Notes du mont Royal

www.notesdumontroyal.com

Cette œuvre est hébergée sur « *Notes du mont Royal* » dans le cadre d'un exposé gratuit sur la littérature.

SOURCE DES IMAGES

Google Livres

ΛΟΥΚΙΑΝΟΥ
ΣΑΜΟΣΑΤΕΩΣ
ΦΙΛΟΣΟΦΟΥ
ΤΑ ΣΩΖΟΜΕΝΑ.

LVCIANI
SAMOSATENSIS
PHILOSOPHI OPERA
OMNIA QVÆ EXTANT.

Cum Latina doctiss. virorum interpretatione.

I. BOVRDELOTIVS cum Regijs Codd. aliisque Mss. contulit, emendauit, suppleuit.

Adiecta sunt eiusdem BOVRDELOTII, THEODORI MARCILII *eloquentiæ Professoris Regij,* GILBERTI COGNATI *Notæ*

Cum indice locupletissimo, in quo omnia in hoc opere notatu digna deprehenduntur.

LVTETIÆ PARISIORVM,

Apud IVLIANVM BERTAVLT, in monte D. Hilarij, ad insigne Henrici Magni.

M. DC. XV,

CVM PRIVILEGIO REGIS.

NOBILISSIMIS ORNATISSIMIS, &c.

PETRO GOBELINO,
ET
BALTAZARO PHELIPÆO,

IO. BOVRDELOTIVS S.

EMENDATVM à me cura duplici Lucianum cur vobis offeram (Nobilissimi) dicere paucis decreui, ne solùm causæ inter nos dictæ videantur, quibus multis nominibus vobis obligatum soluere conatus sim: has tamen causas vt exequar, animus hæret anxius, nec priorem audet eligere, ne posterior maior appareat, nec posteriorem probare, ne prior anteponenda sit. Primum enim superficiem solo cedere, & ita Lucianum in vestro solo rediuiuum vobis deberi, causa præcipua censeretur, ni potior videretur muneris mei ratio, Clarissimorum virorum, patrum vestrorum innumera in me beneficia. Nec inter causas silebitur vestra beneuolentia, qua nihil gratius nihil acceptabilius vsquam mihi fore credibile est. Potuit inter eas non leuior causa numerari Herculeus vester in litteras Græcas labor, quo cuncta volumina vobis peruia incredibili celeritate feciſtis, & inter illa Lucianum amplexi estis, tum ob floridiorem prato scripturam, tum ob profundiorem humanitatis litterariæ fundum, tum ob perfectè Atticam scribendi facultatem, ob prouerbia pene omnia in eo comprehensa, incredibile ac pene diuinum in aptandis personarum nominibus ingenium, & rerum omnium variegatam scripturam. Quis enim attigit ita singula, vt ille omnia compleuit? Quis ad illius sales & venustam scribendi licentiam vsquam accedere ausus est?

Transeo mirum illud in attexendis operi suo poëtarum & oratorum veterum gemmis, ut centones sui aliena Tyria longè fulgeant splendidiores. Vidi vidi ipse cùm vnà in eo legendo versaremur quanta facilitate autoris mentem præcurreretis, & sæpe cum aliorum stupore etiam meo miratus sum, qua naturæ dote atque industria, Homerum, Hesiodum, Euripidem, & innumeros alios deprehenderetis inter miranda furta Luciani. Sed inter muneris mei rationes virtus vestra non tam sibi locum quærit, quàm adepto gloriatur. Cùm enim raram faciat virtus cum scientia mixturam (ex paucis enim eruditis pauciſsimi boni sunt) incredibile est virtutes in vestrum pectus cum scientiis agminatim concurrere, ducibus pietate & vigilantia. Hæc omnia dum inter causas offerendi vobis Lucianum numerare pergo, pergat ætas ventura, & infractus ordo fatorum peragat, vos inter primos & florentiſsimos Galliæ proceres felici omnium voto constituere,

Talia secla suis dixerunt currite fusis
Concordes stabili fatorum numine Parcæ.

His proceribus vt quàm primùm annumeremini Deum Optim. Max. veneror, vt ardorem vestrum suis auspiciis secundet, eúmque voti reum faciat, qui pro virtutum & studiorum vestrorum fœdere votum suscipit,

Vobis addictiſsimus I. Bovrdelotivs.

AD LVCIANI

SAMOSATENSIS PHILOSOPHI

OPERA,

IOANNIS BOVRDELOTII

PRÆFATIO.

PRiscis & rudibus philoſophiæ ſeculis, cùm liberalis ſincerúſque candoris amor mentes omnium ad deſiderium ſui pelliceret, vigebant artes ingenuę, creſcebant vt in fertili ſolo rerum bonarum ſemina, ſolúmque certamen inter mortales erat, ne quid ad emendationem vitæ profuturum diu lateret. Omnes huius temporis heroës ad vitam dirigendam pari deſiderio & voluntate concinebant. Tum naturaliũ germinum ferax propago paulatim cum ętate deficiens, & ad pariendum annis tardata, ex iſto naſcentis veri deſiderij lumine vitam ſumebat beatiorem, & convaleſcebat: omnia ſibi perfectionis gradum poſcebant. Tum ſtudioſi ſapientię inter experimẽta ſeneſcebant, & vt ad inuentionem poſſent ſufficere, ter ſuccis purgantibus animos detergebant. Quidquid intentatum inexploratúmque, inter ipſas naturæ delicias deliteſcebat, hi virtutis & vtilitatis publicæ ſoliciti, audaci ſed fortunata cupiditate ſcrutabantur. Itaque tẽporis breuiſſimo ſpatio certum fuit ad virtutem, vt ingenium, ita voluntatem plurimùm poſſe. At verò tenues illi & potionum remediis defecati ſpiritus, qui vbi ſunt ibi non ſunt, vbi non ſunt ibi eſt eorum animus, nullam aliam ſibi proponebant horum omnium laborum mercedem, quàm ex multis artibus à ſe inuentis, & humano generi profuturis, plura inſuper cumulatiùs addere, & parturientem naturam ſedula ſagacitate iuuare. Inde naſcebatur communis ſed non vulgaris perfectionis compoſitio, cui variis diuiníſque modis Deus videbatur occurrere, fauebátque diuino illi concẽtui, quem naturæ bonitas & ingeniorum ſimplex delineatio, cum philoſophia & virtute componebant. Et quoniam his quatuor cohærentibus & concatenatis, alterum alterius auxilio vigebat, ideo perpetuus eorum tenor manebat, qui fracta non frangebatur ſenectute, non caſibus corruebat, non molleſcebat vitiis, ſed, vt erat recti regula, creſcebat & ſuſtinebatur: Nulla ibi diſcordia niſi ex qua philoſophica hæc harmonia & perfectior fieret & diuinior: Imo quo plures in vnum voces concinebant, eo propiùs cœlorum & beatorum ſpirituum concentum æmulari videbantur. Durauítque tandiu ſeculum illud amœnitatis philoſophicæ, quandiu norma concentus obtinuit, qui videbatur non niſi cum

ipſa natura ipſiſque ſideribus, quorum aſpectu fouebatur, deſiturus. Tum reges ipſi depoſitis majeſtatis inſignibus, vt philoſophi fruebantur nomine, ita gloriabantur: magis philoſophicis gaudebãt conatibus, quàm bellicis ſtratagematis ſuperbiebant, magiſque auditorium conuenientium philoſophorum quàm palatium paraſitis & ſcurris ſordidatum colebant. Nullos purpura faſces comitabatur, niſi qui ad philoſophicæ huius venerationis templum ducerent. Inter ipſos admirantiũ virtutem duces & profeſſores, ipſi orbis principes, de ciuili philoſophia, de virtutibus rerum & perſonarum, de recta viuendi ratione diſſerebant. Cæteri qui fortuna & conditione regali poteſtati ſubmittebantur, ſua inſuper commoda philoſophiæ ſubmittebant. Omnium huc recidebat conditio, quòd videri volebant faſtus & fortunæ vultum alacrem ſpernere, ne virtutum ſemina ſpernerent. Qui quoquo modo virtutem fecerat illuſtriorem, continuò currebat ad opes illas ingenij quæ arbitrio virtutis & induſtriæ conſiſtebant, ex paupere ſolus diues, Imperator vnicus. Hæc tum ſola perfectæ regiæque vitæ notatio, amori virtutis addictum eſſe. Quid enim aliud erat ſub talibus votis philoſophia, quàm virtutum omnium cumulata perfectio? Cætera mortis erant: hæc ſola diis immortalibus in cœlis aſſidebat, in terris imperabat potentioribus. Non enim ſincerus ille rerum bonarum effectus circa infelicia vocabula, nõ circa futiles interrogationes, verborúmque portenta verſabatur, ſed orbicularis illa virtutis perfectio, his artibus ſolùm gaudebat quibus humana ſocietas & rerum bonarum exemplar emendatius fieret & ſanctius. Sed aliquis fortè an quæreret quibus conditionibus, quibúſque periculis, iretur ad eam quam reges ipſi ambiebant diſciplinam: eorum voluntatem ſibi placere, qui bona ac mala iuxta exiſtimant: non defeciſſe in eo virtutis ſtudium, ſi cõditio proponatur. Quiqui es qui deſiderio virtutis accenderis, accipe ſtatuta, quæ non æreis tabulis inſcribebantur, ſed æterna nec deletili memoria mandabantur. Salutato Lycæi limine, delibatóque auditorij atrio mellitæ illæ voculæ occinebant auditoribus, quæ quondam Cupidinis dominæ famulari dicebantur, recitabántque Deorum monita, hymnos Naturę, atque diuina illa carmina quę mentes etiam vacuas tenuiſſent. Deinde paululum vltro procedentibus, ſyderalis illa cœlorum moles, veluti quodam ingenio & machina patebat, vbi omnis citra inuidiam rerum bonarum cumulus, hilaris Deorum aſpectus, rerum omnium ad ſatietatem expletio, & cætera quæ illis dicenda relinquo qui pridem ſideribus viam affectarunt. Nec tamen ad illa ſidera & cœleſtem illam metam multi aſcendendi gradus, ſed aliquo modo difficiliora ea videbantur, quæ in vnoquoque graduum deprehẽdebantur: his tamen difficultatibus occurrebant præcones philoſophiæ, virtutíſque myſtagogi, qui ardua illa & aſpera mellitis verborum globulis ſtomacho conciliabant auerſo. Quæ autem difficilia vocaui, erant eiuſmodi: Parentibus quidpiam imperantibus obediſſe, aliquid meditatione ſua reperiſſe, vel alterius demonſtratione didiciſſe, attẽtè laudationes heroum, naturæ miracula, & præcepta virtutis audire. hic primus ad deos aſcenſus, hi primi philoſophi characteres. His pręceptis initiatorum animus primùm frugalitate firmatus vires exercebat, ſine huius laboris exercitatione torpore languen-

tes. His ita per triennium ordinatis, & ingeniis harum herbarum ſucco adoleſcentibus, & primis laborum victoribus, alia ponebat virtus præmia. Sanata ſimultate, reconciliata gratia, aliquos ex inimicis & infenſis amicos & familiares reddere, alterius conſcientiam ſuámque vitio quodam maculatam luſtraſſe, nihílque vſquam tale commiſſurum aſſeueraſſe virtuti, ſcalæ philoſophicæ gradus ſecundus erat; in quo materies firmãdi pectoris per aliud triennium, illos deorum alumnos ſonoris voculis nutriebat. Iam robuſtioribus, & firmato inter hęc experimenta pectore, ad tertiũ gradum aſcenſus erat, qui quoniam paulo altior, ita quadriennium ponebat jn mora, quo ſequentia præcepta audiri, diſci, & vſu cõſequi poſſent. Igitur opem miſeriis, ſolatium calamitatibus, laboribus leuamentum adferre: plura inſuper virtutis munera, fortunę bona calcare, dignitates reſpuere, voluptates deſpuere, ſummã rerum in virtute ſtatuere. Quibus addebatur perfectionis cumulus, illum ſcilicet Deũm vitam accepturum, qui finem adimpleſſet, in quo reperiebatur diuinitatis origo, Amare quod expedit. Hęc onia cœleſtium vocũ erant pręcepta, quę quoniam parua & pauca numero, eo faciliùs & alacriùs ad tramitis finem deducebant. Deinde non paruam omnibus addebant occaſionem virtutis ambiendę reges ipſi & principes, qui expanſis brachiis obuios quoſque & ignotos, ſine delectu ętatis, ſexus, conditionis, ad concentum illum vocabant, vel vt affectatę dominationis inuidiam declinarent, vel vt cum tenuioribus ſibi faciliorem methodum inſtituendę vitę proponerent. Quis ita tum ignauię perditę reus maluiſſet inter infelices voluptatum nequitias, inter mollia inertis & languẽtis ignauię brachia, inter profundam ſocordię voraginem, vitam ſilentio tranſdere, quàm ſe principibus permixtum agnoſcere? Quis ita torpore languidus & galeatorum leporum pater, hoc prelium mellitę militiæ recuſaſſet, in quo mulieres non minimam palmarum adoream referebant? Omnes eodem cogebantur, ſtudebántque ſua ſponte potiùs rectè facere quàm alieno metu. Atque vt omnes illi ex variis membris coniuncti iuxta naturæ legem coaleſcerent, ea vrebantur præceptorum regula, vt partes ęquis ſedibus ſubiacerent. In capite velut in arce conſtituti erant oculi, illi ſcilicet quorum virtus exhibebat ſolidum decus, & quibus inerat emuſſitata ſua ſibi indoles, qui fallacis auræ neſcij, ſolius deſiderio publicæ ſocietatis propagandæ flagrabant: hi quos Muſarum chorus & conſtans rationis propoſitum ſecernebant populo, vitam ad exemplum tanquam in ſpeculo proponebant: hi Socraticis madentes ſermonibus, officium ſuum in duo partiebantur, vt acquiſitione noua multorum ad hæc ſtudia cõuolantium fruerentur, atque partos diligenti cura tuerentur. Nam initiatos quos virtutis radiis accendere ſumma ope nitebantur, commonebant, vt à ſe ſocordiam omnem reiicerent, ſegnitiem amouerent, voluptates amolirẽtur, & ſe ad ingenium bonum frugémque meliorem reciperent. Nihil eſſe quod clariorem & diuiniorem vitam reddere poſſet, quàm præceptis illis ſe præbere morigerum, quæ manu prodiga omnia largiter profundunt, & quibus ſpes fallax ſolatio rediuiuo non blanditur. At perfectè inſtitutis obiiciebant, peccare nefas, aut pretium mori, peccantibus inſuper (qui in Oceano illo pauci apparębant) nudam virtutis imaginem, cuius contem-

platio quantum ſubtrahitur deſertorum oculis, tantum pectori ac pene intimis ſapientum ſenſibus implicatur. O incredibilem ac penitus diuinam audiendi cœleſtis concentus regulam! ô ſtupendum & omni miraculo longè maius virtutis effectum! his artibus mentes omnium velut vna manu & faſciculo comprehendebant ſupradicta quatuor concentus magiſteria, atque his artibus perfectam & cumulatam viuendi regulam complectentibus naſcentium animorum deſiderium ad amorem ſui ſolicitabant. Hoc fonte manauit Arceſilæ, hoc Pittaci, Cleobuli, Epimenidis, Pherecydis, nec multo pòſt Pythagoreorum omnium philoſophiæ complexa perfectio, ad quam ſectæ præpoſteræ quodammodo videbantur accedere. Sed equidem non multùm humanis conſiliis credendum eſt, & licèt humana ratio diuinitatis igniculis illuſtretur, fortuna tamen ſæpius ſuperat, ſuámque promouet rationem: Atque, ſi bene calculum ponas, ipſa in omni re dominatur. Cùm enim firmiora videbantur concentus vincula, nihílque vbicunque terrarum compareret, quod commiſſuras & ruinas huic iuncturæ poſſet infligere; tacita quædam fortunæ prauitas veluti tabes intimis medullis conglutinata, paulatim animis inſidebat, & miniſtris ſocordiæ & ambitioni præcipiebat, vt corpus illud philoſophicum intactũ & illęſum, nulliſque fortunæ ludibriis agitatum aggrederentur, veneno fallerent, occultum ignem inſpirarent. Hæ famulæ mandata dominæ alacres præuertebant. Quid fuit tum potentius, & ad euertendam illam philoſophiæ ſimplicitatem validius quàm ea deſertoribus exponere quæ coniuratis Catilina ſubiiciebat? Nouas tabulas, ſummas opes, infinitam luxuriam, opima ſpolia. Interea etiam féruor ille principiorum philoſophicorum paulatim vt cætera quibus ineſt violentum deferuebat, paulatímque cupidinis illius puri caſtíque ſtudium detumeſcebat. Iam pro labore deſidia, pro continentia & æquitate libido atque ſuperbia inuadebant, omnia in peius ac retro ſublapſa referebantur. In templis, vicis, cuneis, vbi pridem philoſophiæ parentabatur, deſidia, gula, auaritia & voluptatum vultus aſpici nimiùm lubricus inſidebant. In porticibus, in atriis, in omnibus aliis locis qui pridem philoſophiæ ſoli patebant, vt omnia vitium eſſet, huic ſoli claudebantur. Nulla ampliùs vaganti fræna licentiæ, omnia mollis inertia & teterrimus rerum bonarum odor occuparant, atque fœcundiùs nequiora proueniebãt ſerpentibus in dies perditis moribus, ipſáque errantium turba mutua ſibi patrocinia præſtabat. Iámque animi iuuenum ſocordiæ gelu conſtiterant acuto, iam vndique mores mali quaſi herba irrigua ſuccreſcebat. Atque, quod deterius eſt, in omni hac imperitiæ vulgaris cæcitate, qui aliquando diuinis præceptis imbuti à vera virtutis linea defecerant, hi erant digniſſimi in quos cateruatim omnia vitia confluerent. Apud eos licentia, qua deteriores omnes ſumus, erat præcipua religio, his vẽter Deus, philoſophiæ odium templum erat, vbi luxuriæ atque ignauiæ litabatur, apud eos conſpiratis factionum partibus, omnes quos in lucem finiſtra protulit natura, qui conſilij rationem effugerant, vt ſibi nociuum periculum concitarent, luxu perditi & proprij fundi calamitas, ſcelere collecti & immanitatis ſuæ terrore muniti, omnes quos furor cæcus, quos rapiebat vis acrior vel naturalis quidam & ingenitus prauitatis amor, omnes denique perditi pudoris & pro-

fligatæ famæ ad eos confugiebant, & veluti asylo facto conueniebant, ita successus perditorum alliciebat quamplurimos. Confluebant insuper apud eosdem quicunque se falsis exornabant laudibus, qui vitam in otio, in conuiuiis transegerant, &, vt vno verbo cæteros complectar, omnis victima nil miserantis orci. En quo luxuria & enerui corporis gressus miseros ciues perducebat! Inter quos reliquias virtutis & philosophiæ semina mittere quid fuisset aliud quæso, quàm

——floribus Austrum
Perditus, & liquidis immisi fontibus apros.

Ne tamen viderentur omnino virtutes vitiorum iniuria victę, quidam philosophiam antiquam adeptos esse simulabant, sed isti longè plus periculi quàm timoris superstitibus veris philosophis efficiebant, hi simulati & ambitionis fuco pullati, meo quidem penicillo videntur sic posse depingi. Spiritus erant corruptores iuuenilium ætatũ, viduarum, orborum, senum, huc illuc vagantes, bonorum extortores, legum contortores, sacrilegi, ganeones, parasiti, venefici, homicidę, adulteri, & semper aduersus sua vitia facundi, qui quotiescunque in conuiuio vel in aliis locis de vsu vitiorum facta mentio erat, tam vehementer excandebant, tam seuera tristitia violari aures suas obscœno sermone nolebant, vt priuatim vitio perditi, præstantissimi philosophi cognomine gauderent. Et quoniam sese olim in veram philosophiæ disciplinam tradiderant, sibi ridiculam eius imitationem assimilabant, & priscorum virorum incessum mentiendo, iuniores ad admirationem sui prouocabant. Iam enim vt exteriora priùs delineem, & curiosorum oculis subiiciam: coma vt plurimùm detonsa, frontes plurimis sulcis obliterati,

Hirsutumq́, supercilium, prolixáque barba
Et crurum tenus à mento palearia pendent:

Oculi perpetua seueritate condîti, vultus exercitati atque rigidi, labia liuore suffecta, rubiginosi dentes, & in ore plurimæ virtutum diffinitiones, quòd habitus differret ab habitione, quòd duæ negationes vnam facerent affirmationem: omnia, vel esse substantiam vel accidens: plura insuper verbula vocis asperitate contorta: sed sanè omnia

Pergula pictorum, veri nihil, omnia falsa.

Iam verò habitus totam & integram frugalitatem præ se ferens, centones miseri totísque ventorum concursibus peruij, lacera & sutilis pera, nodosus baculus, nudi & laceri pedes, quis non negasset præ istis paupertinis nõ Irum Crœso locupletiorem? At interiora, dij boni! quænam monstra, quę-nam portenta! Si cui vnquam Ægyptiorum templa videre contigit, tales proculdubio agyrtas istos, mendaces aretalogos, & efferatos bipedes esse deprehendet. Ægyptiorum templa nihil habere videbantur quod à cæteris templis ea faceret aliena. Eadem enim porticus & atrij dispositio, eadem marmoris applicatio, ordo similis columnarũ, paris eleuationis fastigium, idem quoquo versus ambitus, sed & eadem adytorum contabulatio. At interiora hæc, pro Ioue pithecus, pro Minerua crocodilus, pro Venere porrum, pro Iunone cepe, pro Magnis Diis, terræ incrementa & furculi, pro cæteris, prodigia, nihilque monstrorum vbicunque est quod ibi non sit.

Eadem est proculdubio philosophorum istorum notatio. Nam exteriora non multùm à ciuilibus moribus philosophorum priscorũ, & à maioribus traditâ disciplinà indumentorum discrepabant. At interiora, proh Iupiter! quis non monstrorum talium congressum horruisset: Homines bisulci lingua quasi proserpens bestia, vitiorum & periuriorum fontes, quorum fallax imago veri moros & morosos homines reddebat, venenatę dipsades totam Africanam monstrorum maliciem pectori claudentes. Isti omnium & præcipuè sui similium inimici nescio qua tamen fiducia mendaciis suis invicem credebant, & meritum inane vniuersim iactantes imprudentibus, verbosis & mẽdacibus strophis gloriam sibi famámque poscebant. Et quoniam animi vitia occolebant sapientiæ fuco, ignotum atque incredibile est, quantam fenestram ad nequitiem & prauos mores patefaciebant: occultè interim rerum bonarum merita & studium virtutis supprimentes, imperium vitiorum & morum corruptelam supponentes. Et quoniam, vt diximus, verorum philosophorum officium in duo partitum erat: ita pessimæ istæ simiæ, mimique pastoritiâ fistulâ exsibilandi, officium suæ prauitatis in duo partiebãtur. Nam primùm ventum textilem atque operas aranearum fumúmque & cætera longè leuiora ventilabant, & ita ad se iuuenes verborum inanium strepitu compellebant. Et post quædam fucatæ simulatæque virtutis argumenta obscurissima, post vana & vacua somniorum interpretamenta, in adytis & reconditis execrandæ disciplinæ fornicibus, malitiem & mollitiem profitebantur. Illius schola per media odia sæuire, omnibus infensum esse, reconciliatis inimicis nusquam fidendum, auaritiem senioribus, prodigalitatem iunioribus, inter secreta philosophiæ suæ præcepta tradebat. Scholæ huius primum & præcipuum studium erat & professio, perfectam & consummatam voluptatem auditoribus præcipere, bonum & beatum in vitę fine deponere. Illos inter infelices Cornuti, Crocodiliti, Soritis, & mille similium nugamentorum fabulas, & verborũ futilium sonos inanes longa senectus seráque pœnitentia conficiebat, hos audax ignorantia æterno damnabat fastu: hic Herculeam & Cynicam temeritatem profitendo impune conuitiis vrbes secabat & incolas: ille veteribus philosophis assimilatus incessu atque habitu, præ se virtutes & homines odisse gloriabatur. Tantæ molis erat venerandam illam veritatis imaginẽ pedibus calcare. At verò ex istius oui pessimi feturâ mox aliud ex alio malum nascebatur, eóque longè omniũ pessimum quòd videbatur successione nascentium diutiùs duraturum. Nam pessimæ istæ & sceleratissimæ harpyæ ad flagitia & stupra inter se coniunctę, nihil volebant inter mortales meliùs credi quàm quod ipsi putabant. Itaque iuuenes his prauis opinionibus suffarti, quíque lac auium istarum mulgebant, eodem cibo pasti, pari crescebãt ambitione, similíque fastu superbiebant. Sed licèt tetra illa & fœda ingeniorum calamitas, velut repentinum incendium animos hominum occupauisset: supererant tamen tanquam in Deucalionis arculâ quædam ignis diuini semina, quibus nec miscebatur typho ille ambitionis & socordiæ, nec ingentia vagantis licentiæ maria hauserant. Viuebant adhuc inter pauciſſimas languentis philosophiæ reliquias, naturæ perituræ lumina, quæ potiùs exemplo virtutis inuidiam sui prouocabant, quàm cæ-

cos ad exitium præcipites in viam reducerent, vel errantibus iter monstrarent, inter illas minutias Epictetus, Fauorinus, Musonius, Demonax, Nigrinus, & alij quidam boni, quibus tamen scientia potiùs quàm sapientia cordi erat, qui non à virtute vsquam defecerant, sed quoniam videbant omnia secus agi, atque ingenij duri & inexorabilis naturâ ad ruinam præcipitari, elephantorum exemplo taciti seruitutem deplorabant, & sapientiam, quam palam profiteri non audebant, scientiæ nomine proponere conabantur. Verùm parua hæc & ad restituendam philosophiam inualida & senilia corpora, quibus melior sanguis defecerat. Laudabatur eorum conatus, & à sapientibus ad cœlum laudibus efferebatur, sed tamen inanis impetus vanescebat. Donec vnicum exemplum cõtinentiæ LVCIANVS, vitiorum omnium inimicus, vnius virtutis & philosophiæ completæ sectator, cui

Nec viget quicquam simile aut secundum,

vbi rectum iter vitæ cœpit inspicere, voluit cum ipsis ingeniis, ipso fato, & ipsis, quod aiunt, Diis conflictari. Incitabant ficti illi, quorum characteres expositi superiùs, philosophi, qui materies omnium malorum extiterant. Primùm enim in eorum disciplinam sese tradiderat, vt à poëtis, historicis, & oratoribus, toties decantatam veram virtutis viam per eos ingrederetur, & hac inuentâ illis frueretur commodis, quæ sola vitam variis inuolutam amfractibus, variisque rerum lenociniis occupatam, ad limam & lineam diregunt. Sed cùm per ipsos videret fortunam vitiorum vincere, ab ementito eorum habitu statim deficere decreuit. Quid enim, dicebat ille renascentis amor philosophiæ, turpius censendum est, quàm illis misceri qui dignis moribus non possunt approbari? In hos igitur, quoniam erant prima mali labes, vt omnia in integrum restitueret, præcipuam scribendi aciem & arguendi vitij stilum conuertebat: atque vt omnia faceret, hunc sibi primum nouus Hercules non fictus Cynicus laborem proposuit, collectas illas vitiorum caligines fugare, solem reducere, scilicet Astræam illam philosophicam, mores detergere, medicorum ritu saniem exsugere, corpus rediuiuum reddere: Denique tot veruecum capita nodoso clauæ robore conterere. Impellebant insuper ad ea summâ ope & diligentiâ prosequenda corrupti totius orbis mores, & ciuitatis præcipuæ, quam diuersa, genuina tamen inter se mala, luxuria atque auaritia, vexabant: rerum omnium ordo turbatus atque ob nimiam vitiorum licentiam profligatus etiam festinanti calcar addebant. In hos igitur omnino illius liberrima procedebat indignatio, illos mordaci vero radebat: nihil intentatum relinquens, quo peruersam illam malorum naturâ vel vinceret, vel sanè succumberet. Nam quæ suo tempore hominum corruptelę fiebant, dij vestram fidem! ad euertendam diuinæ rationis rempublicam peiora coniurauerant, quæ vt omnia vegeti corpore ingenio vegetiore impugnaret, lingua illi nusquã excidit. Quid enim aliud per hos dialogos quæritur quàm corrigatur error vt mortalium, acuátque sese diligens industria? Quid dixit aut quid tacuit, vt ingenia mortalium ad acumen suscitaret? vt turpem vitiorum labem elueret? Duritiem cordis incusabat, accusabat fœdas in vitiis volutationes, dicebátque veluti nebulam ob oculos hominum offusam, nec cernere se nisi intra iactum lapidis valere: animos ita imo demersos gurgite, vt in aquæ

ſummitate rurſum non ebullirent: perditionem humani generis omnium mentes occupauiſſe, ac ita præpediſſe ſomniculoſas, vt ſi quædam reſtarent in mortalibus ingeniis conſilia, ea tot variis errorum inuolucris obnubilata, vt proculdubio diuina quadam neceſſitate eſſe ſuperata viderentur. Illos verò blandis ſolabatur alloquiis quos dura fati miſeria videbatur proſequi, precabaturque vt ſolùm ſarta tecta haberent philoſophiæ præcepta, diuitiarum & ambitionum gloriam fluxam atque fragilem eſſe, claram æternámque virtutem haberi, eam vnicam eſſe paſſionum humanarum medicinam: Mirandum imo potiùs demirandum omnes philoſophiæ imaginem temere aſſimilare, hanc in lacernis & inanibus verborum ſonis locare, diſciplinam regalem potiùs ad bene viuendum quàm bene dicendum repertam, malè dicendo & peius viuendo contaminare, quodque longè omnium peſſimum eſt, illâ ad opes & vanæ gloriæ tumorem abuti: diuitias velut onus tergoris, oneri magis eſſe quàm vſui, ad viuendum velut ad natandum eum eſſe meliorem, qui onere liberior, diuitum faſtum ſimilem eſſe buſſis in aqua tumeſcentibus, quibus quo inflatiores eo plus ventorum ineſt: limina ſuperba potentiorum ciuium coloſſis illis aſſimilari, qui magnitudine & mole ſua conſpicui ſunt, verùm intus claui trabales, poſtes transfixi, machinæ, tormenta: multis additis inſuper exemplis quaſi remediis & fomentis ægrotantium, nec ſatis mente firmorum dolorem euellebat. Sed aliis validioribus cogebat eos animos, qui non legibus magis quam naturâ valebant, vt ſua quiſq; exempla æqua ſorte pateretur, facilem eſſe bonorum iacturam, ſed & facilem virtutis in ſe omnia cumulatè poſſidentis acquiſitionem. Satis ad bene beatéque viuendum illi fore in quo quædam virtutis vmbra, ſed magnum philoſophiæ deſiderium ſuperaret. Sed quoniam exemplum vitæ ciuitati ſoli vel cuidá parti ſolùm prodeſt, ſcripta longè latiùs diuagantur, ſtatuit eam virtutis imaginem delineare, quam vniuerſo humani generis conſortio profuturam credebat, niſi Vlyſſis exemplo mortalium aures cera fuiſſent obturatæ. Hanc omnibus ſuis partibus & extremitatibus abſolutam veluti virtutem ipſam ſcripta illius ſæpiſſimè propoſuerunt, ex quibus ſi eam mutuare voluerimus, facilis erit, poſt conſequutum & impletum deſiderium, coniectura vitæ perfectioníſque Luciani, qui nudam virtutem effigiarit, cuius imago vix concipi ac ne conſpici quidem poteſt. Nec enim aliter fieri potuit, vt virtus niſi à perfectiſſimo & penitus diuino ingenio pingeretur, acies illius, Solis acies eſt, quam ſi contempleris propius, hebetatur, ſi diutius intuearis, omnis viſus prorſus extinguitur. Neceſſe igitur eſt vt qui ſimilem delineauerit, exemplo Menippi, qui vt ad cœlos euolaret ſibi pénas aquilinas aptauerat, oculos aquilinos ſibi ſumpſerit, quibus diuini luminis fulgorem diutius poſſet ſuſtinere. Igitur ſi cui deſiderium pruriat diuinam illam imaginem intueri, per eum vnicum licet, qui perfectè illam effigiauit, vt videre eſt in diuinis & doctiſſimis illis dialogis quorum titulus IMAGINES, in quibus dum Pantheam Abradatę coniugem effingit, virtutem præbet abſolutam. Sed non ſolùm virtutē efformandā decreuerat, verùm omnia inſuper quibus coniungi dea, & à quibus diſiungi ſolet. Ne igitur incomitata procederet, eximios viros vnicum ornamétum decuſq; ſeculi, addidit comites & aſ-

ſeſſeſores

ſeſſores NIGRINVM & DEMONACTEM, qui poſt virtutem decus omne temporis exiſtebant, & in quibus abſens virtus reperiri poterat. Et quoniam, vt diximus, nihil æquè regnum vitiorum adauxiſſe ac peſſima illa ganeonum colluuies videbatur, qui ſe philoſophos iactãtes, animos ad vitia ſolicitabant, virtutem abradebant, vitia ſupponebant, illorum exemplum imitati, qui ex inimicorum ſtatuis caput obtruncant, ſuam vel aliam ſuppingunt: vt virtutem ſuam æternâ & conſpicuâ ſede locaret Lucianus, voluit primùm à talibus monſtris vrbes eſſe vacuas, mentes quietas, libera ingenia, vt exemplo Domitiani edicto depellerentur. Vt autem facilè dignoſci poſſent, nec in poſterum cuiquam imponerent, contrariorũ exemplo quales eſſent, declarauit. Igitur qui veros philoſophos, quales erant illi quos paulo antè nominaui, à fictis & ſimulatis ſecernere decreuerit, exẽplum vtriuſque rei perfectiſſimũ habet in dialogis, VITARVM AVCTIO, PISCATORES, NIGRINVS. Quantum enim virtutis comites laudibus extulit, & æmulatione perſequutus eſt, tantum peſſimas illas & execrandas aues in his dialogis inſectatus eſt, vanos & fucatos eos clamitans, qui falſo ſe nomine iactarent, cùm non modò veram philoſophiam ignorarẽt, verumetiam planè diuerſa docerent. Nuſquam veris diſciplinis labia admouiſſe, ob quædam verbula virtutis nomine & ambitu intexta, continuò in Heliconem veniſſe, ſeſe Lycæi prẽſides iactaſſe, & tamen omnia ficta & ſimulata prędicaſſe. Nec ſolũm circa res humanas ſuſpenſa, incerta ac ſtulta docere, verumetiam de rebus ſublimibus, de mundo, de Deo, de ſyderibus, de prouidentia diuina, & id genus aliis, falſa, ementita & impia iactare, quæ neque viderint ipſi neq; aliunde cognouerint. Quę omnia diligenter exequitur ſublimis ille ICAROMENIPPVS. Veros philoſophos qualem Nigrinum, Demonactem & CYNICVM exhibet, nuſquam ſcientia tumuiſſe, Socratis exemplo, ſe nihil ſcire profeſſos, cùm Imperitiæ confeſſæ ſumma prudentia ſit. Simias verò & mimos ſuos ob quædam ventoſa & obſcura argumenta, & falſas rerum definitiones, ita ferre ſupercilium & elatos incedere vt vix ſalutatione quemquam dignarentur. Veros philoſophos amicitiæ ſymbolum ſumma conſeruaſſe diligentia. Vt probat eximiis decem exemplis TOXARIS ſiue Amicitia. Simulatos ne quidem aliorum beneuolentiam expetiiſſe, occultè mortalium odium ſeuiſſe, omnino inter ſe diſſentire, ſibi ipſis non conſtare, omnia bona ac mala miſcere, iura legéſque confundere, & ad exemplum trahere perniciem veniẽs in æuum, iniuriis & contumeliis cœquales & eiuſdem ſectę participes laceſſere, aliorum ſectas & opiniones lacerare. Nullum eſſe pretium operæ ſi verbis virtutem laudemus, diſciplinas omnes perdiſcamus, omnium artium in vnum comprehenſam multitudinẽ fuerimus adepti, niſi ſimul vitæ ſocietatem, qua nihil maius nihil diuinius à diuis humano generi quicquam largitum eſt, profiteamur. Quæ omnia diligenter in LAPITHIS, in EVNVCHO & DE SECTIS amplexus eſt. Virtutis aſſeſſores modeſtia & frugalitate cenſeri, nihil in vitam, nihil in mores peccare. Elatos illos & tumidos torrenti ambitione vanæque gloriæ appetitu torqueri, gloriam nimis auidè captare, in ſummam interim temeritatem & infamiam præcipitari, nihil intentatum relinquere, nec ſibi nec alteri parcere, vt vel poſt mortem

ſuperſtitem nominis gloriam & poſtumam vitam relinquant, Empedoclis duri ſenſuum damnatoris, ſed ſimulati & inanis gloriolę petitoris exemplo, vt patet tractatu DE MORTE PEREGRINI. Illos ſimplices & frugi, quibus victus qualiſcunque ſufficiens, qualecunque conuiuium vultus hilaritate penſatum, hanc vitæ normam ac viuendi profeſſionem inſtituiſſe, hos ampullatos & faſtoſos diuitum & cœnarum opipararum perpetuos eſſe comites, nec ſanitati nec ſaluti parcere, dummodo cibis non parcant, ſe in conuiuiis vino cibóque ingurgitare, ſcurras eſſe, aſſentatores, ſycophantas, fumi venditores, aliorum cõtemptores, laudatores ſui, ludibriis & ſuperbiloquentia effeciſſe vt bonarum artium deſideria marceſcerent, iactarentur literarum amatores, quoquo modo extruderentur, & viderentur longè infra pecuniam poſiti, quæ omnia proponit GALLVS BIS-ACCVSATVS. Illos fortuna ſua & qualibet ſorte contentos nihil vltra ad ſatietatem appetitus expetere, ſolam virtutem & amicorum incomparabilem ſuppellectilem ſibi ad bene beatéque viuendum ſatis eſſe. Hos mercede propoſita philoſophiam diuites edocere, nec præuidere quænam ſunt aulicæ & ſuperbæ vitæ moleſtiæ, quænam ſequantur & comitentur incommoda, quàm indigna & exprobrãda cuique mortalium præſertímque docto & liberalibus ſcientiis inſtituto, ſolam ſpem voluptatis momentaneæ hanc nutriſſe voluntariam ſeruitutem. Quæ omnia velut tabellâ quadam & imagine propoſitâ eleganti picturâ depingit DE MERCEDE CONDVCTIS. Denique veros philoſophos animam ipſam in labiis geſtare, taléſque circa interiora eſſe quales mortales poſcebat Deûm atque hominum irriſor Momus, domos Druſi Deæque Syriæ imagines eſſe. Nam verè philoſophus Druſus cùm domum ędificaret in palatio, promitterétque ei architectus, vt libera ab aſpectu, immunis ab omnibus hominibus eſſet: Tu verò ſi quid in te artis eſt, inquit, ita compone domum meam vt quidquid agam, ab omnibus perſpici poſſit. Atque talem Iunonem Syri voluerunt quæ cæca & lapidea oculeos totos & ſpirituales cõſpiceret. Nam ſi Iunonis in latus obtutum contorqueas, hac te lumen cœleſtis imaginis ſequitur: dum poſteriora Deæ videnda meditaris, interim imago Deę vertitur, vt oculos inſpiciẽdos præbeat: quoquò vultum deflectas, Syrię vultum deprehendis, ita cæca tota oculea eſt. Falſos verò quorum ſimulatio non poteſt eſſe diuturna, omnia fingendo, conturbando, mentiendo, obliquas virtutis vias blaterando & labyrinthos (quo nomine permulti gloriabantur) effutiendo, effuſo quodam ſepiæ attramento vaneſcere. Hippolytum & Dionyſum mendaciis & periuriis ſuperare, aliud in ore, aliud in pectore clauſum habuiſſe: illos non tam videri voluiſſe opes contemnere, quàm ipſa veritate contempſiſſe, & omnia fortunæ munera meritò ſpreuiſſe, quæ, tanquam aconita, miſeros legentes decipiunt. Illos re, exemplo, & verbis docuiſſe quis verus diuitiarũ vſus ſit, quibus potiſſimùm obueniant, quales reddant poſſeſſores, quàm vanum & elatum ſit eorum ſupercilium quibus immenſum & ignotum argenti pondus & auri Deus eſt: hanc illos demum extremam putaſſe fœlicitatem quę arbitrio ſuo conſiſteret, exemplar humanarum fœlicitatum eſſe tractatum, cui titulus, CYNICVS. Hos in diuitias perpetuò inhiaſſe, hoc TIMONEM multoties exprobraſſe, ſigna, vaſa, toreumata ſæpiſſime fura-

tos in LAPITHIS. Illos omnia reiecisse vt virtuti obuiam irent, hos diuitum domos præpedisse vt virtutis desertores dicerétur. Virtutem igitur illos perfectam quatenus à mortalibus potest, acquisiisse, hos veram reiecisse, fucatam præmonstrasse, & si qua eos habuisset virtutis cura, diligentiùs mortales durum & agreste genus ad verum virtutis tramitem deduxisse, quàm leuibus & inanibus ludibriis effecisse, vt philosophiæ totum corpus eneruaretur & caderet. Omnia duabus artibus ignorantia & arrogãtia miscuisse, virtutémq; cum fastu confudisse. Haud cẽtesimam partem dixi, atque otium nũc si sit, vix possum expromere. Omnia enim quæ expetisse diuites & factiosi solent, hoc fonte promanabãt. Sed neque in ipsos homines hæc pernicies grassabatur solummodo, verum etiam in Deos manus extendebat, eos supponebat, fingebat, mouebat: plurimos ex peregrinis & barbaris, cœlis beasse, vltimum eorum desiderium erat. Dum enim fieri volũt alieni erroris accessio, dum poëtarum carmina & vaniloquam Theologiam prædicant, non solũ homines in densissimas tenebras iniicere, verùm Deos Deorúmque principem Iouem: vt patet in DEORVM CONCILIO, PROMETHEO, in IOVE TRAGOEDO, IOVE CONFVTATO, DISSERTATIONE CVM HESIODO. Ineptam etiam & nugacem esse de fato persuasionem, quale scilicet plebecula poëtarũ fabulis decepta effingit sibi, Deos etiã, quos vano delusa gentilitas adorat, huic fato subiici, vt testatur Iuppiter Confutatus. Sed non solùm hos Deos auferre de medio cogitauit, etiam Magiam penitus abolendam decreuit, cùm videret plurimos hoc infando & execrãdo vinculo irretitos. In hos loquitur LVCIVS, PHILOPSEVDES, GALLVS. Hæc sunt quibus insanorum philosophorum dementiam coartabat. Et quoniam pessima ista & insociabilis societas omnium animos fœdauerat, nunquid vt vitium penitus euelleret, necesse habuit cum omnibus vitio fœdatis manus cõserere? Hoc igitur præstat CHARON, hoc ICARO-MENIPPVS, hoc SATVRNALIA. Si quis regnãdi desiderio teneatur, videat miseros tyrannorum casus, domesticos luctus, insidias omnium, seruilem metum, & cætera cum antitheti vitæ paupertinę amplificata, hæc exhibent CATAPLVS, TYRANNICIDA: priuatorum vitam præstantissimã & tutissimam esse, præceptorum omnium philosophorum illud esse præcipuum, vitam occultãdam, tacitè secum sed beatè viuendum. Nam diuitias, Imperia, regna, magistratus & cętera prima mortalium, ad quę mundus auidissimè suspirat, quę ficti philosophi totis viribus quærunt, & concupiscũt, vana, fluxa, caduca. Eorum omnium qui huic Pythagoræ præcepto nõ obtemperarunt, vitam tragicis assimilari, in quorũ personas, quo elatiores & digniores sunt, eo celeriùs & alacriùs nefandi & miseri exitus cõfluunt: probant Necyomantia, Charon. Eorum corpora supplicijs æterníque ignibus reseruari, animos interim in pecudes & præcipuè asinos transire, quoniam anteacta vita inerti pigritia languescebat: in LVCIO. Omnium vitã eorundem iudicum sententiæ subiici, nullam æstimationem cuiuscunq; fortunę futuram, nullam personarum rationem, nullam potẽtiæ, diuitiarum, famæ, dignitatũ: omnes, quod ad statum & cõditionem attinet, eadem lance ponderari, quemquam manes suos pati, pro virtute, pro vitiis, præmia, & supplicia parari: DE MORTVIS. Vana esse perditorũ sacrificia, nisi vitam virtuti

ſacrificent, Iouem non placari donis hoſtiis eorum, qui periuris linguis minùs audientem fatigant. Litabilem eſſe hoſtiam, animum purum, rectam mentem, & ſinceram conſcientiam, quę omnia propoſuerũt VOTA & tractus DE SACRIFICIIS. Atque hæc ſunt quę ad veræ philoſophiæ reſtaurationem plurimùm valere poſſe dicebat, hi ſunt rationum modi, quibus mortalium animos ſolicitabat ad virtutẽ. Quibus omnibus ſi fucati, mendaces, & pallio tenus philoſophi, parêre ſciſſent, nõ ea cõmiſiſſent flagitia, propter quæ odio publico in poſterum flagrarunt. Sed non poterant cæci illi & hebetes animi, hãc ſibi virtutis ſpeciem propoſuiſſe, quam ſola perfectio nouerat, philoſophiam, Deorum munus eximium, non omnibus eſſe poſſe cõmunem, eam facili & dedolato ingenio egere, in BIS-ACCVSATO. In gradibus, quos paulo antè numerauimus, multas occurſare difficultates, quæ vel audaciores, ad metum prouocare poſſent: quid nõ leporinis & meticuloſis ingeniis timoris incuterent? Ad eam purgatâ & defæcatâ cõſcientiâ opus eſſe. Nunquid igitur ſtudium inutile tentare illos qui mille criminum rei templum illius venerandum ingrederentur? Deinde philoſophiã illi ſoli peruiam, qui flumine ingenti literarum eſſet inundatus, eos ne minimum ſcietiarum appetitum habere: Itaque nihil mirum ſi philoſophiam deducerent ad lacernas, & pro purâ iliâ & ſine labe diſciplinâ, ſordidam & & manticulatam ſycophantarum & calumniatorum licentiam traderent. At LVCIANVS, vt ſuperiùs elaboratam virtutis imaginem procrearet, omni ſcientiarum ſuppellectile fuit inſtructus, nec ſolùm vnius ſcientiæ ferulæ manum ſubduxit, ſed omnes omnino ab eo perfectè diſci poſſe ſcriptis profeſſus eſt. Quis enim eſt qui negare audeat eum diligentiſſimum Grammaticum, Rhetorem, Aduocatum, Medicum, Hiſtoricum, Philoſophum, Poëtam, & (vt omnia vno verbo complectar, quemadmodum in eo cumulatè complexa ſunt) Politicum? Sed Lectori fortaſſe videor imponere, dum ea quæ vix ſeparatim in vnoquoque mortalium deprehenduntur, Luciano coniunctim aſſigno. Non abſurdum erit de illius doctrina iudicium expoſuiſſe, vt elargitæ nimiæ laudis ſuſpicio declinetur. Summũ fuiſſe Grammaticum nemo inficiabitur, qui veterem Atticorum Criticam diligenter examinarit. LEXIPHANES, obſoletarum dictionum perquiſitor, teſtis domeſticus eſſe poteſt, à quo non longè aberit PSEVDOLOGISTA: nec minorem Grammatici laudem illi parabit IVDICIVM VOCALIVM, & tractatus PROLAPSV INTER SALVTANDVM. Ipſa quæ tradidit de Arte Rhetorica præcepta, qualis Rhetor fuerit ſatis demonſtrarẽt, niſi volumen ingens & perfectiſſima verborum iunctura declararet. Quis non mirabitur illius laudationes, ENCOMIVM MVSCÆ, BALNEI HIPPIAE, DOMVS, PATRIAE, PANTHEAE? vituperia, ALEXANDRVM ſcilicet & paſſim omnes PHILOSOPHOS? De patrocinio ſileo, ipſe pro ſe patronus eſt, qui damnatos PHALARIDEM, PARASITVM, ABDICATVM & multos alios defenderit, vt ad Medicinã tranſeam in qua plurimum nominis obtinuiſſe teſtatur TRAGOPODAGRA, OCYPVS, DIPSADES, ABDICATVS. Quàm accuratè temporum hiſtoriam ſit adeptus, ex omnibus ſcriptorum partibus facilis eſſet coniectura, niſi MACROBII omnium Chronologorum vicẽ ſubirent. Potuit inſuper non leuiorem huius rei fidẽ

facere liber ille doctissimus DE CONSCRIBENDA HISTORIA, & VERARVM HISTORIARVM LIBRI DVO. Nihil de philosophia restat dicendum, iam monui. Quamquam si quædam restaret, breuiarium suæ doctrinæ præberent PARASITVS, PSEVDOSOPHISTA. Inter hæc omnia virtutum & scientiarum experimenta, quî aliter fieri potuit quin poëta summus euaderet, cũ his dotibus insuper adderet omnes fabulas, in DIALOGIS MORTVORVM & DE SALTATIONE comprehensas? Quin & idipsum satis declarant Epigrammata, poëmata, & multi versus operũ longiorum superstites. Atque his omnibus addidisse condendarum legum disciplinam testatur dialogus DE GYMNASIIS. Hæc parua heroi incomparabili videbãtur, nisi ea fuisset amplexus, quæ virum liberalem potissimùm decent. Nam pictorem excellentissimum fuisse IMAGINES, HERCVLES GALLICVS, CALVMNIÆ NON TEMERE CREDENDVM, DE DEA SYRIA, BACCHVS & innumera alia patefaciunt, ex quibus Philostratum Lemnium suas imagines delineasse certum habeo. Geometram insignem perhibet non tam principium Icaromenippi quàm longæ suæ peregrinationes. Hæc omnia suspicione omni longè vehementiora sunt, vt quæ veritatem cum doctrina præ se ferant, & sequentium ætatum inuitos vel inuidos ad stupẽdam & incredibilem admirationem sui pertrahant. Postquã enim hæc scripta ingeniosorum hominum manibus teri cœperunt, creuit scientiarum & virtutis amor, qui vsque in hodiernum diem quorundã pectoribus insidet. Et ex hac pingui segete philosophicum illud semen concretum est, cuius progenies & surculi Philostratum, Eunapium, & alios occuparunt. Tantúmque potuit æmulatio, vt Syri antea prædæ intenti, & latrociniis accincti, quibuscum odium virtutis & literarum innatum erat, relictâ ferarum & prædonum natura, philosophiam summo desiderio sint prosequuti. Nam ab antiquissimis Pherecyde & Isæo paucissimísque aliis Syris, quibus philosophia cordi fuerat, vsque ad Luciani tempora vix vllum Syrum inter tot philosophantium sectas poteris numerare, licèt Laertium, Philostratum, & alios euolueris. Atqui post Lucianum, mirandáque Luciani scripta, cætera sunt philosophorum Syrorum maria. Hæc posterior ætas vno sæculo Lucianum attingens, auis longè melior, tulit Iamblichum, Epiphanium, Libanium, Magnum, innumerósque alios Syros, qui si cum coętaneis, qui Iuliani Cæsaris tempora illustrabant, conferãtur, longè à primis erunt secundi. Attamen licèt, vt diximus, innumeri sint qui se vitã nomẽnque Luciano deberi fateantur, quorum decus immortale post mundum & sydera vitam adhuc habiturum est: In contrarium tamẽ innumeri sunt qui aurea illa & diuina scripta distringãt, homines malo astro aborti, & aduersante natura coacti, pestes in hoc natæ vt nihil quicquam possint nisi meliores carpere, vnguibus circunscalpere, vera lineamẽta deflectere, quę quoniam nec sibi prodesse, nec alteri quicquam possunt, inuidiæ liuore præcoctæ aliena melius carpere & distrahere contendunt, quàm emendatis arbitris sua proponere. Harum igitur pestium (excipio quosdã simplices) quibus nec mens sibi nec color certa sede manẽt, harum, inquam, noctuarum sanie venenóque perlitarum scopus vnicus est Lucianus. Primùm obiiciũt, cæteros philosophos, aliam ostendisse viam qua iretur ad virtutem. Quòd

Christum rerum omnium dominum insectatus sit, hoc datur vitio. Denique quòd dialogis amatoriis adolescentulos flagitiis nobilitet. Quorum omnium conuitiorum amarissimam labem verborum veracium flumine diluere conatus, necesse est in paratos incidam laqueos, nec possim etiam damno meo Lucianum damnis eripere, nisi pro se patronus causam suscipiat, respondeátque purgatis quibusdam & medicatis scriptoribus, qui plus vident quàm quod vident, præligata eorum fuisse pectora, cùm calumniam aggressi, parum attentè parúmque verè accusationem instituerunt. Et quoniam meritò Statius Cæcilius in poëmatibus suis dixit, *Innocentem eloquentiam esse*, ostendet profectò non solùm simplicia esse quæ dicta sunt, sed etiam vana, inepta, falsa, & in hoc solùm crimina quòd obiecta sunt. Egregia sanè est prima obiectio, nisi à principiis Lucianum ad risum prouocasset. Fateor aliud proposuisse philosophos, nec quicquam simile proposuisse. Nam si à philosophiæ restauratione talem viam fuissent ingressi, qualem postea sibi & postumis Lucianus effigiauit, non tamdiu, Andabatarum more, de vero virtutis tramite digladiassent. Longè acriùs pungit quod sequitur, Christum contumeliosis verbis læsisse. Impium, sceleratum, damnandum fateor, nisi superstitionum erroribus etiamtum irretito parcatur: pœnam in se reposcere, quam Tacitus, Suetonius & alij Christianorum hostes acriores passi sunt. Nam eum nusquam Christianum fuisse alibi docuimus. Restant amores meretricij, (Dialogum amorum non esse Luciani probabimus) in quibus quid aliud describitur, nisi pessima & sceleratissima meretricum vita, nefanda vitia, corruptelæ iuuenum, auaritia, gula, scelera in vnum collecta? Vt enim in cæteris dialogis solus Lucianus interiora virorũ examinat, qui boni qui mali nota distinguente declarat: ita quarundam fœminarum vaferimum & prauissimum ingenium explorat. In hæc facinora quære supplicium

Tu qui, nasute, scripta distringis sua.

Sed quoniam inutile est absentem & mutum criminari, nisi ipse qui criminatur, pro se causam dicat, inutiliter, fateor, causæ defensionẽ suscepi: ipse enim venit & iamdudũ pro se loqui gestiebat, narrabátque rationem qua Sophocles & euitauerat iudicium & laudem à iudicibus meruerat. Arguebat filius Sophoclis patrem dementiæ, ille vt crimen protelaret, protulit Oedipum Coloneum peregregiam suarum tragœdiarum, quam fortè tum eo tempore conscribebat, eúmque iudicibus legit, nec quicquam pro suâ defensione addidit, nisi vt audacter dementiæ condemnarent, si carmina senis displicerent. Talis Apologeticus Luciani sermo est. Superciliosis istis hominibus qui pileo metallum addunt, & soleis plumbum suppingunt, videatur vstulandus: diuorum patrum Gregorij Nazianzeni & Basilij magni pertusum calculum patiatur, si scripta pati possint.

ΛΟΓΙΩΤΑΤΩ ΚΥΡΙΩ ΙΩΑΝΝΗ ΤΩ Βυρδελωτίῳ τὰ τῦ ἡδέος Λουκιανοῦ διηρθώσθαι.

Λουκιανοῦ ὅδ' ἰχάμμια Σύεσυ, τειατῶν δὲ νόημα
Τῶν Χαείτων, Πειθοῖς δ' ἡ φαίσις ἡδυλόγυ.
Ταῦτα δ' ἀποσμήχων Βουρδλώτιος, εἶς αἰέσωσε
Λουκιανόν, Πιθώ, καὶ Χαείτων τειάδα.

Idem Latinè.

LVCIANI liber iſte Syri eſt; inuentio, trigæ
Eſt CHARITVM: SVADÆ dictio ſuauiloquæ.
Reddidit exterſis vitam his BOVRDLOTIVS vnus,
LVCIANO, SVADELÆ, & CHARITVM triadi.

THEODORVS MARCILIVS
Profeſſor eloquentiæ regius.

ΕΙΣ ΕΚΔΟΣΙΝ ΛΟΥΚΙΑΝΟΥ ΥΠΟ λογιωτάτου κυρίου τῦ Βουρδελοτῦ ἐπίγραμμα.

Τραυματίας καὶ ἑλκώδης μάλα σηγὸς ἀλᾶτο
Εὐτρέπελος δόξας πρίν ποτε Λουκιανός·
Καὶ φάτο ταῦτα παθεῖν ὑπ' ἀπείρων πολλάκι νυχθεὶς
Ἑρμιωβυτῶν, ἢ πάχα χαλκογράφων.
Οὐκ ἔτλη τοιοῦτόν κεκακωμένον ὧδε νοήσας
Βουρδελοτὸς, μελέων ἄλλα κάθηρεν ἰόν·
Καὶ χαείνη ἀπέδωξε πάλιν, χαειέστερος αὖτὸς
Κείνῳ τῶν ἰδίων πως μεταδοὺς χαείτων.

ΝΙΚΟΛΑΟΣ Ο ΒΟΡΒΟΝΙΟΣ.

ΤΩ ΝΕΑΝΙΣΚΩ ΠΕΡΙ ΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗΝ ΑΣΟΥΔΑΖΟΝΤΙ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΝ, ΧΑΙΡΕΙΝ.

Εἴαες ἀρχομένου, ζεφύρου ὅτε ὑγρὸν ἄημα
Ηρέμα λιμῶνας πνείῃ ἐπ' ἠϊθέοις,
Αὐλιν εἰαεινοῖς εἰ τελεθόωσιν ἄεθλοι
Εἶδες δ', ἠδὲ ῥόδου θελξινόοιο χάειν·
Λουκιανὸν σελίδεσσιν ἔχῃς χαείσας πολὺ πλείους,
Ἄ ς σοι σωφρονέως τ' ἄρκιον ἐκτελέσῃ
Εὐφροσυνίῳ, καὶ σωφροσυνίῳ τόμος δ' ἀπὸ χεύων
Μελιχίης σοφίης ἡδύπατος ταμίης,
Ηχι καὶ αἰθερόθεν ἀμβρόσιαι αἴθουσι λιμῶν
Κόσμον ἀμοιβὸς βιότου, φθέγματος ἡδὲ μέλος.
Οπποθι γηραλέος τε, νέος, νηΐς, πολυΐδρις,

Θέλκζον ὀπιζήμης, ἥμεργν ἠδὲ λαθοι.
Τοῦ, χαρίτων εἰδὼς, κομόων ἀρετῇ τε νόφτε
Βουρδλοπιος, κῦδος Πιερίδων κρατερὸν,
Πᾶσιν τ' ἰδιοσκεύῳ μεμυημένος, ὅπποτ' ὀλέσθαι
Τοῦ κλέος, ὃν Μουσῶν πρώτῃ ἀφδόμενον,
Ες φάος ἐξαγαγὼν μάλα καὶ εἰς χεῖρας ἀπάντων
Λουκιανὸν κεν εἴη φέρτερος, ἢ ὅ πάρος.
Ἠύτε σιδυκέως κρίζῃ τε μέλισσα ἄωτον
Αὐτὸς πρωτοδαπῶν αἴθρια δ' ἰδιοσκευῶν.

ΚΛ. ΒΕΛΟΥΡΓΕΡΙΟΣ.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΛΟΥΚΙΑΝΟΥ ΔΙΟΡΘΩΘΕΝΤΟΣ ΚΑΙ ΠΕΦΩΤΙΣΜΕΝΟΥ ΩΔΗ ΤΗ ΕΛΛΟΓΙΜΩΤΑΤΗ ΤΗ Ιω. Βουρδελώτου,

Ιαμβος Κειτικός.

Παλιμφυὴς ὢν Λουκιανὸς βλέπεται
Ἀφ' αἵθος ἔμμηνι βιεπείας Ἀττικῆς,
Καὶ τοῦτο κῦδος προσλογίζετ' ὀξόχῳ
Τῇ τ' ἀντιτεχείᾳ καὶ μόχῳ πρωδεξίου
Τοῦ Βουρδελώτου. ὃς γὰ εἰδὼς ἐν λύχνῳ
Κεῖσθαι νεφώδη Λουκιανοῦ βιβλία,
Διὰ πλημμέλειαν φαυλοτεκτόνων χερῶν,
Καὶ τὴν παλαιὰν βιοφέπειαν ἀπολέσας,
Καὶ πρῶτον αἶνος φαιδρότητος συμφύτου,
Ἀπόντα κείνων βλέφαρα σφάλματα
Καὶ ὥσπερ ἠλίου σέλας καθαρὸν ἐών·
Σκοτεινὰ πρώτα φωτὶ κραιπνῷ ἤνυσε.
Διὸ νῦν γέμοντες τῆς πάλαι βιμισίας
Χαρίτων τε πασῶν Λουκιανοῦ οἱ λόγοι,
Πάλιν. ἀρέσουσιν βιοφερπῶν Μουσῶν χορῷ
Λαλοῦσι γλώσσῃ Αὔσονιν καὶ Ἀττικήν·
Ἐπίκαιρος ὡς μαθημάτων πρωτοτυπία.

I. L. D. R. I. V. L.

LVCIANI

SAMOSATENSIS

PHILOSOPHI VITA.

IO. BOVRDELOTIO

Autore.

LVCIANI Samosatensis Philosophi vitam scripturum, ope summa niti decet, ne temere voluntati & opinioni eorum videatur assentire, qui aggressi hactenus falsa veris miscuerunt, & ex tribus vel pluribus huius nominis vel rhetoribus vel sophistis, longo inter se interuallo viuentibus, Luciani nostri vitam texuerunt. Suidas qui ex antiquis βιογράφοις solus Lucianum nobis tradidit, proh Iupiter! quæ mendacia blaterauit? Satis ad eum refutandum quæ nos in contrarium scribimus. Volateranus non Suidæ contentus nugis alias insuper de suo liberalis adiunxit. Cæteri aut non viderunt viam qua iretur ad illam, aut visam similibus aliísque mendaciis refarserunt. Igitur ne simili coinquiner audacia, Lucianum de se narrantem exscribo, vt verus ad oculos legentis accedat. LVCIANVS natione Syrus fuit, vrbe Samosata, quæ iuxta Euphratis cõfluenta sita est: circa Traiani tempora videtur natus, cùm Epictetus, illud virtutis exemplar, velle esse desineret. Patris ignoratur conditio, sed tamen vt appareat eum ex hoc genere hominum fuisse, qui in extrema paupertate morientes non multùm heredẽ adiuuant. Nam cùm deliberandum esset de futura Luciani filij conditione, viderétque patrem suum & vxoris fratrem eximios audiri statuarios, ne deliberauit quidem vt videretur contatus, sed statim fortunæ statuariæ filium addixit: qui nescio an ingenij bona indole, an fato quodam, artis statuariæ desertor efficitur, & ad meliorem frugem se recipit, atque statim vt sibi reliquam ætatem à statuaria procul habendam decreuit, meliora pollicitus, rei familiaris inopiâ, relictâ Samosatâ, vbi leuioribus studiis instructus fuerat, Antiochiam petiit, vt causis dicendis operam daret: sed cùm non illi ad mentem succederet causidicinæ conditio, videretúrque nominis illustrior gloria futura, si Rhetoricam, quâ plurimùm pollebat, profiteretur: vt illâ notescceret, varias animo concepit peregrinationes, & suscepit: Iuuenis in Galliam profectus, auditorum frequenti coronâ, & laudem meruit & retulit: ex Galliâ Macedoniam petiit, vbi variis dissertationibus perfectissimum dicendi robur exponebat: quales sunt, Herodotus, Scytha, Harmonides. Sed cùm videret, Rhetores inductioni-

bus & fallaciis,diuitias & cætera quæ prima mortales putant, potius ſibi quærere,quàm veræ virtutis mercedem, eâ relictâ philoſophiam aggreſſus eſt:in qua quid profecerit,eſt incredibile memoratu. Sed tamen ipſi etiam philoſophi plus diuitiis quàm philoſophiæ parentabant, auditores inuicem ſibi aut vellebant aut vellicabant: & ciuitates, quibus fucatam illam oſtentabant philoſophiam,factionibus infeſtabant. At Lucianus non fuco cum fucatis,non factione cum factioſo, ſed cum ſtrenuo virtute, cum modeſto pudore,cum innocente abſtinentia certabat, ſemper ingenio vt conditione liber,tandem ſub Diuo Marco Ægypti procurationi præpoſitus,& ſuo & amicorum nomine innotuit. Qui mendaciis ſuis inuicem credunt Chriſtianum fuiſſe arbitrantur,ſuppoſitiorum prauitate decepti. Ipſa de Morte Peregrini narratio ſatis euincit errorem. Nec ſanior eorum opinio qui à canibus laceratum aſſeuerarunt. Nam ſenio, vel, quod verius eſt, podagra nonagenarius obiit: ſuperſtite vnico filio, qui ſummus ſophiſta Iuliani tempore,& ad quem huius Imperatoris extat epiſtola.

ΠΙΝΑΞ ΤΩΝ ΤΟΥ Λουκιανοῦ.

LVCIANI OPERVM Index.

Numerus paginam notat.

Περὶ τοῦ Ενυπνίου, ἢ περὶ τοῦ βίου Λουκιανοῦ	*De ſomnio, ſeu, vita Luciani* p. 1
Πρὸς τὸν εἰπόντα, Προμηθεὺς εἶ ἐν λόγοις	*Contra eum qui dixerat, Prometheus es in verbis* 8
Νιγρῖνος, ἢ περὶ φιλοσόφων ἤθους	*Nigrinus, ſiue de morib. philoſophorũ* 14
Δίκη φωνηέντων	*Iudicium Vocalium* 27
Τίμων ἢ μισάνθρωπος	*Timon, ſiue Miſanthropos* 31
Ἀλκυών, ἢ περὶ μεταμορφώσεως	*Alcyon, ſiue de Transformatione* 52
Προμηθεὺς ἢ Καύκασος.	*Prometheus, ſiue Caucaſus.* 55

ΘΕΩΝ ΔΙΑΛΟΓΟΙ.

DEORVM DIALOGI.

Προμηθέως καὶ Διός	*Promethei & Iouis* 64
Ερωτος καὶ Διός	*Cupidinis & Iouis* 65
Διὸς καὶ Ερμοῦ	*Iouis & Mercurij* 66
Διὸς καὶ Γανυμήδους	*Iouis & Ganymedis* *ibid.*
Ηρας καὶ Διός	*Iunonis & Iouis* 68
Ηρας καὶ Διός	*Iunonis & Iouis* 70
Απόλλωνος καὶ Ηφαίστου	*Apollinis & Vulcani* 72
Ηφαίστου καὶ Διός	*Vulcani & Iouis* 73
Ποσειδῶνος καὶ Ερμοῦ	*Neptuni & Mercurij* 74
Ερμοῦ καὶ Ηλίου	*Mercurij & Solis* 75
Αφροδίτης καὶ Σελήνης	*Veneris & Lunæ* 76
Αφροδίτης καὶ Ερωτος	*Veneris & Cupidinis* 77
Διὸς, Ασκληπιοῦ καὶ Ηρακλέους	*Iouis, Æſculapij & Herculis* 78
Ερμοῦ καὶ Απόλλωνος	*Mercurij & Apollinis* 79
Ερμοῦ καὶ Απόλλωνος	*Mercurij & Apollinis* 80
Ηρας καὶ Λητοῦς	*Junonis & Latonæ* 81
Απόλλωνος καὶ Ερμοῦ	*Apollinis & Mercurij* 82
Ηρας καὶ Διός	*Iunonis & Iouis* 83
Αφροδίτης καὶ Ερωτος	*Veneris & Cupidinis* 84
Θεῶν κρίσις	*Dearum iudicium* 85
Αρεως καὶ Ερμοῦ	*Martis & Mercurij* 91
Πανὸς καὶ Ερμοῦ	*Panis & Mercurij* 92
Απόλλωνος καὶ Διονύσου	*Apollinis & Bacchi* 94
Ερμοῦ καὶ Μαίας	*Mercurij & Maiæ* 95
Διὸς καὶ Ηλίου	*Iouis & Solis* 96
Απόλλωνος καὶ Ερμοῦ.	*Apollinis & Mercurij.* 97

MARINI DIALOGI. ΕΝΑΛΙΟΙ ΔΙΑΛΟΓΟΙ.

Doridis & Galateæ	98	Δωρίδος καὶ Γαλατείας
Cyclopis & Neptuni	100	Κύκλωπος καὶ Ποσειδῶνος
Alphei & Neptuni	101	Ἀλφειοῦ καὶ Ποσειδῶνος
Menelai & Protei	102	Μενελάου καὶ Πρωτέως
Panopes & Galenes	103	Πανόπης καὶ Γαλήνης
Tritonis, Amymones & Neptuni	103	Τρίτωνος, Ἀμυμώνης καὶ Ποσειδῶνος
Noti & Zephyri	105	Νότου καὶ Ζεφύρου
Neptuni & Delphinum	105	Ποσειδῶνος καὶ Δελφίνων
Neptuni & Nereidum	106	Ποσειδῶνος καὶ Νηρηίδων
Iridis & Neptuni	107	Ἰριδος καὶ Ποσειδῶνος
Xanthi & Martis	108	Ξάνθου καὶ Θαλάσσης
Doridis & Thetidis	108	Δωρίδος καὶ Θέτιδος
Neptuni & Enipei	109	Ποσειδῶνος καὶ Ἐνιπέως
Tritonis & Nereidum	110	Τρίτωνος καὶ Νηρηίδων
Zephyri & Noti.	111	Ζεφύρου καὶ Νότου.

MORTVORVM DIAL. ΝΕΚΡΙΚΟΙ ΔΙΑΛΟΓΟΙ.

Diogenis & Pollucis		Διογένους καὶ Πολυδεύκους
Pluto seu contra Menippum		Πλούτων ἢ πρὸς Μενίππου
Menippi, Amphilochi & Trophonij	116	Μενίππου, Ἀμφιλόχου καὶ Τροφωνίου
Mercurij & Charontis	117	Ἑρμοῦ καὶ Χάρωνος
Plutonis & Mercurij	118	Πλούτωνος καὶ Ἑρμοῦ
Terpsionis & Plutonis	119	Τερψίωνος καὶ Πλούτωνος
Zenophantæ & Callidemidæ	120	Ξενοφάντου καὶ Καλλιδημίδου
Cnemonis & Damnippi	121	Κνήμωνος καὶ Δαμνίππου
Simyli & Polystrati	122	Σιμύλου καὶ Πολυστράτου
Charontis & Mercurij	123	Χάρωνος καὶ Ἑρμοῦ
Cratetis & Diogenis	127	Κράτητος καὶ Διογένους
Alexandri, Annibalis, Minois, Scipionis	129	Ἀλεξάνδρου, Ἀννίβου, Μίνωος καὶ Σκιπίωνος
Diogenis & Alexandri	132	Διογένους καὶ Ἀλεξάνδρου
Alexandri & Philippi	134	Ἀλεξάνδρου καὶ Φιλίππου
Achillis & Antilochi	136	Ἀχιλλέως καὶ Ἀντιλόχου
Diogenis & Herculis	137	Διογένους καὶ Ἡρακλέους
Menippi & Tantali	139	Μενίππου καὶ Ταντάλου
Menippi & Mercurij	140	Μενίππου καὶ Ἑρμοῦ
Æaci, Protesilai, Menelai, & Paridis	140	Αἰάκου, Πρωτεσιλάου, Μενελάου καὶ Πάριδος
Menippi & Æaci	141	Μενίππου καὶ Αἰάκου
Menippi & Cerberi	143	Μενίππου καὶ Κερβέρου
Charontis Menippi & Mercurij	144	Χάρωνος, Μενίππου καὶ Ἑρμοῦ
Plutonis & Protesilai	145	Πλούτωνος καὶ Πρωτεσιλάου

Διογένους καὶ Μαυσώλου	*Diogenis & Mauſoli*	146
Νιρέως, Θερσίτου καὶ Μενίππου	*Nirei, Therſitæ & Menippi*	147
Μενίππου καὶ Χείρωνος	*Menippi & Chironis*	148
Διογένους, Ἀντισθένους καὶ Κράτητος	*Diogenis, Antiſthenis & Cratetis*	149
Μενίππου καὶ Τειρεσίου	*Menippi & Tireſiæ*	152
Αἴαντος & Ἀγαμέμνονος	*Aiacis & Agamemnonis*	153
Μίνωος καὶ Σωστράτου	*Minois & Soſtrati*	154
Μενίππου, ἢ Νεκυομαντία	*Menippus, ſiue Necyomantia*	155
Χάρων ἢ Ἐπισκοποῦντες	*Charon ſiue Contemplantes*	167
Περὶ θυσιῶν	*De ſacrificiis*	181
Βίων πρᾶσις	*Vitarum auctio*	187
Ἁλιεὺς ἢ Ἀναβιοῶντες	*Piſcator ſeu Reuiuiſcentes*	199
Κατάπλους ἢ Τύραννος	*Cataplus ſiue Tyrannus*	221
Περὶ τῶν ὅτι μισθῷ συνόντων	*De iis qui mercede conducti in diuitum familiis viuunt*	235
Ἀπολογία περὶ τῶν ὅτι μισθῷ συνόντων	*Apol. pro iis qui merc. cond. ſeruiunt.*	260
Ὑπὲρ τοῦ ἐν τῇ προσαγορεύσει πταίσματος	*Pro eo quòd inter ſalutandum, verbo lapſus fuerat*	268
Ἑρμότιμος ἢ περὶ αἱρέσεων	*Hermotimus, ſiue de ſectis*	274
Ἡρόδοτος ἢ Αἰτιών	*Herodotus vel Aëtio*	326
Ζεῦξις ἢ Ἀντίοχος	*Zeuxis vel Antiochus*	330
Ἁρμονίδης	*Harmonides*	336
Σκύθης ἢ Πρόξενος	*Scytha, ſeu, Hoſpes*	339
Πῶς δεῖ ἱστορίαν συγγράφειν	*Quomodo hiſtoria ſcribenda ſit*	346
Ἀληθοῦς ἱστορίας λόγος πρῶτος	*Hiſtoriæ veræ liber primus*	373
Ἀληθοῦς ἱστορίας λόγος δεύτερος	*Hiſtoriæ veræ liber ſecundus*	391
Τυραννοκτόνος	*Tyrannicida*	413
Ἀποκηρυττόμενος	*Abdicatus*	445
Φάλαρις πρῶτος	*Phalaris primus*	461
Φάλαρις δεύτερος	*Phalaris ſecundus*	469
Ἀλέξανδρος ἢ Ψευδόμαντις	*Alexander ſeu Pſeudomantis*	473
Περὶ ὀρχήσεως	*De ſaltatione*	498
Λεξιφάνης	*Lexiphanes*	523
Εὐνοῦχος	*Eunuchus ſeu Pamphilus*	534
Περὶ ἀστρολογίας	*De aſtrologia*	539
Δημώνακτος βίος	*Demonactis vita*	545
Ἔρωτες	*Amores*	557
Εἰκόνες	*Imagines*	586
Ὑπὲρ τῶν εἰκόνων	*Pro imaginibus*	598
Τοξάρις ἢ Φιλία	*Toxaris ſiue Amicitia*	611
Λούκιος, ἢ Ὄνος	*Lucius ſiue Aſinus*	643
Ζεὺς ἐλεγχόμενος	*Jupiter confutatus*	670
Ζεὺς Τραγῳδός	*Iupiter Tragœdus*	679
Ὄνειρος ἢ Ἀλεκτρυών	*Somnium ſeu Gallus*	704
Ἰκαρομένιππος ἢ Ὑπερνέφελος	*Icaromenippus ſiue Hypernephelus*	724

Bis accusatus, seu Fora	741	Δις κατηγορούμενος ἢ Δικαστήρια
De parasito, siue, Quòd ars sit parasitica	762	Περὶ τοῦ παράσιτου, ἢ ὅτι τέχνη ἡ παρασιτική
Anacharsis seu de Gymnasiis	785	Ἀνάχαρσις ἢ περὶ γυμνασίων
De luctu	807	Περὶ πένθους
Rhetorum præceptor	813	Ρητόρων διδάσκαλος
Philopseudes seu Incredulus	825	Φιλοψευδὴς ἢ ἀπιστῶν
Hippias siue balneum	845	Ἱππίας ἢ βαλανεῖον
Allocutio siue Bacchus	849	Προσλαλιὰ ἢ Διόνυσος
Allocutio siue Herculis Gallicus	853	Προσλαλιὰ ἢ Ἡρακλῆς
De Electro seu Cycnis	856	Περὶ τοῦ Ἠλέκτρου ἢ Κύκνων
Musçæ encomium	859	Μυίας ἐγκώμιον
Aduersus Indoctum, librorum longa suppellectile tumentem	863	Πρὸς ἀπαίδευτον καὶ πολλὰ βιβλία ὠνούμενον
De non temere credendo calumniæ	875	Περὶ τοῦ μὴ ῥαδίως πιστεύειν διαβολῇ
Pseudologista siue de Apophrade	886	Ψευδολογιστὴς ἢ περὶ τῆς Ἀποφράδος
De domo	900	Περὶ τοῦ οἴκου
Macrobij	911	Μακρόβιοι
Patriæ encomium	919	Πατρίδος ἐγκώμιον
De dipsadibus	923	Περὶ τῶν διψάδων
Dissertatio cum Hesiodo	926	Διάλεξις πρὸς Ἡσίοδον
Nauigium seu vota	930	Πλοῖον ἢ Εὐχαί
Tragopodagra	949	Τραγοποδάγρα
Ocypus.		Ὠκύπους.

DIALOGI MERETR. ΕΤΑΙΡΙΚΟΙ ΔΙΑΛΟΓΟΙ.

Glycera & Thais	963	Γλυκέρα καὶ Θαΐς
Myrtium, Pamphilis & Doris	964	Μυρτίον, Πάμφιλος & Δωρὶς
Mater & Philinna	966	Μήτηρ & Φίλιννα
Melissa & Bacchis	967	Μέλιττα & Βάκχις
Clonarium & Leæna	969	Κλωνάριον & Λέαινα
Crobyle & Corinna	971	Κροβύλη & Κόριννα
Mater & Musarium	973	Μήτηρ καὶ Μυσάριον
Ampelis & Chrysis	975	Ἀμπελὶς & Χρυσῆς
Dorcas, Pannychis, Philostratus, Polemon	977	Δορκὰς, Παννυχὶς, Φιλόστρατος, Πολέμων
Chelidonium & Drose	979	Χελιδόνιον & Δρόση
Tryphæna & Charmides	981	Τρύφαινα καὶ Χαρμίδης
Ioessa, Pythias & Lysias	983	Ἰόεσσα, Πυθιὰς καὶ Λυσίας
Leontichus, Chenidas & Hymnis	986	Λεόντιχος, Χηνίδας & Ὑμνὶς
Dorio & Myrtale	989	Δωρεὶων & Μυρτάλη
Cochlis & Parthenis	991	Κοχλὶς & Παρθενὶς
De morte Peregrini	992	Περὶ τῆς Περεγρίνου τελευτῆς
Fugitiui	1008	Δραπέται

ΤΑ ΠΡΟΣ ΚΡΟΝΟΝ. SATVRNALIA.

Ἱερὰς ἡ Κρόνος Κρονοσόλων.	*Sacerdos & Saturnus*	1019
	Cronosolon, id est, Saturnalium legumlator.	1025

ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ ΚΡΟΝΙΚΑΙ. EPISTOLÆ SATVRN.

Ἐγὼ Κρόνῳ χαίρειν	*Ego Saturno salutem*	1029
Κρόνος ἐμοὶ τῷ τιμιωτάτῳ χαίρειν	*Saturnus mihi charissimo salutem*	1032
Κρόνος τοῖς πλουσίοις χαίρειν	*Saturnus diuitibus salutem*	1034
Οἱ πλούσιοι τῷ Κρόνῳ χαίρειν	*Diuites Saturno salutem*	1037
Συμπόσιον ἢ Λαπίθαι	*Symposium vel Lapithæ*	1038
Περὶ τῆς Συρίας θεοῦ	*De Syria Dea*	1056
Δημοσθένους ἐγκώμιον	*Demosthenis encomium*	1077
Θεῶν ἐκκλησία	*Deorum concilium*	1094
Ψήφισμα	*Decretum*	1100
Κυνικὸς	*Cynicus*	1101
Ψευδοσοφιστὴς ἢ Σολοικιστὴς	*Pseudosophista seu Solœcista*	1110
Φιλόπατρις ἢ Διδασκόμενος	*Philopatris, seu, qui docetur*	1116
Χαρίδημος	*Charidemus*	1129
Νέρων ἢ περὶ τῆς ὀρυχῆς τοῦ Ἰσθμοῦ.	*Nero siue de fossione Isthmi.*	1142

ΛΟΥΚΙΑΝΟΥ

ΣΑΜΟΣΑΤΕΩΣ

ΔΙΑΛΟΓΟΙ.

LVCIANI

SAMOSATENSIS

DIALOGI.

Περὶ τοῦ Ἐνυπνίου, ἤτοι, βίος Λουκιανοῦ.

De Somnio, seu, vita Luciani.

IACOBO MICYLLO INTERPRETE.

ARGVMENTVM.

Occasio huius narrationis videtur sumpta esse ex secundo Xenophontis de dictis Socratis, vbi Prodicus sophista eodem modo Herculi, pueritiam egresso, narrat, Virtutem ac Voluptatem apparuisse, & vtramque illum ad se pertrahere contendisse. Consilium autem & scopus in fine ab ipso Luciano explicatur. Nam vt adolescentes præ inopia deficientes, & ad deteriora animum applicantes, reuocaret, & ad literarum studia conuerteret, sermonem hunc ait à se institutum esse.

ΑΡΤΙ μὲν ἐπεπαύμην εἰς τὰ διδασκαλεῖα φοιτῶν, ἤδη τὴν ἡλικίαν τοῦ σπόρος ὤν. ὁ δὲ πατὴρ ἐσκοπεῖτο μετὰ τῶν φίλων, ὅ, τι χρὴ διδάξαντό με. τοῖς πλείοσιν οὖν ἔδοξε παιδείαν μὲν, καὶ πόνου πολλοῦ, καὶ χρόνου μακροῦ, καὶ δαπάνης οὐκ ὀλιγῆς, καὶ τύχης δεῖσθαι λαμπρᾶς· τὰ δὲ ἡμέτερα, μικρά τε εἶ), καὶ ταχείας τινὰ τὴν ὠφελείαν ἀπαιτεῖν. Εἰ δέ τινα τέχνην τῶν βαναύσων τούτων ἐκμαθοιμι, ὃ μὲν πρῶτον αὐτὸς ἐχθρὸν

A

B

DESIERAM nuper in ludum ire, factus iã ętate adolescens, cùm pater vnà cum amicis cõsilium capiebat, quámnam artem potissimùm discẽdam mihi proponeret. Plerisque igitur videbatur humanitas seu literarum studium & labore multo, & tempore longo, & sumptu non exiguo, denique & fortuna quadam opus habere: nostras autem res cùm paruas esse & modicas, tum verò celere quoddam auxilium postulare. Quòd si igitur artem aliquam mechanicam didicissem, fore vt principio statim ab ipsa arte necessaria vi-

tæ cõparare posſem, neq; neceſſe habe-
rem, adeò ætate iam prouectus, domi,
déque paterna menſa viuere: ſed non
multo pòſt etiam ipſum patrem exhila-
raturum eſſe me, referendo domum
ſemper aliquid ab arte quæſitum. Al-
terius itaq; conſultationis caput propo-
ſitum inde eſt, quænam ars & optima,
& ad diſcendum facillima, & homine
libero maximè digna foret, deinde &
minori ſumptu atque inſtrumento ege-
ret, multum autem & ſufficientem quæ-
ſtum ſuppeditaret. Proinde alio aliam
laudante, prout quiſque animo affectus,
aut vſu expertus erat, pater ad auunculũ
aſpiciẽs (aderat enim is quoq; ſtatuarius
tum habitus optimus, & poliendo mar-
more inter præcipuos laudatus) Minimè
fas, inquit, eſt aliam artem hîc vincere, te
præſente: ſed hunc acceptum (meq; de-
monſtrabat) abduc tecum, & doce lapi-
dum artificem probum, & eorundem cõ-
poſitorem ac ſtatuarium nobis eſſe. Pote-
rit enim & hoc, natura, vt ſcis, præditus
felici ac dextera. Fecerat autem hanc
de me coniecturam pater ex ludicris à
me aliquando è cera confictis. Quan-
do enim à præceptoribus domum di-
mittebar, abradens ceram, nunc bo-
ues, nunc equos, interdum per Io-
uem & homines fingebam, non omni-
no ineptè, vt tum videbar patri: ob
quæ tum à præceptoribus quidem pla-
gas accipere ſolebam: hîc autem ad
probandam ingenij dexteritatem hæc
quoque in parte laudis ducebantur. At-
que adeò bonam ex eo ſpem de me o-
mnes concipiebant, vt qui breui adeò
artem hanc, ſecundùm fingendi illam
facilitatem, perdiſcere poſſem. Simul
igitur & idonea dies videbatur ea eſ-
ſe auſpicandæ arti, & ipſe tradebar
auunculo, non admodum, per Iouem,
iniquè aut grauiter ferens: ſed mihi
etiam luſum quendam non inſuauem
ipſa res videbatur habere: & apud æqua-
les ad oſtentationem & laudem factu-
rum eſſe, ſi & deos ſculpere, & parua
quædam ſimulachra, cùm mihi, tum il-
lis quibus vellem, adornare poſſem. Ac
tum primùm quidem illud, & incipien-
tibus ſolitum, fiebat. celtem enim quen-
dam auunculus mihi tradens, pau-
latim tabulam lapideam, quæ in me-
dio poſita erat, contingere, atque ar-
tem auſpicari iubet, tritum illud admonens: Dimidium facti, qui cœpit, habet.

A πὰ ἀρχοιῶτα τῶδὲ τῆς τέχνης, καὶ μη-
κέτι οἰκόσιτος εἴη, τηλικοῦτος ὤν· οὐκ εἰς
μακρὰν δὲ καὶ τὸν πατέρα θύφεσιν, ἀπο-
φέρων ἀεὶ τὸ γιγνόμενον. δεύτερος οὖν σκέ-
ψεως ἀρχὴ τοιαύτη, τίς ἀρίστη τῶν
τεχνῶν, καὶ ῥᾴστη μαθεῖν, καὶ ἀνδρὶ ἐλευ-
θέρῳ πρέπουσα, καὶ τοιαύτην ἔχουσα τὴν
χορηγίαν, καὶ δαφρὴν τὸν τρόπον. ἄλλου δ' ἄλ-
λην ἄλλῃ ἐπαινοῦντος, ὡς ἕκαστος γνώμης
ἢ ἐμπειρίας εἶχεν, ὁ πατὴρ εἰς τὸν θεῖον,
ἀπιδών, (πρὸ γὰρ ὁ τοῖς μάλιστα εὐδοκίμοις,) οὐ θέμις
εἶπεν ἄλλῃ τέχνῃ ὑπηρετεῖν, σοῦ πα-
ρόντος. ἀλλὰ τοῦτον ἄγε, δείξας ἐμέ, καὶ
δίδασκε τοὐμφανῶς, λίθων ἐργάτην ἀγα-
θὸν εἴη, καὶ στωμυλτὴν καὶ ἑρμογλυ-
φέα· δύναται γὰρ καὶ τοῦτο, φύσεώς γε
ὡς οἶδα ἔχων δεξιᾶς. ἐτεκμήρετο δὲ ταῖς
ἐκ τοῦ κηροῦ παιδιαῖς. ὁπότε γὰρ ἀφε-
θείην ὑπὸ τῶν διδασκάλων, ἀποξέων αὖ
τὸν κηρὸν, ἢ βοᾶς ἢ ἵππους, ἢ καὶ νὴ Δί'
ἀνθρώπους ἀνέπλαττον, εἰκότως, ὡς ἐδό-
κουν τῷ πατρί. ἐφ' οἷς τοιγαροῦν μοὶ τῶν δι-
δασκάλων, πληγὰς ἐλάμβανον. τότε δὲ
ἔπαινος εἰς τὴν φύσιν καὶ ταῦτα ἦν. καὶ
χρηστὰς εἶχον ἐν ἐμοὶ τὰς ἐλπίδας, ὡς ἐν
βραχεῖ μαθησόμενον τὴν τέχνην, ἀπ' ἐκεί-
νης γε τῆς πλαστικῆς. ἅμα τε οὖν ὑπιτή-
δειος ἐδόκει ἡμέρα τέχνης ἀναφέεσθαι· κἀ-
γὼ προσεδεόμην τῷ θείῳ, μὰ τὸν Δί' ἀ-
σφόδρα τῷ πράγματι ἀηδόμενος. ἀλ-
λά μοι καὶ παιδιά τινα οὐκ ἀτερπῆ ἐδό-
κει ἔχειν, καὶ τοῖς ἡλικιώταις ὑπιδύειν, εἰ
φαινοίμην θεούς τε γλύφων, καὶ ἀγαλματιά
τινα μικρὰ κατασκευάζων ἐμαυτῷ τε, κἀ-
κείνοις, οἷς προῃρούμην. καὶ τόγε πρῶτον
σκῆνος ἐσ σωφῆτες τοῖς ἀρχαιοτέροις ἐλέγετο.
ἐσκοπέα γάρ τινά μοι δοὺς ὁ θεῖος, ἐκέλευσέ
μοι ἡρέμα καθιχέαι, πλακὸς ἐν μέσῳ κει-
μένης, ἐπειπὼν ὃ κοινὸν, Ἀρχὴ δέ τοι ἥμι-
συ παντός. σκληρότερον δὲ κατενεχθέν-
τος ὑπ' ἀπειρίας, κατέαγη μοὶ ἡ πλάξ.

Cæterùm duriùs impingente me, præ imperitia, vt fit, tabula rumpitur.

ὁ δὲ ἀγανακτήσας, σκυτάλιόν τινα χει- A
μῶνι πλησίον λαβών, ὑ πρόσω, σὰδὲ
προτεπλιχῶς μου κατήρξατο· ὥστε δάκρυά
μοι τὰ πρόοιμα τῆς τέχνης. ἀποδρὰς οὖν
ἐκεῖθεν, ὅπι τὴν οἰκίαν ἀφικνοῦμαι, συνε-
χὲς ἀνολολύζων, καὶ δακρύων τοὺς ὀφθαλ-
μοὺς ἐπάπλεως· καὶ διηγοῦμαι τῷ σκυ-
τάλιῳ, καὶ τοὺς μώλωπας ἐδείκνυον· καὶ κα-
τηγόρουν πολλὴν τινα ὠμότητα, προσθεὶς
ὅτι ἐπὶ φθόνου ταῦτα ἔδρασε, μὴ αὐτὸν
ὑπερβάλωμαι τῇ τέχνῃ. ἀγανα-
κτησαμένης δὲ τῆς μητρὸς, καὶ πολλὰ τῷ
ἀδελφῷ λοιδορησαμένης, ἐπεὶ νὺξ ἐπῆλ- B
θε, κατέδαρθον ἔτι ἐνδακρις, καὶ τὴν νύχθ'
ὅλην ἐνόουν. Μέχρι μὲν δὴ τούτων, γε-
λοῖα, καὶ μειρακιώδη τὰ εἰρημένα. τὰ
μετὰ ταῦτα δὲ, οὐκέτι δικαιοφρόνητα ὦ
ἄνδρες ἀκούσεσθε, ἀλλὰ καὶ πάνυ φιλη-
κόων ἀκροατῶν δέοντα. ἵνα γὰρ καθ'
Ὁμηρον εἴπω, Θεῖός μοι ἐνύπνιον ἦλθεν
ὄνειρος, Ἀμβροσίῃ δι' νύκτα, σάφα νήκε-
στος οὕτως, ὥστε μηδὲν ἀπολείπεσθαι τῆς ἀλη-
θείας. ἔτι γοῦν καὶ μετὰ τοσοῦτον χρόνον, C
πάντα ῥήματά μοι τῶν φανέντων ἐν τοῖς
ὀφθαλμοῖς ἑστήκασι, καὶ ἡ φωνὴ τῶν
ἀκουσθέντων ἔναυλος. οὕτω σαφῆ πάντα
ἦν. Δύο γυναῖκες λαβόμεναι τῶν χειρῶν,
εἷλκόν με πρὸς ἑαυτὴν ἑκατέρα μάλα
βιαίως, καὶ καρτερῶς. μικροῦ γοῦν με
διεσπάσατο πρὸς ἀλλήλας φιλοτιμού-
μεναι. καὶ γὰρ αὖτη μὲν αὖ, ἡ ἑτέρα ἐπε-
κρότει, καὶ ὥσπερ μικροῦ ὅλον εἶχέ με.
αὖτη δὲ αὖ, αὖθις ἐπὶ τῆς ἑτέρας εἶχόμην. ἐβόων δὲ πρὸς ἀλλήλας ἑκατέρα. D
Ἐμὴ μέν, ὡς αὐτῆς ὄντα με χρὴ παῖδα βού-
λεσθαι· ἡ δὲ, ὡς μᾶλλον τῶν ἀλλοτρίων
αὐτὴν ποιοῖτο. ἦν δὲ ἡ μέν, ἐργατικὴ, καὶ
ἀνδρικὴ, καὶ αὐχμηρὰ τὴν κόμην, τῷ
χεῖρε τύλων ἀνάπλεως, διεζωσμένη τὴν
ἐσθῆτα, πτάνου καταγέμουσα, οἷος ἦν ὁ
θεῖος ὁπότε ξέοι τοὺς λίθους. Ἑτέρα δὲ,
μάλα εὐπρόσωπος, καὶ ὃ χῆμα εὐπρε-
πὴς, καὶ κόσμος τὴν ἀναβολήν. τέλος
δ' οὖν, ἐφιᾶσί μοι δικάζειν ὁποτέρᾳ βου-
λοίμην συνεῖναι αὐτῶν. πρεσβυτέρα δὲ ἡ
σκληρὰ ἐκείνη καὶ ἀνδρώδης, ἔλεξεν·

A Auunculus autem indignatus, & ſcuti-
cam quandam propè iacentem corri-
piens, nequaquam manſuetè, aut vti
docentem conueniebat, excepit atque
initiauit me, ita vt mox in lacrymas pro-
œmium artis mihi verteretur. Aufu-
giens igitur inde, domum redeo, con-
tinuéque vlulando, & lacrymis oculos
opplendo, commemorabam ſcuticam,
demonſtrabam vibices, nimiámque il-
lius crudelitatem accuſabam, hoc quo-
que addens, quòd inuidia quadam
iſta feciſſet auunculus, videlicet me-
tuens ne ſe in arte ſuperarem. Iraſcente
itaque matre, & multa fratri conuitia
B faciente, poſteaquam nox ſuperuenit,
dormiui, plenus adhuc lacrymarum,
totámque noctem cogitabundus iacens.
Atque hactenus quidem quæ diximus,
ridicula pueriliáque ſunt: quæ verò
deinceps audietis, nequaquam contem-
nenda ſunt, ô viri, ſed quæ admodũ au-
ſcultandi cupidos auditores quoque re-
quirant. Nam, vt iuxta Homerum di-
cam: Venêre mihi diuino ſomnia nu-
tu, Almam per noctem, ita clara &
manifeſta, vt nihil ab ipſa veritate di-
ſtarent. Adhuc igitur etiam poſt tantum
C temporis interuallum, & habitus eo-
rum quæ mihi tum apparuere, in ocu-
lis hærent, & ipſa vox auribus quaſi in-
ſonat: adeò tum plana fuerant omnia.
Duæ mulieres manibus corripientes tra- *Somnium ſeu viſio Luciani.*
hebant me in diuerſum, vtráque ad ſe
videlicet, violentè admodum & validè.
Parum itaque abfuit quin me diſcerper-
ent, dum inter ſe ambitioſè adeò con-
tendunt. Nam modò hæc ſuperabat,
& propemodum totum tenebat me:
modò altera, eadémque me ad ſe re-
trahebat. Clamabant autem ambæ,
accuſabántque mutuũ ſeſe: hæc, quòd
me ſuum videlicet illa poſſidere vellet:
illa verò, quòd hæc fruſtra aliena ſibi
vſurparet. Erat autem altera quidem
operaria, & virili aſpectu, ſqualida co-
ma, manus callo paſſim obductas ha-
bens, ſuccincta veſte, & marmoreo pul-
uere oppleta, qualis & ipſe auunculus
eſſe ſolebat tunc cùm lapides poliebat.
Altera verò facie admodum honeſta,
habitum decentem præ ſe ferens, &
veſtes ornatas ac mundas induta. Po-
ſtremò autem permittunt meo iudicio,
vt vtri earum conuerſandum mihi pu-
tem, ſententiam ipſe feram. Ac prior *Statuaria verba.*
quidem dura atque virilis illa ſic cœpit:

Ego, chare puer, Statuaria sum, ea quam tu heri discere cœpisti, familiaris adeò tibi & cognata à parentibus. Nam & auus tuus (addens nomen aui materni) marmorarius fuit, & auunculus pariter & patruus tuus eandem artem exercuêre, & per nos inter præcipuos celebrati sunt. Quòd si igitur voles deliriis ac nugis circa quas jsta versatur (indicans alteram) abstinere, ac mecum degere, principio generosè educaberis, humerósque habebis validos, & ab omni inuidia alienus eris, neque vnquam in terras alienas atque externas hinc abibis relicta patria, atque domesticis tuis: neque etiam ob verba & orationem modò laudabunt te omnes. Neque verò auerseris corporis hanc fragilitatem, aut vestium sorditiem. Nam ab his initiis profectus etiam Phidias ille, Iouem spectandum exhibuit, & Polycletus Iunonem fabricauit: præterea Myron laudibus vectus est, & Praxiteles in magna admiratione fuit. Adorantur itaque nunc illi cum ipsis illis Diis quos sculpsere. Quòd si igitur horum vnus tu quoque fores, quomodo non celebris & ipse apud omnes homines fieres? Patrem certè beatum efficeres, & patriam tuam omnibus spectabilem redderes. Hæc, atque etiam plura his, balbutiendo, & pleraque barbarè pronuntiando, dixit Statuaria, valde sanè studiosè omnia connectens, & me in suam sententiam adducere cupiens: sed non vltrà memini. plurima enim memoriam iam effugerunt. Cæterùm vbi tandem finem fecit, tum altera illa in hunc fermè modum orditur: Ego verò, ô fili, Humanitas sum, iam nunc consueta ac nota tibi: tametsi ad finem aut plenum nondum periculum mei feceris. Quãta igitur bona Statuaria ista tibi præstatura sit, si eam artem didiceris, ipsa modò enumerauit. Nihil enim aliud nisi operarius eris, corpore laborans, & in eo totam spem vitæ positam habens, obscurus ipse degens, modicum & minimè generosum quæstum faciens, deiectus animo, tenuis ac pauper reditibus. Denique neque amicis expetibilis, neque inimicis formidabilis, neque etiam inter ciues beatus habitus: sed hoc solũ, opifex videlicet quispiam, & ex multa atque promiscua plebe vnus, præstantiorem te semper formidãs, & dicendo valentem præ oculis habẽs ac palpans, & in summa, léporis quandam vitam agẽs, potentioriq; lucrum existẽs.

Statuarij insignes.

Verba humanitatis.

A Ἐγώ, φίλε παῖ, Ἑρμογλυφικὴ τέχνη εἰμί· ἣν ἐγὼ ἥδες ἤρξω μανθάνειν, οἰκεία τέ σοι καὶ συγγενὴς οἴκοθεν. ὅ,τε γὰρ πάππος σου, εἰποῦσα τοὔνομα τῆς μητροπάτορος, λιθοξόος ἦν, καὶ τῷ θείῳ ἀμφοτέρῳ. καὶ μάλα εὐδοκιμεῖτον δι' ἡμᾶς. Εἰ δὲ θέλοις λήρων μὲν καὶ φλυαρίας τῆσδε τοῦτης ἀπέχεσθαι, δείξασα τὴν ἑτέραν, ἕπεσθαι δὲ καὶ συνοικεῖν ἐμοὶ, ταχέως μὲν ἀφέλῃ γλυκὺς, καὶ τοῖς ὤμοις ἕξῃς καρτερὸς, φθόνου δὲ πάντος ἀλλότριος ἔσῃ, καὶ ὅποτε ἄπει ὅτι τὴν ἀλλοδαπὴν, τὴν πατρίδα καὶ τοὺς οἰκείους καταλιπών· οὐδὲ ὅτι B λόγοις ἐπαινέσονταί σε πάντες. μὴ μυσαχθῇς δὲ τὸ σώματος τὸ εὐτελὲς, μηδὲ τὴς ἐσθῆτος τὸ πιναρόν. ἀπὸ γὰρ τῶν τοιούτων ὁρμώμενος καὶ Φειδίας ἔγνως, ἔδειξε τὸν Δία, καὶ Πολύκλητος τὴν Ἥραν εἰργάσατο, καὶ Μύρων ἐπῃνέθη, καὶ Πραξιτέλης ἐθαυμάσθη. ταχέως γοῦν οὗτοι μετὰ τῶν θεῶν. εἰ δὴ τούτων εἷς γένοιο, πῶς μὲν οὐ κλεινὸς αὐτὸς παρὰ πᾶσιν ἀνθρώποις γένοιο; ζηλωτὸν δὲ καὶ τὸν πατέρα C ἀποδείξῃς, εὐβλεπτον δὲ ἀποφανεῖς καὶ τὴν πατρίδα. Ταῦτα καὶ ἔτι τούτων πλείονα ἀφασιάζουσα, καὶ βαρβαρίζουσα, πάμπολλα εἶπεν ἡ Τέχνη, μάλα δὴ σπουδῇ σπεύδουσα, καὶ πείθειν με πειρωμένη· ἀλλ' οὐκέτι μέμνημαι· τὰ πλεῖστα γὰρ ἤδη μου τὴν μνήμην διέφυγε. ἐπεὶ δ' οὕτω ἐπαύσατο, ἄρχεται ἡ ἑτέρα ὧδέ πως, Ἐγὼ δὲ, ὦ τέκνον, Παιδεία εἰμὶ ἤδη σοὶ γνώριμος, καὶ γνωρίμη, εἰ καὶ μηδέπω εἰς τέλος μου πεπείρασαι. ἥλικα μὲν οὖν τὰ ἀγαθὰ ποιεῖ λιθοξόος γλυκύθυμος, αὐτὴ παρεῖρηκεν· οὐδὲν D γὰρ ὅτι μὴ ἐργάτης ἔσῃ, τῷ σώματι πονῶν, καὶ οὕτω τὴν ἅπασαν ἐλπίδα τοῦ βίου τεθηλυῖα, ἀφανὴς μὲν αὐτὸς ὢν, ὀλίγα καὶ ἀγλυῆ λαμβάνων, ταπεινὸς τὴν γνώμην, εὐτελὴς δὲ τὴν παρόδον. οὔτε φίλοις ὑπερδικάσιμος, οὔτε ἐχθροῖς φοβερὸς, οὔτε τοῖς πολίταις ζηλωτός· ἀλλ' αὐτὸ μόνον, ἐργάτης, καὶ τῶν ἐκ τοῦ πολλοῦ δήμου εἶ, ἀεὶ τὸν παρόντα ὑποπτήσσων, καὶ τὸν λέγειν δυνάμενον θεραπεύων, λαγὼ βίον ζῶν, καὶ τοῦ κρείττονος ἕρμαιον ὤν.

εἰ δὲ καὶ Φειδίας, ἢ Πολύκλητος ἦλθες, καὶ θαυμαστὰ πολλὰ ἐξειργάσαιο, πλὴν μόλις τέχνην ἅπαντες ἐπαινέσονται, οὐκ ἔστι δὲ ὅστις τῶν ἰδόντων, εἰ νοῦν ἔχει, ἄξιος ἂν σοὶ ὅμοιος γένοιτο. οἷος γὰρ αὐτὸς εἶ, βάναυσος, ἐκ χειρώνακτος, καὶ ἀπαιδεύτου νομισθήσῃ. ἐμοὶ δὲ μὴ πείθῃ, πρῶτον μέν σοι πολλὰ ἐπιδείξω παλαιῶν ἀνδρῶν ἔργα, καὶ πρὸς τούτοις θαυμαστά, καὶ λόγους αὐτῶν ἀπαγγέλλοντα, καὶ πρώτων, ὡς εἰπεῖν, ἐμπειρον ἀποφανῶ σε· καὶ πρὸ τούτου ψυχῆς, ὥσπερ σοι κεκοσμημένον ἐστί, καταπεκοσμήσω πολλοῖς καὶ ἀγαθοῖς κοσμήμασι, σωφροσύνῃ, δικαιοσύνῃ, εὐσεβείᾳ, πραότητι, ἐπιεικείᾳ, σεμνότητι, καρτερίᾳ, τοῦ πρὸς καλὸν ἔρωτι, τῇ πρὸς τὰ σεμνότατα ὁρμῇ. ταῦτα γάρ ἐστιν ὁ τῆς ψυχῆς ἀκήρατος ὡς ἀληθῶς κόσμος. λήσῃ δέ σε οὔτε παλαιὰ ὄντα, οὔτε νῦν ἦλθες δέον, ἀλλὰ καὶ τὰ δέοντα προφθήσομαί σε ἐμοῦ. καὶ ὅλως, ἅπαντα ὁπόσα ἐστὶ τὰ θεῖα, τὰ δὲ ἀνθρώπινα, οὐκ εἰς μακρὰν σε διδάξομεν. καὶ ὁ νῦν πένης ὁ τῆς δίνης, ὁ βαλανάμβροδος τις ὢν ἀγνοεῖς ὅτου τέκνου, μετ' ὀλίγον ἅπασι ζηλωτὸς, καὶ ὀπίσθονος ἔσῃ, πιμελίμους, καὶ ἐπαμύμων. καὶ ὅτι τοῖς ἀρίστοις δοκιμώτατος, καὶ ὑπὸ τοῦ πλούτου παρόντων ἀπολειπόμενος, ἐν ὀλίγῳ μὲν τοιούτων ἀμπεχόμενος, (δείξασα τὴν ἑαυτῆς πολυτελῆ δὲ λαμπρότερον ἐφόρει,) ἀρχῆς δὲ καὶ προεδρίας ἀξιώμενος. κἄν που ἀποδημῇς, δόξῃ ὅτι τῆς ἀλλοδαπῆς ἀγνὸς δόξῃ ἀφανὴς ἔσῃ. τοιαῦτά σοι προεπιδείξω τὰ γνωρίσματα, ὥστε τὸν ὁρώντων ἕκαστος, τὸν πλησίον κινήσας, δείξῃ σε τῷ δακτύλῳ, ΟΥΤΟΣ ΕΚΕΙΝΟΣ λέγων. ὦ δὴ καταυδῆς ἄξιον ἦ, καὶ τοῖς φίλοις ἢ καὶ τῇ πόλει ὅλῃ καταλαμβάῃ, εἰς σὲ πάντες ἀποβλέψονται. κἄν που τι λέγων τύχῃς, κεχηνότες οἱ πολλοὶ ἀκούσονται, θαυμάζοντες, καὶ δαιμονίζοντές σε τῷ λόγων τῆς δυνάμεως, καὶ τὸν πατέρα τῆς εὐτυχίας. ὃ δὲ λέγουσιν ὡς ἔνια ἀθάνατοι γίγνονταί τινες ἐξ ἀνθρώπων, τοῦτό σοι προποιήσω.

A Quòd si etiã Phidias vel Polycletus fias, præclaraq; & admiratione digna multa opere præstiteris, artem quidem laudabunt omnes: at qui ex aspicientibus tibi similis esse optarit, nemo erit, qui modò mẽtem habebit. Qualis qualis enim fueris, nihil nisi rudis quispiam opifex, manibus laborans, & iisdem victum quæritans, censeberis. Contrà autem si mihi obsequêris, principio tibi ostendam multa veterum virorum præclara opera, & res admiratione dignas. Deinde & orationes illorum tibi renunciando, & omnium (vt sic dicam) expertum te reddendo, animum (quod præcipuum in te B est) exornabo tibi multis ac præclaris ornamentis: modestia scilicet, iustitia, pietate, mansuetudine, æquitate, prudentia, fortitudine, amore honesti, & pulcherrimarum quarumcũque rerum desiderio. Hæc enim animi ornamenta sunt, verè syncera atque perpetua. Neq, autem latebit te neque veterum quicquam neq; eorum quæ in præsens geri debent: sed ea quæ agi conueniet, quæq; decent, me duce longè antè prospicies. Et in summa, omnia quæcunq; seu diuina seu humana sunt, paruo tempore docebo te: & qui C nunc pauper atque inops es, istius nescio cuius filius, qui de arte adeò illiberali nescio quid consultas, haud ita multo pòst nimium felix, nimiumq; beatus omnibus videberis, dum & honoribus afficieris, & laudibus effereris, & pulcherrimarũ quarumcunq; rerũ gloria celebraberis, illorum etiam qui diuitiis ac genere cæteris antestant, in te animis atque oculis conuersis: ac vestitum quidẽ talem geres (demonstrans suum: gerebat autem admodum splendidum) Magistratibus verò, & primo in consessu honore antè alios dignus existimaberis. Et si quando aliquò D peregre abiẽs proficiscêris, etiam in aliena terra non ignotus aut obscurus eris. Talibus scilicet ornamentis ego te insignem atque conspicuum reddam, vt eorum quoque qui te aspicient, quisque proximè astantem leuiter impellens & commouens, digito te demõstret, atque, HIC est ille, dicat. Iam si quid studio dignum accidet quod vel ad amicos, vel etiam ad ipsam ciuitatem pertinebit, omnes in te oculos atque ora cõuertent. Atque si tum aliquid fortè dixeris, plerique hiantes auscultabunt, admirantes & prædicantes tum te ob dicendi vim, & orationis potestatem, tum etiam patrem tuum ob felicitatem prolis. Et quod dici vulgò solet, quòd ex hominibus quidam immortales redduntur, id quoque tibi dabo.

Nam postquam ipse ex hac vita decesseris, nunquam desines conuersari doctis, & consuetudinem habere cum optimis. Demosthenem illum certè vides, cuius filius fuerit, & quantum ego eundem reddiderim. Vides & Æschinem, qui tympanistriæ cuiusdam filius erat, & tamen propter me etiam Philippus rex illum palpauit. Socrates autem, qui & ipse inter statuariam hanc artem enutritus fuit, & simul atque primùm intelligere cœpit meliora, relicta illa transfugit, ad me nimirum, audis vt nunc ab omnibus decantetur? Igitur relinquens tantos ac tales hosce viros, res adeò splendidas, orationes tam graues ac illustres, vestium ornamenta, honorem, famam, laudem, primos assessus potentiam, imperia, denique & illam quam ex dicendo consequêris gloriam, & qua te omnes ob prudentiam prædicabunt, felicitatem, tunicula aliquam indues sordidam, habitúmque assumes seruilem: vectes præterea & celtes, & id genus cætera sculpendi cædendique instrumenta in manibus habebis, deorsum inclinatus in opus, humi repens, demissus, denique modis omnibus abiectus & contemptus, nunquam autem neque expergiscens, neque virile aut libero homine dignum quicquam cogitans, sed in opera intentus, vt illa videlicet proportionibus suis consona & bene formata tibi reddantur: de te ipso autem, vt & concinnus & ornatus incedas, minimè curam gerens, sed te ipsis istis saxis contemptiorem reddens. Adhuc igitur dicente hæc illa, non expectato orationis fine, surgens sententiam tuli, & relicta deformi & operatrice illa, transiui ad Humanitatem, admodum gaudens, præcipuè postquam mihi etiam in mentem venit scuticæ, & quòd plagas statim non paucas incipienti mihi pridie illa inflixisset. Porrò relicta illa, principio quidem indignè ferebat, complodebátque manus, & dentibus infremebat: postremò autem, quemadmodum Nioben audimus, ita hæc quoque diriguit, & in saxum mutata est. Quòd si igitur incredibilia passa esse videtur, ne miremini: somnia enim mirifica sunt, & mira operari solent. Altera autem ad me respiciens, Proinde, inquit, ego tibi hanc iustitiam rependam, quoniam causam hanc bene & rectè iudicasti.

A ἢ γὰρ ἰὼν αὐτὸς ἐκ τοῦ βίου ἀπέλθῃς, οὐποτε παύσῃ σεαυτὸν τοῖς πεπαιδευμένοις, καὶ ὁμιλῶν τοῖς ἀρίστοις. ὁρᾷς τὸν Δημοσθένην οἷον, τίνος υἱὸν ὄντα, ἐγὼ ἡλίκον ἐποίησα; ὁρᾷς τὸν Αἰσχίνην, ὃς τυμπανιστρίας υἱὸς ἦν, ἀλλ' ὅμως αὐτὸν δι' ἐμὲ Φίλιππος ἐθεράπευσεν; ὁ δὲ Σωκράτης, καὶ αὐτὸς ἐκ τῆς ἐρμογλυφικῆς ταύτης τραφεὶς, ὅτι τάχιστα σεαυτὸν ἐκ τοῦ χρείττονος, καὶ δραπετεύσας πρὸς αὐτὸν, ἀπεμόλυνεν ὡς ἐμέ, ἀκούεις ὡς παρὰ πάντων ᾄδεται; ἀφεὶς δὲ οὕτως τηλικούτους, καὶ τοιούτους ἄνδρας, καὶ σεαυτὸν ἐξ ἀσήμου λαμπρὸν, καὶ λόγους σεμνοὺς, καὶ σχῆμα βύρσης, καὶ ἱμάτιον, καὶ δόξαν, καὶ ἔπαινον, καὶ σεμνότητα, καὶ δυνάμεις, καὶ ἀρχὰς, καὶ τὸ ὑπὸ λόγοις βούλεσθαι εἶναι, καὶ τὸ ὑπὸ σεαυτοῦ εὐδαιμονίζεσθαι, χιτωνίσκον τε πενιχρὸν ἐνδύσῃ, καὶ σχῆμα δουλοπρεπὲς ἀναλήψῃ, καὶ μοχλία, καὶ γλυφίδα, καὶ κοπίδας, καὶ κολαστῆρας ἐπὶ ταῖν χεροῖν ἔξῃς, κάτω νενευκὼς εἰς τὸ ἔργον, χαμαιπετὴς, καὶ χαμαίζηλος, καὶ πάντα τρόπον ταπεινός· ἀναπνεύσεις δὲ οὐδέποτε, οὐδὲ ἀνδρώδες, οὐδὲ ἐλευθέριον οὐδὲν ὑπονοῶν, ἀλλὰ τὰ μὲν ἔργα ὅπως ῥυθμὰ καὶ εὐσχήμονα ἔσῃ σοι προνοῶν, ὅπως δὲ αὐτὸς ῥυθμός τε, καὶ κόσμιος ἔσῃ, ἧκιστα περιεργαζόμενος, ἀλλ' ἀπιμώτερον ποιῶν σεαυτὸν λίθων. Ταῦτα ἔτι λεγούσης αὐτῆς οὐ περιμείνας ἐγὼ τὸ τέλος τῶν λόγων, ἀναστὰς ἀπεφηνάμην. καὶ τὴν μὲν ἄμορφον ἐκείνην, καὶ ἐργατικὴν ἀπολιπὼν, μετέβαινον πρὸς τὴν Παιδείαν μάλα γεγηθώς· καὶ μάλιστα ἐπεί μοι καὶ εἰς νοῦν ἦλθεν ἡ σκυτάλη, καὶ ὅτι πληγὰς οὐκ ὀλίγας ἀρχομένῳ μοι χθὲς ἐνετρίψατο. ἡ δὲ, ἀποληφθεῖσα, τὸ μὲν πρῶτον ἠγανάκτει, καὶ τὼ χεῖρε συνεκρότει, καὶ τοὺς ὀδόντας ἐνέτριε· τέλος δὲ, ὥσπερ τὴν Νιόβην ἀκούομεν, ἐπετάγη, καὶ εἰς λίθον μετεβέβλητο. Εἰ δὲ παράδοξα ἔπαθε, μὴ ἀπιστήσητε· θαυματοποιοὶ γὰρ οἱ ὄνειροι. Ἡ ἑτέρα δὲ πρός με ἀποβλέψασα, προσαρεσθῶ ἀμείψομαί σε, ἔφη, τῆς δὲ τῆς δικαιοσύνης, ὅτι καλῶς τὴν δίκην ἐδίκασας.

καὶ ἐλθὲ ἤδη, ὅπως τοῦτο τὸ ὀχήμα- A
τος, (δείξασά τι ὄχημα ἑτεροπτέρων ἵπ-
πων πτηνῶν, τῷ Πηγάσῳ ἐοικότων,) ἵνα
ἴδῃς οἷα καὶ ἡλίκα μὴ ἀκόλουθήσας ἐμοὶ
ἀγνοήσῃ ἔμελλες. ἐπεὶ δὲ ἀνῆλθον, ἡ μὲν
ἤλαυνε, καὶ ὠφιόχει. ἐφορῶν δὲ εἰς ὕψος
ἐγὼ, ἐπεσκόπουν ἀπὸ τῆς ἑῴας ἀρξάμε-
νος ἄχρι πρὸς ἑσπέραν, πόλεις, καὶ ἔθνη,
καὶ δήμους, καθάπερ ὁ Τριπτόλεμος ἀπο-
σπείρων τι ἐς τὴν γῆν. ὀκνῶ μὲν τοι μέ-
μνημαι ὅ,τι ἀπεφθεγμόμην ἐκεῖνο ὦ· πλὴν
τοῦτο μόνον, ὅτι κάτωθεν ἀφορῶντες οἱ ἀν-
θρωποι, ἐπῄνουν, καὶ μετ' ὠφελείας B
καὶ οὐ ῥᾳδίως τῇ τιμῇ, προὔπεμ-
πον. δείξασα δέ μοι τὰ τοιαῦτα, κἀμὲ
τοῖς ἐπαινοῦσιν ἐκείνοις, ἐπῃνήγαγε αὖ-
θις, ὀκνοῦντα πρὸ αὐτοῦ ἐσθῆτα ἐκείνῃ
ἐοικέναι, ὡς εἶχον ἀφικόμενος· ἀλλ'
ἐμοὶ ἐδόκουν ὑπέρυθρός τις ἐπιφαίνειν. κα-
ταλαβοῦσα οὖν καὶ τὸν πατέρα ἑστῶτα, C
προσιόντα, ἐδείκνυεν αὐτῷ ἐκείνῃ πρὸ
ἐσθῆτα, κἀμέ, οἷος ἥκοιμι. καί τι ἐπ-
έμνησεν οἷα μικροῦ δεῖν ἄρα ἐμοῦ ἐβουλεύ-
σατο. ταῦτα μέντοι ἰδὼν, αὐτίκα
ἔπῃ ὤν, ἐμοὶ δοκεῖ, ἐκταραχθεὶς πρὸς τὸν
τῶν πληγῶν φόβον. μεταξὺ δὲ λέγοντος,
Ἡράκλῆς, ἔφη τις, ὡς μακρὸν ὁ σύμ-
πνιον, καὶ δικανικόν. εἶτ' ἄλλος ἐπέ-
χρουσε, χμεεινὸς ὄνειρος, ὅτι μήκιστα εἰ-
σὶν αἱ νύκτες· ἢ τάχα που τριέσπερος, ὥσ-
περ ὁ Ἡρακλῆς καὶ αὐτός ἐστι. τί οὖν οὕτω
ἐπῆλθεν αὐτῷ ληρῆσαι ταῦτα πρὸς ἡμᾶς,
καὶ μεταθεῖναι παιδικῆς νυκτὸς; καὶ ἐνεί-
ρων παλαιῶν, καὶ ἤδη γεγηρακότων; ἔω-
λος γὰρ ἡ ψυχρολογία. μὴ ὀνείρων τινῶν D
ἡμᾶς ἐπικαίρους τινὰς ἐπωφέλησεν; ὀκ
οἶδ' ἔγωγε. οὐδὲ γὰρ ὁ Ξενοφῶν ποτὲ διηγού-
μενος τὸ σύμπνιον, ὡς ἐδόκει αὐτῷ ἐν τῇ
πατρῴᾳ οἰκίᾳ, καὶ τἄλλα. ἴσμεν γὰρ οὐχ ἑκόν-
τινι τῶν ὄντων, οὐδὲ ὡς Φλυάρῳ ἐγνωκὼς
αὐτὰ διέξῃ. ἢ ταῦτα ἐν τῷ πολέμῳ, καὶ
ἀπηνῶν πραγμάτων, περιεστώτων πο-
λεμίων, ἀλλά τι καὶ χρήσιμον εἶχεν ἡ διήγησις.

Veni igitur; & ascende vehiculum hoc, (commonstrato quodam vehiculo, quod alatis equis quibusdam Pegaso similibus vehebatur) vt videas qualia ac quanta ignoraturus fuisses, si me non secutus esses. Cæterùm postquam ascendi, illa quidem agitare atque aurigari cœpit: Ego verò vbi iam in sublime sublatus fui, obseruabam & contemplabar; ab oriente incipiens, vsque ad occidentem, vrbes videlicet & populos, non aliter quàm Triptolemus olim, spargens quiddam in terram: quanquam non amplius memini quidnam illud fuerit quod tum spargebam, nisi hoc solum, quòd sursum aspicientes homines laudabant me, & ad quoscunque volando peruenieram, cum multa prædicatione & gratulatione me prosequebantur, & quasi deducebant. Porrò vbi illa hæc tanta mihi, & meipsũ collaudantibus illis demonstrasset, reduxit rursum, non amplius eadem veste illa indutum, quam habueram ab initio aduolans, sed videbar mihi tum admodum delicatus & splendidus redire. Deprehendens igitur & patrem astantem, atque expectantem me, commonstrauit ei vestem illam, & meipsum qualis redirem: submonuitq; eum quàm parum abfuerit quin minimè digna de me ille cum amicis suis statuisset. Atque hęc quidem memini videre me; cùm primùm è pueritia egressus essem, plagarum metu; ceu mihi videor, tum exturbatus. Sed interea dum hæc dicuntur, ô Hercules, inquit quispiam, quàm longum hoc somnium, & ridiculare est? Deinde alius quidam hoc eludens, Hyemale, dixit, somnium est, quando noctes sunt longissimæ: aut fortassis etiam trinoctiale, qualis & ipse Hercules est. Quid igitur in mentem venit illi, nugari talia nobiscum, mentionemq; facere puerilis istius noctis, somniorumq; veterum & ætate iam obsoletorum? Frigida enim & ingrata est omnis inepta ac futilis oratio. An fortè somniorum quorundam quasi quosdam interpretes esse nos credidit? Nequaquã, ô bone: quoniam neq; Xenophon quondam exponens somnium illud, quo pacto ipsi visum fuerat in domo paterna, & deinceps. Nostis enim vt non coniectationem quandam proponens, visionem suam, aut quòd ita nugari statuisset, narrauit, præsertim in bello & summa rerum desperatione constitutus, circunstantibus vndiq; hostibus, sed quòd vtilitatem quandam secum habebat illa narratio.

Lib. 3. Anabascos.

Proinde & ego somnium hoc vobis exposui, ea videlicet gratia, vt adolescentes ad meliora studia conuerterentur, & humanitatem amplecterentur, & maximè si quis eorum præ inopia & paupertate peius de seipso statuit, animúmque ad deteriora declinat, ingenium non illiberale, illiberaliter perdendo. Confirmabitur enim talis aliquis, sat scio, & quasi conualescet, vbi sermonem hunc audierit, idoneum atque sufficiens exemplum me sibi proponens, vbi videlicet ipse secum cogitabit, qualis ego ab initio existens, ad optima prouectus fuerim, humanitatémque appetiuerim, minimè deiectus aut fractus animo ob eam paupertatem in qua tunc fui: deinde qualis & huc ad vos ascenderim, qui certè vt nihil aliud, aut amplius, nullo tamen statuariorum istorum inferior aut obscurior euasi.

A ἐγὼ τοίνυν καὶ γὰρ τοῦτον ὑμῖν διηγησάμην ἐκείνου ἕνεκα, ὅπως οἱ νέοι πρὸς τὰ βελτίω τρέπωνται, καὶ παιδείας ἔχωνται. ἔμαλιστα εἴ τις αὐτῷ ὑποπένης ἐθελοκακεῖ, καὶ πρὸς τὰ ἥττω ἀποκλίνῃ, φύσιν οὐκ ἀγεννῆ διαφθείρων. ἐπιῤῥωσθήσεται δ' οἶμαι ὅτι κἀκεῖνος, ἀκούσας τοῦ μύθου; ἱκανὸν ἑαυτῷ παράδειγμα ἐμὲ προτιθεὶς μῦθος, οἵνοῶν οἷος μόλις ὤν, πρὸς τὰ κάλλιστα ὥρμησα, καὶ παιδείας ἐπεθύμησα, μηδὲν ἀποδειλιάσας πρὸς τὴν πενίαν τὴν τότε, οἷος δὲ πρὸς ὑμᾶς ἐπῆλθον, εἰ καὶ μηδὲν ἄλλο, σοβαρώτερος γοῦν τῶν λιθογλύφων ἀδοξότερος.

B

ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΕΙΠΟΝΤΑ, ΠΡΟΜΗΘΕΥΣ ΕΙ ΕΝ ΛΟΓΟΙΣ.

CONTRA EVM QVI DIXERAT, PROMETHEVS ES IN VERBIS.

IACOBO MICYLLO Interprete.

ARGVMENTVM.

Apologia quædam est contra eum à quo Prometheus in verbis appellatus fuerat, qua quantum hanc collationem in se admittat, & quantum non, cum acerba quadam regestione respondet. Vt autem in superiore narratione, somnij generis, educationis, ac studiorum suorum rationes exposuit: ita hîc videtur dictionem & dicendi genus suum, quale, & ad quod exemplum comparatum esset, indicare voluisse, nempe quod ad materiam & res attinet, comœdiam: quod autem ad compositionem, & ipsam orationis figuram spectat, dialogos, quales scilicet Platonis sunt, sese imitari.

PRometheum igitur me esse ais? si quidem ea ratione, ô optime, quasi & mea opera lutea sint, agnosco collationem, ac fateor me similem illi esse: neque recuso luti figulus etiam ipse dici: tametsi lutum mihi vilius sit, quale scilicet ex triuiis colligitur cœnum propemodum ac fœtulentum quoddam. Quòd si verò adeò extollens orationem meam, perinde vt artificiosam & fabrefactam, doctissimi illius Titanum nomine eam cohonestas & laudas: vide ne quis ironiam dixerit, & quasi quandam Atticam subsannationem subesse huic laudi. aut vnde enim adeò fabrefactum est quod ego facio? Quæ verò ista nimia & Promethea sapientia in scriptis meis?

C Υχοῦν Προμηθέα με εἶ φής; εἰ μὲν κἀπὶ τούτῳ, ὦ ἄριστε, ὡς πηλίνων καμοὶ τῶν ἔργων ὄντων, γνωρίζω τὴν εἰκόνα, καὶ φημὶ ὅμοιος εἶ αὐτῷ. ὃ δ' οὐ παραιτοῦμαι πηλοπλάθος ἀκούειν, εἰ καὶ φαυλότερος ἐμοὶ ὁ πηλός, οἷος οὐκ ἔστιν εὑρεῖν, βόρβορός τις ὢν δῆλα μικρόν. εἰ δὲ ὑπερπαινῶν τοῖς λόγοις ὡς δῆθεν θαυμαζόντως ὄντας, τὸν D σοφώτατον τῶν Τιτάνων ἐπευφημίζῃς αὐτοῖς, ὅρα μή τις εἰρωνείαν φῇ, καὶ μυκτῆρα, οἷς τὸν Ἀττικόν, προσεῖναι τῷ ἐπαίνῳ. ἢ πόθεν γὰρ θαυμάσιον τοὐμόν; τίς δ' ἡ τοσαύτη σοφία καὶ προμήθεια ἐν τοῖς γράμμασιν;

ὡς ἔμοι γε ἱκανὸν, εἰ μὴ πάνυ σοι γήϊνα A Nam mihi certè illud satis fuerit, si non
ἔδοξε, μηδὲ κωμικῆ ἄξια τῆ Καυκάσου: omnino terrena atque fictilia tibi vi-
καίτοι πόσῳ δικαιότερον ὑμεῖς ἂν εἰκάζοι- deantur, aut digna adeo Caucaſo. At
ατε τῷ Προμηθεῖ, ὁπόσοι ἐν δίκαις δόξο- verò quanto iuſtiùs vos comparari Pro-
κιμεῖτε, ξυὼ ἀληθείᾳ ποιούμενοι τοὺς ἀγῶ- metheo poteratis, quicunque in iudi-
νας; ζῶντα οὖν ὡς ἀληθῶς, καὶ ἔμψυχα ciis & cauſis agendis celebres eſtis, cum
ὑμῶν τὰ ἔργα. καὶ νὴ Δία, καὶ ὁ θερμὸν αὐ- veritate certamen inſtituentes? Viua
τῶν ἔστι λαβόντες. καὶ τοῦτο ἐκ τῆ Προ- enim reuera atque animata vobis ope-
μηθέως αὖ εἴη, πλὴν εἰ μὴ βλασφημήσετε ra ſunt, & per Iouem etiam calor il-
ὅτι μηδ' ἐκ πηλοῦ πλάττετε, ἀλλὰ χρυ- lorum ignitus eſt. Quod ipſum quo-
σᾶ ὑμῖν πῆς πολλοῖς τὰ πλάσματα. ἡμεῖς que ex Promethei rebus ſumptum vi-
δὲ οἱ ἐς τὰ πλήθη παριόντες, & τοιαύ- deri poſſit, niſi ſi ſic decidatis hîc, quòd
τας τῶν ἀκροάσεων ἐπαγγέλλοντες, εἰδώλα B minimè ex luto fingatis vos, ſed quòd
ἄττα ἐπιδεικνύμεθα. & ὁ μὲν ὅλον, ἐν πη- aurea vobis pleriſque figmenta ſua ſint:
λῷ, καθάπερ ἔφθην μικρὸν ἔμπροσθεν, ἡ nos autem qui ad vulgus prodimus, at-
πλαστικὴ καὶ τοιαῦτα τοῖς κορυπλάθοις. τὰ que ibi tales noſtras auſcultationes ia-
δ' ἄλλα, οὔτε κίνησις ὁμοία προσέστιν, οὔ- ctamus, nihil aliud quàm ſimulachra
τε ψυχῆς δεῖγμά τι ἀλλὰ τέρψις ἄλογος, quædam rerum ſpectanda exhibemus:
& παράπαν τὸ πρᾶγμα. ὥστε με ἐνθυ- Et in ſumma, circa lutum quidem,
μεῖσθαι ἔπεισι, μὴ ἄρα οὕτω με Προ- quemadmodum paulo antè dixi, ipſa
μηθέα λέγοις εἰκῆ), ὡς ὁ κωμικὸς τὸν Κλέω- hæc figulina verſatur, perinde vt & alio-
νά φησιν οἶδα πρὸς αὐτό. Κλέων Προ- rum figulorum: præterea autem neque
μηθεύς ἐστι μετὰ τὰ πράγματα. ἢ αὐ- motus ſimilis ineſt, neque animæ ſeu vi-
τοὶ δὲ Ἀθηναῖοι τοὺς χυτρέας, καὶ ἱπνο- C tæ aliqua ſignificatio, ſed delectatio
ποιούς, καὶ πάντας, ὅσοι πηλουργοί, Προ- quædam inanis, & quaſi quidam lu-
μηθέας ἀπεκάλουν, βλασκώπτοντες ἐς ſus totum illud negotium eſt. Vt in-
τὸν πηλὸν, ἢ πηλὸν ἐν πυρὶ οἴμαι τῶν σκευ- terim etiam cogitare incipiam, num ita
ῶν ὄψησιν. καὶ εἶτα σοι τοῦτο βούλεται me Prometheum dicere volueris, vt
εἰκῆ) ὁ Προμηθεύς, πάνυ δυσχόλως ἀποτε- Comicus ille Cleonem: noſti ſiqui-
τύχθαι, καὶ ἐς τὸν Ἀττικὸν δριμύτητα dem. Cleon, inquit, Prometheus ille
τῶν σκωμμάτων, ἐπεὶ ἡ δύσθρυπτα ἡμῖν poſt negotia eſt. Cæterùm etiam ipſi
τὰ ἔργα, ὥσπερ ἐκείνοις τὰ χυτρίδια. & Athenienſes figulos ollarum, & furno-
μικρόν τις λίθον ἐμβαλὼν, στωμυλήσειεν rum conſtructores, & quicunque circa
ἂν πάντα. καίτοι φαίη τις τὸν δημιουργούμε- lutum verſantur, Prometheos vocabant
νος, οὐ τοῦτο εἰκάσαι τῷ Προμηθεῖ, ἀλλὰ olim, alludentes ad lutum, opinor, & ad
τὸν κεραμουργὸν τοῦτο ἐπαινῶν, & μή τοι D illam quæ fit in igne, vaſorum aſſaturam.
τι ἄλλο ἀρχέτυπον μεμιμημένον· ὥσπερ Quòd ſi etiam hoc ſibi vult Prometheus
ἐκεῖνος οὐκ ὄντων ἀνθρώπων, πέως ἐπινοή- iſte tuus, admodum directè ac certò
σας αὐτοῖς αἰτίους ἔπλασε. τοιαῦτα ζῶα μορ- iaculatus es, & omnino ſecundùm
φώσας, καὶ κατασκευάσας, ὡς δύνηνται Atticam illam mordendi acerbitatem
τε εἶναι, καὶ ὀφθῆναι χαρίεντα. & ὁ μὲν dixiſti: quoniam & noſtra opera fragi-
ὅλον, ἀρχιτεκτων αὐτὸς ἦν. συνεργάζετο δέ τοι & ἡ Ἀθηνᾶ ἐμπνέουσα τὸν πη- lia ſunt, perinde vt illorum ollulę: &
λὸν, & ἔμψυχα ποιοῦσα εἰκῆ) τὰ πλάσματα. modicum quiſpiam lapillum iniiciens,
facilè contriuerit omnia. Atqui dixerit
aliquis, conſolando nos, nequaquam
iſta aſſimilaſſe Prometheo, ſed noui-
tatem hanc, & ea quæ nullo alio exem-
plo facta, aut ad imitationem compara-
ta ſunt, laudare voluiſſe te: quemad-
modum & ille nondum exiſtentibus ho-
minibus excogitatos, atque de nouo
inuentos illos tum finxit, talibus ani-
malibus effigiatis & exornatis, quæ &
mouerentur facilè, & aſpectu gra-
tioſa forent, & in ſumma, architec-
tus ipſe erat, ſed cooperabatur tamen
etiam Minerua illi, quæ & lutum inſpirabat, & figmenta illa animata reddebat.

Talia quidem ille aliquis dicere posset, atque ita in meliorem partem dictũ istud exponere. Et fortassis hæc sententia etiam dicti fuit: sed mihi non ita satis est, si videar noua fingere: quoniam neque vetustius aliquid dicere quisquam poterit eo figmento, ad cuius imitationem ac formam hoc deductum & quasi progenitum est. Sed tamen nisi & gratiam quandam atque venustatem præ se ferat, puderet me sanè (sat scias) illius, & conculcando abolere cuperem. Neque enim illi eò profuerit apud me nouitas hæc, quominus conteratur, si deforme existat. Et si quidem non ita sentiam, dignus mihi videor qui à sedecim vulturibus attondear: vt qui non intelligam quòd multo deformiora ea sunt, quæ hoc ipsum quod sunt, cum peregrinitate quadam cõiunctum habent. Ptolemæus igitur Lagi filius, cùm aliquando duas res nouas in Ægyptum adduxisset, camelum videlicet Bactrianam, totam nigram, & hominem bicolorem, cuius altera pars planè nigra, altera autem excellenter candida erat, per totum corpus æqualiter distincta atque diuisa: congregatis in theatrum Ægyptiis, exhibuit illis cùm alia multa spectacula, tum inter postrema, hæc quoque, camelum videlicet, & semialbum hominem, putauitque se magnam admirationem isto spectaculo concitaturum esse. At illi ad cameli quidem conspectum perterriti sunt, & parum abfuit quin exilientes profugissent, quanquam tota ea auro exornata, ac purpura instrata erat, frenũ autem etiam gemmis compactum habebat, ex Darij alicuius, aut Cambysis, aut etiam ipsius Cyri thesauris depromptum. Ad hominis autem intuitum plerique ridebant: alij autem etiam vt monstrum aliquod ipsum auersabantur. Quare Ptolemæus intelligens se illis non adeò laudèm conciliasse sibi, neq; nouitatem apud Ægyptios in admiratione esse, sed præ ipsa quod concinnum atque compositum, iustáque forma præditum foret, probari, transtulit illos inde, hominémque non ampliùs eodem honore habuit, quo antea. Ac camelus quidem neglecta atque relicta tum, mortua est: hominem autem illum duplicem Thespidi cuidam tibicini, cùm ad pocula bene ceciniisset, dono dedit. Porrò vereor ne & mea, camelus in Ægypto, sint, homines autem adhuc frenum illius & purpuram admirentur:

A ὁ μὲν ταῦτα ἂν εἴποι, πρὸς τε τὸ εὐφημότατον ἐξηγούμενος τὸ εἰρημένον. καὶ ἴσως οὕτως ὁ νοῦς ἐστὶ τοῦ λελεγμένου· ἐμοὶ δὲ οὐ πάνυ ἱκανὸν, εἰ καινοποιῶν δοκοίην· μηδὲ ἔχοι τις λέγειν ἀρχαιότερόν τι τοῦ πλάσματος, ᾧ τοῦτο ἀπόγονόν ἐστιν· ἀλλὰ εἰ μὴ καὶ χαρίεντα φαίνοιτο, αἰσχυνοίμην ἂν, οἶδα, ἐγὼ αὐτὸ, καὶ ξυμπατήσας ἂν, ἀφανίσαιμι. νῦν δ' ἂν ὠφελήσειεν αὐτὸ, πρὸς γὰρ ἐμοὶ ἡ καινότης, μὴ οὐχὶ σεσωτερεῖσθαι ἄμορφον ὄν. καὶ εἴγε μὴ οὕτω φρονοίην, ἄξιος ἂν μοι δοκῶ εἶναι ὑπὸ ἑκκαίδεκα γυπῶν κείρεσθαι, οὐ σοφιεὶς, ὡς πολὺ ἀμορφότερα τὰ μὴ τοῦ
B ξένου αὐτὰ πεποιθότα. Πτολεμαῖος οὖν ὁ Λάγου δύο καινὰ ἐς Αἴγυπτον ἄγων, κάμηλόν τε Βακτριανὴν παμμέλαιναν, καὶ ἥμισυ ἀνθρωπον, ὡς τὸ μὲν ἡμίτομον αὐτοῦ, ἀκριβῶς μέλαν εἴη, τὸ δ' ἕτερον, ἐς ὑπόλευκον λευκήν, ὑπίσης δὲ μεμερισμένον, ἐς θέαν συναγαγὼν τοῖς Αἰγυπτίοις, ἐπεδείκνυτο αὐτοῖς ἄλλα τε πολλὰ θεάματα, καὶ τὸ τελευταῖον καὶ ταῦτα, τήν τε κάμηλον, καὶ τὸν ἡμίλευκον ἄνθρωπον. καὶ
C ὤετο ἐκπλήξειν τῷ θεάματι. οἱ δὲ, πρὸς μὲν τὴν κάμηλον, ἐφοβήθησάν, καὶ ὀλίγου δεῖν ἔφυγον ἀναθορόντες· καίτοι χρυσῷ πᾶσα ἐκεκόσμητο, καὶ ἁλουργίδι ἐπέστρωτο, καὶ ὁ χαλινὸς λίθοις λιθοκόλλητος, Δαρείου τινὸς, ἢ Καμβύσου, ἢ Κύρου αὐτοῦ κειμήλιον. πρὸς δὲ τὸν ἄνθρωπον, οἱ μὲν πολλοὶ ἐγέλων· οἱ δέ τινες, ὡς ὑπὸ τέρατι ἐμυσάττοντο· ὥστε ὁ Πτολεμαῖος σοφιεὶς ὅτι οὐκ ἀνέξεται ἐπ' αὐτοῖς, οὐδὲ θαυμάζεται ὑπὸ τῶν Αἰγυπτίων ἡ καινότης, ἀλλὰ πρὸς αὐτῆς τὸ εὔρυθμον καὶ
D τὸ εὔμορφον κρίνοιτο, μετέστησεν αὐτά· καὶ τὸν ἄνθρωπον οὐκέτι ἀφ' ἡμῶν ἦγεν ὡς πρὸ τοῦ· ἀλλ' ἡ μὲν κάμηλος, ἀπέθανεν ἀμελουμένη· τὸν ἄνθρωπον δὲ τὸν δίτυπον Θέασπιδι τῷ αὐλητῇ ἐδωρήσατο καλῶς αὐλήσαντι πρὸς τὸν πότον. δέδοικα δὲ μὴ καὶ τοὐμὸν, κάμηλος ὂν Αἰγυπτίοις, ἢ. οἱ δὲ ἄνθρωποι, τὸν χαλινὸν ἔτι αὐτῆς θαυμάζοιεν, καὶ τὴν ἁλουργίδα.

ἐπεὶ δὲ οὐδὲ ὃ ἐκ δυοῖν τοῖν καλλίστοιν συ-
κεῖσθαι, διαλόγου καὶ κωμῳδίας, οὐδὲ
τοῦτο ἀπόχρη εἰς εὐμορφίαν, εἰ μὴ καὶ ἡ
μῖξις εὐαρμόνιος, καὶ κεῖ ὃ σύμμετρον γέ-
γοιτο. ἔστι γοῦν ἐκ δύο καλῶν ἀλλόκο-
τον τὶ ξωθηκῶν εἶδος, οἷ ἐκεῖνο ὃ πρε-
πέστατον, ὁ ἱπποκένταυρος. οὐ γὰρ ἂν
φαίης ἐπέρασόν τι ζῷον οὕτω γλυέσθαι,
ἀλλὰ καὶ ὑβριστότατον, εἰ χρὴ πιστεύειν
τοῖς ζωγράφοις ὑπιδεικνυμένοις τὰς παρθενίας,
καὶ σφαγὰς αὐτῶν. τί οὖν ἄρα καὶ ἐμπα-
λιν γένοιτ' ἂν εὔμορφόν τι ἐκ δυοῖν τοῖν
ἀρίστοιν ξωτευχθέν, ὥσπερ οἶνος καὶ μέ-
λιτος ὃ ξυναμφότερον ἥδιστον φημὶ ἔγω-
γε; οὐ μὴν τοῦτό γε τῷ ἐμῷ ἔχω διατει-
νεσθαι ὡς τοιούτων ὄντων, ἀλλὰ δέδοικα
μὴ ὃ ἑκατέρου κάλλος, ἡ μῖξις συνέφθει-
ρεν. οὐ πάνυ γοῦν συνῄδη καὶ φίλα ἐξ
ἀρχῆς ἰὼ ὁ διάλογος, καὶ ἡ κωμῳδία.
εἶγε ὁ μὲν, οἶκοι, καθ' ἑαυτὸν νὴ Δία
σὺν τοῖς πλησίοις μετ' ὀλίγων τὰς διατρι-
βὰς ἐποιεῖτο· ἡ δὲ, παιδεύουσα τῷ Διο-
νύσιῳ ἑαυτὴν, θεάτρῳ ὡμίλει, καὶ ξυνέ-
παιζε, καὶ ἐγελωτοποιεῖ, καὶ ἐπεσκωπτε,
καὶ ἐν ῥυθμῷ ἔβαινε πρὸς αὐλόν. ἐνίοτε
καὶ ὃλον αἰσπαίστοις μέτροις ἐπηχουμέ-
νη τὰ πολλὰ, τοὺς τοῦ διαλόγου ἑταίρους
ἐχλεύαζε, φροντιστὰς, καὶ μετεωρολέ-
σχας, καὶ τὰ τοιαῦτα προσαγορεύουσα. καὶ
μέχρι τούτου προέλθοιμι ἐπὶ τοιούτοις
ὑπισχνούμην, καὶ τὴν Διονυσιακὴν
ἐλευθερίαν καταχεῖν αὐτῶν· ἄρτι μὲν ἀε-
ροβατοῦσας δείκνυουσα, καὶ νεφέλαις ξυν-
ούσας· ἄρτι δὲ, ψύλλων πηδήματα δια-
μετροῦσας, ὡς δῆθεν τὰ ἀέρια λεπτο-
λογουμένους. ὁ δὲ διάλογος δὲ, σεμνοπρε-
πὴς ἐποιεῖτο τὰς συνουσίας, φύσεώς τε πέ-
ρι καὶ ἀρετῆς φιλοσόφων. ὥστε ὃ τῶν
μουσικῶν τοῦτο, δὶς διὰ πασῶν, εἶναι τὴν
ἁρμονίαν ἀπὸ τοῦ ὀξυτάτου ἐς ὃ βαρύ-
τατον· καὶ ὅμως ἐπειρώμην ἡμεῖς τὰ
οὕτως ἔχοντα πρὸς ἄλληλα ξυναγαγεῖν,
καὶ ξυναρμόσαι, οὐ πάνυ πειθομένα,

A quoniam neque illud ex duobus optimis compoſitum, Dialogo videlicet & Comœdia, per ſe ipſum ſatis valet ad formã & elegantiam, niſi & compoſitio inter ſe conſentiens, iuſtáque proportione tẽperata fuerit. Licet quippe ex duobus pulchris compoſitionem alienam atque peregrinam fieri, quale illud vulgatiſſimum eſt Hippocentauri. Non enim facilè dixeris amabile aliquod animal eſſe hoc, ſed potiùs contumelioſiſſimum, ſi modò conuenit pictoribus credere, exhibentibus temulentiam & cædes illorum. Quid ergo? an non rurſum quoque bene formatum ac pulchrũ aliquid ex duo-
B bus optimis compoſitum fieri poteſt? vt ex vino & melle commiſtum & temperatum, ſuauiſſimum equidem aio eſſe. Quanquam de meis compoſitionibus hoc contendere non auſim, quòd ipſæ quoque tales ſint: ſed metuo ne vtriuſque pulchritudinem ipſa temperatura corruperit. Neque enim omnino conſueta inter ſe atque affinia ab initio Dialogus & Comœdia fuere. Siquidem ille domi & ſecum ipſe, me Hercle, in ambulacris cum paucis quibuſdam diſputationes ſuas habebat: Comœdia autem
C tradens ſe totam Dionyſio, in theatro conuerſabatur, ſimúlque ludebat, & ridicula erat: gaudebat ſalibus & dicacitate, & cum numeroſitate quadam ad certamen & palmam veniebat. Interdum etiam anapæſticis vetſibus prorſum in ſublime euecta, Dialogi ſectatores ac ſocios vt plurimum irridebat ac ſubſannabat, curarum exercitores, ac vanos ſublimium rerum diſceptatores, & id genus alia vocitando. Quin & vnam hanc adeundi viam habebat, ſugillando illos, & Dionyſiacam iſtam libertatem in ipſos effundendo, nunc in
D aëre ambulantes, & cum nubibus congredientes illos exhibens, nunc publicum ſaltus metientes fingens, vt qui ſcilicet de aëreis & ſublimibus iſtis rebus nimis exiliter argutarentur. Dialogus autem contrà maximè graues ac venerabiles diſputationes habebat, cùm de natura rerum, tum de virtute philoſophorum: ita vt Muſicorum illud, δὶς διὰ πασῶν, hoc eſt, bis per omnes chordas ſiue diſtantias tonorum, nempe à ſummo atque acutiſſimo ad imum atque grauiſſimum vſque, inter eos diſconueniret. Et tamen auſi fuimus nos, hæc ita ſeſe habentia, inter ſeſe coniungere & quaſi conciliare, eáque mutuò coaptare, quæ neque omnino obſequuntur,

Compoſitio diuerſa & varia, hippocentaurus vocetur.

Dialogus.

Comœdia.

Qualia de Socrate fingit Ariſtoph. in nub.

neque facilè communionem & societatem aliquam sustinent. Vereor itaque ne denuo simile aliquid Prometheo isti tuo feciss̃e videar, vt qui fœmininum cum masculino commiscuerim, & ob idipsum nunc reus agar. Imò etiam ne quid aliud tale videar, decepisse fortasse auditores; atque ossa apposuisse ipsis pinguedine obducta ac tecta, risum scilicet Comicum sub philosophica grauitate. Hoc enim furti fuerat. Absit hoc vnũ modò, vt ne in nostris inesse dici possit. Aut vnde enim furaremur tale aliquid? nisi verò quispiam nos latet, qui eiusmodi pinuum incuruatores & hircoceruos & ipse composuerit. Veruntamen quid facerem? Persistendum enim est in iis quæ semel cœperis: quandoquidem mutare consilium, Epimethei opus, non Promethei est.

A οὐδὲ ἀνθρώπους ἀνεχόμενα τὴν κοινωνίαν. δέδοικα τοίνυν μὴ αὖθις ὅμοιόν τι τῷ Προμηθεῖ τῷ σῷ πεποιηκὼς φαίνωμαι, ὃ ξῦλον τῷ ἄρρενι ἐγκαταμίξας, καὶ δι' αὐτὸ δίκην ὑπόσχω. μᾶλλον δὲ μὴ καὶ ἄλλό τι τοιοῦτο φαινοίμην, ἐξαπατῶν ἴσως τοὺς ἀκούοντας, καὶ ὀστᾶ τισὶ θέμενος αὐτοῖς κεκαλυμμένα τῇ μελῇ, γέλωτα κωμικὸν ὑπὸ σεμνότητι φιλοσόφῳ· ὃ γὰρ τῆς κλεπτικῆς. καὶ γὰρ κλεπτικῆς, ὦ θεοί, ἄπαγε τοῦτο μόνον, οὐκ ἂν εἴποις ὑφῆναι τοῖς ἡμετέροις. ἢ πῶς γὰρ ἂν ἐκλεπτόμην, εἰ μή τις ἐμὲ διέλαθε τοιούτοις πυπτοκάμοις, καὶ τραγελάφοις ἐαυτὸς συντεθεικώς; πλὴν ἀλλά τί μοι πάθοιμι; ἐλλιμενετέον γὰρ οἷς ἅπαξ τεθλήμην· ἐπεὶ τόγε μεταβουλεύεσθαι, Ἐπιμηθέως ἔργον, οὐ Προμηθέως ὄν.

B

NIΓΡΙΝΟΣ, Η ΠΕΡΙ ΦΙΛΟΣΟΦΟΥ ΗΘΟΥΣ.

NIGRINVS, siue DE MORIBVS PHILOSOPHORVM.

Iacobo Micyllo Interprete.

ARGVMENTVM.

Hoc dialogo vitam ac mores Philosophorum describit; conferendo inter se verè Philosophos & simulatos: & quòd iis qui seriò philosophari cupiunt, vrbis Romæ consuetudo & luxus nequaquam conueniant, ostendendo. Cuius rei exemplum, Nigrinum, Platonicum philosophum, & turbas istas adulatorum, cœnæ & lucrum sectantium, inter se componit. Quanquam haud scias, an etiam veræ Philosophiæ sectatores hic laudando, pro more suo ironia vtatur. Valde autem quadrat hic dialogus in nostræ quoque ætatis homines eos, qui ornatu & habitu, veterum istorum quasi successores quidam sunt.

AD NIGRINVM Epistola.

Lucianus Nigrino Salutem.

Noctuas Athenas. NOctuas Athenas, inquit prouerbium, quasi ridiculum sit si quis eò noctuas apportet, quoniam illis ibi abundent. Ego verò si quidem potestatem ac vim verborum exhibere velim, atque ita Nigrino scribens, librum mitterem, obnoxius equidem huic ridiculo forem. Nunc autem quando solùm sententiam meam declarare tibi volo, quomodo videlicet nunc animatus sum, & quòd non obiter ac leuiter oratione tua correptus atque affectus fui, effugero sanè meritò etiã Thucydidis illud, quo dicitur

ΠΡΟΣ ΝΙΓΡΙΝΟΝ ἐπιστολή.

Λουκιανὸς Νιγείνῳ τῷ φιλτάτῳ.

HΜὲν παροιμία φησὶ, Γλαῦκα εἰς Ἀθήνας, ὡς γελοῖον ὂν εἴ τις ἐκφορήσειε γλαῦκας, ὅτι πολλαὶ παρ' αὐτοῖς εἰσίν. ἐγὼ δὲ εἰ μὲν δυναμιν λόγων ἐπιδείξασθαι βουλόμενος, ἔπειτα Νιγείνῳ γράψας, βιβλίον ἔπεμπον, εἰχόμην ἂν τοῦ γελοίου, γλαῦκας ὡς ἀληθῶς ἐμπορευόμενος. ἐπεὶ δὲ μόνον σοι δηλῶσαι τὴν ἐμὴν γνώμην ἐθέλω, ὅπως τε νυνὶ ἔχω, καὶ ὅτι μὴ πρόπερυσι εἰλημμαι τοὺς σοὺς λόγους, ἀποφεύγοιμ' ἂν εἰκότως καὶ ὁ τοῦ Θουκυδίδου λέγοντος ὅτι ἡ ἀμαθία

ἀμαθία μὴν, θρασεῖς, ὁπηνίκα δὲ τὸ λελογισμένον ἀποτρέπει. δῆλον γὰρ ὡς οὐχ ἡ ἀμαθία μοι μόνη τῆς τοιαύτης τόλμης, ἀλλὰ καὶ ὁ περὶ τοὺς λόγους ἔρως αἴτιος. ἔρρωσο.

A imperitia audaces, res autem cogitata atque considerata timidos efficere. Manifestum enim est quòd non imperitia solùm, verùm etiam amor ac studium orationis, huiusmodi audaciæ causa est. Vale.

ΛΟΥΚ. ΦΙΛ.

Ὡς σεμνὸς ἡμῖν σφόδρα, καὶ μετέωρος ἐπῆλθες, οὐδέπω τοσοῦτον ἡμᾶς ἐπ' ἀξιοῖς, ὥστε ὁμιλίας μεταδίδως, οὔτε χρῆσθαι τοῖς ὁμοίοις λόγοις, ἀλλ' ἄφνω μεταβέβληκας, καὶ ὅλως ὑποστολικῷ τινι ἔοικας; ἡδέως δ' ἂν παρὰ σοῦ πυθοίμην ὅθεν οὕτως ἀτόπως ἔχεις, καὶ τί τούτων αἴτιον. ΦΙΛ. τί γὰρ ἄλλο γε ὦ ἑταῖρε, ἢ τύχη; ΛΟΥ. πῶς λέγεις; ΦΙΛ. ὁδοῦ πορευομένῳ μοι συνέβη τε, καὶ μακάριος γεγονέναι. καὶ τοῦτο δὴ τὸ ἀπὸ τῆς σκηνῆς ὄνομα, τρισόλβιος. ΛΟΥ. Ἡράκλεις, ὅσης ἐμπέπλεκται; ΦΙΛ. καὶ μάλα. ΛΟΥ. τί δὲ τοῦτό ἐστιν, ἐφ' ὅτῳ καὶ ἡμᾶς, ἵνα μὴ ἐν κεφαλαίῳ μόνῳ διαφθαρῶμεν, ἔχωμεν δέ τι καὶ ἀκριβῶς εἰδέναι τὸ πρῶτον ἀκούσαντες; ΦΙΛ. θαυμαστὸν εἶναί σοι δοκεῖ τοῦτο Διός, αὐτὸ μὲν δοῦλον ἐλεύθερον, αὐτὸ δὲ πένητος, ὡς ἀληθῶς πλούσιον, αὐτὸ δὲ ἀνοήτου τε καὶ τυφλοῦ, φρενήρη μεστὸν τέρειν; ΛΟΥ. μέγιστον μὲν οὖν. ἀτὰρ ὅπως μαθήσομαι σαφῶς ὅ, τι καὶ λέγεις. ΦΙΛ. ἐσάλλομαι μὲν δὴ τῆς πόλεως βουλόμενος ἰατρὸν ὀφθαλμῶν ζητῆσαί τινα. ὁ γάρ μοι πάθος ὁ ἐν τοῖς ὀφθαλμοῖς, μᾶλλον ἐπετείνετο. ΛΟΥ. οἶδα τοῦτον ἐγώ. καὶ ηὐξάμην σέ τινι συντυχεῖν ὁπότυχεῖν. ΦΙΛ. δόξαν δή μοι ἰδεῖν πολλῶν τοσούτων Νιγρῖνον τὸν Πλατωνικὸν φιλόσοφον, ἑωθεν ἐξαναστάς, ὡς αὐτὸν ἀφικόμην, καὶ κόπτας τὴν θύραν, τοῦ παιδὸς εἰσαγγείλαντος, ἐκλίνθην. καὶ προελθὼν εἴσω, καταλαμβάνω τὸν μὲν, ἐν χερσὶ βιβλίον ἔχοντα, πολλὰς δ' εἰκόνας παλαιῶν σοφῶν ἐν κύκλῳ κειμένας. τετύχει δὲ ἐν μέσῳ καὶ πινάκιόν τι ἔνδον ἀπὸ γεωμετρείας γραμμάτων καταγεγραμμένον, καὶ σφαῖρα Κάλανου τοῦτο τοῦ πάντος μίμημα, ὡς ἐδόκει, πεποιημένη.

LVC. PHIL.

VT verò grauis nobis admodum & sublimis rediisti? Non igitur aspicere nos amplius dignaris, neque conuersationem aliquam nobiscū habere, neque etiam similibus atque iisdem verbis nobiscum vti, sed repētè immutatus es, & omnino eiusmodi quispiā videris, qui cæteros omnes præ se contemnat? Lubens igitur audierim ex te, vnde ad hoc insolētiæ peruenēris, & quæ eius rei causa sit. PHIL. Quid enim aliud, ô amice, quàm felicitas? LVC. Quid ais? PHIL. Nam præter consilium atque propositum meum, venio tibi felix atque beatus factus, adeoq; illud quod in scena vsurpari solet; ter beatus. LVC. Papæ! adeò breui? PHIL. Atque admodum. LVC. Quid autem vltrà hîc est propter quod etiam superbis, vt nō summatim modò lætemur, sed & accuratè scire possimus, audito toto negotio? PHIL. An non admiratione dignum tibi videtur, per Iouem, pro seruo liberum, pro paupere diuitem, idq; adeò verè, pro stulto autē & insano rediisse modestum? LVC. Maximè igitur. Sed nondum tamē planè intelligo quidnam illud sit quod dicis. PHIL. Profectus in vrbē rectà fui, vt ibi oculorum aliquem medicum circunspicerē. Nā malum illud quo ex oculis laborabam, magis ac magis ingraueſcebat tum mihi. LVC. Scio equidem singula, ideoq; etiā optaui vt in bonū atq; peritum aliquē incideres. PHIL. Cùm igitur visum mihi esset, Nigrinum quoq; illum Platonicū philosophum, vt quem lōgo tēporis interuallo non videram, cōpellare, mane surgens, ad ipsum abeo, & pulsata ianua, cùm puer intrò de me renunciasset, accersitus sum. Atq; ita ingressus in ædes, deprehēdo ipsum quidē manibus librum tenentē, circum autem vndiq; multas veterum atq; doctorū hominum imagines iacentes. Posita autē in medio erat etiam tabella quædam in qua Geometricæ quędā figuræ descriptę erāt, ac sphęra Calani illius, ad exēplum & imitationē vniuersi, vt videbatur, cōposita.

Admodum igitur benignè & comiter me amplexatus ille, interrogat quidnam agerem. Quibus omnibus illi expositis, & ego quoque per vices ex eo scire postulabam, & quid ipse ageret, & nunquid apud se statuisset in Græciam denuo nauigare. Ibi verò ille, ô amice, posteaquam cœpisset de hisce rebus mecum colloqui, suamq; sententiam explicare, tantam quandam verborum ambrosiam mihi affudit, vt mihi planè videretur Sirenes illas, si quæ vnquam fuerunt, & Aëdonas, & Loton illam Homeri antiquam referre: adeò diuina quædam loquebatur. Eò enim verbis euasit, vt & philosophiam laudaret, illámque quæ ex hac proficiscitur, libertatem: & contrà ista quæ vulgo pro bonis habentur, irrideret, vtpote diuitias, gloriam, regna, honores: præterea aurum quoque, & purpuram, & cætera quæ admodum spectabilia plerisque, antea verò etiam mihi videbantur. Quæ quidem animo ipse intento atque aperto accipiens, continuò equidem ita affectus fui, vt cui, quod mihi tum acciderat, comparare possem, nõ haberem: sed omnino varius reddebar, atque in omnes partes rapiebar. Ac nunc quidem dolebam, quòd confutari atque refelli videbam ea quæ mihi charissima fuerant, diuitias videlicet, argentum, & gloriam: ac tantumnon lacrymabar damnatis atque reiectis illis: nunc verò eadem ipsi mihi videbantur vilia atque ridicula esse: gaudebamq; rursum tãquam ex tenebroso quodam aëre prioris vitæ ad serenitatem & magnam aliquam lucem respiciens. Quare sanè & oculorum (quod tum absurdissimum erat) & eorum infirmitatis obliuiscebar, animo autem acutus & perspicax paulatim magis magisq; fiebam. Nam ad id tempus minimè animaduertens, cæcutientem atque obtusam illam circumtuleram: progressus autem inde, ad id tandem adductus sum, cuius nomine tu paulo antè me criminabaris. Nam & elatus oratione illius, & tãquam in sublime euectus sum, & omnino paruum atque humile nihil quicquam cõgito. Videtur enim simile quiddã mihi accidisse circa philosophiam, quale Indis circa vinũ accidisse fertur. Nam cùm primùm illi vinũ bibissent, nẽpe natura calidiores, accedente potu adeo forti, cõtinuò admodum in furorẽ versi sunt, ac duplò quàm cæteri magis ex mero insanire cœperunt. Eodẽ pacto & ipse tibi quasi quodã furore captus, ac verbis ebrius, obãbulo.

Indi primum vino gustato in furorem versi.

A σφόδρα οὖν με φιλοφρόνως ἀσπασάμενος, ἠρώτα ὅτι καὶ πορεύοιμι. κἀγὼ πάντα διηγησάμην αὐτῷ· καὶ δῆτα ἐν μέρει καὶ αὐτὸς ἠξίουν εἰδέναι ὅ,τι τε πορεύοι, καὶ εἰ αὖθις αὐτῷ ἐγνωσμένον εἴη στέλλεσθαι πάλιν ἐπὶ τὴν Ἑλλάδος. ὁ δὲ, ἀπορρᾴδιος, ὦ ἑταῖρε, περὶ τούτων λέγειν, καὶ πάλιν ἑαυτῷ γνώμην διιστεῖσθαι, τοσαύτην τινά μου λόγων ἀμβροσίαν κατεσκέδασεν, ὥστε καὶ τὰς Σειρῆνας ἐκείνας, εἴ ποτε ἄρα ἐγένοντο, καὶ τὰς Ἀηδόνας, καὶ τὸν Ὁμήρου λωτὸν ἀρχαῖον ἀποδείξαι· ὅτω θειότερα ἐφθέγξατο. περιῆν γὰρ αὐτῷ τε φιλοσοφίαν ἐπαινέσαι, καὶ πάλιν ἀπὸ ταύτης ἐλευθερίαν, καὶ πᾶν δημοσίᾳ νομιζομένων ἀγαθῶν καταγελάσαι, πλοῦτον καὶ δόξης, καὶ βασιλείας, καὶ τιμῆς, ἔτι τε χρυσόν, καὶ πορφύρας, καὶ πᾶν πάνυ περιβλέπτων τοῖς πολλοῖς, τέως δὲ καμοὶ δοκούντων. ἃ δὴ ἔγωγε ἀτενὲς καὶ ἀναπεπταμένῃ τῇ ψυχῇ δεξάμενος, αὐτίκα μὲν οὐδὲ εἶχον εἰκάσαι ὅ,τι ἐπεπόνθειν, ἀλλὰ πανταχῇ ἐγγνόμην. καὶ ἄρτι μὲν, ἐλυπούμην ἐλαλεγμένων μοι πᾶν φιλτάτων, πλούτου τε, καὶ ἀργυρίου, καὶ δόξης. καὶ μόνον οὐκ ἐδάκρυον ἐπ' αὐτοῖς καθηρημένοις· ἄρτι δὲ, αὐτὰ μὲν ἐδόκει μοι ταπεινὰ, καὶ καταγέλαστα· ἔχαιρον δ' αὖ ὥσπερ ἐκ ζόφερου τινος ἀέρος τὸν βίον τὸν πρόσθεν, ἐς αἰθρίαν τε καὶ μέγα φῶς ἀναβλέπων. ὥστε δὴ (ὃ κομψότατον) πᾶν ὀφθαλμῶν μὲν, καὶ τῆς περὶ αὐτῶν ἀσθενείας ἐπελανθανόμην· τὴν δὲ ψυχὴν, ὀξυδερκέστερος καὶ μικρὸν ἐγγνόμην. ἐλελήθειν γὰρ τέως αὐτὴν τυφλώττουσαν περιφέρων. προϊὼν δὲ, ἐς τόδε προῆλθον, ὅσον ἄρτιος ἡμῖν ἐπεκέλευες. καθαρός τε γὰρ ἐκ τοῦ λόγου καὶ μετέωρός εἰμι, καὶ ὅλως μικρὸν οὐκέτι οὐδὲν ὀπίσω. δοκῶ γάρ μοι ὅμοιόν τι πεπονθέναι πρὸς φιλοσοφίαν, οἷόν φασι καὶ οἱ Ἰνδοὶ πρὸς τὸν οἶνον λέγονται παθεῖν, ὅτε πρῶτον ἔπιον αὐτό. θερμότεροι γὰρ ὄντες φύσει, πιόντες ἰσχυρὸν ὕστερον, αὐτίκα μάλα ἐξεβακχεύθησαν, καὶ διπλασίως ἐκ τοῦ ἀκράτου ἐξεμάνησαν. ὅτω σοι καὶ αὐτὸς ἔνθεος καὶ μεθύων ἐκ τοῦ λόγου, περιέρχομαι.

καὶ μὰν τοῦτό γε, ὦ μεθύων, ἀλλὰ νήφων τε καὶ σωφρονῶν ὄντιν. ΛΟΥ. ἐγὼ γοῦν βουλοίμην ἂν εἰ οἷόν τε, αὐτῶν ἀκοῦσαι τῶν λόγων. οὐδὲ γὰρ οὐδὲ καταφρονῶν αὐτῶν οἶμαι θέμις, ἄλλως τε εἰ καὶ φίλος καὶ περὶ τὰ ὅμοια ἐσπουδακὼς ὁ βουλόμενος ἀκούειν εἴη. ΦΙΛ. θαῤῥεῖ ὦ γαθέ. τοῦτο γάρ τοι ὃ τῷ Ὁμήρου, σπεύδοντα καὶ αὐτὸν προκαλῇ. καὶ εἰ μὴ ἔφθης, αὐτὸς ἂν ἐδεήθην ἀκοῦσαί μου διηγουμένου. μάρτυρα γάρ σε προσποιήσασθαι τοῖς τοῖς πολλοῖς ἐθέλω, ὅτι οὐκ ἀλόγως μαίνομαι· ἄλλως τε, καὶ ἡδύ μοι ὃ μεμνῆσθαι αὐτῶν πολλάκις, καὶ ταύτην ἤδη μελέτην ἐποιησάμην. ἐπεὶ καὶν τις μὴ παρῶν τύχῃ, καὶ ὅτῳ δὶς ἢ τρὶς τῆς ἡμέρας ἀνακυκλῶ πρὸς ἐμαυτὸν τὰ εἰρημένα. καὶ ὡσπερ οἱ ἐρασταὶ, τῶν παιδικῶν ὄντων, ἔργ' ἄττα καὶ λόγους εἰρημένους αὐτοῖς διαμνημονεύουσι, καὶ τούτοις ἐνδιατρίβοντες ἐξαπατῶσι τὴν νόσον, ὡς παρόντων σφίσι τῶν ἀγαπωμένων, ἔνιοι γοῦν αὐτοῖς καὶ προσλαλεῖν οἴονται, καὶ ὡς ἄρτι λεγομένων πρὸς αὐτοὺς, ὧν τότε ἤκουσαν, ἥδονται, καὶ προσάπτοντες τὴν ψυχὴν τῇ μνήμῃ τῶν προελθόντων χολὴν οὐκ ἄχθονται ἐν τοῖς ἐν ποσὶν αἰτιῶμενοι· ὅτῳ δὴ καὶ αὐτὸς φιλοσοφίας ὢν παρούσης, τοὺς λόγους οὓς τότε ἤκουσα σπουδαγείρων, καὶ πρὸς ἐμαυτὸν διατυλίττων, ὦ μικρὸν ἔχω παραμυθίαν. καὶ ὅλως, καθάπερ ἐν πελάγει καὶ νυκτὶ πολλῇ φερόμενος, ἐς πυρσόν τινα τῶν ἀποβλέπω, πᾶσι μὲν πρόσεστί μοι τοῖς ἐπ' ἐμοῦ πραττομένοις τὸν ἄνδρα ἐνεῖναι δοκοῦντα οἰόμενος. ἀεὶ δὲ ὥσπερ ἀκούων αὐτοῦ τὰ αὐτὰ πρός με λέγοντος, ἐνίοτε δὲ, καὶ μάλιστα ὅταν ἐνερείσω τὴν ψυχὴν, καὶ τὸ πρόσωπον αὐτοῦ μοι φαίνεται, καὶ τῆς φωνῆς ὁ ἦχος ἐν ταῖς ἀκοαῖς παραμένει. καὶ γάρ τοι κἂν τὸν κωμικὸν ὡς ἀληθῶς, ἐξηκατέλιπέ τι κέντρον τοῖς ἀκούουσι. ΛΟΥ. παῦε ὦ θαυμάσιε μικρὸν ἀναχρόμενος, καὶ λέγε ἐξ ἀρχῆς ἀναλαβὼν ἤδη τὰ εἰρημένα, ὡς ὑμετέρως με ἀποκναίεις πρειάγων. ΦΙΛ. οὐ λέγεις, ὅτῳ χρὴ ποιεῖν. ἀλλ' ἐκεῖνο ὦ ἑταῖρε, ἤδη πρωΐζεις, ἢ καὶ νὴ Δία κωμικοὺς φαύλους ἑώρακας ὑποκρίτας, τῶν συρφετωδῶν λέγω τούτων, καὶ διαφθειρόντων τὰ ποιήματα,

Quanquam hoc quidem nō est, ebrium sed sobrium atque temperantem esse. LVC. Ego verò optarim, si fieri possit, ipsam illam audire orationem. Neque enim contemnere ipsum, opinor, fas est, præsertim si ille qui audire cupit, & amicus est, & circa similia studium atque operam aliquando posuit. PHIL. Confide ô bone: nam iuxta Homericum illud, Festinantem per se ipsum hortaris: Ac nisi præuortisses, iam vltrà rogassem, me narrantem audires. Testem enim te relinquere apud plerosq; volo, quòd non præter rem insanio, præcipuè cùm & ipsum illius crebrò meminisse, volupe mihi sit, & hanc iam quasi quandam exercitationē apud me instituo. Nam etiamsi nemo mihi adsit, tamen sic quoque bis vel per diem reuoluo mecum ipse dicta illa. Et quemadmodum amatores puerorum, absentibus illis, opera aliqua & sermones ab ipsis habitos, memoria repetunt, in iisque immorando morbum fallunt; perinde ac si illi ipsi amati adsint: quidam verò etiam colloqui secum illos putant, atque iis quæ tum sibi audire videntur, quasi paulo antè reuera dictis, gaudent, animúmque memoriæ præteritorum applicantes, neque quiescere possunt, ob ea quæ pro pedibus & in mora sunt, sese angendo: eodem igitur pacto etiam ipse, philosophia non præsente, verba quæ tum audiui, recolligens, & mecum ipse crebrò repetens, non paruum capio solatium. Et in summa, perinde ac si in pelago, & per noctem alicubi ferar, ad hunc quasi quandam facem aspicio, omnibus illis rebus quæ à me geruntur, virum illum coràm adesse existimans, semper autem velut audiens ipsum eadem illa sua ad me dicentem. Interdum verò, & maximè quando animum erigo; & in illum quasi infigo, etiam vultum illius videre mihi videor, & vocis ipsius sonus in auribus mihi relinquitur. Etenim iuxta Comicum, Reuera aculeum quendam in auditoribus reliquit. LVC. Desine, ô admirande, parumper præludere, ac dic ab initio repetens iam tandē dicta illa: quoniā nō mediocriter me expectatione ista excrucias, dū verbis ita suspēdis & circūducis. PHIL. Rectè dicis, atq; ita facto opus est: sed illud quęso, Vidistine aliquādo siue Tragicos, siue etiā, per Iouē, Comicos histriones, malos istos dico, qui sibilo excipiunt, quiq; poëmata agēdo corrūpunt,

Quod de Pericle testatur Euripides.

ac poſtremò theatris eiiciuntur, tametſi ipſæ fabulę ſæpenumero bene ſe habeãt, ac palmã etiam reportent? I. V C. Multos noui tales. ſed quorſum hoc? PHIL. Vereor ne interim & ipſe illos imitari videar, alia quidem inordinatè connectens, interdum autem etiam ipſam ſententiam præ imbecillitate ingenij corrumpens, atque ita progreſſus, paulatim etiam ipſam damnem fabulam. Ac quãtum quidem ad me ipſum attinet, non admodum ægrè id feram. Cæterùm argumentum illud non mediocri dolore me affecturum eſſe videtur, ſi mecum vnà reiiciatur, meáſque partes dehoneſtet. Proinde hoc per totam memineris mihi orationem, quòd Poëta quidem ipſe talium peccatorum vobis innocens ſit, ac procul à ſcena ſeiunctus alicubi ſedeat, neque quicquam ea curet quæ in theatro aguntur. Ego verò mei ipſius periculum tibi faciã, qualis ſcilicet hiſtrio ſim, quantumq; memoria valeam, quod ad cætera attinet, nihil à nuncio Tragico diſtans. Quare ſi quid etiam minùs aut parciùs iuſto videbor dicere, vulgare illud tibi, & quod vbique in promptu eſt, occurrat, quòd ſcilicet melius hoc fuerat, & quòd ipſe poëta aliter fortaſſis idem dixerat. Me verò ſi exibilaueris etiã non admodum quicquam moleſtè ferã. L V C. Vt bene ſanè, ita me Mercurius amet, atque adeò iuxta Rhetorum leges exordium hoc tibi peractum eſt. Videris igitur etiam illa additurus fuiſſe, quòd non ita diu inter vos mutuò conuerſati eſtis, & quòd neque ipſe venis ad dicendum paratus, & quòd ſatius fuerit ipſum illum dicentem audire. te enim pauca quædam &, quantum poſſibile tum erat, memoria collecta & quaſi comportata habere. An non hæc quoque dicturus eras? Nihil igitur opus illis ampliùs tibi eſt apud me: exiſtimes autem huius rei gratia, quod ad proœmium atque præfationem attinet, omnia te verbis complexum atq, conſecutum eſſe: quoniam ego iam & vociferari & applaudere paratus ſum. Quòd ſi verò longiùs etiam differes, malignitatis eius inter ipſum certamen meminero, ac tum acutiſſimè ſibilabo. PHIL. Equidem & hæc quæ tu modò commemoraſti, dicta mihi velim: & illa quoque, quòd neque ordine, neque vt ille, iuſta quadam & continua oratione de omnibus dicturus ſum: omnino enim hoc nobis impoſſibile eſt: neque rurſum illius perſonæ attribuendo ſermonem, ne alio ac nouo etiam modo hiſtrionibus illis ſimilis fiam, qui ſæpenumero aut Agamemnonis,

A καὶ ὁ τελευταῖον ἐκβαλλομένων· καίτοι τῶν δραμάτων πολλάκις ἐξ ἐχόντων τε, καὶ νενικηκότων; ΛΟΥ. πολλοὺς οἶδα τοιούτους. ἀλλὰ τί τοῦτο; ΦΙΛ. δέδοικα μή σοι μεταξὺ δόξω γελοίως αὐτὰ μιμεῖσθαι· τὰ μὲν, ἀπάκτως σωρεύων, ἐνίοτε δὲ καὶ αὐτὴν ὑπ' ἀσθενείας τὸν νοῦν διαφθείρων· κἄπα παραλυθεὶς ἤρεμα καὶ αὐτὸς καταγνῶναι τῷ δράματος. καὶ ὁ μὲν ἐμὸν, οὐ πολύ ἀλγήσομαι. ἡ δὲ ὑπόθεσις, ἅ μετρίως με λυπήσειν ἔοικε σωεκπίπτουσα, καὶ ὁ ἐμὸν μέρος ἀζημιοῦσα. τοῦτ' οὖν πρὸ

B ὅλου μέμνησό μοι τὸν λόγον, ὡς ὁ μὲν ποιητὴς ὑμῖν, τῶν τοιούτων ἁμαρτημάτων ἀβύθυνος, καὶ τῆς σκηνῆς πόρρω ποι κάθηται, οὐδὲν αὐτῷ μέλον τῶν ἐν θεάτρῳ παρατρεχόντων. ἐγὼ δὲ ἐμαυτὸν σοι πεῖραν παρέχω, ὁποῖός τις εἰμὶ τὴν μνήμην ὑποκριτὴς, οὐδὲν ἀλλέλου τἄλλα τραγικοῦ διαφέρων. ὥστε κἂν ὀλιγώτερόν τι δοκῶ λέγειν, σκόπει μὴ ἔγω παραλέγω, ὡς ἄμεινον ἴσως· καὶ ἄλλος ὁ ποιητὴς ἴσως διεξήει· ἐμὲ γὰρ ἂν σκοπῇς, ἅ πολύ τι λυπήσομαι. ΛΟΥ. ὡς δίκαιός γε νὴ τὸν Ἑρμῆν καὶ

C τὸν τῶν ῥητόρων νόμον παρεσκευακέναί σοι. ἔοικας γοῦν καλεῖνα παρεσθήσειν, ὡς δι' ὀλίγου τε ὑμῖν ἡ σωουσία ἐλύετο, καὶ ὡς ὑπ' αὐτὸς ἥκεις παρεσκευασμένος, καὶ ὡς ἄμεινον εἶχεν αὐτῷ ταῦτα λέγοντος ἀκούειν. σὺ γὰρ ὀλίγα, καὶ ὅσα οἷόν τε ἦν, τυγχάνεις τῇ μνήμῃ συλλελεγμένος. οὐ ταῦτ' ἐρεῖν ἔμελλες; ὑπὲρ αὐτῶν οὖν αὐτὰ ἔτι σοι δεῖ παρὰ ἐμοῦ· νόμισον γὰρ τούτου γε ἕνεκα πρώτα σοι παρῆσθαι, ὡς ἐγὼ καὶ βοᾶν

D καὶ κροτεῖν ἕτοιμός εἰμι. καὶ γὰρ Δημέλης, μνησικακήσων γε παρὰ τὸν ἀγῶνα, καὶ ὀξύτατα συρίξομαι. ΦΙΛ. καὶ ταῦτα μὲν, ἃ σὺ διῆλθες, ἐβουλόμην ἂν εἰρῆσθαί μοι. καλεῖνα δὲ, ὅπερ γε οὐκ ἐξῆς, οὐδὲ ὡς σκαιός ἔλεγε, ῥῆσίν τινα παρὰ πολλῶν ἐρῶ. πολὺ γὰρ τοῦθ' ἡμῖν ἀδιάφορον. ὑπὲρ αὖ ἐκείνων παρελθὼν τοὺς λόγους, μὴ δὲ κατ' ἄλλο τι γλίσχρως τοῖς ὑποκριταῖς ἐκείνοις ὅμοιος, οἳ πολλάκις ἢ Ἀγαμέμνονος,

ἢ Κρέοντος, ἢ ϗ Ηρακλέους αὐτοῦ προσώπων ἀφληφότες, χρυσίδας ἠμφιεσμένοι, Ϲ ὄγκον βλέποντες, ϗ μέγα κεχηνότες, μικρὸν φθέγγονται, ϗ ἰχνοῦ, ϗ γυναικῶδες, ϗ τῆς Ἑκάβης ἢ Πολυξένης πολὺ ταπεινότερον. ἵν' οὖν μὴ ϗ αὐτὸς ἐλέγχωμαι, πολὺ μεῖζον τῆς ἐμαυτοῦ κεφαλῆς προσωπεῖον προσκείμενος, ϗ τὸν σκελετὸν καθαιμάττων, ἀπὸ γυμνοῦ σοι βούλομαι τοὐμοῦ προσώπου προσλαλεῖν, ἵνα μὴ συγκαπασάσω ποτὲ τὸν ἥρωα ὃν διακρίνομαι. ΛΟΥ. ἆρ' οὖν οὗτος παύσεται τήμερον πρός με πολλῇ τῇ σκηνῇ καὶ τῇ τραγῳδίᾳ χρώμενος; ΦΙΛ. καὶ μάλα παύσομαί γε. πρὸς σὲ δὲ ἤδη τρέψομαι. Η μὲν ἀρχὴ τῶν λόγων, ἔπαινος ἦν Ἑλλάδος, ϗ τῶν Ἀθήνησιν οἰκούντων, οἳ φιλοσοφίᾳ Ϲ πενίᾳ συνέφοροι εἰσι. καὶ οὔτε τῶν ἀστῶν, οὔτε τῶν ξένων ἡδέως τέρπονται ὁρῶντες, ὃς ἂν τρυφὴν εἰσάγῃ εἰς αὐτοὺς διαίτης. ἀλλ' εἴ καί τις ἀφίκηται πρὸς αὐτοὺς οὕτω διακείμενος, πρέμα τε μεθαρμόττουσι, καὶ παιδαγωγοῦσι, καὶ πρὸς τὸ κρεῖττον τῆς διαίτης μεθιστᾶσιν. ἐμέμνητο γοῦν τινος τῶν πολυχρύσων, ὃς ἐλθὼν Ἀθήναζε μάλα ὀπίσημος, ϗ φορτικὸς ἀκολούθων ὄχλῳ, ϗ ποικίλῃ ἐσθῆτι, ϗ χρυσῷ, αὐτὸς μὲν ὡς ἦν ζηλωτὸς εἰ πᾶσι τοῖς Ἀθηναίοις, ϗ ὡς ἂν ὑπὸ δαιμόνων ἀποβλέπεσθαι. τοῖς δ' ἄρα δυσχεῖν ἐδόκει τὸ δυσθέσπιον ϗ παιδώδη ἐπιχειρῶν αὐτὸν, ὑπὸ πικρῶς, οὐδ' αὐτικρὺς ἀπαγορεύοντες ἐν ἐλευθέρᾳ τῇ πόλει καθ' ὅντινα τρόπον βούλοιτο βιοῦν. ἀλλ' ἐπεὶ καὶ τοῖς γυμνασίοις καὶ λουτροῖς ὀχλήσοι ὦν, φλίβων τοῖς οἰκέταις, ϗ ξενοχωρῶν τοὺς ἀπόντων ἄγων, ἡσυχῇ τις αὐ ὑπεφθέγξατο, προσποιούμενος λανθάνειν, ὡς περ ὑπὸ αὐτὸν σκῶν ἀποτείνων, Δέδοικε μὴ καὶ παλλύηται μεταξὺ λουόμενος. ϗ μάλα εἰρώνη γε μακρὸν κατέχει τὸ βαλανεῖον· οὐδὲν οὖν δεῖ γραπτίδου. ὁ δ', ἀκούων ἃ ἔλεγεν, μεταξὺ ἐπαιδύετο. πρὸ δὲ ἐσθῆτα πρὸ ποικίλου, ϗ τὰς πορφυρίδας ἐκείνας ἀπέδυτο αὐτὸν, ἀτεῖος πολὺ ὢν αὐτὸς ὑπερωπλοντες τῶν χρωμάτων, ἔαρ ἤδη λέγοντες,

A aut Creontis; aut etiam ipsius Herculis
personа assumpta, ac vestibus auro con-
textis induti, & graue quiddam tuentes;
mox dre in immẽsum diducto, exiguum
& gracile, adeoq; muliebre quiddam lo-
quuntur; ipsa etiam Hecuba aut Poly-
xena multo demissiùs. Ne igitur & ipse
eodem modo conuincar maiorem omni-
no quàm pro capite meo personam in-
duisse, ipsumq; ornatum dehonestare, ex
nudâ tibi volo meáque propria persona
colloqui, ne cadens alicubi, ipsum illum
Heroëm quem ago, mecum vnà conuel-
lam ac lacerem. Luc. Homo hic nun-
quam cessabit hodie contra me crebra
B illa scena atque tragœdia uti? Phil. At
verò cesso quidem: ad illa autem de qui-
bus cœperam, me nunc cõuertam. Prin-
cipium igitur orationis illius, commen-
datio quædã fuit Græciæ, & eorum ho-
minum qui Athenis cõmorantur, quòd *Athenarũ encomium*
cum philosophia scilicet & paupertate
vnà educarentur, & neque ciuium ne-
que peregrinorum quenquam oblecta-
rentur aspicientes, qui voluptatem im-
portando ad illos, antiquam illorum ho-
nestatem violaret: sed si quis etiam ve-
niret ad illos ita affectus, paulatim &
C transformãrent ipsum, & veteres mores
atque animos dedocerent, ac ad purita-
tem sobrietatémque vitæ transferrent.
Memorabat itaque quendam ex purpu-
ratis istis, & multo auro fulgentibus, qui
cùm venisset Athenas admodum insi-
gnis & conspicuus, magna comitantium
turba stipatus, auro variaq; veste exor-
natus, ipse quidem Athenienſibus om-
nibus existimabatur valdè beatus esse,
& perinde ac deus quispiam suspicien-
dus: istis autem miser atque infelix quis-
piam videbatur homuncio ille: statimq;
erudire illũ aggrediebantur, non acerbè,
D neq; etiã apertè interdicentes ne in libe-
ra ciuitate quocũq; ipse pacto viuere vel-
let: sed postquã & in gymnasiis, & in bal-
neis quoq; molestus erat, obterens seruos
suos, & in angustum cogẽs obuios, ex oc-
culto quidã submissa voce, quasi lateret,
neq; tamẽ illum perstringere vellet, sub-
iecit: Metui, inquiens, ne ille inter lauan-
dum periret. Atqui pax certè longa bal-
neum iam tenet: proinde nihil opus erat
isto exercitu. Ille autem audiens quæ res
erat, interea erudiebatur. Rursum au-
tem vbi vestem illam variam atque pur-
puream exuebat sese, vrbanè admodum
floriditatem atque nitorem istum colorum irridentes, Iam ver adest, dicebant.

&, Vnde nobis pauo hic? &, Fortassis matris ipsius hæc est: & id genus similia. atque eodem pacto etiam cætera illius cum risu carpebant, nunc annulorum multitudinem, nunc comę superuacaneâ curam, nunc victus intemperantiam atq; luxuriam notantes. Quare paulatim ad sobrietatem atque modestiam reuocatus est, & longè melior publicè ita emendatus ac doctus inde abiit. Quòd autem nõ puderet eos etiam paupertatẽ confiteri, referebat mihi vocem quandã, quam aiebat publicè ab omnibus emissam audisse se in ludis Panathenaicis. Deprehensum enim quendã ex ciuibus fuisse, & ad præsidem ludorum adductũ, eo quòd in veste tincta ad spectaculũ venerat: cæteros autem qui hominem videbant, misertos illius, ac veniam precatos esse. Atque vbi præco iam proclamaret quòd in leges cõmisisset, quia tali cũ veste ludos spectaret: omnes vna voce, quasi antea super hoc deliberassent, exclamare cœpisse, vt venia daretur talibus induto: neque enim aliam vestem habere illum Hæc igitur prædicabat ille mihi, & præterea libertatem quoque eam quæ illic esset, ac victus frugalitatem, necnon & otium, & quòd homines minimè curiosi atque auidi rerum essent: cuius generis virtutes infinitæ apud illos sunt. Ac pro certo indicabat mihi, conuersationem eorum hominum, philosophię ipsi consonam esse, moréque puros ac sobrios conseruare posse: studioso videlicet homini, & qui diuitias contemnere didicisset: & qui secundùm ea quæ natura honesta sunt, viuere secum ipse statuisset: ei illorum hominum vitam quàm maximè aptam atque accommodam esse. At qui diuitias amaret, auróque delectaretur, præterea purpura atque potentia felicitatem metiretur, qui & libertatem nunquam gustasset, & cum seruitute enutritus esset, aut qui voluptati toto animo incumbens, huic vni inseruire atque obsequi statuisset, amans epularum ac mensæ opiparè instructæ, indulgens vino ac rebus venereis, plenus præstigiarum, deceptionis atque mendacij: aut rursum qui delectaretur audiendo cithararum sonitus, aliorúmque instrumentorum lasciuos crepitus, gauderétque cantilenis perditis & eneruatis: talibus videlicet hominibus conuenire loci huius consuetudinem. Ibi enim rerum charissimarum ipsis, omnes plateas, omniáque fora referta esse: ac licere ipsis omnibus quasi portis voluptatem recipere,

Continentia ac paupertatis commendatio.

Intemperantia reprehensio.

καὶ πόθεν δ' ἂν ἔοικε; καὶ τάχα τῆς μητρός ἐστιν αὐτῷ· καὶ τὰ τοιαῦτα. καὶ τἆλλα δὲ οὕτως ἀπέσκωπτον, ἢ τῷ δακτυλίων τὸ πλῆθος, ἢ τῆς κόμης τὸ περιέργου, ἢ τῆς δίαίτης τὸ ἀχόλαστον. ὥστε τις μικρὸν ἐσωφρονίσθη, καὶ πάνυ πολὺ βελτίων ἀπῆλθε, δημοσίᾳ πεπαιδευμένος. Ὅτι δ' οὐκ αἰσχύνοιντο πενίαν ὁμολογοῦντες, ἐμέμνητο πρός με φωνῆς τινος, ἣν ἀκοῦσαι πάντων ἔφη κηρυχθείσαν ἐν τῷ ἀγῶνι τῶν Παναθηναίων. ληφθέντα μέν γέ τινα τῶν πολιτῶν, ἄγεσθαι πρὸς τὸν ἀγωνοθέτην, ὅτι βαθὺν ἔχων ἱμάτιον, ἐθεώρει. τοὺς δὲ, ἰδόντας, ἐλεῆσαί τε, καὶ παραιτεῖσθαι, καὶ τὸ κήρυκος αἰτήσαντος ὅτι παρὰ τὸν νόμον ἐποίησε, τοιαύτῃ ἐνδῆται στολῇ, ἀναβοῆσαι μιᾷ φωνῇ πάντας ὥσπερ ἐσκεμμένους συγγνώμην ἀπονέμειν αὐτῷ, τοιαῦτά γε ἀμπεχομένῳ· μὴ γὰρ ἔχειν αὐτὸν ἑτέραν. Ταῦτά τε οὖν ἐπῄει, καὶ παρῄνει, τὴν ἐλευθερίαν τὴν ἐκεῖ, καὶ τῆς διαίτης τὸ ἀνεπίφθονον, ἡσυχίαν τε καὶ ἀπραγμοσύνην, ἃ δὴ ἄφθονα πρὸ αὐτοῖς ἐστι. ἀπεφαίνετό τε φιλοσοφίᾳ σωφρόνι τὴν παρὰ τοῖς τοιούτοις διαίτειαν, καὶ καθαρὸν ἦθος φυλάξαι δυναμένῳ, ἀπαυδάσαντά τε αἰδρὶ τῷ πλοῦτον καὶ ἀφθονίαν πεπαιδευμένῳ, καὶ τῷ πρὸς τὰ φύσει καλὰ ζῆν παρασκευασμένῳ, τὸν ἐκεῖ βίον ὡς μάλιστα ἁρμοσμένον. ὅστις δὲ πλούτου ἐρᾷ, καὶ χρυσῷ κεκήληται, καὶ πορφύρᾳ, ἐν δυνάστου μέρει τὸ εὐδαίμων, ἄγλωσσος μὲν ἐλευθερίας, ἀπείρατος δὲ παῤῥησίας, ἀθέατος δὲ ἀληθείας, κολακείᾳ τὰ πρῶτα καὶ δουλείᾳ συνεζευγμένος· ἢ ὅστις ἡδονῇ πάσῃ τὸ ψυχικὸν ὑπηγμένας, ταύτῃ μόνῃ χαρᾶς οἶδεν διέγνωκε, φίλος μὲν παρέργων τραπεζῶν, φίλος δὲ πότων, καὶ ἀφροδισίων, καὶ ἀπλέως γαστρός, καὶ ἀπάτης, καὶ ψευδολογίας, ἢ ὅστις ἀκούων τέρπεται κρουμάτων τε, καὶ περισμάτων, καὶ διεφθορότων ἀσμάτων, τοῖς δὴ τοιούτοις πρέπειν τὸν ἐνταῦθα βίον. μεσαὶ γὰρ αὐτοῖς τῶν φιλτάτων πᾶσαι μὲν ἀγυιαί, πᾶσαι δὲ ἀγοραί. πρέπει δὲ πάσαις πύλαις τὸν ἡδονὸν καταδέχεσθαι.

τῦτο μὲν, δι' ὀφθαλμῶν· τῦτο δὲ, δι' ὤτων τε, A partim quidem per oculos, partim autem per aures & naſum; partim etiam per gulam, & per venerea: qua præterea fluente perenni ac turbulento quodam flumine, omnes, inquit, viæ complanantur. Siquidem in vnum conueniunt & adulterium & auaritia, & periurium, & id genus reliquum voluptatum. Relaxatur autem atque auertitur, animo ſubmerſo atque obruto vndique, omnis verecundia, & virtus, & iuſtitia: quibus locus ille deſertus & vacuus redditus, ſiti autem ſemper impletus, ſuppullulat multis ac feris cupiditatibus. Ac talem quidem deſcribebat mihi vrbem, taliúmque magiſtram bonorum. Ego itaque, inquit, quando primùm ex Græcia reuerſus fueram, atque iſta iam propius aſpiciebam, reuocans me ipſum, & quaſi verbis compellans, rationem poſcebam aduentus huc mei, Homerica illa videlicet mecum ipſe dictans: Odyſſ. 12.

Cur autem infelix, deſerto lumine Phœbi

(Græcia nempe, & felicitate illa atque etiam libertate) Veniſti? vt videas loci huius tumultus, ſycophantas videlicet, ſalutationes ſuperbas, cœnas, adulatores, homicidia, teſtamentorum expectationes, & amicitias ſimulatas? Aut quid tandem facere decreuiſti, cùm neque diſcedere hinc, neque conſuetis & inueteratis hiſce vti poſſis? Hoc igitur pacto mecum ipſe conſultans, & quemadmodum Iupiter Hectorem illum, ita meipſum è telis, vt dicitur, ſubducens, éque hominum cęde, atque tumultibus, éque cruore, de cætero domi continere me ſtatui: atque hanc muliebrem quandam vitam & timidam pleriſque viſam, proponens mihi, cum ipſa philoſophia, Platone, & veritate colloquium habeo. Ac meipſum quaſi in quodam amplo ac populoſo theatro collocans, ex ſublimi admodum inſpicio atque contempler ea quæ geruntur: quæ partim eiuſmodi ſunt, vt multum delectationis ac riſum exhibere poſſint: partim etiam vt virum verè conſtantem ac firmum tentare ac labefactare aliquo modo queant. Nam ſi malorum quoque encomium aliquod dicere conuenit, ne credas maiorem vllam virtutis palæſtram eſſe, aut veriora vſquam animorum experimenta fieri, quàm in hac ciuitate, & in ea qua hîc viuitur conſuetudine. Neque enim parum eſt reſiſtere tot quidem cupiditatibus, tantis autem ſpectaculis atq; autium illecebris vndiq; attrahentibus ac detinentibus:

ῥῶν· τῦτο δὲ, κὴ ὀφλαιμοῦ, & δι' ἀφροδισίων. ὑφ' ἧς δὲ ῥεύσης ἀενάου τε & θολερῷ ῥεύματι, πάσας μὲν αἰθυριώντας ὁδοὶ σευφέρεται· κὸ μοιχεία, & φιλαργυρία, κὴ ἀπορκία, κὴ τοιοῦτο φῦλον τῆς ἡδονῆς. παραυρεται δὲ τῆς ψυχῆς ὑποκλυζομένης πάντοθεν, αἰδὼς, κὴ ἀρετὴ, κὴ δικαιοσύνη· τὴν δὲ ἔρημος ὁ χῶρος γιγόμενος, διψης ἀεὶ πιμπλάμενος, αἰθεῖ πολλῆς τε κὴ ἀγελαίας ἐπιθυμίας. Τοιαύτην ἀπέφαινε τὴν πόλιν, κὴ τοσούτων διδάσκαλον ἀγαθῶν. Ἐγω' οὖν ἔφη ὅτε τὸ πρῶτον ἐπανῆλθον ἀπὸ B τῆς Ἑλλάδος, πλησίον που γιγόμενος, διϊσχνούμενα ἐμαυτὸν, λόγον ἀπῄτουν τῆς δεῦρο ἀφίξεως, ἐκεῖνα δὴ τὰ τοῦ Ὁμήρου λέγων,

Τίπτ' αὖ ὦ δύσμορε λιπὼν Φάος ἠελίοιο

(Τὴν Ἑλλάδα, κὴ τὴν εὐτυχίαν ἐκείνην, κὴ τὴν ἐλευθερίαν,) ἦλυθες ὄφρα ἴδῃς τὸν σεσωφὸν θόρυβον, συκοφάντας, κὴ προσαγορεύσεις ὑποφαίνας, & δεῖπνα, & κόλακας, κὴ μαιφονίας, κὴ διαθηκῶν προσδοκίας, κὴ φιλίας ὑποπλάσους; ἢ τί κὴ πρᾶξαι διέγνωκας, μήτ' ἀπαλλάττεσθαι, μήτε χρῆσθαι τοῖς καθεστῶσι δυναμένος; οὕτω δὴ βουλευσάμενος, κὴ καθάπερ ὁ Ζεὺς τὸν Ἕκτορα, ὑποξαγαγὼν ἐμαυτὸν ἐκ βελέων, φασὶν, ἔκ τ' ἀνδροκτασίης, ἔκθ' αἵματος, ἕκτε κυδοιμοῦ, λοιπὸν οἰκουρῆσαι εἱλόμην, κὴ βίον τινὰ τῶτον γυναικώδη, & ἄτολμον τοῖς πολλοῖς δοκοῦντα προσπλάσμενος, αὐτῇ φιλοσοφίᾳ, & Πλάτωνι, & ἀληθείᾳ προσλαλῶ. & καθίσας ἐμαυτὸν ὥσπερ ἐν θεάτρῳ μυελαίδρῳ, σφόδρα που μετέωρος ὑπισχνοῦμαι τὰ γιγόμενα· τῦτο μὲν, πολλῶ ψυ- D χαγωγίαν & γέλωτα παρέχειν δυνάμενα· τῦτο δὲ, πεῖραν ἀνδρὸς ὡς ἀληθῶς βεβαίου λαβεῖν. Εἰ γὰρ χρὴ & κακῶν ἔπαινον εἰπεῖν, μὴ ὑπολάβῃς μεῖζόν τι γυμνάσιον ἀρετῆς, ἢ τῆς ψυχῆς δοκιμασίαν ἀληθεστέραν τῆς δὲ τῆς πόλεως, κὴ τῆς ἐνταῦθα διατριβῆς. οὐ γὰρ μικρὸν ἀντέχειν τοσαύταις μὲν ὑπιθυμίαις, τοσούτοις δὲ θεάμασί τε & ἀκούσμασι πάντοθεν ἕλκουσι, κὴ ἀπολαμβανομένοις.

Quæ animum sapientis labefactare possint.

sed oportet omnino Vlyssis exemplo præternauigare illa, non quidem ligatis manibus, vt ille, (nam hoc formidolosum foret) neque etiam auribus cera obturatis, sed audientem atque liberum, & verè animum supra hæc elatum habentem. Licet autem & philosophiam mirari, conferendo cum illa tantam hominum amentiam atque stultitiam: bonaq; ista fortunę contemnere, vbi aspexeris, velut in quadam scena, ac multiplici, pro personarum varietate, fabula, alium quidem ex seruo dominum prodire, alium autem ex diuite pauperem fieri: contrà alium ex paupere satrapam, aut regem: rursus alium amicum huius, alium inimicum: alium etiam exulem esse. Nam hoc certè vel grauissimum est, quòd licèt fortuna ipsa testetur sese in humanis rebus ludere, fateaturq; nihil illarum certum ac stabile esse, nihilominus tamen quotidie ista aspiciẽtes, & diuitias expetunt, & potentiam: ac pleni obambulant omnes earum rerum spe, quarum euentus nunquam sequatur. Quod autem videlicet dixi, quòd ei ridere ad hæc quæ alibi geruntur, licet, atque animum oblectare, illud tibi iam exponam. Quomodo enim non ridiculi sint diuites ipsi, qui

Hypotyposis diuitũ fastuosorũ

& purpuras suas spectandas exhibent, & digitorum annulos ostentãt, & omnino multas præ se ferunt ineptias? Quod autem omnium absurdissimum est, etiã obuios aliena voce salutant, & hoc quasi magno aliquo contentos esse volunt, si solùm ipsos aspexerint. Quidam verò fastuosiores adorari etiam cupiunt, non à longè, neque vt Persis mos est, sed necesse est propius accedentem, & sese incuruantem, animo à longè demisso & humiliato, illiúsque affectu etiam corporis similitudine declarato, pectus aut dexterã deosculari: quod sanè beatum atque spectabile videtur etiam iis qui honorem hunc nunquam assequuntur. Ille verò stat in longum tempus seipsum præbens decipiendum. Vbi & hanc illorum laudo inhumanitatem, quòd neque ore nos approbant, aut compellant. Cæterùm his multo ridiculi magis sunt ipsi sectantes atque obseruantes, qui de media nocte surgentes circuncursant totam ciuitatẽ, & à seruis exclusi foribus, canes, & adulatores & id genus alia audire sustinent. Prima verò huius tam acerbæ circuitionis, ipsis onerosa illa, atque multorum malorum causa, cœna est: in qua quidem

A ἀλλ' ἀτεχνῶς δεῖ τὸν Ὀδυσσέα μιμησάμενον, παραπλῆν αὐτὰ, μὴ δεδεμένον τὼ χεῖρε. δῆλον γάρ. μηδὲ τὰ ὦτα κηρῷ φραξάμενον, ἀλλ' ἀκούοντα, καὶ λελυμένον, καὶ ἀληθῶς ἐλεύθερον. ἔνεστι δὲ καὶ φιλοσοφίαν θαυμάσαι, παραθεωρουμένην τὴν τοσαύτην ἄνοιαν, καὶ τὴν τῆς τύχης ἀγαθῶν καταφρόνησιν, ὁρῶντα ὥσπερ ἐν σκηνῇ καὶ πολυπροσώπῳ δράματι, τὸν μὲν, ἐξ οἰκέτου δεσπότην προϊόντα, τὸν δ' αὖτε πλούσιον, πένητα· τὸν δὲ, σατράπην ἐκ πένητος, ἢ βασιλέα· τὸν δὲ, φίλον τοῦτου· τὸν δὲ, ἐχθρόν· τὸν δὲ, φυγάδα. τοῦτο γάρ τοι καὶ ὃ δυνάτατόν ἐστιν, ὅτι καίτοι μαρτυρουμένης τῆς τύχης παίζειν τὰ τῶν ἀνθρώπων πράγματα, καὶ ὁμολογούσης μηδὲν αὐτῶν εἶναι βέβαιον, ὅμως τοὺς ὁσημέραν βλέποντες, ὀρέγονται καὶ πλούτου, καὶ δυναστείας· καὶ μεστοὶ πανταχοῦ πάντες, ὑπὲρ γνωμῶν ἐλπίδων. ὃ δὲ δὴ ἔφλω, ὅτι καὶ γελᾶν ἐν τοῖς γνωμένοις ἔνεστι, καὶ ψυχαγωγεῖσθαι, τοῦτο ἤδη σοι φράσω. πῶς γὰρ ἂν γελοῖοι μὴ πλουτοῦντες αὐτοὶ, καὶ τὰς πορφυρίδας προφαίνοντες, καὶ τοῖς δακτύλοις προτείνοντες, καὶ πολλῷ καταγελῶντες ἀπειροκαλίας; ὃ δὲ καὶ γελοιότατον, τοῖς ἐντυγχάνουσι, ἀλλοτρίᾳ φωνῇ προσαγορεύοντες, ἀγαπᾶν ἀξιοῦντες, ὅτι μόνον αὐτοῖς προσέβλεψαν. οἱ δὲ σεμνότεροι, καὶ προσκυνεῖσθαι θέλοντες, ἂν πορρωτέω, ἀλλ' ὡς Πέρσαις νόμος, ἀλλὰ δεῖ προσελθόντα, καὶ ἐπικύψαντα, καὶ πορρωτέω τὴν ψυχὴν ταπεινώσαντα, καὶ τὸ πάθος αὐτῆς ἐμφανίσαντα τῇ τοῦ σώματος ὁμοιότητι, τὸ σχῆμα, ἢ τὴν δεξιὰν καταφιλεῖν, ζηλωτὸν καὶ προσβλεπτὸν τοῖς μηδὲ τούτου τυγχάνουσιν. ὁπόταν δ' ἔσχατα πρέξαντα ἑαυτὸν εἰς πλείω χρόνον ἐξαπατῶμενον. ἐπαινῶ δέ γε ταύτης αὐτοὺς τῆς ἀπονοσφρίας, ὅτι μηδὲ τοῖς σώμασιν ἡμᾶς προσίενται. πολὺ γὰρ τούτων οἱ προσιόντες αὐτοὶ καὶ θεραπεύοντες γελοιότεροι· νυκτὸς μὲν ἐξανιστάμενοι μέσης, περιιόντες δὲ ἐν κύκλῳ τὴν πόλιν, καὶ πρὸς τῶν οἰκετῶν ἀποκλειόμενοι, κύνες, καὶ κόλακες, καὶ τὰ τοιαῦτα ἀκούειν ὑπομένοντες. χρὰς δὲ τῆς πικρᾶς ταύτης αὐτοῖς περιόδου, τὸ φορτικὸν ἐκεῖνο δεῖπνον, καὶ πολλῶν αἴτιον συμφορῶν· ἐν ᾧ

πόσα μὲν ἐμφαγόντες, πόσα δὲ καὶ γώ- A illi, quàm multa ingurgitantes, quàm
μιμα ἐμπιόντες, πόσα δὲ ὧν οὐκ ἐχρῆν ἀ- multa autem potantes, quàm multa etiã
πολελαλήσοντες, ἢ μεμφόμενοι ὃ τελευταῖον, quæ proloqui non decet, reprehenden-
ἢ δυσφορεῖν, ἀπίασιν, ἢ λοιδορεῖν τὸ tes postremò, aut ægrè ferentes discedũt:
δεῖπνον, ἢ ὕβρεις, ἢ μικρολογίαν ἐγκα- & vel ipsam criminantur cœnam, vel cõ-
λοῦντες; πλήρεις γ', αὐτῶν ἐμουμένων, οἱ γε- tumeliam aut sordities accusant? Pleni
νναῖοι, καὶ πρὸς τοῖς χαμαιτυπείοις μαχο- autem & angiportus sunt vomentibus
μένων. καὶ μὴν ἡμέραν οἱ πλείονες αὐτῶν κα- ipsis, & circa vilissima quæque prostibu-
ταβαλλόντες, ἀφορμὰς παρέχουσιν ἀφορμᾶς la depugnantibus. Et complures ipsorum
περιόδων. ἔνιοι μὲν γάρ, ὃ κομψότατον, οὐδὲ in multum diem decumbentes, circum-
νοσεῖν βούλονται. ἐγὼ μὲν οἶμαι πολὺ τοὺς eundi causam medicis præbent. Quidam
κολακευομένων ἐξωλεστέρους τοὺς κόλακας enim (id quod absurdissimum est) neque
ὑπειληφα· καὶ μᾶλλον αὐτοῖς ἐκείνους κα- B ægrotando quiescunt, aut otium ducunt.
θήσασθαι τῆς ὑπερηφανίας αἰτίους. ὅταν γὰρ Ego verò multo adulatores ipsos magis
αὐτῶν τὸν πλοῦτον θαυμάσωσι, καὶ τὸν perditos esse, quàm quibus adulantur,
χρυσὸν ἐπαινέσωσι, καὶ τοῖς πυλῶσιν ἕωθεν existimo, & propemodum authores illis
ἐμπλήσωσι, καὶ παρελθόντες, ὥσπερ δε- existere superbiæ ac fastus istius. Nam
σπότας προσείπωσι, τί καὶ φρονήσουν ἐκεί- cùm illorum opulentiam & rerum o-
νους εἰκὸς ἔστιν; εἰ δέ γε κοινῷ δόγματι καὶ mnium abundantiam admirãtur, aurum
παρὰ μικρὸν ἀπέσχοντο τῆσδε τῆς ἐθελοδου- laudibus extollunt, vestibula mane com-
λείας, οὐκ ἂν οἶμαι τοὐναντίον αὐτοὺς ἐλθεῖν ὅπως plent, & accedentes ipsos quasi dominos
τὰς θύρας τῶν πλουσίων δεομένους τοὺς πλου- appellant: quid quæso etiam cogitare il-
σίους, μὴ ἀθέατον αὐτῶν μηδ' ἀμάρτυρον C los consentaneum est? Quòd si verò cõ-
τὸν δαίμονίαν καταλιπεῖν, μηδ' ἀόνητον τε καὶ ἄχρηστον τῶν πραπέζων ὁ κάλλος, καὶ munì decreto vel paululum modò absti-
τὸν οἴκων ὁ μέγεθος; ἃ γὰρ οὕτω τὸ πλου- nerent ab hac voluntaria seruitute, an
τεῖν ἐρῶσιν, ὡς τὸ διὰ τὸ πλουτεῖν δαίμο- non putas è diuerso ipsos diuites ad fores
νίζεσθαι· καὶ ὅτῳ γ' ἔχει μηδὲν ὄφελος εἶ- pauperum atque mendicorum venturos
ναι πρὸς ἀλλῆς οἰκίας τὰς οἰκουῦτι, μηδὲ esse, vltro rogantes ne ignobilem atque
χρυσοῦ καὶ ἐλέφαντος, εἰ μήτις αὐτὰ θαυμά- obscuram, & quasi absque teste latentem
ζοι. ἐχρῆν οὖν ταύτῃ τοι καθαιρεῖν αὐτῶν, καὶ ipsorum felicitatem relinquerent, néve
ἀποδυσωνίζειν τὸν δυναστείαν, ὅπως εἰσόμεθα paterentur vt inutilem, & ab omni vsu
τὰ πλούτου τὸν εὐφροσύνας. νυνὶ γ', λα- remotam & mensarum pulchritudinem,
γχάνοντες, εἰς ἀπόνοιαν ἄγουσι. καὶ ὃ μὲν & domorum magnitudinem perire? Ne-
ἄνδρας ἰδιώτας, καὶ ἀναφανδὸν τὸν ἀπαιδευ- D que enim sic ipsas diuitias amant, vt pro- *Diuites*
σίαν ὁμολογοῦντας, τὰ τοιαῦτα ποιεῖν, με- pter diuitias beatos atq; felices sese exi- *fiunt diuitias amẽs.*
τριώτερον μὲν εἰκότως νομισθείη. ὃ γ', καὶ τὴν stimari. Atque ita sanè res habet, vt nul-
φιλοσοφίαν προσποιουμένους, πολλῷ ἔτι τού- la sit vtilitas possidenti, neque pulchrarũ
των γελοιότερα δρᾶν, τοῦτ' ἤδη ὃ δυνάπατόν ædium, neque auri, neque eboris, nisi sit
ἐστι. πῶς γὰρ οἴῃ τὸν ψυχὴν διατεθεῖσθαί qui illa admiretur. Oportebat igitur tali
μοι, ὅταν ἴδω τούτων τινὰ μάλιστα τῶν προ- aliqua via diminuere ipsorum existima-
σεδεηκότων ἀναμεμιγμένον κολάκων ὄχλῳ, tionem, & extentiare potentiam, obii-
καὶ τῶν ἐπ' ἀξίας τινὰ δορυφορουμένων, καὶ ciendo, & quasi propugnaculum aliquod
τοῖς ὅτι τὰ δεῖπνα παραγγέλλουσι χαιρολο- opponendo diuitiis, despicientiam istam
atque contemptum: nunc verò colendo
contrà & obseruando, ad stultitiam atq;
amentiam illos adducunt: atque homi-
nes quidem indoctos, & ignorantiam
manifestè confitentes, huiusmodi facti-
tare, tolerabilius meritò existimetur: at
verò eos qui philosophari quoque se si-
mulant, multo etiam ineptiora his, ma-
gisq; ridicula facere, illud tandẽ omnium
grauissimum est. Quomodo enim me pu-
tas animo affectum esse, quoties video
istorum aliquem, maximè eorum qui æ-
tate prouecti sunt, adulatorũ turbis immiscerí: & illorũ aliquem, qui honores gerunt,
satellitũ modo deducere atq. sectari: deinde & cum iis qui ad cœnã vocare solent, col-

loquia ferere, insigniorem autem magísque conspicuum cæteris ob ornatum & habitum esse? Quod vel maximè indignari soleo, quòd non itidem personam ac habitum mutant, cùm vtique quod ad cætera attinet, eodem modo fabulam agant. Nam quæ in conuiuiis operantur, cui quæso adulatorum illa comparabimus? An non replentur cibo, multo quàm cæteri minore modestia? An non inebriantur magis quàm alij manifestè: à conuiuio autem surgunt omnium vltimi: deinde & plura aliis auferre secũ volunt: si qui verò ipsorum vrbaniores paulo sunt, sæpenumero etiam cantare incipiunt? Atque hæc quidem pro ridiculis ille censebat. Præcipuè verò etiam eorum mentionem faciebat, qui pacta mercede philosophantur, virtutemq; ipsam venalem tanquam de foro proponunt. Ergastula igitur & cauponas illorũ scholas vocabat. Cẽsebat enim, eum qui diuitias contemnere alios docere vellet, principio seipsum lucris & quæstu superiorem gerere debere: quoniam & ipse reuera talia agebat, non solùm gratis cõuersando ac differendo cum volentibus, sed & indigentibus necessaria submini-
A ἡγούμενον, ὁπτισημότερον δὲ τῶν ἄλλων ἀπὸ τοῦ σχήματος ὄντα, καὶ φαιδρώτερον; καὶ ὁ μάλιστα ἀγανακτῶ, ὅτι μὴ καὶ τῷ σκευῇ μεταλαμβάνουσι, τὰ ἀλλά γε ὁμοίως ὑποκεινόμενοι τοῦ δράματος. ἃ μὲν γὰρ ἐν τοῖς συμποσίοις ἐργάζονται, τίνι τῶν κολάκων εἰκάσομεν; οὐκ ἐμφορεῖται μὲν ἀπιεροκαλώτερον, μεθύσκονται δὲ φαιδρώτερον, ἐξανίστανται δὲ πόντων ὕστατοι, πλείω δ' ἀποφέρειν τῶν ἄλλων ἀξιοῦσιν· οἱ δ' ἀφ' ὑστέρου, πολλάκις αὐτῶν καὶ ἆσαι προσήκησαν; καὶ ταῦτα μὲν οὖν γελοῖα ἦν εἰπεῖν. μάλιστα δὲ ἐμέμνητο τῶν ὅτι μισθῷ φιλοσοφούντων, καὶ τὸν ἀρετὸν ὤνιον ὥσπερ ὀξ
B ἀγορᾶς προτιθέντων. ἐργαστήρια γοῦν ἐκάλει καὶ καπηλεῖα τὰς τούτων διατριβάς. δεῖν γὰρ τὸν πλούτου καταφρονεῖν διδάσκοντα, πρότερον ἑαυτὸν πρέπειν ὑψηλότερον λημμάτων. Ἀμέλει καὶ προσῆκον τοῦτο διετέλει· ὃ μόνον προσῆκε τοῖς ἀξιοῦσι σωφρονιστὰς εἶναι, ἀλλὰ καὶ τοῖς δεομένοις ἐπαρκεῖν, καὶ πάσης προσιοῦσιν καταφρονεῖν· τοσοῦτον δέον ὀρέγεσθαι τῶν ὄντων προσηκόν-
C των, ὥστε μηδὲ τῶν ἑαυτοῦ φθονεῖσθαι προῖσθαι· ὃς γε καὶ ἀγρὸν ὃν πόρρω τῆς πόλεως κεκτημένος, οὐδὲ ὀπιδίων αὐτὸν πολλῶν ἐόντων ἠξίωσεν, ἀλλ' οὐδὲ τῷ ὄχλῳ αὐτὸν εἶναι διωμολόγει. ταῦτ' οἶμαι διάληψις, ὅτι τούτων μὲ φύσει οὐδενός ἐσμεν κύριοι, νόμῳ δὲ καὶ παραδοχῇ τῷ χρῆσιν αὐτῶν εἰς ἀόριστον προσλαμβάνοντες, ὀλιγοχρονίοις δεσπόταις νομιζόμεθα, καὶ πειθοῖ ἡ προθυμία πρέλθη, τιμιωτάτου προσλαβόν ἄλλος, ἀπολαύει τὸ ὀνόματος. ὁ μικρὰ δὲ ὄκνα πρὸς τοῖς ζηλοῦν ἐθέλουσι,
D παραδείγματα, τῆς σοφῆς τὸ ἀπείρητον, καὶ τῶν γυμνασίων τὸ σύμμετρον, καὶ τὸ προσώπου τὸ αἰδέσιμον, καὶ τῆς ἐσθῆτος τὸ μέτριον· ἐφ' ἅπασι δὲ τούτοις, τῆς διανοίας τὸ ἡρμοσμένον, καὶ τὸ ἥμερον τοῦ τρόπου. πρὸς δὲ τοῖς σωφρονοῦσι μήτ' ἀναβάλλεσθαι τὸ ἀγαθόν, ὅπερ τοῖς πολλοῖς ποιοῦν, προθεσμίας ὁριζομένους ἑορτάς, ἢ πανηγύρεις, ὡς ἀπ' ἐκείνων ἀρξομένους

Non cunctandum esse bene agere.

nistrando, omnemq; omnino diuitiarum abundantiam contemnendo. Ac tantùm aberat ab expetendo ea quæ ad ipsum nihil spectabant, vt ne suarum quidem rerum, quæ illi interim corrumpebãtur, curam aliquam gereret, vt qui & agrum quem non procul ab vrbe habebat, multis iam annis ne inuisere quidem dignatus fuerit. Quin & principiò neque suum esse illum constituebat, illud, opinor, distinguens ac disputans, quòd natura quidem istarum rerum nullius domini sumus, lege autem & per successionem vsũ earum in tempus incertum acquirentes, temporanei seu momentanei possessores habemur: ac posteaquam terminus ille constitutus prꝛterierit, tunc rursum alius easdem à nobis accipiens, nomine illo fruitur. Non parua autem etiam illa prꝛbent imitari volentibus exempla, victus scilicet frugalitas, exercitiorum iustus modus, personæ ipsius venerabilitas, & vestitus mediocritas, & super omnia hæc aptum ad omnia mentis attemperamentum, morumq; facilitas. Monebat autem eos qui cum eo versabantur, ne cunctarentur aut in certos dies extraherent bene aliquid facere, id quod multi solerẽt, præfiniẽtes sibi velut diem aliquam constitutam, aut festiuitates sacrorum, aut solennes conuentus, tanquam ab illis auspicaturi

τῦ μὴ ψεύσασθαι, καὶ τῦ τὰ δέοντα ποιήσειν. ἄξιος γὰρ ἀμέλλητον εἶναι τὸν πρὸς τὸ καλὸν ὁρμὴν. δῆλος ἦν δὲ καὶ τῶν τοιούτων κατεγνωκὼς φιλοσόφων, οἳ ταύτην ἄσκησιν ἀρετῆς ὑπελάμβανον, τὸ πολλαῖς ἀνάγκαις, καὶ πόνοις, τοὺς νέους ἀντέχειν καταγυμνάσωσιν. τοῦτο μὲν δεῖν οἱ πολλοὶ κελεύοντες, ἄλλοι δὲ, μαστιγοῦντες· οἱ δὲ χαριέστεροι, τῷ σιδήρῳ τὰς ἐπιφανείας αὐτῶν καταξύοντες. ἡγεῖτο γὰρ χρῆναι πολὺ πρότερον ἐν ταῖς ψυχαῖς τὸ στερρὸν τοῦτο καὶ ἀπαθὲς κατασκευάσαι, καὶ τὸν ἄειστα παιδεύειν ἀνθρώπους προαιρούμενον, τοῦτο μὲν, ψυχῆς, τοῦτο δὲ, σώματος, τοῦτο δ', ἡλικίας τε καὶ τῆς πρότερον ἀγωγῆς ἐσομένης, ἵνα μὴ τὰ πρέποντα δυνάμενον ὑπερτάττων ἐλέγχῃ. πολλοὺς γοῦν κἀ τελευτᾶν ἔφασκεν ὑπὸ τῶν ἀλόγως ὑπερτεινάντων. ἕνα δέ καὶ αὐτὸς εἶδον, ὃς ἐκ μελετήματος τῶν πρὸ ἐκείνου καιρῶν, ὅπου πάντα λόγων ἀληθῶν ἐπήκουεν, ἀμεταστρεπτὶ φεύγων, ὡς αὐτὸν ἀφίκετο· καὶ δῆλος ἦν ῥᾷον διαφεύγων. ἤδη δ' τούτων ἀποστὰς, τῶν ἄλλων αὖθις ἀνθρώπων ἐμέμνητο, καὶ ταῖς ἐν τῇ πόλει παραχαὶ διεξήει, καὶ τὸν ὠθισμὸν αὐτῶν, καὶ τὰ θέατρα, ἐκ τὸν ἱππόδρομον, καὶ τὰς τῶν ἱππέων εἰκόνας, καὶ τὰ τῶν ἵππων ὀνόματα, καὶ τοῖς ἐν τοῖς στενωποῖς περὶ τούτων διαλόγοις. πολλὴ γὰρ ὡς ἀληθῶς ἡ ἱππομανία· καὶ πολλῶν ἤδη κατουδαίων εἰς δουλευόντων ἐπείληπται. μεθ' ὃ ταῦτα, ἑτέρου δράματος ἤρξατο τῶν ἀμφὶ τὸν νεκρόν τε ἐκ διαθήκας καλινδουμένων, προσιδεῖν ὅτι μίαν φωνὴν οἱ Ῥωμαίων παῖδες ἀληθῆ πρὸ ὅλου τοῦ βίου προΐενται, τὸν ἐν ταῖς διαθήκαις λέγων, ἵνα μὴ ἀπολεύσωσι τῆς ὀφειτέρας ἀληθείας. ἃ δ' καὶ μεταξὺ λέγοντος αὐτοῦ γελᾶν προσήκειν, ὅτι καὶ συκοφαντοῦσιν ἑαυτοῖς ἀξιοῦσι ταῖς ἀμαθίαις, καὶ τὸν ἀναλγησίαν ἐλέγχουσιν ὁμολογοῦσιν· οἱ μὲν, ἐσθῆτας ἑαυτοῖς κελεύοντες συγκαταφλέγεσθαι τοῦ νεκρὸν τοῖς βίου τιμίοις. οἱ δὲ, καὶ θεράποντάς τινας οἰκέτας τοῖς πάθοις. ἔνιοι δ', καὶ τέφρᾳ τὰς τάφους αἴρεσιν, δῆλοι ὅτι καὶ τοῦ νεκροῦ τὸν τελευτὸν διαμένοντες.

mendacia vitare, & conuenientia facere. Volebat enim liberum, & ab omni cunctatione remotum esse illum ad honesta impulsum, ac mentis impetum. Manifestò autem apparebat quòd & tales philosophos damnabat, qui virtutis meditationem eam putabant, si multis necessitatibus atque laboribus adolescentes resistere, exercitatione ac vsu assuefecissent. Atque ob id multi ligare atque vincire se iubebant, alij cutem flagellis verberabant. Qui verò elegantiores paulo erāt, etiā ferro superficiem corporis radebāt. Putabat enim ille multo priùs in animis duritiē istam & firmitatem cōtra dolores ac perturbationes parandam esse. Et qui optimè instituere atq; erudire homines vellet, partim animi, partim corporis, partim etiam ætatis, & prioris educationis rationem atque obseruationem quandā habere debere, vt ne ea quæ vires excederent, imponendo, reprehensionem incurreret. Multos itaque & mortuos ex eo esse dicebat, dum præter rationem ita supra vires intenderentur. Vnum autem etiam ipse vidi, qui cùm iam ea apud illos mala degustasset, quāprimum veros sermones veramq; doctrinam audiuit, irreuocabili cursu aufugiens inde, ad ipsum peruenit, videbaturq; multo quàm antea quietiore animo esse. Iam verò digrediēs ab istis, aliorum rursus hominum mētionem faciebat, persequendo verbis & eos qui in vrbe fiunt tumultus, & quo pacto alij ab aliis impelluntur: præterea & theatra, & circum, & equestres statuas, & equorum ipsorum nomina, déq; iis ipsis in angiportis colloquia. Multa enim reuera equorum passim ibi insania est. Iam & multos eorum qui pro studiosis ac grauibus habentur, reprehendebat. Post hæc autem quasi alteram fabulæ partem attingebat, notando ea quæ circa funera mortuorum & testamenta agitantur, hoc addens, quòd vnam hanc vocem, Romanorum pueri per omnem ætatem veram emittant, eam intelligens quæ in testamentis vsurpatur, quā petunt ne à sua veritate depellantur. Illa verò etiam interea cùm ab eo dicerentur, risu prosequi coactus sum, quòd & secum sepeliri ignorantiam suam velle eos aiebat, & stultitiam suam apertè scripto etiam testari, dum alij vestes quibus in vita pretiosioribus vsi sunt, comburere eodem rogo secum mandant: alij autem & seruos certos ad sepulchra adstare. Rursum alij cippos siue columnas quoque cotonari sertis præcipiunt, stolidi videlicet etiam in ipsa morte manentes.

Contra apathiam.

De frugalitate, & vitæ modestia.

De stultitia circa testamenta.

In voluptuarios.

Coniecturam igitur inde fieri volebant, inquit, quid in vita ab illis actum sit, quãdo talia de iis quæ post mortem secutura sint, testamentis mandant. Hos enim illos esse, qui pretiosa ac chara obsonia emere solent, vinumq; in conuiuiis cum plausu & odoribus effundunt: qui media etiam hyeme opplentur rosis, raritatémque illarum & intempestiuum amant: illud autem quod suo tempore & secundùm naturam fit, pro vili & abiecto fastidiunt. Hos illos esse, qui & vnguenta bibunt: quo nomine vel maximè eos carpebat, quòd nevti quidem cupiditatibus scirent, sed & in hisce peccarent, finémq; earum confunderent, vndiq; permittentes voluptatibus animum proterendum & conculcandum, & hoc quod in Tragœdiis atque Comœdiis dicitur, Iam & præter casam incitati. Solœcismum igitur vocabat hoc genus voluptatum. Cæterùm ex eadem sententia etiam illa dicebat, prorsus Momi illius verba imitatus. Vt enim ille reprehendebat tauri artificem deum, qui non præposuisset oculis cornua: ita scilicet & ipse accusabat eos qui coronas gestabant, quòd locum vbi eas adhibere deberent, nescirent. Nã si afflatu atque odore, inquit, violarum rosarumq; delectantur, sub nasum eos potissimùm coronari oportebat, iuxta ipsã, quàm proximè fieri potest, respirationẽ, vt quamplurimum inde voluptatis attraherent. Eodem modo & illos irridebat, qui miram quandam diligentiam in apparandis cœnis adhibẽt, dum liquamentorum varietatem & bellariorum curiosam atq; immodicam compositionem sectantur. Nam rursum & hos dicebat breuis ac modico tempore duraturæ voluptatis amore multa negotia sustinere. Indicabat autem, quatuor illos digitorum caussa totum hunc susc ipere laborem solere. Tot enim digitorum mensurã æquat vel longissimum hominis guttur. Nã neque antea quàm eorum quæ tam charo emuntur, quicquam ederunt, vllam voluptatem eos capere: nec rursum posteaquam illa deuorata atq; absumpta sunt, suauiorem cæteris illã quę fit ex tam pretiosis & charis istis, repletionẽ reddi. Restare igitur vt illã quæ velut in transeursu percipitur, voluptatem, tã grãdi pecunia mercentur. Consentanea autẽ ipsis dicebat accidere ob inertiam atq; imperitiã istã, quòd veriores illas voluptates ignorarẽt, quas omnes Philosophia suppeditat & quasi subministrat iis qui laborare volũt.

Sic Eras. in proiser. Ita fuge, ne præter casam.

In gulosos.

Quatuor digitorum voluptas.

A εἰκάζειν οὖν ἠξίουν τὰ πεπραγμένα τούτοις ἤδη τὸν βίον, εἰ τοιαῦτα ποιεῖ τὴν μὴ τὸν βίον ὑποκηπεύουσι. τούτους γὰρ εἶναι τοὺς ὃ πολυτελὲς ὄψον ὠνουμένους, καὶ τὸν οἶνον ἐν τοῖς συμποσίοις μετ' κρότων τε καὶ θορυβάτων ἐκχέοντας, τοὺς μέσου χειμῶνος ἐμπιπλαμένους ῥόδων, καὶ ὃ ἀσμένιον αὐτῶν ἢ ὃ πρόσφορον ἀγαπῶντας, ὃ ὃ ἐν καιρῷ, καὶ κατὰ φύσιν, ὡς δυτελὲς ὑποφαυλοῦντας. τούτους εἶναι τοὺς καὶ τὰ μύρα πίνοντας· ὃ καὶ μάλιστα διέσυρεν αὐτῶν, ὅτι μηδὲ χρῆσθαι ἴσασι ταῖς ὑπαθυμίαις, ἀλλὰ καὶ ταύταις πρόσφορόσ-

B σι, καὶ τοῖς ὄρεσι συλλέουσι, πρώτοθεν τῇ πυφῇ πρόσθοντες αὐτῶν τὰς ψυχὰς πατεῖν. ἢ τῶν δὲ ὃ ἐν ταῖς τραγῳδίαις τε καὶ κωμῳδίαις λεγόμενον, ἤδη καὶ πρόσθυραν εἰσιόντας ἐξόμνυον. σολοικισμὸν ἂν σκάλλειν τοιοῦτο τῶν ἡδονῶν. ἀπὸ ὃ τῆς αὐτῆς γνώμης κἀκεῖνα ἔλεγεν, ἀτεχνῶς τὸν Μώμου τὸν λόγον μιμησάμενος. ὡς γὰρ ἐκεῖνος ἐμέμφετο τὸν ταύρου τὸν δημιουργὸν θεόν, ὃ προσθέντα τῷ ὀφθαλμῷ τὰ κέρατα· ὅτω δὴ καὶ αὐτὸς ἥπτατο τῶν στεφανουμένων, ὅτι μὴ ἴσασι τὸν στέφανον τὸ-

C πον. εἰ γάρ τοι ἔφη τὴν πνοὴν τῶν ἴων τε καὶ ῥόδων χαίρουσιν, ὑπὸ τὴν ῥῖνα μάλιστα ἐχρῆν αὐτοὺς στέφεσθαι, πρὸ αὐτοῦ ὡς οἷόν τε τοῦ ἀναπνοῆς, ἵν' ὡς πλεῖστον αἰσθάνοιντο τῆς ἡδονῆς. καὶ μὴν κἀκείνους διεγέλα, τοὺς θαυμάσιόν τινα τοῦ σουδοῦ περὶ τὰ δεῖπνα ποιουμένους, χυμῶν τε ποικιλίας καὶ πεμμάτων πεπειρίας. καὶ γὰρ αὖ καὶ τούτους ἔφασκεν ὀλιγοχρονίου τε καὶ βραχείας ἡδονῆς ἕνεκα, πολλὰς προσγματείας ὑπομένειν. ὑπὲρ ἑφαίνετο γοῦν τεττάρων δακτύλων αὐλῶν εἵνεκα πόντα

D πονεῖσθαι τὸν πόνον, ἐφ' ὅσους ὁ μήκιστος ἀνθρώπου λαιμὸς ἔστιν. ὅτε γὰρ ὡρὶν ἐμφαγεῖν ἀπολαύειν τι τῶν ἐωνημένων, ὅτε βρωθέντων, ἡδίω γίνεσθαι τοῦ ἀπὸ τῶν πολυτελεστέρων πλησμονῆς. λοιπὸν οὖν εἶναι τοῦ ἐν τῇ παρόδῳ γιγνομένου ἡδονοῦ τοσούτων ὠνεῖσθαι χρημάτων. εἰκότα ὃ πάλιν ἔλεγεν αὐτοῖς, ὑπ' ἀπαιδευσίας τὰς ἀληθεστέρας ἡδονὰς ἀγνοοῦντας, ὧν ἁπασῶν, φιλοσοφία χορηγός ἐστι τοῖς πονεῖν προαιρουμένοις.

περὶ δὲ τῶν ἐν τοῖς βαλανείοις δρωμένων, πολλὰ μὲν διεξῆλθ', ὁ πλῆθος τῶν ἑπομένων, τὰς ὕβρεις, τοὺς ὑπτιαιμένους τοῖς οἰκέταις, καὶ μικροῦ δεῖν ἀναφερομένους. ἓν δέ τι καὶ μάλιστα μισεῖν ἐφάνει, (πολὺ δ' ἐν τῇ πόλει τοῦτο, καὶ τοῖς βαλανείοις ὑπῆρχε.) παραιτεῖσθαι γάρ τινας τῶν οἰκετῶν, δεῖ δοᾶν, καὶ προαγγέλλειν προεῖσθαι τῶν ποδῶν, ἵνα ὑφηλόν τι ἢ χεῖλος μέλλωσιν ὑπερβαίνειν, καὶ ὑπομιμνήσκειν αὐτοὺς (ὃ καινότατον,) ὅτι καθίζοιτο. δύσκολον οὖν ἐποίει, εἰ σώματος μὲν ἀλλοτρίου δύνανται μὴ δέονται, μηδὲ χρῶν, μηδὲ τῶτων, ἀκούοντες, ὀφθαλμῶν δὲ ὑγιαίνοντες ἀλλοτρίων δέονται προσορωμένων, καὶ ἀνέχονται, φωνὰς ἀκούοντες δυσχεροῦς αὐθρώποις πρεπούσας, καὶ πεπηρωμένοις. ταῦτα γὰρ αἰεὶ παρῆσαν ἐν ταῖς ἀγορᾶις ἡμέραις μέσης, καὶ εἰ τὰς πόλεις ὑπερτερᾶμεν ἅπαντες. ταῦτά τε καὶ πολλὰ ἕτερα τοιαῦτα διελθὼν, κατέπαυσε τὸν λόγον. ἐγὼ δὲ τέως μὲν ἤκουον αὐτοῦ πιθανῶς, μὴ σιωπήσῃ περφοβημένος. ὅπως δ' ἐπαύσατο, τοῦτο δὴ τὸ τῶν Φαιάκων πάθος ἐπεπόνθειν. πολλῷ γὰρ δή χρόνον εἰς αὐτὸν ἀπέβλεπον κεκηλημένος· εἶτα πολλῆ συγχύσει καὶ ἰλίγγῳ καταπεπλημένος, τοῦτο μὲν, ἱδρῶτι κατερρεόμην, τοῦτο δὲ, φθέγξασθαι βαλόμενος, ἐξεπιστόμην τε καὶ ἀνεκοπτόμην· καὶ ἥ τε φωνὴ ἐξέλιπε, καὶ ἡ γλῶττα διημπόρησε· καὶ τέλος, ἐδάκρυον ἀπορούμενος. ἅ γὰρ ἐξεπιπολῆς, ἁβδὴ ὡς ἔτυχεν ἡμῶν ὁ λόγος καθίκετο, βαθεῖα δὲ καὶ καίριος ἡ πληγὴ ἐγένετο· καὶ μάλα δυσχερῶς ἐνεχθεὶς ὁ λόγος, αὐτῷ εἴ οἷόν τε εἰπεῖν, διέκοψε τὸν ψυχήν. εἰ γάρ τι δεῖ καὶ ἐμὲ ἡδη φιλοσόφων προσάπτασθαι λόγων, ὧδε περὶ τούτων ὑπείληφα. δοκεῖ μοι ἀνδρὸς δυφυοῦς ψυχὴ, μάλα σκοπῷ τινι ἀπαλῷ προστοιχέναι. τοξόται δὲ, πολλοὶ μὲν ἀνὰ τὸν βίον, καὶ μεσοὶ τὰς φαρέτρας ποικίλων τε καὶ παντοδαπῶν λόγων, ἅ μὲν πάντες δύσκολα τοξεύουσιν· ἀλλ' οἱ μὲν, αὐτῶν σφόδρα τὰς νευρὰς ὑπερτείναντες, βιαιοτέρῳ τοῦ δέοντος ἀφιᾶσι. καὶ ἄπονται μὲν καὶ ἅ τοι τὸ ἰδοὺ, τὰ δ' οὐ θέλει αὐτῶν ἅ μὲν οὐ σκοπῷ,

A Cæterùm de iis quæ in balneis aguntur, multa sanè cõmemorabat, & de multitudine prosequentiũ, & de contumeliis, & de iis qui seruis impositi gestarentur, ac tantumnon efferrentur. Vnum autẽ maximè ac præter cætera odisse verbum visus est (frequẽs autem in ciuitate hoc est, & in balneis propemodum familiare ac patrium.) Prætereũtes enim quosdam ex seruis clamare oportet & admonere vt pedibus prospiciãt, si quid extantius paulò, aut cauum subituri sint, atque ita cõmonefacere eos, (id quod absurdissimum est) quo scilicet meminerint ire sese. Graue igitur atq; intolerandum putabat esse, B si cùm ederent, alieno ore non indigerent, aut manibus: neque cùm audirent, aliorum auribus vterentur: oculis autem aliorum, valentes ac sani, ad prospiciendum opus haberent, ac sustinerent voces audire, quæ miseris hominibus & excæcatis conuenirent. Hæc enim ipsa accidere illis in foro, & medio die, & hoc, ciuitatem atque remp. ipsis velut humeris suis sustinentibus. Hæc atque huiusmodi multa alia verbis persecutus, dicendi finem fecit. Ego verò hucusque cum admiratione ac veluti stupefactus C auscultabam illum, metuens ne conticesceret. Vbi verò hic loqui desiit, illud nimirum quod Phæacibus olim accidit, ego quoque passus sum. Longo enim tempore ad ipsum aspiciens quasi delinitus atque permulsus, deinde multa confusione atq; vertigine correptus, partim sudore manabam, partim loqui volens, destituebar viribus, ac retro inhibebar: ipsaq; vox deficiebat me, neq; lingua iam ampliùs officio seruiebat suo: postremò præ dubio atq; inopia agendi, lacrymabar. Neque enim summam duntaxat cutem perstrinxerat, aut fortuito aliquo D leuiq; ictu oratio illa tetigerat me, sed altiùs, & omnino ad viuum vsq; plaga hæc pertenerat: ac certò admodum scitéque librato iactu emissa oratio, ipsum, si ita dicẽdum est, animum intercidit. Si enim decet nonnihil & me iam philosophicos attingere sermones, ita equidem de hisce existimo: Videtur mihi animus hominis solertis & ingenioſi admodum similis esse scopo alicui tenero ac molli. Sagittarij autẽ in hac vita multi, qui plenas quidem pharetras variis atque omnis generis orationibus habent: cęterũm non omnes certò iaculãtur, ac destinata feriunt, sed alij ipsorum neruo nimiũ intento, vehementiori impetu quàm satis est, telũ emittũt: & apprehẽdunt quidem etiam istu viã, sagittę autem ipsorũ in scopo non manent,

Animus hominis ingenioſi scopo sagittariorum ſimilis.

ſed præ vehementia ictus penetrantes ac transſuolantes, pertuſum modò atq; hiantem vulnere animum relinquere ſolent. Rurſum aliis diuerſo huic pacto euenit. Nam præ imbecillitate virium, & quòd laxiore neruo iaculantur, ſagittæ ipſis ad ſcopum vſque nõ perueniunt, ſed ſoluto impetu, ſæpenumero in medio curſu deficiunt ac decidunt. Quòd ſi verò interdum etiam ſcopum cõtingunt, ſummum illum quidem & in ſuperficie tãtùm perſtringũt, altiorem autem plagam nequaquam infligunt. neq; enim valido impulſu atque impetu emiſſæ fuerunt. At qui bonus iaculator eſt, atq; huic noſtro ſimilis, principio quidem diligenter circunſpiciet ſcopum, ne nimis mollis, néve nimis ſolidus, & tranſmittendo telo durior ſit. Sunt enim & ſcopi quidam qui omnino ne vulnerari quidem poſſunt. Vbi autem hæc omnia perſpecta habet, tum demum tincta atq; infecta ſagitta, non veneno, quemadmodum Scytharum ſagittę tinguntur, neq; reſina, perinde vt Curetum, ſed ſenſim mordicante pariter & dulci pharmaco inuncta verè iaculari ſolet. Illud autem quod iactum eſt, benè adeo & pro modo ſuo ſatis fortiter impulſum, coq; penetrans vt iam tranſiturum eſſe videatur, citrà tamen deſinat, & manet pariter, & multum medicamenti illius de ſe emittit, quod videlicet diſperſum, totũ circumquaq; animum ambit & complectitur: atque hoc illud eſt, quo & oblectantur, & cur lacrymas inter audiendum emittũt. Quod & mihi accidit, paulatim ac tacitè medicamento illo animum mihi obeunte. Succurrebat igitur mihi Homericum illud ad ipſum dicere:

Sic iace, ſiqua viris per te noua lux oriatur.

Quemadmodum enim qui Phrygiam tibiam audiunt, non omnes inſaniunt, ſed quotquot ipſorum à Rhea corripiuntur, atque ii audito carmine, prioris affectus ac perturbationis reminiſcũtur: ita & qui philoſophos audiunt, non omnes attoniti ac ſaucii abeunt: ſed illi ſolùm, quibus quaſi fomes aliquis philoſophiæ cognatus, iam antea natura inſitus atque innatus fuit. LVC. Quàm grauia & admiratione digna, atque adeò diuina, ô amice, verbis commemoraſti! multáque reuera ambroſia & loto ſaturatus, me nõ aduertente fuiſti! Quare & interim dum tu iſta dicis, neſcio quid animo meo accidit, & nunc deſinente atq; tacente te, mœrore afficior. Ac vt tuo videlicet exemplo dicam quoque, ſaucius ſum. Neque verò mireris. noſti enim quòd & illi qui à canibus rabioſis mordẽtur, nõ ipſi ſolũ rabie corripiũtur,

A ἀλλ' ἐπὶ τῆς ὀφθαλμίτιδος διελθόντα καὶ παραδύσαντα κεχλιμῶδυ μόνον τὰ πεπονθότα τῇ ψυχῇ ἀπέλιπεν. ἄλλοι δὲ, πάλιν τοὐναντίον ἀπεναντίως. ἐπὶ γὰρ ἀσθενείας τε καὶ ἀτονείας, οὐδὲ ἀφικνοῦνται τὰ βέλη αὐτοῖς ἄχρι πρὸς τὸν σκοπόν· ἀλλ' ἐκλυθέντα, καταπίπτει πολλάκις ἐν μέσῃ τῇ ὁδῷ. ἐπὶ δέ ποτε καὶ ἀφίκηται, ἄκρον μὲν ὑπολίγδην ἀπύλεται, βαθεῖαν δὲ οὐκ ἐργάζεται πληγήν· ἀτὰρ γὰρ ἐπ' ἰσχνοῦς ἐμβολῆς ἀπεπέλεσε. ὅστις δὲ ἀγαθὸς τοξότης, καὶ τούτῳ ὅμοιος, πρῶτον μὲν ἀκριβῶς ὄψεται τὸν σκοπόν, εἰ μὴ σφόδρα μαλακὸς, εἰ μὴ στερρότερος τῶν βέλους. γίγνονται γὰρ δή καὶ ἀτρῶτοι σκοποί. ἐπειδὴ δὲ τοῦτα ἴδῃ, τὴν ἀκίδα τοῦ βέλους, ὅτε ἰῷ καθάρῳ τὰ Σκυθῶν χρίεται, ὅτε ὀπῷ καθάρῳ τὰ Κουρήτων, ἀλλ' ἠρέμα δηκτικῷ τε καὶ γλυκεῖ φαρμάκῳ τοῦτο χρίσας, ἀτεχνῶς ἐπόξευσε. ὃ δὲ, ἐνεχθὲν οὐ μάλα βιαίως, καὶ διηκόνησεν ἄχρι τοῦ διελθεῖν, μόλις τε, καὶ πολὺ τοῦ φαρμάκου ἀφῆκεν· ὃ δὴ σκιδνάμενον, ὅλῳ σε κύκλῳ τὴν ψυχὴν περιέρχεται. τοῦτό τοι καὶ ἥδονται καὶ δακρύουσι μεταξὺ ἀκούοντες, ὥσπερ καὶ αὐτὸς ἔπαθον, ἡσυχῇ ἄρα τοῦ φαρμάκου τὴν ψυχὴν περιθέοντος. ἐπεὶ δ' οὖν μοι πρὸς αὐτὸν ὃ ἔπος ἐκφύλον λέχθη,

Βάλλ' ὅτῳ, αἰ κέντι φόως ἀνδρεσσι γένηαι.

Ὡσπερ γὰρ οἱ τῆς Φρυγίου αὐλοῦ ἀκούοντες, οὐ πάντες μαίνονται, ἀλλ' ὁπόσοι αὐτῶν τῇ Ρέᾳ λαμβάνονται, οὗτοι δὲ πρὸς τὸ μέλος ἐκπεπλήγασι τοῖς πάθεσι, ὅταν δὲ καὶ φιλοσόφων ἀκούοντες, οὐ πάντες ἔνθεοι καὶ πεπλησμένοι ἀπίασιν, ἀλλ' οἷς ἐκποθεν τι ἐν τῇ φύσει φιλοσοφίας συγγενές. ΛΟΥΚ. ὡς σεμνὰ, καὶ θαυμάσια, καὶ θεῖά γε ὦ ἑταῖρε διελήλυθας· ἐλεληθέναι τέ με πολλῆς ὡς ἀληθῶς τῆς ἀμβροσίας, καὶ τοῦ λωτοῦ κεκορεσμένος. ὥστε καὶ μεταξὺ σοῦ λέγοντος, ἔπαθόν τι ἐν τῇ ψυχῇ· καὶ παύσασθαι, ἀζήσομαι. καὶ ἵνα δὴ καὶ τί σε εἴπω, τέτρωμαι· καὶ μὴ θαυμάσῃς. οἶσθα γὰρ ὅτι καὶ οἱ πρὸς τῶν κυνῶν τῶν λυσσώντων δηχθέντες, οὐκ αὐτοὶ μόνοι λυσσῶσιν,

Ἀλλὰ καὶ τινας ἑτέρους καὶ αὐτοὶ ἐν τῇ μανίᾳ τὸ αὐτὸ τοῦτο διαθῶσι, καὶ αὐτοὶ ἔκφρονες γίγνονται. συμμεταβαίνῃ γὰρ πῃ τοῦ πάθους ἅμα τῷ δήγματι, καὶ πολυγονῆται ἡ νόσος, καὶ πολλὴ γίγνεται τῆς μανίας διαδοχή. ΦΙΛ. ἔχουσιν οὖν καὶ αὐτοὶ ἡμῖν ἐρᾶν ὁμολογεῖς; ΛΟΥ. πάνυ μὲν οὖν, καὶ παρεσκεπῆ δέομαί γέ σου καινόν τινα τινὰ θεραπείαν ἐπινοῆσαι. ΦΙΛ. ὃ τοῦ ἄρα Τηλέφου αἰτίαν ποιεῖ. ΛΟΥΚ. ποῖον αὖ λέγεις; ΦΙΛ. ὅτι τὸν τρώσαντα ἐλθόντας, ἰᾶσθαι τοὐμὲ καλεῖ.

A sed & si quos alios ipsi in eâ insania eodē illo modo afficiunt ac lædunt, etiam illos mente deiici, atque in furorem verti solere. Nam simul cum morsu etiam affectionis istius quiddam in alium transfertur, ac morbus ille fœcunditate quadam subinde alios atque alios de se procreat, fitq; insanię istius omnino multiplex successio. PHIL. Itaque etiam ipse nobis iam amare confiteris? LVC. Prorsus igitur: teq; iam etiam oro, vt communem aliquam medicinam nobis excogites atque inuenias. PHIL. Ergo Telephi illud necesse erit facere. LVC. Quodnam illud dicis? PHIL. Vt ad eum à quo vulnerati sumus, redeamus, & ab illo medicinam petamus.

ΔΙΚΗ ΦΩΝΗΕΝΤΩΝ.

IVDICIVM VOCALIVM.

MARTINO BOLERO interprete.

ARGVMENTVM.

Est autem lusus valde festiuus atque elegans, ad exemplum iudicialis actionis cõpositus. Queritur enim ῥῆμα de vi & iniuria τοῦ, quòd ab eo pluribus dictionibus spolietur, & quasi de sua possessione deiiciatur. Exordio beneuolentiam capit simulatione modestiæ, & excusando necessitatem suam. Deinde per translationem ad θέσιν venit, nullam literarum suo loco & ordine mouendam esse. Hinc iudicibus admonitis vt pro officio suo agant, & cæterarum ordinem atque dignitatem cuiusque conseruent: narratiunculam subiungit, quæ confirmationem causæ continet. Hanc postea τόγα primùm enumeratione aliorum damnorum eidem sibi illatorum amplificat: deinde etiam collatione modestiæ suæ, & illius petulantia tum erga se, tum erga cæteros etiam homines, quàm idem etiam hominibus inuisum ac detestabile sit, docet.

Ἐπὶ ἄρχοντος Ἀριστάρχου Φαληρέως, Πυανεψιῶνος ἑβδόμῃ ἱσταμένου, γραφὴν ἔλαχε τὸ Σίγμα τοῦ Ταῦ ὅτι τὴν ἑπτὰ φωνέντων, βίας ἐπ' ἀρχόντων καὶ ἁρπαγῆς, ἀφῃρῆσθαι λέγων πάντων τὴν ἐν διπλῷ τοῦ ἐκφερομένων.

B Imperante Aristarcho Phalereo, septima Octobris actionem instituit ῥῆμα aduersus τοῦ, constitutis iudicibus septem Vocalibus, de vi & rapina, spoliari se dicens omnibus illis vocibus quæ duplici τοῦ proferri solent.

ΜΕΧΡΙ μὲν ὦ Φωνήεντα δικασταί, ὀλίγα ἠδικούμην ὑπὸ τοῦ τυγχάνοντος τοῦ, καταχρωμένου τοῖς ἐμοῖς, καὶ καταίροντος ἔνθα μὴ δεῖ, οὐ βαρέως ἔφερον τὴν βλάβην. καὶ παρῆκουον ἔνια τῶν λεγομένων ὑπὸ τῆς μετριότητος, ὡς ἴστε με φυλάσσοντα τούς τε ὑμᾶς, καὶ τὰς ἄλλας συλλαβάς.

C HACTENVS quidem, ô iudices Vocales, non admodum graui iniuria affectus ab hoc τοῦ, quòd meis rebus abutebatur & inde auferebat vnde minimè conueniebat: quod quidem damnum non grauiter tuli: nonnulla etiam quæ dicebantur, audiuisse me dissimulabam, propter modestiam, quam vos ipsi nostis me seruare cùm erga vos, tum erga alias syllabas.

postquam verò ad tantam auaritiam & amentiam peruenit, vt non modò non sit contentum iis quę ego sępè dissimulaui, verùm iam maiorem vim inferat, ipsa me necessitas cogit vt accusem ipsum apud vos, qui vtrunq; nostrum nouistis. Nõ autem exiguus metus propter istam miseriã me inuasit. Nam cùm prioribus iniuriis maiores semper addat, prorsus me è domestica sede expellet, ita vt parũ iam absit, dũ ego ista dissimulo, quin ne inter literas quidẽ amplius numerer, & in simili quodam verser metu. Est itaq; æquum, non modò vos iudices, sed omnes etiam reliquas literas huius doli curam gerere. Nam si vt libet vnicuiq; licebit è suo ordine in alium violẽter irrũpere, idq; vos, sine quibus nihil omnino scribitur, permiseritis, nõ video quomodo sua quique ordines iura, iuxta quę à principio cõstituti sũt, tuebuntur. Sed nõ existimo vos vnquam ad tantã incuriam vel negligentiam peruenturos, vt ea feratis, quæ cum æquo & iure pugnant. Et vt vos certamẽ omiseritis, tamẽ mihi, qui iniuria affectus sum, negligendum non erit. Atq; vtinam aliarum quoq; literarum audacia ab initio statim cùm cœperunt cõtra leges delinquere, esset repressa: neq; enim litigaret ad hunc vsq; diem λάμβδα cum ῥῶ, disceptans de voce ἰώτακισμὸς & ῥωτακισμός. Neq; etiam τὸ γάμμα esset cum κάππα certamen: neque tam sæpe ad manus propè venisẽt in fullonia, de dictionibus γναφεύω & κάφω disceptantes. Quin cessasset etiam hoc γάμμα cum λάμβδα contendere, dictionem μῶλις illi surripiens, imò suffurans. Adeoq; reliquæ item literæ quieuissent seditiones mouere contra leges. Est enim pulchrum, vnãquamq; literam in eo ordine quem primùm sortita est, manere: trãscendere verò eo quò nõ oportet, eius est qui ius & æquum soluit. Et qui primus vobis has leges finxit & formauit, siue Cadmus fuerit ille insularis, siue Palamedes Nauplij filius (quanquã nonnulli hãc prudentiam Simoni tribuant) nõ ordinẽ tantùm, per quẽ sua quibusq; literis præsidentię dignitas firmiter permanet, definierunt, videlicet quę debeat esse prima, quę secũda: sed qualitates etiã & virtutes quas habẽt singulæ nostrũ, cõstituerunt. Et vos quidem, ô iudices, honore affecerunt præcipuo, propterea q̃ vestro Marte potestis sonum efficere. Semiuocales verò secundo loco dignati sunt, eo quòd sine vestro accessu exaudiri nequeunt.

Locus corruptus.

ἐπεὶ δὲ ἐς τοσοῦτον ἦκει πλεονεξίας, καὶ ἀνοίας, ὥστε ἐφ' οἷς ἠσύχασα πολλάκις, οὐκ ἀγαπῶν, ἤδη καὶ πλείω προσδιάξεται, ἀναγκάζει αὐτὸ θρύλλων νῦν πᾶσι τοῖς ἀμφοτέροις εἰδόσιν ὑμῖν. δέος δὲ μικρόν με ὑπὸ τῆς ἀποβλίψεως ἐπέρχεται τῆς ἐμαυτοῦ· τοῖς γὰρ προπεπραγμένοις ἀεί τι μεῖζον προστίθην, ἀρδῶν με τῆς οἰκείας ἀποβλίψαι χώρας, ὡς ὀλίγου δεῖν ἠσυχίαν ἀγαγόντα, μηδὲ ἐν γράμμασιν ἀριθμεῖσθαι, ἐν ἴσῳ δὲ κεῖσθαι τῷ φόβου. δίκαιον οὖν ἔχ ὑμᾶς, οἳ δικάζετε νῦν, ἀλλὰ καὶ τὰ λοιπὰ γράμματα τῆς πείρας ἔχειν τινὰ φυλακήν; εἰ γὰρ ἐξέσται τοῖς βουλομένοις ἀπὸ τῆς καθ' αὑτὰ τάξεως εἰς ἀλλοτρίαν διάξεσθαι, καὶ τοῦτο ὑπερίδητε ὑμεῖς, ὧν χωρὶς οὐδὲν καθόλου τι γράφεται, οὐχ ὁρῶ τίνα τρόπον αἱ συντάξεις τὰ νόμιμα, ἐφ' οἷς ἐτάχθη τὰ κατ' ἀρχάς, ἕξουσιν. ἀλλ' ἴστε ὑμᾶς οἴομαί ποτε εἰς τοσοῦτον ἀμελείας τε καὶ παρρησίας ἥξειν, ὥστε ὑπερίδειν τινὰ μὴ δίκαια. οὔτε εἰ καθυφήσετε τὸν ἀγῶνα ὑμεῖς, ἐμοὶ σφαλερόν ἐστιν ἀδικουμένῳ. ὡς εἴθε καὶ τῶν ἄλλων ἀνεκόπτομεν πρότερον αἱ τόλμαι, θρύπτειν ἀρξαμένων σφᾶς· νῦν δ' οὐκ ἂν ἐπολέμει μέχρι νῦν τὸ λάμβδα τῷ ῥῶ, διαμφισβητοῦν περὶ τῆς κισσήρεως, καὶ κεφαλαλγίας· οὔτε τὸ γάμμα τῷ κάππα διηγωνίζετο, καὶ ἐς χεῖρας μικροῦ δεῖν ἦρχετο πολλάκις ἐν τῷ γναφείῳ ὑπὲρ γναφάλων· ἐπέπαυτο δ' ἂν καὶ πρὸς τὸ λάμβδα μαχόμενον τὸ μῶλις, ἁρπαγοῦν αὐτό, καὶ μάλιστα σφόδρα κλέπτον, καὶ τὰ λοιπὰ δ' ἂν ἠρέμει συγχύσεως ἄρχεσθαι σφόδρα νόμου. καλὸν γὰρ ἕκαστον μεῖναι ἐφ' ἧς τετύχηκε τάξεως. τὸ δὲ ὑπερβαίνειν ἐς ἃ μὴ χρή, λυντὸς ὅστις τὸ δίκαιον. ἐπὶ ὅτῳ πρόσεστιν ἡμῖν τοὺς νόμους τούτους θέσθαι πόσους, εἴτε Κάδμος ὁ νησιώτης, εἴτε Παλαμήδης ὁ Ναυπλίου, (οἱ δὲ Σιμωνίδῃ δὲ ἔνιοι προσάπτουσι τὴν προμήθειαν ταύτην,) ὃ τῇ τάξει μόνον, καθ' ἣν αἱ πρόσθεσιν βεβαιοῦσι), διώρισαν, τί πρῶτον ἔσται, ἢ δεύτερον, ἀλλὰ καὶ ποιότητας, ἃς ἕκαστον ἡμῶν ἔχει, καὶ δυνάμεις σωφρόνων. καὶ ὑμῖν μὲν ὦ δικασταί, πλεῖστα δεδώκασι τιμῶν, ὅτι καθ' αὐτὰ δυνατὸν φθέγγεσθαι· ἡμιφώνοις δ', ὅτι ἐφεξῆς, ὅτι προσθήκης εἰς τὸ ἀκουσθῆναι δέονται·

πάσων δὲ ἐσχάτην ὑπόμισόν ἔχειν μοῖραν ἐνιά τῶν πάντων, οἷς οὐδὲ φωνὴ παρέστι. καὶ αὐτὰ μὲν δὴ ταῦτα τὰ φωνήεντα φυλάττειν ἔοικε τοὺς νόμους τούτοις. Ὃ δὲ (τ) τῶτο, ὃ γὰρ ἔχω αὐτὸ χείρονι ὀνομάσαι ῥήματι, ἢ ὦ καλῶ, ὃ μὲν τοῖς θεοῖς, εἰ μὴ ἐξ ὑμῶν δύο σταῖη ἀγαθοὶ, καὶ καθήκοντες ὄρεσθαι, τό, τε ἄλφα, καὶ Ὃ (υ) οὐκ ἂν ἠκούσθη μόνον. τῶτο οὖν ἐπόλμησεν ἀδικεῖν με πλείω τῶν πώποτε βιασάμενον, ὀνομάτων μὲ καὶ ῥημάτων ἀπελάσας πατρῴων, ἐκδιῶξαι δὲ ἔμελε σταδέσμων ἅμα καὶ προθέσεων, ὡς μηκέτι φέρειν τὸν ἔκτοπον πλεονεξίαν. ὅθεν δὲ καὶ ἀπό τίνων ἠρξάμην, ὥρα λέγειν. Ἐπεδήμουν ποτὲ Κυβέλῳ (τὸ δὲ ἔστι πολίχνιον οὐκ ἀνδὲς ἄποικον, ὡς ἐπέχει λόγος, Ἀθηναίων,) ἐπῃώρουν δὲ καὶ ὃ κράτιστον ῥῶ γειτόνων ὃ βέλτιστον. κατῃώρουν δὲ τῷδε κωμῳδιῶν τινι ποιητῇ, Λυσίμαχος ἐκαλεῖτο, Βοιώτιος μὲν ὡς ἐφκίνετο ὃ γῆρυς ἀφέκαθεν, ἀπὸ μέσης δὲ ἀξιοῦτο λέγεσθαι τῆς Ἀττικῆς. τῷδὲ τούτῳ δὴ τοι ξένῳ τῶ τῶ Διὸς τούτου πλεονεξίαν ἐφώρασα. μέχρι μὲν γὰρ ὀλίγοις ἐπεχείρει τετραέκοντα λέγειν, ἀποστερῶ με τῶν συγγενικῶν μοι, συνῆφαι ὑμῖν συντεθραμμένων γραμμάτων· ἐπὶ δὲ τὴμερον καὶ τὰ ὅμοια ὑπαισθόμην, ἴλεῳ Διὶ λέγειν, καὶ οἷον ἐμοὶ τὸ ἄκυρσμα, καὶ ὃ πάνυ τι ἐδακνόμην ἐπ' αὐτοῖς. ὁπότε δὲ καὶ ἐκ τούτων ἠρξάμην ἐπόλμησε καπίτερον εἰπεῖν, καὶ κάπυμα, καὶ πίτθαν, εἶτα ἀπρυθριάσθη, καὶ βασίλιτθαν ὀνομάζειν, ὃ μετεῖος ὑπὲρ τούτοις ἀγανακτεῖ. ἐπιμεθέμην, δεδιὼς μὴ τοῦ χρόνου καὶ τὰ σῦκα τῦκά τις ὀνομάσῃ. καί μοι πρὸς Διὸς ἀθυμοῦντι, καὶ μεμονωμένῳ τῶν βοηθησόντων, σύγγνωτε τῆς δικαίας ὀργῆς. ὃ γὰρ ἀεὶ τὰ μικρὰ καὶ τὰ τυχόντα ὅστιν ὁ κίνδυνος, ἀφαιρουμένῳ τῶν συνήθων καὶ συνεθραμμένων μοι γραμμάτων, κίτθαν μου λάλον ὄρνεον, ἐκ μέσων, ὡς ἔπος εἰπεῖν, τῶν χειρῶν ἁρπάσαν, κίτθαν ὠνόμασεν. ἀφείλετο δέ μου φάσσαν ἅμα νήττης τε, καὶ κοσσύφοις, ἀπαγορεύοντος Ἀριστάρχου. ἐξέσπασε δὲ καὶ μελιασῶν ὀλίγας.

Ex omnibus etiam literis, quibusdam omnium postremum locum decreuerunt, mutis scilicet & voce carentibus. Has itaque leges per vos Vocales conseruari decet. Hoc verò τῶ, (neque enim possum ipsum turpiori nomine appellare quàm quo nominari solet) per Deos, nisi duæ quædam bonæ ex vobis & aspectu decenti, ἄλφα scilicet & ὦμικρόν, se illi coniunxissent, ne audiretur quidem solùm. Hoc inquam mihi maiorem vim quàm vllæ vnquam literæ; inferre ausum est. Nam nominibus & verbis patriis me extrudere; præterea ex ipsis etiam coniunctionibus & præpositionibus expellere tentat, adeo vt istam immodicam auaritiam porrò ferre nequeam. Verùm iam tempus est dicere vnde & à quibus res initium sumpserit. Peregrinabar aliquãdo in Cybelo (id oppidulum est non iniucundum, colonia, sicuti fertur, Athenienſium) adducebam verò mecum fortissimum ῥῶ, ex vicinis meis optimũ. Diuertebam verò ad comicum quendam poëtam, huic nomen erat Lysimacho: & à maioribus, quantum apparebat, genere erat Bœotius, sed tamen de se dici volebat quòd in media Attica natus esset. Apud hunc hospitem ego huius τῶ auaritiam deprehendi. Equidem cùm hactenus paucis quibusdã manus intulisset, dicendo πετραέκοντα, priuans me meis cognatis, existimabam eam esse consuetudinem literarum quæ vnà mecum essent educatæ. Præterea cùm τήμερον & similes quasdam voces mihi detraxisset, dicerétque eas esse suas, audiebam patienter, nec vehementer admodum me ea res mordebat: verùm cùm ab eis initium sumpsisset, atque postea ausum esset etiã dicere καπίτερον & κάπυμα, & πίτθαν, deinceps abiecto omni pudore βασίλιτθαν quoq; nominare: haud leuiter sum commotus, & ira accensus, timẽs ne quis temporis successu etiam σῦκα, τῦκα appellet. Oro autem vos per Iouem, vt mihi indignanti, & iusta ira commoto, præterea omni ope & auxilio destituto, ignoscatis. Neq; enim paruum hoc aut leue est periculũ in quo versor, cùm prẽterquam quòd assuetis & familiaribus literis me spoliauit, etiã κίτταν, id est, picam, auem meam loquacissimã, ex medio sinu, vt dici solet, abreptã, κίτταν appellauit. Quin & φάσσαν, id est, palumbũ vnà cum νήττης, id est, anatibus, & κοσσύφοις, id est, merulis, abstulerat, interdicẽte Aristarcho. Eripuit etiã nõ paucas apes.

In Atticam verò veniens, ex media illa regione ὑμηττὸν præter ius rapuit, idq; vobis ipsis & aliis quibusdam syllabis videntibus. Verùm quid ego ista commemoro, cùm me tota Thessalia expulerit, velitq; eam Thettaliam dicere? Toto insuper mari sum exclusus. Neque à bonis hortensibus sibi temperat, vt iam, quod dici solet, ne paxillus quidem mihi reliquus sit. Quod verò litera sim quæ nulli nocere studeam, vos ipsi mihi testes estis. neque enim vnquam accusaui literam ζῆτα, quæ mihi σμαραγδον abstulit, & totam σμύρναν surripuit. Nec ipsi etiam ξῦ omnia fœdera & pacta rumpenti, litem intendi, ipso etiam Thucydide opẽ illi ferente. Etenim vicino meo ῥῶ venia danda, quòd morbo affectum sit, & meas apud se μυρρίνας, id est, myrtus, & quòd melancholiæ malo laborans me in faciem percusserit. Et talis quidem litera sum ego. Hoc verò θῆτα quàm sit natura violentum aduersus reliquas omnes literas, & quàm à nullis omnino abstinuerit, consideremus: Sed & δέλτα & θῆτα & ζῆτα, & propè omnia literarum elementa iniuria affecit. Accersi mihi læsas literas. Auditis, Vocales iudices, ipsũ δέλτα dicere: Surripuit mihi meam ὠδελεχίαν, pro qua vult vt dicatur ὠπολέχια: quod sanè contrarium est omnibus legibus. Auditis vociferari θῆτα, & capiti capillos euellere, eo quòd priuatum est cucurbita. Auditis ipsum etiam ζῆτα suis vocibus συείζειν & σαλπίζειν spoliatum esse, adeò vt ne ψύζειν quidem, id est mutire, illi porrò liceat. Quis ista quæso ferat? aut quæ pœna satis magna erit tam scelesto? Verùm hoc non tantùm cognatum sibi elementorum genus lædit, sed iam ad homines etiam iisdem moribus se contulit. Neque enim permittit vt rectà ferantur linguis: Imo verò Iudices. interim enim res humanæ rursus me admonuerunt γλώττης, id est, linguæ: nam expulsum me hac quoque parte, γλῶτταν facit γλῶσσαν. O reuera linguæ pernicios⁹ morbus ζῆν. Verùm rursum me conferam ad illud quod cœperam, atque homines defendam in iis in quibus aduersus eos delinquit. Nam conatur illorum voces quibusdam vinculis constringere & discerpere, ita vt si quis pulchrum quidpiam videns, id καλὸν appellare velit, hoc ζῆν statim irruens καλὸν ipsum dicere cogit: adeo cupit in omnibus præsidentiã obtinere. Rursum alius quispiã dicit, περὶ κλήματος, id est, de palmite:

Alludit ad dictiones θάλασσα, σκύλον, τηττ ἀκες.

Alludit ad κόρσην & κόρρῆν.

Alludit ad vocem κολοκύνθη, seu κολοκύντη.

Pro quo συείσθειν, & σαλπισθειν Dores dicunt.

ἐπ' Ἀτθικὴν ἦλθε, κἀκ μέσης αὐτῆς αὐτῶν ἁρπάσαν αὐόμως Ὑμηττὸν, ὁρώντων ὑμῶν, καὶ τῶν ἀνδρῶν συλλαβῶν. ἀλλὰ τί λέγω ταῦτα; Θεσσαλίας με ἐξέβαλεν ὅλης, Θετταλίαν ἀξιοῖ λέγειν, καὶ πάσης ἀποκεκλεισμένον τῆς θαλάσσης, οὐδὲ τῶν ἐν κήποις φυτάλμιον σκύλων. ὡς δὲ λεγόμενον, μηδὲ πάσσαλόν μοι καταλιπεῖν. ὅτι δ' ἀνέγκλητόν εἰμι γράμμα, μάρτυρές μοι καὶ αὐτοὶ μηδέποτε ἐγκαλέσαντι τῷ ζῆτα, σμάραγδον ἀποσπάσαντι, καὶ πᾶσαν ἀφελομένῳ τὴν σμύρναν. μήτε τῷ ξῖ, πάντων συνθεμένων αὐτῷ συνθήκην, καὶ τὸν συγγενέα τῶν τοιούτων ἔχοντι Θουκυδίδην σύμμαχον. τῷ μὲν γὰρ γείτονί μου ῥῶ νοσοῦντι, συγγνώμην, καὶ πρὸς αὐτῷ φυτεύοντί μου τὰς μυρίνας, καὶ παίσαντί με ποτὲ ὑπὸ μελαγχολίας ὀπὶ κόρρης. κἀγὼ μὲν τοιοῦτον. ὃ δ' ἄν τοῦτο, σκοπῶμεν ὡς φύσει βίαιον καὶ ποὸς τὰ λοιπά. ὅτι δ' οὐδὲ τῶν ἀνδρῶν ἀπέχετο γραμμῆς, ἀλλὰ καὶ τὸ δέλτα, καὶ τὸ θῆτα, καὶ τὸ ζῆτα, μικροῦ δεῖν πάντα ἠδίκησε τὰ στοιχεῖα, αὐτά μοι κελεύετε ἀδικηθέντα γράμματα. Ἀκούετε φωνήεντα δικαστοῦ τοῦ μὲν (δ)λέγοντος, ἀφεῖλετό μου τὸν ὠδελέχαν, ἀντελέχειαν ἀξιοῖ λέγεσθαι ποὸς δὲ πάντας τοὺς νόμους; τὸ θῆτα κρύοντος, καὶ τῆς κεφαλῆς τοῦ τείχους ἥλλοντος ὅτι τῶν τῆς κολοκύνθης ἑτέρων; τὸ ζῆτα, ὃ συείζειν, καὶ σαλπίζειν, ὡς μηκέτ' αὐτῷ ὄζειν μηδὲ ψύζειν; τίς δὴ τούτων ἀνάξιος; ἢ τίς ἐξαρκέσει δίκη ποὸς ὃ πονηρότατον τουτὶ ζῷον; ὃ δ' ἄρα ὃ ὁμόφυλον τῶν στοιχείων μόνον ἀδικεῖ γένος, ἀλλ' ἤδη καὶ ποὸς ὃ ἀνθρώπειον μεταβέβηκε, τοῦτο τὸν ζῆλον. ἃ γὰρ ὑπερέπει τε αὐτοὺς καὶ βύθιον φέρεσθαι ταῖς γλώτταις· μᾶλλον δ' ὦ δικασταί. μεταξὺ γάρ με πάλιν τὰ τῶν ἀνθρώπων ποράγματα ἀνέμνησε ποὸς τὴν γλῶτταν, ὅτι καὶ ταύτης με ὁ μέρος ἀπήλασε, καὶ γλῶτταν ποιεῖ τὴν γλῶσσαν. ὦ γλώσσης ἀληθῶς νόσημα, ζῆν. ἀλλὰ μεταβήσομαι πάλιν ἐπ' ἐκεῖνο, καὶ τοῖς ἀνθρώποις συναγορεύσω ὑφ' ὧν εἰς αὐτοὺς πλημμελεῖ. δεσμοῖς γάρ τισι πρεπόντων καὶ ἁρμοττόντων αὐτὴν τὴν φωνὴν ἐπιχειρεῖ. καὶ ὁ μὲν τι καλὸν ἰδὼν, καλὸν εἰπεῖν βούλεται· ὃ δ', πρόσωπον, καλὸν εἰπεῖν αὐτοὺς ἀναγκάζει, ἐν ἅπασι ποοεδρίαν ἔχειν ἀξιῶν. πάλιν ἕτερος περὶ κλήματος διαλέγεται·

ὃ δ' (πλῆμμυ γάρ ἐστιν ἀληθῶς) πλῆμμα πεποίηκε ὃ κλῆμα. καὶ οὐ μόνον τε τοὺς τυχόντας ἀδικεῖ, ἀλλ' ἤδη καὶ τοῦ μεγάλου βασιλῆος, ᾧ καὶ γῆν καὶ θάλασσαν εἶξαι φασί, καὶ τῆς αὐτῶν φύσεως ἐκστῆναι, ὃ δὲ καὶ τούτῳ ἐπιβουλεύει· καὶ Κάδμον αὐτὸν ὄντα, τέρην τινὰ ἀπέφηνεν. ἅτε μὲν οὖν ὅσον ἐς φωνὴν ἀνθρώπους ἀδικεῖ· ἔργῳ δὲ πῶς; κλαίουσιν ἄνθρωποι, καὶ τὸν αὐτὸν τύχην ὀδύρονται, καὶ Κάδμῳ καταρῶνται πολλάκις, ὅτι ὃ ΖΩ ἐς ὃ τῶν στοιχείων γένος παρήγαγε. τοῦ γὰρ τύπου σώματι φασὶ τοὺς τυράννους ἀκολουθήσαντας, καὶ μιμησαμένους αὐτοῦ ὃ πλάσμα, ἔπειτα σχήματι τοιούτῳ ξύλα τεκτήνασθαι, ἀνθρώπους ἀνασκολοπίζειν ἐπ' αὐτά. ἀπὸ δὴ τούτου, καὶ τοῦ τεχνήματι τοῦ πονηροῦ τοῦ πονηρὸν ἐπωνυμίαν συνελθεῖν. τούτων οὖν ἀποθνῄσκειν ἕνεκα, πόσων θανάτων ὃ ΖΩ ἄξιον εἶναι νομίζετε; ἐγὼ μὲν γὰρ οἶμαι δικαίως τοῦτο μόνον ἐς τὸν τοῦ ΖΩ τιμωρεῖσθαι καταλείπεσθαι, ὃ τοῦ σχήματι τοῦ αὐτοῦ τῷ δίκῃ κατοχεῖν· ὃ δὴ χαυὸς εἶναι, κατὸ τούτου μὲν ἐδημιουργήθη, κατὸ δὲ ἀνθρώπων ὀνομάζεται.

A hoc verò (est enim reuera πῆμα, id est, miserum) πλῆμα facit, quod erat κλῆμα. Et quidem non plebeios tantùm homines iniuria afficit, sed iam etiam magno illi regi cui fama est ipsam terram & mare cessisse, atque naturas suas reliquisse, insidias tendit, & ex ipso, cùm κῶρος sit, τῦρον quendam efficit. Atque in hūc modum vocem hominum lædit. Quomodo verò re ipsa & opere eosdem lædat, audite. Plorant homines, atque suæ fortunæ vices deflent, atque ipsum sæpe Cadmū execrantur, quòd ΖΩ in literarum genus induxerit. aiunt enim tyrannos eius literæ corpus secutos, atque figuram imitatos, postea simili figura ligna fabricasse, in quibus homines suspendant: atque ex hoc huic tam perniciosæ fabricæ pessimum nomen obuenisse. Propter ista omnia quot mortibus ipsum ΖΩ dignum esse iudicatis? Egò quidem existimo meritò hoc solùm ad supplicium ipsius ΖΩ relinqui, vt pœnam in sua illa figura sustineat, propterea quòd crux ab ipso fabricata est & ab eo nomen illi homines imposuerunt. *Crucis supplicium.*

ΤΙΜΩΝ, Η ΜΙΣΑΝΘΡΩΠΟΣ.

TIMON, SIVE MISANTHROPOS.

ERASMO ROTERODAMO interprete.

ORNATISSIMO IVRIS VTRIVSQVE DOCTORI THOMÆ RVTHALLO SECRETARIO REGIO, POST Episcopo Dunelmensi, Erasmus Roterodamus

S. P. D.

VIde quantum audaciæ mihi suppeditet singularis quædam ingenij tui morumq; facilitas, humanissime Ruthalle: qui cùm neutiquam ignorem te inter Aulicos primores, vel auctoritate, vel gratia, vel splendore, vel eruditione præcipuum esse, tamen non verear meas nugas rudes adhuc, vixque è prima scheda repurgatas, ad tuam Excellentiam mittere. Sed quid facerem? Iam vrgebat nauita, ventos & æstum nulli seruire clamitans. Itaque ne nihil mei apud hominem tam nostri studiosum relinquerem, id quod tum fortè erat in manibus, Misanthropum misi, nimirum ad virum vnū omnium Philanthropotaton. Is est Luciani dialogus, quo vix alius lectu vel vtilior, vel iucundior: versus quidem ille iampridem ab alio nescio quo: sed ita versus, vt interpres hoc modo demonstrare voluisse videatur, sese neque Græcè scire, neque Latinè: nec temere adeo quis suspicetur eum interpretem subornatum esse ab iis qui Luciano

malè volunt. Tu noſtram hanc audaciam boni conſules, & Eraſmum in eorum numero pones, qui tui ſunt amantiſſimi. Vale, Londini. An. M.D.IIII.

ARGVMENTVM.

Hoc dialogo de diuitiis tractatur, quis ſcilicet verus diuitiarum vſus ſit, & quomodo retineantur, quibus potiſſimùm obueniant, & quales reddant poſſeſſores. Occaſio dialogi à perſona Timonis ſumpta eſt, quem Athenienſes, quòd inhumanus planè eſſet, hominúmque congreſſus ac ſocietatem vitaret, imò etiam publicis malis gauderet, μισάνθρωπον appellarunt: cuius mortui quoque ſepulchrum (vt ſcribit Suidas) inacceſſum & inuium factum fuit, cùm mare, tanquam ipſum quoque peroſum illius inhumanitatem, inundatione eam terræ partem vbi ſepultus erat, à reliqua abſtractam ſeclusiſſet. In quo & tale epitaphium inſcriptum fuiſſe fertur,

Hîc iaceo, vita miſeráque inopíque ſolutus,
Nomen ne quæras, ſed malè tute peri.

Huic igitur Timoni ſimiles reddi & diuites, videtur intelligere velle Lucianus, vtpote, quos diuitiæ & faſtuoſos & inſolentes & planè barbaros efficere conſueuerunt. Fingit autem ab initio diuitem fuiſſe, ſed ob liberalitatem, & quòd abſque iudicio in quoſuis benignus eſſet, ad paupertatem redactum eſſe. Quam rem cùm Iupiter ex ipſius querela, qua cum illo expoſtulando, in hominum malitiam & ingratitudinem à principio inuehitur, cognouiſſet, miſertus illius, eò quòd & in deos pius fuerat, & multa illis ſacra peregerat, diutem denuo facere ſtatuit, ac Plutum cum theſauro ad ipſum mittit. Qui principiò ire detrectat, oſtendens illum ſua culpa pauperem factum eſſe, & cum talibus hominibus minimè perdurare ſe poſſe, atque æquè odiſſe eos, vt ſordidos atque auaros illos qui nunquam omnino ſe vtantur. Mediocritate enim vtendi ſe gaudere. Atque hic locus vſum diuitiarum, & quomodo conſeruari eædem debeant, docet. Deinde cùm Iupiter in ſententia perſiſteret, atque ita Plutus ducente Mercurio ad Timonem proficiſceretur, inter eundum fingitur claudicare. ibi, interrogante Mercurio, cauſam eius rei reddit, quòd quoties à Ioue mittatur: tardè incedat, neque videat quorſum eat, neque norit ad quos eat. quoties autem à Dite mittatur, etiam alatum eſſe. Quo figmento ſignificare videtur, improbos ac malos ſemper melioribus ſucceſſibus frui: probos autem, & à Ioue dilectos, aut nunquam, aut tardè in hac vita felices ac diutes fieri. Poſtremò interrogatus à Mercurio, cur deformis ac pallidus, tantopere ametur ab hominibus, reſpondet, inſcitia ac cæcitate illorum hoc fieri. Atque ibi cùm hos, tum alios effectus ſuos exponit, quæ omnia poſtremò actione & quaſi ipſa re comprobantur, dum Timonem ab initio Plutum reijcere atque auerſari fingit, vtpote ex paupertate modeſtum ac temperantem iam factum, & agnoſcentem ſuperiora mala, in quæ ex diuitiarum copia inciderat: Mox eundem æquum cum ſumma cura aſſeruare, tumidúmque & inſolentem omnes alios homines vitare atque contemnere: Additis ad finem etiam adulatoribus, ſcurris, aſſentatoribus, ſycophantis, fumi venditoribus, & id genus alijs, qui vt corpus vmbra, ſic ipſi diuitias atque fortunam comitantur.

A IVPITER Philie, hoſpitalis, ſodalitie, domeſtice, fulgurator, iuſiurandice, nubicoge, grandiſtrepe, & ſi quod aliud tibi cognomen attoniti Poëtæ tribuunt, maximè quum hærent in verſu: nam tum illis tu multinominis factus, carminis ruinam fulcis, metriq; exples hiatum. Vbi tibi nunc magnicrepum fulgur, grauifremum tonitru? Vbi ardens, candens, ac terrificum fulmen? Nam hæc omnia iam palàm apparet nugas eſſe, fumumq; poëticum, nec omnino quicquam præter nominum ſtrepitũ. Sed decantata illa tua arma eminus ferientia expromptaq;, neſcio quomodo

Ω Ζεῦ Φίλιε, καὶ ξένιε, καὶ ἑταιρῆε, καὶ ἐφέστιε, καὶ ἀστεροπητά, καὶ ὅρκιε, καὶ νεφεληγέρετα, καὶ ἐείδουπε, καὶ εἴ τι ἄλλο οἱ ἐμβρόντητοι ποιηταὶ καλοῦσι, καὶ μάλιστα ὅταν ἀποροῦσι πρὸς τὰ μέτρα· τότε γὰρ αὖθις πολυώνυμος γινόμενος, καταφείδεις τὸ πίτνον τοῦ μέτρου, καὶ ἀναπληροῖς τὸ κεχηνὸς τοῦ ῥυθμοῦ. ποῦ σοι νῦν ἡ ἐλισμαράγος ἀστραπὴ, καὶ ἡ βαρύβρεμος βροντὴ, καὶ ὁ ἀθάλπὴς, καὶ ἀργὴς, καὶ σμερδαλέος κεραυνός; ἄπρακτα γὰρ ταῦτα λῆρος ἤδη ἀναπέφηνε, καὶ καπνὸς ποιητικὸς ἀτεχνῶς, ἔξω τοῦ

B

παταγου τῶν ὀνομάτων. τὸ δὲ ἀοίδιμόν σου, καὶ ἐκηβόλον ὅπλον, καὶ πρόχειρον, ὅκου οἶδ' ὅπως

πελέως ἀπέσβη, καὶ ψυχρόν ἐστι, μηδὲ ὀλίγον αὐτῶν ἔᾳ τὸ τῆς ὀργῆς καὶ τῶν ἀδικουμένων δέος φυλάττειν. διὰ τοῦτον γοῦν τὸν ὑπορκεῖν τινὰ τοῖς ἐπιορκοῦσιν ἐῶσιν ὑμᾶς ἀλλήλους φοβεῖσθαι, ἢ τινὰ τῆς παιδαμάτορος κεραυνοῦ φλόγα· ὅταν δαλόν τινα ἐπιφανείσαν ὑμῖν δοκῆς αὐτοῖς, ὡς πῦρ μὴ ἢ καπνὸν ἀπ' αὐτοῦ μὴ δεδιέναι· μόνον δὲ τοῦτο οἴεσθαι ἀπολαύειν τοῦ τραύματος, ὅτι αἱ πληγαὶ τῆς ἀσβόλου. ὥστε ἤδη καὶ σοὶ ταῦτά σοι καὶ ὁ Σαλμωνεὺς ἀπιορκεῖν ἐτόλμα, ὃ πάνυ τοι ἀπίθανος ὤν, ὅτε ὅταν ψυχρὸν τὸν ὀργὴν Διὸς, δημιουργὸς ἀνὴρ, καὶ μεγαλαυχούμενος. πῶς γάρ, ὅπου γε καθάπερ νῦν μανδραγόρα καθεύδῃς; ὃς οὔτε τῶν ἐπιορκούντων ἀκούῃς, οὔτε τοὺς ἀδικοῦντας ἐπισκοπεῖς; λήθῃ δὲ, καὶ ἀμβλυώπῃς πρὸς τὰ γιγνόμενα· καὶ τὰ ὦτα ἐκκεχωφωσαι, καθάπερ οἱ πρεσβύται· ἐπεὶ νέος γε ἔτι, καὶ ἀξύθυμος ὢν, καὶ ἀκμῆτος τὴν ὀργὴν, πολλὰ τῶν ἀδίκων καὶ βιαίων ἐποίεις, καὶ οὐδέποτε ἦγες τότε πρὸς αὐτοὺς ἐκεχειρία, ἀλλ' ἀεὶ ἐνῆν πάνυ τοῦ κεραυνὸς ὁ κεραυνὸς ἰὼ, καὶ ἡ αἰγὶς ἐπετείνετο· καὶ ἡ βροντὴ ἐπαπηχεῖτο, καὶ ἡ ἀστραπὴ συνεχὴς ὥσπερ εἰς ἀκροβολισμὸν, προσηκοντίζετο. οἱ σεισμοὶ δὲ, κοσκινηδὸν, καὶ ἡ χιὼν σωρηδὸν, καὶ ἡ χάλαζα, πετρηδόν. καὶ ἵνα σοι φορτικῶς διαλέγωμαι, ὑετοί τε ῥαγδαῖοι, καὶ βίαιοι, ποταμὸς ἐκάστη ταγών. ὥστε τηλικαύτη ὀλίγου ναυαγία ὅτε τῶν Δευκαλίωνος ἐγένετο, ὡς ὑποδρυχίων ἀπάντων καταδεδυκότων, μόγις ἔν τι κιβώτιον περισωθῆναι προσοκεῖλαι τῷ Λυκαίῳ, ζωογονοῦν τι τῶν ἀνθρωπίνου σπέρματος διαφυλάττον εἰς ὀπτηνιὸν κακίας μείζονος. τιγάρτοι ἀκόλουθα τῆς ῥᾳθυμίας ταπίχεα νομίζῃ παρ' αὐτῶν, ὅτε θύοντος ἔτι σοι τινὸς ὑπὲρ σεφασιωτῶν, εἰ μή τις ἄρα πάρεργον Ὀλυμπίων· καὶ οὗτος, οὐ πάνυ ἀναγκαῖα ποιεῖν δοκῶν, ἀλλ' εἰς ἔθος τι ἀρχαῖον στρεπτῶν. καὶ κατ' ὀλίγον κρόνον ὅτε ὦ θεῶν ἀριστάτη, ἀποφαίνουσι, πρωσαμένοι τὴν τιμήν. ἐῶ λέγειν ὁπόσακις ἤδη σου τὸν νεὼν συλήκασιν· οἱ δὲ, καὶ αὐτῷ σοι τὰς χεῖρας Ὀλυμπιάσιν ὑπεβεβλήκασι. καὶ σὺ

penitus extincta ſunt, frigentq; adeò, vt ne minimam quidem ſcintillam iracundiæ aduerſus nocentes reliquam obtineant. Itaque citiùs quiuis ex his qui peieraturi ſunt, extinctum ellychnium metuerit, quàm flammam fulminis cuncta necantis: vſque adeò titionem quempiam in ſeſe vibrare te putant, vt incendium aut fumũ ab illo proficiſcentẽ, nihil quicquam formident, verùm hoc ſolùm vulneris inferri poſſe iudicent, vt fuligine compleantur. Quibus rebus factum eſt vt iam Salmoneus tibi ſit auſus etiam obtonare: neque id admodum ab re, quippe aduerſus Iouẽ vſque adeo ita frigidum, vir ad facinora feruidus, audaciáque tumidus. Quidni enim faciat, vbi tu perinde ac ſub mandragora ſtertis, qui neq; peierantes exaudias, neque eorum qui flagitia committunt, reſpectum agas? Cæcutis autem lippitudine, & hallucinarisad ea quæ fiunt, auréſque iam tibi obſurduerunt inſtar horum qui ætate defecti ſunt: quandoquidem quum iuuenis adhuc eſſes, acrique animo, vehemenſq; ad iracundiam, permulta in homines maleficos ac violentos faciebas: neque tum vnquam tibi cum illis erant induciæ: ſed perpetuò fulmen erat in negotio, perpetuò obuibrabatur ægis, obſtridebat tonitru: fulgus continenter iaculorum in morem denſiſſimè ex edito loco deuolantium torquebatur: terræ quaſſationes cribri inſtar frequentes: ad hæc nix cumulatim, neque non grando ſaxorum in morem: atque vt tecum grandius loquar, imbréſque rapidi & violenti, ac flumen quotidie exundans. Hinc tantum repentè Deucalionis ætate naufragium ortum eſt, vt omnibus ſub aqua demerſis, vix vnica ſcaphula ſeruaretur, quæ in montem Lycorem appulit, humani generis quaſi ſcintillulas quaſdam ſeruans, vnde ſceleratius etiam genus in poſterum propagaretur. Nimirum igitur dignum ſocordia præmium ab illis reportas, quum iam nec ſacra faciat tibi quiſquam, nec coronas offerat, niſi ſi quis obiter in Olympicis: ac ita ne is quidem rem admodum frugiferam facere videatur, ſed priſcum quendam ritum magis referre: ac penè Saturnum, ô deorum generoſiſſime, te reddunt, magiſtratu abdicantes. Omitto loqui, quoties iam tẽplum tuum ſacrilegio compilarint, quum tibi etiam ipſi in Olympiacis manus admoliti ſunt. Atque

interea tu altifremus ille pigitabaris vel excitare canes, vel vicinos aduocare, vt auxilio accurrentes illos comprehenderent; quum etiamdum ad fugam adornarentur. Sed egregius ille Gigantúmque extinctor, & Titanum victor, sedebas, quum tibi cæsaries ab illis circunronderetur, decemcubitale fulmen dextera tenens. Horum igitur, ô præclare, quis tandem erit finis, quæ tu adeò securè despicis? Aut quando de tantis maleficiis pœnas sumes? Quot Phaëthontes aut Deucaliones satis idonei sint ad expiandum tam inexhaustam morum iniquitatem? Etenim vt de communibus fileam, de iis quæ mihi acciderunt, dicã: quum tam multos Athenienses in sublime euexerim, ex pauperrimis diuites reddiderim, cunctisq; quotquot opus haberent, suppeditarim, imò semel vniuersas opes in amicos iuuandos effuderim: simulatq; his rebus ad inopiam deueni, iam ne agnoscor quidem ab illis, nec aspicere dignantur me, qui dudum reuerebantur, adorabant, meoq; de nutu pẽdebant. Quòd si quando per viam ingrediens, fortè fortuna in eorum quempiam incidero, perinde vt euersam hominis iã olim defuncti statuam, ac temporis longitudine collapsam, prætereunt, quasi ne norint quidem. Porrò alij procul conspecto me, aliò sese detorquent, existimantes sese inauspicatum abominandumq; visuros spectaculum, quem non ita pridem seruatorem & adiutorem suum esse prædicabant. Itaque prementibus malis ad extrema redactus consilia, rhenone arrepto terram exerceo, quaternis conductus obolis, atque hîc cum solitudine cumq; ligone philosophor. Hoc interim lucri mihi videor facturus, quòd posthac non intuebor plerosque præter meritum secundis fortunæ successibus vtentes: nam illud vel maximè vrit. Iam igitur tandem aliquando Saturni Rheæq; proles excusso profundo ìsto grauiq; somno (nam Epimenidem quoq; dormiendo vicisti) denuo iactato fulmine, aut ex Oeta redaccenso, ingenti reddita flamma iram aliquam strenui illius ac iuuenilis Iouis ostende, nisi vera sint quæ à Cretensibus de te tuaq; sepultura ferũtur. IVP. Quis hic est Mercuri, quẽ audio sic vociferantem ex Attica, ad radicẽ montis Hymetti? horridus totus ac squalidus, pelleq; hircina amictus. fodit autẽ, vt arbitror: nã pronus incũbit, homo loquax & cõfidẽs.

A καὶ σὺ ὁ ὑψιβρεμέτης ὠκνησας, ἢ αἰσχυνθεὶς τοὺς κύνας, ἢ τοὺς γείτονας ἐπικαλέσασθαι, ὡς βοηθρομήσαντες, αὐτοὺς συλλάβοιεν, ἔτι συσκευαζομένους τοὺς τοῦ Φυγίου. ἀλλ' ὁ γηναῖος, ὁ Γιγαντολέτωρ, καὶ Τιτανομαχέτωρ, ἐκάθησο, τοὺς πλοκάμους τοὺς ἀκειρεθέντας ἐπ' αὐτῷ, δεκάπηχυ κεραυνὸν ἔχων ἐν τῇ δεξιᾷ. ταῦτα τοίνυν ὦ θαυμάσιε, πηνίκα παύσεται ἕκαστος ἀμφὶ σοῦ προρρώμενα; ἢ πότε κολάσεις τοσαύτην ἀδικίαν; πόσοι Φαέθοντες, ἢ Δευκαλίωνες, ἱκανοὶ τοῖς οὕτως ἐπαέρτιον ὑβρεῖν τὸν βίον; ἵνα γὰρ τὰ κοινὰ B εἰπω, τοσούτους Ἀθηναίων εἰς ὕψος ἀρᾶς, καὶ πλουσίους ἐκ πενεστάτων ἀποφήνας, καὶ πᾶσι τοῖς δεομένοις ἐπικουρήσας; μᾶλλον δ' ἀθρόον εἰς εὐπορίαν τὸν φίλων ἐκχέας τὸ πλοῦτον, ὑπὸ πένης ἀρτι ταῦτα ἐγκομίζομαι, οὐκ ἔτι οὐδὲ γνωρίζομαι τοῖς αὐτοῖς, ἀλλὰ περιβλέποντες οἱ τέως ἐπισπώμενοι καὶ προσκυνοῦντες, κἀκ τοῦ ἐμοῦ νεύματος ἀνηρτημένοι. ἀλλ' ἰὼ που καὶ ὁδῷ βαδίζων ἐντύχοιμι τινὶ αὐτῶν, ὥσπερ τινὰ σκιὰν παλαιᾶς νεκροῦ ὑπαίαν, ἐπὶ τοῦ χρόνου ἀπατεχαμένην, C προέρχονται, μηδὲ ἀναγνόντες, οἱ δὲ καὶ πόρρωθεν ἰδόντες, ἑτέρωσε ἐκτρέπονται, δυσωπούμενον, καὶ ἀποβάπαγον θέαμα ὄψιν ἔσεσθαι ὑπολαμβάνοντες, τὸν δ' ὑπὸ πολλῶν σωτῆρα, καὶ εὐεργέτην ῥύτωρ γεγενημένον. ὥστε ἐπὶ τοῦ κακοῦ ὅτι ταύτην τὴν ἐσχατιὰν τραπόμενος, ἀναφάμενος ὀκτάδραχμον, ἐργάζομαι τὴν γῆν, ὑπέμισθος ὀβολῶν τεττάρων, τῇ ἐρημίᾳ καὶ τῇ δικέλλῃ συφιλοσοφῶν ἐμαυτῷ. τοῦτο γοῦν μοι δοκῶ κερδανῶ, μηκέτι ὄψεσθαι πολλοὺς οὕτω τῆς ἀξίας εὖ πράττοντας. αἰσθάνεσθαι γὰρ τοῦτό γε. ἤδη ποτὲ ἦν, ὦ Κρόνου καὶ Ῥέας D υἱέ, τὸν βαθὺν τοῦτον ὕπνον ἀποσκεδάσαντος, καὶ νήδυμον, (ὑπὲρ τὸν Ἐπιμενίδην γὰρ κεκοίμησαι,) καὶ ἀναρρίπισας τὸν κεραυνὸν, ἢ ἐκ τῆς Οἴτης ἐναυσάμενος, μεδύην ποιήσας τὴν φλόγα, ἐπιδείξαιό τινα χολὴν, ἀνδρώδους καὶ νεανικοῦ Διός, εἰ μὴ ψευδῆ ἐστι τὰ ὑπὸ Κρητῶν περὶ σοῦ, καὶ τὴν σὴν ταφὴν μυθολογούμενα. ΖΕΥΣ. τίς δ' ὁτός ἐστιν ὦ Ἑρμῆ, ὁ κεκραγὼς ἐκ τῆς Ἀττικῆς τοσοῦτον τὸν Ὑμηττὸν ἐν τῇ ὑπωρείᾳ; πιναρὸς ὅλος, καὶ αὐχμῶν, καὶ ὑποδίφθερος. σκάπτει δὲ οἶμαι ὑπικουφῶς· λάλος ἀνθρωπος, καὶ θρασύς.

ἥπου φιλόσοφός ἐστιν. ἤ γὰρ ἂν ἄτοπος ἀσεβεῖς τοὺς λόγους διεξῇ καθ' ἡμῶν. ΕΡ. τί φὴς ὦ πάτερ; ἀγνοεῖς Τίμωνα τὸν Ἐχεκρατίδου, τὸν Κολυττέα; οὗτός ἐστιν ὁ πολλάκις ἡμᾶς καθ' ἱερὰν τελείων ἑστιάσας, ὁ νεόπλουτος, ὁ ταῖς ὅλαις ἑκατόμβαις· παρ' ᾧ λαμπρῶς εἰώθαμεν ἑορτάζειν τὰ Διάσια. ΖΕΥΣ. φεῦ τῆς ἀλλαγῆς! ὁ καλὸς ἐκεῖνος, ὁ πλούσιος, περὶ ὃν οἱ τοσοῦτοι φίλοι; τί πάθοι᾽ οὖν τοιοῦτός ἐστιν; αὐχμηρός, ἄθλιος, καὶ σκαπανικός, καὶ μαδαρός, ὡς ἔοικεν, οὕτω βαρύφθαλμον καταφέρων τὸν δίκελλαν. ΕΡ. ὅτῳ μὴν εἰπεῖν, χρηστὸς ἐπέτυχεν αὐτῷ, καὶ φιλανθρωπία, καὶ ὁ περὶ τοὺς δεομένους ἀπονοίας οἶκος. ὡς δὲ ἀληθῆ λέγω, αὐτοῖα, καὶ δύηθι, καὶ ἀκεισία περὶ τοὺς φίλους· ὃς δ' σεσηπὼς κόρεξι καὶ λύχνις ἐμφιζόμενος. ἀλλ' ἐπὶ γυπῶν τοσούτων ὁ κακοδαίμων κειρόμενος ὃ ἦπαρ, φίλους εἶχε αὐτούς, καὶ ἑταίρους ὤετο ἐπ' εὐνοίας τῆς περὶ αὐτὸν, χαίρειν τῇ βορᾷ. οἱ δέ, τὰ ὀστᾶ γυμνώσαντες ἀκεισῶς, καὶ παρεμπαγέντες, εἴ τις καὶ μυελὸς ἐνῆν, ἐκμυζήσαντες καὶ τοῦτον ὑπὸ μάλα ὀπτιμαλῶς, ὤχοντο, αὖον αὐτὸν, καὶ τὰς ῥίζας ἐπιτετμημένον ἀπολιπόντες, οὐδὲ γνωρίζοντες ἔτι, οὐδὲ παρορῶντες, (πόθεν γάρ;) ἢ ὀπισθοφυλακοῦντες, ἢ ὀπτιδιδόντες ἐν τῷ μέρει. διὰ ταῦτα δικελλίτης, καὶ διφθείρας ὡς ὁρᾷς, ἀπολιπὼν ἐπ' αἰχμιᾶς ὃ ἄρυ, μισθοῦ γεωργεῖ, μεμεσιχολωμένος τοῖς κακοῖς· ὅτι οἱ πλουτοῦντες παρ' αὐτῷ, μάλα ἐπιφορτικῶς παρέρχονται, οὐδὲ τοὔνομα εἰ Τίμωνι καλοῖτο εἰδότες. ΖΕΥΣ. καὶ μὴν ὁ παρασπόνδου ἀνὴρ, οὐδὲ ἀμελητέος, εἰκῇ γὰρ ἠγανάκτει δυσχερῶν. ἐπεὶ καὶ ὅμοια ποιήσομεν τοῖς καταφάτοις κόλαξιν ἐκείνοις, ὑπελθοῦσιν αἰδρὸς, τοσαῦτα ταύρων τε, καὶ αἰγῶν πίοπα καὶ σύσσωτος ἡμῖν ὑπὸ τῶν βωμῶν. ἐπὶ γοῦν τοῖς ῥισὶ τοῦ κνίσσθαι αὐτῶν ἔχω. πλοῦτόν τε, καὶ θορύβου πολλοῦ τῶν ὑποπτοιούντων, καὶ βιαζομένων, καὶ ἁρπαζόντων, ἔτι δὲ καὶ φόβου τοῦ μὴ τῶν ἱερουλοιούντων, πολλοὶ γάρ εἰσι, καὶ δυσφύλακτοι, καὶ οὐδὲ ἐν ὀλίγον κεκαμοῦσαν ἡμῖν ἐφιᾶσι, πολλοῦ ἤδη χρόνου οὐσῆς ἀπόβλεπτα εἰς τὴν Ἀττικήν·

mirum ni philosophus est: neque enim alioqui adeò impia nefariáq; in nos fuerat dicturus. MERC. Quid ais pater? an non nosti Timonem Echecratidis filium Colyttensem? Hic nimirum est qui nos sæpenumero in sacris legitimis conuiuio accepit, ille repentè diues factus, ille qui totas hecatombas: apud quem splendidè Iouialia festa consueuimus agitare. IVPIT. Hem, quænam ista rerũ commutatio? hiccine honestus ille? ille diues, quem tam frequentes cingebant amici? Quid igitur accidit vt hoc sit habitu? squalidus, ærumnosus, fossor cõductitius, vti coniicio, quum tam grauem ligonem gerat? MERC. Ad hunc modum illum quodãmodo probitas euertit atque humanitas, & in omnes quicunque egerẽt, misericordia: at reuera vecordia potiùs facilitásque, nullúsque in suscipiendis amicis delectus, quippe qui neutiquã intellexerit sese coruis lupísque largiri. Quin magis quum à vulturibus tam multis misero iecur eroderetur, ob id amicos eos necessarióque iudicabat, quasi beneuolentia erga sese afficerentur, quum illos epulæ magis caperent. Ergo posteaquam ossa penitus nudassent, circumrosissentque, deinde si qua medulla suberat, hanc quoque admodum diligenter exuxissent, aufugerunt, exsuccum & radicitus defectum destituẽtes, adeò vt postea ne agnoscant quidem aut aspiciant: tantum abest vt sint qui suppeditent, impartiántque. Has ob res fossor, & sago, vt vides, opertus pelliceo, vrbem præ pudore fugiens, mercede terram exercet, aduersus ingratos atra bile stomachatur, qui quidem sua benignitate ditati, admodum fastuosè nunc prætereant, ac ne nomen quidem an Timon vocetur, nouerint. IVP. Atqui profectò vir neutiquã fastidiendus, neq; negligẽdus: & iure optimo indignatur, qui iis tantis in malis agat. Quare sceleratos istos adulatores ipsi quoq; fuerimus imitati, si eũ virũ neglexerimus, qui tantũ taurorũ, & capratũ pinguissimas quasq; nobis in aris adoleuerit, quarũ nidor etiamnũ mihi in naribus residet: tametsi propter negotia, maximáq; turbam peierantium, tũ vi nõ iure agentiũ, neq; nõ aliena rapientiũ, præterea ob formidinẽ quã mihi pariũt sacrilegi, qui quidẽ tum multi sunt, tum obseruatu difficiles, adeò vt ne minimum quidem nos conniuere sinant: iampridem profectò ad Atticam regionem oculos detorsissem:

maximè posteaquam philosophia & de verbis digladiationes apud istos increbuerunt, ita vt pugnantibus inter se istis vociferantibúsque, ne exaudire quidem mortaliũ vota liceat: vnde mihi necessũ est aut auribus obturatis sedere, aut dirũpi ab eis, conficique, qui virtutem quandam, & incorporea quædam, meráque nugas ingenti vociferatione cõnectunt. Hæc in causa fuerunt vt hũc quoque neglexerim, quum haud mediocriter de nobis sit meritus. Quod reliquum est, Mercuri, tu Plutum adducens, quantum potes ad istum abeas. Porrò Plutus vnà secum ducat & Thesaurum: & vtrique apud Timonem perseuerent, neque vsquam adeo facilè demigrẽt, etiamsi quãmaximè rursum illos per bonitatem ex ędibus exegerit. Cęterùm de palponibus illis, atque ingratitudine qua in hũc sunt vsi, in posterum consultabo: pœnáque daturi sunt simul atque fulmen instauravero. Nam fracti sunt in eo retusa cuspide duo è radiis maximi, quum nuper auidiùs in sophistam Anaxagoram iacularer, qui suis familiaribus suadebat, nullo pacto esse vllos nos, qui dii vocaremur. Ac illum quidem errore non feriebam, propterea quòd Pericles obtenta manu eum protexerit: cæterùm fulmen in Castoris ac Pollucis templum detortum, tum illud exussit, tum ipsum parum abfuit quin ad saxum cõminueretur. Quãquam interim vel id supplicii satis magnum in istos fuerit, si Timonem conspexerint egregiè locupletẽ factũ. MERC. Quantum habet momenti, altum vociferari, & obstreperum audacémque esse? Idque non iis modò qui causas agunt, verùm etiam qui vota faciunt, conducibile. En vt mox è pauperrimo diues euaserit Timon, qui se in precando clamosum & improbum præstiterit, Iouémque reddiderit attentum? Quòd si silentio fodisset incuruus, etiam nunc foderet neglectus. PLVTVS. At ego, Iupiter, haudquaquam ad istum rediturus sum. IVPIT. Quid ita non rediturus optime Plute, præsertim à me iussus? PLV. Quoniam per Iouem iniuria me affecit, eiiciens, & in multa fragmenta dissecans: ídque quũ illi paternus essem amicus: ac me, penè dixerim, fuscinis ex ædibus extrusit, nec aliter quàm ii qui è manibus ignem abiiciunt. Nũ rursus ad istũ ibo, parasitis, adulatoribus & scortis donandus? Ad eos mittite ô Iupiter,

A καὶ μάλιστα ὅτε ἡ φιλοσοφία, καὶ λόγων ἔριδες ἐπεπόλασαν αὐτοῖς· μαχομένων γὰρ πρὸς ἀλλήλους, καὶ κεκραγότων, οὐδὲ ἐπακοῦσαι ῥᾴδιον τῶν θεῶν. ὥστε ἢ ὑποκωφώσασθαι χρὴ τὰ ὦτα καθάπαξ, ἢ ὑποτρίβωσι πρὸς αὐτῶν, ἀρετήν τινα, καὶ ἀσώματα, καὶ λήρους μεγάλῃ τῇ φωνῇ ξυμφορέοντων. ὧν οὖν τοι καὶ τοῦτον ἀμελησάντων σφῶν ἕνεκα πρὸς ἡμᾶς, ἀφαίρουν ὄντα. ὅμως ἄγε τὸν Πλοῦτον ὦ Ἑρμῆ πρόσλαβε, ἅπαντι πρὶν αὐτὸν κῆρ τάχος. ἀγέτω δὲ ὁ Πλοῦτος καὶ τὸν Θησαυρόν μετ' αὐτοῦ, καὶ μηνέτωσαν ἀμφω πρὸς Τίμωνι, μηδὲ ἀπαλλαττέσθωσαν ὅτω ῥᾳδίως, κἂν ὅτι μάλιστα B ἐκ τοῦ χρηστοῦ αὖθις ἐκδιώκῃ αὐτοὺς τῆς οἰκίας. πρὶν γὰρ τῶν κολάκων ἐκείνων, καὶ τῆς ἀφροσύνης, ὧν ἐπεδείξατο πρὸς αὐτὸν, καὶ αὖθις μοὶ σκέψομαι, καὶ δίκην δώσουσιν, ἐπειδὴ τὸν κεραυνὸν ὑποκυάσω. κατεαγμέναι γὰρ αὐτοῦ, καὶ ἀποσμικρύναι εἰσὶ δύο ἀκτῖνες αἱ μέγιστα, ὁπότε φιλοτιμώτερον ἐκόντισα τρωσῶν ὑπὸ τὸν σοφιστὴν Ἀναξαγόραν· ὃς ἔπειθε τοὺς ὁμιλητὰς μηδὲ ὅλως εἶναί τινας ἡμᾶς τοὺς θεούς. ἀλλ' ἐκείνῳ μοὶ διημάρτηται· ἐπῆρε γὰρ αὐτὸ τῷ χεῖρα Περικλῆς. ὁ δὲ κεραυνὸς, C εἰς τὸ Διοσκόρειον πρόσκηψας, ἐκφυό τε κατέφλεξε, καὶ αὐτὸς ὀλίγου δεῖν, σμικρὸς ἐκεῖσε πρὸς τῷ πέτρᾳ. πλὴν ἱκανὴ ἐν τούτῳ καὶ αὕτη τιμωρία ἔσται αὐτοῖς, εἰ ἐπὶ πλουτοῦντα τὸν Τίμωνα ὁρῶσιν. ΕΡ. οἴμοι ὦ μέγα κεκραγυῖα, καὶ ἐκλεκτὴ εἶ), καὶ θρασεῖα; ἃ τοῖς διαφθορεῦσι μόνοις ἀλλὰ καὶ τοῖς εὐχομένοις τᾶττε χρήσιμον; ἰδοὺ γὰρ αὐτίκα μάλα πλούσιος ἐκ πενεστάτου καθίστη ὁ Τίμων, βοήσας, καὶ παῤῥησιασάμενος ἐν τῇ εὐχῇ, καὶ D ὑποτρέψας τὸν Δία. εἰ δὲ σιωπῇ ἔσκαπτεν ὑπεκκυφῶς, ἔτι ἂν ἔσκαπτεν ἀμελούμενος. ΠΛΟΥ. ἀλλ' ἐγὼ οὐκ ἂν ἀπέλθοιμι ὦ Ζεῦ πρὸς αὐτόν. ΖΕΥΣ. θᾶττον ὦ ἄριστε Πλοῦτε, καὶ ταῦτα, ἐμοῦ κελεύσαντος; ΠΛ. ὅτι νὴ Δία ὑβρίζει εἰς ἐμὲ, καὶ ἐξεφόρει, καὶ εἰς πολλὰ κατεμέρισε, καὶ ταῦτα, πατρῷον αὐτοῦ φίλον ὄντα. καὶ μόνον οὐχὶ δικασμοῖς με ἐξεώθει τῆς οἰκίας, καθάπερ οἱ τὸ πῦρ ἐκ τῶν χερῶν ἀποῤῥιπτοῦντες. αὖθις οὖν ἀπέλθω πρὸς ἐκείνους καὶ κόλαξι, καὶ ἑταίραις πρὸς δαιτυμόνας; ἐπ' ἐκείνους ὦ Ζεῦ,

πέμπε

πέμπε με, τοὺς αἰσθησομένους τῆς δωρεᾶς, τοὺς
τοιέφοντας, οἷς τίμιος ἐγὼ, καὶ ποθεινὸς ἐκεῖνος.
ἴσως δ' οἱ λάσιοι, τῇ πενίᾳ ξυνέσεσθαι, μᾶλλον προτι-
μῶσιν ἡμῶν, καὶ διαφέρειν πρὸς αὐτῆς λαβόντες,
καὶ δίκελλαν, ἀγαπήσουσιν ἄθλιοι, τέτταρας
ὀβολοὺς ἀποφέροντες, οἱ δεκατάλαντον δωρεὰν
ἀμνηστὶ προϊέμενοι. ΖΕΥΣ. οὐδὲν ἔτι τοιοῦτον
ὁ Τίμων ἐργάσεται τοιοῦτον. πολὺ γὰρ αὐτὸν ἡ δί-
κελλα πεπαιδαγώγηκεν, εἰ μὴ πολυπάσιν
ἀνδράσι δόξει τὸ σοφὸν, ὡς χρῆν σε αὐτὶ τῆς πε-
νίας προαιρεῖσθαι. σὺ μέντοι πολὺ μεμψιμοίρους
εἶναί μοι δοκεῖς, ὃς νῦν μὲν τὸν Τίμωνα αἰτιᾷ, ὅτι
σοι τὰς θύρας ἀναπετάσας, ἢ φίλῳ προσιέναι
ἐλευθέρως, ἢ τε ἀποκλείων, ἢ τε ζηλοτυπῶν.
ἐμοὶ δὲ τοιαύτην ἠναγκάκεις κατὰ τῶν πλου-
σίων, καὶ κεκλῆσθαι λέγων πρὸς αὐτῶν κατὰ
μοχλοῖς, καὶ κλεισὶ, καὶ σημείων ὀπιθολαῖς· ὡς
μηδὲ προσκύψαι σοὶ ἐς τὸ φῶς δυνατὸν εἴη.
ταῦτα γοῦν ἀπωδύρου πρός με, ἀποπνίγεσθαι
λέγων ὑπὸ πολλῷ τῷ σκότῳ· καὶ ὄντως ἦ τὸ ὠχρὸς
ἡμῖν ἐφαίνου, καὶ φθονητίδος αὖ πλεως, στυγε-
ναχωρεῖς τοὺς δακτύλους πρὸς τὸ ἔθος τῆς συλ-
λογισμῶν, καὶ ἀποδράσεσθαι ἀπειλῶν εἰ καιρὸν
λάβοιο πρὸς αὐτῶν. καὶ ὅλως, τὸ πρᾶγμα ὑπερ-
δεινον ἐδόκεις σοι, ἐν χαλκῷ, ἢ σιδηρῷ θαλάμῳ,
καθάπερ τὴν Δαναΐδα, παρθενεύεσθαι ὑπὸ
ἀκριβέσι καὶ παμπονήροις παιδαγωγοῖς ἀπα-
τεφόμενον τῷ τόκῳ, καὶ τῷ λογισμῷ. ἄτοπα
γοῦν ποιοῦν ἔφασκες αὐτοὺς, ἐρῶντας μὲν εἰς ὑ-
περβολὴν, ἧττον δ' ἀπολαύειν, καὶ τολμῶντας, καὶ
δι' ἐπ' ἀδείας χρωμένους τῷ ἔρωτι, κυρίους τε
ὄντας, ἀλλὰ φυλακῆς ἐνδεεῖς, ἐς τὸ σημεῖον καὶ τὸν μοχλὸν ἀσκαρδαμυκτὶ βλέπον-
τας, ἱκανὸν ἀπόλαυσιν οἰομένους, καὶ τὸ αὐτοῖς
ἀπολαύειν ἔχειν, ἀλλὰ τὸ μηδενὶ μεταδιδόναι
τῆς ἀπολαύσεως, καθάπερ τὸν ἐν τῇ φάτνῃ
κύνα, μήτε αὐτὸν ἐσθίοντα τῶν κριθῶν, μήτε
τῷ ἵππῳ πεινῶντι ὀπιπεύοντα. καὶ προσέτι γε
κατεγέλας αὐτῶν φθονούντων, καὶ φυ-
λαττόντων, καὶ τὸ κυνόπαγον, αὐτοὺς ζηλο τυ-
πούντων· ἀγνοούντων δὲ ὡς κατάρατος οἰκέ-
της, ἢ οἰκονόμος, ἢ παιδοτρίψ σοφιῶν λα-
θραίως, ἐμπροΐσης τὸν κακοδαίμονα, καὶ ἀ-
νέρασιν δεσπότην, πρὸς ἀμαυρόν τι καὶ μικρό-
σωμον λυχνίδιον, καὶ διψαλέον θρυαλλίδιον, ἐπα-
ζευπνῶν ἐάσας τοῖς τόκοις. πῶς οὖν οὐκ ἄδικον,

qui munus intellecturi sint, qui amplexuri: quibus equidem in pretio sim, & maiorem in modum exoptatus. At hi stupidi cum inopia commercium habeant, quam nobis anteponunt, vt ab ea accepto sago pelliceo, ligonéque, sat habeant quum quatuor lucrantur obolos, decem talenta cõtemptim dono dare soliti. IVP. Nihil istiusmodi posthac in te facturus est Timon, quippe quẽ ligo abũdè satis corripuerit: nisi prorsus nullum dolorem sentiũt illius ilia, te videlicet potiùs quàm inopiã, esse præoptandam. At tu mihi querulus admodum videris esse, qui nunc Timonem incuses, quòd tibi patefactis foribus liberè permiserit vagari, neque includens, neque zelotypus in te. Porrò aliàs diuersa de causa in diuites stomachabare, cùm diceres te ab illis, repagulis, clauibus, ac signorum obiectaculis impressis ita fuisse conclusum, vt ne prospicere quidem in lucem tibi liceret. Id igitur apud me deplorabas, affirmans præfocari te nimiis tenebris: eóque pallidus nobis occurrebas, & curis confectus, digitis etiamnum ex assiduo colligendi coaceruandiq; vsu contractis, contortisq;. Quòd si quando daretur opportunitas, aufugiturum quoque ab illis te minitabare. In summa, rem supra modum acerbam iudicabas, in æreo ferreóve thalamo, Danaës exemplo, virginem asseruari, atq; à sceleſtissimis educari pædagogis, fœnore, & computo. Proinde absurdè facere aiebas hos, quòd te præter modum adamarent: neq; quum liceret, frui auderent: neq; quum ipsis esset in manu, amore suo secure vterentur, sed vigiles obseruarent, ad signum ac seram oculis nunquam conniuentibus, neq; vsquam dimotis, semper intuentes: abundè magnum fructum arbitrantes, non quòd ipsis fruẽdi facultas adesset, sed quòd nemini fruendi copiam facerent: non aliter quàm in præsepi canis, nec ipse vescens hordeis, nec equum famelicum id facere sinens. Quin etiam ridebas istos, qui parcerẽt, asseruarentq; & (quod esset absurdissimũ) ipsi quidem sibi subtraherẽt, vererenturq; cõtingere, non intelligerent autem, fore vt aut sceleratissimus famulus, aut dispensator, aut liberorum pædagogus furtim subiret, ludibrio habiturus infelicẽ & inamabilem herum, quem posteà sinat ad fuliginosam, & oris anguſti lucernulã, ac siticulosum scirpulum vsuris inuigilare. Quid itaque? an nõ iniquũ,

quum hæc quondam incusaueris, nunc in Timone diuersa his criminari? PLV. Atqui si rem verè perpenderis, vtrunque me iure facere iudicabis. Nam & Timonis ista nimia lenitas, negligentia potiùs, haud beneuolentia studiumq; quod ad me pertinet, meritò videatur. At è diuerso qui me ostiis ac tenebris inclusum seruabant, id agentes quò scilicet crassior saginatiorq; ac vehementer corpulentia onustus euaderem: quum interim neq; ipsi contingerent, neq; in lucẽ producerent, ne vel aspicerer à quopiã: hos dementes & cõtumelioſos in me iudicabam, quippe qui me nihil cõmeritum tot in vinculis cogerent situ carieq; putrescere, haud intelligẽtes, quò mox demigrent, me alij cuipiã, cui fortuna fauerit, relicturi. Nec hos igitur probo, sed ne illos quidẽ qui nimiùm facilè mihi manus admouent: sed qui (quod est optimũ) mediocritate vtantur, vti nec prorsus abstineant, neq; penitus profundant. Etenim illud per Iouem cõsidera Iupiter: Si quis vbi puellulam & formosam lege duxisset vxorẽ, postea neq; obseruet, nec vlla omnino zelotypia prosequatur, videlicet sinens illam noctu atq; interdiu quocunq; libitum sit ire, & quicunque voluissent cum ea habere rem, vel producat potiùs vltrò vt adulteretur, fores aperiens, prostituturusq; & quoslibet ad illã inuitans, num hic amare videbitur? Profectò hoc tu nequaquã dices Iupiter, qui sæpenumero amorem senseris. Rursum si ingenuam lege domum deducat, vti liberos legitimos progeneret, cæterùm nec ipse contingat florentem ætate decorámque virginem, nec alium sinat aspicere, sed inclusam, orbam, sterilemq; in perpetua virginitate contineat, idq; præ amore se facere prædicet, & hunc quidẽ præferat, pallore, corpore exhausto, oculis refugis, num fieri pote est vt huiusmodi non desipere videatur? quippe qui quum liberis oportuerit operam dare, fruiq; coniugio, puellam adeò formosam atq; amabilem sinat emarcescere, per omnem vitam tanquam Cereri sacerdotem alens. Huiusmodi & ipse indignè fero quum à nonnullis ignominiosè cædor calcibus, lanioráq; atque exhaurior, à nonnullis contrà perinde vt stigmaticus fugitiuus compedibus vincior. IVP. Quid est autem quòd aduersus illos indigneris, quandoquidem vtrique pœnas egregias luunt? Alteri quidẽ dum Tantali in morẽ

Mediocritas in diuitiis seruanda.

A πάλαι μὲν σε ταῦτα αἰτιᾶμαι, νεῦ δὲ τὰ τοῦ Τίμωνι τὰ ἐναντία ἐπικαλῶ; ΠΛΟΥ. καὶ μὲν εἴτε πάλιν ἐξετάζοις, ἄμφω σοι δίκαια δόξω ποιεῖν. ἔστι γὰρ Τίμωνος ὃ πρῶτον τοῦτο αἰνετὸν, ἀμῶς, καὶ οὐκ ἀνοίκειον ὡς πρὸς ἐμὲ, εἰκότως δὴ δοκεῖν· τοὺς τε αὖ καθείρξαντάς με ἐν θύραις καὶ σκότῳ φυλάττοντας, ὅπως αὐτοῖς παχύτερος γενοίμην, καὶ πιμελὴς, καὶ ὑπόγυιος, ὁπιμελουμένους, ὅτε μὲν σαθρουμένους αὐτοὺς, ὅτε εἰς τὸ φῶς προάγοντας, ὡς μηδὲ ὀφθείην πρός τινος, δυσκόλους ἐνόμιζον εἶναι, καὶ ἀβελτεῖς· οὐδὲν ἀδικεῖσθαί με νῦν τοσού-

B τοις δεσμοῖς καθαπτομένους· οὐκ εἰδότας ὡς μικρὸν ἀπέχασιν ἄλλῳ τινὶ τῶν δαιμόνων με καταλιπόντες. ὅτ' οὖν ἐκείνους, ὅτε τοὺς πρώτους προχείρους εἰς ἐμὲ τούτους ἐπαινῶ, ἀλλὰ τοὺς ὥσπερ ἄριστον ὄντι μέσον ὑπερησθέντας τῷ προάγματι, καὶ μήτε ἀφεξομένους τοῦ δαπανᾶν, μήτε προσομένους ὅλον. σκόπει γὰρ ὦ Ζεῦ πρὸς τὸν Διός, εἴ τις νόμῳ γήμας γυναῖκα νέαν, καὶ καλὴν, ἔπειτα μήτε φυλάττοι, μήτε ζηλοτυποῖ τοῦ δαπανᾶν, ἀφιεὶς καὶ βαδίζειν ἔνθα ἂν ἐθέλοι νύκτωρ, καὶ μεθ' ἡμέραν, καὶ ξωφλιαν τοῖς βουλομένοις, μᾶλλον δ' αὐτὸς ἀπάγοι μοιχευθησομένῳ, ἀνοίγων τὰς θύρας, καὶ μαστροπεύων, καὶ πρὸς ἐπ' αὐτῷ καλῶν, ἆρα ὁ πιθανὸς ἐρᾶν δόξει ἂν; ἆ σύγε ὦ Ζεῦ τοῦτο φαίης ἄν, ἐρασθεὶς πολλάκις. εἰ δέ τις ἔμπαλιν ἐλευθέραν γυναῖκα εἰς τὴν οἰκίαν νόμῳ παρθενεύων ἐπ' ἄρότῳ παίδων γνησίων, ὁ δὲ, μήτε αὐτὸς προσάπτοιτο ἀκμαίας καὶ καλῆς παρθένου, μήτε ἄλλῳ προσβλέπειν ἐπιτρέποι, ἄλγοιεν δ' καὶ χεῖρας καθαιρεῖσθαι παρθενεύοι, καὶ ταῦτα ἐρᾶν φάσκων, καὶ δῆλος ὢν

C ἀπὸ τῆς χρόας, καὶ τῆς ὄψεως σκληρότητος, καὶ τῶν ὀφθαλμῶν ἀποδεδυκότων, ἐᾶν· ὅπως ὁ τοιοῦτος ἐπαπάτην δόξει ἄν, δέον παιδοποιεῖσθαι, καὶ ἀπολαύειν τοῦ γάμου, καθαπερ ἁπάντων ἀνθρώπων ἔτυχε καὶ ἐτράφησαν κόραι, καθάπερ ἱέρεια τῇ θεσμοφόρῳ πέφυκε δι' ἡμῶν τὸν βίον; ταῦτα καὶ αὐτὸς ἀγανακτῶ, πρὸς οἰκίων μὲν ἀτίμως λακτιζόμενος καὶ λαφυσσόμενος, καὶ ἐξαπλούμενος. ἀπ' ἐνίων δ', ὥσπερ στιγματίας δραπέτης πεπεδημένος. ΖΕΥΣ. τί οὖν ἀγανακτεῖς καὶ αὐτῷ; δίδασι γὰρ ἄμφω καλῶ τῷ δίκην. οἱ μὲν, ὥσπερ ὁ Ταντα-

ἄποθοι γὰρ ἄγλυσοι, ἢ ξηρὸν ὃ σῶμα, ὑπισχνούμενον μόνον ὦ χρυσίῳ· οἱ δὲ, καθάπερ ὁ Φινεύς, ἀπὸ τοῦ φάρυγγος τὴν τροφὴν αὐτῶν τοῦ ἁρπυιῶν ἀφαιρούμενοι. μὴ ἄρα νῦν ἤδη σωφρονεστέρῳ παραπολὺ τοῦ Τίμωνι ἐντευξόμενος. ΠΛ. ἐκεῖνος γὰρ ποτε παύσεται ὥσπερ ἐκ κοφίνου τετρυπημένου, πρὶν ὅλως εἰσρυῆναί με, καὶ ἀπορυδὴν ἐξαντλῶν, φθάσαι βουλόμενος τῷ ὑπερρεῖν, μὴ ὑπερπλήσας εἰσπεσὼν, ὑπικλύσω αὐτόν; ὥστε ἐς τὸν τοῦ Δαναΐδων πίθον ὑδροφορήσειν μοι δοκῶ, καὶ μάτην ἐπιστομώσειν, τῶν κύτους μὴ σχόντος· μὴ ἀλλὰ πρὶν εἰσρυῆναι, σχεδὸν ἐκχυθησομένῳ τῷ ὑπερρέοντος, ὅσον οὐρύτερον ὁ τρώσεως τοῦ ἐκχυσιν κεχηνὸς τοῦ πίθου, καὶ ἀκώλυτος ἡ ἔξοδος. ΖΕΥΣ. ἀκηδῶ εἰ μὴ ἐμφράξῃ ὁ κεχλιὼς τοῦτο, καὶ εἰς ὃ ἅπαξ ἀναπεπλημμύον, ἐκχυθέντος ἂν θᾶττον, ῥᾳδίως εὑρήσεις τὸ διαφέρον αὖθις, καὶ τὸ διχελλον ἐν τῇ τρυλλίᾳ τοῦ πίθου. ἀλλ' ἄπιτε ἤδη, καὶ πλουτίζετε αὐτὸν· σὺ δὲ μέμνησο ὦ Ἑρμῆ ἐπαινῶν, τοὺς ἡμᾶς ἄγειν τοὺς Κύκλωπας ἐκ τῆς Αἴτνης, ὅπως τὸν κεραυνὸν ἀκονήσαντες, ὑπισκυάσωσιν, ὡς ἤδη γε τεθημμένον αὐτοῦ δεησόμενα. ΕΡ. σοφίσασθε ὦ Πλοῦτε. τί τοῦτο, ἐκωλοσκάζεις; ἐλήλυθάς με ὦ γυναῖκα ὑ τυφλὸς μόνον, ἀλλὰ καὶ χωλὸς ὤν. ΠΛ. οὐκ ἀεὶ τοῦτο ὦ Ἑρμῆ, ἀλλ' ὁπόταν μὲ ἀπίω ποθέν τινα πεμφθεὶς ἐκ τοῦ Διός, οὐκ οἶδ' ὅπως βραδὺς εἰμὶ καὶ χωλὸς ἀμφοτέρως, ὡς μόλις τελεῖν ἐπὶ τὸ τέρμα, συγκεράσαντος ἐνίοτε τοῦ σκέλους. ὁπόταν δὲ ἀπαλλάττεσθαι δέῃ, πανοῦργόν τι, πολὺ τῶν ὀρνέων ὠκύτερον. ἅμα γοῦν ἔπεσεν ἡ ὑποζυγίς, καὶ γὰρ ἤδη ἀναχρυσώσομαι γενικηκὼς, ἐκσπασθεὶς ὁ σταδιον, οὐδὲ ἰδόντων ἐνίοτε τῶν θεατῶν. ΕΡ. οὐκ ἀληθῆ λέγεις φὴς. ἐγὼ δὲ καὶ πολλοὺς ἂν εἰπεῖν ἔχοιμί σοι, οὓς μηδ' ὑποδὲ ὁβολὸν ὥστε πρίασθαι βοῦν, ἐκπεσόντας, ἄφνω δὲ τὴμερον πλουσίους, καὶ πολυτελεῖς, ὑπὸ λευκοῖς ζεύγεσιν ἐλαυνομένους, οἷς οὐδὲ κἂν ὄνος ὑπῆρξε πώποτε. καὶ ὅμως πορφυροῖ καὶ χρυσόχειρες περιέρχονται, ὑσὶ αὐτοὶ πιστεύοντες οἶμαι ὅτι μὴ ὄναρ πλουτοῦσιν. ΠΛ. ἕτερόν τοῦτ' ἐστὶν ὦ Ἑρμῆ, καὶ οὐχὶ τοῖς ἐμαυτοῦ ποσὶ βαδίζω τότε. οὐδὲ ὁ Ζεὺς, ἀλλ' ὁ Πλοῦτων ἀποστέλλει με πρὸς αὐτοὺς, ὅτε πλουτοδότης, καὶ μεγαλόδωρος καὶ αὐτὸς ὤν. δηλοῖ γοιῶν καὶ τῷ ὀνόματι.

A neque bibere sinuntur, neque edere, sed ore sicco duntaxat inhiant auro: Alteri verò dum his ceu Phineo cibos Harpyiæ ipsis è faucibus eripiunt. Sed abi iam, Timone multo posthac vsurus cordatiore. PLVT. An ille aliquando desinet me ceu foraminoso cophino, priusquam omnino influxerim, data opera exhaurire, quasi conetur occupare quò minus influam, veritus ne si copiosiùs infundar, ipsum vndis obruam? Quo fit vt in Danaidum dolium aquam mihi videar allaturus, frustráque infusurus, vase non continente liquorem: imò priùs propemodum effuso quod influit, quàm influxerit: adeò latus dolij hiatus ad effusionem, ac liber exitus. IVP. Proinde nisi hiatum istum obturauerit, perpetuámque perstillationem sistere studuerit, te propediem effuso, facilè rursum sagum & ligonem in dolij fæce reperiet. sed interim abite atque illum diuitem reddite. At tu Mercuri fac memineris vt rediens Cyclopas ex Ætna tecum adducas, quò fulmen cuspide restituta resarciant. Nam eo nobis acuminato opus fuerit. MER. Eamus Plute. Quid hoc? Num claudicas? Equidem ignorabam ô præclare, te non cæcũ modò, verumetiã claudum esse. PLVT. Atqui non hoc mihi perpetuum Mercuri: verùm si quãdo proficiscor à Ioue missus ad quempiã, tum nescio quo pacto tardus sum, & vtroque claudus pede, ita vt ægrè ad metam pertingere queam, sene nonnunquã interim facto, qui me operiebatur. Porrò quum discedendum est, alatum videbis multo auibus celeriorem. Vnde fit vt vix iam amoto repagulo, ego iam præconis voce victor pronuncier, saltu stadium transmensus, ne vidẽtibus quidem aliquoties spectatoribus. MER. At ista quidem haud vera narras: imò ego tibi permultos cõmemorare queam, quibus heri ne obolus quidem erat quo restim emerent, qui hodie repentè diuites facti, splendidè viuant: albis quadrigis vehantur, quibus antè ne asellus quidem suppeditarit. Ii tamen purpurati, aurumq; manibus gestantes obambulant, qui ne ipsi quidẽ, opinor, credere possunt quin per somnium diuites sint. PLV. Isthæc alia res est Mercuri. neq; enim tũ meis ipsius ingredior pedibus: nec à Ioue, sed à Dite ad istos transmittor: qui & ipse nimirum opum largitor est, ac magna donãs: id quod ipso etiam nomine declarat.

Itaque quoties est mihi ab alio ad alium demigrandum, in tabellas iniiciunt me, ac diligenter obsignantes, sarcinæ in morem sublatũ transportant. Interea defunctus ille alicubi in ædiũ tenebricosa parte iacet, vetere linteo in genua iniecto tectus, de quo feles digladiantur. Porrò qui me sperauerãt obtinere, in foro operiuntur, hiantes nõ aliter quàm hirundinem aduolantem stridentes pulli. Deinde vbi signum detractum est, & lineus ille funiculus incisus, apertæq; tabellæ, iamq; nouus dominus pronunciatus est, siue cognatus quispiam, siue adulator, siue seruulus obscœnus, qui puerili obsequio fauorem emeruerit, etiam tum mento subraso, pro variis & opiparis voluptatibus quas illi iam exoletus suppeditauerat, ingens scilicet præmium ferens generosus quisquis ille tandem fuerit, nõnunquam me ipsis cum tabellis arreptum fugiens apportat, commutato nomine, vt qui modò Pyrrhias, aut Dromo, aut Tibius: iam Megacles, aut Megabyzus, aut Protarchus appelletur. Cæterùm illos nequicquam hiantes, séque mutuum intuentes relinquit, ac verum luctum agẽtes, quòd eiusmodi thynnus ex intimo sagenæ sinu sit elapsus, qui non parum magnam escam deuorarit. At hic repentè totus in me irruens, homo vitæ mundioris atque elegantioris rudis, pingui illotáque cute, qui compedes etiam dum horrescit, & si quis præteriens loro increpet, arrectis stet auribus: quiq; pistrinum perinde vti tẽplũ adoret: nõ est deinceps tolerandus iis quibuscum viuit: verùm & ingenuos afficit contumelia, & cõseruos flagris cædit, experiẽs num sibi quoq; similia liceãt, donec aut scortulo cuipiã irretitus, aut equorum alendorũ studio captus, aut adulatoribus sese permittẽs, deierantibus Nireo formosiorem esse, Cecrope Codróve generosiorem, callidioré Vlysse, vnũ autẽ vel sedecim pariter Cræsis opulẽtiorem, momẽto temporis semel profundat infelix, quę minutatim multis ex periuriis, rapinis, flagitiis fuerãt collecta. MER. Ista fermè sic habẽt vti narras: verùm vbi tuis ipsius ingrederis pedibus, quî tandẽ, cæcus quũ sis, viã inuenire soles? Aut quî dignoscis ad quosnã Iupiter te miserit, dignos illi visos qui diuitiis abũdẽt? PLV. Enimuero credis me reperire istos ad quos mittor? MER. Per Iouẽ haud quaquã. Neq; enim alioqui Aristide prętcrito ad Hipponicũ & Calliã accessisses,

A ἐπειδὴ τοίνυν μετοικιαθῶναι δέῃ με πρὸς ἕτερον ἐς ἕτερον, ἐς δέλτον ἐμβιβάζοντες με, καὶ κατασημηνάμενοι ἐπιμελῶς, φορηδὸν ἀραάμενοι, μεταχωμίζουσι. καὶ ὁ μὲν νεκρὸς ἐν σκοτεινῷ που τοῦ οἰκίας κεῖται, ὑπὲρ τὰ γόνατα παλαιᾷ τῇ ὀθόνῃ σκεπόμενος, περιμάχητος ταῖς γαλαῖς. ἐμὲ δὲ οἱ ἐπελπίσαντες, ἐν τῇ ἀγορᾷ περιμένουσι κεχηνότες, ὡσπερ τὴν χελιδόνα περιστρουθῶσι τρίζοντες οἱ νεοττοί. ἐπειδὴ δὲ τὸ σημεῖον ἀφαιρεθῇ, καὶ τὸ λῖνον ἐντμηθῇ, καὶ ἡ δέλτος ἀνοιχθῇ, καὶ ἀνακηρυχθῇ μου ὁ κύριος δεσπότης, ἤτοι συγγενής τις, ἢ κόλαξ, ἢ καταπύγων οἰκέτης, ἐκ παμφύλου τίμιος, ὑπεξυρημένος ἔτι τὴν γνάθον, αὐτὶ ποικίλων καὶ πολυτελῶν ἡδονῶν, ἃς ἤδη ἔξωρος ὢν ὑπηρέτησεν αὐτῷ, μέγα δῶρον ὁ γενναῖος ἀπολαβών, ἑκάστοτε μέν, ὅσις ἂν ἡ ποιὲ, ἁρπασάμενός με αὐτῇ δέλτῳ, δὴ φέρων, αὐτὶ τοῦ τέως Πυρρίου, ἢ Δρόμωνος, ἢ Τιβίου, Μεγακλῆς, ἢ Μεγάβυζος, ἢ Πρώταρχος μετονομασθείς· τοὺς μὰ τὴν κεχηνότας ἐκείνους εἰς ἀλλήλους ἀποβλέποντας καταλιπών, δῆθεν ἀγωνίας ὁ πένθος, οἷος αὐτοῖς ὁ θύννος ἐκ μυχοῦ τῆς σαγήνης διέφυγε, μὰ ὀλίγον δέλεαρ καταπών. ὁ δὲ, ἐμπεσὼν ἀθρόως ἐς ἐμὲ ἀπειρόκαλος καὶ παχύδερμος ἄνθρωπος, ἐπὶ τὴν πέδην πεφευγώς, καὶ εἴ πῃ ἀγλαὸν μασιγίδιόν τις, ὄρθιον ἐφιεὶς τὸ ὠτίον, καὶ τὴν μυλῶνα, ὥσπερ τὸ ἀνάκτορον προσκυνῶν, μὰ ἔτι φορητός ἐστι τοῖς ἐντυγχάνουσιν· ἀλλὰ τοὺς τε ἐλευθέρους ὑβρίζει, καὶ τοὺς ὁμοδούλους μαστιγοῖ, ἀπεπειρώμενος εἰ καὶ αὐτῷ τὰ τοιαῦτα ἔξεστιν· ἄγρης αὖ ἢ ἐς πορνίδιόν τι ἐμπεσών, ἢ ἱππασίας ἐπιθυμήσας, ἢ κόλαξι προσδαδεὶς ἑαυτὸν, ὀμνύουσιν, ἢ μὴν εὐμορφότερον μὲν Νιρέως εἶδε αὐτὸν, εὐτενέστερον δὲ τοῦ Κέκροπος, ἢ Κόδρου, σωφρονέστερον δὲ τοῦ Ὀδυσσέως, πλουσιώτερον δὲ συνάμα Κροίσου ἑκκαίδεκα, ἐν ἀκαρεῖ τὸν χρόνον ἄθλιος ἐκχέῃ τὰ κατ' ὀλίγον ἐκ πολλῶν ἐπιορκιῶν, καὶ ἁρπαγῶν, καὶ πονηριῶν συνηλεγμένα. ΕΡ. αὐτά που ἀεδὼν φὴς τὰ γιγνόμενα. ἐπότερα δὴ οὖν αὐτόπους βαδίζῃς, πῶς οὕτω τυφλὸς ὢν εὑρίσκῃς τὴν ὁδὸν, ἢ πῶς διαγινώσκῃς ἐφ' οἷς ἄν σε ὁ Ζεὺς ἀποστείλῃ, κενὰς δὲ τῶν πλουτεῖν ἀξίους; ΠΛΟΥ. οἶδ γὰρ εὑρίσκειν με οἵ τινές εἰσι; ΕΡ. μὰ τὸν Δία ἔ πω. ἔ γὰρ Ἀριστείδου καταλιπὼν, Ἱππονίκῳ καὶ Καλλίᾳ προσῆλθες,

καὶ πολλοῖς ἄλλοις Ἀθηναίοις οὐδὲ ὀβολοῦ A tum ad alios Athenienſes, homines ne
ἀξίοις. πλὴν ἀλλὰ τί περιττὸς καταπεμ- obolo quidem æſtimandos. Cęterũ quid
φθείς; ΠΛ. ἄνω καὶ κάτω πλανώμενος πε- facis quandoquidem es emiſſus? PLV.
ρινοστῶν, ἄχρις ἂν λάθω τινὶ ἐμπεσών. ὁ δὲ, ὅ- Surſum ac deorſum circumcurſans ober-
στις δή ποτ' ἐστὶ μοι θεὸς τυχὴ, ἀπαγαγὼν ἔχει, ro, donec imprudens in quẽpiam incur-
καὶ τὸν Ἑρμῆν ὑπὲρ τοῦ παραλόγου τῆς κέρδους rero. hic autem quiſquis ille ſit, qui fortè
περισκιωσῶν. ΕΡ. οὐκ οἶμαι ἐξαπατᾶσθαι ὁ primus me nactus ſit, abducit ac poſſidet,
Ζεύς, οἰόμενός σε κρίνειν παρ' αὐτοῦ δικαιοῦντα πλου- te Mercuri pro lucro præter ſpem obie-
τίζειν ὅσους ἂν οἴηται τοῦ πλουτεῖν ἀξίους; ΠΛ. cto venerans atque adorãs. MER. Num
μάλα δικαίως, ὦ γαθέ, ὅσγε τυφλὸν ὄντα ergo fallitur Iupiter, qui quidem credat
εἰδὼς, ἔπεμπεν αὐτὰ ζητήσοντα δυσεύρετον ὅτου ex ipſius animi ſententia ditari abs te hos
χρῆμα, καὶ περιπολοῦ σκολεὸς ὢν τοῦ quos ille dignos exiſtimarit qui diteſcerent? PLV. Et iure quidem optimo fallitur, ô bone: quippe qui quum me cæcũ eſſe non ignoret, emittat veſtigatum rem
βίου. ὅπερ αὐτὸς ὁ Λυγκεὺς ἂν οὐδὲν ῥᾳδίως, B vſque adeò repertu difficilẽ, & iam olim
ἀμφιγνοήσειεν ὅτου καὶ μικρὸν ὄν. τοιγαροῦν ἅτε τὴν è vita ſublatam, quam ne Lynceus quidẽ
μὴ ἀγαθῶν ὀλίγων ὄντων, πονηρῶν δὲ πλεί- facilè inueniret, quæ nimirum adeò obſcura ſit ac minuta. Itaque quum rari ſint boni, improbi porrò in ciuitatibus omnia obtineant: oberrans facilè in huiuſmodi mortales incurro, ac retibus illorum illigor. MER. At quî fit vt quoties eos deſeris, celeriter aufugias quum vię ſis ignarus? PLV. Tum demum acutum cerno, pedibúſque valeo, vbi ad fugam tempus inuitat. MER. Iam illud quoque mihi reſponde, quî fit vt quum ſis oculis captus (dicendum enim eſt) præterea pallidus, poſtremò claudus, tam multos habeas amantes, adeò vt omnes in te defigant oculos: & ſi potiantur, felices videãtur: ſin fruſtrentur, non ſuſtineant viuere? Ex his equidem non paucos noui, qui ſic perditè te amarint, vt ſe aëreo è ſcopulo piſcoſi in æquoris alta præcipites abiecerint, rati faſtidiri ſeſe abs te, propterea quòd illos nullo pacto reſpexiſſes. Quanquam fat ſcio, tu quoque fateberis, ſi quo modo tibiipſi notus es, furete iſtos, qui eiuſmodi amore ſunt dementati. PLV. Atenim credis me, qualis ſum, talem iſtis videri, nempe claudum aut cæcum, aut ſi quid aliud adeſt mihi vitii? MER. Quid ni ô Plute? niſi fortè & ipſi omnes cęci sũt. PLV. Haud cæci quidem, ô optime, verùm inſcitia errórque (quæ nunc occupant omnia) illis offundunt tenebras. ad hæc ipſe quoque ne per omnia deformis ſim, perſona vehementer amabili tectus, inaurata, gẽmíſque picturata, ac verſicoloribus amictus eis occurro: at illi rati ſeſe natiui vultus venuſtatem aſpicere, amore capiuntur, diſpereúntque niſi potiantur. Quòd ſi quis me toto corpore renudatum illis oſtenderit, dubio procul futurum ſit,

vt se ipsi damnent, qui tantopere cæcutierint adamantes res neutiquam amandas, ac fœdas. MER. Quid ergo? posteaquam eò peruentum est, vt iam diuites euaserint, iamq; personam sibi circumposuerint, rursum falluntur? adeo vt si quis illis detrahere conetur, penè caput potiùs, quàm personam abiiciant? Neque enim verisimile est etiam tum illos ignorare, auro bracteatam esse formam, quum intus cuncta inspexerint. PLVT. Ad id non parum multæ res, ô Mercuri, mihi sunt adiumento. MER. Quænam? PLVT. Simulatque qui me primùm nactus est, apertis foribus exceperit, clanculum vnà mecum introit elatio, vęcordia, iactantia, mollities, violentia, dolus, atque alia item innumerabilia: à quibus omnibus posteaquam est animus occupatus, iam admiratur quæ neutiquam sunt admirãda, & appetit ea quæ sunt fugienda, méq; cunctorum illorum quæ introierãt malorum patrem stupet, illorum satellitio vallatum: quiduis potiùs passurus, quàm vti me compellatur reiicere. MER. Vt leuis ac lubricus es Plute, retentu difficilis, ac fugax, neque vllam præbens ansam certam quo prensus teneare: sed nescio quomodo anguillarum ac serpentum in morem inter digitos elaberis. At è diuerso paupertas, viscosa, prensu facilis, totoq; corpore mille vncos gerit hamos, vt qui tetigerint, illico hęreant, nec facilè queant auelli. Verùm interea dum nugamur, rem haud paruam omisimus. PLV. Quam? MER. Nempe quia Thesaurum non adduxerimus, quo vel in primis erat op⁹. PLVT. Isthac quidem ex parte bono sis animo. Nam non nisi in terra relicto illo ad vos ascendere soleo, iussoq; intus manere foribus occlusis, neque cuiquam aperire, nisi me vociferantem audierit. MER. Iam igitur Atticam adeamus. Tu me consequitor chlamydi adhærens, donec extremam viam attigerimus. PLVT. Rectè facis Mercuri, quum me per viam ducis. Etenim si me desereres, forsan oberrans in Hyperbolum aut Cleonem inciderẽ. Sed quis hic stridor ceu ferri saxo impacti? MER. Timon hic est qui proximè montanũ & petricosum fodit solũ. Papę, adest & Paupertas,

Collatio paupertatis, & eius effectus.

Α ὡς κατεγίνωσκον αὐ αὐτῶν, ἀμβλυώττοντες τὰ τηλικαῦτα, καὶ ἐρῶντες ἀνεφάτων καὶ ἀμόρφων πραγμάτων. ΕΡ. τί οὖν καὶ ἐν αὐτῷ ἤδη τῷ πλουτεῖν γιγόμθοι, καὶ ὃ προσωπεῖον αὐτὸ περιθέμθοι, ἔτι ἐξαπατῶνται; καὶ ἴσως τις ἀφαιρῆται αὐτοὺς, θᾶττον ἂν τὸ κεφαλῶ ἢ ὃ προσωπεῖον προέοιντο; ἃ γὰρ δεῖ καὶ τότε ἀγνοῆν εἰκὸς αὐτοὺς, ὡς ὀπτέμενος ἡ βόμορφία ἐστὶν, ἐνδοθεν τὰ πάντα ὁρῶντας. ΠΛΟΥ. σὺν ὀλίγα ὦ Ερμῆ καὶ προὸς ταῦτά μοι συναγωνίζεται. ΕΡ. τὰ ποῖα; ΠΛΟΥ. ἐπειδάν τις σὺν τύχῃ τὸν

Β πρῶτον, αἰαπεπάσας τὴν θύραν εἰσδέχεταί με, συμπαρισέρχεται μετ' ἐμοῦ λαθὼν ὁ τύφος, καὶ ἡ ἄνοια, καὶ ἡ μεγαλαυχία, καὶ ἡ μαλακία, καὶ ὕβρεις, καὶ ἀπάτη, καὶ ἄλλα ἄπλα μυρία. τοιοῦτων δὴ τούτων ἀπάντων καταληφθεὶς τὴν ψυχὴν, θαυμάζῃ τε τὰ ὑ θαυμαστὰ, καὶ ὀρέγεται τῶν φθαρτῶν· καὶ μὲ τὸν πάντων ἐκείνων πατέρα τῶν εἰσελθόντων κακῶν τέθηπε, δορυφορούμενον ὑπ' αὐτῶν, ἢ πάντα πρότερον πάθοι ἄν, ἢ ἐμὲ προέσθαι ὑπομείνειεν ἄν. ΕΡ. ὡς δὲ

C λαθος εἶ, ὦ Πλοῦτε, καὶ ὀλισθηρός, ἢ δυσκάθεκτος, ἢ ἀναφυκτικός, σοβεμίαν αἰτιᾶσθαι πρεσβύτην βεβαίαν, ἀλλ' ὡσπερ ἐγχέλυς, ἢ οἱ ὄφεις, ἀφ' ἁπάντων δακτύλων δραπετεύεις, σὺν οἶδα ὅπως. ἡ Πενία δ' ἐμπαλιν ἐζώδης τε, ἢ βύλαβὴς, ἢ μυρία τὰ ἄλικρα σκεπεφυκότα ἐξ ἁπάντων τοῦ σώματος ἔχουσα, ὡς πλησιάσαντας βύτους ἔχεσθαι, ἢ μὴ ἔχειν ῥᾳδίως ἀπολυθῆναι. ΠΛΟΥ. ἀλλὰ μεταξὺ ἤδη φλυαροῦσας ἡμᾶς πρᾶγμα ἀ μικρὸν διέλαθε. ΕΡ. ὃ ποῖον; ὅτι τὸν

D Θησαυρὸν σὺκ ἐπηγαγόμεθα ἄνω ἐδὲ μάλιστα. ΠΛΟΥ. θαῤῥεῖ τούτου ἕνεκα. ἐν τῇ γῇ αὐτὸν καταλείπων, αἰέρχομαι πρὸς ὑμᾶς, ὀπισκήσας ἔνδον μόνην ὀπικλεισάμενον τὴν θύραν, ἀνοίγειν δὲ μηδενὶ, ἕως μὴ ἐμοῦ ἀκούσῃ βοήσαντος. ΕΡ. σὺκοῦν ὀπεκαίνισμαι ἤδη τῆς Ατθικῆς. καί μοι ἔπου ἐχόμενος τῆς χλαμύδος, ἄχρις αὖ πρὸς τὴν ἑσχατιὰν ἀφίκωμαι. ΠΛΟΥ. ὦ ποιῆς, ὦ Ερμῆ, χρεωγρῶν, ἐπεὶ ἕως γε ἀπολίπῃς με,

ταῤῥόλῳ πάχα ἢ Κλέωνι ἐμπεσούμεθα πρεινοτῶν. ἀλλά τις ὁ τόφος ἔτος ἐστὶ, καθάπερ σιδήρου πρὸς λίθον; ΕΡ. ὁ Τίμων ἔτοιμος σκάπτει πλησίον ὀρεινὸν, καὶ ὑπόλιθον γήδιον. παπαῖ, καὶ ἡ Πενία

πρέσει, καὶ ὁ Πόνος ἐκεῖνος· ἡ Καρτερία δή, καὶ A & Labor ille, tum Robur, Sapientia, Fortitudo, atque id genus aliorum turba: quorum omnium agmen Fames cogit; longè præstãtius quàm tui sint satellites. PLVT. Quin igitur quàm ocyssimè discedimus Mercuri? Neque enim vllum operæpretium fecerimus cum homine eiusmodi vallato exercitu. MER. Secus visum est Ioui: quare ne metu deterreamur. PAVPERTAS. Quò hunc hunc Argicida manu abducis? MER. Ad hunc Timonem, ad quem à Ioue sumus ire iussi. PAV. Itáne rursum Plutus ad Timonem, posteaquam ego hunc antea deliciis malè corruptum suscepi; cõmendansq; Sapientiæ & Labori, strenuũ; multiq; pretij virum reddidi? Adeóne despicienda, iniuriæq; idonea vobis Paupertas iudicor, vt hunc, quæ mihi vnica erat possessio, eripiatis, iam exactissima cura ad virtutem excultum? vt Plutus hic vbi denuo susceperit, per contumeliam & arrogãtiam illi manu iniecta; talem reddiderit, qualis erat dudũ; mollem & ignauum, ac vecordẽ: rursum mihi restituat, vbi iam nihili factus erit, & reiiculus. MER. Sic ô Paupertas Ioui placitum est. PAV. Equidem abeo; at vos Labor & Sapiẽtia, reliquiq; cõsequimini me. Porrò hic breui cognoscet qualis in se fuerim, quam nunc relinquet: nempe adiutrix bona; & rerum optimarum doctrix: quicum donec habuit commercium, sano corpore, valentiq; animo perseuerauerit, virilem exigens vitam, & ad sese respiciens, superuacua autem & vulgaria ista, aliena, ita vt sunt, existimãs. MER. Discedunt illi, nos ad eum adeamus. TIM. Quinam estis ô sceleste? aut qua gratia huc aduenistis, homini operario mercenarioq; negotiũ exhibituri? verùm haudquaquam, læti abibitis, sceleste vt estis omnes: nã ego vos illico glebis & saxis petitos comminuam. MER. Nequaquam ô Timon, ne ferito, neq; enim feries mortales: verùm ego sum Mercurius, hic Plutus. Misit nos Iupiter, votis tuis exauditis. Quare, quod bene vertat, opes accipe, desistens à laboribus. TIM. Atqui vos iam plorauerit is, etiam si dij sitis, vt dicitis. Siquidem odi pariter omnes tum deos, tum homines. Sed hunc cæcum, quisquis hic fuerit, mihi certum est ligone impacto comminuere.

ἡ Σοφία, καὶ ἡ Ἀνδρία, καὶ ὁ τοιοῦτος ὄχλος τῶν ἀπὸ τοῦ λιμοῦ πατρομένων ἀπόντων, πολὺ ἀμείνους τῶν σῶν δορυφόρων. ΠΛΟΥ. τί οὖν οὐκ ἀπαλλαττόμεθα, ὦ Ἑρμῆ, τοῦ ἀχθέσθαι; ἢ γὰρ δὴ τι ἡμεῖς δράσαιμεν ἀξιόλογον τοῖς ἀνδρα ἀπὸ τηλικούτου στρατοπέδου περιεσχημένον. ΕΡ. ἄλλως ἔδοξε τῷ Διΐ, μὴ ἀποδρᾶναι ἡμᾶς οὕτω. ΠΕ. ποῖ τοῦτον ἀπάγεις, ὦ Ἀργειφόντα, χειραγωγῶν. ΕΡ. ὅτι κελεύει τὸν Τίμωνα ἐπεμφθῆναι ἀπὸ τοῦ Διός. ΠΕ. νῦν ὁ Πλοῦτος ὅτι Τίμωνα, ὁπότε αὐτὸν ἐγὼ κακῶς ἔχοντα ἀπὸ τῆς τρυφῆς B περιβαλὼν ἔσωσα, τούτοις περιδοὺς, τῇ Σοφίᾳ καὶ τῷ Πόνῳ, γνήσιον ἀνδρὰ καὶ πολλοῦ ἄξιον ἀπεδήξα; ἆρα οὐκ ἀφεῖναι τοῦτον ἡμῖν ἡ Πενία δοκῶ, καὶ διαδέξεσθαι, ὡς ὁ μόνον κτῆμα εἶχεν, ἀφαιρησόμενον με, ἀκριβῶς πρὸς ἀρετὴν ὀξυργασμένον, ἵν' αὖθις ὁ Πλοῦτος περιβαλὼν αὐτὸν ὑβρει καὶ τύφῳ ἐξοχρήσας ὅμοιον τῷ πάλαι, μαλθακὸν, καὶ ἀγύμνη, καὶ αἰσχρὸν ἀποφήνας, ἀποδῷ πάλιν ἐμοὶ ῥᾴκος ἤδη γεγυμνασμένον; ΕΡ. ἔδοξε ταῦτα ὦ Πενία τῷ Διΐ. ΠΕ. ἀποχωρῶμεν· καὶ ὑμεῖς δὲ C ὦ Πόνε, καὶ Σοφία, καὶ οἱ λοιποὶ, ἀκολουθεῖτέ μοι. σοὶ δὲ τάχα εἴσεται, οἵαν με οὖσαν ἀπολείψῃ, ἀγαθῷ συνεργὸν, καὶ διδάσκαλον τῶν ἀρίστων· ἢ σεσωσμένον, ὑγιεινὸς μὲν τὸ σῶμα, ἐρρωμένος δὲ τὸ γνώμιον διατελέσει, ἀνδρὸς βίον ζῶν, καὶ πρὸς αὐτὸν ἀποβλέπων· τὰ δὲ περιττὰ καὶ πολλὰ ταῦτα ὡσπερ ὄντα, ἀλλότρια καὶ παραμένοντα. ΕΡ. ἀποχωροῦμεν· ἡμεῖς δὲ προσοίσομεν αὐτῷ. ΤΙ. τίνες ἐστὲ, ὦ κατάρατοι; ἢ τί βουλόμενοι δεῦρο ἥκετε, ἄνδρα ἐργάτην, καὶ μισθοφόρον D συνοικήσοντες; ἀλλ' ἀπαίροντες ἄπιτε, μισεῖ πάντας ὄντας· ἐγὼ γὰρ ὑμᾶς αὐτίκα μάλα βάλλων τοῖς βώλοις, καὶ τοῖς λίθοις συντρίψω. ΕΡ. μηδαμῶς, ὦ Τίμων, μὴ βάλῃς. ἢ γὰρ ἀνθρώπους ὄντας βαλεῖς. ἀλλ' ἐγὼ μὲν Ἑρμῆς εἰμι, οὗτος δὲ, ὁ Πλοῦτος. ἐπεμψε δὲ ὁ Ζεὺς ἐπακούσας σοῦ εὐχῶν· ὥστε ἀγαθῇ τύχῃ δέχου τὸν ὄλβον, ἀποθέμενος τοὺς πόνους. ΤΙ. καὶ ὑμεῖς οἰμώξεσθε ἤδη, καίτοι θεοὶ ὄντες ὡς φατε· πολλοὺς γὰρ ἅμα καὶ θεοὺς καὶ ἀνθρώπους μισῶ, συνοῦσι δὲ τὸν τυφλὸν, ὅστις ἂν ᾖ, καὶ ὀπιτεῖλαί μοι δοκῶ τῇ δικέλλῃ.

PLVT. Abeamus per Iouem, Mercuri, quandoquidem hic homo mihi videtur non mediocriter insanire: ne malo quopiam accepto discedam. MER. Ne quid ferociter Timon: quin exue potiùs penitus istam ferocitatē, asperitatemq; ac manibus obuiis excipe bonam fortunam. Rursum diues esto, rursum Atheniensium princeps: & ingratos illos despicito, quum solus florebis. TIM. Nihil mihi vobis est opus, ne obturbate, sat opum mihi ligo: præterea fortunatissimus sum si nemo propius ad me accesserit. MER. Adeóne quæso inhumaniter?

Hæc ego sæua Ioui refero atq; immania dicta? Atqui par erat forsitan homines tibi haberi inuisos, vt quitam multa indigna in te commisissent: deos odio te prosequi, nequaquam erat consentaneum, quum illi tantopere tui curam agant. TIM. At tibi Mercuri, Iouiq; quòd me respicitis plurimam equidem habeo gratiam: cæterùm hunc Plutum nequaquam recepero. MER. Quid ita? TIM. Quoniā pridem innumerabilium malorum hic mihi fuit auctor, quum me assentatoribus proderet, insidiatores in me inuitaret, conflaret odium, illecebris corrumperet, inuidiæ obnoxium redderet: denique quum me adeò perfidè ac proditoriè destituerit. Contrà paupertas optima me laboribus viro dignissimis exercens, mecúmque verè & liberè conuiuens, & quibus opus erat, suppeditauit laboranti, & vulgaria ista docuit contemnere: effecitque vt mihi vitæ spes omnis ex me ipso penderet, demonstrās quęnam essent opes verè meæ: nempe quas neque adulator assentans, neque sycophanta minitās, neque plebs irritata, neque concionator suffragiorum auctor, neque tyrannus intentus insidiis queat eripere. Itaque iam validus effectus ob laborem, dum hunc agellum gnauiter exerceo, neque quicquam eorum quæ sunt in ciuitate malorum aspicio, abundè magnum & sufficiētem victum mihi ligo suppeditat. Quare tu Mercuri, quam venisti viam remetiēs, recurre, vnà tecum Plutum abducens ad Iouem. Illud mihi sat fuerit, si effecerit vt omnes mortales per omnem ætatē eiulent. MER. Nequaquam, ô bone. neque enim omnes ad eiulādum sunt accōmodi. Quin tu iracūda pueriliáque ista missa fac, ac Plutū excipe. non sunt reiiciēda munera quę à Ioue proficiscūtur.

Diuitiarū mala.

Paupertatis bona.

ΠΛ. ἀπίωμεν, ὦ Ἑρμῆ, πρὸς τὸν Δία. μεταχολᾶν γὰρ ὁ ἄνθρωπος ὑμετέρως μοι δοκεῖ, μή τι κακὸν ἀπέλθω παρ' αὐτοῦ. ΕΡ. μηδὲν σκαιόν, ὦ Τίμων, ἀλλὰ σὺ πρῶτα τοῦτο ἄγριον, τὴν πρᾳότητα καταβαλών, παρατείνας τὼ χεῖρε, λάμβανε πλοῦν ἀγαθὴν τύχην, καὶ πλούτει πάλιν, καὶ ἴσθι Ἀθηναίων τὰ πρῶτα, καὶ ὑποφόρα τῶν ἀχθρίστων ἐκείνων, μόνος αὐτὸς εὐδαιμονῶν. ΤΙ. σοὶ μὲν ὑμῶν δέομαι, μὴ ἐνοχλεῖτέ μοι, ἱκανός ἐμοὶ πλοῦτος ἡ δίκελλα. τἆλλα δ' ἐγὼ εὐδαιμονέστατός εἰμι, μηδενός μοι πλησιάζοντος. ΕΡ. ἆρα, ὦ τὰν ἀπρονόητε; τόνδε φέρω Διὶ μῦθον ἀπηνέα τε, καὶ τερπνόν τε; καὶ μὴν εἰκὸς ὑμῖν μισάνθρωπον μὲν εἶναί σε, τοσοῦτον δ' ἀπ' αὐτῶν ἀφεστάναι πεπονθότα, μισοθεώτερον δὲ μηδαμῶς, ἅτε ὑπὸ μελημένων σὺ τῶν θεῶν. ΤΙ. ἀλλά σοί μ', ὦ Ἑρμῆ, καὶ τῷ Διΐ, πλείστη χάρις τῆς ὑπομελείας, τουτονὶ δὲ τὸν Πλοῦτον οὐκ ἂν λάβοιμι. ΕΡ. τί δή; ΤΙ. ὅτι καὶ πάλαι μυρίων κακῶν μοι αἴτιος οὗτος κατέστη, κολακεῖ τε παραδοὺς καὶ ὑπερηφανίᾳ, καὶ ὑπερβούλως ἐπαγαγών, καὶ μῖσος ἐπεγείρας, καὶ ἡδυπαθείᾳ καταφθείρας, καὶ ὑπέφθονον ἀποφήνας. τέλος δέ, ἄφνω καταλιπών, οὕτως ἀπίστως καὶ παρανοήτως. ἡ δ' ἐλαφρὰ πενία, πόνοις με τοῖς ἀνδρικωτάτοις καταγυμνάσασα, καὶ μετ' ἀληθείας καὶ παῤῥησίας παρομιλοῦσα, πάντα αὐτάρκη κάμνοντι παρέσχε, καὶ τῶν πολλῶν ἐκείνων καταφρονεῖν ἐπαίδευεν, ὧν αὐτὴ ἐμοῦ τὰς ἐλπίδας ἀπέρρησε καί μοι τὸν βίον, καὶ δείξασα ὅστις ἐστὶν ὁ πλοῦτος ὁ ἐμός, οὐ οὔτε κόλαξ ἰωπεύων, οὔτε συκοφάντης φοβῶν, οὐ δῆμος παροξυνθείς, οὐκ ἐκκλησιαστὴς ψηφοφορήσας, ἢ τύραννος ὑπερβαλλόμενος, ἀφελέσθαι δυνατός· ἀλλ' ἐῤῥωμένος τοιγαροῦν ἀπὸ τῶν πόνων, τουτονὶ τὸν ἀγρὸν φιλοπόνως ἐσκαλίζομαι, οὐδὲν ὁρῶν τῶν ἐν ἄστει κακῶν, ἱκανὰ καὶ αὐτάρκη ἔχων τἀναγκαῖα παρὰ τῆς δικέλλης. ὥστε παλίνδρομος ἄπιθι, ὦ Ἑρμῆ, τὸν Πλοῦτον ἀπαγαγὼν παρὰ Διΐ· ἐμοὶ δὲ τοῦτο ἱκανὸν ἂν πολλοὺς ἀνθρώπους ἡδέως οἰμώζειν ποιῆσαι. ΕΡ. μηδαμῶς, ὦ γαθέ· οὐ γὰρ πρώτοις εἰσὶν ὑπεύθυνοι τοῖς οἰμωγαί· ἀλλ' ἔα τὰ ὀργίλα ταῦτα, καὶ μειλιχιώδη, καὶ τὸν Πλοῦτον παράλαβε. ἅτοι ἀπόβλητά εἰσι τὰ δῶρα τὰ παρὰ τοῦ Διός.

ΠΛΟΥ. βάλε, ὦ Τίμων, δικαιολογήσομαι πρὸς σέ; ἢ χαλεπαίνεις μοι λέγοντι; ΤΙ. λέγε, μὴ μακρὰν μύθου, μηδὲ μετὰ προοιμίων, ὥσπερ οἱ δεινότατοι ῥήτορες, ἀνέξομαι γάρ σε ὀλίγα λέγοντα, διὰ τὸν Ερμοῦ τουτί. ΠΛΟΥ. ἐχρῆν μέντοι ἴσως καὶ μακρὰ εἰπεῖν, οὕτω πολλὰ ὑπὸ σοῦ κατηγορημένα, ὅμως δὲ ὅρα εἴ τι σε, ὡς φῄς, ἠδίκηκα· ὃς τὴν μὲν ἡδίστων ἀπόντων αἴτιός σοι κατέστην, τιμῆς, καὶ προεδρίας, καὶ στεφάνων, καὶ τῆς ἄλλης τρυφῆς· βδελυκτός δέ τι καὶ ἀοίδιμος δι' ἐμὲ ἦσθα, καὶ προσκαύδασος· εἰ δέ τι χαλεπὸν ὑπὸ τῶν κολάκων πέπονθας, ἀναίτιος ἐγώ σοι· μᾶλλον δὲ αὐτὸς ἠδίκημαι τοῦτο ὑπὸ σοῦ, διότι με ὄντως ἀτίμως ὑπεβάλλες ἀνδράσι καταράτοις, ἐπαινοῦσι, καὶ καταρρεπτεύουσι, καὶ πάντα ἔφασκον ὑπὲρ βλωθρίοισι μοι· καὶ τὸ γε τελευταῖον ἔφησθα, ὡς προδέδωκά σε· τοιοῦτον δὲ αὐτὸς ἐγκαλέσαιμί σοι πάντα ὕφασκον ἀπελαθεὶς ὑπὸ σοῦ, καὶ ὑπὸ κεφαλὴν ἐζωσθεὶς τῆς οἰκίας· διγλῶσσον αὖ τὴν μαλακῆς χλαμύδος, ὡστε τοῦτο διαφέρειν ἡ τιμιωτάτη σοι Πενία προσετέθηκεν. ὥστε μάρτυς ὁ Ερμῆς οὑτοσί, πῶς ἱκέτευον τὸν Δία μήθ' ἥκειν πρὸς σέ, οὕτω δυσμενῶς μοι προσενηνεγμένον. ΕΡ. ἀλλὰ νῦν ὁρᾷς, ὦ Πλοῦτε, οἷος ἤδη γέγονεν; ὥστε θαρρῶν, ξυμφόρησον αὐτῷ· καὶ σὺ μὴν σκάπτε ὡς ἔχεις. σὺ δὲ τὸν Θησαυρὸν ὑπάγαγε τῇ δικέλλῃ· ὑπακούσεται γάρ ἐμβοησαμένῳ σοι. ΤΙ. πειστέον, ὦ Ερμῆ, καὶ αὖθις πλουτητέον. τί γὰρ ἂν καὶ ποιοῖς τις ὑπὸ τῶν θεῶν βιαζόμενος; πλὴν ὅρα γε εἰς οἷά με προβλήματα ἐμβαλεῖς τὸν κακοδαίμονα, ὃς ἄρτι νῦν ὀδυνηρότατα διέκειτο, χρυσὸν ἄφνω τοσοῦτον λήψομαι οὐδὲν ἀδικήσας, καὶ τοσαύτας φροντίδας ἀναδέξομαι. ΕΡ. ὑπόσχῃ, ὦ Τίμων, δι' ἐμέ, καὶ εἰ χαλεπὸν τοῦτο, καὶ οὐκ οἰσόν ἐστιν, ὅπως οἱ κόλακες ἐκφύγοιεν διαῤῥαγῶσιν ὑπὸ τοῦ φθόνου· ἐγὼ δὲ ὑπὲρ τοῦ Αἴτνου, ἐς τὸν θερμὸν ἀναπτήσομαι. ΠΛΟΥ. ὁ μὲν, ἀπελήλυθεν ὡς δοκεῖ. τεκμαίρομαι γὰρ τῇ εἰρεσίᾳ τῶν πτερῶν· σὺ δὲ αὐτὸν παρείμενε, ἀναπτήσομαι γάρ σοι τὸν Θησαυρὸν ἀπελῶν, μᾶλλον δὲ παῖε· σὲ φημὶ Θησαυρὲ χρυσοῦ,

APLVT. Vin' Timon vt contra te partes defendam meas? an grauiter feres si quid dixero? TIM. Dicito, ne multis tamen, neque cum proœmiis, quemadmodum perditissimi isti solent Oratores: nam huius Mercurij gratia te feram paucis dicentem. PLV. Atqui multis mihi potiùs erat dicendum, tot nominibus abs te accusato. Attamen vide num qua in re te, quemadmodum ais, læserim, qui quidem dulcissimarum quarumque rerum tibi extiterim auctor, opiféxque auctoritatis, præsidentiæ, coronarum, aliarum item voluptatum: mea opera conspicuus eras, B celebris, & obseruandus. Cæterùm si quid molesti ab adulatoribus accidit, non mihi potes imputare: quin ipse magis abs te sum affectus contumelia, propterea quòd me tam ignominiosè viris illis execratis suppeditaris, qui te mirabantur, ac præstigiis dementabant, mihíque modis omnibus insidias struebant. Porrò quod extremo loco dixisti, te à me proditum desertúmque fuisse istud criminis in te possum retorquere, quum ipse sim modis omnibus à te reiectus, præcépsque exactus ex ædibus. C Vnde pro molli chlamyde sagum istud charissima tibi paupertas circumposuit. Itaque testis est mihi hic Mercurius, quantopere Iouem orauerim ne ad te venirem, qui tam hostiliter esses in me debacchatus. MER. At nunc vides Plute, in cuiusmodi hominem sit commutatus. Proinde audacter cum illo consuetudinem age. Tu verò fode ita vt facis. Tu interim thesaurum sub ligonem adducito. Audiet enim si tu accersiueris. TIM. Parendum est Mercuri, rursúsque ditescendum. Quid enim facias, quum dij compellant? ta- D men vide in quas turbas me miserum coniicies, qui quidem quum ad hunc vsque diem felicissimè vixerim, tantum auri repentè sum accepturus, nihil commeritus mali, tantúmque curarum susceptus. MERC. Sustine Timon mea gratia, tametsi graue est isthuc, atque intolerandum, quò videlicet palpones illi præ inuidia rumpantur. Ego porrò superata Ætna in cœlum reuolauero. PLV. Abiit ille quidem, sicut apparet: nam ex alarum remigio facio coniecturam. Tu verò hîc operire, siquidem digressus Thesaurum ad te trãsmittam; sed feri fortiùs. Tibi loquor auri Thesaure:

Timoni huic audiens esto, offérque temet eruendum. Fode Timon altiùs impingẽs. Cæterùm ego à vobis digredior. TIM. Age iam ô ligo, nunc mihi tuas vires explica, neque defatigère dum ex abdito Thesaurum in apertum euocaris. Hem prodigiorum auctor Iupiter, amici Corybantes, ac lucrifer Mercuri, vndenã auri tantum? Num somnium hoc est? metuo ne carbones reperturus sim experrectus. Atqui aurum profectò est insigne, fuluum, graue, & aspectu multo iucundissimum. Pulcherrima aurum faustitas mortalibus! quippe quod ignis in morem ardes, noctesq; & dies renides. Ades ô mihi charissimum desideratissimúmque. Nunc demum credo vel louem ipsum olim aurum esse factum. Etenim quæ tandem virgo non exporrecto sinu vsque adeò formosum amatorem excipiat per tegulas illapsum? O Mida Croeseq; ac munera Delphico in templo dicata, vt nihil eratis, si cum Timone, cumq; Timonis opibus conferamini: cui ne Persarum quidem rex par est. O ligo, & sagum charissimum, vos huic Pani suspendi cõmodum est. At ego quàm maximè semotum mercatus agrum, turriculaq; seruandi auri gratia constructa, vni mihi affatim vixero: sepulchrũ item inibi mihi defuncto parare est sententia. Hæc igitur decreta sunto placitaq; in reliquum vitæ: seiunctio, ignorantia, fastidium erga mortales omneis. Porrò amicus, hospes, sodalis, aut ara misericordiæ, meræ nugæ. Tum commiseratu lacrymãtem, suppeditare egentibus, iniquitas, ac morum subuersio: at vita solitaria, qualis est lupis: vnus sibi amicus Timon, cæteri omnes hostes, & insidiarum machinatores. Cum horum quopiam congredi, piaculum: adeò vt si quem aspexero duntaxat, inauspicatus sit ille dies. In summa, non alio nobis habeantur loco, quàm signa saxea, æreáve: neque fœcialem ab illis missum recipiamus, neque fœdera feriamus. Solitudo terminus esto. Cæterùm tribules, cognati, populares, postremò patria ipsa, frigida quædam & sterilia nomina, stultorúmq; mortalium gloriæ. Solus Timon diues esto: despiciat omnes: solus ipse secum oblectetur, liber ab assentationibus, & onerosis laudibus:

Ecce Plutus diuitiarii.

A ἴτω ἀκούσον Τίμωνι τούτωι, καὶ παρασχέσεωτὸν αἰρελέσθαι. σκάπτε, ὦ Τίμων, βαθείας καταφέρων, ἐγὼ δὲ ὑμῖν ἀποχήσομαι. TI. Ἄγε δή, ὦ δίκελλα, νῦν μοι ὑπόρρωσον σεαυτὴν, καὶ μὴ κάμῃς ἐκ τῦ βάθους τὸν Θησαυρὸν ἐς τὸ φανερὸν προκαλούμενη. ὦ Ζεῦ τεράστιε, καὶ φίλοι Κορύβαντες, καὶ Ἑρμῆ κερδῶε, πόθεν χρυσίον τοσοῦτον; ἢ που ὄναρ ταῦτα ἐστί; δέδοικα μὴ οὐ θραχὺς ὕπνος, ἀνεγρόμενος, ἄνθρακας εὕρω, ἀνεγρόμενος, ἀλλὰ μέλι χρυσίον ἐστὶν ὑπισταμένῳ, ἀπέρυθρον, ἆρα, καρύ, καὶ πολὺ προσφορώτερον ἀφήλιον. ὦ χρυσέ, δεξίωμα κάλλιστον προπῖς! αἰδόμενον γὰρ πῦρ ἅτε δι' ὀροφέπεις, καὶ νύκτωρ, καὶ μεθ' ἡμέραν. ἐλθέ, ὦ φίλτατε, καὶ ἐρασμιώτατε. νῦν πείθομαί γε καὶ Δία ποτὲ γενέσθαι χρυσόν. τίς γὰρ ἂν οὐκ αὐτὸν πρὸς κόλπους ἀναπεπταμένους τοῖς κάλποις ἀποδέξαιτο ὕστω καλὸν ἐρασμιώτατον διὰ τῶν τεγῶν καταῤῥέοντα; ὦ Μίδα, καὶ Κροῖσε, καὶ τὰ ἐν Δελφοῖς ἀναθήματα, ὡς ὄντως ἄρα ἦτε ὡς πρὸς Τίμωνα, καὶ τὸν Τίμωνος πλοῦτον, ὥγε οὐδὲ βασιλεὺς ὁ Περσῶν ἴσος. ὦ δίκελλα, καὶ φιλτάτη διφθέρα, ὑμᾶς νῦν τῷ Πανὶ τούτῳ ἀναθεῖναι καλόν. αὐτὸς δὲ ἤδη πᾶσιν ὡρισμένος τὴν ἐσχατιὰν, πύργιον οἰκοδομησάμενος ὑπὲρ τῦ θησαυροῦ, μόνῳ ἐμοὶ ἱκανὸν ἐνδιαιτᾶσθαι· τὸν αὐτὸν καὶ τάφον ἀποθανὼν ἕξειν μοι δοκῶ. Δεδόχθω δὲ ταῦτα, καὶ νενομοθετήσθω πρὸς τὸν ὑπόλοιπον βίον, ἀμιξία πρὸς ἀπιστίας, καὶ ἀγνωσία, καὶ ὑπεροψία· φίλος δὲ, ἢ ξένος, ἢ ἑταῖρος, ἢ ἑλέου βωμὸς, ὕθλος πολύς· καὶ τὸ οἰκτίρεσθαι δακρύοντα, ἢ ὑποκουρῆσαι δεομένῳ, ὠδὰ νομία, καὶ καταλύσεις τῶν ἐτῶν· μονήρης δὲ ἡ δίαιτα καθάπερ τοῖς λύκοις, καὶ φίλος εἷς Τίμων· οἱ δὲ ἄλλοι πάντες, ἐχθροὶ, καὶ ὑπόβουλοι· καὶ τὸ προσομιλῆσαί τινι αὐτῶν, μίασμα. καὶ εἴ τινα ἴδω μόνον, ἀποφεύξομαι ἢ ἡμέρα, καὶ ὅλως ὑδριάντων λιθίνων, ἢ χαλκῦ, μηδὲν ἡμῖν διαφερέτω· καὶ μήτε χεῖρα δεχώμεθα πρὸς αὐτῶν, μήτε σπονδὰς σπενδώμεθα· ἡ ἐρημία δὲ, ὅρος ἔστω πρὸς αὐτούς. φυλέται δὲ, καὶ φράτορες, καὶ δημόται, καὶ ἡ πατρὶς αὐτὴ, ψυχρὰ, καὶ ὠφελῆ ὀνόματα, καὶ αἰσθητῶν ὑδρῶν φιλοτιμήματα· πλουτείτω δὲ Τίμων μόνος, καὶ ὑπερφορήτω ἀπρήκτων, καὶ τρυφάτω μόνος καθ' ἑαυτὸν, κολακείας καὶ ἐπαίνων φορτικῶν ἀπηλλαγμένος·

καὶ θεοῖς θύέτω, καὶ θάπτεσθω μόνος ἑαυτῷ πεί- A Diis sacra faciat, & epuletur solus: sibi
πων καὶ ὄμορος, σκοτίων τὴν ἄλλων. καὶ ἅπαξ ipsi vicinus, sibi particeps, excutiens sese
ἑαυτὸν δεξιώσασθαι δεδόχθω, ἰὼ δεῖ ἀποθα- ab aliis. Ac semel decretum esto, vt vnus
νεῖν, ἢ αὐτῷ στέφανον ἐπενεγκεῖν· καὶ ὄνομα μηδὲ seipsum comiter accipiat, si moriendum
ἔστω ὁ Μισάνθρωπος, ἥδιστον. Τῆ δ' ὀργῆ ὧν γνω- sit, aut necesse habeat sibi ipsi coronam
είσματα, δυσκολία, καὶ τραχύτης, καὶ σκαιότης, admouere. Nullúmque nomen sit dul-
καὶ ὀργή, καὶ ἀπανθρωπία· εἰ δέ τινα ἴδοιμι ἐν cius, quàm Misanthropi, id est, homi-
πυρὶ δαφλεγόμενον, καὶ σβεννύναι ἱκετεύοντα, num osoris. Morum autem notæ, diffi-
πίττῃ καὶ ἐλαίῳ κατασβεννύναι. καὶ ἰὼ τινα τῶν cultas, asperitas, feritas, iracundia, in-
χειμῶνος ὁ ποταμὸς καταφέρῃ, ὁ δ', ταῖς χεῖρας humanitas. quòd si quem conspexero
ὀρέγων, αἰτιάσεσθαι δέηται, ὠθεῖν καὶ τοῦτον incendio conflagrantem, obtestantem
ὑπὶ κεφαλῆς βαπτίζοντα, ὡς μηδὲ δύνασ- quò restinguam, pice olcóque restin-
θαι δυνηθείη. ὅτῳ γὰρ αὐτῷ τοιοῦτον ἀπολή- B guere: rursum si quem flumen vndis abs-
σεται. Εἰσηγήσατο τὸν νόμον Τίμων Ἐχεκρα- tulerit, isq; manus porrigēs, imploret vt
τίδης Κολυτεύς, ἐπεψηφίσατο τῇ ἐκκλησίᾳ retineatur: hunc quoque demerso ca-
Τίμων ὁ αὐτός· εἶεν, ταῦτα ἡμῖν δεδόχθω, καὶ pite propellere, ne possit emicare. hunc
αὐθρικῶς ἐμμένωμεν αὐτοῖς. πλὴν ἀλλὰ πε- ad modum par pari relaturus est. Hāc le-
ρὶ πολλοῦ ἂν ἐποιησάμην ἅπασι γνώσιμά gem Timon tulit Echecratides Colyt-
πως ταῦτα γενέσθαι, ὅτῳ ἐστὶ πλοῦτος· tensis: & concionis subscripsit suffra-
ἀληθὴ γὰρ ἂν ὁ φόβος ἦν αὐτοῖς. giis idem ille Timon: Age hæc decreta
καίτοι τί τοῦτο; φεῦ τῶν πάχους. πόθεν sunto: hæc fortiter tueamur. Cæterùm
συνῆλθον κεχηνότες, καὶ πνευστιῶντες, ἐκ οἵδα magno emerim vt id omnibus innote-
ὅθεν ὀσφραινόμενοι τῶν χρυσίων. πότερον οὖν scat, quòd opibus abundo: nam illa res
ὑπὲρ τοῦ πάγου τοῦτον ἀναβὰς ἀπελαύνω αὐτοὺς C illos præfocauerit. Sed quid illud? Hem,
τοῖς λίθοις, ἢ ταῦτ' ἐξὸν ἀκροβολιζόμενος, quæ trepidatio? Vndique concurrunt
ἢ πῇ τοσοῦτον ἐνανομήσομεν, εἰσὶ πάντες αὐ- puluerulenti atque anheli, haud scio
τοῖς ὁμιλήσαντες, ὡς πλέον αἰσθάνεσθαι προ- vnde aurum odorati. Vtrùm igitur hoc
ρώμενοι; τοῦτο οἶμαι καὶ ἄμεινον, ὥστε δεχώμεθα conscenso colle saxis eos abigo, è su-
ἤδη αὐτοὺς, ἐπιόντας. Φέρε ἴδω, τίς ὁ πρῶ- blimi deiaculans: an hac tantùm in re
τος αὐτῶν ἔστος ἔσται; Γναθωνίδης ὁ κόλαξ, ὁ legem violabimus, vt semel cum illis
πρῴην ἔφηνον αἰτήσαντί μοι ὀρέξας τὸν θέρ- congrediamur, vt magis ágantur fasti-
μον, πίθους ὅλους πρὸ ἐμοῦ πολλάκις ἐμεμε- diti, repulsique? Ita satius esse duco.
κώς· ἀλλ' ὅτε ἐποίησεν ἀφικόμενος. οἰμώξεσθαι Itaque restemus, quò illos excipiamus.
γὰρ πρὸ τῶν ἄλλων. ΓΝΑ. οὐκ ἐγὼ ἔλε- Age prospiciam, primus eorum iste quis
γον ὡς οὐκ ἀμελήσουσι Τίμωνος ἀγαθοῦ αἱ- D est? Nempe Gnathonides adulator, qui *Comitem diuitiarū adulatores & scurras.*
δρεῖς οἱ θεοί; χαῖρε Τίμων βυμορφώτατε, καὶ mihi nuper cœnam petenti, funem por-
ἥδιστε, καὶ συμποτικώτατε. ΤΙ. νὴ γὰρ σύγε, ὦ rexit, quum apud me sæpenumero soli-
Γναθωνίδη, γυπῶν ἀπόντων βορώτατε, καὶ da dolia vomuerit. Sed bene est quòd ad
αἰθέρων ὀπτοτριβέστατε; ΓΝΑ. ἀεὶ φι- me venit: nam primus omnium vapula-
λοσκώμμων σύτε, ἀλλὰ ποῦ ὁ συμπόσιον, ὡς bit. GNATH. An non dixi Timonem
καινόν τι σοι ἆσμα τῶν νεοδιδάκτων διθυράμ- virum bonum non neglecturos esse deos?
βων ἥκω κομίζων; ΤΙ. καὶ μὴν ἐλεγεῖά γε Salue Timon formosissime, iucundissi-
ἄττα μάλα κατηφῶς ὑπὸ ταύτῃ τῇ δικέλ- me, conuiuator bellissime. TIM. Sci-
λῃ. ΓΝΑ. τί τοῦτο; παίῃς, ὦ Τίμων; μὰ licet & tu Gnathonides, vulturum o-
τὸν Ἡρακλῆ, ἰὼ, ἰώ, πρόσκαλοῦμαί σε mnium edacissime, atque hominum per-
πάσματος εἰς Ἄρειον πάγον. ΤΙ. καὶ μὴν αἴ τε μικρὰν ὀπτοβοὰ δύνῃ, φόνῳ τάχα προκεκλήσῃ με, ditissime. GNA. Semper tibi grata dica-
citas. Sed vbi comportamus? Nam nouam
tibi adfero cātilenam ex his quos nuper
didici dithyrambis. TIM. Atqui elegos
canes admodum miserabiles, ab hoc do-
ctus ligone. GNA. Quid istuc? Feris ô
Timon? Attestor, ô Hercules, Hei, hei,
in ius te voco apud Areopagitas, qui
vulnus dederis. TIM. Atqui si cunctere
paulisper, mox cædis me reum ages.

GNA. Nequaquam: quin tu planè vulneri medere, paululo auri inuncto. mirũ enim in modum præsentaneum id est remedium. TIM. Etiam manes? GNA. Abeo. At tibi malè sit, qui quidem ex viro cõmodo tam sęuus factus sis. TIM. *Assentatores.* Quis hic est qui accedit recaluaster ille? Philiades, assentatorum omnium execratissimus. Hic quum à me solidum acceperit fundum, tum filiæ in dotem talenta duo, laudationis præmiũ, quum me canentem, reliquis silentibus omnibus solus maiorem in modum extulisset, deierans me vel oloribus magis canorum: vbi me pridem ægrotum conspexisset, (nam adieram oraturus vt mei curam ageret) plagas etiam egregius ille vir impegit. PHILIADES. O impudentiam! nunc demum Timonem agnoscitis: nunc Gnathonides amicus & conuiua. enimuero habet ille digna se, quandoquidem immemor est atque ingratus. At nos qui iam olim conuictores sumus, æquales ac populares: tamen modestè agimus, ne insilire videamur. Salue here: fac vt istos adulatores sacrilegos obserues, qui nusquam adsunt nisi in mensa: præterea à coruis nihil differunt. neque posthac huius ætatis mortalium vlli fidendum est: omnes ingrati, & sceleśti. At ego quum tibi talentum adducerem, quo posses ad ea quæ velles vti, in via accepi te summas quasdam opes esse nactum. Proinde accessi his de rebus admoniturus te: quanquam tibi forsitan me monitore nihil erat opus, viro nimirum adeo prudenti, vt vel Nestori ipsi, si necesse est, consilium dare queas. TIM. Ita fiet, Philiades. sed age accede, quò te ligone comiter accipiam. PHIL. Viri, caput mihi comminutum est ab hoc ingrato, propterea quòd eum ea quæ in rẽ illius erant, admonui. TIM. Ecce tertius huc orator Demeas se recipit, tabulas dextra gestans, aitq; se mihi cognatũ esse. *Heredipeta.* Hic vna die de meo sedecim talenta ciuitati dependit: nam damnatus erat, ac vinctus: at quum soluendo non esset, ego misertus illum redemi. Porrò quum illi sorte obuenisset vt Erechtheidi tribui distribueret ęrarium; atque ego audiens, id quod ad me redibat, poscerem, negabat se ciuem nosse me. DEM. Salue Timon, præcipuum generis tui præsidium, fulcimentum Athenienśium, defensaculum Græciæ. Profectò iamdudum te populus frequens & vtraque curia ope-

ΓΝΑ. μηδαμῶς· ἀλλὰ σύ γε πρώτως ὃ πεῶμα ἴασαι, μικρὸν ὑπιπάσας τῷ χρυσίῳ· δῆνδς γὰρ ἰσχαμόν ὅστι ὃ φάρμακον. ΤΙ. ἔτι μένῃς; ΓΝΑ. ἄπειμι, σὺ ὃ ἀχαρήσῃς ὅτῳ σκαιὸς οὐ χρηστὸς γηρόμενος. ΤΙ. τίς οὗτός ἐστιν ὁ προσιών, ὁ ἀναφαλαντίας; Φιλιάδης, κολάκων ἀπάντων ὀδελυρώτατος. οὗτος δὲ παρ' ἐμοῦ ἀγρὸν ὅλον λαβών, ἐπὶ τῇ θυγατρὶ προῖκα, δύο τάλαντα, μισθὸν τ' ἐπαίνου, ὁπότε ἄπαντά με, πάντων σιωπώντων, μόνος ὑπερεπήνεσεν, ἐπομοσάμενος ᾠδικότερον εἰ τὴν κύκνων· ὅτε νοσοῦντα προῆλθε εἰδέ με, καὶ προσῆλθον ὀπαδείας δεόμενος, πληγὰς ὁ γνναῖος προσενέτεινε. ΦΙΛ. ὦ τ' ἀναισχυντίας, νυῶ Τίμωνα γνωρίζετε; νυῶ Γναθωνίδης φίλος ἐπὶ συμπότης; δικαίως ἄρα πέπονθεν οὗτος ἀχάριστος ὤν. ἡμεῖς γοῦν οἱ πάλαι ξυνήθεις, καὶ ξυνέφηβοι, ἐπὶ δημόται, ὅμως μετριάζομεν, ὡς μὴ ὑπερηδῶν δοκῶμεν. χαῖρε, ὦ δέσποτα, καὶ ὅπως τοὺς μαρὼς τούτους κόλακας φυλάξῃ, τοὺς ὑπὸ τῇ τραπέζῃ μόνον, τὰ ἄγρια γ', κοράκων οὐδὲν διαφέροντας· οὐκ ἔτι πιστευτέον τ' νυῖ οὐδενί, πάντες ἀχάριστοι, καὶ πονηροὶ, ἐγὼ γ' παλαιτόν σοι κομίζων ὡς ἔχοις πρὸς τὰ κατεπείγοντα χρῆναι, καθ' ὁδὸν ἤδη πλησίον ἥκουσα ὡς πλουτίνης ὑπερμεγέθη τινὰ πλοῦτον. ἧκω τοιγαροῦν ταῦτά σε νουθετήσων· καίτοι σύ γε ὢν σοφὸς ὤν, οὐδὲν ἴσως δεήσῃ τῶν παρ' ἐμοῦ λόγων, ὃς καὶ τῷ Νέστορι δόξειν ἂν συμβουλεύσας δύ. ΤΙ. ἔσται ταῦτα, ὦ Φιλιάδη. πλοῦ ἀλλὰ προέρπει, ὡς καὶ σὲ φιλοφρονήσομαι τῇ δικέλλῃ. ΦΙΛ. ἀνάξιον, κατέαγα τ' κεφαλὴν ὑπὸ τ' ἀχαρίστου, δέοντα τὰ συμφέροντα συνθέτου αὐτόν. ΤΙ. ἰδοὺ τέλος οὗτος ὁ ῥήτωρ Δημέας προσέρχεται, ψήφισμα ἔχων ἐν τῇ δεξιᾷ, ἐπὶ συγγενὴς ἡμέτερος εἰμὶ λέγων, οὗτος ἑκκαίδεκα παρ' ἐμοῦ τάλαντα μιᾶς ἡμέρας ὀφείσας τῇ πόλει· καταδεδικασμένος γὰρ, καὶ ἐδέδετο, οὐκ ἀποδιδούς. κἀγὼ ἐλεήσας ἐλυσάμην αὐτὸν· ὅτε ὡρῶν ἔλαχε τῇ Ερεχθηίδι φυλῇ διανέμειν ὁ θεωρικὸν, κἀγὼ προσῆλθον αἰτῶν ὃ γιγνόμενον, οὐκ ἔφη γνωρίζειν πολίτην ὄντα με. ΔΗ. χαῖρε, ὦ Τίμων, τὸ μέγα ὄφελος τ' γένους, τὸ ἔρεισμα τ' Αθηναίων, τὸ προβλημα τ' Ελλάδος, ἐπὶ μὴν πάλαι σε ὁ δῆμος ξυνέλεγμένος, καὶ αἱ βουλαὶ ἀμφότεραι πεπλήρωσι,

πρεμώσοι· πρότερον ὦ ἀκουσον ὃ ψήφισμα, ὃ ὑπὲρ σῦ γέγραφα· ὅτι Τίμων ὁ Ἐχεκρατίδου, Κολυττιὰς, ἀνὴρ ἀ μόνον καλὸς καὶ ἀγαθὸς, ἀλλὰ καὶ σοφὸς, ὡς οὐκ ἄλλος ἐν τῇ Ἑλλάδι, πρὸ δὲ πάντα χρόνον ἀφ' ἑτέλεσε τὰ ἄριστα πρὸς ἅπαντα τῇ πόλει· νενίκηκε ὦ πύξ, ἢ παγκρατίῳ, ἢ δρόμον, ἐν Ὀλυμπίᾳ, μιᾶς ἡμέρας, ἢ τελείῳ ἅρματι ἢ στρωμνίδι πολικῇ. (ΤΙ. Ἀλλ' οὐδὲ ἐθεώρησα ἐγὼ πώποτε εἰς Ὀλυμπίαν. ΔΗ. τί οὖν; θεωρήσεις ὕστερον. Τὰ τοιαῦτα δὲ πολλὰ προσκτᾶσθαι ἄμεινον.) ἢ νείκευσε δὲ ὑπὲρ τῆς πόλεως πρὸς τοὺς Ἀχαρνέας, ἢ καὶ ἐκόλαψε Πελοποννησίων δύο μοίρας. (ΤΙ. πῶς; ἀφ' ὧ γὰρ ὃ μὴ ἔχων ὅπλα, οὐδὲ πρόσερχάφω ἐν τῷ καταλόγῳ. ΔΗ. μέτεια τὰ πρὸς σαυτὸν λέγεις, ἡμεῖς ὦ, ἀχάριστοι αὖ εἰσμεν ἀμνημονοῦντες) ἐπὶ ὦ ἢ ψηφίσματα γράφων ἢ συμβουλεύων, ἢ στρατηγῶν, ἃ μικρὰ ὠφέλησε τὴν πόλιν· ὅτι τούτοις ἅπασι, δέδοκται τῇ βουλῇ, ἢ τῷ δήμῳ, ἢ τῇ Ἡλιαίᾳ κατ' φυλὰς, καὶ τοῖς δήμοις ἰδίᾳ, ἢ κοινῇ πᾶσι χρυσοῦν ἀνδριάντα τὸν Τίμωνα πρὸ δὲ τοῦ Ἀθηναῖ ἐν τῇ ἀκροπόλει, κεφαυνὸν ἐν τῇ δεξιᾷ ἔχοντα, καὶ ἀκτῖνας ὑπὲρ τῆς κεφαλῆς· ἢ στεφανώσαι αὐτὸν χρυσοῖς στεφάνοις ἑπτὰ, καὶ ἀναγορεύθῆναι θεὸς στεφανῆς σήμερον Διονυσίοις τραγῳδοῖς καινοῖς· ἀγεθῆναι γὰρ δεῖ αὐτὸν δὴ τήμερον τὰ Διονύσια· εἶπε τὸν γνώμιον Δημέας ὁ ῥήτωρ συγγενὴς αὐτοῦ ἀδελφιδοῦς, καὶ μαθητὴς αὐτοῦ ὤν· ἢ γὰρ ῥήτωρ ἄριστος ὁ Τίμων, ἢ τὰ ἄλλα πάντα ὁπόσα ἂν ἐθέλῃ. Τοῦτό μοι οὖν σοι ὃ ψήφισμα· ἐγὼ δέ σοι καὶ τὸν υἱὸν ἐβουλόμην ἀγαγεῖν πρὸς σε, ὃν ὅτι τῷ σῷ ὀνόματι Τίμωνα ὠνόμακα. ΤΙ. πῶς, ὦ Δημέα, ὃς οὐδὲ γεγάμηκας, ὅσατε καὶ ἡμᾶς εἰδέναι; ΔΗ. ἀλλὰ γαμῶ, ἢν διδῷ θεὸς, ἐς νέωτα, ἢ παιδοποιήσομαι, καὶ ὃ γενησόμενον (ἄρρεν γὰρ ἔσται) Τίμωνα κλήσω καλῶ. ΤΙ. ἢκ οἶδα εἰ γαμήσεις ἔτι, ὦ οὗτος, τηλικαύτην πρὸς ἐμοῦ πληγὴν λαμβάνων. ΔΗ. οἴμοι· τί τοῦτο; τυραννίδι Τίμων ὑπεχθρὸς, ἢ τυπτὸς τοὺς ἐλευθέρους, ἀ καθαρῶς ἐλεύθερος, οὐδ' ἀστὸς ὤν; ἀλλὰ δώσεις ἐν τάχει τὴν δίκην, πάντ' ἄλλα, ἢ ὅτι τὸν ἀκρόπολιν ἐνέπρησας. ΤΙ. ἀλλ' οὐκ ἐμπέπρησται, ὦ μιαρὲ, ἡ ἀκρόπολις, ὥστε δῆλος εἶ συκοφαντῶν. ΔΗ. ἀλλὰ καὶ πλουτεῖς, τὸν ὀπισθόδομον διορύξας.

A ritur. Sed priùs decretũ audi, quod de te conſcripſi: Quandoquidẽ Timon Echecratidæ filius, Colyttenſis, vir non modò probus & integer, verùm etiam ſapiens, quantum alius in Græcia nemo, nunquã per omnem vitam deſtitit optimè de Rep. mereri: tum autem in Olympicis vicit pugil, & lucta curſúque die eodem, ad hæc ſolenni quadriga, equeſtriq; certamine. (TIM. At ego ne ſpectator quidem vnquam in Olympicis ſedi. DEM. Quid tum? ſpectabis poſthac. ſed iſta communia addi ſatius eſt.) Tum anno ſuperiore apud Acharnenſes pro Rep. fortiſſimè ſe geſſit, & Peloponnenſium B duas acies concidit. (TIM. Qua ratione? quippe qui nec vnquam arma geſſerim, neque vnquam militiæ dederim nomen. DEM. Modeſtè tu quidem de te ipſo loqueris, nos tamen ingrati futuri ſumus, niſi meminerimus.) Præterea in ſcribendis plebiſcitis, & in conſultationibus, & in adminiſtrandis bellis nõ mediocrem vtilitatem attulit Reipub. His de cauſſis omnibus viſum eſt curiæ, plebeiis ſingulatim, communiter vniuerſis, aureum ſtatuere Timonem iuxta Palladem in arce, fulmen dextera tenentem, C radiis tempora ambiẽtibus: vtque ſeptẽ aureis coronis coronetur, hæq; coronæ hodie in Dionyſiis per tragœdos nouos promulgentur: ſiquidem hodie illi Dionyſia ſunt agenda. Dixit hoc ſuffragium Demeas orator, propterea quòd cognatus illius propinquus, ac diſcipulus eius ſit. Nam & orator optimus Timon: præterea quicquid voluerit. Hoc igitur tibi ſuffragium. Sed vtinam & filium meum ad te pariter adduxiſſem, quem tuo nomine Timonem appellaui. TIM. Quî potes Demea, quum ne vxorẽ quidem duxeris vnquam, quantum nobis D ſcire licuit? DEM. At ducã nouo ineunte anno, ſi Deus permiſerit, liberiſq; operam dabo. Tum quod erit natum (erit autem maſculus) Timonem nuncupabo. TIM. An vxorem tu ſis ducturus, equidem haud ſcio, tanta à me plaga accepta. DEM. E. Hei mihi. quid hoc eſt rei? Tyrannidem Timon occœptas? pulſasq; eos qui ſunt ingenui, ipſe nec ingenuus planè, nec ciuis? verùm propediem pœnas daturus, cùm aliis nominibus, tũ quòd arcem incẽderis. TIM. Atqui non conflagrauit arx, ſceleſte: proinde palàm eſt te calumniatorem agere. DEM. E. Verùm effoſſo ærario diues effectus es,

TIM. Atqui non effossum isthuc: vnde ne hæc quidem probabiliter abs te dicuntur. DEME. Verùm effodietur posthac: sed tu interim omnia quæ in eo condita, possides. TIM. Alteram itaque plagam accipe. DEM. Hei scapulis meis. TIM. Ne vociferare: alioqui & tertiam tibi illidam. Etenim res planè ridicula mihi acciderit, si quum inermis duas Lacedæmoniorum acies fuderim, vnum sceleſtum hominem non protriuero. tum frustra vicerim in Olympiis, & pugil, & palæstrites. Sed quid hoc? an non philosophus Thrasycles hic est? Profectò ipsus est, promissa barba, subductisque superciliis, & magnum quiddam secum murmurans accedit, Titanicum obtuens, cæsariem per scapulas fluentem ventilans, alter quidam Boreas, aut Triton, quales eos Zeuxis depinxit. Hic habitu frugalis, incessu moderatus, amictu modestus, manè mirum quàm multa de virtute disserit, damnans eos qui voluptate capiuntur, frugalitatem laudans: at vbi lotus ad cœnam venit, puérque ingentem illi calicem porrexit (meraciore autem maximè gaudet) perinde vt Lethes aquam ebibens, à diluculariis illis disputationibus diuersissima quæ sunt exhibet, dum milui instar præripit obsonia, & proximum cubito oppositio arcens, mento interim condimentis oppleto, dum canum ritu ingurgitat, prono incumbens corpore, perinde atque in patinis virtutem inuenturum sese speret, dúmque vsqueadeo diligenter catinos extergit indice digito, vt ne paululum quidem reliquiarum sinat adhærere, nunquam non querulus, tanquam deteriorem partem acceperit, vel si totam placentam aut suem solus omnium accipiat: qui quidem edacitatis & insatiabilitatis est fructus, temulentus, vinóque bacchatus, non ad cantum modò, saltationémque, verùm ad conuitium vsque, & iracundiam. Ad hæc multus inter pocula sermo (tum enim vel maximè) de temperantia, sobrietatéque: atque ista quidem loquitur, quum iam à mero malè affectus ridiculè balbutit. Accedit his deinde vomitus. Postremò sublatum eum de conuiuio efferunt aliqui, ambabus manibus tibicinæ inhærentem. Quanquam alioqui ne sobrius quidem vlli primariorum cesserit, vel mendacio, vel confidentia, vel auaritia.

Pseudophilosophorum habitus.

Gula ac voracitas pseudophilosophorũ.

A ΤΙ. ὦ Διώρυκτον σοῦ τοῦτ'· ὥστε ἀπίθανά σου καὶ ταῦτα. ΔΗΜ. Διορυχθήσεται μὰ Δία ὕστερον· ἤδη δὲ σὺ πάντα τὰ ἐν αὐτῷ ἔχεις. ΤΙ. Ἔχοιμ' ἂν καὶ ἄλλην λάβοις. ΔΗΜ. οἴμοι τοῦ μεταφρένου. ΤΙ. μὴ κέκραγθι. καὶ τοίσω γάρ σοι καὶ τρίτην. ἐπεὶ καὶ γελοῖα πάμπαν παθοίμι, δύο μὲν Λακεδαιμονίων μύριας καταγνὺς ἀόπλους, ἕνα δὲ μιαρὸν ἀνθρωπίσκον μὴ δύνασθαι. μάτην γὰρ ἂν εἴην καὶ νενικηκὼς Ὀλύμπια πύξ, καὶ πάλην. ἀλλὰ τί τοῦτο; ὁ Θρασυκλῆς ὁ φιλόσοφος ἔστ' ὅδ' ἐστὶν; ὁ μὰ δῶν ἄλλος. σκυθρωπάσας γοῦν τὸν πώγωνα, καὶ τὰς ὀφρῦς ἀνατείνας, ἐγγρυλλιζόμενός τι πρὸς αὑτὸν, ἔρχεται, Τιτανώδης βλέπων, ἀνασεσοβημένος τὴν ὀπὴ τοῦ μετώπου κόμην, Αὐτοβορέας τις, ἢ Τρίτων, οἷος ὁ Ζεῦξις ἔγραφεν. οὗτος ὁ δὴ χθιζὰ εὐσταλής, καὶ κόσμιος ὁ βάδισμα, ἐσωφρονικὸς τὴν ἀναβολήν, ἔφθην μειρακίοις ὅσα περὶ ἀρετῆς διεξιών, καὶ τοὺς ἡδονῇ χαιρόντων κατηγορῶν, καὶ ὁ ὀλιγάρκης ἐπαινῶν, ὅπου λυσιτελοίμην ἀφίκηται ὅτι ὁ δεῖπνον, καὶ ὁ παῖς μεγάλην τὴν κύλικα ὀρέξῃ αὐτῷ (τοῦ ζωτέρου δὲ χαίρει μάλιστα) καθάπερ ὁ Λήθης ὕδωρ ἐκπιών, ἐνθυμιώτατα ὅτι δείκνυ) τοῖς ἑωθινοῖς ἐκείνοις λόγοις, περιαρπάζων ὥσπερ ἰκτῖνος τὰ ὄψα, καὶ τὸν πλησίον παραλακωνίζουσιν, καὶ ὑκὴς ὁ γλίσχρον ἀνάπλεως, κωμῳδὸν ἐμφορούμενος, ὅτι κεκυφὼς, καθάπερ ἐν ταῖς λεκάναις τὴν ἀρετὴν ὑπήσθην περιεσδοκῶν, ἀκριβῶς τὰ πύελλα τοῦ λιχνοῦ ἐπισμήχων, ὡς μηδὲ ὀλίγον τῷ μυελῷ καταλίποι, μεμψίμοιρος ἀεὶ ὡς τὸν πλακοῦντα ὅλον, ἢ τὸν σῖτον μόνος τῶν ἄλλων λάβοι, ὅτι τοῦ λιχνείας καὶ ἀπληστίας ὄφελος, μέθυσος, καὶ πάροινος, οὐκ ἄχρις ᾠδῆς καὶ ὀρχήσεως μόνον, ἀλλὰ καὶ λοιδορίας, καὶ ὀργῆς περιεστί. καὶ λόγοι πολλοὶ ὅτι τῇ κύλικι, τότε δὴ καὶ μάλιστα περὶ σωφροσύνης καὶ κοσμιότητος. καὶ ταῦτα φησὶν ἤδη τοῦ ἀκράτου πονήρως ἔχων, καὶ ὑποψελλίζων γλῶττος· εἶτα ἔμετος ὅτι πύπτοις. καὶ ὁ τελευταῖον, ἁρπάσαντές τινες, ἐκφέρουσιν αὐτὸν ἐκ τοῦ συμποσίου τὸν αὐληδίδος ἀμφοτέρωθεν ἐπειλημμένον, πλὴν ὀλίγα καὶ νήφων, ὑδενὶ τῶν προτέρων παραχωρήσειν αὖ, ψεύσματος ἕνεκα, ἢ θρασύτητος, ἢ φιλαργυρίας.

ἀλλὰ καὶ κολάκων δεῖ τὰ πρῶτα, καὶ ὑπορ- A
κεῖ πρωτεῖα, καὶ ἡ χρηστεία πρωτεῖται,
καὶ ἡ διαιμωτία παρομαρτεῖ· καὶ ὅλως πάν-
σοφον ὃ χρῆμα, καὶ πάνταχόθεν ἀκριβὲς, καὶ
ποικίλως συντελές· οἰμώξεται τοιγάρτοι σὺκ
εἰς μακρὰν χρηστὸς ὤν. τί τοῦτο; παπαῖ, χρό-
νιος ἡμῖν Θρασυκλῆς. ΘΡΑ. ὦ κατὰ ταὐτὰ,
ὦ Τίμων, τοῖς πολλοῖς τούτοις ἀφίγμαι, ὡσ-
περ οἱ τὸν πλοῦτόν σου τεθηπότες, ἀργυρείου,
καὶ χρυσίου, καὶ δείπνων πολυτελῶν ἐλπίδι
συνδεδραμήκασι, πολλῷ τινὶ κολακείαν
ὑποδεξόμενοι πρὸς ἄνδρα, οἷόν σε ἁπλοϊκὸν,
καὶ τῶν ὄντων κοινωνικόν· οἶδα γὰρ ὡς μάζα B
μοὶ ἐμοὶ δεῖπνον ἱκανὸν, ὄψον δὲ ἥδιστον, θύμον,
ἢ καρδαμον, ἢ εἴποτε τυφώσει, ὀλίγον τῶν
ἁλῶν· ποτὸν δὲ ἡ συνεχὴς ὁ δὲ τρίβων
οὗτος ἡ βύσσῳ πορφυρίδος ἀμείνων. ὃ χρυσίον
μοὶ γὰ, οὐδὲν τιμιώτερον τῶν ἐν τοῖς αἰγια-
λοῖς ψηφίδων μοι δοκεῖ. σοῦ δὲ αὐτοῦ χάριν
ἐκάλλω, ὡς μὴ ἀμαθείᾳ σε ὃ κάκιστον τῦ-
το καὶ ὑπερβολὴν κτῆμα ὁ πλοῦτος, ὁ
πολλοῖς πολλάκις αἴτιος αἰτίων συμφορῶν
γεγονὼς· εἰ γάρ μοι πείθοιο, μάλιστα
ὅλον εἰς τὸν θάλατταν ἐμβαλοῖς αὐτὸν, οὐδὲν C
ἀναγκαῖον ἀνδρὶ ἀγαθῷ ὄντα, καὶ τὸν φιλοσο-
φίας πλοῦτον ὁρᾶν δυναμένῳ. μὴ μέντοι ἐς
βάθος, ὦ γαῖε, ἀλλ' ὅσον ἐς βυθῶνας ἐπεμ-
βὰς ὀλίγον τοῦ τῆς κυματώδους γῆς, ἐμοῦ
ὁρῶντος μόνου. εἰ δὲ μὴ τοῦτο βούλει, σὺ δὲ ἄλ-
λον τρόπον ἀμείνω τάχος ἐκφόρησον αὐ-
τὸν ἐκ τῆς οἰκίας, κἂν μηδ' ὁβολὸν αὐτῷ αἴνῃς,
δραχμὰς ἅπασι τοῖς δεομένοις, ὃ μὲν, πέν-
τε δραχμὰς, ὃ δὲ, μνᾶν, ὃ δὲ, τάλαντον.
Εἰ δέ τις φιλόσοφος εἴη, δημοσίαν, ἢ τε-
μοσίαν φέρεσθαι δίκαιος, ἐμοὶ δὲ, καίτοι ὀκ D
ἐμαυτῦ χάριν αὐτῶ, ἀλλ' ὅπως μεταδῶ τῶν
ἑταίρων τοῖς δεομένοις, ἱκανὸν εἰ ταὐτὶ τινὶ
πήρᾳ ἐμπλήσας πολλοῖς, οὐδὲ ὅλοις
δύο μεδίμνοις χωροῦσαν Αἰγινητικοῖς. ὀλι-
γάρκη δὲ καὶ μέτριον χρὴ εἶναι τὸν φιλοσο-
φοῦντα, καὶ μηδὲν ὑπὲρ τινὰ πήραν φρονεῖν.
ΤΙ. ἐπαινῶ ταῦτά σου, ὦ Θρασύκλεις· πρὸ
γοῦν τῆς πήρας εἰ δοκεῖ, φέρε σοι τινὶ κεφα-
λὴν ἐμπλήσω κονδύλων, ὑπομετρήσας τῇ
δικέλλῃ. ΘΡ. ὦ δημοκρατία, καὶ νόμοι, παρ-
ρησία ὑπὸ τῶν καθαρσίων ἐν ἐλευθέρᾳ τῇ πόλει;

Quin & inter aſſentatores primas tenet: peierat promptiſſimè, antegit impoſtura, comitatur impudentia. In ſumma prorſus admirandū quoddam ſpectaculū eſt, omni ex parte exactum, varieq; abſolutū: proinde non eiulabit clariùs videlicet quùm ſit modeſtus. Quid hoc? papæ! tandem nobis Thraſycles? THR. Non hoc animo ad te venio, Timon, quo plerique iſti, qui nimirum opes admirati tuas, argenti, auri, opiparorum conuiuiorum adducti ſpe, concurrunt, multaq; aſſentatione deliniunt te, hominē videlicet ſimplicem, facileq; impartientē id quod adeſt. Siquidē haud ignoras offam mihi in cœnam ſat eſſe, tum obſoniū ſuauiſſimū cepe aut naſturcium, aut ſi quādo lubeat lautiùs epulari, puſillum ſalis. Porrò potum fons Athenis nouem ſaliens venis, ſuppeditat. Tum palliū hoc quauis purpura potius. Nam aurum nihilo magis apud me in pretio eſt, quā calculi qui ſunt in littoribus. Sed tua ipſius gratia huc me contuli, vt ne te ſubuerteret peſſima iſta atque inſidioſiſſima res, opulentia: quippe quæ multis ſæpenumero immedicabilium malorum extiterit cauſa. Etenim ſi me audies, potiſſimùm opes vniuerſas in mare præcipitabis, vtpote quibus nihil ſit opus, bono viro, quique philoſophiæ poſſit opes perſpicere. Ne tamen in altū ô bone, ſed fermè ad pubem vſque ingreſſus, paulò vltra ſolum fluctibus opertum, me quidem vno ſpectante. Quòd ſi hoc non vis, tute igitur eas potiore via ex ædibus eiicito, ac ne obolum quidem tibi facias reliquum, videlicet largiens iis quicunque opus habent, huic quinque drachmas, illi minam, alij talentum. Porrò, ſi qui erit philoſophus, hunc æquum eſt duplam aut triplam ferre portionem: quanquam hoc quidem mihi non mea ipſius gratia poſtulo, ſed quò amicis, ſi qui egebunt, donem: ſat eſt ſi modò peram hanc largitione tua expleueris, ne duos quidem modios Æginetices capientem. Nam paucis contentum modeſtúmque conuenit eſſe eum qui philoſophatur, neque quicquam vltra peram cogitare. TIM. Equidem iſta quæ dicis, probo, Thraſycles: Ergo, ſi videtur, priuſquam peram expleam, age tibi caput opplebo tuberibus, poſteaquam ligone ſum menſus. THRA. O libertas, ô leges, pulſamur ab impuriſſimo libera in ciuitate?

TIM. Quid ſtomacharis ô bone Thraſycles? num te defraudaui? Atqui adiiciam vltra menſuram chœnices quatuor. Sed quid hoc negotij? Complures ſimul aduenium, Blepſias ille, & Laches, & Gniphon: breuiter, agmen eorum qui vapulabunt. Itaque quin ego in rupem hãc conſcendo, ac ligonem quidem iamdudum fatigatum, pauliſper interquieſcere ſino: at ipſe plurimis congeſtis ſaxis, procul eos lapidum grandine peto? BLEP. Ne iace Timon. abimus enim. TIM. At vos quidem nec citra ſanguinem, nec abſque vulneribus.

ΤΙ. τί ἀγανακτεῖς, ὦ γαθὲ Θρασύκλεις; μῶν σε ἐξηπάτηκά σε; ἢ μὴν ἐπιβαλῶ χοίνικας ἐπ' ἐκεῖναις τέτταρας. ἀλλὰ τί τοῦτο; πολλοὶ ξυνέρχονται, Βλεψίας ὁ κωφός, καὶ Λάχης, καὶ Γνίφων, καὶ ὅλως, ὁ στράτευμα τῶν οἰμωξομένων. ὥστε τί οὐκ ἤδη πρὸ τῆς ἐκείνων ἀφικνοῦμαι, πρὸ μὲν ἐμοῦ λίθους ὀλίγους ἀφαιρῶ πάλαι πεπονηκυῖα, αὐτὸς δὲ ὅτι πλείστοις λίθοις ξυμφορήσας, ὅπως βαλῶ πόρρωθεν αὐτούς; ΒΛ. μὴ βάλλε, ὦ Τίμων· ἄπιμεν γάρ. ΤΙ. ἀλλ' οὐκ αἱματηρὰ γε ὑμεῖς, οὐδὲ ἄνευ τραυμάτων.

ΑΛΚΥΩΝ, Η ΠΕΡΙ ΜΕΤΑΜΟΡΦΩΣΕΩΣ.

ALCYON, SIVE DE TRANSFORMATIONE.

AVGVSTINO DATHO SENENSI interprete.

ARGVMENTVM.

In hoc dialogo de poteſtate diuina diſputat Socrates, quòd ſcilicet Deo poſſibilia ſunt omnia, & quòd nos illius operum atque effectuum cauſas intellectu ac ratione conſequi non poſſumus. Eſſe enim nos, quod ad collationem Dei & rerum æternarum attinet, pueros, ac veluti cæcos. Quòd autẽ Deus multa facilè efficiat quæ nobis impoſsibilia videntur, probat primùm à ſignò ſiue exemplo tẽpeſtatũ, quæ illius prouidentia ſeu adminiſtratione ex maximis & turbulentiſsimis ſubitò in ſummam tranquillitatem & ſerenitatem conuertuntur. Item ab incremento & collatione ætatum hominis, cùm æquè mirum ſit ex puero imbecilli ac paruo virum tantum & tam fortem fieri. Poſtremò ab effectis & vi naturæ, quæ cùm Deo lõgè inferior ſit, tamen ea quæ nobis, ratione ſcilicet ac ſenſu omnia metientibus, impoſsibilia videri poterant, operatur. Occaſio dialogi ſumitur à cantu & obiectu Alcedinis: diſputationis autem, à fabula quæ de transformatione illius narratur.

QVÆ vox inſonuit nobis ô Socrates procul à littoribus & promontorio illo? quàm iucunda auditu! quídnam eſt inquã vocale hoc animal? Nam muta quidem ſunt quæ in aquis degunt. SO. Maritima quædam ales ô Chærephon, cui Alcyon nomen eſt, luctuoſa admodum, & perquam flebilis: de qua vetus iampridem hominibus fabula proditur. Etenim ferunt hanc aliquando mulierem Æoli Græci filiam, quem à puella virum acceperat, ſtudij atq; amoris gratia lugere mortuum, Trachinium Ceyca Luciferi Aſtri pulchri atq; honeſti patris pulchrum quoq; atq; honeſtum filium. Mox verò diuino quodam numine pennis circumfuſam, volucris inſtar maria circumdare, atque illum perquirere.

ΤΙΣ ἡ φωνὴ προσέβαλεν ἡμῖν, ὦ Σώκρατες, πόρρωθεν ἀπὸ τῶν αἰγιαλῶν καὶ τῆς ἀκτῆς ἐκείνης; ὡς ἡδεῖα τοῖς ἀκροωμένοις. τί ποτ' ἄρ' ἐστὶ τὸ φθεγγόμενον ζῷον; ἄφωνα γὰρ δὴ τὰ γε καθ' ὕδατος διαιτώμενα. ΣΩ. θαλαττία τις, ὦ Χαιρεφῶν, ὄρνις Ἀλκυὼν ὀνομαζομένη, πολύθρηνος καὶ πολύδακρυς· περὶ ἧς δὴ παλαιὸς ἀνθρώποις μεμύθευται λόγος· φασὶ γυναικά ποτε θυγατέρα Αἰόλου τοῦ Ἕλληνος θυγατέρα, κουρείδιον ἄνδρα τοῦ ἑαυτῆς τεθνεῶτα, θρηνῆσαι πόθῳ φιλίας, Κήυκα τοῦ Τραχίνιον, τοῦ Ἑωσφόρου τοῦ Ἀστέρος, καλόν τε παῖδα καλὸν ἰδεῖν. εἶτα δὴ περωθεῖσάν πῃ δαιμονίαν βούλησιν, εἰς ὄρνιθος ἦθος πτερωθεῖσαν τὰ πελάγη, ζητοῦσαν ἀκοῦσαι·

ὅπῃ πλαζομένη γῆν ἐπὶ πᾶσαν, οὐχ οἵα τ' ἦν εὑρεῖν. ΧΑΙΡ. Ἀλκυὼν τοῦτ' ἔστιν ὃ σὺ φῂς; ἢ πώποτε ἐπῆλθεν ἠκηκόειν τῆς φωνῆς, ἀλλά μοι ξένη τις ταῦτ' ὄντι προσέπεσε. μόνη γοῦν ὡς ἀληθῶς τὸν ἦχον ἀφίησι δεινὸν ζῷον· πλείονα δέ τι καὶ δηλοῖ, ὦ Σώκρατες; ΣΩΚ. ἴσως μέγα· μεγάλων μοίρᾳ τινὶ θεῶν φιλανδρίαν εἴληφε παρὰ θεῶν πρέπον. δηλοῖ γὰρ τῇ τούτου νεοττείᾳ καὶ ταῖς Ἀλκυονίδαις προσαγορευομέναις ἡμέραις, ὁ κόσμος ἅπας, χεῖμωνα μέσον διαφερούσας ταῖς εὐδίαις, ὧν δὴ καὶ ἡ τήμερον πρώτος μᾶλλον. οὐχ ὁρᾷς ὡς ἀήθρια μὲν τὰ ἄνωθεν, ἀκύμαντον δὲ, καὶ γαλήνιον ἅπαν ὁ πέλαγος ὅμοιον ὡς εἰπεῖν κατόπτρῳ; ΧΑΙΡ. λέγεις ὀρθῶς. φαίνεται γὰρ Ἀλκυονὶς ἡ τήμερον ὥσπερ ἀρχὴν ἡμέρα, καὶ χθὲς δὲ τοιαύτη τις ἦν. ἀλλὰ πρὸς θεῶν, τῷ ποτε χρὴ πειθομένῳ τοῖς ἐξ ἀρχῆς, ὦ Σώκρατες, ὡς ἐξ ὀρνίθων γυναῖκές ποτε ἐγένοντο, ἢ ὄρνιθες ἐκ γυναικῶν; πρωτὸς γὰρ μᾶλλον ἀδυνάτου φαίνεται πρᾶξαι τὸ τοιοῦτον. ΣΩΚ. ὦ φίλε Χαιρεφῶν, ἐοίκαμεν ἡμεῖς τοῖς δυνατοῖς τε καὶ ἀδυνάτων ἀμβλυωποί τινες εἶναι κριταὶ πρωτέλεις. δοκιμάζομεν γὰρ δὴ τῇ δυνάμει αὐτῶν ἀπείρως ἔχοντες, καὶ ἄπιστον, καὶ ἀόρατον· πολλὰ οὕτω φαίνεται ἡμῖν καὶ τῶν δυπόρων ἄπορα, καὶ τῶν ἐφικτῶν ἀνέφικτα· συχνὰ μὲν καὶ δι' ἀπειρίαν, συχνὰ δὲ καὶ διὰ νηπιότητα φρενῶν. τῷ ὄντι γὰρ νήπιος ἔοικεν εἶναι πᾶς ἄνθρωπος, καὶ ὁ πάνυ γέρων, ἐπείπερ μικρὸς πάνυ καὶ νεογιλὸς ὁ τοῦ βίου χρόνος πρὸς τὸν πάντα αἰῶνα. τί δ' ἄν, ὦ γαθέ, οἱ ἀγνοοῦντες τὰς τῶν θεῶν καὶ δαιμονίων δυνάμεις, ἔχοιεν ἄν εἰπεῖν; πότερον δυνατὸν ἢ ἀδύνατόν τι τῶν τοιούτων; ἐώρακας, Χαιρεφῶν, τεῖχος ἡμέραν ὅσος ἴσως ὁ χιών; καὶ συνυπῆντί γέ που δέος ἐπελθόν, ἐκ τῆς ἀστραπῆς ἐκείνης καὶ βροντῆς, αὐέσμων τε ἐξαίσια μεγέθη. ἐπῆλθεν ἄν τις τῷ οἰκευμένῳ ἅπασιν ἐκ δὴ συμπεσεῖσθαι. μὴ μικρόν γ' ἂν θαυμασή τις κατάστασις οὕτω μένουσα, καὶ διέμεινεν αὐτή γε ἕως τοῦ νῦν· πότερον οὖν οἷς μεῖζόν τι καὶ ἐργωδέστερον εἶναι,

A Cæterùm terram omnem peragrans, inuenire haudquaquam potuit. CHÆR. Nunquidnam Alcyon eſt quod ais? Neq; ego vnquã antè hãc vocem audieram: at mihi quidem externa quępiam contigit. Lugubrẽ ſcilicet perquã verè vocẽ profundit animal. Cuiuſmodi quæſo & hoc eſt ô Socrates? SOC. Nõ magnum, Chærephon: at magnum ob cõiugalem pietatem à diis accepit honorem. Siquidem in nidulatione iſtarum auium & Alcyonum quas appellant, dies mundus agit per mediam quoq; hyemem tranquillitatis differentis, è quibus eſt & hodierna præsẽs nunc in primis. Nónne cernis ſumma ac

B ſuperiora maris, quàm ſereniſſima? Pacatum autem ac trãquillum omne pelagus, ſimile denique (vt ita dixerim) ſpeculi? CHÆ. Rectè dicis: videtur namque hodierna Alcyonis dies: ſed & heſterna quoque talis quæpiam fuit. Sed per deos quæſo, nũquid opus eſt iis fidem adhibere, quæ initio habita ſunt, ô Socrates, vt vel ex auibus mulieres aliquando effectæ ſint, vel ex mulieribus aues? Nullo enim pacto tale quippiam videtur fieri poſſe. So c. O amice Chærephon, videmur nos quidẽ & eorum quæ fieri poſſunt, & eo-

C rum quoque quæ effici nequeant, tardi atque obtuſiores quidam eſſe iudices. Nã iudicamus nos planè pro humanæ facultatis viribus, quæ & rerum ignara ac rudis eſt, & difficilè adducitur vt credat, ſed & nequaquã perſpicaciter intuetur. Itaque compluria nobis & dè iis quæ facilia ſunt, difficilia: & quæ conſequi poſſunt, impoſſibilia ſæpe videntur. Atque id quidem nõnunquam per imperitiam, ſæpenumero verò ob quandam mentiũ ipſarum infantiam. Omnis namq; homo infans vtique videtur eſſe, vel vltima ſenectute prouectus: quãdoquidem puſillum

D admodum, ac nouellum eſt vitæ tempus ad vniuerſum æuũ. Quid eſt igitur ô bone vir, quòd ex eiuſmodi rebus, poſſibiles ne, an impoſſibiles ſint, dicere quippiam poſſint ij quos deorum ac dæmoniorum latent poteſtates, quibúſve totius naturæ vis incognita eſt? Meminiſti ô Cherephõ quãta nudiuſtertius tẽpeſtas extiterit? Nã vel cogitantem quidem tum fulgura illa ac tonitrua, tũ ventorũ incredibiles atq; immenſas magnitudines, cogitantem inquã pauor ineeſſit. vereretur forſitã quiſpiam vniuerſam iamiam ruituram mundi fabricam. Porrò verò admirabilis quædam tranquillitatis conſtitutio exorta eſt, quæ ipſa & haetenus perdurauit. Vtrum igitur maius ac difficilius arbitraris eſſe,

eámne ſerenitatem ex illo vehementiſ- A
ſimo turbine ac perturbatione traduce-
re transferréque in tranquillitatem per
mundum omnem, an potiùs mulieris for-
mam transfiguratam in auis cuiuſpiam
ſpeciem conuertere? Etenim & pueri no-
ſtri quoque huiuſmodi aliquid fingere
ac formare ſciẽtes, limum cerámve cùm
ceperint, facillimè ex eadem maſſa va-
rias multiplicéſque transfigurant forma-
rum naturas. Diuino autem numini, qui-
cum ne minima quidem ex parte noſtræ
facultates conferri debent, perfacilia ac
prona hæc ſunt omnia. Tum mundum
omnem quanto teipſo maiorem putas eſ-
ſe? Dicásne tu? C H Æ. Quis hominum B
ô Socrates huiuſmodi quicquam vel co-
gitatione complecti, vel oratione conſe-
qui valeat? Neque enim id dicendo quiſ-
quam aſſequatur. S O. Itaque iam cer-
nimus, homines, ſi fortè inuicẽ cõferan-
tur, permultum differre inter ſeſe, præſta-
réq; alterum alteri tum viribus, tum etiã
imbecillitatibus. Etenim matura homi-
num ætas collata ad pueros penitus in-
fantes, quinque puta decémve dies na-
tos, quàm magnum quęſo, quámq; admi-
rabile diſcrimen habet & infirmitatis, &
roboris, cùm in omnibus ferè vitæ actio-
nibus, atque artium ſtudiis, tum in iis C
quoque omnibus quæcunq; aut corpore
adminiſtrantur, aut animo geruntur?
Hæc namque (id quod paulo antè dixi)
tenerioribus pueris ne in mentem quidẽ
videntur venire poſſe. Ac roboris qui-
dem magnitudo eius qui perfecta ætate
ſit, quantam, quámve immenſam atque
inæſtimabilem præ illis præſtantiam ha-
bet? Myriadas enim talium vir vnus per-
multas manu complectatur, & quidem
facilè. Ætas namq; ab ipſo initio impe-
rita prorſus rerum omnium, & quæ moli-
ri nihil poſſit, hominibus natura contin-
git. Cũ igitur homo homini (vt videtur) D
tantùm interſit: quid cenſebimus vniuer-
ſum videri cœlum præ noſtris facultati-
bus, iis qui talia hæc cognitione aſſequã-
tur? Credibile itaque fortaſſis pleriſque
videbitur, cuiuſmodi habet mundi ma-
gnitudo præſtantiam ad Socratis & Chę-
rephontis formam: eiuſmodi & ipſum
poteſtate, & prudentia, ac denique co-
gnitione ſimiliter eam quæ in nobis in-
eſt antecellere facultatem. Proinde mul-
ta & tibi, & mihi, ſed & aliis qui per-
inde ac nos ſunt, impoſſibilia videntur,
ex iis quæ aliis forſitan perfacilia ſunt:

τοιαύτην αἰθρίαν ἐξ ἐκείνης τῆς αὐτοσχεδίου
λαίλαπος καὶ ταραχῆς μεταθῆναι, καὶ εἰς γα-
λήνην ἀναγαγεῖν τὸν ἅπαντα κόσμον, ἢ γυ-
ναικὸς εἶδος μεταπλάσαι εἰς ὄρνιθός τινος
ποίησιν; ὃ μὲν γὰρ τοιοῦτο, καὶ τὰ παιδάρια
τὰ παρ' ἡμῖν, τὰ πλάττειν ὀπισάμενα πηλόν,
ἢ κηρόν, ὅταν λάβῃ, ῥᾳδίως ἐκ τοῦ αὐτοῦ πολ-
λάκις ὄγκου, μεταχηματίζει πολλὰς ἰδεῶν φύ-
σεις. τῷ δαιμονίῳ δὴ μεγάλῳ καὶ συμβλη-
τῷ καὶ ταχυτῆτι ἔχοντι πρὸς τὰς ἡμετέρας
δυνάμεις, οὐχ ἥκιστα τυχὸν ἅπαντα τὰ τοιαῦτα,
καὶ λίαν. ἐπεὶ τὸν ὅλον οὐρανὸν πόσῳ τινὶ σαυτὸν
δοκεῖς εἶναι μείζω, φράσαις ἄν; ΧΑΙΡ. πῶς
γὰρ ἄνθρωπον, ὦ Σώκρατες, νοῆσαι δυνατὸν
ἢ ὀνομάσαι τι τῶν τοιούτων; οὐδὲ γὰρ εἰ-
πεῖν ἔφικτόν. ΣΩΚ. οὕτω δὴ θεωρῶμεν
ἄνθρωπον πρὸς ἀλλήλους συμβαλλόμενον
μεγάλας τινὰς ὑπεροχὰς ἐν ταῖς δυνάμεσι
καὶ ἀδυναμίαις ὑπαρχούσας. ἡ γὰρ τῶν ἀν-
δρῶν ἡλικία, πρὸς τὰ νήπια πάντελῶς βρέ-
φη, τὰ πεμπταῖα ἐκ γλυκέος, ἢ δεκαταῖα,
θαυμαστὸν ὅσον ἔχει τὸ διαφορὰν δυνά-
μεώς τε, καὶ ἀδυναμίας, ἐν πάσαις σχεδὸν ταῖς
κατὰ τὸν βίον πράξεσι, καὶ ὅσα δὴ τῶν τεχνῶν
τούτων ὕπο πολυμηχάνων, καὶ ὅσα τοῦ σώ-
ματος καὶ τῆς ψυχῆς ἐργάζονται. ταῦτα γὰρ τοῖς
νέοις ὡς δὴ εἶπον παιδίοις, ὅλῃ εἰς νοῦν ἐλθεῖν
δυνατὰ φαίνεται· καὶ τῆς ἰσχύος δὲ τῆς ἐνὸς ἀν-
δρὸς τελείου τὸ μέγεθος, ἀμέτρητον ὅσον ἔχει
τὸ ὑπεροχὴν πρὸς σκῆνα. μυριάδας γὰρ
τῶν τοιούτων εἷς ἀνὴρ πολὺ πολλὰς χειρώ-
σαιτ' ἂν ῥᾳδίως· ἡ γὰρ ἡλικία πάντελῶς,
ἄπορος δήπου πάντων, καὶ ἀμήχανος ἐξαρ-
χῆς παντὸς κωλυτὴ τοῖς ἀνθρώποις καὶ φύ-
σιν. ὁπηνίκα οὖν ἄνθρωπος ὡς ἔοικεν ἀνθρώ-
που τοσοῦτῳ διαφέρει, τί νομίσομεν τὸν σύμ-
παντα οὐρανὸν πρὸς τὰς ἡμετέρας δυνά-
μεις φαυλῶσαι ἂν, τοῖς τὰ τοιαῦτα θεωρῆν ἐφι-
κνουμένοις; πιθανὸν οὖν ἴσως δόξει πολλοῖς,
ὅσην ἔχει τὸ μέγεθος τοῦ κόσμου τὴν ὑπεροχὴν
πρὸς τὸ Σωκρατικὸν καὶ Χαιρεφῶντος εἶδος,
τηλικοῦτον καὶ τὴν δυναμιν αὐτοῦ, καὶ τὴν
φρόνησιν, καὶ διάνοιαν, ἀπάλλαγὴν διαφορᾶς τῆς
πρὸς ἡμᾶς διαθέσεως. σοὶ μὲν οὖν καὶ ἐμοὶ
καὶ ἄλλοις πολλοῖς τοιούτοις οὖσι, πολλ'
ἂν ἀδύνατα τῶν ἑτέροις πολὺ ῥᾳδίων.

ἐπεὶ καὶ αὐλῆσαι τοῖς αὐλοῖς, καὶ ἀναγνῶσαι, ἢ γράψαι τοῖς ἀγραμμάτοις γραμματικὴν ἔργον, ἀδυνατώτερόν ἐστι τέως, ἕως ἂν ὦσιν ἀνεπιστήμονες τῆ ποιῆσαι γυναῖκας ἐξ ὀρνίθων, ἢ ὄρνιθας ἐκ γυναικῶν. ἡ δὲ φύσις ἐπὶ τὸ εἰκαιότατον ἤδη καὶ ἄμορφον ἄπουν, καὶ ἄπτερον, πόδας ἐπιποδίσασα, καὶ πτερώσασα, ποικιλίᾳ τε φαιδρύνασα πολλῇ καὶ καλῇ καὶ πανταδαπῇ χρωμάτων, μέλιτταν σοφὴν ἀπέδειξε θείου μέλιτος ἐργάτιν. ἔκτε ὠῶν ἀφώνων, καὶ ἀψύχων, πολλὰ γένη πλάττῃ πτηνῶν τε, καὶ πεζῶν, καὶ ἀνύδρων ζώων, ὡς λόγος, τέχναις τισὶν ἱεραῖς ἀθέρος μεγάλου προσχρωμένη. ταῖς οὖν ἀθανάτων δυνάμεις μεγάλας οὔσας, ἡμᾶς καὶ σμικροὺς πρωτέλως ὄντας, καὶ ὅτε τὰ μεγάλα δυνάμενοι καθορᾶν, οὔτ' οὖν τὰ σμικρὰ, τὰ πλείω δ' ἀπορροιῶντες, καὶ τῶν περὶ ἡμᾶς συμβαινόντων παθῶν, οὐκ ἂν ἔγωιμι εἰπεῖν βεβαίως ὅτ' Ἀλκυόνων πέρι, ὅτ' Ἀηδόνων· κλέος δὲ μύθων, οἷ πρέσβυσμι πατέρες, τοιοῦτο καὶ παισὶν ἐμοῖς, ὦ ὄρνι θρηνέτα μελῳδέ, πρόσδοσμι τῶν σῶν ὕμνων πέρι· καί σε τὸν θύστεκνον καὶ φίλανδρον ἔρωτα πολλάκις ὑμνήσω, γυναιξί τ' ἐμαῖς, Ξανθίππῃ τε καὶ Μυρτοῖ λέγων πάτ' ἄλλα, πρὸς δὲ, καὶ τιμῆς οἵας ἔτυχες πρὸς θεῶν. ἀρά γε καὶ σὺ ποιήσεις τι τοιοῦτον, ὦ Χαιρεφῶν; ΧΑΙΡ. πρέπει γοῦν, ὦ Σώκρατες, καὶ τὰ νῦν σοῦ ῥηθέντα, διπλασίαν ἔχειν τὴν πρόκλησιν πρὸς γυναῖκάς τε καὶ ἀνδρῶν ὁμιλίαν. ΣΩΚ. ὁκοῦν ἀσπασάμενοι τὴν Ἀλκυόνα, πρὸς ἄστυ ἤδη πρὸς ἀγυιὰς ἐκ τοῦ Φαληρικοῦ. ΧΑΙΡ. πάνυ μὲν οὖν ποιῶμεν οὕτως.

A quandoquidem & tibia vti iis qui tibicines non fuerint, & legere ac scribere Grammaticæ artis ignaris, impossibilius est, vt qui illa ignorant, quàm aut mulieres constituere ex auibus, aut ex mulieribus aues. Ac natura quidem cùm informe fermè animal compararet, & pedum & manuum & pennarum expers: pedes subiiciens, atque adhibens pennas, sed & varietate quadam multiplicium variorúmque colorum exornans, apem effinxit, sapientem diuini mellis effectricem. Quinetiam ex mutis ouis atque inanimis compluria genera constituit animalium tum volucrium atque terrestrium, tum etiam aquatilium, ętheris magni (vt nonnulli tradunt) sacris vtēs artibus. Quamobrem immortaliū potestates (quæ profectò quàm maximæ sunt) mortales nos, ac pusilli, & qui nec magna, nec etiam parua percipere valeamus, pleraque etiā addubitemus eorum quæ circa nosipsos versantur: haud firmum quicquam vel de Alcyonibus, vel de philomelis tradere possimus. Cæterùm gloriam fabularū, qualis à patribus prodita est, talē & pueris meis ô ales quęstuum ac luctuum (debeo enim) præbuero de tuis laudibus. Tuum verò pium ac studiosum viri amorem concinā crebrò vxoribus meis Xanthippæ, ac Myrto, referens cùm alia multa, tum in primis quem à diis honorem consecuta es. Tu quoque ô Chærephon huiusmodi aliquid feceris. CHÆR. Decet igitur planè ô Socrates, & quæ abs te dicta sunt, duplicem vt habeant persuasionem, ad mulierum inquā consuetudinem, ac virorum. SO. Iam igitur Alcyoni salutatione facta, regredi ad vrbem ex Phalerico tempus. CHÆ. Sanè quidem: igitur sic faciamus.

ΠΡΟΜΗΘΕΥΣ, Η ΚΑΥΚΑΣΟΣ.

PROMETHEVS, SIVE CAVCASVS.

OTTOMARO LVSCINIO interprete.

ARGVMENTVM.

Videtur hoc dialogo Lucianus, id quod & in sequentibus facit, Deorum gentilium vanitatem, & ineptam de illis persuasionem hominum reprehendere atque irridere voluisse. Occasionē autem sumpsit ex fabula Promethei, quem poëtæ fingunt, eo quòd Iouem ex distributione carnium decepisset, deinde & homines formasset, postremò autem è cælo ignem surreptum terris intulisset: à Ioue

Caucaſo alligatum, aquilámque immiſſam, quæ hepar illius carpendo attereret. Fingit itaque hic, interea dum rupibus affigitur, cauſam dicere, & apud Mercurium & Vulcanum ſe de criminibus obiectis purgare. Primùm de diſtributione carnium, per extenuationem, dicendo iocum fuiſſe conuiualem, non fraudem; neque tantum ſupplicium mereri: ex aduerſo priora ſua merita referendo. Secundo loco, de plaſtice, vbi bifariàm reſpondet, & ſuper eo, an homines in vniuerſum finxiſſe, Diis damnoſum fuerit: & ſuper modo & forma, oſtendens non modò nihil incommodi fictionem hominis attuliſſe Diis, verumetiam vtilem & propè neceſſariam fuiſſe. Deinde & hac forma, ita vt Deos referrent facie, & rationis participes eſſent, neceſſe fuiſſe creari. Vltimò, de furto ignis reſpondet, neque cœleſti igni quicquam ademptum eſſe, & ad officium Deorum pertinere, vt homines iuuent: præſertim cùm ea re ipſi neque opus habeant, neque vtantur, homines autem ſacrificando indigeãt, & ad ipſorum Deorum miniſterium adhibeant. Occaſio apologiæ ſumitur ex eo, quòd cùm Prometheus ſui miſereri Mercurium iuberet, ille contrà meritò eum pati hæc dixerat.

MERCVRIVS.

EN tibi Caucaſum ô Vulcane, cui miſer hic Titan affigendus eſt. Itaque circũſpiciamus ſicubi locus pateat in præcipiti, nudatus niue, cui firmiùs infigantur vincula, & vnde ſuſpenſus ipſe magis promineat, & fiat conſpicuus. VVLCANVS. Circunſpectãdum profectò Mercuri nobis eſt, ne humili loco ac prope terram affixus, plaſmatis ſui (nempe hominum) experiatur auxilia: aut rurſus in ſublimi propendens, iis qui in montis radice verſantur, minimè appareat. Quamobrem, niſi aliter tibi viſum fuerit, hîc in montis medio ſupra conuallẽ, paſſis hinc atque illinc è regione manibus, cruci affigatur. MERC. Rectè dicis. prærupta enim hîc vndique ſunt ſaxa, & nemini acceſſa, quippe propendentia parumper in præceps, tanta proinde anguſtia, vt nullum penitus recipiant veſtigium, quum vix ſummis hîc inſiſtas pedibus: denique quammaximè opportuna in quibus furca fiat. Ne igitur cuncteris Promethee, ſed aſcende, & præbe te monti affigendum. PROM. At vos ſaltẽ ô Mercuri & Vulcane, miſereſcite mei, qui citra vllã prorſus noxã, calamitatem iſtã incidi. MER. Miſereſcite, ais Promethee? Tanquam parum ſit tibi Caucaſo alligari, niſi nos quoq; ambos Iupiter eidem pœnæ mox deſtinet, veluti mandato ſuo immorigeros? Sed tu porrige dextram. Vulcane tu reclude, & affige malleo potenter immiſſo. Præbe læuam, quò & illa rite implicetur. Bene actum. iam nunc deuolatura tibi aquila iecur depaſcet, ne quippiam tibi vnquã deſit præmij pro opere illo tuo tum pulchro, tum ingenioſo. PROM. O Saturne, ô Iapete, & tu Tellus parens, infelix ego quibus afficior pœnis, qui neque facinus vnquam graue admiſerim!

A Μὲν Καύκασος, ὦ Ἥφαιστε, σοί, ᾧ τὸν ἄθλιον Τιτᾶνα δεῖ προσηλῶσθαι πετρινῇ προσβολῇ. περισκοπῶμεν δὲ ἤδη χρημνόν τινα ὑπτιόδουν, εἴ που τὸ χιόνος γυμνός ἐστιν, ὡς βεβαιότερον καταπατεῖν τὰ δεσμά, καὶ σοὶ ἅπασι προφανὴς εἴη χρεμάμενος. ΗΦ. περισκοπῶμεν, ὦ Ἑρμῆ. ὅτε γὰρ ταπεινὸν ἐς πρόσγειον ἐσταυρῶσθαι χρή, ὡς μὴ ἐπαμύνῃ αὐτῷ τὰ πλάσματα αὐτοῦ οἱ ἄνθρωποι, ὅτε μὴν κατὰ τὸ ἄκρον, ἀφανὴς γὰρ ἂν εἴη τοῖς κάτω. ἀλλ' εἰ δοκεῖ, κατὰ μέσον σοι B τῶνδά που ὑπὲρ τὸ φάραγγος ἀνεσταυρώσθω, ἐκπεπταμὲς τὼ χεῖρε ἀπὸ τοὐντεῦθεν πρὸς τὸ ἐναντίον. ΕΡ. οὐ λέγῃς, ἀπότομοί τε γὰρ αἱ πέτραι, κἀπρόσβατοι, πανταχόθεν πρέμα ὀπτιναυχίαι· κἀν ᾧ ποδὶ στενὴν ταύτην ὁ χρημνὸς ἔχει τὴν ὑπόβασιν, ὡς ἀκροποδιτί πῃ μόλις ἑστάναι· κἄλως ὑπαιθριώτατος ὁ σταθεὶς αὖ γλίοιτο. μὴ μέλλε ἔτι, ὦ Προμηθεῦ, ἀλλὰ ἀνάβαινε, κἀπάρεχε σαυτὸν καταπαγησόμενον τῷ ὄρει. ΠΡ. ἀλλ' ὑμεῖς γοῦν, ὦ Ἥφαιστε, κἀνταῦθα Ἑρμῆ, κατοικτείρατέ με τῶνδε τῆς ἀξίας δυστυχοῦντα. ΕΡ. τοῦτ' ἔφης, ὦ Προμηθεῦ, ὃ κατελεήσαιε, αὐτὴ τῆς δωδεκαλοπιαθίου αὐτίκα μάλα τῶνδε κυήσεως τῆς ὑπερπάγματος; ἢ οὐχ ἱκανῶς εἶναί σοι δοκεῖ ὁ Καύκασος, κἀλλοῦ δὴ χωρῆσαι δύο ὄρος παλαιὸν ὄθεν; ἀλλ' ὄρεγε τὴν δεξιάν, σύ γ', ὦ Ἥφαιστε, καλάχλαε, κἀπροσπάλαι, κἀτὴν σφύραν ἐῤῥωμένως καταφέρε. δὸς κἀτέραν. κατειλήφθω εὖ μάλα κἀυτὴ δι' ἔχῃ. καταπήσει γὰρ ἤδη κἀ ὁ ἀετὸς ἀποκερῶν ὃ ἥπαρ, ὡς πολύπαις ἔχοις αὐτὴ τῆς καλῆς σὺ μηχανῆς πλαστικῆς. ΠΡ. ὦ Κρόνε, κἀ Ἰαπετέ, κἀ σὺ Γῆ μῆτερ, οἷα πέπονθα ὁ κακοδαίμων, ὃς δὴν οὐδὲν εἰργασμέ-

νος; ΕΡ. Οὐδὲν δεινὸν εἰργάσω, ὦ Προμηθεῦ, ὃς πρῶτα μὲν τὴν νομὴν τῶν κρεῶν ἐξηφάνισας, οὕτως ἄδικον ἐποίησω, καὶ ἀπατηλόν, ὡς αὐτῷ μὲν τὰ κάλλιστα ὑποθεμένῳ, τὸν Δία δὲ παραλογίσασθαι ὀστᾶ καλύψαντα δολερᾷ δημῷ; μεμνημαι Ησιόδου, ἢ Δί', οὕτως εἰπόντος. ἔπειτα δὲ τοὺς ἀνθρώπους ἀνέπλασας, πανουργότατα ζῷα, καὶ μάλιστά γε τὰς γυναῖκας, ὅτι πᾶσι δὲ τὸ πυρ τιμιώτατον κτῆμα τῶν θεῶν ὃ πῦρ κλέψας, καὶ τοῦτο ἔδωκας τοῖς ἀνθρώποις. τοσαῦτα δεινὰ εἰργασμένος, φῂς μηδὲν ἀδικήσας δεδέσθαι. ΠΡΟ. ἔοικας, ὦ Ερμῆ, τῷ σὺ καὶ τὴν ποιητὴν αἰσχίστην αἰτιᾶσθαι· ὃς τὰ τοιαῦτα περὶ ἐμοῦ ἐφ' οἷς ἔγωγε τῆς ἐν Πρυτανείῳ σιτήσεως, εἰ τὰ δίκαια ἐλέγετο, ἐπιμισάμην ἂν ἐμαυτόν. Εἰ γοῦν σχολή σοι, ἴδιος ἂν σοι καὶ διαλογισαίμην περὶ τῶν ἐγκλημάτων, ὡς δείξαιμι ἄδικα ἐγκωμιάζοντα ἐμοῦ τὸν Δία· σὺ δέ, φαυλότερος γὰρ εἶ, καὶ δικανικὸς, ἀπολόγησαι πρὸς αὐτόν, ὡς δικαίαν τὴν ψῆφον ἔθετο, μὴ ἐξαπατῶσθαί με πλησίον τῶν Καυκασίων τούτων πυλῶν, ὅτι τῷ Καυκάσου, οἰκτιστον θέαμα πᾶσι Σκύθαις. ΕΡ. ἐκὼν μὲν, ὦ Προμηθεῦ, τὴν ἔφεσιν ἀγανῆ, καὶ ἐς σὲ δέον, ὅμως δ' οὖν λέγε· καὶ γὰρ ἄλλως περιμενῶ ἀναγκαῖον, ἔστ' ἂν ὁ ἀετὸς καταφθῇ ὑπομελησόμενός σου τὸ ἧπαρ· τὴν δὲ ταύτην σχολὴν καλῶς ἂν εἴη ἔχον, εἰς ἀκρόασιν καταχρήσασθαι σοφιστικῷ, οἷος εἶ σὺ περιῤῥητότατος ἐν τοῖς λόγοις. ΠΡΟ. πρέσβεις οὖν, ὦ Ερμῆ, λέγε, καὶ ὅπως μου ὡς δεινότατα κατηγορήσῃς, μηδὲ καθυφῇς τι τῶν δικαίων τῷ παιδί· σὲ δὲ, ὦ Ηφαιστε, δικαστὴν ποιοῦμαι ἔγωγε. ΗΦ. μὰ Δί', ἀλλὰ κατηγορῶ αὐτὶ δικαίου ἴσθι με ἔξων· ὃς ὃ πῦρ ὑφελόμενος, ψυχρὰν μοι τὴν καμίνον ἀπολέλοιπας. ΠΡ. ὁκνῶ διελθεῖν τὴν κατηγορίαν, σὺ μὲν γὰρ τῆς κλοπῆς ἤδη σύνῃρε· ὁ Ερμῆς δὲ καὶ τὴν ἀνθρωποποιίαν

A MERC. Nullum facinus, ais Promethee? qui primò quidem distribuendarum carnium obiens munus, mirum quàm vafrè egeris atque improbè. opimam enim partem tibi subducens, Ioui ossibus candido adipe velatis imposuisti. Hesiodi ipsius mihi iam in mentem venit, qui mehercle de hac re verba facit. Deinde & homines effinxisti, animantis genus quo non est aliud versutum magis ac callidum, & quidem maximè omnium mulier. Super omnia autem ignem thesaurum deorum multo omniũ præstantissimum furtim surripuisti, hominibus eiusce vsum tradens. At verò quum tanta admiseris flagitia, mirum quomodo dicere ausis te quasi insontem & nemini prorsus iniurium vinculis implicari. PROM. Videris quoque & tu mihi Mercuri, iuxta poëtam, incusare innocuum, quando talia mihi obiicis, quæ ego iure optimo me feciſſe contenderim, ob quæ equidem in Prytaneo publicè alendum me, si pro merito mecum ageretur, censuissem. Verùm si vacat tibi audire ex me defensionem minimè iniucundam, ego detortam in me culpam, facili conatu diluere curauero, simul atque perspicuum fuerit oratione mea, quàm iniquè aduersum me Iupiter pronuntiauerit. Tu verò quãdoquidem tam eloquio polles, quàm iuris scientia, Iouis partes tuearis: denique effingas, vt lubet, quòd me haud iniuria prope portas Caspias Caucaso isti affigendum iudicarit, quò misserrimum Scythis omnibus fiam spectaculum. MER. Inanem insumis operam Promethee, si prouocare velis à Iouis in te lata sententia. tentare enim isthuc, prorsus existimo inutile. Verùm quando alioqui tantisper mihi hîc manendum est, dum ex arduo aduolet aquila, quæ hepatis tui curam gerat: occasionem nimirum hæc nobis mora ministrabit te auscultanti declamantem, qui præter astum quo cunctos mortales superas, Rhetoricen quoque probè calles. PROME. Primùm igitur Mercuri tu velim dicas, quibus de rebus mecum pater tuus expostulet: quas dein exaggerare tibi licebit, & longè grauissimas facere. Caueto autem in primis, ne prætermissum tibi aliquid excidat. Cæterùm tu Vulcane censor esto, ac de causa cognoscas velim. VVLCAN. Ita me amet Iupiter, pro iudice accusator tibi futurus sum, eò quòd compilato igni, gelidam mihi officinam reddideris. PROME. Partiri igitur vos conueniet actionem, vt tu quæ ad furtum pertinent, in vnum congeras: at Mercurius quæ hominum formationi conueniunt,

Accusatio Promethei.

Mulier maximè omniũm callida.

carniumq; distributioni, impugnare co-
netur. Nihil autem video quod vos re-
moretur, quum ambo sitis egregij artifi-
ces, & ad compositè dicendum impēdiò
instructi. VVLCAN. Mercurius meā
obibit prouinciam, cui hæc non obiter
curæ sunt, vtpote Rhetori. nā ego quum
haudquaquam in iudicialibus dissertā-
tionibus versor, sed magis circa focum,
ibiq; non nihil est quod meæ possunt vi-
res; quo pacto oratorem agam, non vi-
deo. PRO. Nihil est quòd Mercurium
de furto dicturum suspicer. Quomodo
enim furti me sugillauerit, cuius ipse au-
ctor est? Vnde necessitudo quædam mi-
hi cum Mercurio intercedit, propter idē
artificium Atqui tempus expetit ô Maię
soboles, si me culpæ cuiuspiam arguere
velis, vt modò proponas accusationem.
MERC. Si mihi propositum sit malefa-
cta tua insectari, lōga profectò oratione
opus fuerit; & apparatu aliquo. neque
enim quasi compendio quodam recen-
sere crimina satis est, quo pacto videlicet
commisso tibi distribuendarum carnium
officio, Regem meliori parte fraudaue-
ris, atque illam pro te seruaris: quódque
homines, quos esse minimè decebat, ef-
finxeris: denique quòd ignem quoque à
nobis sustuleris, ad illos eum perferens:
qua in re abusus es profectò, vir optime,
Iouis benignitate, ac visus es mihi eam
parum intellexisse. At verò si hæc inficia-
beris te admisisse flagitia, lōgiore tecum
vtemur sermone, quo simul dicta tua re-
fellamus, & vt veritas quàm maximè fiat
perspicua, laboremus. Cæterùm si ea cō-
cesseris quæ de carnium diuisione dixi-
mus, hominibus recèns formatis, atque
ablato igni, abundè iam mihi in hac ac-
cusatione satisfactū est. Quid enim plu-
ribus opus? quando aliter dicere, iam pla-
nè sit nugari. PRO. Siquidem isthuc an
sit nugari, posthac viderimus: nunc verò
quoniam absoluta tibi est aduersum me
(vt ais) accusatio, ego, prępotens Mercu-
ri, hæc obiecta facilè amoliri tentauero.
Et primò quidem audi obsecro quæ dicā
de carnibus. Cœlū testor, si me non Iouis
loco nunc pudet vt recensęam quàm ille
sit pusillanimus & querulus, non tā aliam
ob causā, quàm quia minutula quædam
ossa in portione quæ sibi fortè obtigerat, offendit, & huius rei gratia me tanto nunc
tempore à cunctis pro deo habitum, palis huc affigendum misit: immemor fa-
nè quibus eum iuuerim beneficiis, neque satis probè perpendens cuius momen-
ti sit tantæ indignationis origo atque materia. Nam quis non videt puerilem hanc
esse iram, vt excandescas, & iniquo feras animo, quia maiorem partem non acceperis?

Capita accusationis.

Promethei apologia & primā de distributione carnium.

A κ τὼ κρεανομίαν αἰτιάσεσθ'. ἀμφω γ' τεχνῖται, κ εἰπεῖν δεινοὶ ἐοίκατε εἶναι. ΗΦ. ὁ Ερμῆς κ σοφ' ἐμοῦ ἐρᾷ, ἐγὼ γὰρ ὁ πρεσβὺς λόγοις τοῖς δικανικοῖς εἰμι, ἀλλ' ἀμφὶ τὼ κάμινον ἔχω τὰ πολλά· ὁ δ', ῥήτωρ ὤν, κ τὰ τοιαῦτα ὁ παρέργως μεμελέτηται αὐτῷ. ΠΡ. ἐγὼ μὲν οὐκ αἰ ποτε ὤμλω κ πρὸς τῆς κλοπῆς τὸν Ερμῆν ἐθελῆσαι αὐ εἰπεῖν, σοὶ δ' ἀνάδικόν μοι δ τοῦτο, ὁμοτέχνῳ ὄντι. πλὼ δή εἰ κ τοιοῦτον, ὦ Μαίας παῖ, ὑφίσασαι, καιρὸς ἤδη σοφαίνειν τὼ κατηγορίαν. ΕΡ. πόθεν γοῦν, ὦ Προμηθεῦ, μακρῶν δεῖ λόγων, κὰ ἰκανῆς τινος παρασκευῆς, ὅτι τὰ σοὶ πεπραγμένα, οὐχὶ ὁ ἀπόπεμπε μόνα τὰ κεφάλαια εἰπεῖν τ' ἀδικημάτ'; ὅτι ὅτε πρὸ ἀπέντι σοι μοιρᾶσαι τὰ κρέα, σαυτοῦ μὲν τὰ κάλλιστα ἐφύλαττες, ἐξαπάτησας δὲ τὸν βασιλέα, κ τοὺς δύ' ἀνθρώπους δύ' ἔπλασας, οὐδὲν δέον· κ τὸ πῦρ κλέψας πρὸς ἡμῶν, ἐκόμισας πρὸς αὐτούς. καί μοι δοκεῖς, ὦ βέλτιστε, μὴ σωφρονεῖν ὅτι τοῖς τηλικούτοις, πόθεν φιλανθρώπου τοῦ Διὸς πεπειραμένος. εἰ μὲν οὖν ἔξαρνος εἶ μὴ εἰργάσθαι αὐτά, δεινός κ διελέγξαι, κ ῥῆσιν τινα μακρὰν ἀποτείνῃ, κ πειρᾶσθαι ὡς ἔνι μάλιστα ἐμφανίζειν τ' ἀμήχανον· εἰ δ' ὁμολογεῖς τοιαύτῃ πεποιῆσθαι τ' νομὴν τ' κρεῶν, κ τὰ πρὸς τοὺς ἀνθρώπους κακουργῆσαι, κ τὸ πῦρ κεκλοφέναι, ἱκανῶς κατηγόρηταί μοι· κὰ μακρότερα οὐκ ἂν εἴποιμι. λῆρος γὰρ ἄλλος τοιοῦτον. ΠΡ. εἰ μὲν κ ταῦτα λῆρός ἐστιν ἃ εἴρηκας, ὀψόμεθα μικρὸν ὕστερον· ἐγὼ δ' κὰ ἐπεί πρὸς ἱκανά φησ' εἶναι τὰ κατηγορημένα, πειράσομαι ὡς ἂν οἷός τε ὦ, διαλύσασθαι τὰ ἐγκλήματα. κ πρῶτον μὲν ἄκουσον τὰ πρὸς τ' κρεῶν. καίτοι, νὴ τ' οὐρανόν, κ νῦν λέγων ταῦτα, αἰσχύνομαι ὑπὲρ τ' Διός, εἰ ὕτω μικρολόγος κ μεμψίμοιρός ἐστι, ὡς διὰ μικρὸν ὀστοῦν ἐν τῇ μερίδι εὑρεῖν, ἀπασχολοπισθήσοντα πέμπειν παλαιὸν ὕτω θεόν, μήτε τ' συμμαχίας μνημονεύσαντα, μήτε αὐτὸ τ' ὀργῆς ὃ κεφάλαιον ὅ ἐστιν ἐννοήσαντα· κ ὡς μεγαλίᾳ τὸ τοιοῦτον ὀργίζεσθαι, κ ἀγανακτεῖν, εἰ μὴ τὸ μεῖζον αὐτὸς λή-

φησιν. κρίνει γὰς ἀπάσης, ὦ Ερμῆ, τὰς τοιαύτας συμποτικὰς ὕβρεις, ὁ χρὴ, οἶμαι, ἀπομνημονεύειν· ἀλλ' εἰ καί τι ἠμύρτηται μεταξὺ διωχουμένοις, παιδιὰν ἡγεῖσθαι· καὶ αὐτὸν δὲ τὸν συμποσίου καταλυτέον τὸν ὀργὴν, εἰς δὲ τὸ αὖθις ταμιεύεσθαι τὸ μῖσος, ἢ μηποτιμωρεῖν, καὶ ἑωλόν τινα μνήμην ἀφαφυλάττειν, ἄπαγε, ὅτε θεοῖς πρέπον, οὔτε ἄλλως βασιλικόν. ἐγὼ γοῦν ἀφέλη τις τῶν συμποσίων τὰς κωμῳδίας ταύτας, ἀπάτην, καὶ σκώμματα, καὶ τὸ σιλλαίνειν, καὶ ὀπτιγελᾶν, τὸ καταλιπόμενον ὄψει μέθη, καὶ κόπος, καὶ σκυθρωπὰ καὶ ἀτερπῆ πρόσωπα, καὶ ἄκικα συμποσίου πρέποντα· ὥστε ἐγὼ οὐδὲ μνημονεύειν εἰς τὸν ὑστεραίαν ἐπὶ ἅμαξαν τὸν Δία, ἴσχ ὅπως καὶ τηλικαῦτα ἐπ' αὐτοῖς ἀγανακτήσειν, καὶ πονηρίαν ἡγήσεσθαι πεποιῆναι, εἰ δεμνέμην τις κρέα, παιδιάν τινα ἔπαιξε, πειρώμενος εἰ διαγνώσεται τὸ ἥμισυ ὁ αἰγοβύβλιος. πῶς δὲ, ὦ Ερμῆ, τὸ χαλεπώτερον, μὴ τὸν ἐλάττω μοῖραν ἀπονενεμηκέναι τῷ Διΐ, τὸν δ' ὅλον ὑφῃρῆσθαι· τί οὖν δεῖ τοῦτο ἐγκαλεῖν (τὸ τοῦ λόγου) τῇ γῇ τὸν ἥμισυν ἀναμεμίχθαι, καὶ δεσμὰ, καὶ σταυροὺς, καὶ Καύκασον ὅλον ὀπτηνῆναι, καὶ ἀετοὺς καταπέμπειν, καὶ τὸ ἧπαρ σκοπεῖν; ὅσα γὰρ μὴ πολλοῦ ταῦτα κατηγορῆ τὰ ἀγανακτοῦντες αὐτὸν μικροψυχίαν, καὶ ἀγένειαν τῆς γνώμης, καὶ πρὸς ὀργὴν ὀξυχόλως διακεῖσθαι. τί αὖ ἐποίησεν οὗτος ὅλον βοῦν ἀπολέσας, εἰ κρεῶν ὀλίγων ἕνεκα τοιαῦτα ἐργάζεται; κρίνει πόσῳ οἱ ἀνδρώποι δυνατωτέρους διάκεινται πρὸς τὰ τοιαῦτα, οὓς εἰκὸς ἴσως καὶ τὰ ἐς ὀργὴν ὀξυτέρους εἶναι τῶν θεῶν; ἀλλ' ὅμως ἐκείνων οὐδὲ ἔστιν ὅστις τῷ μαγείρῳ σταυρὸν ἀνέπηξατο· εἰ τὰ κρέα ἕψων, καθεὶς τὸν δάκτυλον τὸ ζωμοῦ προσελίχμησατο, ἢ ὀπτωμένων ἀποσπάσας τῶν κρεῶν κατεδρύφησεν· ἀλλὰ συγγνώμην ἀπονέμουσιν αὐτοῖς. εἰ δὲ καὶ πάνυ ὀργισθεῖεν, ἢ κονδύλους ἐνέτριψαν, ἢ καὶ τῇ χειρὶ ἐπάταξαν, ἀνεσχολοπίσθη δὲ οὐδεὶς πρὸ αὐτοῖς τῶν τηλικούτων ἕνεκα. καὶ τοίνυν τῶν κρεῶν, τοσαῦτα αἰσχρὰ μὲν κάμοὶ ἀπολογεῖσθαι· πολὺ δὲ αἰσχίω κατηγορῆ ἐκείνου. τοίνυν δὲ τῆς πλαστικῆς, καὶ ὅτι τοῖς ἀνδρώποις ἐποίησα, καιρὸς ἤδη λέγειν.

A Verùm quanto foret æquius, Mercuri, conuiualium huiuſcemodi fraudiũ deinceps ne recordari quidem, & dimiſſa ira, ſympoſij delictum veluti luſum æſtimare atque iocum? Quippe quum in craſtinũ continere odium, & meminiſſe iniurię veteris, haudquaquam reges deceat, ne dicam deos. Sed agedum tollamus è conuiuiis lepôres illos & ſales, riſum, & ſubdolas captiones: quid, oro, præter temulentiam, edacitatem, & ſilentium, fiet reliqui? Quæ quum triſtia admodum ſint, & parum iucunda, decentiùs exulare crediderim huiuſcemodi à conuiuio. Nam Iouem in poſterum diem B recordaturum quis oro putaret huiuſce diſtributionis carnium, in qua nil præter iocum notares ac luſum? vt ne interim dicam quòd moleſtè nonnihil eſſet laturus, tanquam his rebus leuiculis potuerit offendi. Nil enim aliud explorare volebã in ea diuiſione, quàm in delectu partium meliorem num Iupiter ab aliis dignoſceret. Sed age Mercuri, vt illi iam aliquid concedamus, minorem portionem ei tradidimus in partitione: adde quòd fœdam, quòd horrendam atq; moleſtam: &, ſi lubet, finge me omnino portionem ſuſtuliſſe: quid tum? Nunquid C ideo decebat vt cœlum (ceu prouerbio dicitur) terræ miſceretur, vincula excogitarentur, & cruces, totúſq; Caucaſus, aquilæ dehinc demitterentur, quę hepar dilaniarent? Fallor ſi hæc non ſunt aperta puſillanimitatis indicia, animiq; ignobilis, & propenſi in iram. Nã quum hæc agit ob pauculas carnes, quid oro feciſſet ſi bos integer illi fuiſſet adẽptus? Videre iam licet homines in pari negotio longè modeſtiùs affectos, qui quũ diis immortalibus natura ſint inferiores, acriùs illos exçandeſcere par erat quàm deos. Atqui nemo hactenus fuit qui coquũ cruci ad- D iudicarit eam ob cauſam, quòd carnes elixãs, immiſſum iuſculo digitum viſus ſit circumlambere, aut ex veru nonnihil toſtarum carnium vellens vorarit: magis enim veniam illis impertiũt, niſi vehementer fuerint irati. tunc enim incutiunt coquo pugnum, aut verberãt genas: verùm qui in crucem vllum ſuſtulerit, inuenias neminem. Et hæc de carnibus, vilis ſanè defenſio: ſed vnde multo vilior planè ac turpior in Iouem redundet accuſatio. Tẽpus nunc monet vt de plaſmate & hominibus à me formatis differatur: qua in

Conuiuia quibus rebus exhilarãda.

Excusatio de plasmate, & hominibus fictu.

re geminã constat sitã esse accusationem: neq; satis cõpertũ habeo Mercuri, cuiusnã culpę me primò reum agas: num illius quòd homines haudquaquam procreari debuerint, qui mouerentur: sed cõducibilius foret terram ipsam vnde sunt progeniti, prorsus esse otiosã? An verò quòd formari quidem homines haud fuerit absurdum, sed longè aliter, & fermè ad aliã figuram ac formam, quàm ego illos fabricarim? Ego ad vtrunq; facilè respõderim, simul atq; ostendere tentauero, quòd nõ modò nulla penitus iactura maló ve deorũ, homines in vitã sunt adducti, verumetiam quòd in rem eorum ifthuc potissimùm cedat, magis quàm si (vt iam olim fuit) tellus deserta, & hominibus qui eam colerẽt, destituta maneret. Sic enim nullo negotio palàm fiet num ego deliquerim in hac formæ humanæ renouatione, quam solam constat diuinam esse, & planè cœlestem Quum itaq; tellus inculta, rudi ac hirta sylua horresceret, ac squaleret situ, adeò vt neq; vspiam gentium videres aras deorum, tẽplum, statuã, simulachrum, aut aliud huiusce modi, quemadmodum summa diligentia iam vndiq; apparent hæc elaborata, non sine eximia deorum veneratione: ego, quum alioqui propensus sum ad prouidendum in commune, ne quid desit quod ad incrementum rei diuinę, decus ac venustatem pertineat, tacitus mecũ reputaui nec quicquã posse fieri melius, quàm si pusillũ luti acciperem, & inde animãtia effingerem nobis, diis forma non admodũ absimilia. Quippe vel id erat vnicum in quo mihi natura diuina deficere videbatur, quòd nullius collatione felicior appareret atq; perfectior, veluti modò, si eam cũ homine cõferas, prudẽtia, ingenio ac rerũ optimarum captu intellectú ve præstãte, sed mortali tamen. Cæterùm iuxta Poëtę dictum, terram aquæ commiscens, ex liquida molliq; effinxi homines, Mineruã interea adhortatus, vt in opere absoluendo mihi ferret suppetias. Hæc sunt magna illa & ardua, quibus nos deos offendimus: totiúsq; mali (vt vides) hæc summa est: ex luto perfecta nobis sunt animantia, & quod antehac immotum erat, nos ad mobilitatẽ perduximus. Iam verò mirum quàm indignetur Iupiter ex tali terrestrium animantiũ formatione. Quasi verò deinceps deorum sustinere cogatur penuriam, & procreatis hominibus iã futurum sit vt diis suis orbetur. Verùm quis vnquã tam demens extiterit, vt solitudinẽ in Iouis curia propter generatos homines aliquãdo verisimiliter futurã formidare queat?

A τῦτο ὦ Ἑρμῆ, δικὴν ἔχειν τ κατηγορίαν, ὅτε οἶδα καθ' ὁ τροφτερον αἰτιᾶσθέ με. πότερα, ὡς οὐδὲ ὅλως ἐχρῆν τοὺς ἀνθρώπους γενέσθαι, ἀλλ' ἄμεινον ἦν ἀτρεμεῖν αὐτοὺς γῆν ἄλλως οὖσαν ἀνέργαστον, ἢ ὡς πεπλάσθαι μὲν ἐχρῆν, ἄλλον δέ τινα & μὴ τῦτον διεσκευάσθαι τὸν τρόπον; ἐγὼ μὲν οὖν ὑπὲρ ἀμφοῖν ἐρῶ. & πρῶτόν τε ὡς εὐθυμία τοῖς θεοῖς ἀπὸ τούτου βλάβη γεγένηται, τ ἀνθρώπων ἐς τὸν βίον παρελθόντων, πειράσομαι δεικνύειν· ἔπειτα δὲ ὡς & συμφέροντα & ἀμείνω ταῦτα αὐτοῖς παρεσκεύασται, ἢ εἰ ἐρήμην & ἀπρόσθεατον σωέβαινε τὴν γῆν μένειν (ὡς τὸ πάλαι) ῥᾴον γὰρ ὅτῳ δῆλον αὖ γένοιτο εἴ τι ἠδίκησα ἐγὼ μεταχειρισάμενος, & νεωτερίσας τὰ περὶ τοὺς ἀνθρώπους, ὃ ἦν μόνον καὶ ὃ ἐπουράνιον γένος. ἡ γῆ δὲ, ἀγελεύτι χρῆμα & ἄμορφον, ὕλαις ἄπασα, καὶ ταύταις ἀνημέρεις λάσιος· ὅτε δὲ βωμοὶ θεῶν, ἢ νεὼς· πόθεν δὲ ἄγαλμα, ἢ ξόανον, ἢ τι ἄλλο τοιοῦτο, οἷα πολλαχοῦ ἀπόφασιν ἔθη φαίνεται μετὰ πάσης ἐπιμελείας πεμόμενα; ἐγὼ δὲ, ἀεί γε πρό τι τροβαλλόμενος εἰς τὸ κοινόν, καὶ σκοπῶν ὅπως αὐξηθήσεται μόνα τὰ τῶν θεῶν, ὑπεδυόμην δὲ καὶ τάλλα πρόφασιν εἰς κόσμον, & κάλλος, ἐνενόησα ὡς ἄμεινον εἴη ὀλίγον ὅσον τ πηλοῦ λαβόντα, ζῶά τινα συνήσασθαι, & αὐτὰ πλάσαι τὰς μορφὰς μὲν ἡμῖν, αὐτοῖς τροσεοικότα. & γὰρ οὐδέν τι ὤμελλον τῷ θείῳ, μὴ ὄντος τ ὁμοίου αὐτῷ· & τρὸς ὃ ἔμελλεν ἡ ἐξέτασις γενομένη, δυσαρμοστέστερον ἀποφαίνειν αὐτό· ἄνητον μέν τοι αὐτὸ εἶναι· δύμηχανώτατον δ' ἄλλως, & σωετώτατον, καὶ τὸ βελτίονος ἀθανάτου. & δὴ καὶ τὸν ποιητικὸν λόγον, γῆν αὖ ὕδατι φύρας, & διαπλάξας, ἀνέπλασα τοῖς ἀνθρώποις· καὶ τὴν Ἀθηνᾶν τροσκαλέσας σωεπιδημεῖν μοι τῷ ἔργῳ. ταῦτ' ἔστιν ἃ μεγάλα ἐγὼ τοὺς θεοὺς ἠδίκηκα. & ὃ ἡμίωμα ἐφῆς πλίκον, εἰ ἐκ πηλοῦ ζῶα πεποίηκα, & ὃ τέως ἀκίνητον, εἰς κίνησιν ἤγαγον· & ὡς ἔοικε ὃ ἀπ' ἐκείνου, ἧττον θεοί εἰσιν οἱ θεοί, ὅτι & ὑπὸ γῆς ἄνητα ζῶα τινὰ τεκμήρ). ὅτῳ γὰρ & ἀγανακτεῖ ὁ Ζεὺς ὡσπερ ἐλαττωμένων τ θεῶν ἐκ τ τῶν ἀνθρώπων γενέσεως.

B

C

D

εἰ μὴ

εἰ μὴ ἄρα τοῦτο δέδιε, μὴ καὶ ὑμῖν ἐπόρσαι-
σιν ἐπ' αὐτὴν βαλεῦσαι, καὶ πόλεμον ἄξε-
νέγκωσι τοῖς περὶ θεούς, ὥσπερ οἱ Γίγαν-
τες. ἀλλ' ὅτι μὲν δὴ οὐδὲν ἀδικήσεται παρ'
ἐμοῦ, ὦ Ἑρμῆ, καὶ τῶν ἐμῶν ἔργων, δῆλον·
ἢ γοῦν δεῖξόν τι καὶ ἐν ὀλιγοστῷ, καὶ γὰρ σοὶ
πέπομφα, καὶ δίκαια ἔσομαι πεπονθὼς παρὰ
ὑμῶν. ὅτι δὲ χρήσιμα ταῦτα γεγένηται τοῖς
θεοῖς, ὅπως ἂν μάθοις, εἰ ἐπιβλέψας τὴν
γῆν οἵαπερ ἀνωμένη καὶ ἀκαλλὴς ἔστην,
ἀλλὰ πόλεσι, καὶ γεωργίαις, καὶ φυτοῖς ἡμέ-
ροις διακεκοσμημένην, καὶ τὴν θάλατταν
πλεομένην, καὶ τὰς νήσους κατοικουμένας,
ἀπάντων δὲ βωμοὺς, καὶ θυσίας, καὶ νεούς,
καὶ πανηγύρεις· μεσαὶ δὲ Διὸς πᾶσαι μὲν
ἀγυιαὶ, πᾶσαι δὲ δυσθέατων ἀγορεῖ. καὶ γὰρ
εἰ μόνῳ ἐμοὶ τοῦτο κτῆμα τοῦτο ἐπλασάμην,
ἐπλεονέκτουν δὴ τῆς χρήσεως· νῦν δὲ
εἰς ὃ χρηστὸν φέρων, τέθηκα ὑμῖν αὐδοῖς· μᾶλ-
λον δὲ Διὸς μὲν καὶ Ἀπόλλωνος, καὶ σοὶ δὲ, ὦ
Ἑρμῆ, νεὼς ἰδεῖν ἀπάντων ὅσοι, Περμη-
θέως δὲ, οὐδαμοῦ. ὁρᾷς ὅπως πάμπαν τοῦ μόνα
σκοπῶν, τὰ κοινὰ δὲ καταπροδίδωμι, καὶ
ἐλάττω ποιῶ; πρὸς δέ μοι, ὦ Ἑρμῆ, καὶ τόδε,
σκόπησον εἴ τι σοι δοκεῖ ἀγαθὸν ἀμύρτυρον, ἢ
κτῆμα, ἢ ποίημα, ὃ μηδεὶς ὄψεται, μηδὲ
ἐπαινέσεται ὁμοίως ἡδὺ καὶ τερπνὸν ἔσεσθαι
τῷ ἔχοντι. πρὸς δή τι τοῦτ' ἔφην, ὅτι μὴ
γιγνομένων τῶν ἀθεάτων, ἀμύρτυρον συν-
έβαινε τὸ κάλλος εἶναι τῶν ὅλων· καὶ πλου-
τοῦντα πλουτήσειν ἐμέλομεν, ὅτε οὐδ'
ἄλλο τινὸς θαυμασθησόμενον, ὅτε ἡμῖν αὐ-
τοῖς ὁμοίως ἥμιον. οὐδὲ γὰρ ἂν εἰ ἐθέλομεν πρὸς
ὅ,τι ἕλοιτον παραβάλλειν αὐτὸν, οὐδ' ἂν σπου-
δάζομεν ἡλίκα διαμισοῦμεν, οὐχ ὁρῶντες ἀμοί-
ρους τῶν ἡμετέρων τινάς. οὕτω γὰρ δὴ καὶ τὸ
μέγα δέδοικεν ἂν μέγα, εἰ τῷ μικρῷ παρα-
μέξοιτο; ὑμεῖς δὲ, πρώην ὅτι τῷ πολιτεύμα-
τι τούτῳ δέον, διεσαυρώκατέ με, καὶ ταύτην
μοι τὴν ἀμοιβὴν ἀποδεδώκατε τῆς βουλεύ-
ματος. ἀλλὰ κακοῦργοί τινες φῆς εἶναι ἐν αὐ-
τοῖς, καὶ μοιχεύοντες, καὶ πολεμοῦντες, καὶ ἀ-
δελφὰς γαμοῦντες, καὶ πατράσιν ἐπιβουλεύον-

A Nisi fortè id veretur, ne defectionem moliantur homines, & armis deos lacessant: id quod olim fecerunt Gigantes. Itaque nemine fugit qua ego lim mo-
destia, vt iam iniquè de me quispiam
queratur, vel operibus meis industria
absolutis, quòd inde dij immortales of-
fensi sint, ac damnum acceperint. Quin
tu Mercuri minimum aliquod profer, &
ego conticuero, veluti meritò has datu-
rus sim pœnas. Atqui in promptu est co-
gnoscere quanta hinc diis accedat vtili-
tas, si contempleris terram, quæ priùs
informi situ ac squallore obducta erat,
vrbibus, agriculturis & mitioribus plan-
B tis exornatam, mare nauigatum, insulas
habitatas, vndique aras & delubra, sacri-
ficia & festiuitates, adeò vt iam passim
viæ & fora, denique quocunque te ver-
tas, prorsus omnia Iouis plena sint. Quòd
si egò rei priuatæ intentus, solùm mihi
homines, rem adeo præclaram, effinxis-
sem, profectò quantum ex fructu conii-
cere licet qui ad me inde rediret, vos dij
immortales opibus & ditione ne mihi
quidem conferendi sitis. Verùm ego in
communi deorum vtilitati consulens, ac
commodi proprij negligentior, in rem
C vestram homines potissimùm produxi.
Nam si quæ ad Rempublicam attinent,
ego attenuare molior, quo res meas pro-
moueam, velim mihi commonstres tem-
plum Promethei, quemadmodum Iouis
& Apollinis nusquam non videas, deni-
que & tibi Mercuri quædam delubra
sunt sacra. Cæterùm isthuc interea te-
cum expendas velim, num tibi bonum
aliquid appareat sine omni penitus teste,
& num oblectare queat habentem pos-
sessio aut opus quod nemo videat, nemo
laudet, nemo admiretur? Quod ideo di-
xerim, quia nisi fierent homines, iam fu-
turum erat vt omnis cunctarum rerum
D decor esset sine teste, & opes nostræ ne à
nobis quidem ipsis haberentur in pretio,
quum nemo alius sit qui harum admira-
tione caperetur. Adde quòd nemo ex
nobis felicitatem suam sit intellecturus,
si non liceat se conferre cum illis qui re-
spectu quodam sunt inferiores, quippe
bonorum nostrorũ expertes. Nam quis
vnquam rem quandam ceu magnam æ-
stimarit, si non cum exigua illam dime-
tiatur? Verũenimuero quum optimo iu-

Bonum nullum sine teste iuuat.

re honorem à vobis pro rebus bene gestis in Repub. sperare debuerim, in crucem à vobis leuatus, mercedem capio mei tam salutaris cõsilij. Sed ais: flagitiosi quidã sunt inter homines, puta mœchi, bellatores, sororum mariti, & parentum acerrimi hostes;

tanquam apud deos non æquè liceat reperire hanc scelerum multitudinem, & huius rei gratia in cœlum culpam reiicias ac terrã, vnde dij fuerunt prognati. Nec verò est quòd dicas hominũ formationẽ diis immortalibus facessere negotium, & augere curam, alioqui otiosis. Sic enim eandem ob causam pastor qui gregem curandum susceperit, in pluuia eum non continebit, quãdo operosũ sibi istud videbitur: quum alioqui cura illa propter coniunctã exercitationem, non admodũ appareat esse iniucunda. Sed adime, obsecro, diis omnem solicitudinẽ, vt iam nihil sit cui prouideãt: quid iam aliud agãt, quàm quòd torpeant otio, nectar imbibant, & ventrẽ distendãt ambrosia? Cæterùm malè me habet, quòd inuehendo in opus à nobis elaboratum, fœminas potissimùm reprehenderitis, quas tamẽ impẽdio adamatis, & modò tauri, modò satyri & cygni effecti, ad illas vos demittitis: vt ne interim dicam quòd in cœlum admissas, diuinitatis consortes redditis. Atqui non erat, ais, absurdum vt fierent homines, si modò ad nostram hãc formã similitudine quapiã non accederẽt. Ego si exemplar aliud nouissem quod forma præcelleret, ad illius instar homines effigiassem: nisi beluinum magis deceret esse, & protsus agreste istud animantis genus. Sed si hoc dixeris, nõ video quomodo vos diuino honore afficerent, aut accumularent sacrificiis: quæ quàm grata sint vobis, coniicere licet ex eo maximè, quòd non grauamini vel vltra Oceanum summa celeritate proficisci, post inculpatos Æthiopias, si quando senseritis vobis afferri ab illis hecatõbas: verùm me, qui honorũ huiusceemodi ac sacrificiorũ auctor sum atque origo, nescio quo iure in crucem sustuleritis. Hæc sunt quę de hominum plasmate sat fuerit cõmemorasse.

Excusatio de igne surrepto.

Ad ignẽ transeamus direptum, si placet, fœdam nimirũ & inexpiabilem rapinam. Per Deos autem in primis te orauerim, ne cũcteris, sed mox mihi respondeas, nũquid ex igne Dij quippiam perdiderint, ex quo ille fuit apud homines: quod quidem vix vnquã dixeris: quãdo sic natura cõparatum est, vt ignis nihilo fiat minor, si quis etiam cum alio cõmunicet: denique non extinguitur ideo, quia alius inde flammam transtulerit. Itaque euidentissimum hinc colligo argumentum inuidiæ, quòd quum citra vllam iacturam igne carere potueritis, ab eius tamen vsu arcere in animum induxeritis eos qui hoc potissimùm egere videntur. Quod cõtrà oportebat, Deos omnes esse bonos, bonarum rerum largitores, & ab inuidia longè abesse.

A πρὸς ἡμῶν γὰρ οὐχὶ πολλὴ πάντων ἀφθονία; καὶ δὴ
που δεῖ τοῦτο αἰτιάσασθαι αὐτὴν τὴν ὑφορνόν,
καὶ τὸν γάμον, ὅτι ἡμᾶς σωρεύησθαι τοσαύτη
τοῦτο ἴσως φαίης ἄν, ὅτι ἀνάγκη πολλὰ ἡμᾶς
ἔχειν τοιαῦτα ὀπτιμογαμοῦντας αὐτῶν, οὐκ-
οὖν δεῖ γε τοῦτο καὶ ὀνομεῖν ἀληθῶς, ὅπερ
ἔχειν τὸν ἀτέλεια, δεῖται ἀναλήψιμον αὐτὸ ὀπτι-
μογαμίας αὐτῆς. καὶ εἰ τούτῳ γε ἐργώδες τοῦτο, καὶ
ἡδὺ ἄλλως, καὶ ἡ φροντὶς οὐκ ἀτερπὴς ἔχουσά
τινα δεξιωσιν. εἰ γὰρ αὖ ἐπορεξάμεθα, οὐκ
ἔχοντες ὧν ποθοῦμεν; πρᾳδίως ἄν, καὶ δὴ νέ-
κταρ ὀπίνομεν, καὶ τὰ ἀμβροσίας ἐνεφορήμεθα,
B ἁδὲν ποιοῦντες. ὃ δὴ μάλιστα με πείθει, ὅτ' ὄντι
οἱ μεμφόμενοι τὴν ἀνθρωποποιΐαν, καὶ μάλιστα
τὰς γυναῖκας, ὅμως ἐᾶτε αὐτὴν, καὶ ἀφαλεί-
πετε καπόντες, ἄρτι μὲν ταῦροι, ἄρτι δὲ, σατυροι
καὶ κύκνοι γιγόμενοι, καὶ θεὸς δὲ αὖ ποιῆ-
σαι ἀξιοῦντες. ἀλλ' ἐγὼ ἴσως φήσεις ἀπα-
πλάττειν τινὰ ἀνθρώπους, δεῖον δέ τινα τύ-
πον, ἀλλὰ μὴ ἡμῖν ἐοικότας. καὶ τί ἄλλο τοιοῦτο
δεῖγμα τούτου ἀμεινον προεσκεψάμεθα, ὃ πρώ-
των καλὸν ἠπιστάμεθα; ἢ ἀσκωὸν καὶ θηριώδες
ἔδει, καὶ ἄγριον ἀφηγάσεται τὸ ζῷον; καὶ πῶς ἂν
C ἢ θεοῖς ἔθυσαν, ἢ τὰς δίκας ὑμῖν τιμὰς ἀπένε-
μαν, οὐκ ἂν τοιοῦτοι γιγόμενοι; ἀλλ' ὑμεῖς ὅτοῦν μᾶ
ὑμῖν τὰς ἑκατόμβας προσάγωσιν, οὐκ ὀκνῆ-
τε, καὶ ὅτι τὸν Ὠκεανὸν ἐλθεῖν δεῖ, Μετ' ἀ-
μώμονας Αἰθιοπῆας· τὸν γὰρ τιμᾶν ὑμῖν καὶ τὰ
θυσιῶν αἴτιον, αἰσθανόμεθα. ταῦτα μὲν οὖν τὰ
ἀνθρώπων, καὶ ταῦτα ἐκγονά, ἤδη γὰρ εἰ δοκεῖ, ὅτι
τὸ πῦρ μέτειμι, καὶ τὸ ἐπονείδιστον ταύτην κλο-
πήν. καὶ πρὸς θεῶν τοῦτό μοι ἀπόκριναι, μη-
δὲν ὀκνήσας· ἐρῶ γὰρ ὅτι ἡμεῖς τὸ πυρὸς ἀπολω-
λέκαμεν, ἐξ ὅτου καὶ πρὸς ἀνθρώπους ἐσμέν; καὶ
δὴ εἴποις. αὐτὴ γὰρ οἵμαι φύσις τουτουὶ τὸ κτή-
ματος οὐδενὶ ἔλαττον γίγνεται, εἰ καί τις ἄλ-
λος αὐτοῦ μεταλάβοι· καὶ γὰρ ἀποσβέννυται
ἀναυσαμένου τινός· φθόνος δὴ αὖπικρις ὁ
τοιοῦτο, ἀφ' ὧν μηδὲν ὑμεῖς ἠδικῆσθε; τοῦ-
των κωλύειν μεταδιδόναι τοῖς δεομένοις· καί-
τοι θεοὺς χρὴ εἶναι, καὶ δοτῆρας ἐάων, καὶ ἔξω φθόνου πάντως ἑστάναι·

ἔπου γε εἰ καὶ ὅ πθῦ τοῦτο πῦρ ὑφελόμενος κατεκόμισα εἰς τὸ φῶς, μηδ' ὅλως τι αὐτῶν καταλιπών, οὐ μέγα ὑμᾶς ἠδίκουν. οὐδὲ γὰρ ὑμεῖς δεῖσθε αὐτοῦ, μήτε ῥιγοῦντες, μήτε ἐψοντες τὸ ἀμβροσίαν, μήτε φωτὸς ὑπιτεχνητοῦ δεόμενοι. οἱ δὲ θεοὶ καὶ εἰς τἆλλα μὲν ἀναγκαίως χρῶνται τῷ πυρὶ, μάλιστα δὲ εἰς τὰς θυσίας, ὅπως ἔχοιεν κνισᾶν ἀγγαὶ, καὶ τοῦ λιβανωτοῦ θυμιᾶν, καὶ τὰ μηρία καίειν ὅτι τῷ βωμῷ. ὁρῶ δὲ ὑμᾶς μάλιστα χαίροντας τῷ καπνῷ, καὶ τὸ δύσχιον τοῦτο ἡδίστῳ οἰομένους, ὁπόταν εἰς τὸν οὐρανὸν ἡ κνίσα ἥκηται ἑλισσομένη τοῦ καπνοῦ. σκαιότατα γοῦν ἡ μέμψις αὕτη τῇ ἡμετέρᾳ ὑπιθυμίᾳ. θαυμάζω δὲ ὅπως οὐχὶ καὶ τὸν ἥλιον κεκωλύκατε καταλάμπειν αὐγαῖς. καίτοι πῦρ οὗτός ἐστι πολὺ θερμότερόν τε, καὶ πυρωδέστερον, ἢ κἀκεῖνον αἰτιᾶσθε, ὡς ἀπαθῶντα ἡμῶν ὃ κτῆμα; εἴρηκα. σφὼ δὲ, ὦ Ἑρμῆ καὶ Ἥφαιστε (εἴ τι μὴ καλῶς εἰρῆσθαι δοκεῖ) διαθύνατε, καὶ διελέγχετε· κἀγὼ αὖθις ἀπολογήσομαι. ΕΡ. οὐ ῥᾴδιον, ὦ Προμηθεῦ, τοῖς οὕτω γενναίῳ σοφιστῇ ἀμιλλᾶσθαι, πλὴν ἀλλὰ ὥπου, ὅτι μὴ καὶ ὁ Ζεὺς ταῦτα ἐπήκουσέ σου. οἶδα γὰρ οἶδα ὡς ἓξ καὶ δέκα γύπας ἂν ἐπέῤῥησέ σοι τὰ ἥπατα ἐξαιρήσοντας· οὕτω δεινῶς αὐτοῦ κατηγόρησας, ἀπολογεῖσθαι δοκῶν. σκόπει δὲ γε θαυμάζω, πῶς μάντις ὤν, ἃ προσγέγνωσκες οὕτω κολοσθησόμενος. ΠΡΟΜ. ἠπιστάμην, ὦ Ἑρμῆ, καὶ ταῦτα μὲν, καὶ ὅτι ἀπολυθήσομαι αὖθις οἶδα, καὶ ἤδη τις ἐκ Θηβῶν ἀφίξεται σὸς φίλος ἐκ εἰς μάχας, καταξύσων ὃν φὴς ὑπιστήσεσθαί μοι τὸν ἀετόν. ΕΡ. εἰ γὰρ γένοιτο, ὦ Προμηθεῦ, ταῦτα, καὶ ὑπίδοιμί σε λελυμένον, καὶ κοινῇ σοὶ ἡμῖν δεῖπνον, οὐ μέντοι γε χρεασομένων γε. ΠΡΟ. θαῤῥεῖ καὶ συνδειπνήσομαι ὑμῖν, ἢν ὁ Ζεὺς λύσῃ με, ἐκ αἰτὶ μικρᾶς εὐδαιμονίας. ΕΡ. τίνος ταύτης; μὴ γὰρ ὀκνήσῃς εἰπεῖν. ΠΡΟ. οἶσθα, ὦ Ἑρμῆ, τὸ Θέτιν; ἀλλ' ἃ χρὴ λέγειν. φυλακτέον γὰρ ἄμεινον ὃ ἀπόῤῥητον, ὡς μαθὼν εἴη, καὶ λύσῃ μοι αὐτὶ τῆς καταδίκης.

Sed quid si omnem prorsus ignem suffuratus, detulissem in terram, adeò vt nihil vobis feciſſem reliqui? quanam oro iniuria vos affecissem, quibus ignis haudquaquam potest esse vsui, quum neq; coquere vobis necessum sit, neq; frigidare ambrosiam? Ad hæc, nõ egetis artificioso lumine: verùm hominibus cùm ad alia necessaria ignis habendus est, tum maximè ad sacrificia, quò videlicet in biuio nidorem vobis parent, thura incendant, & pecudum coxas adoleãt in aris. Verùm quũ (vt video) ingentem vobis lætitiam pariat fumus ille, nihil proinde tam gratũ, quod in epulorum vicẽ vos reficiat, quã vbi nidor simul cum fumo volutatus ad cœlum vsque permeat. Itaque parum appositè profectò, & nimiùm absurdè videmini vaporem huiusce modi nunc incusare. Miror autem cur Soli potestatem facitis lucendi hominibus, neque illi vitio vertitis, quòd in administrando deorum bono tam prodigus sit, atque intemperans, quum ignis ille sit multò quàm hic noster diuinior, & eãdens magis. Dixi: vestrum erit Mercuri ac Vulcane, ea quæ perperam à me proposita sunt, ad rectitudinem perducere, & rationibus quibus potestis nostra hæc impugnare: dehinc rursus ad respondendũ accingemur. MERC. Haud facile est Promethee cum tam generoso oratore certare: verùm vehemẽter ex re tua fuit, quòd hæc abs te non audiuit Iupiter. Id enim certò scio, sedecim vulturibus negotium dedisset, qui posthac viscera tua pascerentur: adeo grauiter ipsum criminatus es, aliud fermè agens: nam defensionem pro te dicere institueras. Mirum autem profectò, quum vates sis, quomodo præsagire nequieris has te modò daturum pœnas. PRO. Præsciui hęc Mercuri: neque me præterit quòd rursus liberabor: & nunc Thebanus quidam veniet tibi amicus, qui eminus iaculetur aquilam, quam supernè pollicetis deuolaturam. MERC. Vtinam hæc eueniant, solutum te à vinculis videro; nobis conuiuam additum, at non carnes partientem. PROM. Bono sis animo, epulabor vobiscum, & Iupiter me liberabit, non exiguæ felicitatis gratia. MERC. Ne, oro, graueris dicere quæ sit illa felicitas. PROM. Nostin' Mercuri Thetin? Sed quid verbis opus? præstat enim celare arcanũ, quò mẽ maneat præmium post solutam pœnam.

MER. Quandoquidem id præstat, tecum recondas licebit. Quin nos Vulcane abimus? iam enim non longè abest aquila. at tu Titan præstolare tantisper, dum tibi Thebanus (vt ais) sagittarius contingat, qui te ab alitis huius laniatu quietum reddat ac liberum.

ΑΕΡ. Ἀλλὰ φύλαττε, ὦ Τιτᾶν, εἰ τοῦτ' ἄμεινον. ἡμεῖς δὲ ἀπίωμεν, ὦ Ἥφαιστε, ἐγγὺς γὰρ ἤδη πλησίον ὁ ἀετός. ἴωμεν οὖν καρτερῶς, εἴπερ δέ γε ἤδη σοι τὸν Θηβαῖον ὀϊστεύσῃ βέλος, ὡς παύσῃ σε αἰκιζόμενον ὑπὸ τοῦ ὀρνέου.

ΘΕΩΝ ΔΙΑΛΟΓΟΙ.

DEORVM DIALOGI.

ARGVMENTVM IN EOSDEM.

Dialogi qui sequuntur, tam superorum quàm inferorum Deorum, quasi quandam syluam ac summam continent omnium ferè fabularum, quæ partim apud Homerum & cæteros Epicos poetas, partim à Tragicis, Aeschylo, Euripide, Sophocle & reliquis tractantur. Sunt autem vti breuiòres, ita argutiores quoque, siue res, siue verba & compositionem spectes, adeóque germanam illam Atticæ eloquentiæ festiuitatem & gratiam exprimunt. Videtur autem Lucianus non hoc tantùm agere voluisse, vt Deorum gentilium & Homericorum vanitatem argueret atque irrideret, (quis enim veterum, saltem mediocriter sapientum atque doctorum, vnquam fuit, qui huiusce modi nugis vllam fidem adhiberet, aut numen nostris & humanis affectionibus obnoxium esse crederet?) verùm illud quoque, vt (quod in Prometheo ipse de se dicit) Heroicam illam dialogi personam, & tragicam grauitatem, Comico risu temperaret. Et quia in omni genere scriptorum versatum esse oportet eum qui veram ac solidam eloquentiæ atque doctrinæ laudem assequi cupit, quemadmodum ipse infrà in Lexiphane præcipit, existimo equidem etiam exempli & exercitationis caussa ad hunc modum in hoc genere illum sese exercuisse. Nam vt hîc Tragicorum & Homèricorum fabulas, ita infrà Comicorum quoque argumenta retractat, & ad dialogorum festiuitatem reuocat. Interim tamen etiam seria obiter monet ac docet, vt in Cupidine, vbi tacitè illud indicat, quod Cicero pro Cælio multis verbis commemorat, studiosos puta, & literarum amantes, nullis externis ac prauis cupiditatibus alligari ac vinci: quod idem & Theocritus de Musis apertè dicit: Nam quos aspiciunt illæ *(inquit)* exhilarántque videndo, Nulla venenosæ lædunt hos pocula Circes.

ΠΡΟΜΗΘΕΩΣ, ΚΑΙ ΔΙΟΣ.

PROMETHEI ET IOVIS, Iacobo Micyllo interprete.

PROMETHEVS.

SOLVE me Iupiter: grauia enim iam passus sum. IVP. Soluam te, ais, quem oportebat grauiores pedicas habentem, & Caucasum totum super caput incumbentem, à sedecim vulturibus non solùm corrodi hepar, sed & oculis carere, effossis, eo quòd talia nobis animalia, homines videlicet, effinxeris, & ignem furtim surripuisti, & mulieres fabricatus es? Nam quibus me ipsum decepisti in distributione carnium, ossa pinguedine obducta mihi apponens, & meliorem partium tibi ipsi seruans, quid attinet dicere? PRO. Igitur sufficientem iam pœnam exolui, tantum tempus Caucaso affixus, pessimam auium perditam aquilam nutriẽs hepate.

ΛΥσόν με, ὦ Ζεῦ· δεινὰ γὰρ ἤδη πέπονθα. ΖΕΥΣ. λύσω σε φής, ὃν ἐχρῆν βαρυτέρας πέδας ἔχοντα, καὶ τὸν Καύκασον ὅλον ὑφ' ἑαυτῷ κεφαλῆς ὑπερκείμενον, ὑπὸ ἑκκαίδεκα γυπῶν μὴ μόνον κείρεσθαι τὸ ἧπαρ, ἀλλὰ καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς ἐξορύττεσθαι, αὐθ' ὧν τοιαῦθ' ἡμῖν ζῶα ἀνθρώπους ἔπλασας, καὶ τὸ πῦρ ἔκλεψας, καὶ τὰς γυναῖκας ἐδημιούργησας; ἃ μὲ γὰρ ἐξηπάτησας ἐν τῇ διανομῇ τῶν κρεῶν, ὀστᾶ πιμελῇ κεκαλυμμένα μοι προθεὶς, καὶ τὸ ἀμείνω τῶν μοιρῶν σεαυτῷ φυλάττων, τί χρὴ λέγειν; ΠΡ. ἱκανὴν ἔχων ἤδη τὴν δίκην ἐκτέτικα τοσοῦτον χρόνον τῷ Καυκάσῳ προσηλωμένος, τὸν κακίστα ὀρνέων ἀπολυμαίνοντα ἀετὸν τρέφων τῷ ἥπατι.

ΖΕΥΣ. οὐδὲ πολλοστημόριον τοῦτο, ὧν σε δεῖ παθεῖν. ΠΡ. καὶ μὴν οὐκ ἀμισθί με λύσῃς, ὦ Ζεῦ, ἀλλά σοι μηνύσω πρᾶγμα ἀναγκαῖον. ΖΕΥΣ. κολακευτικός εἶ με, ὦ Προμηθεῦ. ΠΡ. καὶ τί πλέον ἕξω; οὐ γὰρ ἀγνοήσῃς αὖθις ἔνθα ὁ Καύκασός ἐστιν, οὐδ' ἀπορήσῃς δεσμῶν ἐμοῦ τι τεχνάζοντος ἀλίσκεσθαι. ΖΕΥΣ. εἰπὲ πρότερον ὅν τινα μισθὸν ἀπαιτήσεις ἀναγκαῖον ἡμῖν ὄντα. ΠΡ. ἐὰν εἴπω ἐφ' ὅ, τι βαδίζῃς νῦν, ἀξιόπιστος ἔσομαί σοι καὶ περὶ τῶν ἀπολοίπων μαντευόμενος; ΖΕΥΣ. πῶς γὰρ οὔ; ΠΡ. πρὸς γὰμον τὸν Θέτιν, συνευνησόμενος αὐτῇ. ΖΕΥΣ. φεῦ μοι ἔγνως. τί δ' οὖν ὃ δὴ τοῦτο; δοκεῖς γάρ τι ἀληθὲς ἐρεῖν. ΠΡ. μηδέν, ὦ Ζεῦ, κοινώσῃ τῇ Νηρηίδι. ἐὰν γὰρ αὐτὴ κυοφορήσῃ σε, ὃ τεχθὲν ἴσα ἐργάσεταί σε, οἷα καὶ σὺ ἔδρασας τὸν Κρόνον. ΖΕΥΣ. τοῦτο φῂς, ἐκπεσεῖσθαί με τῆς ἀρχῆς; ΠΡ. μὴ γένοιτο, ὦ Ζεῦ. πλὴν ἐοικός τι ἡ μίξις αὐτῆς ἀπειλεῖ. ΖΕΥΣ. χαιρέτω πιγχρονῶν ἡ Θέτις. σὺ δέ, ὁ Ἥφαιστος δεῖ ταύτης λυσάτω.

AIVP. Ne minimum quidem hoc eorum quæ te oportet pati. PRO. Atqui non sine mercede me solues Iupiter, sed tibi significabo valde necessarium. IVP. Blandiendo decipis me Prometheu. PRO. Et quid plus habebo? Non enim ignoras rursus vbi Caucasus est: neque indigebis vinculis, si quo modo versutias agens deprehendar. IVP. Die priùs, quamnam mercedem persolues necessariam nobis existentem? PRO. Si dixero ad quem locum vadis nunc, fide dignus ero tibi & de reliquis vaticinans? IVP. Quomodo enim non? PRO. Ad Thetin, coiturus cum ipsa. IVP. Hoc quidem nosti. Quid igitur postea? videtis enim verum quiddam dicere. PRO. Nihil ô Iupiter rei habeas cum Nerine hac. si enim ipsa grauida reddetur ex te, fœtus similia faciet tibi, qualia & tu fecisti Saturno. IVP. Hoc ais, expulsurum me regno? PRO. Vtinam ne fiat, ô Iupiter: veruntamen tale aliquid coitus ipsius minatur. IVP. Valeat igitur Thetis: te verò Vulcanus ob hæc soluat.

ΕΡΩΤΟΣ ΚΑΙ ΔΙΟΣ.

CVPIDINIS ET IOVIS, Eodem interprete.

Ἀλλ' εἰ καί τι ἥμαρτον, ὦ Ζεῦ, σύγγνωθί μοι. παιδίον γάρ εἰμι, καὶ ἔτι ἄφρων. Ζ. σὺ παιδίον, ὦ Ἔρως· ὃς ἀρχαιότερος εἶ πολὺ τοῦ Ἰαπετοῦ; ἢ ὅτι μὴ πώγωνα, μηδὲ πολιὰς ἔφυσας, διὰ ταῦτα καὶ βρέφος ἀξιοῖς νομίζεσθαι, γέρων καὶ παλαιότερος ὤν; ΕΡ. τί δέ σε ἠδίκησα ὁ γέρων ὡς φῂς ἐγώ, ὅτι με καὶ πεδῆσαι διανοῇ; Ζ. σκόπει, ὦ κατάρατε, εἰ μιᾷ σε, ὃς ἐμοὶ μόνῳ οὕτως ἐπεύφας, ὥστε μηδὲν ὅτιν ὃ μὴ πεποίηκάς με, σάτυρον, ταῦρον, χρυσόν, κύκνον, ἀετόν· ἐμοῦ δὲ ὅλως οὐδεμίαν ἕνεκα ἐραστὴν πεποίηκας, οὐδὲ συνῆκα ἡδέως γυναικὶ διὰ σὲ γενόμενος. ἀλλά με δεῖ μαγγανεύειν ἐπ' αὐτάς, καὶ κρύπτειν ἐμαυτόν. αἱ δὲ, τὸν μὲν ταῦρον, ἢ κύκνον φιλοῦσιν, ἐμὲ δὲ καὶ ἰδοῦσαι, τεθνᾶσιν ὑπὸ τοῦ δέους. ΕΡ. εἰκότως. ὁ γὰρ φέρεσθαι, ὦ Ζεῦ, δίκαιον οὐσαν τὸν σὸν θεοσθενῆ.

C AT si quid etiam peccaui, Iupiter, ignoscе mihi: puer enim admodum sum, & adhuc imprudens. IVP. Tu puer autem, Cupido, qui antiquior multo Iapeto es? An quia neque barbam habes, neque canos produxisti, propterea etiam infans putari cupis, senex & versutus adeò cùm sis? CVP. Qua verò iniuria affeci te ego senex ille, vt tu ais, cur me vincire quoque cogitas? IVP. Specta, ô sceleste, an parua; qui me ita ludibrio habes. Itaque iam D nihil est quod me non effeceris, Satyrum, taurum, aurum, cygnum, aquilam: omnia hæc feciſti me. At quæ me vicissim amaret, nullam planè vnquam feciſti: neque intellexi me etiam vxori propter te gratiorem fuisse: sed oportet me præstigiis vti ad illas, & meipsum abscondere. Illæ autem taurum aut cygnum exosculantur: me verò si aspiciant, moriuntur præ formidine. CVP. Meritò. neque enim ferunt, ô Iupiter, vt quæ mortales sint, aspectum tuum.

CVPIDO.

IVP. Quomodo igitur Apollinem Brachus ille & Hyacinthus tantopere amat? CVP. At Daphne etiam fugiebat illũ, quamuis comatum & imberbem. Quòd si autem voles amabilis esse, neque concutias ægidem, neque fulmen geras, sed quàm suauissimum te ipsum perhibe: vtrinque demisso capillo, eoq; mitra reuincto, vestẽ sume purpuream, crepidas subliga auratas, ad tibiam & ad tympana composito gressu incede, & videbis quòd plures te sequentur, quàm Bacchum Mœnades. IVP. Apage, equidem nolim amabilis esse isthoc pacto vt talem meipsũ exhibeam. CVP. Proinde & amare nolis: nam hoc certè facile est. IVP. Quin amare quidem volo, minore autem negotio, illo potiri. Atque ob hęc nunc dimitto te.

ΔΙΟΣ ΚΑΙ ΕΡΜΟΥ.

IOVIS ET MERCVRII, Iacobo Micyllo interprete.

IVPITER. ILLAM Inachi puellam pulchram nosti Mercuri? MER. Etiam: Io dicis. IVP. Non ampliùs puella illa est, sed iuuenca. MER. Monstrosum hoc. Quomodo mutata est? IVP. Zelotypia mota Iuno transformauit ipsam. Sed & nouum aliud quoddam malum insuper excogitauit. Infelici illi bubulcum quendã multioculum, Argum nomine, custodem addidit, qui iuuencam pascit, insomnis ac peruigil ipse existens. MER. Quid igitur nos oportet facere? IVP. Deuolans in Nemeam syluam (illic alicubi Argus pascit) illum quidem interficito: ipsam verò Io per pelagus in Ægyptum abducens, Isim facito, & de cætero pro deo ab incolis habeatur: Nilúmque attollat, & ventos immittat, & præterea nauigantes seruet.

ΑΖΕΥΣ. πῶς οὖν τὸν Ἀπόλλω ὁ Βρόγχος καὶ ὁ Ὑάκινθος φιλοῦσιν; ΕΡ. ἀλλ' ἡ Δάφνη καίτοι κομήτην καὶ ἀγένειον ἔφευγε. εἰδ' ἐθέλοις ἐπιφανὴς εἶναι, μὴ σείσῃς τὴν αἰγίδα, μηδὲ τὸν κεραυνὸν φέρε, ἀλλ' ὡς ἥδιστον ποίει σεαυτόν, ἑκατέρωθεν καθειμένους βοστρύχους, τῇ μίτρᾳ τούτους ἀναδήσας, πορφυρίδα ἔχε, ὑποδέου χρυσοῖς, ἐπ' αὐλῷ καὶ τυμπάνοις ῥύθμῳ βαῖνε, καὶ ὅψῃ ὅτι πλείους ἀκολουθήσουσί σοι τῶν Διονύσου Μαινάδων. ΖΕΥΣ. ἄπαγε, οὐκ ἐμοὶ δοκεῖ μιᾶ ἐπιφανὴς εἶναι τοιοῦτος γενόμενος. ΕΡ. οὐκοῦν, ὦ Ζεῦ, μηδὲ ἐρᾶν θέλε. ῥᾴδιον γὰρ τοῦτο. ΖΕΥΣ. ἦκε. ἀλλ' ἐρᾶν μέν, ἀπραγμονέστερον δ' αὖτε ἐπιτυχάνειν, ὅτι τούτοις αὐτοῖς ἀφίημί σε.

ΔΙΟΣ ΚΑΙ ΕΡΜΟΥ.

IOVIS ET MERCVRII, eodem interprete.

IVPITER. AGE ô Ganymedes (peruenimus enim quò oportebat) osculare me iã: vt videas non ampliùs rostrum aduncum me habere, neque vngues acutos, neque alas, qualis videbar tibi modò cùm volucris esse apparebam. GAN. Mi homo,

ΑΓΕ, ὦ Γανύμηδες (ἥκομεν γὰρ ἔνθα ἐχρῆν) φίλησόν με ἤδη, ὅπως εἰδῇς οὐκέτι ῥάμφος ἀγκύλον με ἔχοντα, οὐδ' ὄνυχας ὀξεῖς, οὐ πτερά, οἷος ἐφαινόμην σοι πρώην ὀρνεοῦν εἶναι δοκῶν. ΓΑΝ. ἀνθρωπε,

οὐκ ἀετὸς ἄρτι ἦθα, καὶ καταθλάμβους ἥρπασάς με ἀπὸ μέσου τοῦ ποιμνίου; πῶς οὖν τὰ μὲν τετρωβόλου σκέλη σοι ἐξερρύηκε, σὺ δ' ἄλλος ἤδη αἰαπέφηνας; ΖΕΥΣ. Ἀλλ' ὅτε αὖ-δεσπος, οὐ ὁρᾷς, ὦ μειράκιον, ὅτε ἀετὸς, ὁ δὲ πάντων βασιλεὺς τῶν θεῶν ὅδε εἰμι, τοσοῦτος τὸν ταχὺν ἀλλάξας ἐμαυτόν. ΓΑ. τί φής; σὺ γὰρ ὁ Πὰν σκῆνος; εἶτα πῶς σύριγξα οὐκ ἔχεις, οὐδὲ κέρατα, οὐδὲ λάσιος εἶ τὰ σκέλη; ΖΕΥΣ. μόνον γὰρ σκῆνος ἡγῇ θεόν; ΓΑ. ναί. ἐνόμιζον γὰρ αὐτὸ ἐνορχῆ πράττειν ὅτι ὁ ἀπήλαιον ἄγοντες, ἔνθα ἔσηκε· σὺ δ' ὑδροποδιστής τις εἶναί μοι δοκεῖς. Ζ. εἰπέ μοι, Διὸς δὲ οὐκ ἤκουσας ὄνομα, οὐδὲ βωμὸν εἶδες ἐν τῷ Γαργάρῳ τοῦ ὄντος, καὶ βροντῶντος, καὶ ἀστραπὰς ποιοῦντος; ΓΑ. σύ, ὦ βέλτιστε, φὴς εἶναι; ὃς τοσοῦτον κατέχεας ἡμῖν τὸν πολλὸν χάλαζαν, ὁ οἰκεῖν ὑπὲρ ἡμῶν λεγόμενος, ὁ ποιῶν τὸν ψόφον, ᾧ τὸν κριὸν ὁ πατὴρ ἔθυσεν; εἶτα τί ἀδικήσαντά με ἁρπάσας, ὦ βασιλεῦ τῶν θεῶν; τὰ δὲ τοσοῦτα ἴσως οἱ λύκοι διηρπάσαντο ἤδη, ἐρήμοις ὀπίσω ἐπεσόντες. Ζ. ἔτι γὰρ μέλῃ σοι τῶν προβάτων ἀθανάτῳ τε γεγονότι, καὶ συνοῦσι μετ' ἐμοῦ; ΓΑ. τί λέγεις; οὐ γὰρ καταξεῖς με ἤδη ἐς τὴν Ἰδην τὴν μετρίαν; Ζ. οὐδαμῶς. ἐπεὶ μάτην ἀετὸς εἶναι αὖθις θεὸν γεγονότος. ΓΑ. οὐκοῦν ὀργιεῖται μοι ὁ πατὴρ, καὶ ἀγανακτήσει μὴ εὑρίσκων, καὶ πλαγὰς ὕστερον λήψομαι, καταλιπὼν ὃ ποίμνιον. Ζ. ποῦ γὰρ σκῆνος ὄψεταί σε; ΓΑ. μηδαμῶς. ποθῶ γὰρ ἤδη αὐτόν. εἰ δ' ἀπάξεις με, ὑπισχνοῦμαί σοι καὶ δῶρον πρὸ αὐτοῦ κριὸν τεθύσεσθαι λύτρα ὑπὲρ ἐμοῦ. ἔχομαι γὰρ τοιετῆ τὸν μέγαν, ὃς ἡγεῖται τοῦ τῶν νομέων. Ζ. ὡς ἀφελὴς ὁ παῖς ὢν, καὶ ἁπλοϊκὸς, καὶ αὐτὸ δὴ τοῦτο, παῖς ἔτι· ἀλλ', ὦ Γανύμηδες, σκῆνα μὲν πάντα χαίρειν ἔα, καὶ ὑπιλάθου αὐτῶν, καὶ ποιμνίου, καὶ τῆς Ἰδης. σὺ γὰρ, ἤδη γὰρ ἐπουρανίος εἶ, πολλὰ εὖ ποιήσεις ἐντεῦθεν καὶ τὸν πατέρα, καὶ τὴν πατρίδα· καὶ νῦν μὲν τυρῷ καὶ γάλακτος ἀμβροσίαν ἔδῃ, καὶ νέκταρ πίῃ. τοῦτο μὲν σοὶ καὶ τοῖς ἄλλοις, ἡμῖν αὐτὸς προέξεις εἰσχέων. ὃ δ' ἐστὶ μέγιστον, οὐκέτι ἄνθρωπος, οὐκ ἀθάνατος γενήσῃ, καὶ ἀστέρα σου φανεῖ καλὸν ποιήσω καὶ μέγιστον, καὶ ὅλως, εὐδαίμων ἔσῃ. Γ. ἢν δ' ἐθέλῃς παίζειν ὑπομένω, τίς συμπαίξεται μοι; ἐν γὰρ τῇ Ἰδῃ πολλοὶ ἡλικιῶται ἦμεν.

an non aquila modò fuisti, ac deuolans rapuisti me à medio ouili? Quo pacto igitur alæ illæ ablatæ tibi sunt, tu verò ipse alius quispiam subitò appares? IVP. Sed neque homo quem vides, adulescentule, neque aquila, sed omnium rex Deorum ego ipse sum, qui meipsum ad tempus ita transformaui. GAN. Quid ais tu? Pan ille es? deinde quomodo fistulã non habes, neque cornua, neq; hirsutus es crura? IVP. Solum enim illum existimas Deum? GAN. Etiam: atque adeo sacrificamus ipsi, coleatum hircum ad spelunçam agentes, in qua ipse positus est. Tu verò plagiarius quispiam videris mihi esse. IVP. Dic mihi, Iouis verò nomen non audisti? neque etiam aram vidisti illius in Gargaro, pluentis scilicet atque tonantis, & fulgura facientis? GA. Tu te optime vir ais esse, qui paulo antè effudisti nobis copiosè grandinem, qui habitare supra nos diceris, faciens strepitum: cui arietem pater sacrificauit? Denique quidnam improbè tentantem me sursum rapuisti rex Deorum? Iam verò & oues fortassis lupi diripuerunt, desertas illas inuadendo. IVP. Adhuc enim cura est tibi ouium, immortali facto, & hîc conuersaturo nobiscum? GAN. Quid dicis? An non deduces me tandẽ in Idam hodie? IVP. Nequaquam, quoniã frustra aquila fuissem pro deo factus. GAN. Igitur inquiret me pater, & indignabitur non inueniens, verberaq; postea capiam, relinquens ouile. IVP. Vbi ille videbit te? GAN. Nequaquam. desidero verò iam ipsum. Quòd si verò dimittes me, promitto tibi & alium hircũ ab ipso immolatum iri, redemptionis pretium, pro me videlicet. Habemus autem triennem illum, & magnum, qui præit cæteris in pascua. IVP. Quàm simplex hic puer est, & minimè malus, atque idipsum solũ, puer adhuc. Verùm ô Ganymedes, illa quidem omnia valere sine, & obliuiscere ipsorum, ouilis videlicet, & Idæ. Tu autem (iam enim cœlestis es) multa benefacies hinc & patri & patriæ. Ac pro lacte quidem & caseo ambrosiam edas, & nectar bibas. Hoc tamen & aliis, nobis ipse infundendo præbebis. Quod autem maximum est, non ampliùs homo, sed immortalis eris, atque etiam sidus tuum apparere faciam pulcherrimum: & omnino felix eris. GANY. Si verò ludere cupiam, quis colludet mecum? in Ida enim multi coætanei eramus.

IVP. Habebis & hîc colluſorem tibî hunc Cupidinem, & aſtragalos valde multos. Confide ſolùm, & lætus ſis, & nihil deſideres inferiorum. GAN. Quid verò vobis vtilis ero? An oues paſcere oportebit & hîc? IVP. Non, ſed miniſtrabis vinum, & ad nectar paulo pòſt ordinaberis, & procurabis conuiuium. GAN. Hoc quidem non difficile. ſcio enim vt oporteat effundere lac, & coronare poculum paſtorale. IVP. Vide, rurſus hic lactis meminit, & hominibus ſe miniſtrare putat. Hoc verò cœlum eſt, & bibimus (quemadmodum dixi) nectar. GAN. Dulcius ô Iupiter lacte? IVP. Scies poſt puſillum: & cùm guſtaueris, non ampliùs deſiderabis lac. GAN. Porrò vbi dormiam nocte? an cum coætaneo Cupidine? IVP. Non, ſed ob hoc te rapui, vt ſimul dormiremus. GAN. Solus enim nõ poſſis, ſed ſuauius dormire mecum? IVP. Profectò, cum tali qualis es tu Ganymedes, ſic pulcher. GAN. Quid enim te ad ſomnum iuuabit pulchritudo? IVP. Habet quoddam incitamentum ſuaue, & faciliùs inducit ipſum. GAN. Atqui pater meus indignabatur mihi condormienti, & narrabat mane quomodo turbarem ipſius ſomnum, volutatus per lectum, calcitrãs, & aliquid loquens interea quando dormirem: quapropter ad matrem remittebat me dormiturum ſæpiuſcule. Quare ſi ob hoc, vt ais, rapuiſti me, tempus tibi eſt vt me denuo in terram deponas; vel moleſtia afficieris, nihil dormiendo: turbabo enim te continuè, huc atque illuc me reuoluens. IVP. Atqui hoc ipſum ſuauiſſimum mihi feceris, ſi tecum vigilare cogas. Oſculabor enim interea te eo ſæpius, & amplectar. GAN. Ipſe videris: ego verò dormiam te deoſculante. IVP. Videbimus tunc quid agendum. Nunc verò abduc ipſum Mercuri, & poſteaquã de immortalitate biberit, duc vt miniſtret nobis, docẽs priùs quemadmodum oporteat porrigere ſcyphum.

ΖΕΥΣ. ἔχῃς καὶ ζῶῃ τὸν συμπαίζομένον σοι τῦτον ἔρωτα, καὶ ἀστραγάλους μάλα πολλούς. θαῤῥῶ μόνον, καὶ φαιδρὸς ἴσθι, καὶ μηδὲν ὑποπόησ τῶν κάτω. ΓΑΝ. τί δὲ ὑμῖν χρήσιμος αὖ γνοίμην; ἢ ποιμαίνειν δεήσῃ καὶ ζῶῃθα; Ζ. οὐκ· ἀλλ' οἰνοχοήσῃς, ἐπὶ τῦ νέκταρος τεταξῃ, καὶ ἐπιμελήσῃ τῦ συμποσίου. ΓΑΝ. τῦτο μὲν ὐ χαλεπόν. οἶδα γὰρ ὡς χρὴ ἐξιέναι τὸ γάλα, καὶ ἀναδοῦναι τὸ κισσύβιον. Ζ. ἰδὺ, πάλιν οὗτος γάλακτος μνημονεύῃ, καὶ ἀνθρώποις δοκῇ ὑπηρετεῖσθαι οἴεται· ἕωθεν δ' ἀρεῖσθε ὅτι, καὶ πίνομεν ὥσπερ ἔφην τὸ νέκταρ. ΓΑΝ. ἥδιον, ὦ Ζεῦ, τῦ γάλακτος; Ζ. εἶσῃ μετ' ὀλίγον, καὶ γλυκάμυνος, οὐκ ἐπιποθήσῃς τὸ γάλα. ΓΑΝ. κοιμήσομαι δὲ ποῦ τῆς νυκτός; ἢ μετὰ τῦ ἡλικιώτου ἔρωτος; Ζ. οὐκ· ἀλλὰ σὺν τῦτό σε ἀνήρπασα, ὡς ἅμα καθευδοιμεν. ΓΑΝ. μόνος γὰρ οὐκ ἂν δύναιο, ἀλλ' ἥδιόν σοι καθεύδειν μετ' ἐμοῦ; Ζ. ναὶ, μετά γε τοιούτου, οἷος εἶ σὺ, Γανύμηδες, οὕτω καλός; ΓΑΝ. τί γάρ σε ποιεῖ τὸν ὕπνον ὀνίσῃ τὸ κάλλος; Ζ. ἔχει τι θελκτήριον ἡδύ, καὶ μαλακώτερον ἐπάγει αὐτόν. ΓΑ. καὶ μὲν ὅγε πατὴρ ἤδετό μοι συγκαθεύδοντι, καὶ διηγεῖτο ἑωθεν, ὡς ἀφεῖλον αὐτῦ τὸν ὕπνον τρεφόμενος, καὶ λακτίζων, καί τι φθεγγόμενος μεταξὺ ὁπότε καθεύδοιμι, ὥστε παρὰ τὴν μητέρα ἐπεμπέ με χειμηνιζόμενον τὰ πολλά. ὥρα δή σοι, εἰ ἅμα τῦτο, ὡς φῂς, ἀνήρπασάς με, καταθεῖναι αὖθις ἐς τὴν γῆν, ἢ τρέμματα ἔξῃς ἀγρυπνῶν· ἐνοχλήσω γάρ σε συνεχῶς τρεφόμενος. Ζ. τῦτ' αὐτό μοι ὃ ἥδιστον ποιήσῃς, εἰ ἀγρυπνήσαιμι μετὰ σοῦ. φιλῶν γὰρ ἅμα τελέσω πολλάκις, καὶ τρισχίλια. ΓΑΝ. αὐτὸς αὖ εἰδείης· ἐγὼ δὲ κοιμήσομαι, σοῦ καταφιλοῦντος. Ζ. εἰσόμεθα τότε τί τρακτέον. νυνὶ δὲ ἄπαγε αὐτὸν, ὦ Ἑρμῆ, καὶ πιόντα τῆς ἀθανασίας, ἄγε οἰνοχοήσοντα ἡμῖν, διδάξας πρότερον ὡς χρὴ ὀρέγειν τὸν σκύφον.

ΗΡΑΣ ΚΑΙ ΔΙΟΣ.

IVNONIS ET IOVIS, Iacobo Micyllo interprete.

IVNO. EX quo adoleſcentulum hunc Iupiter, Phrygium iſtum dico, ab Ida raptum

ΕΞ οὗ ὁ μειράκιον τῦτο, ὦ Ζεῦ, ὁ Φρύγιον, ἀπὸ τῆς Ἰδης ἁρπάσας δῦρο

ἀπήγαγες, ἐλεπτόν μοι προσέχεις τὸν νοῦν. A huc adduxisti, minùs aduertis mihi animum. IVP. Etiam ob hunc, Iuno, zelotypa iam es, simplicem adeo, & minimè molestum? Ego verò putabam mulieribus solis difficilem te esse quæcunque conuersantur mecum. IVN. Neque illa quidem rectè facis, nec conuenientia tibi ipsi, qui omniũ deorum dominus existens, relinquens me legitimam vxorem; in terram descendis, ibique adulteria exerces in aurum vel taurum conuersus. Veruntamen illæ mulieres tibi in terra manent: ideo autem hoc puero rapto, etiam in cœlum subuolasti, Deorum generosissime: & nunc ille nobiscum habitat, ante oculos mihi adductus quasi æmulus, scilicet vt pocillaretur tibi, sic enim aiunt. Itáne verò carebas pocillatoribus? aut defessi adeò sunt & Hebe & Vulcanus ministrando? Tu verò etiam calicem non aliter ab eo accipis, quàm simul & osculatus fueris ipsum antea, omnibus aspicientibus: & deosculatio ista suauior tibi est ipso nectare. Atque ob id sæpenumero neque sitiens petis bibere. Interdum autem etiam vbi degustasti solùm, porrigere ipsi soles: deinde bibente ipso arripis calicem, & quantum in illo reliquum restat, omne ebibis, ea etiam parte, vnde ipse bibit, & vbi applicuit labia, vt & bibas simul & osculeris. Nuper verò rex ille atque omnium pater, depositis ægide ac fulmine, sedisti, talis ludendo cum illo, barbam ipse tantam & tam promissam habens. Omnia igitur video hæc: quare ne te putes latere. IVPIT. At quid adeo graue hoc, ô Iuno, adolescentem adeo pulchrum inter bibendum deosculari, oblectaríque vtroque illo, & osculo videlicet, & nectare? Quid si igitur vel semel committam ipsi quò & te osculetur? non ampliùs accusabis me quòd osculum illius præstantius nectare puto. IVN. Pædiconum verba hæc sunt. Ego verò non ita insaniuero, vt labia mea applicem molliculo isti Phrygi, adeóque effœminato. IVPIT. Ne conuitieris, generosissima tu, amores meos. nam mulierosus, & barbarus, & molliculus iste, suauior & desiderabilior: nolo autem dicere amplius, ne te magis irritem IVN. Vtinam verò & in vxorem illum duxisses mei gratia. Memineris igitur qualibus mihi propter egregium istum pocillatorem temulèter insultas. IVP. Imo verò Vulcanum istũ filium tuũ oportebat nobis pocillari, clau-

ΖΕΥΣ. καὶ τοῦτο γέ, ὦ Ἥρα, ζηλοτυπεῖς, ἤδη ἀφελὲς οὕτω καὶ ἀλυπότατον; ἐγὼ δὲ ὡμίλουν ταῖς γυναιξὶ μόναις χαλεπήν σε εἶναι, ὁπόσαι ἂν ὁμιλήσωσιν ἐμοί. ΗΡΑ. οὐδ' ἐκεῖνα μὲν οὖ ποιεῖς, οὐδὲ πρέποντα σεαυτῷ, ὃς ἁπάντων θεῶν δεσποτης ὤν, ἀπολιπὼν ἐμὲ τὴν νόμιμον γαμετὴν, ὅτι τὴν γῆν κάτει μοιχεύσων, ἢ ταῦρος γιγόμενος. πλὴν ἀλλ' ἐκεῖναι μὲν σοι, κἂν ἐν γῇ μένωσι, δι' Ἰδαῖον ἔστι παιδίον ἁρπάσας, ἀνέπτης, ὦ γενναιότατε θεῶν, καὶ στενοχωρεῖ νῦν ὅτι κεφαλίων μοι πρόπαλιν ἦλθεν, οἰνοχοῦν B δὴ τοῦ λόγου, οὕτως ἠπόρεις οἰνοχόων, καὶ ἀπεκεκμήκασιν ἄρα ἥτε Ἥβη, καὶ ὁ Ἥφαιστος διακονούμενοι; σὺ δὲ καὶ τὴν κύλικα οὐκ ἂν ἄλλως λάβοις παρ' αὐτοῦ, ἢ φιλήσας πρότερον αὐτὸν, ἁπάντων ὁρώντων, καὶ ὃ φίλημά σοι ἥδιον τοῦ νέκταρος. καὶ δι' τοῦτο οὐδὲ δηλῶν πολλάκις αἰτεῖς πιεῖν· ἐνίοτε γὰρ ἀπογευσάμενος μόνον, ἔδωκας ἐκείνῳ. εἶτα πίνοντος ἀπολαβὼν τὴν κύλικα, ὅσον ὑπόλοιπον ἐν αὐτῇ, πίνεις, ὅθεν καὶ αὐτὸς ἔπιε, καὶ εὐθὺ προσάρμοσε τὰ χείλη, ἵνα καὶ πίνῃς C ἅμα καὶ φιλῇς· προφὰς δὲ ὁ βασιλεὺς, καὶ ἁπάντων πατὴρ, ἀποθέμενος τὴν αἰγίδα, καὶ τὸν κεραυνὸν, ἐκάθησο, ἀτραγαλίζων μετ' αὐτοῦ, πώγωνα τηλικοῦτον καθειμένος. πάντα οὖν ὁρῶ ταῦτα, ὥστε μὴ οἴου λανθάνειν. Ζ. καὶ τί δεινὸν, ὦ Ἥρα, μειρακίου οὕτω καλοῦ μεταξὺ πίνοντα καταφιλῆσαι, καὶ ἥδεσθαι ἀμφοῖν, καὶ τοῦ φιλήματι, καὶ τοῦ νέκταρι; ἐγὼ γοῦν ὑπισχνοῦμαί σοι καὶ ἁπαξ φιλήσαί σε, οὐκέτι μέμψῃ μοι, προτιμότερον τοῦ νέκταρος οἰομένῳ τὸ φίλημα εἶναι. D ΗΡΑ. παιδεραστῶν ὄντι λέγεις. ἐγὼ δὲ μὴ ὄφελον μανείην, ὡς τὰ χείλη προσενεγκεῖν τῷ μαλθακῷ τούτῳ Φρυγὶ, ὄντως ἐκτεθηλυμένῳ. Ζ. μή μου λοιδορεῖσθε, ὦ γυναικοτάτη, τοῖς παιδικοῖς. οὗτοι γὰρ ὁ ὑλυδρίας, ὁ βάρβαρος, ὁ μαλθακὸς, ἡδίων, καὶ ποθεινότερος. οὐ βούλομαι δὲ εἰπεῖν, μή σε παροξύνω ὅτι πλέον. ΗΡΑ. εἴθε γε γαμήσας αὐτὸν ἐμοῦ ἕνεκα. μέμνησο γοῦν οἷά μοι διὰ τὸν οἰνοχόον τοῦτον ἐμπαροινῆς. Ζ. οὐκ· ἀλλὰ τὸν Ἥφαιστον ἔδει τὸν σὸν καὶ ἐμὸν οἰνοχοῦν ἡμῖν χωλεύοντα,

dicantem videlicet,& à fornace venientem,plenum adhuc fauillis,depoſito paulò antè forcipe, & ab illis ipſis digitis accipere nos calicem,attractumq; ipſum interea oſculari: quem neque mater tu libenter oſculata fueris,præ fuligine quaſi tota illius exuſta facie. Nimirum ſuauia hæc,adeóque multum iam pocillator iſte cohoneſtat deorum cõuiuium, nónne? Ganymedes autem hic iterum in Idam hinc ablegandus eſt? quippe purus ac candidus eſt, & digitos habet roſeos: etiam ſcitè porrigit poculum: & quod te omnium mordet maximè,oſculatur dulciùs ipſo nectare. IVN. Nunc tibi & claudus, ô Iupiter, Vulcanus eſt,& refertus fuligine, atque nauſea afficeris cùm aſpicis ipſum,ex quo formoſum & capillatum illum Ida enutriit. Olim autem nõ videbas ita,neque tum fauillæ,neq; fornax ipſa abſterrebat te quominus biberes illo porrigente. IVP. Ægritudine Iuno te ipſam afficis, nihil aliud, & mihi amorem eo magis incendis, quia zelotypa es. Quòd ſi verò grauaris à puero formoſo accipere poculum, tibi quidem filius miniſtret potum: tu verò Ganymedes mihi ſoli imple calicem,& cum quolibet bis oſculare me, & cùm plenum porrigis,& cùm rurſum à me illum accipis. Quid ita lacrymaris ? Ne metue. Malum enim feret ſi quis tibi moleſtus eſſe voluerit.

A ὁκ τῆς καμίνου ἥκοντα,ἔτι τῶν σπινθήρων ἀνάπλεων,ἄρτι τῷ πυράγρᾳ ἀποτιθέμενον, καὶ ἀπ' ἐκείνων αὐτῷ τ̃ δακτύλων λαμβάνειν ἡμᾶς τ̃ κύλικα,καὶ ὑπιασασαμένους, φιλῆσαι μεταξύ,οὐ γάρ' ἂν ἡ μήτηρ σὺ ἡδέως φιλήσας ἐκεῖνο τ̃ ἀσβόλῳ κατηθαλωμένον τ̃ πρόσωπον;ἡδέως ταῦτα· ἀ γὰρ ☾ πρὸς πολὺ ὁ οἰνοχόος ὁκῆνος ἐμπρέπει τῷ συμποσίῳ τ̃ θεῶν· ὁ Γανυμήδης ἦ,καθαπερεὶ παῖς ἐς τῷ Ἴδῃ,καθαρὸς γὰρ,☾ ῥοδοδάκτυλος,☾ ὑπασαμένους ἱρεῖ τ̃ ἔκπωμα,καὶ ὅ σε λυπεῖ μάλιστα,☾ φιλῇ ἥδιον τ̃ νέκταρος. HP. νῦν καὶ χωλὸς,ὦ Ζεῦ,ὁ Ἥφαιστος,καὶ οἱ δάκτυλοι αὐτ̃ ἀνάξιοι τῆς σῆς κύλικος,καὶ ἀσβόλῳ μεστός ἐστι, καὶ ναυτιᾷς ὁρῶν αὐτὸν,ἐξόπου τὸν καλὸν κομήτην τοῦτον ἡ Ἰδη ἀνέθρεψε· πάλαι ἦ ἂν ἔφυγες ταῦτα,οὐδ' οἱ σπινθῆρες,οὐδ' ἡ κάμινος ἀπέτρεπόν σε μὴ οὐχὶ πίνειν πρὸ αὐτ̃. Z. λυπεῖς,ὦ Ἥρα,σαυτὴν,οὐδὲν ἀλλο,καμοὶ ὑπιτείνεις τὴν ἔρωτα ζηλοτυποῦσα· εἰ ἦ ἄχθη παιδὸς ὡραίου δεχομένου τ̃ ἔκπωμα,σοὶ μὲν ὁ υἱὸς οἰνοχοείτω· σὺ ἦ,ὦ Γανύμηδες,ἐμοὶ μόνῳ ἀναδίδου τῷ κύλικα· καὶ ἐφ' ἑκάστῃ,δὶς φίλει με,καὶ ὅτε πλήρη ὀρέγοις,καὶ αὖθις ὁπότε πρὸς ἐμοῦ ἀπολαμβάνοις. τί τοῦτο δακρύεις; μὴ δέδιθι, οἰμώξεται γὰρ,ὃς τίς σε λυπεῖν ἐθέλῃ.

HPAΣ KAI ΔIOΣ.

IVNONIS, ET IOVIS, Iacobo Micyllo interprete.

IVNO. *Ixion.*

IXionem hunc vides Iupiter? quibuſnam moribus affectum putas? IVP. Hominem eſſe vtilem Iuno, & combibonem: non enim conuerſaretur nobiſcum, ſi indignus conuiuio foret. IVNO. At indignus eſt, cõtumelioſus certè exiſtens: quapropter non ampliùs conuerſetur nobiſcum. IVPIT. Quid autem contumeliæ intulit? oportet enim (vt puto) & me ſcire. IVN. Quid verò aliud? Etenim erubeſco dicere ipſum. tale eſt quod ſibi ſumpſit. IVP. Atqui ob hoc tanto etiam magis dicere debebas, in quantum ille turpia quoque conatus eſt. Num igitur ſolicitauit aliquam ad ſtuprum? intelligo enim cuiuſmodi turpe ſit, quod reformidaueris dicere. IVNO. Ipſam me, non aliam quampiam Iupiter,longo iam tempore. Ac primùm quidem ignorabam quid rei eſſet cur attentè adeò in me aſpiceret: ille autem etiam ingemiſcebat, & ſublacrymabatur:

D Τὸν Ἰξίονα τ̃τον ὁρᾷς,ὦ Ζεῦ; ποῖόν τινα τὸν τρόπον ἡγῇ; Z. αἰδεσιμον εἶ χρηστὸν,ὦ Ἥρα,καὶ συμποτικήν. ἀ γὰρ αὖ συνῆν ἡμῖν ἀνάξιος τ̃ συμποσίου ὤν. HP. ἀλλ' ἀνάξιός ἐστι,ὑβριστὴς γε ὤν· ὥστε μηκέτι συνέστω. Z. τί ἦ ὕβρισε; χρὴ γὰρ,οἶμαι,καμὲ εἰδέναι. HP. τί δ' ἄλλο; καὶ γὰρ αἰσχύνομαι εἰπεῖν αὐτό· τοιοῦτόν ἐστιν ὃ ἐτόλμησε. Z. καὶ μὰ τῷ δι' τ̃το καὶ μᾶλλον εἴποις ἄν,ὅσον καὶ αἰσχροῖς ἐπεχείρησε. μῶν οὖν ἐπείρα τινά; σαφὲς γὰρ ὁποῖόν τι τὸ αἰσχρὸν,ὅτῳ γε ἂν ὀκνήσας εἴπειν. HP. αὐτ̃ ἐμὲ, οὐκ ἄλλην τινά,ὦ Ζεῦ,πολλῳ ἤδη χρόνον. καὶ ὃ μὲ θρῶττον,ἠνόουν ὃ θρᾶγμα,δῆτα ἀτενὲς ἀφεώρα ἐς ἐμὲ,ὅ ἦ,καὶ ἔστενε,καὶ ὑποδάκρυε.

καὶ εἴποτε πιόσα σοι τὸν Γανυμήδη τὸ ἔκπωμα, ὁ δὲ ἤτει σε αὐτὸ ἐκεῖνο πιεῖν· καὶ λαβὼν, ἐφίλει μεταξύ, καὶ πρὸς τοὺς ὀφθαλμοὺς προσῆγε, καὶ αὖθις ἀφεώρα ἐς ἐμέ. ταῦτα ἤδη συνίειν ἐρωτικὰ ὄντα. καὶ ὅτι πολὺ μᾶλλον ἡδυμάλλων λέγω πρὸς σὲ; καὶ ὅλως παύσασθαι τῆς μανίας τὸν ἄνθρωπον. ἐπεὶ δὲ καὶ λόγους ἐπάλμησέ μοι προσενεχεῖν, ἐγὼ μὲν ἀφέντα αὐτὸν ἐπὶ δακρύοντα, καὶ προσκυλινδούμενον, ὑπαφελξάμην τὰ ὦτα, ὡς μηδὲ ἀκούσαιμι αὐτοῦ ὑβρεστικὰ ἱκετεύοντος, ἀπῆλθόν σοι φράσουσα. σὺ δὲ αὖτος ὅρα ὅπως μέτει τὸν ἄνδρα. Ζ. θῦγε ὁ κατάρατος ἐπ' ἐμὲ αὐτὸν, καὶ μέχρι τῶν Ηρας γάμων; τοσοῦτον ἐμεθύσθη τῷ νέκταρος; ἀλλ' ἡμεῖς τῶν τοιούτων αἴτιοι, καὶ ὥρα τῷ μετρίου φιλανθρωποι, οἵ γε καὶ συμπότας αὐτοῖς ἐποιησάμεθα. συγγνωστοὶ οὖν, εἰ πίοντες ὁμοῖα ἡμῖν; καὶ ἰδόντες θεάματα καλλη; καὶ οἷα ὑπότε εἶδον ὅτι γῆς, ἐπεθύμησαν ἀπολαῦσαι αὐτῶν, ἔρωτι ἁλόντες· ὁ δὲ ἔρως, βίαιόν τι ὄντι, καὶ οὐκ ἀνθρώπων μόνον ἄρχει, ἀλλὰ καὶ ἡμῶν αὐτῶν ἐνίοτε. ΗΡΑ. σὺ μὲν καὶ πάνυ ὕπος γε δεκαετὴς ὄντι· καὶ ἄγε, καὶ φέρε, τῆς ῥινός, φασιν, ἕλκων, καὶ ἕπου αὐτῷ ἔνθα ἂν ἡγῆται σοι· καὶ ἀλλ' ἁπλῆ ῥᾳδίως ἐς ὅ, τι ἂν κελεύσῃ· καὶ ὅλως κτῆμα καὶ παιδιὰ τοῦ ἔρωτος σύ γε. καὶ νῦν τῷ Ἰξίονι, οἶδα, καθότι συγγνώμην ἀπονέμεις, ἅτε καὶ αὐτὸς μοιχεύσας ποτὲ αὐτοῦ τὴν γυναῖκα, ἣ σοι τὸ Πιρεῖθουν ἔτεκεν. Ζ. ἔπι γὰρ σὺ μέμνησαι ἐκείνων, εἴ τι ἐγὼ ἔπαιξα ἐς γλῶ κατελθών; ἀπαρ οἶδα ὅ μοι δοκεῖ πρὸς τὸν Ἰξίονος; χολάζειν μὲ μηδαμῶς αὐτὸν, μηδ' ἀπωθεῖν τοῦ συμποσίου, σκαιὸν γάρ, ἐπεὶ δὴ ἔρᾳ, καὶ ὡς φῄς δακρύει, καὶ ἀφόρητα πάσχει. ΗΡΑ. τί, ὦ Ζεῦ; δέδοικα γὰρ μή τι ὑβρεστικὸν ἢ σὺ εἴπῃς. Ζ. οὐδαμῶς. ἀλλ' εἴδωλον ἐκ νεφέλης πλασάμενοι αὐτῷ σοι ὅμοιον, ἐπειδὴ λυθῇ τοῦ συμποσίου, κἀκεῖνος ἀγρυπνῇ ὡς τὸν εἰκότα τοῦ ἔρωτος, προσκαθαλινδούμενοι αὐτῷ φέροντες· ὅπως γὰρ παύσαιτο αἰσθόμενος, οἰηθεὶς τετυχηκέναι τῆς ἐπιθυμίας. ΗΡ. ἄπαγε, μὴ ὥραιον ἴκοιτο, τῷ νέφει αὐτὸν ἐπιθυμῆσαι. Ζ. ὅμως ὑπόμεινον, ὦ Ηρα. τί γὰρ αὖ κἀμὲ παθεῖν δεινὸν ἀπὸ τῆς πλάσεως, εἰ νεφέλη ὁ Ἰξίων συνέσται;

A & si quando bibēs tradidissem Ganymedi poculum, hic petebat ex eo iam ipso bibere, & capiens osculabatur interea, & ad oculos admouebat, & rursus prospectū in me intēdebat. hæc intelligebam amatoria esse: & multo quidem tempore verecundabar dicere ad te, putabamq; cessaturum à furore hominem. Postquam verò & sermones ausus est mihi adhibere, ego dimittens illum adhuc lacrymātem, & ad genua prouolutum, obturatis auribus, vt ne contumelias supplicantis illius audirem, abij vt tibi dicerem. Tu verò ipse vide quomodo explores virum.

IVP. Euge, sceleratus ille in me ipsum, & vsque ad Iunonis nuptias etiam? adeóne inebriatus est nectare? Cæterùm nos auctores horum sumus, & vltra modum amatores hominum, qui quidem & conuiuatores nostros ipsos fecimus. Digni igitur venia sunt, si bibentes similia atque eadem nobiscum, deinde & aspicientes cœlestes istas formas, & quales nunquam viderunt in terra, concupiuerunt frui illis, amore capti videlicet. Est autem amor violentum quiddam, & non hominibus solùm imperat, sed & nobis ipsis interdum. IVN. Tuus quidem & valde hic dominus est, & ducit te, & fert, naso (vt aiunt) trahens, & sequeris ipsum quocunque duxerit te, & immutaris facilè in quodcunque iusserit, & prorsus possessio & ludus Amoris es tu. Et nunc Ixioni scio quòd veniam tribuis, vt qui & ipse adulterio cognoueris aliquando illius vxorem, quæ tibi Pirithoum peperit. IVP. Adhuc enim tu meministi illorum, si quid ego lusi in terram descendens. Sed nosti quid mihi videatur de Ixione? multandū quidem ipsum nequaquam, neque à conuiuio extrudendum esse. rusticum enim foret. sed quia amat, &, vt ais, lacrymatur, & intolerabilia patitur. IVN. Quidnam ô Iupiter? metuo enim ne & tu contumelioſum aliquid dicas. IVP. Nequaquam: sed simulachrum ex nube fingentes tibi simile, postquā solutum fuerit cōuiuium, & ille vigilat (vt par est) præ amore, ad concubitū adhibeamus ipsi afferentes. sic enim ab angēdo animo fortassis desistet, putās se cōsecutū esse desiderium. IVN. Apage, vt nunquā quicquam tēpestiuū illi cōtingat, quando ea ita quæ supra ipsum sunt, cōcupiscit. IVP. Attamē patere ô Iuno. Quid enim adeo graue tibi accidet ex hoc figmēto, si cū nube Ixiō cōgredietur?

IVN. Sed nubes ego esse apparebo, & turpitudinem istam in me cõmittet propter similitudinem. IVP. Nihil istud dicis: neq; enim nubes hæc vnquam Iuno erit, neque tu nubes: Ixion autem solùm decipietur. IVN. Sed (vt omnes homines arrogãtes sunt) gloriabitur descẽdens forsitan, & narrabit omnibus, dicens coisse cũ Iunone, & Iouis riualem esse. forsitan etiam dixerit me ipsum amare: illi verò credetur, quando non viderunt quomodo cum nube coierit. IVP. Igitur si quid tale dixerit, in infernũ præcipitabitur, ac rotæ miser alligatus, cum ipsa perpetuò circumuoluetur, & laborem nunquam cessaturum sustinebit, pœnas videlicet has pro amore dependens. IVN. Non enim graue hoc quidẽ ob iactantiã.

A ΗΡΑ. Ἀλλ' ἡ νεφέλη ἐγὼ ἔσομαι δόξω, καὶ ὃ αἰσχρὸν ἐπ' ἐμὲ ποιήσῃ δι' ὁμοιότητα. Ζ. Οὐδὲν τοῦτο φῄς· οὔτε γὰρ ἡ νεφέλη ποτὲ Ἥρα γένοιτ' ἄν, οὔτε σὺ νεφέλη· ὁ δὲ Ἰξίων μόνον ἐξαπατηθήσεται. ΗΡΑ. Ἀλλὰ οἷοι πάντες ἄν θεοπρεπεῖς ἀπειρήκασί εἰσιν, αὐχήσει κατελθὼν ἴσως, καὶ διηγήσεται ἅπασι, λέγων συγγεγωνῆσθαι τῇ Ἥρᾳ, καὶ σύλλεκτος εἶναι τοῦ Διός. καί που τάχα ἐρᾷν με φήσει αὐτοῦ, οἱ δ', πιστεύσουσιν, οὐκ εἰδότες ὡς νεφέλῃ σοιλῶν. Ζ. Οὐκοῦν, ἐὰν τι τοιοῦτον εἴπῃ, εἰς τὸν ἄδην ἐμπεσὼν ἔχῃ ἄθλιος προσδεθεὶς, συμπεριενεχθήσεται μετ' αὐτοῦ ἀεὶ, καὶ πόνον ἄπαυστον ἕξει, δίκην διδοὺς τοῦ ἔρωτος. ΗΡΑ. Οὐ γὰρ δεινὸν τοῦτό γε ἀπὸ τῆς μεγαλαυχίας.

ΑΠΟΛΛΩΝΟΣ ΚΑΙ ΗΦΑΙΣΤΟΥ.

APOLLINIS ET VVLCANI, eodem interprete.

VVLCANVS. VIDISTIN' Apollo Maiæ infantulum illum, nuper genitũ, vt formosus est, & arridet omnibus, & iam quoque tale quiddam præ se fert, quasi in magnum aliquod bonum euasurus sit? APOL. Illumne ego infantem dicam, ô Vulcane, aut in magnũ aliquod bonũ euasurum, qui ipso Iapeto antiquior est, quantum ad fraudulentiã attinet? VVL. Et quem adeo iniuria afficere potuerit, iam primùm in lucem editus? APOL. Interroga Neptunum, cuius tridentem *De furatam Mercurij.* suffuratus est: aut Martem, nam & huius subtraxit clàm è vagina gladium: vt interim de me ipso non dicam, quem & arcu spoliauit, & sagittis. VVL. Hæccine infantulus & modò natus ille, qui vixdum mouebatur in cunis inter inuolucra? APOL. Scies Vulcane, si modò ad te aliquando venerit. VVL. Atqui venit iampridem. APOL. Quid igitur? habéne omne fabrile instrumentũ? necdum quicquam illius tibi amissum est? VVL. Omne, Apollo. APOL. Attamẽ inspice diligenter. VVL. Per Iouem, forcipem non video. APOL. Sed videbis illum alicubi inter inuolucra in cunis infantis. VVL. Adeóne aduncas manus habet, perinde ac si in ipso ventre iam tum meditatus esset furandi rationẽ? APOL. An non audisti ipsum loquentem quoque iam arguta ac volubilia quædam? Atque hic etiam ministrare nobis vult.

B ΕΩΡΑΚΑΣ, ὦ Ἀπολλον, ὃ τῆς Μαίας βρέφος ὃ ἀρτιτεχθέν, ὡς καλόν τέ ἐστι, καὶ προσγελᾷ πᾶσι, καὶ δηλοῖ τι ἤδη ὡς μέγα ἀγαθὸν ἀποβησόμενον; ΑΠΟΛ. Σκῆνό γε φῶ βρέφος, ὦ Ἥφαιστε, ἢ μέγα ἀγαθὸν, ὃ τοῦ Ἰαπετοῦ προεσβύτερόν ἐστιν ὅσον ἐν τῇ πανουργίᾳ; ΗΦΑΙ. Καὶ τίνα δὴ ἀδικῆσαι δυνάμενον ἄρτιπον ὄν; ΑΠΟΛ. Ἐρώτα τὸν Ποσειδῶνα, οὗ τὴν τρίαιναν ἔκλεψεν· ἢ τὸν Ἄρη· καὶ τούτου γὰρ ἐξείλκυσε λάθρᾳ τοῦ κουλεοῦ τὸ ξίφος, ἵνα μὴ ἐμαυτὸν λέγω, οὗ ἀφῴπλισε τὸ τόξον, καὶ τὰ βέλη. ΗΦΑΙ. Τὸ νεογνὸν τοῦτο, ὃ μόλις ἐκινήσατο ἐν τοῖς σπαργάνοις; ΑΠ. Εἶσῃ, ὦ Ἥφαιστε, εἴ σοι προσέλθῃ μόνον. ΗΦΑΙ. Καὶ μὴν προσῆλθεν ἤδη. ΑΠ. Τί οὖν, πάντα ἔχεις τὰ ἐργαλεῖα, καὶ οὐδὲν ἀπόλωλεν αὐτῶν; ΗΦΑΙ. Πάντα, ὦ Ἀπολλον. ΑΠΟΛ. Ὅμως ἐπίσκεψαι ἀκριβῶς. ΗΦΑΙ. Νὴ Δία, τὴν πυράγραν οὐχ ὁρῶ. ΑΠΟΛ. Ἀλλ' ὄψει αὐτὴν που ἐν σπαργάνοις τοῦ βρέφους. ΗΦΑΙ. Ἅπτως ἐξύηρ ἐστὶ, καθαρῶς ἐν τῇ γαστρὶ ἐκμελετήσας τὴν κλεπτικήν; ΑΠ. Ἠκηκοὰς γὰρ αὐτοῦ καὶ λαλοῦντος ἤδη σαφῶς, καὶ ὀπτέχα. Ὁ δὲ, καὶ ἀφικνεῖσθαι ἡμῖν ἐθέλει.

Ἥδης

χθὲς δὲ τὸν Ἔρωτα, καταπάλαισεν αὐτὸς οὐκ οἶδ' ὅπως ὑφελκύσας τὼ πόδε. εἶτα μετὰ ξὺ ἐπαινούμενος, τῆς Ἀφροδίτης μὲν τὸν κεστὸν ἔκλεψε, περιπλεξαμένης αὐτὸν ὅτι τῇ νίκῃ· τοῦ Διὸς δὲ γελῶντος, ὁ σκῆπτρον. Εἰ δὲ μὴ βαρύτερος ὁ κεραυνὸς ἦν, καὶ πολὺ ὁ πῦρ εἶχε, καὶ ἐκεῖνον ἂν ὑφείλετο. ΗΦΑΙ. ταχύν τινα τὸν παῖδα φῄς. ΑΠΟΛ. οὐ μόνον, ἀλλ' ἤδη καὶ μουσικόν. ΗΦΑΙ. τῷ τῦφ τεκμήρεσθαί ἐχῇς; ΑΠΟΛ. χελώνῃ που νεκρᾷ B θεὶς, ὄργανον ἀπ' αὐτῆς συνεπήξατο, πήχεις γὰρ ἐναρμόσας, καὶ ζυγώσας, ἔπειτα καλάμους ἐμπήξας, καὶ μαγάδιον ὑποθεὶς, καὶ ἐπτατόνους ἐντείνας χορδὰς, μελῳδεῖ πάνυ γλαφυρῶς, ὦ Ἥφαιστε, καὶ ἐναρμόνιον, ὡς καὶ μὲ αὐτῷ φθονῆσαι τὸν πάλαι κιθαρίζειν ἀσκηθέντα. ἔλεγε δ' ἡ Μαῖα ὡς οὐδὲ μύοι τὰς νύκτας ἐν τῷ θερμῷ, ἀλλ' ὑπὸ περιεργίας ἄρχει τοῦ ᾄδου καπηλεύων, κλέψων τι καὶ κἀκεῖθεν δηλαδή. ὑπόπλεως δ' C ὅτι· καὶ ῥάβδον τινὰ πεποίηται θαυμασίαν τὴν δυνάμιν, ἣ ψυχαγωγεῖ, καὶ καθάπτεται τοὺς νεκρούς. ΗΦΑΙ. ἐγὼ ἐκείνῳ ἔδωκα αὐτῷ παίγνιον εἶναι. ΑΠΟΛ. τοιγαροῦν ἀπέδωκέ σοι τὸν μισθὸν τὴν πυράγραν. ΗΦΑΙ. Ἄγε ὑπέμνησας· ὥστε βαδιστέον ἀπολησομένους αὐτῆς, εἴπου ὡς φῄς θύρεθείη ἐν τοῖς σπαργάνοις.

Heri autem vocato ad se Cupidine, statim illum palæstra superauit, nescio quo pacto pedes illi subtrahens. Deinde cùm à cæteris laudaretur, interea Veneri surripuit cingulum, cùm illa amplexata ipsum fuisset ob victoriam. Ioue autem ridente, sceptrum illius sustulit: & nisi grauius fuisset, & plus ignis habuisset, ipsum quoque fulmen subtraxisset. VVL. Celerem atque agilem quendam puerum mihi narras. APOL. Quin imò & musicum præterea. VVL. Vndénam huius rei coniecturam facis? APOL. Testudine mortua alicubi inuenta, instrumentum ex ea compactum dedit. Brachiis enim adaptatis, & iugo superinducto, deinde calamis (chordarum ansulis videlicet) infixis, fundóq; infrà, & quasi quodam dorso subiecto, atque inde septem chordis suspensis & intentis, iucundum adeo quiddam modulatur & cõcinnum, vt ego quoque illi iam inuideam, qui iam olim personando citharam me exerceo. Cæterùm ipsa Maia illud quoque dicebat, quòd neque in cœlo noctu maneret, sed præ nimio agendi studio ad inferos vsq; descenderet, furaturus scilicet etiam inde aliquid. Alatus autem quoque est, ac virgam quãdam apparauit, mirificam potestatem ac vim habentem, qua animas euocat, & educit mortuos. VVL. Ego illam dedi ipsi, vt esset quasi ludicrum. APOL. Proinde & mercedem istam tibi retulit, forcipem videlicet. VVL. Rectè sanè admonuisti: quare ibo vt illum recipiam, sicubi, vt ais, inter inuolucra in cunis inueniri poterit.

ΗΦΑΙΣΤΟΥ ΚΑΙ ΔΙΟΣ.

VVLCANI ET IOVIS. Iacobo Micyllo interprete.

Τί με, ὦ Ζεῦ, δεῖ ποιῆσαι; ἥκω γὰρ ὡς ἐκέλευσας ἔχων τὸν πέλεκυν ὀξύτατον, εἰ καὶ λίθους δέοι μιᾷ πληγῇ διαπεπεμεῖν. Ζ. Ἄγε, ὦ Ἥφαιστε. ἀλλὰ διελέ μου τοῦ κεφαλοῦ εἰς δύο, κατενεχών. ΗΦ. πειρᾷ μου εἰ μέμηνα; ἢ σὺ πάλαι ποτὲ οὐκ ἐπῄνεσάς με, ὅτε σοι ἔλεγον ὡς ἐγκέφαλον ἔχοις. Ζ. διαιρετέον μοι ὅμως τὸ κρανίον. εἰ δ' ἀπειθήσεις, ἤδη σοι ἀπειλῶ πατάξειν σε τῷ πελέκει, μηδὲ μέλλειν. ἀπόλλυμαι γὰρ ὑπὸ τῆς ὠδῖνος, αἱ μου τὸν ἐγκέφαλον διαστρέφουσιν.

QVid me oportet facere, Iupiter? venio enim, ita vt iussisti, securim habens acutissimam, etiam si lapides opus sit vno ictu dissecare. IVP. Rectè sanè Vulcane. Sed iam impacta illa diuide mihi caput in duas partes. VVLCAN. Tentas me num insaniam? Impera igitur verè quod vis tibi fieri. IVP. Diuidi mihi caluariam volo. si verò non obedieris mihi, me experieris non nunc primùm irascentem. Veruntamen ferire oportet audacter, & præsenti animo, neque cunctari. Pereo enim præ doloribus, qui mihi cerebrum inuertunt.

VVLCANVS.

De eo quòd Pallas è cerebro louis nata est.

VVL. Vide Iupiter ne quid mali faciamus: acuta enim securis est, & non absq; sanguine, neq; etiam ad Lucinæ morem tibi obstetricabitur. IVP. Incute modò Vulcane audacter. ego enim noui quid sit conducibile. VVL. Inuitus quidē, sed tamen feriā. Quid enim agat aliquis te iubente? Sed quid hoc? puella armata hæc est. Magnum, ô Iupiter, malum habuisti in capite. Meritò igitur iracundus fuisti, tantam intra cerebri panniculum virginem viuam nutriēs, idq; armatam: nimirum castra, non caput habuisti, non aduertēs. Hæc verò etiam saltat, & cum armis tripudiat, clypeum concutit, ac hastā vibrat, & quasi quodā furore concitatur: & quod maximum est, formosa admodū ac maturis nubilis annis breui adeò iam facta est, cæruleos quidem oculos habēs. Sed tamen & huic gratiam addit galea. Quare ô Iupiter, obstetricandi prēmium hoc mihi refer: desponde mihi illam. IVP. Impossibilia petis Vulcane: perpetuò enim virgo manere vult. Ego certè, quantum in me est, nihil repugno. VVL. Hoc volebam: reliquum quod est, ipse curabo: ac iam simul rapiam hinc ipsam. IVP. Si tibi facile adeo hoc, facias licet: veruntamen illud scio, quòd amas ea quę tibi contingere nequeunt.

A ΗΦΑΙ. ὅρα, ὦ Ζεῦ, μή κακόν τι ποιήσωμεν· ὀξὺς γὰρ ὁ πέλεκύς ἐστι, κοὐκ ἀναιμωτί, οὐδὲ κατὰ τὰ Εἰλείθυια μηνύσεταί σε. Ζ. κατένευκε μόνον, ὦ Ἥφαιστε, θαῤῥῶν. οἶδα γὰρ ἐγὼ ὃ συμφέρει. ΗΦΑΙ. ἄκων μέν, κατίσω δέ. τί γὰρ χρὴ ποιεῖν, σοῦ κελεύοντος; τί τοῦτο; κόρη ἔνοπλος; μέγα, ὦ Ζεῦ, κακὸν εἶχες ἐν τῇ κεφαλῇ. εἰκότως ἐγὼ ὀξύθυμος ἦδη, τηλικαύτην τοσοῦτον μειράκιον παρθένον ζωογονῶν· καὶ ταῦτα ἔνοπλον· ἢ που στρατόπεδον, ἀλλ' οὐ κεφαλὴν ἐλελήθεις ἔχων· ἡ δὲ πηδᾷ, καὶ πυῤῥιχίζει, καὶ τὸν ἀσπίδα πιέζει, καὶ ὃ δόρυ πάλλει, καὶ ὀρθοστάδην· καὶ ὃ μέγιστον, καλὴ πάνυ καὶ ἀκμαία γεγύηται ἤδη ἐν βραχεῖ· γλαυκῶπις μέν, ἀλλὰ κομψὴ καὶ τοῦτο ἡ κόρη. ὥστε, ὦ Ζεῦ, μήτηρά μοι ἀπόδος ἐκβήσας μοι αὐτήν. Ζ. ἀδυνάτα αἰτεῖς, ὦ Ἥφαιστε· παρθένος γὰρ ἀεὶ θέλει μεῖναι. ἐγὼ γοῦν γε ἐπ' ἐμοί, οὐδὲν ἀπολέγω. ΗΦΑΙ. τοῦτ' ἐβουλόμην, ἐμοὶ μελήσει τἀ λοιπά. καὶ ἤδη σοι ἁρπάσω αὐτήν. Ζ. εἰ σοὶ ῥᾴδιον οὕτω, ποίει. πλὴν οἶδα ὅτι ἀδυνάτων ἐρᾷς.

ΠΟΣΕΙΔΩΝΟΣ ΚΑΙ ΕΡΜΟΥ.

NEPTVNI ET MERCVRII. Eodem interprete.

NEPTVNVS.

LIcétne Mercuri conuenire Iouem nunc? MERC. Nequaquam Neptune. NEPT. Attamen intrò renuncia de me ipsi. MERC. Ne molestus sis, inquam. Importunum enim hoc: quare non poteris ipsum videre in præsentia. NEPTVN. Num igitur cum Iunone concumbit? MERC. Non, sed diuersum quiddam est. NEPTVN. Intelligo, Ganymedes intus est. MERC. Neque hoc: sed ipse infirmus aliquantulum est. NEPTVN. Vnde hoc Mercuri? Nescio enim quid graue narras. MER. Pudet dicere, tale quidpiam est. NEP. At nihil eo tibi opus est apud me, patruus vtiq; cùm tibi sim. MER. Peperit paulo antè, Neptune. NEP. Apage. An peperit ille? Ex quo? Itaque latuit ille nos Hermaphroditus existēs? At neq; vterus eius tumorem aliquem præ se tulit. MERC. Rectè dicis, neq; etiam ille partum intra se habebat.

Deo quòd Bacchus ex femore Iouis natus est.

C ΕΣτιν, ὦ Ἑρμῆ, νῦν ἐντυχεῖν τῷ Διΐ; ΕΡΜ. οὐδαμῶς, ὦ Ποσείδον. ΠΟΣ. ὅμως προσάγγειλον αὐτῷ. ΕΡΜ. μὴ ἐνόχλει, φημί. ἄκαιρον γάρ, ὥστε οὐκ ἂν ἴδοις αὐτὸν ἐν τῷ παρόντι. ΠΟΣ. μῶν τῇ Ἥρᾳ συνέσειν; ΕΡΜ. οὔκ· ἀλλ' ἑτεροῖόν τι ἐστί. ΠΟΣ. συνίημι· ὁ Γανυμήδης ἔνδον. ΕΡΜ. οὐδὲ τοῦτο· ἀλλὰ μαλακῶς ἔχει αὐτός. ΠΟΣ. πόθεν, ὦ Ἑρμῆ; δῆλον γὰρ τοῦτο φῄς. ΕΡ. αἰσχυνόμενοι εἰπεῖν, τοιοῦτόν ἐστι. ΠΟΣ. ἀλλ' οὐ χρὴ πρὸς ἐμὲ θεῖόν γε ὄντα. ΕΡ. τέτοκεν ἀρτίως, ὦ Ποσείδον. ΠΟΣ. ἄπαγε, τέτοκεν ἀνήρ; ἐκ τίνος; οὐκ οἶδα ἐλελήθη ἡμᾶς ἀνδρόγυνος ὤν; ἀλλ' οὐδὲ ἐπεσήμηνεν αὐτῷ ἡ γαστὴρ ὄγκον τινά. ΕΡ. οὐ λέγεις· οὐ γὰρ ἐκείνη εἶχε τὸ ἔμβρυον.

ΠΟ. οἶδα· ἐκ τῆς κεφαλῆς ἔτεκεν αὖθις, ὥσπερ τὴν Ἀθηνᾶν ἔοικεν γὰρ τὴν κεφαλὴν ἔχει. ΕΡ. οὐκ· ἀλλ' ἐκ τοῦ μηροῦ ἐκύει τὸν ἐκ τῆς Σεμέλης βρέφος. ΠΟ. εἶτε ὁ γυναῖος, ὡς ὅλος ἡμῖν κυοφορεῖ καὶ πολυπαχύνεται τὸ σῶμα τοῦτο. ἀλλὰ τίς ἡ Σεμέλη ἐστίν; ΕΡ. Θηβαία, τῶν Κάδμου θυγατέρων μία. ταύτῃ συνελθὼν, ἐγκύμονα ἐποίησεν. ΠΟ. εἶτα ἔτεκεν, ὦ Ἑρμῆ, αὐτὸ ἐκείνης; ΕΡ. καὶ μάλα, εἰ καὶ παράδοξον εἶναί σοι δοκεῖ. τὴν μὲν γὰρ Σεμέλην ζηλοτυπὸς ὢν ἡ Ἥρα, οἶδα δὲ ὡς ζηλότυπός ἐστι, πείθει αὐτῆσαι τοῦτο τὸν Διός, μὴ βουλόμενον καὶ ἀστραπῶν ἥκειν πρὸς αὐτήν· ὡς δ' ἐπείσθη, καὶ ἦκεν ἔχων καὶ τὸν κεραυνὸν, διαφλέγει ὁ ὄρφος· καὶ ἡ Σεμέλη μὲν διεφθείρετο ὑπὸ τοῦ πυρός. ἐμὲ δὲ κελεύει διατεμόντα τὸν μηρὸν τῆς γυναικὸς, διακομίσαι ἀτελὲς ἔτι αὐτῷ τὸ ἔμβρυον ἐποίησα μιαίνων. καὶ ὅπως ἐποίησα, διελὼν τὸν ἑαυτοῦ μηρὸν, ἐνέθηκα, ὡς ἀποτελεσθείη ἐνταῦθα, καὶ νῦν τρίτῳ ἤδη μηνὶ ἐξέτεκεν αὐτό. καὶ μαλακῶς ἀπὸ τῶν ὠδίνων ἔχει. ΠΟ. νῦν οὖν ποῦ τὸ βρέφος ἐστίν; ΕΡ. ἐς τὴν Νύσαν ἀποκομίσας, παρέδωκα ταῖς Νύμφαις αἰαγεφῆ, Διόνυσον ἐπονομαθέντα. ΠΟ. ἐκοινῶν ἀμφότερα, τὸν Διονύσου τούτου καὶ μήτηρ ἡ καὶ πατὴρ ὁ δὲ ἐστίν; ΕΡ. ἔοικεν. ἄπειμι δὴ οὖν ὕδωρ αὐτῷ τινὰ ἐς τὸ τραῦμα οἴσων, καὶ τἆλλα ποιήσων, ὅσ' ἂν νομίζηται ὡσπερ λεχοῖ.

NEP. Noui: rursum ex capite peperit scilicet, quemadmodum & Mineruam. habet enim ille caput quoddam puerperum. MER. Neque illud: sed in femore gestauit partum illum, videlicet ex Semele receptum. NEP. Euge generosus, vt ille totus nobis, & ex omni parte corporis imprægnando idoneus atque fœcundus est. Sed quænam Semele ista est? MERC. Thebana mulier, ex filiabus Cadmi vna. huic congressus prægnantem eam reliquit. NEP. Deinde verò ipse pro illa peperit? MERC. Atque admodum, etiam si tibi alienum ac mirũ videatur. Nam Semelen dolis aggressa Iuno, (nosti autem vt sit zelotypa hæc) persuadet illi vt petat à Ioue quò cum fulmine ac fulgure ad se veniat. Quæ cũ verbis huius inducta credidisset, veniſſétque Iupiter fulmen secum portans, conflagrauit tectum, ipsaq; Semele ex igne periit. Me autem iubet Iupiter, incisa illius aluo, partum ad se afferre, imperfectum illum quidem adhuc, & intra septimum mensem conceptum. Quod vbi fecissem, ille dissecto femore suo, intrò illum recipit, vt ibi perficeretur. Atque ita iam tertio postquam factum illud est, mense, denuo illum peperit, & nunc ex doloribus aliquantulum languidus est. NEP. Vbi igitur infans ille iam est? MERC. In Nysam hinc ablatum, tradidi illum Nymphis enutriendum, Dionysium cognominatum. NEP. Ergo vtrunque, Dionysij huius & pater & mater ille est. MERC. Ita videtur. Abeo igitur, vt illi aquam ad vulnus afferam, ac cætera ea quæ ex more atque consueto fieri solent, quasi puerperæ procurem.

ΕΡΜΟΥ, ΚΑΙ ΗΛΙΟΥ.

MERCVRII ET SOLIS. Iacobo Micyllo interprete.

MERCVRIVS. De concubitu Iouis cum Alcmena, & nocte prolongata.

Ὦ Ἥλιε, μὴ ἐλάσῃς τήμερον, ὁ Ζεὺς φησι, μηδὲ αὔριον, μηδ' ἐς τρίτην ἡμέραν, ἀλλ' ἔνδον μένε· καὶ ὁ μεταξὺ μία τις ἔσται νὺξ μακρά, ὥστε λυέτωσαν μὲν αἱ Ὧραι αὖθις τοὺς ἵππους, σὺ δὲ σβέσον τὸ πῦρ, καὶ ἀνάπαυε σεαυτὸν μακρὸν σταθμὸν. ΗΛ. καινὰ ταῦτα, ὦ Ἑρμῆ, καὶ ἀλλόκοτα ἥκεις φέρων ἄγγελος. ἀλλὰ μὴ παράβασίν τινα ἔδοξα ἐν τῷ δρόμῳ, καὶ ἔξω ἐλάσαι τὴν ὁδὸν, καὶ παρὰ μοῖραν ἄθεται, καὶ τὴν νύκτα τριπλασίαν τῆς ἡμέρας ποιῆσαι διέγνωκεν;

AVdi ô Sol, ne hodie currum agas, inquit Iupiter, neq; in crastinum, neque etiam in diem perẽdinum: sed intus mane: fiátque interea perpetua vna nox longa. Quare equos quidem iterum soluant Horæ, tu verò restingue ignem, & nunc tandem post longum interuallum temporis te ipsum recrea. SOL. Noua hæc atque omnino aliena denuncians venis. Sed nunquid transgredi siue peccare visus sum inter agendum, & extra fines cursum habuisse, atque ob id nunc irascitur ille mihi, noctémque triplo maiorem bis facere statuit?

MER. Nihil tale: neque hoc etiam perpetuò fiet: sed ipse nunc opus habet noctem sibi fieri consueto lõgiorem. SOL. Vbi autem etiam ille est? aut vnde ipse emissus es vt hæc nuntiares mihi? MER. Ex Bœotia, ab vxore Amphitryonis, cũ qua concumbit. SOL. Amator illius? atque ita illi satis nõ est nox vna? MER. Nequaquam. Nasci enim quendam oportet ex hoc concubitu magnum, atque multorum certaminum victorem deum. hoc igitur vna nocte absolui ac perfici impossibile est. SOL. Sed absoluat, atque ad exitum perducat ille, quòd faustum felixque sit. Verũtamen hæc, Mercuri, temporibus Saturni non fiebant (soli enim hîc nos sumus) neque ille tum ab vxore Rhea diuertebat, aut seorsim cubabat: neque etiam relicto cœlo Thebis dormiebat: sed dies quidem tum dies erat, nox autem ad suum certum spatium secundùm proportionem horarum agebatur: peregrinum verò aut immutatum nihil. Neque ille tum vnquam cum muliere mortali quicquam rei habuit. At nunc infelicis mulierculæ caussa oportet omnia sursum & deorsum verti, ac equos quidem præfractiores & difficiliores fieri ob otium & desidiam, viam autem asperiorem, eò quòd toto triduo nõ vsurpabitur: homines præterea miserè in tenebricoso viuere. Hoc boni ex amoribus Iouis consequẽtur illi scilicet, sedebúntque expectantes donec ille athletam istũ quem dicis, absoluerit sub longis tenebris. MERC. Tace ô Sol, ne quid mali pro his dictis tuis nanciscare. Ego verò ad Lunam hinc abiens, & ad Somnum, renuntiabo etiam illis quæ Iupiter mandauit: illi quidem, vt ne procedat citiùs: huic autem, vt ne remittat à se homines, quò ignorent longam adeo noctem hãc fuisse.

ΕΡ. σὺ δὲν ζιοῦτον· ἀλλ' ἐς ἀεὶ τῶτο ἔσαι. δεῖται δέ τι νῶν αὐτὸς ὁπτιμικεστέρων γλυέαθαι οἱ τλὼ νύκτα. ΗΛ. ποῦ δὲ καὶ ὄζτιν, ἢ πόθεν ἐξεπέμφθης ἀγγέλων ταῦτά μοι; ΕΡ. ἐκ Βοιωτίας, ὦ Ηλιε, παρὰ τῆς Αμφιτρύωνος γυναικός, ἣ συνέσειν. ΗΛ. ἐρᾷ αὐτῆς; εἶτα ἀχ ἱκανὴ νὺξ μία; ΕΡ. ἀδαμῶς. τεχθῆναι γάρ τινα δεῖ ἐκ τῆς ὁμιλίας ταύτης μέγαν, καὶ πολυάθλων θεόν. τῶτον οὖν ἐν μιᾷ νυκτὶ ἀποτελεσθῆναι ἀδύνατον. ΗΛ. ἀλλὰ τελεσιργείτω μὴν ἀγαθῇ τύχῃ. ταῦτα μὲν οὖν, ὦ Ερμῆ, οὐκ ἐγίνετο ὅτε τῦ Κρόνου, (αὐτοὶ γὰρ ἡμεῖς ἐσμεν) ἀλλ' ἀπόκοιτος ἐκλιπὼν ἔρως τῆ Ρέας ἦν. ἀλλ' ἀπολιπὼν αὖ τὸν ἄνδρα ἐν Θήβαις ἐκοιμᾶτο, ἀλλὰ ἡμέρα μὲν ἦν ἡ ἡμέρα, νὺξ δὲ τὸ μέτρον τὸ αὐτῆς ἀπάλλαττεν τοῖς ὥρεσι. ξένον δὲ, ἢ παρηλλαγμένον, οὐδέν. ἀλλ' οὐ κοινώνησέ ποτε ἐκλιπὼν θνητῇ γυναικί. νῦν δὲ δυσλύου γυναίου ἕνεκα, χρὴ ἀνεσράφθαι τὰ πάντα, καὶ ἀκαμπτεσέρους μὲν ἡμᾶς ἵππους ὑπὸ τῆς ἀργίας, δύσοδον δὲ τὴν ὁδὸν, ἀτειβῆ μὲν οὖσαν ἐξῆς τριῶν ἡμερῶν, τοὺς δ' ἀνθρώπους ἀβλίως ἐν σκότει νῷ διαβιοῦν. τοιαῦτα ἀπολαύσοντας τῶν Διὸς ἐρώτων. καὶ καθεδοῦνται προσμένοντες, ἕως ἂν ἐκλιπὼν ἀποτελέσῃ τὸν ἀθλητὴν, ὃν λέγῃς, ὑπὸ μακρῷ τῷ ζόφῳ. ΕΡ. σιώπα, ὦ Ηλιε, μή τι κακὸν ἀπολαύσῃς τῶν λόγων· ἐγὼ δὲ παρὰ τὴν Σελήνην ἀπελθὼν, καὶ τὸν Υπνον, ἀπαγγελῶ κἀκείνοις ἅπερ ὁ Ζεὺς ἀπέστειλε, τὴν μὲν, ὁρμὴν ποιησάμην, τὸν δὲ ὕπνον, μὴ ἀνιέναι τοὺς ἀνθρώπους, ὡς ἀγνοήσωσι μακρὸν ὄντα τὴν νύκτα γενησόμενον.

ΑΦΡΟΔΙΤΗΣ ΚΑΙ ΣΕΛΗΝΗΣ.

VENERIS ET LVNÆ. Iacobo Micyllo interprete.

VENVS. QVid hæc, ô Luna, facere te aiũt, quoties ad Cariam peruenis, vt currum sistas, ac desuper aspectes Endymionem dormientem sub dio tanquam venatorem aliquem: interdum autem etiam descendas ad ipsum ex media via? LVNA. Interroga ô Venus filium tuum, qui mihi harum rerum auctor est.

ΤΙ ταῦτα, ὦ Σελήνη, φασὶ ποιῆν σε, ὁπότ' ἂν τὴν Καρίαν ἔλθῃ, ἱσάναι μὲν σε ὃ ζεῦγος ἀφορᾶσθαι ἐς τὸν Ενδυμίωνα καθεύδοντα, ὑπαίθριον ἄτε κυνηγέτην ὄντα, ἐνίοτε δὲ καὶ καταβαίνειν ἐκ μέσης τῆς ὁδοῦ; ΣΕΛΗ. ἐρώτα, ὦ Αφροδίτη, τὸν σὸν υἱὸν, ὃς μοι τούτων αἴτιος.

ΑΦΡΟ. Ἔα. σκῆνος ὑβριστὴς ὅστις ἐστίν· ἐμὲ γοῦν αὐτοῦ τοῦ μητέρα οἷα δέδρακεν; ἀρτι μὲν, ἐς τὴν Ἰδὴν καθιόντα, Ἀγχίσου ἕνεκα τοῦ Ἰλιέως, ἄρτι δ' ἐς τὸν Λίβανον ὅτι ὁ Ἀσσύριον σκῆνος μειράκιον, ὃ καὶ τὴν Περσεφάτην ἐρᾶσαι ποιήσας, ἐξ ἡμισείας ἀφείλετό με τὸν ἐρώμενον· ὥστε πολλάκις ἠπείλησα, εἰ μὴ παύσεται τοιαῦτα ποιῶν, κλάσειν μὲν αὐτοῦ τὰ τόξα, καὶ τοῦ φαρέτρας, ἀφελαιρήσειν δὲ καὶ τὰ πτερά. ἤδη δὲ καὶ πληγὰς αὐτῷ ἐνέτεινα εἰς τὰς πυγάς τῷ σανδάλῳ, ὁ δ', οὐκ οἶδ' ὅπως παρδευτικὰ δεδιὼς, καὶ ἱκετεύων, μεθ' ἁλίγον ὑπελέλησεν ἀπάντων. ἀπαρ εἰπέ μοι, καλὸς ὁ Ἐνδυμίων ὅστις; οὐ γὰρ δήπου ἦν γε ὅπως ὁ δῆνος. Ζ. ἐμοὶ μὲν καὶ πάνυ καλὸς, ὦ Ἀφροδίτη, δοκεῖ, καὶ μάλιστα ὅταν ὑπαλλόμενος ὑπὸ τὰς πέτρας τοῦ χλαμύδα καθεύδῃ, τῇ λαιᾷ μὲν ἔχων τὰ ἀκόντια, ἥδη δὲ καὶ τῆς χλαμύδος ὑποῤῥέοντα· ἡ δεξιὰ δὲ, περὶ τὸ κεφαλὸ ἐς ὃ αὖ ὑπεκκλασμένη ὑπερφέρει, τῷ προσώπῳ παρεικυῖα· ὁ δὲ, ὑπὸ τοῦ ὕπνου λελυμένος, ἀναπνεῖ ὃ ἀμβρόσιον σκῆνος ἅδημα. τότε τοίνυν ἐγὼ ἀλφηστὶ καθοῦσα, ἐπ' ἄκρων τῶν δακτύλων ἐβεκκύμα, ὡς αὖ μὴ ἀνεγερθείη· οἶσθα τί αὖ σοι λέγοιμι τὰ μὴ τοιαῦτα· πολὺ ἀπόλλυμί τε ὑπὸ τοῦ ἔρωτος.

VEN. Sine: contumelioſus ille eſt. Me quippe matrem ipſius quibus modis affecit? nunc quidem in Idam adigens, Anchiſæ cauſa Troiani: nunc autem in Libanum, ad Aſſyrium illum adoleſcẽtem, quem & Proſerpinę deſiderabilem fecit; & me ex dimidia parte amoribus meis priuauit. Quare iam ſæpe illi interminata ſum, ni deſinat talia facere, fracturã eſſe me ipſius & arcus & pharetram, amputaturam autẽ etiam alas. Iampridẽ verò & plagas ipſi in nates incuſſi ſandalio: ſed ille, neſcio quo pacto, tum quidẽ ſtatim metuens ac ſupplicans, paulo pòſt omniũ obliuiſcitur. Verùm dic mihi, formoſúſne Endymion iſte eſt? Nam hoc quidem ſolatio fuerit malo huic. LVN. Mihi quidem etiam admodum formoſus ô Venus videtur; & maximè quãdo inſtrata ſuper rupẽ chlamyde dormit, læua tenẽs ſagittas paulatim è manu prolabẽtes. Dextra autem circa caput ſurſum verſus reflexa, decorem affert faciei, cui circũfunditur. Ipſe verò ſolutus ſomno, anhelat ambroſium illum halitum. Tunc igitur tacitè equidem & ſine vllo ſtrepitu deſcendens, ac ſummis digitis inſiſtens, vt ne expergefactus ille perturbari poſſit. Scis igitur quid tibi poſt hæc dictura fuerim, ſed pereo equidem amore.

ΑΦΡΟΔΙΤΗΣ ΚΑΙ ΕΡΩΤΟΣ.

VENERIS ET CVPIDINIS, Eraſmo Roterod. interprete.

ΟΤέκνον Ἔρως, ὅρα οἷα ποιῇς. ὑπὲρ τὰ ἐν τῇ γῇ λέγω, ὁπόσα τοὺς αἰθέρας αἰαπτίῃς, καθ' αὑτὸν ἢ κατ' ἀλλήλων ἐρᾶν ἀναγκάζων, ἀλλὰ καὶ τὰ ἐν τοῦ οὐρανῷ· ὃς τὸν μὲν Δία πολυμορφον ὑπεδύσω, ἀμφὶ τίων ἐς ὅ, τι ἂν σοι ὑπὸ τὴν χεῖρα δοκῇ τὸν Σάτυρον ἢ καθαρῆς ἐκ τοῦ θείου, τὸν Ἥλιον ἢ πρὸς τὴν Κλυμένην βεβαδικὼς ἐκίστε αἰανάγκασας, ὑπολελησμένον τῆς ἱππασίας· ἃ μὲν γὰρ ἐς ἐμὲ τὴν μητέρα ὑβρίζῃς, θαῤῥῶν ποιῇς. ἀλλὰ σύ, ὦ τολμηρότατε, καὶ τὴν Ῥέαν αὐτὴν γραῦν ἤδη, καὶ μητέρα τοσούτων θεῶν, ἀνέπεισας παραθρέξειν, ἢ ὃ Φρύγιον μειράκιον σκῆνος ποθεῖν, ἢ νῦν σκείνη μέμηνεν ὑπὸ σοῦ, ἢ ζηλαμὴν τοὺς λέοντας, πρὸς ἁλαλάζουσα καὶ τοὺς Κορύβαντας (ἄτε μανικοὺς καὶ αὐτοὺς ὄντας,)

CVpido gnate, vide quæ facis flagitia. Non iam de his loquor, quæ te impulſore mortales in terra, vel in ſe quiſq; vel inuicem alij in alios faciũt, verùm de his ago, quæ apud ſuperos quoque deſigñas, qui quidẽ Iouem ipſum cogis varias aſſumere formas, in quodcunq; tibi pro tempore viſum fuerit, eum vertens: tum Lunam è cœlo deuocas: quin & Solem aliquoties compellis lentum apud Clymenem ceſſare, aurigandi muneris oblitum: nam quicquid iniuriæ in me matrem etiam committis, audacter ac tanquam tutò facis. Verùm tu quidẽ ô deorum omnium confidentiſſime, Rheam inſuper ipſam iam anum, præterea deorum tam multorum parentem, eò perpuliſti, vt puſionem adamet; atque in Phrygium illum adoleſcentulum depereat: ac tua iam opera inſanit, iunctiſque leonibus, adhibitis item Corybantibus (quippe qui & ipſi furore quodam ſunt afflati)

per Idam montem ſurſum ac deorſum oberrat, ipſa quidem Attis amore eiulãs: cæterùm Corybantum alius ſuum ipſe penem enſe deſecat, alius demiſſa coma per mõtes fertur inſanus, alius cornu canit, alius tympano tonat, alius cymbalo perſtrepit. breuiter, omnis vndequaque Ida tumultus atque inſaniæ plena eſt. Proinde cuncta timeo: metuo ne tale quid accidat, quandoquidem te produxi, vt ſi quando reſipiſcat Rhea, vel potiùs ſi pergat inſanire, Corybantibus imperet, vt te correptum diſcerpant, aut leonibus obiiciant. Hic me ſolicitat metus, quòd videam tibi periculum imminere. CVP. Otioſo animo eſto mater: ſi quidem leonibus etiam ipſis iam familiaris ſum factus, ita vt ſæpenumero conſcẽſis eorum tergis, prehenſaq; iuba, equitis ritu inſidens illos agitem. At verò illi interim mihi caudis abblandiuntur, ac manum ori inſertam receptant, lambúntque, deinde mihi reddunt innocuã. Porro Rheæ ipſi quando tandem vacauerit vt me vlciſcatur, quum in Atte ſit tota? Poſtremò quid ego pecco, quum res pulchras vt ſunt offero ac demonſtro? Vos ne appetite res pulchras, quare his de rebus ne in me crimen conferte. Num vis ipſa tu mater vti neque tu poſthac Martem ames, neq; ille te? VEN. Vt es peruicax, & nulla in re non ſuperas? Attamen horum quæ dixi, aliquando memineris.

ἄνω τε καὶ κάτω τὸ Ἰδαῖον πολεμοῦσιν· ἡ μὲν, ὀλολύζουσα ὅτι τὸν Ἄττην· οἱ Κορύβαντες δὲ, ὁ μὲν αὐτῶν, τέμνεται ξίφει τὸν πῆχυν, ὁ δὲ, ἀνεὶς τὸν κόμαν, ἴεται μεμηνὼς διὰ τῶν ὀρῶν· ὁ δὲ, αὐλεῖ τὸν κέρατι· ὁ δὲ, ὑπορομβεῖ τὸν τυμπάνῳ, ἢ ὑπικτυπεῖ τὸν κυμβάλῳ, καὶ ὅλως, θόρυβος καὶ μανία πᾶσα ἐν τῇ Ἰδῃ ἀπόπτα ἐστί. δέδοικα οὖν ἀπόπτα, δέδοικα δὲ τοιοῦτο, μὴ δὲ μέγα σε κακὸν τεκμήσασα, μὴ ἀπομανεῖσά ποτε ἡ Ῥέα, ἢ καὶ μᾶλλον ἔτι ἐν αὐτῇ οὔσῃ, κελεύσῃ τοῖς Κορύβασιν συλλαβόντας σε, διασπάσασθαι, ἢ τοῖς λέουσι παραβαλεῖν, ταῦτα δέδοικα κινδυνεύοντά σε ὁρῶσα. ΕΡ. θαῤῥεῖ μῆτερ, ἐπεὶ καὶ τοῖς λέουσιν αὐτοῖς ἤδη ξυνήθης εἰμί. καὶ πολλάκις ἐπιβὰς ὅτε τὰ νῶτα, καὶ τῆς κόμης λαβόμενος, ἱππεύω αὐτούς, οἱ δ', σαίνουσί με, καὶ τὼ χεῖρα δεχόμενοι, ἐς τὸ στόμα παρειλιχμῶνται, καὶ ἀποδιδόασί μοι. αὐτὴ μὲν γὰρ ἡ Ῥέα, πότε ἂν σχολὴν ἄγοι ἐπ' ἐμὲ, ὅλη οὖσα ἐν τῷ Ἄττῃ; καίτοι τί ἐγὼ ἀδικῶ, δεικνὺς τὰ καλὰ οἷά ἐστιν; ὑμεῖς δὲ μὴ ἐφίεσθε τῶν καλῶν· μὴ οὖν ἐμὲ αἰτιᾶσθε τούτων. ἢ θέλεις σὺ, ὦ μῆτερ, αὐτὴ μηκέτι ἐρᾶν, μήτε σὲ τοῦ Ἄρεως, μήτ' ἐκεῖνον σέ; ΑΦΡΟ. ὡς δεινός εἶ, καὶ κρατεῖς ἁπάντων· ἀλλὰ μεμνῆσθαι μου ποτὲ τῶν λόγων.

ΔΙΟΣ, ΑΣΚΛΗΠΙΟΥ, ΚΑΙ ΗΡΑΚΛΕΟΥΣ.

IOVIS, ÆSCVLAPII, ET HERCVLIS, Iacobo Micyllo interprete.

IVPITER.

Æſculapius & Hercules de ceſſione contendũt.

DESINITE ô Æſculapi & tu Hercules contendere inter vos iurgiis perinde vt homines. Indecora enim hęc, & à cõuiuio deorum aliena. HERC. At vis, ô Iupiter, medicamentarium iſtum priore loco accumbere, quàm me? ÆS. Quid ni, per Iouem? melior quoq; enim ſum. HERC. In quo igitur ô attonite? an quòd te Iupiter fulmine aliquãdo percuſſit, cõ quòd quæ nefas erat, feceras: nunc autem ex miſericordia iterum immortalitatis particeps factus es? ÆS. Oblitus verò etiam tu es Hercules, quòd in Oeta conflagraſti, quandoquidem mihi ignem obiicis. HER. Nequaquam æqualia atq; ſimilia ſunt quæ vterq; in vita egimus, vt qui ipſe quidem Iouis filius ſim, tãtos autem labores ſuſtinuerim, expurgata vita,

ΠΑύσασθε, ὦ Ἀσκληπιὲ καὶ Ἡράκλεις, ἐρίζοντες ὥσπερ ἀνθρώπους ὡς ἀπρεπῆ γὰρ ταῦτα, καὶ ἀνοίκεια τῷ συμποσίῳ τῶν θεῶν. ΗΡΑ. ἀλλὰ ἐθέλεις, ὦ Ζεῦ, τουτονὶ τὸν φαρμακέα πρὸ καθαιρεθῆναί μου. ΑΣΚ. νὴ Δία, καὶ ἀμείνων γὰρ εἰμι. ΗΡΑ. τί, ὦ ἐμβρόντητε; ἢ δῆτα σε ὁ Ζεὺς ἐκεραύνωσεν, ἃ μὴ θέμις ποιοῦντα, νεῶ ὄντ' ἔλεον αὖθις ἀθανασίας μετείληφας; ΑΣΚΛΗ. ὑπελέλησαι γὰρ καὶ σὺ, ὦ Ἡράκλες, ἐν τῇ Οἴτῃ καταφλεγείς, ὅτι μοι ὀνειδίζεις τὸ πῦρ; ΗΡΑ. οὐκοῦν ἴσα γ' ὅμοια βεβίωται ἡμῖν· ὃς Διὸς μὲν υἱός εἰμι, τοσαῦτα δὲ πεπόνηκα, ἐκκαθαίρων τὸν βίον,

θηρία καταγωνιζόμενος, καὶ αὖ θεραπεύσεις ὑβρισθείσας τιμωρούμενος. σὺ δὲ ῥιζοτόμος εἶ, καὶ ἀγύρτης, νοσοῦσι μὲν ἴσως αὖ θεραπεύσεις χρήσιμος ὢν τὰ φάρμακα, αὐδρῶδες δὲ οὐδὲν ὅτι δεδεγμένος. ΑΣΚ. Οὐ λέγεις, ὅτι σὺ τὰ ἐγκλήματα ἰασάμενος, ὅτε σφῶν ἡμιπλῆκτος ἐπ' ἀμφοῖν διεφθαρμένος τὸ σώματι, τῷ χιτῶνος, καὶ μετὰ τοῦτο, τῷ πυρός. ἐγὼ δὲ εἰ καὶ μηδὲν ἄλλο, οὔτε ἐδουλεύθησα ὥσπερ σύ, ὅτε ἔξαινον ἐγὼ ἐν Λυδίᾳ, πορφυρίδα ἐνδεδυκώς, καὶ παιόμενος ὑπὸ τῆς Ὀμφάλης χρυσῷ σφυδάλῳ, ἀλλ' οὐδὲ μεμηνὼς ἀπέκτεινα τὰ τέκνα, καὶ τὴν γυναῖκα. ΗΡΑ. εἰ μὴ παύσῃ λοιδορούμενός μοι, αὐτίκα μάλα εἴσῃ, ὡς ὑπολύσει σε ἡ ἀθανασία, ἐπεὶ ῥαιμένος σε, ῥίψω ὅτι κεφαλὴν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, ὥστε μηδὲ τὸν Παιῆονα ἰάσασθαί σε, ὃ κρανίον συντριβέντα. ΖΕΥΣ. παύσασθε, φημί, καὶ μὴ ὑπερβάλλετε ἡμῖν τὴν ξυνουσίαν, ἢ ἀμφοτέρους ἀποπέμψομεν ὑμᾶς τοῦ συμποσίου· χαίροι δ' ἂν γνώμην, ὦ Ἡράκλεις, τὸν Ἀσκληπιὸν κατακλίνεσθαί σου πρότερον ἀποθανόντα.

A deuictis bestiis, & hominibus contumelioſis vindicta ac pœna affectis. Tu verò radicum inciſor es, & circulator, ægrotãtibus fortaſſis hominibus vtilis, medicamenta adhibendo: virile autẽ nihil quicquam opere præſtitiſti. ÆS. Rectè dicis; quoniam & inuſtiones tuas curaui, quando paulo antè aſcendiſti ad nos ſemiuſtulatus; corpore vtrinque corrupto ac perdito, & à tunica iſta, & poſt illam etiã à flamma. Ego verò quid? ſi nihil aliud; tamen neq; ſeruiui quemadmodum tu, neq; lanificium exercui in Lydia indutus purpura, & ab Omphale verberatus ſandalio aureo: neque verò etiam inſaniens occidi liberos & vxorem. HER. Niſi deſinas conuitiari, ſtatim admodum ſenties quòd non multum tibi profutura ſit immortalitas: quoniam ſublatũ hinc è cœlo præcipitem dabo te, vt ne ipſe quidem Pæon curauerit te, diminuto atque effracto tibi cerebro. IVP. Deſinite, inquam, & ne perturbate nobis conuerſationem hanc: aut ambos hinc ablegabo vos è cõuiuio. Quanquam etiam æquum eſt ô Hercules, priore loco accumbere Æſculapium, quippe qui & prior mortuus eſt.

B

ΕΡΜΟΥ, ΚΑΙ ΑΠΟΛΛΩΝΟΣ.

MERCVRII ET APOLLINIS, Eodem interprete.

Τί οὖν θεραπεύεις, ὦ Ἀπολλον; ΑΠ. ὅτι, ὦ Ἑρμῆ, δυσερωτικῶς ἔχω τοῖς ἐρωτικοῖς. ΕΡ. ἄξιον μὲν λύπης τὸ πρᾶγμα· σὺ δὲ πῶς δυσερωτικὸς εἶ; ἢ ὃ πρὸ τοῦ Δάφνιδι συνεπεσεν ἔτι; ΑΠ. οὐδαμῶς· ἀλλ' ἐρωμένου πενθῶ τὸν Λάκωνα τὸν Οἰβάλου. ΕΡ. τέθνηκε γάρ, εἰπέ μοι, ὁ Ὑάκινθος; ΑΠΟΛ. καὶ μάλα. ΕΡ. πῶς δέ, ὦ Ἀπολλον; ἢ τίς οὕτως ἀνέρωτος ἐγένετο, ὡς ἀποκτεῖναι τὸ καλὸν τοῦτο μειράκιον; ΑΠ. αὐτὸς ἐμοὶ τὸ ἔργον. ΕΡ. σχολῇ ἐμαίνου, ὦ Ἀπολλον; ΑΠ. οὐκ, ἀλλὰ δυσχήμονί τινι ἀτυχήματι ἐγένετο. ΕΡ. πῶς; ἐθέλω γὰρ ἀκοῦσαι τὸν λόγον. ΑΠ. δισκεύειν ἐμάνθανε, κἀγὼ συνεδίσκευον αὐτῷ· ὁ δὲ κάκιστα ἀνέμων ἀπολούμενος Ζέφυρος, ἤρα μοῦ ἐκ πολλοῦ καὶ αὐτὸς, ἀμελούμενος δὲ, καὶ μὴ φέρων τὴν ὑπεροψίαν,

Q Vid verò triſtis es Apollo? APOL. Quoniam, ô Mercuri, miſer atque infelix circa amores ſum. MER. C. Dignum quidem mœrore hoc: ſed tu quo pacto miſer atq; infelix es? An adhuc dolore afficit te id quod cum Daphne accidit? APOLL. Nequaquam: ſed amaſium doleo Laconem illum Oebali filiũ. MER. An mortuus eſt Hyacinthus? dic mihi. APOL. Atque admodum. MER. Vnde Apollo? aut quis ita ab omni amore alienus fuit, vt occiderit formoſum illum puerum? APOL. Meum ipſius factũ hoc eſt. MER. Quid igitur? inſaniiſtin' Apollo? APOL. Non: ſed infortunium quoddã inuito mihi accidit. MER. Quomodo? cupio enim audire rationem hanc. APOL. Diſco ludere diſcebat, atque ego vnà cum illo ludebam. Cæterùm ventorum omnium peſſimè perditus Zephyrus amabat quidem longo iam tempore etiam ipſe illum. Verùm neglecto eo, & contemptum iſtum non ferente,

MERCVRIVS.

C

D

ego quidem, quemadmodum consueueramus, discum in altum sursum versus iaculabar, ille autem deorsum à Taygeto spirans, ablatum hunc in caput puero inflixit, ita vt ex ea plaga & cruor manaret affatim, & ipse puer statim moreretur. Verùm ego è vestigio Zephyrum vlciscebar, tortis in eum sagittis, fugientemq; ad montem vsque persequendo. Puero autem & tumulum extruxi in Amyclis, quo loco discus eum prostrauit: & florem ex cruore illius terram induere feci, suauissimum illum quidem Mercurii, atque omnium fragrantissimum, præterea & literas quasdam habentem, quæ mortuũ ipsum quasi deplorant. Num tibi igitur præter rationem mœstus fuisse videor? MERC. Sanè verò, Apollo. Noras enim mortalem te comparasse amasium tibi: quare dolere non debes mortuo iam illo.

Hyacinthus cum Apolline disco ludens interficitur.

A ἐγὼ μὲν αἰέρριπα, ὡς εἰώθαμεν, τὸν δίσκον ἐς ὃ αὖω. ὁ δὲ ἀπὸ Ταύγετον καταπνεύσας ὅτι κεφαλὴν τῷ παιδὶ ἐνέσεισε, φέρων αὐτὸν, ὥστε ἀπὸ τῆς πληγῆς αἷμά τε ῥυῆναι πολὺ, καὶ τὸν παῖδα θᾶττον ἀποθανεῖν. ἀλλ' ἐγὼ τὸν μὲν Ζέφυρον αὐτίκα ἠμυνάμην καταπέξασα, φεύγοντι ὀπιτοξεύσας, φεύγοντι ὀπιτόμβους ἄχρι τῶν ὀρέων· τῷ παιδὶ δὲ καὶ τάφον ἐχωσάμην ἐν Ἀμύκλαις, ὅπου ὁ δίσκος αὐτὸν κατέβαλε. καὶ ἀπὸ τοῦ αἵματος ἄνθος ἀναδυῆναι τὴν γῆν ἐποίησα, ἡδίστου, ὦ Ἑρμῆ, καὶ εὐανθέστατον ἀνθέων ἁπάντων, ἔτι καὶ γράμματα ἔχον, B ἐπαιάζοντα τὸν νεκρόν. ἆρά σοι ἀλόγως λελυπῆσθαι δοκῶ; ΕΡ. ναί, ὦ Ἀπολλον· ἤδεις γὰρ θνητὸν πεποιημένος τὸν ἐρώμενον· ὥστε μὴ ἄχθου ἀποθανόντος.

ΕΡΜΟΥ ΚΑΙ ΑΠΟΛΛΩΝΟΣ.

MERCVRII ET APOLLINIS. Eodem interprete.

MERCVRIVS.

ITAN' autem Vulcanum, cùm & claudus ipse sit, & artem adeò fabrilem & contemptam exerceat, Apollo, pulcherrimas duas vxores duxisse, Venerem, atque Gratiam? APOL. Felicitas quædam hæc, Mercuri. Verumtamen illud equidem miror, quòd cũ illo rem habere sustinent, & maximè quando vident sudore fluentem, in fornacẽ demittere atque incuruare sese, multa adeo fuligine facie illius oppleta. Et tamen talis ipse cùm sit, amplectuntur ipsum, & osculãtur, & vnà dormiũt. MERC. Hoc & ipse indignor, & Vulcano inuideo. At tu comam nutri Apollo, ac citharam persona, animum ob pulchritudinem elatum atq; superbum præ te ferens: ego autem etiam ob habitudinem corporis, & lyram: cæterùm vbi cubitum eũdum fuerit, soli dormiemus. APOL. Ego verò aliàs quoque habeo Venerem minùs propitiam ad res amatorias: quippe etiam quos duos maximè præter cæteros amaui, Daphnẽ & Hyacinthum, illa quidem aufugit, atque odit me, adeò vt in lignum conuerti maluerit, quàm mecum rem habere: hic autem à disco interfectus est, & nũc pro illis coronas habeo. MER. At ego iam aliquando Venerem, sed non oportet gloriari. APOL. Noui, atq; etiam Hermaphroditum istum ex te aiunt peperisse ipsam. Veruntamen illud mihi dic, si nosti:

Deo quòd Vulcanus duas vxores formosissimas haberet, Venerem, & Gratiam.

C ΤΟ δὲ καὶ χωλὸν αὐτὸν ὄντα Ἡφαιστον, καὶ τέχνῃ ἔχοντα βάναυσον, ὦ Ἀπολλον, τὰς καλλίστας γεγαμηκέναι, τήν τε Ἀφροδίτην, καὶ τὴν Χάριν; ΑΠΟΛ. δύστοπία τις, ὦ Ἑρμῆ· πλὴν ἐκεῖνό γε ἐγὼ θαυμάζω, ὅ, ἀνέχεσθαι συνούσας αὐτῷ, καὶ μάλιστα ὅταν ὁρῶσιν ἱδρῶτι ῥεόμενον εἰς τὴν κάμινον, ὑπεκκυφότα, πολλὴν αἰθάλην ὅτι τοῦ προσώπου ἔχοντα. καὶ ὅμως θεοὶ ὄντα αὐτὸν, προσβάλλουσί τε, καὶ φιλοῦσι, καὶ συγκαθεύδουσι. ΕΡ. τοῦτο καὶ αὐτὸς ἀγανακτῶ, καὶ τῷ Ἡφαίστῳ φθονῶ, σὺ δὲ κόμα, ὦ Ἀπολλον, καὶ κιθαρίζε, καὶ μέγα ὅτι τῷ κάλλει φέρῃ, κἀγὼ ὅτι τῇ βύσσῃ, καὶ τῇ λύρᾳ· εἶτα ἐπειδὴν κοιμᾶσθαι δέοι, μόνοι καθευδήσομεν. ΑΠΟΛ. ἐγὼ δὲ καὶ ἄλλως ἀναφροδίτος εἰμὶ εἰς τὰ ἐρωτικὰ, καὶ δύο γοῦν, οὓς μάλιστα ἐφρηκάπησα, τὸν Δάφνιν, καὶ τὸν Ὑάκινθον, ἢ μὲν ἀποδιδράσκει με, καὶ μισεῖ, ὥστε εἵλετο ξύλον γενέσθαι μᾶλλον, ἢ ἐμοὶ συνεῖναι· ὁ δὲ, ἐπὶ τῷ δίσκῳ ἀπώλετο, καὶ νῦν ἀντ' ἐκείνων στεφάνους ἔχω. ΕΡ. ἐγὼ γὰρ ἤδη ποτὲ τὴν Ἀφροδίτην, ἀλλ' οὐ χρὴ αὐχεῖν. ΑΠΟΛ. οἶδα, καὶ τὸν Ἑρμαφρόδιτον οὐκ σοῦ λέγεται τεκέναι, πλὴν ἐκεῖνό μοι εἰπὲ, εἴ τι οἶσθα,

πῶς ἂ ζηλοτυπεῖ ἡ Αφροδίτη τὴν Χάριν, ἢ ἡ Χάρις τὴν Αφροδίτην; ΕΡ. ὅτι, ὦ Απολλον, ἐκείνη μὲν αὐτῇ ἐν τῇ Λήμνῳ συνέσεται, ἡ δὲ Αφροδίτη, ἐν τῷ οὐρανῷ· ἄλλως τε, καὶ τὸν Αρη ἔχει παρὰ πολλά, κἀκείνην ἐᾷ, ὥστε ὀλίγον αὐτῇ τοῦ χαλκέως τούτου μέλει. ΑΠΟΛ. καὶ ταῦτα οἴει τὸν Ηφαιστον εἰδέναι; ΕΡ. οἶδεν· ἀλλὰ τί αὖ δράσαι δύναιτο, χωλὸν ὁρῶν νεανίαν, καὶ στρατιώτην αὐτόν; ὥστε τὴν ἡσυχίαν ἄγει, πλὴν ἀπειλῆς γε δεσμά τινα ἐπιμηχανήσασθαι αὐτοῖς, καὶ συλλήψεσθαι, σαγηνεύσας ὅτε τῆς εὐνῆς. ΑΠ. οὐκ οἶδα, βουλοίμην δ' ἂν αὐτὸς ὁ ξυλληφθησόμενος εἶναι.

A quomodo nõ æmulatur Venus Gratiam, aut cõtrà illa Venerem? MER. Quoniã, Apollo, illa in Lemno cum ipso consuetudinem habet: Venus autem in cœlo: præsertim autem hæc cum Marte plerũque versatur, atque illum amat: quapropter non ita multùm fabrũ istum curat. APOL. Atque hæc putas ipsum Vulcanum scire? MER. Scit: sed quid agat, cùm generosum adeo adolescentem, & præterea militarem ipsum esse videat? Quare silentium agit, nisi quòd minatur B quidem vincula quędam excogitasse cõtra illos sese, iisq; ipsos comprehensurum esse, circũdato veluti retibus quibusdam lecto. APOL. Nescio sanè: optarim verò ipse ille qui sic comprehenderetur, esse.

ΗΡΑΣ ΚΑΙ ΛΗΤΟΥΣ.

IVNONIS ET LATONÆ. Iacobo Micyllo interprete.

ΚΑλὰ μὲν γὰ, ὦ Λητοῖ, καὶ τὰ τέκνα ἔτεκες τοῦ Διί. ΛΗ. ἀ πᾶσαι, ὦ Ηρα, τοιαῦτα τίκτειν δυνάμεθα, οἷος ὁ Ηφαιστός ἐστιν. ΗΡ. ἀλλ' οὗτος μὲν ὁ χωλὸς, ὅμως χρήσιμός τε ἐστὶ, τεχνίτης ὢν ἄριστος, C καὶ κατακεκόσμηκεν ἡμῖν τὸν οὐρανὸν, καὶ τὴν Αφροδίτην ἔγημε, καὶ σπουδάζεται πρὸς αὐτῆς· οἱ δὲ σοὶ παῖδες, ἡ μὲν αὐτῶν ἀρρενική, πρὸς τῷ μέθυ, καὶ ὄρθος, καὶ ὁ τελευταῖον, ἐς τὴν Σκυθίαν ἀπελθοῦσα, πρώτους ἅπασιν οἷα ἐδὶς ξενοκτονοῦσα, καὶ μιμουμένη τοὺς Σκύθας αὐτούς, ἀνθρωποφάγους ὄντας· ὁ δὲ Απόλλων, προποιῆται μὲν πάντα εἰδέναι, καὶ τοξεύειν, καὶ κιθαρίζειν, καὶ ἰατρὸς εἶναι), καὶ μαντεύεσθαι, καὶ καθαγιστὰς μύσεις ἐργαστήρια τῆς μαντικῆς, ὃ μὲν, ἐν Δελφοῖς, τὸ δ' ἐν Κλάρῳ, καὶ ἐν Διδύμοις, ὀξὰ παπᾶ τοὺς χρωμένους αὐτῷ, λοξὰ δ' ἐπαμφοτερίζοντα πρὸς ἑκάτερον τῆς ἐρωτήσεως ἀποκρινόμενος, ὡς ἀκίνδυνον εἶναι) ὃ σφάλμα. δ' πλανᾶται μὲν ἀπὸ τοιούτου, πολλοὶ γὰρ οἱ αὐόητοι, δ' προέχοντες αὐτοῖς καταγνεύσασθαι· πλὴν οὐκ ἀγνοοῦσί γε τοῦτο τῶν συνετωτέρων, τὰ πολλὰ τερατευόμενος· αὐτὸς γοῦν ὁ μάντις ἠγνόει, ὅτι φονεύσων μὲν τὸν ἐρώμενον τοῦ Δίσκου, ἔμαντεύσατο δὲ, ὡς φθάσεται αὐτὸν ἡ Δάφνη, καὶ ταῦτα, οὕτω καλὸν καὶ κομήτην ὄντα, ὥστε οὐκ ὀρῶ καθότι καλλιτεχνοτέρα τῆς Νιόβης ἔδοξας.

C PVlchros enimuero Latona & liberos procreasti Ioui? LATO. Non enim omnes, ô Iuno, tales parere possumus, qualis Vulcanus est. IVN. At hic claudus quidem, vtilis certè tamen est, artifex optimus existens, ac cœlum nobis exornauit quoque, Venerémque vxorem duxit, à qua & studiosè obseruatur. Contrà autem tuorum liberorum altera quidem virilis vltra modum, & montiuaga est, & postremò in Scythiam quoque profecta, omnes sciũt qualia comedat, hospites mactando, ac Scythas ipsos imitando, qui humana carne vescuntur. Apollo autem simulat quidem omnia scire sese, & iaculari, D & cithara canere, & medicum esse, & vaticinari; & erectis vaticinandi tabernis, hîc in Delphis, illic in Claro & Didymis, decipit consulentes se, obliqua, & in vtramque partem quæstionis propositæ inclinantia respondendo, ne videlicet erroris possit damnari: atque ita ex hoc quæstum facit, & elitescit. Multi enim amentes sunt, séque ipsos exhibent præstigiis deludendos. Verùm non ignoratur vtique à prudentioribus, quòd pleraque falsa ac ficta dictitet: quippe ille ipse vates ignorabat quòd interfecturus amasium suum esset discus: neque prædixerat ipse sibi quòd fugitura ipsum esset Daphne, idq; adeo formosum atque comatum. Quare non video qua causa pulchriores liberos te quàm Nioben illam procreasse putaris.

IVNO.

LAT. At verò liberi hi, hospitum mactatrix ista videlicet,& mendax vaticinator ille, scio quo pacto mordeant te dum conspiciũtur inter deos, & maximè quãdo hæc quidem ob pulchritudinem laudatur, ille autem citharam personat in conuiuio, omnibus ipsum admiratione prosequentibus. IVN. Nequeo risum continere, Latona. illúmne admirantur? quem Marsyas, si iustè modò iudicare Musæ voluissent, excoriasset meritò, vt qui ipse in Musica vicerat? nunc autem circumuentus miser ille periit,iniustè sanè damnatus. Hæc autem formosa tua virgo, ita formosa nimirũ est, vt posteaquam animaduertit sese conspectam ab Actæone fuisse, verita ne adolescens ille turpitudinem ipsius euulgaret,immiserit illi canes:vt interim non dicam quòd neque parturiẽtibus obstetricatura fuisset, si virgo vtique & ipsa foret. LAT. Valde animo elato es Iuno,eo quòd cum Ioue concumbis, & vnà cum eo regnas: & propterea absque metu contumeliosa es. Veruntamen videbo te non ita multo pòst rursum lacrymantem, quando te relicta in terram descenderit ille, in taurum aut cygnum conuersus.

ΑΛΗ. Ταῦτα μὼτοι τὰ τέκνα, ἢ ξενοκτόνος; καὶ ὁ ψευδόμαντις, οἶδα, ὅπως λυπεῖ σε, ὁρώμενα ἐν τοῖς θεοῖς, καὶ μάλιστα ὅταν ἡ μὲν, ἐπαινῆται ἐς τὸ κάλλος, ὁ δὲ, κιθαρίζῃ ἐν τῷ συμποσίῳ θαυμαζόμενος ὑφ' ἁπάντων. ΗΡ. ἐγέλασα, ὦ Λητοῖ· ἐκεῖνος θαυμαστὸς, ὃν ὁ Μαρσύας, εἰ τὰ δίκαια αἱ Μοῦσαι δικάσαι ἤθελον, ἀπέδειρεν ἄν, αὐτὸς κρατήσας τῇ μουσικῇ; νῦν ὃ κατασοφισθεὶς ἄθλιος ἀπόλωλεν, ἀδίκως ἀλοὺς. ἡ δὲ καλὴ σὸ παρθένος, οὕτω καλή ἐστιν, ὥστε ἐπεὶ ἔμαθεν ὀφθεῖσα ὑπὸ τοῦ Ακταίωνος, φοβηθεῖσα μὴ ὁ νεανίσκος ἐξαγορεύσῃ ὃ αἶσχος αὐτῆς, ἐπαφῆκεν αὐτῷ τοὺς κύνας. ἐγὼ γὰρ λέγω ὅτι οὐδὲ τὰς τεκούσας ἐμαιώσατο, παρθένος γε οὖσα αὐτή. ΑΗ. μέγα, ὦ Ηρα, φρονεῖς, ὅτι ξυνεύδεις τῷ Διΐ, καὶ συμβασιλεύεις αὐτῷ, καὶ ἅμα τοῦτο ὑβρίζεις ἀδεῶς· πλὴν ἀλλ' ὀφομαί σε μετ' ὀλίγον αὖθις δακρύουσαν, ὁπόταν σε καταλιπὼν ἐς τὴν γῆν κατίῃ, ταῦρος ἢ κύκνος γενόμενος.

ΑΠΟΛΛΩΝΟΣ ΚΑΙ ΕΡΜΟΥ.

APOLLINIS ET MERCVRII. Eodem interprete.

APOLLO.

Deprehensi Mars cũ Venere, à Vulcano vinculis colligãtur.

QVid rides Mercuri? MERC. Quoniam maximè ridicula, Apollo, vidi. APOL. Dic igitur, vt & ipse auditis illis tecum ridere possim. MER. Venus cum Marte concumbens deprehensa est,ac Vulcanus cõprehensos illos vinculis cõstrinxit. APOL. Quomodo? suaue enim quiddam dicere videris. MER. Longo iam tẽpore,opinor,cognitis his quę agebãtur,expiscatus est illos,& lecto occultis quibusdam vinculis circundato, abiens ad fornacem opus faciebat. Post hęc Mars ingreditur secretò,vt quidẽ ipse putabat. Videt autẽ ipsum ex alto Sol,& rem ad Vulcanum defert. Vbi igitur lectum conscendissent,& in opere essent,& iam intra retia tenerentur, circũuoluuntur ipsis quidẽ vincula,astat autem Vulcanus. Illa igitur(nam & fortè tũ nuda erat) pudore affecta, non habebat quo se tegeret. Mars verò ab initio fugere tentabat,sperabátq; se vincula illa disrupturum esse: cæterùm posteaquam intellexit se vndiq; captũ teneri, neque effugere quoquam posse,supplicare cœpit.

ΤΙ γελᾷς, ὦ Ερμῆ; ΕΡ. ὅτι γελοιότατα, ὦ Απολλον, εἶδον. ΑΠ. εἰπὲ οὖν, ὡς καὶ αὐτὸς ἀκούσας ἔχω ξυγγελᾶν. ΕΡ. ἡ Αφροδίτη ξυνοῦσα τῷ Αρῃ, κατείληπται, καὶ ὁ Ηφαιστος ἔδησεν αὐτοὺς ξυλλαβών. ΑΠ. πῶς; ἡδύ γάρ τι ἔρρν ἔοικας. ΕΡ. ἐκ πολλοῦ οἶμαι ταῦτα εἰδὼς ἐθήρευεν αὐτούς· καὶ τὸν μὲν δυνὸν ἀφανῆ δεσμὰ περιθεὶς, εἰργάζετο ἀπελθών· ὁπὶ τὸν κάμινον. εἶτα ὁ μὲν Αρης εἰσέρχεται λαθών, ὡς ᾤετο, καθορᾷ δὲ αὐτὸν ὁ Ηλιος, καὶ λέγει πρὸς τὸν Ηφαιστον. ἐπεὶ δὲ ἐπέβησαν τῶν λέκτρων, καὶ ἐν ἔργῳ ἦσαν, καὶ ἐντὸς ἐγεγόνεσαν τῶν ἀρκύων, περιπλέκεται μὲν αὐτοῖς τὰ δεσμὰ, ἐφίσταται δὲ αὐτοῖς ὁ Ηφαιστος. ἐκείνη μὲν οὖν, καὶ γὰρ ἔτυχε γυμνὴ οὖσα, οὐκ εἶχεν ὅπως ἐγκαλαλύψαιτο αἰδουμένη, ὁ δὲ Αρης τὰ μὲν πρῶτα ἀφαυγεῖν ἐπειρᾶτο, καὶ ἤλπιζε ῥήξειν τὰ δεσμὰ, ἔπειτα δὲ συνεὶς ἐν ἀφύκτῳ ἐγκείμενον ἑαυτὸν, ἱκέτευε.

ΑΠΟΛ. ἡ οὖν; ἀπέλυσεν αὐτοὺς ὁ Ἥφαιστος; ΕΡ. οὐδέπω, ἀλλὰ ξυγκαλέσας τοὺς θεοὺς, ἐπιδείκνυται τὴν μοιχείαν αὐτοῖς. οἱ δὲ γυμνοὶ ἀμφότεροι κάτω νενευκότες, ξυνδεδεμένοι ἐρυθριῶσι, καὶ ὃ θέαμα ἥδιστον ἐμοὶ ἔδοξε μονονουχὶ αὐτὸ γιγνόμενον ὃ ἔργον. ΑΠΟΛ. ὁ δὲ χαλκεὺς οὗτος, οὐκ αἰδεῖται καὶ αὐτὸς ἐπιδεικνύμενος τὴν αἰσχύνην τῆς γάμου; ΕΡ. μὰ Δί', ὅς γε καὶ ἐπιγελᾷ αὐτοῖς ἑφεστώς. ἐγὼ μέν τοι, εἰ χρὴ τἀληθὲς εἰπεῖν, ἐφθόνουν τῷ Ἄρει, μὴ μόνον μοιχεύοντι τὴν καλλίστην θεὸν, ἀλλὰ καὶ δεδεμένῳ μετ' αὐτῆς. ΑΠΟΛ. οὐκοῦν σὺ δεδέσθαι ἂν ὑπ' ἐμείνας ὑπὸ τούτῳ; ΕΡ. σὺ δ' οὐκ ἄν, ὦ Ἀπολλον; ἰδὲ μόνον ἐπελθών, ἐπαινέσομαί γάρ σε, ἵν' μὴ τὰ ὅμοια καὶ αὐτὸς δύξῃ ἰδών.

A APOL. Quid igitur? soluítne ipsos Vulcanus? MER. C. Nondum: sed conuocatis diis spectandum ipsis exhibuit adulterium. Illi autem nudi ambo, & colligati mutuò, inclinatis deorsum capitibus erubescebant. Atque adeo spectaculum hoc dulcissimũ mihi visum est, cùm tantùm non ipsum opus exhiberent. APOL. At faber ille an non pudore afficitur etiam ipse cùm spectandam ita exhibet coniugij sui turpitudinem? MER. Non per Iouem, quippe qui etiam arrideat ipsis astans. Ego verò, si opus est verum dicere, inuidebam Marti, non solùm quòd cum formosissima dea adulterium exercuisset, sed etiam quòd colligatus cũ ipsa vnà esset. APOL. Proinde & tu ligari hoc pacto sustineres? MER. Tu verò non, Apollo? Aspice modò & accedens (collaudabo enim te) si non eadem ipse quoque optabis vbi videris.

ΗΡΑΣ ΚΑΙ ΔΙΟΣ.

IVNONIS ET IOVIS. Iacobo Micyllo interprete.

ΕΓὼ μὲν ἠχθόμην ἄν, ὦ Ζεῦ, εἴ μοι τοιοῦτος ὁ υἱὸς, θῆλυς οὕτω καὶ διεφθαρμένος ὑπὸ τῆς μέθης, μίτρᾳ μὲν ἀναδεδεμένος τὴν κόμην, τὰ πολλὰ δὲ μαινομένοις γυναιξὶ συνών, ἀβρότερος αὐτῶν ἐκείνων ὑπὸ τυμπάνοις καὶ αὐλοῖς καὶ κυμβάλοις χορεύων· καὶ ὅλως πολὺ μᾶλλον ἐοικὼς, ἢ σοὶ τῷ πατρί. Ζ. καὶ μὲν οὗτός γε ὁ θηλύμιτρος, ὁ ἀβρότερος τῶν γυναικῶν, οὐ μόνον, ὦ Ἥρα, τὴν Λυδίαν ἐχειρώσατο, καὶ τοὺς καταικισθέντας τὸν Τμῶλον ἔλαβε, καὶ τοὺς Θρᾷκας ὑπηγάγετο, ἀλλὰ καὶ ἐπ' Ἰνδοὺς ἐλάσας τῷ γυναικείῳ τούτῳ στρατιωτικῷ, τοὺς τε ἐλέφαντας εἷλε, καὶ τῆς χώρας ἐκράτησε, καὶ τὸν βασιλέα τὸν ὀλίγον ἀντισχόντα ἐλυμήνατο, αἰχμάλωτον ἀπήγαγε· καὶ ταῦτα ἅπαντα ἔπραξεν, ὀρχούμενος ἅμα, καὶ χορεύων, θύρσοις χρώμενος κισσίνοις, μεθύων ὡς φῄς, καὶ σκιρτῶν. εἰ δέ τις ἐπεχείρησε λοιδορήσασθαι αὐτῷ, ὑβρίσας ἐς τὴν τελετὴν, καὶ τύπον ἐπιμορήσατο, ἢ καταδήσας τοῖς κλήμασιν, ἢ ἀμφιαθλῆσαι ποιήσας ὑπὸ τῆς μήτρας ὥσπερ νεβρόν· ὀρθῶς ὡς αὐδρεῖα ταῦτα, καὶ οὐκ ἀνάξια τοῦ παιδός; εἰ δὲ παίζῃ καὶ τρυφῇ ποιήσεσιν αὐτοῖς, οὐδεὶς φθόνος·

C EQuidem erubescerem ô Iupiter, si mihi talis esset filius, effœminatus adeo, & perditus ebrietate, mitra quidem religata coma incedens, vt plurimum autem cum insanis mulieribus consuetudinem habens, mollior illis, ad tympana & tibias & cymbala choreas agens: & in summa cuiuis magis quàm patri tibi similis. IVP. At verò hic mitratus & mulierosus, non solùm, ô Iuno, Lydiam subiugauit, & eos qui ad Tmolum habitant, cepit, præterea & Thraces sub se redegit, verumetiam contra Indos profectus cum muliebri isto exercitu, & elephantos cepit, & terra potitus est, ipsumque regem, qui aliquantulum resistere ausus fuerat, captiuum abduxit. Atque hæc omnia fecit saliens pariter & choream ducens, hastis vtendo hederaceis, ebrius interea, vt ais, atque furore correptus. Quòd si verò quispiam illum conuiciari aggressus sit, contumeliosè de sacris illius loquendo: etiam hunc vlcisci solet, vel palmitibus ipsum implicando, vel à matre, perinde vt hinnulum, lacerari faciendo. Vides quàm virilia hæc, & me patre minimè indigna? Si verò lusibus quoque & deliciis inter hæc indulget, non est quòd inuideas:

IVNO. Calũniatur Iuno Bacchum vini inuentorem.

& maximè si quis cogitet qualis hic sobrius futurus erat, quando etiam ebrius hæc facit. IVN. Tu mihi videris etiam laudare inuētum ipsius, vitem videlicet, & vinum: & hoc cùm videas qualia inebriati isti factitent, titubantes, & ad contumeliam prolabentes, & in summa, insanientes præ vino. Itaque & Icarium illum, cui primo donauit palmitem, ipsi compotores interfecere, ligonibus cæsum. IVP. Nihil hoc dicis. Non enim vinum hæc, neque ipse Dionysius efficit: sed immoderatus potus, & vltra quàm decet & satis est, repleri mero. Cæterùm si quis moderatè bibat, hilarior ille quidem & suauior fieri solet. Qualia verò Icarius passus est, tale nihil vlli compotorum facilè fecerit. Sed tu adhuc zelotypia affici videris, ac Semeles reminisci, Iuno: siquidem eas res Dionysij calumniaris, quæ sunt omnium pulcherrimæ.

Vinum mala non designat, sed immodicus eius potus.

Α μάλιστα εἰ λογίσαιτο τὴς οἷος αὖ νήφων ἔσοιτ' ἰὼν, ὅπου ταῦτα μεθύων ποιῇ. ΗΡ. σύ μοι δοκεῖς ἐπαινῆσαι καὶ τὸ βύρημα αὐτό, τὴν ἄμπελον, καὶ τὸν οἶνον, καὶ ταῦτα, ὁρᾶν οἷα οἱ μεθυοντες ποιοῦσι σφαλλόμενοι, καὶ πρὸς ὕβριν πρόπετεῖς, καὶ ὅλως μεμηνότες· ἀλλὰ τοῦ πότου τὸν χοιρῶν Ἰκάριον, ᾧ πρώτῳ ἔδωκε τὸ κλῆμα, οἱ ξυμπόται αὐτοὶ διέφθειραν, παίοντες τῇ δικέλλαις. Ζ. οὐδὲν τοῦτο φὴς, ἀ γὰρ οἶνος ταῦτα, οὐδὲ ὁ Διόνυσος ποιῇ, ἀλλὰ τὸ μὲν ἄμετρον τοῦ πόσεως, καὶ τὸ πρὸς τὸ καλῶς ἔχοντος, ἐμφορῆσαι τοῦ ἀκράτου. ὡς σὺ δ' ἂν ἔμμετρα πίνῃ, ἱλαρώτερος μὲν, καὶ ἡδίων γένοιτ' ἄν. οἷ δὲ ὁ Ἰκάριος ἔπαθεν, οὐδὲν ἂν ἐργάσαιτο οὐδένα τῶν ξυμποτῶν· ἀλλὰ σὺ ὑποζηλοτυπεῖν ἔοικας, ὦ Ἥρα, καὶ τῆς Σεμέλης μιμνῄσθῃ, εἴγε διαβάλλῃς τὸν Διονύσου τὰ καλλιστα.

B

ΑΦΡΟΔΙΤΗΣ ΚΑΙ ΕΡΩΤΟΣ.

VENERIS ET CVPIDINIS. Erasmo Roterod. interprete.

VENVS.

QVid tandem in causa est, Cupido, vt quum reliquos Deos omneis adortus expugnaris, Iouem ipsum, Neptunū, Apollinem, Iunonem, me denique matrem; ab vna Minerua temperes; vtq; aduersus hanc nec vllum habeat incēdium tua fax, & iaculis vacua sit pharetra, tum & ipse arcu careas, neque iaculari noris? CVP. Equidem hanc metuo, mater: est enim formidabilis, truculentoq; aspectu, ac ferocitate quadam supra modum virili: proinde si quando tenso arcu petam illam, galeæ cristam quatiens expauefacit me, moxq; formidine tremere occipio, sic vt arma mihi è manibus excidant. VEN. Atqui Mars an non erat hac formidabilior: & hunc tamen superatum exarmasti? CVP. Imò ille cupidè me recipit, atque vltrò etiam inuitat: verùm Minerua semper adductis superciliis obseruat. quin aliquando temere ad illam aduolaui, facem propius admouens: at illa, Si quidem ad me accesseris, inquit, per parentem Iouem, quouis modo te confecero, aut lancea te transfigam, aut pedibus arreptum in Tartara dabo præcipitem, aut ipsa te discerpam. Plurima item id genus comminabatur. Ad hæc acribus obtuetur oculis: postremò & in pectore faciem quandam gestat horrendam, viperis capillorum vice comatam: hanc nimirum magnopere formido: territat enim me, fugioq; quoties eam aspicio.

Cupido omnes deos superat, excepta Minerua, Musis, & quibusdam aliis, &c.

Τί δήποτε, ὦ Ἔρως, τοὺς μὲν ἄλλους θεοὺς καταγωνίσω ἅπαντας, τὸν Δία, τὸν Ποσειδῶ, τὸν Ἀπόλλω, τὴν Ἥραν, ἐμὲ τὴν μητέρα· μόνης δ' ἀπέχῃ τῆς Ἀθηνᾶς, καὶ ἐπ' ἐκείνης ἄπυρος μὲν σοι ἡ δᾶς, κενὴ δ' οἰστῶν ἡ φαρέτρα, σὺ δὲ ἄτοξος εἶ, καὶ ἄσκοπος; ΕΡ. δέδοικα, ὦ μῆτερ, αὐτήν· φοβερὰ γάρ ἐστι, καὶ χαιετὴ, καὶ δεινὰς ὀφρύσι. ὑποτρόμω οὖν ἐντεινάμενος τὸ τόξον ἵνα ἐπ' αὐτὴν ὑποστήσασα τὸ λόφον, ὑποπλήξαί με, καὶ ὑπὸ δείμους γένωμαι, καὶ ἀπορρῖψαι μου τὰ τοξεύματα ἐκ τῶν χειρῶν. ΑΦ. ὁ Ἄρης γὰρ ἀ φοβερώτερος ἦν; καὶ ὅμως ἀφώπλισας αὐτὸν, καὶ νενίκηκας. ΕΡ. ἀλλ' ἐκεῖνος ἐκὼν παρίσταταί με, καὶ παρακαλεῖ. ἡ Ἀθηνᾶ δὲ, ὑφορᾶται ἀεὶ, καὶ ποτε, ἐγὼ μὲν ἄλλως πρόειμι, πλησίον ἔχων τὴν λαμπάδα, ἡ δὲ, εἴ μοι παρέσῃ, φησὶ, νὴ τὸν πατέρα, τῷ δορατίῳ σε διαπείσασα, ἢ τῇ ποδὸς λαβομένη, καὶ ἐς τὸν Τάρταρον ἐμβαλοῦσα, ἢ αὐτὴ διασπασαμένη, διαφθερῶ. πολλὰ τοιαῦτα ἠπείλησε, καὶ ὀργὴ δὲ δριμὺ, καὶ ἔστι τῷ ἤθους ἔχει παράσημόν τι φοβερὸν, ἐχίδναις κατάκομον, ὅπερ ἐγὼ μάλιστα δέδοικα· μορμολύττεταί γάρ με, καὶ φεύγω ἑτοίμη ἰδοῦσα αὐτό.

ΑΦΡΟ.

ΑΦΡ. Ἀλλὰ τιὸ μὴν Ἀθηναῖ δέδοικας, ὡς φής, Ϲ τὴν Γοργόνα· Ϲ ταῦτα, μὴ φοβηθῇς τὸν κεραυνὸν τὸν Διός. αἱ δὲ Μοῦσαι, δέδοικέ τί σοι ἀηδὲς ποιοῦσι, καὶ ἔξω βαλοῦσιν εἶσιν; ἢ καλλιναῦται λόφοις ὀπτοποιοῦσι, καὶ Γοργόνας ὑποφαίνουσιν; ΕΡ. κἀδόκουν αὐτοῖς, ὦ μῆτερ, σεμναὶ γοῦν εἶσι, καὶ ἀεί τι φροντίζουσι, καὶ ταῖς ὠδαῖς ἔχουσι· καὶ ἐγὼ παίζουσαν πολλάκις αὐταῖς, κηλοῦμαι τὸν τῶν μέλους. ΑΦΡ. ἔα Ϲ ταῦτας, ὅτι σεμναὶ τιὸ ἢ Ἀρτεμιν τινος ἕνεκα οὐ προσῇσθα; ΕΡ. Ὁ μὲν ὅλον, οὐδὲ καταλαβεῖν αὐτοῖς οἷόν τε, φθονοῦσαι ἀεὶ δέδοικε τὸν ὁρᾶν· εἶπα Ϲ ἰδεῖν τινα ἔρωτα ἤδη ἐρᾷ. ΑΦΡ. τίνος, ὦ τέκνον; ΕΡ. Ἀηδοῦς, καὶ ἐλαφρὸν, καὶ νέον, ἀρτίως τε διώκουσα, Ϲ καταρξαμένη, καὶ ὅλως τοιοῦτόν ἐστιν. ἀπεὶ τόν τε ἀδελφὸν αὐτῆς, καίτοι ἐξοπλίσαι αὐτὸν ὄντα, καὶ ἐκβόλον. ΑΦΡ. οἶδα, ὦ τέκνον, πολλὰ ἐκεῖνον ἐπιζημιώσας.

AVEN. Esto sanè; Mineruam metuis, vt ais; atque huius gestamen Gorgona reformidas, idque quum Iouis ipsius fulmen non formidaueris: cæterùm Musæ quam ob causam abs te non feriuntur, atque à tuis iaculis tutæ agunt? num & hæ cristas quatiunt, aut Gorgonas prætendunt? CVP. Has quidem reuereor mater: sunt enim vultu pudico ac reuerendo: præterea semper aliquo tenentur studio, semper cantionibus animum intentum gerunt: quin ipse etiam non rarò illis assisto, carminis suauitate delinitus. B VEN. Esto; nec has adoriris, propterea quòd sint reuerendæ: at Dianam qua tandem gratia non vulneras? CVP. Vt breuiter dicam, hanc ne deprehendere quidem vsquam sum potis, quippe perpetuò per montes fugitantem. ad hæc alterius cuiusdam sui Cupidinis illa tenetur cupidine. VEN. Cuius ô gnate? CVP. Nempe venatu ceruorum & hinnulorum quos infectatur vt capiat, ac iaculo figat. Ac prorsum tota rerum huiusmodi studio tenetur. tametsi fratrem eius, qui nimirum arcu valet & ipse, feritque eminus. VEN. Teneo gnate, eum fæpenumero sagitta vulnerasti.

ΘΕΩΝ ΚΡΙΣΙΣ.

DEARVM IVDICIVM. Iacobo Micyllo interprete.

ΕΡμῆ, λαβὼν τυτὶ τὸ μῆλον, ἄπιθι ἐς τὴν Φρυγίαν πρὸς τὸν Πριάμου παῖδα τὸν βουκόλον, (νέμει δὲ τὴν Ἰδης ἐν ταῖς Γαργάροις,) καὶ λέγε πρὸς αὐτὸν, ὅτι σε, ὦ Πάρι, κελεύει ὁ Ζεὺς, ὅπως καλός τε αὐτὸς εἶ, καὶ σοφὸς τὰ ἐρωτικὰ, δικάσαι ταῖς θεαῖς, ἥ τις αὐτῶν ἡ καλλίστη ἐστί· τῆς δὲ ἀγῶνος ὃ ἆθλον ἡ νικῶσα λαβέτω τὸ μῆλον. ὥρα δὲ ἤδη καὶ ὑμῖν αὐταῖς ἀπιέναι πρὸς τὸν δικαστήν· ἐγὼ δὲ ἀποδοῦμαι τιὸ δικαστὴν, ὅτιοσοῦν τε ὑμᾶς ἀγαπῶν, καὶ εἴ γε οἷόν τε ἦν, ἡδέως ἂν ἁπάσας νικώσας εἶδον· ἄλλως τε, καὶ ἀνάγκη, μιᾷ τὸ καλλίστῃ ἀποδοῦναι, πάντως ἀπεχθάνεσθαι ταῖς πλείοσι. δέδοικα ταῦτα μὲν αὐτὸς οὐκ ὀπτηθησόμενος ὑμῖν δικαστής. ὁ γὰρ νεανίας αὐτὸς ὁ Φρὺξ ἐφ' ὃν ἄπιτε, βασιλικὸς μέν ἐστι, καὶ Γανυμήδους τούτου ξυγγενὴς, πάλλα δὲ, ἀφελὴς, καὶ ὄρφος, κοὐκ ἂν τις αὐτὸν ἀπαξιώσαι τοιαύτης θέας. ΑΦΡΟ. ἐγὼ μὲν, ὦ Ζεῦ, εἰ καὶ τὸν Μῶμον αὐτὸν ὀπτήσοιτο ἡμῖν δικαστὴν, θαῤῥοῦσα βαδιοῦμαι πρὸς τὴν ὀπτηδοξίαν.

MErcuri, accepto hoc pomo abi in Phrygiam ad Priami filiũ, pastorem armẽti (pascit autem in Ida monte, qua parte Gargarũ vocant) ac dic illi: Iupiter, inquiẽs, ô Pari, iubet te, posteaquã & ipse formosus es, & rerum amatoriarum doctus, sentẽtiam ferre inter deas, quẽnam illarum omnium formosissima sit. Certaminis autem præmium, ea quæ vicerit, pomum accipiat. Porrò tempus iam est vt & ipsę vos abeatis ad Iudicem. Ego verò ablego à me arbitrium, vt qui ex æquo omnes vos amem, ac, si modò possibile foret, libenter omnes vos victrices videre D vellem, præsertim quando & necesse est, qui vni pulchritudinis summam adiudicabit, eum omnino in odium cæterarum plurium incurrere. Quare equidem ipse vobis idoneus iudex non sum: adolescens autẽ ille Phrygius, ad quẽ hinc abitis, regio quidẽ genere prognatus est, & Ganymedis huius cognatus: cæterũ simplex & mõtanus: neq; quisquam illũ cognitione hac indignũ meritò putauerit. VEN. Ego verò, Iupiter, etiam si Momum ipsũ prę-stituas nobis iudicẽ, præsenti animo itura sum ad documentum mei præbendum,

IVPITER. De iudicio Paridis.

Quid enim adeò reprehenderet ille in me? Sed oportet etiam hisce placere hominem. IVN. Neque nos, Venus, timemus quicquam, etiamsi Mars iste tuus electus sit arbiter: sed recipimus & hunc Parin, quisquis etiam fuerit. IVP. Num igitur & tibi eadem hæc, filia, placent? quid respondes? auertis te, & erubescis? Est quidem peculiare hoc virginibus vobis, verecundia affici erga talia: sed tamen annuis. Abite igitur: ac videte ne infensiores fiatis iudici, quæcunque victæ fueritis, néve malum aliquod inferatis ipsi adolescentulo. Neque enim fieri potest vt æqualiter omnes formosæ sitis. MER. Procedamus ergo rectà versus Phrygiã. Ac ego quidem præibo, vos autem non lentè & sequimini me, & bono animo este. Noui ego Paridem hunc: adolescens est formosus, & quod ad cætera attinet, amori deditus, & ad talia disceptanda maximè idoneus: neque ille facilè iudicauerit malè. VEN. Hoc quidem totum bene, adeóque pro me narras, iustum videlicet esse nobis iudicem. Vtrùm autem & vxore adhuc caret hic, an & mulier quæpiam ipsi cohabitat? MER. Non omnino absque vxore est, Venus. VEN. Quomodo hoc dicis? MER. Videtur quædam cum eo habitare mulier Idæa, sic satis formosa, cæterùm rustica, atque inter montes malè consueta: sed non admodum adhibere animum ipsi videtur. Cuius igitur gratia hęc interrogas? VEN. Nullius sanè rei, sed ita temerè in mentem venit. MINERVA. Malè legationem obis, heus tu, qui priuatim cum hac consilia confers. MER. Nihil mali, Minerua, hoc: neque etiam contra vos: sed interrogabat me an vxore adhuc careret Paris. MIN. Quamobrem igitur hoc superstitiosè adeò illa curat? MER. Nescio. Aiebat igitur quòd temerè ita in mentem venisset hoc, neque ex composito interrogasset me. MIN. Quid ergo? carét ne vxore adhuc? MERC. Non videtur. MIN. Quid autem? bellicæ ne rei studio aliquo tenetur, atque amans gloriæ est, an nihil aliud quàm bubulcus est? MERC. Verum quidem non possum dicere: coniecturam autem facere licet, iuuenis cùm sit, etiam has res consequi illum cupere, ac velle præcipuum in præliis esse se. VEN. Vides? nihil ego nunc conqueror, neque crimini verto tibi, quòd cum hac seorsim nunc loqueris. Queruloru

A ἡ γὰρ αὖ καὶ μεμψάσθαί μου; χρὴ δ' καὶ ταύτας ἀρέσκειν τὸν αἰδεσιμον. ΗΡΑ. οὐδ' ἡμεῖς ὦ Ἀφροδίτη δεδιαμεν, οὐδ' αἰ ὁ Ἄρης ὁ σὸς ἐπιτραπῇ τῶν διαιτῶν, ἀλλὰ δεχόμεθα καὶ τοῦτον, ὅστις αὖ ἦ, τὸν Πάριν. ΖΕΥΣ. ἦ καὶ σοὶ ταῦτα, ὦ θύγατερ, σαωδοκεῖ; τί φῄς; ἀποστρέφῃ, καὶ ἐρυθριᾷς; ἔστι μὲν ἴδιον τὸ αἰδεῖσθαί γε τὰ τοιαῦτα, ὑμῖν τῇ παρθένοις· ὑπονοῶ δὲ ὅμως. ἄπιτε οὖν, καὶ ὅπως μὴ χαλεπήνητε τῇ δικαστῇ αἱ νενικημέναι, μηδὲ κακὸν ὑποτέμνησθε τῷ νεανίσκῳ. οὐ γὰρ οἷόν τε ὑπὸς ὑμῶν εἶ καλῶς πάσας. ΕΡ. πορεύωμεν δ' ὑδὸν τὴς Φρυγίας· ἐγὼ μὲν ἡγούμενος· ὑμεῖς δὲ μὴ βραδέως ἀκολουθεῖτέ μοι. καὶ θαῤῥεῖτε, οἶδα ἐγὼ τὸν Πάριν, νεανίας ὄντι καλὸς, καὶ πάλαι ἐρωτικὸς, καὶ τὰ τοιαῦτα κρίνειν ἱκανώτατος, οὐκ ἂν ἐκεῖνος δικάσαι κακῶς. ΑΦΡΟ. τοῦτο μὲν ἄπαν ἀγαθὸν, καὶ πρὸς ἐμοῦ λέγῃς, δ δίκαιον ἡμῖν εἶ τὸν δικαστὴν· πότερα δ', ἄγαμός ὄστιν οὗτος, ἢ καὶ γυνή τις αὐτῷ σύνεστιν; ΕΡ. οὐ πάντελῶς ἄγαμός ὄστιν, ὦ Ἀφροδίτη. ΑΦΡΟ. πῶς λέγῃς; ΕΡ. δοκεῖ τις αὐτῷ συνοικεῖν Ἰδαία γυνή, ἱκανὴ μὲν, ἀγροικος δὲ, καὶ δεινῶς ὄρφος, ἀλλ' οὐ σφόδρα προσεχὲν αὐτῇ ἔοικε. τίνος δ' οὖν ἕνεκα ταῦτα ἐρωτᾷς; ΑΦΡΟ. ἄλλως ἠρόμην. ΑΘΗ. πρὸς προσβούλης, ὦ οὗτος, ἰδία ταύτῃ κοινολογούμενος. ΕΡ. οὐδὲν, ὦ Ἀθηνᾶ, δεινὸν, οὐδὲ καθ' ὑμῶν. ἀλλ' εἴρετό με, εἰ ἄγαμος ὁ Πάρις ὄστιν; ΑΘΗ. ὡς δὴ τί τοῦτο πολυπραγμονοῦσα; ΕΡ. οὐκ οἶδα. φησὶ δ' οὖν ὅτι ἄλλως ἐπέπεσον, οὐκ ἐξεπίτηδες, εἴρετό με. ΑΘΗ. τί οὖν ἄγαμός ὄστιν; ΕΡ. ὡ δοκεῖ. ΑΘΗ. τί δ' τῷ πολεμικῷ ὄστιν αὐτῷ ὑπιθυμία, καὶ φιλόδοξός τις, ἢ ὃ πρῶ βυκόλος; ΕΡ. ὃ μὲν ἀληθὲς οὐκ ἔχω λέγειν, εἰκάζειν δ' χρὴ νέον ὄντα, καὶ πόθων ὀρέγεσθαι τυχεῖν, καὶ βούλεσθαι αὐτὸν πρῶτον αὐτὸν εἶ ἐν ταῖς μάχαις. ΑΦΡ. ὁρᾷς; οὐδὲν ἐγὼ μέμφομαι, οὐδὲ προσκαλῶ σοι, ὃ πρὸς ταύτην ἰδίᾳ λαλῆν. μεμφιμοίρων γὰρ, καὶ οὐκ Ἀφροδίτης τὰ τοιαῦτα.

B

C

D

tibi, quòd cum hac seorsim nunc loqueris. Queruloru

ΕΡ. ἡ αὕτη χρεὼν τὰ αὐτά με ἤρετο, δίχ μὴ χαλεπῶς ἔχε, μηδ' οἴου μειονεκτεῖν, εἴ τι καὶ ταύτῃ τῷ ἁπλοῦν ἀπεκρινάμεθα. Ἀλλὰ μέχρι λόγων ἤδη πολὺ προϊόντες, ἀπεπαύσαμεν τῶν ἀστέρων, καὶ χρεὼν γε τινὰ Φρυγίαν ἐσμέν. ἐγὼ γοῦν καὶ τὴν Ἴδην ὁρῶ, καὶ τὸν Γάργαρον ὅλον ἀκριβῶς, εἰ μὴ ἐξαπατῶμαι, καὶ αὐτὸν ὑμῶν τὸν δικαστὴν τὸν Πάριν. ΗΡΑ. ὅπου δέ ἐστιν; οὐ γὰρ καμοὶ φαίνεται. ΕΡ. Ταύτῃ, ὦ Ἥρα, πρὸς τὰ λαιὰ σκόπει; μὴ πρὸς ἄκρᾳ ταῖ ὄρει, πρὸς δὲ ὃ τὸ πλατύ, ἔνθα ἐστὶν ἀγέλη βοῶν. ΗΡΑ. Ἀλλ' οὐχ ὁρῶ τὴν ἀγέλην. ΕΡ. τί φῄς; οὐχ ὁρᾷς βοίδιόν καὶ τὸν ἐμὸν δάκτυλον ὑπὲρ μέσων τῶν πετρῶν προτεινόμενα, καί τινα ὑπὸ σκοπέλου καταβαίνοντα, καὶ λαύροπα ἔχοντα, καὶ ἀπείργοντα μὴ πρόσω διασκίδνασθαι τὴν ἀγέλην; ΗΡ. ὁρῶ νυῶ, εἴ τε σκυφνός ἐστιν. ΕΡ. Ἀλλ' σκυφνος. ὅπως ὃ πλησίον ἐσμὲν ὅτι τῆς γῆς, εἰ δοκεῖ, καταστάντες, βαδίζωμεν, ἵνα μὴ διαπταίξωμεν αὐτὸν αἰῶρον ἐξ ἀφανοῦς καταπαλάμενοι. ΗΡ. ὀρθῶς λέγῃς, καὶ ὕτω ποιῶμεν. ἐπεὶ ὃ καλεβεβήκαμεν, ὥρα σοι, ὦ Ἀφροδίτη, πρόεναι, καὶ ἡγεῖσθαι ἡμῖν τῆς ὁδοῦ· σὺ γὰρ ὡς τὸ εἰκός, ἔμπειρος εἶ τῶν χωρίων, πολλάκις ὡς λόγος κατελθοῦσα πρὸς Ἀγχίσην. ΑΦΡ. ὑποφθόρα, ὦ Ἥρα, λύπης ἀθομαι τοῖς σκώμμασιν. ΕΡ. Ἀλλ' ὅμως ἐγὼ ὑμῖν ἡγήσομαι· καὶ γὰρ αὐτὸς ἐπιδεδήμηκα τῇ Ἴδῃ, ὁπότε ὁ Ζεὺς ἤρα τοῦ μειρακίου τοῦ Φρυγὸς, καὶ πολλάκις δρόμῳ ἦλθον ὑπ' ἐκείνου καταπεμφθεὶς εἰς ὀπτισκοπὴν τοῦ παιδός. καὶ ὁπότε ἤδη ἐν τῷ ἀετῷ ἦν, συμπεριπαλάμενος αὐτῷ, καὶ συνεκυφίζων τὸν καλὸν. καὶ εἴ τε μέμνημαι, ἀπὸ ταυτησὶ τῆς πέτρας αὐτὸν ἁρπάσαν. ὁ μὲν γὰρ τότε ἔτυχε συείζων πρὸς ὃ ποίμνιον· καταπαλάμενος δὲ ὅπισθεν αὐτοῦ ὁ Ζεὺς, κούφως μάλα τοῖς ὄνυξι περιδραξάμενος, καὶ τῷ στόματι τὸ ὀπὶ τῇ κεφαλῇ πίλημα δακὼν, ἀνέφερε τὸν παῖδα τεταραγμένον, καὶ τῷ πραχήλῳ ἀπερραμμένῳ εἰς αὐτὸν ἀποβλέποντα. τότε δὴ ἐγὼ τὸ σύριγμα ἔλαβον· ἀποβεβλήκει γὰρ αὐτὸ ὑπὸ τοῦ δέους. Ἀλλὰ γὰρ ὁ διαιτητὴς ὑποῖ, πλησίον, ὥστε προσείπωμεν αὐτὸν· χαῖρε, ὦ βουκόλε. ΠΑ. καὶ σύ γε, ὦ νεηνίσκε. τίς ὢν δοῦναι ἀφίξαι πρὸς ἡμᾶς; ἢ τίνας ταύτας ἄγεις τὰς γυναῖκας;

A MERC. Etiam hæc fermè eadem interrogauit me: quamobrem grauiter ne feras, néve putes eo minùs consecuturam esse te, quòd huic quoque simpliciter & absque dolo respondi. Verùm interea dũ sermones cedimus, iam multùm progressi, reliquimus post nos stellas, & propemodum Phrygiam contingimus. Ego verò etiam Idam video, adeoq; totum Gargarum exactè: &, si non fallor, ipsum quoque iudicem vestrum Paridem. IVNO. Vbi autem is est? neque enim ipsa etiam video illum. MER. Hac versum, Iuno, ad sinistram respice, non ad summũ montem, sed secundùm latus, vbi antrum illud & armentum vides. IVN. At non video armentum. MER. Quid ais? an non vides buculas secundùm meum hũc digitum ex mediis rupibus progredientes, & quendam à scopulo deorsum currentem, pedum manu tenentem, & prohibentem ne longiùs dispergatur armentum? IVN. Video nunc tandem, si modò ille est. MER. Ille verò. Sed quia propè iam sumus, in terrã, si videtur, demissi, pedibus faciamus iter, ne cõtur bemus illum supernè ex improuiso deuolãdo. IVN. Rectè dicis, atque ita faciamus. Cæterùm posteaquam descendimus, tuũ iam est Venus, vt præeas, ac viam nobis ducendo commõstres. Tu enim, vt consentaneum est, locorum perita es: quippe quæ sæpius, vt fertur fama, huc ad Anchisen descenderis. VEN. Non admodũ Iuno, me tua ista mouet dicacitas. MER. At igitur ego vos ducam: nam & ipse frequenter in Ida versatus sum, quando Iupiter amabat adolescentulum istũ Phrygium: ac sæpius huc veni ab illo missus, vt quid ageret puer, obseruarem: & cùm iam in aquilam conuersus esset, vnà quoque cum ipso aderam, & vnà formosum illum subleuabam. Et, si modò satis memini, ab hac ipsa rupe illum in sublime abripuit. Nam hic quidem fortè tum fistula canebat ad ouile, Iupiter autem à tergo ipsi deuolãs, leuiter admodum vnguibus circumiectis, & ore in tiarã, quam super caput habebat, impresso, in altum sustulit puerũ, perturbatũ, & ceruicẽ reflexa in ipsum intuẽtem. Tum igitur ego fistulam sustuli: abiecerat enim illam præ timore. At enim arbiter hic propè est, quare compellemus ipsum: Salue Bubulcee. PARIS. Et tu certè adolescens. Quis autem ipse es qui huc ad nos aduenieris: aut quasnam has adducis mulieres?

Non enim eiuſmodi apparent, quæ in montibus verſari commodè queant, formoſæ adeò cùm ſint. MERC. At non ſunt mulieres. Iunonẽ verò, Pari, & Mineruam, & Venerem vides, & me Mercurium videlicet Iupiter ad te miſit. Sed quid tremis & expalleſcis? ne metue. nihil enim periculi hîc. Iubet autem te iudicem eſſe pulchritudinis ipſarum. Quãdoquidem enim, inquit, & formoſus ipſe es, & doctus rerum amatoriarum, cognitionem hanc tibi commendo: certaminis autem præmium ſcies lecto hoc pomo. PAR. Cedo, vt videã quid ſibi etiã velit. PVLCHRA, inquit, CAPIAT. Quo pacto igitur, ô here Mercuri, potero ego, mortalis cùm ſim ipſe ac ruſticus, iudex eſſe tam inopinati ſpectaculi, & maioris adeò quàm pro bubulci captu? Nam huiuſmodi cauſſas diſceptare, delicatorum atque vrbanorum magis eſt. Quod autem ad me attinet, vtra capella formoſior altera ſit, & iuuẽca num alia aliã ſuperet, fortaſſis ex arte diiudicare poſſim. Hæ verò & formoſæ pariter omnes ſunt, & non video quo pacto aliquis ab vna ad aliã transferẽdo aſpectum auellere queat. Non enim facilè abſiſtere vult, ſed cuicunq; ſe primò applicat, ei inhæret, & quod præſens eſt, laudat. Inde ſi ad aliud tranſierit, etiam illud formoſum videt, & immoratur: & ſemper ab iis quæ propiora ſunt, ceu per ſucceſſionem excipitur. Et in ſumma, circũfuſa mihi eſt pulchritudo ipſarum, & totũ me complexa tenet. Ac doleo quòd non & ipſe, quemadmodũ Argus ille, toto corpore videre poſſum. Videor autem mihi bene tum iudicaſſe, ſi omnibus pomum hoc reddidero. Nã & rurſum illud quoq; accedit, quòd hæc quidẽ Iouis ſoror & cõiunx eſt: illæ verò filiæ. Quomodo igitur non periculoſum etiã hoc pacto iudicium hoc fuerit? MER. Neſcio, niſi quòd non licet detrectare Iouis imperiũ. PAR. Vnũ igitur hoc Mercuri perſuade ipſis, ne ſuccenſeãt mihi duæ illæ reliquæ quęcunq; victę fuerint: ſed quicquid peccatum videbitur, id ſolis oculis imputent. MER. Ita facturas ſe aiunt. Tempus autem iam tibi eſt vt peragas iudiciũ. PAR. Faciemus periculum. Quid enim agat quiſpiam? Cæterùm illud primùm ſcire volo, vtrũ ſatis erit ſpectare ipſas, vt nunc ſunt, veſtitas: an verò etiam exuere ſeſe neceſſe erit, vt diligentiùs inſpici atque examinari eo poſſint. MERC. Hoc tuũ officium erit videre, vtpote iudicis: ac imperes ipſis licet, quomodocunq; etiã voles.

A ὁ γὰρ ὁπωσδήποτε ὀρεσπολῶν, ὅτῳ γε ὅσαι καλαί. ΕΡ. Ἀλλ' ὁ γυναῖκες εἰσίν. Ἦραν γ', ὦ Πάρι, καὶ Ἀθηνᾶν, καὶ Ἀφροδίτην ὁρᾷς, καμὲ τὸν Ἑρμῆν ἀπέσταλκεν ὁ Ζεύς. Ἀλλὰ τί τρέμεις, καὶ ὠχριᾷς; καὶ μὴ δέδιθι· χαλεπὸν γὰρ οὐδέν· κελεύει δέ σε δικαστὴν γενέσθαι τῶν καλλους αὐτῶν. ὅπως γάρ, φησι, καλός τε αὐτὸς εἶ, καὶ σοφὸς τὰ ἐρωτικά, σοὶ τὴν γνῶσιν ὅπτερέπω· τῶν δ' ἀγῶνος τὸν ἆθλον εἴσῃ δώσαγνοις δὲ μῆλον. ΠΑ. Φέρ', ἴδω τί καὶ βούλεται. Η ΚΑΛΗ, φησι, ΛΑΒΕΤΩ. πῶς δῆτα, ὦ δέσποτα Ἑρμῆ, δύναιτ' ἂν ἐγὼ θνητὸς αὐτὸς, καὶ ἀγροικος ὤν, δικαστὴς γενέσθαι παραδόξου θέας, καὶ μείζονος, ἢ κατὰ βουκόλου; τὰ γὰρ τοιαῦτα κρίνειν, τῶν ἀβρῶν μᾶλλον, καὶ ἀστικῶν. ὅ δ' ἐμὸν, αἴγα μίαν, αἰγὸς ὁποτέρα ἢ καλλίων, καὶ δαμάλεις δυοῖν δαμάλεοιν, τάχ' ἂν δικάσαιμι κατὰ τὸν τέχνην. αἵδε γὰρ πᾶσαί τε ὁμοίως καλαὶ, καὶ οὐκ οἶδ' ὅπως δῆτα τις ἀπὸ τῆς ἑτέρας ἐπὶ τὴν ἑτέραν μεταβάλοι τὸν ὄμμα ἀποστάσας. ὁ γὰρ ἐθέλει ἀφίστασθαι ῥᾳδίως, ἀλλ' ἔνθα ἂν ἀπαρξάμενον τοῦ θεωρητοῦ, τούτου ἔχεται, καὶ ὃ παρὸν ἐπαινεῖ, κἂν ἐπ' ἄλλο μεταβῇ, κἀκεῖνο καλὸν ὁρᾷ, καὶ θαυμάζει, καὶ ὑπὸ τῶν πλησίον παραλαμβάνεται, καὶ ὅλως περιέχονταί μοι ὃ κάλλος αὐτῶν, καὶ ὅλον περιείληφέ με, καὶ ἀγανοῶ, ὅτι μὴ καὶ αὐτὸς ὥσπερ ὁ Ἄργος ὅλῳ βλέπειν δυνάμην τῷ σώματι. δέχομαι δ' ἂν μοι καλῶς δικάσαι, πάσαις ἀποδοὺς ὃ μῆλον. καὶ γὰρ αὖ καὶ τόδε· οὕτω μὲν ἂν συμβαίνοι τῷ Διὶ ἀδελφῇ, καὶ γυναικὶ· ταύτας δ' ἂν θυγατέρας· πῶς οὖν ἂν χαλεπὴ καὶ οὕτως ἡ κρίσις; ΕΡ. Οὐκ οἶδα· πλὴν οὐκ εἶόν τε δύασθαι πρὸς τὸν Διὸς κεκελευσμένον. ΠΑ. Ἐν τοῦτο ὦ Ἑρμῆ, πεῖσαι αὐτὰς, μὴ χαλεπῶς ἔχειν μοι τὰς δύο τὰς νενικηκυίας, ἀλλὰ μόνων τῶν ὀφθαλμῶν ἡγεῖσθαι τὴν ἁμαρτίαν. ΕΡ. οὕτω φασὶ ποιήσειν, ὥρα δέ σοι ἤδη περαίνειν τὴν κρίσιν. ΠΑ. πειρασόμεθα. τί γὰρ ἂν καὶ πάθοι τις; ἐκεῖνο δὲ πρῶτον εἰδέναι βούλομαι, πότερα ἐξαρκέσει σκοπεῖν αὐτὰς ὡς ἔχουσιν, ἢ καὶ ἀποδύσασθαι δεήσει πρὸς τὸ ἀκριβὲς τῆς ἐξετάσεως; ΕΡ. Τοῦτο μὲν αὐτῶν εἴη γε δικαστοῦ καὶ πρόσταξε ὅπη καὶ θέλεις.

ΠΑ. ὅπη καὶ θέλω; γυμνὰς ἰδεῖν βούλομαι. ΕΡ. ἀπόδυτε, ὦ αὖται· σύ δ' ὅπισθεν ἐγὼ δὴ ἀπεστράφθω. ΑΦ. καλῶς, ὦ Πάρι, καὶ σοφῶς γε ἀποδύσομαι, ὅπως μάθῃς ὅτι μὴ μόνας ἔχω τὰς ὠλένας λευκάς, μηδὲ τὰ βλέφαρα μόνα μοι μέγα φρονῶ, ὅτι σοι δοκῶ εἶναι πᾶσα καὶ ὁμοίως καλή. ΑΘΗ. μὴ πρότερον αὐτὴν ἀποδύσῃ, ὦ Πάρι, πρὶν ἂν τὸν κεστὸν ἀποθῆται (φαρμακὶς γάρ ἐστι) μή σε καταγοητεύσῃ δι' αὐτοῦ. καίτοι γε ἐγχειρῶ μηδ' ὕτω κεκαλλωπισμένην ὀφθῆναι, μηδὲ τοσαῦτα ἐντετριμμένην χρώματα, καθάπερ ὡς ἀληθῶς ἑταίρᾳ τινὰ, ἀλλὰ γυμνὸν ὃ κάλλος ἐπιδεικνύμην. ΠΑ. εὖ λέγουσι· τὸν κεστὸν ἀπόθου. ΑΦΡ. τί οὖν καὶ σὺ οὐ Ἀθηνᾶ τὸν κόρυν ἀφελοῦσα, φίλον τὴν κεφαλὴν ἐπιδείκνυσι, ἀλλ' ἐπισείεις τὸν λόφον, καὶ τὸν δόρατον σείεις; ἢ δέδοικας μή σοι ἐλέγξῃται τὸ γλαυκὸν τῶν ὀμμάτων αὐθις τῷ φοβερῷ βλεπόμενον. ΑΘΗ. ἰδοὺ σοι ἡ κόρυς αὕτη ἀφῄρηται. ΑΦΡ. ἰδοὺ σοι καὶ ὁ κεστός. ΗΡ. ἀλλ' ἀποδυσώμεθα. ΠΑ. ὦ Ζεῦ πρόσιτε, τῆς θεᾶς, τῆς κάλλους, τῆς ἡδονῆς· οἵα μὲν ἡ πρόκνος· ὡς ὄντως βασιλικὴν αὐτὴν καὶ σεμνὴν ἀπολάμπει, καὶ ἀληθῶς ἄξιον τοῦ Διός· ἐφ' ᾧ δὲ ἡδέως, καὶ γλαφυρόν τι καὶ προσαγωγὸν ἐμειδίασεν. ἀλλ' ἤδη μοὶ ἅλις ἔχω τῆς θυδαιμονίας· εἰ δοκεῖ δ', καὶ ἰδίᾳ καθ' ἑκάστην ἐπιδεῖν βούλομαι, ὡς νῦν γε ἀμφίβολός εἰμι, καὶ οὐκ οἶδα πρὸς ὅ, τι καὶ ἀποβλέψω, πρώτῃ τὰς ἐνῆς προσιὼν ὀμμάτων. ΑΦΡ. οὕτω ποιῶμεν. ΠΑ. ἄπιτε οὖν αἱ δύο. σὺ δὲ, ὦ Ἥρα, μεῖνον. ΗΡ. μενῶ. καὶ ἐπιδοῦ μοι ἀκριβῶς ἅπαν, ὅπως σοι καὶ τὰλλα ἤδη σκοπεῖν, εἰ καλά σοι τὰ δῶρα τῆς νίκης τῆς ἐμῆς. ἐγὼ γάρ μοι, ὦ Πάρι, δικάσῃς εἰ καλῶς, ἀπάσης ἔσῃ τῆς Ἀσίας δεσπότης. ΠΑ. οὐκ ὀκνῶ δώσειν μὲν τὰ ἡμέτερα· πλὴν ἀλλ' ἄπιθι, πρόσεστι γὰρ ἀφ' ἑαυτοῦ ἡ δόξα· σὺ δ' ἐπίθου Ἀθηνᾶ. ΑΘΗ. πρέσκει σοι κἀπὰ ἐμοῦ, ὦ Πάρι, δικάσῃς καλὴν, ὅποτε ἥττων ἄπει ἐκ μάχης, ἀλλ' ἀεὶ κρατῶν· πολεμικὴν γάρ σε, καὶ νικηφόρον ἀναδήσασθαι. ΠΑ. οὐδὲν Ἀθηνᾶ δεῖ μοι πολέμου καὶ μάχης· εἰρήνη γὰρ, ὡς ὁρᾷς, πανταχοῦ ἐπέχει τὴν Φρυγίαν τε καὶ Λυδίαν, καὶ ἀπολέμητος ἡμῖν ἡ τοῦ πατρὸς ἀρχή.

PAR. Quomodocunq; etiam volo? Nudas igitur videre volo. MER. Exuite heus vos: tu verò inspice eas: ego interim auertam me. VEN. Rectè ô Paris. Atq; prima certè exuã me, vt noris quòd nõ solùm lacertos habeam candidos, neque etiã magnos & auguſtos oculos, præ me ferendo ſuperbiam. Æqualiter verò ſum totà & vniformiter pulchra. MIN. Ne priùs ipſam exueris, ô Paris, quàm ceſtum à ſe depoſuerit (incantatrix enim eſt) ne te præſtigiis circumueniat per illum. Et certè quidem oportebat neque etiam ſtudioſè ita exornatam hîc adeſſe, neque tot coloribus fucatam, perinde ac verè meretricem aliquam, ſed ipſam formam nudam exhibere ſpectandã. PAR. Rectè ſanè admonent illud de ceſto: atque etiam depone illum. VEN. Cur nõ igitur & tu Minerua galea depoſita nudum caput ſpectandum exhibes, ſed concutis conum, & perterres iudicem? An vereris ne tibi obiiciat & reprehendat cæruleum iſtud oculorum ſi dempto terribili iſto aſpiciatur? MIN. Ecce tibi galea hæc ablata. VEN. Ecce tibi & ceſtus hic. IVN. Sed exuamur tandem. PAR. O Iupiter monſtrifice, quod ſpectaculũ! quæ pulchritudo! quæ voluptas! quàlis virgo hęc! vt verò regalis illa & venerabilis effulget, adeoq; verè digna Ioue! Tuetur autẽ ſuaue quiddam & iucundũ, ac blandũ & illecebroſum etiam arriſit. Sed iã ſatis habeo felicitatis huius. Si videtur autem, etiã ſeorſim vnamquamq; inſpicere volo: quoniam nunc certè ambiguus ſum, neq; ſatis ſcio ad quid etiam me referã, viſu in omnes partes diſtracto. VEN. Ita faciamus. PAR. Abſcedite igitur vos duæ: tu verò Iuno hîc mane. IVN. Maneo. Ac poſtea quam me diligenter inſpexeris, tempus tibi erit & cætera iam ſpectare, num pulchra victoriæ meæ dona propoſita tibi. Nã ſi me, Pari, formoſiorem eſſe iudicaueris, vniuerſæ eris Aſiæ dominus. PAR. At non donis noſtra hęc geruntur: ſed tamen abi: mox enim agetur quicquid æquũ viſum erit. Tu verò accede Minerua. MIN. Adſum tibi. Quòd ſi igitur me ô Pari, formoſam eſſe iudicio declãraueris, haud vnquam ex pugna victus abibis: bellatorem enim te, & victoriarum compotem efficiam. PAR. Nihil, Minerua, opus mihi eſt bello, & pugnis. Pax enim, vt vides, in præſentia tenet Phrygiam ac Lydiam, & ab hoſtibus quietũ eſt patris imperium.

Sed tamen cõfide: neque enim eo minùs feres: tametsi ob munera nequaquam iudicium feramus. Sed indue te tandem, & impone galeam: satisenim te inspexi: ac nunc Venerem adesse tempus est. VEN. Eccam me ipsam tibi. Ac contemplare singillatim vnumquodque diligenter, nihil cursu præteruehendo, sed immorando singulis etiam membris. Quòd si verò placet, ô formose, etiã hæc mea dicta accipe. Ego enim iamdudum aspiciẽs te iuuenem adeo, & formosum, qualem nescio an vllũ aliũ nutriat Phrygia, beatum quidẽ te puto ob pulchritudinem: reprehendo autẽ, quòd non relictis hisce rupibus & saxis, in vrbe alicubi vitam degis, sed corrũpi pulchritudinem istã finis in solitudine. Quid enim te montes isti iuuãt? aut quid proficiunt pulchritudine ista tua boues? Decebat autem te iam & vxorem duxisse, non tamen rusticam aliquam & indigenã, quales per Idã passim mulieres sunt, sed ex Gręcia aliquam, vel Argiuã, vel Corinthiam, vel Lacęnã, cuiusmodi Helena illa est, adolescentula & formosa, & nulla parte me ipsa inferior, & q̃ maximũ est, amori quoq; dedita. Nã illa si solùm etiã aspiciat te, satis scio, relictis omnib. se q̃; ipsa ceu in deditionẽ tradita, sequetur & cohabitabit tecũ. Prorsũ autẽ & tu audisti iam aliquando de ipsa. PAR. Nihil etiam, ô Venus. Nũc autem lubens audiero omne quicquid est de illa te narrantem. VEN. Est hęc filia quidem Ledæ formosæ illius, ad quam Iupiter è cœlo deuolauit in Cygnum conuersus. PAR. Qualis autẽ aspectu est? VEN. Cãdida quidem, qualẽ consentaneũ est esse è Cygno prognatam: tenera autẽ, vt quæ in ouo enutrita fuerit: nuda plerunq; exercẽs sese, & palæstricæ rei dedita. Adeo igitur magnopere ab omnibus passim expetitur, vt & bellũ ipsius caussa susceptũ fuerit, cũ Theseus nondũ nubilẽ illam rapuisset. Postea verò cũ iam ad florẽ ętatis peruenisset, optimi quiq; Achiuorum ad petendas illius nuptias sese obtulerũt. Antepositus autem reliquis tũ Menelaus fuit, ex genere Pelopidarũ natus. Quòd si autem voles, ego tibi cõficiam has nuptias. PAR. Quid narras? eiúsne quæ iam nupsit alteri? VEN. Iuuenis adhuc es, & rusticus. Ego verò noui quo pacto talia perficere conueniat. PAR. Quomodo? cupio enim & ipse scire. VEN. Tu quidem proficiscẽris ad perlustrandam Gręciam, atq; vbi Lacedæmona peruenęris,

A χαῖρε δὲ, ὦ μειρακίσκος γὰρ, κἂν μὴ ὀπτὰ δῴης δικάζωμεν· ἀλλ' ἔνδυθι ἤδη, καὶ ὁπόθεν τὴν κόρυν, ἱκανῶς γὰρ εἶδον· τὴν Ἀφροδίτην τὴν πρᾶξιν καιρός. ΑΦΡ. αὐτή σοι ἐγὼ πλησίον, καὶ σκόπει καθ' ἓν ἀκριβῶς, μηδὲν παραλείπων· ἀλλ' ἐπιμελῶς ἑκάστῳ τῶν μελῶν· εἰ δὲ θέλεις, ὦ καλέ, καὶ τά δέ μου ἄκουσον· ἐγὼ γὰρ πάλαι ὁρῶσά σε νέον ὄντα, καὶ καλὸν, ὁποῖον οὐκ οἶδα εἴ τινα ἕτερον ἡ Φρυγία τρέφει, μακαρίζω μὲν τῶν κάλλους, αἰτιῶμαι δὲ ὃ μὴ ἀπολιπόντα τοὺς σκοπέλους, καὶ ταυτασὶ τὰς πέτρας, κατ' ἄστυ ζῆν, ἀλλὰ διαφθείρειν τὸ κάλλος ἐν ἐρημίᾳ. τί μὲν γὰρ σὺ ἀπολαύσας τῶν ὀρῶν; τί δ' αἱ ἀπόναιντο τῶν σῶν κάλλους αἱ βόες; ἔωρεπε δὲ ἤδη σοι γεγαμηκέναι, μὴ μέν τοι ἀγροικόν τινα καὶ χωρίτιν, οἵαις ἔστι τὴν Ἰδὴν αἱ γυναῖκες, ἀλλά τινα ἐκ τῆς Ἑλλάδος, ἢ Ἀργῶθεν, ἢ ἐκ Κορίνθου, ἢ Λακαίνας, οἵα δὴ ἡ Ἑλένη ἐστὶ, νέα, καὶ καλὴ, καὶ κατ' ὀλίγον ἐλαττῶσαν ἐμοῦ, καὶ ὃ δὴ μέγιστον, ἐρωτικὴ· ἐκείνη γὰρ εἰ καὶ μόνον θεάσαιτό σε, οἶδ' ἐγὼ, πάντα ἀπολιποῦσα, καὶ παραχρῆμα ἑαυτὴν ἐκδοτον, ἕψεται, καὶ συνοικήσει. πάντως δὲ καὶ σὺ ἀκήκοάς τι περὶ αὐτῆς. ΠΑ. ὀλίγον, ὦ Ἀφροδίτη, νῦν δὲ ἡδέως ἂν ἀκούσαιμί σου, τὰ πάντα διηγουμένης. ΑΦΡ. αὕτη θυγάτηρ μέν ἐστι Λήδας, ἐκείνης τῆς καλῆς, ἐφ' ὃν ὁ Ζεὺς κατέπτη, κύκνος γενόμενος. ΠΑ. ποία δέ τις τὴν ὄψιν; ΑΦΡ. λευκὴ μέν, οἵαν εἰκὸς ἐκ κύκνου γεγενημένην· ἀπαλὴ δὲ, ὡς ἐν ᾠῷ τραφεῖσα, γυμνὰς τὰ πολλὰ, καὶ παλαιστικὴ· καὶ οὕτω δή τι περιπόθητος, ὥστε καὶ πόλεμον ἀμφ' αὐτῇ γενέσθαι, τῶν Θησέως ἅρπαγον ἔτι ἀπαράσκευτος. οὐ μέν, ἀλλ' ἐπειδὴ τάχιστα εἰς ἀκμὴν κατέστη, πάντες οἱ ἄριστοι τῶν Ἀχαιῶν ὑπὲρ τοῦ μνηστείαν ἀπήντησαν, παρῆκε δὲ Μενέλαος τῶν Πελοπιδῶν γένους· εἰ δὲ θέλεις, ἐγώ σοι καταπράξομαι τὸν γάμον. ΠΑ. πῶς φῄς; τὸν τῆς γεγαμημένης; ΑΦ. νέος εἶ σὺ, καὶ ἄγροικος, ἐγὼ δὲ οἶδα ὡς χρὴ τὰ τοιαῦτα δρᾶν. ΠΑ. πῶς; ἐθέλω γὰρ καὶ αὐτὸς εἰδέναι. ΑΦΡΟ. σὺ μέν ἀποδημήσῃς ὑπὲρ θάλατταν δὴ τῆς Ἑλλάδος, καὶ πειθοῦ ἀφίξῃ εἰς τὴν Λακεδαίμονα,

ὄψεταί σε ἡ Ἑλένη. τοιοῦτον δὲ, ἐμὸν αὖ εἶη A videbit te Helena. Post illa verò meum
ὃ ἔργον, ὅπως ἐραθήσεταί σου, καὶ ἀκολου- iam opus erit efficere quò illa amore tui
θήσῃ. ΠΑ. τοῦτ' αὐτὸ καὶ ἄπιστον εἶναί μοι capiatur, teq; sectetur. PAR. Hoc ipsum
δοκεῖ, ὦ, ἀπολιποῦσάν τὸν ἄνδρα, ἐθελῆσαι etiam incredibile mihi videtur, vt illa re-
βαρβάρῳ καὶ ξένῳ συνεκπλεῦσαι. ΑΦΡ. licto coniuge, cum homine barbaro atq;
θαῤῥεῖ τούτου γε ἕνεκα. παῖδε γάρ μοι ἐστὸν hospite è patria nauigare in animum in-
δύω καλώ, Ἵμερος καὶ Ἔρως· τούτω σοι πα- ducat. VEN. Bono animo esto. Nam hu-
εκδώσω ἡγεμόνε τῆς ὁδοῦ γλυκυσουμένω. καὶ ius certè rei gratia liberos duos habeo
ὁ μὲν Ἔρως, ὅλως προελθὼν ἐς αὐτὸ, ἀνα- pulchros, Amabilitatem & Cupidinem
γκάσει τὸν γυναῖκα ἐρᾶν· ὁ δ' Ἵμερος, αὐτὰ videlicet, quos tibi tradam, qui tibi duces
σοι περιχυθείς, τοῦθ' ὅπερ ἐστίν, ἱμερτόν τε ποι- itineris futuri sint. Ac Cupido quidem
ήσει, καὶ ἐραστόν, καὶ αὐτὴ δὲ συμπροθοῦσα, totus subingrediens illam, vi coget ama-
δεήσομαι καὶ τῶν Χαρίτων ἀκολουθεῖν· ἅπαν- re mulierem. Amabilitas autem tibi ipsi
τες αὐτὸ ἀναπείσομεν. ΠΑ. ὅπως μὲν circumfusa, id quod ipsa est, & expetibi-
παλαι χωρήσει, ἄδηλον, ὦ Ἀφροδίτη· πλὴν B lem te reddet, & amabilem. Deinde autē
ἐρᾷ γε ἤδη τῆς Ἑλένης, καὶ σχεδὸν οἶδ' ὅπως καὶ & ego vnà præsens rogabo Gratias, quò
ὁρᾶν αὐτὸ οἴομαι. ἐγὼ πλέω δὴ τὴν Ἑλλά- & illę comites se præbeāt: atq; ita omnes
δος, καὶ τὴν Σπάρτην ἀποδημῶ, καὶ ἐπαγόμενος ἔχων ipsā ad hoc quod volumus, impellemus.
τὸν γυναῖκα, καὶ ἀχθομαι, ὅτι μὴ πάντα PAR. Quomodo fortassis hoc proceder,
ταῦτα ἤδη ποιῶ. ΑΦΡ. μὴ πρότερον ἐρασθῇς, ὦ Παῖ, πρὶν ἐμὲ τὸν προμνήστριαν, incertum adhuc, Venus est: veruntamen
καὶ νυμφαγωγὸν, ἀμείψασθαι τῇ κρίσει. πρέ- amo iā Helenā, & nescio quo pacto etiā
πει γὰρ καὶ ἐμὲ νικηφόρον ὑμῖν συμπαρεῖναι, καὶ videre ipsam mihi videor, & nauigo rectà
ἑορτάζειν ἅμα ἐπὶ τοῖς γάμοις καὶ τὰ ἐπινίκια. versus Græciam, & in Sparta peregrè ab-
πάντα γὰρ ἔνεστί σοι, τὸν ἔρωτα, τὸ κάλλος, τὸν sum, & redeo vnà cum vxore: & doleo
γάμον τοῦτον τῆς μήλου πρίασθαι. ΠΑ. δέ- quòd non omnia hæc iam nunc facio.
δοικα μή μου ἀμελήσῃς μετὰ τὴν κρίσιν. VEN. Ne priùs amaueris Pari, quā pro-
ΑΦΡ. βούλῃ ἐπομόσομαι; ΠΑ. μηδαμῶς, nubam me & sponsæ conciliatricem iu-
ἀλλ' ὑπόσχου πάλιν. ΑΦΡ. ὑπισχνοῦμαί σοι τὴν dicio hoc remuneratus fueris. Decet e-
Ἑλένην παραδώσειν γυναῖκα, καὶ ἀκολουθήσειν γε ἐπ' αὐτὸν, καὶ ἀφί- nim & me victoriæ compotem factam a-
ξεσθαι πρὸς ὑμᾶς εἰς τὴν Ἰλιον, καὶ αὐτὴ προέ- desse vobis, & celebritatem peragere nu-
σομαι, καὶ συμπραξω τὰ πρῶτα. ΠΑ. καὶ C ptiarum pariter & victoriæ. Omnia enim
τὸν Ἔρωτα, καὶ τὸν Ἵμερον, καὶ τὰς Χάριτας licet tibi hæc, & amorem, & formam, &
ἄξεις; ΑΦΡ. θαῤῥεῖ, καὶ τὸν Πόθον καὶ τὸν Ὑμέ- nuptias pomo isto mercari. PAR. At me-
ναιον πρὸς τούτοις παραλήψομαι. ΠΑ. tuo ne me post latum iudicium negligas
οὐκοῦν ὅτι τούτοις δίδωμι τὸ μῆλον, ὅτι τού- & contemnas. VEN. Vis igitur vt iurem
τοις λάμβανε. tibi? PAR. Nequaquam, sed tantùm pro-
mitte denuo. VEN. Promitto igitur,
Helenam traditurā me esse vxorem ti-
bi, & futuram comitem proficiscenti ad
ipsam: deinde & Ilium venturam esse ad
vos. Atque adeo ipsa præsens adero, &
ad omnia opitulabor. PAR. Etiam Cu-
pidinem & Amabilitatem & Gratias te-
cum adducis? VEN. Bonum animum
habe: quin & Desiderium & Hymenæū
præterea comites assumam. PAR. Ob
hæc igitur do tibi pomū, ob hęc accipe.

ΑΡΕΩΣ ΚΑΙ ΕΡΜΟΥ.

MARTIS ET MERCVRII. Erasmo Roterod. interprete.

ΗΚουσας, ὦ Ἑρμῆ, οἷα ἠπείλησεν ἡμῖν ὁ D Audistin' Mercuri cuiusmodi nobis *MARS.*
Ζεύς, ὡς ὑπερόπτικά τε καὶ ἀπίθανα; ἢν ἐ- minatus sit Iupiter? quàm superba,
θέλω, φησὶν, ἐγὼ μὲν ἐκ τοῦ αἰθέρος σφᾶς κα- quámque dicta absurda? Ego, inquit, si *Iouis iactā-*
σω, ὑμεῖς δ' ἢν ἀποκρεμασθέντες, καταπά- voluero, catenam ex æthere demittam, *tia irride-*
vnde si vos suspensi me vi detrahere co- *tur.*

nemini, luseritis operam: nunquam enim me deorsum trahetis. Contrà ego vos si velim in altum attrahere, non vos modò; verumetiam tum terram ipsam, tum mare pariter subuectum in sublime sustulero. Ad hæc alia permulta, quę tu quoque audisti. At ego, si quidem cum vno quolibet singulatim conferatur, ita præstantiorem cum esse, viribúsque superiorem, haudquaquam negauerim: verùm vnum tam multis pariter in tantum antecellere, vt eum ne pondere quidem vincere queamus, etiam si terram ac mare nobis adiunxerimus, id neutiquã crediderim. MERC. Bona verba, Mars. Neque enim sat tutum est ista loqui, ne quid fortè mali nobis hæc petulantia conciliet. MARS. An verò credis apud quemlibet hæc dicturũ me? imò apud te solùm id audeo, quem linguæ continentis esse sciebam. Sed quod mihi maximè ridiculum videbatur tum quum hæc minitantem audirẽ, haud queam apud te reticere. Etenim memineram quum non ita multo antè Neptunus, Iuno ac Pallas, motæ aduersus eum seditione, machinarentur comprehensum illum in vincula coniicere, quãtopere formidarit, vtq; in omnem speciem sese verterit, idque cùm tres duntaxat essent dij. Quòd ni Thetis misericordia commota, Briareum Centimanũ, illi auxilium accersuisset, ipso pariter cũ fulmine ac tonitru vinctus erat. Hæc reputanti mihi ridere libebat eius magniloquentiam iactantiamq;. MER. Tace, bona verba. neque enim tutum est ista vel tibi dicere, vel audire mihi.

A βιάζεσθέ με, μάτην πονήσετε· ὑ γὰρ δὴ κατελκύσετε. εἰ δὲ ἐγὼ θελήσαιμι ἀνελκύσαι, ὑ μόνον ὑμᾶς, ἀλλὰ καὶ τὴν γῆν ἅμα, καὶ τὴν θάλασσαν συναρτήσας μετεωρίω. καὶ πάλλα ὅσα καὶ σὺ ἀκήκοας. ἐγὼ δὲ ὅτι μὲν καθ' ἓν ἀπάντων, ἀμείνων καὶ ἰσχυρότερός ἐστιν, οὐκ ἂν ἀρνηθείην· ὁμοῦ δὲ τὴν τοσούτων ὑπεροχὴν οὕτω μὴ καταβαρήσαι αὐτὸν, κἂν τὴν γῆν καὶ τὴν θάλασσαν προσλάβωμεν, οὐκ ἂν πεισθείην. ΕΡ. εὐφήμει, ὦ Ἄρες. ὑ γὰρ ἀσφαλὲς λέγειν τὰ τοιαῦτα, μή καί τι κακὸν ἀπολαύσωμεν τῆς φλυαρίας. ΑΡ. οἶδ γάρ με τοὺς πολλοὺς ἂν ταῦτα εἰπεῖν, οὐχὶ δὲ τοὺς μόνον σὲ, ὃν ἐχεμυθεῖν ἠπιστάμην; ὁ γοῦν μάλιστα γελοῖόν ἐδόξέ μοι ἀκούοντι μεταξὺ τῆς ἀπειλῆς, οὐκ ἂν δυναίμην σιωπῆσαι τοὺς σέ. μέμνημαι γὰρ ὑ τοὺς πολλοὺς, ὁπότε ὁ Ποσειδῶν, καὶ ἡ Ἥρα, καὶ ἡ Ἀθηνᾶ ἐπιμασάντες, ἐπιβάλοιντο ξυνδῆσαι αὐτὸν λαβόντες, ὡς πρωτοῖος ὢν δεδιὼς· καὶ ταῦτα τρεῖς ὄντας. καὶ εἰ μή γε ἡ Θέτις κατελεήσασα οὐκ ἤφεσεν αὐτῷ σύμμαχον Βριάρεων ἑκατόγχειρα ὄντα, καὶ ἐδέδετο αὐτῷ κεραυνῷ, καὶ βροντῇ. ταῦτα λογιζομένῳ, ἐπῄει μοι γελᾶν ὅτι τῇ καλλιρημοσύνῃ αὐτοῦ. ΕΡ. σιώπα· εὐφήμει. ὑ γὰρ ἀσφαλὲς ὅτε σοὶ λέγειν, ὅτε ἐμοὶ ἀκούειν τὰ τοιαῦτα.

B

C

ΠΑΝΟΣ ΚΑΙ ΕΡΜΟΥ.

PANIS ET MERCVRII. Iacobo Micyllo interprete.

PAN. Salue pater Mercuri. MERC. Salue vtique & tu. Sed quomodo ego pater tuus sum? PAN. An non Cyllenius ille Mercurius es tu? MERC. Atque admodum. Quo pacto igitur filius meus es? PAN. Adulterinus sum, ex amore tibi natus. MERC. Per Iouem, hirci fortasse cuiusdam, qui capram per adulterium cognouit. Nam meus quomodo fueris, qui & cornua habes, & nasum talem, & barbam hirtam, & pedes bifidos, hircinosq; præterea & caudam super natibus? PAN. Quæcunque in me conuitiando dicis, iis tuum ipsius filium, pater, probrosum ac turpem declaras: imò potiùs teipsum, qui eiusmodi generas, &

Pan deus Arcadiæ pastorum, municipius, socius Bacchi, filius Mercurij.

D ΧΑῖρε ὦ πάτερ Ἑρμῆ. ΕΡ. νὴ καὶ σύ γε. ἀλλὰ πῶς ἐγὼ σὸς πατήρ; ΠΑΝ. οὐχ ὁ Κυλλήνιος Ἑρμῆς ὢν τυγχάνῃς; ΕΡΜ. καὶ μάλα. πῶς οὖν υἱός ἐμὸς εἶ; ΠΑΝ. μοιχίδιός εἰμι, ἐξ ἔρωτός σοι γεγονώς. ΕΡΜ. νὴ Δία, τράγου ἴσως τινὸς μοιχεύσαντος αἶγα. ἐμὸς γὰρ πῶς, κέρατα ἔχων, καὶ ῥῖνα τοιαύτην, καὶ πώγωνα λάσιον, καὶ σκέλη δίχηλα, καὶ τραγικὰ, καὶ οὐρὴν ὑπὲρ τὰς πυγάς; ΠΑΝ. ὅσα ἂν ἀποσκώπτῃς εἰς ἐμὲ, τὸν σαυτῷ υἱὸν, ὦ πάτερ, ἐπονείδιστον ἀποφαίνῃ· μᾶλλον δὲ σαυτὸν, ὃς τοιαῦτα γεννᾷς, καὶ

παιδοποιῆς· ἐγὼ δ' αἴτιος. ΕΡ. τίνα δὲ καὶ A
φὴς σὺ μητέρα; ἦπου ἔλαθον αἶγα μοιχεύ-
σας ἔγωγε; ΠΑΝ. οὐκ αἶγα ἐμοίχευσας,
ἀλλ' ἀνάμνησον σεαυτὸν εἴποτε ἐν Ἀρκαδίᾳ
παῖδα ἐλεύθεραν ἐβιάσω. τί δακὼν τὸν δά-
κτυλον ζητεῖς, καὶ ὅτι πολὺ ἄπορῆς; τῷ Ἰκα-
ρίᾳ λέγω Πηνελόπην. ΕΡ. εἶτα τί παθοῦ-
σα ἐκείνη αὐτ' ἐμοῦ τράγῳ σε ὅμοιον ἔτεκεν;
ΠΑΝ. αὐτῆς ἐκείνης λόγον σοι ἐρῶ· ὅτε
γάρ με ἐξέπεμπεν ὅπῃ τῷ Ἀρκαδίαν, ὦ
παῖ, μήτηρ μέν σε, ἔφη, ἐγώ εἰμι, Πηνελόπη
ἡ Σπαρτιάτις· τὸν πατέρα δ' γίνωσκε, θεὸν ἔχων
Ἑρμῆν τὸν Μαίας καὶ Διός. εἰ δ' κερασφό- B
ρος ἐγὼ τραγοσκελὴς εἰ, μὴ λυπείτω σε· ὁπότε
γάρ μοι συνῆν ὁ πατὴρ ὁ σός, τράγῳ ἑαυτὸν
ἀπεικάσεν ὡς λάθοι· καὶ σὺ τοῦτο ὅμοιος ἀπέ-
βης τῷ τράγῳ. ΕΡ. νὴ Δία, μέμνημαι ποιή-
σας τι τοιοῦτον. ἐγὼ οὖν ὁ ὅτι καλλὶ μέγα
φρονῶν, ἔτι ἀγλυκὸς αὐτὸς ὤν, σὸς πατὴρ κε-
κλήσομαι, καὶ γλωττα ὀφλήσω τοῦδε πᾶσιν ὅτι
τῇ εὐπαιδίᾳ; ΠΑΝ. καὶ μάλ' ἁπαγ-
χωῶ σε ὦ πάτερ· μουσικός τε γάρ εἰμι, καὶ
συρίζω πάνυ καπυρόν. καὶ ὁ Διόνυσος οὐδὲν C
ἐμοῦ ἄνθρωπον δύναται, ἀλλὰ ἑταῖρον καὶ
ξυνωρίδα πεποίηκέ με· καὶ ἡδύμηκα αὐτῷ τὸν
χορόν. καὶ τὰ ποίμνια δὲ εἰ θεάσαιό μου ὁπόσα
περὶ Τέγεαν καὶ αὐλὰ τὸ Παρθένιον ἔχω, πάνυ
ἡδέως. ἄρχω δ' καὶ τῆς Ἀρκαδίας ἁπάσης.
ἐπῆλθον δ' καὶ Ἀθηναίοις συμμαχήσας, οὕ-
τως ἠείσευσα ἐν Μαραθῶνι, ὥστε καὶ ἀρίστειον
ἤρεταί μοι, ὃ κεῖται τῇ ἀκροπόλει ἀπήλαιον. καὶ
γοῦν ἐς Ἀθήνας ἔλθῃς, εἴσῃ ὅσον ἐκεῖ τῶν
Πανῶς ὄνομα. ΕΡ. εἰπὲ δέ μοι, γεγάμηκας
ὦ Παῖ ἤδη; ἢ τοῦτό σοι μέμφομαι καλοῦσί σε. ΠΑΝ. D
οὐδαμῶς, ὦ πάτερ· ἐρωτικὸς γάρ εἰμι, καὶ οὐκ
ἂν ἀγαπήσαιμι σοφὸν μίαν. ΕΡ. ταῖς αἰξὶ
δηλαδὴ ἐπιβαίνῃς. ΠΑΝ. σὺ μὲν σκώ-
πτῃς· ἐγὼ δ', τῇ τε Ἠχοῖ καὶ τῇ Πίτυϊ συνῶ-
μαι, καὶ ἁπάσαις ταῖς τοῦ Διονύσου Μαινάσι, καὶ
πάνυ σπουδάζομαι παρὰ αὐτῶν. ΕΡ. οἶ-
δα οὖν ὅ, τι χαρίσῃ ὦ τέκνον ταυτησὶ τὰ αἰ-
πόλιά μοι; ΠΑΝ. ταῦτα μὲν ὦ πάτερ,
ἡμεῖς δ', ἰδόντε αὐτά. ΕΡ. καὶ ταῦτα δή
μοι, καὶ φιλοφρονοῦ· πατέρα δ' ὄρα μὴ κα-
λέσῃς με, ἀκούοντός γε τινός.

tales liberos procreas: ego verò extra culpam sum. MER. Quam autem etiam matrem tuam ais esse? Num ignorans alicubi cum capra adulterium exercui ego? PAN. Non cum capra, sed tibi ipse in memoriam reuoca, num in Arcadia quãdoque puellam liberam per vim stupraris. Quid mordendo digitum, quæris, ac diu dubitas? Icarij filiam dico Penelopen. MERC. Quid igitur illi accidit, quòd pro me, hirco similem te peperit? PAN. Dicam tibi, quæ ex illa ipsa audiui. Quãdo enim me in Arcadiam ablegabat, O puer, inquit, mater quidem tua ego sum, Penelope, ex Sparta nata: cæterùm patrem noris habere te deum, Mercurium illum Maiæ ac Iouis filium. Quòd si igitur cornutus ipse es, ac pedes hircinos habes, ne id ægrè feras. Quando enim mecum rẽ habebat pater tuus, hirco seipsum assimilauerat, quò faciliùs lateret: & ob id similis hirco tu quoque euasisti. MERC. Per Iouem, memini me tale quiddã facere. Ego igitur formosus ille, qui ob formã ac pulchritudinem animum elatum præ me fero, qui adhuc imberbis ipse sũ, pater tuus vocabor? & ab omnibus risu accipiar ob præclaram liberorum procreationem? PAN. At verò dedecori tibi pater nõ sũ. Nã & musicus sum, & fistula cano, admodũ pleno spiritu: & Bacchus ille nihil absq; me facere quicquã potest: sed & socĩ & consultatorẽ fecit me, & duco ipsi chorum. Iam & ouilia mea si videas, quot & per Tegeã & per Partheniũ habeo, admodũ delectaret te. Impero autẽ & Arcadiæ toti. Nuper verò etiã Atheniẽsibus auxilium ferens, ita præclarè rẽ gessi in Marathone, vt ceu donũ militare quoddã retulerim, antrũ illud quod est subarce. Quòd si igitur Athenas veneris, cognosces quãtum ibi sit nomẽ Panos. MERC. Ac dic mihi, duxistíne vxorem iam? Hoc enim, opinor, dictitant te. PAN. Nequaquam, pater: amator enim sum, neque cum vna aliqua rem habere cõtentus forẽ. MER. Capras videlicet conscendis. PAN. Tu quidem irrides me, at ego tamen & cum Echo & cum Pyti rem habeo, ptæterea & cum omnibus Bacchi Mænadibus, atque admodũ studiosè ab illis obseruor. MER. Scis igitur quid te gratificari mihi, fili, primum omnium velim? PAN. Impera pater, nos autem videbimus hæc vti fiant. MERC. Et accedas ad me, & prehenses licet: patrem autem vide ne me appellaris quoquam audiente.

Pityspinus est, tametsi Gaza Laricem vertat. hac antẽ Pan cõronari solebat.

ΑΠΟΛΛΩΝΟΣ ΚΑΙ ΔΙΟΝΥΣΟΥ.

APOLLINIS ET BACCHI. Iacobo Micyllo interprete.

APOLLO. De Cupidine, Hermaphrodito & Priapo, fratribus scilicet diuersorum studiorũ.

QVid igitur? dicẽdum ne est, Bacche, fratres esse Cupidinẽ, Hermaphroditum, & Priapum, adeò dissimiles forma & studiis cùm sint? Nam hic quidẽ formosus omnino & iaculator est, & potestate non parua comparata sibi, omnibus imperat: Ille autem mulierosus ac semiuir, ambiguam quoque faciem præ se ferens, vt non facilè dignoscas adolescéns ne sit, an virgo: Tertius verò etiam supra modum virilis est, Priapus videlicet. BAC. Ne mireris Apollo: non enim ipsa Venus in causa est, sed patres, qui diuersi fuere: quãdoquidem & ij qui eodem patre eademq; matre nascũtur, sæpenumero alius vir, alius fœmina, quemadmodũ & vos, nascuntur. APOL. Ita sanè est vt dicis: sed nos tamen similes sumus, & circa eadem studia versamur: sagittarij enim ambo sumus. BAC. Quantum quidem ad arcum & sagittas attinet, eadem ambo exercetis, Apollo: illa verò similia nequaquam sunt, quòd Diana quidem hospites mactat apud Scythas, tu autem vaticinaris, & medicaris ægrotantibus. APOL. An tu putas sororem delectari Scythis? quæ quidem etiam adornauit, si quis Græcus aliquando in Tauricam aduenerit, vt cũ eo inde enauiget, iam olim perosa mactationes illas? BAC. Rectè sanè illa. Sed hic Priapus? Ridiculum enim quiddam narrabo tibi, quod cùm Lampsaci nuper essem, mihi accidit. Ego quidem ad vrbem accesseram, ille autem me recepit, hospitio apud se præbito. Posteaquam igitur quieti nos dedimus, in conuiuio affatim madefacti, circa mediam propè noctem exurgens generosus ille, sed pudet dicere. APOL. Sollicitauitne te? BAC. Huiusmodi quippiam est. APOL. Quid tu autem porrò ad hæc? BAC. Quid enim aliud, quàm risi? APOL. Rectè sanè, quòd neque acerbè neque rusticè quicquam. Venia enim dignus est, si te formosum adeo sollicitauit. BAC. Huius gratia etiam te Apollo sollicitatũ meritò venerit. Formosus enim & tu, & præterea comatus, vt vel sobrius Priapus ille aggredi te queat. APOL. Sed non aggredietur, Bacche, me facilè: nam præter comam etiam arcum gero.

Τί αὖ; λέγομεν ὁμομητρίους ὦ Διόνυσε ἀδελφοὺς εἶναι Ἔρωτα, καὶ Ἑρμαφρόδιτον, καὶ Πρίαπον, ἀνομοίους ὄντας τὰς μορφὰς, καὶ τὰ ἐπιτηδεύματα; ὁ μὲν γὰρ, πάγκαλος, καὶ τοξότης, καὶ δυνάμιν τινὰ μικρὰν περιβεβλημένος, ἀπόντων ἀρχων· ὁ δὲ, θῆλυς, καὶ ἡμιανδρος, καὶ ἀμφίβολος τὴν ὄψιν. οὐκ ἂν ᾔσθοιο πότερον κόρης εἴτ' ἔφηβός ἐστιν, εἴτε καὶ παρθένος· ὁ δὲ, καὶ σφόδρα τοῦ θηλυπρεποῦς ἀνδρικὸς ὁ Πρίαπος. ΔΙΟ. μηδὲν θαυμάσῃς ὦ Ἀπολλον. οὐ γὰρ ἡ Ἀφροδίτη αἰτία τούτου, ἀλλ' οἱ πατέρες, διάφοροι γεγενημένοι· ὅπου γε καὶ ὁμοπάτριοι πολλάκις ἐκ μιᾶς γαστρὸς, ὁ μὲν, ἄρσην, ἡ δὲ, θῆλυ, ὥσπερ ὑμεῖς, γίνονται. ΑΠ. ναὶ· ἀλλ' ἡμεῖς ὅμοιοι ἐσμέν, καὶ τὰ αὐτὰ ἐπιτηδεύομεν· τοξόται γὰρ ἄμφω. ΔΙΟ. μέχρι μὲν τόξου, τἀ αὐτὰ, ὦ Ἀπολλον· σκῆνα δὲ, οὐχ ὅμοια, ὅτι ἡ μὲν Ἄρτεμις ξενοκτόνος ἐν Σκύθαις· σὺ δὲ, μαντεύῃ, καὶ ἰᾷ τοὺς κάμνοντας. ΑΠ. οἴῃ γὰρ τὴν ἀδελφὴν χαίρειν τοῖς Σκύθαις, ἥγε καὶ προεσκευάσατο, ἵν' τις Ἕλλην ἀφίκηταί ποτε ἐς τὴν Ταυρικὴν, συνεκπλεύσας μετ' αὐτοῦ, μυσαττομένη τὰς σφαγάς; ΔΙΟ. οὔκουν ἐκείνη ποιοῦσα· ὁ μὲν γὰρ τοι Πρίαπος (γελοῖον γάρ τι σοι διηγήσομαι) παρῆν ἐν Λαμψάκῳ γυμνάσιος, ἐγὼ μὲν πρὴν τὴν πόλιν· ὁ δὲ, ξενοδοκήσας με, καὶ ξενίσας πρὸ αὐτοῦ, ὅπως ἀνεπαισθήτως ἐν τῷ συμποσίῳ ἱκανῶς κατοβεβρεγμένοι, καὶ αὐτὰς περὶ μέσας νύκτας ἐπανασταὶς ὁ γυμνασιος· αἰδοῦμαι δὲ λέγειν. ΑΠ. ἐπεί σε; ΔΙΟ. τοιοῦτόν ἐστι. ΑΠ. σὺ δὲ τί πρὸς ταῦτα; ΔΙΟ. τί γὰρ ἄλλο, ἢ ἐγέλασα; ΑΠ. ἄγε, ὦ μὴ χαλεπῶς, μηδὲ ἀγεννῶς· συγγνωστὸς γὰρ εἰ καλόν σε οὕτως ὄντα ἐπείρα. ΔΙΟ. τούτου μὲν οὖν ἕνεκα καὶ ὅτι σὲ αὖ ὦ Ἀπολλον ἀγάγοι τὴν πεῖραν· καλὸς γὰρ σὺ, καὶ κομήτης, ὡς δὲ νήφοντα αὖ σοι τὸν Πρίαπον ὑπέχρησαν. ΑΠ. ἀλλ' οὐκ ὑπεχρήσθη γε ὦ Διόνυσε· ἔχω γὰρ μὴ τῆς κόμης δὲ τόξα.

ΕΡΜΟΥ ΚΑΙ ΜΑΙΑΣ.

MERCVRII ET MAIÆ. Eraſmo Roterod. interprete.

Ε Στι γάρ τις ὦ μῆτερ ἐν οὐρανῷ θεὸς ἀθλιώτερος ἐμοῦ; ΜΑΙ. μὴ λέγε ὦ Ἑρμῆ τοιοῦτον μηδέν. ΕΡ. τί μὴ λέγω, ὃς τοσαῦτα πράγματα ἔχω, μόνος κάμνων, καὶ τοσὰς φροντίδας ὑπηρετῶν ἀφιππόμενος; ἔωθεν μὲν γὰρ ἐξαναστάντα, σαίρειν δὲ συμπόσιον δεῖ· καὶ ἀφικρώσθαι τὴν ἐκκλησίαν, εἶτα βῆτα τήσθαι ἔνεστι, πρεσβεύειν τοῦ Διί, καὶ διαφέρειν τὰς ἀγγελίας τὰς πρὸ αὐτοῦ ἄνω καὶ κάτω ἡμεροδρομοῦντα. καὶ ἐπὰν ἐλθόντα ἔτι κεκονιμένον, τὴν ἀμβροσίαν τὴν ἀμβρόσιαν. πρὶν δ' ἐμὲ νεώνητον τοῦτον οἰνοχόον ἥκειν, καὶ δὶς νέκταρ ἐγὼ ἐκένουν. ὃ δὲ πάντων δεινότατον, ὅτι μηδὲ νυκτὸς καθεύδω μόνος τοῦ ἄλλου, ἀλλά δεῖ με καὶ τότε τοῦ Πλούτωνι ψυχαγωγεῖν, καὶ νεκροπομπὸν εἶναι, καὶ πρεσβεύειν τοῦ δικαστηρίου. ὁ γὰρ ἰκανά μοι τὰ τῆς ἡμέρας ἔργα, ἐν παλαίστραις εἶναι, καὶ ταῖς ἐκκλησίαις κηρύττειν, καὶ ῥήτορας ἐκδιδάσκειν, ἀλλ' ἔτι καὶ νεκρικὰ σκυδμοῦ τοῦ τυχόντος μεμελετημένον. καίτοι τὰ μὲν τῆς Λήδας τέκνα, τοῦ ἡμέραν ἑκάτερος ἐν οὐρανῷ καὶ ἐν ᾅδου εἰσίν· ἐμοὶ δ', καθ' ἑκάστην ἡμέραν καὶ ταῦτα κἀκεῖνα ποιεῖν αἰσχρόν. καὶ ὁ μὲν Ἀλκμήνης καὶ Σεμέλης υἱὸς, ἐκ γυναικῶν δυσκόλων γεγονότες, διαπεπαύμεθα ἀφροντίδες· ὁ δὲ Μαίας τῆς Ἀτλαντος, διαφθορὰν ἀνδρῶν. καὶ νῦν ἀρτίως ἥκοντά με ἀπὸ Σιδῶνος τοῦδε τῆς Κάδμου θυγατρὸς, ἐφ' ᾧ πέπομφέ με ὀφόμενον ὅ, τι ποιεῖ ἡ παῖς, μηδὲ ἀναπνεύσαντα, πέπομφεν αὖθις ἐς Ἄργος ὑποσκεφόμενον τὴν Δανάην. εἶτ' ἐκεῖθεν, ἐς Βοιωτίαν φησὶν ἐλθεῖν, ἐν παρόδῳ τὴν Ἀντιόπην ἰδεῖν. καὶ ὅλως, ἀπημόρηκα ἤδη. εἰ γάρ μοι δυνατὸν ἦν, ἡδέως ἂν ἠξίωσα πεποιθέναι, ὥσπερ οἱ ἐν γῇ κακῶς δουλεύοντες. ΜΑΙ. ἔα ταῦτα ὦ τέκνον. χρὴ γὰρ πάντα ὑπηρετεῖν τῷ πατρὶ, νεανίαν ὄντα. καὶ νῦν ὥσπερ ἐπέμφθης, οὕτω ἐς Ἄργος, εἶτα ἐς τὴν Βοιωτίαν, μὴ καὶ πλαγὰς βραδυτῆτος λάβοις· ὀξύχολοι γὰρ οἱ ἐρῶντες.

A ESt verò, mater, deus quiſquam in *MERCVRIVS.* cœlo me miſerior? MA. Caue ne quid iſtiuſmodi dixeris Mercuri. MER. *Cõqueritur miseriã & labores ſuos immenſos.* Quid non dicam? qui quidem tantum negotiorum ſolus ſuſtineam, quibus delaſſor, in tã multa miniſteria diſtractus? Nam mane protinus ſurgendum eſt mihi, ſtatimq; verrendum cœnaculum, vbi dij compotant. Tum vbi curiam, in qua conſultant, vndique ſtrauero, ac ſingula ita vt oportet compoſuero, Ioui neceſſum eſt aſſiſtere, ac perferendis illius mandatis toto die ſurſũ ac deorſum curſitare. inſuper quum redeo, puluerulentus adhuc ambroſiam apponere cogor.

B Porrò priuſquam nouitius iſte pocillator aduenisſet, ego nectar etiam miniſtrabã. quódque eſt omnium indigniſſimum, ſoli omnium ne noctu quidem agere quietem licet, verùm id quoque temporis neceſſe habeo defunctorum animas ad Plutonem deducere, maniumq; gregi me ducem præbere, tum autem & tribunalibus aſſiſtere. Neque enim mihi ſufficiebant ſcilicet diutria negotia, dum verſor in palæſtris, dum in cõcionibus præconis vices ago, dum oratores inſtruo: ni hæc quoq; prouincia accedat, vt ſimul etiam vmbrarum res diſponam. Atqui Ledæ filij alternis inter ipſos vicibus apud ſuperos atq; inferos agitant: mihi neceſſe eſt quotidie tum hoc, tum illud pariter agere. deinde duo illi Alcmena ac Semele miſeris prognati mulieribus, otioſi in cõuiuiis accumbũt: at ego Maia Atlantide progenitus, illis miniſtro ſcilicet. Quin nunc quum recèns Sidone à Cadmi filia reuerſus eſſem (nam ad hanc me legarat viſum quid ageret puella) priuſquã reſpiraſſem, & adhuc anhelũ de via, rurſum ad Argos amãdauit, viſurum quid cum Danaë ageretur. Rurſum inde in Bœotiam profectus, inquit, obiter Antiopam viſito: adeo vt planè iam paritũrum me negarim. quod ſi mihi licuiſſet, lubẽs profectò feciſſem id quod ſolẽt ij qui in terris durã ſeruiunt ſeruitutẽ. MA. Miſſa fac iſta gnate: decet enim per omnia morem gerere patri, quũ ſis iuuenis: ac nunc, quò iuſſus es, Argos cõtende, deinde in Bœotiã: ne ſi ceſſaris, fueriſq; lentior, plagas etiam auferas: nã iracundi ſunt qui amãt.

C

D

Hi duo Dialogi qui sequuntur, in alijs circa finem posterioris tomi ponuntur: quos nos; quia & ipsi Deorum superiorum sunt, cum superioribus coniungendos putauimus.

ΔΙΟΣ ΚΑΙ ΗΛΙΟΥ.

IOVIS ET SOLIS, Iacobo Micyllo interprete.

IVPITER. Qualia feciſti autem, Titanum peſſime? qui quæ in terris ſunt, perdidiſti omnia, adoleſcentulo fatuo ac ſtulto commiſſo curru, qui alia quidem exuſſit, nimis prope terram curſu delatus: alia verò præ frigore corrumpi fecit, longiùs ab ipſis abſtracto igne: & in ſumma, nihil nō contutbauit & commiſcuit: ac niſi ego animaduerſis iis quæ gerebantur, deturbaſſem ipſum fulmine, nullæ ne reliquiæ quidem hominum māſiſſent. Talem nobis pulchrum iſtum aurigam atq; rectorē currus emiſiſti. SOL. Peccaui, Iupiter, ſed ne offenſior eo fias, ſi credidi puero multa ſupplicanti. Nam vnde vel ſperare potui hoc tantum futurum eſſe malum? IVPIT. An non noras quàm multa opus habebat diligentia negotium hoc, & vt ſi quis etiam modicum excidat à via, pereant protinus omnia? Ignorabas autem etiā equorum vehementiam, vt oporteat vi quadam continere frenum? Si quis enim permittat illis, arrepto eo continuò diuerſi abeunt, quemadmodum videlicet & iſtum tranſuersè abripuerunt, nunc quidem ad læuam, paulo autem pòſt ad dexteram, interdum etiam in contrarium eius quem cœperant curſus, & in ſumma ſurſum ac deorſum, quocūque ipſis libitum fuiſſet. Ille autem ignarus neſciebat quomodo vtendum ipſis eſſet. SOL. Equidem omnia hæc ſciebam, & propterea reſiſtebam quoque aliquandiu, neque illi aurigationem committere volebam. Poſtquam autem impenſiùs obſecrabat lacrymando quoque, & mater Clymene vnà cum ipſo: in currum impoſitum ſubmonui quo pacto oporteret inſiſtere viæ ipſum, quātum in ſublime agitantem ſurſum ferri, deinde rurſum per decliue deorſum vergere, & vti habenas regere, neque impetum permittere equis deberet. Dixi autem etiam quantum periculum foret ſi non recta via ageret. At ille (puer enim erat) conſenſo tanto igne, & vaſtæ adeo profunditati ſupernè incumbens, vt conſentaneum eſt, obſtupuit. Equi verò vt ſenſerunt non me eſſe eum qui conſcendiſſet, contempto adoleſcentulo, è via diuerterunt, & hæc tanta mala perpetrarūt.

De eoquòd Phaethon currū Solis perperā duces, punitus ſit.

Α Οἷα πεποίηκας, ὦ Τιτάνων κάκιστε; ἀπολώλεκας τὰ ἐν τῇ γῇ ἅπαντα, μειρακίῳ αἰόλητῳ πιστεύσας ὃ ἅρμα, ὃς τὰ μὲν ἄνω κατέφλεξε, πορρωτάτω ἐνεχθείς, τὰ δὲ κάτω χρύοις ἀφορμαρύσσας ἐποίησε, πολὺ αὐτῶν ἀποστάσας ὃ πῦρ, καὶ ὅλως οὐδὲν ὅ, τι μὴ ξυνεπάραξε, καὶ ξυνέχεε. καὶ εἰ μὴ ἐγὼ ξυνεὶς ὃ γιγνόμενον, κατέβαλον αὐτὸν τῷ κεραυνῷ, οὐδὲ λείψανον ἂν ἀνθρώπων ἐπέμεινεν ἄν, τοιοῦτον ἡμῖν τὸν καλὸν ἡνίοχον καὶ διφρηλάτην ἐκπέπομφας. ΗΛ. ἥμαρτον, ὦ Ζεῦ, ἀλλὰ μὴ χαλέπαινε, εἰ ἐπείσθην ἱκέτῃ πολ-

Β λὰ ἱκετεύοντι. πόθεν γὰρ ἂν καὶ ἠλπίσα τηλικοῦτον γενήσεσθαι κακόν; Ζ. οὐκ ἤδεις, ὅσης ἐδεῖτο ἀκριβείας ὃ πρᾶγμα, καὶ ὡς εἰ βραχύ τις ἐκκλίνοι τῆς ὁδοῦ, οἴχεται πάντα; ἠγνόεις δὲ καὶ τῶν ἵππων τὸν θυμόν, ὡς δεῖ σφενδόνῃ ἀνάσχη τὸν χαλινόν; εἰ γὰρ ἐνδοίη τις, ἀφηνιάζουσιν εὐθύς; ὡσπερ ἀμέλει καὶ τοῦτον ἐξήνεγκαν, ἄρτι μὲν ὅτι τὰ λαιὰ, μετ' ὀλίγον δὲ ὅτι τὰ δεξιὰ, καὶ ἐς τὸ ἐναντίον τοῦ δρόμου, ἐνίοτε καὶ ἄνω ἐς κάτω, ὅλως ἔνθα ἐβούλοντο αὐτοί. ὁ δ' οὐκ εἶχεν ὅ, τι χρήσαιτο αὐτοῖς. ΗΛ.

C Ταῦτα μὲν πάντα ἠπιστάμην, καὶ δι' αὐτοῦτο αὐτεῖχον ὀπίσω, ἐς ὃν ὑπείξειεν αὐτῷ τὰ ἵππω ἐλάσειν· ἐπεὶ δ' κατελιπάρησε δακρύων, καὶ ἡ μήτηρ Κλυμένη μετ' αὐτοῦ, ἀναβιβασάμενος ὅπῃ ὃ ἅρμα, ὑπεθέμην, ὅπως μὲν χρὴ βεβηκέναι αὐτόν, ἐφ' ὁπόσον δ' ἐς ὃ ἄνω ἀφέντα ὑποφέρεσθαι, εἶτα ἐς ὃ κάτοντες αὖθις ὑπανθύειν, ἐς ὡς ἐσχατιὴν εἰς τοὺς ἵππους, καὶ μὴ ἐφιέναι τοῦ θυμοῦ τοὺς ἵππους. εἶπον δὲ ἐς κἀλίκος ὁ κίνδυνος, εἰ μὴ ὀρθὸν ἐλαύνοι. ὁ δ' (παῖς γὰρ ἦν) ὑπιδὰς τοσοῦτον πυρὸς, ἐς ὑπερύφας

D ἐς βάθος ἀχανὲς, ἐξεπλάγη, ὡς ὃ εἰκός. οἱ δὲ ἵπποι, ὡς ἠσθοντο οὐκ ὄντα ἐμὲ τὸν ὑπιβεβηκότα, καταφρονήσαντες τοῦ μειρακίου, ἐξετράποντο τῆς ὁδοῦ, καὶ τὰ δεινὰ ταῦτα ἐποίησαν.

ὁ δὲ

ὁ δὲ τὰς ἡνίας ἀφεὶς, οἰόμενος, δεδιὼς μὴ ἐκπέσοι, αὐτὸς εἶχετο τῆς ἅρπυγος. ἀλλὰ ἐκεῖνός τε ἤδη ἔχει τὴν δίκην, καί μοι, ὦ Ζεῦ, ἱκανὸν ὁ πεῖσος. Ζ. ἱκανὸν λέγεις, τοιαῦτα τολμήσας; νεῦν μὲν οὖν συγγνώμην ἀπονέμουσι· ἐς δὲ τὸ λοιπὸν, ἢν τι ὅμοιον ὑφορνόμενος, ἢ τινὰ τοιοῦτον σεαυτοῦ διάδοχον ἐκπέμψῃς, αὐτίκα εἴσῃ, ὁπόσον τοῦ σοῦ πυρὸς ὁ ἐμὸς πυρώδέστερος. ὥστ' ἐκεῖνον μὲν αἱ ἀδελφαὶ θαπτέτωσαν ὅτι τοῦ Ἠριδανοῦ, ἵνα καὶ ἔπεσεν ἐκδιφρευθείς, ἤλεκτρον ἐπ' αὐτοῦ δακρύσασαι, καὶ αἴγειροι γενέσθωσαν ὅτι τοῦ πάθους· σὺ δὲ συμπηξάμενος τὸ ἅρμα (κατέαγε γὰρ καὶ ὁ ῥυμὸς αὐτοῦ, καὶ ἄτερος τῶν τροχῶν συντέτριπται) ἔλαυνε, καταλαγὼν τοῖς ἵπποις· ἀλλὰ μέμνησο τούτων ἁπάντων.

A Ille autem dimissis habenis, metuens opinor ne excideret ipse, iugum currus apprehendit ac tenuit. Sed & ille iam pœnas suas dedit: & mihi, Iupiter, satis supplicij luctus hic est. IVP. Satis autem, qui talia ausus sis? At nunc quidē veniam tibi tribuo, de cætero autem si quid simile deliqueris, aut talem aliquem successorem tibi emiseris, statim senties quanto igne tuo fulmen nostrum plus ignis habeat. Quare illum quidem sorores ipsius sepulchro tradant iuxta Eridanum, quo loco etiam decidit curru excussus, electrum ipsi illacrymantes, deinde & in populos conuertantur præ dolore: tu verò compacto curru (fractus enim temo ipsius est, & altera rotarum comminuta) aurigare iunctis denuo equis; ac vide vt memineris horum omnium.

ΑΠΟΛΛΩΝΟΣ ΚΑΙ ΕΡΜΟΥ.

APOLLINIS ET MERCVRII. Iacobo Micyllo interprete.

ΕΧεις μοι εἰπεῖν, ὦ Ἑρμῆ, πότερος ὁ Κάστωρ ἐστὶ τούτων, ἢ πότερος ὁ Πολυδεύκης; ἐγὼ γὰρ οὐκ ἂν διακρίναιμι αὐτούς. ΕΡΜ. ὁ μὲν χθὲς ἡμῖν ξυγγενόμενος, ἐκεῖνος Κάστωρ ἐστίν, οὗτος δὲ Πολυδεύκης. ΑΠ. πῶς διαγιγνώσκεις; ὅμοιοι γάρ. ΕΡ. ὅτι οὗτος μὲν, ὦ Ἀπολλον, ἔχει ὅτι τῷ προσώπῳ τὰ ἴχνη τῶν τραυμάτων, ἃ ἔλαβε παρὰ τῶν ἀπαγωνιστῶν πυκτεύων, καὶ μάλιστα ὁπόσα ὑπὸ τοῦ Βέβρυκος Ἀμύκου ἐτρώθη, τῷ Ἰάσονι συμπλέων· ἄτερος δὲ οὐδὲν τοιοῦτον ἐμφαίνει, ἀλλὰ καθαρός ἐστι, καὶ ἀπαθὴς ὁ πρόσωπον. ΑΠ. ὠνησας, διδάξας τὰ γνωρίσματα· ὅτι τἄλλα πάντα ἴσα, τὸ ὠὸν ὅλον ἡμίσεσιν, καὶ ἀστὴρ ὑπερφαίνω, καὶ ἀκόντιον ἐν τῇ χειρὶ, καὶ ἵππος ἑκατέρῳ λευκός· ὥστε πολλάκις ἐγὼ τὸν μὲν πρόσθεν Κάστορα, Πολυδεύκη ὄντα· τὸν δὲ τοῦ Πολυδεύκους ὀνόματι. ἀτὰρ εἰπέ μοι καὶ τόδε τι δι' ὅτι οὐκ ἀμφω ξυνόντες ἡμῖν, ἀλλ' ἐξ ἡμισείας ἄρτι μὲν νεκρὸς, ἄρτι δὲ θεός ἐστιν ἄτερος αὐτοῖν; ΕΡΜ. ὑπὸ φιλαδελφίας τοῦτο ποιοῦσιν. ἐπεὶ γὰρ ἔδει ἕνα μὲν τεθνάναι τῶν Λήδας υἱέων, ἕνα δὲ ἀθάνατον εἶναι, ἐνείμαντο οὕτως ἀλλήλοις τὴν ἀθανασίαν.

C POtésne mihi dicere, Mercuri, vter istorum Castor est, aut vter Pollux? Nam ego quidem non facilè discreuerim ipsos. M E R C. Ille qui heri conuersatus nobis est, Castor erat: hic autem Pollux est. A P O L. Quomodo dignoscis? similes enim sunt. M E R C. Quòd hic quidem, Apollo, habet in facie vestigia vulnerum quæ aliquando ab iis accepit quibuscum pugillatu certauit, & maximè quibus à Bebryce Amyci filio vulneratus fuit, quando cum Iasone in Colchum nauigabat. Alter autem nihil tale præ se fert, sed purus est atq; integer facie totus. APOL. D Operæpretium feciſti, qui discrimina quibus internosci queant, docueris me. Nam cætera certè omnia æqualia sunt, oui pars dimidia, & stella supernè imminens, & iaculum in manu, & equus vtrique candidus. Quare sæpe equidem appellaui hunc Castorem, qui Pollux erat: & rursus Castorem, Pollucis nomine. Sed & illud mihi dic, cur non ambo pariter nobiscum versantur, sed ex diuiso, nunc quidem mortuus, nunc autem Deus est alteruter ipsorum? M E R C. Fraterno amore hoc faciunt. Nam cùm oporteret alterum ex Ledę filiis mortem obire, alterum autem immortalem esse, diuiserunt ita inter se ipsi immortalitatē.

APOL. Non sanè prudenti, Mercuri, diuisione. Siquidem nec aspicient sese mutuò hoc pacto, quod vel maximè opinor desiderabant. Aut quomodo enim, cùm alter apud deos, alter apud manes existat? Veruntamen, quemadmodum ego vaticinor, Æsculapius medetur, tu palæstricã doces, puerorum exercitator optimus, Diana autem obstetricatur: atque aliorum suam quisque artem habet, vel Diis vel hominibus vtilem: hi verò quid agent nobis? an inertes atque otiosi conuiuabuntur nobiscum, tam grandes cùm sint? MER. Haud quaquã: sed iniunctũ illis est, Neptuno vt ministrẽt & subseruiãt, & obequitare ipsos oportet pelagus: & sicubi nautas tẽpestate periclitantes aspexerint, insidentes nauigio, præstare incolumes nauigantes. APOL. Bonam Mercuri, & salutarem narras artem.

Α ΑΠ. ἀξιωετέω, ὦ Ἑρμῆ, τὴν νομήν, εἴτε διαίρεσιν. οὐ γὰρ ὀφονται οὗτοι ἀλλήλους, ὅπερ ἐπόθουν μάλιστα. πῶς γὰρ ὁ μὲν παρὰ θεοῖς, ὁ δὲ παρὰ τοῖς φθιτοῖς ὤν; πλὴν ἀλλά, ὡς ἐγὼ μαντεύομαι, ὁ μὲν Ἀσκληπιὸς ἰᾶται, σὺ δὲ παλαίειν διδάσκεις, παιδοτρίβης ἄριστος ὤν, ἡ δὲ Ἄρτεμις μαιεύεται, καὶ τὴν ἄλλων ἑκάστου ἔχει τινὰ τέχνην, ἢ θεοῖς ἢ ἀνθρώποις χρησίμην. οὗτοι δὲ τί ποιήσουσιν ἡμῖν, ἢ ἀργοὶ διάξουσιν, τηλικοῦτοι ὄντες; ΕΡ. οὐδαμῶς, ἀλλὰ συμπλεύσονται ἀνάγκη τῷ Ποσειδῶνι, καὶ καθιππεύειν δεῖ τὸ πέλαγος, καὶ αἴ που ναύτας χειμαζομένους ἴδωσιν, ὑπερθεῖναι πτερὰ ὑπὸ τὸ πλοῖον, σώζειν τοὺς ἐμπλέοντας. ΑΠ. ἀγαθὴν, ὦ Ἑρμῆ, καὶ σωτήριον λέγεις τὴν τέχνην.

ΕΝΑΛΙΟΙ ΔΙΑΛΟΓΟΙ.

DIALOGI MARINI.

ARGVMENTVM IN EOSDEM.

Neque horum dialogorum diuersa aut alia ratio est, quod ad occasiones & argumenta pertinet, quàm superiorum. Nam & ipsi ex Homericis ac Tragicis fabulis desumpti sunt, & eadem elegantia ac festiuitate nitent: nisi quòd omnes (quod idem tamen & in superioribus propè fit) de rebus amatoriis tractant. Vnde illud quoque verisimile est, Lucianum ostendere voluisse, quòd quæcunque sub hac tota mundi machina mouentur & viuunt, inter cæteros affectus præcipuè Amori obnoxia sint, ac voluptatem appetant: illúmque adeò generalem quendam omnium tam deorum quàm hominum domitorem esse. Quòd autem Deos maximè ex amore desipere atque insanire, deinde & voluptatibus deditos esse fingit, ex professione sua facere videtur. Fuit enim, quãquam omnibus Philosophorum factionibus ex æquo propè infestus, ad Epicuream tamen magis quàm cæteras inclinatus, qui & voluptatem finem bonorum asserebant, & Deorum prouidentiam negabãt. Id quod cùm alibi passim, tum in Demonacte, & in Concilio Deorum animaduertere licet.

ΔΩΡΙΔΟΣ ΚΑΙ ΓΑΛΑΤΕΙΑΣ.

DORIDIS ET GALATEÆ. Erasmo Roterod. interprete.

DORIS. De eo quòd Polyphemus inimiũ deformis & fœtidus adamauerit Galateam, & amatus sit ab ea.

ORMOSVM amantem, Galatea, nempe Siculum istum pastorem, aiunt amore tui deperire. GAL A. Ne ride Doris: etenim qualis qualis est, Neptuno patre prognatus est. DOR. Quid tũ postea, si vel Ioue ipso sit progenitus, quum vsque adeò agrestis atque hispidus appareat, quódque est omnium deformissimum, vnoculus? An verò credis genus illi quicquã profuturum ad formam?

Καλὸν ἐρᾷ τὼ ὦ Γαλάτεια φασὶ, τὸν Σικελὸν τῦτον ποιμένα ὑπομεμηνέναι σοί. ΓΑ. μὴ σκῶπτε Δωρί· Ποσειδῶνος γὰρ υἱός ἐστιν, ὁποῖός ἀν ᾖ. ΔΩ. τί οὖν, εἰ καὶ τοῦ Διὸς αὐτοῦ παῖς ὤν, ἄγριος οὕτω καὶ λάσιος ἐφαίνετο, καὶ ὁ πάντων ἀμορφώτατον, μονόφθαλμος; οἴει ὁ γοῦν ὀνῆσαί ἀν τι αὐτὸν πρὸς τὴν μορφήν;

ΓΑ. οὐδὲ ὃ λάσιον αὐτῷ, καὶ ὡς φὴς ἄγριον, ἀμορφόν ἐστιν. ἀνδρώδες γάρ ὄ, τε ὀφθαλμὸς ὑπωρέπει ᾧ μετώπῳ, οὐδὲν ἐνδεέστερον ὁρᾶν, ἢ εἰ δύ' ἦσαν. ΔΩ. ἔοικας ὦ Γαλάτεια οὐκ ἐρᾶσθαι, ἀλλ' ἐρώμενον ἔχειν τὸν Πολύφημον; οἷα ἐπαγγέλλῃ αὐτόν. ΓΑ. οὐκ ἐρώμενον· φιλῶ δὲ πάνυ ἀφόβιστον τοῦτο καὶ φέρω ὑμῶν. καί μοι δοκεῖτε ὑπὸ φθόνου αὐτὸ ποιεῖν ὅτι ποιμαίνων ποτὲ, ἀπὸ τῆς σκοπιᾶς παίζοντας ἡμᾶς ἰδὼν ὅτι τὸ λίονος ἐν τοῖς πρόσθεσι τὸ Αἴτνης, καλὸ μεταξὺ τῆς ὄρους καὶ τῆς θαλάττης αἰγιαλὸς ἀπομηκύνει, ὑμᾶς μὲν, οὐδὲ παρεσκόλευεν· ἐγὼ δ' ἐξ ἁπασῶν ἡ καλλίστη ἔδοξα· ἦ καὶ μόνη ἐμοὶ ἐπέσχε τὸ ὀφθαλμόν· ὥστε ὑμᾶς αἰσχύνομαι δῆτα ὡς ἀμείνων εἰμὶ, καὶ ἀξιέραστος· ὑμεῖς δὲ πρόφητε. ΔΩ. εἰ ποιμενὶ δὲ ἐνδεὴς καλὴ τὸ ὄψιν ἔδοξας, ὅπῃ φθονος οἵᾳ γεγένηται; καίτοι τί ἄλλο ἐν τοῖς ἐπαγγέλμασιν εἶχεν, ἢ ὃ λευκὸν μόνον; καὶ δὴ τοῦτο οἶμαι, ὅτι ξυνήθης ἐστὶ τυρῷ καὶ γάλακτι. πρώτα δὲ τὰ ὅμοια τούτοις ἡγάπαται καλά. ἐπεὶ τάχ' ἄλλα ὁπότ' ἂν ἐθελήσῃς μαθεῖν, οἷα τυγχάνῃς ὄντα τὸ ὄψιν, ἀπὸ πέτρας τινὸς εἴποτε γαλιὰν εἶδεν, ὑπακούσασα ἐς ὕδωρ, ἴδε σαυτὴν ὡδὲ μόνον ἢ χρῆσαι λευκὴν ἀκριβῶς· οὐκ ἐπαγγεῖται ὃ τοῦτο, ὡς μὴ ὑπωρέπῃ αὐτῷ τὸ ἐρύθημα. ΓΑ. τὸ μὲν ἐγὼ μοῦ ἡ ἀκεράτως λευκὴ, ὅμως ἐράσιν καὶ τοῦτον ἔχω ὑμῶν ὃ οὐκ ἔστιν ἦν τινά, ἢ πιμελὴν, ἢ ναύτης, ἢ πορθμεὺς ἐπαγγέλλεται. ὁ δὲ Πολύφημος, πάνυ δῆλα, καὶ μειρακιώδης ἐστί. ΔΩ. σιώπα ὦ Γαλάτεια, ἠκούσαμεν αὐτοῦ ἄδοντος, ὁπότε ἐκώμασε πρῴην ὅτι σὲ, Ἀφροδίτη φίλη, ἕνεκα δοῦναι δίκας ἔδοξε. τὸ αὐτὸ δὲ ἡ πηκτὶς, οἷα κεφάλιον ἐλάφου γυμνὸν τῷ ἀρκεῖ· τὰ μὲν χέρατα, πήχεις ὡσανεὶ ἦσαν. ζυγώσας δ' αὖθις, καὶ ἀνάψας τὰ νεῦρα, ἄδε κόλλοπι περιτρέψας, ἐμιγνύετο ἄμουσόν τι, καὶ ἀπρεπὲς. ἄλλο μὲν αὐτὸς βοῶν, ἄλλο δ' ἡ λύρα ὑπῆχε. ὥστε ἄδε κατέχειν τὸν γέλωτα ἐδυνάμεθα, ὅτι ἐρωτικῷ σχεδὸν ᾄσματι. ἡ μὲν γὰρ Ἠχὼ οὐδὲν ἀπεκρίνετο αὐτῷ ἤθελεν, ὅτε καλὸς οὔσα, ἐρᾶν ἐφοβεῖτο. ἐμιμεῖτο δὲ, εἰ φανείη μεμυθευμένη καχεῖα φωνὴν, καὶ καταγέλασον. ἔφερε δ' ὁ ἐπέρατος ἐν ταῖς ἀλγεάλαις ἀγύριστον, ἄρκτου σκύλακα, καὶ ὃ λάσιον αὐτῷ προσεοικότα.

GAL. Ne isthuc quidem ipsum, quòd hispidus est atq; agrestis, vt tu vocas, illum deformat: quin virile magis est. Porrò oculus media in frõte, decet etiã, quo quidem nihilo segniùs cernit, quã si duo forent. DOR. Videris Galatea nõ amantem habere Polyphemũ, sed illum potiùs adamare: sic eum prædicas. GAL. Equidem haud adamo: sed tamẽ insignem istã vestram insultandi opprobrandiq; petulantiam ferre non queo. Ac mihi nimirũ inuidentiæ quadam isthuc facere videmini, propterea quòd ille quum fortè aliquando gregẽ pasceret suum, nosq; è littorali specula in littore ludẽtes cerneret in prominentibus Ætnę pedibus, quà videlicet inter montẽ & mare littus sese in longum porrigit, vos ne aspexerit quidẽ: at ego omniũ vna visa sim formosissima, eoq; in vnam me coniecerit oculum. Ea res vos malè habet: nam argumẽtum est me forma præstantiorem esse, ac digniorem quæ amer: vos contrà fastiditas esse. DOR. An istud tibi putas inuidendum videri, si primũ pastori, deinde lusco formosa visa sis? quanquam quid aliud ille potuit in te probare, prẽter candorem? Is illi placet opinor, quòd caseo & lacti assueuerit: proinde quicquid his sit simile, id protinus pulchrũ iudicat. Alioqui vbi libebit scire qua sis facie, de scopulo quopiam in aquã, si quando trãquilla steterit, despectãs, temetipsã contẽplare: videbis aliud nihil nisi perpetuum candorẽ: verũ is quidem nõ probatur, nisi rubor admixtus illi, decus illi iunxerit. GAL. Atqui ego illa immodicè cãdida, tamẽ eiusmodi habeo amantẽ: quum interim è vobis nulla sit, quã vel pastor, vel nauta, vel portitor aliquis miretur: cæterũ Polyphemus (vt alia ne dicã) etiã canendi peritus est. DOR. Tace ô Galatea: audiuimus illum canentẽ, quum nuper pruriret in te: sed ô sancta Venus, asinũ rudere dixisses: nã lyrę corpus simillimũ erat ceruino capiti ossibus renudato: tũ cornua perinde quasi cubiti prominebãt: iis iunctis inductisq; fidibus, quas ne collope quidẽ circũtorquebat, agreste quiddã & absonum cantillabat, quũ aliud interim ipse voce caneret, aliud lyra succineret: ita vt tẽperare nobis nequiuerimus quin rideremus amatoriam illam cantionem. Nam Echo ne respondere quidem illi voluit balanti, quum sit adeò garrula: imò puduisset si visa fuisset stridulum illius & ridiculum cantum imitari. Ad hæc gestabat in vinis amasius iste delicias suas, vrsi catulum pilis hirtum, ipsi non dissimilem;

Quis autem non inuideat tibi amicum istum Galatea? GAL. Quin tu igitur Dori tuum ipsius amicum nobis commõstra, qui meo sit formosior, quíque doctiùs ac meliùs vel voce canat, vel cithara. DOR. Mihi quidem nullus est amator, neque me hoc nomine iacto, quasi sim vehementer amabilis: veruntamen istiusmodi amicum, qualis est Polyphemus, nempe totus hircum olens, tum crudis victitans carnibus, & hospites, si qui appulerint, deuorans, tibi habeas, eúmque tu mutuum ames.

Α τίς γὰρ οὐ φθονήσει σοι ὦ Γαλάτεια τοιούτου ἐραστοῦ; ΓΑΛ. οὐκοῦν σὺ Δωρὶ δεῖξον ἡμῖν τὸν σεαυτῆς, καλλίω δηλονότι ὄντα, καὶ ᾠδικώτερον, καὶ κιθαρίζειν ἀμείνονα ὑπισάμενον. ΔΩ. ἀλλ' ἐραστὴς μὲν οὐδεὶς ἔστι μοι, οὐδὲ σεμνύομαι ἐπ' αὐτῷ εἰ). τοιοῦτος δὲ, οἷος ὁ Κύκλωψ ὅστις, κυάθεφις ἀπὸ ζώων ὠμοφάγος, ὡμοφάγος, ὡς φασι, καὶ σιτούμενος τοὺς ὑπιδημοῦντας τῶν ξένων, σοὶ γένοιτο, καὶ σὺ αὐτερῴης αὐτόν.

ΚΥΚΛΩΠΟΣ ΚΑΙ ΠΟΣΕΙΔΩΝΟΣ.

CYCLOPIS ET NEPTVNI. Iac. Micyl. interprete.

CYCLOPS. O Pater, qualia passus sum ab execrabili isto hospite, qui me inebriatum excæcauit, somno grauatũ aggressus. NEP. Quis verò est qui isthęc facere ausus fuit, Polypheme? CYC. Principiò quidem seipsum Neminem vocabat: postquam autem effugit, atque extra tela, vt dicitur, fuit, Vlyssem nominari se aiebat. NEP. Noui quem dicis, Ithacensem illum: ex Ilio autem nauigabat. Sed quo pacto hæc peregit, cùm alioqui non ita audax atque animosus sit? CYC. Deprehendi in antro, è pascuis domum reuersus, multos quosdam, insidiantes videlicet pecuariis. Posteaquam autem apposui foribus operculum, (saxum autem quoddam mihi est perquam magnum) atque ignem resuscitaui, accensa arbore quam de monte meum ferebam, visi sunt abscondere sese parare. Ego verò comprehensis ipsorum quibusdam, vt par erat, deuorauí, vt qui prædones essent. Hîc igitur versutissimus ille, siue Nemo, siue Vlysses fuit, dat mihi bibere, infuso quodam veneno, dulci illo quidem, & fragranti, cæterùm ad insidias struẽdas præsentissimo, & maximè turbulento: nam statim omnia videbantur mihi posteaquam bibissem, circumagitari, & antrum ipsum inuertebatur, & prorsum apud me ampliùs ipse non eram: postremò autẽ somno correptus iacui. Ille verò ex acuto vecte, eodemq; igne succenso insuper, etiam excæcauit me dormientem: & ex eo iam tempore cæcus tibi sum Neptune. NEP. Vt altè nimis dormiisti, fili, qui non interea exilueris, cùm excæcareris! Vlysses igitur ille quo pacto effugit? Non enim, sat scio, potuit dimouere saxum à foribus.

Β Ω Πάτερ, οἷα πέπονθα ὑπὸ τοῦ κακοδαίμονος ξένου· ὃς μεθύσας, ἐξετύφλωσέ με, κοιμηθέντα ἐπιχειρήσας. ΠΟ. τίς δὲ ὁ ταῦτα τολμήσας ὦ Πολύφημε; ΚΥ. Τὸ μὲν πρῶτον, ΟΥΤΙΝ ἑαυτὸν ἀπεκάλει. ἐπεὶ δὲ διέφυγε, καὶ ἔξω λῶν βέλους, Ὀδυσσεὺς ὀνομάζεσθαι ἔφη. ΠΟ. οἶδα ὃν λέγεις, τὸν Ἰθακήσιον· ἐξ Ἰλίου δ' ἀνέπλει. ἀλλὰ πῶς ταῦτ' ἔπραξεν, οὐδὲ πάνυ θρασὺς ὤν; ΚΥ. κατέλαβον ἐν τῷ ἄντρῳ, ἀπὸ τῆς νομῆς ἀναστρέψας, πολλούς τινας, ὑπιβαλλομένους δηλονότι τοῖς κτήνεσιν. ἐπεὶ δὲ ἔθηκα τῇ θύρᾳ τὸ πῶμα (πέτρα δέ ἐστι μοι παμμεγέθης) καὶ τὸ πῦρ ἀνέκαυσα, διαυσάμενος ὃ ἔφερον δένδρον ἀπὸ τοῦ ὄρους, ἐφαίνοντο ἀποκρύπτειν αὑτοὺς πειρώμενοι. ἐγὼ δὲ συλλαβὼν αὐτῶν τινας, ὡς ἦν εἰκὸς λῶν, κατέφαγον λῃστὰς ὄντας. ἐνταῦθα ὁ πανουργότατος ἐκεῖνος, εἴτε ΟΥΤΙΣ, εἴτε Ὀδυσσεὺς λῶν, δίδωσί μοι πιεῖν φάρμακόν τι ἐγχέας, ἡδὺ μέν, καὶ εὔοσμον, ὑπιβαλλυτόπαντον δέ, καὶ παραχρῆμα ἐκστατικόν· ἄπαντα γὰρ διῄει μοι τὰ εἰσφερόμενα πιόντι, καὶ ὃ ἀσήλαιον αὐτὸ αἰεσφέρετο, καὶ οὐκ ἔτι ὅλως ἐν ἐμαυτῷ ἦμεν· τέλος δὲ ἐς ὕπνον κατεσκάθην. ὁ δὲ, ἀποξύσας τὸν μοχλὸν, καὶ πυρώσας γε, ὡς εἰκὸς ἐπετύφλωσέ με καθεύδοντα· καὶ ἀπ' ἐκείνου τυφλός εἰμί σοι ὦ Ποσείδον. ΠΟ. ὡς βαθὺν ἐκοιμήθης, ὦ τέκνον, ὃς οὐκ ἐξέθορες μεταξὺ τυφλουμένου. ὅδ' οὖν Ὀδυσσεὺς πῶς διέφυγε; ἃ γὰρ δὴ καὶ οἶδ' ὅτι ἐδυνήθη ἀποκινῆσαι τὴν πέτραν ἀπὸ τῆς θύρας.

ΚΥ. Ἀλλ' ἐγὼ ἀφῆλον, ὡς μᾶλλον αὐτὸν λάβοιμι ἐξιόντα· καὶ καθίσας παρὰ τὴν θύραν, ἐφήρων τὰς χεῖρας ἐκπετάσας, μόνα προεὶς τὰ πρόβατα ἐς τὴν νομήν, σὺ τε λάθριος ὢν χριῷ, ὁπόσα ἐχρῆν παράπλην αὐτὸν ὑφ' ἐμοῦ. ΠΟ. μανθάνω· ἐκείνοις, ὅτε ἔλαθεν ἐξελθών σε, καὶ τοῖς ἄλλοις τε Κύκλωψι ἔδοξε βοηθοῦσα ἐπ' αὐτόν. ΚΥ. συνεκάλεσα ὦ πάτερ, ἦκον. ἐπεὶ δ' ἤρετο τὸν ὄνομα, καὶ ἐγὼ ἔφην ὅτι ΟΥΤΙΣ ὄστι, μεγάλῃ χολῇ οἰηθέντες με, ὥχοντο ἀπιόντες. ὕστω κατεσοφίσατό με ὁ καταράτος τῷ ὀνόματι. καὶ ὁ μηδίσας ἀπιάσε με, ὅτι καὶ ὀνδρίζων ἐμοὶ τὼ συμφορᾷ, ἀλλ' ὁ πατὴρ φησιν ὁ Ποσειδῶν ἰάσεταί σε. Π. χάρσαι ὦ τέκνον, ἀμυνῶμαι γὰρ αὐτὸν, ὡς μάθῃ ὅτι εἰ καὶ πηρωσίν μοι ὀφθαλμοῖν ἰᾶσθαι ἀδυνάτου, τὰ γοῦν τῶν πλεόντων, ὃ σώζειν αὖθις καὶ ἀπολλύναι ἐπ' ἐμοὶ τεθείκεσι· πλεῖ δὲ ἔτι.

ACYC. At ego amoui ipsũ, quò faciliùs illũ comprehenderem inter egrediendũ. Ac collocato me ipso ad fores, extentis manibus venabar; solis dimissis in pascua ouibus, & arieti negotio dato, quęnam ipsũ agere pro me oporteret. NEP. Intelligo rẽ. Sub illis latuit te, clã se subducẽs, at cęteros certè Cyclopas cõueniebat te inuocare cõtra ipsum. CYC. Conuocaui illos, pater, atq; etiam venerunt: sed postquam me interrogassent insidiatoris nomen, atque ego dicerem Neminem esse: insanire me arbitrati, relicto me iterum B discesserunt. Ita imposuit mihi execrabilis ille, nomine. Et quod omnium maximè mihi ægrè fuit, contumeliosè obiecta mihi clade hac, Ne pater quidẽ Neptunus, inquit, leuabit te hoc malo. NEPTV. Confide fili: vlciscar enim ipsum, vt sentiat, etiamsi cæcitatem oculorum mederi non queam, nauigantes certè tamen seruare vel perdere, penes me esse. nauigat autem adhuc.

ΑΛΦΕΙΟΥ ΚΑΙ ΠΟΣΕΙΔΩΝΟΣ.

ALPHEI ET NEPTVNI. Iacobo Micyllo interprete.

ΤΙ τοῦτο ὦ Ἀλφειέ, μόνος τῶν ἄλλων ἐμπεσὼν εἰς τὸ πέλαγος, ὅτε καὶ μίγνυσαι τῇ ἁλμῇ, ὡς ἔθος ποταμοῖς ἅπασιν, ὅτε καὶ παύῃ σαυτὸν διαχυθεὶς, ἀλλὰ διὰ τῆς θαλάττης ξωστῶς; καὶ γλυκὺ φυλάττων τὸ ῥεῦμα, ἀμίγνης ἔτι καὶ καθαρὸς ἐπείῃ; οὐκ οἶσθ' ὅπου βυθὸς τοσοῦτος, καθάπερ οἱ λάφυροι καὶ ἐρωδιοί, καὶ ἔοικας ἀναχανοῦντι που, καὶ αὖθις φαίνῃ σεαυτόν. ΑΛ. ἐρωτικόν τι τὸ πρᾶγμά ἐστιν ὦ Ποσειδον, ὥστε μὴ ἔλεγχε. ἠράσθης δὲ καὶ αὐτὸς πολλάκις. ΠΟ. γυναικὸς ὦ Ἀλφειέ, ἢ νύμφης ἐρᾷς, ἢ καὶ τῶν Νηρηίδων αὐτῶν μιᾶς; ΑΛ. οὐκ· ἀλλὰ πηγῆς ὦ Ποσειδον. Π. ἡ δὲ, ποῦ σοι γῆς αὕτη ῥεῖ; ΑΛ. νησιῶτις ἐστὶ Σικελική· Ἀρέθουσαν αὐτὴν καλοῦσιν. ΠΟ. οἶδα κοὐκ ἄμορφον ὦ Ἀλφειέ τὴν Ἀρέθουσαν, ἀλλὰ διαυγῆς τε ἐστὶ, καὶ διὰ καθαροῦ ἀναβλύζει, καὶ ὕδωρ ὑπερῥέπει ταῖς ψηφίσιν, ὅλον διαφαῖνον αὐτῶν φαινόμενοι ἀργυροειδές. ΑΛ. ὡς δηλαδὴ οἶσθα τὴν πηγὴν ὦ Ποσειδον πρὶν ἐκείνης ἂν ἀφίκεσθαι. ΠΟ. ἀλλ' ἄπειμι μὲν, καὶ εὐτυχεῖν ὦ ἔρωτι. σὺ δὲ μοι εἰπὲ, ποῦ τὴν Ἀρέθουσαν εἶδες, ἐν τοῖς μ', Ἀρχαῖς ὢν, ἢ δὲ, ἐν Συρακούσαις ἐστίν;

C QVid hoc, Alphee, quòd tu solus aliorum in mare delapsus, neq; cum salsugine misceris, perinde vt solent cætera flumina omnia: neq; cohibes teipsũ aquis diffusis, sed per mare velut concretus, ac dulci custodito fluore, incorruptus etiã & purus cursu laberis? nescio quò locorũ in profundum teipso, quemadmodũ gauiæ atq; ardeę faciunt, submerso: ac videris rursum emergere quoq; alibi, & teipsum iterũ spectãdum exhibere. ALPH. Amatoria quędam res hæc est, Neptune: quamobrem ne mihi vitio vertas. Amasti autem & ipse sæpenumero. NEP. Mulierémne, Alphee, an nympham amas, an D etiam Nereidum ipsarum vnam aliquã? ALP. Nõn, verùm fontem Neptune quendam. NEP. Vbi igitur terrarum ille manat? ALP. Insularis est, in Sicilia, Arethusam ipsum vocant. NEP. Scio: non deformẽ sanè, Alphee, Arethusam amas: sed & liquidus fons ille est, & per purum scaturiendo ebullit: atq; ipsi aquę etiã calculi gratiã addunt, supra quos tota ea velut argẽtea apparet. ALP. Vt verè nosti fontẽ hunc, Neptune! ad illũ igitur abeo nũc. NEP. Sed abi quidẽ, & feliciter vtere amore. illud autẽ mihi dic, vbi tu Arethusam conspicatus es, Arcas ipse cũ sis, fons autem ille in Syracusis manet?

NEPTVNVS.

ALP. Properãtem me moraris Neptune, curiosè nimis interrogando. NEP. Probè dicis. Abi igitur ad amatum, ac emergens iterum è mari, eodem alueo cum fonte illo miscearis, & in vnam aquam redigamini.

ΑΛ. ἐπειγόμενόν με κατέχεις ὦ Πόσειδον, περὶ ἔρωτος ἐρωτῶν. ΠΟ. οὐ λέγεις. χώρει παρὰ τὸν ἀγαπώμενον· καὶ αὖθις ἀπὸ τῆς θαλάττης, ξυναυλίαν μίγνυσο τῇ πηγῇ, καὶ ἓν ὕδωρ γίνεσθε.

MENELAOY KAI ΠΡΩΤΕΩΣ.

MENELAI ET PROTEI. Eodem interprete.

MENELAVS. AT in aquam conuerti te Proteu, incredibile adeò non est, marinus vtique cùm sis: etiam arborem fieri, tolerabile: præterea & in leonem aliquando muteris licèt, tamen neque hoc supra fidem est. Quòd si autem & ignem fieri te possibile est, cùm in mari habites, hoc omnino miror, neque adducor vt credã. PRO. Ne mireris Menelaë. fieri enim soleo. MEN. Vidi equidem ipse: verùntamen videris mihi (dicetur enim hìc apud te) præstigias quasdam adhibere rei, atque intuentium oculos decipere: cùm interim ipse nihil tale fias. PROT. Et quænam adeo deceptio in rebus sic manifestis fieri queat? An non apertis oculis vidisti in quàm multa ipse me transformauerim? Quòd si verò non credis, & res hæc tibi falsa videtur, nempe apparentia quædam inanis ante oculos obuersans, posteaquam ignis factus fuero, applica mihi heus generose tu manum: nimirum senties, videárne tantùm ignis, an & vrendi vim habeam. MEN. Periculosum est experimentum hoc Proteu. PROT. At tu Menelaë videris mihi neque Polypum vidisse vnquam, neque etiam quid pisci huic accidere soleat, scire. MEN. Verùm Polypum ipsum quidem vidi: quæ verò accidant illi, libẽter ex te cognouerim. PRO. Cuicunq; saxo accedens acetabula sua applicuerit, atque affixus inhæserit cirramentis, illi seipsum similem efficit, mutatq; colorẽ, imitando saxum, quòd videlicet lateat piscatores, nihil ab illo varians, neque ob hoc manifestè apparens, sed omnino saxum referens. MEN. Ferunt hæc: sed tuum hoc multo magis omnem opinionem excedit Proteu. PRO. Nescio Menelaë cuinam alteri facilè credas, qui tuis ipsius oculis non credas. MEN. Videns equidem vidi, sed tamen res ipsa monstro similis est, eundem videlicet, ignem atque aquam fieri.

Ἀλλὰ ὕδωρ μὲν σε γίνεσθαι ὦ Πρωτεῦ, οὐκ ἀπίθανον, ἁλιεῖόν γε ὄντα, καὶ δένδρον ἐπὶ φορητόν· καὶ ἐς λέοντα ὁπότε ἀλλαγείης, ὅμως οὐδὲ τοῦτο ἔξω πίστεως. Εἰ δὲ καὶ πῦρ γίνεσθαι δυνατὸν σὺ τῇ θαλάττῃ οἰκοῦντα, τοῦτο πάνυ θαυμάζω, καὶ ἀπιστῶ. ΠΡ. μὴ θαυμάσῃς ὦ Μενέλαε. γίγνομαι γάρ. ΜΕ. εἶδον ἐγὼ αὐτός. Ἀλλά μοι δοκεῖς, (εἰρήσεται γὰρ πρὸς σέ) χρήτειαν τινὰ προσάγειν τῷ πράγματι, καὶ τοῖς ὀφθαλμοῖς ἐξαπατᾶν τῶν ὁρώντων, αὐτὸς οὐδὲν τοιοῦτο γιγνόμενος. ΠΡ. ἔστι γὰρ ἡ ἀπάτη ὅτι τῶν ὄντων ἀργῶν ἦν; οὐκ ἀνεῳγμένοις τοῖς ὀφθαλμοῖς εἶδες ἐς ὅσα μετεποίησα ἐμαυτόν; εἰ δὲ ἀπιστεῖς, ἔστω τὸ πρᾶγμα ψευδὲς εἰ δοκεῖ, φαντασία τις πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν ἰσταμένη, ἐπειδὰν πῦρ γένωμαι, προσένεγκέ μοι ὦ γενναιότατε τὴν χεῖρα. εἴσῃ γὰρ εἰ ὁρᾶν μόνον, ἢ καὶ θερμὸν καῦσαί τότε μοι πρόσεστιν. ΜΕ. οὐκ ἀσφαλὴς ἡ πεῖρα ὦ Πρωτεῦ. ΠΡ. σὺ δέ μοι Μενέλαε δοκεῖς οὐδὲ Πολύποων ἑωρακέναι πώποτε, οὐδ' ὁ παθὼν ὁ ἰχθὺς οὗτος εἰδέναι. ΜΕ. Ἀλλὰ τὸν μὲν Πολύποων εἶδον, ἃ πάθοι δὲ ἡδέως αὖ μάθοιμι παρὰ σοῦ. ΠΡ. ὁποῖα ἂν πέτρα προσελθὼν ἁρμόσῃ τὰς κοτύλας, καὶ προσφυὴς ἔχῃ τε τὰς πλεκτάνας, ἐκείνῃ ὅμοιον ἀπεργάζεται ἑαυτόν, καὶ μεταβάλλει τὴν χρόαν, μιμούμενος τὴν πέτραν, ὡς ἂν λάθῃ τοὺς ἁλιέας, μὴ διαλλάττων, μηδὲ φανερὸς ὢν διὰ τοῦτο, ἀλλ' ἐοικὼς τῷ λίθῳ. ΜΕ. φασὶ ταῦτα· ὃ δὲ σὺν πολλῷ παραδοξότερον ὦ Πρωτεῦ. ΠΡ. οὐκ οἶδα ὦ Μενέλαε, τίνι δὴ ἄλλῳ πιστεύσας, τοῖς σαυτοῦ ὀφθαλμοῖς ἀπιστῶν; ΜΕ. ἰδών, εἶδον. Ἀλλὰ τὸ πρᾶγμα τερατῶδες, τὸν αὐτὸν, πῦρ ἅμα ὕδωρ γίνεσθαι.

ΠΑΝΟΠΗΣ ΚΑΙ ΓΑΛΗΝΗΣ.

PANOPES ET GALENES. Iacobo Micyllo interprete.

ΕΙδες ὦ Γαλήνη χθὲς οἷα ἐποίησεν ἡ Ἔρις ἐς τὸν δεῖπνον ἐν Θετταλίᾳ, διότι μὴ καὶ αὐτὴ ἐκλήθη ἐς τὸ συμπόσιον; ΓΑ. ὑ ξυνεστιώμην ὑμῖν ἔγωγε. ὁ γὰρ Ποσειδῶν ἐκέλευσέ με ὦ Πανόπη ἀκύμαντον ἐν τοσούτῳ φυλάττειν τὸ πέλαγος. τί δ' οὖν ἐποίησεν ἡ Ἔρις μὴ παρεῖσα; ΠΑ. ἡ Θέτις καὶ ὁ Πηλεὺς ἀπεληλύθεσαν ἐς τὸν θάλαμον, ἅτε τῆς Ἀμφιτρίτης καὶ τοῦ Ποσειδῶνος παραπεμφθέντες. ἡ Ἔρις δ' ἐν τοσούτῳ λαθοῦσα πάντας, ἐδιώκετο δὲ ῥᾳδίως, πολὺ μὲν πινόντων, ἐνίων δ' ἤδη καὶ μεθυόντων, ἢ τῷ Ἀπόλλωνι κιθαρίζοντι, ἢ ταῖς Μούσαις ἀδούσαις, προσεχόντων τὸν νοῦν, ἐνέβαλεν ἐς τὸ συμπόσιον μῆλόν τι παγκαλὸν, χρυσοῦν ὅλον ὦ Γαλήνη. ἐπεγέγραπτο δ', Η ΚΑΛΗ ΛΑΒΕΤΩ. κυλινδουμένου δὲ τοῦτο ὡσπερ ἐξεπίτηδες, ἦκε θέουσα Ἥρα τε, καὶ Ἀφροδίτη, καὶ Ἀθηνᾶ κατεκλίνοντο. κἀπειδὴ ὁ Ἑρμῆς ἀνελόμενος ἐπελέξατο τὰ γεγραμμένα, αἱ μὲν Νηρηίδες ἡμεῖς ἀπεσιωπήσαμεν. τί γὰρ ἔδει ποιεῖν, ἐκείνων παρουσῶν; αἱ δὲ ἀντεποιοῦντο ἑκάστη καὶ αὐτὴ εἶναι τὸ μῆλον ἄξιον. καὶ εἰ μή γε ὁ Ζεὺς διέτρεψεν αὐτὰς, καὶ ἄχρι χειρῶν προὐχώρησε τὸ πρᾶγμα. ἀλλ' ἐκεῖνος αὐτὰς μὲν, ὅ τι καὶ φησι περὶ τούτου (καίτοι ἐκείνας αὐτὸν δικάσαι ἠξίουν) ἀπιέναι δὲ ἐς τὴν Ἰδην πρὸς τὸν Πρίαμου παῖδα· ὃς οἶδέ τε διαγνῶναι τὴν καλλίονα, φιλόκαλος ὤν, καὶ οὐκ ἂν ἐκεῖνος κρίναι κακῶς. ΓΑ. τί οὖν αἱ δεῖνα ὦ Πανόπη; ΠΑ. τὴμερον οἴμαι ἀπάσαι πρὸς τὴν Ἴδην. ΓΑ. καί τις ἤδη μετ' ὀλίγον ἀπαγγελεῖ ἡμῖν τὴν κρατοῦσαν; ΠΑ. ἤδη σοι φημὶ, οὐκ ἄλλη κρατήσει, τῆς Ἀφροδίτης ἀγωνιζομένης, ἵν' μή τι πάθοι ὁ δικαστὴς ἀμβλυώττων.

A VIdistíne, Galene, heri, qualia fecit Eris ad cœnam in Thessalia, propterea quòd non & ipsa vocata fuerat ad conuiuium? GAL. Haud conuiuata equidem vobiscum tum fui: nam me Neptunus iusserat tranquillum interea, Panope, seruare pelagus. Sed quid fecit Eris, cùm præsens non adesset? PAN. Thetis ac Peleus concesserant intrò in thalamum, deducentibus ipsos Amphitrite ac Neptuno. Interea autem Eris, clam cæteris omnibus (id quod facile illi tum fuit, aliis bibentibus, quibusdam autem applaudentibus vel Apollini citharam personanti, vel Musis ore modulantibus adhibendo animum) proiecit in cõuiuium pomum quoddam admodum pulchrum, atq; aureũ, Galene, totum. Inscriptum autem erat his verbis: FORMOSA ACCIPIAT. Dũ igitur volutatur hoc, tanquam ex composito iactum pertuenit eò loci, vbi Iuno & Venus & Minetua accumbebant. Deinde vbi Mercurius sublato illo legit ea quibus illud inscriptũ erat: nos quidem Nereides cum silentio sedebamus: (quid enim agendum erat illis præsentibus?) illæ verò inter se cõtendebant, ac quælibet suum illud esse volebat. Et nisi Iupiter se ipsum interposuisset, etiam ad manus vsque res hęc processisset. Verùm ille, Ipse quidem, inquit, nõ feram iudiciũ de hoc (tametsi illæ ipsum iudicare vellent) sed in Idam ad Priami filium abite, qui & discernere nouit quęnam formosior sit, vtpote elegantiæ studiosus & ipse: & non facilè, talis cùm sit, iudicauerit malè. GALE. Quid igitur ad hæc Deæ illę, Panope? PAN. Hodie, arbitror, in Idam abeunt. GAL. Et quis veniet paulo pòst qui nobis renunciet eam quæ vicerit? PAN. At iam nunc tibi affirmo, quòd nulla alia vincet veniente in certamen Venere, nisi arbiter ipse omnino cæcutiat.

PANOPE.

ΤΡΙΤΩΝΟΣ, ΑΜΥΜΩΝΗΣ, ΚΑΙ ΠΟΣΕΙΔΩΝΟΣ.

TRITONIS, AMYMONES, ET NEPTVNI. Eodem interprete.

ΕΠὶ τὴν Λέρναν ὦ Πόσειδον παρθένος τις καθ' ἑκάστην ἡμέραν ὑδρευσομένη πρ-

AD Lernam, Neptune, quotidie venit aquatum virgo, pulchra omni-

TRITON

no ſpecies. Haud equidem ſcio formoſiorem vllam puellam vidiſſe me. NEP. Liberám ne dicis, Triton, an verò ſerua quæpiam eſt, quæ aquam ferre ſolet? TRI. Minimè verò, ſed Danai illius filia, vna ex quinquaginta iſtis etiam ipſa eſt, Amymone nomine. Interrogaui enim & quæ vocaretur, & genus ipſius. Danaus autem duriter admodum educat filias, & opus manu facere ipſas docet, & ad aquam hauriendam mittit, & ad alias res agendas inſtituit, impigræ ipſę vt ſint. NEP. Soláne autem venire ſolet longă adeo viam ex Argis ad Lernã vſque? TRIT. Sola: nam ſiticuloſum ipſum Argos eſt, vt noſti: quare neceſſe eſt ſemper aquatum venire illam. NEP. Non mediocriter affeciſti me animo, ô Triton, qui mihi hæc de puella narraris. Quare eamus ad ipſam. TRIT. Eamus. iam enim tempus quoque eſt cùm aquatum ire ſolet. Ac prope mediam circa viam alicubi eſt petendo Lernam. NEP. Proinde currum iunge, vel, an hoc longiorem rebus moram iniiciet, ſubmittere equos iugo, & currum apparare? Tu verò potiùs delphinem mihi aliquem ex velocibus illis huc ſiſte: inequitãdo enim illi quàm celerrimè prouehar. TRI. Ecce tibi hunc delphinum omnium velociſſimum. NEP. Probè ſanè. prouehamur igitur. Tu verò iuxta natando conſequere me, Triton. Ac poſtcaquam ad Lernam iam aduenimus; ego quidem hîc in inſidiis ero; tu autem ſpeculando obſerua quando illam accedentem ſentias. TRIT. Eccam tibi, propè eſt. NEP. Formoſa, Triton, & in ipſo ætatis flore puella hæc: ſed comprehendenda nobis eſt. AMY. Heus homo, quò me hinc correptam abducis? plagiarius quiſpiam es, ac videris ab Ægypto patruo noſtro ablegatus eſſe! quare clamando patrem vocabo. TRIT. Tace Amymone, Neptunus hic eſt. AMY. Quid Neptunum mihi narras? Cur mihi ô homo vim facis, atque hinc in mare abſtrahis? Ego verò ſuffocabor miſera, ſubmerſa aquis. NEP. Bono animo ſis: nihil graue patiaris faciam: ſed & fontem cognominem tibi emanare hîc ſinam, percuſſo tridente ſaxo hoc iuxta æſtuarium, & tu ipſa felix atq; beata eris, ac ſola ſororum obita morte aquam non geſtabis.

A γένος, πάγκαλόν τι χρῆμα, οὐκ οἶδα ἐγωγε καλλίω παῖδα ἰδών. ΠΟ. ἐλευθέραν τινὰ ὦ Τρίτων λέγῃς, ἢ θεραπαινά τις ὑδροφόρος ἐστίν. ΤΡ. ἔμοιγε· ἀλλὰ τοῦ Δαναοῦ ἐκείνου θυγάτηρ, μία τῶν πεντήκοντα καὶ αὐτή, Ἀμυμώνη τοὔνομα. ἐπυθόμην γὰρ ἥτις καλοῖτο, καὶ ὃ γένος. ὁ Δαναὸς δὲ σκληραγωγεῖ τὰς θυγατέρας, καὶ αὐτουργεῖν διδάσκει, καὶ πέμπει ὕδωρ τε ἀρυσομένας, καὶ τἆλλα, παιδοῦσι δόκησις εἶναι αὐτάς. ΠΟΣ. μόνη δὲ προσγίνεται μακρὰν ὄντως τὴν ὁδὸν ἐξ Ἄργους ἐς Λέρναν; ΤΡ. μόνη. πολυδίψιον δὲ τὸ Ἄργος ὡς οἶσθα· ὥστε ἀνάγκη ἀεὶ ὑδροφορεῖν. ΠΟ. ὦ Τρίτων, ἡμετέρως με διεπέραξας εἰπὼν τὰ περὶ τῆς παιδός· ὥστε ἴωμεν ἐπ' αὐτήν. ΤΡ. ἴωμεν· ἤδη γὰρ καιρὸς τῆς ὑδροφορίας. καὶ σχεδόν που κατὰ μέσην τὴν ὁδὸν ἐστὶν ἰοῦσα ἐς τὴν Λέρναν. ΠΟΣ. σὺ μὲν ζεῦξον τὸ ἅρμα· ἢ τοῦτο μὲν πολλὴν ἔχει τὴν διατριβὴν ὑποζεύξαι τοὺς ἵππους τῷ ζυγῷ, καὶ τὸ ἅρμα ἁρμόσασθαι; σὺ δὲ ἄλλα δελφῖνά μοι τινὰ τῶν ὠκέων πρόπεμψον· ἐφιππάσομαι γὰρ ἐπ' αὐτοῦ τάχιστα. ΤΡ. ἰδού σοι τουτὶ ὁ δελφίνων ὠκύτατος. ΠΟΣ. ἄγε ἀπελαύνωμεν. σὺ δὲ πρόσνηχου ὦ Τρίτων. καὶ ἐπειδὴ πάρεσμεν ἐς τὴν Λέρναν, ἐγὼ μὲν λοχήσω ἐνταῦθά που, σὺ δ' ἀποσκόπει ὁπότ' ἂν αἴσθῃ προσιοῦσαν αὐτήν. ΤΡ. αὕτη σοι πλησίον. ΠΟ. καλὴ ὦ Τρίτων καὶ ὡραία παρθένος· ἀλλὰ συλληπτέα ἡμῖν ἐστιν. ΑΜΥ. ἄνθρωπε, ποῖ με ξυναρπάσας ἄγῃς; ἀνδραποδιστὴς εἶ, καὶ ἔοικας ἡμῖν ἀπὸ Αἰγύπτου τοῦ θείου ἀπεσταλθαι· ὥστε βοήσομαι τὸν πατέρα. ΤΡ. σιώπησον ὦ Ἀμυμώνη, Ποσειδῶν ἐστί. ΑΜΥ. τί Ποσειδῶν λέγῃς; τί βιάζῃ με ὦ ἄνθρωπε, καὶ ἐς τὴν θάλατταν καθέλκεις; ἐγὼ δὲ ἀποπνιγήσομαι ἢ ἀθλία καταδῦσα. ΠΟ. θάρρει, οὐδὲν δεινὸν πάθῃς, ἀλλὰ καὶ πηγὴν ἐπώνυμόν σοι ἀναδοθῆναι ἐάσω ἐνταῦθα, παίσας τῇ τριαίνῃ τὴν πέτραν πλησίον τοῦ κλύσματος. καὶ σὺ εὐδαίμων ἔσῃ, καὶ μόνη τῶν ἀδελφῶν οὐχ ὑδροφορήσεις ἀποθανοῦσα.

ΝΟΤΟΥ ΚΑΙ ΖΕΦΥΡΟΥ.

NOTI ET ZEPHYRI. Iacobo Micyllo interprete.

ΤΑύτλω ὦ Ζέφυρε τλὼ δάμαλιν, λὼ δηὶ τᾷ πλαγίᾳ ἐς Αἴγυπτον ὁ Ἑρμῆς ἄγῃ, ὁ Ζεὺς διεχρησεν ἀλοὺς ἔρωτι; ΖΕ. ναὶ ὦ Νότε· ἀ δαμάλις ὔτε τότε, ἀλλὰ παῖς λὼ τᾶ ποταμοῦ Ἰνάχου. νῦν δὲ ἡ Ἡρα τοιαύτλω ἐποίησεν αὐτλὼ ζηλοτυπήσασα, ὅτι καὶ πάνυ ἐώρα ἐρῶντα τὸν Δία. ΝΟ. νῦν οὖν ἐπ' ἐρᾷ τᾶς βοός; ΖΕ. καὶ μάλα. καὶ δηὶ τοῦτο ἐς Αἴγυπτον αὐτλὼ ἔπεμψε· καὶ ἡμῖν προσέταξε μὴ χυμαίνειν τὰν θάλασσαν, ἕως ἀποτεκοῦσα ἔλθῃ. κύῃ δὲ ἤδη θεὸς γάροιτο καὶ αὐτὰ, ἢ ὃ τεχθέν. ΝΟ. ἀ δάμαλις θεός; ΖΕ. καὶ μάλα ὦ Νότε. ἀρχῇ τι, ὁ Ἑρμῆς ἔφη, τᾶν πλεόντων, καὶ ἁμεῖν ἔσαι δέσποινα, ὅν τινα αὐ ἁμεῖν ἐθέλῃ ἐκπέμψαι, ἢ κωλύσαι ἐκπνεῦν. ΝΟ. θεραπαινὶς ἄρα ἡμῖν ὦ Ζέφυρε, ἤδη δέσποινά γε ὖσα· καὶ Διὸς δίκαιον γὰρ ἔσται γάροιτο. ΖΕ. ἀλλ' ἤδη γὰ διέφθασε, καὶ ἐξένευσεν ἐς τὰν γᾶν. ὁρᾷς ὅπως οὐκέτι μᾶλλον τετραποδίζει βαδίζᾳ, ἀνορθώσας δ' αὐτλὼ ὁ Ἑρμῆς, γυναῖκα παγκάλλαν αὖθις ἐποίησε; ΝΟ. θαυμάζω γοῦν τοῦτο ὦ Ζέφυρε. οὐκ ἔτι τὰ κέρατα, οὐδὲ οὐρά, καὶ διχηλὰ τὰ σκέλη, ἀλλ' ἁβρὰ πάντα χώρη. ὁ μὰν τοι Ἑρμῆς τί παθὼν, μεταβέβληκεν ἑαυτὸν, καὶ αὐτὶ νεανίου, κυνοκέφαλος γεγένηται; ΖΕ. μὴ πολυπραγμονῶμεν, ὅτε ἄμεινον οὐκ ἦν οἷδε τὰ πρακτέα.

NVm hanc, Zephyre, iuuẽcam, quam per mare in Aegyptum Mercurius ducit, Iupiter amore captus vitiauit? ZEPH. Hanc ipsam, Note: sed iuuenca tum non erat, sed puella, Inachi fluuij filia. Nunc autem Iuno talem ipsam effigiauit, æmulatione amoris commota, propterea quòd videbat Iouem illam prorsus deperire. NOT. Proinde etiam nunc bouem illam amat? ZEPH. Atque admodum: & propterea in Aegyptum ipsam misit, nobísque edixit ne conturbaremus mare, donec illa transnatasset, vt quæ illic paritura sit: fert autem vterum modò, Deúsque fiet cùm ipsa, tum quod ex ea partum erit. NOT. An iuuenca Deus? ZEPH. Atque admodum, Note, imperabitq; (inquit Mercurius) nauigantibus, ac nostra erit domina, vt quẽcunque nostrum volet, emittat vel prohibeat spirare. NOT. Colenda igitur obseruandaq; nobis erit, Zephyre, iam domina certè cùm sit: nam per Iouem, beneuolentior eo pacto nobis erit. ZEPH. Sedenim iam traiecit, & in terrã enatauit. Vides vt nõ ampliùs quadrupes incedat, sed erectam ipsam Mercurius denuo mulierem formosam prorsus reddidit? NOTVS. Mira nimirum hæc Zephyre: nusquã ampliùs neque cornua illius, neque cauda, neque tibiæ bifidæ, sed amabilis puella est. Cæterùm Mercurio quidnam accidit, qui seipsum mutauit, & ex adolescente factus est quispiam caninam faciem præ se ferens? ZEPH. Ne curiosiùs persequamur ista, quandoquidem meliùs ille quæ facienda sint, nouit.

Io in vaccam.

NOTVS.

ΠΟΣΕΙΔΩΝΟΣ ΚΑΙ ΔΕΛΦΙΝΩΝ.

NEPTVNI ET DELPHINVM. Iacobo Micyllo interprete.

ΕΥγε ὦ Δελφῖνες, ὅτι ἀεὶ φιλάνθρωποί ἐστε· καὶ πάλαι μὲν ὁ τοῦ Ἰνοῦς παῖδιον ὅτε τὸ Ἰσθμὸν ἐκομίσατε, ὑποδεξάμενοι ἀπὸ τᾶς Σκιρωνίδων μετὰ μητρὸς ἐμπεσόν· καὶ νῦν σὺ τὸν κιθαρῳδὸν τοῦτον τὸν ἐκ Μηθύμνης ἀείδοντα, ἐξενίζω ἐς Ταίναρον αὐτῇ σκάφῃ, καὶ κιθάρᾳ· καὶ ἀνεῴδης κακῶς ὑπὸ τῶν ναυτῶν ἀπόλυ-

LAudo, rectè facitis Delphines, quòd semper amantes hominum estis. Nam & olim Inus filium in Isthmum portastis, exceptum à Scironiis scopulis, vnde eum matre præcipitatus fuerat: & nunc tu citharœdo isto Methymnensi cum ipso ornatu & cithara recepto, in Tænarum enatasti, neque passus es indignè à nautis perire illũ.

NEPTVNVS.

Delphini amatores hominum.

Sic Arion transfuctus.

DEL. Ne mireris Neptune, si hominibus bene facimus: nam & ipsi ex hominibus pisces facti sumus. NEP. Atque equidem ob id reprehendo Bacchũ, quòd vos nauali prælio superatos ita transformauit, cùm deberet captiuos solũ in deditionem accipere: quemadmodum & cæteros in potestatem redegit. Sed quo pacto cum Arione hoc quod accidit, sese habet? DEL. Periander iste, puto, delectabatur homine, ac sæpe illum ad se accersebat artis gratia. Ille autem dives iã factus à tyranno, concupiuit, nauigando in patriã, Methymnam videlicet, spectãdas ibi diuitias suas exhibere. Ac cõscensa ad traiiciendum naui hominum quorundam sceleratorum, posteaquam cognitus est multum auri secum ferre, vbi ad medium fermè Ægæum peruentum fuit, insidiari illi nantę cœperunt. Ille verò (nam auscultabam omnia, iuxta nauigium natando) Quoniam hoc vobis ita visum est, inquit, at me saltem assumpto ornatu, & decantato priùs mihi ipsi funebri aliquo carmine, volentem sinite præcipitare meipsum. Concesserunt nautæ. Tum ille assumpsit ornatum, & cecinit admodum lene ac blandum quiddam, atque ita in mare præcipitauit sese, tanquã statim omnino moriturus. Ego verò excepto atq; imposito illo, enataui vnà cum ipso in Tænarum. NEP. Laudo studiũ erga Musicam tuum. dignam enim mercedem retulisti ipsi pro eo quod auscultaras.

Α μθνον. ΔΕΛ. μὴ θαυμάσῃς ὦ Πόσειδον, εἰ τοῖς ἀνθρώποις εὖ ποιοῦμεν, ὅς αὐτοὶ ἰχθύες ἀνθρώπων γεγόναμεν. ΠΟ. καὶ μέμφομαί γε τῷ Διονύσῳ, ὅτι ὑμᾶς κατὰ μαχὴν νικήσας, μετέβαλε, δέον χειρώσασθαι μόνον, ὥσπερ τοὺς ἄλλους ὑπήγαγετο. ὅπως γὰρ καὶ τὸν Ἀρίονα τοῦτον ἐχθὲς ὦ Δελφίν; ΔΕΛ. ὁ Περίανδρος οἶμαι, ἐχαιρεν αὐτῷ, καὶ πολλάκις μετεπέμπετο αὐτὸν ὅτι τῇ τέχνῃ. ὁ δὲ, πλουτήσας παρὰ τοῦ τυράννου, ἐπεθύμησε πλεύσας οἴκαδε ἐς τὴν Μήθυμναν, ὅτι δείξασθαι τὸν πλοῦτον. καὶ ὅτι ἐπιβὰς πορθμείου τινὸς κακούργων ἀνδρῶν, ὡς ἔδοξε πολὺν ἄγων χρυσὸν, καὶ ἀργυρον, ἐπεὶ κατὰ μέσον τὸν Αἰγαῖον ἐγένετο, ὅτι βουλεύοιντο αὐτῷ οἱ ναῦται. ὁ δὲ (ἠκροώμην γὰρ ἅπαντα παρὰ τὸν πρῴρεων τοῦ σκάφους) ἐπεὶ ταῦτα ὑμῖν δέδοκται, ἔφη, ἀλλὰ τήν γε σκευὴν ἀναλαβόντά με, καὶ ἄσαντα θρηνῴδιόν τινα ἐπ' ἐμαυτῷ, ἐκεῖνα ἐάσατε ῥίψαι ἐμαυτόν. ἐπέτρεψαν οἱ ναῦται. καὶ ἀνέλαβε τὴν σκευὴν, καὶ ἦσε πάνυ λιγυρῶς· καὶ ἔπεσεν εἰς τὴν θάλατταν, ὡς αὐτίκα πάντως ἀποθανούμενος. ἐγὼ δὲ ὑπολαβὼν, καὶ ἀναξάμενος αὐτὸν, ξυνεξάμην ἔχων εἰς Ταίναρον. ΠΟΣ. ἐπαινῶ τῆς φιλομουσίας. ἄξιον γὰρ τὸν μισθὸν ἀποδέδωκας αὐτῷ τῆς ἀκροάσεως.

ΠΟΣΕΙΔΩΝΟΣ ΚΑΙ ΝΗΡΗΙΔΩΝ.

NEPTVNI ET NEREIDVM. Eodem interprete.

NEPTVNVS.

FRetum hoc quidẽ angustum, in quod puella delapsa, submersa est, Hellespontus ab ipsa vocetur: cadauer autem ipsum vos Nereides acceptum in Troadem auferte, vt ibi ab incolis sepeliatur. NER. Nequaquam, Neptune, sed hîc in cognomine pelago sepeliatur. Miseremur enim ipsius, vt quæ miserabilia maximè à nouerca passa fuerit. NEPT. At hoc quidem, Amphitrite, fas non est, neque etiam alias honestum, hîc illam alicubi sub arena iacere: sed, quod dixi, in Troade in Chersoneso mox sepelietur. Illud autem pro solatio ei erit, quòd paulo pòst eadem ipsa quoque Ino patietur, & præcipitabitur, persequente illam Athamante, in pelagus,

Helle ab ariete in mare delapsa.

Β

Γ

Δ

ΤΟ μὲν γενέσθαι τοῦτο, ἐς ὃ ἡ παῖς κατενέχθη, Ἑλλήσποντος ἀπ' αὐτῆς καλείσθω. τὸν δὲ νεκρὸν, ὑμεῖς ὦ Νηρηίδες παραλαβοῦσαι, τῇ Τρῳάδι παραγενέσθε, ὡς ταφείη ὑπὸ τῶν ἐπιχωρίων. ΝΗ. μηδαμῶς ὦ Πόσειδον. ἀλλ' ἐνταῦθα ἐν τῷ ἐπωνύμῳ πελάγει τεθάφθω· ἐλεεῖσθαι γὰρ αὐτὴν, οἰκήσασαν ἐνταῦθα τῆς μητρυιᾶς πεπονθυῖαν. ΠΟ. τοῦτο μὲν ὦ Ἀμφιτρίτη θέμις. θὲς δ' ἄλλως καλὸν ἐνταῦθά πῃ κεῖσθαι ὑπὸ τῇ ψάμμῳ αὐτὴν, ἀλλ' ὅπερ ἔφης ἐν τῇ Τρῳάδι ἐν τῇ Χερρονήσῳ τεθάφθαι. ἐκεῖνο δὲ παραμύθιον ἔσται αὐτῇ, ὅτι μετ' ὀλίγον καὶ αὐτὴ ἡ Ἰνὼ πεισθεῖσα, καὶ ἐμπεσεῖται ὑπὸ τοῦ Ἀθάμαντος διωκομένη εἰς τὸ πέλαγος,

ἀπ' ἄκρου τ̃ Κιθαιρῶνος, καθ' ὃν καθήκει ἐς A ex ſummo Cithærone, quà in mare por-
τὸν θάλασσαν, ἔχουσα τ̃ τὸν υἱὸν ἐπὶ τ̃ς ἀγ- rigitur, vnà cum filio quem in vlnis ge-
κάλης. ΝΗ. ἀλλὰ καὶ ἐκείνην σῶσαι δέοι ἄν; ſtabit. N E R. Sed & illam ſeruare con-
χαριστήριον τ̃ Διονύσῳ· ἔθρεψε γὰρ αὐτὸν καὶ ueniet, gratiam hanc Baccho faciendo.
ἐπέτρεφε τὴν Ἰνώ. ΠΟ. οὐκ ἔχρῆν οὕτω πονηρὸν Educauit enim illum Ino, eademq; nu-
ὄντα· ἀλλὰ τ̃ Διονύσου ἀχαριστῆσαι οὐ Ἀμφι- trix illius fuit. N E P. Non decebat, adeò
τρίτη οὐκ ἄξιον. ΝΗ. αὐτὴν μὲν οὖν τί παθοῦσα prauam. Sed tamen Baccho non grati-
κατέπεσεν ἀπὸ τ̃ κριοῦ· ὁ ἀδελφὸς δὲ ὁ ficari, Amphitrite, indignum foret. N E R.
Φρίξος ἀσφαλῶς ὀχεῖται; ΠΟ. εἰκότως. Sed quid accidit huic, quòd ab ariete de-
νεανίας γὰρ, καὶ δυνάμενος αὐτέχειν πρὸς τὴν φο- cidit, frater autem eius Phryxus tutò ve-
ρὰν· ἡ δὲ, ὥσπερ ἀηθείας ὀπισθάσα ὀχήματος B hitur? N E P. Meritò. adoleſcẽs enim eſt,
καὶ ἀδόξου, καὶ ἀποδοῦσα ἐς βάθος ἀχανὲς, ἐκ- & contra impetum obſiſtere poteſt. Illa
πλαγεῖσα, καὶ τ̃ βάθους ἅμα ἐκθεῖσα, καὶ ἰ- verò eo quòd inſueta eius rei erat, con-
λιγγιάσασα πρὸς τὸ σφοδρὸν τ̃ς πτήσεως, ſcenſo videlicet vehiculo nouo & inopi-
ἀκρατὴς ἐγένετο τ̃ κεράτων τ̃ κριοῦ, οὓς nato; & deſpiciẽdo in profundum immẽ-
πέως ἀπείληπτο· καὶ κατέπεσεν ἐς τὸ πέλαγος. ſum, perculſa animo; & pauore pariter at-
ΝΗ. οὐκοῦν ἔχρῆν τὴν μητέρα τὴν Νε- tonita, prętерea & vertigine correpta, prę
φέλην βοηθεῖν πιστούσῃ. ΠΟ. ἔχρῆν· ἀλλ' vehementia & impetu volatus retinere
ἡ Μοῖρα πολλῷ τ̃ς Νεφέλης δυνατωτέρα. cornua arietis ampliùs non potuit; qui-
bus ſe eo vſq; ſuſtentauerat: atque ita in
mare decidit. N E R. An non igitur ma-
trem ipſius Nephelen decebat opẽ ferre
cadenti? N E P. Decebat ſanè, ſed Parca
quàm Nephele multo potentior eſt.

ΙΡΙΔΟΣ ΚΑΙ ΠΟΣΕΙΔΩΝΟΣ.

IRIDIS ET NEPTVNI. Iacobo Micyllo interprete.

Τὴν νῆσον τὴν πλανωμένην, ὦ Πόσειδον, C INſulam iſtam errantem Neptune, quę *IRIS.*
ἀπὸ τ̃ Σικελίας, ὑφάλου ἐπιγενομένην τ̃ θαλάττῃ à Sicilia reuulſa atque vndis ſubmerſa,
συμβέβηκε. Ταύτην φησὶν ὁ mari innatat, eam, ita iubet Iupiter, con-
Ζεὺς ἤδη, καὶ ἀνάφηνον, καὶ ποίησον ἤδη ſiſtere facias iam atque apparere, & vt
δῆλον ἐν τ̃ Αἰγαίῳ μέσῳ βεβαίως μένουσαν, tandem manifeſta atque conſpicua in
ἐπεὶ πάνυ ἀσφαλῶς δεῖται γάρ τι αὐτ̃ς. medio Ægæo inconcuſſe maneat, funda-
ΠΟ. πρᾴξεται τοῦτο ὦ Ἶρι. τίνα δὲ ὅμως ta firmiter admodum illa. opus enim illa
πρέπει ἀπὸ τ̃ χρείας αὐτὴν φανῆναι, καὶ μη- nonnihil habet. N E P. Fiet hoc, Iri: ſed
κέτι πλέουσαν; ΙΡ. τὴν Λητὼ ἐπ' αὐτ̃ς δεῖ tamen quem vſum illi præbebit manife-
ἀποκυῆσαι· ἤδη γὰρ πονήρως ἔχει τ̃ ὠδίνων. ſta apparens, & non ampliùs fluctuans?
ΠΟ. τί οὖν; οὐχ ἱκανὸς ὁ οὐρανὸς σύνεστι- I R I S. Latonam in ipſa oportet pa-
κεῖν; εἰ δὲ μὴ τοῦτ', ἀλλά γε πᾶσα ἡ γῆ οὐκ rere: iam enim malè habet à doloribus. N E P T. Quid igitur? an non
αὐτὴν ὑποδέξασθαι δύναιτο τὰς αὐτ̃ς γονάς; D ſufficit illi cœlum, vt in eo pariat?
ΙΡ. οὐκ ὦ Πόσειδον· ἡ Ἥρα γὰρ ἔρκῳ με- quòd ſi minùs autem illud, at certè
γάλῳ κατέλαβε τὴν γῆν, μὴ τεκεῖν τὴν nec tota terra partus illius recipere po-
Λητὼ τὼ ὠδίνων ὑποδοχὴν. ἡ τοίνυν νῆσος terat? I R I S. Non, Neptune. Nam
αὐτὴ ὀμώμοτός ἐστιν· ἀφανὴς γὰρ ἦν. ΠΟ. Iuno obſtrinxit iureiurando magno Tel-
συνίημι. σῴζου ὦ νῆσε, καὶ ἀνάδυθι αὖθις οὐκ lurem, ne præberet Latonæ parturienti
ἐπὶ βυθοῦ, καὶ μηκέτι ὑποφέρου, ἀλλὰ βεβαίως vllum receptaculum. Hæc igitur inſula
μένε, καὶ ὑποδέξαι ὦ ἀδελφοῦ τὰ τέκνα δύο, τοὺς iuramento non tenetur. abſcondita
κάλλιστους τ̃ θεῶν. καὶ ὑμεῖς ὦ Τρίτωνες, διαπορθμεύσατε τὴν enim tum fuit. N E P. Intelligo rem.
Λητὼ ἐς αὐτὴν· καὶ γαλήνια πάντα ἔστω. Igitur ſubſiſte inſula, atque emerge ite-
rum ex profundo, & non ampliùs flu-
ctues aut titubes, ſed immota maneas:
ac ſuſcipe ô feliciſſima fratris mei libe-
ros duos, deorum omnium pulcherri-
mos. Et vos Tritones traiicite Lato-
nam in ipſam, omniáque tranquilla ſint.

Delos inſula fluitans ſubſiſtit. Alludit ad nomẽ δῆλος, quo ipſa inſula dicta eſt.

Serpentem autem istum, qui nunc velut œstro exagitat illam, perterrefaciendo, ipsi infantes posteaquam in lucem editi fuerint, aggredientur, ac matrem vindicabunt. Tu verò vade, renuncia Ioui omnia bene habere. Stabilita est insula: veniat Latona, ac pariat.

τὸν δράκοντα δὲ, ὃς νῦν ὑποστρέφων αὐτὴν φοβῶν, τὰ νεογνά, ἐπειδὰν τεχθῇ, αὐτίκα μέτειμι, καὶ τιμωρήσομαι τῇ μητρί· σὺ δὲ ἀπάγγελε τῷ Διὶ πάντα εὖ διαπεπρᾶχθαι. ἔστηκεν ἡ Δῆλος· ἰκέτω ἡ Λητὼ καὶ τικτέτω.

ΞΑΝΘΟΥ ΚΑΙ ΘΑΛΑΣΣΗΣ.

XANTHI ET MARIS. Eodem interprete.

XANTHVS. SVscipe me ô Mare: grauia enim passus sum. extingue mihi vulnera. MAR. Quid hoc rei est Xanthe? quis te deussit? Xanthus fluuius peniexustus. XAN. Vulcanus. sed igne cãdesco prorsus miser, & efferuesco. MAR. Cur autem iniecit tibi ignem? XAN. Propter filium Thetidis. Postquam enim occidẽtem illum Phrygas, supplex deprecatus sum, ille autem ab ira nihil remisit, sed occisorum corporibus etiam obstruxit mihi alueum: ego misertus miserorũ, occurri, vt aquis inundarem atq; inuoluerẽ illum, quò eo periculo absterritus, ab occidione virorum cessaret. Ibi igitur Vulcanus (nam tum fortè quadã propè aderat) vniuerso igne, quãtum opinor vsquã habebat, quantumq; & in Ætna, & si quibus aliis locis vllus est, allato, processit obuiam: ac exussit quidem vlmos & myricas. assauit autem & infelices pisces & anguillas: me verò cùm efferuescere fecisset, parum abfuit quin totum aridum ac siccũ reddiderit. Vides nimirum quo pacto exustionibus istis deformatus sim? MAR. Turbidus es, ô Xãthe, & calidus, vt consentaneum est, cruore, à cadaueribus: calore autem, vt ais, ab igne veniente. Ac meritò, Xanthe, vt qui contra filium meum impetum feceris, non veritus q̃ Nereidis filius ille esset. XAN. An nõ igitur decebat misereri me Phrygum, vicinorum adeò meorum? MAR. Vulcanum verò an non contrà decebat misereri Achillis, Thetidis adeò filij?

Fortassis (nepotẽ) legendum, id est, προγόνων, ἡρώων.

ΔΕξαι με ὦ θάλασσα, δεινὰ πεπονθότα· κατάσβεσόν μου τὰ τραύματα. ΘΑ. τί τοῦτο ὦ Ξάνθε; τίς σε κατέκαυσεν; ΞΑ. Ἥφαιστος. ἀλλ' ἀπειλήφαμεν ὅλως ὁ κακοδαίμων, καὶ ζέω. ΘΑ. διατί δέ σοι ἐπέβαλε τὸ πῦρ; Ξ. διὰ τὸν υἱὸν τῆς Θέτιδος. ἐπεὶ γὰρ φονεύοντα τοὺς Φρύγας ἱκέτευσα, οὐδὲ ὣς ἐπαύσατο τῆς ὀργῆς, ἀλλ' ἐπὶ τοῖς νεκροῖς ἀπέφραξέ μοι τὸν ῥοῦν, ἐλεήσας τοὺς ἀθλίους, ἐπῆλθον, ὅπως κλύσαι θέλων, ὡς φοβηθεὶς, ἀποσχοίτο τῶν ἀνδρῶν. ἐνταῦθα ὁ Ἥφαιστος, (ἔτυχε γὰρ πλησίον πως ὤν) πολὺ ὅσον οἷμαι πῦρ εἶχε, καὶ ὅσον ἐν τῇ Αἴτνῃ, καὶ εἴ που ἄλλοθι, φέρων, ἐπῆλθέ μοι· καὶ ἔκαυσε μὲν τὰς πτελέας, καὶ μυρίκας· ὤπτησε δὲ καὶ τοὺς κακοδαίμονας ἰχθῦς, καὶ τὰς ἐγχέλυας. αὐτὸν δ' ἐμὲ ὑπερθερμάναι ποιήσας, μικρᾶ δεῖν ὅλον ξηρὸν εἰργάσατο. ὁρᾷς δ' οἷον ὅπως διάκειμαι ὑπὸ τοῦ ἐκκαυμάτος; ΘΑ. διολεῖς ὦ Ξάνθε, καὶ θερμὸς ὡς εἰκός· τὸ αἷμα μὲν, ἀπὸ τῶν νεκρῶν· ἡ θερμὴ δὲ ὡς φῂς, ἀπὸ τοῦ πυρός. καὶ εἰκότως ὦ Ξάνθε, ὅς γε ὅτι τὸν ἐμὸν υἱὸν ὥρμησας, οὐκ αἰδεσθεὶς ὅτι Νηρηίδος υἱὸς ἦν. Ξ. οὐκ ἔδει οὖν ἐλεῆσαι γείτονας ὄντας τοὺς Φρύγας; ΘΑ. τὸν Ἥφαιστον δ' οὐκ ἔδει ἐλεῆσαι, Θέτιδος υἱὸν ὄντα τὸν Ἀχιλλέα.

ΔΩΡΙΔΟΣ ΚΑΙ ΘΕΤΙΔΟΣ.

DORIDIS ET THETIDIS. Iac. Micyllo interprete.

DORIS. QVid lacrymaris Theti? THE. Pulcherrimam, Dori, puellam vidi, Danaës fabula. in arcam à patre coniectam, tum ipsam, tum infantem ab ea paulò antè genitum. Iussit autem pater, nautas, arcam illam acceptam, postquam in altum à terra prouecti essent, in mare abiicere,

Τί δακρύεις ὦ Θέτι; ΘΕ. καλλίστην ὦ Δωρὶ κόρην εἶδον ἐς κιβωτὸν ὑπὸ τοῦ πατρὸς ἐμβληθεῖσαν, αὐτήν τε, καὶ βρέφος αὐτῆς ἀρτιγένητον. ἐκέλευσε δὲ ὁ πατὴρ, τοὺς ναύτας, ἀναδεξαμένους τὸ κιβώτιον, ἐπειδὴ πολὺ ἀπὸ τῆς γῆς ἀποπλεύσωσιν, ἀφεῖναι ἐς τὴν θάλασσαν, ὡς ἀπο-

ὡς ἀπόλοιτο ἡ ἀθλία, καὶ αὐτὴ καὶ ὁ βρέφος.
ΔΩ. τίνος δ' ἕνεκα ὦ ἀδελφὴ, ἐπεὶ ἔμαθες ἀκριβῶς ἅπαντα; ΘΕ. Ἀκρίσιος ὁ πατὴρ αὐτῆς, καλλίστην ὅσην ἐπῃρθένευεν, εἰς χαλκοῦν τινα θάλαμον ἐμβαλών. εἶτα, ὃ μὲν ἀληθὲς οὐκ ἔχω εἰπεῖν· φασὶ δ' οὖν τὸν Δία, χρυσὸν γενόμενον, ῥυῆναι διὰ τοῦ ὀρόφου ἐπ' αὐτήν· δεξαμένῃ δ' ἐκείνῃ εἰς τὸν κόλπον καταῤῥεύντα τὸν θεὸν, ἐγκύμονα γενέσθαι. τοῦτο αἰσθόμενος ὁ πατὴρ, ἀγρίως τις καὶ ζηλότυπος ἦν, ἠγανάκτησε· καὶ ὡς τινος μεμοιχευμένης οἰηθεὶς αὐτήν, ἐμβάλλει ἐς τὴν κιβωτὸν ἅρπ πεπυσμένος. ΔΩ. ἡ δὲ τί ἔφασκεν ὦ Θέτι, ὁπότε καθίκετο; ΘΕ. ὑπὲρ αὐτῆς μὲν ἐσίγα ὦ Δωρὶ, τὸ δὲ φέρε τὴν καταδίκην· ὁ βρέφος δὲ παρητεῖτο μὴ ἀποθανεῖν, δακρύουσα, καὶ τῷ πάππῳ δεικνύουσα αὐτὸ, κάλλιστον ὄν· ὃ δ', ὑπ' ἀγνοίας τῶν κακῶν, καὶ ἐμειδία ὁρῶν τὸ θάλαμον. ὑπομπίπλαμαι οὖν τοὺς ὀφθαλμοὺς δακρύων, μνημονεύουσα αὐτῶν. ΔΩ. καὶμὲ δακρύσαι ἐποίησας. ἀλλ' ἤδη τεθνᾶσιν; ΘΕ. ὀλαμῶς. νήχεται γὰρ ἔτι ἡ κιβωτὸς ἀμφὶ τὴν Σέριφον, ζώντας αὐτοὺς φυλάττουσα. ΔΩ. τί οὖν οὐχὶ σώζομεν αὐτὴν, τοῖς ἁλιεῦσι τοῖς ἐνταῦθα ἐμβαλόντες εἰς τὰ δίκτυα τοῖς Σεριφίοις; οἱ δὲ, ἀναισθήτως ἔχοντες, σώσουσι δηλονότι. ΘΕ. οὕτω λέγῃς, οὕτω ποιῶμεν. μὴ γὰρ ἀπολέσθω μήτε αὐτὴ, μήτε ὁ παιδίον οὕτως ὂν καλόν.

A Vt ita periret & misera illa, & infans vnà cum ea. DOR. Quamobrem autem, ô soror, hoc? quandoquidem comperta habes exactè omnia. THE. Pater illius Acrisius, quia pulcherrima erat, in æreũ quendam thalamum inclusam, perpetuæ virginitati destinarat. Deinde, verũ quidem dicere non possum, Iouem autem aiunt, conuersum in aurũ, delapsum per impluuium ad ipsam esse. Accipiente autem illa in sinum demanantem deum, grauidam ex eo factam fuisse. Quod cùm pater animaduertisset, vtpote durus quidB dam & zelotypus senex, grauiter indignatus est. Et quia ab aliquo stupratam fuisse illam arbitratus est, coniicit in arcam hanc, cùm paulò antè peperisset. DO. Cæterùm illa quid agebat, Theti, quãdo abripiebatur? THE. Pro se quidẽ nihil dicebat, Dori, sed tacitè ferebat damnationẽ: pro infante autẽ deprecabatur, ne morti traderetur, lacrymando, atque illum auo ostentando, pulcherrimum sanè puerum, Dori: ille autem præ ignorãtia malorum, etiam arridebat mari. Oppleor rursum lacrymis, cùm in mẽC tem illius venit. DO. Et me flere fecisti. Sed nũquid iã mortui sunt? THE. Haudquaquam: natat enim adhuc arca circa Seriphum, viuis illis custoditis. DO. Cur igitur non conseruamus ipsam, piscatoribus istis Seriphiis in retia immittẽdo, qui extractos illos, incolumes præstabunt scilicet? TH. Rectè dicis, atq; ita faciamus. Non enim perire decet neq; ipsam, neq; infantem, adeò cùm sit formosus.

ΠΟΣΕΙΔΩΝΟΣ ΚΑΙ ΕΝΙΠΕΩΣ.

NEPTVNI ET ENIPEI. Eodem interprete.

ΟΥ καλὰ ζῶντα ὦ Πόσειδον. (εἰρήσεται γὰρ πάλιν ἀληθὲς.) ἐπελθὼν μὲν τὴν ἐρωμένην, εἰκασθεὶς ἐμοὶ, διεκόρησας τὴν παῖδα. ἡ δὲ ᾤετο σὲ ἐμὲ ζῶντα πεπονθέναι· καὶ ἦγε τοῦτο ἐπ' ἐμοὶ τὴν ἑαυτήν. ΠΟ. σὺ γὰρ ὦ Ενιπεῦ, ὑπερόπτικὸς ἦσθα, καὶ βραδύς· ὃς κόρης οὕτω καλῆς φοιτώσης ὁσημέραι παρὰ σὲ, ἀπολλυμένης ὑπὸ τοῦ ἔρωτος, ὑπερεώρας, καὶ ἔχαιρες λυπῶν αὐτήν. ἢ γὰρ παρὰ τὰς ὄχθας ἀλύουσα, καὶ ἐπεμβαίνουσα, καὶ λουομένη, ἐνίοτε βούλοιτό σοι ἐντυχεῖν· σὺ δ' ἐθρύπτου πρὸς αὐτήν. ΕΝ. τί γὰρ ἔδει σε τοῦτο ἔχειν σε προφερπάσαι τὸν ἔρωτα, καὶ ὑποκρίνεσθαι Ενιπέα αὐτὴ Ποσειδῶνος εἶναι,

M Inimè verò præclara hęc, Neptune (dicetur enim verũ) qui circunuẽta amica mea, assimilatus in formã meam, vitiasti puellam. Putabat enim illa mecũ rẽ esse sibi, & ob id exhibebat sese. NEP. Tu enim Enipeu fastuosus es & tardus, qui puella adeò formosa quotidie ad te nãte, ac præ amore pereũte, despexeris illã, & gauisus sis si posses illi ęgrè facere. Illa verò iuxta ripas mœrore affecta, atq; ibi inambulans, sesęque lauans, non semel optabat in conspectum sibi venire te: at tu fastuosus deludebas illam. ENIP. Quid igitur? an propterea oportebat te præripere amorem mihi, & velut histrionẽ aliquem pro Neptuno Enipeum te gerere,

ENIPEVS.

Neptunus amicam Enipei vitiat.

atque ita decipere Tyro istam, puellam adeò simplicem? NEP. Serò verò nunc zelotypus es Enipeu, cùm priùs superbũ & contemptorem te gesseris. Ipsa autem Tyro nihil graue passa est, quando se putauit à te vitiatam esse. ENIP. Nihil autem? Dixisti enim abiens Neptunum esse te, quod vel maximè dolore affecit ipsam: atque ipse eo abs te iniuria affectus sum, quòd & quę mea esse debuerat, eam voluptatem percepisti tu: & præterea cõposito circa vos fluctu purpureo, sub quo absconditi iacuistis, cum puella pro me tute rem habuisti. NEP. Tu enim non volebas Enipeu.

καὶ καθαφίσασθαι τὴν Τυρὼ ἀφελῆ κόρην οὖσαν; ΠΟΣ. ὀλίγου ζηλοτυπεῖς ὦ Ἐνιπεῦ, ὑβριστὴς πρότερον ὤν. ἡ Τυρὼ δὲ, οὐδὲν δεινὸν πέπονθεν, οἰομένη σοῦ ἁμαρτεῖν. ΕΝ. ὤμνυον; ἔφης γὰρ ἀπιὼν ὅτι Ποσειδῶν εἴην. ὃ καὶ μάλιστα ἐλύπησεν αὐτὴν, καὶ ἐγὼ τοῦτο ἠδικημαι, ὅτι τὰ ἐμὰ σὺ διέφερες, τότε καὶ πρεσβεύσας πορφύρεόν τι κῦμα, ὑφ' ὑμᾶς συνέκρυψε, ἅμα συνῆσθα τῇ παιδὶ αὐτ' ἐμοῦ. ΠΟΣΕΙ. σὺ γὰρ οὐκ ἤθελες ὦ Ἐνιπεῦ.

ΤΡΙΤΩΝΟΣ ΚΑΙ ΝΗΡΗΙΔΩΝ.

TRITONIS ET NEREIDVM. Iac. Micyllo interprete.

TRITON BAlæna ista vestra, Nereides, quam contra filiam Cephei Andromedam emisistis, neque puellam ipsam iniuria aliqua affecit, perinde vt vos putatis: & ipsa iam mortua est. NER. A quo, Triton? Num Cepheus tanquam illectamento aliquo proposita puella, aggressus illam occidit, ex insidiis cum multa vi adortus? TRI. Non: sed nostis, arbitror, Iphianassa, Persæum illum, Danaës puerum illum paruum, quem vnà cum matre in arca abiectum in mare ab auo materno, conseruastis, misertæ illorum videlicet. IPHI. Noui quem dicis. Consentaneũ verò, illum iam adolescentem factum esse, atq; admodum generosum, & pulchrũ aspectu. TRIT. Hic occidit Balænam. IPHI. Quamobrem Triton? Neq; enim huiusmodi cõseruationis præmia persoluere nobis debebat. TRI. Ego vobis exponã omnem rem, ita vt gesta est. Missus hic fuit ad Gorgonas, vt hoc quasi quoddam certamen regi perageret. Postquam autem peruenit in Libyam. IPHI. Quomodo Triton? solúsne, an & alios secum socios abduxit? nam alioqui difficile hoc iter. TRIT. Per aërem profectus est. alatum enim ipsum Minerua reddidit. postquam autem eò loci venit vbi illæ agebant, illæ quidem dormiebant, opinor: at hic amputato Medusæ capite, iterum auolauit. IPHI. Quo pacto autem aspexit illas? Aspici enim nequeunt: vel quisquis illas aspexerit, non ampliùs quicquam posthac aspicit. TRIT. Mineruæ illi clypeo vel vt face aliqua prælato (talia enim audiui ipsum narrantem apud Andromedam,

Τὸ κῆτος ὑμῶν ὦ Νηρηίδες, ὃ ὅτι τὴν Κηφέως θυγατέρα τὴν Ἀνδρομέδην ἐπέμψατε, ὅτε τὴν παῖδα ἠδίκησεν ὡς οἴεσθε· ἦ αὐτὸ ἤδη τέθνηκε. ΝΗ. τοῦ πόνος ὦ Τείτων; ἢ ὁ Κηφεὺς καθάπερ δέλεαρ προθεὶς, τὴν κόρην ἀπέκτεινεν ὁπλίτην, λοχήσας μετὰ πολλῆς δυνάμεως; ΤΡ. οὐκ· ἀλλ' ἴστε οἶμαι, ὦ Ἰφιάνασσα, τὸν Περσέα, ὃν τ' Δανάης παιδίον, ὃ μετὰ τῆς μητρὸς ἐν τῇ κιβωτῷ ἐμβληθὲν εἰς τὴν θάλασσαν ὑπὸ τ' μητροπάτορος, ἐσώσατε, οἰκτίρασαι αὐτούς. ΙΦ. οἶδα ὃν λέγεις. εἰκὸς δ' ἤδη νεανίαν εἶναι, καὶ μάλα γενναῖόν τε καὶ καλὸν ἰδεῖν. ΤΡ. οὗτ' ἀπέκτεινε τὸ κῆτος. ΙΦ. πῶς ὦ Τείτων; ἢ γὰρ δὴ σῶτρα ἡμῖν τοιαῦτα ἐκτίνειν αὐτὸν ἐχρεών. ΤΡ. ἐγὼ ὑμῖν φράσω τὸ πρᾶγμα ὡς ἐγένετο. ἐστάλη μὲν οὗτ' ὑπὸ τὰς Γοργόνας, ἆθλόν τινα τῶν τῷ βασιλεῖ διαπεπραγμένων. ἐπεὶ δ' ἀφίκετο ἐς τὴν Λιβύην. ΙΦ. πῶς ὦ Τείτων, μόνος, ἢ καὶ ἄλλους συμμάχους ἦγε; ἄλλως γὰρ δύσοδος ἡ ὁδός. ΤΡ. ἀεροπορεῖ γὰρ αὐτὸν ἡ Ἀθηνᾶ ἐδωκεν. ἐπεὶ δ' ἧκεν ὅπου διητῶντο, αἱ μὲν, ἐκάθευδον, οἶμαι, ὁ δ', ἀποτεμὼν τῆς Μεδούσης τὴν κεφαλὴν, ὤχετ' ἀποπτάμενος. ΔΙΦ. πῶς ἰδών; ἀθέατοι γάρ εἰσιν· ἢ ὅς ἂν ἴδῃ, οὐκ ἔτ' ἄλλο μετὰ ταῦτα ἴδοι. ΤΡ. ἡ Ἀθηνᾶ τὴν ἀσπίδα προεφαίνουσα· τοιαῦτα γὰρ ἤκουσα διηγουμένου αὐτοῦ πρὸς τὴν Ἀνδρομέδην,

καὶ ποῦ τὸν Κηφέα ὕστερον. ΝΕ. Ἀθηνᾶ δή A postea & apud Cepheum) Minerua igi-
ὅτι τῆς ἀσπίδος ἐνωτιλούσης, ὥστε ἐν tur, inquam, in clypeo refulgente, tanquã
ὅτῳ κατόπτρῳ πρέπειν αὐτῇ ἰδεῖν τὴν εἰ- in ſpeculo aliquo, exhibuit ipſi ſpectan-
κόνα τῆς Μεδούσης· εἶτα λαβόμενος τῇ λαιᾷ dam Meduſæ imaginem. Poſtea ſiniſtra,
τῆς κόμης, ἑωρᾶν δὲ τὴν εἰκόνα, τῇ δεξιᾷ arrepta illius coma, & inſpecta imagine,
τὴν ἅρπην ἔχων, ἀπέτεμε τὴν κεφαλὴν dextra autem ſublata harpe, abſcidit ca-
αὐτῆς· καὶ πρὶν ἀνέγρεσθαι τὰς ἀδελφάς, put ipſius: atque ita priuſquam ſorores
ἀπέπτατο. ἐπεὶ δὲ κατὰ τὸν παράλιον τὸν reliquæ expergiſcerentur, auolauit. Por-
τὴν Αἰθιοπίαν ἐλύετο, ἤδη πρόσγειος πε- rò vbi circa maritimam hanc Æthiopiæ
τόμενος, ὁρᾷ τὴν Ἀνδρομέδαν προκειμέ- oram veniſſet, terræ iam propinquior a-
νην, ὅτι πινὸς πέτρας προβλῆτος προσ- liquãto volans, videt Andromedam ex-
πεπαλαυμένην, καλλίστην ὦ θεοί, κα- poſitam in rupe quadam prominente, pa-
θειμένην τὰς κόμας, ἡμίγυμνον πολὺ ἔνερ- lo affixam, pulcherrimam, ô Dij, pro-
θε τῶν μαζῶν. καὶ ὃ μὲν πρῶτον οἰκτεί- B miſſa coma, & ſeminudam longè vſque
ρας τὴν τύχην αὐτῆς, ἀνηρώτα τὴν αἰ- infra vbera. Ac primùm quidem miſer-
τίαν τῆς καταδίκης. ἐπὶ μικρὸν δὲ ἄλλοις tus fortunæ illius, interrogat cauſam da-
ἔρωτι, ἐχρῆν γὰρ σεσῶσθαι τὴν παῖδα, mnationis huius. Paulò autẽ pòſt amore
βοηθεῖν διέγνω. καὶ ὅπῃ ὁ κῆτος ἐπῄει μά- captus, (oportebat enim incolumem ſer-
λα φοβερόν, ὡς καταπούμενον τὴν Ἀν- uari puellam) opem ferre illi ſtatuit. At-
δρομέδαν, ὑφαρπασθεὶς ὁ νεανίσκος, προ- que vbi iam Balæna acceſſiſſet, terribilis
κύψας ἔχων τὴν ἅρπην, τῇ μὲν, καθικνῆ- admodum, & quaſi mox abſorptura An-
ται· τῇ δὲ προβλῆτι τὴν Γοργόνα, λίθον dromedam, in altum ſublatus adoleſcẽs,
ἐποίει αὐτό. ὃ δὲ, τεθνηκὲ γοῦν, καὶ πέπη- manu ad capulum admota harpen tenẽs,
γεν αὐτῷ τὰ πολλὰ ὅσα εἶδε τὴν Μέδου- altera quidem ferit, altera autem Gorgo-
σαν. ὁ δὲ, λύσας τὰ δεσμὰ τῆς παρθένου, na ſpectandam proferens, in lapidem illã
ὑποχὼν τὴν χεῖρα, ὑπεδέξατο ἀπορ- C conuertit. Illa igitur mortua eſt, & diri-
ροθοῦσαν ἐκ τῆς πέτρας, ὀλιγωρη- guere ipſius membra omnia quæcunque
θεῖσαν ὅσης. καὶ νῦν γαμεῖ ἐν τῷ Κηφέως. Ὁ Meduſam aſpexerunt: at hic ſolutis vin-
ἀπάξει αὐτὴν εἰς Ἄργος· ὥστε αὐτὴ θανά- culis quibus virgo alligata fuerat, ſuppo-
του, γάμον δὲ τὸν τυχόντα οὗρεν. ΝΗ. ἐγὼ ſitáque manu, ſuſcepit illam ſummis pe-
μὲν, ὦ πρὸ τοῦ γενόμενοι ἀχθόμεθα. τί γὰρ dum digitis deſcendentem è rupe, ar-
ἡ παῖς ἠδίκει ἡμᾶς, εἴτε ἡ μήτηρ ἐμεγα- dua illa quidem atque procliui: & nunc
λαύχει τότε, καὶ ἠξίου καλλίων εἶναι; ΤΡ. cum eadem nuptias peragit in ædibus
ἐπὶ ὅτῳ οὖν ἤλγησεν ὅτι τῇ θυγατρὶ μή- Cephei, abducétque illam ſecum Argos.
τηρ γε ὅσα. ΝΗ. μηκέτι μεμνήμεθα τῶν D quare pro morte nuptias neque eas vul-
Δωρέων ἐκείνων, εἴ τι βάρβαρος γυνὴ ὑφ' gares illa inuenit. NER. Equidem non
ὕβρεως ἐλάλησεν. ἱκανὸν γὰρ ἡμῖν τιμω- ita valde ægrè fero factum hoc. Quid e-
ρία ἔδοξε, φοβηθεῖσα ὅτι τῇ παιδί. χαί- nim adeò nobis iniuriæ fecit puella, ſi
ρομεν οὖν τοῖς γάμοις. mater ipſius ſuperbè extulit ſeſe tunc, ac
pulchrior nobis eſſe voluit? TRIT.
Quòd hoc pacto magnum dolorem per-
ceptura fuiſſet ob filiam, mater certè il-
lius cùm ſit. NER. Ne meminerimus
Dori iſtorum ampliùs, ſi quid barbara
mulier ſupra quàm decebat loquax fuit.
Satis enim ſupplicij tulit, quæ tanto in
metu, filiæ cauſa conſtituta fuit. Gratule-
mur igitur nuptiis.

ΖΕΦΥΡΟΥ ΚΑΙ ΝΟΤΟΥ.

ZEPHYRI ET NOTI. Iac. Micyllo interprete.

Ο. Οὐ πώποτε πομπὴν ἐγὼ μεγαλοπρεπε- NVnquam equidem pompam ma- ZEPHY-
στέραν εἶδον ἐν τῇ θαλάττῃ, ἀφ' ἧς εἰμι, καὶ gnificentiorem vidi in mari, ex quo RVS.
πέφυσα. σὺ δ' οὐκ εἶδες ὦ Νότε; Ν. τίνα ταύτην ego ſum & ſpiro: tu verò an non vidi-
ſti Note? NOTVS. Quamnam hanc

dicis Zephyre pompam? aut quinam sunt qui illam duxerunt? ZEPH. Suauissimo spectaculo caruisti, & quale non facilè aliud vnquam videris. NOT. Iuxta rubrum mare occupatus fui: afflaui autē & partem Indiæ nonnullā, quantum videlicet eius terrę mari adiacet. proinde nihil eorum noui quæ tu dicis. ZEPH. Quid Sidonium illū Agenorem vidisti? NOT. Etiam, Europæ patrem scilicet. Quid tū? ZEPH. De illa ipsa narrabo tibi. NOT. Num quòd Iupiter iam olim amare puellam cœpit? nam hoc etiam pridem sciui. ZEPH. Igitur quod ad amorem attinet, nosti: quæ verò postea consecuta sunt, ea nunc audi. Descēderat Europa ad littus, lugendi gratia, assumptis secum æqualibus suis. Iupiter autem in formam tauri assimulatus, ludebat vnà cum ipsis, pulcherrimus tū apparens. Nam & candidus erat, vt nihil suprà, & cornua habebat reflexa pulchrè, vultumq; prę se ferebat admodum mansuetum ac placidum. Saltabat igitur & ipse in littore, & mugiebat suauissimè, ita vt Europa etiam conscendere ipsum iam sustineret. Cæterùm vbi hoc factū est, citato cursu Iupiter quidē vnà cum illa in mare prorupit, atque ibi, vti inciderat, natabat. illa verò admodum perculsa animo ex hac re, sinistra apprehendit ac tenuit cornua, vt ne delaberetur: altera autem manu diffluentem vento vestem continebat. NOT. Dulce hoc spectaculum, Zephyre, vidisti, & amatorium, natantem videlicet Iouem, & ferentem secum amores suos. ZEPH. At verò quæ cōsecuta sunt, suauiora multo, Note. Nam & mare statim cōpositis fluctibus quietum fuit, & trāquillitate vltrò attracta, placidum ac planū seipsum præbuit. Nos autem omnes silentiū agentes, nihil aliud quàm spectatores tantùm eorum quæ fiebant, quasi quidam comites sequebamur. Cupidines verò iuxtà volitantes, paulum supra mare, ita vt interim summis pedibus contingerēt aquam, accensas ferentes faces, Hymenæum cantabant. Nereides autem emersæ vndis, delphinū tergis insidentes obequitabant applaudentes, seminudæ pleræque. Præterea & Tritonū genus, & si quid aliud marinorum, aspectu metuendum nō est, omnia illa circum puellam quasi choreā ducebant. Nam ipse quidem Neptunus conscenso curru, & quasi pronubus incedens, vnà cum Amphitrite lætus præibat, veluti viam aperiens natanti fratri.

A λέγῃς ὦ Ζέφυρε τὴν πομπήν; ἢ τίνες οἱ πέμποντες ἦσαν; ΖΕ. ἡδίστου θεάματος ἀπελείφθης, οἶμαι οὐκ ἄλλο ἴδοις ἔτι. ΝΟ. ὧδε τὴν Ἐρυθραίαν γὰρ θάλασσαν εἰργάζομαι· ἐπέπνευσα δέ τι καὶ μέρος τῆς Ἰνδικῆς, ὅσα τοῦδαφλια τῆς χώρας. οὐδὲν οὖν οἶδα ὧν λέγῃς. ΖΕ. ἀλλὰ τὸν Σιδώνιον Ἀγήνορα εἶδες; ΝΟ. ναί· τὸν τῆς Εὐρώπης πάτερα. τί μήν; ΖΕ. περὶ αὐτῆς ἐκείνης διηγήσομαί σοι. ΝΟ. μῶν ὅτι ὁ Ζεὺς ἐρᾷ τῆς παιδὸς; τοῦτο γὰρ καὶ πάλαι ἠπιστάμην. ΖΕ. ἀκουε τὸν μὴν ἔρωτα οἷα· τὰ μὲν τοῦτα δὲ ἤδη ἄκουσον. ἡ μὴν Εὐ- B ρώπη κατελήλυθὸς ἐπὶ τὴν ἠϊόνα παίζουσα, ταῖς ἡλικιώτισιν ὠδηλαδοῦσα· ὁ Ζεὺς δὲ ταύρῳ εἰκάσας ἑαυτὸν, συνέπαιζεν αὐταῖς, κάλλιστος φαινόμενος· λευκός τε γὰρ ἦν ἀκριβῶς, καὶ τὰ κέρατα εὐκαμπὴς, καὶ τὸ βλέμμα ἥμερος· ἐσκίρτα οὖν καὶ αὐτὸς ἐπὶ τῆς ἠϊόνος, καὶ ἐμυκᾶτο ἥδιστον, ὥστε τὴν Εὐρώπην τολμῆσαι καὶ ἀναβῆναι αὐτόν. ὡς δὲ τοῦτ' ἐγένετο, ὁρμᾷ ὁ Ζεὺς ὥρμησεν ἐπὶ τὴν θάλατταν φέρων αὐτὴν, C ἐνήχετο ἐμπεσών. ἡ δὲ, πρὶν ἐκπλαγεῖσα τῷ φαντάσματι, τῇ λαιᾷ μὲν εἶχετο τῶν κεράτων, ὡς μὴ ἀπολισθάνοι· τῇ ἑτέρᾳ δὲ ἀνεμοφθόρουν τὸν πέπλον ἔσωζε. ΝΟ. ἡδὺ τοῦτο θέαμα ὦ Ζέφυρε εἶδες, ἐρωτικὸν, νηχόμενον τὸν Δία, φέροντα τὴν ἀγαπωμένην. ΖΕ. καὶ μὴν τὰ μετὰ τοῦτα ἡδίω πολὺ ὦ Νότε. ἥ τε γὰρ θάλαττα βυθὸς ἀκύμων ἐγένετο, καὶ τὴν γαλήνην ὑπαπασαμένη, λείαν παρέσχεν ἑαυτήν. ἡμεῖς δὲ πάντες ἡσυχίαν ἄγοντες, οὐδὲν ἄλλο, ἢ θεαταὶ μόνον τῶν γιγνομένων παρηκολουθοῦμεν. ἔρωτες δὲ ὑποπετόμενοι, μικρὸν ὑπὲρ τὴν θάλατταν, ὡς ἐνίοτε ἄκροις τοῖς ποσὶν ὑπεψαύῃν τοῦ ὕδατος, ἡμμένας τὰς δᾷδας φέροντες, ᾖδον ἅμα τὸν ὑμέναιον. αἱ Νηρηίδες δὲ ἀνεδύσαι, παρέπλεον ὑπὸ τοῖς δελφίνων ἐπικροτῶσαι, ἡμίγυμνοι αἱ πολλαί. τό, τε τῶν Τριτώνων γένος, καὶ εἴ τι ἄλλο μὴ φοβερὸν ἰδεῖν τῶν θαλαττίων, ἅπαντα περιεχόρευε τὴν παῖδα. ὁ μὲν γὰρ Ποσειδῶν ὑπεζευγνυμένου ἅρματος, προκόμιος τε, καὶ τὴν Ἀμφιτρίτην ἔχων, προῆγε γεγηθώς, προοδοιπορῶν νηχομένῳ τῷ ἀδελφῷ.

ὑπὲρ πάντας δὲ τὴν Ἀφροδίτην δύο Τρίτωνες ἔφερον, ὑπὸ κόγχης κατακειμένην, ἄνθη πάντοια ὑπιπάσσοντες τῇ νύμφῃ. ταῦτα δὴ Φοινίκης ἄγει τῆς Κρήτης ἐλθόντα. ἐπεὶ δὲ ἐπέβη τῇ νήσῳ, ὁ μὲν ταῦρος οὐκέτι ἐφαίνετο· ὁ δὲ λαβόμενος τῆς χειρὸς ὁ Ζεὺς, ἀπῆγε τὴν Εὐρώπην ἐς τὸ Δίκταιον ἄντρον, ἐρυθριῶσαν, καὶ κάτω ὁρῶσαν. ἠπίστατο γὰρ ἤδη ἐφ' ὅτῳ ἀγοιτο. ἡμεῖς δ' ἐμπεσόντες, ἄλλος ἄλλο τῆς πλαγίας μέρος διεκυμαίνομεν. ΝΟ. ὦ μακάριε Ζέφυρε τῆς θέας. ἐγὼ δὲ, γρύπας, καὶ ἐλέφαντας, καὶ μέλανας ἀνθρώπους ἑώρων.

A Supra omnes autem Venerem duo Tritones vehebant in concha recubantem, ac flores omnis generis aspergentẽ sponsæ. Atque hęc à Phœnicia vsq; in Cretam fiebant. Postquam autem in insulã ascendit, ipse quidem taurus non ampliùs apparebat: Iupiter autem apprehẽsam manu Europam, in antrum Dictæum abduxit, erubescentem, atque oculos demittentem: intelligebat enim iam ob quam rem ita duceretur. Nos autem incumbentes mari, alius aliam illius partem fluctibus agitabamus. NOT. O beatum Zephyre te, qui isthæc videris. ego verò interea Gryphas & Elephantos & nigros homines aspiciebam.

NEKPIKOI ΔΙΑΛΟΓΟΙ.

MORTVORVM DIALOGI.

ARGVMENTVM IN EOSDEM.

Quanquam ex eadem occasione & hi dialogi, quibus inferorum querelæ, iudicia, pœnæ, & id genus alia describuntur, exceptis paucis quibusdam, quorum argumenta de suis temporibus sumpsisse Lucianus videtur, cum superioribus prognati sunt: aliũ tamen atque diuersum ab illis finem habent, aliáque monent ac docent. Suprà enim ãmores & affectus deorum tractantur: at hîc illud indicatur, atque etiam oculis penè subiãcitur, quòd apud Inferos, & eos iudices quorum sententiæ post hanc vitã subiiciendi omnes sumus, nulla personarũ ratio, nulla potẽtiæ, diuitiarum, honorum, famæ, aut cuiuscunque fortunæ æstimatio futura est: sed quòd omnes, quod ad conditionem attinet, æquales futuri, & pro eo ac quisque in hac vita se gerit & meretur, supplicii aut præmii accepturi sumus. Tametsi illud quoq; nõ ignorẽ, Lucianum ex ironia magis pleraq; hæc, quàm quòd ita animo senserit, dixisse videri posse, vtpote Epicureum, & (vt ab aliis vocatur) ἄθεον, qui neque de diis, neque de immortalitate animarũ rectè quicquam senserit. Veruntamen etiam aliàs, cùm de veris moribus philosophorum scribit, vt in Nigrino, Demonacte, & cæteris quibusdam, eiusmodi de præsentis vitæ rebus & actionibus præcipit & tradit, quæ illum haud dubiè de futura quoque, nonnihil cogitatione ac sensu præcepisse confirmare possint. Vtut autem hæc se habent, digni tamen dialogi isti sunt qui legantur, & ob oculos quam sæpissimè reuocentur: vel ob hoc solum, vt à cupiditatibus ac rerum externarum desiderio mentem auocemus, & ad illud respiciamus, quod poëta dixit: Puluis & vmbra sumus. *quódque post hanc vitam neque opes, neque potentia, neque vllæ aliæ fortunæ defunctos sequentur aut iuuabunt.*

Hecates cœnam) *Mos erat diuitibus vt singulis mensibus Hecatæ sacrificando in triuiis panes atque alia quædam ponerent, quæ postea à pauperibus auferebantur. hanc Hecates cœnam dicebant. Suidas & Athenæus lib. vij. Athenienses autem & theatra & conciones & cæteros conuentus hominum lustrare solebant adhibitis paruis & vilibus quibusdam hostiis, vt Suidas tradit: eò videtur hîc alludere.*

ΔΙΟΓΕΝΟΥΣ ΚΑΙ ΠΟΛΥΔΕΥΚΟΥΣ.

DIOGENIS ET POLLVCIS. Iacobo Micyllo interprete.

DIOGENES.

COMMENDO tibi, Pollux, quamprimum ad superos ascēderis (tuum enim est, ni fallor, cras reuiuiscere) vt si cubi videris Menippū canem illum, (inuenies autem ipsum Corinthi circa Craneum, aut in Lyceo, deridentem contendentes istos inter se philosophos) dicas illi: Menippe, inquiens, iubet te Diogenes, si satis ea quæ super terram sunt, derisisti, quò & huc ad inferos descendas, vbi multo plura quæ rideas, habiturus es. Illic enim in ambiguo tibi adhuc risus fuit, & frequens illud obiici potuit: Quis enim omnino scit quæ post vitam futura sint? Hîc autem non desines constanter atque perpetuò ridere, quemadmodum ego quoque nunc facio: & maximè postquam videris diuites istos ac satrapas & tyrannos ita humiles & obscuros esse, solóque eiulatu ab aliis dignosci: tum quòd & molles & ignaui sunt, reminiscentes eorum quæ in vita geruntur. Hæc illi quæso vt dicas, & vt præterea etiam pera veniat impleta & multo lupino, & si cubi in triuio positam inueniat Hecates cœnam, aut ouum ex lustratione relictum, aut simile quippiam. POL. At renunciabo hæc illi, Diogenes: sed quò meliùs illum agnoscere queam, cuiusmodi facie est? DIOG. Senex est caluaster, pallio indutus lacero, & vento cuiuis peruio, præterea & diuersorum pannorum assumentis variegato. Ridet autem semper, ac plerunque arrogantes istos philosophos acerbè perstringit. POL. Facile erit inuenire illum, ex his vtique signis. DIOG. Vis ne vt ad ipsos quoque philosophos illos aliquid tibi mandem? POL. Mandes licet. non enim graue neque hoc mihi fuerit. DIOG. In vniuersum adhortare illos, vt desistant à nugis suis, neque de toto contendant, neque cornua sibi mutuò affingant, neque crocodilos faciant, neque huiusceemodi sterilia atque ieiuna interrogare, animum instituant. POL. At indoctum me & ineruditum esse dicent, qui doctrinam illorum reprehendam. DIO. Tu verò plorare illos meo nomine iube. POL. Et hæc nūciabo illis.

Πολύδευκες, ἐντέλλομαί σοι, ἐπειδὰν τάχιστα ἀνέλθῃς (σὺν γάρ ἐστιν, οἶμαι, ὁ ἀναβιώναι ἄξιον) ἰὼν που ἴδῃς Μένιππον τὸν κύνα, ἄγρις δ' ἂν αὐτὸν ἐν Κορίνθῳ περὶ τὸ Κράνιον, ἢ ἐν Λυκείῳ, τοὺς ἐρίζοντας πρὸς ἀλλήλους φιλοσόφων καταγελῶντα, εἰπεῖν πρὸς αὐτόν, ὅτι σοι ὦ Μένιππε, κελεύει ὁ Διόγενης εἴ σοι ἱκανὰς τὰ ὑπὸ γῆς καταγελάσαι, ἥκειν ἐνθάδε πολλῷ πλείω ὀψόμενον. ἐκεῖ μὲν γάρ ἐν ἀμφιβόλῳ σοι ἔτι ὁ γέλως ἦν, καὶ πολύ γε, τίς γὰρ ὅλως οἶδε τὰ μετὰ τὸν βίον; ἐνταῦθα δέ, οὐ παύσῃ βεβαίως γελῶν, καθάπερ ἐγὼ νῦν· καὶ μάλιστα ἐπειδὰν ὁρᾷς τοὺς πλουσίους, καὶ σατράπας, καὶ τυράννους, οὕτω ταπεινοὺς, καὶ ἀσήμους, ἐκ μόνης οἰμωγῆς ἀλλήλων διαγινωσκομένους· καὶ ὅτι μαλθακοὶ καὶ ἀγύμναστοί εἰσι, μεμνημένοι τῶν ἄνω. ταῦτα λέγε αὐτῷ. καὶ ὡσεὶ ἐμπλησάμενον τὴν πήραν ἥκειν θέρμων τε πολλῶν, καὶ εἴ που ἄρα ἐν τῇ τριόδῳ Ἑκάτης δεῖπνον κείμενον, ἢ ὠὸν ἐκ καθαρσίου, ἢ τι τοιοῦτο. ΠΟΛΥ. ἀλλ' ἀπαγγελῶ ταῦτα ὦ Διόγενες· ὅπως δὲ εἰδῶ μάλιστα ὁποῖός τίς ἐστι τὸν ὄψιν; ΔΙΟ. γέρων, φαλακρός, τριβώνιον ἔχων πολύθυρον, ἀνθρώπῳ ἀνέμῳ ἀναπεπταμένον, καὶ ταῖς ὑποστυχαῖς τῶν ῥακίων ποικίλον. γελᾷ δὲ ἀεί, καὶ σφόδρα τοὺς ἀλαζόνας τούτους φιλοσόφους διασκώπτει. ΠΟΛΥ. ῥᾴδιον εὑρεῖν ἀπό γε τούτων. ΔΙΟ. βούλει καὶ τοῖς αὐτοῖς ἐκείνοις ἐντείλωμαί τι περὶ τῶν φιλοσόφων; ΠΟΛΥ. λέγε. οὐ βαρὺ γὰρ οὐδὲ τοῦτο. ΔΙΟ. ὅλον μὲν, παύσασθαι αὐτοὺς περὶ τῶν μηδενὸς, καὶ τοῦ τῶν ὅλων ἐρίζοντας, καὶ κέρατα φύοντας ἀλλήλοις, καὶ κροκοδείλους ποιοῦντας, καὶ τοιαῦτα ἀπορα ἐρωτᾶν διδάσκειν τὸν νοῦν. ΠΟΛΥ. ἀλλ' ἐμὲ ἀμαθῆ καὶ ἀπαίδευτον ἐροῦσι φήσουσι, κατηγορήσοντα τῆς σοφίας αὐτῶν. ΔΙΟ. σὺ δ' οἰμώζειν αὐτοὺς πρὸ ἐμοῦ λέγε. ΠΟΛΥ. καὶ ταῦτα ὦ Διόγενες ἀπαγγελῶ.

ΔΙΟ. Τοῖς πλουσίοις ὦ ὦ φίλτατον Πολυδεύκιον, ἀπάγγελε ταῦτα πρὸ ἡμῶν· τί ὦ μάταιοι τὸν χρυσὸν φυλάττετε; τί δὲ τηρροῦντες ἑαυτοὺς, λογιζόμενοι τοὺς τόκους, καὶ τάλαντα ἐπὶ ταλάντοις συντιθέντες, οἷς χρὴ ἕνα ὀβολὸν ἔχοντας ἥκειν μετ' ὀλίγον; ΠΟΛ. εἰρήσεται καὶ ταῦτα πρὸς ἐκείνους. ΔΙΟ. ἀλλὰ σὺ τοῖς καλοῖς γε καὶ ἰσχυροῖς λέγε· Μεγίλλῳτε τῷ Κορινθίῳ, καὶ Δαμοξένῳ τῷ παλαιστῇ, ὅτι παρ' ἡμῖν οὔτε ἡ ξανθὴ κόμη, οὔτε τὰ χαροπὰ, ἢ μέλανα ὄμματα, ἢ ἐρύθημα ἐπὶ τῷ προσώπου ἐστὶν ὄζυν, ἢ νεῦρα ἔντονα, ἢ ὦμοι κραταιοί· ἀλλὰ πάντα μία ἡμῖν κόνις, φασὶ, κρανία γυμνὰ τῶν κάλλους. ΠΟ. ἀ χαλεπὸν οὐδὲ ταῦτα εἰπεῖν πρὸς τοὺς καλοὺς καὶ ἰσχυροὺς. ΔΙΟ. καὶ τοῖς πένησιν ὦ Λάκων (πολλοὶ δ' εἰσὶ, καὶ ἀχθόμενοι τῷ πράγματι, καὶ οἰκτειρόντες τὴν ἀπορίαν) λέγε μήτε δακρύειν, μητ' οἰμώζειν, διηγησάμενος τὴν οὐδεμίαν ἰσοτιμίαν· ἔτι ὅπου ὄψονται τοὺς ἐκεῖ πλουσίους οὐδὲν ἀμείνους αὐτῶν. καὶ Λακεδαιμονίοις γε τοῖς σοῖς, ταῦτα εἰ δοκεῖ, πρὸς ἐμοῦ ὑπόμνησον, λέγων σκληρύνεσθαι αὐτούς. ΠΟΛΥ. μηδὲν ὦ Διόγνες περὶ Λακεδαιμονίων λέγε· οὐ γὰρ ἀνέξομαί γε· ἃ δὲ πρὸς τοὺς ἄλλους ἔφην, ἀπάγγελῶ. ΔΙΟ. ἐάσωμεν τούτους· ἐπεί σοι δοκεῖ. σὺ δὲ οἷς πρόσθεν ἀπέστειλα πρὸς ἐμοῦ τοὺς λόγους.

A DIO. Diuitibus autem, ô lepidissimum caput, hæc nostro nomine annuncies quæso: Quid, ô vani, inquiens, aurum tantopere custoditis? quid autem excruciatis vos ipsos? suppurantes vsuras, & talentum aliud super aliud accumulantes: quos non plus quàm vnum obolum habentes venire huc paulò pòst oportet? POL. Dicentur & hæc ad illos. DIOG. Sed & formosis istis & robustis dicas, Megillo puta Corinthio, & Damoxeno palæstritę, quòd apud nos neq; flaua coma, B hec cœrulei nigrí ve oculi, neq; rubor faciei amplius vllus est: neq; præterea nerui intenti & robusti, neq; humeri laborũ tolerãtes, sed omnia vnus puluis, vt aiũt, nobis; caluaria forma nudata scilicet. POL. Non molestum erit neq; hæc ad formosos & robustos illos dicere. DIO. Etiam pauperibus ô Lacon dicas licet, (multi autem sunt quibus & ea res perquam molesta est, & inopiam lugent) vt neque lacrymentur, neq; plorent, exposita illis ęqualitate hac, quę hîc est: & quòd videbunt eos qui illic diuites sunt, nihilo meliores quàm sese hîc esse. Lacedæmoniis autẽ tuis hæc, si videtur, nomine meo C obiicias, molles & eneruatos ipsos esse dictitãs. POL. Ne de Lacedęmoniis Diogenes quicquam dicas, non enim feram: sed quæ ad cæteros mandasti, ea illis renunciabo. DIOG. Missos igitur faciamus hos quando tibi ita videtur: tu verò, quibus antea dixi, ad eos sermones hos meos deferas.

ΠΛΟΥΤΩΝ Η ΚΑΤΑ ΜΕΝΙΠΠΟΥ.

PLVTO, SEV CONTRA MENIPPVM. Iac. Micyllo interprete.

ΟΥ φερόμεθα ὦ Πλούτων, Μένιππον τουτονὶ τὸν κύνα παροικοῦντα· ὥστε ἢ ἐκεῖνόν που καθίζησον, ἢ ἡμεῖς μετοικησόμεθα εἰς ἕτερον τόπον. ΠΛΟΥ. τί δ' ὑμᾶς δεινὸν ἐργάζεται ὁμόνεκρος ὤν; ΚΡΟΙ. ἐπειδὰν ἡμεῖς οἰμώζωμεν, καὶ στενάζωμεν, ἐκείνων μεμνημένοι τῶν ἄνω· Μίδας μὲν οὗτοι, τὸν χρυσόν· Σαρδαναπάλος δὲ, τῆς πολλῆς τρυφῆς· ἐγὼ δὲ, τῶν θησαυρῶν· ὑπερτελῆ, καὶ ὀζυόφθαλμα, καὶ καθάρματα ἡμᾶς ἀποκαλῶν· ἐνίοτε δὲ καὶ ᾄδων, ὑπερεφθέγξατο ἡμῶν τοὺς οἰμωγάς· καὶ ὅλως, λυπηρός ἐστι. ΠΛΟΥ. τί ταῦτα φασὶν ὦ Μένιππε;

D NOn poterimus ferre Pluto, Menippum hunc canem cohabitantem nobiscum: quapropter aut illum hinc amotum alio loco colloca, aut nos hinc aliò commigrabimus. PLVT. Quid autem vobis mali adeò facit, quando eodẽ modo mortuus est ac vos? CROE. Postquam nos ploramus & ingemiscimus illorũ, reminiscentes quę apud superos habuimus; vtpotę Midas hic, auri; Sardanapalus autem, multę voluptatis; ego verò, thesaurorum: irridet, & cum conuitiis exprobrat ea nobis, mãcipia & piacula nos vocitando. Interdum autem etiam cantando conturbat ploratus nostros: & in summa, valde nobis molestus est. PLVT. Quid hęc audio de te, Menippe? CROESVS.

MEN. Vera Pluto. Odi enim ipsos, ignaui ac perditi adeò cũ sint, quibus nõ satis fuit vixisse malè, sed etiam mortui, insuper cogitatione atque animo illis quæ apud superos sunt, inhærent. Delector itaque ægrè ipsis faciendo. PLVT. sed non decet: dolent enim non exiguis rebus priuati. MEN. Etiam tu deliras Pluto, qui gemitus istorum tuo quoque calculo approbas? PLVT. Haudquaquam: verùm nolim vos discordes ac seditiosos esse mutuò. MEN. At verò, ô pessimi Lydorum, Phrygum, & Assyriorum, ita de me cognoscite, vt qui neque vnquam desiturus sim. Nam quocunque abieritis hinc, eodẽ sequar, ægrè faciendo, cantando, atq; irridẽdo vos. CROE. An non hæc contumelia est? MEN. Non: sed illa contumelia erant, quæ vos facere solebatis, quando & adorari vos volebatis, & hominibus liberis pro libidine abutebamini: neque tum mortis quicquam memores eratis. Proinde plorate nunc, omnibus illis despoliati. CROE. Multis certè, ô Dij, & magnis possessionibus. MID. Quanto equidem ipse auro? SARD. Quanta verò ego voluptate? MEN. Rectè sanè, ita facite: lugete vos quidẽ, ego verò tritum illud, NOSCETE IPSVM, idẽtidem connectẽdo, vobis occinam, decet enim huiusmodi ploratus si crebrò illis accinatur.

ΜΕ. ἀληθῆ ὦ Πλούτων. μισῶ γὰρ αὐτοὺς ἀλλυδις, καὶ ὀλεθρίους ὄντας· οἷς οὐκ ἀπέρχεσθαι βιῶναι κακῶς, ἀλλὰ καὶ ἀποθανόντες, ἐπιμέμνηται, καὶ παρείχονται τῷ ἄνω. χαίρω τοιγαροῦν αἰσῶν αὐτοῖς. ΠΛΟΥ. ἀλλ' οὐ χρή· λυποῦνται γὰρ οὐ μικρῶν στερούμενοι. ΜΕ. καὶ σὺ μαίνῃ ὦ Πλούτων, ὁμόψηφος ὢν τοῖς τούτων στεναγμοῖς; ΠΛΟΥ. οὐδαμῶς. ἀλλ' οὐκ ἂν ἐθελήσαιμι στασιάζειν ὑμᾶς. ΜΕ. καὶ μὴν ὦ κάκιστοι Λυδῶν, καὶ Φρυγῶν, καὶ Ασσυρίων, οὕτω γινώσκετε, ὡς οὐδὲ παυσομένου μου· ἔνθα γὰρ ἂν ἦτε, ἀχλευθήσω ὑμᾶς, καὶ κατάδων, καὶ καταγελῶν. ΚΡΟΙ. ταῦτα οὐχ ὕβεις; ΜΕ. οὐκ· ἀλλ' ἃ ὑμεῖς ἐποιεῖτε, προσκυνεῖσθαι ἀξιοῦντες, καὶ ἐλευθέροις ὑβρίσμασιν ἐντρυφῶντες· καὶ τὸ θανάτου δ' ὅλως οὐδὲν μεμνημένοι. τοιγαροῦν οἰμώζετε, πλούτων ἐκείνων ἀφῃρημένοι. ΚΡ. πολλῶν γε ὦ θεοὶ καὶ μεγάλων κτημάτων. ΜΙ. ὅσου μὲν ἐγὼ χρυσοῦ. ΣΑΡ. ὅσης δ' ἐγὼ τρυφῆς. ΜΕ. οὐκοῦν οὕτω ποιεῖτε· ὀδύρεσθε μὲν ὑμεῖς. ἐγὼ δὲ, ΤΟ ΓΝΩΘΙ ΣΑΥΤΟΝ πολλάκις σωρεύων, ἐπάσομαι ὑμῖν. πρέπει γὰρ αἰ τοιαύταις οἰμωγαῖς ἐπᾴδεσθαι.

ΜΕΝΙΠΠΟΥ, ΑΜΦΙΛΟΧΟΥ ΚΑΙ ΤΡΟΦΩΝΙΟΥ.

MENIPPI, AMPHILOCHI ET TROPHONII.

Erasmo Roterodamo interprete.

MENIPPVS. VOs nimirum Trophoni atque Amphiloche, quum sitis mortui, tamen haud scio quonam modo phanis estis donati, vatesq; creditis, ac stulti mortales deos esse vos arbitrantur. TRO. Quid? an nobis igitur imputandum, si per inscitiam illi de mortuis huiusmodi opinantur? MEN. Atqui non ista fuissent opinati, ni vos tum quum viueretis, eiusmodi quædam portenta ostentassetis, tanquam futurorum fuissetis præscij, quasiq; prædicere potuissetis si qui percontarentur. TROPH. Menippe, nouerit Amphilochus hic ipsi pro sese respondendum esse: cæterùm ego Heros sum, vaticinórque si quis ad me descenderit. At tu vidêre nunquam omnino Lebadiam adiisse, neque enim alioqui ista non crederes.

ΣΦῶ μὲν τοι ὦ Τροφώνιε, καὶ Αμφίλοχε, νεκροὶ ὄντες, οὐκ οἶδ' ὅπως ναῶν κατηξιώθητε, καὶ μάντεις δοκεῖτε εἶναι θεῶν, καὶ οἱ μάταιοι τῶν ἀνθρώπων, θεοὺς ὑμᾶς ὑπολαμβάνουσιν εἶναι. ΤΡΟ. τί οὖν ἡμεῖς αἴτιοι, εἰ ἐκεῖνοι αἰσίας ἔχουσι ταύτας περὶ νεκρῶν δοξάζουσιν; ΜΕ. ἀλλ' οὐκ ἂν ἐδόξαζον, εἰ μὴ ζῶντες καὶ ὑμεῖς τοιαῦτα ἐπεφαντεύεσθε, ὡς τὰ μέλλοντα προγιγνώσκοντες, καὶ προφητεύειν δυνάμενοι τοῖς ἐρωμένοις. ΤΡΟ. ὦ Μένιππε, Αμφίλοχος μὲν σοὶ ἂν εἰδείη ὅτι αὐτῷ ἀποκριτέον ὑπὲρ αὐτοῦ· ἐγὼ δὲ, ἥρως εἰμὶ, καὶ μαντεύομαι, ἢν τις καταβῇ πρὸς ἐμέ. σὺ δ' ἔοικας οὐκ ἐπιδεδημηκέναι Λεβαδείᾳ πώποτε· οὐ γὰρ ἂν ἠπίστεις ταῦτα.

ΜΕ. τί φῄς; εἰ μὴ ἐς Λεβάδειαν γὰ πρέλθω, καὶ ἐσαλμένος ταῖς ὀθόναις, γελοίως μάζαν ἐν τῇν χερσὶν ἔχων, ἐσερπύσω διὰ τῦ στομίυ παπεινοῦ ὄντος ἐς τὸ ἀσήλαιον, οὐκ ἂν ἐδυνάμην εἰδέναι ὅτι νεκρὸς εἶ, ὥσπερ ἡμῖς, μόνῃ τῇ γοητείᾳ διαφέρων. ἀλλὰ πρὸς τῆς μαντικῆς, τί δὲ ὁ ἥρως ἐστίν; ἀγνοῶ γάρ. ΤΡ. ἐξ ἀνθρώπου τι καὶ θεοῦ σεσῶσθαι. ΜΕ. ὃ μήτε ἄνθρωπός ἐστιν ὡς φῄς, μήτε θεός· καὶ σύναμφότερόν ἐστι. νῦν οὖν ποῦ σε ὁ θεοῦ σάφρο ἡμίτομον ἀπελήλυθε; ΤΡ. χρᾷ ὦ Μένιππε ἐν Βοιωτίᾳ. ΜΕΝ. οὐκ οἶδα ὦ Τροφώνιε ὅ, τι καὶ λέγῃς· ὅτι μὲν τοι ὅλος εἶ νεκρὸς, ἀκριβῶς ὁρῶ.

A MEN. Quid ais? equidem nisi Lebadiam fuissem profectus, ac linteis amictus offam ridiculè manu gestans, per angustum aditum in specum irrepsissem, nequaquam fieri potuisset vt te defunctum esse cognoscerem, perinde atque nos, solaq; præstigiatura reliquos antecellere. Sed age, per ipsam diuinandi artem, quid tandem est Heros? neque enim intelligo. TROPH. Est quiddã partim ex homine, partim ex deo compositũ. MEN. Nempe quod neq; sit homo, quemadmodum audio, neque deus: verùm pariter vtrũque. Ergo dimidia illa tui ac diuina pars, quò nunc recessit? TROPH. Reddit oracula, Menippe, in Bœotia. MEN. Haud intelligo quid dicas Trophoni, nisi quòd illud planè video, te totum esse mortuum.

ΕΡΜΟΥ ΚΑΙ ΧΑΡΩΝΟΣ.

MERCVRII ET CHARONTIS. Iac. Micyllo interprete.

ΛΟγισώμεθα ὦ πορθμεῦ, εἰ δοκεῖ, ὁπόσα μοι ὀφείλῃς ἤδη, ὅπως μὴ αὖθις ἐρίζωμέν τι περὶ αὐτῶν. ΧΑ. λογισώμεθα ὦ Ἑρμῆ. ἄμεινον γὰ ὠφελεῖσθαι περὶ αὐτῶν, καὶ ἀπραγμονέστερον. ΕΡ. ἄγκυραν ἐπιταλαντίῳ ἐκόμισα πέντε δραχμῶν. ΧΑ. πολλοῦ λέγῃς. ΕΡ. νὴ τὸν Ἀιδωνέα, τῶν πέντε ὠνησάμην, καὶ ἔτι πωτῆρα δύο ὀβολῶν. ΧΑ. πῶν πέντε δραχμὰς, καὶ ὀβολοὺς δύο. ΕΡ. καὶ ἀντὶ τῦ ἱστίου πέντε ὀβολοὺς ἐγὼ κατέβαλον. ΧΑ. καὶ τύπις πρόσπτυξ. ΕΡ. καὶ κηρὸν ὡς ἐπιπλάσαι τὰ σκαφίδια τὰ ἀνεωγότα; καὶ ἧλας δὲ, καὶ καλῶδιον, ἀφ' ὧν τὼν ἀπάντων ἐποίησας, δύο δραχμῶν ἅπαντα. ΧΑ. ἔγε ἄξια ταῦτα ὠνῇσαι. ΕΡ. ταῦτά ἐστιν, εἰ μήτι ἄλλο ἡμᾶς διέλαθεν ἐν τῷ λογισμῷ. πότε δ' οὖν ταῦτ' ἀποδώσῃ φῄς; ΧΑ. νῦν μὲν ὦ Ἑρμῆ ἀδύνατον. ἴσως δὲ λοιμός τις ἢ πόλεμος καταπέμψῃ ἀνθρώπους τινάς, ἐνέσαι τότε ἀποκερδᾶναι ἐν τῷ πλήθει τὸ ἀναλογιζόμενον τὴν πορθμεῖα. ΕΡ. νῦν οὖν ἐγὼ καθεδοῦμαι, τὰ κάκιστα εὐχόμενος γενέσθαι, ὡς ἂν ἀπὸ τούτων ἀπολαύοιμι. ΧΑ. οὐκ ἔστιν ἄλλως ὦ Ἑρμῆ. νῦν δ' ὀλίγοι ὡς ὁρᾷς ἀφικνοῦνται ἡμῖν· εἰρήνη γάρ. ΕΡ. ἄμεινον οὕτως, εἰ καὶ ἡμῖν ἀναβεβλήσθω ἐκεῖνο σοὶ τὸ ὄφλημα. πλὴν ἀλλ' οἱ μὲν παλαιοὶ ὦ Χάρων,

C RAtionem supputemus portitor (si videtur) quantum mihi debeas iam, ne denuo aliquando de eo inter nos contendamus. CHAR. Supputemus Mercuri. Satius enim est maturè id agere, deinde & minoris negotij. MERC. Anchoram, vt mandaras, comparaui tibi quinque drachmis. CHAR. Carò dicis. MER. At per Plutonem, quinque emi illam: & prę terea lorum quo remum alligares, obolis duobus. CHAR. Pone quinque drachmas, & obolos duos. MER. Et pro resarciendo velo quinque obolos ego exolui. CHAR. Etiam hos appone. MER. Et ceram ad oblinendas nauigij rimas tibi emi: & clauos præterea, & funiculum vnde hyperã feci sti, omnia ex duabus drachmis. CHAR. Recte, laudo, hæc vili emisti. MERC. Hæc sunt quę tibi exposui: nisi si quid reliquũ est quod me fugit inter computandum. Quando autem hæc redditurum te promittis? CHAR. Nunc quidem, Mercuri, non possum. Si verò pestis aliqua aut bellum confertos & frequentes huc demiserit aliquos, licebit mihi tum allucrari aliquid, subtracto clàm nonnihil ex portorio. MER. Proinde ego nũc sedebo, pessima queq; vt eueniant precando, vt inde fructum aliquem capiam. CHAR. Fieri aliter nõ potest, Mercuri. Nam pauci nunc, vides, ad nos descendunt. Pax enim est. MER. Satius est ita esse, etiam si ob hoc abs te prorogatur nobis debiti istius solutio. Verumenimuero prisci illi,

MERCVRIVS.

Hypera funiculus sunt quibus antennarum cornua tractu ducuntur: vnde proverbium: Omissa hypera pedẽ quærit. Vide Erasmũ & Suidã.

Charon, nosti quales aduenire solebant, quàm fortes atque animosi omnes, cruore madidi, & vulneribus pleni plerique? Nunc autẽ aut veneno aliquis à filio interfectus, aut ab vxore, aut præ nimia voluptate tumefacto ventre & cruribus aduenium. Pallidi enim omnes & ignaui, neq; similes prioribus illis. Plurimi autẽ ipsorum etiã pecuniarum caussa veniũt, factis (vt videtur) mutuò sibi insidiis. CHARON. Omnino enim expetibiles illæ sunt. MER. Proinde neque ego videar peccare grauius aliquid, si vel acerbiùs abs te exigã ea quæ mihi debes.

A οἶσθα οἷοι προσῄεσαν, ἀνδρῶν ἄπονοι, αἵματος ἀπάλεω, καὶ τραυματίαι οἱ πολλοί· νῦν δὲ ἢ φαρμάκῳ τινὶ ὑπὸ τοῦ παιδὸς ἀποθανών, ἢ ὑπὸ τῆς γυναικὸς, ἢ ὑπὸ τρυφῆς ὀξωδηκὼς τὴν γαστέρα, καὶ τὰ σκέλη· ὠχροὶ γὰρ ἅπαντες, καὶ ἀγλυκεῖς, οὐδὲ ὅμοιοι ἐκείνοις. οἱ δὲ πλῆθοι αὐτῶν, διὰ χρήματα ἥκουσιν, ὑπ' ἀλλήλων βαλλόμενοι, ὡς ἔοικασι. ΧΑ. πάνυ γὰρ εὐαπόθητά ἐστι ταῦτα. ΕΡ. ὁκοῖα οὐδ' ἐγὼ δόξαιμι ἂν ἁμαρτάνειν πικρῶς ἀπαιτῶν τὰ ὀφλήματα τοιαῦτα σοῦ.

ΠΛΟΥΤΩΝΟΣ ΚΑΙ ΕΡΜΟΥ.

PLVTONIS ET MERCVRII. Iacobo Micyllo interprete.

PLVTO. *In hæreditates qui sæpe antequam capiati moriuntur.*

SEnémne nosti, istũ ætate omnino confectum dico, Eucratem diuitẽ, cui liberi quidem nulli sunt, hæreditatis autẽ captatores plus quàm quinquaginta millia? MER. Noui: Sicyonium illum dicis. Sed quid postea? PLV. Viuere illum quidem Mercuri sine vltra eos quinquaginta annos quos ętate peregit, alteris totidem accumulatis, si modò possibile sit, atque etiam pluribus: adulatores autem ipsius, Charinum adolescentẽ, & Damõtem, & cęteros abripe huc ordine omnes. MER. Atqui absurdum hoc videri queat PLV. Haudquaquã, imò iustissimũ. Quã enim ob caussam illi adeò optant illũ mori, nisi quia pecuniam illius ambiunt, nulla propinquitate iuncti? Quod autẽ omniũ scelleratissimum est, interea cùm talia precãtur, tamen obseruãt & colunt manifestè vtiq; illum. Ac quæ ægrotante illo apud se consultent, nemo ignorat: attamen sacrificaturos sese promittũt, si conualescat denuo: & in summa, varia quædam adulandi ratio illorum hominum est. Quamobrem ipse quidẽ immortalis sit, illi autẽ præ ipso abeant, fruſtra hiantes. MER. Ridicula patientur, scelerati cũ sint. Sed tamen & ille admodum scitè circũducit illos, & spe pascit inani: & in summa, semper morituro similis, multo validus magis est, quàm quisquã iuuenis. Illi autem hæreditate inter se diuisa pascuntur, vitã quandam beatam secum ipsi animo præcipientes. PLV. Proinde ipse exuta senectute, quemadmodum Iolaus ille, in iuuenem redeat: illi autem in ipsa media spe, diuitiis illis quasi per somnũ spectatis destituti, abeant iã huc, mali malè mortui.

B ΤΟν γέροντα οἶσθα, τὸν πάνυ γεγηρακότα λέγω, τὸν πλούσιον Εὐκράτιδα, ᾧ παῖδες μὲν οὐκ εἰσὶν, οἱ τὸν κλῆρον δὲ ἁρπάζοντες, πεντακισμύριοι; ΕΡ. ναὶ, τὸν Σικυώνιον φῄς. τί οὖν; ΠΛ. ἐκεῖνον μὲν ὦ Ἑρμῆ ζῆν ἔασον ὅτι τοῖς ἐννενήκοντα ἔτεσιν, ἃ βεβίωκεν, ὑπερεπήσας ἄλλα πόσα, εἴγε οἷόντε ἐστὶν, καὶ ἐπὶ πλείω. τοὺς δέ γε κόλακας αὐτοῦ, Χαρῖνον τὸν νέον, καὶ Δάμωνα, καὶ τοὺς ἄλλους, καπάσασον ἐφεξῆς ἀπόλλυσθαι. ΕΡ. ἄτοπον μὲν δοξάζεις τὸ τοιοῦτον. ΠΛ. ἴσμεν, ἀλλὰ δικαιότατον. τί γὰρ ἐκεῖνοι πάσχοντες, ἔχονται C ἀποθανεῖν ἐκεῖνον; ἢ τῶν χρημάτων ἀπεποιοῦνται, οὐδὲν προσήκοντες; ὁ δὲ πάντων ἐστὶ μιαρώτατον, ὅτι καὶ τοιαῦτα εὐχόμενοι, ὅμως θεραπεύουσιν ἕνεκα τοῦ φανεροῦ· καὶ νοσοῦντος, ἃ μὲν βούλονται, πᾶσι προδήλα. θύσειν δὲ ὅμως ὑπισχνοῦνται, ἐὰν ῥᾴσῃ· καὶ ὅλως, ποικίλη τις ἡ κολακεία τῶν ἀνδρῶν. διὰ ταῦτα, ὁ μὲν, ἔστω ἀθάνατος· οἱ δὲ, προσαπίτωσαν αὐτῷ μᾶλλον ὑπερφυόντες. ΕΡ. γελοῖα πείσονται, πονηροὶ ὄντες· πολλὰ κἀκεῖνος εὖ μάλα διαβεβουλευμένος αὐτοῖς, καὶ ἐπελπίζει· καὶ ὅλως, ἀεὶ θανόντι ἐοικὼς, ἐρρῶσθαι πολὺ μᾶλλον τῶν νέων. οἱ δὲ, ἤδη τὸν κλῆρον ἐν σφίσι διῃρημένοι, βόσκονται, ζωλὼ μακαρίαν προσ ἑαυτοὺς πλάττοντες. ΠΛ. ὁκοῖόν τι ὁ μὲν ἀποδυσάμενος τὸ γῆρας ὥσπερ Ἰόλεως ἀνηβήσαιτο. οἱ δ' ἀπὸ μέσων τῶν ἐλπίδων τε καὶ εὐφροσυνῶν πλοῦτον ἀπολιπόντες, ἥκετε ἤδη κακοὶ κακῶς ἀποθανόντες.

ΕΡ. ἀμέλησον ὦ Πλούτων· μετελθόσομαι γάρ σοι ἤδη αὐτοὺς καθ' ἕνα ἐξῆς. ἑπτὰ δ' οἶμαί, εἰσί. ΠΛ. κατάσασε· ὁ δὲ, ὃν ἂν πέμψῃ ἕκαστον, αὐτὸς γέρων ὢν αὖθις τοῦ νέου γενόμενος.

A MERC. Alias res cura Pluto. iam enim accersam tibi illos, alium super alium ordine. septem autem, opinor, sunt. PLV. Deducas licet. Ille autem mittat singulos præ se, ex sene iterum in adolescentem conuersus.

ΤΕΡΨΙΩΝΟΣ ΚΑΙ ΠΛΟΥΤΩΝΟΣ.

TERPSIONIS ET PLVTONIS. P. Virunio interprete.

ΤΟῦτο ὦ Πλούτων δίκαιον, ἐμὲ μὲν τεθνάναι τριάκοντα ἔτη γεγονότα, τὸν δὲ Θουκρίτου τὰ ἑπτακαίδεκα γέροντα ζῆν ἔτι; ΠΛ. δικαιότατον μὲν οὖν ὦ Τερψίων, εἴτε ὁ μὲν ζῇ, μηδένα θυμούμενος ἀποθανεῖν τῶν φίλων· σὺ δὲ, πάντα τὸν χρόνον ἐπεθύμεις αὐτῷ, τοῦ μισθίου τὸν κλῆρον. ΤΕΡ. ἐγὼ γὰρ ἐχρῆν γέροντα ὄντα, καὶ μηκέτι χρήσεσθαι τῷ πλούτῳ αὐτὸν δυνάμενον, ἀπελθεῖν τοῖς βίου, παραχωρήσαντα τοῖς νέοις; ΠΛ. καλῶς ὦ Τερψίων νομοθετεῖς, τὸν μηκέτι τοῦ πλούτου χρήσασθαι δυνάμενον, τοῦτο καὶ ἡδονῆς ἀποθνήσκειν. ὃ μὲν ἄλλως ἡ Μοῖρα καὶ ἡ φύσις διέταξεν. ΤΕΡ. ὀκνοίην τοίνυν αἰτιᾶσθαι τῆς διατάξεως. ἐχρῆν γὰρ ὃ πρῶτον ἐξῆς πως γίνεσθαι, τὸν πρεσβύτερον, τοῦ νεωτέρου· ᾧ μὴ τοῦτο, ὅστις καὶ τῇ ἡλικίᾳ μετ' αὐτὸν. ἀναιρεῖσθαι δὲ μηδαμῶς, μηδὲ ζῆν μὲν τὸν ἀνάπηρον, ὀδόντας τρεῖς ἔτι λοιποὺς ἔχοντα, μόγις ὁρῶντα, οἰκέτας τέτρασιν ὑπικεκυφότα, χορυζῶντα μὲν τὼ ῥῖνα, λήμης δὲ τοὺς ὀφθαλμοὺς μεστὸν ὄντα, τοῦδεν ἔτι ἡδὺ εἰδότα, ἐμψυχόν τινα τάφον τοῦ τῶν νέων καταγελῶμενον, ἀποθνήσκειν δὲ καλλίστους, καὶ ἐῤῥωμενεστάτους νεανίσκους. αὐτὼ γὰρ πολλῷ τοῦτο. ἢ ὃ πλουτάνιον εἰδέναι ἐχρῆν, πότε χρὴ τεθνήξεται τὸν γερόντων ἕκαστος, ἵνα μὴ μάτην αὐτοῖς ἐπεφθόνουν. νῦν δ' ὃ τῆς παροιμίας, Ἡ ἅμαξα τὸν βοῦν πολλάκις ἀνέφερε. ΠΛ. ταῦτα μὲν ὦ Τερψίων, πολὺ σωφρονέστερα γίνεται, ἢ σοὶ δοκεῖ. καὶ ὑμεῖς δὲ τί πάσχοντες, ἀλλοτρίοις ἥδεσθε χαίρετε, καὶ τοῖς ἀτέκνοις τοῦ γέροντος εἰσποιεῖσθε, φέροντες αὐτοῖς; τοιαῦτα γέλωτα ὀφλισκάνετε, τοῦς ἐκείνων καλοῦντι ὄμιλοι· καὶ ὃ τοῦτο τοῖς πολλοῖς ἥδιστον γίγνεται. ὥστε γὰρ ὑμεῖς ἐκείνους ἀποθανεῖν βούλεσθε, τοῦτο ἅπασιν ἡδὺ προαποθανεῖν ὑμᾶς αὐτούς.

B IVstúmne hoc est ô Pluto, me quidem TERPSION. è vita abiisse, triginta cùm sim annorum: Thucritum verò senem septuagenarium, & vltra, adhuc viuere? PLVT. Iustissimum quidem ô Terpsio. Nam etsi ipse viuit, certè ad nullius tamē mortem affectus est: tu verò omni tempore illius hæreditatē expectans, eum mori auidissimè cupiebas. TERP. Nonne opus fuerat, quum senex sit, nequeátque de cætero suis vti diuitiis, locum dare iuuenibus? PLVT. Nouas ô Terpsio statuis leges, quum ad voluptatem diuitiis vti nequeat, ipsum è vita decedere. Aliter autem & Parca & natura statuisse videtur. TERP. Proinde hanc ob huiuscemodi accuso ordinem. decebat enim has res successione gradúque fieri, senem primò, deinde qui in ea ætate sequeretur, mori: haudquaquam autem exerceri aut viuere, qui senectute decrepitus esset, qui tres duntaxat dētes habeat, cui vix deseruiunt oculi, qui curuatus à quatuor famulis deducitur, deguttantes nares, lippósque oculos habens, nihil denique voluptatis deguſtans, haud aliud existens, quàm animatum quoddam sepulchrum, ab ipsa iuuentute derisum: & cōtrà mori optimos atque robustissimos adolescentes. Nam hoc perinde esse videtur, ac si flumina sursum deferantur. Aut saltem scire necesse foret quando & senum quilibet obiturus esset, ne quos, prout eis mos est, fallerent. Nunc verò illud accidit quod próuerbio dici solet: Quadriga bouem fæpissime ducit. PLV. Hæc quidem, ô Terpsio, prudentiùs fiunt, quàm tibi profectò videntur. Verùm & vos quid passi estis quòd rebus alienis gaudetis, & senibus, filiis orbatis, vosmet tātopere in adoptionem traditis? quamobrē in derisum adducti, ab illis sepeliminiquod quidem plurimis fit periucūdum. Nam quanto vos magis mori illos peroptatis, tanto plus omnibus quàm gratissimum est, si ante eos vos mori contingat.

Expostulatio quòd plerique senes iuuenibus superuiuant.

Etenim nouam quandam in medium adducitis artem, aniculas atque decrepitos cùm amatis: præsertim quidem si liberis sint orbati. qui verò liberos habent, illorum vobis non est cura. Atqui ex iis qui amantur, plurimi, minimè vestri ignari astus, etiamsi ipsis liberos esse contingat, illos odisse dissimulant, vt & ipsi habeant amatores. Inde iis in testamẽto exclusis qui munera diutissimè obtulerũt, liberi, sicuti profectò dignum est, omnem eorũ substantiam consequuntur: at illi tristitia affecti, suaq; spe delusi, dentibus fremũt. TER. Omnia hæc vera sunt quæ de me & Thucrito autumas. Quantum enim meorum ille deuorauit, quum semper eum mori putarem? Ac quoties ad eum ingrediebar: gemendo, & internum quiddam perinde atque ex ouo pullus aliquis immaturus stridendo, ægritudinem simulabat. Vnde quanto citiùs eum ad sepulchrum duci existimabam, tanto plus illi donorum mittebam, vt ne ij qui in amore concurrebant, muneribus me præclaris vincerent. Plerunque etiã præ nimia solicitudine insomnis iacebam, singula enumerans, ac vnumquidq; disponens. Eáque etiam causa interitus mihi fuit, curæ videlicet & vigiliæ. Ille autem deglutito hoc illectamẽto meo tanto, adstitit mihi quando sepeliebar, paulò antè arridens. PLVT. Euge ô Thucrite, di utissimè viuas, vnà & diuitiis abundans, & huiusce modi homines deridens: neq; priùs moriaris, quàm hos blanditores cunctos præmittas. TERP. Hoc quidem ô Pluto periucundum mihi foret, si ante Thucritum Chariades vita decederet. PLVT. Boni animi sis ô Terpsio: & Phido etiam, & Melantus, & omnes penitus ipsum præcedent, suis ipsorum curis confecti. Hæc ego summopere laudo, ô Thucrite diutissimè viuas.

A χαιρὼ γάρ τινα τούτων τέχνην ὑπενοήσατε, γραῶν καὶ γρόντων ἐρῶντες· καὶ μάλιστα εἰ ἄτεκνοι εἶεν. οἱ δ' ἔντεκνοι, ὑμῖν αἰέφασοι. καίτοι πολλοὶ ἤδη τῶν ἐρωμένων στυγέντες ὑμῶν τὴν πανουργίαν τῆς ἔρωτος, ἵν' καὶ τύχωσι παῖδας ἔχοντες, μισεῖν αὐτοὺς πλάττονται, ὡς καὶ αὐτοὶ ἐραστὰς ἔχωσιν. εἶπα σὺ τὰς διαθήκας, ἀπεκλείσθησαν μὲν οἱ πάλαι δωροφορήσαντες· ὁ δὲ πᾶς, καὶ ἡ φύσις, ὥσπερ ἐστὶ δίκαιον, κρατοῦσι πάντων· οἱ δέ, ἀποστερήσαντες τοὺς ὀδόντας, ἀποσμυχόμενοι. ΤΕΡ. ἀληθῆ ταῦτα φῄς. ἐμοῦ γοῦν Θουκυδίτου πόσα κατέφαγεν, ἀεὶ τεθνήξεσθαι δοκῶν; καὶ ὁπότε εἰσοίμι, ἀποστενῶν, καὶ μύχιόν τι καθάπερ ἐξ ᾠοῦ νεοττὸς ἀτελὴς ἀποκρώζων, ὥστ' ἔγωγε ὅσον αὐτίκα οἰόμενος ὑπνώσειν αὐτὸν τῆς σοφοῦ, ἔπεμπόν τε πολλά, ὡς μὴ ἀποφθάλλοιντό με οἱ ἀντερασταὶ τῇ μεγαλοδωρεᾷ. καὶ τὰ πολλὰ ἀπὸ Φερεκλείδου, ἀργυρίου ἐκείνῳ, ἀριθμῷ ἔκασα, καὶ διαπάντων. ταῦτα γοῦν μοι καὶ τὸν ἀποθανεῖν αἴτια γενέσθαι, ἀγρυπνία, καὶ φερεκλείδες· ὁ δὲ, τοσοῦτόν μοι δέλεαρ καταπιών, ἐφέστηκεν θαυμολυκῶν, περιμένων ὑπαγελᾶν. ΠΛ. ἴθι νῦν ὦ Θουκυδίτη, ζώης ὑπομήκιστον, πλούτου ἅμα, καὶ τῶν τοιούτων καταγελῶν· μηδὲ πρότερόν γε σὺ ἀποθάνοις, ἢ πρόπεμψις πάντας τοὺς κόλακας. ΤΕΡ. τοῦτο μὲν ὦ Πλούτων καὶ ἐμοὶ ἥδιστον ἤδη, εἰ καὶ Χαριάδης πρότερον τεθνήξεται Θουκυδίτου. ΠΛ. θαῤῥεῖ ὦ Τερψίων· καὶ Φείδων γὰρ, καὶ Μέλαντος, καὶ ὅλως ἅπαντες, προελθόντα αὐτὸν, ὑπὸ ταῖς αὐταῖς φερεκλείσιν. ΤΕΡ. ἐπαινῶ ταῦτα. ζώης ὑπομήκιστον ὦ Θουκρίτε.

ΖΗΝΟΦΑΝΤΟΥ ΚΑΙ ΚΑΛΛΙΔΗΜΙΔΟΥ.

ZENOPHANTÆ ET CALLIDEMIDÆ. Eras. Roterod. interp.

ZENOPHANTES. Hereditata veneno quod alteri parauerat, perit.

AT tu Callidemides, quo pacto interisti? Nã ipse quemadmodum, Dimię parasitus quũ essem, immodica ingurgitatione præfocatus fuerim, nosti: aderas enim morienti. CAL. Aderam Zenophãtes. Porrò mihi nouum quiddam atque inopinatum accidit. Nam tibi quoque notus est Ptœodorus ille senex. ZENOPH. Orbum illum dicis, ac diuitẽ, apud quẽ te assiduè versari conspiciebã?

D Σὺ δὲ ὦ Καλλιδημίδη, πῶς ἀπέθανες; ἐγὼ μὲν γὰρ, ὅτι περιττότερος ὢν δαιτὸς, πλέον τοῦ ἱκανοῦ ἐμφαγὼν, ἀπεπνίγην, οἶδα. πρῴην γὰρ ἀποθνήσκοντί μοι. ΚΑΛ. πρῴην ὦ Ζηνόφαντες. ὃ δ' ἐμὸν, παραδόξον τι ἐγένετο. οἶδα γὰρ καὶ σύ που Πτοιόδωρον τὸν γέροντα. Ζ. τὸν ἄτεκνον, τὸν πλούσιον, ᾧ σε τὰ πολλὰ ἤδη σκώπτω;

ΚΑΛ.

ΚΑ. σκῆνον αὐτὸν ἀεὶ ἐθεράπευον, ἐλπίζων μνήμονος ἐπ' ἐμοὶ τεθνήξεσθαι. ἐπεὶ δὲ τὸ πρᾶγμα ἐς μῆκιστον ἐπεγίνετο, ἐν νῷ τὸν Τιθωνὸν ὁ γέρων ἔζη, ἐπίτομόν τινα ὁδὸν ἐπὶ τὴν κληρονομίαν ἐξεῦρον. φιάλωνος γὰρ φαρμακον; ἀνέπεισα τὸν οἰνοχόον, ἐπειδὴ πάλιστα ὁ Πτολιόδωρος αἰτήσοι πιεῖν (πίνει δ' ὀπτιχρῶς) ζωρότερον ἐμβαλόντα ἐς κύλικα, ἔπειτα δοῦναι αὐτῷ, ἐπαγγειλάμενον αὐτῷ· εἰ δὲ τοῦτο ποιήσοι, ἐλεύθερον ἐπομωσάμενον ἀφήσειν αὐτόν. Ζ. τί οὖν ἐγένετο; πάνυ γάρ τι προσδόξον ἔρξιν ἔοικας. Κ. ἐπεὶ τοίνυν λουσάμενοι ἤκομεν, δύο ἦσαν ὁ μειρακίσκος κύλικες ἐπίμυες ἔχων, τὴν μὲν, τοῦ Πτολιοδώρου, τὸ φάρμακον, τὴν δ' ἑτέραν ἐμοί, σφηλεὶς οὐκ οἶδ' ὅπως, ἐμοὶ μὲν τὸ φάρμακον, Πτολιοδώρῳ δέ, τὸ ἀφάρμακτον ἐπέδωκεν. εἶτα ὁ μὲν ἔπινεν, ἐγὼ δὲ αὐτίκα μάλα ἐκπαδὴν ἐκείμην, ὡσανεὶ ὁλιμαῖος αὐτὸ ἐκεῖνο νεκρός. τί δῆτα γελᾷς ὦ Ζηνόφαντες; ἢ μὴν οὐκ ἔδει γε ἑταίρῳ ἀνδρὶ ὀπτᾶν. Ζ. ἀληθῆ γὰρ ὦ Καλλιδημίδη πέπονθας. ὁ γέρων δέ, τί πρὸς ταῦτα; Κ. τοῦτον μὲν ὑπετάραξέ τι πρὸς τὸ ἀφνίδιον. εἶτα συνεὶς οἷμαι τὸ γεγλυμμένον, ἐγέλασε κἀυτὸς οἷά γε ὁ οἰνοχόος εἰργασμένος. Ζ. πλὴν ἀλλ' οὐδέ σε τὴν ὀπτομον ἔχειν πραπέπαλε. ἦκε γὰρ ἂν σοι δεῦρο λεωφόρῳ ἀσφαλέστερον, εἰ καὶ ὀλίγῳ βραδύτερος ἦν.

A CAL. Illum semper captabam, colebāq; id mihi pollicēs fore, vt meo bono quam primum moreretur. Verùm quum ea res in longum proferretur, fene videlicet vel vltra Tithonios annos viuente, compendiariam quandā excogitaui viam, qua ad hæreditatem peruenirem. Siquidem empto veneno, pocillatori persuaserā, vt simul atque Ptœodorus potū poscceret, (bibebat autem prolixiùs) præsentius in calicem iniiceret, haberetq; in prōptu porrecturus illi. Quod si feciſſet, iureiurādo confirmabā me illū manumissurum. ZE. B Quid igitur accidit? nā inopinatū quiddam narraturus mihi videris. CAL. Vbi iam loti veniſſemus puer duobus paratis poculis; altero, Ptœodoro; cui venenū erat additū; altero, mihi: nescio quomodo errans, mihi venenum, Ptœodoro porrexit innoxiū. Mox ille quidē bibit, at ego protinus humi pōrrectim stratus sum, supposititiū videlicet illius loco funus. Quid hoc? rides Zenophantes? Atqui nō conuenit amici malis illudere. ZEN. Rideo profectò: nam elegāter ac lepidè tibi hęc res euēnit. Porrò fenex ille quid interim? CAL. Primùm ad casū subitū atq; inexpectatū sanè conturbatus est: deinde simul atq; intellexit id quod acciderat, puta pocillatoris errore factum, risit & ipse. ZEN. Rectè sanè. Tametsi non oportuit ad compendium illud diuertere, si quidem veniſſet tibi populari vulgataq; via tutius certiusq; etiam si paulo serius.

ΚΝΗΜΩΝΟΣ ΚΑΙ ΔΑΜΝΙΠΠΟΥ.

CNEMONIS ET DAMNIPPI. Erasmo Roterod. interprete.

ΤΟδτο σκῆνο τῆς παροιμίας, Ὄνος λέοντα. ΔΑΜΝ. τί ἀγανακτεῖς ὦ Κνήμων; ΚΝΗΜ. πευθάνῃ ὅτι ἀγανακτῶ; κληρονόμων ἀκούσιον καταλέλοιπα, καταφρονηθεὶς ὁ ἄθλιος, οὓς ἐβουλόμην αὐτὰ μάλιστα σχεῖν παρ' ἐμοῦ, φαλλιπών. ΔΑΜΝ. πῶς τοῦτ' ἐγένετο; ΚΝΗΜ. Ερμόλαον τὸν πάνυ πλούσιον ἄτεκνον ὄντα, ἐθεράπευον ὡς θανάτῳ. κἀκεῖνος οὐκ ἀηδῶς τὴν θεραπείαν προσίετο. ἔδοξε δή μοι καὶ σοφὸν τοῦτ' εἶναι, θέσθαι διαθήκας ἐς τὸ φανερόν, ἐν αἷς ἐκεῖνον καταλέλοιπα πάντα πάντα, ὡς κἀκεῖνος ζηλώσοι, καὶ τὰ αὐτὰ προσέξει.

D HOc illud est quod vulgô dici consueuit, Hinnulus leonem. DAM. Quid isthuc est quod tecum stomachare Cnemon? CNE. Quid stomacher rogas? Equidem hęredem reliqui quondā præter animi sententiam, videlicet astu delusus miser, iis quos maximè mea cupiebā habere, præteritis. DAM. Sed isthuc quînam euēnit? CNE. Hermolaum nobilem illum diuitē, quum orbus esset, imminente morte captabam, assidens atque inseruiens. Neque ille grauatim officium meum admittebat. At interim illud quoque mihi visum est fcitum, cōsultumq;, vt testamentū proferrem ac publicarē, quo illum rerum mearum in solidum hæredem institueram, nimirum vt ille vicissim idem faceret meo prouocatus exemplo.

CNEMON. In hæreditatem.

DAM. At quid tandem ille? CNE. Quid ille ſuo in teſtamento ſcripſerit, id quidem ignoro: cæterùm ego repentè atque inſperatò è vita deceſſi, tecti ruina oppreſſus: & nunc Hermolaus mea poſſidet, lupi cuiuſpiam in morem ipſo hamo cum eſca pariter auulſo. DAM. Imò non eſcam modò cum hamo, quin etiam te quoque piſcatorem ſimul abſtulit. Itaque technam iſtam in tuum ipſius caput ſtruxeras. CNE. Sic apparet, idque adeò deploro.

ΔΑ. πόθεν δὴ οἶσθας; ΚΝΗ. ὅτι μὲν οὖν αὐτὸς ἐνέγραψε ταῖς ἑαυτοῦ διαθήκαις, οὐκ οἶδα· ἐγὼ γοῦν ἄφνω ἀπέθανον, τῷ τέγους μοι διαπεσόντος. καὶ νῦν Ἑρμόλαος ἔχει τὰμά, ὥσπερ τις λάβραξ, καὶ ὃ ἄγκιστρον τῷ δελέατι συγκαταπάσας. ΔΑ. οὐ μόνον, ἀλλὰ καὶ αὐτόν σε τὸν ἁλιέα. ὥστε σόφισμα κατὰ σαυτοῦ συνετέθεικας. ΚΝΗ. ἔοικα. οἰμώζω τοιγαροῦν.

ΣΙΜΥΛΟΥ ΚΑΙ ΠΟΛΥΣΤΡΑΤΟΥ.

SIMYLI ET POLYSTRATI. Eodem interprete.

SIMYLVS. Plures vnius diuitis hereditatem ambientes deluſi.

VEniſti tandem & tu Polyſtrate ad nos, quum annos vixeris haud multo pauciores centum opinor. POLY. Nonaginta octo Simyle. SIM. Sed quînã triginta iſtos annos egiſti, quibus mihi fueras ſuperſtes? Nam ipſe perij te fermè ſeptuagenario. POLY. Quàm ſuauiſſimè profectò, etiamſi hoc mirum tibi videbitur. SIMY. Mirum verò, ſi quidem tibi primùm ſeni, deinde inualido, poſtremò etiam orbo quicquam poterat eſſe in vita ſuaue. POL. Principiò nihil erat quod nõ poſſem: præterea pueri formoſi complures aderãt, tum mulieres nitidiſſimæ, vnguenta, vinũ mirè fragrans, poſtremò mẽſę vel Siculis illis lautiores. SIM. Noua narras: nã ego te planè ſordidum ac parciſſimum eſſe ſciebã. POL. Atqui, vir præclare, ex alienis arcis opes mihi ſubſcatebãt. Tum diluculo protinus quamplurimi mortales ad fores meas ventitabãt, ſimulq; ex omni rerum genere, quę terrarum vbiuis pulcherrimę reperiũtur, munera deportabãtur. SIM. Num me defuncto regnũ geſſiſti? POL. Minimè: verùm amantes habebam innumeros. SIM. Non poſsũ non ridere. túne amantes, tãtus natu quum eſſes, vixq; tibi dẽtes ſupereſſent quatuor? POL. Habebã per Iouem equidem optimates ciuitatis: quumq; eſſem tum ſenex, tum caluus, ſicuti vides, præterea lippiens etiã, ac ſenio cæcutiens, poſtremò naribus muccoſis, tamẽ cupidiſſimè mihi inſeruiebãt, adeò vt is felix videretur, quẽcunque vel aſpexiſſẽ modò. SIM. Nũ tu quoq; quemadmodum Phaon ille, Venerem aliquã è Chio tranſuexiſti, vt ob id optanti tibi illa dederit rurſum ad iuuentam redire, ac denuo formoſum atque amabilem fieri?

ΗΚες ποτὲ ὦ Πολύστρατε καὶ σὺ πρὸς ἡμᾶς, ἔτη οἶμαι πολὺ ἀποδέοντα τῶν ἑκατὸν βεβιωκώς. ΠΟΛ. οὐκοῦν ὀγδοήκοντα καὶ ἐνενήκοντα ὦ Σίμυλε. ΣΙ. πῶς δὲ τὰ μετ' ἐμὲ ταῦτ' ἐβίως τριάκοντα; ἐγὼ γὰρ ἀμφὶ τὰ ἑβδομήκοντά σου ὄντος, ἀπέθανον. ΠΟΛΥ. ἡδέως, εἰ καί σοι παράδοξον τοῦτο δόξει. ΣΙ. παράδοξον· εἰ γήρων τε, καὶ ἀδυνάτου, ἄτεκνός τε παντάπασι, ἥδεσθαί τοις ἐπὶ τῷ βίῳ ἐδύνασο. ΠΟΛΥ. ὁ μὲν πολὺς ἦν, ἅπαντα ἐδυνάμην, ἔτι καὶ παῖδες ὡραῖοι πάνυ πολλοὶ, καὶ γυναῖκες ἀβρόταται, καὶ μύρα, καὶ οἶνος ἡδοσμίας, ἢ τράπεζαι ἐπὶ ταῖς ἐν Σικελίᾳ. ΣΙΜ. καινὰ ταῦτα· ἐγὼ γάρ σε πάνυ φειδόμενον ἠπιστάμην. ΠΟΛ. ἀλλ' ἐπέρρει μοι ὦ γλυκύτατε πᾶν ἄλλοθεν ταγαθὸν· καὶ ἔωθεν μὲν δῆτα ὅτι θύραις ἐφοίτων μάλα πολλοί· μετὰ δὲ, πανταχόθεν μοι δῶρα παρεγίγνετο ἁπάντων τῶν γῆς κάλλιστα. ΣΙ. ἐτυράννησας ὦ Πολύστρατε μετ' ἐμέ; ΠΟΛΥ. οὐκ· ἀλλ' ἐράστας εἶχον μυρίους. ΣΙ. ἐγέλασα. ἐραστὰς σὺ τηλικοῦτος ὤν, ὀδόντας τε πάνυ ἔχων; ΠΟΛΥ. νὴ Δία τοὺς ἀρίστους γε τῶν ἐν τῇ πόλει. καὶ γέροντά με, καὶ φαλακρὸν ὡς ὁρᾷς ὄντα, καὶ λημῶντα παντάπασι, καὶ κορυζῶντα, καταφιλοῦντες διεπαύοντο, καὶ μακάριος ἐν αὐτοῖς, ὃν τινα αὖ καὶ μόνον παρεσέβλεψα. ΣΙΜ. μῶν καὶ σύ τινα, ὥσπερ ὁ Φάων, τὴν Ἀφροδίτην ἐκ Χίου διαπορθμεύσας, εἶτά σοι δι' ἁλμυρῶν ἔδωκε νέον εἶναι, καὶ καλὸν ἐξ ὑπάρχης, ἢ ἀξιέραστον;

ΠΟΛ. ὄκ. ἀλλὰ τοιοῦτος ὢν, ὡς ἐπόθητος ἦ̃ν. ΣΙ. αἰνίγματα λέγῃς. ΠΟΛ. καὶ μάλ' ὡς ἐράδηλός γε ὁ ἔρως ὑπὸ πολλῶν ὤν, ὁ περὶ τοὺς ἀτέκνους καὶ πλουσίους γέροντας. ΣΙ. νῦν μανθάνω σου ὃ κάλλος ὦ θαυμάσιε, ὅτι ἄρα τῆς χρυσῆς Ἀφροδίτης ἦ̃ν. ΠΟΛ. ἀπὸρ ὦ Σίμυλε, οὐκ ὀλίγα τῶν ἐραστῶν ὠφελήθην, μονονοὺ καὶ προσκυνούμενος ὑπ' αὐτῶν· καὶ ἐθρυπτόμην δὲ πολλάκις, καὶ ἀπέκλεον αὐτῶν τινάς σοι ὅτε. οἱ δὲ, ἠμιλλῶντο, καὶ ἀλλήλους ὑπερέβαλλον ἐν τῇ περὶ ἐμὲ φιλοτιμίᾳ. ΣΙ. τέλος δὲ τοῦτο, πῶς ἐβούλου περὶ τῶν κτημάτων; ΠΟΛ. ἐς ὃ φαίην μὲν ἕκαστον αὐτῶν κληρονόμον ἀπολιπεῖν ἔφασκον· ὁ δ' ὑπισχνεύετο, καὶ κολακευτικώτερον προσκυλίζων ἑαυτόν· ἄλλας δὲ ταῖς ἀληθείαις δέλτους εἶχον ἐκείνας, κατέλιπον, οἰμώζειν ἅπασι φράσας. ΣΙ. τίνα δ' αἱ τελευταῖαι τὸν κληρονόμον ἔχουν; ἤπου τινὰ τῶν ἀπὸ τοῦ γένους; ΠΟΛ. ὄ μὰ Δί', ἀλλὰ νεανίσκον τινὰ τῶν μειρακίων τῶν ὡραίων Φρύγα. ΣΙ. ἀμφὶ πόσα ἔτη ὦ Πολύστρατε; ΠΟΛΥ. σχεδὸν ἀμφὶ τὰ εἴκοσι. ΣΙ. ἤδη μανθάνω ἅπερ σοι ἐκεῖνος ἐχαρίζετο. ΠΟ. πλὴν ἀλλὰ πολὺ ἐκείνων ἀξιώτερος κληρονομεῖν, εἰ καὶ βάρβαρος ἦν, καὶ ὅλεθρος ὤν ἤδη καὶ αὐτοῖς οἷς ἄρειστι θεραπεύσιν. ἐκεῖνος γοῦν ἐκληρονόμησέ μου· καὶ νῦν ἐν τοῖς εὐπατρίδαις ἀριθμεῖται, καὶ ἐξευρημένος μὲν ὁ γένος, καὶ βαρβαρίζων· Κόδρου δὲ εὐγενέστερος, καὶ Νιρέως κομψότερος, καὶ Ὀδυσσέως σωφρονέστερος λέγεσθαι ἐν. ΣΙ. ὦ μοι μέλε, καὶ στρατηγησάτω τῆς Ἑλλάδος, εἰ δοκεῖ. ἐκεῖνοι γὰρ, μὴ κληρονομεῖτωσαν μόνον.

A POL. Haud quaquam: quin magis quum talis essem, qualem dixi, tamen supra modum adamabar. SIM. Ænigmata narras. POL. Atqui notissimus est hic amor, quum vulgo sit frequens, nempe erga senes orbos diuites. SIM. Nunc tua forma vnde tibi profecta fuerit, intelligo, vir egregie, nimirum ab aurea illa Venere. POL. Veruntamen non parum multas commoditates ab amantibus tuli, Simyle, propemodum etiam adoratus ab illis. Porrò sæpius etiam quasi procax illis illudebam, excludens interdum nonnullos eorum: interim illi inter sese decertabãt, & in ambiendis primis apud me partibus alium alius anteire nitebatur. SIM. Sed age, de facultatibus tuis quid tandem statueras? POL. Palàm quidem affirmabã, me vnumquenq; illorum relicturum hæredem: idq; illi quum crederẽt futurum, certatim se quisque obsequentiorem atque adulantiorem præbebat. Cæterùm alteras illas veras tabulas, quas apud me seruaueram, reliqui, in quibus omnes illos plorare iussi. SIM. At postremæ illæ tabulæ quem pronunciabant hæredem? num è cognatis quempiam? POL. Non, per Iouem: imò nouitium quendam ex formosis illis adolescẽtulis, natione Phrygem. SIM. Quot annos natum Polystrate? POL. Viginti fermè. SIM. Iam intelligo quibus obsequiis ille te demeruerit. POL. Attamen multo illis dignior qui scriberetur hæres, etiam si barbarus erat ac perditus, quem iam ipsi etiam optimates colunt captantq;. Is igitur mihi extitit hęres, iamq; inter patritios numeratur, subraso mento, barbaroq; cultu ac lingua: quin eum Codro generosiorem, Nireo formosiorem, Vlysse prudentiorem esse prædicant. SIM. Non laboro, vel totius Græciæ sit imperator, si liber, modò ne illi potiantur hæreditate.

B

C

ΧΑΡΩΝΟΣ ΚΑΙ ΕΡΜΟΥ.

CHARONTIS ET MERCVRII. Martino Bolero interpr.

Interlocutores, Charon, Mercurius, Mortui, Menippus, Charmoleus, Lampichus, Damasias, Philosophus, Rhetor.

ΑΚούσατε ὡς ἔχει ὑμῖν τὰ πράγματα, μικρὸν μὲν ὑμῖν ὡς ἐρᾶτε, ὃ σκαφίδιον, καὶ εὐτόρνα ἐθέν ἐστι, καὶ ἐξαίρετα τὰ πολλά· καὶ ὧν τε ἀπὸ ἐστέρα, οἷς ἔπεται πρεσβυτέρ· ὑμεῖς δὲ, ὅσοι τοι ἅμα ἥκετε, πολλὰ ὑπὸφερόμενοι ἕκαστος.

D AVdite quo loco sint res vestræ. Equidem parua est nobis, quemadmodũ videtis, & carioſæ nauicula, & quæ vndique perfluit: quòd si in alteram partem se inclinarit, planè submersa peribit: atque vestrũm tam multi simul confluunt, & singuli plurimas sarcinas adferunt. CHARON.

Quòd si cum his nauiculam conscenderitis, vereor ne postea vos facti pœniteat, maximè verò eos qui nandi sunt imperiti. MORT. Quid igitur faciendum erit, vt sine periculo nauigemus? CH. Ego vobis dicam: nudos vos ingredi oportet, atque ista omnia quæ superflua sunt, in littore relinquere. Nam sic etiam vix capiet vos nauicula. Tibi verò Mercuri deinceps curæ erit, neminem ex illis recipere, nisi nudus sit, & suppellectilem abiecerit. Itaque ad ipsas scalas te statuas, ipsósque cognoscito, & suscipito, nudósque ingredi cogito. MERC. Rectè dicis, atque sic faciemus. Quis est ille primus? MEN. Ego Menippus sum. Ecce autem peram & baculum in paludem abieci: verùm rectè feci, qui pallium non acceperim. MERC. Ingredere ô Menippe vir optime, primúmque apud gubernatorem nauis, locum accipe, in ipsa summitate, quò omnes possis intueri. Verùm quis ille formosus est? CHA. Charmoleus sum Megarensis ille amator, cuius osculum vnum duobus talentis constitit. MERC. Exue igitur istam pulchritudinem, & labia vnà cum osculis, istam etiam densam comam, & genarum ruborem, adeóque totam cutem. Bene se res habet, expeditus es, ingredere nunc. Quis verò ille est purpuratus & diademate præcinctus, grauitatem quandam præ se ferens? Quis es tu? LAMP. Lampichus sum Geloörũ tyrannus. MER. Quid igitur cum tot sarcinis venisti? LAMP. Anne nudum aduentare conueniebat tyrannũ? MER. Nequaquam tyrannum, sed mortuum: itaque depone ista. LAMP. Ecce abieci diuitias. MERC. Sed superbiam ô Lampiche & fastum etiam abiice. nã ista si in nauiculam coincidant, vehementer grauabunt eam. LAMP. Igitur sine vt diadema habeam saltem & stragulum. MER. Nequaquam, imò & hæc relinquito. LAMP. Sit ita. quid præterea vis? Nam omnia, vt vides, abieci: MERC. Crudelitatẽ etiam, & amentiam, & violentiam, & iracundiam, atque his similia depone. LAM. Ecce nudus sum: MER. Ingredere nunc. Tu verò pinguis admodum & carnosus quis es? DAM. Damasias ego sum athleta. MER. Certè videris ille esse. scio enim te sæpe in palæstris à me visum. DAMA. Ita est ô Mercuri: verùm accipe me, nudum existentem.

Α ἰὼ οὖν μὴ πύτων ἐμβῆτε, δέδοκα μὴ ὕστερον μετεμοήσητε. καὶ μάλιστα ὁπόσοι νῆν οὐκ ἐπίστασθε. ΝΕΚ. πῶς οὖν ποιήσαντες εὐπλοήσομεν; ΧΑ. ἐγὼ ὑμῖν φράσω. γυμνοὺς ἐμβαίνειν χρὴ, τὰ περιττὰ ταῦτα πάντα ἐπὶ τῆς ἠιόνος καταλιπόντας. μόλις γὰρ οὕτω καὶ ὧδε δέξαιτο ὑμᾶς ὁ πορθμεῖον. σοὶ μὲν ὦ Ερμῆ, μελήσει ὅπως μηδένα παραδέξεται αὐτῶν, ὃς ἂν μὴ γυμνὸς ᾖ, καὶ τὰ ἐπιπλα ὡσαύτως ἄφῃ, ἀποβαλών. παραδὲ τοῦ ἀποβάθρου ἔτι ἐστὼς, διαγίνωσκε αὐτοὺς, καὶ ἀναλαμβάνε, γυμνοὺς ἐμβαίνειν ἀναγκάζων. ΕΡ. οὐ λέγεις. καὶ ὅτου ποιήσωμεν. ὅτου τὶς ὁ παραπλεύσεται ὅδε; ΜΕ. Μένιππος ἔγωγε. ἀλλ' ἰδοὺ ἡ πήρα μοι ὦ Ερμῆ, καὶ ὁ βάκτρον, ἐς τὴν λίμνην ἀπορρίψας. τὸν τρίβωνα δὲ οὐδὲ ἐκόμισα, οὐ ποιῶν. ΕΡ. ἔμβαινε ὦ Μένιππε ἀνδρῶν ἄριστε, καὶ τὴν παρεδρίαν ἔχε παρὰ τὸν κυβερνήτην ἐφ' ὑψηλοῦ, ὡς ἐπισκοπῇς ἅπαντας. ὁ καλὸς δ' οὗτος, τίς ἐστι; ΧΑ. Χαρμόλεως ὁ Μεγαρικὸς, ἐπέραστος. ὃ δὲ φίλημα διτάλαντον ἦν. ΕΡ. ἀπόδυθι τοίνυν ὡραιότητα ὁ κάλλος, καὶ τὰ χείλη αὐτοῦ φιλήμασι, καὶ τὴν κόμην τὴν βαθεῖαν, καὶ ὁ ἐπὶ τῶν παρειῶν ἐρύθημα, καὶ ὁ δέρμα ὅλον. ἔχε καλῶς, ζώνος εἶ, ἐπίβαινε ἤδη. ὁ δὲ τὴν πορφυρίδα ὑπὸ, καὶ ὁ διάδημα, ὁ βλοσυρὸς, τίς ὢν τυγχάνεις; ΛΑ. Λάμπιχος, Γελῴων τύραννος. ΕΡ. τί οὖν ὦ Λάμπιχε τοσαῦτα ἔχων πάρει; ΛΑ. τί οὖν ἐχρῆν ὦ Ερμῆ, γυμνὸν ἥκειν τύραννον ἄνδρα; ΕΡ. τύραννον μὲν οὐδαμῶς, νεκρὸν δὲ μάλα· ὥστε ἀπόδου ταῦτα. ΛΑ. ἰδού σοι ὁ πλοῦτος ἀπερρίπται. ΕΡ. ἀπόρριψον τὸν τύφον ὦ Λάμπιχε, καὶ τὴν ὑπερφυίαν· βαρήσει γάρ ὁ πορθμεῖον, σωμπεσόντα. ΛΑ. ὀκνῶ ἀλλὰ ὁ διάδημα ἔασόν με ἔχειν, καὶ τὴν ἐφεδρίδα. ΕΡ. οὐδαμῶς· ἀλλὰ καὶ ταῦτα ἄφες. ΛΑ. εἶεν. τί ἔτι; πάντα γὰρ ἀφῆκα ὡς ὁρᾷς. ΕΡ. καὶ τὴν ὠμότητα, καὶ τὴν ἀνοιαν, καὶ τὴν ὕβριν, καὶ τὴν ὀργὴν, καὶ ταῦτα ἄφες. ΛΑ. ἰδού σοι ψιλὸς εἰμι. ΕΡ. ἔμβαινε ἤδη. σὺ δὲ ὁ παχὺς, ὁ πολύσαρκος, τίς εἶ; Δ. Δαμασίας ὁ ἀθλητής. ΕΡ. ναὶ ἔοικας. οἶδα γάρ σε πολλάκις ἐν τῇ παλαίστρᾳ ἰδών. Δ. ναὶ ὦ Ερμῆ· ἀλλὰ παράδεξαί με γυμνὸν ὄντα.

ΕΡ. ὦ γύμνον ὦ βέλτιστε, τοσαύτας σάρκας περιβεβλημένον· ὥστε ἀπόδυθι αὐτάς, ἐπεὶ καταδύσῃς ὁ σκάφος, τὴν ἑτέραν πόδα ὑπερθήσεις μόνον. ἀλλὰ καὶ τοὺς στεφάνους τούτους ἀπόρριψον, καὶ τὰ κηρύγματα. ΔΑ. ἰδοὺ σοι γυμνός ὡς ὁρᾷς ἀληθῶς εἰμι, καὶ ἰσοστάσιος τοῖς ἄλλοις νεκροῖς. ΕΡ. οὕτως ἄμεινον ἀβαρῆ εἶναι, ὥστε ἐμβαίνειν. καὶ σὺ δὲ τὸν πλοῦτον ἀπόθεσθαι ὦ Κράτων, καὶ τὴν μαλακίαν δὲ τοῦ σώματος ἐπὶ τῷ πυρῷ, μηδὲ τὰ ὀστάφια κόμιζε, μηδὲ τὰ τῶν προγόνων ἀξιώματα. καταλιπὲ καὶ τὸ ὄνομα, καὶ δόξαν, καὶ εἴ ποτέ σε ἡ πόλις ἀνεκήρυξεν εὐεργέτιδι ἐπιγραφάς, μηδὲ ὅτι μέγαν τάφον ὑπὲρ σοῦ ἔχωσαν, λέγε. βαρύσῃ γὰρ καὶ ταῦτα μνημονευόμενα. ΚΡ. ἄκων ἔκων μέν, ἀπορρίψω δέ. τί γὰρ ἂν καὶ παθοιμι; ΕΡ. βαβαί. σὺ δὲ ὁ εὔζωνος, τί βάλῃ; ἢ τί ὃ τρόπαιον τοῦτο φέρῃς; ΚΡ. ὅτι νενίκηκα ὦ Ἑρμῆ, καὶ πεπολίτευμαι, καὶ ἡ πόλις ἐτίμησέ με. ΕΡ. ἄφες νυν γῆ ὃ τρόπαιον. ἐν ᾅδου γὰρ εἰρήνη, καὶ οὐδὲν ὅπλων δέηται. ὁ σημεῖος δὲ οὗτος ἀπόθου τὰ φρονήματα, καὶ φρενιάσωμεν, ὁ τὰς ὀφρῦς ἐπηρκὼς, ὁ ὅτι τὸ φορτικὸν, τίς ὄγκος, ὁ τὸν βαθὺν πώγωνα καθήμενος; ΜΕ. φιλόσοφός τις ὦ Ἑρμῆ. μᾶλλον δέ, γόης, καὶ τερατείας μεστός· ὥστε ἀπόδυσον καὶ τοῦτον. οὐκ ἐν γὰρ πολλὰ καὶ γελοῖα ἔστω τὰ ἱμάτια κρυπτόμενα. ΕΡ. καταδῦθι σὺ ὁ χήμα φορῶν· εἶτα καὶ ταυτὶ πάντα. ὦ Ζεῦ, ὅσων μὲν τὴν ἀλαζονείαν κομίζῃ, ὅσην δὲ ἀμαθίαν, καὶ ἔριν, καὶ κενοδοξίαν, καὶ ἐρωτήσεις ἀπόρους, καὶ λόγους ἀχρηστολόγους, καὶ ἐννοίας πολυπλόκους, οὐδὲ τὰ μεταποιήσεις μάλα πολλὰ, καὶ λῆρον οὐκ ὀλίγον, καὶ ὕθλους, καὶ μικρολογίαν. νὴ Δία, καὶ χρυσίον γε τοσοῦτο, καὶ ἡδυπάθειαν δὲ, καὶ ἀναισχυντίαν, καὶ ὀργὴν, καὶ πυρῥὸν, καὶ μαλακίαν. ἀλλὰ ἐλέησόν με, εἰ καὶ μάλα πεφυρμένος εἶ τοῖς ἄλλων. ὡς εἶχε πάντα ταῦτα ἔχων ἐμβαίνοις, ποία πέντηκοντέρος δέξαιτ' ἂν σε; ΦΙΛ. ἀποτίθεμαι τοίνυν αὐτά, ἐπεὶ σοὶ γε οὕτω κελεύεις. ΜΕ. ἀλλὰ καὶ τὸν πώγωνα τοῦτον ἀποθέσθω ὦ Ἑρμῆ, βαρύτατον ὄντα, καὶ λάσιον ὡς ὁρᾷς· πέντε μνῶν τρίχες εἰσὶ τοὐλάχιστον. ΕΡ. οὐ λέγεις· ἀπόδυθι τοῦτον. ΦΙΛ. καὶ τίς ὁ ἀποχειρῶν ἔσται;

A MERC. Nequaquam ô bone vir, nudus es, tanta carne circundatus: itaque exue eam: nam si vel alterum tantùm pedem in nauē posueris, submerges eam. sed & coronas istas & præconia abiicito. DAMA. En planè nudus sum, vt vides, & simili cum aliis mortuis statura. MER. sic præstat leuem esse. itaq; inscēde iam. Et tu ô Crato diuitias abiice, præterea mollitiem & delicias, neque feras tecum epitaphiia, neque maiorum tuorū dignitates. Relinque etiam genus, & gloriam: item ciuitatum, de quibus scilicet bene meritus es, publica præconia, statuarum inscriptiones: & dicas ne tibi magnum se-

B pulchrum construant. nam & hæc grauant, si in memoriā reuocentur. CRAT. Inuitus certè, sed tamen abiiciam. quid enim faciam? MERC. Papæ! quid tibi vis armatus? aut quid istud trophæum tecum circūfers? CRAT. Quia vici Mercuri, & res præclaras gessi, propterea ciuitas hoc me honore affecit. MERC. Relinque trophæum in terra. apud inferos enim pax est, neque vllis armis opus est. Verùm quis ille est ipso habitu grauitatem quandam præ se ferens, elatus, & cōtractis superciliis propter curas, lōga bar-

C ba? quis est ipse? MENIP. Philosophus quidam est ô Mercuri, imò præstigiarum & nugarum plenus. Itaque & hunc exue. videbis enim multa, eáque ridicula, sub pallioło occulta esse. MER. Depone tu hunc habitum primùm, deinde hæc quoque omnia. O Iupiter, quantam ille arrogantiam, quantam insciti am, & quantum contentionum, & inanis gloriæ, quantū quæstionum dubiarum, quantum spinosarum disputationum, & cogitationum perplexarum, circumfert? imò quàm multos vanos labores, & deliramēta non pauca? quantas item nugas, & quantam curiositatem? Sed per Iouem, aurum etiam

D hoc & voluptatem, & impudentiam, iracundiam, delicias & mollitiem secum habet: neque enim latent me ista, etiam si studiosè celas. Verùm abiice mendacia etiam & superbiam, & opinionem illam qua existimas te omnibus reliquis præstantiorem esse. Nam si cum rebus omnibus ingrediaris, quæ quinqueremis te acciperet? PHIL. Depono igitur ea, quandoquidem sic iubes. MEN. Sed & barbam hanc deponat, Mercuri, grauem equidem & hirsutam, vt vides. capilli sunt trium minarum ad minus. PHIL. Sed quis abradet?

MER. Menippus ille ſecurim accipiēs, quibus naues fabricatur, eam reſecabit: vtetur autem ſcalis naualibus, quibus ſuperpoſita barba reſecetur. MEN. Nequaquam Mercuri, ſed da mihi ſerram: hoc enim erit magis ridiculum. MER. Sufficiet bipennis. MEN. Euge, humanior nunc appares, depoſito hircino fœtore. Vis ne vt parum etiam de ſuperciliis auferam? MERC. Maximè: nam hæc ſuper frontem etiam attollit, neque ſcio quò ſeipſum extendat. Quid hoc rei eſt? etiam ploras ſceleſte? & mortem times? ingredere igitur. MEN. Vnum quiddam adhuc grauiſſimum geſtat ſub alis. MER. Quid Menippe? MEN. Adulationem, Mercuri, quæ illi, dum viueret, multùm profuit. PHIL. Igitur & tu Menippe tuam abiice libertatem, & loquendi audaciam, lætitiam, animi magnitudinem, & riſum. An tu ſolus alios omnes ridebis? MER. Nequaquam: ſed retine iſta, leuia enim ſunt, & planè facilia portatu, & ad nauigandum proſunt. Tu verò Rhetor abiice iſtam tantam verborum contradictionē, & antitheſes, & ſimilitudines, item periodos, & barbariſmos, atque alia ſermonis pondera. RHETOR. En abiicio. MER. Bene ſe habent res. Itaque ſolue funem, attollamus ſcalas, attrahatur anchora, expande velum, túque nauta clauum dirige: ſimus hilares. Quid ploratis ô vos amentes? præſertim tu Philoſophe, qui paulo antè tua barba ſpoliatus es? PHI. Quia exiſtimabam immortalem eſſe animam. MEN. Mentitur: nam alia ſunt quæ videntur eum mœrore afficere. MERCV. Qualia? MEN. Quia non ampliùs tam opiparas cœnas habebit, neque noctu exiens clam omnibus circumuoluto palliolo capiti, ordine omnia accedet ſcorta, nec mane deceptis adoleſcentibus ſua ſapientia, pecuniam accipiet. hæc ſunt quæ illi dolent. PHIL. An tibi moleſtum non eſt, Menippe, quòd mortuus es? MEN. Quomodo poſſet eſſe moleſtum mihi, qui ad mortem feſtinaui nemine vocante? Verùm nonne clamor quidam interim dum nos confabulamur, exauditus eſt veluti quorundam in terra vociferantium? MERC. Certè Menippe: verùm non vno tantùm loco exauditur clamor, ſed quidam in vnum cœtum conuenientes, cum voluptate deridēt mortuum Lampichum,

A ΕΡ. Μένιππος ὑποσὶ λαβὼν πέλεκυν τὴν ναυπηγικὴν, ἀποκόψει αὐτὸν, ὑπερκύψας τῇ ἀναβάθρᾳ χρησάμενος. ΜΕ. οὐκ ὦ Ἑρμῆ, ἀλλὰ πριόνα μοι αἴτησον· γελοιότερον γὰρ τοῦτο. ΕΡ. ὁ πέλεκυς ἱκανός. ΜΕ. εὖγε. εὐπροσωπότερον γὰρ νῦν αἴρεσαι, ἀποθέμενος αὐτοῦ τὴν κυνάβραν. βούλει μικρὸν ἀφέλωμαί σου καὶ τῶν ὀφρύων; ΕΡ. μάλιστα· ὑπερῆρται γὰρ τὸ μέτωπον καὶ ταύτας ἐπῆρκεν· οὐκ οἶδ' ἐφ' ὅτῳ αἰρατείνων ἑαυτόν. τί τοῦτο; καὶ δακρύεις ὦ κάθαρμα, καὶ πρὸς θάνατον ἀποδειλιᾷς; ἐμβηθι δ' οὖν. ΜΕ. ἓν ἔτι τὸ βαρύτατον ὑπὸ μάλης ἔχω. ΕΡ. τί ὦ Μένιππε; ΜΕ. κολακείαν ὦ Ἑρμῆ, πολλὰ ὠφελήσασαν αὐτὸν ἐν τῷ βίῳ χρησιμεύσασαν. ΦΙΛ. ὀκνοῦ δὲ σὺ ὦ Μένιππε, ἀπόθου τὴν ἐλευθερίαν, καὶ παῤῥησίαν, καὶ τὸ ἄλυπον, καὶ τὸ γυναῖον, καὶ τὸν γέλωτα. μόνος γοῦν τῶν ἄλλων γελᾷς; ΕΡ. μηδαμῶς. ἀλλὰ καὶ ἔχε ταῦτα, κοῦφα γὰρ καὶ πρὸς εὔφορα ὄντα, καὶ πρὸς τὸν καταπλοῦν χρήσιμα. καὶ ὁ ῥήτωρ δὲ σὺ, ἀπόθου τὴν ῥημῶν τὴν τοιαύτην ἀσφαντολογίαν, καὶ ἀντιθέσεις, καὶ παρισώσεις, καὶ περιόδους, καὶ

C βαρβαρισμοὺς, καὶ τἆλλα βάρη τῶν λόγων. ΡΗ. ἰοὺ, ἰδοὺ, ἀποτίθεμαι. ΕΡ. εὖ ἔχει. ὥστε λύε τὰ ἀπόγεια, τὴν ἀποβάθραν ἀνελώμεθα, τὸ ἀγκύλιον ἀνεσπάσθω, πέτασον τὸ ἱστίον, εὔθυνε ὦ πορθμεῦ τὸ πηδάλιον· εὖ πάθωμεν. τί οἰμώζετε ὦ μάταιοι, καὶ μάλιστα ὁ φιλόσοφος σὺ, ὁ ἀρτίως τὸν πώγωνα δεδημωμένος; ΦΙΛ. ὅτι ὦ Ἑρμῆ ἀθάνατον ὠμίλουν τὴν τύχην ὑπάρχειν. ΜΕ. φεύδῃ· ἄλλα γὰρ ἔοικε λυπεῖν αὐτόν. ΕΡ. τὰ ποῖα; ΜΕ. ὅτι μηκέτι δεῖπνόν πολυτελῆ δεῖπνα, μηδὲ νύκτωρ ἀξιῶν, ἀπολυόμενος λαμπάνων, τῷ ἱματίῳ τὴν κεφαλὴν κατειλήσας, περίεισιν ἐν κύκλῳ τὰ χαμαιτυπεῖα· καὶ ἔωθεν ἐξαπατῶν τοὺς νέους ὑπὸ τῆς σοφίας, ἀργύριον λήψεται. ταῦτα λυπεῖ αὐτόν. ΦΙΛ. σὺ δ' ὦ Μένιππε, οὐκ ἄχθῃ ἀποθανών; ΜΕ. πῶς, ὃς ἔσπευσα ὑπὸ τὸν θάνατον, καλέσαντος μηδενός; ἀλλὰ μεταξὺ λόγων, ὑ κραυγή τις ἀκούεται, ὡσεὶ πόνων ἀπὸ γῆς βοώντων; ΕΡ. ναὶ ὦ Μένιππε· οὐκ ἀφ' ἑνός γε χώρου· ἀλλ' οἱ μὲν ἐς τὴν ἐκκλησίαν συνελθόντες, ἅσμενοι γελῶσι πάντες ὑπὲρ τοῦ Λαμπίχου θανάτου,

ἡ γυνὴ αὐτῷ συνέχεε τοὺς τοῦ γυναικὸς, A & illius vxorem mulieres circunſtrepũt,
καὶ τὰ παιδία νεογνὰ ὄντα, ὁμοίως κἀκεῖνα ὑπὸ atque illius pueri nuper admodum geni-
τῶν παίδων βάλλεται ἀφθόνοις τοῖς λίθοις. ἄλλοι ti, multis lapidibus à pueris obruuntur.
δ' Διόφαντον τὸν ῥήτορα ἐπαινοῦσιν ἐν Σικυῶνι, Quidam Diophantum Rhetorem lau-
ἐπιφανῆ λόγοις διεξιόντα, ὅτι Κράτωνι dant, in Sicyone funebres orationes recitantem de hoc Cratone. Et per Iouem
τούτῳ. καὶ νὴ Δία γε, ἡ Δαμασίου μήτηρ κωκύσα, Damaſiæ mater vlulans, lamentationem
ἐξῆρχε τὸν θρῆνον σὺν γυναιξὶν ὅτι inceptat vnà cum mulieribus pro Dama-
τῷ Δαμασίᾳ. σὲ δ' οὐδεὶς ὦ Μένιππε δακρύσει, ſia. Te verò, Menippe, nemo eſt qui de-
καθ' ἡσυχίαν δὲ κεῖσαι μόνος; Μ. εὖ δαμῶς, ploret, & ſolus iaces tranquillus. MEN.
μὴ ἀκούσῃ τοὺς κυνᾶς μετ' ὀλίγον ὠρυομένους οἰκτί- Nequaquam: nam haud ita multo pòſt
στον ἐπ' ἐμοὶ, καὶ τὴν καρήνων τυπτομένων τοῖς audies canes miſerabiliter latrantes pro-
πλευραῖς, ὁπόταν οἱ συνελθόντες θάπτωσί με. pter me, & coruos ilas concutientes,
ΕΡ. γενάδας εἶ ὦ Μένιππε. ἀλλ' ἐπεὶ καταπεπλεύκαμεν quando ad ſepeliendum me cõuenient.
ἡμεῖς, ὑμεῖς μὲν ἄπιτε πρὸς τὸ δικαστήριον, MER. Fortis es, Menippe. Sed quia B
οὗπερ ἐκεῖνοι προῄεσαν· ἐγὼ δὲ, καὶ iam transfretauimus, abite vos rectà per
ὁ πορθμεύς, ἄλλους μετελεύσομαι. ΜΕ. εὖ πλοῦτε hanc viam ad forum iudiciale: ego verò
ὦ Ἑρμῆ, πορεύσομαι δὲ καὶ ἡμεῖς. τί οὖν & nauta alios tranſuectabimus. MEN.
ἐπὶ σοὶ μέλλετε; δικαιοδοσίαν δεήσει καὶ Feliciter nauigate ô Mercuri, nos quo-
καταδίκας φασὶν εἶναι βαρείας, ἔχους, καὶ γύπας, que progrediemur. Verùm quid præter-
καὶ λίθους. δεήσεται δὲ ὁ ἑκάστου βίος. ea de vobis futurum eſt? Iudicium de
vobis ferre oportebit, & quidem aiunt
pœnas eſſe graues, rotas, aquilas & lapi-
des. Vniuſcuiuſque autem vita examina-
bitur.

ΚΡΑΤΗΤΟΣ ΚΑΙ ΔΙΟΓΕΝΟΥΣ.

CRATETIS ET DIOGENIS. Eraſmo Roterod. interprete.

ΜΟΙερίχην τὸν πλούσιον ἐλίνωσας ὦ C
Διόγενες, τὸν πάνυ πλούσιον, τὸν
ἐκ Κορίνθου, τὸν ταῖς πολλαῖς ὁλκάσιν
ἔχοντα; ὃν αἰεψιὸς Ἀριστέας, πλούσιος καὶ
αὐτὸς ὤν, ὁ Ὁμηρικὸν σκῆπτρον εἰώθει λέγειν· Ἢ μ' αὐδᾷ, ἢ ἐγώ σε. Δ. τίνος
ἕνεκα ὦ Κράτης, ἐθεράπευον ἀλλήλους; ΚΡΑ. τῆς κληρου ἕνεκα ἑκάτερος, ἡλικιώται
ὄντες. καὶ ταῖς διαθήκαις ἐς ὀφθαλμὸν ἐτίθεντο. Ἀριστέας μὲν ὁ Μοιερίχου εἰ
πρεσβυτέρου, διαστείλας ἀφιεὶς τῷ ἑαυτοῦ D
πάντων· Μοιερίχην δὲ ὁ Ἀριστέας, εἰ
πρεσβύτερος αὐτοῦ. ταῦτα μὲν ἐγέγραπτο. οἱ δὲ ἐθεράπευον ἀλλήλους, ὑπερβαλλόμενοι τῇ κολακείᾳ. καὶ οἱ μάντεις, εἴτε ἀπὸ τῶν ἄστρων τεκμαιρόμενοι τὸ μέλλον, εἴτε ἀπὸ τῶν ὀνειράτων, ὥσπερ Χαλδαίων παῖδες, ἀλλὰ καὶ ὁ Πύθιος αὐτὸς, ἄρτι μὲν, Ἀριστεῖ πρεῖττον τὸ κράτος, ἄρτι δὲ, Μοιερίχῳ. καὶ τὰ πάλαντα, ποτὲ μὲν ὅτι τοῦτον, νεῦε δ' ἐπ' ἐκεῖνον ἔρρεπε.

MOErichum diuitem mouerás ne *CRATES*
Diogenes? illum inquã ſupra mo- *Sola vir-*
dum diuitẽ, illum Corintho pro- *tus defun-*
fectum, cui tot erant naues onuſtæ mer- *ctorũ co-*
cibus: cuius conſobrinus Ariſteas quum *mes.*
ipſe quoque diues eſſet, Homericum il-
lud in ore ſolebat habere:

Aut me confice tu, aut ego tete. DIO-
GEN. Cuius rei gratia ſeſe captabant
inuicem, Crates? CRAT. Hæreditatis cauſa, quum eſſent æquales, vterque
alterum captabant. Iámque teſtamenta
publicauerant ambo, in quibus Mœri-
chus, ſi prior moreretur, Ariſteam omniũ
rerum ſuarum dominum relinquebat:
Mœrichum viciſſim Ariſteas, ſi quidem
ipſe prior è vita decederet. Hæc igitur
quum eſſent in tabulis ſcripta, illi inter
ſeſe captabãt, & alter alterutrum adula-
tionibus obſequiiſque ſuperare cõtendebat. Porrò diuini, haud ſcio vtrùm ex aſtris id quod futurum ſit coniectantes, an ſomniis, quemadmodum Chaldæi faciunt, quin & Pythius ipſe, nunc Ariſteam victorem fore pronuntiabat, nunc Mœrichum: ac trutina quidem interim ad hunc, interim ad illum propendebat.

DIOG. Quid igitur tandem euênit? nam audire, est operæpretium, Crates. CRAT. Eodem die mortui sunt ambo: cæterùm hæreditates ad Eunomium ac Thrasyclem deuenerunt: quorum vterque cognatus illis erat: atqui de his nihil prædixerant diuini, futurũ vt tale quippiam accideret. Etenim quum Sicyone Cirrhã versus nauigarent, medio in cursu obliquo orto Iapyge euersa naui perierunt. DIOG. Rectè factum. At nos quũ essemus in vita, nihil eiusmodi alter de altero cogitabamus. Neque enim ego vnquam optabã vt morereturAntisthenes: quò nimirum baculus illius ad me rediret hæredem: neque tu Crates opinor desiderabas vt me mortuo in possessionum mearum successionem venires, puta dolii ac peræ, in qua quidem lupini chœnices inerant duæ. CRAT. Neque enim mihi quicquam istis rebus erat opus, imò ne tibi quidem Diogenes: siquidem quæ ad rem pertinebant, quæque tu Antisthenis succedens accepisti, deinde ego succedens tibi: ea nimirum multo sunt potiora multóque splendidiora, quàm vel Persarum imperium. DIOG. Quænam sunt ista quæ dicis? CRAT. Sapientiam inquam, frugalitatem, veritatem, dicendi viuendiq; libertatem. DIOG. Per Iouem memini me in iiiiusmodi opum hæreditatẽ Antisthenis successisse, tibiq; eas longè etiam maiores reliquisse. CRAT. Verùm reliqui mortales hoc possessionũ genus aspernabantur, neque quisquam nos ob spem potiundæ hæreditatis obsequiis captabat, sed ad aurum omnes intendebant oculos. DIOG. Nec iniuria. neque enim habebant quò facultates eiusmodi à nobis traditas acciperẽt: quippe rimosi iam, vitiatiq; deliciis, non aliter quàm vasa carie putria. Quo fit, vt si quãdo quis in illos infundat vel sapientiam, vel libertatem, vel veritatem, effluat illico perstillétque, fundo, quod immissum est, continere non valente: cuiusmodi quiddam & Danai filiabus aiunt accidere, dum in dolium pertusum haustam aquam important: at iidem aurum dentibus & vnguibus, omníque vi seruabant. CRA. Proinde nos hîc quoque nostras possidebimus opes: illi simul atq; huc venerint, obolum duntaxat secum ferent, ac ne hunc quidem vlteriùs quàm ad portitorem.

ΔΙΟ. πόθεν ὦρας ἐλθεῖν ὦ Κράτης; ἀκοῦσαι γὰρ ἄξιον. ΚΡΑ. ἄμφω τεθνᾶσιν ὅτι μιᾶς ἡμέρας· οἱ δὲ κληροι, ἐς Εὐνόμιον καὶ Θρασυκλέα ἀφίκοντο· ἄμφω συγγενὴς ὁμοίως, οὐδὲ ποτὲ προμαντευομένους ὅτω γενέσθαι ταῦτα. ἀμφιπλέοντες γὰρ ἀπὸ Σικυῶνος ἐς Κίρραν, κατὰ μέσον τὸν πόρον πλαγίῳ προσπεσόντες τῷ Ἰάπυγι, ἀπετράπησαν. ΔΙΟ. εὖ ἐποίησαν. ἡμεῖς δὲ, ὁπότε ἐν τῷ βίῳ ἦμεν, οὐδὲν τοιοῦτον ἐνενοοῦμεν ἀλλήλων· οὔτε ποτὲ ηὐξάμην Ἀντισθένει ἀποθανόντι, ὡς κληρονομήσαιμι τῆς βακτηρίας αὐτοῦ. εἶχεν δὲ πόλυ κρεῖττον ἢ κοτύλου ποινικάμωνος. οὔτε οἶμαι σὺ ὦ Κράτης ἐπεθύμεις κληρονομεῖν ἀποθανόντος ἐμοῦ, τὰ κτήματα, καὶ τὸν πίθον, καὶ τὸ πήρᾳον, χοίνικας δύο θέρμων ἐχούσας. ΚΡ. οὐδὲν γάρ μοι τούτων ἔδει· ἀλλ' οὐδὲ σοὶ ὦ Διόγνες. ἃ γὰρ ἐγὼ, σύ τε Ἀντισθένους ἐκληρονόμησας, καὶ ἐγὼ σοὶ, πολλῷ μείζω καὶ σεμνότερα τῆς Περσῶν ἀρχῆς. ΔΙΟ. τίνα ταῦτα φῄς; ΚΡΑ. σοφίαν, αὐτάρκειαν, ἀλήθειαν, παῤῥησίαν, ἐλευθερίαν. ΔΙΟ. νὴ Δία μέμνημαι, τῶν ἀφ' ἑξάμηνος τὸν πλοῦτον παῤ Ἀντισθένους, καὶ σοὶ ἐπὶ πλείω καταλιπόν. ΚΡΑ. ἀλλ' οἱ ἄλλοι ἠμέλουν τῶν τοιούτων κτημάτων, καὶ οὐδεὶς ἐθεράπευεν ἡμᾶς, κληρονομήσειν προσδοκῶν· ἐς ὃ ὁ χρυσίον πρῶτος ἔβλεπον. ΔΙΟ. εἰκότως. οὐ γὰρ εἶχον ἵνα δέξαιντο τὰ τοιαῦτα παῤ ἡμῶν, διερρυηκότες ὑπὸ τρυφῆς, καθάπερ τὰ σαθρὰ τῶν καλαντίων. ὥστε εἴ ποτε καὶ ἐμβάλλοι τις ἐς αὐτοὺς ἢ σοφίαν, ἢ παῤῥησίαν, ἢ ἀλήθειαν, ἐξέπιπτεν ἂν ὑμῶν, καὶ διέῤῥει, τῶν πυθμένος ἐλλιπῶν οὐ δυναμένου οἷόν τι πάσχουσιν αἱ τῶν Δαναοῦ αὐταὶ παῤθένοι, ἐς τὸν τετρυπημένον πίθον ἐπαντλοῦσαι. τὸ δὲ χρυσίον, ὀδοῦσι, καὶ ὄνυξι, καὶ πάσῃ μηχανῇ ἐφύλαττον. ΚΡΑ. σχολῇ ἡμεῖς μὲν ἔξομεν καὶ ταῦθα τὸν πλοῦτον· οἱ δὲ, ὀβολὸν ἤξειν κομίζοντες. καὶ τοῦτον ἄγει τὸ πορθμεῖον.

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ, ΑΝΝΙΒΟΥ, ΜΙΝΩΟΣ, ΚΑΙ ΣΚΙΠΙΩΝΟΣ.

LVCIANI SCIPIO. P. Virunio interprete.

Interlocutores, Alexander, Hannibal, Minos, Scipio.

ΕΜὲ δῆ προχειρίσασθαι σε ὦ Λίβυ· ἀμείνων γὰρ εἰμι. ΑΝ. ἤμνουν, ἀλλ' ἐμέ. ΑΛ. σὺ οὖν ὁ Μίνως δικασάτω. ΜΙ. τίνες δ' ἐστέ; ΑΛ. οὗτος μὲν, Ἀννίβας ὁ Καρχηδόνιος· ἐγὼ δ', Ἀλέξανδρος ὁ Φιλίππου. Μ. νὴ Δία ἐνδοξοί γε ἀμφότεροι. ἀλλὰ περὶ τίνος ὑμῖν ἡ ἔρις; ΑΛ. περὶ προεδρίας. φησὶ γὰρ οὗτος ἀμείνων στρατηγὸς ἐμοῦ. ἐγὼ δὲ, ὡσπερ ἅπαντες ἴσασιν, οὐχὶ τοῦτο μόνον, ἀλλὰ πάντων ἁπλῶς τῶν πρὸ ἐμοῦ φημὶ διενεγκεῖν τὰ πολέμια. ΜΙ. σὺ οὖν τὸ μέρος ἐκείνης εἰπάτω. σὺ δ' αὖ πρῶτος ὦ Λίβυ λέγε. ΑΝ. ἓν μόνον τοῦτο ὦ Μίνως ὠνάμην, ὅτι σοῦ καὶ τὴν Ἑλλάδα φωνὴν ἐξέμαθον. ὥστε οὐδὲ τοῦτο πλέον οὗτος ἐπέσκηπτό μου. φημὶ δὴ τοίνυν μάλιστα ἐπαίνου ἀξίους εἶναι, ὅσοι ὃ μηδὲν ἐξ ἀρχῆς ὄντες, ὅμως ὅτι μέγα προεχώρησαν, δι' αὐτῶν δυνάμεώς τε περιγενόμενοι, καὶ ἄξιοι δόξαντες ἀρχῆς. ἐγὼ γοῦν μετ' ὀλίγων ἐξορμήσας ἐς τὴν Ἰβηρίαν, τὸ πρῶτον ὕπαρχος ὢν τοῦ ἀδελφοῦ, μεγίστων ἠξιώθην, ἄριστος κριθείς· καὶ τοὺς τε Κελτιβήρας εἷλον, καὶ Γαλατῶν κεκράτηκα τῶν Ἐσπερίων. καὶ τὰ μεγάλα ὄρη διέβαν, τὰ περὶ τὸν Ἠριδανόν, ἅπαντας κατέδραμον· καὶ αἰφνιδίους ἐποίησα τοσαύτας πόλεις· καὶ τὴν πεδινὴν Ἰταλίαν ἐλήϊσάμην· ἐς μέσην τὴν προαστείων τὴν πρώτην πόλεως ἦλθον. καὶ τοσούτους ἀπέκτεινα μιᾶς ἡμέρας, ὥστε τοὺς δακτυλίους αὐτῶν μεδίμνοις ἀποσταθμήσαι, καὶ τοὺς ποταμοὺς γεφυρῶσαι νεκροῖς. ἃ δὲ ταῦτα πάντα ἐπραξα, οὔτε Ἄμμωνος υἱὸς ὀνομαζόμενος, οὔτε θεὸς εἶναι προσποιούμενος, ἢ σύμπνια τῶν μηδὲν διαφερόντων, ἀλλ' ἄνθρωπος εἶναι ὁμολογῶν, στρατηγοῖς τε τοῖς σωφρονεστάτοις αἰτιζόμενος, καὶ στρατιώταις τοῖς μαχιμωτάτοις συμπλεκόμενος· ὁ Μῆδος καὶ Ἀρμένιος καταγωνιζόμενος ἀπροφυλάκτους, πρὶν διώκειν τινὰ, καὶ τῷ πολεμήσοντι προδιδόντας θύειν τὴν νίκην. Ἀλέξανδρος δ', πατρῴαν ἀρχὴν παραλαβών, αὔξησε, καὶ πολὺ ἐξέτεινε, χρησάμενος τῇ τύχῃ ὁρμῇ. ἐπειδὴ οὖν οἰκήσατέ τε, καὶ τὸν ὀλεθρον ἔπαυσον Δαρεῖον ὁ Ἰασῶν τε καὶ Ἀρβηλοῖς ἐπε-

O Libyce, me decet præponi: melior equidem sum. HAN. Imò verò me. ALEX. Iudicet ergo Minos, qui semper iustissimus iudex est habitus. MIN. Quis es tu? ALEX. Hic est Hannibal Carthaginensis: ego autem Alexander Philippi regis filius. MIN. Per Iouem vtrique glorioſi. Sed qua de re vobis altercatio est? ALEX. De præstantia: dicit enim is sese meliorem quàm ego ducem exercitus fuisse: ego verò, quemadmodum omnes sciunt, non hoc solùm, sed omnibus fermè qui ante meam ætatem fuêre, in re militari præstãtiorem me esse affirmo. MIN. Dicat ergo vterq; vicissim pro virili: tu verò ô Libyce priùs loquaris. HA. Vnum hoc me iuuat, quòd & hîc sermonem Græcũ didicerim, vt neq; etiam hac in re Alexander me superet. Porrò illos maximè laudis dignos puto, qui quum parui à principio fuere, propria virtute ad magnam gloriã euasere: potẽteq; per se ipsi facti, & principatu digni habiti. Ego igitur cum paucis quibuscũ Hispaniã primùm inuadens, quum subcõsul essẽ fratri additus, maximis rebus idoneus atq; optimus iudicatus, ibi tũ Celtiberos cepi, atq; Gallos ipsos deuici: & quũ magnos montes transmigrassem, omnem Eridanum transcurri, multasq; ciuitates euerti, & planã Italiam subiugaui, & vsque ad suburbia Romæ grassatus sum, totq; vno die Romanos cecidi, vt eorum annulos modiis mensurari oportuerit, & ex cadaueribus pontes fluminibus fecerim. Atque hæc omnia peregi, nec Ammonis dictus filius, neq; deum me fingẽs, aut matris insomnia narrans: sed me hominem fatebar, pugnabamq; contra duces magna prudentia, contra milites magna audacia atque fortitudine præditos, non aduersus Medos, aut Armenios, qui antequam quispiam sequatur, fugiunt, & facilè cuiuis audenti victoriam tradunt. Alexander verò regni patris successor, & id fortunæ quodam impetu ampliauit: qui quum deuicto misero illo Dario apud Issum & Arbelas victoriam cepit,

ALEXANDER.

antiquam ex patre cõsuetudinem omit- A τησεν, ἀποσας τ παρόντων, προσκυνησας ἠξίου,
tens, adorari seſe voluit, seſeque ad Me- καὶ διαιτᾶσθαι παρὰ Μηδικὴν μετεδιήτησεν ἑαυ-
dorum delicias inuitari libenter tulit: at- τὸν, καὶ ἐμεθυσκόμενον ἐν τοῖς συμποσίοις τοὺς φί-
que in conuiuiis amicos interemit, inter- λους, καὶ συνελαμβανεν ὅτι θανατῷ. ἐγὼ δὲ,
ficientibusq; auxilium tulit. Ego autem ἦρξα ὑπὸ τοῦ τ πατρίδος. καὶ ὅπου μετεπέμ-
patriæ dominatus sum, quæ quum me re- πετο, τῶν πολεμίων μεγάλῳ στόλῳ ὑπὸ πλοῦ-
uocaret hostium magna classe aduersus σαντων τῆς Λιβύης, ταχέως ὑπήκουσα, καὶ
Libyam nauigante, parui, continuóque ἰδιώτην ἐμαυτὸν παρέσχον, καὶ καταδικασθεὶς,
me hominem priuatum dedi, & damna- ἠνεγκα δυσγνωμόνως τὸ πρᾶγμα. καὶ ταῦτ'
tus æquo animo rem tuli. Atque hæc egi ἔπραξα, βάρβαρος ὤν, καὶ ἀπαίδευτος παι-
barbarus cùm essem, omnísque Græco- δείας τῆς Ἑλληνικῆς· καὶ ὅτε Ὁμήρου, ὡσπερ
rum disciplinæ expers, & neque Ho- οὐδ', ἐρρᾳθύμουν, ὅτε ὑπ' Ἀριστοτέλους τοῦ
merum, vt hîc, edidici, neque Aristotele so- B σοφιστοῦ παιδευθεὶς, μόνῃ δὲ τῇ φύσει ἀγαθῇ
phista magistro eruditus fui, sed solùm χρησάμενος. ταῦτά ἐστιν, ἃ ἐγὼ Ἀλεξάνδρου
mea natura optima sum vsus. Hæc sunt ἀμείνων φημὶ εἶναι. εἰ δ' ἔστι καλλίων ὑποσὶ δέ-
quibus me meliorem Alexandro esse pu- κα δήμασι τὴν κεφαλὴν διεδέδετο, Μα-
to. Si verò ea causa mihi hic præferendus κεδόσι μὲν ἴσως καὶ ταῦτα σεμνά· ἐμοὶ μὲν δοκεῖ
est, quòd caput diademate ornauerit, id τοῦτ' ἀμείνονα δόξει αὐτῷ γυναῖκα καὶ στρατηγοῦ
decorum forsan apud Macedones est: nõ ἀνδρὸς, τὴν γνώμην πλέον ἢ τῇ τύχῃ κε-
tamen ob id præstantior hic videri debet κτημένου. ΜΙ. ὁ μὲν εἴρηκεν οὐκ ἀγνοῶ τὸν
generoso duce, & viro, qui mentis sen- λόγον, οὐδ' ὡς λίαν εἰκὸς ἦν, τὸν αὐτὸν. σὺ
tentia magis quàm fortuna est vsus. δ' ὦ Ἀλέξανδρε, τί πρὸς ταῦτα φῄς; ΑΛ.
MIN. Hic certè orationem neque in- ἐγὼ μὲν ὦ Μίνως, μηδὲν πρὸς αὐθάδη ὕτω
generosam, neque vt Libycum decebat, C θρασύν· ἱκανὴ γὰρ ἡ φήμη διδάξαι σε, οἷος μὲ
dixit: tu verò Alexander quid ad hæc in- ἐγὼ βασιλέα, οἷος ὁ τοῦτ' ληστὴς ἐγένετο. ὅμως
quis? ALEX. Oportet quidem ô Mi- δὲ ὅρα εἰ κατ' ὀλίγον αὐτὸν διῴκησα· ὃς νέος
nos, homini adeò temerario nihil re- ὢν ἔτι, πρελθὼν ὅπου τὰ πρόβατα, καὶ τὸν
spondere. Sola enim te fama satis edoce- Δρόμον τεταραγμένον κατέσχον, καὶ τοὺς φο-
re potest qualis ego rex, qualis hic latro νέας τοῦ παρόντος μετῆλθον, καταφοβήσας τὴν
habitus fuerit. Aduerte tamen an pa- Ἑλλάδα τῇ Θηβαίων ἀπωλείᾳ· στρατηγὸς
rum ipsum superauerim, qui cùm ado- ὑπ' αὐτῶν χειροτονηθείς, οὐκ ἠξίωσα τ Μα-
lescens adhuc essem rem aggressus, re- κεδόνων ἄρχειν πρέπων, ἀλλὰ πᾶν ἀρχὴν ὁ-
gnum obtinui, & de patris mei inter- πόσων ὁ πατὴρ κατέλιπεν, ἀλλὰ πᾶσαν ὑπε-
emptoribus supplicium sumpsi. At quum νοήσας τὴν χώραν, καὶ δυνάμενος ἡγησάμενος εἰ μὴ ὀ-
Thebas subuertissem, toti Græciæ ter- D λίγων κρατήσαιμι, ὀλίγοις ἄγων, ἐσέβαλον
ror fui, ab ea dux electus. Neque di- εἰς τὴν Ἀσίαν· καὶ ὅτι τε Γρανικῷ ἐκράτησα
gnum putaui, Macedonum regno me μεγάλῃ μάχῃ· καὶ τ Λυδίαν λαβὼν, καὶ Ἰωνίαν
contentum esse, quod pater reliquerat: καὶ Φρυγίαν, καὶ ὅλως τὰ ἐν ποσὶν ἀεὶ κρατύμε-
sed totum terrarum orbem sitiui: νος, ἦλθον ὅτι Ἰσσὸν, ἔνθα Δαρεῖος ὑπ' ἐμεῖνε,
durúmque putans, nisi rerum omnium μυριάδας πολλὰς στρατοῦ ἄγων. καὶ ὃ ἀπὸ τούτου, ὦ Μίνως, ὑμεῖς ἴστε ὅσους ὑμῖν νεκροὺς ὅτι
dominus essem, paucos quosdam mecum μιᾶς ἡμέρας κατέπεμψα. φησὶ γοῦν ὁ πορθμεὺς μὴ δύνασθαι αὐτοῖς τότε τὸ σκάφος, ἤδη
agens in Asiam exercitum traduxi, & a- καὶ πεδίας δύο πληρώσαντας τοὺς πολλοὺς αὐτῶν
pud Granicum magna pugna vici: Ly- δύο πλεύσαι. καὶ ταῦτα ἐποίησα, αὐτὸς προ-
diam, Ioniam, & Phrygiam cepi. Et tan- κινδυνεύων, καὶ παρέχων ἀξιῶν. καὶ ἵνα σοι μὴ τὰ ἐν Τύρῳ, μηδὲ τὰ ἐν Ἀρβήλοις διηγήσομαι,
dem quæcunque transieram subiugans, veni ad Issum, vbi Darius me expecta-
bat, infinitos exercitus secum agens. Post
hæc, ô Minos, vos ipsi scitis quot ad vos
vno die mortuos miserim. Dicit enim
Charon, tunc sibi scapham non suffeci-
sse, sed ratibus compositis illorum plero-
que se transportasse. Atque hæc confeci
meipsum periculis opponens, & in pugna
vulnerari non timens. Et vt quæ apud
Tyrum & Arbelas gesta sunt, omittam,

ἀλλὰ καὶ μέχρις Ἰνδῶν ἦλθον, καὶ τὸν Ὠκεανὸν, ὅρον ἐποιησάμην τῆς ἀρχῆς, καὶ τοὺς ἐλέφαντας αὐτῶν εἶλον, καὶ Πῶρον ἐχειρωσάμην· καὶ Σκύθας δὲ, οὐκ ἀνασκαφεῖς ἀνδρας, διαβὰς τὸν Τάναϊν, ἐνίκησα μεγάλῃ ἱππομαχίᾳ. καὶ τοὺς φίλους δὴ ἐποίησα, καὶ τοὺς ἐχθροὺς ἠμυνάμην. εἰ δὲ καὶ θεὸς ἐδόκουν τοῖς ἀνθρώποις, συνῆκας οἶμαι, οἷα δὴ τὸ μέγεθος τῶν πραγμάτων, ἐς τοιοῦτόν τι πιστεύσαντες περὶ ἐμοῦ. Ὁ δ' οὖν τελευταῖον, ἐγὼ μὲν, Βασιλεύων, ἀπέθανον, οὗτος δὲ, ἐν Φυγῇ, παρὰ Προυσίᾳ τῇ Βιθυνῷ, καθάπερ ἄξιον ἦν, πονηρότατον, καὶ ὠμότατον ὄντα· ὡς γὰρ δὴ ἐκείνῃσι τῶν Ἰταλῶν, ἐρῶ λέγων, ὅτι οὐκ ἰσχύϊ, ἀλλὰ πονηρίᾳ, καὶ ἀπιστίᾳ, καὶ δόλοις. νόμιμον δὲ, ἢ περφανές, οὐδέν. ἐπεὶ δέ μοι ὠνείδισε τὸν τρυφὸν, ἐκλελῆσθαί μοι δοκεῖ οἷα ἐποίει ἐν Καπύῃ, ἑταίροις συνὼν, καὶ τοῖς τῶν πολεμίων ἡγεμόσι· θαυμάσιος καὶ ἀνδυπάτων ἐγὼ δὲ, εἰ μὴ, μικρὰ τὰ Ἐπιζήλου δόξας, ὅτι τοῦ ἐμαλλον ὥρμησα, τί αὖ μέγα ἐπεφρόνουν; Ἰταλίαν αἱμασσοῦσαν λαβὼν, καὶ Λιβύην, καὶ τὰ μέχρι Γαδείρων ὑπήκοα ποιησάμενος; ἀλλ' ὅμως ἀξιόμαχα ἐδόκει μοι ἐκεῖνα, ὑποστήσασθαι πάντα, καὶ διαπαντὸς ὁμολογουμένως. εἴρηκα. σὺ δὲ ὦ Μίνως δίκαζε. ἱκανὰ γὰρ ἀπὸ πολλῶν καὶ ταῦτα. ΣΚΗ. μὴ πρότερον, ἢν μὴ καὶ ἐμοῦ ἀκούσῃς. ΜΙ. τίς γὰρ εἶ ὦ βέλτιστε; ἢ πόθεν ὢν ἔρᾳς; ΣΚΗ. Ἰταλιώτης Σκηπίων, στρατηγὸς, ὁ καθελὼν Καρχηδόνα, καὶ κρατήσας Λιβύων μεγάλαις μάχαις. ΜΙ. τί οὖν καὶ σὺ ἔρᾳς; ΣΚ. Ἀλεξάνδρου μὲν ἥττων εἶναι, τοῦ δ' Ἀννίβου ἀμείνων· ὃς ἐθέλοντα νικήσας αὐτὸν, καὶ φυγεῖν καταδιώξας ἁπάμυνας. πῶς οὖν οὐκ αἰσχυνθείη οὗτος, ὃς πρὸς Ἀλέξανδρον ἀμιλλᾶται, ᾧ οὐδὲ Σκηπίων ἐγὼ ὁ νενικηκὼς αὐτὸν, παραβάλλεσθαι ἀξιῶ; ΜΙ. νὴ Δί' ἀγρώμονα φῆς ὦ Σκηπίων· ὥστε πρῶτος μὲν κεκρίσθω Ἀλέξανδρος· μετ' αὐτὸν δὲ, σύ. εἶτα εἰ δοκεῖ, τρίτος Ἀννίβας, οὐδὲ οὗτος ἀνασκαφεύς ὤν.

A vsque ad Indos veni, atque Oceanum mei regni terminum feci, & illorum hominum elephantes cepi, ac Porum captiuū abduxi: Scythas verò homines certè non ſpernendos, Tanaim tranſiens, magna equitum pugna vici: ac amicos meos remuneraui, inimicos autem vltus ſum. Si verò Deus hominibus videbar, parcendum illis erat. Nam rerum magnitudine, vt tale aliquid de me crederent, inducti ſunt. Tãdem mors me regem occupauit. Hic autem Hannibal apud Pruſiã Bithyniæ exulauit, vt crudeliſſimo & peſſimo homini cõueniens erat. Nã quo pacto Italos vicit, omitto dicere: nã non virtute, ſed malitia atque perfidia & dolis id peregit, nunquã aut alicuius claritudinis aut iuſti memor. Sed quoniam quòd delicios è vixerim, vituperauit, oblitus mihi videtur eorum quæ apud Capuam admiſerit. Ibi enim mulieribus deditus fuit, & voluptatibus, vir iſte mirabilis, belli gerendi occaſiones prodidit. Ego verò niſi ea quæ ſub Occidẽte ſunt, parua quidem putans, verſus Orientem me impuliſſem, quidnam adeò magni perfeciſſem? qui Italiam abſque ſanguine capere, ac Libyam, omnémque eam oram vſque ad Gades, ſub poteſtatem redigere facilè potuiſſem? Sed hæc ego tanta contentione digna non putaui, præſertim iam antea illis perculſis, ac dominum me agnoſcentibus. Dixi. Tu verò Minos iudica. Nam & hæc è multis protuliſſe ſatis eſt. S C I P. Non: niſi me quoque priùs audias ô Minos. M I N. Quis tu vir optime es, aut vnde, quòd hiſce claris ducibus te conferre audes? S C I. Scipio Romanus, qui Carthaginem deleui, & Afros multis magnis præliis deuici. M I. Quid igitur & tu dicis? S C I P. Alexandro quidem minorem eſſe me, Hannibale autem præſtantiorẽ, vt qui ipſum perſecutus fuerim, & ad turpem fugam cõpulerim. Quomodo igitur non impudens iſte videatur, qui cum Alexandro ſeſe comparet, cui ne ipſe quidem Scipio, qui iſtum deuici, comparare me auſim? M I N. Per Iouem æqua dicis Scipio: quapropter primus quidem iudicetur Alexander, deinde poſt illum tu: atque tum ſi placet, tertius hic Hannibal: quippe qui nec ipſe contemnendus exiſtat.

ΔΙΟΓΕΝΟΥΣ ΚΑΙ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ.

DIOGENIS ET ALEXANDRI. Erasmo Roterod. interprete.

DIOGENES. Irridetur Alexandri superbia, qui mortalis cum esset, diuinos tamen honores sibi passus sit exhiberi.

QVid hoc rei Alexander? itáne defunctus es tu quoque, perinde atq; nos omnes? ALEX. Vides nimirum Diogenes: tametsi mirandum non est, si homo cũ fuerim, defunctus sim. DIOG. Num ergo Iupiter ille Hammon mẽtiebatur, quum te suum esse filium diceret? an verò tu Philippo patre prognatus eras? ALEX. Haud dubiè Philippo. neque enim obiissem, si Hãmone parente fuissem progenitus. DIOG. Atqui de Olympiade etiam consimilia quædam ferebãtur, puta draconem quendam cum ea fuisse congressum, visumq; in cubiculo: ex eo grauidam peperisse te: porrò Philippum errare, falliq;, qui se tuum patrem esse crederet. ALEX. Inaudierã quidem & ipse ista, quemadmodum tu: at nunc video neque matrẽ neque Hammonios illos vates sani quicquam aut veri dixisse. DIOG. Attamen istud illorum mendacium, Alexander, ad res gerendas haud quaquam tibi fuit inutile, propterea quòd vulgus te verebatur, metuebátque, quum deum esse crederet. Sed dic mihi, cuinam tam ingens illud imperium moriens reliquisti? ALEX. Id equidem ignoro, Diogenes: celeriùs enim è vita submouebar, quàm vt esset otium de illo quicquam statuendi, præter id vnum, quòd moriens Perdiccæ anulum tradidi. Sed age, quid rides Diogenes? DIOG. Quidni rideam? an non meministi quid Græci fecerint, quum nuper tibi arrepto imperio adularentur, principémque ac ducem aduersus Barbaros deligerent, nonnulli verò in duodecim deorum numerum referrent, ac phana constituerent, denique sacra facerent tanquam draconis filio? Sed illud mihi dicito, vbi te sepelierunt Macedones? ALEX. Etiamdum in Babylone iaceo tertium iam diem: porrò Ptolemæus ille satelles meus, si quando detur otium ab his rerum tumultibus qui nunc instant, pollicetur in Ægyptum deportaturum me, atque inibi sepulturum, quò videlicet vnus fiam ex diis Ægyptiis. DIOG. Non possum non ridere Alexander, qui quidẽ te videam etiam apud inferos desipientem, sperantemq; fore vt aliquando vel Anubis fias, vel Osiris.

A Τί τοῦτο ὦ Ἀλέξανδρε; καὶ σὺ τέθνηκας ὥσπερ ἡμεῖς ἅπαντες; ΑΛ. ὁρᾷς ὦ Διόγενες. οὐ προσέδοξον δὲ, εἰ ἄνθρωπος ὢν, ἀπέθανον. ΔΙΟ. ὁκοῖῳ ὁ Ἄμμων ἐψεύδετο, λέγων ἑαυτῷ σε εἶναι υἱόν· σὺ δὲ Φιλίππου ἄρα ἦσθα; ΑΛΕ. Φιλίππου δηλαδή. οὐ γὰρ ἂν ἐτεθνήκειν Ἄμμωνος ὤν. ΔΙΟ. καὶ μὴν καὶ περὶ τῆς Ὀλυμπιάδος ὅμοια ἐλέγοντο, δράκοντα ὁμιλῆσαι αὐτῇ, καὶ βλέπεσθαι ἐν τῇ κοίτῃ· εἶπα οὕτω σε τεχθῆναι· τὸν δὲ Φίλιππον ζημιοῦσθαι, οἰόμενον πατέρα σὸν εἶναι. ΑΛΕ. κἀγὼ ταῦτα

B ἤκουον ὥσπερ σύ· νυνὶ δὲ ὁρῶ ὅτι οὐδὲν ὑγιὲς οὔτε ἡ μήτηρ, οὔτε οἱ τοῦ Ἀμμωνίων προφῆται ἔλεγον. ΔΙΟ. ἀλλ' ὅ γε δόλος αὐτῶν, οὐκ ἀχρεῖόν σοι ὦ Ἀλέξανδρε πρὸς τὰ πράγματα ἐγένετο. πολλοὶ γὰρ ἐπίστευσαν θεὸν εἶναί σε νομίζοντες. ἀτὰρ εἰπέ μοι, τίνι τὴν τοσαύτην ἀρχὴν καταλέλοιπας; ΑΛΕ. οὐκ οἶδα ὦ Διόγενες. ἐν γὰρ ἔφθασα διανοηθῆναί τι περὶ αὐτῆς· ἢ τοῦτο μόνον, ὅτι ἀποθνήσκων, Περδίκκᾳ τὸν δακτύλιον ἐπέδωκα. πλὴν ἀλλὰ τί γελᾷς ὦ

C Διόγενες; ΔΙΟ. τί γὰρ ἄλλο, ἢ ἀναμιμνήσθην οἷα ἐποίησε ἡ Ἑλλὰς, ἄρτι σε προειληφότα τὴν ἀρχὴν, κολακεύοντες, καὶ προστάτην αἱρούμενοι, καὶ γράφοντες ὅτι τοῖς βαρβάροις, ἔνιοι δὲ, καὶ τοῖς δώδεκα θεοῖς προστιθέντες, καὶ νεὼς οἰκοδομούμενοι, καὶ θύοντες ὡς δράκοντος υἱῷ; ἀλλ' εἰπέ μοι, ποῦ σε οἱ Μακεδόνες ἔθαψαν; ΑΛΕ. ἔτι ἐν

D Βαβυλῶνι κεῖμαι, τρίτην ταύτην ἡμέραν. ὑπισχνεῖται δὲ Πτολεμαῖος ὁ ὑποσατράπης, ὡς ποτε ἀγάγῃ σχολὴν ἀπὸ τῶν θορύβων τῶν ἐν ποσὶν, ἐς Αἴγυπτον ἀπαγαγών με, θάψειν ἐκεῖ, ὡς γενοίμην εἷς τῶν Αἰγυπτίων θεῶν. ΔΙΟ. μὴ γελάσω ὦ Ἀλέξανδρε ὁρῶν ἐν ᾅδου ἔτι σε μωραινόμενον, καὶ ἐλπίζοντα Ἄνουβιν, ἢ Ὄσιριν γενέσθαι;

πλὴν

πλὴν ἀλλὰ ταῦτα μὲν ὦ θειότατε, μὴ ἐλ- A
πίσῃς· οὐ γὰρ θέμις ἀνελθεῖν τινα τῶν ἅπαξ
ἐς τὸν πλουτώνιον λίμνην, καὶ ἐς τὸν
εἴσω τοῦ στομίου προελθόντων. ἀ γὰρ ἀμελὴς
ὁ Αἰακός· ἀδὲ ὁ Κέρβερος ἀνεπαφρόντιστος.
ἐκεῖνα δὲ ἡδέως ἂν μάθοιμι παρὰ σοῦ, πῶς
φέρῃς ὁπότ' ἂν ἐννοήσῃς ὅσων δαιμονίαν
ἄνωθεν γῆς ἀπολιπὼν, ἀφίξαι, σωματοφύ-
λακας, καὶ ὑπασπιστὰς, καὶ σατράπας, καὶ
χρυσὸν ἀστάθμητον, καὶ ἔθνη προσκυνοῦντα· καὶ
Βαβυλῶνα, καὶ Βάκτρα, καὶ τὰ μεγάλα
θηρία, καὶ πυρὸν, καὶ δόξαν· καὶ ὃ ὀπίσω
μοι εἶπε), ἐλαυνόμενος, ἅμα δεδεμένον ταινίᾳ B
λευκῇ τὸν κεφαλὸν, πορφυρίδα ἐμπε-
πορπημένον· ἃ λυπεῖ ταῦτά σε ἐνθυμούμενον
μυρίων ὄντα; τί δακρύεις ὦ μάταιε; ἆρά
ταῦτά σε ὁ σοφὸς Ἀριστοτέλης ἐπαίδευσε μὴ
οἴεσθαι βέβαια εἶναι τὰ ἀνθρώπινα τῆς τύχης;
ΑΛΕ. σοφὸς, ἀπόντων ἐκείνων κολάκων
ἐπιτριπτότατος ὤν; ἐμὲ μόνον ἔασον τὰ
Ἀριστοτέλους εἰδέναι, ὅσα μοι ἤτησε. πρὸ
ἐμοῦ, οἷα δὲ ἐπέστελλεν. ὡς δὲ κατεχρήτο μου
τῇ περὶ παιδείαν φιλοτιμίᾳ, θαυμάζων, καὶ
ἐπαινῶν, ἄρτι μοι ἐς ὃ κάλλος, ὡς καὶ τοῦ- C
το μέρος ὂν τἀγαθοῦ, ἄρτι δ' ἐς τὰς περι-
ουσίας, καὶ τὸν πλοῦτον. καὶ γὰρ αὖ καὶ τοῦτ' ἀ-
γαθὸν ἡγεῖτ' εἶναι), ὡς μὴ αἰσχυνοίμην καὶ αὐτὸς
λαμβάνων. γάρ, ὦ Διόγενες, αἰθέριος, καὶ
πετόμενος. πλὴν ἀλλὰ τοῦτό γε ἀπολέλαυ-
κα αὐτοῦ τῆς σοφίας, ὃ λυπεῖσθαι ὡς ὀλίγα
μελήσεις ἀγαθοῖς· ἃ κατηλθομήσω μικρῷ
γε ἔμπροσθεν. ΔΙΟ. ἀλλ' οἶδα ὃ δράσεις. ἄκρας γάρ σοι τῆς λύπης ἐπιθήσομαι,
ἐπεὶ σὺ γοῦν γε ἐλλέβορος ἂν φύοιτο. σὺ
δὲ, κἂν τὸ Λήθης ὕδωρ κρουνδὸν ὀπίσω ἀστάθ- D
μως πίῃ· καὶ αὖθις πίε, καὶ πολλάκις. οὕ-
τω γὰρ ἂν παύσῃ ὀλίγα τοῖς Ἀριστοτέλους ἀ-
γαθοῖς ἀνιώμενος. καὶ γὰρ καὶ Κλεῖτον ἐκεῖ-
νον ὁρῶ, καὶ Καλλισθένη, καὶ ἄλλους πολλοὺς
ὑπὸ τοιούτων, ὡς ἅμα ἐπαίροντο, καὶ ἅμα
ταπεινοῦσθαι ὧν ἔδρασας αὐτοῖς. ὥστε πλὴν ἑτέ-
ρωσε σὺ ταύτην βάδιζε· καὶ πίνε πολλάκις,
ὡς ἔφην.

Quin tu spes istas omittis ô diuinissimè? neque enim fas est reuerti quenquam, qui semel paludem transmiserit, atque intra specus hiatum descēderit: propterea quòd neque indiligens est Æacus, neque contemnendus Cerberus. Verùm illud abs te discere pervelim, quo feras animo quoties in mentem redit, quanta felicitate apud superos relicta huc sis profectus, puta corporis custodibus, satellitibus, ducibus, tum auri tanta vi; ad hoc populis qui te adorabant: præterea Babylone, Bactris: immanibus illis belluis, dignitate, gloria: deinde quòd eminebas conspicuus, dum vectareris, dum amiculo candido caput haberes reuinctum, dum purpura circumamictus esses: nunquid hæc te discruciant, quoties recursant animo? Quid lacrymaris stulte? an non id te sapiens ille docuit Aristoteles, ne res eas quæ à fortuna proficiscantur, stabiles ac firmas existimares? ALEX. Sapiens ille, quum sit assentatorum omnium perditissimus? Sine me solum Aristotelis facta scire, quàm multa à me petierit, quæ mihi scripserit: deinde quemadmodum abusus sit mea illa ambitione, qua cupiebam eruditione cæteris præstare, quum mihi palparetur interim, ac prædicaret me, nunc ob formam tanquam & ipsa summi boni pars quædam esset: nunc ob res gestas atque opes: nam has quoque in bonorum numero collocandas esse censebat, ne sibi vitio verteretur quòd eas acciperet. Planè præstigiosus vir ille quidē erat, ac fraudulentus, ô Diogenes: quanquam illud fructus scilicet ex illius sapientia fero, quòd nunc perinde quasi summis de bonis excrucior, ob ista quæ tu paulò antè commemorasti. DIOG At scin' quid facies? ostēdam tibi molestiæ istius remedium. Quandoquidem in his locis veratrum non prouenit, fac vt Lethæi fluminis aquam auidis faucibus attrahēs bibas, iterúmque ac sæpius bibas: atque eo pacto desines de bonis Aristotelicis discruciari. Verumenim Clitum etiam illum & Callisthenem video, cúmque his alios complureis raptim huc sese ferentes quò te discerpant, pœnásque sumant ob ea quæ quondam in illos commisisti quare fac in alteram hanc ripam te conferas, & crebriùs, vt dixi, bibas.

Aristotelis fraus.

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ ΚΑΙ ΦΙΛΙΠΠΟΥ.

ALEXANDRI ET PHILIPPI. Ottomaro Luſcinio interpr.

PHILIPPVS. NOn igitur inficiaberis Alexander ex me prognatum te eſſe filium: nã ad Iouem Hammonem genus paternum referens, mortem non obiiſſes. ALEX. Neque verò neſcius eram, pater, Philippi Amyntæ me eſſe filium: ſed quia ad res gerendas ſic mihi viſum erat conducere, commento hoc vſus ſum vaticinij. PHILIP. Quid ais? Conducibile id tibi viſum, vt vatibus impoſtoribus fallendum te exponeres? ALE. Non iſthuc, ſed barbaros in mei admirationem tractos, faciliùs hoc prætextu noſtro ſubdidimus imperio: quum nemo vnus viribus noſtris hactenus reſtiterit: quippe hac ſola opinione ducti, quòd aduerſus deum ſibi eſſet præliandum. PHIL. Quos tu igitur tanto conatu dignos vſquam vicisti, qui cum timidis illis, arculis, peltariis, ac gerris vimineis pugnare ſolitis, ſemper congreſſus es? Atqui Græcos armis domare, Bœotios, Phocenſes, Athenienſes, & id genus alios, operis fuerat ſtrenui atque magnifici: Arcadum inſuper ſuſtinere armaturam, equitatum Theſſalum, Eleorum iaculatores, Mantineos peltis inſtructos: aut cum Thracibus, Illyricis, Pæonibúsve manum conſerere, operoſum profectò atque arduum id fuiſſet in primis. Cæterùm Medos, Perſas & Chaldæos delicatos, ac plurimo auro conſpicuos, non ſatis compertum habeo quonam modo ante te duce Clearcho mille viri bello adorti expugnarint, fœdè in fugam actos antequam ad manus ventum fuiſſet. ALEX. At verò Scythæ, pater, & Indici elephantes, res ſunt non vſque adeò abiectæ & contemptibiles: & tamen neque concitatis inter ipſos inteſtinis odiis, neque per proditionem mihi venundari paſſus ſum victoriã. Sed neque peieraui vnquam, aut per nugas à pollicito receſſi, fidémque ſolui victoriæ gratia. Adde quòd & Græcos alios ſine ſanguine in deditionẽ accepi: Thebanos autem fortaſſis ipſe audiſti quomodo aggreſſus fuerim. PHIL. Noui hæc omnia ex Clito, quem tu inter epulas, eò quòd nomen meum celebraret, & meas res geſtas cum tuis conferre auderet, traiecto per corpus telo tum iugularas. Tu verò

Culpatur Alexandri arrogãtia, & cõmentum quo deum ſe haberi voluit.

A Νῦν μὲν ὦ Ἀλέξανδρε, οὐκ ἂν ἔξαρνος γένοιο, μὴ οὐκ ἐμὸς υἱὸς εἶναι· οὐ γὰρ ἂν ἐτεθνήκεις, Ἀμμωνος γε ὤν. ΑΛ. ἀλλ' αὐτὸς ἠπιστάμην ὦ πάτερ, ὡς Φιλίππου τοῦ Ἀμύντου υἱός εἰμι· ἀλλ' ἐδόκει μοι τὸ μάντευμα, ὡς χρήσιμον ἐς τὰ πράγματα οἰόμενος εἶναι. ΦΙΛ. πῶς λέγεις; χρήσιμον ἐδόκει σοι τὸ πρέπον σεαυτὸν ἐξαπατηθησόμενον ὑπὸ τῶν βαρβάρων; ΑΛ. οὐ τοῦτο· ἀλλ' οἱ βάρβαροι κατεπλάγησάν με, καὶ ῥᾳδίως ἐπῃδέσαντο, οἰόμενοι θεῷ μάχεσθαι· ὥστε ῥᾷον ἐκράτησαν αὐτῶν. ΦΙΛ. τίνων ἐκράτησας σύ γε ἀξιομάχων ἀνδρῶν, ὃς δήλοις ἀεὶ σκιωλοξύστης, ἐξάεια, καὶ πελτάεια, καὶ γέρρα οἰσύϊνα πρόβελα μιμοῖς; Ἑλλήνων κρατεῖν ἔργον ἦν, Βοιωτῶν καὶ Φωκέων καὶ Ἀθηναίων, καὶ ὁ Ἀρκάδων ὁπλιτικὸν, καὶ τὸ Θετταλῶν ἵππον, καὶ τοὺς Ἠλείων ἀκοντιστὰς, καὶ ὁ Μαντινέων πελταστικὸν, ἢ Θρᾷκας, ἢ Ἰλλυριοὺς, ἢ καὶ Παίονας χρώσασθαι, τοῦτα μεγάλα. Μήδων δὲ, καὶ Περσῶν, καὶ Χαλδαίων, καὶ χρυσοφόρων ἀνθρώπων, καὶ ἁβρῶν, οὐκ οἶδα ὡς πρὸς σοῦ μείοσι μοίρᾳ Κλεάρχου ἀπελθόντες, ἐκράτησαν, ἢ εἰς χεῖρας ἐλθεῖν ἐκείνων, ἀλλὰ πρὶν ἢ τόξευμα ἀφεῖναι, φυγόντων; ΑΛ. ἀλλ' οἱ Σκύθαι γε ὦ πάτερ, καὶ οἱ Ἰνδῶν ἐλέφαντες, οὐκ εὐκαταφρόνητόν τι ἔργον· καὶ ὅμως ὁ Δημήτριος ἀνδρὶ, οὐδὲ πρόδοσίαις ὠνούμενος τὰς νίκας, ἐκράτησε αὐτῶν· οὐδὲ ὑπώρκησα πώποτε, ἢ ὑποχόμενος ἐψευσάμην, ἢ ἄπιστον ἔπραξά τι τῆς νίκης ἕνεκα. καὶ τοῖς Ἕλλησι δὲ, τοῖς μὲν, αἱμορρυῆ πρέλαον· Θηβαίοις δὲ, ἴσως ἀκούεις ὅπως μετῆλθον. ΦΙΛ. οἶδα ταῦτα πάντα. Κλεῖτος γὰρ ἀπήγγειλέ μοι, ὃν σὺ τῇ δορατίῳ διελάσας μεταξὺ δεῖπνοῦντα, ἐφόνευσας, ὅτι με πρὸς τὰς σὰς πράξεις ἐπῄνεσε καὶ ἐτόλμησε. σὺ δὲ τὴν Μακεδονικὴν χλαμύδα καταβαλών,

& Macedonicam chlamydem abiiciens,

χλανδιν ὡς φασι μετενεδις, καὶ πίλον ὀρθὸν ἐπίθου, καὶ σεσοκιωσθαι τοὺς Μακεδόνας, ὡς ἐλευθέρων ἀνδρῶν ἀξίους· καὶ ὃ πάντων γελοιότατον, ἐμιμοῦ τὰ τῶν νενικημένων. ἐῶ γὰρ λέγειν ὅσα ἄλλα ἐσφάλης, λέουσι συγκεκλεισμένων πεπαιδυλωμένος ἄνδρας, καὶ γάμους ἀνούτους γαμῶν, καὶ Ηφαιστίωνα ὑφαρπαζόμενον. ἓν ἐπῃνεσα μόνον ἀκούσας, ὅτι ἀπέχου τῆς τοῦ Δαρείου γυναικὸς καλὴ ἦν ὄντως, καὶ τῆς μητρὸς αὐτοῦ, καὶ τῶν θυγατέρων ἐπεμελήθης. βασιλικὸν γὰρ τοῦτο. ΑΛΕ. ὁ φιλοχίνδυνον δὲ ὦ πάτερ οὐκ ἐπῄνεσας, καὶ ὃ ἐν Οξυδράκαις σεσῶσθαι καθάπαξ εἰς ὃ ἐντὸς τοῦ τείχους, καὶ τοσαῦτα λαβὼν τραύματα; ΦΙ. οὐκ ἐπαινῶ τοῦτο ὦ Αλέξανδρε. οὐκ ὅτι μὴ καλὸν εἰ) οἶμαι καὶ πρώσκεσθαι ποτὲ τὸν βασιλέα, ὑπὲρ σεσωκιωμένου τοῦ στρατοῦ, ἀλλ' ὅτι σοι τοιοῦτο ἦκεν συνέφερε. θεὸς γὰρ εἰ) δοκῶν, εἰ ποτε πρωθεῖς, καὶ βλέπειν σε Φοροδόλω τῷ πολέμου ἐκκομιζόμενον, αἵματι ῥεόμενον, οἰμώζοντα ὅτι τῷ τραύματι, ταῦτα γέλως ἦν τοῖς ὁρῶσι· καὶ ὁ Αμμων, γόης, καὶ ψευδόμαντις ἀλεῖ λεγε· καὶ οἱ σεσῶφηται, κόλακες. ἢ πῶς οὐκ ἂν ἐγέλασεν ὁρῶν τὸν τοῦ Διὸς υἱὸν λιποψυχοῦντα, δεόμενον τῶν ἰατρῶν βοηθεῖν; νῦν μὲν γὰρ ὁπότε ἤδη τεθνηκας, οὐκ οἶδ' πολλοὶ εἰ) τοὺς τὸν σεσοποίησιν ἐκείνων ὑπερτεμνομένους, ὁρῶντας τὸν νεκρὸν τοῦ θεοῦ ἐκπάλαι κείμενον, μυδῶντα ἤδη καὶ ὀζωδιῶντα, καὶ νόμον σωμάτων ἀπόντων· ἄλλως τε, καὶ ὃ χρήσιμον ὄφης Αλέξανδρε, ὃ δεῖ τοῦτο κτᾶσθαι ῥᾴδιως, πολὺ σε τῆς δόξης ἀφῃρεῖτο τῶν κατορθουμένων. πολὺ γὰρ ἐδόκει ἐνδεὲς ὑπὸ θεοῦ γίνεσθαι δοκοῦν. ΑΛ. καὶ ταῦτα φέρ' εἰπεῖν οἱ ἀθεφποι σεσὶ ἐμοῦ, ἀλλ' Ηρακλεῖ καὶ Διονύσῳ ἐπάμιλλον πεῖσαί με. καίτοι τοῦ Αφρου ἐκείνου καὶ ἑτέρου ἐκείνων λαβόντος, ἐγὼ μόνος ἐχρωσάμην. ΦΙ. ὁρᾷς ὅτι ταῦτα ὡς υἱὸς Αμμωνος λέγεις, ὃς Ηρακλεῖ καὶ Διονύσῳ σεσυγκαλλεῖς σεαυτὸν, καὶ οὐκ αἰσχύνη ὦ Αλέξανδρε, σοὶ τὸν τύφον ἐπομαθὼν, καὶ γνοὺς σεαυτὸν, καὶ σεσωφρονηκὼς ἤδη νεκρὸς ὤν;

A candyn Perſicũ amictum recepiſti (vt aiunt) & tiaram rectã. Vt ne interim commemorẽ, quòd à Macedonibus, viris vtique libertis, adorari debere te in animum induxeris: & qui, quod maximè omniũ erat ridiculum, hominum abs te victorũ mores imitatus es. Tẽpero mihi, ne memorem alia quæ turpiter admiſeris, viris doctis in leonum clauſtra incluſis, & nuptiis talibus peractis: quodq; Hephæſtionem plus quàm eſſet ſatis, amaris. Vnum eſt quod ſolum laudo abs te geſtũ, in Darij vxore videlicet, forma præſtante, quia ab illius cõplexu abſtinueris: & genitricis illius, atq; filiarũ, ne vim paterentur, curã ſuſceperis. Regium certè id opud extitit, quòd tum factitaſſe te accepimus. ALE. Quomodo autẽ tibi non probatur, pater, quòd in Oxydracis, gente Indica, lubens me in periculũ cõiecerim, atque acceptis plurimis vulneribus, muros primus omniũ trãſilierim? PH. Non probo, Alexander: neq; id quia pulchrũ eſſe negem vulnerari quandoq; imperatorẽ, & in ſubeundis periculis prętentare viã: ſed quia ex re tua iſthuc erat minimè. Siquidẽ pro deo habitus, quos, oro, riſus prębebas ſpectatoribus, quãdo poſt acceptũ vulnus, ab exercitu magno tumultu direptus, mœrẽs ac eiulãs ſanguine fluitabas? Adde quòd Iupiter Hãmon, tanquam pręſtigiator quiſpiã, & vanus propheta, reus mendacij palàm tũ arguebatur. Nõ enim video qualiter riſum cõtineat, qui Iouis filiũ viderit animũ deiicere, & in deſperatione rerum efflagitare medicorũ auxilia. Deniq; quũ iam tandẽ mortem obieris, quem credas obſecro eſſe, qui confictã illã adoptionem qua Iouis dictus es filius, nõ carpat maledictis? potiſſimùm vbi dei iſtius cadauer porrectũ iacere, turgidũ ſanè, & iuxta aliorũ corporum morẽ cõtactu ſuo omnia labefactans aſpexerit? Cæterùm quod ais Alexãder, tibi fuiſſe cõducibile, quò facilius rerũ potireris: id profectò multũ tibi gloriæ ex bene etiã ac ſtrenuè geſtis eripuit. Nam quanquã inſigniter multa, tamen diis lõgè inferiora agere viſus, vacillare ob hoc iudicatus es, & tota ratione deficere. AL. Haud quaquã de me iſthuc ſentiũt mortales: ſed cum Hercule me & Baccho cõferunt, veluti æmulum, pariq; cum illis gloria certantẽ. Nam & Aornũ, à neutro etiã illorum armis ſubactũ, ego facilè cepi. PH. Etiamdum videris iſta vt Hammonis filius dicere, quando nec Baccho quidẽ cedis, aut Herculi. Sed nec erubeſcere noſti Alexãder, ſolitám ve dediſcere arrogantiã, teipſũ dein noſcere, vel iã tandẽ ſapere, etiã ſi ſeriùs, vbi fato occubueris?

ΑΧΙΛΛΕΩΣ ΚΑΙ ΑΝΤΙΛΟΧΟΥ.

ACHILLIS ET ANTILOCHI. Ottomaro Luſcinio interpr.

ANTILOCHVS

Æqualem omnium apud inferos eſſe cõditionem, neminemque præferri mortalium.

QVænam ſunt illa, Achilles, quæ tu Vlyſſi iam primùm commemorando in mortem executus es: vt minimè generoſa, ac Chirone atque Phœnice, quibus tu aliquando vſus es præceptoribus, parum digna? Audiui enim magis ex re tua futurum tibi videri, ſi vilis agricolæ munus obiens, inopi, cui nec victus ſuppetat, loces operam, quàm vt omnibus vita functis domineris. Quæ ſi rudis quidam plebeius ex media Phrygia ortus, atque immodicus inſuper etiã vitæ affectator diceret, ferendum fortè id eſſet, atque condonandũ nonnihil ruſticitati: verùm ex Peleo prognatum, & ex omni heroum numero periculorum contemptorem acerrimum, in tam abiectam & humilem de ſeipſo deſcendere opinionem, fœdum ſanè atque pudendum in primis. Denique iis quæ in vita ſtrenuè geſſeris, equidem haud ſcio quomodo iſta conueniant. Nam dum in Phthio regnare tibi ad ſenectam vſque licuiſſet, citra gloriam tamen: tu glorioſam oppetere mortẽ maluiſti, quàm potiri regno. ACHIL. At ô Neſtoris fili, nondum etiam tum feceram rerum earum periculum, & quid cui præferrem ignorans, gloriolam hanc infelicem præponebã vitæ. Atqui ſerò iam tandem intelligo quàm egerim imprudẽter. Apud viuos enim reperies fortè qui res bene geſtas celebrent literarum monumentis: ſed hîc apud manes non video quàm frugiferum opus effecerim, vbi vnus eſt honos omnium. Sed neque vires iã adſunt corporis Antiloche, aut forma: interciderunt omnia: pari rerum ſtatu viſuntur omnia: nullum ſapientiæ aut alterius rei diſcrimen eſt. Adde quòd nulli iam ex Troianorum mortuis formidabilis ſum, nemini Græcorum venerandus. prorſus omnium de mortuis par exiſtimatio eſt, ſiue boni fuerint, ſiue improbi. Hæc ſunt quæ me angunt, & miſerè ſolicitant, & ob quę doleo, quòd non potiùs loco operas, & viuo. ANTI. At verò, Achilles, quid agat quiſpiam? quando ſic natura comparatum eſt, vt omnes prorſum cogantur ſemel vitam relinquere. quæ lex quum in vniuerſum iam obtinuit, nec abrogari vllo modo queat, patienter hanc feras oportet. Cæterùm aſpice nos, quotquot penes te ſumus: denique & Vlyſſes quoque poſt puſillum aduenier: vnde ſolatium tibi meritò afferet ſocietas: id quod & aliis in rebus plerunque vſu venire ſolet.

Οἷα τοιαῦτα Ἀχιλλεῦ τοιὰς τ' Ὀδυσσέα σοι εἴρηται τοῦ θανάτου· ὡς ἀγλωσσίαν καὶ αἰδέξια τοῖν διδασκάλοιν ἀμφοῖν Χείρωνός τε, καὶ Φοίνικος; ἧκεγὰμὲν γὰρ ὁπότε ἔφης βούλεσθαι ἐπάρουρος. ὧν, ἀντεύξῃ τοιῷδέ τινι τῶν ἀχλήρων, ᾧ μὴ βίοτος πολυὶς εἴη, μᾶλλον ἢ πάντων αἰδοσίην τῶν νεκρῶν. Ταῦτα μὲν οὖν ἀγλωσσίαν τινὰ φρύγα δῆλον, καὶ πέρα τοῦ καλῶς ἔχοντος, φιλόζωον ἴσως ἐγχωρίως λέγειν. τὸν Πηλέως δὲ υἱόν, τὸν φιλοκινδυνώτατον ἡρώων ἁπάντων, παπεινὰ οὕτω τοῖς αὐτοῖς ἀγνοεῖσθαι, πολλῆ αἰσχύνῃ, καὶ ἀναπότιστος τοῖς τὰ πεπραγμένα σοι ἐν τῷ βίῳ· ὃς ἐξὸν ἀκλεῶς ἐν τῇ Φθιώτιδι πολυχρόνιον βασιλεύειν, ἑκὼν προείλου τὸν μετὰ τῆς ἀγαθῆς δόξης θάνατον. ΑΧΙ. ὦ παῖ Νέστορος, ἀλλὰ τότε μὲν ἄπειρος ἦ τῶν ἐνταῦθα ὤν, καὶ τὸ βέλτιον ἐκείνων ὁπότερον ἰὼ ἀγνοῶν, τὸ δύσκνον σκῆνος δοξαρίου προεθέμην τοῦ βίου· νῦν δ' ἐπιγνοὺς ἤδη ὡς ἐκείνη μοὶ ὠφελής· εἰ καὶ ὅ,τι μάλιστα οἱ ἀοιδοὶ ῥαψῳδήσουσι· μετὰ νεκρῶν δὲ, ὁμοτιμία. καὶ ὅτε δὲ κάλλος σκῆνος ὦ Ἀντίλοχε, ὅτε ἢ ἰσχὺς πάρεστιν, ἀλλὰ κεῖνται ἅπαντες ἐνταῦθα τοῦ αὐτοῦ ζόφου ὅμοιοι, καὶ κατ' ὀδὲν ἀλλήλων διαφέροντες· καὶ ὅτε οἱ τῶν Τρώων νεκροὶ δεδίασί με, οὔτε οἱ τῶν Ἀχαιῶν σεβασμίουσιν· ἰσονομία δὲ ἀκεανὸς, καὶ νεκρὸς ὁμοίως, ἠμὲν κακὸς, ἠδὲ καὶ ἀγαθός. Ταῦτά με αἰτιᾷ, καὶ ἀληθομεῖ, ὅτι μὴ ζητεύω ζῶν. ΑΝ. ὅμως τί οὖν ἂν τις παθοι ὦ Ἀχιλλεῦ; Ταῦτα γὰρ ἔοικε τῇ φύσει, πάντως ἀποθνήσκειν ἁπάντας. ὥστε χρὴ ἐμμένειν τῷ νόμῳ, καὶ μὴ αἰτιᾶσθαι τοῖς διατεταγμένοις. ἄλλως τε, ὁρᾷς τῶν ἑταίρων ὅσοι σοὶ σὲ ἑσμὲν οἱδὲ; μετὰ μικρὸν δὲ ἡ Ὀδυσσεὺς ἀφίξεται πάντας. Φέρε δὴ τοῦτο μυθίσω καὶ ἡ κοινωνία τοῦ πράγματος,

καὶ τὸ μὴ μόνον αὐτὸν πεπονθέναι. ὁρᾷς τὸν Ἡρακλέα, καὶ τὸν Μελέαγρον, καὶ ἄλλους θαυμαστοὺς ἄνδρας, οἳ οὐκ ἂν οἶμαι δέξαιντο ἀνελθεῖν, εἴ τις αὐτοὺς ἀναπέμψαι διατεύσοιτο ἀχλήεσι καὶ ἀβίοις ἀνδράσιν; ΑΧΙ. ἐπαμεικτὴ μὲν ἡ παραίνεσις· ἐμὲ δὲ οὐκ οἶδ' ὅπως ἡ μνήμη τῶν ἐκεῖ τοῦ βίου ἀθυμίᾳ· οἶμαι δὲ καὶ ὑμῶν ἕκαστον. εἰ δὲ μὴ ὁμολογεῖτε, τοῦτο χείρους ἐστέ, καὶ ἧσυχίαν αὐτὸ πάσχοντες. ΑΝΤ. οὐκ. ἀλλ' ἀμείνους ὦ Ἀχιλλεῦ· ὃ γὰρ ἀνωφελὲς τῷ λέγειν ὁρῶμεν. σιωπᾶν γὰρ, καὶ φέρειν, καὶ ἀνέχεσθαι, δέδοται ἡμῖν, μὴ καὶ γέλωτα ὀφλισκάνειν ὥσπερ σὺ, τοιαῦτα βυχόμενοι.

A Non enim ſolus videris in hæc mala coniectus: en tibi Herculem, Meleagrum, & alios pleroſque, qui non parum multos in admirationē traxêre: qui quidem (ni fallor) haudquaquam in vitam videntur rediturí, ſi quis eos ad inopes & victus indigos mittat, vt illis pro mercede ſeruiant. ACHIL. Sociorum hæc quidem admonitio eſt: verùm haud ſcio quo pacto eorum quæ in vita aguntur, memoria, impendio me excruciat. Arbitror autem & veſtrûm vnumquemque ita affici, etiamſi nō palàm confiteamini: nequiores ſanè in eo, quòd tacitè huiuſcemodi per quietem toleratis. ANT. Non equidem Achilles, ſed longè tibi præſtamus: quippe qui intelligimus quàm ſit inutile de iis rebus verba facere. Silere enim, & æquo animo ſuſtinere omnia quæ accidunt, datum nobis eſt: ne tibi affectu iſto ſimiles, ipſi quoque ridiculi omnibus meritò videamur.

ΔΙΟΓΕΝΟΥΣ ΚΑΙ ΗΡΑΚΛΕΟΥΣ.

DIOGENIS ET HERCVLIS. P. Virunio interprete.

Οὐχ Ἡρακλῆς ὅτός ἐστιν; ὑλίμοιόν B ἄλλος μὰ τὸν Ἡρακλέα. ὁ τόξον, ὁ ῥόπαλον, ἡ λεοντῆ, ὁ μέγεθος, ὅλος Ἡρακλῆς ἐστιν. εἶτα τέθνηκε Διὸς υἱὸς ὤν; εἶπέ μοι ὦ καλλίνικε, νεκρὸς εἶ; ἐγὼ γάρ σοι ἔθυον ὑπὲρ γῆς ὡς θεῷ. ΗΡΑ. Ἦ ὀρθῶς ἔθυες. αὐτὸς μὲν γὰρ ὁ Ἡρακλῆς ἐν ἥρωσι τοῖς θεοῖς σώζεται, καὶ ἔχει καλλίστην Ἥβην. ἐγὼ δὲ εἴδωλόν εἰμι αὐτοῦ. ΔΙΟ. πῶς λέγεις εἴδωλον τοῦ θεοῦ; καὶ δυνατὸν ἐξ ἡμισείας μὲν C πίνα θεὸν εἶναι, τεθνάναι δὲ τὸ ἥμισυ; ΗΡ. ναί. οὐ γὰρ ἐκεῖνος τέθνηκεν, ἀλλ' ἐγὼ ἡ εἰκὼν αὐτοῦ. ΔΙΟ. μανθάνω· αὐτοθωρόν σε τοῦ Πλούτωνι προέδωκεν αὐτὸ ἑαυτοῦ. καὶ σὺ νῦν αὐτὸ ἐκεῖνο νεκρὸς εἶ. ΗΡΑ. τοιοῦτό τι. ΔΙΟ. πῶς οὖν ἀκριβὴς ὢν ὁ Αἰακὸς, οὐκ ἔγνω σε μὴ ὄντα ἐκεῖνον, ἀλλὰ προεδέξατο ὑποβολιμαῖον Ἡρακλέα παρόντα; ΗΡ. ἔτι ἐώκειν ἀκριβῶς. ΔΙΟ. ἀληθῆ λέγεις. ἀκριβῶς γὰρ, ὥστε αὐτὸς ἐκεῖνος εἶ. ὅρα γοῦν D μὴ ὁ ἐναντίον ἐστὶ· σὺ μὲν εἶ ὁ Ἡρακλῆς, ὃ δὲ εἴδωλον γεγάμηκε τὴν Ἥβην τοῖς θεοῖς. ΗΡ. θρασὺς εἶ, καὶ λάλος. καὶ εἰ μὴ παύσῃ σκώπτων ἐς ἐμέ, εἴσῃ αὐτίκα οἷόν θεοῦ εἴδωλόν εἰμι.

NVnquid Hercules hic eſt? Haud quiſquam mehercule alius. arcus, clava, pellis leonina, magnitudo ipſa, totus denique Hercules eſt. Igitur è vita deceſſit, qui Iouis erat filius? Dic quæſo ô victorioſe, mortuus ne es? Egò enim quum terræ ſupereſſem, tibi haud ſecus quàm deo ſacrificaui. HERC. Rectè quippe ſacrificaſti. Hercules enim ipſe in cœlo vnà cum diis immortalibus conſiſtit, Hebēn apud ſe habēs, cruribus formoſiſſimam. Egò verò qui te alloquor, ſua ſum vmbra. DIOG. Quidnam dicis amabò? vmbra ipſius dei? fieri enim poteſt, altera eundem ex parte deum eſſe, altera, vita deceſſiſſe? HERC. Vtique. Ille enim nequaquam mortuus eſt, ſed egò duntaxat imago ipſius ſum. DIOGEN. Intelligo rem. Te virum pro viro Plutoni pro ſe dedit, & tu nunc pro illo mortuus es. HERC. Sic res ſe habet. DIO. Quo pacto igitur callidiſſimus cùm ſit Æacus, te nequaquam illum eſſe non nouit, ſed admiſit tanquam ſuppoſititium Herculem? HER. Quoniam ille ipſe eſſe videor. DIO. Vera autumas: nam ita perſimilis es, vt ſtrille ipſe ſis. Caueas igitur ne contrà ſit: vt tu quidē Hercules exiſtas, imago verò apud deos immortales Hebēn in vxorē duxerit. HE. Audax nimiùm es atq; loquax: & niſi à ſcōmatibus quę in me iacis, abſtinueris, ſenties quamprimū qualis dei imago ſim.

DIOGENES. Ridetur diuinitas Herculis.

Arcus enim nudus atque paratus. DIOGEN. Cur autem de cætero te timeam, quum semel mortuus sis? Sed per tuum Herculem dic quæso, dum ille viuebat, erás ne vnà cum ipso, & tunc imago existens: aut vnus quidem eratis in vita: posteaquam autem è vita decessistis, separati: ille quidem ad deos immortales auolauit, tu verò vmbra, vt dignum videtur, ad inferos aduenisti? HERC. Etsi fas equidem foret nequaquam respondere viro sophisticè percunctanti; attamen aures quoque ad hoc porrigas. Quicquid enim Amphitryonis in Hercule erat, idipsum morte affectum est, quod nempe ego sum (vt dixi) totum: quod autem ex Ioue erat, cum diis immortalibus conuersatur. DIOG. Perspicuè nunc intelligo. autumas enim eadem vice Alcmenam duos peperisse Hercules: vnum quidem ex Amphitryone, alterum verò ex summo Ioue: ex quo factum est, vt gemini vnius matris vtero latetetis. HERC. Nequaquam ô insane. idem profectò ipsi eramus ambo. DIOG. Neq; adhuc ad intelligendum id facile est, duos Hercules in vnum esse compositos, nisi quis diceret vos tanquam Hippocentaurum in vnum fuisse copulatos: hominem videlicet & deum. HERC. An non & homines eodem pacto ex duobus componi tibi videntur, animo videlicet & corpore? Vnde quid prohibet animum quidem ipsum ex summo Ioue natum adesse cœlo, me verò mortalem ad inferos veniisse? DIOG. Vtique eleganter hæc disseruisses, ô optime Amphitryoniade, si corpus hac tempestate esses: sed incorporea es imago: itaque periculum est, te triplicem iam feciſſe Herculem. HERC. Quonam modo triplicem? DIOG. Hoc quidem modo: nam si vnus in cœlo existit, tu verò apud nos imago, corpus autem in Oeta iam in puluerem versum, hæc tria iam sunt. animaduertas igitur velim, quem tertium corpori esse intelligas patrem. HERC. Audax es, atque sophista: sed quod nomen tibi est? DIOG. Diogenis Sinopei imago: ipse autem, per Iouem, minimè cum diis immortalibus, sed cum mortuorum optimis conuersor, Homerum atque huiusce modi fabulas deridens.

Ὁ μὲν τόξον γυμνὸν, καὶ παρῆλθεν. ΔΙΟ. ἐγὼ δὲ, τί μὲν ἔτι φοβοίμην σε, ἅπαξ τεθνεώς; ἀπαρρείπε μοι πρὸς τοῦ σοῦ Ἡρακλέους, ὁπότε ζῶν ἔζη, σκιὰς αὐτῷ, καὶ τότε εἴδωλον ὤν; ἢ εἷς μὲν ἦτε πρὸ τοῦ βίου· ἐπειδὴ δὲ ἀπεθάνετε, ἀφῃρέθητε, ὁ μὲν, ἐς θεοὺς ἀπέπτατο, σὺ δὲ ὁ εἴδωλον, ὥσπερ εἰκὸς ἦν, εἰς ᾅδου πρᾴῃ; ΗΡΑ. ἐχρῆν μὲν μηδ' ἀποκεῖναί γε πρὸς ἀνδρα ὀπίτηδες ἐρεχθειωμένα· ὅμως δ' οὖν καὶ τοῦτ' ἀκουσον· ὁπόσον μὲν Ἀμφιτρύωνος ἐν τῷ Ἡρακλεῖ ἦν, τοῦτο τέθνηκε, καὶ εἰμὶ ἐγὼ σκιὰ πρῶ· ὁ δὲ ἦν τοῦ Διὸς, ἐν οὐρανῷ σύνεστι τοῖς θεοῖς. ΔΙΟ. σαφῶς νῦν μανθάνω. δύο γὰρ φῂς ἐτεκεῖν ἡ Ἀλκμήνη τὼ αὐτὼ Ἡρακλέας, τὸν μὲν, ἐκ Ἀμφιτρύωνι, τὸν δὲ, πρὸς τοῦ Διός· ὥστε ἐλελήθητε δίδυμοι ὄντες ὁμομήτριοι. ΗΡΑ. οὐκ ὦ μάταιε· ὁ γὰρ αὐτὸς ἄμφω ἦμεν. ΔΙΟ. οὐκ ἔστι μαθεῖν τοῦτο ῥᾴδιον, σκιὼ δύ' ὄντας Ἡρακλέας, ἐκτὸς εἰ μὴ ὥσπερ ἱπποκένταυρός τις ἦτε, εἰς ἓν συμπεφυκότες, ἀνθρωπος, καὶ θεός. ΗΡΑ. οὐ γὰρ καὶ πάντες οὕτω σοι δοκοῦσι συγκεῖσθαι ἐκ δυοῖν, ψυχῆς, καὶ σώματος; ὥστε τί τὸ κωλύον ἐστὶ, τὴν μὲν ψυχὴν ἐν οὐρανῷ εἶναι, ἥπερ ἐστὶν ἐν Διὸς, τὸ δὲ θνητὸν ἐμὲ, παρὰ τοῖς νεκροῖς; ΔΙΟ. ἀλλ' ὦ βέλτιστε Ἀμφιτρυωνιάδη, καλῶς ἂν ταῦτ' ἔλεγες, εἰ σῶμα ἦθα. νῦν δὲ ἀσώματον εἴδωλον εἶ· ὥστε κινδυνεύεις τριπλοῦν ἤδη ποιῆσαι τὸν Ἡρακλέα. ΗΡΑ. πῶς τριπλοῦν; ΔΙΟ. ὧδέπως. εἰ γὰρ ὁ μὲν εἷς ἐν οὐρανῷ, ὁ δὲ πρ' ἡμῖν σὺ ὁ εἴδωλον, τὸ δὲ σῶμα ἐν Οἴτῃ κόνις ἤδη γεγόμενον, τρία δὴ ταῦτα γίνεται. καὶ σκόπει ὅν τινα δὴ πατέρα τρίτον ὑπονοήσεις τῷ σώματι. ΗΡ. θρασύς τις εἶ, καὶ σοφιστής. τίς δὲ καὶ ὢν τυγχάνεις; ΔΙΟ. Διογένους τοῦ Σινωπέως εἴδωλον. αὐτὸς δὲ, ἃ μὰ Δία μετ' ἀθανάτοισι θεοῖσιν, ἀλλὰ τοῖς βελτίστοις νεκρῶν συνείμι, Ὁμήρου, καὶ τῆς τοσαύτης ψευδολογίας καταγελῶν.

ΜΕΝΙΠΠΟΥ ΚΑΙ ΤΑΝΤΑΛΟΥ.

MENIPPI ET TANTALI. Erasmo Roterod. interprete.

ΤΙ χλάῃς ὦ Ταύταλε; ἢ τί σαυτὸν ὀδύρῃ, ὅτι τῇ λίμνῃ ἐγγύς; ΤΑΝ. ὅτι ὦ Μένιππε, ἀπόλωλα ὑπὸ τῆς δίψους. ΜΕΝ. οὕτως ἀργός εἶ, ὡς μὴ ὀπτικύψας πιεῖν, ἢ καὶ νὴ Δί' ἀρυσάμενος χοίλῃ τῇ χειρί; ΤΑΝ. οὐδὲν ὄφελος εἰ ὀπτικύψαιμι. φεύγει γὰρ τὸ ὕδωρ ἐπειδὰν προσίωμαι αὐτῷ μικρὸν δέ ποτε καὶ ἀρύσωμαι, καὶ προσενέγκω τῷ στόματι, ἀφανὲς βρέξαν ἄχρι τῶν χειλῶν· καὶ διὰ τῶν δακτύλων διαῤῥυέν, οὐκ οἶδ' ὅπως αὖθις ἀπολείπει ξηρὰν τὴν χεῖρά μου. ΜΕΝ. τερατῶδές τι πάσχεις ὦ Ταύταλε. ἀπὸ εἰπέ μοι, τί γὰρ καὶ δεῖ τοῦ πιεῖν, ἃ γὰρ σῶμα ἔχεις. ἀλλ' οὐκ ἐν μὲν τῇ Λυδίᾳ που τέθαπται; ὅθεν καὶ πεινῶν καὶ διψῶν ἐδύνω. σὺ δὲ ἡ ψυχή, πῶς αὖ ἔτι ἢ διψήσεις, ἢ πίνοις; ΤΑΝ. τοῦτ' αὐτὸ ἡ κόλασίς ἐστι, τὸ διψῆν μου τὴν ψυχὴν ὡς σώματος οὔσης. ΜΕΝ. ἀλλὰ τοῦτο μὲν οὕτω πιστεύσομεν, ἐπεὶ φῂς τοῦ διψῆν κολάζεσθαι. τί δ' οὖν σοι τὸ δεινὸν ἔσται; ἢ δέδοικας μὴ ἐνδεὴς τοῦ ποτοῦ ἀποθάνῃς; οὐ γὰρ ὁρῶ ἄλλοις μετὰ τοῦτον ἄδην, ἢ θάνατον ἐντεῦθεν εἰς ἕτερον τόπον. ΤΑΝ. ὀρθῶς μὲν λέγεις. καὶ τοῦτο δ' οὖν μέρος τῆς κολάσεως, τὸ ἐπιθυμεῖν πιεῖν, μηδὲν δεόμενον. ΜΕΝ. λῆρος ὦ Ταύταλε, καὶ ὡς ἀληθῶς ποτοῦ δεῖσθαι δοκεῖς, ἀκεφάλου γε ἐλλεβόρου νὴ Δία, ὅστις ὁμοιότατον τοῖς ὑπὸ τῶν λυττώντων κυνῶν δεδηγμένοις πέπονθας, ἃ τὸ ὕδωρ, ἀλλὰ τὸν διψῆν πεφοβημένος. ΤΑΝ. οὐδὲ τὸν ἐλλέβορον ὦ Μένιππε ἀναίνομαι πιεῖν, γλίσχρόν μοι μόνον. ΜΕΝ. θαῤῥεῖ ὦ Ταύταλε, ὡς ἤτε σύ, ἤτε ἄλλος πίεται τῶν νεκρῶν. ἀδύνατον γάρ· κἂν τοὶ πολῖται ὥσπερ σὺ οὐκ ἀποδίδωσι, τὸ ὕδατος αὐτοῖς οὐχ ὑπομένοντος.

A QVid eiulas ô Tantale, aut quid tuam deploras fortunam, ſtagno imminens? TAN. Quoniam ſiti enecror Menippe. MEN. Vſque adeo piger es atque iners, vti non vel pronus incumbens bibere noris, vel cauâ volâ hauriens? TANT. Nihil profecero ſi procumbam: refugit enim aqua ſimul atque me propius admoueri ſenſerit. quod ſi quando hauſero, oríque coner applicare, priùs effluit, quàm ſumma rigem labia: atque inter digitos effluens aqua, haud ſcio quomodo rurſus manum meam aridam relinquit. MEN. Prodigioſum quiddam de te narras Tantale. verùm dic mihi, iſthuc ipſum quorſum opus eſt, bibere, quum corpore careas? nam illud quod eſurire poterat, aut ſitire, in Lydia ſepultum eſt: cæterùm tu quum ſis animus, quînam poſthac aut ſitire queas, aut bibere? TAN. Atqui hoc ipſum ſupplicij genus eſt, vt anima perinde quaſi corpus ſit, ita ſitiat. MENIP. Age, hoc ita habere credamus, quandoquidem affirmas te ſiti puniri: at quid hinc acerbi tibi poterit accidere? Num metuis ne potus inopia moriare? At equidem haud video alteros inferos, ſi quis Chos relinquat, neque locum alium in quem morte demigret quiſpiam. TAN. Rectè tu quidem dicis: verùm hoc ipſum ſupplicij genus eſt, ſitire, quum nihil ſit opus. MEN. Deſipis Tantale, & vti verum tibi fatear, non alio potu videris egere, quàm veratro mero: nam diuerſum quiddam pateris iis quos canes rabioſi momorderint, vt qui non aquam quemadmodum illi, ſed ſitim horreas. TAN. Ne veratrum quidem recuſarim bibere Menippe, ſi liceat modò. MEN. Bono es animo Tantale, certum habens nunquam fore vt vel tu vel reliquorum Ma-D nium quiſpiam bibat: nec enim fieri poteſt: quanquam non omnibus quemadmodum tibi, pœna adiudicata eſt, vt ſitiant aqua illos non expectante.

MENIPPVS. Tantalus à labris ſitiens fugientia captat Flumina.

ΜΕΝΙΠΠΟΥ ΚΑΙ ΕΡΜΟΥ.

MENIPPI ET MERCVRII. Erasmo Roterod. interpr.

MENIPPVS. Formabonum fragile.

AT vbinam formosi illi sunt, ac formosæ, Mercuri? ducito me doceтóque, vtpote recèns huc profectum hospitem. MERC. Haud mihi licet per otium Menippe: quin tu isthuc ipso è loco dextrorsum oculos deflecte. Illic & Hyacinthus est, & Narcissus ille, & Nireus, & Achilles, & Tyro, & Helena, & Leda: breuiter quicquid est veterum formarum. MEN. Equidem præter ossa nihil video, caluariásque carnibus renudatas, inter quæ omnia nihil sit omnino discriminis. MER. Atqui hæc sunt quæ poetæ cuncti mirantur ac celebrant, ossa scilicet quæ tu videris contẽnere. MEN. At Helenam saltem mihi commonstra: nam ipse quidem haud queam dignoscere. MER. Hæc videlicet caluaria, Helena est. MEN. Et huius scilicet ossis gratia mille naues ex vniuersa Græcia acto delectu sunt impletæ, tantáque tum Græcorum tum Barbarorum multitudo conflixit, tot vrbes sunt euersæ? MER. Cæterùm Menippe non vidisti mulierem hanc viuam: quod si fecisses, forsan diceres tu quoque vitio dandum non esse,

Pro tali muliere diu tolerare labores.

Alioqui si quis flores etiã arefactos marcidósque contempletur, posteaquã coloris decus abiecerint, deformes nimirum videantur: at iidem donec florent, colorẽque obtinent, sunt speciosissimi. MEN. Proinde illud iam demiror Mercuri, si Græci non intellexerunt sese pro re vsqueadeo momentanea, quæq; tam facilè emarcesceret, elaborare. MER. Haud mihi vacat tecum philosophari: quare delecto loco vbicunque velis, prosterne temet ac recumbe: mihi iam aliæ sunt traducendæ vmbræ.

A Ποῦ δὲ οἱ καλοί εἰσιν, ἢ αἱ καλαὶ, ὦ Ἑρμῆ; ξεναγήσαι με νέηλυν ὄντα. ΕΡ. ὦ χολὴ μὰ ὦ Μένιππε. πλὴν κατ' ὀκρυο αὐτὸ ἀποβλεψον, ὡς ὅπου τὰ δεξιά, ἔνθα Υάκινθός τέ ἐστι, καὶ ὁ Ναρκισσος, καὶ Νιρεὺς, καὶ Αχιλλεὺς, καὶ Τυρὼ, καὶ Ελένη, καὶ Λήδα, καὶ ὅλως, τὰ ἀρχαῖα κάλλη πάντα. ΜΕ. ὀστᾶ μόνον ὁρῶ, καὶ κρανία, πλὴν σαρκῶν γυμνά, ὁμοῖα τὰ πολλά. ΕΡ. τὸ μὲν ὀκρυο ἐστιν, ἃ πάντες οἱ ποιηταὶ θαυμάζουσι τὰ ὀστᾶ, ὧν σὺ ἔοικας καταφρονεῖν. B ΜΕ. ὅμως πλὴν Ελένην μοι δεῖξον· ἐγὼ γὰρ αὐ ἀγνοίαν ἔχω. ΕΡ. τουτὶ ὃ κρανίον ἡ Ελένη ἐστίν. ΜΕ. εἶτα αἱ χίλιαι νῆες ἀφ' ὅτου ἐπληρώθησαν ἐξ ἁπάσης τῆς Ελλάδος, καὶ τοσοῦτοι ἔπεσον Ελλήνες τε καὶ βάρβαροι, καὶ τοσαῦται πόλεις ἀνάστατοι γεγόνασιν; ΕΡ. ἀλλ' οὐκ εἶδες ὦ Μένιππε ζωσαν πλὴν γυναῖκα. ἔφης γὰρ ἂν καὶ σὺ ἀνεμέσητον εἶ) Τοιῆδ' ἀμφὶ γυναικὶ, πολὺν χρόνον ἄλγεα πάσχειν. ἐπεὶ καὶ τὰ αὐθημερὸν ὄντα, εἴ τις βλέποι ἀποβεβληκότα πλὴν βαφὴν, ἄμορφα δηλονότι αὐτῷ δόξει. ὅτε μὲν τοι ἀνθεῖ, καὶ ἔχει πλὴν χροιὰν, κάλλιστά ἐστιν. C ΜΕ. σκοπῶ τοῦτο ὦ Ἑρμῆ θαυμάζω, εἰ μὴ σωφρόνεσθαι οἱ Αχαιοὶ περὶ τοιούτου ὄντος ὀλιγοχρονίου, καὶ ῥᾳδίως ἀπολλυμένου πονοῦντες. ΕΡΜ. ὦ χολή μοι ὦ Μένιππε συμφιλοσοφεῖν σοι· ὥστε ὁπόταν ἐξάμβυος τόπον, ἔνθα αὐ ἐθέλῃς, κεῖσο καταβαλὼν σεαυτόν. ἐγὼ δὲ, τοῖς ἄλλοις νεκροῖς ἤδη μετελεύσομαι.

ΑΙΑΚΟΥ, ΠΡΩΤΕΣΙΛΑΟΥ, ΜΕΝΕΛΑΟΥ ΚΑΙ ΠΑΡΙΔΟΣ.

ÆACI, PROTESILAI, MENELAI, AC PARIDIS. Iac. Mic. int.

ÆACVS. Protesilaus primus Græcorum interfectus

QVamobrem Protesilaë in Helenã irruens, strangulas illam? PRO. Quia huius causa, Æace, imperfecta quidem domo relicta, & vidua vxore quam nuper duxi, reddita, mortuus sum. Æ A. Accusa igitur Menelaum, qui vos omnes pro tali cõiuge recuperanda cõtra Troiam duxit.

D Τί ἄρχεις ὦ Πρωτεσίλαε πλὴν Ελένην πεφυκέναι; ΠΡ. ὅτι διὰ ταύτην ὦ Αἰακὲ ἀπέθανον, ἡμιτελῆ μὲν τὸν δόμον καταλιπὼν, χήραν τε πλὴν νεόγαμον γυναῖκα. ΑΙ. αἰτιῶ τοίνυν τὸν Μενέλαον, ὅστις ὑμᾶς ἅπαντας τοιαύτης γυναικὸς ἕνεκα Τροίαν ἤγαγεν.

ΠΡΩ. οὐ λέγῃς· σκῆνόν μοι αἰπιατέον.
ΜΕΝ. οὐκ ἐμὲ ὦ βέλτιστε, ἀλλὰ δικαιότερον τὸν Πάριν, ὃς ἐμοῦ τῦ ξένου τὴν γυναῖκα οὐδὲ πώποτε τὰ δίκαια ἤχετο αἰτήσας. οὕτω γὰρ οὐχ ὑπὸ σοῦ μόνου, ἀλλ' ὑπὸ πάντων Ἑλλήνων τε καὶ βαρβάρων ἄξιος ἦν ἀπολέσθαι, τοσούτοις θανάτου αἴτιος γεγονὼς μέγας. ΠΡ. ἄμεινον οὕτω. σὲ τοιγαροῦν ὦ δύσπαρι, οὐκ ἀφήσω ποτὲ ἀπὸ τῶν χειρῶν. ΠΑ. ἄδικα ποιῶν ὦ Πρωτεσίλαε· καὶ ταῦτα, ὁμότεχνον ὄντα σοι. ἐρωτικὸς γὰρ καὶ αὐτός εἰμι, καὶ τῷ αὐτῷ θεῷ κατέχομαι. οἶσθα δὲ ὡς ἀχθεσθόν τί ἐστι, καί τις ἡμᾶς δαίμων ἄγει ἔνθα αὐ ἐθέλει. καὶ ἀδύνατόν ἐστιν αὐτὸν ἀντιστῆναι αὐτῷ. ΠΡ. οὐ λέγῃς. εἴθε οὖν μοι τὸν ἔρωτα τοῦτον λαβεῖν δυνατὸν εἰη. ΑΙ. ἐγώ σοι καὶ περὶ τοῦ ἔρωτος ἀποκρινοῦμαι τὰ δίκαια. φησὶ γὰρ αὐτὸς μοὶ, τὸν ἐμὸν τῷ Πάριδι ἴσως γεγονέναι αἴτιον, τοῦ θανάτου δέσαι, οὐδένα ἄλλον ὦ Πρωτεσίλαε, ἢ σεαυτόν· ὡς σκληρόθυμος τῆς νεογάμου γυναικὸς, ἐπὶ πρῶτον ἐκφερέσθαι τῇ Τρῳάδι, ὅπου φιλοκινδύνως καὶ ἀπονενοημένως πρῶτος ἐκπηδήσας τὴν ἄλλων, δόξης ἐρασθείς, δι' ἣν πρῶτος σὺ τῇ ἀποβάσει ἀπέθανες. ΠΡ. σκοπῶ καὶ αὖθ' ἑαυτῷ σοι ὦ Αἰακὲ ἀποκρινοῦμαι δικαιότερα. ὁ γὰρ ἐγὼ τούτων αἴτιος, ἀλλ' ἡ Μοῖρα, καὶ ὁ ἐξ ἀρχῆς ὅτως ὑφικεκλωσμένος. ΑΙ. ὀρθῶς. τί οὖν τούτους αἰτιᾷ;

A MEN. Nequaquam me, sed multo iustius Paridem; qui hospiti mihi vxorem contra omne ius eripuit. Hic enim non modò abs te, verùm ab omnibus tum Græcis tum Barbaris meritò strangulari debebat, vt qui tam multis mortis causſa extiterit. PROT. Melius hoc. Proinde malè nominate Pari, numquam te dimittam è manibus. PARIS. Iniuriam adeonum facis Proteſilaë, idque eo magis, quòd eandem tecum artē exerceo. Nam & amori etiam deditus ipſe ſum, & ab eodem deo quaſi vinctus teneor. Noſti autem quòd quædam ſunt quæ inuitis nobis geruntur, & neſcio quis deus nos ducit quocunque ipſi placet, atque impoſſibile eſt illi repugnare. PROT. Rectè dicis. Vtinam igitur Cupidinem ipſum hîc comprehendere mihi liceat. AEAC. At ego etiam pro Cupidine tibi reſpondebo quæ iuſta videntur. Sic enim ille dicet, ſeſe quidē Paridi fuiſſe fortaſſis cauſam amandi, ſed mortis cauſam tibi fuiſſe neminem alium quàm teipſum, Proteſilaë, qui clā vxore nuper ducta, poſtquam appropinquabatis Troadi, ita omni contempto periculo, & velut deſperatus ante reliquos omnes in littus exiliiſti, gloriæ nimirum cupidus, propter quam & primus in egreſſu nauium occiſus fuiſti. PROT. Proinde & ego pro me ipſo tibi Æace reſpōdebo multo iuſtiora quàm tu. Neque enim ego mihi horum cauſa fui, ſed Fatum, & quòd iam inde ab initio ita prædeſtinatum fuerat. ÆAC. Probè. quid ergo iſtos accuſas?

B *A deo inuiti agimur.*

C *Fatum.*

ΜΕΝΙΠΠΟΥ ΚΑΙ ΑΙΑΚΟΥ.

MENIPPI ET ÆACI. Iac. Micyllo interprete.

ΠΡὸς τὸν Πλούτωνος ὦ Αἰακὲ, ἐξήγησαί μοι τὰ ἐν ᾅδου πάντα. ΑΙ. ῥᾴδιον ὦ Μένιππε ἅπαντα. ὅσα μὲν τοι κεφαλαιώδη, μάνθανε· ἅτινα μὲν, ὅτι Κέρβερός ἐστιν. οἶσθα καὶ τὸν πορθμέα τοῦτον, ὃς σε διεπέρασε· καὶ τὴν λίμνην, καὶ τὸν Πυριφλεγέθοντα ἤδη ἐσῆλθες ἐσιών. ΜΕΝ. οἶδα ταῦτα, καὶ σὲ, ὅτι πυλωρεῖς· καὶ τὸν βασιλέα εἶδον, καὶ τὰς Ἐρινῦς· τοὺς δ' ἀνδρώπους μοι τοὺς πάλαι δεῖξον, καὶ μάλιστα τοὺς ἐπισήμους αὐτῶν. ΑΙ. οὗτος μὲν, Ἀγαμέμνων, οὗτος δ' Ἀχιλλεύς,

D PEr Plutonem, ô Æace, expone mihi quæſo hîc quæ apud inferos ſunt omnia. ÆAC. Haud facilè, Menippe, omnia: verùm quæ ſummatim & veluti per capita indicari poſſunt, hæc accipe. Hic quidem quòd Cerberus ſit, noſti. deinde & portitorem hunc noſti, qui te traiecit: præterea & lacum, & Pyriphlegethontem iam vidiſti cùm ingreſſus es. MEN. Noui hæc, & præterea te quoque, quòd hîc in veſtibulo ſedes, atque aditum obſeruas. Etiam regem ipſum vidi, & Furias. Homines verò priſcos quæſo oſtende, & maximè eos qui inter cæteros nobiliores fuere. ÆAC. Hic quidem Agamēnon eſt, ille autem Achilles:

MENIPPVS.

rursum hic Idomeneus: qui propius assidet post hunc, Vlysses, deinceps Aiax, & Diomedes, & cæteri Græcorum præstantissimi. M E N. Papæ Homere! vt ibi Rhapsodiarum tuarum capita humi proiecta iacent, ignobilia atque obscura, cinis ac puluis omnia, & nugæ meræ, denique (verè vt abs te dictum est) capita infirma & caduca. Sed hic, Æace, quisnam est? Æ A C. Cyrus est: ille autem Crœsus, & iuxta ipsum Sardanapalus. Vltra hos autem Midas, & deinceps ille Xerxes. M E N. Et te, ô sceleste, tota exhorruit Græcia, iungentem pontibus Hellespontum, & per ipsos montes nauibus traiicere affectantem? Qualis verò & ipse Crœsus est? Cæterùm Sardanapalo quæso huic Æace permitte vt demulceam caput, inflicto colapho. Æ A C. Nequaquam. cõminueres enim ipsi caluariam, muliebris ac fragilis adeò cùm sit. M E N. At certè tamen amplexabor illum, vtpote semiuirum ac mulierosum planè. Æ A C. Visne tibi ostendam & doctos illos? M E N. Per Iouem etiam. Æ A C. Primus en hic tibi Pythagoras est. M E N. Salue Euphorbe, siue Apollo, siue denique quodcunque voles. P Y T. Ita sanè, & tu vtique Menippe. M E N. Quid? an non ampliùs aureum istud femur habes? P Y T H. Non: sed age cedo si quid manducabile tibi habet pera ista. M E N. Fabas habet: quare nihil hîc est quod tu manducare queas. P Y T H. Da modò. Nam hîc apud manes alia dogmata atque instituta didici: nẽpe quòd nihil hîc inter sese similes sunt fabę & patrantium testiculi. Æ A C. Porrò hic Solon est, filius Execestidis, præterea ille Thales, & iuxta ipsos Pittacus, & cæteri illi. septem autem omnes sunt, vt vides. M E N. Lęti hi sunt Æace soli atque alacres præter cæteros. Sed hic oppletus cinere, tãquam subcinericius panis aliquis, hic crebris pustulis quasi sufferuefactus, quisnam est? Æ A C. Empedocles, Menippe, semicoctus ab Ætna monte huc profectus. M E N. O æripes optime, quid obsecro acciderat tibi cur teipsum in cratêres Ætnæ iniiceres? E M P. Insania quædam, Menippe. M E N. Non, per Iouem, sed inanis quædam gloriæ affectatio, & fastus, & multa demẽtia, hæc te conflagrare fecerũt vnà cum ipsis crepidis, cũ dignus minimè esses. Veruntamen nihil tibi cõmentum istud profuit. deprehensus enim es & ipse mortuus. Cęterùm Socrates ille, Æace, vbi locorum tãdem est?

Homerus pater fabularum.

ἀμβρυα κάρηνα, capita sine robore: clausula frequens apud Homerum.

Pythagoras.

Empedocles.

Alludit ad id quòd Empedocles dicitur ereis crepidis vsus fuisse teste apud Diogenẽ.

A Σοὶ δὲ Ἰδομενεὺς πλησίον, ἔπειτα Ὀδυσσεὺς εἶτα Αἴας, ϛ Διομήδης, καὶ οἱ ἄλλοι τῶν Ἑλλήνων. ΜΕ. βαβαὶ Ὅμηρε, οἷά σοι τῶν ῥαψῳδιῶν τὰ κεφάλαια χαμαὶ ἔρριπται; ἄγνωστα, καὶ ἄμορφα, κόνις πᾶσα, καὶ λῆρος πολύς· ἀμβρυα ὡς ἀληθῶς κάρηνα. σοῦ δὲ ὦ Αἰακέ, τίς ὅδε; ΑΙ. Κῦρός ἐστιν. σοῦ δὲ Κροῖσος, καὶ πρὸ αὐτοῦ, Σαρδανάπαλος· ὁ δὴ νωθρὸς Τύπος, Μίδας· ἐκφυὴς δὲ, Ξέρξης. ΜΕ. εἶτα σὲ ὦ καθάρμα ἡ Ἑλλὰς ἐφείπετο ζευγνύοντα μὴ τὸν Ἑλλήσποντον, ἀφ' ὑψηλῶν τῶν ὀρῶν πλεῖν ὀπτιμοιοῦντα; οἷος δὲ καὶ ὁ Κροῖσός ἐστι; τὸν Σαρδανάπαλον δὲ ὦ Αἰακέ, παράσχες μοι κἀγὼ κόρρης ὀπίσω πρεῖσον. ΑΙ. μηδαμῶς. ἀφαθρύπτης γὰρ αὐτοῦ τὸ κρανίον γυναικεῖον ὄν. ΜΕ. σκοπῶ, ἀλλὰ παρεσκευάσομαί γε πρύτως ἀμβροτόνῳ ὄντι. ΑΙ. βούλει σοὶ ὀπτιδείξω καὶ τοὺς σοφούς; ΜΕ. νὴ Δία γε. ΑΙ. πρῶτος οὗτός σοι ὁ Πυθαγόρας ἐστί; ΜΕ. χαῖρε ὦ Εὔφορβε, ἢ Ἀπολλον, ἤ ὅ,τι δὴ ἐθέλεις. ΠΥ. νὴ, καὶ σύ γε ὦ Μένιππε. ΜΕΝ. οὐκ ἔτι χρυσοῦς ὁ μηρός ἐστί σοι; ΠΥΘ. οὐ γάρ. B ἀλλὰ φέρε ἴδω εἴ τι σοι ἐδώδιμον ἢ πήρα ἔχει. ΜΕΝ. κυάμους ὦ γαθέ· ὥστε οὐ τοῦτό σοι ἐδώδιμον. ΠΥΘ. δὸς μόνον· ἄλλα γὰρ νεκροῖς δόγματα. ἔμαθον γὰρ, ὡς οὐδὲν ἴσον κύαμοι, καὶ κεφαλαὶ τεκτόνων ἐνθάδε. ΑΙ. σοὶ δὲ, Σόλων ὁ Ἐξηκεστίδου, καὶ Θαλῆς ἐκφυὴς· καὶ πρὸ αὐτοῦ, Πιττακὸς καὶ οἱ ἄλλοι. ἑπτὰ δὲ πρύτεις εἰσὶν ὡς ὁρᾷς. ΜΕΝ. ἄλυποι οὗτοι ὦ Αἰακὲ μόνοι καὶ φαιδροὶ τῶν ἄλλων. ὁ δὲ κατάπλεως, ὥσπερ ἐξ ὑφείας ἄρτος, ὁ τῆς φλυκταίνης ὅλος ὀξέως ἐξηχώς, τίς ἐστιν; ΑΙ. Ἐμπεδοκλῆς ὦ Μένιππε, C ἡμίεφθος ἀπὸ τῆς Αἴτνης παρών. ΜΕΝ. ὦ χαλκόπου βέλτιστε, τί παθὼν σαυτὸν ἐς τοὺς κρατῆρας ἐνέβαλες; ΕΜ. μελαγχολία τις ὦ Μένιππε. ΜΕΝ. ἦ μὰ Δία, ἀλλὰ κενοδοξία, καὶ τύφος, καὶ πολλὴ κόρυζα· ταῦτά σε ἀπήνυσε ἀνήκεστα ποιήσαντα. πλὴν ἀλλ' οὐδέν σε ὁ σόφισμα ὠφέλησεν. ἐφωράθης γὰρ τεθνεώς. ὁ Σωκράτης δὲ ὦ Αἰακὲ, ποῦ ποτε ἀρά ἐστιν; D

ΑΙ. μετὰ Νέστορος καὶ Παλαμήδους ἀνοήτων λήρων τὰ πολλά. ΜΕΝ. ὅμως ἐβουλόμην ἰδεῖν αὐτὸν, εἴπου ἐνθάδε ἐστίν. ΑΙ. ὁρᾷς τὸν φαλακρόν; ΜΕΝ. ἅπαντες φαλακροί εἰσιν· ὥστε πάντων αὖ εἷς τοῦτο ὁ γνώρισμα. ΑΙ. τὸν σιμὸν λέγω. ΜΕΝ. καὶ τοῦτο ὅμοιον· σιμοὶ γὰρ ἅπαντες. ΣΩ. ἐμὲ ζητεῖς ὦ Μένιππε; ΜΕΝ. καὶ μάλα ὦ Σώκρατες. ΣΩΚ. τί πρὸς ὀρθώσας; ΜΕ. πολλοὶ τῶν νέων φιλοσοφοῦσι. καὶ πάνυ σφόδρα αὐτά, καὶ τὰ βαδίσματα εἰ δεῖ τοῦ τρόπου τοῦ, ἄκροι φιλόσοφοι, μάλα πολλοί. τὰ δ' ἄλλα ἐώρακας οἷμαι, οἷος ἦκε πρὸς σὲ Αἰσχίνης, καὶ Πλάτων αὐτός· ὁ μὲν, ἀπὸ τῶν μύρου· ὁ δὲ, παρὰ τὸν Σικελίᾳ τυράννους θεραπεύων σκυθρώπου. ΣΩ. τοῦτ' ἐμοῦ δὲ τί φρονοῦσιν; ΜΕΝ. μακαρίζουσιν ὦ Σώκρατες αὐτὸν ὡς ἄρα τοιαῦτα· πάντες οὕτω σε θαυμάσιον οἴονται ἄνδρα γεγονέναι, καὶ πάντα ἐπιστάμενον ταῦτα (δεῖ γὰρ οἶμαι παλαιὰς λέγειν) οὐδὲν εἰδότα. ΣΩ. καὶ αὐτὸς ἔφασκον ταῦτα πρὸς αὐτούς· οἱ δὲ, εἰρωνείαν ᾤοντο τὸ πρᾶγμα εἶναι. ΜΕ. τίνες δὲ οὗτοί εἰσιν οἱ παρά σε; ΣΩ. Χαρμίδης, ὦ Μένιππε, καὶ Φαῖδρος, καὶ ὁ τοῦ Κλεινίου. ΜΕΝ. ἄγε ὦ Σώκρατες, ὅπως καὶ ἐνθάδε μέτει τὸν σαυτοῦ τρόπον, καὶ μὴ ὀλιγωρήσῃς τῶν καλῶν. ΣΩ. τί γὰρ ἂν ἄλλο ἥδιον ποιοίμι; ἀλλὰ πλησίον ἡμῶν κατάκεισο, εἰ δοκεῖ. ΜΕΝ. μὰ Δί', ὅτι τὸν Κῆσον γὰρ καὶ Σαρδανάπαλον ἄπειμι, πλησίον οἰκήσων αὐτῶν. ἔοικε γοῦν οὐκ ὀλίγα γελάσεσθαι, οἰμωζόντων ἀκούων. ΑΙ. κἀγὼ ἤδη ἄπειμι, μή τις ἡμᾶς νεκρῶν λάθῃ διαφυγών. τὰ πολλὰ δ' ἐσαῦθις ὄψῃ ὦ Μένιππε. ΜΕΝ. ἄπιθι· καὶ ταυτὶ γὰρ ἱκανὰ ὦ Αἰακέ.

A ÆAC. Cum Neſtore ac Palamede ille plerunque nugatur. MEN. Cuperem tamen videre ipſum, ſicubi locorum hîc foret. ÆAC. Vidésne caluum illum? MEN. At omnes hîc calui ſunt: quare omniũ æquè notatio hæc fuerit. ÆAC. Simum iſtum dico. MEN. Etiam hoc ſimile omnium eſt: nam & ſimi omnes sũt. SOCR. Méne quęris Menippe? MEN. Teipſum Socrates. SOCR. Quo pacto res Athenis ſe habent? MEN. Multi iuniorum philoſophari ſe profitentur: ac habitum certè ipſum & inceſſum ſi quis aſpiciat, meri philoſophi videntur, admodũ multi. Cæterùm autem vidiſti opinor qualis & Ariſtippus huc ad te venerit, & Plato ipſe, alter quidem olens vnguenta, alter autem in Sicilia tyrannis adulari doctus. SOC. At de me quid ſentiũt? MEN. Beatus, Socrates, quiſpiã es, quod ad huiuſmodi res vtique pertinet. Omnes itaque te admirabilem fuiſſe virum exiſtimant, atque omnia cognouiſſe hæc (decet enim opinor verum hîc dicere) cùm nihil ſcires. SOC. Et ipſe dicebam hæc ad illos, ſed illi tum ſimulationem quandam eam rem eſſe putabant. MEN. Sed quinam iſti ſunt circa te? SOC. Charmides, Menippe, & Phædrus, & Cliniæ filius ille. MEN. Euge Socrates, quoniam & hîc artem tuam exerces, neque formoſos iſtos negligis. SOC. Quid enim aliud quod quidem ſuauius ſit, agerem? Sed huc propius nobiſcum recumbe, ſi videtur. MENI. Non, per Iouem: ad Crœſum enim & Sardanapalum redeo, prope illos habitaturus. Videor quippe mihi non pauca habiturus ibi eſſe quæ rideam, quando plorantes illos audiam. ÆAC. Et ego quoque iam abeo, ne quis mortuorum clam nobis ſubducat ſeſe. Pleraque autem alia videbis Menippe, quando iterum conueniemus. MEN. Abeas licet; nam & hæc Æace vidiſſe ſufficit.

ΜΕΝΙΠΠΟΥ ΚΑΙ ΚΕΡΒΕΡΟΥ.

MENIPPI ET CERBERI. Eraſmo Roterod. interprete.

Ὦ Κέρβερε, συγγενὴς γὰρ εἰμί σοι, κύων καὶ αὐτὸς ὤν, εἰπέ μοι πρὸς τὸν Στυγὸς οἷός ἦν ὁ Σωκράτης ὁπότε κατῆλθε πρὸς ὑμᾶς. εἰκὸς δέ σε θεὸν ὄντα, μὴ ὑλακτεῖν μόνον, ἀλλὰ καὶ ἀνθρωπικῶς φθέγγεσθαι ὁπόταν ἐθέλοις.

D HEus Cerbere, quãdoquidẽ mihi tecum cognatio quędã intercedit, quũ & ipſe ſim canis, dic mihi per Stygiã paludem, quomodo ſeſe habebat Socrates quum huc accederet? Veriſimile eſt autẽ te deus quũ ſis, nõ latrare modò, verumetiã humano more loqui, ſi quando velis.

MENIPPVS. Fortitudinem Socratis falſam fuiſſe.

CER. Quùm procul adhuc abesset, Menippe, visus est constanti atque interrito adire vultu, perinde quasi mortem nihil omnino formidaret, tanquam hoc ipsum vellet iis qui procul à specus ingressu stabant, ostendere: verùm simulatque despexit in hiatum, viditq; profundum atque atrum antri recessum, simulq; ego cunctantē etiam illum aconito mordens, pede correptum detraherem, infantium ritu eiulabat, suosq; deplorabat liberos, nihilq; non faciebat, in omnem speciem sese conuertens. MEN. Num igitur fucatè sapiens erat ille, neque verè mortē contemnebat? CER. Haud verè: cæterùm vbi vidit id esse necesse, audaciam quandam præ se ferebat, quasi verò volēs id esset passurus, quod alioqui volēti nolenti tamen omnino fuerat ferendum, videlicet quò spectatoribus esset miraculo. Equidem illud in totum de viris istiusmodi verè possim dicere: Ad fauces vsq; specus intrepidi sunt ac fortes: porrò intus quum sunt, nihil mollius neque fractius. MEN. Cæterùm ego quonā animo tibi visus sum subiisse specum? CER. Vnus mortalium Menippe sic mihi visus es subire, vt tuo dignum erat genere: & prior te Diogenes: propterea quòd neutiquam adacti subieritis, aut intrusi: verùm tum vltronei, tum ridentes, atque omnibus plorare renunciantes.

A ΚΕΡ. πόῤῥωθεν μὲν ὦ Μένιππε πᾶσιν ἐδόκει ἀτρέπτῳ τῷ προσώπῳ προσιέναι, καὶ οὐ πάνυ δεδιέναι τὸν θάνατον δοκῶν· καὶ τοῦτ' ἐμφῶναι τοῖς ἔξω τοῦ στομίου ἑστῶσιν ἤθελεν. ἐπεὶ δὲ κατέκυψεν εἴσω τοῦ χάσματος, καὶ εἶδε τὸν ζόφον, καὶ τὸν ἔπι δεινὸν μέλλοντα αὐτὸν δακεῖν τοῦ κωνείου, κατέπαστα τοῦ ποδὸς, ὥσπερ τὰ βρέφη ἐκλώκυε, καὶ τὰ ἑαυτοῦ παιδία ὠδύρετο, καὶ πάντοθεν ἐλύετο. MEN. ὄκνου σοφιστὴς ὁ ἀνδρεῖος οὗτος ἦν, καὶ οὐκ ἀληθῶς κατεφρόνει τοῦ θανάτου; B ΚΕΡ. ὄκνος· ἀλλ' ἐπειδὴ ἀναγκαῖον αὐτὸ ἑώρα, κατεθρασύνετο, ὡς δῆθεν οὐκ ἄκων πεισόμενος, ὃ πάντως ἔδει παθεῖν, ὡς θαυμάσονται οἱ θεαταί. καὶ ὅλως; τοιοῦτοι πάντων γε τῶν τοιούτων εἰπεῖν δὴ ἔχοιμι, ἔως τοῦ στομίου πλησιοῖ, καὶ αὐθρείοι· τὰ δ' ἔνδοθεν, ἐλεγχος ἀκριβής. MEN. ἐγὼ δὲ πῶς σοι κατελήλυθέναι ἔδοξα; ΚΕΡ. μόνος ὦ Μένιππε ἀξίως τοῦ ἥλιου, καὶ Διογένης πρὸ σοῦ· ὅτι μὴ ἀναγκαζόμενοι εἰσήλθετε, μηδ' ὠδύρεσθε, ἀλλ' ἐκλύσιοι γελῶντες, οἰμωγὴν παρεγγυῶντες ἅπασιν.

C

verùm tum vltronei, tum ridentes, atque omnibus plorare renunciantes.

ΧΑΡΩΝΟΣ, ΜΕΝΙΠΠΟΥ ΚΑΙ ΕΡΜΟΥ.

CHARONTIS, MENIPPI, ET MERCVRII.

Erasmo Roterodamo interprete.

CHARON. *De naulo Charonti reddendo litigant.*

REdde naulum sceleste MEN. Vociferare, si quidem isthuc tibi voluptati est. Charon. CHA. Redde inquam, quod pro traiectione debes. MENIP. Haudquaquam auferre queas ab eo qui non habeat. CHA. An est quispiam qui ne obolum quidē habeat? MEN. Sit ne alius quispiam præterea, equidem ignoro: ipse certè non habeo. CHAR. Atqui præfocabo te per Ditem impurissime, ni reddas. MEN. At ego illiso baculo tibi comminuam caput. CHA R. Num ergo te tam longo traiectu gratis transuexero? MEN. Mercurius meo nomine tibi reddat, vt qui me tibi tradiderit. MER. Bellè mecum agatur per Iouem, si quidem futurum est vt etiam defunctorum nomine persoluam. CHA. Haud omittā te.

D Ἀπόδος ὦ κατάρατε τὰ πορθμεῖα. ΜΕ. βόα, εἰ τοῦτό σοι ἥδιον ὦ Χάρων. ΧΑ. ἀπόδος φημὶ, μὴδ' ὧν σε διεπορθμευσάμην. MEN. οὐκ ἂν λάβοις παρ' ἐμοῦ μὴ ἔχοντος. ΧΑΡ. ἔστι δέ τις ὁβολὸν μὴ ἔχων; MEN. εἰ μὴ καὶ ἄλλος τις, οὐκ οἶδα· ἐγὼ δὲ, οὐκ ἔχω. ΧΑ. καὶ μὴν ἄγξω σε νὴ τὸν Πλούτωνά ὦ μιαρὲ, ἐὰν μὴ ἀποδῷς. MEN. κἀγὼ τῷ ξύλῳ σου πατάξας λαλύσω σου τὸ κρανίον. ΧΑΡ. μάτην οὖν ἔτι πεπλευκὼς τοσοῦτον πλοῦν; ΜΕΝΙΠ. ὁ Ἑρμῆς ὑπὲρ ἐμοῦ σοι ἀποδότω, ὃς με παρέδωκέ σοι. ΕΡ. νὴ Δία ὠμόλησε, εἰ μέλλω γε καὶ ὑπεκτίνειν τῶν νεκρῶν. ΧΑΡΩΝ. οὐκ ἀποστήσομαί σου.

MEN.

ΜΕΝ. Τοίνυν γε ἕνεκα νεωλκήσας ὁ πορθμεῖον, ὦ Χάρων· πλεῖν ἀλλ' ὅ, γε μὴ ἔχω, τίνα ἀν λάβοις; ΧΑ. σὺ δ' οὐκ ἤδεις ὡς χρὴ ζῶν δίον; ΜΕΝ. ἤδειν μέν, οὐκ εἶχον δέ. ἦ οὖν; ἐχρῆν δῆτα τοῦτο μὴ ἀποθανεῖν; ΧΑ. μόνος οὖν ἀνιήσῃ τοσοῦτα πεπλευκέναι; ΜΕΝ. ἄ τοσοῦτα ὦ βέλτιστε. καὶ γὰρ ἐπλευσα, καὶ τῆς κόπης ἐπελαβόμην, καὶ ἀκ ἔκλαιον μόνος τῶν ἄλλων ἐπιβαπτῶν. ΧΑ. οὐδὲν τοῦτα πρὸς τὰ παρόντα· τὸν ὀβολὸν ἀποδοῦναί σε δεῖ· ἄ γὰρ θέμις ἄλλως γίγνεσθαι. ΜΕ. ἀκουῶν ἀπάγαγέ με αὖθις ἐς τὸν βίον. ΧΑ. χαρίεν λέγεις, ἵνα καὶ πληγὰς ὑπὸ τούτων τῶν Αἰακοῦ τοσοῖς λάβω. ΜΕ. μὴ σκόπελε οὖν. ΧΑ. δεῖξον τί σοι τῇ πήρᾳ ἔχεις. ΜΕ. θέρμους εἰ θέλεις, καὶ τῆς Ἑκάτης τὸ δεῖπνον. ΧΑ. πόθεν τοῦτον ἡμῖν ὦ Ἑρμῆ τὸν κύνα ἤγαγες; οἷα δὲ καὶ ἐλάλει τοῦτο τὸν πλοῦν, τὴν ὑποβατὴν ἀποδυτῶν καταγελῶν, καὶ ὑποσκώπτων, καὶ μόνους ἅδων, οἰμωζόντων ἐκείνων. ΕΡ. ἀγνοεῖς ὦ Χάρων ὁποῖον ἄνδρα διεπόρθμευσας; ἐλεύθερον ἀκριβῶς, καὶ δεινὸς αὐτῷ μέλει. ὅστις ἐστὶν ὁ Μένιππος. ΧΑ. καὶ μὲν δὴ σε λάβω ποτέ. ΜΕ. σὺ λάβοις; ὦ βέλτιστε· δὶς γὰρ ἂν λάβοις.

A MEN. Quin igitur vel huius gratia perge, vt facis, nauim trahere: quanquam quod non habeo, quinam auferas? CH. At tu nesciebas quid tibi fuerit apportandum? MEN. Sciebam quidem, verùm non erat. Quid igitur? num ea gratia erat mihi semper in vita manendum? CH. Solus ergo gloriaberis te gratis fuisse transuectum? MEN. Haud gratis ô præclare: siquidem & sentinam exhausi, & remum arripui, & vectorum omnium vnus non eiulaui. CH. Ista nihil ad naulum. obolum reddas oportet, neq; enim B fas est secus fieri. MEN. Proinde tu me rursum in vitam reuehe. CH. Bellè dicis, nimirum vt verbera etiam ab Æaco mihi lucrifaciam. MEN. Ergo molestus ne sis. CHAR. Ostende quid habeas in pera. MEN. Lupinum si velis, & Hecatæ cœnam. CH. Vnde nobis hũc canem adduxisti Mercuri? tum qualia garriebat inter nauigandum, vectores omnes irridens, ac dicteriis incessens, vnúsque cantillans illis plorantibus? MER. An ignoras Charon quem virũ transuexeris? planè liberum, cuiq; nihil omnino curæ sit. Hic est Menippus. CH. Atqui si vnquam posthac te recepero. MEN. Si receperis? ô præclare? ne possis quidem iterum recipere.

ΠΛΟΥΤΩΝΟΣ ΚΑΙ ΠΡΩΤΕΣΙΛΑΟΥ.

PLVTONIS ET PROTESILAI. Iac. Micyllo interprete.

Ὦ Δέσποτα, καὶ βασιλεῦ, καὶ ἡμέτερε Ζεῦ, καὶ σὺ Δήμητερ θύγατερ, μὴ περιίδητε δέησιν ἐρωτικὴν. ΠΛ. σὺ δ' τίνος δεῖ παρ' ἡμῶν; ἢ τίς ὢν τυγχάνεις; ΠΡ. εἰμὶ μὲν Πρωτεσίλαος ὁ Ἰφίκλου, Φυλάκιος, συστρατεύσας τῶν Ἀχαιῶν, καὶ πρῶτος ἀποθανὼν τῶν ἐπ' Ἰλίῳ. δέομαι δ' ἀφεθεὶς πρὸς ὀλίγον, ἀναβιῶναι πάλιν. ΠΛ. τοῦτον μὲν τὸν ἔρωτα ὦ Πρωτεσίλαε, πάντες νέκροι ἐρῶσι· πλὴν οὐδεὶς αὐτῶν τυγχάνει. ΠΡ. ἀλλ' ἐγὼ τῆς ζωῆς Αἰδωνεῦ ἐρῶ ἔγωγε, τῆς γυναικὸς δ', ἣν νεόγαμον ἔτι ἐν τῷ θαλάμῳ καταλιπὼν, ὡχόμην ἐπὶ πλοίων· εἶτα ὁ κακοδαίμων ἐν τῇ ἀποβάσει ἀπέθανον ὑπὸ τοῦ Ἕκτορος. ὁ δὴ ἔρως τῆς γυναικὸς, ἀ μετρίως ἀποκναίει με ὦ δέσποτα. καὶ βούλομαι κἂν πρὸς ὀλίγον ὀφθεὶς αὐτῇ, καταβῆναι πάλιν. ΠΛ. οὐκ ἔπιες ὦ Πρωτεσίλαε τὸ Λήθης ὕδωρ;

D O Domine, ô rex, ô noster Iupiter, & tu Cereris filia, ne despicite preces amatorias. PLV. Tu verò quid precaris à nobis, aut quis deniq; es? PRO. Equidem Protesilaus sum, filius Iphicli, patria Phylacensis, qui cum reliquis Græcis in expeditione ad Troiam profectus, ac primus omnium contra Ilium pugnando occisus sum. Precor autem vt dimissus hinc, modicũ temporis in vitã redire denuo permittar. PLV. Hũc amorem, Protesilaë, omnes mortui amãt: sed nullus tamen ipsorum potitur eo. PRO. At non vitam ô Pluto tantopere amo, verùm equidem vxorem, quã nuper ductam, domi reliqui, atq; in bellum nauigãdo profectus sũ: deinde infelix in egressu nauiũ ab Hectore occisus sũ. Amor itaq; iste vxoris nõ mediocriter me ô Domine, enecat: voloq; si vel paululũ ab ipsa cõspectus fuero, rursum huc descendere. PLVT. Nõ bibisti, Protesilaë, aquam Lethæam?

PROT. Bibi equidem, sed hæc res prævaluit pondere. PLVT. Igitur expecta: adueniet enim & illa quandoque, neque hunc opus quicquam erit iterum ascendere te. PROT. Sed moram hanc ferre nequeo. Amasti autem tu quoque aliquãdo, ac nosti qualis res amor sit. PLV. Et quid adeò iuuabit te vnum diem reuiuiscere, deinde autem paulo pòst eadẽ hæc lugere? PROT. Spero me etiam illam adducturum esse, vt huc ad vos sequatur me: quare pro vno mortuo paulo pòst duos recipies. PLVT. Haud fas est ista fieri, neque etiam simile vnquam factum est. PROT. At ego in memoriam tibi reuocabo, Pluto. Nam Orpheo ob ipsam hanc causam Eurydicen vxorẽ reddidistis, & cognatã meam Alcestin emisistis, Herculi gratificantes. PLVT. Optaris autem cum ista nuda atque deformi caluaria, formosæ illi sponsæ tuæ in conspectum venire? Quo pacto autem illa etiam aspiciat te, quæ ne dignoscere quidem amplius te poterit. Terrebitur enim sat scio, atque aufugiet, túque frustra tãtum iter exantlaueris. PROSERPINA. Proinde mi vir, tu isti quoque rei medicinam aliquam adhibe, ac Mercurium iube, vt postquam ad lucem peruenerit Protesilaus, contactum virga, mox in adolescentem formosum conuertat illum, qualis videlicet antea fuit cùm ex sponsæ thalamo prodiret. PLV. Quoniam, Proserpina, & tibi hoc videtur, age perductum hunc iterum ad superos, Mercuri, sponsum facito. Tu verò memineris non amplius quàm vnum diem tibi permissum esse.

A ΠΡΩ. καὶ μάλα ὦ δέσποτα· ὃ δὲ πρᾶγμα ἐπίφθονον ἰῶ. ΠΛΟΥ. οὐκοῦν πρεῖττον· ἀφίξεται γὰρ ἐκείνη ποτέ, καὶ οὐδέν σε ὠφελήσει δεῦρο. ΠΡΩ. ἀλλ' ὑφέρω τῷ Ὀρφεῖ ταῦτα ὦ Πλούτων. ἠράσθης γὰρ καὶ αὐτὸς ἤδη, καὶ οἶσθα οἷόν ἐστιν. ΠΛ. εἶτα τί σε κωλύσει μίαν ἡμέραν ἀναβιῶναι, μετ' ὀλίγον τὰ αὐτὰ ὀδυρόμενον; ΠΡΩ. οἴομαι πείσειν κἀκείνην ἀκολουθεῖν πρὸς ὑμᾶς· ὥστε αὖθ' ἑνὸς, δύο νεκροὺς λήψῃ μετ' ὀλίγον. ΠΛΟΥ. οὐ θέμις γίγνεσθαι ταῦτα, οὐδὲ ἐγένετο πώποτε. ΠΡΩ. ἀναμνήσω σε ὦ Πλούτων· Ὀρφεῖ γὰρ δι' αὐτὸν ταύτην τὴν αἰτίαν τὴν Εὐρυδίκην ἀπέδοτε, καὶ τὴν ὁμογνῶ μου Ἄλκηστιν ἀπεπέμψατε Ἡρακλεῖ χαριζόμενοι. ΠΛΟΥ. γελάσῃς δὲ οὕτω κεφαλὴν γυμνὸν ὤν, καὶ ἄμορφον, τῇ καλῇ σου ἐκείνῃ νύμφῃ φανῆναι; πῶς δὲ κἀκείνη προσόψεταί σε, οὐδὲ διαγνῶναι δυναμένη; φοβήσεται γάρ, οὐ οἶδα, καὶ φεύξεταί σε· καὶ κάτιθι ἔσῃ ταύτην ὁδὸν ἀνελήλυθώς. ΠΕΡ. οὐκοῦν ὦ ἀνέρ, σὺ καὶ τοῦτ' ἴασαι, καὶ τὸν Ἑρμῆν κέλευσον, ἐπειδὰν ἐν τῷ φωτὶ ἤδη ὁ Πρωτεσίλαος ᾖ, καθικόμενον ἐν τῇ ῥάβδῳ νεανίαν αὖθις καλὸν ἀπεργάσασθαι αὐτὸν, οἷος ἦν ἐκ τοῦ πρώτου. ΠΛΟΥ. ἐπεὶ Περσεφόνῃ σοι δοκεῖ, διαγαγὼν τοῦτον αὖθις, πέμπετω νυμφίον. σὺ δὲ μέμνησο, μίαν λαβὼν ἡμέραν.

B

C

ΔΙΟΓΕΝΟΥΣ ΚΑΙ ΜΑΥΣΩΛΟΥ.

DIOGENIS ET MAVSOLI. Erasmo Roterod. interpr.

DIOGENES. Contentio de sculptura, alterius quidé magnificentissima, alterius negligentissima.

OHe tu Car, quare tandem insolens es, tibique places, ac dignum te credis qui vnus nobis omnibus anteponare? MAVSOL. Primùm regni nomine ô tu Sinopensis, quippe qui Cariæ imperauerim vniuersæ, præterea Lydiæ quoque gentibus aliquot: tum autem & insulas nõnullas subegerim: Miletum vsque peruenerim, pleriscq; Ioniæ partibus vastatis. Ad hæc formosus eram ac procerus, ac bellicis in rebus prævalidus. Postremò, quod est omnium maximum, in Halicarnasso monumentum erectum habeo singulari magnitudine, quantum videlicet defunctorum alius nemo possidet,

D Ὦ Κάρ, ὅπῃ τίνι μέγα φρονῇς, καὶ πάντων ἡμῶν προτιμᾶς ἀξιοῖς; ΜΑ. καὶ ὅτι τῇ βασιλείᾳ μοὐ ὦ Σινωπεῦ, ὃς ἐβασίλευσα Καρίας μὲν ἁπάσης, ἤρξα δὲ καὶ Λυδῶν ἐνίων, καὶ νήσους δέ τινας ὑπηγαγόμην, καὶ ἄχρι Μιλήτου ἐπέβην, πάντα τὰ πολλὰ τῆς Ἰωνίας καταστρεφόμενος. ἐγὼ καλὸς ἦν καὶ μέγας, καὶ ἐν πολέμοις κράτιστος· ὃ δὲ μέγιστον, ὅτι ἐν Ἁλικαρνασσῷ μνῆμα παμμέγεθες ἔχω ὑπερκείμενον, ἡλίκον οὐκ ἄλλος νεκρὸς,

ἀλλ' οὐδὲ ὅτως ἐς κάλλος ἐξησκημένον, ἵπ-
πων, καὶ ἀνδρῶν, ἐς ὃ ἀκριβέστατον εἰκα-
σμένων λίθου τῆ καλλίστου· οἷον οὐδὲ νεῶν βύ-
ρη τις αὐ ῥᾳδίως. ὃ δοκῶ σοι δικαίως ὅτι τού-
τοις μέγα φρονῆν; ΔΙΟ. ὅτι τῆ βασιλείᾳ
φῄς, καὶ τῷ κάλλει, καὶ τῷ βάρει τῆ πάφου;
ΜΑΥ. νὴ Δί' ὅτι τούτοις. ΔΙΟ. ἀλλ'
ὦ κακὲ Μαύσωλε, οὔτε ἡ ἰσχὺς ἔτι σοι σκεί-
ρη, οὔτε ἡ μορφὴ πρέσειν. εἰ γοῦν τινα ἐλοί-
μεθα δικασ-τὴν βὐμορφίας πέρι, σὸν ἔχω εἰ-
πεῖν τίνος ἕνεκα ὃ σὸν κρανίον προτιμητέον
αἰ τῆ ἐμοῦ· φαλακρὰ γὰρ ἄμφω, καὶ γυ- B
μνὰ· καὶ τοὺς ὀδόντας ὁμοίως προφαίνομεν, ἢ
τοὺς ὀφθαλμοὺς ἀφῃρήμεθα, καὶ τὰς ῥίνας
ἀποσεσιμώμεθα. ὁ δὲ πάφος, καὶ οἱ πολυτε-
λεῖς σκῆνοι λίθοι, Αλικαρνασσεῦσι μοῦ ἴσως
εἶεν ἐπιδείκνυσθαι, καὶ φιλοτιμεῖσθαι πρὸς
τοὺς ξένους, ὡς δή τι μέγα οἰκοδόμημα αὐ-
τοῖς ὄντ. σὺ δὲ ὦ βέλτιστε, ἀχ ὁρῶ ὅ, τι ἀπο-
λαύεις αὐτῶ; πλὴν εἰ μὴ τοῦτο φῄς, ὅτι
μᾶλλον ἡμῶν ἀχθοφορεῖς τὸν τηλικοῦτοις
λίθοις πιεζόμενος. ΜΑΥ. ἀβόητα οὖν μοι
σκῆνα πάντα· καὶ ἰσότιμος ἔσται Μαύσωλος, C
καὶ Διογένης; ΔΙΟ. οὐκ ἰσότιμος ὦ γεν-
ναιότατε· οὐ γάρ. Μαύσωλος μὲν γὰρ οἰ-
μώξεται, μεμνημένος τῶν ἐκεῖ γῆς, ὧν
οἷς ἐδυνάμενεν ὤφετο· Διογένης δὲ καταγε-
λάσεται αὐτῶ. καὶ τάφον ὁρῶ, ὃν Αλικαρ-
νασσῶ ἑρῷ ἑαυτῷ ἔτι Αρτεμισίας τῆς γυ-
ναικὸς, καὶ ἀδελφῆς, κατεσκευασμένον. ὁ
Διογένης δὲ, τῷ μὲν σώματος, εἰ καί τινα τά- D
φον ἔχῃ, οὐκ οἶδεν· οὐδὲ γὰρ ἔμελεν αὐτῷ πώ-
ποτε. λόγον δὲ τοῖς ἄριστοις ἐκεῖ αὐτῶ καταλέ
λοιπεν, ἀνδρὸς βίον βεβιωκὼς ὑψηλότερον, ὦ
Κᾶρες ἀνδραποδώδεστατε, τῷ σῷ μνήματος,
ἢ σὺ βεβαιοτέρῳ χωρίῳ κατεσκευασμένον.

A neque pari etiam pulchritudine conditum, viris ſcilicet atque equis pulcherrimo è ſaxo ad viuam formam abſolutiſſimo artificio expreſſis, adeò vt vel phanũ aliquod ſimile haud facilè quis inueniat. Num iniuria tibi videor has ob res mihi placere atque efferri? DIOG. Num ob imperium ais, ob formam, atq; ob ſepulchri molem? MAV. Per Iouem ob hæc inquam. DIOG. Atqui ô formoſe Mauſole, neque vires iam illæ, neque forma tibi iam adeſt, adeo vt ſi quem arbitrum de formę præcellentia delegerimus, haudquaquam dicere potis ſit quãobrem tua caluaria meæ ſit anteferenda: ſiquidem vtraque pariter tum calua, tum nuda: vtrique dẽtes pariter oſtendimus: pariter oculis orbati ſumus: pariter naribus ſimis ac ſurſum hiantibus deformati. Cæterùm ſepulchrum ac ſaxa illa pretioſa Halicarnaſſeis forſitan iactare licebit, & hoſpitibus gloriæ cauſa oſtentare, tanquam qui magnificam quandam apud ſe ſtructuram habeant: verùm quid hinc commoditatis ad te redeat, vir egregie, nequaquam video, niſi forſan illud commodum vocas, quòd plus oneris atque nos ſuſtines, ſub tã ingentibus ſaxis preſſus ac laborans. MAV. Itáne nihil illæ mihi conducunt omnia? planéque pares erunt Mauſolus ac Diogenes? DIOG. Imò haud pares, inquam, vir clariſſime: nam Mauſolus diſcruciabitur quoties eãrum rerum in mentem veniet, quibus in vita florere conſueuit: at Diogenes eum ridebit. Atque ille quidem de ſuo illo monùmento quod eſt in Halicarnaſſo, memorabit, ab vxore Artemiſia atque ſorore parato: cõtrà Diogenes ne id quidem ſuo de corpore nouit, nunquid habeat ſepulchrum. Neque enim illi res ea curæ eſt, verùm apud viros excellentiſſimos ſui memoriam famámque reliquit, vt qui vitam peregerit viro dignam, tuo monumento, Carum abiectiſſime, celſiorem, ac tutiore in loco ſubſtructam.

ΝΙΡΕΩΣ, ΘΕΡΣΙΤΟΥ ΚΑΙ ΜΕΝΙΠΠΟΥ.

NIREI, THERSITÆ, ET MENIPPI. Eraſmo Roter. interpr.

ΙΔοὺ δὴ Μένιππος ὅτοσὶ δικάσῃ, πότερος
βὐμορφώτερός ὅτιν. εἰπὲ ὦ Μένιππε, οὐ
καλλίων σοι δοκῶ; ΜΕΝ. τίνες δὲ καὶ
ἐστὲ πρότερον οἶμαι; χρὴ γὰρ τοῦτο εἰδέναι.

ECce deniq; vel Menippus hic iudex erit vter noſtrũ ſit formoſior. Dic Menippe, an nõ tibi videor forma præſtãtior? MEN. Imò quinam ſitis, priùs arbitror indicandũ: nã hoc opinor ſcito eſt opus. *NIREVS. Contentio de pulchritudine, quæ apud inferos nulla eſt.*

NIR. Nireus ac Therſites. MEN. Vter Nireus, vter Therſites? nondum enim vel hoc ſatis liquet. THER. Iam vnum hoc vinco, quòd tibi ſum ſimilis, neque tantopere me præcellis, quantopere te cæcus ille Homerus extulit, vnum omnium formoſiſſimum appellans: quin ego faſtigiato vertice, rariſq; & impexis capillis ille, nihilo te inferior viſus ſum arbitro. Iam verò tempus eſt vti pronunties Menippe, vtrum altero formoſiorem exiſtimes. NIR. Mirum ni me, Aglaia Charopéque prognatum,

qui vir pulcher rimus vnus
Omnibus è Graiis Priameia ad Pergama veni.

MEN. Atqui non item ſub terram opinor pulcherrimus veniſti, quippe qui reliquis quidem oſſibus aliis apparcas aſſimilis: porrò calùaria hoc vno inſigni à Therſitæ calùaria dignoſci poſſit, quòd tua delicata eſt ac mollicula: quandoquidem iſthuc habes effœminatum, ac neutiquam viro decorum. NIR. Attamen Homerum percontare, qua ſpecie tum fuerim, quum inter Græcorũ copias militarem. MEN. Tu quidem ſomnia mihi narras: at ego ea ſpecto quæ video, quæque tibi adſunt in præſentia: cæterùm iſta norunt qui id temporis viuebant. NIR. Quid igitur tandem? an non ego formoſior Menippe? MEN. Neque tu, neque quiſquam alius formoſus hoc loco: ſiquidẽ apud inferos æqualitas eſt, pareſq; ſunt omnes. THER. Mihi quidem vel hoc ſat eſt.

Apud inferos æqualitas eſt.

NIR. Νιρεύς, καὶ Θερσίτης. ΜΕ. πότερος ὁ Νιρεύς, καὶ πότερος οὗτος ὁ Θερσίτης; οὐδέπω γὰρ τοῦτο δῆλον. ΘΕΡ. ἓν μοὶ ἤδη τοῦτ' ἔχω, ὅτι ὅμοιός εἰμί σοι, καὶ οὐδὲν τηλικοῦτον διαφέρῳ, ἡλίκον σε Ὁμηρος ἐκεῖνος ὁ τυφλὸς ἐπῄνεσεν, ἀπάντων εὐμορφώτατον εἰπών· ἀλλ' ὁ φοξὸς ἐγὼ, καὶ ψιλὸς, οὐδὲν χείρων ἐφαίνομαι τῇ γε δικαίᾳ. ὥρα δέ σοι ὦ Μένιππε ὀνόματι καὶ εὐμορφότερον ἤδη. NI. ἐμέ γε τὸν Αἰγλαΐας, καὶ Χαρόπου, ὃς κάλλιστος ἀνὴρ ὑπὸ Ἴλιον ἦλθον. ΜΕ. ἀλλ' οὐχὶ καὶ ὑπὸ γῆν ὡς οἴμαι κάλλιστος ἦλθες, ἀλλὰ τὰ μοῦ ὀστᾶ ὅμοια, ὃ γ' ἂν εἰκάσειας, ταύτῃ μόνον ἄρα διαφέροιτο ἀπὸ τοῦ Θερσίτου κροκύδιον, ὅτι οὐ τρυφερὸν ὃ σόν. ἀλλὰ παδνὸν γὰρ αὖτ', καὶ οὐκ ἀνδρῶδες ἔχεις. NI. ἀλλὰ μοὶ ἔργου Ὁμήρου ὁποῖός ἐστιν ὁπότε στρατεύοιτο τοῖς Ἀχαιοῖς. ΜΕ. ὀνείρατα μοι λέγεις, ἐγὼ δὲ ἃ βλέπω, καὶ νῦν ἔχεις· σκιαὶ δὲ, οἱ τότε ἦσαν. NI. ἀκούω ἐγὼ σοῦ εὐμορφότερός εἰμι ὦ Μένιππε; ΜΕ. οὔτε σὺ γε ἄλλος εὔμορφος. ἰσοτιμία γὰρ ἐν ἅιδου, καὶ ὅμοιοι ἅπαντες. ΘΕΡ. ἐμοὶ μὲν καὶ τοῦτο ἱκανόν.

ΜΕΝΙΠΠΟΥ ΚΑΙ ΧΕΙΡΩΝΟΣ.

MENIPPI, ET CHIRONIS. Eodem interprete.

MENIPPVS. Præſentibus acquieſcendum.

MEN. EQuidem inaudiui Chiron, te, deus quum eſſes, tamen optaſſe mortem. CHI. Vera nimirum ſunt iſta quæ audiſti Menippe; planeq; mortuus ſum ſicuti vides, quũ mihi licuerit immortalem eſſe. MEN. At quænam te mortis cupido tenebat, rei videlicet quam vulgus hominum horreat? CHI. Dicam apud te, virũ neutiquam ſtultum atq; imperitum. Iam mihi deſierat eſſe iucundũ, immortalitate frui. MEN. Quid? an iniucundũ erat te viuere, lucemq; tueri? CHIR. Erat inquã Menippe: nã quod iucundũ vocãt, id ego neutiquã ſimplex, ſed variũ quiddã eſſe arbitror. Verùm quum ego ſemper viuerem, atq; iiſdem perpetuò rebus vterer, ſole, luce, cibo, tum horæ eædem recurrerent, reliqua itẽ omnia quęcũque contingũt in vita, reciproco quodam orbe redirent, atque aliis alia per vices ſuccederent: ſatietas videlicet eorum me cepit.

ΜΕ. Ἤκουσα ὦ Χείρων, ὡς θεὸς ὢν ὑπεθύμησας ἀποθανεῖν. ΧΕΙ. ἀληθῆ ταῦτ' ἤκουσας ὦ Μένιππε· καὶ τέθνηκα ὡς ὁρᾷς, ἀθάνατος εἴ γε δυνάμενος. ΜΕ. τίς δὲ σὲ ἔρως τοῦ θανάτου εἶχεν, ἀνερέσθου τοῖς πολλοῖς χρήματος; ΧΕΙ. ἐρῶ σοὶ γὰρ οὐκ ἀσύνετον ὄντα. οὐκ ἐμοὶ ἔτι ἡδὺ ἀπολαύειν τῆς ἀθανασίας. ΜΕ. οὐχ ἡδὺ ἐμοί, ζῶντα ὁρᾶν τὸ φῶς; ΧΕΙ. οὐκ ὦ Μένιππε. τὸ γὰρ ἡδὺ, ἔγωγε ποικίλόν τι καὶ οὐχ ἁπλοῦν ἡγοῦμαί εἶναι. ἐγὼ δὲ ζῶν ἀεὶ, καὶ ἀπολαύων τῶν ὁμοίων, ἡλίου, φωτὸς, ἕω φῆς· αἱ ὧραι δὲ αἱ αὐταὶ, καὶ τὰ γιγνόμενα ἅπαντα ἑξῆς ἕκαστον, ὥσπερ ἀκολουθοῦντα θατέρῳ θατέρῳ ἐνεπλήσθην γοῦν αὐτῶν.

ἢ γὰρ ἐν τῷ αὐτῷ ἀεί, ἀλλὰ καὶ ἐν τῷ μεταλλάττειν ὅλως, ὃ τέρπνιον ἴσως. MEN. Εὖ λέγεις ὦ Χείρων· τὰ ἐν ἅιδου δὲ πῶς φέρεις, ἀφ' ὧν ἀπελήλυθας αὐτὰ ἥκεις; XEI. οὐκ ἀηδῶς ὦ Μένιππε. ἡ γὰρ ἰσοτιμία, πολὺ δημοτικὸν, καὶ τὸ ἀπαγμάτευτον ἔχει τὸ διάφορον ἐν φωτὶ εἶναι, ἢ ἐν σκότῳ. ἄλλως τε, οὐδὲ δίψην ὥσπερ ἄνω, οὔτε πεινῆν δεῖ, ἀλλ' ἀνεπιδεεῖς τούτων ἀπολύτων ἐσμέν. MEN. ὅρα ὦ Χείρων μὴ ἀδιαπόνητος σαυτῷ, καὶ ἐς τὸ αὐτό σοι ὁ λόγος ἀφίξῃ. XEI. πῶς τοῦτο φῄς; MEN. ὅτι εἰ τῷ ἐν τῷ βίῳ τὸ ὅμοιον ἀεὶ καὶ ταὐτὸν ἐλύπει σοι προσκορές, καὶ ἐνταῦθα ὅμοια ὄντα, προσκορὴ ὁμοίως ἂν γένοιτο, καὶ δεήσει μεταβολῆς γε ζητεῖν τινα, καὶ σπεύδειν ἐς ἄλλον βίον, ὅθεν οἶμαι ἀδυνάτων. XEI. τί οὖν ἂν παθὼν τις ὦ Μένιππε; MEN. ὅθεν οἶμαι καὶ φασὶ, σωφρονοῦντα ὄντα, ἀρέσκεσθαι καὶ ἀγαπᾶν τοῖς παροῦσι, καὶ μηδὲν αὐτῶν ἀφόρητον οἴεσθαι.

A Neq; enim in eo voluptas est sita, si perpetuò fruaris iisdem, sed omnino in permutando posita est. M E N. Probè loqueris Chiron: cæterùm hæc quæ apud inferos agitur vita, quinam tibi procedit, posteaquam ad hanc tanquam ad potiorem te cõtulisti? C H I R. Haud insuauiter Menippe: siquidem æqualitas ipsa quiddam habet admodum populare. Nihil autem interest, vtrùm in luce quis agat an in tenebris: præterea neque sitiendum est nobis quemadmodum apud superos, neque esuriendum, sed eiusmodi rerum omnium egentia vacamus. M E N. Vide B Chiron ne temetipse inuoluas, néve eodem tibi recidat oratio. C H I R. Quamobrem isthuc ais? M E N. Nempe si illud tibi fastidio fuit, quòd in vita semper iisdem similibusq; rebus vtendum erat: quum hîc itidem similia sint omnia, eundem ad modum parient fastidium, ac de integro tibi quærenda erit vitæ commutatio, atque hinc quopiam aliam in vitam demigrandum: id quod arbitror fieri non posse. C H I R. Quid igitur faciendum Menippe? M E N. Illud nimirum, vti, sapiens quum sis, quemadmodum opinor, & vulgò prædicant, præsentibus rebus sis contentus, boniq; consulas quod adest, neque quicquam in his esse putes, quod ferri non queat.

ΔΙΟΓΕΝΟΥΣ, ΑΝΤΙΣΘΕΝΟΥΣ ΚΑΙ ΚΡΑΤΗΤΟΣ.

DIOGENIS, ANTISTHENIS, ET CRATETIS. Iac. Mic. interp.

ΑΝτισθένες, καὶ Κράτης, σχολὴ ἀγωμεν· ὥστε τί οὐκ ἀπιμεν διὰ τῆς καθόδου προπατήσοντες, ὁ φόμενοι τοὺς κατιόντας οἵοί τινές εἰσι, καὶ τί ἕκαστος αὐτῶν ποιεῖ; ANT. ἀπιωμεν ὦ Διόγενες. καὶ γὰρ αὐτὸ θέαμα ἡδὺ ἔσται, τοὺς μὲν δακρύοντας αὐτῶν ὁρᾶν, τοὺς δὲ ἱκετεύοντας ἀφεθῆναι· ἐνίους δὲ, μόλις κατιόντας, καὶ ὅτι τῇ ἀνάγκῃ ἀξιοῦντος τοῦ Ἑρμοῦ, ὄκνῳ ἀντιβαίνοντας, καὶ ὑπτίους ἀντερείδοντας, οὐδὲν δέον. KPA. ἐγὼ γοῦν καὶ διηγήσομαι ὑμῖν ἃ εἶδον ὁπότε κατῆν κἀγὼ τὴν ὁδόν. ΔΙΟ. διήγησαι ὦ Κράτης. ἔοικας γάρ τινα παίγνια ἐρεῖν. KPA. καὶ ἄλλοι μὲν πολλοὶ συνκατέβαινον ἡμῖν. ἐν αὐτοῖς δ' ὀπτίμοι, Ἰσμηνόδωρός τε ὁ πλούσιος ὁ ἡμέτερος, καὶ Ἀρσάκης ὁ Μηδίας ὕπαρχος, καὶ Ὀρσίτης ὁ Ἀρμένιος. ὁ μὲν οὖν Ἰσμηνόδωρος, ἐπεφόνευτο γὰρ ὑπὸ λῃστῶν περὶ τὸν Κιθαιρῶνα, ἐς Ἐλευσῖνα,

C OCium nunc agimus, Antisthenes, & Crates: quare cùr non, obsecro, imus deambulatum rectà ad ingressum & fauces Orci, vt ibi spectemus eos qui descendũt, quinam sint, & quid quisque eorum agat? A N T. Eamus Diogenes. Etenim spectaculum hoc iucundum fuerit, videre alios quidem ipsorum lacrymari, alios autem vt dimittantur supplicare: quosdam autem ægrè descendere, & quanquam cervicem vrgente ac impellente Mercurio, reluctari tamen, & resupinos obniti, nulla necessitate aut D cõmodo suo. C R A. Ego verò etiã exponam vobis quæ ipse vidi in via quando hùc descendebã. D I O G. Exponas licet, Crates: videris enim quædã omnino risu digna dicturus esse. C R A. Cùm alij multi nobiscum descendebãt, cũ verò inter ipsos maximè nobiles, Ismenodorus ille diues ex nostris, & Arsaces Medorũ præfectus, & Armenius Orcetes. Ismenodorus igitur (occisus enim fuerat à latronibus circa Cithęronem, quando Eleusinẽ,

vt arbitror, proficiscebatur) & gemebat, & vulnus in manibus præ se ferebat, liberos suos paruos, quos reliquerat, identidem vocãdo, sibiq; ipsi ob audaciam succensendo, qui cùm Citheronem transisset, ac loca illa circa Eleutheras deserta ac bellis vastata peragrasset, non amplius quàm duos seruos secum adduxisset, idque etiam cùm phialas quinque aureas & cymbia quatuor secum haberet. Arsaces autem (senior enim iam erat, & per Iouem, pro Barbarico illo ritu, facie non adeò inhonesta aut contemnenda) grauiter ferebat atque indignabatur quòd pedibus incederet, volebatq; sibi equum suum adduci. Nam & equus vnà cum eo mortuus fuerat, vna plaga ambobus trãsfossis à Thracensi quodam scutato, in eo prælio quod cum rege Cappadocum ad Araxem fluuium commissum fuerat. Nã Arsaces quidem infesto cursu in hostem ferebatur, longè, vt quidem ipse narrabat, ante alios euectus: Thrax autẽ expectato illo subsistens, ac scutum præ se tenens, venientem Arsacis hastam excutiendo diuertit: ipse autem submissa parumper sarissa sua, & equum & insidentem illum transuerberat. ANT. Sed quo pacto fieri potuit, Crates, vt vno ictu ambos trãsuerberaret? CRA. Facillimè, Antisthenes: nam ille quidem cursu ferebatur, contum quendam viginticubitalem prætentum habẽs: Thrax autem vbi pelta obiecta plagam excussisset, & iam cuspis ipsum præteruecta esset, in genu procũbens excipit sarissa venientis impetum, ac equum sub pectus vulnerat: quo mox præ furore ac vehemẽtia cursus seipsum transadigente, eadem hasta etiam Arsaces per inguina vtrinq; ad nates vsq; penetrãte transfoditur. Intelligis nimirũ quo pacto acciderit, cũ non viri sed equi magis hoc opus fuerit. Veruntamẽ indignabatur ille, quòd nõ ampliore honore quàm cęteri habebatur, volebatq; eques huc descẽdere. Orætes autẽ, priuatus quispiã erat, atque admodũ debilis pedibus, quippe qui neq; stare humi, nedum incedere vllo modo poterat. Accidit autem hoc prorsum Medis omnibus, vt postquã ab equis descẽderint, veluti qui super spinas ingrediũtur, sũmis pedum digitis vix atque ægrè incedãt. Quamobrem cũ per se ipsum humi deiectus iaceret, neq; vllo prorsũ pacto resurgere vellet, bonus ille Mercurius sublatũ in se hominẽ ad cymbã vsq; portauit: ego verò sequẽs ridebã.

A οἶμαι, Βαδίζων, ἔφη τε, καὶ ὁ τραῦμα ἐν ταῖν χερσῖν εἶχε· καὶ τὰ παιδία τὰ νεογνὰ, ἃ κατελελοίπει, ἀνεκαλεῖτο, καὶ ἑαυτὸν ἐπεμέμφετο τῆς τόλμης· ὃς Κιθαιρῶνα διαβὰς, καὶ τὰ περὶ τὰς Ἐλευθερὰς χωρία πρωέρημα ὄντα ὑπὸ τοῦ πολέμου, διαδδύων, δύο μόνους οἰκέτας ἐπήγετο. καὶ τοῦτα, Φιάλας πέντε χρυσᾶς, καὶ κύμβια τέτταρα μόνα ἑαυτῷ ἔχων. ὁ δὲ Ἀρσάκης, γεραιὸς γὰρ ἤδη, καὶ νὴ Δί' οὐκ ἄσεμνος τὴν ὄψιν ἐς ὃ βαρβαρικὸν, ἤχθετο, καὶ ἠγανάκτει πεζὸς βαδίζων, καὶ ἠξίου τὸν ἵππον

B αὐτῷ παρασκευάζειν. καὶ γὰρ ὁ ἵππος αὐτῷ συναπεθνήκει, μιᾷ πληγῇ ἀμφοτέρους διαπρέντες ὑπό τινος Θρᾳκὸς πελταστοῦ, ἐν τῇ ὁδῷ τῶν Ἀραξῆ πρὸς τὸν Καππαδόκιον συμπλοκῇ. ὁ μὲν γὰρ Ἀρσάκης ἐπήλαυνεν, ὡς διηγεῖτο, πολὺ τῶν ἄλλων παρεξορμήσας. ὑποστὰς δὲ ὁ Θρᾴξ, τῇ πέλτῃ μὲν ὑπεδύσατο, ἀποσείεται τὸν Ἀρσάκου κοντόν· οὗτος δὲ ὑποδὺς τὸν σάκευσιν, αὐτόν τε διαπείρᾳ, καὶ τὸν ἵππον. ANT. πῶς οἷόν τε ὦ Κράτης, μιᾷ πληγῇ τοῦτο

C γενέσθαι; KPA. ῥᾷστα ὦ Ἀντίσθενες. ὁ μὲν γὰρ ἐπήλαυνεν, εἰκοσάπηχύ τινα κοντὸν παρηβεβληκώς· ὁ Θρᾴξ δὲ, ὑπὸ τῇ πέλτῃ ἀπεκρύσατο τὸν παρόδολον, καὶ παρῆλθεν αὐτὸν ἡ ἀκωκὴ, ἐς γόνυ ὀκλάσας, δέχεται τῇ ἰσχίᾳ τὴν ἐπέλασιν, καὶ παίσας τὸν ἵππον ὑπὸ τὸ στέρνον, ὑπὸ θυμοῦ τε σφοδρότητος ἑαυτὸν διαπείραντα. διελαύνεται δὲ καὶ ὁ Ἀρσάκης ἐς τὸν βουβῶνα διαμπάξ, ἄχρις ὑπὸ τὴν πυγήν. ὁρᾷς οἵοντι ἐγένετο; οὐ τῷ ἀνδρὸς, ἀλλὰ τῷ ἵππου μᾶλλον τὸ ἔργον. ἠγανάκτει δὲ ὅμως, ὁμότιμος

D ὢν τοῖς ἄλλοις, καὶ ἠξίου ἵππεύειν. ὁ δὲ γε Ὀρσίτης ὁ ἰδιώτης καὶ πάνυ ἀπαλὸς τὼ πόδε, καὶ οὐδ' ἐσάναι χαμαὶ, οὐχ ὅπως βαδίζειν ἐδύνατο. πάλαι δ' αὐτὸ ἀτεχνῶς Μῆδοι πάντες, ἐπὴν ἀποβῶσι τῶν ἵππων, ὥσπερ οἱ ὑπὸ τῶν ἀχθῶν ὑπαιθαίνοντες ἀκροποδητὶ, μόλις βαδίζουσιν, ὥστε ἐπεὶ καταβαλὼν ἑαυτὸν, ἔκειτο, καὶ σάθμιά μηχανὴν αἴσασθαι ἤθελεν, ὁ βέλτιστος Ἑρμῆς ἀφάμενος αὐτὸν, ἀνόμισεν ἄγειν σὺν τὸ πορθμεῖον· ἐγὼ δ' ἐγέλων.

ΑΝΤ. καγὼ δέ ὅτε κατῄειν, οὐδὲ ἀνέμιξα ἐμαυτὸν τοῖς ἄλλοις· ἀλλ' ἀφεὶς οἰμωζοντας αὐτούς, παρεδραμὼν ὅτι τὸ πορθμεῖον, παρεκατέλαβον χώρην, ὡς αὖθις ἥδιστα πλεύσαιμι. παρὰ τὸν πλοῦν δέ, οἱ μὲν, ἐδάκρυόν τε, καὶ ἀνιῶντο· ἐγὼ δὲ, μάλα ἡδέως ἐνεπόμπευον αὐτοῖς. ΔΙΟ. σὺ μὲν ὦ Κράτης, καὶ Ἀντισθένες, τοιούτων ἐτύχετε ξυνοδοιπόρων. ἐμοὶ δὲ, Βλεψίας τε ὁ δημόσιος, ὁ ἐκ Πειραιῶς, καὶ Λάμπις ὁ Ἀκαρνὰν, ξεναγὸς ὤν, καὶ Δάμις ὁ πλούσιος ὁ Κορίνθιος, συγκατῄεσαν. ὁ μὲν Δάμις, ὑπὸ τοῦ παιδὸς ἐκ φαρμάκων ἀπεθανών· ὁ δὲ Λάμπις, δι' ἔρωτα Μυρτίου τῆς ἑταίρας, ἀποσφάξας ἑαυτόν· ὁ δὲ Βλεψίας, λιμῷ ἄθλιος ἐλέγετο ἀπεσκληκέναι, καὶ ἐδήλου ὠχρὸς ἐς ὑπερβολὴν, καὶ λεπτὸς ἐς ὃ ἀκριβέστατον φαινόμενος. ἐγὼ δὲ, καίπερ εἰδὼς, ἀνέκρινον ὅτου ἀποθάνοι· εἶτα τῷ μὲν Δάμιδι αἰτιωμένῳ τὸν υἱὸν, οὐκ ἄδικα μέντοι ἔπαθες ἔφην ὑπ' αὐτοῦ, ὃς πάλαντα ἔχων σοὶ χίλια, καὶ πυροὺς αὐτὸς συνεπικόπτης ὤν, ὀκτωκαιδεκαέτει νεανίσκῳ τέτταρας ὀβολοὺς προσέχεις· σὺ δὲ ὦ Ἀκαρνὰν (ἔστενε γὰρ κἀκεῖνος, καὶ κατηρᾶτο τῇ Μυρτίῳ) τί αἰτιᾷ τὸν ἔρωτα, σαυτὸν δὲ οὔ; ὃς τοῖς μὲν πολεμίοις οὐδὲ πώποτε ἔτρεσας, ἀλλὰ φιλονεικότατα ἠγωνίζου πρὸ τῶν ἄλλων· ὑπὸ δὲ τῆς τυχούσης παιδισκαρίου, καὶ δακρύων ὀπτιλάτων, καὶ στεναγμῶν, ἑάλως ὁ γλυκύς. ὁ μὲν γὰρ Βλεψίας αὐτὸς, ἑαυτῷ κατηγορῶν φθόνου πολλῶν πολλοῦ ἀξίων, ὅτι χρήματα ἐφύλαττε τοῖς μηδὲν προσήκουσι κληρονόμοις, εἰς ἀεὶ βιώσεσθαι ὁ μάταιος νομίζων. πολλῶν ἐμοιγε καὶ πολλοῦ τυχοῦσιν τερπωλῆς πρέχοντά τε γένοντες· ἀλλ' ἤδη μὲν ὅτι τοῦ σαμίου ἐσμέν· ἀποβλέπειν χρὴ καὶ ἀποσκοπεῖν πόρρωθεν τοὺς ἀφικνουμένους. βαβαί. πολλοί γε, καὶ ποικίλοι, καὶ πάντες δακρύοντες, πλὴν τῶν νεογνῶν τούτων, καὶ νηπίων. ἀλλὰ καὶ οἱ πάνυ γεγηρακότες, ὀδύρονται. τί τοῦτο; ἆρα ὃ φίλτρον αὐτοῖς ἐκ τοῦ βίου; τοῦτον οὖν τὸν γεγηρακότα ἐρέσθαι βούλομαι. τί δακρύεις τηλικοῦτος ἀποθανών; τί ἀγανακτεῖς ὦ βέλτιστε, καὶ τοιαῦτα γρύζων ἀφιγμένος; ἦπου βασιλεὺς ἦσθα; ΠΤ. οὐδαμῶς. ΔΙΟ. ἀλλὰ σατράπης; ΠΤ. οὐδὲ

A ΑΝΤ. Et ego porrò quando huc descẽdebam, neque admiscui me ipsum cæteris, sed relictis plorantibus illis, ad cymbam accurrendo, præoccupaui mihi locum, quò commodiùs nauigarem. Inter nauigandùm verò alij quidem lacrymabantur, alij autem nauseabant: ego verò inter ipsos sedens admodum oblectabar. DIOG. Tu quidem Crates, & tu Antisthenes, huiusmodi sortiti estis itineris comites: mecum autem Blepsias ille fœnerator ex Piræeo, & Lampis Acarnan, qui mercenarios milites ductauerat, & Damis diues ille Corinthius, simul descendebant. Quorum Damis quidem à
B puero veneno interemptus fuerat; Lampis autem ob amorem Myrtij meretricis se ipsum iugularat: Blepsias verò fame miser periisse dicebatur, & apparebat sanè adhuc pallidus supra modum, atque tenuis maximè. Ego verò quanquam antea noram, interrogabam tamen quo pacto quisque mortuus esset. Ac Damidi quidem accusanti filium, Non iniusta verò, inquam, passus es ab illo, qui talenta cùm haberes coaceruata mille, ac ipse in deliciis viueres, annos nonaginta natus, adolescenti illi quatuor obolos scili-
C cet suppeditabas. Tu verò Acarnan, (gemebat enim & ille, ac deuouebat Myrtium) quid amorem accusas, inquam, & non potiùs te ipsum? qui hostes quidem haud vnquam perhorrueris, sed te vltro periculis offerendo, ante alios in prælium descenderis; à puella verò vulgari illa quidem, ac fortè oblata, & à lacrymis atque singultibus fictitiis, generosus ipse tu captus fueris. Nam Blepsias quidem ipse sese accusat ob nimiam stultitiam, quòd pecuniam videlicet custodierit hæredibus nulla necessitudine sibi coniunctis, dum vanus ipse in perpetuum vi-
D cturum esse se putat. Verùm mihi quidẽ non vulgatem voluptatẽ præbuerunt tũc lamentantes isti. Sed iam circa fauces sumus. Aspicere nos illuc oportet, atque à longè contẽplari aduenientes. Papæ! multi certè, & varij, omnesq; lacrymãtes, prẽter pullos istos & infantes. Quin & ætate nimia confecti illi lugent. Sed quid hoc? num philtro aliquo vitæ tenentur? Istum igitur decrepitum interrogare lubet: Quid ploras heus tu, tam prouecta ætate mortuus? Quid indignaris bone vir, præsertim cùm senex huc aduenetis? Ecubi rex fuisti? MEN. Haud quaquã. DIOG. Verùm satrapa. MEN. Neque

hoc. DIOG. Num igitur diues fuisti, ideoq; malè te habet, quòd relictis multis deliciis ac voluptatibus mori coactus fueris? MEN. Nihil tale: sed annos quidem circiter nonaginta natus fui, vitam autem difficilem egi, arundine & linea victum quæritans, vltra modum egenus ac pauper, liberis carens, & præterea claudus quoque, & parum oculis videns. DIOG. Et viuere cupiebas, cùm talis esses? MEN. Certè quidē. dulcis enim erat lux: mori autem, graue & horrendū. DIOG. Deliras ô senex, & iuueniliter te geris erga necessitatem, & hoc, cùm sis coæqualis portitori huic. Proinde quid iam de adolescentibus dicamus, quando etiam decrepiti isti tantopere viuere cupiunt, quos decebat ipsam mortem etiam consectari, tanquam remediū quoddam eorum malorum quæ secum fert senectus? Sed abeamus iam, ne quis & nos suspicetur tales esse, qui hinc aufugere cupiamus, quando circa fauces hîc nos oberrare viderit.

A τῦτο. ΔΙΟ. ἆρα οὖν ἐπλούτεις, εἶτα ἀνιᾷ σε ὃ πολλῶν τρυφῶν ἀπολιπόντα τεθνάναι. ΠΤΩ. οὐδὲν τοιοῦτον. ἀλλ' ἔτη μὲν ἐγενόμην ἀμφὶ τὰ ἐννενήκοντα. βίον δὲ ἀπορον ἀπὸ καλάμου καὶ ὁρμιᾶς εἶχον, ἐς ὑπερβολὴν πτωχὸς ὤν, ἄτεκνός τε, καὶ πρεσβύτης χωλὸς, καὶ ἀμυδρὸν βλέπων. ΔΙΟ. εἶτα τοιοῦτος ὢν ζῆν ἤθελες; ΠΤΩ. ναί. ἡδὺ γὰρ ἦν τὸ φῶς· καὶ τὸ τεθνάναι, δεινόν, καὶ φυκτέον. ΔΙΟ. μωραίνῃς ὦ γέρων· καὶ μειρακιώδη πρὸς τὰ χρεών· καὶ τοῦτο, ἡλικιώτης ὢν τῷ πορθμέως. τί οὖν ἄν τις ἔτι λέγοι περὶ τῶν νέων, ὁπότε οἱ τηλικοῦτοι φιλόζωοι εἰσίν; οὓς ἐγὼ διώκειν τὸν θάνατον, ὡς τῶν ἐν τῷ γήρᾳ κακῶν φάρμακον. ἀλλ' ἀπίωμεν, μή καί τις ἡμᾶς ὑπονοήσῃ ὡς ἀποδρασιν βυλλομένους, ὁρῶν περὶ τὸ στόμιον εἱλυμένους.

B

ΜΕΝΙΠΠΟΥ ΚΑΙ ΤΕΙΡΕΣΙΟΥ.

MENIPPI ET TIRESIÆ. Iacobo Micyllo interprete.

MENIPPVS. AN verò & cæcus sis Tiresia, non amplius cognitu facile est. nobis enim cunctis æquè sunt vacui oculi, ac solæ illorum sedes relictæ: quod autem ad cætera attinet, non facilè dixeris, qui Phineus aut qui Lynceus fuerit. At verò quòd vates fueris, & quòd vtrunq; solus teipsum perhibueris, marem ac fœminā, auditis aliquando poëtis noui. Proinde per deos dic mihi, vtram vitam expertus es suauiorem, virne quādo fuisti, an cùm fœmina? TIRE. Potior multo fuit, Menippe, muliebris vita: expeditior enim: & dominantur quoque viris mulieres: neque ipsis necesse est in bellum proficisci, neque ad propugnacula stare, neq; in concionibus diffidere, neque in foro atq; iudiciis contendere. MEN. Quid? an nō audisti Tiresia Euripidis Medeam, quæ sia dixerit cùm mulierum genus deplorādo commemorat? quàm miseræ sint, & intolerabilem parturiendo laborem sustineant? Verùm dic mihi (commonefecerunt enim me versiculi isti Medeæ) peperistine etiam aliquando cùm mulier esses: an verò sterilis & absque semine vitam illā degisti? TIR. Quid hoc, Menippe, interrogas? ME. Nihil accrbè, Tiresia:

Tiresias vtrumque sexum experties, mulieb re pronuntiat suauiore.

C Ω Τιρεσία, εἰ μὲν καὶ τυφλὸς εἶ, οὐκέτι δύσγνωστον ῥᾴδιον. ἅπασι γὰρ ἡμῖν ὅμοια τὰ ὄμματα κενά· μόνον δὲ αἱ χῶραι αὐτῶν τὰ δ' ἄλλα, οὐκ ἔτ' ἂν εἰπεῖν ἔχοις, τίς ὁ Φινεύς ἐστιν, ἢ τίς ὁ Λυγκεύς. ὅτι μέντοι μάντις ἦσθα, καὶ ὅτι ἀμφότερα ἐλέγου μόνος, ἀνὴρ καὶ γυνή, τῶν ποιητῶν ἀκούσας οἶδα. πρὸς τῶν θεῶν τοιγαροῦν εἰπέ μοι, ὁποτέρου ἐπειράθης ἡδίονος τοῦ βίου, ὁπότε αὐτὴρ ἦσθα, ἢ ὁ γυναικείος; TEI. ἀμείνων ἐστὶν ὦ πολυθρύλητε Μένιππε ὁ γυναικεῖος· ἀπραγμονέστερος γάρ. καὶ δεσπόζουσι τῶν ἀνδρῶν αἱ γυναῖκες· καὶ οὔτε πολεμεῖν ἀνάγκη αὐτάς, ὅταν πρὸς ἔπαλξιν ἐξαίωσι, ὅτ' ἐν ἐκκλησίᾳ διαφέρεσθαι, ὅτ' ἐν δικαστηρίοις ἐξετάζεσθαι. ΜΕ. καὶ δὴ ἀκήκοας ὦ Τιρεσία τῆς Εὐριπίδου Μηδείας, οἷα εἶπεν, οἰκτείρασα τὸ γυναικεῖον; ὡς ἀθλίας ὄσας, καὶ ἀφόρητόν τινα τὸν ἐκ τῶν ὠδίνων πόνον ὑφισαμένας; ἀτὰρ εἰπέ μοι (ὑπέμνησε γὰρ μ' ἡ τῆς Μηδείας ἀμβλακία) καὶ ἔτεκες ποτὲ ὁπότε γυνὴ ἦσθα, ἢ σεῖρα καὶ ἄγονος διετέλεσας ἐν ἐκείνῳ τῷ βίῳ; Τ. τί τοῦτο ὦ Μένιππε ἐρωτᾷς; ΜΕ. οὐδὲν χαλεπὸν ὦ Τιρεσία.

D

πλὴν ἀπόκειναι εἴ σοι ῥᾴδιον. TEI. ὑ χρῆ- A verùm reſponde, ſi tibi moleſtum non
σα μὲν ἤμην, οὐκ ἔτεκον δ' ὅμως. MEN. est. TIR. Non fui ſterilis quidem, ſed
ἱκανὸν τοῦτο. εἰ γὰρ καὶ μήτραν εἶχες, ἐβουλό- neque peperi tamen. MEN. Sufficit
μὴν εἰδέναι. TEI. εἶχον δηλαδή. MEN. hoc. Vtrùm enim & vuluam habuiſſes,
χρόνῳ δέ σοι ἡ μήτρα ἠφανίσθη, καὶ τὸ μόριον ſcire volebam. TIRE. Habui ſcilicet.
τὸ γυναικεῖον ἀπεφέρη, καὶ οἱ μαστοὶ ἀπε- MEN. Succeſſu autem temporis vuluá-
πλάσθησαν, καὶ τὸ αἰδοῖον ἀνέφυν, καὶ πώγω- ne illa euanuit, & membrum muliebre
να ἐξέδυσας, ἢ αὐτίκα ἐκ γυναικὸς ἀνὴρ obturatum eſt, mamillæq; iterum com-
ἀνεφάνης; TEI. οὐχ ὁρᾷς τί σοι βούλεται τὸ planatæ, deinde virile ſuccreuit, & bar-
ἐρώτημα. δοκεῖς δ' οὖν μοι ἀπιστεῖν, εἰ ταῦτ' bam produxiſti, an verò repentè ex mu-
ὄντως ἐγένετο. MEN. ὑ χρὴ γὰρ ἀπιστεῖν ὦ liere vir factus prodiiſti? TIRE. Non
Τειρεσία τοῖς τοιούτοις· ἀλλὰ καθάπερ τινα B videò quid ſibi velit interrogatio hæc.
βλάκα μὴ ὄζεπαίζοντα εἴτε δυνατὰ ὄντα, εἴτε Videris autem mihi pro dubio habere,
καὶ μή, προσδέχεσθαι; TEI. σὺ οὖν οὐδὲ factúmne hoc ita ſit, an non. MEN.
πᾶλλα πιστεύῃς οὕτω γίγνεσθαι, ὁπότ' ἐκ Quid? an non dubitare, Tireſia, de hu-
κύνης ὄρνεα οὐκ γυναικῶν ἐγένοντό τινες, ἢ iuſcemodi rebus conuenit, ſed perinde
δενδρά, ἢ θηρία, τὴν Ἀηδόνα, ἢ τὴν Δάφνην, ἢ τὴν τοῦ Λυκάονος θυγατέρα; ME. ac fatuum aliquem, non perpenſis, fierſ-
ἰῶ που κἀκείνας ὀπτύω, εἰσόμαι δ', τι καὶ ne poſſint, an non, protinus pro veris re-
λέγοισι. σὺ δὲ ὦ βέλτιστε, ὁπότε γυνὴ ἦσθα, cipere? TIR. Tum tu igitur neq; cætera
καὶ ἐμαντεύου τότε ὥσπερ καὶ ὕστερον· ἢ ἄμα credis hoc pacto contigiſſe, puta quum
ἀνὴρ καὶ μάντις ἔμαθες εἶναι; TEI. ὁρᾷς; audieris vt quædam ex mulieribus aues
ἄγνοεῖς τὰ σὰ ἐμοὶ ἄπορρητα, ὡς καὶ διέλυσά factæ ſint, aut arbores, aut feræ, Philo-
τινα ἔριν τὴν θεῶν, καὶ ἡ μὲν Ἥρα ἐπήρωσέ mela videlicet, aut Daphne, aut Lycao-
με· ὁ δὲ Ζεὺς, παρεμυθήσατο τῇ μαντικῇ nis iſtius filia? MEN. Quòd ſi quando
τὴν συμφοράν. ME. ἐπέσχες ὦ Τειρεσία τῶν & in illas incidero, tum quid ipſæ dicant
ψευσμάτων; ἀλλὰ τί τοῖς μάντεσι τοῦτο quoque, ſcibo: tu verò, ô optime, ecquid
ποιεῖς. ἔθος γὰρ ὑμῖν μηδὲν ὑγιὲς λέγειν. cùm mulier eſſes, vaticinatus quoque es
C tum, quemadmodum & poſtea? an verò
pariter & vir & vates didiciſti eſſe? TIR.
Vides vt cuncta ea quæ de me feruntur,
ignoras? puta quo pacto & litem quan-
dam Deorum diremi, & Iuno viſu me
priuauit: Iupiter autem in ſolatium da-
mni eius, vaticinandi artem mihi dedit?
MEN. Adhúcne Tireſia mendaciis iſtis
caperis? Sed facis hoc more vatum.
Conſuetùm enim vobis hoc eſt, nihil iam ſani dicere.

AIANTOΣ KAI AΓAMEMNΩNOΣ.

AIACIS ET AGAMEMNONIS. Iac. Micyllo interpr.

ΕΙ σὺ μὲν εἶ ὦ Αἶαν, σαυτὸν ἐφό D SI tu dum furore correptus fuiſti, Aiax, AGA-
νευσας, ἐμέλησας δὲ καὶ ἡμᾶς ἀπολέσαι, τί αἰτίᾳ τὸν Ὀδυσσέα; ἐγὼ γοῦν te ipſum interfeciſti: nos autem cũ etiam membris, vt putabas, detruncatis, MEMNON.
οὔτε προσέβλεψας αὐτὸν, ὁπότε ἦκε μαντευσόμενος, οὔτε προσεῖπεν ἠξίωσας ἄν- deformaſti: quid quæſo Vlyſſem accuſas? Ac paulò antè neque aſpicere ipſum vo-
δρα συστρατιώτην, καὶ ἑταῖρον. ἀλλ' ὑπερφυῶς μεγάλα βαίνων, παρῆλ- luiſti, cũ veniſſet huc vates conſulturus, neque alloqui dignatus es virum com-
θες. AIAN. εἰκότως ὦ Ἀγάμεμνον. militonem ac ſocium, ſed ſuperbè admo-
αὐτὸς γάρ μοι τῆς μανίας αἴτιος κατέ- dum ac grandi incedens greſſu præteri-
στη, μόνος ἀντιξεταθεὶς ὑπὲρ τοῖς ὅπλοις. ſti. AIAX. Meritò Agamẽnon. Ille enim
ΑΓΑΜΕΜΝΩΝ. ἠξίους δὲ ἀνταγωνιστὴν εἶναι, καὶ ἀχαιτὶ κρατεῖν ἁπάντων; mihi furoris huius auctor extitit, vt qui
ſolus mecũ pro armis iudicio contende-
re auſus fuerit. AGA. An verò dignũ cen-
ſebas te, qui abſque aduerſario, atq; abſ-
que puluere, vt dicitur, ſuperares omnes?

AIAX. Quid ni, in tali vtique causa? Nam armatura ea cognationis quodam iure ad me pertinebat, cùm fratris mei patruelis certè fuerit. Deinde vos cæteri, qui multo quàm ille præstantiores eratis, detrectastis certamen, & cessistis mihi arma: iste autem Laërtæ filius, quem ego non semel in summo periculo seruaui, cũ iã à Troianis propè concideretur, melior esse me voluit, ac dignior qui armis illis potiretur. AGA. Accusa igitur, ô generose, Thetim, quę cùm tibi debuisset armorum successionem ac hæreditatem, vtpote cognato, tradere, in medium allata illa posuit. AIAX. Haudquaquam, sed Vlyssem, vt qui solus sese mihi opposuerit. AGAM. Ignoscendum Aiax est, si homo cùm esset, appetiuit gloriam, rem dulcissimam, cuius gratia etiam nostrûm quilibet obire pericula sustinet, præcipuè quãdo & vicit te postea. & hoc Troianis ipsis iudicibus. AIAX. Noui ego quæ me damnarit, sed fas nõ est de diis aliquid dicere. Vlyssem igitur aliud quàm odisse non possum, Agamemnon, non si mihi ipsa Minerua hoc imperet.

Gloria dulcedo.

A ΑΙ. ναὶ, πάγε γοιαῦτα· οἰκεία γάρ μοι τοῦ ἀνεψιοῦ γε ὄντος. καὶ ὑμεῖς οἱ ἄλλοι πολὺ ἀμείνους ὄντες, ἀπείπασθε τὸν ἀγῶνα, καὶ παρεχωρήσατέ μοι τῶν ὅπλων. ὁ δὲ Λαέρτου, ὃν ἐγὼ πολλάκις ἔσωσα κινδυνεύοντα καταχεχόφθαι ὑπὸ τῶν Φρυγῶν, ἀμείνων ἦν ἢ ἐβούλετο, καὶ ὑπεπηδήκει ἐμοῦ τὰ ὅπλα. ΑΓΑ. αἰτιῶ γοιγρουῶ ὦ γενναῖε τὴν Θέτιν, ἣ δέον σοι τὴν κληρονομίαν τῶν ὅπλων παραδιδόναι συγγενεῖ γε ὄντι, φέρουσα, ἐς τὸ κοινὸν κατέθετο αὐτά. ΑΙ. οὐκ ἀλλὰ τὸν Ὀδυσσέα, ὃς αὐτεποιήθη μόνος. ΑΓ. συγγνώμη ὦ Αἶαν, εἰ δὴ θεσπέσιος ὢν, ὠρέχθη δόξης ἡδίστου πρᾶγματος· ὑπὲρ ὃ καὶ ἡμῶν ἕκαστος κινδυνεύει ὑπομένων· ἐπεὶ καὶ σὲ ἐκράτησέ που, καὶ ταῦτα, παρὰ Τρωσὶ δικασταῖς. ΑΙ. οἶδα ἐγὼ ἥτις μου κατεδίκασεν· ἀλλ' οὐ θέμις λέγειν τι περὶ τῶν θεῶν. τὸν γοῦν Ὀδυσσέα μὴ ἂν μισεῖν ὀκνήσαιμι ὦ Ἀγάμεμνον· ἀλλ' εἰ αὐτή μοι Ἀθηνᾶ τοῦτο ἐπιτάττοι.

B

MINΩOΣ KAI ΣΩΣTPATOY.

MINOIS ET SOSTRATI. Eodem interprete.

MINOS. PRædo hic quidem Sostratus in Pyriphlegethontem præcipitetur, sacrilegus autem ille à Chimæra discerpatur, tyrãnus verò iste, Mercuri, iuxta Tityum in longum extentus, arrodendum & ipse hepar præbeat vulturibus: Vos autem boni ac probi, abite quàm celeriter in campum Elysium, insulásque beatorum habitate, pro iis quæ rectè ac iustè in vita fecistis. SOSTR. Audi ô Minos, num tibi iusta dicere videar. MINOS. An ego denuo nunc audiam? An non conuictus es Sostrate, quòd & malus fueris, & tam multos occideris? SOSTR. Conuictus quidem fui, sed videnum iustè ob id supplicio afficiar. MIN. Atque admodum, si modò id iustum est, pro merito quemque suo pœnam dependere. SOS. Attamen responde mihi ô Minos. breue enim quiddam interrogabo te. MIN. Dic, sed ne prolixè modò, quò deinceps & cæteros diiudicare possimus. SOST. Quæcunq; in vita egi, vtrũ volens ea feci, an ita à Parcis agglomeratũ mihi fuit? MIN. A Parca scilicet. SOSTR. Proinde & boni pariter omnes,

C

D

ΟΜέν λησὴς σοῦ Σώστρατος, ἐς τὸν Πυριφλεγέθοντα ἐμβεβλήσθω· ὁ δὲ ἱερόσυλος ὑπὸ τῆς Χιμαίρας διασπασθήτω· ὁ δὲ τύραννος ὦ Ἑρμῆ, παρὰ τὸν Τιτυὸν ἀποτάθεις, ὑπὸ τῶν γυπῶν κειρέσθω καὶ αὐτὸς ὁ ἧπαρ. ὑμεῖς δὲ οἱ ἀγαθοὶ, ἄπιτε κοῦφος ἐς τὸ Ἠλύσιον πεδίον, καὶ τὰς μακάρων νήσους κατοικεῖτε, αἷς ὧν δίκαια ἐποιήσατε παρὰ τὸν βίον. ΣΩ. ἄκουσον ὦ Μίνως, εἴ σοι δίκαια δόξω λέγειν. ΜΙ. νῦν ἀκούσω αὖθις. καὶ γὰρ ἐξελήλεγξαι ὦ Σώστρατε πονηρὸς ὤν, καὶ τοσούτους ἀπεκτονώς; ΣΩΣ. ἐλήλεγμαι μὲν· ἀλλ' ὅρα εἰ δικαίως κολασθήσομαι. ΜΙ. καὶ πόθεν, εἴγε ἀποτίνειν τὴν ἀξίαν δίκην. ΣΩ. ὅμως ἀπόκριναί μοι ὦ Μίνως. βραχὺ γάρ τι ἐρήσομαί σε. ΜΙ. λέγε μὴ μακρὰ μόνον, ὅπως καὶ τοὺς ἄλλους διακρίνωμεν ἤδη. ΣΩ. ὁπόσα ἔπραξα ἐν τῷ βίῳ, πότερα ἑκὼν ἔπραξα, ἢ ἐπεκέκλωστό μοι ὑπὸ τῆς Μοίρας; ΜΙ. ὑπὸ τῆς Μοίρας δηλαδή. ΣΩ. δοκοῦσι καὶ οἱ ἀγαθοὶ ἅπαντες,

Ἐ οἱ πονηροὶ δοκοῦντες ἡμεῖς, ἐκεῖνα ὑπηρετοῦντες, ταῦτα δρῶμεν. ΜΙ. ναὶ, τῇ Κλωθοῖ, ἢ ἑκάστῳ ἐπέταξε γενηθέντι, τὰ πρακτέα. ΣΩ. Εἰ οὖν τις ἀναγκασθεὶς ὑπ' ἄλλου φονεύσειέν τινα, ὁ δυνάμενος ἀντιλέγειν ἐκείνῳ διαζώννυμος, οἷος, δήμιος, ἢ δορυφόρος, ὁ μὲν δικαστῇ πειθόμενος, ὁ δὲ, τυράννῳ, τίνα αἰτίαν τοῦ φόνου; ΜΙ. δῆλον ὡς τὸν δικαστήν, ἢ τὸν τύραννον· ἐπεὶ σοὶ δὲ ξίφος αὐτό· ὑπηρετεῖ γὰρ τοῦτο ὄργανον ὂν πρὸς τὸν θυμὸν, τοῦ πρώτως πρᾶξαντι τὴν αἰτίαν. ΣΩ. Λέγε ὦ Μίνως, ὅτι καὶ ὑπεδικάσθη τοῦ πραχθέντος. ἰὼ δέ τις ἀποστείλαντος τοῦ δεσπότου, ἦλθεν αὐτὸς χρυσὸν ἢ ἄργυρον κομίζων, τίνι τὴν χάριν ἴσμεν, ἢ τίνα ἐγκλητέον αἰτιατέον; ΜΙ. τὸν πέμψαντα ὦ Σώκρατες· ὑπηρέτης γὰρ ὁ κομίσας ἰών. ΣΩ. Οἶσθ' οὖν ὅστις πῶς ἄδικα ποιοῦντα ἡμᾶς ὑπηρέτας γενομένους, ὧν ἡ Κλωθὼ προσέταξε, καὶ τούτους τιμᾷ τοὺς ὑπηρετικωτάτους ἀλλοτρίοις ἀγαθοῖς; ὃ γὰρ δὴ ἐκεῖνο εἰπεῖν ἔξεστιν αὖ, ὡς ἀντιλέγειν δίκαιον ἰών, τοῖς μὴ πᾶσιν ἀδίκοις προστεταγμένοις. ΜΙ. ὦ Σώκρατες, πολλὰ ἴσθι καὶ ἄλλα ὃ τι λόγον γενόμενα, εἰ ἀκριβῶς ἐξετάζοις. πλὴν ἀλλὰ σὺ τοῦτο ἀπολαύσῃς τῆς ἐρωτήσεως, δεῖται γὰρ λήξεως μόνον, ἀλλὰ καὶ σοφιστοῦ τινος δοκεῖς. ἀπόλυσον αὐτὸν ὦ Ἑρμῆ, καὶ μηκέτι κολαζέσθω. ὅρα δὲ μὴ Ἐ τοὺς ἄλλους νεκροὺς ἐρωτᾷν τὰ ὅμοια διδάξῃς.

A & nos qui mali videmur, eadem agimus, dum illi obsecundamus. MIN. Ita profectò, Clotho videlicet illi parentes, quæ vnicuique iniungit, cùm primùm natus est, quæ agenda ipsi sunt. SOS. Si quis igitur vi compulsus ab alio, occiderit aliquem, cùm non possit illi contradicere à quo compellitur, vt verbi gratia, si carnifex, aut satelles quispiam, alter iudici parendo, alter tyranno: quemnam cædis istius reum ages? MIN. Quem alium nisi iudicem aut tyrānum? quoniam neque ipsum gladium accusare possumus: subseruit enim hic tanquam instrumentum B quoddam, animis atque furori accommodatus illius qui primò causam hanc præbuit. SOSTR. Rectè sanè ô Minos. laudo quòd hæc etiā exemplo, quasi quodam auctario, locupletas. Si quis autem mittente hero veniat ipse aurum vel argentum afferens, vtrinam ea gratia haberi debet, aut vtri beneficium hoc acceptum referendum est? MIN. Ei qui misit, Sostrate: nam ille qui attulit, minister tantùm fuit. SOSTR. Videsne igitur quàm iniusta facis, dum supplicio afficis nos, qui ministri tantùm fuimus eorum quæ Clotho nobis imperauit: & rursum dum honore prosequeris eos qui in C alienis bonis veluti dispensatores quosdā sese gesserunt? Non enim illud dicere quisquam poterit, quòd contradicere, aut imperata detrectare licitum fuerit in iis quæ cum omni prorsum vi ac necessitate imperata fuere. MIN. Multa ô Sostrate & alia videas, licèt minimè secundùm rationem, fieri, si diligenter expendas: verūtamen tu ex hac quęstione hoc boni consequeris, quandoquidem non prædo solùm, verumetiam Sophista quidam esse videris: Solue ipsum Mercuri, néve deinceps ampliùs puniatur. Cæterùm illud vide, ne & cæteros manes similia interrogare doceas.

Si fatali necessitate omnia per agantur, immeritò puniuntur sontes.

Sententia Minois irrita fit.

ΜΕΝΙΠΠΟΥ Η ΝΕΚΥΟΜΑΝΤΙΑ.

MENIPPVS, SEV NECYOMANTIA.

Thoma Moro interprete.

ARGVMENTVM.

Videtur hoc dialogo Lucianus illud maximè commendatum voluisse, quod in fine Menippus ait à Tiresia in aurem sibi dictum fuisse, priuatorum videlicet hominum vitam optimam atque tutissimam esse: quod idem Graeci noto illo prouerbio dicitant, τὸν λάθε βιώσας. *Nam diuitias, potentiam, gloriam, & cætera quæ mundus appetit, vana omnia & incerta esse: præcipuè autem diuitum atque magnorum hominum vt vitam ipsam periculosam, & pompis solennibus, item tragicis quoque*

fabulis similem esse, ità miseros plerunque sortiri exitus: quod eo decreto videtur intelligere velle, quòd apud inferos contra diuites factum fuisse dicit, quo & corpora illorum supplicijs destinantur, & animi in asinos migrare iubentur: quod & ipsum nimirum eam significationem habet, quòd diuitum animi plerunque inertes, & omnis doctrinæ expertes esse soleant. Inscribitur autem Necyomantia, quasi dicas, ab inferis seu mortuis petitum responsum. quo vel maximè apparet eum dialogi scopum habendum esse, qui responso isto Tiresiæ proponitur. Semper enim ex titulis alter nobiliorem dialogi personam, alter argumenti quasi quandam ὑπόθεσιν indicat, Platonico more, quem maximè in hoc Lucianus imitatus est. Constat autem perpetua quadam narratione, qua & causam & modum sui ad inferos descensus, & præterea occasionem qua edictum illud de diuitibus audierit, commemorat. In hac præcipui quidem loci sunt & maximè illustres, de incerta doctrina Philosophorum, de Magorum superstitione & potestate, de inferorum locis, supplicijs, & æqualitate: & postrema illa collatio vitæ humanæ cum pompa solenni & cum fabulis Tragicorum. Occasio & exordium dialogi ab habitu & percunctatione Menippi sumuntur:

ΜΕΝΙΠΠΟΥ ΚΑΙ ΦΙΛΩΝΙΔΟΥ.

MENIPPVS, PHILONIDES.

MENIPPVS. SALVE atrium, domúsque vestibulum meæ. Vt te lubens aspicio luci redditus! PHILO. Numnam hic Menippus est, canis ille? Non hercle alius, nisi ego fortè ad Menippos omneis hallucinor. At quid sibi vult habitus huius insolentia? claua, lyra, leonis exuuiæ? Adeundus tamen est. Salue Menippe. Vnde nobis aduenisti? diu est quòd in vrbe te non vidimus.

MEN. *Adsum reuersus mortuorum è latibulis,*
Foribúsque tristium tenebrarum nigris:
Manes vbi inferi manêt superis procul.

PHIL. O Hercules, clam nobis Menippus vita functus est, reuixítque denuo. MEN.

Non, sed me adhuc viuum recepit Tartarus.

PHIL. Quænam causa tibi fuit nouæ huius atque incredibilis viæ? MEN.

Iuuenta me incitauit, atque audacia,
Quàm pro iuuenta haud paululum impotentior.

PHIL. Siste ô beate, tragica: & ab Iambis descendens, sic potiùs simpliciter eloquere: quænam hæc vestis? quæ causa tibi itineris inferni fuit, quum alioqui neq; iucunda, neq; delectabilis sit via? MEN.

Res dilecte grauis me infernas egit ad vmbras,
Consulerem manes vt vatis Tiresiai.

PHIL. Atqui deliras: alioqui non hoc pacto caneres apud amicos consarcinatis versibus. MEN. Ne mireris amice: nuper enim cũ Euripide atq; Homero versatus,

ΧΑΙΡΕ μέλαθρον, καὶ προπύλαια ἐμῆς οἰκίας· ὡς ἀσμενός σ' ἐσεῖδον, ἐς φάος μολών. ΦΙΛ. ὦ Μένιππος οὗτός ἐστιν ὁ κύων; ἄμωμον ἄλλος, εἰ μὴ ἐγὼ παραβλέπω Μενίππους ὅλους. τί δ' αὖτ' ἄρα βούλεται τὸ ἀλλόκοτον τοῦ σχήματος, πῖλος, καὶ λύρα, καὶ λεοντῆ; προσιτέον ὅμως αὐτῷ. χαῖρε ὦ Μένιππε. πόθεν ἡμῖν ἀφῖξαι; πολὺ γὰρ χρόνον σε πέφηνας ἐν τῇ πόλει.

M. Ἥκω νεκρῶν κευθμῶνα, καὶ σκότου πύλας,
Λιπών, ἵν' Ἅιδης χωρὶς ὤικισαι θεῶν.

ΦΙΛ. Ἡράκλεις, ἐλελήθη Μένιππος ἡμᾶς ἀποθανών· κἀτ' ἐξ ὑπαρχῆς ἀναβεβίωκεν; MEN.

Οὐκ, ἀλλ' ἔτ' ἔμπνουν Ἅιδης μ' ἐδέξατο.

ΦΙΛ. τίς δ' ἡ αἰτία σοι τῆς καινῆς καὶ παραδόξου ταύτης ἀποδημίας; MEN.

Νεότης μ' ἐπῆρε, καὶ θράσος τε νέου πλέον.

ΦΙΛ. παῦσαι μαινόμενε τραγῳδῶν, καὶ λέγε ὑγιαίνοντος ἁπλῶς καθαρὰ ἀπὸ τῆς ἰαμβείων. τίς ἡ ὁλή; τί σοι τῆς κάτω πορείας ἐδέησεν; ἀλλ' οὐκ ἡδεῖά γε οὐδὲ ἀπαράσιος ἡ ὁδός. Μ. Ὦ φιλότης, χρεών με καλέσαντες εἰς Ἅιδαο,
Τυχεῖν χρησόμενον Θηβαίου Τειρεσίαο.

ΦΙΛ. σοῦ, ἀλλ' ἢ παραπαίεις· ὁ γὰρ αὖ οὕτως ἐμμέτρως ἐρραψῳδεῖς πρὸς ἄνδρας φίλους. MEN. μὴ θαυμάσῃς ὦ ἑταῖρε· νεωστὶ γὰρ Εὐριπίδῃ καὶ Ὁμήρῳ συγγενόμενος,

σὺν

οὐκ οἶδ' ὅπως ἀνεπλήσθην τῶν ἐπῶν, καὶ αὐτόματά μοι τὰ μέτρα ὑπὸ τὸ στόμα ἔρχεται. ἀπαρείπέ μοι, πῶς τὰ ὑπὸ γῆς ἔχει; καὶ τί ποιοῦσιν ἐν τῇ πόλει; ΦΙΛ. καινὸν οὐδέν, ἀλλ' οἷα καὶ πρὸ τοῦ, ἁρπάζουσιν, ὀμνύουσι, ψευδομαρτυροῦσι, τοκογλυφοῦσιν, ὀβολοστατοῦσιν. ΜΕ. ἄθλιοι, καὶ κακοδαίμονες. οὐ γὰρ ἴσασιν οἷα ἐναλίγκια κεκύρωται τοῖσδε τοῖς κάτω, καὶ οἷα κεκλεπτεύηται τὰ ψηφίσματα κατὰ τῶν πλουσίων, ἃ μὲν τὸν Κέρβερον, οὐδεμίᾳ μηχανῇ τις διαφυγεῖν αὐτά. ΦΙΛ. τί φῄς; δέδοκταί τι νεώτερον τοῖς κάτω περὶ τῶν ἐνθάδε; ΜΕ. νὴ Δία γε πολλά. ἀλλ' οὐ θέμις ἐκφέρειν αὐτά πρὸς ἀπόνοιαν, οὐδὲ τὰ ἀπόῤῥητα ἐξαγορεύειν, μὴ καί τις ἡμᾶς γράψηται γραφὴν ἀσεβείας ὅτι τῷ Ραδαμάνθυϊ. ΦΙΛ. μηδαμῶς ὦ Μένιππε πρὸς τοῦ Διός, μὴ φθονήσῃς τῷ λόγων φίλῳ ἀνδρί. πρὸς γὰρ εἰδότα σιωπᾶν ἐρᾷς· πάντ' ἄλλα καὶ πρὸς μεμυημένον. ΜΕ. χαλεπὸν μὲν ὑπακοῦσαι τοῦτο παραινοῦντι, ἀσφαλὲς δὲ πάντως. πλὴν ἀλλὰ σοῦ γε ἕνεκα τολμητέον. ἔδοξε δὴ τοὺς πλουσίους τούτους, καὶ πολυχρημάτους, καὶ ὃ χρυσίον καλέκλεψον ὥσπερ τὸν Δαναΐδων φυλάττοντας. ΦΙΛ. μὴ πρότερον εἴπῃς, ὦ γαθέ, τὰ δεδογμένα, πρὶν ἐκεῖνα διελθεῖν, ἃ μάλιστ' ἂν ἡδέως ἀκούσαιμί σου, τίνος αἰτία σοι τὴν καθοδὸν ἐγένετο, τίς ὁ τῆς πορείας ἡγεμών· εἶθ' ἑξῆς ἅττα εἶδες, ἅττα ἤκουσας παρ' αὐτοῖς. εἰκὸς γὰρ δὴ φιλόκαλον ὄντα σε, μηδὲν τῶν ἀξίων θέας ἢ ἀκοῆς παραλιπεῖν. ΜΕ. ὑπουργητέον καὶ ταῦτά σοι. τί γὰρ ἂν καὶ παθοῖ τις ὁπότε φίλος αἰτοῖτο; καὶ δὴ καὶ ἐγὼ πάντα σοι διέμι τὴν γνώμην τὴν ἐμήν, καὶ ὅθεν ὡρμήθην πρὸς τὴν κατάβασιν. ἐγὼ γὰρ ἔτι μὲν παῖς ὢν, ἀκούων Ὁμήρου καὶ Ἡσιόδου, πολέμους, καὶ στάσεις διηγουμένων, οὐ μόνον τῶν ἡμιθέων, ἀλλὰ καὶ αὐτῶν ἤδη τῶν θεῶν, ἔτι δὲ καὶ μοιχείας αὐτῶν, καὶ βίας, καὶ ἁρπαγάς, καὶ δίκας, καὶ πατέρων ἐξελάσεις, καὶ ἀδελφῶν γάμους, πάντα ταῦτα ἡγούμην εἶναι καλὰ, καὶ σπουδῇ ἐκείνοις ἐνεκείμην. ἐπεὶ δὲ εἰς ἄνδρας τελῶν ἠρξάμην, πάλιν αὖ ἐνταῦθα ἤκουον τῶν νόμων, πανταχοῦ τοῖς ποιηταῖς κελευόντων, μήτε μοιχεύειν, μήτε στασιάζειν, μὴ πατραλοίαν. ἐν μεγάλῃ οὖν καὶ ἀφεκτέᾳ ἀμφιβολίᾳ, οὐκ εἰδὼς ὅ, τι χρησαίμην ἐμαυτῷ.

A nescio quo pacto versibus sic impletus sum, vt numeri mihi in os sua spõte confluãt. Verùm dic mihi, quo pacto res humanæ hîc se habent in terris, & quidnam in vrbe agitur? PHIL. Nihil noui: sed quemadmodum priùs actitabant, rapiunt, peierant, fœnerantur, vsuras colligunt. MEN. O miseri atque infelices. Nesciunt enim qualia de nostris rebus nuper apud inferos decreta sunt, qualésque forte iacti sunt in diuites istos calculi, quos per Cerberum nullo pacto poterunt effugere. PHIL. Quid ais? Nouine aliquid apud inferos nostris de rebus decretum est? MEN. Per Iouem, & quidẽ multa: verùm prodere non B licet, neque arcana quæ sunt, reuelare, ne quis fortè nos apud Rhadamanthum impietatis accuset. PHIL. Nequaquã Menippe, per Iouem: ne amico sermonem hunc inuideas. Nam apud hominẽ tacendi gnarum, & initiatum præterea sacris, edisseres. MEN. Dura profectò iubes, & neutiquam tuta: verùm tui gratia tamen audendum est. Decretum est ergo, diuites istos ac pecuniosos, aurum tanquam Danaën seruantes abstrusum. PHIL. Ne priùs ô beate quæ sunt decreta dixeris, quàm ea percurras omnia, C quæ abs te audire libentissimè velim: quæ videlicet descensus causa fuerit, quis itineris dux, deinde ex ordine & quæ illic videris, & quæ audieris omnia. Verisimile est enim, te, quum res pulchras videndi curiosus sis, eorum quæ visu aut auditu digna videbantur, nihil omnino prætermisisse. MENIP. Parendum etiam in his tibi est. Nam quid facias vrgente amico? Ac primùm sanè tibi expediam quæ res animum meum ad hunc descensum impulerit. Ego igitur quum adhuc puer essem, audirémque Ho- D merum atque Hesiodum, seditiones ac bella canentes, non semideorum modò, sed ipsorum etiã deorum, adulteria quoque, violentias, rapinas, supplicia, patrum expulsiones, & fratrum & sororum nuptias: hæc mehercle omnia bona pulchráque putabam, & studiosè erga ea afficiebar. Postquam verò in virilem iam ætatem peruenirem, hîc leges rursus iubẽtes audio poëtis apprime cõtraria, neque videlicet adulteria committere, neque seditiones mouere, neq; rapinas exercere. Hîc igitur hęsitabundus cõstiti, incertus omnino quo me pacto gererem.

Neque enim deos vnquam putaui mœchaturos, aut seditiones inuitem fuisse moturos, nisi de his rebus perinde ac bonis iudicassent: neque rursus legumlatores his aduersa iussuros, nisi id conducere existimarēt. Quoniam igitur in dubio eram, visum est mihi philosophos istos adire, atque his me in manus dedere, rogaréque vti me vtcunque liberet vterentur, vitæque viam aliquam simplicem ac certam ostenderent. Hæc igitur mecum reputans, ad eos venio, imprudens profectò, quòd me ex fumo (vt aiunt) in flammam coniicerem. Apud enim hos maximè diligenter obseruans, summam reperi ignorantiam, omniáque magis incerta, adeò vt præ his illico mihi vel idiotarum vita iam aurea videretur. Alius etenim soli me iussit voluptati studere, atque ad eum scopum vniuersum vitæ cursum dirigere: in eo ipsam sitam esse felicitatem. Alius rursus omnino laborare, corpúsque siti, vigiliis, ac squalore subigere, miserè semper affectum, contumeliisq; obnoxium assiduè: Hesiodi sedulò inculcans celebria illa de virtute carmina, & sudorem videlicet, & accliuem in verticem montis ascensum. Alius contemnere iubet pecunias, eaúmque possessionem indifferentem putare. Alius cōtrà bonas ipsas etiam diuitias esse pronunciat. De mundo verò quid dicam, de quo ideas, incorporeas substantias, atomos, & inane, ac talem quandam pugnātium inuicem nominū turbam in dies audiebam: & quod absurdorum omnium maximè fuit absurdū, de contrariis vnusquisque quum diceret, inuincibiles admodum rationes ac persuasibiles afferebat: vt nec ei qui calidum, nec ei qui frigidum idem prorsus esse contenderent, contrà quicquā hiscere potuerim, atque id, quum tamē manifestè cognoscerē fieri nunquā posse vt eadem res calida simul frigidáque sit. Prorsum igitur tale quiddam mihi accidebat, quale solet dormitātibus, vt interdum capite annuerē, interdum cōtrà abnuerem. Præterea quod multo erat istis absurdius, vitam eorum diligenter obseruans, comperi eam cum ipsorum verbis præceptisque summopere pugnare. Eos enim qui spernendā censebant pecuniam, auidissimè conspexi colligendis diuitiis inhiare, de fœnore litigantes, pro mercede docentes: omnia denique nummorum gratia tolerantes. Ij verò qui gloriam verbis aspernabātur,

Philosophorum incerta & diuersa doctrina.

Ὅτε γὰρ τοὺς θεοὺς οὐ ποτε ἠγούμην μοιχεύσαι καὶ στασιάσαι πρὸς ἀλλήλους, εἰ μὴ ὡς περὶ καλῶν τούτων ἐγίνωσκον· ὅτ' οὐ τοὺς νομοθέτας παναττία τούτοις προσταίνειν, εἰ μὴ λυσιτελοῦν ἐπεκέλευον. ἐπεὶ οὖν διηπόρουν, ἔδοξέ μοι ἐλθόντα πρὸς τοὺς καλουμένους τούτους φιλοσόφους, ἐγχειρίσαι τε ἐμαυτὸν, καὶ δεηθῆναι αὐτῶν χρῆσθαί μοι ὅ, τι βούλοιντο, καὶ τινα ὁδὸν ἁπλῆν καὶ βεβαίαν ὑποδεῖξαι τοῦ βίου. ταῦτα μὲν δὴ φρονῶν, προσῆλθον αὐτοῖς· ἐλελήθειν δὲ ἐμαυτὸν εἰς αὐτὸ φασὶ τὸ πῦρ ἐκ τοῦ καπνοῦ διαζώμενος. πρὸς γὰρ δὴ τούτοις μάλιστα δυ-
B εισχον ὑπισχνουμένων τιὼ ἄγνοιαν, καὶ τὴν ἀποείδων πλείστην· ὥστε μοι τάχιστα χρυσοῦν ἀπέδοξαν εἶναι τὸν τῶν ἰδιωτῶν βίον. ἀμφὶ μὲν οὖν αὐτῶν, πρῶτά γε πάντων ἤδεσθην, καὶ μόνον τοῦτο ἐκ πολλῶν μετιέναι. τοῦτο γὰρ εἶναι τὸ εὐδαιμονεῖν. ὁ δέ τις ἔμπαλιν, πονεῖν τὰ πολλὰ, καὶ μηδὲν, καὶ τὸ σῶμα κατατραύματίζειν, ῥυπῶντα, καὶ αὐχμῶντα, καὶ πᾶσι δυσαρεστούμενον, συνεχῶς ὑπερραφῳδῶν τὰ πολλὰ ἐκεῖνα τοῦ Ἡσιόδου περὶ τῆς ἀρετῆς ἔπη, καὶ τὸν ἱδρῶτα, καὶ τιὼ ὄντι τὸ ἄκρον ἀναβασιν. ἄλλος
C καταφρονεῖν χρημάτων παρεκελεύετο, καὶ ἀδιάφορον οἴεσθαι τιὼ κτῆσιν αὐτῶν. ὁ δέ τις αὖ πάλιν, ἀγαθὸν εἶναι καὶ τὸν πλοῦτον αὐτὸν ἀπεφαίνετο. περὶ μὲν γὰρ τοῦ κόσμου, τί χρὴ καὶ λέγειν; ὅς τε ἰδέας, καὶ ἀσώματα, καὶ ἀτόμους, καὶ κενὰ, καὶ τοιοῦτόν τινα ὄχλον ὀνομάτων ὅσημέραι πρὸς αὐτῶν ἀκούων ἐναντίων. καὶ τὸ πάντων δεινῶν ἀτοπώτατον, ὅτι περὶ τῶν ἐναντιωτάτων ἕκαστος αὐτῶν λέγων, σφόδρα νικᾶν ἐδόκει καὶ πιθανοὺς λόγους ἐποιεῖτο, ὥστε μήτε τῷ θερμῷ τὸ αὐτὸ παραγγέλλοντι, μήτε τῷ ψυχρῷ, ἀντιλέγειν ἔχειν, καὶ ταῦτα, εἰδότα σαφῶς, ὡς οὐκ
D ἔστιν ὅτε θερμὸν τι εἴη καὶ ψυχρὸν ἐν ταὐτῷ χρόνῳ. ἀτεχνῶς οὖν ἔπασχον τοῖς νυσταζουσι τοῦτοις ὅμοιον, ἄρτι μὲν, ὑπνοῦων, ἄρτι δὲ, ἀναβλέπων ἔμπαλιν· ἔτι δὲ πολλῷ τοῦτο ἐκείνων ἀτοπώτερον, τοὺς γὰρ αὐτοὺς τούτους ὁρῶντες ὑπὲρ τῶν αὐτῶν λόγοις ὑπεναντίοις διαμαχομένους. τοὺς μὲν καταφρονεῖν φιλοσοφοῦντας χρημάτων, ἐώρων ἀπρὶξ ἐχομένους αὐτῶν, καὶ τοὺς τὸν πλοῦτον ἀφορισμοὺς, καὶ ὑπὲρ μισθοῦ παιδεύοντας, καὶ πολλὰ ἕνεκα τούτων ὑπομένοντας. τοὺς τε τιὼ δόξαν ἀποβαλλομένους,

ἑαυτῆς ἕνεκα πάντα ὑπετιθέμην, ἡδονῆς τε A omnem vitæ ſuæ rationem in gloriam
ἀδοξίαν ἀπωθούμενος κατηγορῶν, ἰδίᾳ δὲ referebant. Voluptatem rurſus omnes
μόνῃ ταύτῃ προσηρτημένους. σφαλεὶς οὖν fermè palàm inceſſebant, clanculum ve-
καὶ ταύτης τῆς ἐλπίδος, ἔτι μᾶλλον ἐδυσχέ- rò ad eam ſolam libenter confluebant.
ραινον· πρέμα δὴ μυδόμυδνος ἐμαυτόν, ὅτι Ergo hac quoque ſpe fruſtratus, ma-
μὴ πολλῶν, καὶ σοφῶν, καὶ σφόδρα ὑπὸ gis adhuc ægrè moleſtéque tuli. Ali-
σταυτοῦ θαυμαζομένων, αὐτός τε εἰμι, quantulum tamen inde memet confola-
καὶ τἀληθὲς ἔτι ἀγνοῶν πλανιέρχομαι. καί μοι bar, quòd vnà cum multis & ſapientibus
ποτὲ θαρσυνομένῳ τούτων ἕνεκα, ἔδοξεν & celeberrimis viris ipſe inſipiénſque eſ-
ἐς Βαβυλῶνα ἐλθόντα, δεηθῆναί τινος τῶν ſem, atque verè adhuc ignarus oberrarẽ.
μάγων τῶν Ζωροάστρου μαθητῶν, καὶ θαρ- Peruigilanti mihi tandẽ, atque hiſce de
σύνειν. ἤκουον δ' αὐτοὺς ἐπῳδαῖς τε καὶ τελε- rebus mecum cogitanti, venit in men-
ταῖς πεῖσαι ἀνοίγειν τε τὰ ἅδου τὰς πύλας, καὶ B tem, vt Babylonem profectus, magorum
καθέλκειν ὅν αὐ βάλωνται ἀσφαλῶς, καὶ ὀπίσω αὖθις ἀναπέμπειν. ἄριστον οὖν ἡγούμην aliquem ex Zoroaſtri diſcipulis ac ſuc- *Magorum potentia & ſuperſtitio.*
εἴ τινος τούτων θαρσαλέως πυθοίμην τὴν ceſſoribus conuenirem. Audieram ſiqui-
κατάβασιν, ἐλθόντα παρὰ Τειρεσίαν τὸν Βοιώ- dem eos inferni portas carminibus qui-
τιον, μαθεῖν παρ' αὐτοῦ, ἅτε μαντικῶς καὶ σο- buſdam ac myſteriis aperire, & quem li-
φοῦ, Τίς ἐστιν ὁ ἄριστος βίος, καὶ ὃν αὐ τις ἕλοι- buerit, illuc tutò deducere, ac rurſus inde
τὸ δὴ φρονῶν. καὶ δὴ ἀναπηδήσας ὡς εἶ- reducere. Optimè ergo me facturum pu-
χον τάχους, ἕτεινον ἐπὶ Βαβυλῶνος. ἐλ- taui, ſi cum horum quopiam de deſcenſu
θὼν δὲ, συγγίνομαί τινι τῶν Χαλδαίων σο- pacíſcens, Tireſiam Bœotiũ conſulerem,
φῷ ἀνδρὶ, καὶ θαυσίῳ τινὶ τέχνῃ, πο- ab eóque perdiſcerem (quippe qui va-
λιῷ μὲν τὸν κόμην, γένυν δὲ μάλα σε- tes fuerit & ſapiens) Quę vita ſit optima,
μνὸν καθειμένῳ. τοὔνομα δὲ ἦν αὐτῷ, Mi- C quámque ſapientiſſimus quiſque potiſſi-
θροβαρζάνης. δεηθεὶς δὲ, καὶ καθικετεύ- mùm elegerit. Ac ſtatim quidem exi-
σας, μόλις ἔτυχον παρ' αὐτοῦ ἐφ' ὅτῳ βά- liens, quàm poteram celerrimè Babylo-
λοιτό μοὔ καθηγήσασθαί μοι τῆς ὁδοῦ. nem verſus rectà contendi. Quò quum
παραλαβὼν δέ με ὁ ἀνὴρ, πρῶτα μὲν ἡ- venio, diuerſor apud Chaldæorũ quen-
μέρας ἑπτὰ καὶ εἴκοσιν ἅμα τῇ Σελήνῃ dam hominem certè ſapientem, atque
ἀρξάμενος ἔλουε, καταγὼν ὑπὸ τὸν Εὐ- arte mirabilem, coma quidem canum:
φράτην, ἕωθεν πρὸς τὸν ἥλιον ἀνατέλλοντα τὸν admodúmque promiſſa barba venerabi-
ἥλιον, ῥῆσίν τινα μακρὰν ὑπιλέγων, ἧς οὐ lem. Nomen autem illi fuit Mithrobar-
σφόδρα κατήκουον. ὥσπερ γὰρ οἱ φαῦλοι zanes. Orans igitur obſecránſque vix
τῶν ἐν τοῖς ἀγῶσι κηρύκων, ὑπιζήλόν τι D exoraui, vt quauis mercede vellet, in il-
οὐκ ἀσφαλὲς ἐφθέγγετο· πλὴν ἀλλ' ἐφ- lam me viam deduceret. Ac tandem ho-
κεῖ γέ τινας ὑπακαλεῖσθαι δαίμονας. με- mo me ſuſcipiens, primùm quidem dies
τὰ γοῦν τὴν ἐπῳδὴν, τρὶς αὖ μου πρὸς nouem ac viginti cum luna ſimul inci-
τὸ πρόσωπον ἀποπτύσας, ἐπῳδῇ πά- piens abluit, ad Euphratem, mane ſolem
λιν, ὠδίνα τῶν ἀπωτάτω πρόσω βλέ- orientem verſus perducens, ac ſermonẽ
πων. καὶ σιτία μὲν ἡμῖν τὰ ἀκρόδρυα, πο- quempiam longum muſſitãs, quem non
τὸν δὲ γάλα καὶ μελίκρατον, καὶ ὃ τῷ Χοά- admodum exaudiebam. Nam (quod in
σπου ὕδωρ· εὐνὴ δὲ χαμαίθριος ὑπὸ τῇ certamine præcones inepti ſolent) vo-
πόᾳ. ἐπεὶ δὲ ἄλις εἶχε τῆς προθυμίας, περὶ μέσας νύκτας ὑπὸ τὸν Τίγρη- lubile quiddam atque incertum profe-
τα ποταμὸν ἀγαγών, ἐκάθηρέ τε με, καὶ ἀπέμαξε, καὶ περιήγισε δᾳδὶ, καὶ σιλλῇ, rebat, niſi quòd quoſdam viſus eſt inuo-
care dæmones. Poſt illam igitur incan-
tationem ter mihi in vultum ſpuens, de-
ducit rurſus, oculos nuſquam in obuium
quenquam deflectens. Et cibus qui-
dem nobis glandes erant, potus autem
lac atque mulſum, & Choaſpi lympha:
lectus verò in herba ſub dio fuit. Ac
poſtquam iam præparati ſatis hac diæta
ſumus, medio noctis ſilentio ad Tigri-
dem me fluuium ducens, purgauit ſimul
atq; abſterſit, faceq; luſtrauit ac ſquilla,

tum pluribus itidem aliis: & magicum simul illud carmen submurmurans, deinde totum me iam incantans, ac ne à spectris læderer, circumiens, reducit domum, ita vt eram, reciprocantem. Ac reliqua noctis parte nauigationi nos præparauimus. Ipse igitur magicam quandam vestem induit, Medorum vesti vt plurimùm similem: ac me quidem his quæ vides, ornauit, claua videlicet, ac leonis exuuiis, atque insuper lyra. Iussit præterea vt nomen si quis me roget, Menippum quidem ne dicerem, sed Herculem, Vlyssem, aut Orpheum. PHIL. Quid ita ô Menippe? neque enim causam aut habitus aut nominis intelligo. MENI. Atqui perspicuum id quidem est, ac neutiquã arcanum. Nam his qui ante nos ad inferos olim viui descenderant, putauit si me his assimilaret, fore vt faciliùs Æaci custodias fallerem, atque nullo prohibente transirem, vtpote notior tragico admodum illo cultu emissus. Iam igitur dies apparuit, quum nos ad flumen ingressi, in recessum incumbimus. Parata siquidem ab illo fuerant, cymba, sacrificia, mulsa, & in id mysterium denique quibuscunque opus erat. Hæc postquam ergo quæ prompta erant, imposuimus, tum nos quoque

Ingredimur tristes, lacrymísque implemur obortis.

Atque aliquantisper quidem in fluuio ferimur: deinde in syluam delati sumus, ac lacum quendam, in quem Euphrates conditur. Tum hoc quoque transmisso, in regionem quandam peruenimus solam, syluosam, atque opacam: in quam descendentes (præibat enim Mithrobarzanes) & puteum effodimus, & oues iugulamus, & foueam sanguine conspergimus. At magus interim accensam facem tenens, haud ampliùs iam summisso murmure, sed voce quàm poterat maxima clamitans, dæmones simul omnes conuocat, Pœnas, Erynnyes, Hecatẽ nocturnam, excelsámque Proserpin Im: simulq; polysyllaba quædam nomina barbara atque ignota commiscet. Statim ergo tremere omnia, & rimas ex carmine solum ducere, ac porrò Cerberi latratus audiri: & iam res planè tristis ac mœsta fuit:

Ingemuerunt omnia, timuit rex imis sedibus Orcus.

Ac protin⁹ quidẽ inferorũ patebãt pleraque, lac⁹, pyriphlegethõac plutonis regia.

Poëtica hypotyposis orci carminibus magicis excantati.

A καὶ ἀῤῥοις πλείοσιν· ἅμα καὶ τὴν ἐπῳδὴν ἐκείνην ὑποψιθυρίσας, εἶτα ὅλον με καταμαγεύσας, καὶ περιελθών, ἵνα μὴ βλαπτοίμην ὑπὸ τῶν φασμάτων, ἐπῳδάγει ἐς τὴν οἰκίαν, ὡς εἶχεν ἀναποδίζοντα. καὶ τὰ λοιπὸν ἀμφὶ πλοῦν εἴχομεν. αὐτὸς μὲν οὖν μαγικὴν τινὰ ἔδυ στολὴν, τὰ πολλὰ ἐοικυῖαν τῇ Μηδικῇ. ἐμὲ δὲ τούτοισι φέρων, ἐνεσκεύασε τῷ πίλῳ, καὶ τῇ λεοντῇ, καὶ περισέτι τῇ λύρᾳ· καὶ παρεκελεύσατο, ὥν τις ἔροιτό με τοὔνομα, Μένιππον μὲν μὴ λέγειν, Ἡρακλέα δ', ἢ Ὀδυσέα, ἢ Ὀρφέα. ΦΙΛ. ὡς δὴ τί τοῦτο ὦ Μένιππε; οὐ γὰρ συνίημι τὴν αἰτίαν οὔτε τοῦ σχήματος, οὔτε τοῦ ὀνόματος. ΜΕ. καὶ μὴν περόδηλόν γε τοῦτο, καὶ οὐ πάνυ τελῶς ἀπόῤῥητον. ἐπεὶ γὰρ ὅτοι περὶ ἡμῶν ζῶντες, εἰς ᾅδου κατελήλυθεσαν, ἠτεῖτο, εἰ με ἀπεικάσειεν αὐτοῖς, ῥᾳδίως ἂν τὴν τοῦ Αἰακοῦ φυλακὴν διαλαθεῖν, καὶ ἀκωλύτως παρελθεῖν, ἅτε συνηθέστερον, τραγικῶς μᾶλλον πεπομπεύμενον τοῦ σχήματος. ἤδη δ' ἦν ὑποφαίνειν ἡμέρα· καὶ κατελθόντες ἐπὶ τὸν ποταμὸν, ἐκεῖ ἀναγωγὴν ἐποιούμεθα. παρεσκεύαστο δ' αὐτοῦ καὶ σκάφος, καὶ ἱερεῖα, καὶ μελίκρατα, καὶ ἄλλα, ὅσα πρὸς τὴν τελετὴν χρήσιμα. ἐμβαλόμενοι οὖν ἀπόρρητα τὰ παρεσκευασμένα, ἔπλεομεν ἐνταῦθα, καὶ ἐνταῦθα B C κατὰ τὸν ποταμὸν, ἕως εἰς ὕλην τινὰ καὶ σκιερὸν ἀφικόμεθα χωρίον. ἔνθα δὴ ἐκβάντες ἐπορεύοντο διὰ τῆς ὕλης, ἐν δεξιᾷ μὲν ἔχοντες τὸν Μιθροβαρζάνην, ἀριστερὰ δὲ τὸν ποταμόν. ἐπεὶ δὲ ἐγένοντο ἐν τῷ ἀλσώδει τοῦ χωρίου, ὀρύξαντες βόθρον, καὶ σφάξαντες τὰ πρόβατα, ἐπέχεον τὸ αἷμα τοῦ βόθρου. ὁ δὲ μάγος ἐν τούτῳ δᾷδα καομένην ἔχων, οὐκ ἔτ' ἠρεμαίᾳ τῇ φωνῇ, παμμέτρους ἀνεβόα ὡς οἷός τε ἦν ἀνακαλῶν, δαίμονάς τε ὁμοῦ πάντας ἐπεκαλεῖτο, καὶ Ποινὰς, καὶ Ἐρινύας, καὶ νυχίαν Ἑκάτην, καὶ αἰπεινὴν Περσεφόνειαν, καὶ βαρβαρικά τινα καὶ ἄσημα ὀνόματα, καὶ πολυσύλλαβα. ὥστε ἐν πάντα σκιρτᾶν ἐσαλεύετο, καὶ ὑπὸ τῆς ἐπῳδῆς πυθόμενος ὁ Κέρβερος, πῤῥωθεν ἠκούετο, καὶ τὸ φάσμα ὑπερκαλὴς ἦν, καὶ σκυθρωπόν. Ἐδείκνυε δ' ὑπένερθεν αὐτοῖς ἀνέρων Ἀϊδωνάς.

κατεφαίνετο γὰρ ἤδη τὰ πλησίον, καὶ ἡ λίμνη, καὶ ὁ Πυριφλεγέθων, καὶ τὰ Πλούτωνος τὰ βασίλεια.

καταλθόντες δ' ὅμως διὰ τῦ χάσματος, τὸν μὲν Ραδάμανθυν ὀλίγου τεθνεῶτα μικρῷ δεῖν ὑπὸ τῦ δέους. ὁ δὲ Κέρβερος, ὑλάκτησε μὲν πρῶτον, καὶ πρεκίνησε ταχὺ δὲ μου κρούσαντος τὴν λύραν, ὑπὸ δαχρήμα ἐκοιμήθη ὑπὸ τῦ μέλους. ἐπεὶ δὲ πρὸς τὴν λίμνην ἤλθομεν, μικροῦ μὲν οὐδ' ἐπεραιώθημεν. ἤδη γὰρ ἦν πλῆρες ὃ πορθμεῖον, καὶ οἰμωγῆς ἀπάντων. ἠσθματίαι δὲ πάντες ἐπέπλεον· ὁ μὲν, ὃ σκέλος· ὁ δ', τὴν κεφαλὴν· ὁ δ', ἄλλό τι σεσωπερπιμένος· ἐμοὶ δοκεῖν ἔκ τινος πολέμου παρόντες. ὅμως δ' ὧν ὁ Χάρων ὡς εἶδε τὴν λεοντῆν, οἰηθείς με τὸν Ἡρακλέα εἶ), ἐσεδέξατό με, καὶ διεπορθμευσέ τε ἀσμένος, καὶ ἀποβᾶσι διεσήμηνε τὴν ἀτραπόν. ἐπεὶ δ' ἤμην ἐν τῷ σκότῳ, πρόηει μὲν ὁ Μιθροβαρζάνης, εἰπόμην δ' ἐγὼ κατόπιν ἐχόμενος αὐτῦ, ἕως πρὸς λειμῶνα μέγιστον ἀφικόμεθα, τῷ ἀσφοδέλῳ κατάφυτον. ἔνθα δὴ περιεπέτοντο ἡμᾶς περιγεγραφῆ νεκρῶν αἱ σκιαί. κατ' ὀλίγον δ' προϊόντες, πρελθόμεθα πρὸς ὃ τῦ Μίνω δικαστήριον. ἐτύγχανε δ', ὁ μὲν ὅπου θρόνῳ τινὸς ὑψηλῦ καθήμενος. πρόσκειντο δὲ αὐτῷ Ποιναί, καὶ μάστιγες, καὶ Ἐρινύες. ἑτέρωθεν δ', προσήγοντο πολλοί τινες ἐφεξῆς ἁλύσει μακρᾷ δεδεμένοι. ἐλέγοντο δ' εἶ) μοιχοὶ καὶ πορνοβοσκοὶ, καὶ πλόκαμοι, καὶ κόλακες, καὶ συκοφάνται, καὶ τοιῦτος ὅμιλος τῶν πρώτα κυκώντων ἐν τῷ βίῳ. χρεῖς δ', οἵ τε πλούσιοι, καὶ τοκογλύφοι προσήεσαν, ὠχροὶ, καὶ προγάστορες, καὶ ποδαγροὶ, κλοιὸν ἕκαστος αὐτῶν, καὶ κόρακα διπάλαιστον ὑπερκείμενος. ἐφεστῶτες οὖν ἡμεῖς, ἐωρῶμέν τε τὰ γιγνόμενα, καὶ ἠκούομεν τῶν ἀπολογουμένων. κατηγόρουν δ' αὐτῶν κάνοί τινες καὶ παράδοξοι ῥήτορες. ΦΙΛ. τίνες ἔστι προς Διός; μὴ γὰρ ὀκνήσῃς καὶ τοῦτο εἰπεῖν. ΜΕ. οἶσθα πῦ ταυτασὶ τὰς πρὸς τὸν ἥλιον ἀπολειπομένας σκιὰς ἀπὸ τῶν σωμάτων; ΦΙΛ. πάνυ μὲν οὖν. ΜΕ. αὗται τοίνυν, ἐπειδὰν ἀποθανώμεν, κατηγοροῦσί τε καὶ καταμαρτυροῦσι, καὶ διηγοῦνται τὰ πεπραγμένα ἡμῖν πρὸς τὸν βίον. καὶ σφόδρα τινὲς αὐτῶν ἀξιόπιστοι δοκοῦσιν, ἅτε ἀεὶ συνοῦσαι καὶ μηδέποτε ἀφιστάμεναι τῶν σωμάτων. ὁ δ' οὖν Μίνως ὑπομελῶς ἑξετάζων, ἀπέπεμπε ἕκαστον ἐς τὸν τῶν ἀσεβῶν χῶρον, δίκην ὑφέξοντα κατ' ἀξίαν τῶν τετολμημένων.

A Tum per illum descendentes hiatum, Rhadamanthum propemodum metu reperimus extinctum. Ac Cerberus primùm quidem latrabat, commouítque sese: at quum ego lyram celerrimè correptam pulsassem, cantu statim sopitus obdormit: deinde posteàquam ad lacum venimus, tranare ferè non licuit. Iam enim onustum erat nauigium, & eiulatu certè plenum. Vulnerati quippe in eo nauigabant omnes, hic femur, ille caput, alius alio quopiam membro luxatus: vsqueadeo vt mihi certè ex bello quopiam adesse viderentur. At optimus Charon quum leonis videret exuuias, esse me ratus Herculem, recepit, transq; vexit libens: tum exeuntibus quoque nobis monstrauit semitam. Sed quoniam iam eramus in tenebris, præcedit quidem Mithrobarzanes, ego autem à tergo continuus illi comes adhæreo, quoad in pratum quoddam venimus maximum, asphodelo consitum, vbi circumfusæ vndique mortuorum stridulæ nos sequuntur vmbræ. Tum paulò procedentes longiùs, ad ipsum Minois tribunal accessimus. Erat ipse quidem in solio fortè quodam sublimi sedens: astabant autem illi Pœnæ, Tortores, mali Genij, Furiæ. Ex altera parte plurimi quidam adducti sunt ex ordine, longo fune vincti. dicebantur autem adulteri, lenones, mœchi, homicidæ, adulatores, sycophantæ, ac talis hominum turba quiduis in vita patrantium. Seorsum autem diuites ac fœneratores prodibant, pallidi, ventricosi, ac podagrici, quorum quisque trabe vinctus erat, ferri pōdere duorum talentorum impositō. Nos igitur astantes, & quæ fiunt omnia conspicimus, & quæ dicuntur, auscultamus. Accusant autem nonnulli quidam atque admirabiles rhetores. PHIL. Quinam ergo hi per Iouem sunt? Ac ne isthuc quidem te pigeat dicere. MEN. Vmbrásne vnquam istas nosti, quas oppositæ Soli reddunt corpora? PHIL. Quidni? MEN. Hæ nos igitur quum primùm functi vita sumus, accusant, testantur, atque redarguunt quicquid in vita peccauimus. Et sanè quædam ex his dignæ admodum fide videntur, vtpote nobiscum versatæ semper, nostrísque nusquam digressæ corporibus. Minos igitur curiosè quemlibet examinans, impiorum relegabat in cœtum, pœnas ibi sceleribus suis dignas luiturum.

Descriptio inferorum.

In hos præcipuè tamen incenditur, quos opes, dum viuerent, ac dignitates inflauerant, quiq; adorari se ferè expectabãt: nimirum breui perituram eorum superbiam fastumq; detestatus: quippe qui nõ meminissent, mortales ipsi quum sint, sese bona quoque mortalia consequutos. At nunc splendida illa exuti omnia, diuitias, inquam, genus, munia, nudi ac vultu demisso steterunt, tanquam somnium quoddam humanam hãc felicitatem recogitantes: adeò vt hęc dum cõspicarer, nimium quã delectatus fuerim. Et si quẽ eorum fortè agnouerã, accessi, atque in aurem silenter admonui, qualis in vita fuerat, quantopere fuerat inflatus tum, quum plurimi mane fores eius obsidentes, pulsi interim excluſiq; à famulis, illius expectabant egressum: at ipse vix tãdem illis exoriens puniceus, aureus, aut versicolor, felices ac beatos se facturum salutantes putabat, si pectus dextramve porrigens permitteret osculandam. Illi verò audientes ista molestè ferebant. At Minos quiddam etiam iudicauit in gratiam: quippe Dionysium Siciliæ tyrannum multis & atrocibus criminibus & à Dione accusatum, & graui Stoicorum testimonio conuictum, Cyrenæus Aristippus interueniens (nam illum valde suspiciunt inferi, eiusq; plurimùm ibi valet auctoritas) fermè iam Chimæræ alligatum, absoluit à pœna, asserens illum eruditorum nonnullos olim iuuisse pecunia. Tum nos à tribunali discedentes, ad supplicij locum peruenimus: vbi ô amice & multa & miseranda audire simul ac spectare licuit. Nam simul & flagrorum sonus auditur, & eiulatus hominum in igne flagrantium, tum rotæ, & tormenta, catenæ: Cerberus lacerat, & Chimæra dilaniat, cruciantúrque pariter omnes, captiui, reges, præfecti, pauperes, mendici, diuites: & iam scelerum omnes pœnitebat. Et quosdam quidem eorum dum intuemur, agnouimus, videlicet qui nuper è vita decesserant. At hi se pudentes tum occulebant, nostróque subtrahebant aspectui: aut si nos aliquando respiciebant, id seruiliter admodum abiectéque faciebant: atque hi quidem quàm olim putas onerosi fastosique in vita? At pauperibus malorum dimidiũ remittebatur, & quum interquieuissent, denuo repetebantur ad pœnam.

Ἐν μάλιστα ἐκείνων ἠσθάνετο, τῶν ὅτι πλούτοις τε καὶ ἀρχαῖς τετυφωμένων, καὶ μηνυτὴν καὶ παρασκευάζεσθαι παρειλημένων, τὸ τε ὀλιγοχρόνιον ἀλαζονείας αὐτῶν, καὶ τὸ ἐπιφθόνως μυσαττόμενος· καὶ ὅτι μὴ ἐμέμνηντο θνητοί τε ὄντες αὐτοὶ, καὶ θνητῶν ἀγαθῶν τετυχηκότες. οἱ δ', ἀποδυσάμενοι τὰ λαμπρὰ ἐκεῖνα πάντα, πλοῦτον λέγω, καὶ δόξαν, καὶ δυναστείας, γυμνοὶ κάτω νενευκότες, παρειστήκεισαν, ὡς παρ' ἡμῶν εὐδαιμονίαν· ὥστε ἔγωγε ταῦτ' ὁρῶν, ἐπεφθέγγετο. καὶ εἴ τινα γνωρίσαιμι αὐτῶν, παρῄειν ἂν ἡσυχῇ πως, ὑπομιμνήσκων οἷος ὢν παρῆλθε τὸν βίον, καὶ ἡλίκον ἐφύσατο, ὡς ἔνια πολλοὶ μὲν ἔωθεν ὑπὲρ τῶν πυλώνων παρεστήκεισαν, τὴν παρόδον αὐτῶν περιμένοντες, ὠθούμενοί τε, καὶ ἀποκλειόμενοι παρὰ τῶν οἰκετῶν· ὁ δὲ, μόγις ἂν ποτε ἀπατείλας αὐτοῖς πορφυρᾶς τις, ἢ περίχρυσος, ἢ δαποίκιλος, εὐδαίμονας ᾤετο καὶ μακαρίους ἀποφαίνειν τοὺς παρεστῶτας, ὡς ὃ ἔνδος, ἢ τὴν δόξαν παρατείνων δοίη καταφιλῆν. ἔνιοι μὲν οὖν ὡς ἐώρων ἐποιοῦντο ἀκούοντες. τῷ δὲ Μίνωϊ, μία τις παρὰ χάριν ἐδικάσθη δίκη· τὸν γάρ τοι Σικελιώτην Διονύσιον, πολλὰ καὶ αἴσια ἔτη τε Διόνυσος κατηρξηκότα, καὶ ἔτη τῆς σοφῆς καταμυρτυρηθέντα, παρελθὼν Ἀρίστιππος ὁ Κυρηναῖος (ἄγουσι δ' αὐτὸν ἐν τιμῇ· καὶ δυσὶ δραχμαῖς μείζοσιν ἐν τοῖς κάτω) μικροῦ δεῖν τῇ Χιμαίρᾳ παρεδεδέκτο, παρ' ἔλυσε τῆς καταδίκης, λέγων πολλοῖς αὐτὸν τῶν πεπαιδευμένων παρὰ χρήσιον γνώμης δεξιόν. ἀποστάντες δ' ὅμως τοῦ δικαστηρίου, πρὸς ὃ κολαστήριον ἀφικνούμεθα. ἔνθα δή, ὦ φίλε, πολλὰ μὲν ἐλεεινὰ ἦν ἀκοῦσαί τε, καὶ ἰδεῖν. μαστίγων τε γὰρ ὁμοῦ φόβος ἠκούετο, καὶ οἰμωγὴ τῶν ὑπὸ τοῦ πυρὸς ὀπλωμένων, καὶ τροχοὶ, καὶ κύφωνες, καὶ ἕλκοι. καὶ ἡ Χίμαιρα ἐσπαράττετο, καὶ ὁ Κέρβερος ἐδάρδαπτε· ἐκολάζοντό τε ἅμα πάντες, βασιλῆς, δοῦλοι, σατράπαι, πένητες, πλούσιοι, πολῖται καὶ μετέμελε πᾶσι τῶν τετολμημένων. σπάνις δ' αὐτῶν καὶ ἐγνωρίσαμεν ἰδόντες, ὁπόσοι ἦσαν τῶν ἐναλίων τετελευτηκότων. οἱ δ', ἐκαλύπτοντο καὶ ἀπεστρέφοντο· εἰ δ' καὶ παρεβλέποιεν, μάλα δουλοπρεπές τε, καὶ κολακευτικόν. καὶ ταῦτα, πῶς οἴει, βαρὺς ὄντες, καὶ ὑπερόπται παρὰ τὸν βίον; τοῖς μὲν πρὶν πένησιν, ἡμιτέλεστα τῶν κακῶν ἐδέδοτο, καὶ ἀναπαυόμενοι πάλιν ἐκολάζοντο.

τὴν μὲν κεφαλὴν εἶδον τὰ μυθώδη, τὸν Ἠξίονα, & τὸν Σίσυφον, καὶ τὸν Φρύγα Τάνταλον χαλεπῶς ἔχοντα, καὶ τὸν γηγενῆ Τιτυόν. Ἡφάκλεις, ὅσος, ἔκειτο γὰρ τόπον ἐπέχων ἀκρόδ. διέβημεν δὲ καὶ τούτους, εἰς ὃ πεδίον ἐσβάλλομεν, ὃ Ἀχερούσιον· ὑπείσκομεν τε αὐτόθι τοὺς ἡμιθέους τε, καὶ τὰς ἡρωίνας, καὶ τὸν ἄλλον ὄμιλον τῶν νεκρῶν καὶ ἔθνη καὶ φύλα διαπεπλεγμένους. τοὺς μὲν, παλαιοὺς τινας, καὶ βύρσοις ἐοικότας, καὶ ὡς φησιν Ὅμηρος, ἀμενηνούς· τοὺς δὲ, νεαλεῖς, καὶ σωματικοὺς· καὶ μάλιστα τοὺς Αἰγυπτίων αὐτοὺς, διὰ τὸ πολυαρκὲς τῆς ταριχείας. τὸ μέντοι διαγινώσκειν ἕκαστον, ὑπὸ πάνυ τι ῥᾴδιον. ἅπαντες γὰρ ἀτεχνῶς ἀλλήλοις γίνονται ὅμοιοι, τῶν ὀστέων γεγυμνωμένων· πλὴν μόγις καὶ διὰ πολλοῦ αἰῶνος θεωρῶντες αὐτοὺς ἐγνώσκομεν. ἔκειντο δ' ἐπ' ἀλλήλοις ἀμφοτεροὶ, καὶ ἄσημοι, καὶ οὐδὲν ἔτι τῶν πρὸ ἡμῶν καλῶν φυλάττοντες. ἀμέλει, πολλῶν ἐν τούτῳ σκελετῶν κειμένων, καὶ πάντων ὁμοίων, φοβερόν τι, καὶ διάφορον διεδρακότων, & γυμνοὺς τοὺς ἐδόντας ἐπιφαινόντων, ἠπόρουν τοῖς ἐμαυτοῦ ᾧ τινι διακρίναιμι τὸν Θερσίτην ἀπὸ τοῦ καλοῦ Νιρέως, ἢ τὸν μεταπτίλην Ἴρον, ἀπὸ τοῦ Φαιάκων βασιλέως, ἢ Πυρρίαν τὸν μάγειρον, ἀπὸ τοῦ Ἀγαμέμνονος. οὐδὲν γὰρ ἔτι τῶν παλαιῶν γνωρισμάτων αὐτοῖς παρέμενεν, ἀλλ' ὅμοια τὰ ὀστᾶ ἦν, ἄδηλα, καὶ ἀνεπίγραφα, καὶ οὐδενὸς ἔτι διακρίνεσθαι σωμάτων. τοιγάρτοι ἐμοῦ ὁρῶντος, ἐδόκει μοι ὁ τῶν ἀνθρώπων βίος πομπῇ τινι μακρᾷ παραπλήσιος εἶναι, χορηγεῖν δὲ καὶ διαπαντὸς ἕκαστα ἡ Τύχη, διαφορὰ & ποικίλα τῆς πομπεύουσι σχήματα παρασκευάζουσα. τὸν μὲν γὰρ λαβοῦσα ἡ Τύχη, βασιλικῶς διεκόσμησε, πάρεδρον τε ὑπέθηκε, καὶ δορυφόρους παρέδωκε, καὶ τιάρᾳ κεφαλὴν ἐπέθηκε τῷ διαδήματι· τῷ δὲ, οἰκέτου σχῆμα περιέθηκε· τὸν δὲ τινα, καλὸν ὄντα ἐκόσμησε· τὸν δὲ, ἄμορφον καὶ γελοῖον προσκύσαι. πάντα δὲ ταπὴν γὰρ οἶμαι δεῖν ἡγεῖσθαι τιμὴν ἴσην. πολλάκις δὲ, διὰ μέσης τῆς πομπῆς μετέβαλε τὰ ἐπίσημα σχήματα, οὐκ ἐῶσα ἐς τέλος διαπομπεύσαι, ὡς ἐπῄδησθε· ἀλλὰ μεταμφιέσασα, τὸν μὲν Κροῖσον ἠνάγκασε τιμὴ τῷ οἰκέτου καὶ ἀγκυλωτῷ σκευῇ ἀναλαβεῖν, τὸν δὲ Μαρδόνιον, τέως ἐν τοῖς οἰκέταις πομπεύοντα, τιμὴ Πολυκράτους τυραννίδα μετενέδυσε.

A Sed illa quoque quæ fabulis feruntur, aspexi, Ixionem, Sisyphum, Phrygiúmque grauiter affectum Tantalum, genitúmque terra Tityum: dij boni quantum. Integrum stratus agrum occupabat. Hos tandem prætereuntes, in campum venimus Acherusium, vbi semideos heroidásque reperimus, atque aliã simul mortuorum turbam in gentes tribúsque dispositam, alios quidem vetulos quosdam ac marcidos, atque (vt Homerus ait) euanidos, alios verò iuueniles & integros, & hos potissimùm ob illam condiendi efficaciam, Ægyptios. Verùm dignoscere quemlibet haud procliue fuit: adeò B nudatis ossibus omnes erant inuicem simillimi, nisi quòd vix tandem eos diu intendentes agnouimus. Quippe conferti considebãt obscuri atque ignobiles, nullúmque seruantes ampliùs pristinæ formæ vestigium. Cùm igitur multi simul ossei consisterent, inuicem omnino similes, qui terrificum quiddam per cauos oculorum orbes transpicerent, dentésque nudos ostenderent, hæsitabam certè mecum, quonam signo Thersitem à Nireo illo formoso discernerem, aut mendicum Irum à Phæacum rege, aut Pyrrhiam coquum ab Agamemnone, C quippe quibus iam nihil veteris permansit indicij, sed ossa fuerunt inter se similia, incognibilia, nullis inscripta titulis, nullíque vnquam dignoscenda. Hæc igitur spectanti mihi, persimilis hominum vita pompæ cuipiam longæ videbatur, cui præsit ac disponat quæque Fortuna, ex his qui pompam agunt, diuersos variósque cuique habitus accommodãs. Alium siquidem Fortuna deligens, regiis ornat insignibus, & tiaram imponens, & satellites addens, & caput diademate coronans: alium serui rursus ornatum induit: hunc formosum effigiat, hunc deD formem atq; deridiculum fingit: nam omnigenum, vt opinor, debet esse spectaculum. Quin habitus quorundam plerunque in media quoque pompa demutat, neque perpetuò eodem sinit ordine cultuq; progredi quo prodierant, sed ornatu commutato Crœsum quidem cogit serui captiuiq; vestes induere: Mæandrium autem olim inter seruos incedentem, Polycratis vicissim ornat tyrannide:

Campus Acherusius siue Elysius.

Æqualitas inferorum.

& aliquantiſpèt quidem eò cultu permittit vti: verùm vbi iam pompæ tempus præteriit, apparatum quiſque reſtituens, & cum corpore ſimul exutus amictu, qualis antè fuit, efficitur, nihilo à vicino differens. Quidam tamen ob inſcitiam, quum ſuos fortuna cultus exigit, ęgrè ferunt atque indignantur, tanquam propriis quibuſdam bonis priuati, ac non potiùs alienis, quibus pauliſper vtebantur, exuti. Quin in ſcena quoque vidiſſe te plerunque puto hiſtriones iſtos tragicos, qui (vt fabulæ ratio poſcit) modò Creontes, modò Priami fiunt, aut Agamemnones: idémque (ſi fors retulerit) paulò antè tam grauiter Cecropis aut Erechthei formam imitatus, paulò pòſt ſeruus poëta iubente progreditur. At quum fabulæ iam finis affuerit, quiſque auratas illas veſtes exutus, perſonam deponens, & ab altis illis crepidis deſcendens, pauper atque humilis obambulat, haud ampliùs Agamemnon ille Atreo prognatus, aut Creon Menœcei filius, ſed Polus filius Chariclei Sunienſis, aut Satyrus filius Theogitonis Marathonius. Sic ſe mortalium res habent, quemadmodum mihi tum ſpectanti videbatur. PHIL. Dic mihi Menippe, iſti qui magnificos altóſque tumulos habent ſuper terram, & columnas, imagines, titulos, nihilóne ſunt apud inferos plebeis quibuſlibet vmbris honoratiores? MEN. Nugaris tu quidem: nam ſi vidiſſes Mauſolum, (Carem illum dico, pyramide celebrem) ſat ſcio, nunquam ridere deſiſſes: ita in antrum quoddam abſtruſum deſpectim abiectus eſt, in reliqua mortuorum turba deliteſcens. Hoc tantum commodi mihi videtur ex monumento referre, quòd impoſito tanto pondere laborat magis & premitur. Nam quum Æacus, ô amice, locum cuique metitur, (dat autem cui plurimum, haud ampliùs pedem:) neceſſe eſt eò iacere contentum, ſeſéque ad loci modum cõtrahere. At vehementiùs multo riſiſſes opinor, ſi reges hoſce noſtros ſatrapáſq; vidiſſes apud eos mendicantes, aut ſalſamenta vendentes,

Vanam eſſe gloriã, quam in hac vita maximi plerique appetunt.

A καὶ μέχρι μόνου τίνος εἶασε χρῆσθαι τῷ σχήματι· ἐπειδὴ δ' ὁ τῆς πομπῆς καιρὸς παρέλθῃ, τὰ μὲν καθ' ἕκαστος ἀποδὺς τῷ σκευῷ, καὶ ἀποδυσάμενος τὸ σῆμα μὴ τοῦ σώματος, ὥσπερ νῦν τοῖς τοῦ, γίγνεται, μηδὲν τοῦ πλησίον διαφέρων. ἔνιοι δ' ὑπ' ἀγνωμοσύνης, ἐπειδὴ ἀπαιτῇ τὸν κόσμον ὁπίσασα ἡ Τύχη, ἄχθονται γε, καὶ ἀγανακτοῦσιν, ὥσπερ οἰκείων τινῶν στερισκόμενοι, καὶ οὐχ ἃ τοῖς ὀλίγον ἐχρήσαντο, ἀποδιδόντες. οἶμαι δὲ καὶ τῶν ὑπὸ τῆς σκηνῆς πολλάκις ἑωρακέναι, τοὺς τραγικοὺς ὑποκρι-

B τὰς τοὺτους τοὺς τῆς χρείας τῶν δραμάτων, ἄρτι μὲν, Κρέοντας, ὁτιοτὲ, Πριάμους γιγνομένους, ἢ Ἀγαμέμνονας· καὶ ὁ αὐτὸς, εἰ τύχοι μικρὸν ἔμπροσθεν μάλα σεμνῶς, ὁ τοῦ Κέκροπος ἢ Ἐρεχθέως σχῆμα μιμησάμενος, μετ' ὀλίγον οἰκέτης τοῦ ποιητοῦ κεχελυσμένος. ἤδη δὲ πέρας ἔχοντος τοῦ δράματος, ἀποδυσάμενος ἕκαστος αὐτῶν τὰ μὲν χρυσόπαστον ἐκείνῳ ἐοῦτα, καὶ ὁ τοῦ προσωπεῖον ἀποθέμενος, καὶ καταβὰς ἀπὸ τῶν ἐμβατῶν, πένης, καὶ ταπεινὸς περιέρχεται, οὐκ ἔτ' Ἀγαμέμνων ὁ Ἀτρέως, οὐδὲ Κρέων ὁ

C Μενοικέως, ἀλλὰ Πῶλος Χαρικλέους Σουνιὰς ὀνομαζόμενος, ἢ Σάτυρος ὁ Θεογείτονος Μαραθώνιος. τοιαῦτα καὶ τὰ τῶν ἀνθρώπων πράγματά ἐστιν, ὡς τότε μοι ὁρῶντι ἔδοξεν. ΦΙΛΩ. Εἰπέ μοι ὦ Μένιππε, οἱ δὲ τοὺς πολυτελεῖς τούτους ὑψηλοὺς τάφους ἔχοντες ὑπὲρ γῆς, καὶ στήλας, καὶ εἰκόνας, καὶ ἐπιγράμματα, οὐδὲν τιμιώτεροι πρὸ αὐτοῖς εἰσι τῶν ἰδιωτῶν νε-

D κρῶν; ΜΕΝΙΠΠΟΣ. πλῆρες ὦ φίλε. εἰ γὰρ ἐθελήσω τὸν Μαυσωλὸν αὐτὸν (λέγω δὲ τὸν Καρα, τὸν ἐκ τοῦ τάφου πεσόντα) οἶδα ὅτι οὐκ ἂν ἐπαύσω γελῶν· οὕτω ταπεινῶς ἐρριπτο ἐν τῷ δαβύσῳ ποδ, λανθάνων ἐν τῷ λοιπῷ δήμῳ τῶν νεκρῶν· ἐμοὶ δοκεῖν, τοσοῦτον ἀπολαύων τοῦ μνήματος, πρὸς ὅσον ἐβαρύνετο πηλιχοῦτον ἄχθος ὑπειλήφως. ἐπειδὴ γὰρ, ὦ ἑταῖρε, ὁ Αἰακὸς ἀπομετρήσῃ ἑκάστῳ τὸν τόπον (δίδωσι δὲ ὃ μέγιστον οὐ πλέον ποδὸς) ἀνάγκη ἀγαπῶντα κατακεῖσθαι, τοὺς ὃ μὲν ἐν στενεστάλμυον. πολλῷ δ' ἂν οἶμαι μᾶλλον ἐγέλας, εἰ ἐθελήσοι τις πρὸς ἡμῶν βασιλέας καὶ σατράπας πωλοχύοντας πρὸ αὐτοῖς, καὶ ἤτοι ταριχοπωλοῦντας ἢ ἀποδιδόντας,

ἢ τὰ πρῶτα διδάσκοντας γράμματα· ἢ ὑπὸ τῆς τυχόντος ὑβριζομένους, καὶ κλῆρος παρομιώδεις, ὥσπερ τῶν ἀνδραπόδων τὰ ἀπριότατα. Φίλιππον γοῦν τὸν Μακεδόνα ἐγὼ θεασάμενος, οὐδὲ κατεῖν ἐμαυτὸν δυνατὸς ἦν· ἐδείκθη δέ μοι ἐν γωνιδίῳ τινὶ μισθοῦ ἀκούμενος τὰ σφυρὰ τῶν ὑποδημάτων. πολλοὺς δ' ἂν καὶ ἄλλους ἦν ἰδεῖν ἐν ταῖς τριόδοις μεταπωλοῦντας, Ξέρξας λέγω, καὶ Δαρείους, καὶ Πολυκράτεις. ΦΙΛ. ἄπιστα διηγῇ τὰ περὶ τῶν βασιλέων καὶ μικροῦ δεῖν, ἀπίστα. τί δὲ ὁ Σωκράτης ἐποίησε, καὶ Διογένης, καὶ εἴ τις ἄλλος τῶν σοφῶν; ΜΕ. ὁ μὲν Σωκράτης, κἀκεῖ περιέρχεται διελέγχων ἅπαντας. συνῆσαν δ' αὐτῷ Παλαμήδης, καὶ Ὀδυσσεύς, καὶ Νέστωρ, καὶ εἴ τις ἄλλος λάλος νεκρός. ἔτι μέντοι ἐπεφύσητο αὐτῶν, καὶ διαῤῥήγνυται ἐκ τῆς φαρμακοποσίας τὰ σκέλη. ὁ δὲ βέλτιστος Διογένης παροικεῖ μὲν Σαρδαναπάλῳ τῷ Ἀσσυρίῳ, καὶ Μίδᾳ τῷ Φρυγὶ, καὶ ἄλλοις τισὶ τῶν πολυτελῶν ἀκούων δὲ οἰμωζόντων αὐτῶν, καὶ τινὰ παλαιὰν τύχην ἀναμεμνημένων, γελᾷ τε καὶ τέρπεται. καὶ τὰ πολλὰ ὑπτίως κατακείμενος, ἀδῇ μάλα τραχείᾳ καὶ ἀπηνεῖ τῇ φωνῇ, τὰς οἰμωγὰς αὐτῶν ὑπερκαλύπτων, ὥστε αἰσθάνεσθαι τοὺς ἄνδρας, καὶ δυσκολαίνεσθαι μετοικεῖν, ἀφέντας τὸν Διογένη. ΦΙΛ. ταυτὶ μὲν ἱκανῶς. τί δ' ὃ ψήφισμα ἦν, ὅπερ ἐν ἀρχῇ ἔλεγες κεκυρῶσθαι κατὰ τῶν πλουσίων; ΜΕ. εὖ γε ὑπέμνησας· ἀτὰρ οἶδ' ὅπως περὶ τούτου λέγειν προθέμενος, πάμπολυ ἀπεπλανήθην τοῦ λόγου. ἀγορεύοντος γάρ μου πρὸ αὐτοῦ, προσῆσαν οἱ πρυτάνεις ἐκκλησίαν περὶ τῶν κοινῇ συμφερόντων. ἰδὼν οὖν πολλοὺς συνιόντας, ἀναμίξας ἐμαυτὸν τοῖς νεκροῖς, δύσβυς εἰς καὶ αὐτὸς ἦν τῶν ἐκκλησιαστῶν, διακηδὴς μὲν οὖν καὶ ἄλλα. τελευταῖον δὲ περὶ τῶν πλουσίων. ἐπεὶ γὰρ αὐτῶν κατηγόρησε πολλά, καὶ δεινὰ, βίαι, καὶ ἀλαζονεῖαι, καὶ ὑπερφυῖαι, καὶ ἀδικίαι, τέλος ἀναστὰς τις τῶν δημαγωγῶν, ἀνέγνω ψήφισμα τοιόνδε

ΨΗΦΙ. Ἐπειδὴ πολλὰ καὶ παράνομα οἱ πλούσιοι
ΣΜΑ. δρῶσι παρὰ τὸν βίον ἁρπάζοντες, καὶ βιαζόμενοι, καὶ πάντα ζῶσι τὰ πενήτων καταφερόντες, δέδοκται τῇ βουλῇ, καὶ τῷ δήμῳ, ἐπειδὰν ἀποθάνωσι, τὰ μὲν σώματα αὐτῶν κολάζεσθαι, καθάπερ καὶ τὰ τῶν ἄλλων πονηρῶν.

A aut primas ipsas literas vrgente inopia profitentes, & quemadmodum contumeliis à quouis afficiantur, atque in faciem cædantur, perinde atque vilissima mancipia. Itaque Philippum Macedonem conspicatus, continere me certè non potui: ostensus est mihi in angulo quodam detritos calceos mercede resarciens. Quin alios præterea multos erat videre mendicantes in triuiis, Xerxes videlicet, Darios, ac Polycrates. PHIL. Admiranda narras ista de regibus, penéque incredibilia. Socrates autem quid facit ac Diogenes, & si quis est sapientum alius? MEN. Socrates B profectò etiam ibi obuersatur, omnésque redarguit: versantur autem cum illo Palamedes, Vlysses, & Nestor, & quisquis est alius inter defunctos garrulus. Inflantur autem illi etiamnum atque intumescunt exhausto veneno crura. At optimus Diogenes Sardanapalo vicinus Assyrio, Midæque Phrygio, atque aliis item pluribus ex istorum sumptuosorum numero, manet, quos quum eiulantes audit, veteris fortunę magnitudinem recogitantes, & ridet & delectatur, ac supinus cubans vt plurimùm cantat, aspera nimis atque iniucunda voce illorum eiulatus obscurans, adeò vt id ægrè ferentes, C nec Diogenem ferre valentes, de mutanda sede deliberent. PHIL. De his iam satis quidem: cæterùm quodnam illud decretum est quod initio dixeras aduersus diuites esse sancitum? MEN. Bene admones: nescio enim quo pacto quum de hac re dicere proposuissem, ab instituto sermone procul aberraui. Dum igitur ibi versabar, magistratus concionem aduocauerunt, his videlicet de rebus quæ in commune conducerent. Conspiciens ergo multos concurrere, me quoque cum illis simul D immiscens, vnus de numero eorum qui in concione aderant, efficior. Agitata sunt igitur & alia multa, postremò verò de diuitibus negotium: in quos posteaquam plurima fuissent obiecta, violentia, superbia, fastus, iniuriæ: assurgens tandem ex populo primâs quidam, huiusmodi decretum legit:

Quoniam, inquit, multa diuites perpetrant in vita, rapiētes, ac vim inferentes, inopesq; omni modo despectui habētes: Curiæ populoq; visum est, vt quū functi vita fuerint, corpora quidem eorū pœnas cum aliis sceleratorum corporibus luant:

Philippus calceorum refector.

Decretum contra diuites latum.

animæ verò ſurſum remiſſæ in vitam, in aſinos demigrent, donec in tali rerum ſtatu quinquies ac vicies decem annorum millia tranſegerint, aſini ſemper ex aſinis renati, onera ferentes, atque à pauperibus agitati: dein vt liceat illis ex vita excedere. Hanc ſententiam dixit Caluarius, patre Aridello, patria Manicenſis, tribu Stygiana. Hac igitur lege recitata, approbauerunt principes, ſciuit plebs, adfremuit Proſerpina, allatrauit Cerberus: ſic enim rata quæ inferi ſtatuunt, authenticáque fiunt. Quæ igitur in concione agebantur, erant huiuſmodi. Tum ego ſtatim, cuius gratia veneram, Tireſiam adeo, atque illi re vti erat ordine narrata, ſupplicaui vt mihi diceret, Quodnam optimum vitæ genus putaret. Hic verò ſubridens (eſt autem ſeniculus quiſpiam cæcus, pallidus, voce gracili) O fili, inquit, cauſam tuæ perplexitatis ſcio à ſapientibus iſtis profectam, haudquaquā idem inuicem iiſdē de rebus ſentientibus: verùm haud fas eſt id tibi proloqui: ſiquidem quòd Rhadamanthus interdixit. Nequaquam, inquā, ô patercule: ſed dic amabò, neq; me contemnas, qui in vita te etiam ipſo cæcior oberro. Abducens ergo me, procul ab aliis auferens, ad aures mihi inclinans, Optima eſt, inquit, idiotarum priuatorúmque vita, ac prudentiſſima: quamobrem ab hac vaniſſima ſublimium conſideratione deſiſtens, mitte principia ſemper ac fines inquirere, & vafros hoſce ſyllogiſmos deſpuens, atque id genus omnia nugas æſtimans, hoc ſolum in tota vita perſequere, vt præſentibus bene compoſitis, minimè curioſus, nulla re ſolicitus, quamplurimum potes hilaris vitam ridénſque traducas. Hæc quum dixiſſet, rurſus in Aſphodelorum pratum ſeſe corripuit. Ego igitur (nam & tūc veſper erat) age, inquā, ô Mithrobarzane, quid cunctamur, ac non hinc rurſus abimus in vitam? Ad hæc ille, Confide, inquit, ô Menippe, brenem quippe facilémque tibi monſtrabo ſemitam: & me protinus abducens in regionem quandam magis priore tenebricoſam, manu procul oſtendens ſubobſcurum tenuéque ac velvt per rimam influens lumen: Illud, inquit, Trophonij templum eſt, atque illac ad inferos è Bœotia deſcenditur:

Summa & ſcopus totius argumenti.

A Τὰς δὲ ψυχὰς, ἀναπεμφθείσας αὖθις ἐς τὸν βίον, καταλύεσθαι ἐς τοὺς ὄνους, ἄχρις ἂν σὺν τῷ τοιούτῳ διαγάγωσι μυριάδας ἐτῶν πέντε καὶ εἴκοσιν, ὄνοι ἐξ ὄνων γιγνόμενοι, καὶ ἀποφορεῖτε, καὶ ὑπὸ τῶν πενήτων ἐλαυνόμενοι· τοιούτου δὲ λοιπὸν, ἐξεῖναι αὐτοῖς ἀποθανεῖν. Εἶπε τὰ μὲν γνώμιλλα Κραννίων Σκελετίωνος Νεκυσιὰς, Φυλῆς Ἀλιβαντιάδος. Τούτου ἀναγνωσθέντος τὰ ψηφίσματα, ἐπεψηφίσαντο μὲν αἱ ἀρχαί· ἐπεχλεύασε δὲ ὁ πλῆθος, καὶ ἐθορυβήσατο ἡ Βερμὼ, καὶ ὑλάκτησεν ὁ Κέρβερος· οὕτω γὰρ ἐτέλη γίγνεται, καὶ κύρια τὰ ἀναγνωσθέντα. Ταῦτα μὲν δή σοι τὰ ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ. ἐγὼ δὲ, ὅτῳ ἀφίγμην ἕνεκα, τὴν Τειρεσίαν προσελθὼν, ἱκέτευον αὐτὸν, τὰ πρῶτα διηγησάμενος, εἰπεῖν πρός με, Ποῖόν τινα ἡγεῖται τὸν ἄριστον βίον. ὁ δὲ, γελάσας (ἔστι δὲ τυφλόν τι γρόντιον, καὶ ὠχρὸν, καὶ λεπτόφωνον) Ὦ τέκνον, φησὶ, τὴν μὲν αἰτίαν οἶδά σου τῆς ἀπορίας, ὅτι παρὰ τῶν σοφῶν ἐλήλυθε, ἃ τὰ αὐτὰ γιγνωσκόντων ἑαυτοῖς· ἀπὰρ ἁμὶς λέγειν πρός σε. ἀπείρηται γὰρ ὑπὸ τοῦ Ραδαμάνθυος. μηδαμῶς, ἔφην, ὦ πατέριον, ἀλλ' εἰπὲ, καὶ μὴ περίδῃς με σοῦ τυφλώτερον περιόντα ἐν τῷ βίῳ. ὁ δὲ δή με ἀπαγαγών, καὶ πολὺ τῶν ἄλλων ἀποστάσας, ἠρέμα προσκύψας πρός τὸ οὖς, φησὶν, Ὁ τῶν ἰδιωτῶν, ἄριστος βίος, καὶ σωφρονέστερος· ὡς τῆς ἀφροσύνης παυσάμενος τὰ μετεωρολογεῖν, καὶ τέλη καὶ ἀρχὰς ὑποσκοπεῖν, καὶ καταπύσας τῶν σοφῶν τούτων συλλογισμῶν, τὰ τοιαῦτα λῆρον ἡγησάμενος, τοῦτο μόνον ἐξ ἁπάντων θηρᾶσῃ, ὅπως ὁ παρὼν ἡμῖν βίος, ὡς ἁδράμηις γελῶν τὰ πολλὰ, καὶ ὡς μηδὲν ἐσουδαχῶς. ὡς εἰπὼν, πάλιν ὥρτο κατ' Ἀσφοδελὸν λειμῶνα. ἐγὼ δὲ, τὰ γὰρ ἤδη ὀψὲ ἦν, ἄγε δή ὦ Μιθροβαρζάνη, φημὶ, τί βραμέλλομεν, καὶ οὐκ ἀπιμεν αὖθις ἐς τὸν βίον; ὁ δὲ, πρὸς ταῦτα, θαῤῥεῖ φησὶν ὦ Μένιππε, ταχεῖαν γάρ σοι καὶ ἀπροσάμονα ὑποδείξω ἀτραπὸν, καὶ δὴ ἀπαγαγών με πρός τι χωρίον τῆς

B

C

D

ἄλλου ζοφερώτερον, δείξας τῇ χειρὶ πόῤῥωθεν ἀμυδρόν τι καὶ λεπτὸν ὥσπερ λαμπηδόνα ἐοικὸς φαὸς, Ἐκεῖνό ἐστι τὸ ἱερὸν τοῦ Τροφωνίου, κἀκεῖθεν καταβαίνουσι οἱ ἀπὸ Βοιωτίας

ταῦτ' οὖν αὐτίκα, ἢ θᾶττον ἔσῃ ὅτι τῆς Ἑλλάδος. ἡδεῖς δὲ τοῖς εἰρημένοις ἐγὼ, καὶ τὸν μάγον ἀσπασάμενος, χαλεπῶς μάλα δι' τῆς στομίου ἀνερπύσας, οὐκ οἶδ' ὅπως ἐς Λεβαδείαν ἀφικόμην.

A hac ascendes, atque illico eris in Græcia. Ego igitur hoc sermone gauisus, salutato mago, difficilè admodum per angustas antri fauces subrepens, nescio quo pacto in Lebadiam perueni.

ΧΑΡΩΝ, Η ΕΠΙΣΚΟΠΟΥΝΤΕΣ.

CHARON, SIVE CONTEMPLANTES.

Petro Mosellano interprete.

ARGVMENTVM.

Eiusdem fermè argumenti est hic Dialogus cum superiore. Nam vt illic Menippus apud infetos videre atque audire supplicia & miseros exitus diuitum atque potentum fingitur: ita hîc Charon apud superos hominum dementiã contemplatur, stulta illorum consilia & actiones deridendo: quippe qui in his quæ incerta ac momentanea maximè sunt, puta robore corporis, potentia, diuitijs, fortuna, gloria, & id genus aliis, omnem spem atque fiduciam collocent: mortis verò, quæ omnium certissima, & mox consecutura est, nullam rationem habeant. Id quod ipse Charon in fine Dialogi apertis verbis indicat, & paulò suprà quoque, vbi homines stultitiæ suæ admonet, & ad meliorem mentem reuocat. Tractantur autem hæc primò per speciem, propositis exemplis Milonis, Cyri, Crœsi, Polycratis, & aliorum: mox & in genere, descriptis hominum & priuatorum & regum affectibus studijsq; postremò etiam confutata opinione quam multi de defunctorum honoribus habebant. & in summa non hominum modò res & corpora, verùm & ciuitates, & flumina, denique omnia morti subiecta esse ostenduntur: quam eo faciliorem cuique esse, quo mundanis istis rebus ac opibus minùs impeditus aut captus fuerit. Prior pars Dialogi etiam δραματικὴ est, dum Mercurius iam exoratus à Charonte, montes alios aliis imponit, & locum vnde prospectus in omnes terras pateat, extruit.

ΕΡΜΟΥ ΚΑΙ ΧΑΡΩΝΟΣ.

MERCVRII, ET CHARONTIS.

ΤΙ γελᾷς ὦ Χάρων; ἢ τί ὃ πορθμεῖον ἀπολιπὼν, δεῦρο ἀνῆλθας ἐς τὸν παρόντα ἡμέραν, ὃ πάνυ εἰωθὼς ὀκνηρεύεσθαι τοῖς τοιούτοις πράγμασιν; ΧΑ. ἐπεθύμησα ὦ Ἑρμῆ, ἰδεῖν ὁποῖά ἐστι τὰ ἐν τῷ βίῳ, καὶ ἃ πράττουσιν οἱ ἄνθρωποι ἐν αὐτῷ· ἢ τίνων στερόμενοι, πάντες οἰμώζοντες καταντῶσι πρὸς ἡμᾶς. οὐδεὶς γὰρ αὐτῶν ἀδάκρυτι διέπλευσεν. αἰτησάμενος οὖν παρὰ τοῦ ἄδου καὶ αὐτὸς, ὡς καὶ ὁ Θέσσαλος ἐκεῖνος νεανίσκος, μίαν ἡμέραν ἀφέσεως γενέσθαι, ἀνῆλθα ἐς τὸ φῶς· καί μοι δοκῶ ἐς δέον σοι ἐπιτετυχηκέναι. ξεναγήσεις γὰρ δή μοι, ὅπη με ξυμφέρῃ, καὶ δείξεις ἕκαστα, ὡς ἂν [illegible]δὼς ἀπόπτα.

QVID rides ô Charon? aut cur deserto nauigio in hanc lucem ascendisti, non admodum assuetus superûm rebus interesse? CHAR. Cupido me cepit ô Mercuri videndi & quænam in vita gerantur negotia, & quibus studiis homines teneantur: tum etiam quibus bonis exuti plorent omnes vbi ad nos descenderint. Neque enim ex ipsis quisquam citra lacrymas traiecit. Quare exemplo illius Thessali adolescẽtis cõmeatu à Dite impetrato, vt vnum saltem diẽ à naue abesse liceret, in lucem ascẽdi: ac mihi videor in ipso planè tempore in te incidisse. Nam peregrinus cũ sim, sat scio te nõ grauari quin obambulando me ducas, singulaq; demonstres, vt qui vniuersa iam habeas comperta.

MERCVRIVS.

MERC. Non est otium, ô portitor. Nam abeo iam nunc, negotium quoddam quod ad mortalium statum pertinet, ab Ioue summo datum, expediturus. Ille autem ad iracundiam propensior est; vt planè verear ne cunctantē me vel totum vestræ sortis esse permittat, caligini videlicet addictum: vel quemadmodum nuper Vulcanum, ita & me, correpto pede, è summo deiiciat cœlo: nimirum quò & ipse pocillatoris munere fungens, claudicando risus moueam. CHA. Despicies ergo me temere & indecorè in terra oberrantē, præsertim amicus, & nauigationis socius, tū & nostræ reipublicæ ex parte legatus? Atqui cōueniret, ô Maiæ proles, illorū te etiānum meminisse, quòd te vel sentinā exhaurire, vel remum agitare nevnquā quidē iusserim: quin tu interim quanquam adeò robustus es humeris, in nauigii dorso porrectus stertis, aut si quā fortè ex Vmbris loquacem offenderis, cum hac inter nauigandum perpetuò cōfabularis: ego verò quantumuis senex, remigium agens duplex, solus remigo. At te per patrem obsecro, ô charissime Mercuriole, ne me deseras, sed vt nouo aliquo conspecto redeam, indica quænam in vita geruntur. Quòd si tu me neglexeris, nihil planè ab ipsis cæcis differre videbor. Vt enim illi lubrico gressu per caliginem titubant, ita rursus ego ad lucem tibi hallucinabor. Quin tu hanc mihi das gratiam, ô Cyllenic, perpetuò memori futuro? MER. Hæc profectò
2 res verberum mihi causa existet, adeò vt iam hinc cōmonstrationis huius mercedē non sine tuberibus nobis fore prospiciam: obsequēdum tamen. Quid enim facias vbi amicorum quispiam impellat? Principiò ergo vt omnia singulatim & examussim conspicias, frustra laboras, ô portitor, nam hoc multorum annorum
3 fuerit negotium: deinde & ipsi mihi verendum, ne interim tanquā transfugam Iupiter me abdicet: tibi verò quominus mortis munia peragere posses, fuerit impedimento: neque non Ditis imperio detraxerit, cùm videlicet longo adeò tempore vmbras adueheres nullas. Postremò & Æacus, qui portorio colligendo præfectus est, stomachabitur, vt qui tanto tempore ne obolum quidem lucrifecerit. Verùm qua via ipsa rerum capita videre possis, iam consilium nobis erit captandū. CHA. Ipse ô Mercuri, quod optimum factu fuerit, videris: ego verò peregrinus cùm sim in terra, quid rerum

A ΕΡ. ἡ σχολή μοι ὦ πορθμεῦ. ἀσχολοῦμαί γάρ τι διακονούμενος τῷ αὐτῷ Διὶ τῶν αἰθερίων. ὁ δέ, ὀξύθυμός τέ ἐστι, καὶ δέδιά μὴ βεβαιώσασά με, ὅλον ὑμέτερον ἐάσῃ εἶναι, τῷ δαιδὸς ὣς ζόφῳ· ἢ ὥσπερ τὸν Ἥφαιστον πρώην ἐποίησε, ῥίψῃ κἀμὲ τετραγὼς τῆς ποδὸς ἀπὸ τῆς θεσπεσίης σπλοῦ, ὡς γοητοσκάζων, γέλωτα παρέχοιμι καὶ αὐτὸς οἰνοχοῶν. ΧΑ. σκέψῃ οὖν με ἄλλως πλανώμενον ἐπὶ γῆς, καὶ ταῦτα, ἑταῖρος, καὶ ξύμπλους, καὶ συνάφικτος ὤν. καὶ μὴν καλῶς εἶχεν ὦ παῖ Μαίας ἐκείνων σοι μεμνῆσθαι, ὅτι μηδεπώποτέ σε ἢ αἰτλεῖν ἐκέλευσα, ἢ προσκωπον εἶναι· ἀλλὰ σὺ μὴν ῥέγκεις ὅτι τῶν καταστρώματος ἐκτὸς, ὤμοις οὕτω καρτεροῖς ἔχων· ἢ εἴ τινα ἄλλον νεκρὸν λάβοις, ἐκείνῳ πρὸ ὅλου τοῦ πλοίου ἀφαλέγη. ἐγὼ δὲ πρεσβύτης ὤν, τὴν διζωπίαν ἕλκων ἐρέπτω μόνος. ἀλλὰ πρὸς τῶν παίδων ὦ φίλτατον Ἑρμῆδιον, μὴ καταλίπῃς με· πρόσεισηται δέ τι καὶ ἐν τῷ βίῳ ἄπορον, ὡς τι καὶ ἰδὼν ἐπανέλθοιμι, ὡς ἐῶ με σὺ ἀφῇς, ὅσον τὴν τυφλὸν λοίσω. καθάπερ γὰρ ἐκεῖνοι σφάλλονται διαλιθαίνοντες ἐν τῷ σκότῳ, οὕτω δὴ κἀγώ σοι πάλιν ἀμβλυώττω πρὸς τὸ φῶς. ἀλλὰ δός ὦ Κυλλήνιέ μοι ἐς ἀεὶ μεμνησομένῳ τὴν χάριν. ΕΡΜ. Τουτὶ τὸ πρᾶγμα, πληγῶν αἴτιον καταστήσεταί μοι. ὁρᾷ γοῦν ἤδη τὴν μαδὸν τῆς προσηγήσεως οὐκ ἀκινδυνον πᾶσιν ἡμῖν ἐσόμενον· ὑποστρωτέον δὲ ὅμως. τί γὰρ ἂν καὶ πάθῃ τις, ὁπότε φίλος τις ὢν βιάζοιτο; πρῶτα μὲν οὖν σε ἰδεῖν καὶ ἕκαστον ἀκριβῶς ἀμείνονα ὅτι ὦ πορθμεῦ· πολλῶν γὰρ ἂν ἐτῶν ἡ ἀφορτιεὶ ἔσοιτο. εἶτα ἐμὲ μὲν ὑπερπτῆσθαι δεῖσαι, καθάπερ ἀποδράντα ὑπὸ τοῦ Διός· σὲ δὲ κωλύσαι ἐνεργεῖν τὰ τοῦ θανάτου ἔργα, καὶ τὸν Πλούτωνος ἀρχὴν ζημιοῦν, μὴ νεκρῶν πολλοὺς τοῦ χρόνου. καὶ ὁ τελώνης Αἰακὸς ἀγανακτήσαι, μηδ' ὀβολὸν ἐμπολῶν· ὡς δὲ τὰ κεφάλαια τῶν γινομένων ἴδῃς, τότ' ἤδη σκεπτέον. ΧΑΡ. αὐτὸς, ὦ Ἑρμῆ, ὁπότερόν τι βέλτιον· ἐγὼ δὲ, οὐδὲν οἶδα τῶν ἐπὶ γῆς,

ξένος

ξένος ὤν. ΕΡ. Ὁ μὲν ὅλον ὦ Χάρων, ὑψηλοῦ τινος ἡμῖν ἔδει χωρίου, ὡς ἀπ' ἐκείνου πρὸς τὰ ἴδια· σὺ δὲ, εἰ μὲν ἐς τὸν θερινὸν ἀνελθεῖν δυνατὸν ἦν, οὐκ ἂν ἐκάμνομεν. ἐκ τοσούτου γὰρ ἂν ἀκριβῶς ἁπάντα κατεώρας. ἐπεὶ δὲ ἡμῖν εἰδώλοις ἀεὶ ξυνόντα διατελεῖν τὴν βασιλείαν τοῦ Διός, ὥρα ἡμῖν ὑψηλόν τι ὄρος τοσοῦτον εἰσκοπεῖν. ΧΑ. οἶδα ὦ Ἑρμῆ ἅπερ εἴωθα λέγειν ἐγὼ πρὸς ὑμᾶς, ἐπειδὰν πλέωμεν· ὁπόταν γὰρ ὁ πνεύμασι καταιγίσῃ, πλαγίᾳ τῇ ὀθόνῃ ἐμπέσῃ, καὶ ὁ κῦμα ὑψηλὸν ἐγερθῇ, τότε ὑμεῖς μὲν ὑπ' ἀγνοίας κελεύετε τὴν ὀθόνιον στεῖλαι, ἢ ἐνδοῦναι ὀλίγον τοῦ πόδος, ἢ στρεψεκδραμεῖν τοῦ πνεύματος· ἐγὼ δὲ, τὴν ἡσυχίαν ἄγειν παρακελεύομαι ὑμῖν· αὐτὸς γὰρ εἰδέναι τὰ βέλτιστα. κἀν ταυτὰ δὴ καὶ σὺ πρᾶττε, ὁπόσα καλῶς ἔχειν νομίζῃς, κυβερνήτης νεώς γε ὤν. ἐγὼ δὲ ὥσπερ ὑπόταξις νόμος, σιωπῇ καθεδοῦμαι, πᾶσι τοῖς ἐμοὶ κελεύουσί σοι. ΕΡ. ὀρθῶς λέγεις, αὐτὸς γὰρ εἴσομαί τι ποιητέον, καὶ ξυνήσω τὴν ἰκανὴν σκοπήν. ἆρ' οἷόν ὁ Καύκασος ὑπερτέθηκε, ἢ ὁ Παρνασσὸς ὑψηλότερος, ἢ ἀμφοῖν ὁ Ὄλυμπος ἐκφύσει; καίτοι δοκεῖ μοι φαύλην τινὰ ἀνεμνήσθαι ἐς τὸν Ὄλυμπον ἀπιδών. συγκαμεῖν δέ τι καὶ ὑποστῆσαι χρὴ σὲ δή. ΧΑ. πρᾶττε· ὑποστήσω γὰρ ὅσα δυνατά. ΕΡ. Ὁμηρος ὁ ποιητὴς φησι, τοὺς Ἀλωέως υἱέας, δύο καὶ αὐτοὺς ὄντας, ἔτι παῖδας, ἐθελῆσαί ποτε τὴν Οσσαν ἐκ βάθρων ἀναστατώσαντας, ὑπερθεῖναι τῷ Ὀλύμπῳ, εἶτα τὸ Πήλιον ἐπ' αὐτῇ, ἱκανὴν τούτων κλίμακα ἕξειν οἰομένους καὶ πρᾶσσειν ὅτι τὸν θερινόν. ἐκείνων μὲν οὖν τὸν μετρακίων, ἀπαυδάλων γὰρ ἦσαν, δίκας ἐπράτησαν. νῶν δὲ, (οἶδα γὰρ ὅτι κακῶς τὴν θεὸν ταῦτα βουλόμεθα) τί οὐχὶ οἰκοδομησόμεθα καὶ αὐτοὶ κἀκ τῶν αὐτῶν, ὑπερλιπαροῦντες ἐπάλληλα τὰ ὄρη, ὡς ἔχοιμεν ἀφ' ὑψηλοτέρου ἀκριβεστέραν τὴν σκοπήν; ΧΑΡ. καὶ δυνησόμεθα ὦ Ἑρμῆ δύ' ὄντες ἀναθέσθαι, ἁρπάσαντες τὸ Πήλιον ἢ τὴν Οσσαν; ΕΡ. ἆρά τι σὲ οὐκ αὖ ὦ Χάρων, ἢ ἀξιοῖς ἡμᾶς ἀγχνεστέρους εἶναι τῶν Ἐφιαλτίων ἐκείνων; καὶ ταῦτα, θεοὺς ὑπαρχόντας; ΧΑ. οὐκ· ἀλλὰ τὸ πρᾶγμα δοκεῖ μοι ἀπίθανόν τινα τὴν μεγαλουργίαν ἔχειν.

A hîc agatur, neſcio. MERC. Breuiter, ô Charon, editiore aliquo loco opus erit, vt inde cuncta queas proſpicere. Cęterùm ſi in cœlum ſubtolare tibi foret facultas, non laboraremus. Cùm autem te, cui ſemper cum mortuorum ſimulachris commercium fuit, Iouis regiã calcare minimè liceat, iam tempus fuerit excelſum aliquem montem diſquirere. CH. Noſti, ô Mercuri, quæ ad vos inter nauigandum dicere conſueuerim: ſi quidem vbi procelloſus ventorum flatus obliquo velo incubuerit, vt in ſublime tollantur fluctus: ibi vos, quæ eſt veſtra imperitia, iubetis vel velum trahere, vel pedem pauliſper accommodare, vel etiam ipſius venti curſum ſectari: at ego quietem vos agere iubeo: ipſum enim me, quod optimum ſit, non ignorare. Quin ergo & tu quidem hæc imitaris, & in præſentia quum ſis gubernator, quæ tibi conuenire viſa fuerint, facito: ego verò, vt eſt vectorum conditio, tacitus ſedebo, per omnia tibi iubenti obſecundans. MER. Rectè admones ô Charon, ipſe enim quid facto opus ſit, ſciero, ac ſpeculam nobis idoneam inuenero. Num ergo Caucaſus idoneus, aut hoc altior Parnaſſus, aut vtroque eminentior Olympus ille? Atqui in Olympum mihi intuenti non contemnendi cuiuſdam conſilij in mentem venit: verùm ad hanc rem tuo & labore & obſequio pariter erit opus. CH. Tuum ergo fuerit imperare ô Mercuri: equidẽ pro mea virili in omnibus parere conabor. MER. Homerus poëta dicit, Aloëi filios, cùm & ipſi duo eſſent, ad hæc pueri, ſtatuiſſe olim vnà cum radicibus Oſſam euulſum Olympo ſuperimponere, deinde & huic Pelion, quòd arbitrarentur hoc pacto ſufficientem ſe gradum & aſcenſum in cœlum habituros. Verùm hi adoleſcentuli cùm impij eſſent, audaciæ ſuæ pœnas dederunt. Nos autem qui hæc in deorum iniuriam minimè molimur, cur nõ & ipſi eandem viam ædificamus, montem monti agglomerando, quò videlicet exactiorem & commodiorem habeamus proſpectum? CH. Et duobus nobis ô Mercuri, vires ſuffecerint ad loco mouendum vel Pelion, vel etiã Oſſam? M. Quid ni ô Charon? an tu nos abiectiores magiſque imbecillos infantulis illis iudicas? maximè quum ſimus dij? CH. Nequaquam: ſed res ipſa incredibilem quãdam magnifici oſtentationem operis continere videtur.

MER. Non iniuria: rusticus enim es, & in elegantia poëtica minimè versatus. At egregius Homerus duobus statim versibus accessum nobis parauit in cœlũ, adeò facilè cõgestis montibus. Porrò demiror hęc tibi prodigiosa videri, quũ tamen Atlanta non ignores, qui vel solus cœlum ipsũ fert, vniuersos nos sustinens. Sed & de fratre meo Hercule fortè audisti, quomodo ipsi illi Atlãti in officiũ successerit, ipseq; se oneri tantisper dũ ille interquiesceret, supposuerit? CH. Audio sanè huiusmodi: an autẽ vera sint, tu & poëtæ videritis. M. Verissima, ô Charon: alioqui qua gratia viri illi sapiẽtes mentirentur? Itaque quod felix faustumq; sit, primùm Ossam eruamus, quemadmodũ carmen præscribit, & ipse architectus Homerus: At super Ossam Pelion arboribus dẽsum. Vides quàm citra negotium pariter & quàm poëticè effecerimus? Age, hac mole cõscensa dispiciã num aut hæc faciant satis, aut plura superstruere oporteat. Papæ! quid hoc? Hęremus adhuc in ipsa cœli radice. Etenim ab oriẽte sole vix Ionia & Lydia cõspiciuntur: ab occidente verò non amplius Italia ac Sicilia. Porrò à Septentrione, ea solũ quæ Istro adiacẽt, apparent. Illinc autẽ Creta, neq; hęc admodum apertè. Quare sicuti videtur, & Oetam transponere oportet: postremò omnibus superimponẽdus Parnassus. CH. Sic faciamus. At hoc solùm vide, ne plus æquo attenuãdo opus, ipsum tenuius fragiliúsque reddamus, ita vt tandem vnà cum ipsa mole deturbati, Homericam illam ædificandi rationem nimis amaram experiamur, nimirum caluariis ex casu perfractis. M. Bono animo es ô Charon: res omnis in vado erit, tu Oetam trãspone, aduolutetur & Parnassus. En iterum cõscendã. Bene habet, cuncta iam cõspicio: & tu nunc ascẽde. CH. Manum mihi porrige ô Mercuri. neque enim paruã ac humilẽ molem me facis ascendere. M. Si singula cõtueri gestis, ô Charõ, discrimini te cõmittas oportet. Non enim ita cõparatum est, vt simul & extra periculũ sis constitutus, & tamen, quę cupis, liceat spectare. Postremò hac mea dextra nitere, ac pedetẽtim scandendo, ne in lubrico pedem figas, caue. Nunc omni ex parte res bene se habet, quũ & tu superaris. Iam verò quoniam bicipiti vertice prominet hic Parnassus, vterque altero occupato cõsidamus. Tu autem nũc oculis in orbem mihi ductis, intuere vniuersa.

ΕΡ. εἰκότως· ἰδιώτης γὰρ εἶ ὦ Χάρων, καὶ ἥκιστα ποιητικός. ὁ δὲ γλυκὰς Ὅμηρος, ἀπὸ δυοῖν στίχοιν αὐτίκα ἡμῖν ἀμβατὸν ἐποίησε τὸν οὐρανόν, ὅτω ῥᾳδίως συνωθεῖς τὰ ὄρη. καὶ θαυμάζω εἴ σοι ταῦτα τεράστια εἶναι δοκεῖ, τὸν Ἄτλαντα δηλαδὴ εἰδότι, ὃς τὸν πόλον αὐτὸν εἰς ὢν, φέρει, διέχων ἡμᾶς ἀπὸ γῆς. ἀκούεις δὲ ἴσως καὶ τὸν ἐμὸν ἀδελφὸν πέρι, τὸν Ἡρακλέους, ὡς ἐθελήσειέ ποτε αὐτὸν ἐκεῖνον τὸν Ἄτλαντα, καὶ ἀναπαύσας ὀλίγον γε ἄρθρους, ὑποδῦναι ἐκεῖνον τῷ φορτίῳ; ΧΑ. ἀκούω καὶ ταῦτα. εἰ δὲ ἀληθῆ ἐστι, σὺ δὴ ὦ Ἑρμῆ, καὶ οἱ ποιηταὶ εἰδῆτε. ΕΡ. ἀληθέστατα ὦ Χάρων. ἢ τίνος γὰρ ἕνεκα σοφοὶ ἄνδρες ἐψεύδοντο αὖ; ὥστε ἀναμοχλεύωμεν τὴν Οσσαν πρῶτον, ὡς ἡμῖν ὑφηγεῖται ὁ ἔπος, καὶ ὁ ἀρχιτέκτων Ὅμηρος, Αὐτὰρ ἐπ' Οσσῃ Πήλιον εἰνοσίφυλλον, ὁρᾷς, ὅπως ῥᾳδίως ἅμα καὶ ποιητικῶς ἐξεργασόμεθα; φέρε οὖν ἀναβὰς ἴδω, εἰ καὶ ταῦτα ἱκανά, ἢ ἐποικοδομεῖν ἔτι δεήσῃ, παπαῖ. κάτω ἔτι ἐσμὲν ἐν τῇ ἀναωρείᾳ τοῦ ἠέρος. ἀπὸ μὲν γὰρ τῆς ἑῴας, μόγις Ἰωνία καὶ Λυδία φαίνεται· ἀπὸ δὲ τῆς ἑσπέρας, ἤδη πόρρω Ἰταλία καὶ Σικελία· ἀπὸ δὲ τῆς ἀρκτῴου, τὰ ὑπὲρ τὰδε τοῦ Ἴστρου μόνα· κἀκεῖθεν, ἡ Κρήτη δ' ἤδη σαφῶς. μεταχινητέα ἡμῖν ὦ πρῶτα καὶ ἡ Οἴτη ὡς ἔοικεν· εἶτα ὁ Παρνασσὸς ἐπὶ πᾶσιν. ΧΑ. ἄγε δή· ἀσφαλῆ μὲν λεπτότερον ἐξεργασόμεθα τὸ ἔργον, ἀποκινοῦντες πέρα τοῦ πάθους· εἶτα συγκαρρίψαντες αὖθις, τάχα τὴν Ὁμήρου οἰκοδομητικὴν πειραθῶμεν ξυντεῖναι τῶν κεφαλῶν. ΕΡ. θαῤῥεῖ. ἀσφαλῶς γὰρ ἔξει ἅπαντα· μεταπίπτει δὲ τὸ Οἴτιον· ὑπολινδείσθω καὶ ὁ Παρνασσός. ἰδού, ἐπιθήμαι αὖθις· οὔ ἔχει· πάντα ὁρῶ. ἀνάβαινε ἤδη καὶ σύ. ΧΑ. ὄρεξον ὦ Ἑρμῆ τὴν χεῖρα. οὐ γὰρ ὀλίγα με ταύτην τὴν μηχανὴν ἀναβιβάζῃ. ΕΡ. εἶεν καὶ ἰδεῖν ἐθέλεις ὦ Χάρων ἅπαντα, οὐκ ἐνὶ δὲ ἄμφω, καὶ ἀσφαλῆ καὶ φιλοθεάμονα εἶναι· ἀλλ' ἔχου μου τῆς δεξιᾶς, καὶ φείδου μὴ κατὰ τοῦ ὀλισθηροῦ πατεῖν· ἄγε ἀνελήλυθας καὶ σύ. καὶ ἐπεὶ ἀκόρυμβος ὁ Παρνασσός ἐστι, μίαν ἑκάτερος ἄκραν ὑπολαβόμενοι, καθεζώμεθα. σὺ δέ μοι ἤδη εἰς κύκλῳ περιβλέπων, ὑπισχνοῦ ἅπαντα.

ΧΑΡ. ὁρῶ γῆν πολλὴν, καὶ λίμνην πε-
ρὶ μεγάλην περιῤῥέουσαν, καὶ ὄρη, καὶ πο-
ταμοὺς, τόν Κωκυτὸν καὶ Πυριφλεγέθοντος
μείζονας· καὶ ἀνθρώπους πάνυ σμικροὺς,
καὶ τινας φαλεοὺς αὐτῶν. ΕΡ. πόλεις οἰκοῦ-
σί εἰσιν, οὓς φωλεοὺς σὺ νομίζεις. ΧΑ.
οἶδα ὦ Ερμῆ ὡς οὐδὲν ἡμῖν πέπραγται,
ἀλλὰ μάτην τὸν Παρνασσὸν αὐτῇ Κασ-
ταλίᾳ, καὶ τῇ Οἴτῃ, καὶ τἆλλα ὄρη με-
τακινήσαμεν. ΕΡ. ὅ,τι τί; ΧΑ. οὐδὲν ἀ-
κριβὲς ἔγωγε ἀπὸ τῆς ὑψηλῆς ὁρᾶν· ἐβου-
λόμην δὲ ἐγὼ πόλεις καὶ ὄρη αὐτὰ μόνον ὥσ-
περ ἐν γραφαῖς ὁρᾶν, ἀλλὰ καὶ ἀνθρώ-
πους ἀκοῦσαι, καὶ ἃ πράττουσι, καὶ οἷα λέ-
γουσι. ὥσπερ ὅτε με τοιοῦτον ἐντυχὼν εἶ-
δες γελῶντα, καὶ ἤρου με ὅ,τι γελοῖον. ἀκού-
σας γάρ τινος, ἡδέως ἐς ὑπερβολὴν. ΕΡ.
τί δὲ τοῦτ' ἦν; ΧΑ. ὅτι δεῖπνον οἴμαι κλη-
θεὶς ὑπό τινος τῶν φίλων, ἐς τὴν ὑστεραίαν
μέλιττα ἔξω, ἔφη· καὶ μεταξὺ λέγοντος, ἀπὸ
τῆς στέγης κεράμιδι βληθεῖσα, οὐκ οἶδ'
ὅπου κινήσαντος, ἀπέκτεινεν αὐτόν. ἐγέλα-
σα οὖν, οὐκ ἀπιστήσας τὴν ὑποσχέ-
σιν. ἔοικε δὲ καὶ νῦν ὑποκλοπήσεσθαι, ὡς
μᾶλλον βλέπωμι, καὶ ἀκούσιμι. ΕΡ. ἔχ'
ἀτρέμας, καὶ τοῦτο γάρ ἐγώ σοι ἰάσομαί σοι, καὶ
ὀξυδερκέστατον σε βεβαίως ἀποφανῶ, πρὸς
Ομήρου τινὰ καὶ θεὸς τοῦτο ἐποίησε λα-
βών. καὶ πείσθητί μοι τὰ ἔπη, μέμνησο μη-
κέτι ἀμβλυώττειν, ἀλλὰ σαφῶς πάντα ὁρᾶν.
ΧΑ. λέγε μόνον. ΕΡ.

Ἀχλὺν δ' οἱ πρὶν ἀπ' ὀφθαλμοῖιν ἔλον, ἣ
πρὶν ἐπῆεν,
Ὄφρ' εὖ γινώσκῃς ἠμὲν θεὸν, ἠδὲ καὶ ἄνδρα.

ΧΑ. τί ἐστιν; ΕΡ. ἤδη ὁρᾷς; ΧΑ. οὐδαμῶς
γε. τυφλὸς ὁ Λυγκεὺς ἐκεῖνος, ὡς πρὸς
ἐμέ. ὥστε σὺ ὃ ὅτι τοῦτο πρόσθιδασκέ με,
καὶ ἀποκείνου ἐρωτῶντι. ἀλλὰ βούλῃ τὴν
Ομήρου καλῶ ἐρωμήν σε, ὡς μάθῃς ὅσῃ αὐ-
τὴν ἀμείλῃ ὄντα με τῆς Ομήρου; ΕΡ. καὶ
πόθεν σὺ ἔχεις τὴν τῆς ἐκείνου εἰδέναι, ναύτης
ἀεὶ καὶ πρόσκωπος ὤν; ΧΑ. ὁρᾷς, ὀνειδι-
στὴν τοῦτο ἐς τὴν τέχνην. ἐγὼ δὲ ὁπότε δια-
πορθμεύων αὐτὸν ἀποθανόντα, πολλὰ ῥαψῳ-
δοῦντος ἀκούσας, οἷα ἔτι μέμνημαι. καὶ-
τοι χρόνων ἡμᾶς ὁ μικρὸς τότε κατέλαβεν.

A CHA. Terrâm video amplam, ac paludem quandã ingentem, quæ vndiq; terrã circumfluit: tum montes ac fluuios & Cocyto & Phlegethonte ampliores. Ad hæc, homines admodũ exiles, pariter & horum nidulos quoſdam. MER. Vrbes illæ ſunt, quos tu nidos arbitraris. CHA. Vides quàm nihil nobis tanto labore ſit effectum? quin fruſtra ſede mouimus Parnaſſum vnà cũ Caſtalio, tum & Oetam, cæteroſq; mõteis omneis. ME. Quid ita? CH. Equidẽ è ſublimi exactè deſpicio nihil: deſiderium autem erat non vrbes ſolùm, neq; montes ipſos tanquã in tabula depictos intueri, verùm & homines ipſos, B tũ quę faciant, quæq; loquantur, exaudire, haud ſecus ac priùs cùm tu obuius mihi factus ridentem conſpiceres, ac quidnam riderem, percunctareris. Nam cùm ridiculũ quiddam audirẽ, mirum in modum delectabar. MER. Quodnam hoc erat? CH. Cùm quidam ab amicorum quopiam ad cœnã, opinor, vocatus eſſet, in poſterum, inquit, diem veniam maximè. Atque interim dum hæc diceret, tegula quædã neſcio quo deturbãte à tecto in caput huic irruens, ipſum necauit. Riſi ergo hominem, vt qui promiſſa minimè C præſtaret. Sed & nunc quo magis audiã, magiſque videam, deſcendendum mihi cenſeo. MER. Quietus es: nam & huic malo remedium inuenero, atque incantatione quadã ab Homero accepta, videndi aciem acutiſſimam tibi vel breui reddidero. Ac poſteaquam carmina ipſa pronunciaro, memor ſis non ampliùs hallucinari, verùm apertè cuncta contueri. CHA. Dic ſolùm. MERC.

Dimoui nubem, viſum que texerat antè,
Vt tandẽ agnoſcas qui ſint, hominéſve, deíve.

CHA. Quid eſt? MERC. An non iam vides? CHAR. Maximè: cæcus ſanè Lynceus ille, ſi mecum componatur. Itaque deinceps hoc primùm me velim doceas, mihique percunctanti reſpondeas. Sed heus tu, vin' & ipſum me Homericis verſibus tecum agere, quò videlicet intelligas, neque ipſum me ab Homeri elegantia abhorrere? MERC. Vnde tu quæſo illius aliquid ſcire poſſes, nauta cùm ſis, & cum remis rem habeas? CHAR. Vides? opprobria ſunt hæc in artem. At ego cùm illum vita iam functum traiicerem, multa ex ordine canentem audiui, quorum nonnulla adhuc in memoria hærent. Porro tempeſtas nõ mediocris tum nobis incubuit.

6. *Breuis hypotypoſis terræ.*

Etenim posteaquam cantilenam quandam nauigantibus non admodum prosperam neque salutarem fuisset auspicatus, carminum vi impulsus Neptunus, & nubes conuocauit, atque tridente velut vnco quodam hamo iniecto, cùm fluctuum procellas excitauit, tum aliis multis turbis vniuersum miscebat mare, adeò vt parum abfuerit quin tempestas quæ vnà cum densa caligine imminebat, nauem nobis subuertisset. Tum ergo & ille nauseabundus bonã carminum partem Scyllæ & Charybdi euomuit: sed & Cyclopi. MER. Non ergo difficile fuit ex tanto vomitu paucula aliqua reseruate. CHA. At dic mihi, [*cuúsque,*

Crassus & ille quis est, vir magnus conspi-
Vertice sublimi, atque humeris latissimus
amplis?

MER. Milo Crotoniata hic est athleta. Applaudunt autem ei Græci, quòd taurum sublatum solus per mediũ ferat stadium. CH. At quanto iustiori causa ô Mercuri ipsum me laudibus veherẽt, qui paulò pòst ipsum tibi Milonem quantus est, correptum in nauiculam imponam? nempe vbi à morte inuictissimo aduersario lucta superatus ad nos venerit, quando nec ipse planè intelliget qua cruris implicandi ratione sit deiectus: tũ profectò nobis plorabit, recordatus & harum coronarum, & huius applausus. Nunc autẽ quia propterea quòd taurum gestarit, est admirationi, grãdia sapit, ac mirificè sibi placet. Quid ergo de ipso arbitrabimur? Num quòd mortem etiam aliquãdo sibi imminere speret? MER. Quid? ille mortis recordaretur in tanto flore? CH. Missum hũc face ô Mercuri, risũ nobis haud ita multo pòst exhibiturum, quando videlicet nobiscũ nauigãs, ne culicem quidem ampliùs, nedum taurũ ferre poterit. Sed illud tu mihi dicas velim, quis alius ille vir grauis, ac seueritate quadã verendus, nec tamen Græcus, quantũ ex peregrino habitu cõiici potest? MER. Cyrus, ô Charon, Cambysis filius, qui imperium quod olim Medi obtinebant, ad Persas trãstulit, atq; idẽ Assyrios nuper deuicit, & Babylonẽ expugnauit: ad hoc exercitũ in Lydiã traducere iam parat, hoc iam in animo destinans, vt Crœso superato imperiũ habeat in omneis. CH. At Crœsus vbi tandẽ ille? M. Illorsũ oculos deflecte in magnã illam arcem, quæ triplici muro est septa: Sardeis illæ. An non Crœsum ipsum vides in aureo sedẽtem solio,

A ἐπεὶ γὰρ ἤρξατο ἄδειν ὁ πρὼν ἄῃσιόν τινα ᾠδὴν τοῖς πλέουσιν, ὡς ὁ Ποσειδῶν σεσήγαγε τὰς νεφέλας, καὶ ἐτάραξε τὸν πόντον, ὥσπερ τορμίῳ τινὰ ἐμβαλὼν τὴν τερέαιναν, καὶ πάσας τὰς θυέλλας ὠρέθυνε, καὶ ἄλλα πολλὰ κυκῶν τὴν θάλατταν ἅτε τῇ ἐπῶν, χάους ἄφνω καὶ γνόφος ἐμπεσών, ὀλίγου δεῖν ὤφελέ-
τερεν ἡμῖν τὴν ναῦν. ὅτε δὴ καὶ ναυτιάσας ὄκφος, ἀπήμεσε τὴν ῥαψῳδίαν τὰς πολλὰς αὐτῇ Σκύλλῃ, καὶ Χαρύβδει, καὶ Κύκλωπι. EP. ὀλέπον οὖν ἦν οὐκ ἐκ τοσούτου ἐμέτου ὀλίγα γοῦν ἀφαφυλάξαι. XAP. εἰπέ γάρ μοι

B Τίς γὰρ ὅδ' ὀρθὸς παχὺς αἰὴρ, ἡλίκος τε, μέγας τε,
Ἔξοχος ἀνθρώπων κεφαλὴν καὶ θύρεας ὤμους;

EP. Μίλων οὗτος ὁ τὸν Κρότωνος ἀθλητής. ὑπερχρυσοῦσι δ' αὐτῷ οἱ Ἕλληνες, ὅτι τὸν ταῦρον ἀράμενος, φέρει δρόμῳ τὸ σταδίου μέσου. XA. καὶ πόσῳ δικαιότερον ἂν ἐμὲ ὦ Ἑρμῆ ἐπαινοῖεν, ὃς αὐτὸν σοι τὸν Μίλωνα μετ' ὀλίγων ξυλλαβών, ἐνθήσομαι ἐς ὃ σκαφίδιον, ὁπότ' ἂν ἥκῃ πρὸς ἡμᾶς ἅτε τῷ ἀμαχωτάτῳ τῶν ἀνταγωνιστῶν καταπαλαισθεὶς τῷ C θανάτῳ, μηδὲ ξυνεὶς ὅπως αὐτὸν ὑποσκελίζῃ; καί τα οἰμωξεται ἡμῖν δηλαδή, μεμνημένος τῶν τεφαίων τούτων, καὶ τοῦ κέρατος. νῦν δὲ μέγα φρονῇ, θαυμαζόμενος ὅτι τῇ τοῦ ταύρου φορᾷ. τί οὖν οἰηθῶμεν, ἆρα ἐλπίζειν αὐτὸν καὶ τεθνήξεσθαί ποτε; EP. πόθεν ὄκφος θανάτου νῦν μεμνημένος ἂν ἐν ἀκμῇ τοσαύτῃ; XA. ἔα τοῦτον ὄντα εἰς μακρὰν γέλωτα ἡμῖν πρέξοντα, ὁπότ' ἂν πλέῃ· μηδὲ ἐμπίδα ἔχ ὅπως ταῦρον ἐπ ἄρασθαι δυνάμενος. σὺ δέ μοι ὄκφον εἰπέ, D τίς τ' ἂρ ὅδ' ἄλλος ὁ σεμνὸς ἀνήρ; ἦχ Ἕλλην ὡς ἔοικεν ἀπὸ γοῦν τῆς στολῆς. EP. Κῦρος ὦ Χάρων ὁ Καμβύσου, ὃς τὴν ἀρχὴν πρὶν μὲν Μήδων ἐχόντων, νῦν Περσῶν ἤδη ἐποίησεν εἶναι. καὶ Ἀσσυρίων ἐναγχος οὗτος ὄκφατο, καὶ Βαβυλῶνα πρεσήσατο. ἐπὶ νῦν ἐλαύνοντι ὅτι Λυδίαν ἔοικεν, ὡς καθελὼν τὸν Κροῖσον, ἄρχοι ἁπάντων. XA. ὁ Κροῖσος δ' ποῦ ποτε κάκφος ὄντος; EP. ὄκφος ἀπόβλεφον ἐς τὴν μεγάλην ἀκρόπολιν, τὴν ὑπερπλουτῶ τείχεσι. Σαρδὼς ὄκφαι. ἦ τὸν Κροῖσον αὐτὸν ὁρᾷς ἤδη ὅτι κλίνης χρυσῆς καθήμενον,

Σόλωνι τῷ Ἀθηναίῳ διαλεγόμενον; βούλῃ ἀκούσωμεν αὐτῶν ὅ,τι καὶ λέγοιεν; ΧΑ. πάνυ μὲν οὖν. ΚΡ. ὦ ξένε Ἀθηναῖε, εἶδες γάρ μου τὸν πλοῦτον, καὶ τοὺς θησαυροὺς, καὶ ὅσος ἄσημος χρυσός ἐστιν ἡμῖν, καὶ τἄλλα πολυτέλειαν, εἰπέ μοι τίνα ἡγῇ τῶν πάντων εὐδαιμονέστατον εἶναι; ΧΑ. τί ἄρα ὁ Σόλων ἐρεῖ; ΕΡ. θαρρεῖ· σοῦ γε ἀγχοῦ ὦ Χαρών. ΣΟ. ὦ Κροῖσε, ὀλίγοι μὲν οἱ εὐδαίμονες. ἐγὼ δὲ οὓς οἶδα, Κλεόβιν καὶ Βίτωνα ἡγοῦμαι εὐδαιμονεστάτους γενέσθαι, τοὺς τῆς ἱερείας παῖδας. ΧΑ. τῆς Ἀργέθεν φησὶν οὗτος, τοὺς ἅμα τοῦτον ἀποθανόντας, ἐπεὶ τὸν μητέρα ἐπόδυνον ὄντες, εἴλκυσαν ὅτε τῆς ἀπήνης ἄχρι τοῦ ἱεροῦ. ΚΡ. ἔστω· ἐχέτωσαν τὰ πρῶτα εὐδαιμονίας· ὁ δεύτερος δὲ, τίς ἂν εἴη; ΣΟ. Τέλλος ὁ Ἀθηναῖος, ὃς δὴ πρὸς ἐμοῦ, καὶ ἀπέθανεν ὑπὲρ τῆς πατρίδος. ΚΡ. ἐγὼ δὲ κἀθαρμα, σὲ σοὶ δοκῶ εὐδαίμων εἶναι; ΣΟ. οὐδέπω οἶδα Κροῖσε, ὦ μὴ τοῦτος τὸ τέλος ἀφίκηται τοῦ βίου. Ὁ γὰρ θάνατος, ἀκριβὴς ἔλεγχος τῶν πλούτων, καὶ ὁ ἄχρι τοῦτος ὁ τέρμων εὐδαιμόνως διαβιώναι. ΧΑ. καλλίστα ὦ Σόλων, ὅτι ἡμῶν οὐκ ἐπιλέλησαι, ἀλλὰ τὸ παρθμεῖον αὐτὸ ἀξιοῖς γνῶναι τίνι χρὴ τῶν πλούτων χρῆσιν. ἀλλὰ τίνας σκεύους ὁ Κροῖσος σκευάμενος, ἢ τί καὶ ὅτι τῶν ὠμῶν φέρουσι; ΕΡ. πλίνθους τὰς Πυθίῳ χρυσᾶς ἀναθήσοι, μισθὸν τῶν χρησμῶν, ὑφ' ὧν καὶ ἀπολεῖται μικρὸν ὕστερον. φιλόμαντις δὲ ἀνὴρ σκυτόπους. ΧΑ. σκῦτος γάρ ἐστιν ὁ χρυσὸς ὃ λαμπρόν, ὁ ἀποσιλβῶν ὑπωχρον μετ' ἐρυθήματος. νῦν γὰρ τοῦτον εἶδον, ἀκούων ἀεί. ΕΡ. σκῦτος ὦ Χαρών ὃ ἀοίδιμον ὄνομα, καὶ πεπυκάκιον. ΧΑ. καὶ μὲν οὐχ ὁρῶ ὅ,τι ἀγαθὸν αὐτῷ τοῦτ' ἔσεσθαι, εἰ μὴ ἄρα τοῦτο μόνον, ὅτι βαρύνονται οἱ φέροντες αὐτό. ΕΡ. οὐ γὰρ οἶδα ὅσοι πόλεμοι διὰ τοῦτο, καὶ ἐπιβουλαὶ, καὶ λῃστεῖαι, καὶ ἐπιορκίαι, καὶ φόνοι, καὶ δεσμαὶ, καὶ πλοῦς μακρὸς, καὶ ἐμπορίαι, καὶ δουλεῖαι; ΧΑ. διὰ τοῦτο ὦ Ἑρμῆ, ὃ μὴ πολὺ τοῦ χαλκοῦ διαφέρει; οἶδα γὰρ τὸν χαλκὸν, ὀβολὸν ὡς οἶδα ἀφ' ἑκάστου σκλέγων.

A ac cum Solone illo Athenienſe diſſerentem? Vis auſcultemus qua de re verba faciant? CHA. Volo ô Mercuri. CR. O hoſpes Athenienſis, quia iam diuitias noſtras vidiſti, theſauros ſcilicet, & quantum nobis auri ſit rudis, tum & aliam ſupellectilem pretioſam: dic mihi, quem nam omnium hominum feliciſſimum arbitraris? CHA. Quid tandem dicet Solon? MER. Otioſo es animo, nihil, ô Charon, vel ingeneroſum, vel contemnendum. SOL. Felices quidem admodum pauci: verùm ex his quos ego noui, Cleobin & Bitonem ſacerdotis filios arbitror feliciſſimos extitiſſe. CHA. *Cleobis & Biton.*

B Argiuæ ſacerdotis hic dicit: qui nuper poſtquam matrem vehiculo inſidentem ad ſacrarium vſque, ipſi iugum ſubeuntes, adduxiſſent, è viuis ſtatim exceſſerunt. CROE. Eſto, habeant illi felicitatis primas: at quis tenebit ſecundas? SOL. Tellus Athenienſis, qui præterquam quòd bene vixit, mortem etiam pro patria obire non recuſauit. CROE. Ego verò, ô ſcelus, non tibi videor felix eſſe? SOL. Nondum ô Crœſe ſtatui, quòd necdum ad vitæ metam peruèneris: rectiſſimus enim eius rei index ac

C certiſſimus mors ipſa exiſtit, & vita ad finem vſque feliciter perducta. CHA. Optimè facis ô Solon, quòd noſtri non es oblitus, quoniam cymbam ipſam his de rebus iudicare cenſes. Sed quinam illi quos Crœſus emittit, aut quid humeris geſtant? MER. Aureos Pythio lateres dicat, oraculi eius mercedem, cuius beneficio paulò pòſt peribit. Eſt enim vir ille plus æquo vatibus deditus, adeo vt omnino ex ipſis pendeat. CHA. Et illud eſt aurum ſplendidum ſcilicet, quódque ſubpallidum refulget rubore? nunc enim, quum antè iam ſæpe de eo

D audierim, ipſum primùm video. MER. Hoc celebre illud eſt nomen, cuius gratia tantopere pugnatur. CHA. Atqui non video quonam pretio commendetur: niſi hoc fortè ad rem pertinet, quòd qui ferunt, eo grauantur. MER. Non enim noſti quot huius gratia bella, quot inſidiæ, quot latrocinia, quot periuria, quot cædes, quot vincula, quámque longinqua nauigatio, quot mercaturæ, quot ſeruitutes? CHAR. Propter hócne ô Mercuri, quòd parum ipſi æri præſtat? Nam æs noui, vt qui à ſingulis vectoribus (quod & tu ipſe non ignoras) obolum cum delectu accipiam.

MER. Est ita vt dicis ô Charon: verùm æs, quia magna est eius copia, non est in pretio: aurum verò, & huius quidem parum, hi qui terræ venas scrutantur, ex immenso profundo effodiunt: attamen ex terra prouenit, quemadmodum & plumbum, & reliqua metalla. CHA. Insignem quandam hominum stultitiam narras, qui tanto amore prosequuntur rem tum pallidam, tum etiam grauem. MER. At Solon ille aurum minimè mirari videtur, vt & planè vides. Nam cùm Crœsum ipsum, tum verò maximè hominis barbari iactantiam deridet, adeò, vt videatur etiam mihi hac ipsa de re Crœsum velle percunctari. quamobrem auscultemus. SOL. Dic mihi, ô Crœse, putásne laterum horũ indigere Apollinem? *Alius locus de donariis diis consecratis.* CROE. Per Iouem nullũ enim ipsi est donarium Delphis suspensum tam magnificum. SOL. Arbitraris ergo te deum beatum reddere, si inter alia multa tuo beneficio & aureos lateres possideat? CROE. Quid ni? SOL. Magnam mihi paupertatem in cœlo narras, ô Crœse, si deos, cũ fortè desiderẽt, aurum ex Lydia aduehere oportebit. CROE. Vbi enim alibi auri proueniret tantũ, quantũ apud nos? SOL. Rursus illud mihi dicito: ferrũ in Lydia nascitur? CROE. Non temere. SOL. Potioris ergo rei indigi estis. CROE. Quînam? ferrũ præstãtius auro? *Aurum ne præstãtius, an ferrũ.* SOL. Si citra stomachum respõdere velis, facilè quidẽ intellexeris. CROE. Interroga tu modò ô Solon. SOL. Vtri prę-stãtiores, an qui seruant ac defendũt, an qui seruantur & defenduntur? CROE. Qui seruant profectò. SOL. Quid ergo? Si (quemadmodũ quidã narrãt futurum) Lydos Cyrus adortus fuerit, aureósne gladios militi tuo facies, an ferro tũ erit opus? CR. Ferro sanè, ferro. S. Et si huius copiã non apparaueris, futurum vt egregiũ illud aurũ captiuum ad Persas abeat. CR. Bona verba, ô homo. SOL. Dij meliora velint, quã vt hæc hoc modò fiant. verùm tu hac via videris ferrũ auro nobilius fateri. CR. Ferreos ergo lateres Deo me consecrare iubes, aurum autem reuocare? SOL. Neq; ferro ille indiguerit: sed siue æs siue aurũ dicaris, aliis sanè futuram prædam ac possessionẽ suspenderis, & id quidem aut Phocensibus, aut Bœotiis, aut Delphis ipsis, aut etiam prędoni alicui tyrãno: deus autem aurifices tuos planè nihil moratur. CR. Semper tu quidẽ diuitias mihi inuides & oppugnas.

ΕΡ. ναί· ἀλλ' ὁ χαλκὸς μᾶλλον πολύς· ὥστε ἢ πολλοῦ καταδαύζεται ὑπ' αὐτῶν· τὸν δ' ὀλίγον ἐκ πολλοῦ τοῦ βάθους οἱ μεταλλεύοντες, ἀμορύσσουσι· πλὴν ἀλλ' ἐκ τῆς γῆς καὶ σὺ ὥσπερ ὁ μόλιβδος, καὶ πᾶλλα. ΧΑ. δεινὴν τινα λέγεις τῶν ἀνθρώπων τὴν ἀβελτηρίαν, οἳ τοσοῦτον ἔρωτα ἐρῶσιν ὠχροῦ καὶ βαρέως κτήματος. ΕΡ. ἀλλ' ὁ Σόλων γε ἐκφυσᾷ τὸν Χάρωνα ἐφ' αὑτῷ φαίνεται, ὡς ὁρᾷς. καταγελᾷ γὰρ τοῦ Κροίσου, καὶ τῆς μεγαλαυχίας τοῦ βαρβάρου· καί μοι δοκεῖ ἔρεσθαί τι βούλεσθαι αὐτόν. ἐπακούσωμεν οὖν. ΣΟ. εἰπέ μοι ὦ Κροῖσε· οἴει γάρ τι δεῖσθαι τῶν πλίνθων τούτων τὸν Πύθιον; ΚΡ. νὴ Δί'· ὅ γάρ ἐστιν αὐτῷ ἐν Δελφοῖς ἀνάθημα οὐδὲν τοιοῦτον. ΣΟ. ἔοικοιν μακάριον οἴει τὸν θεὸν ἀποφαίνειν, εἰ κτήσαιτο ἐν τοῖς ἄλλοις καὶ πλίνθους χρυσᾶς; ΚΡ. πῶς γὰρ οὔ; ΣΟ. πολλὴν μοι λέγεις ἀκτημοσύνην ἐν τῷ οὐρανῷ, εἰ ἐκ Λυδίας μεταπέμψεσθαι δεήσει χρυσίον αὐτοῖς, ὅταν ἐπιθυμήσωσι. ΚΡ. ποῦ γὰρ τοσοῦτος ἂν γένοιτο χρυσὸς, ὅσος παρ' ἡμῖν; ΣΟ. εἰπέ μοι, σίδηρος δὲ φύεται ἐν Λυδίᾳ; ΚΡ. οὐ πάνυ τι. ΣΟ. τοῦ βελτίονος ἄρα ἐνδεής ἐστε. ΚΡ. πῶς; ἀμείνων ὁ σίδηρος χρυσίου; ΣΟ. ὦ ἀποχρίνη μηδὲν ἀγαναγκτῶν, μάθοις ἄν. ΚΡ. ἐρώτα ὦ Σόλων. ΣΟ. πότερον ἀμείνους οἱ σώζοντες τινὰς, ἢ οἱ σωζόμενοι ὑπ' ἐκείνων; ΚΡΟΙ. οἱ σώζοντες δηλαδή. ΣΟ. ἆρ' οὖν ὦ Κῦρος, ὡς λογοποιοῦσί τινες, ἐπὶ Λυδοῖς, χρυσᾶς μαχαίρας σὺ ποιήσῃ τοῖς στρατιώταις, ἢ ὁ σίδηρος ἀναγκαῖος τότε; ΚΡ. ὁ σίδηρος δηλαδή. ΣΟ. καὶ εἴγε μὴ τοῦτον παρασκευάσαιο, οἴοιτ' ἂν σοι ὁ χρυσὸς ἐς Πέρσας αἰχμάλωτος. ΚΡ. βούλει ὦ ἄνθρωπε. ΣΟ. μὴ γένοιτο μὲν οὖν ὅτῳ ταῦτα· φαίην δ' οὖν ἀμείνω τὸν σίδηρον ὁμολογῶν. ΚΡ. ἀκούω δὲ τοῖς θεοῖς χελιδόνας σιδηρᾶς πλίνθους ἀναπέμπειν με, ἀντὶ δὲ χρυσοῦν ὀπίσω αὖθις ἀνακαλεῖν; ΣΟ. οὐδὲ σίδηρον ἐκφυσᾷ τε δεήσεται· ἀλλ' ὦ τε χαλκοῦν, ὦ τε χρυσοῦν ἀναθῆς, ἄλλοις μέν ποτε κτῆμα καὶ ἕρμαιον ἔσῃ ἀνατεθηκώς, Φωκεῦσιν, ἢ Βοιωτοῖς ἢ Δελφοῖς αὐτοῖς, ἢ τινι τυράννῳ λῃστῇ· τῷ δὲ θεῷ ὀλίγον μέλει τῶν χρυσοποιῶν. ΚΡ. ἀεί σύ μου τῷ πλούτῳ πολεμεῖς καὶ φθονεῖς.

ΕΡ. Ὁ φέρφ ὁ Λύδος, ὦ Χαρών, τὴν παῤ- A ρησίαν, καὶ τὴν ἀλήθειαν τῶν λόγων, ἀλλὰ ξένον αὐτῷ δοκεῖ τὸ πρᾶγμα, πένης ἀνθρωπος ὢν καὶ ἀφανὴς, ὃ δὲ παρεσκευασμένον ἐλευθέρως λέγων. μεμνήσεται δ' οὗτος μικρὸν ὕστερον τῆς Σόλωνος, ὅταν αὐτὸν δέῃ ἀναβῆναι, ὅτι τὴν πυρὰν ἐπὶ τοῦ Κύρου ᾠκοδομημένην. ἤκουσα γὰρ τῆς Κλωθοῦς πρώην ἀναγινωσκούσης τὰ ἐκείνῳ ὑπεκκλωσμένα· ἐν οἷς καὶ ταῦτ' ἐγέγραπτο, Κροῖσον μὲν ἁλῶναι ὑπὸ Κύρου, Κῦρον δὲ αὐτὸν, ὑπ' ἐκφανοῦς τῆς Μασσαγέτιδος ἀποθανεῖν. ὁρᾷς τὴν Σκυθίδα, τὴν ὑπὸ τοῦ ἵππου τοῦ λευκοῦ ὀχου- B μένην; ΧΑ. νὴ Δία. ΕΡ. Τόμυρις ἐκείνη ἐστί· καὶ τὴν κεφαλὴν γε ἀποτεμοῦσα τοῦ Κύρου αὐτη, εἰς ἀσκὸν ἐμβυσσ πλήρη αἵματος. ὁρᾷς δὲ καὶ τὸν υἱὸν αὐτοῦ τὸν νεανίσκον; Καμβύσης ἐκεῖνός ἐστιν. οὗτος βασιλεύσει μὲν τὸν πατέρα· καὶ μυρία σφαλεὶς ἔν τε Λιβύῃ, καὶ Αἰθιοπίᾳ, ὃ τελευταῖον μανεὶς, ἀποθανεῖται, ἀποκτείνας τὸν Απιν. ΧΑ. ὦ πολλοῦ γέλωτος. ἀλλὰ νὴ τίς ἂν αὐτοὺς προσβλέψειεν ἄνω ὑπερφρονοῦντας τῶν ἄλλων; ἢ τίς ἂν πιστεύσειεν ὡς μετ' ὀλίγον οὗτος μὲν αἰχμάλωτος ἔσται, οὗτος δὲ, τὴν κεφαλὴν ἔξω C τοῦ ἀσκοῦ αἵματος; ἐκεῖνος δὲ τίς ἐστιν ὦ Ερμῆ, ὁ τὴν πορφυρᾶν ἐφεστρίδα ἐμπεπορπημένος, ὁ δὲ διάδημα, ᾧ τὸν δακτύλιον ὁ μάγειρος ἀναδίδωσι, τὸν ἰχθῦν ἀνατεμών· Νήσου τινὰ ἀμφιρύτην βασιλεύσ ὁ τις ἂν ὄκχεται εἶ); ΕΡ. Οὐκ ἤκουσᾶς ὦ Χαρών. ἀλλὰ Πολυκράτην ὁρᾷς τὸν Σαμίων τύραννον, πολυδαίμονα οἰόμενον εἶ); ἀπαρ καὶ οὗτος, ὑπὸ τοῦ πρεσβεύτου οἰκέτου Μαιανδρίου προδοθεὶς Οροίτῃ τῷ σατράπῃ, ἀνασκολοπι- D σθήσεται, ἄθλιος ἐκπεσὼν τῆς εὐδαιμονίας ἐν ἀκμῇ τοῦ χρόνου. καὶ ταῦτα γὰρ τῆς Κλωθοῦς ἐπήκουσα. ΧΑΡ. ἴθι γε ὦ Κλωθοῖ, ψιλικῶς καὶ αὐθαδῶς ὦ βέλτιστε, καὶ τὰς κεφαλὰς ἀποτεμνε, καὶ ἀνασκολόπιζε, ὡς εἰδῶσιν αὐθεφτοι ὄντες. ἐν τοσούτῳ δὲ ἐπαιρέσθων, ὡς ἂν ἀφ' ὑψηλοτέρου ἀλγεινότερον καταπεσούμενοι. ἐγὼ δὲ γελάσομαι τότε γνωρίσας αὐτῶν ἕκαστον γυμνὸν ἐν τῇ σκαφιδίῳ, μήτε πορφυρίδα, μήτε πίλον, ἢ χλίνην χρυσῆν κομίζοντας. ΕΡΜΗΣ. ἦ

MER. Non fert delicatus hic Lydus, ô Charon, verborum & libertatem, & veritatem: quin ei peregrina quædam res & noua videtur, hominem obscuro loco natum ac pauperem, ea quæ vrgeant, intrepidè dicere. Atqui haud ita multò pòst Solonis recordabitur, nimirum quando eum à Cyro captum, in constructum rogum oportebit conscendere. Nam quę cuique, Parcarum fuso sint decreta, ipsam Clotho nuper legentem audiui, in quibus & hæc erant scripta: Crœsum quidem à Cyro captiuum duci, ipsum autem Cyrum à Massagetide illa necari. Viden' Scythicam illam fœminam candido vehentem equo? CHARON. Per Iouem. MER. Tomyris est, quæ sua ipsius manu Cyri caput detruncatum, in vtrem cruore refertum intrudet. Sed & filium Cyri vides adolescentem? Cambyses ille est. Is patre defuncto in imperium succedet. Ac vbi mille modis errarit & in Lydia, & in Æthiopia, tandem insania correptus, occiso à se Api, migrabit è vita. CH. O risum inexhaustum! Sed numquis vel aspicere sustineat ipsos, adeò sibi præ cæteris placentes? aut etiam cui credibile videri poterit, illum scilicet paulò pòst fore captiuum, hunc autem caput in vtre sanguine pleno habiturum? At quinam is est ô Mercuri, cui pallam purpuream fibula nectit, quem corona adornat, cuique coccus piscis vẽtre dissecto annulum exhibet? in gente mari septa regis se nomine iactat? MER. Bellè ô Charon, quod interim occinis: cæterùm Polycratem Samiorum tyrannum vides, qui ipse se modis omnibus felicem putat: verùm & hic tãdem ab assistente famulo Mæandrio Oroetæ satrapæ proditus, in crucẽ suffigetur. Miser sanè, qui vel temporis momẽto ex vniuersa felicitate exciderit. Nam & hæc nuper ex Clotho audiui. CHA. Præclarè ô Clotho. ita & ipsos in crucem suffige, & eorum capita generosè detrunca, quò se homines tandem agnoscant: sed & tuo beneficio in sublime adeò ferantur, nimirum vt postea quanto altiori ruina, tanto grauiori dolore decidant. Porro quod ad me attinet, quemcunque horum nudum in nauigio agnouero, eum maximè ridebo, quando neque purpuram, neque regium capitis tẽgmen, denique neque solium secum adferat aureum. MERC. Et

horum quidem fortuna sic se habebit. Sed & vastam quandam multitudinem vides, atque ex hac alios nauiganteis, alios bella gerenteis, alios in foro litiganteis, alios terram aratro proscindenteis, alios fœneranteis, postremò alios mendicanteis? CHA. Turbam quandam video variam, ac promiscuam, & vitam perturbationum plenam. Ad hæc ciuitates conspicio apum examinibus similes, in quibus proprium quemdam peculiarémque singuli habent aculeum, quo sibi vicinos pungunt. Quidam autem ex ipsis velut crabrones agúntque ferúntque imbecilliorem, ac viribus inferiorẽ. At agmen illud quod ex improuiso ipsos circumvolitat, quinam sunt? MERC. Spes, ô Charon, & metus, & amentia, tum voluptas, auaritia, ira, odium, atque id genus alia. Ex his autem ignorantia infimæ turbæ est permista. Atque in eadem cum ipsis republ. degit ira, odiũ, æmulatio: tum & imperitia, hæsitantia, auaritia. Porrò metus & spes ipsos superuolitantes, ille quidem horrorem incutit, aliquando verò tantùm trepidare facit: hæ autem supra caput in altum vergentes, vbi quispiam apprehendere conetur, in sublime volantes aufugiunt, illis inhiantibus relictis: quod ipsum & Tantalum apud inferos ab aqua pati vides. Quòd si aciem intenderis, conspicies in alto & pareas ipsas ex penso singulis adnere tenuia quædam fila, quibus vniuersum mortalium genus subnixum dependet. Viden' quasi quosdam araneorum nexus ab ipsis fusis in singulis demissos? CHA. Equidem filum vt plurimùm admodum tenue ac fragile cuique è sublimi innexum video, hoc quidem illi, illud verò alij. MER. Rectè vides ô portitor. Nam ab ipso fato imminet interitus, illi ab hoc, huic autẽ ab alio. Atque hunc hæredẽ fore eius, cuiuscunque filum fragilius fuerit: rursus autem illum huius: tale enim quiddam cõnexio illa portendit. Vides ergo cunctos à tenui filo suspensos. Atque hic quidem ex ipsis in altum subtractus, sublimis est: verùm paulò pòst vbi ponderi tanto sustinendo non ampliùs par fuerit, filo dirupto decidens, ingentem excitabit strepitum. Alius autem, qui paululum tantùm à terra fuerit subductus, tametsi cadat, citra tamen strepitum iacebit, adeò vt ruinam vix ipsi exaudiant vicini. CHA. Nimis quàm ridicula sunt hæc ô Mercuri.

A Τὰ μὲν τούτων ὧδε ἔξει. πλὴν δὲ πλῆθύν τιν' ὁρᾷς Χάρων ὁρᾷς, τοὺς πλέοντας αὐτῶν, τοὺς πολεμοῦντας, τοὺς δικαζομένους, τοὺς γεωργοῦντας, τοὺς δανείζοντας, τοὺς προσαιτοῦντας; ΧΑ. ὁρῶ ποικίλον τινὰ τύρβην, καὶ μεστὸν ταραχῆς τὸν βίον, καὶ τὰς πόλεις γε αὐτῶν ἐοικυίας τοῖς σμήνεσιν, ἐν οἷς ἅπασι μέν, ἴδιόν τι κέντρον ἔχει· καὶ τὸν πλησίον κεντεῖ. ὀλίγοι δέ τινες, ὥσπερ σφῆκες, ἄγριοι, καὶ φέρειοι τὸν ἀσθενέστερον. ὁ δὲ περιπετόμενος αὐτοῖς ἐκ τ' ἀφανοῦς τοῦτ' ὄχλος τίνες εἰσίν; ΕΡ. ἐλπίδες ὦ Χάρων, καὶ δείγματα, καὶ ἄνοιαι, καὶ
B ἡδοναί, καὶ φιλαργυρίαι, καὶ ὀργαί, καὶ μίσοι, καὶ τὰ τοιαῦτα. τούτων δὲ ἡ ἄγνοια μὲν κάτω ξυναναμέμικται αὐτοῖς, καὶ ξυμπολιτεύεταί γε, νὴ Δία, καὶ ὁ μῖσος, καὶ ἡ ὀργὴ, καὶ ζηλοτυπία, καὶ ἀμαθία, καὶ ἀπορία, καὶ φιλαργυρία. ὁ φόβος δὲ, καὶ ἐλπίδες, ὑπεραίωρα πετόμενοι, ὁ μὲν ἐμπίπτων, ἐκπλήττει ἐνίοτε καὶ ὑποπτήσσειν ποιεῖ· αἱ δ' ἐλπίδες ὑπὲρ κεφαλῆς αἰωρούμεναι, ὁπότ' αὖ μάλιστα οἴηταί τις ἐπιλήψεσθαι αὐτῶν, ἀναπτάμεναι, οἴχονται, κεχηνότας αὐτοὺς ἀπολιποῦσαι, ὥσπερ καὶ τὸν Τάνταλον κάτω πάσχοντα
C ὁρᾷς ὑπὸ τοῦ ὕδατος. ἰὼ δι' ἀτενίσης, καὶ πρόσεχε μοίρας δύο ἐπικρεμαμένας ἑκάστῳ τὸν ἄτρακτον, ἀφ' ἧς ἤρτηται ξυμβέβηκεν ἀνθρώπους ἐκ λεπτῶν νημάτων. ὁρᾷς καθάπερ ἀράχνιά τινα καταβαίνοντα ἐφ' ἕκαστον ἀπὸ τῶν ἀτράκτων; ΧΑ. ὁρῶ πάνυ λεπτὸν ἑκάστῳ νῆμα ἐπιπεπλεγμένον γε τὰ πολλά· τῷ μὲν ἐκείνῳ ἐκρυὸν δὲ, ἄλλῳ. ΕΡ. εἰκότως ὦ πορθμεῦ. εἴμαρται γὰρ ἐκείνῳ μὲν ὑπὸ τούτου φονευθῆναι· τοῦτο δ', ὑπ' ἄλλου. καὶ κληρονομήσαι γε τὸν μὲν, ἐκείνου,
D ὅτου αὖ ἡ μικρότερον τὸ νῆμα· ἐκρυὲς δὲ αὖ, τούτου. τοιόνδε γάρ τι ἡ ἐπιπλοκὴ δηλοῖ. ὁρᾷς δ' οὖν ἀπὸ λεπτοῦ κρεμαμένους ἀπόμους; καὶ τοῦτ' μὲν διασαθεὶς ἄνω, μετέωρός ἐστι· καὶ μὴ μικρὸν καταπεσὼν ἀπορραγέντος τοῦ λίνου, ἐπειδὴ μηκέτι δύτέχῃ τοῖς ὁ βάρος, μέγαν τὸν ψόφον ἐργάσεται. τοῦτ' δὲ, ὀλίγον ἀπὸ γῆς αἰωρούμενος, ἰὼ καὶ πόση, ἀψοφητὶ κείσεται, μόγις καὶ τοῖς πλησίον ἐξακουσθέντος τοῦ πτώματος. ΧΑ. παγγέλοια ταῦτα ὦ Ἑρμῆ.

ΕΡ. καὶ μὴν ὀλίγ' εἰπεῖν ἔχοις ἂν καὶ τιμὴν ἀξίαν ὅπως ὄντα καταγέλαστα ὦ Χάρων· καὶ μάλιστα αἱ ἄγαν σπουδαὶ αὐτῶν, καὶ ὃ μεταξὺ τῶν ἐλπίδων οἴχεσθαι, ἀναρπάσους γιγνομένους ὑπὸ τοῦ βελτίονος θανάτου. ἄγγελοι δὲ αὐτῶν καὶ ὑπηρέται μάλα πολλοὶ ὡς ὁρᾷς, πτίαλοι, καὶ πυρετοὶ, καὶ φθόαι, καὶ ἀδιαθυμονίαι, καὶ ξίφη, καὶ λῃστήρια, καὶ κώνεια, καὶ δίκαι, καὶ τύραννοι· καὶ τούτων οὐδὲν ὅλως αὐτοῖς εἰσέρχεται, ἐστ' ἂν δὲ παρέλθωσιν· ὅταν δὲ σφαλῶσι, πολὺ ὀτοτοῖ, καὶ αἰαῖ, καὶ ὤμοι μοι. εἰ δ' ἐξ ἀρχῆς ἐνενόουν ὅτι θνητοί τε εἰσιν αὐτοὶ, καὶ ὀλίγον τοῦτον χρόνον ὑποδημησόμενοι τῷ βίῳ, ἀπίασιν, ὡσπερ ὀξ ὀνείρατος, πρῶτα ὑφ' ἡσυχίας ἀφέντες, ἔζων τε ἂν σωφρονέστερον, καὶ ἧττον ἰωιῶντο ἀποθανόντες. νῦν δὲ ἐς ἀεὶ ἐλπίσαντες χρῆσθαι τοῖς παροῦσιν, ἐπειδὰν ὑπίσω ὁ ὑπηρέτης καλῇ, καὶ ἀπάγῃ, πεδήσας τῷ πυρετῷ, ἢ τῇ φθόῃ, ἀγανακτοῦσι πρὸς τὸν ἀγγελὸν, οὐ ποτε προσδοκήσαντες ἀπίασιν αὐτῶν. ἢ τί γὰρ ἂν ποιήσειν οἰκοδομούμενος, ὁ τὸν οἰκίαν σπουδῇ οἰκοδομούμενος, καὶ τοὺς ἐργάτας ὑπεραίρων, εἰ μαθοι ὅτι ἢ μὴν ἔξει τέλος αὐτῷ· ὁ δὲ, αὖθις ὑπιδὼν τὸν ὄροφον, ἀπίοι, τῷ κληρονόμῳ καταλιπὼν ἀπολαῦσαι αὐτῆς, αὐτὸς μηδὲ δίπνοος ἄβλιος ἐν αὐτῇ; οἰκίον μὲν γὰρ ὁ χαίρων, ὅτι ἄῤῥενα παῖδα ἔτεκεν αὐτῷ ἡ γυνὴ, καὶ φίλοις ἀφ' τοῦτο ἑστιῶν, καὶ τοὔνομα τοῦ παιδὸς τιθέμενος, εἰ ἤπίσατο ὡς ἐπιβήτης γνώμενος ὁ παῖς τεθνήξεται, ἆρα ἄν σοι δοκῇ χαίρειν ἐπ' αὐτῷ γνωμένῳ; ἀλλὰ δ' αἴτιον, ὅτι τὸν μὲν δυτυχοῦντα ὁρᾷ τοῦ παιδὸς οἰκίον ὁρᾷ, τὸν τοῦ ἀθλητοῦ πατέρα τοῦ Ὀλύμπια νενικηκότος· τὸν γείτονα δὲ τὸν ἐκκομίζοντα ὃ παιδίον οὐχ ὁρᾷ, οὐδὲ οἶδεν ἀφ' οἵας αὐτῷ κρεμάσας ἐκρέματο. τοὺς μὲν γὰρ τοῖς ὄρων ἀφαιρουμένους ὁρᾷς ὅσοι εἰσὶ, καὶ τοὺς ξυναγείροντας τὰ χρήματα, εἶτα πρὶν ἀπολαῦσαι αὐτῶν κωλυομένους, ὑφ' ὧν εἶπον, ὀπτόντων ἀλγέων τε, καὶ ὑπηρετῶν. ΧΑΡΩΝ. ὁρῶ πάντα ταῦτα, καὶ πρὸς ἐμαυτὸν ἐγὼ ἐννοοῦμαι, τί ὃ ἡδὺ αὐτοῖς ἐστὶ τὸν βίον, ἢ τί ἐκεῖνό ἐστιν, ὃ στρεφόμενοι ἀγανακτοῦσιν.

A MER. Atqui ne verbis quidē vllis pro dignitate cōsequi possis, quàm sint ridicula maximè ardua ipsorum studia, & quòd nonnunquā interea dū multa spe aluntur, intereūt, ab optima scilicet morte arrepti: cuius nūcij & ministri, vt cernis, admodum sunt multi, puta febres, tū feruidę, tū frigidę (Latinis veterib. quercerę dictę) tabes pulmonięq; tum gladij, latrocinia, aconita, iudices quoq; ac tyrāni. Et horum nihil omnino mentē eorum subit, tātisper sanè dum conatus eorum feliciter processerint. At si quando sua se spe falsos senserint, tū illud ohe frequens in ore, pariter & eheu, eheu, & hei mihi, hei mihi. Quòd si iā inde ab initio secum perpenderent mortales se esse, ac posteaquā pauiulū hoc temporis in vita fuerint peregrinati, hinc relictis rebus terrenis omnibus velut è somno migraturos, profectò & prudentiùs circunspectiúsq; vitam ducerent, & cùm emoriendum esset, minùs angerentur. Nunc autē quia præsenti rerū statu vsuros se perpetuò sperant, cū minister aut vocarit, aut abducere fuerit conatus, irretitos vel febre, vel tabe: stomachātur, & ducenti reniuntur, propterea sanè quòd abstrahēdos se è bonis præsentibus ne expectarint quidē. Sed enim quid nō faceret ille, qui domum magno studio ædificādo, operarios vrget, si prospexerit eam quidē finē habituram, ipsum autem se, cùm iamdū fastigium imposuerit, decessurum domo ita relicta hęredi, vt is fruatur, ipse autem miser ne semel quidem in ea cœnet? Iam qui stirpe virili auctus, cōuiuio excipit amicos, patris nomen, nempe suum, puero imponit: si præsciret puerum septē annos natum emoriturum, nunquid ob prolem tibi videretur gaudio ferri tam immodico? Verùm in caussa est, quòd in eum quidem intuetur, cui in filio res prosperè cadunt, cui patrem esse contingit vel athletę, vel eiusqui vicerit Olympia. Vicinum autem, qui natum cremādum effert, non inspicit, neque nouit quo funiculo quámque tenui sibi sit suspensus. Quin & eorum qui de finibus digladiantur, quanta sit turba, vides: & quàm multi coaceruent pecunias, qui tamen antequam ipsis frui liceat, ab imminentibus quos dixi tum nuntiis tum ministris auocantur. CHA. Video isthæc omnia, & mecum ipse cogito quidnam sit eis in vita iucundum, aut quid tandem sit illud quo spoliati, tantopere stomachentur.

MER. Quinetiam ſi ipſorum reges, quos vel omnium felicissimos esse apparet, introſpiciat quispiã diligẽter, nimirũ præterquã quòd instabili & ancipiti fortunæ ludo iactantur, inuenerit eis inhærere tristia lõgè plura iucundis: tot timoribus, tot turbis, tot odiis, tot insidiis, tot iris, tot adulationibus miseri illi inuoluũtur. Prętermitto & luctus, & mõrbos, tũ & affectus, qui ex æquo tum vulgo & his dominantur vsque adeò, vt non minoris fuerit & temporis & negotij, horum hîc recẽsere mala, quàm & priuatorum. CH. Tibi ergo ô Mercuri dicere volo, cuinã mortales assimiles mihi videantur, atque horũ vita omnis. Vidisti'n aliquãdo bullas illas in aqua, torrẽte aliquo cum strepitu scaturiente existentes? tumores illos inflatos dico, quibus cogitur spuma. Earum sanè quædã sunt paruæ & exiles, quæ iam statim dissolutæ euanescant. Aliæ verò diutiùs durant, arq; aliis ad se coactis vehementer inflantur, ac in maximũ surgũt tumorem: tandem & hæ dissoluuntur omnino, pereúntq;. neque enim secus fieri poterit. Hæc tibi hominum vita. Singuli flatu tumescunt, ita vt alij sint maiores, alij autem minores: postremò alij quidem momentaneam, móxq; deficientem sentiant inflationem: alij verò priùs deficiãt, quã omnino constituãtur. At omnes destrui & euanescere necesse est. ME. Nihil tu quidem infelicius hominũ naturã similitudine expressisti, quã vel ipse Homerus, qui vniuersũ mortaliũ genus arborũ foliis cõparat. CH. At cũ tã fragilis sit corũ conditio, vides tamẽ vt inuicẽ auidè contendant pro imperiis, pro honoribus, possessionibusq; certando: cũ tamẽ ipsos, vniuersis his post se relictis, vnico tãtùm obolo onustos ad nos venire oporteat. Vis igitur, quoniã in edito cõsistimus loco, quã possum magna voce acclamando eos adhorter? primùm quidem vt à conatibus & stultis & vanis abstineãt: deinde vt mortẽ semper præ oculis habẽtes hũc vitæ cursum transigãt: in hanc sententiã verba proclamans: O stulti, quid tanto studio in his rebus molimini? Desistite à laboribus: neque enim perpetuò viuetis. Nihil ex his quæ hîc præclara habentur, perpetuum est: nec aliquid istorum, quum moriendum est, secum auferre quispiam poterit. Quin necesse est hominem quidem (quisquis is tandem fuerit) nudum abire, domum autem atque agrum & aurum in aliorum transire manus, sempérque dominum mutare.

Homo bulla.

Homines arborũ foliis similes.

Commonitio Charõnis.

ΕΡ. ἰὼ γρῶ τοὺς βασιλέας ἴδῃ τις αὐτῶν, οἵῳπερ δύδαιμονέσατοι εἶ δοκοῦσιν ἔξω τ' ἀβεβαίᾳ, καὶ ὡς φησ ἀμφιβόλου τῆς τύχης, πλείω τῶν ἡδέων τὰ αἰαρὰ δύρησθ παρεσόντα αὐτοῖς, φόβους, καὶ ταραχάς, καὶ μίση, καὶ ὀπιβύλας, καὶ ὀργάς, καὶ κολακείας· τούτοις γὰρ ἅπαντες ξύνεσιν. ἐῶ πένθη, καὶ νόσους, καὶ πάθη, ἅς ἰσοτιμίας δηλαδὴ ἀρχόντα αὐτῶν· ὅπου δὲ τὰ τούτων πονηρὰ, λογίζεσθαι χρεὼς οἷα τὰ τῶν ἰδιωτῶν αὖ εἴη. ΧΑ. ἐθέλω γρῶ σοι ὦ Ερμῆ εἰπεῖν, ᾧ τινι ἐοικέναι μοι ἔδοξαν οἱ ἄνθρωποι, καὶ ὁ βίος ἅπας αὐτῶν. ἤδη ποτὲ πομφόλυγας ἐν ὕδατι ἐπάσαν ἴσως ὑπὸ χρυσῷ τινι καταῤῥάπτοντι αἰσχυλίδας, ἃς φυσαλλίδας λέγω, ἀφ' ὧν ξυναγείρεται ὁ ἀφρός; ἐκείνων τοίνυν αἱ μὲν τινες μικραί εἰσι, καὶ αὐτίκα ἐκραγεῖσαι, ἀπέσβησαν· αἱ δ' ὅτι πλέον ἀφρὸν ἔχουσι, καὶ παρέχωρησαν αὐταῖς τ' ἄλλων αὖται ὑπὸ φυσώμεναι, ἐς μέγιστον ὄγκον αἴρουσι. εἶτα μέντοι καὶ ἐκεῖναι πάντως ἐξερράγησάν ποτε· ἃ γὰρ οἷόν τε ἄλλως γενέσθαι. τοῦτό ἐστιν ὁ ἀνθρώπων βίος. ἅπαντες ὑπὸ πνεύματος ἐμπεφυσημένοι, οἱ μὲν, μείζους· οἱ δ' ἐλάττους· καὶ οἱ μὲν, ὀλιγοχρόνιον ἔχουσι καὶ ὠκύμορον τὸ φύσημα· οἱ δὲ, ἅμα πᾶν ξυσπᾶσαι ἐπαύσαντο. πᾶσι δ' οὖν ἀπορράγην αἰσχρόν. ΕΡ. οὐδὲν χεῖρον σὺ τὸ Ομήρου εἴκασας ὦ Χάρων, ὃς φύλλοις τὸ γένος αὐτῶν ὁμοιοῖ. ΧΑ. καὶ γιοῦσι ὄντες ὦ Ερμῆ, ὁρᾷς οἷα ποιοῦσι, καὶ ὡς φιλοτιμοῦνται πρὸς ἀλλήλους ἀρχῶν πέρι, καὶ πλούτου, καὶ κτήσεων ἀμιλλώμενοι, ἄκρα ἅπαντα καταλιπόντας αὐτούς, δεήσει ἕνα ὀβολὸν ἔχοντας, ἥκειν πρὸς ἡμᾶς. βούλῃ οὖν ἐπεὶ ἐφ' ὑψηλοῦ ἐσμέν, ἀναβοήσας παμμέγεθες παραινέσω αὐτοῖς, ἀπέχεσθαι μὲν τῶν ματαίων πόνων, ζῆν δὲ, ἀεὶ τὸν θάνατον πρὸ ὀφθαλμῶν ἔχοντας, λέγων, ὦ μάταιοι, τί ἐσπουδάκατε περὶ ταῦτα; παύσασθε κάμνοντες· οὐ γὰρ ἐς ἀεὶ βιώσεσθε ὧδε τῶν ἐνταῦθα σεμνῶν, ἀΐδιον ὄντων. οὐδὲ αὖ ἀπάξει τις αὐτῶν τι ξὺν αὐτῷ ἀποθανών. ἀλλ' ἀνάγκη τὸν μὲν, γυμνὸν οἴχεσθαι· τὰ δὲ οἰκίας δὲ, καὶ τὸν ἀγρὸν, καὶ τὸ χρυσίον, ἀεὶ ἄλλων εἶ), καὶ μεταβάλλειν τοὺς δεσπότας.

εἰ ταῦτα καὶ τὰ τοιαῦτα ὀξὺ ἐπακούσαιμι
ἀνδρῶν, οὐκ ἂν οἴῃ μέγα ὀφεληθῆναι τὸν βίον,
καὶ σωφρονεστέρους αὖ γενέσθαι πολύ; EP.
ὦ μακάριε, οὐκ οἶσθα ὅπως αὐτοὺς ἡ ἄγνοια
καὶ ἡ ἀπάτη κατεπείκασιν; ὡς μηδ' αὖ πυ-
θομένῳ ἔτι δύνασθαι ἀκοῦσαι τὰ ὦτα, τοσού-
τῳ κηρῷ ἔοικεν αὐτῶν οἷον τῷ Ὀδυσεῖ τοὺς
ἑταίρους ἔδρασε δέος τῆς Σειρήνων ἀκροάσεως.
πόθεν οὖν αὖ σκῆπτρον δυνησεῖεν ἀκοῦσαι, ὦ καὶ
σὺ κεκραγὼς διαῤῥαγῇς; ὅσῳ γὰρ πρὸ ὑμῶν
ἡλίκη δύναται, τοσούτῳ σκοτοῖ ἡ ἄγνοια ἐργά-
ζεται. πλὴν ἀλλ' εἰσὶν αὐτῶν ὀλίγοι, ἃ καὶ δε-
δεγμένοι τὸν κηρὸν ἐς τὰ ὦτα, τοῖς τῶν
ἀληθῶν ἀποκλίναντες, ὀξὺ δεδορκότες ἐς τὰ
πράγματα, καὶ κατεγνωκότες οἷά ἐστιν. ΧΑ.
σκοπῶ σκεῖνοις γοῦν ἐμβοήσαιμι; EP.
τοῦτο τοῦτο λέγω τοῖς αὐτοῖς, ἃ ἴσασιν.
ὁρᾷς ὅπως ἀποστάντες τῶν πολλῶν, καταγε-
λῶσι τῶν γιγνομένων, καὶ ἁδαμῆ ἁδαμῶς ἀρέ-
σκονται αὐτοῖς, ἀλλὰ δῆλοί εἰσι δρασμὸν ἤδη
βεβουλευκότες πρὸ ἡμᾶς ἀπὸ τοῦ βίου; ἆ γὰρ μι-
σοῦνται, ἐλέγχοντες αὐτῶν τὰς ἀμαθίας. ΧΑ.
ἄγε ὦ Χαρίδαμ· πλὴν πάνυ ὀλίγοί εἰσιν ὦ
Ἑρμῆ. EP. ἱκανοὶ καὶ ὅτι· ἀλλὰ καταβαίνω-
μεν. ΧΑ. ἓν ἔτι ἐπόδυσον εἰδέναι ὦ Ἑρμῆ, καί
μοι δεῖξας αὐτό, ἐπιτελῆ ἔσῃ τοῦ προθύμου
πεποιηκώς, ἃς ἀποδήκας τῶν σωμάτων, ἵνα κα-
τορύττωσι, θάπτουσι. EP. κεῖται ὦ Χαρῶν,
καὶ τύμβους, καὶ ταφὰς καλοῦσι τὰ τοιαῦτα· πλὴν
τὰ πρὸ τῶν πόλεων σκῆνα τὰ χώματα ὁρᾷς,
καὶ τοὺς τάλας, καὶ πυραμίδας; σκῆνα πάντα
νεκροδοχεῖα καὶ σωματοφυλάκια ἐστί. ΧΑ. τί
δῆτα σκῆνοι στεφανοῦσι τοὺς λίθους, καὶ χρίουσι
μύρῳ; οἱ δὲ, καὶ πυρὰν νήσαντες πρὸ τῶν χω-
μάτων, καὶ βόθρον τινὰ ὀρύξαντες, καίουσί τε ταύ-
τὰ πολυτελῆ δεῖπνα, καὶ εἰς τὰ ὀρύγματα οἶ-
νον καὶ μελίκρατον, ὡς γοῦν εἰκάσαι, ἐγχέουσιν;
EP. οὐκ οἶδα ὦ παρθενοπρεπὲς τί ταῦτα πρὸς τοὺς
ἐν ᾅδου. πεπιστεύκασι δ' οὖν ταῖς ψυχαῖς ἀνα-
πεμπομένας κάτωθεν, δεῖπνον μὲν ὡς οἷόν τε
πολυτελῆ τοῖς κνίσσῃ, καὶ τὸν καπνὸν,
πίνειν δὲ ἀπὸ τοῦ βόθρου τὸ μελίκρατον. ΧΑ.
σκεῖνος ἔτι πίνει ἢ ἐβλήθη, ὧν τὰ κεφάλια ξηρὰ
πάντα; καίτοι γοῦς εἰμί σοι λέγων ταῦτα, ὅσον
μέσῃ κατάγνυσι αὐτούς. οἷόν τε οὖν εἰ δύναιντ'
ἂν ἔτι ἀνελθεῖν ἅπαξ, ὑποχθόνιοι γενόμενοι;

A Hæc atque eiusmodi alia si vnde exaudiri possint, ipsis inclamarem, an non putas vitæ eorum magnæ fore vtilitati, ita vt etiam prudentiores longè inde fieri queant? MER. O beate, nescis quàm fortiter eos tum ignorantia tum error occupauerit, adeò vt eorum aures ne terebro quidem ampliùs aperire queas, tanta obturarunt cera: haud aliter ac sociorum aures & Vlysses, veritus ne Sirenum cantus exaudirēt. At quinam audire poterint, etiam si vocem in tantum intendas, vt rumparis? Nempe quod apud vos obliuionis fons potest, idem hîc præstat ignorantia. Quanquam sunt in

Ignorantia & error, quibus hominum animi excæcantur.

B eis & pauci quidam, qui quoniam ceram in aures non accipiunt, ad veritatē ipsam declinent, atque in ipsis rebus cernentes acutum, quales sint agnoscant. CHA. Vel illis ergo solis acclamarem. MER. Superuacaneum fuerit, ea quæ sciunt, ad eos dicere. Vides quomodo à vulgi turba semoti, rideant quæ alij factitarint? Tum neutiquam conuenit ipsis cum vulgo, adeo vt iam nunc appareat, ipsos fugam è vita ad nos adornare. Verùm omnibus odiosi sunt, eo quòd istorum imperitiam redarguant. CH. Bellè ô generosi vos: tametsi ô Mercuri, admodum sunt pauci.

C MER. Vel hos esse fuerit satis. Sed nunc descendamus. CH. Vnum adhuc discere desiderium est, quod vbi docueris, perfectam sanè doctrinam dederis: nam cōtueri gestio, in quę, cadauera reponāt, dum in terram defodiunt. MER. Sepulchra, conditoria & monumenta hæc vocant. Cæterùm tumulos illos ante vrbes vides, tum columnas, & pyramidas. Omnia illa mortuorum sunt receptacula, cadauerúmque tentoria. CH. Quid ergo saxa illi coronāt, vnguētóque inungunt? alij præ tumulis cōstructo rogo, ac fouea effossa, sumptuosas illas exu-

Confutatio opinionis de defunctorum honoribus.

D runt cœnas, & vinū mulsúmque (quantū coniecturis assequi possum) in ipsas foueas infundunt? M. Equidem ignoro ô portitor, quid hæc ad eos qui apud inferos agunt, pertineant: verùm illis persuasum est, vmbras ab inferis reduces cœnare quidē, vtcunq; liceat, circū nidorem volitando, bibere autē è foueis mulsum. CH. Illos adhuc bibere vel esitare, quorum caluariæ sunt aridissimę? Atqui ridiculū est me tibi hęc dicere, qui quòd quotidie ipsos deducas, probè nosti an vbi semel terrā subierint, denuo velut postliminij iure ad superos remeare queant.

Quin & ipſe maximè ridicula paterer tot negotiis occupatus, ſi eos traiiciendo, nō deducere ſolùm, ſed reducere oporteret, ſi quando vellent bibere. O ſtulti, quę eſt hæc amentia? Non ſcitis quàm latè diſtantibus finibus viuentium & mortuorum res ſunt ſeiunctæ? quóque pacto ſe res habeant apud nos, vbi

Mortuus eſt æquè, tumuli qui neſcit honorem,
Et qui ſortitur ſpectandi funera ſaxi: [*Iro:*
Atq; honor vnus adeſt & regi Agamẽnoni, & Therſitæ & ſimilis Thetidos formoſus Achilles.
Vmbræ nam pariter ſiccæ nudæque pererrant
Aſphodeli campos, confracto vertice cunctæ.

MER. Papæ! quàm multa ex Homero hauris. Sed quia me ſubmonuiſti, Achillis ſepulchrum tibi volo indicare. Vides illud quod prope mare ſitum eſt? illic Troianum eſt Sigeum. E regione autem conditus eſt Aiax in Rhœteo. CH. Non magnifica, neq; inſignia ſunt monumẽta. Verùm celebriores vrbes mihi cõmonſtra, de quibus inferne tam magnifica audimus, Ninum ſcilicet, Sardanapali vrbẽ, Babylonem, Mycenas quoq; tũ & Cleonas ſimul, & Ilium ipſum: nã illinc oriundos multos memini traiicere, adeò vt totis iam decẽ annis neq; nauem ſubduxerimus, neq; ea interim refrixerit. MER. Ninus quidẽ, ô portitor, iã eſt euerſa, ita vt ne veſtigium eius ſit reliquum, neque vbi ſita fuerit olim, facilè dixeris. Babylõ autem tibi illa eſt tot turribus bene munita, quæq; magno illo ambitu eſt ſepta, haud ita multò pòſt & ipſa deſideranda, quemadmodũ nunc Ninus. At Mycenas & Cleonas me ſanè cõmonſtrare pudet: omnium verò maximè Ilium: alioquin, vbi deſcenderis, ſat ſcio, præfocaris Homerum, propterea quòd tam magnificis verſibus has nugas decantare non erubuerit. Veruntamen & quondam extiterunt felices, nunc autem mortuæ ſunt & ipſæ. Vrbes enim, ô portitor, perinde ac homines emoriuntur, & quod lõgè mirabilius, ſolidi etiã fluuij, ita vt Inachi ipſius in Argo ne monumentum quidem reliquum appareat. CH. Vah, quæ laudes Homere, quámque ſuperba nomina,

Ingens Ilium, ac mœnibus amplum.
Tum ſtructæ belli Cleonæ.

Sed interim dum fabulamur, quinã illic dimicant, & qua pro re ſe mutuò cędunt? ME. Argiuos vides & Lacedæmonios ô Charõ, atq; ſemimortuum Imperatorem Othryadẽ ſuo ipſius nomine trophæũ inſcribentẽ. CH. At pro quo eis eſt pugna?

Non homines tantũ, verùm & vrbes, & prope cuncta morti obnoxia eſſe.

ἐπεὶτοι ϗ παληλόια αὖ ὦ Ερμῆ ἔπαθον, οὐκ ὀλίγα τοφήματ' ἔχων, εἰ ἔδει μὴ καταγεν μόνον ἀῦθις, ἀλλὰ ϗ αὖθις ἀνάγειν πιομθρους. ὦ μάταιοι, τῆς ἀνοίας· οὐκ εἰδότες ἠλίκοις ὅρεσι διακέκριται τὰ νεκρῶν & τὰ ζώντων τοφήματα· & οἷα τὰ πρ' ἡμῖν ἐστι ϗ ὅτι

Κάτθανε μῶς ὅ, τ' ἄτυμβος ἀνὴρ, ὅστ' ἔλλαχε τύμβου,
Ενθ' ἴη τιμῆ Ιρος, κρείων τ' Αγαμέμνων.
Θερσίτη δ' ἴσος Θέτιδος παῖς ἠυκόμοιο.
Πάντες δ' εἰσὶν ὁμῶς νεκύων ἀμενηνὰ κάρηνα, (μῶνα.

Γυμνοί τε, ξηροί τε, κατ' ἀσφοδελὸν λιμ-

ΕΡ. Ηράκλης, ὡς πολιὼ τὸν Ομηρον ἐπόμπλης. ἀλλ' ἐπεί σ' ἀνέμνησάς με, θέλω σοι δεῖξαι τὸν τῦ Αχιλλέως τάφον. ὁρᾷς τὸν ὑπὲ τῇ θαλάττῃ; Σίγειον μὲν ἐκεῖνο ὁ Τρωϊκόν· αὐτικρὺ δέ, ὁ Αἴας τέθαπται ἐν τῷ Ροιτείῳ. ΧΑ. ὑ μεγάλοι ὦ Ερμῆ οἱ τάφοι. ἐκ πόλεως ἐκ ὀλιγίστης ἤδη δεξόν μοι, αἰ κάτω ἀκούομεν· τὴν Νῖνον τὴν Σαρδαναπάλυ, ϗ Βαβυλῶνα, ϗ Μυκήνας, & Κλεωνάς, & τ' Ιλιον αὐτήν. πολλοὺς γοῦν μέμνημαι διαπορθμεύσας ἐκεῖθεν, ὡς δέκα ὅλων ἐτῶν μηδὲ νεωλκῆσαι, μηδὲ διαψύξαι ὁ σκαφίδιον. ΕΡ. ἡ Νῖνος μὲν ὦ πορθμεῦ ἀπόλωλεν ἤδη, ϗ οὐδὲν ἴχνος ἐπὶ λοιπὸν αὐτῆς· ἁδ' αἰ εἴπῃς ὅπου πότ' ἦν. ἡ Βαβυλὼν δέ σοι ἐκείνη ἐστὶν, ἡ πύργους, ἡ τὸν μέλαν τοῖχον, ἡ μεγαπολὺ & αὐτὴ ζητησομένη, ὡς περ ἡ Νῖνος. Μυκήνας δὲ, ϗ Κλεωνάς, αἰσχύνομαί σοι δεῖξαι· & μάλιστα ὁ Ιλιον. ἀποπνίξῃς γὰ ὦ οἶδ' ὅτι τὸν Ομηρον κατελθών, ὑπὲ τῆ μεγαληγορία τῶν ἐπῶν. πολιὼ ἀλλὰ πάλαι μὲν ἦσθα ἀδαήμονες, νῦν δ' τεθνήκασι ϗ αὗται. ἀποθνήσκουσι γὰ ὦ πορθμεῦ ϗ πόλεις, ὥσπερ ἀνθρωποι· ϗ ὁ περιδοξότερον, & ποταμοὶ ὅλοι. Ινάχου οἶσθ' ὅδε πάφος ἐν Αργει ἔτι καταλείπεται. ΧΑ. παπαῖ τῶν ἐπαίνων Ομηρε, ϗ τῶν ὀνομάτων, Ιλιον, ἰρὴν, & βυρυάγυιαν. ϗ εὐκτίμενα Κλεωνάς. ἀλλὰ μεταξὺ λόγων, τίνες εἰσὶν οἱ πολεμοῦντες ἐκεῖνοι, ἡ ὑπὲρ τίνος ἀλλήλους φονεύουσιν; ΕΡ. Αργεῖός ὁρᾷς ὦ Χαρων, ϗ Λακεδαιμόνιος, ϗ τ' ἡμιθνῆτα ἐκεῖνον στρατηγὸν Οθρυάδην, τ' ὀπιγράφοντα ὃ ζῆπαν τῷ αὐτῦ ὀνόματι; Χ. ὑπὲρ τίνος ὦ αὖθις ὦ Ερμῆ ὁ πολε-

μος;

μας; ΕΡ. Ἐπὶ τῷ πεδίῳ αὐτῷ, ἐν ᾧ μάχονται. ΧΑ. ὦ τῆς ἀνοίας, οἵτινες οὐκ ἴσασιν ὅτι καὶ ὅλῳ τῷ Πελοπόννησον ἕκαστος αὐτῶν κτήσωνται, μόγις ἂν πεδίον λάβοιεν τόπον ἐπὶ τῷ Αἰακῷ. Ὃ δ' ἦν πεδίον τοῦτο, ἄλλοτε ἄλλοι γεωργήσουσι, πολλάκις δὲ καὶ βάθεσιν ὁ ἔμπαλιν ἀναστρέψαντες τὸν ἄροτρον. ΕΡ. Οὕτω μὲν ταῦτα ἔσται· ἡμεῖς δὲ, καταβάντες ἤδη, καὶ σὺ χώρει βυθετήσαντες αὖθις τὰ ὄρη, ἀπαλλαττώμεθα, ἐγὼ μὲν κατὰ ἐσάλλιν, σὺ δ' ὅτι ὁ πορθμεῖος· ἥξω δέ σοι μετ' ὀλίγον καὶ αὐτὸς νεκροσολῶν. ΧΑ. Εὖγε ἐποίησας ὦ Ἑρμῆ· ἐπιμελὴς ἀεὶ ἀναγεγράψῃ. ὠνάμην δέ τι καὶ σοῦ τῆς ἀποδημίας. οἷα ἐστὶ τὰ τῶν κεκοδαιμόνων ἀνθρώπων πρόγματα, βασιλῆς, πλίνθοι χρυσαῖ, ἑκατόμβαι, μάχαι· Χαρώνου δὲ, οὐδεὶς λόγος.

A MERCVR. Pro eo ipso agro in quo pugnant. CHA. O hominum amentiam, qui haud sciunt se, etiãsi nunc quisque eorum totam Peloponnesum possideat, vnius tamen vix pedis locum ab Æaco accepturos. Campum autem aliàs alij colent, sæpe etiam hoc trophæo per aratrum reuulso. MERC. Hæc quidem hoc modo se habebunt. At nos iam hinc descendamus, ac montibus his in suas sedes repositis regrediamur, ego quidem quò sum ire iussus, tu verò ad nauem. Equidem post paulùm veniam & ipse tibi vmbrarum gregem mecum adducens. B CH. Probè fecisti ô Mercuri, atque in eorum album adscribẽris, à quibus beneficio me affectum perpetuò agnoscam: quandoquidem tua ope in hac peregrinatione plurimùm sum adiutus. O qualia infelicium hominũ studia! Reges, lateres aurei, magnifica sacrificia, prælia: Charontis autem nulla habetur ratio.

ΠΕΡΙ ΘΥΣΙΩΝ.

DE SACRIFICIIS.

Erasmo Roterodamo interprete.

ARGVMENTVM.

Deridet hoc sermone Lucianus vanitatem & superstitionem hominum circa colendos deos, vt qui primùm de diis impia quædam opinentur ac sentiant. Deinde eosdem ineptiore ac alieniore cultu quàm qui pro natura ac dignitate numinis, prosequantur. Propositio est; ridicula esse ea quæ homines tum sentiunt de Dijs, tum circa illorum cultũ faciunt. Id confirmat expositione primùm earum opinionum quæ de dijs traduntur, quam veluti caussam superstitionis istius esse ostendit: Deinde & rituum quibus tum Græci, tum Aegyptij, quos cæteris multò, ineptijs istis anteire indicat, vti solent. Et hunc quasi quendã effectum ex superioribus opinionibus sequi, videtur velle intelligere.

C AMèν δὴ ἐν ταῖς θυσίαις οἱ μάταιοι ποιοῦσι, καὶ ταῖς ἑορταῖς, καὶ προσόδοις τῶν θεῶν, καὶ ἃ αἰτοῦσι, καὶ ἃ εὔχονται, καὶ ἃ γιγνώσκουσι περὶ αὐτῶν, οὐκ οἶδα εἴ τις οὕτω κατηφὴς ἐστὶ, καὶ λελυπημένος, ὅστις ἂ γελάσεται τὴν ἀβελτερίαν ἐπιβλέψας τῶν δρωμένων. καὶ πολύ γε οἶμαι πρότερον τὸ γελᾶν ποιῆς ἑαυτὸν ἔχεσθαι, πότερον δυσεβῆς αὖθις καὶ κακὸς, ἢ ἐναντίον θεοῖς ἐχθρὸς, καὶ κακοδαίμονας, οἵτινες οὕτω ταπεινὸν, καὶ ἀγλυκὲς τὸ θεῖον ὑποτιλήφασιν,

E NImuero si quis recensere velit quæ stultissimi mortales factitant in sacris, in festis diebus, in adeundis salutandisque diis: tum quas res ab illis petant, quæ vota faciant, cuiusmodi sint quæ de illis sentiunt statuúntque: equidẽ haud scio, sítne quisquam animo curis ita confecto, vsque adeò mœsto, quin risurus sit vbi perpẽderit negotij tum absurditatem, tũ amentiã. At multo antequã ridere incipiat, opinor secũ illud expendet, vtrùm pios istos appellari cõueniat, an cõtrà diis inimicos, atq; infelices, ac Genios malos, qui quidẽ numen ipsũ rem vsque adeo humilẽ atq; abiectã existimãt esse,

Q

vt humanis egeat obsequiis, vtque adulatione capiatur ac gaudeat: rursum vt stomachetur, atque iracundè ferat, si negligatur. Nam Ætolica illa mala, simúlque Calydoniorum calamitates, tótque hominũ cædes, ad hæc & Meleagri interitum, hæc omnia à Diana authore profecta esse prædicãt, quæ videlicet grauiter ferret quòd ab Oeneo non esset ad sacrificium adhibita. Vsqueadeo nimirũ altè dolor hic animo illius insederat, quòd sacris epulis esset frustrata. Quin illam iam mihi videre videor, vt erat id temporis, in cœlo solitariam, reliquis diis ad Oenei conuiuiũ profectis foras, miseris modis gerentem sese, ac miserabiliter eiulãtem, quòd ab ciusmodi festo esset abfutura. Contrà Æthiopes illos fortunatos, ac multis modis felices quis dixerit, si modò Iupiter illis gratiam referret pro humanitate quã in initio poëmatis Homerici in ipsum exhibuerant, duodecim perpetuos dies epulis acceptũ, idq; quum reliquis etiam diis comitatus ad conuiuium veniret. Vsqueadeo nihil, vt apparet, quicquid faciunt illi, gratis faciunt: verùm sua bona vendunt mortalibus: atque emere quidẽ ab illis licet omnia, puta bonam valetudinem, bucula: diuitias, bobus quatuor: tum regnum bobus centum: præterea sospitem ab Troia in Pylũ reditum tauris nouem: iam ex Aulide ad Ilium trãsmittendi facultatẽ, regia puella. Nam alius quidam, ne id tẽporis vrbs caperetur, à Minerua mercatus est bobus duodecim, ac peplo. Verisimile est autem esse præterea quędã, quę vel gallo vel corolla, vel solo thure ab illis redimi queãt. Hęc igitur quũ non ignoraret, opinor, Chryses ille, vtpote tũ sacerdos, tum senex, diuinarumq; rerũ egregiè peritus, posteaquã re infecta redisset ab Agamẽnone, tanquã qui pridem Apollini mutuum dedisset beneficium, ita nũc imputat ac reposcit vicem, quin cõuiciatur etiam propemodum, nempe quum sic ait: Equidem Apollo egregie, templũ tuum, quum id temporis adhuc esset incoronatũ, sępenumero coronis ornaui, deinde tã multas tibi in aris adoleui coxas taurorũ pariter atque caprarũ: at tu cõtrà me negligis, quum huiusmodi patiar iniurias: próque nihilo ducis hominẽ bene de te meritũ. Qua quidem oratione in tantum ille pudefactus est, vt protinus arrepto arcu, ac supra nauium stationem sese collocans, pestem in Græcorum copias iacularetur, ne mulis quidem & canibus intactis.

A ὥστε εἰ) αὐδεφώτων ἐνδεές, ἢ κηλεκυδόμενον ἥδεσθαι, ἐς ἀγανακτεῖν ἀμελεύμενον. τὰ γοῦν Αἰτωλικὰ πάθη, ἢ τὰς τῶν Καλυδωνίων συμφορὰς, ἢ τοὺς τοσούτους φόνους, ἢ τὸν Μελεάγρου ὄλεθρον, πάντα ταῦτα ἔργα φασὶν εἶ) τῆς Ἀρτέμιδος, μεμψιμοιρούσης ὅτι μὴ προελήφθη τοῖς τῶν θυσίαν· τοῦτο δ' Οἰνέως· ὅτως ἄρα βαθέως καθίκετο αὐτῆς ἡ τῶν ἱερείων ὄλαμβρία. καὶ μοι δοκεῖ ὁρᾶν αὐτὴν ἐν τῷ ὀρεινῷ τότε μόνην, τ' ἄλλων θεῶν ἐν Οἰνέως πεπορευμένων, ὀλοὰ ποιοῦσαν, ἢ χαλεπαίνουσαν, οἷας ἑορτῆς ἀπολελοίπει). Τοὺς

B δ' αὖ Αἰθίοπας, ἢ μακαρίους, ἐς τεισευδαίμονας εἴποι τις ἄν, εἴγε ἀπομνημονεύοι τ' χάριν αὐτοῖς ὁ Ζεύς, ὡὼ ἐν ἀρχῇ τῆς Ὁμήρου ποιήσεως τοῖς αὐτὸν ἐπεδείξαντο, δώδεκα ἐξῆς ἡμέρας ἑστιάσαντες, ἢ ταῦτα, ἐπαγόμενον ἢ τοὺς ἄλλους θεούς. ὅτως οὐδὲν ὡς ἔοικεν ἀμιαθῆ ποιοῦσιν, ὧν ποιοῦσιν. ἀλλὰ πωλοῦσι τοῖς δ' ἀθεφώτοις τἀγαθὰ, ἐς ἔνεστι πρίασθαι πρ' αὐτῶν, τὸν μὲν, ὑγιαίνειν, εἰ τύχοι, βοιδίου τὸν ἑ, πλουτεῖν, βοῶν τεττάρων· τὸν δ', βασιλεύειν, ἑκατόμβης· τὸν δὲ, σῶον ἐπανελθεῖν ἐξ

C Ἰλίου ἐς Πύλον, ταύρων ἐννέα· ἢ ὃ οὐκ ἦν Αὐλίδος ἐς Ἴλιον διαπλεύσαι, πρὶν θύειν βασιλικῆς. ὁ μὲν γὰρ ἑκατόμβη ὃ μὴ ἀλλᾶναι τότε τ' πόλιν ἐπρίατο παρὰ τῆς Ἀθηνᾶς βοῶν δώδεκα, ἢ πέπλου. εἰκάζειν ἑ χρὴ πολλὰ εἶ), καὶ ἀλεκτρυόνας, ἐς φοίνικα, ἢ λιβανωτοῦ μόνου πρ' αὐτοῖς ὠνία. ταῦτα ἑ οἶμαι ἢ Χρύσης ὀκτωκάιδεκα, ἅτε ἱερεὺς ἢ γέρων, ἐς τὰ θεῖα σοφός, ὅπερ' ἄπειρος ἀπιὼν παρὰ τ' Ἀγαμέμνονος, ὡς αὖ ἐς παραθησείσας τῷ Ἀπόλλωνι τὴν χάριν, διαμολογεῖται, ἐς ἀπαιτεῖ τὸν ἀμοιβὸν, ἐς μόνον οὐκ ἐνδιδύσκει, λέγων, ὦ βέλτιστε

D Ἀπολλον, ἐγὼ μὲν σε τὸν νεὸν, τέως ἀστεφάνωτον ὄντα, πολλάκις ἐστεφάνωσα· ἐς τοσαῦτά σοι μηρία ταύρωντε ἢ αἰγῶν ἔκαυσα ὅπὶ τ' βωμῷ· σὺ δ' ἀμελεῖς μου τοιαῦτα πεπονθότος, καὶ πρ' οὐδὲν τίθεσαι τὸν δυσχέτλιον. τοιγάρτοι ὧν κατεδυσώπησεν αὐτὸν ὁ τ' λόγων, ὥστε ἁρπασάμενος τὰ τόξα, καὶ ἐπ' τῶ ναυσάλμου καθίσας ἑαυτὸν, κατετόξευσε τῷ λοιμῷ τοὺς Ἀχαιοὺς αὐτοῖς ἡμιόνοις ἢ κυσίν.

ἐπεὶ δ' ἅπαξ τῦ Ἀπόλλωνος ἐμνήσθην, A βούλομαι καὶ τἄλλα εἰπεῖν, ἃ περὶ αὐτῦ οἱ σοφοὶ τῶν ἀνθρώπων λέγουσιν, οὐχ ὅσα περὶ τοὺς ἔρωτας ἐδυστύχησεν, οὐδὲ τῦ Ὑακίνθου τὸν φόνον, οὐδὲ τῆς Δάφνης τὴν ὑπερηφανίαν, ἀλλ' ὅτι καὶ καταδικασθεὶς ὑπὸ τῶν τῶν Κυκλώπων θανάτῳ, καὶ ξοραχισθεὶς, ἀφ' τῦτο ἐκ τῦ οὐρανοῦ κατεπέμφθη ἐς γῆν, ἀνθρωπίνῃ χρησάμενος τῇ τύχῃ. ὅτε δὲ καὶ ἐθήτευσεν ἐν Θετταλίᾳ πρὸ Ἀδμήτῳ, καὶ ἐν Φρυγίᾳ παρὰ Λαομέδοντι, παρὰ τῦτον μὲν γε ὁ μόνος, ἀλλὰ μετὰ τῦ Ποσειδῶνος, ἀμφότεροι πλινθεύοντες ὑπ' B ἀπορίας, καὶ ἐργαζόμενοι ἐς τὸ τεῖχος, καὶ οὐδὲ ἐντελῆ τὸν μισθὸν ἐκομίσαντο παρὰ τῦ Φρυγός, ἀλλὰ παρεσῶφλεν αὐτοῖς πλέον ἢ τριάκοντά φασι δραχμὰς Τρωϊκάς. ἢ γὰρ ὰ ταῦτα συμπλάττουσιν οἱ ποιηταὶ περὶ τῶν θεῶν, καὶ πολὺ τῦτων ἱερώτερα, περί τε Ἡφαίστου, καὶ Προμηθέως, καὶ Κρόνου, καὶ Ῥέας, καὶ ὅλως ὅλης τῆς τῦ Διὸς οἰκίας; καὶ ταῦτα, παρακαλέσαντες τὰς Μούσας σπουδαίως ἐν ἀρχῇ τῶν ἐπῶν, ὑφ' ὧν δὴ ἔνθεοι γιγνόμενοι, ὡς τὸ εἰκός, ᾄδουσιν, C ὡς ὁ μὲν Κρόνος, ὅπῃ τάχιστα ἐξέτεμε τὸν πατέρα τὸν Οὐρανόν, ἐβασίλευσέ τε ἐν αὐτῷ, καὶ τὰ τέκνα κατέπιεν, ὥσπερ ὁ Ἀργεῖος Θυέστης. ὕστερον δὲ ὁ Ζεὺς κλαπεὶς ὑπὸ τῆς Ῥέας ὑποβαλλομένης τὸν λίθον, ἐς τὴν Κρήτην ἐκπεμφθεὶς, ὑπ' αἰγὸς ἀνετράφη, καθάπερ ὁ Τήλεφος ὑπ' ἐλάφου, καὶ ὁ Πέρσης Κῦρος ὁ παρ' ἡμῖν, ὑπὸ τῆς κυνός. Εἶτα ἐξελάσας τὸν πατέρα, καὶ ἐς τὸ δεσμωτήριον καταβαλὼν, αὐτὸς ἔσχε τὴν ἀρχήν. ἔγημε δὲ πολλὰς μὲν ἄλλας, ὑστάτην D δὲ, τὴν Ἥραν τὴν ἀδελφήν, κατὰ τοὺς Περσῶν τῦτο καὶ Ἀσσυρίων νόμους. ἐρωτικὸς δὲ ὤν, καὶ εἰς Ἀφροδίσια κεχυμένος, ῥᾳδίως ἐνέπλησε παίδων τὸν οὐρανόν. τοὺς μὲν, ἐξ ἀμετρίας ποιησάμενος· τοὺς δὲ καὶ νόθους ἐκ τῦ θνητῦ καὶ ὀπωρινοῦ γένους· ἄρτι μὲν, ὁ γλαυκὰς γεγονὼς χρυσοῦς· ἄρτι δὲ ταῦρος, ἢ κύκνος, ἢ ἀετός· καὶ ὅλως, ποικιλώτερος αὐτῦ Πρωτέως. μόνην δὲ τὴν Ἀθηνᾶν ἔφυσεν ἐκ τῆς ἑαυτῦ κεφαλῆς, ὑπ' αὐτὴν ἀτρεμῶς τὸν ἐγκέφαλον συλλαβών.

Sed quoniam de Apolline incidit mētio, referam de eodem & alia quæ de illo sapientes isti traduht, nō illa quidem, quoties, quàm infeliciter amarit, nō Hyacinthi cædem, neque Daphnes superbiam: verùm quemadmodum damnatus etiam fuerit, & ob Cyclopes interfectos in exilium exactus. Vnde factum vt è cœlo in terram demitteretur, humana iam sorte vsurus, nostrísque malis factus obnoxius. Præterea autem quemadmodū in Thessalia mercenariam operam suam locarit apud Admetum, tum item in Phrygia apud Laomedontem, atque apud hunc quidē haud solus, verùm cum Neptuno, quum ambo propter egestatem lateres cōponerent, ínque construēdis mœnibus operam præstarent. Ac ne mercedē quidem solidam à Phryge illo tulerunt, verùm debebat illis adhuc de summa, vt ferunt, plus triginta drachimas Troiani numismatis. Quid enim? an non hæc in Deorum honorem fabulantur poëtæ? atque his etiam multo diuiniora de Neptuno, de Prometheo, de Saturno, de Rhea, deniq; de vniuersa fermè Iouis familia? ídque inuocatis vt adsint canentibus, in exordio poëmatū, Musis: à quibus tandem velut afflati numine, id quod apparet, huiusmodi quædam cantāt, quemadmodum Saturnus vt primùm Cœlū patrē suū execuisset, ipse in eo regnauerit, deinde liberos suos deuorarit, sicuti ferūt fecisse & Argiuum illū Thyestem. Deinde quemadmodum Iupiter furtim occultatus à Rhea, saxum pueri loco subiiciente, in Cretam sit ablegatus, atque inibi à capella nutrice sit alitus, itidem videlicet vt Telephus à cerua, Cytus Persa (is qui prior regnauit) à cane narratur enutritus. Postea quemadmodum expulso patre, atque in vincula coniecto, ipse potitus sit imperio. Duxerat autem vxores cōplureis quidem alias, sed postremo loco Iunonem germanā, ídque iuxta Persarum & Assyriorum institutū. Tum autē quòd esset in amores propensus, atque in Venerem effusus, facilè cœlum liberis expleuerit: quorum alios ex suæ sortis deabus crearit: alios cōtrà nothos ex mortali terrestríq; genere sustulerit: quum interim generosus ille nunc in aurum, nunc in taurum, nunc in cygnum aut aquilam verteretur: ac in summa plures sibi formas assumeret, quā vel Proteus ipse. Porrò Mineruam è suo ipsius capite progenuit, hāc planè sub ipso cerebro cōplexus.

Nam Bacchum imperfectum adhuc (vt aiunt) è matre etiamnum conflagrante surreptũ, in suum femur illatum defodit: deinde vrgente partu execuit. Nec his dissimilia de Iunone etiam canũt. Nempe hanc citra virilem cõgressum subuentaneo conceptu grauidam, puerum edidisse Vulcanum, atque eum quidem non admodum fortunatum, verùm excusorẽ ac fabrum ærarium: quíque perpetuò tũ in igni, tum in fumo versetur: ac scintillis oppletum: quippe cuius ars in fornacibus exerceatur: tum autem ne pedibus quidem integris: claudicare enim è ruina, quum à Ioue præceps datus esset è cœlo. Quòd ni Lẽnij pro sua bonitate eũ, dum adhuc ferretur in aëre, susce pissent, perierat nobis Vulcanus, non aliter quàm Astyanax è turri deiectus. Quanquam quę de Vulcano narrant, toleranda videantur. Cęterùm de Prometheo cui nõ cognitũ est quàm atrocia sit passus, propterea quòd supra modum humanæ gentis amans fuerit? Si quidem hunc Iupiter in Scythiam deportatum, super Caucasum montem cruci suffixit, adhibita illi aquila, quæ iecur illius assiduè circumroderet. Hic itaque pœnas pendit. Porrò Rhea (nam sunt hæc quoque simul referenda) an non indecorè atque indignè facit? iam anus quum sit, & ætate exacta, iisque rebus intẽpestiua, deinde tã multorum mater deorum, dũ pueros adhuc adamat, cósque zelotypia prosequitur, dúmque Attin ipsum leonibus secũ circũuectat, præsertim quum iam vtilis esse non queat. Itaque quînam posthac vitio vertat aliquis vel Veneri quòd adulteretur, vel Dianæ quòd ad Endymionẽ frequenter medio è cursu diuertẽs descendat? Sed age missas faciamus has fabulas: atque ipsum cœlum conscendamus, poëtico illo more subuolantes: ea nimirũ via, quam vnã pariter cum Homero Hesiodus cõmonstrat, contemplaturi quem in modũ singula apud illos sint ordinata. Ac primùm quidem quòd forinsecus sit ferreum, vel ab Homero, qui id ante nostrã ætatem dixit, audiuimus. Quod si superas, ac sublato paulum capite sursum aspexeris, ac planè in ipsum quasi dorsum perueneris, ibi simul & lumen apparet candidius, & serenior sol, & astra fulgentiora, nihilque vsquam oculis occurrit nisi clarus dies, ac solum vndique aureum. Cæterùm introgredièti, primo loco manśitant Horę: quippe portas seruãt:

A τὸν μὲν γὰρ Διόνυσον ἡμιτελῆ φασιν ἐκ τῆς μητρὸς ἔτι καιομένης, ἁρπάσας, ἐν τῷ μηρῷ φέρων κατώρυξε, κἄπα ἐξέτεμε, τῆς ὠδῖνος ἐνσάσης. ὅμοια δὲ τούτοις καὶ περὶ τῆς Ἥρας ἀδοῦσιν, ἀλλὰ τῆς τοῦ ἀνδρὸς ὁμιλίας, ἀτελεύτητον αὐτῷ παῖδα γεννῆσαι τὸν Ἥφαιστον, ὃν μάλα δύστυχῆ τῶν, ἀλλὰ βαίαυσον, καὶ χαλκέα, καὶ πυρίτην, καὶ ἐν καπνῷ ὃ πολὺ βιοῦντα, καὶ ἀσυνδήτων ἀνάπλεων, οἷα δὴ καμινευτὴν, καὶ σφόδρα ἀρτίον τοὺς πόδας· χωλεύειν γὰρ αὐτὸν ἀπὸ τῆς τιτώματος, ὁπότε ἐρρίφη ἀπὸ τοῦ Διὸς ἄξ ὑρανοῦ. καὶ εἰ μὴ οἱ Λήμνιοι καλῶς ποιοῦντες, ἐπὶ φερόμενον αὐτὸν ὑπεδέξαντο, ἐτεθνήκει ἂν ἡμῖν ὁ Ἥφαιστος, ὥσπερ ὁ Ἀστυάναξ ἀπὸ τοῦ πύργου καταπεσών. καίτοι τὰ μὲν Ἥφαίστου, μέτεια. τὸν δὲ Προμηθέα, τίς οὐκ οἶδεν οἷα ἔπαθε, διότι καθ' ὑπερβολὴν φιλανθρωπος ἦν; καὶ γὰρ αὖ καὶ τοῦτον ἐς τὴν Σκυθίαν ἀγαγὼν ὁ Ζεύς, ἀνεσταύρωσεν ὅπι τοῦ Καυκάσου. καὶ τὸν ἀετὸν αὐτῷ προσκαθίσας ὃ ἦπαρ ὁσημέραι κολάζοντα. οὗτοι μὲν οὕτω ἐξετέλεσε τὴν καταδίκην. ἡ Ῥέα δὲ (χρὴ γὰρ ἴσως καὶ ταῦτα εἰπεῖν) πῶς οὐκ ἀημονεῖ, καὶ δύνατ' ἐστὶ, γραῦς μὲν ἤδη καὶ ἔξω ὡρέων οὖσα, καὶ τοσούτων μήτηρ θεῶν, παιδεραστοῦσα δ' ἔτι, καὶ ζηλοτυποῦσα, καὶ τὸν Ἄττιν ὅπη τῶν λεόντων φέρουσα· καὶ ταῦτα, μηκέτι χρήσιμον εἰ δυνάμενον; ὥστε πῶς ἄν ἔτι μέμφοιτό τις ἢ τῇ Ἀφροδίτῃ, ὅτι μοιχεύεται· ἢ τῇ Σελήνῃ τοὺς τὸν Ἐνδυμίωνα καταιούσῃ πολλάκις ἐκ μέσης τῆς ὁδοῦ; Φέρε ὃ ἤδη τούτων ἀφέμενοι τοὺς λόγων, ἐς αὐτὸν ἀνέλθωμεν τὸν ὑρανὸν, ποιητικῶς ἀναπτάμενοι ἐπὶ τὴν αὐτὴν Ὁμήρῳ καὶ Ἡσιόδῳ ὁδὸν, καὶ θεασώμεθα ὅπως ἕκαστα διακεκόσμηται τοῦ ἄνω. καὶ ὅτι μὲν χαλκοῦς ἐστι τὰ ἔξω, καὶ τοῦτο ἡμῖν τὸ Ὁμήρου λέγοντος ἠκούσαμεν. ὑπερβαίνοντι δὲ καὶ ἀναχύψαντι μικρὸν ἐς ὃ ἄνω, καὶ ἀτενῶς ὅπη τοῦ νώτου γυμνοῦ, φῶς τε λαμπρότερον φαίνεται, καὶ ἥλιος καθαρώτερος, καὶ ἄστρα διαυγέστερα, καὶ ὃ πᾶν, ἡμέρα, καὶ χρυσοῦν ὃ δάπεδον. ἐσιόντι γοῦν πρῶτον μὲν οἰκοῦσιν αἱ Ὧραι· πυλωροῦσι γάρ·

ἔπειτα δὲ, ἡ Ἶρις, καὶ ὁ Ἑρμῆς, ὄντες ὑπηρέται, καὶ ἀγγελιαφόροι τοῦ Διός· ἔξης δὲ, τοῦ Ἡφαίστου ὁ χαλκεῖον αὐλάμεσον ἁπάσης τέχνης· μετὰ δὲ, αἱ τῶν θεῶν οἰκίαι, καὶ τοῦ Διὸς αἱ βασίλεια. ταῦτα πάντως ἀτεχνῶς κατεσκευάσμενα. οἱ δὲ θεοὶ περὶ Ζῆνα καθήμενοι, (πρέπει γὰρ οἶμαι αὐτὸν ὄντα μεγαλήγορον) ἀποσκοποῦσιν ἐς τὴν γῆν, καὶ πάντη περιβλέπουσιν ὁπόθεν τὸν καπνὸν ἴδωνται πῦρ ἀναπολούμενον, ἢ διαφερομένου κνίσσης, ἐλισσομένου περὶ καπνῷ. καὶ μὴν ἔστι τις, βοῶν θυόντων πάντες, ὑπερχυνόμενοι τοῦ καπνοῦ, καὶ τὸ αἷμα πίνοντες τῶν βωμῶν περιχεόμενον, ὥσπερ αἱ μῦαι. ἐπὶ δὲ οἰκόσιοι ὦσι, νέκταρ καὶ ἀμβροσία τὸ δεῖπνον. πάλαι μὲν οὖν καὶ ἄνθρωποι συνίστωντο, καὶ συνέπινον αὐτοῖς, ὁ Ἰξίων, καὶ ὁ Τάνταλος. ἐπεὶ δὲ ἤσθη ὑβρισταὶ, καὶ λάλοι, ἐκφροι μὲν ἔπι τῷ νέκταρ κηλαίζοντα. ἄβατος δὲ τοῦ ἀνθρωπίνου γένους ἐστὶν ἀπόρρητος ὁ οὐρανός. τοιοῦτος ὁ βίος τῶν θεῶν. τοιγάρτοι καὶ οἱ ἄνθρωποι σπουδὰς τούτοις ἄγουσι καὶ ἀκόλουθα τοῖς ἀφροσίοις ἐπιτηδεύουσι. τὸ μὲν οὖν πρῶτον μὲν ὕλας ἀπετέμοντο, καὶ ὄρη ἀνέθεσαν, καὶ ὄρνεα καθιέρωσαν, καὶ τὰ φυτὰ ἐπεφήμισαν ἑκάστῳ θεῷ. μετὰ δὲ, καὶ κατὰ μόνους καὶ ἔθνη, στέλλουσι, καὶ πολίσματα αὐτῶν ἀποφαίνουσιν· ὁ μὲν Δελφὸς, τὸν Ἀπόλλω, καὶ ὁ Δήλιος· ὁ δὲ Ἀθηναῖος, τὴν Ἀθηναῖαν. μαρτυρεῖται γοῦν τὴν οἰκειότητα τοῦ ὀνόματος. καὶ τὴν Ἥραν ὁ Ἀργεῖος· καὶ ὁ Μυγδόνιος, τὴν Ῥέαν· καὶ τὴν Ἀφροδίτην ὁ Πάφιος. οἱ δὲ αὖ Κρῆτες, καὶ γεγενῆσθαι παρ' αὐτοῖς, τοῦτὸ τε ἀφανῆ μόνον τὸν Δία λέγουσι, ἀλλὰ καὶ τάφον αὐτοῦ δεικνύουσι. καὶ ἡμεῖς ἄρα τοσοῦτον ἤπατώμεθα χρόνον, οἰόμενοι τὸν Δία βεβιωκέναι, καὶ ὕειν, καὶ τἆλλα πάντα ἐπιτελεῖν· ὁ δὲ, ἐλελήθει πάλαι τεθνεώς, καὶ δὴ Κρησὶ τεθαμμένος. ἔπειτα δὲ ναοὺς ἐγείραντες, ἵν' αὐτοῖς μὴ δοικοι, μηδὲ ἀνέστιοι δοκῶσιν, εἰκόνας αὐτῶν ἀπεικάζουσι, παραπλησίους ἢ Πραξιτέλην, ἢ Πολύκλειτον, ἢ Φειδίαν. οἱ δ', οὐκ οἶδ' ὅπως ἰδόντες, δύο πλάττουσι χειροτέχνην μὲν τὸν Δία, παῖδα δ' ἐς ἀεὶ τὸν Ἀπόλλωνα, καὶ τὸν Ἑρμῆν ἀγένητον, καὶ Ποσειδῶνα κυανοχαίτην, καὶ γλαυκῶπιν τὴν Ἀθηναῖαν.

A Post eas Iris, ac Mercurius: vtpote minis-
tri, ac Iouis internũcij: Deinde Vulcani
fabrilis officina, omnigeno referta artifi-
cio: Postea deorũ ædes, ac Iouis ipsius re-
gia: quæ quidem omnia Vulcanus pul-
cherrimè fabricatus sit. At verò dij iuxta
Iouem assidentes (cõuenit enim opinor,
vt in supernis illis sedibus magno strepitu
fastúque viuatur) in terram despiciunt, &
quoquoversum intẽto capite circunspe-
ctant; sicunde subuolãtem ignem videãt,
aut nidorem in aëre surgentem, circáque
fumum rotantem sese. Quòd si quis fortè
sacrum faciat, epulãtur omnes, fumo in-
hiantes, ac muscarum in morem sangui-
B nem exugentes circũ aras effusum. Alio-
qui si domi cibum capiant, nectare atque
ambrosia victitant. Nam olim homines
etiam ab illis in conuiuium sunt adhibiti,
vnáque cum eis potarunt, nempe Ixion,
ac Tãtalus: verùm illi quoniam vim & rap-
tum pararẽt, essẽntque futiles & garru-
li, ob id in hunc quoq; diem pœnas luũt.
Porrò reliquo mortalium generi cœlum
iam inaccessum est, atque occultũ. Et in
hunc quidem modũ viuitur à diis. Proin-
de videlicet etiã mortales ipsi in colendis
illis consimilia quædã atque ístis consen-
C tanea moliũtur. Nam primùm lucos illis
attribuerũt, tum & mõtes dicarunt, præ-
terea aues cõsecrarunt, deinde suam cui-
que arborem assignarunt. His factis per
regiones illos distributos colunt, eósque
velut in ciuitatem suam receptant, nem-
pe Apollinem Delphi Deliique; Miner-
uam Athenienses: quæ quidem Græcis
Athena dicta, vel ipso vocabulo se ei Rei-
publ. familiarem esse testatur: Argiui Iu-
nonem: Mygdonij Rheam: Venerem Pa-
phij. Rursum autem Cretenses Iouem af-
firmant non modò vixisse apud sese, nu-
tritúmque fuisse: verùm etiã sepulchrum
illius ostendunt. At nos scilicet interim
D tã multis iam seculis fallimur, qui quidẽ
opinemur Iouẽ tonare, pluere, reliquáq;
omnia peragere. Et illud nos latuit, eum
iam olim fuisse defunctum, & apud Cre-
tenses sepultum. Deinde verò phanis in
honorẽ illorum erectis, ne tectis videlicet
aut penatibus careãt, formas illorum ex-
primũt, adhibito ad id vel Praxitele, vel
Polycleto, vel Phidia. At hi quidem arti-
fices haud scio vbinam visam eorum effi-
giem repræsentant. Ac Iouem quidem
barbatũ fingunt, Apollinẽ verò semper
puerum, Mercurium iam pubescentem,
primámque ducẽtem lanuginem, Neptunum nigro capillitio, cæsiis oculis Mineruã:

Hactenus opiniones vanas de diis recensuit, tanquam cauillam superstitionis, tã & hominũ ineptias circa cultum & religionem tanquam effectum describit.

Attamẽ qui tẽpla ingrediuntur, non iam arbitrantur ſeſe videre vel ebur ab Indis aduectum, vel è Thraçum venis effoſſum aurum: verùm ipſum Saturni Rheæque filium à Phidia in terram hoſpitem adductum, iuſſum Piſanorum in ſolitudine cuſtodem ac ſpeculatorẽ aſſiſtere: ídque hoc contentum præmio, boniq; conſulẽtem, ſi intra quinque perpetuos annos, dum Olympia celebrantur, interim obiter illi ſacrificet aliquis. Tum autem cõſtitutis aris, deſignatis ſacrorum ſeptis, puris vaſis collocatis, victimas offerunt, bouem aratorem agricola, agnum opilio, caprã caprarius. eſt qui thus, eſt qui placentulã offerat. At ſi quis pauper, is ita deo litat, vt dexteram duntaxat ſuã ipſius exoſculetur. Iam verò quum immolant (nã ad illos redeo) primùm ſertis coronãt pecudem, multóque antè explorãt num legitima ſit & ſacris idonea: ne quid fortè mactent ex his quæ religio repudiat: deinde ad aram applicant, ac ſub oculis dei iugulant, flebile quiddam emugientem, benéque (ſicuti licet cõiicere) ominatam, denique voce iam leniore ad ſacri tibias reſpondentẽ. Quis verò non facilè cõiectet gaudere deos quum iſta ſpectẽt? Quin & in frõtiſpicio poſita ſcriptura denuntiat, ne quis intra pura vaſa conſiſtat, qui manibus ſit impuris. Atqui ſacrificus ipſe sãguine fœdatus, neque aliter quàm Cyclops ille pecudem incîdit, inteſtina educit, cor reuellit, cruorẽ aræ circumfundit, & quid tandem non obiens peragénſque quod ad pietatẽ, ſacrorúmq; ritũ pertineat? Poſt omnia demum incenſo igni, capram ipſam pariter cum pelle deportatam imponit: ipſam item cum lanis ouem. Nidor interim ille ſacer atq; diuinus ſurſum fertur, atq; in ipſum vſq; cœlum ſubuectus, paulatim diffunditur. Iam verò Scythæ reliquis omnibus hoſtiis omiſſis, vt quas viles atque humiles exiſtimẽt, ipſos homines mactant Dianæ, atq; eo ritu deam placãt. Verùm hæc fortaſſis modeſta videantur, cumq; his ea quæ factitant Aſſyrij, quæ Phryges, quæ Lydi: verùm ſi in Ægyptũ proficiſcaris, ibi demum, ibi videbis permulta religioſa, planéque cœlo digna: puta Iouem arietino vultu: Mercurium illum optimum facie canina: Panem verò totum hircum. Ad hæc alium Ibin, aliũ Crocodilum, alium etiã Simiam. Quòd ſi his quoq; de rebus

Quò planè pernoſſe queas, didiciſſe libebit,

complureis ſophiſtas audies, tum ſcribas

ὅμως δ' οὖν οἱ παιόντες ἐς τὸν νεών, ὅτε τὸν ἐξ Ινδῶν ἐλέφαντα ἐπιοῦνται ὁρᾶν, ὅτε ὃ ἐκ τῆς Θράϊκης μεταλλυθὲν χρυσίον, ἀλλὰ τὸν Κρόνου καὶ Ρέας ἐς τιὼ γῆν ὑπὸ Φειδίου μετῳκισμένον, καὶ τιὼ Πισαίων ἐρημίαν ὑποσκοπεῖν κεκελευσμένον, καὶ ἀγαπῶνται εἰ ἐξὸν πέντε ὅλων ἐτῶν θύσῃ τὶς αὐτῷ πρέρχεσθαι Ολυμπίων. θέμενοι δὲ βωμούς, καὶ περιῤῥήσας, καὶ περιῤῥαντήρια, περισάξασι τὰς θυσίας· βοῦν μὲν ἀροτῆρα, ὁ γεωργός· ἄρνα δὲ ὁ ποιμήν, καὶ αἶγα ὁ αἰπόλος· ὁ δὲ τὶς, λιβανωτόν, ἢ πόπανον. ὁ δὲ πένης, ἱλάσατο τὸν θεὸν, φιλήσας μόνον τιὼ αὐτοῦ δεξιάν. ἀλλ' οἶγε θύοντες (ἐπ' ἐκείνους γὰρ ἐπανέρχομαι) περιστέμματα τὸ ζῷον, καὶ πολύ γε πρότερον ἐξεπάσαντες εἰ ἀτελὲς εἴη, ἵνα μηδὲ τῶν ἀχρήστων τι καθαφάπτωσι, περισάττουσι τῷ βωμῷ, καὶ φονεύουσιν ἐν ὀφθαλμοῖς τοῦ θεοῦ, μυκώμενόν τι μυκώμενον, καὶ ὡς ὃ εἰκὸς δύσφημον, καὶ ἡμίφωνον ἤδη τῇ θυσίᾳ ἐπαυλοῦν. τίς οὐκ ἂν εἰκάσειεν ἥδεσθαι ταῦτ' ὁρῶντας θεοὺς; καὶ ὃ μὴ προσγράμμα φησὶ, μὴ πρίνεσθαι εἶναι περιῤῥαντηρίων, ὅστις μὴ καθαρὸς ὅσι τὰς χεῖρας· ὁ δ' ἱερεὺς αὐτὸς, ἔσπακεν ἠμαγμένος, καὶ ὥσπερ ὁ Κύκλωψ σκέλος, αἰατέμνων, καὶ τὰ ἔγκατα ἐξαίρων, καὶ καρδιουλκῶν, καὶ ὃ αἷμα τῷ βωμῷ περιχέων, καὶ τί γὰρ οὐκ ἐργάσεται ὑπὲρ τελῶν; ὑπὲ πᾶσι δὲ πῦρ διακαύσας, ἐπέθηκε, φέρων αὐτῇ δορᾷ τιὼ αἶγα, καὶ αὐτῆς ἐείοις ὃ περίβατον. ἡ δ' ἡ κνίσα, θεοπέσιος, καὶ ἱερωτάτη χωρᾷ αἴω, καὶ ἐς αὐτὸν τὸν θερινὸν διασκίδναται ἠρέμα. ὁ μὲν γε Σκύθης, καὶ πάσας τὰς θυσίας ἀφεὶς, καὶ ἡγησάμενος ταπεινὰς, ἀνθρώποις τῇ Αρτέμιδι παίεσι· καὶ ὅτῳ ποιῶν, ἀρέσκει τῇ θεῷ. ταῦτα μὲν ἴσως μέτρια, καὶ τὰ ἐν Ασσυρίοις γιγνόμενα, καὶ ἐν Φρυγῶν, καὶ Λυδῶν. ἢν δ' ἐς τιὼ Αἴγυπτον ἔλθῃς· τότε δὴ τότε ὄψῃ πολλὰ τὰ σεμνὰ, καὶ ὡς ἀληθῶς ἄξια τοῦ θερινοῦ· κριοπρόσωπον μὲν τὸν Δία· κυνοπρόσωπον δὲ τὸν βέλτιστον Ερμῆν, καὶ τὸν Πᾶνα ὅλον τράγον, καὶ Ἶβιν τινὰ, καὶ κροκόδιλον ἕτερον, καὶ πίθηκον.

Εἰδ' ἐθέλοις καὶ ταῦτα διαπύθεσθαι ὅθεν δὲ εἰδῇς, ἀκούσῃ πολλῶν σοφιστῶν, καὶ γραμματέων,

καὶ τοῦ προφήτου ξυρημένων, διηρυθμένων. προτέρου δέ φησιν ὁ λόγος, Θύρας δ' ὀπίσθιε βέβηλοι, ὡς ἄρα ἐπὶ τοῦ πολεμίων, καὶ τῶν γιγάντων, τηνικαῦτα ἐπιφανάσιν οἱ θεοὶ Φοβηθέντες, ἦκον εἰς τηνικαῦτα Αἴγυπτον, ὡς δὴ ἐνταῦθα λησόμενοι τοὺς πολεμίους· εἶθ' ὁ μὲν αὐτῶν, ἐπ' ἔδυ πράγη· ὁ δὲ, κριὸν ἐπὶ τοῦ δείους· ὁ δὲ, ἦλιον, ἢ ὄρνεον· ἀφ' ὧν δὴ εἰσέτι καὶ νῦν φυλάττεσθαι τὰς τότε μορφὰς τοῖς θεοῖς. Ταῦτα γὰρ ἀμελεῖ ἐν τοῖς ἀδύτοις ἀπόκειται γεγραμμένα, πρὸ ἢ πρὸ ἐτῶν μυρίων. αἱ δὲ θυσίαι, καὶ περὶ ἐκείνοις αἱ αὐταί· πλὴν ὅτι πενθοῦσι τὸ ἱερεῖον, καὶ κόπτονται πρεσάντες ἤδη πεφονευμένον. οἱ δὲ καὶ θάπτουσι, μόνον ἀποσφάξαντες. ὁ μὲν γὰρ Απις ὁ μέγιστος θεὸς αὐτοῖς, καὶ ἀποθάνῃ, τίς οὕτω πολλοῦ ποιεῖται τὴν κόμην, ὅστις οὐκ ἀπεξύρησε, καὶ φιλεῖ ὅτι τῆς κεφαλῆς τὸ πένθος ἐπεδείξατο, κἂν τὸν Νίσου ἔχῃ πλόκαμον τὸν πορφυροῦν; ἔστι δὲ ὁ Απις ἐξ ἀγέλης θεὸς, ὅτι τῷ προτέρῳ χρεωνυμούμενος, πολὺ καλλίων, καὶ σεμνότερος τῶν ἰδιωτῶν βοῶν. Ταῦτα ὅτω γιγνόμενα, καὶ ἐπὶ τοῦ πολλοῦ πιστευόμενα, δεῖσθαί μοι δοκεῖ, τοῦ μὲν ὀπτιμήσοντος Σόλωνος, Ηρακλείτου δέ τινος, ἢ Δημοκρίτου· τοῦ μὲν, γελασομένου ἐπὶ ἄνοιαν αὐτῶν· τοῦ δὲ, ἐπὶ ἄγνοιαν ὀδυρομένου.

A ac prophetas mento raſo, qui tibi narrẽt (ſed priùs, vt dici ſolet, fores occlude prophane) quemadmodum videlicet quondam ea ſeditione territi, quam mouerant hoſtes atque gigantes, in Ægyptum deuenerint, vt illic in poſterum tuti ab hoſtibus latitarent: & ob eam cauſam alius hircum induerit, alius arietem, nimirum præ formidine, alius feram, alius auem. Atque hinc eſſe vt dij nunc etiam eas obtineant formas, quas id temporis aſſumpſerant. Nam hæc diligenter mandata literis, idq; ante annos plus decies mille, in
B adytis illorum repoſita ſeruantur. Porrò ſacrorum peragendorum idem fermè apud illos ritus, niſi quòd hoſtiam luctu proſequuntur, iámque mactatæ circumfuſi membra laniant. Sunt qui ſepeliant duntaxat poſteaquam occiderint. Nam Apis ille, qui quidem deus apud illos eſt maximus, ſi quando moriatur, quis vſque adeo magni faciat cæſariem ſuam, qui non eam detondeat, ac nudo capite luctum præ ſe ferat, etiam ſi vel purpuream Niſi comam habuerit? Eſt autẽ hic Apis
C deus ex armẽto iam antea ſuffragiis deſignatus, vtpote multo formoſior, ac venerabilior reliquis illis priuatis & gregariis bubus. Hæc igitur quum ſic habeant, & tamen à vulgo vera ſeriáque credantur, mihi quidem poſtulare videntur, non qui reprehendat, ſed vel Heraclitum potiùs aliquem, vel Democritũ: quorum hic amentiã eorũ rideat, ille deploret inſcitiã.

ΒΙΩΝ ΠΡΑΣΙΣ.

VITARVM AVCTIO.

Martino Bolero interprete.

ARGVMENTVM.

Argumentum huius dialogi planum eſt vel ex ipſa inſcriptione. Deridet enim philoſophos, enumerando omnes propè illorum ſectas, & exagitando ea quæ in vnaquaque earum ridiculè maximè docentur. Fingit autem venales illas proponi hominibus à Ioue, mercatorũ exemplo, vt quemadmodum illi cùm mancipia, iumenta, aut etiam alias res vendunt, vſum ac pretium cuiuſque indicant, ita ipſe quoque occaſione hac moueres, doctrinam, ac totam denique vitæ omnium rationem, maiore licentia exponere atque irridere poſſet.

Interlocutores, Iupiter, Mercurius, Mercator, Pythagoras, Diogenes, Democritus, Heraclitus, Socrates, Chryſippus, Philoſophus.

TV quidem cõpone ſcamma, & locum adorna his qui aduenium: tu verò vitas (id eſt, philoſophorum ſectas) adducito, eáſque ordine ſiſte, veruntamen exornatas priùs, vt formoſæ appareant, & quamplurimos emptores alliciant. Tu autem Mercuri, quod felix fauſtúmque ſit, proclama, & aduoca emptores, vt iam adſint ad forum. Proclamabimus autem omnis generis Philoſophicas vitas, & variarum ſectarum. Quòd ſi quis in præſentia pecuniam numerare nequit, is ſaltem conſtituto aliquo qui pro ſe ſpõſor ſit, in futurum annum ſoluat. MERCVR. Multi accedunt: itaque non oportet differre, neque diu detinere eos. IVP. Vendamus igitur. MERCVR. Quem vis vt primum producamus? IVPIT. Ionicum illum comatum: grauitatem enim quandam præ ſe fert. MERCV. Heus tu Pythagorice, deſcende, téque cõſpiciendum præbe his qui congregati ſunt. IV. Proclama. MER. Optimam vitam maximéque venerandam vendo: quis emet? quis maior homine eſſe vult? quis cupit vniuerſitatis, adcóque omniũ rerum harmoniam cognoſcere? quis vult reuiuiſcere? MERCATOR. Forma certè eſt non illiberali: verùm quid potiſſimum ſcit? MERC. Arithmeticam, Aſtronomiam, prodigiorum ſcientiam, Geometriam, Muſicam, præſtigiorum artem: vatem vides ſummum. MERCA. Licétne eum interrogare? MERCV. Quod fauſtum ſit, interroga. MERCA. Cuias es tu? PYTH. Samius. MERCA. Vbi verò inſtitutus es? PYT. In Ægypto apud ſapientes qui illic ſunt. MERCA. Age, quòd ſi te emam, quid me docebis? PYTHA. Nihil equidem docebo te, verùm commonefaciam. MERCAT. Quomodo? PYTHA. Primùm quidem animam tuam puram faciam, repurgans eam à ſordibus quibus nunc immerſa eſt. MERCA. Equidem finge me iam purum eſſe, quis modus eſt commonefaciendi? PYTHA. Principium quidem eſt longa quies & taciturnitas, & totis quinque annis nihil loqui. MERCAT. Ergo, bone vir, Crœſi te filium erudire conuenit: ego enim loquax, non ſtatua eſſe volo: verùm quid poſt illud ſilentium & quinquennium fiet? PY. In Muſica & Geometria exercebere.

Σ ΥΜΠΩΛΗΤΗ τὰ βάθρα, καὶ κοσμήσας τὸν τόπον τοῖς ἀφικνουμένοις· σὺ δὲ ζῆσον ἔξης πολλαχῶν τοὺς βίους· ἀλλὰ κοσμήσας πρότερον, ὡς εὐπρόσωποι φανοῦνται, καὶ ἐπὶ πλείστους ἐπάξονται. σὺ δὲ ὦ Ερμῆ, κήρυττε, καὶ συγκάλει ἀγαθῇ τύχῃ τοὺς ὠνησομένους ἤδη πρᾶσιν τοῖς ὠνητηρίοις. ἀποκηρύξομεν δὲ βίους φιλοσόφους παντοδαποὺς εἴδους, καὶ αἱρέσεων ποικίλων. εἰ δέ τις οὐκ ἔχει τοπαυτὶ παρ' αὐτοῦ καταβαλέσθαι, εἰς νέωτα ἐκτίσει, καταστήσας ἐγγυητήν. ΕΡ. πολλοὶ συνίασιν· ὥστε χρὴ μὴ διατρίβειν, μηδὲ κατέχειν αὐτούς. ΖΕ. πωλῶμεν οὖν. ΕΡΜ. τίνα θέλεις πρῶτον προαγαγωμεν; ΖΕΥΣ. τουτονὶ τὸν κομήτην, τὸν Ιωνικόν, ἐπεὶ καὶ σεμνός τις εἶναι φαίνεται. ΕΡΜ. ἴθι ὁ Πυθαγορικός, καλέσθη, καὶ πάρεχε σαυτὸν θεωρεῖν τοῖς συνηλεγμένοις. ΖΕΥΣ. κήρυττε δή. ΕΡΜ. τὸν ἄριστον βίον πωλῶ, τὸν σεμνότατον, τίς ὠνήσεται; τίς ἄνδρα ἄριστον εἶναι βούλεται; τίς εἰδέναι πάντα τὸν κόσμου ἁρμονίαν, καὶ ἀναβιῶναι πάλιν; ΑΓΟ. ὁ μὲν εἶδος, οὐκ ἀγεννής. τί δὲ μάλιστα οἶδεν; ΕΡΜ. ἀριθμητικήν, ἀστρονομίαν, τερατείαν, γεωμετρείαν, μουσικήν, γοητείαν. μαντικὴν ἄκρον βλέπεις. ΑΓΟ. ἔξεστιν αὐτὸν ἀνακρίνειν; ΕΡ. ἀνάκρινε ἀγαθῇ τύχῃ. ΑΓΟ. πόθεν εἶ σύ; ΠΥΘ. Σάμιος. ΑΓΟ. ποῦ δὲ ἐπαιδεύθης; ΠΥ. ἐν Αἰγύπτῳ, παρὰ τοῖς ἐκεῖ σοφοῖς. ΑΓΟ. φέρε δή, ἐὰν ὠνήσωμαί σε, τί με διδάξεις; ΠΥ. διδάξω μὲν οὐδέν, ἀναμνήσω δέ. ΑΓΟ. πῶς ἀναμνήσεις; ΠΥ. καθαρὸν πρότερον τὸν ψυχὴν ἐργασάμενος, καὶ τὸν ἐπ' αὐτῇ ῥύπον ἐκκλύσας. ΑΓΟ. καὶ δὴ νόμισον ἤδη κεκαθάρθαι με, τίς ὁ τρόπος τῆς ἀναμνήσεως; ΠΥΘ. ὁ μὲν πρῶτον, ἡσυχία μακρὰ, καὶ ἀφωνία, καὶ πέντε ὅλων ἐτέων λαλιᾶς μηδέν. ΑΓΟ. ὦρα σοι ὦ βέλτιστε τὸν Κρόισου παῖδα παιδεύειν· ἐγὼ γὰρ λάλος, οὐκ ἀνδριὰς εἶναι βούλομαι. τί δὲ μετὰ τὴν σιωπὴν, ὅμως καὶ τὴν πενταετίαν; ΠΥΘΑ. μουσουργήσῃ καὶ γεωμετρήσῃ ἀσκήσεις.

ΑΓΟ. χαρίεν λέγῃς, εἰ πρότερον κιθαρῳδὸν γιόμενον, κἄπειτα εἰ σοφὸν χρή. ΠΥΘ. εἶτ' ὀπὶ τουτέοισιν, ἀριθμέειν. ΑΓΟ. οἶδα κἀγὼ ἀριθμεῖν. ΠΥ. πῶς ἀριθμέεις; ΑΓ. ἕν, δύο, τρία, τέτταρα. ΠΥ. ὁρᾷς, ἃ σὺ δοκέεις τέτταρα, ταῦτα δέκα εἰσὶ, καὶ τρίγωνον τελές, καὶ ἡμέτερον ὅρκιον; ΑΓΟ. ἦ μὰ τὸν μέγιστον τοίνυν ὅρκον τὰ τέτταρα, ἦ ποτε ἀκοτέρους λόγους ἤκουσα, οὐδὲ μᾶλλον ἱερούς. ΠΥΘ. μὴ γὰρ ὦ ξένε, εἶσαι γῆς τε πέρι, καὶ ἠέρος, καὶ ὕδατος, καὶ πυρὸς, ὅπῃ αὐτέοισιν ἡ φορὴ· καὶ ὁκοῖα ἐόντα μορφοῦται, καὶ ὅκως κινέονται. ΑΓΟ. μορφοῦται γὰρ ἔχει τὸ πῦρ, ἢ ἀὴρ, ἢ ὕδωρ; ΠΥ. καὶ μάλα ἐμφανέα. ἦ γὰρ οἷά τε ἀμορφίη καὶ ἀκρισίη κινέεσθαι. καὶ ὁπὶ τουτέοισι δὲ, γνώσεαι τὸν θεὸν ἀριθμὸν ἐόντα, καὶ ἁρμονίην. ΑΓΟ. θαυμάσια λέγῃς. ΠΥ. πρὸς δὲ τοῖσδεσι τοῖσιν εἰρημένοισι, καὶ σεωυτὸν ἕνα δοκέοντα, καὶ ἄλλον ὀρεόμενον, καὶ ἄλλον ἐόντα εἶσαι. ΑΓΟ. τί φῄς; ἄλλος εἰμὶ, καὶ οὐχ οὗτος, ὥσπερ νῦν πρὸς σὲ διαλέγομαι; ΠΥ. νῦν μὲν οὗτος, πάλαι δὲ ἐν ἄλλῳ σώματι καὶ ἐν ἄλλῳ ὀνόματι ἐφαντάζετο· χρόνῳ δ' αὖτις, ἐς ἄλλο μεταβήσεαι. ΑΓΟ. τοῦτο φῄς, ἀθάνατον ἔσεσθαί με, ἀλλὰ πολλὰ ἐς μορφὰς πλείονας; ἀλλὰ ταῦτα μὲν ἱκανῶς· τὰ δ' ἀμφὶ διαίτῃ, ὁποῖός τις εἶ; ΠΥ. ψυχίον μὲν οὐδὲν ἔν τι σιτέομαι· τὰ δ' ἄλλα, πλὴν κυάμων. ΑΓΟ. τίνος εἵνεκα μυσάττῃ τοὺς κυάμους; ΠΥ. οὐκ· ἀλλ' ἱεροί εἰσι, καὶ θαυμαστὴ αὐτῶν ἡ φύσις. πρῶτον μὲν γὰρ ὅσα πρῶν γενή εἰσι· καὶ ἐπὶ πολὺν ἀποδύσης κύαμον ἔτι χλωρὸν ἐόντα, ὄψεαι τοῖσιν ἀνδρείοισι μορίοισιν ἐμφερέα πολὺ φυλόν. ἐψηθέντα δὲ, ἢν ἐπαφῇς ἐς πολὺ Σελλωΐδι νυξὶ μεμετρημένην, αἷμα ποιήσῃς. ὃ δὲ μεῖζον, Ἀθηναίοισι νόμος, κυάμοισι τὰς ἀρχὰς αἱρέεσθαι. ΑΓΟ. καλῶς πάντα ἔφης, καὶ ἱερωτρεπῶς. ἀλλ' ἀπόδυθι, καὶ γυμνόν σε ἰδεῖν βούλομαι. ὦ Ἡράκλεις, χρυσοῦς αὐτῷ ὁ μηρὸς ἐστὶ. θεὸς, ἢ βροτός τις εἶ φαίνεται· ὥστε ἀνήσομαί σου πάντως αὐτόν. πόσου τοῦτον ἀποκηρύττῃς; ΕΡ. δέκα μνῶν. ΑΓΟ. ἔχω, τοσούτου λαβών. ΖΕΥΣ. γράφε τῷ ὠνησαμένῳ τοὔνομα, καὶ ὅθεν ἐστίν. ΕΡ. Ἰταλιώτης ὦ Ζεῦ δοκεῖ τις εἶ), τῶν ἀμφὶ Κρότωνα, καὶ Τάραντα,

A MERCA. Rem sanè gratam narras, si priùs quàm sapiens fiam, citharœdum me esse oportet. PYTH. Post hæc numerãdi artem addisces. MERCAT. Nũc etiam numerare scio. PYTH. Quomodo numeras? MERCAT. Vnum, duo, tria, quatuor. PYTH. Vides decem esse ea, quæ tibi videntur quatuor, & perfectum trigonum, nostrúmque iusiurandum? MERCAT. Per maximum igitur iuramentum quatuor, nunquam neque diuiniores neque sanctiores sermones audiui. PYTH. Post hæc verò hospes, de terra, aëre, déque aqua & igne scies cuiusmodi sit illis impetus, quam habeant formam, & quomodo moueantur. MERCAT. Formámne habent ignis, aër, & aqua? PYTH. Certè minimè obscuram: neque enim sine specie & forma moueri possent. Præterea ipsum etiam Deum numerum esse & harmoniam cognosces. MERCAT. Mira narras. PYTHAG. Ad hæc te ipsum quoque vnum videri scies, neque pro eo qui es, conspici. MERCAT. Quid narras? alius sum, & non is qui nunc tecum colloquor? PYTH. Nunc quidem ille es, quondam verò in alio corpore & alio sub nomine videbaris, & temporis progressu rursum aliud corpus indues. MERCAT. Itáne dicis? Immortalem me fore subinde alias atque alias formas induendo? Verùm de his satis. Iam quod ad rationem victus attinet, qualia es? PYTH. Nullum quidem animal edo, reliqua verò omnia, præter fabas. MERCA. Quamobrem odisti fabas? PYTH. Nullo quidem odio illas prosequor: verùm quia sacræ sunt, & mirabilem quandam naturam obtinent, ab illis abstineo. Primùm quidem planè genitales sunt: & si fabam adhuc viridem exuas, videbis eam omnino virilibus mẽbris similem naturam habere: elixam autem si deponas, certis noctibus, sanguinẽ feceris: & quod maius est, Athenienssium lex est fabis magistratus eligere. MERCA. Præclarè & religiosè omnia dicis: verùm exue te vestibus: nam nudum te videre cupio. O Hercules, aureum illi femur est. deus aliquis & non mortalis esse videtur: itaque omnino illũ emã. Quanti illũ æstimas? MERCV. Decem drachmis. MERCA. Habeo tãti acceptum. IVP. Scribe nomẽ emptoris, & vnde sit. MERCV. Ex ea parte Italiæ esse videtur, quæ circa Crotonem & Tarentum,

atque eius loci Græciam, sita est. Atqui non vnus tantùm, sed propè trecẽti communiter ipsum emerunt. IVP. Abducãt, alium adducamus. MERCV. Vis squalidum illum ex Ponto? IVPI. Omnino quidem. MERCV. Heus tu peram dependentem habens ex humeris, accede, & totum hunc consessum circumeas. Vitam vẽdo planè virilem, vitam optimam, & generosam, vitam liberam: quis emet? MERCAT. Quomodo inquis præco? an liberum tu vendes hominem? MERCV. Maximè. MERCAT. An non times ne te accusẽt tanquam plagiarium, aut in Areopago litem intendat? MERCV. Non est illi curæ quòd venditur: omnino enim se liberum esse putat. MERCA. Quis autem illius tam sordidi & miserè affecti vsus esse potest? nisi fossorem fortè aut lixã ex ipso facere aliquis velit. MERCV. Non hoc tantùm, imò si ipsum quoque custodem domus constitueris, multo fidelior erit quàm vlli canes: siquidem & ille canis appellatur. MERCA. Cuias autem est? aut quam artem profitetur? MERCV. Ipsum interroga: istud enim præstiterit. MERCA. Timeo vultum ipsius, seuerũ admodum, & tristem, & ne me accedentẽ allatret, aut per Iouẽ mordeat. Nonne vides quomodo lignum suffulerit, & contractis superciliis minaciter frementi & irato similis appareat? MERCA. Ne time: cicur enim est. MERCA. Primùm quidẽ ô bone dic, vnde es? DIO. Vnde vis. MERCA. Quomodo dicis? DIO. Mundi ciuẽ vides. MERCA. Quem verò imitaris? DIO. Herculẽ. MERCA. Cur igitur & leoninam non induis? nam baculo illum quidem refers. DIOG. Hoc quidem palliolum leoninæ pellis vice mihi est: pugno autẽ non secus atque ille aduersus voluptates: idque nemine imperãte, sed mea sponte facio: sic enim vitã meam repurgare cõstitui. MERCA. Euge quàm præclarum institutum! verùm quid maximè te scire dicamus, aut qualem artem nouisti? DIO. Homines liberos facio, præterea medeor illorũ affectibus. In sũma, veritatis & audaciæ in loquẽdo, propheta esse volo. MERCA. Age ô propheta, si te emam, qua re me exercebis? DIO. Primùm cùm accepero, exutum deliciis, palliolo amictum, in egestatem concludam: postea ad labores compellam: tum humi dormire, aquam bibere, atque iis rebus quæ casu offeruntur, vesci faciam.

A καὶ τῷ ζωύτῃ Ελλάδα. καίτοι οὐκ εἷς, ἀλλὰ τριακόσιοι ἀργύρου ἐωνήσαντο καὶ κοινόν, αὐτόν. ΖΕ. ἀπαγέτωσαν· ἄλλον ζητήσομεν. ΕΡ. βάλῃ τὸν ἀνχμῶντα ἐκεῖνον, τὸν Ποντικόν; ΖΕ. πάνυ μὲν οὖν. ΕΡ. ἴθι, ὁ τῷ πέρυσιν ὀξυρρινμένος, ὁ ὀξυμίας, ἐλθὲ, καὶ περίιθι ἐν κύκλῳ ὃ σωρέδριον· βίον ἀνδρικὸν πωλῶ, βίον ἄφετον, καὶ ἡνιοχὸν βίον ἐλεύθερον· τίς ὠνήσεται; ΑΓΟ. ὁ κῆρυξ πῶς ἔφης; πωλῇς τὸν ἐλεύθερον; ΕΡ. ἔγωγε. ΑΓΟ. εἶτα δ' οὐ δέδοικας μή σοι δικάσηται ἀνδραποδισμοῦ, ἢ καὶ παρακαλέσηταί σε εἰς Ἄρειον πάγον;

B ΕΡ. ὧδέ πως αὐτῷ μέλῃ τῆς πράσεως· οἴεται γὰρ εἶναι πάντα πασιν ἐλεύθερος. ΑΓΟ. τί δ' ἄν τις αὐτῷ χρήσαιτο, ῥυπῶντι, καὶ ὅτῳ κακοδαιμόνως διακειμένῳ; πλὴν εἰ μή σκαπανέα γε καὶ ὑδροφόρον αὐτὸν ἀποδεκτέον. ΕΡ. οὐ μόνον, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ θυρωρῷ αὐτὸν θήσῃς, πολὺ πιστοτέρῳ χρήσῃ τῶν κυνῶν. ἀμέλει, κύων αὐτῷ σε ζωώσομαι. ΑΓΟ. ποδαπὸς δέ ἐστι, καὶ τίνα τῷ ἄσκησιν ἐπαγγέλλεται; ΕΡ. αὐτὸν ἐρώτα· κάλλιστον γὰρ οὕτω ποιῶ. ΑΓΟ. δέδοικα τὸ σκυθρωπὸν αὐτοῦ, καὶ κατηφές, μή με

C ὑλακτήσῃ προσελθόντα, ἢ καὶ νὴ Δία δάκῃ τε. οὐχ ὁρᾷς ὡς διῆρκε τὸ ξύλον, καὶ συνέσπακε τὰς ὀφρῦς, καὶ ἀπειλητικόν τι καὶ χολώδες ὑποβλέπει; ΕΡ. μὴ δέδιθι· πιθανὸς γάρ ἐστι. ΑΓΟ. τὸ πρᾶγμα, ὦ βέλτιστε, ποδαπόν ἐστι; ΔΙΟ. πάνυ ποδαπόν. ΑΓΟ. πῶς λέγεις; ΔΙΟ. τὸν κόσμον πολίτην ὁρᾷς. ΑΓ. ζηλοῖς δέ τινα; ΔΙΟ. τὸν Ἡρακλέα. ΑΓ. τί οὖν οὐχὶ καὶ λεοντῆν ἀμπέχῃ; τὸ μὲν γὰρ ξύλον ἔοικας αὐτῷ. ΔΙΟ. ζητεῖ μοι λεοντῆ τὸ τριβώνιον. φρατεύομαι γὰρ ὡσπερ ἐκεῖνος ὅτι τὰς ἡδονὰς, τὰ κέλευστα, μὴ ἐκόντος, ἐκκαθαίρω τὸν βίον

D προαιρούμενος. ΑΓ. δῆτα τῆς προαιρέσεως. μῆλα τί μᾶλλον εἰδέναι σε φῶμεν; ἢ τίνα τὴν τέχνην ἔχεις; ΔΙΟ. ἐλευθεροστόμος εἰμὶ πᾶσι ἀνθρώποις, καὶ ἰατρὸς τῶν παθῶν. τὸ δ' ὅλον, μήτε ἰάσεως μήτε παρρησίας προσφήτης εἶναι βούλομαι. ΑΓ. ἄγε ὦ προφῆτα, ἤν σ' ἀγοράσω, τίνα με τρόπον διακονήσῃ; Δ. πρῶτον μὲν ἀποδαλακεύσω σε, καὶ ἀποδύσας τὴν πυρφύραν, καὶ ἀποείσας συγκαλείσας, τριβώνιον περιβαλῶ. μετ' ὀλίγον, πονήσω καὶ κάμνοντα καταπαλαίσω, χαμαὶ καθεύδοντα, καὶ ὕδωρ πίνοντα, καὶ ὧν ἔτυχε πιμπλάμενον.

τὰ χρήματα, ἰὼ ἔχῃς, ἐμοὶ πειθόμενος, A ἐς τὴν θάλατταν Φέρων ἐμβαλῇς. γάμε δ' ἀμελήσῃς, καὶ παίδων, καὶ πατρίδος· καὶ πάντα σοι λῆρος ἔσται· καὶ τὴν πατρῴαν οἰκίαν ἀπολιπὼν, ἢ πάφον οἰκήσῃς, ἢ πυργίον ἔρημον, ἢ καὶ πίθον. ἢ πήρα δέ σοι θέρμων ἔσται μεστὴ, καὶ ὀπισθογράφων βιβλίων. καὶ οὕτως ἔχων, εὐδαιμονέστερος εἶ φήσῃς τοῦ μεγάλου βασιλέως. ἰὼ μασιῇ δέ τις, ἢ κρεβλοῖ, τούτων σοῦν αἰαιεῦ ἤκουσε. ΑΓΟ. πῶς τοῦτο φῂς ὃ μὴ ἀλγεῖν μασιωμένου; ὦ γὲ χελώνης, ἢ κεφάλου ὃ δέρμα περιβέβλημαι. ΔΙΟ. ὃ Εὐριπίδου ἐκεῖνο ζηλώσῃς, B μικρὸν σιαλλάξας. ΑΓ. ὃ ποῖον. ΔΙΟ. Ἡ φρὴν σοι μέμνησο, ἡ δὲ γλῶσσα ἔσται ἀνώδυνος. ἃ δὲ μάλιστα δεῖ παρεῖναι, τοῦτό ἐστιν· ἰταμὸν χρὴ εἶ), καὶ θρασὺν, καὶ λοιδορεῖσθαι πᾶσιν ἐξῆς, καὶ βασιλεῦσι, κἀ ἰδιώταις. οὕτω γὰρ ἀποβλέψονταί σε, καὶ ἀνδρεῖον ὑπολήψονται. βαρβαρος δὲ ἡ φωνὴ ἔσται, καὶ ἀπηχὲς τὸ φθέγμα, καὶ ἀτεχνῶς ὅμοιον κυνί· καὶ παράσημον δὲ ἐντεταμένον, καὶ βάδισμα, τοιούτῳ προσώπῳ πρέπον. καὶ ὅλως, θηριώδη τὰ πάντα, καὶ ἄγελα. αἰδὼς δὲ, καὶ ὑπείκεια, καὶ μετριότης ἀπέστω. καὶ τὸ ἐρυθριᾶν ἀπόξυσον τοῦ προσώπου πάντελῶς. δίωκε δὲ τὰ πολυανθρωπότατα τῶν χωρίων. καὶ ἐν αὐλοῖς τούτοις μόνος, καὶ ἀκοινώνητος εἶ) θέλε, μὴ φίλον, μὴ ξένον προσιέμενος· καθάλλεσις γὰρ τὰ πιαῦτα τῆς ἀρχῆς. ἐν ὄψει δὲ πάντων, ἃ μηδ' ἰδίᾳ ποιήσειέ τις, θαῤῥῶν ποίει· καὶ τὴν ἀφροδίσιον αἰροῦ τὰ γελοιώτατα· καὶ τέλος, ἰὼ σοι δοκῇ, πολύποδα ὠμὸν, ἢ σηπίαν φαγὼν, ἀπόθανε. ταῦτά σοι τὴν εὐ- D δαιμονίαν προξενοῦσιν. ΑΓΟ. ἄπαγε. μιαρὰ γὰρ, καὶ οὐκ ἀνθρώπινα λέγεις. ΔΙΟ. ἀλλὰ ῥᾴδιά γε, ὦ οὗτος, καὶ πᾶσιν εὐχερῆ μετελθεῖν. οὐ γάρ σοι δεήσει παιδείας, καὶ λόγων, καὶ λήρων, ἀλλ' ὑπότομος αὕτη σοι πρὸς δόξαν ἡ ὁδός. καὶ ἰδιώτης γὰρ ἂν ᾖς, ἤτοι σκυτοδέψης, ἢ ταριχοπώλης, ἢ τέκτων, ἢ τραπεζίτης, οὐδέν σε κωλύσει θαυμάσιον εἶ), ἰὼ μόνον ἡ αἰδὼς, καὶ ὁ θράσος πρῇ, κἀ λοιδορεῖσθαι καλῶς ἐκμάθῃς. ΑΓ. πρὸς ταῦτα μὲν ὐ δέομαί σου.

Quòd si pecuniam habes, hanc meo cõsilio in mare abiicies. Neque tibi vxor, liberi, aut patria, curæ esse debebunt: quin ista omnia tanquam deliramenta existimare oportet, & relicta patria domo, specum, aut desertam turriculã, aut dolium inhabitabis: peram præterea lupulo & libris opisthographis refertam habebis. Hoc modo instructus, vel magno aliquo rege felicior eris. Quòd si vapulabis, aut ab aliquo torquebere, nihil horum molestum esse putabis. MERCA. Quid narras? num cæsus non dolebo? neque enim testudinis aut carabi cutem circumfero. DIOG. Illud Euripidis imitari te oportet, paucis tantùm immutatis verbis: MERCAT. Quale hoc est? DIOG. *Dolente mente, lingua sit dolens nihil.* Hæc verò ante omnia tibi adesse necesse est: Impudentem te esse oportet, & audacem, & omnibus sine delectu tam regibus quàm priuatis maledicere: ita enim fiet vt omnes in te oculos coniiciant, téque fortem esse existiment. Barbara quoque vox, & absonus sonitus tibi sit, quiq; canino planè similis existat. Vultus sit intentus, tum ingressus sit qui talem vultũ deceat. In summa, belluini & agrestes planè sint tibi mores, pudor autem & mansuetudo & modestia procul absint. Ruborem quoque omnem de facie abstergas: loca autem quęque celeberrima, & in quibus maxima est hominum frequentia, accedito, & in his ipsis solus sine vllo cõmercio esse velis, neque amicum neque hospitem accedendo: his enim rebus hoc regnum soluetur. In conspectu verò omnium ea facias, quæ ne priuatim quisquam alius facere auderet: & in re venerea exercenda, ea quæ sunt maximè ridicula, eligito. Postremò, si tibi videtur, crudum aliquem Polypum vel Sepiam deuorando morere. Hęc est illa felicitas, quam tibi procuramus. MERCA. Apage, sceleśta enim & inhumana sunt ista quæ narras. DIOG. Sed heus tu, nemo non ista facillimè assequi potest. Neque enim ad gloriam consequendam opus erit eruditione, orationibus, atque his nugis: verùm compendiaria ad illam via est. Etiamsi ex vulgo aliquis fueris idiota, coriarius videlicet, aut salsamentarius, aut faber, aut numularius, tamen nihil vetat quominus te mirentur, si modò insigniter impudẽs & audax fueris, atque omnibus egregiè conuitiari didiceris. MERCA. Ad has artes tui minimè indigeo.

Nauta verò, aut hortulanus fortaſſe per occaſionem fieri poſſes, præſertim ſi te ille ad maximum duobus obolis vendere velit. MERCVR. Recipe eum: etenim libenter liberamur ab illo, qui clamoribus ſic nos obtundit, prorſúſque omnes iniuria & cõtumeliis afficit. IVP. Alium accerſe, Cyrenęum illum purpura amictum, & coronatum. MERCV. Agite, animum aduortite omnes. Res ſumptuoſa eſt, quæque diuitibus indiget. Vita eſt hæc iucunda, vita ter beata. Quis cupit delicias? quis emet molliſſimum? MERCA. Accede tu, & dic quid noris: emam enim te ſi vtilis fueris. MERCV. Ne obturba, ô bone, neque interroga ipſum: ebrius enim eſt, itaque non poterit tibi reſpõdere, lingua, vt vides, titubans. MERCA. Quis mentis cõpos emat tam corruptum & immodeſtum mancipium, quódque tot vnguenta olet? quàm verò greſſu lubrico, & ratione carẽte incedit! Sed vtique Mercuri dic quibus artibus præditus ſit, aut quæ tractare ſoleat. MERCV. In ſumma, cõuiuator eſt, & compotor egregius: quin ad exercendas impudicas & laſciuas ſaltationes vnà cum tibicina admodũ idoneus eſſet amatori cuidã & perdito hero. Quod ad alia attinet, parandorum bellariorũ gnarus eſt, & in adornandis eduliis exercitatiſſimus. Breuiter, voluptatis artifex eſt: inſtitutus enim eſt Athenis, atq; Siciliæ tyrãnis ſeruiuit, apud quos in magno pretio fuit. Summa verò propoſiti ſui ſeu doctrinæ eſt, omnia contẽnere, & omnibus rebus vti, vndiq; voluptatem cõquirere. MERCA. Tẽpus eſt vt alium emptorẽ, nẽpe diuitẽ, & multas habentẽ pecunias, quæras: ego enim minimè idoneus ſum, qui tã hilarem vitam emã. MERC. Ille ô Iupiter, quantũ apparet, inemptus nobis manebit. IVP. Traducito, atque aliũ adduc, vel potiùs duos iſtos, quorum alter, Abderites ſcilicet, ridet: alter verò, Epheſius, plorat: ſimul enim vẽdi volũt. MERCV. Deſcendite in mediũ. Optimas vitas vendo, omniũ ſapientiſſimos proclamo. MERCA. O Iupiter, quãta diſſimilitudo! alter enim non deſinit ridere, alter autem aliquẽ lugere videtur: omnino enim plorat. Heus tu, quid hoc ſibi vult, cur rides? DEMO. Interrogas? quia mihi omnia quæ vos facitis, ridicula videntur, adeoq; vos ipſi etiã. MERCA. Quid narras? nos omnes tu derides? atq; omnia noſtra opera nihili facis? DEM. Sic ſanè eſt.

Cyrenaici.

Democritici.

A ναύτης δ' αὖ ἴσως ἢ κηπωρὸς ἐν καιρῷ γένοιο· καὶ ταῦτα, ἵνα ἐθέλῃ σε ἀποδόσθαι ὑποὶ δ μέγιστον δυ' ὀβολῶν. ΕΡ. ἔχε λαβών· ἡμᾶς γὰρ ἀσμενοι ἀπαλλαξόμεθα, ὑπ' ἐκείνου τοῦτ', καὶ βοῶντος, καὶ ἁπάντας ἀπάξαπλῶς ὑβρίζοντος καὶ ἀγοραῖόντος κακῶς. ΖΕ. ἄλλον κάλει τὸν Κυρηναῖον, τὸν ἐν τῇ πορφυρίδι, τὸν ἐστεφανωμένον. ΕΡ. ἄγε δὴ πρόσεχε πᾶς. πολυτελὲς τὸ χρῆμα, καὶ πλουσίων δεόμενον. βίος ταῦτ' ἡδύς, βίος τρισμακάριστος. τίς ὑπόθυμος πυθῆς; τίς ὠνήσεται τὸν ἀβρόταπον; ΑΓ. ἐλθὲ σύ, καὶ λέγε, ἄνερ εἰδὼς τυγχάνῃς. ὠνήσομαί γάρ σε, ἵνα ὠφέλιμος ἦς. ΕΡ. μὴ ὑπόχλει αὐτὸν ὦ βέλτιστε, μηδ' ἀνάκρινε· μεθύει γάρ. ὥστε οὐκ ἂν ἀποκρίναιτό σοι, τὴν γλῶτταν ὡς ὁρᾷς διπλιθαίνων. ΑΓ. εἶτις αὖ δῦ φρονῶν, πρίαιτο διεφθαρμένον οὕτω καὶ ἀκόλαστον ἀνδράποδον; ὅσων ὀ καὶ ἀπόζει μύρων· ὡς ὀ, εἰ σφύζει βαδίζει, εἰ πεδάφοιεν. ἀλλὰ καὶ σὺ ὦ Ἑρμῆ, λέγε ὁπόσα πρόσεστιν αὐτῷ, καὶ ἃ μεπιῶν τυγχάνει. ΕΡ. ὃ μὲν ὅλον, συμβιῶναι δεξιὸς, καὶ συμπιεῖν ἱκανὸς, καὶ κωμάσαι μετ' αὐληρίδος ὑπερπόθου ἐρῶντι καὶ ἀσώτῳ δεσπότῃ. πάλαι δ' πεμπτὸν ὑπισχνεῖται, καὶ ὀψοποιὸς ἐμπειρότατος. καὶ ὅλως σοφιστὴς ἡδυπαθείας· ἐπαιδεύθη μὲν οὖν Ἀθήνησιν. ἐδούλευσε δὲ καὶ περὶ Σικελίαν τοῖς τυράννοις, καὶ σφόδρα ἠυδοκίμει παρ' αὐτοῖς· ὃ δ' κεφάλαιον τῆς προαιρέσεως, ἀπάντων καταφρονεῖν, ἅπασι χρῆσθαι, πάντα χθὲς ἐρανίζεσθαι τὸν ἡδονόν. ΑΓΟ. ὥρα σοι ἄλλον προβλέπειν τῶν πλουσίων τούτων, καὶ πολυχρημάτων, ἐγὼ δέ, οὐκ ὑπατήδιος ἱλαρὸν ὠνήσεσθαι βίον. ΕΡ. ἀπροσκόπτως ἔοικεν ὦ Ζεῦ σοὶ ἡμῖν μυθεῖν. ΖΕ. μεζήτησον· ἄλλον πρόαγε· μᾶλλον δ' τὼ δύο τούτω, τὸν γελῶντα, τὸν Ἀβδηρόθεν, καὶ τὸν κλαίοντα, τὸν ἐξ Ἐφέσου. ἅμα γὰρ αὐτὼ πεπρᾶσθαι βούλεσθον. ΕΡ. καταβάντον ἐς τὸ μέσον. τὼ ἀρίστω βίω πωλῶ τὼ σοφωτάτω πάντων ἀποκηρύττομαι. ΑΓ. ὦ Ζεῦ τῆς ἐναντιότητος. ὁ μὲν, οὐ λείπει γελῶν· ὁ δέ, ἵνα ἔοικε πενθῶν· δακρύει γὰρ παραπολύ. τί ταῦτ', ὦ σοὶ, τί γλᾶς; ΔΗ. ἐρωτᾷς; ὅτι μοι γελοῖα πάντα δοκεῖ τὰ πράγματα ὑμέων, καὶ αὐτοὶ ὑμεῖς. ΑΓ. πῶς λέγεις; καταγελᾷς ἡμῶν ἀπάντων, καὶ πρᾶ' οὐδὲν τίθεσαι τὰ ἡμέτερα πράγματα; Δ. ὧδε ἔχει.

ἀπουδαῖον

ἀσυνδαῦον γὰρ ὂν αὐτέοισιν ὀδύνη. κενὰ δὲ A nam in illis nihil est præclarum, aut stu-
τὰ πάντα, καὶ ἀτόμων φορὴ, καὶ ἀπειρίη. dio dignum. inania enim sunt omnia, &
ΑΓΟ. οὐμῦμοιμι, ἀλλὰ σὺ κενὸς ὡς ἀλη- atomorum cumulus, & infinitum quip-
θὼς καὶ ἄπειρος. ὦ τῆς ὕβρεως, ὃ παύσῃ γε- piam. MERCAT. Nequaquam, imò
λῶν; σὺ δὲ τί κλαίεις ὦ βέλτιστε; πολὺ γὰρ tu vanus es reuera, & experientia cares.
οἶμαι κάλλιον σοὶ τοῦτο διαλεχθῆναι. ΗΡΑ. O contumeliam, nondum desinis ridere?
ἰητέομαι γὰρ ὦ ξένε τὰ ἀνθρώπινα πρήγ- Tu verò ô bone quid ploras? multo enim
ματα οἰκτρὰ, καὶ δακρυώδεα, καὶ ὀδύνη melius erit, vt existimo, tecum quàm cum
αὐτέων ὅ,τι μὴ ἐπικήριον· τῷ δὴ οἰκτείρω Democrito loqui. HERA. O hospes, *Heraclitici.*
τε σφέας καὶ ὀδύρομαι. καὶ τὰ μὲν παρέοντα ego omnes humanas res calamitosas &
δεινὰ μεγάλα, τὰ δὲ ὑστέρῳ χρόνῳ ἐσόμενα, deflendas esse existimo, atque in illis ni-
πάμπαν αἰνιχρά. λέγω δὲ τὰς ἐκπυρώσιας hil non esse fato obnoxium: ideoque mi-
καὶ τὴν τοῦ ὅλου συμφορήν. ταῦτ' ὀδύρομαι B seret me ipsarum, & deploro eas. Neque
καὶ ὅτι ἐμπεδὸν οὐδὲν, ἀλλ' ἄκως εἰς κυκεῶ- magnifacio præsentia, futura verò puto
να πάντα συμφλέονται, καὶ ὅτι τοὐτὸ τέρ- planè ærumnosa fore, conflagrationes
ψις, ἀτερψίη· γνῶσις, ἀγνωσίη· μέγα, μι- dico, & totius mundi calamitatem. Ista
κρόν· ἄνω κάτω τροχάζοντα, καὶ ἀμειβόμενα ἐν τῇ τοῦ αἰῶνος παιδιῇ. ΑΓΟ. sunt quæ ego deploro, quódque nihil so-
τί γὰρ ὁ αἰὼν ὅδε; ΗΡΑ. παῖς παίζων, πεσσεύων, διαφερόμενος. ΑΓΟ. τί δαὶ οἱ ἄν- lidum est, sed quodãmodo omnia in cy- *Potio est ex multis composita.*
θρωποι; ΗΡΑ. θεοὶ θνητοί. ΑΓ. τί δαὶ ceonem conuoluuntur, tum quòd ea-
οἱ θεοί; ΗΡΑ. ἄνθρωποι ἀθάνατοι. ΑΓ. dem res delectat & offendit, éstque co-
αἰνίγματα λέγῃς ὦ σοῦ, ἢ γρίφους συντι- gnitio, ignorantia: magnum, paruum: at-
θῇς; ἀτεχνῶς γὰρ ὥσπερ ὁ Λοξίας, οὐδὲν C que sursum deorsúmque ferũtur omnia,
ἀποσαφῇς. ΗΡΑ. οὐδὲν γάρ μοι μέλει & per vices mutantur in ludo huius secu-
ὑμέων. ΑΓΟ. τοιγαροῦν οὐδὲ ὠνήσεταί σε li. MERCA. Quid est seculum? HE-
ὦ φωτῶν. ΗΡΑ. ἐγὼ δὲ κέλομαι πᾶσιν RA. Puer ludens, ludens talis, conten- *Seculum.*
ἥδιον οἰμώζειν, τοῖσιν ὠνεομένοισι, καὶ τοῖ- dens. MERCA. Quid verò homines
σιν οὐκ ὠνεομένοισι. ΑΓΟ. τοῦτο δὲ κα- sunt? HERA. Dij mortales. MERCA.
κὸν οὐ πόρρω μελαγχολίας ἐστὶν, οὐδ' ἕτε- Quid verò dij? HERA. Homines im-
ρόν ἐγωγε αὐτῶν ὠνήσομαι. ΕΡ. ἀπόφα- mortales. MERCAT. Heus, tu ænig-
κτοι καὶ οὗτοι μυοῖσιν. ΖΕΥΣ. ἄλλον mata loqueris, an griphos componis?
ἀποκήρυτε. ΕΡ. βούλει τὸν Ἀθηναῖον ἐκφέ- planè enim tanquam Apollo, nihil expli-
ρειν, τὸν σωμύλον; ΖΕΥΣ. πάνυ μὲν οὖν. cas. HERAC. Nihil vos curo. MER-
ΕΡ. δεῦρ' ἐλθὲ σύ. βίον ἀγαθὸν, καὶ σεμνὸν D CAT. Igitur neque quisquam mentis
ἀποκηρύττομεν. τίς ὠνῆται τὸν ἱερώτατον; compos te empturus est. HERACL.
ΑΓΟ. εἰπέ μοι, τί μάλιστα εἰδὼς τυγχά- Ego verò à pueris iubeo plorare omnes,
νεις; ΣΩΚ. παιδεραστὴς εἰμὶ, καὶ σοφὸς tam eos qui me emunt, quàm qui non
τὰ ἐρωτικά. ΑΓΟ. πῶς οὖν ἐγὼ σοῦ ἐρίω- emunt. MERCA. Hoc certè malum pa-
μαι; παιδαγωγοῦ γὰρ ἐδεόμην, τοῦ παι- rum differt ab insania: neutrum horum
δὶ καλῷ ὄντι μοι. ΣΩΚ. τίς δ' ἂν ἐπιτη- emam. MERCV. Et illi quoq; apud nos
δειότερος ἐμοῦ γένοιτο σωφρονῆσαι καλῷ; ἐγὼ manebunt, cùm nõ sint vendibiles. IVP.
γὰρ τῶν σωμάτων ἐραστὴς εἰμὶ, τὴν ψυχὴν δὲ Alium accerse. MERCV. Vísne Athe-
ἡγοῦμαι καλήν. ἀμέλει καὶ ὑπὸ τοῦτον niẽsem illum facundum? IVP. Maximè. *Academici.*
ἱμάτιον μοι καταχέωνται, ἀκούσῃ αὐτῶν MERCV. Heus tu, huc veni. Vitã bo-
λεγόντων μηδὲν ὑπ' ἐμοῦ δεινὸν παθεῖν. nam & prudentem proclamamus: quis
emet sanctissimum hominem? MER-
CAT. Dic mihi, quam potissimùm no-
sti artem? SOCR. Pæderastes sum, & in
rebus quæ ad amorem spectant, prudens.
MERCAT. Quanti igitur emam te?
nam pædagogo indigeo: est enim mihi
puer egregius. SOC. Quis magis ido-
neus me esse queat, qui cũ formoso pue-
ro versetur? Neque enim corporum a-
mator sum: animam enim formosam es-
se existimo: & quanquam sub eodẽ pal-
liolo mecum recumbant, audies illos, vel
ipsis testibus, nihil graue à me perpeti.

MERCA. Incredibilia ſunt quæ dicis, pæderaſtes cùm ſis, tamen nulla de re te eſſe ſolicitum, quàm de anima, præſertim cùm copia fiat vt ſub eadẽ veſte iaceatis. SOC. Atqui per canem & per platanum iuro rem ſic habere. MERCA. Hercle, quanta abſurditas deorum. SOC. Quid ais? An non videtur tibi canis eſſe deus? Nonne vides quantus ſit in Ægypto Anubis, atque ille in cœlo Sirius, necnon apud Inferos Cerberus? MERCA. Rectè dicis: ego verò peccaui. Verùm quale habes genus vitæ? SOC. Mihi ipſi ciuitatẽ quandam extruo, peregrina autem vtor politia, meáſque præſcribo leges. MERCAT. Vnum aliquod ex tuis dogmatibus audire cupio. SOC. Audi ergo maximum quidem illud, in quo mea de vxoribus ſententia comprehenſa eſt: Videtur mihi nullam debere cuiuſquam eſſe propriã, verùm vnãquamq; paſſim debere accedere ad eum qui eam appetat. MERCA. Quid ais? Nũ abrogãdas eſſe leges de adulterio? SO. Per Iouẽ non illas ſolùm, verùm omnes reliquas nugas ea de re cõſtitutas. MERC. Quid verò tibi de pueris iã maturis videtur? SO. Et illi quidem optimatibus, qui aliquid præclari geſſerunt, præmium erunt, vt eos ament ſcilicet. MERCA. Papę! quanta libertas! quę ſapientia! Verùm quæ eſt tuæ doctrinæ ſumma? SO. Ideæ, & eorũ quæ exiſtunt, paradigmata. Quæcunq; enim vides, terrã ipsã, quæque ſuper terrã ſunt, cœlum, mare, horũ omniũ imagines obſcuræ exiſtũt extra totius vniuerſitatẽ. MERCA. Vbi autem exiſtunt? SO. Nuſquã. Nam ſi alicubi eſſent, nõ eſſent. MERCA. Non video iſta quæ tu dicis paradigmata. SO. Meritò: cęcus eſt enim tibi animę oculus: ego verò omnium video imagines, & te latẽtem, & me alium: in ſumma duplicia video omnia. MERCA. Ergo emendus es, ſapiens cùm ſis, & acutè cernas. Age ſcire volo quid tu à me exigas pro ipſo. MERCV. Da duotalẽta. MERCA. Emi ita vt dixiſti, pecuniã verò in poſterũ numerabo. MERCV. Quod igitur tibi nomẽ eſt? MERCA. Diõ Syracuſius. MERCV. Age, quod felix fauſtumq; ſit, recipe eum. Te iam voco Epicure. Quis emet hunc? Eſt enim illius riſoris diſcipulus, necnon illius qui ebrius eſt: quos haud multò antè proclamauimus. vnius autem cuiuſdã rei cognitione illos vincit: multo mag's enim impius eſt quã illi. quod verò ad cætera attinet, ſuauis & gulę amãs eſt.

Epicurei.

A ΑΓ. ἄπιστα λέγῃς, ὦ παιδεραστὴν ὄντα, μὴ πρᾶγμα τῆς ψυχῆς τι πολυπραγμονεῖν· καὶ ταῦτα, νὴ τὸν ὄρχαμον, σὺ τῷ αὐτῷ ἱματίῳ καταχείμενον. ΣΩ. καὶ μὰ τὸν κύνα γέ σοι τὸν κύνα, καὶ τὸν πλάτανον ὅτι ταῦτ' ἔστιν. ΑΓ. Ἡράκλεις τῆς ἀτοπίας τῶν θεῶν. ΣΩ. τί σὺ λέγῃς; ὁ δοκεῖ σοι ὁ κύων εἶναι θεός; οὐχ ὁρᾷς τὸν Ἄνουβιν ὃν Αἰγύπτιοι ὅσος· καὶ τὸν ἐν οὐρανῷ Σείριον, καὶ τὸν ἐνταῦθα τοῖς κάτω Κέρβερον; ΑΓΟ. οὐ λέγῃς, ἐγὼ γὰρ ἀνημέρτημον· ἀλλὰ πῦρ ἐστι βίοις τὸν ἔπειτα; ΣΩ. οἰκῶ μὲν ἐμαυτῷ πόλιν αὐτοπλάσας, χρῶμαι δὲ πολιτείᾳ ξένῃ, καὶ νόμους νομίζω τοὺς ἐμούς. ΑΓ. ἐν ἐθελήμιν ἀκοῦσαι τῶν δογμάτων. ΣΩ. ἄκουε δὴ τὸ μέγιστον, ὃ περὶ τῶν γυναικῶν μοι δοκεῖ· δοκεῖ μηδεμίαν αὐτῶν, μηδενὸς ἔστιν μόνου, πάντι δὲ μετεῖναι τοῦ βουλομένου τῶν γάμων. ΑΓΟ. τί τοῦτο φῄς; αἰρησῇς τοὺς περὶ μοιχείας νόμους; ΣΩ. νὴ Δία, καὶ ἁπλῶς γε πάσαν τὴν περὶ τὰ τοιαῦτα μικρολογίαν. ΑΓΟ. τί γὰρ περὶ τῶν ὡραίων παίδων σοι δοκεῖ; ΣΩ. καὶ ὅτι ἔστιν τοῖς ἀρίστοις ἆθλον φιλῆσαι, λαμπρόν τι καὶ νεανικὸν ἐργασαμένοις. ΑΓ. βαβαὶ τῆς φιλοδωρείας. τῆς γὰρ σοφίας, τί σοι δοκεῖ κεφάλαιον; ΣΩ. αἱ ἰδέαι, καὶ τὰ τούτων παραδείγματα. ὁπόσα γὰρ δὴ ἐνταῦθα, τὴν γῆν, καὶ ἐπὶ γῆς, τὸν οὐρανόν, τὴν θάλατταν, ἀφανῶν τούτων εἰκόνες ἀφανεῖς ἔξωθεν ἔξω τῶν ὅλων. ΑΓ. ποῦ γὰρ ἔστιν; ΣΩ. οὐδαμοῦ. εἰ γάρ που εἶεν, οὐκ ἂν εἶεν. ΑΓ. οὐχ ὁρῶ ταῦτ', ἃ σὺ λέγῃς τὰ παραδείγματα. ΣΩ. εἰκότως. τυφλὸς γὰρ εἶ τῆς ψυχῆς τὸν ὀφθαλμόν· ἐγὼ δέ, πάντων ὁρῶ εἰκόνας, καὶ σὲ ἀφανῆ, κἀμὲ ἄλλον. καὶ ὅλως, διπλᾶ πάντα. ΑΓΟ. τοιγαροῦν ὠνητέος εἶ, σοφὸς, καὶ ὀξυδερκὴς τὰς ὦν. φέρ' ἴδω τί καὶ παρέξεις με ὠνησόμενον σύ. ΕΡ. δὸς δύο τάλαντα. ΑΓΟ. ὠνησάμην ὅσα φῄς. παράγιον μὲν τοι ἐς αὖθις καταβαλῶ. ΕΡ. τί οὖν σοι τοὔνομα; ΑΓ. Δίων Συρακούσιος. ΕΡ. ἄγε λαβὼν ἀγαθῇ τύχῃ. τὸν Ἐπικούρου σὲ ἤδη καλῶ. τίς ὠνήσεται τοῦτον; ἔστι μὲν τοῦ γελωτοποιοῦ ἐκείνου μαθητὴς, καὶ τοῦ μεθύοντος, οὓς μικρῷ πρόσθεν ἀπεκηρύττομεν. ἔν δὲ πλέον οἶδεν αὐτῶν, παρρησίαν ἀσεβέστερος τυγχάνῃ. ταῦτ' ἄλλα, ἡδύς, καὶ λιχνεία φίλος.

ΑΓΟ. τῆς ἡ τιμή; ΕΡ. δύο μνᾶ. ΑΓ. A λάμβανε· ὃ δῆνα ἦ ὅπως ἴδω, τίσι χαίρῃ τῶν ἐδεσμῶν; ΕΡ. τὰ γλυκέα σιτεῖται, καὶ μελιτώδη, καὶ μάλιστα τὰς ἰσχάδας. ΑΓΟ. χαλεπὸν μὰ τὸν Ἑρμῆν· ὡς ἐγὼ ὁμόσομαι γὰρ αὐτῷ πάσας τὰς κακίστας. ΖΕ. ἄλλον κάλει, τὸν σὺν χρῷ κουρίας σκυθρωπόν, τὸν σκυθρωπόν, τὸν ἀπὸ τῆς στοᾶς. ΕΡ. ὦ λέγεις· ἔοικεν δ' οὗτος πολύ τι πλῆθος αὐτὸν προσιόντων τῶν περὶ τὰ ἀγορᾶς ἀπαντηκότων· αὐτὸν τὸν ἀρετὴν πωλῶ, τὸν βίον τὸν τελεώτατον. τίς πάντα μόνος εἰδέναι θέλει; ΑΓΟ. πῶς τοῦτο φῄς; ΕΡ. ὅτι μόνος οὗτος σοφὸς, μόνος καλὸς, μόνος δίκαιος, ἀνδρεῖος, βασιλεύς, ῥήτωρ, πλούσιος, νομοθέτης; καὶ τἆλλα, ὁπόσα ὄντ' ἐστίν. ΑΓ. σκυτοτόμος ὦ γαθὲ, καὶ μάγειρος μόνος; καὶ νὴ Δία γε σκυτοδέψης, καὶ τέκτων, καὶ τὰ τοιαῦτα. ΕΡ. ἔοικεν. ΑΓΟ. ἐλθὲ ὦ γαθὲ, καὶ λέγε πρὸς τὸν ὠνητὴν ἐμὲ ποῖός τις εἶ, καὶ πρῶτον εἰ σὺ ἀχθῇ πιπρασκόμενος καὶ δοῦλος ὤν; ΧΡ. δαιμονᾷς. ἃ γὰρ ἐφ' ἡμῖν ταῦτά ἐστιν. ὅσα δ' οὐκ ἐφ' ἡμῖν, ἀδιάφορα ταῦτα συμβέβηκεν. ΑΓ. ἃ μανθάνω ἢ λέγεις. ΧΡ. τί φῄς; ἃ μανθάνεις ὅτι τῶν ὄντων τὰ μὲν ἐστὶ προηγμένα, τὰ δ' C ἐμπαλιν ἀποπροηγμένα; ΑΓΟ. οὐδὲ νῦν μανθάνω. ΧΡ. εἰκότως. ἃ γὰρ εἰ συνήθης τοῖς ἡμετέροις ὀνόμασιν, οὐδὲ καταληπτικὴν φαντασίαν ἔχεις· ὁ δὲ σπουδαῖος ὁ τῆς λογικῆς θεωρίας σκοπὸς, ἃ μόνον ταῦτ' οἶδεν, ἀλλὰ καὶ σύμβαμα, καὶ παρασύμβαμα, ὁποίων τε καὶ ὁπόσων ἀλλήλων διαφέρει. ΑΓΟ. πρὸς τῆς φιλοσοφίας, μὴ φθονήσῃς καὶν τοῦτο εἰπεῖν ὅ, τι σύμβαμα, καὶ τί παρασύμβαμα. καὶ γὰρ οὐκ οἶδ' ὅπως ἐπλήγην τὸν ῥυθμὸν τῶν ὀνομάτων. ΧΡ. ἀλλ' οὐδεὶς φθόνος. εἰ γάρ τις χωλὸς ὢν, αὐτῷ ἐκείνῳ τῷ χαλῷ ποδὶ προσπαίσας λίθῳ, τραῦμα ἐξ ἀφανοῦς λάβῃ, ὁ δ' ἰὸς εἶχε μὲν δή που σύμβαμα τὴν χωλείαν, τὸ τραῦμα δὲ, παρασύμβαμα προσέλαβεν. ΑΓΟ. ὢ τῆς αἰσχυνοίας· πόσῃ δ' ἄλλο μᾶλλον φῄς εἰδέναι; ΧΡ. τῶν λόγων πλεκτάνας, αἷς συμποδίζω τοὺς προσομιλοῦντας, καὶ ἀποφράττω, καὶ σιωπᾶν ποιῶ, φιμὸν ἀτεχνῶς ἀνδρῶν προτιθείς. ὄνομα δὲ τῇ δυνάμει ταύτῃ, ὁ ἀοίδιμος συλλογισμός. ΑΓ. Ἡράκλεις, ἄμαχόν τινα, καὶ δίαιον λέγεις.

MERCA. Quò pretio venditur? MERCV. Duabus minis. MERCAT. Accipe: verùm vt hoc quoque sciam, quibus delectatur eduliis? MERCV. Dulcia edit & mellita, maximè verò ficus. MERCAT. Bene se res habet: emam enim illi totas massas carycarum. IVP. Alium accerse, illum corpore hirsuto, vultu seuero, ex Stoa. MERCV. Rectè dicis: videtur enim magna ipsum multitudo quæ ad forum accurrit, expectare. Ipsam virtutem vendo, vitam perfectissimã. Quis cupit omnia scire solus? MERCA. Quid tu dicis? MERCV. Quia solus ille sapiẽs est, solus bonus, solus iustus, B fortis, rex, rhetor, diues, legislator, & quęcunque alia sunt his similia. MERCA. Num, ô bone, & coquus solus est, & per Iouem, coriarius, & faber, & his similia? MERCV. Sic videtur. MERCA. Accede ô bone, & dic mihi tuo emptori, qualisnam sis: antè omnia autem, num tibi doleat quòd venderis & seruis. CHRYS. Nequaquam. neque enim in nobis hæc sunt: quæcũque verò in nobis non sunt, ista indifferentia esse solent. MERCAT. Non intelligo quid dicas. CHRYS. Quid ais? non intelligis quòd horum quædam sunt prælata, quędam verò rursus non prælata? MERCA. Ne nunc quidem intelligo. CHRYS. Meritò quidem: neque enim assuetus es nostris nominibus, neque imaginationem habes quæ facilè apprehendat: verùm studiosus Dialecticæ contemplationis, non hæc tantùm nouit; verumetiam qualiter & quantum accidens & præteraccidens inter se differant. MERCAT. Per Philosophiam, quæso, ne inuideas explicare quidnam accidens sit, & præteraccidens: nescio enim quomodo perculsus sim præ numero vocum istarum. CHRYS. Citra inuidiam dixero. Si quis claudus existat, illisóque pede quo claudicat, ad lapidem, ex inopinato vulnus acceperit, is certè accidẽs habet claudicationem, vulnus autem præter accidens accepit. MERCAT. O argutiam! præterea verò quidnam scire te potissimùm profiteris? CHRYS. Retia sermonum, quibus capio & obstringo, denique tacere cogo, eos qui cõtra me disputant, planè frenũ quoddam illis imponens: isti verò tantæ orationis vi nomen est Syllogismus celeberrimus. MERCAT. Hercle fortem quendam & inexpugnabilem syllogismum refers.

Stoici.

προηγμένα & ἀποπροηγμένα Cicero pro ducta & præcipua vertit. vide 3. de finibus bonorum.

Syllogismus.

CHRY. Vide ergo, éstne tibi puer? MERCAT. Quidni? CHRY. Quid si hunc ad flumen fortè ambulantem crocodilus rapiat, postea verò se redditurum polliceatur hac lege, vt illi verum dicas quidnam de puero reddendo apud se decreuerit: quid tu dicis ipsum in animo constituisse? MERCAT. Quæstionem rogas ad quam difficile admodum est respondere: dubito enim vtrum dicere debeam quò puerum recipiam. Sed per Iouem quæso te, responde tu, & puerum mihi serua incolumem, ne prævortat, ipsúmque deuoret. CHR. Bono es animo: etenim & alia quædam docebo te, quæ plus admirationis habent. MERCA. Quænam sunt ista? CHR. Istum inquam colligentem sermones, tum quoque illum dominantem, præterea illam quæ supra omnes est, Electram, tandem opertum illum sermonem. MERCAT. Quis ille opertus sermo, aut quæ illa tandem Electra est, de quibus dicis? CHR. Electrã illam dico Agamemnonis valde celebrẽ, quæ quidem eandem rem simul norat, & non norat. Astãte enim illi Oreste adhuc incognito, nouit quidem Orestem suum esse fratrem: quòd verò ille Orestes est, ignorat. Rursus verò opertum illum adeóque omnino mirabilem audies sermonem. Responde mihi: nostin' tuũ patrem? MERCA. Maximè. CHR. Quid igitur, si prope te statuerem aliquẽ coopertum, atque interrogarem, Nostin' hunc? quid diceres? MERCA. Scilicet me non nosse dicerem. CHR. Sed ille ipse pater erat tuus. Itaque si istum non nosti, palàm est te patrem tuum non nouisse. MERCA. Nequaquã: verùm ego detracto velo num verum sit explorabo. Sed quisnam tuæ sapientiæ finis est? aut quid tandem facturus es, si ad virtutis summum perueneris? CHR. In his quæ in natura prima sunt, versabor. Dico autem diuitias, sanitatem, & his similia. Primùm autem oportet multos labores impendere. libris enim exiguis literis descriptis incumbere oportet, & interpretationes congerere, & solœcismis & absurdis vocibus impleri. In summa, nequaquam decet sapientẽ fieri priùs quàm ter ex ordine helleborũ bibas. MERCA. Egregia sunt ista tua, & forti viro digna: Verùm auarũ & fœneratorem esse (ista enim tibi inesse video) num illa dicemus esse viri qui helleborum biberit, & iam ad virtutem idoneus sit?

A ΧΡΥ. σκόπει γοιῶ· ἔστι σοι παιδίον; ΑΓ. τί μήν; ΧΡΥ. τῶτο λῶ πως χροκόδιλος ἁρπάσῃ, πλησίον ποταμοῦ πλαζόμενον βύρων, κἄπα σοι ἀποδώσειν ὑπισχνῆται αὐτό, λῶ εἶπης ἄν ἐβουλήθης ὅ, τι δέδοκται περὶ τῆς ἀποδόσεως τοῦ βρέφους, τί φήσεις αὐτὸν ἐγνωκέναι; ΑΓΟ. δυσαπόκριτον ἐρωτᾷς. ἀπορῶ γὰρ ὁπότερον εἰπὼν ἀπολέσωμι. ἀλλὰ σὺ πρὸς Διὸς ἀποκρινάμενος, ἀπόσωσαί μοι τὸ παιδίον, μὴ καταφάγῃ αὐτὸ κἀπιών. ΧΡΥ. θαῤῥεῖ. καὶ ἄλλα γάρ σε διδάξομεν θαυμασιώτερα. ΑΓ. τὰ ποῖα; ΧΡΥ. τὸν θρυλλούμενον, καὶ τὸν κυκλούμενον, καὶ ὅτι πᾶσι τοῖς Ηλέκτραν, καὶ τὸν ἐγκεκαλυμμένον. ΑΓΟ. τίνα τοῦτον τὸν ἐγκεκαλυμμένον, ἢ τίνα τὴν Ηλέκτραν λέγεις; ΧΡΥ. Ηλέκτραν μὲν ἐκείνην τὴν τοῦ, τὴν Αγαμέμνονος, ἣ τὰ αὐτὰ οἶδέ τε ἅμα, καὶ οὐκ οἶδε. πρεσβύτερος γὰρ αὐτῆς τὸν Ορέστου ἔτι ἀγνῶτος, οἶδε μὲν Ορέστην, ὅτι ἀδελφὸς αὐτῆς· ὅτι δὲ οὗτός Ορέστης, ἀγνοεῖ τὸν δὴ αὖ ἐγκεκαλυμμένον, καὶ πάνυ θαυμαστὸν ἀκούσῃ λόγον· ἀπόκειταί γάρ μοι, τὸν πατέρα οἶσθα τὸν σαυτοῦ; ΑΓΟ. ναί. ΧΡΥ. τί οὖν; λῶ σοι ἀποβήσας τινὰ ἐγκεκαλυμμένον, ἔρωμαι, τοῦτον οἶσθα, τί φήσεις; ΑΓ. δηλαδὴ ἀγνοεῖν. ΧΡΥ. ἀλλὰ μὴν αὐτὸς οὗτός ἐστι λῶ ὁ πατὴρ ὁ σός. ὥστε εἰ τοῦτον ἀγνοεῖς, δῆλος εἶ τὸν πατέρα τὸν σὸν ἀγνοῶν. ΑΓΟ. οὐκοῦν· ἀλλ' ἀποκαλύψας αὐτὸν εἴσομαί τινα ἁλίσκεσθαι. ὅμως δ' οὖν τί σοι τῆς σοφίας τὸ τέλος, ἢ τί ποιήσεις πρὸς τὸ ἀκρότατον τῆς ἀρετῆς ἀφικόμενος; ΧΡ. περὶ τὰ πρῶτα τῇ φύσιν καταγλήσομαι. λέγω δὲ πλοῦτον, ὑγείαν, καὶ τὰ τοιαῦτα. πρώτιστον δὲ ἀνάγκη πολλὰ πονῆσαι, λεπτογράφοις βιβλίοις προσκαθήσονται τὸν ὄμμα, καὶ σχόλια συναγείροντα, καὶ σολοικισμῶν ἐμπιπλάμενον, καὶ ἀτόπων ῥημάτων. καὶ τὸ κεφάλαιον, ἁπλῶς δεῖ γενέσθαι σοφόν, λῶ μὴ πρὸς ἐφεξῆς τοῦ ἑλλεβόρου πίῃς. ΑΓΟ. γυναικά σου λοιπὸν καὶ δεινῶς αὐθρικήν. ὃ γὰρ γύφωνα εἶδ', καὶ τοκογλύφον (καὶ γὰρ τάδε ὁρῶ σοι προσόντα) τί φωλεύσει, ἄνδρος ἤδη πεπωκότος τὸν ἑλλέβορον, καὶ τελείου πρὸς ἀρετήν;

B

C

D

ΧΡΥ. ναί. μόνῳ οὖν τῷ δανείζειν πρέπει δὴ τῷ σοφῷ. ἐπεὶ γὰρ ἴδιόν αὐτοῦ συλλογίζεσθαι, τὸ δανείζειν ὑ, τὸ λογίζεσθαι τοὺς τόκους, πλησίον ἔοικε δοκεῖ τῷ συλλογίζεσθαι, μόνα δὴ εἶπ τῷ σοφοῦ καθάπερ σκηνὴ, τὸ τῷ. καὶ ὁ μόνον γε ἁπλῶς ὥσπερ οἱ ἄλλοι τοὺς τόκους, ἀλλὰ καὶ τούτων ἑτέρους τόκους λαμβάνων. ἢ γὰρ ἀγνοεῖς ὅτι τῶν τόκων οἱ μὲν εἰσι πρῶτοι τινές, οἱ δὲ δεύτεροι, καθάπερ αὐτῶν ἐκείνων ἀπόγονοι. ὅρᾳς ὑ δῆτα καὶ τὸν συλλογισμὸν ὁποῖά φησιν, εἰ τὸν πρῶτον τόκον λήψεται, καὶ τὸν δεύτερον. ἀλλὰ μὲν καὶ τὸν πρῶτον λήψεται, ἆρα καὶ τὸν δεύτερον. ΑΓ. σκοπῶ καὶ μανθάνω πρὸς τὰ αὐτὰ φαίνῃ, ὃς σὺ λαμβάνεις ὅτι τῇ σοφίᾳ πρέπει τῶν νέων, καὶ δῆλον ὅτι μόνος ὁ σοφὸς μισθὸν ὅτι τῇ ἀρετῇ λήψεται; ΧΡΥ. μανθάνεις. ὁ γὰρ ἐμὸν τῷ εἵνεκα λαμβάνω, τῷ δὲ διδόντος αὐτοῦ χάριν. ἐπεὶ γάρ ἐστιν ὁ μὲν πρὸς ἐκχύτης, ὁ δὲ, πρόσεκτικός, ἐμαυτὸν μὲν ἀσκῶ εἶναι πρόσεκτικόν, τὸν δὲ μαθητὴν, ἐκχύτην. ΑΓΟ. ἢ μὲν ὑπαίτιον ἔφης, τὸν νέον μὲν εἶναι πρόσεκτικόν, σὲ ὑ τὸν μόνον πλούσιον, ἐκχύτην. ΧΡ. σκώπτεις ὦ ξένε· ἀλλ' ὅρα μήτε ἀποτοξεύσω σε ἀναπόδεικτῳ συλλογισμῷ. ΑΓΟ. καὶ τί δεινὸν ἀπὸ τοῦ βέλους; ΧΡΥ. ἀπορία, καὶ σιωπὴ, καὶ διαγραφὴ τοῦ διανοίας. ὁ δὲ μέγιστον, ὦ ἑταῖρε πάντα σε ἀποδείξω λίθον. ΑΓΟ. πῶς λίθον; ὁ γὰρ Περσεὺς ὦ βέλτιστε εἶναί μοι δοκεῖς. ΧΡΥ. ὧδέπως. ὁ λίθος σῶμα ἐστί; ΑΓ. ναί. ΧΡΥ. τί δὲ, ὁ ζῶον, ὁ σῶμα; ΑΓΟ. ναί. ΧΡΥ. σὺ δὲ, ζῶον; ΑΓ. ἔοικα γοῦν. ΧΡΥ. λίθος ἆρα εἶ, σῶμα ὤν. ΑΓΟ. μηδαμῶς. ἀλλ' ἀπάλυσόν με πρὸς τοῦ Διὸς, καὶ ὅς ποτ' ἀρχῆς πίπτον αὖθις πάλιν. ΧΡΥ. ὁ χαλεπὸν, ἀλλ' ἔμπαλιν ἴσθι αὖθις πάλιν. εἰπὲ γάρ μοι, πᾶν σῶμα, ζῶον; ΑΓΟ. οὔ. ΧΡΥ. τί ὑ, λίθος, ζῶον; ΑΓΟ. οὔ. ΧΡ. σὺ δὲ σῶμα εἶ; ΑΓ. ναί. ΧΡ. σῶμα ὑ ὤν, ζῶον εἶ; ΑΓ. ναί. ΧΡ. οὐκ ἆρα λίθος εἶ ζῶόν τε ὤν. ΑΓΟ. ἐπεπίκασας, ὡς ἤδη μου τὰ σκέλη καθάπερ τῆς Νιόβης ἀπεψύχετο, καὶ πάλιν ἐμὲ ἀνήσομαί τε σέ. πόσου ἐμοῦ αὐτοῦ καταβαλῶ;

A CHR. Certè: solum enim sapientem fœnus exercere decet. Quandoquidem enim illius propriũ est syllogismis concludere: vsuras autẽ colligere, & fœnus conputare, atque syllogismis concludere parum differre videntur: quemadmodũ hoc soli studioso competit, ita quoque illud: nec decet illum fœnus simpliciter, quemadmodum alij solent, accipere, verùm etiam alterius quoque fœnoris fœnus. Nisi fortè ignoras, fœnus aliud esse primum, aliud secundum, velut quandã illius progeniem. Vides autem & syllogismum quẽdam vulgò iactari. Si primum fœnus acceperit, accipiat etiam secundum. Ve-

B rùm accepit primum, igitur & secundum accipiet. MERCA. Num ergo & de mercede quam tu à iuuenibus quos instituis, capere soles, similia dicenda sunt, quippe cùm manifestum sit solos studiosos mercedem à virtute accepturos esse? CHR. Discis: certè non mea causa accipio, verùm illius gratia qui dat. Nam cùm alius sit effusor, alius verò comprehensor: me quidem ipsum cõprehensor vt sim præparo; discipulum verò, vt fiat

C effusor. MERCA. Atqui contrarium dicis, iuuenem esse comprehensorẽ, te verò qui solus diues es, effusorem. CHRYS. Heus tu, scommate me perstringis: sed vide tu ne te petam syllogismo ineuitabili. MERCAT. Quid verò mali ex hoc telo accidet? CHRYS. Dubitatio & silentium, præterea mentis & intellectus subuersio: & quod omnium est maximum, si voluero, in lapidem te conuertam. MERCA. Quomodo lapidem feceris? neque enim Perseus, ô bone, mihi esse videris. CHRYS. Hoc modo: Lapis est corpus. MERCAT. Certè. CHR. Quid verò? Nonne & animal corpus est?

D MERCAT. Imò maximè. CHR. Tu verò animal es. MERCA. Sic videtur. CHR. Lapis igitur es, cùm corpus sis. MERCAT. Nequaquam: sed per Iouem solue me, & de nouo hominem me fac. CHRYS. Non est difficile factu: igitur rursus sis homo: dic verò mihi, Nonne omne corpus animal est? MERCAT. Non. CHR. An verò lapis animal est? MERCA. Non. CHRYS. Tu verò corpúsne es? MERCAT. Maximè. CHRY. Corpus autem cùm sis, animálne es? MERCAT. Euge effeciſti, vt iam mea crura non aliter atque Niobes refrigerata & saxea facta sint: verùm coëmam te. Quantum pro ipso numerabo?

MERCV. Duodecim minas. MERCA. Accipe. M. Solúsne ipsũ emisti? MERCA. Non per Iouem, verùm illi omnes quos vides. MERCV. Certè multi sũt, & fortes habentes humeros, & digni sermone colligãte. IVP. Quid moraris? aliũ aduoca. MERCV. Peripateticũ accerso, te inquã honestum & diuitem. Age, te quidem aptissimum qui vendaris, quippe qui omnia solus noris. MERCA. Qualisnam ille est? MERCV. Modestus, æquus, vita bene cõposita: &, quod maximũ est, duplex existit. MERCA. Quomodo dicis? MERCV. Alius quidem foris apparet, quàm intus esse videtur. Itaque si ipsum emes, memento vt hunc internũ, illũ verò externũ appelles. MERCA. Quid verò potissimũ nouit? MERCV. Nouit triplicia esse bona: animæ scilicet, corporis, & rerũ externarũ. MERCA. Humana sapit. quãti verò venditur? MERCV. Viginti minis. MERCAT. Pluris certè. MERCV. Nequaquã equidem: & ipse pecuniã habere videtur. Itaque non est quòd in illo emendo possis esse celerior quàm deceat: præterea non ita multo pòst discedes ab eo quandiu viuat culex, & quàm profundè Sol radios immittat in mare: denique qualem animã habeant ostrea. MERCA. O Hercules quanta argutia! MERCV. Quid si audias alia multa his acutiora? de semine videlicet & generatione, déque embryonis formatione in vtero, & quomodo homo risibilis sit, asinus verò animal quod neq; ridere neq; ædificare neq; nauigare possit? MERCA. Planè admirãda sunt ea quæ narras, & valde vtilia dogmata. Itaque emam ipsũ viginti minis. MERCV. Quis adhuc reliquus est? Scepticus ille. Heus tu Pyrrhia accede, illico proclamãdus es: iam enim multi abeũt & diffluunt, atque in paucis erit venditio. Veruntamen quis emet illum? MERCA. Ego. Sed primùm dic mihi, quid nosti? PHILOSOPHVS. Nihil. MERCAT. Quid ita? PHIL. Quia omnino nihil mihi videtur existere. MERCA. Igitur neque nos aliqui sumus. PHIL. Nec hoc quidem scio. MERCA. Neque tu aliquis existis. PHIL. Hoc ego multo magis ignoro. MERCA. O ignorantiã! verùm quid sibi volunt hæ stateræ? PH. Sermones in illis trutinor, & ad æqualitatem redigo: postquã autem illos planè similes, & æquale pondus habere cognouero, tũc ignoro quis horũ verior sit.

Id est, digni qui colligãt manipulos, aut opus in agris faciant: allusione facta ad significationem propriam τῆ θεείζειν.

Peripatetici.

Scepticus.

ΕΡ. μυᾶς δώδεκα. ΑΓ. λάμβανε. ΕΡ. μόνος δ' αὐτὸν ἐώνησαι; ΑΓ. μὰ Δί', ἀλλ' ἅπαντες ὅσοι ὁρᾷς. ΕΡ. πολλοί γε, καὶ τοὺς ὤμοις καρτεροὶ, καὶ τῶ θεείζοντος λόγου ἄξιοι. ΖΕ. μὴ δῆτα· ἄλλον κάλει. ΕΡ. Περιπατητικὸν σε φημὶ, τὸν καλὸν, τὸν πλούσιον. ἄγε δὴ, ὠνήσασθε τὸν σωφρονέστατον, τὸν πάντα ὅλως ἐπισάμενον. ΑΓΟ. ποῖος δέ τις ὅδε; ΕΡ. μέτριος, ἐπιεικὴς, ἁρμόδιος τῶ βίῳ, ὃ δὲ μέγιστον, διπλοῦς. ΑΓ. πῶς λέγεις; ΕΡ. ἄλλος μὲν ὁ ἔκτοθεν φαινόμενος, ἄλλος δὲ ὁ ἔνδοθεν εἶναι δοκεῖ· ὥστε ἢν ὠνῇ αὐτὸν, μέμνησο, τὸν μὲν, ἐσωτερικὸν, τὸν δὲ, ἐξωτερικὸν καλῶν. ΑΓΟ. τί δὲ γιγνώσκει μάλιστα; ΕΡ. τρία εἶναι τὰ ἀγαθὰ, ἐν ψυχῇ, ἐν σώματι, ἐν τοῖς ἐκτός. ΑΓΟ. ἀνθρώπινα φρονεῖ. πόσου δέ ἐστιν; ΕΡ. εἴκοσι μνῶν. ΑΓ. πολὺ λέγεις. ΕΡ. ἴσκιῳ μακρῷ· ἐγὼ γὰρ αὐτὸς ἔχειν τι ἀργύριον δοκεῖ. ὥστε οὐκ ἂν φθάνοις ὠνούμενος· ἔπι δὲ εἴσῃ αὐτίκα μάλα πρὸς αὐτὸ πόσον μὲν ὁ χάνων βιοῖ τὸν χρόνον, ἐφ' ὅσον δὲ βάθος ἡ θάλασσα ὑπὸ τῆ ἡλίῳ καταλάμπεται, καὶ ὁποῖά τις ὄστρεα ἡ ψυχὴ τῶν ὀστρέων. ΑΓΟ. Ἡράκλεις, τῆς ἀκριβολογίας. ΕΡ. τί δὲ, εἰ ἀκούσοις ἄλλα πολλὰ τούτων ὀξυδερκέστερα, γονῆς τε πέρι καὶ γλυέσεως, καὶ τῆς ἐν ταῖς μήτραις τῶν ἐμβρύων πλασικῆς; καὶ ὡς ἄνθρωπος μὲν γελαστικὸν, ὄνος δὲ ἀγελαστικὸν, οὐδὲ τεκταινόμενον, οὐδὲ πλωϊζόμενον; ΑΓ. πάνσεμνα φῆς, καὶ ὀνησιφόρα τὰ μαθήματα· ὥστε ὠνοῦμαι αὐτὸν εἰκοσιν. ΕΡ. εἶεν. τίς λοιπὸς ἡμῖν καταλέλειπται; ὁ Σκεπτικὸς οὗτος. σὺ ὁ Πυρρία προσιθι, καὶ ἀποκηρύττου κράζε. ἤδη μὲν ὑποῤῥέουσιν οἱ πολλοὶ, καὶ ἐν ὀλίγοις ἡ πρᾶσις ἔσται. ὅμως δὲ, τίς καὶ τοῦτον ὠνεῖται; ΑΓΟ. ἔγωγε. ἀλλ' οἶσθα πρᾶγμα εἰπέ μοι, σὺ τί ὠφέλησας; ΦΙ. οὐδέν. ΑΓ. πῶς τοῦτ' ἔφησθα; ΦΙ. ὅτι οὐδὲν ὅλως εἶναί μοι δοκεῖ. ΑΓΟ. οὐδὲ ἡμεῖς ἄρα ἐσμέν τινες; ΦΙΛ. οὐδὲ τοῦτο οἶδα. ΑΓΟ. οὐδ' ὅτι σὺ τὶς ὢν τυγχάνεις; ΦΙΛ. πολὺ μᾶλλον ἔτι τοῦτ' ἀγνοῶ. ΑΓ. ὦ τῆς ἀπορίας. τί δαί σοι τὰ σάθμια ταυτὶ βούλεται; ΦΙ. ζυγοστατῶ ἐν αὐτοῖς τοὺς λόγους, καὶ πρὸς ὃ ἴσον ἀπευθύνω. καὶ ἐπειδὰν ἀκριβῶς ὁμοίους τε καὶ ἰσοβαρεῖς ἴδω, τότε δὴ ἀγνοῶ τὸν ἀμείνονα.

ΑΓΟ. τῶν ἄλλων δὲ, τί δὴ πρᾶγμα ποιῶν ἐμμελῶς; ΦΙ. τὰ πολλὰ, πλὴν δραπέτην μεταδιώκειν. ΑΓΟ. τί δαὶ τοῦτό σοι ἀδύνατον; ΦΙ. ὅτι ὦ γαθὲ, ὑ καταλαμβάνω. ΑΓΟ. εἰκότως. βραδὺς γὰρ, καὶ νωθὴς τὴν ἕξιν δοκεῖς. ἀλλὰ τί σοι τὸ τέλος τῆς ὀπτασίας; ΦΙ. ἡ ἀμαθία, καὶ τὸ μήτε ἀκούειν μήτε ὁρᾶν. ΑΓΟ. σκοπῶ δὲ κωφὸς ἅμα, καὶ τυφλὸς εἶ λέγεις. ΦΙ. καὶ ἀκριτός γε πρὸς ἅπαντα, καὶ ἀναίσθητος. καὶ ὅλως, τοῦ σκώληκος οὐδὲν διαφέρων. ΑΓΟ. ὠνητέος εἶ ἁπλῶς τοῦτο. πόσου τοῦτον ἄξιον χρὴ φάναι; ΕΡ. μνᾶς Ἀττικῆς. ΑΓΟ. λάμβανε. τί φῄς ὦ οὗτος, ἐωριάμην σε; ΦΙ. ἄδηλον. ΑΓΟ. μηδαμῶς. ἐώνημαι γὰρ, καὶ ἀργύριον κατέβαλον. ΦΙ. ἐπέχω περὶ τούτου, ἢ διασκέψομαι. ΑΓΟ. δὲ μὴ ἀκολούθει μοι, καθάπερ χρὴ ἐμὸν οἰκέτην. ΦΙ. τίς οἶδεν εἰ ἀληθῆ τοῦτο φῄς; ΑΓΟ. ὁ κῆρυξ, ἢ μνᾶ, δὲ οἱ παρόντες. ΦΙ. πάρεσι γὰρ ἡμῖν τινες; ΑΓΟ. ἀλλ' ἐγωγέ σε ἤδη ἐμβαλὼν εἰς τὸν μύλωνα, πείσω σε δεσπότης τὸν χείρω λόγον. ΦΙ. ἐπέχω περὶ τούτου. ΑΓ. μὰ Δί', ἀλλ' ἤδη γε ἀπεφηνάμην. ΕΡ. σὺ μὴν παῦσαι διϊσχυριζόμενος, ἢ ἀκολούθει τῷ ὡριαμένῳ· ὑμᾶς δ' ἐς αὔριον προσκαλούμεθα. ἀποκηρύξω γὰρ τοὺς ἰδιώτας, δὲ βαναύσους, ἢ ἀγοραίους βίους μέλλομεν.

AMERCA. In aliis autem rebus quid potissimùm facere soles? PHIL. Omnia facio, præterquã quòd fugitiuos nõ persequor. MERCA. Quid? Anne hoc tibi impossibile est? PHILO. Quia ô bone non comprehendo. MERCA. Iure. tardus enim & piger esse videris. Verùm quis tuæ sapientię finis est? PHIL. Ignorantia, & nihil neque audire, neque videre. MERCA. Num ergo & surdus simul & cæcus es? PHIL. Imò sensu etiã & iudicio careo: breuiter nihil à verme differo. MERCA. Propterea emẽdus es. B Quanti illum æstimas? MERCV. Attica mina. MERCA. Accipe. Heus tu quid ais? ego te emi. PHIL. Non est certum. MERCA. Nequaquam: emi enim, & pecuniam numeraui. PHIL. De eo nunc cogito, atque istud considero. MERCA. Atqui sequere me, quemadmodum seruum decet. PHIL. Quis nouit num vera sint quæ dicis? MERCA. Præco, & Attica mina, & illi qui adfuerũt. PHIL. An aliqui etiam nobiscum sunt? MERCA. At ego te iam coniiciens in pistrinum, persuadebo tibi secundùm peiorẽ C causam, me tuum esse herum. PHIL. Ea de re nunc mecum delibero. MERCA. Sed per Iouem iam pronuntiaui, & sententiam tuli. MERCV. Tu quidem desine te huic opponere, atque sequere eum, quandoquidem te emit. Vos autem cras aduocabimus, proclamaturi idiotas & fabriles atque viles vitas.

Alludit ad λόγους κρείττω & κρείττω, quos vocant.

ΑΛΙΕΥΣ, Η ΑΝΑΒΙΟΥΝΤΕΣ.

PISCATOR, SEV REVIVISCENTES.

Bilibaldo Birckheimero interprete.

ARGVMENTVM.

Hic Dialogus quasi quædam apologia superioris est, quantum ad Luciani personam attinet. Exponit enim ille causam hîc, cur toties in philosophos inuehatur: nempe quòd plerique simulato nomine pro veris falsos se gerant, quæstumq; magis quàm virtutem sectentur. Series argumenti ita se habet. Finguntur Philosophi illi vetustiores, Pythagoras, Socrates, Plato, Aristoteles, Chrysippus, Diogenes, atque alij, ad vlciscendum Lucianum, cùm propter alia conuicia, tum quòd proximo Dialogo venales eos proposuerat, idq; etiam viliſsimo pretio, ab inferis redire, ac reuiuiscere, commeatu in vnum diem impetrato. Qui cùm illum saxis persecuti, in fugam conuersum cepissent, occidere primùm statuerunt. Ille verò prouocando ad ipsam Philosophiam, eóque obtento vt causam sibi dicere liceret, postquam à Diogene, vtpote Cynico, & cæteris liberiore, communi omnium nomine accusatus esset, tanquam qui contumelioſsimè omnes Philosophiæ cultores, viros de tota virtute & rebus mortalium optimè meritos, proscidisset, ita sese defendit, vt diceret se minimè negare obiecta, sed consilio & ratione adductum, & hæc & plura etiam his feciſse: non quidem in veros philoso-

phos, sed in eos qui nomine tantùm illo sese iactarent, cùm interim non modò Philosophiam veram ignorarent, sed planè diuersa etiam à præceptis & regulis illius factitarent. Proinde se non modò supplicio nullo dignum esse, sed contrà etiam præmijs tanquam veræ Philosophiæ amatorem atque assertorem donari debere. Hoc iudicio peracto, cùm ille non solùm ab accusatione liberatus, verumetiam in societatem eorum à quibus antè accusabatur, ascitus fuisset, à Philosophia deinceps & falsi illi philosophiæ simulatores citantur, vt suæ professionis caussam redderent. Qui cùm iudicium hoc omnes fermè declinassent, mittitur Lucianus vnà cum Elencho, vt illos inquirant, ac bonos quidem honoribus afficiant, malos autem adempto habitu stigmate inurant. sed priùs quàm id fieret, Lucianus seu Parrhisiades (ita enim sese apud Philosophiam appellat) puta quò iam re ipsa comprobaret, quod verbis antea dixerat, accepto hamo, eog, auro, carycis & placentis abscondito, quasi piscator aliquis, allectos & attractos simulatores istos capit, captos autem de communi reliquorum consensu de saxo præcipites mittit. Habet autem Dialogus hic duos titulos, quorum alter ab ijs quæ à principio geruntur, nomen accepit, alter ab exitu seu catastrophe sumptus est: simillimus q, quod ad argumentum & eius tractationem attinet, alicui veteris Comœdiæ fabulæ est.

SOCRATES. I Niice iniice lapides crebros execrandum in hũc: proiice glebas, adiice testas, percute fustibus calumniatorem: videfis effugiat: & tu Plato iacta, & tu Chrysippe, tu quoque: agite, omnes pariter in illum obarmemur,

Pera vt reddat opem pere, baculusq, bacillo.

Siquidem communis est hostis, nec quispiam è nobis existit quem non iniuria affecerit. Tu verò ô Diogenes, si vnquam aliàs, præcipuè nunc baculo vtere: non desinas: dignas conuitiator pœnas luat. Quid hoc rei est? nunquid, Aristippe, defessi estis? atqui minimè oportebat:

Este cati, atque acris nemo nunc immemor ire.

Aristoteles accelera, quin propius accede. Bene habet, capta est fera: deprehensusne es scelerate? Porrò confestim intelliges quosnam viros maledictis tuis lacessieris. Verùm qualénam fatum ipsum manebit? siquidem varium quoddam mortis excogitabimus genus, crudelitate cuius omnes exatiari valeamus: etenim æquum est septies eum singulis nobis morte pœnas expendere. PLATO. Mihi quidem per Iouem, erutis oculis, abscissáque lingua, cruci suffigendus videtur, priùs tamen flagris cæsus. Tibi verò Empedocles quid? EMPEDOCL. In Ætnæ cratêras præcipitandus, vt meliores conuitiis incessendos haud esse addiscat. PLAT. Quinimo optimum esset, si Penthei vel Orphei instar inter petras dilaniatus inueniretur, ita vt particulam vnusquisque digrediens secum auferre posset. LVCIANVS. Minimè: verũ mihi parcatis obsecro. SOCR. Arctiùs adstringe. Ampliùs non dimittêtis: num quid Homerus dicat, vides?

A B Αλλε, βάλλε τὸν καταράτον τοῖς ἀφθόνοις λίθοις· βάλλε τῶν βώλων· ῥῆξον πάλλε καὶ τῶν ὀστράκων· πᾶσε τοῖς ξύλοις τὸν ἀλιτήριον· ὅσα μὴ ἀμφύγῃ. καὶ σὺ ὦ Πλάτων, βάλλε. καὶ σὺ ὦ Χρύσιππε, καὶ σύ. πρόθυμοι ἅμα ξυναισώμεθα ἐπ' αὐτόν,

Ὡς πήρη πήρηφιν ἀρήγῃ, βάκτρα τ' βάκτροις.

κοινὸς γὰρ πολέμιος, ὃς οὐκ ἔστιν ὅν τινα ἡμῶν οὐχ ὕβρισε. σὺ δὲ ὦ Διόγνες, εἴ ποτε ἄλλοτε, χρῶ τῷ ξύλῳ, μηδὲ αἰῆς· δίδοτω τὴν δίκην, βλάσφημος ὤν. τί τοῦτο; κεκμήκατε ὦ Ἀείσιππε; καὶ μάλ' οὐκ ἐχρῆν·

Ἐξὲ σοφοί, μνήσασθε τῆς δουλείδος ὀργῆς.

Ἀριστότελες ἐπισπεύδασον ἐπὶ θάλασσαν. καλῶς ἔχει· ἐάλωκε τὸ θηρίον, εἰλήφαμέν σε ὦ μιαρέ. εἶέν γοῦν αὐτίκα ὅς τινας οὕτως ἡμᾶς ἐκακηγόρεις. τῷ τρόπῳ δέ τις αὐτὸν κτενεῖ θοι; ποικίλον γάρ τινα ἐπινοοῦμεν θάνατον κατ' αὐτοῦ, πᾶσιν ἡμῖν ἐξαρκέσαι δυνάμενον· καθ' ἕκαστον ἑπτάκις γοῦν δίκαιός ἐστιν ἡμῖν ἀπολωλέναι. ΠΛ. ἐμοὶ μὲν, αἰσχρολοπίᾳ δοκεῖ αὐτὸν, νὴ Δία, μαστιγωθέντα τε πρότερον. C τοὺς ὀφθαλμοὺς ἐκκεκόφθω, τ' γλῶτταν αὐτὴν ἐπιπολὺ πρότερον ἀποτετμήσθω. σοὶ δ' τί Ἐμπεδόκλες, δοκεῖ; ΕΜ. ἐς τοὺς κρατῆρας ἐμπεσεῖν αὐτὸν, ὡς μάθοι μὴ λοιδορεῖσθαι τοῖς κρείττοσι. ΠΛ. κ μὲν ἄριστον ἦν καθάπερ τινὰ Πενθέα, τ' Ὀρφέα, λακισθέντα ἐν πέτραισιν ὑρέας μέρη, ἵνα αὖ κ ὃ μέρος αὐτοῦ ἕκαστος ἔχων, ἀπαλλάττοιτο. ΛΟΥ. μηδαμῶς· ἀλλὰ πρὸς ἱκετῶν θέσθαί με. ΣΩ. ἆρα γε οὐκ αὖ ἀφεθῆς ἐπὶ ὁρᾶς δ' κ τ' Ὅμηρον ἃ λέγει, ὡς

Οὐκ ἔστι λέοντι καὶ ἀνδράσιν ὅρκια πιστά;

ΛΟΥ. καὶ μὲν καθ' Ὁμήρου ὑμᾶς καὶ αὐτὸς ἱκετεύσω. αἰδέσεσθε γὰρ ἴσως τὰ ἔπη, καὶ οὐ παρόψεσθε ῥαψῳδήσαντά με·

Ζωγρεῖτ' ἀνέρα χρηὸν, καὶ ἄξια δέχθε ἀποινα,
Χαλκόν τε, χρυσόν τε, τὰ δὴ φιλέουσι σοφοί περ.

ΠΛ. ἀλλ' οὐδὲ ἡμεῖς ἀπορήσομεν ἔπους σοὶ Ὁμηρικῆς ἀντιλογίας. ἄκουε δή,

Μή μοι φεύγειν τε καχηλόρε βουλέο θυμῷ,
Χρυσὸν περ λέξας, ἐπεὶ ἵκεο χεῖρας ἐς ἁμάς.

ΛΟΥ. οἴμοι τῆς κακῆς. ὁ μὲν Ὁμηρος ἡμῖν ἀπρόσκοπος, ἡ μεγίστη ἐλπίς. ὅτι τὸν Εὐριπίδην δή μοι καταφυκτέον· τάχα γὰρ αὖ ἐκεῖνος σώσει με·

Μή κτεῖνε τὸν ἱκέτην· ἃ γὰρ θέμις κτανεῖν.

ΠΛ. τί δὲ ἃ καὶ ἐκεῖνα Εὐριπίδου ἐστὶν,

Οὐδενὰ πάσχειν, δεινὰ τοὺς εἰργασμένους;

ΛΟΥ. καὶ οὕτω ἔκαπι ῥηθήσεται κτενεῖτέ με;

ΠΛ. νὴ Δία, φησὶ γοῦν ἐκεῖνος αὐτὸς,

Ἀχαλίνων στομάτων, ἀνόμου τ' ἀφρενώδους,
Ὃ τέλος δυσνοία.

ΛΟΥ. ἐκκοῦν ὅπως δεδόκηται πάντως ἀποκτιννύναι, καὶ οὐδεμία μηχανὴ ὃ διαφυγεῖν με, φέρετε, ἅ τοι γοῦν εἴπατε μοι, οἵ ποτε ὄντες, ἢ τί πεποιηκότες ἀνήκεστον ἔπος ἡμῶν ἀνήκεστα ὀργίζεσθε, καὶ ὅτι θανάτου στυγνοῦ ἐφάψατέ με; ΠΛ. ἃ πάνυ μὲν εἴργασαι ἡμᾶς τὰ δεινὰ, σεαυτὸν ἐρώτα ὦ κάκιστε, καὶ τοὺς καλοὺς ἐκείνους σου λόγους, οἷς φιλοσοφίαν τε αὐτὴν, κακῶς ἠγόρευες, καὶ ἐς ἡμᾶς ὕβριζες, ὥσπερ ἐξ ἀγορᾶς ἀποκηρύττων σοφοὺς ἄνδρας· καὶ ὃ μέγιστον, ἐλευθέρους. ἐφ' οἷς ἀγανακτήσαντες ἀπελυθάμεν ὅτι σε, συλλαβόντες ἔπους ἐλίγου τὸν Αἰσχύνην, Χρύσιππος ἅτοσι, καὶ Ἐπίκουρος, καὶ Πλάτων ἐγὼ, καὶ Ἀριστοτέλης ἐκεῖνος, καὶ ὁ σιωπῶν οὗτος Πυθαγόρας, καὶ Διογένης, καὶ ἅπαντες, ὁπόσους διέσυρες ἐν τοῖς λόγοις. ΛΟΥ. ἀνέπνευσα· ἃ γὰρ ἀποκτενεῖτέ με, εἰ μάθετε ὁποῖος ἐγὼ περὶ ὑμᾶς ἐγενόμην· ὥστε ἀπορρίψατε τοὺς λίθους, μᾶλλον δὲ φυλάξατε. χρήσεσθε γὰρ αὐτοῖς κατὰ τῶν ἀξίων. ΠΛ. ληρεῖς. σὲ δὴ χρὴ τήμερον ἀπολωλέναι. καὶ ἤδη γε λαβὼν ἔσω χιτῶνα κακῶς ἔνεχ' ὅσα ἔοργας.

A *Non est tuta fides hominum generi atque leonum?*

LVCIA. Atqui & ego quoque per Homerum vos oro: forsitan enim illius reueremini carmina, méque versus connectentem haud spernetis:

Me vivum capite, haud hominem prauum: hæc quoque dona
Suscipite, es, aurum, quæ curant & sapientes.

PLATO. Verùm neque nobis aduersum te Homerica deerit responsio: audi igitur:

Nec mihi mente fugã tu persuadere valebis,
Postquam te teneo, licèt aurea verba loquaris.

B LVCIA. Hei malorum! siquidem spes maxima Homerus nos frustratur: ad Euripidem igitur mihi confugiendum erit: siquidem ille me forsitan saluabit,

Ne supplicem interficite: haud fas occidere est.

PLATO. Atqui nunquid & hæc sunt Euripidis:

Scelesta qui patrarunt, mala decet pati?

LVCIA. Igitur iuxta verba hæc me interficietis? PLATO. Rectè per Iouem: inquit enim ille idem:

Effrenioris & exlegis dementiæ extremum
infœlicitas occupat.

C LVCIA. Proinde quoniam omnino me interficere decreuistis, nullúmque mihi restat effugium, agite, saltem hoc mihi indicate, quinam estis, quæve tam intoleranda à nobis perpessi sitis, vt tam intoleranter irascamini, ac me mortis causa ceperitis. PLATO. Quibus nos afeceris contumeliis, à teipso sceleratissime perquire, belluliſque illis tuis sermonibus, in quibus Philosophiam ipsam cõuitiis lacessiuisti, ergáque nos iniurius fuisti, cùm tanquam ex conciliabulis viros sapientes præconio diuulgares: & quod maximum est, liberos: quapropter

D indignatione moti, ptopter te emersimus, ac tantisper inferos dereliquimus. Chrysippus iste, ac Epicurus, ego quoque Plato, & Aristoteles ille, silénsque hic Pythagoras, necnon Diogenes, omnes denique quos sermonibus tuis infamasti. LVCIA. Respiraui: siquidem non me interficietis, si intellexeritis qualisnam ego erga vos extiterim: quapropter lapides abiicite: quin potiùs reseruate: nam contra meritos vsui erunt. PLATO. Nugaris: te etenim hodie perire necesse est: iámque adeò ob perpetrata scelera, lapideum induas amictũ.

LVCIA. Atqui viri optimi, quem solum ex omnibus laudare oportebat, familiarem vestrum, benevolum, & conuenientem, quin (si proloqui molestum non est) studiorum vestrorum procuratorem, vt intelligatis, interficietis, si me occideritis, qui tot propter vos labores exantlaui. Videte igitur ne instar philosophorum qui nunc sunt, agatis, vt ingrati, iracundi, ac perfidi erga virum beneficum videamini. PLATO. Proh impudentiam! nunquid tibi ob conuitia gratias debemus? Verè hic cum mãcipiis sibi rem esse existimat, quandoquidem ob tantas iniurias, verborúmque debacchationem, beneficia nobis enumerare conatur. LVCIAN. Vbinam ego, vel quando vos iniuria affeci, qui semper Philosophiam sum admiratus, ac vosipsos summis extuli laudibus, cum sermonibus quoque à vobis derelictis assiduè conuersatus? Quin & hæc ipsa quæ proloquor, vnde quàm à vobis accepi, ac instar apiculæ decerpens, hominibus ostendo? at illi laudant, ac vniuscuiusque florem, vnde, à quo, & quemadmodum collegerim, cognoscunt, méque oratione quidem ob florigeram hanc messem commendant: sed veriùs vosipsos, ac prata vestra amœnissima, qui tam varia & versicoloria produxistis, extollunt: quæ si quis rectè secernere, connectere, ac concinnare nouerit, ita vt minimè alterum ab altero discrepet, numquid cùm tam egregiè quis à vobis affectus fuerit, obloqui conabitur viris benefactoribus, quorum gratia existimationis alicuius esse reputatur? ni eiusdem sit naturæ, cuius & Thamyris vel Eurytus, ita vt vel Musas, à quibus canendi normam acceperit, canendo, vel Apollinem iaculationis præceptorem iaculando prouocare audeat? PLAT. Verùm generosè, hæc omnia Rhetorum more, ac maximè rebus contraria protulisti: siquidem proteruiorem tuam ostendunt audaciam, manifestámque præ se ferunt iniustitiam ac ingratitudinem, si cùm à nobis (vt ipse fateris) iacula acceperis, ea contra nos iaculatus es, hunc vnum scopum obseruans, vt nos omnes conuitiis lacessas: talem siquidem à te consequimur gratiam, quoniam prata illa florida tibi reseruauimus, nec vt ne decerperes, sinúque repleto discederes, inhibuimus: ideo maximè ob hanc noxam mori dignus es.

ΛΟΥ. καὶ μὴν ὦ ἄριστοι, οὓς ἐχρῆν μόνους ἁπάντων ἐπαινεῖν, οἰκεῖόν τε ὑμῖν ὄντα, καὶ δίκαιον, καὶ ὁμογνώμονα, καὶ, εἰ μὴ φορτικὸν εἰπεῖν, κηδεμόνα τῶν ὑπὲρ ὑμῶν πόνων, οὐ ἵνα, ἀποκτείνοντες, δῶτε ἐμὲ ἀποκτεῖναι, τοιγαροῦν ὑπὲρ ὑμῶν πεπονηκότα. ὁρᾶτε γοῦν μὴ τῶν νῦν φιλοσόφων αὐτοὶ ποιῆτε, ἀχάριστοι, καὶ ὀργίλοι, καὶ ἀγνώμονες φαινόμενοι πρὸς ἄνδρα εὐεργέτην. ΠΛ. ὦ τῆς αἰσχυντίας· καὶ χάριν σοι τῆς κακηγορίας προσοφείλομεν; ἵνα σὺ ἀνδραπόδοις ἀληθῶς οἷς ἐβουλήθης; ἢ καὶ εὐεργεσίαν καταλογὴν προσῆκεν ἡμᾶς ὅτι τῇ τοσαύτῃ ὕβρει καὶ προνοίᾳ τῶν λόγων; ΛΟΥ. ποῦ γὰρ ἐγὼ ὑμᾶς, ἢ πότε ὕβρικα, οὓς ἀεὶ φιλοσοφίαν τε θαυμάζων διετέλεκα, καὶ ὑμᾶς αὐτοὺς ὑπερεπαινῶν, καὶ τοῖς λόγοις, οὓς καταλελοίπατε ὁμιλῶν; αὐτὰ γοῦν ἃ φημι ταῦτα; πόθεν ἄλλοθεν ἢ παρ' ὑμῶν προσλαβών, καὶ κατὰ τὴν μέλιτταν ἀποθησαύριος, ὅτι δείκνυμαι τοῖς ἀνθρώποις; οἱ μὲν ἐπαινοῦσι, καὶ γνωρίζουσιν ἑκάστου τὸ ἄνθος, ὅθεν, καὶ παρ' ὅτου, καὶ ὅπως ἐκλεξάμενος, καὶ λόγῳ μοι ἐμὲ ζηλοῦσι τῆς ἀνθολογίας· τὸ δὲ ἀληθὲς, ὑμᾶς, καὶ τὸν λειμῶνα τὸν ὑμέτερον, οἳ τοιαῦτα ἐξειργάσασθε ποικίλα, καὶ πολυειδῆ τὰς βαφάς, εἴ τις ἀναλέξασθαί γε αὐτὰ δύναιτο, καὶ ἁρμόσασθαι, ὡς μὴ ἀπάδειν θατέρου θατέρου. ἐπεὶ ὅστις οὖν ταῦτα οὕτω πεπονθὼς παρ' ὑμῶν, κακῶς ἂν εἰπεῖν δύναιτο χρησάμενον εὐεργέτῃ ἄνδρα, ἀφ' ὧν εἶναί τις ἔδοξεν; οὐκοῦν εἰ μὴ καὶ τὸν Θάμυριν, ἢ τὸν Εὔρυτον εἴη τῇ φύσιν, ὡς ταῖς Μούσαις αὐτάδειν, παρ' ὧν εἴληφε τὴν ᾠδήν, ἢ τῷ Ἀπόλλωνι ἐριδαίνειν, ὁπαδὸν τοξεύων, καὶ ταῦτα, δοκεῖ ὁντι τῆς τοξικῆς. ΠΛ. τοῦτο μὲν ὦ γενναῖε, καὶ τοῖς ῥήτορσι εἴρηταί σοι· ἐναντιώτατον γοῦν ὅτι τῷ σχήματι, καὶ χαλεπωτέραν σε ὑπεδείκνυσι τὴν τόλμαν, εἴγε τῇ ἀδικίᾳ καὶ ἀχαριστίᾳ προσέσεσιν, ὃς παρ' ἡμῶν τὰ τοξεύματα ὡς φὴς λαβών, κατ' ἡμῶν ἐτόξευες, ἕνα τοῦτον ἐποιούμενος τὸν σκοπὸν, ἅπαντας ἡμᾶς ἀργυρῦν κακῶς· τοιαῦτα τοίνυν σὲ ἀπειλήφαμεν, διὸ ὧν σοι τὸν λειμῶνα ἐκφυον ἀναπεπαμένοις, οὐκ ἐκωλύομεν δρέπεσθαι, καὶ τὸ προσκέλπιον ἐμπλησάμενον ἀπελθεῖν. ὥστε δίκῃ τοῦτο μάλιστα δίκαιος εἶ εἰς ἀποθανεῖν.

ΛΟΥ. ὁρᾶτε τοὺς ὀργὴν ἀκούετε, καὶ οὐδὲν τῶν δικαίων προσίεσθε. καίτοι ἐγὼ οὐκ ἂν φήθην ποτὲ ὡς ὀργὴ Πλάτωνος, ἢ Χρυσίππου, ἢ Ἀριστοτέλους, ἢ τῶν ἄλλων ὑμῶν καθήκοιτο ἂν. ἀλλά μοι ἐδοκεῖτε μόνοι δὴ, πόρρω εἶ τοῦ τοιούτου. πλὴν ἀλλὰ μὴ ἀκριτόν γε ὦ θαυμάσιοι, μηδὲ προ δίκης ἀποκτείνητέ με. ὑμέτερον γοῦν ἐστι τοῦτο ἴσως, μὴ βίᾳ, μηδὲ κατ' ὀλιγωρίαν ἐν τῷ ἰσχυροτέρῳ πολιτεύεσθαι, δίκην δὲ τὰ διάφορα διαλύεσθαι διδόντας λόγους, καὶ δεχομένους ἐν τῷ μέρει· ὥστε δικασταὶ ἐλόμενοι κατηγορήσατε μοῦ ὑμεῖς ἢ ἅμα πάντες, ἢ ὅν τινα αὐτῶν χρὴ τοῦτο ποιεῖν κατ' ἀπόντων. ἐγὼ δὲ ἀπολογήσομαι πρὸς τὰ ἐγκλήματα. κἂν μὲν ἐμοῦ γνῶ ὁ δικαστήριον, ὑφέξω δικην δὴ τῆς ἀξίας. ὑμᾶς δὲ, βίαιον οὐδὲν τιμήσετε. ἐὰν δὲ βλάπτειν ἐπιχειρῶν, καθαρὸς ὑμῖν καὶ ἀνεπίληπτος θεήσομαι, ἀφήσουσί με οἱ δικασταί· ὑμᾶς δὲ, εἰς τοὺς ὄντως ἀπατήσαντας ὑμᾶς καὶ προξενήσαντας καθ' ἡμῶν τὴν ὀργὴν τρέψετε. ΠΛ. τοῦτο ἐκεῖνο, εἰς πεδίον τὸν ἵππον, ὡς φῂς ἀκροσάμενος τοὺς δικαστάς, ἀπέλθοις· φασὶ γοῦν ῥήτορά σε, καὶ δικανικόν τινα εἶναι, καὶ πανοῦργον ἐν τοῖς λόγοις. τίνα δὲ καὶ δικαστὴν ἑλοίμεθα, ὃν τινα μὴ σὺ διαφθεῖραι, οἷα πολλὰ ποιεῖτε ἄδικα, πείσῃς οὐκ ἀφίσασθαι; ΛΟΥ. θαῤῥεῖτε τούτου ἕνεκα, οὐδένα τοιοῦτον δικαστὴν ὑποπτον, ἢ ἀμφίβολον ἀξιώσαιμ' ἂν ἐμοὶ, καὶ ὅστις ἀποδόσεταί μοι τὴν ψῆφον ὁρᾶτε γοῦν, τὴν φιλοσοφίαν αὐτὴν μᾶλλον ὑμῶν ποιοῦμαι δικαστήριον ἔγωγε. ΠΛ. ἐπὶ τίς αὖ κατηγορήσει, εἴτε ἡμεῖς δικάσομεν; Λ. οἱ αὐτοὶ κατηγορεῖτε, καὶ δικάζετε· οὐδὲν γὰρ τοῦτο δέδοικα. τοσοῦτον γοῦν φέρω τοῖς δικαίοις, καὶ ἐκ πολλῆς ἀπολογήσασθαι παρασκευάζομαι. ΠΛ. τί ποιοῦμεν ὦ Πυθαγόρα, καὶ Σώκρατες; ἔοικε γὰρ οὐκ ἄλογα προκαλεῖσθαι, δικάζεσθαι ἀξιῶν. ΣΩ. τί δὲ θαυμάζω, ἢ βασανίζομεν ὅτι ὁ δικαστήριον, καὶ τὴν φιλοσοφίαν προβαλλόμενος, ἀκροασόμεθα ὅ, τι ἐπολογήσεται. ὁ μὲν δίκης γὰρ οὐκ ἡμέτερον, ἀλλὰ δῆτα ἰδιωτικὸν, ὀργίλων τινῶν ἀνθρώπων, καὶ ὃ δίκαιον ἐν τῇ χειρὶ πεπαυμένων. προέξομεν γοῦν ἀφορμὰς τοῖς κακηγορεῖν ἐθέλουσι, καταλύσαντες ἄνδρα μηδὲ ἀπολογησάμενον ὑπὲρ ἑαυτοῦ. ἐπεὶ τοῦτο, δικαιοσύνῃ χαίρειν αὐτοὶ

A LVC. Videte, iræ aures præbetis, & quæ iusta sunt, minimè considerati: ego verò me nũquam in Platonis, vel Chrysippi, seu Aristotelis, aut reliquorum vestri ordinis irã incidere posse existimassem: sed longè ab illis mihi distare videmini. Verùm ô admirandi, ne indemnatum, causaq; non cognita me interficiatis: quamuis & id vos deceat, ne vehementia ac manifesta violentia grassari videamini, iure scilicet controuersias dissoluere, rationes dantes pariter & accipientes, iudicem eligere: méque vel vnà omnes accusare, aut qui omnium vice id agat, eligere. Ego verò obiectis respon-
B dere sum paratus, & si aliqua in re iniurius esse conuictus fuero, ac ita de me statuerit iudicium, merita expendam supplicia, vósque violentum nil perpetrabitis. Si verò crimina diluere videbor, ac insons & ab omni culpa alienus esse inueniar; me iudices dimittent, vos verò in eos qui vos deceperunt, ac contra nos instigarunt, iram conuertetis. PLAT. Hoc illud est, equum in campum, vt iudices eludere queas, educere conaris: si-
C quidem te Rhetorem & causidicum vehemẽtem, in orationibúsque admodum callidum esse dicunt. Proinde quemnam iudicem fieri cupis? quem muneribus, vt pro te sententiam ferat (qualia iniusta multa perpetrare consueuistis) corrumpere haud valeas. LVCIA. Confidite: huius enim rei gratia nullum arbitrum suspectum, vel ancipitem, seu qui pro me iniustè calculum ferat, mihi euenire desidero: & vt certiùs id cognoscere possitis, ego Philosophiam ipsam vnà vobiscũ iudicem eligo. PLAT. At quisnam accusabit, si nos iudicauerimus? LVCIA. Vosmetipsi accusate, & iudicate: neque enim illud timeo, quoniam tam iusta an-
D tecello causa, tãque luculẽter & abundè me responsurũ confido. PLAT. Quid faciemus ô Pythagora & Socrates? nam vir iste quoniã iudicio experiri dignum ducit, haud absurdè prouocare videtur. SOCRAT. Quid verò aliud, quàm vt ad iudiciũ pergamus, assumptaq; Philosophia, quidnam responsurus sit, audiamus? nam absq; cognitione quid conari, nõ ad nos, sed potiùs ad viros quosdã iracundos, & qui iustitiam in manibus sitam continẽt, spectare videtur: prębebimus enim occasionem obloqui volentibus, si virum lapidabimus, nec pro se respondere permittemus, & hęc nosmetipsi iustitiæ vale

dicentes. Proinde quid Anyto & Melito accusatoribus meis, vel qui me tum dã-narũt, iudicibus, respondebo, si hic inauditus occubuerit, & aquæ omnino cõpos non fuerit? PLAT. Rectè ô Socrates admones. ad Philosophiam igitur pergamus: & illa quidem diiudicet: nos verò quicquid statuerit, amplectemur. LVCIA. Euge viri sapientissimi, meliora hæc & iustiora: lapides verò, vt dicebam, seruate: siquidem paulò pòst in iudicio indigebitis. Verùm vbinam Philosophiã quis inueniet? vbi enim habitet, non noui, quamuis longo circumerrauerim tempore, domum, vt eam conuenire possem, quærens: inde in quosdam vilibus amictos vestibus, barbásque promissas gestantes, incidi, qui cùm ad eandem se pergere assererent, eos scire existimans, interrogaui: at illi, quoniam me longè plus ignari essent, ne de ignorantia redargui possent, vel omnino nil respondebant, vel ianuam aliam pro alia ostendebant: ego verò in hunc vsque diem domum reperire haud quiui. Sæpius verò ipse suspicans, vel ductore quopiam, ad quasdam ianuas perueni, certissimè tum inuenisse sperans, à multitudine ingredientium & egredientium coniecturam sumens, qui omnes seueritatem quandam præ se ferebant, forma erant decora, vultu verò meditabundi: hosce insecutus, & ipse quoque sum ingressus: ibi viraginem conspexi quandam, non incuriosè, sordidè vel inconcinnè excultam: verùm quamprimum deprehendi eam dependulos cincinnos minimè ornando negligere, vestitúsque cultum studiosè affectare: & quamuis tam exquisitis mundițiis ornata esset, cultum tamen decoris gratia dissimulare nitebatur: apparebat & fucus quidam, lenociniúmque, & verba perquam meretricia: ab amatoribus verò laudata, admodum gaudebat, & si quis aliquid dedisset, auidè suscipiebat: opulentiores quoque iuxta se locabat, amatores autem inopes nec aspicere dignabatur. Sæpius quoque cùm se casu denudasset, torques aureas anguillis crassiores conspiciebam. Hæc cùm vidissem, confestim ad pedes sum conuersus, oppidoquam miseratione commotus ob infelices illos, non naribus, sed barbis ad illam pertractos, ac Ixionis instar pro Iunone idolo congredientes.

Oratores ad aquæ mẽsuram perorabãt.

λέγοντες. ἢ τί ἂν εἴποιμι Ἀνύτου καὶ Μελίτου πρὸς ἐμοῦ κατηγορησόντων, ἢ τότε δικαστῶν, εἰ ὧδε τελευτήσω, μηδὲ σμικρὸν ὕδατος μεταλαβών; Π. ἆρα σφόδρα; ὦ Σώκρατες· ὥστε ἀπιωμεν ὅτι τάχιστα τὴν φιλοσοφίαν. ἢ ὅ, δικασάτω, καὶ ἡμεῖς ἀγαπήσομεν οἷς ἂν ἐκείνη διάγῃ. ΛΟΥ. εὖγε ὦ σοφώτατοι, ἀμείνω ταῦτα, καὶ νομιμώτερα. τοὺς μὲντοι λίθους φυλάττετε ὡς ἔφην. δεήσει γὰρ αὐτῶν μικρὸν ὕστερον ἐν τῷ δικαστηρίῳ. ποῦ δ' ἡ φιλοσοφία οἰκεῖ; ἐγὼ γὰρ οὐκ οἶδα· ἔνθα οἰκεῖ. καίτοι πάνυ πολὺν ἐπλανήθην χρόνον ἀναζητῶν τὴν οἰκίαν, ὡς ξυγγενοίμην αὐτῇ. εἶτα ἐντυγχάνων ἄλλοις τισὶ τριβώνια μὲν ἐμπεβλημένοις, καὶ πώγωνας βαθεῖς καὶ μεγάλους, πρὸς αὐτῆς ἐκείνης ἥκειν φάσκουσιν, οἰκίδιόν τι εἰδέναι αὐτῆς, ἀνηρώτων. οἱ δὲ πολὺ μᾶλλον ἐμοῦ ἀγνοοῦντες, ἢ ὅλως ἀπεκρίνοντό μοι, ὡς μὴ ἐλέγχοιντο οὐκ εἰδότες, ἢ ἄλλην ἄλλης ἀπεδείκνυον. ὧδέπως γοῦν ἐγὼ ἐς τήμερον ἔξωθεν δεδιώκημαι τὴν οἰκίαν. πολλάκις δ' αὐτὸς εἰκάσας, ἢ ξεναγήσοντός τινος, ἦκον αὐτὸς ἐπί τινας θύρας, βεβαίως ἐλπίσας τότε γοῦν εὑρηκέναι· τεκμαιρόμενος ὡς πλήθει τῶν εἰσιόντων τε καὶ ἐξιόντων ἀπό τινων σκυθρωπῶν, καὶ τὰ σχήματα σώφρονα, καὶ φροντιστικὴν τὴν ἔσοψιν. μετὰ τούτων οὖν ξυμπαρεκύσθεις, καὶ αὐτὸς εἰσῆλθον μὲν· εἶτα εἶδον γυναῖκα τὴν οὐκ ἀπλοϊκὴν, εἰ καὶ ὅτι μάλιστα ἐς ὃ ἀσφαλὲς καὶ ἀκόσμητον ἑαυτὴν ἐπερρύθμιζεν, μηδὲ κατέφαινε μοι αὐτίκα σοβαρὸν ὄφθαλμὸν καὶ τὴν ὀφρὺν ἀκριβῶς ἐσταλμένην, καὶ τὸ ἱμάτιον τὸ ἀναβολαῖον ἀνεπιτηδεύτως περιεβέβλητο. περίδηλος δ' ἦν κοσμουμένη αὐτῆς καὶ τοῦ βαρέως τῷ ἀφελεστάτῳ δοκοῦντι προσέχουσα. ὑπεφαίνετο δέ τι καὶ ψιμύθιον, καὶ φῦκος, καὶ τὰ ῥήματα πάνυ ἑταιρικά. καὶ ἐπαινουμένη ὑπὸ τῶν ἐραστῶν, ἐς ὃ κάμοὶ ἔχαιρε. καὶ εἴ δόσις, προχείρως ἐδέχετο. καὶ τοὺς πλουσιωτέρους μὲν προσεκαλεῖτο πλησίον, τοὺς πένητας δὲ τῶν ἐραστῶν οὐδὲ προσέβλεπε. πολλάκις δὲ καὶ γυμνωθεῖσης αὐτῆς κατ' ὀλίγον, ἑώρων περιδέραια χρυσᾶ, καὶ ἐνώτια παχύτερα. ταῦτα ἰδὼν ὅτι πόδας μὲν οὐθὶς ἀνέστρεφον, οἰκτείρας δηλαδὴ τοὺς ἀθλίως ἐκείνους ἐληλυθότας πρὸς αὐτῆς, καὶ τὸ ῥινὸς, καὶ τὸ πώγωνος, καὶ τὴν Ἰξίονα, εἰδώλῳ αὐτὴ τὴν Ἥρας ξυνόντας.

ΠΛΑ.

ΠΛ. τοῦτο μὲν ὀρθῶς ἔλεξας· ὁ γὰρ τοιόδη- A
λος οὐδὲ πᾶσι γνώσιμος ἡ θύρα· πλὴν ἀλλ'
οὐδὲν δεινὸς βαδίζειν ὅτι τὴν οἰκίαν· εὐθὺς
γὰρ ἐν Κεραμεικῷ ἐντυγχάνομεν αὐτήν. ἡ δὲ
ἥδη που ἀφίξεται, ἐπανιοῦσα ἐξ Ἀκαδημίας,
ὡς εἰωθυῖα ἐν τῇ Ποικίλῃ. τοῦτο γὰρ
ὀσημέραι ἔθος ποιεῖν αὐτῇ· μᾶλλον δ' ἤδη πρό-
σεισιν. ὁρᾷς τὴν κόσμιον τὴν ἀπὸ τοῦ σχήμα-
τος, τὴν τοιαύτην ὂ βλέμμα, τὴν ὅτι σωφρο-
σύνη ἠρέμα βαδίζουσαν; ΛΟΥ. πολλὰς
ὁμοίας ὁρῶ τῷδε σχήματι, ἐν ᾧ τὸ βάδισμα, ἐπὶ
ἀκολούθου. ἐν τούτοις μία πόρρωθεν ἥκει ἀληθὴς
φιλοσοφία ἐν ἐσθῆτι αὐταῖς. ΠΛ. ὦ λέγεις· ἀλ- B
λὰ δηλώσει ἥτις ἐστί, φθεγξαμένη μόνον. ΦΙ.
παπαῖ. τί Πλάτων, καὶ Χρύσιππος αὖ, καὶ
Ἀριστοτέλης, καὶ οἱ λοιποὶ ἅπαντες, αὐτοὶ δὴ
τὰ κεφάλαια μετὰ τῶν μαθημάτων; τί αὖθις ἐς
τὸν βίον; ἆρά τις ὑμᾶς ἐλύπει τῶν κάτω; ὀρ-
γιζομένοις γοῦν ἐοίκατε. καὶ τίνα τοῦτον ξυλ-
λαβόντες ἄγετε; ἢ τοῦ λωποδύτης τις, ἢ ἀν-
δροφόνος, ἢ ἱεροσυλός ἐστι; ΠΛ. νὴ Δία, ὦ
φιλοσοφία, πόρρωθεν γε ἱεροσύλων ἀσεβέσα-
τος· ὃς τὴν ἱερωτάτην σὲ, κακῶς ἀγορεύων
ἐπεχείρησε, καὶ ἡμᾶς ἀπώλεσας, ὁπόσοι τὰ πα- C
ρὰ σοῦ μαθόντες, τοῖς μὲν ἡμᾶς καταλελοί-
παμεν. ΦΙΛ. εἶτα ἠγανακτήσατε λοιδο-
ρησαμένου τινὸς, καὶ ταῦτα εἰδότες ἐμὲ, οἷα
πρὸς τῆς κωμῳδίας ἀκούουσα ἐν Διονυσίοις;
ὅμως φίλων τε αὐτὸν ἡγημαι, καὶ ὅτε ἐδι-
καιούμην, ὅτε ἠπατώμην προσελθοῦσα·
ἐφίημι δὲ παίζειν τὰ εἰκότα, καὶ τὰ ξυνήθη τῇ
ἑορτῇ· οἶδα γὰρ ὡς οὐκ ἂν τι κακὸν σκώμμα-
τος χεῖρον γένοιτο, ἀλλὰ τοὐναντίον ὅταν ἂν ἧ
καλὸν, ὥσπερ ὁ χρυσίον, ἀπαστράπτον τοῖς
χρώμασι, λαμπρότερον ἀποσῴζει, καὶ φα- D
νερώτερον γίνεται. ὑμεῖς δὲ, οὐκ οἶδα ὅπως
ὀργίλοι καὶ ἀγανακτικοὶ γεγόνατε. τί δῆτα οὖν
αὐτὸν ἄγετε; ΠΛ. μίαν ἡμέραν τοῦτον
ἐδικάσαμεν, ἥκομεν ἐπ' αὐτὸν, ὡς ὑπό-
σχοι τὴν ἀξίαν ὧν δέδρακε. φῆμαι γὰρ ἡμῖν
διήγγελλον οἷα ἔλεγε περὶ ἡμῶν ἐς τὸ πλῆθος
καθ' ἡμῶν. ΦΙΛ. εἶτα πρὸ δίκης οὐδὲ
ἀπολογησάμενον ἀπεκτείνατε; δῆλος γοῦν
ἔστιν εἰπεῖν τι θέλων. ΠΛ. οὐκ· ἀλλ' ὅτι σὲ
τὸ πρῶτον ἀπεβάλλομεθα. καὶ σοί, τί δρᾷ δι-
κή, τοῦτο ποιήσει τέλος τῆς δίκης. ΦΙ. τί φῄς σύ; ΛΟΥ. τοῦτο αὐτό, ὦ δέσποινα φιλοσοφία,

PLATO. Hæc quidem rectè dixisti: nō enim manifestum nec cunctis notum est ostium: atque haud ne cesse erit ad illius accedere domum: hîc enim in Ceramico ipsam operiemur: illa verò iam aderit, ex Academia reuertens, vt etiã in Pœcilo obambulet: id enim quotidie facere consueuit: quin potiùs iam præsto est. Vidésne ex effigie decorem, mansuetudinem ex aspectu, ipsam verò cogitabundam placidè incedere? LVC. Multas effigie, incessu, & vestitu similes video: atqui inter has omnes solùm vna vera est Philosophia. PLAT. Rectè loqueris: verùm quænam sit, cùm solùm loqui cœperit, ostendet. PHILOSOPHIA. Papæ! cur Plato, Chrysippus quoque, & Aristoteles, necnon reliqui omnes, ipsa mea disciplinarum capita, apud superos? Cur rursus in vitam? Ecquis vos ex inferis læsit? Iracundis similes estis. Quisnam hic existit, quem comprehensum ducitis? nunquid fur est, seu homicida, vel sacrilegus? PLATO. Ita per Iouem ô Philosophia, & omnium sacrilegorum inquinatissimus, qui te sanctissimam maledictis incessere conatus est, paritérque nos omnes, quotquot abs te quippiam didicimus, ac posteris vtendum dereliquimus. PHILO. Itaque maledicente quopiam indignamini, cùm sciatis quænam ego à Comœdia in Dionysiis audire soleo? attamen ipsam amicam esse duco, neque in ius voco, seu accedens incuso, verùm conuenientia & festo congruentia ludere permitto. Noui enim quòd nil ob scommata redditur deterius, sed econtra quodcunque bonum existit, tanquam aurum cùm erutum inciditur, clarius relucet, fitque splendidius. At vos nescio quemadmodum iracundia ac indignatione accensi estis: proinde cur eum strangulatis? PLAT. Vnum hunc postulantes diem, contra illum emersimus, vt ob commissa malefacta dignas persoluat pœnas. Fama etenim cognouimus qualia contra nos in vulgus sparserit. PHIL. Igitur eum indemnatum ac inauditum interficietis? atqui dicere quid velle videtur. PLAT. Minimè: verùm negotium omne tibi cōmittemus, vt cognita causa, quicquid visum fuerit, statuas. PHIL. Quid tu ais? LVC. Hoc idem ô hera Philosophia,

Ceramicus, locus Athenis, vbi qui in bello ceciderant sepeliebãtur: à varietate picturarum pœcilus dicta porticus: nam ibi bella varia quæ Athenienses aduersus hostes gessêrant, depicta erant. meminit Pausanias.

quandoquidem ſola veritatem inuenire potis es: vix enim multis obtinui precibus, vt tibi cauſſa delegaretur. PLAT. Nunc ô execrande ipſam dominam appellas, paulo antè verò rem eſſe turpiſſimam, philoſophiam aſſerebas, cùm in tanto theatro etiam pro duobus obolis vnumquemque ſingulatim venalem proponeres: meminiſtine ſermonum? PH. Atqui videte ne non philoſophiam iſte, verùm præſtigiatores viros ſub veſtri nominis obtentu multa ac fœda committentes, maledictis infectatus ſit. LVC. Quamprimum cognoſces, ſi ſaltem reſpondentem audire velis: tantummodo ad Arium abeamus pagum, ſeu potiùs in arcem ipſam, vt tanquam ex ſpecula, cuncta pariter quæ in vrbe ſunt, manifeſtè pateant. PHILO. At vos ô amicæ in Pœcilo tantiſper deambulatis porticu: adero etenim quum primùm diiudicatum fuerit. LVC. Quænam ô Philoſophia hæ ſunt? nam & ipſæ admodum ornatæ eſſe videntur. PHILO. Virilis hæc Virtus ipſa: illa verò Modeſtia, penes quam Iuſtitia: at anteſignana Diſciplina: dubio verò colore, & vix apparens illa, Veritas eſt. LVC. Non video: quamnam dicis? PHIL. Nonne inornatam illam cernis, nudam, inquam, ſubterfugiẽtem ſemper ac ſubterlabentem? LVC. Vix tandem cerno: verùm cur non & has ducis, vt penitus repleatur confeſſus? ſiquidem Veritatem & Patrocinium ad iudicium pariter aſcendere volo. PH. Rectè per Iouem: ſequimini igitur & vos: non enim difficile erit vnicum iudicare iudicium, præcipuè cùm de noſtris agetur. VERITAS. Abite vos: nil enim mea refert ea audire, quæ quidem qualia ſint noui. LVC. Verùm ô Veritas, vt iudicio adſis, ac ſingula diligenter exquiras, maximè noſtra intereſt. PH. Nunquid famulitium hoc mihi admodum beneuolum deducam? LVC. Valde quidem, & quemcunque volueris. PHI. Sequimini ô Ingenuitas, Loquendíque libertas, vt miſerum hunc homuncionem amatorem noſtrum, ac nullo prætextu iuſto periclitantem, ſaluare poſſimus: at tu Elenche illic remane. LV. Minimè ô hera, quin ille quoque veniat, & ſi quis alius. haud enim cum fortuitis neceſſe eſt me depugnare feris, verùm cum arrogantibus difficillimęq; redargutionis hominibus, & qui ſemper effugia quędam inueniant, ita vt neceſſarius ſit Elenchus.

Locus Athenis vbi Oreſtes cauſam dixit, & vbi quæ ad rempu. ſpectabãt, ſeuerißimè adminiſtrabãtur.

A ἦ γὰρ ἢ μόνη τἀληθῆς ἐξευρεῖν δυνάμη. μόλις γοῦν ὑπὲρ μιᾶς πολλὰ ἱκετεύσας, ὅ σοὶ φυλαχθῆναι τὴν δίκην. ΠΛ. νῦν ὦ κατάρατε, δέσποιναν αὐτὴν καλεῖς, πρόσθεν ὃ ἀτιμότατον φιλοσοφίαν ἀπέφαινες, ἐν τοσούτῳ ἀποκρύπτων θεάτρῳ, καὶ μέρη δύ' ὀβολῶν ἕκαστον εἶδος αὐτῆς πρὸ λόγων. ΦΙ. ὁρᾶτε μὴ ὑ φιλοσοφίαν ὄντες γε, ἀλλὰ γόητας ἄνδρας ὅτι τῷ ἡμετέρῳ ὀνόματι πολλὰ ἐς μαρτ- πρεσβύτας, ἠλέγχθε κακῶς. ΛΟΥ. εἶσιν αὐτίκα, ἵν' ἐθέλῃς ἀπολογουμένῳ ἀκούειν· μόνον ἀπίωμεν ἐπ' Ἄρειον πάγον· μᾶλλον δὲ B εἰς τὴν ἀκρόπολιν αὐτὴν, ὡς ἂν ἐκ περιωπῆς ἅμα καταφαίειν πρῶτα τὰ ἐν τῇ πόλει. ΦΙ. ὑμᾶς δὲ, ὦ φίλαι, ἐν τῇ Ποικίλῃ τέως περιπατήσατε· ἥξω γὰρ ὑμῖν, ἐκδικάσασα τὴν δίκην. ΛΟΥ. τίνες δέ εἰσιν ὦ φιλοσοφία; πάνυ γὰρ κόσμιαι καὶ αὗται δοκοῦσιν. ΦΙ. Ἀρετὴ μὲν ἡ ἀνδρώδης αὕτη, Σωφροσύνη δ' ἐκείνη, καὶ Δικαιοσύνη πρὸ αὐτῆς, ἡ περιηρυμένη δ', Παιδεία· ἡ ἀμυδρὰ δ' αὕτη, καὶ ἀσαφὲς τὸ χρῶμα, ἡ Ἀλήθεια ἐστιν. ΛΟΥ. οὐκ ὁρῶ μὰ Δία τινα καὶ λέγεις. ΦΙ. τὴν ἀκαλλώπιστον ἐκεί- C νην οὐκ ὁρᾷς, τὴν γυμνὴν, τὴν ὑποφεύγουσάν ἀεὶ, καὶ ὀλισθαίνουσαν. Λ. ὁρῶ νῦν μόλις. ἀλλὰ τί οὐχὶ καὶ ταύτας ἄγεις, ὡς πλήρες γένοιτο καὶ συντελὲς τὸ συνέδριον; τὴν Ἀλήθειαν δέ τε, καὶ ξυνήγορον αὐτὴν παραβιβάσασαν πρὸς τὴν δίκην βούλομαι. ΦΙ. νὴ Δία, ἀκολουθήσατε καὶ ὑμεῖς. οὐ γὰρ μάτην δικάσαι δίκην· καὶ ταῦτα, περὶ τῶν ἡμετέρων ἐσομένων. ΑΛ. ἄπιτε ὑμεῖς. ἐγὼ γὰρ οὐδὲν δέομαι ἀκούειν, ἃ πάλαι οἶδα ὁποῖά ἐστιν. Λ. ἀλλ' ἡμῖν ὦ Ἀλήθεια, σύνδεσον τὴ ξυνδικάζοις αὖ, ὡς καὶ καταμιλυσίους ἔκασα. ΦΙ. σκοπῶ ἐπάγωμαι καὶ τὸν περιπαγνιδίω τοῦτον, ὑνοίκωπάτω μοι ὄντε. Λ. καὶ μάλα ὁπόσας αὖ ἐθέλῃς. ΦΙΛ. ἕπεσθον ὦ Ἐλευθερία καὶ Παῤῥησία μετ' ἐμοῦ, ὡς τὸν δείλαιον τοῦτον ἀνθρωπίσκον ἐρασὴν ἡμέτερον ὄντα, καὶ κινδυνεύοντα ὅτι μηδεμιᾷ προφάσει δικαίᾳ, σῶσαι δυνηθῶμεν· σὺ δ' Ἔλεγχε, αὐτῷ παρείμενον. Λ. μηδαμῶς ὦ δέσποινα. ἡκέτω δὲ καὶ οὗτος, καὶ εἴ τις ἄλλος. ἐγὼ γὰρ τοῖς τυχοῦσι θηρίοις προσπολεμῆσαι δεινὸς μοι, μὴ δικάζοιν ἀνθρώποις, καὶ δυσελέγκτοις, ἀεί τινας ἀποφυγὰς διεισκομένοις, ὥστε δύσλεκτος ὁ Ἔλεγχος.

ΦΙΛ. ἀναγκαιότατος μὲν οὖν· ἄμεινον δὲ εἰ καὶ τὴν ἀπόδειξιν προσλάβοις. ΑΛ. ἕπεσθε πάντες, ἐπεὶ καὶ ἀναγκαῖοι δοκεῖτε πρὸς τὴν δίκην. ΑΡΙ. ὁρᾷς, προσταιείσεται καθ' ἡμῶν ὦ Φιλοσοφία, τὴν Ἀλήθειαν. ΦΙΛ. Εἶπα δεδίατε ὦ Πλάτων, καὶ Χρύσιππε, καὶ Ἀριστοτέλες, μήτι ψεύσηται ὑπὲρ αὐτῆς Ἀλήθεια ὤσα; ΠΛ. ὐ τοῦτο, ἀλλὰ δεινῶς πανοῦργός ἐστι, καὶ κολακικός· ὥστε προσπείσῃ αὐτόν. ΑΛ. θαῤῥεῖτε· οὐδὲν ὑμῖν (μὴ γένηται) ἄδικον, Δικαιοσύνης τοιούτης συμπράσσης. ἀπίωμεν οὖν. ἀλλ' εἰπέ μοι σύ, τί σοι τοὔνομα; ΛΟΥ. ἐμοὶ Παῤῥησιάδης, Ἀληθίωνος τοῦ Ἐλεγξικλέους. ΦΙΛ. πατρὶς δέ; ΛΟΥ. Σύρος, ὦ Φιλοσοφία, τὴν ἐπὶ Εὐφράτῃδιον. ἀλλὰ τί τοῦτο; καὶ γὰρ τούτων τινὰς οἶδα τῶν ἀντιδίκων μου, οὐχ ἧττον ἐμοῦ βαρβάρους τὸ γένος· ὁ τρόπος δὲ, καὶ ἡ παιδεία οὐχὶ Σολέας, ἢ Κυπρίους, ἢ Βαβυλωνίους, ἢ Σταγειρίτας. καίτοι ποιός γε σὺ, οὐδὲν αὐτὸ γένοιτο ἔλαττον, ὁπόταν εἰ τὴν φωνὴν βάρβαρος εἶναι τις, εἴπερ ἡ γνώμη ὀρθὴ καὶ δικαία φαίνοιτο οὖσα. ΦΙΛ. εὖ λέγεις· ἄλλως γοῦν τοῦτο ἠρόμην. εἰ τέχνην δέ σοι τις; ἄξιον γὰρ ἐπίστασθαι τοῦτό γε. ΛΟΥ. μισαλαζών εἰμι, καὶ μισογόης, καὶ μισοψευδής, καὶ μισότυφος, καὶ μισῶ πάνυ ὅσοι τοιοῦτοί εἰσιν εἴδους τὴν μιαρωτάτην ἀφθόνως· πάνυ δὲ πολλοί εἰσιν ὡς οἶσθα. ΦΙΛ. Ἡράκλεις, πολυμισῆ τινα μέτει τὴν τέχνην. ΛΟΥ. εὖ λέγεις· ὁρᾷς γοῦν ὁπόσοις ἀπεχθάνομαι, καὶ ὡς κινδυνεύω δι' αὐτήν; ὑμεῖς μὲν ἀλλὰ καὶ τὴν σεαυτοῦ αὐτῆς πάνυ ἀκριβῶς οἶδα. λέγω δὴ τὴν ἀπὸ τοῦ φιλεῖν, τὴν ἀρχὴν ἔχουσαν. φιλαλήθης γὰρ, καὶ φιλόκαλος, καὶ φιλαπλοϊκὸς, καὶ ὅσα τοῦ φιλεῖσθαι συνεργά· πλὴν ἀλλ' ὀλίγοι πάνυ τούτης ἄξιοι τῆς τέχνης. οἱ γὰρ ἀπὸ τῆς σεαυτοῦ κατόμενοι, καὶ τοῦ μισεῖν οἰκειότεροι, περιαχισμένοι. κινδυνεύω τοιγαροῦν τὴν μὲν, ἀπ' ἀρχῆς ἀπομαθεῖν ἤδη· τὴν δὲ, πάνυ ἀκριβωκέναι. ΦΙΛ. καὶ μὲν οὐκ ἐγελῶ. τῷ γὰρ αὐτῷ καὶ τὰ δεῖ φασι, καὶ τὰ δεῖ· ὥστε μὴ ἀφαίρει τὸ τέχνα· μία γὰρ ἔσον, δυοῖν θάτερον δοκοῦσιν. ΛΟΥ. ἄμεινον σὺ οἶδα τοῦτο ὦ Φιλοσοφία, ὃ μόνῳ ἐμοὶ, τοιοῦτόν ἐστι, οἷς τοὺς μὲν πονηροὺς μισεῖν, ἐπαινεῖν δὲ τοὺς χρηστοὺς, καὶ φιλεῖν·

A PHIL. Igitur admodum necessarius. melius verò si & Demonstrationem tecum assumas. VER. Sequimini omnes, quandoquidem ad iudicium necessarij videmini. ARIST. Cernisne ô Philosophia, quemadmodum propter nos Veritati subblanditur? PHILO. Nunquid ô Plato, Chrysippe, & Aristoteles, veremini ne sui causa, cùm veritas sit, mentiatur? PLATO. Non hoc: sed admodum callidus est, & blandiculus, ita vt illi persuadere possit. PHIL. Confidite: nil iniqui, cùm Iustitia hæc adsit, fieri poterit. Abeamus igitur. Verùm dic mihi tu, quod tibi nomen est? LVCI.

B Mihi? Parrhisiades Alethionis Elenxiclei. PHIL. Patria verò quænam? LVCI. Syria, ô Philosophia, iuxta Euphratem. Sed quid hoc est? noui enim quosdam ex his meis aduersarijs, non minùs quàm ego sum, barbaros genere, moribus verò & disciplina non Solenses, vel Cyprios, seu Babylonios, aut Stagiritas. Siquidem quantum ad te pertinet, nil refert si quis voce sit barbarus, dummodo iustè ac rectè sentire videatur. PHILO. Bene dicis. Verùm & hoc quæro, quamnam artem nosti? quo-

C niam & id scire decet. LVCIA. Arrogantiæ sum osor, & versutiæ osor, & mendacij osor, & insolentiæ osor, omnésque eiusmodi coinquinatorum hominum odi species: sunt enim, vt nosti, perquam multæ. PHILO. Hercules, odij plenam exeres artem. LVCIA. Rectè dicis: cernis etenim quibusnam odio sim, & quemadmodum propter eam periclitor. Verùm & contrariam admodum probè noui artem, eam inquam, quæ ab amare exordium sumit: sum enim veritatis amator, & honesti amator, & synceritatis amator, ac omniũ

D quæ ad amare spectare videntur. Verùm pauci admodum hac arte sunt digni: qui verò ex aduerso sunt constituti, ac odio magis familiares, infiniti. Periclitor igitur illam quidem ob segnitiem iam dedicere, hanc verò etiam nimiùm callere. PHIL. Atqui haud oportebat: eiusdem enim ferũt esse & illa & ista, ita vt indiuisibilis sit ars: vnica etenim est, quãuis binæ esse videantur. LVCIA. Melius tu hæc ô Philosophia nosti: meum verò ita se habet, vt prauos odio habere, bonos autem laudare & amare consueuerim.

Audax laudator veritati gloriosa fœdarque filius.

PHILO. Age, quò oportebat, iam deuenimus: hîc in Mineruæ iudicabimus veſtibulo. Heus ſacerdos, diſpone ſedilia: nos interim deam adorabimus. LVCIA. Obſecro Pallas, contra arrogantes mihi auxilium ferto, ac recordare quanta ipſorum periuria quotidie audis. ſola enim tanquam ſpeculatrix quæ perpetrant vides: nunc tempus illos vlciſcendi adeſt: ſi verò me victum cernes, nigróſque ſuperare, tuum adiice calculum, méque ſaluato. PHILOS. Agite, iam conſedimus, veſtras parati audire querelas: vos verò ex omnibus quempiam eligatis, qui egregiè accuſare ac redarguere nouerit, quandoquidem impoſſibile eſt vos omnes pariter loqui. Tu autem Parrhiſiades dehinc reſpondebis. REVIVISCENTES. Quis igitur è nobis, vt potiſſimùm hanc agat cauſam, idoneus erit? Tua ô Plato excellens prudentia eſt admiranda, eloquentia verò redundans, & Attico lepore referta, flexanima & venuſta: cognitio autem ac diligentia, necnon tempeſtiua demonſtrationum inductio, hæc omnia copiosè tibi adſunt! quapropter accuſationem ſuſcipe, & pro cunctis, quæ digna ſunt, eloquere, ac omnium illorum nunc reminiſcaris, & in hoc vnum confer, ſi quid aduerſus Gorgiam, aut Polum, ſeu Prodicum, vel Hippiam à te dictum eſt. Vehementior hic exiſtit: expedi igitur ironias & ſales, copioſáſque illas & iucundas comitates: quin, ſi videbitur, nonnunquam exuperes, vt magnus Iupiter alatum impellat currum, ac indignatione moueatur, ni ille debitas expendat pœnas. PLAT. Minimè, ſed vehementiorem quendam eligamus, Diogenem hunc vel Antiſthenem, aut Cratetem, ſeu te Chryſippe: non enim elegantiæ perpolitæ in præſenti, nec conſeribendi acrimoniæ eſt tempus, ſed redargutionis cuiuſdam, ac iudicialis exercitationis. Rhetor enim eſt Parrhiſiades. DIOG. Proinde ego ipſe accuſabo: non enim ſermonibus nimiùm longis opus eſt arbitror. Accedit quòd præ cunctis reliquis iniuria ſim affectus, paulò antè pretio duorũ obolorum præconis voce venalis expoſitus. PLAT. Diogenes, ô Philoſophia, pro cunctis loquendi prouinciam ſubibit. Verùm ô generoſe, memineris te accuſatione iſta non ſolùm rem tuam, ſed communem agere:

ΦΙΛ. ἀγε δή, πρόσιμεν γὰρ ἔνθα ἐχρῆν· ἐν τῷδέ που ἐν τῷ προνάῳ τῆς Πολιάδος δικάζωμεν· οἱ ἱέρεια δίφρους ἡμῖν τὰ βάθρα, ἡμεῖς δ', ἐν τοσούτῳ προσκυνήσωμεν τὴν θεόν. ΛΟΥ. ὦ Πολιάς, ἐλθέ μοι καὶ τῶν ἀλαζόνων σύμμαχος, ἀναμνησθεῖσα ὁπόσα ὑπορκούντων ὁσημέραι ἀκούεις αὐτῶν· καὶ ἅρπασον μὲν ὀρθῆς, ἅτε δὴ ὑπίσχιος οὖσα. νῦν καιρὸς ἀμύνασθαι αὐδωῖς. ἐμὲ δὲ ἤδη που κεκτυμμένον ὄψῃ, καὶ πλείους ὦσιν αἱ μέλαιναι, σὺ προσθεῖσα τὴν σαυτῆς, σῶζε. ΦΙ. εἶεν. ἡμεῖς μὲν ὑμῖν καὶ δὴ καθήμεθα ἕτοιμοι ἀκούειν τῶν λόγων· ὑμᾶς δέ, προσελόμενοί τινα ἐξ ἁπάντων, ὅστις ἄριστα κατηγορῆσαι δοκῇ, ξυνείρετε τὴν κατηγορίαν, καὶ διελέγχετε. οὐ γὰρ οἷόν τε πᾶσι ἅμα λέγειν. σὺ δ', ὦ Παρρησιάδη, ἀπολογήσῃ τε καὶ τάδε. ΑΝ. τίς οὖν ὁ δεινότατος ἐξ ἡμῶν ἂν γένοιτο πρὸς τὴν δίκην; σύ, ὦ Πλάτων, ἥτε μεγαλόνοια θαυμαστὴ, καὶ καλλιφωνία δεινὴ Ἀττική, καὶ ὁ κεκραμένος, καὶ πειθοῦς μεστὸν ἥτε σεμνότης, καὶ ὁ ἀκριβὴς, καὶ ὁ ἐπαγωγὸν ἐν καιρῷ τῶν ἀποδείξεων, πάντα ταῦτά σοι ἀθρόα παρέστιν. ὥστε τὴν κατηγορίαν δέχου, καὶ ἅμα ἀπάντων εἰπὲ τὰ εἰκότα. καὶ ἀναμνήσθητι πάντων ἐκείνων, καὶ συμφόρει εἰς ὃ αὐτό, εἴ τι σοι πρὸς Γοργίαν, ἢ Πῶλον, ἢ Πρόδικον, ἢ Ἱππίαν εἴρηται· δεινότερος δ' ὅς ἐστιν ὑπὲρ πάντα δῆτα καὶ τὰς εἰρωνείας, καὶ τὰ καμψὰ ἐκφυσᾶν καὶ συνεχῆ ἐρώτα· κἂν σοι δοκῇ κἀκφυσᾶν που καὶ ἀναβύσσειν, ὡς ὁ μέγας Ζεὺς πλεῖον ἅρμα ἐλαύνων, ἀγανακτήσῃ αὖ, εἰ μὴ σοὶ ἐπόψεται τὴν δίκην. ΠΛ. μηδαμῶς. ἀλλά τινα τῶν σφοδροτέρων προσκαλεσώμεθα, Διογένη γοῦν, ἢ Ἀντισθένην, ἢ Κράτητα, ἢ καὶ σὲ ὦ Χρύσιππε. οὐ γὰρ δὴ καλλίους ἐν τῷ παρόντι, καὶ δεινότητος συλλογιστικῆς ὁ καιρὸς, ἀλλά τινος ἐλεγκτικῆς, καὶ διαιτητικῆς παρασκευῆς· ῥήτωρ γὰρ ὁ Παρρησιάδης ἐστίν. Δ. ἀλλ' ἐγὼ αὐτὸς κατηγορήσω. καὶ γὰρ οὐδὲ πάνυ μακρῶν οἶμαι τῶν λόγων δεήσεσθαι· καὶ ἄλλως γ', ἐπὰν ἀπόλωμαι ὑβρισμαι, δι' ὀβολῶν προσκεκηρυγμένος. ΠΛ. ὁ Διογένης, ὦ Φιλοσοφία, ἐρᾷ τὸν λόγον τὸν ὑπὲρ ἀπάντων. μέμνησο γ' ὦ γυναῖε, μὴ τὰ σαυτῆς μόνον προσβάλῃ ἐν τῇ κατηγορίᾳ, τὰ κοινὰ δ' ὁρᾷν.

εἰ γὰρ τι ἐς ἀλλήλους διαφερόμεθα ἐν τοῖς λόγοις, σὺ δὲ τοῦτο μὴν μὴ ἐξέταζε, μηδ' ὁστις ὀρθότερος, νῦν λέγε· ὅλως δὲ, ὑπὲρ φιλοσοφίας αὐτῆς ἀγανάκτει πεπονθυίας, καὶ κακῶς ἀκουούσης ἐν τοῖς Παῤῥησιάδου λόγοις. καὶ τὰς μὲν προαιρέσεις ἀφεὶς, ἐν αἷς διαλλάττομεν, ὃ καινὸν ἀπάντων ἐγκλημα, τοῦτο ὑπερμαχῶ. ὅρα, σὲ μόνον προεστήκαμεν, καὶ ἐν σοὶ τὰ πάντα ἡμῖν κινδυνεύεται, ἢ σεμνότατα δόξαι, ἢ τοιαῦτα πιστευθῆναι, οἷα σοὶ ἀπέφηνε. ΔΙΟ. θαῤῥεῖτε, οὐδὲν ἐλλείψομεν, ὑπὲρ ἁπάντων ἐρῶ. καὶ ἡ Φιλοσοφία δὲ πρὸς τοὺς λόγους ὑπολαβεῖσα (φύσει γὰρ ἥμερος, καὶ πρᾷός ἐστιν) ἀφῆκε διαβαλεῖσθαι αὐτὸν, ἀλλ' οὐ τὰ ἐμὰ ὑπέστη. δείξω γὰρ αὐτῇ ὅτι μὴ μάτην ξυλοφορεῖμεν. ΦΙΛ. τοῦτο μὲν μηδαμῶς, ἀλλὰ τῷ λόγῳ μᾶλλον· ἄμεινον γὰρ, ἢ περ τῷ ξύλῳ. μὴ μέλλε δ' οὖν. ἤδη γὰρ ἐκκέχυται τὸ ὕδωρ, καὶ πρὸς σὲ τὸ δικαστήριον ἀποβλέπει. ΛΟΥ. οἱ λοιποὶ καθιζέσθωσαν ὦ Φιλοσοφία, καὶ ψηφοφορείτωσαν μὴ ὑμᾶς· Διογένης δὲ κατηγορείτω μόνος. ΦΙΛ. ὑ δέδοχας οὖν μή σε καταψηφίσωνται; ΛΟΥ. ὐδαμῶς. πλείους γοῦν κρατῆσαι βούλομαι. ΦΙΛ. γενναῖά σου ταῦτα· καθίσατε δ' οὖν. σὺ δ' ὦ Διόγενες, λέγε. ΔΙΟ. οἵοι μὲν ἡμεῖς ἄνδρες ἐγενόμεθα περὶ τὸν βίον ὦ Φιλοσοφία, πάνυ ἀκριβῶς οἶδα, καὶ οὐδὲν δεῖ λόγων. ἵνα γὰρ ὁ κατ' ἐμὲ σιωπήσω, ἀλλὰ Πυθαγόραν τοῦτον, καὶ Πλάτωνα, καὶ Ἀριστοτέλη, καὶ Χρύσιππον, καὶ τοὺς ἄλλους, τίς οὐκ οἶδεν ὅσα ἐς τὸν βίον καλὰ εἰσηνέγκατο; ἃ δὲ τελευταίους ὄντας ἡμᾶς, ὁ τερατοπάτραξ οὗτοσὶ Παῤῥησιάδης ὕβρικεν, ἤδη ἐρῶ. ῥήτωρ γάρ τις ὡς φασιν ὤν, ἀπολιπὼν τὰ δικαστήρια, καὶ τὰς ἐν ἐκείνοις δοξοκοπίας, ὁπόσον ἡ δυνότητος, ἢ ἀκμῆς ἐπεπόρικτο ἐν τοῖς λόγοις, τοῦτο πᾶν ἐφ' ἡμᾶς συσκευασάμενος, ὃ παύεται μὲν ἀγορᾶζων κακῶς γόητας, καὶ ἀπατεῶνας ἀποκαλῶν, τὰ πλήθη δὲ αἰσχύνων καταγελᾶν ἡμῶν, καὶ καταφρονῆν, ὡς ὄντων μηδενὸς. μᾶλλον δὲ καὶ μισεῖσθαι πρὸς τῶν πολλῶν ἤδη πεποίηκεν αὐτοῖς τε ἡμᾶς, καὶ σὲ τὴν φιλοσοφίαν, φλυάφους, καὶ λήρους ἀποκαλῶν τὰ σὰ, καὶ τὰ σπουδαιότατα, ὧν ἡμᾶς ἐπαίδευσας, ὅτι χλευασμῷ διεξιὼν,

A si enim inuicem in quibusdam discrepamus, tu id nunc minimè scruteris: nec quis rectiùs sentiat inquirere curabis: sed ob hoc solùm, quoniam philosophia ipsa iniuria sit affecta, ac malè in Parrhisiadis audierit sermonibus, indigneris. Opiniones verò in quibus dissidere videmur, omitte: pro ea re quæ omnibus communis est, digladiare. videsis: Te solum præposuimus, ac nunc in te cuncta nostra periclitantur, vt vel maximè syncera videantur, vel talia, qualia ille designauit, esse credantur. DIO. Confidite: nihil prætermittemus: pro omnibus verba faciam. Proinde etsi Philosophia sermoni-
B bus commota, (natura enim mansueta ac mitis est) ipsum absoluere statuerit, non tamen mea deerunt: illi enim, quòd baculos haud frustra geramus, oftēdam. PHIL. Minimè hoc, verùm potiùs sermone: satius enim lingua quàm ligno rem agere: ne igitur cunctaris: iam enim effusa est aqua, conciliúmque in te oculos coniecit. LVC. At reliqui quoque ô Philosophia, consideant, ac vobiscum diiudicent: Diogenes verò solus accuset. PHIL. Verùm nunquid vereris ne contra te calculum ferant? LVC. Mi-
C nimè: plures enim superare volo. PHIL. Generosa hæc tua: desidite igitur: tu verò Diogenes loquere. DIOG. Qualésnam circa vitam, ô Philosophia, viri extiterimus, tute optimè nosti, verbísque minimè indiget: nam vt de me fileam, quísnam ignorat quanta bona Pythagoras iste, & Plato, & Aristoteles, & Chrysippus, reliqui denique in vitæ humanæ vsum contulerint? Verùm quibusnam contumeliis, quamuis tales extiterimus, sceleſtissimus hic Parrhisiades nos lacessierit, iam dicere pergam. Cùm enim Rhetor, vt aiunt, fuisset, derelicto
D foro, ac illius existimatione, quicquid vehementiæ ac oratorij vigoris consecutus est, vniuerso illo contra nos se instruens, non desinit maledictis insectari, præstigiatores ac deceptores subinde vocans, multitudinique vt nos derideat & contemnat, tanquam nullius simus momēti, persuadet: quinimo multorum iam odium non in nos solùm, sed contra te quoq; ô Philosophia suscitauit: potissima etiam tua, mendacia ac nugas appellās, & quę nos edocuisti, subsānatione inceſsēs,

ita vt à ſpectatoribus laudetur, ac non vulgariter illi applaudatur, nos verò intolerandis afficiamur iniuriis. Vulgus ſiquidem eiuſce vt plurimùm eſt naturæ, vt cùm res cauillatione ac maledicentia agatur, gaudeat, præcipuè cùm ea quæ abſolutiſſima eſſe videntur, mordicus arripiuntur: quemadmodum olim gaudebat, cùm Ariſtophanes & Eupolis irriſionis gratia Socratem hunc in ſcenam introducerent, Comœdiáſque abſurdas quaſdam de illo commentarentur. Et illi quidem contra virũ vnum talia ſunt auſi, ac in Dionyſiis, cùm id facere cõceſſum eſſet, ſcommatáque, pars quædam feſtiuitatis viderentur; forſitánq; deus, cùm lepidus quiſpiam eſſet, delectaretur: at iſte deliberatè ac multo ſtudio inſtructus, in optimos quoſque inuectus eſt: librum enim ingentem blaſphemiis quibuſdam refertum conſcripſit, magnáque voce Platoni, Pythagoræ, Ariſtoteli huic, Chryſippo illi, mihi, omnibus denique maledicit, cùm id nec feſtiuitas permittat, nec priuatim aliqua in re à nobis læſus fuerit. Parcendum enim illi foret, ſi talia iniuriam repellendo, non inferẽdo, ageret: & quod omnium grauiſſimum exiſtit, ſub tui nominis prætextu talia ô Philoſophia facere audet: necnõ eodem conatu, dialogo familiari noſtro auxiliatore & mimo contra nos vtitur: quinetiam Menippo viro nobis amico perſuaſit vt quamplurimum in comicis illis cauillis ſibi aſſiſtat: qui ſolus non adeſt, neque nobiſcum, prodita ſocietate, accuſat: pro quibus omnibus pœnas luere eſt dignus. Quid enim contra hæc dicere poſſet, cùm exactiſſima quoque coram tot teſtibus carpere auſus fuit? In quorum vtilitatem hoc quoque redundabit, ſi ipſum pœna affectum ſpectauerint: nemo enim dehinc philoſophiam tam facilè contemnere audebit. Proinde in hac re quietẽ agere, & iniuriantem tolerare, non modeſtiæ, ſed extremæ ignauiæ & amentiæ indicium cenſendum eſſet. Cæterùm poſtrema cuinam ferenda ſunt? Siquidem nos tanquam mancipia in venalitium deducens, præconis, vt aiunt, voce diuendidit, nonnullos pretio ingenti, quoſdam mina Attica, me verò ſceleſtiſſimus ille obolis duobus, ita vt circunſtantibus riſum moueret. Eam ob cauſam indignatione perciti, in illum manus iniecimus, téque rogamus vt nos turpiſſimis affectos iniuriis vlciſcaris.

A ὥστε ἑαυτὸν μὴν προτεῖσθαι, καὶ ἐπαινεῖσθαι παρὰ τῶν θεατῶν, ἡμᾶς δὲ ὑβρίζεσθαι. φύσει γὰρ τοιοῦτόν ἐστιν ὁ πολὺς λεώς, χαίρουσι τοῖς ἀποσκώπτουσι, καὶ λοιδορουμένοις, καὶ μάλιστ' ὅταν τὰ σεμνότατα εἰς δόκιμα διαφέρῃ· ὡσπερ ἀμέλει καὶ πάλαι ἔχαιρον Ἀριστοφάνει, καὶ Εὐπόλιδι, Σωκράτη τοῦτον εἰσάγουσι χλευασίας παρέξοντες ὅτι τῷ σκηνῷ, καὶ κωμῳδοῦσιν ἄλλοκότους τινὰς περὶ αὐτοῦ κωμῳδίας. καίτοι ἐκεῖνοι μὲν καθ' ἑνὸς ἀνδρὸς ἐτόλμων τὰ τοιαῦτα, καὶ ἐν Διονυσίοις ἐξῆν μόνον αὐτὸ δρᾶν· καὶ ὃ σκῶμμα, μέρος τι ἐδόκει τῆς ἑορ-
B τῆς· καὶ ὁ θεὸς ἴσως χαίρῃ, φιλογελώς τις ὤν. ὁ δέ, τοῖς ἀρίστοις ξυγκαλῶν, οὐ πολλοῦ φροντίσας, καὶ παμβδελυκτάλοιπος, ἐς βλασφημίας τινὰς ἐς παχὺ βιβλίον ἐκλεξάμενος, μεγάλῃ τῇ φωνῇ διαπρυσίῳ κακῶς Πλάτωνα, Πυθαγόραν, Ἀριστοτέλη τε τὸν, Χρύσιππον ἐκεῖνον, ἐμέ, καὶ ὅλως ἁπάντας, ὅτε ἑορτῆς ἐφείσης, ὅτε ἰδίᾳ τι περὶ ἡμῶν παθών. Εἶχε γὰρ ἂν τινα συγγνώμην αὐτῷ τὸ πρᾶγμα, εἰ ἀμυνόμενος, ἀλλὰ μὴ ἄρχων αὐτὸς ἔδρασε. καὶ τὸ
C πάντων δεινότατον, ὅτι ταῦτα ποιῶν, καὶ ὑπὸ τὸ σὸν ὄνομα, ὦ Φιλοσοφία, ὑποδύεται· καὶ ὑπερελθὼν, τὸν Διόγλωσσον ἡμέτερον οἰκέτην ὄντα, τοῦτον ξυναγωνιῇ τε ὑποκριτὴν χρῆται καθ' ἡμῶν· ἔτι τε Μένιππον αἰτιασάμενος ἐπὶ σοὶ ἡμῶν ἄνδρα ξυγκωμῳδῆν αὐτῷ τὰ πολλά· ὃς μόνος οὐ πάρεστιν, οὐδὲ κατηγορῇ μὲν ἡμῶν, προδοὺς δὲ τὸ κοινόν. αἰτίων ὧν ἀπάντων ἄξιόν ἐστιν αὐτὸν ὑποσχεῖν τὴν δίκην. ἢ τί γὰρ ἂν εἰπεῖν ἔχοι, τὰ σεμνότατα διαφθείρων ὅτι τοσούτων μαρτύρων; χρήσιμον γοῦν τὸ πρὸς ἐκείνους τοιοῦτον, εἰ θεάσαιντο αὐτὸν κολασθέντα, ὡς
D μηδὲ ἄλλος τις ἐπὶ καταφρονοίῃ φιλοσοφίας. ἐπεὶ τόγε τὴν ἡσυχίαν ἄγειν, καὶ ὑβριζόμενον ἀνέχεσθαι, οὐ μετριότητος, ἀλλ' ἀνανδρίας, καὶ βιωτείας εἰκῆ τῶν ἂν νομίζοιτο. τὰ μὲν γὰρ τελευταῖα, τίνι φορητά; ὃς καθάπερ ἀνδράποδα πεδαγαγὼν ἡμᾶς ὅτι τὸ πωλητήριον, καὶ κήρυκα ὑπεστήσας, ἀπεμπώλησεν, ὡς φασί, τοὺς μὲν, ὅτι πολλῶν, οἵους γ', μνᾶς Ἀττικῆς· ἐμὲ δ', ὁ πονηρότατος οὗτος, δυ' ὀβολῶν· οἱ παρόντες δ' ἐγέλων. διὸ δὴ ὧνδε αὐτοῦ τε ἀνελυθαμεν ἀναγκήσαντες, καὶ σὲ ἀξιοῦμεν παρορῆσαι ἡμῖν, τὰ αἰσχρὰ ὑβρισμένους.

ΑΝΑ. Εὖγε ὦ Διόγμες, ὑπὲρ ἁπάντων καλῶς, ὁπόσα ἐχρῆν, ἀπάντα εἴρηκας. ΦΙ. παύσασθε ἐπαινοῦντες· ἔξεστι τῷ ἀπολογουμένῳ. σὺ δὲ ὦ Παῤῥησιάδη, λέγε ἤδη ὡς τάχιστα· σοὶ γὰρ ὕδωρ ῥεῖ νῦν. μὴ μέλλε οὖν. ΠΑΡΡ. Ἃ πάντα μου, ὦ Φιλοσοφία, κατηγόρησε Διογένης, ἀλλὰ τὰ πλείω, ὅσα ἦν χαλεπώτερα, οὐκ οἶδ' ὅ,τι παθὼν παρέλιπεν. ἐγὼ δὲ τοσούτου δέω ἔξαρνος γενέσθαι, ὡς οὐκ εἶπον αὐτά, ἢ ἀπολογίαν τινὰ μεμελετηκὼς ἀφῖχθαι, ὥστε καὶ εἴ τινα ἢ αὐτὸς οὗτος ἀπεσιώπησεν, ἢ ἐγώ, μὴ πρότερον ἔφθην εἰρηκώς, νῦν προσθήσειν μοι δοκῶ. οὕτω γὰρ ἂν μάθοις ὅς τινας ἀπεκήρυττον, καὶ κακῶς ἠγόρευον, ἀλαζόνας καὶ γόητας ἀποκαλῶν· καί μοι μόνον τοῦτο προσφυλάττετε, εἰ ἀληθῆ περὶ πάντων ἐρῶ. εἰ δέ τι βλάσφημον, ἢ πραχὺ φαίνοιτο ἔχων ὁ λόγος, ἃ τὸν διελέγχοντα ἐμὲ, ἀλλὰ ἐκείνους αὖ οἶμαι δικαιότερον αἰτιᾶσθαι, τὰ τοιαῦτα ποιοῦντας. ἐγὼ γὰρ ὅπως τάχιστα ξυνῆδον ὁπόσα τοῖς ῥητορεύουσι τὰ δυσχερῆ ἀναλήψεσθαι, ἀπάτῃσι, καὶ ψεύδεσι, καὶ θρασύτητα, καὶ βοῇ, καὶ ὠθισμοῖς, καὶ μυρία ἄλλα· ταῦτα μὲν, ὡς εἰκὸς ἦν, ἀπέφυγον, ὅτι δὲ τὰ σὰ ὦ Φιλοσοφία καλὰ ὠρμήσας, ἠξίουν ὁπόσον ἔτι μοι λοιπὸν τοῦ βίου, καθάπερ ἐκ ζάλης, καὶ κλύδωνος, ἐς εὐδίαν τινὰ λιμένα ἐς πλοῦσας, ὑπὸ σοὶ σκεπόμενος, καταβιῶναι. καὶ πείθειν μόνον προὔχωρα ἐς τὰ ὑμέτερα, σὲ μὲν, ὡς ἔφην ἀναλήψεσθαι ἦν, καὶ τοὺς δὲ ἄλλους, ἐθαύμαζον, ὁρίσου βίου νομοθέτας οὔσας καὶ τοῖς ἐπὶ σοὶ ἐπειγομένοις χεῖρα ὀρέγουσας, τὰ κάλλιστα, καὶ ξυμφορώτατα προαινοῦσας, εἴ τις μὴ προσέχοι αὐτᾷ, μηδὲ ἀθλιαίνοι· ἀλλ' ἀτενὲς ἀποβλέπων ἐς τοὺς κανόνας, οὓς προτεθείκατε, πρὸς τούτοις ῥυθμίζοι, καὶ ἁρμόζοιτο τὸν ἑαυτοῦ βίον· ὅπερ, νὴ Δία, καὶ πρὸ ἡμᾶς αὐτοὺς ὀλίγοι ποιοῦσιν. ὁρῶν δὲ πολλοὺς οὐκ ἔρωτι φιλοσοφίας ἐχομένους, ἀλλὰ δόξης μόνον τῆς ἀπὸ τοῦ σχήματος, τὰ μὲν πρόχειρα ταῦτα, καὶ δημόσια, καὶ ὁπόσα πᾶσι μιμεῖσθαι ῥᾴδιον, οἷα μάλα εἰκότας ἀγαθοῖς ἀνδράσι; τὸ γένειον λέγω, καὶ τὸ βάδισμα, καὶ πλοῦ ἀναβολήν·

A REVIVIS. Euge ô Diogenes, pro cunctis, vt decebat, egregiè peroraſti. *Verte horologium.* PHIL. Deſinite inuicem laudare. Infunde reſponſuro: tu verò Parrhiſiades dicere pergas: nunc enim tibi aqua defluit: ne igitur cuncteris. PARR. Non omnia mea, ô Philoſophia, in accuſatione ſua Diogenes recenſuit, verùm magna ex parte, quæ difficiliora erãt, neſcio qua ratione ductus prætermiſit: tantùm verò aberit vt me illa minùs dixiſſe negem, vel præmeditatam excuſationem quandam prætendam, vt ſi qua ille idem reticuit, vel ego antea haud protulerim, nunc vel præcipuè expedire vi-
B dear: ita enim intelliges, quoſnam arrogantes & præſtigiatores appellans diuulgauerim, aut maledictis meis laceſſierim. Proinde hoc ſolum mihi conſiderate, nunquid in cunctis veritatem dixero. Quòd ſi blaſphemi vel aſperi quid in ſe oratio habere videbitur, non me redarguendum, ſed rectiùs (vt arbitror) illos qui talia committunt, accuſandos eſſe puto. Ego ſiquidem confeſtim ac percepiſſem quantis incommodis rhetores degrauari neceſſum eſſet, deceptionibus ſcilicet, mendaciis, temeritate,
C clamore, preſſionibus, infinitis denique aliis: hæc quidem vt decebat, cuncta declinaui, ad tuáque, ô Philoſophia, bona aſpirans, quantum mihi vitæ adhuc reliqui eſſet, tanquam ex fluctuatione ac tempeſtate in tranquillum quendam ſubiens portum, ſub tua protectione viuere expetebam: ac poſteaquam ad veſtra tantummodo tranſgreſſus eſſem, te quidem, prout conueniens erat, ac reliquos omnes qui vitæ optimæ inſtitutores fuiſſent, admirabar, tanquam qui manus ad eos feſtinantibus porrigerent, ad optimáque & vtiliſſima adhortarentur, ſi quis
D ſolùm ea tranſgreſſus non eſſet, ſeu neglexiſſet, verùm firmiter regulas quas tuliſſetis, inſpexiſſet, ad illáſque vitam ſuam direxiſſet, ac inſtruxiſſet: quod quidem per Iouem inter nos pauci facere conſueuerunt. Cùm verò quamplurimos cernerem philoſophiæ amore minimè teneri, verùm ob huius rei gloriolam ſolam, prompta hæc ac vulgaria, & quæcunque omnino faciliter imitantur, admodum rectè bonorum inſtar virorum aſſimilare, barbam inquam, ac inceſſum, necnon induuium,

cæterùm vitam ac eorum actus formæ A contradicere, vobísque penitus contraria exercere, ac professionis dignitatem corrumpere: indignabar, videbatúrque mihi res admodum similis esse Tragico mimo, qui mollis esset ac muliebris, Achillem verò seu Theseum vel Herculem ageret ipsum: cùm tamen neque heroicè incederet, neque loqueretur, verùm ita sub tali lasciuiret persona, vt nec Helena vel Polyxena, cùm id earum modestiæ minùs conueniret, tolerare possent. Taceo Herculem Callinicũ, qui, vt mihi videtur, quamprimum conuersus claua talem verberasset, ipsum inquam, ac personam illam quæ tam effœminatè B eum repræsentando contaminasset. Talia igitur cùm vosipsos quoque ab illis perpeti viderem, non tuli hypocriseos impudentiam, si cùm simiæ essent, heroum personas assumere, vel Cumanum illum asinum imitari auderent, qui leonina indutus pelle, leo quoque ipse videri volebat, cùm aduersus Cumenses ignaros admodum horrendè & asperè rugiret: donec hospes quidam ipsum non leonem sed asinum esse deprehendisset, verbis redarguisset, fustibúsque insecutus verberasset. Proinde C quod maximè intolerandum mihi videbatur, id erat: nemo non hominum, si quempiam ex illis flagitiosum seu turpe aut impudicum aliquid committere vidisset, confestim Philosophiam ipsam, siue Chrysippum, aut Platonem, seu Pythagoram, vel cuiuscunque cognomen, non doctrinam, delinquẽs ille assumpserat, accusabat: & quoniam ille coinquinatè viuebat, homines malè quoque de vobis, multis antea seculis defunctis, conijciebantur: (non enim de viuentibus vobis inquisitio fiebat, sed iam ex pedibus sublatis) omnes verò cùm manifestè cernerent quàm molesta & impu- D dica ille committeret, vos quoque indicta causa condemnabant, ac pari calumnia dilacerabant. Ego verò cũ hæc cernerem, ferre non potui, verùm eos redarguebam, à vobísque secernebam: vos verò honore propter hæc me dignum, in iudicium rapitis. Nunquid igitur si initiatum quempiam viderem occulta deorum prodentem, ac in publicum offerentem mysteria, ideóq; indignarer & reprehẽderem, me impium esse existimaretis?

Herculem saltantem, & Cerberũ ab inferis extra hẽlcm meminit Hesychius.

ὅπῃ τῦ βίυ, ϗ τῶν πραγμάτων αὐτῆ φθειρόμενος τῷ σχήματι, ϗ ταναντία ἡμῖν ὑπιτηδεύοντας, ϗ διαφθείροντας τὸ ἀξίωμα τῆς ὑποκρίσεως, ἠγανάκτιυν· ϗ τὸ πρᾶγμα ὅμοιον ἐδόκει μοι, καθάπερ αὖ εἴ τις ὑποκριτὴς τραγῳδίας, μαλθακὸς αὐτὸς ὤν, ϗ γυναικίας, Ἀχιλλέα, ἢ Θησέα, ἢ ϗ τὸν Ἡρακλέα ὑποκρίνοιτο αὐτὸν, μήτε βαδίζων, μήτε φθεγγόμενος ἡρωϊκόν, ἀλλὰ θρυπτόμενος τοιῦτο τηλικοῦτῳ πρόσωπείῳ· οὐ γὰρ ἂν ἡ Ἑλένη ποτὲ, ἢ Πολυξένη ἀνάσχοιτο πέρα τῦ μετρίυ αὐταῖς πρεπόντως. οὐχ ὅπως ὁ Ἡρακλῆς ὁ Καλλίνικος, ἀλλά μοι δοκεῖ, ϗ χεῖρ' ἂν ὑπιτείχαι τῷ ῥοπάλῳ παίων τὸν ζιοῦστον, αὐτόν τε, ϗ τὸ πρόσωπεῖον, οὕτως ἀτιμως καταπεπλυσμένος πρὸς αὐτό. τοιαῦτα ϗ αὐτὸς ὑμᾶς πάσχοντας, τῶν ἐκείνων ὁρῶν, οὐκ ἐῶσκα τῷ αἰσχύλῳ τῆς ὑποκρίσεως, εἰ πίθηκοι ὄντες, ἐτόλμησαν ἡρώων πρόσωπεῖα περιθέσθαι, ἢ τὸν ἐν Κύμῃ ὄνον μιμήσασθαι· ὃς λεοντῆ περιβαλλόμενος, ἠξίυ λέων αὐτὸς εἶ), πρὸς ἀγνοοῦντας τοὺς Κυμαίους ὀγκώμενος μέλα πρᾶχύ, ϗ καταπληκτικόν· ἄχθει δή τις αὐτὸν ξένος ϗ λέοντα ἰδὼν ϗ ὄνον πολλάκις ἤλεγξε, ϗ ἀπεδίωξε παίων τῆς ξύλοις. ὁ δὲ μάλιστά μοι δῆνον, ὦ Φιλοσοφία, κατεφαίνετο, τῦτο ἰῶ. οἱ γὰρ ἀληθεῖς εἴ τινα τῶν ἐώρων πονηρὸν, ἢ ἄδικον ἢ ἀσελγές τι ὑπιτηδεύοντα, οὐκ ἔστιν ὅστις ἡ φιλοσοφίαν αὐτῷ ἠτιᾶτο, ϗ τὸν Χρύσιππον δῆθεν, ἢ Πλάτωνα, ἢ Πυθαγόραν, ἢ ὅτου αὐτὸν ἐπώνυμον, ὁ δίκαιος ἁπάντων ἐκεῖνος ἐποιεῖτο, ϗ ἐν τοῖς λόγοις ἐποιεῖτο. ϗ ἀπὸ τῦ κακῶς βιοῦντος, πονηρὰ πρὸς ὑμῶν εἰκάζον, τῶν πρὸ πολλοῦ τεθνηκότων (ἐν γὰρ τοῖς ζῶντας ὑμᾶς ἡ ἐξέτασις ἐγίνετο, ἀλλ' ὑμεῖς μὲν οὐκ ποδῶν) οὐκ ἔῶν δὲ ἐώρων σαφῶς ἅπαντες δῆτα ϗ ἄσεμνα ὑπιτηδεύοντα, ὥστε ἐρήμῳ ἠλίσκεσθε μετ' αὐτῶν, ϗ ὑπὲ τῷ ὁμοίαν ἀβαολλῶ συγκατεσπᾶσθε. ταῦτα οὐκ ἐῶσκα ὁρῶν ἔγωγε, ἀλλ' ἠλεγχον αὐτοὺς, ϗ διέκεινον ἀφ' ὑμῶν. ὑμεῖς δὲ, τιμᾶν ὑπὲ τούτοις δέον, εἰς δικαστήριον ἄγετε. οὕτω γὰρ τινα ϗ τῶν μεμυημένων ἰδὼν ἐξαγορεύοντα τὰ ἀπόῤῥητα, ϗ ἐξορχούμενον, ἀγανακτήσω, ϗ διελέγξω, ἐμὲ τὸν ἀσεβοῦντα ἡγήσεσθε εἶ;

ἀλλ' ὃ δίκαιον. ἐπεὶ καὶ οἱ ἀθλοθέται μαστιγοῦν εἰώθασιν, ὡς τὸν ὑποκριτὴν, Ἀθηνᾶν, ἢ Ποσειδῶνα, ἢ τὸν Δία ὑποδεδυκότα, μὴ καλῶς ὑποκρίνοιτο, μηδὲ κατ' ἀξίαν τῶν θεῶν, καὶ οὐδέν που ὀργίζονται αὐλητῆς σκῆνοι, ὅτι τὸν προκείμενον αὐτῷ τὰ πρόσωπεῖα, καὶ ὃ ζῆτα ὑποδεδυκότα, ἐπέτρεψαν παίειν τοῖς μαστιγοφόροις, ἀλλὰ καὶ ἥδιντο ἄν, οἶμαι, μαστιγουμένων. οἰκέτην μὲν γὰρ, ἢ ἄγγελον, μὴ δεξιῶς ὑποκρίνασθαι, μικρὸν τὸ πλημμα· τὸν Δία δὲ, ἢ τὸν Ἡρακλέα μὴ κατ' ἀξίαν ὑποδείξασθαι τοῖς θεαταῖς, ἀποβλητον ὡς, καὶ αἰσχρόν. καὶ γὰρ αὖ καὶ τόδε πάντων ἀποπώτατόν ἐστιν, ὅτι τοὺς μὲν λόγους ὑμῶν πάνυ ἀκριβοῦσιν οἱ πολλοὶ αὐτῶν, καθάπαξ δὲ ὅτι τούτῳ μόνον ἀναγινώσκοντες αὐλοὺς, καὶ μελετῶντες, ὡς τἀναντία ὑποτιθέμενοι, ἅτε βιῶσι. πάντα μὲν γὰρ ὅσα φασὶν, οὐ χρημάτων καταφρονεῖν, καὶ δόξης, καὶ μόνον τὸ καλὸν οἴεσθαι ἀγαθὸν, καὶ ἀόργητον εἶναι, καὶ τὴν λαμπρὸν τούτων ὑποφορὰν, καὶ ἐξ ἰσοτιμίας αὐλοῖς ἁλίσκεσθαι, καλὰ, ὦ θεοὶ, καὶ σοφὰ, καὶ θαυμάσια λίαν ὡς ἀληθῶς· οἱ δὲ καὶ αὐτὰ ταῦτα ὅτι μαθὼν διδάσκουσι, καὶ τοὺς πλησίους τεθήπασι, καὶ τοὺς ὀλίγιστον κεχηνάσιν, ὀργιλώτεροι μὲν τῶν κυνιδίων ὄντες, ἁβλύτεροι δὲ τῶν λαγωῶν, κολακευτικώτεροι δὲ τῶν πιθήκων, ἀσιτέστεροι δὲ τῶν ὄνων, ἁρπακτικώτεροι δὲ τῶν γαλῶν, φιλονεικότεροι δὲ τῶν ἀλεκτρυόνων. τοιγαροῦν, γέλωτα ὀφλισκάνουσιν, ὠθιζόμενοι ὅτι ταῦτα, καὶ πρὸς τὰς τῶν πλησίον θύρας ἀλλήλους πταίοντες, καὶ δεῖπνα πολυτελῆ ἄθικτα ἀφνοῦντες, καὶ ἐν αὐλοῖς τούτοις ἐπαινοῦντες φορτικῶς, καὶ πέρα τοῦ καλοῦ ἔχοντος ἐμφορούμενοι, καὶ μεμψίμοιροι φαινόμενοι, καὶ ὅτι τῆς κύλικος ἀτερπῆ καὶ ἀπαράδεκτα φιλοσοφοῦντες, καὶ τὸν ἄκρατον ὑποφέροντες. οἱ ἰδιῶται δὲ, ὁπόταν ξυμπίνοιεν, γελῶσι δηλαδὴ καὶ καταθύουσι φιλοσοφίας, εἰ τοιαῦτα καθάρματα ἐκτρέφει. ὃ δὲ πάντων αἴσχιστον, ὅτι μηδενὸς δεῖσθαι λέγων ἕκαστος αὐτῶν, ἀλλὰ μόνον πλούσιον εἶναι τὸν σοφὸν κεκραγὼς, μικρὸν ὕστερον αἰτεῖ προσελθών, καὶ ἀγανακτεῖ μὴ λαβὼν, ὅμοιον, ὡς εἴ τις ἐν βασιλικῷ χήματι ὀρθὸν πάσσαλον ἔχων καὶ διάδημα, καὶ πᾶλλα ὅσα βασιλείας γνωρίσματα, προσαγορεύοι, τῶν ὑποδεεστέρων δεόμενος.

Atqui minùs iustè, quandoquidem certaminum quoque præfecti, mimos qui vel Palladis vel Neptuni seu Iouis assumpsere personam, non tamen commodè nec ex deorum egêre dignitate, flagellare consueuerunt: at ij minimè irascuntur illis, si flagelliferos quempiã personam ornatum seu forma decoratum verberare iusserunt, verùm (vt arbitror) vapulantes potiùs laudare consueuerunt. Seruum enim vel nuntium minùs aptè repręsentare, paruus error iat Iouem ipsum seu Herculem haud pro dignitate spectatoribus ostendere, turpe ac piaculo simile esse videtur. Quinimò & hoc omnium est absurdissimum, quòd cùm multi ex eis dogmata vestra exactè calleant, ita tamen viuunt, ac si ideo tantùm illa legerint, ac meditando operam impenderint, vt contraria exercere possint. Cuncta enim quæ dicunt veluti pecuniæ ac gloriæ contemptum, sólúmque honestum bonum esse arbitrari, ira vacuum esse, & splendida quoque despici debere, bonis æqualiter perfruendum esse, honesta per deum admiranda: sapientiæ & veritatis sunt plena: at ij qui hæc ipsa sub mercede docent, & diuites admirantur, & argento inhiant, canículis iracundiores, leporibus timidiores, simiis blandiores, asinis petulantiores, felibus rapaciores, gallis contentiosiores: ita igitur affecti, quid aliud quàm risum mouent, inuicem circa diuitum ianuas se conculcantes, cœnásque diuersas appetentes, & in illis ipsis molestè laudantes, ac vltra honestatem se ingurgitantes, cuncta reprehendentes, & inter calices illepida & absona philosophantes, merum denique minimè ferentes? Idiotæ verò, quos conuiuio interesse contingit, rident scilicet, ac Philosophiæ, quoniam piacula talia producat, insultant. Est & illud omnium absurdissimum, quòd cùm vnusquisque nullius se rei indigere affirmat, sed solum sapientem diuitem esse vociferatur, paulò tamen pòst accedens postulat: & si non accipit, indignatur: pariter ac si quis regiè ornatus arduam gestet tiaram, necnon diadema, & reliqua signa regia, friuolarum tamen rerum indigus mẽdicet.

Proinde cùm ipsi quid accipere debent, A multus quòd omnia communia esse conueniat, sermo, & quòd indifferentes diuitiæ, & aurum vel argentum nil à littoralibus differat lapillis. At cùm vetus quispiam amicus & familiaris auxilij indigens accedit, & paucula quædam ex multis postulat, taciturnitas, & indigentia, & ruditas, & dictorum in cõtrarium palinodia, variíque de amicitia sermones illi, necnon virtus ac honestum quónam abeant, ignoro. Sunt enim verba hæc verè pennata, & penitus euanescentia, quæ illi frustra in quotidiana conuersatione, vmbratili inter sese iactitant pugna. Eousque enim vnusquisque eo- B rum amicus existit, quousque nec de argento neque de auro seu de commodo agitur: quòd si quis obolum tantummodo ostenderit, confestim pax soluitur, ac omnia turbantur, implacatáque redduntur: libri excidunt, & virtus aufugit: quemadmodum & canibus euenit, inter quos si quispiam os proiecerit, confestim exiliunt, ac inuicem mordent, & illi qui prior os rapuit, allatrant. Fertur Ægyptius rex quidam simias vt tripudiarent instituisse, animaliáque (nam admodum ad res humanas imitandas sunt apta) celerrimè didicisse vt per- C sonata ac purpurata saltarent: erátque admodum visu res digna, donec spectator quispiam vrbanus nuces è sinu depromptas in medium abiiceret: id simiæ videntes, tripudij oblitæ, id quod erant, simię pro saltatoribus euasérũt, personas conterebant, vestitum discerpebant, inuicémque pro fructibus depugnabant, ita vt pyrriches ordo dissolueretur, à theatróque rideretur. Talia & hi perpetrant, quos ego conuitiis infectatus sum, nec vnquam redarguere & comicis morsibus impetere desinam. Verùm non ita D insanio, vt in vos, seu vobis similes (sunt enim sunt profectò nonnulli qui verè philosophiam amplectantur) blasphemiæ quid, vel sinistrum euomam: quamuis si quid haberem quod dicerem, nunquid hoc vos ad vitam reducere deberet? At verò vt glorioſi illi, ac deo inimici odio habeantur, admodum dignum existimo. Proinde tu Pythagora, & Plato, & Chrysippe, & Aristoteles,

ὅταν μὲν οὖν αὐτοῖς τι δέῃ λαμβάνῃν, πολὺς ὁ περὶ τῶν κοινωνικῶν εἶναι δεῖν λόγος, καὶ ὡς οὐδὲν διαφέρον ὁ πλοῦτος. καὶ τί γὰρ ὂν χρυσίον, ἢ ἀργύριον, οὐδὲν τῶν ἐν τοῖς αἰγιαλοῖς ψηφίδων διαφέρειν; ὅταν δέ τις ὑπουργίας δεόμενος ἑταῖρος ἐκ παλαιοῦ, καὶ φίλος ἀπὸ πολλῶν, ὀλίγα αἰτῇ προσελθών, σιωπή, καὶ ἀπορία, καὶ ἀμαθία, καὶ παλινῳδία τῶν λόγων πρὸς τὸ ἐναντίον. οἱ δὲ πολλοὶ περὶ φιλίας ἐκφανεῖς λόγοι, καὶ ἡ ἀρετή, καὶ τὸ καλὸν, οὐκ οἶδ' ὅπη ποτὲ οἴχεται, πάντως ταῦτα ἀποπλάσματα. πλεονεκτικὸς ὡς ἀληθῶς ἔπη, μάτην ὁσημέραι πρὸς αὐτῶν ἐν ταῖς διατριβαῖς σκιαμαχούμενα. μέχρι γὰρ τούτου, φίλος ἕκαστος αὐτῶν ἐς ὅσον οὐ μὴ ἀργύριον, ἢ χρυσίον ἢ προκείμενον ἐν τῷ μέσῳ. ἐὰν δέ τις ὀβολὸν ὑποδείξῃ μόνον, λέλυται μὲν ἡ εἰρήνη, ἄσπονδα δὲ ἐκ ἀκήρυκτα πάντα· καὶ τὰ βιβλία ἐξαλλίλιται, καὶ ἡ ἀρετὴ πέφυγε, οἷόν τι ἐκ οἱ κύνες παίζοντες ἐπειδάν τις ὀστοῦν ἐς μέσους αὐτοὺς ἐμβάλῃ, διαπηδήσαντες δάκνουσιν ἀλλήλους, καὶ τὸν προσαράξαντα τὸ ὀστοῦν ὑλακτοῦσι. λέγεται δὲ καὶ βασιλέως τις Αἰγύπτιος, πιθήκους ποτὲ πυρρίχιζειν διδάξαι, καὶ τὰ θηρία (μιμητότατα δὲ ὄντα τῶν ἀνθρώπων,) ἐκμαθεῖν ταχέως καὶ ὀρχεῖσθαι, ἀλουργίδας ἀμπεχόμενα, ἐκ προσωπεῖα περικείμενα· ἐκ μέχρι πολλοῦ δοκιμεῖν τὴν θέαν, ἄχρι δή τις θεατὴς ἀστεῖος, κάρυα κρύπτων ἐν τῷ κόλπῳ ἔχων, ἀφῆκεν ἐς τὸ μέσον· οἱ δὲ πίθηκοι, ἰδόντες, καὶ ἐκλαθόμενοι τῆς ὀρχήσεως, τῶν ὅπλων ἦσαν, πίθηκοι ἐγένοντο αὖτι πυρριχιστῶν, ἐκ ξυνέτειρον τὰ προσωπεῖα, ἐκ τὼ ἐαυτῶν κατερρήγνυον, ἐκ ἐμάχοντο περὶ τῆς ὀπώρας πρὸς ἀλλήλους· ὁ δὲ σύνταγμα τῆς πυρρίχης διελέλυτο, ἐκ κατεγελᾶτο ὑπὸ τῶν θεατῶν. τοιαῦτα καὶ οὗτοι ποιοῦσι. καὶ ἐγώγε τοὺς τοιούτους κακῶς ἠνώρθουν, ἐκ ἅ ποτε παύσομαι διελέγχων, ἐκ κωμῳδῶν. περὶ ὑμῶν δὲ, ἢ τῶν ὑμῖν προσηκόντων (εἰσὶ γάρ εἰσί τινες ὡς ἀληθῶς φιλοσοφίαν ζηλοῦντες, καὶ τοῖς ὑμετέροις νόμοις ἐμμένοντες) μὴ οὕτω μανείην ἐγὼ, ὡς βλάσφημον εἰπεῖν τι, ἢ σκαιόν. ἢ τί γὰρ ἂν εἰπεῖν ἔχοιμι; τί γὰρ ὑμῖν τοιοῦτο βεβίωται; τοὺς δ' ἀλαζόνας ἐκείνους, καὶ θεοῖς ἐχθροὺς ἄξιον οἴμαι μισεῖν. ἢ σὺ γὰρ ὦ Πυθαγόρα καὶ Πλάτων, καὶ Χρύσιππε, καὶ Ἀριστοτέλες,

ἢ φατε προσήκειν ὑμῖν τοιὰυτας, ἢ οἰ- A nunquid tales vobis congruere, vel in
κεῖόν τι ἢ ξυγγενὲς ὑπιδείκνυσθαι τῷ βίῳ; humanæ vitæ vsum familiare seu conue-
ἢ Δία Ἡρακλῆν, φασὶ, καὶ Πίθηκος. ἢ διότι neniens quid ostendisse dicitis? Ita per Ioue-
πώγωνας ἔχουσι, καὶ φιλοσοφῆν ἀσκοῦσι, καὶ m, inquiunt, Hercules, & Simia. An
σκυθρωποί εἰσι, διὰ τοῦτο χρὴ ὑμῖν εἰκάζειν quia barbas nutriunt, & seueritatem præ
αὐτοὺς; ἀλλ' ὠφέλησα ἂν εἰ πιθανοὶ γεγὼν ἠσθμ se ferre, philosophiam quoque exercere
καὶ ὅτι τῆς ὑποκρίσεως αὐτῆς· νυνὶ δὲ θᾶτ- videntur, ideo vobis similes erunt? Quin-
τον αὐγῷ ἀηδόνα μιμήσαιτο, ἢ ὅτι φιλοσό- imo pertulissem si ad simulationem ip-
φους. εἴρηκα τὰ ὑπὲρ ἐμαυτῆς ὁπόσα εἶχον. σὺ sam quoque apti fuissent: nunc verò ci-
δὲ ὦ Ἀλήθια, μαρτύρησον τοῖς ἀνδράσι, εἰ ἀλη- tiùs vultur luscinam imitabitur, quàm
θῆ λέγω. ΦΙΛ. μεπείσθη ὦ Παρρησιάδη πορ- illi philosophos. Proinde quæ pro me
ρωτέρω ἔτι. τί ποιοῦμεν ἡμεῖς; πῶς ὑμῖν εἰ- ipso dicenda erant, exposui: at tu veritas,
ρηκέναι αὐτὸν ἔδοξεν; ΑΡ. ἐγὼ μὲν ὦ Φιλο- nunquid vera sint, testificare. PHILO-
σοφία, μεταξὺ λέγοντος αὐτοῦ, κατὰ τῆς γῆς SOP. Nunc longiùs ô Parrhisiade absi-
διῶσαι ἠυχόμην· ὅτως ἀληθῆ πάντα εἶπεν. ste: Quid nobis agendum erit? quomo-
ἐμισεῖζον γοῦν ἀκούσας ἕκαστον τῶν ποιούν- do vobis vir dixisse videtur? VIRTVS.
των αὐτὰ, καὶ φέρμοζον μεταξὺ τοῖς λεγο- Ego quidem ô Philosophia interim cùm
μένοις, τοῦτο μὲν, ἐς τόνδε· τοῦτο δὲ, ὁ δεῖνα iste peroraret, terram subire optabam:
ποιῆ. καὶ ὅλως ἔδηξε τοὺς ἄνδρας ἐναργῶς, καὶ adeò vera omnia protulit. Siquidem au-
οὐδὲν ὅτι τινος γραφῆς τὰ πάντα παρεστοι- diens, vnumquemque qui talia faceret,
κότας, ἀ τὰ σώματα μόνον, ἀλλὰ καὶ τὰς ψυ- agnoscebam, interimque dicta aliqua in
χὰς αὐτὰς ἐς ὃ ἀκριβέστατον ἀπεικάσας. hunc, alia verò in eum qui grauia per-
ΦΙΛ. καγὼ πάνυ ἠρυθρίασα ὦ Ἀρετή. petraret, referebam: etenim perquam
ὑμεῖς δὲ, τί φατέ; ΑΝΑ. τί δὲ ἄλλο, ἢ manifestè viros tanquam pictura qua-
ἀφεῖσθαι αὐτὸν τῆς ἐγκλήματος, καὶ φίλον dam cuncta conferens, expressit, ac non
ἡμῖν, καὶ εὐεργέτην ἀναγεγράφθαι; τὰ γοῦν solùm corpora, sed & animas ipsas admo-
τῶν Ἰλιέων ἀτυχῶς πεπονθάμεν, τραγῳδόν dum exactè designauit. PHIL. Et ego
τινα τοῦτον ἐφ' ἡμᾶς κεκινήκαμεν, ἀσύμφορον quoque ô Virtus admodum erubui: vos
τοῖς Φρυξὶν ξυμφορᾶς. ἀδέτω γοῦν, καὶ τοῖς C verò quid dicitis? REVIVIS. Quid
θεοῖς ἐχθροῖς ἐκτραγῳδείτω. ΔΙΟ. Ἐ αὐ- aliud, quàm à crimine eum absolui, inter
τὸς ὦ Φιλοσοφία, πάνυ ἐπαινῶ τὸν ἄνδρα, amicósque & benefactores nostros ascri-
καὶ ἅπερ ἤκουσα τὰ κατηγορήματα, καὶ φί- bi debere? Planè etenim nobis idem
λον ποιοῦμαι αὐτὸν, γενναῖον ὄντα. ΦΙΛ. Ἴ- quod Iliensibus euênit, qui hunc tan-
σθι ὦ Παρρησιάδη· ἀφίεμέν σε τῆς αἰτίας, καὶ quam Tragœdum quempiam aduersus
ἀπάσης κατηγορίας, καὶ ὁ λοιπὸν, ἴσθι ἡμέτε- nos excitauimus, qui Phrygum decanta-
ρος ὤν. ΠΑΡΡ. προσκυνῶ σε πρώτην. μᾶλλον δὲ τραγικώτερον αὐτὸ D ret calamitates. Canat igitur, & dei ini-
ποιήσω μοι δοκῶ· σεμνότερον γὰρ ὦ μέγα σε- micos tragicè exagitet. DIOG. Et ego
μνὴ Νίκη τὸν ἐμὸν βίοτον κατέχοις, καὶ μὴ quoque, ô Philosophia, admodum vi-
λήγοις στεφανοῦσα. ΑΡΕ. ὀκνῶ δευτέ- rum laudo, ac cuncta quæ illi obieci, exe-
ρου κρατῆρος ἤδη καταρχώμεθα, πρόσκα- cror: & quia generosus est, amicum eum
λοῦμεν κἀκείνους, ὡς δίκην ὑποσχῶσιν, αὐτὰ facio. PHIL. Euge ô Parrhisiades,
ὧν εἰς ἡμᾶς ὑβρίζουσι. κατηγορήσει δὲ Παρ- quoniam in omnibus superior euasisti,
ρησιάδης ἑκάστου. ΠΑΡ. ὀρθῶς ὦ Ἀρετὴ ab accusatione te absoluimus: deinc
ἐλέξας· ὥστε σὺ παῖ Συλλογισμέ, καὶ ἀκύ- verò noster eris. PARRH. Hanc pri-
ψας ἐς ὃ ἄστυ, πρόσκρουσε τοῖς φιλοσόφοις. mam adoraui: verùm aliud magis Tra-
gicum opus mihi superesse puto: siqui-
dem ô valde veneranda Victoria, quoti-
die vitam meam venerabilem reddis, nec
coronare desinis. VIRTVS. Nunquid
igitur & illos citemus, ac à secundo iam
ordiamur cratere? vt pœnas ob ea pro-
pter quæ in nos iniurij fuere, expendant:
Parrhisiades autem vnumquēque accu-
sabit. PARRH. Rectè, ô Virtus, elocu-
ta es: quapropter heus tu minister Syllo-
gisme, ocyus in vrbem deflectere, Philo-
sophósque vt præstò sint, citare pergas.

SYLLOG. Audi, tace: philosophos vt in arcem ascendant, ac de virtute, philosophia, ac iustitia, rationem reddant, cito. PARRH. Vidésne? pauci citationi obedientes conueniunt, partim verò iudicium timent, ac plurimi otiosi nō sunt, circa diuites enim versantur: si verò cūctos aduenire cupis, de iis præconium ô Syllogisme pronuntia. PHIL. Minimè: verùm tu Parrhisiade ex arbitrio tuo illos conuoca. PARRH. Atqui minimè hoc difficile erit. Audi, tace: Quicunque se philosophos esse dicūt, & quicunque nomen hoc ad se spectare arbitrantur, ad distributionem in arcem veniant: singulis enim minæ dabuntur duæ, sesaminaque placenta. Quicunque verò barbam profundam ostenderit, ille & carycarum massam accipiet. Nemo verò seu modestiam vel iustitiam aut continentiam asserat: siquidem hæc si non aderint, necessaria sunt minimè. Quinque præterea syllogismos vnusquisque apportet: non enim fas absque his sapientem esse. Duo denique auri talenta in medio exponentur, quibus illum donabimus,

Qui verbis omnes possit contendere contra.

Papæ! quàm refertus est impellentium multitudine ascensus! quemadmodum ob duas tantùm accelerant minas, apud Pelasgicum quidam, & iuxta Æsculapij templum alij, circa Arion pagum quoque multi, nonnulli & penes Tali sepulchrum: quin reliqui admotis scalis per Geminorum ædem turmatim, vt pœnas dent, irrumpunt, & per Iouem apum instar racematim, vt Homeri verbis vtar: sed & hinc quàm plures, illinc quoque innumeri,

Quot folia & flores nascuntur tempore verno.

Atqui breuiter confidentium clangore repleta est arx, ac vndique pera, barba, assentatio, impudentia, baculi, gulositas, syllogismus, auaritia: ac pauci illi quicunque ad primum illud conuenerant præconium, latentes & ignoti reliquorum multitudini intermixti, sub aliarum formārum similitudine delitescunt. Est & hoc ô Philosophia molestissimum, & in quo te maximè quis reprehendere queat, quòd minimè notas & signa illis inussisti: siquidem præstigiatores isti sæpius ad persuadendum, verè philosophantibus sunt aptiores. PHIL. Paulo pòst hoc fiet: verùm iā animùm aduertamus. PLATONI. Primos nos Platonicos ipsos accipere decet.

Loca Athenis iuxta arcem.

A ΣΥΛ. ἄκουε, σίγα· τοὺς φιλοσόφους ἥκειν ἐς ἀκρόπολιν ἀπολογησομένους ὑπὲρ τῆς Ἀρετῆς, καὶ Φιλοσοφίας, καὶ Δίκης. ΠΑΡ. ὁρᾷς; ὀλίγοι σαυέρχονται, γνωρίσαντες τὸ κήρυγμα. ἄλλως γὰρ δεδίασι τὴν Δίκην. οἱ πολλοὶ δὲ αὐτῶν, οὐδὲ σχολὴν ἄγουσιν, ἀμφὶ τοὺς πλουσίους ἔχοντες. εἰ δὲ βούλει πάντας ἥκειν, καὶ πάνυ ὦ Σύλλογισμὲ κήρυττε. ΦΙΛ. μηδαμῶς. ἀλλὰ σὺ ὦ Παρρησιάδη, τοῦτο σκόπει, καθότι σοι δοκεῖ. ΠΑΡ. οὐδὲν τόδε χαλεπόν. ἄκουε· σίγα. ὅσοι φιλόσοφοι εἶναι λέγουσι, καὶ ὅσοι προσήκειν αὑτοῖς οἴονται τὸ ὄνομα τοῦτο, ἥκουσιν ἐς ἀκρόπολιν ὑπὲρ τοῦ δίκαιον εἶναι. δύο μναῖ ἑκάστῳ B δοθήσονται, καὶ σησαμοῦς πλακοῦς· ὃς δ' ἂν πώγωνα βαθὺν ἐπιδείξηται, καὶ παλάθην ἰσχάδων ὅστις τε προσεπιλήψεται. κομίζων δ' ἕκαστον σωφροσύνην μὲν, καὶ δικαιοσύνην, ἢ ἐγκράτειαν, μηδαμῶς. οὐκ ἀναγκαῖα γὰρ ταῦτά τε, καὶ μὴ πάρεστιν. πέντε δὲ συλλογισμοὺς ἐξ ἁπάντων· ὁ γὰρ δεῖνα αὖ τούτων ἐστὶ σοφός. κεῖται δ' ἐν μέσοισι δύο χρυσοῦ τάλαντα, τῷ δώσομεν, ὃς μὴ πᾶσιν ἐναντίος ἔξοχος εἶναι, ὡς πλήρης μὲν ἡ ἀγορὰ ὠθιζομένων, C ἐπεὶ τὰς δύο μνᾶς ὡς ἤκουσαν μόνον. τοῦδε δὲ τὸ Πελασγικὸν ἄλλοι, καὶ τὸ Ἀσκληπιεῖον ἕτεροι, καὶ πρὸς τὸν Ἄρειον πάγον ἐπὶ πλείους· εἰσὶ δὲ, καὶ κατὰ τὸν τοῦ Τάλω τάφον· οἱ δὲ, καὶ πρὸς τὸ Ἀνακεῖον προθέλμοι κλίμακας, ἀμπέρισι βομβηδὸν, νὴ Δία καὶ βοτρυδὸν, ἐς μυδὸν δίκαιον, ἵνα καθ' Ὁμηρον εἴπω, ἄλλοι κἀκεῖθεν ὅμαλα πολλοὶ, κἀντεῦθεν

Μυρίοι, ὅσσα τε φύλλα, καὶ ἄνθεα γίνεται ὥρῃ.

μεστὴ δὴ ἡ ἀκρόπολις ἐν βραχεῖ, κλαγγηδὸν προκαθιζόντων, καὶ πώγωνος, πώγων, κολακεία, ἀναισχυντία, βακτηρία, λιχνεία, συλλογισμὸς, φιλαργυρία. οἱ ὀλίγοι δή, ὁπόσοι πρὸς τὸ πρῶτον κήρυγμα ἐκφανῶς ἀφίκοντο, ἀφανεῖς καὶ ἄσημοι, ἀναμιχθέντες τῷ πλήθει τῶν ἀνδρῶν, καὶ λελήθασιν ἐν τῇ ὁμοιότητι τῶν ἄλλων σχημάτων. τοῦτο γοῦν τὸ δυνατὸν ἐστιν, ὦ Φιλοσοφία, καὶ ὅτις ἀν μέμψαιτο σε μάλιστα, δι' μηδὲν ἐπικαλλῆ γνώρισμα καὶ σημεῖον αὐτοῖς. πιθανώτεροι γὰρ οἱ φάντες ὅτι πολλάκις τῶν ἀληθῶς φιλοσόφων. ΦΙ. ἔσται τοῦτο μετ' ὀλίγον, ἀλλὰ δεχώμεθα ἤδη. ΠΛ. αὐτοὺς ἡμᾶς πρώτους χρὴ τοὺς Πλατωνικοὺς λαβεῖν.

ΠΥΘ.

ΠΥΘ. οὐκ, ἀλλὰ τοὺς Πυθαγορικοὺς ἡμᾶς, πρότερος γὰρ Πυθαγόρας ἦν. ΣΤ. λῆρος τε ἀμείνους ἡμεῖς οἱ ἀπὸ τῆς στοᾶς. ΠΕΡ. οὐ μὰ δία· ἀλλ' ἐγὼ τοῖς χρήμασι, πρότεροι αὖ ἡμεῖς ἐσμεν, οἱ ἐκ τοῦ Περιπάτου. ΕΠ. ἡμῖν τοῖς Ἐπικουρείοις τοὺς πλακοῦντας δότε, καὶ τὰς ἀγκάδας· ἐκεῖ γὰρ τῶν μηνῶν ἐκδεξόμεθα, καὶ ὑστάτοις δὴ λαμβάνειν. ΑΚ. ποῦ τὰ δύο τάλαντα; δείξομεν γὰρ οἱ Ἀκαδημαϊκοὶ ὅσον τῶν ἄλλων ἐσμὲν ἐριστικώτεροι. ΣΤ. οὐχ ἡμῖν γε τοῖς Στωϊκοῖς παροῦσιν. ΦΙΛ. παύσασθε φιλονεικοῦντες· ὑμᾶς γὰρ οἱ Κυνικοὶ μήτε ὠθῶσι δηλαδὴ, μήτε τοῖς ξύλοις παίσωσιν· ἄλλα γὰρ ἵστε κεκλημένοι νῦν ἔγωγε ἡ Φιλοσοφία, καὶ ἡ Ἀρετὴ αὕτη, καὶ ἡ Ἀλήθεια, διακρινοῦμεν τίνες οἱ ὀρθῶς φιλοσοφοῦντές εἰσιν, εἶτα ὅσοι μὲν αὐτῶν εὐτυχῶσι καὶ τὰ ἡμῖν δοκοῦντα βιοῦντες, εὐδαιμονήσουσιν, ἄριστοι κεκριμένοι· τοὺς γόητας δὲ, καὶ σοφὸν ἡμῖν προσηκόντως, κακοὺς κακῶς ὀπτεύσομεν, ὡς μὴ αὖ πάλιν ποιῶσι τὴν ὁμοίαν αὐτοῖς, ἀλλαζόνες ὄντες· ἢ τοῦτο; φεύγετε, νὴ Δία, καὶ τὴν γε χρηματῶν οἱ πολλοὶ ἀλλόμενοι; καὶ ἡ δῆτα ἡ ἀκρόπολις πάλιν ὀλίγων τούτων, ὅσοι μεμυημένοι εἰσὶν, εὐφοβήτως τὸν χρίσιν οἱ ὑπηρέται ἀπολεῖ τὸν πήραν, ἵν' ὁ Κυνίσκος ἀπέρριψεν ὑπὸ τῆς ὀκνηρίας· φέρ' ἰδὼ τί ἐν ἔχει, ἄρτους ἢ βιβλίον, ἢ ἄρτους τὴν αὐλητρίδα; ΠΑΡΡ. οὐκ ἀλλὰ χρυσίον τοῦτο, καὶ μύρον, καὶ μαχαιρίδιον θυτικὸν, καὶ κάτοπτρον, καὶ κύβους. ΦΙΛ. ἄγε, ὦ γενναῖε, δεῦρό σοι ἔνδον ἐφόδια τῆς ἀσκήσεως· καὶ μὴ τούτων ἡδίους λοιδορεῖσθαι ἅπασι, καὶ τοῖς ἄλλοις παιδαγωγεῖν. ΠΑΡΡ. δοκοῦσι μὲν ἡμῖν ἔτοι. χρὴ δὲ ὑμᾶς σκοπεῖν ὅτι ἂν ἔφθορον ἀγνοούμενα ἔνδον πεπαύσῃ, καὶ διαγνώσονται οἱ ἐντυγχάνοντες οἵ τινες οἱ ἀγαθοὶ αὐτῶν, καὶ οἵ τινες αὖ πάλιν οἱ τὸ ἑτέρου βίου· σὺ δὲ, ὦ Ἀλήθεια, ἐξέλεγξον, ἵνα ἐν τούτῳ γνοῖτ' ἄν, ὡς μὴ ὀπτεύσητε σὺ ὁ ψεῦδος, μηδὲ ἵνα τῇ ἀγνοίᾳ λανθάνωσιν οἱ φαῦλοι τὸν ἀνδρῶν ἐς τοὺς χρηστοὺς μεμιγμένοι. ΑΛΗ. ἐπ' αὐτῷ, εἰ δοκεῖ, Παρρησιάδῃ, ποιησόμεθα ὅ τι οὗτος, ἐπεὶ χρηστὸς ὤφθη καὶ φίλος ἡμῖν, καὶ σὺ, ὦ Φιλοσοφία, μάλιστα θαυμάζων, ἀποδεδώκατε γὰρ αὐτῷ τὸν Ἔλεγχον, ἅπασι τοῖς φάσκουσι φιλοσοφεῖν ἐντυγχάνειν· εἰ δ' ὃν μὴ αὖ εὕρῃ γνήσιον ὡς ἀληθῶς φιλοσοφίας,

A PYTHAGORICVS. Minimè, sed nos Pythagoricos: prior enim erat Pythagoras. STOICVS. Desipitis: præstantiores nos, qui à porticu. PERIPATETICVS. Minimè quidem, verùm nos de Peripato, in rebus sumus priores. EPICVREVS. Nobis Epicureis placentas date, & carycarum massas: de minis verò expectabimus, donec vltimi accipere debeant. ACADEMICVS. Vbi duo sunt talenta? siquidem nos Academici ostendimus quantum aliis simus contentiosiores. STOICVS. Non, nobis Stoicis præsentibus. PHIL. A contentionibus desistatis: vos verò Cynici ne inuicè impellatis, néve baculis verberetis: nã propter alia vocati estis. Ego enim Philosophia nunc vnà cum Virtute & Veritate diiudicabimus quinam sint qui verè philosophentur: inde qui nostris institutis viuere inuenientur, felices erunt, & optimi esse iudicabuntur. At subdolos illos, nílque ad nos spectantes, malos malè perdemus, nedum sibiipsis contraria committunt, arrogãtia tamen efferantur. Verùm quid hoc est? fugitisne? Ita per Iouem: multi per cõfragosa desiliunt, adeò vt penitus euacuata sit arx, præter paucos illos qui iudicium haud formidantes remãsere. Vos verò ministri peram quam Cyniculus fugiendo abiecit, tollatis. Sed quid in illa latet? numquid lupini, seu libri, vel panes dosti? PARR. Minimè, sed aurum hoc, & vnguentum, ac culter sacrificulus, speculum quoque, & tali. PHIL. Euge ô generose, hæc tibi exercitij erant viatica? cum illisque omnibus conuitiari, ac alios docere audebas? PARR. Nobis itaque illi tales. Cæterùm vos considerare decet quo pacto error hic tollatur, ac homines cognosci queant, quinam ex illis boni, & qui rursus alterius vitæ existant: tu verò ô Veritas inquire: tua enim interest, ne tibi mendacium præualeat, néve propter errorem viri mali bonis intermixti deliteant. VERITAS. Hac in re ex Parrhisiadis arbitrio, quoniã probus ac nobis beneuolus esse videtur, teq; Philosophia præcipuè admiratur, ita agemus: secum Elenchum assumat, & omnes qui se philosophari profitentur, conueniat, ac quemcunque inuenerit legitimum & veræ Philosophiæ alumnum,

illum corona coronet oleagina,& in Prytaneum conuocet. Si verò alicui (quemadmodum multi sunt) viro execrando, ac Philosophiæ hypocritę, obuiam factus fuerit, attritâ dilaceret vestem, barbámque Tragica abradat nouacula, frontíque stigmata imprimat, vel inter media inurat supercilia: sit verò devstionis figura, Vulpes vel Simia. PHILO. Euge Veritas, siquidem Elenchus ô Parrhisiade talis erit, quales & aquilarum pulli cõtra solem esse feruntur: non per Iouem tamen vt ij quoque luminis splendore probentur, ac æstimentur: verùm coram illis aurum, gloriam, ac voluptatem exponas: & quemcunque videris ea negligere, ac minimè eorum aspectu moueri, is erit qui oleagina coronetur: quẽ verò fixè intuentem, manúmque ad aurum protendentem videbis, hunc vt inuratur abducas, abrasa tamen priùs barba. PARRH. Hæc ô Philosophia vt censes erunt, ac confestim perquam multos eorum simia vel vulpecula notatos videbis, paucos verò coronatos: quinimo, si placuerit, nonnullos per Iouem nobis huc reduxero. PHIL. Quid ais? nunquid fugientes reduces? PARRH. Et maximè, si sacerdos parumper funiculum hunc & hamum, quos ex Piræo piscator sacrauit, mihi commodare voluerit. SACERD. En accipe, pariter & calamum, vt cuncta habeas. PARRH. Nunquid ô sacerdos & carycas aliquas mihi suppeditabis, ac auri pauxillum? SACER. Accipe. PHIL. Quidnam vir hic facere intendit? PARR. Hamum placenta & auro inescare, in summitatéque muri confidens in vrbem demittere. PHIL. Quid agis ô Parrhisiade? nunquid ex Pelasgico lapides piscari decreuisti? PARR. Tace ô Philosophia, ac prædam expecta. Tu verò Neptune venator, ac optima Amphitrite, varios nobis mittito pisces. Verùm lupũ quendam maximum cerno, quin potiùs, auratam. LIBERTAS. Minimè, sed felis est: hians enim ad hamum natare videtur: aurum subolet: prope iam adest: tetigit: captus est: attrahamus. PARR. Et tu ô Elenche pariter nunc funiculum apprehẽde: attractus est. Age ô optime, inspiciamus quisnam piscis existat: hiat iste.

Lupus marinus: meminit Aristoteles & Plinius. Felis galeus. Gaza mustelam interpretatur, est piscis rapax.

A στεφανωσάτω θαλασσεφόλιος, καὶ ἐς ὁ Πρυτανήιον καλεσάτω. ἰὼ δέ τινι (οἷοι πολλοί εἰσι.) καλοφάτῳ ἀνδρὶ ὑποκριτῇ φιλοσοφίας ἐντύχῃ, ὁ τριβώνιον διασπάσας, ἀποκειράτω τὸν πώγωνα σὺν ξυρῷ πάνυ τραχυτέρᾳ μαχαίρᾳ, καὶ ὅπου τῶν μετώπου σίγματα ἐμβαλλέτω· ἢ ἐγκαυσάτω κατὰ τὸ μεσόφρυον. ὁ δὲ τύπος τῆς καυτῆρος, ἔστω ἀλώπηξ, ἢ πίθηκος. ΦΙΛ. Δέγε, ὦ Ἀλήθεια· ὁ μὲν Ἔλεγχος, ὦ Παρρησιάδη, τοιόσδε ἔσται, οἷος ὁ τῶν ἀετῶν πρὸς τὸν ἥλιον εἶναι λέγεται· ὃ μὲν Δία, ὥστε κἀκείνους αὐτοβλέπειν τῷ φωτὶ, B καὶ πρὸς ἐκεῖνο δοκιμάζεσθαι· ἀλλὰ πρόσθες χρυσίον, καὶ δόξαν, καὶ ἡδονὴν, ὃν μὲν ἂν αὐτῶν εἰδῇς ὑποφορώτατα, καὶ μηδαμῶς ἐλκόμενον πρὸς τὸν ὄψιν, οὗτός ἐστιν, ὁ τῷ θαλῷ στεφόμενος· ὃν δ' ἂν ἀτενὲς ἀποβλέποντα, καὶ τὴν χεῖρα ὀρέγοντα ὅπῃ τὸ χρυσίον, ἀπάγειν ὅπῃ ὁ καυτὴρ ἔσται τῶν, ἀποκειράντα πρότερον τὸν πώγωνα. ΠΑΡ. ὡς ἔδοξεν ἔσεσθαι ταῦτα, ὦ Φιλοσοφία, καὶ ὀλίγοι αὐτίκα μάλα τοῖς πολλοῖς αὐτῶν ἀλωπεκίας, ἢ πιθηκοφόρητοι, ὀλίγοις δὲ καὶ ἐστεφανωμένοις· εἰ C βούλεσθε μὴν τοι κἀμοὶ αἰτήσω τινὰς ὑμῶν, νὴ Δί', αὐτῶν. ΦΙΛ. πῶς λέγεις, αἰτήσῃ τοὺς φυγάδας; ΠΑΡΡ. ἔμαθε, ἰὼ ἱέρεια μοι ἐθέλειν πρὸς ὀλίγον χρῆσαι τῷ ὁρμιᾷ σκεύεϊ καὶ τὸ ἄγκιστρον, ὅπερ ἁλιᾶς αἰτήσειν ὁ ἐκ Πειραιῶς. ΙΕ. ἰδοὺ δή λάβε, καὶ τὸν κάλαμόν γε ἅμα, ὡς πᾶν ἔχοις. ΠΑΡΡ. σὺ δέ γε ὦ ἱέρεια, καὶ ἰσχάδας μοί τινας δὸς αὐσταρὰ, καὶ ὀλίγον τῶν χρυσίων. ΙΕ. λάμβανε. ΦΙΛ. τί προσήψω αὖτε θηρίου; ΠΑΡ. δελεάσας τὸ ἄγκιστρον ἰσχάδι, καὶ χρυσίῳ, καθεξόμενος ὅπῃ τὸ ἄκρον τῆς τριχὸς, καθήσειν ἐς τὴν πόλιν. ΦΙΛ. τί ταῦτα, ὦ Παρρησιάδη, ποιεῖς; ἢ που τοὺς λίθους ἁλιεύσειν διέγνωκας ἐκ τῆς Πελασγικῆς; ΠΑΡ. σιώπησον, ὦ Φιλοσοφία, καὶ τὴν ἄγραν προσμένωμεν· σὺ δ' Ποσειδὼν ἀγρεῦ, καὶ Ἀμφιτρίτη φίλη, πολλοὺς ἡμῖν ἀνάπεμπε τῶν ἰχθύων. ἀλλ' ὁρῶ τινα λαβόμενον ἀμφοτέροις, μᾶλλον δὲ χρύσοφρυν. ΕΛ. ἔα· ἀλλὰ χάλεός ἐστι· προσέρχεται δὲ τοῦ ἀγκίστρου κεχηνώς· ὀσφραίνεται τοῦ χρυσίου, πλησίον ἤδη ἐστὶν· ἔφαυσεν, εἴληφται, ἀνασπάσωμεν. ΠΑΡΡ. καὶ σύ γε ὦ Ἔλεγχε, νῦν ξυνεπιλαβοῦ τῆς ὁρμιᾶς· ἄνω ἐστὶ· φέρ' ἴδω τίς εἶ ὦ βέλτιστε ἰχθύων· αὖσον οὖτος γε.

Ηρακλῆς, τῶν ὀδόντων. τί τοῦτο ὦ γλυκαρότατε; εἰλημμαι λιχνεύων περὶ τὰς πέτρας, ἔνθα λάφυρα ἤλπισας, ὑποδεδυκώς; ἀλλὰ νῦν ἔσῃ φανερὸς ἅπασιν, ἐκ τῶν βεμβρίων ἀπηρτημένος. ἐξέλωμεν δὲ δέλεαρ, καὶ ὃ ἄγκιστρον τυτί. κενόν σοι ὃ ἄγκιστρον· ἢ δι' ἰσχὰς ἤδη περιέκηπται, καὶ ὃ χρυσίον ἐν τῇ κοιλίᾳ. ΔΙΟ. μὰ Δία ἐξεμεσάτω· ὡς δὴ καὶ ἐπ' ἄλλους δελεασωμεν. ΠΑΡΡ. ἆρ' ἔχει τι φῆς ὦ Διόγνες; οἶσθα τοῦτον ὅστις ἐστίν, ἢ περιήκει σοι τι αὐτῷ; ΔΙΟ. ἥδαμῶς. ΠΑΡΡ. τί οὖν; πόσου ἄξιον αὐτὸν χρὴ φάναι; ἐγὼ μὲν γὰρ δυ' ὀβολῶν πρώην αὐτὸν ἐτιμησάμην. ΔΙΟ. πολὺ λέγεις· ἄπορός τε γάρ ἐστι, καὶ εἰδεχθής, καὶ σκληρός, καὶ ἄτιμος· ἄφες αὐτὸν κατὰ κεφαλῆς ἀπὸ τῆς πέτρας· σὺ δὲ ἄλλον ἀνάσπασον, καθεὶς τὸ ἄγκιστρον· ἐκφύρει μήπως ὄφις, ὦ Παρρησιάδη, μὴ καμπτόμενός σοι ὁ κάλαμος, ἀποκλασθῇ. ΠΑΡΡ. θάρρει ὦ Διόγνες· κοῦφοί εἰσι, καὶ τῶν ἀφύων ἐλαφρότεροι. ΔΙΟ. νὴ Δία, ἀφυέστατοί γε· ἀνάσπα δὲ ὅμως. ΠΑΡΡ. ἰδοὺ· τίς ἄλλος οὗτος ὁ πλατύς, ὥσπερ ἡμίτομος ἰχθὺς προσέρχεται; ψῆφά τις κεχηνὼς ἐς τὸ ἄγκιστρον, κατέπιεν, ἕλκεται, ἀνάσπαθον· τίς ἐστιν; ὁ Πλατωνικὸς εἶ λέγων. ΠΛΑ. καὶ σὺ ὦ καταράτε, ἦκεις ἔχων τὸ χρυσίον; ΠΑΡΡ. τί φῆς ὦ Πλάτων; ἁλίσκομαι αὐτόν; ΠΛΑ. ἀπὸ τῆς αὐτῆς πέτρας καὶ σύ. ΔΙΟ. ἐᾶτ' ἄλλον καθίεσθαι. ΠΑΡΡ. καὶ μὴν ὁρῶ πάνυ παλαιόν τινα προσιόντα, (ὡς δὴ ἐν βυθῷ δόξειε ποικίλον τὴν χρόαν,) ταινίας τινὰς ἔχοντα τῶν ὤμων ὑπερχρύσους. ὁρᾷς, ὦ Ἔλεγχε; ὁ τὸν Ἀριστοτέλη προσποιούμενος, ὅστις ἐστὶν· ἦλθεν, εἶτα πάλιν ἀπενήξατο. πειστέον ἀκριβῶς, αὖθις ἐπιπλήξαντα, ἔλκειν, εἰλκόμενον, ἀνιμᾶσθαι. ΑΡΙ. μὴ αὖ μὲ περὶ αὐτοῦ, ὦ Παρρησιάδη, ἀγνοεῖν γὰρ ὅστις ἐστίν. ΠΑΡΡ. σκοπεῖν καὶ σύ· Ἀριστοτέλης ἢ τῶν πετρῶν; ΔΙΟΓ. ἀλλ' ἰδοὺ πολλοὺς μὲν τοὺς ἰχθῦς ὁρῶ κατὰ ταὐτὸν ὁμόχροας, ἀκανθώδεις, καὶ τὴν ὑπερφάνειαν ἐκτετραχυσμένους, ἐχίνων δυσληπτοτέρους· ἧττον σαγήνης ἔστ' αὐτοῖς δεινόν· ἀλλ' ὃ πρέσειν. ἱκανὸν εἰ κἂν ἕνα τινὰ ἐκ τῆς ἀγέλης ἀνασπάσαιμεν. ἥξει δὲ ὅτι ὃ ἄγκιστρον δηλαδή, ὃς ἂν αὐτῷ θρασύτατος ᾖ.

A Hercules, qualésnam dentes? quid hoc rei est? Nunquid ô generosè circa petras liguriendo discurrens, captus es? Vbi prædari sperabas, ibi tu præda factus es: at nunc omnibus à branchiis appensus, manifestus eris. Extrahamus illecebras huic, & hamum: vacuus en hamus, placenta iam cum auro in ventrem descendit. DIOG. At per Iouem euomuit. quapropter & alios inescemus. PARR. Bene habet: quid ais ô Diogenes? tu hunc quisnam siet nostin'? num ad te attinet? DIOG. Minimè. PARRH. Proinde quo pretio dignum hunc asserere oportet? ego etenim paulò antè duo-
B bus obolis eum appretiaueram. DIOG. Nimiùm dicis: mollis enim est, & turpis, & morosus, & iners: verso capite hunc tu à petra præcipitato, & alium demisso hamo attrahe. Atqui videsis ô Parrhisiade, ne tibi calamus inflexus abrumpatur. PARR. Confide ô Diogenes: tenues sunt, & aphyis leuiores. DIOG. Et per Iouem leuissimi quoque: subinde tamen extrahe. PARRH. En, quisnam alius hic latus tanquam semisectus piscis accedit? Pfetta quædam in hamum impegit: deglutiuit: capta est. DIOG. At-
C trahatur: quisnam est? PARR. Platonicum se asserit. PLATO. Et tu execrande ad aurum accedis? PARR. Quid ais ô Plato? quid cum illo agamus? PLATO. Ab hac eadem petra & ille. DIOG. Ad alium capiendum consideas. PARRH. Proinde perquam bellulum quendam accedere video (veluti in profundo apparet colore vario) ac vittas quasdam aureas in humeris habentem: cernisne o Elenche? Aristotelem hic refert: accessit: atqui rursus abiit: diligenter arbitratur; iterum redit: degustauit: captus est: extrahatur: num hic tibi Aristoteles cognitus
D est? ARISTOT. Ne me ô Parrhisiade de ipso interroga: nam quis sit ignoro. PARR. Nunquid igitur & hunc ô Aristoteles per petras? ARISTOT. Et maximè. DIOG. Sed ecce multos hîc conspicio pisces paricolores, spinosos, in superficie asperiores, Echinis magis aculeatos: verriculo aliquo opus esset, verùm non adest: satis erit si vnum ex grege tantùm extrahamus: atqui ad hamum accessit, qui ipsorum est ferocissimus.

Aphya, pisciculi, quos parit limus, vermiculorũ instar scaturientes: meminit Ælianus.

Plinius verò Aquas à Latinis appellari dicit, quòd ex aqua & pluuia procreentur.

Pfetta piscis latus: meminit Aristoteles & Suidas.

Echinus Latinè Erinaceus, spinis aculeatis.

ELENCHVS. Conſide, ſi videtur, ac priùs funiculum longè ferro circunda ne dentibus adrodant, & aurum deglutiant. PARR. Deſedi: at tu Neptune capturam ſecunda. Papæ! pro illecebris depugnant: partim congregati carycas circumrodunt, alij verò deuorantes, ab auro detinentur. Bene habet, adhæſit quidam admodum robuſtus. Age dic, cuius tu cognomen refers? Atqui ridiculus ſum, piſcem loqui cogens: muti ſiquidem ſunt: cæterùm tu Elenche dic, quemnam hic magiſtrum habet? ELENCHVS. Chryſippum hunc. PARR. Intelligo, quoniam aurum, vt arbitror, nomini conuenire videtur. At tu Chryſippe per Mineruam refer, noſti viros? vel talia ipſos facere doces? CHRYSIPPVS. Contumeliosè per Iouem ô Parrhiſiade interrogas, qui nobis quicquam cum iis qui tales exiſtant, conuenire ſuſpicaris. PARRHIS. Euge generoſus es ô Chryſippe: igitur & iſte cum aliis in caput præcipitetur, quoniam ſpinoſus eſt; ac timendum ne ſi à quopiam comeſtus fuerit, guttur offendat. PHILOS. Satis ô Parrhiſiade piſcatus, ne quis (veluti multi ſolent) abrupto auro & hamo aufugiat, indéque ſacerdoti abs te repetere ſit neceſſe. Proinde nos ad deambulationem pergamus. Tempus quoque inſtat vt & vos eò vnde veniſtis, reuertatis, ne vltra præſcriptum tempus moram ducere videamini. Tu verò Parrhiſiade, & Elenche, per gyrum ad cunctos accedatis, & quemadmodum iuſſi, illos aut coronate, aut inurite. PARR. Fient hæc ô Philoſophia. Valete virorum optimi: nos verò ô Elenche proficiſcamur, ac iuſſa exequamur. Verùm quò primùm pergere neceſſum erit? nunquid in Academiam, vel Stoam? Ab Lyceo exordium faciamus: nil hoc refert. Attamen hoc noui, quocunque gentium perueniemus, paucis equidem coronis, multis verò indigebimus cauteriis.

ΑΕΛΕΓ. καλῶς, εἰ δοκεῖ, σιδηρώσας γε πρότερον ὅτι πολὺ τῆς ὁρμιᾶς, ὡς μὴ ἀποτρίψῃ τοῖς ὀδοῦσι, καὶ ἁρπάσῃ ὁ χρυσίον. ΠΑΡΡ. καθῆκα. σὺ δὲ, ὦ Ποσείδον, ὅπως τελῇ τὸ ἄγρα. βαβαὶ, μάχονται πρὸς τῷ δελέατος. καὶ οἱ μὲν, ξυνάμα πολλοὶ περιτρώγουσι τὴν ἰσχάδα· οἱ δὲ, προσφυῶτες, ἔχονται τοῦ χρυσίου. ὦ ἔλεγχε· προσεπῆλθε τις μάλα καρτερός. φέρ' ἴδω τίνος ἐπώνυμον σαυτὸν εἶναι λέγεις; καίτοι γελοῖός τέ εἰμι αἰσχρόζων ἰχθῦν λαλεῖν· ἄφωνοι γὰρ αὐτοί. ἀλλὰ σύ ὦ Ελεγχε, εἰπὲ ὅν τινα ἔχει διδάσκαλον αὐτῶν. ΕΛΕΓ. Χρύσιππον τουτονί. ΠΑΡΡ. μανθάνω, ὅτι χρυσίον εἶμοι προσῆκεν τῷ ὀνόματι. σὺ δ' οὖν Χρύσιππε, πρὸς τῆς Ἀθηνᾶς εἰπέ, οἷα δὴ τοὺς ἄνδρας, ἢ τοιαῦτα πρήγματα αὐτοῖς ποιεῖν; ΧΡΥ. νὴ Δία, ὑβριστικὰ ἐρωτᾷς ὦ Παρρησιάδη, προσῆκεν τί ἡμῖν ὑπολαμβάνων, τοιούτοις ὄντας. ΠΑΡΡ. ἄγε ὦ Χρύσιππε, χρυναῖος εἶ. ὅτω γοῦν καὶ αὐτὸς ὅτι κεφαλὴ μὴ τῶν ἄλλων, ἐπεὶ καὶ ἀχρυσοδὴς ὤν· καὶ δέος μὴ δι' ἀπορρῆτα τὸν λαμὸν, ἐαθίων. ΦΙΛ. ἄλις ὦ Παρρησιάδη τὰ ἄγρας, μὴ καί τί σοι οἱ πολλοὶ εἰσιν, οἵτινες ἀποσπάσας ὁ χρυσίον, καὶ ὃ ἄγκιστρον· εἶτά σε ἀποπίσας τῇ ἱερείᾳ δεήσῃ. ὥστε ἡμεῖς μὲν ἀπιῶμεν προπατήσουσαι. καιρὸς δὲ καὶ ὑμᾶς ἀπιέναι ὅθεν ἥκετε, μὴ καὶ ὑποφήμεσι γενήσεσθε τῆς πορείας. σὺ δὲ καὶ ὁ Ελεγχος ὦ Παρρησιάδη, κύκλῳ ὅτι πρώτας αὐδὴν ἰόντες, ἢ στεφανοῦτε, ἢ ἐγκαταχήσετε, ὡς ἔφην. ΠΑΡΡ. ἔσται ταῦτα, ὦ Φιλοσοφία. χαίρετε ὦ βέλτιστοι ἀνδρῶν. ἡμεῖς δὲ πειρώμεθα, ὦ Ελεγχε, καὶ τελῶμεν τὰ πρηγμένα. ποῖ δὲ καὶ πρῶτον ἀπιέναι δεήσει; μὴ ἐς τὴν Ακαδημίαν, ἢ ἐς τὴν Στοάν; ἀπὸ τοῦ Λυκείου ποιησώμεθα τὴν ἀρχήν· οὐδὲν διοίσει τοῦτο. πλὴν οἶδα ἐγὼ ὡς ὁπόταν ἀπέλθωμεν, ὀλίγων μὲν τῶν στεφάνων, πολλῶν γε τῶν καυστηρίων δεησόμεθα.

ΚΑΤΑΠΛΟΥΣ, Η ΤΥΡΑΝΝΟΣ.

CATAPLVS, SIVE TYRANNVS.

Petro Moſellano interprete.

ARGVMENTVM.

Vti ſuprà in Menippo, diuitum exitus ac pœnas deſcripſit, recitato etiam decreto, quo animæ illorum in aſinos migrare iubentur: ita hîc ſub Megapenthis perſona, Tyrannorum vitam, mores, exi-

tius, & quæ tandem post hanc vitam, animorum supplicia & cruciatus illos maneant, exponit; amplificatis etiam his antithesi quadam, dum sutorem Micyllum, & Philosophum Cynicum, vtrunque pauperem, alterum etiam virtutis ac sapientiæ deditum, cum illo componit. Illud videlicet inuens, quòd qui potentiam & diuitias sectantur, & vitam plerunque pessimam atque nequissimã agant, mortem quàm grauissimo animo patiantur. Contrà autem qui à rebus istis mundanis, ijsdemq; malorum omnium principijs & causis, animum remotum ac liberum habent, quiq; virtutem præijs quæ vulgus appetit & miratur, colunt, illos & mortem contemnere solere, neque vllis conscientiæ flagris facilè perterreri. Tractat autem hæc pro more ac instituto suo, fabuloso rursum dramate quodam, ficta vmbrarum transfretatione apud Acherontem: in qua dum & tyrannus hic trajiciendus foret, mora cæteris, renitente ac mortem deprecante illo, injicitur. Quam rem Charonte atque alijs grauiter ferentibus, tandem Mercurius collo attractum illum in nauem compellit, adiuuantibus ad id pauperibus illis Cynisco & Micyllo. Porrò vbi iam traiectum esset, rursus apud Rhadamanthum eodem pacto iudicium subterfugere velle idem fingit: sed tamen & ibi in medium protractus, & à Cynisco accusatus, extremo tandem supplicio damnatur.

Ιεν, ὦ Κλωθοῖ, ὃ μὴν σπάφος τῦτο ἡμῖν πάλαι δῦτρεπές, καὶ τοὺς αἰαγωγεῖς δὴ μάλα προεσκυασμένον. ὅ, τε γὰρ ἄρτλος ἐκκέχυται; καὶ ὁ ἱστὸς ὤρθωται, καὶ ἡ ὀθόνη παρεκκέκρυται, καὶ τὴν κωπῶν ἑκάστη τεθέπωται. κωλύει τε οὐδέν, ὅσον ἐπ' ἐμοὶ, ὃ ἀγκύριον ἀναπάσμενος ἀποπλεῖν. ὁ δ' Ερμῆς βεβδωκὼς, πάλαι πρῆναι δέον. κενὸν γοῦν ὑπόπτην ὡς ὁρᾷς ὃ πορθμεῖον, τρὶς ἤδη τήμερον ἀναπεπλευκέναι δυνάμενον. καὶ ἑσπὸν ἀμφὶ βουλυτόν ἐστιν· ἡμεῖς δὲ, οὐδέπω νὴ ὀβολὸν ἐμπεπολήκαμεν. Εἶπα ὁ Πλούτων δῆ οἶσθ' ὅτι ἐμὲ ῥᾳδιμεῖν ἐν τούτοις ἐπολήψεται· καὶ τοῦτο πρὸ ἄλλου ὑστης τῆς αἰτίας. ὁ δὲ καλὸς ἡμῖν καὶ γαθὸς νεκροπομπὸς, ὥσπερ τις ἄλλος καὶ αὐτὸς ἄνω ὁ τῆς Λήθης ὕδωρ πεπωκὼς, ἀπαρρέπλας τοὺς ἡμᾶς ὑπελέλησται. καὶ ἴσως παλαίει μετ' ἐφήβων, ἢ κιθαρίζει, ἢ λόγους τινὰς διεξέρχεται, ὑπὸ φιλοπόνου τὸν λῆρον τὸν αὐτοῦ. ἢ πάλαι που καὶ κλωπεύει ὁ γλυκὺς πρὸ ἐλθών. μία γὰρ αὐτοῦ καὶ αὕτη τῶν τεχνῶν. ὁ δ' οὖν ἐλθὼν ἐλευθεριάζει τοὺς ἡμᾶς· καὶ ταῦτα, ἐξ ἡμισείας ἡμέτερος ὤν. ΚΛΩΘ. τί δὲ οἶσθα, ὦ Χαρῶν, εἴ τις ἀσχολία τοῦτον ἐπέσχεν αὐτῷ, τοῦ Διὸς ὅτι πλέον δεηθέντος ἀποχρήσασθαι τοῖς αὐτοῦ πράγμασι; δεκαετὴς δὲ χρόνος ἐστίν. ΧΑΡ. ἀλλ' οὐχ οὕτε, ὦ Κλωθοῖ, πέρα τοῦ μέτρου δεκαοῦν κοινοῦ κτήματος, ἐπεὶ οὐχ ἡμεῖς ποτε αὐτὸν ἀπιέναι δέον, κατεχήκαμεν.

A GE verò ô Clotho, nauis quidem hæc iamdudum nos expectat parata, & ad nauigationẽ commodè admodum instructa: siquidem & sentinam exhausimus, & malum ereximus, tum & velum est passum, ac remi suo loco collocati omnes; ita vt (quod in me est) obstet planè nihil quin anchora subtracta iam hinc soluamus, verùm Mercurius, qui iam diu adesse debuisset, solus est in mora. Itaque quum hodie iam ter traiecisse licuisset vectoribus, vt vides, adhuc vacuum est nauigium: & iam ad vesperam vergit dies: nos autem nondum ne obolum quidem demeruimus. Porrò Pluto, sat scio, me huius moræ auctorem suspicabitur, ídque quum apud alium sit negotij culpa. Ille autem bonus & egregius vmbrarum dux, quemadmodum & alius quispiam ex vmbris, hausto apud superos obliuionis fonte, ad nos redire oblitus est: & vt coniicio, cum ephebis luctatur, aut citharam pulsat, aut fabulas aliquas denarrat, scilicet quã sit bellus nugator, ostentans: vel etiam interim dum regreditur, inter viam furandi studio forsan occupatur: nam ex artibus quas profitetur, hæc vel præcipua est. Ad hunc ergo modum pro suo arbitrio liberè nobiscum agit, nihil etiã veritus quòd media ex parte est noster. CLOTHO. At quid nosti ô Charon an negotio aliquo detineatur, Ioue videlicet postulante, vt in procurandis Superûm rebus plus quàm iustum tempus insumat? Herus autem est & ille. CHARON. At non ita, vt vltra iustum modum communi mancipio debeat imperitare: quando nos, cùm abeundi tempus esset, ne vnquã quidem eum detinuimus.

CHARON.

Sed ego rei causam propemodum coniecturis assequor: nempe apud nos malua tantùm est cum libamentis, & placentulæ, silicerniáque: cætera verò caligo, & nebula, tenebræque: in cœlo autem, præterquam quòd clara ac lucida sũt omnia, ambrosia multa pariter, & nectar affatim suppetit, adeò vt mihi quoque hoc nomine suauiùs lubentiúsque apud illos cũctari videatur: quin & à nobis sub volare consueuit, perinde ac si è carcere aliquo aufugeret: vbi verò descendendi fuerit tempus, lentè admodum & pedetentim vix tandem accedit. CLOTH. Mitte iram istam ô Charon, siquidem hic propè adest, complureis secum adducens: imò, vt cernis, densam turbam velut gregem virga præ se agit. Sed quid hoc? Vinctum hercle quendam in ipsis conspicio, tum alium risu diffluentem, porrò alium quendam pera succinctum, ac baculum manu gestantẽ, asperúmque ac toruum quiddam obtuentem, denique aliis, vt gradum addant, à tergo imminentem. An non & Mercurium ipsum vides sudore perfusum, pedibus puluere consperſis, tum & crebrò anhelantem, adeò vt os ei suspiriis sit distentum? Quid hoc rei est ô Mercuri? Hem, quæ est hæc trepidatio? Nobis certè vehementer perturbatus vidêre. MERCV. Quid aliud ô Clotho, quàm quòd dum scelestum hunc aufugiẽtem prosequor, penè acciderit vt ego ad hanc nauem hodie non fuissem rediturus? CLOTH. At quinam est? aut quid sibi quærens, conatus est transfugere? MERC. Hoc quidem est vel cuiuis manifestum, quòd diutiùs viuere cogitauit. Est autem vel rex quispiam, vel tyrannus, quantũ ex eius eiulatu coniicere licuit: nam ingenti quadam ex felicitate se deiectũ querebatur. CLO. Et quum filum quod ei erat innexum, iam defecisset, stultus tamen ille, quasi superuiuere queat, aufugit? MER. Aufugit, narras? Quòd si nõ generosissimus hic, qui baculum manu gestat, mihi fuisset auxilio, sicque ipsum comprehensum vinculis alligassemus, è nostris profectò manibus egregiè effugisset. Etenim ex quo eum mihi tradidit Atropos, per omnem viam retrahere atque obniti nunquam destitit. Quin pedibus solo oppositis ita se obfirmauit, vt inter ducẽdum nobis non parũ negotij exhibuerit. Aliquoties autẽ supplicabat ac deprecabatur, ingẽtia daturũ se pollicẽs, si vel paululum dimitteretur.

A ἀλλ' ἐγὼ οἶδα τὴν αἰτίαν· πρὸ ἡμῶν μὲν γὰρ ἀσφόδελος μόνον, καὶ χοαί, καὶ πόπανα, καὶ σπλάγχνα· τὰ δ' ἄλλα, ζόφος, καὶ ὁμίχλη, καὶ σκότος. ὁ δὲ παρ' ἐκείνοις βασιλεὺς ἔοικε· καὶ πρὸ ἡμῶν μὲν αἰτήσεται, καθάπερ ἐκ δεσμωτηρίου τινὸς ἀποδιδράσκων. ἐπειδὴ δὲ χαλεπὸς κατιέναι, ὀλίγῃ καὶ βάδην, μόγις ποτὲ κατέρχεται. ΚΛΩ. μηκέτι χαλέπαινε, ὦ Χάρων. πλησίον γάρ ἐστιν οὗτος ὡς ὁρᾷς,
B πολλοὺς τινας ἡμῖν ἄγων· μᾶλλον δὲ ὥσπερ τι αἰπόλιον, ἀθρόους αὐτοὺς τῇ ῥάβδῳ σοβῶν. ἀλλά τί τοῦτο; δεδεμένον τινὰ ὁρῶ ἐν αὐτοῖς, καὶ ἄλλον γελῶντα, ἕνα δέ τινα καὶ πήρᾳ ἐζωσμένον, καὶ ξύλον ἐν τῇ χειρὶ ὁρῶ ἔχοντα, ῥιμῶδες ἐπορῶντα, καὶ τοὺς ἄλλους ὑποτρεπόμενον. οὐχ ὁρᾷς δὲ καὶ τὸν Ἑρμῆν αὐτὸν ἱδρῶτι ῥέοντα, καὶ τὼ πόδε κεκονιμένον, καὶ πνευστιῶντα, μεσὸν χειμῶνα ἄσθματος αὐτῷ τὸ σῶμα; τί ταῦτα ὦ Ἑρμῆ; τίς ἡ ταραχή; τεταραγμένῳ γάρ ἡμῖν
C ἔοικας. ΕΡΜΗΣ. τί δ' ἄλλο ὦ Κλωθοῖ, ἢ τουτονὶ τὸν ἀλιτήριον ἀποδράσηται μεταδιώκων, ὀλίγου δεῖν λειποψυχεῖν ὑμῖν τὴν μέριμναν ἐνόμιζον; ΚΛΩ. τίς δέ ἐστιν; ἢ τί βουλόμενος ἀπεδίδρασκε; ΕΡΜΗΣ. τουτὶ μὲν προδήλων, ὅτι ζῆν μᾶλλον ἐβούλετο. ἔστι δὲ βασιλεύς τις ἢ τύραννος· ἀπὸ γοῦν τοῦ ὀδυρμοῦ, καὶ ὧν ἀνεκωκύει, πολλῆς τινος δυσδαιμονίας ἐξερᾶσθαι λέγων. ΚΛΩΘ. εἶτ' ὁ μάταιος ἀπεδίδρασκεν, ὡς ὑπερβιώσεσθαι δυνάμενος, ὑπε-
D λελοιπότος ἤδη τῆς ὑπαχθεισομένου αὐτῷ νήματος; ΕΡΜΗΣ. ἀπεδίδρασκε, λέγεις; εἰ γὰρ μὴ ὁ γυναιόπατος οὗτος, ὁ τὸ ξύλον, συνήρπασέ μοι, καὶ συλλαβόντες αὐτὸν ἐδήσαμεν, κἂν ᾤχετο ἡμᾶς ἀποφυγών. ἀφ' οὗ γάρ μοι παρεδέδωκεν αὐτὸν ἡ Ἄτροπος, πρὸ ὅλου τοῦ ὁδὸν ἀντέτεινε, καὶ ἀντέσπα. καὶ τὼ πόδε αὐτερείδων παρὸς τὸ ἔδαφος, οὐ πάντελῶς διάγαγες ἐῶ. ἐνίοτε δὲ καὶ ἱκέτευε, καὶ κατελιπαρεῖ ἀφεθῆναι παρὸς ὀλίγον ἀξιῶν, καὶ πολλὰ δώσειν ὑπισχνούμενος.

ἐγὼ γὰρ ὡς εἰκὸς, οὐκ ἀνίδν, ἐρῶν ἀδυνάτων ἐφιέμενον. ἐπεὶ δὲ κατ' αὐτὸ ἤδη τὸ στόμιον ἤμεν, ἐμοῦ τοὺς νεκροὺς ὡς ἔθος ἀπαριθμοῦντος τῷ Αἰακῷ, κἀκεῖνα λογιζομένῳ αὐτοῖς, τὸν δὲ τῆς σῆς ἀδελφῆς πεμφθέντα αὐτῷ σύμβολον, λαθόν, οὐκ οἶδ' ὅπως, ὁ πεισκατάρατος ἀπιὼν ᾤχετο. ἐνέδει οὖν νεκρὸς εἰς τὸν λογισμόν· καὶ ὁ Αἰακὸς ἀνατείνας τὰς ὀφρῦς, Μὴ ὅτι πολλῶν ὦ Ἑρμῆ, φησὶ, χρῶ τῇ κλεπτικῇ, ἄλλως σοι αἰσχύνῃ παραδηλοῦντα νεκρῶν ἢ ἀκριβῆ, καὶ ὑδαμῶς λαθεῖν δυνάμενα. τέτταρας ὡς ὁρᾷς τοὺς τοῖς χιλίοις ἔχει τὸ σύμβολον ἐλλελαγμένους· σὺ δέ μοι πρὸ ἑνὸς ἥκεις ἄγων· εἰ μὴ τοῦτο φῄς, ὡς παραλελόγισαί σε ἡ Ἄτροπος. ἐγὼ δ' ἐρυθριάσας τοὺς τοὺς λόγους, ταχέως ὑπεμνήσθην τῆς κατὰ τὴν ὁδόν. καὶ πειθὴ τοιαύτην ὑδαμοῦ τοῦτον εἶδον, σιωπῇ τὴν ἀπόδρασιν, ἐδίωκον ὡς εἶχον τάχους κατὰ τὴν ἀγουσαν τοὺς φῶς· εἵπετο δ' αὐθαιρετός μοι ὁ βέλτιστος οὗτος· καὶ ὡσπερ ἀπὸ ὑποζυγίου θέοντες, καταλαμβάνομεν αὐτὸν ἤδη ἐν Ταινάρῳ παρὰ ποσὸν ἦλθε διαφυγεῖν. ΚΛΩ. ἡμῖς δ', ὦ Χάρων, ὀλιγωρίαν ἤδη τοῦ Ἑρμοῦ κατεγνώκαμεν; ΧΑ. τί οὖν ἔτι διαμέλλομεν, ὡς οὐκ ἰκανῆς ἡμῖν γεγενημένης διατριβῆς; ΚΛ. οὐ λέγεις· ἐμβαινέτωσαν. ἐγὼ δὲ παραλειπτέον τὸ βιβλίον, καὶ τοὺς ἀποδιδράσκοντας ἕκαστον αὐτῶν διαγνώσομαι, τίς, καὶ πόθεν, καὶ ὅτινα τεθνεὼς τὸν τρόπον· σὺ δὲ παραλαμβάνων τούτους, καὶ σκευτίῳ, ὦ Ἑρμῆ. σὺ δὲ τὰ νεογνὰ ταυτὶ παρὰ ἐμβάλλου· τί γὰρ αὖ καὶ ἀποκρίναιντό μοι; ΕΡ. ἰδοὺ δή σοι, ὦ πορθμεῦ, τὸν ἀριθμὸν ἔτοι οἱ τεσσαράκοντα μὴ πλείους ἢ ἐλάττους. ΧΑΡ. βαβαὶ τῆς διαγελείας, ὀμφακίας ἡμῖν νεκροὺς ἥκεις ἄγων. ΕΡ. βάλε, ὦ Κλωθοῖ, τοὺς ἀκλαύστους ὅτι τούτους ἐμβιβασώμεθα; ΚΛ. τοὺς γρόνθας λέγεις; ὅτου ποιεῖ. τί γὰρ μοι δεῖ πράγματα ἔχειν, τὰ περὶ Εὐκλείδου πώποτε ἐξεπιζητοῦσα; οἱ γὰρ ἑξήκοντα ὑμῖν πλείους ἤδη. τί τοῦτο; οὐκ ἐπακούουσί μου βεβυσμένοι τὰ ὦτα ὑπὸ τοῦ ἐπὶ Δηλίῳ θανάτου; τάχα καὶ τούτους ἀναλῶσαι δεήσει. ΕΡ. ἰδοὺ πάλιν ἕτεροι δύειν δέοντες τεσσαράκοντα, ταχέως

A Ego verò cùm hominem ea quæ contingere non possent, ambire viderem, vt & me decuit, minimè dimisi. At vbi iam ad ipsum ostium vsque peruenissemus, ipséque vmbras, vt moris est, Æaco adnumerarem, & ille vniuersas ad summam à sorore tua trãsmissam recenseret, perditissimus hic nescio quomodo clam nobis aufugerat. Itaque quum summæ vnus deesset, Æacus adductis superciliis, Non in omnibus, inquit, passim tu furandi artificium intẽde. Satis tibi sit quòd eiusmodi ludos in cœlo reddere cõceditur: vmbrarum autem res omnino sunt planè, neque quicquam nos aliqua via fallere po-

B test. Quatuor supra mille, vt vides, summa habet inscriptos: tu verò vno minùs adducis: nisi forsan excusas quòd te circumuenerit Atropos. Ad hunc ego sermonem rubore perfusus, quæ in via acciderant, in memoriam reuocare cœpi. Et cùm oculis in orbem ductis, hunc nusquã cernerem, facilè animo collegi eum trãsfugisse: quare viam quæ recta ad Tænarum reducit, quàm potui celeriter remetior: hic autem optimus vir sua sponte me comitabatur. Itaque velut è carceribus emissi, celeri cursu volãtes ipsum iam

C in Tænaro deprehendimus: vsque adeo parum abfuit quin effugisset. CLO. Et nosô Charon Mercurium adhuc ignauię damnamus? CHA. Quid ergo diutius cunctamur, quasi non satis sit moratum? CLO. Probè dicis: inscendant. Ego verò, sumpto in manus libello, ingredientes singulos, qui, & vnde nati, quóque modo vita functi sint, ex more dignoscam. Tu autem ô Mercuri ipsos excipe, & omnes suo ordine collocato. Verùm tu infantulos istos primùm initice: quid enim mihi interroganti quiuerint hi respondere?

D MER. En tibi ô portitor sunt hi numero trecenti, præter eos qui à parentibus sunt expositi. CHA. Papę! quæ est hæc soli fertilitas? egregius es vmbrarum ductor: vuas immaturas nobis adducis. MER. Vin' tu ô Clotho, ab his, indefletos introducamus? CLOT. Vetulos istos dicis? maximè. Quid enim attinet, vt quæ ante Euclidem hucvsque cõtigerunt, scisscitando, ipsa mihi negotia facessam? Vos qui plus sexaginta annos nati estis, adeste. Sed quid hoc? Itan' eorum aures annis sunt obturatæ, vt me non exaudiant inclamantem? Forsan & hos sublatos importare oportebit. MER. CV. En duodequadraginta flaccidi

omnes, & apprimè maturi, ac in ipso pla- A πάντες, καὶ πέπειροι, καὶ καθ' ὥραν τετυγμένοι. ΚΛ. νὴ Δί', ἐπεὶ ἀσαφίδες γε πάντες ἤδη εἰσί. τοὺς θαυμασίας ὅτι τούτοις, ὦ Ἑρμῆ προάγαγε· καὶ σοῦτόν μοι εἴπατε, ὅπως ἀποθανόντες ἥκετε. μᾶλλον δὲ αὐτὴ σοὺς τὰ γεγραμμένα ὑμᾶς ὑποσκέψομαι· πολεμοῦντας ἀποθανεῖν ἔδει μὲν οἶμαι Μηδίας πέραθεν ὅτι τοὺς ὀγδοήκοντα, καὶ τὸν Ὀξυάρτου υἱὸν μετ' αὐτοῦ Γωβάρεω. ΕΡ. πρῶτοι. ΚΛΩ. δι' ἔρωτα δὲ τοὺς ἀπέσφαξαν ἑπτά· καὶ ὁ φιλόσοφος Θεαγένης, ὃς τῷ ἑταίρᾳ τῷ Μεγαρόθεν. ΕΡ. ὑποὶ πλησίον. ΚΛΩ. πολὺ δὲ οἱ σοὶ τῆς βασιλείας ὑπὲρ ἀλλήλων ἀποθανόντες; ΕΡΜ. πρεσβῦται. ΚΛΩ. ὁ δὲ ὑπὸ τοῦ μοιχοῦ καὶ τῆς γυναικὸς φονευθείς; ΕΡ. ἰδοὺ σοι πλησίον. ΚΛ. τοὺς δὲ δικαστηρίων δεῦτε ἀγάγε. λέγω δὴ τοὺς ὑπὸ τυμπάνῳ, καὶ τοὺς ἀνεσκολοπισμένους. οἱ δὲ ὑπὸ λῃστῶν ἀποθανόντες ἑκκαίδεκα, πολὺ εἰσιν ὦ Ἑρμῆ; ΕΡ. πάρεισιν οἵδε οἱ τραυματίαι, οὓς ὁρᾷς. τὰς δὲ γυναῖκας ἅμα βούλει προάγω; ΚΛΩ. μάλιστα, καὶ τοὺς ἀπὸ ναυαγίων γε· ἅμα γὰρ τεθνᾶσι, καὶ τὸν ὅμοιον τρόπον. καὶ τοὺς ἀπὸ πυρετοῦ C ἦ, καὶ τούτους ἅμα· καὶ τὸν ἰατρὸν μετ' αὐτῶν Ἀγαθοκλέα. πολὺ δὲ ὁ φιλόσοφος Κυνίσκος, ὃν ἔδει τῆς Ἑκάτης τὸ δεῖπνον φαγόντα, καὶ τὰ ὑπὲρ τῶν καθαρσίων ὠά, καὶ τοὺς τούτοις γε, σπύραν ὡμὴν, ἀποθανεῖν; ΚΥΝ. πάλαι σοι πάρεσμεν, ὦ βέλτιστη Κλωθοῖ. τί δέ με ἀδικήσαντα, τοσοῦτον εἴασας αὖθις τὸν χρόνον; ἀχθὸν γὰρ ὅλον μοι τὸν ἄτρακτον ἐπέκλωσας. καίτοι πολλάκις ἐπειρώμην ὑπὸ νῆμα διαχόψας ἐλθεῖν· ἀλλ' οὐκ οἶδ' ὅπως ἄῤῥηκτον ἦν. ΚΛΩ. ἔφορόν σε καὶ ἰατρὸν εἶ) τῶν αὐ- D θεφτίνων ἁμαρτημάτων ἀπελίμπανον· δεῖ ἔμβαινε ἀγαθῇ τύχῃ. ΚΥΝ. μὰ Δί', ὦ μὴ ταχέως γε τουτονὶ τὸν δεδεμένον ἐμβιβασώμεθα· δέδοικα γὰρ μή σε πλαπέσῃ δεόμενος. ΚΛΩ. φέρ' ἴδω τίς ἐστι. ΕΡ. Μεγαπένθης ὁ Λακύδου, τύραννος. ΚΛ. ὑπόβαινε σύ. ΜΕ. μηδαμῶς, ὦ δέσποινα Κλωθοῖ. ἀλλά με ταχέως ὀλίγον ἔασον ἀπελθεῖν. εἶτα σοὶ αὐτόματος ἥξω, κληθεὶς μηδενός.

Theagenes scorti amore mortem sibi conscisciit.

poſſent. MERC. En tibi propè adſunt. B CLO. Porrò vbi illi qui de imperio certando, mutuis ſe cædibus confecêre? MER. Hîc adſtant. CLO. At quem adulter, in hoc iuuante vxore, neci dedit, is vbi eſt? MER. En tibi hîc adeſt. CLO. Quos iudicum ſententia capitis dãnauit, tandem adſint, ij inquam qui carnificinam ſenſerũt, quíque in crucem ſunt adacti. Tum ſexdecim illi qui à latronibus ſunt iugulati, vbi ſunt ô Mercuri? MER. Adſunt ſaucij illi, quos vides. Mulieres porrò non & eas vnà vis adduci? CLO. Maximè, pariter & eos qui naufragio perierunt. Simul enim & eadem mortis ratione vitam exuerunt. Sed & quos febris interemit, hos ſimul adducito: tum Agathoclem medicum. Sed vbinam philoſophus Cyniſcus, quem Hecates cœna ac ouis luſtralibus, cúmque his ſepia cruda, deuoratis, vitam finire decretum erat? CYN. Iamdudum hîc tibi aſſiſto ô tu præclariſſima Clotho. Verùm hoc interim mecum admiror, quonam iniurię genere maieſtatem tuam læſerim, quòd me tam longo tempore apud ſuperos errare permiſeris. Nam vniuerſam colum ferè vni mihi adglomeraſti. Ipſe certè quanquam filum ipſum dirumpere ſæpe ſum conatus, tamen quum neſcio quomodo infragile eſſet, quod moliebar, efficere non potui. CL. Equidem te humanorum peccatorũ velut inſpectorẽ ac medicum relinquebam. Iam autem quod felix faustúmq; ſit, inſcende. CY. Minimè gentiũ, priuſquã vinctum hunc inſcendere compulerimus: vereor enim ne te precibus ſuis à ſententia dimoueat. CL. Age, videam quis eſt. MER. Megapenthes Lacydæ filius, tyrannus. CL. Inſcendé tu. MEGAP. Nihil minùs ô regina Clotho, potiùs autem ad ſuperos me remeare pauliſper ſinito. Quod ſi feceris denuo, vltro me huc recipiam, vel nullo vocante.

ΚΛΩ. τί δ' ἐστιν, ὃ χαίρειν ἀφιχέσθαι θέλεις; ΜΕΓΑ. τὴν οἰκίαν ἐκτελέσαι μοι τοσοῦτον ὑπόλειπον· ἡμιτελὴς γὰρ ὁ δόμος καταλελεῖφθαι. ΚΛΩ. λῆρος· ἀλλ' ἔμβαινε. ΜΕΓ. ὦ πολλοῦ χρόνου, ὦ Μοῖρα, αἰτῶ, μίαν με ἔασον μῆναι τὴν δὲ ἡμέραν, ἄγαθε αὖ τι ὑποσκήψω τῇ γυναικὶ περὶ τῆς χρημάτων, ἔνθα τὸν μέγαν εἶχον θησαυρὸν κατορωρυγμένον. ΚΛΩ. ἄφαρ· οὐκ αὖ τύχοις. ΜΕΓ. ἀπολῶμαι οὕτω χρυσοῦ τοσοῦτος; ΚΛΩ. οὐκ ἀπολῇ. θαῤῥεῖ τοῦτο ἕνεκα· Μεγακλῆς γὰρ αὐτὸν ὁ σὸς ἀνεψιὸς παραλήψεται. ΜΕΓ. ὦ τῆς ὕβρεως, ὁ ἐχθρὸς οὗτος ὁ τὸ ῥᾳθυμίας ἐγὼ γε ὑπεκτεινα; ΚΛΩ. ζῶν αὐτός· ἢ βιώσεται σοῦ ἔτη τεσσαράκοντα, καὶ μικρόν τι πρεσβύτερος, ἢ παλλακίδας, ἢ τοὺς ἑαυτοῦ, ἢ τὸν χρυσὸν ὅλον σου διαλαβών· ΜΕΓΑ. ἀδικεῖς, ὦ Κλωθοῖ, παρὰ τοὺς πολεμιωτάτοις δεδυνέμενα. ΚΛΩ. σὺ γὰρ ἦ Κυδιμάχου αὐτὰ ὄντα, ὦ γλυκύτατε, προφθήσῃ ἀποκτείνας τε αὐτὸν ἢ τὰ παιδία ἔτι ἐμπνέοντι διασφάξας; ΜΕΓ. ἀλλὰ νῦν ἐμὰ ἦν. ΚΛΩ. οὐκοῦν ἐξήκει σοι ὁ χρόνος ἤδη τῆς κτήσεως. ΜΕΓ. ἄκουσον, ὦ Κλωθοῖ, ἃ σοι ἰδίᾳ μηδενὸς ἀκούοντος εἰπεῖν βούλομαι· ὑμᾶς ὀλίγον. δός με ἀφῆς ἀποδρᾶναι, χίλιά σοι τάλαντα χρυσίου διασήμου δώσων σήμερον. ΚΛΩ. ἔτι γὰρ χρυσοῦ, ὦ μαλθακίε, καὶ τάλαντα δεῖ μνήμης ἔχῃς; ΜΕΓΑ. καὶ τοὺς δύο γε κρατῆρας εἰ βούλῃ προσθήσω, οὓς ἔλαβον ἀποκτείνας Κλεόκριτον, ἑλκυστὰς ἑκάτερον χρυσοῦ ἀπέφθου τάλαντα ἑκατόν. ΚΛ. ἕλκετε αὐτόν· ἔοικε γὰρ οὐκ ἐπεμβήσεσθαι ἡμῖν ἑκών. ΜΕΓ. μαρτύρομαι ὑμᾶς, ἀτελὲς μοὶ τὸ τεῖχος, καὶ τὰ νεώρια· ἐξετέλεσα γὰρ ἂν αὐτὰ ὑπὲρ δύο πέντε μοίρας ἡμέρας. ΚΛ. ἀμήχανον· ἄλλος τειχεῖ. ΜΕΓ. καὶ μὴν τοῦτό γε πρώτως βύγνωμαι αἰτῶ. ΚΛ. τὸ ποῖον; ΜΕΓ. ἐς τοσοῦτον ὑπόσχωμαι, μέχρις ἂν ἀναγάγωμαι Πισίδας, καὶ Λυδοῖς ὑπόθω τοὺς φόρους, καὶ μνῆμα ἑαυτοῦ παμμέγεθες ἀναστήσας, ὑπογράψω ὁπόσα ἐπράξα μεγάλα καὶ στρατηγικὰ παρὰ τὸν βίον. ΚΛ. οὗτος, οὐκ ἐπὶ μίαν ἡμέραν αἰτεῖς, ἀλλὰ χεδὸν εἴκοσιν ἔτη διατελεῖν.

A CLO. At quidnam est cuius gratia tantopere in vitam redire gestis? MEG. Equidem domum semiperfectam reliqui, quam vt priùs pet te liceat ad fastigium perducere, vehementer oro. CLO. Nugas agis: quin mox insçendis? MEGA. Non multum temporis flagito ô Parca. diem hunc saltem mihi apud superos agendum cõcede, quo tempusculo de pecuniis nostris vxori nonnihil iniungam, atque vbi defossum thesaurũ habuerim, demõstrem. CL. Frustra laboras: stat sententia. MEG. Ergo tantum auri peribit? CL. Quin tu hac gratia animo es otioso: nam Megacles potietur tuus cõsobrinus.

B MEG. O insignem contumeliam! ille mihi inimicus, quem ego præ segnitia nõ occidi? CLO. Ille ipse, qui non modò non paulò plures quàm tu viuet annos, verùm & pellices tuas, & vestes, & quicquid est auri, nanciscetur. MEGA. Præter æquum facis ô Clotho, quòd hominibus inimicis, & hostiliter infestis meas fortunas attribuis. CLO. Quasi verò tu non eadem hac via quæ Cydimachi erant, nactus esses, non solùm ipso occiso, sed & liberis eius in conspectu spirantis adhuc & palpitantis mactatis? MEGA. Sed iam tum mea erant. CLO. Itaque tui dominij tempus iam effluxit. MEGAP. Ausculta ô Clotho, quę tibi priuatim semotis arbitris dicere volo: vos hinc paulisper abscedite. Si me effugere permiseris, auri puri mille talenta me tibi hodie daturum repromitto. CLOT. Ridiculum caput, adhuc aurum & talenta habes in memoria? MEG. Sedenim, quando ita vis, duos cratêras addam, quos occiso Cleocrito mihi vendicaui. Eorum vterque auri puri defęcatiq; centum æquat talenta. CL. Corripite hominẽ: neq; enim apparet eum sua sponte ingressurum. ME. Testor vos, murus manet

D imperfectus, & nauiũ statio inchoata: quę omnia, si quinque saltem dies ampliùs viuere licuisset, ad fastigiũ perduxissem. CL. Securus es, alius extruet. MEG. Atqui hoc saltẽ ęquum postulare videor. CLO. Quid hoc? MEGAP. Vt tantisper supereſſe liceat, dum Pisidas subiugum misero, & Lydis tributum imperauero, dúmque mihi ipsi magnificentissimo monumẽto erecto, inscripsero quæcunque in vita gessi vel magna, vel egregij imperatoris virtute digna. CLOTHO. Quid? tu non vnam postulas diem, sed fermè viginti annorum morã.

MEG. Atqui ſponſores vobis exhibere ſum paratus, & tam breuis moræ, & mei reditus. Quinetiam, ſi cordi fuerit, obſidem pro me relinquam Agapetum. CL. O ſceleſtum! eúmne, quem relinquere in terris ſuperſtitē ſemper tibi in votis erat? MEG. Olim is erat animus: nunc autem, quod melius eſt, video. CL. Veniet & ille tibi haud ita multò pòſt, ab eo qui nunc regē agit, è medio ſublatus. MEG. Cæterùm illud ſaltem non negabis ô Clotho. CL. Quid hoc tandem eſt? MEG. Equidem ſcire geſtio vt ſeſe res mea habitura ſit poſt me. CLO. Auſculta, tametſi vbi audieris, ſat ſcio, animo magis angêris. Principio vxore tua Midas ſeruus potietur, quam iam antè quoq; non ſemel conſtuprauerat. MEG. Illé ne ſceleroſus, quem equidem dum vxori gratificari ſtudeo, manumiſi? CL. At filia tua in pellicum gregem, eius qui iam tyrannidem exercet, adnumerabitur. Porrò imagines & ſtatuæ quas olim ciuitas tibi erexit, iam euerſę omnes, ſpectātibus riſum mouent. MEGAP. Hoc mihi expedias velim: nullus amicorum meorum illis qui hoc faciunt, obſiſtit? CLOTHO. At quiſnam tibi amicus erat? aut ex qua cauſa iuſta quempiam tibi conciliaras? Neſcis, quòd qui vos velut deos adorant, & quæcunque vel feceritis, vel dixeritis, laudant: aut timore, aut certè ſui compendij ſpe ea omnia faciunt, nimirum imperij ipſius amici, ac interim tempori ſeruientes? MEG. Atqui ſi quando in conuiuiis ex more vinum libarent, magna voce omnia mihi bona precabantur, adeo vt ſi fieri poſſet, vnuſquiſque eorum etiam pro me mortem ſubire paratus eſſet. In ſumma, per nihil aliud quàm nomen meum iurabant. CL. Propterea ex cœna quam heri cum quodam eorum cepiſti, ſtatim mortem oppetiiſti. Nam poculum tibi poſtremo temperatum, huc te demiſit. MEG. Hoc illud eſt, quòd amarum quiddam guſtarā. Sed quid ex eo ſcelere ſibi voluit? CL. Nimis multa percunctaris, quum iamdudum inſcendendi tempus fuiſſet. MEG. Vnus adhuc reſtat ſcrupulus, qui me omnium maximè ſollicitat, cuiuſq; gratia in vitam vel tātillum reſpicere geſtiebā. CL. Quid hoc tandē eſt? ingens enim aliquid fore apparet. ME. Carion famulus meus ſtatim vt me mortuū aduertit, circa veſperam conclaue in quo iacebam ingreſſus, cùm deſerta omnia offendiſſet,

A ΜΕΓΑ. καὶ μὴν ἐγγυητὰς ὑμῖν ἕτοιμός εἰμι παραχέσθαι τῆς ταχείας, καὶ τῆς ἐπανόδου. εἰ βούλεσθε δὲ, καὶ αὐτόμολον ὑμῖν αὐτ' ἐμαυτοῦ παραδώσω τὸν Ἀγαπητόν. ΚΛ. ὦ μακαρὲ, ὃν οὐχὶ πολλάκις ὑπὸ γῆς καταλιπεῖν; ΜΕΓΑ. πάλαι ταῦτ' ηὐχόμην· νυνὶ δ' ὁρῶ βέλτιον. ΚΛΩ. ἴσως καὶκεῖνός σοι μετ' ὀλίγον, ὑπὸ τοῦ νεωστὶ βασιλεύοντος ἀνῃρημένος. ΜΕΓΑ. σκῶπτε σὺ ἀλλὰ τοῦτό γε μὴ αὐτείπῃς ὦ Μοῖρά μοι. ΚΛΩ. ὃ ποῖον; ΜΕΓΑ. εἰδέναι βούλομαι τὰ μετ' ἐμὲ ὅπως τινα ἕξει τρόπον.

B ΚΛΩ. ἄκουε. μᾶλλον γὰρ αἰσθήσῃ μεθ' ὧν. τὸν μὲν γυναῖκά σοι Μίδας ὁ δοῦλος ἕξει, καὶ πάλαι δὲ αὐτὸν ἐμοίχευεν. ΜΕΓΑ. ὁ κάθαρτος, ὃν ἐγὼ πειθόμενος αὐτῇ, ἀφῆκα ἐλεύθερον. ΚΛΩ. Ἡ θυγάτηρ δέ σου, ταῖς παλλακίσι τῶν νυνὶ τυραννούντων ἐγκαταλεχθήσεται· εἰκόνες δὲ καὶ ἀνδριάντες, οὓς ἡ πόλις ἀνέστησέ σοι πάλαι, πάντες ἀνατετραμμένοι, γέλωτα παρέξουσι τοῖς θεωμένοις. ΜΕΓΑ. Εἶπέ μοι, τῶν φίλων δὲ τοῦτόν τις ἀγανακτεῖ τοῖς θρηνοῦσιν;

C ΚΛΩ. τίς γὰρ σοὶ φίλος; ἢ σὺ τινος αἰτίας δικαίας μνησθήσῃ; ἀγνοεῖς ὅτι καὶ πάντες οἱ παρακινοῦντες καὶ τὸν λεγόμενον ἢ παρόντα ἔπαινοῦντες, ἢ φόβῳ, ἢ ἐλπίσι, ταῦτ' ἔδρων, τῆς ἀρχῆς ὄντες φίλοι, καὶ πρὸς τὸν καιρὸν ἀποβλέποντες; ΜΕΓ. καὶ μὴν ἀπιόντες ἐν τοῖς συμποσίοις, μεγάλῃ τῇ φωνῇ ἐπηυχοντό μοι πολλὰ καὶ ἀγαθὰ, παραποθανεῖν ἕκαστος αὐτῶν ἕτοιμος, εἰ οἷόν τε εἴη). καὶ ὅλως ὄρκος αὐτοῖς ἐγὼ ἐγώ. ΚΛΩ. τοιγαροῦν πρὸ

D ἑνὸς αὐτῶν ἐδεδυπνήσας, ἀπέθανες. ὃ γὰρ τελευταῖόν σοι πιὼν ἐνεχθὲν, ἐκεῖνο δουλεῖ κατέπεμψέ σε. ΜΕΓ. τοῦτ' ἄρα πικρόν τινος ἠθμίλευ. τί βουλόμενος δὲ ταῦτ' ἐποίησε; ΚΛ. πολλά με ἀνακείνῃς· ἐμβλῶσαι δέον. ΜΕΓ. ἐν μὲ πίνῃ μάλιστα, ὦ Κλωθοῖ, δηλαδὴ ἐπόθουν καὶ πρὸς ὀλίγον ἐς ὃ φῶς ἀνακύψαι πάλιν. ΚΛΩ. τί δὲ τοῦτ' ἔστιν; ἔοικε γάρ τι παμμέγεθες εἶναι). ΜΕΓΑ. Καείων ὁ ἐμὸς οἰκέτης, ἐπεὶ τάχιστα με ἀποθανόντα εἶδε, πρὶν δείλαιον ὀψίαν ἀπελθὼν ἐς τὸ οἴκημα, ἔνθα ἐκείμην, σχολῆς οὔσης,

(οὐδεὶς γὰρ οὐδὲ ἐφύλαττέ με) Γλυκέριον τὴν A (neque enim quisquam mei curam gerebat) attractis foribus, tanquã nemo adesset, pellicem meam Glycerium subegit, cum qua, opinor, iam multo antè rem habere consueuerat. Postea verò cùm iã animum voluptate explesset, oculis in me defixis, Tu quidem, inquit, homuncio sceleste, sæpe mihi nihil commerito verbera non pauca inflixisti. Et cum dicto, comam mihi vellicabat, ac caput tuberibus opplebat. Tandem autem quum ricto ampliter diducto in me despuisset, ac vt in impiorum regionem faceßerem iussisset, abiuit. Ibi ego, quanquam ira succendebar, tamen quia iam frigidus & exanguis eram, hominem vlcisci nõ potui. Porrò sceleßta famula, cùm aduenientium quorundam strepitum sensisset, scilicet vt me lugere videretur, oculis sputo inunctis, eiulando, nomẽque meum lugubri voce inclamãdo, abscedebat. quos si prehendero. C L O T. Quin tu minis omissis celeriter inscendis? Iamdudum enim tempus, vt in iudicium concedas. M E G A. At quis contra hominẽ regem pronuntiare audebit? C L O. Contra regem quidem nemo: verùm contra vmbram Rhadamanthus, quem in sententiis pro cuiusque merito ferendis mox æquissimum experieris: quare in præsentia non ampliùs cunctare. M E G. Priuatum saltem, & vnum ex pauperibus istis facias licebit: imò pro rege seruum, modò reuiuiscere finas. C L O T. Vbi is qui baculo armatus est, & tu Mercuri? quin hominem correpto pede intrò trahitis? Neq; enim voluntarius inscenderit vnquam. M E R C. Sequere nunc fugitiue: cape hunc portitor vnà cum illo altero, atque vt malo fortiter adalligetur, cura. M E G. Atqui conuenit honestissimo me sedere loco. C L O T. Quid ita verò? M E G A. Quòd rex fuerim, per Iouem, & satellites habuerim complureis. C L O. Et iniuria te vellicabat Carion, hominem sæuum adeo, ac intractabilem? Iam certè tyrannidem admodum acerbam experieris, nimirum huius gustato baculo. M E G A. Et Cynisçus mihi baculum illidere audebit? Non ego te nuper, quòd liberiùs & asperiùs quàm pro maiestate, obiurgasses, tantumnon cruci adfixi? C L O. Propterea & tu nunc hîc manebis malo adstrictus. M I C. Die mihi ô Clotho, quando vobis mei nulla est cura, an quia pauper sum, propterea me postremum inscendere oportet?

παλαικίδα μου, καὶ πάλαι γ', οἶμαι, κεκινεκότει, ὑπιασπασάμενος τὴν θύραν, ἐσῆλθε, κἀμὲ μὲν οὐδενὸς ἔνδον πρόντος· εἶπα ὑπ' ἄλλης εἶχε τῆς ὑπηυμίας, ἀπολέλοιπας ἐς ἐμέ, σὺ μόνη, φησὶν, ὦ μιαρὸν καὶ θεοῖσιν ἐπήλατον, πληγάς μοι πολλάκις οὐδὲν ἀδικουμένη ἐνέτεινας, καὶ ταῦτ' ἅμα λέγων, ἐπέσπασε τέ με καὶ κατ' ἀρχὰς ἔπαιε· τέλος δὲ, πλατὺ χρεμψάμενος, καὶ καταπύσας μου, καὶ ἐς τὴν τῶν ἀσεβῶν χώραν ἄπιθι ἐπειπὼν ᾤχετο, ἐγὼ δὲ, ὀργὴν ἐπιμαστιγώμενον μὲν, οὐκ εἶχον ὅμως ὅ, τι καὶ δράσαιμι αὐτὸν, αὖος ἤδη καὶ ψυχρὸς ὤν. καὶ ἡ μιαρὰ δὲ παιδίσκη, ἐπεὶ φόρυβον τοιοῦτον πιοῦσι ἤκουεν, ἐλαφρὰ χρίσασα τοὺς ὀφθαλμοὺς, ὡς δακρύουσα ἐπ' ἐμοὶ, κωκύουσα, καὶ τοιοῦτόν μου ὀπισθολυμμήν, ἀπῄλλάττετο. ὧν εἰ λαβοίμην; ΚΛ. παῦσαι ἀπειλῶν· ἀλλ' ἔμβηθι, καιρὸς ἤδη σε ἀπόντων ὅτι τὸ δικαστήριον. ΜΕΓ. καὶ πῶς ἀξιοῖς κατ' ἀνδρὸς τυράννου ῥᾴδιον λαβεῖν; ΚΛΩ. κἀτυράννου μὲν οὐδείς, κατὰ νεκροῦ δὲ ὁ Ῥαδάμανθυς, ὃν αὐτίκα μάλα ὀψῇ δίκαιον, καὶ κατ' ἀξίαν ὑπισθένοντα ἑκάστῳ τὴν δίκην· σὺ νῦν δὲ ἔχου, μὴ ἀφῇς. ΜΕΓ. καὶν ἰδιώτην με ποιήσῃς ὦ Μοῖρα τῶν πενήτων ἕνα, καὶν δοῦλον αὖ τοῦ πάλαι βασιλέως· ἀναβιώναι με ἔασον μόνον. ΚΛΩ. παῖε γ' ὁ ὁ ξύλον, καὶ σὺ δὲ, ὦ Ἑρμῆ· σύρετ' αὐτὸν εἴσω τῆς πυλίδος. ἢ γὰρ αὐ ἐμβαίνειν ἐκεῖ. ΕΡ. ἕπου νῦν δραπέτα· δέχου τοῦτον σὺ περθμεῦ, καὶ τὸν δεῖνα· καὶ ὅπως ἀσφαλῶς ἀμέλει τοῖς τὸν ἴσον δεδιήσεται. ΜΕΓ. καὶ μὲν δὴ καὶ τῇ πρεσβυρίᾳ καθέζεσθαί με δεῖ. ΚΛΩ. ὅτι τί; ΜΕΓ. ὅτι, νὴ Δία, τύραννος ἦν, καὶ δορυφόροις εἴχομεν μυρίοις. ΚΛ. εἶτ' ἀδικίας σε ἀφεῖλκεν ὁ Καρίων, ὑπτιοῖ παρ' ὄπα; πικρὸν δ' οὖν τὴν τυραννίδα ἔξῃς, γλυκάμενος τοῦ ξύλου. ΜΕΓ. τολμήσει γὰρ Κυνίσκος ἐπιτωθάσαι μοι δοκεῖς; οὐκ ἐγώ σε πρῴην, ὅτι ἐλευθέρως ἄγαν καὶ παρρησιαστικῶς, μικροῦ δεῖν πρὸς ἐπαπάλθουσα; ΚΛΩ. τοιγαροῦν μᾶλλόν σε καὶ σὺ τὴν ἰσχὺν πρὸς πᾶν παπαλαθύμιος. ΜΙ. εἰπέ μοι, ὦ Κλωθοῖ, ἐμοῦ δὲ οὐδεὶς ὑμῖν λόγος; ἢ ὅτι πένης εἰμὶ, διὰ τοῦτο καὶ τελευταῖον ἐμβιβάσαι με δεῖ;

CLOTHO. Tu verò quis tandem es? MIC. Equidem sum Micyllus sutor. CLOT. Quid quòd tam grauiter fers moram? Non vides quàm multa se daturum polliceatur hic Tyrannus, si vel paulum in vitam remittatur? Vnde mirari succurrit, cur non & tibi mora sit iucunda. MIC. Auscultа rem paucis Parcarum optima. Nõ admodum me delectat munus illud Cyclopis, videlicet in hunc modum polliceri,

Post omneis alios tandem ipse vorabitur Vtis.

Siue enim primum siue postremum, iidem me dentes manẽt. Sed enim neque aliàs meæ res vt diutèm se habent. Nostra enim & illorum vita (quemadmodũ aiunt) perpendiculo inter sese distant: quandoquidem tyrãnus, qui in vita horrendus omnibus & suspiciendus videbatur, nunc auro, argento, vestibúsque exutus, tum & equis, cœnis, pueris floridis, & mulieribus formosis post se relictis, eorum desiderio non iniuria cruciatur, ac à tot commodis se abstrahi fert grauiter: quibus, nescio quomodo, anima ipsa velvt glutino hæret affixa, neque se facilè sinit auelli, vt quæ eis iam diu inhæserit: quin magis tanquam vinculum aliquod est infragile, cui ipsos illigari irretirique contingit, adeò vt vbi quispiam eos abducere pararit, plorent. Ac cùm in cæteris sint feroces, in hac tamen via quæ ad inferos ducit, meticulosi deprehenduntur. Itaq; subinde dãt terga, & ad ea quæ procul in luce apud superos geruntur, respicere gestiũt: sicut stultus hic faciebat, qui non solùm in itinere aufugere conabatur, verùm etiam hîc mortem frustra deprecatur. At ego, vt qui in vita pignus haberem nullum, non agrum, non domum magnificè extructam, non aurum, non suppellectilem, non hominis gloriã, non imagines, ad mortem expeditus meritò eram. At statim vt mihi solùm innuit Atropos, abiectis & subula, & loro geniculari, tantùm crepidam quandam manu portans voluntarius sequebar, vsqueadeo haud grauatim, vt dum præ festinandi studio subsulto, neque calceos subligarim, neque atramẽtum absterserim: imò verò præcutrebam, quæ ante me essent, spectare gestiens. Neque enim à tergo mihi erat relictum quicquam, quod me vel conuertere, vel reuocare potuisset. Et per Iouem, quæcunque hîc apud vos video, mirum quàm mihi placeant: nam pares honorum gradus hîc dari, nec quenquam vicino præstare, res mihi omnium longè suauissima videtur.

ΚΛΩ. σὺ δὲ τίς εἶ; ΜΙΚ. ὁ σκυτοτόμος Μίκυλλος. ΚΛΩ. εἶπα ἀχθη βεβαιώων; ὄχ ὁρᾷς ὁπόσα ὁ τύραννος ὑπισχνῆται δώσειν, ἀφεθεὶς πρὸς ὀλίγον; θαῦμα γοιῶ ἔχει με, εἰ μὴ ἀγαπητὴ καὶ σοὶ ἡ ἀναβολή. ΜΙ. ἄκουσον ὦ βελτίστη Μοιρῶν· ὑ πάνυ με ἡ τῦ Κύκλωπος ἐκείνη δῶρεά, ὃ ὑπισχνῆσθαι, ὅτι πύματον ἐγὼ τὸν ΟΥ τιν κατέδομαι. αὖ τε γὰρ πρῶτον, ἀῦ τε πύματον, οἱ αὐτοὶ ὀδόντες πρόσεισιν. ἄλλως τε, ὑδὲ ὁμοῖα πάμα τοῖς τῶν πλουσίων. οὐ δίχα μέσου γὰρ ἡμῶν οἱ βίοι, φασὶν ὁ μὲν γὰρ τύραννος, εὐδαίμων εἰ δοκῶ πᾶσι τὸν βίον, φοβερὸς ἅπασι, καὶ πρόβλητος, ἀπολιπὼν χρυσὸν τοσοῦτον, καὶ ἀργύριον, καὶ ἐσθῆτα, καὶ ἵππους, καὶ δεῖπνα, καὶ παῖδας ὡραίους, καὶ γυναῖκας εὐμόρφους, εἰκότως ἀνιᾶται, καὶ ἀποσῶμνυσθαι αὐτῶν ἤθελεν. ὁ γὰρ οἶδ' ὅπως καθάπερ ἰξῷ τινι πρόσεχεται τοῖς τοιούτοις ἡ ψυχή, καὶ οὐκ ἐθέλει ἀπαλλάττεσθαι ῥᾳδίως, ἅτε αὐτοῖς πάλαι προσπεπηγυῖα· μᾶλλον δὲ ὥσπερ ἄρρηκτός τις σὺν ὁ δεσμός ἐστιν, ᾧ δεδέσθαι συμβέβηκεν αὐτοῖς· ἀμέλει καὶ ἀπάγη τις αὐτοὺς μὴ βίᾳ, δυσκωκύουσι. καὶ πάλιν ὁπόσοι μὲν θρασεῖς, δῆλοι πρὸς ταῦτα διείσχονται τῷ ὅτι τὸν Ἀδῶνιν φέρουσιν ἐδών· ὅτι τρέφονται γοιῶ εἰς τοὔπίσω, ὥσπερ οἱ δυσέρωτες, καὶ πόρρωθεν ἀποβλέπειν τὰ ὀπίσω φωτὶ βάλλονται, οἷα ὁ μάταιος ἐκεῖνος ἐποίει· καὶ πρὸς τὴν ὁδὸν ἀποδιδράσκων, καὶ καθαιρεθῆναί σε καταλιπρῶν. ἐγὼ δ', ἅτε μηδὲν ἔχων ἐνέχυρον ἐν τῷ βίῳ, οὐκ ἀγρὸν, ὐ οἰκοδομίαν, ὐ χρυσὸν, ὐ σκεῦος, ὐ δόξαν, οὐκ εἰκόνας, εἰκότως ὀξέως ἐλῶ. καὶ πειθὴ μόνον ἡ Ἄτροπος ἐνέβυσέ μοι, ἀσμένως ἀπορρίψας τὴν σμίλην καὶ τὸ κάτυμα, κρηπίδα τινὰ ἐν ταῖν χερσὶν ἔχων, ἀναπηδήσας ὐδὲν ὑποδέτος, οὐδὲ τὴν μελαντηρίαν ἀπονιψάμενος εἰπόμην. μᾶλλον δὲ ἡδέως ἐς τὸ πρόσω ὁρῶν. οὐδὲν δέ με τῶν κατόπιν ἐπέστρεφε, καὶ μετεκάλει· καὶ, νὴ Δί', ἥδη καλὰ τὰ πρὸ ὑμῶν πάντα ὁρῶντι, γε γὰρ ἰσοτιμίαν ἅπασιν εἶναι, καὶ μηδένα τὸ πλησίον ἀφέρειν, εὐφρᾰδέστατον ἐμοιγ' οὕτω δοκεῖ.

τεκμήριον

τεκμήρομαι δὲ μηδ' ἀπαιτεῖσθαι χρέα τοὺς ὀφείλοντας ἐνταῦθα, μηδὲ φόρους ἐσπελλειν· ὃ δὲ μέγιστον, μηδὲ ῥιγοῦν τὸν χειμῶνος, μηδὲ νοσεῖν, μηδ' ὑπὸ τῶν δυνατωτέρων ῥαπίζεσθαι. εἰρήνη δὲ πᾶσα, καὶ τὰ πράγματα ἐς ξύμπαλιν ἀνεστραμμένα· ἡμεῖς μὲν γὰρ οἱ πένητες, γελῶμεν, αὐανθῶμεν δὲ καὶ οἱ μαίζοσιν οἱ πλούσιοι. ΚΛΩ. πάλαι σέ, ὦ Μίκυλλε, γελᾶν ἐώρων· τί δ' ἐστὶν ὃ σε μάλιστα ἐκίνει γελᾶν; ΜΙ. ἄκουσον, ὦ τιμιωτάτη μοι θεῶν· παρεῖχον αὐτῷ τυραννοῦντι, πρὶν ἀκριβῶς ἑώρων τὰ γιγνόμενα ἐν αὐτῷ, καί μοι ἐδόκει τότε ἰσόθεός τις εἶναι. τῆς τε γὰρ πορφύρας ὃ ὄγκος ὁρῶν, ἐμακαρίζον καὶ τὸν ἀκολουθούντων ὄχλον, καὶ τὸν χρυσὸν, καὶ τὰ λιθοκόλλητα ἐκπώματα, καὶ τὰς κλίνας τὰς ἐλεφαντοδέτους· ἔτι δὲ καὶ ἃ κλαίουσι τῶν σφαζομένων ἐς τὸ δεῖπνον, ἀπέκναιέ με· ὥστε ἐνίοτε καὶ αὐθαίρετός τις ἀνὴρ καὶ τρισόλβιος κατεφαίνετο, καὶ μονονουχὶ καλλίων, καὶ ὑψηλότερος, ὅλῳ πήχει βασιλικῷ ἐπαιρόμενος τῇ τύχῃ, ἐς σεμνὸν προβαίνων, καὶ ἑαυτὸν ὀξυπαιδίζων, ἐς τοὺς συντυχόντας ἐκπλήττων. ἐπεὶ δὲ ἀπέθανεν, αὐτός τε παντέλειος ὤφθη μοι ἀποδυσάμενος τὸν τυφὸν· καὶ μᾶλλον κατεγέλων, ὅτι καθαρμα ἐτεθήπειν, ἀπὸ τῆς κλίνης τεκμηρόμενος αὐτοῦ τὸν δαίμονα, καὶ μακαρίζων ὅτι τῷ αἵματι τῷ ἐν τῇ Λακωνικῇ θαλάττῃ κοχλίδων. οὐ μόνον δὲ τοῦτον, ἀλλὰ καὶ τὸν δυσώδη Γνίφωνα ἰδὼν ξένοντα, καὶ μεταχρυσοῦντα, ὅτι μὴ ἀπέλαυσε τῶν χρημάτων, ἀλλ' ἄλλος αὐτῶν ἀπέθανε, τῷ ἀσώτῳ Ροδοχάρει τὰ οὐσίαν ἀπολιπών (ἐδόκει γὰρ ἄγχιστα ἐκεῖνῳ γένους, καὶ πρῶτος ὅτι τὸν κλῆρον ἐκαλεῖτο ἐν τῷ νόμῳ) οὐκ εἶχον ὅπως καταπαύσω τὸν γέλωτα, καὶ μάλιστα μεμνημένος ὡς ὠχρὸς ἀεὶ, καὶ αὐχμηρὸς ἦν, φειδωλὸν δὲ μέτωπον ἀεὶ πλέως, καὶ μόνοις τοῖς δακτύλοις πλουτῶν, οἷς τάλαντα καὶ μυριάδας ἐλογίζετο, καθ' ἓν μικρὸν συλλέγων τὰ μετ' ὀλίγον ἐκλυθησόμενα πρὸς τὸν μακαρίτην Ροδοχάρη.

Deinde coniecturã facio, ne æs quidem alienum hîc à creditoribus repoſci, neq; tributum cuiquam pendi, neque, quod omnium maximum eſt, hyberno tempore quenquam rigere, neque ægrotare, neque potentiores in humiliores pugnos ingerere. Poſtremò pace conſiſtunt omnia, & in contrarium tota vitæ ratio verſa. Siquidem nos pauperculi ridemus, diſcruciantur autem & plorant diuites. CLO. Ergo quum iamdudum ridentem te cõſpexerim, quid tãdem ſit quod potiſſimùm tibi riſum mouerit, audire percupio. MICY. Auſculta dearum mihi maximè verenda. Cùm apud ſuperos propter tyrannum habitarem, quæ apud eum fierent, nimis quàm accuratè inſpectabam. Ac tum quidem feliciter ex æquo cum diis viuere mihi videbatur. Nam cùm purpuræ florem ſpectarem, & comitantium turbam numerarem, aurũ ac pocula gemmis diſtincta mirarer, lectos argẽteis pedibus ſuffultos ſtuperem: beatum planè hominem prædicabã. Ad hæc eorum quæ in cœnam apparabãtur, nidor ſæpe me prurire faciebat. Iam verò quum pro maieſtate in publicum prodiret, & ſe ipſe ſubinde erigens velut reſupinaret, obuiiſque ſtupore iniiceret, cæteris mortalibus pulchrior, & fortunę beneficio toto penè regio cubito ſublimior videbatur. Sed vbi iam vita functus eſſet, ipſe quidem iſtis deliciis exutus ridiculo fuit omnibus: ego verò meam ſtultitiam multo magis ridebam, qui eiuſmodi non hominem, ſed hominis probrum, ad ſtuporem vſq; miratus fuiſſem, cuius felicitatem ex epularum tantùm nidore æſtimaſſem, quémque ob ſanguinem qui Laconici maris teſtudinibus innaſcitur, beatum prædicaſſem. Neque verò hic ſolùm mihi ludo fuit, verùm etiã cùm Gniphonem illum fœneratorem gementem viderem, & quòd pecuniis, dum licuiſſet, vſus non fuiſſet, propriam ſortem deplorantem: imò quòd ne ſemel quidem illis à ſe guſtatis, verùm luxu perdito Rhodocharis relictis, è viuis exceſſiſſet (hic enim quia genere proximus erat, in hereditatem lege vocabatur) hęc inquã cùm cernerem, riſum ſiſtere nullo modo potui, præſertim recordatus quã in vita pallidus ſemper & ſqualidus obambulaſſet, & vultu præ curatũ magnitudine triſti. Deinde quòd ſolis digitis opulentus fuiſſet, quibus talenta & milliones ſupputare cõſueuiſſet, ea paulatim & minutatim corradẽdo, quę fortunatiſſimus Rhodochares haud ita multo pòſt fuerat egregiè diſtracturus.

Sed quid iam? nõ hinc soluimus? Etenim si quid reliquum est, hoc inter nauigandum ridebimus, quando & hos plorãtes videre licebit. CLOT. Inscende tandem; vt anchoram portitor subtrahat. CHAR. Quid hic? quò fertur? Inibi operire. Cras te prima luce traiiciemus. MIC. Iniquus es ô Charon, qui me vmbram iam penè exoletam relinquis. Age age, vt lubet: equidem tibi diem dicam apud Rhadamanthum. Hei misero mihi, iam nauigant, at ego hic solus relinquor. Atqui cur non ad eos natando contẽdo? Neque enim cùm iam antè sim mortuus, periculum est ne denuo submersus præfocari queam. Deinde, vt maximè nauigare liceat, ne obolus quidem est quo naulum reddam. CLOTH. Quid hoc rei ô Micylle? quin isthic manes? haud fas est Micyllum ista ratione transfretare. MIC. Et quid si citiùs quàm vos, ripam attigero? CLOTH. Nequaquam: potiùs naue adacta eum recipiamus. Tu Mercuri corripe hominem. CHAR. At vbi nunc sedebit, cùm, vt cernis, plena sint omnia? MERCV. Si videbitur, Tyranni humeris infidat. CLOTHO. Quàm hoc appositè Mercurio venit in mentem! Ascende ergo, atque sceleſti huius dorsum fortiter proculca. Nos autem prosperiter nauigemus. CYNISCVS. Æquum fuerit ô Charon, vt iam hîc tibi, quod verum est, detegam. Equidem obolum quem pro traiectu debebo, soluere non potero, quando præter peram quam vides, & baculum, habeo planè nihil. Cæterùm si vel sentina sit exhaurienda, vel agendus remus, en tibi adsum paratus. Porro Charontem Cynisci non pœnitebit, dummodo agilem & firmum dederis remum. CARON. Remiga. Nam à te vel hoc lucri facere, fuerit satis. CYNIS. Non & cantu remiges accendere profuerit? CHARON. Per Iouem, si quidem nauticam aliquam cantilenam tenes. CYNIS. Teneo, & quidem multas. Verùm, sicuti tute vides, obstrepunt hi plorando, sic vt cantus ipse interturbetur. DIVES. Hei mihi, quæ reliqui prædia. ALIVS. Heu quàm fertiles agros. Me misérum, qualem reliqui domum. ALIVS. Væ, væ infantulis meis. AGRICOLA. Quis nunc vuas decerpet è vitibus quas hoc anno plantaui? MERCVRIVS. Tu verò Micylle, nihil ploras? Atqui fas non est quenquam citra lacrymas pernauigare. MIC. Bona verba. Nam cùm secundo flatu nauigem, quid plorem, non video.

A ἀλλὰ τί οὐκ ἀφορχόμεθα ἤδη; ἢ μεταξὺ γὰρ πλέοντες, ἃ λοιπὰ γελασόμεθα, οἰμώζοντας αὐτοὺς ὁρῶντες. ΚΛΩ. ἔμβαινε, ἵνα ἢ αἴρωμαι ὁ πορθμεὺς τὸ ἀγκύλιον. ΧΑ. σοῦ, ποῖ φέρῃ; πλῆρες ἤδη τὸ σκάφος· ἀτὰρ ἀναβαίνωμεν· ἐς αὔριον ἑωθέν σε ἀφορθμευσόμεθα. ΜΙ. ἀδικεῖς ὦ Χάρων, ἐῶν ἤδη νεκρὸν ἀπολιμπάνων· ἀμέλει γράψομαί σε παρανόμων ἐπὶ τῷ Ραδαμάνθυος· οἴμοι τῶν κακῶν· ἤδη πλέουσιν· ἐγὼ δ' μόνος ὑπολείπομαι· καίτοι, εἰ ἐγὼ ἀφικνήσομαι κατ' αὐτούς; ἐγὼ δέδοκα μὴ ἀπαγορεύσας ἀποπνιγῶ, ἤδη τε- B θνεώς· ἄλλως τε, οὐδὲ τὸν ὀβολὸν ἔχων τὰ πορθμεῖα καταβαλῶ. ΚΛΩ. τί τοῦτο; πειθόμενον ὦ Μίκυλλε· ἡ θέμις ὕστερον σε διελθεῖν. ΜΙ. ἢ μὴν ἴσως ὑμῶν ἢ πρεσβευσόμενος. ΚΛ. μηδαμῶς, ἀλλὰ προσελάσαντες, ἁρπάσωμεν αὐτὸν, ὦ σὺ ὦ Ερμῆ, σεαυτοῦ ἅρπασον. ΧΑ. ποῦ νῦν καθεδῇ; μεστὰ γὰρ πάντα ὡς ὁρᾷς. ΕΡ. ὅπῃ τοῖς ὤμοις, εἰ δοκεῖ, τῶν τυράννων. ΚΛ. καλῶς ὁ Ερμῆς εὐνόησεν· ἀναβαίνωμεν οὖν, ὦ τὸν τύραννον τῶν ἀληθεστάτων καταπατεῖν ὑμᾶς σὺ διδοὺς ἡμῖν. ΚΥΝ. C ὦ Χάρων, καλῶς ἔχει σοι τὰς ἀληθείας ἐπεύθεν εἰπεῖν. ἐγὼ τὸν ὀβολὸν μὲν οὐκ ἂν ἔχοιμι δοῦναί σοι, καταπλεύσας· πλέον γὰρ οὐδέν ἐστι τῆς πήρας, ἣν ὁρᾷς, ὦ τούτου τοῦ ξύλου· τἄλλα δὲ, ἢν διάθῃ ἐθέλῃς, ἕτοιμος, ἢ πρόσχωπος εἰμὶ· μεμνῆ δὲ οὐδέν, ἢν δύῃς ἢ καρτερὸν μοι ἐρετμὸν δῶς μόνον. ΧΑ. ἔρεπε· ἢ τοῦτί γὰρ ἱκανόν σοι δοκεῖ σοῦ λαβεῖν. ΚΥΝ. ἦ μὴν ἐπωκελοῦσαί σε δεήσει. ΧΑ. νὴ Δί', ἢν ἐσθῆς κέλευσμά τι τῶν ναυτικῶν. ΚΥΝ. οἶδα ἢ πολλὰ ὦ Χάρων τῶν ναυτικῶν. ἀλλ' D ὁρᾷς, ἀνέπηχθησιν ὅτι δακρύουσες· ὥστε ἡμῖν τὸ ἆσμα διαπαρέχθησεται. ΠΛ. οἴμοι τῶν κτημάτων· οἴμοι τῶν ἀγρῶν· ὀτοτοῖ, τῶν οἰκίων οἵων ἀπέλιπον· ὅσα πάλαι τὰ κληρονόμος ἀπαθὴς λαβών· αἰ, αἰ, τῶν νεογνῶν μου παιδίων. ὡς ἄρα τὰς ἀμπέλους τρυγήσῃ, ἃς πέρυσιν ἐφυτεύσαμεν; ΕΡΜ. Μίκυλλε, οὐ σὺ οὐδὲ οἰμώζεις; καὶ μὴν ἡ θέμις ἀδακρυτὶ διαπλεῦσαί τινα. ΜΙ. ἄπαγε. οὐδέν ἐστιν ἐφ' ὅτῳ ἂν οἰμώξωμαι διπλοῦν.

ΕΡ. ὅμως αὖ μικρόν τι τοῦς ὀδόντας ὀπτίσε-
ναξον. ΜΙ. οἰμώξομαι τοίνυν, ἐπειδή σοι, ὦ
Ἑρμῆ, δοκεῖ. οἴμοι τῆς καπυμίδος. οἴμοι τῶν
κρηπίδων τῶν παλαιῶν· ὀπότοι, τῶν σανδαλίων
ἀποδημίας· οὐκ ἔτι ὁ κακοδαίμων ἔωθεν ἐς
ἑσπέραν ἄσιτος δειπνήσω, οὐδὲ τοῦ χειμῶνος
ἀνυπόδετος τε, καὶ ἡμίγυμνος τοξεύσω, τοὺς
ὀδόντας ὑπὸ τοῦ κρύους συγκροτῶν. τίς ἄρα μοι
τὸν σμίλιν ἔξει, ἢ ὃ κεντητήριον; ἱκανὰς
πεδήσων· ἀλλὰ γὰρ ἤδη ἐς καταπλοῦν ἁμιλλώμεθα. ΧΑ. ἄγε δὴ τὰ πορθμεῖα τοῦτον ἡμῖν
ἀπόδοτε· σὺ γὰρ, δῆλος· τοῦδε πόντων ἤδη ἔχων
δῆς καὶ σὺ τὸν ὀβολὸν ὦ Μίκυλλε. ΜΙ. παί-
ζεις ὦ Χάρων, ἢ καθ' ὕδατος, φασὶν, ἤδη γράφεις, τοῦδε Μικύλλου ἤδη τινὰ ὀβολὸν προσδοκῶν· ἀρχὴν γὰρ, ὅτε οἶδα εἰ τετράγωνόν ἐστιν
ὀβολὸς, ἢ στρογγύλον. ΧΑ. ὡς καλῆς ναυτιλίας καὶ ἐπικερδοῦς τήμερον· ἀποβαίνετε δ'
ὅμως· ἐγὼ δὲ ἵππους, καὶ βοῦς, καὶ κύνας, καὶ τὰ
λοιπὰ ζῶα μέτειμι· διαπλῶσαι γὰρ κἀκεῖνα
δεῖ· ΚΛΩ. ἄπαγε αὐτοὺς, ὦ Ἑρμῆ, παραλαβών· ἐγὼ δὲ αὖτις, ἐς τὸ αὐτὸ πρᾶς ἀποπλωσόμενος, Ἰνδοπάτην, καὶ Ἡραμιθρῆν
τοὺς Σπέρας διάξουσα· τεθνᾶσι γὰρ δὴ τοῦς
ἀλλήλων, περὶ γῆς ὅρων μαχεσάμενοι. ΕΡΜ.
πειρώμεθ' ὦ ὅτοι· μᾶλλον γὰρ πόντες ἑξῆς
ἕπεσθέ μοι. ΜΙ. Ἡράκλεις, τῆς ζόφου. ποδαπὸν
ὁ καλὸς Μέγιλλος; ἢ τὰ διάφωτα τίς ἂν αὐτῷ
εἰ καλλίων Φρυνὴς Συμμάχη; πόντα γὰρ
ἴσα, καὶ ὁμόχροα, καὶ οὐδὲν ὅτε καλὸν, ὅτε κάλλιον· ἀλλ' ἤδη καὶ ὁ πελεκῶνιον, πρότερον τέως
ἄμορφον εἶδος δοκῶν, ἰσότιμον γίγνεται τῇ πορφυρίδι τῆς βασιλέως· ἀφαιρεῖ γὰρ ἄμφω, καὶ
τὸν αὐτὸν σκότον καταδεδυκότα. Κυνίσκε, σὺ δὲ ποῦ ποτε ἄρα ὢν τυγχάνεις;
ΚΥΝ. ἐνταῦθα λέγω σοι Μίκυλλε· ἀλλ'
ἅμα εἰ δοκεῖ, βαδίζωμεν. ΜΙ. οὔ λέγεις·
ἔμβαλέ μοι τὴν δεξιάν· εἰπέ μοι, ἐτελέσθης γὰρ, ὦ Κυνίσκε, τὰ Ἐλευσίνια, οὐχ
ὅμοια τοῖς ἐνθάδε τὰ ἐνταῦθά σοι δοκεῖ; ΚΥΝ.
οὔ λέγεις· ἰδοὺ οὖν προσέρχεται διαδυομένοις
τις, φοβερόν τι καὶ ἀπειλητικὸν προσβλέπουσα· ἢ ἄρα που Ἐρινύς ἐστιν; ΜΙ. ἔοικεν ἀπό τε
τοῦ σχήματος. ΕΡ. προσλάμβανε τούτους, ὦ
Τισιφόνη, τέτταρας ὅτι τοῖς χιλίοις. ΤΙ. καὶ μὴν
πάλαι τε ὁ Ῥαδάμανθυς σοῦ ὑμᾶς περιμένει.

A MERCV. Attamen pro more pauliſper ingemito. MIC. Quin hac gratia, quãdo ita vis, plorabo: Hei mihi, quot lora reliqui, hei crepidas antiquatas! Eheu marcidos calceos. Non ego infelix poſthac à mane ad veſperam vſque ſine cibo peragam, nec hyemis tempore ſine calceis & ſeminudus oberrabo, dentes præ frigoris acerbitate complodendo. Quis tãdem meam habebit ſubulam? quis aciculam? Satin' lamentatũ ô Mercuri? Iam enim iam ripam fermè attigimus. CHA. Age verò priùs naulum reddite. Tu redde: ab aliis omnibus habeo. Obolum redde Micylle. MIC. Iocaris ô Charon,
B aut, quemadmodum aiunt, in aqua ſcribis, qui à Micyllo obolum expectes. Ipſe certè antequam huc veniſſem, quadrangulúsne eſſet obolus, an rotundus, ne noueram quidem. CHARON. Egregiam verò & quæſtuoſam nauigationem hodiernam. Abſcedite tamen. Ego verò ad equos, boues & canes, reliquáque id genus animalia me recipiam: nam & ea traiicere oportet. CLOT. Mercuri, tu hos exceptos abducito. Equidem in aduerſam ripam renauigabo, Indopaten & Heramithren aduectura, quãdoquidem
C hi de agrorum finibus rixando, mutuò ſe confecerunt. MERCV. Heus vos, progrediamur: imò verò omnes vno agmine me ſequimini. MIC. O Hercules, quæ eſt hæc caligo? Vbi nunc formoſus ille Megillus? Aut quonam indicio quis Phryne formoſiorem Symmachen hîc dignoſceret? Hîc enim paria & eiuſdem coloris omnia, adeò vt nihil ſit neque formoſum, neque formoſius. Quin palliaſtrum meum, quod antehac fœdum videbatur, æquè nunc eſt in pretio, quàm ipſa regis pupura, nempe quòd ambo ſint obſcura, ac eiſdem tenebris
D obducta. Tu autem Cyniſce vbi tandem es? CYNIS. En tibi Micylle hîc adſum: ſed ſi commodum videtur, pariter eamus. MICYLL. Probè dicis: dextram mihi iniice. Dic mihi, quando Eleuſiniis ſacris initiatus es, non tibi hęc ſimilia videntur illis quæ iſtic fiunt? CYNIS. Rectè confers. En adeo quędam facem geſtans accedit, obtuens terrificum quiddam & minabundum. An non eſt Erinnys? MICYLL. Apparet certè ex habitu. MERCVR. Excipe hos ô Tiſiphone, ſupra mille quatuor. TISIPHONE. Atqui iamdudum Rhadamanthus hic vos expectat.

RHADAMANTHVS. Adduci-
ſos ô Erinny. Tu verò Mercuri, vt eſt
præconis munus, editis nominibus ſin-
gulos accerſe. CYN. O Rhadaman-
the, per patrem te obſecro, meam cau-
ſam primùm omnium cognoſcas. RHA-
DA. Qua gratia? CYNIS. Omni-
no geſtit animus accuſare quendam de
malis quæ in vita me conſcio commiſit.
Alioqui ni priùs qui ſim, & qua ratione
vitæ curſum tranſegerim, fiat manifeſtũ,
non dignus ero cui fides adhibeatur.
RHADA. Quis ergo es? CYNIS.
Cyniſcus ſum; ô præclare, profeſſione
Philoſophus. RHADA. Huc ades, &
primùm ad iudicium aſſiſte. Tu verò ac-
cuſatores accerſe. MERCVR. Si quis
Cyniſci huius eſt accuſator, huc pro-
deat. RHAD. Nullus accedit: quan-
quam hoc ſatis non eſt, ô Cyniſce, ſed
veſtimenta detrahe, vt de te, notis tuis
inſpectis, pronuntiem. CYNIS. At
vbi Cyniſcus notis eſſet inuſtus? RHA-
DAM. Quot ſcelera quiſque veſtrum
in vita patrarit, tot notas, ſed quæ non
facilè appareant, in anima circumfert.
CYNIS. En tibi nudus aſſiſto: quare
notas quas dicis, inueſtiges licebit. RHA-
DAM. Hic per omnia eſt purus, præter
treis quatuórve cicatrices admodum ob-
literatas, ac vixdum conſpicuas. At at
quid hoc? veſtigia certè, & inuſtionum
ſigna. Verùm haud ſcio quomodo ſunt
deleta, imò verò in totum exciſa. Quid
hæc ô Cyniſce? aut quî denuo purus es
factus? CYNIS. Equidem rem tibi in-
dicabo. Olim cùm per imperitiam vitio-
ſus eſſem, atque hoc nomine complureis
commeruiſſem notas, ſapientiæ ſtudio
me ipſe dedere cœpi: cuius beneficio
haud ita multo pòſt vniuerſas maculas
ex animo abſterſi. RHADAM. Bono
profectò & præſentiſſimo es vſus reme-
dio. Sed iam hinc in Beatorum inſulas a-
bito (illic enim inter optimos locum ha-
bebis) ſi priùs Tyrannum de quo dicis,
accuſaris. Alios aduoca Mercuri. MIC.
Quod ad meam cauſam attinet, parum
ſanè eſt, & breui cognitione indiget.
Iamdudum enim hîc tibi nudus adſum:
quare me introſpicias licebit. RHAD.
At quis tandem es? MIC. Sum Micyl-
lus ſutor. RHAD. Euge ô Micylle,
purus es omnino, & ne punctulo quidem
notatus. Concede & tu ad hunc Cyni-
ſcum. Accerſe nunc tyrannum. MER-
CV. Megapẽthes Lacydæ filius prodeat.

A ΡΑΔ. προσάγε αὐτοὺς ὦ Ερινύ· σὺ δ' ὦ
Ερμῆ, κήρυττε, καὶ προσκάλει. ΚΥΝ. ὦ
Ραδάμανθυ, πρὸς τοῦ πατρός, ἐμὲ πρῶτον
ἐπίσκεψαι πρὸ πάντων. ΡΑΔ. τίνος ἕνε-
κα; ΚΥΝ. πρώτως βούλομαι κατηγορῆ-
σαί τινος, ἃ συνεπίσαμαι πονηρὰ δράσαντι
αὐτὸν περὶ τὸν βίον. οὐκ ἂν οὖν ἀξιόπιστος εἶην
λέγων, μὴ πρότερον αὐτὸς φανεὶς οἷός
εἰμι, καὶ οἷον τινα ἐβίωσα τρόπον. ΡΑΔ. τίς
δὲ σύ; ΚΥΝ. Κυνίσκος, ὦ ἄριστε, τὴν γνώ-
μην φιλόσοφος. ΡΑΔ. δεῦρ' ἐλθέ, καὶ
πρῶτος ἐς τὸν δίκην κάθησο. σὺ δ' προσ-
καλοῦ τινὰ κατήγορον. ΕΡ. εἴ τις Κυνίσκου
τουτουὶ κατηγορῆ, δεῦρο προσίτω. Ρ. οὐδεὶς
προσέρχεται· ἀλλ' οὐκ ἰκανὸν τοῦτο ὦ Κυνί-
σκε· ἀποδυτέον ὅπως ἐπισκοπήσω σε ἀπὸ τῶν
στιγμῶν. ΚΥΝ. ποῖ γὰρ ἐγὼ στιγματίας ἐγε-
νόμην; ΡΑΔ. ὁπόσα αὖ τις ἡμῶν πονηρὰ
εἰργάσατο περὶ τὸν βίον, καθ' ἕκαστον αὐτῶν
ἀφανῆ στίγματα ἐπὶ τῆς ψυχῆς περιφέρει.
ΚΥΝ. ἰδού σοι γυμνός πάρεσκα· ὥστε ἀ-
ναζητεῖ ταῦτα, ἄνωθεν σὺ φὴς τὰ στίγματα.
ΡΑΔ. καθαρὸς ὡς ἐπὶ πολὺ ὑποῖ, πλὴν
B τούτων τεττάρων ἢ τεττάρων ἀμαυρῶν πάνυ, καὶ
ἀσαφῶν στιγμῶν· καίτοι, τί τοῦτο; ἴχνη μοι, καὶ
σημεῖα, τῶν ἐγκαυμάτων, οὐκ οἶδα εἰ ὅπως
ἐξαλεῖφαι, μᾶλλον δ' οὐκ ἐκκεκόφθαι πῶς
ταῦτα ὦ Κυνίσκε, ἢ πῶς καθαρὸς ἐξ ὑπερ-
βολῆς ἀναπέφηνας; ΚΥΝ. ἐγώ σοι φράσω·
πάλαι πονηρὸς δι' ἅπαν ἐβιούμην ἡδόμενος, καὶ
πολλὰ δὴ τοῦτο ἐμπολήσας στίγματα, ὑπὸ
ταύτης φιλοσοφίας ἠρξάμην, κατ' ὀλίγον
ἀπάσας ταύτας κηλῖδας ἐκ τῆς ψυχῆς ἀπε-
C λυσάμην. ΡΑΔ. ἀγαθῷ γε, σοῦ, καὶ αἰσι-
μφατάτῳ χρησάμενος τῷ φαρμάκῳ· ἀλλ'
ἄπιθι ἐς τὰς Μακάρων νήσους, οἷς ἀρίστοις συν-
εσόμενος. κατηγορήσας γε πρότερον ὃν φὴς
τυράννων, ἄλλους πρόσκαλέ. ΜΙ. καὶ τοῦ-
μόν, ὦ Ραδάμανθυ, μικρόν ἐστι, καὶ βραχείας
τινὸς ἐξετάσεως δεόμενον· πάλαι γάρ σοι καὶ
γυμνός εἰμι, ὥστε ἐπισκόπει. ΡΑΔ. τίς δ'
ὢν τυγχάνεις; ΜΙ. ὁ σκυτοτόμος Μίκυλ-
λος. ΡΑΔ. εὖγε ὦ Μίκυλλε, καθαρὸς
ἀκεραίως καὶ ἀνεπίληπτος, ἄπιθι καὶ σὺ παρὰ
D Κυνίσκον τουτονί· τὸν τύραννον δὲ ἤδη πρόσ-
κάλει. ΕΡ. Μεγαπένθης Λακύδου ἡκέτω.

ποῖ τρέφῃ; ΜΕ. Οὐδαμοῦ· ἀλλὰ τὸν τύραννον προσκαλῶ. ΡΑΔ. Καλῶ ἀλλ' αὐτόν, ὦ Τισιφόνη, ἐς τὸ μέσον, ὅπως πλείονι ὠφελήσας· σὺ δὲ ὦ Κυνίσκε, κατηγόρει, καὶ διέλεγχε ἤδη· πλησίον γὰρ αὐτὸς ἥκει. ΚΥΝ. Τὸ μὲν ὅλον, οὐδὲ λόγων ἔδει· γνώσῃ γὰρ αὐτὸν αὐτίκα μάλα οἷός ἐστιν ἀπὸ τῶν στιγμάτων· ὅμως δὲ, καὶ αὐτὸς ἀποκαλύψω σοὶ τὸν ἄνδρα, καὶ οὐκ τῷ λόγῳ δείξω φανερώτερον· ἥκει γὰρ ὁ τἀνδρὸς κάρτα, ὁπόσα μὲν ἰδιώτης ὢν ἐπράξε, παρελείψω μοι δοκῶ· ἐπεὶ ἐν τοῖς ἀρασυπάτρις προσεταιρούμενος, καὶ ἀορυφόρους συναγαγών, ἐπιθέμενος, τῇ πόλει τύραννος κατέστη, ἀκρίτους μὲν ἀπέκτεινε πλείονας ἢ μυρίους· τὰς δὲ οὐσίας ἑκάστων ἀφαιρούμενος, καὶ πλοῦτον πρὸς ὃν ἀκρότατον ἀφικόμενος, σπουδὴν μὲν ἀνελαστας ἰδέαν παρελέλοιπεν· ἅπασαν γὰρ ὁμότιμα, καὶ ὕβρει κατὰ τῶν ἀθλίων πολιτῶν ἐχρήσατο, πρότερος ἀνθρώπων ἀσεβέστατος, καὶ ἐφήβους καταμιαίνων, καὶ πάντα τρόπον τοῖς ἐπιτηδείοις ἐμπαροινῶν· καὶ ὑπερφυίας μὲν γε, καὶ τύφου, καὶ τοῦ πρός τινα ὑπερηφάνου τοῖς φρονήμασι, οὐδεὶς κατ' ἀξίαν δίκαιος ἂν πρὸ αὐτοῦ λάβοι τὴν δίκην· ῥᾴδιον γοῦν ἂν τις τὸν ἥλιον, ἢ τὸν ἀπαρδαμυκτὶ προσέβλεψεν· ὑμεῖς δὲ τὸν τῶν κολάσεων πρὸς ὠμότητα καινουργὸν αὐτοῦ τίς ἂν διηγήσαιθ' ἱκανῶς, ὅστε μηδὲ τῶν οἰκειοτάτων ἀπέχειν; καὶ ταῦτα, ὅτι μὴ ἄλλως κενή τις ἡ κατ' αὐτοῦ διαβολή, αὐτίκα εἴσῃ, προσκαλέσας τοὺς ἐπ' αὐτοῦ πεφονευμένους· μᾶλλον δ' ἀκήκοεν ὡς ὁρᾷς πάρεστι. καὶ προσελθόντες, ἀγχόνιον αὐτὸν ἕτοιμοι πολῖται, ὦ Ραδάμανθυ, πρὸς τῇ ἀλιτηρίᾳ τελευτῇσιν· οἱ μὲν, γυναικῶν ἕνεκα θυμόρφων ἐπιβεβουλευκότες· οἱ δὲ, υἱέων πρὸς ὕβριν ἀπαγομένων ἀγανακτήσαντες· οἱ δὲ, ὅτι ἐπλούτουν· οἱ δὲ, ὅτι ἦσαν δεξιοὶ, καὶ σώφρονες, καὶ ἁδάμαντ' ἠρέσκοντο τοῖς ἀρωμένοις. ΡΑΔ. Τί πρὸς ταῦτα φῂς, ὦ μιαρὲ σύ; ΜΕ. Τοὺς μὲν φόνους εἰργασμαι, ὡς λέγει· τὰ δ' ἄλλα πάντα, ταῖς μοιχίαις, καὶ ταῖς τῶν ἐφήβων ὕβρεσι, καὶ ταῖς ἀσεβείαις τῶν πρότερον, ταῦτα πάντα Κυνίσκος μου κατεψεύσατο. ΚΥΝ. Ὀμνύω καὶ θύων ὦ Ραδάμανθυ, πρόξω σοι μάρτυρας.

A Quorsum te agis? Accede: te voco tyranne. Quin ipsum ô Tisiphone in medium proiicis, capite in terram statuto? Bene habet. Tu nunc ô Cynisce accusa, & hominem de sceleribus conuince. Iam enim hic tibi propter adest. CYN. Principiò quamuis in accusando ne verbis quidem opus fuisset, quandoquidem cuius monetæ sit, vel ab ipsis notis agnoscere potes, tamen quò res fiat sole clarior, & ipse tibi virum detegere, sermonéque depingere conabor. Ac flagitia quæ ter sceleſtus nebulo tantisper dum priuatam agebat vitã, peregit, equidem censeo prætermittenda. Sed vbi partim B hominum perditissimorum atque audacissimorum, quos in hoc sibi conciliarat, fauore, partim satellitum collecta manu, tyrannidem arripuit, plus sexcentos indicta causa trucidauit. Deinde cùm hac via singulorum ciuium opes exhauriendo, diuitias summas corrasisset, nullam libidinis speciem intentatam reliquit. Quin genus omne cùm iniuriæ tum crudelitatis in miseros ciues exercuit, virgines vitiando, adolescentes stuprando, breuiter, modis omnibus in subditos debacchando. Iam pro fastu, pro superbia, C próque eius in obuios omneis fremitu, supplicium factis dignum sumere non possis; quando minori periculo in Solem quàm in hunc defixis oculis tueri licuisset. Porro noua supplicia, & ad crudelitatem eius explendam recèns inuenta, quis poterit recensere, qui ne ab intima quidem familiaritate coniunctis abstinuerit? Quòd si ab eo interemptos huc aduocaris, facilè comperies hæc haudquaquã à me calumniãdi studio confingi. imò verò non vocati, & voluntarij vt vides, hîc adsunt, ipsúmque circumsistentes malè vrgent. Hi omnes, ô Rhadamãthe, huius crudelitate vitam amiserunt· quo- D rum alij formosarum vxorum gratia insidiis sunt circunuenti: alij quòd liberorum suorum, quos ad iniuriam violenter abducebat, nomine stomacharentur, sunt trucidati: alij quòd opibus illorum insidiaretur: porro alij, quòd boni essent & prudentes, quibus haudquaquam cum illius factis conuenire poterat. RHAD. Quid ad hæc dicis sacrilege? MEGAP. Cædes quas dicit, equidem perpetraui: cætera verò omnia, nempe adulteria, læsam puberum pudicitiam, virginum stupra hæc omnia Cynisco falsò criminatur. CYN. Quin & horum testes proferam ô Rhadamanthe,

RHAD. Quos eos dicis? CYN. Mercuri, eius mihi Lucernam aduoca, & Lectum. Hæc enim in medium progressa, quæ sese consciis hic ter sceleſtus patrarit, testabuntur. MERCV. Et Lectus & Lucerna Megapenthis huc assint. Bene sanè quòd obsequuntur. RHAD. Exponite ergo vos, quæ vobis testibus commiserit hic Megapenthes. Tu Lecte dic prior. LECTVS. Vera planè sunt omnia de quibus à Cynisco accusatur: me tamen ô here Rhadamanthe hæc dicere sanè pudet: eiusmodi sunt quæ supra me patrauit. RHAD. Itaque eum testimonio tuo apertissimè damnas, cùm eius facinora ne dicere quidem sustineas. Et tu iam Lucerna da testimonium. LVCERNA. Equidem quæ interdiu sint facta, nescio: neque enim aderam. Verùm quæ noctu vel in alios fecit, vel ipse est passus, horreo dicere. Cæterùm nefanda multa, & quouis iniuriæ genere superiora sæpenumero spectaui, adeò vt & ipsa quidē aliquoties extingui gestiēs, oleū vltro nō adbiberim. At ille quo mihi lucē modis omnibus cōpurcaret, etiam abominandis facinoribus me inuitā adhibuit. RH. Satis est testimoniorum. Sed purpuram hanc exue, vt & notarum numerum conspiciamus. Pape! hic totus est liuidus & insignis, imò præ cicatricum crebritate cœruleus. Nunc autem quo tormenti genere est puniendus? in Phlegethontem ne iniiciendus, an tradendus Cerbero? CYN. Minimè, sed si tibi est cordi, nouum quoddam supplicium, & hoc planè dignum, indicabo. RHAD. Dic modò: nam ego tibi vel hoc nomine magnam habebo gratiam. CYN. Mos est, ni fallor, vt qui moriuntur, ex obliuionis fonte bibant. RHAD. Est quidem. Sed quid tum? CYN. Hic ergo solus à potu arceatur. RHAD. At qua gratia? CYN. Hac via graueis sanè & molestas dabit pœnas: videlicet cùm recordabitur & qui fuerit, quantáque apud superos potentia præualuerit: in primis autem vbi delicias illas suas in animo recolere cœperit. RHAD. Probè dicis. Itaque ad eum modum damnatus esto, & ad Tantalum vinculis alligator, sempérque in animis versato, quæ, dum vixit, peregit iucundè.

ΡΑΔΑΜ. τίνας τούτους λέγῃς; ΚΥΝ. προσκάλεσαί μοι, ὦ Ἑρμῆ, τὸν λύχνον αὐτοῦ, καὶ τὸν κλίνην. μαρτυρήσουσι γὰρ αὐτοὶ παρελθόντες, οἷα προσέταττε συνωμόσαντο αὐτῷ. ΕΡ. Ἰὼ Κλίνη, καὶ ὁ Λύχνος ὁ Μεγαπένθους πάρεστω· δεῦρο ἐποίησθον ταχύσαντες. ΡΑΔΑΜ. εἶπατε οὖν ὑμεῖς ἃ συνώμοσε Μεγαπένθης τούτῳ· πρότερα δὲ σὺ ἡ Κλίνη λέγε. ΚΛΙ. πρῶτα ἀληθῆ κατηγόρησε Κυνίσκος· ἐγὼ μὲν γοῦν ταῦτα εἰπεῖν, ὦ δέσποτα Ραδάμανθυ, αἰσχύνομαι, τοιαῦτα ὢν ἃ ἐπ' ἐμοῦ διεπράξατο. ΡΑΔΑ. σαφέστατα μὲν οὖν καταμαρτυρᾷς, μηδ' εἰπεῖν αὐτὰ ἐθέλουσα· καὶ σὺ δὲ ὁ Λύχνος ἤδη μαρτύρει. ΛΥ. ἐγὼ τὰ μὲν ἡμέρᾳ οὐκ οἶδα· οὐ γὰρ παρῆν· ἃ δὲ τὴν νύκτα ἐποίει, καὶ ἔπασχεν, ὁκόσα λέγειν· πολλὰ ἀλλ' ἐπαισάμην γε πολλά, καὶ ἄῤῥητα, καὶ πάσαν ὕβριν ὑπερπεπαικότα. καίτοι πολλάκις ἐκὼν τοὔλαιον οὐκ ἔπινον, ἀποσβῶσαι θέλων· ὁ δὲ, καὶ προσῆγέ με τοῖς δρωμένοις, καὶ τὸ φῶς μου πρὸς τοῦτον κατεμίαινεν. ΡΑΔΑΜ. ἄλις ἤδη τῶν μαρτύρων· ἀλλὰ καὶ ἀπόδυθι τὴν πορφυρίδα, ἵνα καὶ τὸν ἀριθμὸν ἴδωμεν τῶν στιγμάτων. παπαῖ, ὅλος ὑπόσπελιδνός, καὶ καταγραφος, μᾶλλον δὲ κωκυτός ὅστιν ἀπὸ τῶν στιγμάτων· πῦρ οὖν κολαστήριον τοῦτον; ἢ ἐς τὸν Πυριφλεγέθοντά ὅστιν ἐμβλητέος, ἢ προβλητέος τῷ Κερβέρῳ; ΚΥΝ. μηδαμῶς· ἀλλ' εἰ θέλοις, ἐγώ σοι κρημνὸν τινα καὶ πρέπουσάν αὐτῷ τιμωρίαν ὑποθήσομαι. ΡΑΔΑΜ. λέγε, ὡς ἐγώ σοι μεγίστην ὅτι τούτῳ χάριν εἴσομαι. ΚΥΝ. ἔθος ὅστιν οἷμαι τοῖς ἀποθνήσκουσι πᾶσι, πίνειν τὸ Λήθης ὕδωρ. ΡΑ. πολὺ μὲν οὖν. ΚΥΝ. τοῦτο μόνος ἐξ ἁπάντων ἄποτος ἔστω. ΕΡΜ. ἆρα τί δή; ΚΥΝΙ. χαλεπὴν οὕτως ὑφέξῃ τὸν δίκην, μεμνημένος οἷος ἦν, καὶ ὅσον ἐδυνάτο ἐν τοῖς ἄνω, ἢ ἀναπεμπαζόμενος τὸν πεῦφον. ΡΑΔ. δῦ λέγῃς. καὶ καταδεδικάσθω, καὶ προσδεθήτω τὸν Τάνταλον ἁπαλθεὶς οὗτοσί, δεδέσθω, μεμνημένος ὧν ἐπράξε κἠν τὸν βίον.

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΕΠΙ ΜΙΣΘΩ ΣΥΝΟΝΤΩΝ.

DE IIS QVI MERCEDE CONDVCTI IN DIVITVM FAMILIIS VIVVNT.

Eraſmo Roterodamo interprete.

ARGVMENTVM.

Aulicæ vitæ moleſtias & incommoda, oratione hac depingit Lucianus, quamq; indigna ea ſit homine, præſertim docto & liberaliter inſtituto, exponit, confutatis etiam cauſis ijs, quibus ſeſe tuentur qui hoc vitæ genus ſectantur, & in ſeruitutem vltrò ſeſe præcipitant. Exordium ab attentione incipit, amplificando rei magnitudinem, fidemq; faciendo dictis, ab eorum perſona qui in eadem vita aliquandiu vixerunt. Mox & beneuolentiam captat Timoclis, eius ad quem ſcribit, ab officio amicitiæ, indicans ſe hæc propterea illi ſcribere, vt quia illum iam olim de hac vita ſuſcipienda conſilia agitare intellexerit, ne quid olim, ſi res malè cadat, & illum conſilij ſui pœnitere incipiat, accuſare ſeſe poſſit, vt à quo admonitus aut reuocatus non fuerit, præſertim quando ſciat hanc vitam non modò per ſe difficilem atque periculoſam eſſe, verùm etiam homini philoſopho, aut quocunque denique diſciplinarum genere docto, minimè conuenire. Exordio in hunc modum peracto, confutationem ſtatim ſubiungit earum cauſarum quibus ſeſe tueri ſolent qui hoc vitæ genus vltro amplectuntur. Diluit autem omnes eas per inuerſionem, oſtendens ea maximè vel ſequi, vel negari, quæ illi cumprimis euitare vel conſequi ſtudent: ac poſtremò etiam turpe eſſe homini docto & ingenuo, ob ſolam ſpem voluptatis alicuius, in voluntariam ſeruitutem ſeſe dare. Atque hinc iam ad ipſam rem accedit, propoſitis per diuiſionem ijs de quibus dicturus ſit. Principiò igitur recenſet quanta incommoda, quantaq; moleſtiæ perferendæ ſint antequam in aulam recipiaris: deinde quæ & quanta toleranda, atq; adeo deuoranda, vbi iam receptus fueris, circa prima conuiuia, circa pactionem mercedis, circa ſeruitutem reliquam, quæ mox exceptum atq; perdomitum, paulatim in contemptum adducit, & ad adulandum impellit. Præterea & metu periculiſq; inuoluit, ob quæ varie exinde querelæ, & vitæ mutatæ pœnitentia ſequuntur. Atq; hæc omnia non domi ſolùm perferenda eſſe indicat, verumetiam foris, vbi interim multo ſordidiora miniſteria imponuntur, etiam à mulieribus, quibus æquè ac viris adulandum eſt. Poſt hæc & circa munerum compenſationes, quo pacto nuncij ac diſpenſatores conciliandi: & circa mercedis ſolutionem, quanta cum moleſtia exigenda illa, quantaq; aliorum etiam inuidia accipienda ſit: & poſtremò quàm ignominioſi exitus pleroſq; maneant ſenes iam & exhauſtos, cùm clàm aut turpiter ab aula profugiunt, aut reijciuntur. Quæ omnia ad finem, velut in tabella quadam propoſita, breui ſed eleganti admodum imagine depingit, & ob oculos ponit, amplificatis etiam in media paſſim oratione ijs quæ maximè vrgere aut commendare voluit.

Καὶ τί σοι πρῶτον, ὦ Φιλότης, ἢ τί ὕστατον, φασὶ, καταλέξω τούτων, ἃ πάσχειν ἢ ποιεῖν ἀνάγκη τοὺς ὑπὲρ μισθῶ σιωπῶντας, καὶ τοῖς τῶν δαιμόνων τούτων φιλίαις ἐξεταζομένοις, εἰ χρὴ φιλίαν τ' τοιαύτην αὐτῶν δουλείαν ἐπονομάζειν; οἶδα γὰρ πολλά, ἢ μᾶλλον τὰ πλεῖστα τῶν συμβαινόντων αὐτοῖς, οὐκ αὐτὸς, μὰ Δία, τῷ Διὶ τούτου πειραθείς. εἰ γὰρ ἐν ἀνάγκη μοι ἢ πεῖρα ἐγεγόνητο, μηδὲ, ὦ θεοὶ, γένοιτο,

Acquid tibi primum, amice, aut quid poſtremum, quemadmodum vulgo dici conſueuit, recenſeam, ex his quæ tum facere tum pati coguntur, qui mercedis gratia ſeſe in alienas domos, conuictúmque tradunt alienum, quique in locupletum iſtorum amicitiam accenſentur, ſi modò eiuſmodi illorum ſeruitutem conuenit amicitiam appellare? Noui enim permulta, atque adeo pleraque omnia, quæ illis ibi ſoleant accidere, non per Iouem quòd ipſe ea experimento cognôrim (neque enim mihi vnquã experiundi incidit neceſſitas, ac nequando incidat, Dij prohibeant)

ſed quòd cõplures qui in hoc vitæ genus inciderant, apud me ſoliti ſint cõmemorare: partim qui in ipſis etiamdum malis conſtituti, quæ & quanta ferrẽt, deplorabant: partim qui tanquã è carcere quodã profugi, non abſque voluptate recordabantur cõmemorabantq; ea quæ fuerant perpeſſi: imò iuuabat reuocare ob oculos, quas ærumnas effugiſſent. Atque hi quidem digniores mihi viſi ſunt, quibus fides haberetur: vt qui eius ſacri ritus (vt ita dixerim) omneis, omniáque myſteria perdidiciſſent, cunctáq; ab initio ad finẽ vſque perſpexiſſent. Hos igitur haudquaquam indiligenter nec oſcitanter audire ſoleo, veluti naufragium quoddã, ac præter ſpem obiectã ſalutem enarrantes: cuiuſmodi ſunt iſti, qui in templis deraſo capite, complures ſimul obambulantes, immanes vndas, procellas, ſublatos in cœlũ fluctus, iactus, malos fractos, gubernacula reuulſa narrant: in primis autem geminos Caſtorem & Pollucem apparentes (nam hi peculiariter ad hãc tragœdiam pertinent) aut alium deum quempiam repentè (quemadmodum in fabulis fieri conuenit) exortum, ſummíſque antennis inſidentem, aut iuxta clauum adſiſtentem, qui nauim ad littus aliquod molle dirigeret: ad quod appellens futurum eſſet vt & ipſa paulatim ac lẽtè ſolueretur, & ipſi tutò in ſolum deſcenderent, ídque ope fauoréque diuino. Atque iſti igitur permulta id genus ad præſentem commoditatem exaggerantes commemorãt: quò videlicet à pluribus ſtipem accipiãt, ſi non calamitoſi modò, verùm etiam diis chari eſſe videantur. Porrò ij dum eas quas in tectis tulerunt tempeſtates referrent, atque immanes illas vndas, quinetiã decumanos fluctus, ſi fas eſt dicere: & quemadmodum primùm à littore ſoluerint mari tranquillo, quantúmque moleſtiarum perpetua nauigatione ſint perpeſſi, dum ſitiunt, dum nauſeant, dum ſalo perfunduntur: denique quemadmodum infelici naufragio in cautem quampiam ſub vndis latentẽ, aut in ſcopulum aliquem præruptum & aſperum illiſo fractóque, miſeri ægrè enatarint, nudi, cunctarúmque rerũ inopes: hæc inquam quum referrent, mihi quidem viſi ſunt permulta præ pudore ſubticere, volentéſque ac ſcientes obliuiſci. At ego etiam illa, prẽterea autem & alia nonnulla ex illorum narrationibus coniectans, deprehendi quicquid ærumnarum cum eiusmodi conuictibus coniunctum eſt. Quæ quidem omnia haud grauabor, optime Timocles,

A ἀλλὰ πολλοὶ τῶν ἐς τὸν βίον τοῦτον ἐμπεπλω-
κότων, ἐξηγόρθυον τοῖς μέ· οἱ μὲν ἔτι ἐν τοῖ-
κακῷ ὄντες, ἀποδυρόμενοι ὁπόσα καὶ ὁποῖα
ἔπαθον· οἱ δ', ὡς ἀφ' ἑστίας τινὸς ἀ-
ποδραύντες, ἥκιστα ἀνδρῶς μνημονεύοντες, ὧν ἐπε-
πόνθεσαν· ἀλλὰ καὶ ὑφαίνοντο, ἀναλογιζό-
μενοι οἷων ἀπηλλάγησαν· ἀξιοπιστότεροι δὲ
ἦσαν ὅτοι δι' ἁπάσης, ὡς εἰπεῖν, τῆς τελετῆς
ἐξεληλυθότες, καὶ πάντα ἐξ ἀρχῆς ἐς τέλος
ἐποπτεύσαντες. ὁ πρέσβυς οὗτος, ὃν ἀμφὶς
ἐπήκουον αὐτῶν, καθάπερ ναυαγίαν τινὰ, καὶ
σωτηρίαν παράλογον διηγουμένων, οἵοί εἰσιν
B οἱ τοῖς ἱεροῖς ἐξυρημένοι τὰς κεφαλάς,
σὺν ἄλλοις πολλοῖς ταῖς τεικυμίας, τὲ ζάλας, τὲ
ἀκρωτήρια, καὶ σκοπιὰς, τὲ ἰχθῶν κλάσεις, καὶ
πηδαλίων ἀποκαυλίσεις διεξιόντες· ὅτι πᾶσι
γοῦν Διοσκούρους ἐπιφαινομένους· (οἰκεῖοι γὰρ
τοιαύτης τραγῳδίας ὅτοί τε,) ἢ τὶν' ἄλλον ἐκ
μηχανῆς θεὸν ὅτι ὧν καρχησίῳ καθεζόμενον,
ἢ τοῖς τοῖς πηδαλίοις ἑστῶτα, τὲ τοῖς τινα
νῆσον μαλακὴν ἀποδύνοντα πλοῖον, οἳ
τοῖσενεχθεῖσα ἔμελλεν αὐτὴ μὲν ἠρέμα καὶ
κατ' ὀλίγον διαλυθήσεσθαι, αὐτοὶ δ' ἀσφαλῶς
C ἀποβήσεσθαι, χαίρειν τε καὶ εὐμενίᾳ τοῦ θεοῦ. ἐκφέ-
ρουσι μὲν οὖν τὰ πολλὰ ταῦτα τοῖς τ' ἀνθρώπι-
κα χρείαν ἐπιτραγῳδοῦσιν, ὡς τῶν δὲ πλεό-
νων λαμβάνοιεν, ὁ δυσχερὲς μόνον, ἀλλὰ καὶ θεο-
φιλῆς τινες εἶ) δοκοῦντες· οἱ δὲ, ὅτοις ἐν ταῖς
οἰκίαις χιλιῶνας, καὶ τεικυμίας, καὶ, νὴ Δία,
πεντακυμίας τε, τὲ δεκακυμίας εἰ οἷόν τε εἰ-
πεῖν, διηθούμενοι, καὶ ὡς ὃ τοῖστον εἰσέπλευ-
σεν, γαλιῶν ὑποφαινούσῃ τ' πελαγίης, καὶ
ὅσα τοιάυματα πάντ' τ' πλοῦ ὅλου ὑπέ-
μειναν, ἢ διϊπτῶντες, ἢ ναυλιοῦντες, ἢ ὑποβαυ-
D πλούμενοι τῇ ἀγμῇ· καὶ τέλος, ὡς τοῖς πέτρας
τινὰ ὕφαλον, ἢ σκόπελον ἀπόκρημνον, περιῤῥή-
ξαντες ὃ δύσηνον σκαφίδιον, ἄθλιοι κακῶς
ἐξενήξαντο, γυμνοὶ, καὶ πάντων ἐνδεεῖς τ' αἰσ-
χρῶν. ἐν δὴ τούτοις, καὶ τῇ τούτων διηγήσῃ, ἐδό-
κουν μοι τὰ πολλὰ ἅτοι ὑπ' αἰσχύνης ἐπικρύ-
πτεσθαι, τὲ ἐκόντες εἶ) ἐπιλανθάνεσθαι αὐτ· ἀλλ'
ἐγωγε κἀκεῖνα, καὶ τὶν' ἄλλα ἐκ τ' λόγων ξυλ-
λεξεῖς, εὑρίσκω προσόντα τ' τοιαύταις ξυνουσίαις,
ἃ οὐκ ὀκνήσω σοι πάντα, ὦ κλεὲ Τιμόκλες,

διεξελθεῖν. δοκῶ γάρ μοι οὐκ πολλῷ ἤδη κα- A
τθμενοπκέναι σε τούτῳ τῷ βίῳ ὀπιβυλλόν-
τα· καὶ πρῶτόν γε, ὁπόπ᾽ οὖν περὶ τῶν τοιού-
των ὁ λόγος ἐνέπεσεν. εἶτα ἐπῄνεσέ τις τῶν
παρόντων τὴν τοιαύτην μισθοφοράν, τοὺς εὐ-
δαίμονας εἰπὼν λέγων· οἷς μὲν τοῖς φίλοις
ἔχθρ τοὺς ἀρίστους Ρωμαίων, καὶ δεῖπνα
πολυτελῆ, καὶ ἀσύμβολα, καὶ οἰκεῖν οὐ
κελῶ, καὶ ἀποδημεῖν μὲν πάσης ῥᾳστώνης,
καὶ ἡδονῆς· ὅπου λευκοῖς ζεύγεσι εἰ τύχοι ἐξυ-
πλιάζονται· περιέπει καὶ μισθὸν τῆς φιλίας,
καὶ ὧν δὲ πάσχουσι τούτων λαμβάνει, οὐκ
ὀλίγον ἐστίν· ἀτεχνῶς γὰρ ἄσπορα καὶ ἀνήρο- B
τα τοῖς πλούτοις τὰ πρόσπορα φύεσθαι. ὁπότε
οὖν ταῦτα τοιαῦτα ἤκουες, ἐώρων ὅπως
ἐκεχήνεις περὸς αὐτὰ, καὶ πόσου σφόδρα
περὸς ὃ δέλεαρ διαπεπταμμένον προῖεις
τὸ στόμα. ὡς οὖν τό γε ἡμέτερον εἰσαῦθις πο-
τὲ αἰσθοῖο ἤ, μηδ᾽ ἔχοις λέγειν ὡς ὀρθντές
σε τηλικοῦτο μὴ τῆς καλίδος ἀλκίστρον κα-
ταπίοντα, οὐκ ἐπελαβόμεθα, οὐδὲ πρὶν
ἐμπεσεῖν τῷ λαμῷ περιεσπάσαμεν, οὐδὲ
περιεδηλώσαμεν, ἀλλὰ περιμείναντες
ἐξελκυσμένου, καὶ ἐμπεπηγότος, ἤδη συρό- C
μενον, καὶ περὸς ἀνάγκην ἀγόμενον ὁρᾶν·
ὅτ᾽ οὐδὲν ὄφελος, ἑστῶτες ἐπεδακρύομεν.
ὅπως μὴ ταῦτα λέγῃς ποτὲ πρὸς ὕστερα, μὴ
λέγηται, καὶ ἄφυκτα ἡμῖν, ὡς οὐκ ἀδι-
κοῦμεν μὴ προμνώμενοι, ἄκουσον δὴ
ἀρχῆς ἁπάντων. καὶ τὸ δίκτυόν γε αὐτὸ, καὶ
τὴν κύρτην ὃ ἀπιέξοδον ἔκτοθεν ὅπῃ σχολῆς,
ἀλλὰ μὴ ἔνδοθεν οὐκ τῷ μυχῷ περιεπισκό-
πουν· καὶ τὸ ἄγκιστρον δὲ ὃ ἀγκύλον, καὶ πλὴ
εἰς ὃ ἔμπαλιν τῷ σκέλπος ἀναστροφὴν, καὶ
τὴν περαίνην ταῖς ἀκμαῖς εἰς ταῖς χεῖρας λα- D
βών, καὶ περὸς πλὴ γνάθον περφυσημένην
ἀπεπειρώμενος, ἵν᾽ μὴ πόρρω ἐξέα, μηδ᾽
ἄφυκτα, μηδ᾽ ἀναρὰ ὀν τοῖς περώμασι
φαίνηται βιαίως σῶντα, καὶ ἀμάχως ἀντι-
λαμβανόμενα, ἡμᾶς μὴν ὀν τοῖς ἀλγεῖς, καὶ
ἀφ᾽ τοῦτο πεινῶσιν, ἀνάγραφε· σαυτὸν δὲ
προκαλέσας θαρρῶν, ὅπιχείρει τῇ ἄγρᾳ,
εἰ θέλεις, καθάπερ ὁ Λαρὸς, ὅλον περιχα-
νὼν ὃ δέλεαρ· ῥηθήσεται δὲ ὁ πᾶς λόγος,
ὃ μὲν ὅλον ἴσως ἀφ᾽ σὲ, πλὴν ἀλλ᾽ οὔ
γε περὶ τῶν φιλοσοφούντων ὑμῶν μόνων,

tibi percenſere. Iampridem enim mihi videor animaduertiſſe, te de capeſſenda hac vitę ratione cogitare. Nã olim quum his de rebus ſermo incidiſſet: mox ex his qui præſentes erãt, quiſpiã mercenarium hoc vitæ genus laudare cœpit: fortunatiſſimos eos affirmans, quibus contigiſſet horum vti familiaritate, qui apud Romanos eſſent optimates: tum conuiuiis adeſſe opiparis, idque immunes: præterea ſplendidis in ædibus diuerſari: tum peregrinari omnigena cum commoditate, voluptatéque, alba interim in rheda (ſi fortè libeat) reſupinatos. Inſuper ob hanc amicitiam, óbque commoditates quibus afficiuntur, etiam mercedem capere: id verò non mediocre videri. Iſtis enim haud dubiè citra ſementem ac culturam (quod aiunt) cuncta prouenire. Hæc igitur atque id genus alia quum audires, animaduerti quemadmodum ad ea inhiaueris, quámque auidè ad eſcã os apertum porrexeris. Proinde ne quid mihi certè in poſterum poſſis imputare, neque expoſtulare queas, quòd quum te conſpiceremus tantum vnà cum eſca deglutientem hamum, non reuocaremus, neque priuſquam in guttur demergeretur, reuulſerimus, neque præmonuerimus, verùm poſteaquam ceſſaſſemus, donec eo iam adacto atque infixo, trahi iam ac vi duci cõſpiceremus, tum quum nihil opis afferri poſſit, fruſtra adeſſe nos atque illacrymari: hęc inquam ne quando poſſis dicere: (quæ ſi dicantur, meritò profectò dicantur, neque à nobis refelli poſſent quominus peccaſſe videremur, vt qui priùs iſta non indicaſſemus) audi nunc ordine omnia. Ac rete quidem ipſum cuiuſmodi ſit, quámq; nullum habeat exitum: non intus medius in ſinibus inuolutus, ſed foris tutò atque per otium antè contemplator, vnci æris aculeum, reflexam hami aciem, ac tridentis cuſpides manu tentans, malæque admotas experiens. Quòd niſi vehementer acuta, niſi ſic illigantia, vt effugiendi nulla ſit facultas, niſi dira vulnera facturа videantur, acriter trahentia, & inexplicabiliter retinentia: nos quidem inter formidoloſos, atque ob id etiã pauperes famelicóſque adſcribito: ipſe verò ſumpta fiducia, venatum iſtũ, ſi videtur, aggreditor, Lari in morem totam eſcam hiatu deglutiẽs. Atque in vniuerſum quidem forſitan tua cauſa omnis hic ſermo dicetur: quanquam non ſolùm de vobis philoſophis,

aut his quicunque vitæ inſtitutum ſibi delegerunt cum virtutis ſtudio coniunctius, verumetiam de grammaticis, rhetoricis, muſicis, breuiter de omnibus qui in doctrinæ profeſſione verſari, quæſtũque facere propoſuerũt. Cæterũm quum omnia ſint inter iſtos communia, eadémque prorſus accidant omnibus, palàm eſt philoſophorum conditionem non eſſe à reliquis eximiã, imò hoc illis turpiùs iſta contingere, quum ſint cum aliis communia, ſi ij qui conducunt, non aliis præmiis eos quàm reliquos dignos iudicent, nihilóque magis quàm cęteros in honore habeant. Sed quicquid erit, quod narrationis ſeries aperiet, eius culpã potiſſimùm in ipſos conferre par eſt, qui eiuſmodi faciunt: deinde in eos qui talia ſuſtinent. Ego verò culpari nõ debeo, niſi fortè veritas & libertas in commemorãdo reprehenſionem mereatur. Ac reliquum quidem hominum vulgus, puta palæſtricos quoſpiam, aut adulatores imperitos, ſordidóque animo, ac ſuopte ingenio humiles & abiectos homines, ne operæpretiũ quidem fuerit ab eiuſmodi conuictu dehortari, quippe nequaquam obtemperaturòs: neque rurſum æquum ſit illis vitio vertere quòd non relinquãt ſuos conductores, etiam plurimis ab illis cõtumeliis affecti: ſunt enim ad eam vitæ rationem accõmodati factíque, neque ea videlicet indigni. Præterea ne habeant quidem aliud quippiam ad quod ſeſe cõuertant, & in quo ſeſe exerceant, adeo vt ſi quis eam vitã illis adimat, ignaui illico, conſiliiq; inopes, deſidioſi atq; inutiles reddantur. Quamobrẽ nec ipſi rem aliquã indignam patiantur, nec illi cõtumelioſe facere videantur, ſi (quod aiunt) in matellam imminxerint. Etenim ad eas ipſas cõtumelias iam inde initio præparati, conferunt ſeſe in familiam, atq; hęc ſola illis ars ſuppetit, ferre & perpeti quicquid acciderit. Cæterùm eruditorũ nomine, de quibus inſtituerã loqui, meritò indignandũ, enitenduinq; vt quàm maximè fieri poteſt, eos inde reuocatos, in libertatẽ vindicemus. Videor autem rectè facturus, ſi quibus de cauſſis ſe quidã ad hoc vitæ genus conferũt, eas cauſſas excuſſero, parumq; idoneas atque efficaces eſſe demõſtrauero. Siquidem eo pacto omnis illis præripietur excuſatio, ſummúſque ille titulus, quo ſuã ſpontaneam ſeruitutem ſolẽt obtexere. Iam igitur plerique paupertatẽ & rerum neceſſariarũ inopiam proponunt, atq; eam vmbram ſatis idoneam exiſtimãt,

A ἢ δι' ὁπόσοι ταυτὸ μαθητεύειν τῷ προαιρεῖσθαι προείλοντο ἐπὶ τῷ βίῳ, ἀλλὰ καὶ περὶ γραμματικῶν, καὶ ῥητόρων, καὶ μουσικῆς, καὶ ὅλων τῶν ὅσα παιδείᾳ συνῴκηται καὶ μαθημάτων ἀξιουμένων. κοινῶν δὲ ὡς ὑπάρχόντων, καὶ ὁμοίων τῶν ξυμβαινόντων ἅπασι, δῆλον ὡς οὐκ ἐξαίρετα μόνῳ, αἰσχίω δὲ τὰ αὐτὰ ὄντα γίγνεται τοῖς φιλοσόφοισιν, εἰ τῶν ὁμοίων τοῖς ἄλλοις ἀξιοῖντο, καὶ μηδὲν αὐτοῖς σεμνότερον οἱ μισθοδοτοῦντες ἀγοίεν. ὅ, τι δὴ δὼ οὖν ὁ λόγος αὐτὸς ὑπιὼν ἐξευρίσκῃ, τούτου τῷ αἰτίᾳ μάλιστα μόνῳ οἱ ποιοῦντες αὐτοὶ, ἔπειτα δὲ οἱ ὑπομένοντες αὐτά, δίκαιοι ἔχθρ· ἐγὼ δὲ ἀναίτιος, εἰ μὴ ἀληθείας καὶ παῤῥησίας ὑπὲρ μέμψιν τί ὑφ' B τοὺς μόνῳ τῶν ἄλλου πλήθους, οἷς γραμμάτων πίνας, ἢ κάλαθος ἰδιώτας, καὶ μικροὺς τὰς γνώμας, καὶ ταπεινοὺς αὐτόθεν αἰδεσθῆναι, ὅτε ἀποτρέπειν ἄξιον τῶν τοιούτων συνουσιῶν, οὐδὲ γὰρ ἂν πείθοιεν· ὅτε μόνῳ αἰτιᾶσθαι καλῶς ἔχῃ, μὴ ἀπολιπομένους τῶν μαθητῶν, εἰ καὶ πόνῳ πολλὰ ὑβρίζοιντο ὑπ' αὐτῶν· ὑπετόδοι γὰρ, καὶ οὐκ ἀνάξιοι τῆς C τοιαύτης διατριβῆς. ἄλλως τε οὐδὲ χρῆν ἄν τι ἄλλο, πρὸς ὅ, τι χρὴ ἀποκλίναντας αὐτοὺς, πρέχθν αὐτοὺς ἐνεργούς· ἀλλ' ἵν' τις αὐτῶν ἀφέλῃ τοῦτο, ἄτεχνοι αὐτίκα, καὶ ἀργοὶ, ἐ πρεπτοί εἰσιν. οὐδὲν οὖν ὅτ' αὐτοῖ δεινὸν πάσχοιεν δὼ, ὅτ' ἐκφυοῖ ὑβριστὰ δοκοῖεν, ἐς τὸν ἀμίδα φασὶν ἐνουρῶντες· ὑπὲ γάρ τοι τὸν ὑβριν τοιούτων ἐξ ἀρχῆς προέρχονται ἐς τὰς οἰκίας· καὶ ἡ τέχνη φέρῃ καὶ ἀνέχεσθαι τὰ μεγάλα. πρὸς δὲ ὧν πρόφασιν τῶν πεπαιδευμένων, ἄξιον ἀγανακτεῖν, καὶ πειρᾶσθαι ὡς ἔνι μάλιστα μεγάλην αὐτοῖς, μὴ πρὸς D ἐλευθερίαν ἀφαιρεῖσθαι· δοκῶ δέ μοι καλῶς ἂν ποιῆσαι, εἰ τὰς αἰτίας, ἀφ' ὧν ὑπὸ τὸν τοιοῦτον βίον ἀφικνοῦνταί τινες, προεξετάσας, δείξαιμι, οὐ πόνῳ βιαίους, οὐδ' ἀναγκαίας. οὕτω γὰρ δὼ αὐτοῖς ἡ ἀπολογία προαιρεῖτο, καὶ ἡ προφάσις ὑπόθεσις τῆς ἐθελοδουλείας. οἱ μὲν δὴ πολλοὶ, τῷ πενίᾳ, καὶ τῷ τῶν ἀναγκαίων χρείαν προφέροντες, ἱκανὸν τοῦτο προκάλυμμα οἴονται,

προβεβλῆσθαι τῆς πρὸς τὸν βίον τοῦτον αὐ- A
θομολίας· καὶ ἀπολελῦσθαι αὐτοῖς νομίζουσιν εἰ
λέγοιεν, ὡς ξυγγνώμης ἄξιον ποιοῦσι, τὸ χα-
λεπώτατον τῶν ἐν τῷ βίῳ, τὴν πενίαν διαφ-
υγεῖν ζητοῦντες· εἶτα ὁ Θέογνις προχείρως,
καὶ πολύς,

Παῖς γὰρ ἀνὴρ πενίῃ δεδμημένος,

καὶ ὅσα ἄλλα δείγματα ὑπὸ τῆς πενίας οἱ
ἀληθέστατοι τῶν ποιητῶν ὀνειδίζουσιν. ἐγὼ
δ' εἰ μὲν ἑώρων αὐτοῖς φυγήν τινα ὡς ἀλη-
θῶς τῆς πενίας διεισκεδασθησομένους ἐκ τῶν τοιού-
των ξυνουσιῶν, οὐκ ἂν ὑπὸ τῆς ἄγαν ἐλευ-
θερίας ἐμικρολογεύμην πρὸς αὐτούς· ἐπεὶ B
δὲ (ὡς ὁ καλός που ῥήτωρ ἔφη) τροφὴ τῶν νο-
σούντων σιτίοις ἐοικότα λαμβάνουσι, τίς ἔτι
μηχανὴ μὴ οὐχὶ καὶ πρὸς τοῦτο κακῶς βε-
βουλεῦσθαι δόξειν αὐτοῖς, ἀεὶ μιμνήσκοις ὁ-
μοίας αὐτοῖς τῆς παρούσης τοῦ βίου; πενία
γὰρ ἐς ἀεὶ, καὶ ὁ λαμβάνων ἀναλωτέον, καὶ
ἀπόλιπον οὐδέν, οὐδὲ προϊδεῖν ἐς ὕστερον,
ἀλλ' ὃ δοθὲν, καὶ δοθῇ, καὶ ἀφθόνως λη-
φθῇ, πρὸς ἀκεραίως, καὶ τῆς χρείας εὐθέως
καταναλίσκεται. καλῶς δὲ εἶχε, μὴ τοιαύ-
τας τινὰς ἀφορμὰς ὑπιόντα, αἳ τὸν πενίαν C
παύσουσι, προβουλεύσασθαι μόνον αὐτῇ, ἀλλ'
αἳ τέλεον ἐξαιρήσουσι· καὶ ὑπὲρ γε τοῦ τοιού-
του, καὶ ἐς βαθυκήτεα πόντον ἴσως ῥιπτεῖν
ἔδει, ὦ Θέογνι, καὶ πετρέων, ὡς φῄς, κατ'
ἀκρωτήρων. εἰ δέ τις ἀεὶ πένης, καὶ ἀνδρὸς,
καὶ ὑπομισθος ὤν, οἴεται πενίαν αὐτῷ τού-
τῳ ἀφαιρεθήσεσθαι, οὐκ οἶδα πῶς ὁ τοιοῦ-
τος οὐκ ἂν δόξειεν ἑαυτὸν ἐξαπατᾶν. ἄλλοι
δὲ πενίαν μὲν οὐτιοῦν οὐκ ἂν φοβηθεῖεν, δι-
δόντα δὲ καὶ πλουτίζουσι φασιν, εἰ ἐθελήσαιτο τοῖς
ἄλλοις ὁμοίως πονοῦντες, οὐκ ποιεῖσθαι τὰ ἄλ- D
φιτα, νῦν δὲ (πεπονηκέναι γὰρ αὐτοῖς τὰ
σώματα, ἢ ὑπὸ γήρως καὶ ὑπὸ νόσων)
ὅτι τοῦ δὲ ῥᾴστου οὐδενὸς τοῦ μισθοφο-
ρεῖν, ἀπηυτηκέναι. Φέρ' οὖν ἴδωμεν εἰ ἀ-
ληθῆ λέγοιεν, καὶ εἰ ὄντως τοῦ ῥᾴστου προσεύ-
ρηται αὐτοῖς τὰ δεδομένα, μὴ πολλὰ, μη-
δὲ πλείω τῶν ἄλλων πονοῦσιν. δύσχρη γὰρ
ἂν ἐοικότα εἴη τοιαῦτά γε, μὴ πονήσαντα,
μηδὲ κάμοντα, ἕτοιμον ἀργυρίον λαβεῖν.

qua ſuum factum prætexant, quòd vltrò
ad eam vitam acceſſerint: ac ſibi ſuffi-
cere credunt, quum aiunt ſe quiddam
ignoſcendum facere, qui id quod eſt in
vita moleſtiſſimum, nempe paupertatem, ſtudeant effugere. Poſtea in promptu Theognis, atque illud plurimum in ore:

Nam quemcunque virum paupertas enecat!

& ſi qua alia terricula abiectiſſimi quique poëtæ de paupertate prodiderunt. Equidem ſi viderem ex huiuſmodi conuictu paupertatis effugium aliquod verè contingere, non admodum anxiè cum eis de vehementer amplectenda libertate diſceptarem. At poſteaquam eiuſmodi quædam accipiunt, cuiuſmodi ſunt ægrotantium alimenta (quemadmodum egregius ille dixit orator) qui queant effugere quò minùs in hoc ipſum parum rectè ſibi conſuluiſſe videantur, nimirum ſemper illis manente eodem vitæ illius argumento? Semper enim manet paupertas, ſemper accipiendi neceſſitas: nihil quod ſeponatur, nihil ſupereſt quod reſeruetur: verùm quicquid datum fuerit, vt detur, vt vniuerſum etiam capiatur, prorſus omne in- C ſumitur, ita tamen, vt ne quidem in vſus ſufficiat. Rectius autem futurum fuerat, ſi nequaquam cauſſas eiuſmodi comminiſcerentur, quę paupertatem ſeruant alúntque, atque eatenus duntaxat opitulantur, verùm quæ illam tandem aliquando tollant. Ac forſitan tibi hoc volebas Theogni, quum diceres eam in altum mare, ac præruptis de ſcopulis præcipitem dari oportere. Quòd ſi quis ſemper pauper, ſemper egens, cùm ſemper mercede conductus mereat, hoc ipſo ſeſe arbitretur aufugiſſe paupertatem: non video quî fieri poſſit quominus hic ipſe ſeſe fallere videatur. Rurſum alij D negant ſeſe paupertatem formidaturos, ſi modò reliquorum hominum in morem poſſint ſuo labore ſuáque induſtria ſibi victum ſuppeditare: at nunc ſibi fractas eſſe corporis vires, ſeu ſenio, ſeu morbis: eóque ad eam vitam mercenariam, facilem videlicet atque commodam confugere. Age igitur, inſpiciamus num vera prædicent, & num ea quæ dantur, ex facili illis ſuppetant, ac non multo, neque adeo maiore labore conſtent, quàm vulgo ſuus victus. Nam id quidem etiam votis expetendum, vti citra laborem, citra ſudorem, nullo negotio paratum argentum accipias.

Verùm quàm hæc absint à vero, istud profectò vt dignum est, ne dici quidem satis potest: tantum laborum, tantum sudorum in eiusmodi conuictibus exhauriendum, vt hîc ne valetudo quidem ad id par sit, quippe quum quotidie sexcenta non desint negotia quæ corpus conficiant, adq; extremam vsque defectionem delassent. Verùm hæc suo loco dicemus, quum etiam reliquas illorum incommoditates commemorabimus. In præsentia sat erit ostẽdere, qui se aiunt hac de caussa in seruitutem addicere sese, ne istos quidem vera dicere. Supereſt iam vt eam causſam referamus: quæ quidem vt est verissima, ita ab illis minimè profertur: nempe ipsos voluptatis gratia, & amplis illis spebus incitatos, vltro inuadere familias diuitum, auri argentíque vim & copiam admiratos: præterea quòd felices sibi videantur ob conuiuia, & reliquas eius vitæ delicias: sperantes futurum vti mox nemine vetante affatim aurum bibant. Hæc nimirum sunt quæ illos adducunt, atque ex liberis seruos constituunt, nõ rerum necessariarum vsus, quem prętexebant: sed rerum non necessariarum cupiditas, atque ingentium illarum & amplarum opum admiratio. Enimuero quemadmodum miseros istos atque infelices amantes, callidi quidam & veteratores amasij receptant, & fastidienter ducunt, lactántque videlicet, quò iugiter amantes ambiant ipsos, atque inseruiant: cæterùm ex amoris fructu ne summo quidem oſculo impertiunt. Intelligunt enim copia facta dissoluendum amorem: id igitur ne fiat, præcauent, diligentérque sui copiam subtrahũt. Alioqui spe semper retinent amantem, metuentes ne desperatio minuat cupiditatis ardorem, amantémque ab se alienet. Proinde semper arrident, pollicentúrque, semper facturi sunt, sempérque gratificaturi: sempérque ingentium sumptuum rationem habituri: donec imprudentes ambo senuerint, atque vtrique iã prętierierit ętas, huic ad amandum, illi ad dandum; atque ita omni vita nihil illis peractum est vltra spem merã. Atqui voluptatis cupiditate nihil nõ ferre, id quidem forsitan non vsqueadeo vitio vertendum: quin magis venia danda, si quis voluptate capiatur, & hanc vndequaque consectetur, quò possit ea potiri: quanquam turpe forsan ac seruile, si quis ea gratia semet in ius tradat alienum:

A τὸ δὲ ὅτι ϗ ῥηθῆναι κατ' ἀξίαν, ἀδύνατον· τοσοῦτοι πόνοι ϗ κάμαται εἰσὶ ταῖς συνουσίαις, ὥστε πλείονος ἐνδεῶς ϗ ὅτι τοῦτο μάλιστα τ' ὑγείας δεῖσθαι, μυρίων ὄντων ὁσημέραι τῶν ὀπτιτεύοντων τὸ σῶμα, ϗ πρὸς ἑσχάτην ἀπόγνωσιν καταπονούντων. λέξομεν δ' αὐτὰ ἐν τῷ προσήκοντι καιρῷ· ἐπειδὴ ϗ τὰς ἄλλας αὐτῶν δυσχερείας διεξίωμεν. τὸ δὲ νῦν εἰδέναι, ἱκανὸν ἴσως ὑποδεῖξαι, ὡς ὑπ' οἱ δι' αὐτὰ λέγοντες αὐλοὺς ἀποδίδοσθαι τὴν πρᾶσιν, ἀληθεύουσιν. αὐ. λοιπὸν δὴ ϗ ἀληθὲς αὐτὸν μόνον, ἥκιστα ὃ πρὸς αὐτῶν λεγόμενον, ἡδονῆς B ἕνεκα ϗ τῶν πολλῶν ϗ ἀνθρώπων ἐλπίδων, ἐπισπᾶσθαι αὐλοὺς εἰς τὰς οἰκίας, καταπλαγέντας μὲν τὸ πλῆθος τοῦ χρυσοῦ, ϗ τὴν ἀργυρίαν, εὐδαιμονήσοντας δ' ὅτι τοῖς δείπνοις, ϗ τῇ ἄλλῃ τρυφῇ ἐλπίσοντας δ' ὅσον αὐτίκα χαμαὶ ῥεῖν ὑπολαμβάνοντας πίεσθαι τ' χρυσίον. ὥστε ἐπ' ἀγαθοῖς αὐλοὺς, ϗ δούλοις ἀντ' ἐλευθέρων πῆσιν, οὐχ ἡ τῶν ἀναγκαίων χρεία, ὡς ἔφασκον, ἀλλ' ἡ τῶν οὐκ ἀναγκαίων ὀπτιμία, ϗ ὁ τῶν πολλῶν ϗ πολυτελῶν ἐκείνων ζῆλος. τοιγαροῦν ὥσπερ δυστέρωτας αὐλοὺς ϗ κακοδαίμονας ἐραστὰς ἔντεχνοί τινες, ϗ πρίωνες ἐρώμενοι προσλαβόντες, ἐμφορτίκως προσέπεσιν, ὅπως ἀεὶ ἐρασθήσονται αὐτῶν προσπόιοντες, ἀπολαύσαι ὃ τῶν παιδικῶν, ἀλλ' οὐδὲ μέχρι φιλήματος ἄκρου μεταδιδόντες· ἴσασι γὰρ ἐν τῷ τυχεῖν τὸν ἔρωτα λῆξαι τ' ἔρωτος ἡμισουμένου. τοῦτον οὖν ἀποκλείσαι, ϗ ζηλοτύπως φυλάττουσι τὰ δ' ἄλλα, ἐπ' ἐλπίδος ἀεὶ τὸν ἐραστὴν ἔχοντι· δεδίασι γὰρ μὴ αὐτὸν ἡ ἀπόγνωσις ἀπαγάγῃ τῆς ἀγαν ὀπτιθυμίας, ϗ ἀνέρωτος αὐλοῖς γένηται· προσμειδιῶσιν οὖν, ϗ ὑπισχνοῦνται, ϗ ἀεὶ ποιήσουσι, ϗ χρηματιοῦνται, ϗ ὀπτιμελήσονται πολυτελῶν. εἶτ' ἔλαθον ἀμφω γηράσαντες, ἔξωροι γενόμενοι, ϗ οὐτ' τῶν ἐρᾶν, κἀκεῖνος τῶν μεταδιδόναι. πέπρακται δ' οὖν αὐλοῖς οὐδὲν ἀπώτερα τῶν βίᾳ ὧν τῆς ἐλπίδος. τὸ μὲν δὴ δι' ἡδονῆς ὀπτιθυμίαν ἀπωτάτω ὑπολαμβάνω, ϗ πάνυ ἴσως ὑπαίτιον, ἀλλὰ συγγνώμην, εἴ τις ἡδονῇ χαίρει, ϗ τοῦτον ὡς ἀπωτάτω θεραπεύει, ὅπως μεθέξει αὐτῆς· κἂν αἰσχρὸν ἴσως, ϗ ἀνδραποδῶδες, ἀποδόσθαι δι' αὐτὸν ἑαυτόν.

πολὺ

πολὺ γὰρ ἡδίων ἡ ἐκ τῆς ἐλευθερίας ἡδονή. A
ἔμως δ' οὖν ἐχέτω τινὰ συγγνώμην ἀὐτοῖς,
εἰ ὑπατυχήσειαν. ὃ δὲ δὴ ἡδονῆς ἐλπίδα μό-
νον πολλὰς ἀνάγκας ὑποφέρειν, γελοῖον οἶ-
μαι, καὶ ἀόητον· καὶ τοῦδ' ὁρᾶν ἔστιν, ὡς οἱ
μὲν πόνοι σαφεῖς, καὶ παρόντες, καὶ ἀναγ-
καῖοι. ὃ δ' ἐλπιζόμενον ἐκεῖνο, ὅ, τι δή ποτέ
ἐστι τὸ ἡδύ, ὅτε ἐγένετό πω τοσούτου χρόνου
παρεῖπε δέ, οὐδὲ γενήσεσθαι ἔοικεν, εἴ τις
ἐκ τῆς ἀληθείας λογίζοιτο. οἱ μὲν γε τῶ
Ὀδυσσέως ἑταῖροι, γλυκύν τινα τὸν λωτὸν
ἐσθίοντες, ἠμέλουν τῶν ἄλλων, καὶ πρὸς
τὸ παρὸν ἡδὺ, τῶν καλῶς ἐχόντων κατεφρό- B
νουν· ὥστε ἢ πρώτη ἄλογος αὐτῶν ἡ λήθη τοῦ
καλοῦ, πρὸς τὸ ἡδὺ ἐκεῖνο τῆς ψυχῆς θελ-
γούσης. τὸ δὲ λιμῷ ξυνόντα πρέσβυν ἄλλῳ τῷ λωτῷ ἐμφορυμένῳ, μηδὲν μεταδιδόντι, ἐπ' ἐλπίδος μόνης, τοῦ καὶ αὐτὸν ἀπολαύσασθαί ποτε δεδόσθαι, τῶν καλῶς καὶ ὀρθῶς ἐχόντων ὑπιλελησμένον, Ηφαίστῳ, ὡς καταγέλαστον, καὶ πληγῶν τινων Ομηρικῶν ὡς ἀληθῶς δεόμενον. τὰ μὲν τοίνυν πρὸς τὰς ξυνουσίας αὐτοῖς ἄρρητα, καὶ ἀφ' ὧν αὐτοῖς φέροντες ὑπηρέτουσι τοῖς C
πλουσίοις χρῆσθαι πρὸς ὅ, τι ἂν ἐθέλωσι, ταῦτά ἐστιν, ἢ ὅτι ἐγγύτατα τούτων. πλὴν εἴ μὴ καὶ ἐκείνων τις μεμνῆσθαι ἀξιώσει, τῶν καὶ μόνῃ τῇ δόξῃ ἐπαγομένων, τοῦ ξυσσίτους τε καὶ ὑποτρύφους ἀνδράσιν. εἰσὶ γὰρ οἳ καὶ τοῦτο προσβλεπτὸν καὶ ὑπὲρ τοὺς πολλοὺς νομίζουσιν, ὡς ἔγωγε πυνθάνομαι, καὶ δὲ βασιλεῖ τῷ μεγάλῳ αὐτὸ μόνον σιτεῖσθαι, καὶ σιτῶν ὁρᾶσθαι, μηδὲν χρῆσθαι ἀπολαύοντα τῆς ξυνουσίας, δοξάζουσιν αἱ. τοιαύτης δὲ αὐτοῖς τῆς ὑποστάσεως οὔσης, φέρε ἤδη D
πρὸς ἡμᾶς αὐτοὺς ὑπισχνώμεθα, οἷα μὲν πρὸ τοῦ εἰσδεχθῆναι καὶ τυχεῖν ὑπομένουσιν, οἷα δ' ἐν αὐτῷ ἤδη ὄντες, πάσχουσιν· ὑπὲρ πάντα δὲ, ἢ τις αὐτοῖς ἡ καταστροφὴ τοῦ δράματος γίγνεται. ἀ γὰρ δὴ ἐκεῖνό γε εἰπεῖν ἐστιν, ὡς εἰ καὶ πονηρὰ ταῦτα, ἀλλ' ἑκόντα γε ἡμῶν; οὐ πολλοῦ δεήσει τοῦ πόνου, ἀλλὰ θελήσαι δεῖ μόνον. εἶτά σοι πέπρακται τὸ πᾶν ἁμαρτῶς. ἀλλὰ πολλῆς μὲν τῆς ἀφροσύνης,

propterea quòd voluptas quæ ex libertate percipitur, multo suauior est, quàm ea quam ille libertatis iactura sectatur. Attamen hoc quoque aliquo pacto ignoscendum illis sit, si modò consequantur. Verumenimuero ob solam voluptatis spem multas perferre molestias, equidem & deridiculum arbitror, & stultum: maximè quum videant labores certos esse, manifestos, & ineuitabiles: porrò illud quod speratur, quod quidem nihil aliud tandem est quàm voluptas, ne tam longo quidem tempore contigisse: præterea autem nec verisimile videri vt contingat aliquādo, si quis modò rem recta reputet via. At Vlyssis quidē socij, dulci quadā gustata loto, reliqua negligebant, ac præsenti voluptate deliniti, honesta contemnebant, vt non prorsus cum ratione pugnarit in illis honestatis obliuio: nimirum animo voluptatis illius sensu occupato. Verùm si quis famelicus alij cuipiam loto sese ingurgitanti, neque quicquam inde impertienti, assistat, idque solam ob spem, quòd credat fore vt & ipsi aliquando degustandā lotum porrigat: assistat inquam ad hunc modum, recti atque honesti oblitus, dij boni quàm hoc ridiculum, planéque verberibus quibusdam Homericis dignum! Ergo quæ istos ad diuitum conuictum adducunt, & quibus impulsi sese illis dedūt, ad quodcunque lubitum fuerit vtendos, hæc sunt, aut his fermè simillima. Nisi si quis & illos commemorandos esse iudicat, quos hæc vna res ad id commouet, quòd glorioſum arbitrantur cum illustribus atque opulentis viris habere consuetudinem. Sunt enim qui hoc quoque præclarum ac magnificum supráque plebem existiment. Nam ego quidem, quod ad me propriè attinet, recusarim vel cum Persarum rege conuiuere duntaxat, conuictórque videri, si nullus ex eo conuictu fructus ad me redeat. Quum itaque causa eius vitæ suscipiendæ sic illis habeat, age iam consideremus apud nosmetipsos, primùm cuiusmodi sint illis perferenda priusquam admittantur, priusquam obtineant: deinde cuiusmodi in ipsa iam vita constituti patiantur: postremò quæ tandem catastrophe, quis fabulæ exitus illis contingat. Neque enim illud dicere possunt, hæc tametsi molesta sint, tamen assuescisci facilè, neque ad id multo opus esse labore: sat esse si velis modò: posteà reliqua omnia facto fore facilia. Imo necesse est vt primùm diu sursum ac deorsum cursites,

mane excitatus assiduè pro foribus obtuerseris, vt perdures quum protruderis, quum excluderis, quum improbus interdum atque importunus videris, cùm ianitori malè syrissanti, ac nomenclatori Libyco subiiceris, quúmque nominis tui memoriam mercede redimere cogeris. Quin etiam vestitus tibi est apparandus supra tuæ rei facultatem, pro dignitate eius cuius conuictum ambis: deligendus color quo ille potissimùm gaudeat, vti ne discrepes, néve oculos illius offendas. Postremò vti gnauiter assectêre necesse est, vel antecedas potiùs, à famulis protrusus, ac veluti pompam quandam expleas: at ille interim cõplures iam dies ne aspicit quidem te. Quòd si quando res tibi felicissimè verterit, si te respexerit, si accersiuerit, dixeritque quicquid illud fuerit quod illi fortè in buccã venerit: tum denique, tum plurimus sudor, tum multa oculorum caligo, tum intẽpestiua trepidatio, tum sannæ eorũ qui adsunt, hæsitantiam tuam ac perplexitatem ridentium. Quo quidem non rarò accidit, vt quum oportuerit respondere quis fuerit rex Achiuorum, mille naues illis fuisse respondeas. Atque id, si qui sunt modesti, pudorem vocant: immodesti timiditatem nominant: improbi, insciti㠀. Ita fit vt tu primã hanc diuitis comitatem, tibi periculosissimam expertus, ita discedas, vt tantã animi tui imbecillitatẽ ipse condemnes. Porrò vbi multas iã noctes insomnes duxeris, vbi plurimos dies cruentos egeris, haud quidem Helenæ gratia per Iouem, neque ob Priameia Pergama, verùm spe quinque obolorũ, contigerit autẽ & deus quispiã tragicus qui tibi sit auxilio: iam illud restat, vt exploreris excutiarisq; num literas noris. Atque ea quidẽ disceptatio non iniucunda est ipsi diuiti, quippe qui laudatur interim, ac felix esse prędicatur. Cæterùm tibi videtur de vita ipsa, déque omni fortuna tum certamen esse paratum: propterea quòd tibi venit in mentẽ, idque meritò, futurũ vt alius nemo sit admissurus, si priùs ab hoc reiectus ac repudiatus videare. Interim in varias curas distraharis oportet, dum inuides iis qui pariter ex ęquo tecũ examinantur. Finge enim & alios esse qui eiusdem fortunę tibi sint competitores: te verò tibi videri cuncta parum absolutè respondisse, metuentem interim simul & sperãtem, ac miserè de illius vultu pendentem: qui si quid parum probet eorum quæ dixeris, peristi.

A συνεχοῖς δὲ τῆς θυρωλίας, ἑωθεν τε ἐξαιτιφάλμενον, ωειμιμένον ὠθούμενον, καὶ ἀποκλειόμενον, καὶ αἰσχυντον ἐνίοτε, καὶ ὀχληρὸν δοκοῦντα τῷ θυρωρῷ κακῶς συνείζοντι, καὶ ὄνομα κλήτορι Λιβυκῷ ταπεινόμενον, ἐς μισθὸν τελοῦντα τῆς μνήμης τὸ ὀνόματος. ἐς μεὶ καὶ ἐσθῆτος ἐπαρκτέον σοι ὑπὲρ τὴν ὑπαρχουσαν δύναμιν ὑπιμελητέα, ωρὸς ὃ τὸ θεραπευόμενόν ἀξίωμα, καὶ χρώματα αἱρετέα, οἷς αὐτὸς ἥδηται, ὡς μὴ ἀπάδῃς, μηδὲ ωρὸς χρὴν βλέπόμενος· καὶ φιλοπόνως ἑπεσθαι, μᾶλλον δὲ ἡγεῖσθαι, ὑπὸ τῶν B οἰκετῶν ωεροθούμενον, καὶ ὥς ωού τινα ωομπὴν αὐτὸν πληροῦντα. ὁ δέ, οὐδὲ ωρὸς βλέπει πολλῶν ἐξῆς ἡμερῶν. ὦ δὲ ποτε καὶ τὰ ἄειστα ωροῄξῃς, καὶ ἴδῃ σε, καὶ ωροσκαλέσας εἴρηταί τι, ὧν αὐ τύχῃ, τότε δὴ τότε πολὺς μὲν ὁ ἱδρὼς, ἀλθὼς δὲ ὁ ἴλιγξ, καὶ θόμος ἀχθεσις, καὶ γέλως τῶν παρόντων ὑπὲ τῆ ἀποείᾳ. καὶ πολλάκις ἀποκείναθαι δέον τὸς ὦ ὁ βασιλεὺς τῶν Ἀχαιῶν, ὅτι χίλιαι νῆες ἦσάν, αὐτοῖς λέγῃς. τοῦτο οἱ μὲν χρηστοὶ, αἰδοῦ ἐκάλεσάν· οἱ δὲ ὀλμηροὶ, δῃλίαν· οἱ δὲ C κακοήθεις, ἀπαιδευσίαν. σὺ δ' οὖν ὑπισφαλεςάτης πειραθεὶς τῆς ωερήτης φιλοφροσύνης, ἀπῆλθες καταδικάσας σαυτὸν πολλῷ τινὶ ἀπόγνωσιν. ἐπειδὴ δὲ πολλὰς μὲν ἀύπνους νύκτας ἰαύσῃς, ἥματα δ' αἱματόεντα ὀφαγάγῃς, ἤ, μὰ Δία, τῆς Ἑλένης ἕνεκα, οὐδὲ τῶν Πριάμου Περγάμων, ἀλλὰ τῶν ἐλπιζομένων πέντε ὀβολῶν, τύχης δὲ καὶ τραγικοῦ τινος θεοῦ συνιςάντος, ἐξέτασις ζωὴ τεύξῃ, εἰ οἶδα τὰ μαθήματα· καὶ τῷ μὲν πλουσίῳ ἡ ὀφατείη οὐκ ἀνδὴς, ἐπαγωμένῳ, καὶ δυσδαιμονιζομένῳ· σοὶ δ', D ὁ ἐπὶ τῆς ψυχῆς ἀγὼν, ἐς ἐπ' ἄκμητος τῷ βίῳ τότε ωροκεῖσθαι δοκεῖ· ἐπὶ φέρεται γὰρ εἰκότως ὃ μηδ' ἐπ' ἄλλῃ αὖ καταδεχθῆναι, ωρὸς τῷ ωρότερον ἀποβληθέντα, ἐς δόξαντα εἶναι ἀδόκιμον· αἰδέσῃ τοίνυν ἐς μυρία διαιρεθῆναι τότε, τοῖς μὴ αὐτεξεταζομένοις φθονοῦντα (πῶς γὰρ καὶ ἄλλως ἐστὶ τῶν αὐτῶν αὐτποιουμένων) αὐτὸν δ' ὅπως ἐπὶ τὰ ἐνδεῶς εἰρηκέναι νομίζοντα, φοβούμενον δ' καὶ ἐλπίζοντα, καὶ ωρὸς ὃ ἐκείνῃ ωρόσωπον ἀτενίζοντα. καὶ εἰ μὲν ἐκφαυλίζοι τι τ' λεγομένων, ἀπολ-

χύμβυον· εἰ δὲ μειδιᾷν ἀκούῃ, γεγηθότα καὶ A
ὑγιᾶ καθισάμβυον. εἰκὸς δὲ πολλοὺς εἶ-
ναι τοὺς σοὶ φθονοῦντας, καὶ ἄλλους αὐτὶ
σοῦ πθεμβύους· ὧν ἕκαστος ὥσπερ ἐκ λόγου ἐ-
ξιόων, λέληθεν. εἶτ' ἐνόησον ὦδρα τὸ βα-
θεῖ πώγωνι καὶ πολιᾷ τῇ κόμῃ, ἐξεταζόμε-
νον εἴ τι οἶδεν ὠφέλιμον, καὶ τοῖς μὲν δοκοῦν-
τα εἰδέναι, τοῖς δὲ μὴ μέσος ἐν τούτῳ χρό-
νος, καὶ πολυπραγμονῆται σου ἅπας ὁ πα-
ρεληλυθὼς βίος· κἂν μέμψῃ τις ἢ πολίτης ἐπὶ
φθόνῳ, ἢ γείτων ἔκ τινος ἀτελοῦς αἰτίας
προσκεκρουκώς, ἀνακεινόμβυος εἶπῃ μει-
ζόνως, ἢ παιδεραστῇ, τοῦτ' ἐκβύσιον, ἐκ τοῦ B
Διὸς δέλτων ὁ μάρτυς· αἱ δὲ πάντες ἅμα
ἐξῆς ἐπαινέσουσιν, ὑποπτοῖοι, καὶ ἀμφίβολοι,
καὶ δεδεκασμβύοι. χρὴ τοίνυν πολλὰ δύτυ-
χῆσαι, καὶ μηδὲν ὅλως σφαλερῶθῆναι. μό-
νως γὰρ δῶ ἅπαντα κρατήσας. εἶεν, καὶ δὴ δύ-
τύχηταί σοι πάντα ἐκ τύχης μείζονος· αὐτός
τε γὰρ ἐπῄνεσε τοὺς λόγους, καὶ τῶν φίλων
οἱ ἐπιμόταπι, καὶ οἷς μάλιστα πιστὰ τὰ
τοιαῦτα, οὐκ ἀπέτρεψαν· ἔτι δὲ καὶ ἡ γυνὴ
βούλεται, οὐκ ἀντιλέγει δὲ οὐδὲ ὁ ἐπίτρο-
πος, ἅτε ὁ οἰκονόμος· οὐδέ τις ἐμέμψατό σου C
τὸν βίον, ἀλλὰ πάντα ἴλεω, καὶ πάντα-
χόθεν αἴσια τὰ ἱερά· κεκράτηκας οὖν, ὦ
μακάριε, καὶ ἔστεψαι τὰ Ὀλύμπια. μᾶλ-
λον δὲ, Βαβυλῶνα εἵληφας, ἢ τὴν Σαρ-
δέων ἀκρόπολιν κεκράτηκας, καὶ ἕξεις ὃ τῆς
Ἀμαλθείας κέρας, καὶ ἀμέλξεις ὀρνίθων
γάλα. δεῖ δή σοι ἀντὶ τῶν τοσούτων πόνων,
μέγιστα ἥλικα γλυέσθαι τἀγαθὰ, ἵνα μὴ
φύλλινος μόνον ὁ στέφανος ᾖ, καὶ τὸν τε μι-
σθὸν οὐκ ἀνεκφόρητον ὀφλῆσαι, καὶ
τοῦτον ἐν χαρᾷ τῆς χειρὸς ἀπροφασίστως D
ἀποδίδοσθαι, καὶ τὴν ἄλλην τιμὴν ὑπὲρ
τοὺς πολλοὺς ὑπαρχῆν· πόνων δὲ ἐκείνων,
καὶ πλοῦ, καὶ δρόμων, καὶ ἀγρυπνιῶν, ἀ-
παπαῦσθαι· καὶ τοῦτο δὴ ὃ τῆς ψυχῆς, ἀπο-
πέπαυται τὼ πόδε κεκευθέτω, μόνα ἐκεῖνα
προϊόντα, ὧν ἕνεκα τὴν ἀρχὴν προελή-
φθης, καὶ ὧν ἔμμισθος εἶ. ἀρχὴν μὲν οὖτος, ὦ
Τιμόκλῆς, καὶ οὐδὲν αὖ λῷ μέγα κακὸν,
ὑποζύγιον φέρῃ τὸν ζυγὸν, ἐλαφρόν τε
καὶ εὔφορον, καὶ ὃ μέγιστον, ὑπόχρυσον ὄν-
τα. ἀλλὰ πολλοῦ, μᾶλλον δὲ τοῦ πάντος δεῖ.

Sin arridens auſcultat, hilareſcis, & ſpe
bona fultus conſiſtis. Porrò conſentaneum eſt, eſſe non paucos qui tibi aduerſentur, atque alios in tuum locum velint inducere. Horum vnuſquiſque clanculum velut ex inſidiis in te iaculatur. Iam verò illud conſidera, quale ſit, virum promiſſa barba, cana coma, examinari num quid bonæ rei didicerit: & aliis quidem didiciſſe videri, aliis ſecus. Superior interim vita, & omnis anteacta ætas tua curioſiùs diſquiritur. Quòd ſi quis aut ciuis, inuidia; aut vicinus leui quapiam de cauſa prouocatus te deferat, & adulterum dicat, vel pæderaſten: is protinus iuxta vetus illud prouerbium, ex Iouis tabulis teſtis. Porrò ſi pariter omnes bene de te prædicent: ſuſpecti, leues, ac largitione redempti videbuntur. Nam admodum omnia tibi conſtent oportet: nihil prorſus ſit, quod tibi queat obſiſtere: alioquí nunquam obtinueris. Age ſanè, hoc quoque contigit, ac bona quapiam fortuna cuncta tibi feliciter ceſſerunt, & probauit ipſe doctrinam tuam: & amicorum præcipui, quibúſque ille huiuſmodi in rebus plurimam habet fidem, non dehortantur. Ad hæc vult etiam vxor: non refragatur domus præfectus, neque item diſpenſator: nemo tuam inſimulauit vitam: dextra omnia & omni ex parte bene promittunt ſacra: Viciſti igitur ô fortunate, & coronatus es Olympia. quin Babylonem magis cepiſti, aut Sardium arcem occupaſti. habebis Copiæ cornu, & gallinaceum lac emulgebis. Iam ſanè par eſt, vt aliquando præmia capias, maxima videlicet, & quæ laboribus tantis reſpondeant, ne corona tua frondea duntaxat ſit, ſimul vt merces haudquaquam contemnenda præſtituatur, eáque commodè ad vſum citráque negotium perſoluatur, vtque reliquus item honos tibi præter miniſtrorũ vulgus ſuppeditetur. Cæterùm à laboribus illis, à luto, à curſationibus, à vigiliis in otium te recipias, vt id quod vulgo ſolent optare mortales, porrectis pedibus dormias, nihílque iam facias præter ea ſola quorum gratia primùm receptus es, & in quæ cõductus: ita enim conſentaneum fuerat Timocles: neque ingens malũ erat futurum, ſi quis ſubdita ceruice ferat iugũ, leue nimirũ, & portatu facile, quódque eſt omnium maximum, auro illitum. Atqui longè ſecus res habet, imò nihil horũ reperietur.

Siquidem in mediis ipsis id genus conuictibus sexcentæ res accidunt viro ingenuo neutiquam tolerandæ. Quæ quum audieris, ipse tecũ ordine reputato, num quisquam ea perpeti queat, cui quidem cum eruditione vel minimum commercij fuerit. Exordiar autem, si videtur, à primo conuiuio, vnde consentaneum est te consuetudinem illam auspicaturum. Primùm igitur adest tibi quispiam qui te iubeat ad conuiuium accedere, famulus non incomis: qui tibi priùs placandus, datis in manum, ne videaris inciuilis, vt minimùm, quinque drachmis. At ille accissans, séque quum maximè cupiat, cupere dissimulans: Apage, inquit: Egóne quicquam abs te? Addit & illa, Absit, dij prohibeant. Tandem flectitur atque obtemperat, ac discedit, te latè diducto rictu subsannans. Tu porrò nitida sumpta veste, mundissimé que cultus, lotus accedis, solicitus interim ne prior aliis aduenias: nam id inurbanum: quemadmodum postremum venire, graue. Proinde media inter vtrunque obseruata opportunitate ingrederis: téque sanè quàm honorificè excipiunt. Tum arrepta manu te quispiã iubet accumbere, paulo supra diuitem, inter duos fermè veteres amicos. At tu perinde atque in Iouis ædes veneris, nihil non admiraris, & ad omnia quæ gerũtur, suspensis inhias, propterea quòd noua tibi atque inuisa sint cuncta. Interim familia te spectat, omnésque qui præsentes sunt, quid agas obseruant. Neque verò ea res curæ non est ipsi diuiti, quippe qui famulis aliquot præmonitis negotiũ dederit vt oculis obseruent quemadmodum te geras in pueros, aut in vxorem, num subinde ex obliquo respectes. Ac reliqui quidem conuiuæ, simul atque te vident propter imperitiam ad ea quæ fiunt attonitum ac stupefactum, deridẽt clanculum, coniectantes te nunquam antea apud alium quempiam cœnasse, nouúmque tibi esse vt mãtile apponatur. Proinde, sicuti verisimile est, præ hæsitantia sudes oportet, ac neque cùm sitias, audeas potum poscere, ne vinosus videare: neque variis appositis opsoniis, & in ordinem quendam extructis, scire possis cui priùs aut posteriùs manum admoueas. Quare ad eum qui proximus accumbit, respectes necesse est, atque eundem imitatus, conuiuij rationem & ordinem discas. Alioqui anceps sedes, & varians, animóque penitus perturbato, & ad omnia quæ illic geruntur, obstupescẽs.

Insolentia conuiuiorum.

A μυεία γάρ ἐστιν ἀφόρητα ἐλευθέρῳ ἀνδρὶ ὁ τοιούτων ἤδη τοῖς συμποσίοις γιγνόμενα. σκέψαι δ' αὐτὸς ἐξῆς ἀκούων, εἰ τις ἂν αὐτὰ ὑπομεῖναι δυνατὸς εἴη, παιδεία καὶ ἐπ' ἐλάχιστον ὡμιληκώς. ἄρξομαι δ' ἀπὸ τοῦ δείπνου, λοιπὸν δοκῶ, ὅτε εἰκὸς δεῖπνήσαι τὰ πρώτελεα τῆς μαγείας ξυμποσίας. οὗτος οὖν πρόσεισί σοι παραγγείλαντος τινὸς ἥκειν ὅπου τὸ δεῖπνον, οὐκ ἀνομίλητος οἰκέτης, ὃν χρὴ πρότερον ἵλεων ποιήσασθαι, προβύσματα ἐς τὴν χεῖρα, ὡς μὴ ἀδέξιος εἶ δοκεῖς, ζυλάχιστον, πέντε δραχμάς· ὁ δ', ἀκκισάμενος, ἔπειτα, προσδὲ σοῦ δὲ ἐγώ; ἡ Ἡράκλεις, μὴ γένοιτο ἐπειπών, τέλος ἐπείσθη. ἔπεισί σοι πλατὺ εἰσχανών· σὺ δ' ἐσθῆτα καθαρὰν προχρισάμενος, καὶ σεαυτὸν κοσμιώτατα σχηματίσας, λυσάμενος ἥκεις, δεδιὼς μὴ πρὸ τῶν ἄλλων ἀφίκοιο. ἀπιέναι γὰρ, ὡσπερ ἔοικεν ὁ ἴσαζον ἥκειν, φορτικόν. οὐκοῦν τηρήσας τὸ μέσον τοῦ καιροῦ, εἰσελήλυθας· καί σε πάνυ ἐντίμως ἐδέξαντο· καὶ παραλαβών τις, κατέκλινε μικρὸν ὑπὲρ τὸν πλησίον, μεθ' ὃν πού σχεδὸν τῶν παλαιῶν φίλων. σὺ δ' ὥσπερ τοῦ Διὸς τὸν οἶκον προελθών, πάντα τεθαύμακας, καὶ ἐφ' ἑκάστῳ τῶν πραττομένων μετέωρος εἶ. ξένα γάρ σοι καὶ ἄγνωστα πάντα· καὶ ἥτε οἰκετεία εἰς σὲ ἀποβλέπει, καὶ τῶν παρόντων ἕκαστος ὅ, τι προέξεις ὑπιεροῦσιν· οὐδ' αὐτῷ ἀμελὲς τοῦτο, ἀλλὰ καὶ προσέπεισι τῶν οἰκετῶν ὅπισθεν, ὅπως ἐς ζυὶς παῖδας, ἢ ἐς τὴν γυναῖκα, εἰ πολλάκις οὐκ ἀθρόως ἀποβλέψεις. οἱ μὲν γὰρ τῶν συνδείπνων ἀκόλουθοι ὁρῶντες ἐκπεπληγμένον, ἐς τὴν ἀπειρίαν τῶν ὁρωμένων ἀποσκώπτουσι, τεκμήριον ποιούμενοι τὸ μὴ πρὸ πολλοῦ προτερον σε δεδειπνηκέναι, καὶ ὃ καινὸν εἶναί σοι τὸ χρῆμα ζῆν πεπαιδευμένον· ὥσπερ οὖν εἰκός, ἰδίᾳ τε ἀνάγκη ἐστ' ἀπορίας, καὶ μήτε διψῶντα πιεῖν αἰτεῖν τολμᾷν, μὴ δόξῃς οἰνόφλυξ τις εἶναι, μήτε τῶν ὄψων προσκειμένων ποικίλων προς ζυνατάξιν ἐσκευασμένων, εἰδέναι ἐφ' ὅ, τι πρῶτον ἢ δεύτερον τὴν χεῖρα ἐνείσῃς. ὑποβλέπειν οὖν ἐς τὸν πλησίον δεήσει, καὶ κρέως ζηλοῦν καὶ μανθάνειν τὴν δεῖπνου τὴν ἀκολουθίαν. τὰ δ' ἄλλα ποικίλος εἶ, καὶ θορύβου πλέως τὴν ψυχήν, προς ἕκαστα τῶν προσπιπτόντων ἐκπεπληγμένος.

καὶ ἄρτι μὲν διδαιμονίζεις τὸν πλούσιον τῷ χρυσῷ, καὶ τῷ ἐλέφαντος, καὶ τῆς τοσαύτης τρυφῆς· ἄρτι δὲ οἰκτίρεις σεαυτὸν, ὡς ὃ μηδὲν ὤν, εἶτα ζῆν νομιζόμενος. ἐνίοτε δὲ καὶ ἐκεῖνο εἰσέρχεταί σε, ὡς ζηλωτόν τινα βιώσῃ τὸν βίον, ἅπασιν ἐκείνοις ἐντρυφήσων, καὶ μείζων αὐτῶν ἐξ ἰσοτιμίας. οἷά γε εἰσαεὶ Διονύσια ἑορτάσῃ, καὶ που καὶ μειρακία ὡραῖα ἀφανισμένα, καὶ ἡρέμα τερετισμειδιῶντα, γλαφυρώτερόν σοι παρασκευάσῃ τὴν μέλλουσαν ἀφανιεῖσθαι. ὥστε συνεχῶς ὃ Ὁμηρικὸν ἐκεῖνο φθέγξεσθαι,

Οὐ νέμεσις Τρῶας καὶ εὐκνήμιδας Ἀχαιοὺς

πολλὰ πονεῖν καὶ ἐπομόρξαι ἵδρῶ τῆς τοσαύτης διδαιμονίας. φιλοτησίαν δ' ὅτι τούτῳ. καὶ σκύφον δ' ἐμεγέθη τὸν αἰτήσας, τερετίσει σοι τὸν διδασκάλῳ, ἢ ὅ,τι δή ποτε τερετιεῖται· σὺ δὲ λαβὼν, ὅ,τι μὴ τί σε καὶ αὐτὸν ἐπιφθεῖν ἔδει, ἠγνόησας ἐπ' ἀπειρίας, καὶ ἀγροικίας δίκαιος ὤφλες. ὑπόφθονος δ' οὖν ἀπὸ τῆς τερετίσεως ἐκείνης πολλοῖς τῶν παλαιῶν φίλων γεγένησαι, καὶ τερετίσειν ὅτι τῇ καλαμίνθῃ ἐλύπησας τινὰς αὐτῶν· ὅτι τὴν μέρον ἦκον, τερετιζόμενος ἀνδρῶν πολυετῆ δουλείαν ὑπηλικώτων. βύβλος οὖν ἢ βιβλίδιόν τις περὶ σοῦ λόγος ἐν αὐλοῖς. τοῦτο ἡμῖν τερετίζοις ἄλλοις δήποις ἐλείπετο, καὶ τῶν ἄρτι ἐσεληλυθότων ἐς τὸν οἶκον, δευτέροις εἶναι. καὶ μόνοις τοῖς Ἕλλησι βούτοις δοκέουσι ἡ Ῥωμαίων πόλις. χρῆναι τί ἐστιν ἐφ' ὅτῳ τερετιζόμενοι ἡμῶν; ἃ ῥημάτια δύσχρηστα λέγοντες, οἴονταί τι παμμέγεθες ὠφελεῖν; ἄλλος δὲ, ἃ γὰρ εἶδες ὅσα μὴ ἔπιεν, ὅπως ἢ τὰ τερετιζόμενα συλλαβὼν κατέφαγεν; ἀπειρόκαλος ἀνθρωπος, καὶ λιμοῦ πλέως· ἃ δ' ὄναρ λευκοῦ ποτε ἄρτου ἐμφορηθεὶς, ὥστε γε Νομαδικοῦ, ἢ Φασιανοῦ ὄρνιθος, ὧν μόλις τὰ ὀστᾶ ἡμῖν καταλέλειπε. τρίτος ἄλλος, ὦ μάταιοι, φησὶ, πέντε μὲν ὅλων ἡμερῶν ὄψεσθε αὐτὸν, ἐνταῦθά που ἐν ἡμῖν τὰ ὅμοια ποτηριούμενον. νῦν μὲν γὰρ ὡς περ τὰ κνημὰ τῶν ἐποδημάτων ἐν τιμῇ τινι καὶ βαρυμελείᾳ ἐστίν· ἐπειδὰν δὲ παρατριβῇ πολλάκις, καὶ ἐπὶ τῷ πλατεῖ αἰακλασθῇ, ἐπὶ τῇ κλίνῃ ἀθλίως ἐρρίφηται· κἀ-

A Atque interim quidem diuitis admiraris felicitatem, propter auri vim & eboris, tantásque delicias: interim tuam ipse deploras infelicitatem, qui quum nullius sis rei, tamen viuere te credas. Nonnunquam & illud in mentem venit, fore vt admirandam & expetendam quandam viuas vitam, quippe qui sis omnibus deliciis illis fruiturus, cunctorúmque ex æquo futurus particeps. Arbitraris enim te semper Bacchanalia festa celebraturum. Quin & adolescentuli formosi præministrantes, ac silentio arridentes, suauius in posterũ hoc vitæ genus pollicentur: vt Homericum illud nunquam

B desinas in ore habere:

Haud vitio verti debet si Troia pubes,
Armatiq; simul Danai, sub Marte laborum
Pondera tanta ferant:

ob tãtam videlicet felicitatẽ. Accedunt ad hæc inuitatiunculæ ad bibendum: ac postulato per quam ingenti scypho quispiam præbibit tibi, præceptorem aut aliud quiddam denique te appellans. At tu recepto scypho quid vicissim oporteat respõdere, propter eiusmodi morum imperitiam ignoras, iámque rusticanus & inelegans esse videris. Ceterùm ea propi-

C natio multorum veterum amicorum inuidiam in te cõcitauit, è quibus nonnullos iamdudum tuus accubitus clanculum vrebat, quòd modò cùm aduenerit, iis anteponare, qui multorum annorũ seruitutẽ exhauserint. Protinus itaq; talia quędam de te inter illos dicta feruntur: Illud scilicet malis nostris deerat, vt etiam iis qui nuper in familiam cõmigrarunt, posthabeamur. &, Solis Græculis patet vrbs Romana. &, Quid habent quamobrem nobis debeant anteponi? Num mirificã quandam vtilitatem adferre videntur, quum verbula quædam misera dicunt? Rursus alius hæc: An non vidisti quan-

D tum biberit? quemadmodum cibos appositos auidè corripiens deuorarit? homo inelegans, ac fame enectus, qui ne per somnium quidem vnquam fuerit albo pane saturatus, multo minùs alite Numidica, aut Phasiano, è quibus nobis vix ossa reliqua fecit. Porrò tertius, Fatui, inquit, priusquam quinque abeant dies, videbitis hunc nihilo pluris fieri quàm nos. Nam nunc quidem non secus atque calcei noui solent, in pretio est, & habetur charus: verùm vbi crebrò iam fuerit calcatus, lutóque deformatus, tum miserè sub lectica abiicietur, cimicibus,

Calcei noui.

quemadmodum nos, oppletus. Atque inter illos talia permulta de te iactantur, ex quibus aliquot iam tum etiam ad calumniandũ insimulandumq; te incitantur. Omne igitur illud cõuiuium tui plenum, ac plerique de te sermones. Tu verò propter insolentiam atque insuetudinẽ plus quàm sat est, hauris vini tenuis & acris, eóque iamdudum aluo tibi cita discruciaris: verùm neq; decorum tibi ante alios è conuiuio discedere, neque rursum manere tutum. At producta interim in longum potatione, dum sermo alius ex alio nascitur, dum spectacula alia post alia proferuntur in conuiuium (nam vniuersum fortunæ suæ strepitum tibi cupit ostentare) non mediocriter discruciaris, cui non liceat neq; videre quæ geruntur, neque auscultare si quis voce citharáve canat egregiè dilectus adolescentulus. At laudas tamen inuitus: cæterùm animo illud optas, vt aut terræmotus repèns ortus ea cuncta discutiat, aut incendium aliquod renuntietur, quo simul conuiuium tandem aliquando dirimatur. Habes amice primum illud scilicet & suauissimũ cõuiuium, quod mihi quidem haudquaquam suauius sit cepis, candidóque sale, liberè quum velim ex his, & quãtum velim, edenti. Verùm vt ne tibi commemorem ructus acidos qui deinde sequuntur, vt ne nocturnos vomitus, mane vobis erit de mercede pacto transigendum, quantum, & qua anni parte te oporteat accipere. Ergo præsentibus duobus aut tribus amicis, accersito te, & considere iusso, sic loqui incipit: Facultates nostræ cuiusmodi sint, iam perspicere potuisti, quàm nullus in his fastus, sed citra ostentationem moderata ac popularia omnia, sed mediocria omnia ac plebeia. Sic autem animum inducas velim, vt existimes omnia nobis fore cõmunia. Nam ridiculum profectò, si quum charissimam possessionum mearum partem, puta meam ipsius vitam, aut per Iouem, liberorum etiam (si fors illi liberi fuerint erudiendi) tibi credam, non aliarum item rerum te mecum ex æquo dominum ac possessorem existimem. Cęterùm quando certi quippiam est præfiniendum, equidem video vitæ tuæ frugalitatem, & animum paucis contentum. Neque non intelligo haud mercedis adductum spe te in nostram veniisse familiam, verùm aliarum gratia rerum, puta nostræ in te beneuolentię causa, tum honoris qui tibi præter omnes continget: attamen præfiniendum est aliquid.

Pactio mercedis.

ρεων ὥσπερ ἡμεῖς δυνάπλεως. ἐκεῖνοι μὲν οὖν τοιαῦτα περὶ σοῦ πολλὰ φέρουσι, καὶ πανταχοῦ καὶ πρὸς ὀλιγοβολάς τινες αὐτῶν προσκυλίονται. ὁ δ' οὖν συμπόσιον ὅλον ἐκεῖνο, σόν ἐστι, καὶ περὶ σοῦ οἱ πλείους τῶν λόγων· σὺ δ' ὑπὲρ ἀπαιδείας πλέον τοῦ ἱκανοῦ ἐμπιὼν οἴνου λεπτοῦ, καὶ δριμέος, πάλαι τῆς γαστρὸς ἐπειγούσης, πονήρως ἔχεις· καὶ ὅτε προεξαναστῆναί σοι καλὸν, ὅτε μένειν ἀσφαλές. ἀποτεινομένου δὲ οἶνου τοῦ πόνου, καὶ λόγων ἅτε λόγοις γινομένων, καὶ θεαμάτων ἅτι θεάμασι παιζόντων (ἄπτωτα γὰρ ἅπαντα ἐθέλει σοὶ τὰ αὐτὰ βούλεται) κάλλιστα δὲ μεχρὶ ὑποφθίσῃς, μήτε ὁρῶν τὰ γιγνόμενα, μήτ' ἀκούων εἴ τις ᾄδοι, ἢ κιθαρίζοι, πολὺ ἁμιλλώμενος μειρακίσκος, ἀλλ' ἐπαινεῖς μὲν ὑπ' ἀνάγκης, δύχη δὲ ἢ σφόδρα συμπαθεῖν ἐκεῖνα πάντα, ἢ πυρκαϊάν τινα προσαγγελθῆναι, ἵνα ποτὲ καὶ διαλυθῇ τὸ συμπόσιον. τοῦτο μὲν δή σοι τὸ προτερον, ὦ ἑταῖρε, καὶ ἥδιστον ἐκεῖνο δεῖπνον, ὃν ἔμοιγε τοῦ θύμου, καὶ τῶν λευκῶν ἀλῶν ἥδιον, ὁπηνίκα βούλομαι, καὶ ὁπόσον ἐλευθέρως ἐθελομένῳ. ἵνα γοῦν σοι καὶ ἐξυρεσίαν τινὰ ὑπὲρ τούτων πρῶ, καὶ τὸν ἐν τῇ νυκτὶ ἔμετον, ἐάσειν δεῖσθαι περὶ τοῦ μισθοῦ ξυμβῶσαι ὑμᾶς, ὁπόσον τε καὶ ὁπότε τοῦ ἔτους χρὴ λαμβάνειν. παρόντων οὖν δύο ἢ τριῶν φίλων, προσκαλέσας σε, καὶ καθίζεσθαι κελεύσας, ἄρχεται λέγειν· τὰ μὲν ἡμέτερα, οἷά ἐστιν, ἐώρακας ἤδη, καὶ ὡς τῦφος ἐν αὐτοῖς οὐδεὶς εἰς, ἀπεριττώδητα δὲ, καὶ πεζὰ πάντα, καὶ δημοτικά· χρὴ δέ σε οὕτως ἔχειν ὡς ἀπάντων ἡμῖν κοινῶν ἐσομένων. γελοῖον γὰρ εἰ ὃ κεφαλαιώτατον, τὴν ψυχήν σοι τὴν ἐμαυτοῦ, ἢ καὶ, νὴ Δία, τῶν παίδων (εἰ παῖδες εἶεν αὐτῷ παιδοῦσεως δεόμενοι) ὑπερέπων, τῶν ἄλλων μὴ ὑπίσης ἡγοίμην ἀποστῆναι. ἐπεὶ δὲ καὶ ὠφελεῖσθαί τι δεῖ, ὁρῶ μὲν ὃ μέτριον καὶ αὐτάρκες τοῦ σοῦ βίου, ἐγὼ σωφρονίσω ὡς οὐχὶ μισθοῦ ἐλπίδι προσεληλύθας ἡμῖν τῇ οἰκίᾳ, τῶν δ' ἄλλων ἕνεκα, τῆς εὐνοίας τῆς πρὸς ἡμᾶς, καὶ τιμῆς, ἣν καὶ πᾶσιν ἔξεστι· ὅμως δ' οὖν ἐγὼ ὠφελήσω τι.

σὺ δ' αὐτὸς ὅ,τι καὶ βούλῃ, λέγε, μεμνημένος, ὦ φίλτατε, κἀκείνων, ἃ σοι ἐν ἑορταῖς ἑτησίοις εἰκὸς ἡμᾶς παρέξειν. οὐ γὰρ ἀμελήσομεν οὐδὲ τῶν τοιούτων, εἰ καὶ μὴ νῦν αὐτὰ συμπράττομεν. πολλαὶ δέ, οἶδα, τοῦ ἔτους αἱ τοιαῦται ἀφορμαί· καὶ πρὸς ἐκεῖνα τοίνυν ἀποβλέπων, μετριώτερον δηλονότι ὁπτᾶλοις ἡμῖν τὸν μισθόν· ἄλλως τε, καὶ πρέπον αὖ εἴη τοῖς πεπαιδευμένοις ὑμῖν χρείττοσιν εἶναι χρημάτων. ὁ μὲν τοιαῦτ' εἰπών, καὶ ὅλον σε δημοσίους ταῖς ἐλπίσι, πιθανὸν ἑαυτῷ πεποίηκε· σὺ δέ, πάλαι πάλαντα, καὶ μυριάδας ἀνθρωπολήσας, καὶ ἀγροὺς ὅλους, καὶ οἰκοσίας, οἰκίης μὲν ἐρέμα τῆς μικροψυχίας, σαίνεις δὲ ὅμως τὴν ὑποδοχήν, καὶ ὃ, Πάντα ἡμῖν κοινὰ ἔσται, βέβαιον, καὶ ἀληθὲς ἔσεσθαι νομίζεις, οὐκ εἰδὼς ὅτι τὰ τοιαῦτα,

Χείλεα μὲν τ' ἐδίηνεν, ὑποφρίων δ' οὐκ ἐδίηνε.

πελυτάιον δ' ὑπ' αἰδοῖς αὖτις ἐπέτρεψας. ὁ δέ, αὐτὸς μέν, ἤ φησιν ἐρᾷν, τῶν φίλων δέ τινα τῶν παρόντων κελεύει, μέσον ἐλθόντα τοῦ πράγματος εἰπεῖν, ὁ μητ' αὖτις γίγνοιτ' ἂν βαρύ, καὶ πρὸς ἄλλα τούτων ἀναγκαιότερα δαπανῶντι, μήτε τῶν ληφομένῳ δ' ὀλίγων. ὁ δέ, ὠμογρῶν τις, οὐ παίδων, κολακεία συνέφθος, ὡς μὲν οὐκ εὐδαιμονέστατος εἶ, φησί, τῶν ἐν τῇ πόλει ἁπάντων, ὦ οὗτος, οὐκ ἂν εἴποις, ᾧ γε τοῦτο προσῆν ὑπάρχειν, ὃ πολλοῖς πάνυ γλιχομένοις μόλις ἂν γένοιτο παρὰ τῆς Τύχης. λέγω δέ, ὁμιλίας ἀξιωθῆναι, καὶ ἑστίας κοινωνῆσαι, καὶ ἐς τὸν προτέρων οἶκον τῶν ἐν τῇ Ῥωμαίων ἀρχῇ καταδεχθῆναι. τοῦτο γὰρ ὑπὲρ τὰ Κροίσου πάλαντα, καὶ τὸν Μίδου πλοῦτον, εἰ σωφρονεῖν οἶδα. εἶδον δὲ πολλοὺς τῶν δοκίμων, ἐθελήσαντας ἂν εἰ καὶ προσδιδόναι δέοι, μόνης τῆς δόξης ἕνεκα, συνεῖναι τούτῳ, καὶ ὁρᾶσθαι πρὸ αὐτοῦ ἑταίρους, καὶ φίλους εἶναι δοκοῦντας· ὃ οὐκ ἔχω ὅπως σε τῆς ἀπορίας μακαρίσω· ὃς δ' ἂν προσλήψῃ μισθὸν οὐ τοιούτης δυσχερείας. ἀρκεῖν οὖν νομίζω, εἰ μὴ πάνυ ἄσωτος εἶ, πολὺ δέ τι εἰπὼν ἐλάττων, καὶ μάλιστα πρὸς τὰς σὰς οἰκείας ἐλπίδας· ἀγαπᾶν δ' ὅμως δικαίως.

A Quin ipsé magis quod videbitur statuito, habita ratione, vir amicissime, munerum etiam illorum quæ quotannis festis diebus à nobis accepturus videris. Neque enim vel ista nobis fuerint neglectui futura, etiam si nunc hæc pactione non complectamur. Scis autem complures per annum eiusmodi munerum occasiones incidere. Horum igitur habita ratione, moderatius nimirum præmium nobis præscribas. Præterea decet etiam vos homines eruditos pecuniam negligere. Hæc ille dicens, totúmque te varia spe labefactans, mitem sibi ac tractabilem reddidit. Tu porrò qui dudum talenta, ac multa B nummûm millia somniaras, solidos agros, & familias, sentis quidem tacitus apud te hominis sordes ac parsimoniam: nihilominus blanditur tibi pollicitatio tamen, atque illud, Communia futura sunt omnia, ratum & verum fore arbitraris, ignarus, eiusmodi dicta,

Summis è labiis, non imo è corde profecta.

Tandem præ pudore ipse statuendi ius defers. Verùm ille facturum sese negat: cæterùm ex amicis præsentibus quempiã in eo negotio veluti medium intercedere iubet, qui salarij modum pronunciet, C eum, qui neque ipsum grauet, vt cui plurimus tum alias in res magis his necessarijs sumptus sit faciendus: neque rursus eo qui laturus est, sit omnino indignus. Atque is seniculus quispiã, diuitis æqualis, vnà cum illo à pueris adulando educatus. Eho tu, inquit, num inficias ire potes, quin vnus sis qui in hac vrbe viuunt omnium fortunatissimus, cui primum cõtigerit, quod pluribus miserè cupiẽtibus, vix à fortuna dari possit, nempe vt in huius hominis consuetudinem admittaris? vt communes penates habeas? vt in familiam inter Romanos primariam recipiaris? Id nimirum tum Crœsi talenta, tum D Midæ diuitias superat, si modò modestus esse noris. Equidem nõ paucos noui magni nominis viros, qui cupiissent, etiam si quid vltro dandum fuisset, gloriæ duntaxat caussa cum isto viuere, & familiares apud hunc atque amici videri. Quapropter haud inuenio quibus modis tuã prędicem felicitatem, qui quidem ad hanc tam expetendam fortunam etiam præmio addito admitteris. Proinde mihi satis esse videtur, nisi planè es insolens, si tantum accipias: simulq; pronũciat sanè minimum quiddam, præsertim ad spes illas tuas: attamen boni cõsulas necesse est.

Neque enim iam possis effugere, quum intra retia tenearis. Frenum igitur recipis, mussitans, ac dissimulãs, ac initiò quidem non magnopere illi reluctans: facilé que sequeris, vt quòd non admodum te torqueat, neque stringat, donec illi tandem paulatim assueueris. Tum verò ij qui foris sunt mortales, hoc ipso nomine tuam fortunam admirantur, quòd te conspiciant intra cancellos versantem, ac nullo prohibente introëuntem, prorsus præclaris illis opibus deliciisque domesticum quendam ac familiarem esse factum. At ipse nondũ videre potes quam ob rem illi te felicem existimẽt, nisi quòd gaudes tamen, téque ipse fallis, semper futura meliora fore existimans. Cęterùm contra atque speraris euenit, & quemadmodum adagio dicitur, iuxta Mandrabuli morem negotium procedit, in singulos (vt ita dixerim) dies deteriùs ac retro relabens. Vnde paulatim velut in luce dubia, tum demum dispiciens intelligere incipis, aureas illas spes nihil aliud fuisse, quàm ampullas quasdam inauratas; labores autem esse graues, feros, incuitabiles, ac perpetuos. Sed quinam isti sint, forsitan me rogabis. Neque enim video, inquies, quid in hac consuetudine sit adeò molestum, neque intelligo ista quæ commemoras grauia atque intoleranda. Audi igitur vir egregie, non molestiam modò negotij perpendens, verùm fœditatem, humilitatem, prorsúsque seruilitatem vel præcipuè interim considerans. Principiò memineris ex eo tempore te iam neque liberum neque ingenuum posse videri. Noueris enim te hæc omnia, genus, libertatem, progenitores ante limen relinquere, quum in huiusmodi seruitutem temetipsum addicens in ædes ingrederis. Siquidem libertas tibi comes ire recusarit, ad vitam tam indignam, tam humilem, te conferenti. Seruus itaque (tametsi nomine ipso grauiter offenderis) seruus inquam, velis nolis, futurus es: neque vnius seruus, verùm complurium, operámque seruilem præstare cogêris obstipo capite, à diluculo in vesperam vsque, idque mercede vili atque indigna. Adde quòd ne placebis quidem admodum, neque domino satisfacies, neque ab illo magnifies, vt qui non à puero fueris ad seruitium institutus, sed serò didiceris, atque ætate multùm aliena cœperis ad id erudiri. Excruciat autem te pristinæ libertatis me-

Seruitus conspicens conditione accepta.

A ὦ γὰ ὠλὴ δὴ φυγεῖν ἔτι σοι δυνατὸν ἐντὸς ἀρκύων γεγονότι. δέχῃ τοίνυν τὸν χαλινὸν, μύσας· καὶ τὰ πρῶτα διάγωγος εἶ πρὸς αὐτὸν, ὦ πόνου προσαπῶντα, ὀδ' ὀξέως νυστάζοντα, μέχρις αὖ λάθῃς τέλεον αὐτῷ συνηθὴς γενόμενος. οἱ μὲν δὴ ἔξω ἀνθρωποι, ὃ μὴ τοῦτο ζηλῶσί σε, ὁρῶντες ἐντὸς τῆς χιγκλίδος ἀφορείσοντα, καὶ ἀκωλύτως εἰσιόντα, καὶ τὴν πρώτην ἔνδον γεγηθότα. σὺ δ' αὐτὸς οὐδέπω ὁρᾷς, ὃ πλοῦτος ἕνεκα βδελυγμῶν αὐλῆς ἐστὶ δοκῆς. πλὴν ἀλλὰ χαίρῃς γε, καὶ σαυτὸν ὄζα παταῖς, καὶ ἀεὶ τὰ μέλλοντα βελτίω γενήσεσθαι νομί-

B ζῃς. ὃ δ' ἔμπαλιν ἢ σὺ ἤλπισας, γίγνεται. καὶ ὡς ἡ παροιμία φησὶν, Ἐπὶ Μανδραβούλου χαρᾷ τὸ πρᾶγμα, καθ' ἑκάστην ὡς εἰπεῖν τὴν ἡμέραν ἀποσμικρυνόμενον, καὶ εἰς τοὐπίσω ἀναποδίζον. ῥέμα οὖν, ὥσπερ ἐν ἀμυδρῷ τῷ φωτὶ τότε πρῶτον διαβλέπων, ἄρχῃ καταγνῶναι, ὡς αἱ μὲν χρυσαῖ ἐκεῖναι ἐλπίδες, οὐδὲν ἄλλ' ἢ φυσαί τινες ἦσαν ὑπόχρυσοι· βαρεῖς δέ, καὶ ἀληθεῖς, καὶ ἀπροσδοκήτως, καὶ συνεχεῖς οἱ πόνοι. τίνες δ' οἱ, ἴσως ἐρήσῃ με· οὐκ ὀρῶ γὰρ ὅ,τι

C δὴ ὀδυνηρὸν ἐν ταῖς τοιαύταις ξυνουσίαις ὑπάρχει, δοκῶ δ' ὀδυνῶ ἄτινα ἔφην τὰ καματηρὰ καὶ ἀφόρητα. σκόπει δὴ ἄκουσον, ὦ γεννάδα, μὴ εἰ καὶ μάταιος ἔνεστιν ἐν τῷ πράγματι μόνον ἐξεταζων, ἀλλὰ καὶ ὀλέθριον, καὶ ταπεινὸν, καὶ συνόλως δουλοπρεπὲς, σὺν ἐμοὶ πρόερχῃ τῆς ἀκριβάστερον σκέμματος· καὶ πρῶτόν γε μέμνησο μηκέτι ἐλεύθερον ὃ ἀπ' ἐκείνου, μηδ' ὑπατρείδην σαυτὸν οἴεσθαι. πόθεν γὰρ ταῦτα ὁ γλοῦς, τῷ ἐλευθερείᾳ, τοῖς προγόνοις ἔξω τοῦ ὁδοῦ καταλείψων, ἵνα, ἐπειδὴ ὑπὸ τοιαύτῳ σαυτὸν λατρείᾳ ἀπεμπολήσας εἰσίῃς. ὃ γὰρ ἐλεύθερος σοι ἡ Ἐλευθερία ξυν-

D ἐξελθεῖν, ἐφ' ὅτῳ ἀγυιὴ πρόγματα καὶ ταπεινὰ εἰσιόντι. δοῦλος οὖν, εἰ καὶ πόθεν ἀρέσῃ τῷ ὀνόματι, καὶ οὐχ ἑνὸς, ἀλλὰ πολλῶν δοῦλος ἀναγκαίως ἔσῃ, καὶ ἠτευσμένως κάτω νενευκὼς ἕωθεν ἐς ἑσπέραν, ἀεικελίῳ ὑπὸ μισθῷ· καὶ ἅτε δὴ μὴ ἐκ παίδων τῇ δουλείᾳ ξυντραφείς, ὀψιμαθὴς δέ, καὶ πόρρω που τῆς ἡλικίας παιδεύόμενος πρὸς αὐτῆς, ὃ πόθεν εὐδόκιμος ἔσῃ, οὐδὲ πολλοῦ ἄξιος τῆς δεσποτῆ. ἀφανίζει γάρ σε ἡ μνήμη τῆς ἐλευθερίας

ἐστιοῦσα· καὶ ἀποσκιρτᾷν σπότε ποιῇς, καὶ δι' αὐτὸ σὺ τῇ δουλείᾳ πονήρως ἀπαλλάττειν· πλὴν εἰ μὴ ἀποχρῶ σοι τοῦτο ἐλευθερίαν νομίζεις, ὃ μὴ Πυρρίᾳ μηδὲ Ζωπυρίωνος υἱὸν εἶ), μηδ' ὡς ἀφ' τις Βιθυνὸς ἐστὶ μεγαλοφώνῳ τῷ κήρυκι ἀπεμπολῆσθαι. ἀλλ' ὁπότε μ, ὦ βέλτιστε, τῆς νομιμωίας ὀπτασάσης, ἀναμιχθεὶς τῷ Πυρρίᾳ καὶ τῷ Ζωπυρίωνι, τοιούτοις τισὶ χείροσι ὁμοίως τοῖς ἀνδραπόδοις οἰκέτας, καὶ λαθὼν σκῆπτρο ὅ, τι δήποτε ἐῶ ὃ διδόμενον, τοῦτο ἡ τοιαῦτα ἐστί· κήρυκος γὰρ οὐκ ἔδει ἐπ' αὐτῷ σε ἑαυτὸν ἀποκηρύξαντα, καὶ μακρῷ χρόνῳ μνηστευσάμενον ἑαυτῷ τὸν δεσπότην. εἶτ', ὦ κάθαρμα (φαίην ἂν καὶ μάλιστα τοιοῦτον φιλόσοφον φάσκοντα) εἴ μὲν σε τις ἢ πλέοντα καταπονηθέντα συλλαβὼν, ἢ λῃστὴς ἀπεδίδοτο· ὤκτειρες ἂν σεαυτὸν, ὡς τοιοῦτον ἀξίαν δυστυχοῦντα· ἢ εἴ τις σου συλλαβόμενος, ἦγε δοῦλον εἶναι λέγων, ἔβοας ἂν τοὺς νόμους, καὶ δεινὰ ἐποίεις, καὶ ἠγανάκτεις, καὶ, ὦ γῆ, καὶ θεοί, μεγάλῃ τῇ φωνῇ ἐκεκράγεις ἂν· σεαυτὸν δ', ὀλίγων ἕνεκα ὀβολῶν, ἐν τούτῳ τῆς ἡλικίας, ὅτε καὶ εἰ φύσει δοῦλος ἦσθα, καιρὸς ἦν τοῦτο ἐλευθερίαν ἤδη ὁρᾶν, αὐτῇ ἀρετῇ καὶ σοφίᾳ φέρων ἀπεμπόλησας; οὐδὲ τοὺς πολλοὺς ἐκείνους λόγους αἰδεσθείς, οἷς ὁ καλὸς Πλάτων, ἢ ὁ Χρύσιππος, ἢ Ἀριστοτέλης διεξελήλυθασι, τὸ μὲν ἐλεύθερον ἐπαινοῦντες, τὸ δουλοπρεπὲς δὲ ψεγαλλοντες; καὶ οὐκ αἰσχύνῃ χάλαζιν αὐθέφτοις, καὶ ἀγοραίοις, καὶ βωμολόχοις δύτεξεταζόμενος, καὶ ἐν τοσούτῳ πλήθει Ρωμαϊκοῦ μόνος ξενίζων τῷ τείβωνι, καὶ πονήρως τὴν Ρωμαίων φωνὴν βαρβαρίζων, εἶτα δήπνων δεῖπνα θορυβώδη, καὶ πολυανθρωπα, συγκλύδων τινῶν, καὶ τῶν πλείστων μοχθηρῶν; καὶ ἐν αὐτοῖς ἐπαινεῖς φορτικῶς, καὶ πίνεις πέρα τοῦ μετρίως ἔχοντος· ἔωθέν τε ἐστὶ κώδωνι ἐξαναστάς, ἀποσοβούμενος τὸν ὕπνου τὸ ἥδιστον, συμπεφυρμένοις αἴῳ, καὶ κάτω, ἔτι τὸν χθιζὸν πηλὸν ἔχων ὅπῃ τοῖν σκελοῖν; ὅτως ἀπορία μὴν σε θέρμων ἔσχεν, ἢ τῶν ἀγρίων λαχάνων, ἐπέλιπον δὲ καὶ αἱ κρῆναι ῥέουσαι τοῦ ψυχροῦ ὕδατος, ὡς ὅπῃ ταῦτά σε ἐστὶν ἀμηχανίας ἐλθεῖν; ἀλλὰ δῆλον ὡς οὐχ ὕδατος, οὐδὲ θέρμων, ἀλλὰ πεμμάτων, καὶ ὄψων,

moria animo recurſans, facítque vt interdum reſilire conêre, reluctériſque, atque ob id ipſum fit vt ſeruitus tibi moleſtior accidat. Niſi fortè illud tibi ad libertatem ſufficere putas, quòd non fueris Pyrrhia aut Zopyrione patre prognatus: aut quòd non ſic vti Bithynicum aliquod mancipium vociferante præcone diuendaris. Atqui tum vir egregie, cùm inſtante nouilunio Pyrrhiis & Zopyrionibus immixtus, manum itidem vt alij ſeruuli protendis, capíſque quodcunque illud tandem eſt quod datur, hæc videlicet eſt auctio. Nam præcone nihil opus erat homini qui ipſus ſui fuerit præco, quíque ipſe vltro ſibi multo tempore dominum ambierit. Age iam ô ſceleſte (cur enim non dicam, præſertim in eum qui ſe philoſophum eſſe dicat?) ſi quis te pirata inter nauigandum captum, aut ſi quis prædo in ſeruitutem tradidiſſet, teipſum deplorares, tanquam indignam fortunæ iniuriam patientem: aut ſi quis manu iniecta te duceret, in ſeruitutem aſſerẽs, leges inclamares, omnia faceres, acerbè ferres, &, ô terra, ô dij, magno clamore vociferarereris: nunc verò quum ipſe te ob paucos obolos id ætatis in qua etiam ſi ſeruus natus eſſes, tamen tempeſtiuum fuiſſet iam ad libertatem aſpirare, cum ipſa virtute ac ſapientia vltro addictum vendideris, nihil illa reueritus, quæ permulta ab egregio Platone, Chryſippo, Ariſtotele, diſſeruntur, quum libertatẽ laudant, ſeruitutem damnant: an non te pudet, quum inter homines aſſentatores & emptitios ac ſcurras verſans, ex æquo cum illis æſtimarís! quum in tanta Romanorum turba ſolus peregrino in pallio verſaris, quúmque Romanam linguam perperam ac barbarè ſonas: præterea quum agitas conuiuia tumultuoſa, magna hominum turba conferta, quorum plerique collectitij quidam ſunt & improbi? atque inter hos laudas odioſe, bibíſque præter modum: deinde mane ad tintinabulum expergefactus, diſcuſſa ab oculis dulciſſima ſomni parte, vnà ſurſum ac deorſum circuncurſas, heſterno luto etiamdum tibiis adhærente? Vſqueadeó ne te lupini aut holerum agreſtium tenuit penuria? Vſqueadeo tibi defuerunt fontes frigida manantes aqua, vt per deſperationem ad iſta deuenires? Haud puto: quin potiùs palàm eſt, te non frigidæ aquæ, neque lupini, ſed bellariorum atque obſoniorum,

viníque odoráti cupiditate captum eò A καὶ οἶνα αἰθοσμία ὀπιθυμῶν, ἑάλως, καθάπερ ὁ λάβραξ, αὐτὸν μάλα δικαίως τὸν ἐρεγόμενον τούτων λαιμὸν διαπρεὶς. ὧδε πόδας διαγέρουσι τῆς λιχνείας ταύτης ἀπίχθεια. καὶ ὥσπερ οἱ πίθηκοι, κλοιῷ δεθεὶς τὸν πάχηλον, ἄλλοις μὲν γέλωτα παρέχεις· σαυτῷ δὲ δοκεῖς τρυφᾶν, ὅτι ἔστι σοι τῶν ἰσχάδων ἀφθόνως ἐντραγεῖν· ἡ δὲ Ἐλευθερία, καὶ οἱ βύβλοι, αὐλῖται φυλέται θ' ἑταῖροι, φροῦδα πάντα, καὶ οὐδὲ μνήμη τις αὐτῶν. καὶ ἀγαπητὸν, εἰ μόνον ὁ αἰσχρὸν τοσοῦτον τῷ σώματι, δοῦλον αὐτ' ἐλευ-
B θέρου δοκεῖν, οἱ δὲ πόνοι μὴ καὶ τοῖς πάνυ τούτοις οἰκέταις· ἀλλ' ὅσα εἰ μετειώτερά σοι τοσοῦτον τῶν Δεήμωνι καὶ Τιβίῳ τοσουτωνὶ. ὧν μὲν γὰρ ἕνεκα τῶν μαθημάτων ὀπιθυμεῖν φήσας πρείλησφέ σε, ὀλίγου αὐτῷ μέλει. τί γὰρ κοινὸν φασι λύρᾳ καὶ ὄνῳ; πάνυ γοῦν ἂν ὁρᾷς; ἐκτετήκασι τῷ πόθῳ τῆς Ὁμήρου σοφίας, ἢ τῆς Δημοσθένους δεινότητος, ἢ τῆς Πλάτωνος μεγαλοφροσύνης, ὧν ἐγὼ τίς ἐκ τῆς
C ψυχῆς ἀφέλῃ τὸ χρυσίον, καὶ τὸ ἀργύριον, καὶ τὰς τοιούτων φροντίδας· τὸ καταλειπόμενόν ἐστι τῦφος καὶ μαλακία, καὶ ἁβρυπάθεια, καὶ ἀσέλγεια, καὶ ὕβρεις, καὶ ἀπαιδευσία. δεῖπαι δή σου ἐκεῖνα μὲν οὐδαμῶς. ἐπεὶ δὲ πώγωνα ἔχεις βαθύν, καὶ σεμνός τις εἶ τὸ πρόσωπον, καὶ ἱμάτιον Ἑλληνικὸν δικαίως ἐνδέδυσαι, καὶ πάντες ἴσασί σε γραμματικὸν, ἢ ῥήτορα, ἢ φιλόσοφον, καλὸν αὖ δοκεῖ διαμείδαι καὶ τοιοῦτόν τινα τοῖς προϊοῦσι, καὶ προπομπεύοντα αὐτοῖς· δό-
D ξει γὰρ ἐκ τούτου καὶ φιλομαθὴς τῶν Ἑλληνικῶν μαθημάτων, καὶ ὅλως, ἐπὶ παιδείαν φιλόκαλος· ὥστε κινδυνεύεις, ὦ γύναι, αὐτὴ τῶν θαυμαστῶν λόγων, τὸν πώγωνα καὶ τὸν τρίβωνα μεμισθωκέναι. χρὴ οὖν σε ἀεὶ σοὶ αὐτῷ ὁρᾶσθαι, καὶ μηδέποτε ἀπολείπεσθαι· ἀλλ' ἔσθ' ὅτε ἐξαναστάντα, παρέχειν σεαυτὸν ὀφθησόμενον ἐν τῇ θεραπείᾳ, καὶ μὴ λιπεῖν τὸ τάξιν· ὅσῃ ὑπεβάλλων ἐνίοτέ σοι τὸ χεῖρα, ὅ, τι αὐ τύχοι, λι-

viníque odoráti cupiditate captum eò veníſſe: quæ dum lupi piſcis in morem auidiùs appetis, tuo merito euênit vt hamus tibi fauces transfixerit. Itaque præſtò ſunt huius intemperantiæ gulæque auctoramenta. Ac perinde atque ſimia à trunco reuinctus collo, reliquis quidem omnibus riſui es: at ipſe tibi deliciis affluere videris, cui contigerit affatim expleri carycis. Cæterùm libertas, ingenuitas, vnà cum ipſis gentilibus ac tribulibus, hæc nimirum euanida cuncta: atque iſtarum rerum ne memoria quidem vlla: quanquam hoc quoque ferendum, ſi vita iſta cum hac turpitudine duntaxat eſſet coniuncta, quòd è libero ſeruum videri facit: non labores etiam accederent, cum illa ſeruorum colluuie communes. Sed vide num quæ tibi imperantur, leuiora ſint his quæ Dromoni aut Tibio mandantur. Nam doctrinæ quidem (cuius rei cupiditate ſimularat te in familiam ſuã accerſiſſe ſeſe) perquam exigua illi cura eſt. Quid enim (vt dici ſolet) commercii aſino cum lyra? An non vides videlicet quàm miſerè macerentur immodico deſiderio vel Homericæ ſapientiæ, vel Demoſthenicæ grauitatis ac vehementiæ, vel Platonicæ ſublimitatis? Quorum mehercle ex animis ſi quis aurum, argentum, atque harum rerum curas tollat, nihil fuerit reliquum præter faſtum, mollitiem, laſciuiam, luxum, ferocitatem, imperitiam. Atque ad iſta nihil prorſum opus te. Verùm quoniam tibi barba ingens propendet à mento, quoniámque vultu ipſo graue quiddam & venerandum præ te fers, tum quia pallio Græcanico decenter amictus es, norúntque iam omnes te grammaticum eſſe, ſeu rhetorẽ, ſeu philoſophum: pulchrum ille ſibi putat, vt & eiuſmodi quiſpiam, anteambulonum ſuorum pompæ permixtus eſſe videatur. Futurum enim hac re, vt Græcanicarum diſciplinarum ſtudioſus, reliquæque omnis doctrinæ neque negligens neque rudis eſſe putetur. Vnde fit vt in periculum vir egregie venias, ne non tam ob admirandas illas artes, quàm magis ob barbam palliúmque conductus eſſe videare: proinde vt perpetuus apud illum conſpiciaris oportet, neque abſis vnquam, verùm vt diluculo relictis ſtratis in famulitio temet exhibeas conſpiciendum, neque locum in acie deſeras. Porrò ille iniecta nonnunquam tibi manu, quicquid fortè in mentem inciderit, de hoc

ρᾳ, τοῖς ἐντυγχάνουσιν ὑποδηλῶν μῦθος, ὡς A tecum nugatur, obuiis ostentans quàm
ὑπ' ὀδῷ βαδίζων, ἀμελὴς ὢν τῶν μουσῶν, ne per viam quidem ingrediens, incu-
ἀλλ' εἰς καλὸν τιὼ σὸν τὸν παρόντα λαμ- rius sit literarum, quin vt illud ipsum
πάδα φιλῶ. σὺ δ' ἄθλιος, τὰ μὲν πα- etiam otium quod inter inambulandum
ραδρομὰν, τὰ δὲ, βάδην αἰεὶ πολλὰ δὲ datur, in re quapiam honesta collocet.
κάτω τε (τοιαύτη γὰρ, ὡς οἶσθα, ἡ Πό- At tu miser interim, nunc cursim, nunc
λις) παρελθὼν, ἱδρῶτάς τε, καὶ πνοιὰς. gradatim, nunc scansim plerunque, nunc
κἀκεῖνόν ἔνδον τινὶ τῶν φίλων, παρ' ὃν ἦλθε, descensim (nam scis huiusmodi esse vr-
λαλεγοντα, μηδ' ὅπου καθίζῃς ἔχων, ὀρ- bem) obambulans, tum sudas tum spiri-
θὸς ὑπ' ἀπορίας ἀναγνώσκῃς τὸ βιβλίον tum anhelus trahis. Deinde illo intus
παροχλούμενος. ἐπειδὴ δὲ ἄσιτόν τε καὶ cum amico quopiam, ad quem accessit,
ἄποτον ἡ νὺξ καταλάβῃ, λουσάμενος πονη- confabulante, quum tibi interim locus
ρῶς ἀφεὶς, παρὰ αὐτὸ που σχεδὸν τὸ μεσονύ- B desit vbi vel assidere queas, librum vi-
κτιον ἥκεις ὅπου τὸ δεῖπνον, οὐκ ἐφ' ὁμοίως ἔν- delicet stans in manum sumis, quóque
τιμος, οὐδὲ παρέβλεπτος τοῖς παροῦσιν. ἀλλ' fallas tædium, legis. Pòst vbi ieiunum
ἤν τις ἄλλος ἐπεισέλθῃ νεαλέστερος, ἐς τοὐ- te sitientémque nox occupauit, in-
πίσω σύ· καὶ ὥσπερ ἐς τὸν ἀπημοτάτην γω- commodè lotus, intempestiuè, puta
νίαν ἐξωθεῖς, καθέλκεσαι μύδρος, μόνον nocte fermè concubia, ad cœnam ac-
τῶν παραφερομένων τὰ ὀστᾶ, εἰ ἀφίκοιτο με- cedis, haud perinde deinceps in pre-
ζείους, καθάπερ οἱ κύνες παρεσθίων, ἢ τὸ tio habitus, neque conspiciendus his
σκληρὸν τῆς μαλάχης φύλλον, ᾧ τἆλ- qui adsunt. Verùm si quis aduenerit re-
λα σωφρονοῦσιν, εἰ ὑποφθείη ὑπὸ τῶν centior, tu post tergum reiiceris. Itaque
παρακαιμένων, ἄσμενος ὑπὸ λιμοῦ in angulum aliquem abiectissimum re-
παραφθάμενος. ὑμῖν μὲν δὴ ἡ ἄλλη ὕβρις ἀ- C trusus, accumbis, testis duntaxat ac spe-
πεστι, ἀλλ' ὅτε οὐδὲν ἔχῃς μόνος, ὑμῖν γὰρ αἰσ- ctator eorum quæ apponuntur, canum
χρὸν ὅτι καὶ σὲ τῶν αὐτῶν ἀεὶ τοῖς ξένοις καὶ titu ossa circumrodens, si fors ad te
ἀγνώστοις αἰτιᾶσθαι· ἀγνωμοσύνη γὰρ σή perueniat; vel aridum maluæ folium,
τοῦτό γε. ὅτε ἡ ὄρνις ὁμοία πᾶσι ἀλλᾳ, ἀλ- quo reliqua inuoluunt, si fastidiatur ab
λὰ τῷ μὲν πλουσίῳ, παχεῖα καὶ πιμελὴς; iis qui supra te accumbunt, præ fame li-
σοὶ δὲ, νεοττὸς ἡμίτομος, ἢ φάτνα τις ὑπο- benter arrupturus. Audi iam & aliud *Quotidia-nus victus.*
σκληρὸς, ὕβρεις ὠπτικρις, καὶ ἀτιμία· πολ- contumeliæ genus. Quid quòd ne o-
λάκις δὲ ὠὸν ὀπιλίπτοι ἄλλῳ τινὸς, ἀφνιδίως uum quidem soli tibi apponitur? Ne-
ὑπὸ παροψὶς ὀράμβιος ὁ λαφύγνος τὰ σοὶ que enim conuenit, vt tu semper ea-
παρακείμενα φέρων, ἐκείνῳ παρατίθει- dem requiras, quæ hospitibus atque i-
κεν, ὑποτονθορύσας· σὺ γὰρ ἡμέτερος εἶ. D gnotis ministrantur, quandoquidem
τιμωμένῳ μὲν γὰρ σοι τῷ μέσῳ ἢ συὸς hæc tua sit inscitia atque inurbanitas.
ὑπογαστρίῳ, ἢ ἐλάφῳ, χρὴ σὲ πρώτου ἢ Neque auis eiusmodi tibi apponitur,
τὸν λαγέμονα ἵλεων ἔχειν, ἢ τῷ Προμη- qualis aliis, verùm diuiti illi pinguis &
θέως μοίρια φέρεσθαι, ὀστᾶ κεκαλυμμένα succulenta, tibi pullus dimidiatus, aut
τῇ πιμελῇ. ὃ γὰρ τῷ μὲν ὑποσὲ τὴν λοπά- palumbus aliquis aridus atque insipidus,
δα πρέσαι, ἔστ' ἂν ἀπαγορεύσῃ ἐμφορούμενος, σὲ δ' οὕτω παρέως παραδραμεῖν, τίνι non auis videlicet, sed manifesta contu-
φορητὸν ἐλευθέρῳ μύδρι, κἂν ὁπόσον αἰ ἔλαφοι melia, ludibriúmque. Neque verò ra-
τὴν χολὴν ἔχοντι; καίτοι οὐδέπω σκῶφον ἔφην, rò fit, vt si quando desit alibi, mini-
ster repentè te inspectante submouens
ea quæ tibi erant appositæ; aliis appo-
nat, illud tibi ad aurem immurmurans,
Tu profectò noster es. Quòd si quando
interim dissecetur vel porca fœta, vel
ceruus: aut structorem tibi modis o-
mnibus propitium habeas oportet: aut
certè Promethei partem feres: nempe
ossa adipe circumtecta. Nam quòd ei
qui supra te accumbit, patina sinitur ad-
stare quoad satiatus repudiet, te contrà
tam celeriter prætercurrat, quis tandem
isthuc ferat, qui modò sit ingenuus, cuiq;
tantum insit bilis, quantum vel ceruis adest? Atque illud equidem nondum dixi,

quòd reliquis suauissimum ac vetustissimum vinum bibentibus, tu solus malum quoddam & pingue bibis. Proinde illud semper curas, vt auro argentóve bibas, ne colore prodente palàm fiat te vsque adeo contemptum neglectúmque esse conuiuam: quanquam bene tecum ageretur, si vel illud ipsum ad satietatem vsque bibere liceret. At nunc vbi crebriùs popoſceris, minister audisse dissimulat. Adde iam multas interim & alias esse res quæ te discrucient: imò nihil esse fermè, quod non sit acerbum, maximè quum tibi cinædus aliquis antefertur: quin pluris te fit is qui saltandi docet artem, qui iocos Ionicos contexit, Alexandrinus quispiam homunculus. Nam quî tibi speres tu vt in accubitu æqueris iis qui voluptates & amatoria subministrant? qui literulas in pectore gestant? Proinde in obscuro quopiam conuiuij latibulo tectus, præque pudore abstrusus, suspiras, vti coniectãdum est, téque ipsum deploras, ac fortunam incusas tuam, quæ tibi ne pauxillulum quidẽ lepôris ac venustatis asperserit. Ac prorsus ita videris affectus, vt optes poëta fieri, vt amatorias conscribas cantiones: aut si id non contigit, vel eam assequi facultatem, vt possis ab aliis conditas dignè canere. Vides enim quibus in rebus situm est vt quis efferatur, plurimíque fiat. Quin & illud ferre queas, vt magi quoque aut arioli personam (si necesse sit) induas, ex horum genere, qui amplas hæreditates, qui imperia, qui cumulatas opes pollicentur: quandoquidẽ hos quoque vides non mediocriter à diuitibus amari, plurimíque fieri: eóque vel vnum quodlibet horum fieri percupias, vti ne prorsus reiiculus atque inutilis appareas. Atqui ne ad ista quidem docilis es, infelix: proinde submittas te oportet, mussitéque ac tacitus feras, clàm apud te plorans, ac neglectui habitus. Etenim si te famulus aliquis susurro deferat, qui solus omnium non laudaris puerum heræ saltantem, aut cithara canẽtem, ista scilicet ex re nõ leue discrimen impendet. Quapropter terrestris in morem ranæ sitiens vociferaris necesse est, id operam dans, vt in laudantium numero insignis ac præcipuus appareas. Quin sæpicule silentibus reliquis tibi ficta quædam laus proferenda, quæque multam sapiat assentationem. Iam verò magnopere ridiculum est, cũ esurias interim sitiásque, vnguentis collim, ac vertice gestare coronam.

Contemptus & reiectio posticinados & saltatores.

Adulatio ridiculorum.

A ὅτι τῶν ἄλλων ἡδίστου τε καὶ παλαιότατον οἶνον πινόντων, μόνος σὺ πονηρόν τινα καὶ παχὺ πίνεις· διαφερόντων ἀεί, ἢ ἀργύρῳ ἢ χρυσῷ πίνῃ, ὡς μὴ ἐλεγχθείης ἀπὸ τοῦ χρώματος, ὅτως ἄτιμος ὢν ξυμποτης· καὶ εἴθε γε καὶ ἐκεῖνα ἐς κόρον ἐῶ πίνῃ· νῦν δὲ πολλάκις αἰτήσαντος, ὁ παῖς ὄδε αἴονπι ἔοικεν. ἀνιᾷ δή σε πολλά, καὶ ἀθεῖ, καὶ ἡδὸν τὰ πρῶτα, καὶ μάλιστα ὅταν σε προβουλόμενος κίναιδός τις, ἢ ὀρχηστοδιδάσκαλος, ἢ Ἰωνικὰ ξυνείρων, Ἀλεξανδρεωτικὸς ἀνθρώπισκος.

B τοῖς μὲν γὰρ τὰ ἐρωτικὰ ταῦτα ψάλλουσι μέλη, καὶ γραμματίδια ἐκ τοῦ κόλπου ἀναδιδόασι, πόθεν σύ γ' ἰσότιμος καθαχεῖμαι; τοιγαροῦν ἐν μυχῷ τῆς συμποσίου, καὶ ἐκ' αἰδοῦς καταδεδυκὼς, ἔνειος ὡς ὁ εἰκὼς, καὶ σαυτὸν οἰκτείρεις, καὶ αἰτιᾶ τὸν τύχην, ἀνθ' ὁλίγα σοι τῶν χαρίτων ὑπεψιλάσασθαι. ἡδέως γ' ἄν μοι δοκῇς ἐποιητὴς γενέσθαι τῶν ἐρωτικῶν ἀσμάτων, ἢ καὶ ἄλλο ποιήσαντος, δυνασθαι ἄδειν ἀξίως. ὁρᾷς γὰρ οἷ ὁ πρόσημᾶσθαι ἐδοκιμεῖν ὄστιν. ἐκπλαγείης γ' ἄν, εἰ καὶ

C μάλιστ', ἢ μαίνεσθαι ἐκπεπλῆχθαι δέοι, τῶν κλήσεις πολυταλάντους, καὶ ἀρχάς, καὶ ἀνθρώπους ἐκπεφοβημένους. καὶ γὰρ αὖ καὶ τούτους ὁρᾷς ὑπὸ φερομένους ἐν ταῖς φιλίαις, καὶ πολλῶν ἀξιομένους· κἂν ἕν τι γοιῶν τούτων ἡδέως ἂν γένοιο, ὡς μὴ ἀπόβλητος καὶ πρόσπτος εἶναι, ἀλλ' ὁδοῦ πρὸς ταῦτα ὁ κακοδαίμων πιθανὸς εἶ. τοιγαροῦν ἀνάγκη μεῖσθαι, καὶ σιωπῇ ἀνέχεσθαι, ἐκποιμώζοντα, καὶ ἀμελούμενον. ἐῶ μὲν γὰρ κατεῖπῃ σοῦ τις ψίθυρος οἰκέτης, ὡς

D μόνος οὐκ ἐπῄνεσας τὸν τῆς δεσποίνης παῖδα ὀρχούμενον, ἢ κιθαρίζοντα, κίνδυνος ἐκ τοῦ πρόσχημάτος. καὶ οὖν χερσαῖος βατράχου δίκην διψῶντα, κεκραγέναι, ὡς ὑπόπικρος ἔσῃ ἐν τοῖς ἐπαινοῦσι, καὶ κορυφαῖος, ὑπομελούμενον. πολλάκις δὲ καὶ τῶν ἄλλων σιωπησάντων, αὐτὸν ἐπειπεῖν ἐπεμεμψίμοιρόν τινα ἔπαινον, πολλοῦ τοῦ χολακείαν ἐμφανιοῦντα. ὁ μὲν γὰρ λιμῷ ξυόντα, καὶ, νὴ Δία, γε διψῶντα, μύρῳ χρίεσθαι, καὶ στεφανοῦσθαι τῷ κεφαλῷ, ῥέμμα καὶ γελοῖον.

ἔοικας

ἔοικας γὰρ τότε τῆλε ἐὼν τινὸς νεκροῦ ἀγάλματα. καὶ γὰρ ἐκείνῳ καταχέαντες μύρον, καὶ τὸν στέφανον ὑπιδέντες, αὐδὶ πίνουσι, καὶ διωχωῶται τὰ παρεσκευασμένα. ἰὼ μοὶ γὰρ καὶ ζηλότυπός τις ᾖ, καὶ παῖδες εὔμορφοι ὦσιν, ἢ νέα γυνὴ, καὶ σὺ μὴ πάντελῶς πόρρω Ἀφροδίτης καὶ Χαρίτων ἦς, οὐκ ἂν εἰρήνη τὸ πρᾶγμα, οὐδ' ὁ κίνδυνος δικαταφρόνητος. ὥσπερ γὰρ καὶ ὀφθαλμοὶ βασιλέως πολλοὶ, οὐ μόνον τὰληθῆ ὁρῶντες, ἀλλ' ἀεί τι καὶ προσεπιμέδιμῶντες ὡς μὴ νυστάζῃν δοκοῖεν. δεῖ οὖν ὥσπερ ἐν τοῖς Περσικοῖς δείπνοις κάτω νεύοντα καθαχεῖσθαι, δεδοικότα μή τις διανοῦχός σε ἴδῃ προσβλέψαντα μιᾷ τῶν παλλακίδων, ἐπεὶ ἄλλος γε διανοῦχος ἐστεφανωμένον πάλαι τὸ τόξον ἔχων, ἂν μὴ θέμις ὁρᾶντα, διαπείρας τοῦ οἰνοχόου μεταξὺ πίνοντος, πρὸ γνάθου. εἶτ' ἀπελθὼν τὸ δεῖπνον, μικρόν τι κατέδαρθες. ὦπόποι δὴ φόβην ἀλεκτρυόνων ἀπεχόμενος, ὦ δείλαιος ἐγὼ φὴς, καὶ ἄθλιος, οἵας τὰς πάλαι διαπειρᾶς ἀπολιπὼν, καὶ ἑταίρους, καὶ βίον ἀπρόφασμον, καὶ ὕπνον μεθυσθέντα τῇ ἐπιθυμίᾳ, καὶ προπάτους ἐλευθερίας, εἰς οἷ βαράθρῳ φέρων ἐμαυτὸν ἐνέσεσκα. τίνος ἕνεκα, ὦ θεοὶ, ἢ τίς ὁ λαμπρὸς μισθὸς ἔτος ἐστὶν; οὐ γὰρ καὶ ἄλλως μοι πλείω τούτων ἐνεπορεῖτο δωρεὰν ἰὼ, καὶ προσῆν τὸ ἐλευθέρῳ, καὶ τὸ πρᾶγμα ἐπ' ἐξουσίας. νῦν δὲ τὸ τῆς λόγου, λέων χρόκη δεδεὶς ἄνω καὶ κάτω φερισύρομαι, τὸ πάντων οἰκτιστον, οὐδ' ἀνδρικιεῖν εἰδὼς, οὐδὲ κεχαρισμένος τοῖς δυνάμενος. ἰδιώτης γὰρ ἐγὼ τῶν τοιούτων, καὶ ἄτεχνος, καὶ μάλιστα τῶν διαβαλλόμενος ἀνδράσι, τέχνῃ τὸ πρᾶγμα πεποιημένοις. ὡς δὲ καὶ ἀχάριστός εἰμι, καὶ ἥκιστα συμποτικὸς, οὐδ' ὅσον γέλωτα ποιῆσαι δυνάμενος. σιωπῶ δὲ ὡς καὶ σοχλῶ πολλάκις βλεπόμενος, καὶ μάλιστ' ὅταν ἡδίων αὐτὸς αὐτῷ τοῖς γέλῳ. σκυθρωπὸς γὰρ αὐτῷ δοκῶ. καὶ ὅλως, οὐκ ἔχω ὅπως ἁρμόσωμαι πρὸς αὐτόν. ἰὼ μοὶ γὰρ ὅτι τῷ σεμνοῦ φυλάττω ἐμαυτὸν, ἀηδὴς ἔδοξα, καὶ μισόγυνος φυκτέος.

A Siquidem id temporis non dissimilis videre sepulchrali columnæ vetusti cuiuspiam cadaueris, quæ gestare solet ea quæ Manibus inferuntur. Nam huic infuso vnguento, impositáque corona, ipsi & bibunt & edunt apparatas epulas. Porrò *Periculũ & metus.* si etiam zelotypus quispiã fuerit, sintque illi vel pueri formosi, vel vxor puella, neque tu prorsus à Venere Gratiisque fueris alienus: profectò non satis tuta res, neque periculum negligendum, propterea quòd regis plures sunt oculi, qui quidem non vera solùm vident, sed semper veris aliquid addunt ad cumulũ, ne conniuere videantur. Quas ob res vultu demisso ti-
B bi est accumbendum, quemadmodum in Persicis conuiuiis fieri mos est verito, ne quis eunuchus sentiat te in concubinam aliquam coniicientem oculos: móxque alter eunuchus, cui iamdudum arcus in manu tensus est, quia videris quæ videre nephas, inter bibendum malam iaculo transfigat. Iam peracto cõuiuio, vbi paulum dormieris, ad galli cantũ expergefactus, O me miserum, inquis, ô infortu- *Pœnitentia.* natum! Cuiusmodi quondam conuictus, quos amicos reliqui! tum vitam tranquillam, & otij plenam: somnum quem
C meapte cupiditate metiri soleo: deambulationes liberas: atque ex his in quale barathrum memet præcipitem dedi? &, deum immortalem, cuius tandem rei gratia? Aut quódnam istud magnificum præmium? At nec fieri quidem potuit, vt mihi vnquam aliàs plures commoditates suppeterent, quàm tum suppetebant. Tum autem accedebat libertas, atque omnia pro meopte arbitrio faciendi facultas. Nunc porrò iuxta id quod prouerbio iactatum est, Leo chordula vinctus sursum ac deorsum circumferor.
D Quódque omnium est miserrimum, maximéque deplorandum, neque efficere possum vt placeam, neque gratiam emereri queo: propterea quòd harum rerum sum imperitus ac rudis, maximè cõpositus collatúsque cum his qui hæc velut artem profitẽtur. Proinde iniucundus sum, ac neutiquam aptus cõuiuiis, quippe qui ne risum quidem concitare norim. Quin etiam sentio me non ratò molestum esse & importunum quum adsum, maximè quum ipse seipso festiuior esse conatur: nam illi tetricus videor. In summa, nullã inuenio viam, qua me illi accommodem. Etenim si meam ipsius auctoritatẽ ac se-

ueritatem tueri pergo, iniucundus videor, ac propemodum horrẽdus ac refugiendus.

Contrà si risero, vultúmque quàm possum maximè ad hilaritatem composuero, fastidit illico ille, & auersatur. Ac prorsus tale quiddam mihi videtur, quale sit si quis in persona tragica Comœdiã agere tentet. Postremò quam tandem aliam vitam mihi viuam demens, posteaquam hanc præsentem alteri vixerim? Dum hæc tecũ loqueris, iam sonuit tintinnabulum, iámque ad eadem tibi redeundum est, obambulandum, standum, sed ceromate inunctis antè femoribus poplitibúsque, si modò velis par esse certamini, præmióque tollendo idoneus. Deinde conuiuium idem & eadem apparatum hora. Iámque adeò diuersa viuendi ratio, superiorique contraria, tum insomnia, sudor, defatigatio, paulatim quasi suffossis cuniculis inducunt vel tabem, vel pulmonis exulcerationem, vel intestini tormina, vel egregiam illam podagram. Reluctaris tamen sedulò: ac frequenter, quum valetudo poscat vti lecto decumbas, ne hoc quidem licet; eò quòd assimulari morbus, quò munia officiáque iusta defugias, existimatur. Hinc præter omneis perpetuò palles, sempérque iamiam morituro vidêre similis. Et hactenus quidem de his quæ domi ferenda sunt. Quòd si quando fuerit peregrinandum: vt ne interim referam alia incommoda, sæpe fit vt pluuio cœlo, vbi postremus veneris (nam is locus tibi forte contigit) vehiculum opperiaris, donec nullo iam reliquo loco vbi diuerseris, proximè coquum, aut heræ comptorem te reclinant, ne stipulis quidem affatim substratis. Neq; verò tibi referre grauabor, quod mihi Thesmopolis iste Stoicus narrauit sibi accidisse, rem profectò nimis quam ridiculam, quæ tamẽ eadem possit & alii cuiuis accidere. Conuiuebat enim cum opulenta quadã ac delicata muliere ex illustribus istis & vrbanis. Eam, quum aliquando peregre proficisceretur (nam id primum aiebat sibi maximopere deridiculum accidisse) in curru sibi viro nimirum philosopho adiunxisse cinædum quempiam picatis cruribus, derasa barba: quem illa honoris (vt coniicio) gratia secum ducebat. Quin nomen quoque cinædi commemorabat: aiebat enim Chelidonium vocari. Iam primùm illud cuiusmodi fuerit, vide, iuxta virum seuerum tetricúmque, tum senem, canóque mento (scis autem quàm profundã ac venerabilem barbã habuerit Thesmopolis)

A ἐγὼ δὲ μειδιάσω, καὶ ῥυθμίσω ὃ πρόσωπον εἰς ὃ ἥδιστον, κατεφρόνησεν οὗτος, καὶ διέσυρεν, καὶ ὃ πρᾶγμα ὅμοιόν μοι δοκεῖ, ὥσπερ αὖ εἴ τις κωμῳδίαν ὑποκείναιτο, τραγικὴν πρόσωπεῖον περικείμενος. ὃ δ' ὅλον, τίνα ἄλλον ὁ μάταιος ἐμαυτῷ βιώσομαι βίον, τὸν παρόντα τῶν ἄλλῳ βεβιωκώς. ἔτι σου ταῦτα διαλογιζομένου, ὁ κώδων ἤχησε, καὶ χρὴ πρὸς ὁμοίων ἔχεσθαι, καὶ περινοστεῖν, καὶ ἑστάναι, ὑπαλείψαντά γε πρότερον τοὺς βραχίονας, καὶ τὰς ἰγνύας, εἰ θέλεις διαρκέσαι πρὸς τὸν ἆθλον. εἶτα

B δεῖπνον ὅμοιον, καὶ ἐς τὠυτὸ ὥραν πεπηγμένον. καί σοι τὰ τῆς διαίτης, πρὸς τὸν πάλαι βίον αὐτίστροφα· καὶ ἡ ἀγρυπνία δὲ, καὶ ὁ ἱδρὼς, καὶ ὁ κάματος, ἠρέμα ἤδη ὑπορύττουσιν, ἢ φθίσιν, ἢ περίπνευμονίαν, ἢ κώλου ἄλγημα, ἢ τὸν καλὸν ποδάγραν ἀναπλάττοντες. αὐτέχθης δὲ ὤμως, καὶ πολλάκις καταχεῖσθαι δέον, οὐδὲ τοῦτο συγχωρῆται. σκῆψις γὰρ ἡ νόσος, καὶ φυγὴ τῶν καθηκόντων ἔδοξεν. ὥστε ἀεὶ ἀπόντων ὠχρὸς ἀεὶ, καὶ ὅσον οὐδέπω τεθνηξόμενῳ ἔοικας· καὶ

C τὰ μὲν ἐν τῇ πόλει, ταῦτα. ἐγὼ δέ που καὶ ἀποδημῆσαι δέοι, τὰ μὲν ἄλλα ἐῶ. ὄντες δὲ πολλάκις, ὕστατος ἐλθὼν (τοιοῦτο γάρ σοι ἀπέκληρωται) ἐς ὃ ζεῦγος περιμένῃς, ἔστ' ἂν οὐκ ἔτ' ὄπις καταγωγῆς, τῷ μαγείρῳ σε ἢ τῷ τῆς δεσποίνης κομμωτῇ συμπροσβύσωσιν, οὐδὲ τῶν Φρυγανῶν δαψιλῶς ὑποβαλόντες. οὐκ ὀκνῶ δέ σοι καὶ διηγήσασθαι ὅ μοι Θεσμόπολις οὗτος ὁ Στωϊκὸς διηγήσατο, ξυμβαὶν αὐτῷ πρᾶγμα γελοῖον, καὶ, νὴ Δί', οὐκ ἀνέλπιστον, ὡς ἂν ἐς ἄλλῳ τῶνδε συμβαίη.

D πρώην μὲν γὰρ πλουσίᾳ τινὶ ἐς γυναικὶ τῶν ὀψιφάγων ἐν τῇ πόλει. δεῖπνον δὲ καὶ ἀποδημῆσαί ποτε, ὃ μὲν πρῶτον, ἐκφρονεῖν ἔφη γελοιότατον, συναθίζεσθαι πρὸς ἀνδρὸς φιλοσόφου ὄντι, κίναιδόν τινα τῶν πεπιπλασμένων τὰ σκέλη, καὶ τὸν πώγωνα ἐξευρημένων. ἀφ' ἡμῶν δὲ αὐτὸν ἐκείνη ὡς ἐοικὸς ἦγε, ἐς τοὔνομα δὲ τοῦ κιναίδου ἀπεμνημόνευε. Χελιδόνιον γὰρ καλεῖσθαι. τοῦτο τοίνυν πρῶτον ἠλίχθη, σκυθρωπῷ καὶ γέροντι ἀνδρὶ καὶ πολιῷ ὃ γένειον (εἶδες γὰρ ὡς καθὼν πώγωνα ἐς σεμνὸν ὁ Θεσμόπολις εἶχε)

καθῆσθαι φύκος ἐντετειμένον, καὶ A assidere nihili hominẽ & effœminatum, pictũratis oculis, lubrico vultu, fracta ceruice, nõ Chelidonem, per Iouem, id est, hirundinem; sed vulturem magis, reuulsis barbæ plumis. Quòd ni magnoperè illum fuisset deprecatus ne faceret, futurum fuisse vt flammeum etiam in capite gestans assideret. Præterea autem perpetuo hoc itinere molestias innumerabiles pertulisse sese, illo cantillante garrienteque, demum (nisi idem hominem coërcuisset) in rheda etiã saltante. Addebat secundo loco tale quiddam sibi fuisse mãdatum: Accersito illi mulier, Thesmopoli, inquit, ita tibi dij bene faciant, B magnum quoddam officium abs te requiram, quod caue recuses, neque expectes vt quicquam te sim rogatura studiosiùs. Atque hoc (vt est credibile) omnia se facturum pollicito, hoc, inquit, te rogo, quandoquidem video te virum probum, diligentem & amantem, caniculam quam nosti Myrrhinam in vehiculum recipe, eámque mihi serua, curans ne quid illi desit. Nam misera grauida est, atque adeò propemodum iam propinqua partui. At isti scelesti & immorigeri ministri, non dicam huius, sed ne C mei quidem ipsius magnopere rationem habent in peregrinationibus. Quare ne te putes mihi mediocre beneficium facturum, si charissimam mihi iucundissimámque caniculam seruaris. Recepit Thesmopolis, quum illa tantopere rogaret, ac propemodum etiam fleret. Porrò spectaculum erat supra modum ridiculum; Canicula è pallio prominens prospectánsque paulò infra barbam, ac subinde immeiens (tametsi hæc quidem Thesmopolis reticuit) ac grácili voce latrans (huiusmodi enim catellæ iam in deliciis sunt) neque non philosophi mentum oblingens, maximè si quid pridiani D iuris inhæreret. Porrò Cinædus assessor ille, quum non insulse super conuiuium dicteria quædam iecisset in eos qui aderant, ac denique & ad Thesmopolim vsque dicacitas peruenisset: De Thesmopolide, inquit, vnum hoc possum dicere, eum è Stoico Cynicum iam nobis esse factum: equidem audiui caniculam etiam peperisse in Thesmopolidis pallio. Huiusmodi deliciis illudunt, vel (vt veriùs dicam) huiusmodi contumeliis ac ludibriis tractant eos qui cum ipsis viuunt, paulatim eos cicures ac mansuetos ad ferendas contumelias reddentes.

ὥσθαι καθῆσθαι φύκος ἐντετειμένον, καὶ ὑπογεγραμμένον τοὺς ὀφθαλμοὺς, καὶ δεδερσεσαλθυμένον τὸ βλέμμα, καὶ τὸν πώγωνα ὑπεκλελασμένον, καὶ χελιδόνα, μὰ Δί', ἀλλὰ γύπα τινὰ τὸν τράχηλον ἐντετιλμένον τῷ πώγωνος τὰ πτερά· καὶ εἰ μὴ πολλὰ δεηθεῖσα αὐτοῦ, καὶ τὸν κεκρύφαλον ἔχοντα, ὅτι τῇ κεφαλῇ αὐτὸν συνκαθῆσθαι. πρὸ δὲ τούτων ἄλλα, πρὸ ὅλου τοῦ ὁδὸν μυρίας τὰς ἀηδίας ἀναφέρεσθαι, ὑποφορήσαντας, καὶ περιπίζοντες· εἰ δὲ μὴ ἐπεῖχεν αὐτὸς, ἴσως ἂν καὶ ὀρχουμένην ὅτι τῆς ἁπήνης. ἕτερον δὲ τούτων τι ἐκ τοιούτου αὐτὴν προσπαχθῆναι. καλέσασα γὰρ αὐτὸν ἡ γυνὴ, Θεσμόπολί, φησιν, ὕπως ὄναιο, χάριν μεγάλην αἰτοῦσα, ὃ μηδὲν αἰτήσειν, μηδ' ὅπως ὅτι πλεῖστον οὐ δεήσομαί σου ποιήσασθαι. τοῦτο δ', ὅπερ εἰκὸς ἦν, ὑποσχομένου πάντα προθύμως ποιήσειν, δέομαί σου τοῦτ', ἔφη, χρηστὸν ὁρῶσά σε, ἐκ ὅτι μελλὴ, καὶ φιλόστοργον, τὴν κύνα ταύτην οἶδα τὴν Μυρρίνην, ἀναλαβὼν εἰς τὸ ὄχημα, φύλαττέ μοι, καὶ ὅτι μελέσῃ, ὅπως μηδενὸς ἐνδεὴς ἔσται· βαρύνεται γὰρ ἡ ἀθλία τὴν γαστέρα, καὶ σχεδὸν ὡς ὠδίνες ἐστίν· οἱ δὲ καθέκαστοι οὗτοι, καὶ ἀπειθεῖς εἰσίν, οὐχ ὅπως ἐκείνης, ἀλλ' οὐδ' ἐμοῦ αὐτῆς πολὺν ποιοῦνται λόγον ἐν ταῖς ὁδοῖς. μή τίνων τι σμικρὸν οἰηθῇς ὑποισήσειν με, ὃ φιλοσοφώτατον μοι, καὶ ἥδιστον κυνίδιον ἐκφυλάξας. ταῦτ' ἔλεγε ὁ Θεσμόπολις, πολλὰ ἱκετεύουσα, καὶ μονονουχὶ ἐκ δακρύουσα. τὸ δὲ πρᾶγμα, παγγέλοιον ἦν, κυνίδιον ἐκ τοῦ ἱματίου προσκύπτον μικρὸν ὑπὸ τὸν πώγωνα, καὶ κατουρῆσαι πολλάκις, εἰ μὴ ταῦτα ὁ Θεσμόπολις προσεῖπε, καὶ βαρύ τι λεπτῇ τῇ φωνῇ (τοιαῦτα γὰρ τὰ μελιττάια) καὶ τὸ γλίσχρον τοῦ φιλοσόφου προσελιχμώμενον, μάλιστα εἴ τι τοῦ ῥινὸς αὐτῷ ζωμοῦ ἐκκατεμέμικτο. καὶ ὁ κίναιδος, ὁ ξυνέδριος, οὐκ ἀμούσως ποτὲ καὶ εἰς τοὺς ἄλλους τοὺς παρόντας ἐν τῷ ξυμποσίῳ ἀποσκώπτων, ἐπειδή ποτε καὶ ὅτι τὸν Θεσμόπολιν καθῆκε τὸ σκῶμμα· περὶ δὲ Θεσμοπολίδος, ἔφη, τοῦτο μόνον εἰπεῖν ἔχω, ὅτι αὐτὴ Στωϊκὸς ἤδη Κυνικὸς ἡμῖν γεγένηται. τὸ δ' οὖν κυνίδιον, καὶ τεκέναι ἐν τῷ πείσωνι τῆς Θεσμοπολίδος ἐπυθόμην. τοιαῦτα ἐνυφοῦσι, μᾶλλον δὲ ἐνυβρίζουσι τοῖς ξυνοῦσι, κἀπὶ μικρὸν αὖθις ἡμερώσῃς τῇ ὕβρει παραπυάζοντες.

Præterea autem & Carcharorum oratorem noui, qui iussus super cœnam declamabat, neutiquam ineruditè, per Iouem, imò grauiter & absolutissimè, ac laudabatur interim ab illis bibentibus, quum non ad aquæ modum, sed ad vini amphoram oraret. Atque eam molestiam ob ducentas drachmas perpeti ferebatur. Verùm hæc quidem fortassis vtcunque toleranda. Porro si dives ipse aut poëticus fuerit, aut historicus, qui sua ipsius scripta in conuiuio recitare gaudeat: tum verò maximè futurum est vt diserucieris ac dirumparis, nempe quum admirari, quum assentari, quum nouos quosdam laudandi modos comminisci necesse habes. Sunt autem qui & formæ nomine studeant admirandi videri. Eos nunc Adonidas, nunc Hyacinthos appelles necesse est, etiam si illis naris nonnunquam cubitali hiet specu. Quod ni laudaris, protinus in lapidicinas Dionysiacas asportaberis, tanquam qui illi tum inuideas, tum insidieris, maléque velis. Ad hæc & sapientes & rhetores sint necesse est. Quòd si etiam rusticè quippiam dixerint, tum verò iuxta illud quod dici solitum est, Atticæ atque Hymetti plenã orationem videri volũt, atque in legem abire, vt deinceps ita loquantur homines. Quanquam quæ viri faciunt, ferri forsitan queant: at verò mulieres (nam mulieribus etiam illud studio est, vt doctos aliquot in suo conuictu conductitios habeant, quique sese mercede affectentur) quandoquidem hoc quoque ad reliquum cultum elegantiámque pertinere putant, si dicantur eruditæ, si philosophæ, si carmina componere Sapphicis haud multo inferiora: ob hæc sanè hæ quoque conductitios Rhetores, Grammaticos, Philosophos circumferunt. Hos autem audire solent (id quod ipsum est ridiculum) tum temporis, quum vel comuntur, aut capillos in orbem religant, vel in conuiuio. Nam aliàs nõ suppetit illis otium. Porrò sæpenumero fit, vt interim dum philosophus quippiam disserit, interueniens ancilla literulas ab adultero porrigat: ac præclari illi de pudicitia sermones intermittũtur, opperientes donec illa rescripserit adultero, atque ita redeat ad auditionem. Porrò si quando post multum temporis instantibus Saturnalibus, aut Panatheneis, misera quæpiam vmbella tibi mittatur,

Adulatio dominorum doctos se videri volentium.

A οἶδα δ' ἐγὼ καὶ ῥήτορα τῶν Καρχάρων ὅτι παρ' δεῖπνῳ κελευσθέντα, μελετήσαντα, μὰ τὸν Δί', οὐκ ἀπαιδεύτως, ἀλλὰ πάνυ τορῶς, καὶ ξυνεκεστημένως· ἐπῃνεῖτο γοῦν μεταξὺ πινόντων, ὡς τοῦς ὕδωρ μεμετρημένον, ἀλλὰ τοῦς οἴνῳ ἀμφορέα λέγων. καὶ τοῦτο ἐπῃνοῦμεν ὅτι δισχιλίαις δραχμαῖς ἐλέγετο. ταῦτα μὲν οὖν ἴσως μέτρια. ἐὰν δὲ ποιητικὸς αὐτὸς, ἢ συγγραφικὸς ὁ πλούσιος ᾖ, τοῦδε τὸ δεῖπνον τὰ αὐτῷ ραψῳδῶν, τότε καὶ μάλιστα διαῤῥαγῆναί

B χρὴ, ἐπαινοῦντα καὶ κολακεύοντα, καὶ ζητοῦντα ἐπαίνων καινοτέρους ὀπτανοῦντα. εἰσὶ δ' οἳ καὶ ὅτι κάλλει θαυμάζεσθαι ἐθέλουσι. καὶ δεῖ Ἀδωνίδας αὐτοῖς, καὶ Ὑακίνθους ἀκούειν, πήχεως ἐνίοτε τὴν ῥῖνα ἔχοντας. σὺ δ' οὖν ἐὰν μὴ ἐπαινῇς, ἐς τὰς λιθοτομίας τὰς Διονυσίου αὐτοῦ ἀφίξῃ, ὡς καὶ φθονῶν, καὶ ὑποβαλλόμενος αὐτοῖς. χρὴ δὲ καὶ σοφοὺς καὶ ῥήτορας εἶναι αὐτοῖς· κἂν εἴ τι σολοικίσαντες τύχωσιν, αὐτὸ δὴ τῆς Ἀττικῆς καὶ τῆς Ὑμηττοῦ μέσους δοκεῖν τοῖς λόγοις, καὶ νόμον εἶναι τὸ λοιπὸν οὕτω λέγειν. καίτοι φορηταὶ ἴσως τὰ

C τῶν ἀνδρῶν. αἱ δὴ οὖν γυναῖκες (καὶ γὰρ αὖ καὶ τόδε ἐστὶ τῶν γυναικῶν σπουδάζεται, δοκεῖναί τινας αὐταῖς πεπαιδεῦσθαι, μαθοῦσαι ἐκποτελῆς ξυνόντας, καὶ τὰ φορεῖα πρεπόμενοι) ἓν γάρ τι καὶ τοῦτο τῶν ἄλλων καλλωπισμάτων αὐταῖς δοκεῖ, ὡς λέγηται, ὡς πεπαιδευμέναι τε εἶσι, καὶ φιλόσοφοι, καὶ ποιοῦσιν ἄσματα ἃ πολὺ τῆς Σαπφοῦς ἀποδέοντα. καὶ διὰ δὴ ταῦτα, μισθωτοὺς καὶ αὗται περιάγονται ῥήτορας, καὶ γραμματικούς, καὶ φιλοσόφους· ἀκροῶνται

D δ' αὐτῶν πρωΐαν (γελοῖον γὰρ καὶ τοῦτο) ἤτοι μεταξὺ κομωμένων, καὶ τὰς κόμας περιπλεκομένων, ἢ τοῦδε τὸ δεῖπνον· ἄλλοτε γὰρ οὐκ ἄγονται σχολή. πολλάκις δὲ καὶ μεταξὺ τοῦ φιλοσόφου τι διεξιόντος, ἡ ἄβρα παρελθοῦσα, ὑπορρεῖ τοῦδε τὸ μισθοῦ γράμματον· οἱ δὲ περὶ σωφροσύνης ἐκεῖνοι λόγοι, ἐσᾶσι περιμένοντες ἕως ἂν ἐκείνη ἀπογράψασα τὰ μισθῷ, ἐπαναδράμῃ παρὰ τὴν ἀκρόασιν. ἐπειδὴ δέ ποτε διὰ μακροῦ τοῦ χρόνου Κρονίων ἢ Παναθηναίων ὑποσάντων, πέμπταί τί σοι ἐφεστρίδιον ἄθλιον,

ἢ χιτώνιον ἀποσαθρον, ἐνταῦθα μάλιστα πολλοῦ δεῖ τὸ μεγάλου γίνεσθαι τοῦ πομποῦ. καὶ ὁ μὲν πρῶτος, δύθ' ὑπισχνεῖσθαι μέλλων ἀποδιδύσας τὸ δεσπότου, παραδραμὼν, καὶ παραμείνας, ἀπῆλθεν, μισθὸν οὐκ ὀλίγον τῆς ἀγγελίας πορισάμενος. ἕωθεν δὲ τρισχιλίους ἥκοντες ἕκαστος ὡς πολλά εἶπε, καὶ ὡς ἐπέμνησε, καὶ ὡς ὑπεμίμνησε, καὶ ὡς ὑπεθετο, τὸ κάλλιστον ἐπελέξατο διεξιών. ἄπονοι δὴ οὕτω ἀπαλλάττονται λαβόντες, ἐπὶ καὶ βρεντυόμενοι, ὅτι μὴ πλείω ἔδωκας. ὁ μὲν γὰρ μισθὸς αὐτὸς, τὸ δύο ὀβολοὺς, καὶ πέντε· καὶ βαρὺς αὐτῷ σὺ, καὶ ὀχληρὸς δοκεῖς. ἵνα δὴ οὖν λάβῃς, κολακευτέος μοι αὐτὸς, καὶ ἱκετευτέος· θεραπευτέος δὲ καὶ ὁ οἰκονόμος. οὗτός μοι καὶ ἄλλος θεραπείας τρόπος. οὐκ ἀμελητέος δὲ οὐδὲ ὁ ξύμβουλος καὶ φίλος. καὶ τὸ ληφθὲν, ἤδη παραφείλετο ἱματιοκαπήλῳ, ἢ ἰατρῷ, ἢ σκυτοτόμῳ τινί· ἄφες οὖν σοι τὰ δῶρα, καὶ ἀνόητα, πολὺς δὲ ὁ φθόνος· καί που καὶ διαβολὴ τις ἡρέμα ἐπεξαίσεται παρὰς αὐθαδα ἤδη τοῖς τοῦ λόγοις ἡδέως ἐνδεχόμενον· ὁρᾷ γὰρ ἤδη σε μὴ ἐπὶ τῷ σπουδαίῳ πόνῳ ἐπιτεινόμενον, καὶ πρὸς τὸ θεραπείαν σκάζοντα, καὶ ἀπηυδηκότα, τὸ ποδάγρας δὲ ἐπαισθόμενον. ὅλως γὰρ ὅσῳ μὴ νοσιμώτατον, ἐν σοὶ ἀπολωλεκὸς, καὶ τὸ ἐγκαρπότατον τῆς ἡλικίας, καὶ τὸ ἀκμαιότατον τοῦ σώματος ὑπεστείλατο, ἢ ῥάκος σε πολυχειρὸς ἐργασάμενος, ἤδη περιβάλλεται, σὺ μὲν οἷ τῆς κεφαλῆς ἀπορρίψῃ φέρων, ἄλλον δὲ ὅπως τῶν διαπόνων τοὺς πόνους καρτερεῖν παρασκευάσῃ. καὶ ἤπου μειράκιον αὐτὸ ὅτι ἐπείρασας τότε, ἢ τῆς γυναικὸς ἄβραν παρθένον ἢ ὑὸν ἄρρενα διαφθείρας, ἢ ἄλλο τι τοιοῦτον ὑπεκλαπεὶς, νύκτωρ ἐγκεκαλυμμένος, ὑπὸ πάλλακι ὠσθεὶς, ἐξελήλυθας ἔρημος ἀπάντων, καὶ ἄπορος, τὸ βελτίω ποδάγραν αὐτῷ γήρᾳ παραλαβών. καὶ ἃ μὲν τέως ἤδεις, ἀπομαθὼν τὸ τοσοῦτο χρόνου· πλάκουντος δὲ μείζω τὸ γαστέρα ἐργασάμενος, ἀπλήρωτόν τι, καὶ ἀποδιίτητον κακόν. καὶ γὰρ ὁ λαιμὸς ἅπαντα οὐ τὰ ἔθος· καὶ ἀπομαθόντων αὐτὰ, ἀγανακτεῖ.

A aut tunicula semiputris ac detrita, tum denique plurima missitetur oportet. Atque aliquis qui statim subauscultarit herum id facere destinantem, præcurrit, ac primus rei index, abiérisque, non exiguũ pretium aufert, qui renuntiarit. At mane plus tredecim te adeunt idem apportantes nuntij: quorum quisque commemorat quàm multa dixerit, quemadmodum submonuerit, quemadmodum adhortãs commodiora subiecerit. Omnes itaque donati præmio discedunt, at non sine murmure tamen, qui non plura dederis. Porro salarium ipsum, sex fermè obolorum: idque si tu postules, grauis atque im- *Compensatio munerum.*

B portunus haberis. Proinde quò illud aliquando auferas, primùm ipsi hero adueris suppléxque fias necesse est: deinde captandus & dispensatoris fauor: nam hoc quoque quoddam est seruitutis genus. Neque verò negligẽdus is quem in consilium adhibet, neque item amicus. Deinde quod acceperis, iamdudum debebatur vel vestiario, vel medico, vel cerdoni cuipiam. Vnde fit vt sera atque intempestiua, eóque inutilia præmia tibi accedant: cæterùm inuidia ingens. Iámque etiam calumniæ quædam paulatim struuntur in te, apud hominem qui iam non inuitis auribus accipiat si quid aduersum te dicatur: quippe qui perspiciat te laboribus assiduis iam detritum, & ad obeunda munia famulatus claudicantem, atque obaudientem, ac podagra subinde grauari. Proinde postea quam id quod erat in te florentissimum, decerpsit, æuique partem maximè fru- *Difficultas exigenda mercedis.*

C giferam, ac præcipuum corporis vigorem detriuit, iámque te lacerum panniculum reddiderit, tum modis omnibus circunspicit in quod sterquilinium te portatum abiiciat, atque alium perferendis laboribus idoneum, in tuum substituat locum. Ibi insimulatus vel quòd pusionem illius tentaris, vel quod homo senex vxoris ancillam virginem vitiaris, vel alio quouis impositio crimine, noctu obuolutus ac præceps datus extruderis, discediísque desertus ab omnibus, atque omnium inops rerum, optimam podagram vnà cum senecta comitem ducens: cùm interim quæ quondam sciueris, tanto temporis spatio dedidiceris, tum vẽtrem culeo reddideris ampliorem, tibíque paraueris inexplebile quoddam & implacabile malum. Etenim gula, ea quibus assueuit, flagitat: quæ cùm negantur, indignatur. *Exitus ac missio ignominiosa.*

Adde quòd præterea nemo te posthac recepturus est in familiam, vtpote cuius iam præterierit ætas, quíque similis euaseris equis senio affectis, quorum ne pellis quidem perinde vt aliorum animantium est vsui. Quin ex hoc ipso quòd ejectus es, calumnia quàm potest proximè ad verisimilitudinem ficta, facit vt aut adulter, aut veneficus, aut aliud quippiam tale videaris. (Nam accusatori vel tacentifides habetur:) tu verò Græculus, moribus leuibus, & ad omne facinus facilis. siquidem huiusmodi nos omnes esse ducunt; idque iure optimo. Videor enim mihi causam aduertisse quamobrē ciusmodi de nobis obtineat opinionem. Nam plerique qui in familias accedunt, propterea quòd alioqui nihil bonæ rei didicerunt, diuinationē ac maleficia profitentur, conciliationem amorum, abductiones in hostes: atque id quum faciunt, doctos sese affirmant, palliis amicti, barbisque neutiquam cōtemnendis onusti. His rebus fit, vt non iniuria eandem de reliquis omnibus habeant opinionem, quando eos quos præcipuos esse iudicāt, videant tales: maximè verò posteaquam animaduerterint quàm sint in conuiuiis reliquóque conuictu adulantes, quàm ad lucrum humiles ac seruiles. Deinde ejectos eosdē iam oderunt: neque id iniuria: ac modis omnibus adnitūtur, vt eos funditus perdant, si quo modo possint. Verentur enim, ne cūcta illa vitæ suæ ministeria in vulgus efferant, quippe qui nihil non exactè norint, quique illos nudos cōspexerint. Ea res igitur illos malè angit. Omnes enim similes sunt pulcherrimis istis libris, quorum aurei quidem vmbilici, purpurea foris pellis: cæterū intus aut Thyestes est liberos in conuiuio comedens, aut Oedipus matris maritus, aut Tereus cum duabus pariter sororibus rē habens. Eiusmodi sunt & illi, splendidi cōspicuíque: porro intus sub purpura varias occulunt tragœdias. Quorum vnumquemque si euolueris, explicuorísque, fabulam nō mediocriter longā reperies Euripidis cuiuspiam, aut Sophoclis. Contrà foris nihil nisi purpura splendida, aureique vmbilici. Harum itaque rerum sibi conscij oderūt illos, atque insidias parant si quis penitus ab illis defecerit, qui eos probè cognitos depingat, qualésque sint euulget. Iam verò libet mihi Cebetis illius exemplo & imaginē quandam huius vitæ tibi depingere, vt eam contēplatus,

A καί σε οὐκ ἂν τις ἄλλος δέξαιτο ἔξωρον ἤδη γεγονότα, καὶ τοῖς γεγηρακόσιν ἵπποις ὁμοίκτα, ὧν οὐδὲ ὁ δέρμα ὁμοίως χρήσιμον· ἄλλως τε, καὶ ἡ ἐκ τῆς ἀπωθήσεως διαβολὴ ποιεῖ μείζονα εἰκάζεσθαι, μοιχόν, ἢ φαρμακέα σε, ἢ τι τοιοῦτον ἄλλο δοκεῖν ποιεῖ· ὁ μὲν γὰρ κατήγορος, καὶ σιωπῶν ἀξιόπιστος· σὺ δ' Ἑλλάριον, καὶ ῥᾴδιος τὸν ἕσπερον, ἐς πᾶσαν ἀδικίαν εὔκολος· τοιούτοις γὰρ ἅπαντας ἡμᾶς εἶναι οἴονται καὶ μάλα εἰκότως· δοκῶ γάρ μοι καὶ τῆς τοιαύτης δόξης αὐτοῖς, διὰ ἔλεγον πρὸ μικροῦ, καταμενοηκέναι τὴν αἰτίαν. πολλοὶ γὰρ οἱ ἐς

B τὰς οἰκίας παρελθόντες, ἐπὶ τῷ μηδὲν ἄλλο χρήσιμον εἰδέναι, μαντείας καὶ φαρμακείας ἐπαγγέλλονται, καὶ χαρίεντας ὑπὸ τοῖς ἐρωτικοῖς, καὶ ἀπαγωγὰς τοῖς ἐχθροῖς. καὶ ταῦτα πεπαιδευμένοι λέγοντες, καὶ τρίβωνας ἀμπεχόμενοι, καὶ πώγωνας οὐκ ἀκαταφρονήτους κεκτημένοι. εἰκότως οὖν τὴν ὁμοίαν περὶ πάντων ὑπόνοιαν ἔχουσιν, ὃς ἐξ ἀρχῆς ὑφορῶντο, τοιούτους ὁρῶντες, καὶ μάλιστα ἐπιτηρουμένους αὐτοῖς τὰ ἐν τοῖς δείπνοις, καὶ τῇ ἄλλῃ ξυνουσίᾳ κολακείαν, καὶ τὰ περὶ τὸ κέρδος δουλοπρέπειαν.

C ἀποσοβούμενοι δ', ἀνδρὶ μισοῦσι, καὶ μάλα εἰκότως, καὶ ἐξ ἅπαντος ζητοῦσιν ὅπως αὐτοὺς ἀπολέσουσιν, ἵνα δυύωνται. λογίζονται γὰρ ὡς ἐξαγορεύσουσιν αὐτοῖς τὰ πολλὰ σκήνη τῆς φύσεως ἀπόῤῥητα, ὡς ἅπαντα εἰδότες ἀκριβῶς, καὶ γυμνοὺς ἀνδρὶ ἐπιπεθυκότες. τοῦτο τοίνυν ἀποπνίγει ἀνδρὶ ἅπαντες γὰρ ἀκριβῶς ὅμοιοί εἰσι τοῖς καλλίστοις τούτοις βιβλίοις, ὧν χρυσοῦν μὲν οἱ ὀμφαλοί, πορφυρᾶ δ' ἔκτοθεν ἡ διφθέρα· τὰ δ' ἔνδον, ἢ Θυέστης ὅστις τοὺς τέκνων ἑστιώμενος, ἢ Οἰδίπους τῇ μητρὶ ξιών, ἢ Τηρεὺς

D δύο ἀδελφὰς ἅμα ὀπυών. τοιοῦτοι δὲ καὶ οἱ εἰσι, λαμπροὶ, καὶ περίβλεπτοι, ἔνδον δ' ὑπὸ τῇ πορφύρᾳ, πολλὴν τὴν τραγῳδίαν σκέπουσες. ἕκαστον γοῦν αὐτοῖς ἰὼ δέξηαι, δρᾶμα ἢ μικρὸν εὑρήσεις Εὐριπίδου τινός, ἢ Σοφοκλέους. τὰ δ' ἔξω, πορφυρᾶ καὶ θαυμαστὰ, καὶ χρυσοῦς ὁ ὀμφαλός. τοιοῦτ' οὖν ξυνεπισάμενοι καὶ ἐκεῖνοι, μισοῦσι, καὶ ἐπιβουλεύουσιν, εἴ τις ἀποστὰς ἀκριβῶς, καταμενοηκὼς αὐτοῖς ἐκτραγῳδήσει, καὶ πρὸς πολλοὺς ἐρεῖ· βούλομαι δ' ὑμῖν ἔγωγε ὥσπερ ὁ Κέβης σκῆνος, εἰκόνα τινὰ τοιούτου σου βίου γράψαι, ὅπως ἐς αὐτὸν ἀποβλέπων,

εἰδῆς εἴ σοι πρίτητέον ἐστὶν ἐς αὐτό. ἥδεως μὲν οὖν Ἀπελλοῦ τινος, ἢ Παρράσιος, ἢ Ἀετίωνος, ἢ καὶ Εὐφράνορος ἂν ἐδεήθην ἐπὶ τὸν γραφῶν. ἐπεὶ δὲ ἄπορον τοῦτο σύρφ τινὰ ἄνδρα λυναῖον, καὶ ἀκριβῆ τὸν τέχνην, ψιλὸν ὡς οἷόν τέ σοι ἐπιδείξω τὸν εἰκόνα. καὶ δὴ γεγράφθω πρόπυλαια μὲν ὑψηλὰ, καὶ ἐπίχρυσα, καὶ μὴ κάτω ἐπὶ τῆ ἐδάφους, ἀλλ' ἄνω τῆς γῆς, ἐπὶ λόφου κείμενα, καὶ ἡ ἄνοδος ἐπίπολυ, καὶ ἀνάντης, καὶ ὀλισθον ἔχουσα, ὡς πολλάκις ἤδη πρὸς τῷ ἄκρῳ ἐσιέναι ἐλπίσαντας, σκιραχιλισθῆναι, ἀφαμμένους τῆ ποδός· ἔνδον δὲ, ὁ Πλοῦτος αὐτὸς καθῆσθω, χρυσοῦς ὅλος, ὡς δοκεῖ, πάνυ εὔμορφος, καὶ ἐπφρασος, ὁ δ' ἔρως ἐς μάγις ἀφειλθών, καὶ πλησιάσας τῆ θύρα, τεθηπέτω, ἀφορῶν ἐς ὃ χρυσίον. ἐκπεπλαγῆσθαι δὲ αὐτὸν ἡ Ἐλπὶς, οὐ πρόσωπος ἐστὶ αὐτὴ, καὶ ποικίλα ἀμπεχομένη ἐσαγέτω, σφόδρα σκιρτῶντα τῆ εἰσόδῳ· πιστεύσει δὲ, ἡ μὲν Ἐλπὶς ἀεὶ προηγείσθω. ἀκολουθείτωσαν δ' αὐτὸν ἄλλαι γυναῖκες, Ἀπάτη, καὶ Δουλεία, παραδώσουσαι τῷ Πόνῳ. ὁ δὲ, πολλὰ τὸν ἄθλιον καταγυμνάσας, τελευτῶν, ἐγκατακλάσθω αὐτὸν τῷ Γήρᾳ ἤδη ὑπονοσοῦντα, καὶ τεταραγμένον τὸν χρόαν· ὑστάτη δὲ ἡ Ὕβρις ἐπιλαβομένη, συρέτω πρὸς τὸν ἀπόγνωσιν· ἡ δ' Ἐλπὶς, ὃ ἀπὸ τούτου, ἀφανὴς ἀποπταέσθω, ἢ μηκέτι καθ' ὃς εἰσῆλθε τοὺς χρυσοῦς θυρῶνας, ἐκ τινος δ' ἀποστρόφου καὶ λελησθείας ἐξόδου ἐξωθείσθω, γυμνὸς, πρεσβύτης, ὠχρὸς, πρῶν, τῆ ἑτέρᾳ μὲν, τὸν Αἰδῶ σκέπων, τῆ δεξιᾷ δ' αὐτὸς ἑαυτὸν ἄγχων· ἀπαντάτω δ' ἐξιόντι ἡ Μετάνοια δακρύουσα ἐς ὀδὸν ὄφελος, ἢ τὸν ἄθλιον ἐπαπολύουσα. τοῦτο μὲν ἔστω ὃ τέλος τῆς γραφῆς· σὺ δ' οὕτω, ὦ ἄριστε Τιμόκλεις αὐτὸς ἤδη ἀκριβῶς ἐπισκοπῶν ἕκαστα, σκόπησον εἴ σοι καλῶς ἔχει, πρόσελθόντα εἰς τὸν εἰκόνα καὶ τὰς θύρας, ἐκεῖνον τὸν ἔμπαλιν αἰρόμενον ὄντως σκέψεσθαι. ὅ, τι δ' ἂν πράξῃς, μέμνησο τοῦ σοφοῦ λέγοντος, Ὡς θεὸς ἀναίτιος, αἰτία ὁ ἑλόμενος.

scire queas num ex vsu tuo sit eam adire. Equidem magnopere cupiam vel Apellem quempiam, vel Parrhasium, vel Aëtionem, vel Euphranorem ad hanc depingendam tabulam adhibere. Verùm quoniam fieri potis non est, vt aliquem artificem tam egregium atque absolutum nanciscamur, in præsentia tenuem quandam pro mea virili imaginem adumbrabo. Ergo pingatur vestibulum sublime atque inauratum, neque id humi situm in solo, verùm procul à terra in edito collis fastigio: præterea inaccessum fermè & abruptum, lubricóque aditu, ita vt plerunque qui se iam ad summum vsque verticem penetrasse sperant, lapso pede præcipitati ceruicem frangant. Intus autem Opulentia sedeat, tota (sicuti videtur) aurea, maiorem in modum formosa, atque amabilis. Porrò Amator vbi vix tandem conscendit, iámque ad fores accessit, obstupescat, oculis in aurum defixis: deinde Spes, quæ & ipsa specioso vultu est, ac versicoloribus amicta, manu prehẽsa introducat, mirè iam ipso ingressu attonitum. Atque ab eo quidem tempore Spes vsque illum antecedat, ducátque: tum aliæ mulieres illum excipientes, puta Fallacia, Seruitúsque, tradant Labori. At is miserum penitus defatigatum, tandem Senectæ tradat iam morbidum, coloréque commutato. Postremò Contumelia arreptum illum ad Desperationem pertrahat: & hoc quidem tempore Spes auolans euanescat. Tum ille non per aureum illud atrium, per quod ingressus fuerat, sed per posticum quoddam & occultum exitum extrudatur nudus, ventricosus, pallidus, senex, læua quidem pudorem occultans, dextra verò seipsum strangulans. Occurrat autem exeunti Pœnitudo frustra lacrymans, & miserum bis etiam conficiens. Atque hic quidem esto picturæ finis. Cæterùm tu Timocles optime, ipse diligenter consideratis singulis expende, num è re tua sit vt in hanc imaginem per aureas illas fores ingressus, per illas longè dissimiles tam turpiter excutiaris. Quicquid autem feceris, memineris sapientis illius qui dixit, Deum in culpa non esse, verùm qui sua sponte delegerit.

Deus, malorum causa non est.

ΑΠΟΛΟΓΙΑ ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΕΠΙ ΜΙΣΘΩ ΣΥΝΟΝΤΩΝ.

APOLOGIA PRO IIS QVI MERCEDE CONDVCTI SERVIVNT.

Petro Moſellano interprete.

ARGVMENTVM.

Hæc apologia eſt non in genere omnium eorum qui mercede conducti ſeruiunt, ſed libri ſeu orationis ſuperioris propriè, & auctoris ipſius Luciani. Nam poſt ſcriptum illud editum, ſenior iam in aulam atque familiam Cæſaris ſeſe contulerat, & conditionem procuratoris (vt videtur) principis in Ægypto acceperat, vt infrà ex ipſa quoque oratione patet. Hoc igitur factum ſuum, quia cum ſuperiore ſcripto prorſus pugnare videtur, defendit, primùm à diuiſione ſeu diuerſitate conditionum, quòd longè alia res ſit principi operam ſuam locare, quàm apud diuitem aliquem priuatum ſeruire. Deinde quòd non omnes mercenarios miſeros dixerit; ſed ſolùm eos qui prætextu doctrinæ & literarum ſeruiant: ſe verò alio pacto mercedem accipere, quàm illos, nempe cùm præter ſalarium ingens, etiam in magna exiſtimatione viuat, publicis q; rebus procurandis præſtitutus, iam certâ quoque ſpem totius alicuius prouinciæ, aut regni aliquando adminiſtrandi, propoſitam habet. Denique quòd cùm nemo quicquam ferè gratis faciat, & tamen bonum virum conueniat certo alicui operi intentum eſſe, neque ignauiter feriari, neque ipſe adhucdum eò perfectionis venerit, vt omnẽ mercedem aut honorem prorſus cõtemnere queat. Atque huic defenſioni præmittit Sabini (eius ad quẽ ſcribit) accuſationem per proſopopœiam, qua ſeipſum fingit ab illo grauiter accuſari, vt qui ſuprà quidem de ſeruitute apud diuites, optimè atque vtiliſſimè ſcripſerit: nunc autem contrà, quaſi mutata ſententia, idem vitæ genus ingreſſus ſit, perinde quaſi aliud lingua ſonare voluerit, aliud animo ſenſerit: exaggerata hac vitæ ſcriptorum q; diuerſitate ac repugnantia, multis variiſq; tum ſimilibus, tum exemplis. Exorditur autem per præoccupationem à ſimulatione admirationis, quam & ipſam à circunſtantijs ætatis & cauſſæ amplificat.

I Amdudum apud me ipſe cogito, præclare Sabine, quæ tibi noſtrum de iis qui mercede conducti ſeruiunt, libellum legenti veriſimile eſt in mentem veniſſe, quæque credibile eſt te dixiſſe. Nam quòd in eo legendo riſum nõ tenueris, mihi vel in primis conſtat. Sed quæ inter legendum ad ſingula à te ſubinde ſint obiecta, ea nunc noſtris à te iam lectis conor accommodare. Quare ſi nõ fruſtra diuinãdi artem didici, audire mihi videor te ſic tecum ſubmurmurantem: Ecquis hic tandem eſt, qui cùm hæc ipſe ſcripſerit, & graui adeò accuſatione aulicam vitam inceſſat, poſtea tamen omnium obſitus, velut teſtula, quod aiunt, tranſmutata, ſua ſponte in ſeruitutem manifeſtariam adeò & illuſtrem ſe ipſe coniecit? Quot Midę, quot Crœſi, quot Pactoli vel toti hunc hominem à ſententia diducere adeò potuerunt, vt dulciſſimam illam libertatem, in qua iam inde à pueris eſt enutritus, repudiet? & tametſi iam non procul ab ipſo abeſt Æaco,

Π Ἀλλ' σκοπῶ πρὸς ἐμαυτὸν, ὦ καλὲ Σαβῖνε, ἃ πολλά σοι εἰκὸς ἐπελθεῖν ὧν εἶπεν ἀναγνόντι ἡμῶν τὸ πρὸ ὀλίγου συγγραμμάτιον βιβλίον. ὅτι μὲν γὰρ οὐκ ἀγελαστὶ διεξῆλθες αὐτὸ, καὶ πάνυ μοι προδήλων. ἃ δὲ μεταξὺ καὶ ὅτι πᾶσιν ἐπῆν σοὶ ἐλέγετο, ταῦτα νῦν ἐφαρμόττειν ζητῶ τοῖς ἀνεγνωσμένοις. εἰ τοίνυν μὴ κακῶς ἐγὼ μαντικὴν, δοκῶ μοι ἀκούειν σου λέγοντος, εἶτά τις αὐτὸς ταῦτα γεγραφὼς, καὶ κατηγορίαν ὕστερον ὀφλὼν καὶ τὸν τοιοῦτον βίον διεξελθὼν, ἔπειτα πάντων ἐκλαθόμενος, ὀφράκου, φησὶ, μεταπεσόντος, ἑκὼν ἑαυτὸν φέρων ἐς δουλείαν ὕστερον προφανῆ καὶ προελόμενον; πόσοι Μίδαι, καὶ Κροῖσοι, καὶ Πακτωλοὶ ὅλοι μετέπεισάν αὐτὸν ἀφεῖναι μὲν τὸν ἐκ παίδων φίλτατον καὶ σωφρονέστατον Ἐλευθερίαν, πρὸς αὐτὴν ἤδη τὴν Αἰακῶ γλυ-

μῶν, καὶ μηδὲν ἧττον τὸν ἕτερον πόδα ἐν τῷ πορθμείῳ ἔχοντα, προθέλειν ἑαυτὸν ἕλκεσθαι, καὶ φέρεσθαι, καθάπερ ὑπό τινι χρυσῷ τὸν αὐχένα δεδεντα, οἷα δὴ τῶν πλουσίων τὰ σφιγγία, καὶ τὰ κουράλια. πολλὴ γοῦν ἡ διαφωνία τοῦ νῦν βίου πρὸς τὸ σύγγραμμα, καὶ τὸ ἄνω τοῦ κάτω χωρεῖν, καὶ ἀνεστράφθαι τὰ πάντα, καὶ παλινῳδεῖν πρὸς τὸ χεῖρον, τοῦτ' αὐτὸ εἴη, ἂν οὐχ ὑπὲρ Ἑλένης, μὰ Δί', ἀλλ' ὑπὲρ τῶν ἐπ' Ἰλίῳ γνωμένων, ἀλλ' ἔργῳ ἀναπεπομένων τοὺς λόγους καλῶς προτέρων εἰρῆσθαι δοκούντων. ταῦτα μὲν πρὸς ἑαυτὸν, ὡς τὸ εἰκὸς, λελεκται σοι· ἐπάξεις δὲ ἴσως κἀμὲ πρὸς αὐτὸν ἐμοί ξυμβουλεύοντα τοιαῦτα, οὐκ ἄκαιρον, ἀλλὰ φιλικὸν, καὶ οἷον σοὶ χρηστὸν καὶ φιλοσόφῳ ἀνδρὶ πρέπουσαν. ἐγὼ μὲν οὖν κατ' ἀξίαν ὑποδύεσθαι τὸν σὸν πρόσωπον ὑποκρινόμενος, δοῦ αὐτὴν ἔχειν, καὶ τοῖς λογίοις θύσομαι. εἰ δὲ μή, ἀλλὰ σὺ προθήσεις τὰ σφάγια. ὥστε τοίνυν μεταστήσαντες ἡμᾶς τὸν σκηνικὸν, ἐμὲ μὲν σιωπᾶν, καὶ ἀνέχεσθαι τεμνόμενον, καὶ καιόμενον, εἰ δέοι, ὅπῃ σωτηρία, σὲ δὲ ὅπῃ πάρεστιν τῶν φαρμάκων, καὶ τῷ σμίλῃ ἅμα προσέχειν ἔχοντα, καὶ τὸ καυτήριον. ἀφέτω. καὶ δὴ προσλαβὼν τὸν ῥήτορα, σὺ ταῦτα πρός με ὁ Σαβῖνος ἤδη λέγε, πάλαι μὲν, ὦ φιλότης, ὡς εἰκὸς, βιβλίδιμπται σοι τοῦτο τὸ σύγγραμμα, καὶ ἐν πολλῷ πλήθει διῆλθεν, ὡς οἱ τότε ἀκροατάμενοι διηγοῦντο, καὶ ἰδίᾳ προδὴ τοῖς πεπαιδευμένοις, ὁπόσοι ὁμιλεῖν αὐτῷ, ἢ πρὸς χρεὼν ἔσχεν ἠξίωσεν. ἅτε γὰρ τῶν λόγων παρεσκευὴ, καὶ μεμπτὴ, καὶ ἡ ἱστορία πολλὴ, καὶ ἐμπειρία τῶν πραγμάτων, καὶ ὅτι ἔκαστα σαφῶς ἐλέγετο· καὶ τὸ μέγιστον, ὅτι χρήσιμα πᾶσιν ἦν, καὶ μάλιστα τοῖς πεπαιδευμένοις, ὡς μὴ δι' ἀγνοίας σφᾶς αὐτοὺς εἰς δουλείαν ἐμπέσοιεν. ἐπεὶ δέ σοι μετέδοξε βελτίω ταῦτ' εἶναι, καὶ τῷ μὲν Ἐλευθερίαν μακρὸν χαίρειν ἐᾶν, ζηλῶσαι δ' ὃ ἀγλυκέστερον ἐκεῖνο ἰαμβεῖον,

A imò tantumnon alterum pedem in Charontis cymba habet, tamen præbeat sese alieno arbitrio huc atque illuc distrahendum, perinde ac si collario quopiam aureo foret innexus, non aliter quàm à diuitum illorum ac delicatorum collo amuleta illa & corallia dependent? Longè ergo latéque hoc vitæ genus in quo nunc es, à scriptis dissidet tuis: iámque hoc sanè videri posset, quod prouerbio dicũt, flumina sursum incedere, omniúmque rerum ordinem inuerti, atque cuncta in deterius recãtari, idque non Helenæ placandæ gratia per Iouem, neque eorum quæ apud Ilium gesta sunt, nomine, sed quòd verba quæ antè probè dici sunt visa, nunc ipso auctoris opere subuertantur. Hæc sanè te verisimile est tecum dixisse. Nec pigebit forsan te & ad meipsum eius generis consilium adferre, idque nõ intempestiuum, neque importunum, sed amicum, & quale tibi viro cũ bono tum erudito congruat. Itaque si tuam personã, quam induere iam paro, feliciter gessero, optimè quidem nobiscũ actum putabo, atque in hoc eloquentiæ præsidi Mercurio sacrificabo. Si verò quod sequor, parum assequor, tuæ partes erũt, quæ mihi desunt, explere. Iam ergo fuerit tempus, vt quasi scena trãsformata, & actoribus permutatis, ipse quidẽ vocem teneam, méque tibi salutis gratia secandum, &, si & hoc necesse fuerit, vrendum præbeam; tu verò medicinas adornes, simúlque acum vnà cum vstorio habeas in promptu. Nunc igitur tu ô præclare Sabine, dicendi vice à me accepta, sic mecũ agis: Olim quidem, ô amice, hic tuus libellus nõ immeritò erat in pretio, & quemadmodum qui tum audiuerunt, nobis narrarunt, cùm vulgo ceu magnũ quiddam ostentabatur, tũ præcipuè eruditorum manus occupabat, quotquot eiusmodi rerum studiosi literas tractare operæpretium ducunt. Neque id admodũ est mirum, quandoquidem præterquam quòd ipse dictionis tuę color culpa careret, & narratio planè est varia, miráque est rerum experientia: maximã quoque habet gratiam, quòd omnia à te non scitè solùm, sed & dilucidè recensentur. Super omnia verò est, quòd quæ scripsisti, vtilia sunt cùm omnibus, tum maximè eruditis, videlicet ne per rerum inscitiam in seruitutem posthac sese coniiciant. At cùm iam sententia planè in diuersum mutata, aulicam hanc viuendi rationem præstare statueris, & libertati longum valere dixeris, tum iambicum illud seruile nimis & generoso animo indignum, sumpseris imitatione exprimendum,

Vbi est lucrum, natura adacta seruies!

videndum tibi erit, ne quispiam te id libelli legentem fortè auscultet: imò summa ope curandum, ne cuiquam ex iis qui præsentem vitæ tuæ statum norunt, tua scripta legenda exhibeas. Ad hæc feceris operæpretium, si à Mercurio illo inferorum legato, votis impetres, quò is omniũ aures qui antè de hoc libello quippiam audiuerunt, obliuionis fonte aspergat. Alioqui simile quiddã tibi accidet, quod iuxta fabulam illam Corinthiam Bellerophonti. Vt enim ille literas in suã perniciem tulit, ita tu librum aduersum te ipse scripsisti. Quod ad me attinet, qua defensionis facie saltem æqua aduersum accusatores vti possis, non video, præsertim si actionem suam nonnihil iocis & ridiculis condiant: nimirum vt scripta tua, atque item libertatem, quam præ se ferunt, laudent: te verò scriptorem seruiẽtem videant, & sponte tua collum iugo subdentem. Itaque non iniuria agerent, si libellum ipsum vel alteri, generosiori scilicet, assererent, te verò interim velut graculum alienis exultare plumis: vel si tuus esset, similẽ quidem tuam esse causam dicerent Salæthi illius iudicio, qui cùm contra adulteros legem durissimam Crotoniatis tulisset, & per hoc multis admirationi esset, paulo pòst cum fratris sui vxore in adulterio fuit deprehensus. Quare non ineptè quispiam te Salæthũ illum diceret, nisi quòd illius factum non paulo est tolerabilius, qui quod fecit (vt & ipse dum causam diceret, fatebatur) amore captus fecit: & voluntarius, nihil reluctãs, in ignem animo magno insiliit: tametsi Crotoniatæ hominis miserebantur: &, si luberet, exulãdi facultatem permittebant. At tuum negotium multis partibus est absurdius, qui vitæ quidem eiusmodi seruilem conditionem accuratè etiam libris editis es persecutus, & grauiter incusas si quis in diuitis alicuius famulitium incidat, séque ipse velut vinculis astringi sustineat, interim nihil non molestum cùm faciens, tum patiens: attamen ipse in extremo senectutis gradu, & certè longè vltra limen illud Homericũ progressus, ingenerosum adeo & abiectum seruitutis genus elegisti, atque ob id tantumnon seriò triumphas. Ergo qui tibi malè volunt, quanto magis insignis ac conspicuus appares, tanto te aiunt magis omnium risui obnoxium: vita nimirum tua tantùm scriptis ipsis reclamante. Et quid attinet nouam accusandi rationem aduersum te quærere, post celebrem illam & admirandam Tragœdiam, quæ dicit:

A Ὅπου δ' κέρδος, κἂν φύσιν δουλεύτεον, ὅρα ὅπως μηδεὶς ἐπακούσηταί σε ἀναγινώσκοντος αὐτό· ἀλλὰ μηδ' ἄλλῳ τῶν παρόντα σοι βίον ὁρώντων, ἐπελθεῖν τὰ γεγραμμένα· δύναιο δ' Ἑρμῆ τῷ χθονίῳ, καὶ τῶν ἀκηκοότων πρότερον, πολλῷ λήθην καταχεάσαι. ἢ δόξῃς τῷ τῆς Κορινθίας μύθου σαυτόν τι πεπονθέναι, καὶ σαυτῷ ὁ Βελλεροφόντης γεγραφὼς τὸ βιβλίον. μὰ γὰ τὸν Δί', οὐκ ὀρῶ τίνι ἀπολογήσῃ, εἴ τις δή σοι προσώπου ἡμῖν γένοιτο πρὸς τοὺς κατηγορουμένους· καὶ μάλιστα, ἐὰν σοὶ γέλωτι αὐτὸ ποιῶσιν, ἐπαινοῦντες μὲν τὰ γεγραμμένα, καὶ τίνι σὺν αὐτῶν ἐλευθερίαι, αὐτὸν δὲ τὸν συγγραφέα δουλεύοντα ὁρῶντες, καὶ ἑκόντα ὑποπτήσσοντα τὴν αὐχένα τῷ ζυγῷ. οὐκ ἀπεικότως γοῦν δ' ἂν λέγοιεν, εἰ λέγοιεν, ἢ τοι ἄλλου τινὸς γυναῖκα ἀνδρὸς εἶναι τὸ βιβλίον· καὶ σὲ τὸν κακοῖον, ἀλλοτρίοις πτεροῖς ἀγάλλεσθαι· ἢ εἴπερ σόν ἐστιν, ὁμοιά σε τῷ Σαλμάθῳ ποιεῖν· ὃς πικρότατον καὶ μοιχῶν τοῖς Κροτωνιάταις νόμον θεὶς, καὶ θαυμαζόμενος ἐπ' αὐτῷ, μικρὸν αὐτὸς ἐάλω, μοιχεύων τὴν ἀδελφοῦ τινὸς γυναῖκα. πολλὰ τοίνυν καὶ σὲ τὸν Σάλμαθον ἐκεῖνον φαίη τις ἄν. μᾶλλον δὲ πολὺ μετριώτερος ἐκεῖνος, ἔρωτι μὲν ἁλοὺς ὡς ἔφασκεν ἀπολογούμενος, ἑκὼν δὲ μέγα βύψιχος ἐς τὸ πῦρ ἀλλόμενος, καίπερ ἐλεουμένων αὐτὸν ἤδη Κροτωνιατῶν, καὶ ἐνδιδόντων φυγεῖν εἰ βούλοιτο. σὺ δὲ σὸν, ἢ πολλῷ μικρὸν ἀποπτώτερον, ἀκεδοιῶντος μὲν σε τοῖς λόγοις τοῦ τοιούτου βίου δουλοπρεπείαν, καὶ κατηγορουμένου εἴ τις εἰς πλουσίου τινὸς ἐμπεσών, ἑαυτὸν καθείρξας ἔσω, ἀνέχοιτο, μυρία τὰ δυσχερῆ πάσχων, καὶ ποιῶν· ἐν γήρᾳ δὲ ὑστάτῳ, καὶ σχεδὸν ἤδη ἐπὶ τοῦ ᾅδου, ὅτου ἀφυνῆ λατρείαν ἐπωμοπρομοῦ, καὶ μονονουχὶ καὶ ἐμπομπεύοντος αὐτῇ. ὅσῳ γοῦν φασιν ὀψιμώτερος εἶναι δοκεῖς, τοσούτῳ καταγελαστότερος δὴ δόξῃς εἶναι, αὐτιφωνοῦντος τὸν νοῦν βίῳ τῷ βιβλίῳ. καίτοι τί δεῖ κενὸν ὄντα σε κατηγορίαν ζητεῖν, μὴ τὴν θαυμασίαν τραγῳδίαν λέγουσαν·

ac conspicuus appares, tanto te aiunt magis omnium risui obnoxium: vita nimirum tua tantùm scriptis ipsis reclamante. Et quid attinet nouam accusandi rationem aduersum te quærere, post celebrem illam & admirandam Tragœdiam, quæ dicit:

Μισῶ σοφιστὴν, ὅστις οὐχ αὑτῷ σοφός; A *Sapientem eum odi, qui sibi ipse non sapit?*
Οὐκ ἀπορήσουσι δὲ οἱ κατηγοροῦντες καὶ ἄλλων τοιούτων ὑπολαδειγμάτων ὅτι σέ. Ἀλλ' οἱ μὲν, τοῖς τραγικοῖς ὑποκριταῖς εἰκάσουσιν. οἱ ὅτι μὲν τῆς σκηνῆς, Ἀγαμέμνων ἕκαστος αὐτῶν, ἢ Κρέων, ἢ αὐτὸς Ἡρακλῆς εἰσιν· ἔξω δὲ, Πῶλος ἢ Ἀριστόδημος, ἀποθέμενοι τὰ προσωπεῖα, γίγνονται ὑποδεδεμένοι τραγῳδοῦντες, ὑπισχνούμενοι· σὺ δὲ, μαστιγούμενοί τινες αὐτῶν, ὡς αὖ τοῦ θεάτρου δοκῇ. ἄλλοι δὲ, ὅ τοι τῆς πιθήκου πεποιθέναι σε φήσουσιν, ὃν Κλεοπάτρα τὴν πάνυ, φασὶ γλυφθαι. ὑκεῖνον γὰρ διδαχθέντα τέως μὲν ὀρχεῖσθαι πάνυ κοσμίως, καὶ ἐμμελῶς, καὶ ὑπιπολὺ θαυμάζεσθαι μιμούμενον τὸ σχῆμα, καὶ ὃ πρέπον φυλάττοντα, καὶ τοῖς ᾄδουσι καὶ αὐλοῦσι συγκείμενον· ἐπεὶ δὲ εἶδεν ἰσχάδας, οἶμαι, ἢ ἀμύγδαλον πόρρω κειμένην, μακρὰ χαίρειν φράσαντα τοῖς αὐλοῖς, καὶ ῥυθμοῖς, καὶ ὀρχήμασι, σπαραττόμενα καταπιόντα, ἀπορρίψαντα, μᾶλλον δὲ σωτείλαντα τὸ πρόσωπον. καὶ σὺ τοίνυν, φαῖεν ἄν, οὐχ ὑποκριτὴς, ἀλλὰ C ποιητὴς τῶν καλλίστων, καὶ νομοθέτης γιγόμενος, ὑπὸ ταυτησὶ τῆς ἰσχάδος ὑποφανείσης, ἠλέγχθης πιθήκου ὤν, καὶ ἀπ' ἄκρου χείλους φιλοσοφῶν, καὶ ἕτερα μὲν ψευδῆ σὺν φρενὶ, ἄλλα δὲ λέγων, ὡς εἰκότως ἄν τινα ὅτι σοῦ εἰπεῖν, ὅτι ἃ λέγεις καὶ ἐφ' οἷς ἐπαγγέλλεσθαι ἀξιοῖς, χείλεα μὲν σου ἐδήνει, ὑποφώλιον δ' αὐχμῶντα κατέλειπε. δειλαιοῦ ὑποδὰς πόδας δύο ἔπεσας δίκην; πρόπετῶς μὲν θρασυνάμενος πρὸς τὰς ἀνθρώπων χρείας, μετὰ μικρὸν δὲ μονονουχὶ ὑπὸ κήρυξιν ἐξομοσάμενος τὴν ἐλευθερίαν. καὶ ἐώκει ἡ Ἀδράστεια ποτὲ κατόπιν ἐφεστῶσά σοι βδελυκτιοῦντι, ἐφ' οἷς κατηγόρεις τῶν ἄλλων, καταγελᾶν, ὡς αὐτὸς εἰδυῖα τὴν μέλλουσάν σοι ἐς τὰ ὅμοια μεταβολὴν, καὶ ὅτι οὐκ εἰς τὸν κόλπον ὑποῦσας πρότερον, ἀξίους κατηγορεῖν τῶν ἀφ' ποικίλας τινὰς τύχας, τοιαῦτα πράττειν ὑπομενόντων. εἰ γοῦν ὑποδοίτο τις τοῦ λόγου τὸν Αἰσχίνου μὴ τὴν κατὰ Τιμάρχου κατηγορίαν αὐτὸν ἀλῶναι,

Tametsi & alia multa quibus te adoriantur, accusatoribus tuis suppetunt. Nempe alii similem te facient Tragicis actoribus, quorum quisque in scena quidem est vel Agamemnon, vel Creon, vel etiã Hercules ipse: foris autem depositis personis fiunt Polus aut Aristodemus, scilicet ad agendas fabulas mercede conducti: qui, vt visum fuerit spectatori, iam eiiciuntur, iam exibilantur, interim aliqui & flagris cæduntur. Porrò alii idem tibi contigisse dicent quod simiæ, quam magna illa & celebris Ægypti Regina Cleopatra habuisse dicitur. Ea enim B saltationum genera probè edocta, cùm aliquandiu compositè modulatéque non sine magna spectantium admiratione saltantis habitum exhibuisset, ac decorum seruasset, iámque Hymenæum voce ac cithara canentibus respondisset: postea quàm carycás ne an nucem nescio, procul iacentem conspexisset, persona abiecta, imò præ festinatione discerpta, modulis & saltationibus longum valere iussit, nucem verò correptam arrodere cœpit. Non aliter & tu non histrio quispiam, sed ipse pulcherrimarum rerum auctor, & velut legumlator, ostenso alterius vitæ splendore quasi nuce quadam, te ipse simiam esse prodidisti, vt qui summis tantùm labiis sis philosophus, quique nihil quidem veritus inferorum portas, alia quidem mente occultes, alia verò lingua depromas: vt non immeritò quis de te diceret, quæ scribas, quibúsque te vendites, ea labra quidem tua rigasse, palatum autem interius aridum reliquisse. Quamobrem statim ante pedes quoque vltricem pœnam sensisti, qui cùm antè audacia procaci humanarum rerum necessitatibus insultaris, ipse tamen haud ita multo pòst libertatem velut sub præconibus abiuraris. Atqui apparet Adrasteam iam tum tibi à tergo assistentem, ea quibus tu partim te ipse venditabas, partim alios incusabas, egregiè risisse: quippe quæ, dea cùm sit, non ignorarit futurum vt & ipse mutata sententia in simile vitæ genus transires. Tum quòd non priùs in tuum ipsius sinum inspueris, quàm eos accusares, qui ob varias fortunæ vicissitudines eiusmodi facere sustinent. Iam si quis verbi gratia Æschinem post grauem illam orationem qua Timarchum accusauit,

flngat ipſum in idem incidiſſe ſcelus, ac per hoc in ſimile crimen vocatum: quantus quæſo hinc ſpectantium riſus fuerat futurus, quòd Timarchum quidem eius peccati gratia, ad quod hominem ætas tulit, grauiter inceſſuit, ipſe verò iam ſenex eadem in ſe commiſit? Denique ſimilis videris illi Pharmacopolæ, qui cùm remedium contra tuſſim venditaret, & qui eo vterentur, eos ſtatim eo malo liberari polliceretur: miſer tamen ipſe eius morbi vehementia interim concuti cernebatur. Hæc atque id genus alia quiſpiam accuſando tibi obiiceret, præſertim in hac materia adeò copioſa, quæque mille anſas aduerſario præbeat. Cæterùm nunc apud me ipſe cogito, quam viam expurgandi mei apud te inuenire queam. Num ergo optimum fuerit, vt me ad malum hoc mea voluntate coactum confitear, dorſum verberaturo aduertam, improbitatem non negem, ſed ad communem illam excuſandi rationem confugiam, nimirum fortunæ fatíque ineuitabilem neceſſitatem meo facto prætexens? Atque interim ab obiurgantibus veniam deprecer, ob id, ſpero, noſtræ cauſæ æquioribus, quòd non ignorent quàm nihil ſit in noſtra ipſorum manu, quódque potentioris alicuius numinis, Fortunæ ſcilicet aut Fati, arbitrio, vel contra noſtram voluntatem impellimur, adeò vt crimen nullum in nos hæreat, quantumuis aliquid vel dicamus vel faciamus. Aut hæc via nimis eſt vulgaris, vt ne tu quidem (quanquam amiciſſimus) huiuſmodi excuſationis obtentu me ſinas elabi, etiamſi patronum habeam Homerum, eiúſque carmina hæc decantem:

Fortuna neſcientia.

Fatorum nexus, fugiſſe haud dixero quenquam.

Tum illud:

Filum Parca dedit naſcenti matris ab aluo.

Itaque ſi hac ratione tanquam parum proba neque fide digna poſthabita, illud dicerẽ, neque pecuniæ cauſa, neque ſpe aliqua alia ineſcatum me, præſentem ſeruitutẽ ferre, ſed ipſius principis prudentiam, fortitudinem & magnanimitatem admiratum, rebus eius intereſſe voluiſſe: hîc vereor ne ad prioris criminis inuidiã, adulationis quoq; nota accedat, videárque, quod aiunt, clauum clauo pellere, & crimẽ minus maiori velle obſcurare, quatinus adulatio malorũ omnium maximè eſt ſeruile, & ob hoc peſſimum cenſetur.

καὶ Φωσφόρῳ τὰ ὅμοια πάσχοντα, πόσον ἂν οἴᾳ σοὶ δοκεῖ τῶν ὁρώντων γενέσθαι τὸν γέλωτα, εἰ Τίμαρχον μὲν ἔδυνεν ὅτι τοῖς καθ' ὥραν ἡμαρτημένοις, αὐτὸς δὲ γέρων ἤδη, τοιαῦτα εἰς ἑαυτὸν προλωμᾶται; ὃ δ' ὅλον, σκεύῃ τῷ φαρμακοπώλῃ ἔοικας, ὃς ἀποκηρύττειν βηχὸς φάρμακον, καὶ αὐτίκα παύσειν τοὺς πάσχοντας ὑπισχνούμενος, αὐτὸς μεγαλοφώνως ὑπὸ βηχὸς ἐφαίνετο. Ταῦτα μὲν, καὶ τοιαῦτα πολλὰ ἕτερα εἴποι τις ἄν, οἷος σὺ κατηγορῶν, ἐν ὕπνῳ ἀμφιλαφῆ τὴν ὑποθέσιν, καὶ μυρίας τὰς ἀφορμὰς προχειρίζων. ἐγὼ δὲ ἤδη σκοπῶ ὅπῃ τινα καὶ πρόπωμαι πρὸς τὴν ἀπολογίαν. ἆρά μοι κεφάλαιον ἐθελοκακήσαντα, καὶ τὰ νῶτα ὑπτιάσαντα, καὶ ἀδικεῖν ὁκνήσαντα, ὅτι τὴν κοινὴν σκεῖνον ἀπολογίαν καταφυγεῖν; λέγω δὲ τὴν τύχην, καὶ μοῖραν, καὶ εἱμαρμένην, καὶ συμβαίνειν ἔχειν μοι τοὺς ὑπισχνουμένους, εἰδότας ὡς οὐδενὸς ἡμεῖς κύριοι, ἀλλ' ὑπό τινος κρείττονος, μᾶλλον δ' ἡμᾶς τὴν προφερομένων ἀγόμεθα, οὐκ ἐκόντες, ἀλλ' ἀναγκαίοις πρωτάπασιν οὖσιν, ἃ ἂν λέγωμεν, ἢ ποιῶμεν, ἢ τοῦτο μὲν κωμῳδεῖν ἰδιωτικὸν, καὶ οὐδ' ἂν σύ με, ὦ Φιλότης, δικάσειο τοιαύτην ἀπολογίαν προφερόμενον, καὶ στυγήσειν τὸν Ὅμηρον προβαλλόμενον, καὶ τὰ σκείνου ἔπη ῥαψῳδοῦντα,

Μοῖραν δ' οὔ τινά φημι πεφυγμένον ἀνδρὸς ἀφάντων ἔμ).

καὶ ὅ,

Γνωμῇσιν ἐπείκοσι λίνῳ, ὅτε μιν τέκε μήτηρ.

Εἰ δὲ τοῦτον ἀφεὶς τὸν λόγον, ὡς οὐ πάνυ ἀξιόπιστον, σκῆνος λέγοιμι, μήτε ὑπὸ χρημάτων, μήτε ὑπ' ἄλλης τινὸς ἐλπίδος τοιαύτης δελεασθείς, ὑποστῆναι τὴν παρουσαν σωφροσύνην, ἀλλὰ τὴν σωφροσύνην, ἢ ἀνδρίαν καὶ μεγαλόνοιαν τοῦ ἀνδρὸς θαυμάσας, ἐθελῆσαι κοινωνῆσαι προξένου τῷ τοιούτῳ, δέδοικα μὴ πρὸς τῇ ὑπεροψίᾳ κατηγορεῖα κολακείας αἰτίαν προσλάβοιμι, κἄπα λείποιμι ἥλῳ, φασὶν, σκληρούων τὸν ἥλον, καὶ μείζονί γε τὸν σμικρότερον ὅσῳ κολακεία τ' ἄλλων ἀπάντων κακῶν, ὃ δουλοπρεπέστατον εἶ), καὶ τούτῳ χείριστον νενόμισται. τί οὖν

Τί οὖν ἄλλο, εἰ μήτε ταῦτα, μήτε ἐκεῖνα λεγ- A
τέον δοκεῖ, ὑπόλοιπόν ἐστιν, ἢ ὁμολογεῖν μηδὲν ἐν ὑγιὲς εἰπεῖν ἔχειν; μία μοι ἴσως ἐκείνη ἄγκυρα ἔτι ἀβεσχος, ὀδύρεσθαι τὸ γῆρας, καὶ τὴν νόσον· καὶ μὴ τούτων, τὴν πενίαν, πρόφασιν ποιεῖν καὶ παρηγορίαν αἰτιᾶσθαι, ὡς ἐκφύγοι τις αὐτήν. καὶ ἐν τῷ τοιούτῳ, ὥσπερ ἄγκυραν ἴσως καὶ τὴν τῆς Εὐριπίδου Μήδειαν παρακαλέσαι πρεσβοῦσθαι εἰπεῖν ὑπὲρ ἐμοῦ ἐκφανῆ τὰ ἰαμβεῖα, μικρὸν αὐτὰ προσῳδήσασθαι·

Καὶ μανθάνω μὲν, οἷα δρᾶν μέλλω κακά.

B

Πενία δὲ χρείαστων τῶν ἐμῶν βουλευμάτων.

Ὃ μὲν γὰρ τοῦ Θεόγνιδος καὶ ἐγὼ μὴ λέγω, τίς οὐκ οἶδεν οὐκ ἀπαξιοῦντος, καὶ ἐς βαθυκηπεῖα πόντου σφᾶς αὐτοὺς ῥίπτοντας, καὶ κτῆμα χρημάτων γε ἠλιθάτων, εἰ μέλλοι τις οὕτως ἀποδράσεσθαι τὴν πενίαν; ταῦτα μὲν εἰ δοκεῖ, ἃ τις ἂν ὡς ἐν τοιούτῳ ἀπολογήσασθαι ἔχοι, ὑπὲρ ἐμοῦ ἐκφανῆ ἔστω αὐτῷ. σὺ δέ μοι θαῤῥεῖ, ὦ ἑταῖρε, ὡς οὐδενὶ τούτων ἐμοῦ χρησομένου. μὴ γὰρ τοιοῦτός ποτε λιμὸς καταλάβοι τὸ Ἄργος, ὡς τὴν κοίλην Ἀραβίαν ἀναφέρειν ὀπτέον. οὐδ' ἡμεῖς οὕτω πάντες βιάσου ἀπολογίας, ὡς ἐν ἀπορίᾳ τοιαῦτα χρησφύγετα πρὸς τὴν κατηγορίαν ζητεῖν. ἀλλά μοι ἐκεῖνο σκόπησον, ὡς πάμπολυ τὰ τοιαῦτα διαφέρει, ἐς οἰκίαν τινὸς πλουσίου ἐσιόντα πρεσβύτην, δουλεύειν, καὶ ὑπέχεσθαι ὅσα μοι φησὶ τὸ βιβλίον, ἢ δημοσίᾳ πράττοντά τι τῶν κοινῶν, καὶ ἐς δυνάμιν πολιτευόμενον, ὅτι τούτῳ πρὸς βασιλέως μισθοφορεῖν. διελθὼν D δὴ, ἑκατέρου ἰδίᾳ καταθεὶς ἑκάτερον, σκόπει. εὑρήσεις γὰρ τὸ τῶν μουσικῶν δὴ τοῦτο, δὶς διὰ πασῶν, τὸ γράμμα. καὶ τοσοῦτον ἐοικότας ἀλλήλοις τοὺς βίους, ὅσον μόλιβδος ἀργύρῳ, χαλκὸς χρυσῷ, καὶ ἀνεμώνη ῥόδον, καὶ ἀνθρώπῳ πίθηκος. μισθὸς μὲν γὰρ δὴ καὶ κεῖ, κἀνταῦθα, καὶ ὁ ἐν ἄλλῳ τάττεσθαι. ὁ δὲ πρᾶγμα, παμπόλλου ἔχει τὴν διαφωνίαν. ἐκεῖ μὲν γὰρ δουλεία ἁφὴς, καὶ οὐ πολὺ τῶν ἀργυρωνήτων καὶ οἰκοτρίβων διαφέρουσιν οἱ ὑπὲρ τῶν τοιούτων πρεσβεύοντες.

Quid ergo si neque hæc neque illa videtur dicenda, nobis restat, nisi vt ingenuè fateamur, nihil nobis esse syncerum ac sanum, quo deinceps vitium nostrum palliemus? Vna forsan anchora ad hoc nobis superest, quam in aquam nondum demisimus, videlicet senectutem nostrã ac morbum in miserationem vocare; paritérque paupertatem causari, quæ vt euitari queat, hominem nihil non tum facere tum pati persuadet. Quo loco non intempestiuum fuerit Medeam illam quæ est apud Euripidem, in auxilium aduocare, quæ huc progressa, Iambica illa nonnihil huc detorta, pro me tibi occinat:

Haud nescio quam sint mala hæc quæ nunc.
Sed mẽtis imperio reclamat paupertas. (*pare*:

Nam illud Theognidis quis ignorat, tametsi nullus citem, non vitio dari, si quis se ipse vel in profundum mare demergat, vel è rupe præcipitet; modò paupertatis onus hoc pacto excutiat? Hæc ferè sunt quæ quis in eiusmodi causa pro se dicere posset, etiamsi nihil eorum admodum decoram gerat personam. Tu verò ô amice, quantum ad me attinet, bono animo es, quandoquidem in mea defensione id genus auxiliis nullis sum vsurus. Neque C enim, spero, tanta fames vnquam vrgere poterit Argiuos, vt de caua Arabia serenda cogitent: neque ipsi nos iusta adeo excusatione destituemur vnquam, vt si quando accusemur, eiusmodi latebras quærere cogamur. Quin illud mihi considera, quàm magno hæc inter sese discrimine distent, videlicet in prædiuitis alicuius familiam adscriptum, seruire seruitutem, eáque omnia perferre, quæ libellus ille meus recenset, & publicè rem populi tractantem, ac pro virili rempub. administrantem, hoc nomine ab Imperatore salarium accipere. Age contẽplare hæc, & vtrunque per se ac seorsim perpende: reperies certè res ipsas, iuxta illud Musicorum prouerbium, δὶς διὰ πασῶν, hoc est, longissimo interuallo inter se dissidere: tum duas has vitæ rationes tantum inter se conuenire, quantum est affinitatis plumbo cum argento, æri cum auro, anemonæ cum rosa, homini cum simia. Siquidem vt illic, ita & hîc merces accipitur, & accidit vtrobique vt alteri sit parendum. Cæterùm in ipsa negotij ratione ingens est dissonãtia: quandoquidem illic seruitus est manifesta, & qui illorum conditionem accipiunt, emptitiis illis & manuariis seruis nõ admodum præstant.

At qui remp. tractant, & in vsum ciuitatis nationúmque totarum strenuam operam collocant, nullo iure, ob solam mercedem, in calumniam vocari poterunt, inque crimen cum illis commune trahi. Alioqui fieri non poterit, quin hac ratione & præfecturæ omnes exauctorentur, vt neque tot ac tantarum gentium præsides, neque ciuitatum rectores, neque ordinum militarium ductores, imò nec ipsi totius exercitus imperatores rectè facere videantur, quando horum omnium laboribus proposita sunt præmia. Cæterùm vnius mercedis nomine non oportet opinor vel bona omnia euertere, vel mercedem accipientibus, æqualem conditionis gradum tribuere. Denique mercenarios miseræ vitæ obnoxios illic dicebam, non omnes, sed qui doctrinæ prætextu in diuitum famulitio seruiunt, eos tanquam ærumnosos miserabar. At nostrum negotium, ô amice, modis omnibus est diuersum. Quanquam enim quæ ad domesticam vitam pertinent, nobis cum illis sunt communia, publicè tamen summi imperij participes sumus, eiúsque administrandi prouinciam cum rege partimur. Ipse ego, si diligenter expendas, Ægyptiaci regni portionem non minimam sub manibus habeo, dum nunc pœnas statuo, nunc iusta tributa impero, nũc dictorum factorúmque omnium rationaria conscribo, nunc litigantium acta certa lege perpendo. Ad hæc principis ipsius decreta ad certissima simul & rectissima quęque summa fide perduco, eadémque diligẽter adseruata, subditis trado, reipub. cura in omne æuum conseruanda. Deinde proponitur merces non vulgaris, sed à principe: nec ea exigua, sed talentis numerata. Post hæc, modò recta via res procedat, supersit spes, neque hæc contemnenda videlicet, vt prouinciæ alicui quasi iam emeritus præficiaris, aut Regium aliquod negotium tibi demandetur. Iam verò gestit animus in hac loquendi libertate paulò magis progredi, & crimen ab accusatoribus supra modum exaggeratum, itidem copiosiùs refellere. Equidem apertè pronuntio, neminem quicquam facere gratis, ne si vel maximarum rerum administratores obieceris: quando nec ipse princeps mercedis est expers. Non hîc dico tributa, nec vectigalia, quæ per singulos annos à subditis penduntur: verùm principi maxima fuerit merces, si à laudatis laudetur, si nomen eius ab omnibus celebretur,

Principis maxima merces.

A οἱ ὃ τὰ κοινὰ δι' χεῖρος ἔχοντες, & πόλεσι, καὶ ἔθνεσιν ὅλοις σφᾶς αὐτοὺς χρησίμους παρέχοντες, οὐκ ἂν εἰκότως ἐκ μόνης τῆς μισθοδοσίας ἁλοίητο, & ἐς ὁμοιότητα καὶ κοινωνίαν τῆς κατηγορίας καθέλκοιντο. ἐπεὶ οὐκ ἂν φθάνοι τις ἁπάσας αἱρῶν τὰς τοιαύτας παρεστασίας· καὶ ἥτε οἱ τοιαῦτα ἔθνη διοικοῦντες, ἥδ' οἱ τὰς πόλεις ἁρμοττοντες, ἥδ' οἱ τὰς φάλαγγας, ἢ στρατόπεδα ὅλα ἐγχειριζόμενοι, ὀρθῶς ποιήσουσιν, ἐπεὶ καὶ μισθὸς αὐτῷ τῷ ἔργῳ παρέσεσιν. ἀλλ' οὐκ ἀφ' ἑνὸς οἴμαι χρὴ αἱρετίζειν τὰ πάντα, ἀλλ' ἰσοτιμίαν τῶν μισθοφορούντων καθιστάναι. ὃ δ' ὅλον, ἃ τοῖς μισθαρνοῦσιν ἀπόρους ἐγὼ φαύλῳ βίῳ συνῳκίσθαι ἔφασκον, ἀλλὰ τοὺς ὑπὸ ταῖς οἰκίαις ὑπὸ παρέργου παιδιᾶς δουλεύοντας ὠκτειρον. ζητεῖ δ', ὦ ἑταῖρε, ὃ ἡμέτερον πρᾶγμα, πάντα ἀπασιν ἑτεροῖόν ἐστιν, εἴ τε τὰ μὴ οἰκοι, ἰσότιμα ἡμῖν· δημοσίᾳ δ', τῆς μεγίστης ἀρχῆς κοινωνοῦμεν, καὶ ὃ μέρος συνδιαπονοῦμεν. ἐγὼ δ' ἂν εἰ σκέλλαιο, δόξαιμ' ἂν σοι ὃ σμικρότατον τῆς Αἰγυπτίας ταύτης ἀρχῆς ἐγχειρίζειν, τάς δίκας εἰσάγειν, καὶ τάξιν αὐταῖς τὴν παρεστηκυῖαν διατιθέναι, καὶ τῶν παρὰ πολλῶν καὶ λεγομένων ἀπαξαπάντων ὑπομνήματα γράφειν, καὶ τὰς τε ῥητορείας τῶν δικανικῶν ῥυθμίζειν, καὶ τὰς τῶν ἄρχοντος γνώσεις παρὸν ἀκριβέστατον σοὶ πίστει τῇ μεγίστῃ διαφυλάττειν· καὶ παραδιδόναι δημοσίᾳ πρὸς τὸν ἀεὶ χρόνον ἀποκεισομένας. καὶ ὁ μισθὸς οὐκ ἰδιωτικός, ἀλλὰ παρὰ τοῦ βασιλέως· ὃ σμικρὸς οὐδὲ οὗτος, ἀλλὰ πολυτάλαντος. καὶ τὰ μὲν ταῦτα δή, ἃ φαύλας ἐλπίδες, εἰ τὰ εἰκότα γίγνοιτο, ἀλλ' ἔθνος διαπεραπῆναι, ἢ πόλεις ἄλλας παρέξεις βασιλικάς. ἐθέλω γοῦν οὐκ ἀπιστοῦσι χρησάμενος τῇ παῤῥησίᾳ, καὶ ὁμόσε χωρήσας τῷ διαφερομένῳ ἐγκλήμασι, καθ' ὑπερβολὴν ἀπολογήσασθαι. καὶ δή φημί σοι μηδένα μηδὲν ἁμαρτεῖν ποιῶν. οὐδὲ γὰρ τοὺς τὰ μέγιστα παρέχοντας εἴπῃς, ὅπου μηδὲ βασιλεὺς αὐτὸς ἁμαρτὸς ἐστιν. ἃ φέρεις λέγω, οὐδὲ δασμούς, ὁπόσοι παρὰ τῶν ἀρχομένων ἐπέτειοι φοιτῶσιν· ἀλλ' ἔστι βασιλεῖ μισθὸς μέγιστος, ἔπαινοι, καὶ ἡ παρὰ πᾶσιν εὐκλεία,

καὶ ὁ ὅτι τοῖς ὑπὲρ γεούσαις προσκυνεῖσθαι. εἰκόνες δὲ, καὶ νεὼ, καὶ τεμένη, ὁπόσα τοιάδε τῶν ἀρχομένων ἔχουσι, μισθοὶ καὶ τοῦτά εἰσιν ὑπὲρ τῶν φροντίδων, καὶ προνοίας, ὧν ὠφέληται προσκοποῦντες ἀεὶ τὰ κοινὰ, καὶ βελτίω ποιοῦντες. ὡς δὴ μικρὰ μεγάλοις εἰκάζειν ἔστιν ἐθέλεις, ἀρξάμενος ἀπὸ τῆς τοῦ σωροῦ κορυφῆς, ἐφ' ἕκαστον τούτων, ἀφ' ὧν σύγκειται καταβαίνειν, ὄψει ὅτι μεγέθει καὶ σμικρότητι διαφέρομεν ἀπ' ἐμοῦ τῶν ἀκροπάτων. τὰ δ' ἄλλα, μισθοφόροι ὁμοίως ἅπαντες. εἰ μὲν οὖν τοῦτον ἐτεθείκειν τὸν νόμον, μηδένα μηδὲν προάπτειν, ἕνοχος ἂν εἰκότως ἐδόκουν τῇ παρανομίᾳ· εἰ δὲ τοῦτο μὲν οὐδαμοῦ τῶν βιβλίου λέλεκταί μοι, χρὴ δ' ὃν ἀγαθὸν ἄνδρα ἐνεργὸν εἶναι, πῇ ἂν ἄλλο ἐς δέον αὑτὸν χρῶτο, ἢ φίλοις συμπονοῦν πρὸς τὰ βέλτιστα, καὶ τῷ μέσῳ ἐπαίνῳ πεῖραν αὐτὸν διδοὺς, ὅπως ἔχει πίστεως, καὶ εὐνοίας, καὶ διανοίας πρὸς τὰ ἐγχειρούμενα, ὡς μὴ ὁ Ὁμηρικὸν ἐκεῖνο, ἐπώσιον ἄχθος ἀρούρης ἄλλος εἴη; πρὸς δὲ τοῖς ὅλοις, μεμνῆσθαι χρὴ τοὺς ὀψιμαθεῖς. ἆρ', ὅτι ὁ σοφῷ ὄντι μοι, εἰ δή τις καὶ ἄλλος ὑβρίζει που σοφὸς, ὀψιμαθήσεσιν, ἀλλὰ τῷ ἐκ τοῦ πολλοῦ δήμου, λόγους μὲν ἀσκήσαντι, καὶ τὰ μέτρια ἐπαγωνιζομένῳ ἐπ' αὐτοῖς, πρὸς δὲ τὸν ἄκρον ἐκεῖνον τῶν χαριέντων ἀρετὴν, ὃ πάνυ γεγυμνασμένῳ. καὶ, μὰ Δί', ὦ δὴ ὅτι τοῦτῳ αἰσθάνομαί μοι ἄξιον, ὅτι μηδὲ ἄλλῳ ἐγώγ' οὕτω συντετύχηκα, τὸν τοῦ σοφοῦ ὑποφέρεσιν ἀπὸ πλεονῶν. οὐ μέντοι καὶ θαυμάσαιμ' ἂν ὀψιμαθοῦς μου τῷ νῦν βίῳ, εἴγε ὀψιμαθὴς, ὃν πρὸς πολλοῦ ἤδη ὅτι ῥητορικὴν δημοσίᾳ μείζονας μισθοφορὰς ἐνεκάλυπτον, ὁπότε χρὴ θέαν τὴν ἑσπερίαν Ὠκεανοῦ καὶ τὸν Κελτικὸν ἅμα ὀψιόν συντυχεῖν ἡμῖν, τοῖς μεγαλομισθοις τῶν σοφιστῶν συναριθμουμένοις. τοῦτά σοι, ὦ ἑταῖρε, καί τοι ἐν μυρίαις ταῖς ἀσχολίαις ὢν, ὅμως ἀπελογησάμην, ὡς ἐν πρέσβυν ἥκοντος τὸν λευκὸν τοῦδε σοῦ καὶ πλήρη μοι συνεχθοῦς. ἐπεὶ πρός γε τοὺς ἄλλους κἂν σιωπάμα πάντες κατηγορῶσιν, ἱκανὸν ἂν εἴη μοι ὅ, τ' Ἱππόκλειδη.

si beneficiorum nomine numinis vice adoretur. Porrò imagines, templa & aræ, & quæcunque eius generis à subditis suis habent, mercedis loco sunt & ipsa, nimirum pro curis, próque solicitudine qua commune ciuium bonum procurant, cunctáque in melius promouent. Et, vt magnis parua componam, si initio iam inde ab ipsius velut acerui cacumine sūpto, per singula quibus compositus assurgit, descendas, videbis sanè nos non nisi magnitudine & paruitate à summis differre: cætera mercenarij simul omnes sumus. Itaque si hanc tulissem legem, neminem quicquam facere debere, non iniuria iniquitatis reus essem. Sin hoc in nullo libelli nostri angulo à me est dictum, & bonum virum operi alicui intentum esse decet, quî posset operam suam collocare quis rectiùs, quàm vt ad optima quæque promoueat amicos, ac in medio omnium lucéque de se det periculum, quanta fide, quáve diligentia, qua postremò animi benevolentia, negotia commissa queat expedire? ne videlicet locum habeat illud Homericum:

Telluris inutile pondus.

Bonus vir vbi maximè operæ suam collocet.

Atqui meos obiurgatores meminisse oportet, quòd cùm me reprehendunt, haud quaquam sibi res est cum sapiente quopiam (si modò est aliquis hoc dignus nomine) sed eo qui sit vnus è media plebe, ex literarum exercitatione mediocrem nominis celebritatem nactus: attamen qui ad supremam illam virtutem, quò non nisi summatibus datur aditus, non admodum sit instituendus. Quanquam ne hoc quidem nomine grauiùs dolere debeo per Iouem, cùm in nullum vnquam inciderim, qui omnes sapientiæ quam profitebatur, numeros expleret. Tu verò, quòd hanc viuendi rationem nobis vitio vertis, non possum non mirari, qui iã olim eidem crimini obnoxium non obiurgaris, cùm non sine ingenti mercede dicendi facultatem publicè agendis causis locarem. Quo tempore tu peragrata simul Gallia, ad occidentalis Oceani spectaculum profectus, forte fortuna in nos incidisti, cùm inter quæstuosos Rhetores & nobis erat locus. Hæc sunt, mi amice, quæ obiiciẽti tibi, quamquam mille negotiis districtus, vtcunque respondi: nimirum vt videas quàm non in postremis habeam, si tuo suffragio candido plenóque nostra causa probetur. Nam quod ad alios pertinet, etiamsi simul omnes accusent, mihi tamen sufficerit illud; Haud curat Hippoclides.

Lucianus causas ali quandiu egit.

ΥΠΕΡ ΤΟΥ ΕΝ ΤΗ ΠΡΟΣΑΓΟΡΕΥΣΕΙ ΠΤΑΙΣΜΑΤΟΣ.

PRO EO QVOD INTER SALVTANDVM, VERBO LAPSVS FVERAT.

Iacobo Micyllo interprete.

ARGVMENTVM.

Respondet hac apologia, pro errato quod inter salutandum ipsi excidérat, cùm mane & in prima salutatione, quo tempore, χαῖρε, hoc est, aue, seu, salue, dicendum fuerat, ipse, ὑγίαινε, hoc est, vale, dixisset.

Orationis status est iuridicialis assumptitius. Fatetur enim & ipse peccasse se, quia ordinem inuerterit, & quod postremum dici conueniebat, à principio vsurparit: sed tamen culpam hanc mitigat atque eleuat, primùm vsu ac potestate ipsorum verborum ostendens, τὸ χαίρειν, non in principijs tantùm à veteribus, sed etiam fine atque discessu vsurpatum fuisse: ὑγιαίνειν autem vtroque loco frequenter à multis, à quibusdam etiam in principio semper positum fuisse: deinde & efficaciorem atque auspicatiorem vim ac significationem habere: idq; probat multis & poetarum & aliorum testimonijs, adductis item historiarum exemplis, vbi vel eodem errore ὑγιαίνειν pro χαίρειν positum fuisset, vel aliàs vsurpatum, commodum aliquod vtentibus attulisset. Post hæc ordinis inuersioni opponit euentum erroris, quòd tale verbum pro alio dixerit, cuius vis seu potestas, hoc est, valere seu sanum esse, cuiuis tempori, non matutino tantùm, conueniat: & quòd hæc salutatio cæteris potior atque efficacior sit. Denique & principes hoc idem primum atque præcipuum suis mandant, vt salutis seu valetudinis curam gerant: & priuati quoque in re salutando saluos esse iubent. Hinc & causam erroris siue euentus huius in deum aliquem transfert. Animi autem consternationem, quæ causam errori dederit, à consueto & obiecto seu casu defendit. Deinde & voluntatem principis pro se interpretatur ficta conformatione, idque argumento à consequentibus & exemplo ducto. Ad finem, ficta alia ac noua obiectione, orationem in votum seu precationem desinit.

Exordium à loco communi sumitur.

Verbum χαίρειν vbique saluere exposuimus, propter commodum versionis: quanquam non ignorem, à Martiale atque alijs frequentius per Auere reddi, quando salutantis est. Nam alioqui & gaudere significat, interdum & valere, vt infrà, cùm discedentium mutuò est: vt & τὸ ὑγιαίνειν, quod nos vbique valere vertimus, & saluum siue sanum esse interim significat: ad quas significationes infrà in Græcis testimoniis quæ ad hoc citantur, crebræ allusiones fiunt, præsertim cùm à principio ponitur.

DIFFICILE sanè est, homo A cùm sis, alicuius Dei impulsionem ac vim euitare. Multo autem difficilius, defensionem inuenire errati eius, quo quis præter rationem, & ceu numine quodam impellente lapsus est: quod vtrũque mihi nũc accidit, qui cùm ad te venissem, quò te ex more primo mane salutarem, deberémque cõsueta ista voce vti, ac te saluere iubere: ego aureus ille, nescio quo pacto oblitus valere te iussi, verbo & ipso non malo aut ominoso, sed intẽpestiuo tamẽ, vt quod vesperi, non auroræ conueniat.

ΑΛΕΠΟΝ μὲν, ὦ Ἑρμότιμε ὄντα, δαιμονίς τινος ἐπήρειαν διαφυγεῖν. πολὺ δὲ χαλεπώτερον ἀπολογίαν εὑρεῖν τοῦ λάθους καὶ δαιμονίου πταίσματος. ἄτερ ἀμφοτέρων νῦν ἐμοὶ συμβέβηκεν, ὃς ἀφικόμενος πρὸς σέ, ὡς εἰωθὼς ἦν, δέον πρώην σωπᾶν τοῦτο φωνὴν ἀφεῖναι, καὶ χαίρειν κελεύειν, ἐγὼ δ' ὁ χρυσοῦς ὑπολαβόμενος, ὑγιαίνειν σε ἠξίουν, εὔφημον μὲν καὶ τοῦτο, σὺν ὀρθῷ δὲ, ὡς ὁ γε πρὸ ἕω.

ἐγὼ μὲν οὖν ὅπως τούτων αὐτὸς ἰδιώτην τε, καὶ ἠρυθρίων, καὶ πολυτοίους ἐπ' ἀποβάσεις· οἱ παρόντες δὲ, οἱ μὲν παῖδα, ὡς ἦν εἰκός· οἱ δὲ, ληρεῖν ὑφ' ἡλικίας· οἱ δὲ, χθεσινῆς κραιπάλης ἀνάμεσον ἔτι ὤοντό με εἶναι, εἰ καὶ ὅτι μάλιστα σὺ ὑπέφαινες ἐμαυτὸν γεγονὼς· ὅμως ὅσον ἄκρῳ τῷ μειλίγματι ὑπεσημηνάμενος τῆς γλώττης τὴν ἁμαρτίαν. ἔδοξεν οὖν μοι καλῶς ἔχειν παραμυθίαν τινὰ ἐμαυτῷ συλλέξαι, ὡς μὴ πάνυ ἀνιώμενον ὑπὲρ τοῦ παίσματος, μηδ' ἀφόρητον ἠγούμενον, εἰ τοσοῦτος ἀνὴρ τοσοῦτον ἀπεσφάλην τοῦ καλοῦ ἕνεκα, ὅτι τοσούτων μαρτύρων. ἀπολογίας μὲν γὰρ οὐδὲν ἔδει, οἶμαι, ὑπὲρ γλώττης, εἰς ἅπαξ ἁμαρτόν· ἐμοὶ δὲ πολλοῦ ἐδεήθην ἐπὶ τῷ ἐπιχειρεῖν τὰ λεκτέα. καὶ μὲν δὴ τὸ μὲν ἐπιέναι αὐτὰ, ἐμὲ μὴ οὐκ εἰδέναι τὸν καιρὸν αὐτοῦ, καὶ τὸ μὲν ἐπιπλήττειν, ἢ τὸ ὑμνεῖν, ἐπειπὼν τὰ εἰκότα. ὁ μὲν δὴ καιρὸν ἔχαιρε μάλιστα ἡ ἐπαγόρθωσις· καὶ μὲν ἑωθινὸν μόνον, καὶ οὐδὲ τοῦτο ἔντευξιν, ἀλλὰ καὶ ἑσπέρας μὲν ἰδόντες ἀλλήλους, ἔλεγον αὐτὸ, ὡς ὁ,

Χαῖρ', ὦ δυνάστα τῆς δὲ γῆς Τιρυνθίας.

καὶ μὴν ὁ δεῖπνον ἐς λόγους ἤδη παρεγινίους προπόμενοι, ὡς ὁ,

Χαῖρ' Ἀχιλεῦ, δαιτὸς μὲν εἴσης σὺ κικλήσκεο,

Ὀδυσεὺς ὁπότε τὴν ἐπεσταλμένην πρεσβείαν αὐτῷ ἐξήγγελλε· καὶ ἤδη ἀπιόντες πρὸς ἀλλήλους, ὡς ὁ,

Χαίρετ', ἐγὼ δ' ὑμῖν θεὸς ἄμβροτος, οὐκ ἔτι θνητός.

Ἰδίᾳ δὲ καιρὸς οὐδεὶς ἀπενενέμητο τῇ προσρήσει, οὐδὲ ὡς νῦν μόνος ὁ ἑωθινός, ὅπου γε καὶ ὅτε τὸν ἀπαισίων καὶ ἀπευκτοτάτων ὁμῶς ἐχρῶντο αὐτῇ· ὡς ὁ τοῦ Εὐριπίδου Πολυνείκης ἤδη τελευτῶν τὸν βίον, καὶ,

Χαίρετ', ἤδη γάρ με περιβάλλει σκότος.

A Ipse igitur confestim sudaui atque erubui, variéque meipsum gessi, cùm quid agerem, non haberem. At cæteri qui tum aderant, alij quidem lapsum me esse lingua, ita vt consentaneum erat, alij præ ætate delirare, alij verò ex hesterna crapula repletum atque ebrium adhuc esse existimabant: tametsi tu ipse animo maximè æquo accipiebas id quod tum acciderat, ne risu quidem modico notando linguæ erratum. Visus igitur mihi sum, operæ quoddam pretium facturus esse, si consolationem aliquam mihi ipsi componerem, ne nimis ægrè ob lapsum hunc animo afficerer, néve intolerabile putarem,

B si senex aliquis præsentibus tot testibus nõnihil ab eo quod decorum fuerat, aberrando deflexissem. Nam quantum quidem ad ipsam linguam attinet, defensione aliqua opus puto non erat, præsertim quãdo in tam bonam & auspicatam precationem errando prolapsa fuerit. Incipienti itaque mihi, ab initio statim videbar in difficilem quæstionem incursurus esse: at verò vbi iam progressus aliquantulum fuissem, offerebant se multa quæ commodè dici posse videbantur. Quæ tamen non antea dicam, quàm de ipso verbo Saluere, de verbo Bene agere, &

C de verbo Valere, quæ consentaneum atque æquum erit, exposuero. Verbum igitur χαίρειν (quod saluere nos dicimus) antiqua vox est, & in salutationibus iam olim vsurpata, veruntamen non mane tantùm, neque in primo solùm cõgressu, sed etiam cùm qui antea se mutuò nunquam viderant, alius in alium incideret, salutatione hac vti solebant, quale illud est: *Salue ô soli rex istius Tirynthij.* Deinde & à cœna, cùm iam ad mutuas confabulationes ventum esset, vt apud Homerum:

χαίρειν, & eius vsus.

Salue Pelide, nil cœna æqualis eges nunc.

D quo tum Vlysses vsus est, quando in legatione missus, oratorio modo mandata illi exponebat. Præterea & cùm à se mutuò iam discedere vellent, eadem vtebantur, quale est illud:

Salucte, atque deum me agnoscite morte carentem.

Sic & apud Virg. *Salue aeternum mihi maxime Palla.*

Certum autem tempus nullum præfinitum fuit salutationi huic, neque vt nunc, matutino solùm tempore vsurpabatur, quandoquidem & in infaustis & abominabilibus rebus eadem aliquando vsi quidam reperiuntur: vt apud Euripidem Polynices iam moriturus, *Saluete* (inquit) *nam totus tenebris iam tegor.*

Neque etiam amicorum inter se nota tantùm siue indicium erat, sed & ad eos quibus infensi erant, adhibebatur, cùm significare vellent, nihil rei sibi mutuò cum illis posthac fore: nam hoc, cùm μακρὰν χαίρειν, hoc est, longum saluere, dicunt, intelligũt, nempe nullam amplius curam alterius alteri futuram esse. Primus autem hoc verbo vsus fertur Philippides, is qui vno eodémque die narratur ex Marathone cursu itinere peracto Athenas victoriam annuntiasse, & ad magistratus, quo loco confederant, atque anxij de euentu pugnæ cogitabant, dixisse; Saluete, vincimus: eóque dicto statim concidisse mortuus, peracto iam nuncio, vnà cum ipso illo verbo expirans. In epistolæ autem initio Cleon ille Athenienſium tribunus, cùm ex Sphacteria scriberet, primus omnium hoc verbum præposuit, gratulari videlicet illis volens ob victoriam eo loco partam, & quòd Spartanos captos in potestatem redegisset. Ac prorsus certè post illum Nicias dux cùm ex Sicilia scriberet, antiquam ep stolarum formam retinuit, statim ab ipsis rebus exordiendo. Quin & admirabilis ille Plato, vir fide dignus, ac legislator huiusce modi rerum, verbum hoc saluere, planè valere iubet, atque omnino improbat veluti malum ac prauum, & quod nihil seriũ aut dignum præ se ferat: contrà autem τὸ εὖ πράττειν, hoc est, bene agendi, verbum, pro eo introducit, tanquam cõmune tam corporis quàm animi bene rectéque affecti symbolum siue indicium: ac missis ad Dionysium literis, reprehendit ipsum, quòd cùm ad Apollinem versus quosdam composuisset, deum ipsum saluere iussisset, quippe quod hoc ipso Pythio indignum foret, & non modò diis, verum etiam ne hominibus quidem paulo dexterioribus decorum. Diuinus certè quidem Pythagoras ille, tametsi ipse nihil proprium suorum scriptorũ nobis relinquere post se voluerit, quãtum tamen ex Oecello Lucano, & Archyta, & cæteris ipsius discipulis coniecturam facere licet, nec verbũ bene agere, ab initio literis suis præmisit; sed ab ὑγιαίνειν, quod est valere seu sanum esse, exordiri iubebat. Cuncti itaque illi qui professionem atque doctrinam ipsius secuti fuêre; quoties missis inter se mutuò literis graue aut serium aliquid scriberent, valere siue sanos esse sese, statim ab exordio iubebant, tanquam & hoc ipsum verbum tam animæ quàm corpori accommodatum maximè foret, summatimque comprehenderet vniuersa hominis bona. Præterea & triplex ipsorum triangulus ille, qui alternatim inter se iunctus, quinquelinearem figuram constituit,

Virgil. Et ligum formose vale, vale inquit Iola.

Quanquã hic τὸ χαίρειν, non nihil & ad gaudendi significationem alludit, vt & in sequenti exemplo.

Εὖ πράττειν.

Et hic ad gaudendi significationem Plato alludit: vide epist. 3

ὑγιαίνειν.

A καὶ ὁ μόνον φιλοφροσύνης αὐτοῖς ἕνεκα τοῦτο σύμβολον, ἀλλὰ καὶ ἀπειθείας, καὶ τοῦ μηκέτι χρήσεσθαι ἀλλήλοις. ὁ γοῦν μακρὰν χαίρειν φράσας, ὃ μηκέτι φροντίδα δηλοῖ. πρῶτος δ' αὖ τοῦτο Φιλιππίδης ὁ ἡμεροδρομήσας λέγεται ἀπὸ Μαραθῶνος ἀγγέλων τὴν νίκην, εἰπεῖν πρὸς τοὺς ἄρχοντας καθημένους καὶ περιπτύξας ἅμα τῷ τέλους τῆς μάχης, χαίρετε, νικῶμεν. ἐκ τούτου εἰπὼν συναπέθανε τῇ ἀγγελίᾳ, καὶ τοῦ χαίρειν συνεξέπνευσεν. ἐν ὑπατολῇ δὲ ἀρχῇ, Κλέων ὁ Ἀθηναίων δημαγωγὸς, ἀπὸ Σφακτηρίας πρῶτον χαίρειν προσῆκεν, διαγελιζόμενος τὴν νίκην τὴν ἐκείνην, καὶ τὴν τῶν Σπαρτιατῶν ἅλωσιν. καὶ ὅλως γε, μετ' ἐκεῖνον ὁ Νικίας ἀπὸ Σικελίας ὑπατεύων, ἐν τοῖς ἀρχαίοις τῶν ὑπατικῶν διέμεινεν, ἀπ' αὐτῶν ἀρξάμενος τῶν πραγμάτων. ἀλλ' ὁ θαυμαστὸς Πλάτων, ἀνὴρ ἀξιόπιστος νομοθέτης τῶν τοιούτων, τὸ μὲν χαίρειν κελεύει καὶ πολλοῦ ἀποδοκιμάζειν ὡς μηδενὸς ὄν, καὶ σοβαρὸν κακοδαίμονα ἐμφαῖνον. τὸ δὲ προστιθέναι αὐτὸ αὐτῷ εἰκάζει, ὡς κοινὸν σώματός τε καὶ ψυχῆς εὖ διακειμένων σύμβολον. καὶ Διονυσίῳ γε τῷ Διονυσίου, αἰτιᾶται αὐτὸν, ὅτι ποιῶν ἐς τὸν Ἀπόλλω, χαίρειν τὸν θεὸν προσέφηνεν, ὡς ἀνάξιον τοῦ Πυθίου, καὶ οὐχ ὅπως θεοῖς, ἀλλ' οὐδ' ἀνθρώποις δεξιοῖς πρέπον. ὁ μὲν γε θεσπέσιος Πυθαγόρας, εἰ καὶ μηδὲν αὐτὸς ἡμῖν ἴδιον καταλιπεῖν τῶν αὐτοῦ ἠξίωσεν, ὅσον Οἰκέλλῳ τῷ Λευκανῷ, καὶ Ἀρχύτᾳ, καὶ τοῖς ἄλλοις ὁμιλητὰς αὐτοῦ τεκμήρεσθαι, οὔτε τὸ εὖ πράττειν προὔγραφεν, ἀλλ' ἀπὸ τοῦ ὑγιαίνειν ἄρχεσθαι ἐκέλευεν. ἅπαντες γοῦν οἱ ἀπ' αὐτοῦ ἀλλήλοις ὑπατεύοντες, ὁπότε κακοδαίμον τι γράφοιεν, ὑγιαίνειν ἐκέλευον ἐν ἀρχῇ προσεκελεύοντο, ὡς ἐκ αὐτοῦ ψυχῇ τε καὶ σώματι ἁρμοδιώτατον, καὶ συνόλως ἅπαντα προσειληφὸς ταὐτοῦ ἀγαθά. καὶ τόγε τρίπλευρον αὐτοῖς τρίγωνον, ὃ διγράμμων, ὃ πενταγράμμον,

ᾧ συμβόλῳ πρὸς τοὺς ὁμοδόξους ἐχρῶντο, A quo symbolo ac veluti nota quadam iidem ad eos qui eiusdem professionis erant, eãdémque doctrinam sectabantur, vti solebant, valetudo siue salus ab ipsis appellatur. Et in summa, ipsum quidem valere, putabant esse: verùm neque bene agere, neque saluere, omnino idem quod valere. Sunt autem & qui quaternionem, maximum ipsorum iusiurandum, aut perfectissimum ipsis numerum perficere * dicant: alij verò etiam salutis seu valetudinis principium vocarunt, inter quos & Philolaus est. Et quid attinet vetustiores commemorare, quando & Epicurus, qui alioqui τῷ χαίρειν, hoc est, gaudendi verbo, admodum gaudebat, voluptatémque cæteris rebus omnibus anteponebat, in epistolis quas de rebus paulo grauioribus scribebat (sunt autem earum perquam paucæ, & non nisi ad præcipuos amicorum datę) statim à principio valere iubebat? Frequens autem & in Tragœdia & Comœdia, veteri illa quidem, reperias idem hoc verbum à principio fermè positum: nam illud,

Et huc fortasis pertinet quod in carmine illo Pythagoræ aureo legitur, καὶ μὰ τὸν ἀμπέρα ψυχᾷ παραδοῦσα πεπρακτὸν παραιτιάσθαι φυσεως, &c.

Vale, & multum mihi salue:

doctè prudentérque valendi verbum, auere, siue saluere, illi præpositum habet. C Alexis autem,

O here, vale (inquit) *vt tardè admodum aduenis!* Et Achæus:

Venio peracta re graui: at tu mihi vale.

Quo loco ὑγιαίνε *ponitur, vt apud Latinos, Salue sis.*

Philemon quoque:

Primũ (inquit) *valere cupio, dein agere bene: Saluere tertiò, vltimo debere nil.*

Hoc est χαίρειν, *quod & gaudere significat.*

Nam qui conuiuiale illud carmen composuit, cuius & Plato meminit, an non & ille ait, *Equidem hoc iudico primum, Valere, dein pulchrũ videri, Post esse ditẽ?* Verbi autem saluere siue auere, omnino ne meminit quidem. Et vt notissimum quoque illud, & quod omnibus in ore est, tibi dicam,

Superũm antiquissima diua Salus, Tecum mihi liceat Viuere quod supereſt.

Quare si antiquissima salus seu valetudo est, meritò etiam ipsius opus, hoc est, valere, saluúmque ac sanum esse, reliquis omnibus anteponendum est. Infinita autem & alia exempla tum ex poëtis tum ex historicis & philosophis commemorare tibi possim, vbi idem hoc verbum valere, antepositum reliquis atque prælatum reperitur. Quæ tamen omnia in præsentia omittam, ne mihi scriptum hoc in loquacitatem quandam ineptam ac puerilem adeò prolabatur, videárque ipse clauo alio alium trudere velle.

ὑγεία πρὸς αὐτῶν ὠνομάζετο. καὶ ὅλως ἡγοῦντο ὃ μὲν ὑγιαίνειν εἶναι, τὸ δὲ εὖ πράττειν, τὸ χαίρειν πρᾴττειν καὶ ὑγιαίνειν. εἰσὶ δὲ οἱ καὶ τὸν τετρακτύν, τὸν μέγιστον ὅρκον αὐτῶν, ἢ τὸν τελεῖν αὐτοῖς ἀριθμὸν ἀποτελεῖν. οἱ δὲ καὶ ὑγείας ἀρχὴν καλέσθαι, ὧν καὶ Φιλόλαος ἐστί· καὶ τί σοι τοὺς παλαιοὺς λέγω, ὅπου καὶ Ἐπίκουρος αὐτὸς πολὺ χαίρων τῷ χαίρειν, καὶ τὴν ἡδονὴν πρὸ ἁπάντων αἱρούμενος, ἐν ταῖς ἀπουδαιοτέραις ἐπιστολαῖς (εἰσὶ δ' αὐταὶ ὀλίγαι) ἢ ἐν ταῖς πρὸς τοὺς φιλτάτους μάλιστα ὑγιαίνειν ἐκέλευε B ἐν τῇ ἀρχῇ προσγράφειν; πολὺ δ' ἂν καὶ ἐν τραγῳδίᾳ, καὶ ἐν τῇ ἀρχαίᾳ κωμῳδίᾳ εὕροις τὸ ὑγιαίνειν, πρῶτον λεγόμενον· τὸ μὲν γάρ,

Οὐλέ τε, καὶ μέγα χαῖρε,

σοφῶς προτεταγμένον τοῦ χαίρειν τὸ ὑγιαίνειν ἔχει· ὁ δ' Ἀλεξις,

Ὦ δέσποθ', ὑγίαινε, ὡς χρόνιος ἐλήλυθας.

ὁ δ' Ἀχαιός,

Ἥκω πεπραγὼς δηνά, σὺ δ' ὑγίαινέ μοι.

καὶ ὁ Φιλήμων,

Αἰτῶ δ' ὑγείαν πρῶτον, εἶτ' εὐπραξίαν,

Τρίτον δὲ χαίρειν, εἶτ' ὀφείλειν μηδενί.

ὁ μὲν γὰρ τὸ συμπόσιον γράψας, ὃ καὶ Πλάτων μέμνηται, τί καὶ φησὶν; ὑγιαίνειν μὲν ἄριστον τὸ δεύτερον, καλὸν γενέσθαι. τρίτον δὲ, πλουτεῖν. τοῦ χαίρειν δὲ οὐδ' ἐμνήσθη, ἵνα σοι τὸ γνωριμώτατον εἰπῶ, καὶ πᾶσι σώμασι λέγω,

Ὑγιὰ πρεσβίστα μακάρων μετ' σεῦ νέοιμι D τὸ λιπόλβιον βιοτᾶς. ὥστε εἰ πρεσβίστη ἐστὶν ὑγεία, καὶ τὸ ἔργον αὐτῆς τὸ ὑγιαίνειν, πρᾶγμα ἐστὶν ἀγαθῶν. μυρία δὲ καὶ ἄλλα ἔκ τε ποιητῶν, καὶ συγγραφέων, καὶ φιλοσόφων καταδεῖξαί σοι ἔχων, πρημώνων τὸ ὑγιαίνειν, τοῦτο μὲν παραιτήσομαι, ὡς μὴ εἰς ἀπειρολαλίαν τινὰ μειρακιώδη σκῆψαι μοι τὸ σύγγραμμα, καὶ κινδυνεύωμεν ἄλλῳ ἄλῳ σκηρᾶσαι τὸν ἧλον.

Pauca verò veteris hiſtoriæ, quantum adhuc memoria teneo, quantúmque ad hanc præſentem cauſam pertinere propriè videtur, non incommodùm huc adſcribi poſſe exiſtimaui. Nam cùm Alexander Magnus pugnam illam ad Iſſum initurus eſſet, quemadmodum Eumenes Sardianus in epiſtola ad Antipatrum refert, mane in tabernaculum eius ingreſſus Hephæſtio, ſiue tum ita oblitus ſui fuerat, ſiue cõſternatus, quemadmodum & ego, ſiue etiam numine aliquo impellente, idem tum quod ego dixit, ὑγίαινε βασιλεῦ, hoc eſt, Vale rex: tempus iam eſt in aciem educi exercitum. Conturbatis autem cæteris qui tum aderant, ob inopinatam ac nouam ſalutandi formam, ac ipſo Hephæſtione propemodum præ metu emoriente, Alexander reſpõdens, Recipio, inquit, omen: nam nos ſaluos atque integros è pugna reuerſuros eſſe, hoc verbum mihi nunc pollicetur. Antiochus autem cognomento Soter, quando cum Gallis conſerturus prælium eſſet, per quietem vidit adſtare ſibi Alexandrum, & iubere vt teſſeram hanc ante pugnam militibus daret, ὑγιαίνειν videlicet: ac ſub hac teſſera ſeu nota militari præclaram illam victoriam mox conſecutus eſt. Præterea & Ptolemęus Lagi miſſis ad Seleucum literis planè ordinẽ inuertit, à principio quidem epiſtolę valere illum iubẽs, pro eo autem vbi alij vale ſcribũt, in fine τὸ χαίρειν, hoc eſt, auere, ſubſcribẽs, quemadmodum Dionyſodorus tradit, is qui epiſtolas illius collegit. Non iniquum autẽ fuerit & Pyrrhi Epirotæ illius mẽtionem facere, qui poſt Magnũ Alexandrum ſecundas in re militari tenuit, variáſq; fortunæ mutationes ac vices pertulit. Hic igitur cùm deos precãdo, ſacrificãdo, donariáque conſecrãdo quotidie veneraretur, nunquam tamẽ vel victoriam ab illis, vel regni alicuius ampliorẽ maieſtatem, vel gloriam, vel diuitiarum abundãtiam poſtulauit, ſed vnum hoc ὑγιαίνειν, hoc eſt, valere ac ſanum eſſe, precari ſolebat: vt qui putaret, quandiu hoc vno frueretur, & cætera facillimè euentura ſibi eſſe. Ac rectiſſimè, opinor, ſentiebat, illud nimirum ſecum reputans, quòd cæterorum bonorum omnium nullus fructus foret, quandiu vnum τὸ ὑγιαίνειν, hoc eſt, ſanitas iſta corporis atque animi ſola abeſſet. Sed iam ſatis de eo, quo quicque horum verborum tempore propriè dici ſolitum fuerit, à nobis expoſitum eſt. Fortaſſis autem dixerit quiſpiam, Tu verò

A ὀλίγα δέ σοι τῆς ἀρχαίας ἱστορίας, ὁπόσα μέμνημαι οἰκεῖα τῷ παρόντι προσγράψαι, καλῶς ἔχειν ὑπέλαβον. ὅτε Ἀλέξανδρος τὸν ἐν Ἰσσῷ μάχιμον ἀγωνίσασθαι ἔμελλεν, ὡς Εὐμένης ὁ Σαρδιανὸς ἐν τῇ πρὸς Ἀντίπατρον ἐπιστολῇ λέγει, ἕωθεν εἰσελθὼν εἰς τὸν σκηνὸν αὐτοῦ ὁ Ἡφαιστίων, εἴτ' ἐπιλαθόμενος, εἴτ' ἐκπεπληγμένος ὥσπερ ἐγώ, εἴτε καὶ θεοῦ τινος τοῦτο κατασκώπτοντος, ταυτόν ἐμοὶ ἔφη, Ὑγίαινε βασιλεῦ, καιρὸς ἤδη διαπέπλεσθαι. ταραχθέντων δὲ τῶν παρόντων πρὸς

B τὸ ἄδοξον τῆς προσαγορεύσεως, καὶ τοῦ Ἡφαιστίωνος ὀλίγου δεῖν ὑπ' αἰδοῦς ἐκθανόντος, Ἀλέξανδρος, δέχομαι, εἶπε, τὸν κλῆδονα· ὁ γὰρ σώους ἐπομνύειν ἀπὸ τῆς μάχης, ἤδη μοι ὑπισχνεῖται. Ἀντίοχος δὲ ὁ Σωτὴρ, ὅτε τοῖς Γαλάταις συνάπτειν ἔμελλεν, ἔδοξεν ὄναρ ὑπισχνεῖσθαι οἱ τὸν Ἀλέξανδρον, κελεύειν συνθήματα πρὸ τῆς μάχης παραδοῦναι τῇ φαλαγγὶ τὸ ὑγιαίνειν. καὶ

C ὑπὸ τούτῳ συνθήματι τὸν θαυμαστὸν ἐκεῖνον νίκην ἐνίκησε. καὶ Πτολεμαῖος ὁ Λάγου, Σελεύκῳ ὑπιστέλλων, σαφῶς ἀνέστρεψε τὸν τάξιν, ἐν ἀρχῇ μὲν τῆς ὑπιστολῆς ὑγιαίνειν αὐτὸν προσειπών, ὑπὶ τέλει δὲ, ἀντὶ τοῦ ἐρρῶσθαι, ὑπογράψας τὸ χαίρειν, ὡς Διονυσόδωρος ὁ τὰς ἐπιστολὰς αὐτοῦ συναγαγών, φησιν. ἄξιον δὲ καὶ Πύρρου τοῦ Ἠπειρώτου μνησθῆναι, ἀνδρὸς μετ' Ἀλέξανδρον τὰ δεύτερα ἐν στρατηλάταις ἐνεγκαμένου, καὶ μυρίας ἐξ-

D πὰς τῆς τύχης ἐνεγκόντος. οὗτος οὖν ἀεὶ θεοῖς ἐπιχόμενος, καὶ θύων, καὶ ἀναθήσεις ὁσονδήποτε ἢ νίκην, ἢ βασιλείας ἀξίωμα μεῖζον, ἢ δύναμιν, ἢ πλούτου ὑπερβολὴν, ἤτησε πρὸ αὐτοῦ, ἀλλ' ἓν τοῦτο ἤυχετο, ὑγιαίνειν. ὡς ἔστ' ἂν τοῦτ' ἔχῃ, ῥᾳδίως αὐτῷ τἄλλων προσγινομένων. καὶ ἄρτι οἶμαι, ἐφθέγξατο, λογιζόμενος ὅτι οὐδὲν ὄφελος τῶν ἀπάντων ἀγαθῶν, ἔστ' ἂν τὸ ὑγιαίνειν μόνον ἀπῇ. ἀλλὰ νῦν ἑκάστου καιρὸς ἴδιος ὑφ' ἡμῶν ἀποδέδεικται, τάχα δ' εἴποι τις. σὺ δὲ τοῦ-

τον σαλλάξας, εἰ καὶ μηδὲν ἄλλο ἔφη- A immutato ordine illo, etiamsi nihil aliud
σθα, ὅμως τῷ δικαίῳ λόγῳ οὐκ ἂν ἔξω dixisses, tamen iure optimo accusandus
εἶης τῆ ἡμαρτηκέναι, ὥσωερ ἂν εἴ τις τῆ ac reprehendendus fores, perinde ac si
κνήμη τὸ κράνος, ἢ τοῖς τῆ κεφαλῆ τὰς quis galeam tibiæ, aut rursum ocreas ca-
κνημίδας ὑποδήσαιτο· ἀλλ', ὦ βέλτιστε, piti alligatas imponat. Verùm, ô optime,
φαίην ἂν κἀγὼ τοῖς αὐτὸν, εἰκότως ἂν (responderem & ego illi) meritò sanè
ταῦτ' ἔλεγες, εἴ τις ὅλως καιρὸς ἦν ὑγείας hæc diceres, si quod in vniuersum tem-
μὴ δεόμενος. νῦν δὲ καὶ ἕωθεν, καὶ μεσού- pus foret, quod sanitate siue salute opus
σης ἡμέρας, καὶ νύκτωρ, ἀεὶ τὸ ὑγιαίνειν non haberet. Nunc autem & mane, &
ἀναγκαῖον· καὶ μάλιστα τοῖς ἄρχουσι, καὶ meridie, & noctu quoque salute ac sani-
πολλὰ προστάττουσιν ὑμῖν, ὅσῳ καὶ τοῖς tate semper opus est, & maximè princi-
πολλὰ δεῖσθαι τὰ σώματος. ἔτι δὲ, ὁ μὴν, pibus vobis, qui multis occupati negotiis
χαῖρε, εἰπὼν, μόνον B ὑφήμῳ τῇ ἀρχῇ ἐχρή- estis, eóque ad plura corpore integro ac
σατο, καὶ ἔστιν ὑγιὴ τὸ προσταττόμενον· ὁ δ' ὑγιαί- sano necesse habetis. Præterea autem il-
νειν παρακελεύεται, καὶ χρήσιμόν τι δρᾷ, le qui χαῖρε, hoc est, aue, seu, gaude, dicit, B
καὶ ὑπομιμνήσκει πάντων τοῖς τὸ ὑγιαίνειν auspicato tantùm principio vtitur, ipsa-
σωτηριωδῶν· καὶ οὐ σωτηρίας μόνον, que res non aliud quàm precatio siue o-
ἀλλὰ καὶ παραγγέλλει. τί δ' ἂν εἰ καὶ τῶν ptatio quædam est: at qui valere iubet,
τῶν ἐπιστολῶν βιβλίῳ, ὃ ἀεὶ καὶ παρὰ βα- ille & vtile quiddam facit, & omnium
σιλέως λαμβάνετε, τοῦτο πρῶτον ὑμῖν ὅτι eorum admonet simul, quæ ad sanitatem
παράγγελμα, τῆς ὑγείας τῆς ὑμετέρας siue salutem aliquid conferunt: neque so-
αὐτῶν ἐπιμελεῖσθαι; καὶ μάλα εἰκότως. lùm comprecatur, verùm etiam denun-
οὐδὲν γὰρ ἂν εἴη ὄφελος ὑμῶν τοῖς ἄλ- tiat atque imperat. Quid autem? an non
λοις, μὴ οὕτω διακειμένων. ἀλλὰ καὶ ὑ- & in libello mandatorũ seu negotiorum,
μεῖς αὖθις, εἴ τι κἀγὼ τῆς Ρωμαίων φω- quod semper & à rege quoque accipitis,
νῆς ἐπαΐω, τοὺς προσαγορεύοντας ἀντιδε- hoc primum esse solet quod vobis præ-
ξιουμένους, τῷ τῆς ὑγείας ὀνόματι πολλά- cipitur, quò sanitatis atque salutis vestrę
κις ἀμείβεσθε. καὶ ταῦτα πάντα εἶπον, οὐχ curam habeatis? Ac meritò sanè. Neque
ὡς ἐκ προνοίας ἀφελὼν μὴν τὸ χαίρειν, enim vlla vestri vtilitas ad res cæteras
ὑποπτεύσας δ' αὐτ' αὐτῷ εἰπεῖν τὸ ὑγιαί- C obeundas foret, nisi integri ac salui
νειν, ἀλλ' ὡς τοῦτο μὴν ἄκων παθών. ἢ γε- essetis. Sed & ipsi vos (si modò Roma-
λοῖος αὖ ἐμαυτῷ ξενίζων, καὶ τοῖς κατ' ἐμὲ τῶν num sermonem ego quoque nonnihil
προσαγορεύσεων σαλλάττων. χαίειν δὲ ὁ- intelligo) cùm salutantes vicissim ver-
μολογῶ τοῖς θεοῖς, ὅτι μοι τὸ σφάλμα ἐς bis accipitis, salutis nomine plerunque
ἄλλο μακρῷ αἰσιώτερον προεπέπτη, καὶ D respondere illis soletis. Atque hæc o-
εἰς τὸ ἄμεινον προὐλισθον. καὶ τάχα τῆς mnia dixi, non quòd de industria omis-
Ὑγείας, ἢ Ἀσκληπιοῦ αὐτοῦ ὑποψία τοῦτ' so verbo χαίρειν, pro eo τὸ ὑγιαίνειν dicere
ἐπροάγθη, δι' ἐμοῦ σοι τὸ ὑγιαίνειν ἐπαι- studio quodam affectarim, sed quia hoc
γγουμένου. ἐπεὶ ἔγωγε, πῶς ἂν αὐτὸ ἔπαθον ipsum inuito mihi accidit. Aut quo-
ἄνευ θεοῦ, μηδέπω πρότερον ἐν τῷ modo enim non ridiculus forem, si &
μακρῷ βίῳ παραχθεὶς ὅμοιον; εἰ δὲ δεῖ καὶ aliena lingua loquerer, & tempora sa-
ἀνθρωπίνῳ τινὰ ἐπ' τοῦ γεγονότος ἀπο- lutationum immutarem? Gratiam au-
λογίαν εἰπεῖν, οὐδὲν ξένον εἰ πάνυ ἐσπουδα- tem & Diis ago, quòd mihi erratum
κὼς ὅπως τοῖς ἀρίστοις ἐπὶ σοῦ γνωρίζεσθαι, hoc in aliud longè auspicatius verbum
conuersum fuit, atque ipse in melius,
errando prolapsus sum. Et quid si hoc
Salutis aut etiam Æsculapij ipsius pro-
uidentia quadam factum est, qui tibi me
per salutem ac sanitatem promittere ita
voluerit? Nam quo pacto ipse equidém,
nisi à Deo aliquo impulsus, quicquam
eiusmodi committerem, qui antea per
omnem ætatem nullo simili pacto tur-
batus atque animo perculsus fuerim?
Quòd si verò & humanam quandam de-
fensionem pro eo quod accidit, afferre conuenit: nihil nouum aut peregrinũ hoc est,
si cùm admodum in eo elaborauerim, vt ex optimo atque potissimo tibi notus fierem,

Lucianus sermonis Latini nõ imperitus. Intelligit, quòd cùm saluere aliquem Latini inbent, illi contrà salutem esse, quod ipsum ὑγιαίνειν significat, inbent.

deinde ex nimia cupiditate ac festinantia in diuersum animi consternatione quadam incido? Iam & à recta cogitatione atque animi conceptu facilè etiam deturbauerit aliquem, militum multitudo atque frequẽtia, quorum alij quidem aduersos protrudunt & impellũt, alij autem ordinem salutantium impediunt & disturbant. Tu verò, sat scio, quantumuis alij dementiam, aut insciti am, aut etiam delirationem quandam, factum hoc interpretantur, pro verecundiæ & simplicitatis quodam symbolo atque indicio ipse accepisti animíque nihil forense aut vafrum, nihil artis aut calliditatis habentis signum esse existimasti: quando certè nimia in his rebus audacitas, non multum à temeritate atque impudentia distat. At ipse quidem optarim, vt ne vnquam contingat mihi in hũc modum errare: quòd si verò aliquando contingat, vt id in faustam & auspicatam comprecationem aliquam semper euadat. Temporibus igitur primi Augusti etiam tale quiddam accidisse dicitur. Nam cùm ipse forte quadam iudicio cuidam præsedisset, ac causa rectè atque legitimè iudicata, hominem quendam iniustè calumnioséque delatum, à maximo quodam crimine absoluisset, ille gratiam agere volens, alta voce proclamauit, Gratiam tibi, inquiens, Imperator habeo, quòd malè atque iniustè iudicasti. Ibi cùm cæteri qui circa Augustum erant, grauiter indignarentur, hominémque discerpere ac lacerare vellent: Desistite, inquit ille, ab indignatione. Neque enim linguam ipsius, sed animum examinare atque inspicere æquum est. Ita tum ille. At tu, siue animum inspicere & contemplari voles, beneuolum reperies: siue linguam, neque ipsa inauspicatum aut ominosum aliquiddixit. Cæterùm videor hoc loci iam constitutus, non immeritò & aliud quiddam vereri debere, videlicet ne qui me putent ex composito erasse hoc pacto, quò hanc apologiæ scribendæ causam haberem. Atque vtinam quidem, ô optime Æsculapi, eiusmodi hæc appareat oratio, vt non apologiæ speciem, sed ostentationis alicuius captatam occasionem præ se ferat.

A ἐκ τῆς ἄγαν ὀπῃδυμίας εἰς τοὐναντίον διαταραχθεὶς, ἐκέπεσον; τάχα δ' ἄν τινα ἐκπλήξαι τῶν κατ' ὀρθὸν λογισμὸν, καὶ γραπτῶν πλῆθος, ὧν οἱ μὲν, προθυμοῦντες, οἱ δὲ, ἐν τῇ τάξει τῆς προσαγορεύσεως μὴ μένοντες. σὺ δ' ἴσως οἶδ' ὅτι καὶν οἱ ἀγροὶ εἰς ἀνοιαν, ἢ ἀπαιδευσίαν, ἢ προπετείαν προφέρωσι τὸ πρᾶγμα, αἰδοῦς αὐτὸ σύμβολον, καὶ ἀφελείας ἐποιήσω, καὶ ψυχῆς μηδὲν ἀπεῤῥαῖον καὶ ἔντεχνον ἐπῳδὴν· ὡς τό γε πρῶτον θαῤῥαλέον ἐν τοῖς τοιούτοις, ἀπόῤῥητος θρασύτητος καὶ αἰσχυντίας ὄντι. καὶ ἐμοί γε εἴη μηδὲν μοι τοιοῦτον σφάλλεσθαι, εἰ δὲ συμβαίη, προς δύσημίαν αὐτὸ τρέπεσθαι. ὅπερ γοῦν τῷ πρώτου Σεβαστοῦ, καὶ τοιόνδε τι λέγεται γενέσθαι. ὁ μὲν ἔτυχε δίκην τινὰ δικάσας ὀρθῶς, καὶ ἀπολύσας ἐγκλήματος τοῦ μεγίστου ἀδίκως συκοφαντουμένου ἀνθρώπου· ὁ δὲ, χάριν ὁμολογῶν, μεγάλῃ τῇ φωνῇ, χάριν οἶδά σοι, ἔφη, B ὦ αὐτοκράτωρ, ὅτι κακῶς καὶ ἀδίκως ἐδίκασας. καὶ τῶν περὶ Σεβαστὸν ἀγανακτησάντων, καὶ διαπαίσασθαι τὸν ἄνθρωπον ἐθελόντων, Παύσασθε χαλεπαίνοντες, ἔφησε· οὐ γὰρ τὴν γλῶτταν αὐτοῦ, ἀλλὰ τὴν γνώμην ἐξετάζειν ἄξιον. ἐκεῖνος μὲν, ὅτω. σὺ δ' εἴτε τὴν γνώμην σκέψαιο, πρᾶον εὑρήσεις· εἴτε τὴν γλῶτταν, ἄψογος καὶ αὐτή. ἔοικα δ' ἐγὼ ἤδη γελοῖος, εἰκότως ἄλλό τι φοβηθήσεσθαι, μή τοι δόξω ἐξεπίτηδες ἠμῤῥηκέναι, ὡς τὴν ἀπολογίαν ταύτην συγγράψαιμι. καὶ εἴη γε, ὦ φίλτατε Ἀσκληπιὲ, πιστὸν φανῆναι τὸν λόγον, ὡς μὴ ἀπολογίαν ἀλλ' ὑποδείξεως ἀφορμὴν εἶναι δοκεῖν.

ΕΡΜΟΤΙΜΟΣ, Η ΠΕΡΙ ΑΙΡΕΣΕΩΝ.

HERMOTIMVS, SIVE DE SECTIS.

Vincentio Obsopœo interprete.

ARGVMENTVM.

Hic dialogus didacticus est. Disputat autem de sectis philosophorum, quænam optima sit, & ad felicitatem, quam omnes promittunt, certissimè ducat. Et quia impossibile apparet, ex tam multis, tamq; diuersa sentientibus, quid optimum atque verissimum sit, eligere: tandem concluditur, satius esse non philosophari, quàm frustra ætatem ac operam in eo quod assequi nequeas, consumere. Series dialogi ita se habet. Occasio & exordium ab incessu & habitu Hermotimi Stoicæ philosophiæ sectatoris sumitur: qui quoniam viginti iam annos perpetuos, philosophos audierat, neque tamen adhuc mediam ad virtutem viam superauerat, disputationi occasionem & materiam subministrat. Prima igitur quæstio tractatur, quanto omnino tempore opus sit ad virtutem & felicitatem consequendam, Luciano longitudinem illius vt nimiam accusante, Hermotimo autē contrà præmia & mercedem tanti laboris opponente. Atque hoc disputationis proœmio, & quasi quadam sylua præmissa, mox ad principalem quæstionem venitur, puta quænam philosophorum secta certissima atque optima sit, & quomodo eadem deprehendi debeat. Ibi Hermotimus Stoicam præferens, eiusq; rei rationes quasdam non satis idoneas adhibens, à Luciano deridetur magis quàm confutatur. Idem autem mox totam hanc disputationem quasi de integro orditur. Ac primò quidē Virtutis icone quadam proposita, ostendit, cùm multi adeo sint qui viam ad illam polliceantur, in tam diuersa turba, tamq; graui causa, optimum & certissimum ducem quærendum atque eligendā esse. Quem cùm alter, ex Stoicis sumendum esse rursum diceret, eiusq; rei argumentum etiam hic non satis idoneum afferret, Lucianus, per prosopopœiam reliquorum philosophorum, seipsos immeritò causa indicta damnari, ac Stoicis istis recentioribus præponi querentium, apologiam subiungit, Hermotimumq; reprehendit, qui quos nunquam cognorit ac legerit, temere adeò damnet. Et hunc locum ita concludit, vt dicat, quoniam in incerto sit quænam philosophandi via alijs præferri debeat, omnes æquè relinquendas esse. Hinc varijs similitudinibus vtrinque res agitur, Hermotimo defendente Stoicam viam, & contendente apud vnum aliquem deprehensa veritate, non esse opus alios vltrà consulere: contrà autem opponente Luciano, sed apud vnum aliquem nondum inuentam ac deprehensam illam esse, & ob id pariter omnes perscrutandos & cognoscendos esse. Quo obtento, iam & de tempore agitur, quo ad cognoscendos omnes opus sit: quod tam longum præfinitur, vt impossibile videatur vel partem illorum etiam per omnem ætatem ab vno aliquo euolui atque cognosci posse. Rursum igitur quod suprà concluditur, quoniam impossibile sit omnes euoluere, & tamen idem necessarium, si veram viam ad virtutem deprehendere velis, satius esse in totum ab illis abstinere. Et hinc quoque ad similitudines deueniunt, Hermotimo contra hanc longitudinem temporis contendente, non esse necesse vt omnium omnia scripta euoluantur, sed ex parte cognosci ac iudicari totum posse: Luciano autem contrà negante, nisi si totum idem vniforme sit, & antea aliquando, quale sit, visum ac cognitum fuerit. Nam philosophiam ipsam non vnius generis esse, sed de multis ac diuersis rebus tractare. Post hæc idem alijs quoque argumentis ostendit difficultatem eligendi & iudicandi tum de ipsis vijs, tum de ducibus & præceptoribus. Deinde vt maximè de via & duce constet, inanem tamen ac vanam spem propositam esse: & hæc multis similitudinibus passim amplificantur. Postremò per fictionem concesso eo, vt Stoicorum optima via sit, testimonio ipsius Hermotimi comprobat, nemtnem adhuc illorum inuentum fuisse, qui, quod promitteret alijs, ipse præstitisset. Denique & mores & vitam illorum cum officio & affectu virtutis pugnare: quod & exemplo cuiusdam Stoici præceptoris confirmat. Concludit igitur philosophandum hoc pacto non esse: id quod mox Hermotimus facit, ex pœnitentia, priore vita atque habitu reiectis.

Σοι, ὦ Ἑρμότιμε, τῷ βιβλίῳ ἀ-
ξίως τῆς τοῦ βαδίσματος ἀσφαλῆ
τε καὶ μεθοδικὴν ἐπιδείκνυσαι, καὶ τὸν διδάσκαλον ἐπειγομένῳ ἔοικας. ὁρῶ γοῦν τι μεταξὺ ποιοῦντα, καὶ τὰ χείλη διεσάλθευες, ῥῆμα ὑποτονθορύζων, καὶ τὴν χεῖρα ὧδε κἀκεῖσε μετέφερες, ὡς δή που πρὸς σαυτὸν διαπιδήμους.

VAntum cùm ex codice, tum properandi studio coniecturam facere licet, Hermotime, ad præceptorem gradum maturanti similis esse videris. Volutas verò sedula agitatione inter progrediendum aliquid in animo, cùm ipsa labia commouere soleas sensim & tacitè submurmurando. Quinetiam ipsam manum iam in hanc iam in alteram partem transfers, quasi orationem aliquam apud te digeras. LVCIANVS.

Quæstionem autem, aut alioqui ex obliquis illis captiunculis quiddam cõponis, aut etiam disceptationẽ sophisticam cõminisceris, ita vt neque per viam incedẽs otium agere sustineas, verùm semper in negotio feruens & sedulus, nunquam nõ quidpiam seriæ rei conficis, adeò vt itineris quoque laborem ad disciplinarum exercitium referre soleas. HER. Sanè per Iouem Luciane, tale quiddã est quod dicis. Cõmodùm enim hesternæ disputationis cõuersationem, quęque ille ad nos disseruerat, singula recogitãdo inter eundum in memoriam reuocabam. Æquum verò esse opinor, ne quod tẽpus vacuum laboris temere & negligenter prætereamus, præsertim cùm nobis obscurum nõ sit, verissimum esse quod medicus dixit Hippocrates, nimirum hãc vitam angustis circunscriptã esse terminis, ipsam verò artem infinitæ prolixitatis. Sed enim hoc ipsum ille de arte Medica protulit, quæ quidẽ res multo minore labore perdiscitur: cæterùm philosophia multo tẽpore haud ita comprehensu facilis est, nisi quis summa vigilantia inconniuenter & perpetuò oculos habuerit in eam coniectos. Atqui neque de paruis rebus aut ludicris in periculum venimus. Aut enim oportet miseram & ærumnosam in promiscua priuatorum multitudine ætatem agere, aut philosophiæ studiis excultum, vitã felicem degere. LVC. Enimuero ipsa præmia quæ dixisti, ô Hermotime, admirationis plena sunt, & quãtivis pretij existimanda. Porro opinor illa ipsa fermè te contigisse, neque ita procul à te esse sc̃posita, si quo modo fas est coniecturam facere ex temporis lõgitudine, quod in philosophiæ studiis perdiscendis contriuisti. Insuper etiam ex labore, quem mihi non mediocrem iam olim impendisse visus es. Quippe, si rectè commemini, hic fermè annus est vigesimus ex quo te nihil aliud rei facere conspexi, quàm præceptores frequentantem, & quamplurimum libris prono & obstipo capite intentum, ad hæc dissertationum philosophicarum commentarios describẽtem, semper diutinis curis & cogitationibus pallidum, & exucco corpore prorsus aridum, adeò vt somni quoque parcissimus mihi visus sis. ea tua est in studiis vrgendis frequentia & sedulitas. Hæc itaque cùm mecum memoria repeterem, breui fore spero, vt exoptatam felicitatem apprehẽdas: atque adeò, nisi nobis ignaris imposueris, iamdudum cum illa conuersatus es. HER. Vndénam hanc animo spem concipis ô Luciane, qui ad viam prolato iam primùm capite prospicere incipio? Ipsa porrò virtus, si quid Hesiodo credimus, valde procul sita est, ad quam pertingendam vt via est longa, ita non minùs ardua & aspera, non parum sudoris & laboris viatoribus exhibens.

A ἐρώτημα δὲ, ἢ καὶ τῶν αἰσχύλων σωτηδεὶς, ἢ σκέμμα σοφιστικὸν ἀναφερυτίζων, ὡς μηδὲ ὁδῷ βαδίζων σχολὴν ἄγοις, ἀλλ' ἐνεργὸς εἶης, ἀεὶ πονοῦντά τι πρᾶττων, καὶ ὁ πρὸς ὁδοῦ σοι γένοιτ' ἂν ἐς τὰ μαθήματα. EP. μὰ Δί', ὦ Λυκῖνε, τοιοῦτό τι τὸν γὰρ ἐχθὲς λόγον σωνουσίαν, καὶ ἃ εἶπε πρὸς ἡμᾶς, ἀνεπεμπαζόμην, ὅπως τῇ μνήμῃ ἕκαστα. χρὴ δὲ μηδένα κάμνειν, οἶμαι, παιδείας, εἰδότας ὅτι οὐ τοῦτο τῷ Κώου ἰατρῷ εἰρημένον, ὡς ἄρα βραχὺς μὲν ὁ βίος, μακρὴ δὲ ἡ τέχνη. καιρὸς ἐκεῖνος ἰατρικῆς πρὸς τοῦτ' ἔλεγε, B θαυμαστέρου πράγματος· φιλοσοφία δὲ καὶ μακρῷ τοῦ χρόνῳ ἀνέφικτος, ὡς μή πού τις ἐγρηγορὼς ἀτενὲς ἀεὶ καὶ γοργὸν ἀποβλέπῃ ἐς αὐτήν· ὃ δὴ κινδύνου ἐστὶ πρὸς μικρῶν, ἢ ἆθλον εἰ) ἐν τοῦ πολλῷ τῶν ἰδιωτῶν συρφετοῦ πολυόμματον, ἢ βεβαμμένῃσαι φιλοσοφήσεται. ΛΥ. τὰ μὲν ἆθλα ὦ Ἑρμότιμε, θαυμάσια, καὶ λίαν εἰρηκας. οἶμαι γε μὴν ἐγὼ καὶ πόρρω σε εἶ) αὐτῶν, εἴ γε χρὴ εἰκάζειν τοῦ τε χρόνου C ὁπόσον φιλοσοφεῖς, καὶ πρὸς τοῦ πόνου οἷον μοι καὶ μέτριον ἐκ πολλοῦ ἤδη ἔχειν δοκεῖς. εἰ γὰρ τι μέμνημαι, σχεδὸν εἴκοσιν ἔτη τοῦτό ἐστιν, ἀφ' ὃ σε σχολὴν ἄλλο ποιοῦντα ἑώρακα, ἢ τοῖς διδασκάλοις φοιτῶντα, καὶ ὡς τὸ πολὺ ἐς βιβλίον ἐπικεκυφότα, καὶ συγγραμμάτων τῶν σωφρονισῶν ἀπογραφόμενον, ὠχρὸν ἀεὶ καὶ φθονητίδων, καὶ ὃ σῶμα κατεσκληκότα. δοκεῖς δέ μοι ἀλλ' οὐδὲ ὄναρ ποτὲ ἀνιέναι σαυτὸν, οὕτως ὅλον εἶ) ἐν τοῦ D πράγματι. τοῦτ' οὖν σχοπουμένῳ μοι, φαίη σὰν ἐς μακρὰν ὑπολήψεσθαι τῆς εὐδαιμονίας, εἴ τε μὴ λέληθας ἡμᾶς καὶ πάλαι αὐτῇ σεσωκώς. EP. πόθεν ὦ Λυκῖνε, ὡς νῦν ἀρχόμενος τοσαύτην ἐς τὴν ὁδὸν, ἤδη Ἀρετῆ πόνου πόρρω καὶ τὸν Ἡσίοδον οἶσθα, καὶ ἔστιν ὁ οἶμος ἐπ' αὐτὴν μακρός τε καὶ ὄρθιος, καὶ τραχὺς, ἱδρῶτα σὺν ὀλίγον ἔχων τοῖς ὁδοιπόροις;

ΛΥ. ὀχ

ΛΥ. οὐχ ἱκανὰ οὕτω ἔδρωταί σοι ὦ Ἑρμότιμε, καὶ ὁδοιπορηται; ΕΡ. οὐ, φημί. σοὶ μὲν γὰρ οὐκωλύε με πρωυδαίμονα εἶναι, ὅτι τῷ ἄκρῳ γενέσθαι. ὃ γὴ νῦν, ἀρχόμεθα ἔτι ὦ Λυκῖνε. ΛΥΚ. ἀλλὰ τῷ γε ἀρχῷ ὁ αὐτὸς οὗτος Ἡσίοδος ἥμισυ τοῦ παντὸς ἔφη εἶναι, ὥστε κἂν μέσην τὴν ὁδὸν εἶναί σε ἤδη λέγοντες, οὐκ ἂν ἀμάρτοιμεν. ΕΡΜ. οὐδέπω οὐδὲ τοῦτο· πάμπολυ γὰρ αὖ ἡμῖν ὑπολέλυται. ΛΥ. ἀλλά που γάρ σε φαῖμεν τῆς ὁδοῦ τυγχάνειν ὄντα; ΕΡ. ἐν τῇ ὑποπορείᾳ κάτω ἔτι, ὦ Λυκῖνε, ἀρτιπροβεβαὼς δυσζόμενον, ὀλισθηρὰ δὲ, καὶ τραχεῖα, καὶ δεῖται χειρὸς ὀρέγοντος. ΛΥ. οὐκοῦν ὁ διδάσκαλός σοι τοῦτο ἱκανὸς ποιῆσαι, ἄνωθεν ἐκ τοῦ ἄκρου καθαπερ ὁ τοῦ Ὁμήρου Ζεύς, χρυσῆν τινα σφαῖραν καθιεὶς, ταῖς αὐτοῦ λόγοις, ὑφ' ὧν σε αἰσθάνομαι δηλαδὴ, καὶ ἀνακουφίζων ἅμα καὶ αὐτόν τε ἐκ τῆς ἀρετῆς αὐτὸς ἅμα πολλοῦ αἰσθησόμενος. ΕΡ. αὐτὸ ἔφηθα, ὦ Λυκῖνε, ὃ γιγνόμενον. ὅσῳ γοῦν ἐπ' ἐκείνῳ πάλαι αἰσθάνομαι ἄνω, καὶ σπεύδων ἀεὶς· ὃ δ' ἐμὲ, ἔτι σὺ δῆ. ΛΥ. ἀλλὰ θαῤῥῶν χρὴ, καὶ θυμὸν ἔχειν ἀγαθὸν, ἐς ὃ τέλος τὴν ὁδὸν ὁρῶντα, καὶ τῷ ἄνω δαίμονι, καὶ μάλιστα ἐκείνου συμπαρορμῶντος. πλοῦ δή τινα σοὶ ἐλπίδα ὑποφαίνει, ὡς δή ποτε ἀναβησόμενος; ἐς νέωτα εἰκάζειν ὅτι τὸ ἄκρον ἔσεσθαί σε, οἷς μὴ τὰ μυστήρια τὰ ἄλλα, ἢ Παναθήναια; ΕΡ. ὀλίγον φῄς, ὦ Λυκῖνε. ΛΥ. ἀλλ' ἐς τὴν ἑξῆς Ὀλυμπιάδα. ΕΡ. καὶ τοῦτο ὀλίγον ὡς ποδὸς ἀρετῆς ἄσκησιν, καὶ δαίμονος κτῆσιν. ΛΥ. μετὰ δύο μὲν δὴ Ὀλυμπιάδας πάντως. ἢ πολλοῦ γ' ἂν ὑμᾶς ῥᾳθυμίαν καταγνοίη τις, εἰ μηδ' ἐν τοσούτῳ χρόνῳ δυνήσεσθε, ὅσον τις ἀπὸ Ἡρακλείων στηλῶν εἰς Ἰνδοὺς ἀπελθὼν, εἶτ' ἀπελθὼν ῥᾴδιον, εἰ δὲ μὴ δυοῖν, μηδ' ἀεὶ βαδίζοι τις, ἀλλ' ἐν τοῖς δυσὶ μέσοις ἔθνεσι περιπλανώμενος. καίτοι πόσῳ τινὶ βάλει ὑψηλοτέραν καὶ λιπαροτέραν φαῖμεν εἶναι τὴν ἄκραν, ἐφ' ἧς ὑμῖν ἡ ἀρετὴ οἰκεῖ, τῆς Ἀόρνου ἐκείνης,

A LVC. Ergo nondum satis tibi sudatum est, neque satis confectum itineris? HERM. Mihi quidem non videtur: nihil enim præpedimento mihi esse viderem, quominus per omnia felix essem, si vnquam mihi concessum fuisset in summo fastigio consistere: nunc verò Luciane tantùm adhuc incipio. LVC. Atqui principium ille ipse Hesiodus dimidium totius esse dixit. Itaque si iuxta medium te ingressum esse dixerimus, fortasse nõ multum à vero aberrabimus. HER. Nullo modo ne hoc quidem dixeris, quantumuis multum nobis confectum sit. LVC. Proinde vbi tandem in B itinere te constitutum esse rectè dixerimus? HER. In ipso montis radice consistentem, ô Luciane, modò porrò ire conantem. Est verò omnino via lubrica & aspera, ac planè eo opus est, qui manu protensa ascendentem subleuet. LVC. Nunquid igitur præceptor tuus ad hoc tibi satis idoneus est, quemadmodum Iupiter Homericus, catenam quandam auream, ex summo demittens, suas ipsius orationes opinor, quibus te videlicet subductum, cùm ad se, tum ad Virtutem subleuare queat, præsertim cùm ipse multo C antè ascenderit? HER. Hoc ipsum profectò Luciane quod dixisti, à præceptore sedulò factum est. Etenim quantum ad illius operam attinet, iam olim subductus sum, & cum illis conuersationem habui: quantum verò ad me attinet, nondum ascendi. LVC. Atqui bonum animum habere oportet, optima spe mente concepta, ad itineris finem & felicitatem in summo propositam conspicientem, maximè verò illo animosis inclamationibus cohortante & inclamante. Veruntamen valde scire velim, quænam spes ab illo tibi ostensa sit superato iam cacumi- D ne: an mox futurum coniectandum sit, te in summo fore post mysteria, aut omnino post Panathenæa? HERMOTI. Perexiguum est quod dicis, Luciane. LVCIAN. An post quinquennium iam subsequens? HERM. Et hoc quidem modicum est cùm ad virtutem exercendam, tum ad felicitatis possessionem consequendam. LVCIAN. Proinde ad summum post decennium: nisi extremè pigri & lenti haberi velitis, cùm neque tanto tempore ad virtutis fastigium ascendere queatis, quanto vnus aliquis ter à columnis Herculeis ad Indos vsque haud difficulter ire atque redire possit, si non rectà aut citra intermissionem perpetua profectione iter faceret, verùm apud populos iacentes in medio pauliper commoratus oberraret. Et quonam modo tandem credibile est, petram supra quam vobis Virtus habitare creditur, altiorẽ decliuiorémque esse illa Aorna Indica,

quæ paucis in diebus ab Alexandro ſumma vi euerſa eſt funditus? HERM. Diſſimile prorſus eſt quod adfers ô Luciane: neque enim eadem res eſt quam tu confingis, quæ tam in exiguo temporis ſpatio confici aut capi queat, non ſi infiniti Alexandri ad vnum omnes ſuas vires coniunxerint: quoniam multi qui conſcendere moliebantur, fuerunt: iam verò non parum multi valde forti aſcendunt animo, & proficiunt partim quidem non nimiùm, partim verò altiùs. Cæterùm vbi medium itineris iam attigerint, multis perplexi difficultatibus, protinus omnia faſtidiunt, & reuertuntur grauiter anhelantes, multóque ſudore perfluentes, itineris laboribus abſterriti. Quicunque autem omnibus gnauiter ſuperatis incommodis & diſcriminibus, in finem vſque animosè perdurauerint, illi tandem ad faſtigium vſque conſcendunt, & ex illo felices facti, vitam quandam admirandam per reliquam ætatem exigunt, alios quidem mortalium non ſecus atque formicas è ſublimi contemplantes. LVC. Papæ ô Hermotime! quantulos homunciones nos eſſe oſtendis, qui neque Pygmæis quidem ipſis nos conferre dignaris, ſed in totum humi repentes, in cauernis terræ degere confingis? Non iniuria alta & quæ ſurſum ſunt, ſapis. Nos verò infimæ plebeculæ extrema fex, & quotquot per humum repentes ſumus, poſt deos etiam vos ſupplicibus votis deueneramur in alto conſtitutos, animúmque properandi addentes conſcendentibus. HERMOTIMVS. Vtinam ſaltem aſcendendi facultas vnquam nobis daretur! verùm multum adhuc viæ conficiendæ ſupereſt. LVCIAN. At tu nondum expoſuiſti quanto temporis ſpatio opus ſit vt in complexu virtutis interquieſcas. HERM. Neque ipſe admodum hoc ipſum exactè calleo ô Luciane: opinor tamen non minùs viginti annis peropus eſſe, quibus exactis omnino me in ſummo faſtigio futurum eſſe confido. LVCIAN. O Hercules, perlongum eſt quod dicis. HER. Siquidem de maximis rebus nobis labor eſt propoſitus. LVCIA. Fortaſſe illud verum eſſe non valde negauerim. Quòd autem viginti annos adhuc victurus ſis, quonam modo præceptor tuus certum te reddidit, nedum ſapiens exiſtens, verùm etiam fatidico ſpiritu præditus, aut vnus ex illis qui Chaldaica diſciplina ſunt imbuti? Aiunt itaque & hæc ſciri poſſe: neque enim veriſimile eſt, adeóque iniquum eſſet,

A ἕως ἐντὸς ὀλίγων ἡμερῶν Ἀλέξανδρος ἅπας κράτος εἶλεν; ΕΡΜ. Οὐδὲν ὅμοιον, ὦ Λυκῖνε, οὐδ' ἔστι τὸ πρᾶγμα τοιοῦτον, οἷ σὺ εἰκάζεις, ὡς ὀλίγῳ χρόνῳ κατεργασθῆναι, καὶ ἁλῶναι, οὐδ' ἂν μύριοι Ἀλέξανδροι πρόσβαλωσιν, ἐπεὶ πολλοὶ αὖ οἱ αἰώρητες ἤσθημεν δὲ ἀνέρχονται μὲν οὐκ ὀλίγοι μάλα ἐρρωμένως, καὶ προσέρχονται ὅτι ποσόν, οἱ μὲν, ὅτι πολύ ὀλίγον, οἱ δὲ, ὅτι πλέον. ἐπειδὰν δὲ ἅπ' μέσην τὴν ὁδὸν ἥκωσιν, πολλοῖς τοῖς ἀπόροις καὶ δυσχερέσιν ἐντυγχάνοντες, ἀποδυσπετοῦσί τε, καὶ ἀναστρέφονται,
B ἀθυμοῦντες, καὶ ἱδρῶτι ῥεόμενοι, οὐ φέροντες τὸν κάματον. ὅσοι δ' ἂν εἰς τέλος διακαρτερήσωσιν, οὗτοι προὸς τὸ ἄκρον ἀφικνοῦνται, καὶ τὸ ἀπ' ἐκείνου, εὐδαιμονέστατόν τινα βίον τὸν λοιπὸν βιοῦντες, οἷ, μύρμηκας ἀπὸ τοῦ ὕψους ὁρῶντες τινας τοὺς ἄλλους. ΛΥΚΙΝ. παπαῖ, ὦ Ἑρμότιμε, ἡλίκους ἡμᾶς ἀποφαίνεις. οὐδὲ κατὰ τοὺς Πυγμαίους ἐκείνους, ἀλλὰ χαμαὶ πανταπασιν ἐν χερσὶ τῆς γῆς. εἰκότως. ὑψηλὰ γὰρ οὐδὲ φρονοῦμεν, καὶ αἰῶρητον· ἡμεῖς δὲ ὁ συρφετὸς,
C καὶ ὅσοι χαμαὶ ἐρχόμενοι ἐσμὲν, μετὰ τοὺς θεοὺς καὶ ὑμᾶς προσδυόμεθα ὑπερνεφέλους γενομένους, καὶ ἀνελθόντας οἱ πάλαι ἀνεύδετε. ΕΡΜΟΤ. εἰ γὰρ ἐβούλετο καὶ ἀνελθεῖν, ὦ Λυκῖνε. ἀλλὰ πάμπολυ τὸ λοιπόν. ΛΥΚΙΝ. ὅμως οὐκ ἔφθασε ὁπόσον, ὡς χρόνῳ προβαλεῖν. ΕΡΜΟΤ. οὐδ' αὐτὸς γὰρ οἶδα, ὦ Λυκῖνε, τηλικοῦτος. εἰκάζω μέντοι οὐ πλείω τῶν εἴκοσιν ἐτῶν ἔσεσθαι, μὴ ἀπόντως που καὶ ὅτι τῷ ἄκρῳ
D ἐσόμεθα. ΛΥΚΙΝ. Ἡράκλεις, πολὺ λέγεις. ΕΡΜΟΤΙΜΟΣ. καὶ γὰρ περὶ μεγίστων ὦ Λυκῖνε οἱ πόνοι. ΛΥΚΙΝΟΣ. Οὐκοῦν μέντοι ἴσως ἀληθὲς. τοσοῦτον δὲ τῶν εἴκοσιν ἐτῶν, ὅτι βιώσῃ τοσαῦτα, πότερον ὁ διδάσκαλός σου καθυπέσχετο, οὐ μόνον σοφὸς, ἀλλὰ καὶ μαντικὸς ὤν, ἢ χρησμολόγος τις, ἢ ὅσοι τὰς Χαλδαίων μεθόδους διήσανται; φασὶ γοῦν εἰδέναι τὰ τοιαῦτα. οὐ γὰρ δὴ σέ γε εἰκὸς, ὅτι τῷ ἀδήλῳ,

εἰ βιώσῃ μέλλεις τοῖς τῆς ἀρετῆς, τοσούτους πόνους ἀνέξεσθαι, καὶ παλαιπωρῆν νύκτωρ καὶ μεθ' ἡμέραν, οὐκ εἰδὼς εἴ σε πλησίον ἤδη τῆς ἄκρας γιγόμενον, ὃ χρεὼν ὄντα, καταπατοῦσ' λαβόμενον τῆς ποδὸς, ἐξ ἀτελοῦς τῆς ἐλπίδος. EP. ἄπαγε. δύσφημα γὰρ ταῦτα, ὦ Λυκῖνε. ἀλλ' εἴη βιῶναι, ὡς μίαν γοῦν ἡμέραν εὐδαιμονήσω, σοφὸς γιγόμενος. ΛΥ. καὶ ἱκανή σοι αὕτη τοσούτων καμάτων ἡ μία ἡμέρα; EPM. ἐμοὶ μὲν οὖν καὶ ἀναγκαίου ὁπόσου ἱκανόν. ΛΥ. τὰ δὲ δὴ αὖ ὅτι εὐδαίμονα, καὶ ζηλωτὰ, ὡς πόθεν ἔχεις εἰδέναι; ὃ γὰρ δὴ οὐδέ πω αὐτὸς ἐλήλυθας. EPM. ἀλλὰ τῷ διδασκάλῳ πιστεύω λέγοντι· ὁ δὲ πόθεν οἶδεν, ἄτε ἀκρότατος ἤδη ὤν. ΛΥ. ἔλεγε δὲ τοῖς θεῶν, ποῖα τὰ περὶ αὐτῆς, ἢ τίνα τὴν εὐδαιμονίαν εἰς τὴν σκιᾶς ἢ που τινὰ πλοῦτον, καὶ δόξαν, καὶ ἡδονὰς αὐτοῖς ἐλήτους; EP. εὐφήμει, ὦ ἑταῖρε. οὐδὲν γὰρ ὅσιον ταῦτα, πρὸς τὸν οὐ τὴν ἀρετὴν βίον. ΛΥ. ἀλλὰ τίνα φησὶ ταῦτα, εἰ μὴ ταῦτα ἔξειν τοῖς τὸ τέλος τῆς ἀσκήσεως ἐλθόντας; EP. σοφίαν, καὶ μεγαλοψυχίαν, καὶ τὸ καλὸν αὐτὸ, καὶ τὸ δίκαιον, καὶ τὸ πάντα ὁπόσα θεμιτὸν βεβαίως πεπεισμένον, ἢ ἔχειν ἔχειν. πλούτους δὲ, καὶ δόξας, καὶ ἡδονὰς, καὶ ὅσα τοῦ σώματος, πάντα ταῦτα κάτω ἀφῆκε, καὶ ἀποδυσάμενος, ἀπέρχεται, ὥσπερ φασὶ τὸν Ἡρακλέα ἐν τῇ Οἴτῃ καταφλεχθέντα, θεὸν γενέσθαι. καὶ γὰρ ἐκεῖνος ἀποβαλὼν ὁπόσον ἀνθρώπειον εἶχε τῆς μητρὸς, καὶ καθαρόν τε, καὶ ἀκήρατον φέρων τὸ θεῖον, ἀνέπτατο ἐς τοὺς θεοὺς διυκρινθὲν ἀπὸ τοῦ πυρός. καὶ τοίνυν καὶ φιλοσοφίας, ὥσπερ ἀπὸ τινὸς πυρὸς, ἀπάντα ταῦτα περιαιρεθέντες, ἃ τοῖς ἄλλοις θαυμαστὰ εἶναι δοκεῖ, οὐκ ὀρθῶς δοξάζουσιν, ἀνελθόντες ὅτι τὸ ἄκρον, εὐδαιμονοῦσι, πλούτου, καὶ δόξης, καὶ ἡ-

A vt tu vitæ tuæ incertus, num vnquam in humanis agens virtutem amplexurus sis, tantos labores temere susciperes, tot perpessis diu noctúque difficultatibus, præcipuè verò cùm prorsus ignores num in propinquo summitatis te cõsistentem imminens Parca pede correptum, atque ab omni spe potiundæ virtutis deiectum, deorsum detractura sit. HER. Apage ista, quippe nefas & irreligiosum est talia loqui ô Luciane. Atqui abundè sat est si vnicam tantùm dieculam sapiens factus, felicitate illa perfruar. LVC. Ergo pro tantis exantlatis laboribus vnius dieculæ spatium tibi satis esse videtur? HER. Mihi equidem B breuissimum etiam tempusculum satis est. LVC. Cæterùm illam supernè contingendam felicitatem, cuiusmodinam sit, cuius gratia dignum existimas nihil non perferendum esse, vndénam habes perspectam & cognitam? neque enim ipse vnquam in virtutis vsque cacumen ascendisti. HERM. At ego præceptori differenti fidem habere soleo, cui hæc ad vnguem explorata esse dubium non est, cùm præ omnibus sit in summo virtutis fastigio excelsissimus. C LVC. Dic verò per Deos, qualiánam illic esse, aut cuiusmodi tandem felicitatem gnauiter ascendentes manere affirmabat? Nunquid confertas diuitias? an dignitatem & gloriam? aut voluptates quaspiam non æstimandas? HERMOTIMVS. Bona verba ô amice: neque enim hæc quicquam faciunt ad vitam virtuti vacantem. LVCIAN. Quæ igitur sunt illa bona, si ne hæc quidem hi qui ad exercitij finem deuenerunt, habituri sunt? HERM. Sapientiam, animi magnitudinem, ipsiúsque honesti & iusti pretium, præterea autem omnium rerum exactam & absolutam cognitionem, certò & constanter persuasum nihil sapientem desideraturum. Porrò diuitias, dignitates, voluptates, & cætera quęcunque sunt corporis, hæc inquam in vniuersum infrà relinquit: quibus exutis & abiectis, omni euicta difficultate in summitatem emergit, non secus atque Herculem in Oeta monte combustum, ad Deos migrasse tradunt, & ipsum deum factum. Etenim ille cùm à se abiecisset quicquid à matre humani atque mortalis cõtractum acceperat, seruata pura & incorrupta diuinitate, probè priùs extructę pyræ incendio purgatus, in cœlum subuolasse creditur. Ad hunc modum illi quoque philosophię opera & adminiculo tanquam igni quodam perpurgati, omnibus illis recisis, & à se amputatis, quę vulgi animis digna pretio & admiratione videntur, parum recto & sano vtentis iudicio, conscenso cacumine felicem & beatam degunt vitam, diuitiarum, dignitatum & vo-

luptatum ne memores quidem ampliùs è ſublimi deridentes eos potiùs à quibus hæc alicuius momenti eſſe ducuntur. LVC. Ita ſanè per Herculem Oetęum Hermotime, eſt quędam animi excellentia, magnitudóque & felicitas, quę penes ipſos eſt. Cæterùm hoc mihi quæſo ediſſere, an nunquam è faſtigio illo Virtutis, vbi velint, regrediantur poſtliminio, rebus quas à tergo reliquerunt, vſuri? An omnino neceſſarium eſt ſemel delatos in verticem, ibidem perpetuam vitam agere, cum ipſa virtute ſuauiter conuerſantes, medio vngue oſtenſis diuitiis, honoribus & voluptatibus? HER. Non ſolum hoc illis liberum eſſe ſcias ô Luciane, ſed quencunque virtute conſummatum conſpexeris, eundem neque iracundiæ, neque timori, neque vllis concupiſcentiis turpiter deditum eſſe aut ſeruire putato. Non, ſi rebus inſigniter dubiis iactetur, aut triſtitia affectus fuerit, vllum animo dolorem concipit. LVC. Sedenim ſi fas foret me nihil reueritum veritatem proloqui: verùm ſatius eſſe opinor, optabiliora & iucundiora afferre in medium, neque religioſum eſſe accuratiore indagine ea perquirere quæ fiunt à ſapientibus. HER. Nequaquam: imò quicquid habes, audacter dicito. LVC. Vide mi amice, quã omnibus modis ad dicendũ pigrè & cunctanter affectus ſim. HER. Atqui nihil eſt ô generoſe, quod apud me ſolũ dicere reformides. LVC. Enimuero alia omnia quæ dixiſti, Hermotime, haud difficulter perſuaſus, ita ſe habere credidi, nimirum ſapientes eſſe philoſophos, & magno animo præditos, neque non æqui ſeruantes. Et mehercule non mediocrem tua oratione perſenſi dulcedinem. At vbi eoſdem affirmabas & diuitiarum contemptores, atqueetiam dignitatis & voluptatum negligentes eſſe, neque moueri iracundia, neque triſtitia conturbari: non potui (ſoli enim ſumus) non vehemẽter addubitare, cùm in mentem ea mihi venirent, quæ non multo antè videbam fieri. Atque enim ſi placet, producam quendam, & ſi hoc nõ parum tibi eſſe videtur, etiam nullo edito nomine. HER. Nunquam facias, verùm nominatim perſtringe eundem, quicunque tandem fuerit. LVC. Ille ipſe præceptor tuus, vir cùm aliàs quidem venerandus, tum ætate penè confecta. HER. Quid igitur ſe indignum admiſit ſceleris? LVC. Hoſpitem illum Heracleotem, qui multo iam tempore in iiſdem philoſophiæ ſtudiis diſcipulus eius fuit, flauicomum & contentioſũ illum nouiſti? HER. Noui quem dicis: Dioni, ni fallor, illi nomen eſt.

A δοκῶν ἀλλ' οὐδὲ μεμνημένοι ἔτι, καταγελῶντες δὲ τῶν οἰομένων ταῦτ' εἶ). ΛΥ. νὴ τὸν Ηρακλέα, ὦ Ερμότιμε, τὸν ἐν Οἴτῃ, ἀῤῥᾳδα καὶ διδαίμονα λέγῃς περὶ αὐτῶν, πλὴν ἀλλὰ τό δέ μοι εἰπέ, καὶ κατέρχονταί ποτε ἐκ τῆς ἀκρας, ἵν' ἐθελήσωσι χρησόμενοι τοῖς κάτω, ἃ καταλελοίπασιν; ἢ ἀνάγκη ἅπαξ ἀνελθόντας αὖθις μένειν, καὶ συνεῖναι τῇ ἀρετῇ, πλούτου καὶ δόξης καὶ ἡδονῶν καταγελῶντας; ΕΡΜ. οὐ μόνον τοῦτο, ὦ Λυκῖνε· ἀλλ' ὃς ἂν ἀποτελεσθῇ περὶς ἀρετὴν, οὔτε ὀργῇ, οὔτε φόβῳ, οὔτ' ἐπιθυμίας ὁ τοιοῦτος ἂν δουλεύῃ· οὐδ' ἂν λυποῖτο, οὐδὲ ὅλως πάθος ἔτι τοιοῦτον παθοι ἄν. ΛΥΚΙΝ. καὶ μὴν εἴγέ με δεῖ, μηδὲν ὀκνήσαντα, εἰπεῖν τἀληθές, ἀλλ' ἀφημεῖν χρὴ οἶμαι, μηδ' ὅσιον εἶ) ὀξεπάζειν τὰ ἐκτὸς τῶν σοφῶν γιγνόμενα. ΕΡΜΟΤΙΜ. μηδαμῶς, ἀλλ' εἰπὲ ὅ,τι καὶ λέγῃς. ΛΥΚΙΝΟΣ. ὅρα, ὦ ἑταῖρε, ὡς ἔγωγε, καὶ πάνυ ὀκνῶ. ΕΡΜΟΤ. ἀλλὰ μὴ ὄκνει, ὦ γλυκύτατε, πρὸς ἐμὲ μόνον λέγων. ΛΥ-
C ΚΙΝΟΣ. τοιγὰρ τοίνυν ἄλλα, ὦ Ερμότιμε, διαρρυθμίζω σοι προεῖπόμην, καὶ ὀλίγου οὕτως ἔχειν, σοφοὺς τε γίγνεσθαι ἀνδρείους, καὶ δικαίους, καὶ τἄλλα· καὶ πῶς ἐκκλινοῦμεν πρὸς τὸν λόγον. ὁπότε δὲ καὶ πλούτων ἔφην καταφρονεῖν σφᾶς, καὶ δόξης, καὶ ἡδονῶν, καὶ μήτε ὀργίζεσθαι, μήτε λυπεῖσθαι, πολὺ ἐκεῖνα (μόνω γάρ ἐσμεν) ἐπέρρων, ἀναμνησθεὶς ἃ πρόσθεν εἶδον ποιοῦντα. βάλλ' ἐμοῦ πίνα; ἢ ἰχθὺν καὶ δύο τῶν ὀνόμα-
D τος; ΕΡ. μηδαμῶς, ἀλλὰ καὶ τοῦτο εἰπὲ, ὅστις ἐστίν. ΛΥ. διδάσκαλος αὐτὸς σοῦ ὁ σὸς, ἀνὴρ ταῦτ' ἄλλα αἰδοῦς ἄξιος, καὶ γέρων ἤδη ἐς ὃ ὕσταν. ΕΡ. τί οὖν δὴ ἐποίει; ΛΥΚΙΝ. τὸν ξένον οἶσθα τὸν Ηρακλεώτην, ὃς ἐκ πολλοῦ συνεφιλοσόφει αὐτῷ, μαθητὴς ὤν, τὸν ξανθὸν, τὸν ἐριστικόν; ΕΡΜ. οἶδα ὃν λέγῃς· Δίων αὐτῷ τοὔνομα.

ΛΥ. σκῆνον αὐτὸν, ἐπεὶ τὸν μισθὸν, οἶμαι, μὴ ἀπεδίδου κατ' καιρὸν, ἀπήγαγε πρὸς τὸν ἄρχοντα ἕναλχος, προσῆκε γὰρ αὐτῷ βοηθεῖν τῷ πράγματι, καὶ ἐβόα, καὶ ὠργίζετο, καὶ εἰ μὴ τῶν συνήθων τινὲς ἐν μέσῳ γενόμενοι, ἀφείλοντο τὸν νεανίσκον ἐκ τῶν χειρῶν αὐτοῦ, δῆθεν ἵλεω, προσῆκε γὰρ, ἀπέπραξεν αὐτοῦ τῷ ῥινὶ ὁ γέρων, ὥστως ἠγανάκτει. ΕΡΜ. πονηρὸς γάρ ἀεὶ σκῆνος, καὶ ἀγνώμων, ὦ Λυκῖνε, πρὸς τὰς ἀποδόσεις· ἐπεὶ τοὺς γε ἄλλους, οἷς δανείζῃ, πολλοὺς ὄντας, οὐδέν τοιοῦτό πω πεπόνθασιν· ἀποδίδασι γὰρ αὐτῷ κατ' καιρὸν τοὺς τόκους. ΛΥ. τί δὲ, ἂν μὴ ἀποδιδῶσιν, ὦ μακάριε, μέλῃ τι αὐτῷ, καθαρθέντι ἤδη ὑπὸ φιλοσοφίας, καὶ μηκέτι τῶν ἐν τῇ Οἴτῃ καταλελειμμένων δεομένῳ; ΕΡΜ. οἴει γὰρ ὅτι ἑαυτοῦ χάριν σκῆνος πρὸς τοιαῦτα ἐσπούδακεν; ἀλλ' ἔστιν αὐτῷ παιδία νεογνὰ, ὧν κήδεται, μὴ ἐν ἀπορίᾳ καταβιώσωσι. ΛΥ. δέον, ὦ Ερμότιμε, ἀπαγαγεῖν κἀκεῖνα ὅτι τῷ ἀρετῷ, ὡς συνωδαμονοῖεν αὐτῷ, πλούτου καταφρονοῦντα. ΕΡΜ. ὑ σχολήμοι, ὦ Λυκῖνε, περὶ τούτων διαλέγεσθαί σοι. σπεύδω γὰρ ἤδη ἀκροάσασθαι αὐτοῦ, μὴ καὶ λάθω τελέως ἀπολειφθείς. ΛΥ. θαῤῥεῖ, ὦ γαθέ. ὀλίγον γὰρ σκελεῖα ἐπήλεται· ὥστε ἐγὼ ἀφίημί σοι ὅσον ἐπὶ λοιπὸν τῆς ὁδοῦ. ΕΡ. πῶς λέγεις; ΛΥ. ὅτι οὐ τοῦ παρόντι σχολὴ αὐτῷ ἴδοις αὐτὸν, εἴγε χρὴ πιστεύειν τοῖς προγράμμασι· πινάκιον γάρ τι σκρέμαται ἐπὶ τῇ πυλῶνος, μεγάλοις γράμμασι λέγον, τήμερον ὑ συμφιλοσοφῶ. ἐλέγετο δὲ πρὸ Εὐκράτει, τοῦ πάππου, διαπνήσας γὰρ, γενέθλια θυγατρὸς ἑστιῶντι, πολλά τε συμφιλοσοφῆσαι ἐν τῷ συμποσίῳ, καὶ πρὸς Εὐθύδημον τὸν ἐκ τοῦ Περιπάτου παροξυνθῆναί τι, καὶ ἀμφισβητῆσαι αὐτῷ, περὶ ὧν σκῆνοι εἰώθασιν ἀπλέγειν τοῖς ἀπὸ τῆς Στοᾶς. ὑπό τε αὖ τῆς κραυγῆς, πονήρως τὴν κεφαλὴν διατεθῆναι, καὶ ἱδρῶσαι μάλα πολλὰ ἐς μέσας νύκτας, ἀποταθείσης, ὡς φασι, τῆς συνουσίας.

A LVC. Illum ipsum dico: proinde cùm fortasse non reddidisset illi mercedem in tempore, ad prætorem paulò antè rapuit miserum, pallio eius collo iniecto vociferans & excandescens admodum: & nisi è familiaribus quidam è manibus furiosi adolescentem eripuissent, qui forte fortuna ei rei interfuerant, periculum erat ne nares misero mordicus auulsisset senex: adeò impotenter debacchabatur incensus iracundia. HER. Semper quidem & aliàs durus & implacabilis esse consueuit, si quis non in tempore pactam mercedem, Luciane, numeret: nunquam tamen aduersus illos non paucos; quibus B vsuræ pendendæ gratia mutuò dedit vtendam pecuniam, quicquam tale designauit: siquidem ad præscriptum tempus præsentaria pecunia semper reddunt fœnora. LVCIA. Quid? sūntne ô beate, qui illi pendant fœnora? An dum etiam illi à philosophia diligentissimè perpurgato, earum rerum faciendarum cura est; quibus in Oeta relictis nihil opus habet? HER. Equidem hæc sui gratia, vt tu fortasse falso suspicaris, nō facit, sed sunt illi infantes pueri, quorum, ne olim pressi inopia grauiter egeant, curam habere cogitur. LVC. Atqui conueniebat ô C Hermotime, vt & illos ad Virtutem subduceret, quò communi cum illo felicitate posthabitis diuitiis vnà fruerentur. HER. Non est mihi sanè hisce de rebus tecum disputandi otium Luciane: accelero enim vt ipsum iam audiam, ne per omnem ætatem in obscuro mihi delitescendum sit. LVC. Bono animo esto ô bone: quippe hodie à philosophicis commentationibus vacatio promulgata est. Itaque quod reliquum est itineris, tecū vnà conficiam. HER. Quòmodo dicis? LVC. In præsentia quidem ipsius tibi non dabitur videndi aut audiendi copia, D si qua fides inscriptioni habenda est. Siquidem tabella quępiam prę foribus suspensa, literis maiusculis, in hunc loquebatur modum: Hodie philosophicis dissertationibus nō vacabimus. Porrò tuum pręceptorem apud Eucratem filię suę natalitia celebrantem hesterna nocte cœnitasse dicebant: multa præterea in symposio super rebus philosophicis commentatum esse: ad hęc aduersus Euthydemum Peripateticum nonnihil exasperatum esse, susceptа cum eo ipso his de rebus contentione, pro quibus nunquamnon cum Stoicis digladiari solent Peripatetici. Prę nimia verò vociferatione, etiam capitis dolorem, & vehementem quidem contraxisse, & in multam vsque noctem sudasse, producta in longum disputatione.

Quin etiam iusto largiùs, vt arbitror, A poculis semet inuitauerat, cùm hi qui aderant, frequentiùs, vt par est, præbibentes, eũdem philotesiis prouocassent. Insuper in ipsa cœna immodestiori crapula quàm seni conuenerat, semetipsum onerauit, adeo vt domum reuersus multa euomere cogeretur. Solas verò carnium portiunculas, quas puero à tergo assistenti in conuiuio adseruandas dederat, numeratas recepit, ne quem intromitteret, magnopere interminans. Hæc itaque è Mida famulo eius audiui, discipulis quibusdam commemorante, qui & ipsi, cùm illorum essent non pauci, domum regressi sunt. HER. Vter verò illorum Luciane, obtinuit victoriam, præceptor meus, an Euthydemus? Nunquid etiam tale quippiam Midam commemorantem inaudisti? LVC. Initiò quidem, Hermotime, aiebat illos penè per omnia fuisse pares, ipsum verò finem victoriæ tandem penes vos fuisse, ita vt senex longè fuerit in pugna superior: Euthydemum porrò incruentum haud quaquam abisse, nempe qui permagnum in capite inflictum vulnus haberet. Cùm enim immodicè esset arrogans & contentiosus, nec persuaderi vellet, neque seni se præberet facilè redarguendum atque conuincendum, præceptor tuus ille vir optimus, eidem iuxtà accumbenti, inusitata magnitudine & pondere scyphum Nestoreum, quem fortè tenebat in manibus fortiter incutiendo in caput illisit: atque hac quidem ratione victoriæ palmam superato aduersario obtinuit. HER. Macte animo præceptor: atqui haud sanè alio modo æquum erat agere cum his qui recusant cedere melioribus. LVC. Probabilia quidem admodum sunt quæ dicis, Hermotime. Quorsum enim attinebat vt Euthydemus hominem senem exasperaret, alienum ab iracundia, animóque longè præstantiorem, scyphum insuper tam grandem & grauem tenentem in manibus? Sedenim otium iam agimus: quid obstat quominus mihi tuo familiari exponis, quónam modo sub ignitium philosophari inceperis, vt & ipse, si fieri possit, communem vobiscum professionem suscipiam, nunc primùm facto ad eandem exordio? Neque enim temere me excludetis à communi itinere, hominem familiarem. HER. Si modò hæc res tibi cordi esset Luciane, breui videbis quantum excellas omnes cæteros. Pueros, sat scio, opinaberis omnes alios præte, tantùm ingenio & intelligentia præpollebis. LVCIAN. Mihi verò abundè satis esset, si post viginti annos iam exactos talis euaderem, qualis tu nunces.

ἅμα δὲ καὶ ἐπεπώκει, οἶμαι, πλέον τοῦ ἰκανοῦ, τῶν παρόντων ὡς εἰκὸς φιλοτησίας προπινόντων, καὶ ἐδεδίπνηκει πλέον, ἢ κατὰ γέροντα· ὥστε ἀναστρέψας, ἤμεσέ τε ὡς ἔφασκον πολλά, καὶ μόνον ἀριθμῷ παραλαβὼν τὰ κρέα, ὁπόσα τῷ παιδὶ κατόπιν ἑστῶτι παραδεδώκει, καὶ σημηνάμενος ὀπιμελῶς, τὸ ἀπ' ἐκείνου καθεύδῃ, μηδένα εἰσδέχεσθαι παραιτεῖλας. Ταῦτα δὲ Μίδου ἤκουσα τοῦ οἰκέτου αὐτοῦ διηγουμένου τισὶ τῶν μαθητῶν, οἳ καὶ αὐτοὶ ἀπέστρεφον μάλα πολλοί. ΕΡΜ. ἐκράτησε δὲ πότερος, ὦ Λυκῖνε, ὁ διδάσκαλος, ἢ ὁ Εὐθύδημος; εἴ τι καὶ τοιοῦτον ἤκουσε Μίδας; ΛΥ. Τὰ μὲν τοιαῦτα φασίν, ὦ Ἑρμότιμε, ἀληθόμενα σφίσι γενέσθαι· τὸ δ' οὖν τέλος τῆς νίκης, καθ' ὑμᾶς ἐγένετο, καὶ παμπολὺ ὁ πρεσβύτης ὑπερέσχε τὸν γοῦν Εὐθύδημον, ἀλλ' ἀναμφιλόγως φασὶν ἀπελθεῖν, ἀλλὰ τραῦμα παμμέγεθες ἔχοντα ἐν τῇ κεφαλῇ. ἐπεὶ γὰρ ἀλαζὼν ἦν, καὶ ἐλεγχικὸς, καὶ πείθεσθαι σὺκ ἤθελεν, οὐδὲ παρεῖχε ῥᾴδιον αὐτὸν ἐλέγχεσθαι, ὁ διδάσκαλός σου ὁ βέλτιστος, ὃν εἶχε σκύφον Νεστόρειον ἅτε καταφέρῃ αὐτὸ, πλησίον κατακειμένῳ, καὶ οὕτως ἐκράτησεν. ΕΡΜ. ἄγε. ἀ γὰρ ἄλλως ἐχρῆν τοὺς μὴ ἐθέλοντας εἴκειν τοῖς κρείττοσι. ΛΥ. Ταυτὶ μὲν, ὦ Ἑρμότιμε, πάνυ εὔλογα. ἢ τί γὰρ παθὼν Εὐθύδημος, ἄνδρα γέροντα προὔξιωσεν, ἀόργητον, καὶ θυμοῦ κρείττονα, σκύφον ὅτω βαρυτάτῳ ἐν τῇ χειρὶ ἔχοντα; ἀλλὰ, σχολὴ γὰρ ἄγειν, τί οὐ διηγῇ μοι ἑταίρῳ ὄντι, ὃν ἔστιν ὁρμήσῃς ὁ τρόπον φιλοσοφῆν, ὡς καὶ αὐτὸς εἰ δυνατὸν, ὁπτισωοδιποιεῖν ὑμῖν, ὁ ἀπὸ τοῦ δεξαμένου; οὐ γὰρ ἀποκλείσετέ με δηλαδὴ φίλοι ὄντες. ΕΡ. Εἰ γὰρ ἐθελήσας, ὦ Λυκῖνε, ὅψῃ ἐν βραχεῖ ὅσον ἐξοίσεις τῶν ἄλλων, παῖδας δὴ ἴσθι οἴηση ἁπάντων ὡς τρόπον σε, τοσοῦτον ὑπερφερήσεις αὐτός. ΛΥ. ἱκανὸν εἰ μὴ εἴκοσιν ἔτη γενοίμην τοιοῦτος, οἷος σὺ νῦν.

Iliad. xi. vide Nestorei pocu li descriptionem.

ΕΡ. ἀμέλει καὶ αὐτὸς ἔγωγε σὲ γεγονὼς, ἠρξάμην φιλοσοφεῖν τεσσαρακοντούτης σχεδὸν, ὁπόσα, οἶμαι, σὺ νῦν γέγονας. ΛΥ. Οὕτω γὰρ, ὦ Ἑρμότιμε. ὥστε τοῦτο αὐτὸ ἄγε, λαβὼν, καὶ μέ, δίκαιον γάρ· καὶ πρῶτόν τέ μοι τοῦτο εἰπὲ, δίδοτε ἀνθιλέγειν τοῖς μανθάνουσιν, ἢν τι μὴ ὀρθῶς λέγεσθαι δοκῇ αὐτοῖς; ἢ οὐκ ἐφίετε τοῦτο τοῖς νεωτέροις; ΕΡ. ὦ πόνου. σὺ γὰρ, ἢν τι βούλῃ, ἐρώτα μέχρι ἂν θέλῃς· καὶ ἀνθιλέγειν ῥᾴδιον γάρ ἔστιν μάθῃς. ΛΥ. Ἄγε, νὴ τὸν Ἑρμῆν, ὦ Ἑρμότιμε, αὐτὸν, ὃν ἐπώνυμος ὢν τυγχάνεις. ἀπάρειπέ μοι, μία τις ὁδός ἐστιν ἡ ὑπὸ φιλοσοφίαν ἄγουσα, ἡ τῶν Στωϊκῶν ὑμῶν; ἢ ἀληθῆ ἐγὼ ἤκουον, ὡς καὶ ἄλλοι πολλοί τινες εἰσι; ΕΡΜ. μάλα πολλοὶ Περιπατητικοὶ, καὶ Ἐπικούρειοι, καὶ οἱ τὸν Πλάτωνα ὑπογραφόμενοι. καὶ αὖ Διογένους ἄλλοι τινές, καὶ Ἀντισθένους ζηλωταὶ, καὶ οἱ ἀπὸ τοῦ Πυθαγόρου, καὶ ἔτι πλείους. ΛΥ. ἀληθῆ ταῦτα, πολλοὶ γάρ εἰσι. πότερον δὴ, ὦ Ἑρμότιμε, πάντα ὅτι λέγουσιν, ἢ διάφορα; ΕΡ. καὶ πόνου διάφορα. ΛΥ. Ὃ δέ γε ἀληθές, οἶμαι, πόνους ἐν ᾧ αὐτῶν, ἀλλ' ὅ πόνος διάφορά γε ὄντα. ΕΡ. πόνου μὰ Δία. ΛΥ. Ἴθι δὴ, ὦ φίλτατε, ἀπόκριναί μοι τῷ, ποτε πιστεύσας ὃ πρῶτον σὺ, ὁπότε ἤρξω φιλοσοφήσων, πολλῶν σοι θυρῶν ἀναπεπταμένων, πρὸς σὺ τὰς ἄλλας, εἰς τὴν τῶν Στωϊκῶν ἦκες, καὶ δι' ἐκείνης ἠξίωσε ὅτι τὴν ἀρετὴν εἰσιέναι, ὡς δὴ μόνης ἀληθοῦς οὔσης, καὶ τὴν εὐδαιμονίαν ὑποδεικνυούσης, τῶν δ' ἄλλων εἰς τυφλὰ καὶ ἀνέξοδα φερουσῶν; τίνι ταῦτ' ἐτεκμήρω τότε; καὶ μή μοι τὸν νῦν δὲ τοῦτον σεαυτὸν λάβῃς, τὸν εἴτε ἡμίσοφον, εἴτε σοφὸν ἤδη καὶ βελτίω κεῖθεν ἐκ τῶν πολλοὺς ἡμᾶς διαφέροντα· ἀλλ' ὅτως ἀπόκριναι, ὁποῖος τότε ἦθα ἰδιώτης, καὶ πρὶν τὸν νῦν ἐμέ. ΕΡ. ὑπονοῶ μὲν, τί σοι τοῦτο βούλεται, ὦ Λυκῖνε. ΛΥ. Ἐμοὶ δὲ πόνου ἀλόγιστον ἐφάνη. πολλῶν γὰρ ὄντων φιλοσόφων, οἷς, Πλάτωνος, καὶ Ἀριστοτέλους, καὶ Ἀντισθένους, καὶ τῶν ὑμετέρων προγόνων, τοῦ Χρυσίππου, καὶ Ζήνωνος,

A HER. Profectò & ego ipse cùm in tua essem ætate, tunc primùm ad philosophiam animum appuli, iam fermè annos quadraginta natus, à quibus te non multum abesse arbitror. LVCIAN. Rem ipsam putasti Hermotime: tot enim annos iam habeo. Quare si eam iam comprehensam tenes, age & me adducito: haud enim iniusta postulo. Et primum quidem hoc mihi respondè, ést-ne philosophiæ candidatis relicta & concessa contradicendi libertas, si quid parum rectè dictum illis videbitur, aut non hęc libera est natu iunioribus? HER. Haud admodum: tibi tamen si quid volueris, B interea & quærendi & contradicendi facultatem liberam facio: ita enim faciliùs perdisces singula. LVC. Euge sanè per Mercurium, ô Hermotime, dic mihi: ést-ne vnica via ad philosophiam adducens, videlicet Stoicorum vestrorum? Nisi enim falsa audierim, etiam alios complures esse certum est. HERMO. Et valde quidem multi sunt, videlicet Peripatetici, & Epicurei, & qui Platonis titulo philosophiam profitētur. Sunt item complures quoque Diogenis & Antisthenis assecłę, tum etiam ipsius Pythagoræ imitatores, & aliis quoque longè C numerosiores. LVC. Vera sunt hæc: omnino enim illorum magnus est numerus. Vtrum autem Hermotime eadem omnes vno ore dicant, an diuersa? HER. Diuersissima. LVC. Prorsum tamen vnum alicubi esse verum, in quo consentiant omnes, credibile est: ita vt non omnia pugnent quæ ab illis pro vero affirmantur. HER. Admodum. LVC. Proinde age ô amice, hoc mihi expedi, cuínam fidem habuisti tu sub initium, quando ibas philosophiæ operam daturus, cùm multas videres ianuas tibi apertas & patētes, omnibus aliis progrediendo deuitatis, in Stoicorum potissimùm diuertens, tanquam hæc sola vera fuerit, ac illa quæ compendiosam ad virtutem viam ingredientibus exhiberet, aliis omnibus in obliqua & deuia ducentibus? Quibúsnam argumentis aut coniecturis hæc tum potuisti deprehēdere? Ac mihi non eum qui nunc es, in animo concipe, siue semisapientem, siue absolutæ sapientiæ Hermotimum, qui nunc prę multis millibus optima discernere & iudicare possit: sed ita respondè ac quispiam homo idiota, qualem tunc agebas, aut ego nunc possim. HER. Quid sibi hæc tua verba velint Luciane, haud intelligo. LVC. Atqui non admodum obliquum est quod percontabar, cùm multi sint philosophiæ principes, videlicet Plato, Aristoteles, Antisthenes, prętera maiores nostri, Chrysippus & Zenō,

Quanam philosophiā dis vir potissima sit, & quæ certissime ad virtutem & felicitatem ducat.

alíque cõplures, quotquot tandem ſunt, cuínam inquam credidiſti, poſthabitis & omiſſis aliis, vt ea ex omnibus deſumens, quæ quidẽ à te ſelecta ſunt, ſuſtineas iuxta illa philoſophiæ ſtudiis incumbere? Nunquid etiam te, vt Chærephontem, Apollo Delphicus ad Stoicorum placita delegauit, vbi prædixiſſet oraculo illos ex omnibus longè eſſe optimos? Siquidem illi mos erat, alium ad aliam philoſophiæ rationem & formam cohortandi, quippe cui probè perſpectũ erat, vt opinor, quæ cuique potiſſimùm congrueret. HER. Nihil tale eſt ô Luciane, neque de his vnquam deum conſului. LVC. Quid? an indignã æſtimabas hanc rem diuina conſultatione? aut ipſe ſufficiens tibi videbare, qui quod optimum erat & præſtantiſſimum, per teipſum poſſes eligere, non conſulto Deo monitore? HERM. Ita mihi quidem videbar. LVC. Quin igitur & nos iſthuc ipſum doces, quónam modo ſtatim ab initio queamus noſcere quæ optima ſit & veriſſima philoſophandi ratio, & quam quiſpiam prætermiſſis aliis rectiſſimè eligeret? HER. Ego haud quaquam iſthuc dicere grauabor. Cùm multos viderem ad eandem certatim viam affectantes, facilè æſtimabam Stoicam philoſophandi rationem cæteris eſſe prẽſtantiorem. LVCIAN. Quorum igitur numeroſior erat turba, Epicureorum, an Platonicorum, an Peripateticorum? Proinde illos numeraſti veluti inferendis colligendiſque ſuffragiis vſu venire ſolet. HER. Atqui non numerauí, ſed coniecturis deprehendi. LVC. Vt quid igitur me tantopere cupientem non doces, ſed vana ſpe lactas ac decipis, affirmans de tantis rebus coniectura & multitudine fretum iudicaſſe? HER. Non ſolùm hoc quidem ô Luciane, ſed omnes quoque cæteros mortales ſæpenumero affirmantes audiui, Epicureos quidem eſſe corruptos deliciis, voluptatúmque extremè amantes: Peripateticos autem ad rem attentiores, parandis cumulandiſque diuitiis inſeruire, & quoſdam ex illis immodicè contentioſos: Porrò Platonicos, arrogantes, & nimio faſtu turgidos, gloriæque cupientiſſimos. Cæterùm de Stoicis multorum ſemper idem fuit teſtimonium, videlicet quòd viriles eſſent, maſculo animo prẽditi, & nihil illos fugeret, & quòd eam viam ingreſſus, ſolus rex, ſolus diues, ſolus ſapiens, breuiter in vniuerſum nihil non eſſet. LVC. Videlicet iſta tibi de illis dixerunt alij. Neque enim veriſimile eſt, hæc illis de ſeipſis prẽdicantibus, ſuáque ſuperbè collaudantibus te credidiſſe. HER. Non, verùm hęc ab aliis prẽdicata audiui.

A καὶ τῶν ἄλλων, ὅσοι εἰσὶ, τῷ σὺ πιστεύσας, τοὺς μὲν ἄλλας εἶας, ἐξ ἁπάντων δὲ προελόμενος, ἅσπερ προήρησαι, ἀξιοῖς καὶ σοὶ ταῦτα φιλοσοφεῖν; ἆρα καὶ σὲ ὥσπερ τὸν Χαιρεφῶντα ὁ Πύθιος ἐξέπεμψεν ὅτι τὰ Στωϊκῶν, ἄριστος ἐξ ἁπάντων προφητῶν; ἔθος γὰρ αὐτῷ ἄλλον ἐπ' ἄλλο εἶδος φιλοσοφίας προτρέπειν, τὴν ἁρμόττουσαν οἰμαι ἑκάστῳ εἰδότι. EP. Ἀλλ' οὐδὲν τοιοῦτον, ὦ Λυκῖνε. ὐδὲ ἠξίωσα τοιοῦτόν τι τὸν θεόν. ΛΥ. πότερον οὐκ ἄξιον θείας συμβουλίας ἡγούμενος αὐτό, ἢ ἱκανὸς ὢν αὐτὸς εἰ ἑλέσθαι τὸ βέλ- B τιον καὶ σαυτὸν, οὐδὲ τοῦ θεοῦ; EP. ὡμολόγουν γάρ. ΛΥ. οὐκοῦν καὶ ἡμᾶς δὴ διδάσκοις τοῦτο πρῶτον, ὅπως ἀφαγνωστέον ἡμῖν ἐξ ἀρχῆς τίς ἡ ἀρίστη φιλοσοφία ἐστὶ, καὶ ἣ ἀληθεύουσα, καὶ ἣν δὴ τις ἕλοιτο, πρὸ τῶν ἄλλων; EPM. ἐγώ σοι φράσω. ἑώρων τοὺς πλείστους ἐπ' αὐτὴν ὁρμῶντας, ὥστε εἰκάζον ἀμείνω εἶ) αὐτήν. ΛΥ. πόσῳ δὴ πλείους τῶν Ἐπικουρείων, ἢ Πλατωνικῶν, ἢ Περιπατητικῶν; πεῖθομαι γὰρ αὐτοὺς δηλαδὴ, καθάπερ ἐν ταῖς ψηφοφορίαις. EPM. Ἀλλ' C οὐκ ἠρίθμησα ἔγωγε· εἰκάζον δέ. ΛΥ. ὡς οὐκ ἐθέλεις διδάξαι με, ἀλλ' ἐξαπατᾷς· ὃς καὶ τῶν τοιούτων εἰκασμῷ φὴς καὶ πλήθει κρῖναι, ἀποκρυπτόμενος λέγειν πρός με τἀληθές. EP. ὐ μόνον τοῦτο, ὦ Λυκῖνε, ἀλλὰ καὶ ἤκουον ἀπάντων λεγόντων, ὡς οἱ μὲν Ἐπικούρειοι, γλυκύθυμοι, καὶ φιλήδονοί εἰσιν· οἱ Περιπατητικοὶ δὲ, καὶ φιλόπλουτοι, καὶ ἐριστικοί τινες· οἱ Πλατωνικοὶ δὲ, τετύφωνται, καὶ φιλόδοξοί εἰσι· πρὸς δὲ τῶν Στωϊκῶν, πολλοὶ ἔφασκον ὅτι ἀνδρώδεις, D καὶ πρῶτα γιγνώσκειν· καὶ ὅτι ὁ ταύτην ἰὼν τὴν ὁδὸν, μόνος βασιλεὺς, μόνος πλούσιος, μόνος σοφὸς, καὶ συνόλως ἄπαντα. ΛΥΚ. ἔλεγον δὲ ταῦτα πρὸς σὲ ἄλλοι δηλαδὴ πρὸς αὐτῶν. οὐ γὰρ δὴ σκείνοις αὐτὸς ἐπῄνεσας ἐπαινοῦσι τὰ αὐτῶν. EPM. οὐδαμῶς, ἀλλ' οἱ ἄλλοι ἔλεγον.

ΛΥ. οἱ μὲν δὴ αἰτίδοξοι οὐκ ἔλεγον, ὡς ὃ εἰκός· ὅτι δὲ ἦσθμ οἱ τὰ ἄλλα φιλοσοφοῦντες. ΕΡΜΟ. ὦ γαῤ. ΛΥΚ. οἱ δ' ἄρα ἰδιῶται ταῦτα ἔλεγον. ΕΡΜΟ. καὶ μάλα. ΛΥΚ. ὁρᾷς ὅπως αὖθις ἐξαπατᾷς με, καὶ ὃ λέγῃς πάλιν ἐς, ἀλλ' οἴῃ Μαργίτῃ τινὶ ἀβελτέρᾳ ἐντυγχάνειν, ὡς πεισθῆναι ὅτι Ερμότιμος, αἰνὴρ σεμνὸς, ἔτη τότε γεγονὼς πεντηκοντα περὶ φιλοσοφίας, καὶ φιλοσόφων ἀνδρῶν, τοῖς ἰδιώταις ὑπισχνεῖτο, καὶ ἃ τὰ ἐκείνων λεγόμενα, ἐποιεῖτο πρὸ αἱρεσιν καὶ τὴν χρῆσιν ἀξιῶν. ὦ γὰ πεισθήσομαί σοι τοιαῦτα λέγοντι. ΕΡΜ. ἀλλ' οἶδα, ὦ Λυκῖνε, ὑχὶ τοῖς ἄλλοις μόνον ὑπισχνούμενος, ἀλλὰ καὶ ἐμαυτῷ. ἑώρων γὰ αὐτοὺς κοσμίως βαδίζοντας, ἀναβεβλημένους εὐτάκτως, φρονηματίζοντας ἀεὶ, ἀρρένωπους, ὡς μηδὲν κενεὸν τοῖς πλείστοις, σοβοῦντας ἀέρα, ὑδὲ αὖ πάνυ ἐς ὀλιγαρκίαν ὑποπεπτωκότας, ὡς ἐκπλῆξαι τὸν καὶ κυνικὸν ἀτεχνῶς, ἀλλ' ὅτι τῦ μέσου καταστήματος, ὃ δὴ ἄριστον ἅπαντες εἶναι φασίν. ΛΥΚ. ἆρ' οὖν καὶ ταῦτα εἶδες ποιοῦντας αὐτοὺς, ἃ μικρῷ πρόσθεν ἔλεγον αὐτὸς ἐωρακέναι τὸν σὸν διδάσκαλον ὦ Ερμότιμε πρᾶττοντα; οἷς, δηλαδὴ σοβοῦντας, καὶ ἀπαυθαδῶς πικρὰς, καὶ φιλονείκως πάνυ ἐρίζοντας ἐπὶ ταῖς ξυνουσίαις, καὶ τἆλλα ὅσα ὑπεδείκνυτας; ἢ τούτων ὀλίγον σοι μέλει, ἄχρις αὖ δύσκολός ἢ δύσκολη, καὶ ὁ πώγων βαθὺς, καὶ ἐν χρῷ ἡ κουρά; ἢ πρὸς τὸ λοιπὸν ἄρα ἔχωμεν τοιοῦτον καινὸν, καὶ σάθμιον ἀκριβῆ τῆς τοιούτων, ὡς Ερμότιμος φησι, καὶ χρὴ ἀπὸ σημάτων, ἢ βαδισμάτων ἢ κουρᾶς διαγινώσκειν τοὺς ἀρίστους. ὃς δ' ἂν μὴ ἔχῃ ταῦτα, μηδὲ σεμνὸς ἦ, καὶ φρονηματικὸς τὸ πρόσωπον, ἀποδεκιμαστέος, ἢ ἀποβλητέος. ἀλλ' ἄρα μὴ καὶ ταῦτα, ὦ Ερμότιμε, παίζεις πρός με, πειράμενος, εἰ ἐξαπατώμενος σιωπήσω. ΕΡ. διατί τοῦτ' ἔφησθα; ΛΥ. ὅτι, ὦ γαθὲ,

A LVC. Facilè tamen coniicio hęc diuersæ sectæ & opinionis affirmasse neminē. Quare an illi quos tu te audiuisse prædicas, è numero philosophantium fuerint, nescio. HERM. Ne ij quidem. LVC. Proinde homines idiotas hęc dixisse credibile est. HER. Et valde quidem. LVC. Vide obsecro vt iterum me deceptum ab omni spe deiicere soleas: neque verū sermonem exponis, sed existimas te cum Margita quopiam insulso & stupido verba facere, vt planè persuasum haberem, Hermotimum virum singulari prędituin cùm ingenio tum industria, annos nunc natum quadraginta, hominibus tamen i-
B diotis de sapiētię studio, déque viris philosophiæ candidatis credidisse, illorūque inductum testimonio & prædicatione, rectiore via philosophātium electionem feciſſe: neque enim ista tibi prædicāti facilè crediderim. HER. At ne hoc quidē te fugiat Luciane, me nō solùm credidisse aliis, verùm mihi quoque ipsi. Etenim cōspiciebam illos honestè & ornatè incedentes, splendidè & decenter amictos, nunquam non certis commentationibus cogitabundo animo intentos, aspectu tetricos & terribiles, demissa barba, & lon-
C ga coma venerandos, nihil molle aut parum virile, aut citra delectum aliquid admittentes, quod quidem aliis stuporē induceret, aut planè videretur impudēs & Cynicū, sed in media & regia via constitutos, quæ quidem ab omnibus affirmabatur esse optima. LVC. Nunquid igitur & hæc illa quæ paulo antè præceptorem facientem me vidisse testabar, ipsos designantes vidisti? videlicet fœnori & vsurę seruientes, amarulenter & contentiosè mercedem à discipulis exigentes, in conuiuiis aut colloquiis immodestè & pertinaciter digladiantes, aliáque quęcunque
D indecorè plerunque peccare consueuerant? Aut fortasse harum rerum nullā curam habendam esse existimas, modò vestitus sit probè mundus, & nitidè compositus, & barba profunda, prolixáque in capite cęsaries? Quare in posterum, vt video, hîc nobis certus erit canon & regula rectè philosophantes exactè cognoscendi, quem videlicet proponit Hermotimus: oportétq; omnino ex habitu mundiore, grauioréque incessu, & capillo prolixiore optimorum cognitionem sumere. Itaque cui hæc deesse viderimus, neque ille tetricus fuerit, aut perpetuis intentus cogitationibus obambulauerit, reprobandus, & nihili æstimandus est. Sed vide Hermotime, ne & hæc illudendi gratia ad me dixeris, periculum faciendo num deceptum me esse sentiam. HER. Quorsum istud dicis? LVC. Quòd hæc, ô bone,

rectiùs ſtatuarum ſit cognitio atque indagatio, quam tu ab habitu ſumendam eſſe dixiſti. Omnino enim illæ habitu ferè ſunt elegantiore, & amictu ornatiore, quas aut Phidias quiſpiam, aut Alcamenes, aut Myron ad pulcherrimum abſolutæ formæ archetypum expreſſerit. Quòd ſi etiam maximè inde coniectura capienda eſt in illis dignoſcendis, quid ille aget, qui viſu captus, philoſophiæ perdiſcendæ deſiderio tenetur? Quî enim fieri poſſet, vt in habendo delectu non tota via aberret, cùm neque habitus neque inceſſus perſpiciendi facultatem habeat? HER. Ego verò ô Luciane, non ad cęcos verba facio, neque illorum mihi quicquam curæ eſt. LVC. Atqui conueniebat, ô bone, vt tantarum rerum, adeóque omnibus neceſſariarum cognitu, communis quædam eſſet cognitio. Sed enim quando ita tibi videtur, à Philoſophiæ commercio cæci excluſi maneant, poſteaquam orbati ſunt oculis: tametſi cum primis operæpretium mihi videbatur, illos præ omnibus aliis Philoſophiæ ſtudio incumbere, ne acceptam amiſſi viſus calamitatem ferrent immoderatiùs. Cæterùm illi qui probè vident, etiamſi fuerint perſpicaciſſima oculorũ acie prediti, quónam pacto ea quæ in animo tecta ſunt, peruidere poſſunt ab illa externa veſtitus munditie? Niſi enim me fallat animus, tale quiddam eſt quod dicturus ſum, nimirum te parandæ & colligendæ ſapientiæ cupidine cum iſtiuſmodi viris conuerſari, vtque ea in dies aucta cumulatiùs euadas melior. HERMO. Et maximè quidem. LVC. Quî igitur tibi promptum fuit, atque adeò factu poſſibile, vt ab iis ipſis quas dixiſti cognitionibus philoſophantem aut ſecus perſpiceres? Neque enim iſta perinde ſolent propalam eſſe conſpicua, ſed ſunt abſtruſa valde, atque adeò in obſcuro repoſita, quæ multis vix orationibus & congreſſibus, poſtremùm verò operibus conſimilibus licet animaduertere. Qualia enim Momus in Vulcano reprehenderit, opinor aliquando inaudiuiſſe te: quòd ſi me fallit opinio, audi iam nunc: ſic enim habet fabula: nimirum, Mineruam, Neptunum, & Vulcanum contentionem inter

A αἰσθητῶν τούτων ἐξέπεσιν λέγῃς, ἢ ἀπὸ τῶν σχημάτων. πάνυ πολὺ γοῦν σκῆνος δυσχημονέστερον, καὶ τὰς ἀναβολὰς κοσμιώτερον; Φειδίου τινὸς, ἢ Ἀλκαμένους, ἢ Μύρωνος πρὸς τὸ καλλιμορφότατον εἰκασθέντος. εἰ δὲ καὶ ὅτι μάλιστα χρὴ τεκμήρεσθαι τοῖς τοιούτοις, τί ἂν πάθοι τις, εἰ τυφλὸς ὢν ὀρθῆς φιλοσοφίας; τὰ δὲ γνάθων τὸν τοῦ ἀμείνονα προαίρεσιν προσηρημένον, ὅτε χρῆμα, ὅτε βάδισμα ὀρθὴν διωκάμενος; ΕΡΜΟ. Ἀλλ' ἔμοιγε δοκεῖς τυφλοῖς ὁ λόγος, ὦ Λυκῖνε, οὐδέ μοι μέλει τῶν τοιούτων. ΛΥΚ. ἐχέτω μοι, ὦ

B χρηστὲ, κἂν ὁτιοῦν τὸ γνώρισμα εἰς τῶν οὕτω μεγάλων, καὶ ἅπασι χρησίμων. πλὴν εἰ δοκεῖ, οἱ μὲν, ἔξω ἡμῖν φιλοσοφίας μανέτωσαν οἱ τυφλοὶ, ἐπεὶ οὐδὲ ὁρῶσι. καίτοι ἀναγκαῖον ἴσως τοῖς τοιούτοις μάλιστα φιλοσοφεῖν, ὡς μὴ πάνυ ἀλγοῦντο ὅτι τῆ συμφορᾷ. οἱ δὲ δὴ βλέποντες, καὶ πάνυ ὀξυδερκεῖς ὄντες, τί ἂν δυνάμενοι σωφρονεῖν τῶν τῆς ψυχῆς, ἀπό γε τῆς ἔξωθεν ταύτης προσβολῆς; ὃ δὲ βούλομαι εἰπεῖν, τοῖον δέ ἐστιν, οὐχ ὅτι τῆς γνώμης τῶν ἀνδρῶν ἔρωτι προσκείσεις αὐτοῖς, καὶ ἡδίους

C ἀμείνων γίγνεσθαι ἐς τὰ τῆς γνώμης. ΕΡ. καὶ μάλα. ΛΥ. πῶς οὖν οἷόν τέ σοι ἦν, ἀφ' ὧν ἔφησθα ἐκείνων τῶν γνωρισμάτων ἐξορᾶν, τὸν ὀρθῶς φιλοσοφοῦντα, ἢ μή; οὐ γὰρ φίλεῖ τὰ τοιαῦτα οὕτω ῥᾳδίως φαίνεσθαι, ἀλλ' ἔστιν ἀπόῤῥητα, καὶ ἐν ἀφανεῖ κείμενα, λόγοις καὶ συνουσίαις ἀναδεικνύμενα, καὶ ἔργοις τοῖς ὁμοίοις ὀφέλιμα. ὁ γοῦν Μῶμος, ἀκήκοας, οἶμαι, ἃ τινα ἠτιάσατο τὴν Ἥφαιστον· εἰ δὲ μὴ, ἀλλὰ νῦν ἄκουε. φησὶ γὰρ ὁ μῦθος ἐρίσαι Ἀθηνᾶν, καὶ Ποσειδῶνα, καὶ Ἥφαιστον διατεχνίας πρός· καὶ τὸν μὲν Ποσειδῶνα, ταῦρόν τινα ἀναπλάσαι· τὴν Ἀθηνᾶν δὲ, οἰκίαν ἐπινοῆσαι· ὁ Ἥφαιστος δὲ, ἄνθρωπον ἅμα συνεστήσατο. καὶ ἐπεὶ περ ἦλθε τὸν Μῶμον ἥκον, ὃν τῶν δικαστὴν προσείλοντο, θεασάμενος ἕκαστου τὸ ἔργον, τὴν μὲν ἄλλων, ἅτινα ἠτιάσατο, παρεῖπον ἂν εἴη λέγειν·

D

dagatio, quam tu ab habitu ſumendam eſſe dixiſti. Omnino enim illæ habitu ferè ſunt elegantiore, & amictu ornatiore, quas aut Phidias quiſpiam, aut Alcamenes, aut Myron ad pulcherrimum abſolutæ formæ archetypum expreſſerit. Quòd ſi etiam maximè inde coniectura capienda eſt in illis dignoſcendis, quid ille aget, qui viſu captus, philoſophiæ perdiſcendæ deſiderio tenetur? Quî enim fieri poſſet, vt in habendo delectu non tota via aberret, cùm neque habitus neque inceſſus perſpiciendi facultatem habeat? HER. Ego verò ô Luciane, non ad cęcos verba facio, neque illorum mihi quicquam curæ eſt. LVC. Atqui conueniebat, ô bone, vt tantarum rerum, adeóque omnibus neceſſariarum cognitu, communis quædam eſſet cognitio. Sed enim quando ita tibi videtur, à Philoſophiæ commercio cæci excluſi maneant, poſteaquam orbati ſunt oculis: tametſi cum primis operæpretium mihi videbatur, illos præ omnibus aliis Philoſophiæ ſtudio incumbere, ne acceptam amiſſi viſus calamitatem ferrent immoderatiùs. Cæterùm illi qui probè vident, etiamſi fuerint perſpicaciſſima oculorũ acie prediti, quónam pacto ea quæ in animo tecta ſunt, peruidere poſſunt ab illa externa veſtitus munditie? Niſi enim me fallat animus, tale quiddam eſt quod dicturus ſum, nimirum te parandæ & colligendæ ſapientiæ cupidine cum iſtiuſmodi viris conuerſari, vtque ea in dies aucta cumulatiùs euadas melior. HERMO. Et maximè quidem. LVC. Quî igitur tibi promptum fuit, atque adeò factu poſſibile, vt ab iis ipſis quas dixiſti cognitionibus philoſophantem aut ſecus perſpiceres? Neque enim iſta perinde ſolent propalam eſſe conſpicua, ſed ſunt abſtruſa valde, atque adeò in obſcuro repoſita, quæ multis vix orationibus & congreſſibus, poſtremùm verò operibus conſimilibus licet animaduertere. Qualia enim Momus in Vulcano reprehenderit, opinor aliquando inaudiuiſſe te: quòd ſi me fallit opinio, audi iam nunc: ſic enim habet fabula: nimirum, Mineruam, Neptunum, & Vulcanum contentionem inter ſe ſuſcepiſſe de artificij principatu & præſtantia: atque ipſum quidem Neptunum taurum effinxiſſe, Mineruam verò domum excogitaſſe: porrò Vulcanus hominem compoſuit, fabricauítque. Cæterùm vbi iam ad Momum ventum eſſet, quem certaminis arbitrum & expenſorem elegerant, & ille ſingulorum opera diligentiſſimè inſpexiſſet: in aliis quidem quæ reprehenderit, ſuperuacaneum fortaſſe foret referre:

ὅτι τῦ Ἡφαίστου δὲ τῦτο ἐμέμφατο, καὶ τὸν ἀρχιτέκτονα ἐξέπληξε τὸν Ἥφαιστον, ὅτι μὴ καὶ θυείδας ἐποίησεν αὐτῷ τῷ στέρνῳ, ὡς ἀναπεταθεισῶν, γνώσιμα γίγνεσθαι ἅπασιν ἃ βούλεται, καὶ ὅτινος· καὶ ἢ ψεύδεται, ἢ ἀληθεύῃ. σκοῦνος μοὶ οὖν ἅτε ἀμβλυώττων, οὕτω πρὸς τὸν Ἡφαίστου διενοήθη. σὺ δ' ἴσως τὸν Λυγκέα ἡμῖν δέδορκας, καὶ ἔξω καὶ ἔνδον ὡς ἔοικε βλέπων τῦ στέρνου, καὶ διέωκταί σοι τὰ πρόσω, ὡς εἰδέναι μὴ μόνον ἃ βούλεται, καὶ ἃ γιγνώσκῃ ἕκαστος, ἀλλὰ καὶ πότερος ἀμείνων ἢ χείρων. ΕΡΜΟ. παίζῃς, ὦ Λυκῖνε· ἐγὼ δὲ, καὶ θεὸν εἰλόμην· καὶ ὁ μεταμέλῃ μοι τῆς αἱρέσεως. ἱκανὸν δὲ τῦτο πρὸς γοῦν ἐμέ. ΛΥΚΙΝ. ὅμως οὐκ ἂν εἴποις, ὦ ἑταῖρε, καὶ πρὸς ἐμέ, ἀλλὰ περιόψῃ με παραπολυόμενον ἐν πολλῷ τῷ συρφετῷ; ΕΡΜΟΤ. οὐδὲν γὰρ ἂν σοι ἀρέσκῃ, ὧν ἂν εἴπω. ΛΥΚ. οὐκ, ὦ γαθέ· ἀλλ' οὐδὲν ἐθέλεις εἰπεῖν ὁποῖον ἂν με ἀρέσῃ. ἐπεὶ δ' οὖν σὺ ἐχὼν ἀποκρύπτῃ, καὶ φθονεῖς ἡμῖν, ὡς μὴ ὄξ ἴσου γοιούμεθά σοι φιλοσοφήσοντες, ἐγὼ πειράσομαι ὅπως ἂν οἷός τε ὦ κατ' ἐμαυτὸν ἐξευρεῖν τὴν ἀκριβῆ πρὸς ταῦτα κρίσιν, καὶ τὴν ἀσφαλεστάτην αἵρεσιν. ἄκουε δὲ ἢ σὺ, εἰ βούλῃ. ΕΡΜΟΤΙΜ. ἀλλὰ βούλομαι, ὦ Λυκῖνε. ἴσως γάρ τι γνώσιμον ἐρῇς. ΛΥΚΙΝ. σκόπει δὴ, καὶ μὴ καταγελάσῃς, εἰ πρωτάπασιν ἰδιωτικῶς διαζητῶ αὐτό. διαίρει γὰρ οὕτως, ἐπεὶ μὴ σὺ ἐθέλεις φράζειν εἰπεῖν, εἰδὼς ἄμεινον. ἔστω δή μοι ἡ μὲν ἀρετὴ, οἷον δέ τι, οἷς πόλις τις εὐδαίμονας ἔχουσα τοὺς ἐμπολιτευομένους (ὡς φαίη ἂν ὁ διδάσκαλος ὁ σὸς, ἐκεῖθέν ποθεν ἀφιγμένος) σοφοὺς ἐς τὸ ἀκρότατον, ἀνδρείους ἁπάντως, δικαίους, σώφρονας, ὀλίγου θεῶν ἀποδεομένους· οἷα δὲ πολλὰ γίγνεται πρὸς ἡμῶν, ἁρπαζόντων καὶ βιαζομένων, καὶ πλεονεκτούντων, οὐδὲν αἰδῆ εἰδήσ, φασὶν, ἐν ἐκείνῃ τῇ πόλει θαλαμώμενον, ἀλλ' ἐν εἰρήνῃ καὶ ὁμονοίᾳ ξυμπολιτεύονται, μάλα εἰκότως.

illud tamen in hominis opificio potissimùm calumniatus est, atque ipsum quidem architectum Vulcanum non mediocriter perculit, quòd artifex non in pectore ostiola quædam addidisset, quibus apertis & recluſis perspicuum fieret omnibus quid ille velit, aut in animo strueret & cogitaret: num mentiretur, an verum diceret. Atque ille quidem velut cæcutiens sic de hominibus statuit: tu verò nobis ipso etiam Lynceo es perspicacior, qui, sicuti videtur, per pectus ipsum quæ intus sunt, cernis, sùntque tibi aperta omnia, adeo vt non solùm certò teneas quid quisque velit aut cogitet, verùm etiam vter sit melior aut deterior. HERM. Tu quidem Luciane ludos ex me facis, ego verò Apollinis ductu & auspicio delectum habui, neque prorsus electionem moror: atque hæc quidem satis Hermotimo. LVCIAN. Attamen ne sic quidem mihi dignaris exponere, ô amice, sed me in ima vulgi fece versantem superbè contemnis. HER. Nihil fortasse illorum tibi placebit, quæ dixero. LVC. Nequaquam, ô bone, verùm nihil eorum vis dicere, quod me delectaturum esset. Et quia tu me celas de industria, nobis inuidens, ne fortè tibi pares euadamus, si philosophiæ indagandę studio operam nauaremus: periculum faciam, si quo modo fieri possit, vt per me exactam iudicandi rationem, miniméque fallibilem delectus habendi viam inueniam. Quocirca tu, si volueris, arrectis auribus attento fac sis animo. HERM. Prorsus isthuc volo, ô Luciane: fortassis quiddam scitu dignum dicturus es. LVC. At vide ne naso me suspendas, si illud omnino rusticè & ineptè proposuero. Ita enim facto opus esse video, posteaquam tu, qui harum rerum es multo peritior, illud manifestiùs & disertiùs explicare grauaris. Itaque Virtutem vrbis instar esse fingas volo, quæ ciues habeat honestissimè & integerrimè Rempub. administrantes, quemadmodum tuus quoque præceptor, qui isthuc aliquando peruênit, idem hoc affirmare non dubitat: præterea summa sapientia viros exornatos, magno infractóque animo præditos, iustitię seruantissimos, modestia admirandos, parum infra Deorum conditionem consistentes: cuiusmodi multa apud nos designantur, rapina, violentia, iniuria, habendi cupidine: eorum flagitiorum ne tantillum quidem quenquam audere in ea vrbe conspiceres: sed pacati & concordes Reipublicę munia simul obeunt & administrant. Nec iniuria.

Virtus vrbis instar optimè instituta.

Ea enim quæ aliis in vrbibus ſeditionum & factioſarum contentionum concitandarum occaſionem ſuppeditant, quorúmque gratia alter alterum clandeſtinis petit inſidiis, ea inquam omnia è medio illorum ſublata & remota ſunt. Neque enim aut aurum, aut voluptates, aut honores habent in pretio, tanquam alicuius momenti iſta apud illos habenda ſint, verùm iam olim hæc in vniuerſum, tanquam parum neceſſaria exiſtimantes ad bene gerendam Rempublicam, vrbe eiecerunt. Itaque tranquillam quandam & omnibus modis felicem degunt vitam, bonis legibus, æqualitate, libertate, & omnibus denique bonis inſtitutam. HERMOT. Quid igitur ô Luciane? an non tibi videtur æquiſſimum eſſe, vt omnes certatim eius vrbis ciues fieri deſiderent, ita vt itineris tam laborioſi moleſtiam pro nihilo reputent, neque temporis longinquitate victi animum deſpondeant, certò & conſtanter perſuaſum habentes, ſe omni euicta difficultate in ciuium numerum relatum iri, eiúſque politiæ ſe participes futuros? LVC. Sanè per Iouem, ô Hermotime, omnibus omnes neruos in hoc intendendos eſſe arbitror, cætera verò negligenda. Nec patriæ tenaciter nobis inhærentis magna cura habenda eſt: neque valde moueri decet aut frangi animo parentum aut liberorum nos detinentium cõplorationibus: ſed & illi pari opera ad eandem profectionẽ nobiſcum ſuſcipiendã cohortandi ſunt. Quòd ſi aut ſequi nos recuſauerint, aut per ætatem non potuerint: illis relictis & poſthabitis, rectà ad vrbem omnium feliciſſimam animosè tendendum erit, reiectis etiam veſtimentis, ſi eiſdem amicti detineremur, illic haud dubiè conueſtiendi. Neque enim periculum eſt ne quis te eò nudo corpore delatum excluſurus ſit. Iam enim & aliàs virum multa canitie reuerendum diſſerentem audiui quînam illic ſe res haberent: méque magnopere cohortabatur ille, vt me ſibi ad vrbem eunti comitem adiungerem: ſiquidem pollicebatur itineris ducem ſe fore, & quòd me ciuitate donare vellet, vnúmque ex tribulibus facere, ſuo adſcriptum ſodalitio, adeò vt nulla non ex parte bene & feliciter agerem. Cæterùm ego id ætatis rectè monenti non obtemperabam, ſtultitia & rudibus annis dehortantibus: nondum enim egreſſus eram annũ quintum & decimũ. Fortaſſis ſi ſecutus fuiſſem, iam in ſubvrbio aut præportis cõſiſterem. Porrò de ciuitate, ſi rectè commemini, cũ alia multa,

A ἃ γὰρ ἐν ταῖς ἄλλαις πόλεσιν, οἶμαι, ταῖς στάσεις καὶ φιλονεικίας ἐγείρει, καὶ ὧν ἕνεκα ἐπιβουλεύουσιν ἀλλήλοις, ταῦτα πάντα ἐκποδὼν ὄντα ἐκείνοις. ἃ γὰρ οὔτε χρήσιμον ἔτι, οὔτε ἡδονὰς, οὔτε δόξας ὁρῶσιν, ὡς διαφέρεσθαι περὶ αὐτῶν, ἀλλὰ πάλαι τῆς πόλεως ἐξεληλάκασιν αὐτὰ, ὡς ἀναγκαῖα ἡγησάμενοι ξυμπολιτεύεσθαι· ὥστε γαλήνην τινὰ, καὶ πανδαίμονα βίον βιοῦσι, ξὺν δίκῃ, καὶ ἰσότητι, καὶ ἐλευθερίᾳ, καὶ τοῖς ἄλλοις ἀγαθοῖς. ΕΡΜΟΤ. τί οὖν ὦ Λουκῖνε; οὐκ ἄξιον ἀποδοκεῖς ἐπιθυμεῖν πολί-
B τας γίγνεσθαι τῆς τοιαύτης πόλεως, μήτε κάματον ὑπολογιζομένους τὸν ἐν τῇ ὁδῷ, μήτε τοὺς τοῦ μήκους τοῦ χρόνου ἀπαγορεύοντας, εἰ μέλλοιεν ἀφικόμενοι, ἐγγεγράφθαι καὶ αὐτοὶ, καὶ μεθέξειν τῆς πολιτείας; ΛΥΚΙΝ. νὴ Δί', ὦ Ἑρμότιμε, πάντων μάλιστα ὅτι τοῦτο ἀσυγχωρήτου τῷ ὄντι ἀμελητέον. καὶ μήτε πατρίδος τῆς ἐνθάδε ὑπιλαμβανομένης, πολλὴ ποιεῖσθαι λόγον, μήτε παίδων, ἢ γονέων, ὅτῳ εἰσὶν ὑπικατεχόντων, καὶ κλαυθμυριζομένων,
C ὑπικλᾶσθαι, ἀλλὰ μάλιστα μὲν καὶ ἐκείνους ἀσπασάμενον ὑπὲρ τοῦ αὐτοῦ ὁδὸν. εἰ δὲ μὴ ἐθέλοιεν, ἢ μὴ δύναιντο, ἀποσφαλέντων αὐτοὺς, χωρεῖν δίχα τῆς πανδαίμονος ἐκείνης πόλεως· καὶ αὐτὸ ἀπορρίψαντας τὸ ἱμάτιον, εἰ τούτου ἐπειλημμένοι κατεύχοιεν, ἐσσύμενον ἐκεῖσε. οὐ γὰρ δέος μή σε τις ἀποκλείσῃ, καὶ γυμνὸν ἐκεῖσε ἥκοντα. ἤδη γάρ ποτε καὶ ἄλλοτε παρεσύρτου αὐδρὸς ἥκουσα διεξιόντος, ὅπως τὰ ἐκεῖ πράγματα ἔχοι, καί με παρῄνεπεν ἕπεσθαί οἱ
D πρὸς τὴν πόλιν· ἡγήσεσθαι γὰρ αὐτός· καὶ ἐλθόντα ἐγγράψειν, καὶ φυλέτην ποιήσασθαι, καὶ φατρίας μεταδώσειν τῆς αὑτοῦ, ὡς μετὰ πάντων εὐδαιμονοίην. ἀλλ' ἐγὼ οὐ πιθόμην τότ' αἰδοῖος, καὶ νεότητος τότε, ὡς πεντεκαίδεκα ἐτέων ἔτι. ἴσως γὰρ ἂν αὐτὰ ἤδη ἀμφὶ τὰ παράσεια, ἢ πρὸς ταῖς πύλαις ἦν ἄν. ἔλεγε δ' οὖν περὶ τῆς πόλεως, εἴ γε μέμνημαι, ἄλλα τε πολλὰ,

καὶ ἤδη

καὶ ἤδη καὶ παλαι, ὡς ξύμπαντες μοὶ ἐπήλυδες καὶ ξένοι εἶεν, αὐτιγλωὶς ὢ σοφείς. ἀλλὰ & βαρβάρους ἐμπολιτεύεσθαι πολλοὺς, καὶ δούλους, καὶ ἀμόρφους, καὶ μικροὺς, καὶ πένητας· καὶ ὅλως, μετέχειν τῆς πόλεως τὸν βουλόμενον. τὸ γὰρ δὴ νόμιον αὐτοῖς, μὴκ ἀπὸ ὑμημάτων ποιεῖσθαι τὴν ἐγγραφὴν, μὴδ' ἀπὸ χημάτων, ἢ μεγέθους ἢ κάλλους, μὴδ' ἀπὸ γλώττης, μηδὲ λαμπρότητος ἐκ προγόνων· ἀλλὰ ταῦτα μὲν, οὐδὲ νομίζεσθαι πρὸς αὐτοῖς, ἀποχρῶν δ' ἑκάστῳ πρὸς τὸ πολίτην γενέσθαι, σπουδὴν, καὶ ἐπιθυμίαν τῶν καλῶν, καὶ πόνων, & τοῦ ἀλιπαρεῖς, καὶ τοῦ μὴ ῥᾳθυμεῖν, μηδὲ μαλακίζεσθαι πολλοῖς τοῖς δυσχερέσι, καὶ τὴν ὁδὸν ἐντυγχάνοντα· ὡς ὅστις αὖ ταῦτ' ἐπιδείξηται & διεξέλθοι, πρόθυμος ἄγει πρὸς τὴν πόλιν, αὐτίκα μάλα πολίτην ὄντα τοῦτον, ὅστις ἂν ᾖ, καὶ ἰσότιμον ἅπασι· τὸ δὲ, χείρων, ἢ κρείττων, ἢ πατρικίδης, ἢ ἀγλυκὺς, ἢ δοῦλος, ἢ ἐλεύθερος, οὐδὲ ὅλως εἰ, ἢ λέγεσθαι ἐν τῇ πόλει. ΕΡΜ. ὁρᾷς, ὦ Λυκῖνε, ὡς ὑμᾶς μάτην, οὐδὲ πρὸ μικροῦ κάμνω, πολίτης ἐπιθυμῶν γενέσθαι καὶ αὐτὸς οὕτω καλῆς καὶ εὐδαίμονος πόλεως; ΛΥ. καὶ γὰρ αὐτὸς, ὦ Ερμότιμε, τῶν αὐτῶν σοι ἐρῶ, καὶ οὐκ ἔστιν ὅ,τι ἂν μοι προ τούτων ἀξαίμιον γένοιτο. εἰ μὲν οὖν πλησίον ἦν ἡ πόλις, καὶ φανερὰ ἰδεῖν ἅπασι, πάλαι ἂν οὐδ' ἅδην μηδὲν ἐνδιάσας, αὐτὸς ἦλθον ἐς αὐτὴν, καὶ ἐπολιτευόμην ἂν οὐκ πολλοῦ. ἐπεὶ δὲ ὡς ὑμᾶς φατε (σύ τε καὶ Ησίοδος ὁ ῥαψῳδὸς) πολὺ πόρρω ἀπῴκισται, ἀνάγκη ζητεῖν ὁδόν τε τὴν ἀγουσαν ἐπ' αὐτὴν, καὶ ἡγεμόνα τὸν ἄριστον. ἢ οὐκ οἴει σὺ οὕτω χρεὼν ποιεῖν; ΕΡΜ. καὶ πῶς ἄλλως ἔλθοι τις; ΛΥ. ἐκοῦν σοι μὴ δοκῶ ἐνθάδε, καὶ φάσκειν εἰδέναι, πολλὴ ἀφθονία τῶν ἡγησομένων. πολλοὶ γὰρ ἕτοιμοι πρεσβεύειν αὐτόθεν, ἐκεῖθεν ἕκαστος εἰ λέγοντες. ὁδὸς γε μία, καὶ ἡ αὐτὴ φαίνεται, ἀλλὰ πολλαὶ καὶ διάφοροι, καὶ οὐδὲν ἀλλήλαις ὅμοιαι.

A tum hæc quoque prædicare solebat, quemadmodum omnes eius vrbis incolæ essent aduenæ & peregrini, nec vllus esset indigena. Quin etiam illud addebat, non parum multos in eadem Repub. versari barbaros, & seruilis conditionis homines, informes, modicos, pauperes: breuiter neminem non eius Reipub. fore participem, quem penes modò voluntas esset eò tendendi: quandoquidem illis morem ciuitate donandi aduenas, affirmabat non sumi aut ab externa cultus & vestitus elegantia, aut à corporis proceritate & formositate, neque à generis splendore, aut claris maioribus, sed ea B pro nihilo æstimari apud illos. Oportere tamen eos qui ciuitatis ius indipisci velint, intelligentia instructos esse, rerúmque honestarum tangi cupidine, labore non frangi, nullis voluptatum illecebris capi, neque effœminari aut emollescere rebus dubiis & difficilibus inter eundum ingruentibus. Quisquis itaque hæc præstiterit, exposueritque: vbi primùm vrbẽ attigerit, actutum in ciuium communionem assumitur, quicunque tandem fuerit, parem experturus honorem. Porrò peior an melior, an nobilis, an ingenerosus, an seruus, an liber, aut an prorsus infimæ sortis & conditionis homo sit, in ea ciuitate ne nominantur quidẽ. HER. Hinc perspicere potes Luciane, quòd nõ temere aut pro rebus ficulneis tantos sudores perferam, cùm adeo felicis & exoptatæ Reipubl. ciuis fieri concupiscam. LVCIAN. Et ego quidem harum rerum cõmuni tecum cupiditate teneor: atque haud scio, an quicquam sit quod perinde præ his mihi votis expetendum putem. Iam si in propinquo vrbs sita foret, & omnium prospectui exposita: iam olim, vt scis, nulla animi ambiguitate præ- D peditus, eam fuissem ingressus, inque ea multum iam temporis versando contriuissem. Posteaquam verò, quemadmodum vos perhibetis (nimirum tu, & Hesiodus ille rhapsodus) valde procul hinc remota est, operæpretium mihi esse videtur, vt & viam ipsam quæ rectà nos ad vrbem ducat, inuestigemus, nec minùs operæ & studij in duce quàm optimò deligendo ponamus. An non ita quoque tibi faciendum videtur Hermotime? HERMOTIM. Et quînam alia ratione eò quis perueniret? LVCIAN. Nonne vides igitur immensam multitudinem promittentium & affirmantium se viæ peritos esse? Multi enim ad hoc parati circunstant, quorum nemo non se indigenam esse persanctè deierat. Cæterùm non esse vnam tantùm viam, illud apparet liquidò, sed innumeras & valde diuersas, nec quicquam habentes in quo inter se conueniant.

Vrbis virtutis incolæ, aduenæ omnes & peregrini.

Via ad virtutem.

Nam hæc quidem ad occidentalem plagam vergit, illa ad ſolem exorientem: mox altera ad ſeptentrionem, viatorem ducit, altera verò rectà ad meridiem. Rurſus hæc quidem per florida prata, & molles plantas, ſub vmbra amœna & delectabili, nihil habens aſperitatis aut difficultatis: altera autem petricoſa, & omnibus modis aſpera, multum exhibens viatoribus cùm ſitis tum ardoris, tum etiam laboris & moleſtiæ. Et tamen omnes illæ cùm multæ ſint, ad eandem vrbem, quæ vna eſt, tendere perhibentur, tametſi ſint inter ſe diuerſiſſimæ. Inde incredibilis animum meum habet perplexitas & hæſitantia. Etenim in quancunque forte fortuna incidero, virum quempiam circa ingreſſum diuerticuli conſiſtentem offendo, antiqua virtute & fide admirandum, ſtatim in introitu accedenti manus porrigentem, vehementérque cohortantem, vt ipſius viam ingrediar: vſqueadeo certatim vnuſquiſque illorum ſe compendioſæ viæ gnarum eſſe iactat identidem, alios verò tota via aberraſſe, neque vnquam eò peruenisſe, neque aliorum inſequentium duces eſſe poſſe. Tandem vbi proximum acceſſero, audio & illum de via ſua magnificè pollicentem, alióſque malitiosè vituperantem. Ad eum quoque modum facit is qui huic vicinus eſt, & ſic deinceps omnes reliqui. Hinc itaque viarum multitudo & diuerſitas non mediocriter me conturbant, animúmque meum incertum diuersè diſtrahunt, maximè verò duces ipſi præter modum vociferantes, dum quiſque ſua immodicis laudibus deprædicat. Neque enim calleo in quam declinãs, aut quem potiſſimum ex ducibus ſecutus, vrbem accedere queam. HER. At ego te Luciane ab omni hæſitatione liberabo. Etenim haud facilè, ſi iis qui ante nos idem itineris confecerunt, fidem habueris, aberrabis. LVC. Quibus tu habendam fidem dicis? aut quem ex ducibus ſequuti ſunt? aut per quam viam ingreſſi ſunt? Iterum enim nobis ſub alia forma eadem apparet animi perplexitas, à rebus ad homines tranſlatis. HER. Quonam modo iſthuc dicis? LVC. Quoniam quidem qui in Platonis viam digreſſus eſt, & illo duce ſe in viam dedit, illam haud dubiè laudaturus eſt: rurſus qui Epicurum ducem ſibi ſequendum elegit, Epicuri: ita omnino alius aliam commendabit: tu verò veſtram omnibus aliis præferes. Aut non ita futurum eſſe Hermotime credendum eſt? HERM. Et cur non? LVC. Proinde ab ancipiti animi perplexitate me non liberas, cùm etiamnum ignorẽ ex viatoribus cuinam potiſſimùm fides adhibenda ſit.

A ἡ μὲν γὰρ ὅτι πρὸς ἑσπέρια, ἡ δὲ ὅτι πρὸς τὸν ἥλιον φέρειν ἔοικεν, ἡ δ' ὅτι πρὸς ἄρκτους, καὶ ἄλλη αὖ πρὸς τὴν μεσημβρίαν. καὶ ἡ μὲν διὰ λειμώνων καὶ φυτῶν, καὶ σκιᾶς, ὕδατος, καὶ ἡδέα, οὐδὲν αὐτόπονον ἢ δύσβατον ἔχουσα· ἡ δὲ, πετρώδης καὶ τραχεῖα, πολλὰ ἥλιον, καὶ δίψος, καὶ κάματον παρεφαίνουσα. καὶ ὅμως αὗται πᾶσαι πρὸς τὴν πόλιν ἄγειν λέγονται, μίαν οὖσαν, εἰς τὰ ἐναντιώματα τελευτώσαι. ἔνθα δή μοι καὶ ἡ πᾶσα ἀπορία ἐστίν. ἐφ' ἑκάτερα γὰρ αὖ ἔλθω αὐτῶν, αὐτίκα τὴν ἀρχὴν τῆς ἀπατοῦ ἕκαστος ἐφεστὼς, ἐν τῇ εἰσόδῳ μάλα τις ἀξιόπιστος B ὁρᾷ τε τὴν χεῖρα, καὶ παρατείνει τὴν αὑτοῦ ἀπίστως, λέγων ἕκαστος αὐτῶν μόνος τὴν βαθεῖαν εἰδέναι, τοὺς δ' ἄλλους πλανᾶσθαι, μήτε αὐτοὺς ἐληλυθότας, μήτε ἄλλοις ἡγήσασθαι δυναμένους ἀκολουθήσαντας. κἂν ὅτι τὸν πλησίον ἀφίκωμαι, κἀκεῖνος τὰ ὅμοια ἐντυχὼν τοῖς τῆς αὐτῆς ὁδοῦ, καὶ τοῖς ἄλλοις κακίζει, καὶ ὁ πρὸ αὐτοῦ ὁμοίως, καὶ ἑξῆς ἅπαντες. τό, τε πλῆθος τῶν ὁδῶν, καὶ τὸ ἀνόμοιον αὐτῶν, καὶ μετεῖσιν παρέπτηκε με, καὶ ἀπορῶ ποῖ· καὶ μάλιστα οἱ ἡγεμόνες ὑπερβεβηκότες ἀλλήλους, καὶ τὰ ἑαυτῶν ἕκαστοι ἐπαινοῦντες. οἶδα γὰρ οἶδα ἐγώ τινα παράδοξος, ἢ τῷ μᾶλλον ἀκολουθήσας, ἀφικόμενον δὴ πρὸς τὴν πόλιν.

EP. ἀλλ' ἐγώ σε ἀπολύσω τῆς ἀπορίας. τοῖς γὰρ περιοδοιπορηκόσιν ὦ Λυκῖνε πίστευσας, οὐκ ἂν σφαλείης. ΛΥ. πῖσι λέγεις; τοῖς δὴ ποίαν ὁδὸν ἐλθοῦσιν; ἢ τίνι τῶν ἡγεμόνων ἀκολουθήσασιν; αὖθις γὰρ ἡμῖν ὁ αὐτὸ ἄπορον, ἐν ἄλλῃ μορφῇ ἀναφαίνεται, ἀπὸ τῶν πραγμάτων ὅτι τοῖς ἀνδράσι μετεληλυθότι. EP. πῶς τοῦτο φῄς; ΛΥ. ὅτι ὁ μὲν, τὴν Πλάτωνος παράδρομος, καὶ σταδιοδρομήσας μετ' αὐτὸν, ἐκείνῳ ἐπαινέσεται δηλονότι· ὁ δὲ, τὴν Ἐπικούρου ἐκείνου, καὶ ἄλλος ἄλλῃ· σὺ δὲ, τὴν ὑμετέραν· ἢ πῶς γὰρ ὦ Ἑρμότιμε οὐχ οὕτως; EPM. πῶς γὰρ οὔ; ΛΥΚ. οὐκοῦν ἀπέλυσάς με τῆς ἀπορίας, μὴ ἔτι ὁμοίως ἀγνοοῦντα τῷ μᾶλλον χρὴ πιστεύσαντα τῶν ὁδοιπόρων.

ὁρῶ γὰρ ἕκαστον αὐτῶν, καὶ αὐτὸν, καὶ τὸν ἡγεμόνα, μιᾶς πεπειραμένον, καὶ ἐκείνῳ ἐπαινοῦντα, καὶ λέγοντα ὡς αὕτη μόνη ἄγει ὅτι τὴν πόλιν· ὁ μὲν οὖν ἔγωγε εἰδέναι εἰ ἀληθῆ φησιν. ἀλλ' ὅτι μὲν ἀφίκται ποτέ τι τέλος, καὶ εἶδέ τινα πόλιν, δῶσω αὐτῷ ἴσως. εἰ δὲ ἐκείνῳ εἶδεν, ἐμοὶ ἐρεῖν, ἐν ᾗ ὁπηδυμολογοῦμεν ἐγώ τε, καὶ σὺ πολιτεύσασθαι ἡδέως εἰς Κόρινθον ἐλθών, ὁ δὲ εἰς Βαβυλῶνα ἀφικόμενος οἴεται Κόρινθον ἐωρακέναι, ἄδηλον ἔμοιγ' ὅπως ἔτι. ὁ γὰρ πώποτε ὁπωσοῦν πόλιν ἰδών, Κόρινθον εἶδεν, εἴτε μόνη πόλις ἐστὶν ἡ Κόρινθος. ὃ δὲ δὴ μάλιστα εἰς ἀπορίαν με καθίστησιν, ἐκεῖνό ἐστι, τὸ εἰδέναι ὅτι πᾶσα ἀνάγκη μίαν εἶναι τὴν ἀληθῆ ὁδόν· καὶ γὰρ ἡ Κόρινθος μία ἐστίν. αἱ δὲ ἄλλαι πολλαχόσε μᾶλλον, ἢ εἰς Κόρινθον ἄγουσιν, εἰ μή τις ὕστερον σφόδρα παραπαίοι, ὡς οἶεσθαι καὶ τὴν εἰς Ὑπερβορέους, καὶ τὴν εἰς Ἰνδοὺς ἄγουσαν, εἰς Κόρινθον τελεῖν. ΕΡ. καὶ πῶς οἷόν τε, ὦ Λυκῖνε; ἄλλη γὰρ ἄλλαχόσε ἄγει. ΛΥ. ἀκούω, ὦ καλὲ Ἑρμότιμε, ὅτι μικρᾶς δεῖσθαι βουλῆς ὅτι τὴν αἵρεσιν τῶν ὁδῶν τε, καὶ ἡγεμόνων. ὅθεν τοῦτο δὴ ὃ τοῦ λόγου ποιησόμεθα, ἔνθα αὖ ἡμᾶς οἱ πόδες φέρωσιν, ἐκεῖσε ἀπιμεν. ἐπεὶ λήσομεν ὥστως, αὐτὴ τῆς εἰς Κόρινθον ἀφόδου, τὴν ὅτι Βαβυλῶνος, ἢ Βάκτρων ἀπιόντες. ὅθεν γὰρ οὐδ' ἐκεῖνο καλῶς ἔχει, τῇ τύχῃ ὅπως ἑπεῖν, ὡς πάντα αὐτὴν ἀρίστην ἑλομένους, εἰ μὴ αὖθις ὀξυτάσεως ὁρμήσαιμεν ὅτι μίαν τῶν ὁδῶν ἰώμεθα. δυνατὸν μὲν γὰρ καὶ τοῦτο γενέσθαι· καὶ ἴσως ποτὲ ἐγένετο ἐπὶ τῶν μακρῷ χρόνῳ. ἡμᾶς δέ γε ἐπὶ τῶν οὕτω μεγάλων, ἐκ οἴμαι δεῖν εὐβουλόως ἁπαρασκέπτως, καὶ ἐς τυχὸν ὁρμιδῆ καταπλεῖν τὴν ἐλπίδα, ὅτι ῥιπὸς ὡς ἡ παροιμία φησὶ, τὸν Αἰγαῖον, ἢ τὸν Ἰόνιον διαπλεῦσαι θέλοντας. ὅτε δὴ αἰτιασαίμεθ' ἂν βουλόγως τὴν τύχην, εἰ ἐξέβημεν, καὶ ἀκοντίζοντα, μὴ πώποτε ἐτύχετον ἀληθοῦς, ἐνὸς ὄντος ἐν μυρίοις τοῖς ψεύδεσιν, ὥσπερ οὐδὲ τῷ Ὁμηρικῷ τοξότῃ ὑπῆρξεν. ὡς, δέον τὴν πελειάδα καταβαλεῖν, ἐκ δὲ, τὸν μίτον ἔτεμεν· ὁ Τεῦκρος, οἶμαι.

A Video enim vnumquenque illorum, & ipsum, & ducem eius, vnius tantùm viæ feciſſe periculum, ac illam laudare, affirmantem hanc ſolam eſſe quæ perducat ad vrbem. Ego autem num verum dicat, ſcire non poſſum. Quòd enim ad finem aliquem delatus ſit, & ciuitatem quandam conſpexerit, fortaſſe illi haud difficulter conceſſerim: cæterùm num illam viderit quam oportebat, in cuius Repub. ego & tu verſari concupiſcimus, in Corinthum delati, ille autem Babylonem profectus, Corinthum ſe vidiſſe putarit: hoc quidem etiamnum mihi incertum eſt. Neque enim ille qui aliquam B ciuitatem vidit, ſtatim & Corinthum vidit: ſiquidem non ſola Corinthus eſt ciuitas. Quod autem omnium maximè me facit animi incertum & ambiguum, illud eſt, quòd ſciam neceſſariò vnam atque adeo veram eſſe viam: ſiquidem nec plures quàm vna Corinthus eſt, aliæ autem quoquo gentium magis viatorem quàm in Corinthum perducunt. Niſi quis vſqueadeo delirus eſſet, & mente captus, vt putaret & eam quæ ad Hyperboreos, & eam quæ ad Indos tendit, in Corinthum recto tramite perducere. C HER. Quónam pacto hoc fieri poſſet ô Luciane, cùm alia aliò tendat? LVC. Proinde ô bone Hermotime, non mediocri opus eſt conſilio in eligendis cùm viis tum ducibus. Neque illud vulgo iactati prouerbij committendum eſt, vt quocunque nos pedes duxerint, eo inconſultò abeamus, quo modo ita haud dubiè decepti pro Corintho ad Babylonios aut Bactra abiremus. Atqui ne hoc quidem valde mihi conſultum factu videtur, vt fortunæ tantam rem committamus, tanquam optimam fortaſſe apprehendentes, ſi citra omnem viarum D exactam perueſtigationem, in vnam aliquam quamcunque tandem temere irrueremus. Nihil enim obſtat quominus & fieri poſſit, & fortaſſe iam olim in tãta temporis longinquitate factũ eſt. Haudquaquam verò æquum eſſe opinor, vt tam inconſideranter de rebus adeo magnis ſpem abiiciamus, aut ita in angustum coactam conſtringamus, virgultea ſcapha (quod aiunt) Ægæum aut Ionium tranſinittere volentes. Neque enim rectè aut probabiliter fortunam incuſaremus, ſi ſagittando & iaculando nõ prorſus aſsecuta ſit veram illam viam, vnam nimirum inter tot infinitas falſas & erroneas exiſtentem: quod nec Homerico quidem ſagittario conceſsum fuit, qui cùm debuiſſet columbam arcu fixam deiicere, linea vincula rupit: opinor autem fuiſſe Teucrum.

Sed enim hoc multo magis rationi consentaneum est, spem habere multa vulnerandi, & iaculo petendi, quàm omnino illud vnum ex omnibus: quoniam periculum non mediocre est, si pro recta & compendiosa via in vnam ex erraticis & deuiis imprudentes incideremus, sperantes, fortunam, meliorem pro nobis electuram esse. Opinor autem in tali re comparatione vtendum, & demonstrandum esse. Neque enim promptum & facile est reuocare cursum, saluúmque & incolumem tetro euadere, si quis soluta naui mari se semel commiserit: verùm necessarium est, in pelago fluctuum arbitrio iactari & circumferri, nauseantem vt plurimum, & metu perculsum, capitéque marinis fluctibus grauatũ. Æquum verò fuerat, sub initium, priusquam vela ventis permisisset, conscensa specula explorare si mare esset nauigabile, & secundus flaret ventus Corinthum nauigare volentibus. Et per Iouem quidem gubernator quispiam optimus summo cum iudicio illi deligendus fuerat, præterea nauis satis firma conquirenda, quæ tantis fluctibus & cursui par esse potuisset. HERMO. Est quidem Luciane, quod dicis, non improbandum. Verumenimuero hoc satis certò scio, quòd si etiam per circulum omnes ad vnum accesseris, non tamen alios inuenies neque duces meliores, neque gubernatores maiori peritia præditos, quàm Stoicos. Atque si animus tibi est aliquãdo Corinthum perueniendi, illos sequendos esse putabis, per Chrysippi & Zenonis vestigia incedendo: alioqui frustra hanc viam tentabis. LVC. An non sentis, ô Hermotime, commune quiddam te dixisse? haud dubiè enim hoc ipsum dixerit & quisque qui communem cum Platone viam ingreditur, & qui Epicurum ducem sequitur, insuper & alij, me videlicet Corinthum nunquam vẽturum, nisi cum illorum aliquo itineri memet accingam: ita vt necessarium mihi esse videam, aut omnibus sine discrimine credere, quod absurdissimum est: aut omnibus iuxtà diffidere, quod quidem multo tutissimum esse opinor, donec vera pollicentem inuenerimus. Age verò, si quemadmodum nunc ignarus sum, etiamnum certum non habens quinam ex omnium philosophantium ordine & numero verum diceret, vestræ sectæ me addicerem, habita tibi fide viro amico & familiari, attamen Stoicę saltem philosophiæ perito, tantúmque vnicam illam viam ingresso: postea verò Deorum aliquis ab inferis in vitam reuocaret Platonem & Aristotelem,

A ἀλλὰ πολλαπλοῦ σκέψιν βέλτιον τῶν πολλῶν προνοήσεσθαι καὶ προσκοπεῖσθαι τῷ ζεύγματι ἐλπίζειν, ἢ πάντως ἐκεῖνο ἓν ἐξ ἁπάντων. ὁ δὲ κίνδυνος ὅτι μικρός, εἰ αὐτὴ τῆς ἐπ' εὐθὺ ἀγούσης, ἐς τὴν πεπλανημένων μίαν ἀγνοοῦντες ἐμπέσοιμεν, ἐλπίζοντες ἄμεινον αἱρήσεσθαι τὴν τύχην ὑπὲρ ἡμῶν, εἰκάζειν οἶμαι. σὺ δὲ μοι ἀναστρέψαι ἔτι, καὶ ἀνασωθῆναι ὀπίσω ῥᾴδιον, ἕως ἁπαξ ὑπιδῇ τῇ πλεούσῃ τις αὐτόν, τὰ ὑπόγαια λυσάμενος. ἀλλ' ἀνάγκη ἐν τῷ πελάγει διαφέρεσθαι, ναυτιῶντα ὡς τὸ πολύ, καὶ δεδιότα, καὶ κεφαλαργοῦντα ὑπὸ τοῦ σάλου, δέον δὲ ἀρχῆς μὲν ἐκπλεῦσαι, ἀναβάντα ὅτι σκοπιὰν τινα, σκέψασθαι εἰ ὑπίφορόν ἐστι καὶ ἄνεμον τὸ πνεῦμα τοῖς εἰς Κόρινθον διαπλεῦσαι ἐθέλουσι. καὶ, νὴ Δία, κυβερνήτην ἕνα τὸν ἄριστον ἐκλέξασθαι, καὶ ναῦν ὑπαγῆ, οἵαν διαρκέσαι πρὸς τηλικοῦτον κλύδωνα. ΕΡΜ. ἔστω γε ἄμεινον, ὦ Λυκῖνε, πολλαπλοῦ. πλὴν οἶδά γε ὅτι ἁπάντων ἐν κύκλῳ περιελθών, οὐκ ἄλλους ἂν εὕροις, οὔτε ἡγεμόνας ἀμείνους, οὔτε κυβερνήτας ἐμπειροτέρους τῶν Στωϊκῶν. καὶ ἴσως ἐθελήσοις γε ἀφικέσθαι ποτὲ πρὸς Κόρινθον, ἐκείνοις ἕπῃ, τὰ Χρυσίππου καὶ Ζήνωνος ἴχνη προϊών· ἄλλως δὲ, ἀδύνατον. ΛΥ. ὁρᾷς τοῦτο ὡς κοινὸν, ὦ Ἑρμότιμε, εἴρηκας; εἴποι γὰρ ἂν αὐτὸ καὶ ὁ τῶν Πλάτωνι ξυνοδοιπόρων, καὶ ὁ Ἐπικούρῳ ἑπόμενος, καὶ οἱ ἄλλοι, μὴ ἀπελθεῖν με εἰς τὴν Κόρινθον, εἰ μὴ μετ' ἐκείνου ἕκαστος. ὥστε, ἢ πᾶσι πιστεύειν χρὴ, ὅπερ γελοιότατον, ἢ ἀπιστεῖν ὁμοίως· μακρῷ γὰρ ἀσφαλέστερον τὸ δοιοῦν, ἀγνοεῖς δὲ βέλτιστε πάλιν ἐπιτιμούμενον. ἐπεὶ φέρε, εἰ καθάπερ νῦν ἔχω ἀγνοῶν ἔτι ὁπόστις ἐξ ἁπάντων ὄντων ὁ ἀληθεύων, ἐλοίμην τὰ ὑμέτερα, σοὶ πιστεύσας, καὶ φίλῳ, ἀτὰρ μόνα γε εἰδὼς τὰ τῶν Στωϊκῶν, καὶ μίαν ὁδὸν ὁδοιπορήσαντι ταύτην, ἔπειτα θεῶν τις ἀναβιώναι ποιήσαι Πλάτωνα, καὶ Πυθαγόραν, καὶ Ἀριστοτέλην,

καὶ τοὺς ἄλλους· οἱ δὲ περιστάντες ἠρώτων με, καὶ, νὴ Δί', εἰς δικαστήριον ἀγαγόντες, ὕβρεως ἔκλητος δικάζοιντο, λέγοντες, ὦ βέλτιστε Λυκῖνε, τί παθών, ἢ τίνι ποτὲ πιθόμενος, Χρύσιππον καὶ Ζήνωνα παρεστήσω ἡμῖν; πρεσβυτέρων ὄντων πολλῷ καὶ σοφίᾳ γνωριμωτάτων, μήτε λόγου μεταδοὺς ἡμῖν, μήτε πειρασθεὶς ὅλως ὧν φαμέν; εἰ ταῦτα λέγοιεν, τί ἂν ἀποκρινοίμην αὐτοῖς; ἢ ἱκανόν μοι, δοκῶ εἰπεῖν, ὅτι Ἑρμότιμον ἐπείθην φίλον ἀνδρί; ἀλλὰ φαίεν ἄν, οἶδ' ὅτι, ἡμεῖς, ὦ Λυκῖνε, οὐκ ἴσμεν τὸν Ἑρμότιμον τοῦτον, ὅστις ποτέ ἐστιν, οὐδὲ ἐκεῖνος ἡμᾶς. ὥστε οὐκ ἐχρῆν ἀπόντων καταγνώσκειν, οὐδὲ ἐρήμοιν ἡμῖν καταδικάζειν, ἀνδρὶ πιστεύσαντα μίαν ὁδὸν ἐν φιλοσοφίᾳ, καὶ οὐδὲ ταύτην ἴσως ἀκριβῶς κατανενοηκότι. οἱ δὲ γελοῖόν ἐστι, ὦ Λυκῖνε, οὐχ οὕτω παρεσκευάσθαι τοῖς δικασταῖς ποιεῖν, οὐδὲ τὸν ἕτερον μὲν ἀκούειν, τὸν δὲ ἕτερον, οὐκ ἐᾶν λέγειν ἃ ἐκεῖνος, ἃ οἴεται ξυμφέρειν, ἀλλ' ὁμοίως ἀμφοῖν ἀκροᾶσθαι, ὡς ῥᾷον αὐτεξετάζοντας τοὺς λόγους, διείσοιεν πάλιν τε καὶ ψευδῆ. καὶ ὧν γε μὴ οὕτω ποιοῦσιν, ἐφιέναι δίδωσιν ὁ νόμος εἰς ἕτερον δικαστήριον ταῦτα, ἅπερ εἰκὸς ἐρεῖν αὐτούς. ἢ πάλιν ἄν τις αὐτῷ τῷ πρεσβύτῃ ἐπεσκόπει με, εἰπέ μοι, λέγων, ὦ Λυκῖνε, εἴ τις Αἰθίοψ μηδὲ πώποτε ἄλλους ἀνθρώπους ἰδὼν, οἵοι ἡμεῖς ἐσμέν, ἀφ' οὗ μὴ ἀποδεδημηκέναι τοῦδε τοῦ τόπου, ἔν τινι συλλόγῳ τῶν Αἰθιόπων διϊσχυρίζοιτο, καὶ λέγοι μηδαμοῦ τῆς γῆς ἀνθρώπους εἶναι λευκοὺς, ἢ ξανθοὺς, μηδὲ ἄλλο τι ἢ μέλανας, ἆρα πιστεύοιτ' ἂν ὑπ' αὐτῶν; ἢ εἴποι τις ἂν πρὸς αὐτὸν τῶν πρεσβυτέρων Αἰθιόπων, σὺ δὲ δή, πόθεν ταῦτα, ὦ θρασύτατε, οἶσθα, ὃς γε ἀπεδήμησας πρὸ ἡμῶν οὐδαμοῦ, οὐδὲ, νὴ Δία, πω πολλοῖς τοῖς ἄλλοις οἶδας ὁποῖά ἐστι, φαίην δ' ἔγωγε δίκαια ἐρωτᾶσαν τὸν πρεσβύτην· ἢ πῶς, ὦ Ἑρμότιμε, συμβουλεύεις; ΕΡ. οὕτω δικαιότατα γὰρ ἔκπληξαι δοκεῖ μοι. ΛΥ. καὶ γὰρ ἔμοιγε, ὦ Ἑρμότιμε.

A præterea etiam alios omnis generis philosophos: illi autem circunsistentes interrogarent, & per Iouem quoque in ius pertractum contumeliæ accusarent, dicentes: Quid verò passus es optime Luciane, aut à quo persuasus, Chrysippum & Zenonem nobis, qui multo antè fuerimus, proposueris, homines heri & paulo antè natos, cùm nos neque sermonis participes feceris, neque prorsus quæ loquamur, tentaris? Quòd si hæc ab illis dicerentur, quidnam illis respõderem? An satis mihi fore existimas, si dixero me ab Hermotimo viro familiari ita persuasum esse? Atqui dicerēt, sat scio, Nos verò Lu-
B ciane, quis ille sit Hermotimus, iuxtà cũ imperititis ignoramus, sed neque ille nos nouit: quare æquum non fuit, omnibus in totum repudiatis, nos indicta caussa condemnare, fidem dantem viro vnicam tantùm in philosophia viam, sed neque illam fortasse exactè satis perspectam habenti. Sedenim legum conditores ô Luciane, ad hunc modum non imperant faciendum iudicibus, nimirum vt altero tantùm audito, alteri facultas pro se loquendi ea quæ ex vsu suo esse intellexerit, non concedatur: verùm vtrunque iuxtà audiendum esse præscribunt, quò facilius diuersis sermonibus inter se examinatis & perpensis, quæ vera, quæ falsa
C sint, inuenire queant. Quod nisi sic factitatum fuerit, permittit lex appellandi libertatem, vt in aliud iudicium ea transferantur, quæ illos loqui par est. Aut si quispiam fortasse illorum me interrogaret, Dic mihi, inquiens, ô Luciane, si quis Æthiops qui nunquam alios homines conspexisset, quales nos sumus, propterea quòd nunquam peregre extra patriam profectus sit, in quadam corona & conuentu Æthiopum pertinaciter affirmaret, diceréteque nus-
D quam gentium homines albos aut flauos reperiri, neque vllius alterius coloris quàm nigros: nunquid aliis fidem suis dictis faceret? Diceret autem ad illum quispiam ex senioribus Æthiopibus, Tu verò vnde hæc cognita & explorata affirmas, audacissime? neque enim vnquam à nobis suscepta ad exteros populos profectione peregrinatus es, neque per Iouem qualia apud exteras nationes sint, vnquam peruestigasti, aut præsens oculorum testimonio didicisti. An verò hunc senem non rectè & grauiter sentire prædicarem? Aut quid tu consilij in medium adfers Hermotime? HERM. Imò verò tuæ sententiæ assentior: iustissimè enim mihi videtur eius temeritas ita posse compesci. LVCI. Et quidem mihi, ô Hermotime.

Cæterùm quod posthac dicturus sum, quomodo tibi mecum conueniat, scire non possum: mihi quidem & illud iam valde persuasum est. HERM. Qualénam illud est? LVC. Nempe vir ille probabili inductione inferet dicturus, Ergo absurdè propositus est nobis quispiam Luciane, qui saltem Stoicorum placita calluerit, quemadmodum amicus ille tuus Hermotimus, cùm nunquam peregre profectus, neque ad Platonis Academiam se contulerit, neque apud Epicurum diuerterit neque omnino cum alio quoquam familiaritatem contraxerit. Itaque si dixerit nihil ita pulchrum aut ita verum inueniri apud omnes reliquos, qualia Stoicorum sunt, & quæ ab illis asseruntur: an non iure optimo temerarius & audax tibi videri debeat, de omnibus definiendi & pronuntiandi auctoritatem sibi sumens, maximè verò cùm tantùm vnius sectæ peritus sit, neque vnquam ex Æthiopia vel alterum pedem protulerit? Quid verò existimas illi respondendum esse? Num verissimum illud, nos videlicet Stoicis addictos, illorum philosophiam perdiscere, iuxta quam dignum putemus philosophari? neque tamen nobis obscura sunt ea quæ dicuntur ab aliis: siquidem præceptor noster & illa inter differendum proponit, refellens subuerténsque illa satis argutè. Num verò existimas hoc responso audito tacituros esse Platonicos & Epicureos, tum etiã alios? An non in risum soluti iure optimo ad me dicerent, qualiánam facit familiaris tuus Hermotimus, ô Luciane, qui dignatur aduersariis de rebus nostris fidem habere, prorsus existimans eiusmodi esse omnia nostratia, qualia ipsi falsò confingunt & dictitant, quorum aut ipsi imperiti sunt, aut ipsam veritatem de industria celantes obfuscant improbi? Aut igitur si viderit aliquem ex athletis exercentem se priusquã in arenam descenderit, calcitrantem in aëra, aut pugnis inanẽ quampiam plagam inferentem, quasi cæderet aduersarium, illum ideo statim proclamabit præfectus certaminis esse inuincibilem? Aut non potiùs existimabit perfacile & tutum esse, ita puerìliter & iuueniliter Thrasonem gloriarum plenum agere, nullo aduersario illi repugnãte: ipsam autem victoriam tunc primùm decernendam esse, quando aduersarium fortiter deiectum prostrauerit, & superior certando euaserit, altero lassitudine confecto, alioqui verò nequaquam? Proinde neque Hermotimus ab his quibus præceptores sui aduersum nos absentes in vmbra dimicant atque digladiantur, illos victores esse putet:

A ἀλλὰ δ' μὴ τοῦτο οὐκ ἔτ' οἶδα, εἰ ὁμοίως καὶ σοὶ δόξει· ἐμοὶ μὲν γὰρ καὶ τοῦτο πάνυ δοκεῖ. ΕΡ. Ὁ ποῖον; ΛΥ. ἐπάξει δηλαδὴ ὁ ἀνὴρ, ἢ φήσει πρός με ὧδέ πως· ἀπάλογον τοίνυν χρείαν ἔχω τις ἡμῖν, ὦ Λυκῖνε, τὰ Στωϊκῶν μόνα εἰδώς, καθάπερ ὁ σὸς φίλος οὗτος ὁ Ἑρμότιμος, ἀποδημήσας δὲ μηδὲ πώποτε, μήτε εἰς Πλάτωνος, μήτε πρὸς τὸν Ἐπίκουρον, μηδὲ ὅλως πρὸς ἄλλον τινά εἰ τίνιον λέγοι, μηδὲν ἄτοπον καλὸν εἶναι, μηδ' ἀληθὲς πρὸς τοῖς πολλοῖς, οἷα τὰ τῆς στοᾶς ὄντα, ἢ ἃ ἐκείνη φησίν, ἢ κἂν ἀνυπόλογος θρασὺς εἶναι δόξῃ σοι, πρὸ πάντων ἀποφαινόμενος, ἢ ταῦτα, ἓν εἰδώς, οὐδὲ πώποτε ἐξ Αἰθιοπίας τὸν ἕτερον πόδα προελθών; τί οὖν ἀποκρινούμεθα αὐτῷ; ὃ ἀληθέστατον ἐκεῖνο δηλαδή, ὅτι ἡμεῖς τὰ μὲν Στωϊκῶν, ἢ πάνυ ἐκμανθάνομεν, ὡς δὴ καὶ ταῦτα φιλοσοφεῖν ἀξιοῦντες· οὐκ ἀγνοοῦμεν δὲ οὐδὲ τὰ ὑπὸ τῶν ἄλλων λεγόμενα. ὁ γὰρ διδάσκαλος, κἀκεῖνα μεταξὺ διέξεισι πρὸς ἡμᾶς, ἢ διατείνει τε αὐτὰ, προσθεὶς αὐτός. ἢ νομίζεις ἐνταῦθα σιωπήσεσθαι ἡμῖν τοὺς ἀμφὶ τὸν Πλάτωνα, καὶ Πυθαγόραν, καὶ Ἐπίκουρον, καὶ τοὺς ἄλλους; καὶ δὲ διαγελάσονταί σε εἰπεῖν πρὸς ἐμέ, οἷα ποιεῖ, ὦ Λυκῖνε, ὁ ἑταῖρός σου ὁ Ἑρμότιμος; ἀξιοῖ τοῖς ἀντιδίκοις πρὸ ἡμῶν πιστεύειν, καὶ οἴεται δικαιοῦσθαι τὰ ὑμέτερα, ὁποῖα ἂν ἐκεῖνοι φῶσιν, ἢ οὐκ εἰδότες, ἢ κρυπτόμενοι δὲ ἀληθῆ; οὐκοῦν δοκῶ τινα καὶ τῶν ἀθλητῶν ἴδοιμ' ἂν σκυθρωπὸν πρὸ τοῦ ἀγῶνος, λακτίζοντα εἰς τὸν ἀέρα, ἢ πυκτικὸν πληγήν τινα καταφέροντα, τὸν ἀνταγωνιστὴν δῆθεν παίοντα, ὃν εὐθὺς ἀνακηρύξει αὐτὸν ἀγωνοθέτης ὤν, ὡς ἀμαχόν τινα· ἢ ἐκεῖνα μὲν οἰήσεται ῥᾴδιά εἶναι, καὶ ἀσφαλῆ τὰ νεανιεύματα, οὐδενὸς ἀνταγομένου αὐτῷ, τὸν δὲ νικῆσαι δυσκαθαίρετα κρίνεσθαι, ὁπότ' ἂν καταγωνίσηται τὸν ἀντίπαλον αὐτοῦ, καὶ κρατήσῃ, ὁ δ' ἀπαγορεύσῃ, ἄλλως δὲ οὔ; μὴ δῆτα μηδὲ Ἑρμότιμος, ἀφ' ὧν δὴ οἱ διδάσκαλοι. αὐτὸ σκιαμαχοῦσι πρὸς ἡμᾶς ἀπόντας, οἰέσθω κρατεῖν αὐτοὺς,

ἢ τὰ ἡμέτερα τοιαῦτα εἶ), ὡς αἰσχρέπεσθαι ῥᾳδίως. ἐπεὶ ὅ γε τοιοῦτον ὅμοιον αὐτῇ εἶ) τοῖς τῶν παιδίων οἰκοδομήμασιν, ἃ καλαισκυάσαντες σκῆνοι ἀθενῆ, θύβις αἰσχρέποισιν, ἢ καὶ, νὴ Δία, τοῖς τοξεύειν μελετῶσιν, οἱ κάρφη πυκνὰ στυβάσαντες, ἔπειτα ὅτι κόντου πήξαντες, ἢ πόρρω τοῦ τέλμοι, σοχάζονται ἀφιέντες· καὶ ἰὼ τύχοι ποτε, καὶ διαπείρωσι τὰ κάρφη, αἰέκραγον θύβις, ὡς τι μέγα ποιήσαντες, εἰ διεξελήλυθεν αὐτοῖς ὁ βέλος διὰ τῶν φρυγάνων. ἀλλ' ὁ Πέρσαι γε ὅτω ποιοῦσιν, οὐδὲ Σκυθῶν, ὅσοι τοξόται. ἀλλὰ τοῦτον μὲν αὐτοὶ κινούμενοι ἀφ' ἵππων, ὡς ὁ πολὺ τοξεύουσιν, ἔπειτα δὲ, ὃ τὰ τοξευόμενα κινεῖσθαι ἀξιοῦσιν, οὐχ ἑστῶτα, οὐδὲ τοῦ τέλμοντα ὁ βέλος, ἐστ' ἂν ἐμπέσῃ, ἀλλὰ διαδιδράσκοντα ὡς ἐνι μάλιστα, δηλοῖ γέ τοι ὡς ὁ πολὺ καταπτοῦνται, καὶ ὀρνίθων ἔνιοι τυγχάνουσιν. ἰὼ δέ ποτε καὶ ὅτι σκοπὸς δεῖ πειραθῆναι τῇ τάχει τῆς πληγῆς, ξύλον αὐτίτυπον, ἢ ἀσπίδα ὠμοβοΐνην τοῦ τέλμοντι, διελαύνουσι, οὐ ὅτω πιστεύουσι, καὶν δι' ὅπλων σφίσι χωρῆσαι τοὺς οἰκείους. εἰπὲ τοίνυν, ὦ Λυκῖνε, πρὸς ἡμᾶς Ἑρμοτίμου, ὅτι οἱ διδάσκαλοι αὐτῶν φρύγανα τοῦ τέλμοντι, καταπτοῦνται, εἶτα φασὶν ἀνδρῶν ὡπλισμένων κεκρατηκέναι, καὶ εἰκόνας ἡμῶν γραφάμενοι, πυκτεύουσι τοῖς σκείαις καὶ κρατήσαντες, ὡς ὁ εἰκὸς, κρατεῖν ἡμῶν οἴονται. ἀλλὰ φαίημεν ἂν ἕκαστος τοῖς αὐτοῖς τὰ τοῦ Ἀχιλλέως σκῆνα, ἃ φησι τοῦ τοῦ Ἕκτορος,

οὐ γὰρ ἐμῆς κόρυθος λιτύσεσι μέτωπον.

ταῦτα μὲν οἱ ξύμπαντες, ἐν τῷ μέρει ἕκαστος. ὁ Πλάτων δ' ἄν μοι δοκῇ καὶ διηγήσασθαί τι τῶν ἐν Σικελίᾳ, ὡς αὐτὸς εἰδὼς τὰ πλεῖστα. τοῦ γὰρ Συρακοσίου Γέλωνι, φασὶ δυσῳδεῖν εἶ) ὁ σῶμα, καὶ τοῦτο ὅτι πολὺ διαλαθεῖν αὐτὸν, οὐδενὸς τολμῶντος ἐλέγξαι τὸν ἄνακτα ἄνδρα, μέχρι δή τινα γυναῖκα ξένην συνενεχθεῖσαν αὐτῷ, τολμῆσαι καὶ εἰπεῖν ὅπως ἔχει· ἡ δὲ, ὡς δὲ τὴν γυναῖκα ἐλθοῦσα τὴν ἑαυτῆς, ὀργίζεται, ὅτι οὐκ ἐμέμψατο τοῖς αὐτὸν, εἰδυῖα μάλιστα τὴν δυσωδίαν.

A aut ea quæ à nobis asseruntur, tam sine negotio posse refelli aut subuerti: quoniã illud persimile esset puerorum ædiculis, quas illi vt infirmas parare solent, ita protinus subuertunt ac diruunt. Aut per Iouem etiam his qui exercitio sagittandi sunt occupati, qui stipulis quibuspiam colligatis, & super contum fixis, nec ita procul positis, emisso telo iaculantur: ac si quando fortè fortuna collimantes scopum tetigerint, stipulásque præfixas iaculo penetrauerint, illico exclamãt quasi re magna peracta, si telum per sarmenta euolarit. Cæterùm nequaquam ad

B hunc modum Persæ facere consueuerunt, sed neque Scythæ, quotquot illorũ arcu & arte iaculandi præcellunt: verùm initiò ipsi equis insidentes, obequitando emittunt iaculum: deinde etiam ea ipsa faciunt mobilia, ad quæ arcu collimant, non stabilia, aut sagittam expectantia donec inciderit, sed cùm plurimùm fugientia, nempe feras, & maximè volucres feriunt. Quòd si nonnunquam scopus quoque feriendus est, emissi teli firmitate & impetu lignum transuersim obiectum, aut scutum bouinis coriis confectum præponentes, transfigunt: ac tunc

C quidem bonam spem habent fore vt eorum tela etiam per arma, vbi vsus erit, penetrent. Quapropter ô Luciane, dic nostris verbis Hermotimo, præceptores eius sarmentorum seu stipularum fasciculos propositos telis petere: deinde ambitiosè gloriari homines armatos se deuicisse: insuper aduersus imagines nostras depictas pugilum more depugnare: quibus etiam, vt par est, superatis, nos prostratos esse existimãt. Atqui vnusquisque nostrum ad illos dicere possemus, quod ab Achille dictum est de Hectore;

Ille meam haudquaquam galeam, cristásque comantes
Aspicere audebit.

D Hæc quidem vno ore dicturi sũt omnes, singulatim autem alius alia. Plato haud dubiè mihi videtur aliquid narraturus eorum quæ facta cõperit in Sicilia, quorum non pauca habet comperta. Siquidem perhibent Geloni Syracusiorum tyranno os fuisse putridum, infectúmque graueolentia: id quod permultum temporis illum latuit, cùm nemo auderet ob hoc ipsum reprehendere, virum præpotentem tyrannide, donec illi mulier peregrina adducta, rem vt se haberet, sumpta audacia exposuisset. Qua re ille inflammatus iracundia, vxorem suam accessit, grauiter cum ea expostulans quòd illi non palàm feciisset fœtidi oris graueolentiam, cùm eius vitiosæ animæ probè fuisset conscia.

Illa verò orauit sibi habendam esse veniam, propterea quòd nunquam antea vllum alium virum sit experta, neque cum quoquam tam propè congressa, ita vt pro certo putarit in vniuersum omnes viros nõ aliam animam ore exhalare. Itaque Hermotimus, quia cum solis Stoicis commercium habuit, proculdubio diceret Plato, non iniuria nescius est qualiánam aliorum sint ora. Non dissimilia fortasse & Chrysippus diceret, & his etiam multo plura, si illo indemnato & indicta caussa relicto ad Platonis Academiam à quodam eius assecla persuasus me reciperem. Iam, vt tandem paucissimis verbis totius rei summam complectar, ita statuo, dum quidem in incerto fuerit quænã vera sit secta philosophandi, nullam esse eligendam, propterea quòd non careat contumelia, si hac electa, aliam neglexerit. HERM. Per societatem domesticam Luciane, age, Platonem quidem & Aristotelem, quin etiam Epicurum & alios missos faciamus. Neque enim ex dignitate mea est, vt aduersus illos ego conflicter. Cæterùm nos duo, ego inquam & tu, accuratè discutiamus, num res philosophica tale quiddam sit, cuiusmodi ego esse affirmo. Æthiopas autem, aut Gelonis vxorculam, quorsùmnam opus erat ex Syracusis vsque ad nostrum colloquium accersere? LVC. Sanè illos quidem missos faciamus, quandoquidem tibi ad nostram disceptationem parum vtiles & superuacanei visi sunt. Tu verò dic modò: apparet enim similis quiddam admirandi dicturo. HER. Mihi equidẽ prorsus videtur, Luciane, omnibus modis fieri posse, eum qui tantũmodo Stoicorum dogmata perdidicerit, ex illis ad vnguẽ cognitis verum nosse, tametsi aliorum decretis posthabitis nequaquam singula perdiscendo excusserit. Considera verò tecum, ad hunc modum ratione inita, si quis hoc tantùm ad te dixerit, duabus dyadibus numerum quaternarium absolui: ergo tibi iam circumeundum est, & viritim exquirendum ab aliis omnibus, quotquot arithmeticæ non sunt rudes, ne fortè quispiã inter illos sit qui dicat, bis duobus quinque aut septem constitui? An non illico tibi planum sit eum virum vera dicere? LVCIANVS. Illico quidem, ô Hermotime. HERMOTIMVS. Quî igitur tibi fieri posse non videtur, eum qui solùm in Stoicorum scholam inciderit, veritatem dicẽtium, illorúmque sermonibus planè persuasum, aliorum non amplius egere ductu & auspiciis, cùm certus iam factus sit, nunquam fore vt quatuor quinque fiant, non si infiniti Platones aut Pythagoræ diuersum affirmauerint?

A πλὼ ὦ, πρᾶγμα τεῖθαι συγγνώμην ἔχειν αὐτῇ. ὑπὲρ γὰρ τὸ μὴ πεπειρᾶσθαι ἄλλου ἀνδρός, μηδὲ ὁμιλήσας πλησίον, οἰηθῆναι ἅπασι τοῖς ἀνδράσι τοιοῦτό τι ἀποπνεῖν τὸ σῶμα τος. καὶ Ἑρμότιμος τοιγαροῦν ἅτε μόνοις τοῖς Στωϊκοῖς ξυνὼν, φαίη ἂν ὁ Πλάτων, εἰκότως ἀγνοεῖ ὁποῖα τῶν ἄλλων τὰ στόματά ἐστιν. ὁμοίως δ' ἂν καὶ Χρύσιππος εἴποι, ἢ ἔτι πλείω τούτων, εἰ μὴ λιπὼν αὐτὸν ἄκριτον, ὅτι τὰ Πλάτωνος ὡρμήσαμεν, πιστεύσας τινὶ τῶν μόνῳ Πλάτωνι ὡμιληκότων. ἐνί τε λόγῳ ξυνελὼν φημι, ἄχρις οὗ ἄδηλον ἦ τίς ἀληθὴς ἐστὶ τῶν αἱρεσις ἐν φιλοσοφίᾳ, μηδὲ μίαν αἱρεῖσθαι· B ὕβρεις γὰρ ἐς τὰς ἄλλας ὁ τοιοῦτος. ΕΡΜ. ὦ Λυκῖνε, πρὸς τῆς Ἑστίας, Πλάτωνα μὲν, καὶ Ἀριστοτέλη, καὶ Ἐπίκουρον, καὶ τοὺς ἄλλους ἀτρεμεῖν ἐάσωμεν· ἐγὼ γὰρ κατ' ἐμὲ διαγωνίζεσθαι αὐτοῖς· ναὶ δὲ, ἐγώ τε, καὶ σὺ, ἐφ' ἡμῶν αὐτῶν ἐξετάσωμεν εἰ τοιοῦτόν ἐστι τὸ φιλοσοφίας πρᾶγμα, οἷ ἐγὼ φημι αὐτὸ εἶναι· Αἰθίοπας δὲ, ἢ τὴν Γέλωνος γυναῖκα, τί ἔδει καλεῖν ἐκ Συρακουσῶν ὅπη τὸν λόγον; ΛΥ. ἀλλ' ἐκεῖνοι μὲν ἀπίτωσαν ἐκποδών, εἴ σοι C δοκοῦσι περιττοὶ εἶναι πρὸς τὸν λόγον· σὺ δὲ λέγε ἤδη· θαυμαστόν γάρ τι ἔρειν ἔοικας. ΕΡ. δοκεῖ μοι, ὦ Λυκῖνε, καὶ πάνυ δυνατὸν εἶναι μόνον τὰ τῶν Στωϊκῶν ἐκμαθόντα, εἰδέναι τἀληθὲς ἀπὸ τούτων, κἂν μὴ τὰ τῶν ἄλλων ἐπεξέλθῃ τις ἐκμανθάνων ἕκαστα. ἔτι γοῦν σκόπει, ἴσως τις λέγοι πρὸς σὲ μόνον τοῦτο, ὡς αἱ δύο δυάδες, τὸν τέτταρα ἀριθμὸν ἀποτελοῦσιν, ἆρα δεινὸς εἰσόμενός σε πιθανέσθαι τῶν ἄλλων, ὅσοι ἀριθμητικοὶ, μή τις ἄρα εἴη πέντε, ἢ ἑπτὰ λέγων αὐτὰς εἶναι, ἢ αὐτίκα εἰδείης ἂν ὅτι αὐτὸν ἀληθῆ λέγει; ΛΥ. αὐτίκα, D ὦ Ἑρμότιμε. ΕΡ. τί ποτ' οὖν ἀδύνατον εἶναί σοι δοκεῖ, συντυχόντα τινὰ μόνον τοῖς Στωϊκοῖς λόγοις παλαιὸν, πεῖσθαί τε αὐτοῖς, καὶ μηκέτι δεῖσθαι τῶν ἄλλων, εἰδότα οὐκ ἂν ποτε τὰ τέτταρα πέντε γένοιτο, οὐδ' ἂν μυρίοι Πλάτωνες, ἢ Πυθαγόραι λέγωσιν;

ΛΥ. Οὐδὲν πρὸς ἔπος, ὦ Ἑρμότιμε· τὰ γὰρ ὁμολογούμενα τοῖς ἀμφισβητουμένοις εἰκάζεις, πολὺ διαφέροντα αὐτῶν. ἢ τί αὖ φαίης; ἔστιν ᾧ τινι ὁντετυχηκας, λέγοντι τὰς δύο δυάδας συντεθείσας, τὸν ἑπτὰ ἢ ἕνδεκα ἀριθμὸν ἀποτελεῖν; ΕΡ. Οὐκ ἔγωγε. ἢ μαίνοιτ' ἂν ὁ μὴ τέτταρα ξυμβαίνειν λέγων. ΛΥ. τί δαί, ὁντετύχηκας πώποτε, καὶ πρὸς Χαείτων πειρασθήναι, Στωϊκῷ τινι, καὶ Ἐπικουρείῳ, μὴ διαφερομένοις περὶ ἀρχῆς, ἢ τέλους; ΕΡ. ἔδαμῶς. ΛΥ. ὅρα τοίνυν μή πως με παραλογίζῃ, ὦ γενναῖε, καὶ ταῦτα, φίλον ὄντα. ζητούντων γὰρ ἡμῶν οἵ τινες ἀληθεύουσιν ἐν φιλοσοφίᾳ, σὺ τοῦτο προαρπάσας, ἔδωκας φέρων τοῖς Στωϊκοῖς, λέγων ὡς δυοί εἰσιν, οἱ τὰ δὶς δύο, τέτταρα τιθέντες, ὅπερ ἄδηλον εἰ οὕτως ἔχει. φαῖεν γὰρ ἂν οἱ Ἐπικούρειοι, ἢ Πλατωνικοί, σφᾶς μᾶλλον ἅττα ξυντιθέναι, ἡμᾶς δὲ πέντε ἢ ἑπτὰ λέγειν αὐτά· ἢ ἴσως δοκοῦσί σοι τοῦτο ποιεῖν, ὁπότε ὑμᾶς μᾶλλον μόνον τὸ καλὸν, ἀγαθὸν ἡγεῖσθαι εἰ)· οἱ Ἐπικούρειοι γ', ὃ ἡδύ; καὶ ὅταν ὑμᾶς λέγητε σώματα εἶ) ἄπτωτα, ὁ Πλάτων γ' νομίζει τι ἀσώματον τῶν ἐν τοῖς οὖσιν εἶ); ἀλλ' ὅπερ ἔφην, πλεονεκτικῶς πολὺ τὸ ἀμφισβητούμενον συλλαβών, ὡς αὐταμφιλόγως ἴδιον τῶν Στωϊκῶν δίδως αὐτὸ ἔχειν, καίτοι αὐτὰ μυρίων ἀμφιλεγομένων τῶν ἀνθρώπων, καὶ λεγόντων αὐτῶν τοῦτο εἶναι, ἐνθα δὴ κρίσεως μάλιστα, οἶμαι, δεῖ. ἀλλὰ μὴν οὐκ ἂν πρόδηλον γένοιτο τοῦτο, ὡς Στωϊκῶν ὄντων μόνων τὰ δὶς δύο, τέτταρα ἡγεῖσθαι, ὥσπερ σιωπᾷ τοῖς ἄλλοις· ἄχρι δ' ἂν αὐτῶν τούτου πέρι διαμάχωνται, πάντων ὁμοίως ἀκουστέον, ἢ εἰδέναι ὅτι πρὸς χάριν δικάζειν δόξομεν. ΕΡ. Ἃ μοι δοκεῖς, ὦ Λυκῖνε, ξυνιέναι πῶς βούλομαι εἰπεῖν. ΛΥ. Ὀκνοιῶ γὰρ φέρειν χρὴ λέγειν, εἰ ἕτερόν τι, ἀλλὰ μὴ τοιοῦτον φήσεις. ΕΡ. εἶεν αὐτίκα οἷόν τι λέγω. ἴωμεν γάρ πινας δύο εἰσελθόντας εἰς τὸ Ἀσκληπιεῖον, ἢ εἰς τὸν Διονύσου τὸν ἱερόν· εἶτα φθάσαι φιάλην τινὰ τῶν ἱερῶν ἀπολωλέναι· δῆλον δήπου ἀμφοτέροις ἐρευνησαμένοις αὐτοῖς,

A LVC. Nihil aduersum, quod aiunt, dicis, ô Hermotime: cùm ea quæ omnibus iamdudum sunt certa & persuasa, rebus dubiis & incertis assimulare nõ dubites, longè latéque inter sese dissidẽtia. Quid autẽ respondes? esséne aliquem quocum tu sermonem sociaris, contendentẽ duas dyadas cõiunctas, aut septenariũ aut vndenariũ numerum constituere? HER. Haudquaquã ego, nisi fortasse per insaniã deliraret, negans ex his non nisi quatuor excrescere. LVC. Quid autẽ? incidistine aliquãdo (& per Gratias verũ dici volo) in Stoicum aliquem & Epicureum, de rerum principiis & bonorum fine inter se non dissidentes? HER. Nunquam. B LVC. Proinde etiam atque etiã vide ne tuis falsis & euanidis rationibus me fraudulenter decipias, maximè verò amicum tuum existẽtem. Cùm enim nos subindè quæramus quinam in Philosophiæ studiis vera loquantur, tu nihil cũctatus hoc præoccupatum Stoicis attribuisti, dicens illos esse qui bis duo, quatuor esse statuerint: quod quidem obscurum est num ita se res habeat: fortasse enim dicerent Epicurei aut Platonici vestrã hanc esse compositionem: nos autem quinque aut sepC tem illa esse dicimus. An non videntur hoc ipsum tibi egregiè præstare, cùm vobis hoc solùm quod honestũ est, bonum esse putantibus, Epicurei voluptatem summum bonum esse statuant? Et cùm vos pertinacissimè contendatis omnia esse corporea, Plato tamen eius opinionis est, vt censeat in rerum natura nonnihil quoque esse incorporeum. Et quod primo loco dixi, nimiùm auidè illud quod in dubio versatur, tãquam minimè dubitanter proprium illud Stoicis habendum tradidisti. Iam cùm alij hoc sibi vendicent, dicántque illud esse, sanè D ibi tum summo iudicio opus esse opinor. Porro autem si apud omnes in confesso esset, solos Stoicos verè autumare bis duo esse quatuor, aliis mea quidem sententia conticescendum est. Quamdiu verò ea de re inter ipsos contentiosè digladiantes anceps est controuersia, omnes ex æquo audiendi sunt, aut compertum habere, videri nos ad gratiam ferre iudicium. HER. Non videre mihi Luciane intellexisse quid dicere voluerim. LVCIA. Ergo crassiùs & manifestiùs explicandum tibi erit aliud quippiam dicturo, tantùm videne tale aliquid dehinc adducas. HERMOT. Scies actutum cuiusmodi sit quod dico. Ponamus enim duos aliquos in Æsculapij aut Dionysij fanum ingressos, deinde phialam quãdam è rebus sacris esse sublatam atque deperditam: haud dubiè iam summopere necessariũ est, vt ambos inuestigatione habita perscrutemur,

vternam illorum phialam in sinu abditam habeat. LVC. Maximè. HER. Omnino autem alterum habere necesse est. LVCIA. Et cur non, si quidem deperdita est? HERMOT. Proinde si apud priorem amissam phialam inueneris, alterum nequaquam exuendum esse putas: iam enim palàm est illam non habere. LVC. Sanè palàm est. HER. Et si in prioris sinu reperta non fuerit, alterum habere sanè consentaneum est: neque hîc longa perscrutatione opus est. LVC. Certè enim habet. HER. Ergo nos quoque si apud Stoicos phialam iam inuentam habemus, alios perscrutandos esse superuacuum & indignum existimamus, habentes quod dudum tantopere quærebamus: aut quam ob rem inani labore nos ipsos ampliùs defatigaremus? LVC. Nullius profectò gratia, si reperta phiala penes vos fuerit, illáque inuenta pro certo compertum habetis illud ipsũ esse quod erat deperditum: aut planè vobis cognitum est donarium. Iam verò ô amice, non saltem duo sunt qui templum ingrediuntur, vt necessarium sit alterum habere rem furto subtractã, verùm profectò illorum magna est copia. Deinde non minùs obscurum est quid illud tandem sit quod deperditum est, num phiala quæpiam, num scyphus, num corona. Quotquot enim sacerdotes sũt, subinde alius aliud esse affirmat: quippe qui neque de ipsa materia vnanimiter consentiunt, verùm hi ex ære, alij ex argento factum, partim autem aureum, partim verò argenteum illud esse dictitant. Itaque planè operæpretium esse vides, detractis vestimentis omnes in templum ingressos exui, si animus est rem amissam inuenire. Quanquam enim apud primum aurea phiala tibi reperta fuerit, nihilo secus tamen & cæteri pari opera sunt exuendi. HERMOT. Quamobrem, ô Luciane? LVC. Propterea quòd incertum sit num phiala illud ipsum sit quod erat amissum. Tametsi verò & hoc vno ore omnes confessi fuerãt, haud tamen omnes auream fuisse phialam cõfirmabunt. Porro autem vt maximè inter omnes constet auream phialam esse amissam, tamen ne sic quidem alios perscrutandi finem facies: neque enim tibi constabit num Dei sit illa ipsa: aut non reputas infinitas esse phialas aureas? HERMOTIMVS. Sanè censeo. LVCIAN. Igitur omnibus modis necessarium est perscrutantem omnes accedere, & illis quæ apud quenquam inuenierit, in medium depositis, coniecere quidnam ex eisdem diuinum donarium potissimum sit existimandum.

A ὁπότερος τοῦτο κόλπου ἔχει τὴν φιάλην, ΛΥ. καὶ μάλα. ΕΡ. ἔχει δὲ πότερος ὁ ἕτερος. ΛΥ. πῶς γὰρ οὐ, εἴ γε ἀπόλωλεν; ΕΡ. οὐκοῦν δὴ κἀκεῖ τοῦ πρώτερον εὕρης αὐτήν, οὐκ ἐπὶ τὸν ἕτερον ἀποδύσῃ· περιττὸν γὰρ ὡς οὐκ ἔχει. ΛΥ. περιττόν. ΕΡ. καὶ εἰ γε μὴ εὕρομεν ἐν τοῦ τοῦ πρώτερου κόλπῳ, ὁ ἕτερος πάντως ἔχει· καὶ οὐδὲν ἐρεύνης οὐδὲ ὅτου δεῖ. ΛΥ. ἔχει γάρ. ΕΡ. Ἐπεὶ ἡμῖς τοίνυν εἰ εὕρομεν ἤδη καὶ τοῖς Στωϊκοῖς τὴν φιάλην, οὐκ ἐπὶ ἐρευνᾶν τοὺς ἄλλους ἀξιώσομεν, ἐζητοῦντες ὃ πάλαι ἐζητοῦμεν· ἢ τίνος γὰρ ἕνεκα ἔτι κάμνοιμεν; ΛΥ. οὐδενός, εἴ γε εὕρητε, καὶ εὑρόντες ἔχητε εἰδέναι, ὡς ἐκεῖνο ὦ Ἀπολλὼς, ἢ εἰ ὅλως γνώριμον ὑμῖν εἴη τὸ ἀνάθημα. νυνὶ δὲ, ὦ ἑταῖρε, πρώτερον μὲν οἱ δύο εἰσὶν οἱ παρελθόντες ἐς τὸν νεὼν, ὡς ἀναγκαῖον εἶναι τὸν ἕτερον αὐτῶν, τὰ φώλεια ἔχειν, ἀλλὰ μάλα πολλοί εἰσιν. εἶτα καὶ τὸ ἀπολόμενον αὐτὸ, ἄδηλον ὅ,τι ποτέ ἐστιν, εἴτε φιάλη τις, ἢ σκύφος, ἢ στέφανος· ὅσοι γοῦν ἱερεῖς, ἄλλος ἄλλο εἶναι λέγουσι, καὶ οὐδὲ περὶ τῆς ὕλης αὐτῆς ὁμολογοῦσιν· ἀλλ' C οἱ μὲν, χαλκοῦ, οἱ δὲ, ἀργύρου, οἱ δὲ, χρυσοῦ, οἱ δὲ, καὶ πτερου εἶναι αὐτὸ φάσκουσιν· ἀνάγκη τοίνυν ἅπαντας ἀποδῦσαι τοὺς εἰσελθόντας, εἰ βούλει σύ γε ὁ Ἀπολλώς· καὶ γὰρ ἂν οὕτω τοῦ πρώτου σύθις εὕρῃς φιάλην χρυσῆν, ἔτι καὶ τοὺς ἄλλους σοι ἀποδυτέον. ΕΡΜ. Ἀλλά τί, ὦ Λυκῖνε; ΛΥ. ὅτι ἄδηλον εἰ φιάλη τὸ ἀπολόμενον ἐστί· εἰ δὲ καὶ τοῦτο πάντων ὁμολογηθείη, ἀλλ' ὅτι γε χρυσῆν ἅπαντες φασιν εἶναι τὴν φιάλην· εἰ δὲ καὶ μάλιστα γνώριμον ἦν ὅτι φιάλη ἀπόλοιτο χρυσῆ, καὶ σὺ οὕτω τοῦ πρώτου εὕρεις φιάλην χρυσῆν, ἔτι καὶ τοὺς ἄλλους σοι ἀποδυτέον. D ΕΡΜ. ἐγωγε. ΛΥ. δεινὸς δὴ ὅτι πολλὰς ἱερεῖας ἐρευνᾷ, καὶ τὰ πρὸ ἐκάστῳ εὑρεθέντα πάντα, εἰς μέσον καταθέντα, εἰκάζειν, ὅ,τι ποτε αὐτῶν πρέποι δὴ θεῖον κτῆμα οἴεσθαι.

καὶ γὰρ αὐτὸ τὸ πολλῶ ἀποείαν παρεχόμενον, τῦτό ἐστιν, ὅτι ἕκαστος τῶν ἀποδυσομένων ἔχῃ τι πρῶτος, ὁ μὲν, σκύφον, ὁ δὲ, φιάλην, ὁ δὲ, στέφανον· καὶ ὁ μὲν, ἐκ χαλκοῦ, ὁ δὲ, ἐκ χρυσοῦ, ὁ δὲ, ἀργύρου· εἰ δὲ ὁ ἔχῃ, τῦτο ἱερὸν ἐστιν, οὐδέπω δῆλον. πᾶσα τοίνυν ἀμφίδοξη ἀπορία, ὁπότερον ἱερόσυλον εἴπῃς· ὅπου γε, καὶ εἰ πρῶτος τὰ ὅμοια εἶχον, ἄδηλον ἴσως καὶ ὕστερος, ὅστις ὁ τὰ τῦ θεοῦ ὑφηρημένος· ἔστι γὰρ καὶ ἰδιωτικὰ ἔχειν. ὃ δὴ αἴτιον τῆς ἀγνοίας ἓν ὄντων, οἶμαι, ὃ ἀνεπίγραφον ἐστὶ τῶ ἀπολωλυίῳ φιάλῃ. ἰδοὺ γὰρ φιάλην ἀπολωλέναι, ὡς εἴ γε ἐπεγέγραπτο τῦ θεοῦ ὄνομα, ἢ τῦ ἀναθέντος, ἦττον ἂν ἐκάμνομεν, καὶ ζητοῦντες τῶ ἐπιγεγραμμένῳ, ἐπεπαύμεθ' ἂν ἀποδύοντες, καὶ ἐνοχλοῦντες τοῖς ἄλλοις. οἶμαι δέ σε, ὦ Ἑρμότιμε, καὶ ἀγῶνας ἤδη γυμνικοὺς ἑωρακέναι πολλάκις.

ΕΡΜΟΤ. καὶ ὀρθῶς οἴῃ, πολλάκις γὰρ, καὶ πολλαχοῦ. ΛΥΚΙΝ. ἦ οὖν ποτε καὶ παρὰ τοῖς ἀθλοθέταις αὐτοῖς ἐκαθέζῃ; ΕΡ. νὴ Δία, ἔναγχος Ὀλυμπιάσιν ὑπὲρ τὰ λαιὰ τῶν Ἑλλανοδικῶν, Εὐανδρίδου τῦ Ἠλείου θέαν μοι παρεκαλεσάντος ἐν τοῖς ἑαυτῦ πολίταις. ἐπεθύμουν γὰρ ἐγγύθεν ἅπαντα ὁρᾶν τὰ παρὰ τοῖς Ἑλλανοδίκαις γιγνόμενα. ΛΥ. οἶδα οὖν καὶ τῦτο, πῶς κληροῦσιν ὅν τινα χρὴ παλαίειν, ἢ παγκρατιάζειν; ΕΡ. οἶδα γάρ. ΛΥΚΙΝ. ὄκνουν ἄμεινον σὺ εἴποις, ἐγγύθεν ἰδών. ΕΡΜΟΤ. ὃ μὲν παλαιὸν, ὑπὸ Ἡρακλέους ἀγωνοθετουμένου, φύλλα δάφνης. ΛΥΚ. μή μοι τὰ πάλαι, ὦ Ἑρμότιμε· ἃ δὲ εἶδες ἐγγύθεν, ἐκφαύλιζε. ΕΡΜΟΤΙΜ. κάλπις ἀργυρᾶ τίθεται ἱερὰ τῦ θεοῦ, εἰς ταύτην ἐμβάλλονται κλῆροι μικροὶ, ὅσον δὴ κυαμαῖοι τὸ μέγεθος, ὑπογεγραμμένοι· ἐγγράφεται δὲ εἰς δύο μόνω, ἄλφα ἐν ἑκατέρῳ· εἰς δύο δέ, τὸ βῆτα· καὶ εἰς ἄλλους δύο τὸ γάμμα, καὶ ἑξῆς κατὰ τὰ αὐτὰ, ἕως πλείους οἱ ἀθληταὶ ὦσι, δύο ἀεὶ κλῆροι τὸ αὐτὸ γράμμα ἔχοντες. παρελθὼν δὲ τῶν ἀθλητῶν ἕκαστος, παρευξάμενος τῷ Διὶ,

A Etenim quod omnium maximè dubio inuoluit animum, illud est, quòd vnusquisque exutorum aliquid apud se habeat, hîc scyphum, ille phialam, alius coronam: & hic quidem ex ferro fabricatam, alter autem auream, tertius argenteam. Nondum verò clarum est & perspicuum, num hæc sit res sacra, quod habetur. Quare magnam tibi impositam esse vides necessitatem dubitandi, quemnam ex tanto numero sacrilegij insimules. Vbi verò omnibus essent paria & similia, iuxtà foret incertum cognitu quinam diuina donaria sustulisset: sunt enim harum rerum possessiones etiam priua-
B tæ. Cæterùm ignorantiæ caussam vnam esse arbitror, quòd nullo titulo inscripta sit deperdita phiala. Ponamus enim amissam esse phialam, quæ si Dei nomine, aut eius qui illam templo dicatam consecrauit, foret insignita titulo, minori in perscrutãdo labore defatigaremur, & ea quæ inscriptiuncula notata foret reperta, finem faceremus exuendi, & alios perturbandi. Opinor autem Hermotime, iam te sæpenumero gymnicis certaminibus interfuisse. HER. Et rectè quidem opinaris: iam enim persæpe interfui. LVC. Nunquid igitur etiam aliquando iuxta athlothetas consedisti?
C HER. Per Iouem nuper in Olympiis læuum latus iudicum sedendo claudebam, Euandrida Elei filio inter ciues suos spectaculum mihi præoccupante. Cupiebã enim singula propius inspecta cognoscere, quæ fierent circa iudices. LVCIA. Proinde etiam illud exploratum habes, qua sortiendi ratione vti soleant, cuinam cum quoque luctandum, aut pancratio decertandum sit. HERMOT. Planè perspectum habeo. LVCIAN. Longè itaque promptiùs & meliùs tu expedies, qui ista propiùs & curiosiùs sis
D contemplatus. HERMOT. Apud priscos quidem præsidente in certaminibus Hercule, laurea folia. LVCIA. Ne mihi quæso priscorum instituta percenseas Hermotime, sed quæ ipse coràm conspexisti, cedo. HER. Initiò quidem vrna argentea Deo sacra in medium proponitur, in eam paruæ quædã sortes coniiciuntur, fabacea fermè magnitudine, literis inscriptæ. Inscribuntur autem duæ, vtraque videlicet litera α, deinde in alteras duas scribitur β, mox in alias γ, ac deinceps iuxta eandem rationem inscribuntur, & reliquę pro numero athletarum, si plures fuerint, ita vt semper binæ sortes iisdẽ sint insignitæ literis. Accedit deinde quisque ex athletis, susceptis votis Ioui supplicans:

immissáque in vrnam manu, vnã ex sortibus extrahit, & post illum alius. Quibus singulis assistens flagellifer, protensa manu obstat ne legantur literę quæ à singulis extractę sunt. Cæterùm vbi iam singuli singulas sortes habuerint, tum demum Alytarches, vt ego opinor, aut vnus ex iudicibus (neque enim amplius memoria teneo) circumeundo contemplatur & explorat sortes in circulo cõsistentium. Atque ita eum quidem qui (α) habuerit, cum altero sortẽ (α) inscriptam habente, aut lucta aut pancratio decertaturum committit. Deinde pari ratione etiam eum qui (β) habet extractum, cum altero eiusdem literæ: qui tenor committendi seruatur etiam in aliis consimilium literarum sortes habentibus. Et hæc est ratio componendorum athletarum numero illorum æquali seu pari existente, nimirum si octo aut quatuor aut duodecim illorum fuerint. Quòd si dispares accesserint, quinque videlicet, aut septem seu nouem, tum litera quæpiam superuacua sorti inscripta, vnà cum aliis in vrnam mittitur, non habens literam sibi respondentem. Quicunque ergo illam extrahendo consecutus fuerit, aliis ad vltimum vsque prælidet, expectans donec alij finitis certaminibus decertauerint: neque enim habet literam suæ oppositam. Estque illa non mediocris athletæ felicitas, quippe qui adhuc viribus integer cum defessis congressurus sit. LVC. Iam quidem paulisper interquiesce: etenim illud est, cuius egebam maximè: ergo illorum iam nouẽ sunt, omnésque immissa in vrnam manu sortem extraxerunt: tu verò age iam circumeundo (pro spectatore enim certaminis, iudicis officium tibi deferam) contemplare literas. Haudquaquam enim credo priùs te cognituru quis ex illis præses dicẽdus sit, quàm ad omnes veneris, & illos inter se composueris. HER. Quorsum verò ista dicis Luciane? LVC. Horsum videlicet, quòd nullo modo fieri posse videatur, vt illico reperiatur litera illa declarans præsidem: fortasse enim inuenire potes literam, incertus tamen eris num illa sit: neque enim vlla exceptione prædictum est (κ) aut (μ) aut (ι) fore eam literã quæ præsidem sit constitutura. Atqui vbi in α incideris, alius (ι) habens tibi quærendus est: quo inuento, illos inter se ad congrediendum componis. Deinceps in (β) prolapsus, alterum (β) vbi sit studes inuestigare, quod inuento aduersum est. Ac ita quidem agis cum cæteris omnibus, donec ille tibi relictus fuerit, qui solitariam habuerit literam, nullum aduersarium indicantem.

A καθεὶς τὴν χεῖρα ἐς τὴν κάλπιν, αἴρασσά τὴν κλήρων ἑνα, καὶ μετ' ἐκεῖνον ἕτερος, καὶ πρεσβὺς μαστιγοφόρος ἑκάστῳ ἀντέχει αὐτοῦ τὴν χεῖρα, οὐ πρέχων ἀναγνῶναι ὅ,τι τὸ γράμμα ἐστὶν ὃ αἴρασσαν. ἀπάντων δὲ ἤδη ἐχόντων, ὁ Αλυτάρχης, οἶμαι, ἢ τῶν Ελλανοδικῶν αὐτῶν εἷς (οὐκ ἔπ γὰρ τοῦτο μέμνημαι) περιιὼν, ἐπισκοπεῖ τοὺς κλήρους ἐν κύκλῳ ἑστώτων, καὶ ὅταν τὸν μὲν τὸ ἄλφα ἔχοντα, τὸν δὲ ἕτερον ἄλφα αἴρασσάκοτι, παλαίειν ἢ παγκρατιάζειν συνάγει· τὸν δὲ τὸ βῆτα, τὸν δὲ βῆτα ὁμοίως, καὶ τοὺς ἄλλους κατὰ ὁμοB γράμμους καὶ ζυγά. οὕτω μὲν γὰρ, ἐὰν ἀρτιοι ὦσιν οἱ ἀγωνισταὶ, οἷς ὀκτὼ, ἢ τέτταρες, ἢ δώδεκα. ἐὰν δὲ περιττοὶ, πέντε, ἑπτὰ, ἐννέα, γράμμα τι περιττὸν ἑνὶ κλήρῳ ἐγγεγραφὲν συμβάλλεται αὐτοῖς, ἀντίγραφον μὴ ὂν ἔχον· ὃς ἂν δὴ τοῦτο αἴρασσάσῃ, ἐφεδρεύει περιμένων ἕστ' ἂν ἐκεῖνοι ἀγωνίσωνται· οὐ γὰρ ἔχει τὸ ἀντίγραμμα, καὶ ἔστι τοῦτο ὑπὲρ μικρᾶς εὐτυχίας τῷ ἀθλητῇ, τὸ μὴ δεῖν ἀκμῆτα τοῖς κεκμηκόσι συμπεσεῖσθαι. ΛΥ. ἔχ' ἀτρέμα, τοῦτο γὰρ ἐδεόμην μάC λιστα· σκοπῶ γὰρ ἐννέα ὄντες, αἰρασσάμενοι ἅπαντες, καὶ ἔχοντες τοὺς κλήρους, περιιὼν δὴ, (βούλομαι γάρ σε Ελλανοδίκην αὐτὶ θεατὴν ποιῆσαι) ἐπισκόπησον τὰ γράμματα, καὶ ὑπὲρ τούτου, οἶμαι, μαθοὶς ἂν ὅστις ὁ ἔφεδρός ἐστιν, ἵν' μὴ ἐπὶ πολλοῖς ἔλθῃς, ἅ συζεύξεις αὐτοῖς. EPM. πῶς, ὦ Λυκῖνε, τοῦτο φῄς; ΛΥ. ἀδύνατόν ἐστιν ἄλλως εἰπεῖν τὸ γράμμα ἑκάστου τὸν ἔφεδρον, ἢ τὸ μὲν γράμμα ἴσως ἂν εἴποις, ὑμεῖς δὲ εἴσῃ γε εἰ ἑκάστος ἐστὶν, ὑπὲρ γὰρ τούτου ἐρήσεται ὅπ τὸ (κ) ἢ τὸ (μ) ἢ τὸ (ι) ἐστὶ τὸ χρεωστούμενον τὸν ἔφεδρον, ἀλλ' ἐπειδὰν τῷ (α) συντύχῃς, ζητεῖς τὸν τὸ ἕτερον (α) ἔχοντα, καὶ εὑρὼν, ἐκείνους μὲν ἤδη συνεζεύξας· συντυχὼν δὲ αὖθις τῷ βῆτα, τὸ ἕτερον βῆτα ὅπου ἐστὶ ζητεῖς, τὸ ἀντίπαλον τῷ εὑρεθέντι, καὶ ὅτι πάντων ὁμοίως, ἄχρις ἂν ἑκάστος σοι περιλειφθῇ, ὁ τὸ μόνον γράμμα ἔχων τὸ ἀνταγώνιστον.

EP. π

ΕΡΜΟΤ. τί δ' εἰ ἐκείνῳ τῷ πρώτῳ, ἢ δευτέρῳ ἐντύχῃς, τί ποιήσῃς; ΛΥΚΙΝ. ὤμοσον. ἀλλὰ σὺ ὁ Ἑλλανοδίκης, ἐθέλω εἰδέναι ὅ,τι καὶ παρέξεις, πότερον αὐτίκα ἐρεῖς ὅτι ὅστις ἐστὶν ὁ ἔφεδρος, ἢ δεινὸν ὅτι πρώτας ἐπὶ κύκλῳ ἐλθόντα ἰδεῖν, εἴ που αὐτῷ γράμμα ὁμοιόν ἐστιν· ὡς εἴ γε μὴ τοῖς πρώτων κλήρους ἴδοις, οὐκ ἂν μάθοις τὸν ἔφεδρον. ΕΡΜΟΤ. καὶ μάλα, ὦ Λυκῖνε, ῥᾳδίως ἂν μάθοιμι. ὅτι γοῦν τὴν ὀγδόην, ἐὰν ὃ (ε) δεύτερον πάρῃ πρῶτον ἢ δεύτερον, οἶδα ὅτι ἔφεδρος ὁ τοῦτο ἔχων, ἔσται. ΛΥΚΙΝ. πῶς, ὦ Ἑρμότιμε; ΕΡΜΟΤ. ὅτι, ὃ (α) δύο αὐτῶν ἔχουσι, καὶ ὃ (β) ὁμοίως δύο, τῶν λοιπῶν δὲ τεττάρων ὄντων, οἱ μὲν, ὃ (γ) οἱ δὲ, ὃ (δ) πρώτως ἀνεσπάκασι, καὶ ἀνήλωται ἤδη ἐς τοὺς ἀθλητὰς ὀκτὼ ὄντας τὰ τέτταρα γράμματα. δῆλον οὖν ὅτι μόνον αὐτῶν ὑπολέλειπται εἶναι ὃ ἕξης γράμμα ὃ (ε,) καὶ ὁ τοῦτο ἀνασπάσας, ἔφεδρός ἐστι. ΛΥΚ. πότερον, ὦ Ἑρμότιμε, ἐπαινέσω σε τῆς σοφίσεως, ἢ ψέξω αὐτίκα μάλα μοι δοκοῦντα, ὁπόταν δύνῃ; ΕΡΜΟΤΙΜ. μὰ Δία, ἀπορῶ μέντοι ὅ,τι ἂν εὔλογον αἰτιῆσαι ἔχοις περὶ τοῦ τοιούτου. ΛΥΚΙΝ. σὺ μὲν γὰρ ὡς ἕξῆς πρώτως γραφομένων γραμμάτων, εἴρηκας, οἶμαι, περὶ τοῦ (α) δευτέρου ἢ τοῦ (β) καὶ κατὰ τίνα τάξιν ἄγεις αὐτὸ ἐς ἓν αὐτῶν τελευτήσῃ ὁ ἀριθμὸς τῶν ἀθλητῶν· καὶ δίδωμί σοι Ὀλυμπιάσιν οὕτω γίγνεσθαι. τί δαί, εἰ ἀζηλώτως ἀπάντων πέντε γράμματα, ἐξ ἁπάντων ὃ (χ) καὶ ὃ (σ) καὶ ὃ (ζ) καὶ ὃ (κ) καὶ ὃ (θ) τὰ μὲν γὰρ ἄλλα τέτταρα, διπλᾶ ὅτι τῶν κλήρων τῶν ὀκτὼ γράφομεν, ὃ δὲ (ζ) μόνον ὅτι τοῦ ὀνόματος, ὃ δὴ καὶ δηλοῖ ἔμελλεν ἡμῖν τὸν ἔφεδρον, τί ποιήσῃς πρῶτον δύο ὂν (ζ) τῷ ἀναγραφῇ ἔφεδρον ὄντα τὸν ἔχοντα αὐτό, ἵν' μὴ ὅτι πρώτας ἐλθὼν δύῃς σοφὸν αὐτῷ συμφοιτῶ; οὐ γὰρ εἶχες ὡσαύτως νῦν τῇ τάξει αὐτῶν τεκμήρεσθαι. ΕΡΜΟΤΙΜ. δίκαιον τοῦτο ἐρωτᾷς. ΛΥΚΙ. ἰδοὺ δὴ καὶ ἕτερος ὃ αὐτὸ ὑποσχήσων.

A HE. Quid autẽ ſi ad illum forte fortuna prima aut ſecunda vice delatus fueris? quid tum faciendum tibi videtur? LVC. Nihil equidem: verùm tu Græcorum iudex ſcire poſſim quid facturus ſis, an actutum eundem pro præſide ſis proclamaturus, aut potiùs putes omnes in circulo neceſſariò accedendos & inſpiciendos eſſe, num vſpiam conſimilis penes aliquem relicta eſſet litera: ita vt niſi omnium ſortes viritim tibi inſpectæ fuerint, nunquam cognoſces præſidem. HER. Atqui perfacilè ſcire poſſum Luciane, nouem illorum exiſtentibus. Etenim ſi (ε) primo aut ſecundo loco inuenero, planè B certus ſum eum fore præſidem, qui eo ſortem inſcriptã habuerit. LVC. Quonam pacto ô Hermotime? HERMO. Ad hunc quidem modum: illorum enim duos (α) habere certum eſt: conſimiliter etiam alij duo (β) ſibi vendicant. Iam cùm adhuc quatuor ſint reliqui, duos illorum (γ) alteros (δ) extraxiſſe, dubium non eſt. Et iam quatuor literæ in octo athletas diſtributæ & abſumptæ ſunt. Pro certo igitur conſtat tantummodo ſupereſſe (ε) quod qui extraxerit, præſes haud dubiè conſtituitur. LVC. Vtrùm C igitur Hermotime, collaudémne ego te ob ſingularem ingenij tui induſtriam, an placet vt ea refellam quibuſcunque tandẽ probabiliter contradici poſſe reor? HER. Ita per Iouem: vehementer enim animi pendeo, etiam atque etiã cogitãs quidnam his ratione probabili poſſis contradicere. LVCIA. Equidem tu, quemadmodum literæ pinguntur ex ordine, dixiſti, veluti primo loco (α) ponitur, ſecundo (β) ac deinceps aliæ ſecundũ illarum ſeriem, vſque ad vnã illam in qua terminatur athletarũ numerus. Et ſanè facilè aſſentior tibi ita fieri in Olympicis certaminibus: quid autem ſi non ſeruato D literarum ordine, quinque ex omnibus indiſcriminatim eligeremus, videlicet ipſum (χ) deinde (σ) mox (ζ) poſtremo (κ) & (θ?) Quatuor itaque literæ, octo ſortibus inſcribentur, ipſum autem (ζ) ſuper nonam ſolùm, quo præſes nobis indicabitur. Quid ergo iã facies ſtatim ſubſinitiũ literula (ζ) inuenta? Quomodo verò cognoſces præſidem exiſtentem eum qui illam habuerit, niſi omnes accedens, nihil huius ſimile inueneris? Neque enim tibi integrũ erit, quemadmodũ nunc, ex illarũ ordine cognoſcendi præſidis coniecturam facere. HE. Rem arduam ex me interrogas, ad quam vt tibi reſpondeã, mihi prõptum non eſt. LVC. Age ſi placet hoc ipſum alia ratione conſiderandum tibi proponam.

Quid si nullis literarum figuris, sed signis quibusdam & characteribus sortes connotarentur, cuiusmodi permulta literarum loco depingunt Ægyptij, puta homines caninis aut leoninis capitibus? Aut illa quidem, si videtur, missa faciamus, cùm sint peregrina & exotica, & à nostro instituto prorsus aliena. Age verò simplicia illa & vniformia sortibus inscribamus, quemadmodum fieri potest assimulãtes, nimirum binis sortibus homines, deinde binos equos alteris binis, mox duos gallos, postremò duos canes: porrò nonæ, tanquam præstantissimæ, leonis imago insculpta sit. Proinde si mox initio in sortem leoninam ferentem imaginem incideris, quibusnam coniecturis persuasus dices eam esse qua præses designatur, nisi omnes accuratè circunspiciendo, perlustraueris, num quis etiam alius præter hunc adsit habens sortem leoniferam? HER. Nihil habeo Luciane quod tibi ad hæc respondeam. LVC. Non iniuria: neque enim video quid possit aptè respõderi, adeo vt si animum induxerimus aut eum inuenire penes quem sacra sit phiala, aut qui inter athletas præsidis loco habendus sit, aut cuius ductu & auspicio felicissimè in Corinthum vrbem illam florentissimam peruenire queamus, omnes necessariò accedendos esse putem, summáque diligentia detractis vestimentis, omnibus tentatis solertissimè exquirendos: etenim vix etiam sic veritatem indagãtes perueſtigabimus. Quòd si quis mihi vnquam futurus esset consiliarius fide dignus super rebus philosophicis, contendens omnino operam esse nauandam philosophiæ studiis: ille demum solus erit, quem eorum quę dicuntur ab omnibus, ad vnguem peritum esse cognouero. Reliquos autem omnes vt inutiles, & nulla re dignos contemnam, nihil fidei illis habiturus, donec etiam vnius fuerint nescij, quæ fortasse ex illis esse possit omnium optima. Neque enim si quis adducto homine formoso dicat hũc ex omnibus hominem esse formosissimum, statim ille suis verbis mihi fidem facturus est, vt credam eum vera loqui, nisi certum habuero omnes homines visos esse: fieri enim fortasse potest, vt hic homo non sit contemnendæ elegantiæ: quòd autem summæ sit inter omnes formæ & venustatis, scire haudquaquam possum nondum visis omnibus. Nos porrò non formoso tantùm egemus, sed formosissimo: quem nisi inuenerimus, parum sudatum, & nihil actum esse putabo. Non enim contenti erimus, in qualemcunque tandem amabilis & honestæ formæ hominem inciderimus, verùm summam illam qua maior esse non potest, formę elegantiam perueſtigamus, quam necessariò vnam esse negare nõ potes.

A ἢ γὰρ εἰ μηδὲ γράμμασι γράφοιμεν ὅτι τὴν κλῆρον, ἀλλὰ τινὰ σημεῖα, καὶ χαρακτῆρας, οἷα πολλὰ Αἰγύπτιοι γράφουσιν ἀντὶ τῶν γραμμῶν, κυνοκεφάλους τινὰς ὄντας, καὶ λεοντοκεφάλους ἀνθρώπους; ἢ ἵππους μὲν ἐάσομεν, ἐπεὶ καὶ ἀλλόκοτά ἐστι· φέρε δὴ τὰ μονοειδῆ καὶ ἁπλᾶ ὑπογράψωμεν, ὡς οἷόν τε εἰκάσοντες ἀνθρώπους ὅτι δυοῖν κλήροιν, δύο ἵππους ὅτι δυοῖν, καὶ ἀλεκτρυόνας δύο, καὶ κύνας δύο, ὧν δὲ σπάνιον, λέοντα ἔστω ὃ ὑπισημαινῶν τοῖνυν τὸν λεοντοφόρον τοῦτον κλῆρον ἐν ἀρχῇ συντύχῃς, πόθεν ἔξεις εἰπεῖν ὅτι οὗτός B ἐστιν ὁ τὸν ἔφεδρον ποιῶν, ἂν μὴ προεθεωρήσῃς ἄπωθεν ὑπιών, εἴ τις καὶ ἄλλος λέοντα ἔχει; ΕΡ. Οὐκ ἔχω ὅ, τι σοι ἀποκρίνωμαι, ὦ Λυκῖνε. ΛΥ. εἰκότως· οὐδὲ γὰρ σὺ προσώπων οὐδέν· ὥστε ἐὰν ἐθέλωμεν ἢ τὸν ἔχοντα τὴν ἱερὰν φιάλην ὑρᾶν, ἢ τὸν ἔφεδρον, ἢ τὸν ἄρισα ἡγησόμενον ἡμῖν, εἰς τὴν πόλιν ἐκείνην τὴν Κόρινθον, ὅτι πλεῖστος ἀναγκαίως ἀφιξόμεθα, καὶ ἐξετάσομεν ἀκριβῶς πειρώμενοι καὶ ἀποδύοντες, καὶ προεθεωρηκότες· μόλις γὰρ ἂν οὕτω τἀληθὲς ἐκμαθοιμεν. καὶ εἴ γε τις μέλλοι σύμC βουλός μοι ἀξιόπιστος ἔσεσθαι, φιλοσοφίας πέρι, ἐὰν τινα φιλοσοφητέον, οὗτος ἂν εἴη μόνος ὁ τὰ ἐντὸς πάντων αὐτῶν λεγόμενα εἰδὼς· οἱ δ' ἄλλοι, ἀτελεῖς· καὶ οὐκ ἂν πιστεύσαιμι αὐτοῖς, ἐστ' ἂν καὶ μιᾶς ἀπείρατοι ὦσι. τάχα γὰρ ἂν ἡ ἄρίστη ἐκείνη εἴη. οὐ γὰρ δὴ εἴ τις παρασπάσειε καλὸν ἀνθρωπον, λέγοι τοῦτον εἶναι κάλλιστον ἀνθρώπων ἁπάντων, πεισθείημεν αὐτῷ, ἐὰν μὴ εἰδῶμεν ὅτι πάντας ἀνθρώπους ἑόρακεν· ἴσως μὲν γὰρ καὶ οὗτος καλὸς· εἰ δὲ πάντων κάλλιστος, οὐκ ἂν ἔχοι εἰδέναι, μὴ ἰδὼν ἅπαντας. ἡμεῖς δὲ, οὐκ αὐτὸ μόνον D καλοῦ, ἀλλὰ τοῦ κάλλιστου δεόμεθα, καὶ ἐὰν μὴ τοῦτο ὕρωμεν, οὐδὲν ἡμῖν πλέον πεποιήσεσθαι ἡγησόμεθα. οὐ γὰρ ἀγαπήσομεν ὁποίῳ δήποτε καλῷ συντυχόντες, ἀλλ' ἐκεῖνο ὃ ἀκρότατον ζητοῦμεν κάλλος, ὅτου ἀνάγκη ἓν εἶ-

ΕΡΜΟΤ. ἀληθῆ. ΛΥΚΙΝ. τί οὖν ἐὰν ἔχῃς μοι τινὰ εἰπεῖν, ἀπάσης ὁδοῦ πεπειραμένον ἐν φιλοσοφίᾳ, καὶ ὃς πάντα τὰ παρὰ Πυθαγόρου, καὶ Πλάτωνος, καὶ Ἀριστοτέλους, καὶ Χρυσίππου, καὶ Ἐπικούρου, καὶ τῶν ἄλλων λεγόμενα εἰδώς; τελευτῶν, μίαν εἵλετο ἐξ ἁπασῶν ὁδὸν, ἀληθῆ τε δοκιμάσας, καὶ πείρᾳ μαθών, ὡς μόνη ἄγει πρὸς τὴν εὐδαιμονίαν; εἰ γάρ τινα τοιοῦτον εὕροιμεν, παυσόμεθα περιφέροντες. ΕΡ. ῥᾴδιον, ὦ Λυκῖνε, τοιοῦτον ἄνδρα εὑρεῖν. ΛΥΚΙΝ. τί δὴ οὖν ποιήσομεν, ὦ Ἑρμότιμε; οὐκ ἂν ἀπαγορευτέον οἶμαι, ἐπεὶ μηδενὸς ἡγεμόνος τοιούτου ἐς γε τὸ παρὸν εὐπορήσομεν. ἄγε τόδε πάντων κράτιστον ἐστι, καὶ ἀσφαλέστατον, αὐτὸν ἕκαστον ἀρξάμενον, ἀφ' πάσης περαιρέσεως χωρῆσαι, καὶ ἐπισκέψασθαι ἀκριβῶς τὰ παρὰ πάντων λεγόμενα. ΕΡΜΟ. ἔοικεν ἀπό γε τούτων πλοῦ σμικροῦ μὴ σμικρὸν ἦ, ὃ μικρῷ πρόσθεν ἔλεγες, ὡς οὐ ῥᾴδιον ἐπιδόντα ἑαυτὸν, καὶ πεπασσάλευτα τῷ ὀθονίῳ, ἀναδραμεῖν αὖθις. πῶς γὰρ οἷόν τε πάσας ἐπελθεῖν τὰς ὁδοὺς ἐν τῇ προτέρᾳ ὡς φῂς κατακεκλεισμένῳ; ΛΥΚΙΝ. ἐγώ σοι φράσω, ὃ τῷ Θησέως σκύφῳ μιμησόμεθα· καί τι λῖνον πρὸς τῆς τραγικῆς Ἀριάδνης λαβόντες, εἱσόμεθα ἐς τὸν λαβυρινθον ἕκαστον, ὡς ἔχον ἀπερασμίως μηρυόμενοι αὐτὸ, ἥξομεν. ΕΡΜΟΤΙΜ. τίς οὖν ἡμῖν Ἀριάδνη φανεῖται αὖ, ἢ πόθεν τὸ λίνον ὑπορήσομεν; ΛΥΚ. θαῤῥεῖ, ὦ ἑταῖρε, δοκῶ γάρ μοι εὑρηκέναι, ὃ τινος ἐχόμενοι, ἐξελθοιμεν ἄν. ΕΡΜΟ. τί οὖν τοῦτό ἐστιν; ΛΥ. οὐκ ἐμὸν ἐρεῖ, ἀλλά τινος τῶν σοφῶν, ὃ, νῆφε, καὶ μέμνησο ἀπιστεῖν· εὖ γὰρ μὴ ῥᾳδίως πιστεύοντες ἀκούοντες, ἀλλὰ δικαστικῶς αὐτὸ ποιῶμεν, ἀπολιπόντες καὶ τοῖς ἐξῆς λόγον, ἴσως εὐμαρῶς ἂν τοὺς λαβυρίνθους ἐκφύγοιμεν. ΕΡΜ. εὖ λέγεις, καὶ τοῦτο ποιῶμεν. ΛΥΚ. εἶεν. ὅτι τίνα δὴ αὐτῶν πρῶτον ἐλθοιμεν ἄν; ἢ τοῦτο μὲν οὐδὲν διοίσει; ἀρξάμενοι δ' ἀφ' ὁτουοῦν, οἵῳ ἀπὸ Πυθαγόρου,

HER. Vera sunt hæc. LVC. Quando ergo aliquem mihi produces totius in philosophia itineris peritum, quémque ea non fugiant, quæ cùm à Pythagora, tum à Platone, præterea quæ ab Aristotele, Chrysippo & Epicuro, aliisque omnibus dicuntur & affirmantur? Denique qui vna via ex omnibus electa, experimento edoctus pro certo compertum habeat eam solam esse viam, quæ rectà ducat viatores ad felicitatem tantopere quæsitã? Etenim si talem quempiam quærendo consecuti essemus, desineremus nos molestis onerare negotiis. HER. Haudquaquam, Luciane, eiusmodi vir inuentu facilis est. LVC. Quid igitur faciemus Hermotime? neque enim animus abiiciẽdus est, propterea quòd eiusmodi ducis inopia in præsentia laboramus. Ergo illud aggrediamur, quod factu mihi videtur multo consultissimum & tutissimum, vt quisque ab initio exorsus, omnes sectas percurrat, cáq; accurata & diligenti indagine consultando examinet quæ dicta sunt ab omnibus. HER. Quantum quidem tua verba intelligo, ita facto opus esse videtur, nisi quòd illud quod non multo antè à te dictũ est, cum his mihi pugnare videtur, videlicet arduum & graue esse, eum qui vni viæ iam sese tradiderit, expansis denuo velis recurrere. Quomodo enim fieri potest, vt is qui in priori iam occupatus detinetur, reliquas omnes percurrat? LVC. Illud equidem paucis tibi expediam: nimirum Thesei institutum imitabimur, filóque à tragica illa Ariadne accepto, nullum nõ labyrinthum ingrediemur: nec dubito quin sine negotio, tantùm ductu fili ita nobis licebit regredi. HER. At vnde tandem nobis illa Ariadne cõparebit, aut vnde filum parabimus? LVC. Bonum habe animũ ô amice: iam enim videor mihi reperisse cuius ductum sequuti haud dubiè egrediemur. HER. Quódnã igitur illud est? LVC. Certè meũ non est quod dicturus sum, sed cuiusdam ex sapientibus viri summi, nẽpe illud: Sobrius esto, & memẽto diffidendum esse. Etenim si minimè leuiter & facilè persuasi, quibusuis auditis fidem habuerimus, sed more iudicum, aliis quoque fandi copiam concesserimus, fortasse haud difficulter horum labyrinthorum inextricabiles errores effugiemus. HER. Bene sanè dicis: illud quoque nobis faciendum intelligo. LVC. Videlicet. cæterùm ad quem illorum omniũ primum nos conferemus? aut non permagni illud interesse putas? Ab eo tandem quicunque sit, incipiamus, nempe à Pythagora,

Quo pacto philosophi legendi sint.

Quantum temporis singulis illorum sit impendendum.

quandoquidem ita ceſſit. Quantum verò temporis ſtatuemus omnibus Pythagoricæ philoſophiæ placitis perdiſcendis ſuffecturum? Volo autem annos in quibus ſub initium Pythagoricæ ſectæ candidatis conſileſcendum eſt, excipi. Opinor omnino cum illis quinque ſatis fore triginta, aut ad minimum omnibus modis viginti peropus eſt. HERMOT. Ponamus ita eſſe, deinceps verò totidem alij Platoni concedendi ſunt, ac mox nihilo pauciores Ariſtoteli. LVC. Non pauciores profectò. HERMOT. Chryſippo autem quot impendendi ſint, non eſt quòd multis te interrogem. Iam enim certus antea ex te audiui quadraginta vix ſuffecturos eſſe. LVCIAN. Ita ſanè. Deinde Epicuro & aliis. Quòd autem non nimiùm illis tribuere videar, hinc perdiſces facillimè, apud animum tuum conſiderando quotnam ſint octogenarij cùm Stoici, tum Epicurei, atque etiam Platonici, ingenuè fatentes nondum cuncta ſuæ ſectæ ſibi eſſe explorata & cognita, ita vt in diſciplinarum cognitione nihil in ipſis deſiderari queat. Quòd ſi alij in hoc tergiuerſari videntur, non tamen, vt opinor, hoc negabit Chryſippus & Ariſtoteles, & Plato, potiſſimùm autem præ cunctis Socrates, illis certè non poſtponendus, qui omnium teſtimonio profeſſus eſt ſe non tantùm omnia, ſed in vniuerſum nihil noſſe, aut hoc tantùm ſe ſcire, quòd neſciret. Computemus igitur ſubducta ratione ab initio: Viginti Pythagoræ attributi ſunt, deinde totidem alij Platoni, mox nihilo pauciores alijs cõceſſimus. Quot ergo in ſumma iſti ſunt anni ſimul comprehenſi, ſi decẽ ſaltem in philoſophia diſciplinarum ſectas conſtituerimus? HER. Plures quàm ducenti, ô Luciane LVC. Ergo ſi tibi conſultum factu videtur, quartam partem annorum auferamus, ſaltẽ quindecim ſtudiis noſtris ſatisfacere putãtes, aut omnino partem dimidiam. HER. Tu quidem multo meliùs hac de re quid faciendum ſit, ſtatues. Ego hoc probè perſpicio, perquam paucos ad hunc modum omnes ſectas percurſuros, tametſi ſtatim ab ineunte pueritia philoſophiæ ſtudium exorſi fuerint. LVCIA. Quid autem faciendum ſuades Hermotime, cùm ita ſe res habeat? An ſubuertenda & refellenda ea exiſtimas, quæ iam antè haud dubitanter confeſſi ſumus, neminem videlicet vnquam electurum id quod ex multis omnium eſt præſtantiſſimum, niſi omnium facto periculo ſingula deguſtauerit? adeo vt qui magiſtra experientia delectum non habuerit, ei oraculo magis aut reſponſo veritatem inueſtigandam eſſe? An non iſtiuſmodi inter nos dicta ſunt?

A ἰὼ ὅτω τύχῃ, πόσῳ δὴ χρόνῳ οἰόμεθα ἐκμαθεῖν τὰ Πυθαγόρου ἀπόῤῥητα; καί μοι ἔξαίρῃ καὶ τὰ ἔτη ἑκάστῳ τῶν σιωπῆς· σοὶ δ' οὖν τοῖς πέντε, ἱκανὰ τετάχθαι, οἶμαι, εἰ δὲ μή, ἀλλὰ πάντως γε εἴκοσι. ΕΡΜ. θῶμαι ὅτως, εἶτα ἑξῆς τῷ Πλάτωνι θετέον δηλαδὴ τοσαῦτα ἕτερα, ἐπὶ μιᾷ τῇ Ἀριστοτέλει οὐκ ἐλάττω. ΛΥ. ἤγαρ. ΕΡ. Χρυσίππῳ δέ γε οὐκ ἐπερήσομαί σε πόσα· οἶδα γὰρ ἤδη σοῦ ἀκούσας, ὅτι τεσσαράκοντα μόνις ἱκανά. ΛΥ. ὅτως. ΕΡΜ. Εἶτα ἑξῆς Ἐπικούρῳ, καὶ τοῖς ἄλλοις. ὡς δὲ ὰ πολλὰ B ταῦτα λήμμι, ἐκεῖθεν μάθοις αὖ, ἰὼ σκοπῆς ὅσοι ὀγδοηκοντούτεις εἰσὶ Στωϊκοὶ, ἢ Ἐπικούρδοι, ἢ Πλατωνικοὶ, ὁμολογοῦντες μὴ πάντα εἰδέναι τὰ τῆς ἑαυτῶν αἱρέσεως ἕκαστος, ὡς μηδὲν ἐνδεῖν σφίσιν ἐς τὰ μαθήματα. εἰ δὲ μή, ἀλλὰ Χρύσιππός γε, καὶ Ἀριστοτέλης, καὶ Πλάτων φαῖεν ἄν· καὶ πρὸ τούτων, ὁ Σωκράτης οὐδὲν φαυλότερος αὐτῶν, ὃς ἐκεκράγη πρὸς ἅπαντας, ἴσχ ὅπως μὴ πάντα, ἀλλὰ μηδ' ὅλως εἰδέναι τι, ἢ τοῦτο μόνον, ὅτι οὐκ οἶδε. λογισώμεθα οὖν ἐξ ἀρχῆς, εἴκοσι τῷ Πυθαγόρᾳ ἐπίθωμεν, εἶτα C Πλάτωνι τοσαῦθ' ἕτερα, εἶτα ἑξῆς τοῖς ἄλλοις. πόσα δ' οὖν ταῦτα συντεθέντα, ἐν κεφαλαίῳ γένοιτ' ἄν, εἰ δέκα μόνας θεῖμεν τὰς αἱρέσεις ἐν φιλοσοφίᾳ; ΕΡΜ. νὴ Δία κόσια, ὦ Λυκῖνε. ΛΥ. βούλῃ οὖν ἀφαιρῶμεν τὸ τέταρτον, ὡς πεντεκαίδεκα ἔτη ἱκανὰ εἴη, ἢ τὸ ἥμισυ ὅλον; ΕΡ. αὐτὸς αὖ εἰδείης ἄμεινον, ἐγὼ δὲ ὁρῶ τοῦτο, ὅτι ὀλίγοι αὖ, καὶ ὅτω μάλα πασῶν ἐξέλθοιεν, ἐν γνεστῆς ἐνὸς ἀρξάμενοι. ΛΥ. τί οὖν πάθοι τις, ὦ D Ἑρμότιμε, εἰ τοιοῦτόν ἐστι τὸ πρᾶγμα; ἢ ἀναιρετέον ἐκεῖνα τὰ ἤδη ὡμολογημένα, ὡς ἐκ αὖ τις ἕλοιτο ἐκ πολλῶν τὸ βέλτιστον, μὴ πρὶν πειραθεὶς ἅπαντων; ὡς τόν γε αὖθ' πεῖρας ἀφροῦλλον, μάντεία μᾶλλον, ἢ χρῆσιν πάλαι θὲς ἀναζητοῦντα, οὐχ ὅτως ἐλέγομεν;

ΕΡΜΟΤΙΜ. ναί. ΛΥΚΙΝ. πᾶσα τοίνυν ἀνάγκη ὅπῃ τοσοῦτον βιῶναι ἡμᾶς, εἰ μέλλοιμεν δῦ τε αἱρήσεσθαι, ἀπάντων πειρασάντες, καὶ ἐλόμενοι φιλοσοφήσειν, καὶ φιλοσοφήσαντες, δύσκαμπτήσειν. πρὶν δὲ ἅπτω ποιῆσαι, ἐν σκότῳ, φασὶν, ὀρχούμεθ' ἀῦ, οἷς ἀῦ τύχωμεν προσπαίοντες, καὶ ὅτι ἀῦ πρῶτον ἐς τὰς χεῖρας ἔλθῃ, τοῦτ' εἶ ὃ ζητούμενον ὑπολαμβάνοντες, ἀφ' ὃ μὴ εἰδέναι τἀληθές. εἰ δὲ καὶ δύσκαμπτήσειν ἄλλως καπά τινα ἀγαθὴν τύχην προσπεσόντες αὐτῷ, ἀχ ἕξομεν βεβαίως εἰδέναι εἰ ἐκεῖνό ἐστιν ὃ ζητοῦμεν· πολλὰ γὰρ ἐστιν ὅμοια αὐτοῖς, λέγοντα ἕκαστον αὐτὸ εἶ τἀληθέστατον. ΕΡΜΟΤΙΜ. ὦ Λυκῖνε, οὐκ οἶδ' ὅπως ἄλογα μοὶ δοκεῖς μοι λέγειν ἀπαρ, (εἰρήσεται γὰρ τἀληθές,) ἃ μετείως αἰτίας με διεξιὼν αὐτὰ, καὶ ἀκριβολογούμενος οὐδὲν δέον. ἴσως δὲ καὶ ἔοικα οὐκ ἐπ' ἀγαθῷ ἐξεληλυθέναι τήμερον ἐκ τῆς οἰκίας, καὶ ἐξελθὼν ἐντετυχηκέναι σοι, ὃς με πλησίον ἤδη τῆς ἐλπίδος ὄντα, εἰς ἀπορίας φέρων ἐμβέβληκας, ἀδυνάτον ἀποφαίνων τῆς ἀληθείας τὴν ἄρεσιν, ἐπεὶ γε τοσούτων δεομένου. ΛΥΚΙΝ. οὐκοῦν, ὦ ἑταῖρε, πολὺ δικαιότερον μέμφοιο ἂῦ τῷ πατρί σου Μενεκράτει, καὶ τῇ μητρὶ, ἥτις ποτ' ἐκαλεῖτο, οὐ γὰρ οἶδα, ἢ καὶ πολὺ προτέρον τῇ φύσει ἡμῶν, ὅτι σε μὴ ἐς τὸν Τιθωνὸν πολυετῆ, καὶ μακρόβιον ἔθεσαν, ἀλλὰ προὐνόησαν μὴ πλείω βιῶναι ὃ μήκιστον ἑκατὸν, ἀῦ θνητὸν ὄντα· ἐγὼ δὲ μετὰ σοῦ σπεύδομαι, ἄρξομαι δὲ ἐκ τοῦ λόγου ἀποδοῦναι. ΕΡΜΟΤ. οὐκ, ἀλλ' ὑβριστὴς ἀεὶ σὺ, καὶ οὐκ οἶδ' ὅ, τι πάθῃ, μισεῖς φιλοσοφίαν, καὶ ἐς τοὺς φιλοσοφοῦντας ἀποκωμῳδεῖς. ΛΥΚ. ὦ Ερμότιμε, εἴτις μοὶ ἡ ἀλήθειά ἐστιν, ὑμεῖς αὖ ἄμεινον εἴποιτε οἱ σοφοὶ, σύ τε, καὶ ὁ διδάσκαλος· ἐγὼ δὲ, τόγε τοσοῦτον οἶδα, ὡς ἡδύ ἡδεῖά ἐστιν αὐτὴ τοῖς ἀκούουσιν, ἀλλὰ παραδεδεγμένη ὑπὸ τῶν φύσει πολύ.

A HERMOT. Sanè. LVC. Proinde summopere necessarium esse video, tantum temporis nos ætatem agere, si vnquam omnibus pertentatis rectè eligere consilium est, iámque acto delectu philosophiæ incumbere, qua percepta & cognita felicem vitam viuere queamus. Priùs verò quàm ita fecerimus, in tenebris, quod aiunt, saltaremus, in quęcunque inciderimus, illiso pede impingentes. Et quodcunque primum in manus nobis venerit, illud quod quærimus esse existimabimus, propter veritatis ignorãtiam. Quòd si etiam maximè bona fortuna ad illud delati fuerimus, constanter B tamen nũquam sciemus num id sit quod tantopere à nobis quæsitum est. Sunt enim non parum multa his ipsis similia, singulis affirmantibus hoc ipsum esse multo omnium verissimum. HERM. Haud scio ô Luciane, quàm mihi videare argumenta persuasionis bonarúmque rationum plena inter disputandum producere: verumenimuero non mediocriter me perturbas ista differendo, nimiúmque argutè & anxiè disquirendo, quod ad rem parum attinet. Fortasse autem videor etiam inauspicatò hodie pedem domo extulisse, cùm egressus tibi obuiam venerim, qui me prope spei portum consistentem, in ineuitabilem animi desperationem iniecisti, Veritatis inuentionem impossibilem esse ostendens, tantum videlicet temporis requirentem. LVCIAN. Cur ergo hoc ipsum, ô amice, non multo iustiùs cum patre tuo Menecrate, & matre tua, quodcunque tandem illi nomen fuerit (neque enim teneo) expostulas? aut potiùs cum natura omnium nostrûm parente, quòd te quoque non vt Tithonum, annosum & longæuum constituerit, sed præfinitò destinarit homini vitam etiam longissimam centum annorum numerum non excedentem? Cæterùm ego tecum considerando reperi quod è disputatione nostra potissimum potuit elici. HERMOTIMVS. Nequaquam, verùm tu semper quidem conuiciator es: atque haud scio quînam factum sit, vt tu extremè odio habeas philosophiam, eósque qui sapientiæ studiis sunt addicti, salibus & dicteriis deluD sos, naso suspendas. LVCIA. Cuiusmodinam res sit veritas ô Hermotime, vos longè meliùs & promptiùs, qui sapientia ornati estis, expedietis, nimirum tu, & præceptor tuus. Ego saltem hoc me planè scire arbitror, hanc non nimiùm auditu iucundam & dulcem esse mortalibus, quoniam longè latéque mẽdacio est inferior & vilior.

Est enim hoc apud homines multo in A speciē formosius & præcellentius, atque hoc nomine quoque auditu iucundius & dulcius. Illa verò quia nihil in se habet insynceritatis aut adulterini, cuius sibi esset conscia, magna cum libertate disserit inter homines, eámque ob rem plerisque intolerabilē adfert molestiā: quemadmodum & tu nūc indignaris, nec mea dicta fers humaniter, quibus tecum super hisce rebus veritatem erui, tibique planè indicium feci cuiusmodi ea sint, quorum vtrique iuxtà immodico & amore & desiderio teneamur, quā prorsus illa nactu nō sint facilia: veluti si statuam aliquam non informem infando amore B deperires, eáque te posse potiri in animū induceres, suspicans esse hominem: ego verò intuitus aut lapideum aut æreum esse simulachrum, pro mea in te beneuolentia tibi significarem, rerum quarum potiendarum nulla esset relicta copia, te amore capi, ac tu iniquum tunc & maleuolentem me tibi censeres, quia nolim te decipi, absurda & monstrosa nec spei consentanea sperantem. HERMOT. Eò igitur hæc tibi dicta sunt Luciane, quasi putes nullam operam philosophiæ studiis nobis nauandam esse, sed oportere nos socordiæ & inertiæ addictos priuatam vitam in terris agere? LVCIANVS. Et quando aut vbi ista me dicentem audiuisti? Ego quidem non eò, quasi non sit philosophandum, ista dico, verùm quandoquidem omnino philosophiæ studendum est, viæ autem ad illam sint non paucæ, quarum nullum non perhibetur compendiosissimum esse ad Virtutem diuerticulum, tametsi etiamnum in incerto sit quæ ex illis vera sit: diligentem & exquisitam diuisionem faciendam esse existimo. Quî enim fieri posse sperem, multis nobis propositis, ex D illis eligere quod optimum est, nisi quis omnia faciendi periculi gratia accesserit? Deinde, num longa adhuc superfit peregrinatio, aut an finis iam instare visus sit. Cæterùm quid tibi videtur? Iam enim deintegro te interrogabo, num eum qui sub initium tibi occurrerit, sequēris? cúmque illo communibus philosophiæ disciplinis inuigilabis, atque ille te certum faciet? HER. Quid verò tibi ampliùs respondeam, qui neges quemquam rectè discernere posse, nisi Phœnicis annos vixerit, omnésq; per orbem periculum faciendo accesserit? Neque dignū ducis fidem habere illis qui iam olim harū rerum sunt expertissimi, neq; multis illis ista collaudantibus, suóque testimonio cōprobantibus? LVC. Quos tu mihi multos illos narras, nū qui harum rerum sunt probè gnari, & iidem iam omniū facta indagine periti? Quòd si quispiam talis esset, mihi quidem vel vnus sufficeret, neque multis opus haberem.

δι' ὃ μεγαλοπρεπέστερον γὰρ ὄντως, καὶ ἀφ' ἡδονῆς τοῦτο, ἥδιον. ἡ δὲ, ἅτε μηδὲν κίβδηλον ἑαυτῇ συνειδυῖα, μετὰ παῤῥησίας ἀφελέσθαι τοῖς ἀνθρώποις, καὶ ἀφ' ἡδονῆς τοῦτο ἄγεσθαι αὐτῇ. ἰδοὺ γέ τοι καὶ σὺ νῦν ἄχθῃ μοι, παλαιᾶς ὄντως ἀξιούσης περὶ τούτων μετ' σοῦ, καὶ δηλούσης, οἷον ἐρᾷς μὲν ἐγώ τε, καὶ σὺ, ὡς οὐ πάνυ ῥᾳδίων. ὥσπερ εἰ μνηστεύοιτος ἐρῶν ἐτύγχανες, καὶ ᾤου τεύξεσθαι, ἐπολαμβάνων ἀνέμενον εἶ). ἐγὼ δὲ, καλλὸν ὡς λίθος, ἢ χαλκὸς εἴη, ἐμιμούμην πρὸς σε ὑπ' εὐνοίας, ὅπ ἀδυνάτων ἐρᾷς, καὶ τότε δίκαιον ἐμὲ εἶ) ᾤου αὐ σαυτῷ, δέσπ σε οὐκ εἴων ἅπαπᾶσθαι, ἀλλ' ὁκοπα καὶ ἀπέλπισα ἐλπίζοιτα. ΕΡΜΟΤ. ὀκνῶ τοῦτο, ὦ Λυκῖνε, φῆς, ὡς οὐ φιλοσοφητέον ἡμῖν, ἀλλα χρὴ ἀρχὰς ἀφαιδιδόντας αὐτοῖς, ἰδιώτας καταβιάναι; ΛΥΚΙΝ. καὶ πού τοῦτο ἤκουσας ἐμοῦ λέγοντος; ἐγὼ γὰρ οὐχ ὡς ἀ φιλοσοφητέον φημὶ, ἀλλ' ἐπείπερ φιλοσοφητέον, ὁδοί τε πολλαί εἰσιν ὅπῃ φιλοσοφίαν ἐκάστη, καὶ ἀρετὴν ἄμεν φάσκουσαι, ἡδὺ ἀληθὴς ἂν αὐταῖς, ἄδηλος· ἀκριβῆ ποιήσασθαι τὴν ἀφαίρεσιν. ἀδύνατον δέ γε ἡμῖν ἐφαίνετο, πολλῶν προτεθέντων, ἐλέσθαι τὸ ἄριστον, εἰ μή ὅπῃ πάντα ἴοι τις πειρώμενος· εἶτά πως μακρὰ ἢ πεῖρα ὤφθη, σὺ δὲ πῶς ἀξιοῖς; (αὖθις γὰρ ἐρήσομαι) ὕτω προσέτω δὴ σὺτύχης, τούτῳ ἕψῃ, καὶ συμφιλοσοφήσῃς; κἀκεῖνος Ερμῆν ποιήσεταί σε; ΕΡ. καὶ τί σοι ἀποκρινοίμην δὴ ἔτι; ὃς οὔτε αὐτὸν τινα κρίνειν οἷόν τε εἶ) φῄς, ἰὼ μὴ Φοίνικος ἔτη βιῴη, πάντας ἐν κύκλῳ περιών, καὶ πειρώμενος, οὔτε τοῖς προπεπειραμένοις πιστεύειν ἀξιοῖς, οὔτε τοῖς πολλοῖς ἐπαινοῦσι, καὶ μαρτυροῦσι; ΛΥ. τίνας φῄς τοὺς πολλοὺς εἰδέναι, καὶ πεπειραμένους ἀπάντων; εἰ γάρ τις τοιοῦτός ἐστιν, ἐκεῖνος ἐμοί γε καὶ εἷς, καὶ οὐκ ἔτι πολλῶν δεήσει.

ἰῶ δὲ τοῖς οὐκ εἰδόσας λέγῃς, οὐδέν πί ὃ A πλῆθος αὐτῶν προσάξεταί με πιστεύειν, ἄχρις αὖ ἢ μηδὲν, ἢ ἓν εἰδότες, περὶ ἀπάντων ἀποφαίνωνται. ΕΡΜΟΤΙΜ. μόνος δὲ σὺ τἀληθὲς κατεῖδες, οἱ δ' ἄλλοι, ἀνόητοι ἅπαντες, ὅσοι φιλοσοφοῦσι. ΛΥΚΙΝ. καταψεύδῃ μου, ὦ Ερμότιμε, λέγων, ὡς ἐγὼ προτίθημί πῃ ἐμαυτὸν τῶν ἄλλων, ἢ πάντως ὅλως ἐν τοῖς εἰδόσι, καὶ οὐ μνημονεύω ὧν ἔφην, οὐκ αὐτὸς εἰδέναι πάλαι φὴς ὑπὲρ τοὺς ἄλλους ἁπάντων νομίζων, ἀλλὰ μετ' ἄλλων ἀκριβῶς ὁμολογῶν. ΕΡΜΟΤ. ἀλλ', ὦ Λυκῖνε, ὃ B μὴ δῆτα πάντας ἐλθεῖν χρεών, καὶ πειρᾶσθαι ὧν φασι, καὶ ὃ μὴ αὖ ἄλλως ἐλέσθαι τὸ βέλτιον, ἢ οὕτως, ἄλογον ἴσως. ὃ δὲ τῇ πείρᾳ ἑκάστῃ τοσαῦτα ἔτη ἀποδιδόναι, παγέλοιον, ὥσπερ οὐχ οἷόν τε ὂν ἀπ' ὀλίγων, καταμαθεῖν τὰ πάντα. ἐμοὶ δὲ καὶ πάνυ ῥᾴδιον εἶναι δοκεῖ ὃ τοιοῦτον, ἐξ ὑπολλῆς ἀκριβοῦς δεόμενον. φασί γέ τοι τῶν πλαστῶν τινα, Φειδίαν οἶμαι, ὄνυχα μόνον λέοντος ἰδόντα, ἀπ' ἐκείνου ἀναλογίσασθαι ἡλίκος αὖ ὁ πᾶς λέων γένοιτο, κατ' ἀξίαν C τοῦ ὄνυχος ἀναπλασθείς· καὶ σὺ δὲ, ὡς τις σοι χεῖρα μόνην ἀνθρώπου δείξῃ, ὃ ἄλλο σῶμα καταλαβεῖν, εἶπε, οἶμαι, αὐτίκα ὅτι ἀνθρώπου ἐστὶ τὸ κεκαλυμμένον, κἂν μὴ τὸ πᾶν σῶμα ἴδῃς. καὶ τοίνυν τὰ μὲν κεφάλαια ὧν ἅπαντες λέγουσι, ῥᾴδιον καταμαθεῖν ἐν ὀλίγῳ μορίῳ ἡμέρας, τὸ δ' ἐξακριβοῦν τοῦτο, καὶ μακρᾶς τῆς ἐπιστήμης δεόμενον, οὐ πάνυ ἀναγκαῖον ἐς τὴν αἵρεσιν τοῦ βελτίονος, ἀλλ' ἔνεστι κρῖναι καὶ ἀπ' ἐκείνων. ΛΥΚΙΝ. παπαῖ, ὦ Ερ- D μότιμε, ὡς ἰσχυρὰ ταῦτ' εἴρηκας, ἀπὸ τῶν μερῶν ἀξιῶν τὰ ὅλα εἰδέναι· καίτοι ἐγὼ τὰ σαυτοῦ ἀκούσας, μέμνημαι, ὡς ὁ μὲν τὸ ὅλον εἰδὼς, εἰδείη ἂν καὶ τὸ μέρος· ὁ δὲ μόνον τὸ μέρος, οὐκέτι καὶ τὸ ὅλον. οὕτω καί μοι τὸ δὲ ἀπόκειναι, ὁ Φειδίας δή ποτε ἰδὼν ὄνυχα λέοντος, ἔγνω δῆτα ὅτι λέοντός ἐστιν, εἰ μὴ ἑωράκει ποτὲ λέοντα ὅλον;

Porro si imperitos dixeris, nunquam illorum multitudine adduci potero ad credendum, donec de omnibus nullius ignari definiendi facultatem sibi parauerint. HER. Proinde tu solus veritatem perspexisti, cæteri verò quotquot philosophantur, in vniuersum omnes vecordes sunt, & sine iudicio? LVC. Tu quidem Hermotime falsò me mendacii coarguis, cùm dicere non verearis quòd me ipse cæteris omnibus anteponam, aut omnino in numero eruditorũ haberi contendam: parúmque memor esse vidêre eorum quæ per me antè dicta sunt. Neque quidem me præ aliis veritatem dignoscere contẽtiosè vociferor, verùm ingenuè fateor me cum aliis omnibus iuxtà ignarum esse. HERMOT. Atqui Luciane, quod ais omnes accedendos esse, eorúmque experimentum sumendum quæ dicuntur ab aliis, neque aliam rationem meliorum eligendorum superesse, fortassè non valde improbarim. Cæterùm cuique experientiæ tot annos impendi oportere, perquam ridiculum mihi videtur, quasi verò nõ & è paucis cuncta perdiscì queant. Mihi equidem ista perpendenti, haudquaquam graue aut operosum hoc videtur, quódque multo exercitio eget minimè. Siquidem aiunt, quẽdam ex statuariis, opinor autem fuisse Phidiam, tantùm ab vngue leonis conspecto æstimasse in quantam magnitudinem totus leo exurgeret, si iuxta vnguis rationẽ fuisset sculptus atque formatus. Neque mihi dubium est, quin & tu, si quis tantùm hominis manum tibi commonstraret, reliquo corpore obuelato, nihil cunctatus actutum scies hominem esse quod absconditum est, etsi totum corpus non videris. Ita quoque rerum capita, de quibus multus est multorum sermo, sine negotio in exiguo etiam puncto diei perdisces. Accurata autẽ & exacta harum rerum cognitio, cui consequendæ longa perquisitione opus est, nullo modo ad electionem melioris requiritur, verùm etiam ab illis quæ dixi, iudicium facere licebit. LVC. Papæ! quàm firma sunt & fortia quæ dixisti Hermotime, contendens ex partibus totum cognosci posse! Quanquam ego me tuæ sententiæ diuersum audire memini, vt qui totum cognouerit, etiam partem perspectam habeat: porrò qui partem saltem, is non statim etiam totũ habet cognitum. Iã tu hoc mihi quoque respõde, quomodo Phidias quondã leonis vngue cõspecto cognoscere potuit leoninum esse vnguem, nisi antè aliàs totum leonem vidisset?

An verò tu hominis manu ſaltem viſa dicere poſſes hominis eſſe, cùm antea hominem neque vidiſſes neque cognouiſſes vnquam? Cur autem taces? Nunquid vis vt ego pro te reſpondeam ad quæſtionem tibi propoſitam, videlicet quòd nullo modo poſſes? adeò vt periculum ſit, ne Phidias infecta re abeat, leone nequicquam incepto aut exculpto. Nihil enim iſta ad Bacchum, quæ à te proponuntur, faciunt. aut quomodo hæc inter ſe ſunt ſimilia? Neque enim tibi & Phidiæ alia cognoſcendarum partium cauſſa fuit, quàm prior totius cognitio, hominis dico & leonis. Cæterùm in philoſophia, nempe quam tradũt Stoici, quónam pacto ex aliqua parte cognita, etiã reliqua cognoſces? Aut quomodo illa vt honeſta & pulchra demonſtrabis? Neque enim totũ nouiſti cuius illa ſunt partes. Quod autem dicis, totius philoſophiæ capita auditu facilè poſſe comprehendi etiam in modica diei portiũcula, nimirum quæ rerum ſint principia, qui fines, quam opinionem de Diis habeant philoſophi, prẽterea quid animam eſſe ſentiant, & quòd nonnulli omnia corporea eſſe affirment, rurſum alij etiam pleraque incorporea eſſe contendant: tum quòd pars illorum voluptatem, pars autem neſcio quod honeſtum, ſummum bonum felicitatémque eſſe ſtatuant, atque id genus ſexcenta alia: hæc inquam auditu facilè diſcerni & definiri poſſe, nihilque in his excutiendis & ſtatuendis eſſe operæ, noſſe autem eum qui vera dicat, vide ne non vnius ſaltem dieculæ particulam requirat, ſed multorum potiùs dierum opus & labor ſit. Aut quid animi illis fuiſſe putas, qui de his ipſis rebus aliquot librorum centurias & chiliades conſcribere non grauati ſunt? nimirum non ob aliam cauſſam, quàm vt perſuaſum facerent omnibus, vera eſſe, vt mea fert opinio, pauca illa & modica, quæ tibi videntur facilia, nullóque labore comprehenſibilia. Iam verò omnino vate tibi opus eſſe opinor ad meliorum electionem faciendam, niſi, vt dixi, exercitij impigro ſtudio illud conſecutus fueris, vt in deligendo accuratè vniuerſa diſcutias & vnumquemque totũ ad vnguem exploratum cognoueris. Haud enim valde negauerim hoc pacto philoſophiam in compendium contrahi poſſe, neq; habituram multas variarũ rerum comprehenſiones, neque vllam moram aut cunctationem, ſi conſtitutum vatem omnium rerum capita percenſentem audieris, & inter audiendum ad ſingula mactatis hoſtiis ſacra feceris. Hoc enim pacto infinitis laboribus Deus te ſubleuabit, poſteaquam ex oblatis extis tibi commonſtrauerit quęnam potiſſimùm tibi eligenda ſint.

A ἢ σὺ ἀνθρώπου χεῖρα ἰδὼν, ἔχεις αὖ εἰπεῖν, ὅτι ἀνθρώπου ἐστὶ, μὴ πρότερον εἰδὼς, μηδ' ἑωρακὼς ἀνθρωπον; τί σιγᾷς; ἢ βούλῃ ἐγὼ ἀποκρίνωμαί σοι τὰ γε ἀμάλακα, ὅτι οὐκ ἂν εἴχες; ὥστε κινδυνεύῃ ὁ Φειδίας ἄπρακτος ἀπελεύσεσθαι, μάτην ἀνὰ πλάσας τὸν λέοντα· οὐδὲν γὰρ πρὸς τὸν Διόνυσον, ὦ παῖ, λέγων. ἢ πῶς ταῦτ' ἐκείνοις ὅμοια; τὰ μὲν γὰρ Φειδίᾳ καὶ σοὶ οὐδὲν ἄλλο τῆ γνωρίζειν τὰ μέρη αἴτιον ἦν, ἢ τὸ εἰδέναι τὸ ὅλον, ἀνθρωπον λέγω, καὶ λέοντα· ἐν φιλοσοφίᾳ δὲ, οἷς τὴ Στωϊκῆ, πῶς ἂν ἀπὸ τῶν μέρων καὶ τἆλλοι-
B πὰ ἴδοις; ἢ πῶς ἂν ἀποφαίνοιο ὡς καλά; οὐ γὰρ οἶσθα τὸ ὅλον, ὧ μέρη σὺ κεφνὰ ἔστιν. ὃ δὲ φῄς, ὅτι τὰ κεφάλαια ῥᾴδιον ἀκοῦσαι ἁπάσης φιλοσοφίας ἐν ὀλίγῳ μορίῳ ἡμέρας, οἵᾳ, ἀρχαὶ αὐτῆ, καὶ τέλη, καὶ τί θεοὶς οἴονται εἶναι, τί ψυχῇ, καὶ τίνες μὲν σώματα πάντα φασὶ, τίνες δὲ καὶ ἀσώματα εἶναι ἀξιοῦσι, καὶ ὅτι οἱ μὲν ἡδονῇ, οἱ δὲ, τὸ καλὸν ἀγαθὸν καὶ εὔδαιμον τίθενται, καὶ τὰ τοιαῦτα· ὑπὸ τοσοῖ μὲν ἀκηκόαμεν, ἀποφαίνεσθαι ῥᾴδιον, καὶ ἔργον οὐδὲν, εἰδέναι δὲ ὅστις ὁ πάλαι-
C πῆ λέγων ἐστὶν, ὅσα μὴ νῦν μόνον ἐστὶν ἡμέρας, ἀλλὰ πολλῶν ἡμερῶν δέονται. ἢ τί γὰρ σκῶπτε παῖδες, ὄντες αὐτῆ τούτων ἑκατοντάδας καὶ χιλιάδας βιβλίων ἕκαστοι συγγεγράφασιν, ὡς πείσαιεν, οἶμαι, ἀληθῆ εἶναι τὰ ὀλίγα σκῶπτα, καὶ ἃ σοὶ εὐδόκει ῥᾴδια, καὶ ῥᾳθυμεῖν; νῦν δὲ μανθάνεως, οἶμαι, δεῆσόν σοι καὶ ταῦθα πρὸς τὴν αἵρεσιν τῶν χρειττόνων, εἰ μὴ διὰ παντὸς τὴν διατελοῖς, ὡς ἀκεκοῶς ἐλέσθαι αὐτὸς ἅπαντα, καὶ ὅλον ἕκαστον κατιδόντος· ὑπότομος γὰρ αὖ-
D τη γίνοιτ' ἂν, οὐκ ἔχουσα πρὸς πλοκὰς, οὐδ' ἀνάβολας, εἰ μεταφθάμενος τὸν μάντιν, ἀκούσας τῆ κεφαλαίων ἁπάντων, σφαγιάζοιο ἐφ' ἑκάστοις· ἀπαλλάξει γάρ σε ὁ θεὸς μυρίων πραγμάτων, δείξας σὺ τῷ ἱερείου ἥπατί σοι τινὰ αἱρετέον·

εἰ δὲ βούλει, καὶ ἄλλό τι ἀποζημιούσεσθαι A Quòd si autē voluerīs, & aliud multo mi-
σοι ὑποθήσομαί σοι, ὡς μὴ ἱερεῖα καταθύσῃ noris negotij compendium eligendi tibi
σωτὴ, καὶ θυσάζῃ, τῷ μηδὲ ἱερέα τινὰ τῶν subiiciam, quod secuto, neque victimę ti-
μεγαλομίσθων δεήσῃ καλεῖν, ἀλλ' ἐς κάλπιν bi offerendæ sunt, neque vllus ex sacer-
ἐμβαλὼν γραμματεῖα, ἔχοντα τῶν φιλοσό- dotibus magna mercede conducendis ti-
φων ἑκάστου σωῦομα, κέλευε παῖδα τῶν bi adsciscendus est: verùm cōiectis in vrnam literulis, cuiusque philosophorū no-
ἀπάντων ἀμφιθαλῆ τινα, προσελθόντα προσὸς mina habentibus, iube puerum aliquem
τὴν κάλπιν, ἀνελέσθαι ὁ, τι δὴ πρῶτον impuberem florescente ætatula, ad vrnā
ὑπὸ τὴν χεῖρα ἔλθῃ τῶν γραμματείων, & accedentem extrahere eam literam quę-
σωλοιπὸν κατ' ἐκεῖνον ἄγειν, ὅστις ἂν ᾖ, cunque primùm illi sub manum venerit,
φιλοσοφεῖ. ΕΡΜ. Ταῦτά μοι, ὦ Λυκῖνε, ac tandem inspecta literula ducem cog-
βωμολοχικά, καὶ ὑ κατ' σέ. σὺ δὲ εἰπέ μοι, noscēs, quem tibi in philosophia sequē-
ἤδη ποτὲ οἶνον ἐωρίω αὐτός; ΛΥ. καὶ μάλα B dum existimo. HER. Ista quidem Luciā-
πολλάκις. ΕΡΜ. ἆρ' οὖν περιὴς ἀπωσᾶς ne, scurrili dicacitate à te, & non ex ani-
ἐν κύκλῳ τοὺς ἐν τῇ πόλει καπήλους, ἀπο- mo dicta sunt. Tu verò respōde mihi,
γεύομενος, καὶ προδοκιμάζων, καὶ αὐτεξεπά- nunquámne ipse vinum cōmercatus es?
ζων τοὺς οἴνους; ΛΥ. ὐδαμῶς. ΕΡ. χρὴ γὰ, LVC. Et persæpe quidem. HER. Nun-
οἶμαι, σοι τῷ πρώτῳ χρηστῷ καὶ ἀξίῳ ἐντυ- quid ergo per orbem circuire soles quot-
χόντι ἀποφέρεσθαι. ΛΥ. νὴ Δία. ΕΡ. καὶ quot in vrbe sunt caupones, degustans,
ἀπὸ γε τοῦ ὀλίγου ἐκείνου γεύματος, εἶχες ἂν licitans, atque expendens vina? LVC.
εἰπεῖν ὁποῖος ἅπας ὁ οἶνός ὅστιν; ΛΥ. εἶχον Nequaquam. HER. Opinor enim
γάρ. ΕΡ. εἰ οὖ δὴ ἔλεγες προσελθὼν τοῖς illud, cui sub initium bono & digno inci-
καπήλοις, ὅπερ κατύλλιον πρίασθαι βούλο- deris, auferendum tibi esse. LVC. Ita per
μαι, δότε μοι, ὦ ἄνδρες, ἐκπιεῖν ὅλον ἕκαστος ὑμῶν C Iouem. HER. Proinde à modica illa &
τὸν πίδον, ὡς ἂν πρῶτον τὸς ἐπεξελθὼν, μάθοι- tenui degustatiuncula pronunciare iam
μι ὅστις ἀμείνω τὸν οἶνον ἔχει, & ὅθεν μοι ὠνη- potes de toto vino cuiusmodi sit. LVC.
τέον· εἰ ταῦτ' ἔλεγες, οὐκ ἂν οἶμαι καταγελάσαι σου ἀῶθις· εἰ δὲ καὶ ὅπερ πλέον σκοπεῖς, Haud dubiè possum. HER. Porro si di-
ταχ' ἂν καὶ προχέαι τὸ ὕδατος; ΛΥ. οἶμαι ceres, assistens cauponibus, Posteaquam
ἔγωγε, καὶ δικαιά γ' ἂν πάθοιμι. ΕΡ. τί ταῦ- vini sextarium coëmere statuerim, agite
τα δὴ καὶ ἐν φιλοσοφίᾳ· τί δεῖ σκοπεῖν τὸν ô amici, date quæso vnusquisque vestrū
πίδον, δυναμένους ἀπ' ὀλίγου τοῦ γεύματος totum dolium mihi ebibēdum, vt omni-
εἰδέναι ὁποῖόν ὅ πρῶ ὅστιν; ΛΥΚ. ὡς ὀλι- bus exhaustis certum habeam quinam
σθηρὸς, ὦ Ερμότιμε, καὶ ἀπολιδράσκεις ἐκ vestrū generosiora vina venalia habeat,
τῶν χειρῶν, πολὺ ἀλλ' ὤνησάς γε· οἰόμενος D & vnde mihi vinum sit commercandum:
γὰρ σκεψόμενος, ἐς τὸν αὐτὸν κύρτον ἐμ- quòd si hæc inquam diceres, an non iure
πεπτωκας. ΕΡ. πῶς τοῦτ' ἔφης; ΛΥΚ. optimo pro insano ab illis deridendus es-
ὅτι αὐτομολογούμενον προῖγμα λαβὼν, καὶ ses: atque si illos acriter instando per-
ὑφέλμιν ἅπασι, τὸν οἶνον, εἰκάζῃς αὐτῷ turbandi finem non faceres, fortasse
τὰ ὁμοιότατα, καὶ περὶ ὧν ἀμφισβητοῦσιν etiam aqua ab illis perfunderere? LVC.
ἅπαντες ἀφανῶν ὄντων· ὥστε ἔγωγε Sanè opinor, & profectò meritis meis
οὐκ ἔχω εἰπεῖν καθότι σοι ὅμοιος φιλοσο- dignissima paterer. HER. Non secus
φία καὶ οἶνος εἴη, ἄρα κατὰ τοῦτο μόνον, se quoque habent res philosophicæ: quid
enim necessarium est totum vas exhau-
rire potando, cùm etiam à modica illa
degustatiuncula nobis promptum sit
nosse quale sit futurum? LVC. Quàm
lubricus es ô Hermotime, quámque ter-
giuersando laberis è manibus? verùm
profectò tua tergiuersatione parum pro-
mouisti: cùm enim speraris te effugisse,
in easdem plagas incidisti. HER. Quor-
sum ista dicis? LVC. Quoniam rei per se
planæ & indubitatę, omnibus certę & co-
gnitæ, nēpe vino, longē dissimillima assimilando comparas, & ea quidem de quib. ne-
mo non incertus animi ambigit, in obscuro consistentibus, ita vt ego mehercle dicere
nequeam quatenus tibi vinū & philosophia similia videantur, nisi fortasse in hoc solo,

quòd & philoſophi in quæſtu habeant diſciplinas venum expoſitas, quemadmodum caupones vinum, quas quidem commiſcentes doloſè & fraudulenter adulterant, & maligna menſura diuenditant. Ad hunc verò modum quod dicis conſiderabimus. Ais autem vinum in vaſe exceptum, totum eſſe ſui ſimile: & profectò nihil abſurdi in hoc à te dictum eſt. Atqui ſi quis etiam deguſtauerit illud hauſto ſaltem modico, ſtatim compertum habet quale totum ſit dolium: & hoc in confeſſo eſt apud omnes, nec eſt quod quicquam tibi in his contradicam. Vide verò etiam poſthac, philoſophia, eiúſque alumni, nempe præceptor tuus, num eadem quotidianis prælectionibus ad vos differit, iiſdémque de rebus nunquam non verba facere cõſueuit, an non ſubinde alio tẽpore alia vobis ſolet proponere? Eſſe enim non parum multa philoſophiæ abſtruſa myſteria, iam olim amice nemini obſcurum eſt. An non verò tu etiamnum, vt par eſt, inſtar Vlyſſis apud illum perduras circumeundo & oberrando, ſi ſemper ſonat eadem per eadem, at fortaſſe ſatis eſt ſi ſemel quippiã inaudieris? HER. Et cur non? LVC. Quînam igitur fieri potuit, vt tu primo guſtu ſtatim noſceres vniuerſa? Neque enim ſemper eandem cantilenam nobis ſolet occinere, ſed ſubinde noua nouis differẽdo agglomerat. Nõ ô amice, vt vinum quod ſemper idem eſt, adeo vt niſi totum vas ſtrenuè exhauſeris, nequicquam inebriatus obambulabis. Planè enim in fundo mihi viſus eſt Deus philoſophiæ adyta abſtruſiſſe, ſub ipſam fecem vſque. Itaque totum dolium poſtremò exhaurias neceſſe eſt, ſi vnquam conſilium tibi fuit nectaream illam potionem inueniendi, quam aridis faucibus iam olim auidiſſimè ſitire mihi viſus es. Porro autem eam perſuaſionem tibi perſuaſiſti, vt putes tale quippiam eſſe philoſophiam, vt ſi ſaltem leuiter illã primoribus, quod aiũt, labiis deguſtaueris, ſtatim fore vt omnibus ſapientiæ numeris euadas abſolutiſſimus: quemadmodum perhibent de diuinatrice illa in Delphis,

A ὅτι δὲ φιλόσοφοι ἀποδίδυσκουσι τὰ μαθήματα, ὥσπερ οἱ κάπηλοι, κεραννύμενοί γε οἱ πολλοὶ, καὶ δολοῦντες, καὶ κακομετροῦντες· ὅτι μὲν δὴ ὁπόσον ἐπιστόμωμα ὅλον, καὶ λέγεις· τὸν οἶνον φὴς τὸν ἐν τῷ πίθῳ ὅλον αὐτὸν αὑτῷ ὅμοιον εἶναι, καὶ μὰ Δί', οὐδὲν ἄτοπον· ἀλλὰ δὲ εἴ τις γεύσαιτο ἀρυσάμενος ὀλίγον ὅσον αὐτὸ, εἶτα αὐτίκα ὁποῖός ἅπας ὁ πίθος ἐστὶν, ἀκήκοεν δὲ τοῦτο, δὲ οὐδὲν ἂν ἐγωγέ τι αὐτείποιμι. ὅρα δὴ καὶ τὸ μὴ τοῦτο, φιλοσοφία, καὶ οἱ φιλοσοφοῦντες, οἷς ὁ διδάσκαλος ὁ σὸς, ἆρα ταῦτα ποιεῖς ὑμᾶς λέγω ὁσημέραι, καὶ περὶ τῶν αὐτῶν, ἢ

B ἄλλα ἄλλοτε; πολλὰ γάρ ἐστι, προδηλον ὦ ἑταῖρε· ἢ οὐκ ἂν εἰκὸς ἐπὶ πρέπουσιν αὐτῷ εἶναι τὴν Ὀδυσσέα ποιεῖσθαι, καὶ περιπλανώμενον, εἰ τὰ αὐτὰ ἐλέγοι, ἀλλ' ἀπέχει ἂν σοι καὶ ἅπαξ ἀκηκοέναι; EP. πῶς γὰρ οὔ; ΛΥ. πῶς οὖν οἷόν τε σοι ἦν, ἀπὸ τοῦ πρώτου γεύματος εἰδέναι τὰ πάντα, ἃ γὰρ τὰ αὐτὰ γε, ἀεὶ ἕτερα καινὰ ὑπὸ καινοῖς ἐλέγετο, ἅτε ὥσπερ ὁ οἶνος ἀεὶ ὁ αὐτὸς ἦν. ὥστε, ὦ ἑταῖρε, ἦν μὴ ὅλον ἐκπίῃς τὸν πίθον, καὶ ἄλλως, μάθοιν περιείης· ἀτεχνῶς γὰρ ἐν τῷ πυθμένι δοκεῖ μοι ὁ

C θεὸς κεκρύφθαι τὸ φιλοσοφίας ἀγαθὸν ὑπὸ τῆν τρύγα αὐτῆν. δεινὸς οὖν ὅλον ἐξαντλῆσαι ἐς τέλος, ἢ ὅποτ' ἂν λάβῃς τὸ νεκτάρεον ἐκεῖνο πόμα, ὃ πάλαι διψῶν μοι δοκεῖς. σὺ δὲ οἴῃ τοιοῦτόν αὐτὸ εἶναι, ὡς εἰ μέγιον γεύσαιο αὐτὸ, καὶ ἀπόσαιο μικρὸν ὅσον, αὐτίκα σε πάνσοφον γενήσεσθαι, ὥσπερ φασὶν ἐν Δελφοῖς τῆν προφῆτιν, ἐπειδὰν πίῃ τοῦ ἱεροῦ νάματος, ἔνθεον λύσιν γίνεσθαι, καὶ χρᾶν τοῖς

D προσιοῦσιν· ἀλλ' οὐκ ἔστιν ἔχειν ἔοικε. σὺ γὰρ ἡμῖν τὸν πίδον ἐκπεπωκὼς, ἐπάρχεσθαι ἐπὶ ἔλεγες. ὅρα τοίνυν μὴ τῷ τε μᾶλλον φιλοσοφία ἔοικεν. ὁ μὲν γὰρ πίθος, ἔπι μεμέτρησαι, καὶ ὁ κάπηλος, ἐνέστω δὲ μὴ οἶνος, ἀλλὰ πανσπερμία τις πυρῶν γὰρ αὖ καὶ μοῦ τοῦτο, κύαμοι, εἶτα κριθαὶ, καὶ γὰρ ταῦτα, φακοὶ, εἶτα ἐρέβινθοι, καὶ ἄλλα ποικίλα πρός.

que ſimul atque ſacra fluenta deguſtauerit, actutum afflata numine, accedentibus reſpondet oracula. Atqui nõ ita ſe habet philoſophię ſtudiũ. Itaque te, quem vltra medium iam dolij ebibiſſe cõſtat, adhuc incipere perhibeas. Quare vide ne rectiùs huic philoſophia cõparari queat. Dolium enim & cauponem adhuc tibi ſinemus, nihil autem inſit vini, ſed potiùs omnium frugum confuſum quoddam ſeminarium, in ſummo quidem triticum, cui ſubſint fabæ, quibus deinde ſubiectum ſit hordeum, mox lentes, quinto cicera, poſtremo alię quæpiam diuerſorum ſeminum ſpecies & genera.

Εἰ δὴ σὺ ὠνήσαθαι ἐθέλοιν τὴν σπερμάτων, καὶ ὃς ἀφελὼν τῦ πυροῦ, ὅσον ἰῶ, ἀνέδωκέ σοι δεῖγμα ἐς τὴν χεῖρά σου, ὡς ἴδοις, ἆρα οἷόν ἔχοις δὴ εἰπεῖν εἰς ὄκφνο ἀποβλέπων, εἰ καὶ οἱ ἐρέβινθοι καθαροὶ, καὶ οἱ φακοὶ δίπαχεῖς, καὶ οἱ κύαμοι ὑ ἀλόχενοι; EPMOTI. ὐδαμῶς. ΑΥΚΙΝ. ὑ τοίνυν οὐδὲ φιλοσοφίαν ἀφ' ἑνὸς, ὧν φήσ τις τῦ σοφῦ, μάθοι ἂν ἅπασαν, ὁποία ἐστίν· οὐ γὰρ ἓν τί ἰῶ, ὡς σοφὸν ὁ οἶνος, ὃν σὺ αὐτίκα ἀπεικάζῃς, ἀξιῶν ὁμοίαν εἶ) τὴν γλύμματι. ὃ δὲ ἑτεροῖόν τι ἄφθη, ὑ προφέρου τῆς ἐξεταπτως δεόμενον. οἶνον μὲν γὰ φαῦλον σρίασθαι, ὁ δυοῖν ὀβολοῖν ὁ κίνδυνος, αὐτὸν δέ τινα ὁ τῦ σύρφετῦ σωζόμενον, ὡς καὶ αὐτὸς ὁ ἀρχῆ ἔφησθα, ὑ μικρὸν εἶ) κακόν. ἄλλως τε, ὁ μὲν ὅλον ἀξιῶν ὀκπιεῖν τὸν πίδον, ὡς κοτύλιον σρίαγα, ζημιώσας αὐτὸν κάπηλον, ὅτως ἀπίθανα γλόμενος· φιλοσοφία δὲ, οὐδὲν δὴ τοιῦτο πάσχει, ἀλλὰ κἂν ὅτι πάμπολλα πίῃς, οὐδὲν ἐλαττοῦται ὁ πίδος γίνεται, οὐδὲ ζημιώσεται ὁ κάπηλος. ὑπερρεῖ γὰρ κἀ τὴν παροιμίαν ὃ σοῦγμα, ὀξαπλήμενον ἐς ὃ ἔμπαλιν ἢ ὁ τῶν Δαναϊδῶν πίδος. ὀκφνος μὲν γὰ ὃ ἐμβαλλόμενον ὑ σωφχει, ἀλλὰ διέρρϕ δύθυς, ὀντεῦθεν δὲ, ἰῶ ἀφελῆς τι, πλέον ὃ λοιπὸν γίγνε). ἐθέλω δέ σοι καὶ ἄλλο ὅμοιον εἰπεῖν φιλοσοφίας σοῦ γλύμματος, καὶ μή με νομίσῃς βλασφημεῖν σοῦ αὐτῆς, ἰῶ εἶπω ὅτι φαρμάκῳ ὀλεθρίῳ ἔοικεν, οἷς κωνείῳ, ἢ ἀκονίτῳ, ἢ ἄλλῳ τῶν θιούτων. οὐδὲ γὰρ ταῦτα, ἐπεὶ θανατηφόρα ἐστὶν, ἀποκτείνοι δὴ, εἴ τις ὀλίγον ὅσον ἀκαριαῖον ἀποξύσας αὐτῶν, ἄκρῳ τῷ ὄνυχι ἀπογεύσαιτο, ἀλλὰ ἰῶ μὴ τοσοῦτον ὅσον χρὴ, καὶ ὅπως, καὶ ξὺν οἷς, οὐκ ἂν ἀποθάνοιο σοῦ γενεσιαλόμενος· σὺ δὲ ἡξίους τοὐλάχιστον ὀφαιρεῖν, ὡς ἀποτελέσαι τὴν τῦ ὅλου γνῶσιν. EPMOTIM. ἔγω ταῦτα ὡς βούλῃ, Λυκῖνε. τί οὖν ἑκατὸν ἔτη χρὴ βιῶναι, καὶ τοσαῦτ' ἀτομῆναι σοῦ γλύματα; ἢ οὐκ ἦν ἄλλως φιλοσοφήσαιμι; ΛΥ. οὐ γὰ, ὦ Ἑρμότιμε, καὶ δῆλον οὐδὲν, εἴ τε ἀληθῆ ἔλεγες ἐν ἀρχῇ, ὡς ὁ μὲν βίος, βραχύς, ἡ δὲ τέχνη, μακρή·

Iam si institorem accederes seminum mercandorũ gratia, illéque à summo tritici aliquot grana inspicienda in manum tibi traderet, possésne igitur conspectis granis dicere cicer esse mundum, & lentes probè purgatas, fabas autem inanes? HER. Nullo modo. LVC. Proinde neque philosophiam ab vno aliquo eorum quę quis dixerit, vniuersã pernosces cuiusmodi tota sit. Neque enim vna aliqua res est, quale est vinum, cui quidem tu illam tametsi valde inęquali cõparatione contulisti, contendens similem esse totã primo gustui. Quod autẽ diuersum quiddam visum est, curiosa perscrutatione nõ eget. Etenim si quis vinum acetosum aut alioqui malum emerit, duorum obolorũ iacturã facit. Porrò autem in media plebe versari, sicut & tu dixísti statim initio, non mediocre malum est. Alioqui qui totum vas epotare voluerit, vt viri sextarium coëmat, damno cauponem afficiet, tam inciuiliter & insolenter degustando. Nihil autẽ tale philosophia patitur: verùm tametsi nimis multa biberis, vas tamen non imminuitur, neque vllam iacturam facit cauponam exercens. In idem enim loci fluit exhaustum negotium, labórque, iuxta prouerbium, & contrà fit atque in Danaidũ dolio: illud enim quicquid infusum fuerit, nõ continet, sed protinus hac atque illac perfluit. Hinc verò etiam si multa abstuleris, multo tamen plura relinquuntur. Cęterùm aliud quiddam non dissimile de philosophiæ gustu tibi proponam: tu verò caue putes in philosophiæ contumeliam ista me dicere, si dixero illam similem esse exitiali & pernicioso pharmaco, cuiusmodi est cicuta, aut aconitum, aut aliud tale quippiam. Neque enim illa tametsi sint lethalia & mortifera, statim mortẽ inferunt, si quis modico quopiã de illis ablato, summo vngue degustauerit: verùm si non tantum quantum ad cõscisendam mortem necessariũ est, & qua ratione fieri oporteat, & cum quibus sumendum sit, certè non morieris. Tu autem contendis ad totius cognitionem parãdam minimum quodque sufficere. HER. Sint sanè ista Luciane quemadmodum ipse volueris: quorsum igitur centum annos nobis viuendum autumas, & tantorum negotiorum molem sustinendam, quasi verò alioqui nobis philosophari non foret integrum? LVC. Non profectò Hermotime: neque hoc tibi graue & arduum auditu videatur. Etenim si sub initium vera dixisti, vitam videlicet breuem esse, artem verò longam:

nunc neſcio quî fiat vt tu grauiter ſuccẽſere ſoleas, niſi priuſquam ſol diurni curſus penſum abſoluerit, nobis Chryſippus, aut Plato, aut Pythagoras euadas. HER. Inſidiosè imponis mihi ô Luciane, méque in anguſtum cõſtringis, nihil vnquã mali à me paſſus, nimirum præ inuidia, quòd ego quidem in diſciplinis nonnullum operæpretiũ fecerim, teipſum verò nihili pendens dare ſoles neglectui, nullis diſciplinis liberalibus animum excolens, tantus ætate exiſtens. LVC. Scis igitur quid faciendum tibi putem? Mihi quidem tanquam atra bili percito, & inſanienti, ne dicto audiens eſto, néve mentem adhibeas, ſed ſine nugari me liberè: tu verò, vt quidem iam facis in præſentia, porrò perge viam tuam, atque ad illa quæ initio decreuiſti perſequi, alacriter contende. HER Atqui tu nullam mihi permittis deligendi copiam: tam vehementer & violenter me vrges, niſi omniũ experimentum ſumpſero. LVC. Siquidem planè peritum eſſe oportet, vt ne quid interim dicam aliud. Quòd autem me violẽtum dicis, videre mihi inſontem & inculpabilem iuxta Poëtam incuſare: niſi dum altera tibi inuenta fuerit oratio pro te faciens, nunquã quod iam illatum eſt, aufertur à violentia. Ecce his multo etiam vehemẽtiora tibi proponeret oratio, tu verò illa omiſſa me fortaſſe incuſares. HER. Qualiánam? demiror enim ſi quid etiamdum abſtruſum illi relictum ſit. LVC. Parum eſſe ait, neque ſufficere omnia perſpexiſſe, illáque obiter perluſtraſſe, vt poſſis iam optimum eligere, verùm adhuc opus eſſe re quapiam maxima. HER. Qua tandem? LVC. Critico quopiam ô admirande, excuſſóque iudicio, mẽtéque acuta & ſolerti, intelligentia inſuper ſumma & acri, qualem eſſe ſummopere neceſſariũ eſt de rebus tantis iudicantem. Aut ſemel nequicquam vniuerſa viſa ſunt. quinetiam permultum temporis huic rei tribuendum eſſe confirmat, quod omnibus exactè & diligenter excutiendis & indagandis ſufficiat, omnibúſque in medium propoſitis eligere oportere cunctantem & tardantem: nullo modo autem differentis annos ſpectandos eſſe, neque habitum ſuſpiciendum, neque opinionem ſapientiæ reuereri oportere, ſed in morem Areopagitarum cuncta eſſe facienda, quibus mos eſt noctu & in tenebris cognoſcendis cauſis dare operam, vt non in dicentes, ſed in ea quæ dicuntur, defigant oculos. Ad hunc quidem modum tibi eligenti promptum erit philoſophari. HERMOTIMVS. Iuxta vitæ rationem tu dicis: ex his enim quæ dixiſti, nullius hominis vita ſatis longa eſſe poteſt vt omnia percurrat,

A νῶ δὲ οὐκ οἶδ' ὅ, τι παθὼν, ἀγαναντεῖς, εἰ μὴ ἀῴημεθὸν ἡμῖν πρὶν δῦναι ἥλιον, Χρύσιππος, ἢ Πλάτων, ἢ Πυθαγόρας ἰάσιο. EP. πρόειρχη μοι, ὦ Λυκῖνε, καὶ σεσελαμένος ἐς τὸ πρόσθεν, ὁδεύειν ἔασον ἐμοὶ δ' ἐάσον παθὼν, ἔασον φόβον δηλαδὴ, ὅτι ἐγὼ μὲν προθυμότερον ἂν τοῖς μαθήμασι, σὺ δ' ὀλιγώρησας ἑαυτοῦ, τηλικοῦτος ὤν. ΛΥ. οἶδα· ἀλλὰ ὁ δράσεις; ἐμοὶ μὲν, ὡσπερ κορυβαντιῶντι, μὴ πρόσεχε τὸν νοῦν, ἀλλ' ἔα λήρειν· σὺ δ' ὡς ἔχεις, πρόχωρει ἐς τὸ πρόσθεν τῆς ὁδοῦ, καὶ πρᾶγμα καὶ τὰ ὀξ ἀρχῆς σοι δεδογμένα πρὸς τούτων. EP. ἀλλ' οὐκ

B ἐᾷς σὺ εἴαμος ὢν ἀμφδαί τι, λιὼ μὴ πειρᾶσθαι ἀπόντων. ΛΥ. καὶ μὴν δεῖ εἰδέναι χρὴ, ὡς ὑπ' αὖ ποτε ἄλλο εἴποιμι, εἴαμον ἢ λέγων ἐμέ, ἀναίτιον δοκεῖς μοι καὶ τὸν ποιητὴν αἰτιᾶσθαι αὐτὸν, ἐστ' ἂν μὴ ἕτερός σοι λόγος συμμαχήσας, ἀφέλῃ τῆς εἴας, ἥδη ἀγόμενον. ἰδοὺ γέ τοι καὶ τάδε πολλῷ εἰαμότερα φαίη ἂν σοι ὁ λόγος· σὺ δ' ὀκνεῖν πρεῖς, ἐμὲ ἴσως αἰτιάσῃ. EP. τὰ ποῖα; θαυμάζω γὰρ εἴ τι ἄρρητον καταλέλειπται αὐτῷ. ΛΥ. οὐχ ἱκανὸν εἶναί φημι, τὰ πρῶτα ἰδεῖν καὶ διεξελθεῖν δι' αὐτῶν, ὡς ἐ-

C κεῖνα ἤδη ἐλέαζ ὁ βέλτιστον, ἀλλ' ἔτι τι μεῖζον ἐνδεῖν. EP. τίνος τούτου; ΛΥ. κριτικῆς τινος, ὦ θαυμάσιε, καὶ ὀξυδερκοῦς τὸ θαυμαθοῦς, καὶ νῦ ὀξέος, καὶ διηνεκοῦς ἀκριβοῦς, καὶ ἀδεκάστου, οἵαν χρὴ εἶ) τινὰ τὸν τηλικούτων δικάσοντ'· ἢ μᾶλλον αὖ ἄπρυτα ἐωρᾶσθαι εἶη. ἀποδοτέον οὖν φησι, καὶ ὧ τοιούτῳ χρόνον ὑκ ὀλίγον, καὶ προθέλμον ἀπόντα, εἰς μέσον αἱρεῖσθαι διαμέλλοντα, καὶ βεβαιοῦντα, πολλάκις ὑπισχνούμενα μήτε ἡλικίαν τ' λέγοντος ἑκάστου, μήτε δόξαν ὅτι σοφίᾳ αἰδούμενον,

D καὶ τοῖς Ἀρεοπαγίταις αὐτὸ ποιοῦντα· οἳ νυκτὶ καὶ σκότῳ δικάζουσιν, ὡς μὴ ἐς τοὺς λέγοντας, μηδὲ ἐς τὰ λεγόμενα ἀποβλέποιεν, καὶ τότ' ἤδη δόξαι σοι βεβαίως ἐλομένῳ φιλοσοφεῖν. EP. μετ' εἶον φῄς. ἐκ γὰρ ἰδίων ἀδενὸς ἀνθρώπων βίος ἐξαρκέσειεν ἂν ὡς ὅτι πολλῶν ἐλθὼν,

καὶ ἕκαστον

καὶ ἔκαστον ἀκριβῶς ὁπτεύειν, καὶ ὁπτεύοντα, χρῖναι, καὶ κρίναντα, ἑλέσθαι, καὶ ἑλόμενον, φιλοσοφῆσαι. μόνως καὶ δὴ ὅτως διῤῥεθῆναι φῂς πάλαι δεῖ, ἄλλως δὲ ὄ. ΛΥ. οὐκοῦν γάρ σοι εἰπεῖν ὦ Ἑρμότιμε, ὅτι σοὶ τοῦτό πω ἱκανόν, ἀλλ' ἔτι μοι δοκοῦμεν λήθην ἡμᾶς αὐτοὺς, οἰόμενοι μέγά τι διῤῥηκέναι βέβαιον, διῤῥίπτοντες δὲ σοὶ, ὥσπερ οἱ ἁλιεύοντες πολλάκις καθέντες τὰ δίκτυα, καὶ βαρύν τινος ἀφθόμενοι, ἀνέλκουσιν, ἐλπίδος παμπόλλους γε τοῖς βεβληκέναι ἐλπίζοντες, εἶτα ἐπειδὴ κάμνοντας αἰσθάνωνται, ἢ λίθος τις διαφαίνεται αὐτοῖς, ἢ κεράμιον, ἄμμῳ σεσαγμένον· σκόπει μὴ καὶ ἡμεῖς τι τοιοῦτον ἀπεσπάκαμεν. ΕΡΜΟΤ. ὦ μεμάθηκά τί σοι τὰ δίκτυα ταῦτα βούλεται· ἀτεχνῶς γάρ με παρεβάλλῃς αὐτοῖς. ΛΥΚ. σκοπῶ πειρῶ διεκδῦναι· σοὶ γὰρ οἶδα νῷν, εἰ καί τις ἄλλος· ἐγὼ γὰρ κἀν ἐφ' ἅπασι ἐλθοιμι πειρώμενος, καὶ τῶν ἐργασόμεθά ποτε, οὐδέπω οὐδὲ τοῦτο δῆλον ἔσεσθαι νομίζω, εἴ τις ἐξ αὐτῶν ἔχει ὃ ζητούμενον, ἢ πάντες ὁμοίως ἀγνοοῦσι. ΕΡΜΟΤ. τί φῄς; οὐδὲ τούτων τις πάντως ἔχει; ΛΥΚ. ἄδηλον· ἢ σοὶ ἀδύνατον δοκεῖ ἅπασιν ψεύδεσθαι, ὃ δ' ἀληθές, ἄλλό τι εἶναι τοῖς μηδενὸς αὐτῶν πω διῤῥηθέν; ΕΡ. πῶς οἷόντε; ΛΥΚΙ. ὅτως· ἔστω γὰρ ὁ μὲν ἀληθὴς ἀριθμὸς ἡμῖν, εἴκοσιν. οἶσθ', κυάμους τις εἴκοσιν ἐς τὴν χεῖρα λαβὼν, ὁπόσους εἰσὶν οἱ κύαμοι ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ, οἱ δ' εἰκάζοντες, ὁ μὲν, ἑπτὰ, ὁ δὲ, τριάκοντα λεγέτωσαν, ὁ δέ τις, δέκα, ἢ πεντεκαίδεκα, καὶ ὅλως, ἄλλος ἄλλον τινὰ ἀριθμὸν, ὑποδεχέσθω μέντοι καὶ κατὰ τύχην τινὰ ἀληθεύσας, ἢ γάρ; ΕΡΜΟΤΙΜ. ναί. ΛΥΚΙΝ. ὦ μὲν οὖν οὐδὲ τοῦτο ἀδύνατον, ἅπασιν ἄλλον ἄλλοις ἀριθμοὺς εἰπεῖν, τοὺς ψευδεῖς, καὶ οὐκ ὄντας, μηδένα δὲ αὐτῶν φάναι, ὅτι εἴκοσιν ὁ ἀνὴρ κυάμους ἔχει· ἢ τί φῄς; ΕΡΜ. οὐκ ἀδύνατον. ΛΥΚ. κατὰ ταῦτα οὖν ἅπαντες μὲν οἱ φιλοσοφοῦντες τὴν εὐδαιμονίαν ζητοῦσιν ὁποῖόν τί ἐστι,

A & vnumquodque non oſcitanter perſpiciat, perſpectáque iudicet, iámque iudicata eligát, delectúque habito philoſophetur. Hac enim ſola ratione verum inueniri poſſe contendis, alioqui nequaquam. LVC. Vereor ad te dicere ô Hermotime, ne hoc quidem ſatis eſſe, verùm adhuc mihi videmur noſmetipſos fallere, exiſtimantes aliquid certi & firmi nobis inuentum eſſe, cùm tamen nihil inuenerimus: quemadmodum hoc ipſum non rarò vſu venire ſolet piſcatoribus, qui cùm in capturam retia eiecerint, & aliquid graue ac ponderoſum ſenſerint, attrahunt rete, ſperantes piſciũ copioſam multitudinẽ cõcluſam eſſe: deinde poſtquam attrahendo nimiùm delaſſati fuerint, aut ingens lapis, aut vas aliquod arena refertũ, præter ſpem illis apparet. Proinde etiam atque etiã tibi conſiderãdum eſt, ne & nos tale quippiã ſubtraxerimus. HER. Nõ intelligo quid ſibi iſta velint retia, planè tamen iiſdem me irretitũ inuoluis. LVC. Proinde ego te rurſum extricare conabor. Neque enim mihi dubium eſt peritia natandi te præcellere, ſi quis etiã alius. Etenim ego, etſi ad vniuerſos venerimus experimenti ſumẽdi gratia, & illud aliquãdo fecerimus, nondum tamen planum & certũ eſſe exiſtimo, penes quẽ illorum, illud quod quærimus, deliteſcat. Poſſibile enim eſt, vt eius omnes in totũ ignari ſint. H. Quid ais? an opinaris penes nullũ illorum eſſe? LVC. Incertũ eſt. Nunquid non videtur tibi fieri poſſe, vt mẽtiantur omnes, ipſaq; veritas alia quæpiã res ſit, quæ penes nullum horum inueniri queat? H. Quînam fieri poſſe credam? LV. Ad hũc modum: ſit enim nobis certus aliquis numerus ex cõpoſito conſtitutus, nẽpe viginti. Iam ſi quis viginti fabas in manum ſumeret, & ea clauſa decem quoſpiam interrogaret, quotnam fabas in manu ſua cõcluſas haberet: illi autem ducti cõiectura, hic quidem ſeptem, ille triginta, alter verò decem aut quindecim, prorſúſque alius alium numerum diuinaret: poſſibile enim eſt aliquem forte fortuna verum dicere: an non veriſimile tibi videtur? HE. Sanè. LVC. Ergo ne hoc quidem facti impoſſibile credendum eſt, vt omnes ex æquo alius alium numerum dicat, falſum tamen, & à quo longè latéque abſit certus ille numerus, adeo vt nullus ex illis dicat virum in manu ſua habere viginti fabas. Quid autem tu ad iſta reſpondes? HERM. Fieri poſſe. LVC. Non alia ratione quotquot philoſophantur, felicitatem quærere inſiſtunt, cuiuſmodinã tandem res ſit,

B

C

D

planéque alius aliud quiddam esse so-
mniando confirmat: hic quidē voluptatem, ille honestum: alius alia quępiam de illa comminiscitur. Consentaneum autē est, vnum quiddā ex illis esse felicitatem. Contrà verisimile est præter hæc omnia aliud quiddam esse. Ac nos planè videmur conuerso rerum ordine, secus quàm oportet, ante inuentum principium ad finem festinare. Oportebat autem priùs, vt mea fert opinio, manifestum esse, veritatem esse cognitam, essēque ex philosophantium numero aliquem, qui eandē certò cognorit. Deinde primùm quærere, cui potissimùm fides adhibenda sit. HER. Ergo ea ista dicis Luciane, quòd etsi omnem philosophiam excusserimus, nunquam tamen facultatem nobis parabimus veritatem inueniendi. LVC. Quid me interrogas, ô bone? quin potiùs istum sermonem exquiris? & fortasse respondebit tibi, nunquam hoc fore, quoad incertum fuerit num vnum quiddam illorum sit de quibus illi verba faciunt. HER. Proinde nunquam, vt tu contēdis, philosophiæ dabimus operam: sed necessarium omnino esse video, ea abdicata priuatam quandam vitam cum vulgo nos agere. LVC. Illud quidem accidit quod dicis, philosophari promptum non esse, éstque ei qui quidem homo sit, ineuitabile. Iubes enim, vt is qui philosophiæ operam daturus sit, statim initio optimam quamque deligat. Ipsius autem delectus habendi ratio in hoc solo accuratè tibi videtur consistere, si tota philosophia perlustrata elegerimus quā verissimam. Deinde numerum quoque annorum computando, quantus vnicuique perscrutandæ satis est, longè latéque excidisti omni spe frustratus, ipsum negotium producens atque reiiciens in aliud seculum, ita vt ipsa veritas vniuscuiusque vitæ vltra præstitutum tempus vix deprehendi queat. Postremò ne hoc quidem vt ambiguum vnquam perpendisti, cùm incertum esse dicas, num à philosophis iam olim inuenta sit veritas, necne. Cæterùm tu Hermotime, possēsne iureiurando interposito confirmare ab illis inuentam esse? Ego quidem nequaquam iurare velim. Non illibenter verò & alia multa tacens prætergredior, quæ & ipsa indagatione nō indiligenti discutienda forent. HERMOTIMVS. Qualiánam sunt illa? LVCIANVS. Nónne audis Stoicos aut Epicureos aut Platonicos dicentes esse partim quidem qui teneant omnium rerum rationes: partim verò illarum prorsus esse rudes & imperitos, ex quibus permulti sunt fide longè spectatissima? HER. Vera sunt hæc.

A ἢ λέγουσιν ἄλλος ἄλλό τι αὐτῶν εἶ), ὁ μὲν ἡδονήν, ὁ δὲ, τὸ καλὸν, ὁ δὲ, ὅσα ἕτεροί φασι περὶ αὐτῆς. εἰκὸς μὲν οὖν καὶ τούτων ἕν τι εἶ) τὸ εὐδαιμον· οὐκ ἀπεικὸς δὲ καὶ ἄλλό τι πρὸ αὐτῶν πάντα· καὶ ἐοίκαμεν ἡμεῖς ἀνάπαλιν ἢ ἐχρῆν, πρὶν τέλει ἀρχὴν εὑρεῖν, ἐπείγεσθαι πρὸς τὸ τέλος. ἔδει δ', οἶμαι, πρότερον φανερὸν γενέσθαι, ὅτι ἐγνωσταί τε ἀλήθεια, καὶ πάντων ἔχει τις αὐτὴν εἰδὼς τῶν φιλοσόφων, εἶτα μετὰ τοῦτο, τὸ ἐξῆς ἤδη ζητῆσαι, ᾧ πειστέον ἐστίν.
EP. ὥστε, ὦ Λυκῖνε, τοῦτο φὴς ὅτι ἢ δ' αὖ δι' ὅλης πάσης φιλοσοφίας χωρήσομεν, οὐδέ τότε
B πάντως ἕξομεν ἀλήθειαν εὑρεῖν. ΛΥ. μὴ ἐμέ, ὦ γαθέ, ἐρώτα, ἀλλὰ τὸν λόγον αὐτὸν τὸν τοιοῦτον· ἴσως αὖ ἀποκρίναιτό σοι ὅτι οὐδέπω, ἐστ' ἂν ἄδηλον ᾖ εἴ ἕν τι τούτων ἐστὶν, ὧν ἔστι λέγουσιν.
EP. οὐδέ ποτε ἄρα ἐξ ὧν σὺ φὴς, εὑρήσομεν, οὐδὲ φιλοσοφήσομεν, ἀλλὰ δεήσει ἡμᾶς ἰδιώτην τινὰ βίον ζῆν, ἀποστάντας τῆς φιλοσοφίας.
ΛΥ. ἔστι ξυμβαίνειν τε ἐξ ὧν φὴς ἀδύνατον εἶ) φιλοσοφῆσαι, τὸ ἀνέφικτον ἀνθρώπῳ τε ὄντι.
ἀξιοῖς γὰρ τὸν φιλοσοφήσοντα μέλλοντα, ἐλέσθαι πρῶτον φιλοσοφίαν τὴν ἀρίστην· ἡ δ' αἵρεσις,
C ἔστω σοι ἐδόκει μόνως ἀκριβὴς ἂν γένεσθαι, εἰ δι' ὅλης πάσης φιλοσοφίας χωρήσαντες, ἐλοίμεθα τὸν ἀμήχανον. εἶτα λογιζόμενος ἐπὶ ἀριθμὸν, ὁπόσος ἑκάστῳ ἱκανός ἐστιν, ὑπερεξέπιπτες, ἀπομηκύνων τὸ πρᾶγμα ἐς γενεὰς ἀμέτρους, ὡς ὑπερήμεσθαι γίνεσθαι πάντας τῷ ἑκάστου βίῳ. τελευτῶν δὲ, καὶ τοῦτο αὐτὸ οὐκ ἀνενδοίαστον ἀποφαίνῃς, ἄδηλον εἶ) λέγων, εἴτε ηὕρηταί πως τοῖς τῶν φιλοσόφων πάλαι
D πάντες, εἴτε καὶ μή. σὺ δὲ πῶς, Ἑρμότιμε, δυναίμην ἂν ἐπομόσαι μοι εἰπεῖν ὅ, τι ὄμνυσι πρὸς αὐτῶν; ἐγὼ μὲν, οὐκ ἂν ὀμόσαιμι. καίτοι πόσα ἄλλα πρόσθεν ἔχων σοι, ἐξεπάσεσθαι μοχθῶ καὶ αὐτὰ δέομαι. EP. τὰ ποῖα; ΛΥ. οὐκ ἀκούεις τῶν Στωϊκῶν, ἢ Ἐπικουρείων, ἢ Πλατωνικῶν εἶ) φασκόντων, τοὺς μὲν, εἰδέναι τοὺς λόγους ἑκάστους, τοὺς δ', μὴ καίτοι πάνυ πολλοὺς ἀξιοπίστους ὄντας; EP. ἀληθῆ λέγεις.

ΛΥ. Ὅτοίνυν διακρῖναι τοὺς εἰδότας, καὶ διαγνῶναι, ἀπὸ τῶν σὺν εἰδότων μόνων, φασκόντων δὲ, ἆρ' οἴσει δοκεῖ πόνου ἐργῶδες εἶναι; EPM. καὶ μάλα. ΛΥ. δεήσει τοίνυν σε, εἰ μέλλεις Στωϊκῶν τὸν ἄριστον εἰσεσθαι, εἰ καὶ μὴ ὅτι πάντας, ἀλλ' οὖν ὅτι τοὺς πλείστους αὐτῶν ἐλθεῖν, καὶ πειρασθῆναι, καὶ τὸν ἀμείνω προσήσεσθαι διδάσκαλον, γυμνασάμενόν γε πρότερον, καὶ κριτικὴν τῶν τοιούτων δυνάμιν προεισάμενον, ὡς μή σε λάθῃ ὁ χείρων προκριθείς. καὶ σὺ μὴ πρὸς τοῦτο ὄργα, ὅσον δεῖ τὸ χρόνον, ὃν ἐκὼν παρῆκα, δεδιὼς μὴ σὺ ἀγανακτήσῃς. καίτοι τό γε μέγιστόν τε ἅμα, καὶ ἀναγκαιότατον σὲ τοῖς τοιούτοις, λέγω δὴ τοῖς ἀδήλοις τε, καὶ ἀμφιβόλοις, ἔν τοῦτό ἐστιν, οἶμαι, καὶ μόνη σοι αὕτη πίστις, καὶ βέβαιος ἐλπὶς ὅτι τοῦ ἀληθοῦς τε καὶ εὕρεσιν αὐτῆς, ἄλλη δὲ οὐδεμία ἐπίσταμαι, ἢ τὸ κρίνειν δυνάσθαι, καὶ χωρίζειν ἀπὸ τῶν ἀληθῶν τὰ ψευδῆ, καὶ σοὶ ἀρχὴν καὶ τοῖς ἐρασταῖς διαγινώσκειν ἅ, τε δόκιμα καὶ ἀκίβδηλα, καὶ ἃ προσκεκομμένα, καὶ εἴ ποτε τοιαύτην τινὰ δύναμιν, καὶ τέχνην προεισάμενος, ἥδιστ' ὅτι τοῦ ἐξέπασιν τῶν λεγομένων. εἰ δὲ μή, εὖ ἴσθι ὡς οὐδὲν κωλύσει σε τῆς ῥινὸς ἕλκεσθαι ὑφ' ἑκάστων, ἢ ἄλλῳ προσδήσαντι ἀκολουθεῖν, ὥσπερ τὰ πρόβατα· μᾶλλον δὲ τὰ ὀπισθοφάγα ὕδατι ἐοικότως ἔσῃ, ἐφ' ὅτι ἂν μέρος ἕλκύσῃ σέ τις, ἄκρῳ τῷ δακτύλῳ ἀγόμενος. ἢ καὶ, νὴ Δία, καλάμῳ τινὶ, ἐπ' ὄχθῃ προσπεφυκυίᾳ πεφυκότι, καὶ πρὸς πολὺ τὸ πνέον κεκαμπτομένῳ, κἂν μικρά τις αὔρα διαφυσήσασα, διασαλεύσῃ αὐτόν. ὡς εἴ γέ τινα εὕρῃς διδάσκαλον, ὃς ἀποδείξεως πέρι, καὶ τῆς τῶν ἀμφισβητουμένων διακρίσεως, τέχνῃ τινὰ εἰδώς, διδάξαί σε, παύσῃ δηλαδὴ προσάγματα ἔχων. αὐτίκα γάρ σοι τὸ ἔλαττον φανήσεται, καὶ πάλιν ἐπανελθὲν τῇ ἀποδεικτικῇ ταύτῃ τέχνῃ, καὶ τὸ ψεῦδος ἐλεγχθήσεται, καὶ σὺ βεβαίως ἐλόμενος, καὶ κρίνας, φιλοσοφήσῃς, καὶ τῷ τε πόθῳ τὸν εὐδαιμονίαν κτησάμενος, βιώσῃ μετ' αὐτῆς, ἄπονα συλλήβδην ἔχων τὰ ἀγαθά. EP. ἴθι, ὦ Λυκῖνε,

A LVC. Proinde discernere peritos ab imperitis, semet tamen peritos perhibentibus, nonne res tibi videtur plena laboris & negotij? HERMOT. Ita profectò. LVCIA. Oportebit itaque, te, si volueris Stoicorum optimum cognoscere, tametsi non ad omnes, ad plurimos tamen illorum accedere, eorundémque periculum facere, meliorémque præceptorem præstituere, qui priùs multis sit exercitatus, quique censoria quadã eligendorum præceptorum facultate animum tuum imbuat, ne videlicet tibi imponat, deterior per electionem cæteris prępositus. Atqui hoc tibi quoque B considerandum venit, quantum hoc requirat temporis, quod ego de industria prætermisi, veritus ne tu meis verbis cõmotus stomacharere. Et sanè quod maximum iuxtà ac summopere necessarium est, in talibus puta rebus hisce dubiis & ambiguis, vnũ illud esse opinor. Insuper sola fides & spes non fallax & inconstans tibi relicta est veritatis, eiúsque inuentionis consequendę: alioqui nihil aliud, quàm vt discernere queas & seiungere à veris quæ falsa sunt, vtque possis in morem argentariorum discernere ea quæ proba sunt, & non adulterina, à fucatis & C factitiis. Hanc inquam facultatem & artem consequutus, conferre te potes ad supradictorum perpensionem: sin minùs, planè tibi persuasum esto, nihil obstaculo esse quo minus ab vnoquoque nare (quod aiunt) traharis, aut prelatum & floreścentem oliuæ ramum te sequi, perinde vt oues. Magis autem aquę cuius in mensa vsus est, assimilabere: in quamcumque enim partem te quispiam traxerit summo digito, ducêris: aut per Iouem arundini cuipiam fluuiali iuxta littus enatę, ad quemcunque flatum semet flectẽti: & si tenuis & permodica quępiã D aura flauerit, illam illico commouere solet. Non secus tecum quoque iagetur pręceptore quopiam inuento, qui si de demõstrationibus & rebus dubiis discernendis alicuius artis gnarus te docuerit, cessabis haud dubiè temetipsum onerare negotiis. Siquidem actutum quod optimum est tibi comparebit, ipsáque veritas arte illa compendiaria & demonstratiua eruetur, neque non mendacium deprehensum redarguetur: túque iam certo & constanti iudicio delectu habito philosophię perdiscendę nauabis operam, atque ter exoptatam felicitatem consequutus, conuersationem cum illa sociabis iucundissimam, vniuersis bonis in totum semel fruens & abundans. HER. Euge ô Luciane,

quanto iam præstantiora, & spem non mediocrem ostendentia, quàm dudum dixisti? Estque nobis omnino, vt par esse videtur, eiusmodi vir quispiam studiosè conquirendus, cuius opera earum rerum cognitionem & iudicium nobis paremus, & quod maximum est, infallibilem demonstrationem. Hoc pacto confido fore cætera deinceps comprehensu facilia, nec nimiùm operosa aut laboriosa futura, quæque non multum sint requisitura exercitij. Atque ego quidem magnas tibi iam habeo gratias, propterea quòd nobis tandem compendiariã quandam & optimam viam inueneris. LVC. Atqui iure optimo nullæ mihi abs te habendæ sunt gratiæ: neque enim quicquã meo labore inuentum tibi demonstraui, quo spem tibi firmiorem, aut ei te viciniorem feciſſem: sed multo magis ab omni spe remoti excidimus, quàm antè fueramus. Ac prorsus iuxta vulgò iactactum prouerbium nobiscũ agitur: Cùm multum laborauerimus, in eodem loco sumus. HER. Quorsum istuc Luciane? Vidêre quiddam supra modum triste & admirandum dicere. LVC. Quoniam ô amice, tametsi inuentus nobis fuerit is qui polliceatur se quandam scire demonstrationem certam & infallibilem, séque docturum alium: non statim propterea, vt opinor, illi fidem habebimus, sed alium aliquem quærere conabimur, qui iudicio exactè habito discernere valeat num vir ille vera polliceatur. Iam vbi etiam illum ex sententia nacti erimus, nihilo secus tamen etiamdum incerti erimus, num ille quem ad cognoscendum adsciuimus, probè cognoscere possit rectè iudicantem, nécne, & sic iterum deinceps ad priorem alio ad cognoscendum apposito nobis opus erit: nos enim vndenam tanta præditi intelligentia, sciremus discernere eum qui optimorum iudicium habere possit? Vidés-ne quousque protendatur, & quàm immensum fiat, anxio & suspenso animo esse eum qui comprehendere nequeat? Quandoquidem ipsas quoque demonstrationes, qualescunque tandem inueneris, dubias & incertas esse comperies, nihil habentes in se firmitudinis. Plurimæ igitur ex ipsis per alias non minùs dubias ad persuadendum nos certæ esse per vim adigentur. Aliæ autem rebus omnium confessu manifestis obscurissima coniungentes, & ne tantillum quidem cum illis participantia, illorum tamen demonstrationes esse perhibentur: veluti siquis contenderet ita demonstrari posse Deos esse, quòd in illorum cultum & honorem aræ passim constructæ cernerentur. Proinde ô Hermotime nescio quonam modo, quemadmodum ij qui in circulo currunt, ad ipsius initij carceres, & omnium rerum desperationem deuenimus.

A πολὺ γὰρ τούτων ἀμείνω, καὶ ἐλπίδος μείζονος ἐχόμενα λέγῃς, καὶ ζητητέος ὡς ἔοικεν ἡμῖν αὐτῶν τις τοιοῦτος, διαγνωστικός τε, καὶ διακριτικοὺς ποιήσων ἡμᾶς, καὶ τὸ μέγιστον ἀποδεικτικούς, ὡς τά γε μὴ ταῦτα, ῥᾳδίως ἤδη, καὶ ἀπροφθόγγως, καὶ ὑπὸ πολλῆς διατριβῆς δεόμενα. καὶ ἔγωγε ἤδη χάριν οἶδά σοι, ὀξυθύμιόν τινα σωτῆρά μοι ταύτην ἡμῖν, καὶ ὁδηγὸν εὑρίσκειν ὁδόν. ΛΥ. καὶ μὴν οὐδέπω χάριν ἄν μοι εἰδείης εἰκότως. οὐδὲν γάρ σοι ὠφελικῶς ἐδείξα, ὡς ἐγγυτέρω σε ποιήσαι τῆς ἐλπίδος· τὸ δὲ, πολὺ πορρωτέρω γεγόναμεν, ἢ πρόσθεν ἦμεν, καὶ

B τοῖς παροιμιαζομένοις, πολλὰ μοχθήσαντες, ὁμοίως ἐσμέν. ΕΡ. πῶς τοῦτο φῄς; πόθεν γάρ τι λυπηρὸν τοιοῦτον καὶ δυσέλπιδι ἔοικας. ΛΥ. ὅτι, ὦ ἑταῖρε, κἂν εὕρωμέν τινα ἐπιχειροῦντά τινα εἰδέναι τε ἀπόδειξιν, καὶ ἄλλον διδάξαι, οὐκ αὐτίκα, οἶμαι, πιστεύσομεν αὐτῷ, ἀλλά τινα ζητήσομεν τὸν κρίναι δυνάμενον, εἰ ἀληθῆ ὁ ἀνὴρ λέγει· κἂν τοῦτον εὑρήσομεν, ἄδηλον ἔτι ἡμῖν, εἰ ὁ ὑπειλημμένος σοφὸς οἶδε διαγιγνώσκειν τὸν ὀρθῶς κρίνοντα, ἢ μή· καὶ ἐπ' αὐτὸν αὖθις τοῦτον, ἄλλον ὑπειλημμένον, οἶ-

C μαι, δεῖ. ἡμεῖς γὰρ πόθεν ἂν εἰδείημεν διακρίνειν τὸν ἄριστα κρίνειν δυνάμενον; ὁρᾷς ὅποι τοῦτο ἀποτείνεται, καὶ ὡς ἀπέραντον γίγνεται, φίλαί ποτε, καὶ καταληφθῆναι μὴ δυνάμενον; ἐπεὶ καὶ τὰς ἀποδείξεις αὐτὰς, ὁπόσας οἷόντε δύεισκειν, ἀμφισβητουμένας ὄψει, καὶ μηδὲν ἐγγύσας βέβαιον. αἱ γοῦν πλεῖσται αὐτῶν, δι' ἄλλων ἀμφισβητουμένων πείθειν ἡμᾶς βιάζονται εἰδέναι· αἱ δὲ, παῖς πόθεν προσθήλοις τὰ ἀφανέστατα συναπτούσαι, οὐδὲν αὐτοῖς κοινωνοῦντα, ἀποδείξεις αὐτῶν εἶναι φάσκουσιν. ὥσπερ εἴ τις οἴοιτο ἀποδείξειν εἶναι θεούς, δι' ὅτι ὁμοιοι αὐτῶν ὄντες φαίνονται. ὥστε, ὦ Ἑρμότιμε, οὐκ οἶσθ' ὅπως, καθάπερ οἱ ἐν κύκλῳ θέοντες, ὅπου τὴν αὐτὴν ἀρχήν, καὶ ἀπορίαν, ἐπανῆλθομεν.

ΕΡ. οἷά με ἐργάσω, ὦ Λυκῖνε, ἀπ' ὀφθαλμοῦ μοι τὸν θησαυρὸν ἀποφήνας, καὶ ὡς ἔοικεν ἀπολέσαι μοι τὰ τοσαῦτα ἔτη, καὶ ὁ κάματος ὁ πολύς. ΛΥ. Ἀλλ', ὦ Ερμότιμε, πολὺ ἔλαττον ἀνιάσῃ, ἐὰν συνοήσῃς ὅτι σὺ μόνος ἔξω μοίρης τῆς ἐλπισθέντων ἀγαθῶν, ἀλλὰ πάντες, ὡς ἔπος εἰπεῖν, ὥσπερ ὄναρ σκιᾶς μαχόμενοι οἱ φιλοσοφοῦντες. ἢ τίς ἄρα διώκοιτο δι' ἐκείνων ἀπόντων χωρήσας, ὧν ἔφιν; ὅπερ ἀδύνατον καὶ αὐτὸς λέγεις εἶναι. νῦν δ', ὅμοιόν μοι δόξεις ποιεῖν, ὥσπερ εἴ τις δακρύοι, καὶ αἰτιῷτο τὴν τύχην, ὅτι μὴ δύναιτο ἀνελθεῖν ἐς τὸν οὐρανόν, ἢ ὅτι μὴ δύναιτο νηχόμενος εἰς τὴν θάλατταν, ἀπὸ Σικελίας ἐς Κύπρον ἀναδύσεται, ἢ ὅτι μὴ ἀρθεὶς πτερῶν ἀνημερὸν ἀπὸ τῆς Ελλάδος εἰς Ινδοὺς τελῶ. ὃ δ' αἴτιον τῆς λύπης, ὅτι ἠλπίκει, οἶμαι, ἢ ὄναρ ποτὲ ἰδὼν τοιοῦτον, ἢ αὐτὸς αὐτῷ φαντάσας, καὶ πρότερον ἐξετάσας εἰ ἐφικτὰ δύναται, καὶ τῇ τύχῃ δωρεάν που φύσιν. καὶ δή γε, ὦ ἑταῖρε, πολλὰ καὶ θαυμαστὰ ὀνειροπολοῦντα σοῦ ἔλυσας ὁ λόγος, ἀπὸ τοῦ ὕπνου σκληρῶς ἐποίησεν, εἶτα ὀργίζῃ αὐτῷ, ἐπὶ μόλις τοῖς ὀφθαλμοῖς ἀνοίγων, καὶ τὸν ὕπνον οὐ ῥᾳδίως ἀποσφόμενος ὑφ' ἡδονῆς ὧν ἑώρας; πάσχουσι δ' αὐτὸ καὶ οἱ τῇ κενῇ μανίᾳ ἑαυτοῖς ἀναπλάττοντες, ἢν μεταξὺ πλουτοῦσιν αὐτοῖς, καὶ θησαυροῖς ἀορύτοισι, καὶ βασιλεύουσι, καὶ ἄλλα δαιμονῶσιν, οἷα πολλὰ ἡ ἡδὺς ἐκείνη ῥᾳδιουργεῖ, ἢ δύνῃ μεγαλόδωρος ὢν, καὶ πρὸς ταῦτ' αἰτιλέγουσα, κἂν τοῦτο θέλῃ τις γλυφθαι, κἂν κολοσσαῖος ὁ μέγεθος, κἂν ὄρη ὅλα χρυσᾶ δύνασθαι. ἢν τοίνυν ταῦτα συνοῶσιν αὐτοῖς, ὁ παῖς προσελθὼν, ἔρηταί τι τὴν διαγκώνιον, εἴτ', ὅθεν ἄρτος ὠνητέον, ἢ ὅ, τι ἢ φατέον πρὸς τὸν ἀπαιτοῦντα τοιοῦτον, ἐκ πολλοῦ πεπιωκότα, οὕτως ἀγανακτοῦσιν, ὡς ὑπὸ τῶν ἐρημίου καὶ παρενοχλήσαντος ἀφαιρεθέντες ἄπαντα σκῆνα παλαθᾶ, καὶ ὀλίγου δεῖσι τὴν ῥῖνα τοῦ παιδὸς ἀποτραγεῖν.

A HER. Quàm insigni me afficis iniuria Luciane, cùm pro thesauro non nisi carbones mihi exhibeas. Et quemadmodum verisimile esse videtur, tot anni quos studiis philosophiæ impendi, mihi planè sine fructu periere: insuper etiam labor ille & sudor immodicus nequicquam exhaustus est. LVCIANVS. Sed enim ô Hermotime, multo minùs animo perturbato discruciaberis, si cogitaueris te non solùm rerum speratarum desiderio falli & frustrari, verùm omnes, vt habet prouerbium, de asini vmbra digladiantur philosophi. Aut, potéstne quispiam per hæc omnia B quæ dixi, vagari & discurrere, quod quidem nullo modo fieri posse iam antè ipse confessus es? Nunc autem non absimile quiddam mihi vidêre facere, quàm si quis profundendo lacrymas, fortunam culparet, quòd illi in cœlum non liceret conscendere, aut quòd non perinde vt mõstra natantia mare ingressus, à Sicilia natando apud Cyprum emergeret, aut quòd non in sublime sublatus remigio alarum, vno die è Græcia ad Indos vsque extremos peruolaret. Causa autem eius tristitiæ ea est, quòd speC rauerit, vt opinor, aut visum aliquando somnium eiusmodi, aut res à seipso ita sibi conficta, cùm ipse parum sub initium expenderit num ea in optatis habuerit, quæ consequi poterat, neque essent præter hominis naturam. Præcipuè verò te ô amice, multa & admiranda versantem in somniis, cùm pupugisset ratio, è somno te exilire fecit: deinde in illam commotus excanduisti, vix dum aperiens oculos, somnúmque non facilè discutiês præ voluptate eorum quę vidisti. Patiuntur idem tecum persæpe, qui inanem quandam voluptatem & euanidam D sibi confingunt, cùm interea sibi videntur ampliter esse nummati, effodientes thesauros, regnantes & dominantes, breuiter, quantum ad omnia alia attinet, felicem vitam agentes: qualia per quam multa Dea illa sine negotio operatur, nempe votum existens liberale & magnificum, nulli rei quamlibet absurdæ contradicẽs, adeo vt si quis alatus fieri concupiscat, aut Colossea mole esse conspicuus, aut optet montes prorsus aureos inuenire. Quòd si igitur hæc ab illis animo versantibus puer accedens postularet aliquid rerum necessariarum, videlicet vnde panis esset coëmendus, aut quidnam responsi dandum sit pro locatis ædibus pensionem flagitanti, qui multo iam tempore expectasset: adeo inflammantur iracundia, ac si ab interrogante & odiosè interturbante omnibus illis bonis vel cum puluisculo sint exuti atque dispoliati, ac propemodũ pueri interpellantis nasum solent mordicus abripere.

Veruntamen, ô amice, ne ad hunc modũ velis quoque erga me animatus esse; si te thesauros effodientem, & volantem, cogitationésque quaspiam naturæ nostræ non consentaneas animo concipientem, cáque sperantem quæ nullo modo te consequi posse video, amicus tibi existens, non patiar aut permittam per omnem vitam nequicquam somnio iucundo fortasse illo & dulci, somnio tamẽ congrediẽtem oblectari, cùm vehementer cupiam te regressum ad sanitatem agere quiddam quod magis ex vsu tuo esset. cúmque te emittere cogitem, vt reliquum ætatis quod supereſt, ad cõmunes cum aliis vitæ actiones sapientius institutum componeres. Nam quod hactenus feciſti, & nunc facis, atque etiam tecum versas in animo, nullo discrimine à fabulosa Hippocentaurorum & Chimærarum Gorgonúmque narratione discerni potest: præterea quæcunque alia cùm à somniis offeruntur, tum à poëtis & pictoribus confinguntur, quæ neque fuerint vnquam, neque pòst vnquam fieri possunt, quibus tamen promiscua vulgi multitudo credit, & non mediocri voluptate ista videndo aut audiẽdo afficitur, quia peregrina sunt, & auditu admiranda, nec passim obuia: & tu fabulatore quopiam audito confirmante mulierem quandam esse supra modum formosam, quippe quæ ipsas Gratias pulchritudine superet, quæque planè cœlesti quadam forma prædita sit, non priùs apud animũ tuum expendẽs num vera diceret, & num vspiam gentium esse putanda sit eiusmodi tam amabilis formæ mulier, statim eãdem miserè deperires, quemadmodum perhibent Medeam ex solo somnio exarsisse in amorem Iasonis. Hoc autem quod maximè ad amorem te illexit, aliósque quotquot eius simulachri desiderio inflammati sunt, illud erat, veluti mihi coniecturam facienti res apparet, quòd is qui de muliere memorabat, posteaquam statim ab initio narrationis creditus est vera dixisse, priori orationi non aliena aut dissimilia induxisse videretur. In hoc enim solùm attenti estis, & per hoc nare vos trahit, posteaquam semel illi sub initium ansam suppeditastis, vósque ad dilectam perduxit, per eam quam prædicebat rectam viam. Nulla enim difficultate conficiuntur & reliqua, vt ego quidem opinor, neque quisquam ex vobis iuxta ingressum conuersus exquirebat num verus sit, & an obliuione seu errore ductus eam viam ingressus esset, quam deuitare oportebat. Verùm ille eorum qui præcesserunt sequendo insistit vestigiis, veluti oues præcedentem pastorem aut arietem consequuntur, cùm æquum fuerat statim in ingressu perpendere nunquid in eam viam diuertẽdum fuerat.

A ἀλλὰ σύ, ὦ Φιλότης, μὴ πάθῃς αὐτὸ πρὸς ἐμέ, εἴ σε θησαυροὺς ἀνορύττοντα, καὶ πετόμενον, καί τινας διανοίας ἀπορρύτους διανοούμενα, καί τινας ἐλπίδας ἀνεφίκτους ἐλπίζοντα, φίλος ὢν, ἀποκωλύσω πρῶτος τῆς βίᾳ, ὀνείρῳ ἡδεῖ μᾶλλον ἴσως, ἀπαρ ὀνείρῳ γε σωζόντα· διαναστάντα δὲ, ἀξιῶ προσθεῖναί τι τῷ ἀναλήμματι, καὶ ὅ σε προσδιαπέμψει ἐς τὸ λοιπὸν τῆς βίᾳ, τὰ χρειὰ πράττοντα φρονοῦντα. ἐπεὶ ὅ γε νῦν ἔπραξας, καὶ ἐπενίσω, σχολὴν τῶν ἱπποκενταύρων, καὶ χιμαίρων, καὶ γοργόνων διαφέρῃ, καὶ ὅσα ἄλλα ὀνήσει, καὶ ποιηταὶ καὶ γραφεῖς ἐλθόντες, ἅπερ πλάττουσιν, ἅτε ῥωμύλια πώποτε, οὔτε ῥᾳδίᾳ δυνάμενα· καὶ ὅμως ὁ πολὺς λεὼς πιστεύουσιν αὐτοῖς, καὶ κηλοῦνται ἐρῶντες, ἢ ἀκούοντες τὰ τοιαῦτα, διὰ τὸ ξένα καὶ ἀλλόκοτα εἶναι, καὶ σὺ δὴ μυθοποιοῦ τινος ἀκούσας, ὡς ἔστι τις γυνὴ ὑπερφυὴς τὸ κάλλος, ὑπὲρ τὰς Χάριτας αὐτὰς, ἢ τιὼ θερμαίαν εἶναι, μὴ πρότερον ἐξετάσας εἰ ἀληθῆ λέγει, καὶ εἴ ἔστι που τῆς γῆς ἡ καλὴ θέαμα αὕτη, ἥρας βλῆτο, ὡς φασὶ τιὼ Μήδειαν, ἐξ ὀνείρατος ἐρασθεῖσαν τοῦ Ἰάσονος· ὃ δὲ δὴ μάλιστά σε πρὸς τὸν ἔρωτα ἐπηγάγετο, καὶ τοὺς ἄλλους δὲ, ὁπόσοι τῶν αὐτῶν σοι εἰδώλων ἐρῶσι, τοῦτο ἦν, ὡς γε μοι εἰκάζοντι φαίνεται, ὃ τὸν λέγοντα οὐκ ἄγαν πρὸς τῆς γυναικὸς, ἐπεὶ ὅπως ἤρθη τὸ πρῶτον, ὅτι ἀληθῆ λέγει, ἀκόλουθα ἐπάγειν. εἰς τοῦτο γὰρ ἑωρᾶτε μόνον, καὶ διὰ τοῦτο εἶλκεν ὑμᾶς τῆς ῥινὸς, ἐπεὶ καὶ ἅπαξ τὸ πρῶτον λαβὼν ἀνεδώκατε αὐτῷ, καὶ ἤδη ὅτι τιὼ ἀγαπωμένῳ, δι' ἧς ἔλεγεν ὁδοῦ. ῥᾴδιον γὰρ, οἶμαι, τὰ μὲν τοιαῦτα, καὶ σοὶ δοκεῖς ὑμῶν ἐπὶ ὁπότερα φοιτῶντος εἰς τιὼ εἴσοδον, ἐξάπαξεν εἰ ἀληθῆς ὁδὸς, καὶ εἰ μὴ ἔλαθε, καθ' ἣν οὐκ ἐχρῆν εἰσελθών, ἀλλ' ἠκολούθει τοῖς τῶν προηγουμένων ἴχνεσι, καθάπερ τὰ πρόβατα πρὸς τὸν αὐτῶν ἡγούμενον, δέον ὅτι τῇ εἰσόδῳ, καὶ ἐπὶ τιὼ ἀρχῇ διὰ σκέψασθαι, εἴπερ εἰσιτητέον.

ὁ δὲ φημι, σαφέστερον αὖ μαθοις, ἰὼ τι τοιοῦτον ὅμοιον τῷ θεωρήσῃ αὐτῷ. λέγοντος γάρ τινος τῶν μεγαλολόγων τούτων ποιητῶν ὡς ἦν ποτε τριπέφαλος, καὶ ἕξαχρα ἄνθρωπος, αὖ πρόσωπον. ταῦτα ἀπαράλογως ἀποδέξῃ, μὴ διεξετάσας εἰ δυνατὸν, ἀλλὰ πίστας βύσας, βύθιος ἀκολούθως αὖ ἐπάϊοι καὶ τὰ λοιπά; ὡς δ' ὀφθαλμοὺς ὁ αὐτὸς εἶχεν ἓξ, καὶ ὦπα ἓξ, καὶ φωνὰς πρὸς ἅμα ἠφίει, καὶ ἤκουε δεξιὸν τριῶν σωμάτων, καὶ δακτύλους τριάκοντα εἶχεν, ὑφ' ὧν ἕκαστος ἡμῶν δέκα ἐν ἀμφοτέραις χερσὶ καὶ εἰ πολεμεῖν δέοι, αἱ πρὸς μὲν χεῖρες ἑκάστη, πέλτην, ἢ γέρρον, ἢ ἀκινάκην εἶχεν· αἱ πρὸς ἡμᾶς, ἢ μὲν, πέλεκυν κατέφερεν, ἡ δὲ, λόγχην ἠφίει, ἡ δὲ, παρ' ξίφει ἐμάχετο· καὶ τίς ἔτι αὖ ἀπιστήσει ταῦτα λέγοντι αὐτῷ; ἀκόλουθα γὰρ τῇ ἀρχῇ, ὥσπερ ἢν ἐμοὶ βύθιον σκοπεῖν εἶναι δεκτέα, καὶ εἰ συγχωρητέα ἦσαν ἔχειν. ἰὼ δ' ἁπλᾶ σήματα δῶς, ὑπάρχειν τὰ λοιπὰ, καὶ ὅπως ἔσεται, καὶ ὃ ἀπιστεῖν αὐτοῖς οὐκ ἔστι ῥᾴδιον, ἐπεὶ πρὸς ἀκόλουθα, καὶ ὁμοιά ἐστι τῇ συγχωρηθείσῃ ἀρχῇ; ἆρ' καὶ ὑμεῖς πάσχετε. ἰσοῦ γὰρ δὴ ἔρωτος, καὶ προθυμίας, οὐκ ἐξετάσαντες τὰ κατὰ τὴν εἴσοδον ἑκάστῳ, ὅπως ὑμῖν ἔχει, προχωρεῖτε ἰσοῦ τῆς ἀκολουθίας ἑλκόμενοι, οὐκ ἐννοοῦντες εἴ πῃ ἴσοιτ' ἂν ἀκόλουθόν τι αὐτῷ, ἢ ψεῦδος ὄν. οἷς, εἴ τις λέγοι τὰ δὶς πέντε, ἑπτὰ εἶναι, καὶ σὺ πίστας δύσας αὐτῷ, μὴ ἀριθμήσας ὅπως σαυτῷ, ἐπαίξῃ δηλαδὴ, ὅτι καὶ τεσσάρακις πέντε, τεσσαρακαίδεκα πάντως ἐστὶ, καὶ μέζους ἂν ὅτε ἐθελήσῃ, οἷα καὶ ἡ γραμμικὴ γεωμετρία ποιεῖ. κἀκείνη γὰρ τοῖς ἐν ἀρχῇ, ἀλλόκοτά τινα αἰτήματα αἰτήσασα, καὶ συγχωρηθεῖσα αὐτῇ ἀξιώσασα, ὡσὰ συγῆναι δυνάμενα, σημεῖά τινα ἀμερῆ, καὶ γραμμὰς ἀπλατεῖς, καὶ τὰ τοιαῦτα, ὅπως σαθροῖς τοῖς θεμελίοις τούτοις οἰκοδομῆς τὰ τοιαῦτα, καὶ ἀξιοῖ εἰς ἀπόδειξιν ἀληθῆ λέγειν, ἀπὸ ψευδοῦς τῆς ἀρχῆς ὁρμώμενον.

A Illud autem quod dicturus sum, manifestiùs fortasse & faciliùs intelliges, si tale quiddã non absimile priori perspexeris. Quòd si enim quispiam ex poëtis, Herculea audacia nihil non affirmare audentibus, diceret olim fuisse tricipitem quẽdam & senis manibus instructum hominem: iam si statim initio ista non grauatim credenda susceperis, neque habita ratione discusseris, num fidei consentanea dixerit, sed nihil cunctatus constanter credis ita se habere: pari ratione & reliqua inferet, videlicet quòd etiam senos habuerit oculos, neque non senas auriculas: præterea quòd tres voces se-
B mel pariter emiserit, quódque per tria ora cibum sumpserit, quòd triginta digitos habuerit, non quemadmodum quisque nostrum, decem in vtrisque manibus. Tum quoties illi belligerandum erat, tres manus, tenebat vnaquæque aut peltam, aut parmam Persicam, aut clypeum. Tres autem aliæ, illa quidem securim ancipitem ferebat, altera hastam vibrabat, tertia gladio vtens depugnabat. Et quisnam hæc illi affirmanti fidem habere dedignabitur? valde enim hæc omnia principio sunt similia & consentanea, de quo statim sub initium consi-
C derãdum fuerat, num ista omnia citra contradictionem susc ipienda & concedenda erant ita se constanter & pro certo habere. Porro autem si semel illa concesseris, etiam cætera consequuntur. Nec iam facile est illis fidem denegare, posteaquam ista à principio priùs concesso non discrepant, sed planè cum illo conueniunt, cuiusmodi & vos patimini. Siquidem præ magnitudine amoris & alacritatis, non expendentes ea quæ circa quẽque ingressum vobis obiiciũtur, quo pacto cuncta se habent, subinde porrò
D progredimini, rerum consequẽtiæ ductu protracti, parum aut nunquam in deliberationem sumentes, num quod priori videtur consentaneum, etiam falsum esse possit: velut si quis diceret bis quinque septem esse, & tu illi fide habita persuasus, apud te non numerares, haud dubiè cõsimili quoque ratione inferet ter quinque esse quatuordecim, quod quidem faciet quousque libuerit, aut sibi visum fuerit: qualia permulta admiranda illa geometria factitare consueuit. Etenim illa ab his qui primùm eam artẽ exordiuntur, cùm postulata quæpiam exotica & absurda efflagitet, eáque ipsa sibi concedi contendat, nullo modo subsistere queuntia signa nonnulla indiuisibilia, literulásque quaspiam informes, aliáq; eius generis cõsimilia eiusmodi fundamentis putridis substruit, volẽs ad demonstrationem faciendã vera adducere, tametsi à falsis facto initio artem exordiatur.

Non secus vos quoque vnamquamque sectam exorsi, cæteris quibusque deinceps sequentibus fidem habetis, veritatis certam cognitionem illorum cõsequentiam, licèt falsam, esse existimantes. Interea partim quidam vestrum spebus nequicquam amplis & magnificis animo conceptis immoriuntur, antè aliquanto quàm veritatem conspexerint, eósque à quibus illis turpiter impositum est, nouerint. Partim verò tametsi sagaciter subodorati fuerint se miseris modis deceptos esse, serò tamen cùm iam penè senio sint confecti, piget illos ab incepto regredi, verentes ne tanti natu cùm sint, confiteri cogantur se puerilibus negotiis hactenus fuisse occupatos. Proinde pudore obstante in studiis semel cœptis perseuerant, ea immodicè collaudantes & commendantes. Et quoscunque persuadere possunt, ad ea pertrahunt, vt non ipsi soli decepti viuant, sed consolationem habeant ex his qui eadem fraude illecti, cõmunibus cum illis malis conflictantur. Etenim & illud acutè perspexerũt, quòd si veritatem semel ingenuè faterentur, fore vt non amplius venerandi haberentur, quemadmodum in præsentia, neque supra plebeiam sortem in vllo pretio æstimarentur: sed ne tantillum quidem, vt priùs, vllo honore habito honestè consalutarentur. Quare haudquaquam libenter ista fatendo commemorant, cùm non sint nescij à quibus rebus sibi excidendum foret, & æquali cum alijs omnibus honore & sorte fruendum. Vix enim fieri potest, vt in perquam paucos illorum incidas, qui magnitudine animi præditi, se deceptos esse confirmare audeant, aliósque ab inauspicato instituto auertere, atque dehortari similia tentare quæ statuissent. Quòd si in eiusmodi virum vnquam incideris, illum sanè veritatis amantem, & virum bonum & iustum, atque etiam, si vis, philosophum compellato. Hunc enim solum huius nominis compellatione dignum existimauerim: cæteri verò aut nihil de vero compertum habent, vtcunque sibi eius gnari & periti esse videantur: aut si aliquid explorati habuerint, illud tamen præ paruitate animi, & pudore, & desiderio, quo præ aliis in præclara hominum opinione & pretiis haberi concupiscunt, occultant sedulò. Et sanè per Mineruam quæcunque hactenus à me disputata sunt, missa faciamus hoc ipso loco abiecta, & sit sempiterna quædam omnium illorum obliuio, qualem fuisse perhibent earum rerum quæ sub Euclide duce Athenis peractæ sunt. Cæterùm ponamus philosophiam Stoicam præ omnibus aliis veram & rectam esse, discipiamusq; num illam vllo modo queant consequi, aut num hi frustra lassitudine afficiantur malè locata opera, quicunque eius consequendę desiderio capti sunt.

A κῦ ταῦτα τοίνυν καὶ ὑμεῖς δόντες τὰς ἀρχὰς τῆς προαιρέσεως ἑκάστης, πιστεύετε τοῖς ἔξης, καὶ γνώσεσθε τῆς ἀληθείας αὐτῶν τὴν ἀκολουθίαν ἠγειάθε εἶ), ψευδῆ ὄσθμ. εἶτα οἱ μὲν ὑμῶν, ἅπαξ θνήσκουσι ταῖς ἐλπίσι, πρὶν ἰδεῖν τἀληθές, καὶ καταγνῶναι τῶν ἐξαπατησάντων ἐκείνων· οἱ δὲ, κἂν αἰσθωνται ἐξηπατημένοι, ὀψέποτε γέροντες ἤδη γνόμενοι, ὀκνοῦσιν ἀναχρέφειν, αἰδούμενοι εἰ δεήσῃ τηλικοῦτοι παιδιᾶς ὄντας ἐξομολογήσασθαι, ὅτι πράγματα παίδων ἔχοντες διεσθμ, ὡς τε ἐμμένουσι τοῖς αὐτοῖς ἀπ' ἀρχῆς, καὶ ἐπαι-

B νοῦσι τὰ παρόντα, καὶ ὁπόσους αὐ δυνῶνται, παρεπέπουσιν ὅτι τὰ αὐτά, ὡς δὴ μὴ μόνοι ἐξηπατημένοι ὦσιν, ἀλλ' ἔχωσι παραμυθίαν τὸ καὶ πολλοὺς καὶ ἄλλους τὰ ὅμοια παθεῖν αὐτοῖς. καὶ γὰρ αὖ κἀκεῖο ὁρῶσιν, ὅτι ἰῶ τἀληθὲς εἴπωσιν, οὐκ ἔτι σεμνοὶ, ὥσπερ νῦ καὶ παρ' τοῖς πολλοῖς δοξοισιν, οὐδὲ τιμήσονται ὁμοίως. οὐκ δὴ ὧν ἐχόντες εἰπεῖν εἰ δόντες ἀφ' οἵων ἐκπεσόντες, ὁμοῖοι τοῖς ἄλλοις δόξοισιν. ὀλίγοις δ' δὴ πάνυ εὐτύχοις, ἐπ' ἀνδρείας τολμῶσι λέγειν, ὅτι ἐξηπάτηνται,

C καὶ τοῖς ἄλλοις ἀποτρέπειν τῶν ὁμοίων πειρωμένους. εἰσὶ δ' ὧν τινι τοιούτῳ εὐτύχοις, φιλαληθὴς τε καλῶ τὸν τοιοῦτον, καὶ χρηστὸν, καὶ δίκαιον, καὶ εἰ βούλῃ, φιλόσοφον· ἃ γὰρ αὖ φθονήσαιμι τούτῳ μόνῳ τῷ ὀνόματος· οἱ δ' ἄλλοι, ἢ οὐδὲν ἀληθὲς ἴσασιν οἰόμενοι εἰδέναι, ἢ ἰδόντες, ἀποκρύπτονται ὑπὸ δηλίας, καὶ αἰσχύνης, καὶ τῷ προτιμᾶσθαι βούλεσθαι. καίτοι πρὸς τῆς Ἀθηνᾶς, ἄπορρητα μὲν ἃ ἔφθη, ἐάσωμεν, αὐτῷ καταβαλόντες, καὶ λήθη τις ἔστω αὐτῶν, ὥσπερ τῶν περὶ Εὐκλείδου ἀρχάντων

D παλαιόντων. ὑποθέμενοι δ' οὖν τοῦτον φιλοσοφίαν ὀρθὴν εἶ) τὴν Στωϊκὴν, σκέψωμεν δ' μὴ σὴ ἡντιναοῦν, ἰδωμεν εἰ ἐφικτὴ αὕτη, καὶ δυνατὴ ὅστιν, ἢ μάτην κάμνουσιν, ὁπόσοι ἐφίενται αὐτῆς.

τὰς μὲν γὰρ ὑποσχέσεις ἀκούω θαυμασίας τινὰς, ὥστε μακαρίους εἶναι τοὺς εἰς ὃ ἀκρότατον ἐλθόντας· μόνους γὰρ τούτους πάντα συλλαβόντας ἕξειν τὰ τῆς ὄντως ἀγαθῆς. ὃ μὲν οὖν τοιοῦτον οἷός τε εἶ, οὐκ ἀμείνων εἰδείης, εἴ τινι συντετύχηκας Στωϊκῷ τοιούτῳ καὶ Στωϊκοῦ τοῦ ἀκρου, οἵῳ μήτε λυπεῖσθαι, μήτ' ἐφ' ἡδονῆς καταπαύεσθαι, μήτ' ὀργίζεσθαι, φθόνου δὲ κρείττονι, καὶ πλούτου καταφρονοῦντι, καὶ σωφρόνως διάγοντι, ὁποῖον χρὴ τὸν ἀγαθὸν εἶναι, καὶ γνώμονα τοῦ κατὰ τὴν ἀρετὴν βίου. ὁ γὰρ καὶ κατὰ μικρότατον ἐνδεὴς, ἀτελὴς, κἂν πάντα πλεῖω ἔχῃ. εἰ δὲ τοῦτο ἦν, οὐδέπω διδάσκων. ΕΡΜΟ. οὐδένα τοιοῦτον εἶδον. ΛΥΚ. εὖγε, ὦ Ἑρμότιμε, ὅτι ἀψευδῆ ἐκὼν. εἰς τί γοῦν ἀποβλέπων φιλοσοφεῖς, ὅταν ὁρᾷς μήτε τὸν διδάσκαλον τὸν σὸν, μήτε τῶν ἐκείνου μήτε τῶν πρὸ αὐτοῦ; μηδ' αὖ εἰς δεκαγονίαν ἀναλάβῃς μηδένα αὐτῶν σοφὸν ἀκριβῶς, καὶ ἀφ' τούτου διδάσκαλον γεγενημένον; οὐδὲ γὰρ αὖ ἐκεῖνο ὀρθῶς εἴποις, ὡς ἀπόχρη κἂν πλησίον γοῦν τῆς διδασκαλίας, ἐπεὶ οὐδὲν ὄφελος. ὁμοίως γὰρ ἔξω τῆς ὁδοῦ ἐστιν, κἂν τῷ ἐγγὺς, ὅτε πρὸς τὸν θύραν ἔξω ἑστὼς, καὶ ὁ πόρρω. μᾶλλον δ' ἂν ὅτι μᾶλλον οὗτος ἀπιστοίη, ὁρῶν ἐνίους οἷον ἐξέρηται. εἶτα, ἵνα πλέον γοῦν τῆς διδασκαλίας (δώσω γὰρ τοῦτό σοι) τοσαῦτα πονεῖς καταπτύχων σαυτὸν· καὶ πρὸς δεδραμηκέναι σοι ὁ βίος ὁ τοσοῦτος ἐν ἀκηδίᾳ, καὶ κακίᾳ, καὶ ἀργυρίου κάτω νενευκότα, καὶ εἰσαῦθις πόνησις, ὡς φῄς, ἄλλα εἴκοσιν ἔτη ζυλάζεσθαι, ἵν' ὀγδοηκοντούτης γοῦν ὦμεν. ἢ τίς ἐγγυητής ἐστί σοι, ὅτι βιώσῃ τοσαῦτα; ὥστε οὐδὲ τοῖς μηδέπω διδασκομένοις, εἰ μὴ μόνος οἴοιτο τυγχάνειν τούτου, καὶ αἱρήσεσθαι πολλῶν, ὃ πρὸ σοῦ μάλα πολλοὶ, καὶ ἀγαθοὶ,

A Etenim promissiones magnificas, & illas quidem admirandas audio, videlicet per omnia felices & beatos fore, quicunque ad summum philosophiæ fastigium vnquam conscenderint. Solos enim illos omnibus bonis haud dubiè femel potituros perhibent. Sed enim quod deinceps dicturus sum, tu me longè exactiùs scire potes, num vnquam cum eiusmodi Stoico tibi commercium fuerit, atque inter Stoicos summo illo, nimirum quem nullus affectus animi vlla tristitiæ nebula perturbaret, quem nullæ voluptatum illecebræ commouerent, qui non inflammatus iracundia aliquando in furorem erumperet, qui inuidiæ contagio non esset infectus, qui diuitiarum amore & desiderio non tangeretur, sed illas pro nihilo duceret: breuiter, qui per omnia felix esset, quam regulam & amussim certissimam esse oportet vitæ planè virtuosæ. Etenim in quo vel minimum quiddam desideratur, ille etiamdum imperfectus habendus est, tametsi cæteris omnibus abundet: hoc tamen cùm consecutus non sit, nondum exoptatæ & tantopere quæsitæ felicitatis particeps dicendus est. HER. Nullum quidem tale vnquam me vidisse, mihi sum conscius. LVC. Euge Hermotime, quandoquidem lubens mendacium non dixeris: ad quem ergo finem intentus, philosophiæ perdiscendæ impendis operam, cùm neque præceptorem tuum, neque illius, neque vllum alium ex prioribus, neque si ad decem retro secula descenderis, quenquam Stoicorum perfectè sapientem videas, & per hoc quoque fuisse felicem? Neque enim, vt opinor, hoc à te rectè dicetur, sufficere si quis saltem felicitati proximus fuerit, posteaquam nihil inde fructus & vtilitatis capi possit. Nihilo secus enim extra viam sub dio versatur is qui iuxta ostium foris stat exclusus, quàm qui eminus adhuc labore itineris conficitur: nisi quòd verisimile est illum non mediocri perturbatione discruciari, videntem in propinquo ea quibus priuatus est. Deinde vt quamproximè etiam felicitatem accedas (illud enim tibi concedam) tanta laborando perfers, temetipsum miseris modis absumens & conficiens, atque ita tantum ætatis per socordiam & supremam negligẽtiam tibi elapsum est, immenso labore & vigiliis multis attenuato & obstipo capite in terram defixo. Quinetiam deintegro, vt ais, alios viginti annos ad minimum laboribus temetipsum exercebis, vt euadas octogenarius. Quis autem obstricta fide sponsor tibi factus est, te certò tot annos victurum? Nihilominus tum eorum in numero habeberis, qui felicitatis nondum sunt compotes: nisi tu solus putes illud te constanter consecuturum, & insectando capturum, quod ante te non parum multi & boni,

multóque velocitate præstantiores omnibus viribus consectantes comprehendere non potuerunt. Sed esto, si videtur te comprehendisse, iámque votis tuis optata omnino contigisse: tamen omniũ primùm bonum illud cuiusmodinam sit, non possum perspicere, num tantis laboribus pro illo consequendo impensis & exhaustis dignum & conueniens æstimari debeat. Deinde non video quàm illo per reliquam ætatem iucundè & dulciter frui possis, tantus natu cùm sis, quippe iam incuruatus senio, & ad omnem voluptatem capiendam parum aptus & accommodus, iam capuló vicinus, & alterum pedem (quod aiunt) loculo insertũ habens. Nisi fortasse, ô generose Hermotime, ad aliam vitam variis laboribus temetipsum exerceas, vt in illam iam delatus vitas molliùs & suauiùs, certior iam factus quemadmodum vita in posterum instituenda sit. Quod mihi perinde videtur factum, atque si quis deambulatiuncula & exercitiis quibuspiam se præpararet atque instrueret, quò maiore cum voluptate cœnaret, donec nescius præ fame necaretur. Cæterùm nec hoc vnquã mihi animaduertisse videre, vt opinor, solidam virtutem in actione cõsistere, videlicet in rectè & sapienter factis, & iis quæ fiunt magno animo. Vos autẽ, summi nempe philosophi, quos per vos, quoties dixero, innuere soleo, posteaquam in his inuestigandis & faciendis parum estis occupati, voculas quaspiam miseras consectantes meditamini, connectentes syllogismos & perplexitates, atque in his maiorem vitæ partem sine fructu conteritis. At quicunque in connectendis prõptior fuerit & dexterior, huic victoriæ palmam vnanimini consensu defertis. Quo nomine, vt ego quidem opinor, etiam præceptor tuus tantopere vobis est in admiratione & existimatione multa, vir quidem etatis decrepitæ, quia suos assectas vnà secum sermonẽ sociantes, perplexis & captiosis quæstiunculis probè calleat inuoluere, tenens quid quærendum, & quo quisque pacto sophisticis nugis sit circunducendus, optimus nimirum dolosè & callidè agendi, inque non euitabiles laqueos coniiciendi magister exercitatissimus. Hoc planè nihil aliud esse confirmare ausim, quàm neglecto fructu circa corticem occupatos esse, adeò vt tantùm folia in disputationibus vestris vicissim decutere videamini. Aut fortasse alia quæpiam sunt Hermotime, quæ vos à summo mane ad vesperam vsque facere credendum est? HER. Non profectò, sed ea ipsa sunt quæ factitare solemus. LVC. An non igitur rectè quis dixerit, vos relicto corpore solam vmbram venari? aut neglecto viui serpentis tractu, saltem exuuium consectari? Aut potiùs huic persimiles in agẽdo,

A καὶ ὠκύτεροι πολὺ διώκοντες, ὃ κατέλαβον· ἀλλὰ καὶ καλάβε, εἰ δοκεῖ, καὶ ἔχε ὅλον συλλαβών. ὃ μὲν δὴ πρῶτον, οὐχ ὁρῶ ὅ, τι ποτ' ἐστὶν ἀγαθόν, ὡς ἀπάξιον δοκεῖν τῶν πόνων τῶν τοσούτων. ἔπειτα ἐς πόσον ἔτι τὸν λοιπὸν χρόνον ἀπολαύσῃς αὐτοῦ, γέρων ἤδη, καὶ πρωτος ἡδέος ἔξωρος ὤν, καὶ τὸν ἕτερον πόδα, φασὶν, ἐν τῇ σορῷ ἔχων· εἰ μήτι ἐς ἄλλον, ὦ γύναιε, βίον παρασκευάζεις σεαυτὸν, ὡς ἐς σκῆνον ἐλθὼν, ἄμεινον διαγάγοις; εἰδὼς ὅτι σοι τοῦτον χρὴ βιοῦν· ὅμοιον, ὡς εἴ τις ἐς πανδοκεῖον σκευάζοι τε, καὶ διατρεπίζοι, ὡς δειπνήσων ἄμεινον, ἄρτι αὖ λάθη ὑπὸ λιμοῦ διαφθαρείς. ἀλλὰ μοὶ, οὐδ' ἐσκήνωταί πω κατὰ μενοῦνγε, οἶμαι, ὡς ἡ μὲν ἀρετὴ, ἐν ἔργοις δήπου ἐστὶν, οἷς ἐν τῷ δίκαια πράττειν, καὶ σοφὰ, καὶ ἀνδρεῖα· ὑμεῖς δὲ, (ὃ δὲ ὑμεῖς ὅταν εἴπω, τοὺς ἄκρους τῶν φιλοσοφούντων φημὶ,) ἀφέντες ταῦτα ζητεῖν, καὶ ποιεῖν, ῥημάτια δύσλυτα μελετᾶτε, καὶ συλλογισμοὺς, καὶ ἀπορίας, καὶ ὃ πλεῖστον τοῦ βίου ὑπὲρ τούτοις διατρίβετε· καὶ ὃς ἂν κρατῇ ἐν αὐτοῖς, καλλίνικος ὑμῖν δοκεῖ. ἀφ' ὧν, οἶμαι, καὶ τὸν διδάσκαλον τοῦτον θαυμάζετε, γέροντα ἄνδρα, ὅτι τοὺς προσομιλοῦντας ἐς ἀπορίαν καθίστησι, καὶ οἷόν ὡς χρὴ ἐρέσθαι, καὶ σοφίσασθαι, καὶ πανουργῆσαι, καὶ ἐς ἄφικτα ἐμβαλεῖν· καὶ τὸν καρπὸν ἀτυχῶς ἀφέντες (τοῦτο δὲ ἴδιόν ἐστι τῶν τὰ ἔργα) περὶ τὸν φλοιὸν ἀσχολεῖσθε, τὰ φύλλα καταχέοντες ἀλλήλων ἐν ταῖς ὁμιλίαις. ἢ γὰρ ἄλλα ἐστὶν, ἃ πράττετε, ὦ Ἑρμότιμε, πρώτης ἑωθινῆς ἐς ἑσπέραν; ΕΡΜΟΤ. οὐκ, ἀλλὰ ταῦτα. ΛΥΚΙΝ. ἢ οὖν οὐχὶ καὶ ὀρθῶς τις φαίη, τὸν σκιὰν ὑμᾶς θηρεύειν, ἐάσαντας τὸ σῶμα, ἢ τοῦ ὄφεως τὸ σύφαρ, ἀμελήσαντας τοῦ ὅλου; μᾶλλον δὲ ὅμοιον ποιῶν,

ὥσπερ εἴ τις ἐς ὄλμον ὕδωρ ἐγχέας ὑπέρῳ σιδηρῷ πλήττοι, πρόπλυν αἰσχρόν τι καὶ πρόσυργον οἰόμενος, ὃν εἰδώς, ὅτι αὖ ἀποβάλλη, φασὶ, τοῖς ὤμοις πλήττων, ὕδωρ ὁμοίως τὸ ὕδωρ μολύνει. καί μοι δὸς σὺ τοῦτ' ἤδη ἔρεσθαί σε εἰ ἐθέλοις αὖ ἔξω τῶν λόγων τἄλλα ἐοικέναι σῷ διδασκάλῳ, ὅτῳ μὲν ὀργίλος, ὅτῳ δὲ μικρολόγος, ὅτῳ δὲ φιλόψυχος ὢν, καὶ φιλήδονος, νὴ Δί', εἰ μὴ πῖς πολλοῖς δοκεῖ. ΕΡ. πῖσι τε; ΛΥ. ὦ Ἑρμότιμε, θέλῃς διηγήσομαί σοι πρώην ἡκούσας ὑπὸ φιλοσοφίας τινὸς λέγοντος ἀνδρὸς πάνυ γεγηρακότος, ᾧ πάμπολλοι τῶν νέων ὅτι σοφίᾳ πλησιάζουσιν; ἀπαιτῶν γὰρ τοῦτό τινος τῶν μαθητῶν τὸν μισθὸν, ἠγανάκτει, λέγων ὑφ' ἡμέρᾳ δεῖν· καὶ οὐκ ἐπρέπετο τοῦ ὀφλήματος, οὗ ἔδει πρὸ ἑκκαίδεκα ἡμερῶν ἐκπεπτεκέναι τῇ ἕκτῃ καὶ νέᾳ, ὅτε γὰρ συνθέσθαι, καὶ ὅτι ταῦτα ἠγανάκτει· πρέσβυς ὁ ἀνὴρ τοῦ νεανίσκου, ἀγροῖκος ἀνθρωπος, καὶ ἰδιώτης ὡς πρὸς τὰ ὑμέτερα, πέπαυσο, εἶπεν, ὦ θαυμάσιε, τὰ μέγιστ' ἠδικηκὼς λέγων, εἰ ῥηθέντα τοῦτό σοι πρὸ ἡμέρας μόνον, μηδέπω ἐκτετικάμενον ἀφόρητον· καίτοι ἀμνημόνησας, ἐπεὶ ἔχεις καὶ αὐτὸς, ὃ σοὶ ἔλαττον γέγονέ σοι τῶν μαθημάτων. τὰ δ' ἄλλα, ὧν ἐξ ἀρχῆς ἐπεθυμοῦν, σπουδῇ σοι τὸν νεανίσκον, ὃν γε σοὶ ἀμείνονα πεπόνηται ἀφ' οὗ, ὃς τοὐμὸν τεῖτονος Ἐχεκρατίδης τὴν θυγατέρα σπαράσας, πρῴην ὅδον διέφθαρε, καὶ ὀλίγου δίκην ἔφυγον βιαίων, εἰ μὴ ἐγὼ τάλαντόν οἱ ὠνησάμην τὸ πλημμέλημα τοῦτο πένητος ἀνδρὸς τοῦ Ἐχεκράτους· τὸν μητέρα δὲ τοῦτον ἐρράπισεν, ὅτι αὐτοῦ ἐλάβετο καὶ κώλυσιν ἐνόμιζον τοῦ κάδου, ὡς ἔχει συμβολάς, οἶμαι, καταδεῖναι τὰ μέθυ· γὰρ ἐς ὀργὴν, καὶ θυμὸν, καὶ ἀναισχυντίαν, καὶ ἐς τόλμαν, καὶ ψεῦδος, μακρῷ τινι ἀμείνων εἶχε πρότερον, ἢ νῦν. καίτοι ἐβουλόμην ἂν αὐτὸν ἐς ταῦτα ὠφελῆσθαι καὶ σοί μᾶλλον, ἢ τοῦ ἐκείνα εἰδέναι, ἃ καθ' ἑκάστην ἡμέραν τοῖς ἡμᾶς καὶ δεομένοις, ὅτι δεῖπνον διεξέρχεται, ὡς κροκόδειλος ἥρπασε παιδίον,

A qui infusam in mortarium aquam ferreo pistillo magno conatu tunderet, rem quampiam summopere conducibilem se facere existimans, ignarus tamen, etiam si humeros, vt aiunt, verberando decutiat, tamen aquam quamlibet contusam, manere aquam? Permitte verò vt ego te deinceps liberè interrogem: dic mihi, num in votis habeas excepta eruditione in cæteris omnibus per omnia præceptori tuo esse similis, nempe vt ita sis ad iracundiam propensus, ita morosus, ita sordidus, ita contentiosus, denique in tantum voluptatibus deditus, tametsi per Iouem ita paucis esse videatur? HER.
B Quibus tandem? LVC. Si placuerit, Hermotime, ea tibi commemorabo, quę virum quempiam multa canitie infectũ, super philosophia dissentem audiui, ad quem permulti iuuenes sapientiæ comparandæ gratia certatim commigrant. Cùm enim à quodam ex discipulis mercedem exigeret, vehementer incanduit, affirmans vltra præscriptum tempus solutionem debiti sibi prorogari, quod ante decimumsextum diem dissoluendum fuerat. Ita enim pactum esse: & ob hoc quidem indignabatur. Cùm autem forte
C fortuna adstaret ibidẽ eius iuuenis auunculus, homo rusticus, & nostrarũ rerum minimè peritus, Desine, inquit, vir admirande, te magna iniuria affectũ esse contestari, si voculas à te commercantes nescio quas, mercedẽ tibi nondum reddiderimus. Ea enim quæ nobis fecisti, etiamdũ ipse integra habes & possides, neque quicquam tibi imminutum est ex disciplinis tuis: in cęteris autem quibus sub initium adolescentem tibi offerens, eundem desiderabam imbui, nihilo melior tua opera factus est, quippe qui mei vicini Echecratidis filiæ raptæ per vim vitiũ
D intulit: & sanè pœnam dedisset damnatus iudicio, nisi ego à vicino paupere talento mulctam redemissem. Porrò autem ipsi matri nuper incussit alapas, quòd ipsum in manifesto furto deprehendisset, sub sinu cadum efferentem, vt haberet, nisi fallor, vnde cum sodalibus bibens deponeret symbolum. Etenim quantum ad iracundiam & furorem, & impudentiam, & audaciam, & proloquenda mendacia, aliáque vitia attinet, superioribus quidem annis longè meliùs sese habebat, quàm nunc, cùm his ipsis sit omnium contaminatissimus. Atqui planè mihi persuaseram in hisce vitandis & dediscendis illum præcipuè à te adiutum & formatum iri, magis quidem, quàm quòd illa perdisceret, quæ quotidie ille ad nos, quibus illa audire supervacaneum est, in mensa cõsueuit differere, quemadmodum crocodilus rapuisset puerum

patríque pollicitus eſſet ſe redditurum, ſi reſpondiſſet neſcio quid. Aut quòd cùm dies ſit, neceſſe eſſet noctem non eſſe. Nonnunquam & cornua nobis affingere ſolet generoſus ille, neſcio quo pacto ſermonem connectens. Nos autem his auditis ridere ſolemus, maximè verò quando obſtructis auribus ſedula agitatione ſecum meditatur, habitus & diſpoſitiones quaſpiam, prꝛterea cataleꝑſes & imaginationes, multa denique id genus nomina percurrendo. Quinetiam non rarò ipſum dicentem audiuimus, Deum in cœlo non eſſe, ſed per omnia certatim penetrare, nimirum per ligna, per lapides, per animantia, vſque ad ea quæ ſunt omniũ deſpectiſſima. Cæterùm matrem illum interrogantem, cur ad hunc modum delirans iſta ſecum nugaretur, ſubſannare ſolet. Sed ſi eas nugas, inquit, exactè perdidicero, nihil video obſtare mihi quominus ſolus diues, ſolus rex ſim; cæteri verò mihi collati, mancipia & hominum purgamenta exiſtimandi ſint. Hæc cùm dixiſſet vir ille, vide mi Hermotime cuiuſmodi reſponſum ille dederit philoſophus, quàm verò maturum & ſenile. Atqui niſi me ille, inquit, acceſſiſſet, nónne putas quòd longè peiora flagitia admiſiſſet, aut per Iouem etiam traditus fuiſſet torquendus carnifici? Nunc autem frenum quoddam illi iniecit philoſophia iuxtà ac verecundia, & ob hoc ipſum modeſtior vobis noſtra opera factus eſt, & moribus adhuc tolerabilis. Illud enim pudorem illi incutit, quòd indignus habitu & nomine philoſophiæ appareat. Cæterùm quæ à nobis abſtulit, ea illum in diſciplina continent: ita vt iuſtus eſſe videar, ſi mercedem à vobis accepero, etſi illum haud multo meliorem reddiderim: nam in his quæ nondum admiſit, philoſophiam reueritus eſt, poſteaquam nutrices quoque talia de pueris dictitare ſoleant, nempe præceptoris ædes illis adeundas eſſe. Siquidem nuſquam alibi locorum pueris relicta eſt copia bonum quiddam perdiſcendi: ſed neque mali quippiam vnquam in ſe admittunt quamdiu ſub præceptorum cuſtodia militauerint. Ego quidem omnes officij mei partes in excolendo iuuene mihi impleſſe videor. Iam quicunque tibi placuerit noſtrarum rerum non imperitus, illo tecum aſſumpto cras me accedas, & videbis quàm promptè & expeditè interroget alios, quámque ingeniosè & argutè ad quæſita reſpondeat, tum quantã eruditionẽ ſibi mea opera pararit, & quos iã libros euoluerit de proloquiis ac ſyllogiſmis,

A καὶ ἐπανέρηται ἀποδώσειν αὐτὸ, εἰ ἀποκρίνηται ὁ πατὴρ οὐκ οἶδ' ὅ, τι· ἢ ὡς αἰσχρόν ἐστιν ἡμέρας ὄσης, μὴ νύκτα εἶναι. ἐνίοτε γὲ καὶ κέρατα ἡμῖν ὁ γενναῖος ἀναφύει, οὐκ οἶδ' ὅπως ἐκ πλέκων τὸν λόγον· ἡμεῖς δὲ, γελῶμεν ὅτι τύπτοις· καὶ μάλιστα ὅταν ὑπτιωσάμενος τὰ ὦτα, μελετᾷ πρὸς αὐτὸν ἔξω πηδᾷς, καὶ χέσῃς, καὶ καταλήγῃς, καὶ φαντασίας, καὶ τοιαῦτα πολλὰ ὀνόματα διεξιών. ἀκούομεν δὲ αὐτοῦ λέγοντος, ὡς ὁ θεὸς οὐκ ἐν οὐρανῷ ἐστὶν, ἀλλὰ διὰ πάντων πεφοίτηκεν, ὕδατος, ξύλων, καὶ λίθων, καὶ ζώων, ἄχρι καὶ B τῶν ἀπιμοτάτων. καὶ τῆς γε μητρὸς ἐρομένης αὐτὸν τί ταῦτα ληρῇ, καταγελάσας αὐτῆς, ἀλλ' ἰὼ τὸν λῆρον τοῦτον, ἔφη, ἐκμάθω ἀκριβῶς, τόδε κωλύσῃ με μόνον πλούσιον, μόνον βασιλέα εἶναι, τοὺς δὲ ἄλλους, ἀνδράποδα καὶ καθάρματα νομίζεσθαι, ὡς ἐμέ. τοιαῦτα τοῦ ἀνδρὸς εἰπόντος, ὁ φιλόσοφος, ὅσα οἷός τε ἐκείνοις ἀπεκρίνατο, ὦ Ἑρμότιμε, ὡς ἐπεσθυπικώς. ἔφη γάρ, ἀλλ' εἴγε μὴ ἐμοὶ ἐπλησίαζεν οὗτος, οὐκ οἶδ' μακρῷ χείρω αὐτὸν ἐξειργάσθαι, ἢ καὶ, νὴ Δία, ἴσως τῷ C δημίῳ παραδεδόσθαι ὡς νῦν γε χαλινόν τινα ἐμβέβληκεν αὐτῷ ἡ φιλοσοφία, καὶ ἡ μὲν τοῦτῳ αἰδώς, καὶ διὰ τοῦτο, μετριώτερός ἐστιν ὑμῖν, καὶ φορητὸς ἔλαι· φέρε γάρ τινα αἰτιάσωμαι αὐτῷ, εἰ ἀνάξιος φαίνοιτο τοῦ ῥήματος, καὶ τοῦ ὀνόματος· ἃ δὴ παρακολουθοῦντα, παιδαγωγεῖ αὐτόν· ὥστε δίκαιος ἂν εἴην, εἰ μὴ ὧν βελτίω ἀπέφηνα, μισθὸν παρ' ὑμῶν λαβεῖν, ἀλλ' οὖν ἐκείνων γε, ἃ μὴ δέδρακεν, αἰδούμενος φιλοσοφίαν, ἐπεὶ καὶ αἱ τίτθαι τοιάδε λέγουσι περὶ τῶν παιδίων, ὡς ἀπιτέον αὐτοῖς ἐς διδασκάλου. καὶ γάρ ἂν μηδέπω μαθεῖν ἀγαθόν τι δύωνται, ἀλλ' οὖν φαῦλόν γε οὐδὲν ποιήσουσιν ἐκ μαθόντες. ἐγὼ μὲν οὖν τἆλλα πάντα ἀποπλῆσαί μοι δοκῶ, καὶ ὅν τινα ἂν ἐτέλης τῶν εἰδότων τὰ ἡμέτερα, ἥκε μοι ἐς αὔριον παρακαλῶν, ὁπῇ τε ὅπως ἐρωτᾷ, καὶ πῶς ἀποκρίνεται, καὶ ὅσα μεμάθηκε, καὶ ὅσα ἤδη ἀνέγνωκε βιβλία, περὶ ἀξιωμάτων, περὶ συλλογισμῶν,

περὶ

περὶ καταλήψεως, περὶ καθηκόντων, καὶ ἄλλα ποικίλα· εἰ δὲ ἡ πλὴν μητέρα ἔτυπτεν, ἢ παρθένους συνήρπαζε, τί ταῦτα πρὸς ἐμέ; οὐ γὰρ παιδαγωγόν με ἐπεζήσατε αὐτῷ. τοιαῦτα γέρων ἀνὴρ ὑπὲρ φιλοσοφίας ἔλεγε. σὺ δὲ καὶ αὐτὸς ἂν φαίης, ὦ Ερμότιμε, ἰκανὸν εἶ) ὡς ἕνεκα τοῦ φιλοσοφοίημεν, ὡς μηδὲν τῶν φαυλοτέρων πράττοιμεν· ἢ ἐπ' ἄλλαις ἐλπίσιν ἐξ ἀρχῆς φιλοσοφεῖν ἠξιοῦμεν, οὐχ ὡς τῶν ἰδιωτῶν κοσμιώτεροι εἶναι δοκοῦντες; τί οὖν οὐκ ἀποκρίνῃ καὶ τοῦτο; EPM. τί δὲ ἄλλο, ἢ ὅτι καὶ δακρύσαι ὀλίγου δέω; ἐς προὔτου μου καθίκετο ὁ λόγος ἀληθὴς ὤν, καὶ οὐδ' ὁπωσοῦν ἄθλιος χρόνον ἀγέλωκα, καὶ πρόσθεν μαθὼν ὡς οὐκ ὀλίγους τελῶν αὐτὴ τῶν πόνων· νυνὶ γὰρ, ὥσπερ ἐκ μέθης ἀναπήφων, ὁρῶ οἷα μοὶ ἔστιν ὧν ἤρων, ὁπόσα δὲ πέπονθα ἕνεκα τούτων. ΛΥ. καὶ τί δεῖ δακρύων, ὦ γεγηπὲ; ὃ γὰρ τῷ μύθου ἐκεῖνο πάνυ σπουδαῖον, οἶμαι, ὃν Αἴσωπος διηγεῖτο ἔφη γάρ ποτε ἀνδρὸς τινα ὅτι τὴν κλεῖν καθεζόμενον, ὅτε τὰ κύματα, ἀριθμῶν τὰ κύματα, σφάλλοιτο δὲ, ἀχθεσθαι, καὶ ἀνιᾶσθαι, ἄχρι δὴ τοῦ κερδῶ τοῦτο σὺν πάνυ εἰπεῖν αὐτῷ, τί, ὦ γλυκύτατε, ἀνιᾷ τὸν προελθόντων ἕνεκα; δέον τὰ ὑπερθεῖν ἀριθμεῖν, ἀμελήσαντα ἐκείνων· καὶ σὺ τοίνυν ἐπειδὴ οὕτω σοι δοκεῖ, ἐς τὸ λοιπὸν ἀμείνων ποιήσας βίον τε κοινὸν ἅπασι βιοῦν ἀξιῶν, καὶ συμπολιτεύσῃ τοῖς πολλοῖς, οὐδὲν ἂν ὀκνον καὶ τεταφωμένον ἐλπίζειν, καὶ οὐκ ἀθυμεῖν, ὥσπερ ἂν φεύγῃς, εἰ γέρων ἀνὴρ μεταθήσῃ, καὶ μεταχωρήσῃς πρὸς τὸ βέλτιον. ταῦτα πάντα, ὦ φιλότης, ὁπόσα εἶπον, μή με νομίσῃς καθ' ἑαυτοῦ προσκρούσασθαι, ἔχθραν τινὰ ἀδικαίρετον πρὸς Στωϊκοὺς ἐπωνυμημένον εἰρηκέναι· ἀλλὰ κοινὸς ὅτε πρὸς ὁ λόγος. τὰ γὰρ αὐτὰ πρὸς σὲ εἶπον ἂν, εἰ τὰ Πλάτωνος, ἢ Αριστοτέλους ἥρησο, τῶν ἄλλων ἀκείτων ἐρήμων καταγνούς.

A de complexionibus & officiis, déque aliis multis & variis. Cæterùm quòd matrem pugnis ceciderit, atque etiam raptas virgines vitiarit, quid ad me attinet? neque enim me illi pro pædagogo cõstituistis. Hæc quidẽ homo senex de philosophia disserebat. Tu fortasse & ipse Hermotime diceres abundè satis esse si ob hoc ipsum philosopharemur, ne quid eorum quæ mala & vitiosa sunt, faceremus. An verò non initiò longè ampliori spe inducti philosophandum nobis esse existimabamus, non ob hoc saltem, quòd paulo quàm priuatus quispiam ex vulgo honestiores essemus? Cur igitur nõ & ad
B hoc dignaris dare respõsum? H E. Quid verò aliud tibi respondeam, quàm quòd propemodum etiam mihi lacrymandum esse intelligo? vsque adeò me commouit oratio tua nimiùm vera. Et iam quidem grauiter lugeo, me miserum tãtum temporis frustra insumpsisse & contriuisse, ad hæc mercedem tam grandem pro laboribus impendisse. Iam enim tanquam ex ebrietate profunda ad sobrietatem reuersus, video cuiusmodi illa sint quorum amore capiebar, tum quantas ærumnas pro illis consequendis ego miser exhau-
C serim. L V C. Fletu quidem & lacrymis haud opus est ô bone, longè autem præstabilius & prudentius esse opinor, quod in fabulis Æsopus commemorat. Ait enim quendam in maris littore consedisse, conantem singulas vndas pernumerare: cúmque vndarum mutuò se trudentium multitudine obrueretur, animóque grauiter angeretur quòd eas numero complecti non posset, adueniens callida vulpes, non inidoneo consilio hominis perturbationem subleuauit. Quid diseruciatis, inquit, propter vndas quæ prætergressę sunt? hinc numerare in-
D cipias oportet, illas missas facito. Et tu, quandoquidem ita tibi videtur, posthac magis ex vsu tuo feceris, si communem cum aliis vitam viuere decreueris, ac ita quidem cum multis in Repub. versaberis, nihil absurdum aut fastuosum animo concipiens aut sperans. Nec est quòd pudore afficiaris, quod iam primùm decurso vitę spatio rectè sapere incipias, aut mutato consilio ad meliora te recipias. Proinde hęc omnia, ô amice, quęcunque à me dicta sunt, noli mputes me de industria pręmeditatum & instructum aduersus Stoicos, quasi mihi cum illis essent susceptę inimicitię, dixisse, sed communem aduersus omnes orationem esse putato. Neque alia contra te protulissem si aut Platonis aut Aristotelis te sectatorem esse testatus esses, cęteris indicta causa contemptis & posthabitis.

Nunc autem posteaquam Stoicos cæteris omnibus anteferebas, aduersus Stoicam, omnem disputationem quoque nostram instituimus, nihil alioqui simultatis aut dissidij aduersus illam susceptum habentes. HER. Bene sanè dicis. Iam itaque abeo, vt ego me totum vnà cum vestitu & habitu commutem. Videbis igitur in breui, non veluti nunc, me neque barba tam densa & profunda horridum, neque ita afflictam & asperam victus rationem, verùm molliora omnia, magisque libero homine digna sequentem: fortasse neque purpuram induere grauabor, vt omnibus fiat perspicuum, mihi priores nugas non amplius curæ esse. Atque vtinam etiam ex intimis cordis penetralibus euomere ea omnia possem, quæcunque ab illis vnquam audita deuoraui. Et vt pro certo scias, neque helleborum ebibere formidabo propter hoc ipsum, contrà quàm Chrysippus consueuit, ne quid eorum vnquam posthac quę dixerunt, mihi in mentem veniat. Cæterùm tibi Luciane non mediocrem habeo gratiam, quòd me hactenus iactatum & circumlatum à turbido torrente & aspero, iuxtáque fluxum vnà cum vndis fluitantem extraxeris, assistens iuxta Tragœdorum prouerbium, Deus ex improuiso ostẽsus. Videor autem mihi non absurdè facturus, si & caput rasero, quẽadmodum facere soliti sunt qui è naufragiis enatant incolumes, ita vt salutis meę festiuitatem hodie concelebrem, posteaquam tantarum nebularum caligo ab oculis meis discussa est. Porrò autem conspectum philosophi posthac, & si inuitus inter eundum alicui obuiam venero, non secus deuitabo, extra viam declinando, quàm rabiosos canes fugere soleo.

A νῦν δὲ ἐπεὶ τὰ Στωϊκῶν προετίμησας, πρὸς τοῦτο σοὶ ἀποτετάσθαι ὁ λόγος ἔδοξεν, οὐδὲν ἐξαίρετον πρὸς αὐτοὺς ἔχων. ΕΡ. Οὐ λέγῃς, ἄπειμι γοῦν ἐπ' αὐτὸ τοῦτο, ὡς μεταβαλοίμην καὶ αὐτὸ δὴ τὸ σῶμα. ὁρᾷς γοῦν οὐκ εἰς μακρὸν ὥστε πώγωνα ὡσπερ νῦν λάσιον, καὶ βαθὺν, ὥστε διαπτῆν κεκολασμένῳ, ἀλλ' ἀνεπαφῶτα, καὶ ἐλεύθερα, τάχα δὲ καὶ πορφυρίδα μεταμφιάσομαι, ὡς εἰδεῖεν ἅπαντες, ὅτι μηκέτι μοι τῶν λήρων ἐκείνων μέτεστιν· ὡς εἴθε γε καὶ ἐξεμέσαι δυνατὸν ἦν ἅπαντα ἐκεῖνα, ὁπόσα ἤκουσα πρὸ αὐτῶν· καὶ οὐ ἵλαθι, οὐκ οὖν ὤκνησα καὶ ἑλλέβορον πιεῖν δείσας τοῦτο ἐς B ἔμπαλιν ἢ ὁ Χρύσιππος, ὅπως μηδὲν ἔτι συνοίσομαι ὧν φασι. σοὶ δ' οὖν ὑμνεῖν χάριν οἶδα, ὦ Λυκῖνε, ὅτι με προὐφερόμενον ὑπὸ δολεροῦ τινος χειμάῤῥου, καὶ τραχέος, ὑπιδιδόντα ἐμαυτὸν, καὶ κατ' ῥοῦν συῤῥέοντα τῷ ὕδατι, ἀνέσπασας, ὑπισχὰς ὃ τῶν τραγῳδῶν τοῦτο, θεὸς ἐκ μηχανῆς ὑπιφανείς· δοκῶ δέ μοι οὐκ ἀλόγως ἂν καὶ ξυρήσασθαι τὴν κεφαλὴν, ὥσπερ οἱ ἐκ τῶν ναυαγίων ἀποσωθέντες ἐλθόντες, ἅτε καὶ σωτήρια τίνοντες ἄξων, τοσαύτην ἀχλὺν ἀποσφάλλοντος τῶν ὀμμάτων. Φιλοσόφῳ δὲ ἐς τὸ λοιπὸν, κἂν ἄκων ποτὲ ἐν ὁδῷ C σοι γένωμαι, οὐ τρέψομαι, ἀλλ' ἐκτραπήσομαι, καὶ παρελεύσομαι, ὥσπερ τοὺς λυττῶντας τῶν κυνῶν.

ΗΡΟΔΟΤΟΣ, Η ΑΕΤΙΩΝ.

HERODOTVS, VEL AETIO.

Vincentio Obsopœo interprete.

ARGVMENTVM.

Ostendit hac præfatione Lucianus, se exemplo Herodoti, & post hunc Aëtionis pictoris, adductũ vt inconuentu totius Macedoniæ exhibere se, ac specimen aliquod sui præbere voluerit. Esse enim compendiosiorem hanc viam ad laudem & gloriam comparandam, quàm singulas ciuitates circumeundo, magno negotio, multóque tandem tempore inclarescere. Exordium à voto incipit, pòst narratione vtriusque, & Herodoti, & Aëtionis exemplum exponit: quæ quia maiorem scripti huius partem absoluit, vtriusque nominis titulum quoque dedit. Hinc adaptatio sequitur, qua suum institutum cum superioribus exemplis comparat, amplificata per collationem præsenti conuentu cũ Olympico, à loci & hominum qualitate. Postremò petit, vt illorum exemplo, se quoque pro aliquo mediocri oratore habeant, non cum optimis ac vetustissimis illis, sed cum præsentibus conferendo.

Ἡροδότου εἴθε μὴν καὶ τἄλλα μιμήσασθαι δυνατὸν ἦν. ἃ πολύτα φημὶ, ὅσα περὶ αὐτὸν (μεῖζον γὰρ βύκης τοῦτό γε) ἀλλὰ καὶ ἓν ἐκ τῶν ἀπόντων, οἷς, ἢ κάλλος τῶν λόγων, ἢ ἁρμονίαν αὐτῶν, ἢ ὃ οἰκεῖον τῇ Ἰωνίᾳ, καὶ περιφυές, ἢ τῆς γνώμης ὃ πιθανόν, ἢ ὅσα μυρία καλὰ ἐκ φύσεως ἅμα συλλαβὼν ἔχει, παρὰ τὴν εἰς μίμησιν ἐλπίδος. ἃ δὲ ἐποίησεν ὅτι τοῖς συγγράμμασι, καὶ ὡς πολλαχοῦ τοῖς Ἕλλησιν ἐν βραχεῖ κατέσχε, ἐγὼ, κἀγὼ σὺ, καὶ ἄλλος ἂν μιμησαίμεθα. πλεύσας γὰρ οἴκοθεν ἐκ τῆς Καρίας διὰ τῆς Ἑλλάδος, ἐσκοπεῖτο περὶ ἑαυτὸν, ὅπως αὐτὰ τάχιστα, καὶ ἀπραγμονέστατα ὑπόμνημος καὶ περιόντος γένοιτο, ἐς αὐτὸς, καὶ τὰ συγγράμματα. ὃ μὲν οὖν νῦν ποιοῦντα, νῦν μὲν Ἀθηναίοις, νῦν δὲ Κορινθίοις ἀναγινώσκειν, ἢ Ἀργείοις, ἢ Λακεδαιμονίοις ἐν τῷ μέρει, ἐργώδες καὶ μακρὸν ἡγεῖτο εἶναι), καὶ περιμένειν ὀλίγον ἐν τῷ τοιούτῳ ἔσεσθαι. ἔχων οὖν ἐξίσου διαπαντὸς ὃ πράγμα, σὺν δὲ καὶ διαίρεσιν, οὕτω κατ' ὀλίγον ἀγείρων καὶ συλλέγων τὴν γνῶσιν· ἐπεβούλευε δὲ εἰ δυνατὸν εἴη, ἀθρόους που λαβὼν τοὺς Ἕλληνας ἀπάντας. εὑρίσκεται οὖν Ὀλύμπια τὰ μεγάλα. καὶ ὁ Ἡρόδοτος, τοῦτ' ἐκεῖνο ἥκειν οἰόμενος τὸν καιρὸν, ὃ μάλιστα ἐγλίχετο, πλήθουσάν τε θεωρίας τὴν πανήγυριν, ἀπαλλαχθέντων ἤδη τῶν ἀρίστων συνειλεγμένων, προελθὼν ἐς τὸν ὀπισθόδομον, οὐ θεατὴν, ἀλλ' ἀγωνιστὴν Ὀλυμπίων πάρεχεν ἑαυτὸν, ᾄδων τὰς ἱστορίας, καὶ κηλῶν τοὺς παρόντας, ἄχρι τοῦ καὶ Μούσας κληθῆναι τὰς βίβλους αὐτοῦ, συνέβη καὶ αὐτὰς οὕσας. ἤδη οὖν ἅπαντες αὐτὸν ἥδεσθαι πολὺ μᾶλλον, ἢ τοὺς Ὀλυμπιονίκας αὐτούς. καὶ οὐκ ἔστιν ὅστις ἀήκοος ἦν τοῦ Ἡροδότου ὀνόματος, οἱ μὲν, αὐτοὶ ἀκούσαντες ἐν Ὀλυμπίᾳ, οἱ δὲ, ἐκ τῶν τῆς πανηγύρεως ἡκόντων πεπυσμένοι, καὶ εἴ που μὴ φανείη μόνον, ἐδείκνυτο δὴ τῷ δακτύλῳ.

VINAM verò & alias Herodoti virtutes mihi imitari conceſſum fuiſſet, non omnes dico quibus ille præditus præcelluit (maior enim voto hæc res fuerit) verùm vnam ex omnibus, videlicet aut orationum elegantiſſimarum munditiem, aut illarum numeroſam concinnitatem, aut propriam & naturalem linguæ Ionicæ dictionem, aut ſententiarum grauitatem & præſtantiam, aut quæcunque alia (quæ & infinita ſunt & elegantia) ille vno quaſi faſciculo comprehenſa poſſidet, omnem imitationis ſpem excedentia. Cæterùm quæ cum libris à ſe elucubratis fecerit, tum quemadmodum paſſim in breui temporis ſpatio apud Græcos in notitiam venerit, mihi & tibi & alteri cuicunque tãdem imitari haudquaquam fuerit difficile. Cùm enim relicta patria ſoluiſſet ex Caria, recto curſu in Græciã delatus eſt, vbi de ſe ipſo eam cogitationem ſuſcepit, quo pacto quàm celerrimè & minimo cum negotio inclareſceret, ac famigerabilis fieret cùm ipſe, tum eius quoque elucubratæ vigiliæ. Atenim obambulantem, nũc quidem Athenienſibus, nunc autem Corinthiis recitare hiſtoriarum monumenta à ſe condita, mox Argiuis aut Lacedęmoniis, partim laborioſum eſſe exiſtimabat & longum: partim cunctationem & moram non mediocrem in illo fore proſpiciebat. Voluit ergo negotiũ omne in compendium contrahere, neque ita particulatim innoteſcere, notitiam modicè & pedetentim congregans & colligens. Callidè verò obſeruabat ſi vſpiam locorum Græcos vnà congregatos omnes deprehenderet. Commodùm itaque inſtabant magna Olympia. Herodotus autem hanc ſolam ſibi veniſſe occaſionẽ arbitratus, cuius maximè erat cupidus, frequentiſſimis ludis obſeruatis, iámq; ex omnibus locis collectis Græcorum optimatibus, progreſſus in opiſthodomũ, non ſpectatorẽ ſed certatorẽ ſe ipſe exhibebat, cantillans hiſtorias memoriæ à ſe proditas, ac præſentium aures orationis ſuauitate demulcens, donec & Muſarum nominibus eius libri nobilitari & vocari cœpti ſint, & illis nouem exiſtentibus. Proinde iam omnes illum nouerant multo profectò magis quàm Olympicorum certaminum victores: nec quiſquam erat cui Herodoti nomen inauditum fuerat, quem nonnulli ipſi audiuerant in Olympia, alij verò ex iis qui ex ludis regreſſi fuerant, audita & ipſi perceperant. Tum verò vbicunque in publico ſaltem apparuiſſet, certatim commonſtrabatur digitis:

HIC ILLE est Herodotus, qui pugnas Persicas lingua Ionica cõdidit atque cõscripsit, qui victorias nostras venustissimè concelebrauit. Talem ipse laudem historiarum nomine consecutus est, in vno cõuẽtu ab omni populo totius Græcię communę nactus suffragium, non ab vno per Iouẽ præcone ebuccinatus, sed in omnibus quaquauersũ ciuitatibus, vnde quisque erat eorum qui ad ludos publicos confluxerãt. Hoc cùm animaduertissent postea ad parandam cognitionem viam esse compendiosissimam & Hippias illius gentis Sophista, & Prodicus Ceus, & Anaximenes Chius, tum Polus Acragantinus, alíque complures, orationes semper habuerunt & illi in ludis publicis, vnde breui notitiam sibi parauerunt. Quorsum verò tibi priscos illos percenseo sophistas, & historicos, & oratores, cùm & hæc inter vetera commodè locum habere possint? Etenim perhibent, Aëtionem quoque pictorem, Rhoxanes & Alexandri depictas in tabula nuptias, in Olympiam pertulisse, ac imaginem spectandam ostẽtasse, adeo vt Proxenides, quem tunc certaminum iudicem Græci constituerant, artis prętstantia delectatus, Aëtionem generum sibi asciuerit. Sed quæret aliquis, quodnam tantum affuerit picturæ miraculũ, per quod adductus Proxenides Aëtioni peregrino filiam suam nuptum tradiderit? Est equidem imago in Italia, quam egomet vidi, adeo vt tibi quoque de ea compertam veritatem dicere possim. Thalamus est supra modum elegans, & lectus nuptialis vestimentis instratus. Hunc iuxta locata est Rhoxane virgo, corpore & facie venustissima, terram modestè intuens, Alexandri assistentis præsentiam honorificè reuerens. Cæterùm Cupidines quidam ridentes, alter quidem à tergo stans digitis redimiculum aufert à capite, ac Rhoxanen sponso commonstrat: alter nimiùm seruiliter à plantis aufert sandalium, vt iam decumberet. Alius Alexandri chlamyde inuolutus, illum ad Rhoxanen pertrahit, valde violenter annixus. Sed enim ipse rex coronam quandam puellæ porrigit. Adest præterea & Parochus sponsæ ductor Hephæstion, ardentem facem tenens in manibus, formoso admodum adolescenti innixus: hunc ego Hymenæum esse opinor: neque enim nomen adscriptum fuerat.

Aëtion pictor.

Ex alia autem parte tabulæ alij Cupidines in armis Alexandri colludebant:

A ΟΥΤΟΣ ΕΚΕΙΝΟΣ, Ηρόδοτός ἐστιν, ὁ τὰς μάχας τὰς Περσικὰς Ἰαστὶ συγγραφὼς, ὁ τὰς νίκας ἡμῶν ὑμνήσας. Τοιαῦτ' ἐκόσμησε ἀπέλαυσε τῶν ἱστοριῶν, ἐν μιᾷ σοφῶν πανδήμων τινὰ κοινὴν ψῆφον τῆς Ἑλλάδος λαβών, καὶ ἀνακηρυχθεὶς οὐχ ὑφ' ἑνὸς, μὰ Δία, κήρυκος, ἀλλ' ἐν ἁπάσῃ πόλει, ὅθεν ἕκαστος ἦν τῶν πανηγυριστῶν. ὅσοι δ' ὕστερον κατανοήσαντες, ὅτι πορόν τινα τούτων ὁδὸν ἐς γνῶσιν, Ἱππίας τε ὁ ὁπιχώριος αὐτῶν σοφιστὴς, καὶ Πρόδικος ὁ Κῷος, καὶ Ἀναξιμένης ὁ Χῖος, καὶ Πῶλος ὁ Ἀκραγαντῖνος, καὶ ἄλλοι B συχνοὶ, λόγους ἔλεγον ἀεὶ καὶ αὐτοὶ πρὸς τὸν πανηγυρικὸν, ἀφ' ὧν γνώριμοι ἐν βραχεῖ ἐγίγνοντο. καὶ τί σοι τοὺς παλαιοὺς ἐκείνους λέγω σοφιστὰς, καὶ συγγραφέας, καὶ λογογράφους, ὅπου καὶ τὰ τελευταῖα τούτων, καὶ Αετίωνα φασὶ τὸν ζωγράφον, συγγήμασθαι τὸν Ῥωξάνης, καὶ Ἀλεξάνδρου γάμον, εἰς Ὀλυμπίαν καὶ αὐτὸν ἀγαγόντα, τὴν εἰκόνα ἐπιδείξασθαι, ὥστε Πρόξενίδην, Ἑλλανοδίκην τότε ὄντα, κἀθέντα τῇ τέχνῃ, γαμβρὸν ποιήσασθαι τὸν Αετίωνα; καὶ τί ὃ θαῦμα ἐνῆν τῇ γραφῇ αὐτῇ ἤρετό τις, ὡς τὸν Ἑλλανοδίκην δι' αὐτὸ, οὐκ ἐπιχώριον τὸν Αετίωνα συνάψασθαι τῆς θυγατρὸς τὸν γάμον; ἔστιν ἡ εἰκὼν ἐν Ἰταλίᾳ, κἀγὼ εἶδον, ὥστε καὶ σοὶ ἂν εἰπεῖν ἔχοιμι περὶ αὐτῆς. θάλαμος ὑπερκαλλὴς, καὶ κλίνη νυμφικὴ. καὶ ἡ Ῥωξάνη κάθηται παρὰ καλόν τι χρῆμα παρθένου, ἐς γῆν ὁρῶσα, αἰδουμένη ἐγγὺς τὸν Ἀλέξανδρον. ἔρωτες δέ τινες μειδιῶντες, ὁ μὲν κατόπιν ἐφεστὼς, ἀπάγει τῆς κεφαλῆς τὴν καλύπτραν, καὶ δείκνυσι τῷ νυμφίῳ τὴν Ῥωξάνην· ὁ δέ τις, μάλα δουλικῶς ἀφαιρεῖ τὸ C σανδάλιον ἐκ τοῦ ποδὸς, ὡς καθακλινοίτο ἤδη· ἄλλος τῆς χλανίδος τοῦ Ἀλεξάνδρου ἐπειλημμένος ἔρως, καὶ σφόδρα ἕλκει αὐτὸν πρὸς τὴν Ῥωξάνην, πάνυ βιαίως ὑπαναθλιβόμενος. ὁ βασιλεὺς δὲ, αὐτὸς μὲν στέφανόν τινα ὀρέγει τῇ παιδὶ· πάροχος δὲ καὶ νυμφαγωγὸς Ἡφαιστίων συμπρέσβυς, δᾷδα καιομένην ἔχων, μειρακίῳ πάνυ ὡραίῳ ἐπερειδόμενος. ὑμεναίαν, οἶμαι, ὄντα· οὐδὲ ἐπετέγραπτο γὰρ ὄνομα. ἐρῶσι δὲ καὶ εἰκότως ἄνδρες ἔρωτες παίζουσιν ἐν τοῖς ὅπλοις τοῦ Ἀλεξάνδρου.

δύο μὲν τὸν λόγχην αὐτοῦ φέροντες, μιμούμενοι τοὺς ἀγθοφόρους, ὁπότε δοκὸν φέροντες, βαρύνωνται. ἄλλοι δὲ δύο, ἕνα τινὰ ὑπτιον τῆς ἀσπίδος κατακείμενον, βασιλέα δὴ ἕλκουσι αὐτὸν σύροντες, τῶν ὀχθέων τῆς ἀσπίδος ἐπειλημμένοι. εἷς δὲ ἐς τὸν θώρηκα ἐσελθὼν ὕπτιον κείμενον, λοχῶντι ἔοικεν, ὡς φοβήσειε αὐτοὺς ὁπότε κατ' αὐτὸν ὀλισθοιεν σύροντες. καὶ παιδιὰ δὲ ἄλλως ταῦτά ἐστιν, οὐδὲ προεργάσαιτο ἂν αὐτοῖς ὁ Αετίων, ἀλλὰ δηλοῖ τῷ Αλεξάνδρῳ καὶ τὸν ἐς τὰ πολεμικὰ ἔρωτα. καὶ ὅτι ἅμα τῇ Ρωξάνης ἤρα, καὶ τῶν ὅπλων οὐκ ἐπελέλησο. πλὴν ἀλλ' ἥ γε εἰκὼν αὕτη, καὶ ἄλλως γαμήλιόν τι ὅτι τῆς ἀληθείας διαφαῖνον ἔχουσα, προμνησευσαμένη τῷ Αετίωνι τὴν τῶ Πεζενίδου θυγατέρα. καὶ ἀπῆλθε γήμας καὶ αὖτις, πρέσβυν τῶν Αλεξάνδρου γάμων, ὑπὸ νυμφαγωγῷ τῷ βασιλῆ, μαθὼν εἰκασμένην γάμου, προσλαβὼν ἀληθῆ γάμον. Ηρόδοτος μὲν οὖν (ἐπανέρχομαι γὰρ ἐπ' ἐκεῖνον) ἱκανὼν τῶν Ολυμπίων τὴν πανήγυριν ἡγεῖτο, καὶ συγγραφέα θαυμαστὸν δεῖξαι τοῖς Ελλησι τὰς Ελληνικὰς διεξιόντα, ὡς ἐκεῖνος διεξῆλθεν. ἐγὼ δὲ, καὶ πρὸς Φιλίου, μή με χορηγεῖσθαι ὑπολάβητε, μηδὲ παρὰ εἰκάζειν τοῖς ἐκείνου· ἴλεως ὁ ἀνὴρ· ἀλλὰ τοῦτό γε ὅμοιον παθεῖν φημι αὐτῷ. ὅτε γὰρ τοπρῶτον ἐπεδήμησα τῇ Μακεδονίᾳ, πρὸς ἐμαυτὸν ἐσκοπούμην, ὅτι μοι χρηστέον τῷ πρόσχημα τι. καὶ ὁ μὲν ἔρως σὺν ἐμοὶ ἦν ἅπασι γνωσθησόμενος, καὶ ὅτι πλείοσι Μακεδόνων δεῖξαι παρεσκεύασμαι. ὅ δ' αὐτὸν προεῖσθαι, τιμιώτατον τῶν ἔτους ξυνήγεσθαι πόλει ἑκάστῃ, σὺν θυμαρὲς ἐφαίνετο. εἰ δὲ τηρήσαιμι τὸν δὲ ὑμῶν τὸν σταῦρον, εἶτα προελθὼν ἐς μέσον δείξαιμι τὸν λόγον, ἐς δέον ἥκοις ἀποβήσεσθαί μοι τὰ τῆς ἐλπίδος. αὐτοί τε οὖν ἤδη συνελήλυθατε, ὅπερ ὄφελος ἐξ ἑκάστης πόλεως, αὐτὸ δὴ τὸ κεφάλαιον Μακεδόνων ἀπάντων. καὶ ὑποδέχεται πόλις ἡ ἄριστη, οὖσα οὐ κατὰ Πίσαν, μὰ Δί', οὐδὲ τὸν ἐκεῖθι γειτονίαν, καὶ σκηνὰς, καὶ καλύβας, καὶ πνῖγος. οἵ τε αὖ πανηγυριστὰι, οὐ συρφετώδης ὄχλος, ἀθλητῶν δὲ μᾶλλον φιλοθεάμονες,

A duo quidem haſtam illius ferentes, eos imitabantur, qui ferendis oneribus grauari videntur. Alii duo vnum aliquem iacentem ſuper clypeum penè ipſum vt regem trahunt, ſcuti loris inuoluti. Porrò vnus in thoracem ſupinè iacentem ingreſſus, inſidias tendenti ſimilis eſſe videtur, vt illos ex improuiſo perterrefaciat, vbi trahendo ad ſe peruenerint. Neque verò hæc ludicra ſunt aut puerilia, & in quibus exprimendis temere elaborasſet Aëtion, ſed quibus Alexandri ad res bellicas amorem adumbrare voluit, & quòd eadem opera & Rhoxanes amore flagrarit, & armorum curam per obli-
B uionem non abiecerit. Quanquam verò & aliàs ipſa imagine nuptiale quiddã reuera oſtenſum eſt, nempe Proxenidæ natam antè Aëtioni fuiſſe deſponſam: illáque in matrimonium ducta abiit, luſis ſucciſiua opera Alexandri nuptiis, ſub rege ſponſæ ductore, pro nuptiis colore & penicillo expreſſis veras nuptias præmium reportans. Proinde Herodotus (regredior enim ad illum) ſatis ſupérque ſufficere Olympiorum ludos exiſtimauit ad faciendam fidem Græcis, eum ſcriptorem eſſe admiratione non indignum,
C qui Græcorum geſta illis recitaret, quẽadmodum ipſe factitare ſolitus eſt. Ego verò, ac per Iouem Philium vos precor, ne inſanire me ſuſpicemini, neque mea me cum illius conferre velle. Propitius ſit mihi vir ille. Verùm hoc mihi cum illo non diſſimile accidiſſe arbitror. Etenim quo tempore primùm in Macedoniam ſuſcepta peregrè profectione veni, apud me ipſe cogitabam, ſtrenuè mihi ad vigilandum eſſe, eáque iam tenebar cupiditate omnibus innoteſcendi, ac quamplurimis Macedonum vigilias meas oſtendendi. Porrò autem ſingulas adeuntẽ ciuitates, interea ingraueſcente ætate cõſeneſcere, haudquaquã facile factu apparebat. Sedenim ſi conuentu veſtro obſeruato, deinde progreſſus in mediũ orationem propalam habuiſſem, ſperabam omnibus ex ſententia ſuccedentibus voti me compotem futurum. Vos itaque conueniſtis, ex ſingulis equidem ciuitatibus quique præſtantiſſimi, neque non ipſa ſumma vniverſorum Macedonum delectiſſima. Excepit verò veſtrum conuẽtum ciuitas omnium optima, quacum nulla ex parte Piſa conferenda eſt, neque
D ea quæ illic eſt loci anguſtia, neque tabernacula aut tuguria & ſuffocatio. Iam neque conuentũ celebrantes, vulgaris fex aut turba eſt, magis cupida ſpectãdi athletas,

hempe vulgus Herodoti negligens, sed A profectò cum rhetorum tum scriptorum atque Sophistarum omnium celeberrimi, adeò vt parum mihi deesse videatur quominus & mea actio perinde vt Olympiorum celebris habenda sit. Cæterùm si me cum Polydamante, aut Glauco, aut Milone compositum contemplamini, valde audax homo vobis esse videbor. Sin verò ab illis memoria longè latéque auocata, in hoc solum intenti fueritis, fortasse non admodum vobis flagellandus esse videbor, ita vt in tanto stadio & hoc mihi sufficiat.

ἐν πρέπῃ οἱ πολλοὶ τὸν Ἡρόδοτον ἀφέμενοι, ἀλλὰ ῥητόρων τε καὶ συγγραφέων καὶ σοφιστῶν οἱ δοκιμώτατοι· ὅσον δὲ μικρὸν ἤδη, μὴ τοὐμὸν παραπολὺ ἀνδρεώτερον φαίνηται τῶν Ὀλυμπίων. ἀλλ' ἐὰν μὲν ὑμᾶς Πολυδάμαντι, ἢ Γλαύκῳ, ἢ Μίλωνι παραθεωρῆτέ με, κομιδῇ ὑμῖν δόξω θρασὺς ἀνθρωπος εἶναι. ἐὰν δὲ πολὺ ἐκείνων ἀπαγαγόντες τὴν μνήμην, ἐφ' αὐτὸ μόνον ἀποδύσητε ἴδητε, πάνυ ἂν δέ που μαστιγώσιμος ὑμῖν δόξαιμι, ὡς ἐν τηλικούτῳ σταδίῳ, ἱκανὸν ἔμοι γ' ἂν καὶ τοῦτο.

ΖΕΥΞΙΣ, Η ΑΝΤΙΟΧΟΣ.

ZEVXIS, VEL ANTIOCHVS.

Vincentio Obsopœo interprete.

ARGVMENTVM.

Apologia quædam scriptorum Luciani est, qua ille ostendit non tantùm nouitati seu peregrinitati studere se, sed & rerum sententiarúmque elegantiæ, deinde & aptæ compositionis harmoniæ. Cæterùm quòd sola nouitas illorum in admiratione sit, fieri communi quadam hominum natura, qui sola nouitate plerunque detineantur, interim aliorum nulla habita ratione. Idem enim & Zeuxidi olim in pictura Centauri, in quam præter nouitatem argumenti, multam artem impenderat: & Antiocho in pugna contra Galatas accidisse, hostibus nouitatem & insolentiam elephantorum, non ipsius apparatum pertimescentibus. Tractatur autem eadem fermè ratione, qua & superior oratio: nisi quòd hîc ipsa causa à principio ponitur, exempla autem, eáque amplificata sequuntur. Etiam tituli eadem ratione, vt suprà, impositi sunt.

HAbita nuper in consessu B vestro oratione, domum me conferebam. Permulti autem ex iis qui orationi interfuerãt, me accesserunt. (Nihil enim prohibere opinor, quin & ista vobis meis iam familiaribus exponam.) Itaque accedentes, porrecta dextra me consalutabant, & admiratione prosequentibus similes esse apparebant. Multo autem itinere comitatu suo me deducentes, alius aliunde exclamabat, laudabátque, donec pudore quoque me suffunderent, verentem ne lõgè latéque à dignitate laudum quas in me congerebant, relinquerer. Caput autem & summa laudationũ hæc illis fuit, & omnes vno ore vnam eandẽque sententiam præ se ferebant, confirmantes orationum mearum compositionem & sententiam peregrinam esse, ac multum in sese complecti nouitatis. Multo verò satius est, eadem illa verba commemorare, quibus illi tum vsi fuere.

ΕΝαλιγξ ἐγὼ μὲν ὑμῖν δείξας τὸν λόγον, ἀπῆν οἴκαδε. παρισόντες δέ μοι τὴν ἀκρόασιν πολλοὶ (κωλύει γὰρ οὐδέν, οἶμαι, καὶ τὰ τοιαῦτα τοῖς φίλοις ἤδη ὄντας ὑμᾶς λέγειν.) προϊόντες οὖν ἐδεξιοῦντο, καὶ θαυμάζοντες ἐφέποντο· ὅτι πολὺ μὲν παρωμαρτοῦντες, ἄλλος ἄλλοθεν ἐβόων, καὶ ἐπῄνουν, ἄχρι που καὶ ἐρυθριᾶν με, μὴ ἄρα πάμπολυ τῆς ἀξίας τὴν ἔπαινον ἀπολείποιμην. Ὃ δ' ἦν κεφάλαιον αὐτοῖς τοῦτο ἦν, καὶ πάντες ἓν καὶ τὸ αὐτὸ ἐπεσημήνοντο, τὴν μὲν ξύνθεσιν τῶν συγγραμμάτων ξένην εἶναι, καὶ πολὺν ἐν αὐτῇ τὸν νεωτερισμόν. μᾶλλον δ' αὐτὰ εἰπεῖν ἄμεινον, ἃ περ ἐκεῖνοι ἀπεφθέγγοντο.

ὦ τῆς καινότητος, Ἡρακλῆς· τῆς τῶν λόγων δοξολογίας· δεινὴ γάρος ἀνήρ· σοφὸν ἂν τις εἴποι τῆς διανοίας νεανιώτερον. οἱ μὲν τοιαῦτα πολλὰ ἔλεγον, ὡς ἐκεκίνητο δηλαδὴ ὑπὸ τῆς ἀκροάσεως. ἢ τίνα γὰρ ἂν αἰτίαν εἶχον ψεύδεσθαι, καὶ κολακεύειν τὰ τοιαῦτα, ξένον ἄνθρωπον, καὶ πόλυ πολλῆς αὐτοῖς φορητίδος ἄξιον τἄλλα· πλὴν ἐμέ γε (εἰρήσεται γάρ) καὶ μετρίως ἰώμενον ἔπαινος αὐτῶν. καὶ ἐπειδή ποτε ἀπελθόντων καὶ ἐμαυτὸν ἐλογιζόμην, ἐνενόουν· ἔχουσι τῶν μόνον χαρίεν τοῖς ἐμοῖς ἔνεστιν, ὅτι μὴ σπουδῇ, μηδὲ κατὰ τὸ κοινὸν βαδίζοι τοῖς ἄλλοις, ἀνομάτων δὲ ἄρα κεκλῶν ἐν αὐτοῖς, καὶ νοερὸς τὸν ἀρχαῖον κόσμον συγκειμένων, ἢ νῦν ὀξέος, ἢ ταπεινοίας τινός, ἢ χαρίεντος Ἀττικῆς, ἢ ἀρμονίας, ἢ τέχνης τῆς ἐφ' ἅπασι, τούτων δὲ πόρρω ἴσως τοὐμόν· καὶ γὰρ αἱ πρέπουσαι αὐτοῖς ἐκεῖναι, ἐπήνουν μόνον τὸ καινὸν τῆς προαιρέσεως, καὶ ξενίζον· ἐγὼ δὲ ὁ μάταιος ὑμῖν, ὁπότε ἀναπηδῶντες ἐπαινοῖεν, τάχα μήτοι καὶ αὐτὸ τοῦτο προσάγεσθαι αὐτοὺς ἀληθὲς γάρ εἰ τὸ τοῦ Ὁμήρου, καὶ πλὴν νέαν ᾠδὴν κεκριμένην ἐπάρχειν τοῖς ἀκούουσιν· οὐ μὴν τοσοῦτόν γε, ὥστε ὅλον τῇ καινότητι νέμειν ἄξιον, ἀλλὰ πλὴν μικρόν, ὥσπερ ἐν προσθήκης μοίρᾳ συνεπικοσμῆσαί τι, καὶ προσὸς τὸν ἔπαινον συντελῆσαι καὶ αὐτό. τὰ δὲ τῷ ὄντι ἐπαινούμενα, καὶ ἐπὶ τῶν ἀκουόντων θορυβούμενα, ἐκεῖνα εἶναι, ὥστε οὐ μετρίως ἐπήρμενον, καὶ ἐκινδύνευόν πως θύειν αὐτοῖς, ἕνα καὶ μόνον ἐν τοῖς Ἕλλησιν εἶναι λέγοιτο· καὶ τὰ τοιαῦτα. ὃ δὲ κατὰ πλὴν παροιμίαν, δύσχρηστον ἡμῖν ὁ θησαυρὸς ἦν, καὶ ὀλίγου δεῖν ἀνυπαρκτοῦ τινος ἔπαινον ἐπαινεῖσθαι πρὸς αὐτῶν. ἐθέλω γοῦν ὑμῖν καὶ ὃ τῷ γραφέως ἐπιτηδεύσαντι. ὁ Ζεῦξις ἐκεῖνος ἀεὶ τοῖς γραφεῦσιν ὑπερβάλλων, τὰ δημώδη καὶ τὰ κοινὰ τοῦτα οὐκ ἔγραφεν, ἢ ὅσα πόλυ ὀλίγα, ἥρωας ἢ θεούς, ἢ πολέμους, ἀεὶ δέ τι καινοποιεῖν ἐπειρᾶτο, καί τι ἀλλόκοτον αἰεὶ καὶ ξένον ὑπονοήσας, ἐν ἐκείνῳ τὴν ἀκρίβειαν τῆς τέχνης ἐπεδείκνυτο· ἐν δὲ τοῖς ἄλλοις τολμήμασι, καὶ Ἑλλάδι Ἱπποκενταύρων ὁ Ζεῦξις αὐτὸς ἐποίη-

A O nouitatem! inquiunt. O Hercules dictionem inauditam! Homo promptus & agilis! Certè nemo dixerit quicquam orationum tuarum cogitatione perinde esse nouum. Equidem illi id genus verba permulta faciebant, prout quisque inter audiendum oratione mea affectus aut commotus fuerat. Aut quam alioqui talia mentiendi & assentandi aduersus me causam habuissent, hominem peregrinum, quem aliàs contemptui habentes, non magnifaciebant? Veruntamen ego (neque enim tacitum dissimulabo) non mediocriter illorum laude discruciabar. Tandem verò illis abeuntibus B cùm ad me redissem, mente atque animo sic mecum agitaui: Ergo tantùm hac gratia & venustate scripta mea condita sunt, quòd ad consuetam dicendi rationem formata non sint, nec iuxta communem loquendi viam fluant, verborum verò elegantium nihil in illis admixtum est, ad veterem sermonis regulam & canonem positorum, nulla præterea sententia argutè dicta exornata sunt, nulla industria, nulla Atticæ linguæ venere perpolita, aut compositionis harmonia, aut arte ad amussim elaborata, sed ab his omnibus longè latéque discrepant. C Neque enim hæc ipsa à præsentibus laudata sunt, sed verborum nouitas illorum iudicio peregrina & aliena visa est. Ego verò stolidus, hoc ipso eos, si vnquam ad me collaudandum subsilirent, potissimùm adductum iri putabam. Verissimum enim illud Homeri esse persuasum habebam, nouam quamque cantilenam audientibus esse gratissimam. Non tamen tantum laudis, neque adeò summã, nouitati concedi volebam, verùm hanc non aliter atque cumuli loco adiici, & nonnihil sanè ornatus ad gloriam afferre, sed ita, vt quæ vera laude & auditorum applausu digna haberentur, illa essent. Itaque non modicè commouebar, penè eò adductus, vt illis fidem haberem, vnum atque adeò solum inter Græcos esse confirmãtibus: atque id genus alia. Thesaurus autem, iuxta prouerbium, nobis carbones erant. Ac propemodum vt præstigiator quispiã ab illis laudor. Volo itaque vobis pictoris institutum denarrare. D Zeuxis ille omnium pictorum præstantissimus, popularia & communia illa nequaquam pingere solitus est, aut admodum pauca, nempe heroas, aut Deos, aut bella: semper autem noui aliquid cõminiscendi illi consuetudo fuit. Cæterùm inter alia audaciæ suę egregia facinora, & Hippocẽtaurum fœminam ipse Zeuxis adumbrauit,

Odyss. 1.

Nouitatis gratia.

Hippocentaurus fœminas gemmeus iuuenis

alentem adhuc vberibus pueros Hippocentauros geminos nimiùm infantes. Illius picturæ exemplum nunc Athenis repositum conseruatur, ad veram imaginẽ accuratissimè expressum: ipsum porro archetypum Sylla Romanorum Imperator vnà cum aliis rebus aliquot pretiosis in Italiam misisse ferebatur, deinde iuxta Maleam Laconiæ promontorium, vt opinor, fracta naui oneraria atque submersa, periisse omnia, atque ipsam etiam picturam. At enim veræ imaginis imago mihi visa est. Ac ipse, quoad eius fieri poterit, eandem oratione vobis adumbrabo, non per louem quòd pingendi valde peritus sim, sed quòd adhuc in recẽti mihi hęreat memoria, quippe quam nuper admodum Athenis in pictoris cuiusdam ædibus viderim. Ipsa quoque admiratio, qua tunc artem diligenter contẽplando prosequebar, non parũ nunc mihi afferet adminiculi ad cuncta manifestiùs declaranda. In cespite nimiùm floreſcente & viridi Centaurus ipsa facta est: ea parte qua equã refert, tota humi posita, pedes posteriores retro extendit. Qua verò parte mulieris gerit imaginẽ, ea sensim subsurgit vsque ad cubiti longitudinem. Pedes anteriores ne illi quidem porrectim extensi sunt, veluti iacentis in latere: verùm alter quidem geniculatim inflexo similis est, vngula retrotracta incuruus existens. Alter autem contrà exurgit, & solum attingit. quemadmodum ferè sunt equi subsilire molientes. Cęterùm infantes, alterum quidem ante se habet in vlnis complexum, quem humano more nutrit, muliebrem mammam in os illi inserens. Alterum verò ex equino lactat vbere, quemadmodum pulli à matribus lactari solent In superiore parte tabulæ, veluti è scopulo Hippocentaurus quispiã videlicet mulieris illius infãtes vtrinque nutricantis maritus, prominenti capite ridens prospicit, haudquaquam toto apparens corpore, verùm media parte equi, leonis catulum in dextra retinens, quem sustollit in hoc, vt pueros re ludicra cum risu perterrefaceret. At reliquæ picturæ partes, propter quas non vbique accurata artis præstantia nobis idiotis comparere solebat, nihilo secus tamen summa industria erant elaboratæ, videlicet linearum ductibus atque extensionibus rectissimis, colorum commixtionibus scientissimis, neque non tempestiuarum adiectionum circunductionibus. Insuper decentibus inumbrationibus, neque neglecta magnitudinis ratione, & mensurarum totius operis æqualitate atque harmonia:

A σεν, αἰαπερφυσαμένῳ τοῖς περὶ παιδίω Ἱππο-
κενταύρω διδύμω, κομιδῇ νηπίω. τῆς εἰκόνος
ταύτης ἀντίγραφός ἐστι νῦν Ἀθήνησι, τοῖς
αὐτῷ ἐκείνῳ ἀκριβῶς τῇ γαύμῃ μετενηνε-
γμένη. Τὸ δ' ἀρχέτυπον δ' αὐτό, Σύλλας ὁ Ῥω-
μαίων στρατηγὸς, ἐλέγετο μετὰ τῶν ἄλλων εἰς
Ἰταλίαν πεπομφέναι· εἶτα περὶ Μαλέαν, οἶ-
μαι, καταδύσης τῆς ὁλκάδος, ἀπολέσθαι ἅ-
παντα, καὶ τὸν γραφῶν. πλὴν ἀλλά τὸν γε
εἰκόνα τῆς εἰκόνος εἶδον, καὶ αὐτὸς ὑμῖν ὡς αὖ
οἷός τε ὢν, δείξω τοῖς λόγοις, ὅ, μὰ τὸν Δία γρα-
φικὸς τὶς ὢν, ἀλλὰ πάνυ μέμνημαι, ὅ περὶ
B πολλοῦ ἰδὼν ἔν τινος τῶν γραφέων Ἀθήνησι.
καὶ ὃ θαυμάσαι τότε τὸν τέχνῃ, ταύτ'
αὖ μοι καὶ νῦν περὶ ὃ σαφέστερον δηλῶσαι
σπουδάσω. ὅτι χλόης θάλλοντος ἡ Κέν-
ταυρος αὐτὴ πεπόηται, ὅλη μὲν τῇ ἵππῳ
χαμαὶ κειμένῃ, καὶ ἀποτέτανται εἰς τοὐπίσω
οἱ πόδες· ὃ δ' γυναικεῖον ὅσον αὐτῆς, ἠρέμα
ἐπῆρται, καὶ ἐπ' ἀγκῶνός ἐστιν· οἱ δὲ πόδες οἱ
ἔμπροσθεν, οὐκ ἐπὶ ὄρθιον ἀποτείνει, οἷς
ὅτι πλαγίων κειμένης· ἀλλ' ὁ μὲν ὀκλάζοντι
ἔοικεν, ὡς καμπύλος ὑπεσταλμένῃ τῇ ὁπλῇ,
C ὁ δὲ, ἔμπαλιν ἐμπεφυκὼς καὶ τὸ ἐδάφους
ἀντιλαμβάνεται, οἷόν εἰσιν ἵπποι, πειρώμενοι
ἀναπηδᾶν. εἰσὶν νεογνοῖν δὲ, ὃ μὲν αὖ ἔχει αὐ-
τὴ ἐν ταῖς ἀγκάλαις, καὶ πρέφει ἀνθρωπικῶς,
ἐπέχουσα τὸν γυναικεῖον μαστόν· ὃ δ' ἕτερον,
ἐκ τῆς ἵππου θηλάζει, ἐς τὸν πωλικὸν τρόπον·
αὖ δὲ τὸ εἰκόνος, οἷς ἀπό τινος σκοπῆς Ἱππο-
κένταυρός τις, αὐτὴρ ἐκείνης θηλαστὴ τῆς τὰ
βρέφη ἀμφοτέρωθεν περιγυμνούσης, ὑπερκύπτει
γελῶν, οὐχ ὅλος φαινόμενος, ἀλλ' ἐς μέσον τὸν
ἵππον, λέοντος σκύμνον αἰρόμενον τῇ δεξιᾷ, καὶ
ἐπ' ἐαυτὸν αἰωρῶν, ὡς δεδίξαιτο σὺν παι-
D διᾷ τὰ βρέφη. τὰ μὲν οὖν ἄλλα τῆς γραφῆς,
ἐφ' ὅσα τοῖς ἰδιώταις ἡμῖν, ὅ πάντη ἐμφανῆ
ὄντα, πλὴν ὅλως ὅμως ἔχει δύναμιν τέχνης,
οἷς, τὸ ἀποτείνειν τὰς γραμμὰς ἐς τὸ βάθος πα-
ντὸν, καὶ τῶν χρωμάτων ἀκριβῆ πλὴν κρᾶσιν, καὶ βέ-
λτιον πλὴν ὑπιβολὴν ποιήσασθαι, καὶ σκιάσαι
ἐς δέον, καὶ τὸ μεγέθους τὸν λόγον, καὶ πλὴν τῶν
μέτρων περὶ τὸ ὅλον ἰσότητα, καὶ ἁρμονίαν,

γραφέων παῖδες ἐπαινοῦντων, οἷς ἔργον εἰ- A quæ omnia admirari ſolent pictores quibus ſtudium eſt ea omnia cognoſcendi. Ego verò eam in Zeuxide virtutem & induſtriam præcipua laude extollebam, quòd in vno eodémque argumento habita diuerſitatis ratione, artis diſcrimen egregiè indicarit. Virum quidem per omnia adornauit horridum atque terribilem, ac vehementer agreſtem, horrentem capillitio, cute hirtum & hiſpidum, non per equinam tantùm partem illius, ſed per alteram quoque qua humanam refert ſpeciem. Plurimùm autem ſublimibus illum fecit humeris, vultum ridentis præ ſe ferentem, prorſus tamen ferinum & montanum, ac immanſuetum. Tali quidem imagine virum expreſſum extulit. Porrò fœminam ad equæ pulcherrimæ imaginem adumbrauit, quales cumprimis ſunt illæ Theſſalæ indomitæ, necdum ſeſſoris patientes. Dimidiam verò mulieris partem ſumma formauit elegantia, extra ambas auriculas: eas ſolas informes reliquit, & horridas. Porrò autem corporum iunctura atque cõmixtio, quatenus muliebris pars cum equina coit atque cõiungitur, ſenſim & nõ denſè ſubſurgens, atque ex lento acceſſu deriuata, ſpectãtium fallit oculos, ex altero in alterum perducta. Alter autem ex infantibus non ſecus atque pater agreſtis eſt, & iã in ætate tenera aſpectu ſæuus atque terribilis. Neque hoc, vt mihi perpendenti viſũ eſt, admiratione ſinguli carebat, tum quòd admodum pueriliter ad leoninum catulum reſpicerent, interea vterque dependens ab vbere, colore matrem referentes. Hęc ergo cùm ſingulari artificio Zeuxis expreſſiſſet, ipſe quidẽ in eam veniebat cogitationem, vt putaret ob artis eximiam præſtantiam atque excellẽtiam omnes in ſtuporem & admirationẽ ſpectantes ſe ducturum. Illi autem actutum exclamabant. Aut quid aliud facerent, pulcherrimo incidẽtes ſpectaculo? Enimuero laudibus certatim extollebant omnes, quemadmodum & nuper me illi, nempe inuentum peregrinum, neque nõ nouum picturæ conſilium ignorum prioribus. Vt verò Zeuxis animaduertit quòd argumenti nouitate tantùm illorum detinerentur animi, eóſque ea ipſa ab arte perpendenda abduceret, ità vt neglectui darent exactam rerum expreſſarum diligentiam: affatus diſcipulum, Age, inquit, ô Miccion, inuolutam picturam atque ſublatam domum aufer: etenim illi nos tantùm ob inſuetam artis materiã collaudant: eorũ verò quorum elegantia exornata eſt, quęque arte magiſtra abſoluta ſunt, nullum illi dignantur habere reſpectum:

δέναι τὰ τοιαῦτα. ἐγὼ δὲ τῆ Ζεύξιδος ἐκφυ- B
μάλιστα ἐπῄνεσα, ὅτι ἐν μιᾷ καὶ τῇ αὐτῇ
ὑποθέσει ποικίλως ὁ φαυλότερον ἐπεδείξατο
τῆς τέχνης, τὸν μὲν ἄνδρα, ποιήσας πρώτῃ
φοβερὸν, καὶ κομιδῇ ἄγριον, σοβαρὸν τῇ
χαίτῃ, λάσιον τὰ πολλά, ὥστε μὴν τὸν ἵππον αὐτοῦ
μόνον, ἀλλὰ καὶ καθ' ἕτερον τὸ ἀνθρώπου·
καὶ ὄχθας αὐτοῦ τοῖς ὤμοις ὑπὸ πλάσεν, ὀ
βλέμμα, καίτοι γελῶντος, θηριῶδες ὅλον, καὶ
ὀρθόν τι, καὶ αὐθέμερον· τοιοῦτον μὲν ἐκφυγον· τὴν
θήλειαν δὲ, ἵππου γε τῆς καλλίστης, οἵαι μά- B
λιστα αἱ Θετταλαί εἰσιν, ἀδμῆτες ἔτι, καὶ ἀ-
βάτοι· ὀ δ' ἄνω ἡμίτομον γυναικὸς, πάγκα-
λον ἔξω τῶν ὤτων, ἐκφυγα δὲ μόνα, σατυρώ-
δη ὄντ' αὐτῇ, καὶ ἡ μίξις δὲ, καὶ ἡ ἁρμογὴ
τῶν σωμάτων, καθὸ συνάπτεται, καὶ συν-
δεῖται τῷ γυναικείῳ ὀ ἱππικὸν, ἥρεμα, ὑπ
ἀφεῶς μεταβαίνουσα, καὶ οὐ προσαγωγῆς
πρόπολλῆς, λανθάνει τὸν ὄψιν ἐκ θατέρου
εἰς ὀ ἕτερον ὑποφερομένη· ὀ νεογνὸν δὲ ὀ ἐν
τῷ νηπίῳ, ὁμοῦ ἄγριον καὶ ὑπ' ἀπαλῷ
ἤδη φοβερὸν, καὶ τοῦτο θαυμαστὸν, οἶ ἔδοξέ C
μοι, καὶ ὅτι παιδικῶς μάλα πρὸς τὸν σκύ-
μνον τοῦ λέοντος ἀναβλέποντε, μεταξὺ τῆς
θηλῆς ἑκάτερος ἐπειλημμένοι ὑπ χερῶ τῇ
μητρὶ προσισάμενοι. ταῦτα δ' οὕτω ὑπολα-
βόμενος ὁ Ζεῦξις, αὐτὸς μὲν ᾤετο ἐκ πλή-
ξειν τοὺς ὁρῶντας ὑπὸ τῆ τέχνη, οἱ δὲ, αὐτίκα
μὲν ἐβόων, ἢ τί γὰρ ἂν ἐποίουν, καλλίστῳ θεά-
ματι ἐντυγχάνοντες; ἐπῄνουν δὲ μάλιστα
πάντες, ἄφρ' ἐμὲ προφέρων ἐκφυοι τῆς ὑπο- D
νοίας ὁ ξένος, ἐπὶ τῷ γνώμῃ τῆς γραφῆς ὡς
νέᾳ, ἐν τοῖς ἐμπροσθεν ἠγνοημένῳ ὑπ σφῶν· ὡς-
περ ὁ Ζεῦξις σφείς ὅτι αὐτοῖς ἀσχολῇ ἡ ὑπό-
θεσις ποιεῖ ὅσα, ἐν ἀπάγῃ τῆς τέχνης, ὡς ἐν
πρέπον ἡγεῖσθαι τῷ ἀκρίβειαν τῶν προ-
γεγραμμένων, ἄγε δὴ, ἔφη, ὦ Μικκίων, πρὸς τ μαθη-
τὴν, προφέρε ἤδη τ εἰκόνα, ἐν ἀφάμενοι ἀπο-
κομίζετε οἴκαδε, ὅτι γὰρ ἡμῶν τὸν πλοῦν τ
τέχνης ἐπαινοῦσι, τ δ' ἐφ' ὅτῳ, εἰ καλῶς ἔχῃ,
ἐν χῇ τὴν τέχνῃ, ὑ πολλῶ ποιοῦνται λόγον,

sed vincit operis diligentiam, argumenti nouitas. Ad hunc quidem modum Zeuxis, & fortasse quàm par erat, commotiùs. Cæterùm Antiocho, cui cognomen erat Soteri, & illi nõ dissimile quiddam accidisse fama est, in ea pugna quam ipse aduersus Galatas habuisse dicitur. Si vultis, & hanc vobis historiam ordine, vt gesta est, percensebo. Cùm non ignoraret & corporis viribus & audacia Galatas esse præditos, inusitatámque illorum multitudinem videret, tum phalangem fortiter coniunctam, à tergo verò æneis thoracibus indutos bellantes, præterea in profundum semper armatos viginti-quatuor ordinatos, in vtrunque autem cornu equitatum, qui viginti millibus equitum constabat, dispertitum esse, porrò è medio octoginta currus falcatos erupturos, ac cum illis bigas bis totidem: Hæc inquam cùm videret, spem valde malignam animo concipiebat potiundæ victoriæ, tanquam illis inuictis existentibus. Siquidem ipse modicè instructo exercitu, neque ampliter, neque pro belli dignitate, & apparatu aut magnitudine, sanè perquam paucos ducẽs aduenerat, ac illos quidem vt plurimùm scutatos & nudos. Sed enim ex iis qui nudi erant, plures quàm dimidia pars exercitus numerabantur. Itaque iam de petendo fœdere, ferendísque pacis conditionibus, & bello conuenientissimè componendo secum agitabat. Atqui Theodotas Rhodius, vir excelsi & generosi animi, instruẽdę aciei non imperitus, cùm præsto esset, regem perturbato animo esse non sinebat. Et erant Antiocho vndecim in exercitu elephanti. Hos Theodotas iussit interea, quoad eius fieri posset, habere quam occultissimè, ne ex acie apparentes conspicui fierent hostibus. Vbi verò tuba signum datum esset, ac iam infestis signis concurrendum, & manus conserendæ forent, ac hostium equitatus impressionem faceret, & Galatæ aperta phalange currus immitterent, tunc vnà cum quatuor elephantis vtrinque equitibus esse occurrendum docebat: octo autem reliquos aurigis & curribus esse immittẽdos. Hoc enim facto, inquit illorum equi perterrebuntur, ac retro fugientes, in ipsos Galatas elapsi impetum facient. Nec opinionem eius rei prædictæ euentus frustratus est. Cùm enim antea nullum elephantum vidissent cùm ipsi Galatæ, tum equi illorum, adeo nouo & inopinato elephantorum spectaculo animis consternati sunt, vt longè adhuc à beluis constituti, posteaquam solùm rugientes audissent,

Antiochi Soteris pugna cum Galatis.

A μηδὲ πρὸ θυμοῦ τὸ ἀκρίβασθαι τὸ ἔργον ἡ τῆς ὑποθέσεως καινοτομία. ὁ μὲν δὴ Ζεῦξις, ὅτως, ὀργιλώτερον ἴσως. Ἀντίοχος δ', ὁ Σωτὴρ ἐπικληθείς, καὶ αὐτὸ ὅμοιόν τι παθεῖν λέγεται ἐν τῇ πρὸς Γαλάτας μάχῃ. εἰ βούλεσθε, διηγήσομαι καὶ ὅτου, ὁποῖον ἐγένετο, εἰδῶς. πυθόμενος γὰρ ἀκμαίους ὄντας, καὶ πλήθει πάμπολλους ὁρῶν, καὶ τὴν φάλαγγα καρτερῶς συνεφαρμόσαι, καὶ ὅπλοις μετώπου μὲν προασπίζοντας τοὺς χαλκοθώρηκας αὐτῶν, ἐς βάθος δ' ὅπλοις τεταμένους καὶ εἴκοσι τεταγμένους ὁπλίτας, ὅπλοις δ' ἑκατέρωθεν τὴν ἵππον δυσμενείαν ἕδραν, ἐκ δὲ τοῦ μέσου, τὰ ἅρματα ἐκπηδήσεσθαι μέλλοντα, δρεπανηφόρα ὀγδοήκοντα, καὶ συνωρίδας ἐπ' αὐτοῖς δὶς τοσαύτας· ταῦτα ὁρῶν, πάνυ πονηρὰς εἶχε τὰς ἐλπίδας, ὡς ἀμάχων ὄντων ἐκείνων αὐτῶν. ἐκεῖνος γὰρ δὴ ὀλίγην τῆς στρατείας ἐκείνης ἐποιεῖτο φροντίδα, ἀμεγαλωσί, οὐδὲ κατ' ἀξίαν τοῦ πολέμου ἀφίκετο, κομιδῇ ὀλίγους ἄγων, καὶ τούτων πελταστικὸν τὸ πολύ, καὶ ψιλικόν. οἱ γυμνῆτες δ', ὡσανεὶ ἥμισυ τῆς στρατιᾶς ἦσαν· ὥστε ἐδόκει αὐτῷ ἤδη ἀσπίδεσι, καὶ πίνα θώρεκι δεδεμένα θεῖσιν θεῖσκεσθαι τοῦ πολέμου. μηδὲ Θεόδοτος ὁ Ῥόδιος, ἀνὴρ γενναῖος, καὶ τακτικοῦ ἔμπειρος, οὐκ εἴα πρὸ θυμοῦ. καὶ ἦσαν γὰρ ἑκκαίδεκα ἐλέφαντες τῷ Ἀντιόχῳ· τούτους ἐκέλευσεν ὁ Θεόδοτος, τέως μὲν ἔχειν, ὡς οἷόν τε καλαχρούοντας, ὡς μὴ καταδηλοι εἶεν ὑποφαινόμενοι τῇ στρατιᾷ· ἐπειδὰν δὲ σημήνῃ ὁ σαλπιγκτὴς, καὶ δέῃ συμπλέκεσθαι, καὶ εἰς χεῖρας ἰέναι, καὶ ἡ ἵππος ἡ τῶν πολεμίων ἐπελαύνηται, καὶ τὰ ἅρματα οἱ Γαλάται αἰολίζοντες τὴν φάλαγγα, καὶ διακόπτοντες, ἐπαφῶσι, τότε αὐτὰ τέτταρας μὲν τῶν ἐλεφάντων, ἀπονεῖμαι ἑφ' ἑκάτερα τοῖς ἵπποις, τοὺς ὀκτὼ δ' αὐτεπαφεῖναι τοῖς ἁρματηλάταις, καὶ συνωρίσασθαι· εἰ γὰρ τοῦτο γένοιτο, φοβηθήσονται αὐτῶν, ἔφη, οἱ ἵπποι, καὶ ἐς τοὺς Γαλάτας αὖθις ἐμπεσοῦνται φεύγοντες· καὶ ὅτως ἐγένετο. ὡς γὰρ πρότερον ἰδόντες ἐλέφαντα ὅτε αὖτε Γαλάται, ὅτε οἱ ἵπποι αὐτῶν, ὅτω πρὸς τὸ παράδοξον τῆς ὄψεως ἐπαρθήτην, ὥστε παρὰ τῶν θηρίων ὄντων, ἐπεὶ μόνον τετευχότων ἠκουσθην,

καὶ τοὺς ὀδόντας εἶδον ἀποστίλβοντας ὑπομε- A
λέστερον, ὡς δὴ ὁκ μέλανος τοῦ παντὸς σώμα-
τος, καὶ τὰς προβοσκίδας, ὡς ἐς ἁρπαγὴν
ἀναφαινομένας, πρὶν ἢ τὸ πρόθυμον ὀξυ-
νθῆναι, ἐκκλίναντες, σὺν ὀδόντι κόσμῳ
ἔφυγον· οἱ μὲν πεζοὶ, προπιεζόμενοι ὑπ'
ἀλλήλων τοῖς δορατίοις, καὶ συμπατούμενοι
ὑπὸ τῶν ἵππων, ὡς εἶχον, ἐμπεσόντων ἐπ'
αὐτοῖς, τὰ ἅρματα δὲ ἀναστρέφοντα, καὶ ταῦτα
ἔμπαλιν εἰς τοὺς οἰκείους ὁκ ἀναμφιλεφέ-
στερον ἢ ἀλλοῖς, ἀλλὰ ὃ τοῦ Ὁμήρου,

δίφροι δ' ἀνέκυμβαλίαζον,

οἱ ἵπποι δ' ἐπεὶ ὤπαζε κῆς ἐς ὃ θυμὸ ὁδοῦ B
ἀπετρέποντο, ὁκ ἀναχθόμενοι τῶν ἐλεφάν-
των, τοὺς ὑπιβάτας ἀποβάλλοντες, κεῖν' ὄχεα
κοπάλιζον, τέμνοντες, νὴ Δία, καὶ δρεπανοῦν-
τες τοῖς ἀρεπτομένοις, εἴ τινας τῶν φίλων κατα-
βάλοιεν. πολλοὶ δ' ὡς ἐν παρέργῳ τοσούτῳ
κατεβάλλοντο, εἵποντο δὲ καὶ οἱ ἐλέφαντες
συμπαρῳῶντες, καὶ σὺν αἰωρήμασιν ἐς
ὕψος ταῖς προβοσκίσι, καὶ σὺν ἁρπάζοντες,
καὶ τοῖς ὀδοῦσι προπιέζοντες, καὶ τέλος, ὅτοι
τὴν κρίσιν ἐδιδάσκον τῷ Ἀντιόχῳ τὸν
νίκην· οἱ Γαλάται δὲ, οἱ μὲν, ἐτεθνήκεσαν, C
πολλοῦ τοῦ φόνου γενομένου, οἱ δὲ ζῶντες
ἐλαμβάνοντο, πλὴν πάνυ ὀλίγοι, ὁπόσοι
ἔφθασαν ἐς τὰ ὄρη ἀναφυγόντες· οἱ Μακε-
δόνες δὲ, ὅσοι σὺν Ἀντιόχῳ ἦσαν, ἐπαιώνι-
ζον· καὶ προσιόντες ἄλλος ἀλλαχόθεν, ἀνέ-
δουν τὸν βασιλέα, καλλίνικον ἀναβοῶντες. ὁ
δὲ, δακρύσας, ὡς φασιν, Αἰσχυνώμεθα,
ἔφη, ὦ στρατιῶται, οἷς γε ἡ σωτηρία ἐν ἐκκαί-
δεκα θύραις ἡμείοις ἐγένετο, ὡς εἰ μὴ τὸ καινὸν
τοῦ θεάματος ὄξεπλῆξε τοὺς πολεμίους,
πάνυ ἡμᾶς ἦλθε προσ αὐτούς; ὅπου τε τῶν ἐλε- D
φάντων, καλοῦ ἄλλο μηδὲν, ἐλέφαντα δὲ μό-
νον ἐγκολέψαι. ὥστε δοίνυν με σκοπεῖν, μὴ
καὶ θυμὸν ὅμοιον ἢ τῷ Ἀντιόχῳ, τὰ μὲν
ἄλλα, ὁκ ἄξια μάχης. ἐλέφαντες δὲ τι-
νες, καὶ ξένα μορμολύκεια προσὸς τοὺς ὁρῶν-
τας, καὶ θαυματοποιία, ἄλλως ἐκπλήττειν δοκῶ
ἐπαινοῦσι πάντες· οἷς δ' ἐγὼ ἐπεποίθην, οὐ
πάνυ ταῦτα ἐν λόγῳ πρὸ αὐτῶν ἐστιν· ἀλλ'
ὅτι μὲν θήλεια Ἱππόκενταυρος γεγραμμέ-
νη, τοῦτο μόνον ἐκπλήττονται. καὶ ὡς τῷ ὄντι,
καινὸν, καὶ τερατῶδες δοκεῖ αὐτοῖς. τὰ δ' ἄλλα,

dentésque candore relucentes vidissent, veluti ex toto nigro corpore, tum etiam proboscides ad prædam & direptionem faciendam sublatas: priùs quàm ab arcubus tela extorsissent, versis retro habenis, nullóque seruato ordine aufugerũt. Sed enim pedites aliquantisper alterna cæde semet hastis confodientes, cõculcabãtur ab equitibus in illorum ordinem illapsis: currus autem subuersi, & illi deinceps denuo in suos non citra sanguinem ferebantur, ac planè iuxta illud Homeri,

Subuersi currus passim iacuere supini.

At verò equi posteaquam semel à recta via auersi declinassent, elephãtorum impetum non sustinentes, sessores dorso excutiebant. Currus strepebant proscindẽtes per Iouem atque dissecantes acutis falcibus quoscunque ex amicis comprehendissent. Non pauci verò, vt in tali tumultu, electi prosternebantur. Hos elephanti insequebantur, pedibus proterentes atque conculcãtes, simul atque in altum prouocientes proboscidibus, vnáque rapientes, ac dentibus correptos transuerberantes. Ad extremum illi summa ope annitentes Antiocho victoriam pepererunt. Cæterùm Galatæ alij quidem dimicando occiderunt, ingenti clade edita, alij autem viui capti in victoris potestatem peruenerunt, exceptis perquam paucis, quotquot præuenientes fuga in montes semet abdiderant. Porrò autem Macedones quicunque cum Antiocho in prælium descenderãt, Pæana canebãt, ac alius aliunde accurrentes regem coronabant victorem, & clamantes. At ille profusis, vt fertur, lacrymis, Pudore afficimur, inquit, ô milites, quibus salus in hisce vndecim sterit bobus, adeò vt nisi spectaculi nouitas hostium animos perculisset, quid nos erga illos fuissemus? In tropheum nihil aliud quàm elephantũ iussit sculpere. Itaque iam hora est considerãdi ne & mea perinde cẽseantur, vt Antiochi apparatus bellicus. Etenim omnia alia pugna digna æstimanda non sunt. Quidã autem elephãtes, & peregrina terriculamenta spectantibus metũ & trepidationem incutientia, ac plena præstigij, ea ab omnibus laude extollũtur. Porrò quibus ego confidebã, ea non admodum in illorum sunt sermone. Sed quia mulier Centaurus depicta est, hoc solũ est quod mentis stuporem & admirationem inducit spectantibus, &, quemadmodum est, nouum & monstrosum illis esse videtur.

Cętera verò nequicquã à Zeuxide facta sunt. At non frustra: etenim vos cùm fingendi & pingendi artificij rudes non estis, singula arte magistra spectantes, expendite num solùm ista digna sint vt theatro spectanda commonstrentur.

A μάτην ἄρα τῷ Ζεύξιδι πεποίηται. Ἀλλ' οὐ μάτην· γραφικοὶ γὰρ ὑμεῖς, καὶ μὴ τέχνης ἔκαστα ὀρῶντες, εἰ μόνον ἄξια τοῦ θεάτρου δείκνυσθε.

ΑΡΜΟΝΙΔΗΣ.

HARMONIDES.

Vincentio Obsopœo interprete.

ARGVMENTVM.

Commendat se amico ex principibus cuidam suo, adductus, vt ipse fingit, exemplo Harmonidæ, qui cùm magistrum suum de paranda gloria & immortalitate consuluisset, monitus ab eodem fuerit, vt artem quam à se didicisset, non omnibus Græcis (nam id impossibile fore) sed optimatibus ac præstantissimis quibusque ostentaret: sic enim fore, vt cùm illi ipsi laudati fuerint, vbicunque ipsum laudarent, veram ex eo gloriam ac laudem consequeretur. Statuisse igitur se, eodem pacto & hunc commendari sibi suáque debere, vt qui primùm ea præstantia, eóque iudicio sit, vt quod ipse suo calculo approbasset, deinde & cæterorum omnium probaretur, amplificando hanc personæ illius excellentiam per collationem: Deinde & ex eadem patria secum natus sit, vt vel eo nomine fauere ac patrocinari sibi debeat. Postremò & à scriptorum ratione facilitatem ac meritum causæ ostendit. Orditur statim ab expositione exempli, cuius occasione adductum ac motum sese fingit. Concludit autem orationem per comprecationem & votum, à Dijs precando vt cæptam laudem suam crescere ac perpetuam esse velint. Titulus eadem ratione qua in superioribus inditus est.

HARMONIDES tibicen B quodam tempore Timotheum magistrum suum interrogauit. Dic mihi, inquit, ô Timothee, quomodo mea arte possum euadere clarus & nobilis? Aut quid faciendum mihi existimas, ex quo in vniuersæ Græciæ cognitionem venturus sim? Nam alia quidem omni me studio & beneuolẽtia iam edocuisti, nempe exquisitum tibiæ & accõmodum vsum, mox lingulam tenui & modulanti spiritu insufflare, infrà autem digitos aptè adhibitos crebrò sustollere ac deprimere, deinde ad numeros ingredi, & C modos facere concinnos, choróque congruos, postremò conseruare singulorum concentuum proprietates, quiddam in Phrygio attonitum, in Lydio turbulentum, grauitatem in Dorico, in Ionico suauitatem. Hæc inquam omnia te magistro didici. Atenim quæ maxima sunt, & quorum gratia tibiæ cognoscendæ desiderio laborauí, nondũ video quomodo ab illo mihi parãda sit gloria, & apud multos celebris opinio, vtq; in multitudine cum existimatione aliqua clarus & cõspicuus obambulẽ, ac prætereuntium digito cõmonstrer. Tum si cubi propalã apparuero, statim omnium oculi in me conuertantur, ac me nominatim collaudantes, dicant:

A Ἁρμονίδης ὁ αὐλητὴς, ἤρετο ποτὲ Τιμόθεον διδάσκαλον αὐτοῦ ὄντα, εἰπέ μοι, ἔφη, ὦ Τιμόθεε, πῶς ἂν ἔνδοξος γενοίμην ὑπὸ τῇ τέχνῃ; καὶ τί ποιοῦντα, εἴσονταί με οἱ Ἕλληνες ἅπαντες, ἃ μὲν γὰρ ἄλλα οὐ ποιῶν, ἐδιδάξω με ἤδη ἁρμοσαμένῳ τ' αὐλὸν ἐς ὀξύτατον, καὶ ἐμπνεῖν ἐς τὴν γλωττίδα λεπτόν τι, καὶ ἐμμελῆ, καὶ ὑποδεῖν τοῖς δακτύλοις ὠκέως ὑπὸ πυκνῇ τῇ ἄρσει, καὶ θέσει, καὶ ἐναίνειν ἐν ῥυθμῷ, καὶ σύμφωνα εἶναι τὰ μέλη πρὸς τὸν χορὸν, καὶ τῆς ἁρμονίας ἑκάστης διαφυλάττειν τὸ ἴδιον, τῆς Φρυγίου τὸ ἔνθεον, τῆς Λυδίου τὸ βακχικὸν, τῆς Δωρίου τὸ σεμνὸν, τῆς Ἰωνικῆς τὸ γλαφυρόν. Ταῦτα μὲν οὖν πάντα ἐκμεμάθηκα παρὰ σοῦ· τὰ μέγιστα δὲ καὶ ὧν ἕνεκα ἐπεθύμησα τῆς αὐλητικῆς, οὐκ ὀρῶ πῶς ἂν ἀπὸ αὐτῆς μοι προσγένοιτο ἡ δόξα, ἢ παρὰ τοῖς πολλοῖς, καὶ τὸ ὑπόσημον εἶναι ἐν πλήθεσι, καὶ δείκνυσθαι παρὰ δακτύλου· καὶ ἐὰν που φανῶ, θύρυβος ὑπαντιάζειν πολὺς εἰς ἐμὲ, καὶ λέγειν τοιοῦτο.

ΟΥΤΟΣ ΕΚΕΙΝΟΣ Αρμονίδης ἐστὶν, ὁ ἄριστος αὐλητής· ὥσπερ ὅτε καὶ σύ, ὦ Τιμόθεε, θᾶττον ἐλθὼν οἴκοθεν ἐκ Βοιωτίας, νικήσας τῇ Παυδιονίδι, καὶ νικήσας ἐν τῷ Αἴαντι τῷ ἐμμανεῖ, τὸ ὁμώνυμόν σοι ποιήσαντος τὸ μέλος, οὐδεὶς ἐῶ ὃς οὐκ ἔγνω σὸν νόμα, Τιμόθεον ἐκ Θηβῶν· ἀλλ' ἔνθα ἂν καὶ νῦν φανῇς, σπουδῇ σιν ὅτι σὲ πάντες, ὥσπερ ὅτι τὴν γλαῦκα τὰ ὄρνεα· ταῦτ' ἔστι δι' ἃ σφ' ἠυξάμην αὐλητὴς γενέσθαι, καὶ ὑπ' ὧν πεπόνηκα τὸν πόνον τὸν πολύν, ἐπεὶ τό γε αὐλεῖν αὐτὸ, αὐθ' αὑτῷ ἔνδοξον εἶναι δι' αὐτὸ, οὐκ ἂν ἠυξάμην, ἀγνώστῳ μοι τοῖς γνωσομένοις, εἰ Μαρσύας, ἢ Ὄλυμπος γνώσεσθαι μέλλοι μὴ λαμπάνων. τοῦδε γὰρ ὄφελος ἀπορρήτου, φασὶ, καὶ ἀφανοῦς τῆς μουσικῆς. ἀλλὰ σύ, ἔφη, καὶ ταῦτα παίδευσόν με, ὅπως μοι χρηστέον κἀμαυτῷ, καὶ τῇ τέχνῃ· καί σοι διδῶ εἴσομαι τὸν χάριν, καὶ ὅτι τῇ αὐλήσει, καὶ ὃ μέγιστον, καὶ ὅτι τῇ δόξῃ αὐτῆς. ἀποκρίνεται οὖν αὐτῷ ὁ Τιμόθεος, ἀλλ', ὦ Ἁρμονίδη, ἐρᾷς μὲν, ἔφη, εὖ ἴσθι, σμικροῦ πράγματος, ἐπαινεσόμενος καὶ δόξης, καὶ ὀψίσημος ἔσῃ, καὶ γνωσθήσεσθαι πρὸς τὴν πολλῶν· τοῦτο δὲ, εἰ μὲν ὑπνοί πως ἐς τὰ πλήθη παρεὶς ὑπεδύσῃ μύθους, ἐθέλοις ποιεῖσθαι, μακρὸν ἂν γένοιτο, καὶ οὐδὲ ὅπως ἀπόνητες εἴσονταί σε· ποῦ γὰρ ἂν εὑρεθείη ἢ θέαθρον, ἢ στάδιον ὅτου μέγα, ἐν ᾧ πᾶσιν αὐλήσῃς τοῖς Ἕλλησιν; ὡς δὲ ποιήσας γνωσθήσῃ αὐτοῖς, καὶ ὅτι ὁ πέρας ἀφίξῃ τῆς βύχης, ἐγὼ καὶ τοῦθ' ὑποθήσομαί σοι· σὺ γὰρ αὖλει μὲν καὶ ποῖς τὰ θέατρα σπάνιστε· ἀπὸ ὀλίγων μελέτω σοι τῶν πολλῶν. ἢ δ' ὃς, ὑπόμνησον καὶ ῥᾷσα ὅτι τὸν δόξαν ἄγουσα, ἥδε ἐστίν. εἰ γὰρ ὑπολεξάμενος τῶν ἐν τῇ Ἑλλάδι τοὺς ἀρίστους καὶ ὀλίγους αὐτῶν, οἵτινες κορυφαῖοι, καὶ ἀναμφιλόγως θαυμασταί, ἐπ' ἀμφότερα πίσυνοι, εἰ τούτοις (φημὶ) ὑπιδείξαιο τὰ αὐλήματα, καὶ ὅτι ἐπαινέσονταί σε, ἅπασιν Ἕλλησι νόμιζε ἤδη γεγενῆσθαι γνώριμος ἐν ὥρᾳ χαῖ, καὶ ὃ πράγμα ὅρα πῶς συνδήσῃ.

A HIC ILLE est Harmonides tibicen omniũ præstantissimus: quemadmodũ quo tempore & tu, ô Timothee, primùm ab ædibus patriis è Bœotia profectus, tibicinem agens Pandionidi, victoriã in Aiace furente reportabas, ac melodiam tuo cognomine nobilitaras, nemo fuit qui nomen tuum ignorasset, ac Thebanum illum Timotheum. Sed & nũc vbicunque saltem in publico apparueris, certatim ab omnibus ad te curritur, veluti ad Noctuã reliquæ auiculæ sturnatim & graculatim conuolitant. Et hæc sunt quorum nomine aulœdus fieri optauerim, tum quorum gratia tantum laborem strenuè exhausc-
B rim: quandoquidem tibia canere per se citra famæ & existimationis accessionem haud valde concupiscerem, si in obscuro mihi delitescendum foret, tametsi hac arte ad amussim exornato, non si Marsyæ aut Olympo similis euasurus essem delitescens. Siquidem incelebris & occultæ, quod aiunt, musices nullus est respectus aut vtilitas. Atqui tu, inquit, & ista me doce, quo modo mihi me ipso rectè vtẽdum sit, tum etiam arte. Ac tibi duplici nomine habebo gratiam, cùm propter tibiæ peritiam qua me excoluisti, tum
G (quod maximum est) propter gloriam quam ex illa consecuturus sum. Ad hæc autem illi ita respondit Timotheus: Atqui, ô Harmonide, rei, inquit, non vulgaris aut mediocris amore & cupiditate ardes, id quod scire potes, nẽpe laudis & gloriæ, vtq; fama celebris sis, ac vulgo notus. Hanc autem quanquam tibi ad hunc modum in medium multitudinis progresso artem ostentando, consequi in animo est, multi ac longi laboris opus aggrederis, & tamen ne sic quidem vniuersi te cognoscent. Etenim vbi gentium aut theatrum aut stadium ita
D magnum inueniri potest, in quo omnes Græci tibia canentem te audiant? Vt autem aliquo pacto illis innotescas, ac tui voti desiderio tandem potiaris, & hoc ego tibi subiiciam: Vtere tu quidem arte tua & in theatris nonnunquam, parum tamen tibi curæ sit promiscua vulgi multitudo. Porro compendiaria & facillima ad parandam gloriam via hęc est, si collectis Græciæ optimatibus, & paucis illorum quicunque dignitate & auctoritate præcellunt cęteros, atque indubitanter viri magni sunt & admirandi, & aliorum omnium antesignani, quorum fides in vtraque fortuna spectata sit: iis, inquam, si artis tuæ egregium specimen exhibueris, illíque laudis suæ testimonio te cohonestauerint, omnibus Græcis in puncto temporis te longè latéque innotuisse putato, & passim inclaruisse. Et vide in quod compendium tantam rem tibi contraxerim.

Nam si ij qui omnibus noti sunt, & quos nemo non admiratur, tibicinem præclarum & celebrem te esse cognoscent, quorsum tibi vulgi iudicio aut opinione opus est, tantùm eos sequentis, qui meliores sunt rerum expensores & iudices? Siquidem popularis ista multitudo ferè semper quæ optima sunt, ignorat, cùm maior illius pars manuarij sint opifices. Cæterùm quemcunque illi laudibus illustrauerint, qui reliquos vitæ splendore & dignitate anteeunt, eundem nequaquam temere laudari planè persuasum habent. Itaque magnorum virorum inducti præconio, laudant & illi. Quippe in ipsis quoque certaminibus multi spectatores athletis nonnunquam clarè solent applaudere, non rarò etiam sibilis illudere: penes tamen septem, aut quinque, aut quotcunque tandem fuerint, iudicandi potestas reposita est. His magistri sui cõsiliis parum obsecutus est Harmonides. Etenim inter tibias, vt fertur, cùm primùm in musices certamen descendisset, magna contentione insufflãs, in ipsam tibiam inspirãdo exhalauit animam, & incoronatus atque exanimis eadẽ ratione prima & vltima vice tibia canendi vsus in scena corruit, celebrante populo Dionysia. At sanè Timothei tam prudens oratio, non tibicinibus, neque solùm Harmonidæ mihi dicta esse videtur, verùm omnibus quicunque appetentes sunt gloriæ, ingenij aut artis suæ specimen publicè exhibẽtes, ac multitudinis laudẽ suppliciter ambientes. Quare, quo tempore & ipse non dissimilia de rebus meis agitabam animo, quærerémque quo pacto quamocyssimè apud omnes inclarescerem, prudentissimum Timothei consilium secutus, considerabam quinam in Republ. omnium foret præstantissimus, cuique plurimum fidei apud alios foret repositum, tum qui præ omnibus aliis esset acceptissimus. Proinde talis tu nobis apparere debebas iusto omnium sermone, veluti vniuersæ virtutis caput & summa, ac talium rerum gnomon & recta regula. Porrò si mea tibi spectanda & excutienda offerrem, túque ea prosequutus esses laudibus, essent haud dubiè ita apparitura: egóque iam votis tantopere speratis potitus essem, in vno calculo omnes assecutus. Aut quem tibi in eligendo præferens, non iure optimo deliquisse in habendo delectu existimarer? Itaque iuxta prouerbium, in vno viro iecimus aleam: sed mehercle non aliter factum est, atque si omnibus vbique hominibus meam in dicendo facultatem ostendissem. Quippe in confesso est, quòd & separatim singulos, & collectim vniuersos ipse solus morum bonitate atque ingenij gloria exuperaris.

A Εἰ γὰρ οἷς ἅπαντες ἴσασι, καὶ οἷς θαυμάζοισιν, ὅτι δὲ εἴσονταί σε αὐλητὴν ὐδὲ κιμον ὄντα, τί σοι δεῖ τῶν πολλῶν, οἵ γε πάντως ἀκολουθήσουσι τοῖς ἀμείνον κρίνασι δυναμένοις; ὁ γάρ τοι πολὺς ὄχλος, αὐλοὶ μὲν ἀγνοοῦσι τὰ βέλτιστα, ζαίωσι ὄντες οἱ πολλοὶ αὐτῶν. ὅν τινα δ' ἂν οἱ πρεσβύτεροι ἐπαινέσωσι, πᾶς θόρυβος μὴ ἂν ἀλόγως ἐπαινεθῆναι τοῦτον· ὥστε ἐπαινέσουσι καὶ αὐλοί. καὶ γὰρ οὖν καὶ ἐν τοῖς ἀγῶσιν, οἱ μὲν πολλοὶ θεαταί εἰσι κροτῆσαί ποτε, ἐξ συρίσαι, κρίνουσι δὲ ἑπτά, ἢ πέντε, ἢ ὅσοι δή. Ταῦτα ὁ μὲν Αρ-

B μονίδης οὐκ ἔφθη ποιῆσαι. μεταξὺ γὰρ αὐλῶν, φασιν, ὅτε τοπρῶτον ἠγωνίζετο, φιλοτιμότερον ἐμφυσῶν, ἐναπέπνευσε τῷ αὐλῷ, καὶ ἀσθενὼς ἐν τῇ σκηνῇ ἀπέθανε, ὃ αὖθις ἐξ πρῶτον καὶ ὕστατον αὐλήσας ἐν Διονυσίοις. ὁ μὲν τοι τοῦ Τιμοθέου λόγος, οὐκ αὐλητὰς, ἀλλ' Αρμονίδην μόνον εἰρῆσθαί μοι δοκεῖ, ἀλλὰ πᾶσιν, ὅσοι δόξης ὀρέγονται, δημοσίου τι ὑποδεχομένοις, τοῦ πρῶτα τῶν πολλῶν ἐπαίνου δεόμενοι. ἐγὼ οὖν ὁπότε καὶ

C αὐτὸς ἐνενόουν τὰ ὅμοια πρὸς τὴν ἐμαυτοῦ, καὶ ἐζήτουν ὅπως ἂν παγκάλα γνωσθείην πᾶσι, τῷ Τιμοθέου λόγῳ ἐπόμενος, ἐσκοπούμην ὅς τις ἄριστος εἴη τῶν ἐν τῇ πόλει, καὶ ὅτῳ τις θόρυβος οἱ ἄλλοι, καὶ ὃς ἂν τι πολύτων ἀρκέσειεν ἄν. ὅτῳ δ' ἄρα σὺ ἔμελλες ἡμῖν φαίνεσθαι τῷ δικαίῳ λόγῳ, ὅτιπερ τὸ κεφάλαιον ἀρετῆς ἁπάσης ὁ γνώμων, φασὶ, καὶ ὁ ὀρθὸς κανὼν τῶν τοιούτων. εἰ δέ σοι δείξαιμι τἀμά, καὶ σὺ ἐπαινέσειας

D αὐτά (εἰη γὰρ ὅτῳ φανήσεται) καὶ δή ποτε περιεῖναι με τῆς ἐλπίδος, ἐν μιᾷ ψήφῳ πάσας λαβόντα. εἴ τινα γὰρ ἂν τοῦ σοῦ ἐλόμενος, ἀκριβῶς ἂν εἰκότως νομισθείην; ὥστε λόγῳ μὲν ἐφ' ἑνὸς ἀνδρὸς ἀναρριψόμην τὸν κύβον, ὃ δ' ἀληθὲς, ὡς ἔπος εἰπεῖν, ἐπὶ πᾶσι τοῖς ἀνθρώποις ὑποδεδεγμένος τοὺς λόγους. δῆλον γὰρ ὡς καθ' ἕνα τε, καὶ σὺν ἅμα πάντων συνηλεγμένων, μόνος αὐτὸς ἀμείνων ἂν εἴη.

οἱ μὲν γε τῶν Λακεδαιμονίων βασιλῆς, τῶν ἄλλων ἑκάστου μίαν ψῆφον φερόντων, ἑπτὰ μόνοι ἑκάτερος αὐτῶν, δύο ἔφερον. σὺ δὲ, καὶ τὰς τῶν Ἐφόρων, καὶ τὰς τῶν γερόντων προσέτι, καὶ ὅλως ἁπάντων ὁ πολυψηφότατος εἶ παιδιᾷ. σύ γε καὶ μάλιστα ὅσῳ τὴν λευκὴν ἀεὶ καὶ σώζουσαν φέρῃς, ὁ καὶ θαρρεῖν με τῷ παρόντι ποιεῖ, ἀφ' οὗ γε ὁ μέγεθος τῶν ἐλπιζομένων, καὶ πάνυ δικαίως δὴ φοβηθέντα. κἀκεῖνο δὲ, νὴ Δία, προσέτι καὶ αὐτῷ θαρρεῖν ποιεῖ, ὃ μὴ πάντα πᾶσιν ἀλλότριον πάμπαν εἶναί σοι· ὡς πόλεώς τε ἐκείνης εἰμὶ, ἐν ᾗ πολλάκις δὴ ἐπέπεσας, ὃ μὲν πρῶτον, ἰδίᾳ, ὃ δὲ δεύτερον, κοινῇ μετὰ πάντων τῶν ἐθνῶν· ὥστε ἴσως που καὶ νῦν ἐμοὶ ἐς ὃ χεῖρον ῥέπουσιν αἱ ψῆφοι ἐν τῷ λόγῳ, καὶ ἐλάττους ὦσιν αἱ ἀμείνους, σὺ τῷ τῆς Ἀθηνᾶς προσιδὼν, αἶα πλήρου ὃ ἐνδέον πρὸς σεαυτῷ, καὶ ὃ ἐπανόρθωμα οἰκεῖον σοι δοκεῖτω· καὶ γὰρ οὐδὲ ἐκφυγόν μοι ἰσχύον, εἰ πολλοὶ ἐθαύμασάν μου πρότερον, εἰ ἔνδοξος ἤδη ἐγὼ, εἰ ἐπαινοῦνται πρὸς τῶν ἀκουσάντων οἱ λόγοι. πάντα ἐκφυᾶ, ἐπανήμια ὀνείρατα, φασι, καὶ ἐπῶν σκιαί. ὃ δὴ ἀληθὲς, ἐν τῷ παρόντι δηχθήσεται. σοὶ δ' ἀκριβὴς ὅρος τῶν ἐμῶν, οὐδὲν ἀμφίδοξον ἔτι, οὐδ' ὡς αὖ τις ἐνδοιάσειεν, ἀλλ' ἢ ἄριστον καὶ παιδείαν δεινὴν νομίζεσθαι, σοί γε δόξαν, ἢ πάντων. θῦφημεῖν δὲ χρὴ, πρὸς ὅτῳ μέγαν ἀγῶνα κεκριμένα, δόξαιμι γὰρ, ὦ θεοὶ, λόγου ἄξιοι, καὶ βεβαιώσαντες ἡμῖν τὸν παρὰ τῶν ἄλλων ἔπαινον, ὡς ὃ λοιπὸν θαρροῦντας, ἐς τοὺς πολλοὺς πρᾶξαι. πολὺ γὰρ ἥδη σφόδρα ἧττον φοβερὸν τῷ Ὀλύμπια τὰ μεγάλα νενικηκότι.

A Lacedæmoniorum reges alijs omnibus vnicum tantùm calculum ferentibus, ipsi soli præ cæteris duos ferre soliti sunt. Tu verò & Ephoros præterea, & senes, in sũma vniuersos calculorum multitudine in disciplinis excedis. Quinetiam in primis tu candidum & saluti ferè semper suffragantem calculum addere consueuisti: quod non mediocrem in præsentia mihi addit animum, alioqui propter audacis facti magnitudinem iure optimo metuẽti. Sed & illud per Iouem non vulgariter me consolatur, quòd mea non prorsus à te sint aliena, qui & ex ea vrbe sum B oriundus, quam tu persæpe primùm quidem priuatis officiis, tandem etiam publicis iuuisti perbenignè & liberaliter. Itaque sicubi & nunc in peiorem mihi partem calculi vergerint in oratione, ac paucior erit meliorum & candidorũ numerus: tu adiecto Mineruæ suffragio, ex te ipse defectum suppleto, tuíque familiaris censorem & correctorem te egisse putato. Atqui ne hoc quidem contentus ero, si antehac multi me admirati sint, si iam per ora virûm clarus ego & celebris C volitem, si orationes meæ audientiũ laudibus respondeant. Omnia illa vẽtosa & euanida, vt est in prouerbio, sunt somnia & verborum vmbræ. Cęterùm ipsa veritas in præsens certissimis argumẽtis declarabitur. Ille exactus erit mearum lucubrationum finis & terminus, nec ampliùs ambiguitati locus relinquetur, ne tantùm quidem, quod vel vllius mẽtem aliquo dubio distrahat, sed aut optimum iuxta disciplinas æstimandum est, quod tibi apportet gloriam, aut omnium. Sed meliora proferenda, & magis ominatiora, ad tantum certamẽ eunti. Videamur verò, ô superi, hominum opinione & existimatione non indigni: ac eam quæ nobis ab alijs euentura est, laudem confirmate, vt in posterum fidenti animo ad ampliorem perueniamus. Quippe omne stadium minùs reformidandum est ei qui magna Olympia deuicerit.

ΣΚΥΘΗΣ, Η ΠΡΟΞΕΝΟΣ.

SCYTHA, SEV HOSPES.

Vincentio Obsopœo interprete.

ARGVMENTVM.

Laudat Macedonicos quoſdam ciues, patronos, vt videtur, ſuos, vt à quibus maximè adiutus atque apud cæteros promotus fuerit. Facit autem hoc collatione quadam Anacharſidis Scythæ, & Solonis Athenienſis: ad quē cùm alter Athenas profectus, à Toxare populari ſuo adductus fuiſſet, & humaniter acceptus ab illo, breui toti ciuitati notus atque acceptus factus eſt. Eodē igitur pacto & ſe, cùm in Macedoniam veniſſet, ab omnibus vt ad illos de quibus encomium hoc inſtituit, diuerteret, iiſdémque ſeſe commendaret, admonitum fuiſſe ait. Vt enim apud Athenienſes aliquando Periclem, Ariſtotelem, & Solonem, quaſi cæterorum omnium inſtar fuiſſe; ita hos inter Macedonas reliquos excellere. Titulum ex eadem ratione, qua ſuperiores, hæc quoque oratio habet. Cætera plana ſunt.

NOn fuit primus Anacharſis qui ex Scythia Athenas vſque peregre profectus eſt Græcanicæ diſciplinæ perdiſcendæ deſiderio: ſed ante illum & Toxaris, vir & multæ ſapientiæ, & elegantiæ ac rerum optimarum ſtudioſus admodum, ſed qui domi non erat de ſanguine regio, neque ex iis qui tiaras geſtare ſolent, verùm vnus è vulgo Scytharum & popularium, cuiuſmodi ſunt qui apud illos vocantur Octipedes, quo ſignificant aliquem duorum boum & vnius plauſtri eſſe dominū. Hic ergo Toxaris haud iterū poſtliminio ad Scythas regreſſus eſt, ſed Athenis manens diem ſuum obiit, ac non multo pòſt etiam heros eſſe viſus eſt: atque hunc peregrinum medicum Athenienſes non ſecus atque vnum colunt ex heroum numero. Hoc enim nomen cùm heros eſſe declaretur, poſſidere cœpit. Sedenim cauſſam cognominis, & quamobrem in heroum catalogum relatus ſit, vnúſque ex Æſculapianis viſus ſit, non alienum fortaſſe eſt percenſere, vt cognoſcatis. Non Scythis tantùm moris eſt immortalitate donare homines, & ad Zamolxim ablegare mortuos, ſed Athenienſibus quoque licitum eſt in Græcia Scythas Deos facere. Quo tempore ſæua peſtilentia populus Athenienſis infeſtabatur, videre viſa eſt Architelis viri Areopagitici vxor ſibi Scytham adſtitiſſe, dixiſſéque fore vt Athenienſes à peſtifero contagio liberarētur, ſi angiportus vino conſpergerent. Hoc cùm ſæpius fieret (neque enim Atheniēſes mulierculæ verba audita dederūt neglectui) factum eſt vt non ampliùs peſtis in eos graſſaretur, ſiue vaporibus quibuſdam noxiis vini odore extinctis, ſiue aliud quiddam maioris efficaciæ norit heros Toxaris, quippe qui medicus exiſtens iſta Athenienſibus facienda ſuaſerit. Itaque curationis merces etiam nunc illi perſoluitur: nam niuei coloris equus ad eius monimentū quotannis immolatur, quo loci monſtrauit Dimænete, illum accedentem, ea quæ de vino ſpargendo diximus, imperaſſe.

Peſtilentia ſedandæ ratio.

Ὁ μὲν πρῶτος Ἀνάχαρσις ἀφῖκετο ἐκ Σκυθίας Ἀθήναζε, παιδείας ἐπιθυμίᾳ τῆς Ἑλληνικῆς, ἀλλὰ καὶ Τόξαρις ποτὲ αὐτὸς σοφὸς μέν, καὶ φιλόκαλος ἀνήρ, καὶ ἐπιτηδευμάτων φιλομαθὴς τῶν ἀρίστων· οἶκοι δέ, καὶ τῆς βασιλείου γένους ὢν, οὐδὲ τῶν πιλοφορικῶν, ἀλλὰ Σκυθῶν τῶν πολλῶν, καὶ δημοτικῶν, οἵοί εἰσι παρ' αὐτοῖς οἱ ὀκτάποδες καλούμενοι· τοῦτο δέ ἐστι, δύο βοῶν δεκαοκτὼ εἰ, ἓξ ἁμάξης μιᾶς. οὗτος ὁ Τόξαρις, ὐδ' ἁπαξ ἐπὶ ὀπίσω ἐς Σκύθας, ἀλλ' Ἀθήνησιν ἀπέθανε· καὶ μετ' ὀλίγον καὶ ἥρως ἐδόξε, καὶ ἐντέμνουσιν αὐτῷ ξένῳ ἰατρῷ οἱ Ἀθηναῖοι· τοῦτο γὰρ τοὔνομα, ἥρως γενόμενος, ἐπεκτήσατο. τιμὴ δ' αἰτίαν τῆς ἐπωνυμίας, καὶ αἰθ' ὅπου ἐς τοὺς ἥρωας καλέλεγη, καὶ τῶν Ἀσκληπιαδῶν εἷς ἐδόξεν, ὀ χεῖρον ἴσως διηγήσασθαι, ὡς μάθητε ὐ Σκύθας μόνον ἐπιχώριον ὂν ἀποθανατίζειν, καὶ πέμπειν ποτὲ τὸν Ζάμολξιν, ἀλλὰ καὶ Ἀθηναίοις ἐξεῖναι θεοποιεῖν τοὺς Σκύθας ὅτι τὸν Ἑλλάδος. καὶ τὸν λοιμὸν τὸν μέγαν, ἐδόξεν ἡ Ἀρχιτέλους γυνὴ, Ἀρεοπαγίτου ἀνδρὸς, ἐπισάντα οἱ τὸν Σκύθην κελεύσαι εἰπεῖν Ἀθηναίοις, ὅτι παύσουσι τὸν λοιμὸν ἐχόμενοι, ἐὰν τοῖς ξένοις οἴνῳ πολλῷ ῥαίνωσι. τοῦτο συνεχέως γενόμενον, ὀ γὰρ ἠμέλησαν Ἀθηναῖοι ἀκούσαντες, ἔπαυσε μηκέτι λοιμώττειν αὐτούς· εἴτε ἀτμοῖς τισὶ πονηροῖς ὁ οἶνος σβέσας τὴν ὀδμὴν, εἴτε ἀλλό τι πλέον εἰδὼς ὁ ἥρως ὁ Τόξαρις, ἅτε ἰατρικὸς ὤν, στυγνεβάλλυσιν. ὁ δ' ὃν μισθὸς τῆς ἰάσεως ἔτι καὶ νῦν ἀποδίδοται αὐτῷ, λευκὸς ἵππος καλλιγένειος· ὅτι ᾧ μνήματι ὤφθη ἐδόξεν ἡ Δημαινέτη, τοῖς ἐλθοῦσι αὐτὸν, ἐντέλλεσθαι σφᾶς τὰ περὶ τοῦ οἴνου.

καὶ εὑρέθη κεῖθι ὁ Τόξαρις τεθαμμένος, τῇ τε ὑπογραφῇ γνωσθεὶς, εἰ καὶ μὴ πᾶσα ἐφαίνετο ἔτι· καὶ μάλιστα, ὅτι ὑπὲρ τὴν στήλην Σκύθης αὐτὴν ἐστεφανωμένος, τῇ μὲν ἀριστερᾷ τόξον ἔχων ἐντεταμένον· τῇ δὲ δεξιᾷ δὲ, βιβλίον, ὡς ἐδόκει· ἔτι καὶ νῦν ἴδοις ἂν αὐτοῦ ὑπὲρ ἥμισυ, καὶ τὸ τόξον ὅλον, καὶ τὸ βιβλίον. Τὰ δ' ἄλλα τῆς στήλης, καὶ τὸ πρόσωπον, ὁ χρόνος ἤδη ἐλυμήνατο που. ἔστι δὲ τὸ πολὺ ἀπὸ τοῦ Διπύλου, ἐν ἀριστερᾷ εἰς Ἀκαδημίαν ἀπιόντων, οὐ μέγα τὸ χῶμα, καὶ ἡ στήλη χαμαί, πλὴν ἀλλ' ἔστεπταί γε ἀεὶ, καὶ φασί τινες τοὺς πάλαι ἤδη πεπαῦσθαι ἀπ' αὐτοῦ, καὶ, μετὰ τὸν Δία, θεῶν ἄπιστον, ὃς ὅλην ποτὲ ἰάσατο τὴν πόλιν· ἀλλὰ γὰρ ὕστερον ἕνεκα ἐμνήσθην αὐτοῦ, ἔξω μὲν ἐπὶ τὸν Τόξαριν· ὁ Ἀνάχαρσις δὲ, ἅτε καταπεπλευκὼς, αὐτῇ ἐν Πειραιεῖ, οἷα δὴ ξένος, καὶ βάρβαρος, οὐ μετρίως τεταραγμένος ἐπὶ τῷ γνώμῃ, πάντα ἀγνοῶν, φοβούμενός τε τὰ πολλὰ, οὐκ ἔχων ὅ,τι χρήσαιτο ἑαυτῷ. καὶ γὰρ σαφῶς καταγελώμενος ὑπὸ τῶν ὁρώντων ὅτι τῇ σκευῇ, καὶ ὁμογλώσσων οὐδένα ἤυρισκε, καὶ ὅλως μετεμέλετο αὐτῷ ἤδη τῆς ὁδοῦ· καὶ ἐδεδοίκει, ἰδόντα μόνον τὰς Ἀθήνας, ὅτι πολὺ ἂν ὀξὺς ὀπίσω χωρῶν· καὶ πλοίῳ ὁπόταν πλεῖν αὖθις ὅτι Βοσπόρου, ὅθεν οὐ πολλὴ ὁδὸς ἔμελλεν αὐτῷ ἔσεσθαι οἴκαδε ἐς Σκύθας· οὕτως ἔχοντι τῷ Ἀναχάρσιδι, συντυγχάνει δαίμων τις ἀγαθὸς, ὡς ἀληθῶς, ὁ Τόξαρις ἤδη ἐν τῷ Κεραμεικῷ. καὶ τὸ μὲν πρῶτον, ἡ στολὴ αὐτὸν ἐπεσπάσατο, πατρίδα οὖσα, εἶτα μέντοι οὐ χαλεπῶς ἔμελλε καὶ αὐτὸν γνώσεσθαι τὸν Ἀνάχαρσιν, ἅτε γνώριμος τῷ δοκιμωτάτου ὄντα, καὶ ἐν τοῖς πρώτοις Σκυθῶν. ὁ Ἀνάχαρσις δὲ, πόθεν ἂν ἐκεῖνον ἔγνω ὁμοεθνῆ ὄντα, Ἑλλήνισι ἐσταλμένον, ὑποξυρημένον τὸ γένειον, ἄζωστον, ἀσίδηρον, ἤδη χαμαίλοφον, αὐτῶν τῶν Ἀττικῶν ἕνα τῶν αὐζηρόνων; οὕτω μετεπεποίκει ὑπὸ τοῦ χρόνου. ἀλλὰ Τόξαρις Σκυθιστὶ προσφωνῶν αὐτὸν, Οὐ σὺ, ἔφη, Ἀνάχαρσις εἶ τυγχάνεις, ὁ Δαυκέτου; ἐδάκρυσεν ὑφ' ἡδονῆς ὁ Ἀνάχαρσις,

A Et inuentus est eo loco Toxaris esse sepultus, ipsa inscriptione cognitus, tametsi nõ integra appareat: in primis verò quòd super columnã vir ornatu Scythico sculptus fuerat, læua arcum intensum, dextra verò, vt visus est, librum tenens. Etenim adhuc plus quàm dimidio corpore conspicitur, & arcus totus vnà cum codice: reliquas verò partes statuæ vnà cum frõte temporis lõginquitas iam deuastauit. Est autem non procul ab ædibus Dipyli, à læua in Academiam ingredientibus, tumulus non magnus, & statua humi sita, verùm subinde recentibus sertis redimita. Aiúntque nonnullos febre laborantes B iam ab illo subleuatos esse: & per Iouem à vero non abhorret, quippe qui totam ciuitatem quondam peste grauatam liberauerit. Sed regrediamur ad id cuius gratia illius mentionem fecimus. Adhuc quidem in viuis erat Toxaris, Anacharsis autem cũm nuper soluisset è patria, ex Pyræo vn vrbem venit, veluti hospes & barbarus, non mediocriter animo perturbato, omnia ignorans, ad multa meticulosus & trepidus, pendens animi quid ageret. Siquidem non obscurè intelligebat à videntibus se haberi ludibrio propter habitus peregrini insolentiam, & C eandem linguam sonare callentem inueniebat neminem. In summa, iam illum susceptæ professionis pœnitebat, constitutum habentẽ in animo, visis tantùm Athenis actutum retro abire in patriam, conscensóque nauigio iterum soluere in Bosporum, vnde non multum itineris illi conficiendum restabat in Scythiam. Ad hunc modum hæc secum reputanti Anacharsidi dæmon quispiam bonus illi fit obuiam, vt reuera credendũ est, nempe Toxaris in Ceramico. Ad quod primùm illum pertraxit habitus, quem videbat sibi esse patrium. Deinde haud difficulter cognituros erat & ipsũ Anacharsin, nẽpe ex illustri ortum genere, quíquo inter Scytharum primates non infimum locum obtineret. Porrò autem Anacharsis vnde cognoscere potuisset popularem sibi esse Toxarim, more Græcorum exornatum, mentum habentem detonsum, incinctum, nullo ferro munitum, iam multa facundia facetũ & lepidum, atque ex ipsis Atticis vnum indigenam? Adeo iam transformatus erat longinquitate temporis. Verùm Toxaris Scythica lingua affatus illum, Nonne tu, inquit, Anacharsis ille es Daucero patre prognatus? Lacrymatus est præ gaudio Anacharsis,

propterea quòd eiusdem linguæ hominem inuenisset, planéque callétem quis esset, aut quem apud Scythas dignitatis locum obtineret: & interrogauit: Tu verò vnde me nosti, ô hospes? Cui ille, Inde ego sum, inquit, è vobis oriundus ex Scythia: nomen mihi est Toxari, non ex claris illis ducenti generis originem, vt per hoc tibi notus esse queam. Num, inquit ille, tu es Toxaris, de quo ego inaudiui, Toxarim quendam amore visendæ Græciæ, relictis domi vxore & infantibus filiis, Athenas esse profectum, & nunc ibi versari, inque magno esse pretio apud optimates? Ego, inquit, ille ipse sum, si qua etiam nũc apud vos de me fama superstes est. Proinde, inquit Anacharsis, scias me tuum factum esse discipulum, ac amoris tui æmulum, quo huc perductus es, scilicet vt viderem Græciã. Itaque huius negotiationis gratia peregre profectus, venio infinitis malis perfunctus apud gentes in medio sitas. Et nisi tu mihi factus fuisses obuiam, iam decretum erat, priusquam sol occidisset, me retro ad nauem voluisse referre gressum: vsque adeo consternatus eram animo, peregrina & incognita omnia conspiciens. Sed age per Acinacem & Zamolxim deos nobis penates, tu me assumptum ô Toxari, vt hospitem circunducito, ac mihi pulcherrima quæque quæ Athenis sunt, commonstrato: deinde, si qua etiam passim in reliqua sunt Græcia admiranda & visenda, cùm leges optimè constitutas, tũ viros quosque integerrimos, ad hęc mores & ludos publicos, & vitam illorum, & Rempub. quorum indagandorum gratia prior tu, exin ego post te tantum itineris exhausimus. Et ne permittas vt his omnibus nondum visis mihi retro pes mouendus sit. Hoc equidem, inquit Toxaris, minimè amanter dixisti, vix tactis pede liminibus, mox te rediturum postliminio. Atqui bonum habe animum: neque enim, vt tu tecum cogitas, abibis, neque te facilè dimissura est ciuitas. Neque verò adeo modica habet erga retinendos hospites demulcimenta aut illecta mẽta, verùm multo magis te susceptũ ita tractabit, vt neque vxoris amplius, neque liberorum, si quos interea nobis absente suscepisti, admodum memor futurus sis. Cæterùm vt quàm celerrimè vniuersam Athenienſium vrbem visam cognoscas, aut potiùs omnem Græciam, & ea quæ apud Græcos maximè visenda sunt, ego tibi effectum reddam. Agit hîc vir multæ & admirandæ sapientiæ, & quidem indigena, sed qui diu multúmque susceptis peregrinationibus & in Asiam & in Ægyptum profectus sit,

A ὅτι καὶ ὁμόφωνον εὑρήκει τινά, καὶ τῶν εἰδότα ὅστις ἰὼν ἐν Σκύθαις, καὶ ἤρετο, σὺ δὲ πόθεν οἶδα ἡμᾶς, ὦ ξένε; καὶ αὐτὸς, ἔφη, ἐκεῖθέν εἰμι πρὸ ὑμῶν, Τόξαρις ποιοῦμαι, ὄνομα τῶν ἐπιφανῶν, ὥστε ἐγνῶσθαι ἂν σοι κατ' αὐτό. μῶν, ἔφη, ὁ Τόξαρις εἶ, περὶ οὗ ἐγὼ ἤκουσα ὡς τις Τόξαρις ἔρωτι τῆς Ἑλλάδος, ἀπολιπὼν καὶ γυναῖκα ἐν Σκυθίᾳ, καὶ παιδία νεογνά, οἴχοιτο εἰς Ἀθήνας, καὶ νῦν ἐνταῦθά που κεῖθι, τιμώμενος ὑπὸ τῶν ἀρίστων; ἐγὼ, ἔφη, ἐκεῖνός εἰμι, εἴ τις κἀμοῦ λόγος ἔτι πρὸ ὑμῶν, ὑπολοιπὸς ἦλθ' ὡς ὁ Ἀνάχαρσις, μαθητὴν σοῦ B ἵνα με γεγλυκυμένον, καὶ ζηλωτὴν τοῦ ἔρωτος, ὃν ἠράσθης, ἰδεῖν τὴν Ἑλλάδα, καὶ καθ' ἃ γε τὴν ἐμπορίαν ταύτην ἀποδημήσας, ἥκω σοι, μυρία παθὼν ἐν τοῖς μέσοις ἔθνεσι. καὶ εἰ μή σοι ἐπέτυχον, ἔγνωσο ἤδη πρὶν ἥλιον δῦναι, ὀπίσω αὖθις ὅτι ναυῶν κατέναι, οὕτως ἐκπεπλάγμαι, ξένα καὶ ἄγνωστα πάντα ὁρῶν. ἀλλὰ πρὸς Ἀκινάκου, καὶ Ζαμόλξιδος, τῶν πατρῴων ἡμῖν θεῶν, σύ με, ὦ Τόξαρι, περιάγαγε, καὶ δεῖξον τὰ κάλλιστα τῶν Ἀθηνῶν, εἶτα καὶ τὰ ἐν τῇ ἄλλῃ Ἑλλάδι, νόμων τε τοὺς ἀρίστους, καὶ ἀνδρῶν C τοὺς βελτίστους, καὶ ἤθη, καὶ πανηγύρεις, καὶ βίον αὐτῶν, καὶ πολιτείαν, δι' ἃ σύ τε, κἀγὼ μετὰ σὲ, τοσαύτην ὁδὸν ἤλθομεν, καὶ μὴ πρότερόν σε ἀφεῖναι αὐτῶν ἀνασκέψαντα. τοῦτο μὲν, ἔφη ὁ Τοξάρις, ἤκουσα ἐρωτικὸν εἴρηκας, ὅτι τοὺς φύσει αὐτοὺς ἐλθόντα, οἴχεσθαι ἀπιόντα· πλὴν ἀλλὰ θαῤῥεῖ· οὐ γὰρ ἂν, ὡς φῂς, ἀπέλθοις, οὐδ' ἂν ἀφίοι σε ῥᾳδίως ἡ πόλις, οὐχ οὕτως ὀλίγα τὰ θέλγητρα ἔχει πρὸς τοὺς ξένους, ἀλλὰ μάλα ὑπολήψεταί σου, ὡς μήτε γυναικὸς ἔτι, μήτε παίδων, εἴ σοι ἤδη εἰσί, μεμνῆσθαι· ὡς δ' ἐγὼ τάχιστα πᾶσιν ἔδοξα τὴν πόλιν τῶν Ἀθηνῶν, μᾶλλον δὲ τὴν Ἑλλάδα ὅλην, καὶ τὰ Ἑλλήνων καλὰ ἐγὼ σοι ἐπιδείξω μή. ἔστι σοφὸς ἀνὴρ ἐνταῦθα, ὑπερόπτης μὲν, ἀποδημήσας D μάλα πολλὰ ἔς τε Ἀσίαν, καὶ ἐς Αἴγυπτον,

καὶ πῖς ἀρίστοις τῶν ἀνθρώπων συγγενόμενος, τὰ ἄλλα, ὦ τῶν πλουσίων, ἀλλὰ καὶ κομιδῇ πένης· ὃν ἡγεῖσθαι ἄξιον οὕτω δημοτικῶς ἐσαλμῦον· πλὴν ὅτι γε τὴν σοφίαν, καὶ τὴν ἄλλην ἀρετὴν, πάνυ τιμῶσιν αὐτὸν, ὥστε καὶ νομοθέτην χρῆσθαι τοῖς τὴν πολιτείαν, καὶ ἀξιοῦσι καὶ τὰ ἐκείνου προστάγματα βιοῦν. εἰ τοῦτον φίλον κτήσαιο, καὶ μάθοις οἷος ἀνὴρ ὢν, πᾶσαν νομίζειν τὴν Ἑλλάδα ἐν αὐτῷ ἔχειν, καὶ ὃ κεφάλαιον ἤδη αὐτὸν εἰδέναι τῶν τῆδε ἀγαθῶν, ὡς οὐκ ἔστιν ὅ, τι μεῖζον σοι καλὸν χαρίσασθαι δυναίμην, ἢ συζήσας ἐκείνῳ. μὴ τοίνυν μέλλωμεν, ἔφη, ὦ Τοξάρι, ὁ Ἀνάχαρσις, ἀλλά με λαβών, ἅτε περὶ αὐτοῦ ἀπάρ ἐκλογιοῦ δέδοχα, μὴ δι' ὀκνηρίαν, καὶ ἐν ὑστέρῳ φήσῃ σε τὴν ἔντευξιν ὑφ' ἡμῶν βιάζεσθαι. ἐγὼ δ' ὅς, ἐκείνῳ τὰ μέγιστα χαρίσασθαί μοι δοκῶ, ἀφορμὴν παρασχὼν τῆς εἰς ξένον αὐθρωπίας ἐπιδείξεως. ἕπου μόνον, εἶπε γὰρ ὅσον πρὸς τοὺς ξένους ἡ αἰδὼς, καὶ ἡ ἄλλη ὑπόληψις, καὶ χρηστότης μᾶλλον δὲ τοῦ δαίμονος τοῦτ' αὐτοὺς ἡμῖν παρέξειν, ὁ ὑπὸ οἰωνοῦ, ὁ λακὼν ἐάνω, καὶ ἅμα προσιόντων τὸν Σόλωνα, τοῦτό σοι, ἔφη, δῶρον μέγιστον ἥκω ἄγων, ξένον ἀνδρα, φιλίας δεόμενον. Σκύθης δέ ἐστι τῶν πρὸ ἡμῶν ὑπατευκότων, καὶ ὅμως ταχεῖ πάντα ἀφεὶς, ἥκει συνεσόμενος ὑμῖν, καὶ τὰ κάλλιστα ὀφόμενος τῆς Ἑλλάδος, κἀγὼ ὑπεποιμήν τινα ταύτην ἐξεῦρον αὐτῷ, ὅπως ῥᾷστα καὶ αὐτὸς μάθοι πάντα, καὶ γνώριμος γένοιτο τοῖς ἀρίστοις· τοῦτο δ' ἐγώ σοι προσαγαγεῖν αὐτὸν. εἰ τοίνυν ἐγὼ Σόλωνα οἶδα, οὕτω ποιητὴς, καὶ προξενητὴς αὐτὸς, καὶ πολίτην γνήσιον ἀποφανῆς τῆς Ἑλλάδος. καὶ ὅσῳ σοι ἔφθω μικρὸν ἔμπροσθεν, ὦ Ἀνάχαρσι, πάντα ἑώρακὼς ἤδη, Σόλωνα ἰδὼν τοῦτο, αἱ Ἀθῆναι, τοῦτο, ἡ Ἑλλὰς, οὐκ ἔτι ξένος, σύμπαντές σε ἴσασι, πάντες σε φιλοῦσι· τηλικοῦτόν ἐστι τὸ τῶν προσοῦσιν τοῦτον ἀπάντων ὑπολήψει τῶν ἐν Σκυθίᾳ, σεαυτὸν αὐτῷ, ἔκλυς τῆς ἀποδημίας τὰ ἆθλα, τοῦ ἔρωτος τὸ τέλος.

A ac cum optimis quibusque mortalibus vitæ consuetudinem habuit: cætera homo non admodum diues, verùm infimæ penè fortunæ mendicus. Videbis senem adeo populariter exornatum: veruntamen cùm propter sapientiæ excellentiam, tum aliarum virtutum quibus præditus est, præstantiam, ab omnibus certatim colitur, adeo vt etiam pro legum auctore eo vtãtur in constituenda Republ. neque iuxta eius præcepta viuere dedignantur. Hunc si amicitia tibi iunctum possederis, ac planè cuiusmodi vir sit, perdidiceris, vniuersam Græciam in te habiturum haud dubitanter existima. Et B quod caput est nosse, sic habe, ex omnibus bonis hîc repositis, non maiori me tibi gratificari posse aut officio aut obsequio, quàm si huic te quàm commendatissimum reddidero. Ne igitur cunctemur, ô Toxari, inquit Anacharsis, sed me assumens quantocyus ad illum ducito. Sed enim illud vereor, ne difficilis accessu sit, tuúmque erga me studium tanquã superuacaneum respuat. Bona verba, inquit ille: videor enim illi rem omnium gratissimam facturus, beneuolentię erga hospitem ostentandæ occa- C sionem illi offerens. Tantùm verò me sequere, statimque qua sit erga hospites reuerentia, tum quàm à comitate non auersus, tum quæ alia eius bonitas, & ingenij amœnissimi suauitas, cognosces. Quin potiùs bona fortuna duce ille ipse nos accedit: nempe ille qui cogitabũdus secum loquitur: Et cum dicto Solonem allocutus, Venio, inquit, maximum tibi munus adducens, virum peregrinũ egentem amicitię. Est autem genere & natione Scytha, vnus apud nostrates ex nobilibus & summo loco natis Omnibus verò in patria relictis, huc venit nobiscum cõuersaturus, eáque quę per Græciam sunt D præstantissima, visurus. Porrò ego eius rei compendium illi inuentũ curaui, quo pacto facillimè simul & expeditissimè vniuersa perdisceret, & optimis quibusque innotesceret. Aliam verò ad hęc consequenda viam cõpendiosiorem non tenebam, quàm si hunc tibi adductũ familiarem feciśem. Itaque si Solonem ego planè pernoui, sic facies, ac illum in bonorũ notitiam & studium perduces, & germanum ciuem Græcię esse ostendes. Et quòd tibi paulo antè dixi, Anacharsi, omnia iam viso Solone conspexisti. Hoc sunt Athenę, hoc est ipsa Græcia. Neque amplius hospitem te esse puta. Omnes te nouerunt, omnes certatim amore te prosequuntur. Tantum tibi in hoc sene bonorum repositum esse ne dubites. Omnium in Scythia relictorũ te capiet obliuio, iuncta cũ illo conuersatione. Habes peregrinationis tuę præmia, ac amoris finem tantopere desideratum.

Hic tibi Græca est regula, neque non Atticæ philosophiæ index certissimus. Quare hoc tibi persuade, eum esse multo felicissimum, quicunque cum Solone versatus fuerit, eóque amico vtitur. Perlongum esset referre, quantum cùm Solon sit delectatus munere, tum quibus verbis responderit, ita vt in reliquum tempus dulcissimè simul & coniunctissimè conuixerint, alter quidem illorum, nempe Solon, docens & instituens rebus pulcherrimis, & amicum Anacharsin in omnium familiaritatem aggregans; Græcorúmque optimatibus adducens: tum per omnia diligentissimè curam agens quo pacto quàm iucundissimè in Græcia in pretio habitus præcelleret. Alter autem admirandam illius sapientiam attonito animo admiratus, ne altero quidem pede volens à senis latere discedebat. Itaque quemadmodum illi pollicitus fuerat Toxaris, ex vnico Solone in puncto temporis vniuersa cognouit, ac omnibus innotuit, & illius gratia à cunctis familiariter colebatur. Neque enim mediocri laude Anacharsis virtutes solebat extollere Solõ: verùm hominibus & hoc moris erat, vt quemadmodum Soloni legislatori libenter dicto audientes erant, amore quoque & beneuolentia prosequebantur quoscunque ille aliquo pretio dignos esse existimabat, ac prorsus eosdem in reliquum viros optimos esse credebant. Solus verò ex Barbaris Anacharsis initiatus est, ac ciuitate donatus, si Theoxeno fides habenda est, qui præter cætera & hoc de illo literis ac memoriæ prodidit. Sed neque, vt opinor, retro ad Scythas Anacharsis abiit, nisi Solone mortuo. Vultis igitur fabulæ finem iam imponã, ne sine capite obambulet? proinde iam tempus est cognoscendi, ciues, cuius rei gratia mihi Anacharsis ex Scythia, & Toxaris in præsentia venerũt in Macedoniam, ad quos Solonem quoque adultæ ætatis hominem ab Athenis adduxi. Siquidem aio & me non dissimile quiddã cum Anacharside passum esse. Ac per Gratias vos obsecro, ne indignabũdo animo mihi vitio vertatis similitudinẽ, si viro regio memet ipse cõparauero. Barbarus enim ille fuit: cæterũ nos Syros vlla in re Scythis deteriores non facilè dixeris. Atqui neque res meas cũ regia magnificentia componere annitor similitudine, nisi quãtum ad ea quæ diximus. Nã cùm primùm in vestram vrbem hospes immigrassem, statim animo obstupefactus sum visa eius & amplitudine & pulchritudine, ac incolarum multitudine, aliáque potentia & splendore omni cognitò. Itaque multo tempore animo hærebam attonitus ad hæc,

A ἕτός σοι ὁ Ἑλληνικὸς χαρὼν, τῦτο δεῖγμα τῆς φιλοσοφίας τῆς Ἀτθικῆς. οὕτω τοίνυν γίγνωσκε, ὡς βιβαιμονέσατος ὢν, ὃς σωνέσῃ Σόλωνι, καὶ φίλῳ χρήσῃ αὐτῷ· μακρὸν ἂν εἴη διηγήσασθαι, ὅπως μὲ ἥσθη ὁ Σόλων τῷ δώρῳ, οἷα δὲ εἶπεν· ὡς δὲ ὃ λοιπὸν σωνῆσθε, ὃ μὲν, παιδεύων καὶ διδάσκων τὰ κάλλιστα, ὁ Σόλων, καὶ φίλον ἅπασι ποιῶν τὸν Ἀνάχαρσιν, καὶ προσάγων τοῖς Ἑλλήνων καλοῖς, καὶ πάντα τρόπον ἐπιμελούμενος, ὅπως ἥδιστα διατρίψει ἐν τῇ Ἑλλάδι· ὁ δὲ, τεθηπὼς τὴν σοφίαν αὐτῦ, καὶ μηδὲ τὸν ἕτερον

B πόδα ἐκὼν εἰς ἀπολιπόμενος. ὡς γοῦν ὑπέσχετο αὐτῷ ὁ Τόξαρις ἐξ ἑνὸς ἀνδρὸς τῦ Σόλωνος, ἅπαντα ἔγνω ἐν ἀκαρεῖ, καὶ πᾶσιν ἦν γνώριμος, καὶ ἐτιμᾶτο δι' ἐκεῖνον. ὁ γὰρ μικρὸν ἦν Σόλων ἐπαινῶν, ἀλλ' οἱ ἀνθρωποι τὴν τῦτο, ὡς νομοθέτην ἐπῄδοντο, ἐφίλουν ὡς ἐκεῖνος δοκιμάζοι. καὶ ὀλίγον ἔρισεν ἀνδρας εἰς τὰ τελευταῖα. ἐμυήθη μόνος βαρβάρων Ἀνάχαρσις, δημοποίητος γενόμενος· εἰ χρὴ Θεοξένῳ πιστεύειν καὶ τῦτο ἱστορῶντι περὶ αὐτῦ. καὶ ὄκνει μὲν οὐδὲ αὐτὸς, οἶμαι, ἐς

C Σκύθας, εἰ μὴ Σόλων ἀπέθανε. βούλεσθε οὖν ἤδη ἐπάγω τῷ μύθῳ τὸ τέλος, ὡς μὴ ἀκέφαλος περινοστῇ; ὥρα γοῦν εἰδέναι οὗ ἕνεκά μοι εἶνεκα, ὁ Ἀνάχαρσις ἐκ Σκυθίας, καὶ Τόξαρις τιμιῶν ἐς Μακεδονίαν ἥκετον, ἔτι δὲ Σόλωνα γέροντα ἄνδρα ἐπαγόμενος Ἀθήνηθεν. φημὶ δὴ ὅμοιόν τι καὶ αὐτὸς παθεῖν ᾧ Ἀνάχαρσι, καὶ, περὶ Χαιρώνων, μὴ νεμεσήσητέ μοι τῆς εἰκόνος, εἰ βασιλικῷ ἀνδρὶ ἐμαυτὸν εἴκασα. βάρβαρος μὲν γὰρ κἀκεῖνος, δοκεῖ τι φαίνῃ αὖ τοῖς Σύροις ἡμᾶς φαυλοτέροις εἶναι

D τῶν Σκυθῶν. ἀτάρ, δοκεῖ κἀγὼ τὸ βασιλικὸν εἰσποιῶ παμφερὲς τῷ ὁμοιότητα, κατ' ἐκεῖνα δὲ ὅτε γὰρ πρῶτον ἐπεδήμησα ὑμῖν τῇ πόλει, ἐξεπλάγην μὲν βύθιος ἰδὼν τὸ μέγεθος, καὶ τὸ κάλλος, καὶ τῶν ἐμπολιτευομένων τὸ πλῆθος, καὶ τὴν ἄλλην δυνάμιν, καὶ λαμπρότητα πάσαν· ὥστε ὀλίγου ἐστηκέναι πρὸς τῷ πάντα,

καὶ οὐκ ἐξήρκεσε τῷ θαύματι, οἷον πάσχει ὁ νεανίσκος ἐκ ξένος νεανίσκος ἐπεπόνθει πρὸς τὰ τοῦ Μενελάου οἰκία. καὶ ἔμελλον ἤδη δίχα τελεῖσθαι τῆσδε τῆς γνώμης, ἰδὼν πόλιν ἀκμάζουσαν ἀκμῇ τοσαύτῃ, καὶ κατὰ τὸν ποιητὴν ἐκείνον, Ἀνδράσιν ἀγαθοῖς πᾶσιν, οἷς θάλλει πόλις. οὕτω δὲ ἔχων, ἐσκοπούμην ἤδη πρὸς τοὺς παρόντας. καὶ ὃ μὲν δέξαι τῶν λόγων ὑμῖν, πάλαι ἐδέδοκτο. ὥσπερ γὰρ αὖ ἄλλοις ἔδειξα, οὕτω καὶ παραδοῦσα τηλικαύτῃ πόλιν; ἐζήτουν γὰρ (οὐδὲ ἀποκρύψομαι τἀληθές,) οἵ τινες οἱ προέχοντες εἶεν, καὶ οἷς αὖ τις προσελθών, καὶ συλλαβὼν λόγους προστάξας, σωτηρίαν ἐργάσαιτο πρὸς τὰ ὅλα. ἐνῆσαν μοι γὰρ εἷς, ὥσπερ τῷ Ἀνακάρσιδι καὶ οὗτος βάρβαρος, ὁ Τόξαρις, ἀλλὰ πολλοί, μᾶλλον δὲ πάντες, τὰ αὐτὰ, μόνον οὐκ αὐταῖς συλλαβαῖς ἔλεγον, ὦ ξένε. πολλοὶ μὲν καὶ ἄλλοι χρηστοὶ, καὶ δεξιοὶ αἰεὶ τὴν πόλιν, καὶ οὐκ ἂν ἀλλαχόθι τοιούτους εὕροις ἄνδρας ἀγαθούς· δύο δὲ μάλιστα ἐστὸν ἡμῖν ὑμῶν ἄριστω, γένει μὲν, καὶ ἀξιώματι, πολὺ προύχοντες ἁπάντων, παιδείᾳ δὲ, καὶ λόγων δυνάμει, τῇ Ἀττικῇ δεκάδι προβαίνουσι. ἡ δὲ περὶ τὸν δήμου εὔνοια, πάνυ ἐρωτικὴ πρὸς αὐτούς· καὶ τοῦτο γίγνεται, ὅτι μὲν ἄριστον ἡ τῇ πόλει· τὸ μὲν γὰρ χρηστότητα, καὶ τὸ πρὸς τοὺς ξένους φιλανθρωπίαν, τὸ δὲ μεγέθει τοσούτῳ διεπιφθονον, τὸ δὲ μετ' εὐνοίας αἰδέσιμον, καὶ τὸ πρᾷον, καὶ τὸ εὐπροσόδευτον, αὐτὸς αὖ ἄλλοις διηγήσαιο, πειρηθεὶς μικρὸν ὕστερον. καὶ ὡς μᾶλλον θαυμάσῃς, μιᾶς καὶ τῆς αὐτῆς οἰκίας ἐστὸν, υἱὸς καὶ πατὴρ, ὁ μὲν, εἴ τινα Σόλωνα, ἢ Περικλέα, ἢ Ἀριστείδην ὑπονοεῖς. ὁ δὲ υἱὸς, ἐξ οὗ ἐφῆκεν μὲν αὐτὸν, ἀπάξεταί σε, οὕτω μέγας ὅστις, καὶ καλὸς ἀρρενωπίην τινὰ τὴν εὐμορφίαν. εἰ δὲ καὶ φθέγξαιτο μόνον, οἰχήσεταί σε ἀπὸ τῶν ὤτων ἁδρὸς ἁμάθους, τοσαύτην Ἀφροδίτην ὑπὸ τῇ γλώττῃ ὁ νεανίσκος ἔχει. ἤ τε τοι πόλις ἅπασα κεχηνότες, ἀκούουσιν ὁπότ' ἂν δημηγορήσων προέλθοι· ὁποῖόν φασι τοῖς τότε Ἀθηναίοις, πρὸς τὸν τοῦ Κλεινίου πεπονθέναι,

A nec poteram cuncta abundè satis admiratione prosequi: cuiusmodi quiddam & insularis ille iuuenis conspectis Menelai ædibus passus est. Neque verò alium ego obtinebam animum, intuitus vrbem tanto vigore vigentem, ac iuxta poëtam illum, omnibus bonis florentem, quibus ciuitas felix & beata solet affluere. Hoc iam affectus animo, deinceps de iis quæ agenda forēt, mecum deliberabam. Iam enim olim cōstitutum habebam, orationevos & laudibus illustrare. Quibus enim aliis ostendi, silentio tam præclaram ciuitatem præteriens? Quippe quærebā (neque enim veritatem prudens celabo) si
B qui essent qui reliquos dignitate anteirent, & quos aggressus aliquis, ac historia de illis memorię prodita, adiutoribus vteretur ad omnia. Ibi verò mihi non vnus, quemadmodum Anacharsidi, & ille quidem barbarus Toxaris, sed plures, aut potiùs omnes eadem tantùm non iisdem syllabis respōdebant. Multi quidem & alij præclari & industrij viri, ô hospes, in hac vrbe habitant, nec temere alibi eiusmodi viros inuenies perinde bonos. Duo tamen cum primis sunt longè optimi &
C præstantissimi, generis splendore & dignitate omnibus longè superiores: cæterùm disciplinarum cognitione ac dicendi facultate Atticæ Musæ eos nō absurdè comparaueris. Populi mirus erga illos fauor, & studium singulare existit. Et hoc quoque quod in ciuitate optimum & præstantissimum esse constat, illorum bonitatem & obuiam erga hospites humanitatem, nullámque in tanta magnitudine inuidentiam, ac reuerentiam coniunctam cum beneuolentia, tum animi mansuetudinem & morum facilitatem quibusuis accedentibus expositam, ipso haud dubiè aliis verbis celebrabis, paulo pòst harum rerum facto
D periculo. Atque vt mireris impensiùs, ex vna eadémque familia sunt pater & filius. Alter quidem non alius, quàm si Solonem, aut Periclem, aut Aristidem animo conceperis. Alter verò filius, te saltem conspectum actutum domum abducturus est. Adeò præstanti corpore vigendus est, & mascula quadam forma decorus & amabilis. Quòd si modò ore in vocem soluto loqui inceperit, ducet te reuinctum ab auribus: tantam dicendi venerem, & verborum suauitatem iuuenis in lingua sitam possidet. Quinetiam vniuersa ciuitas ad audiendum inhiat, quoties ad populum verba facturus progreditur: cuiusmodi aiunt Athenienses quondam accidisse in Clinię filio adamando,

præterquam quòd non multo pòst eos amoris ſummè pœnituerit, quo Alcibiadem complexi fuerant. Porrò hunc non ciuitas ſolùm arctiſſimè diligit, verumetiam reuerenter habere non dedignatur. In ſumma, vnicum hoc nobis populare bonum eſt hic vir, & ingens commoditas omnibus. Hic ſi te & eius pater ſuſceperint, & tecum amicitiam & ſocietatem fecerint, totam ciuitatem deuinctam habebis. Tãtùm autem ad illum manus extendenda eſt, nec ampliùs res tuæ erunt in ambiguo. Hęc per Iouem ab omnibus dicebantur, etſi iureiurando oratio mea mihi confirmãda ſit. Ac mihi iam earum rerum facienti periculum, ne minimam quidem partem dicendo aſſecutus eſſe videor. Itaque neque deſidiæ, neque moræ indulgendæ locus eſt, vt ait Poëta Ceius, verùm omnes rudentes pariter mouendi ſunt, præterea nihil non dicendum & faciendum quo in amicitiam illorum inſinuemur. Quod quidem ſi ex ſententia conſecuti fuerimus, tranquilla ſunt omnia, & nauigatio non improſpera, ac mare placidum, & portus in propinquo conſtitutus.

A πρὸς ὅσον τοῖς μὲν, οὐκ εἰς μακρὸν μετεμέλησε τῷ ἔρωτος, οὗ ἠρῴησθησαν τῷ Ἀλκιβιάδου· τοῦτον δὲ, ἡ πόλις οὐ φιλεῖ μόνον, ἀλλὰ καὶ αἰδεῖσθαι ἤδη ἀξιοῖ, καὶ ὅλως, ἐν τοῦτο ἡμῖν δημόσιον ἀγαθόν ἐστι, καὶ μέγα ὄφελος ἅπασιν, ἀνὴρ οὗτος. εἰ δὴ αὐτός τε καὶ ὁ πατὴρ αὐτοῦ, δέξαιντό σε, καὶ φίλον ποιήσαιντο, πᾶσαν ἕξεις τὴν πόλιν, καὶ ὑπεισῆσαι χρὴ τὴν χεῖρα τοῦτο μόνον, καὶ οὐκ ἔτ' ἀσθενὲς σὰ σά. Ταῦτα νὴ τὸν Δί' ἀπόντες ἔλεγον, εἰ χρὴ καὶ ὅρκον ἐπάγειν τῷ λόγῳ· καί μοι ἤδη πειρωμένῳ, ὃ πολλοστὸν τῶν προσόντων εἰρηκέναι ἔδοξα. οὐκ ἔδρας τοίνυν, οὐδ' ἀμβολᾶς ἔργον, ὡς ὁ Κῷος φησὶν, ἀλλὰ χρὴ πάντα μὲν καλῶν κινῆσαι, πάντα δὲ σφάττειν, καὶ λέγειν, ὡς φίλοις ἡμῖν ὁτιοῦν χρὴ ποιεῖν· ὡς γὰρ τοῦθ' ὑπάρξῃ, οὐδὲν πάντα, καὶ πλοῦς ἥσυχος, καὶ λελυμένην ἡ θάλασσα, καὶ ὁ λιμὴν πλησίον.

B

ΠΩΣ ΔΕΙ ΙΣΤΟΡΙΑΝ ΣΥΓΓΡΑΦΕΙΝ.

QVOMODO HISTORIA SCRIBENDA SIT.

Iacobo Micyllo interprete.

ARGVMENTVM.

Didaſcalicus liber eſt, continens præcepta ac regulas de hiſtoria ſcribenda. Diuiditur autem in duas partes. In priore expoſito fine ſeu officio Hiſtorici, & confutatis iis qui duplicem Hiſtoriæ finem faciunt, vtile videlicet & delectabile: mox vitia recenſet, quæ tum in verbis & compoſitione, tum in ipſis rebus vitanda ſit: & hoc ſub exemplis aliorum, quo quique modo aut genere peccarint, oſtendendo. In poſteriore autem parte primùm quæ afferre ad hanc rem, quæq; antea quaſi domi ſuæ comparata habere debeat is qui ad ſcribendam hiſtoriam accedit, exponit. Deinde regulas primùm de rebus, deinde de expoſitione & phraſi verborum, poſtremò & de partibus operis tradit, etiam hic exemplis aliorum præcepta ſua confirmando. Orditur autem ab occaſione, quam collatione Abderitici morbi amplificat.

ABderitis aiunt Lyſimacho iam regnante morbum incidiſſe, optime Philo, huiuſcemodi quendam: Febricitari principiò quidem cœpiſſe per vrbem vniuerſos, primo ſtatim die febri cõtinua ac valida grauiter correptos. Circa ſeptimum autem diem aliis quidem multus è naribus profluens ſanguis, aliis verò exortus ſudor, etiam ipſe immodicus, febrim diſſoluit ac finiit. Cæterùm ridicula quadã perturbatione mentes illorũ idem hic morbus inuoluit.

C ΑΒδηρίταις, φασὶ, Λυσιμάχου ἤδη βασιλεύοντος, ἐμπεσεῖν τι νόσημα, ὦ καλὲ Φίλων, τοιοῦτο· πυρεταίνειν μὲν γὰρ τὰ πρῶτα πάνδημεὶ ἅπαντας, ἀπὸ τῆς πρώτης εὐθὺς ἐρρωμένως, καὶ λιπαρεῖ τὸ πυρετῷ· περὶ δὲ τὸν ἑβδόμιον, τοῖς μὲν αἷμα πολὺ ἐκ ῥινῶν ῥυὲν, τοῖς δὲ, ἱδρὼς ὑπερμέτρως πολὺς καὶ ἔλυσε τὸν πυρετόν. ἐς γελοῖον δέ τι πάθος περίστη τὰς γνώμας αὐτῶν·

ἅπαντες γὰρ ἐς τραγῳδίαν προεκινοῦντο, καὶ ἰαμβεῖα ἐφθέγγοντο, καὶ μέγα ἐβόων, μάλιστα δὲ τὴν Εὐριπίδου Ἀνδρομέδην ἐμανῴδουν, καὶ τὸ τοῦ Περσέως ῥῆσιν ἐν μέλει διεξήεσαν· καὶ μεχρὶ δεῦρο ἡ πόλις ὠχρῶν ἁπάντων καὶ λευκῶν, τῶν ἑβδομαίων ἐκείνων τραγῳδῶν,

Σὺ δ' ὦ θεῶν τύραννε, καὶ θεῶν πάτερ, Ἔρως,

καὶ τἄλλα μεγάλῃ τῇ φωνῇ ἀναβοώντων, καὶ τοῦτο ὀψὲ πολύ, ἄχλυς δή τις καὶ κρύος μέγα γιγνόμενον, ἔπαυσε λῆρον τοῦτον αὐτούς. αἰτίαν δέ μοι δοκεῖ τοῦ τοιούτου παθεῖν, Ἀρχέλαος ὁ τραγῳδός, διδάσκαλός ποτε, μεσοῦντος θέρους ἐν πολλῷ τῷ φλογμῷ τραγῳδήσας αὐτοῖς τὴν Ἀνδρομέδην, ὡς πυρέξαι τε ἀπὸ τοῦ θεάτρου τοὺς πολλούς, καὶ ἀναστάντας ὕστερον ἐς τὴν τραγῳδίαν παραληλαθέναι, ὀψὲ πολὺ ἐμφιλοχωρούσης τῆς Ἀνδρομέδας τῇ μνήμῃ αὐτῶν, καὶ τοῦ Περσέως ἐπ' σεὶ τῇ Μεδούσῃ, τὸν ἑκάστου γνώμονα ἀμφιπετομένου. ὡς οὖν ἕν, φασιν, ἐνὶ σφαλῇ, ὃ Ἀβδηριτικὸν ἐκεῖνο πάθος, καὶ νῦν τοὺς πολλοὺς τῶν πεπαιδευμένων περιελήλυθεν· οὐχ ὥστε τραγῳδεῖν, ἔλαττον γὰρ αὖ τοῦτο πρέπαγον, ἀλλοτρίοις ἰαμβείοις, καὶ φαύλοις κατεχομένους· ἀλλ' ἀφ' οὗ δή τε καὶ ποτὲ ταῦτα κεκίνηται, ὁ πόλεμος ὁ πρὸς τοὺς βαρβάρους, καὶ τὸ ἐν Ἀρμενίᾳ πταῖσμα, καὶ αἱ συνεχεῖς νίκαι, σχεδὸν οὐδεὶς ὅστις οὐχ ἱστορίαν συγγράφει· μᾶλλον δὲ Θουκυδίδαι, καὶ Ἡροδότοι, καὶ Ξενοφῶντες ἡμῖν ἅπαντες, καὶ ὡς ἔοικεν, ἀληθὲς ἄρ' ἐστὶ τὸ σκῶμμα, ὃ, Πόλεμος ἁπάντων πατήρ· εἴ γε καὶ συγγραφέας τοσούτους ἀπέφυσεν, ἑνὶ μιᾷ τῇ πληγῇ. ταῦτα τοίνυν, ὦ Φιλότης, ὁρῶντα, καὶ ἀκούοντά με, ὃ τοῦ Σινωπέως ἐκεῖνο εἰσῆλθεν· ὁπότε γὰρ ὁ Φίλιππος ἐλέγετο ἤδη ἐπέρχεσθαι, οἱ Κορίνθιοι πάντες ἐταράττοντο, καὶ τὰ ἔργα ἦσαν· ὁ μὲν, ὅπλα ἐπισκευάζων, ὁ δὲ, λίθους προσφέρων, ὁ δὲ, ἀναοικοδομῶν τὸ τεῖχος, ὁ δὲ, ἔπαλξιν ἀναστηρίζων, ὁ δὲ ἄλλος, ἄλλό τι τῶν χρησίμων ἀναπυργῶν. ὁ δὴ Διογένης ὁρῶν ταῦτα, ἐπεὶ μηδὲν εἶχεν ὅ, τι καὶ πράττοι (οὐδεὶς γὰρ αὐτῷ ὅ τι οὐδὲν ἔχρητο)

A Omnes enim quasi ad Tragœdias agendas impellebantur, & lãbica personabãt, multúmque vociferabantur. Maximè autem Euripidis Andromedam canticis referebant, & Persei sermonem per vices recitabant. Plenáque adeo ciuitas erat pallidis & macilentis illis septimanis Tragœdis, notum illud,

At ô tyranne hominúmque diuorúmque, Amor,

& cætera quæ sequũtur, magna voce exclamantibus, & hoc in longum vsque, donec superueniente iam hyeme, frigus nimium obortum ab insania ac nugis istis cohiberet ipsos. Causſam verò eius rei vi-
B detur mihi præbuisse Archelaus Tragicus poëta, qui illis temporibus celebris erat, qui media æstate, multóque æstu, Andromedæ fabulam ipsis egerat, ita vt multi ex theatro redirent febricitantes, & mentibus euersi postea in eandẽ tragœdiam delaberentur, obversante illorũ memorię Andromeda, ac Perseo vnà cũ Medusa singulorum animis & cogitationibus obuolante. Vt igitur alterum cum altero comparetur, quemadmodum vulgo dicunt, Abderiticum illud malum etiam hoc tempore plerosque doctorum
C inuasit: non vt ipsi quoque Tragœdias agant, nam in hoc minùs delirarent, alienis Iambicis, iisque haud malis occupati: sed ex quo obuia illa, & velut ante pedes exposita, semel moueri cœpêre, puta bellum istud aduersus Barbaros, & vulnus in Armenia acceptum, continuæque victoriæ illæ, nemo vnus iam est qui non historiam scribere velit: imò verò Thucydides, & Herodoti, & Xenophontes, cuncti nobis facti sunt: &, vt appareat, verum illud tandem fuit, quod dicit: Bellum, omnium pater est: quandoquidem & historiarum scriptoresque tam multos procreauit, idque vna
D hac plaga. Hæc igitur, ô amice, postea quam viderem atque audirem, Sinopensis illius in mentem venit. Quando enim Philippus rex ferebatur cum exercitu iã aduentare, Corinthij omnes trepidi turbari cœperunt, & pro se quisque sedulò facere, alius quidem arma apparando, alius autem saxa comportando, alius muros ciuitatis reficiendo, alius propugnacula & turres suffulciendo, denique alius aliud aliquid quod ad rem pertineret, submini-strando. Diogenes autem cùm hæc aspiceret, quoniam ipse nihil haberet quod ageret: (nemo enim ipsum ad vllum aliquod ministerium adhibebat)

cincto circum se pallio, seriò admodum & ipse dolium suum, in quo tum fortè habitabat, sursum ac deorsum per Cranium volutare cœpit: ac rogante quopiã ex familiaribus, &, Quid hoc, inquiente, Diogenes agis? Voluto respõdit ille, etiã ego dolium meum, vt ne solus otiosè feriari videar inter tot laborantes. Et ego igitur, ô Philo, vt ne solus mutus forem in hoc loquaci ac strepero seculo, neque perinde ac comicum aliquod satellitium cum silentio hians præterueherer, non abs re facturum me esse arbitratus sum, si, quoad possibile mihi esset, etiam ipse dolium volutarem: non historiam scribendo, neque etiam ipsas res gestas commemorãdo: non ita temerarius equidem sum, neque etiam hoc de me timeas licet. Noui enim quantum periculum hoc sit, si quis per saxa ac rupes volutet, & maximè tale, quale meum est doliolum, ne validè quidem satis etiam fictum ac coctũ, adeo vt si quis exiguum aliquem lapillum ipsi illidat, statim admodũ testæ colligendæ illi sint. Quid igitur decretũ mihi est? & quo pacto bellum tutò capessam, ipse extra teli iactum constitutus? Dicam equidem tibi. A fumo quidem, & fluctibus, & curis, quæcunque historiã scribentem circunstant, abstinebo meipsum: admonitionem autem quandam paruam, & præceptiones hasce modicas scribentibus subministrabo, vt exædificationi saltem vnà cum illis adsim, etiamsi ab inscriptione abfuero, summo tantùm digito videlicet lutum attingendo. Quanquam neque admonitione plerique opus esse sibi ad hanc rem putant, non magis quàm arte aliqua ad vadendũ, aut videndum, aut edendum, sed planè facillimum ac prõptum, & cuiusuis hominis esse existimant historiam scribere, si quis modò exponere verbis possit quod vtcunque in mẽtem venit. Cæterùm nosti & ipse, ô amice, quòd hoc neque facillimorum quippiam sit, neque eorum quæ negligẽter ac temere componi possunt, sed si quid aliud vsquam inter ea quæ oratione traduntur, multa cura opus habet; hoc certè habet, si quis, vt Thucydides ait, historiam quasi perpetuam possessionem adornet. Scio igitur paucos fore, quos mea hæc oratio conuertet, imò quibusdam etiam molestus videbor, illis maximè, quibus iam opus suum absolutum est, & historia in publicum emissa. Quòd si verò etiam laudata est ab iis qui tum audierunt eam, insania profectò fuerit sperare illos immutaturos aliquid,

A ὁ Διογένης ὁ τριβώνιον, σπουδῇ μάλα καὶ αὐτὸς σκύλιε τὸν πίθον, ἐν ᾧ ἐτύγχανεν οἰκῶν, ἄνω τε κάτω τῆς κεφαλῆς· καί τινος τῶν συνήθων ἐρωμένου, τί ταῦτα ποιεῖς, ὦ Διόγενες, Κυλίω, ἔφη, κἀγὼ τὸν πίθον, ὡς μὴ μόνος ἀργεῖν δοκοίην ἐν τοσούτοις ἐργαζομένοις. καὶ τὸς οὖν, ὦ Φίλων, ὡς μὴ μόνος ἄφωνος εἶμι ἐν ὅτῳ πολυφώνῳ τῷ χειρῷ, μηδ' ὥσπερ κωμικὴν δορυφόρημα, κεχηνὼς σιωπῇ παραφερόμενον, καλὸς ἔχων ἐπελαθόμην, ὡς δυνατόν μοι, κυλίσαι τὸν πίθον, ἢ χ ἱστορίαν συγγράφειν, οὐδὲ πράξεις αὐτὰς διεξιέναι· B ἢ χ ὅτῳ μεγαλόπολμος ἐγὼ, μηδὲ τοῦτο δείσῃς περὶ ἐμοῦ· οἶδα γὰρ ἡλίκος ὁ κίνδυνος, εἰ κατὰ τῶν πετρῶν κυλίοι τις, ἢ μάλιστα, οἷ τοιοῦτον τοῦτο πηδάκιον, οὐδὲ πάνυ καρτερῶς κεκεραμευμένον· δεινὸν γὰρ αὐτίκα μάλα πρὸς μικρόν τι λιθίδιον περιπταίσαντα, συλλέγειν τὰ ὄστρακα. Τί οὖν ἔγνωσταί μοι; καὶ ὅπως ἀσφαλῶς μεθέξω τοῦ πολέμου, αὐτὸς ἐξω βέλους ἑστὼς, ἐγώ σοι φράσω, τοῦ μὲν καπνοῦ, καὶ κύματος, καὶ φροντίδων, ὅσαι τῶν συγγραφέων ἔνεισιν, αὐτὸς ἐμαυτὸν, οἶμαι ποιῶν. παραίνεσιν δέ τινα μικρὰν, καὶ ὑποθήκας ταύτας ὀλίγας ὑποθήσομαι τοῖς συγγράφουσιν, ὡς κοινωνήσαιμι αὐτοῖς τῆς οἰκοδομίας, εἰ καὶ μὴ τῆς ἐπιγραφῆς, ἄκρῳ γε τῷ δακτύλῳ τὸ πηλοῦ προσαψάμενος. καίτοι οὐδὲ παντάπασιν οἱ πολλοὶ δῆθεν οἴονται σφίσιν ὅτι τὸ πρᾶγμα, ἢ μᾶλλον ἡ τέχνης τινός ὅτι τὸ βαδίζειν, ἢ βλέπειν, ἢ ἐσθίειν, ἀλλὰ πάνυ ῥᾴδιον, καὶ προχεῖρον, καὶ ἅπασιν εἰ ἰσοτίμως συγγράψαι, ὧν τις ἐρμηνεῦσαι ὃ ἐπέλθοι δυνήσεται· ὃ δὲ, οἶδά που καὶ αὐτὸς, ὦ ἑταῖρε, ὡς ἐν τοῖς δυσμεταχείροις, οὐδὲ ῥᾳδίως σωτηθῆναι D δυναμένων τοῦτ' ἔστιν, ἀλλὰ εἴ τι σὺ λέγοις, ἢ ἄλλο πολλῆς τῆς φροντίδος δεόμενον, ἵν' τις, ὡς ὁ Θουκυδίδης φησὶν, ὡς ἀεὶ κτῆμα συνθείη. οἶδα μὲν οὖν ὅτι πάνυ πολλοὺς αὐτοῖς ἐκτρέψων, οἷσιν ὁ πάνυ ἐπαχθὴς δόξων, καὶ μάλιστα ὁπόσους ἀποτετέλεσται ἤδη, καὶ ἐν τοῖς χειροῖ δέδεικται ἡ ἱστορία. εἰ δὲ καὶ ἐπήνηται ὑπό τῶν τότε ἀκροασαμένων, μοῖρα, εἴγε ἐλπὶς ὡς οἱ τοιοῦτοι μεταποιήσουσιν,

ἢ μετα-

ἢ μεταχειρισόμενον τὴν ἀπαξ κεκυρωμένων, καὶ ὥσπερ ἐς τὰς βασιλείους αὐλὰς ἀποκειμένων. ὅμως δὲ καὶ χεῖρον καὶ τοῖς αὐτοῖς ἐκείνους εἰρῆσθαι, ἵν' εἴ ποτε πόλεμος ἄλλος συρραγῇ, ἢ Κελτῶν πρὸς Γέτας, ἢ Ἰνδῶν πρὸς Βακτρίους (οὐ γὰρ πρὸς ἡμᾶς γε τολμήσειέν αὖ τις ἀπήντων ἤδη κεχειρωμένων) ἔχωσιν ἄμεινον συντιθέναι, τὸν καινὸν τῦτον προσάγοντες, ὡσπερ γε δόξῃ αὐτοῖς ὀρθὸς εἶναι· εἰ δὲ μή, αὐτοὶ μὲν καὶ τότε τῷ αὐτῷ πήχει, ὥσπερ καὶ νῦν, μεδιῶντων τὸ πρᾶγμα· ὁ ἰατρὸς γάρ, ἢν πάνυ ἀηδήσῃ, ὡς πάντες Ἀβδηρῖται ἐκόντες Ἀνδρομέδην τραγῳδῶσι. διπλοῦ δ' ὄντος τοῦ τῆς συμβουλῆς ἔργου, τὰ μὲν γὰρ αἱρεῖσθαι, τὰ δὲ φεύγειν διδάσκει, φέρε πρῶτα εἴπωμεν, ἅπινα φευκτέον τῷ ἱστορίαν συγγράφοντι, καὶ ὧν μάλιστα καθαρεύτεον ἔπειτα, οἷς χρώμενος οὐκ ἂν ἁμάρτοι τῆς ὀρθῆς, καὶ ἐπ' εὐθὺ ἀγούσης, ἀρχήν τε οἵαν αὐτῷ ἄρκτέον, καὶ πάξιν ἣν τινα τοῖς ἔργοις ἐφαρμοστέον, καὶ μέδον ἑκάστου, καὶ ἃ σιωπητέον, καὶ οἷς ἐπιμετρητέον, καὶ ὅσα προσφαμεῖν ἄμεινον, καὶ ὅπως ἑρμηνευτέα αὐτὰ καὶ συναρμόσαι. ταῦτα μὲν, καὶ τὰ τοιαῦτα, ὕστερον· νῦν δὲ, τὰς κακίας ἤδη εἴπωμεν, ὁπόσαι τοῖς φαύλως συγγράφουσι προσκολλῶνται. ἃ μὲν οὖν κοινὰ πάντων λόγων ἐστὶν ἁμαρτήματα, ἔν τε φωνῇ, καὶ ἁρμονίᾳ, καὶ διανοίᾳ, καὶ τῇ ἄλλῃ ἀτεχνίᾳ, μακρὸν τε ἂν εἴη ἐπελθεῖν, καὶ τῆς παρούσης ἐπιθέσεως οὐκ ἴδιον. κοινὰ γάρ, ὡς ἔφην, ἀπάντων λόγων ἐστὶν ἁμαρτήματα ἔν τε φωνῇ, καὶ ἁρμονίᾳ. ἃ δὲ ἐν ἱστορίᾳ προσαμαρτάνουσι, τὰ τοιαῦτα αἰεὶ δύσεως ὑπέστησαν, οἷα καὶ μοὶ πολλάκις ἀκροωμένῳ ἔδοξε, καὶ μάλιστα ἐν ἅπασιν αὐτοῖς ἀναπεπάσῃς τὰ ὦτα. οὐκ ἄκαιρον δὲ μεταξὺ καὶ ὑπομνημονεῦσαι ἔνια, παραδείγματος ἕνεκα, τῶν ἤδη ὑπὸ συγγεγραμμένων· καὶ πρῶτόν γε ἐνθένδε, ἤλιπον ἁμαρτάνουσιν, ὑπερσκοπήσωμεν. ἀμελήσαντες γὰρ οἱ πολλοὶ αὐτῶν τὸ ἱστορεῖν τὰ γεγενημένα, τοῖς ἐπαίνοις ἀρχόντων καὶ στρατηγῶν προσείβουσι· τοὺς μὲν οἰκείους, ἐς ὕψος ἐπαίροντες, τοὺς πολεμίους δὲ, πρὸς τὸ μετέωρον καταρρίπτοντες·

A aut transcripturos esse eorum quæ iam semel edita atque auctorata, & quasi in regiam aulam relata sunt. Sed tamen nō abs re fuerit etiam eos ipsos admonere hîc, vt si quando bellum aliud exortum fuerit, vel Galatarum contra Getas, vel Indorum cōtra Bactrianos (neque enim aduersum nōs puto quisquā aliquid mouere sustinebit, cūctis iam perdomitis & sub iugum missis) meliùs ac rectiùs componere tamen possint adhibita hac quasi quadam regula, si modò recta eadem ipsis videbitur: sin minùs, ipsi quidem tamen eodem cubito, quemadmodum & nunc, metiantur negotium: medicus autem non admodum ægrè feret, si omnes Abderitæ isti volētes ac vltro Andromedæ fabulam agant. Porrò quādo duplex huius consilij opus est, (alia enim eligere ac sequi docet, alia verò vitare) principiò age dicamus quænam fugienda sint ei qui historiam scribet, & à quibus integrū ac purum maximè præbere se debeat. Deinde quibus rebus vtendo non aberrauerit à recta via, & eò quò tēdit, ducēte: nempe quo exordio incipiendum sit, quo ordine res quæque iungendæ inter se & componendæ sint, quis modus singulis adhibendus, quæ silētio prætereunda, quibus immorandum, & quæ cursu pręteruehi satius sit, quomodo exponenda eadē & coaptanda sint. Atq; hęc quidem & his similia posteriore loco tractabimus, nunc autem vitia ea commemorabimus, quæ malè scribentes aut componentes sequi solent. Quæ igitur communia scriptorum vitia sunt, in verbis, in sonoritate, in sententia, & cæteris malè & inscitè compositis, longum fuerit persequi, & à præsenti instituto etiam alienum. Nam communia, vt dixi, omnium sermonum vitia sunt, quę in verbis & cōcinnitate vocum peccantur. Quæ verò in historia peculiariter quidam peccant, ea facilè deprehendas obseruando, id quod & mihi sępenumero vsu venit, inter auscultandum, & maximè si omnibus illis aures apertas prębueris. Sed non intempestiuum fuerit interea etiam exempli causſa quędam eiusmodi repetere & commemorare, quę iam ita cōposita atque edita habentur. Ac primum quidem illud, quantū peccent, considerabimus. Nā plerique ipsorū neglecto eo vt rem ipsam perinde vt gesta est exponant, in laudibus Imperatorum & ducum immorātur, suos quidem in cœlum extollentes, contrà autem hostes vltra modum deprimentes:

B

C

D

Vitia hist. rico fugiēda.

Historiæ proprium.

ignari videlicet quòd nõ angusto aliquo Isthmo diuisa & interscpta sint historia & encomium, sed magno quodam muro per medium eunte distincta, & musicorũ illud, δὶς διὰ πασῶν, hoc est, bis per omnes chordas, quod dici solet, inter se distant. Siquidem ille qui encomium scribit, hoc vnum spectat, vt quibuscunque modis possit, cuiti quem laudandum suscepit, extollat atq; oblectet: ac etiãsi per mendacium fortè id consequatur quò tendit, parum id curat. At contrà historia nihil falsum inferi sibi, ne pauxillum quidem permittit, non magis quàm arteriam dicunt medicorum pueri, eam quę trachéa siue aspera vocatur, quicquam potus aut cibi in se recipere. Rursum nescire iidem videtur quòd & poëtice quidem & poëmata aliud promittunt, aliud historiæ, regulásque diuersas habent. Nam illic quidem libertas nullius alterius arbitrio subiecta est, vnáque hæc lex est, quicquid poëtæ ipsi visum fuerit. Diuino enim spiritu agitur, & à Musis dependet, illarum numine afflatus: & siue equos alatos curru iungere voluerit, siue alios super aquam, aut in summas aristas cursuros per illas attollet, nemo vetat: neque etiam quando Iupiter ipsorum ex vna catena alligata in sublime attraxerit pariter terram & mare, quicquam ex eo sibi metuunt, ne videlicet dirupta illa conterantur ac pereant omnia illa deorsum præcipitata. Sed & si Agamemnonem laudare volunt, nemo prohibet quominus illum Ioui similem faciant, & quod ad caput, & quod ad oculos pertinet: quod autem ad pectus attinet, fratri ipsius Neptuno: & quod ad balteum, Marti: & omnino compositum quendam ex omnibus diis oportet esse filium illum Atrei & Aëropes. Neque enim sufficit Iupiter, neque Neptunus, neque Mars, vt singuli illius pulchritudinem ac formam compleant. At verò historia si quam huiusce modi adulationem recipiat, quid aliud quàm pedestris quædam poëtice redditur, grandiloquentia ista verborum carens, cæterùm reliquas illas præstigias ac vanitates nudas absque versibus, & ob hoc etiam magis conspicuas ostentans? Magnum igitur hoc, imò magis plus quàm magnum vitium fuerit, si quis nesciat ea quæ historiæ propria sunt, ab iis quæ sunt poëtices, separare, sed introducit in historiam alterius ornamenta & fucum, fabulas videlicet & laudes, & eos qui in his rebus veritatis excessus fiunt:

A ἀγνοοῦντες ὡς ὑ στενῷ τιν Ἰσθμῷ διώρισται καὶ διατετείχισται ἡ ἱστορία πρὸς τὸ ἐγκώμιον, ἀλλά τι μέγα τεῖχος ἐν μέσῳ ὄστιν αὐτῶν, καὶ ὁ τῶν μουσικῶν δὴ τοῦτο, ὃς διὰ πασῶν, ὅτι πρὸς ἄλληλα. εἴ γε τὸν μὲν ἐγκωμιάζοντι, μόνα ἑνὸς μέλει, ὁπωσοῦν ἐπαινέσαι καὶ ὑφηνάι τὸν ἔπαινοῦμενον· καὶ εἰ ψευσαμένῳ ἐπαρκέσει τυχεῖν τοῦ τέλους, ὀλίγον δὲ φροντίσει. ἡ δὲ οὐκ ἂν τι ψεῦδος ἐμπέσοι ἡ ἱστορία, ὑδ' ἀκρωτήριον διάροιτο, ὑ μᾶλλον, ἣ τὴν ἀρτηρίαν ἰατροῦ παῖδες φασι, τὴν τραχεῖαν, ὃ δὴ δέξα-

B σθαι δοῦ τι ἐς αὐτὴν καταποθέν. ἔτι ἀγνοεῖν ἐοίκασιν οἱ ταῦτα, ὡς ποιητικῆς μὲν, καὶ ποιημάτων, ἄλλα ὑποσχέσεις, καὶ κανόνες ἴδιοι· ἱστορίας δὲ, ἄλλοι. ἐκεῖ μὲν γὰρ, ἀκεραία ἡ ἐλευθερία, καὶ νόμος εἷς, ὃ δόξαν τοῦ ποιητοῦ. ἔνθεος γὰρ καὶ κάτοχος ὑπὸ Μουσῶν, καὶ ἵππων ὑποπτέρων ἅρμα ζεύξασθαι θέλῃ, καὶ ἐφ' ὕδατος ἄλλως, ἢ ἐπ' αἰθερίων ἄκρων θεουμένοις διαβιβάσηται, φθόνος οὐδείς, ὐδ' ὁπότεμὸ Ζεὺς αὐτῶν ὑποδησάμενος σφῶν διὰ παπάσας, ἀωρὶ ὁμοῦ γῆν καὶ

C θάλατταν, δεδίασι, μὴ ἀπορραγείσης ἐκείνης, συντριβῇ τὰ πάντα κατενεχθέντα. ἀλλὰ κἂν Ἀγαμέμνονα ἐπαινέσαι θέλωσιν, ὑδεὶς ὁ κωλύσων, Διὶ μὲν αὐτὸν ὅμοιον εἶναι τὴν κεφαλὴν καὶ τὰ ὄμματα, ὃ στέρνον δὲ τοῦ ἀδελφῷ αὐτοῦ τοῦ Ποσειδῶνι, τὸ δὲ ζωνίον, τοῦ Ἄρει· καὶ ὅλως, συνῆσθαι ἐκ πάντων θεῶν γεγένθαι δεῖ τὸν Ἀτρέως καὶ Ἀερόπης. ὑ γὰρ ἱκανὸς ὁ Ζεύς, ὐδ' ὁ Ποσειδῶν, οὐδ' Ἄρης, μόνος ἕκαστος διαπληρῶσαι τὸ κάλλος αὐτοῦ· ἡ ἱστορία δὲ, ἵν'

D τινα κολακείαν τοιαύτην προσλάβῃ, ἢ ἄλλο, ἢ πεζή τις ποιητική γίγνεται, τῆς μεγαλοφωνίας μὲν ἐκείνης ἐστερημένη, τὸ λοιπὸν δὲ περατείαν γυμνὴν τῶν μέτρων, καὶ δι' αὐτὸ ἀπιστοτέραν ἐκφαίνουσα; μέγα τοίνυν, μᾶλλον δὲ ὑπέρμεγα τοῦτο κακὸν, εἰ μή εἰδείη τις χωρίζειν τὰ ἱστορίας, καὶ τὰ ποιητικῆς, ἀλλ' ἐπεισάγῃ τῇ ἱστορίᾳ τὰ τῆς ἑτέρας κοσμήματα, τὸν μῦθον, καὶ τὸ ἐγκώμιον, καὶ τὰς ἐν τούτοις ὑπερβολάς

ὥσπερ αἰ εἴ τις ἀθλητὴ τὴν καρτερῶν τύ- A non secus ac si quis athletæ alicui istorũ
πων, καὶ κομιδῇ πορφύραν, ἀλουργέσι πε- validorum & vehementer robustorum
ζάλοι, καὶ τῷ ἄλλῳ κόσμῳ τῷ ἑταιρικῷ, purpuram induat, ac cæteris ornamentis
καὶ φύκιον ἐντείβοι, καὶ ψιμύθιον τῷ meretriciis eum exornet, præterea &
προσώπῳ. Ἡρακλῆς, ὡς καταγέλαστον αὐ- fuco & cerussa faciem eius oblinat. Vt
τὸν ἀπεργάσαιτο, αἰσχύνας τῷ κόσμῳ ἐκεί- enim, Dij boni, omnino ridiculum red-
νῳ. καὶ ὁ τοῦτο φημὶ ὡς οὐχὶ καὶ ἐπαινετέον derer, deformãdo ipsum ornatu illo? At-
ἐν ἱστορίᾳ ἐνίοτε· ἀλλ' ἐν καιρῷ τῷ προσή- qui nõ hoc dico, quasi non laudandum in
κοντι ἐπαινετέον, καὶ μέσην ἐπακτέον τῷ historia interdum sit: sed suo loco & tem-
πράγματι, ὃ μὴ ἐπαχθὲς τοῖς ὕστερον ἀνα- pore laudandum, modũmq; rebus adhi-
γινωσκομένοις αὐτά, καὶ ὅλως, πρὸς τὰ ἐπει- bendum esse censeo, ne qua molestia affi-
τα κανονιστέον τε καὶ τοιαῦτα, ἅπερ μικρὸν ὕστε- ciantur ij qui in posterum hæc eadem a-
ρον ἐπιδείξομεν. ὅσοι δὲ οἴονται καλῶς διαι- B liquando legent. Et in summa, ita hæc o-
ρεῖν εἰς δύο τὴν ἱστορίαν, εἰς τὸ τερπνὸν, καὶ mnia moderanda sunt, quasi posteris, nõ
χρήσιμον, καὶ ἀφ' τοῦτο εἰσποιοῦσι καὶ τὸ ἐγ- præsentibus scribantur, vt & paulo pòst
κώμιον εἰς αὐτήν, ὡς τερπνὸν, καὶ διαφέρι- ostendemus. Porro qui putãt rectè diui-
νον τοῖς ἐντυγχάνουσας, ὁρᾷς ὅσον τἀληθοῖς di in duo historiam, puta in iucundum, &
ἡμαρτήκασι; πρῶτον μὲν, κιβδήλῳ τῇ διαι- vtile: & ob hoc & encomium in eam in-
ρέσει χρώμενοι. ἓν γὰρ ἔργον ἱστορίας καὶ τέ- troducunt, tanquam quod & iucundũ sit,
λος, τὸ χρήσιμον, ὅπερ ἐκ τῶν ἀληθοῦς μό- & delectet legentes: vides nimirum quã-
νου σωίζεται· τὸ τερπνὸν δὲ, ἄμεινον μὲν εἰ tum à vero aberrent: primùm quidẽ diui-
καὶ αὐτὸ παρακολουθήσειεν, ὥσπερ καὶ κάλ- sione mala atque adulterina vtentes.
λος ἀθλητῆ· εἰ δὲ μή, οὐδὲν κωλύσει ἀφ' Vnum enim opus est historiæ, & vnus fi-
Ἡρακλέους γεγενῆσθαι Νικόστρατον τὸν Ἰσιδό- C nis, vtilitas, quę ex sola veritate conciliatur. Iucundum verò si & ipsum sequatur, melius quidem hoc, perinde vt si forma seu pulchritudo athletã: sin minùs, nihil vetat ab Hercule prognatum esse Nicostratũ illum Isidoti filium, generosus cùm sit, & vtroque colluctatore suo fortior, etiamsi ipse quidem quod ad faciem attinet, turpissimus videatur: Alcæus autem formosus ille Milesius colluctetur cũ eo, amasius quoque, vt aiũt, ipsius Nicostrati existẽs. Quare historia siquidem obiter, & velut auctarij modo, iucunditatem additam habeat, complures amatores ad se alliciet: sed quatenus perfectũ atque integrum, idque solum habet, quod peculiare ac proprium ipsius est, veritatis expositionẽ dico, non magnã pulchritudinis rationẽ aut curã habet. Præterea etiã illud dicere non indignũ fuerit, quòd ne- D que iucũdum adeo in historia, quod valde fabulosum est & ad laudẽ maximè inclinat, vtrobique auditoribus esse solet, dum non de fece hominũ, ac multa promiscuáq; plebe hoc intelligamus, sed de iis qui iudicãtium more, atque adeò, per Iouem, sycophantarum modo auscultãt, quos nihil subterfugere facilè potest, vtpote ipso etiã Argo acutiùs, ac toto corpore vndique omnia intuentes, mensariorum autem more, singula eorum quæ dicuntur, accuratè ac diligẽter explorantes, ita vt alia quidẽ velut adulterina reiiciãt, ea verò quę proba sunt & legitima,

& quæ typum ſeu formã accuratè & expreſſe referunt, recipiãt atque approbẽt. Ad quę etiam reſpicere decet eos qui hiſtoriam componunt, aliorum autem nullam aut paruam habere rationem, etiamſi rũpantur laudatores. Si verò neglectis hiſce ſtudebis hiſtoriam ſupra modũ delectabilem facere, admixtis fabulis, laudibus, & cæteris huiuſcemodi adulationibus, celerrimè ſimilem illam reddes Herculi in Lydia. Vidiſſe enim alicubi te conſentaneum eſt pictum illum Omphalæ ſeruientem, atque admodum alieno ornatu ac habitu indutum, illa videlicet, pelle ipſius leonina veſtita, & clauã manu tenente, eóque Herculem ſcilicet prę ſe ferente, ipſo autem in crocoto & purpura lanã trahente, & vapulante ab Omphale ſandalio, &, quod turpiſſimum ſpectaculum eſt, veſtitu cum corpore non conueniente, neque ad proportionem illius quadrante, atque ipſo deo virilem illum corporis habitum turpiter adeò effœminante. Ac multi quidẽ fortaſſis etiam hæc tua laudabunt, pauci verò illi quos tu cõtemnis, ſuauiter admodum & ad ſatietatem vſque ridebũt, aſpicientes indoctam ac diſſonam maléque cohærẽtem rei cõpoſitionem. Nam quod vniuſcuiuſq; rei proprium eſt, id pulchrũ eſt. hoc ſi mutaueris, deforme id ipſum vſu reddetur. Omitto hîc dicere quòd ipſæ quoque laudes vni fortaſſe alicui iucũdę ac delectabiles ſunt, ei puta qui laudatur: cæteris verò moleſtæ, & maximè ſi immodicos veri exceſſus ſiue hyperbolas habuerint, quales ipſas plerique faciunt, dum beneuolentiam eorum quos laudãt, venantur, & eò vſque immorantur illis, donec omnibus adulationem hanc manifeſtam reddant. Neque enim ſecundùm artem hoc facere norunt, neque adulationem tegũt, ſed irruentes, cõferta omnia & incredibilia & nuda exponũt: quare neque illud conſequuntur, quod maximè intendunt. Nã qui laudantur ab ipſis, oderunt multo magis ipſos & auerſantur, vt adulatores: rectè ſanè faciẽtes, & maximè ſi virili ac generoſo animo pręditi ſunt: quemadmodum Ariſtobulo accidit, qui ſingulare certamen Alexandri & Pori conſcripſit. Eo enim ipſo legente hunc potiſſimùm locum quo pugnam hanc deſcripſerat, (putabat enim ſe maximam apud regem gratiam hoc pacto initurum eſſe, aſſignatis illi falsò rebus quibuſdam præclariſsimè geſtis, & effictis operibus veritatem excedentibus)

A καὶ ἀκριβῆ τὸν τύπον. τοὺς δὲ ἀποβλέποντα χρὴ καὶ συλλαφφὴν, τῷ δ' ἄλλων ὀλίγον φροντίζειν, κἂν διαῤῥαγῶσιν ἐπαινοῦντες. ἰῶ δ' ἀμελήσας ἐκείνων, ἡδυῖης πέρα τ' μετείης τὸν ἱστορίαν μύθοις, & ἐπαίνοις, & τῇ ἄλλῃ θωπείᾳ, τάχις' ἂν ὁμοίαν αὐτὸν ἐξεργάσαιο τῷ ἐν Λυδίᾳ Ἡρακλεῖ. ἐωρακέναι γὰρ που σε εἰκὸς γεγραμμένον, τὴν Ὀμφάλῃ δουλεύοντα, πολλοῦ ἀλλόκοτον σκευὴν ἐσκευασμένον, ἐκείνου μὲν, τὸν λέοντα αὐτῷ περιβεβλημένου, καὶ τὸ ξύλον ἐν τῇ χειρὶ ἔχοντα, ὡς Ἡρακλέα δῆθεν ὄντα, αὐτὸν δὲ, ἐν κροκωτῷ, &

B πορφυρίδι, ἔρια ξαίνοντα, καὶ παρόμοιον ὑπὸ τῆς Ὀμφάλης τῷ σανδάλῳ. & τὸ θέαμα αἰσχιστον, ἀφεστῶσα ἡ ἑαυτῆς τοῦ σώματος, & μὴ περιστέλλουσα, καὶ τὸ θεοῦ τὸ ἀνδρώδες ἁρμονίως καταθηλυνόμενον. καὶ οἱ μὲν πολλοὶ, ἴσως & ταῦτά σου ἐπαινέσονται· οἱ ὀλίγοι δὲ ἐκεῖνοι, ὧν σὺ καταφρονεῖς, μάλα ἡδὺ, καὶ ἐς κόρον γελάσονται, ὁρῶντες τὸ ἀσύμφυλον, καὶ ἀνάρμοστον, & δυσκόλυντον τοῦ πράγματος.

C ἑκάστου γὰρ δή τοῦτό τι, καλόν ἐστιν. εἰ δὲ τοῦτο ἀναλλάξας, ἀκαλλὲς τὸ αὐτὸ ποιήσεις τῷ χρῆσιν γίνεται. ἐὰν λέγῃ ὅτι οἱ ἐπαινοῦντες, ἐνίοτε μὲν ἴσως τερπνοὶ, τῷ ἐπαινουμένῳ, τοῖς δ' ἄλλοις, ἐπαχθεῖς· καὶ μάλιστα ἰῶ ἀνόσους τὰς ἀνῳδυνίας ἔχοντι· οἷς αὖθις οἱ πολλοὶ ἀπορρίζονται, τὴν δύνοιαν τὴν πρὸς τὴν ἐπαινουμένων θηρώμενοι, καὶ ἀνάγκην ποιοῦντες, ἄχθεσθαι τοῖς πᾶσι τὴν κολακείαν ἐξεργάσασθαι. οὐδὲ γὰρ κατὰ τέχνην αὐτὸ δρᾶν ἴσασιν, δεῖ δ' ἐπισκιάζοντι τὴν θωπείαν· ἀλλ' ἐμπεσόντες, ἀλήθεα πάντα καὶ ἀπίθανα, καὶ γυμνὰ διεξίασιν· ὥστε οὐδὲ τυγχάνουσιν ἃ μάλιστα ἐφίενται. οἱ γὰρ ἐπαινούμενοι πρὸς αὐτῶν, μισοῦσι μᾶλλον, καὶ ἀποστρέφονται ὡς κόλακας, οὓ ποιοῦντες, καὶ μάλιστα ἰῶ ἀνδρώδεις τὰς γνώμας ὄντι. ὡσαὐ

D Ἀριστόβουλον μονομαχίαν γράψαντος Ἀλεξάνδρου, καὶ Πώρου, καὶ ἀγωνίσασθαι αὐτῷ τοῦτο μάλιστα ὃ χαρίεν τῆς γραφῆς (ὥετο γὰρ χαριεῖσθαι τὰ μέγιστα τῷ βασιλεῖ, ὑπολυόμενος ἀρετάς τινας αὐτῷ, & ἀληθῶν ἔργα μείζω τ' ἀληθείας) λαβὼν ἐκεῖνος τὸ βιβλίον,

(πλέοντες δ' ἐτύγχανον ἐν τῷ ποταμῷ τῷ Υδάσπῃ) ἔρριψεν ἐπὶ κεφαλὴν εἰς τὸ ὕδωρ, ἐπειπών, καὶ σὲ δὲ οὕτως ἐγὼ, ὦ Αἰσχύλε, τοιαῦτα ἐμοῦ μονομαχοῦντα, καὶ ἐλέφαντας ἐν ἀκοντίῳ φονεύοντα. καὶ ἔμελλέ γε οὕτως ἀγανακτήσειν ὁ Αλέξανδρος, ὅς γε οὐδὲ τὸν τοῦ ἀρχιτέκτονος τόλμαν ἠνέσχετο, ὑποσχομένου τὸν Αθω εἰκόνα ποιήσειν αὐτοῦ, καὶ μεταρρυθμίσειν τὸ ὄρος ἐς ὁμοιότητα τοῦ βασιλέως· ἀλλὰ κόλακα μὲν ὑπὸ τοῦ παυσαμένου τὸν ἄνθρωπον, οὐκ ἔτ' ἂν ἐς τἆλλα ὁμοίως ἐχρῆτο. ποῦ τοίνυν τὸ τερπνὸν ἐν τούτοις, οὐκ ἐρεῖ τις εἰ μή τις κωμῳδῆ αὐτὸν εἶναι, ὡς χαίρειν τοῖς τοιαῦτα ἐπαινέμενος; ὧν οὐδὲ πόδας οἱ ἔλεγχοι· ὥσπερ οἱ ἄμορφοι τῶν ἀνθρώπων, καὶ μάλιστά γε τὰ γυναῖα τοῖς γραφεῦσι προσκαλοῦνται ὡς καλλίους αὐτὰς γράψαι· οἶον γὰρ ἄμεινον ἔχειν τὸν ὄψιν, ἢν ὁ γραφὰς αὐτῆς ἐρυθήματί τε πλέον ἐπιθῇ, καὶ τὸ λευκὸν ἐγκαταμίξῃ πολὺ τοῦ φαρμάκου. τοιοῦτοι τῶν συγγραφόντων οἱ πολλοί εἰσι τὸ τήμερον, καὶ τὸ ἥδιον, καὶ τὸ χρήσιμον, ὅτι μὴ ἐκ τῆς ἱστορίας ἐλπίσουσι, θηρεύοντες· οἷς μισεῖσθαι καλῶς εἶχεν, ἐς μὲν τὸ παρὸν, κόλακας προσηκόντως, καὶ ἀτέχνους ὄντας· ἐς τὸ πρόσθεν δὲ, ὑποπτον τοῖς ὑποβολαῖς τὸν ὅλον προσωπείαν ἀποφαίνοντας. εἰ δέ τις πρώτους τὸ τερπνὸν ἡγεῖται καταμεμίχθαι δεῖν τῇ ἱστορίᾳ πάσῃ, τἆλλα, ἃ σοὶ ἀληθείᾳ τερπνά ἐστιν ἐν τοῖς ἄλλοις κάλλεσι τοῦ λόγου· ὧν ἀμελήσαντες οἱ πολλοὶ, τὰ μηδὲν προσήκοντα ἐπεισκυκλοῦσιν. ἐγὼ δ' οὖν καὶ διηγήσομαί σοι ὁπόσα μέμνημαι ἔναγχος ἐν Ιωνίᾳ συγγραφέων τινῶν, καὶ, νὴ Δία, ἐν Αχαίᾳ πρόσθεν ἀκούσας τὸν αὐτὸν τοῦτον πόλεμον διηγουμένων· καὶ πρὸς Χαρίτων, μηδεὶς ἀπιστήσῃ τοῖς λεχθησομένοις, ὅτι γὰρ ἀληθῆ ἐστι καὶ ἐπωμοσάμην, εἰ ἀξιοῖ ὦ ὅρκον ἐπιθεῖναι συγγράμματι· εἷς μέν τις αὐτῶν ἀπὸ Μουσῶν οὕτως ἤρξατο, προσκαλῶν ἡμᾶς συνεφάπτασθαι τοῦ συγγράμματος. ὁρᾷς ὡς ἐμμελὴς ἡ ἀρχὴ, καὶ πρόσφορος ἡ ἱστορία, καὶ τῷ τοιούτῳ εἴδει τῶν λόγων πρέπουσα; εἶτα μικρὸν ὑποβάς, Αχιλλέα μέν, τὸν ἡμέτερον αὐτοκράτορα εἰκάζει,

Alexander accepto libro (nam tum fortè in flumine Hydaspe nauigabant) proiecit præcipitem in aquam: Et te, inquiens, eodem modo decebat Aristobule præcipitari, qui talia pro me singulari certamine pugnaueris, & elephantos sagitta interfeceris. Et certè indignaturus ita fuerat Alexander, vt qui nec architecti illius audaciam ferre potuerit, pollicentis se montem Atho ad illius imaginem efficturum esse, montémque ipsum illius similitudine exornaturum: sed statim pro adulatore, homine illo agnito, non ampliùs neque ad cæteras res eodem vt antea vsus est. Vbi igitur delectabile illud in hisce manet? nisi si quis vehementer amens adeò foret, vt oblectaretur huiusce modi laudibus, quarum vanitas & confutatio ante pedes & in promptu esset: perinde vt homines deformes interdum solent, & præcipuè mulierculæ, quæ pictoribus mandant vt se quampulcherrimas pingant. Arbitrātur enim meliùs habituram sibi esse faciem, si pictor ipsis & plurimum ruborem illinat, & multū candoris intermisceat pigmēto. Tales plerique scriptorū hodie sunt, qui & proprium & vtile quod ex historia sperandum fuerat, palpando tractant: quos odio habere cōueniebat, vt qui in præsenti adulatores manifesti & inertes sint, & in posterū suspectum reddant totum negotium propter nimios veritatis excessus, & incredibilitatem. Quòd si verò quispiam existimat omnino iucūditatem per totā historiam admixtā esse debere, præstet cætera illa quę re vera delectabilia sunt, inter reliqua ornamenta orationis, quibus plerique neglectis, ea quę nihil ad rem pertinent, ingerunt atque inuoluūt: ego verò etiam narrabo quæ non ita multo antè memini me audire, cū in Ionia historiarum scriptores, atque adeo per Iouem in Achaia quoque nuper quosdam auscultarem idem hoc bellum exponentes. Ac per Gratias, ne quis pro dubiis aut incertis ea habeat quę dicētur. Nam vel iureiurando affirmare ausim, si modò vrbanū foret, iusiurandum inserere commentario, vera illa esse. Ac vnus quidem ipsorum statim à Musis exordiebatur, inuocando deas, vt ipsæ ad opus hoc describendū adesse vellent. Vidésne quàm scitum principium, & in promptu historia, & tali orationis figuræ conueniens? Deinde paulum progressus, Achilli quidem nostrum Imperatorem cōparabat,

Therſitæ autem regem Perſarum: ignorans videlicet quòd Achilles multo melior futurus ipſi fuerat, ſi Hectorem potiùs quàm Therſitem interfeciſſet, & ſi prior quidem bonus quiſpiam fugeret, perſequeretur autē ipſum multo clarior alter. Poſt hæc adducebat & pro ſe ipſo encomium quoddam, quo dignus eſſe qui conſcriberet res geſtas adeò præclaras ac ſplendidas, videri volebat. Hinc autem deſcendens, etiam patriam ſuam Miletum laudabat, illud addens, quòd rectiùs faceret ipſe quàm Homerus, quoniam ille nuſquam patriæ ſuæ mētionem feciſſet. Poſtremò ad finem proœmij pollicebatur nominatim ac planis verbis, ſeſe noſtras res in maius ſublaturum, Barbaros autem contrà etiam ipſum per ſe debellaturum atque oppreſſurum eſſe. Ac hiſtoriam quidem in hunc modum incipiebat, ſimul & cauſſas vnde id bellū cœpiſſet, commemorando: Nam ſceleſtiſſimus ac peſſimè perditus iſte Vologeſus bellum mouere cœpit ob talem cauſſam. Atque hic quidem in hūc modum. Alter verò quidam Thucydidis imitator ſummus quiſpiam, & ad archetypum ſeu primum exemplar admodum bene comparatus, etiam principium perinde vt ille, ſuo proprio nomine appoſito fecit, feſtiuiſſimum illud quidem omnium principiorum, & Atticum animum planè ſpirans. Vide enim: Creperius, inquit, Calpurnianus Pompeiopolita cōſcripſit bellum Parthorum ac Romanorum, quo pacto illud inter ſe geſſerunt, ſtatim ab eo exorſus, quando illud primùm moueri cœptum eſt. Quare poſt tale vtique principium, quid tibi cætera ampliùs dicam? quomodo videlicet in Armenia perorauerit, Corcyrenſem illum oratorem ſe ipſum exhibendo, aut qualem Niſibenis peſtem immiſerit, quia partes Romanorum ſequi noluerant: à Thucydide mutuatus omnia prorſus, excepto ſolo Pelaſgico, & longis muris, in quibus tum habitarunt illi qui temporibus illis peſte laborabant. Cætera verò etiam ab Æthiopibus exorſus eſt: quare & in Ægyptum deſcendit, & in terram regis multam, in illáque ibi manſit: rectè ſanè faciens. Ego itaque relicto illo ſepeliente adhuc miſeros Athenienſes Niſibe, abij, ſatis ſciens etiam ea quæ me digreſſo dicturus poſtea eſſet. Nam rurſus etiam illud abundè multum nunc eſt, putare hoc eſſe Thucydidi conſentanea atque ſimilia dicere, ſi parum reueritus, ea quæ ſunt ipſius illius, dixerit quiſpiam, vt μικὰ κἀκεῖνα, hoc eſt, parua & illa: &, ὡς ἡ αὐτὸς δὴ φαίης, id eſt, vt etiam ipſe dixeris: &,

A Θερσίτην ὄ, τὸν τῶν Περσῶν βασιλέα, οὐκ εἰδὼς ὅτι ὁ Ἀχιλλεὺς ἀμείνων ἐκεῖνος αὐτῷ, εἰ ἔκτορα μᾶλλον ἢ Θερσίτην καθῄρει· εἰ καὶ τοῦτον μὲν ἔφθη τις ἐσθλός τις, ἐδίωκε δὲ μὴν μέγ' ἀμείνων. εἶτ' ἐπῄνει καθ' αὑτὸ τι εἰκαίμιον, καὶ ὡς ἄξιος εἴη συγγράψαι τὰς πράξεις, ὅτῳ λαμπρὰς οὕτως ἤδη ὄντων ἐπῄνει καὶ τὴν πατρίδα τὴν Μίλητον, προσιδεῖς, ὡς ἄμεινον ποιοῖ τοῦτο τοῦ Ὁμήρου, μηδὲν μνησθέντος τῆς πατρίδος. εἶτ' ὀπὶ τέλει τοῦ προοιμίου ὑπισχνεῖτο θαρρήσειν καὶ σαφῶς, ὅτι μεῖζον μὲν αἴρειν τὰ ἡμέτερα, τοὺς βαρβάρους δὲ καταπολεμήσειν

B αὐτός, ὡς αὐδυήσεται· καὶ ἤρξατό γε τῆς ἱστορίας οὕτως, αἰτία δὲ ἅμα τοῦ πολέμου ἀρχῆς διεξιών. ὁ γὰρ μιαρώτατος, καὶ κάκιστ' ἀπολούμενος Οὐολόγαισος, ἦρξε πολέμου, δι' αἰτίαν τοιάνδε· ἔστι μοι, φησὶν ἕτερος ὁ Θουκυδίδου ζηλωτὴς ἄκρος, οἷος δὴ μάλα τῷ ἀρχετύπῳ εἰκασμένος, καὶ τὸ ἀρχαῖον ὡς σκῆψιν, σεμνῷ τῷ ἑαυτοῦ ὀνόματι ἤρξαθ', ἥδιστα πάντων ἀρχῶν ἁπάντων, καὶ θυμοῦ τοῦ Ἀττικοῦ ἀποπνέοντα· ὅρα γάρ, Κρεπέριος Καλπουρνιανὸς Πομπηϊόπολίτης, συνέγραψε τὸν πόλεμον τῶν Παρθυαίων

C καὶ Ῥωμαίων, ὡς ἐπολέμησάν τε πρὸς ἀλλήλους, ἀρξάμενος βύθιος ξυνισταμένου· ὥστε μετὰ γε τοιαύτην ἀρχήν, τί ἄν σοι τὰ λοιπὰ λέγοιμι, ὁποῖα ἐν Ἀρμενίᾳ ἐδημηγόρησε, τὸν Κερκυραῖον αὐτὸν ῥήτορα ἐπιδεικνύμενος; ἢ οἷ Νισιβηνοῖς λοιμὸν, τοῖς μὴ τὰ Ῥωμαίων αἱρουμένοις, ἐπήγαγε; πρὸς δὲ Θουκυδίδου χρησάμενος ὅλον ἄρδην, πλὴν μόνων τῶν Πελασγικῶν, καὶ τῶν τειχῶν τῶν μακρῶν, ἐν οἷς οἱ τότε λοιμώξαντες, ᾤκησαν· τὰ δ' ἄλλα καὶ ἀπὸ Αἰθιοπίας ἤρξατο, ὥστε

D καὶ ἐς Αἴγυπτον κατέβη, καὶ ἐς τὴν βασιλέως χώραν τὴν πολλὴν· καὶ ἐν ἐκείνῃ τε ἔμεινεν εὖ ποιῶν. ἐγὼ γ' οὖν θαττόμενος αὐτὸν ἔτι καταλιπὼν τοῖς ἀθλίοις Ἀθηναίοις ἐν Νισίβει, ἀπῆλθον ἀκριβῶς εἰδὼς καὶ ὅσα ἀπελθόντος ἐρεῖν ἔμελλε. καὶ γὰρ αὖ καὶ τοῦτο ὑπισχνοῦμαι πολὺ νῦν ὄντι, ὃ οἴεσθαι τοῦτο εἶ τοῖς Θουκυδίδου ἐοικότα λέγειν, εἰ ὀλίγον ἐντείνας, τὰ αὐτοῦ ἐκείνου λέγοι τις, μικρὰ κἀκεῖνα, ὡς καὶ αὐτὸς δὴ φαίης,

δ' δι' αὐτὸν νὴ Δία, καίτοι ὀλίγου δεῖν παρέλιπον. ὁ γὰρ αὐτὸς οὗτος συγγραφεύς, πολλὰ καὶ τῶν ὅπλων, καὶ τῶν μηχανημάτων, ὡς Ρωμαῖοι αὐτὰ ὀνομάζουσιν, οὕτως ἀνέγραψε, καὶ τάφρον, ὡς ὀκτῶνοι, καὶ γέφυραν, καὶ τὰ ζῶα τὰ. καί μοι συνόψασθαι ἤλικον ὃ ἀξίωμα τῆς ἱστορίας, καὶ ὡς θουκυδίδην πρέπον, μεταξὺ τῶν Ἀττικῶν ὀνομάτων, τὰ Ἰταλιωτικὰ ταῦτ' εἰκεῖσθαι, ὡσπερ τὴν πορφύραν ἐπικοσμοῦντα, καὶ ἐμπρέποντα, καὶ πάντως συνᾴδοντα. ἄλλος δέ τις αὐτῶν, ὑπόμνημα τῶν γεγενότων γυμνὸν συναγαγὼν εἰς γραφήν, κωμῳδικὴν πεζὸν, καὶ χαμαιπετῆ, οἷ B ἂν γραπτώτης αὐτὸς τὰ καθ' ἡμέραν ἀποχαρακτόμενος, συνέθηκεν, ἢ τέκτων, ἢ καπηλός τις συμπωλητικῶν τῇ γραφῇ. πλὴν ἀλλὰ μετριώτερός γε ὁ ἰδιώτης οὗτος ἦν, αὐτὸς μὲν αὐτίκα δῆλος ὢν, οἷος ἦν, ἄλλῳ δέ τινι χαίρειν, καὶ δυνησομένῳ ἱστορίαν μεταχειρίσασθαι πεποιηκώς. τοῦτο μόνον ἠπασάμην αὐτοῦ, ὅτι ὅπως ἐπέγραψε τὰ βιβλία τραγικώτερον, ἢ κατὰ τὴν τῶν συγγραμμάτων τύχην· Καλλιμόρφου ἰατροῦ τῆς τῶν κοντοφόρων ἕκτης ἱστορικῶν Παρθικῶν. καὶ ὑπεγέγραπτο ἑκάστῃ C ὁ ἀριθμός, καὶ, νὴ Δία, καὶ ὁ προοίμιον ὑπέρψυχρον ἐποίησεν, ὅτι συναγαγὼν οἰκεῖον εἶναι ἰατρῷ ἱστορίαν συγγράφειν, εἴγε ὁ Ἀσκληπιὸς μὲν, Ἀπόλλωνος υἱὸς, Ἀπόλλων δ', Μουσηγέτης, καὶ πάσης παιδείας ἄρχων. καὶ ὅτι Ἀρχάμιος ἐν τῇ Ἰάδι γράφει, οὐκ οἶδ' ὅπη δόξαν, αὐτίκα μάλα ὅτι τὸν κοινὸν μετῆλθεν, ἰατρεύειν μὲν λέγων, καὶ πείρᾳ, καὶ ὀκόσα, καὶ νοῦσοι, τὰ δ' ἄλλα, ὅσα ὁμοδίαιτα τοῖς πολλοῖς, καὶ τὰ πλάσματα, οἷα ἐκ τριόδου. εἰ δέ με δεῖ καὶ D σοφοῦ ἀνδρὸς μνησθῆναι, τὸ μὲν ὄνομα ἐν ἀφανεῖ κείσθω, τὸν γνώμην δ' ἐρῶ, καὶ τὰ πρώην ἐν Κορίνθῳ συγγράμματα, κρείττω πάσης ἐλπίδος· ἐν ἀρχῇ μὲν γὰρ δύσις ἐν τῇ πρώτῃ τῆς προοιμίου πρὸς ὀδῷ, συνηρώτησε τοὺς ἀναγινώσκοντας, λόγον πρόσφορον δόξαι ποιεῖσθαι, ὡς μόνῳ ἂν τῷ σοφῷ πρέποι ἱστορίαν συγγράφειν. εἶτα μετὰ μικρὸν, ἄλλος συλλογισμὸς, εἶτα ἄλλος·

A ὁ δι' αὐτὸν νὴ Δία, id est, non obi eam causſam, per Iouem: &, καίτοι ὀλίγου δεῖν παρέλιπον. hoc eſt, etiam illa parum abfuit quin præterirem. Nam idem hic ſcriptor multa quoque armorum & tormentorum genera iiſdem nominibus quibus ea Romani vocant, perſcripſit, & foſſam itidem vt illi, & pontem, & ſimilia dixit. Ac mihi cogita, quanta hæc hiſtoriæ dignitas, & quàm Thucydidi hoc conueniens ſit, inter Attica nomina, Italica iſta perinde vt purpuram interponi, exornantia, decentia, & omnino conſonantia. Alius verò quiſpiam ipſorum, quaſi quoddam commentarium actorum nudum in ſcripta relatum, valde pedeſtre ac humi ſerpens, perinde ac ſi miles aliquis, aut faber, aut caupo, qui vnà cum exercitu circumuagaretur, ea quæ in ſingulos dies acta fuiſſent, annotaſſet, compoſuit: niſi quòd priuatus hic modeſtior certè fuit, quippe qui ipſe quidem ſtatim qualis eſſet, manifeſtè apparuerit: alteri autem alicui, maiori gratia prędito, quíque hiſtoriã aliquando aggredi poſſet, materiã ſubminiſtrarit. Hoc vnum in eo reprehendere ſoleo, quòd ita tragicè inſcripſit libros ſuos, magis quàm pro ipſorum ſcriptorum fortuna, in hunc videlicet modũ: Callimorphi, medici haſtatorum legionis ſextæ, hiſtoriarum Parthicarum, &c. & ſubſcriptus infrà erat vnicuique libro numerus. Ac per Iouem etiam proœmium plus quàm frigidum fecerat, ita colligens, familiare ac proprium medici eſſe, hiſtoriam ſcribere: ſiquidẽ Æſculapius Apollinis filius foret, Apollo autem Muſarũ dux, & omnis eruditionis princeps. Deinde quòd & Ionica lingua exorſus ſcribere, mox neſcio qua ſententia, quóve animo ſtatim admodum ad communem trãſiit, ἰατρεύειν, hoc eſt, medicam artem, & experiẽtiam, & quæcunque, & morbum, pro ἰατρικὸν & πεῖραν, & ὁπόσα & νόσον, ἰατρεύειν & πεῖραν & ὁκόσα, & νοῦσον, dicens, cætera autem cum multitudine conſueta atque eadem, ac plurima etiã velut ex triuio deſumpta. Si verò & ſapientis viri meminiſſe me decet, ipſum quidem nomen in obſcuro poſitum ſit, ſententiã autem dicã, & ſcripta paulò antè Corinthi edita, omni ſpe potiora. A principio enim ſtatim, in prima exordij periodo, diſputabat cũ lectoribus, ſermonẽ omnino eruditum ac ſapientem exhibere ſtudẽs, quòd ſoli videlicet ſapienti conueniret hiſtoriam ſcribere. Deinde poſt paulùm ſequebatur alius ſyllogiſmus, deinde item alius:

& prorsus per omnes figuras disputando ratiocinabatur illi exordium istud adulatorium, videlicet vsque ad satietatem: & encomia ista molesta ac valde scurrilia, syllogistica tamen & disputatoria, & cõtracta seu condensata etiam illa. Et sanè etiam illud perquam ineptum videbatur mihi, & viro philosopho, & barba cana promissaque minimè dignum, quod in proœmio dicebat, principẽ nostrum hoc præter cæteros præcipuum & quasi seorsim habiturum esse, quòd eius res gestas etiã philosophi iam memorię prodere dignarentur. Nam tale, si modò fieret, conueniebat cogitandũ nobis relinqui potiùs, quàm ipsum dicere. At verò neque illius fas est obliuisci, qui tali principio exorsus est: Venio dicturus de Romanis ac Persis: & paulo pòst: Necesse enim erat Persis malè euenire. Et rursum: Fuit Osroes, quem Græci Oxyroën nominãt: & alia id genus multa. Vides igitur vt similis hic illi fuerit in eo, quòd ille Thucydidem, hic autẽ Herodotũ bene admodum assimulabat. Iam alius quidam celebris & decantatus ob dicendi virtutem, Thucydidi & ipse similis, aut etiam melior paulo illo, omnes ciuitates, & omnes montes, cãpos præterea & fluuios interpretatus est quàm planissimè ac validissimè, vt ipsi videbatur. Illud autẽ in inimicorum capita vertat malorũ auerruncator Hercules. Tanta enim frigiditas inerat, quę & Caspias niues, & glaciem Gallicam superaret. Clypeus igitur Imperatoris vix toto libro ab illo describebatur, & Gorgon in vmbone, & oculi eius ex nigro & albo & cæruleo compositi: præterea & balteus arcum cœlestem imitãs, & dracones inter se implicati, & capillorum more dependentes. Nam Vologesi bracca aut frenum equi, ô Hercules, quot millia versuum vnumquodque horum absoluebat! deinde qualis fuerit coma Osroæ natãtis per Tigrim, & in quale antrum effugerit, tectum videlicet ex hedera & myrto & lauro, quæ eodem loco creuerant, & quasi in vnum coaluerant, atque idem illud opacum & vmbrosum fecerant. Consídera igitur quàm hæc ad historiam necessaria sint, & quàm non absque his, ea quæ illic gesta sunt, scire potueramus. Nam præ imbecillitate (qua inter ea quæ vtilia sunt cognitu, discernenda, laborant) aut præ ignorantia (dum quid potissimùm dicendum sit, nesciunt) ad huiusce modi locorum & antrorum descriptiones diuertuntur.

A καὶ ὅλως ἐν ἀπόπτῳ ῥήματι σεσηρώτητο αὐτῷ ὃ προοίμιον ὃ τῆς κολακείας ἐς λόγον· καὶ τὰ ἐγκώμια φορτικὰ, καὶ κωμῳδῆ βωμολοχικά· οὐκ ἀσυλλόγιστα μέντοι, ἀλλὰ σεσηρωτημένα, καὶ σεσηγμένα κἀκεῖνα, καὶ μὲν κἀκεῖνο φορτικὸν ἔδοξέ μοι, καὶ ἥκιστα φιλοσόφῳ ἀνδρὶ, καὶ πώγωνι πολιῷ καὶ βαθεῖ πρέπον, ὃ ἐν τῷ προοιμίῳ εἰπεῖν, ὡς ἐξαίρετον τοῦτο ἕξει ὁ ἡμέτερος ἄρχων, ὅτε καὶ φιλόσοφοι ἤδη συγγράφειν ἀξιοῦσι. Ὃ γὰρ ἐοικὸς, εἴπερ ἄρα, ἡμῖν ἔδει καταλιπεῖν λογίζεσθαι, ἢ αὐτὸν εἰπεῖν, καὶ μὲν οὐδ' ἐκεῖνο ὅσιον ἀμνημονεῦσαι, ὃς ἐξαίφνης ἐρχόμενος ἤρξατο· Ἔρχομαι ἐρέων περὶ Ῥωμαίων, καὶ Περσέων· καὶ μικρὸν ὕστερον· ἔδεε γὰρ Πέρσῃσι γενέσθαι κακῶς· καὶ πάλιν, περὶ Ὀσροέω, τὸν οἱ Ἕλληνες Ὀξυρόην ὀνομάζουσι· καὶ ἄλλα πολλὰ τοιαῦτα. ὁρᾷς, ὅμοιος οὗτος ἐκείνῳ, πρὸς ὅσον ὁ μὲν, Θουκυδίδης, οὗτος δὲ, Ἡροδότῳ μάλα ἐῴκει. ἄλλός τις ἀοίδιμος ὅτι λόγων δυνάμει, Θουκυδίδης καὶ αὐτὸς ὅμοιος, ἢ ὀλίγῳ ἀμείνων αὐτοῦ, πάσας πόλεις, καὶ πόντια ὄρη, καὶ πε-
C δία, καὶ ποταμοὺς ἑρμηνεύσας πρὸς ὃ σαφέστατον, καὶ ἰσχυρότατον, ὡς ᾤετο· ὃ δὲ, ἐς ἐχθρῶν κεφαλὰς ὁ ἀλεξίκακος τρέψαι· τοσαύτη ψυχρότης ἐνῆν τῷ Καστανικῷ χιόνα, καὶ τὸν χρύσαλλον τὸν Κελτικὸν· ἢ γοῦν ἀσπὶς ἡ τοῦ Αὐγκρίτορος, ὅλῳ βιβλίῳ μόγις ἐξηρμηνεύθη αὐτῷ, καὶ Γοργὼν ὅτι τοῦ ὀμφαλοῦ, καὶ οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτῆς ἐκ κυανοῦ, καὶ λευκοῦ, καὶ μέλανος, καὶ ζώνη ἰριοειδὴς, καὶ δράκοντες ἑλικηδὸν, καὶ βοστρυχηδόν. ἢ μὴν γὰρ Οὐολογέσου ἀναζυγὶς, ἢ ὁ χαλινὸς τοῦ ἵππου, Ἡράκλεις, ὅσαι μυριάδες ἐπῶν ἕκαστον
D τούτων, καὶ οἷα ἦν ἡ Ὀσροέου κόμη, διαπέοντος τὸν Τίγρητα, καὶ ἐς οἷ' ἄντρον κατέφυγε κισσοῦ, καὶ μυρρίνης, καὶ δάφνης, ἐς ταὐτὸ συμπεφυκότων, καὶ σύσκιον ἀκριβῶς ποιούντων αὐτὸ, σκέπει ὡς ἀσάλευτα τῇ ἰσοτιᾳ τοῦτα, καὶ ὡς οὐκ αὖθις αὐτῶν, ἤδη μὴν τι τῶν ἐκ προσηκόντων. Ἕνεκα γὰρ ἀδυνατείας τῆς ἐν τοῖς χρησίμοις, ἢ ἀγνοίας τῶν λεκτέων, ὅτι τοῖς τοιούτοις τῶν χωρίων καὶ ἄντρων ἐκφράσεις πρέπουσαι.

ὲ ὁπότ᾽ ἐς πολλὰ καὶ μεγάλα πράγματα ἐμπέσωσιν, ἐοίκασιν οἰκέτῃ νεοπλούτῳ, ἀρτι τῆ δεσπότου κληρονομήσαντι, ὃς οὔτε πάλαι ἐώθει οἶδεν ὡς χρὴ περιβάλλεσθαι, ὅτε δεῖπνησαι καθ᾽ νόμον, ἀλλ᾽ ἐμπηδήσας πολλάκις, ὀρνίθων, καὶ συείων, καὶ λαγωῶν περικειμένων, ὑπεμπίπλατ᾽ ἔντερα πινὸς, ἢ ταρίχου, ἔστ᾽ αὐ ἀμφίβληχ ἐαθίων· οὕτω δ᾽ οὖν, ὃν πρόσθεν, καὶ τραύματα συνέγραψε πολλὰ ἀπίθανα, καὶ θανάτους ἀλλοκότους. ὡς εἰς δάκτυλον τῆ ποδὸς τὸν μέγαν προπεσών τις, αὐτίκα ἐτελεύτησε· καὶ ὡς ἐμβοήσαντος μόνον Πείσκου τῆ στρατηγῷ, ἑπτὰ καὶ ὀκτὼ τῶν πολεμίων ἀπέθανον· ἔτι δὲ, καὶ ἐν τῷ τῶν νεκρῶν ἀριθμῷ, τοῦτο μὲν, καὶ τῶνδε τὰ γεγραμμένα ἐν ταῖς τῶν ἀρχόντων ὑπομνήσεσιν ἐψεύσατο. ὅτι γὰρ Εὐρώπῃ, τῶν μὲν πολεμίων, ἀποθανεῖν μυριάδας ἑπτὰ, καὶ τετρακοσίας, καὶ ἓξ πρὸς ἑξακοσίοις· Ρωμαίων δὲ, μόνους δύο, καὶ πεντήκοντα δεῖσθαι σύμπαντας· ταῦτα οὐκ οἶδα εἴ τις ἂν δύναιτο φέρειν, ἀνάσχοιτο. καὶ μὲν κἀκεῖνο λεκτέον, ὃ μικρὸν ὄν. ὑπὲρ γὰρ τοῦ κωμῳδῆ Ἀττικὸς εἶ), καὶ ἀποκεκαθάρθαι τὴν φωνὴν ἐς ὃ ἀκριβέστατον, ἠξίωσεν ὅτω καὶ τὰ ὀνόματα ποιῆσαι τῶν Ρωμαίων, καὶ μεταγράψαι ἐς ὃ Ἑλληνικὸν, ὡς Κρόνον μὲν, Σατουρνῖνον λέγειν, Φρόντιν δ᾽, τὸν Φρόντωνα, Τιτάνιον δὲ, τὸν Τιτιανὸν, καὶ πάλλα πολλῷ γελοιότερα. ἔτι δ᾽ αὐτὸς οὗτος, περὶ τῆς Σεβερειανοῦ τελευτῆς ἔγραψεν, ὡς οἱ μὲν ἄλλοι πάντες ἐξηπατῆσθαι οἰόμενοι ξίφει τεθνάναι αὐτὸν, ἀποθάνοι δὲ λιμῷ, σιτίων ἀποχόμενος· τοῦτον γὰρ αὐτῷ ἀλυπότατον δόξαι τὸν θάνατον· οὐκ εἰδὼς ὅτι ὃ μὲν πάσης σχεδὸν πρῶ, τρισῶν, οἴμαι, ἡμερῶν ἐγίνετο· ἀπόσιτοι δὲ, καὶ ἑπτὰ ἀφαρκοῦσιν οἱ πολλοί· ἐκτὸς εἰ μὴ τῶδ᾽ ὑποληφθοί τις, ὡς Ὀσρόης εἰσῆκει περιμένων ἐστ᾽ αὐ Σεβερειανὸς λιμῷ ἀπόληται· καὶ ἀφ᾽ τοῦτο οὐκ ἐπήγαγε πρὸ τῆς ἑβδόμης. ἓις δὲ καὶ ποιητικοῖς ὀνόμασιν, ὦ καλὲ Φίλων, ὡς ἰσοτείχ χρωμένους, που αὖ τις φαίη, ἓις λέγοντας, ἐλέλιξε μὲν ἡ μηχανὴ, ὃ πεῖρας δὲ πεσὸν, μεγάλως ἐδούπησε; καὶ πάλιν ἐν ἑτέρῳ μέρει τῆς καλῆς ἰσοτείχ·

A Ac quoties in multas ac præclarè gestas res incidunt, similes esse videntur seruo recèns locupleti facto, qui domino suo nuper in bonis successit, qui neque scit vestem quo pacto induere debeat, neque cœnam ex more ac legitimè capere nouit, sed sæpenumero irruens gallinis & suillis & leporinis appositis, pro ijs pulmento aliquo aut salsamento oppletur adeo, dum ingurgitando rũpatur. Hic igitur, de quo antea dixi, etiam vulnera descripsit admodum incredibilia, & mortis genera aliena, puta quo pacto in digitum pedis maiorem vulneratus quidam, confestim decesserit: & quòd inclamante solùm duce exercitus Prisco, septem & octo B hostium mortui fuerint. Præterea & in numero occisorum ab hac parte etiam contra quàm in Imperatorum epistolis scriptum continetur, mentitus est. Nam circa Europum hostium quidem cecidisse millia trecenta septuaginta, & sex supra ducentos ait, Romanorum autem nõ ampliùs duobus, saucios autẽ factos fuisse nouem: quæ haud scio an vllus sanæ mentis ferre queat. Iam & illud dicendum, quod neque ipsum paruũ est. Nam præ nimio studio Atticæ elegantiæ, & C quòd videri cupiebat vocem omnino ad eius linguæ proprietatem quàm accuratissimè emundasse, volebat eodem pacto & Romanorum nomina efferre, eadẽque inter Græca transcribere: vt Cronõ quidem Saturninum vocabat, Phrontin autem Frontonem, Titanium, Titianum: & id genus alia multo magis ridicula. Præterea idem hic de morte Seueriani scripsit, quòd cæteri quidẽ omnes decepti ac falsi sint, qui putarunt ipsum gladio interfectum esse, quando inedia & cibi abstinentia perierit: nam hanc mortem illi facillimam, & minimè grauem visam fuisse: nescies videlicet quòd totum illud D quod ille passus est, trium opinor dierum fuit: qui autem inedia moriuntur, etiam in septimum vsque diem plerique sufficiunt. Nisi si quis hoc credere volet, quòd Osroës adstiterit expectans donec Seuerianus fame interiret, & ob hoc ante septimum diem in aciem non eduxerit. Porro eos qui & poëticis nominibus, optime Philo, in historia vtuntur, quonam loco ponamus? eos puta qui dicunt, ἐλέλιξε, hoc est, stridorem dedit machina impulsa, & murus cadens vehemẽter ἐδούπησε, id est, fragorem dedit. Et in altera parte præclarę huius historię:

Edeſſa igitur ita armis περιεσκευῆτο, hoc A Εδεσσα μὲν δὴ ὅτως τοῖς ὅπλοις περιεσκευῆτο, καὶ ὅπλος ἦν, καὶ κύναβος ἀπῆν est, circumcirca perſonabat, & ὅπλος erat; hoc eſt fremitus; qualis maris tempeſtuoſi eſſe ſolet. Et; omnia illa κύναβος, id eſt, tumultus ac ſtrepitus erant. Et, ipſe dux ἐμερμήριζεν, hoc eſt, animo huc atque illuc verſabat; quo pacto potiſſimùm muros inuaderet. Deinde autem inter hæc; adeo humilia & abiecta nomina, adeo plebeia & mendicis conuenientia multa infarta erant, in quibus velut rimæ aut lacunæ cæteræ obturarentur, quale eſt illud: ἐπέστελλεν ὁ στρατοπεδάρχης τῷ κυρίῳ, hoc eſt, ſcripſit caſtrorum præfectus domino. Et, οἱ στρατιῶται ἠγόραζον τὰ ἐξερήσοντα, id eſt, milites emebant neceſſaria. Et, ἤδη λελουμένοι πρὸς B αὐτοὺς ἐλήλυθον. hoc eſt, iam loti ad ipſos venerunt: & id genus alia. Vt mihi hæc res perſimilis videatur eſſe Tragœdo, qui altero quidem pede calciamento alto & grādi incedat, alterum autem ſandalio ſubligatum habet. At verò & alios quoſdam reperias, qui proœmia ſplendida ac tragica, & excellenter longa compoſita habent, vt ſperes ex eo, quæ ſequentur, omnino mirabilia quędam auditurum te eſſe: at mox corpus ipſum hiſtoriæ exiguum quoddam & ingeneroſum ſubtexunt: vt & hoc non diſſimile videatur C puero aut infanti alicui, ſicubi fortè vidiſti Cupidinē ludentem, perſonam Herculis amplam & magnam, aut etiā Titani alicuius induentem. Statim igitur, qui auſcultāt, acclamare ipſis ſolēt notum illud, Parturiunt mōtes &c. Decet autē nō ita, ſed ſimilia inter ſe omnia, & eiuſdē coloris eſſe, & capiti reliquum corpus reſpōdere, vt non aurea quidē ſit galea, thorax autē omnino ridiculus, ex pannis alicunde vetuſtis aut pellibus putribus cōſutus: deinde & clypeus ſalignus, & tibialia conchis incruſtata, aut ex corio porcino facta. Videas enim perquam multos huiuſmodi hiſtoriarum ſcriptores, qui Rhodij illius Coloſſi caput, nani alicuius ſeu pumilionis corpori imponant. Vt rurſum alios, qui corpora ſine capitibus introducunt abſque proœmiis, & ſtatim ab ipſis rebus incipientes; qui & Xenophontis ſectatores in hoc videri volunt, quoniam & ipſe ſic exorſus eſt: Darij & Paryſatidis filij naſcuntur duo, &c. & aliorum veterum, ignorantes, quòd quędā proœmia vi ſeu poteſtate ſunt, quę pleróſq; latent, vt alibi oſtendemus. Quanquam hæc omnia adhuc tolerabilia ſunt, quæcunque vel circa compoſitionem verborum, vel reliquam diſpoſitionem peccantur: at verò circa ipſorū quoque locorum deſcriptiones mētiri, idque nō ſolùm paraſangas aliquot,

ἐσκευῆτο, καὶ ὅπλος ἦν, καὶ κύναβος ἀπῆν πάντα ἀχῆς, καὶ ὁ στρατηγὸς ἐμερμήριζεν, ᾗ τύπῳ μάλιστα προσαγάγοι τοὺς τεῖχος· εἶτα μεταξὺ ὅτως ἀτελῆ ὀνόματα, ἃ δημοτικά, καὶ θωμικὰ πολλὰ παρενέβυσο, ὃ, ἐπέστελλεν ὁ στρατοπεδάρχης τῷ κυρίῳ, καὶ, οἱ στρατιῶται ἠγόραζον τὰ ἐξερήσοντα, καὶ, ἤδη λελουμένοι πρὸς αὐτοὺς ἐλήλυθον. καὶ τὰ τοιαῦτα· ὥστε ὁ πρᾶγμα ἔοικὲ εἰ στραγωδῷ, τὸν ἕτερον μὲν πόδα, ἐν ἐμβάτου ὑψηλοῦ ὑποδεδεμένῳ, θατέρῳ δὲ, σανδάλου ὑποδεδεμένῳ. καὶ μοι καὶ ἄλλους ἴδοις ἂν, τὰ μὲν προοίμια λαμπρὰ, καὶ τραγικὰ, καὶ ἐς ὑπερβολὴν μακρὰ συγκάφοντας, ὡς ἐλπίσαι θαυμαστὰ ἤλικα τὰ μετ' ταῦτα πάντως ἀκούσεσθαι, τὸ σῶμα δὲ αὐτὸ τῆς ἰσοείας μικρόν τι καὶ ἀγλυὲς ἐπάγοντας, ὡς καὶ τοῦτο ἐοικέναι παιδίῳ, εἴ που ἔρωτα εἶδες παίζοντα, προσωπεῖον Ἡρακλέους πάμμεγα, ἢ Τιτᾶνος περικείμενον· βλέπεις γοῦν οἱ ἀκροώμενοι ὑπὸ φθέγγονται αὐτοῖς, ὃ, Ὠδίνει ὄρος. χρὴ δὲ μὴ ὅτως, ἀλλ' ὅμοια τὰ πάντα, καὶ ὁμόχροα εἶ), καὶ σωμάδιον τῇ κεφαλῇ ὃ ἄλλο σῶμα, ὡς μὴ χρυσοῦν μὲν ὃ κράνος εἴη, θώραξ δὲ πάνυ γελοῖος ἐκ ῥακέων πεπερὶ, ἢ ἐκ δερμάτων ἀπεφθῶν συγκεκαπυλμένος, καὶ ἡ ἀσπὶς οἰσυίνη, καὶ χρυσίνη περὶ ταῖς κνήμαις. ἴδοις γὰρ ἂν ἀφθόνους τοιάδε συγγραφέας, τὸν Ῥοδίων Κολοσσὸν πρὸ κεφαλῆς νανώδη σώματι ὑποτιθέντας· ἄλλους αὖ ἐμπαλιν ἀκέφαλα τὰ σώματα εἰσάγοντας, ἀπροοιμιάστως, καὶ ἐξ αὐτῶν ὑπὸ τῶν πραγμάτων· οἱ δὲ προσεταιρίζονται τὸν Ξενοφῶντα ὅτως ἄρξάμενον, Δαρείου καὶ Παρυσάτιδος παῖδες γίγνονται δύο· καὶ ἄλλως τῶν παλαιῶν· οὐκ εἰδότες ὡς δυνάμει τινὰ προοίμιά ὅστι λελημμένα τοῖς πολλοῖς, ὡς ἐν ἄλλοις δείξομεν. καίτοι ταῦτα πάντα φορητά ὅστιν, ὅσα ἢ ἑρμηνείας, ἢ τῆς ἄλλης διατάξεως ἁμαρτήματά ὅστι, ὃ δὲ καὶ περὶ τοὺς τόπους αὐτοὺς ψεύδεσθαι, καὶ παρασάγας μόνον,

ἀλλὰ καὶ σταθμοὺς ὅλους, ὅσα τῶν καλῶν ἔοικεν; εἰς γοῦν ὅτου ῥᾳδίως σωσήλαγε τὰ τοιαῦτα μυθολογήματα ἀκούσας, ὥστε περὶ Εὐρώπου λέγων, ὅτως ἔφη· Ἡ δὲ Εὔρωπος, κεῖται μὲν ἐν τῇ Μεσοποταμίᾳ, σταθμοὺς δύο τοῦ Εὐφράτου ἀπέχουσα, ἀποίκους δὲ αὐτῶν Ἐδεσσαῖοι· καὶ οὐδὲ τοῦτο ἀπέρκεσεν αὐτῷ, ἀλλὰ καὶ τὴν ἐμὴν πατρίδα τὰ Σαμόσατα, αὐτὸς ἐν ταῖς αὐταῖς βίβλοις ἀράμενος ὁ γραῦς, ἀοτῇ ἀνεσκόλει, καὶ τείχεσι, μετέθηκεν ἐς τὴν Μεσοποταμίαν, ὡς περιοικεῖσθαι αὐτὴν ἐκ' ἀμφοτέρων τῶν ποταμῶν, ἑκατέρωθεν ἐν χερσὶ παραμειβομένων, καὶ μονονοὺ τοῖς τείχεσι ψαυόντων. Ὃ δὲ καὶ γελοῖον, εἴ σοι νῦν ὦ Φίλων, ἀπολογοίμην, ὡς ὑ Παρθυαίων, οὐδὲ Μεσοποταμίτης σοι ἐγὼ, οἷς με φέρων ὁ θαυμασὸς συγγραφεὺς ἀπῴκισε. νὴ Δία, κἀκεῖνο κομιδῇ πιθανὸν περὶ τοῦ Σεβηριανοῦ ὁ αὐτὸς οὗτος εἶπεν ἐπομοσάμενος, ἢ μὴν ἀκοῦσαί τινος τῶν ἐξ αὐτοῦ τοῦ ἔργου ἀφευγόντων. ὅτε γὰρ ξίφει ἐθελῆσαι αὐτὸν ἀποθανεῖν, οὔτε φαρμάκου πιεῖν, ὅτε βρόχον ἁψασθαι, ἀλλά τινα θάνατον ὀδυνηρὸν τραγικὸν, καὶ τῇ πάλαι ξενίζοντα· τυχεῖν μὲν γὰρ αὐτὸν ἔχοντα παμμεγέθη σκυφία ὑάλου, ἐπεὶ δὲ πάντως ἀποθανεῖν ἔγνωσο, καταξάντα τὸν μέγιστον τῶν σκύφων, εἰς τῶν θραυσμάτων χρήσασθαι εἰς σφαγὴν, ἐντεμόντα τῇ ὑάλῳ τὸν λαιμόν. ὅτως ὑ ξιφίδιον, ὑ λογχάριον δοῦναι, ὡς ἀνδρεῖός γε αὐτῷ καὶ ἡρωϊκὸς ὁ θάνατος γένοιτο. εἶπα δ' ἐγὼ Θουκυδίδης ὀδυνηρόν τινα εἶπε τοῖς πρώτοις τοῦ πολέμου ἐκείνοις νεκροῖς, καὶ αὐτὸς ἠξίωσε ζηλῶσαι ἐπειτοῦ Σεβηριανοῦ. ἅπασι γὰρ αὐτοῖς ἐφθόνει τὸν ὀδύνην αἴτιον τῶν ἐν Ἀρμενίᾳ κακῶν, τῷ Θουκυδίδῃ, ἢ ἄμεινα. θάπτας οὖν τὸν Σεβηριανὸν μεγαλοπρεπῶς, ἀναβιβάζεται ὀπίσω τὸν πάρος Ἀφρανίου τινὸς Κίλικα ἑκατοντάρχου, ἀνταγωνιστὴν Περικλέους, ὃς τοιαῦτα καὶ τοσαῦτα ἐπερρητόρευσεν αὐτῷ, ὥστε με νὴ τὰς Χάριτας πολὺ πρὸ τοῦ γέλωτος

sed & totas mansiones, quantum vnius diei itinere castra promoueri solent, illud quæso cui honesto aut pulchro comparabimus? Vnus igitur quidam adeo oscitanter ac desidiosè res ipsas collegit; vtpote neque Syro aliquo cõsulto, neque notum illud quod vulgo dici solet, Epicureorum fabulis de his ipsis rebus auditis, vt cùm de Europo mentionem faceret, in hunc modum dixerit: Europus, inquiens, sita quidem est in Mesopotamia, mansionibus duabus ab Euphrate distãs: deduxerunt autem eam coloniam Edessæi. Neque hoc illi satis fuit, sed & patriã meam Samosata, idem generosus ille in eodem libro sublatam vnà cum ipsa arce & muris in Mesopotamiam transtulit, ita vt tota ambiretur ac terminaretur vtroque flumine, vtrinq; altero quasi cutem illius præterlabendo radente, & tantum non ipsos muros alluente. Ridiculum autem etiam foret, si tibi nunc Philo apologiam aliquam contexã, quòd neque Parthus neq; Mesopotamita sim: inter quos relatũ me egregius iste scriptor collocauit. Quin & illud valde scilicet credibile idem hic de Seueriano dixit, apposito etiam iureiurãdo, quòd quæ dicat, ex quodam audierit eorum qui ex ipso eo opere effugerunt. Neque enim gladio illum mori voluisse, neque venenum bibere, neque laqueo collum innectere, sed mortem quandam excogitasse tragicam, &, quod ad audaciam attineret, omnino externam ac peregrinã. Fortè enim habuisse ipsum admodum magna vitrea pocula, ex vitro pulcherrimo facta. Postquam igitur omnino decretum illi fuisset mori, fracto ex scyphis maximo, vno quodam crustorum vsum esse ad cædẽ, inciso videlicet gutture, vitro. Atque ita neque gladium, neque lanceã reperit, quò moreretur, dummodo virilis ipsi & heroica mors obtingeret. Postea autẽ, quoniam Thucydides funebrem orationem quandam habuit pro iis qui primi tum eo bello occubuerunt, ipse quoque Seueriano talem habendam esse censuit. Omnibus enim ipsis cum Thucydide, eo qui nihil in culpa fuit eorum malorum quæ in Armenia acciderant, æmulatio atque contentio est. Sepulto igitur Seueriano magnificè, adducit ad tumulum Afranium quendã Centurionem, æmulum Periclis, qui talia ac tanta rhetorico more de illo perorauit, vt ego per Charites, multũ admodum lacrymarũ præ risu effunderem:

& maximè quando rhetor iſte Afranius ad finem orationis lacrymans pariter cũ miſerabili ploratu, ſumptuoſarum cœnarum & propinationum illarum mentionem faciebat, deinde & Aiacis quendam colophonem imponebat. Nam gladio euaginato, generosè admodum, & vt Afranium decebat, aſpicientibus omnibus ſeipſum ad tumulum iugulauit, non indignus per Bellonam, qui multo antè mortuus fuiſſet, ſi talia rhetoricatus eſſet. Atque hoc dixit idem, aſpicientes omnes tum qui aderant, admiratos fuiſſe, laudaſſéque Afranium ſupra modum. Ego verò etiam cætera illius damnabam, vt qui tantum non offarum & ollarum meminiſſet, & placentarum memoria illacrymaretur. Hoc tamen præter cætera reprehẽndi, quòd non ſcriptore ipſo & actore fabulæ huius ante ſe iugulato mortuus fuerat. Multos autem & alios conſimiles his commemorare tibi amice Philo poſſem: veruntamen paucis quibuſdam adhuc additis, ad alteram promiſſionis partem tranſibo, puta ad id conſilium, quo pacto rectiùs ac meliùs hiſtoriam ſcribere quiſpiam debeat. Sunt enim quidam, qui, quæ rerum geſtarum maximæ, & memoria digniſſimæ ſunt, prætermittant, aut quaſi in tranſcurſu tantùm attingãt: præ imperitia autem & ineptitudine, & ignorantia eorum quæ dicenda vel tacenda ſint, ea quæ minima ſunt, admodum prolixè & laboriosè immorando verbis exponunt, non aliter ac ſiquis Iouis Olympici vniuerſam pulchritudinem ac formam, quæ tanta ac talis eſt, non videat, nec laudet, neque etiam iis qui de ea neſciunt, quicquã narret, ſed ſubſellij rectitudinem & expolitionem, & crepidinis concinnitatem admiretur, & hæc admodum cum multa diligentia & cura exponat. Equidem audiui quendam, qui pũgnam eam quæ ad Europum commiſſa fuit, ne totis quidem ſeptem verſibus prætercurrebat: viginti autem menſuras aut etiam ampliùs aquæ conſumpſerat in frigidam & nihil ad nos pertinentem narrationem, quo videlicet pacto Mauritanus quidã eques, Mauſacas nomine, præ ſiti errans per montes, deprehenderit Syros quoſdam agreſtes prandium apponentes, & quòd principio illi metuerint ipſum: deinde verò intellecto quòd ex amicis vnus eſſet, receperint ad ſe hominem, & cibum præbuerint. Nam & illorũ fortè quendam aliquando in Mauritaniam profectũ fuiſſe,

Præteritio neceſſariorum, & extra ſtatio non neceſſariorum.

καὶ μάλιστα ὁπότε ὁ ῥήτωρ ὁ Ἀφράνιος, ὅτι τέλει τοῦ λόγου δακρύων ἅμα σὺν οἰμωγῇ πεποιεῖτο, ἐμέμνητο τῶν πολυτελῶν ἐκείνων δείπνων, καὶ ποτίσεων· εἶτα ἐπέθηκεν Αἰαντειόν τινα τῷ κορωνίδι. ἀσπασάμενος γὰρ ὁ ξίφος θυμηδῶς πρὸς, καὶ ὡς Ἀφράνιον εἰκὸς ἦν, πάντων ὁρώντων, ἀπέσφαξεν ἑαυτὸν ὅτι ὦ τάφῳ, οὐκ ἀνάξιος ὢν, μὰ τὸν Ἐνυάλιον, τοῦ πολλοῦ ἀποθανεῖν, εἰ τοιαῦτα ἐρρητόρευε. καὶ γέ πῃ ἔφη ἰδόντας τοὺς παρόντας ἀπορίας, θαυμάσαι, καὶ καταφεπαικέναι τὸν Ἀφράνιον. ἐγὼ δὲ καὶ τἄλλα μὲν αὐτοῦ κατεγίνωσκον, μενοῦν γε ζωμοῦ καὶ λοπάδων μεμνημένον, καὶ ὑπὲρ δακρύοντος τῇ τῶν πλακουντῶν μνήμῃ· τοῦτο δὲ μάλιστα ἠπασάμην, ὅτι μὴ τὸν συγγραφέα, καὶ διδάσκαλον τοῦ δράματος πρὸ αποσφάξας, ἀπέθανε. πολλοὺς δὲ καὶ ἄλλους ὁμοίους τούτοις ἔχων σοι, ὦ ἑταῖρε, καταριθμήσασθαι, ὀλίγων ὅμως ὑπομνησθείς, ὅτι μὲν τὸν ἑτέραν ὑποσχέσιν ἤδη μετελθύσομαι, τὸν συμβουλεύω, ὅπως ἂν ἄμφω συγγράφοι τις. εἰσὶ γάρ τινες, οἳ τὰ μεγάλα μὲν τῶν πεπραγμένων, καὶ ἀξιομνημόνευτα παραλείποισιν, ἢ παραθέουσιν, ὑπὸ δὲ ἰδιωτείας, καὶ ἀπειροκαλίας, καὶ ἀγνοίας τῶν λεκτέων, ἢ σιωπητέων, τὰ μικρότατα πολυλογέως καὶ φιλοπόνως ἐρμηνεύουσιν ἐμβραδύνοντες. ὥσπερ οὖν εἴ τις τὸν Διὸς τὸν ἐν Ὀλυμπίᾳ ὅλον μὲν κάλλος, ὅσον ἐστὶν καὶ ποιόν ἐστιν, μὴ βλέποι, μηδ' ἐπαινοῖ, μηδὲ τοῖς οὐκ εἰδόσιν ἐξηγεῖτο· τὸ ὑπόδιον δέ, τό, τε βῆμα ἔργον καὶ ὃ βέλεσον θαυμάζοι, καὶ τῆς κρηπῖδος τὸν βῆρυθμον, καὶ ταῦτα πολὺ μετὰ πολλῆς φροντίδος διεξίοι. ἐγὼ δ' οὖν ἤκουσά τινος, ὃς μὲν ἐπ' Εὐρώπῃ μάχην συνῆδ' ὅλοις ἑπτὰ ἔπεσι παραδραμόντος, εἴκοσι δὲ μέτρα ἢ ἔτι πλείω ὕδατος ἀνηλωκότος εἰς ψυχρὰν καὶ οὐδὲν ἡμῖν προσήκουσ' διήγησιν· ὡς Μαῦρός τις ἱππεὺς, Μαυσάκας τοὔνομα, ὑπὸ δίψους πλανώμενος ἀνὰ τὰ ὄρη, καταλάβοι Σύρους τινὰς τῶν ἀγρίων, ἄριστον παρατιθεμένους, καὶ ὅτι τὰ μὲν πρῶτα, σκεῖνοι φοβηθέντες αὐτὸν, εἶτα μέντοι μαθόντες ὡς τῶν φίλων εἴη, κατεδέξαντο, καὶ εἰστιάσαντο. καὶ γάρ τινα τυχὸν αὐτῶν ἀποδεδημηκότα καὶ αὐτὸν ἐς τὴν Μαύρων,

ἀδελφοῦ

ἀδελφοῦ αὐτῷ ἐν τῇ γῇ στρατευομένου. μῦθοι A cùm ipsius frater in ea terra militaret.
δ' μὴ τοῦτο μακροὶ, καὶ διηγήσεις, ὡς θηρεύσειν αὐτὸς ἐν τῇ Μαυρουσίᾳ, καὶ ὡς ἴδοι πολὺς ἐλέφαντας πολλοὺς ἐν τῷ αὐτῷ στρωννυμένους, καὶ ὡς ὑπὸ λέοντος ὀλίγου δεῖν κατεβρώθη, καὶ ἰχθῦς ἐπρίατο ἐν Καισαρείᾳ. καὶ ὁ θαυμασιὸς συλλογισάμενος, ἀφεὶς τὰς ἐν Εὐρώπῃ γιγνομένας σφαγὰς τοσαύτας, καὶ ἐπελθόντας, καὶ ἀποδυτὰς ἀναλήψεις, καὶ φύλακας, καὶ ἀντιφύλακας, ἄχρι βαθείας ἑσπέρας ἐφιζήσει ὁρῶν Μαλχίωνα τὸν Σύρον ἐν Καισαρείᾳ, σκάφεως παμμεγέθης ἀξίνης ὠνούμενον. εἰ δὲ μὴ νὺξ κατέλαβε, τάχα καὶ συνεδείπνει μετ' B αὐτοῦ, ἤδη τῶν σκαφῶν ἑσπυθασμένων. ἀλλ' εἰ μὴ ἐνεγέγραπτο ὀπίσω ἀκριβῶς τῇ ἱστορίᾳ, μεγάλα ἂν ἡμεῖς ἠγνοηκότες ἦμεν, καὶ ἡ ζημία Ρωμαίοις ἀφόρητος, εἰ Μαυσάκης ὁ Μαῦρος διψῶν, μὴ λάβρε πίοι, ἀλλ' ἄδειπνος ἐπανῆλθε δεῦρο ἐπὶ τὸ στρατόπεδον. καίτοι πόσα ἄλλα μακρῷ ἀναλγητότερα ἔχων ἐγὼ νῦν παρίημι; ὡς καὶ αὐλητὴς ἦκεν ἐκ τῆς πλησίον κώμης αὐδῆς, καὶ ὡς δῶρα ἀλλήλοις ἀντέδοσαν, ὁ Μαῦρος μὲν τῷ Μαλχίωνι λόγχην, ὁ δὲ C τῷ Μαυσάκᾳ πόρπην, καὶ ἄλλα πολλὰ ζωάρια τῆς ἐν Εὐρώπῃ μάχης. αὐτὰ δὴ τὰ κεφάλαια. ζωγράφοι εἰκότως ἄν τις εἴποι τοὺς ζωιογράφους, ὃ μὲν ῥόδον αὐτὸ μὴ βλέπειν, τὰς ἀκάνθας δὲ αὐτοῦ τὰς πρὸς τῇ ῥίζαν ἀκριβῶς ὑποσκοπεῖν· ἄλλος, ὦ Φίλων, μάλα καὶ οὗτος γελοῖος, οὐδὲ τὸν ἕτερον πόδα ἐκ Κορίνθου πώποτε προβεβηκώς, οὐδ' ἄχρι Κεγχρεῶν ἀποδημήσας, ὅπη γε Συρίαν, ἢ Ἀρμενίαν ἰδών, ὧδε ἥρξατο· μέμνημαι γάρ· ὦτα ἐφαλμῶν ἀπιστότερα. γράφω τοίνυν ἃ εἶδον, οὐχ ἃ ἤκουσα. καὶ ὅτως ἀκριβῶς ἅπαντα D ἐωράκει, ὥστε τοὺς δράκοντας ἔφη τῶν Παρθυαίων (σημεῖον δὲ πλήθους τοῦτο αὐτοῖς, χιλίους γάρ, εἶμαι, ὁ δράκων ἀγαγὼν δράκοντας παμμεγέθης εἰ) γινωμένους ἐν τῇ Περσίδι, μικρὸν ὑπὲρ τὴν Ἰβηρίαν, τούτους δὲ, τέως μὲν ὅτι κενοῖς μεγάλοις ἐνδεδεμένους, ὑψηλοὺς αἴρεσθαι, καὶ πόρρωθεν ἐπαλγούντων, δέος ἐμποιεῖν, ἐν αὐτῷ δὲ τῷ ἔργῳ, ἐπειδὴ ὁμοῦ ἴωσι, λυσθέντες αὐτοὺς, ἐπαφιᾶσι τοῖς πολεμίοις· ἀμέλει πολλοὺς τῶν ἡμετέρων ὅτω καταπολεμῶσι· καὶ ἄλλους,

Post hęc fabulę longę & narrationes quo pacto ipse in Maurusia venatus esset, & vt vidisset elephantos multos in eodem loco pascentes, & quòd parũ abfuerit quin à leone deuoratus: fuisset deinde & quãtos pisces emerit Cæsareæ. Atque ita egregius iste historicus relictis tot cędibus circa Europum factis, tot præliorum motibus, & fœderibus necessariis, & custodiis aliis aliis oppositis, vsque in profundam vesperam substitit, aspiciens Malchionẽ Syrum istum Cæsareæ scaros ingentes videlicet ementem. Et nisi nox occupasset ipsum, fortassis & ad cœnam cum illo venisset, scaris istis iam apparatis. Quæ nisi ille tam diligenter historiæ tradidisset, magnas nimirum resignoraturi nos fuissemus: & damnum hoc Romanis intolerabile fuisset, si Mausacas iste sitiens potum non inuenisset, sed incœnatus ad castra reuersus esset. Atqui quàm multa alia longè magis necessaria volens ego nunc prætereo? quemadmodum & tibicina quædam venit ex propinquo vico ad eos, & vt dona mutuò inter se dederunt, Mauritanus videlicet ille Malchioni lanceam, hic autem contrà Mausacæ fibulam: atque alia multa talia, quæ pugnæ illius, ad Europum ipsa adeo capita & summaria sunt. Proinde meritò dixerit quispiam tales scriptores rosam quidem ipsam non videre, spinas autem quæ iuxta radicem enascuntur, diligenter contemplari. Iam alius quidam, ô Philo, admodum & hic ridiculus, qui alterum pedem ne extra Corinthum quidem vnquam protulerat, neque ad Cenchreas vsque peregre profectus fuerat, nedum Syriam aut Armeniam conspicatus, in hunc modum exorsus est: memini enim: Aures quàm oculi minùs fide digni sunt. Proinde scribo quæ vidi, non quæ audiui: atque ita diligenter omnia viderat, vt diceret dracones Parthorum (signum autem hoc multitudinis ipsorum est, mille enim dracones viuos draco producit) ingentes esse, generarique in Persida paulo supra Iberiam. Hos autem antea quidem ex hastis siue longuriis suspensos, illos in altum attollere, eóque terrorem iis qui à longè aduentarent, facere solere: in ipso verò prælio, quando iam congressi sunt, solutos illos in medios hostes immittere: nimirum multos nostrorum hoc pacto deuoratos esse: alios autem,

implicantibus & compungentibus ipsos illis strangulatos & confractos: adstitisse autem ipsum, atque hæc vidisse, in tuto tamen, nempe ab arbore quadam excelsa spectando. Et rectè sanè fecit, quòd propius ad feras istas non accessit: neque enim nos tam egregium scriptorem, & qui eminus ipse præclara ac magna adeo in hoc bello effecerit, nunc haberemus: nã & pericula multa subiit, & vulneratus est circa suram, à Cranio videlicet iter faciens ad Lernam. Atque hæc Corinthiis audientibus recitabat, satis scientibus illis quidem quòd ne in pariete pictum quidem bellum vnquam vidisset. Sed nec arma ille quidem norat, neque machinas quales essent, neq; ordinũ aut acierum nomina: prorsus enim studio habuit, πλαγίαν, hoc est, obliquã, vocare phalangem, ἐπὶ κέρως autem, hoc est, protentis cornibus, id quod exporrecta fronte educere dicitur. Alius autẽ suauissimus quidam cuncta à principio ad finem vsq; gesta, quæcunque in Armenia, quęcunq; in Syria, quęcũque in Mesopotamia, pręterea quę ad Tigrim, quæq; in Medis acciderãt, ne totis quidẽ quingentis versibus cõplexus scripto edidit, eóq; facto historiam composuisse videri volebat: inscriptionem verò parum abfuit quin longiorem ipso libro inscripserit, videlicet hoc modo: Antiochiani certaminis Apollinis sacri victor (nam cursus certamine, quod Dolichum vocant, puer olim viceerat) eorum quæ in Armenia, in Mesopotamia, & in Medis à Romanis nunc gesta sunt, historica narratio. Iam & quendam ego audiui, qui quæ futura essent, historiæ commendarat, & Vologesi captiuitatem videlicet, & Osroæ cædem, quemadmodum leoni obiiciendus esset, & postremò omnium etiam multoties illum desideratum à nobis triumphum. Adeo omnino vatis in modum sese gerens, properabat iam tum ad finem scribendi. Quin & ciuitatem idem iam in Mesopotamia cõdidit, magnitudine maximam, & pulchritudine pulcherrimam: adhuc tamen speculatur & deliberat an eam Nicæam à victoria conueniat nominari, an verò Homonœam, an etiam Ireniam. Et ob hoc quidem adhuc in dubio pendet, & sine nomine prę clara illa ciuitas nobis est, nugis multis & fastu historico referta. Quę verò in India posthac agentur, etiam ea promisit se iam nunc scripturum esse: præterea & descriptionem maris exterioris nauigantibus traditam.

A ὡς ἐπειρεθέντων αὐτοῖς, ἀποπνιγῆναι καὶ συγκλασθῆναι. ταῦτα δὲ ἐφεστὼς ὁρᾷν αὐτὸς, ἐν ἀσφαλεῖ μέντοι ἀπὸ δένδρου ὑψηλοῦ ποιούμενος τὴν σκοπήν. καὶ δίκαιος ἐποίησε, μὴ ὁμόσε χωρήσας τοῖς θηρίοις, ἐπεὶ οὐκ ἂν ἡμεῖς θαυμαστὸν ὅσον συγγραφέα νῦν εἴχομεν, καὶ ἀπὸ χειρὸς αὐτὸν μεγάλα & λαμπρὰ, ἐν τῷ πολέμῳ τούτῳ ἐργασάμενον. καὶ γὰρ κινδύνους πολλοὺς, & ἐτρώθη περὶ σοῦραν, ἀπὸ τοῦ Κρανίου δηλονότι βαδίζων ὅπῃ τὴν Λέρναν. & ταῦτα Κορινθίων ἀκουόντων ἀνεγίνωσκε, τῶν ἀκριβῶς εἰδότων ὅτι μηδὲ τὴν τοίχου γεB γραμμένον πόλεμον ἑωράκει, ἀλλ' οὐδὲ ὅπλα ἐκεῖνός γε ἤδει, οὐδὲ μηχανήματα οἷά ἐστιν, οὐδὲ τάξεων, ἢ καταλοχισμῶν ὀνόματα. πόθεν γὰρ ἔμελεν αὐτῷ πλαγίαν μὲν τὴν φάλαγγα, ὅπῃ κέρως δὲ λέγειν ὃ ὅπῃ μετώπου ἄγειν. εἰς δέ τις βέλτιστος ἅπαντα ἐξ ἀρχῆς ἐς τέλος τὰ πεπραγμένα, ὅσα ἐν Ἀρμενίᾳ, ὅσα ἐν Συρίᾳ, ὅσα ἐν Μεσοποταμίᾳ, τὰ ὅπῃ τοῦ Τίγρητι, τὰ ἐν Μηδίᾳ, πεντακοσίοις ἅπαν ὅλοις ἔπεσι περιλαβών, συνέγραψε, & τοῦτο ποιήσας, ἰσοείδειν συγγραφέναι φησί. τὴν μέντοι ἐπιγραφὴν ὀλίγου δεῖν μακροτέραν τοῦ βιβλίου ἐπέγραψεν, Ἀντιοχιανοῦ τοῦ Ἀπόλλωνος ἱερονίκου (δόλιχον γάρ που, οἶμαι, ἐν παισὶ νενικήκει) τῶν ἐν Ἀρμενίᾳ, & Μεσοποταμίᾳ, & ἐν Μηδίᾳ C Ρωμαίοις νῦν πραχθέντων ἀφήγησις. ἤδη δέ τινος & τὰ μέλλοντα συγγραφησόμενα ἤκουσα, & τὴν λῆψιν Οὐολογέσου, & τὴν Ὀσρόου σφαγὴν, ὡς ὥσπερ λέοντι θηθήσεται τῷ λέοντι, & ὅπῃ πᾶσι, τ' περιπόθητον ἡμῖν θέαμα. οὕτω πάνυ μαντικῶς ἅμα ἔχων, ἐπαυδᾶν ἤδη πρὸς τὸ τέλος τῆς γραφῆς. ἀλλὰ καὶ πόλιν ἤδη ἐν τῇ Μεσοποταμίᾳ ᾠκισε, μεγέθει τε μεγίστην, & κάλλει καλλίστην. ἔτι μέντοι ὅπῃ σκοπεῖ, & διαβουλεύεται, εἴτε Νίκαιαν αὐτὴν ἀπὸ τῆς νίκης χρὴ ὀνομάζεσθαι, εἴτε Ὁμόνοιαν, εἴτε Εἰρήνιαν. & τοῦτο μὲν ἔτι ἄκριτον, & ἀνώνυμος ἡμῖν ἡ καλὴ πόλις ἐκείνη, λήρου πολλοῦ & κορύζης συγγραφικῆς γέμουσα. τὰ δὲ ἐν Ἰνδοῖς προσθήσοντα, ὑπέσχετο ἤδη γράψειν, & τὸν περίπλουν τῆς ἔξω θαλάσσης.

καὶ οὐκ ὑποσχέσεις ταῦτα μόνον, ἀλλὰ καὶ A Neque promiſſiones modò hæ ſunt, ſed
ὁ προοίμιον τῆς Ινδικῆς ἤδη συντέτακται, & proœmium Indicæ hiſtoriæ iam compoſitum eſt, & tertium tagma, ſeu tertius
καὶ ὁ τρίτον τάγμα· καὶ οἱ Κελτοὶ, καὶ Μαύ- liber. Ac Galli quidem, & Maurorũ pars
ρων μέρος ὀλίγη σὺν Κασσίῳ πρῶτοι οὗτοι quædam modica cum Caſſio, omnes iſti
ἐπεραιώθησαν τὸν Ινδὸν ποταμόν· ὅ, τι δὲ iam Indum fluuiũ traiecerunt. Cæterùm
προέξουσιν, ἢ πῶς δέξονται τὴν τῶν ἐλε- quid facturi ſint, aut quomodo excipient
φάντων ἐπέλασιν, οὐκ εἰς μακρὸν ἡμῖν ὁ elephantorum incurſus, non multo pòſt
θαυμαστὸς συγγραφεύς, ἀπὸ Μουζούριδος, ἢ egregius iſte ſcriptor à Muſuride aut ex
ἀπὸ Ὀξυδρακῶν διηγήσεται. τοιαῦτα πολλὰ Oxydracis ad nos ſcribet. Huiuſcemodi
ὑπ' ἀπαιδευσίας ληρήσει, τὰ μὴ ἀξιόλογα multa, præ inſcitia & imperitia nugãtur,
ἤδη ὁρῶντες, ὅτ' εἰ βλέποιεν, κατ' ea quæ viſu digniſſima ſunt, neque videntes, neque etiam ſi videant, pro dignitate exponere ſcientes: excogitãtes autem
ἀξίαν εἰπεῖν διυάμενοι, ὑπονοοῦντες δὲ, & effingentes quicquid temere in lin-
ὡς ἁπλάτωνες ὅ, τι κεν ἐπ' ἀκαιρίμου γλῶτ- B guam, vt aiunt, venerit. Etiam numero
τῃ, φασὶν, ἔλθῃ. καὶ ὅτι τῷ ἀριθμῷ τῶν librorum præterea ſuperbientes, & maximè inſcriptionibus. Nam rurſum & hæ
βιβλίων ἐπισεμνυόμενοι, καὶ μάλιστα ὅτι omnino ridiculæ ſunt: vt iſtius neſcio
τῆς ὑπογραφῆς· καὶ γὰρ αὖ καὶ αὗται, παι- cuius Parthicarum victoriarum libri tot,
γέλοιοι· τὸ δεῖνος Παρθικῶν νικῶν, τοσάδε. vel tot: & rurſum Parthidos primus, ſecundus, &c. vt Atthidos ſcilicet. Alius
καὶ αὖ Παρθίδος, πρῶτον, δεύτερον, ὡς etiam vrbaniùs paulo. Nam legi Deme-
Ατθίδος δηλονότι. ἄλλος ἀστειότερον πάνυ trij cuiuſdam Sagalaſenſis Parthonicica.
πολύ· ἀείγνων γὰρ Δημητρίου Σαγαλασ- Non quòd pro riſu habeã, & illudam hiſ-
σέως Παρθονικικά· οὐχ' ὡς ἂν γέλωτι toriis adeo præclaris, ſed vtilitatis cauſa
ποιήσασθαι, καὶ ὑπόσκαψαι τὰς ἰσοπεδίας οὕ- hæc commemoro, quòd quiſquis hæc atque huiuſmodi alia euitarit, is bonã par-
τω καλὰς οὔσας, ἀλλὰ τῷ χρησίμου ἕνε- tem hiſtoriæ rectè ſcribendæ conſecutus
κα, ὡς ὅστις δὴ ταῦτα καὶ τὰ τοιαῦτα φεύ- C iam ſit: imò pauca adeo illi etiam deſunt,
γῃ, πολὺ μέρος ἤδη ἐς ὀρθῶς συγγράφειν ſi modò verum illud eſt quod Dialectica
οὕτως προσείληφε· μᾶλλον δὲ ὀλίγων ἐπι- tradit, quòd eorum inter quæ mediũ nullum eſt, altero eleuato, alterũ contrà de-
προσδεῖται, εἴγε ἀληθὲς σκῴνό φησιν ἡ primitur. At verò area ipſa, dixerit quiſ-
διαλεκτική, ὡς τῶν ἀμέσων ἡ θατέρου αἴ- piam, purgata probè iam eſt, ac ſpinarum
ρεσις, ὃ ἕτερον πρώτως αὐτεισάγει. καὶ δὴ ὃ quicquid fuit, & rubi exciſi, reliquorum autẽ ruinæ ac rudera iam exportata sũt:
χωλεῖον σοι φαίη τις αὖ ἀκριβῶς ἀπηκριβάσ- & ſi quid aſperũ antea fuit, id totum ſublatum & complanatum eſt: quare tẽpus
θαρται, καὶ αἴ τε ἀκμαὶ, ὁπόσαι ἦσαν, & iam eſt vt ædificium aliquod ſuperſtruas
βάτοι, σκηκεκομμέναι εἰσὶ, τὰ δὲ τῶν ἄλ- etiam ipſe, quo oſtendas non modò alio-
λων ἐρείπια, ἤδη σκεπεφόρηται· καὶ εἴπερ πρα- rum euertẽdis generoſum eſſe te, verùm
χὺ δὴ, καὶ τοῦτο λῷον ἔστιν. ὥστε οἰκοδομεῖν etiã per te ipſum excogitando atq; inue-
τι δεῖ ἤδη, καὶ αὐτὸν ὡς δείξῃς, οὐκ αἰπρε- D niendo tale aliquid præſtare poſſe, quod
ψάμενον τὰ τῶν ἄλλων γυνάδας ὤν, ἀλ- & dexteritatem quandã præ ſe ferat, & à
λά τι καὶ αὐτὸς ὑπονοῆσαι δεξιὸν, καὶ ὁ θεὸς nemine ne Momo quidẽ reprehendi ac
δώῃ, ἀλλ' ὅμ' ὁ Μῶμος μεμήσασθαι διυά- carpi queat. Aio igitur eum qui optimè
μενον. φημὶ τοίνυν τὸν ἅπαντα ἰσοπεδίαν συγγρά- conſcribere hiſtoriã volet, duo hæc præ-
φοντα, δύο μὲν ταῦτα κορυφαιότατα οἰκο- cipua domo ſecũ & de ſuo afferre debere, Prudentiam quãdam ſiue intellectum
θεν ἔχοντα, ἥκειν, σὺν εἴ τε πολιτικῷ, & ciuilem, & poteſtatem dicendi. Quorum
διυάμει ἑρμηνευτικῷ· τὸ μὲν, διδάσ- alterum quidẽ nulla doctrina traditum,
κοντί τι τῆς φύσεως δῶρον· ἡ δυνάμις δ', πολ- naturæ donum quoddam eſt: dicendi autẽ poteſtas, multa exercitatione, aſſiduóque labore, & imitatione veterum cõparanda erit. Atque hęc quidem extra artẽ
λῇ τῇ ἀσκήσει, & συνεχεῖ τοῦ πόνου, & ζήλῳ ſunt, neque me conſultore opus habent.
τῶν ἀρχαίων προσγεγυμνωμένῃ ἔσται. ταῦτα μὲν
δὴ ἄτεχνα, καὶ οὐδὲν ἐμοῦ συμβούλου δεόμενα.

Neque enim prudentem siue intelligentem & acutum reddere eum qui non natura talis fuerit, libellus hîc meus promittit: quoniam magni sanè æstimãdus, imò omnibus anteferendus foret, si transformare, & quasi nouo quodam ornatu induere huiusmodi ille posset, puta vel ex plumbo aurum reddere, vel ex stanno argentum, vel ex Conone Titormum, vel ex Leotrophide Milonem efficere. Verùm artis & consilij vtilitas ea est, non vt ea suppeditent quæ antè adsunt, sed vt illis rectè ac conuenienter vti doceant. Quo pacto nimirum & Iccus, & Herodizes, & Theon, & siquis alius artis palæstricæ magister atque exercitor fuerit, polliceretur tibi Perdiccam hunc acceptum (si modò hic est ille qui nouercam amuait, & ex eo contabuit, & non potiùs Antiochus Seleuci filius, Stratonices illius amore captus) Olympionicẽ reddere, qui cum Theagene Thasio illo aut Polydamante Scotussæo, certamine congrederetur, nõ vt naturam & ingeniũ ad eam rem suppeditarent, sed vt materiam iam antè à natura datam, & ad hanc palęstræ exercitationẽ susciendam idoneam atque habilem, per artem multo meliorem redderent. Quamobrẽ absit & nobis hæc inuidia promissionis, vt artem aliquam rei adeò magnæ ac difficili nos inuenisse dicamus. Neque enim quemuis acceptũ reddere historicum nos velle dicimus, sed ei qui natura intellectu bono præditus, & ad dicendum quãoptimè exercitatus fuerit, viam quandam ostẽdere rectam (si modò talis vlla apparet) qua vtendo, citiùs atque aptiùs ad finẽ & scopum vsque quò tendit, peruenire possit. Non enim neque illud dixeris, eum qui intelligentia præditus fuerit, arte ac doctrina earũ rerum quas ignorat, opus nõ habere. Nam si absque doctrina & institutione cithara ludere posset, etiam tibia canere, ac cætera omnia sciret. Nunc autem, nisi doctus ab aliquo, nihil quicquam eorum manu facilè attingit: at demonstrante aliquo viam ac rationem, & discit facillimè, & rectè idẽ administrat per se ipsum. Proinde nobis quoque nũc talis discipulus tradatur, qui & ad intelligendas res, & ad dicendum non sit degener, sed acutũ tueatur, possitque rebus vti, si committantur illi: ac animum habeat militarem, sed tamen cum ciuilitate coniunctum: & experientiam, quam ducis militaris esse conuenit: denique, per Iouem, & in castris aliquando versatus sit,

Titormus Ætolus quidã fuit corpore procero, & robore incredibili, qui & Milonem viribus superauit. vide Celium libr. 23. c. 16. Leotrophides verò corpore tenui ac macileto fuit: vnde & prouerbiũ, Macilentior Leotrophide. huius & Suidas meminit.

Ὁ γὰρ συνετὸν καὶ ὀξὺν ἀποφαίνειν τοὺς μὴ πεφυκότας τοιούτους φησὶ τοῦτο ἡμῖν τὸ βιβλίον· ἐπεὶ πολλοῦ γε, μᾶλλον δὲ τοῦ πάντων ἐστὶν ἄξιον, εἰ μεταπλάσαι καὶ μετακοσμῆσαι τὰ τηλικαῦτα ἐδύνατο, ἢ οὐκ μολίβδου χρυσὸν ἀποφῆναι, ἢ ἀργύρου ἀπὸ καττιτέρου, ἢ ἀπὸ Κόνωνος, Τίτορμον, ἢ ἀπὸ Λεοτροφίδου, Μίλωνα ἐξεργάσασθαι. ἀλλά που τῆς τέχνης, καὶ τῆς συμβουλῆς χρήσιμον, οὐκ ἐς ποίησιν τῶν μὴ ὄντων, ἀλλ' ἐς χρῆσιν αὐτῶν τῶν παρόντων· οἷον τί ἀμέλει καὶ Ἰκκος, καὶ Ἡρόδικος, καὶ Θέων, καὶ εἴ τις ἄλλος γυμναστὴς ἐπαγάγοιτο δοῦναί σοι ὄγκον Περδίκκου παλαιόντος, εἰ δὴ ὄντως ἐστὶν ὁ τῆς μητρυιᾶς ἐρασθείς, καὶ ἀφ' ταῦτα κατεσκληκώς, ἀλλὰ μὴ Ἀντίοχος ὁ τοῦ Σελεύκου Στρατονίκης ἐκείνης, ἀποφαίνειν Ὀλυμπιονίκην, καὶ Θεαγένει τῷ Θασίῳ, ἢ Πολυδάμαντι τῷ Σκοτουσσαίῳ ἀντίπαλον, ἀλλὰ τοῦ δοθέντος ἐπαθλοῦσιν δύφυᾶ πρὸς ἐπιδοχὴν τῆς γυμνασικῆς παλαιστρικὴν ἀμείνω ἀποφαίνειν μὴ τῆς τέχνης. ὥστε ἀπέστω καὶ ἡμῶν ὁ ὀνείδιστον τοῦτο τῆς ὑποσχέσεως, εἰ τέχνην φαμὲν ἐφ' ὅτῳ μεγάλῳ καὶ χαλεπῷ τῷ πράγματι ἐφορμήσειν. ὃ γὰρ οὐ πάνυ ῥᾴδιον παλαιόντες, ἀποφαίνειν συλλαφέα φαμέν, ἀλλὰ τῇ φύσει σπουδῇ, καὶ ἅμα πρὸς λόγους ἱκανῶς ὑποδείξειν ὁδούς τινας ὀρθὰς, εἰ δὴ τοιαῦταί φανοῦσιν, αἷς χρώμενος, θᾶττον δὴ καὶ βεβαιότερον τελέσφει ἄγει καὶ πρὸς τὸν σκοπόν. καίτοι ὃ γὲ αὖ φαίης ἀπρόσδεῆ τὸν σπουδῆς εἶναι τῆς τέχνης, καὶ διδασκαλίας, ὧν ἀγνοεῖ. ἐπεὶ κἂν σκυτάλης μὴ μαθὼν, καὶ ἠύλει, καὶ πνεῖ τὰ αὐλήσαντι νῦν δὲ μὴ μαθὼν, οὐκ αὐλεῖ τι αὐτῷ χρησιμεύσει. ὑποδείξαντος δέ τινος, ῥᾳδίᾳ τε δὴ μάθοι, καὶ δι' μεταχειρίσαιτο ἐφ' αὑτῷ. καὶ δοίην καὶ ἡμῖν τοιοῦτός τις ὁ μαθητὴς νῦν παραδεδόσθω, σπουδαῖός τε, καὶ εἰπεῖν οὐκ ἀγεννὴς, ἀλλ' ὀξὺς δεδορκὼς, οἷος καὶ στρατιᾷ χρήσασθαι δὴ, εἰ ὁπηνικαπεῖν, καὶ γνώμῃ στρατιωτικῇ, ἀλλὰ μὴ τῆς πολιτικῆς, καὶ ἐμπειρίαν στρατηγικὴν ἔχειν, καὶ, νὴ Δία, καὶ σὺν στρατοπέδῳ γεγονὼς ποτε,

καὶ γυμναζομένους ἢ παρομένους τραπομένους ἐωραικώς, καὶ ὅπλα εἰδώς, καὶ μηχανήματα ἔνια, καὶ τί ὅτι κέρως, καὶ τί ὅτι μετώπου, πῶς οἱ λόχοι, πῶς οἱ ἵππεῖς, καὶ πόλεμον, καὶ τί ὄξελαύνειν, ἢ παρελαύνειν καὶ ὅλως, ὰ τῶν καθοικαδίων τις, ἀδ' οἷος πιστεύειν μόνον τοῖς ἀπαγγέλλουσι. μάλιστα δὲ καὶ πρὸ τῶν πολιτῶν, ἐλεύθερος ἔστω τὴν γνώμην, καὶ μήτε φοβείσθω μηδένα, μηδὲ ἐλπιζέτω μηδέν· ἐπεὶ ὅμοιος ἔσται τοῖς φαύλοις δικασταῖς, πρὸς χάριν, ἢ πρὸς ἀπέχθειαν ὅτι μισθῷ δικάζουσιν. μηδὰ μὴ μέλητω αὐτῷ μήτε Φίλιππος ἐκκεκομμένος τὸν ὀφθαλμὸν ὑπὸ Ἀστέρος τοῦ Ἀμφιπολίτου τοῦ τοξότου ἐν Ὀλύνθῳ, μηδὰ τοιοῦτος οἷος ἦν, δειπνήσεται· μήτε Ἀλέξανδρος αἰσθάνεσθαι ὅτι τῇ Κλείτου σφαγῇ, ὡμῶς ἐν τῷ συμποσίῳ γενομένῃ, εἰ καφῶς ἀναγράφοιτο· μηδὲ Κλέων αὐτὸν φοβήσει, μέγα ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ δυνάμενος, καὶ κατέχων τὸ σῶμα, ὡς μὴ εἰπεῖν ὅτι ὀλέθριος καὶ μανικὸς ἀνὴρ ἐστὶν· μηδὲ ἡ σύμπασα πόλις τῶν Ἀθηναίων, ἣν πάσχει ἐν Σικελίᾳ κακῶς ἰσορρῇ, καὶ τὸν Δημοσθένους λῆψιν, καὶ τὸν Νικίου τελευτήν, καὶ ὡς ἐδίψων, καὶ οἷς τὸ ὕδωρ ἔπινον, καὶ ὡς ἐφονεύοντο πίνοντες οἱ πολλοί· ἀνήσει γὰρ (ὅπερ δικαιότατον) ἐπ' οὐδενὸς τῶν μὴ ἐχόντων, αὐτὸς ἔξω τὴν αἰτίαν, ἐὰν τὰ δυστυχῶς ἢ ἀπόπτως γεγενημένα ὡς ἐτράφη διηγῆται. ὁ γὰρ ποιητὴς αὐτῶν, μηδὰ μιαιφονητὴς ἦν· ὥστε καὶ καταναυμαχῶν, τότε μὲν ἐκεῖνος ὁ καταδύων δοκεῖ, καὶ φεύγουσιν, οὐκ ἐκεῖνος ὁ διώκων, ἐκτὸς εἰ μὴ δύξαι δέον μή τι παρελιπεῖν· ἐπεί τι τε εἰ σωπήσας αὐτά, ἢ πρὸς τοὐναντίον εἰπὼν ἐπανορθώσαιτο ἐδύνατο, ῥᾷον ἐν καλάμῳ λεπτῷ τὸν Θουκυδίδου ἀναξέναι μὲν ὃ ἐν τῷ Ἐπιπολαῖς προδιείλκυσμα, καταδῦσαι δὲ τὴν Ἑρμοκράτους τριήρη, καὶ τὸν κατάρατον Γύλιππον ἀμαυρεῖσαι μεταξὺ ἀποτειχίζοντα, καὶ ἀποστρέφοντα τὰς ὁδούς· καὶ τέλος, Συρακοσίους μὲν εἰς τὰς λιθοτομίας ἐμβαλεῖν, τοὺς δ' Ἀθηναίους πρὸς πλοῦν Σικελίαν, καὶ Ἰταλίαν, μετὰ τῶν πρώτων τῆς Ἀλκιβιάδου ἐλπί-

& milites ipſos, ſeu cùm ad prælia exercentur, ſeu cùm re ipſa in aciem educuntur, conſpicatus ſit: præterea & arma norit, & machinas quaſdã, & quid ſit, diductis cornibus, & quid, exporrecta fronte inſtruere aciem: quomodo cohortes, & quomodo turmæ conſtituantur: vnde, & quid erũpere, & quid item circunducere equitem ſit, ſciat. Et in ſumma, neque eorum quiſpiam ſit, qui domi deſidentes nuſquam foras ipſi progrediuntur: neque facilè credat iis quę ſolùm ab aliis narrari audiet: Maximè autem & ante omnia libero animo ſit, vt neque metuat quenquam, neque ab vllo ſperet quicquam: quoniam ſimilis hoc pacto foret malis iudicibus, qui vel ad gratiam, vel ad odium accepta mercede ſententiã ferunt. Quin neque curet magnopere neque Philippũ oculo ab Aſtere Amphipolitano iſto ſagittario priuatum circa Olynthum, ſed talem qualis re ipſa eſt ſpectandum proponat: neque illi Alexander grauiter ſe excruciet ob Cliti cædem crudeliter in ipſo conuiuio perpetratã, ſi planè ac manifeſtè coloribus ſuis depingendus ſit: neque item Cleon illum perterrefaciat, eo quòd multum in concione potens ſit, & ſuggeſtum ſiue tribunal quaſi poſſeſſionẽ ſuam detineat, quò minus hominem exitioſum & inſanum hunc eſſe dicat: denique neque tota Atheniẽſium ciuitas abſterreat illum, ne non vbi de cladibus in Sicilia acceptis hiſtoriam compoſuerit, omnia iſta commemoret, quo pacto & Demoſthenes captus fuerit, & Nicias mortem obierit, quomodo exercitus ſiti laborarit, & qualem aquam biberint, & vt inter bibendũ plerique trucidati fuerint. Exiſtimabitur enim (id quod iuſtiſſimum eſt) ab iis qui ſana mente præditi ſunt, non ipſe in culpa eſſe, ſi ea quæ infeliciter aut ſtultè geſta ſunt, ita vt geſta ſunt, narrabit. Non enim ipſe talia fingit, ſed verbis tantùm indicat atque exponit. Quare etiam ſiue prælio nauali ſuperati fuerint, non ille tamen is eſt qui eos ſubmergit: ſiue in fugam cõuerſi fuerint, neque idem ille eſt qui eos perſequitur: niſi ſi cùm optãdum fuerat ne quid tale eueniret, ille hoc intermiſit: quandoquidem ſi tacendo hæc, aut in diuerſum narrãdo, corrigi aut emendari poſſent, facillimũ fuerat Thucydidi, vno ac tenui calamo inuertere quidem Epipolarum munitiones, ſubmergere autem Hermocratis triremem, & execrabilem iſtum Gylipum confodere interea dum vias obſtruit, & foſſis intercludit. Denique & Syracuſanos in lapidicinas coniicere, Athenienſibus verò copiam facere tum Siciliam tum Italiam cum prima illa Alcibiadis ſpe circumnauigandi.

Libertas hiſtorici.

De Epipolis, Hermocrate, & cæteris, Thucydides li. 6. & 7.

Verùm enim, opinor, ea quæ ſemel facta ſunt, neque Clotho reuoluet denuo, neque Atropos in diuerſũ mutabit. Proinde hiſtorici opus vnum eſt, vt quæque perinde ac facta ſunt, exponat. Hoc autẽ facere nõ poterit, donec vel Artaxerxem metuerit, medicus ipſius exiſtens, vel ſperat candyn purpureum, & torquem aureum, & equum ex Niſæis illis aliquem ſe accepturum eſſe, mercedem videlicet laudum earum quas ſcriptis inſeruiſſet. At neque Xenophon illud faciet, iuſtus ſcriptor, neque Thucydides: ſed ſiue priuatim oderit quoſdam, multo magis neceſſarium putabit eſſe id quod publicum eſt: veritatẽmque pluris faciet, quàm inimicitiam: ſiue etiam amauerit, tamen nõ parcet illi, quiſquis peccauerit. Vnum enim hoc, vt dixi, proprium hiſtoriæ eſt, ac ſoli immolandum veritati, ei qui ad hiſtoriam ſcribendam accedet, cætera verò omnia poſtponenda. Et in ſumma, vlna vna & menſura certa eſt, aſpicere non ad præſentes auditores, ſed ad eos qui in poſterum in his ſcriptis legendis verſabuntur. At ſi quis cõtinuò beneuolentiam & fauorem captat, meritò in parte adulatorum recenſebitur, quos olim hiſtoria ſtatim ab initio auerſata eſt, non minùs quàm comendi artem Gymnaſtice. Alexandri igitur hoc quoque dictum refertur: Libenter, inquit, in vitam pauliſper redirem ô Thneſicrates, poſt mortem, vt cognoſcerem quo pacto hæc legerent homines, qui tum erunt. Nam ſi nunc ea laudant & amplectuntur, mirum non eſt: putant enim non paruo illectamento videlicet iſto quiſque ſibi beneuolentiam apud me conciliaturos eſſe. Homero itaque, quãquam fabuloſa plurima de Achille ſcripſerit, nonnulli tamẽ eò adducuntur vt iam & fidem adhibeant, vnum hoc argumentũ ad demonſtrationem veritatis magnum exiſtimantes, quòd non de viuo illo ſcripſit. Non enim cauſſam aliquam vident cuius gratia mentiretur. Talis igitur mihi ſit hiſtoricus ille, vt & metu careat, & nullis muneribus corrumpatur, & liber ſit, & dicẽdi libertatem, ac veritatẽ amet, & quemadmodum Comicus ille ait, ficus ficus, ligonem ligonem nominet: non odio neque amicitiæ quicquam tribuens, non parcens aut miſereſcens, aut erubeſcens, aut exorari ſe facilè patiens: æqualis iudex ac beneuolus omnibus, eò tamẽ vſq; dum ne alteri plus æquo aliquid tribuat:

Niſæi equi velocitate commendantur, à loco Perſidis Niſæo vocati. Suidas.

Alludit ad locum Platonis in Gorgia qui comẽdi artem gymnaſtica opponit, inter adulatorias artes videlicet.

Hiſtoricus qualis eſſe debet.

δων. ἀλλ', οἶμαι, τὰ μὲν πεφυκότα, οὐδὲ Κλωθὼ αὖ ἔτι ἀνακλώσει, οὐδ' Ἄτροπος μεταπέψει. τοῦ δὲ συγγραφέως ἔργον ἐν, ὡς ἐπράχθη εἰπεῖν· τοῦτο δ' οὐκ ἂν δύναιτο, ἄχρις ἂν ἢ φοβηθῇ Ἀρταξέρξῃ ἰατὸς αὐτὸς ὤν, ἢ ἐλπίζῃ χλανίδων πορφυρῶν, καὶ στρεπτῶν χρυσῶν, καὶ ἵππων τῶν Νισαίων λήψεσθαι μισθὸν τῷ ἐν τῇ γραφῇ ἐπαίνων. ἀλλ' ὁ Ξενοφῶν αὐτὸ ποιήσει, δίκαιος συγγραφεύς, οὐδὲ Θουκυδίδης· ἀλλὰ κἂν ἰδίᾳ μισῇ τινας, πολὺ ἀναγκαιότερον ἡγήσεται τὸ κοινὸν, καὶ τιμᾷ ἀλήθειαν πλείονος ποιήσεται τῆς ἔχθρας· κἂν φιλῇ, ὅμως οὐκ ἀφέξεται ἁμαρτάνοντος. ἓν γάρ, ὡς ἔφην, τοῦτο ἴδιον ἱστορίας, καὶ μόνῃ θυτέον τῇ ἀληθείᾳ, εἴ τις ἱστορίαν γράψων ἴοι, τῶν δ' ἄλλων ἁπάντων ἀμελητέον αὐτῷ. καὶ ὅλως, πῆχυς εἷς, καὶ μέτρον ἀκριβές, ἀποβλέπειν μὴ εἰς τοὺς νῦν ἀκούοντας, ἀλλ' εἰς τοὺς μετ' ἐκεῖνα συνεσομένους τοῖς συγγράμμασιν. εἰ δὲ ὁ κωδωνιστικὸς τῆς θεραπαίνης τῆς τὸ κολακυόντων μερίδος εἰκότως ἂν νομισθείη, ὃς πάλαι ἡ ἱστορία ἐξ ἀρχῆς οὐδὲ ἀπέστραπτο, ὃ μεῖον ἢ κωμῳδικὸν ἢ γυμναστική. Ἀλεξάνδρου γοῦν καὶ τοῦτο ἀπομνημονεύουσιν, ὃς ἡδέως ἂν ἔφη τοὺς ὀλίγον ἀνεβιῶναι, ὦ Θεμιστοκλεῖς, ἀποθανών, ὡς μάθοιμι ὅπως ταῦτα οἱ νῦν ἄνθρωποι τότε ἀναγνώσονται. εἰ δὲ νῦν αὐτὰ ἐπαινοῦσι, καὶ ἀσπάζονται, μὴ θαυμάσῃς· οἴονται γὰρ ἅ μικρῷ πού τῳ δελεάτι τούτῳ ἀναπείσειν ἕκαστος τὸν πρὸ ἡμῶν ἀνοιδεῖν. Ὁμήρῳ γοῦν, καί τοι τοὺς τὸ μυθῶδες τὰ πλεῖστα συγγραφότι περὶ τοῦ Ἀχιλλέως, ἤδη καὶ πολλοί τινες ἐπῆνεσαν, μόνον τοῦτο εἰς ἀπόδειξιν τῆς ἀληθείας μέγα τεκμήριον τιθέμενοι, ὅτι μὴ περὶ ζῶντος ἔγραφεν. οὐ γὰρ ἂν εἵλοντό τινος ἕνεκα ἐψεύδεσθαι. τοιοῦτος οὖν μοι ὁ συγγραφεὺς ἔστω, ἄφοβος, ἀδέκαστος, ἐλεύθερος, παρρησίας καὶ ἀληθείας φίλος, ὡς ὁ Κωμικός φησι, τὰ σῦκα σῦκα, τὸν σκάφιον δὲ, σκάφιον ὀνομάσων, ἀμίσθῳ, οὐδὲ φιλίᾳ νέμων, οὐδὲ φθόνῳ, ἢ ἐλέῳ, ἢ αἰσχυνόμενος, ἢ δυσωπούμενος· ἴσος δικαστὴς πᾶσιν ἀγαθοῖς, ἀγαθὸν τῷ μὴ θατέρῳ τι ἐπιτιθεὶς πλέον τοῦ δέοντος

ξένος ὁ τοῖς βιβλίοις, καὶ ἄπολις, αὐτόνομος, ἀβασίλευτος, καί τι τῷδε, ἢ τῷδε δόξῃ λογιζόμενος, ἀλλὰ τὰ πεπραγμένα λέγων. ὁ μὲν οὖν Θουκυδίδης, δοκεῖ μάλα τοῦτο διομολογήσασθαι, καὶ διέκρινεν ἀρετῇ, καὶ κακίᾳ συγγραφικῇ, ὁρῶν μάλιστα θαυμαζόμενον τὸν Ἡρόδοτον, ἄχρι τῶν Μούσας κληθῆναι αὐτοῦ τὰ βιβλία· κτήματα γάρ φησι μᾶλλον εἰς ἀεὶ συγγράφειν, ἢ ὡς ἐς τὸ παρὸν ἀγώνισμα· καὶ μὴ τὸ μυθῶδες ἀποφεύγεσθαι, ἀλλὰ τὸ ἀληθὲς τῶν πεπραγμένων ἀπολείπειν τοῖς ὕστερον καὶ ἐπάγγελτο χρήσιμον, καὶ ὁ τέλος ἂν τις δοκεῖν ὑπόθοιτο ἰσχύος, ὡς εἴ ποτε τὰ αὐτὰ ἢ ὅμοια καὶ Χαλκιδεῖ, ἔχοιεν, φησὶ, τοὺς τὰ πρότερα γεγραμμένα ἀποβλέποντες, καὶ χρήσιμα τοῖς τε πόλεσι. καὶ τῷ μὲν γνώμην τοιαύτην ἔχων ὁ συγγραφεὺς ἡκέτω μοι· τῷ δὲ φωνῇ, τὸ τε τῆς ἑρμηνείας ἀκμὴν, τῷ μὲν σφοδρὰ εἶναι, καὶ κατεπείγειν, καὶ κατατείνειν τοῖς περιόδοις, καὶ ἀστείῳ τοῖς διαλύσεσι· καὶ τῷ ἄλλῳ τῆς ῥητορείας δυνάτῳ, μὴ κεκμηκότι τε ἐσχηματισμένῳ, ἀρχέσθω τῆς γραφῆς, ἀλλ' εἰρωνικώτερον ἀγαπείσθω. καὶ ὁ μὲν νοῦς σύνοιχος ἔστω, καὶ πυκνός, ἡ λέξις δὲ, σαφὴς, καὶ πολιτική, οἷα ὅτι σημειωτέα δηλοῦν τὸ ποθούμενον. ὡς γὰρ τῇ γνώμῃ τοῦ συγγραφέως σκοποὺς ὑποθέμεθα, παῤῥησίαν, καὶ ἀλήθειαν, ὅτῳ δὲ καὶ τῇ φωνῇ αὐτοῦ, εἷς σκοπὸς ὁ προκείμενος, σαφῶς δηλῶσαι, καὶ φανότατα ἐμφανίσαι τὸ πρᾶγμα, μήτε ἀπορρήτοις, καὶ ἔξω πάτου ὀνόμασι, μήτε τοῖς ἀγοραίοις τούτοις, καὶ καπηλικοῖς, ἀλλ' ὡς μὴ τοῖς πολλοῖς συνιέναι, τοῖς δὲ πεπαιδευμένοις ἐπαινέσαι. καὶ μὴν καὶ σχήμασι κεκοσμήσθω αἰσθητοῖσι, καὶ ὃ ἀνεπιτήδευτον μάλιστα ἔχοισιν ἐπεὶ τοῖς κατηρτυμένοις τῷ ζωμῷ ἐοικέναι, ἀπορεῖν τοὺς λόγους. καὶ ἡ μὲν γνώμη κοινωνείτω, καὶ προσαπτέσθω τι καὶ ποιητικῆς, ἧ ὅσον μεγαλήγορος, καὶ διηρμένη καὶ ἐκείνη, καὶ μάλιστ' ὁπότε μαθήμασι χρήσαιτο, καὶ μάχαις, καὶ ναυμαχίαις, συμπλέκηται. δεήσει γὰρ τότε ποιητικοῦ τινος αὐτῇ ἐπουριάσοντος τὰ ἀκάτια, καὶ σὺν ἐξοίσοντος ὑψηλόν, καὶ ἐπ' ἄκρων τῶν κυμάτων τὸν ναῦν. ἡ λέξις δὲ ὅμως ὅτι χαμαὶ βεβηκέτω, τῷ μὲν κάλλει καὶ τῷ μεγέθει τῶν λεγομένων σύνεπαιρομένη,

A hospes in libris ac peregrinus: suis legibus viuens: nullius imperio subiectus: nõ quid huic aut illi placiturum sit, secũ cogitans, sed id quod actum est, exponens. Thucydides igitur bene admodum lege hoc constituit, & virtutes ac vitia historicorum inter se discreuit, qui cùm videret Herodotum in summa admiratione esse, adeò vt & Musæ vocarentur ipsius libri, possessionem tamen ait se scribendo compositurum esse quæ in perpetuum duret, potiùs quàm quæ ad præsens certamen comparetur: neque se id quod fabulosum sit, amplexurũ, sed veritatem rerum gestarum relicturum posteris esse: deinde & vtilitatẽ addit, & quem finem is qui rectè sapit, historiæ statuere debeat, vt si quando etiã rursus similia quædam incidant, inquiens, ad hæc descripta respicientes, rebus ciuitatis rectè vti possint. Ac animo quidem & sententia tali præditus historicus ille mihi accedat: voce autem, & expositionis vi, vehemẽti illa quidem & aspera, & circuitionibus continua, deinde & aggressionibus flexa & rotunda. Præterea & reliqua oratoriæ facultatis grauitate non ita valde instructus & acuminatus scripturam exordiatur, sed sedatior paulò & tranquillior sit. Ac sententiæ quidem inter se iunctæ ac sociatæ & densæ sint: dictio autem plana & ciuilis, quàm significantissimè manifestans id cui adhibetur. Nã vt mentis scriptoris scopum hunc proponimus, libertatem dicendi videlicet, & veritatem, ita & voci eius vnus hic scopus & primus propositus sit, vt planè indicet, & quamlucidissimè rẽ ipsam declaret, verbis neque obscuris, & extra communem viam positis, neque etiam vulgaribus istis & tabernariis, sed ita vt & à plerisque intelligantur, & ab eruditis laudentur. Iam verò & figuris & exornationibus vtatur minimè molestis, minimèque affectatis: quoniam perinde vt ius aliquod, orationem quoque rectè conditam exhibere debet. Ac sententia quidem etiam cum poëtice communicet, eiúsque partem aliquam contingat, in quantũ grandiloqua & in sublime elata etiam illa est, & maximè quoties aciebus & pugnis & naualibus præliis concurret. Opus enim tunc erit poëtico quopiam vento, qui secundo flatu vela impleat, & sublimem ac per summos fluctus nauem sublatam prouehat. At dictio tamen humi incedat, cum pulchritudine quidem ac magnitudine eorum quæ dicuntur, simul elata,

Herodoti libri Musis inscripti.

Quæ in verbis & cõpositione spectari debent.

& iisdem quammaximè licet, assimilata, cæterùm neque peregrinitatem præ se ferens, ne intempestiuè exultans quasi quodam furore concitata. Periculum enim est ipsi, ne, quod vel maximum est, prorsus de statu mentis emoueatur, & in Corybantem istum poëtices impingat. Quare maximè tum fidendum freno est, & ratione vtendum: illud scientes, quòd & in verbis non mediocre malum hippotyphia est. Proinde satius fuerit, sententia tunc super equo incedēte, expositionem seu dictionem humi iuxtà currere, ephippio adhærentem, vt ne à tergo relinquatur cursu præterueca. At verò & compositione vocum temperata, ac media quadam vtendū est, ita vt neque nimiùm distrahātur ac dissocientur (nam hoc aspertū foret) neq; rursum numerosè omnia, id quod pleriq; studentcōtinuentur. Alterum enim vitiosum, alterum autem auditoribus molestum est. Ipsæ verò res nō vt fortè sese offerunt, ita construendę statim sunt, sed diligenter ac laboriosè de iisdem sæpius etiam interrogare decet, ac maximè præsentem, & coràm intuentem. Quòd si autem hoc fieri nequeat, tum iis aduertere animum, qui syncerè & incorruptè magis narrare videbuntur, & quos putaueris minimum vel ad gratiam, vel odio detracturos aliquid, aut etiam addituros esse rebus gestis. Iámque etiam hic quispiam sit, qui & coniecturis colligere facilè, & quod probabilius fuerit, constituere possit: ac posteaquam iam omnia, aut etiam plurima collecta habuerit, principiò capita rerum, & quasi summarium aliquod contexat, delineétque corpus quoddam rude & informe, & nullis adhuc articulis expressum. Postea autem superaddito ordine, & formam inducat, & colorem dictione adhibeat, & singulis explicandis immoretur, & eadem numerositate quadam concinnet: & in summa, similem se tum gerat Homerico Ioui illi, qui nunc quidem equestrium Thracum terram aspicit, nunc autem rursum ad Mysorum terrā oculos deflectit. Eodē enim pacto & ipse nunc quidem ad res Romanorum seorsim aspiciat, indicétque nobis quales eæ apparuerint ex alto intuenti rum se conuertat: postea etiam vtrosque pariter contempletur, putà cùm inter se pugna congressi fuerint. Etiam in ipsa acie non ad vnam tantùm partem respiciat, neque ad vnum aliquem equitem aut peditem, nisi Brasidas quispiam fuerit, qui de naui prosiliat, aut Demosthenes, qui scalas rescindat, & ascēsum in terram prohibeat.

Hippotyphiam Graeci pro ingenti fastu & nimia gloriæ affectatione accipiunt. Nam ἱππος in cōpositione auget, τυφος autem superbiam & fallum significat.

Intelligit ea quæ in oppugnatione Pyli acciderint: de quibus Thucydides lib. 4.

καὶ ὡς ἔνι μάλιστα ὁμοιουμένη· μὴ ξενίζουσα δὲ, μηδ' ὑπὲρ τὸν κανόνα σεμνοῦσα· κίνδυνος γὰρ αὐτῇ τὸ, τε μέγιστον φρονιῆσαι, καὶ κατενεχθῆναι ἐς τὴν τῆς ποιητικῆς κορύβαντα, ὥστε μάλιστα πειστέον τοιγαροῦν τῷ χαλινῷ, καὶ σωφρονητέον, εἰδότας ὡς ἱππότυφία τις, καὶ ἐν λόγοις πάθος οὐ μικρὸν γίγνεται. ἄμεινον οὖν ἐφ' ἵππου ὀχουμένην ποτὲ τῇ γνώμῃ, τοῖς ἑρμηνείαν πεζῇ συμπορεύεσθαι, ἐχομένην τοῦ ἐφιππίου, ὡς μὴ ἀπολείποιτο τῆς φορᾶς. καὶ μέν καὶ σωφρονίκη τῶν ὀνομάτων κρᾶσις καὶ μέση χρηστέον, ἵνα τε ἄγαν ἀφισάντα, καὶ ἀκρωτήρια (πρᾶγμα γὰρ) οὔτε ῥυθμῷ πρὸς ὀλίγον, ὡς οἱ πολλοὶ, σωφρονοῦντα. ὃ μὲν γὰρ ἐπαίτιον, τὸ δ' ἀηδὲς τοῖς ἀκούουσι· τὰ δὲ πράγματα αὐτὰ, οὐχ ὡς ἔτυχε συντακτέον, ἀλλὰ φιλοπόνως καὶ παλαιπώρως πολλάκις περὶ τῶν αὐτῶν διακείνοντα, καὶ μάλιστα μὲν παρόντα, καὶ ἐφορῶντα. εἰ δὲ μή, τοῖς ἀδεκασώτερον ἐξηγουμένοις προσέχοντα, καὶ οὓς εἰκάσειεν ἄν τις, ἧκιστα πρὸς χάριν ἢ ἀπέχθειαν ἀφαιρήσειν, ἢ προσθήσειν τοῖς γεγονόσι, καίτοιγε ἤδη καὶ σοφιστικὸς τις, καὶ συνθετικὸς τῶν πιθανωτέρων ἐγώ. καὶ ἐπειδὴ ἀληθείᾳ ἅπαντα, ἢ τὰ πλεῖστα, πρῶτα μὲν ὑπόμνημά τι συνυφαινέτω αὐτῷ, ἔπειτα σῶμα ποιείτω ἀκαλλὲς ἔτι, καὶ ἀδιάρθρωτον. εἶτα διαθεὶς τοῖν ἕξιν, ἐπαγέτω τὸ κάλλος, καὶ χρωννύτω τῇ λέξει, καὶ χρημαπιζέτω, καὶ ῥυθμιζέτω. καὶ ὅλως, ἐοικέτω τότε τῷ τοῦ Θμήρου Διὶ, ὁπότε μὲν τῶν ἱπποπόλων Θρηκῶν γλῶν ὁρῴη, ὁπότ' ἐπὶ τοὺς Μυσῶν. κατὰ ταῦτα γὰρ καὶ αὐτὸς, ὁπότε μὲν τὰ Ῥωμαίων ἴδια ὁράτω, καὶ δηλούτω ἡμῖν οἷα ἐφαίνετο αὐτῷ ἀφ' ὑψηλοῦ ὁρῶντι, ὁπότε δὲ τὰ Περσῶν, εἶτ' ἀμφοτέρα, εἰ μέλλοιτο. καὶ ἐν αὐτῇ δὲ τῇ παρατάξει, μὴ πρὸς ἓν μέρος ὁράτω, μηδ' ἐς ἕνα ἱππέα, ἢ πεζὸν, εἰ μὴ Βρασίδας τις εἴη τροπηδῶν, ἢ Δημοσθένης ἀνακόπτων τοῖν βάθρων.

ἐς τοὺς στρατηγοὺς μὴν τὰ πρῶτα, καὶ εἴ τι παρεκελεύσατο, καὶ ἀκουέτω, καὶ ὅπως, καὶ ἢ τινι γνώμῃ, καὶ ὁπῃνοίᾳ ἔταξαν· ἐπειδὴν δὲ ἀναμιχθῶσι, κοινὴ ἔστω ἡ θέα, καὶ ζυγοστατείτω τότε, ὥσπερ ἐν πυτάνῃ τὰ γιγνόμενα, καὶ σκοπιωκέτω, καὶ συμφλογέτω, καὶ πᾶσι τούτοις μέσον ἐπέσθω, μὴ ἐς κόρον, μηδ' ἀπειροκάλως, μηδὲ νεαρῶς, ἀλλὰ ῥᾳδίως ἀπολυέσθω· καὶ φήσας ἐνταῦθά που ταῦτα, ἐκεῖνα μεταβαινέτω, ἵν' κατεπείγῃ· εἶτα ἐπὴν ἵππος λυθεὶς ὁπότ' ἂν σκῆνα καλῇ· καὶ ὡς πρῶτα ἀπευθέτω, καὶ ὡς δυνατόν, ὁμαρτείτω· καὶ μεταπετέσθω ἀπ' Ἀρμενίας μὲν, εἰς Μηδίαν, ἐκεῖθεν δὲ ῥοιζήματι ἐνί, ἐς Ἰβηρίαν, εἶτα ἐς Ἰταλίαν, ὡς μηδενὸς καιροῦ ἀπολείποιτο, μάλιστα δὲ καταπάρῃ ἐοικυῖαν πεπλάχθω τὴν γνώμην, ἀθόλῳ, καὶ σιλπνῷ, καὶ ἀκριβεῖ τοῦ κέντρου· καὶ ὁποίας δὴν δέξηται τὰς μορφὰς τῶν ἔργων, τοιαῦτα καὶ δεικνύτω αὐτά, διάφορον δὲ, ἢ πεπλάχθαι, ἢ ἑτεροῖον, μηδέν· ἁ γὰρ ὥσπερ τοῖς ῥήτορσι γράφουσιν, ἀλλὰ τὰ μὲν λεχθησόμενα ὅτι, καὶ εἰρήσεται· πέπρακται γὰρ ἤδη, δεῖ δὲ τάξαι, καὶ εἰπεῖν αὐτά· ὥστε, ἃ τί εἴπωσι ζητητέον αὐτοῖς, ἀλλ' ὅπως εἴπωσιν· ὅλως δὲ, νομιστέον τὴν ἰσοτέχνειαν συλλαφόντα, Φειδίᾳ ἢ Πραξιτέλει χεῖρας ἐοικέναι, ἢ Ἀλκαμένει, ἢ τῷ ἄλλῳ τοιούτων. οὐδὲ γὰρ ἦν τοῖς χρυσὸν, ἢ ἀργύρου, ἢ ἐλέφαντα, ἢ τινὰ ἄλλην ὕλην ἐποίουν· ἀλλ' ἡ μὲν ὑπῆρχε, καὶ προυπεβέβλητο, Ἠλείοις, ἢ Ἀθηναίοις, ἢ Ἀργείοις πεποιημένη· οἱ δὲ ἐπλατθον μόνον, καὶ ἐπώριον τὸν ἐλέφαντα, καὶ ἔξεον, καὶ κόλλων, καὶ ἐρρύθμιζον τοῦ χρυσοῦ. καὶ τοῦτο μὲν ἡ τέχνη αὐτῶν, ἐς δέον οἰκοδομήσασθαι τὴν ὕλην. τοιοῦτον δή τοι καὶ τὸ τῆς συγγραφέως ἔργον, εἰς καλὸν ἀφεθέντα τὰ πεπραγμένα, καὶ εἰς δύναμιν ἀναρτήσαντα ὑποδεῖξαι αὐτά. καὶ ὅταν τις ἀκροώμενος οἴηται, μὴ ταῦτα ὁρᾶν τὰ λεγόμενα, καὶ μὴ τοῦτο ἐπαινῇ, τότε δὴ τότε ἀπηκέσθω, καὶ τὸν οἰκεῖον ἔπαινον ἀπείληφε τὸ ἔργον, τοῦ τῆς ἰσοτέχνειας Φειδίᾳ.

A Ac duces quidem primùm omnium intueatur, & ſi quid hortati fuerint, illud quoque audiat, & quomodo, & qua ſententia atque conſilio aciem inſtruxerint, videat. Poſtquam autem iam manus conſertæ fuerint, communis vtriuſque partis contemplatio ſit, ac tum velut in trutina appendat & examinet ea quæ geruntur, ſimúlque & perſequatur fugientes, & fugiat cum cedentibus. At omnibus hiſce modus quiſpiam adhibeatur, ne ad ſatietatem vſque, néve ineptè, néve etiam iueniliter progrediatur, ſed cum facilitate quadam abſoluat ſeſe. Atque his hîc alicubi ſubſiſtere iuſſis, ad illa tranſgrediatur, ſi feſtinat. Deinde rursũ huc redeat, B abſolutus atque paratus futurus quandocunque illa reuocauerint. Ac ad omnia feſtinet, & quatenus fieri poteſt, eadem tempora omnibus tribuat, tranſuolétque ex Armenia quidem in Medos, hinc autẽ curriculo vno in Iberiã, inde in Italiam, ita vt nullam occaſionem prætermittat. Præcipuè autem ſpeculo ſimilem animũ gerat, liquido videlicet ac ſplẽdido, & qui centrum accuratè impreſſum habeat, & qualeſcunque operum formas receperit, tales eaſdem etiam ſpectandas exhibeat. peruerſum autẽ & obtortum, aut colore C diuerſum, aut ſpecie mutatum nihil reddat. Nõ enim perinde ac oratoribus ſcribunt, ſed ea quidẽ quæ dici debent, ſunt, & mox dicentur: facta enim iam ſunt: cæterũ ordinare oportet & exponere ipſa. Quare non quid dicãt, quærendum ipſis eſt, ſed quomodo dicant. Prorſus autem putandum eſt, eum qui hiſtoriam ſcribit, Phidiæ, aut Praxiteli, aut Alcameni, aut alteri cuipiam illorum ſimilem eſſe oportere. Non enim neque illi aurum, aut argentum, aut ebur, aut aliam materiam faciebãt, ſed illa antea præexiſtebat, & quaſi ad eam rẽ præparata erat, ſuppeD ditantibus illam Eleis, aut Atheniẽſibus, aut Argiuis: illi verò fingebant tantùm & ſecabant ebur, & poliebant, & conglutinabant, & concinnabant, atque auro incruſtabant. Et hoc artis illorum erat, materiam videlicet cõmodè exædificare. Idẽ fermè igitur & hiſtorici opus eſt, vt videlicet ea quæ facta ſunt, bene ac rectè cõponat, & quàm fieri poteſt clariſſimè ſpectanda exhibeat. Ac quando is qui ea ſic ſcripta recitari audiuit, putat ſe poſtea etiam videre quę dicta ſunt, atque inde ea laudat: tum demum opus hoc exactũ & abſolutum erit, propriámq; ac verã laudẽ hiſtorico illi Phidiæ ſiue artifici ſuo retulit.

Porrò omnibus iam ita adornatis atque paratis, etiam absque proœmio interim exordiri licebit, quando videlicet non admodum vrget ac postulat ipsa res præoccupari quædam, & quasi ad futurum opus præfatione aliqua pręparari. Potentia verò seu tacitè etiam tunc proœmio vtetur, indicante videlicet ac manifestum faciente de quibus rebus dicendum sit. Quando autem etiam apertè proœmio vtetur, à duabus rebus tantùm exordium sumat, nõ vt rhetores à tribus, sed benevolentię loco prætermisso, attentionem & docilitatẽ pariat auditoribus. Aduertent enim ipsi animũ, si ostenderit quàm de magnis, aut necessariis, aut ad ipsos pertinẽtibus, aut vtilibus deniq; rebus dicturus sit. Docilia autem & plana posteriora faciet, si caussas pręmittet, ac rerum quę gestę sunt, capita ac summas quasdam pręscribet. Atque huiusmodi proœmiis optimi historiarũ scriptores vsi sunt: vt Herodotus quidem, ne res gestę longinquitate temporis interirent, magnę adeò, & admiratione dignę, & prętera Gręcorũ victorias & barbarorum clades declarantes, &c. Thucydides autẽ quòd magnum etiã ipse bellum illud futurum existimaret, & memorabile maximè, & maius quàm omnia ea quę antea gesta fuissent. Magnum autem proœmiũ erit, quando rebus ęquale & consonum erit, siue productũ fuerit, siue abbreuiatum. Trãsitio verò ad narrationem mollis ac placida sit. Nam omnino omne reliquum corpus historiæ, longa quædam narratio est: quare & narrationis virtutibus exornari debet, leniter atque ęqualiter procedens, atque ipsa sui similis, ita vt neque extet alibi, neque hiatus aut concauitates aliquas habeat. Deinde & perspicuitas eluceat, dictione (quemadmodum dixi) & complexione rerum adornata. Absoluta enim & perfecta omnia faciet: & primo ad finem perducto, mox secundum inferet continuatum illi, & in morem catenæ coaptatum, vt neque pertusum aut interruptum sit, neque narrationes plures mutuò sibi adiacere videantur, sed semper quod primum est, secundo non modò vicinum ac proximum sit, verumetiam cum eo communicet, & per extrema commisceatur. Breuitas in omnibus vtilis est, & maximè si non inopia quædam fuerit rerum dicendarum. Et hanc suppeditari oportet non tam à nominibus ac verbis, quàm ex ipsis rebus.

A πρώτων ἤδη προεσκευασμένων, καὶ ἀπροοιμίαστον μὴ ποτε ποιήσεται τὴν ἀρχήν, ὁπόταν μὴ πάνυ κατεπείγῃ τὸ πρᾶγμα, προδιχήσασθαί τι ἐν τῷ προοιμίῳ δυνάμει δὲ καὶ ποτὲ προοιμίῳ χρήσεται, τῷ ἀποσαφοῦντι περὶ τῶν λεκτέων. ὁπόταν δὲ καὶ προοιμιάζηται, ἀπὸ δυοῖν μόνοιν ἄρξεται, οὐχ ὥσπερ οἱ ῥήτορες ἀπὸ τριῶν, ἀλλὰ τῆς εὐνοίας πρεὶς, προσοχὴν ἢ εὐμάθειαν εὐποιήσῃ τοῖς ἀκούουσι. προσέξουσι μὲν γὰρ αὐτῷ, ἐὰν δείξῃ ὡς περὶ μεγάλων, ἢ ἀναγκαίων, ἢ οἰκείων, ἢ χρησίμων ἐρῇ. εὐμαθῆ δὲ καὶ σαφῆ τὰ ὕστερα ποιήσῃ, ἐὰς αἰτίας προεκτιθέμενος, καὶ προεπιζεύγνυς τὰ κεφάλαια τῶν γεγυμνασμένων. τοιούτοις προοιμίοις οἱ ἄριστοι τῶν συγγραφέων ἐχρήσαντο. Ἡρόδοτος μὲν, ὡς μὴ τὰ γενόμενα ἐξίτηλα τῷ χρόνῳ γένηται, μεγάλα καὶ θαυμαστὰ ὄντα, καὶ ταῦτα, νίκας Ἑλληνικὰς δηλωσάμενος, καὶ πράξεις βαρβαρικάς· Θουκυδίδης δὲ, μέγαν τε καὶ αὐτὸν ἐλπίσας ἔσεσθαι, καὶ ἀξιολογώτατον, καὶ μείζω τῶν προγεγενημένων, εἰκάσας τὸν πόλεμον· καὶ γὰρ παθήματα ἐν αὐτῷ μεγάλα ξυνέβη γενέσθαι. μέγα δὲ τὸ προοίμιον ἀνάλογον τοῖς πράγμασιν, ἢ μικρυνόμενον, ἢ μεγαλυνόμενον· διαφὴς δὲ καὶ διάγωγος ἔστω ἡ ἁπλῆ τῶν διηγήσεων μετάβασις. ἅπαν γὰρ ἀτεχνῶς τὸ λοιπὸν σῶμα τῆς ἱστορίας, διήγησις μακρά ἐστιν· ὥστε ταῖς τῆς διηγήσεως ἀρεταῖς κατακεκοσμήσθω, λείως τε καὶ ὁμαλῶς προϊοῦσα, καὶ αὐτὴ ὁμοίως, ὥστε μὴ προσῦχθαι, μήτε κοιλαίνεσθαι. ἔπειτα τὸ σαφὲς ἐπιδεικνύτω τῇ λέξει, ὡς ἔφην, μεμιγμένῃ, καὶ τῇ συμπλοκῇ τῶν πραγμάτων. ἀπόλυτα γὰρ καὶ συντελῆ πάντα ποιήσει, καὶ τὸ πρῶτον ἐξεργασάμενος, ἐπάξει τὸ δεύτερον ἐχόμενον αὐτοῦ, καὶ ἀλύτως ὥσπερ συνηρμοσμένον, ὡς μὴ διακεχύσθαι, μηδὲ διηγήσεις πολλὰς εἶναι, ἀλλήλαις παρακειμένας, ἀλλ' ἀεὶ τὸ πρῶτον τῷ δευτέρῳ, μὴ γειτνιᾶν μόνον, ἀλλὰ καὶ κοινωνεῖν, καὶ διακεχύσθαι κατὰ τὰ ἄκρα, πάνυ δὲ πᾶσι χρήσιμον, καὶ μάλιστα εἰ μὴ ἀπορία τῶν λεκτέων εἴη. ἔστω δὲ τοῦτο προείδως χρὴ μὴ τοσοῦτον ἀπὸ τῶν ὀνομάτων ἢ ῥημάτων, ὅσον ἀπὸ τῶν πραγμάτων.

λέγω δὲ εἰ παρατρέχοις μὲν τὰ μικρὰ καὶ ἧττον A Dico autem, si præterueharis cursu ea
ἀναγκαῖα, λέγοις δ' ἐξαπλῶς τὰ μεγάλα· quidem quæ parua sunt & minùs neces-
μᾶλλον δὲ καὶ παραλιπεῖν πολλά. οὐδὲ saria, exponas autem & explices copio-
γὰρ ὢν ἑστιᾷς τοὺς φίλους, καὶ πάντα ἢ πρε- sè ea quæ sunt magna. Imò verò & præ-
σκευάσμενα, διὰ τοῦτο ἐν μέσοις τοῖς πέμ- termittenda multa. Neque enim si con-
μασι, καὶ τοῖς ὀρνέοις, καὶ λοπάσι τοσαύταις, καὶ uiuio accipias amicos, atque omnia ap-
συσὶν ἀγρίοις, καὶ λαγωοῖς, καὶ στρουθοκαμήλοις, parata fuerint, ob hoc inter media bella-
καὶ ταῶσιν ἐνδίδου σὺ ἡσσῆς, καὶ ἔτνος, εἴ τι καὶ ἐκεῖ- ria, & auiculas, & patinas tam multas, &
νο παρεσκεύασο· ἀμελήσῃς δὲ τοῦ τελεστέ- sues feros, & leporina, & fumina vel vul-
ρου. μάλιστα δὲ σωφρονητέον ἐν ταῖς τῶν ὀρῶν, uas, saperdam quoque appones, & pul-
ἢ τειχῶν, ἢ ποταμῶν ἑρμηνείαις, ὡς μὴ δύ- mentum, etiam si & illud apparatum &
ναμιν λόγων ἀπειροκάλως παρεπιδείκνυσθαι coctum habeas: sed quæ viliora sunt, mis-
δοκῇς, καὶ ὃ σαυτῷ δρᾷν, παρεὶς τοῦτο ἰσο- sa facies. Maximè autem temperantia *Modus in descriptionibus adhibendus.* quædam adhibenda est in descriptioni-
B bus montium, aut murorum, aut fluuio-
rum, vt ne vim ac potestatem verborum
ineptè ac præter rem ostentare velle vi-
dearis, tuúmque ipsius negotium agere,
historia omissa, sed modicè adhibitis il-
lis, vtilitatis & perspicuitatis tantùm gra-
tia, mox inde digrediaris, viscu seu glu-
tino quod in hac re est, atque vniuersa
tali gulositate euitata: quemadmodum
& Homerus, vtpote magnanimus, fer-
mè, vt vides, facit. Quanquam enim
poëta est, prętercurrit tamen Tantalum,
& Ixionem, & Tityum, & reliquos. At si
Parthenius, aut Euphorion, aut Calli-
machus eadem tractaret, quàm multis
C putas versibus aquam ad vsque labia
Tantali adduxisset? deinde quàm multis
idem Ixionem volutasset? Quin & Thu-
cydides ipse modicè hac orationis figura
vsus, vide quàm mox ab eadem iterum
recedat, quoties videlicet aut machina-
mentum aliquod exponit, aut obsidio-
nis speciem, quæ necessaria atque vtilis
sit, declarat, aut etiam ciuitatum formas,
aut Syracusanum portum describit. Nam
cùm pestem illam narratione prosequi-
tur, atque etiam longior esse videtur,
tum ipsas res considera: cognosces enim
hoc pacto breuitatem, & vt fugientem
D illum res gestæ tum apprehendant ac re-
tineant, vt quæ multæ sint. Quòd si
quando autem & dicentem aliquem in-
troducere opus erit, curandum est vt ma-
ximè personæ decora, & rei cõuenientia
ac propria dicat, deinde vt quàm planissi-
mè etiã hæc. Nisi quòd tibi permittitur
tunc rhetoricari quoque, & ostẽtare ver-
borum & orationis grauitatẽ. Nam lau-
des quidem aut reprehensiones, omnino
parcæ, & circũspectæ, & calũniis minimè
obnoxię, pręterea & cum demõstratione
quadam, & breues & non intẽpestiuæ texendæ sunt. Nam extra iudicium ac forũ illi
sunt de quibus hæc dicuntur. Alioqui in eandem cum Theopompo culpam incurres,

qui inuidiosè nimis accusat plurimos, & eam rem in studiũ & exercitationẽ quandã vertit, vt accusare magis, quàm historiæ tradere res gestas videatur. Iã verò & fabula si qua fortè incidat, dicenda quidẽ erit, non tamen credenda omnino, sed in medio relinquenda iis qui quoquo modo volent, coniecturã de ea facturi sint. Tibi verò extra periculũ sit, neque in hanc vel in illam partẽ magis inclinet. In vniuersum autem illud memineris (sæpius autem idem dico) & non ad præsens solùm tempus respiciens scribas, vt ij qui nunc sunt, te laudent, & honoribus afficiant: sed in omne æuum intentus, illis potiùs qui in posterum victuri sunt, historiam componas, atque ab illis mercedem scriptionis deposcas, vt dicatur & de te aliquando: Ille verò vir liber fuit, & ad dicendum fiducia plenus, nihil neque adulatorium, neque seruile, sed veritatem in omnibus secutus. Atque hoc, si quis modestè sapiat, ante omnes præsentium spes meritò ponat, breues adeò ac momentaneas existentes. An non vides Gnidium illum architectum, cuiusmodi fecerit? Cũ enim extruxisset illam in Pharo turrim, maximum atque pulcherrimum operum omnium, vt ex ea faces incensæ nauigantibus viam dirigerent in multũ vsque maris, & ne deferrentur illi in Parætonium, locum omnino (vt aiunt) periculosum, & vnde non facilè redire atque effugere licet, si quis intra angustias ac septa illius delatus fuerit: Hoc igitur opus postquã exædificasset, intus quidem in saxis suum ipsius nomen inscripsit, supernè autẽ calce illita, atque ita priore inscriptione occultata, nomẽ eius qui tum regnauit, superinscripsit, ratus (id quod & euênit postea) paruo admodum tempore futurum esse vt literæ istæ foris inscriptę, vnà cum calce illita recciderent & euanescerẽt, appareret autem interior titulus, hic videlicet: SOSTRATVS DEXIPHANIS filius, Gnidius, Diis seruatoribus, pro salute nauigantiũ, &c. Hoc pacto neque hic ad illud tẽpus quod tum erat, neq; ad vitã suam, quę modica ac breuis erat, respiciebat, sed ad hoc præsens: & in perpetuum, donec turris ea superstes futura est, ars quoque illius manebit. Oportet igitur & historiã eodem modo componi, cum veritate magis in futuram spem, quàm cum adulatione ad gratiam & dulcedinem iis qui eam in præsentia nunc laudãt. Atque hæc tibi regula & amussis historię iustę.

De hac turri vide Strabonẽ lib. 17. Fuit autem Paratonium locus paulo supra Alexandriã, versùs Libyam, vt Plinius ait.

A φιλαπεχθήμονως κατηγορεῖν τῶν πλείστων, καὶ ἀφορίζειν τοιουτῳῦτο τὸ πρᾶγμα, ὡς κατηγορεῖν μᾶλλον ἢ ἱστορεῖν τὰ πεπραγμένα. καὶ μὴν καὶ μῦθος εἴ τις παρεμπέσοι, λεκτέος μὲν, ἀ μὴν πιστὸς πρώτως, ἀλλ' ἐν μέσῳ θετέος, τοῖς ὅπως ἂν ἐθέλωσιν, εἰκάσουσι τοῦτο αὐτὸ· σοὶ δ' ἀκίνδυνος, καὶ πρὸς ὁπότερον ὀπερρέπεις. ὅ δ' ὅλον, ἐκείνου μοι μέμνησο, (πολλάκις δ' αὐτὸ ἐρῶ) καὶ μὴ πρὸς τὸ παρὸν μόνον ὁρῶν γράφε, ὡς οἱ νῦν ἐπαινέσονταί σε, καὶ τιμήσουσιν, ἀλλὰ τὸν σύμπαντα αἰῶνος ἐσόχασμένος, πρὸς τοὺς ἔπειτα μᾶλλον σύγγραφε, καὶ πρ' ἐκείνων ἀπαίτει τὸν μισθὸν τῆς γραφῆς, ὡς λέγηται καὶ περὶ σοῦ, ἐκεῖνος μέντοι ἐλεύθερος ἀνὴρ ἦν, καὶ παρρησίας μεστὸς, οὐδὲν οὐδὲ κολακευτικὸν, οὐδὲ δολοφρενὲς, ἀλλ' ἀλήθεια ὅτι πᾶσι. τοῦτ' εἰ σωφρονοίη τις, ὑπὲρ πάσας τὰς νῦν ἐλπίδας θείτο ἂν, οὕτως ὀλιγοχρονίους οὔσας. ὁρᾷς τὸν Κνίδιον ἐκεῖνον ἀρχιτέκτονα, οἷ ἐποίησεν; οἰκοδομήσας γὰρ τὸν ὅτι τῇ Φάρῳ πύργον, μέγιστον καὶ κάλλιστον ἔργων ἁπάντων, ὡς πυρσεύοιτο ἀπ' αὐτοῦ τοῖς ναυπλανουμένοις, ὅτι πολὺ τῆς θαλάττης, καὶ μὴ καταφέροιντο εἰς τὴν Παραιτονίαν, παγχάλεπον, ὡς φασιν, οὖσαν, καὶ ἄφυκτον, εἴ τις ἐμπέσοι εἰς τὰ ἔρματα. οἰκοδομήσας οὖν τὸ ἔργον, ἔνδοθεν μὲν κατὰ τῶν λίθων τὸ αὐτοῦ ὄνομα ἐπέγραψεν, ὑπαλείψας δὲ πάνυ, καὶ ὑπακαλύψας, ἐπέγραψε τοὔνομα τοῦ τότε βασιλεύοντος, εἰδὼς ὅτι καὶ ἐγένετο, πολὺ ὀλίγου χρόνου συνεκπεσούμενα μὲν τῷ χρίσματι τὰ γράμματα, ἐκφανησόμενον δὲ, ΣΩΣΤΡΑΤΟΣ ΔΕ- D ΞΙΦΑΝΟΥΣ Κνίδιος, θεοῖς σωτῆρσιν ὑπὲρ τῶν πλοιζομένων. οὕτως ὁ δ' ἐκεῖνος ἐς τὸν τότε χαιρὸν, οὐδὲ τὸν αὐτοῦ βίον τὸν ὀλίγον ἐώρα· ἀλλ' εἰς τὸν νῦν, καὶ τὸν ἀεί, ἄχρις οὗ ἐστήκῃ ὁ πύργος, καὶ μένῃ αὐτοῦ ἡ τέχνη. χρὴ τοίνυν καὶ τὴν ἱστορίαν ὧδε γράφεσθαι σοὶ τῷ ἀληθεῖ μᾶλλον πρὸς τὸν μέλλουσαν ἐλπίδα, ἢ πρὸς σὺν κολακείᾳ πρὸς τὸ ἡδὺ τοῖς νῦν ἐπαινουμένοις. ἔτος σοι χρυσοῦν καὶ σάθμην ἱστορίας δικαίας.

καὶ εἰ

καὶ εἰ μὴ σαθμήσονταί τινες αὐτῇ, δῦ αὖ ἔχοι, καὶ εἰς δέον ἡμῖν γέγραπται· εἰ δὲ μή, κεκύλισται ὁ πίθος ἐν Κρανίῳ.

A Qua quidem si qui examinando ac perpendendo vtentur, bene res habet, & commodùm hæc à nobis scripta sunt: sin minùs, volutatum est in Cranio dolium.

ΑΛΗΘΟΥΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΛΟΓΟΣ ΠΡΩΤΟΣ.

HISTORIÆ VERÆ LIBER PRIMVS.

ARGVMENTVM.

Vt suprà Historiæ præcepta & regulas tradidit, ita in his duobus libris exemplum eiusdem proponit, non quidem rerum verè gestarum, sed fictarum: simul vt formam aliquam operis, ceu videtur, proponeret, simul vt animos à rebus seriis auocatos, paulisper reficeret & delectaret. Quid autem in his narrationibus potissimùm spectandum sit, nempe qua occasione, quóve consilio argumentum hoc tractarit, ipse in præmio exponit.

Ὥσπερ τοῖς ἀθληταῖς καὶ τοῖς περὶ τὴν τοῦ σώματος ἐπιμέλειαν ἠσκημένοις, οὐ τῆς ἕξεως μόνον, οὐδὲ τῶν γυμνασίων φροντὶς ἐστιν, ἀλλὰ καὶ τῆς ἐν τοῖς μεγίστοις γινομένης ἀνέσεως, μέρος γάρ τι τῆς ἀσκήσεως τὸ μέγιστον αὐτῇ ὑπολαμβάνουσιν· οὕτω δὴ καὶ τοῖς περὶ λόγους ἐσπουδακόσιν ἡγεμὼν προσήκειν μοι τὴν πολλὴν τῶν σπουδαιοτέρων ἀπάγουσαν, αὐξῆσαί τε τὴν διάνοιαν, καὶ πρὸς τὸν ἑπόμενον πόνον ἀκμαιοτέραν παρασκευάζειν. ἔμοιγε δ' ἂν ἐμμελὴς ἡ διάπαυσις αὐτοῖς, εἰ τοῖς τοιούτοις τῆς ἀναγνώσεως ἐμμείνειεν, ἃ μὴ μόνον ἐκ τοῦ ἀστείου τε καὶ χαρίεντος ψιλὴν παρέξει τὴν ψυχαγωγίαν, ἀλλά τινα καὶ θεωρίαν οὐκ ἄμουσον ἐπιδείξεται, οἷόν τι καὶ περὶ τῶνδε τῶν συγγραμμάτων φρονήσειν ὑπολαμβάνω. ἃ γὰρ μόνον τὸ ξένον τῆς ὑποθέσεως, οὐδὲ τὸ χαρίεν τῆς παραιρέσεως ἐπαγωγὸν ἔσται αὐτοῖς, ἀλλ' ὅτι ψεύσματα ποικίλα, πιθανῶς τε καὶ οὐκ ἀληθῶς ἐξενηνόχαμεν, ἀλλ' ὅτι καὶ τῶν ἰσορρυμνούντων ἕκαστον οὐκ ἀκωμωδήτως πρός τινα ἢ τῶν καθ' ἡμᾶς ἢ τῶν παλαιῶν ποιητῶν τε, καὶ συγγραφέων, καὶ φιλοσόφων, πολλὰ παρῆκται καὶ μυθώδη συγγραφόντας· ὃς καὶ ὀνόματα αὐτοῖς ἐπέγραφον, εἰ μή τι καὶ αὐτῷ σοι ἐκ τῆς ἀναγνώσεως φανερὸν ἔμελλε. Κτησίας ὁ Κτησιόχου, ὁ Κνίδιος, συνέγραψε περὶ τῆς Ἰνδῶν χώρας, καὶ τῶν παρ' αὐτοῖς, ἃ μήτε αὐτὸς εἶδε, μήτε ἄλλου εἰπόντος ἤκουσεν. ἔγραψε δὲ καὶ Ἰαμβοῦλος περὶ τῶν ἐν τῇ μεγάλῃ θαλάττῃ,

B Mos est athletarum, ac eorum qui summa diligentia corpus exercent, non modò bonæ habitudinis ac exercitationis habere rationem, verumetiam (quod magnam exercitationis vim habere arbitrantur) nonnunquã remissioni corporis acquiescere. Idem literarum studiosis fieri oportere censeo, vt cùm grauibus ac seriis legendis defatigati fuerint, ad animi laxamentum aliquantisper declinent, donec ad futurum C laborem robustiores ac vegetiores efficiantur. Maximum verò ex hoc otio atque quiete fructum caperent, si talium rerum lectioni vacarent, quæ non modò tenuem ac ieiunam, verùm neque rudem neque inconcinnam speculationem præ se ferent, quale quiddam & de his scriptis sensuros suspicor. Neque enim solùm materiæ nouitas atque festiuitas, neque id quòd multa ac varia mendacia verisimiliter ac probabiliter confingun-tur, eos ad legendum alliciet, verùm id præcipuè, quòd omnis fermè narratio D neminem ex antiquis aut poëtis aut historicis aut philosophis, qui monstrosa quædam, & fabulis similiora quàm veris, literis mandarunt, sine morsu reprehensionis prætermisit. Quorum quidem omnium nomina subiecissem, nisi ea tibi ex ipsa lectione perspicua & manifesta fore intelligerem. Ctesias enim Ctesiochi filius Cnidius mira quædam de Indorum regione conscripsit, atque ea quidem quę neque ipse audiuerat, neque ab alio qui vera narraret, acceperat. Iãbulus quoque de his quæ in mari magno sunt,

Ctesias historicus.

Iambulus.

multa præter fidem ac opinionem hominum suis libris inferuit, omnibus quidem apertum commentus mendacium, non tamen insuauis materiæ cõpositor. Multi præterea hos imitati in eadem ratione scribendi versati sunt, qui errores suos ac peregrinationes, ac immensa beluarum corpora, & feritates hominum, & inusitatos mores enarrarunt. Huius verò scurrilitatis artifex & inuentor extitit Homericus ille Vlysses, qui apud Alcinoum ventorum seruitutem, & vnoculos crudáque vorantes homines, & multorum capitum animalia, sociósq; meretricum veneficiis permutatos, multáque monstris similia rudi Phæacum populo est emẽtitus. In quæ quidem cùm incidissem, non multum sanè his ob mendacium succensebam, quum hoc genus sermonum ab his qui se philosophos esse profitẽtur, vsurpari viderem: illud verò non parum in eis admiratus sum, si quum falsa dicerent, id alios latere existimarent. Quapropter & ipse præ rerum nouarum studio, volens posteris aliquid relinquere, ne solus expers sim libertatis in fabulis dicendis (nihil enim memoratu dignum, quod verè narrare possem, mihi contigerat) ad mendacium me transtuli, atque, vt mea quidem fert opinio, multo tolerabilius quàm cæteri. Nam quum hoc ipsum quòd mentior, verè dicam, idcirco me aliorum reprehensiones iure ac meritò effugere existimaui, quoniam nihil me veri narraturum polliceor. Ea igitur scribo, quæ neque ipse vidi, neque passus sum, neque ab aliis audiui, quæ præterea omnino nõ sunt, neque ab initio esse potuerunt. Quare qui hæc legerit, nullam his fidem adhibeat oportet. Egressus olim ab Herculeis columnis, & in occidẽtalem Oceanum delatus, secundis quidem ventis nauigabam. Causa autem peregrinationis & argumentum, animi curiositas, & nouarum rerum desiderium, quódque scire cupiebam qui sit Oceani finis, quíque homines vltra Oceanum inhabitent. Huius igitur gratia commeatum & supellectilem multam impositi, aquæque quantum satis erat, ac coætaneos quinquaginta eiusdem animi mecum adiunxi, & armorum copiam paraui, gubernatorémque optimum magno pretio conducens accepi in nauem. Erat autem nauis mediocris, ad magnam atque violentam nauigationem robusta.

Vlysses Homericus.

Narrationis initia.

πολλὰ τῶν ἀδόξων γράψειν μοὶ ἄπαντα δ ψεῦδος πλασάμενος, οὐκ ἀπορήσῃ ἐξ ὁμοίου σκοπῆσαι τὴν ἱστόρησιν. πολλοὶ γὰρ καὶ ἄλλοι τὰ αὐτὰ τούτοις προεξελόμενοι, συνέγραψαν, ὡς δὴ ἴχνας ἑαυτῶν πλαίας τε, καὶ ἀποδημίας, θηρίων τε μετέθη ἰσοφυῶντες, καὶ ἀνθρώπων ὠμότητας, καὶ βίων ξενότητας. ἀρχηγὸς δ' αὐτοῖς καὶ διδάσκαλος τοιαύτης κωμῳδίας, ὁ τοῦ Ὁμήρου Ὀδυσσεύς, τοῖς περὶ τὸν Αλκίνοον ἀνεμοδούλους, καὶ μονοφθάλμους, καὶ ὠμοφάγους, καὶ ἀνδρείας τινὰς ἀνθρώπους. ἐπὶ δὲ πολυκέφαλα ζῷα, καὶ ἀπὸ φαρμάκων τὰ ἑταίρων μεταβολάς, οἷα πολλὰ ἐκεῖνος πρὸς ἰδιώτας τοὺς Φαίακας ἐτερατεύσατο. τούτοις ἂν ἐντυχὼν ἅπασι τὸ ψεύσασθαι μοι, καὶ σφόδρα τοὺς ἄνδρας ἐμεμφάμην, ὁρῶν ἤδη σοφοὺς ὄντας καὶ τοῦτο τῶν φιλοσόφων ὑπερηυμένους. ἐκεῖνο δ' αὐτοὺς ἐθαύμασα, εἰ νομίσαντες λήσειν οὐκ ἀληθῆ συγγράφοντες. διόπερ κἀγὼ τὸ κατὰ κενοδοξίας ἀπολιπεῖν τι ἀπορήσας τοῖς μετ' ἐμὲ, ἵνα μὴ μόνος ἀμοιρος ὦ τοῦ καὶ μυθολογεῖν ἐλευθερίας, ἐπεὶ μηδὲν ἀληθὲς ἱστορῆσαι εἶχον (οὐδὲν γὰρ ἐπεπόνθειν ἀξιόλογον) ὅτι τὸ ψεῦδος ἐπαπόμην, πολλῷ τῷ ἀληθῶς διηγεμονέστερον. καὶ ἐν μὲν τῷ τοῦτο ἀληθεύων λέγω, ὅτι ψεύδομαι, ὅτῳ δ' αὖ μοι δοκῶ καὶ τὸ μὴ τοῖς ἀληθῶν κατηγορείαν ἐκφυγεῖν, αὐτὸς ὁμολογῶν μηδὲν ἀληθὲς λέγειν. γράφω πίνυν περὶ ὧν μήτ' εἶδον, μήτ' ἔπαθον, μήτε παρ' ἄλλων ἐπυθόμην· ἔτι δὲ μηδ' ὅλως ὄντων, μηδ' ἐν ἀρχὴν γενέσθαι δυναμένων. διὸ δὴ πρὸς ἐντυγχάνοντας μηδαμῶς πιστεύειν αὐτοῖς. Ὁρμηθεὶς γάρ ποτε ἀπὸ Ἡρακλείων στηλῶν, καὶ ἀφεὶς ἐς τὸν ἑσπέριον Ὠκεανὸν, οὔρῳ ἀνέμῳ τὸν πλοῦν ἐποιούμην. αἰτία δέ μοι τῆς ἀποδημίας, καὶ ὑπόθεσις, ἡ τῆς διανοίας περιεργία, καὶ παραμεγάλων καινῶν ἐπιθυμία, καὶ ὃ βούλεσθαι μαθεῖν ὅ, τι ὂν τέλος ἐστὶ τῆς Ὠκεανοῦ, καὶ τίνες οἱ πρὸς κατοικοῦντες ἄνθρωποι. τούτου τέ τοι ἕνεκα, πάμπολλα σιτία ἐβαλόμην, ἱκανὸν δὲ ὕδωρ ἐνεθέμην, πεντήκοντα δὲ τῶν ἡλικιωτῶν παρεσκευασάμην, τὸν αὐτὸν ἐμοὶ γνώμην ἔχοντας. ἔτι δὲ καὶ ὅπλων πολύ τι πλῆθος παρεσκευασάμην, καὶ κυβερνήτην τὸν ἄριστον μισθῷ μεγάλῳ πεισας, παρέλαβον, καὶ τὴν ναῦν, ἀκάτιον δὲ ἦν, ὡς πρὸς μέγα καὶ βίαιον πλοῦν ἐκκατεσκευάμην.

ἡμέραν μὲν οὖν καὶ νύκτα ἀέριμ πλέον- A Die igitur & nocte secundè nauigantes,
τες, ἔτι τῆς γῆς ὑποφαινομένης, ὡς σφόδρα terra adhuc apparente, non adeò multa
βιαίως ἐφερόμεθα· τῇ ὀγδόῃ δ' ἅμα ἡλίῳ vi agebamur: sequenti die simul Sole
ἀνίσχοντι, ὅ,τε ἄνεμος ἐπεδίδου, καὶ τὸ κῦμα oriente ventus increuit, & fluctus intu-
ἠυξάνετο, καὶ ζόφος ἐπεγίγνετο, καὶ οὐκ ἔτ' mueere, caligóque suborta est, neque iam
οὐδὲ πεῖραν τοῦ ὀρθίου δυνατὸν ἦν. ὀπτε- demitti velum poterat. Cum vento igi-
τάσαντες οὖν τῷ πνεύματι, καὶ φερόμε- tur conuersi, & committentes nos ipsos
νοι αὐτοῖς, ἐχειμαζόμεθα ἡμέρας ἐννέα, καὶ tempestati, hyemauimus diebus nouem
ἑβδομήκοντα, τῇ δὲ ὀγδοηκοστῇ δὲ, ἄφνω ἐπι- & septuaginta. Octogesima verò die,
λάμψαντος ἡλίου, καθορῶμεν ὄρρω νῆσον oriente iam sole repentè conspicimus
ὑψηλὴν, καὶ δασεῖαν, ὑπ' πρασσεῖ τε ἐκκυ- non longè insulam sublimem, & arbori-
μαίνῃ τῷ κύματι· καὶ γὰρ ἤδη τὸ πολὺ τῆς bus consitam. Circa eam fluctus non a-
ὕλης κατεπαύετο. προσχόντες οὖν, καὶ ἀπο- B sperì frangebantur: etenim procellæ iam
βάντες, ὡς δὴ ἐκ μακρᾶς πλανωπείας πολ- maxima pars quieuerat. Adeuntes igi-
λοῦ μὲν ὑπὸ τῆς γῆς χρόνον ἐκείμεθα. διανα- tur, & descendentes, vt ex multa maris
στάντες δὲ ὅμως, ἀπεκρίναμεν ἡμῖν αὐτῶν moléstia super terram strati diu iacui-
τεσσάρων μὲν φύλακας τῆς νεὼς καταμέ- mus. Tandem exurgentes, ex nobis ipsis
νειν, εἴκοσι δὲ σφῶν ἐμοὶ ἐπομένους ἐλθεῖν· ὅπῃ κατα- quidem statuimus triginta custodes
σταθῇ τὸν ὁ τῇ νήσῳ. προσελθόντες ὃ ὅσον qui naui adstarent: viginti autem me-
σταδίους τρεῖς ἀπὸ τῆς θαλάττης δι' ὕλης, ὁρῶ- cum qui ascenderẽt, quæ in insula erant,
μέν τινα πέλιον χαλκοῦ πεποιημένον, Ἑλ- exploratum. Progredientes igitur circi-
λάνικοῖς γράμμασι κατεγεγραμμένον, ἀ- ter stadiis tribus à mari per syluam, vide-
μυθροῖς δὲ, καὶ ἐκτετειμένοις, λέγουσαν, mus columnam quandam æream Græcis
Ἄγει τούτων Ἡρακλῆς καὶ Διόνυσος ἀφίκον- literis inscriptam, caducis tamen & con-
το. ἐπὶ δὲ καὶ ἴχνη δύο πλησίον ὑπῆν πέτρας, ὁ sumptis, quæ indicaret eò vsque Hercu-
μὲν, πλείονος, τὸ δ' ἔλαττον, ἐμοὶ δοκεῖν· ὁ lem & Bacchum deuenisse. Erant autem
μὲν, τοῦ Διονύσου ὁ μικρότερον, ἦν τερον ὄν, & propè vestigia duo in saxo, vnum qui-
Ἡρακλέους. προσκυνήσαντες οὖν, προσήλ- dem instar iugeris magnum, alterum au-
θομεν. οὔπω δὲ πολὺ προῆλθομεν, καὶ ἐφιέμε- C tem minus: vt mihi quidẽ videretur Bac-
θα ποταμοῦ, οἴνου ῥέοντι ὁμοιοτάτου μάλιστα, chi fuisse quod minus erat, Herculis au-
οἷος ὁ Χῖος ἐστιν. ἄφθονον δὲ ἐν ῥοῦν ὕδωρ, καὶ tem quod maius. Venerantes igitur locũ,
πολύ, ὥστε σιαχεῖν καὶ ναυσὶ πολλαῖς ἂν διῦσ- processimus. Non iam longè aberamus,
θαι. ἐπεὶ οὖν ἡμῖν πολὺ μᾶλλον πίστιν ἔμελλεν quum ecce flumini adstitimus vino fluẽ-
τοῦ ὑπὸ τῆς πέλης ὑπογράμματι, ὁρῶσι τὰ ti, simillimo profectò illi quod in Chio
σημεῖα τῆς Διονύσου ὑποδημίας. δόξαν δὲ D Insula nascitur. Erat & fluxus inundãs &
μοι καὶ ὅδεν ἄρχεται ὁ ποταμὸς καταμαθεῖν, multus, ita vt alicubi nauibus esset trãsi-
αὐτὴν πρὸς ὁ ῥοῦν· ἐκ πηγῶν μὲν οὐδε- tus. Nobis ergo maior addita est fides vt
μίαν εἶδον αὐτὸν, πολλὰς δὲ καὶ μεγάλας ἀμ- literis crederemus quas antea sculptas in
πέλους, πλήρεις βοτρύων, πρὸς δὲ τὴν ῥίζαν columna videramus, animaduersis signis
ἑκάστης, ἀνέρρει πηγὴν οἴνου διαυγοῦς, ἀφ' ὧν de Bacchi peregrinatione. Cupiens tamẽ
ἐγίνετο ὁ ποταμός. ἰδὼν δὲ ἐγὼ ἰχθῦς ἐν αὐτῷ πολ- & fluminis initium inuestigare, ascen-
λοὺς ἰδεῖν, οἴνῳ μάλιστα ἐοικότας τὴν χροιὰν καὶ τὴν debam contra fluctum: & fontem qui-
γεῦσιν προσεοικότας. ἡμεῖς γοῦν ἀγρεύσαν- dem nullum, multas tamen ac magnas vi-
τες αὐτῶν τινας, καὶ ἐμφαγόντες, ἐμεθύσθη- tes vuis onustas inuenimus. Earum autẽ
μεν ἀμέλει, καὶ ἀπατεμόντες αὐλοὺς, διείσκημεν τοὺς μεσοὺς. ὕστερον μὲν οὖν ὑπνώσαντες cuiusq; è radicibus vinum scatebat lucẽs,
quod in vnum confluens, flumen efficie-
bat. Videbamus & in eo pisces & colore
& gustu vino similes. Nos igitur cùm ce-
pissemus ex illis aliquot ac voràssemus,
cõtinuò temulenti euasimus: quos etiam
præcidentes, fece plenos inueniebamus.
Deniq; re animaduersa cõmiscentes eos
qui ex aqua hascũtur pisces, ac comeden-
tes, vinalem vehementiam tẽperauimus.

Tunc & flumen traiicientes, qua vadabile fuit, vitium portentosam rem inuenimus. Nam truncus inferior, qui à terra surgebat, ferax erat & crassus; superior autem, mulieres erant, ab vtero ferè sursum perfecta omnia habentes. Talem apud nos Daphnem scribũt Apolline iam comprehendente in arborem versam. A summis autem earum digitis exoriebantur palmites vuis pleni. Quin & capitibus pro comis inerant clauiculi, & folia, & vuæ. Eæ ergo ad nos accedentes salutabant, & dextras protendebant, quædam quidem Lyda, quædam Indica, plurimæ Græca lingua loquentes: oréq; nos deosculabantur: verùm qui osculum susceperat, illico ebrius ac nutabundus reddebatur. Fructum autem decerpi non sinebãt, sed eo vulso dolebant, & quidem cũ clamore. Gliscebant autem vehementer nobis commiscerì: duóque ex nobis cum illis coiuissent, ab eis non ampliùs soluti, sed ex pudendis connexi sunt. Traxerũt enim repentè ex eadem specie naturam, & conradicati mansere. Iam & ipsis palmites digiti emittebant, & clauiculis circumplexantibus vuæ plenæ erumpebãt. Derelinquentes igitur eas, in nauim confugimus, & cùm conuenissemus, iis qui ibi remanserant, cùm alia, tum & derelictorum comitum commixtionem cum vitibus enarrauimus. Acceptis ergo amphoris aquas hausimus, item & è flumine vinum: inque vicino littore noctem duximus. Mane autem ferebamur, & non violentis flatibus. Circa meridiem verò, non iam apparente insula, repentè turbo factus est, qui nauẽ circumuoluens, & in sublime eleuans ad ter mille ferè stadia, non iam in pelagus deposuit, sed sublatã suspendit, ingruénsq; velis ventus, & sinu facto deferebat carbasum. Septem igitur dies ac totidem noctes per aëra decurrẽtes, octaua die inspicimus terram quandam magnam in medio aëris, velut insulam lucidam, & circularem, multa luce micãtem. Ad hanc ergo delati, portúmq; ingressi descendimus. Explorãtes autem regionem, inuenimus eam habitatam, & cultam: & die quidem nihil videbamus, nocte autem apparebant & aliæ nõ procul insulæ, quædam, vt videbãtur, maiores, minores quędam, igni colore similes.

τότε ὑ τὸν ποταμὸν περάσαντες, ἢ δυσβατος ἰῶ, θέρμιν ἀμπέλων χρῆμα τερατῶδες. ὃ μὲν γὰ ἀπὸ τῆς γῆς, ὁ τέλεχος αὐτὸς, θέρμις, καὶ παχύς· ὃ δ' ἄνω, γυναῖκες ἦσαν, ὅσον ἐκ τῶν λαγόνων, ἄπαντ' ἔχουσαι τέλεια. τοιαύτην παρ' ἡμῖν τὴν Δάφνην γράφουσιν ἅρτι τῶ Απόλλωνος καταλαμβάνοντος, ἀποδενδρουμένην. ἀπὸ ὑ τῶν δακτύλων ἄκρων ἐξεφύοντο αὐταῖς οἱ κλάδοι, ἐ μεσαὶ ἦσαν βοτρύων. ἐ μὴν καὶ τὰς κεφαλὰς ἐκόμων ἑλιξί τε, ἐ φύλλοις, ἐ βότρυσι. προσῄεσάν τε ὑ ἡμᾶς ἀσπάζοντο, ἐ ἐδεξιοῦντο, αἱ μὲν Λύδην, αἱ ὑ, Ινδικὴν, αἱ πλείσται ὑ, τὴν Ελλάδα φωνὴν προϊέμεναι. ἐ ἐφίλουν ὑ ἡμᾶς τοῖς στόμασιν· ὁ δὲ φιλήσας, αὐτίκα ἐμέθυε, καὶ παρέφερε ἰῶ. δρέπεσθαι μέντοι ὐ παρῆν τῶ καρποῦ, ἀλλὰ ἄλγουν, καὶ ἐβόων, ἀπασπωμένων· αἱ δὲ ἐ μίγνυσθαι ἡμῖν ἐπεθύμουν. καὶ δύο τινὲς τῶν ἑταίρων πλησιάσασαι αὐταῖς, οὐκ ἔτ' ἀπελύοντο, ἀλλ' ἐκ τῶν αἰδοίων ἐδέδεντο· συνεφύοντο γὰ, ἐ συνερριζοῦντο. ἐ ἤδη αὐταῖς κλάδοι ἦσαν οἱ δάκτυλοι, ἐ ταῖς ἕλιξι περιπλεκόμενοι, ὅσον οὐδέπω ἐ αὐταὶ καρποφορήσειν ἔμελλον. καταλιπόντες δ' αὐτὰς, ὅτι ναυῒ ἐφυζόμεθα, ἐ τοῖς ἀπολφθεῖσι συνιόντες ἐλθόντες, τά τε ἄλλα, ἐ τῶν ἑταίρων τὴν συμπλοκὴν, καὶ τὴν ἀμπελομιξίαν. ἐ λαβόντες ἀμφορέας τινὰς, ἐ ὑδροφορησάμενοί τε ἅμα, ἐ ἐκ τοῦ ποταμοῦ οἰνισάμενοι, ἐ αὖθις πλησίον αὐλισάμενοι, ἕωθεν ἀνήχθημεν ὐ σφόδρα βιαίῳ πνεύματι. περὶ μεσημβρίαν δὲ, οὐκ ἔτι τῆς νήσου φαινομένης, ἄφνω τυφὼν ὑπογλυόμενος, ἐ περιδινήσας τὴν ναῦν, ἐ μετεωρίσας, οἷ ὑπὲρ σταδίους τρισχιλίους, οὐκ ἔτι καθῆκεν εἰς τὸ πέλαγος, ἀλλ' ἄνω μετέωρον ἐξηρτημένην ἄπνοος ἐμπεσοῦσα τοῖς ἱστίοις, ἔφερε κολπώσασα τὴν ὀθόνην. ἑπτὰ δὲ ἡμέρας, ἐ τὰς ἴσας νύκτας ἀεροδρομήσαντες, ὀγδόῃ καθορῶμεν γῆν τινα μεγάλην ἐ τοῦ ἀέρος, καθάπερ νῆσον λαμπρὰν, ἐ σφαιροειδῆ, ἐ φωτὶ μεγάλῳ καταλαμπομένην. προσενεχθέντες δ' αὐτῇ, ἐ ὁρμισάμενοι, ἀπέβημεν. ὑποσκοπούντων δὲ τὴν χώραν, διείσκομεν οἰκουμένην τε, ἐ γεωργουμένων· ἡμέρας μὲν οὖν, οὐδὲν αὐτόθεν καθεωρῶμεν· νυκτὸς δ' ὑπογλυμένης, ἐφαίνοντο ἡμῖν ἄλλαι νῆσοι πλησίον, αἱ μὲν, μείζους, αἱ δὲ, μικρότεραι, πυρὶ τὴν χρόαν προσεοικυῖαι.

καὶ ἄλλη δέ τις γῆ κάτω, καὶ πόλις ἐν αὐτῇ καὶ ποταμοὶ ἔχουσα, καὶ πελάγη, καὶ ὕλας, καὶ ὄρη. ταύτην οὖν τὴν καθ' ἡμᾶς οἰκουμένην εἰκάζομεν. δόξαν δὲ ἡμῖν καὶ ἐπὶ πορρωτέρω προελθεῖν, ξυνελήφθημεν τοῖς Ἱππογύποις καλουμένοις, ἀπὸ τῶν ἵππων. οἱ δ' Ἱππόγυποι ὅτοί, εἰσὶν ἄνδρες ὅτι γυπῶν μεγάλων ὀχούμενοι, καὶ καθάπερ ἵπποις τοῖς ὄρνεσι χρώμενοι· μεγάλοι γὰρ οἱ γῦπες, καὶ ὡς ὁπόσον τε κεφαλοί. μάθοι δ' ἂν τις ὃ μέγεθος αὐτῶν ἐντεῦθεν· νεὼς γὰρ μεγάλης φορτίδος ἴσον, ἕκαστον τῶν πτερῶν μακρότερον καὶ παχύτερον φέρεται. τούτοις οὖν τοῖς Ἱππογύποις προστέτακται περιπετομένοις τὴν χώραν, εἴ τις ἀνθρωπίνη ξένος, ἄγειν ὡς τὸν βασιλέα· καὶ δὴ καὶ ἡμᾶς ξυλλαβόντες, ἄγουσιν ὡς αὐτόν· ὁ δὲ θαυμάσας, καὶ ἀπὸ τῆς σελήνης εἰκάσας, Ἕλληνες ἄρα, ἔφη, ὑμεῖς, ὦ ξένοι· συμφησάντων δὲ, Πῶς οὖν ἀφίκεσθε, ἔφη, τοσοῦτον ἀέρα διελθόντες; ἡμεῖς δὲ πρῶτα αὐτῷ διηγούμεθα. ὁ δὲ ἀρξάμενος ὅθεν ἐαυτὸν, ἡμῖν διεξῆλθε, ὡς καὶ αὐτὸς ἄνθρωπος ὤν, τοὔνομα Ἐνδυμίων, ἀπὸ τῆς ἡμετέρας γῆς καθεύδων, ἁρπασθείη ποτὲ, καὶ ἀφικόμενος, βασιλεύσειε τῆς χώρας. εἰ δὲ τῷ γλῶ ἐκείνῳ ἔλεγε, τῷ ἡμῖν κάτω φαινομένῳ Σελήνην. ἀλλὰ θαρρεῖν τε παρεκελεύετο, καὶ μηδένα κίνδυνον ὑφορᾶσθαι· πάντα γὰρ ἡμῖν πρέσεσθαι ὧν δεόμεθα. Ἦν δ' ἐγὼ καθορθώσω, ἔφη, τὸν πόλεμον, ὃν ἐκφέρω νῦν πρὸς τοὺς τὸν ἥλιον κατοικοῦντας, ἀπόλωνται δαιμονέστατα πρὸ ἐμοῦ κατοικίσαντες. καὶ ἡμεῖς ἠρόμεθα τίνες τε εἶεν οἱ πολέμιοι, καὶ τῷ αἰτίαν τῆς διαφορᾶς· ὁ δ', Φαέθων, φησὶν, ὁ τοῦ ἐν τῷ ἡλίῳ κατοικούντων βασιλεύς, (οἰκεῖται γὰρ δὴ κἀκεῖνος ὥσπερ καὶ ἡ Σελήνη) πολεμεῖ ἤδη πρὸς ἡμᾶς πολέμῳ χρόνον. ἤρξατο δ' ἐξ αἰτίας τοιαύτης· Τῶν ἐν τῇ ἀρχῇ τῇ ἐμῇ πολιτῶν ἀπορωτάτοις συναγαγὼν, ἐβουλήθην ἀποικίαν ἐς τὸν ἑωσφόρον στεῖλαι, ὄντα ἔρημον, καὶ οὐδενὸς κατοικούμενον· ὁ τοίνυν Φαέθων φθονήσας, ἐκώλυσε τὴν ἀποικίαν, καὶ μέσον τὸν πόρον ἐλθὼν ἐκώλυσε, διότι τῶν Ἱππομυρμήκων· τότε μὲν οὖν νικηθέντες (οὐ γὰρ ἦμεν ἀντίπαλοι τῇ παρασκευῇ) ἀνεχωρήσαμεν· νυνὶ δ', ἐὰν βούλωμαι αὖθις ἐξενεγκεῖν τὸν πόλεμον, καὶ παρασκεῖλαι τῷ ἀποικίαν. ἢν οὖν ἐθέλητε, κοινωνήσατε μοι τοῦ στόλου, ὑμῖν δὲ ἐγὼ πρέξω τὴν βασιλικὴν ἕνα ἑκάστῳ, καὶ τῷ ἄλλῳ ὅπλοιν.

A Erat & alia ſubtus terra, vrbes in ſe habēs & flumina, & maria, & ſylvas, & montes; quam hanc quæ à nobis incolitur, imaginabamur. Volentes ergo vlteriùs procedere, comprehenſi fuimus, in Equiuultures (ſic enim illos dicũt) incidentes. Hi autem Hippogypi homines ſunt, equorum loco vulturibus inſidentes. Magni etenim ſunt vultures, & vt plurimùm tribus capitibus innixi. Hinc autem diſcat quis illorum magnitudinem. Malo etenim onerariæ nauis vnaquæque ala maior & robuſtior eſt. His igitur Equiuulturibus imperatum eſt circumuolantibus terram, ſi quis aduena inueniretur, ad re-
B gem agere: qui & nos comprehendentes ad regem duxêre. Is verò vt inſpexit, ex ipſis, vt opinor, veſtibus coniecturam capiens, Græci certè, inquit, vos aduenę. Aſſentientibus autem nobis, Quomodo, inquit, adueniſtis, tantum aëris ſuperantes? Et nos illi omnem rem retulimus. Tum ille incipiens, nobis, quæ ſibi contigerant, narrabat, quòd videlicet homo eſſet nomine Endymion, in noſtra ortus *Endymiõ.*
terra, raptúſque olim dormiens eò delatus fuerit, vbi & regioni imperaret. Eſſe autem terram illam dixit, quę infrà à nobis luna videtur. Sed bono animo nos eſſe iuſſit, neque periculum vllum ſuſpicari: Etenim, ait, cuncta vobis aderunt neceſſaria. Si autem vicero bellum, inquit,
C quod nunc Solem incolentibus infero, omnium feliciſſimè apud me viuetis. Hinc nos interrogauimus qui eſſent hoſtes, & quæ odiorum cauſſæ. Tum ille, Phaëthon, inquit, corum qui in Sole sũt, *Phaëthõ.*
Rex (etenim ille etiam habitatur, quemadmodum & Luna) multo iam aduerſum nos bellum gerit tempore. Cœpit autem ea quam audietis ratione. Ego olim pauperrimis quibuſque qui in meo erant regno, collectis, volui coloniam in Luciferum deducere, deſertum tunc, & nullis
D habitatũ: Phaëthon autẽ inuidia ſtimulatus, tranſitum prohibuit, medio in itinere occurrens, Equiformicis aduectus. Tunc quidem victi (non enim apparatu æquales eramus) ſeceſſimus. Nunc autem iterum volo bellum inferre, & coloniam emandare. Quòd ſi vultis mecum cõmunicare cum exercitu, ex regiis vulturibus dabo vnũ vnicuiq; & cęterã armaturam.

Cras autem faciemus exitum. Ita, inquam, quando tua hæc est sententia, fiat. Tunc apud eos conuiuio excepti mansimus. Mane autem exurgentes statuebamur in aciem: nunciabãt enim exploratores, hostes appropinquare. Magnitudo quidem exercitus centum millia erant, absque peditibus & externis auxiliis, item absque impedimentis, & machinarum fabris. Horum autem octoginta millia Equiuultures erant: qui autem ab Lachanopteris ferebantur, viginti millia. Est autem alos hæc maxima, olcribus pennarum loco obsita. Qui verò ex his velociores erant, pennas habebant lactucæ foliis maximè similes. Ibi verò & cum his Cenchroboli ordinati sunt, & Scorodonachi. Aduenerunt & à septentrione auxilia Psyllotoxotæ quidem numero triginta millia, Anemodromi autem quinquaginta millia. Horum sanè Psyllotoxotæ magnarum pulicum sessores sunt, vnde & appellationem trahunt. Pulicum verò magnitudo, vt duodecim elephantes. Porrò Anemodromi pedestres quidem sunt, feruntur autem vento absque alis per medium aëra. Modus autem quo feruntur, talis est: Subcingunt se talares tunicas, eásque vento sinuãtes, velorũ in morem, ac velut naues agũtur. Hi in pugna scutis armati plurimum valent. Dicebãtur autem aduentare ab his quæ supra Cappadociã sunt stellis, Struthobalani quidem numero septuaginta millia, Equogrues quinquaginta millia. Hos ego nõ vidi, non enim venerãt: quare neq; eorũ naturas scribere ausim. Portentosa quædam ac incredibilia de his dicebantur. Et is quidem erat Endymionis exercitus. Omnium autem armatura eadem erat. Galea quidem è fabarum spoliis. Magnæ autem apud illos fabæ & durissimę. Thoraces autem squamei omnes, & squamis quidẽ lupinis: etenim lupinorum siliquas cõsuentes, thoracas faciunt. Sunt autem siliquæ ipsę vt cornu durę: scuta & enses, quales Græcorum. Vbi verò occasio data est, sic in aciem deducti sunt. In dextro quidem cornu Equiuultures, & rex optimos quosque circa se habens, cum quibus & nos eramus: in læuo verò Lachanopteri. Porrò inter vtrũque auxilia, vt cuique magis placuit. Erat & peditatus myriadum sex millium. Hunc statuêre in aciem in hunc modum:

A αὔριον δὲ ποιησόμεθα τὴν ἔξοδον. ὅτως, ἔφην ἐγώ, γιγνέσθω, ἐπειδή σοι δοκεῖ. τότε μὲν οὖν παρ' αὐτῷ ἑστιαθέντες, ἐμείναμεν· ἕωθεν δὲ διαναστάντες, ἐπαυσόμεθα. καὶ γὰρ οἱ σκοποὶ πλησίον εἶεν ἐσήμαινον τοὺς πολεμίους. ὁ μὲν οὖν πλῆθος τῆς στρατιᾶς, δέκα μυριάδες ἐτέλουντο, ἄνευ τῶν σκευοφόρων, καὶ τῶν μηχανοποιῶν, καὶ τῶν πεζῶν, καὶ τῶν ξένων συμμάχων. τούτων δὲ ἐκτακισμύριοι μὲν ἦσαν οἱ Ἱππόγυποι, δισμύριοι δέ, οἱ ὅτι τῶν λαχανοπτέρων. ὄρνεον γὰρ τοῦτό ἐστι μέγιστον, αἱ πτέρυγες λαχάνοις πρώτῃ λάσιον· τὰ δὲ ὠκύπτερα ἕκτ, ἁβρὰ λινίοις φύλλοις μάλιστα παραπλήσια. ὅτι δὲ πύντων, οἱ Κεγχροβόλοι τεπάχατο, καὶ οἱ Σκορδομάχοι. ἦλθον γὰρ ἀπὸ τῆς ἄρκτου σύμμαχοι, τρισμύριοι μὲν Ψυλλοτοξόται, πεντακισμύριοι δὲ ἀνεμοδρόμοι. τούτων δέ, οἱ μὲν Ψυλλοτοξόται, ὅτι ψύλλων μεγάλων ἱππάζονται, ὅθεν καὶ τὴν προσηγορίαν ἔχουσι· μέγεθος τῶν ψύλλων, ὅσον δώδεκα ἐλέφαντες. οἱ δὲ Ἀνεμοδρόμοι, πεζοὶ μέν εἰσι, φέρονται δὲ ἐν ταῖς ἀέρει δι' τῶν πτερῶν· ὁ δὲ τρόπος τῆς φορᾶς, τοιόσδε. χιτῶνας ποδήρεις περιζωσάμενοι, κολπώσαντες αὐτοὺς ταῖς ἀνέμοις, καθάπερ ἱστία, φέρονται ὥσπερ τὰ σκάφη· τὰ πολλὰ δὲ οἱ τοιοῦτοι ἐν ταῖς μάχαις πέλτας φαίνται εἶναι· ἐλέγοντο δὲ καὶ ἀπὸ τοῦ ὄνου τοῦ Καππαδοκίου ἀστέρων ἥξειν, Στρουθοβάλανοι μὲν, ἑβδομηκοντάκισμύριοι, Ἱπποῦραποι δὲ, πεντακισχίλιοι. τούτους ἐγὼ οὐκ ἐθεασάμην, οὐ γὰρ ἀφίκοντο. διόπερ οὐδὲ γράψαι αὐτῶν τὰς φύσεις ἐτόλμησα· τερατώδη γὰρ καὶ ἄπιστα περὶ αὐτῶν ἐλέγετο. αὐτὴ μὲν τῆς Ἐνδυμίωνος ἡ δύναμις. σκευὴ δὲ πάντων ἡ αὐτή· κυνέην μὲν ἀπὸ τῶν κυάμων· μεγάλοι γὰρ παρ' αὐτοῖς οἱ κύαμοι καὶ καρτεροί, θώρακες δὲ φολιδωτοὶ πάντες, θρμινοι· τὰ γὰρ λέπη τῶν θέρμων συρράπτοντες, ποιοῦνται θώρακας. ἀρρήκτον δὲ ὅπλον γίνεται τὸ θέρμου λέπος, ὥσπερ κέρας· ἀσπίδες δὲ, καὶ ξίφη, οἷα τὰ Ἑλληνικά. ἐπεὶ δὲ καιρὸς ἦν, ἐτάξαντο ὧδε· τὸ μὲν δεξιὸν κέρας εἶχον οἱ Ἱππόγυποι, καὶ ὁ βασιλεὺς τοὺς ἀρίστους περὶ αὐτὸν ἔχων· καὶ ἡμεῖς ἐν τούτοις ἦμεν. τὸ δὲ εὐώνυμον οἱ Λαχανόπτεροι, τὸ μέσον δὲ, οἱ σύμμαχοι,

ὡς ἕκαστοι, τὸ δὲ πεζὸν, ἦσαν μὲν ἀμφὶ τὰς ἑξακισχιλίας μυριάδας· ἐτάχθησαν δ' οὕτως·

ἀράχνας πρὸ αὐτῆς πολλοὶ καὶ μεγάλοι γίγνονται, πολὺ τῶν Κυκλάδων νήσων ἕκαστος μείζων. τούτοις τοιῆσδε ἐπαξε διυφῶσαι τὸν μεταξὺ τῆς Σελήνης καὶ τοῦ Ἑωσφόρου ἀέρα. ὡς δὲ πάχισα ἐξυφάνθη, καὶ πεδίον ἐπ' ἐποίησαν, ὅτι τοῦτο προέταξε τὸ πεζόν. ἡγεῖτο δὲ αὐτῶν, Νυκτερίων ὁ Εὐδιανάκτος, τρίτος αὐτός. τῶν δὲ πολεμίων τὸ μὲν δεξιὸν εἶχον οἱ Ἱππομύρμηκες, καὶ ἐν αὐτοῖς, ὁ Φαέθων. θηρία δὲ ἔστι μέγιστα, ὑπόπερα, τοῖς παρ' ἡμῖν μύρμηξι παραπλήσια, πλὴν τοῦ μεγέθους. ὁ γὰρ μέγιστος αὐτῶν, καὶ διὰ πλέθρου ἰὼν ἐμάχοντο δὲ, οὐ μόνον οἱ ἐπ' αὐτῶν, ἀλλὰ καὶ αὐτοῖ μάλιστα τοῖς κέρασιν· ἐλέγοντο δὲ ὅτοι εἶεν ἀμφὶ τὰς πέντε μυριάδας· ὅτοι δὲ τοῦ δεξιοῦ αὐτῶν, ἐτάχθησαν οἱ Ἀεροκώνωπες, ὄντες δὲ οὗτοι ἀμφὶ τὰς πέντε μυριάδας, πρῶτοι τοξόται, κώνωψι μεγάλοις ἐποχούμενοι· μετὰ δὲ τούτους, οἱ Ἀεροκόρδακες, ψιλοί τε ὄντες, καὶ πεζοί, πλὴν μάχιμοί γε καὶ οὗτοι· πόρρωθεν γὰρ ἐσφενδόνων ῥαφανίδας ὑπερμεγέθεις· καὶ ὁ βληθεὶς ὑπ' ἐπ' ὀλίγον αὐτέχειν ἐδύνατο· ἀπέθνησκε δὲ, δεινοσμίας τινὸς αὐτίκα τῷ τραύματι ὑπιγνομένης· ἐλέγοντο δὲ χρῆσθαι τοῖς βέλεσι μαλάχης ἰῷ. ἐχόμενοι δ' αὐτῶν, ἐτάχθησαν οἱ Καυλομύκητες, ὁπλῖται ὄντες, καὶ ἀληθέμαχοι, ὁ πλῆθος μύριοι· ἐκλήθησαν δὲ Καυλομύκητες, ὅτι ἀσπίσι μὲν μυκητίνοις ἐχρῶντο, δόρασι δὲ καυλίνοις, τοῖς ἀπὸ τῶν ἀσπαραγίων· πλησίον δὲ αὐτῶν, οἱ Κυνοβάλανοι ἔστησαν, οὓς ἔπεμψαν αὐτῷ οἱ τὸν Σείριον κατοικοῦντες, πεντακισχίλιοι, καὶ ὅτοι ἀνδρες κυνοπρόσωποι, ὀπὶ βαλιῶν πτερωτῶν μαχόμενοι. ἐλέγοντο δὲ καὶ εἰκόνων ὑστερεῖσθαι τῶν συμμάχων, οὓς τε ἀπὸ τοῦ Γαλαξίου μετεπέμποντο σφενδονήτας, καὶ οἱ Νεφελοκένταυροι· ἀλλ' ἐκφοι μὲν, τῆς μάχης ἤδη κεκινημένης ἀφίκοντο, ὡς μή ποτε ὤφελον· οἱ σφενδονῆται δὲ, οὐδ' ὅλως παρεγένοντο· διόπερ φασὶν αὐτοῖς ὕστερον ὀργισθέντα τὸν Φαέθοντα, πυρπολῆσαι πᾶν χώραν. τοιαύτη μὲν καὶ Φαέθων ἐπῆλθε παρασκευῇ. συμμίξαντες δὲ, ἐπειδὴ τὰ σημεῖα ἤρθη, καὶ ὠγκήσαντο ἑκατέρων οἱ ὄγκοι, (τούτοις γὰρ αὐτὶ σαλπίγγων χρῶνται) ἐμάχοντο· καὶ ὁ μὲν δεξιὸν τῶν Ἡλιωτῶν, αὐτίκα ἔφυγεν, οὐδ' ἐς χεῖρας δεξάμενον τοὺς Ἱπποτόξους, ἢ ἡμᾶς εἰπόντα κτείνοντες·

A Aranex apud illos multæ ac magnę ſunt: nam Cycladibus inſulis vnaquęque multo maior. Has iuſſit intexere medium aëris quo dà Luna in Luciferum diffunditur. Idque vtprimùm perfecerunt, campus ſubſtratus apparuit, in quo peditatum ſtatuunt. Ducebat autem hunc Nycterion Eudianactis filius. Hoſtium autem læuum quidem Equiformici, & in his medius Phaëthon. Beſtiæ autem magnæ ſunt alatæ, híſque quæ apud nos ſunt formicis, præter magnitudinem non diſſimiles. Harum maxima duorũ iugerum menſuram implet. Pugnabant autem nõ ſolùm qui deſuper inſidebant, ſed & ipſę B cornibus maximè. Dicebant eſſe horum numerum penè quinquaginta millium. In eorum autem dextro Aëroculices ferè quinquaginta millia, ſagittarij omnes, magnis in culicibus inſidentes. Poſt hos autem Aërocoraces, expediti quidem illi ac pedeſtres, verùm bellicoſi. Etenim procul raphanos iaculabantur maximos, percuſſúſque neque parum ſubſiſtere poterat: moriebatur enim confeſtim vulnere quodam fœtore infecto. Namque ſagittas maluæ veneno delibutas ferebant. Hos iuxta Caulomycetes poſuerunt armis accinctos, & comminus pugnantes, C numero decem millia. Dicuntur autem Caulomycetes, quoniam ſcutis quidem fungeis vtuntur, haſtilibus verò aſparagorum virgultis. Steterunt autem poſt hos & Cynobalani, quos ij miſerunt qui Canem ſtellam inhabitant, quinquaginta millia numero: & hi viri non humanis ſed caninis vultibus ſuper alatas glandes pugnabant. Dicebantur autem ab ipſis hoſtibus & alia auxilia defeciſſe à lacteo orbe emittenda, iaculatores ſcilicet ac Nubecentauri: ſed hi commiſſo iam prælio aduenerunt: quod vtinam non feciſſent. Qui verò funda vtebantur, D omnino non aduenerunt: quare iratum Phaëthonta tradunt omnem illorum regionem igne vaſtaſſe. Et is quidem Phaëthontis exercitus erat. Poſtquam verò ſigna erecta ſunt, & aſelli ruditu vndiq; cõſtrepuere (nam his tubarum loco vtũtur) committentes prælium pugnabant: & Solarium quidem lęuum cõfeſtim fugit (neque enim ſufferre valuit inſtantes Equiuultures, noſq; inſequebamur cedentes)

dextrum autem illorum cornu superius A euadebat, nostro, quod in læuo erat, propulsato. Exeuntes autem Aëroculices insequebantur vsque ad peditatum. Hinc auxiliantibus illis, defecerunt è regione declinãtes, idque maximè vbi senserunt, suos, qui in læuo fuerant, manifestè deuictos. Fuga verò insigni facta, multi quidem capti, plurimi verò confecti occubuere, in ipsásque nubes sanguis multus defluebat, vt inficerentur, ac rubræ apparerent, quales apud nos videntur occidente sole. multus & in terram decidit: vt cogitarem num tale aliquid olim con-
Iliad. π. tigisset, quum Homerus suspicatus fuerit Iouem in Sarpedonis morte sanguineas B guttas pluisse. Conuersi autem à cæde, duo trophæa statuimus, vnum quidem in aranearum telis, & pedestris pugnæ: alterum autem pugnæ in aëre supra nubes. His iamdudum exactis, nuntiatum est ab exploratoribus, Nubecentauros aduentare, & irrumpete, quos Phaëthonti antea aduenisse oportuerat. Iique vbi aduenere, spectaculum præbuere insolitum & inexpectatum: Homines erant alatis equis commixti. Magnitudo quidem hominum quanta Rhodiorum colossi à medietate sursum, equorũ autem C similis validæ onerariæ nauis. Equidem eorum numerum nõ scripsi, ne cui incredibile id fiat: tantus erat. Ducebantur autem à Sagittario qui est in Zodiaco. Vbi autem amicos deuictos sensere, ad Phaëthontem quidem miserũt vt iterum rediret, ipsi autem in aciem structi in Lunares turbatos irruunt, inordinatos quidem, ob eam quam hostibus fecerant fugam, & iam spolia diuidẽtes: omnémque nostrorum multitudinem in fugam vertunt. Ipsum autem regem insequuntur vsque ad ciuitatem, atque ex illius auibus conficiunt plurimas. Deiecerunt autem D & trophæa, ac omnem aranearum contextum campum decurrerũt, méque ceperunt, & è comitibus duos. Iam autẽ & Phaëthõ aderat, & sub illis alia trophæa statuerunt. Nos autem ad Solem ipso die ducebamur, aranex telæ fragmento manibus post tergum ligatis. Hi ciuitatẽ obsidere omnino noluerunt, conuersi verò medium aëris vallauerunt, vt de cætero splendor à sole ad lunam minùs peruenirет. Vallum autem erat duplex nubeum:

ὃ δεξιὸν δ' αὐτῶν, ἐκφέρει τ' ὀπὶ τῷ ἡμετέρῳ βώνυμον· καὶ ἐπεξῆλθον οἱ Αεροκώνωπες διώκοντες, ἄχρι μὲν τοῦ πεζοῦ· ἐνταῦθα δ' ἐκείνων ὀπιβοηθούντων, ἔφυγον ὀπικλίναντες, καὶ μάλιστα ἐπεὶ ἤσθοντο τοὺς ὀπὶ τῷ βώνυμῳ σφῶν νενικημένους. τῆς δ' ὄψπης λαμπρᾶς γιγομένης, πολλοὶ μὲν ζῶντες ἁλίσκοντο, πολλοὶ δ' καὶ ἀπηρείδοντο, καὶ ὃ αἷμα ἔρρεε πολὺ μὲν ὀπὶ τῶν νεφῶν, ὥστε αὐτὰ βάπτεσθαι, καὶ ἐρυθρὰ φαίνεσθαι, οἷα πρὸς ἡμῖν δυομένου τ' ἡλίου, φαίνονται, πολὺ δ' καὶ εἰς τὴν γῆν κατέσταζεν, ὥστε με εἰκάζειν, μὴ ἄρα τοιούτου τινὸς καὶ πάλαι αὖ γιγομένου, Ὁμηρος ὑπέλαβεν αἵματι ὑσαι τὸν Δία ὀπὶ τῷ τοῦ Σαρπηδόνος θανάτῳ. ἀναστρέψαντες δ' ἀπὸ τῆς διώξεως, δύο τρόπαια ἐστήσαμεν, ὃ μὲν ὀπὶ τῶν ἀραχνίων τῆς πεζομαχίας· ὃ δὲ τῆς ἀερομαχίας, ὀπὶ τ' νεφῶν. ἀρτι δὲ τούτων γιγνομένων, ἠγέλλοντο ὑπὸ τ' σκοπῶν οἱ Νεφελοκένταυροι, προσελαύνοντες, ὡς ἤδη πρὸ τῆς μάχης ἐλθὼν τῷ Φαέθοντι. καὶ δὴ ἐφαίνοντο προσιόντες, θέαμα παράδοξόπατον, ἐξ ἵππων ἱππερωτῶν καὶ ἀνθρώπων συγκείμενοι· μέγεθος δ', τῶν μὲν ἀνθρώπων, ὅσον ὃ Ροδίων κολοσσοὶ ἐξ ἡμισείας ἐς ὃ ὤμω, τῶν δ' ἵππων, ὅσον νεὼς μεγάλης φορτίδος. ὃ μὲν πλῆθος αὐτῶν, οὐκ ἀναγράψω, μὴ ὃ ἐς ἄπιστον δόξῃ, τοσοῦτον ὢν. ἡγεῖτο δ' αὐτῶν ὁ ἐκ τοῦ Ζωδιακοῦ τοξότης. ἐπεὶ δ' ἤσθοντο τοὺς φίλους νενικημένους, ὀπὶ μὲν τὸν Φαέθοντα ἔπεμπον ἀγγελίαν, αὐθις ὀπιέναι· αὐτοὶ δ' διαταξάμενοι, τεταραγμένοις ἐμπίπτουσι τοῖς Σελωνίταις, ἀτάκτοις ἔτι τὸ διώξει, καὶ τὰ λάφυρα διεσπασμένοις· καὶ πολλοὺς μὲν κτείνουσι, αὐτὸν δ' τὸν βασιλέα καταδιώκουσι πρὸς τ' πόλιν, καὶ τὰ πλῆθος τῶν ὀρνέων αὐτοῦ κτείνουσιν. ἀναστησάμενοι δ' καὶ τὰ τρόπαια, καὶ κατέβημεν ἀπὸ τοῦ ὑπὸ τ' ἀραχνῶν πεδίον ὑφασμένον, ἐμέ δ', καὶ δύο τινὰς τ' ἑταίρων, ἐζώγρησαν, ἤδη δ' πρὶν καὶ ὁ Φαέθων, καὶ αὖθις ἄλλα τρόπαια ὑπὸ ἐκείνων ἵστατο. ἡμᾶς μὲν ὧν ἀπηγόμεθα ἐς τὸν ἥλιον αὐτημερόν, τῷ χεῖρε ὀπίσω δεθέντες ἀραχνίοις ἀποχρήμασι· οἱ δ' πολιορκεῖν μὲν οὐκ ἔγνωσαν τὴν πόλιν· ἀναστρέψαντες δ', ὃ μεταξὺ τ' ἀέρος ἀπετείχιζον, ὥστε μηκέτι ταῖς αὐγαῖς ἀπὸ τ' ἡλίου πρὸς τ' σελήνην διήκειν. τὸ δ' τεῖχος ὑπὸ διπλοῦν, νεφελωτὸν·

ὥστε σαφὴς ἔκλειψις τῆς Σελήνης ἐγεγόνει. καὶ νυκτὶ διαπαντὸς πάντα κατεῖχεν. πιεζόμενος δὲ τούτοις ὁ Ἐνδυμίων, πέμψας ἐκέλευε καθαιρεῖν τὸ οἰκοδόμημα, καὶ μὴ σφᾶς ἀθλίως ἐν σκότῳ βιοτεύοντας. ὑπηκρίνατο δὲ καὶ φόρους τελέσειν, καὶ συμμαχεῖν ἕξειν, καὶ μηκέτι πολεμήσειν· καὶ ὅμηρους ὅτι τούτοις δοῦναι ἤθελεν. οἱ δὲ περὶ τὸν Φαέθοντα, γνωμήν δὶς ἐκκλησίας, τὴν προτερείαν μὲν, ὀργὴν πρέλυσαν τῆς ὀργῆς, τὴν ὑστερείαν δὲ, μετέγνωσαν. καὶ ἐλύετο ἡ εἰρήνη ὅτι τούτοις· καὶ τάδε συνέθηκαν ἐποιήσαντο οἱ Ἡλιῶται καὶ οἱ σύμμαχοι τοῖς Σελινίταις καὶ τοῖς συμμάχοις, ὅτι τὰ καλλίστην μὲν τοῖς Ἡλιώταις ὁ ἀφετείχισμα, καὶ μηκέτι ἐς τὸν Σελινοῦν ἐσβάλλειν, ἀποδοῦναι δὲ καὶ τοῖς αἰχμαλώτοις, ῥητὴν ἕκαστον χρημάτων· τοῖς δὲ Σελινίταις, ἀφεῖναι μὲν ἀζημίους τοὺς γε ἄλλους ἀστέρας, ὅπλα δὲ μὴ ὅτι φέρειν τοῖς Ἡλιώταις, συμμαχεῖν δὲ τῇ ἀλλήλων ἰῷ τις ὅτιν· φόρον δὲ ἐπιτελεῖν ἑκάστου ἔτους τὸν βασιλέα τῷ Σελινιτῷ τῷ βασιλεῖ τῷ Ἡλιωτῷ, δρόσου ἀμφορέας μυρίους· καὶ ὁμήρους δὲ σφῶν αὐτῷ δοῦναι μυρίους, τὸν δ' ἀποικίαν τὸν ἐς τὸν ἑωσφόρον, καὶ τὸν ποιεῖσθαι, καὶ μετέχειν τῶν ἄλλων τὸν βουλόμενον· ἐξελάσαι δὲ τοὺς συνθήκας ἐπὶ λεκτείνη, καὶ διασπᾶσαι ἐν μέσῳ τῷ ἀεὶ ὅτι τοῖς μεθυσίοις. ὡμόσθη δὲ Ἡλιωτῷ μὲν, Πυρωνίδης καὶ Θερίτης, καὶ Φλόγιος· Σελινιτῷ δὲ, Νύκτωρ, καὶ Μένιος, καὶ Πολυλαμπής. τοιαύτη μὲν ἡ εἰρήνη ἐγένετο· λύθης δὲ τὸ τεῖχος κατῃρέθη, καὶ ἡμᾶς τοὺς αἰχμαλώτους ἀπέδοσαν. ἐπεὶ δὲ ἀφικόμεθα ἐς τὸν Σελινοῦν, ὑπεδέξαντο ἡμᾶς, καὶ ἀσπάζοντο μὲν δακρύοντες, οἵ τε ἑταῖροι, καὶ ὁ Ἐνδυμίων αὐτός. καὶ ὁ μὲν, ἠξίου μένειν τε πρὸς αὐτῷ, καὶ κοινωνεῖν τῆς ἀποικίας, ὑπισχνούμενος δώσειν γάμον τὴν ἑαυτοῦ θυγατέρα· γυναῖκες γὰρ οὐκ εἰσὶ παρ' αὐτοῖς· ἐγὼ δὲ οὐδαμῶς ἐπειθόμην, ἀλλ' ἠξίουν ἀποπεμφθῆναι κατὰ τὴν θάλατταν. ὡς δ' ἔγνω ἀδύνατον ὂν πεῖσαι, ἀποπέμπει ἡμᾶς, ἑστιάσας ἐπὶ ἡμέρας· ἀφ' ὧν ἐν τῷ μεταξὺ ἐν τῇ Σελήνῃ, κατενόησα καινὰ, καὶ παράδοξα, ταῦτα βούλομαι εἰπεῖν. Πρῶτα μὲν ὃ μὴ ἐν γυναιξὶν γίνεσθαι αὐτοῖς, ἀλλ' ἀπὸ τῶν ἀρρένων· γάμοις γὰρ τοῖς ἄρρεσι χρῶνται, καὶ οὐδ' ὄνομα γυναικὸς ὅλως ἴσασι.

A vt Lunæ defectio manifesta fieret, & iam continua nox cuncta teneret: qua in re pressus Endymion, mittens orauit, ædificium demolirentur, neque se paterentur in tenebris versari. Promisit autem & tributa persoluere, seq; auxiliarem & amicum fore, neque in posterũ bellaturum: insuper & obsides offerebat. Phaëthon verò congregato bis concilio, primò quidem in ira perstitit, postremò mutauit sententiam, ac pacis conditiones acceptę sunt huiusmodi: Fœdus inierunt Solarij & horum socij, cum Lunaris, eorũmque sociis, his legibus, vt intermurale deiiciant Solarij, neque posthac Lunam in-
B uadant: statutóque pretio captiuos reddant: Lunarij autem dimittant stellas liberas, armáque posthac Solaribus non inferant: vicissim autem auxilientur, si quis inuaserit: vectigalium verò conditionem pendat annuatim rex Lunariorum regi Solariorum amphoras roris decem millia, obsidésque è suis det decies mille. Colonia in Luciferum communis fiat, & ex vtrisque qui volet, participet. Sculpantur autem fœdera in columna electrina, erigantúrque in medio aëris in confiniis. Qui verò pepigêre, ex Solariũ
C quidem parte fuêre Pyronides, & Therites, & Phlogius: Lunarium autem Nyctor, & Menius, & Polylampes: & talis quidem pax secuuta est: confestim autem murus euersus est, & captiuos restituêre. Vbi autem ad Lunam ipsi regressi sumus, obuiauerunt nobis socij, & cum lacrymis salutauerunt nos, & Endymion ipse. Atqui suadebat is quidem, nos ibi secum maneremus, & in colonia communicaremus: se enim daturum filium in vxorem mihi pollicebatur suum quem habebat. Nam apud eos mulieres nullæ sunt. Ego autem haudquaquam pa-
D rui, sed petebam dimitti in mare. Qui vt persuaderi non posse animaduertit, septem diebus conuiuio acceptos, tandem dimisit. Quę interea in Luna versatus viderim, quæve noua & inaudita cognouerim, dicam. Primùm quidem eos non generari ex mulieribus, sed maribus: nam masculis nuptiis vtuntur: sed nec quid sit fœmina, omnino sciũt.

Nam ad quintum & vigesimum vsque annum omnes mulierum habentur loco, eo autem suprà non habentur, sed habent. Concipiunt autem non in ventre, sed in crurium posteriori parte. Vbi enim fœtus conceptus est, tumet crus, & tandem suo tempore præcidentes educunt mortua: tum eadem ad ventum hiantia exponentes mulcent, & ad vitam excitant. Inde & mihi videtur ad Græcos illud gastrocnemiæ vocabulum deuenisse, quòd apud illos ventris loco sura concipit. Maius quiddam & his enarrabo: Genus hominum apud illos est, qui dicuntur arborei: idque hoc modo nascitur: Testiculum hominis præcidentes, in terram plantantium more defodiunt. Inde autem exoritur arbor carnea maxima, vt phallus. Ramos quidem habet & frondes, fructus verò, cubitales glandes. Vbi autem eæ maturæ fuerint, decerptas cudunt, atque in homines effingunt. Pudenda autem habent appositicia, quidam eburnea, pauperes autem lignea, quibus coëant, & vxoribus misceantur. Postquam autem senuerit aliquis, non moritur, sed vt fumus solutus euanescit in aërem. Cibus est omnibus vnus: structo etenim igne ranas assant super prunas. Multæ apud illos sunt ranæ per aëra circumuolantes. His autem assatis circūfusi velut ad mensam lambunt euaporatum ex illis fumum, ac vescuntur. Et cibo quidem tali aluntur. Potus autem illis est aër expressus in calicem, liquorem ex se vt rorem reddens. Non egerunt autem, neque mingunt, neque perfossi sunt ea parte qua nos: sed ne pueri quidem natibus rem obscœnam præstant, verùm poplitibus supra suram: nam illic perfossi sunt. Pulcher apud illos habetur caluus, & sine coma: comatos autem abominantur. Apud eos verò qui cometas inhabitant stellas, comati contrà formosi habentur. Aduenerunt enim quidam qui nobis illorum mores narrauerunt. Barbam autem ad genua demittunt, & in pedibus vngues non habent, sed vnodigiti sunt omnes. In speciem caudæ brassica natibus cuiusque illorum innascitur prolixa, semper germinans, quæ & resupino cadente non frangitur. Emungunt & mel amarissimum:

μέχρι μὲν οὖν πέντε καὶ εἴκοσιν ἐτῶν, γαμεῖται ἕκαστος, ἀπὸ δὲ τούτων, γαμεῖ αὐτὸς κύησι δὲ οὐκ ἐν τῇ νηδύϊ, ἀλλ' ἐν ταῖς γαστροκνημίαις· ἐπειδὰν γὰρ συλλάβῃ τὸ ἔμβρυον, παχύνεται ἡ κνήμη, καὶ χρόνῳ ὕστερον ἀπατεμόντες, ἐξάγουσι νεκρόν· ἐκθέντες δὲ αὐτὰ πρὸς τὸ αὔριον κεχηνότα, ζωοποιοῦσι. δοκεῖ δέ μοι κἀς τοὺς Ἕλληνας ἐκεῖθεν ἥκειν τῆς γαστροκνημίας τοὔνομα, ὅτι παρ' ἐκείνοις αὐτὶ γαστρὸς κυοφορεῖ. μεῖζον δ' τούτου ἄλλο διηγήσομαι. Γένος ἐστὶ παρ' αὐτοῖς ἀνθρώπων, οἱ καλοῦνται Δενδρῖται· γίνεται δὲ τὸν τρόπον τοῦτον· ὅρχιν ἀνθρώπου τὸν δεξιὸν ἀποτεμόντες, ἐν γῇ φυτεύουσιν, ὥσπερ ἄμπελον· δένδρον ἀναφύεται μέγιστον, φαρκινον, οἷον φαλλός· ἔχει δὲ καὶ κλάδους, καὶ φύλλα, ὁ δὲ καρπὸς ἐστὶ βάλανοι πηχυαῖοι τὸ μέγεθος. ἐπειδὰν οὖν πεπόνθωσι, τρυγήσαντες αὐτὰς ἐκκολάπτουσι τοὺς ἀνθρώπους. αἰδοῖα μὲν οὖν τοῖς μὲν ἐλεφάντινα, οἱ δὲ πένητες αὐτῶν ξύλινα, καὶ ἀφ' τούτων ὀχεύουσι, καὶ πλησιάζουσι ταῖς γαμεταῖς αὐτῶν· ἐπειδὰν δὲ γηράσῃ ὁ ἄνθρωπος, οὐκ ἀποθνήσκει, ἀλλ' ὥσπερ καπνὸς ἀφανὴς λυόμενος, ἀὴρ γίνεται. Ἑφὴ δὲ πᾶσιν ἡ αὐτή· ἐπειδὰν γὰρ πῦρ ἀνακαύσωσι, βατράχους ὀπτῶσιν· ὅτι δὲ πολλοί εἰσιν ἐν τῷ ἀέρι πετόμενοι· ὀπτωμένων δ', ὡς καθεσθέντες, ὥσπερ δὴ περὶ τράπεζαν, λάπτουσι τὸν ἀναθυμιώμενον καπνόν, καὶ διαχορτάζονται. σίτῳ μὲν δὴ τρέφονται τοιούτῳ· ποτὸν δὲ αὐτοῖς ὄξος ἐστίν, ἀὴρ ἀποθλιβόμενος εἰς κύλικα, καὶ ὑγρὸν ἀνιείς, ὥσπερ δρόσον· οὐ μὴν ἀπουρεῖσθαί γε, καὶ ἀφοδεύουσιν, ἀλλ' οὐδὲ πτίσσονται, ἥπερ ἡμεῖς· ἀλλ' οὐδὲ πλὴν συνουσίαν οἱ παῖδες ἐν ταῖς μήτραις πρέχουσιν, ἀλλ' ἐν ταῖς ἰγνύσιν, ὥσπερ πλὴν γαστροκνημίαν· οὐ γὰρ εἰσι τετρημένοι. καλὸς δὲ νομίζεται παρ' αὐτοῖς, ὧν ποδὸς ἡ φαλάγγος καὶ ἀγκὼν ἦ, ὃς ἂν κομήτας καὶ μυσάττονται· ὅτι δὲ τῶν κομητῶν ἀστέρων, τοιοῦτον, τοὺς κομήτας καλοὺς νομίζουσιν· ἐπεδήμουν γάρ τινες, οἳ καὶ περὶ ἐκείνων διηγοῦντο. καὶ μὲν καὶ τετράφυοσι, μικρὸν ὑπὲρ τὰ γόνατα. καὶ ὄνυχας ἐν τοῖς ποσὶν οὐκ ἔχουσιν, ἀλλὰ πάντες εἰσὶ μονοδάκτυλοι· ὑπὲρ δὲ τὰς πυγὰς ἑκάστῳ αὐτῶν, κριὸς ἐκπέφυκε μακρός, ὥσπερ οὐρά, θάλλουσα ἐς ἀεί, καὶ ὑπλίη ἀναπίπτοντες, ὑ κλαγχάνουσιν. ἀπομύττονται δὲ μέλι δριμύτατον·

καπειδὴ ἢ πονέσιν, ἢ γυμνάζωνται, γάλακτι πᾶν τὸ σῶμα ἀλείφουσιν, ὥστε καὶ τυρεῖς ἀπ' αὐτοῦ πήγνυσθαι, ὀλίγον τοῦ μέλιτος ἐπιστάξαντες. ἔλαιον δὲ ποιοῦνται ἀπὸ τῶν κεγχρώδων πάνυ λιπαρόν τε, καὶ εὐώδες, ὥσπερ μύρον, ἀμπέλους δὲ πολλὰς ἔχουσιν ὑδροφόρους. αἱ γὰρ ῥᾶγες τῶν βοτρύων εἰσὶν ὥσπερ χάλαζα. καί μοι δοκεῖ, ἐπειδὴ ἐμπεσὼν ἄνεμος ἀφανίσῃ τὰς ἀμπέλους ἐκείνας, τότε πρὸς ἡμᾶς καταπεσεῖν ἡ χάλαζα, ἀφῃρημένων τῶν βοτρύων. τῇ μὲν γὰρ χρῶνται, ὅσα πήρας ἔχοντα, ἀφέντες ἐν αὐτῇ ὅσων δέονται. αὐλοιπὸν γὰρ αὐτοῖς αὕτη, καὶ πάλιν κλίνη ἐστίν· ἕτερον δὲ ἐν αὐτῇ οὐδὲν φαίνεται, ἢ τοῦτο μόνον, ὅτι δασεῖα ἔνεστι, καὶ λάσιός ἐστιν, ὥστε καὶ τὰ νεογνὰ ἐπειδὴ ῥιγῶσιν, ἐς ταύτην καταδύεται. ἔνεισι δὲ τοῖς μὲν πλουσίοις, ὑάλινοι, μαλθακοί· τοῖς πένησι δὲ, χαλκῆ ὑφαντή· πολύχαλκα γὰρ τὰ ἐκεῖ χωρία, καὶ ἐργάζονται τὸν χαλκὸν ὕδατι καταῤῥέξαντες, ὥσπερ τὰ ἔρια. τοῖς μὲν οὖν τὴν ὀφθαλμοῦ, οἵους ἔχουσιν, οὐκ ἔμοιγε εἰπεῖν, μή τίς με νομίσῃ ψεύδεσθαι ἀφ' ὧν ἄπιστον τῷ λόγῳ, ὅμως δὲ καὶ τοῦτο ἐρῶ. τοῖς ὀφθαλμοῖς περιαιρετοὺς ἔχουσι· καὶ ὁ βουλόμενος, ὀξέλων τοὺς αὑτοῦ, φυλάττει ἕστ' ἂν δεηθῇ ἰδεῖν. οὕτω δὲ εὐθέμενος, ὁρᾷ· οἱ δὲ πολλοὶ τοῖς σφετέροις ἀπολέσαντες, πρὸς ἄλλων χρησάμενοι ὁρῶσιν· εἰσὶ δ' οἱ καὶ πολλοὺς ἀποθέτους ἔχουσιν, οἱ πλούσιοι. τὰ δὲ ὦτα ἦν, πλατάνων φύλλα ἐστὶν αὐτοῖς, πλήν γε τοῖς ἀπὸ τῶν βαλαίων· ἐκείνοι γὰρ μόνοι ξύλινα ἔχουσι. καὶ μιὴν καὶ ἄλλο θαῦμα ἐν τοῖς βασιλείοις ἐθεασάμην· κάτω θεν μέγιστον κεῖται ἔνερθε φρέατος, ὃ πάνυ βαθύς. ἐς μὲν οὖν εἰς τὸ φρέαρ καταβῆναι, ἀκούω πάντων τῶν πρὸ ἡμῶν ἐν τῇ γῇ λεγομένων· ἐνθεν ἦν εἰς τὸ κάτοπτρον ἀποβλέψῃ, πάσας μὲν πόλεις, πάντα δὲ ἔθνη ὁρᾷ, ὥσπερ ἐφεστὼς ἐκείνοις· τότε καὶ τοὺς οἰκείους ἐγὼ ἐθεασάμην, καὶ πᾶσαν τὴν πατρίδα· εἰ γὰρ κἀκεῖνοί με ἑώρων, οὐκ ἔτι ἔχω τὸ ἀσφαλὲς εἰπεῖν· ὅστις γὰρ μὴ πιστεύσῃ ταῦτα οὕτως ἔχειν, ἂν ποτε καὶ αὐτὸς ἐκεῖσε ἀφίκηται, εἴσεται ὡς ἀληθῆ λέγω. τότε μὲν οὖν ἀσπασάμενοι τὸν βασιλέα, καὶ τοὺς ἀμφ' αὐτὸν, ἐμβαίνομεν, ἀνήχθημεν, ἐμοὶ γὲ δῶρα ἔδωκεν ὁ Ἐνδυμίων, δύο μὲν τοῦ ὑαλίνου χιτῶνος, πέντε γὲ χαλκοῦς, καὶ πανοπλίαν θαυμαστὴν·

A qui si quando vel labori insudant, vel luctantur, corpus lacte oblinunt, vt & caseus ex eo coaguletur, melle paululum distillante. Oleum autemè cepis educunt maximè pingue, ac redolens vt vnguentum. Vineas habent plurimas, & aquæ feraces: vuarum autem acini sunt velut grando quæpiam: & mihi quidem videtur vbi ventus inciderit, vites illas quati, fractisque vuis grandinem huc ad nos mitti. Ventre vt sacculo vtuntur, in eum quantum cupiunt mittentes. Apertilis etenim vēter est illis, & iterum clausilis, neque in illo intestinum vllum aut hepar apparet, solùm autem densus est
B intus; & pilis obsitus, ita vt & paruuli vbi frigent, in eum subeant. Amictus autem diuitibus quidem vitreus & mollis, cæteris æreus contextus. Nam ea loca metallorum sunt fœcunda: iidémque aqua macerata metalla vt lanam exercent. Quales autem habeant oculos, omnino non ausim scribere, ne fortè me
C quis mentiri putet ob sermonis absurditatem: tamen & id quidem dicam. Oculos exemptiles habent: vt qui velit suos exemptos, seruet eos apud se donec illis ad visum egeat: quos cùm reposuit, cernit. Et multi cùm fortè proprios perdiderint, ab aliis mutuantur, & vident. Sunt & locupletes qui plures habeāt, occultos quidem & reconditos. Aures illis sunt platani folia, præter eos qui ex glandibus formantur: illi enim solùm ligneas habēt aures. Cæterùm & miraculū aliud in regia conspicatus sum: Speculum maximū supra puteum positum est, non adeo altū. In puteum si quis descenderit, omnia audiet quę apud nos in terra dicuntur. Si verò speculum intueris, omnes quidē vrbes, omnésque gentes vides, nō secus ac si
D omnibus interesses. Tunc & ipse meos vidi, & patriam omnem: an verò & illi me viderint, satis exploratum non habeo. Quòd si fortè quis non credet hæc ita se habere: cū eò peruenierit, sciet me vera dixisse. Tunc salutato rege, & iis qui circa illum erant, nauem ascendentes forebamur. Abeunti autē mihi dona dedit Endymion, vestes quidem vitreas duas, æreas autē quinque, lupineámq; panopliā:

quæ omnia postea in cœto amisi. Misit & nobiscum Equiuultures mille, qui nos deducerent stadiis quingentis. Nauigantes autem circa terram illam, prouincias quidem plurimas & alias præterlapsi sumus, appulimus verò ad Luciferum nuper inhabitatum: vbi descendentes, aquas hausimus. Hinc Zodiacum introëuntes, ad lævam quidem Solem prætergrediebamur, circa illius terræ marginem nauigantes. neque enim descendimus, & quidem sociis id summè cupientibus. Erat enim ventus qui nos à terra propelleret: quanquam videremus regionem fœcundam, ac pinguem, & irriguam, ac bonorum multorum plenam. Atqui Nubecentauri, hi videlicet qui Phaëthonti militabant, speculati nos longè, ac delapsi volauerunt ad nauem: quúmque socios esse didicissent, abiere: iam enim & Equiuultures discesserant. Nauigantes autem sequenti nocte ac die, circa vesperam peruenimus ad Lucernarum vrbem (sic enim illam vocant) iam iter nostrum ad inferiora secantes. Hæc autem ciuitas medio inter Pleiadas ac Hyadas stellas aëre sita est, zodiacóque multò inferior. Descendentes autem neminem quidem inuenimus, lucernas verò multas decurrentes, & in foro & secus portus deambulantes, nonnullas quidem paruas, & vt ita dicam, egenas, ex magnis autem ac potentibus paucas, & has valde illustres ac nobiles. Domus illis & lychneones scorsum vnicuique erant, & hominum more appellabantur, & vocem emittentes audiebamus: neque nocebant, sed potiùs ad diuertendum inuitabant. Nos tamen formidare, nec nostrum vel vnus apud illas cœnare, aut capere somnum est ausus. Palatium autem illis in media ciuitate extructum est, vbi per totam noctem earũ sedet princeps, nomine vnamquamque compellans. Quæcunque verò non paret, condemnatur ad mortem vt transfuga: mors autem est extingui. Astantes autem nos cõsiderabamus quæ fiebant, simúlque lucernas respondentes audiebamus, causásque quare abfuissent dicentes. Hîc & lucernam nostram agnoui, & allocutus rogabam quomodo se haberent domestici nostri: ea autem mihi omnia enarrauit: & noctem quidem illam ibi mansimus. Sequenti verò die soluentes, secus nubes nauigabamus.

A ἀ πόντα ὁ τῷ κήτει κατέλιπον. συνέπεμπε ὁ ἡμῖν ὁ Ἱππογύπους χιλίους, οἳ δὴ πέμψοντες ἄχρι σταδίων πεντακοσίων. ὁ δὲ τῷ δὴ πλῷ, πολλὰς μὲν ὁ ἄλλας χώρας παρημείψαμεν, προσέσχομεν ὁ ὁ τῷ ἑωσφόρῳ ἀρτι συνοικιζομένῳ, ὁ ἀποβάντες, ὑδρευσάμεθα. ἐμβάντες ὁ εἰς τὸν Ζωδιακὸν, ὁ ἀριστερᾷ παρεμέλομεν τὸν ἥλιον, ὁ χερσὶ τὴν γῆν παρὰ πλέοντες. ὁ γὰρ ἀπέβημεν, καίτοι πολλὰ τῶν ἑταίρων ὀπτιθυμούντων, ἀλλ' ὁ αὔρα μὲν ὁκ ἀφῆκεν. ἐφεώμεθα μὲν τὴν χώραν βίαλόν τε, ὁ πίονα, ὁ βύδρον, ὁ πολλῶν ἀγαθῶν μεστήν. ἰδόντες ὁ ἡμᾶς οἱ Νεφελοκένταυροι, μισθοφοροῦντες παρὰ τῷ Φαέθοντι, ἐπεσκήψαντο ὁτὶ τὴν ναῦν, ὁ μαθόντες ἀναπόδους, ἀπεχώρησαν· ἤδη ὁ ὁ οἱ Ἱππόγυποι ἀπελελύθεσαν. πλεύσαντες ὁ τὴν ὀπτιῶσαν νύκτα, καὶ ἡμέραν, περὶ ἑσπέραν ἀφικόμεθα ἐς τὴν Λυχνόπολιν καλουμένην, ἤδη τ κάτω πλεῖν διώκοντες· ἡ ὁ πόλις αὕτη, κεῖται μεταξὺ τῶν Πλειάδων, ὁ τῶν Ὑάδων ἀέρος, ταπεινοτέρα μέντοι τοῦ Ζωδιακοῦ. ἀποβάντες ὁ, οὐδένα μὲν εὕρομεν, λύχνους δὲ πολλοὺς περιθέοντας, ὁ ἐν τῇ ἀγορᾷ, καὶ περὶ τοὺς λιμένας δρομαίους ὄντας, τοὺς μὲν, μικροὺς, ὁ ὡς σφόδρα εἰπεῖν, πένητας· ὀλίγους δὲ, τῶν μεγάλων καὶ δυνατῶν, πάνυ λαμπροὺς, ὁ περιφανεῖς. οἰκήσεις δ' αὐτοῖς ὁ λυχνεῶνες ἰδίᾳ ἑκάστῳ πεποίηντο, ὁ αὐτοὶ ὀνόματα εἶχον, ὥσπερ οἱ ἄνθρωποι, καὶ φωνὴν προϊέμενοι ἠκούομεν, ὁ οὐδέν ἡμᾶς ἠδίκουν, ἀλλὰ ὁ ὁπὶ ξενίᾳ ἐκάλουν· ἡμεῖς δὲ, ὅμως ἐφοβούμεθα· καὶ ὅτε δειπνῆσαι, ὅτε κοιμηθῆναί τις ἡμῶν ἐτόλμησεν. ἀρχεῖα δ' αὐτοῖς ἐν μέσῃ τῇ πόλει πεποίηται, ἔνθα ὁ ἄρχων αὐτῶν, δι' ὅλης νυκτὸς καθηται, ὀνομαστὶ καλῶν ἕκαστον. ὃς δ' ἂν μὴ ὑπακούσῃ, καταδικάζεται ἀποθανεῖν, ὡς λιποντὸν τάξιν· ὁ δὲ θάνατος ὅτι σβεσθῆναι. πρεσβεῖαι δὲ ὁ ἡμᾶς, ἐωρῶμεν τὰ γιγνόμενα, καὶ ἠκούομεν ἅμα τῶν λύχνων ἀπολογουμένων, ὁ τὰς αἰτίας λεγόντων, δι' ἃς ἐβραδύνομεν. ἔνθα ὁ τὸν ἡμέτερον λύχνον ἐγνώρισα, καὶ προσελθὼν αὐτὸν, περὶ τ καὶ οἶκον ἐπυνθανόμην ὅπως ἔχοιεν, ὁ δέ μοι πάντα διηγήσατο. τὴν μὲν οὖν νύκτα ἐκείνην, αὐτοῦ ἐμείναμεν· τῇ ὑποὺσῃ δὲ, ἄραντες, ἐπλέομεν πλησίον τῶν νεφῶν.

ἔνθα

ἐνθα δὴ καὶ τὴν Νεφελοκοκκυγίαν πόλιν ἰδόντες, ἐθαυμάσαμεν, καὶ μόλις ἐπέβημεν αὐτῆς· καὶ γὰρ εἶα ὁ πνεῦμα. Βασιλεύει μὲν τότε αὐτῶν Κορωνὸς ὁ Κοττυφίωνος. καὶ ἐγὼ ἐμνήσθην Ἀριστοφάνους τοῦ ποιητοῦ, ἀνδρὸς σοφοῦ, καὶ ἀληθοῦς, καὶ μάτην ἐφ' οἷς ἔγραψεν ἀπιστουμένου. τρίτη δ' ἀπὸ ταύτης ἡμέρᾳ, καὶ τὸν Ὠκεανὸν ἤδη φαφὼς ἐωρῶμεν· γῆ δὲ οὐδαμοῦ, πλὴν γε τῶν ἀεὶ. καὶ αὐταὶ δὲ, πυρώδεις ἤδη, καὶ λαμπαγεῖς ἐφαντάζοντο. τῇ τετάρτῃ δὲ περὶ μεσημβρίαν, μαλακῶς ἐπιδιδόντος τοῦ πνεύματος, καὶ σεσιγηκότος, ὅτε τὴν θάλατταν κατετέθημεν. ὡς δὲ τοῦ ὕδατος ἐψαύσαμεν, θαυμάσιον ὡς ἐχάρημεν, καὶ ἐπηρεσάμεθα, καὶ δεῖπνον πᾶσιν ἐκ τῶν παρόντων ἐποιούμεθα, καὶ ἀπορρίψαντες, ἐνηχόμεθα. καὶ γάρ ἔτυχε γαλήνη οὖσα, καὶ βύσταθμος ὁ πέλαγος. Εἰκὸς δὲ ἀρχὴν κακῶν μειζόνων γίγνεσθαι πολλάκις τὴν ἐκ τοῦ βελτίονος μεταβολήν. καὶ γὰρ ἡμεῖς δύο μόνας ἡμέρας ἐν ὕδατι πλεύσαντες, τῇ τρίτῃ ἐπιφαινούσης, περὶ ἀνίσχοντα τὸν ἥλιον ἄφνω ὁρῶμεν θηρία, καὶ κήτη, πολλὰ μὲν καὶ ἄλλα, ἓν δὲ μέγιστον ἁπάντων, ὅσον σταδίων χιλίων καὶ πεντακοσίων ὁ μέγεθος· ἐπῆγε δὲ κεχηνὸς, καὶ περὶ πολλοῦ ἐφάτιον τὴν θάλατταν, ἀφρῷ τε πεπυκνωμένον, καὶ τοῖς ὀδοῦσιν ἐκφαῖνον, πολὺ τῶν πρὸ ἡμῶν φαλλῶν ὑψηλοτέροις, ὀξέσι δὲ πᾶσι, ὥσπερ σκόλοψι, καὶ λευκοῖς, ὥσπερ ἐλεφαντίνοις. ἡμεῖς μὲν οὖν τὸ ὕστατον ἀλλήλοις περιστάντες καὶ περιλαβόντες, ἐμένομεν· τὸ δὲ ἤδη πρόσω, καὶ αἰαρρόφησεν ἡμᾶς, αὐτῇ νηὶ κατέπιεν. ὁ μὲν οὖν ἔφθη συναρπάζαι τοῖς ὀδοῦσιν, ἀλλὰ μέχρι τῶν ἀφλαστημάτων ἡ ναῦς εἰς τὸ εἴσω διεξέπεσεν. ἐπεὶ δὲ ἔνδον ἦμεν, τὸ μὲν πρῶτον, σκότος ἦν, καὶ οὐδὲν ἐωρῶμεν· ὕστερον δὲ αὐτοῦ διαχανόντος, εἰσεδύμεν κήτος μέγα, καὶ πολὺ πλατύ, καὶ ὑψηλόν, ἱκανὸν μυριανδρῳ πόλει οἰκεῖν. ἔκειντο δὲ ἐν μέσῳ βραχοὶ ἐλάφοι, καὶ ἄλλα πολλὰ θηρία συνηκολουθηκότα, καὶ πλοῖον ἱστίον καὶ ἄγκυραν, καὶ ἀνθρώπων ὀστᾶ, καὶ φορτία· καλὸν μέσον δὲ, καὶ γῆ, καὶ λόφοι ἦσαν, ἐμοὶ δοκεῖν, ἐκ τῆς ἰλύος, ἣν κατέπινε σεσιγηκότος. ὕλη οὖν ἐπ' αὐτοῖς, καὶ δένδρα πανταῖα ἐπεφύκει, καὶ λάχανα ἐβεβλάστηκει, καὶ ἔφυτα πάντα ἐξειργασμένοις· περὶ μέσος δ' ἦν τῆς

A Hîc & Nephelococcygiam vidimus vrbem, videntéſque admirati ſumus: neque in eam deſcendimus: non enim permittebat aura. Imperat autem illis Coronus Cottyphionis filius. Tum ego Ariſtophanis poëtæ recordatus ſum, hominis quidem ſapientis & veri, ac in his quæ ſcripſit, fruſtra non crediti. Tertia autem ab illa die, & Oceanum iam manifeſtè videbamus, terram autem nuſquam, præter aërias illas, quæ iam ipſę quidem igneæ & micantes mihi videbantur. Quarta autem die circa meridiem molliter aſpirante aura & ſubſidente, in mare deponimur. Vt verò a- B quam attigimus, mirè ac ſupra modum læti fuimus, & omnibus prandium ex iis quæ ſuppetebant, exhibuimus, & deſcendentes natabamus: erat enim tranquillum mare. Sed, vt videtur, ſæpenumero mutatio in melius, maiorum malorum conſueuit eſſe principium. Etenim nobis duos tantùm dies feliciter nauigantibus, illucente tertia, ad orientem ſolem repentè beluas videmus, & cete cùm multa alia, tum omnium maximum, & quingentorum & mille ſtadiorum magnitudine: aduenie- C bat autem hians, & mare procul turbans, ſpumáque vndique circunfuſum. Dentes exerebat phallis noſtris multo longiores, acutos omnes vt pali, ac ebore candidiores. Nos igitur cùm poſtremum nobis mutuo vale dixiſſemus, & amplexi eſſemus, præſtolabamur: & cùm reſorberet, vnà cum naui ipſa nos deglutiuit. Non autem contigit in dentes offendere, ſed per eorum raritatem nauis delapſa intro decidit. Vbi autem intus fuimus, primò quidem obſcurum erat, & videbamus prorſus nihil. Tandem eo hiante videmus cetum magnum vndequaque altum la- D túmque, & ciuitatis capacem, quæ vel decem hominum millia capere poſſit. Erant prętęrea paſſim & parui piſces, & alia quędam animalia conciſa multa, nauiúmque vela, & ancorę, & hominum oſſa & onera. Circa medium verò & terra & colles, erāt, vt coniicio, ex eo quem abſorpſerat limo, accumulati. Igitur & ſyluain his innata erat, & arbores omnigenę, oleráque accreuerant, ac cuncta cultis agris ſimilia: circuitus autem

Ariſtophanes in auibus.

terræ ſtadia ducenta & quadraginta. Erat autem videre & marinas aues, laros & alcyonas in arboribus nidificantes. Tunc verò plurimùm lacrymati fuimus. Denique cùm erexiſſem comites, nauem fulcimus, ipſique è ſilicibus excitantes ignem & accendentes, cœnam ex his quæ aderant fecimus. Aderant enim omnigenûm piſcium carnes, aquámque adhuc ex Lucifero etiam habebamus. Sequenti verò exurgentes die, ſi quando hiaſſet cetus, nonnunquam montes videbamus, quandoque ſolum cœlum, quandoque inſulas: nam ſentiebamus eum concitè ferri ad omnem pelagi partem. Poſtquam autem manſioni iam aſſueti eramus, accipiens è comitibus ſeptem deambulabam per ſyluam, cuncta luſtrare ac explorare volens. Necdum quinque ſtadiis totis digreſſus, inueni facellum quoddam Neptuni, quemadmodum teſtabatur inſcriptio: ac paulo pòſt & ſepulchra multa, & columnas deſuper, iuxtáque fontem perſpicuæ aquæ: & canis etiam latratum audiuimus: longéque apparebat fumus: & domum quampiam coniiciebamus. Feſtinanter igitur accedentes, offendimus ſenem & adoleſcentem ſedulè ac diligenter ſulcum quendam facientes, ac per eum aquam de fonte deriuantes. Læti ergo ſimul ac territi conſtitimus: illi verò idem & nobiſcum meritò paſſi, ſine voce ſtetêre. Tandem verò aliquando: Qui vos eſtis aduenæ, inquit ſenex, num ex marinis eſtis diis, an infelices homines nobis ſimiles? Etenim nos homines, & in terra nutriti, marini nunc ſumus, fluctuamúſque hac belua circuncluſi, neque quid de nobis ſit, ſatis nouimus. Mori quidem videmur, viuere tamen arbitramur. Ad hæc ego, Et nos, inquam, ô pater, adſumus hîc homines aliunde profecti, ipſa cum naui nuper abſorpti. Acceſſimus autem nunc volentes ſcire, quæ in ſylua ſint, quomodo ſe habeant: multa enim nobis & denſa viſa eſt. Deus autem, vt videtur, nos duxit, te vt videremus, ſciremúſque nos in hac belua incluſos eſſe non ſolos. Sed narra nobis tuam ipſius fortunam, quiſquis es, & vnde huc introieris. Is autem inquit:

A γῆς, ταῦροι ἁλφικύσιοι καὶ τεσσαράκοντα. ἰὼ ἰὼ ἰδεῖν καὶ ὄρνεα τὰ θαλάττια, λάρους, καὶ ἀλκυόνας, ὅτι τῶν δένδρων νεοττεύοντα. τότε μὲν οὖν ὅτι πολὺ ἐδακρύομεν. ὕστερον δὲ ἀναστήσας τοὺς ἑταίρους, τὴν μὲν ναῦν ὑπερεῖσαμεν· αὐτοὶ δὲ πυρεῖα συντείψαντες, καὶ ἀνακαύσαντες, δεῖπνον ἐκ τῶν παρόντων ἐποιούμεθα. πρέκειτο δὲ ἀφθονα καὶ πολυτελῆ κρέα τῶν ἰχθύων, καὶ ὕδωρ ἔτι ὃ ἐκ τοῦ ἑωσφόρου εἴχομεν. τῇ ὑστεραίᾳ δὲ ἀναστάντες εἴ ποτε ἀναχάνοι ὁ κῆτος, ἐωρῶμεν ἄλλοτε μὲν ὄρη, ἄλλοτε δὲ μόνον τὸν οὐρανόν, πολλάκις δὲ καὶ νήσους. καὶ γὰρ ἠθανόμεθα, φερομένην αὐτὸν ὀξέως πρὸς πᾶν μέρος τῆς θαλάττης. ὅπερ ἦν ἐλάδες τῇ ἀφετερᾷ ἐγιγνόμεθα, λαβὼν ἕνα τῶν ἑταίρων, ἐβάδιζον ἐς τὴν ὕλην, περισκέψασθαι τὰ πάντα βουλόμενος. οὕπω δὲ ὅλους πέντε διελθὼν σταδίους, εὗρον ἱερὸν Ποσειδῶνος, ὡς ἐδήλου ἡ ἐπιγραφή, καὶ μετ' οὐ πολύ, καὶ τάφους πολλοὺς, καὶ στήλας ἐπ' αὐτῷ, πλησίον τε, πηγὴν ὕδατος ἀφυκτοῦς, ἔτι δὲ καὶ κυνὸς ὑλακὴν ἠκούομεν, καὶ καπνὸς ἐφαίνετο πόρρωθεν, καί τινα καὶ ἔπαυλιν εἰκάζομεν. ταυτὰ δὴ οὖν βαδίζοντες, ἐφιστάμεθα πρεσβύτῃ καὶ νεανίσκῳ, μάλα πρεπόντως πρασιάν τινα ἐργαζομένοις, καὶ ὕδωρ ἀπὸ τῆς πηγῆς ἐπ' αὐτὴν διοχετεύοισιν. ἡδέντες οὖν ἅμα, καὶ φοβηθέντες, ἔστημεν· κἀκεῖνοι δὲ ἡμῶν ὡς ὁ εἰκὸς παθόντες, ἀναυδοὶ παρεῖχεσθον· χρόνῳ δέ ὁ πρεσβύτης ἔφη, τίνες ὑμεῖς ἄρα ἐστὲ ὦ ξένοι; πότερον, ἔφη, τῶν ταλαίπων δαιμόνων, ἢ δύσφορα δυστυχεῖς, ἡμῖν παραπλήσιοι; καὶ γὰρ ἡμεῖς δύσφορα ὄντες, καὶ ὑπὸ γῆ τραφέντες, νῦν θαλάττιοι γεγόναμεν, καὶ σιωπῶμεν τῷ παρεχόντι τούτῳ θηρίῳ, οὐδὲ ὁπόθεν ἦμεν, ἀκριβῶς εἰδότες. τεθνάναι μὲν γὰρ εἰκάζομεν, ζῆν δὲ πιστεύομεν. πρὸς ταῦτ' ἐγὼ εἶπον; καὶ Ἡμεῖς τοι δύσφορα νεηλυδὲς, ὦ πάτερ, ἐσμὲν, αὐτῷ σκάφει πρώην καταποθέντες. παρήλθομεν δὲ νῦν, βουλόμενοι μαθεῖν τὰ ὑπὸ τῇ ὕλῃ ὡς ἔχει. πολλὴ γάρ τις καὶ λάσιος ἐφαίνετο. δαίμων δέ τις ὡς ἔοικεν ἡμᾶς ἤγαγε, σέ τε ὀψομένους, καὶ εἰσομένους ὅτι μὴ μόνοι ὑπὸ τῷδε καθειργμεθα τῷ θηρίῳ. ἀλλὰ φράσον ἡμῖν τὸν σαυτοῦ τύχην, ὅστις ὢν, καὶ ὅπως δεῦρο εἰσῆλθες· ὁ δέ, οὐ πρότερον, ἔφη,

ἐρῶν οὐδὲ πύθεσθαι πρὸ ἡμῶν, παρὰ ξενίων A τῶν παρόντων μεταδοῦναι. καὶ λαβὼν ἡμᾶς ἦγεν ὅπῃ τὴν οἰκίαν, ἐπεποίητο δὲ αὐτάρκη, καὶ σιβάδας ὑποκοδόμητο, καὶ πάλαι ἐξήρτισο· ὡς δὲ εἶδεν ἡμῖν λάχανά τε, καὶ ἀκρόδρυα, καὶ ἰχθῦς, ἔτι δὲ καὶ οἶνον ἐγχέας, ὅπως ἱκανῶς σκορέσθημεν, ἐπεπυθάνετο ἃ ἐπεπόνθημεν. κἀγὼ πάντα ἐξῆς διηγησάμην, τόν τε χειμῶνα, καὶ τὰ ἐν τῇ νήσῳ, καὶ τὸν ἐν τῷ ἀέρι πλοῦν, καὶ τὸν πόλεμον, καὶ πάλαι, μέχρι τῆς εἰς τὸ κῆτος καταδύσεως. ὁ δ' ὑποθαυμάσας, καὶ αὐτὸς ἐν μέρει τὰ καθ' αὑτὸν διεξῆλθε, λέγων, Τὸ μὲν γένος εἰμί, ὦ ξένοι, Κύ- B πριος· ὁρμηθεὶς δ' κατ' ἐμπορείαν ἀπὸ τῆς πατρίδος μετὰ παιδός, ὃν ὁρᾶτε, καὶ ἄλλων πολλῶν οἰκετῶν, ἔπλεον εἰς Ἰταλίαν, ποικίλον φορτίον κομίζων ὅτι νεὼς μεγάλης, ὡς ὅτι σύμπαντι τῷ κήτει ἀφανελυμήνιον ἴσως ἐωράκατε. μέχρι μὲν οὖν Σικελίας, εὐτυχῶς διεπλεύσαμεν. ἐκεῖθεν δὲ ἁρπασθέντες ἀνέμῳ σφοδρῷ, τετάρτοις εἰς τὸν Ὠκεανὸν ἀπηνέχθημεν, ἔνθα τῷ κήτει ξυντυχόντες, καὶ αὐτόμολοι καταποθέντες, δύο ἡμεῖς, τῶν ἄλλων ἀποθανόντων, ἐσώθημεν· θαλάττης δὲ τοῖς C ἐπάλξεσι, καὶ ναὸν τοῦ Ποσειδῶνι δειμάμενοι, εὐπορεῖ τὸν βίον ζῶμεν, λάχανα μὲν κηπεύοντες, ἰχθῦς δὲ σιτούμενοι, καὶ ἀκρόδρυα. πολλὴ δὲ ὡς ὁρᾶτε ἡ ὕλη, καὶ μέλι καὶ ἀμπέλους ἔχει πολλάς, ἀφ' ὧν ἥδιστος οἶνος γίνεται· καὶ τὸ πηγαῖον δὲ ἴσως εἴδετε καλλίσου καὶ ψυχροτάτου ὕδατος. εὐνὴν δὲ ἀπὸ τῶν φύλλων ποιούμεθα, καὶ πῦρ ἀφθονον κάομεν, καὶ ὄρνεα δὲ θηρεύομεν τὰ εἰς πετόμενα, καὶ ζῶντας ἰχθῦς ἀγρεύομεν ὀξιόντες ἐπὶ τὰ βεγγάλια τοῦ θηρίου, ἔνθα καὶ λουόμεθα, ὁπότε D ὀπτῆσαι θυμήσωμεν. καὶ μέντοι καὶ λίμνη ὑπόρρεως ἐστὶν ἁλμυρά, σαθίων εἴκοσι τὸ περίμετρον, ἰχθῦς ἔχουσα παντοδαπούς. ὧν ἢν καὶ νηχόμεθα, καὶ πλέομεν ὅτι σκάφεσι μικροῖς, ἃ ἐγὼ συναρπάσαμεν· ἔστι δὲ ἡμῖν ὅσα τῆς καταπόσεως ταύτης, ἑπτὰ καὶ εἴκοσι. καὶ τὰ μὲν ἄλλα ἴσως φέρειν δυνάμεθα· οἱ δὲ γείτονες ἡμῖν, καὶ πάροικοι, σφόδρα χαλεποί, καὶ βαρεῖς εἰσιν, ἄμικτοί τε ὄντες, καὶ ἄγριοι. ἢ γάρ, ἔφην ἐγώ, καὶ ἄλλοι τινές εἰσιν ἐν τῷ κήτει; πολλοὶ μὲν οὖν, ἔφη, καὶ ἄξενοι, καὶ τὰς μορφὰς ἀλλόκοτοι. τὰ μὲν γὰρ ἑσπέρια καὶ ὑραῖα τῆς ὕλης, Ταριχᾶνες οἰκοῦσιν,

Non dicam, neque quę apud me ſunt, ſcietis, ni priùs hoſpitio recepti, ex præſentibus bonis fruamini: ſimúlque acceptos nos duxit in domum. Cùm autem nobis olera & glandes appoſuiſſet, ac piſces, vinúmque infudiſſet: poſtquam ſaturi fuimus, rogabat quid nobis acciditſſet. Cui ego omnia vt ſeſe habebant enarraui, nimirum tempeſtatem illam, & quid in inſula contigiſſet, tum nauigationem in aëre, atque bellum, cum reliquis aliis, vſque ad id quòd à ceto abſorpti fuerimus. Ille verò ſupra modum admiratus, & ipſe ex parte quid ſibi contigiſſet enarrabat, aiebátq; : Genere quidem, hoſpites, ſum Cyprius. Egreſſus autem ad mercatum cum filio quem videtis, aliiſque meis familiaribus multis, nauigabam in Italiam, naui quidem magna, ac variis mercibus onuſta, quam fortè in ore ceti diſſolutam vidiſtis. Igitur in Siciliam vſque feliciter nauigauimus: inde violento flatu ablati, poſt tertiam diem in Oceanũ delati fuimus: hîc in cetum incidentes, & ipſa cum náui ac comitibus abſorpti, cæteris morientibus, duo nos euaſimus. Sepultis autem ſociis templum Neptuno erexímus, & eam quam videtis agimus vitam. Olera quidem ex horto legimus, veſcimur verò piſcibus ac glandibus. Multa autem, vt videtis, eſt ſylua, & ſanè vineas habet plures, è quibus nobis vinum exoritur dulciſſimum: fontémque non minùs optima quàm frigidiſſima aqua. Lectulum autem ſubſternimus è frondibus, ignémque ſuccendimus copioſum, aduolantéſque volucres aucupamur, piſcamur & viuos piſces, ad beluę branchias ſolicitatos, vbi abluimur ſi quando cupimus: etenim ſtagnum ſalſum eſt non procul, viginti ſtadiorum circuitu, quoduis piſcium genus continens, in quo & namus, & nauigamus parua in cymba, quam ipſe compegi. Annos autem à ceti abſorptu ſeptem & viginti numeramus: & alia quidem vtcunque ferre poſſemus: ſed incolæ & vicini moleſti vehemẽter ſunt & oneroſi, feríque & agreſtes. Papæ, inquã ego, & alij etiam ſunt in ceto? Multi quidem, inquit, & inhumani, ac viſu deformes. Nam occidentalem & extremam ſyluæ partem Tarichanes inhabitant,

gens oculis anguillinis, & facie Carabea, bellatrix, temeraria ac mordax. Aliam quæ ad dextrum est latus, Tritonomendites tenent, superioribus quidem partibus hominibus similes, inferioribus verò, felibus: atqui aliis minùs immites sũt. Ad læuam verò Carcinochires, & Thynocephali, mutua inter se amicitia & fœdere iuncti. Mediterraneam denique Paguradæ ac Psittopodes, genus bellicum, ac celerrimum. Quæ ad orientem, ad beluæ videlicet os vergunt, deserta vt plurimum sunt, & à mari stagnantia: tamen & hæc ego teneo, vectigal pendens Psittopodibus, ostrea quingenta. Hæc autem sic se habet regio. Nos autem prospicere oportet quomodo possimus tot cum gentibus congredi, & quo iure viuere. Quot, inquam ego, omnes hi? Plures, inquit, mille. Armis autem quibus vtuntur? nullis, inquit, nisi piscium ossibus. Igitur, inquam ego, feliciter dimicabimus, si nos his bello congrediamur, vtpote nos armati cum inermibus. Si enim eos superabimus, posthac sine timore viuemus. Quæ vt probauimus, abeuntes ad nauem accingebamur. Belli autem causa futura erat, quòd pensio non persolueretur, iam pacti tempore imminente. Et illi quidem misêre tributa postulantes: is verò superbè respondens, nuncios persequutus est. Primi igitur Psittopodes & Paguradæ Scintharo (sic enim vocabatur) indignati, cum tumultu ingruebant. Nos verò aggressum prænidentes, stetimus armati, insidias statuentes hominum quinque & viginti. Præceptum autem erat his qui ex insidiis erant, vbi prætergressos hostes vidissent, insurgerent: quod & fecêre. Nam insurgentes à tergo cædebant illos, nos verò & ipsi vigintiquinque (siquidem Scintharus eiúsque filius commilitabãt) obuiauimus, committentésque manum ira & viribus decernebamus. Denique conuersos in fugam, ad suas vsque latebras insequuti sumus. Cæsi autem ex hostibus sunt nonaginta, è nostris verò vnus, & gubernator, tergum triglæ costa perfossus. Die igitur illa & nocte mãsimus in prælio, trophęúmque statuimus,

A ἔθνος ἐξηλυωπὸν, καὶ καρβοπρόσωπον, μάχιμον, καὶ θρασὺ, καὶ ὠμοφάγον. τὰ δὲ τῆς ἑτέρας πλευρᾶς, ἣν τὸν δεξιὸν τοῖχον, Τριτωνομενδίδηται, τὰ μὲν ἄνω, ἀνθρώποις ἐοικότες, τὰ δὲ κάτω, θηρίοις γαλεώταις· ἧττον μέντοι ἀδικοί εἰσι τῶν ἄλλων. τὰ λαιὰ δὲ, Καρκινόχειρες, καὶ Κυνοκέφαλοι, συμμαχίαν τε καὶ φιλίαν πρὸς ἑαυτοὺς πεποιημένοι. τὸν δὲ μεσόγαιον νέμονται Παγουρίδαι, καὶ Ψιττόποδες, ἔθνος μάχιμον, καὶ δρομικώτατον. τὰ ἑῷα δὲ πρὸς αὐτῇ τῇ θαλάττῃ. ὄστρεα δὲ ταῦτα ἐγὼ ἔχω, φόρον Ψιττόποσιν ἑκατοντελῆ ἑκάστου ἔτους, ὀστρέα πεντακόσια. τοιαύτη μὲν ἡ χώρα ἐστίν. ἡμᾶς δὲ χρὴ ἐρᾶν ὅπως δυνησόμεθα τοσούτοις ἔθνεσι μάχεσθαι, καὶ ὅπως βιοτεύσομεν. πόσοι δή, ἔφην ἐγὼ, ὅτι πάντες εἰσί; πλείους, ἔφη, τῶν χιλίων. ὅπλα δὲ τίνα εἰσὶν αὐτοῖς; τοιάδε, ἔφη, πλὴν ὀστᾶ τῶν ἰχθύων. ὀκνῶ, ἔφην ἐγὼ, ἀεὶ δ' αὖ ἔχει μάχης ἐλθεῖν αὐτοῖς, ἅτε ὄντων ἀνόπλοις, αὐτοὺς γε ὡπλισμένους. εἰ γὰρ κρατήσομεν αὐτῶν, ἀδεῶς τὸλοιπὸν οἰκήσομεν. ἔδοξε ταῦτα. καὶ ἀπελθόντες ὅπι ναυῶν

B προσκυλιόμεθα. αἰτία δὲ τῷ πολέμου ἐμελλεν ἔσεσθαι, τῷ φόρου μὴ ὀρθὴν ἀπόδοσιν, ἤδη τῆς προθεσμίας ἐνεστώσης. καὶ δὴ οἱ μὲν ἔπεμπον, τὸν δασμὸν ἀπαιτοῦντες· ὁ δὲ, ὑπερφυῶς ἀποκεινόμενος, ἀπεδίωξε τοὺς ἀγγέλους. προῆγον οὖν οἱ Ψιττόποδες, καὶ οἱ Παγουρίδαι, χαλεπαίνοντες τῷ Σκινδάρῳ (τοῦτο γὰρ ὠνομάσθη) μετὰ πολλῆς θορύβου ἐπὶ ἡμᾶς. ἡμεῖς δὲ, τὸν ἔφοδον ὑποπτεύοντες, ὁπλισάμενοι, ἀνεμένομεν, λόχον τινὰ προστάξαντες ἀνδρῶν

C πέντε, καὶ εἴκοσιν. εἴρητο δὲ αὐτοῖς ὑπὸ τὴν ἐνέδρα, ἐπειδὰν ἴδωσι προελθόντας τοὺς πολεμίους, ἐπιθήσεσθαι· καὶ ὅτως ἐποίησαν. ἐπιθησάντες γὰρ, κατόπιν ἐκπεσόντων αὐτοῖς, καὶ ἡμεῖς δὲ καὶ αὐτοὶ, πέντε καὶ εἴκοσι τὸν ἀριθμὸν ὄντες, καὶ γὰρ καὶ ὁ Σκίνδαρος, καὶ ὁ παῖς αὐτοῦ, συνεστρατεύοντο, ὑπαντιάζομεν,

D καὶ συμμίξαντες θυμῷ καὶ ῥώμῃ, διεκινδυνεύομεν. τέλος δὲ, ἐπὴν αὐτῶν ποιησάμενοι, κατεδιώξαμεν, ἄχρι τοὺς φωλεούς. ἀπέθανον δὲ τῶν μὲν πολεμίων, ἑβδομήκοντα καὶ ἑκατὸν, ἡμῶν δὲ, εἷς, καὶ ὁ κυβερνήτης τρίγλης πλευρᾷ διαπρὸς ὁ μεταφρενον. σκεδὸν μὲν οὖν τὴν ἡμέραν, καὶ τὴν νύκτα, ἐπυλισάμεθα τῇ μάχῃ, καὶ τρόπαιον ἐστήσαμεν,

ῥάχιν ξηρὴν δελφῖνος ἀναπήξαντες. τῇ ὑστεραίᾳ δὲ καὶ οἱ ἄλλοι ἀναθυμιώμενοι παρῆσαν, ὃ μὲν δεξιὸν κέρας ἔχοντες οἱ Ταριχᾶνες, ἡγεῖτο δ' αὐτῶν Πήλαμυς, ὃ δ' εὐώνυμον, οἱ Κυνοκέφαλοι, ὃ μέσον δ', οἱ Καρκινόχειρες. οἱ γὰρ Τριτωνομηνίδητες τὴν ἡσυχίαν ἦγον, οὐδετέροις συμμαχεῖν παραινοῦντες. ἡμεῖς δὲ παραπλησάμενοι αὐτοῖς πρὸς τὸ Ποσειδώνιον, παρεσκευάζομεν, πολλῇ βοῇ χρώμενοι. ἀντήχει δ' ὄρος ὡσαὶ τὰ σπήλαια. τρεψάμενοι δ' αὐτοὺς, ἅτε γυμνῆτας, καταδιώξαντες ἐς τὴν ὕλην, τοὺς τῶν ἐπέκεινα τοῦ μέσου τῆς γῆς· καὶ μετ' ὀλίγον κήρυκας ἀποστείλαντες, νεκρούς τε αἰτησόμενοι, καὶ περὶ φιλίας διελέγοντο· ἡμῖν δ' οὐκ ἐδόκει ἀπιέναι. ἀλλὰ τῇ ὑστεραίᾳ χωρήσαντες ἐπ' αὐτοὺς, πολλοὺς αὖθις ἀνδρῶν ἀξιολόγων, πλὴν τῶν Τριτωνομηνιδήτων. ὕστερον δ' ὡς εἶδον τὰ γιγνόμενα, ἀναδραμόντες ἐκ τῶν βαθέων, ἀφῆκαν αὐτοὺς εἰς τὴν θάλατταν. ἡμεῖς δὲ τὴν χώραν ἐπελθόντες, ἔρημον ἤδη ὄντα, τῶν πολεμίων ὄλοι τὸν ἀδεῶς κατῳκοῦμεν, τὰ πολλὰ γυμνασίοις τε καὶ κυνηγεσίοις χρώμενοι, καὶ ἀμπελουργοῦντες, καὶ τὸν καρπὸν συλλεγόμενοι τὸν ἐκ τῶν δένδρων. καὶ ὅλως, ἐφείμην τοῖς ἐν δεσμωτηρίῳ μεγάλῳ καὶ ἀφύκτῳ τρυφᾶν, καὶ λελυμένοις. ἐνιαυτὸν μὲν ὅλον, καὶ μᾶς ὀκτὼ τοῦτον διήγομεν τὸν τρόπον· τῇ δ' ἐνάτῳ μηνὶ, πέμπτῃ ἱσταμένου, περὶ τὴν δευτέραν τοῦ σώματος αἴσθησιν (ἅπαξ γὰρ δὴ τοῦτο κατὰ τὴν ὥραν ἑκάστην ἐποίει ὄρος, ὥστε ἡμᾶς πρὸς τὰς ἀνοίξεις τεκμαίρεσθαι τὰς ὥρας) περὶ οὖν τὴν δευτέραν, ὡς ἔφην, ἀνοίξιν, ἄφνω βοή τε πολλὴ, καὶ θόρυβος ἠκούετο, ὡσαὶ κελεύσματα, καὶ εἰρεσίαι. παραχθέντες οὖν, ἀνεῤῥυσάμεθα ἐπ' αὐτὸ τὸ στόμα τοῦ θηρίου, καὶ στάντες ἐντὸς τῶν ὀδόντων καθεωρῶμεν ἀπόπληκτα· ὧν ἐγὼ εἶδον θαυμάτων παραδοξότατον, ἄνδρας μεγάλους ὅσον ἡμίσεας δισσοὺς τὰς ἡλικίας, ὅτι νήσων μεγάλων παρεσπλέοντας, ὡσαὶ ὅτι τριήρων. οἶδα μὲν ἀπίστοις ἐοικότα ἱστορήσων, λέξω δ' ὅμως. Νῆσοι ἦσαν ὅτι μήκεις μὲν, τὸ πᾶν δὲ ὑψηλαὶ, ὅσον ἑκατὸν σταδίων ἑκάστη τὸ περίμετρον. ὅτι δ' αὐτῶν ἔπλεον τῶν ἀνδρῶν ἐκείνων ἀμφὶ τοὺς εἴκοσι, καὶ ὀκτώ. τούτων δὲ οἱ μὲν πρὸ ἑκάτερα τοῦ νήου καθήμενοι, ἐφεζῆς ἐκωπηλάτουν, κυπαρίσσοις αὐλοκλάδοις μεγάλαις, καὶ αὐλοκόμοις, ὡσπερεὶ ἐρέταις.

A arida Delphini ſpina in ſublime erecta. Sequenti verò die aderant & alij, quæ facta fuerant ſentientes. Dextrum quidem cornu Tarichanes, quos & Pelamus ductitabat, læuum Thynocephali, medium Carcinochires tenebant: nam Tritonomendetes quieſcebant, neutri parti addicti. Nos verò congreſſi apud Neptuni templum obuiauimus, manúmque cõſeruimus, multo clamore vſi. Reſonabat autem cetus, vt antra ſolent. His item in fugam verſis (erant enim expediti vndique) & in ſyluam fugatis, ex illo terra potiti ſumus, neque poſt multum præcone miſſo ſuſtulerunt ſuos in bello mortuos, B fœdera & amicitias poſtulantes. Nobis verò de amicitia vel fœdere non eſt viſum: ſed poſtera die cõuerſi in eos, funditus omnes cæcidimus, præter Tritonomendetes. Siquidem hi vt videre quæ cõtigerant, dilapſi per ceti branchias, deſiliere in mare. Igitur prouinciam ingreſſi iam hoſtibus vacuam de cætero abſque timore habitabamus, palæſtris, aliiſque gymnaſiis plurimũ ac venationibus dediti. Quandoque vineas exercebamus, aut ex arboribus poma legebamus: omnino his ſimiles, qui in maximo & ineuitabili carcere concluſi, deliciis & voluptatibus indulgent. Annum autem & menſes octo ibi exegimus. Nono autem menſe, quinta die menſis, circa ſecundum oris hiatum (tunc enim id ſemel vnoquoque anni tempore faciebat, ita vt nos coniectura aſſequeremur quatuor ea eſſe anni tempora.) Ad ſecundum igitur, vt prædiximus, oris hiatum, confeſtim vocem ac tumultũ audiebamus, vt nautarum præcipientium ac remigantium. Turbati igitur ad ipſum beſtiæ os prorepſimus, ſtantéſque intra dentes, aſpiciebamus omnia: ſpectaculum, quod quidem viderim, inuſitatiſſimum: homines magnos dimidij ſtadij ſtatura, magnis inſulis non ſecus quàm triremibus nauigantes. Et quanquam ſciam me non veriſimilia narrare, dicam tamen: Inſulæ erant in longum quidem porrectæ, arduæ tamen, ſingulæ centum ſtadiorum ambitu, in quibus nauigabant ex viris illis circiter vigintiocto. Horum aliqui vtrinque inſulæ lateribus inſidentes, ordine remigabãt, cupreſſis magnis ipſis cum ramis ac frondibus tanquam remis.

Ponè autem ad ipſam puppim, vt videbatur, gubernator vt in colle quodam ſublimi ſtabat, æreum regens gubernaculum, longitudine ſtadij vnius. Ad proram verò ex his armati circiter quadraginta pugnabant, hominibus, præter comam, omnino ſimiles. Ipſa enim coma ignis erat, & ardebat, vt galearum vſu non ſanè opus eſſet. Pro velis verò ventus in ſyluam incidens, quæ plurima cuique inerat, ſinuabat inſulam, & deferebat quò gubernator ipſe cupiebat. Erant & in his præfecti ad remigium incitantes: ac ocyus mouebantur, quemadmodum longæ naues conſueuerunt. Primùm igitur duos videbamus aut tres, poſtremò autem ſexcenti apparuere, ſtantéſque ſeorſum committebant prælium, ac pugnabant. Multæ quidem inter ſe miſſæ, obtritæ ſunt, multæque diſſolutæ, ſubmerſæ ſunt. Aliæ connexæ certabant fortiter, neque facilè ab inuicem ſoluebantur. Qui autem ad proram conſtituti pugnabant, omnem oſtendebant induſtriam, conſcendentes & cædentes: neminem autem viuum ceperunt: pro ferreis autem roſtris polypos magnos inuicem connexos iaciebant, qui & ſyluis complicati tenebant inſulas. Iaciebant etiam ac cædebãt oſtreis, quorum vnum currum impleat: & ſpongiis iugereis. Hos autem ducebat Æolocentaurus, illos Thalaſſopota. Pugnare autem ipſis, vt videbatur, contigit, prædæ gratia: etenim dicebatur Thalaſſopotes multos Æolocẽtauri delphinorum greges ſurripuiſſe, vt erat audire ex eo quòd ſibi inuicem exprobrarent, & regum nomina conclamarent. Tandem vicerunt qui ab Æolocentauro ſtabant, & inſulas ſubmerſerũt centum circiter & quadraginta, tréſque ipſis vnà cum hominibus ceperunt: cæteræ verò puppi colliſa fugerunt. Sanè hi paululum illos inſecuti, veſpere facto ad naufragia conuerſi, plurima obtinuere, ſuáque recepere: etenim inſulæ non minùs octoginta perierant. Statuerunt autem trophæum inſularis pugnæ in capite ceti, vnam ex hoſtium inſulis ſuſpendentes. Nocte quidem illa circa beſtiam commorati ſunt, retinacula ad illam alligantes, & ancoris non procul iactis.

A κατόπιν δὲ ὅπου τῆς πρύμνης, ὡς ἐδόκει, χυβερνήτης ὅπου λόφου ὑψηλοῦ εἱζήκει, χαλκοῦν ἔχων πηδάλιον, σταδιαῖον ὃ μῆκος. ὅπου δὲ τῆς πρῴρας, ὅσον τεσσαράκοντα ὡπλισμένοι αὐτῷ ἐμάχοντο, πάμπαν ἐοικότες ἀνθρώποις, πλὴν τῆς κόμης. αὕτη δὲ, πῦρ ἦν, καὶ ἐκαίετο, ὥστε οὐδὲ χρυσῶν ἐδέοντο. ἀντὶδὲ ἱστίων, ἄνεμος ἐμπίπτων τῇ ὕλῃ, πολλὴ ἐνοῦσα ἐν ἑκάστῃ, ἐκόλπου τε αὐτὴν, καὶ ἔφερε τὴν νῆσον, οἷ ἐβούλετο ὁ χυβερνήτης. κελευστὴς δ' ἐφίστηκει αὐλῶν, καὶ πρὸς τὴν εἰρεσίαν ὀξέως ἐκινοῦντο, ὥσπερ
B τὰ μακρὰ τῶν πλοίων. ὃ μὲν οὖν πρῶτον δύο ἢ τρεῖς ἑωρῶμεν. ὕστερον δ' ἐφαίνοντο ὅσον ἑξακόσιοι. καὶ ἁψάμενοι, ἐπολέμουν, καὶ ἐναυμάχουν. πολλαὶ μὲν οὖν αὐτῶν πρῴρῃσι συνηράσσοντο ἀλλήλαις, πολλαὶ δὲ καὶ ἐκβληθεῖσαι κατεδύοντο· αἱ δὲ συμπλεκόμεναι, καρτερῶς διηγωνίζοντο, καὶ οὐ ῥᾳδίως ἀπελύοντο. οἱ γὰρ ὅπου τῆς πρῴρας τεταγμένοι, πᾶσαν ἐπεδείκνυντο εὐθυμίαν, ἐπεμβαίνοντες, καὶ ἀναιρούμενοι. ἐζώγρει δὲ οὐδείς. αὐτὶ δὲ χειρῶν σιδηρῶν, πολύποδας μεγάλους ἐκδεδεμένους ἀλλήλοις ἐπερρίπτουν. οἱ δὲ περιπλεκόμενοι τῇ ὕλῃ, κατεῖχον τὴν νῆσον. ἔβαλλον μὲν οὖν καὶ ἐπίεζον ὀστρέοις τε ἁμαξοπληθέσι, καὶ σπόγγοις πλεθριαίοις. ἡγεῖτο δὲ τῶν μὲν, Αἰολοκενταύρου, τῶν δὲ, Θαλασσοπότης. ἐμάχοντο δὲ αὐλῶν ἐγκελεύοντο, ὡς ἐδόκει, λείας ἕνεκα· ἐλέγετο γὰρ ὁ Θαλασσοπότης πολλὰς ἀγέλας
C δελφίνων τοῦ Αἰολοκενταύρου ἐληλακέναι, ὡς ἐξῆν ἀκούειν ὑπερκαλούντων ἀλλήλους, καὶ τὰ ὀνόματα τῶν βασιλέων ὑποβοωμένων. τέλος δὲ, νικῶσιν οἱ τοῦ Αἰολοκενταύρου. καὶ νήσους τε τῶν πολεμίων καταδύουσιν ἀμφὶ τὰς πεντήκοντα, καὶ ἑκατόν. καὶ ἄλλας πρῴρας λαμβάνουσιν αὐτῶν αἱρήσιν. αἱ δὲ λοιπαὶ, πρύμναν κρουσάμεναι, ἔφυγον. οἱ δὲ, μέχρι τινὸς διώξαντες, ὑπὸ ἑσπέρας ἤδη, παπόμενοι πρὸς τὰ ναυάγια, τῶν πλείστων ἐπεκράτησαν, καὶ τὰ ἑαυτῶν ἀνείλοντο· καὶ γὰρ ἐκείνων κατέδυσαν νῆσοι οὐκ
D ἐλάττους τῶν ὀγδοήκοντα. ἔστησαν δὲ καὶ τρόπαιον τῆς ναυμαχίας, ὅπου τῇ κεφαλῇ τοῦ κήτους μίαν τῶν πολεμίων νῆσον ἀναστρώσαντες. ἐκείνῃ μὲν οὖν τὴν νύκτα περὶ τὸ θηρίον ἠυλίσαντο, ἐξάψαντες αὐτοῦ τὰ ἀπόγαια, καὶ ἐπ' ἀγκυρῶν πλησίον ὁρμισάμενοι.

καὶ γὰρ ἀγκύραις ἐχρῶντο μεγάλαις, ὑαλίναις, καρτερωτάταις. τῇ ὑστεραίᾳ δὲ θύσαντες ὅτι τῷ κήτους, καὶ τοὺς οἰκείους θάψαντες ἐπ' αὐτῷ, ἀπέπλεον ἡδόμενοι, καὶ ὥσπερ Παιᾶνας ᾄδοντες. Τοῦτα μὲν τὰ κατὰ τὴν νησομαχίαν γεγόμενα.

A Nam vtebantur ancoris magnis vitreis fortissimis. Postera autem die supra ceti tergum litantes, suósque ibi tumulantes, abiere læti, & vt pæana canentes. Hæc igitur in insulari pugna gesta sunt.

ΑΛΗΘΟΥΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΛΟΓΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟΣ.

HISTORIÆ VERÆ LIBER SECVNDVS.

Τὸ δ' ἀπὸ τούτου μηκέτι φέρων ἐγὼ τὴν ἐν τῷ κήτει διαιτὴν, ἀηδόμενός τε τῇ μονῇ, μηχανῶ τινα ἐξήτουν, δι' ἧς αὖ ἐξελθεῖν ἤμελλον. καὶ τὸ μὲν πρῶτον, ἔδοξεν ἡμῖν διορύξασι τὸν δεξιὸν τοῖχον, ἀποδραίειν· ἐπ' ἄρξάμενοι, διεκόπτομεν. ὅπερ δὲ προσελθόντες ὅσον πέντε σταδίους, οὐδὲν ἐωφελοῦμεν, τῷ ὀρύγματος ἐπαυσάμεθα· τὴν δὲ ὕλην καῦσαι διέγνωμεν. ὅτω γὰρ δὴ τὸ κῆτος ἀποθανεῖν. εἰ δὲ τοῦτο ἤμελλεν, ῥᾳδία ἐμέλλεν ἡμῖν ἔσεσθαι ἡ ἔξοδος. ἀρξάμενοι οὖν ἀπὸ τῆς οὐρᾶς, ἐκαίομεν· καὶ ἡμέρας μὲν ἑπτὰ καὶ νύκτας ἴσας αἰσθήτως εἶχε τοῦ καύματος· ἐνάτῃ δὲ καὶ δεκάτῃ συνιέμεν αὐτοῦ νοσοῦντος· ἀγρυπνότερον γοῦν ἀνέχασκε· καὶ εἴποτε αἰσθάνοιτο, ταχὺ συνέμυε. δεκάτῃ δὲ καὶ ἑνδεκάτῃ, τέλεον ἀπενεκροῦτο, καὶ δυσῶδες ἦν. τῇ δωδεκάτῃ δὲ, μόλις ἐπησθόμεθα ὡς εἰ μή τις χανόντος αὐτοῦ ἐπεσκεύαζε τοῖς γομφίοις, ὥστε μηκέτι συγκλεῖσαι, κινδυνεύσομεν καταπλαδέντες ἐν νεκρῷ αὐτῷ ἀπολέσθαι· οὕτω δὴ τὸ στόμα μεγάλαις δοχεῖς διερείσαντες, τῷ ναυῒ ἐπεσκευάζομεν, ὕδωρ τε ὡς ὅτι πλεῖστον ἐμβαλλόμενοι, καὶ τἄλλα ὁπόσα ἐδεῖτο. κυβερνήτης δ' ἦν Σκίνθαρος· τῇ δ' ὑστεραίᾳ, ὁ μὲν ἤδη τεθνήκει. ἡμεῖς δ' ἀνελκύσαντες τὸ πλοῖον, καὶ ἀφ' τῶν ἀστιωμάτων ἀφαγόντες, ἐκ τῶν ὀδόντων ἐξάψαντες, πρῷρα καθήκαμεν ἐς τὴν θάλατταν. ὑπεδύμεθα δ' ὅτι τὰ νῶτα, καὶ θύσαντες τῷ Ποσειδῶνι, αὐτοῦ κἀγὼ ὁ ξένος, ἡμέρας τρεῖς ἐπαυλισάμεθα, (νηνεμία γὰρ ἦν) τῇ τετάρτῃ ἀπεπλεύσαμεν· ἔνθα δὴ πολλοῖς τῶν ἐκ τῆς ναυμαχίας νεκροῖς ἀπηντῶμεν, καὶ προσωκέλλομεν. καὶ τὰ

B Nterea non iam amplius illum ferens in ceto victum, mãsionísque illius tædio affectus, quærebã quánam arte nobis pateret exitus. Et primùm quidem non inutile visum, ad dextrum latus fodere, pérque defossum foramen tentare fugam. Incipientes igitur pertundebamus. Vbi verò progressi ad quinque stadia effodimus, nihil proficientes, ab opere destitimus. Tum syluam exurere visum est, vt sic cetus moreretur: quod si fieret, facilè liceret egredi. Igitur ab C extremitate incipientes comburebamus: & dies quidem septem, ac totidem noctes calorem non sensit. Porrò octaua ac nona intelleximus illum ægrotare, quum hiabat non solita cum vehementia, cùm neque hiatum suspendebat ac protrahebat, sed confestim comprimebat. Decima autem & vndecima moriebatur, ac malè olebat. At duodecima vix sensimus periclitari nos, & in cadauere concludi, ni hiante ceto cuneos submitteremus, quò fauces in posterum non præcluderentur. Itaque maximis trabibus illius diuulso ore, nauem parabamus, aquę plurimum inferentes, & ad necessitatem D cætera. Gubernator futurus erat Scintharus. Postera autem die iam ille mortuus erat. Nos verò attrahentes nauem, & per raritatem dentium educentes ac explicantes, leniter in mare demisimus. Ascendentes autem in dorsum, apud trophęum Neptuno immolauimus, ibíq; tribus diebus mansimus (erat enim trãquillitas) quartaverò nauigantes abscessimus. Hinc nos multis ex nauali pugna cadaueribus obuiatiimus, & impegimus, vbi &

corpora dimensi mirabamur. Diebus autem quibusdam nauigauimus multa aëris temperie vsi: tandem violento spirante Borea frigus magnum secutum est, ab eóque totum glacie astrictum est pelagus, non modò in superficie, sed in profundum, & altè ad passus trecentos, vt descendentes super glaciem curreremus. Quum autem ventus perstaret, neque ampliùs ferre possemus, tale quiddam commenti sumus. (Qui verò in ea re consilium dederat, erat Scintharus.) Igitur in aquam antrum maximum fodientes, in eo latitauimus diebus triginta, ignémque accendebamus, ac vescebamur piscibus: siquidem fodiendo plurimos inueniebamus. Vbi verò commeatus defecit, egressi infixam nauem euulsimus, ac velum expandimus, trahebamúrque vt nauigantes molliter ac leniter per glaciem delapsi. Quinta autem die tepore glacies soluebatur, iterúmque omnia in aquam soluta. Iam verò & circiter stadia trecẽta nauigaueramus, quũ ad insulam delati, non adeò magnam, & eam desertam, aquas hausimus (iam enim defecerant) tauróque sylvestres ibi duos arcu confecimus. Ipsi autem tauri cornua non in fronte, sed in ipsis habebant oculis, vt Momo placuit. Post paulum in pelagus deuenimus, non aqueum, sed lacteum: & in eo insula apparebat alba, referta vitibus. Erat autem insula caseus maximus, vehementer coagulatus, quemadmodum postea comedentes didicimus. Eius autem circuitus stadiorum viginti quinque: & vites vuis scatebant, ex quibus lac, non vinum, expressimus. Templum autem erat in media insula Galateæ Nereidi sacrum, sicut ostentabat epigramma. Quandiu igitur in insula consedimus, escam quidem nobis ac cibum terra suppeditauit: lac autem ex vuis expressum, potum. Regnare autem in regionibus illis dicebatur Tyro Salmonei filia: cùm è vita discessisset, eo à Neptuno honore accepto. Exactis autem in insula diebus quinque, sexta egressi sumus portum, tranquillo quidem mari ab vndis, ac aura quadam impellente. Porrò octaua die nauigantes, non ampliùs per lac, sed in salsa ac cœrulea aqua, videmus homines multos,

A σώματα καταμέξωντες, ἐθαυμάζομεν. καὶ ἡμέρας μὲν τινας ἐπλέομεν, δυσχείμερον ἀεὶ χεώμενοι· ἔπειτα Βορέης σφοδρὸς πνεύσαντος, μέγα κρύος ἐγένετο, ὥστε ὑπ' αὐτοῦ πᾶν τὸ πέλαγος, οὐκ ἐπιπολῆς μόνον, ἀλλὰ καὶ ἐς βάθος, ὅσον ἐς τετρακοσίας ὀργυιὰς· ὥστε καὶ ἀποβαίνοντας, ἀσφαλέως ὅτι τοῦ χρυσάλλου. ὑπερθέοντες οὖν τοῦ πνεύματος φέρειν οὐ δυναμένου, τοιόνδε τι ἐπενοήσαμεν. (ὁ δὲ τὴν γνώμην ἀποφηνάμενος, ὦ ὁ Σκίνθαρος) σκάψαντες γὰρ ἐν τῷ ὕδατι σπήλαιον μέγιστον, ἐν τούτῳ ἐμείναμεν ἡμέρας τριάκοντα, πῦρ ἀναχέοντες, καὶ ἰχθύσι χρώμενοι τοῖς ἁλιευομένοις· πλεῖστοι γὰρ ἐν τῷ ὀρύγματι ἐγίνοντο. ὡς δὲ καὶ ἡ ἐπιτήδεια ἐπέλιπε, τὴν ναῦν ἐμπαγεῖσαν ἀνασπάσαντες, καὶ πετάσαντες τὸν ὀθόνιον, ἐσυρόμεθα ὥσπερ πλέοντες λείως καὶ σφαιρωδῶς, ὅτι τοῦ πάγου ἁλισθαίνοντες. ἡμέρᾳ δὲ πέμπτῃ ἀλέα τε ἦν, καὶ ὁ πάγος ἐλύετο, καὶ ὕδωρ πάντα αὖθις ἐγίγνετο. πλεύσαντες γὰρ ὅσον τετρακοσίους σταδίους, νήσῳ μικρᾷ καὶ ἐρήμῃ προσεσχήκαμεν, ἀφ' ἧς ὕδωρ λαβόντες (ἐπελελοίπει γὰρ ἤδη) καὶ δύο ταύρους ἀγρίους καταξύσαντες, ἀπεπλεύσαμεν. οἱ δὲ ταῦροι ὅτι, τὰ κέρατα οὐκ ὅπου τῆς κεφαλῆς εἶχον, ἀλλ' ἐπὶ τοῖς ὀφθαλμοῖς, ὥσπερ ὁ Μῶμος ἤξίου. μετὰ δὲ πολὺ δὲ εἰς πέλαγος ἐμβαίνομεν, οὐχ ὕδατος, ἀλλὰ γάλακτος. καὶ νῆσος ἐν αὐτῷ ἐφαίνετο λευκή, πλήρης ἀμπέλων. ἦν δὲ ἡ νῆσος, τυρὸς μέγιστος, πάνυ συμπεπηγώς, ὡς ὕστερον ἐμφαγόντες ἐμάθομεν, σταδίων εἰκοσιπέντε τὸ μέγεθος· αἱ δ' ἄμπελοι, βοτρύων πλήρεις· ἦν μὲν οἶνον, ἀλλὰ γάλα δὲ αὐτῶν ἀπεθλίβομεν. ἱερὸν δὲ ἐν μέσῃ τῇ νήσῳ αἰωκοδόμητο, Γαλατείας τῆς Νηρηίδος, ὡς ἐδήλου τὸ ἐπίγραμμα. ὅσον οὖν χρόνον ἐκεῖ ἐμείναμεν, ὅσον τε ἡμῖν καὶ σιτίον ἡ γῆ παρεῖχε, ποτὸν δὲ ὃ ἐκ τῶν βοτρύων γάλα. βασιλεύειν δὲ τούτων τῶν χωρίων ἐλέγετο Τυρὼ ἡ Σαλμωνέως, μετὰ τὸν ἐντεῦθεν ἀπαλλαγὴν, ταύτην τὴν δωρεὰν τοῦ Ποσειδῶνος λαβοῦσα τὸν τιμόν. μείναντες δ' ἡμέρας ἐν τῇ νήσῳ πέντε, τῇ ἕκτῃ ἐξορμίσαμεν, αὔραις μέν τισι τὰς πνοὰς πεμπούσης, λοχυμένους δὲ οὔσης τῆς θαλάττης. τῇ ὀγδόῃ δὲ ἡμέρᾳ πλέοντες, οὐκ ἔτι ἐν γάλακτος, ἀλλ' ἤδη ἐν ἁλμυρῷ καὶ κυανῷ ὕδατι, καθορῶμεν ἀνθρώπους πολλούς,

ὑπὲρ τῆς πελάγους ἀφανέσας, ἅπαντα ἡμῖν A supra mare decurrentes, omnino nobis
παρεσκευασμένας, καὶ τὰ σώματα, καὶ τὰ με- similes & corporibus & magnitudine,
γέθη, πλὴν μόνων τῶν ποδῶν. ταῦτα γὰρ præter solos pedes, siquidem hos subeſſi-
φέλλινα εἶχον· ἀφ' ὧν δή, οἶμαι, καὶ ἐκα- nos habebant. Quare, vt existimo, &
λοῦντο Φελλόποδες. ἐθαυμάζομεν δὲ ὁρῶντες Phellopodes appellati sunt. Mirabamur
αὐτοὺς βαπτιζομένους, ἀλλ' ὑπερέχοντας autem cùm videremus eos non demergi,
τῶν κυμάτων, καὶ ἀδεῶς ὁδοιποροῦντας· οἱ sed supra fluctus extare, intrepidéque
δὲ καὶ παρῆσαν, καὶ προσηύχοντο ἡμᾶς incedere. Qui & accedentes, salutarunt
Ἑλληνικῇ φωνῇ, ἔλεγόν τε εἰς Φελλὼ τὴν nos Græca voce: dicebant autem se in
αὐτῶν πατρίδα ἐπείγεσθαι· μέχρι μὲν δή Phello patriam suam properare. Co-
τινος σὺν ὠδοιποροῦμεν ἡμῖν προθέοντες· εἶ- mitabantur autem aliquo vsque nos
τα ἀποστραπόμενοι τῆς ὁδοῦ, ἐβάδιζον, δύ- præcurrentes, postea conuersi ab iti-
πλοιαν ἡμῖν ἐπεύξαμενοι. μετ' ὀλίγον δὲ, B nere, ibant, felicem nobis nauigatio-
πολλαὶ νῆσοι ἐφαίνοντο· πλησίον μὲν ἐξ ἀρι- nem comprecati. Post paululum verò
στερῶν ἡ Φελλὼ, ἐς ἣν ἐκεῖνοι ἔσπευδον, πό- & insulæ multæ apparuêre. Propè qui-
λις ὑπὲρ μεγάλου καὶ στρογγύλου Φελλοῦ κα- dem à læua Phello, ad quam illi pro-
τοικουμένη. πόρρωθεν δὲ, καὶ μᾶλλον ἐν δε- perabant, quæ ciuitas super magno ac
ξιᾷ πέντε μέγιστοι καὶ ὑψηλόταται, ἐν πῦρ rotundo subere habitabatur. Longè
πολὺ ἀνεκαίετο. ἐγγὺς δὲ τὴν προσφέρει, μία autem, & ad dextram magis, quinque
πλατεῖα, καὶ ταπεινὴ, σταδίους ἀπέχουσα maximæ insulę & altissimæ, vbi ignis
οὐκ ἐλάττους πεντακοσίων. ἤδη δὲ πλησίον accendebatur multus. Ad proram au-
τε ἦμεν, καὶ θαυμαστή τις αὔρα προεπνευ- tem vna lata & humilis, distans stadiis
σεν ἡμᾶς, ἡδεῖα, καὶ ὐώδης, οἵαν φησὶν ὁ non minùs quingentis. Iam verò non
συγγραφεὺς Ἡρόδοτος, ἀπὸ τῆς Ἀραβίας C procul aberamus, cùm mira quædam
μόνος Ἀσσυρίας. οἷαι γὰρ ἀπὸ ῥόδου, καὶ νάρ- nos afflauit aura, dulcis & odorifera,
κισσου, καὶ ὑακίνθου, καὶ κρίνων, καὶ ἴων, ἔτι qualem historicus Herodotus à Felice
δὲ μυρσίνης, καὶ δάφνης, καὶ ἀμπελάνθης, Arabia spirare dicit: nam qualis à ro-
τοιοῦτον ἡμῖν ὀδμὴ προσέβαλλεν· ἡδέν- sis, narcissis, hyacinthis, liliis, violis,
τες δὲ τῇ ὁδμῇ, καὶ χρηστὰ ἐκ μακρῶν πό- myrto, vel lauro redolere consueuit,
νων ἐλπίσαντες, κατ' ὀλίγον ἤδη πλησίον talis nobis odor aspirauit, à quo deli-
τῆς νήσου ἐγιγνόμεθα. ἔνθα δὴ καὶ καθεω- niti, bonique aliquid longis ex labori-
ρῶμεν λιμένας τε πολλοὺς περὶ πᾶσαν ἀ- bus sperantes, iam in insulam propè
κλύστους καὶ μεγάλους, ποταμούς τε ἡσυ- aduceneramus. Hîc & portus videmus
χεῖς ὀξέως ῥέοντας ἠρέμα ἐς τὴν θάλατταν· ἐπὶ plurimos tranquillos, & magnos, niten-
δὲ λειμῶνας, καὶ ὕλας, καὶ ὄρεα μουσικά, D tiáque flumina leniter in mare prorum-
τὰ μὲν ὑπὲρ τῶν ἠόνων ἀδοντα, πολλὰ δὲ pere, pratáque & syluas, & canoras a-
καὶ ὑπὸ τῶν κλάδων. ἀὴρ δὲ κοῦφος καὶ δύ- ues, partim quidem per littora canen-
πνους περιεκέχυτο τὴν χώραν· καὶ αὖραι δέ tes, multas autem super ramis. Aër
τινες ἡδεῖαι ἠσπάζοντο, ἠρέμα τὴν ὕλην autem lenis ac placidè spirans regioni
διασάλευον· ὥστε καὶ ἀπὸ τῶν κλάδων κι- circumfundebatur. Hinc suaues quæ-
νουμένων, τερπνὰ καὶ συνεχῆ μέλη ἀπεσυ- dam auræ spirantes leniter syluam mo-
είζετο, ἐοικότα τοῖς ἐπ' ἐρημίας αὐλήμασι uebant, vt ex motis ramis dulces & per-
τῶν πλαγίων αὐλῶν. καὶ μικὺ καὶ βοὴ σύμμικτος ἠκούετο, ὑ θορυβώδης, ἀλλ' οἵα γίνοιτ' petui cantus ederentur, similes iis qui in
ἂν ἐν συμποσίῳ, τῶν μὲν, αὐλουμένων, ἄλλων δὲ, ἐπαινουμένων, ἐνίων δὲ, κρουομένων locis desertis obliquis fistulæ reddi so-
πρὸς αὐλὸν, ἢ κιθάραν. τούτοις ἅπασι κηλούμενοι, κατήχθημεν. ὁρμίσαντες δὲ τὴν lent. Atqui audiebatur vox quædam pro-
ναῦν ἀπεβαίνομεν, τὸν Σκίνδαρον ἐν αὐτῇ, καὶ δύο τῶν ἑταίρων ἀπολιπόντες. προϊόν- miscua nõ tumultuosa, sed qualis in con-
uiuio reddi posset, cùm quidam fistula ca-
nunt, alij probant, alij ad fistulam aut ci-
tharam saltãt. His illecti deferebamur in
portum: egressique nauem, Scintharum
in ea & ex sociis duos dimisimus. Proce-

dentes autem per florens quoddam pratum, in custodes incidimus ac ministros, qui nos roseis vinculis vincientes (id enim apud eos maximum est vinculum) ad principem adduxere: à quibus & per viam intelleximus eam esse Beatorum insulam, regnaréque in ea Creticum Rhadamanthum: ad quem vbi adducti fuimus, stetimus in ordine iudicandorum quarto loco. Erat autem prima causa de Aiace Telamonio, an illi in heroum numero esse liceat, an non. Accusabatur autem quòd furiis actus seipsum necasset. Denique multo priùs habito sermone visum est Rhadamantho, hausto elleboro, ac demum resipiscentem, tradere eum Hippocrati Coo medico, indéque iam in heroum conuiuium recipi. Secunda autem causa amoris erat, Thesei scilicet ac Menelai pro Helena certantium, vtri illa cohabitare debeat. Et Rhadamanthus quidem eam Menelao adiudicauit, qui coniugij huius gratia tantis olim laboribus sese obiecerit, periculisque. Etenim Theseo ipsi alias esse mulieres, Amazonem, ac Minois filias. Tertia verò de præeminentia inter Alexandrum Philippi filium, & Hannibalem Carthaginensem: visum est Alexandrum præcellere, eique sedes posita est apud Cyrum Persem primum. In quartam autem causam nos adducti sumus: & is quidem interrogauit, quidnam in caussa esset quòd adhuc viui ad sacrum illum locum deuenissemus. Nos autem ex ordine cuncta illi enarrauimus. Tum nobis paululum è loco summotis, secum diu pensitabat, & de nobis communicabat cum assessoribus. Consederãt autem ei cùm alij multi, tum & Atheniensis Aristides, cognomento Iustus, cui vt placuit decreuit, vt daremus pœnas curiositatis & peregrinationis, postquam moreremur. Nunc verò præscripto tempore licere nobis in insula apud heroas versari, indéque abire. Præscripsit autem recessus terminum, non ampliùs quàm mensium septem. Hinc sua sponte defluentibus sertis à nobis, soluebamur, ac in vrbem adducebamur, ad Beatorum cõuiuium. Ipsa autem ciuitas tota aurea, murus verò smaragdo lapide cingitur.

A τες δὲ ἀφ' λιμῶνος βαθροῦντος, ἐντυγχάνομεν τοῖς φρουροῖς, καὶ τοῖς πλοίοις· οἱ δὲ δήσαντες ἡμᾶς ῥοδίνοις στεφάνοις, τοῦτο γὰρ μέγιστος παρ' αὐτοῖς δεσμός ἐστιν, ἀπῆγον ὡς τὸν ἄρχοντα· παρ' ὧν δὴ καθ' ὁδὸν ἠκούσαμεν, ὡς ἡ μὲν νῆσος εἴη τῶν Μακάρων τοσαυτορθουμένων, ἄρχοι δὲ ὁ Κρὴς Ραδάμανθυς. καὶ δὴ ἀναχθέντες ὡς αὐτὸν, ἐν τάξει τῶν δικαζομένων ἐστημεν τέταρτοι. ἐῶ δὲ ἡ μὲν πρώτη δίκη, τοῦ Αἴαντος τοῦ Τελαμῶνος, εἴτε χρὴ αὐτὸν σωθῆναι τοῖς ἥρωσιν, εἴτε καὶ μή· κατηγορῆτο δὲ αὐτοῦ, ὅτι B μεμηνώοι, καὶ ἑαυτὸν ἀπεκτόνοι· τέλος δὲ, πολλῶν ῥηθέντων, ὁ Ραδάμανθυς ἀπεφήνατο, νῦν μὲν αὐτὸν πιόμενον τοῦ ἑλλεβόρου, ὕστερον δὲ συμπαραδοθῆναι Ἱπποκράτει τῷ Κῴῳ ἰατρῷ· δευτέρα δὲ σωφρονήσαντα, μετέχειν τοῦ συμποσίου. δευτέρα δὲ ἦν κρίσις ἐρωτική, Θησέως καὶ Μενελάου περὶ τῆς Ἑλένης ἀμφισβητούντων, ποτέρῳ αὐτῶν χρὴ συνοικεῖν. καὶ ὁ Ραδάμανθυς, ἐδίκασε Μενελάῳ συνεῖναι αὐτῶν, ἅτε καὶ τοσαῦτα πονήσαντι, καὶ κινδυνεύσαντι τοῦ γάμου ἕνεκεν· C καὶ γὰρ αὐτῷ Θησεῖ καὶ ἄλλας εἶναι γυναῖκας, τήν τε Ἀμαζόνα, καὶ τὰς τοῦ Μίνωος θυγατέρας. τρίτη δ' ἐδικάσθη περὶ προεδρίας, Ἀλεξάνδρῳ τε τῷ Φιλίππου, καὶ Ἀννίβᾳ τῷ Καρχηδονίῳ. καὶ ἔδοξε προέχειν ὁ Ἀλέξανδρος, ᾧ ξένος αὐτῷ ἐτέθη πρῶτος Κῦρος ὁ Πέρσης, ὁ πρότερος. τετάρτοι δ' ἡμεῖς προσῳκήθημεν· καὶ ὁ μὲν ἤρετο, τί πάσχοντες, ἔτι ζῶντες ἱκόμεθα χωρίου ὑποβαίημεν· ἡμεῖς δὲ, πρώτα ἐξῆς διηγησάμεθα. οὕτω δὲ μεταξησάμενος ἡμᾶς, ὅτι πολλοῦ χρόνου ἐσκέπτετο, D τοῖς συνέδροις ἐκοινοῦτο περὶ ἡμῶν. συνήδρευον δὲ ἄλλοι τε πολλοὶ, καὶ Αἰσχίδης ὁ δίκαιος, ὁ Ἀθηναῖος. ὡς δ' ἔδοξεν αὐτῷ, ἀπεφήνατο, τῆς μὲν πολυπραγμοσύνης καὶ τῆς ἀποδημίας, ἐπειδὴ ἀποθανούμεθα, δοῦναι τὰς δίκας, ὃ γὰρ νῦν, ῥητὸν χρόνον μείναντας ἐν τῇ νήσῳ, καὶ συνδιαιτηθέντας τοῖς ἥρωσιν, ἀπελθεῖν. ἔταξε δὲ καὶ τοῦ περιόδου τῆς ἀποδημίας, μὴ πλεῖον μηνῶν ἑπτά. τοιούτων δὲ ῥημάτων ἡμῖν τῶν στεφάνων περιῤῥυέντων, ἐλελύμεθα, καὶ εἰς τὴν πόλιν ἠγόμεθα, εἰς ὃ τῶν Μακάρων συμπόσιον. αὐτὴ μὲν οὖν ἡ πόλις πᾶσα χρυσῆ, ὁ δὲ τεῖχος περίκειται σμαράγδινον.

πόλαι δὲ εἰσὶν ἑπτὰ πᾶσαι μονόξυλοι κινα-
μώμινοι. ὁ μὴν τοι ἔδαφος τῆς πόλεως, καὶ
ἡ ἐντὸς τῦ τείχεος γῆ, ἐλεφαντίνη. ναοὶ δὲ πάν-
των θεῶν, βηρύλλου λίθου ᾠκοδομημένοι· καὶ
βωμοὶ ἐν αὐτοῖς μέγιστοι, μονόλιθοι, ἀμε-
θύστινοι, ἐφ' ὧν ποιοῦσι τὰς ἑκατόμβας. πε-
ρὶ δὲ τὴν πόλιν, ῥεῖ ποταμὸς μύρου τῦ κα-
λλίστου, ὁ πλάτος πηχέων ἑκατὸν βασιλι-
κῶν, βάθος δὲ, ὥστε νῆν δύμβρως. λουτρὰ
δέ ἐστιν αὐτοῖς, οἶκοι μεγάλοι, ὑάλινοι, τῶν
κινναμώμῳ ἐγκεκονιμένοι. αὐτὶ μὴν τοῦ ὕ-
δατος, ἐν ταῖς πυέλοις δρόσος θερμὴ ἔστιν·
ἐσθῆτι δὲ χρῶνται, ἀραχνίοις λεπτοῖς, πορ-
φύρεοις. αὐτοὶ δὲ σώματα μὴν οὐκ ἔχουσιν,
ἀλλ' ἀναφεῖς, καὶ ἀσαρκοί εἰσι, μορφὴν δὲ
καὶ ἰδέαν μόνον ἐμφαίνουσι· καὶ ἀσώματοι
ὄντες, ὅμως οἷόν ἐστιν, καὶ κινοῦνται, καὶ
φρονοῦσι, καὶ φωνὴν ἀφιᾶσι. καὶ ὅλως ἔοι-
κε γυμνή τις ἡ ψυχὴ αὐτὴν περιπολεῖν,
τὴν τῦ σώματος ὁμοιότητα περικειμένη.
εἰ γοῦν μή ἅψαιτό τις, οὐκ ἂν ἐλέγξειε
μὴ εἶναι σῶμα ὃ ὁρώμενον. εἰσὶ γὰρ ὥσ-
περ σκιαὶ ὀρθαί, οὐ μέλαιναι· γηράσκει δὲ
οὐδείς, ἀλλ' ἐφ' ἧς ἂν ἡλικίας ἔλθῃ, παρα-
μένει· ὁμοίως δὲ οὐδὲ νὺξ παρ' αὐτοῖς γίγνε-
ται, οὐδ' ἡμέρα πάνυ λαμπρά· ἀλλὰ
καθάπερ ὁ λυκαυγὴς ἤδη περὶ ἕω, μη-
δέπω ἀνατείλαντος ἡλίου, ἕωθεν φῶς ἐ-
πέχει τὴν γῆν. καὶ μὴν τοι καὶ ὡρῶν μίαν
ἴσασι τῦ ἔτους· ἀεὶ γὰρ παρ' αὐτοῖς ἔαρ
ἔστι, καὶ εἷς ἄνεμος πνεῖ ὁ Ζέφυρος· ἡ δὲ
χώρα, πᾶσι μὴν ἄνθεσι, πᾶσι δ' ὀπωροῖς ἡ-
μέρης τε καὶ σκιερῆς τέθηλεν· αἱ μὴν γὰρ
ἄμπελοι, δωδεκαφορεῖ εἰσι, καὶ κατὰ μῆνα
ἕκαστον καρποφορεῖσι· τὰς δὲ ῥοιὰς, καὶ τὰς
μηλέας, καὶ τὴν ἄλλην ὀπώρην, ἔλεγον μὴ
δεῖν δεκαδεκάφορον· ἑνὸς γὰρ μηνὸς τῦ
παρ' αὐτοῖς Μινῴου, δὶς καρποφορεῖν. αὐτὴ
δὲ πυρὸν, οἱ στάχυες ἄρτοις ἑτοίμοις ἐπ' ἄ-
κρου φύονσιν, ὥσπερ μύκητας. πηγαὶ δὲ
περὶ τὴν πόλιν ὕδατος μὴν, πέντε, καὶ ἑξήκο-
ντα, καὶ τριακόσιοι, μέλιτος δ', ἄλλαι το-
σαῦται, μύρου δ', πεντακόσιαι, μικρότεραι
μὴν αὗται· καὶ ποταμοὶ γάλακτος ἑπτὰ,
καὶ οἴνου ὀκτώ· ὁ δὲ συμπόσιον, ἔξω τῆς πόλεως πεποίηται, ἐν τῷ Ἡλυσίῳ καλουμένῳ πεδίῳ·
λιμὴν δέ ἐστι κάλλιστος, περὶ αὐτὸν, ὕλη πάντοια, πυκνὴ, θηρεύεσθαι τοῖς καρπερεύεσθαι θέλουσι.

A Potrò portæ ſeptem ſunt, omnes ex integro ligno & amomo. Pauimentum verò ciuitatis, & quæ intra mœnia eſt, terra eburnea: omnium autem deorum templa, beryllo lapide conſtructa ſunt, & altaria in eis maxima, vno è ſimplici lapide amethyſto conſtant, in quibus & dijs immolant. Circa ciuitatem verò fluuius defluit vnguento optimo: huiúſque latitudo regalium cubitorum centum: altitudo, vt commodè nare poſſes. Porro ipſius balnea, domus magnæ ſunt vitreæ, cinnamomo ſuccenſæ. Atqui pro aqua ros tepidus in peluibus ſeruatur. Vtuntur autem veſtibus purpureis, tenuiſſimis aranearum telis. Hi corpora B non habent, ſed & impalpabiles ſunt, & abſque carne. Formam autem & effigiem ſolam habent ac oſtendunt. Incorporei tamen cùm ſint, ſtant, mouentur, intelligunt, vocémque emittunt: omninóque videtur eorum anima nuda quædam circumuagari, corporis ſimilitudine circundata. Si quis autem non tetigerit, non credet, quod videtur, non eſſe corpus. Sunt enim vt vmbræ rectæ, non nigræ. Seneſcit nemo, ſed ea ætate qua ſe eò contulit, permanet. Denique C hîc haudquaquam eſt nox, neque dies admodum clara, ſed quale crepuſculum eſſe ſolet, idm aurora apparente ante orientem ſolem: talis lux terram habet quare & vnum ſolum anni tempus nouere. Semper enim apud eos ver eſt, vnúſque ventus ſpirat Zephyrus. At locus cunctis quidem floribus, omnibus manſuetis plantis & vmbroſis viret. Quę illic ſunt vineæ, duodecies quotannis ferunt, & ſingulis menſibus vuas reddũt: mala verò granata ac malos, cæteráque poma terdecies ferre dicebant: nam menſe qui apud eos Minous appellatur, bis ferre fructum. Pro frumẽto verò ſpi- D cę in ſummitate paratos panes emittunt, vt fungos. Fontes ſunt per ciuitatem, atque quidem, quinque & ſexaginta ac trecenti: mellis verò alij totidem: vnguenti, quingenti: verùm & hi minores ſunt: flumina lactis ſeptem, & vini octo. Conuiuium autẽ celebratur extra ciuitatem in campo qui Elyſius vocatur. Etenim pratum eſt pulcherrimum, & circa illud nemus omni arborum ſpecie conſitum, vmbram diſcumbentibus faciens: ſtra-

tum autem ſubſternunt è floribus. Miniſtrant quidem ac cuncta afferunt venti, præterquam quòd vinum non miſcent: ſiquidem eo non indigent: nam circum conuiuium arbores ſunt vitreæ magnæ, è micante vitro: harum fructus pocula ſunt omni ſpecie operis ac magnitudinis. Vbi autem quis ad conuiuium acceſſerit, vnum ex illis vel duo decerpta menſis apponit: ea confeſtim vino replentur. Proſertis verò, luſciniæ canoræque volucres cæteræ, flores è proximis pratis ore legentes, cum cantu eos ſuperuolant, aſpergúntque. Porrò vnguntur ad hunc modum: Denſæ nubes vnguentum combibentes è fontibus ac flumine, ſupráque conuiuium ſparſæ, ſenſim exprimentibus ventis, tenuiſſimum quiddam velut rorem diſtillant. In cœna autem muſicæ & cantilenis vacant. Canuntur autem in primis Homeri verſus, qui & ipſe adeſt, & cum illis conuiuatur, ſupra Vlyſſem diſcumbens. Choreæ autem ſunt è pueris & virginibus: præſunt verò illis & concinunt Eunomus Locrus, & Arion Leſbius, & Anacreon, & Steſichorus: nam & hunc apud eos vidi, iam ipſi Helena reconciliata. Vbi autem ij quieuerunt, ſecundæ choreæ ſuccedunt è cygnis, philomenis, ac hirundinibus. Poſtquam & illæ canere cœperint, iam tota ſylua reſonat, præſidentibus ventis. Hoc autem maximum ad lætitiam habent: fontes duo ſunt circa conuiuium, vnus quidem riſus, alter verò voluptatis. Ex horum ambobus in initio conuiuij omnes bibunt, deinde reliquum læti ac ridentes exigunt. Volo & ex inſignibus viris quos apud eos vidi, dicere: Omnes quidem ſemideos, & qui ſub Ilio militauere, præter Locrenſem Aiacem: nam hunc ſolum dicebant in impiorum loco ſupplicio affici: Barbarorum autem vtrunque Cyrum, Scythámque Anacharſim, & Thracem Zamolxim, Numámque Italicum, nécnon & Lacedæmonium Lycurgum, & Phocionem & Tellum Athenienſes, & præter Periandrum ſapientes omnes. Vidi & Socratem Sophroniſci filium cum Neſtore & Palamede nugantem:

A χὴ τρωμηλιὰ μὴν ἐκ τῶ αἰθέων ἐπιτελέλιωνται. Διακονοῦνται ὃ ἐ Διαφέροντιν ἅπαντα οἱ ἄνεμοι, πλὴν γε τῦ οἰνοχοεῖν. Τούτου γὰρ οὐδὲν δέονται, ἀλλ' ἔστι δένδρα περὶ ὃ συμπόσιον ὑάλινα, μεγάλα, τῆς διαυγεστάτης ὑάλου· ὁ καρπὸς δ' ἔστι τούτων τῶν δένδρων, ποτήρια παντοῖα καὶ τὰς κατασκευάς, καὶ τὰ μεγέθη. ἐπειδὰν οὖν πρίη τις εἰς ὃ συμπόσιον, ἐυγήσας ἓν ἢ δύο τῶν ἐκπωμάτων, ὡδαπίδεται, καὶ ὃ αὐτίκα οἴνου πλήρη γίγνεται· οὕτω μὴν πίνουσιν. αὐτὶ ὃ τῶν ἀνθέων, αἱ ἀηδόνες, καὶ τἆλλα τὰ μουσικὰ ὄρνεα, ἐκ τῶν πλη-

B σίον λιμνῶν ταῖς τόμαισιν αἰθολογοῦντα, κατομβρίσι αὐτοὺς μετ' ὠδῆς ἐπαφιεμένα, καὶ μὴν καὶ μυζίζοντα ὠδί· νεφέλαι πυκναὶ αἰακατάτασαι μύξεσιν ἐκ τῶν πηγῶν, καὶ τὸ πολυμυδὲς, καὶ ὑπισᾶσαι ἐπὶ ὃ συμπόσιον, ῥέμμα τῶν ἀνέμων ἀποθλιβόντων, ὕσει λεπτόν, ὡσπερ δρόσον· ὅτι ὃ τῶν δείπνων, μουσικήν τε, καὶ ᾠδὰς χολάζουσιν· ἄδεται ὃ αὐτοῖς τὰ Ομήρου ἔπη μάλιστα, καὶ αὐτὸς ὃ πάρεστι, καὶ συνδιωκεῖται αὐτοῖς, ἐπὶ τὸν Οδυσσέα καθαιρεῖμενος. οἱ μὲν δὴ χοροὶ, ἐκ παίδων εἰσὶ,

C καὶ παρθένων· ἐξαρχοῦσι ὃ, καὶ συνᾴδουσιν, Ευώνυμός τε ὁ Λοκρὸς, καὶ Αρίων ὁ Λέσβιος, καὶ Ανακρέων, καὶ Στησίχορος· καὶ γὰρ καὶ τοῦτον παρ' αὐτοῖς ἐθεασάμην, ἤδη τῆς Ελένης αὐτῷ διηλλαγμένης. ἐπειδὰν ὃ ἅπαξ παύσωνται ᾄδοντες, δεύτερος χορὸς παρέρχεται ἐκ κύκνων, καὶ χελιδόνων, καὶ ἀηδόνων· ἐπειδὰν ὃ καὶ ἅπαξ ἄσωσι, τότε δὴ πᾶσα ἡ ὕλη ἐπαυλεῖ, τῶν ἀνέμων καταρχόντων. μέγιστον ὃ δὴ τοῖς βυ-

D σσινοῖσιν ἐκ φῶ ἔχουσι πηγαί εἰσι δύο περὶ ὃ συμπόσιον, ἡ μὲν, γέλωτος, ἡ ὃ, ἡδονῆς· ἐκ τούτων ἑκάτερος, πάντες ἐν ἀρχῇ τῆς βωχίας πίνουσι, καὶ τοὐπιτὸν ἡδόμενοι, καὶ γελῶντες ἀφίασι. βούλομαι ὃ εἰπεῖν καὶ τῶν ἅπαξ ἐν οἷς τινας παρ' αὐτοῖς ἐθεασάμην· πάντας μὲν τοὺς ἡμιθέους, καὶ τοὺς ὑπὸ Ιλιον στρατεύσαντας, πλὴν γε δὴ τὸν Λοκρὸν Αἴαντος· ἐκεῖνον δὲ μόνον ἔφασκον ἐν τοῖς τῶν ἀσεβῶν χώρῳ κολάζεσθαι· βαρβάρων ὃ, Κύρους τε ἀμφοτέρους, καὶ τὸν Σκύθην Ανά-

χαρσιν, καὶ τὸν Θρᾷκα Ζάμολξιν, καὶ Νομᾶ τὸν Ιταλιώτην, καὶ μὴν καὶ Λυκοῦργον τὸν Λακεδαιμόνιον, καὶ Φωκίωνα, καὶ Τέλλον, τοὺς Αθηναίους, καὶ τοὺς σοφοὺς, πλὴν Περιάνδρου· εἶδον δὲ καὶ Σωκράτην τὸν Σωφρονίσκου, διαλεγόμενόν τε μετὰ Νέστορος, καὶ Παλαμήδους·

ὡδὲ

περὶ δὲ αὐτὸν ἦσαν Ὑάκινθός τε ὁ Λακεδαιμόνιος, καὶ ὁ Θεσπιὰς Ναρκισσος, καὶ Ὕλας, καὶ ἄλλοι καλοί. καί μοι ἐδόκει ἐραῶν τῶ Ὑακίνθου. τὰ πολλὰ δ' οὖν ἐκεῖνον διήλεγχεν. ἐλέγετο δὲ χαλεπαίνειν αὐτῷ ὁ Ραδάμανθυς, καὶ ἠπειληκέναι πολλάκις ἐκβαλεῖν αὐτὸν ἐκ τῆς νήσου, ἢν φλυαρῇ, καὶ μὴ θέλῃ ἀφεὶς τὴν εἰρωνείαν, σώφρων εἶναι. Πλάτων δὲ μόνος ἦν πάρων, ἀλλ' ἐλέγετο καὶ αὐτὸς ἐν τῇ ἐκεῖ αὐτῷ ἀναπλασθείσῃ πόλει οἰκεῖν, χρώμενος τῇ πολιτείᾳ, καὶ τοῖς νόμοις οἷς συνέγραψε, πολιτεύεσθαι. οἱ μὴν ἀμφ' Ἀρίστιππόν τε καὶ Ἐπίκουρον τὰ πρῶτα πρὸ αὐλοῦ ἐφέροντο, ἡδεῖς τε ὄντες, καὶ κεχαρισμένοι, καὶ συμποτικώτατοι. πρῶν δὲ καὶ Αἴσωπος ὁ Φρύξ. τοῦτῳ δὲ ὅσα καὶ γελωτοποιῷ χρῶνται. Διογένης μὴν γε ὁ Σινωπεὺς, τοσοῦτον μετέβαλε τοῦ ἤθους, ὥστε γῆμαι Λαΐδα τὴν ἑταίραν, ὀρχεῖσθαί τε ἐν μέθης πολλάκις ἀναστάντα, καὶ παρθενεύειν. τῶν δὲ Στωϊκῶν, οὐδεὶς πρῶν· ἔτι γὰρ ἐλέγοντο ἀναβαίνειν τὸν τῆς ἀρετῆς ὄρθιον λόφον. ἡκούομεν δὲ καὶ περὶ Χρυσίππου, ὅτι ἐν πρώτοις αὐτῷ ὄπτιλλῶν τῆς νήσου ἤμις, πρὶν ὃ τέταρτον ἑαυτὸν ἐλλεβορίσῃ. τοῖς δὲ Ἀκαδημαϊκοῖς ἔλεγον ἐθέλειν μὴν ἐλθεῖν, ἐπέχειν δ' ἔτι, καὶ ἀσκέπτεσθαι· μηδὲ γὰρ αὐτὸ τοῦτο πως καταλαμβάνειν, εἰ καὶ νῆσός τις τοιαύτη ἔστιν. ἄλλως τε, καὶ τὴν ὅτι τοῦ Ραδαμάνθυος, οἶμαι, κρίσιν ἐδεδοίκεσαν, ἅτε καὶ ὃ κριτήριον αὐτοὶ διηρηκότες. πολλοὺς δὲ αὐτῶν ἔφασκον ὁρμηθέντας, ἀκολουθεῖν τοῖς ἀφικνουμένοις, τὸ νωθείας δὲ ἀπολείπεσθαι, μὴ καταλαμβάνοντας, καὶ ἀναστρέφειν ἐκ μέσης τῆς ὁδοῦ· οὕτω μὴν ὦσιν ἦσαν ἀξιολογώτατοι τῶν παρόντων. ὑμῶσι δὲ μάλιστα τὸν Ἀχιλλέα, καὶ μετ' αὐτὸν, Θησέα. περὶ δὲ συνουσίας καὶ ἀφροδισίων οὕτω φρονοῦσι· μίσγονται μὲν ἀναφανδὸν, πᾶσιν ὁρῶσι, καὶ γυναιξὶ, καὶ ἄρρεσι, καὶ οὐδαμῶς τοῦτο αἰσχρὸν αὐτοῖς δοκεῖ· μόνος ὁ Σωκράτης διώμνυτο, ἢ μὴν καθαρῶς πλησιάζειν τοῖς νέοις. καὶ μὴν πολῖται αὐτὸν ὑπορκεῖν κατεγίνωσκον. πολλάκις γοῦν ὁ μὲν Ὑάκινθος, ἢ ὁ Ναρκισσος, ὡμολόγουν, ἐκεῖνος δὲ ἠρνεῖτο· αἱ δὲ γυναῖκες εἰσὶ πᾶσαι κοιναὶ, καὶ οὐδεὶς φθονεῖ τῷ πλησίον, ἀλλ' εἰσὶ τοῦτο μάλιστα Πλατωνικώτατοι·

A circa quem Hyacinthus Lacedęmonius, & Theſpieus Narciſſus, Hylas, aliíque formoſi. Videbatur autem Hyacinthum amare, idque multis argumentis. Ferebatur autem illi ſuccenſere Rhadamanthum, & ſæpenumero comminatum, ſi pergeret ineptire, ſe illum ex inſula eiecturum, aut niſi omiſſa ſimulatione conuiuaretur. Solus Plato non aderat, ſed conditam à ſe ciuitatem habitare dicebatur, vbi repub. & legibus quas tulerat, vteretur. Porrò Ariſtippus & Epicurus primi apud illos habebantur, cùm hilares eſſent, & læti, compotoréſque ſuauiſſimi. Aderat & Phryx Æſopus, quo homine pro morione vtuntur. Atqui Diogenes Sinopenſis tantum à priſtinis moribus degenerauerat, vt Laidem meretricem duceret vxorem, & ſubinde ſurgeret, ac temulentus ſaltaret, debacchaturque. Stoicorum autem aderat nemo: nam adhuc illos rectum virtutis verticem aſcendere aiebant. Quin & id de Chryſippo audiuimus, illi non priùs fas eſſe vt inſulam ingrederetur, quàm iam quartò ſe elleboro purgaret. Academicos dicebant velle quidem venire, continere ſe tamen, & adhuc conſiderare: neque enim ſatis adhuc capere num vſquam talis inſula ſit, nécne. Verùm, vt coniicio, Rhadamanthi iudicium haud dubiè metuerunt, vtpote qui forum iudiciarium ſuſtulerint. Quanquam non paucos ex illis excitatos fama erat, vt eos qui illuc præceſſerant, ſubſequerentur, verùm præ pigritia defeciſſe, neque potuiſſe aſſequi, ſed è medio itinere rediiſſe. Hi igitur inter eos qui aderant, erant maximè memorabiles. Enimuero Achillem, & poſt illum Theſeum in primis colunt. Quod verò ad coitum & Venerem pertinet, commiſcentur fœminis ſimul & maribus palàm, & ſpectantibus omnibus, idque haudquaquam turpe arbitrantur. Solus verò Socrates deierabat, ſe innocenter cum iuuenibus verſari, & quidem cùm omnes illum peierare ſcirent. Siquidem Hyacinthus & Narciſſus fatebantur, ille autē negabat. Fœminæ ſunt omnibus communes, neque quiſquam vicino inuidet, ſed sūt certè in hac re maximè Platonici.

Pueri quoque volentibus se exhibent, nihil reluctantes. Vix autem duos aut tres totos dies veneram, cùm accederem Homerum poëtam: nam vtrique otium erat: & cùm alia multa, tum illud rogabam, cuias esset, dicens illud maximè apud nos ad hunc vsque diem esse in cõtrouersia. At ille se nescire respondit. Nam quidam Chium, alij Smyrnæum, alij Colophonium eum arbitrantur, ipse verò se Babylonium esse aiebat: siquidem à ciuibus suis non Homerum, sed Tigranem vocatum fuisse: postea verò cùm apud Græcos obsidis officio functus esset, pristinam appellationem mutasse. Rogabam præterea, num & ij versus qui vulgo reiiciuntur, ab se conscripti essent, nécne. Ille autem omnes suos esse asseuerabat. Ibi ego Zenodoti & Aristarchi grammatici frigidas ratiocinationes non potui non damnare. Vbi autem hæc abundè disseruit, iterum rogabam quamobrem ab ira, poëmatis sui initium sumpserit. Sic enim, inquit, mihi in mentem venit, nihil studio agenti. Tum & illud scire cupiebam, an, quod multi volunt, Odysseam Iliade priorem scripsisset. Ille verò negabat. Nam quòd cæcus non esset, quod & de eo affirmant, mox cognoui: videbam enim: quare non erat ὀpus illum pereontari. Quin idem aliàs sæpe agebam, vbi illi vacare viderem. Cùm autem illum adirem, rogarémque, ipse contrà promptè ad omnia respondebat, maximè verò post causam quam vicit. Nam illum calumniæ Thersites accusauerat, quòd se in poësi conuitiis agitasset. Vicit autem Homerus causam, agente Vlysse. Aduênit & circa illa tempora Pythagoras Samius septiesmutatus, qui in tot animalibus vixit, & animæ errores consummauit. Erat autem eius dextra pars aurea: & visum est vt communi cum illis republica vteretur. Dubitabatur autem adhuc, vtrùm Pythagoræ, an Euphorbi nomine appellandus esset. Empedocles verò (nam & ipse venit semielixus, & toto corpore excoctus) non receptus est, quanquam id multis precibus postularet. Procedente autem tempore instabat certamen quod apud illos Thanatusia appellatur. Præfuit Achilles iam quintùm, Theseus verò septimùm. Porrò quid in totũ actum sit, longum esset commemorare:

καὶ οἱ παῖδες δὲ πρόχειροι τοῖς βουλομένοις, οὐδὲν ἀπολέγοντες. ὕστατον δὲ δύο ἢ τρεῖς ἡμέραι διεληλύθησαν, καθ' ὃν ἐγὼ Ὁμήρῳ τῷ ποιητῇ, σχολῆς ὔσης ἀμφοῖν, πάντα ἄλλα ἐπυνθανόμην, καὶ ὅθεν εἴη, λέγων τοῦτο μάλιστα πρὸ ἡμῶν εἰσέτι νεῶν ζητεῖσθαι· ὁ δὲ, αὐτὸς μὲν ἀγνοεῖν ἔφασκεν· οἱ μὲν γὰρ, Χῖον, οἱ δὲ, Σμυρναῖον, πολλοὶ δὲ, Κολοφώνιον αὐτὸν νομίζουσιν. εἰ δέ μοι ἔλεγε Βαβυλώνιος, καὶ τοῦτό γε τοῖς πολίταις, οὐχ Ὁμηρος, ἀλλὰ Τιγράνης καλεῖσθαι· ὕστερον δὲ ὁμηρεύσας καὶ τοῖς Ἕλλησιν, ἀλλάξαι τὴν προσηγορίαν. ἔτι δὲ καὶ περὶ τῶν ἀθετουμένων στίχων ἐπηρώτων, εἰ ἐκ τοῦ ἐκείνου εἰσὶ γεγραμμένοι· καὶ ὃς ἔφασκε πάντας αὐτοῦ εἶναι. κατεγίνωσκον οὖν τῶν ἀμφὶ τὸν Ζηνόδοτον καὶ Ἀρίσταρχον γραμματικῶν πολλὴν τὴν ψυχρολογίαν· ἐπεὶ δ' ταῦθ' ἱκανῶς ἀπεκέκριτο, πάλιν αὐτὸν ἠρώτων, τί δήποτε ἀπὸ τῆς μήνιδος τὴν ἀρχὴν ἐποιήσατο, καὶ εἶπεν ὡς, ὕττως ἐπελθεῖν αὐτῷ, μηδὲν ὑποπτεύσαντι. κἀμοὶ καὶ ἐκεῖνο ἐπεθύμουν εἰδέναι, εἰ πρότερον ἔγραψε τὴν Ὀδύσσειαν τῆς Ἰλιάδος, ὡς πολλοί φασιν· ὃ δ', ἠρώτα ὅτι μοὶ γὰ οὐδὲ τυφλὸς εἶ, ὃ καὶ αὐτὸ περὶ αὐτοῦ λέγουσιν, αὐτίκα ἠπιστάμην, ἑώρα γὰρ, ὥστε οὐδὲ πυνθάνεσθαι ἐδεόμην· πολλάκις δ' κἀλλοτε τοῦτο ἐποίουν, εἴ ποτε αὐτὸν σχολὴν ἄγοντα ἑώρων. προθυμότατα γὰρ ἂν τι ἐπυνθανόμην αὐτοῦ, ὃς προθύμως πάντα ἀπεκρίνετο, καὶ μάλιστα περὶ τὴν δίκην, ὅτῳ ἐκράτησεν· ἦν γὰρ τις γραφὴ κατ' αὐτοῦ ἀπενηνεγμένη ὕβρεως ὑπὸ Θερσίτου, ἐφ' οἷς αὐτὸν ἐν τῇ ποιήσει ἔσκωψε, καὶ ἐνίκησεν Ὁμηρος, Ὀδυσσέως συνηγορεῦντος. περὶ δὲ τοῦ ἀνδρὸς τούτου, ἀφίκετο καὶ Πυθαγόρας ὁ Σάμιος, ἐπτάκις ἀλλαττὶς, καὶ ἐν τοσούτοις ζῴοις διατρίψας καὶ ἐκτελέσας τὰς ψυχῆς τὰς περιόδους· ἦν δὲ χρυσοῦς ὅλον τὸ δεξιὸν ἡμίτομον. καὶ ἐκεῖθεν μὲν συμπολιτεύεσθαι αὐτοῖς, ἐνεδιάζετο δὲ ἔτι, πότερον, Πυθαγόραν ἢ Εὔφορβον αὐτὸν ὀνομάζειν χρή. ὁ μέντοι Ἐμπεδοκλῆς, ἦλθε μὲν καὶ οὗτος περιέφλυς, καὶ τὸ σῶμα ὅλον ὠστεωμένος· ἐμὲ μὲν παρεδέξατο γε, καίτοι πολλὰ ἱκετεύων. προϊόντος δὲ τοῦ χρόνου, ἐνέστη ὁ ἀγὼν, τὰ πρὸς αὐτοῖς Θανατούσια. ἠγωνοθέτει δὲ Ἀχιλλεὺς τὸ πέμπτον, καὶ Θησεὺς τὸ ἕβδομον. τὰ μὲν δὴ ἄλλα, μακρὸν ἂν εἴη λέγειν·

τὰ δὲ κεφάλαια τῶν πρὸ αὐτῶν διηγήσομαι. πάλαι μὲν οὖν ἐνίκησε Κάρος ὁ ἀφ' Ἡρακλέους, ὁ δυσὶ πρὸς τῷ κεφαλῇ καταγωνισάμενος. πυγμὴ δὲ ἴσον ἐλύετο Ἀρείῳ τε τῷ Αἰγυπτίῳ, ὃς ἐν Κορίνθῳ τέθαπται, καὶ Ἐπειῷ, ἀλλήλοις συνελθόντων· παγκρατίου δὲ ἀγὼν οὐδεὶς ἔθλα πρὸ αὐτῶν. τὸν μὲν τοι δρόμον, οὐκ ἔτι μεμνημαι τίς ἐνίκησε. ποιητῶν δὲ, τῇ μὲν ἀληθείᾳ, πολὺ ἐκφέρει Ὅμηρος, ἐνίκησε δὲ ὅμως Ἡσίοδος. τὰ δ' ἆθλα ἦν ἅπασι στέφανος, πλακεὶς ἐκ πτερῶν ταώνιων. ἐπὶ δὲ τοῦ ἀγῶνος συντετελεσμένου ἠγέλοντο οἱ ἐν τῷ χωρίῳ τῶν ἀσεβῶν κολαζόμενοι, ἀπορρήξαντες τὰ δεσμά, καὶ τῆς φρουρᾶς ὑπερφρονήσαντες, ἐλαφρίᾳ ὅτι πλοῖον νῆσον· ἡγεῖτο δὲ αὐτῶν, Φάλαριν τε τὸν Ἀκραγαντῖνον, καὶ Βούσιριν τὸν Αἰγύπτιον, καὶ Διομήδην τὸν Θρῇκα, καὶ τοὺς περὶ Σκείρωνα, καὶ Πιτυοκάμπτην. ὡς δὲ ταῦτ' ἤκουσεν ὁ Ῥαδάμανθυς, ἐκέλευσε τοὺς ἥρωας ὅπλα λαβεῖν· ἡγεῖτο δὲ Θησεύς τε καὶ Ἀχιλλεύς, καὶ Αἴας ὁ Τελαμώνιος, ἤδη σωφρονῶν. καὶ συμμίξαντες, ἐμάχοντο, καὶ ἐνίκησαν οἱ ἥρωες, Ἀχιλλέως τὰ πλεῖστα κατορθώσαντος. ἠρίστευσε δὲ καὶ Σωκράτης ὅτι τῇ δεξιᾷ παρὰ πολὺ μᾶλλον, ἢ ὅτε ζῶν ὅτι Δηλίῳ ἐμάχετο· προσιόντων γὰρ τῶν πολεμίων, οὐκ ἔφυγε, καὶ ἐν τῷ πρόσθεν ἀτρεπτος ἦν· ἐφ' οἷς καὶ ὕστερον ἐξηρέθη αὐτῷ ἀριστεῖον, καλός τε καὶ μέγας παράδεισος ἐν τῷ προαστείῳ· ἔνθα συγκαλῶν τοὺς ἑτέρους, διελέγετο, Νεκρακαδημείαν τὸν τόπον προσαγορεύσας. συλλαβόντες οὖν τοὺς νενικημένους, καὶ δήσαντες, αὖθις ἀπέπεμψαν ἐπὶ μᾶλλον κολασθησομένους. ἔγραψε δὲ καὶ ταύτην τὴν μάχην Ὅμηρος, καὶ ἀπιόντι μοι ἔδωκε τὰ βιβλία κομίζειν τοῖς πρὸ ἡμῶν αὐθέντοις· ἀλλ' ὕστερον καὶ ταῦτα μετὰ τῶν ἄλλων ἀπωλέσαμεν. ἦν δὲ ἡ ἀρχὴ τοῦ ποιήματος αὕτη, Νῦν δέ μοι ἔννεπε μοῦσα μάχην νεκύων ἡρώων. ὅτε δὴ οὖν κυάμους ἐφαγόντες, ὥσπερ πρὸ αὐτῶν νόμος, ἐπειδὴ πόλεμον κατορθώσουσιν, εἰστιῶντό τε ὑπὲρ νίκης, καὶ ἑορτὴν μεγίστην ἦγον· μόνος δὲ τούτων οὐ μετεῖχε Πυθαγόρας, ἀλλ' ἄσιτος πόρρω ἐκαθέζετο, μυσαττόμενος τὴν κυαμοφαγίαν. ἤδη δὲ μηνῶν ἓξ διεληλυθότων, περὶ μετοπώρου τὸν ἕβδομον, νεώτερα συνίστατο πράγματα. Κίνυρος γὰρ ὁ τοῦ Σκινθάρου παῖς,

A verùm ſummam ac capita rerum perſtringam. Lucta quidem vicit Carus, qui ab Hercule ſtabat, & pro corona cum Vlyſſe decertabat. Pugilum æqualis fuit pugna, Arij Ægyptij, qui Corinthi ſepultus eſt, & Epij, qui ſibi mutuò cõgreſſi erant. Nam apud eos pancratii nullum præmium proponitur. Porrò quis curſu vicerit, non ſatis memini. Ex poëtis, vt verè dicam, quanquam longè excelleret Homerus, vicit tamen Heſiodus. Præmia autem omnibus erat corona ex pauonum pennis contexta. At iam abſoluto certamine nuntiatum eſt, eos qui in impiorum loco plecterentur, ruptis vincu-
B lis, & ſuperata cuſtodia, in inſulam irrumpere: eorum duces eſſe Phalaridem Agrigentinum, & Buſyridem Ægyptiũ, Diomedem Thracem, & Scironem, & Pityocampten. Vt verò hæc animaduertit Rhadamanthus, ſtatuit heroës in aciem ſuper littus. Ducebat autem exercitum Theſeus & Achilles, & Aiax Telamonius iam iam ad ſe reuerſus. Commixti ergo inter ſe pugnabant, vicerúntque heroës, Achille vel in primis rem ſtrenuè gerente. Fortiter ſe geſſit & Socrátes in dextro cornu conſtitutus, multó-
C que fortiùs, quàm quum adhuc apud Delium pugnaret. Nam ingruentibus hoſtibus haudquaquam fugit, ſed vultu intrepido conſtitit: quamobrem præmio donatus eſt, nimirum luculento & amplo horto, in quem conuocatis aliis diſſerebat: quem locũ Necracademiam appellauit. Comprehenſos igitur & colligatos eos qui victi fuerant, remiſerunt multo grauiùs puniẽdos. Eam autem pugnam ſcripſit & Homerus, & mihi abeũti libellos dedit ad noſtros homines deferendos. Verùm hos vnà cum reliquis poſtea amiſi. Erat poëmatis initium ferè in
D hunc modum: Nunc mihi Muſa refer pugnam heroum extinctorum. Cùm igitur fabas coxiſſent, quemadmodum illis mos eſt vbi bello rem præclarè geſſerint, Epinicia celebrarunt, & feſtum ſolenne egerunt. Solus Pythagoras à conuiuio illo abſtinuit, & ieiunus procul deſidebat, abominatus fabarum eſum. Iam verò menſibus ſex exactis, ſeptimóque ad medium deducto, res nouæ ac inſperatæ exortæ ſunt. Nã Cinyrus Scinthari filius,

iam grandis & formosus, Helenam multo iam tempore deperibat: ipsa autem contrà manifestè adolescentem ad insaniam vsque redamabat. Siquidē in conuiuio subinde alter alteri annuebat, & præbibebat: solique ex cæteris surgentes in sylua deerrabant. Tandem præ amore & impatientia consilium cepit Cinyrus rapiendi Helenam. Illa verò hoc probabat, vt cederent, ac in vicinam quampiam ex insulis proficiscerentur, nimirum in Phello, aut Tyroëssam. Addiderunt & huic consilio coniuratos è meis comitibus tres audacissimos. Nā hęc patri non indicauerat: sciebat enim quòd ab illo acriter increparetur. Itaque cùm ipsis opportunum visum esset, facinus perpetrarunt. Vbi enim nox aduēnit, (nam tum fortè non intereram, sed in conuiuio distertebam) illi clàm aliis correpta Helena, maturè se proripuerunt. Menelaus autem cùm circa medium noctis excitatus torum vacuum sensisset, protinus clamore sublato, & fratre secum accepto, ad regiam Rhadamanthi profectus est. Porrò illucescente die aiebant exploratores nauem procul distantem apparere. Itaque Rhadamanthus, cùm quinquaginta heroës in nauem Asphodelinam, & ex integro & solido ligno constructam, collocasset, iussit eos persequerentur. At illi cùm magna alacritate remis incumberent, tandem circa meridiem eos deprehendunt, cùm iam in lacteum Oceanum subirent, haud procul à Tyroëssa insula: tantum enim aberant vt elaberentur. Cùm igitur nauem rosea catena reuinxissent, reuersi sunt. Helena itaque flebat & erubescebat, operiebatúrque. Verùm Rhadamanthus habita priùs cum Cinyro diligenti quæstione, num & álij quippiam conscij fuissent: postquam vllum fuisse negauit, vinctum hominem ex pudēdis, & malua priùs bene cæsum, in impiorum locum amandauit. Decreuerunt & nos ante præscriptum tempus ex insula ablegare, data vnius proximæ diei mora. Ibi ego grauiter ferre, & lacrymari, vtpote qui ciusmodi felicitate relicta rursus erraturus essem. At illi contrà consolabantur me, quòd futurum dicerent vt propediem ad se essem rediturus. Iámque mihi in futurum sedem & locum optimis quibusque vicinum ostendebāt. Ego verò accedens Rhadamanthum,

A μέγας τε ὢν, καὶ καλὸς, ἤδη πολλῷ ἤδη χρόνον τῆς Ἑλένης, καὶ αὕτη δὲ οὐκ ἀφανὴς ἦν, ὅτι μανικῶς ἠγάπωσα τὸν νεανίσκον. πολλάκις γοῦν καὶ διένευον ἀλλήλοις ἐν τῷ συμποσίῳ, καὶ παρεῤῥίπτουν, καὶ μόνοι ἐξανιστάμενοι, ἐπλανῶντο περὶ τὴν ὕλην. καὶ δὴ ὑπ' ἔρωτος, καὶ ἀμηχανίας, ἐβουλεύσατο ὁ Κίνυρος ἁρπάσας τὴν Ἑλένην. ἐδόκει δὲ καὶ ἐκείνῃ ταῦτα, οἴχεσθαι ἀποίκους εἴς τινα τῶν ὑπερκειμένων νήσων, ἢ εἰς τὴν Φελλὼ, ἢ εἰς τὴν Τυρέσσαν. συνωμόσας δὲ πάλαι παρεσκεύαστο πρὸς τῶν ἑταίρων τῶν ἐμῶν, τοὺς θρασυτάτους τῶν ὑπαὶ τοῦ πατρὸς, οὐκ ἐμιοῦσι ταῦτα. ἠπίστατο γὰρ ὑπ' αὐτοῦ κολασθησόμενος. ὡς οἱ ἐδόκει αὐτοῖς, ἐτέλουν τὴν ὑπερβολήν. καὶ ἐπεὶ νὺξ ἐγένετο (ἐγὼ μὲν γὰρ πρῴην, ἐτύγχανον γὰρ ἐν τῷ συμποσίῳ κεκοιμημένος·) οἱ μὲν λαβόντες τοὺς ἄλλους, ἀναλαβόντες τὴν Ἑλένην, ὑπὸ σιωπῆς ἀπῆλθον. περὶ δὲ μεσονύκτιον ἀναχρέμψας ὁ Μενέλαος, ἐπεὶ ἔμαθε τὴν βουλὴν καινὴν τῆς γυναικὸς, βοᾷ τε ἴσης, καὶ τὸν ἀδελφὸν παραλαβών, ἦλθε πρὸς τὰ βασίλεια τοῦ Ραδαμάνθυος. ἡμέρας δ' ὑποφαινούσης, ἔλεγον οἱ σκοποὶ καθορᾶν τὴν ναῦν, πολὺ ἀπέχουσαν ἔτι δὴ ἐμβοήσας ὁ Ραδάμανθυς πεντήκοντα τῶν ἡρώων εἰς ναῦν μονόξυλον, ἀσφοδελίνην, πρῆγειλε διώκειν· οἱ δ', ὑπὸ προθυμίας ἐλαυνόντες περὶ μεσημβρίαν καταλαμβάνουσιν αὐτοὺς, ἤδη εἰς τὴν γαλακτώδη Ὠκεανὸν ἐμβαίνοντας, πλησίον τῆς Τυρέσσης, ὥστε θεῖν τὸν ἦλθον δρόμον. καὶ αἰαδησάμενοι τὴν ναῦν δείσῃ ῥοδίνῃ, κατέπλεον. ἡ μὲν οὖν Ἑλένη, ἐδάκρυέ τε, καὶ ἠρυθριᾶτο, καὶ ἐκαλύπτετο. τοῖς δ' ἀμφὶ τὸν Κίνυρον αἰσχρίνας προσῆγεν ὁ Ραδάμανθυς, εἴ τινες καὶ ἄλλοι αὐτοῖς συνίσασιν, ὡς δὲ ἕνα εἶπον, ἐκ τῶν αἰδοίων δήσας, ἀπέπεμψεν εἰς τὰ τῶν ἀστέων χωρία, μαλάχῃ πρότερον μαστιγωθέντας· ἐψηφίσατο δὲ καὶ ἡμᾶς ἐμπροσθέσθας ἐκπέμπειν ἐκ τῆς νήσου, τὴν ὑπερθεσμον ἡμέραν μόνην ὑπομείναντας. ἔνθα δὴ ἐγὼ ἠνιώμην τε, καὶ ἐδάκρυον, οἷα ἔμελλον ἀγαθὰ καταλιπών, αὖθις πλανησόμενος. αὐτοὶ μέντοι παρεμυθοῦντό λέγοντες, ὡς πολλῶν ἐτῶν ἀφίξεσθαι πάλιν πρὸς αὐτοὺς· καὶ μοι ἤδη θρόνον τε καὶ κλισίαν ἐς τοὐπιὸν παρεδείκνυσαν, πλησίον τοῦ ἀρίστου. ἐγὼ δὲ προσελθὼν τῷ Ραδαμάνθυϊ,

πολλὰ ἰκέτευον εἰπεῖν τὰ μέλλοντα, καὶ ὁπόσα διῖξαί μοι τὸν πλοῦν. ὁ δὲ ἔφασκεν ἀφίξεσθαι μὲν ἐς πατρίδα, πολλὰ δὲ πρότερον πλανηθέντα, καὶ κινδυνώδεσι πρᾶγμα· τὸν δὲ χρόνον οὐκ ἔτι τῆς ἐπανόδου προσθεῖναι ἠθέλησεν, ἀλλὰ δὴ καὶ δῆλος ἦν τὰς πλησίον νήσους (ἐφαίνοντο δὲ πέντε τὸν ἀριθμὸν, καὶ ἄλλη ἕκτη πόρρωθεν) ταύτας μὲν οὖν ἔφασκε τὰς τῶν ἀσεβῶν, τὰς πλησίον, ἀφ' ὧν δή, ἔφη, ὁρᾷς ὁ πολὺ πῦρ καπνόμενον. ἕκτη δὲ ἐκείνη τῶν ὀνείρων ἡ πόλις· μετ' αὐτὴν δὲ, ἣ τῆς Καλυψοῦς νῆσος, ἀλλ' οὐδέπω σοι φαίνεται. ἐπειδὰν δὲ ταύτας περιπλεύσῃς, τότε δὴ ἀφίξῃ ἐς τὴν μεγάλην ἤπειρον τὴν ἑαυτῶν τῇ ὑφ' ἡμῶν κατοικουμένῃ. σὺ δὲ ταῦθα πολλὰ παθὼν, καὶ ποικίλα ἔθνη διελθὼν, καὶ ἀνθρώποις ἀμίκτοις ὁπτὸν μήσας, χρόνῳ ποτὲ ἥξεις εἰς τὴν ἑτέραν ἤπειρον. τοσαῦτ' εἶπε· καὶ ἀναστάσας ἀπὸ τῆς γῆς μαλάχης ῥίζαν, ὤρεξέ μοι ταύτην, κελεύσας ἐν τοῖς μεγίστοις κινδύνοις ταύτῃ προσέχεσθαι. παρῆνεσε δὲ καὶ εἴ ποτε ἀφικοίμην ἐς τὴν δὲ τὴν γῆν, μήτε πῦρ μαχαίρᾳ σκαλεύειν, μήτε θέρμης ἐσθίειν, μήτε παιδὶ ὑπὲρ τὰ ὀκτωκαίδεκα ἔτη πλησιάζειν. τούτων γὰρ μεμνημένον, ἐλπίδας ἔχειν τῆς εἰς τὴν νῆσον ἀφίξεως. τότε μὲν οὖν ταῦτα τῷ τὸν πλοῦν προπυνθανομένῳ· καὶ ἐπεὶ καιρὸς ἦν, συνῳκιζόμην αὐτοῖς. τῇ ὑστεραίᾳ δ' ἐλθὼν πρὸς Ὁμηρον τὸν ποιητὴν, ἐδεήθην αὐτὸν ποιῆσαί μοι δίστιχον ἐπίγραμμα. καὶ ὃ μὲν ἐποίησε, στήλην βηρύλλου λίθου ἀναστήσας, ἐπέγραψε πρὸς τὰ λιμένι. τὸ δ' ἐπίγραμμα, ἦν τοιόνδε·

Λουκιανὸς τάδε πάντα φίλος μακάρεσσι θεοῖσιν
Εἰσέτι, καὶ πάλιν ἦλθε φίλην ἐς πατρίδα γαῖαν.

μείνας δ' ἐκείνην τὴν ἡμέραν, τῇ ὑστεραίᾳ ἀνηγόμην, τῶν ἡρώων προπεμπόντων· ἔνθά μοι καὶ Ὀδυσεὺς προσελθὼν, λάθρα τῆς Πηνελόπης δίδωσιν ὑπογραπτὸν εἰς Ὠγυγίαν τὴν νῆσον Καλυψοῖ κομίζειν. συνέπεμψε δέ μοι ὁ Ῥαδάμανθυς τὸν πορθμέα Ναύπλιον, ἵν' εἰ κατὰ δεῖπνον ἐς τὰς νήσους, μηδεὶς ἡμᾶς συλλάβοι, ἅτε κατ' ἄλλην ἐμπορίαν πλέοντας. ἐπεὶ δ' ἤδη δύο ἡμέρας προπλεύσαντες παρελελύθεμεν, αὐτίκα ἡμᾶς ὀδμὴ οὐκ ἀνεκτὴ διεδέξατο, οἷα, ἀσφάλ-

A obnixè orabam, vt quæ mihi futura essent, prædiceret, & de nauigatione certiorem redderet. Is autem me quidem in patriam rediturum respondit, verùm multis priùs erroribus & periculis exantlatis. Tempus autem quo essem rediturus, addere noluit, sed ostensis vicinis insulis, (apparebant autem numero quinque, & alia sexta longiùs) Hæ, inquit, adiacentes, sunt impiorum, in quibus vides ignis plurimum accensum. Sexta autem illa somniorum est ciuitas. Post hanc & Calypsus est insula, verùm nondum tibi adhuc apparet. Vbi verò has præternauigaueris, tum deuenies in magnam il-
B lam continentem, quæ è regione est ei quæ à nobis incolitur. Illic multa passus, multásque gentes prætergressus, & inter Barbaros incultósque homines peregrinatus, tandem in alteram terram deuenies. Hæc vbi dixisset, euulsam è terra maluæ radicem mihi porrexit, iubens vt hãc adorarem cùm in maximis periculis versarer. Admonuit autem, si vnquam in hanc terram incolumis redirem, ignem gladio ne foderem, néve lupinis vescerer, néve puero supra decem & octo annos nato congrederer: quorum si memor essem, bene sperarem de reditu ad insu-
C lam. Ibi demum quæ ad nauigationem pertinent, paraui: cúmque opportunum esset, cum illis cibum cepi: die deinde proxima accedens, Homerum orabam vt mihi duorum versuum epigramma conderet. Quod vbi fecit, columna berylli lapidis erecta iuxta portum inscripsi. Erat autem epigramma huiusmodi:

Lucianus charus diuis hæc cuncta beatis
Vidit, & hinc iterum patrias remeauit ad oras.

Manens autem & diem illam, sequenti proficiscebar, deducẽtibus heroibus. Hîc
D & Vlysses accedens nesciente Penelope, mihi literas dat in insulam Ogygiam ad Calypso ferendas. Misit & mecum Rhadamanthus portitorem Nauplium, vt si ad insulas appelleremus, nemo nobis manum iniiceret, velut iis qui ad mercatum quempiam alium nauigarent. Vbi verò progressi odoratum aërem præteriissemus, continuò nos teterrimus nescio quis odor excepit, velut bi-

tuminis & ſulphuris piciſve, cùm ſimul ardent. Nidor autem erat grauis, intolerabiliſque, velut ab exuſtis hominibus. Erat & aër obſcurus & caliginoſus, à quo diſtillabat ros quidam piceus. Quin & verberum ſtrepitus exaudiebatur, & multorum hominum eiulatus. Ad alias igitur non applicuimus: illa verò quam aſcendimus, talis erat. Tota in gyrum præceps eſt, & exuſta, cautibus & ſaxis aſpera. Arbor autem aut aqua ne inerat quidem. Irrepſimus tamen per præcipitia, & per ſpinoſam & aculeis plenam ſemitam euaſimus, tranſiuimúſque regionis tetram fœditatem. Procedentes autem ad carceres, & ſupplicij locum, primum quidem loci naturam admirati ſumus. Siquidem vniuerſum ſolũ gladiis & mucronibus efflorebat, circum quod fluuij duo decurrebant, vnus cœno, alter verò ſanguine, & item alius intus igne, & quidem ingens & immenſus: fluebat autem velut aqua, & inſtar maris agitabatur. Habebat etiamnum & piſces permultos, quorum aliquot torribus erant ſimiles, nonnulli verò minuſculi carbonibus ignitis, quos Lychniſcos vocabant. Aditus autem vnus erat, & perquam anguſtus. Ianitor adſtabat Timon Athenienſis. Ingreſſi tamen duce Nauplio, videbamus eos qui ſupplicio afficiebantur, inter quos reges & priuati erant plurimi, quorum etiam nonnullos agnouimus. Vidimus & Cinyrum fumo enecari, & à pudendis pendêre. Addebant & ductores ſingulorum vitas, & cauſas ob quas ſupplicio afficerentur. Maxima verò omnium pœna eis imminebat, qui in vita quippiam ementiti eſſent, neque veritatem literis mandaſſent: inter quos erat Cteſias ille Cnidius, & Herodotus, & alij non pauci. Hos ergo cùm viderem, bono animo eſſe cœpi: nam nullius mendacij mihi conſcius eram. Itaque ad nauem maturè reuerſus, (neque enim tale ſpectaculum ferre ampliùs poteram) ſalutato Nauplio diſceſſi. Neque ita multum pòſt apparebat non procul ſomniorum inſula, obſcura illa, & vix viſu perſpicua. Habebat autem & ipſa ſomnijs aliquid ſimile: cedebat enim accedentibus nobis, & ſubterfugiebat, ac longiùs ſe ſubducebat. Cùm ergo tandem eam comprehendiſſemus, & in portum qui Somnus dicitur, delati eſſemus, prope eburneas portas, vbi ędes eſt Gallinaceo ſacra,

A τε, ἢ θείε, ἢ πάσης, ἅμα καιομένων. ἢ κνίσαι ἦσαν ἀφόρητοι, ὥσπερ ἀπ' ἀνθρώπων ὀπτωμένων· ἢ ὁ ἀὴρ ζοφερὸς, ἢ ὁμιχλώδης, ἢ κατέσταζεν ἑαυτῦ δρόσος πιτύινη. καὶ μέντοι καὶ μαστίγων φόβος ἠκούετο, ἢ βίμφη ἀνθρώπων πολλῶν. τὰ μὲν οὖν ἄλλοις ἃ προσέχομεν· ἧς δ' ἐπέβημεν, τοιάδε ἦν· κύκλῳ μὲν πᾶσα χρημνώδης, ἐς ἀπόξυσις, πέτραις ἢ τραχυσι κατεσκληκυῖα, δένδρον ἢ οὐδὲ ὕδωρ ἐνῆν· ἀνέρπυσάντες ἢ ὅμως κατὰ τρεῖς χρημνοὺς, τροχιὰν δι' τινος ἀκανθώδους, καὶ σκολόπων μεσῆς ἀτραποῦ, πολλὴν ἀμορφίαν τῆς χώρας διῆλθομεν.

B ἐλθόντες ἢ ὅτι τὸ εἱρκτὴν, καὶ ὃ κολαστήριον, προσῆμεν τῇ φύσει τοῦ τόπου ἐθαυμάζομεν. ὃ μὲν γὰρ ἕδαφος αὐτὸ, μαχαίρας, καὶ σκόλοψι πάντη ἐξηνθηκὸς, κύκλῳ ἦ, ποταμοὶ προσέρρεον, ὁ μὲν, βορβόρου, ὁ δεύτερος δὲ, αἵματος, ὁ δὲ ἔνδον, πυρὸς, πολὺ μέγας οὗτος καὶ ἀπέραντος. ἐ ἐῤῥᾳ, ὡσπερ ὕδωρ, καὶ ἐκυματοῦτο, ὥσπερ θάλασσα, ἢ ἰχθῦς δὲ εἶχε πολλοὺς. τοὺς μὲν, θαλλοῖς προσεοικότας, τοὺς δὲ μικροὺς, ἀνθραξι πεπυρωμένοις. σκάλαν δὲ αὐτοῖς λυχνίσκους. εἴσοδος δὲ μία, στενὴ διὰ πάντων· καὶ πυλωρὸς

C ἐφέστηκει Τίμων ὁ Ἀθηναῖος. προελθόντες δὲ ὅμως, τῷ Ναυπλίῳ καθηγουμένῳ, εἰσεβαίνομεν κολαζομένους, πολλοὺς μὲν βασιλέας, πολλοὺς δὲ ἰδιώτας, ὧν ἐνίους καὶ ἐγνωρίζομεν. εἴδομεν δὲ ἐ τὸν Κίνυρα καπνῷ ὑποτυφόμενον, ἐκ τῶν αἰδοίων ἀπηρτημένον. προσεπῆσαν δὲ οἱ ἀγόντες ἑκάστων βίους, ἢ τὰς αἰτίας, ἐφ' οἷς κολάζοιντο· ἐ μεγίστας ἁπασῶν τιμωρίας ὑπέμενον οἱ ψευσάμενοί τι τῶν περὶ τὸν βίον, ἢ οἱ μὴ παλινῳδήσαντες συγγραφεῖς. ἐν οἷς καὶ Κτησίας ὁ

D Κνίδιος ἦν, καὶ Ἡρόδοτος, καὶ ἄλλοι πολλοί. θυμὸς ὃν ὁρᾶν ἐγὼ, χρηστὰς εἶχον εἰς τοὐπίσω τὰς ἐλπίδας· οὐδὲν γὰρ ἐμαυτῷ ψεύδους εἰπόντι συνηπιστάμην. ταχέως οὖν ἀναστρέψας ὅτι ναῦν, ἃ γὰρ ἐδυνάμην φέρειν τὸ ὄψιν, ἀπασάμενος τὸν Ναύπλιον, ἀπέπεμψα· ἐ μετ' ὀλίγον, ἐφάνη πλησίον ἡ τῶν ὀνείρων νῆσος, ἀμυδρὰ, καὶ ἀσαφὴς ἰδεῖν· ἔπαθε δὲ καὶ αὐτὴ τοῖς ὀνείροις τὸ αὐτὸ πλησίον· ὑπεχώρει γὰρ προσιοῦσιν ἡμῖν, καὶ ὑπέφευγε, καὶ πορρώτερω ὑπέβαινε. καταλαβόντες δέ ποτε αὐτὴν, καὶ ἐπιθύσαντες ἐς τὸν Ὕπνον λιμένα προσαγορευόμενον πλησίον τῶν πυλῶν τῶν ἐλεφαντίνων, ἢ ὁ τῶν Ἀλεκτρυόνος ἱερόν ἐστι,

πρὸς δείλην ὀψίαν ἀπεβαίνομεν. προελθόντες δ' ἐς τὴν πόλιν, πολλοὺς ὀνείρους ἐποιήσαμεν ἐσορῶντες. περὶ μὲν δὴ τῆς πόλεως εἰπεῖν, ἐπεὶ μηδ' ἄλλῳ τινὶ λέλεκται πρὸς αὐτῆς. ὃς γὰρ καὶ μόνος ἐπεμνήσθη Ὁμήρος, ἀλλ' οὐκ ἀκριβῶς συνέγραψε. κύκλῳ μὲν πρὸς πᾶσαν αὐτὴν ὕλη ἀνέσηκε, τὰ δένδρα δ' ἐστὶ μήκωνες ὑψηλαί, καὶ μανδραγόραι, καὶ ἐπ' αὐτῶν πολύ τι πλῆθος νυκτερίδων· τοῦτο γὰρ μόνον ἐν τῇ νήσῳ γίγνεται ὄρνεον. ποταμὸς δὲ παραῤῥεῖ πλησίον, ὃν αὐτῶν καλοῦσι Νυκτίπορος, καὶ πηγαὶ δύο πρὸς ταῖς πύλαις· ὀνόματα καὶ ταύταις, τῇ μὲν, Νήγρετος, τῇ δ', Παννυχία· ὁ δὲ πρόβολος τῆς πόλεως, ὑψηλός τε, καὶ ποικίλος, ἰριδι τὴν χροιὰν ὁμοιότατος· πύλαι μὲν οἱ ἔπεισιν, ὡς δύο, καθάπερ Ὁμήρος εἴρηκεν, ἀλλὰ τέτταρες, δύο μὲν πρὸς ὃ τῆς Βλακείας πεδίον ἀποβλέπουσαι, ἡ μὲν, σιδηρᾶ, ἡ δ', κεράμῳ πεποιημένη, καθ' ἃς ἐλέγοντο ἀποδημεῖν αὐτῶν οἵ τε φόβητοι, καὶ φονικοὶ, καὶ ἀπηνεῖς· δύο δ', πρὸς τὸν λιμένα, καὶ τὴν θάλατταν αἱ μὲν, κεράτιναι, αἱ δὲ, καθ' ἃς ἡμεῖς προήλθομεν ἐλεφάντιναι. εἰσιόντων δ' ἐς τὴν πόλιν, ἐν δεξιᾷ μὲν ἐστὶ τὸ Νυκτῷον· σέβουσι γὰρ θεὸν ταύτην μάλιστα, καὶ τὸν Ἀλεκτρυόνα· ἐκείνῳ δὲ πλησίον τῆς λιμνοῦς τὸ ἱερὸν πεποίηται. ἐν ἀριστερᾷ δ', τὰ τῆς Ὑπνου βασίλεια. ἔστι γὰρ δὴ καὶ ἀρχὴ παρ' αὐτοῖς, Καρεωτῖν· καὶ πλησίον ναοὶ δύο, Ἀπάτης, καὶ Ἀληθείας· ἔνθα καὶ τὸ ἄδυτόν ἐστιν αὐτοῖς, καὶ τὸ μαντεῖον, ὃ περ ἐφέπει περ φητεύων Ἀντιφῶν, ὁ τῶν ὀνείρων ἐποκείτης, ταύτης πρὸς γε τὸ Ὑπνου λαχὼν τῆς τιμῆς. αὐτῶν μὲν τῶν ὀνείρων, οὔτε φύσις, οὔτε ἰδέα ἡ αὐτή. ἀλλ' οἱ μὲν, μακροί τε ἦσαν, καὶ καλοὶ, καὶ ἡδεῖς, οἱ δὲ, μικροὶ, καὶ ἄμορφοι. καὶ οἱ μὲν, χρύσεοι, ὡς ἐδόκουν· οἱ δὲ, ταπεινοί τε, καὶ φύτελεῖς. ἦσαν δ' ἐν αὐτοῖς καὶ πτερωτοί τινες, καὶ τετρατώδεις, καὶ ἄλλοι, καθάπερ ἐς πομπὴν διεσκευασμένοι· οἱ μὲν, ἐς βασιλέας, οἱ δ' ἐς θεούς, οἵδ' ἐς ἄλλα τοιαῦτα διεσκευασμένοι. πολλοὺς δὲ αὐτῶν καὶ ἐγνωρίσαμεν, πάλαι πρὸ ἡμῶν ἑωρακότες. οἱ δὲ, καὶ προσῆσαν, καὶ ἠσπάζοντο, ὡς δὴ καὶ συνήθεις ὄντες ἀρχαῖοι.

A sub obſcuram veſperam deſcendimus: cúmque in portam progreſſi fuiſſemus, ſomnia multa variáque videbamus. Verùm de ipſa ciuitate libet ante omnia commemorare, quoniam de ea nemo adhuc conſcripſit: ſolus autem Homerus eius meminit, non ita accuratè exactéque deſcripſit. Circa hanc vndique circumiacet ſylua. Arbores autem ſunt papauera procera, & mandragoræ, in quibus magna vis veſpertilionum ſedet. Sola enim hæc auis in ea inſula naſcitur. Flumen autē iuxta præterlabitur, quod ab illis Nyctiporus appellatur. Sunt & fontes duo iuxta portas, quibus & nomē B eſt, vni quidem Negretus, alteri verò Pannychia. Ipſa autem ciuitatis mœnia alta ſunt, variáque, iridis colore ſimillima. Enimuero portæ ſunt, non duæ, vt voluit Homerus, ſed quatuor. Nam duæ Mollitiei campum reſpiciunt, hæc quidem ferrea, illa verò teſta conſtructa, per quas horrenda & ſæua immitiáque ſomnia emitti aiebant. Duę verò alteræ ad portum & mare, ex quibus quædam corneæ erant, quædam, per quas tranſiuimus, eburneæ. Ingreſſis autem ciuitatem ad dextram eſt templum Noctis. C Nam illam ex deis in primis colunt, & Gallinaceum, cui iuxta portum ſacellum dedicatum eſt. Ad ſiniſtram verò Somni regia. Is enim apud eos regnat, duobus à ſe ſatrapis & præfectis conſtitutis, Taraxione Matæogenis, & Plutocle Phantaſionis filio. In medio autem foro fons eſt quem Careotin appellant: delubra duo adiacent, Impoſturæ videlicet, & Veritatis: vbi & illorum eſt adytum & oraculum, cui præfectus erat Antipho ille ſomniorum hiſtrio, hunc apud Somnum honorem ſortitus. Somniorum autem neque natura neque forma eadem eſt. Nam quædam procera erant & D formoſa, ſuauiáque: quædam verò breuia & deformia. Nonnulla etiam aurea, vt videbantur, ſordida item & abiecta nonnulla. Erant & inter illa alata aliquot, & monſtroſa, alia velut in pompam inſtructa, nimirum in Reges, aut Deos, aut aliquid eiuſmodi. Quin & ex illis non pauca agnouimus, vtpote ea quæ olim apud nos videramus. Quædam etiam nos accedebant, ſalutabántq; velut familiaria iam & domeſtica.

Quæ cùm nosexcepissent,ac sopiuissent, A splendidè planè ac eleganter tractauerunt, apparato magnifico alio diuersorio pollicita reges aut satrapas ex nobis se factura. Nonnulla in suam quemque patriam abduxêre, & domesticos ostendêre, rursúsque eadem die reduxêre. Diebus ergo triginta, & totidem noctibus dormientes comessantésque apud ea mansimus. Hinc tonitru cum ingẽti fragore repentè edito excitati ac consternati, saturi discessimus. Inde post tertiam diem in Ogygiam delati descendimus. Hìc ego primùm resignatis literis, quæ scripta erant, legebam. Erant autem ferè huiusmodi: VLYSSES CALYPSO S. Nolim te ignorare, quòd vbi primũ abs te discessissem rate instaurata, postquam naufragium feciſſem, & vix à Leucothea in Phæacum regionem seruatus fuissem, à quibus domum remissus fui, me multos vxoris procos deprehendisse, qui rebus nostris abuterentur ad voluptates suas: quos cùm omnes confecissem, tandem ipse à Telegono, quem ex Circe susceperam, è medio sublatus sum. Nunc autem in Beatorum sum insula, vehementer dolens ob relictam, qua apud te vsus sum, consuetudinem, & oblatam abs te mihi immortalitatem. Quòd si per occasionem licebit, hinc arrepta fuga ad te veniam. Et hęc quidem per literas significabantur: de nobis præterea, vt hospitio exciperemur. Ego autem procedens parumper à mari, inueni antrum tale quale Homerus descripsit, ipsámque lanificio dantem operam. Postquam verò literas accepit, admisitque, primùm quidem abundè fleuit, tum nos ad hospitiũ inuitauit, splendidéque excepit, interim de Vlysse multa scisciţata, & Penelope cuiusmodi forma esset, num ita casta esset, quemadmodum de ea Vlysses iactauerat. Nos autem ea quibus potissimùm eam delectari cõiiciebamus, respondimus. Digressi igitur ad nauem prope littus obdormiuimus. Mane autem soluimus vehementiùs vento insurgẽte. Tandem post bidui tempestatem die tertia incidimus in Colocynthopiratas. Homines autẽ immanes sunt hi, feriq; qui ex vicinis insulis nauigantes infestant. At verò naues magnas habent cucurbitinas, sex cubitorum lõgitudine.

καὶ ὑποδεξάντες ἡμᾶς, καὶ καταπαύσαντες ἡμᾶς, καὶ καταπαύσαντες, πολὺ λαμπρῶς καὶ δεξιῶς ὑπεδέξαντο, πολὺ τε ἄλλῳ κατασκευῇ μεγαλοπρεπῆ παρασκευάσαντες, καὶ καταγαγόμενοι βασιλέας τε ποιήσῃ, καὶ σατράπας· ἔνιοι δὲ καὶ ἀπῆγον ἡμᾶς ἐς τὰς πατρίδας, καὶ τοῖς οἰκείοις ἐπεδείκνυον, καὶ αὐθημερὸν ἐπανῆγον. ἡμέρας μὲν οὖν τριάκοντα, καὶ ἴσας νύκτας παρ' αὐτοῖς ἐμείναμεν, καθεύδοντες, ἀναπαυόμενοι. ἔπειτα δὲ ἄφνω βροντῆς μεγάλης καταῤῥαγείσης, ἐγερθέντες, καὶ ἀναδραμόντες, αὐθημερὸν ὑπεστρατιάμεθα. τελευταῖοι δ' ἐκεῖθεν τῇ Ὀγυγίᾳ νήσῳ προσῳκόμεθα. ἀποβαίνομεν. πρότερον δ' ἐγὼ λύσας τὴν ὑποστολὴν, ἀνεγίνωσκον τὰ γεγραμμένα. ἦν δ' τοιάδε· ΟΔΥΣΣΕΥΣ ΚΑΛΥΨΟΙ χαίρειν. Ἰσθι με ὡς τὰ πρῶτα ἐξέπλευσα πρὸς σὲ, πολὺ σχεδίαν καταασκευασάμενος, ναυαγίᾳ χρησάμενον, ὑπὸ λαίλαπος ἐξασωθέντα, εἰς τὴν τῶν Φαιάκων χώραν, ὑφ' ὧν ἐς τὴν οἰκίαν ἀποπεμφθεὶς, κατέλαβον πολλοὺς τῆς γυναικὸς μνηστῆρας, ἐν τοῖς ἡμετέροις πυθομένους. ἀποκτείνας δ' ἁπάντων, ὕστερον ὑπὸ Τηλεγόνου τοῦ ἐκ Κίρκης μοι γενομένου, ἀνῃρέθην. καὶ νῦν εἰμὶ ἐν τῇ Μακάρων νήσῳ, πολὺ μείζονος ὑπὸ τοῦ καταλιπεῖν τὸν σὸν δέ σοι διαγενόμενον, καὶ τὴν ὑπὸ σοῦ προτεινομένην ἀθανασίαν. διὸ δὴ καιρὸς λάβωμαι, ἀποδρὰς ἀφίξομαι πρός σε. ταῦτα μὲν ἐδήλου ἡ ὑποστολή, καὶ πρὸς ἡμᾶς, ὅπως ξενισθείημεν. ἐγὼ δὲ προελθὼν ὀλίγον ἀπὸ θαλάττης, εὗρον τὸ ἀπήλαιον τοιοῦτον, οἷ Ὅμηρος εἶπε, καὶ αὐτὸν καταθαρρήσαντα· ὡς δὲ τὸν ὑποστολὸν ἔλαβε, καὶ ὑπεδέξατο, πρῶτα μὲν, ὑποπολὺ ἐδάκρυεν· ἔπειτα δ' προκαλεῖται ἡμᾶς ὑπὸ ξενίαν, καὶ εἰσία λαμπρῶς, καὶ πρὸς τὸ Ὀδυσσέως ἐπυνθάνετο, καὶ πρὸς τῆς Πηνελόπης, ὁποῖα εἴη τὸν ὄψιν, καὶ εἰ σωφρονοίη, καθάπερ Ὀδυσσεὺς πάλαι πρὸς αὐτῆς ἐκόμπαζε· καὶ ἡμεῖς τοιαῦτα ἀπεκρινόμεθα, ἃ ὧν εἰκάζομεν ὠφεληθῆναι αὐτόν. τότε μὲν οὖν ἀπελθόντες ὑπὸ ναῦν, πλησίον τῆς νήσου ἐκοιμήθημεν. ἕωθεν δ' ἀνηγόμεθα, σφοδρότερον κατιόντος τοῦ πνεύματος. καὶ δὴ χρόμασθέντες ἡμέρας δύο, τῇ τρίτῃ προπεπτώκαμεν τοῖς Κολοκυνθοπειρατῶν· ἄνθρωποι δέ εἰσιν οὗτοι ἄγριοι, καὶ πρὸς πλησίον νήσων λῃστεύοντες τοὺς πρὸς πλέοντας. πλοῖα δ' ἔχουσι μέγιστα κολοκύνθινα, ὃ μῆκος πηχῶν ἓξ.

ἐπειδὴ γὰρ ξηρανθῶσι, κοιλάναντες αὐτὴν, &
ἐξάγοντες τῷ ἐντερεώνῃ, ἐμπλέουσιν. ἰσοῖς
μὲν τοῖς χρώμενοι καλαμίνοις, αἱ δὲ τ' ὀδύνης,
τῷ φύλλῳ τ' κολοκύνθης. προσβαλόντες δὲ
ἡμῖν, ἀπὸ δύο πληρωμάτων ἐμάχοντο, & πολ-
λοὺς κατετραυμάτιζον, βάλλοντες ἀντὶ λίθων,
τοῖς σπέρμασι τῶν κολοκυνθῶν. ἀγχωμάλως δὲ
ὀλίγον χρόνον ναυμαχησάντων περὶ μεσημβρίαν,
εἴδομεν κατόπιν τῶν Κολοκυνθοπειρατῶν,
προσπλέοντας τοὺς Καρυοναύτας· πολέμιοι
δ' ἦσαν ἀλλήλοις, ὡς ἔδοξαν. ὅπερ γὰρ κἀκεῖ-
νοι ἠθέλησαν αὐτοῖς ὀπίσω ὄντας, ἡμῶν μὲν ὀλιγω-
ρησάντων, προσπόμενοι δὲ ἐπ' ἐκείνους ἐναυμά-
χουν. ἡμεῖς δὲ τοσούτῳ ἐπάραντες τὴν ὀδύ-
νην, ἐφυγομεν, ἀπολιπόντες αὐτοῖς μαχομέ-
νοις, & δῆλοι ἦσαν κρατήσαντες οἱ Καρυοναῦ-
ται, ἅτε & πλείους (πέντε γὰρ εἶχον πληρώμα-
τα) & ἀπὸ ἰσχυροτέρων νεῶν μαχόμενοι· τὰ
γὰρ πλοῖα ἦν αὐτοῖς κελύφινα, καρύων ἡμίτο-
μα, κεκενωμένα, μέτρος ἑκάστου ἡμιτόμου ἐς
μῆκος, ὀργυιαὶ πεντεκαίδεκα. ἐπεὶ δ' ἀπε-
κρύψαμεν αὐτοῖς, ἰώμεθά τε τοὺς τραυματίας,
καὶ τοιοῦτον ἐν τοῖς ὅπλοις ὡς ὀπίσω ἡμῶν,
ἀεί τινας ὀπιθοβολὰς προσδεχόμενοι, ἀμάτην.
οὔπω γὰρ δεδύκει ὁ ἥλιος, & ἀπό τινος ἐρήμης
νήσου προσήλασιν ἡμῖν ὅσον εἴκοσιν ἄνδρες,
ὀπὶ δελφίνων μεγάλων ὀχούμενοι· λησταὶ καὶ
οὗτοι· & οἱ δελφῖνες αὐτοῖς ἔφερον ἀσφαλῶς, &
ἀναπηδῶντες, ἐχρεμέτιζον, ὥσπερ ἵπποι. ἐπεὶ
δὲ πλησίον ἦσαν, δείσαντες οἱ μὲν, ἔνθεν, οἱ δὲ,
ἔνθεν, ἔβαλλον ἡμᾶς σπιλάσι ξηροῖς, & ὀφθαλ-
μοῖς καρκίνων. ἐξιόντων δὲ ἡμῶν, & ἀκοντι-
ζόντων, οὐκέτι ὑπέμειναν, ἀλλὰ πρωθήσαντες
οἱ πολλοὶ αὐτῶν, πρὸς τὴν νῆσον κατέφυγον.
περὶ δὲ μεσονύκτιον, γαλήνης οὔσης, ἐλάθο-
μεν προσοκείλαντες Ἀλκυόνος κλιᾷ παμ-
μεγέθη. σταδίων που ἑξήκοντα ἦν αὐτὴ ὁ περί-
μετρον· ἐπέπλει δὲ ἡ Ἀλκυών, τὰ ὠὰ θάλ-
πουσα, & πολὺ μείων τῆς καλιᾶς· καὶ δὴ ἀνα-
πτάμενον, μικρὸν μὲν κατέδυσε τὴν ναῦν τῷ
ἀέρι τῶν πτερῶν. ὤχετο γοῦν φύγουσα, γερ-
γόν τινα φωνὴν προϊεμένη. ὀπισάντες δὲ ἡμῖν,
ἡμέρας ἤδη ὑποφαινούσης, ἐθεώμεθα τὴν
κλιάν, θρέμμα μεγάλην προσεοικυῖαν, ἐκ δέν-
δρων συμπεφορημένην. ἐπῆν δὲ & ὠὰ πεντα-
κόσια, ἕκαστον αὐτῶν Χίῳ πίθῳ προσπλησίαζε-

A Nam vbi exaruerint, excauata vna, & medulla illius egesta, nauigant: siquidem malis arundineis vtuntur, & pro velo, cucurbitæ folio. Impetu ergo in nos facto, duabus instructis classibus oppugnabant, & è nostris complures sauciabant, vice lapidum cucurbitarum grana iaculati: vt plurimum enim comminus dopugnabant. Circa meridiem verò à tergo Colocynthopiratarum videmus adnauigare Caryonautas: erant autem inter se hostes, vt postea declararunt. Nam vt eos adesse senserunt, nobis neglectis in eos conuersi, nauibus confligebantur. At nos interea sublato velo,
B illisque pugnantibus inter se relictis, cepimus fugam. Manifestò autem videbantur superiores futuri Caryonautæ, vtpote qui numerosiores essent. Nam illis classes erant quinque, pugnabántque nauibus aliquanto fortioribus. Siquidem naues habebant corticeas, è putamine nucum per medium secto excauatóque: magnitudo autem putaminis cuiusque in longum decem & quinque cubitos protendebatur. Vbi verò ab his subducti fuimus, eos qui saucij fuerant, curauimus, & postea in armis ferè stetimus, semper insidias quaspiam subueniri: neque id quidem immeritò.
C Nondum enim occiderat sol, cùm ab insula quadam deserta circiter viginti viri delphinibus prægrandibus insidentes nobis adequitabant. Erant autem hi prædones, quos firmos ac stabiles ferebant Delphines, perinde ac equi subsultantes, & hinnientes. Cùm autem iam propè adstarent hinc atque hinc diuisi, nos aridis sepiis, & cancrorum oculis feriebant. Verùm cùm nos sagittaremus & iacularemur, non potuerunt subsistere, sed magna parte eorum saucia,
D ad insulam confugerunt. Circa mediam verò noctem cùm tranquillum esset mare, non aduertentes, in Alcyonis nidum miræ magnitudinis incidimus. Erat enim eius circuitus stadiorum sexaginta. Insidebat autem illi Alcyon, fouebátque oua, nido haud multo maior: quæ cùm auolaret, parum abfuit quin alarum vento nauem submergeret: fuga enim se proripuit, edita tristi quadam & lamentabili voce. Nos igitur iam die apparente videmus nidum ingenti naui similem ex arboribus congestum. Inerant autem & oua, quorum vnumquodq; Chio dolio erat capacius.

Atqui & pulli iam intus conſpicie-
bantur, & crocitabant. Cùm igitur vnum ex
ouis ſecuribus præcidiſſemus, pullum im-
plumem viginti vulturibus ampliorem
eduximus. Vbi verò propè ducentis ſta-
diis à nido digreſſi fuimus, mira & inuſi-
tata prodigia nobis obuenêre. Nam qui
in prora erat cheniſcus, ſubitò alas emi-
ſit, & exclamauit. Porrò gubernator
Scintharus cùm iam caluus eſſet, capil-
los produxit, & quod eſt omnium inuſi-
tatiſſimum, ipſe malus nauis germinauit,
& ramos propagauit, atque in vertice
fructum edidit. Erant autem eius fructus
fici, & vuæ permagnæ, necdum ſatis ma-
turæ. Hæc poſteaquam vidimus, non in-
iuria turbati ſumus, deos precati vt por-
tentoſam viſionem auerterent. Nondum
autem quingentis ſtadiis proceſſeramus,
cùm videremus ſyluam magnam & fron-
doſam pinis & cupreſſis. Nos autem ar-
bitrabamur continentem eſſe, verùm e-
rat gurges, cui fundus non erat, arbori-
bus quæ radices non haberent, totus cõ-
ſitus. Ipſæ tamen arbores immobiles ſta-
bant ac erectæ, ac ſi ſupernatarent. Cùm
ergo acceſſiſſemus propius, & totam rem
animaduertiſſemus, dubitabamus quid-
nam fieri conueniret. Nam per arbores
nauigare haud facile erat, quòd denſę ac
contiguæ eſſent: neque reuerti facile vi-
debatur. Itaque aſcendens in altiſſimam
arborem, contemplabar quomodo ſe ha-
berent quæ ſequerentur, atque ſyluam
video ſupra quinquaginta ſtadia aut pau-
lo pauciora porrectam, aliúmque vidi
Oceanum ſuccedere. Tum ibi viſum eſt
nobis nauem in arborum frondes, (erant
enim denſæ) &, ſi fieri poſſet, in aliud ma-
re transferre: quod & fecimus. Nam nau-
em magno fune colligauimus, ac in ar-
bores conſcendimus, eámque ægrè in al-
tum eduximus: quam cùm ſuper ramis
demiſiſſemus, explicatis velis velut in
mari vento impellẽte nauigabamus. Hîc
& mihi Antimachi poëtæ verſus in men-
tem venit: Nam & quodam loco ille ait:

Antima-
chus.

Iis qui ſyluoſum tentant per cærula curſum.

Superata tamen aliquando ſylua ad aquã
deuenimus, vbi demiſſa naui per purã &
limpidam aquam nauigabamus, donec
ad hiatum quendam magnum qui aqua
hinc atque hinc diuiſa cõtigerat, perue-
nimus, quemadmodũ in terra à terræmo-
tu nonnunquã voragines fieri videmus.

A ἐγὼ. ἤδη μὲν τοὺς καὶ οἱ νεοττοὶ ἔνδοθεν ἐφαίνοντο, καὶ
ἔκρωζον. πελέκεσι γοῦν διακόψαντες ἓν τῶν
ὠῶν, νεοττὸν ἀπήγαγον ὀζεχλάδαμον, εἴκοσι
γυπῶν ἀδροτέρων· ἐπεὶ δὲ πλέοντες ἀπέχο-
μεν τῆς καλιᾶς ὅσον σταδίους διακοσίους, τέρα-
τα ἡμῖν μεγάλα καὶ θαυμάσια ἐπεσήμηνεν·
ὅ,τε γὰρ ὁ τὴν πρύμνην χειρίζων ἄφνω ἐπτε-
ρύξατο, καὶ ἀνεβόησε· καὶ ὁ κυβερνήτης Σκίν-
θαρος φαλακρὸς ἤδη ὢν, ἀνεκόμησε· καὶ ὁ πάν-
των ἤδη παραδοξότατον, ὁ γὰρ ἱστὸς τῆς νεὼς ἐξ-
εβλάστησε, καὶ κλάδους ἀνέφυσε, καὶ ἐπ' ἄκρῳ
σταφυλοφόρησεν, ὁ δὲ καρπὸς, ἰῶν σῦκα καὶ σα-
B φυλαὶ μεγάλαι, ὅπου πέπειροι. ταῦτ' ἰδόν-
τες, ὡς δὲ εἰκὸς, ἐπαράξθημεν, καὶ ἠπορούμεθα τοῖς
θεοῖς ἀποτρέψαι δ' ἀλλόκοτον δ' φασμα-
τος. ὅπως δὲ πεντακοσίους σταδίους διελθόντες, εἰ-
δόμεν ὕλαν μεγίστην, καὶ λάσιον, πιτύων καὶ κυ-
παρίττων. καὶ ἡμᾶς μὲν εἰκάσαμεν ἤπειρον εἶ-
τὸ δὲ ἰῶν πέλαγος ἄβυσσον, ἀρίζοις δένδροις
καταφυτευόμενον. εἰσήκει δὲ τὰ δένδρα ὅμως
ἀκίνητα, ὀρθὰ, καθάπερ ὅτε πλέοντα. πλη-
σιάσαντες δ' οὖν, καὶ δ πρῶ κατανοήσαντες,
ὡς ἀπόρῳ εἰχόμεθα τί χρὴ δρᾶν· ὅτε γὰρ ἀφ'
C τῶν δένδρων πλοῦν διωκτὸν ἰῶν· πυκνὰ γὰρ, καὶ
τοσεχῆ ἀλλήλων ἦν, ὥστ' ἀναστρέφειν ῥᾴδιον
ἐδόκει. ἐγὼ δ' ἀνῆλθον ὅτι δ μέγιστον δένδρον,
ἀποσκοπῶν τὰ ἐπ' ἐκεῖνα ὅπως ἔχοι, καὶ εἶ-
ρον ὅτι σταδίους μὲν πεντήκοντα ἢ ὀλίγῳ
πλείους, τινὰ ὕλαν ὄσαν· ἔπειτα δ' αὖθις ἕτε-
ρον Ὠκεανὸν ἐκδεχόμενον. καὶ δὴ ἐδόκει ἡμῖν
ἀναθεμένοις τινὰ ναῦν ὅτι τινὰ κόμην τῶν δέν-
δρων, πυκνὴ γὰρ ἰῶν, ὑποβιβάσαι, εἰ δυναί-
μεθα, ἐς τὸ ἕτερον θάλατταν, καὶ ὅπως ἐποιοῦ-
μεν. ἐκδήσαντες γὰρ αὐτὴν κάλῳ μεγάλῳ, καὶ
ἀνιέντες ὅτι τὰ δένδρα, μόλις ἀνειμησάμε-
θα. ἐκ θέντες ὅτι τῶν κλάδων, πετάσαντές τε
τὰ ἱστία, καθάπερ ἐν θαλάττῃ ἐπλέομεν, τῷ
ἀνέμῳ τοσαθοῦντος ὅπισυ ἐφέροντο. ἔνθα μοι
καὶ δ Ἀντιμάχου τοῦ ποιητοῦ ἔπος εἰσῆλθε. φη-
σὶ γάρ που κάκεῖνος, Τοῖσιν δ' ὑλήεντα διὰ
πλόον ἐρχομένοισι. διελθόντες δ' ὅμως τὴν
ὕλαν, ἀφικόμεθα τοσὸς ὕδωρ, καὶ πάλιν ὁ-
μοίως καταλέντες τινὰ ναῦν, ἐπλέομεν διὰ
καθαροῦ καὶ διαυγοῦς ὕδατος, ἄχρι δὴ ἐπέ-
σημεν χάσματι μεγάλῳ ἐκ τοῦ ὕδατος διεστῶ-

τος διεστηκότι, καθάπερ ἐν τῇ γῇ πολλάκις ἑωράκαμεν τοσὸ σεισμῶν γινόμενα διαχωρήματα.

ἡμῶν οὖν ναῦς, καθελόντων ἡμῶν τὰ ἱστία, ῥᾳδίως ἔσῃ, πρὸ ὀλίγου ἐλθοῦσα κατενεχθῆναι. ἀναβλέψαντες δὲ ἡμεῖς, ἐωράμεν βαθος ὅσον σταδίων χιλίων, μάλα φοβερὸν, καὶ ἀπροσδόκητον· εἰσῄκει γὰρ τὸ ὕδωρ ὥσπερ μεμερισμένον· περιβλέποντες δὲ καὶ δεξιὰ, ὁρῶμεν πόρρωθεν τέφρᾳ ἐπεζευγμένην ὕδατος, στενὰ ποιοῦντος τὰ πελάγη καὶ τὴν ὑπιφάνειαν, καὶ τῆς ἑτέρας θαλάττης ἐς τὴν ἑτέραν διαῤῥέοντος. προσελάσαντες οὖν τὴν χώραν, κατ' ὀλίγον προῆμεν, καὶ μὴ πολλῆς ἀσφαλείας ἐφράσαμεν, ἔστε προσδεχήσαντες. ἐνταῦθεν ἡμᾶς ὑπεδέξατο πέλαγός τε προσηνὲς, καὶ νῆσος μεγάλη, οὐ πρόσοικος συνοικουμένη· ἐνέμοντο δὲ αὐτὴν αὐθέντοι ἄγριοι, Βουκέφαλοι, κέρατα ἔχοντες, οἷ περ ἡμῖν τὸν Μινώταυρον αἰνίττεσθαι. ἀποβάντες δὲ, προῄειμεν ὑδρευσόμενοι, καίτοι καὶ σπάνιν ληψόμενοι, εἴ ποθεν δυνηθείημεν· οὐκ ἔτι γὰρ εἴχομεν. καὶ ὕδωρ μὲν αὐτοῦ πλησίον εὕρομεν, ἄλλο δὲ οὐδὲν ἐφαίνετο, πλὴν μυκηθμὸς πολὺς ἐκ πόρρωθεν ἠκούετο. δόξαντες οὖν ἀγέλην εἶναι βοῶν, κατ' ὀλίγον προχωροῦντες, ἐπέσημεν τοῖς ἀνθρώποις· οἱ δὲ, ἰδόντες ἡμᾶς, ἐδίωκον, καὶ πρὸς μὲν τὴν ἑταίρων λαμβάνουσιν· οἱ δὲ λοιποὶ, προὔς τὸν θάλαττάν κατέφυγομεν, εἶτα μέντοι πρῶτοι ἀπλισάμενοι (οὐ γὰρ ἐδόκει ἡμῖν ἀτιμωρήτοις προΐεσθαι τοὺς φίλους) ἐμπίπτομεν τοῖς Βουκεφάλοις, τὰ κρέα τῶν ἀνῃρημένων διαιρουμένοις· φοβήσαντες δὲ πρῶτον, ἐδιώκομεν, καὶ κλείνομεν γε ὅσον πεντήκοντα, καὶ ζωντας αὐτῶν δύο λαμβάνομεν, καὶ αὖθις ὀπίσω ἀναστρέφομεν, τοὺς αἰχμαλώτους ἔχοντες. σιτίον μέντοι οὐδὲν εὕρομεν. οἱ μὲν οὖν ἄλλοι, πρήνιον ἀποσφάττειν τοὺς πρόσφατον· ἐγὼ δὲ, οὐκ ἐδοκίμαζον, ἀλλὰ δήσας, ἐφύλαττον αὖθις, ἄγειν δὴ ἀφίκοντο πρὸς τὸν Βουκεφάλων πρεσβύν, ἀπαιτοῦντες ὅτι λύσοις τοὺς συνάλλαγμένους· στυφέμεν γὰρ αὐτῶν ἀριθμὸν ὄντων, καὶ γεγονότι μυκωμένων, ὡσπερ ἱκετευόντων· τὰ λῦτρα δὲ ἦν τυροὶ πολλοὶ, καὶ ἰχθῦς ξηροὶ, καὶ κρόμμυα, καὶ ἔλαφοι τέτταρες, πρὸς ἑκάστῳ πόδας ἔχουσα, δύο μὲν τοῖς ὄπισθεν, οἱ δὲ πρόσω, ἐς ἕνα συμπεφύκεσ. ὅτι τούτοις ἀποδόντες τοὺς στενάλλαγμένους, καὶ μίαν ἡμέραν ὑπεμείναντες, ἀνήχθημεν· ἤδη δὲ ἰχθύες τε ἡμῖν ἐφαίνοντο, καὶ ὄρνεα πρεπέτετο,

A Nauis autem mox detractis velis facilè constitit, quanquam parum abfuit quin in præceps delaberetur. At nos prospicientes videmus voraginem perquam horrendam & incredibilem, ad mille ferè stadia patêre. nam aqua velut vtrinque diuisa stabat. Circunspicientes autem ad dextram, videmus procul põtem extructum, aqua duo maria iungente, quantum ad superficiem attinet, & ex alio mare in aliud defluente. Incumbentes igitur remis ad illud delati sumus, ac multo labore præter spem traiecimus. Hinc nos suscepit mare placidum ac mite, insulâque non magna, ad quam faci-
B lis erat accessus. Hanc autem incolebãt Bucephali homines feri ac agrestes, cornutíque, cuiusmodi apud nos Minotaurum fabulantur fuisse. Descendentes igitur ibamus aquatum, &, si vsquam fieri posset, commeatum comparaturi: iam enim nobis defecerat. Et aquas quidem illic non procul inuenimus, & præterea nihil apparebat, nisi fortasse quod mugitus creber non longè exaudiebatur. Arbitrati igitur boum esse gregem, paululum procedentes in homines incidimus. At illi vbi nos viderunt, mox insectati
C sunt, & tres è comitum numero ceperũt, reliqui verò ad mare confugimus. Hinc nos vnà omnes armis instructi (neque enim socios inultos negligere consilium erat) irruimus in Bucephalos, qui iam interfectorum carnes inter se diuidebãt. Terrefactos igitur ad vnum persequuti sumus, & circiter quinquaginta interfecimus, captis ex illis, duobus viuis: ac iterum reuersi sumus, captiuos nobiscum trahentes. Porro commeatus nihil offendimus: quare nonnulli suadebant vt captiui iugularentur. at mihi non probabatur, verùm vinctos seruaui, donec legati à Bucephalis repeterẽt redimerẽntque captiuos. Intelligebamus autem
D eos ex nutibus, & tristi quodam mugitu quem edebant, velut supplicantes. Erat autem redemptionis pretium, multi casei, & sicci pisces, & cepe cum ceruis quatuor, quorum vnicuique tres duntaxat essent pedes: duo quidem in parte posteriore: nam qui in anteriore erãt, in vnum concreuerant. His conditionibus redditis captiuis, vnum tantùm diem commorati, recessimus. Iam inde nobis pisces apparebant, & aues præteruolabant:

& eiusmodi alia quæ terræ vicinæ signa solent esse, occurrebant. Neque verò multo pòst homines vidimus, qui nouo & insolito more arte nautica vterentur. Ipsi enim simul & nautæ & naues erant. Libet autem nauigationis modum indicare. Resupinati super aquam iacebant, erectis in altum pudendis: nam illa grandia ferunt: ex illis linteum extendebant, & manibus pedem tenebant, ac incidente vento nauigabant. Post hos & alij suberibus insidentes, iunctis duobus delphinis remigabant equitabántque, alij præcedentes subera trahebant. Hi nulla nos iniuria affecere, neque fugerunt; sed intrepidè & pacatè vehebantur, nauis nostræ figuram admirati, & vndique circunspectantes. Sub vesperam autem appulimus ad insulam non admodum magnam, quæ, vt arbitrabamur, à mulieribus Græca lingua loquentibus habitabatur. Nam nos accesserunt, & exceperunt, salutarúntque, meretriciè admodum comptæ ornatæque, ac formosæ omnes & iuuenculæ, talares tunicas secum trahentes. Insulæ quidem nomen erat Cabalusa: ciuitatis verò Hydamardia. Susceperunt itaque nos mulieres, & secum quemque singulæ abduxerunt, ac hospitem fecerunt. Ego verò cunctabundus substiti: nihil enim fausti omnabar: circunspiciénsque diligentiùs, video multorum hominum ossa & caluas passim iacere. Vt autem clamorem suscitarem, & socios conuocarem, ac ad arma prosilirem, non placuit: verùm acceptа in manus malua, enixè orabam eam, vt ex præsentibus malis euaderem: ac paulo pòst cùm ministraret hospita, vidi non mulieris crura, sed vngulas asini. Ibi mox & eam educto gladio corripio, & vinctam de omnibus interrogo. Illa autem, etsi inuita, fassa est tamen se mulieres esse marinas, quæ Onoscelæ appellantur, vescique peregrinis hospitibus. Vbi enim, inquit, eos iam temulentos reddidimus, illis concumbentes, dormientes inuadimus. Hæc postquam audissem ego, illam quidem vinctam reliqui, verùm supra tectum ascendi ipse, & vociferabar, comitésque conuocabam. Qui vbi conuenissent, illis totam rem indicabam, & ossa ostendebam, atque intrò ad vinctam ducebam. At illa protinus in aquam versa est, & euanuit: ego verò experiri volēs, gladium in aquā condidi, illaque mox sanguis effecta est.

A ἡ δὴ ὁπόσα γῆς πλησίον ἦσπς σημεῖα προσφαίνεσθαι μετ' ὀλίγον ἦ, καὶ ἄνδρας εἴδομεν καινῷ ζῆ περ ναυτιλίας χρωμένους· αὐλοὶ γὰρ καὶ ναῦται καὶ νῆες ἦσαν. λέξω δὲ τὸν τρόπον τοῦ πλοῦ· ὕπτιοι κείμενοι ὅπερ τοῦ ὕδατος, ὀρθώσαντες τὰ αἰδοῖα, μεγάλα γὰρ φέρουσιν, ἐξ αὐτῶν ὀθόνιον πεπασμένοι, καὶ τοῖς χερσὶ τοὺς πόδας κατέχοντες, ἐμπιπλάντος τοῦ ἀνέμου, ἔπλεον, ἄλλοι δὲ μετὰ τούτους, ὅπερ φελλῶν καὶ ξύλων, ζεύξαντες δύο δελφῖνας, ἤλαυνόν τε, καὶ ἡνιόχευον οἱ μὲν προϊόντες, ἐπισύροντο τοὺς φελλούς· ἤρει ἡμᾶς ὅτε ἠδίκουν, οὔτε ἔφευγον, ἀλλ' ἤ-

B λαυνον ἀδεῶς τε, καὶ εἰρηνικῶς, ὁ εἶδος δ' ἡμετέρου πλοίου θαυμάζοντες, καὶ πόθεν προσκοποῦντες. ἑσπέρας δὲ ἤδη προσήλθομεν νήσῳ μεγάλῃ· κατῴκηντο δὲ αὕτη ὑπὸ γυναικῶν ὡς ἐνομίζομεν, Ἑλλάδα φωνὴν προϊεμένων· προσκέπτομαι γὰρ, καὶ ἐδόκουν καὶ ἀκούειν πρὸ ἑαυτοῦ ἑλληνικῶς κεκοσμημέναι, καλαὶ πᾶσαι, καὶ νεανίδες, ποδήρεις τοὺς χιτῶνας ὑπεσυρόμεναι. ἡμῶν οὖν νῆσος, ὄνομα ἦν Καβαλῆσα· ἡ δὲ πόλις αὐτῆ, Ὑδαμάρδια. λαβοῦσαι δ' ὧν ἡμᾶς αἱ γυναῖκες, ἑκάστη πρὸς ἑαυτὴν

C ἀπῆγε, καὶ ξένον ἐποιήσατο. ἐγὼ δὲ μικρὸν ὑποστάς, ὡς δὲ χρησὰ ἐμαντευόμην, ἀκριβέστερόν τε περιβλέπων, ὁρῶ πολλῶν ἀνθρώπων ὀστᾶ, καὶ κρανία κείμενα· καὶ ὃ μὲν, βοᾶν ἐβούλετο, καὶ τοῖς ἑταίροις συγκαλεῖν, καὶ ἐς τὰ ὅπλα χωρεῖν, οὐκ ἐδοκίμαζον. προσχρεισάμενος δὲ τὴν μαλάχην, πολλὰ ἱκετεύσας αὐτὴν δέξασθαι οἰκτεῖραι τῶν κακῶν· μεῖ ὀλίγον δὲ, τὴν ξένης δέμας καὶ κνήμης, εἶδον τὰ σκέλη ὄνου καὶ γυναικός, καὶ οὐκ ὅπλας· καὶ δὴ ἀσπασάμενος τὸ ξίφος, συλλαμβάνω τε αὐτὴν, καὶ δήσας, περὶ τὸ ὅλον ἀνέκρι-

D νον· ἡ δὲ, ἄκυρα μὲν, εἶπε δὲ ὅμως, αὐτὰς μὲν εἶναι θαλασσίους γυναῖκας, Ὀνοσκελέας προσαγορευομένας, ἔφη δὲ ποιεῖν τοὺς ὑποδημένους ξένους· ἐπειδὴ γὰρ, ἔφη, μεθύοντας αὐτοὺς, συνευνηθῆναι, κοιμωμένους ὑπερχόμεθα. ἀκούσας δὲ ταῦτα, ἐκείνην μὲν κατέλιπον αὐτὸ δεδεμένην, αὐτὸς δὲ ἀνελθὼν ὅπερ τὸ ὄρος, ἐβόων τε, καὶ τοὺς ἑταίρους συνεκάλουν. ἐπεὶ δὲ συνῆλθον, τὰ πάντα ἐμήνυον αὐτοῖς, καὶ τὰ τε ὀστᾶ ἐδείκνυον, καὶ ἦγον εἴσω πρὸς τὴν δεδεμένην. ἡ δὲ αὐτίκα ὕδωρ ἐγένετο, καὶ ἀφανὴς ἦν· ὅμως δὲ τὸ ξίφος εἰς τὸ ὕδωρ καθῆκα, πυρώμενος. τὸ δὲ αἷμα ἐγέ-

νετο

μεν. Ἐκ γὰρ τοῦ ὄρους ὅτι ναῦν κατελθόντες, ἀπεπλεύσαμεν· καὶ ἐπεὶ ἡμέρα ἐγένετο, γῆν κατιδόντες, τὴν τε ἠπειρον ἀπεβλεπόμεθα, εἰκάζοντες εἶναι τὴν αὐτὴν ταύτην τῇ ὑφ' ἡμῶν οἰκουμένῃ χειμένῃ. προσκωπήσαντες δ', ἐβουλόμεθα, περὶ τῶν μελλόντων ἐσκοποῦμεν. καὶ τοῖς μὲν ἐδόκει διαβᾶσι μόνον, αὖθις ὀπίσω ἀναφέρειν· τοῖς δὲ, ὅλον πλοῖον αὐτὴν καταλιπεῖν· ἀπελθόντας δ' εἰς τὴν Μεσόγαιαν, πειράσθαι τῶν ἐνοικούντων. ἐν ὅσῳ δὲ ταῦτα ἐλογιζόμεθα, χειμὼν σφοδρὸς ἐπιπεσὼν, καὶ προσαράξας ὁ σκάφος τῷ αἰγιαλῷ, διέλυσεν· ἡμεῖς δὲ, μόλις ξενηξάμεθα τὰ ὅπλα ἕκαστος, καὶ εἴ τι ἄλλο οἷός τε ἦν αἱρπασάμενοι. Ταῦτα μὲν τὰ μέχρι τῆς ἑτέρας γῆς συνενεχθέντα μοι ἐν τῇ θαλάττῃ, καὶ πρὸς τὸν πλοῦν ἐν ταῖς νήσοις, καὶ ἐν τῷ ἀέρι, καὶ μετὰ ταῦτα ἐν ᾧ κεῖται, καὶ ἐπεὶ ἐξήλθομεν, πρός τε τοῖς ἥρωσι, καὶ τοῖς ὀνείροις, καὶ τὰ τελευταῖα, πρός τε τοῖς Βουκεφάλοις, καὶ ταῖς Ὀνοσκελέαις· τὰ δ' ὅτι τῆς γῆς, ἐν ταῖς ἑξῆς βίβλοις διηγήσομαι.

A Ocyus igitur nauem repetentes abnauigauimus. Hinc poſtquam illuxit dies, conſpecta terra, coniecimus eſſe eam quæ noſtro orbi oppoſita eſt. Procidentes itaque, atque precati, quid eſſet futurum diſpiciebamus. Quibuſdam autem placebat aſcendere duntaxat, & rurſum redire: aliis verò illic relictâ naui, ad terræ meditullium proficiſci exploratum incolas. Interea cùm hæc cogitaremus, oborta vehemens tempeſtas, nauem littori impactam comminuit. Nos verò ægrè enatauimus, armis, & quod quiſque poterat, ſecum correptis. Hæc autem & huiuſmodi fuere, quæ mihi, donec ad alteram terram venirem, contigere: nimirum quæ in mari, & inter nauigandum, in inſulis, & in aëre, & quę poſtea in ceto, & cùm ab illo exiſſemus, quæ apud Heroës & Somnia, poſtremò quæ apud Bucephalos, & Onoſceleas: cætera autem quæ in terra acciderunt, ſequentibus libris enarrabo.

B

ΤΥΡΑΝΝΟΚΤΟΝΟΣ.

TYRANNICIDA. Eraſmo Roterodamo interprete.

ARGVMENTVM.

Quod ad argumentum declamationis attinet, infrà ab ipſo auctore ponitur. Cæterùm genus orationis iudiciale eſt, ſtatus qualitatis. De eo enim potiſſimùm quæritur, dignúſne ſit præmio Tyrannicidæ, qui filium tyranni occidit, an non. Incidit tamen legalis quoque. Nam & de eo qui tyrannicida vocandus ſit, & de legis ſententia diſputatur. Exordium attentione & docilitate comparanda fermè conſumitur, dum & ſummam petitionis & rei magnitudinem pariter ac nouitatem exponit. Niſi quòd interim & beneuolentiam ſibi ex merito facti, & aduerſario ex ſuſpicione inuidiam parat. Narratione grauitatem atque ſeuitiam tyrannidis primùm perſequitur, eiúſque omnem cauſſam in filium tyranni transfert, vt videatur videlicet certo conſilio filium ante patrem aggreſſus eſſe: deinde & modum peractæ cædis & conſilium ſuum exponit. Hinc propoſitio ſiue petitio ſequitur: poſt quam confirmatio, in qua principiò petitionem ſuam commendat amplificatione euentus, & bonorum quæ ex hoc facto ſecuta ſint, cum aduerſarij obiectione cõparata. Deinde verbis legis opponit definitionem tyrannicidæ, à genere comprobatam, puta quòd non ſolùm is qui ſua manu & gladio tyrannum occidit, hoc nomine dicendus ſit, ſed etiam qui per alium, & quocunque modo illum tollit. Poſtea etiam à fine legis argumentatur contra ſcriptum. Vltimo locũ quem Rhetores à ſummo ad imum vocant, ſiue etiam communem, tractat: in quo conſilium ſiue voluntas, conatus, actio, eáque per comparationem aut efficionem amplificata. Poſtremò & euentus conſiderantur. Peroratio autem locis patheticis cõſtat: nam ipſe quidem pro ſe affectus mouet à modo & inſtrumento actionis: at tyranni autem perſona, hypotypoſi quadam ſeu deſcriptione dictorum ac factorum illius. Ad finem propoſitionem repetit, & ſui beneficij veluti memoriam quandam in auribus auditorum relinquit.

Ἀνῆλθέ τις εἰς τὴν ἀκρόπολιν, ὡς ἀποκτενῶν τὸν τύραννον· καὶ αὐτὸν μὲν οὐχ εὗρε. τὸν δ' υἱὸν αὐτοῦ ἀποκτείνας, κατέλιπε τὸ ξίφος ἐν τῷ σώματι. ἐλθὼν ὁ τύραννος, καὶ τὸν υἱὸν ἰδὼν ἤδη νεκρὸν, τῷ αὐτοῦ ξίφει ἑαυτὸν ἀπέκτεινεν. αἰτεῖ ὁ ἀναβὰς, καὶ τὸν τοῦ τυράννου υἱὸν ἀναιρήσας, ἆρας, ὡς τυραννοκτόνος.

Quidam in arcem aſcendit, vti tyrannum occideret: atque ipſum quidem non reperit: verùm filium eius interemit, gladiúmque in vulnere reliquit. Adueniens tyrannus, vbi filium extinctum conſpexit, eodem enſe necem ſibi conſcit. Is qui aſcenderat, tyranníque filium peremerat, præmium tanquam tyrannicida petit.

Exordium quo dociles & attentos facit.

QVVM duos eodem die tyrannos occiderim, Iudices, alterum quidem ætate iam affecta, alterũ æuo florentem, & ad scelerum successionẽ capessendam paratum: vnicum tamen pro ambobus præmium petitum venio, qui quidẽ vnus omnium quotquot vnquam tyrannicidæ fuerũt, vnico vulnere duos maleficos fuerim amolitus, necíque dederim, filium videlicet ense, patrem indulgẽti charitate qua filium adamabat. Itaque tyrãnus pro his quæ commisit, abundè magnas pœnas nobis dependit: quippe qui & viuus aspexerit filium priùs morte sublatũ, & quod est omnium maximè nouum, compulsus sit denique ipse sui tyrãnicida fieri. At filius illius mea quidem manu peremptus est, cæterùm occisus alteram ad cædem operã mihi suam commodauit, dum qui viuo patri scelerum socius fuerat, eiusdẽ post mortem (quatenus licuit) extitit parricida. Ego itaque sum is qui tyrannidem sustuli, paritérque mecum gladius, quo cuncta confecta sunt, meus: tametsi cædis ordinem cõmutarim, ac morẽ modúmq; nouarim conficiendi sceleratos: nẽpe hunc qui valentior erat, ac sese defendere poterat, ipse perimens, porrò senem soli gladio reseruans. His igitur de causis & amplius quiddam à vobis me consequuturum arbitrabar, præmiáque laturum, quæ numero æquarent eos qui essent interempti: vtpote qui nõ præsentibus modò malis vos leuarim, verùm etiam futurorum formidiné: quíque stabilem pepererim libertatem, nullo relicto qui scelerum capessat successionem. Verùm interim tãtis rebus strenuè peractis, in discrimen adducor, ne præmio fraudatus à vobis discedam, ac ne solus non feram mercedem, quam leges à me seruatę præstituunt. At qui contradicit, is mihi videtur non Reipub. studio (quemadmodum ait) hoc facere, sed quòd extinctos esse illos grauiter ferat, atque eum qui illis mortis auctor extitit, vlcisci conetur. Vos igitur Iudices mihi paulisper attendite, dum tyrannidis mala, tametsi ipsi optimè nostis, cõmemoro. Siquidem hoc pacto futurum est vt & beneficij mei magnitudinem intelligatis, & ipsi plus capiatis voluptatis, reputantes nimirũ quibus sitis leuati malis. Neque enim quemadmodum aliis quibusdam sæpenumero accidit, itidẽ & nos simplicem tyrãnidem

Beneuolentiam captat à sua persona.

Aduersatrix inuidia concitat.

Ὑο τυράννους ἀποκτείνας, ὦ ἄνδρες δικασταί, μιᾶς ἡμέρας, τὸν μὲν, ἤδη πρεσβυτικότα, τὸν δὲ, ἀκμάζοντα, καὶ πρὸς δυσωδοκίαν τῆς ἀδικημάτων ἑτοιμότερον, ἥκω μίαν ὅμως ἐφ' ἀμφοτέροις αἰτήσων δωρεάν, μόνος τῶν πώποτε τυραννοκτόνων πληγῇ μιᾷ δύο πονηροὺς ἀποσφάσας μόνος, καὶ φονεύσας, τὸν μὲν παῖδα, τῷ ξίφει, τὸν πατέρα δ', τῇ πρὸς τὸν υἱὸν φιλοστοργίᾳ. ὁ μὲν δὴ τύραννος, αὐτὸ ὧν ἐποίησεν, ἱκανῶς ἡμῖν δέδωκε τιμωρίαν, ζῶν μὲν, τὸν υἱὸν ἐπιδὼν προαπηρημένον πρὸ τοῦ τελευτὴν, τελευταῖον δ' ἀναγκασμένος δὲ πρὸ δοξότατον αὐτὸς αὑτῷ γενέσθαι τυραννοκτόνος. ὁ παῖς δ' ὁ ἐκείνου τέθνηκε μὲν ὑπ' ἐμοῦ, ὑπηρέτησε δέ μοι καὶ ἀποθανὼν πρὸς ἄλλον φόνον, ζῶντι μὲν συναδικῶν τῷ πατρὶ, μὴ θανὼν δὲ παροκτονήσας, ὡς ἐδυνάμην. τὸ μὲν οὖν τυραννίδα ὁ παύσας εἰμὶ ἐγὼ, καὶ ὁ ξίφος, ὁ πάντα εἰργασται, ἐμόν· τὸ δὲ τάξιν ἐναλλαξαι τῶν φόνων, καὶ τὸν τρόπον ἐκαινοτόμησα τῆς τῶν πονηρῶν τελευτῆς· τὸν μὲν ἰσχυρότερον, καὶ ἀμυνάσθαι δυνάμενον, αὐτὸς ἀνελὼν τὸν δ' ὄντα δ', μόνῳ τῷ ξίφει χαρίσας τῷ ξίφει. ἐγὼ μὲν οὖν ἐς ποτέρου τι δεῖ τούτοις ὠφελεῖσθαί μοι πρὸ ὑμῶν, καὶ δωρεὰς λήψεσθαι ἀριθμοὺς τοῖς ἀπηρημένοις, ὡς αὐ τῶν πρόντων ἀπαλλάξας ὑμᾶς μόνον, ἀλλὰ καὶ τῶν μελλόντων κακῶν ἐλπίδος, καὶ τὴν ἐλευθερίαν βέβαιον τοῖς ἀγαθοῖς, τοῖσδε τοῖς ἀπελευθερωθέντος κληρονόμον τῶν ἀδικημάτων. μέλλω δ' κινδυνεύω, τοσοῦτ' κατορθώσας, ἀβέβαιος ἀπελθεῖν πρὸ ὑμῶν, καὶ μόνος στέρεσθαι τῆς τοῖσδε τῶν νόμων ἀμοιβῆς, ὃς διεφύλαξα. ὁ μὲν οὖν αἰτιλέγων ὑποσοὶ, δοκεῖ μοι ὁ κηδόμενος, ὡς φησι, τῶν κοινῶν οὐ τοιοῦτον, ὅτι τοῖς τετελευτηκόσι λελυπημένος, καὶ ἀμυνόμενος τὸν ἐκείνοις τοῦ θανάτου αἴτιον γεγενημένον. ὑμεῖς δὲ ἀκούσατέ μου, ὦ ἄνδρες δικασταί, πρὸς ὀλίγον τὰ ἐν τῇ τυραννίδι, κἀκεῖνα εἰδότες ὑμῖν ἀκριβῶς διηκριβωμένα. καὶ γὰρ ὁ μέγεθος οὕτω μᾶλλον τῆς εὐεργεσίας τῆς ἐμῆς, καὶ αὐτοὶ μᾶλλον εὐφρανεῖσθε, λογιζόμενοι ὧν ἀπηλλάγητε. καὶ γὰρ ὥσπερ ἄλλοις ποτὲ ἤδη συνέβη πολλάκις, ἁπλοῦν καὶ ἡμεῖς τυραννίδα,

καὶ μίαν δουλείαν ὑπεμείναμεν, ἀλλ' ἑνὸς
ὑπὸ ἑξακοσίων ὀπιθυμίαν δεσπότου, ἀλλὰ
μόνοι τῶν πώποτε τὰ ὅμοια δυσχημονούντων,
δύο αὖθ' ἑνὸς τυράννους εἴχομεν, καὶ τοὺς δίτ-
τας οἱ δυσυχεῖς ἀδικήματα διηρούμεθα. με-
τριώτερος ὁ πρεσβύτης ἦν τοῦ παιδὸς πολύ, καὶ
τοὺς τὰς ὀργὰς ἥπιώτερος, καὶ τοὺς τὰς κο-
λάσεις ἀμβλύτερος, καὶ τοὺς τὰς ὀπιθυμίας
βραδύτερος, ὡς καὶ ἤδη τῆς ἡλικίας ὁ μὲν
σφοδρότερον τῆς ὁρμῆς ἐπεχούσης, τὰς δ' τῶν
ἡδονῶν ὀρέξεις χαλιναγωγούσης· καὶ τοὺς γε
τὴν ἀρχὴν τῶν ἀδικημάτων ὑπὸ τοῦ παιδὸς
ἄκων τοῦς ἤρξατο ἐλέγειν, καὶ πολὺ τυραννι-
κὸς αὐτὸς ὤν, ἀλλ' εἴκων ἐκείνῳ· φιλότεκνος
γὰρ ἐς ὑπερβολὴν ἐτύγχανε, ὡς ἔδειξε, καὶ πάντα
ὁ παῖς ἦν αὐτῷ, καὶ ἐκείνῳ ἐπείθετο, καὶ ἡδίκει
ὅσα καλῶς, καὶ ἐκόλαζεν ὡς τοῦς τάττοι, καὶ
πάντα ὑπηρέτει, καὶ ὅλως, ἐτυράννευτο ὑπ'
αὐτοῦ, καὶ δορυφόρος τῶν τοῦ παιδὸς ὀπιθυμιῶν
ἦν. ὁ νεανίας ἦν, τῆς μὲν τιμῆς πρεσβύτῃ καθ'
ἡλικίαν ἐκείνῳ, καὶ μόνῳ ἐξίστατο τοῦ τῆς ἀρ-
χῆς ὀνόματος· ὁ δ' ἔργῳ τῆς τυραννίδος, καὶ ὁ
κεφάλαιον, αὐτὸς ἦν. καὶ ὁ μὲν πιστὸν καὶ ἀσφα-
λές, ἀπ' αὐτοῦ προσῆκε τῇ δυναστείᾳ· τῷ δ'
ἀπόλαυσιν μόνος ἐκαρποῦτο τῶν ἀδικημάτων.
ἐκεῖνος ἦν ὁ τοὺς δορυφόρους συνέχων, ὁ τῷ
φεύγειν κρατύνων, ὁ τοὺς τυραννιδιῶντας
ἐκκόπτων, ὁ τοὺς ὀπιβουλεύοντας φόβων ἐκ-
νος, ὁ τοὺς ἐφήβους ἀναστῶν, ὁ συνδείζων τοῖς
γάμοις· ἐκείνῳ αἱ παρθένοι ἀνήγοντο, καὶ εἴ τι-
νες σφαγαί, καὶ εἴ τινες φυγαί, καὶ χρημά-
φαιρέσεις, καὶ δάσμοι, καὶ ὕβρεις, πάντα ταῦτα
τὰ μὴ τοῦ παιδὸς ἀδικήματα, καὶ ὃ τοῦγμα ἡμῖν ἀ-
φορητον καθίστη. Ὅταν γὰρ αἱ τῆς γνώμης
ὀπιθυμίαι τὴν ἐκ τῆς ἀρχῆς ἐξουσίαν προσ-
λάβωσιν, οὐδένα ὅρον ποιοῦνται τῶν ἀδικημά-
των. μάλιστα δ' ἐκεῖνο ἐλύπει, τὸ εἰδέναι μαχεῖν,
μᾶλλον δ' αἰσθάνεσθαι τὴν δουλείαν ἐσομένην, καὶ ἐκ
δεδοχῆς τοῦδε τὴν πόλιν, ἄλλο-
τε ἄλλῳ δεσπότῃ, καὶ πονηρῷ, κληρονόμημα
γενησόμενον τῷ δήμῳ, ὡς τοῖς γε ἄλλοις ἡ μι-
κρά τις ἐλπὶς αὕτη, τὸ λογίζεσθαι, καὶ πρὸς αὐ-
τοὺς λέγειν, ἀλλ' ἤδη παύσεται, ἀλλ' ἤδη τεθνή-
ξεται, καὶ μετ' ὀλίγον ἐλεύθεροι γενησόμεθα.

A atque vnicam seruitutem sustinebamus,
nec vnius domini violentiam tolerabamus: verùm soli omnium quos similis habuit calamitas, duos pro vno tyrannos habebamus, & in geminas contumelias distrahebamur infelices. Porrò senex multo erat moderatior, quippe ad iras lentior, ad supplicia segnior, & ad cupiditates tardior: vtpote cui iam ætas vehementiam impetus cohiberet, voluptatúmque cupiditates refrenaret. Quin ad suscipienda maleficia filij instinctu nolens impelli ferebatur, ipse alioqui non admodum tyrannicus, nisi quòd illi morem gerebat. Siquidem indulgens
B in filium supra quàm credi queat, erat: id quod re declarauit, ita vt filius illi esset omnia. Illi parebat: per vim faciebat quicquid ille iusserat: supplicio afficiebat quoscunque præceperat, ac prorsus in omnibus illi obsequundabat. In summa, filius in patrem, tyrannum quendam agebat, pater filij cupiditatum satelles erat. Tametsi huic propter ætatem honorem cedebat adolescens, solóque imperij nomine temperabat, tamen res & caput tyrannidis erat ipse. Et quanquam tutamentum præsidiúmque principatui ab illo mutuaretur, scelerum tamen emolumentis solus fruebatur. Ille erat qui satellites continebat, qui custodias obtinebat, qui tyrannidem affectantes è medio tollebat, qui insidias formidabat: ille qui castrabat ephebos, qui coniugia violabat: illi virgines producebantur. Tum si quæ cædes, si qua exilia, si quæ pecuniarum expilationes, delationes, contumeliæ, ea omnia iuuenis temeritate gerebantur: porrò senex illi obsequebatur, comitémque scelerum sese præbebat, ac comprobabat duntaxat filij
D sui flagitia. Itaque cùm ea res nobis erat intoleranda, propterea quòd quum animi cupiditatibus ex imperio potestas accedit, nullum flagitiis modum imponunt: tum illud in primis discruciabat, quòd prospiceremus diuturnam, vel æternam potiùs seruitutem eam futuram, & per successionem alij post alium domino tradendam Rempub. populúmque homini scelesto hereditatis instar obuenturum. Nam id aliis spem non exiguam facit, quod apud sese reputãt, quod inter sese dicũt: At mox coërcebitur, at mox demorietur, paulo pòst liberi sumus futuri.

Narratio, qua magnitudine tyrannidis exaggerat, & omnem eius causam in filium trãsfert.

Verùm de his nihil eiusmodi sperabatur, quin potiùs iam intuebamur paratum tyrannidis hæredem. Vnde factum est, vt ne aggredi quidem quisquam fortium ciuium, & qui eadem quæ ego, animo statuisset, auderet: sed desperabatur ab vniuersis libertas, atque inexpugnabilis tyrannis videbatur: quippe quum esset cum tam multis confligendum ac dimicandum. At me nihil ista deterruerunt, neque perpensa negotij difficultate refugi, neque ad susci piendum discrimen trepidaui: verùm solus, solus inquam, aduersus adeò validam variámque tyrannidem: vel non solus potiùs, sed gladio comite conseendi: quippe qui mihi sit auxiliatus, mecúmque ex parte tyrannum interemerit, quum mors mihi interim ob oculos obuersabatur; at è diuerso perpendenti, quòd publicam libertatem mea cæde redempturus essem.

Consilium & modus cædis.

Ergo vbi in primã irruissem custodiam, neque mediocri negotio satellites submouissem: occidens interim in quem incurrissem, & quicquid obsisteret amoliens ad ipsum negotij caput ferebar, ad vnicum tyrannidis robur, ad nostrarum calamitatum fontem, atque irrupto arcis propugnaculo, quum viderem illum fortiter tuentem sese, multísque vulneribus resistentem, tamen occidi. Et iam tum erat sublata tyrannis, iam tum mihi confectum facinus. Ex eo tempore liberi omnes, nisi quòd reliquus adhuc erat senex solus, inermis, nudatus custodiis, iámque amisso magno illo suo satellite desertus, neque deinde dignus forti dextra. Ibi nimirum mecum ipse Iudices hæc animo reputabam: Cuncta mihi pulchrè habent, cuncta confecta sunt, cuncta eò quò destinaram, perducta: at eum qui reliquus est, quo tandem modo pœnas dare conuenit? Me quidem meáque dextera nequaquam est dignus, præsertim si post splendidum facinus iuuenile atque magnificum interimatur, priorem illam cædem dedecoraturus. Carnifex aliquis quærendus est illo dignus, verùm post calamitatem, ne vel hanc ipsam lucrifaciat: Videat, discrucietur, appositum habeat ensem: huic reliqua mando. Hæc vbi mecum statuissem, ipse quidem illinc discedo: at ille peregit id quod ego prædiuinaueram: tyrannum occidit, summámq; meę imposuit fabulę.

ἐπ' ἐκείνων δὲ οὐδὲν τοιοῦτον ἠλπίζετο, ἀλλ' ἐωρῶμεν ἤδη ἕτοιμον τὸν τῆς ἀρχῆς διάδοχον. τοιγαροῦν ἐγὼ ἐπεχείρουν τὸ ἐπόλεμα τοῦ γηραιοῦ, καὶ τὰ αὐτὰ ἐμοὶ προῃρούμην, ἀλλ' ἀπέγνωσο πᾶσιν ἡ ἐλευθερία, καὶ ἄμαχος ἡ τυραννὶς ἐδόκει, ὡς τοσούτοις ἐσομένης τῆς ἐπιχειρήσεως. ἀλλ' οὐκ ἐμὲ ταῦτ' ἐφόβησεν, οὐδὲ ὁ δυσχερὴς τῆς πράξεως λογισάμενος ἀπώκνησα, οὐδὲ πρὸς τὸν κίνδυνον ἀπεδειλίασα. μόνος δὲ μόνος πρὸς ἅπαντας ἰσχυρὸν καὶ πολλῶν τὴν τυραννίδα· μᾶλλον δὲ οὐδὲ μόνος, ἀλλὰ μετὰ τοῦ ξίφους αὐτὴν τοῦ συμμεμαχημένου, καὶ ὃ μέρος σὺν τῷ τυραννοκτονήσαντος, πρὸ ὀφθαλμῶν μοι, τὸ τελευτῆσον ἔχων, ἀλλαξόμενος δὲ ὅμως τὸ κοινὸν ἐλευθερίαν τῆς σφαγῆς τῆς ἐμῆς. ἐντυχὼν δὲ τῇ πρώτῃ φρουρᾷ, καὶ περιφανὴς ὢν ῥᾳδίως τοῖς δορυφόροις, κτείνω τὸν ἐντυγχάνοντα· καὶ ὃ αἰσθόμενον πρῶτον ὠφελιμώτατον, ὅτι τὸ κεφάλαιον αὐτὸ τῶν ἔργων ἐμόν, ὅτι τὸ μόνον τῆς τυραννίδος ἰσχυόν, ὅτι τὸ ὑποδέσιν τῶν ἡμετέρων συμφορῶν. καὶ βαίνω τὰ τῆς ἀκροπόλεως φρουρεῖα, καὶ ἰδὼν γηραιὸν ἀμυνόμενον, καὶ ἀνιστάμενον πολλοῖς τραύμασιν, ὅμως ἀπέκτεινα. καὶ ἡ μὲν τυραννὶς ἤδη καθῄρητο, καὶ ὥρας εἶχέ μοι τὸ πλήμμελημα, καὶ ὃ ἀπ' ἐκείνου, πάντες μὲν ἐλεύθεροι, ἐλείπετο δ' ὁ γέρων ἔτι μόνος, ἄοπλος, ἀποβεβλημένος τοὺς φύλακας, ἀπολωλεκὼς τὸν μέγαν ἐκεῖνον αὐτοῦ δορυφόρον, ἔρημος, οὐδὲ γυναίας ἔτι χρεὼς ἄξιος. ἐνταῦθα τίνων πρὸς ἐμαυτὸν, ὦ ἄνδρες δικασταί, τὰ τοιαῦτα ἐλογισάμην, πῶς ἔχει μοι καλῶς, πῶς πέπρακται, πῶς κατόρθωται, τίνα αὖ ὁ παρείλοιπος κολασθεὶς τρόπον; ἐμοῦ μὲν γὰρ ἀνάξιος ὅστις, καὶ τῆς ἐμῆς δεξιᾶς, καὶ μάλιστα ἐπ' ἔργῳ λαμπρῷ, καὶ νεανικῷ, καὶ γυναίᾳ ἀφῃρημένος, καθαγιῶν κἀκείνῳ τὸ σφαγεῖον. ἄξιον δέ τινα δεῖ ζητῆσαι δήμιον, ἀλλὰ μετὰ τὸ συμφορὰν, μηδὲ τὸ αὐτὸ κερδαίνειν· ἰδέτω, κολασθήτω, τὸ δεδρακὸς πάθοι· ἐχέτω δ' ξίφος· οὕτω τὰ λοιπὰ ἐντέλλομαι. ταῦτα βουλευσάμενος, αὐτὸς μὲν ἐκποδὼν ἀπηλλαττόμην. ὁ δὲ, ὅπερ ἐγὼ προῃρούμην, διεπράξατο, καὶ ἐτυραννοκτόνησε, καὶ τέλος ἐπέθηκε τῷ ἐμῷ δράματι.

πρόειμι οὖν κομίζων ὑμῖν τὴν δημοκρατίαν, καὶ θαρρῶν ἤδη προκηρύττων ἅπασι, καὶ τὴν ἐλευθερίαν βακχεύομαι· ἤδη οὖν ἀπολαύετε τῶν ἔργων τῶν ἐμῶν. κενὴ μὲν ὡς ὁρᾶτε πονηρῶν ἡ ἀκρόπολις, ὑπιστάτης δὲ οὐδείς, ἀλλὰ καὶ πειθαρχίαν ἔξεστι, καὶ δικάζειν, καὶ αἰτιᾶσθαι καὶ λέγειν κατὰ τοὺς νόμους, καὶ πάντα ταῦτα γεγένηται δι' ἐμὲ ὑμῖν, καὶ δι' ἐμὴν τόλμαν τὴν ἐμὴν· καὶ τῶν ἐκείνου φόνων, μεθ' ὃν οὐκ ἐπὶ ζῆν πατὴρ ἐδύνατο. ἀξιῶ δ' οὖν ὅτι τούτοις, τὴν ὀφλημένην δωρεὰν μοι πρὸ ὑμῶν δοθῆναι μισθαποδοσίαν, ὑ φιλοκερδὴς, οὐδὲ μικρολόγος τὶς ὢν, ὑδ' ὅτι μάτην τὴν πατρίδα εὐεργετεῖν προῃρημένος, ἀλλὰ βεβαιωθῆναί μοι βουλόμενος τὰ κατορθώματα τῇ δωρεᾷ, ἢ μὴ δι- A B C D

Adsum igitur, popularem administrationem vobis apportans, cunctiq́ue bono iam vt animo sint edicens, ac libertatem annuncians: iam meis fruimini factis. Vacua, sicut videtis, sceleratis hominibus arx: imperat nemo: quin & magistratus creare liberum est, & causſas agere, & ex legibus contradicere. Atque hæc omnia vobis mea contigerunt opera, meáque fortitudine, videlicet ex vna illa cęde, postquam pater iam viuere non quibat. Æquum itaque censeo, vt his pro meritis debitum mihi à vobis præmium donetur, non quòd lucri auidus; aut sordidus quispiam sim, nec is qui mercedis gratia de patria bene mereri statuerim: verùm quòd præmio cupiam officia mea comprobari, neque repudiari aut inglorios fieri conatus meos, si velut irriti præmióque indigni iudicentur. At hic contradicit, negátque æquum facere me, qui decorari munere, præmiúmque ferre cupiam. Neque enim tyrannicidam esse me, neque quicquam à me pro legis sententia confectum esse, verùm facinori meo deesse quiddam ad hoc vt præmium postulem. Percõtor igitur illum, quid præterea requiris à me? nonne volui? nonne ascendi? nonne occidi? nonne libertatem peperi? num quis imperat? num quis iubet? num quis minitatur dominus? num quis nocentium manus effugit meas? Haud quaquam dixeris, sed omnia plena pacis, omnes restitutæ leges, libertas manifesta, democratia stabilis, inuiolata connubia, pueri tuti, virgines absque periculo: publicámque felicitatem solennibus feriis celebrat ciuitas. Quis igitur horum omnium auctor? quis est qui illa sustulit, hæc peperit? Etenim si quisquam prę me dignus honore sit, cedam prę mium, desistam à petendo munere. Quòd si solus omnia peregi, audens, periclitans, ascendens, interimens, excrucians, alterum vltus in altero, quid mea calumniaris officia? cur facis vt populus parum erga me gratus exi-

Petitio.

Confutatio.

Frequentatio.

I. Argumentum à finitione tyrãnicida.

Huic honorem decreuit, hoc præmio dignum iudicauit: quod quidem inficiari non potes quin mea cõtigerit opera. Etenim si occidi eum, quo occiso ille non poterat viuere: nimirum ipse cędem peregi, ego occidi, sed illius manu. Itaque ne discepta de cædis modo, neque illud expende, quemadmodum interierit, verùm an iam perierit, & an quòd periit, id à me sit profectum: quãdoquidem & illud excussurus mihi videris, atque his aduersus bene de Repub. meritos calumniis vsurus: Si quis non gladio, verùm lapide, lignóve, aut alio quouis pacto peremerit. Quid porrò si fame tyrannum obsedissem, ad mortis necessitatem compellens, num id quoque requisiturus eras à me cædem mea ipsius manu peractam? aut desiderari adhuc quiddam diceres ad id vt legi factum à me satis videatur: atque id, quum sceleſtum acerbiùs etiam atque atrociore mortis genere trucidassem?

Amplificatio à collatione effectus.

Vnum duntaxat specta, hoc require, hoc excute: Quis nocentium reliquus? aut quæ metus expectatio? aut quod calamitatum vestigium? Quòd si purgata omnia, si pacata, profectò sycophanticum est, modum rei gestæ calumniantem, præmio frustrari velle, quod iis quæ virtute confecta sunt, debeatur. Equidem & illud memini dissertum in legibus, (nisi fortè propter diutinam seruitutem oblitus sum eorum quæ ab illis dicuntur) causſam mortis esse duplicem: puta si quis ipse occidat: aut si non ipse quidem occidit, neque manu facinus peregit, verùm compulit, præbuítque mortis occasionem: ex æquo & hunc quoque lex censet supplicio affici oportere, idque iure optimo. Neque enim statuit minùs valere oportere audaciam, quàm facinus: ac postea superuacaneũ est cędis rationem viámque spectare. Deinde hũc qui sic occiderit, tanquam homicidam pœnas oportere dare censebis, ac nequaquam absoluendum esse. At me qui per omnia consimili modo Rempubl. iuui, non censes ea capere oportere, quæ iis debentur qui beneficio iuuerunt. Neque enim illud dicere possis, me quidem imprudentem feciſſe, sed exitum quendam commodum fortuitò fuisse cõsequutum præter animi sententiam. Nam quid prętera iam formidassem, eo qui validior erat, interempto? cur autem gladium in vulnere reliquissem, nisi planè quod erat euenturum, idipsum prędiuinassem?

Finitione probat à genere & causſa efficiente.

A voluntate.

A τῦτ' ἐτίμησε, τῦτ' ἄξιον ἀμοιβῆς ἐπράξεν, ὅπερ οὐκ ἂν εἴποις, μὴ δι' ἐμὲ γεγῆνθαι. εἰ γὰρ ἐφόνευσα δι' ὃν ἐκεῖνος ζῆν οὐκ ἐδύνατο, αὐτὸς εἰργασμαι τῷ σφαγεῖ· ἐμὸς ὁ φόνος, ἡ χεὶρ ἐκείνη. μὴ τοίνυν ἀκριβολογοῦ ἐπὶ τοῖς τῦ ξίφους τῆς τελευτῆς, μηδ' ἐξέταζε ὅπως ἀπέθανεν, ἀλλ' εἰ μηκέτ' ὄντι, εἰ δι' ἐμὲ τὸ μηκέτ' εἶναι ἔχει, ἐπεὶ κἀκεῖνο προσεξετάσαι μοι δοκεῖς, καὶ συκοφαντήσαι τοὺς ἐργέτας, εἴ τις μὴ ξίφει, ἀλλὰ λίθῳ, ἢ ξύλῳ, ἢ ἄλλῳ τῳ τρόπῳ ἀπέκτεινε. τί δὲ εἰ λιμῷ ἐξεπολιόρκησε τὸν τύ-

B ραννον, τίνα ἀνάγκην τῆς τελευτῆς παρέσχον, ἀπήτεις ἂν καὶ τότε παρ' ἐμοῦ αὐτόχειρα τὸν σφαγέα; ἢ οὐδεὶν ἔλεγές μοι πρὸς τὸν νόμον; καὶ τοῦτο, χαλεπώτερον τῦ κακούργου πεφονευμένου; ἓν μόνον ἐξέταξε, τῦτο ἀπαίτει, τῦτο πολυπραγμόνει, τίς τῶν πονηρῶν λείπεται, ἢ τίς ἐλπὶς τῦ φόβου, ἢ τί ὑπόμνημα τῶν συμφορῶν; εἰ δὲ καθαρὰ πάντα, καὶ εἰρηνικά, συκοφαντοιῶτος ὄντι τῳ τρόπῳ τῶν πεπραγμένων χαριεῖται, ἀποστερῶν ἐπαίνου τὸν ὅτι τοῖς πεπονημένοις

C δωρεάν. ἐγὼ δὲ καὶ τῦτο μέμνημαι διηρθρωμένον ἐν τοῖς νόμοις, ἐκτὸς εἰ μὴ ἀφ' ὑπερβολῆς πολλῆς δουλείας ὑπολέλειπται τῶν ἐν αὐτοῖς εἰρημένων, αἰτίας θανάτου εἶναι δικαίας, εἴ τις αὐτὸς ἀπέκτεινεν, ἢ εἴ τις μὴ αὐτὸς μὲν ἀπέκτεινε, μηδὲ τῇ χειρὶ ἔδρασε τὸ ἔργον, ἐπάναγκες δὲ, καὶ παρέσχεν ἀφορμὴν τῦ φόνου· τὰ ἴσα καὶ τῦτον ἀξιοῖ ὁ νόμος αὐτὸν ὑπέχειν δίκην. οὐ γὰρ ἐβούλετο τῦ πεπραγμένου ἴσον γίγνεσθαι τὸ τῆς ἀδείας· καὶ τοίνυν λοιπὸν ἡ ἐξέτασις τῦ τρόπου τῆς σφαγῆς. εἶτα τὸν μὲ οὕτως ἀποκτείναντα, κελεύεις ὡς αἱροφόνον δικαίοις, καὶ οὐδαμῶς ἀφεῖσθαι θέλεις· τὸν δὲ τῷ τὸν αὐτὸν τοῦτο τρόπον ὑπὲρ πεποιηκότα τὴν πόλιν, οὐ τῶν ὁμοίων ἀξιοῖς τοῖς ἐργέταις; οὐδὲ γὰρ ἐκεῖνο αὖ ἔχεις λέγειν, ὡς ἐγὼ μὲν ἁπλῶς αὐτὸ ἔπραξα, ἠκολούθησε δέ τι τέλος ἄλλως χρηστὸν, ἐμοῦ μὴ διανοήσαντος. τί γὰρ ἔτι ἐδεδίειν, τῦ ἰσχυροτέρου πεφονευμένου; τί δὲ κατέλιπον τὸ ξίφος ἐν τῇ σφαγῇ, εἰ μὴ πάντως τὸ εὐθύμιον αὐτὸ προσεμανθάνομεν;

ὀκτὼς εἰ μὴ τοῦτο φὴς, ὡς ὁ τύραννος ὁ τεθνεὼς ἰῶ, οὐδὲ τοὐτῳ εἶχε τὴν προσηγορίαν, οὐδὲ δωρεὰς ἂν αὐτῷ πολλὰς, εἰ ἀποθανοῖ, ἠδέως αὖ ἡμεῖς ἐδώκατε. Ἀλλ' οὐκ ἂν εἴποις. εἶτα τοῦ τυράννου πεφονευμένου, τῷ τὴν αἰτίαν παραχόντι τῆς σφαγῆς, οὐκ ἀποδώσῃς τὴν δωρεάν; ὦ τῆς πολυπραγμοσύνης. μέλλῃ δέ σοι πῶς ἀπέθανεν, ἀπολαύοντι τῆς ἐλευθερίας, ἢ τὸν τὴν δημοκρατίαν ἀποδεδωκότα, προσηκότερόν τι προσαπαιτεῖς; καίτοι ὅ γε νόμος, ὡς φὴς, τὸ κεφάλαιον ἐξετάζῃ τῶν πεπραγμένων· τὰ ἀφ' μέσου δὲ πρᾶτα ἐᾷ, καὶ οὐκ ἔτι πολυπραγμονῇ. τί γάρ; καὶ οὐχὶ ἐξελάσας τὶς τύραννον, ἤδη τιμὴν ἔλαβε τυραννοκτόνου; καὶ μάλα δικαίως· ἐλευθερίαν γὰρ κἀκεῖνος αὖτὴ δουλείας πρέσηται. ὃ δ' ἐγὼ ἐμοῦ μεμνημένου, ἃ φυγὴ, οὐδὲ δευτέρας ἐπαμυνάσεως ἐλπὶς, ἀλλὰ πρωτελὴς καθαίρεσις, καὶ πρωωλεθρία πρώτου τοῦ γένους, καὶ ῥιζόθεν τὸ δεινὸν ἅπαν ἐκκεκομμένον. καί μοι πρὸς θεῶν ἤδη ἀπ' ἀρχῆς ἐς τέλος, εἰ δοκεῖ, πρᾶτα ἐξετάσατε, εἴ τι τῶν πρὸς τὸν νόμον παραλέλειπται, καὶ εἰ ἐνδεῖ τῶν προσεῖναι ὀφελόντων τυραννοκτόνῳ. πρῶτα μὲν δὴ γνώμην προυπῆρχεν χρὴ γενναίαν, καὶ φιλόπολιν, καὶ πρὸ τῶν κοινῶν κινδυνεύειν ἐθέλουσαν, καὶ τὸν οἰκεῖον θανάτῳ τοῦ τῶν πολλῶν σωτηρίαν ὠνησομένην. ἆρ' οὖν πρὸς τοῦτο ἐνδέησα, ἐμαλακίσθην, ἢ προσιδόμενός τινα τῶν ἀφ' μέσου κινδύνων ἀπώκνησα; οὐκ ἂν εἴποις. μάθε τοίνυν ὅτι τούτου ἕνεκα μόνου, καὶ νόμιζε τοῦ θελῆσαι μόνον, καὶ τοῦ βουλεύσασθαι ταῦτα, εἰ καὶ μὴ χρηστὸν ἀποβεβήκει, ἔκ τε τῆς γνώμης αὐτῆς καταξάντα με, χάρας ἀξιοῦν, ὡς ὑπερφυῶς ἀμυναθέντα. ἐμοῦ μὲν γὰρ ὄντος, ἄλλου δὲ μετ' ἐμὲ τετυραννοκτονηκότος, ἆρα γε εἰπεῖ μοι, ἢ ἄγνωμον ἂν πάρεργον; καὶ μάλιστα εἰ ἔλεγον, ἄνδρες, ἐβουλόμην, ἠθέλησα, ἐπεχείρησα, ἐπειράθην τῆς γνώμης, μόνος ἄξιός εἰμι τιμᾶσθαι, τί δ' ἂν ἀπεκρίνω τότε; νυνὶ δὲ, οὐ τοῦτό φημι, ἀλλὰ καὶ ἀπῆλθον, καὶ ἐκινδύνευσα, καὶ μυρία πρὸ τῆς τοῦ νεανίσκου σφαγῆς ἐποίησα.

A Nisi forsan illud dices, hunc qui extinctus est, tyrannum non esse, neque hanc appellationem in illum competere: neque vos multum præmij hoc nomine, si ille fuisset occisus, decreturos fuisse. Atqui istud dicere non queas. An tyranno interempto, ei qui cędis caussam ministrauit, præmium negabis? O curiositatem de illo laboras quo pacto interierit, quum interim libertate fruaris? Aut ab eo qui democratiã restituit, nescio quid superuacaneum prętera requiris? Atqui lex (vti fateris) caput rei gestæ spectat: quę verò ad id conducunt, ea omnia missa facit, neque iam vltrà curiosiùs excutit. Quid enim? an si tyrannum exegerit quispiam, non is iam tyrannicidæ præmium cepisset? cepisset opinor, idque iure optimo: siquidem & hic pro seruitute libertatem peperisset. At id quod à me patratum est, non exilium habet, non in posterum instaurandæ tyrannidis metum: verùm absolutam sublationem, totiúsque generis internecionem, omnéque malum radicitus excisum. Et mihi per deos iam ab initio ad finem vsque (si videtur) rem totã perpendite, num quid eorum quæ ad leges pertinent, sit prætermissum, & num quid in me desideretur ex his quæ tyrannicidæ oportebat adesse. Principiò mentem priùs oportet suppetere fortem, & amãtem Reip, quęque pro communibus commodis periculum adire non recuset, quæque priuato suo interitu, multitudinis incolumitatem ausit redimere. Num hac parte quicquam mihi defuit? Num frãgebat animo? Num quum præscirem per quæ pericula mihi perrumpendum esset, per ignauiam refugi? Profectò non potes dicere. In hac interim parte tantùm commorare, atque æstima, an non vel voluisse tantùm ista, ac statuisse, præclarum facinus futurum fuisse videatur. Ac putato me solius animi voluntatisque argumento præmium postulare, tanquam qui beneficio iuuerit. Tum si voluntati meæ facultas defuisset, verùm alius post me tyrannum occidisset, dic mihi, num absurdum aut præter æquum fuerat dare præmium? Minimè. Si dicerem, ciues, volui, statui, aggressus sum, voluntatis experimentum dedi, solus dignus sum qui præmium feram: quid tum responsurus fueras? Nunc porrò non hoc dico, sed insuper, Ascendi, periclitatus sum, atque innumerabilia priusquam iuuenem occiderem, patraui.

II. Argumentum à fine legis.

A minore.

III. Locus à summo ad imum.

I. Voluntas & cõsilium.

II. Conatus.

Neque enim vſque adeò facilem, factúque procliuem eſſe rem exiſtimetis, cuſtodias perrumpere, ſatellites opprimere, vnúmque hominem tam multos amoliri. Quin iſthuc penè maximum eſt omnium quæ ſunt in tyrannicidio, totiúſque negotij caput. Nam ipſe iam tyrannus non magna res eſt, neque expugnatu neque confectu difficilis: verùm ea quæ tuentur continéntque tyrannidem: quæ quidem ſi quis ſuperarit, is nimirum cuncta quæ deſtinauit, peregerit, & perpuſillum eſt id quod ſupereſt. ſed ad tyrannos peruenire nunquam mihi contigiſſet, ni priùs qui illum cingunt cuſtodes oppreſſiſſem, omnéſque ſatellites antè debellaſſem. nihil adhuc addo: verùm in his rurſum immoror. Cuſtodiam oppreſſi, ſatellites ſuperaui, tyrannum incuſtoditum, inermem, nudum reddidi. Vtrùm his rebus confectis non tibi videor honore dignus? an adhuc cædem ipſam à me requires? Quinetiam ſi cædem quæris, ne ea quidem deſiderabitur. Non ſum incruētus, verùm cædem peregi, magnam ac ſtrenuam, nempe iuuenis ætate ac viribus florentis, atque omnibus formidandi, per quem ille ab inſidiis erat tutus, cui vni fidebat, qui cōplurium ſatellitum inſtar erat. An nō igitur, quęſo te, pręmio dignus videor, ſed tantis rebus geſtis honore fraudabor? Quid enim ſi ſatellitem vnum, atque adeò quid ſi tyranni miniſtrum quempiam interemiſſem? quid ſi ſeruum aliquem charum? an non hoc quoque magnum viſum fuiſſet, conſcendiſſe, mediáque in arce, mediis in armis, aliquem è tyranni familiaribus iugulare? Nunc & hunc ipſum qui occiſus eſt, cuiuſmodi ſit, conſidera. Filius erat tyranni, vel tyrannus potiùs crudelior, dominus intolerabilior, ad ſupplicia dirior, ad contumelias violentior, quódque eſt maximum, hæres ac ſucceſſor omnium, quíque in longum noſtras calamitates poſſet prorogare. Vin' hoc ſolum mihi confectum eſſe, ipſum verò tyrannum viuere adhuc, fuga ereptum? Iam horum nomine præmium poſtulo. Quid dicitis? Non dabitis? An non & illum verebamini? An non dominus, an non grauis, an non intolerandus erat? Porrò nunc negotij caput denique ipſum perpēdite. Etenim quod hic à me requirit, hoc quàm fieri potuit, pulcherrimè confeci, tyrānúmque aliena cęde occidi,

III. Amplificatio rei per compa rationem.

IIII. Conatus.

μὴ γὰρ ὅτω ῥᾴδιον, μηδ' ἀχερὲς ὑποληφθῆτε εἶναι τὸ πρᾶγμα, φυγεῖν ὑφελόμενον, καὶ δορυφόρων κρατῆσαι, καὶ πέψασθαι τοσούτους μόνον· ἀλλὰ σχεδὸν τὸ μέγιστον ἐν τῇ τυραννοκτονίᾳ, καὶ τὸ κεφάλαιον τῶν ἔργων, τοῦτό ἐστιν. οὐ γὰρ δὴ αὐτός γε ὁ τύραννος, μέγα, καὶ δυσάλωτον, καὶ δυσκατέργαστόν ἐστιν, ἀλλὰ τὰ φυλαττόμενα καὶ σωζόμενα πρὸ τυραννίδα· ἃ τις δὴ νικήσῃ, πάντα σοῦτος κατώρθωσε, καὶ τὸ λοιπὸν, ὀλίγον. τὸ δὲ δὴ ἄχρι τῶν τυράννων προσελθεῖν, οὐκ ἂν ὑπῆρξέ μοι, μὴ ἤχι τῶν περὶ αὐτὸν φυλάκων, καὶ δορυφόρων ἁπάντων κεκρατηκότι, κἀκείνους ἁπάντας προνενικηκότι. οὐδὲν ἔτι προσθήσω, ἀλλ' ὅτι τούτων αὖθις μνήσω· φυλακὴν συνέστησα, δορυφόρους ἐνίκησα, τὸν τύραννον, ἀφύλακτον, ἄοπλον, γυμνὸν, ἀπέδωκα· ἄξιός ὅτι τούτου εἶναί σοι δοκῶ, ἢ ἔτι ἀπαιτεῖς πρὸς ἐμοῦ τὸν φόνον; ἀλλ' εἰ καὶ φόνον ζητεῖς, οὐδὲ τοῦτο ἐνδεῖ, οὐδ' αἱάματός εἰμι, ἀλλ' εἴργασμαι μεγάλῳ καὶ γυναίᾳ σφαγῷ, νεανίσκου ἀκμάζοντος, καὶ πᾶσι φοβεροῦ, δι' ὃν ἀνεπιβούλευτος κἀκεῖνος ἦν, ᾧ μόνῳ ἐθαῤῥεῖ, ὃς αὐτὶ πολλῶν ἦρκει δορυφόρων. ἆρ' οὖν οὐκ ἄξιος, ὦ σοῦτος, δωρεᾶς, ἀλλ' ἄτιμος ὅτι τηλικούτοις ἔρρωμαι; τί γὰρ εἰ δορυφόρων ἕνα, τί δὲ εἰ παιδάριόν τινα τοῦ τυράννου ἀπέκτεινα; τί δ' εἰ οἰκέτῃ τιμιον; οὐ μέγα δὴ ἔδοξε τοῦτο, ἀνελθόντα ἐν μέσῃ τῇ ἀκροπόλει, ἐν μέσοις τοῖς ὅπλοις, φόνον τινὸς ἐργάσασθαι τῶν τοῦ τυράννου φίλων; νεῶν δὲ καὶ τὸν πεφονευμένον αὐτὸν ἴδε. υἱὸς ἦν τυράννου, μᾶλλον δὲ τύραννος χαλεπώτερος, καὶ δεσπότης ἀπροσαίτητος, καὶ κολαστὴς ὠμότερος, καὶ ὑβριστὴς βιαιότερος· ὃ δὲ μέγιστον, κληρονόμος τῶν ὅλων, καὶ μιαρός, καὶ ὅσπερ οὐδ' ἀποθανεῖν τὰς ἡμετέρας συμφορὰς δυνάμενος. βούλει τοῦτο μόνον πεισθῆναί μοι, ζῆν δὴ ἔτι τὸν τύραννον μιαιφονώτατα; γέγραφα δὴ ὅτι τούτοις αὐτός· τί φατέ; ἀδώσετε; οὐχὶ κἀκεῖνον ὀφειλήσατε; ἀδεσπότης; οὐ βαρύς; οὐκ ἀφόρητος ἦν; νεῶν δὲ καὶ ὃ κεφάλαιον αὐτὸ ἐννοήσατε· ὁ γὰρ σοῦτος ἀπαιτεῖ πρὸς ἐμοῦ, τοῦτο ὡς οἷόν τε, ἄριστα διεσκεμμένος, τὸν τύραννον ἀπέκτεινα ἑτέρᾳ φόνῳ,

οὐχ ἁπλῶς, οὐδὲ πληγῇ μιᾷ, ὅπερ ἦν κράτιστον ἐκείνῳ αὐτῷ, ὅτι τηλικούτοις ἀδικήμασιν, ἀλλὰ λύπῃ πολλῇ βασάνισας πολλῇ, καὶ τὸ ὀφθαλμοῖς δείξας τὰ Φίλιππα οἰκτρῶς πρόκειμενα, υἱὸν ὄντα ἡλικίᾳ, εἰ καὶ πονηρόν, ἀλλ' οὖν καὶ ἀκμάζοντα, καὶ ὅμοιον τῷ πατρὶ, αἵματος καὶ λύθρου ἐμπεπλησμένον. ταῦτ' ἔστι πατέρων τὰ τραύματα, ταῦτα ξίφη δικαίων τυραννοκτόνων, οὗτος θάνατος ἄξιος ὠμῷ τυράννων, αὕτη τιμωρία πρέπουσα τοσούτοις ἀδικήμασι· ὃ μὲ βίᾳ ἀποθανεῖν, ὃ δὲ βίᾳ ἀγνοῆσαι, ὃ δὲ μηδὲν τοιοῦτο θέαμα ἰδεῖν, οὐδὲν ἔχει τυραννικῆς κολάσεως ἄξιον. οὐ γὰρ ἠγνόουν, ὦ ἄνδρες, οὐκ ἠγνόουν; οὐδὲ τῶν ἄλλων οὐδεὶς; ὅσην εὐνοιαν εἶχε πρὸς τὸν υἱὸν εἶχε; καὶ ὡς οὐκ ἂν ἠξίωσεν ὑπεριδεῖν οὐδὲ ὀλίγον αὐτῷ χρόνον. πάντες μὲν γὰρ πατέρες ἴσως πρὸς τοὺς παῖδας τοιοῦτοι· ὁ δὲ, καὶ περιττότερόν τι τῶν ἄλλων εἶχεν, εἰκότως, ὁρῶν μόνον εὐνοῦν κηδεμόνα, καὶ φύλακα τῆς τυραννίδος, καὶ μόνον προκινδυνεύοντα τῇ πόλει, καὶ πολὺ ἀσφάλειαν τῇ ἀρχῇ προσφέροντα. ὥστε εἰ καὶ μὴ διὰ τοῦτο εὔνοιαν, ἀλλὰ διὰ τοῦτο ἐπίγνωσιν, βίᾳ ἁπισάμενον τεθνηξόμενον αὐτὸν, καὶ λογιούμενον ὡς οὐδὲν ἔτι τῷ ζῆν ὄφελος τῆς ἐκ τῶν παίδος ἀσφαλείας καθηρημένης. ἀπόντα οἶμαι αὐτῷ ἀθεῖα περιεῖσαι, τοῦ φύσιν, τοῦ λύπην, τοῦ ἐπίγνωσιν, τὸν φόβον, ἃς ὅτι τῶν μελλόντων ἐλπίδας χρόνων, ἐπ' αὐτὸν ἐχρησάμην τοῖς συμμάχοις, καὶ διὰ τοῦτο τελευταίαν ἐκείνην σκέψιν κατεσκάσασα· ἀπέθανεν ὑμῖν ἄτεκνος, λελυπημένος, ὀδυρόμενος, δακρύων, πεπενθηκὼς πένθος, ὀλιγοχρόνιον μέν, ἀλλ' ἱκανὸν πατρί· καὶ ὃ δυσκατον, αὐτὸς ὑφ' αὑτοῦ, ὥσπερ θανάτων οἰκτίστος, καὶ πολλῷ χαλεπώτερος, εἰ εἰδὼς ἄλλος γένοιτο. ποῦ μοι ὁ ξίφος, μή τις ἄλλος τοῦτο γνωείῃ; μή τινος ἄλλου ὅπλον τοῦτο ἦν; τίς αὐτὸ ἐς τοῦτο ἀκρόπολιν ἀνεκόμισε; πρὸς τοῦ τυράννου τίς ἐχρήσατο; τίς αὐτὸ ἐπ' ἐκεῖνον ἀπέσφλεν; ὦ ξίφος κοινωνὸν, καὶ ἀφόδιον τῶν ἐμῶν κατορθωμάτων, μετὰ τοσούτους κινδύνους, μετὰ τοσούτους φόνους ἀμελούμεθα, καὶ ἀνάξιοι δοκοῦμεν δωρεᾶς.

A non ſimpliciter, nec vulnere vno, id quod fuerat optatiſſimum illi, videlicet tantorum facinorum ſibi conſcio, ſed poſteaquam illum priùs multo dolore excarnificaſſem, eum quo nihil habebat charius, miſerabiliter proſtratum coram oculis oſtendens, puta filium in ipſo ævi flore, tametſi ſceleſtum quidem illum, attamẽ & ætate vigentem, & patri ſimilem, ſanguine tabóque oppletum. Hæc nimirum ſunt parentum vulnera, ij gladij verorum tyrannicidarum, hæc mors digna crudelibus tyrannis, hæc vltio tantis ſceleribus congruit. Cæterùm protinus interire, protinus excidere ſibi, neque huiuſmodi vllum ſpectare ſpectaculum; B profectò nihil habet tyrannico ſupplicio dignum. Neque enim ignorabam vir egregie, non ignorabam, inquam, neque quenquam alium latuit, quanta ille charitate filium ſit proſecutus, adeò vt illo extincto ne paululum quidem temporis ſibi in vita morandum eſſe fuerit dicturus. Atqui haud ſcio, an omnes patres hunc ad modum affecti ſint erga liberos: verùm hic etiam vltra reliquos habebat quiddam, idque meritò, quippe qui conſpiceret illum vnicum eſſe qui curaret ſeruarétque tyrannidem, quique ſolus C pro patre pericula ſuſciperet, & tutamen imperio adderet. Itaque ſi non ob charitatem, certè ob rerum deſperationẽ ſciebam illum protinus exiturum è vita: perpenſurum enim, iam nihil eſſe cur velit viuere, adempto tutamine quod illi filius miniſtrauerat. Nimirum effeci, vt hæc omnia illum agminatim circumſiſterent, forma, dolor, deſperatio, formido, quiq; in poſterum imminebant metus: his aduerſus illum auxiliis ſum vſus, atque ad id extremum illum conſilium adegi. Interiit itaq; vobis orbus, excruciatus, plorans, lacrymans. Luxit luctum, non illum D quidem diuturnum, verùm qui ſatis magnus eſſet patri. Poſtremò, quod eſt omnium acerbiſſimum, ipſe ſibi necẽ conſciuit: quod quidem mortis genus, præ cæteris miſerrimum, multóque atrocius eſt quàm ſi per alium inferatur. Vbi mihi gladius? Num quis alius eum agnoſcit? Num cuius alterius hoc geſtamen erat? Quis eum in arcem adduxit? Ante tyrannum quis eo eſt vſus? Quis eum ad illum miſit? O enſis particeps ſucceſſórque meorum egregiè factorum: poſt tanta pericula, poſt tantas cædes contemnimur, & indigni præmio iudicamur.

Amplificatio à modo.

Peroratio amplificata ab affectibus.

Nam si huius tantùm nomine præmium à vobis postularem: si sic dicerem Iudices: Tyranno, quum mori vellet, quum id temporis inermem se deprehendisset, meus hic illi gladius inseruiuit, & ad consequendam libertatem auxilio fuit vniuersis: hunc quoque laude præmióque dignum iudicassetis. Porrò domino tam popularis rei non gratiam retulissetis? Nónne inter eos qui de Republica benemeriti sunt, scripsissetis? Nónne gladium inter sacra monumenta consecrassetis? Non illum secundùm Deos veneraremini? Nunc mihi considerate, quæ verisimile est fecisse tyrannum, quę dixisse priusquam sibi mortem consciscéret: Quum iuuenis à me trucidaretur, ac multis etiam vulneribus confoderetur, ídque in iis corporis partibus, quæ conspicuæ magis, magísque sint oculis obuiæ, videlicet vt quammaximè discruciaret eum qui genuerat, quóque primo statim conspectu perturbaret, miserabiliter inclamabat, parentem implorans non adiutorem, nec opitulatorem: quippe qui senex iam esset, atque inualidus: verùm domesticarum cladium spectatorem. Nam ego interim discesseram, auctor qui fueram totius tragœdiæ, relinquens actori cadauer, scenam, gladium, reliqua quæ ad actum fabulæ pertinebant. At ille adstans vbi filium conspexit, quem habebat vnicum, semiuiuum, sanguinolentum, cæde conspersum, tum vulnera perpetua, plurima ac lethalia, hunc ad modum exclamauit: O nate, extincti sumus, interempti sumus, tanquam tyranni iugulati sumus. Vbi mactator? Cui me seruat? Cui me relinquit? qui quidem iamdudum propter occisum te filii sum extinctus, nisi fortè me tanquã senem contemnit, ac lento supplicio me conficit: producitque mihi mortem, redditque mihi cædem longiorem. Atque hæc locutus, ensem quærebat. Nam ipse inermis erat, propterea quòd per omnia filio fideret. Verùm ne is quidem deerat, vt qui iamdudum fuerit à me paratus, atque ad facinus futurum relictus. Euulso igitur è cæde gladio, atque è vulnere exempto, ait: Dudum me occidisti: nunc finem malis impone gladio. Ades patri lugenti solamen, senilémque manum & infelicem adiuua, iugula, Tyrannum occide, luctu libera. Vtinam prior in te incidissem, vtinam in cæde priorem occupassem locum. Occidissem quidem,

Hypotyposis ex pathopœia patris.

A εἰ γὰρ ἐπ' μόνῳ τούτου τὴν τιμὴν ἠτοῦμεν παρ' ὑμῶν, εἰ γὰρ ἔλεγον, ἄνδρες Δικασταί, ἐθελήσαντι τῷ τυράννῳ, καὶ ἀνόπλῳ ὄντι τῷ χειρὶ κατειλημμένῳ, ξίφος τοῦτο ἐμὸν ὑπηρέτησε, καὶ παρὸν τὸ τέλος τῆς ἐλευθερίας συνήργησε πᾶσι, τοῦτο τιμῆς τε καὶ δωρεᾶς ἄξιον νομίσατε, δεσπότην ὅτου δημοσίων κτημάτων οὐκ ἂν ἠμείλασθε; οὐκ ἂν ἐν τοῖς ἀνδριάσιν ἀνεγράψατε; οὐκ ἂν ὁ ξίφος ἐν τοῖς ἱεροῖς ἀνεθήκατε; οὐκ ἂν μὴ τῶν θεῶν ὀκνῆσαι τοιοῦτο τι ποιῆσαι; νῦν μοι ἐννοήσατε, οἷα τε ποιηκέναι εἰκὸς τὸν τύραννον, οἷα δὲ εἰρηκέναι πρὸ τῆς τελευτῆς. ἐπεὶ γὰρ ἐπ' ἐμοὶ φονευόμενος, καὶ πρωσκόμματος πολλοῖς τραύμασιν ἐς τὰ φανερὰ τοῦ σώματος, ὡς ἂν μάλιστα λυπήσῃ ἔμβλητον τὸν γεγεννηκότα, ὡς ἂν οὐ τῆς πρώτης θέας διαταράξῃ, ὁ μὲν ἀνεβόησεν οἰκτρόν, ὁρῶν ὀπτευόμενος τὸν τεκόντα, καὶ βοηθὸν, οὐδὲ σύμμαχον· ἤδη γὰρ πρεσβύτην ὄντα καὶ ἀσθενῆ, ἀλλὰ θεατὴν τῶν οἰκείων κακῶν. ἐγὼ γὰρ ἀπηλλαττόμην, ποιητὴς μὲν ὅλης τραγῳδίας γεγονὼς, καταλιπὼν δὲ τῷ ὑποκριτῇ τὸν νεκρὸν, καὶ τῷ σκηνῷ, καὶ ὁ ξίφος, καὶ τὰ λοιπὰ τοῦ δράματος· ὁπτεύσας δ' ὑὸς, καὶ ἰδὼν υἱὸν, ὃν εἶχε μόνον ὀλίγον ἐμπνέοντα, ἡμιθνῆ, ἐμπεπλησμένον τοῦ φόνου, καὶ τὰ τραύματα συνεχῆ, καὶ πολλὰ, καὶ καίρια, ἀνεβόησε τοιάδε· Τέκνον, ἀπολώμεθα, πεφονεύμεθα, τετυραννοκτονήμεθα, ποῦ ὁ σφαγεύς; τίνι με τηρεῖς; τίνι με φυλάττῃ, δέσποτα, τέκνον, τεθνηκότα μᾶλλον, ἢ μήτι ὡς γέροντος ὑπερφρονεῖς; καὶ τῇ βραδυτῆτι χαλᾷς δέον, καὶ παρατείνῃ μοι τὸν φόνον, καὶ μακροτέραν μοι τὴν σφαγὴν ποιεῖς; καὶ ταῦτα λέγων, ἐζήτει ὁ ξίφος· αὐτὸς γὰρ ἄνοπλος ἦν, διὰ ὁ πάντα τὰ παρ' αὐτοῦ θαρρῶν. ἀλλ' οὐδὲ τοῦτο ἐνεδέησε, πάλαι δὴ ὑπ' ἐμοῦ καὶ τοῦτο παρεσκευασμένον, καὶ παρὸν ὁ μέλλον τολμήσειν καταλελειμμένον· ἀποσπάσας δὴ τῆς σφαγῆς, καὶ τοῦ τραύματος ἕλκων ὁ ξίφος, φησὶ, Πρὸ μικροῦ μὲν με ἀπέκτεινας, νῦν δὲ ἀνάπαυσον ξίφος, πατρὶ πενθοῦντι παραμύθιον ἐλθὲ, καὶ πρεσβυτικῇ χεῖρι δυσχρήσῃ συναγώνισαι, ἀπόσφαξον, τυραννοκτόνησον, καὶ τοῦ πενθεῖν ἀπάλλαξον, εἴθε σοὶ σὺ ἐτύχομεν, εἴθε τὴν τάξιν παρῆλθον τοῦ φόνου. ἀπέθανον αὖ,

ἀλλ' ἢ ὡς τύραννος μόνον, ἀλλ' ἔτι νομίζων ἔξὸν ἐκδικον. νῦν δ' ὡς ἄτεκνος, νῦν δ' ὡς οὐδὲ φονέως εὐπορῶν· καὶ ταῦτ' ἅμα λέγων, ἐπῆγε τῷ σφαγίῳ, τρέμων, καὶ δυνάμενος, βουλόμενος μὲν, ἀδυνατῶν δ' ὅσοις τῷ ὑπηρεσίαν τῶν ἁλισκομένων. πόσαι κολάσεις ταῦτα; πόσα τραύματα; πόσοι θάνατοι; πόσαι τυραννοκτονίαι; πόσαι δωρεαί; καὶ τέλος, ἐωρᾶκατε πάντες τὸν μὲν νεανίαν παρακείμενον, οὐδὲ μικρὸν, οὐδ' ὀλιγαγώνιστον ἔργον· τὸν πρεσβύτην δὲ αὐτὸν περιεχυμένον, καὶ τὸ αἷμα ἀμφοῖν ἀναπεφυρμένον, τῷ ἐλευθέριον σκεῦος, καὶ βραβεῖον ἀποδοῦναι, καὶ τὰ ἔργα τοῖς ξίφεσι τοῖς ἑαυτῶν· αὐτὸ δὲ τὸ ξίφος ἐν μέσῳ ἀμφοτέρων βεβυθισμένον, ὡς οὐκ ἀνάξιον γεγονὸς τοῦ δεσπότου, καὶ μαρτυροῦν ὅτι μοι πιστῶς διηκονήσατο, τοῦτο ἐμοῦ γνώμιμον, μικρότερον ἐῶ. νῦν δὲ λαμπρότερόν ἐστι τῇ καινότητι. καὶ ὁ μὲν καθαλὼν τῷ τυραννίδα πᾶσιν, εἰμὶ ἐγὼ· μεμέρισμαι δ' ἐς πολλοὺς τὸ ἔργον, ὥσπερ ἐν δράματι. καὶ τὰ μὲν πρῶτα ἐγὼ ὑπεκρινάμην, τὰ δεύτερα δὲ ὁ παῖς, τὰ τρίτα δὲ ὁ τύραννος αὐτός· τὸ ξίφος δ' πᾶσιν ὑπηρέτησεν.

A sed tanquam tyrannus duntaxat, sed qui crederem mihi superesse vltorem: nunc autem tanquam orbus occumbo, nunc tanquam cui deest etiã mactator. Atque hæc vbi diceret, gladium adegit, tremẽs, neque sat potens. Cupiebat quidem, verùm non suppetebãt vires ad facinus exigendum. Quot hîc supplicia? Quot vulnera? Quot mortes? Quot tyrannicidia? Quot prẽmia? Postremò spectastis omnes iuuenem dudum prostratũ, nec exiguum profectò, neque mediocrium virium opus, ac senem huic circumfusum, atque amborum sanguinem commixtum, libertatis illam & victorialem victimam, meique gladij facinora. At gladius ipse in medio amborum, declarans quàm non indignum se domino prẽstitit, testánsque quòd mihi fidam nauasset operam. Id si à meipso fuisset patratum, minus fuerat futurum: nunc autem illustrius est ipsa nouitate. Atque ego quidem sum is, qui tyrãnidem sustuli: cæterùm actio in multos est distributa, quemadmodum in fabulis fieri consueuit. Ac primas quidem partes egi ipse, secundas autem filius, porrò tertias Tyrannus ipse. Nam gladius omnibus inseruiuit.

B

Concludit repetitionẽ petitionis, & commemoratione meriti sui.

DECLAMATIO D. ERASMI ROTERODAMI, non illa quidem versa, sed quæ superiori Declamationi è Luciano versæ respondeat.

ARGVMENTVM.

Eiusdem generis hæc cum superiore; eiusdémque status est, sed aduersaria. Vt enim illic contenditur præmium esse dandum tanquam tyrannicidæ, ei qui filium tyranni interfecerat: ita hîc negatur eum satis fecisse legi, aut tyrannicidam esse, qui non ipsum tyrannum, sed filium tyranni occidisset. Exordio beneuolentiam captat à persona iudicum: deinde calumniæ aduersarij, qua in suspicionem adductus fuerat, quasi ipse quoque tyrannidi faueret, quia illi præmium dandum negabat, respondet per absolutionem primùm, deinde & per inficiationem ex locis coniecturalibus, eleuata interim illius persona, atque ipso vicissim in suspicionem ex modo actionis vocato. Post exordium propositio sequitur cum attentione & admonitione Iudicis, quorsum in hac caussa maximè spectare debeat: atque inde ad confutationem venitur. In qua primùm refelluntur ordine capita illa quæ alter in argumento ab imo ad summum tractarat, puta Voluntas, Conatus & Effectus. Ac voluntati quidem opponit voluntatem legis, vt quæ non quid quisque voluerit, sed quid effecerit, spectet: neque cogitationes, sed facta præmiis compenset. Conatum verò eleuat variis ac multis similibus & exemplis, ostendens in nullo pacto, aut contractu, aut certamine, aut aliis denique id genus rebus satis esse conari aliquid & cœpisse, sed præstari oportere. Effectum conditiones sequi, nõ conatum. Et quòd alter etiam conatum in legibus spectari dixerat, id distinguit, ostendens diuersam esse rationem præmiorum & pœnarum. In maleficiis interim & voluntatem puniri, in beneficiis autem nunquam præmium dari, nisi ei qui quod lex proponit, re ipsa effecerit. Postremò & patriæ gratis inseruire ac officium præstare ciues debere: & illum satis mercedis pro conatu suo re-

tuliſſe, laudem & gloriam. Effectū autem refellit, quia non ſimpliciter id effecerit quod lex iubet, ſed fortuna ſeu numine ita ferente, cædem filij, mortem patris cōſecutam eſſe. Non enim quia ipſius gladio tyrannus poſtea ſe ipſum confecerit, ob id ipſius hoc factum eſſe. Deinde etiam incertum fuiſſe exitum, & quidnam pater occiſo filio facturus fuerit: & hic conſilium quoque petituris ſubuertit, primò vt incertum & periculoſum, neque certis rationibus firmatum, deinde etiam vt fictum, & poſt euentum rei demum ſimulatum. Denique non idem eſſe occidere, id quod lex iubet, & mortis cauſſam qualemcunque præbere: idque iterum multis ſimilibus probat. Atque hoc loco diſputationem ſuprà cæptam renouat, de eo quatenus voluntas in legibus ſpectatur, & in quibus per ſe ſufficiat, nempe in maleficiis, & non in beneficiis, & ob id neque hîc præmium illi deberi, vt qui cæperit non abſoluerit beneficium. Confutatis igitur hoc pacto voluntate, conatu & effectu, quarto loco id aggreditur, quod petitor in narratione potiſſimùm amplificat, puta filium fuiſſe caput & cauſſam tyrannidis, eóque ſublato etiam tyrannidem ſublatam fuiſſe. Ac primò quidem filium oſtendit non fuiſſe tyrannum, neque tyrannidis caput, confutatis ſignis & cæteris rationibus quæ alter ad eam rem probandam adduxerat. Deinde, vt maximè fuerit, legem iubere, ipſum tyrannum, non vt quiſque tyranno ſimilis, aut nocentior etiam eſt, occidere. Et hîc multis verbis de auctoritate legum diſputat, & quòd non temere verba legum huc aut illuc deflectenda ſint: alioqui multa pericula & incommoda ex eo ſecutura eſſe. Poſtremò etiam ipſe locum ab imo ad ſummum tractat: & vt alter voluiſſe, egiſſe, effeciſſe ſe dixerat, ita hic contrà neque animum ad rem gerendam habuiſſe illum, neque recta via aggreſſum eſſe, neque denique id quod lex iubet, perfeciſſe oſtendit. Et ſub hæc orationem concludit breui ἀνακεφαλαιώσει, *& conformatione ſeu proſopopœia legum, reipub. & deorum quoque expoſtulantium cum petitore, vt iniquè & præter meritum, præmium petente.*

Captat benenolentiã à perſona Iudicum.

SI mihi cauſſa hæc, Iudices, apud concionem popularem, quæ ſtudiis potiùs quàm exacto rerum iudicio duci conſueuit, eſſet agenda, ac non magis apud Iudices ex honeſtiſſimis ordinibus delectos, nimirum grauiſſimos, ſapientiſſimóſque: nonnihil profectò vererer, ne omnium animis noua hac & inſperata lætitia geſtientibus, atque (vt ita dixerim) exultantibus, nec ſatis attentos, nec dociles eſſem auditores habiturus: porrò fauentes, beneuolóſque multo minùs: quippe qui frontem modò, quaſique perſonam huius negotij intuentibus, non faciem ipſam propius cōtemplantibus, videri fortaſſe poſſim in communi totius ciuitatis gaudio, tum autem in cauſſa tam populari, velut importuniùs obſtrepere atq; obturbare. Enimvero cùm omnis affectus inutilis eſt ad rectè iudicandum, tum ingens, intemperans, atque exundans lætitia, non ſolùm iudicium omne funditus tollere ſolet, verumetiam noſtri ſenſus non rarò nobis eripere: præſertim ſi (quemadmodū hæc noſtra) poſt graues diuturnáſque calamitates, ac veluti tempeſtatem fæuiſſimam, repentè prætérque ſpem quaſi portus quidam fuerit obiecta. Quid autem tam acerbum liberæ multitudini, quàm ſeruitus? Quid tam dulce, quid tam exoptatum, quàm libertas? Itaque non rebus modò ipſis, ſed vel inanibus harum rerum vocabulis, plebis animus queat ad quidlibet impelli; maximè primis his aliquot diebus, dum gaudiorum adhuc velut æſtus quidam impotens, omnia ſurſum ac deorſum miſcet, dum lętitię temulentia, dum gratulandi dulcis quædam ebrietas pectus occupans, animum ad cogitādum inſtituere non ſinit. Verùm veſtra Iudices ſingularis ſapientia perſpicacitáſque, non hoc tantùm ſcrupulo me leuat, verùm & hanc mihi fiduciam ſuppeditat, vti ſperem futurum, vt hoc contradicendi munus, quod equidem nec inuidentia nec fauore in tyrannidem (ſicut iſte calumniabatur) ſed ſolita mea, & (vt opinor) nota Reipub. charitate ſuſcepi, vobis non modò non inuidioſum, ſed fauorabile plauſibiléque videatur. Etenim poſtquam viderem manifeſta quadam Deorum beneuolentia, poſt diuturnam ac miſerrimam illam ſeruitutem, toties Reipub. votis expetitam libertatem aliquando contigiſſe: nihil priùs curandum nobis eſſe iudicaui, quàm vt gratos nos exhiberemus in eos, à quibus nobis tam egregia felicitas eſſet profecta, quò videlicet munus ſuum huic vrbi proprium perpetuúmque facere vellent, & conſtabilire tuerique quod largiri non eſſent grauati: meminiſſemúſque iiſdem in manu eſſe vt eriperēt ingratis, quod optantibus dediſſent. Sunt autem vel primę gratitudinis partes, intelligere videlicet cui beneficium acceptum ferre debeas. Et hac vna ratione mortales diuinę beneficentię

Locus communis.

Reſpondet aduerſarij calumniæ, per abſolutionem.

Amplificatio à loco communi.

neficentiæ gratiam referre possumus, si beneficium acceptum agnoscamus: si celebremus: si ad illos auctores referamus. Neque mihi committendum putaui, vt dum nimiùm candidi in ciuem esse volumus, in deos ingrati impiíque reperiamur. Neque enim ist hoc nomine nunc perinde laboratur, ne hoc præmij pereat ærario, & huius lucris accrescat (quanquam id quoque longa iam tyrannide exhaustius est, quàm vt inde temere dari præmia conueniat immerentibus:) Illud agitur, ne dij immortales, qui huius malè consulta, nobis verterunt bene, hoc tantum munus à nobis tanquam ingratis reposcant, si, quod ipsis solis debetur honoris, laudis, gratiæ, id illis fraudatis, in hominem contulerimus. At quem hominem, obsecro? Nempe qui cùm priuatus contra leges iuuenem occiderit, atque hac temeritate sua, restitutæ libertatis periculosam occasionem modò præbuerit, idque adeò imprudens (vti mox docebimus) non veretur pulcherrimum tyrannicidæ titulum diis eripere, sibi arrogare: Reipub. diem dicere, ac leges ipsas in ius vocare: ciuitatem ingratitudinis ream agere, nisi sibi totam hãc felicitatem ferat acceptam. Nullum quidem Iudices facinus speciosius tyrannicidio, nullum diis dignius: verùm hoc impudentior, qui sibi laudem tam eximiam vsurpat immeritus. Nullum præmium honestius illustriúsque, quàm quod tyrannicidæ debetur: sed hoc impensiùs accuratiúsque spectandum, ne temere decernatur indigno. Permulta siquidem, permulta ad id requiruntur, vt hoc tam egregio titulo, vt hoc tam diuino præmio dignus quis esse videatur: quorum nihil in hunc competere, paulò pòst euincemus. Proinde cùm non tolerandæ improbitatis mihi videatur, qui legibus tum homicidij, tum temeritatis pœnas debeat, cum à legibus præmium omnium maximum petere: petere dixi? imò flagitare: & ita flagitare, vt etiam si vnum ex huius arbitrio dependerint, tamen multa insuper isti creditori sint debituræ. Quæ cuncta cùm postulare iure potuisset, maluit tamen homo verecundus, vnico persoluto, reliqua sibi deberi: vt haberet nimirum quod obnoxiæ Reipub. quoties libido sit, possit impropera re. Tum illud vtrùm risu potiùs, an odio dignum existimem, quòd in tribunalibus, quòd apud ornatissimum seueriss-

Eleuat personam aduersarij, & factum ipsum.

Suspicionẽ mouet eidem à modo actione.

A morum Iudicum confessum, Thrasonem quendam nobis è comœdia retulit? Sensistis Iudices, vt è corona plerique risum tenere nequierint, dum personatus iste Hercules tragœdiam illam suam nobis recitabat de sese terque quatérq; tyrannicida, de sapiente illo gladio commilitone suo, qui per se prudens senem interemit: digno videlicet, qui inter sydera collocetur, domino in deorũ numerum relato. Dij boni, quibus phaleris, quibus fucis, quibus ampullis facinus illud nobis suũ ornauit, iactauit, exaggerauit? quàm militari iactantia, quàm Stentorea voce,

B quàm fastuoso vultu, quàm arrogantibus superciliis, quàm stupidis oculis, suum ipse vobis encomium detonabat? Quæso Iudices, vt etiam nũc hominis vultum diligenter attẽdatis: nónne vobis minitari videtur? nónne dicere, Ni mihi præmium decreueritis, haud feretis impune, incolumi diuino illo meo ac fortissimo gladio, qui vel sine me meas vices vbi lubebit, acturus est? Quis tandem istam ferat iactantiam vel in eo qui verè tyrannum occidisset? Hæc quoque me causa Iudices (neque enim inficiandum est) commouit, vt huius obsisterem petitioni, vel magis vt immoderatam arrogantiam, vt odiosam huius imputationem retunderem. Videbam iam inde ab initio, quum certatim vniuersa ciuitas diis libertatis auctoribus grataretur, vt hic sese ira tumens in medium ingesserit, quàm indignè tulerit victimas diis seruatoribus immolatas: Sibi hunc honorem eripi, sese vnicum esse restitutæ libertatis auctorem proclamabat: leges, aras, focos, omnia publica priuatáque, suæ dextræ, suo magnifico gladio deberi. Agite, quid futurum denique Iudices auguramini, si ad huius intolerabilem iactãtiam, vestra auctoritas, vestra comprobatio, si præmium quasi pignus accesserit? Quid, nisi vt tyranno submoto alter quidam huic ciuitati paretur, qui ventosę linguę, gloriæque quasi tyrannidem quandam exerceat? Qui quotidie nobis odiosam istam suam tragœdiam ingerat, quotidie dextram istam Herculanam, & gladium prodigiosum minitetur? Vtrùm est hoc Iudices tyrannide liberari, an mutare tyrannum? Videtis ipsi quàm minaci fronte mẽ iam obtueatur. Quid mihi succenses? Quid minitaris oculis? Quid terres supercilio? An mihi non licebit libertate in contradicendo (quo scilicet munere)

Efficitio.

Apostrophe, qua calumnia aduersarij respondet, iterum ex locis coniecturalibus.

vti, cùm tu sic abutare? qui liberum tibi putaris (id quod etiam in proscenio leges fieri vetant) crimen tam atrox tam capitale in ciuem impingere, tantùm quia libuit, idque apud Iudices iratos, in tam frequenti ciuium corona, quod nequeas vel leuissimo confirmare argumento. Siquidem quàm reliqua gloriosè, tam illud impudenter dicebas, mihi nullam fuisse causam quare tibi contradicendi partes susciperem, nisi quò tyranni necem, quæ me discruciaret scilicet, vlciscerer. Quo quidem tuo exemplo si vicissim in te libêret vti, mox intelligeres quàm atrocia, quanto probabiliùs in te possint retorqueri. Nam tuum istud tam inuidiosum (quemadmodum tu quidem existimabas) conuitium, me longè minùs etiam territabat, quàm (quod vulgo dicunt) ex pelui redditum fulgur. Etenim præterquam quòd neque affinitas, neque cognatio, neque necessitudo, neque emolumentum, neque prorsus alia res vlla mihi cum tyranno intercessit, cur mea referret illum viuere, sine quibus rebus nullam in quenquam criminis hærere suspicionem tu quoque scires, nisi nunquam tribunalia vidisses, ac nisi hodie deuium te lucelli spes fecisset iureconsultum: equidem arbitror meam fidem, integritatem, pietatem, totámque meam vitam sic huic Reipub. spectatam esse, vt isto crimine tibi potiùs improbitatis odium, quàm mihi suspicionem vllam conciliaris. Vides quàm multis adductus sim caussis vt tibi obsisterem? Denique (si scire vis) bona ciuium pars id à me enixissimè flagitauit, vt sui patrocinium aduersum te capesserem, negantes sibi videri tyrannide liberos sese, nisi te à tyrannicidæ præmio deiicerem. Non quòd pudeat homini debere hanc felicitatem: tametsi id quoque durum, ei debere qui sic imputet. Sed debere arroganti, sanè quàm molestum est: at debere cui non debeas, isthuc verò non grauissimum modò, verùm etiam stultissimum. Equidem ne lenoni quidem vel verbo refrager, si modò is promereatur: sed obnoxium esse tam importuno imputatori, tum qui nihil iuuerit, id verò bis miserum est, bis stultum est. Nullus enim insolentiùs exprobrat beneficium, quàm qui quod non dedit, id vult dedisse videri. Sed finge mihi nullam esse causam cur tibi me opponerem, nisi quia sic animo lubitum sit meo: profectò nihil habes quod mihi iure succenseas. Etenim cùm apud Iudices tam sanctos agatur: si verè præmium meruisti, non tibi honorem eripio, verùm etiam vehementer illustro, quando non paulo magnificentius est tyrannicidæ præmium euicisse, quàm tulisse. Sin minus, æquus veniam dabis, si boni ciuis fungor officio, si nullo meo emolumento Rempub. debiti præmij ream defendo, si stultitiæ crimen, si imprudentiæ infamiam à ciuitate depello, si non sino vt nostro omnium periculo hæc vrbs in deos existat ingrata. Postremò si deorum immortalium caussam ago, quibus honorem debitum tu conaris interuertere, vt vel hinc sat liqueat quanta religione reliquam caussam egeris, qui statim ingrediens tam impudenter sis calumniatus. Contradicit igitur, contra Rempub. fauet tyranno. Quanquam ego illud quoque liberæ ciuitatis esse iudico, hoc loco vel tyrannorum caussas citra fraudem agere licere. Neque tamen à vobis postulo Iudices, vt vel mihi prosit in caussa hoc meum erga Rempubl. studium, vel huic obsit tam insolens arrogantia: imò non deprecor inuidentiæ suspicionem, nõ refugio vel atrocissimam illam, quam iste mihi conabatur impingere, inuidiam, vt tyranno fauisse videar, nisi certioribus, quàm vt à quoquam refelli possint, argumentis euinco, nisi demum & aduersario persuadeo, modò ne tergiuersetur, vt quammaximè ciuiliter quis agat, nullum ei deberi præmium: Sin exactiùs, seueriúsque, pœnam etiam ab ipso deberi. Quę quidem dum quàm potest breuissimè facio, quæso Iudices, vt me attentis animis atque auribus audiatis. Meministis Iudices, vt iste inter dicendum subinde nobis conatus sit ob oculos ponere, id vnum spectare iusserit, quantis malis tyrannide simus leuati. Hoc passim inculcabat, hac re bonam orationis partem occupabat, nihil nos aliud perpendere voluit, nisi quòd grauem seruitutem tolerassemus, nunc optata libertate frueremur. Nimirum id tantùm vos spectare voluit, quod ad hoc iudicium nihil attinebat. Neque enim hoc in quæstionem venit, quàm misera sit tyrannis, quàm optanda libertas: sed de illo cognoscitis Iudices, quum libertas huic vrbi sit restituta, quanta hinc laudis portio huius virtuti debeatur: & an id quod

Translatio qua aditionem suam defendit.

Frequentatio causarum.

Propositio cũ admonitione, quorsũ animus in hac causa intendendus sit.

euentu cum huius facto coniunctum est, idem cum eius merito coniunctum videri oporteat. Relegam autem eadem vestigia, quibus ipse in causſam ingressus est: quod equidem refellendi genus simplicissimum esse puto: sequárque partes illas, quibus iste rem secuit, id nimirum agens, vt quemadmodum ingenioſi conuiuatores iisdem carnibus alio atque alio modo coquendis condiendisque efficiunt vt multa opſoniorum genera videantur, itidem iste nobis ex vnico homicidio multa faciat tyrannicidia. Reperam igitur ordine gradus illos, quibus iste facinus suum sibi visus est mirificè attollere, & in quibus idem identidem restitabat. Quòd si me deturbante vel in vno quolibet consistere poterit: tum ipse sese victorem pronunciet licebit. Quot tyrannicidia, inquit, quot præmia? Primùm quòd volui, deinde quòd conatus sum. Tum autem quòd filium occidi, plus quàm tyrannum. Postremò, quòd pater ob mortem huius sibi necem conſciuit. Principiò quòd voluit Iudices, quis non leuius esse videat, quàm vt sit refellendum? nisi quòd iste tanta voce intonabat, toties inculcabat quòd tyrannum voluisset occidere, atque id (vt nihil iam accideret) tamen præmio dignum asseuerabat. Quid autem tam ridiculum, quàm nudæ voluntatis præmium à lege flagitare? quæ adeò nihil ad se pertinere putat quid velint aut in animo statuant homines, vt neque pœnam irrogent si quid velis, modò perperam: neque præmium ostendant, si quid officiosè velis: verùm id vnumquenque voluisse interpretantur, quod nulla vi coactus effecerit. Ergóne, inquies, non magna facti pars est voluisse, quod quidem arduis in rebus vel solum sufficere solet? Rectè sanè: sed apud deos modò: quippe quibus solis perspicuum est quid nolis aut velis: ab his præmium expectandum, si quid præclarum animo conceperis. Lex, hominum vices agit, & quid in obscuris illis sinuoſi cordis specubus mortales agitent, adeò sua referre nihil putat, vt non dicam abdita aut suspicioſa, sed ne ea quidem admittat quę populari sunt opinione famáque iactata. Postremò vt non nisi comperta recipiat, non audiat nisi quæ sunt certissimis argumentis deprehensa, probata, euicta. Cedo, quod est facinus tam nefarium, cuius simplex voluntas in crimen vnquam est vocata? Ista iudicia, Æaci Rhadamanthíque tribunalibus seruantur. Hîc mihi non quid volueris, sed quid feceris adferto. Quòd si nulla lex vlli flagitio supplicium minatur, quod in animo statueris: quæ tandem est impudentia, pro merito quod præstare volueris duntaxat, perinde quasi præstiteris, à lege quasi præmium postulare? Quæ quidem quum ad id vnum sit comparata, vt maleficia vel deterreat, vel coërceat, multóque magis ad eius partes pertineat, nocentibus irrogare pœnam, quàm bene merentibus largiri præmia (id quod mox copioſiùs demonstrabimus) posteaquam in criminibus non accipit insimulationem merę voluntátis, quæso te, in petendis prę-miis ostentationem voluntatis admittet? Quis autem est ciuium vel quantumlibet ignauus, qui non velit tyrannum occidere, si tutò liceat? Quis non vel leno saltem emolumenti causa velit? Denique quis non facilè simulare possit voluisse se, videlicet quò præmium gratis auferat? Vis itaque dicam quantum hoc totum habeat momenti, voluisse occidere? Nempe perinde est, quasi te somniaris occidisse. Par pari pensari conuenit. Qui præstitit beneficium, ei lex beneficium rependit: at qui bene voluit tantùm, ei quid debetur, nisi vt viciſſim bene velit respublica? I nunc, & hoc in gradu nos iube consistere. Rem tam eximiam, inquis, animo versaui, statui, decreui: an præmium negabitis? Non fraudaberis prę-mio, si isthoc nomine postules: verùm illud interim præmij feres: velut homo nimiùm perfrictę frontis, irrisus, explosus, exibilatus discedes, quę non puduerit id à lege postulare, quod ne leno quidem ausit à quoquam petere, vt rem pro voluntate auferat. Nemo tam vecors, qui concedat, vt voluntatem nescio quam, hoc est, minus quàm verba, pretio redimat. At non volui tantùm, inquis: verùm & periclitatus sum: ascendi, submoui satellites. Primùm isthuc tu quidem cõsultè facis, quòd de gradu illo desiliſti, in quo nimis profectò incommodè stabas: quanquam ne in hoc quidem multo commodiùs constiteris. Nam etiamsi paulo minùs absurdum videatur, haud ita multo minùs impudens tamen est, quum lex palàm prę-mium decernat ei qui factum præstiterit; te, quòd conatus modò sis, prę-mium

Diuisio capitum. Confutatio.

I. Volũtatis, cui opponit voluntatẽ legis, quæ facta non cogitationes spectet.

II. Conatus, cui opponit ius passorum.

poscere. Ergo ne hoc quidem iuris erit apud te legibus, quod per illas est ciui priuato cum ciue priuato? Age quid si quis ciuium tecum iniisset contractum, ita vt ille pecuniam stipulatus, tu conditionem pactus esses: mirum ni suo vterque periculo: atque is nondum præstita conditione nummos his verbis abs te petat: Cedo mercedem, conatus sum, tentaui, adnisus sum: an non protinus impudenti homini respondebis: Cedo conditionem? Nam de tuo conatu quid mea refert? quandoquidem effectum abs te pactus sum, non conatum. Puta totidem verbis tibi nunc respondere legem: Agnosco contractum, non muto pacta: debeo præmium, sed si tu conditionem præstitisti, si tyrannum occidisti. Verbis aut obligantur aut absoluuntur homines. Si conato pollicita sum præmium, non grauabor dare: sin ei qui facinus peregisset, quod tandem ius est te ferre quod es stipulatus, me non ferre quod sum pacta? In priuatis ac minutis contractibus nemo tam improbus inuenitur, vt lucrum conditione promissum postulet non præstita conditione: nemo tã stultus vt det, si quis postulet: & tu à Rep. maximum omnium præmiũ postulas, quòd conatus modò sis? Nihil mihi nisi nugas adfers, donec illud vnum audiam, quod te præstare oportebat. Volui, inquis, ascendi, perrupi custodias, submoui satellites: quantulum iam est illud quod supereſt? Quid adhuc desideras? Nempe nihil in te desidero præter illud, cui soli debebatur præmium. An non intellexisti in istiusmodi contractibus duplex esse periculum: quorum alterum ad hunc tantùm, alterum ad illum propriè pertineat: videlicet persoluendæ mercedis, & præstandæ conditionis? Ego meo periculo præmij dependendi onus recipio, neque tua referre putes, neque refert, quàm angusta mihi res vnde corradendum quod debeam pretium. Tu itidem conditionem tuo suscipis periculo, neque mea quicquam interest quo sudore quo periculo sit ea tibi præstanda. Totam istam curam, totum hoc negotium tibi relinquo. Quòd si ego iam præstita abs te conditione cõmemorem tibi, in agris meis malè proueniſſe segetes, merces naufragio periisse, nihil auelli à malis debitoribus, non sine graui dispendio conflari posse pecuniam quam tibi debeam: dic obsecro, nonne nugas agere me dices, negans horum quicquam ad te pertinere? hoc vno modo posse satisfieri tibi, si pecunia numeretur. Neque quisquam est iudex tam iniquus, quin te tuo vti iure fateatur. Et mihi pulchrè satisfactum existimas, si tu mihi tragœdiam adferas, quantum adieris periculi, quantum sudorum, quantum vigiliarum exhauseris, dum studes præstare conditionem? Res est (mihi crede) calumniosior, scrupulosiórque, quàm vt legibus tam occupatis conueniat alienam expendere voluntatem, alienos pensiculari conatus: quorum suos quisque nimio solet æstimare, non suos difficile est ad amussim perpendere. At facti facilis est æstimatio. Proinde ea in legis cognitionem cadit: hinc reliqua omnia consueuit metiri. Tametsi non piget interdum æqui bonique rationem habere. Verùm in his litibus quę de vetere illa formula pendent, inter bonos bene agier oportet: at in contractibus, quæ neque vi, neque dolo coierunt, quid est quòd à prescripto recedatur, nisi quis velit omnino à pactis discedere? Quiduis circunspice: & si potes vsquam inuenire exemplum, non nego præmium. Sæpenumero in pugilum Olympicis, sæpe in certamine spectator (opinor) sedisti: cedo, num quando vidisti quenquam tam impudentem, qui palmam sibi hoc nomine vendicaret, quòd strenuè certasset? Non arbitror, atque id in re penè ludicra, certè ad voluptatem comparata. Et tu in tam serio omniúmque splendidissimo negotio id tibi postulas, quod in scenicis illis pudeat vel impudentissimum tentare? Age quoties & illud vidisti euenire, vt qui sese fortissimè doctissiméque gessisset in cursu, is à præmio longissimè abesset, & ignauissimo faueret euentus? Habeat ille sanè quod causetur, excidisse habenas, consternatum equum, fractam rotam, iactet se vel arte vel viribus tanto præcellentiorem, quanto Thersitę præstitit Achilles: nisi metam prior attigerit, profectò postulandi præmij ius nullum habebit: fortunam suam incusare licebit. Cęterùm Agonothetę non indignabitur, propterea quòd hoc animo in certamen descenderit, vt eius vteretur conditione, id est, ita demum præmium ferret, si virtuti fortuna fauente vicisset. Alioqui si conatui, non tãtùm effectui præmium deberetur, tot palmis esset opus, quot in Olympi-

A similí.

A minori.

Ab extemplo certaminis in ludis solennibus.

Aliud simile.

cum certamen veniſſent. Quanquam in huiuſmodi ludis qui ſolennitatis voluptatiſque gratia proponuntur, fit interdum, vt victis quoque præmia ſtatuantur, non honoris, ſed ſolatij gratia: verùm ſeriis in rebus, atque adeò periculoſis, quęnam obſecro lex vnquam mercedem ſtatuit, niſi ſi quis facinus peregiſſet, & ita peregiſſet, vt omnes numeros implerit? A quo tu quantum abſis, mox audies: nam nunç de conatu tantùm agimus. *Ab exemplis militarium deorum.* Lex igitur ciuicam promittit coronam ei qui ciuem in bello ſeruarit. Quis vnquam ad hunc honorem vel aſpirauit, quòd ſe telis obiecerit, quòd non ſine multis vulneribus diſceſſerit? Profectò niſi ciue ſeruato nemo ciuicam petit. Quis vnquam his verbis muralem petiit, Acriter contendi Iudices vt mœnia ſuperarem, omnia feci, ſed depulſus ſum? Quantumlibet eniſus ſit, niſi conſcenſo muro, nemo tam inverecundus eſt vt muralem coronam ſibi deberi dicat. Obſidionalem nemo flagitat, niſi depulſa obſidione. Poſtremò nullus honos petitur, niſi ab eo qui id effecerit, ad quod honor inuitat. *A ſimili aliud.* Qui nauim in tempeſtate deſertam ad littus perduxerit, huic ex lege vendicatio eſt earum rerum quę naui vehebantur. Quorſum attinet hîc tuã iactare peritiam, ſudores, pericula, conatus? Nihil non feceris quo nauem in tutum reduceres, ſed victus tempeſtate deſeruiſti: audebis quicquam ex his quę sũt in naui, tibi vendicare? Aut ſi auſis, futurum ſperas vt quiſquam te vel pilum ſinat attingere? Non opinor. Si quis vnquam ouationem, ſupplicationẽ, triumphum obtinuit, quòd ad victoriam omnibus neruis eſſet eniſus, quòd gnauiter ſe geſſerit in bello: niſi ſuperior diſceſſerit, niſi præſcriptum à lege numerum hoſtium fuderit: aude & tu tibi præmium promittere, quòd tyrannicidium ſis aggreſſus. Quod ſi nemini hominum memoria contigit, deſine tibi noua ſpe blandiri, deſine inaudito exemplo poſtulare, quod ſperare ſit improbiſſimum, dare poſtulanti ſtultiſſimum. Noli nobis commemorare quanto capitis periculo murum arcis conſcenderis, qua virtute ſatellitiũ tyrannicum perruperis, alios depuleris, alios occideris: quorum maximam partem tibi liberum eſt fingere. Ad obtinendum tyrãnicidæ prędium, duobus duntaxat verbis eſt opus, Tyrannum occidi. Quantumuis conatum exaggeres, al-

leues, attollas, non niſi tyrannicidæ debetur prędium. Alioqui quid dices ſi eodem illo die quo tu arcem conſcendiſti, permulti pariter aggreſſi, ſua quiſque virtute freti, quorum nemo tamen tyrannum interemiſſet: vtrùm omnes tyrannicidæ præmio potientur ex æquo, nempe quia conati? Age, quid ſi multis ſtrenuè rem aggreſſis, vni cuipiam, qui ſit omnium ignauiſſimus (vt non ſemper virtuti reſpondet fortuna) eum cõtingat interficere, an non præteritis reliquis hic vnus honorem auferet? Quamobrem tandem? Non quia plus adierit periculi, ſed quoniam id confecit, cui lex honorem decreuit. Hîc tu fortaſſe rurſus incipies deplorare fruſtra ſumptam operam: negabis æquum eſſe virtutis egregios conatus merito fraudari præmio, niſi fortunæ ſuffragio adiuuentur. Sed quæ tandem poteſt eſſe iniqua conditio, quam nemo compellitur accipere, niſi cui cordi ſit? Quantumlibet iniqua conditio proponitur, eam nimirum facit æquiſſimam, quiſquis ſuapte ſponte recipit. In aleæ ludo (ſi fas eſt hoc exemplum conferre) quid iniquius, quàm vel ſummum artificem ab imperitiſſimo ſuperari, ſi modò iactus commodè cadat? Atque id adeo nemo tanquam iniquum cauſatur: propterea quòd cui luſus huius lex non probatur, ei liberum erat non ſuſcipere. Itaque lex quid præſtari velit, id palàm atque in medio proponit: quid abs te præſtari poſſit, id tibi relinquit expendendum. Illa nihil mauult, quàm vt res quamoptimè cadat: quòd ſi poſtea quam nihil iam intentatum reliqueris, quominus effeceris, per fortunam ſtetit, intelligis (opinor) nihil habere te quod legi ſuccẽſeas. Fortunam, ſi ita lubet, in ius voca: cum lege nihil tibi rei: quæ vt nihil promittit, ita nihil debet, niſi præſtanti. *Obiectio.* *Æquitati opponit deliberandi poteſtatẽ.* *A conſilio legiſlatoris.* Neque verò exiſtimemus, Iudices, iſtud à maioribus qui hanc legem tulerunt, ſine ſumma ratione fuiſſe factum, vt conato præmium non eſſe ſtatuendum putarint: videlicet illud cauerunt, non tantùm ne ancipites iſtas & inexplicabiles huiuſmodi de conatu lites inuitarent, verumetiam quòd intelligerent tyrannicidij conatum non poſſe niſi ſummo ciuitatis periculo ſuſcipi. Vnde futurum proſpiciebãt, vt ſi conatui prædium ſtatuiſſent, temeritate conantium Reſp. ſubuerteretur potiùs quàm reſtitueretur. Etenim tyrannis quid aliud eſt quàm *Finitio tyrannidis.*

graue capitaléque ciuitatis vlcus? huic si quis medeatur, ei merces digna proposita est, quam ita demum ferat, si remedium præsentaneum attulerit. Verùm huic malo neminem oportet admoliri manum, nisi certum artificem, qui sua diligentia peritiáque fretus, non sinat hoc licere fortunæ, vt dum ipse salutem dare conatur, illa vitam penitus eripiat. *Confutatio obiectionis à dissimili & periculo.* Quid? vtrùm tu igitur in eiusmodi discrimine conatum præmio iudicas inuitandum esse: an potiùs pœna deterrendum, nisi quod conatus est quispiam, idem præstiterit? nec illud te subleuat, quod mihi videbare ratiocinando colligere, cùm lex in maleficiis pœnam irroget simplici sceleris molitioni, par esse vt multo magis in benefactis conatus habeat rationē: nam oportere legem multo propensiorem videri ad compensandam virtutem, quàm ad retaliandam culpam. Atque vide quàm hîc tota erras via. Principiò non animaduertis hoc tyrannicidij facinus toto genere à reliquis discedere, propterea quòd aliorum molitio cum priuato molientis periculo modò coniuncta est, huius cum publico reip. discrimine copulata: vt temere moliri tyrānicidium, nihil aliud sit, quàm temeritate priuata rem omnium prodere. Deinde lex nec in quouis crimine, nec qualemcunque conatum in quæstionem venire sinit, verùm in paucis duntaxat, quę vel propter insignem atrocitatē hoc odij merentur, vel eiusmodi sunt, vt priùs exitium adferant, quàm conatus dent significationem: quod genus parricidium, veneficium, proditio. Postremò non vides nihil esse simile, totáque natura ratioque discrepare, pœnæ legitimam irrogationem, & honoris largitionem. Nam alterum quidem propriè legum munus, alterum quasi quędam de iure concessio, legisque candor (vt ita dixerim) quidam est. Hoc ita habere sic demum intelliges, si reputes quàm multa sint quæ lex iubeat, addita pœna ni pareas: quàm multa item vetet, nisi obtemperaris, supplicium minitans: contrà vix vnum atque alterum esse, ad quæ præmio solicitet. *Locus de comparatione præmiorum & pœnarum.* Quædam enim eiusmodi sunt, vt durum ac seruile videatur ad ea metu mali adigi: quo de genere sunt, vxorem ducere, operam dare liberis. Hîc lex nimirum vrbaniùs ac verecundiùs tecum agit: patris, non magistratus sumit habitum: pretio ad id inuitat, quod alioqui gratuitò te præstare decebat. Rursus alia tametsi id genus sunt, vt à quouis non improbo ciue præstari velle oporteat, tamen & fortiora videntur, quàm vt à multis præstari queant: & periculosiora, quàm vt multi velint suscipere: nam inhumanum videtur cuiquam vitæ suæ contemptum imperare. Ad hæc igitur prędmio animat, quasique calcar addit virtuti. Proinde non oportet hanc legum indulgentiam longiùs trahere, quàm ad quæ semel ipsa adstringit. Nec mirandum est si attentior, si vigilantior, si exactior est in proprio naturalique munere suo, quàm in eo in quo pro temporis ratione in alienas partes descendit. Huic adstipulatur illud, quòd nouis etiam criminibus exemplum aut nouum noua lege solet institui, aut à simili lege mutuò sumi. Neque tamen idem fieri consueuit, si quis quid noui facinoris cum laude patrauit, vt præmium à simili constitutione decernatur. Nisi lex extet, quę nominatim honorem statuat eius facto: quod roget, vix habebit: quod postulet, haudquaquam. Cur enim lege necesse sit passim ciuium suorum officium mercede redimere? quandoquidem ne sit impunita improbitas, id publicitus omnium refert: at probus esse nemo gratis potest. Quid autem est quod non vel gratus patriæ debeat ciuis? cui si vel animam impenderis, quid mirandum si quod acceperas, id restituis? *De officio patriæ gratis præstando.* Vt supplicio dignus sis, nisi parenti pietatis officium persoluas: non præmium illico tibi debeatur, si persoluas: itidem si quid in leges committas, non potes effugere supplicium: at non statim illę tibi prędmium debituræ sint, si quid cum officio feceris. Nam si ciues omnes sese in officio continerent, ne opus quidem esset vllis legibus: quippe quę non ad bonos mores comparatę, sed malis è moribus natę sunt, id quod verè vulgo dictitāt, ac pharmaci vice fungantur. Finge itaque nullas esse leges, quemadmodum de aureo Saturni seculo fabulantur poętę: suo quenque spontè fungi officio: an tu hîc clamabis perire benefacta, quòd nulla lex prædmium decernat? Vti lex non minatur nisi improbis, ita non pollicetur optimis ciuibus. Quorsum enim opus promisso, cùm virtus absoluta abundè seipsa contenta sit? Proinde petere quod illa non sit pollicita, profectò plus quàm impudentissimum est: improbè flagitare

quod ea candidè ciuilitérque promiserit, ciuis est probitatis non satis spectatæ. Tu quid merueris, paulo pòst excutietur: interim finge sanè præcipuam quandam vtilitatem attulisse, cui tamen ex lege præmium non debeatur: vtrùm protinus clamitabis infrugiferum fuisse officium, ciuitatem in ius vocabis, plebem ingratam vociferabere, minitabere iudicibus nisi tibi mercedem ex animi tui sententia decernant: an potiùs ipsam virtutem abundè magnum sui præmium iudicabis: oblectabis te conscientia recti: hunc esse maximum fructum officij duces, quòd de aliis citra tuum emolumentum benemerendo, ad deorum benignitatem videaris accedere? Nimirum hæc tibi futura sunt satis, si modò ciuis sis optimus. Quòd si non contentus istis, aliud adhuc nescio quod præmium desideres, certè maximo proximum est gloria: hoc tu iam propemodum tulisti. *Collatio mercedu & gloriæ.* Quanto metiris pretio, volitare per ora mortalium, celebrari, laudari, digitis notari mille, oculos omnium in te coniectos circumferre? Ista inquam vel maxima præmij pars: nam pecunia sanè quàm exiguum momentum adfert. Tu conatus duntaxat es: permagna portio, vel caput potiùs ipsum tuo deest facinori. At cùm interim his rebus frueris, dum non occiso tyranno tamen velut tyrannicida celebraris, quæso te, quantula pars abest à tuo præmio quod laturus eras etiamsi tyrannum occidisses? Postremò isthuc ipsum præmium, penè dixerim, inuidendum mihi videtur, quòd iam tibi licuit toties Reip. tyrannicidium imputare, quòd in celebri iudicio tibi contigit honestissimum præmium flagitare, & in tam frequenti theatro spectante rep. magnificam istam tuam tragœdiam peragere. Mihi videtur, Iudices, beneficij tulisse gratiam, quisquis exprobrare beneficium potuit. Tu fortunæ, tu deorum munus imputas ciuitati, & sunt fortassis qui tibi libertatem acceptam ferant. an hæc tanta præmia contemnis, quæ vel vero tyrannicidæ sufficere debuerant, nisi lex maluisset præmio conatum ab affectu distinguere? Quanquam nullum mehercle præmium magis congruit ei qui tyrannum conatus sit occidere, nec occiderit, quàm vt illi contingat tyrannicidæ præmium sperare, nec ferre tamen. Hiccine erat ille gradus, in quo nos tecum commorari iubebas? Quanquam

A hoc nomine tuus conatus minus promeretur præmium, quòd aliorum proposito fortuna modò defuit, tibi voluntas, vt ais. Effeci sti quod voluisti: id quod erat necesse, nec feci sti, nec voluisti. Sed iamdudum alium gradum (vt video) circunspectas, in quem te recipias. nam in hoc quàm citra omnem præmij spem consistas, intelligis. Age sequemur te per omnia, & aliunde aliò fugitantem persequemur, nec vsquam sinemus consistere. *III. Effectus & cades filij.* Atqui non tantùm aggressus sum, inquis, verumetiam occidi, nempe filium: atque id facinus in duo secas tyrannicidia, & quòd filium sustuleris plusquam B tyrannum, tum tyrannidis successorem: & quòd parenti, necato filio, mortis causam ministraris. De illo mox: nunc hoc, cuiusmodi sit, inspiciamus. Parentem ais abs te, iugulato filio, eadem occisum opera. negas enim referre qua via peremeris, modò sustuleris: imò splendidius isthuc videri vis, quòd tuo quidem ense, verùm ipsius dextera sit interemptus. Hæc tam honesta, Iudices, oratio possit parum attentum fallere, præsertim hoc rem fucis illis suis & phaleris venditante, dum nobis ob oculos ponit validum C illum florentémque iuuenem, sic patri adamatum, crebris vulneribus confossum: parentem senem miserum illi circumfusum, eodem exanimatum ense, sanguinem vtriusque inter se confusum. Ista quidem dictu splendida, sed quid ad tuam causam attinent? Nemo tam cæcus qui non videat, nemo tam effrons qui neget, spectaculum illud multo omnium iucundissimum extitisse ciuitati, quum senem tyrannum iuueni videret incumbentem exanimem exanimi: & in altero gauderet sese leuatum malis præteritis, in altero futurorum metu. Hæc D quum per se maxima, quum Reipub. sint gratissima, quid attinet verbis exaggerare? Illud vnum in hoc iudicio vertitur, vtrùm tibi acceptũ ferri oporteat quòd pater sine controuersia tyrannus occisus est, an fortunæ superûmque dexteritati. Quòd enim tuo gladio peremptus est, id verò quàm est futile, nihilique! Quid si *Eleuatio instrumẽti.* tuo gladio ab eo qui eum vtendum abs te rogasset, tyrannus esset necatus, num tu protinus tyrannicidæ præmium petitum venires? Lex occisori pollicetur ho- *A scripto seu verbis legis.* norem: tu eum iugulasti, de quo certè controuersum esse poterat, tyranni nomine censendus esset, nécne: eum de

quo nihil erat dubitationis, reliquisti. Si prudens, prudens excidisti à præmio. sin metu, multo minus etiam causſæ est postulandi muneris. Verùm illud tute vehementer vrgebas, vti prudens volénsque reliquisse viderêre. Sed quod tandem erat istud tuum consilium, quum tibi sic in manu esset, non toto metu liberare Rempub. sed vltorem tui facinoris, & verum certúmq; tyrannum relinquere? Intelligebas (vtais) omne negotium confectum extincto iuuene, propterea quòd modis omnibus futurum præscires vt senex illico sibimet eodem gladio necem conscisceret. Videte Iudices, in manifestissimo mendacio qua rima conatur clabi: nisi diuinandi scientiam commentus fuisset, non poterat hinc explicare sese. Si quidem hæc vel augur, vel haruspex, vel vates diceres, fortasse nonnullos inuenires qui ista prædicanti fidem essent habituri. Nunc quid impudẽtius, quid vanius, quid veri dissimilius, quàm asseuerare id certum præsciſſe te, quod tale sit, vt quiuis alius exitus potiùs fuerit expectandus? An coniecturis es assequutus id euenturum quod euênit? At quid aliud effici coniecturis poterat, nisi vt vel sperares, vel suspicarêre? Porrò in re tam ancipiti, quæ dementia erat spem incertam sequi, discrimen certum negligere? Sed audiamus obsecro certas illas coniecturas, quibus hic noster vates præsensit inopinatum omnib. exitum. Iam ætate fessus erat, inquis, iã virib. defectus, nec obtineri iam autumabat posse tyrannidem adempto filio. Tum indulgentiùs amabat, quàm vt filio vellet esse superstes. Nónne sentis hæc adeò non esse naturæ rerum consentanea, vt iam omnibus videantur esse confutata vel priùs quàm refellantur? Vtrùm seni mentem vllam fuisse putas, an non putas? Si non putas, fieri potuit vt illi tutum videretur, quod neutiquam erat tutum: atque ita protinus toto falleris augurio. Sin putas sapuisse, cur erat quòd vsqueadeo diffideret? Quasi verò tyrannis viribus duntaxat vnius hominis, ac non multo magis ingenio, versutia, calliditate, largitione, crudelitatéque contineatur: quæ omnia si magis in senem quàm in adolescentem competunt, cur tu in diuersum torques augurium? An non illa ætas vsu rerum callentior est? an non altiùs dissimulat? an non cauet diligentiùs? an non prospicit oculatiùs? irascitur implacabiliùs? tenaciùs iniuriæ meminit? meliúsque in longinquum consulit? His solis rebus imperium tyrannicum administratur. In militiæ duce quantulum est illud momentum, quod corporis vires afferunt? at in tyrannide profectò multo minus. Cur magis illum terreret ademptus filius, quã extinctus satelles quispiam audacior, quum arx supereſſet approbè munita, supereſſent opes, arma, satellitum ingens agmen, tot in ciuitate factiosi potentésque, qui non solùm tyranni partes adiuuabant, verùm etiam tyrannos agebant? quos equidem spero nunc nobis non esse metuendos (nolim enim infausta ominari) at ita tamen, ne nimiùm securè negligantur. Vsqueadeóne senem cruda viridique (quod omnes norunt) senecta, callidum, animosum, ambitiosum, non stultum, vna filij mors consternauit, vt rebus desperatis protinus è vita sibi migrandum duxerit, præsertim quum ille patris dominatum nihilo reddiderit tutiorem, sed multo inuidiosiorem, ídq; ob libidinem, atque ætatis insolentiam, temeritatémque, adeò vt expedierit propemodum illi ad stabiliendam tyrannidem filium è medio tolli? Etenim quo propius ad iusti regni speciem accesserit tyrannis, hoc minùs est inuidiæ obnoxia, magísque tuta. Iuuenis ille solum hoc augebat, quod maximè tyrannos solet euertere: vera illa tyrannidis munimenta in callidi senis pectore erant collocata. Sed teneriùs adamabat filium, quàm vt defuncto posset supereſſe. De matercula quapiam priuata loqueris, an de viro sene, callido, crudeli, denique tyranno? Quid ego Iudices, in eo sermone argumentis coarguendo sumam operam, quem ipsa natura, quem mos, quem communis omnium sensus repudiat? Quis vnquam isthuc audiuit, tyrannum vsqueadeo pio in liberos fuisse animo, vt non dicam commori voluerit, sed conuiuere commodè quiuerit? Credite mihi, priuatorum isti sunt affectus: Tyrannus neque quid natura, neque quid pietas, neque omnino quid sit officium, nouit. Exuit hæc omnia simul atque tyrannum induit. Omnia commodis, omnia metu, omnia necessitate metitur. Solos hos amat (si quos tamen ille amat, qui vel deos ipsos odit) quos aut metuit, & tollere nondum expedit, aut quorum opera ministerióque ad fulciendum imperium indiget. Quòd si vllos ille posset amare,

Ab incerto euentus.

Contra consilium aduersarij vt periculosum & incertum.

Eleuat cõiecturas & rationes aduersarij.

I. Ab accidentibus, & iis quibus conseruatur tyrannis.

A persona cõditione.

II. A remotione causæ.

Locus cõmunis, & descriptio tyranni.

Collatio causæ & effectus.

similes certè sui diligeret, impios, violentos, rapaces, sceleſtos: quando nihil ad conciliandam charitatem efficacius morum similitudine. Atqui ne improbi quidem illi chari sunt, nisi quatenus adiuuant: adeò vt præposterum vel peruersum potiùs quendam Stoïcum tyrannus exprimat. Neque enim quisquam tam Stoïcus fuit, vt æquè vacarit omnibus affectibus, atque tyrannus: hoc modò illos discernit, quòd philosophus honesto metitur sua consilia, hic commodo. An ille vllum pietatis igniculum in quenquam mortalium sentire potuit, qui in patriâ, vitæ parentem altricémque, qui in cœlites omnium bonorum auctores tam sit impius, vt illam crudeliſſima opprimat seruitute, horum phana despoliet; iura contemnat? Verùm vt largiamur tibi nonnihil, sinamúsque te priuatos affectus in tyrannicum pectus, hoc est, ignem in flumen transferre: an tandem persuadebis illud, vsqueadeo indulgenter illum adamasse filium, vsqueadeo in eũ omnes vitæ suæ spes, voluptates, opésque semel contulisse, vt illo sublato ne minimam quidem vitæ causam sibi reliquam esse putaret? Repete, non dicam ex hac ciuitate, verùm ex vniuerso mortalium genere: non ex hoc seculo, sed ab orbe condito, & ab ipso (si vis) Promethei simulachro: quotus quisque fuit pater, quota quæque matercula, quæ ob liberorum necem sibi fatum accersiuerit? Naturalis hic dolor, & quem nemo ferè nõ modestè ferat. Priuatis parentibus vel indulgentiſſimis, mulierculariũ intemperantiſſimis affectibus mediocris luctus sufficit: tyranni in filium charitati non nisi solam mortem satisfacturam esse tu Lynceus præuidebas? Age hoc quoque tibi donamus, vicerit homo tyrannus priuatorum in liberos pietatem, vicerit indulgentia materculas omneis: quî tibi compertum esse potuit vtrò se dolor paternus inclinaret, in rabiem, an in desperationem? Quo diligebat impotentiùs, hoc erat probabilius, vt senex natura fetus, ciuibus infensus, vel maximè vellet esse superstes, vel ob id denique, quò veterem illam iram, nunc filij necc acerrimè exasperatam irritatámque, Reip. supplicijs saturaret. Quòd si aliàs vitæ pertæsum fuisset, hæc nimirum vna causa poterat illum in vita retinere. Quid autem senili animo vindictæ cupidius? An nescis quàm impotentes ætas illa concipiat impetus, quo rapiatur æstu, quo flagrare soleat incendio, si quando atroci insigníque contumelia lacessatur? Quæ verò potuit esse atrocior, quàm filij cædes sic amati, vt tu quidem ais? Hæc nimirum quicquid in illo fuerit vnquam crudelitatis, quicquid sæuitiæ, quicquid immanitatis: si qua sanguinis sitis, si qua suppliciorum fames, denique si quid tyrannicum: id omne semel deintegro poterat excitare, quasíque renouare. Mitiora etiam animalia, datæ orbitatis iniuria in rabiem solet agere: & tu in tyranno (quo nullum animal immitius) nihil tale metuendum esse certiſſimus augur existimasti, quod in Tigribus videmus euenire? Quòd si tibi vni compertum erat, tyranno sic in deliciis esse filium: quid igitur aliud tua fiebat opera, nisi vt sæuiſſima illa Tigris rapto catulo in rabiem versa, in miseram hanc ciuitatem dilaniandam discerpendámq; insiliret? Id si non euênit, magna diis gratia, tibi magnum debetur malum: qui quantum ad te pertinet, tam diram beluam in nostra capita fortunásque immiseris. Elige nunc vtrum malis, an verum fateri, nihil fuisse tyranno cum nostris affectibus commune: an confingere sic adamasse, vt matercularum quoque vicerit delicias. Certè neutro modo tua constabit diuinatio: quæ nisi constiterit, non est quod ad eius rei laudem aspires, quæ fortunæ commoditate te imprudẽte euenerit. Postremò donemus & hoc tibi, vt præsciueris, & certum præsciueris, deo videlicet quopiam te certiorem faciente (nam alioqui fieri nequaquam potuit) perinde est ac si non præscieris, quum præscientiæ tuę fidem legi facere non possis. Profer quibus prędixeris id euenturum quod euênit: doce quis deorum quando isthuc tibi prænunciarit. Nihil habes quod dicas. Verùm posteaquã rem feliciter euenisse videres, tum demum post factũ vates esse cœpisti, quemadmodum vulgò tum fieri tum dici consueuit, Post euentum stultos etiam sapere. & quò fortunę beneficium verbis in te transmoueres, tragœdiam istam nobis comminisci cœpisti, causas reperisti, quibus præsciſſe videare. Sed dij boni, quàm non bonum poëtam te præstitisti, qui tam inconsistentia, tam cum natura pugnantia finxeris, sęuiſſimum tyrannum ob pietatem erga filium, vltro vitam fugisse: ob vnius capitis necem tutum sibi

Ampliſicatio à periculo rei.

Collatio causæ & effectus.

non putasse in vita commorari, quum omnia supereſſent quibus tyrannis & paratur & obtinetur, ſublato eo in quo omne tyrannidis præſidium collocarat, repentè rebus ſuis diffiſum ad inferos abiiſſe! Age, mitto nunc argumenta. hæc omnia vera non ficta credemus esse, tametsi ne fucum quidem vllum habent veri, ſi mihi ex omni hominum memoria vel vnum tyrannum potes nominare, qui liberos ſuos ſic adamarit, vt non ſpadones ac pallacas longè prætulerit: qui ſic illis indulſerit, vt non ſuſpectos haberet obſeruaretque: qui ſic illis ſit fiſus, vt non in barbaris quibuſdam latronibus, ac ſeruis ſtigmaticis plus quàm in illis fiduciæ poſuerit. Ego tibi permultos referre poſſim, qui filios ſic oderint, vt viuos eſſe pati non poſſent: adeò metuerint, vt ne cibum quidem vnà capere vellent: adeò diffiderent, vt tum demum ſe tutos eſſe putarent, ſi quis illos è medio ſubmouiſſet. Nullus inutilior tyrāni ſatelles, quàm filius. Ex extrema barbarie conductitios mauult ille ſicarios, fugitiuos, homicidas, ſacrilegos: his vitam ſuam mauult committere, qui ſua patria frui non poſſint, & alienam euertere gaudeant, qui barbaricis ferinisque viribus antecellant, & Gigantes illos impios referant, qui propter animi cupiditatem non difficilè ad quiduis periculi ſuſcipiendum perducuntur, & propter ingenij feritatem à nullo facinore abhorrent. Hi ſunt idonei tyrannorum miniſtri, hi fiducia, munimentum, præſidiúmque tyrannidis multo tutiſſimum. hos ſiquis ademerit, cauſam videatur dediſſe cur rebus tyrannus diffidat. Nam filius qua tandem ratione dominatum ſuſtinebat? Ætate? at vtilior ætas grandior. Robore? vnus erat. Prudentia? magis ſapit ſenecta. Cuſtodiis quas obtinebat? at ſi aduerſus patrem obtinebat, mors illius ſeni etiam optanda. Si patris nomine, quid niſi vnus ſatelles ademptus erat? Nam cuſtodiæ quò deficerent, niſi ad eum cui alebantur? Tutior igitur erat futurus tyrannus amoto filio. Res enim tyranno ſuſpecta, filius violentus & inſolens, propterea quòd reliqui illi Barbari ſolo lucro contēti ſunt: filius illud præmium ſpectat, tyrannidis ſucceſſionem. Nec vllus pietati locus, vbi mentem poſſidet dira regnandi libido. Ibi contemptis naturæ legibus & filium horret pater, & patris interitum optat filius. Sed dicturis iamdudum neſcio quid:

Aliud argumētum à deſcriptione tyrānorum, & eorum ſatellitum contra cauſam.

Aliud à perſona filij.

mane, præſenſi. nihil inexpugnatū omittam. vrges, Niſi præter modum adamauit filium, niſi diffiſus eſt, cur ſibi mortem conſciuit? Iſthuc verò meritò demirandum, quippe quod præter omnium ac tuam etiam ſpem euēnit. Verùm ego nihil ad me pertinere puto, vt tibi rationem reddam, quid illi dij in mentem immiſerint vt ſibi vim afferret: hoc tantùm euincere ſat eſt, te nullis coniecturis hūc exitum certò præſcire potuiſſe, quantumlibet amarit filium: tametſi cauſa non admodum obſcura. Iam deorum ſi qui fuerunt huic infenſi Reipub. iras diuturna noſtra calamitas ſatiauerat. Iam propitios noſtra vota, noſtra ſacra commouerant: aderat illud fatale tempus, quum impius ille ſenex diis atque hominibus dignas admiſſorum pœnas daturus erat. Iam aderant vltrices Erinnyes, aderant Furiæ facibus & hydris omnibus armatæ: hæ illi mentem ademerunt, hæ vanam formidinem incuſſerunt, hæ attonitum ad ſpontaneam ſui cædem impulerunt. Nihil minus arbitrabatur quàm fugiſſe qui filium peremerat, quàm vna cæde contentum fore. qua quidem vna in re iure potes gloriari, quòd tyrannum vehementer fefelleris. Virum eſſe putabat qui hoc facinus peregiſſet. Credebat eſſe talem, quales audierat eſſe ſolere tyrannus, qui magno ſuæ vitæ contemptu tyranni caput impeterent: qui non adorirentur facinus, niſi ratione probè perſpecta, qua poſſent perficere. Hanc ſuſpicionem Pan ille, aut ſiquis alius eſt deus, nouis terriculis exagitabat. Arbitrabatur inſtare ſibi carnificem, ſenſit adeſſe neceſſitatem illam fatalem, quam nemini nocentium vitare licuit. Itaque quod huius vrbis pietati, quod deorum bonitati debetur, cur tu id phaleratis dictis in te transferre conaris? Vbi diſcrimen erat ſubeundum, ibi fugitabas: nunc vbi res præter ſpem pulchrè cecidit, tutúmque putas, fortunæ laudem in te deriuas. Sed finge diuerſum exitum fuiſſe conſequutum, pone tyrannum ira percitum, paſſim ciues ad exquiſita ſupplicia rapere, proſcribere, iugulare, in exilium agere, poſſeſſionibus exuere: quid hîc dices? Non ſines, opinor, eorum malorum cauſam in te tanquam in auctorem referri, & fortunæ argumento culpam deprecaberis. Negabis tibi imputandum eſſe, ſi quid fortuitò præter propoſitum euenerit. At nunc nónne iniurium eſt, quod

Obiectio, quam diluit alia cauſa euētus allata.

Contra conſilium petentis vt fictum, κατὰ ὑπόθεσιν.

boni, fortunæ commoditate præter spem euênit, id totum in te velut auctorem velle traducere? Etenim te nihil expectasse minus, quàm id quod euênit, vel ipsa res clamitat. Si hoc animo conscendisses arcem, vt filium non patrem occideres, credi poterat te talem quandàm spem animo concepisse: nunc casu nescio an metu potiùs in iuuenem incidisti, & tum denique diuina ista mens & futurorum præsaga, sed quę non nisi post euentum sua prodat oracula, te corripuit. Quum esset fugiendum, ibi demum Iudices, in re tã tumultuosa, secum velut otiosus consultare cœpit, vtrùm senem sua dextra dignum existimaret: ibi demum præuidere cœpit, fore vt pater ipse sibi manus afferret. Et quò commentum tam impudens Iudices efficiat paulo probabilius: quæ nec vidit, nec videre potuit, ea perinde descripsit, nimirum vt iactat poëta, quasi spectator adstiterit, quid in mentem venerit tyranno, quid dixerit, quid fecerit, quomodo ferrum strinxerit. Eiusdem profectò impudentiæ, fingere præscisse se, quod esset euentu consequuturum: & quod non videris, id ita narrare quasi videris. Quanto melius tuo commento, id est fabulæ, sua fides constitisset, si ita finxisses: te, quum perempto iuuene, stricto gladio ad senem ire destinasses, repentè à tergo affuisse Palladem illam Homericam, & iam euntem capillis reuocasse te: vetuisse ne tam luculentum facinus senili cæde obscurares: sese citra tuam operam curaturam, vt ille suapte manu, sed tuo gladio peremptus, gloriæ tuæ nihil tenebrarum offunderet, sed multum etiam adderet lucis: dehinc abditum te per rimam contemplatum, vel (quod est te dignius) repentè deam sepsisse te nebula, vt tyrannicæ necis tutus & otiosus spectator assisteres: nec priùs illinc discessisse, quàm negotium omne confectum vidisses. Hæc si confinxisses, paulo minùs malum poëtam te præstitisses. Sed otiũ, opinor, non suppetebat ad omnes fabulæ partes commodè tractandas, videlicet lucri cupiditate te protinus ad præmium postulandum rapiente. Nunc vel ipsa te prodit inconstantia, figmentíque coarguit. In arcem ascendisti, quò tyrannum occideres: neque tum præuidebas, quod sole ipso clarius videri vis. In medio negotio subitò nescio quis deus oculos tibi restituit, vt videres futurum id quod accidit. Porrò si veris fidem facere voluisses, narrare debueras quemadmodum nocturnus explorator furtim arcem conscenderis, in ædes clanculum irrepseris, fortè fortuna obuio nemine, non dicam vt tolleres aliquid, sed vt experireris si quod tutò facinus posses designare: hæc molienti, commodùm fauisse fortunam: itaque quum adolescentem solum atque incustoditum offendisses (vt est ea nimirum ætas securior, periculiq; minùs cogitans: præterea diuturna tyrannis iam magnam metus partem exuerat) tum haud scio (vt mores illius erant) multo vino sepultum, atque immodica libidine defessum, fortiter iugulasse scilicet, & somnum illi cum morte, id est germanum (vt ait Homerus) cum germano coniunxisse: deinde vbi iam cardines procul stridere cœpissent, exaudito videlicet morientis gemitu, ibi te metu exanimatum ita fugisse, vt non vacarit gladium è vulnere tollere, quem nec parricidæ, nec sicarij solent relinquere, ne deprehendantur: Interea domi latitasse te, iamdudum de fuga cogitantem, & longinquas aliquas semotásque mundi latebras animo circumspectãtem, in quibus abditus posses irritati patris sęuitiam fallere: Iámque te ad spontaneum exilium accincto, repentè in vulgus exiisse famam, liberam esse ciuitatem, tyrannum vnà cum filio iugulatum, reliquos metu fugisse, auctorem ignorari facinoris. ibi repentè ad nouam tuæ fabulæ catastrophem immutasse te animum, & qui priùs de salute fueras solicitus, protinus ad præmij spem arrectum fuisse, lucrísque auiditate, priusquam tibi satis esset excogitata ratio qua totam huius inopinati euentus laudem in te traduceres, prosiliisse in medium, id quod vidimus, clamitasse tuum illum esse ensem, tuum facinus, non vnum præmium tuæ virtuti fore satis. Hæc nemo non credidisset, sunt enim rerum naturæ consentanea, vsu comprobata, omnium opinione recepta. At tu dum sedulò quidem, sed tamen parum ex arte, tuam nobis præscientiam niteris persuadere, quàm multa comminiscaris, non dicam tota facie à vero distantia, verumetiam cum sensu communi, cum more, cum natura penitus pugnantia? primùm tyrannum tam maternè filium adamasse, vt sine eo viuere noluerit: sic ob vnius mortem metu fuisse consternatum, vt in vita manere

Aliud argumẽtum à qualitate fidei.

non sit ausus: sic illi toto pectore fisum, A vt ipse nullas circum se custodias haberet: adeò fracti animi fuisse, vt tam chari pignoris truculenta cæde non potuerit ad vltionem inflammari: tam inualidum, vt tua dextra fuerit indignus: tam inermem, vt ni tu illi gladium reliquisses tuum, defuturum fuisset quo se iugularet. Non vides quàm non competat tam insignis in tyrannum pietas, tam secura in eam ætatem fiducia, tantus metus in hominem, excepto filio reliquis omnibus præsidiis munitum, tanta consternatio in hominem tot periculis exercitatissimum, tãta imbecillitas in iratum? Quid igitur erat cur tu senem illum tantopere B contempseris, vt indignum habueris qui tua ista magnifica dextera iugularetur? *Aliud ab incredibili ex circunstantiis.* Túne indignum iudicabas quem occideres, quum eum Respublica non putarit indignum quem formidaret, quem maximo suo cum dolore ferret? Non talem illum Iudices, non talem sensimus, vt cuiquam contemnendus videri debuerit. Neque tu eum vnquam contempsisti, nisi fortè contemnere est, miserè formidare. Sciebas arcem armis refertam, sciebas superesse satellites, quorum vel vnus (si seni vires deerant) sufficiebat iu- C gulando tibi. Non ignorabas (id quod nemo nostrum nescit) quantum virium illi partim exercitatio, partim ingenij feritas etiam in illa senecta reliquerat. *Persona.* Tú non te fugiebat, frigidum illud senium sic interdum acri dolore inflammari, vt iuuenibus etiam validissimis sæpenumero fuerit intolerandum, si quando solitum illud robur quod ætatis gelu velut obtorpuerat, magno aliquo animi motu recanduit. Quis autem tam inualidus est, vt non illi pudor, ira, dolor ingens vires suppeditet? Hoc erat videlicet cur tu filium quàm patrem malueris occidere, quòd illum inopinantem, inermem, D dormientem fortuna obiecit. Cum hoc pugnandum erat, armato, vallato, irato denique. Hoc erat cur gladiũ relinqueres, ratus ne tantisper quidem morari tutum, dum reciperes, metuens videlicet ne tantillum sarcinæ te redderet in fuga tardiorem. Reliquisti inuitus, quo tyranno prodi posses: sed prodi maluisti quàm deprehendi. Neque ego nunc formidi- *Rei.* nem tuã accuso, imò miror magis, quòd pedibus consistere, quòd fugere potueris, quum audires moueri tyrannicam familiam, stridere arma: intelligeres tibi non cum puero, sed cum vigilantibus viris, accinctis, armatis, sobriis, irritatis, denique cum rabioso patre dimicandum esse: non quòd illum vsq; adeò filij mors commoueret, sed quòd arbitraretur, & haud scio an verè se petitum fuisse, dexteram suam errasse tantùm in filio. I nũc & spera, non dicam hos Iudices viros omnium perspicientissimos, sed vel è media plebe quenquam esse tam muccosis naribus, cui non suboleat, imò qui non planè odoretur præsentiátq; totam hanc fabulam abs te confictam. Et quod poëtæ solent, quum hærent in explicando tragœdiæ argumento, hanc veluti deam diuinationem arte quadã induxisti, quò præsensionem tuam Iudicibus probares, sine qua videbas præmium obtineri non posse. Sed occasionem, inquit, ministraui paternæ mortis, qui gladium quo se feriret, reliquerim: atque id solum non modò satis esse putat ad petendum præmium, verùm etiam meritum esse vt ipse ensis inter arma deorum consecretur, dominus pro deo præsenti colatur. O hominem suauem, si has spes verè concepit: impudentem, si quum non speret, postulat. Itáne tyranno gladius erat defuturus, nisi tuum illum reliquisses? Tu in arcem arma, hoc est, in syluam ligna portanda putasti? Nisi fortè tuum illud fer- *Instrumenta.* rum magicis precaminibus erat imbutum, vt vltro ad mortis adegerit necessitatem. An verò nihil referre putas quam præbeas occasionem, quomodo, quo animo? Primùm, gladium reliquisti, quo nihil minùs deest Tyranno. nunquam ferrum abest, non in cubili, non in triclinio, non in sacris. Reliquisti metu trepidus. Tua quidem in re illud interim demiror, qua fronte eum gladium tuum ausis appellare, quem habueris pro derelicto. Metu, inquam, exanimatus reliquisti, quem postea receptum optabas. Reliquisti rem ancipitem. Quid si tyrannus illum eundem ensem in ciuium iugulos distrinxisset? quid si eodem lectos aliquot ex huius vrbis iuuentute adolescẽtes filio suo inferias mactasset? Si tyrannum occidisti, quia tuo occisus est gladio, & horum omnium indigna cædes ad te pertinebit: quippe cuius ense peracta est. id si non euênit, nihil ad te pertinet. nam anceps occasio quam in partem cadat, id diis in manu est. si bene verterit, nihil gratiæ debetur ei qui dedit imprudẽs: sin malè, temeritas imputatur.

Neque

Neque enim culpa vacat, qui periculosam ministrat occasionẽ: quę si feliciter, mirentur omnes: sin infeliciter, meritò accidisse dicant. At quanto probabilius erat, futurum vt tyrannus tuo ense alios in vsus abuteretur? Scio me Iudices hæc pluribus refellere verbis, quàm necesse videatur, quippe tam friuola: verùm id mihi propositum est, nullum illius argumentum non excussum, nõ exagitatum, non reiectum prętermittere. Quare quęso ne pigeat ita vt antehac fecistis, patiẽter atq; attentè cognoscere, dum hũc ab gradu firmissimo deiicio. Hîc sibi vehementer fidebat, hunc acriter vrgebat locum. Negabat vitari posse, quin præmiũ deberetur, quòd patri necis causam ministrasset, si non relicto gladio (nam hoc opinor argumẽtum iam habet pro derelicto) certè necato filio. Nam ita in legibus dissertum aiebat, nihil interesse vtrũ manu sua quis occîdat, an mortis causam præbeat. Addebat, æquum esse, vt quum in maleficiis causam datam imputarẽt leges ad supplicium, multo magis idem obseruarẽt in benefactis, ad præmium. Hæc aiebat meminisse sese in legibus esse disputata, illud addẽs Thrasonicum, nisi sibi diuturna seruitus, legum memoriã obliterasset. Non tu legũ oblitus propter diutinam desuetudinem, sed nunquã quid sibi velint leges, inquisisse videris. Bis enim hîc erras, qui neque causę datæ rationẽ, neque dantis animum discernas, id quod legibus traditum est: nec animaduertis lõgè diuersam esse rationem maleficij & beneficij imputandi. Quid ais noue iuris interpres? Itáne satis esse iudicas vel ad pœnam vel ad præmium, qualemcunque quomodocunque causam dedisse? Nihil igitur refert, Hector an Aiacem occiderit manu, an gladium illum dederit quo se postea confodit? Atqui hanc laudem nunquam ille sibi vendicasset: tametsi prababile videri poterat, in eum vsum hosti ab hoste datum fuisse ferrum. Quin ergo fabros ærarios omnes vel ad pœnam vocamus, vel ad præmium, quoties armis in eorum officina perfectis aut iugulantur ciues, aut seruantur? Postremò cur hoc quod tu petis præmium, non ensis istius tui opifex petit potiùs? Tyrannus gladium erat habiturus te non porrigente: tu porrigere non poteras, nisi huius industria tibi ministrasset. Age, si telo inter venãdum temere misso, fortè tyrannum vicinum interfecisses, clama-

An idem sit causam mortis præbere, atque occidere.

A dissimili.

Amplificat exempla.

A consequenti.

Simile.

res tibi tyrannicidæ deberi præmium, an potiùs nihil tibi deberetur laudis, quòd imprudens & insçius iaculum torsisses? Imò in ius potiùs vocandus esses, qui missi teli temeritate ciuem (quod in te fuit) occideris. Nam quòd in tyrãnum incidit, id nihil ad te. Quid si caupo vinum lene ac suaue, quale Polyphemo dedit Vlysses, tyrãno vendidisses, atque ille eius dulcedine captus, auidiùs sese ingurgitasset, eaque re, concepta febri decessisset, auderésne caupo, vini titulo tyrãnicidæ præmium flagitare? At quis non te cum tua flagitatione vt temulentum vinóque madidum exploderet? Cæterùm quanto frigidiore titulo nũc idem postulas? Vtcunque coniecturis præcipi poterat vt ætas vinosa tam illicibili vino auidiùs intemperantiúsque frueretur, crapulam consequeretur morbus, pręsertim in sene: morbum mors: vulgò hæc eueniunt. Tu eam tyranno mortis causam dedisti, cuius nullum extat in hominum memoria exemplum. Quis enim antehac ob filij necem sibi manus intulit? Accedam propiùs. Finge te tyranni coquum esse: probè callere palatum domini: medicos interdicere cibum, quo tamen ille oppidoquam lubens vescatur: interminari morbum capitalem, ni temperet: id te non fugere: eum cibum tu arte tua, cupediisque & condimentis magis ac magis illecebrosum reddis: consequitur edentem morbus, quem prædixerant medici: emoritur tyrannus, liberatur ciuitas. Hiccíne coquus è culina in forum prosiliens, & adhuc iure madens, fuligine niger, tyrãnicidæ pręmium postulabis? mortarium, tonsillum, & ollas ostentabis, arma scilicet quibus tyrannidem expugnaris? Non eris (opinor) tam impudens in ea causa, qua tamen ista tua multo est absurdior. Nam illi voluntas occidendi non defuit, probabilem præbuit causam. Tu nec in hoc iugulasti filium, quò pater vltro vitam relinqueret, & causam dedisti ad quiduis potiùs quàm ad istud idoneam. Accipe exemplum tuo similius, quàm ouum sit ouo (quod aiunt) simile. Quid si tyranni amicam, quam ille misèrè ac perditè deperisset, occidisses: eáque cognita re tyrannus sibi vitam abrumperet, auderes ad præmium aspirare? auderes dicere, te certum præscisse, fore vt tyrannus spontè fugeret è vita? Certè quanquã plures, amicas extinctas sequuti sunt quàm filios: nemo tamen tibi crederet,

Aliud.

Aliud.

nemo tibi præmium decerneret: tuum factum periculosum & anceps dicerent: omnes fortunæ gratias haberent, cuius cõmoditate res ea feliciter cessisset. Tibi abundè magnum præmium existimarẽt, si commissi venia donatus discederes.

Nota disputatio, quatenus causa & voluntas in legibus sufficiant, & quando euẽtus spectari soleat.

Primùm igitur diuersam imputandi maleficij, & adscribendi beneficij rationem cõueniet distinguere, deinde causę æqualitatem, postremò animum: atque ita demum liquebit quid tibi lex debeat. Nam quòd aiebas legem prolixiorem esse oportere ad reddendum præmium, quàm ad infligendam pœnam: id in priuilegiis, quæ in exemplum non vocantur, fortasse locum habet: in iure communi longè secus est. Siquidem (vti superiùs demonstrauimus) nulli nocenti lex non minatur pœnam: paucis benefactis præmium ostendit. Tum in maleficiis etiam conatum simplicem supplicio prosequitur, in benefactis semper exitum requirit. Nec mirum, nec iniquum, si lex est diligentior in eo negotio ad quod vnum est nata atque instituta, quàm in eo quo temporis ratione tanquam alienas sibi sumit partes. Ergo in vtroque communiter spectat, vt causa sit idonea: deinde vt animus adsit, non tantùm casus. Hoc rursum interest, quòd in benefactis, nec causa idonea, nec animus idoneus satisfacit legi, nisi his accesserit euentus item idoneus. In malefactis si quid nocendi animo tentes, non expenditur nec euentus, nec causa: sed ex animo factum tuum lex metitur. Sic enim iudicat, tibi nihil ad scelus defuisse præter fortunam: qua te subleuari, quod tandem ius sit? In euentu simul & causam datam, & animum expendit. Si animum vitiosum cõperit, nihil moratur causã, quàm sit idonea: putat animum & euentùm ad pœnam cõmerendã sufficere. Sin animo simplici data est causa mali idonea, & non consequitur euentus: lex quasi conniuet ad id, & non putat ad suam cognitionem magnopere pertinere. Sin euentus est consequutus, etiamsi de animi vitio doceri non potest, tamen temeritatis & negligentiæ nomine pœnam irrogat, partim propter suspectam dantis voluntatem, partim vt hæc latebra peccantibus eripiatur, Imprudens feci: discántque homines vel suo periculo cauere, quod alieno faciant periculo. Ergo qui prudens & sciens, certam atque euidentem noxæ causam dederit: eum perinde lex censet, quasi facinus manu peregerit: veluti si quis hostem opibus copiisq; iuuerit, perinde est ac si ipsius arma contrà ferat. Siquidem id suppeditauit, sine quo bellum geri nõ poterat. Aut si quis inimicum suum per dolum nauigio solutili imponendum curet, vt naufragio intereat: aut in cõclaue pensili testudine inducat, vt ruina opprimatur: aut iuxta lectulum ægroti, loco pharmaci venenum ponat, futurum sperans vt eo hausto pereat, tametsi non bibit ęgrotus, tamen veneficij postulari potest qui posuit, propter vitiosã animi voluntatem. Nam vehementer erat probabile id euenturum, quod ille moliebatur. Huic si detrahas nocẽdi voluntatem, nihil illi cum lege rei futurum est. Si detracta nocendi voluntate, apponas euẽtum: nõ effugiet temeritatis crimen, nisi illum inculpata ignorantia absoluerit. Porrò si in loco nõ ad id destinato, puta in via publica, aut in fundo alieno, arcu temet exerceas: lex tecum nõ agit, nisi si quem occideris, aut vulneraris, aut si cui damnum dederis. Cæterùm quod facis, tuo facis periculo. Quòd si quid horum consequutum est, cum lege tibi res est. Neque tibi tua patrocinabitur imprudentia: quippe quæ culpa temeritatis non vacet. Siquidem in te fuerat præcauere, quod probabiliter poterat prætimeri. Vides quanto discrimine dissita sint, inter quæ tu nihil interesse dicebas? Primùm non statim imputatur ad præmium, quod ad ad pœnam: idque non à malignitate legumlatoris, sed partim ex ipsa rei natura proficiscitur, partim à legũ officio. Deinde discernitur animus: caussa data diiudicatur: spectatur euentus. Age nunc, si libet, tuam caussam, qua tuum facinus æstimari vis, expendamus. Finge te certam, ineuitabilem mortis caussam tyranno dedisse, sed imprudentem: nulla tibi sit præmij petitio. Quis enim insciens benemereri dicitur? Fortibus viris præmia dantur, non fortunatis tantùm. Nam euicimus iamdudum, opinor, ne posthac affirmes te in hoc iugulasse filium, vt pater sibi necem conscisceret, quod euenturum ne vates quidem quisquam præscire poterat, tu nec suspicari: imò posteaquam rem plenã discriminis, fortunæ arbitrio cõmisisti, quia bene successit, hoc nomine lex te non postulat: at idem si malè euenisset, temeritatis pœnas eras debiturus. Neque enim tibi succurreret inculpata ignorantia. Quid enim æquè

Adaptatio præsentis causæ.

formidandum erat, quàm ne tyrannus simul atque occiſo filio ſe peti inſidiis perſenſiſſet, omnia tyrannidis mala in nos conduplicaret? Iam vt de animo res tibi conſtet, cauſſam dediſti non ſolùm non idoneam, verumetiam periculoſiſſimam Reip. Vin' hoc tibi argumento euidẽtiſſimo demõſtrari? Finge te quempiam è ciuibus vitio occidiſſe: tum extincti patrẽ id facere, quod modò fecit tyrannus. Vtrũ tu duplici cędis crimine teneberis, an ſimplici? Simplici opinor. At vxor & mariti mortẽ imputabit, qui necato filio, ſeni cauſsã mortis dederis: atque his fermè tuis argumentis vtetur; Indulgentiſſimè filium adamabat, in illum omnem familię curam reclinauerat, illo ſe oblectabat. Atque hęc de priuato ſene cum fide dicet, quę tu de tyranno nimis durè (ne dicam ridiculè) dicebas. Addet ea te ſciſſe, præuidiſſe futurum, vt ille vitam fugeret orbatus filio, in quo vno omnia vitæ oblectamẽta collocarat. Non tibi defuiſſe iugulandi ſenis voluntatem, ſed hoc tantùm egiſſe, vt miſerabiliùs ſua dextra perimeretur, vt odium tuum pleniùs miſeri patris malis exaturares. Ideo iuuenẽ necaſſe, in hunc vſum gladium in vulnere reliquiſſe. Vides quanto ſunt hæc probabiliora in hoc, quàm in tuo negotio: & tamen negabis paternam necem ad te pertinere, atque animi ſuſpicionem, cauſſæ qualitate purgabis. Negabis cauſſam idoneam fuiſſe cur ille ſibimet manus adferret. Te nec præſcire nec timere potuiſſe id quod ſit cõſequutum: quòd rarum extet exemplum patris ob filij necem ſponte fugientis è vita. Alioqui futurum fuiſſe, vt & mater ſibi fatũ accerſeret: quippe quam impotentiùs amare ſit conſentaneum, ac minùs aduerſum dolorẽ animi viribus valere. Hæc non dubitares tibi profutura ad alterum crimen depellendum, & prodeſſent dubio procul. Atqui quod in maleficiis valet ne quid imputetur, id multo magis in hac cauſſa valet ne quid acceptum feratur. Ibi te liberaret à volũtatis ſuſpicione, quòd cauſas parum idoneas dederis: hîc ex cauſſis multo minùs idoneis propter perſonam tyrãni, videri vis non modò quod euênit, fuiſſe ſuſpicatus, verumetiã certum præſciſſe. Ibi temeritatis poſtulari non poteras, propterea quòd tametſi vitio abs te data eſt cauſſa, tamen idonea non ſit ad id quod euênit: imò ipſi tota res imputabit, & legibus pœnas dabit, ſepultura prohibitus, quòd ciuitati citra cauſſam idoneam ciuem vnũ ademerit. Tibi non niſi vnius filij mors imputabitur, etiãſi mater quoque, & filiæ & ſorores, & tota tribus huius necem fuerit imitata. Hic poterat, niſi feliciter eueniſſet: quippe vbi ſummum Reip. periculum & verteretur, & prætimeri probabiliter poſſet. Venio nunc ad quartum illud præſidium, Iudices, quod iſte tutiſſimũ, ac penè inexpugnabile iudicabat: vnde ego illum ita deturbabo, vt non ſolùm ſit non habiturus quo tyrannicidij & huius laudis arcem obtineat: verùm vix etiam latebrã inuenturus, vbi temeritatis ac maleficij pœnam effugiat: quò nimirum intelligat, quàm nõ inimicè, non curioſè (vt aiebat) ſecum agam: vt cùm poſſim in crimen ac pœnam vocare, ſat habeã ab honore non pro merito ſecludere. Ait ſibi deberi præmium vel hoc vno nomine, quòd iuuenem occiderit iam pluſquam tyrannum, tum tyrannidis paratum hæredem, etiamſi hunc euentum dij non dediſſent, vt ſenex ipſe vitam abrumperet. O deploratam impudentiam. Tu tibi præmium peteres, ſi tyrãnum ſuę furiæ nõ eſſent vltę? Dij quiduis potiùs dederint, quàm iſthuc quod tu fingis. Sed tamen fingamus interim oratione, quandoquidẽ id tutò licet: tametſi ad ſolam mẽtionem inhorreſcit animus. Túne, inquam, occiſo filio, relicto ſene viuo, tyrannicidæ præmium peteres? An potiùs nec ipſe ſupereſſes, qui poſſis petere: nec eſſet Reſp. quæ dare poſſet? Nam tu aut exquiſitis ſuppliciis exanimareris, aut in extremis Orcadis exul deliteſceres: nos pro tyranno iam immaniſſimum carnificẽ pateremur: & tuum caput, vbicunque terrarum latitares, diris imprecationibus deuoueremus, qui nos tua incogitantia, vel præcipiti magis lucri cupiditate in tantam malorum tempeſtatem coniecíſſes. Sed re filius erat tyrannus, inquis: patri præter inane nomen nihil erat reliquum. Quid ego audio? duos igitur hæc ciuitas tyrannos alebat? Nam de patre nemo vnquam dubitauit, quin tyranni vocabulũ mereretur. Quando autẽ antehac vnquã fando auditum eſt, duos vna in ciuitate ſediſſe tyrannos? id quod magis etiã natura repudiat, quàm eodem in corpore gemina capita. In iiſdem aluearibus duo ſe reges pariter non ferunt. In armentis taurus tauro cedere cogitur. In iiſdem luſtris non cõuenit duobus inter ſe leonibus: & tyrannus (quo nullum

IIII. An propter filium, vt tyrannid: omnis auctorem & cauſſam, occiſum, præmium debeatur.

Confutatio à conſequentibus.

Additio: ne filij, à quo tyrannidem remouet ab incredibili.

animal efferatius) parem in eadem vrbe patitur? Non vides necessariò fieri, vt è duobus aut alter alterum oppugnet, aut alter alteri cedat? Vtrum tu fuisse mauis, in patre, an in filio? Si iuuenis aduersus senem obtinebat tyrannidem, quid à Rep. præmium postulas? Tyranni partes adiuuisti, non Reip. Sin patri cessit: quid tandem illum vocare potes, nisi tyranni vel præfectum aut satellitem? Quandoquidem seniori tyrannicam appellationem ne tu quidem audes detrahere. Verùm vt quoquo modo tyrannidem omnem in adolescentem oratione deriuares, quàm multa tu quidem non ex re, sed pro causæ tuæ commoditate comminiscebaris? Cæterùm quàm in his confingendis decori, quod in personis situm est, nullam habuisti rationem? Sic enim (vt memini) inducebas in fabulâ senem iam ætate mitem, & qui omnem tyrannidis acerbitatem ob senectam exuisset: non secus atque mala, quę natura acerba, tẽpore mitescunt, & in alium abeunt succum: pòrrò iuuenem ferocẽ illo incolumi gerentem tyrannidem, iámque patri viuo succedentem. Priuatus paterfamilias non fert filium se viuo successorem: & tu vis isthuc credi in tyranno? Ille non sinit vllum è liberis rem domesticam ex animi sui libidine moderari: & tyrãnus sese velvti abdicans imperio, negotium omne in adolescentem reiecerat? Non dubito quin & ipse videris quàm dura sint ista, & quàm à communi sensu abhorrentia. Verùm quid faceres? nisi tales personas induxisses, exitum inuenire tragœdia tua non poterat. Quæso te, an vnquam auditum est Tyrannum ætate mitescere? Quando tu desines ea quæ sunt priuatorum, quæ bonorum principum, tyrannis tribuere? Vt eodem igni cera mollescit, limus durescit: ita ætate pleriq; reddũtur mitiores ac temperantiores, tyrannus magis exasperatur. Vt tempus nonnullis pomis amaritudinem adimit, vt vinis nonnullis acorem conciliat: itidem tyrannis non adimit sæuitiam ætas, sed exaggerat. Vis ipsissimam tyrannici ingenij tibi demonstrem imaginem? Spinam cogita, quę quo magis senescit, eo pungit acriùs. Echinos cogita, qui quo plus habent ætatis, hoc testa sunt asperiore. Vulgaribus ingeniis fortasse nonnulla vitia senecta vel detrahit, vel certè mitigat, etiam si plura irritat, nonnulla parit: at tyrannorum mẽtibus, ad scelus, ad crudelitatem natis, scelere & immanitate imbutis atque educatis, præter vitiorum omnium incrementum adferre senecta quid potest? Nisi fortè libidinem adimit. Quanquam ista Tyrannidis quãtula tandem est portio? sed esto fuerit sanè propter ętatem ad voluptates segnior, verùm erat fastidiosior: vnde fit vt imbecillior fit ad coitum, ad raptum auidior. Fortasse pauciores huic execabantur ephebi, sed insigniores. Pauciores producebãtur virgines, sed exquisitiores. Cur non autem & plures, videlicet quò senile fastidium optione & varietate vinceret? Hoc ita esse, quot ego tibi testes citare possem, qui quo nobiliores sunt, quo fortuna præstãtiores habent liberos, hoc magis eis à flagitiosissimi senis cupiditate metuebant? An tu putas vnà cum viribus senescere libidinem? Multò secus habet: imò quantum ætas improborum hominum facultati detrahit, tantum adiicit cupiditati. Quanquam tyrannicum animum his in rebus nõ tam voluptatis vsus capit, quàm nostra delectat contumelia. Vt frigeat in sene tyranno Venus, certè feruet vigétque malitia, sæuitia, nocendi libido. Postremò totum illud vitiorum agmen, quę propria tyrannorum sunt, cupiditas, rapacitas, improbitas, impudentia, impietas, iracundia, violentia, impotentia, suspicio, fraus, perfidia, crudelitas, implacabilitas, immanitas, periurium (quid autem oportet omnia commemorare nobis omnibus heu nimiùm nota?) horum inquã nullum non ętate fit acẽrbius, propterea quòd iuuenta nonnunquam naturæ bonitate vincitur: præterea quædam mala nondum didicit: at senecta, si quid pudoris, si quid humanitatis, si quid melioris ingenij à natura insitum est, id omne multo ac diuturno flagitiorum vsu penitus exuit, & prorsum in immanissimam quandam feram abiit. Id ita euenisse, Iudices, in execratissimo illo sene, quid ego coner argumentis docere, cùm sua cuique memoria abundè satis exemplorum suppeditet? Quòd si iuuenis sese gerebat insolentiùs, videlicet patris abutens imperio: num tu hunc continuò tyranni nomine donabis? Ergo ex eadem tyrannide sexcentos tyrannos facilè reddideris. Nam quis est omnino in tyranni familia, vel extremum mancipium, qui non ipse penè tyranno sit ferocior, violentior, sceleratior? Filius, inquit, emolumentis imperij potiebatur:

Ab absurditate fictionis.

Libido cũ viribus nõ senescit.

Ab ætatis accidentibus, ex persona patris.

Confutatio signorum à proprio tyrãnorum.

patri præter nomen nihil ceſſit. Quaſi verò non ſit iſthuc omni tyrannidi commune. Longè minima fructuum pars, qui ſolent ex tyrannide capi, ad ipſum redire tyrannum: quemadmodum in latrocinio fieri conſueuit: prædæ communiter in omnes diſtribuũtur, vel in eos potiùs quorum opera capiuntur. Alioqui non cohærebit cohors illa ſcelerata: niſi dux ille, quiſquis fuerit, plus etiam permittat ſuis, quàm ſibiipſi. Solum nomen ſibi propriè vendicat. Et in nullos eſt tyrannus indulgentior, quàm in ſcelerum miniſtros: quippe quorum opera ſentiat ſuum imperium contineri. Proinde ſub vnius vmbra ſatelles omnis, omnis miniſter, familiaris, leno, tyrannidem quandam in ciues exercet. Ridiculè fecero, ſi hoc quoque conor argumentatione probare, Iudices. Vidimus, ſenſimus, experti ſumus, niſi fortè tam diutinæ calamitatis memoriam, tam pauculi dies obliterauerunt. Neque enim eſſet res vſqueadeo miſera tyrannis, ſi vnius modò foret toleranda violentia. Quot ferẽdi latrones, quot ſacrilegi, quot ex extrema barbarie aduenæ, feris quàm hominibus ſimiliores? Neque deſunt qui ſe ſimulent apud tyrannum ſceleribus ſuis gratiam promeritos eſſe, quò nimirum hoc nomine metuantur à ciuibus. Horum igitur vnumquemlibet tyrannum appellabis, & pro quolibet occiſo tyrannicidæ præmium petes? Non in tantum omnem exues pudorem opinor. Sed pater ætate feſſus, omnem dominatum in filium tranſtulerat: quicquid tyrannicum in vrbe gerebatur, id iuuenis violẽtia cõmittebatur. Sed iſthuc quantum abſit ab imagine veri, quis tam cæcus, vt nõ videat? quis tam obliuioſus, vt non poſſit experimento refellere? Ego tibi cõplures nominare ſatellites poſſum filio inſolentiores. Ad hæc, veriſimillimũ eſt nullius inſolentiam minùs approbaſſe ſenem, quàm filij, vel quòd odit omnem tyrannidis affectatorem omnis tyrannus, vel quòd intelligit ex illius facinoribus longè plus inuidiæ odiíque ſibi conflari: (Callidiſſimi autem tyranni eſt, eatenus legitimum imitari regnum, quatenus obtineri tyrãnis poſſit:) vel quòd pater etiã peſſimus, tamen liberorum nonnihil offenditur vitiis, & ad crudelitatis miniſteria alienis quàm ſuis vti mauult. Quòd ſi clam patre rapinas, raptus, atq; id genus facinora deſignabat filius: profectò non tyrannum agebat, ſed inſolentem ſatellitem: ſin approbante patre, quaſique per illum exercente tyrãnidem, vtri tandem par erat imputari commiſſa, huic per quem gerebantur, an ei cuius auctoritate arbitrióque fiebant? Non arbitror obſcurum, quin huic, cui in manu erat, nutu, ne fierent, vetare. Quid autem non agunt per alios tyrãni? Nam ipſi quidem neque pueros emaſculant, neque virgines abripiunt, neque proſcribũt, neque bona diripiunt, neque phana diſpoliant, neque hereditatibus manum iniiciunt, neque cõpilant ærarium, neque tormentis excruciant, neque quenquam iugulant, neque armis vicos expugnant, neque incendunt villas. Totum hunc tyrannicum ludum per miniſtros exercent. In vnum tamen tyrãnici nominis inuidia competit, in vnum occidendum lex præmium inſtituit, in vnum ſtringendi ferri ius facit, illos ſuæ cognitioni reſeruat. Quorum vt quiſque ſua opera tyranno profuit, ita aliud atque aliud vocabulum imponi poteſt: certè tyrãni vocabulum nemini congruit, niſi vni illi ſub cuius veluti clypeo tota illa pernicioſiſſimorum hominũ colluuies latitat. Arbitror vobis, Iudices, ſæpenumero auditum eſſe, id quod eleganter à doctiſſimis viris eſt ſcriptum, tyrannis non longas modò, verumetiam plurimas eſſe manus, plurimos oculos, eóſque acerrimos, plurimas aures, eáſque longiſſimas. Omnino prodigioſum quoddã eſt animal tyrannus, multóque Titanibus illis Briareo & Encelado portentoſius, centenis capitibus, centenis linguis, centenis manibus, pedibúſque. Quot enim habet ſcelerum miniſtros, totidẽ habere membra videtur. Atque vt ex membris corpus, ita tyrannis ex huiuſmodi cõſtat miniſtris. Verùm vt illud quod corpus appellatur, nihil eſt aliud, quàm quiddam omnibus ex membris aggregatum, ita in tyrannide vnumquippiam eſt, quod neque pes ſit, neque manus, neque vllum aliud membrum, contineat autem vniuerſa: at ita cõtineat, vt ab iis poſſit ſeparari: ídque tyrannus vocatur. Proinde exaggera quantumlibet iuuenis inſolentiam, violentiámque, præfectum arcis voces licebit, oculum nomines licebit, aut ſi mauis, dextram: aut ſi ne id quidem ſatis, præcipuum tyranni caput dicas licebit: tyrannum certè vocare nequaquã potes. Vnum enim illud portentum tyranni nomine cenſet, cuius auctoritate titulóque cuncta hæc membra velut animantur:

idque vnum forti ciui permittit occide- A re. Nõ vult te in oculum aliquem inuolare: nõ sinit vt caput aliquod amputes, ne tale quiddam eueniat, quod de Lernæa Hydra fabulantur poëtæ, vt pro vno capite resecto, duo pestilentiora subnascantur: pro vno excusso oculo, plures acriores succedant: pro vna rescissa dextera, multę robustiores subpullulẽt. Vnius vitæ te dominum arbitrúmque constituit, qui sibi sit ausus tyránni vindicare nomen: quo sublato futurum sit vt mẽbra reliqua quasi destituta spiritu, emoriantur, aut certè sanentur. At quid ego tecum iam accuratis argumentationibus ago? Possum illico tuis te verbis reuincere, ac vel- B ti tuo te laqueo capere. Iuuenem paulò antè magnum patris satellitem nominabas: non inficiabere: rursum alio loco dicebas omnem tyrannidem occupasse filium solius appellationis honorem cessisse. Quî conuenit eundem & satellitem & tyrannum appellari? Tum si cessit, non igitur vsurpauit tyranni nomen. Contractus autem verbis aut rati sunt, aut rescinduntur. Lex hac tecum formula contraxit, Si quis tyrannum occiderit, præmium ferat. Quid tu mihi iuuenis flagitia commemoras? Id te lex voluit occi- C dere, quodcũque illud esset animal, quod tyrannus diceretur. Magnum (vt ipse fateris) satellitem occidisti, non tyrannum: quid tibi cum lege rei est? At rem, inquis, legis sequutus sum, non syllabas: eum interfeci, qui caput erat tyrannidis, paratus hæres paterni dominatus: libertatem peperi, seruitutem sustuli: hoc lex sensit: huius rei auctori præmium pręstituit. Satellitem, inquã, occidisti, nihil moror quantum, quàm grauem, quàm ferocẽ, quàm scelestum: satellitem tamen occidisti tyrannidis, non caput: aut si caput, vnum è pluribus. Sed hæc omnia tibi ex animi D sententia largiamur: fuerit sanè res tota tyrannidis filius: pater nihil nisi vocabulum quoddam inane tyranni: quemadmodum in fabulis habetur, Echo nympham nihil aliud quàm meram quãdam fuisse vocem sine corpore. Quî tibi licuit in re tanta à verbis legis discedere? præsertim ita dilucidis, vt perspicuum magis nihil esse possit, & commentitiam interpretationem domi tuæ natã in iudicium adferre? Ego Iudices, nullum in Rempu. exemplum pernicioſius induci posse iudico, quàm si consuescant homines calumnioſi à præscripto legum recedere: & interpretamento, quod ad prætexendum facinus quisque suum maximè idoneum comminiſci queat, id iudicibus obiicere. Quis autem vnquam meminit de legis sententia quæri solere, nisi quum in scripto quiddã apparet ambiguè obscuréve dictum: aut cùm ex verbis & euentu absurditas quæpiam extitit, eáque manifesta? In priore non cuiusuis commẽtum, sed iurisprudentium responsa, sed iudicum sententia recipi solet. In hoc posteriore necessitas ipsa cõpellit aliquantisper à legis vocibus deflectere, & æquitatem iuris potiùs quàm verba spectare. Duplex itaque periculum videtis Iudices: alterum, ne superstitioſa cauillatione literarum legis, ab eo quod lex spectauit, abducamur: alterum, ne passim à præscripto discedendo, leges omneis & iudiciorum religionem subuertamus. Quorum illud quidem multo leuius est, propterea quòd vix vnquam accidat vt legislator obscurè, quid voluerit, explicuerit: aut absurdum quiddam exoriatur. Hoc mul- *A periculo.* tò periculoſissimum pernicioſissimúmq;. Etenim quę tandem lex futura est, quam versutus calumniator, quò pœnam effugiat, non facilè possit aliquo commento subuertere? Neque quisquam non elabetur è iudicio vestro nocens, nisi qui sit vsqueadeo nullius ingenij, vt ne friuolam quidem aliquam commentatiunculam queat inuenire. Atque vt cuique cõmodum erit, aut animi libido feret: ita pro sene iuuenem, pro tyranno satellitem, pro homicidio tyrannicidium, & passim aliud pro alio interpretabitur. Vestra interim Iudices religio, vestrum iusiurandum, qua tandem ratione seruabitur, quibus nihil futurum est certi, quod in cognoscendo sequamini: verùm ambiguas diuersasque litigatorum coniecturas spectare necessum erit? Ergo cùm in omni causa maximopere cauendum est, ne sine grauissima ratione à legis prescripto discedatur: tum in hac non periculoſum modò, verùm etiam absurdissimum: quum legis verbis nihil possit esse dilucidius: sententia nihil æquius: interpretamẽto quod prẽter legis mentem inducitur, nihil pestilentius. An credimus legis *A consilio legislatoris.* huius auctorem vsque adeò infantem, & verborum inopem fuisse, vt dicere non potuerit: Qui quouis modo tyrannidem sustulerit, huic prẽmium esto, si modò isthuc sensisset? Neque verò fugit illũ, totam tyrãnidem per satellites & prẽfectos

Opponit verba legis.

Concessio, etiamsi filius tyrãnus maximus fuerit, tamen occidendũ non fuisse. Locus pro legibus, eas non temere à verborum vi deflectendas & interpretandas esse.

exerceri ſolere, permultóſque in his eſſe vel Tyrannis ipſis ſceleratiores, atque, vt ita dixerim, Tyrannicos magis, & omnino ſupplicio digniores: niſi & omnium omnia miniſtrorum ſcelera Tyrãno imputarentur. In vnum tamen illum, qui hoc nomine cenſetur, tibi ferro graſſandi facultas data eſt. In reliquos non tibi permittitur idem: non quòd illos vita dignos iudicet lex, ſed quòd vnius cæde totam tyrannidem tolli velit, non multorum cæde reddi duriorem. Tuum erat legi ſimpliciter parêre: neque eius verba quaſi plumbeam quandam regulam ad tuum facinus accommodare, verùm ad illius præſcriptum factorum tuorum rationem inſtituere, præſertim in hoc exemplo, quo non aliud poteſt admitti peſtilentius, vt ex legis arbitraria interpretatione, quem velis, interficiendi tibi pro tua libidine licentiam ſumas. Non illud hîc ſpectandum, Iudices, quàm inuiſus Reip. ſit qui occiſus eſt, quàm maiore etiam ſupplicio dignus: verùm id etiam atque etiam perpendere oportet, exemplum præter leges iugulandi homines, ſemel in ciuitatem receptum, ſemel veſtris ſententiis approbatum, deniq; præmio compenſatum, quò tandem licentię ſit proceſſurum. Quod iſte ſibi in tyranni filium licere voluit, hoc alius ſibi volet in ditiſſimum quenque ciuiũ licere. Quiſquis pauper à locupl[illegible] contumelia afficietur, protinus tyrannum eum appellabit, & veneno aut ferro adorietur. Poſtremò ſi cui magiſtratus non placebit, ſi cui iudex erit inuiſus, non dubitabit è medio tollere. Porrò ad facinoris defenſionem, Sophiſtam quempiam aut ſycophantam conſulet (ſi ipſe ingenio ſtupidiore fuerit) & nouam legis interpretationem vobis adducet: dicet nihil aliud ſenſiſſe legiſlatorem, quàm vt huiuſmodi ciuium genus non nomine ſed re tyrannidem agentium, ferro, igni, veneno tollatur è medio. Atque ita breui futurum eſt, vt quod in vno factum ſemel & probauimus, & gauiſi ſumus: id in multis ſæpius & doleamus, & improbemus. Credite mihi, non mediocre diſcrimen neque conuenienter accipiendum, vt titulo reperto priuatus hominem indemnatũ interficiat. Id ita eſſe facilè liquebit, ſi quidem animaduertimus nihil omnium eſſe quod lex parciùs circunſpectiúſque permiſerit. Etenim (ſi memini) tribus duntaxat temporibus lex indulſit

Aliud à periculo.

A voluntate & ſimulegu.

A vt quis citra iudicium hominem occidat. Primùm adulterum, ſed in vxore deprehenſum: id quod intemperanti & inſuperabili mariti dolori donatum eſt: at ita, ſi corpus vtrunque pariter interimat, ſi argumentis idoneis deprehenſum fuiſſe doceat. Deinde in vi depellenda: at ita, ſi demonſtres te mortem effugere nequiiſſe, niſi mortem intuliſſes. id lex ita interpretatur, quaſi ſeſe tueri potiùs ſit iſthuc, quàm alium occidere. Vterque tamen facti ſui rationem reddere compellitur, ſtatim ſeſe prodere nec expectare donec in ius trahatur: atque (vt ita dicam) vltro ſemet reum facere cogitur.

B Quòd ſi omnia conſtabunt argumenta: ita demum à lege dimittitur, vt venia non laude dignus eſſe videatur. Poſtremò in tyrannicidio: vbi propter periculi ſuſcepti magnitudinem lex præmiũ quoque proponit: at ita, ſi eum quem tibi lex iſto velut inſigni tyrannici nominis denotauit, fortiter occideris: non ſi ſceleſtum alio ſcelere ſuſtuleris: neque patietur te ius occidendi permiſſum, latiùs quàm ad vnicum tyranni caput trahere, niſi ſi quis obſiſtat, vt per illius necem tibi neceſſe ſit ad illum penetrare. Iámque

C hoc factum tuum ſecunda illa ratione defenditur. Huic tertio generi fortaſſe proxima videatur hoſtem in bello feriẽdi facultas: quam tuæ tamen libidini lex non permiſit. Niſi palàm hoſtis ſit declaratus, niſi in Imperatoris verba iuraris, niſi ille aciem eduxerit, niſi ſigna canere iuſſerit, tibi fraudi futurum eſt hoſtem interfeciſſe. Tu dicturus es: Hoſtem occidi, nam plus quàm hoſtilia faciebat: nomen hoſtis tantùm aberat, re hoſtem agebat. Lex reſpõdebit, ſuarum partium fuiſſe, hoſtem declarare: ac tuo fortaſſe ſcelere fruetur: verùm ne ſerpat exem-

D plum, pœnas de te ſumet. Quid autem aliud abs te factum eſt? Vnum tibi lex nominatim deſignauerat: tu illius vocabulum tuapte auctoritate in alium transfers, quod niſi in vnum non poteſt competere: neque traduci debet ab eo cui lex attribuerit, ne tibi fas ſit aliquando quem voles magiſtratum, quem voles iudicem, quem voles ciuem, tyrannum appellare. Neque verò ſine grauiſſimis cauſis lex tot vinculis aſtrinxit hanc in vitam alterius licentiam. Perpendit nihil maius eripi cuiquam poſſe, quàm vitam: vidit in extinctum facilè varias cauſas conſingi etiam impune poſſe, quandoquidem

Amplificatio à rei qualitate.

ille non sit refutaturus, qui iacet. Vidit quàm multis titulis suum quisque dolorem posset prætexere, si post occisum hominem vlla causa recipiatur præter eas quæ legibus sint expressæ. Quid quòd grauatim sibi quoque lex permisisse videtur vt homini vitam eripiat? quàm comperta, quàm multa requirit argumenta? quàm multa concedit reo? quàm malignè agit cum actore, quem non nisi suo periculo vult accusare? quantum spatij largitur ei qui defertur? quàm liberam Iudicum reiectionem? Quantum igitur à mente legis abesse putes, vt cuilibet permittat, vel pro suo priuato dolore, vel domestica iuris interpretatione, hoc est, subuersione, in cuiusquam vitam grassari? Neque ad rem pertinet, quantum criminum aceruum exaggeres, quãtumuis etiam verorum, addo notorum: dicas, parricidam, sacrilegum, incestum, proditorem, peculatorem, veneficum interfeci: Tyrannum lex iubet occidi. Atqui hic vnus multis tyrannis erat sceleratior, pestilentiórque ciuitati. Ad ista tam multa crimina lex tibi verbo respõdebit: Nihil moror quàm fuerit scelerosus, qui periit: in vnum tyrannum tibi ius feceram occidendi; in reliquos, in ius trahendi. Si detulisses: auditus, reuictus, damnatus à me palàm pœnas dedisset, omníque Reipublicæ salubri exemplo fuisses. Nunc tu priuata libidine interficiens, pro saluberrimo exemplo pernicioſissimum in ciuitatem induxisti, & legum instaurationem à legis violatione auspicaris: hoc est, malis malo mederi studes. An me clã esse putas, quàm multi sint in hac turba vita indigni, morte digniſſimi? At eos meæ cognitioni, nõ tuis manibus seruo: sunt fora, sunt tribunalia, sunt iudices, sunt carceres, secures, carnifices. Cur tu mihi præire conaris? cur nullo mandante magistratum occupas? & dum Tyrannicida videri vis, tyrãnum imitaris? Nam quò alio nomine tantopere mihi est inuisus ille, nisi quòd mihi parêre recusat, & præire conatur? Ei demum ferrum tractare licebit, cuius manibus ego permisero. Si iuuenem occidisses, quòd non alia patuisset ad tyrannum via, darem veniam necessitati: nunc occidisti non obsistentem, non auxilium ferentem patri, sed patris opem implorantem. Huius vnius cæde contentus discessisti, tyrannum nec impetisti, in quem vnum tibi ius feceram. Meum erat expendere, vtrum ex vsu Reipub. fuerit, an iuuenis occideretur: malueram illum exquisitioribus excruciatum suppliciis, exemplum omnibus edere. Neque hæc dico Iudices, quasi parum gaudeam pariter cum patre sublatum filium: vtinam eadem opera simul omnes sint oppressi, quibuscunque tyrannus placet. Sed quis prohibet simul & gaudere quòd deorum bonitas nobis hanc rem bene verterit, & tamen non committere vt huius temeritas, si iudicio comprobetur, in legem atque in exemplum trahatur? Nec de iuuenis iniuria vindicanda nunc agitur, sed de legis violatæ maiestate. Non enim par est, vt cuiquam personæ præter ius extincti odiũ in scelere suffragetur. Neque tam spectandum in quem commissum sit facinus, quàm quo exemplo commissum. Aliòqui cur non eadem opera fas sit in tyranni nepotes, pallacas, pueros, vxores, liberos, lenones grassari? Bonam tyrannidis partem vxor sæpenumero suggerit. Ad summam immanitatem nonnunquam libertus aliquis, aut vernula instigat: cur non & hos iugulas, si tibi ius est æstimatione priuata meritorum ciuem iugulare? Quid quòd est aliquid tyranno nocentius, in quod tamen haudquaquam tibi ius sit occidendi? Finge esse qui totam hanc vrbem, templa, domos, curiam conatus sit incendere, imò qui iam compluribus locis ignem subiecerit, sed incendium subitò exorto imbri restinctum: auctorem non obscurum, verùm abditum latitare. Eum forte fortuna repertum, manu tua trucidas. Num lex tuum factum approbabit? Non opinor. Atqui tyranno ille quanto erat nocentior? Tanto nimirum, quanto est atrocius ciuitatem semel funditus euertere, quàm expilare: ciues vniuersos vno igni finire, quàm in pauca quædam sæuire capita. Et tamen in vnum tyrannum stringendi ferri potestas priuatim permittitur: illum deferendi modò ius habes. Hìc in re tam aperta legis mentem calumniari, & nouo interpretamento tuum facinus palliare, quid tãdem aliud est, quàm legum auctoritatem euertere, atque id per cuniculos quosdam agere, quod tyrannus palàm ac vi facere consueuit? In recipienda lege fas est populo causam æquitatémque legis excutere: cæterùm receptæ, & longo iam vsu comprobatæ, simpliciter oportet obtemperare. Neq; enim existimandum est, maiores

Epilogus.

Amplificat confirmatione.

Præoccupatio.

Redit ad argumentum superius. Non quicquid tyranno nocentius, aut æquè nocens, occidendum esse.

Redit ad auctoritatem legis.

illos noſtros, viros ſine controuerſia ſapientiſſimos, ita ſine grauiſſimis rationibus inſtituiſſe, vt priuatim interficiendi Tyranni facultas vnico capite finiretur. Primùm ad iugulandi licentiam, feneſtram aperiendam ciuibus non putauerunt: deinde perſpiciebant, tyrannidem fatale quoddam eſſe Reipublicę malum, quod minore noxa toleraretur, quàm malè exagitaretur: neque poſſe ſemel tolli, niſi tyranni ipſius cæde. Quo ſubmoto, videlicet qui legibus imperabat, non parebat, iam nihil opus eſſe priuata audacia, nimirum illis in reipub. adminiſtrationem vindicatis. Quòd ſi tyrannus in ius vocari potuiſſet, ne hunc quidem tuæ dextræ arbitrio permiſiſſent. Videbant & illud: Tyrannidem, nonnullam habere monarchiæ legitimæ ſpeciẽ: hoc tantùm intereſſe, quòd in monarchia populus regi paret, rex legibus: in tyrannide omnia vnius libidini ſubiecta ſunt. Rex publicam ſpectat vtilitatem, tyrannus priuatim ſuam: vnde publicitus expedit vt tyranno veluti principi legitimo ciuitas pareat, donec idoneus aliquis vindex extiterit, qui legum auctoritatem in priſtinum ſtatum reſtituat, atq; id vnius (ſi fieri poteſt) capitis iactura. Nam hac moderatione in fatalibus illis peſtibus, quæ totum Reipub. quaſi corpus corripiunt, legum prudentia conſueuit vti: vt exemplo magis, quàm admiſſi talione, morbo medeatur: ne dum ciuitatem ſanare ſtudet, magnam ciuitatis partem interimat. Hinc eſt quòd in ſeditionibus publicis non niſi in ipſos auctores conſueuit animaduerti, reliquis quos tempeſtas illa commouerat, dari venia, aut vix etiam dari venia, qui in publico Reipub. tumultu quietem egiſſent. Quæ poteſt autem peſtis eſſe fatalior, quàm tyrannis? Quæ ſeſe latiùs in ciuitatis membra diffundit? Quota quæque vrbis pars ab hoc vitio ſyncera poteſt eſſe? Omitto iam quicquid eſt ambitioſorum, ære alieno obſtrictorum, ſcelere contaminatorum, barbarorum (nam hæc tota ſentina hominum tyrannide gaudet, vt in qua nullis maiora quàm ſceleratis ſint præmia) bonos etiam ciues hoc malum inuoluit, dum vel timent fortunis ſuis, vel rectum iudicant ſeruire tempori. In hoc itaque rerum ſtatu leges non extinctæ, ſed oppreſſæ modò, cautim & circunſpicienter agunt: intelligunt hoc vlcus citra ſummam ciuitatis perniciem exaſperari non poſſe, vnius capitis diſpendio commodè ſanari poſſe. Quare docto cuipiam medico præmium oſtendunt, digito demõſtrant quod membrum ſecari velint, quibus abſtineri. Caput indicarunt illæ, tu dextram ſecuiſti. Illæ tyrannum, tu tyranni ſatellitem occidiſti. Quo præmio dignus? Nempe eo, quo qui morbo inſcitè exagitato, totum hominem in extremum vitæ diſcrimen adducat, quo qui hominem legibus vetantibus occidat. Neque ego nunc te cædis reum ago, aget alius fortaſſis, cuicunque lubitum erit: verùm illud modò conſilium fuit, oſtendere tibi quàm inſignitæ ſit impudentiæ, in ea cauſſa tam eximiam tibi vendicare laudem, tam egregia poſcere præmia, in qua nequeas obtinere, ſi modò tecum exactiùs ac ſeueriùs agatur, vt graueis pœnas effugias. I nunc & curioſum me voca, qui tam candidè támque ciuiliter tecum agam, vt quum te poſſim in graue diſcrimen vocare, ſat habeam legis & Reipub. cauſam defendere, ne circumuenta præmium dare cogatur ei, qui nihil boni ſit promeritus. Id quod non iudicibus modò (quibus iſthuc iam dudum liquere puto) verùm tibi etiam ipſi cupio perſuadere: & facturum me confido, ſi modò tantiſper animum poſſis attendere. Vin' igitur, vt quemadmodum tu faciebas, itidem & nos ſummatim totã cauſſam ob oculos reuocemus? diſpiciamúſque quàm multa tuo in facto deſiderentur ad id, vt legi ſatisfeceris: & quantum tu ſis hallucinatus, quum multa diceres etiam ſupereſſe? Tria quædam requirit lex, & ita requirit, vt ſi quodlibet horum deſit, aut pœnam te, aut certè nihil gratiæ debere ſe credat. Quorum ego non vnum aliquod, ſed vnumquodque deeſſe docebo. Quod ſi facio, vtrum æquo animo cedes præmio, an impudẽter petere perſiſtes? Ergo rem accipe. Niſi tria hæc tibi conſtiterint, non eſt quòd tyrannicidæ præmium petas: Animus, via, & effectus. Animus duo quædam complectitur, vel quid ſperaris, vel quid propoſueris. Nam ſi tyrannum per imprudentiam occidiſſes, ſi præter propoſitum, non magis profectò præmium tibi debeatur, quàm ſi quis tyranno amiciſſimus idem feciſſet. nam idem potuit accidere. Tu porrò quid propoſiti in arcem attuleris, ipſe videris: ita demum legi perſuaſum erit te voluiſſe occidere tyrãnum, ſi occideris. Non occidiſti, atque

Correctio.

Locus ab imo ad ſummum.

I. Animus.

id etiam quum tibi in manu fuerit (vt ais) si libuisset, interficere. Lex negat sua referre, vtrùm tyrannicidij propositum in arcem non attuleris, an allatum repentè mutaris. Iam quid speraris, excutiamus. Quamquam isthuc leges non ita valde curiosè pensiculantur: sed tamen in tam absoluto facinore partes omneis constare oportet. Quid enim si tyrānum interfeciſſes, quò tyrannidem ipse occupares, vtrùm præmium sperares, an supplicium metueres? Quid si quò priuatum animi tui dolorem vlciscereris, tyrānum occidisses, atque id esset palàm, num præmium auderes poscere? Quid si latrones tyrannum forte fortuna obuium obtruncassent, num ad hunc honorem aspirarent? Quid si quis tyranno priuatim infensus, magnà te pecunia conduxisset quò ei tyranno venenum dares, dedisséque, num quæso tyrannicidæ præmium postulares? Ego hîc tecum non ago coniecturis: nihil dico in vitam tuam, quæ quidem obscurior est, quàm vt tu, alioqui tam glorioſus, quicquam de ea ausus fueris dicere: illud vnum affirmare non dubitem, qui tyrannum quum tutò licuerit, non occidit, planè noluit occidere. Qui eum occiderit, cuius mors extremum exitium Reip. videretur allatura, potiùs quàm vllam commoditatem: is aut priuatum dolorem vlcisci voluit, non libertatem publicam vindicare: aut emolumentum suum sequutus est Reipub. periculo, non suo periculo Reipub. studuit prodesse. Postremò non potest nisi gloriæ ieiunio adductus videri, qui tam insolenter se iactat. Non potest non videri lucrum sequutus, qui tam improbè præmium flagitat. An non vides igitur quantopere hac parte à tota legis mente dissentias? quem illa tuæ vitæ periculo sua causa voluit occidere, eum tu non solùm volens præteristi, verumetiam periculosè in Rempub. irritasti: quem sua causa noluit occidi, eum tu maximo nostro periculo tui compendij aut animi fortasse gratia iugulasti. Sed finge te animum tyrannicida dignum ad facinus attulisse, lucri perinde vt vitæ contemptorem: magni tamen refert, qua ratione
II. Actio. tyrānidem tollere aggrediaris. Iam enim omnia tibi ex animi tui libidine largior, quæ tamen nemo alius tibi concessurus est. Te in filio iugulasse patrem, in non tyranno tyrannum. Largior isthuc, Delium aliquem tibi prædixisse, vt certum

A præscire potueris, quod ipse etiam vix diuinare Delius potuerit. Licuisse tibi patrem occidere, si libuisset, verùm hoc pœnæ genus tibi magis placuisse. Sustuleris sanè tyrannidem, idque noua quadam & inusitata ratione. Vides quàm multa tibi dono. Tamen obsistam tibi, nec sinam ferre præmium, propterea quòd ea via sustuleris, quæ legi non probatur, quæ non expediat moribus ciuitatis, quę non sit forti viro digna. Age quid si tyranni filium infantem in cunis iugulasses, & rursum adfuisset Delius ille, per quem certum præscire posses, fore vt necato puero pater sibi mortem accerseret,
B atque id euenisset, vtrùm te tanquam tyrannicidam suspiceret Respub. an potiùs tanquam immanem & ferum hominem execraretur, qui in eam sæuieris ætatem, cui etiam ab hoste armato parcitur, quæ leonibus etiam miserāda videatur? Quin ergo? Vtetur tuo maleficio Respub. cæterùm exemplum haudquaquam probabit. Quid si tyranni vxorem, quam ille miserè deamaret, per vim constuprasses, atque ille eius impatiens contumeliæ, fugerit è vita: vtrùm tyrannicidij laudem flagitabis, an raptus & adulterij supplí-
C cium potiùs formidabis? Res obscura nō est. Conferam tuo facto propiora. Quid si tyranni medicus quum esses, veneno ægrotanti dato, illum sustulisses, vtrùm vt venēficum oderit te Resp. an vt virum fortem admirabitur? Tyrannum sublatum gaudebit, facti rationem modúmq; detestabitur. Quid si quum te tyrannus familiariter vteretur, tu in conuiuio prętextu necessitudinis venenum porrigeres? Denique si per magicas imagines ac maleficas quasdam deuotiones tyranno vitam ademisses, vtrùm à lege præmium, an pœnam expectares? Atqui tyranni-
D dem vtcunque sustulisti. Euentu gaudet lex: verùm exemplum tam pernicioſum in Rempub. non recipit, vt consuescant ciues scelus vlcisci scelere, patrem in filio iugulare. Vides quantum momenti sit in modo viáque vt factum tuum approbetur? Quod lex permittit vt fiat, non statim permittit vt id via qualibet efficias. Adulterum ferro occidere licet, veneno aut incantamentis non licet. Cur ita? Quia pestilens exemplū est omnino tractare venena: nec id vlla causa quantumuis honesta sinit in ciuitatem irrepere. Quid quòd ne hostem quidem veneno aut malis artibus interficere fas est?

Nam nusquam non improbat maleficia lex: & veneno tincta tela etiam in bellis interdicta sunt. Quòd si modus facti spectatur in his, in quibus nullum petitur præmium: quanto magis id fiet in his, in quibus summum petitur? Lex triumphum statuit ei, qui certum hostium numerum fuderit. Fuderit aliquis non acie, sed aquis & pabulo veneno tinctis: vtrũ ciues hunc æquis oculis spectare poterunt triumphantem, an potiùs sicuti veneficum oderint, auersabuntur, execrabuntur? Quid quòd priuatis etiam in rebus via modúsque perpẽditur? Quo magis idem oportebit tum in publico tum in splendidissimo facinore, vt à quo conueniat omnem sceleris suspicionem abesse? Age illud tecum reputa, si medico mercedem pactus esses, quò te morbo leuaret: atque ille non pharmacis, sed maleficiis & incantamentis morbum exemisset, vtrùm præmium dabis, an magis hominem in ius trahes? iniuriæ malis artibus datæ reum ages? Clamabit ille, Morbo te leuaui: qua via, quid isthuc tua refert? Hoc tantùm spectabas, vt morbo liber esses: ei rei merces est promissa. Ingratum te vocabit, qui nisi sua opera, ne esses quidem qui præmium negare posses. Tu protinus respõdebis opinor, Medico te præmium esse pollicitũ, non mago: neque debere quicquam, nisi rem malam ei qui beneficium malè dederit. Quanquam ne dedisse quidem videtur, qui malum malo tollit. Id enim mutare est incommodum, non amouere. Dices enim animo nocitum, dum corpori subuenitur. Atque istam litem vinces etiam iniquo iudice. Atqui eadem, aut melior etiam & vincibilior est tecum causa legi, quàm quæ tibi futura fuerat cum medico. Nam ibi de priuata mercedula disceptaretur, hîc de publico honore. Ibi falsus est vnus, hîc legi fraus facta, per quam cautum oportuit ne quisquam ciuium circumueniatur. Ibi salus data, certa quidem & efficaci, sed suspecta & improbata via: hîc nefario scelere (cur enim non sic appelletur homicidiũ, quod in ciuem contra legem admissum sit?) non libertas restituta, sed in extremum discrimen adducta Resp. quãdoquidem tuum factum perinde habet, ac si medicus quispiam ad curam mercede conductus, venenum pro remedio ministret: quod tamen ægrotanti (ita vt non rarò consueuit accidere) per occasionẽ mor-

A

B

C

D

bum adimat. Qui reualuit, suis fatis acceptum feret quòd viuat: tibi mortem, tametsi vitarit, imputabit. Neque sua referre putabit, vtrùm imperitia, an perperam ac studiosè pro pharmaco venenum porrexeris: propterea quòd tui fuerat officij, aut non suscipere negotium, aut fidem simul, & artem, & industriam, ac diligentiam, & quicquid à probato artifice solet requiri, ad curam adferre. Sed age, sinimus adhuc possidere te, quod dudum sumus largiti: vt planè ista via tyrannum occideris citra vllum Reipub. discrimen. Lex non approbabit facinus tuum, nisi non tantùm à crimine, verumetiam ab omni criminis specie procul abfuerit: ne videlicet ea quæ in hoc potissimùm adhibita est in ciuitatem, vt maleficium omne secludat, incolumitatem suam, quã conueniebat aut Deo cuipiam, aut certè Diis simillimo homini acceptam referri, sceleri debere dicatur. Non approbabit, inquam, nisi tyrannum ipsum, quem nominatim indicauit ipsa, quáque permittit via, sustuleris: ne per rimam istam periculosum exemplum in Rempub. irrepat. Postremò, non nisi ferro, non clancularijs ac maleficis artibus, nisi virtute, nisi manu, nisi vitæ tuæ manifesto contemptu tyrannum trucidaris. Neque enim hoc tantùm spectat lex, vt tyrannus in præsens submoueatur: verùm illud multo magis respicit, vt omnes mortales intelligant in ea ciuitate viros esse fortes, qui non vereantur vitæ suæ dispendio patriæ commodis consulere: ac præclari exemplo facinoris, omnes etiam in posterum ab affectatione tyrannidis deterreantur: cùm videant in ea ciuitate nullum esse tyrannis satis tutum præsidium: quandoquidem illud nemo nescit, Qui vitæ suæ sit contemptor, eum esse alienæ vitæ dominum. Nam quod omnino satellitium, quæ excubiæ, qui parietes, quæ arx, quæ arma aduersus huiusmodi animum tyranni caput defendant, qui patriæ libertatẽ sua vita bene credat emi? Postremò autem, vt maximè tibi constet animus, vt constet via: id quod est totius negotij caput, non effecisti. Tãtum enim abes vt tyrannum occideris: vt quantum in te fuit, tyrannidem maiorem in modum auxeris, interfecto tyranni filio. Quid autem refert, malitia an stultitia Rempub. in discrimen adduxeris? Nam illo quod vulgò dicunt, nihil verius, Intempestiuam beneuolentiam nihil à si-

III. Effectus.

multate differre. Tantum abest vt occideris tyrannum, vt ne suspicari quidem potueris id euenturum, vt ipse semet occideret. Sed iuuenem occidisti patre insolentiorem: quid tum postea, si patri & huius scelera lex imputat? Magnũ proinde tyranni satellitem, non tyrannum occidisti. Sed paratum tyrannidis hæredem occidisti: in tyrannidem succedit, qui prior, qui potior est in occupando. Verùm, esto sanè, certum hæredem sustuleris: igitur qui tyrannus erat futurus, interemisti. Atqui quod futurum est, id nondum est. Porrò lex eum qui iam tyrannus sit, tolli iubet: non quem aliquando futurum diuines. An qui statuam ex pacto debeat, & rudem truncum præstiterit, fidem persoluisse videatur? Non arbitrabor. Vbi nunc igitur sunt illa tam multa, quæ tibi ad præmium postulandum supererant? Vides quàm ne vnum quidem omnium tibi constet, quorum nihil oportebat deesse. Volui, inquis. Id demum voluisse te lex credit, quod effeceris. Postea è re nata propositum est commutatum. Hoc igitur præmij tibi debetur, quod ei qui in Olympiis medio è cursu, relicta meta, ad carceres reflectit habenas. At periclitatus es. Proinde id laudis auferes, quod is qui sudauit in Olympiis, nec vicit. Sed occidisti denique: verùm eum, quem neque lex permittebat arbitrio tuo, neque ex vsu publico fuerat occidi. At bene vertit ciuitati, quod fecisti. Numini igitur gratia debetur, tali, qualem Palladem Atticis fuisse ferunt: de qua prouerbium extat, quòd Athenienſium malè consulta, in bonum exitum vertere consueuit. Non tu leges seruasti, sed sustulisti: non libertatem restituisti, sed numẽ aliquod huic vrbi propitium, quod euentum tuæ temeritati debitum, sua commoditate à nobis auertit, quod tuam stultitiam nobis vertit in occasionem restituendæ libertatis. Non ego ingratum erga te populum constituo, imò tu populum ingratum in Deos reddere laboras: quẽ quum semel in periculum vocaris, ne pro simplici tyrannide duplicatam pateretur: nunc rursum in discrimen trahere conaris, ne ab iratis superis in pristinam seruitutem aut grauius aliquod infortunium retrudatur. Quid tu te fucis & phaleratis dictis in alienum meritũ insinuas? Quid tibi in eo negotio laudem vniuersam vendicas, ex quo præter pœnam temeritatis nihil ad te redire meritò possit? Si Reipub. si Iudicibus probare potes animum tuum tyrannicida dignum, qui nullum periculum vitæ Reipub. causſa recusarit: si facinus non scelere, non pernicioso exemplo, sed legitima via peregisti, si fortuna tuis egregiis conatibus bene expeditum dedit euentum: aude tyrannicidam te vocare: aude pulcherrimum ac penè diuinum munus à Repub. poscere: aude nobis seruatas leges, restitutam ciuitatem: aude templa, aras, focos, fortunas omneis, tutos pueros, inuiolatas virgines, impolluta matrimonia, denique hoc ipsum quòd hîc lege & apud Iudices agimus, exprobrare: aude mihi minari, quòd obstiterim: aude ciuitatem ingratitudinis insimulare, nisi laudem promeritam persoluerit: aude Iudices vel iniquos vel corruptos clamitare, nisi suis sententiis **præmium** tibi decreuerint. Contrà si **suspectum** quid volueris, si **periculosum**, si **contra leges**, si **cum scelere coniunctum** quod feceris: sit pudor, ac desine tandem improbè præmium flagitare, quod nulla ratione promeruerís: pœnam, si sapis, incipe deprecari. Isthuc fortassis ab æquitate Iudicum, à ciuitate deorum munere lætâ, quæas impetrare. Neque enim putes vnum me te à præmio deterrere. Imaginare isthac in causſa pariter & leges, & Rempub. & deos tibi aduersari. Puta leges his tecum verbis agere: Si nos verè restitutas videri vis, sine nostram auctoritatem primùm in hac tua causſa valere. Longè plus laudis ex hoc iudicio referes, si nobis cesseris, si parueris, si tuam cupiditatem nostro submiseris arbitrio: si primum exemplum in te ciuibus ediderís, reuixisse nos: si monstraris ciuitati iam non ex sceleratorum libidine, sed ex nostro præscripto cuique viuendum esse. Atque altera ex parte Rempub. hac tecum oratione vti puta: Si ciuem bonum mihi præstare studes, noli hanc stultitiæ notam mihi inurere, vt in posterum re cognita, dicar ebrietate quadam gaudiorum ei præmium decreuisse, cui pœna magis deberetur. Noli mihi deos, quos vix denique tam diutinis votis, tot sacris, tot precibus, tot meis malis placaui, commoui, propitios reddidi, denuo per ingratitudinem iratos atque infensos reddere. Sine vt mihi per te liceat saltem illorũ beneficio frui. Quòd si te neque leges, neque Respub. commouet: certè deorum orationem vereri debes,

Peroratio.

debes, quos ita tecum agere putato: Quid tu te in noſtræ laudis poſſeſſionem ingeris? Quid honori noſtro inuides? Cur non ſinis nos in hanc ciuitatem perpetuò benignos eſſe? Cur tu ipſe tam ingratus exiſtis? Ciuitas hæc ſemel mihi reſtitutam libertatem debet, tu bis debes cõmoditati noſtræ, & quòd Remp. ſeruauimus, cuius tu pars es: & quòd commoditate noſtra tuam periculoſam ſtultitiam, vel ſcelus potiùs, in maximam felicitatem verterimus. Etenim niſi nos dextri propitiíque adfuiſſemus, quid aliud tu quàm perieras, & per te Reſpub. Quod ſi planè contendis, vt præmium aliquod feras; abundè magnum præmium à nobis perſolutum eſt, quòd per nos res à te malè inſtituta, bene verterit. A legibus meritò maior relata gratia, ſi noſtræ proſperitatis reſpectu, temeritatis ſimul & ſceleris veniam condonarint. A ciuitate ſatis amplam laudem feres, ſi ea patiatur, vt in reſtitutæ libertatis hiſtoria tuum quoque nomen admiſceatur. Hac A laudis parte contentus deſine nobis debitum velle præripere, ciuitati munus noſtrum eripere, legibus auctoritatem adimere. Sed finem facio, nimirum extillata iam aqua. Quod ſupereſt, nunc veſtræ partes ſunt, Iudices, ſtatuere, vtrùm ſecundùm leges, ſecundùm Deos, ſecundùm Rempublicam, ſententiam dicere, an ſecundùm hunc glorioſum oſtentatorem pronunciare velitis. Vtrùm hanc vrbis felicitatem huius temeritati, huius ſceleri acceptam ferre malitis, ſæpius exprobrandam, & breui fortaſſis à B ſuperis iratis (id quod abominor) auferendam: an in Deos, quibus ſine controuerſia tota debetur, referre, eorundem pietate ſeruandam, augendam, benéque fortunandam. Vtrùm magis ex vſu ſit, vt primo hoc iudicio ſtatim leges circunuentæ dicantur, an vt appareat, legum reſtitutarum ſeueritatem, & Iudicum ſapientiam aduerſus vnius iniquam poſtulationem valuiſſe.

ΑΠΟΚΗΡΥΤΤΟΜΕΝΟΣ.

ABDICATVS. Eraſmo Roterodamo interprete.

ARGVMENTVM.

Quidam abdicatus artem medicinæ didicit. Patrem inſania laborantem, reliquis medicis deſperantibus, dato pharmaco cùm ſanaſſet, denuo receptus eſt in familiam. Poſt hæc nouercam inſania correptam ſanare iuſſus, abdicatur. Porrò genus orationis Iudiciale eſt, Status qualitatis. Sub hac enim & abdicationis cauſſas Quintilianus ponit: quarum duas ſpecies facit: alteram criminis perfecti, & alteram imperfecti, ad quam & præſens cauſa hæc pertinet. Exordium maxima ex parte querela conſtat. Nam & de iniquitate patris cõqueritur, qui ſe non ſecundùm artẽ, ſed ad præſcriptũ curare iubeat: & de ingratitudine, vt qui pro beneficio reſtitutæ ſanitatis, eam ſibi nunc gratiam referat, vt iterum abdicare cogitet. Hanc querelam, perſonarum, ſuæ & nouercæ videlicet, conditionibus amplificat, inuidiæ paternæ accuſationis etiam occurrens à conſueto & more patris: id quod ſtatim ab initio facit. Exordium propoſitio ſequitur, cui Narrationem ſubmittit, non tam exponendæ actionis gratia, quàm vt anteactam vitam ſuam, & beneficium in patrem collatum, iudicibus commendet. Confirmatio tribus locis conſumitur: Primo, quo oſtendit non licere patri, vt in familiam receptum, denuò abdicet; à cauſſa legis, & voluntate legislatoris: quod argumentum ſimilitudine & fictionibus, ſeu κατ' ὑπόθεσιν amplificat. Secundo, quòd iniquum eſſe docet, ſe, tam bene meritum de patre, iterum abdicari, & pro præmio pœna affici. Hic locus variè amplificatur, ex qualitate beneficij, à conditione perſonæ, à difficultate & accidentibus artis, à natura & lege, & cæt. Poſtremò, neque cauſſas abdicationis ſatis idoneas aut efficaces eſſe probat. Neque enim ſe quicquã peccaſſe, neque nunc cogi debere vt arte ſua vbiuis vtatur: idque exemplo reliquarum artium, & ob artis huius conditionem & præſtantiam, deinde ex ſua perſona, qui illã non impenſis patris, ſed tum cùm à familia alienus eſſet, didicerit: alioqui etiam neceſſitatem quandam rei abſurdam conſecuturam eſſe. Denique non poſſe curari hunc morbum. Quo loco multa de qualitate corporum, morborum & medicina in genere, diſputat: oſtenditque etiãſi aliàs ſanabilis hic morbus eſſet, in nouerca tamen ſuſpicionis periculum ſibi metuendum eſſe, ſi quid ipſum fallat, aut ars deſtituat: atque ita orationem concludit, admonens patrem periculi ſuperioris, in quod ne iterum per iram & indignationem recidat, cauere ipſum iubet.

Αποκηρυχθείς τις, ἰατρικὴν ἄσκησε· μανέντα τὸν πατέρα, καὶ ὑπὸ τῶν ἄλλων ἰατρῶν, ἀπεγνωσμένον ἰασάμενος φαρμάκου δόσει, ἀπελήφθη αὖθις εἰς ὃ ἦθος. μὴ ταῦτα, μεμνημένος τὴν μητρυιάν, ἰάσασθαι κελεύοντος, ἀποκηρύττεται.

Inuidiam paternæ actionis remouet à consueto.

HAudquaquam noua sunt hæc Iudices, neque miranda, quæ in præsentia facit pater, neque nunc primùm ad hunc irascitur modum, verùm hæc lex illi facilis est, & assuetus ad hanc causam accedit. Verùm illud mihi nouo calamitatis genere accidit, quòd cùm nullum proprium sit crimen, quod mihi possit imponi, tamen in periculum vocor ne pœnas dem artis nomine, nisi huic iubenti per omnia parêre possit. Qua quidem re quid fieri possit absurdius? vti curem ex præscripto, non iam quatenus ars valeat, sed patris arbitratu. Quare optarim equidem vt medicorum ars eiusmodi quoque remedium aliquod haberet, quod non modò laborantes insania, verumetiam præter æquum irascentes, liberare possit, nimirum quò liceat & patris iracundiæ mederi. Nunc autem ipsa quidem insania leuatus est, cæterùm iracundia magis etiam exasperatur. Quódque est omnium grauissimum, erga cæteros omneis sanus est, in me vnum insanit, à quo, morbo fuit liberatus. Videtis igitur cuiusmodi mercedem curationis feram, cùm rursum ab illo abdicor, iterum alienor à familia, ceu ob idipsum ad breue tempus receptus, vt maiore infamia sæpiùs eiiceret domo. At ego quidem in his quæ præstare queam, ne expecto quidem patris iussum, vt qui pridem non accersitus, ad opitulandum accesserim. Verùm vbi res est eiusmodi, vt nulla omnino spes sit, tum nec aggredi velim. Porrò in hac muliere multo etiam minùs ausim, neque id temere. Siquidem reputo quæ in me facturus sit pater si res non successerit, cùm iam abdicet nondum aggressum curationem. Quare doleo Iudices nouercæ vicem, grauiter laborantis. Erat enim proba. Deinde patris nomine, quem huius morbus excruciat. Maximè tamen mei ipsius causa, qui videar immorigerus patri, cùm non possim quæ iubeor præstare, partim ob morbi magnitudinem, partim ob artis imbecillitatem.

Querela de indignitate rej. & ingratitudine patris.

Amplificatio à sua persona.

A persona nouercæ & periculo. Docilitas.

Α καινὰ μὲν ταῦτα, ὦ ἄνδρες δικασταί, οὐδὲ παράδοξα, ὑπὸ τῆς παιδὸς ἐν τῷ παρόντι γιγνόμενα· οὐδὲ νῦν πρῶτον τὰ τοιαῦτα ὀργίζεται, ἀλλὰ πρόχειρος οὗτός ὁ νόμος αὐτῷ, καὶ συνήθως ὅπῃ τοῦτ' ἀφικνῆται τὸ δικαστήριον. ἐκεῖνο δὲ καινότερον νῦν δυσχερῶ, ὅτι ἔγκλημα μὲν ἴδιον οὐκ ἔχω, κινδυνεύω δὲ πμωρείαν ὑποσχεῖν ὑπὲρ τῆς τέχνης, εἰ μὴ πάντα δυνατὰ πείθεσθαι τούτῳ κελεύοντι· ὃ τί ἦν ἂν ἀποπώτερον; πρᾶγμα Β παντὸς ἐκ προστάγματος, οὐκ ἐξ ὡς ἡ τέχνη δυνατόν, ἀλλ' ὡς ὁ πατὴρ βούλεται; ἐβουλόμην μὲν οὖν τὴν ἰατρικὴν, καὶ τοιοῦτόν τι ἔχειν φάρμακον, ὃ μὴ μόνον τοὺς μεμηνότας, ἀλλὰ καὶ τοὺς ἀδίκως ὀργιζομένους, παύειν ἐδύνατο, ἵνα καὶ ὁ τῆς παιδὸς νόσημα ἰασάμενος· νυνὶ δὲ τὰ μὲν τῆς μανίας αὐτῷ, τέλεον πέπαυται· τὰ δὲ τῆς ὀργῆς, μᾶλλον ἐπιτείνεται. καὶ, ὃ δεινότατον, τοῖς μὲν ἄλλοις ἅπασι σωφρονεῖ· κατ' ἐμοῦ δὲ τῆς θεραπεύσαντος, μόνῃ μαίνεται. τὸν μὲν οὖν μισθὸν τῆς θεραπείας, ἐρᾶτε οἷ ἀπολαμβάνω, ἀποκηρυττόμενος ὑπ' αὐτῆς πάλιν, καὶ τῆς ἦθους ἀλλοτριούμενος δεύτερον, ὥσπερ ἀφ' οὗτ' ἀναληφθεὶς πρὸς ὀλίγον, ἵν' ἀτιμότερος γένωμαι πολλάκις ἐκπεσών τῆς οἰκίας. ἐγὼ δ', ἐν μὲν τοῖς δυνατοῖς οὐδὲν κελευσθῆναι παρελιμπάνω· πρόθυμος γοῦν ἥκων ὅπῃ βοηθῆσαι· ὅταν δέ τι ᾖ τελέως ἀπεγνωσμένον, οὐδὲ ἐπιχειρεῖν βούλομαι. ὅπῃ δὲ τῆς γυναικὸς ταύτης εἰκότως, καὶ ἀπολυμότερός εἰμι. λογίζομαι γὰρ οἷα πάσχοιμ' ἂν ὑπὸ τῆς παιδὸς ἀποτυχών· ὃς οὐδὲ ἀρξάμενος τῆς θεραπείας, ἀποκηρύττομαι. ἀξίωμαι μὲν οὖν, ὦ ἄνδρες δικασταί, ὅπῃ τῇ μητρυιᾷ, χαλεπῶς ἐχούσῃ· χρῄζει γὰρ ἰοῦ· C ὅπῃ τῷ πατρὶ δ' ἐκείνῳ ἀνιωμένῳ. ὃ δὲ μέγιστον, ἐπ' ἐμαυτῷ ἀπειθεῖν δοκοῦσι, καὶ ἃ προστάττομαι ὑπορρεῖν ὑπὸ δυναμένῳ, καὶ δι' ὑποβολὴν τῆς νόσου, καὶ ἀσθένειαν τῆς τέχνης.

πλὼ δ' δίκαιον οἶμαι ἀποκηρύττεσθαι, τὸν δὲ μὴ δυνάτας ποιῆν, μηδὲ τὼ ἀρχὼ ἐπιχουμένων. δι' ἃς μὲν οὖν αἰτίας καὶ πρότερον ἀπεκήρυξέ με, ῥᾴδιον συνιδεῖν ἐκ τῶν προόντων. ἐγὼ δὲ καὶ πρὸς ἐκείνας μὲν, ὡς οἶμαι, ἱκανῶς τὰ μὴ τοῦτα βίᾳ ἀπελογησάμην, καὶ τοῦτ' ἴσως, ἂν νικῶ ἐγκαλῇ, ὡς ἂν οἷός τε ὦ, ἀπολογήσομαι, μικρὰ ὑμῖν διηγησάμενος τῶν ἐμῶν. ὁ γὰρ δεξιόχειρος, καὶ δυσκόλης ἐγὼ, ὁ καταισχύνων τὸν πατέρα, καὶ ἀναξία πρᾶττων τῶν γονέων, τότε μὲν αὐτῷ τὰ πολλὰ ἐκεῖνα βοῶντι, καὶ διαπτοουμένῳ, ὀλίγα χρῶμαι ἀντιλέγων ὡμίλουν· ἀπελθὼν δὲ τῆς οἰκίας, ἐνόμιζόν μοι δικαιότερον ἔσεσθαι μέγα, καὶ ψῆφον ἀληθῆ, τὸν μὲν τοῦτα ποιῆσαι πάμπολυ τῶν τοῦ παιδὸς ἐγκλημάτων ἐκείνων ἀφεστηκότα, καὶ πρὸς τὰ κάλλιστα τῶν ἐπιτηδευμάτων ἐσπουδακότα, καὶ τοῖς ἀρίστοις συνόντα· προεωρώμην δὲ καὶ διαφόρου τινὸς, καὶ ὑπωπτεύον μὴ δὴ, ὡς ἐσφόδρα καθεστηκότος πατρὸς, ἀδίκως ὀργίζεσθαι, καὶ ἐγκλήματα ψευδῆ καθ' υἱοῦ συνιστάναι· ἐπῆσάν τινες, οἱ μανίας ἀρχὼ τοῦτ' εἶναι νομίζοντες, καὶ ἀπειλὼ, καὶ ἀκροβολισμὸν, οὐκ ἐς μακρὰν ὑποπεσοῦσι τῷ κακῷ, μῖσος ἄλογον, καὶ νόμων ἀπιστίαν, καὶ βλασφημίας προχείους, καὶ διαφόρου σκυθρωπὸν, καὶ βοὼν, καὶ ὀργὼν, καὶ ὅλως, χολῆς μεστὰ πάντα. ὅθεν δὴ τάχα μοι καὶ ἰατρικῆς δεήσειν ποτὲ προσεδόκων. ἀποδημήσας οὖν, καὶ τοῖς δοκιμωτάτοις τῶν ὑπὸ τῆς ἀλλοδαπῆς ἰατρῶν συγγενόμενος, καὶ πόνῳ πολλῷ, καὶ προθυμίᾳ λίαν ἀγησάμενος, ἐξέμαθον τὼ τέχνω. ἐπανελθὼν δὲ, καταλαμβάνω τὸν πατέρα, ὡς ἔφην ἤδη μεμηνότα, καὶ ὑπὸ τῶν ὁπηχωρίων ἰατρῶν ἀπεγνωσμένον, οὐκ ἐς βάθος ὁρώντων, οὐδ' ἀκριβῶς φιλοχρινούντων τὰς νόσους· πλὼ ὅσον γε εἰκὸς ἐμὲ ποιῆν χρηστὸν υἱὸν, ὅτε ἐμνησικάκησα τὴν ἀποκηρύξεως, οὔτε μεταπεμπτὸς ἐλθὼν προσέμεινα. οὐδὲ γὰρ εἶχόν τι αὐτῷ ἴδιον ἐγκαλῆν, ἀλλὰ πάντα ἐκεῖνα ἐμοῦ ἀλλότρια τὰ ἁμαρτήματα, καὶ, ὡς ἔφην ἤδη, τῆς νόσου. προελθὼν οὖν ἄκλητος, οὐκ εὐθὺς ἰασάμην, οὐ γὰρ οὕτω ποιῆν ἔθος ἐστὶν ἡμῖν, οὐδὲ τοῦτα ἡ τέχνη παρῄνεσε, ἀλλὰ πάντων πρῶτον διδασκόμεθα σκοπεῖν εἴτε ἰάσιμόν ἐστι τὸ νόσημα,

A At sanè non arbitror æquum esse vt abdicer, si quod efficere non queam, id ne recipiam quidem. Itaque quibus de caussis priùs abdicarit me, facile fuerit ex hoc negotio coniicere. Quanquam ad illas, opinor, satis respondi ipsa pòst acta vita. Ad hæc autem quæ nunc obiicit, pro virili sum responsurus, si priùs de statu meo pauca vobis exposuero. Ego intractabilis ille, & immorigerus, patrem dedecorans, & indigna genere meo patrans, id quidem temporis multa id genus vociferanti, ac sine fine occlamanti, paucis contradicendum esse duxi. Verùm domo cedens, existimaui B mihi grauissimi iudicij instar fore, verúmque calculum, ita actam deinde vitam, vt appareret me à paternis illis criminibus quàm longissimè abesse, sed potiùs honestissimis studiis dedisse operam, cúmque optimis viris habuisse consuetudinem. Iam verò & eiusmodi quiddam prospiciebam, ac suspicabar fore, vt aliquando pater, qui non admodum animo constaret, mihi sine caussa succenseret, falsáque in filium crimina strueret. Neque deerant qui ista morbi initium interpretarentur, minásque ac tela paulò post irruituri mali, nempe odium absC que caussa, mores asperos, conuitia parata, censuram seueram, clamorem, iracundiam, in summa, omnia plena bilis, vnde vsu venturum credebam, vt mihi aliquando arte medicinæ foret opus. Proinde foras profectus, ac probatissimorum, quos in peregrinis regionibus nanciscí potui, medicorum vsus doctrina, plurimo labore, vehementique animi studio artem perdidici. Porrò domum reuersus, offendo patrem manifesta iam insania laborantem, & ab huius loci medicis desperantibus destituD tum, qui non altiùs introspiciunt, nec admodum exactè morbos diiudicant. At ego sanè, sicuti par erat facere frugi filium, neque superioris abdicationis iniuriam recordabar, neque vt accerserer, opperiebar. Neque enim erat quicquam quod illi propriè imputare possem, verùm peccata illa omnia fuerant aliena: Nempe, quemadmodum modò dicebam, ipsius morbi. Ergo cùm inuocatus accessissem, non sum equidem protinus medicatus, neque enim hic nobis mos est, neque id præcipit ars, verùm illud omnium primum iubemur obseruare, sanabilisne sit morbus,

Propositio.

Narratio.

an insanabilis, atque artis terminos prætergressus. Ac tum si eiusmodi fuerit malum, vt commodè possimus aggredi, aggredimur, totóque adnitimur studio vt ægrotum seruemus. Quòd si viderimus iam inualuisse, superasséque, nec manum admolimur omnino: idque vetustam quandam legem eorum qui primi medicinæ prodiderunt artem, secuti: qui negant tentandos esse morbos qui iam inualuerunt. Itaque cùm patrem adhuc intra spem esse perspicerem, neque malum supra artis vires esse, diu obseruatis ac pensitatis singulis: ita demum aggrediebar, ac pharmacum fidenti animo porrexi. Multi sanè eorum qui tum aderant, suspectam habebant administrationem pharmaci, calumniantes curationem meam: iámque parabant in ius vocare me. Aderant autem & nouerca pauida atque diffidens, non id quidem odio mei, sed quòd metueret, vtpote probè sciens illum grauiter laborare. Nam sola nouerat omnia, quippe familiaris & assiduè conuiuens ægrotanti. Attamen ego nihil his rebus deterritus (sciebam enim futurum vt mihi signa non mentirétur, neque falleret ars) adhibui curam, obseruato tempore idoneo. Quanquam erant amici nonnulli, qui mihi consilium darent ne fiderem, ne fortè si res malè successisset, maiorem aliquam calumniam mihi accersérem, quasi patrem veneno vltus essem, memor iniuriarum quibus me affecerat. In summa, ille protinus conualuit, pristinæ redditus sanitati: cognouítque omnia. Familiares admirabantur: denique laudabat & nouerca, ac palàm omnibus vtriusque nomine gaudebat, tum mihi laudem assecuto, tum illi ad sanam mentem reuerso. Atque hic quidem (nam illud de eo testari possum) neque contatus, neque quopiam his de rebus in consilium adhibito, simul atque rem omnem è familiaribus cognouit, irritam fecit abdicationem, ac denuo me filium fecit, seruatorem ac beneficum appellans, confitens sese certum experimentum mei cepisse, déque illis antè factis semet excusans. Id factum compluribus attulit voluptatem, nimirum quotquot aderant probi. Cæterùm vrebat eos, quibus abdicatio filij iucundior fuerat reuocatione. Proinde videbam tum non eodem modo ea re gaudentes omnes, sed erat cuius & colorem illico verti sensi,

A εἶτ' αὐήκεσον, καὶ ὑπερβεβηκὸς τοὺς ὅρους τῆς τέχνης. καὶ τηνικαῦτα, ὦ μοῦσα χείρεσσον ἢ, ὁπτέον μοι, & πᾶσαν ἀσουδὴν ἐσφερόμεθα σῶσαι τ' νοσοῦντα· ὧν ὃ κεκρατηκὼς ἤδη, καὶ νενικηκὼς ὁ πάλος ἴδωμεν, οὐδὲ τηνὰ ἀρχαίαν τηρέσαπτόμεθα, νόμον τινὰ παλαιὸν τῶν πατέρων τῆς τέχνης ἰατρῶν φυλάττοντες, οἳ φασι μὴ δεῖν ὁπτέον τοῖς κεκρατημένοις. ἰδὼν οὖν τὸν πατέρα ἔτι ἐντὸς τῆς ἐλπίδος, καὶ ὁ πάλος οὐχ ὑπὲρ τηνὰ τέχνην ὁπτέον πολὺ τηρήσας, καὶ ἀκριβῶς ἐξετάσας ἕκαστον, ἐπεχείρουν ἤδη, καὶ ὁ φάρμακον τεθαρρηκότως ἐνέχεον. καίτοι πολλοὶ τῶν παρόντων ἐναντίωθουν τηνὰ δόσιν, καὶ τὴν ἴασιν διέβαλλον, καὶ τοὺς κατηγορίας προσκαλέζοντο. πρῶτα δὲ καὶ ἡ μητρυιὰ φοβουμένη, καὶ ἀπιστοῦσα, οὐ τῶν μισεῖν ἐμὲ, ἀλλὰ τὸν δεδιέναι, καὶ ἀκριβῶς εἰδέναι πονήρως ἐχόντων διακείμενον. ἠπίστατο γὰρ μόνη τὰ πάντα συνοῦσα, καὶ ὁμοδίαιτος τῇ νόσῳ. πλὴν ἀλλ' ἔγωγε οὐδὲν ἀποδειλιάσας (ἠπιστάμην γὰρ οὐ ψευσόμενά με τὰ σημεῖα, οὐδὲ προδώσουσαν τηνὼ τέχνην) ἐπῆγον τηνὼ ἴασιν ἐν καιρῷ τῆς ὁπτειρήσεως. καίτοι καί μοί τινες τῶν φίλων συνεβούλευον μὴ θρασυνέσθαι, μὴ καὶ ἀβουλίαν τινὰ μείζω ἐνέγκῃ μοι ὁ ἀποτυχεῖν, ὡς ἀμυνούμενόν τὸν πατέρα φαρμάκῳ, καὶ μνησικακήσαντι, ὧν ἐπεπόνθειν ὑπ' αὐτοῦ. καὶ ὁ κεφάλαιον, σῶος μὲν σοὶ υἱὸς ἦν, καὶ ἐσωφρόνει πάλιν, καὶ πάντα διεγίγνωσκεν· οἱ παρόντες δὲ ἐθαύμαζον, ἐπῆνει δὴ καὶ ἡ μητρυιὰ, καὶ φανερὰ πᾶσιν ἦν χαίρουσα, καὶ μοὶ βιδοκιμοῦντι, καὶ κείνῳ σωφρονοῦντι. σοὶ δ' οὖν (μαρτυρεῖν γὰρ αὐτῷ ἔχω) μήτε μελήσας, μήτε

B

C

D

συμβουλόν τινα τοιοῦτων προσλαβών, ὅπῃ ὁ πατὴρ ἥκουσε τῶν παρόντων, ἔλυε μὲν τηνὰ ἀποκήρυξιν, υἱὸν δὲ ἐξ ἀρχῆς ἐποιεῖτό με, σωτῆρα καὶ εὐεργέτην ἀποκαλῶν, ἀκριβῆ πεῖραν εἰληφέναι ὁμολογῶν, καὶ τοῖς ἔμπροσθεν ἐκείνων ἀπολογούμενος. τοῦτο γὰρ ὁμοίως ἔφερεν μὲν πολλοῖς, ὅσοι πρῆσσον χρηστοί· ἐλύπει δ' ἐκείνους, ὅσοις ἀποκήρυξις ἡδίων ἀνάλη ψεως. εἶδον γοῦν τότε οὐ πάνυ ὁμοίως ἡδομένους τῷ πράγματι, ἀλλ' οἷόν τινος χροὰν τρεπομένην,

καὶ βλέμμα τεταραγμένον, καὶ πρόσωπον ὠρ- A oculos turbari, & vultum iracundum,
γισμένον, οἷς ἐκ φθόνου καὶ μίσους γίγνεται. ἡμεῖς quemadmodum ex inuidia odióque so-
μὲν οὖν, ὡς τὸ εἰκὸς, ἐν ἀφροσύναις καὶ θυμη- let accidere. Nos igitur, vt est consenta-
δίαις ἦμεν, ἀλλήλοις ἀπειλημότες. ἡ μὲν γυνὴ neum, in complexibus & animi gaudiis
ὑπὸ μικρὸν ὕστερον νοσεῖν ἤρξατο, νόσον, ὦ ἄν- versabamur, vtpote vtroque alteri red-
δρες δικασταί, χαλεπὴν καὶ πρόσφορον. ἀρ- dito. Cæterùm nouerca paulo pòst æ-
χόμενον γὰρ ὕστερος τὸ δεινὸν προφυλάξαι. οὐ γὰρ grotare protinus cœpit, morbo, Iudices,
ἁπλοῦν, οὐδ' ὁπωσοῦν παλαιὸν τῆς μανίας τὸ εἶδος, graui & impotenti. Nam statim obser-
ἀλλά τι παλαιὸν ἐνοικισθὲν ἐν τῇ ψυχῇ uabam vt nascebatur malum. Neque
κακὸν ἀπέρρηξε, καὶ ἐς τὸ μέσον ἐξενίκησε. enim simplex erat aut leuis insaniæ spe-
πολλὰ μὲν οὖν καὶ ἄλλα ἡμῖν ἔστι σημεῖα τῆς cies: quin potiùs vetus quidam morbus,
ἀπάτης μεμηνότων. ἓν δ' ἐκεῖνο κοινὸν ὅτι τὴν qui iam pridem delituerat in animi do-
γυναικὸς ταύτης προφυλάξαι. τοῖς μὲν B micilio, erupit, victórque in apertum
γὰρ τοῖς ἄλλοις, ἡμερωτέρα καὶ πραοτέρα ἔστι, καὶ prodiit. Sunt autem nobis cùm alia mul-
παρόντων, εἰρωνεύεται μᾶλλον ἡ νόσος· αὐτὴ δέ τινα ta signa insanabili laborantis insania,
ἰατρὸν ἴδῃ, καὶ τοῦτ' ἀκούσῃ μόνον, κατ' ἐκείνου tum illud commune in hac obseruaui
μάλιστα παροξύνεται· ὅπερ καὶ αὐτὸ τοῦτο, τὸ muliere. In cæteros placatior est ac mi-
πονήρως καὶ ἀηκέστως ἔχειν ἔστι τεκμήριον. tis, atque illis præsentibus conquiescit
ταῦθ' ὁρῶν, ἐγὼ μὲν ἰωμένην, καὶ τὴν γυναῖκα morbus: quòd si quem conspexerit me-
ἥκιστα ἀξίαν ὄσθ', καὶ πρὸς ὃ μέρος ἥκιστα dicum, imò si vel audierit tantùm de
δυσχεράνθην. ὁ πατὴρ δ' ὑπὸ ἰδιωτείας (οὐ γὰρ medico, in hunc supra modum incen-
οἶδεν οὔτε ἀρχὴν τοῦ κατέχοντος κακοῦ, οὔτε τὴν ditur. Quod & ipsum argumento est, il-
αἰτίαν, οὔτε ὃ μέσον τοῖς πάθοις, ἐκέλευεν ἰᾶ- lam graui & insanabili teneri malo. Hæc
σθαι, καὶ ὃ ὅμοιον ἐλκέων φάρμακον. ᾤετο γὰρ C cùm perspicerem, equidem acerbè fe-
ἐν εἴδει μανίας εἶδος, καὶ μίαν τινὰ νόσον, καὶ παρ- rebam, miserabárque mulieris, vt de-
ὁμοίωμα τοῦτον, καὶ πρᾶγμα πλησίαν τινὰ θερα- bui, præter meritum tanto laborantis
πείαν δεχόμενον. ἐπεὶ γ', ὅπερ ἀληθέστατον, ἀ- infortunio. Pater verò ob imperitiam,
δυνατον εἶναί φημι σώζεσθαι τὴν γυναῖκα, καὶ (neque enim nouit vel originem mali
πεῖσαι τοῦ νόσου ὁμολογῶ, ἀγανακτεῖ, quo tenetur, vel caussam, vel morbi
καὶ ὀργίζεται, καὶ φησὶν ἐκόντα καθυφίεσθαι, καὶ magnitudinem) iussit vti medicarer, ac
προδιδόναι τὸν ἀνδρεῖον, ἐγκαλῶν ἐμοὶ τινὰ similem pharmacum exhiberem: arbitra-
ἀσθένειαν τῆς τέχνης. καὶ πάσχει μὲν σχεδὸν τοῖς tus idem esse insaniæ genus, eundem
λυπουμένοις· ὀργίζονται γοῦν ἅπαντες τοῖς μὴ morbum, eandem ægrotationem, quæ
παρρησίας ταληθῆ λέγουσι. πλὴν ἔγωγε ὡς similem curandi rationem admitteret.
ἂν οἷός τε ὦ, διαμολογήσομαι πρὸς αὐτὸν, καὶ D Verùm vbi, id quod erat verissimum, di-
ὑπὲρ ἐμαυτοῦ, καὶ τῆς τέχνης. καὶ πρῶτόν γε ἀπὸ co fieri nullo pacto posse vt mulier seruetur, fateórque me morbo imparem esse, indignatur ac succensèt, aitque me studio detrectare, ac mulierem destituere, mihi crimini vertès artis imbecillitatem. Atque huic quidem accidit, quod solet iis qui dolent. Succensent enim omnes iis qui liberè verum loquuntur. Tamen ego sanè pro viribus illi respondebo, tum meo ipsius nomine, tum artis. Ac primùm quidem à lege sumam initium, per quam hic me parat abdicare, vt intelligat sibi non esse posthac eandem abdicandi facultatem, quæ priùs fuit. Neque enim legislator omnibus, ô pater, istam potestatem permittit, neque vti quoslibet filios, neq; quotics libuerit, abdicent, neque quibuslibet de caussis. Verùm quemadmodũ patribus concessit certis de caussis irasci, ita prospexit & liberis, ne id immerentibus accidat. Eáque gratia iussit ne libera esset ac citra iudicium vindicta;

Cõfirmatio.

Locus cõmunis de caussa & potestate iudicioru.

sed ad iudices vocat, æstimatores constituit, qui neque per iracundiam, neque per calumniam, quod iustum sit, iudicent. Nouerat enim frequenter accidere multis, vt ob causſas iniquas ad iram commouerentur: hic quidem alicui falsæ calumniæ credens: ille famulo fidem habens, aut vxori cuipiam inimicæ. Quare noluit rem iniudicatam agi, neque indefensa causſa liberos statim capi vincique: verùm & aquam infundit, & ratio redditur, & nihil inexcussum relinquitur: quandoquidem solùm hoc auctoritatis datur patri, vt ad iudices vocet: verùm iudicandi auctoritas, an meritò accuset, id penes vos, qui iudicio præsidetis. Ac nondum spectate crimen quod mihi imponit, cuiúsque gratia nunc indignatur: verùm illud prius expendite, num posthac illi ius sit abdicandi, qui semel abdicauerit, iámque sit vsus facultate quam lex concedit, atque hanc paternam potestatem expleuerit, deinde rursum in familiam receperit, ac superiorem abdicationem irritam fecerit. Nam ego certè iniquissimum istud esse dico, vt liberorum quoque sint infinitæ pœnæ, vt multæ condemnationes, ac metus perpetuus: vtque lex nunc irato inseruiat, mox deinde faciat irritum quod actum est: rursum vt eodem modo valeat. In summa, vt ius sursum ac deorsum torqueatur, vtcunque patribus pro tempore visum fuerit. Verùm initiò quidem æquum erat vti concederet, cúmque indignante pariter indignaretur, ac puniendi ius faceret ei qui genuisset. Porrò vbi semel potestatem absumpserit, ac lege sit abusus, iracundiam expleuerit, post hæc rursum in familiam receperit, & in hanc opinionem discesserit, vt frugi putet: in his perseueret necessum est, neque postea resiliendum, aut retractanda sententia, neque rescindendum iudicium. Neque enim scire poterat, opinor, is qui natus fuerat, frugíne, an contrà esset euasurus. Atque hanc ob causſam permissum est vt genere indignos abdicent, quos cùm educabant, cuiusmodi essent futuri, nesciebant. Cæterùm vbi non coactus, sed suapte sponte atq; auctoritate ex sese comprobatum recipit, qua deinde ratione possit mutare factum, aut quis legis vsus supereſt? Etenim ipse legislator hunc ad modum tecum egerit: Hic si improbus erat, dignúsque quem abdicares,

1. Locus. Non licere patri vt iterum abdicet.

A causſa in voluntate legis.

Confirmatio legislatoris.

A ἀλλ' εἰς δικαστήριον ἐκάλεσε, καὶ δοκιμαστὰς ἐκάθισε, τοὺς μήτε πρὸς ὀργὴν, μήτε διαβολὴν τὸ δίκαιον κρινοῦντας. ἤδει γὰρ πολλοῖς πολλάκις ἀλόγοις αἰτίαις ὀργῆς παρεισπεμένας, καὶ τὸν μὲν, ψευδεῖ τινι διαβολῇ πειθόμενον, τὸν δὲ, οἰκέτῃ πιστεύοντα ἢ γυναίῳ ἐχθρῷ. ἤκουεν ἡγεῖτο ἀδίκαιον γίγνεσθαι τὸ πρᾶγμα, ἢδ' ἐξ ἐρήμης τοὺς παῖδας δήσας ἀλίσκεσθαι, ἀλλὰ καὶ ὕδωρ εἴχεται, καὶ λόγος ἀποδίδοται, καὶ ἀνέξεταστον οὐδὲν καταλείπεται· ἐπεὶ τοίνυν ἔξεστι καὶ τῷ μὴ ἐγκαλεῖν μόνου ὁ πατὴρ κύριος, τῷ κρῖναι δὲ εἰ δίκαια B αἰτᾶται, ὑμεῖς οἱ δικάζοντες. αὐτὸ μὴν ὁ μοι ὑπιφέρῃ, καὶ ἐφ' ᾧ νῦν ἀγανακτεῖ, μηδέπω σκοπεῖτε· πρότερον δ' ἐκεῖνο ἐξετάσατε, εἰ ἔτι δοτέον ἀποκηρύττειν αὖθις ἅπαξ ἀποκηρύξαντι, καὶ χρησαμένῳ τῇ παρὰ τὸν νόμον ἐξουσίᾳ, καὶ ἀποπληρώσαντι τὴν πατρικὴν ταύτην δυναστείαν· εἶτ' αὖθις ἀναλαβόντι, καὶ λύσαντι τὴν ἀποκήρυξιν. ἐγὼ μὲν γὰρ ἀδικώτατον εἶναί φημι τὸ τοιοῦτον, ἀφαιρεῖσθαι καὶ τῶν παίδων τὰς ἐλπίδας, καὶ πολλὰς τὰς καταδίκας, καὶ τὸν φόβον ἀίδιον· καὶ τὸν νόμον, ἅπαξ μὲν σωφρονίζεσθαι, μὴ μικρὸν δὲ λύεσθαι, καὶ πάλιν ὁμοίως ἰσχύειν εἰ) καὶ ὅλως, μᾶλλον καὶ κάτω τρέφεσθαι τὰ δίκαια, πρὸς τὸ ὅπῃ καιρὸς δοκεῖ τοῖς πράττουσιν. ἀλλὰ τὸ μὲν πρῶτον ἄξιον ἐφιέναι, καὶ ἀγανακτοῦντι συναγανακτεῖν, καὶ κύριον τῆς τιμωρίας ποιεῖν τὸν γεγεννηκότα. ἐπὶ δ' ἅπαξ ἀναλώσῃ τὴν ἐξουσίαν, καὶ καταχρήσηται τῷ νόμῳ, καὶ ἐμπλησθῇ τῆς ὀργῆς, εἶτα, μὴ ταῦτα ἀναλάβῃ, χρηστὸν εἰ) μεταπεισθεὶς, ὅτι τούτων ἀνάγκη μὲν μόνον, καὶ μηκέτι μεταπηδᾶν, μηδὲ μεταβουλεύεσθαι, μηδὲ μεταποιεῖν τὴν κρίσιν. τὸ μὲν γὰρ τὸν γνόντα, πονηρὸν, ἢ χρηστὸν ἀποβήσεσθαι, οὐδὲν, οἶμαι, γνώρισμα ἐπῶ. καὶ διὰ τοῦτο τοῖς ἀναξίοις τὸ γένους παῖδοποιεῖσθαι συγκεχώρηται, ὅτε ὅτι ἠγνόουν ἀναφανησόμενοι. ὅταν δὲ μὴ κατ' ἀνάγκην, ἀλλ' ἐπ' ἐξουσίας αὐτὸς τις ὑφ' ἑαυτῷ καὶ δοκιμάσας ἀναλάβῃ, τίς ἔτι μηχανὴ μεταβάλλεσθαι, ἢ τίς ἔτι χρῆσις ἐπολείπετο τοῦ νόμου; φαίη γὰρ ἂν πρὸς σὲ ὁ νομοθέτης, εἰ πονηρὸς οὗτος ἦν, καὶ ἀποκηρύττεσθαι ἄξιος,

τί παῖδων ἀνεκάλεσ; τί δ' αὖθις ἐπεδωκας ἐς τὴν οἰκίαν; τί δ' ἔλυες τὸν νόμον; ἐλεύθερος γὰρ ἦσθα, καὶ τὸ μὴ ποιεῖν ταῦτα κύριος. ἐγὼ δὲ οὐ συνεφάμην σοι δοτέον τοῖς νόμοις, οὐδὲ πρὸς ταῖς σαῖς μεταβολαῖς ἀπάγεσθαι τὰ δικαστήρια, ἀεὶ ἄρτι μὲν λύεσθαι, ἄρτι δὲ κυρίους εἶναι τοὺς νόμους, καὶ τοὺς δικαστὰς καθάπαξ μάρτυρας· μᾶλλον δ' ὑπηρέτας τῶν σοὶ δοκούντων· ὁτὲ μὲν κολάζοντας, ὁτὲ δ' ἀφιέντας, ὁπότ' ἂν σοὶ δοκῇ. ἅπαξ γεγόνηκας, ἅπαξ ἀπατεὼν ἔφυς, ἅπαξ καὶ ὁ ἀποκηρύττων ἐγένου τούτων ἔχεις, καὶ τότε, ἐὰν δικαίως αὐτὸ ποιεῖν δοκῇς. ὃ δ' ἄπαυστον τοῦτο, καὶ ἀίδιον, καὶ πολύ, καὶ ῥᾴδιον, μᾶλλον ἤδη τῆς πατρικῆς ὄντι ὀξυτέρου, μὴ δῆτα, πρὸς Διός, ὦ ἄνδρες δικασταί, συγχωρήσητε αὐτῷ, ἑκούσιον τὴν ἀπάλειψιν πεποιημένῳ, καὶ λύσαντι τὴν γνῶσιν τῶν πάλαι δικαστηρίων, καὶ ἀκυρώσαντι τὴν ὀργήν, αὖθις ὅτι τὴν αὐτὴν τιμωρίαν αἰτήσαντι, καὶ ὅτι τὴν ἐξουσίαν τὴν πατρικὴν ἀπαρέσχεν, ἧς ἐξεως ἤδη, καὶ ἐῶντος ἡ προθεσμία, καὶ μόνῳ τούτῳ ἀνεῳγός, καὶ προσδεδαπανημένη. ὁρᾶτε γάρ που καὶ ἐν τοῖς ἄλλοις δικαστηρίοις, ὡς ἀπὸ μὲν τῶν κλήρῳ λαχόντων δικαστῶν, ἐὰν τις ἀδικεῖν οἴηται γεγενῆσθαι τὴν κρίσιν, δίδωσιν ὁ νόμος ἐς ἕτερον ἐφεῖναι δικαστήριον. ἐὰν δὲ τινες ἑκόντες αὐτοὶ σωφρονῶνται δικαστάς, καὶ προελόμενοι διαιτητὰς, οὐκ ἔστι. οἷς γὰρ ἐξὸν μηδὲ τὸν ἀρχὸν ἐμμεῖναι, εἰ τούτοις τις αὐθαίρετος εἵλετο, τέρπειν ὅσι δίκαιος τοῖς ἐγνωσμένοις. οὕτω δὴ καὶ σύ, ὃν οὐκ ἐξὸν μηκέτ' ἀναλαμβάνειν, εἰ μὴ σὺ ἄξιος ἐδόκει τοῦ γένους, τοῦτον εἰ γνησίων ἠγησάμενος ἐξέβαλες πάλιν ἀνήλασας, οὐκ ἔτ' ἀποκηρύττειν ἔξεστι. ὅτι γὰρ οὐκ ἄξιος αὖθις παῖδα εἶναι τοῦτον, ἐπ' αὐτῷ σοὶ μεμαρτύρηται, καὶ γνησίως ἤδη ἀνωμολόγηται. ἀμεταμόητον οὖν τὴν ἀνάλημψιν, καὶ τὴν ἀγαλλαγὴν βέβαιον εἶναι προσήκει, μὴ κρίσιν ὅτι πολλὴν, καὶ δύο δικαστήρια. ἓν μὲν ὃ πρῶτον, ἐφ' ᾧ πρῶτος ἐποίησω, δεύτερον δὲ σὸν, ὅτε μετεβάλου, καὶ ἀνάδοτον ἐποίησας, τὰ πρότερον ἐγνωσμένα λύσας, βεβαίοις τὰ μετ' ἐκεῖνα βεβαλόμενος. μὴ οὖν παύσω ὅτι τῶν τελευταίων, καὶ φύλαττε τὴν σαυτοῦ κρίσιν· πατέρα σε εἶναι δεῖ. τοῦτο γὰρ ἔδοξέ σοι, τοῦτ' ἐδοκίμασας, τοῦτ' ἐκύρωσας.

A quid accidit vti reuocares? Cur denuo in familiam reduxisti? Cur legem irritam fecisti? Nam liber eras, tibique in manu erat ista non facere. Neque enim tibi concedendum est, vt legibus tuo arbitratu abutaris, vtque iudicia, vtcunque mutatus sit animus tuus, eò trahantur. Neque vti nunc irritentur leges, nunc rursum valeant, iudices interim testes sedeant, vel, vt rectiùs dicam, ministri tuæ voluntatis, modò punientes, modò absoluentes, quandocunque tibi visum fuerit. Semel genuisti, semel educasti: pro his semel item abdicare potes, atque ita potes, si istud meritò B facere videaris: verùm vt hoc fiat sine fine, vt perpetuò, vt frequenter, vt facilè, id verò supra patris ius est. Quare, per Iouem, iudices, ne permittatis huic, vt qui sua sponte receperit, superioris iudicii sententiam irritarit, iram damnarit, rursum ad eandem prouocet pœnam, & ad patriam recurrat. potestatem, cuius tempus iam excessit, euanuítque priuilegium, nec huic vni quicquam valens, quippe antehac consumpta. Etenim illud considerate, quemadmodum in reliquis iudiciis, vbi iudices sortibus ferunt C sententiam, si quis perperam pronunciatum existimat, permittitur alios adire iudices. Porrò si qui ipsi suapte spōte iudices constituerint, delectísque arbitris causſam commiserint, posthac non idem licet. Etenim si quis, quorum sententiis initiò stare non cogebatur, hos spontè delegerit, iam æquum est boni consulere quæ statuerint. Itidem sanè tu quoque, quem antea liberum erat non recipere, nisi dignus maioribus videretur, hunc si probum arbitratus esse, denuo recepisti, iam deinde non erit abdicandi ius. Siquidem indignum esse in quem D ista denuo fiant, ipse testatus es, iam de integro frugi filium esse confessus. Itaque non conuenit pœnitere receptionis, sed firma reconciliatio sit oportet, nimírum post toties pronuntiatam sententiam, ac rem bis iudicatam: primùm cùm abdicares: iterum, cùm ipse mutasti consilium, méque in familiam reuocasti, rescissis decretis superioribus confirmans ista quæ postea sunt placita. Proinde perseuera in his quæ proximè statuisti, tuúmque ipsius iudicium serua. Pater sis oportet, quandoquidem id abs te decretum, id probasti, id ratum fecisti.

Amplificatio à simili.

Epilogus.

Ego quidem si natura non essem filius, sed adoptatum abdicare velles, ne tum quidem existimarim tibi licere. Quod enim initiò liberum erat non facere, id semel factum, iniquum est rescindere. Porrò eum qui primùm natura sit filius, postea iudicio sententiáque accersitus, quæso num par est rursum expellere, & eadem familiaritate priuare sæpiùs? Age, quid si fortè seruus essem, ac tu quidem primùm improbum esse ratus, in vincula coniecisses, deinde vbi cognitum esset me nihil peccasse, manumisisses: nũ tibi liceret, vtcunque contigerit irasci, rursus in eandem reuocare seruitutem? Minimè liceret. Istiusmodi igitur acta, leges firma volunt esse, ac perpetuò valere. Ego cùm pluribus etiam argumentis docere possim non esse ius huic abdicare denuo, quem semel abdicatum, sponte sua receperit, tamen finem faciam. Nunc spectate cuiusmodi filium parat abdicare. Atque illud nondum dicam, me tum imperitum abdicatum fuisse, nunc abdicari medicum (nihil enim mihi in hac caussa suffragetur ars) tum iuuenem, nunc ætate prouectum, vt ætas etiam ipsa fidem faciat me nihil peccasse. Nam leue fortassis hoc quoque, verùm tum quidem, etiamsi nullo cõmisso peccato, vt ego quidem dixerim, sed nec benemeritus alienabar à familia. Nunc porrò cùm nuper salutem dederim, ac beneficus extiterim, exigor. Qua re quid fieri potest ingratius? vt mea seruatus opera, tantóque elapsus à discrimine, protinus sanationem illam huiusmodi factis pensset, nulla meritorum habita ratione, sed vsqueadeo facilè mandarit obliuioni, atque in solitudinem abigat eum, qui iure sit obsecutus, cùm præter ius eiiceretur: neque solùm non meminerit iniuriæ, verumetiam & salutem attulerit, & sanæ, menti restituerit? Neque enim exiguo, Iudices, neque vulgari in hunc collato beneficio, tamen huiusmodi malis nunc videor dignus. Porrò quanquam hic ignorat quo in statu tunc fuerit, vos tamen omnes nostis quid facientem hunc, simul & patientem, & quibus affectum modis, ego curandum susceperim, ac medicis reliquis desperantibus, fugientibus familiaribus, nec propiùs accedere audentibus, talem reddidi, vt etiam accusare possit, vt de legibus disserere. Quin magis si exemplum quæris, pater, cùm propemodum talis esses, qua-

A fictione.

Aliud à fictione.

Transitio.

II. Locus. Iniquum esse se abdicari.

A meritis.

Amplificatio beneficij à morbi difficultate.

ἐγὼ μὲν οὐδ' εἰ μὴ φύσει παῖς ἦν, θετὸς ἦν, ἀποκηρύττειν ἤθελες, ἔξεστί μοι φάναι. ὁ γὰρ τὸ ἀρχὴν ποιῆσαι δυνατὸν ἦν, τοῦτ' ἀδίκον λύειν ἅπαξ γιγνόμενον. τὸν δὲ καὶ φύσει, καὶ αὖθις προαιρέσει καὶ γνώμῃ ἐαυτοποιημένον, πῶς ἄλογον αὖ ἀποβαλεῖν, καὶ πολλάκις τὴν μιᾶς οἰκειότητος ἀποστερῆσαι; εἰσὶ γὰρ οἰκέται ὧν ἐτύγχανον, καὶ ὃ μὲν πρῶτον πονηρὸν οἰόμενος, ἐπέδησας, μεταπεισθεὶς δὲ ὡς οὐδὲν ἠδίκουν, ἐλεύθερον ἀφῆκας ἤδη· ἆρ' οὖν σοὶ πρὸς καιρὸν ὀργισθέντι, αὖθις ἐξὸν εἰς τὴν οἰκίαν δουλείαν ἐπιφυλάξαι; ἀδαμῶς. τὰ γὰρ τοιαῦτα, βέβαια, καὶ ὅσα πάντως κύρια εἶναι ἄρχῃ οἱ νόμοι ἀξιοῦσιν. ἐγὼ μὲν οὖν οὐ μηκέτ' ἔξεστί σοι τούτῳ ἀποκηρύττειν, οὐ ἅπαξ ἀποκηρύξας, ἐκὼν ἀνέλαβεν, ἔτι πολλὰ εἰπεῖν ἔχων, ὅμως παύσομαι. σκέψασθε δὲ ἤδη οἷ' ὄντα με ἀποκηρύξῃ· καὶ οὐδέπω τοῦτό φημι, ὡς τότε μὲν ἰδιώτην, νῦν δ' ἰατρόν. οὐδὲν γὰρ δοκεῖ πρὸς τοῦτο ἡ τέχνη συναγωνίσασθαι, οὐδ' ὅτι τότε μὲν νέον, νῦν δὲ ἤδη καὶ πρεσβεύοντα, ὃ πιστὸν τοῦ μηδὲν ἀδικῆσαι αὐτὸν πρός γε ἡλικίας ἔχοντα· μικρὸν γὰρ ἴσως καὶ τοῦτο. ἀλλὰ τότε μὲν, εἰ καὶ μηδὲν ἠδικημένος ὡς αὐτὸς ἔγωγε φαίην, ἀλλ' ὅμως οὖν πεπονθὼς, προὔητεῖτο τῆς οἰκίας· νῦν δὲ σωτῆρα ἔναγχος, καὶ εὐεργέτην γεγονημένον, ὃ τί γένοιτ' ἂν ἀχαριστότερον, σωθέντα δι' ἐμὲ, καὶ τηλικοῦτον κίνδυνον διαπεφυγότα, τοῖς τοιούτοις αὖθις ἀμείβεσθαι τῆς θεραπείας ἐκείνης, ὅμοιον ἔναγχος ἔχοντα, ἀλλ' οὕτω ῥᾳδίως ὑπολελῆσθαι, καὶ ὅτι τὸ ἐρημίαν ἐλαφρὸν, τὸν ἐφηδέντ' αὖ δικαίως, ἐφ' οἷς ἀδίκως ἐξεβέβλητο, μὴ μόνον δ' οὐ μνησικακήσαντα, ἀλλὰ καὶ σώσαντα, καὶ σωφρονεῖν διδάξαντα; ὃ γὰρ μικρὸν, ὦ ἄνδρες δικασταί, οὐδὲ τὸ τυχὸν αὖ πεποιηκὼς αὐτὸν, ὅμως τῶν τοιούτων νῦν ἀξιοῦμαι. ἀλλ' εἰ καὶ οὗτος ἀγνοεῖ τὰ τότε, πάντες ὑμεῖς ἴστε οἷα ποιοῦντα αὐτὸν, καὶ πάσχοντα, καὶ ὅπως διακείμενον, ἐγὼ προσλαβὼν, τῶν μὲν ἄλλων ἰατρῶν ἀπεγνωκότων, τῶν δ' οἰκείων φυγόντων, καὶ μηδὲ πλησίον προσιέναι τολμώντων, τοιοῦτον ἀπέφηνα, ὡς καὶ κατηγορῆσαι δύνασθαι, καὶ περὶ τῶν νόμων διαλέγεσθαι. μᾶλλον δὲ ὅρᾳς, ὦ πάτερ, ὃ προσέβλημα, τοιοῦτον ὄντα σε πρὸ ὀλίγου,

οἷα νῦν ἡ γυνὴ ὄστ, πρὸς τὴν ἀρχαίαν φρόνησιν ἐπανήγαγον. ἀ δίκαιον οὖν τοιαύτῃ μοι χρῆσθαι αὐτὸ ἀλλ' ἐκείνων τὴν ἀμοιβήν, οὐδὲ κατ' ἐμοῦ σε μόνον σωφρονῆν. ὅτι γὰρ μὴ μικρὰ ὑπ' ἐμοῦ ὑπηρέτησαι, καὶ ἀπ' αὐτῶν ὧν ἐλέγχῃ, δῆλόν ὄστιν. οἶν γὰρ, ὡς ἐν ἐσχάτοις ὄντα τὴν γυναῖκα, καὶ παμπονήρως ἔχουσαν, οὐκ ἰώμενον, μισεῖς, πῶς ἂν πολὺ μᾶλλον, ὅτι σε τῶν ὁμοίων ἀπήλλαξα, χαρᾶς, καὶ χάριν ὁμολογεῖς; τῶν ὕτω δεινῶν ἀπηλλαγμένος; σὺ γ', ὅστις ἀγνωμονέστατον, σωφρονήσας, βίβλους ἐς δικαστήριον ἄγῃς, καὶ σεσωσμένος κολάζῃς, καὶ ὅτι ὁ ἀρχαῖον ἐκφυγὼν μῖσος ἀναπέχῃς, καὶ τὸν αὐτὸν ἀναγιγνώσκῃς νόμον. καλὸν γοῦν τὸν μισθὸν ἀποδίδως τῇ τέχνῃ, καὶ ἀξίας ἀμοιβαὶς τῶν φαρμάκων, ὅτι τὸν ἰατρὸν ὑγιαίνων μόνον. ὑμᾶς δὲ, ὦ ἄνδρες δικασταὶ, τὸν εὐεργέτην τοῦτον κολάζειν ὑπερβάλλετε, καὶ τὸν σώσαντα ἀξελαύνειν, καὶ τὸν σωφρονήσαντα μισεῖν, καὶ τὸν ἀναστήσαντα ἡμαρτῆσθαι. ἀλλ', ἢν γε τὰ δίκαια ποιῆτε. καὶ γὰρ εἰ τἀμέλησα νῦν ἁμαρτάνων ἐτύγχανον, ἀλλ' οὖν μοί τις ἀμικρὰ προφλομένῳ χάρις, ἐς ἅπαντα ἀποβλέποντα τοῦτον, καὶ ἧς μεμνημένον, καλῶς εἶχε, τὰ μὲν παρόντων καταφρονῆν, δι' ἐκεῖνα δ' ἂν προσῆκεν τὰ συγγώμην ἔχειν· καὶ μάλιστα εἰ τηλικαύτη τις ἡ εὐεργεσία τυγχάνοι, ὡς πάντα ὑπερπαίειν τὰ μὴ τοῦτο. ὅπερ οἶμαι κἀμοὶ πρὸς τοῦτον ὑπάρχειν, ὃν ἔσωσα, ὃς τοῦ βίου πάντος χρεώστης ὄστί μοι, καὶ ᾧ δὲ εἶ), καὶ ὃν σωφρονῆν, καὶ ὃν σεσωφρόνηκα πρέσβιμον, καὶ μάλιστα ὅτε οἱ ἄλλοι πάντες ἤδη ἀπεγνώκεσαν, καὶ ἤθελον εἶ) ὠμολογεῖτο τῆς νόσου. ὅτο γὰρ μᾶλλον οἶμαι ποιῆν τὴν ἐμὴν εὐεργεσίαν, ὡς ὅτε υἱὸς ὢν τότε, ὅτε αἰσχύνην τῆς θεραπείας ἔχων αἰτίαν, ἀλλ' ἐλεύθερος καθεστὼς, καὶ ἀλλότριος, τῆς φυσικῆς αἰτίας ἀφειλόμενος, ὅμως δὲ ἀφεῖσθαι, ἀλλ' ἐθελοντὴς, ἄκλητος, αὐτεπάγγελτος, ἦκον, ἐβοήθησα, προσελιπάρησα, ἰασάμην, ἔσωσα, καὶ τὸν πατέρα ἐμαυτῷ διεφύλαξα, καὶ οὐδὲν τῆς ἀποκηρύξεως ἀπελογησάμην, καὶ τῇ εὐνοίᾳ τὸν ὀργὴν ἔπαυσα, καὶ τὸν νόμον ἔλυσα τῇ φιλοστοργίᾳ, καὶ μεγάλης εὐεργεσίας πλὴν ἐς ὃ χρὸς ἐπαύσθην ἐφιάμενος, καὶ οὕτως ἀσφαλῶς χαίρων τὸν πρὸς τὸν πατέρα πίστιν ἐπεδειξάμην, καὶ μὴ τὴν τέχνης ἐμαυτὸν εἰσεποίησα, καὶ γνήσιος υἱὸς ἐν τοῖς δεινοῖς ἀνεφάνην.

A lis nunc est vxor, ad pristinam sanitatem reuocaui. Quare non est æquum, vt pro his officiis, huiusmodi mihi gratia reponatur, vtque in me vnum tantummodo sanus sis. Etenim te non mediocribus à me beneficiis affectum esse, vel ex his ipsis liquet, quibus me criminaris. Nam quem ob hoc odio persequeris, quòd vxorem extremo laborantem periculo, grauissimèque affectam non sanem, quî fit vt eundem non multo potiùs charissimum habeas, quùm simili morbo liberarim? non gratias agas, tam acerbis ereptus malis? At tu, quod quidem est in- *Obiectio ingratitudinis.*
B gratissimum, simul atque ad te rediisti, protinus in ius trahis: salute donatus, punis, & ad vetus recurris odium, eandem recitas legem. Egregiam igitur mercedem persoluis arti, dignámque pro remediis refers gratiam, qui quidem aduersus medicum tantùm sanus es. Vos autem Iudices huic concedetis, vt de benemerito pœnas sumat? vt salutis auctorem expellat? vt eum, qui sanitati restituerit, oderit? vt per quem reuixit, vlciscatur? Haud profectò concedetis, si quidem quod æquum est, facietis. Etenim si *A fictione.*
C maximum aliquod flagitium in præsentia commisissem, tamen superioris beneficij nomine non mediocriter mihi debebat: cuius respectu memoriáque conueniebat hunc præsentẽ iniuriam negligere, & ob illa priora facilè ignoscere: maximè si tam ingens sit beneficium, vt omnia superet quæ postea possint accidere. Quod equidem mihi in hunc competere puto, quem seruaui, qui mihi totius vitæ debitor est: cui præstiti vt sit, vt sapiat, vt intelligat: præsertim cùm cæteri omnes iam desperarent, séque morbo impares esse faterentur. Nam & illud opinor ad *Alia amplificatio à sua conditione, & difficultate artis.*
meriti mei cumulum accedit, quòd cùm id temporis filius non essem, cùm nihil
D esset caussæ quæ me cogeret curationem susscipere, verùm cùm liber essem, atque alienus, à naturali caussa solutus, tamen haud dissimulaui, sed vltroneus, inuocatus, iniussus adij, succurri, adnisus sum, sanaui, restitui, meum ipsius patrem seruaui, de abdicatione me purgaui, iram beneuolentia sedaui, legem pietate sustuli, magnóque beneficio reditum in familiam emi, atque in tempore adeò periculoso fidem erga patrem demonstraui, méq; ipsum artis auxilio insinuaui, ac tribus in rebus legitimus filius apparui;

Enumerat labores & molestias artis medicæ.

Quàm multa enim me fuisse passum arbitramini, quantum & exhausisse laborum, dum assideo, dum obseruio, dum opportunitates capto, nunc cedens patris vehementiæ, nunc artem admouens, ad breue tempus concedente morbo? Est autem hoc omnium quæ sunt in arte medicorum, periculosissimum, huiusmodi medicari, ac propiùs accedere ad hos, qui ad eum sunt affecti modum. Fit enim non rarò, vt exæstuante malo, rabiem in proximos exerceant. Me tamẽ nihil horum piguit, neque grauatus sum, verùm aderam modis omnibus cum morbo luctans, postremò superaui pharmaco. Ne verò quisquam hoc audito protinus apud se cogitet, Quis aut quantus labor miscere pharmacum? Et enim multa priùs sunt facienda, præstruenda via dando pharmaco, præparandum corpus, quò faciliùs recipiat medicationem, deque omni corporis habitu solicitus sit medicus oportet, inaniens, extenuans, cibis idoneis alens, mouens ad omne quod conducit, somnos accersendi rationes excogitans, solitudines arte reperiens. Quibus in rebus ægroti cæteri facilè pareant: at qui laborant insania, ob animi libertatem intractabiles sunt, ac gubernatu difficiles, ipsique medico periculosi, neque qui facilè cura expugnentur. Proinde sæpenumero cùm effecerimus vt iam speremus proximè adesse morbi finem, leue aliquod erratum incidens, renouato malo, cuncta illa superiora facilè subuertit, curationem impedit, artem fallit. Eum igitur qui hæc omnia sustinuerit, qui cum morbo tam graui sit luctatus, qui malum malorum omnium expugnatu difficillimum vicerit, huic vt iterum abdicet, permittetis, vtque leges in benemeritum interpretetur suo arbitratu, concedetis, atque eum cum ipsa natura bellum gerere sinetis? Ego, *Alia amplificatio à natura & honestate.* naturæ parens, Iudices, patrem mihi ipsi seruo, custodióque, etiam si hic quidem iniuria me afficiat. Quòd si filium benemeritum, leges, vt ait, secutus, perdit, & à familia alienat: hic nimirum liberorum osor erit: ego pius in patrem. Ego naturam amplector, iste naturam contemnit, fásque & ius violat. O patrem iniustè prosequentem odio. O filium iniustiùs amantem. Nam mihi ipsi vitio verto, patre compellente, quòd odio habitus, eum præter caussam amo,

A πόσα γὰρ οἴεσθε πάθειν με, πόσα καμόντα, παρόντα, ὑπηρετοῦντα, καιρὸν φυλάττοντα· νῦν μὲν, εἴκοντα τῇ τοῦ παθόντος ἀκμῇ· νῦν δὲ, τὴν τέχνην ἐπάγοντα, ὡς ἐς ὀλίγον ἐνδιδόντος τοῦ κακοῦ; ἔστι δὲ τῶν ὄντων ἀπόρων τούτων ἐν τῇ ἰατρικῇ τὸ ὑποφαλέσαντα, τοὺς πιοῦπιες ἰᾶσθαι, καὶ πλησιάζειν οὕτω δυσχειμόνοις. ἐς γὰρ τοὺς πλησίον πολλάκις ἀφιᾶσι τὸν λύτταν, ὑπεξέσμητος τοῦ πάθους. καὶ ὅμως ὡς ἐμοῦ τούτων ἀπώκνησα, οὐδ' ἀπεδυλίασα. σιτίων δὲ, καὶ πότου ἕκαστον αὐτεξουλίως τῷ νόσῳ, τὸ τελευταῖον ἐκρέτησα τοῦ φαρμάκου.

B μὴ γὰρ τοῦτ' ἀκούσας εὐθέως ὑπολάβῃ τις, ποῖος ἢ πόσος ὁ κάματος ἐστὶν φάρμακον; πολλὰ γὰρ ὡς πρὸ τούτου χρὴ δῆ, καὶ ὡς προδοποιῆσαι τῇ πόσει, καὶ ὡς προδιασκευάσαι ῥᾴδιον ἐς ἴασιν τὸ σῶμα, ὑπὲρ τῆς ἀπάσης ἕξεως φροντίσαι, κενοῦντα, ὑπαιμόνοντα, οἷς χρὴ τρέφοντα, καὶ κινοῦντα ἐς ὅσον χρήσιμον, καὶ ὕπνους ὑποτιθέντα, καὶ πρεμίας μηχανώμενον, ἅπερ οἱ μὴ ἄλλο τι νοσοῦντες, ῥᾳδίως πείθοιεν ἂν· οἱ μεμηνότες δὲ, διὰ τὴν ἐλευθερίαν τοῦ νοῦ, δυσάγωγοι, ὑπὲρ δυσιώνητοι, καὶ τῷ ἰατρῷ ὑποσφαγῆς, ὑπὲρ τῇ θεραπείᾳ δυσκαταγώνιστοι. ὁπόταν γοῦν πολλάκις ποιήσωμεν, ἤδη πλησίον γίνεσθαι τὸ τέλους, ὑπὲρ ἐλπίσωμεν, ἐμπεσόν τι μικρὸν ἁμάρτημα, ἐπανιὸν τοῦ πάθους, ἅπαντα ῥᾳδίως ἐκεῖνα ἀνέτρεψε, καὶ ἀνέπαυσε τὴν θεραπείαν, καὶ τὴν τέχνην διέσφηλε. τὸν οὖν ταῦτα πάντ' ἐπομεμνηκότα, καὶ ὅτι χαλεπῷ νοσήματι συμπαλαίσαντα, ὑπὲρ πάντων ἀπόρων παθῶν τὸ δυσαλωτότατον νενικηκότα, ἐπὶ τούτῳ ἀποκηρύττειν ὑπερέψεσθε, καὶ τοῖς νόμοις ὡς βούλεται ἑρμηνεύειν καὶ

D βέργετου, συγχωρήσετε, καὶ τῇ φύσῃ πολεμεῖν αὐτὸν ἐάσετε. ἐγὼ τῇ φύσῃ πειθόμενος, σώζω, καὶ διαφυλάττω, ὦ ἄνδρες δικασταί, τὸν πατέρα ἐμοῦτω, καίτοι ἀδικοῦντα· εἰ δὲ τὸν βέργετικότα παῖδα τοῖς νόμοις, ὡς φησιν, ἀκολουθῶν διαφθείρει, καὶ τῶν γόνων ἀποστερεῖ, μισοπαὴς οὗτος, ἐγὼ φιλοπάτωρ γίγνομαι· ἐγὼ τὴν φύσιν ἀσπάζομαι, οὗτος τὰ τῆς φύσεως παραβαίνει, καὶ καθυβρίζει δίκαια. ὦ παῖδες, μισοῦντος ἀδίκως· ὦ παιδός, φιλοῦντος ἀδικώτερον. ἐγκαλῶ γὰρ ἐμοῦτω, τοῦ παιδὸς ἀναγκάζοντος, ὅτι μισούμενος, οὐ δέον φιλῶ,

καὶ φιλῶ πλέον ἢ προσῆκε. καίτοι γε ἡ φύσις τοῖς πατράσι τοὺς παῖδας μᾶλλον, ἢ τοῖς παισὶ τοὺς πατέρας ὑποτάττει φιλεῖν. ἀλλ' οὗτος ἐκὼν καὶ τοὺς νόμους παροράς, οἱ τοὺς οὐδὲν ἠδικηκότας παῖδας τῷ γλυκεῖ φυλάττουσι, καὶ τὴν φύσιν, ἢ τοὺς γονεῖς ἔλκει πρὸς πόθον τῶν τεγονότων πολύ, οὐχ ὅπως μείζοις ἀρχαῖς εὐνοίας ἔχων προσὼν ἐμὲ, μείζονα τὰ δίκαιά μοι τῆς εὐνοίας ἐπιφέρῃ, καὶ ὑπερβάλλων ἢ τόγε ἔλαττον, ἐμὲ μιμεῖται, καὶ ζηλοῖ τὸ φιλεῖσθαι. ἀλλ', οἶμαι τῆς συμφορᾶς, προσέτι καὶ μισεῖ φιλοῦντα, καὶ ἀγαπῶντα ἐλαύνει, καὶ εὐεργετοῦντα ἀδικεῖ, καὶ ἀσπαζόμενον ἀποκηρύττει, καὶ τοὺς φιλοπαίδας νόμους, ὡς μισοπαίδας κατ' ἐμοῦ μεταχειρίζεται. ὦ μάχης, ὦ ἐσάγλης πάτερ τοῖς νόμοις πρὸς τὴν φύσεως. οὐκ ἔστι ταῦτα οὐκ ἔστιν ὡς θέλεις, κακῶς ἑρμηνεύῃς, ὦ πάτερ, καλῶς χειμένους τοὺς νόμους. οὐ πολεμεῖ φύσις καὶ νόμος ἐν ταῖς εὐνοίαις· ἀκολουθοῦσιν ἀλλήλοις ἐνταῦθα, καὶ συναγωνίζονται τῇ λύσει τῶν ἀδικημάτων. ὑβρίζεις τὸν εὐεργέτην, ἀδικεῖς τὴν φύσιν, τί καὶ τοὺς νόμους συναδικεῖς τῇ φύσει; οἷς καλοῖς, καὶ δικαίοις, καὶ φιλοπαίδας εἶναι θέλουσιν, ὃ συγχωρεῖς, καθ' ἑνὸς παιδὸς ὡς πολλῶν κινῶν πολλάκις, καὶ ἡσυχάζειν οὐκ ἐῶν ἐν ταῖς τιμωρίαις, τοὺς ἐν ταῖς τῶν παίδων πρὸς τοὺς πατέρας εὐνοίαις ἡσυχάζειν ἐθέλοντας· καίτοι γε ὑπὲρ τοῖς μηδὲν ἡμαρτηκόσι, μηδὲ κειμένους. ἐγὼ μὲν οἶμαι γε νόμοι καὶ ἀφορμὰς δικάζεσθαι δεδόασι πρὸς τοὺς εὐεργέτας μὴ ἀντευποιοῦντων. ὁ δὲ πρὸς τοῦ μὴ ἀμείβεσθαι, καὶ ἐπ' αὐτοῖς οἷς οὐ πέπονθε κολάζειν ἀξιῶν, σκέψασθε εἴ τινα ἐπιβουλὴν ἀδικίας ἀπολέλοιπεν. ὡς ἐμοὶ δοκεῖ οὔτε ἀποκηρύττειν ἔτι τοῦτῳ ἔξεστιν, ἅπαξ ἤδη τὴν πατρικὴν ἐξουσίαν ἀποπληρώσαντι, καὶ χρησαμένῳ τοῖς νόμοις, οὔτε ἄλλως δίκαιον εὐεργέτην ἐς τὰ τηλικαῦτα γεγονότα ἀπωθεῖσθαι, καὶ τῆς οἰκίας παρεῖσθαι, ἱκανῶς, οἶμαι, δέδεικται. ἤδη δὲ ἐπ' αὐτὸ τὸ αἰτίαμα ἐλθωμεν τῆς ἀποκηρύξεως, καὶ ὃ ἔγκλημα ἐξετάσωμεν ὁποῖόν ἐστιν. ἀνάγκη γὰρ αὖθις ὑπὲρ τὴν γνώμην ἀναδραμεῖν τοῦ νομοθέτου. ἵνα γάρ σοι καὶ τοῦτο βραχὺ δῶμεν, ὃ ἐξῆν σοι καὶ ἐθέλοντι ἀποκη-

A & magis amo quàm oporteat. Atqui natura comparatum est, vt patres liberos ament magis, quàm liberi parentes. Verùm hic studio tum leges contemnit, quæ filios nihil commeritos familiæ seruant: tum naturam, quæ parentes ad vehemens natorum desiderium incitat. Non solùm enim cùm plures habeat in me beneuolentiæ caussas, maiorem, vti debebat, beneuolentiam non adiungit atque addit, aut quod est minus, me saltem imitatur, meúmque æmulatur amorem: sed ô calamitatem, quin insuper odit amantem, charitate prosequentem expellit, benemerentem B lædit, complectentem abdicat, legésque liberis fauentes, ceu liberis infensas, in me torquere conatur. O bellum, quod contra naturam legibus moues pater! Non sunt ista, non sunt, inquam, quemadmodum tu vis. Leges bene conditas, malè interpretaris pater. Non pugnat natura cum lege, in his quæ ad beneuolentiam pertinent. Hîc inter sese consentiunt, & altera vtrique auxilio est ad delendas iniurias. Contumelia afficis benemeritum, offendis naturam. Cur legibus quoque simul cum C natura facis iniuriam? Quæ cùm honestæ, iustæ, liberorum amantes esse cupiant, non pateris esse: quippe quas aduersus vnum filium tanquam aduersus multos sæpius tentes. Nec finis in *Alia à Iis.* supplicíis quietem inuenire, quæ velint in beneuolentia liberorum erga parentes conquiescere: quanquam alioqui ne positas quidem aduersus eos qui nihil peccarint. At sanè leges ingratitudinis actionem concedunt in eos qui benemeritis non retulerint gratiam. At qui non solùm non refert gratiam, verumetiam punire conatur ob ea ipsa quibus adiutus est beneficia, considerate D num quicquam facere possit iniquius. Itaque non posse hunc iam abdicare denuo, qui parernam potestatem semel expleuerit, ac lege sit vsus: præterea non esse æquum, eum qui tanta præstiterit beneficia, expellere, familiáque exigere, satis opinor demonstratum. Nunc autem ad ipsam abdicationis caussam veniamus, & crimen cuiusmodi sit, expendamus. Ac rursum ad mentem eius qui legem condidit, recurramus necesse est. Etenim vt istud tibi donemus ad breue tempus, licere quotiescunque velis abdicare, vt-

Translatio III. Locus. Nullo iure se abdicari.

que præterea poteſtatem iſtam tibi largiamur etiam aduerſus benemeritum, haud tamen ſimpliciter, opinor, neque quibuſlibet de cauſſis abdicabis. Neque hoc dicit legis conditor: Quicquid vtcunque criminatus fuerit pater, abdicato: vt ſatis ſit tantùm voluiſſe queri. Nam ſi id eſſet, quid opus erat iudicio? Verùm vos iſtud expendere iubet Iudices, num grauibus ac iuſtis de cauſſis iraſcatur pater, nécne. Hoc igitur in præſentia conſiderate. Exordiar autem ab iis quæ protinus huius inſaniam ſunt conſecuta. Iam primum omnium quod fecit ſanæ menti redditus, illud erat: Reſcidit abdicationem. Ego ſeruator, beneficus, breuiter omnia eram. In his (niſi fallor) nihil adhuc eſſe poterat quod cum crimine videretur eſſe coniunctum. Deinde quid eſt omnium quod accuſat? Quod obſequium, quam curam filio dignam prętermiſi? Quando foris cubui? Quas intempeſtiuas potationes, quas comeſſationes obiicis? Qui luxus? Quis leno pulſatus eſt? Quis accuſauit? Nemo profectò. Atqui hæc ſunt ob quæ præcipuè lex permittit abdicare. Cæterùm cœpit ęgrotare nouerca. Quid iſtud mihi vertis crimini? morbíque pœnam à me repoſcis? Non repoſco, inquit. Sed quid? Quòd eam curare iuſſus recuſas, ob hoc dignus fueris qui abdiceris, quippe immorigerus patri? Aſt ego quidem cuiuſmodi ſint iſta quę iubet, in quibus quia non poſſim obſequi, videor immorigerus, pauliſper diſſeram. Sed illud priùs in totum dico. Neque lex huic concedit vt quiduis imperet, neque mihi neceſſe eſt in omnibus omnino parêre. Quædam enim mandata ſunt huiuſmodi, vt ſi non parueris, non ſis obnoxius pœnæ. Quędam id genus, vt niſi obtemperaris, ira ſupplicióque ſis dignus: veluti ſi ægrotes ipſe, & ego non curem. Si quid rerum domeſticarum curandum ſit, & ego negligam. Si quid circa rem ruſticã curandam mandas, atque ego recuſem. Hęc omnia, atque id genus alia, probabiles adferunt cauſſas paternæ querelæ. Porrò cætera noſtri ſunt arbitrij, nempe quæ ad artes & artium vſum pertinent: maximè ſi nulla in re fiat iniuria patri. Iam ſi cui pictori præcipiat pater, Hæc pinge fili, illa nequaquam: Rurſum muſico, Hanc pulſa harmoniam, illam ne pulſa.

Ab antea-ta vita.

A qualitate cauſſa.

A ſimili.

A ρύπῃν, καὶ κατά γε τῦ δυεργέτου τοῦς ἐπὶ τὴν ἐξουσίαν ταύτην συγχωρήσωμεν, οὐχ ἁπλῶς, οἶμαι, οὐδ' ὅτι πάσας αἰτίας ἀποκηρύξεις· οὐδὲ τῦθ' ὁ νομοθέτης φησὶν, ὅ, τι αὐ τύχῃ ὁ πατὴρ αἰτιασάμενος, ἀποκηρυττέτω, καὶ ἀπόχρη θελῆσαι μόνον, καὶ μέμψασθαι. τί γὰρ ἂν ἔδει δικαστηρίου; ἀλλ' ὑμᾶς ποιῇ τῦτο, ὦ ἄνδρες δικασταὶ, σκοπεῖν, εἴτ' ὀργὴ μεγάλοις καὶ δικαίοις ὁ πατὴρ ὀργίζεται, εἴτε μή. σκοπῶ τοίνυν τῦτο ἤδη ἐξετάσατε. ἄρξομαι δὲ ἀπὸ τῆς μετὰ τὴν μανίαν βίυς. τὰ μὲν δὴ πρῶτα τῆς σωφρονισμῦ τῦ παιδὸς, λύσις ἦν τῆς ἀποκηρύξεως, καὶ σωτὴρ, καὶ εὐεργέτης, καὶ πάντα ἦν ἐγώ. καὶ τοίνυν, οἶμαι, τύτοις ἔγκλημα προσῆναι ἐδύνατο. τὰ μετ' ταῦτα δὲ, τί τῶν πρώτων αἰτία; τίνα θεραπείαν, τίνα ἐπιμέλειαν ὑμῶν παρῆκα; πότε ἀπόντες ἐλυμόμην; τίνας πότους ἀνῆκα, τίνας χώμους ἐγκαλεῖς; τίς ἀσωτεία; τίς πορνοβοσκὸς ὕβρις; τίς ἠτιάσατο; τοίνυν εἰς. καὶ μὴν ταῦτά ἐστιν, ἐφ' οἷς μάλιστα ὁ νόμος ἀποκηρύττειν ἐφίησιν. ἀλλὰ νοσεῖν ἤρξατο ἡ μητρυιά· τί οὖν ἐμοὶ τῦτ' ἐγκαλεῖς, καὶ νόσου δίκην ἀπαιτεῖς; οὐ φησιν. ἀλλὰ τί; ὅτι θεραπεύειν προσετάττομεν, οὐ θέλεις, καὶ διὰ τῦτ' αὖ ἄξιος εἶ ἀποκηρύξεως, ἀπειθῶν τῷ πατρί. ἐγὼ δὲ ὃ μὴ οἷά τε προστάττοντι αὐτῷ, ὑπακούειν οὐ δυνάμενος, ἀπειθεῖν δίκαιος, προς ὀλίγον ὑπερθήσομαι. πρότερον δ' ἁπλῶς ἐκεῖνό φημι, ὡς οὐ πάντα προστάττειν οὔτε τούτῳ δέδωκεν ὁ νόμος, οὔτ' ἐμοὶ ὃ πείθεσθαι πᾶσι πάντως ἀναγκαῖον. ἐν δ' οὖν τοῖς τῶν προσταγμάτων τὰ μὲν ἀνώδυνά ἐστι, τὰ δ' ὀργῆς, καὶ ζημιᾶς ἄξια· ἐὰν νοσῇς αὐτὸς, ἐγὼ δὲ ἀμελῶ· ἐὰν τῶν κατ' οἶκον ἐπιμελῆσθαι, ἐγὼ δὲ ὀλιγωρῶ· ἐὰν τὰ κατ' ἀγρὸν ἐπισκοπεῖν προστάττῃς, ἐγὼ δὲ ἐκκρούω. πάντα ταῦτα, καὶ τὰ τοιαῦτα δίλογους ἔχει τὰς προφάσεις, καὶ τὰς μέμψεις παρεικός· τὰ δ' ἄλλα, ἐφ' ἡμῖν ἐστι τοῖς παισὶν, ὅπως τῇ τέχνῃ, καὶ τῇ τούτων χρήσεως, καὶ μάλιστα, εἰ μηδὲν αὐτὸς ὁ πατὴρ ἀδικοῖτο. ἐπεί τοι αὐ τῷ γράφειν πατὴρ προστάττῃ, ταῦτα μὲν τέκνον γράφε, ταυτὶ δὲ μή· καὶ τῷ μουσικῷ, τὴν μὲν μὴν τὴν ἁρμονίαν χρῶ, τὴν δὲ ὃ μή.

καὶ

καὶ τῷ χαλκεύοντι, τοιαῦτα μὴ χάλκευε, τοιαῦτα δὲ μή, ἄρα οὖν τις ἀνέχοιτο ἀποκηρύττοντα, ὅτι μὴ κατὰ τὰ ἐκείνῳ δοκοῦντα ὁ παῖς χρῆται τῇ τέχνῃ; οὐδεὶς εἰς, οἶμαι. ὁ δὲ τῆς ἰατρικῆς, ὅσῳ σεμνότερόν ἐστι, καὶ τῷ βίῳ χρησιμώτερον, τοσούτῳ καὶ ἐλευθεριώτερον εἶναι προσήκει τοῖς χρωμένοις, καὶ τινα προνομείαν ἔχειν τοῦ τέχνου δίκαιον τῇ ἀξιώσει τῆς χρήσεως· ἀνάγκαζεσθαι δὲ μηδὲν, μηδὲ προστάττεσθαι, πρᾶγμα ἱερὸν, καὶ θεῶν παίδευμα, καὶ ἀνθρώπων σοφῶν ὑπηρέτευμα· μηδ' ὑπὸ δουλείαν ἦναι νόμου, μηδ' ὑπὸ φόβον, καὶ ἀμαθείας δικαστηρίου, μηδ' ὑπὸ ψῆφον, καὶ παῖδος ἀπειλάς, καὶ ὀργάς ἰδιωτικάς. ὥστε καὶ εἴ τῳ τότε σοι σοφῶς ὑπῆρχε καὶ ἀφαιρήσιμα ἔλεγον, ἃ βέλομαι, οὐδὲ πεφαπτόμενος δικαίως· ἀλλ' ἐμοῦ τοῦ μόνου τοῦ τέχνου οἶδα, καὶ τοῦ πατρὸς, τοῖς δ' ἄλλοις ἅπασιν ἰδιώτης εἶναι βέλομαι· τίς τύραννος οὕτω βίαιος, ὡς ἀναγκάσαι αὐτὸν καὶ ἄκοντα χρῆσθαι τῇ τέχνῃ; τὰ γὰρ τοιαῦτα, ἱκετείαις, καὶ δεήσεσιν, ἢ νόμοις, καὶ ὀργαῖς, καὶ δικαστηρίοις ἐπάγειν, οἶμαι, προσήκει. πείθεσθαι τὸν ἰατρὸν χρή, καὶ κελεύειν, βούλεσθαι, καὶ φοβεῖσθαι, ὅπου τοῦ θεραπείαν οὐκ ἄνευ, ἐκόντα ἢ ἐρχόμενον, ἥδεσθαι· πατρικῆς δ' ἀνάγκης ἄμοιρος, ἀτελὴς ἡ τέχνη, ὅπου γε τοῖς ἰατροῖς καὶ δημοσίᾳ αἱ πόλεις τιμὰς, καὶ προεδρίας, καὶ ἀτελείας, καὶ προνομείας δίδασι. ταῦτα μὲν οὖν ἁπλῶς ἂν εἶχον εἰπεῖν ὑπὲρ τῆς τέχνης, εἰ σὺ διδάξαι μόνον με, καὶ πολλὰ ὑπομνήσαντος, καὶ ἀναλώσαντος, ὡς μανθάνω, πρὸς μὲν ὅμως θεραπείαν, τοῦτο τοῦ δυνατὸν ἦσαν, ἀπέλεγον. νυνὶ δὲ κακόν σε νενόσηκεν, ὡς πᾶσι τοῖς ἅπασιν ἀγνώμονα ποιῆσαι, οὐκ ἐᾶν μὲ χρῆναι μετ' ἐλευθερίας ἐμῷ κτήματι. τοῦτο ἐγὼ τὴν τέχνην οὐχ υἱὸς ὢν σὸς ὑπέμαθον, οὐδὲ τῷ σῷ νόμῳ ὑποκείμενος, ἅπερ οὖν αὐτὸ μεμάθηκά σοι, καὶ προῆκτο αὐτῆς ἀπολέλαυκας, οὐδὲν πρὸς σὲ προὸς ὃ μαθὼν ἔχων. τίνα διδάσκαλον ἐμισθώσω; τίνα φαρμάκων παρεσκεύασα; οὐδὲν ἐπενόησα· ἀλλὰ πενόμενος ἐγὼ, καὶ τῶν ἀναλισκομένων ἀπορούμενος, καὶ ὑπὸ τῶν διδασκάλων ἐλεύμενος, ἐπαιδευόμην. καί μοι τοιαῦτα πρὸς τὰ παῖδος ἐπὶ πρὸς ὃ μαθὼν ἐφόβησα, λύπη, καὶ ἐρημία, καὶ ἀπορία, μῖσος οἰκείων, καὶ ἀποστροφὴ συγγενῶν.

A Tum fabro ærario, Ista cude, illa ne cude: num quisquam hunc patietur abdicare filium propterea quòd non ex ipsius arbitrio artem exerceat? Nemo opinor. Atqui medendi ars quanto est honoratior, vitæque conducibilior, *A conditione artis.* tanto conuenit esse liberiores qui hac vtuntur: ac iustum est vt ars aliquo gaudeat priuilegio in exercendi facultate, vt neque cogatur vsquam, neque ferat imperium, res sacra, deorum doctrina, virorum eruditorum cura: neque in seruitutem trahatur legis: neque timori pœnisque tribunalium, neque calculis ac patris minis, & indocti B hominis iræ sit obnoxia. Proinde si tibi palàm ac simpliciter ad hunc modum respondissem, Nolo curare cùm possim, sed artem soli mihi didici, ac patri, cæteris omnibus imperitus esse volo: quis est tyrannus vsqueadeo ferox, vt cogat etiam nolentem vti arte? Si quidem istiusmodi officia blanditiis precibúsque, ni fallor, non legibus, ira, iudiciis conuenit elicere: persuadere medico oportet, non iubere, vt velit, non vt metuat: neque ad sanandum adigendus est, sed vltro ac lubens accedat oportet. Immunis à compulsione patris, immunis C est ars ipsa, quandoquidem ciuitates quoque publicitus honores, præeminentias, immunitates, priuilegia medicis tribuunt. Hæc igitur in genere poteram artis nomine respondere, etiamsi tu me illam docuisses, si multum studij, multum pecuniarum insumpsisses vt discerem, & vnam hanc curationem, etiam si eiusmodi esset vt præstare possem, recusassem. Nunc illud cogita, quàm rem modis omnibus ingratam & iniquam facias, qui non sinas me à meipso mihi partis liberè vti. Hanc ego artem tum cùm non essem filius tuus, perdidici, neque tuis subiectus legibus. Atque hanc tamen tibi *A sua persona, & instrumento artis.* didici. Huius fructum primus sensisti, cùm nihil adiumenti contuleris ad eius cognitionem. Quem præceptorem mercede conduxisti? Quem pharmacorum apparatum comparasti? Nullum omnino. Verùm inops, ac rerum necessariarum indigens, à præceptoribus mei misertis sum edoctus. Nam abs te patre huiusmodi mihi dabatur ad discendum viaticum; molestia, solitudo, egestas, familiariũ odium, cognatorum auersatio.

Pro istis itaque factis postulas vti arte mea, vísque earum rerum esse dominus, quas mihi paraui tum cùm mihi nõ esses dominus. Boni cõsule, si quid antehac vltro, nullo prouocatus officio, bene de te sum meritus, cùm nullo nomine vllã abs te gratiam possem reposcere. Cæterùm non conuenit sanè, vt meum beneficium mihi in reliquum tempus pariat necessitatem: vt quòd volẽs beneficio iuui, vertatur in occasionem, vt postea nolenti præcipias: iámque in consuetudinem trahatur, vt qui semel sanauerit aliquem, semper deinde curet omnes quoscunque voluerit is qui sanatus est. Etenim ad istum modum fieret, vt quos curaremus, eos dominos nobis creauerimus, nósque metipsos illis tradiderimus, mercedis loco seruitutem accepturi, & ad omnia quę iusserint, obtemperaturi; qua re quid esse potest iniquius? Quoniam te grauiter adeò laborantem restitui, ob id existimas tibi ius esse arte vtendi mea? Atque hæc quidem dicere poteram, si mihi hic imperasset ea quæ meæ sint facultatis, atque ego non omnino modis omnibus vel inuitus obtemperassem. At nunc tandem perpendite cuiusmodi sint huius imperata. Quandoquidem, inquit, me laborantem insania, sanasti: insanit autem & vxor, eodémq; tenetur morbo (sic enim opinatur) & à cæteris medicis ad eundem modum destituta est: túque potes omnia, id quod re demonstrasti: sanato hanc quoque, ac morbo leuato. Id si quis simpliciter ad hunc audiat modum, vehementer æquum videatur, præsertim illiterato, artísque medicinæ imperito. Sin autem me auscultetis artis nomine respondentem, intelligetis nimirum nec omnia esse nostræ facultatis, neque cõsimiles morborum naturas, nec eandem medendi rationem, nec eadem remedia in omnibus efficacia. Ac tum palàm fiet, quantum intersit, nolis quippiam, an non possis. Vos interim patienter auscultate me hisce de rebus philosophantem: existimantes nec inelegantem fore, nec extra caussam, nec alienam à re, nec intẽpestiuam de his disputationem. Iam primùm naturę corporum ac temperaturæ, haudquaquam eædem sunt: tametsi maximè in confesso est, iisdem ex elementis constare. Verùm alia de his, alia de illis magis aut minùs participant: ídque loquor adhuc de corporibus virorum, quæ neque similia sunt omnibus,

A consequentibus.

A qualitate rei imperata.

Locus communis de natura & genere morborum & medicinarum.

A αὐτὶ τούτων τοίνυν χρῆσθαί μου τῇ τέχνῃ ἀξιοῖς, καὶ δεσπότης εἶναι θέλεις τῶν ὅτ' οὐκ ἦσθα δεσπότης, πεποιημένων. ἀγάπα, εἴ τι σε καὶ πρότερον ἐκὼν ὢν προωφείλων, δι' ἐποίησα, μηδεμίαν μηδὲ τοῦ γε χάριν ἀπαιτεῖσθαι δυνάμενος. οὐ δὴ δεῖ τιὸ δι' ποίαν τιὼ ἐμοὶ, ἀναίσχυντον εἰς τὸ λοιπὸν μοι γενέσθαι, τοῦτό τ', ἐκόντα διεργετῆσαι, ἀφορμὴν τοῦ ἄκοντα κακοῦσθαι καταστῆναι, οὐδὲ ἔθος ὑπάρξαι τοῦτο, τὸ ἅπαξ τινὰ ἰασάμενον, πρὸς ἀεὶ θεραπεύειν, ὁπόσους δ' ὁ θεραπευθεὶς θέλοι. ἐπεὶ δεσπότας ἂν οὕτω καθ' ἡμῶν εἰκότως τοὺς θεραπευομένους κεκτησόμεθα, καὶ μισθὸν τὸ δουλεύειν αὐτοῖς, καὶ τὸ πρὸς τὰ κελευόμενον ὑπηρετεῖν προσδεδεγμένοι. ὃ τί γένοιτ' ἂν ἀδικώτερον; ὅτι σε νοσοῦντα κομιδῇ χαλεπῶς οὕτως ἀνέσησα, ὅτι τοῦτο νομίζεις δέξασθαί σοι καθαρεῖσθαί μου τῇ τέχνῃ; ταῦτα μὲν οὖν εἰ ἦν ἂ λέγω, εἰ καὶ δυνατά μοι τοῖς προστάττειν. ἐγὼ δὲ μὴ πρότερος ἅπασι, μηδὲ πρὸς ἀνάγκην ὑπήκουον. νῦν δὲ ἤδη σκέψασθε καὶ οἷά ἐστιν αὐτοῦ τὰ διατάγματα· ἐπεὶ γὰρ ἐμὲ ἰάσω, φησὶ, μεμήνοτα, μέμηνε δὲ καὶ ἡ γυνὴ, καὶ τὰ ὅμοια πάσχει (τοῦτο γὰρ οἴεται) καὶ ὑπὸ τῶν ἄλλων ὁμοίως ἀπέγνωσται, δυνάσαι δ' οὐ πρότερον ὡς ἔδοξας, ἰῶ καὶ ταύτην, καὶ ἀπάλλαξε ἤδη τῆς νόσου. τοῦτο δὲ ἴσως μὲν ἁπλῶς ἀκοῦσαι, πολὺ δίκαιον αὖ δόξειε, καὶ μάλιστα ἰδιώτῃ, καὶ ἀπείρῳ ἰατρικῆς. εἰ δέ μου ἀκούσεσθε ὑπὲρ τῆς τέχνης διαλεγομένου, μάθοιτ' ἂν ὡς οὔτε πάντα ἡμῖν δυνατά ἐστιν, οὐδ' αἱ τῶν νοσημάτων φύσεις ταῖς πλήσιοι, οὔτ' ἴασις ἡ αὐτὴ, οὔτε φάρμακα τὰ αὐτὰ ὅπου πάντων ἰσχυρά, καὶ τότ' ἔσται δῆλον, ὡς παμπόλυ τοῦ μὴ βούλεσθαί τι, τὸ μὴ δύνασθαι διαφέρει. ἀνάσχεσθε δέ μου τὰ περὶ τούτων φιλοσοφοῦντος, καὶ μὴ ἀπειρόκαλον, μηδ' ἐξαγώνιον, μηδ' ἀλλότριον, ἢ ἀχαιρῆ ἡγήσασθε τὸν περὶ τῶν τοιούτων λόγον. πρῶτα μὲν δὴ σωμάτων φύσεις, καὶ κρᾶσις οὐχ αἱ αὐταὶ, καὶ ὅτι μάλιστα ἐκ τῶν ὁμοίων συνεστάναι ὁμολογῶνται. ἀλλὰ τὰ μὲν τῶν δε, τὰ δὲ τῶν δε, μᾶλλον ἢ ἔλαττον μετέχει. καὶ λέγω τοῦτο ἐπὶ τῶν ἀνδρείων, ὡς οὐδὲ ταῦτα πᾶσιν ἴσα, ἢ ὅμοια,

ὥστε τῇ κράσει, ὥστε τῇ συσκευῇ, διαφορὰ δὴ καὶ μεγέθει, καὶ εἴδει, καὶ παθήμασι τὰ νοσήματα ἐγγίνεσθαι αὐτοῖς· καὶ τὰ μὲν, εὐίατα εἶναι, καὶ πρὸς τοῦτο θεραπείαν παρεσκευασμένα, τὰ δὲ, τέλεον ἀπεγνωσμένα, καὶ ῥᾳδίως ἁλισκόμενα, καὶ κατὰ κράτος ὑπὸ τῶν νοσημάτων λαμβανόμενα. Ὃ τοίνυν οἴεσθαι πρῶτα πυρετὸν, ἢ πάσῃ φθίσει, ἢ πρὸς ἐμπυημονίαν, ἢ μανίαν, μίαν καὶ τὴν αὐτὴν ἅπασι τοῖς γένεσι, ὁμοίαν ὑπὸ πρωτοῖς εἶναι σώμασι, καὶ σωφρονούντων, οὐδὲ λελογισμένων, οὐδὲ τὰ τοιαῦτα διεξιτακότων ἐστὶν ἀνθρώπων· ἀλλὰ ὃ αὐτὸ ἐν μὲν τοῖσδε, ῥᾳδίως ἰᾶσθαι, ἐν δὲ τοῖσδε, οὐκ ἔστιν, ὥσπερ, οἶμαι, καὶ πυρὸν, εἰ τὸν αὐτὸν ἐς διαφόρους χώρους ἐμβάλοις, ἄλλως μὲν ἐν τῇ πεδινῇ, καὶ βαθείᾳ, καὶ ποτιζομένῃ, καὶ βορείῳ, καὶ βιωσίμῳ, καὶ ἐξεργασμένῃ, καὶ ἀφύετον, βέλτιστος, οἶμαι, καὶ ἄκαρπος, καὶ πολύκαρπος, ἄλλως δὲ ἐν ὄρει, καὶ κατὰ λίθῳ γεώδει, ἄλλως δ' ἐν δυσπλοίῃ, ἀμόχθῳ δ' ἐν κατωρείᾳ, καὶ ὅλως, διαφόρως καθ' ἑκάστους τόπους. οὕτω δὲ καὶ τὰ νοσήματα πρὸς μὲν τοὺς κατοδοξαμένους τόπους, ἢ διαφορᾷ, ἢ διτροφίᾳ, ἢ ἐλαττοῦσθαι γίνεται. τοῦτο τοίνυν καταφρονήσας ὁ πατὴρ, καὶ ὅλον ἀνεξέτασον καταλιπὼν, ἀξιοῖ πᾶσαν μανίαν τὴν ἐν ἄπυρον σώματι, ὁμοίαν εἶναι, καὶ τὴν θεραπείαν ἴσην. πρὸς δὲ τούτοις ἰσοῦρις οὖσιν, ὅτι τὰ γυναικεῖα σώματα πάμπολυ τῶν ἀνδρείων διαφέρει, πρός τε ὅσον διαφθορὰν, καὶ πρὸς θεραπείας ἐλπίδα, ἢ ἀπογνῶσιν, ῥᾴδιον καταμαθεῖν. τὰ μὲν γὰρ τῶν ἀνδρῶν εὔπαγῆ, καὶ εὔτονα, πόνοις, καὶ κινήσεσι, καὶ κατ' ἀγορὰν διαίτῃ γεγυμνασμένα, τὰ δ', ἔκλυτα, καὶ ἀσυμπαγῆ, ἐν σκιᾷ τεταφημένα, καὶ λευκὰ αἵματος ἐνδείᾳ, καὶ θερμοῦ ἀποδείᾳ, καὶ ὑγροῦ περιττοῦ ὑπερροίᾳ· εὐάλωτότερα τοίνυν τῶν ἀνδρείων, καὶ ταῖς νόσοις ἐπικείμενα, καὶ τὴν ἴασιν ὑποδεεστέρα, καὶ μάλιστα πρὸς μανίας εὐχερέστερα. ἅτε γὰρ πολὺ τὸ ὀργίλον, καὶ κοῦφον, καὶ ἐξευκίνητον ἐχούσας, ὀλίγην δὴ τοῦ σώματος αὐτῶν δυνάμιν, ῥᾳδίως ἐς τὸ πάθος τοῦτο καταλιθαίνουσιν. ὑπὲρ δίκαιον τοίνυν πρὸς τῶν ἰατρῶν τὴν ὁμοίαν ἐπ' ἀμφοῖν θεραπείαν ἀπαιτεῖν, εἰδότας ὡς πολὺ τοῦ μέσου, βίῳ πρωτί, καὶ προσέξεσιν ὅλαις, καὶ πᾶσιν ἐπιηδεύμασιν, ἐξ ἀρχῆς εὐθὺς κεχωρισμένων.

A neque eadem tẽperatura, neque eadem conſtitutione. Vnde neceſſariò cõſequitur, vt morbi quoque tum magnitudine tum ſpecie differentes, his accidãt: vtque alia ſanatu ſint facilia, atque ad curationem ſpõte propenſa: alia rurſum prorſus deſperata, vt quæ & facillimè corripiantur, & grauiſſimè à morbis prehendãtur. Proinde ſi quis exiſtimet, quamlibet febrim, aut quamuis tabem, aut peripneumoniam, aut inſaniam, quolibet in corpore vnam atque eandem eſſe genere: is non videatur ponendus inter ſobrios, neque doctos, neque inter eos qui in rebus huiuſmodi exquirẽdis elaborarũt. Quin B idem malum in hoc corpore facilè ſanabitur, in hoc minimè: quemadmodũ videlicet triticum, ſi idem in diuerſos eiicias agros, aliter proueniet in plano ſolo, profundo, irriguo, aprico, ventis ſalubribus expoſito, exculto, nimirum vbere, lætõ, copioſóque fructu: rurſum aliter in mõtoſa petricoſaque terra; aliter in opaca, aliter in ſubiecta mõtibus. In ſumma, pro cuiuſque loci diuerſa natura, variè proueniet. Itidem & morbi, pro ratione corporum in quæ inciderint, aut maiores & vberiores, aut minores eueniunt. Verùm his omiſſis, pater, nec omnino diſcuſſa re, vult quãuis inſaniam in quouis corpore conſimilem eſſe, ſimilémque deſiderare curationem. Super hæc tam multa, muliebria corpora plurimùm differre à virorum corporibus, vel ad morbi corruptionem, vel ad ſanandi ſpem aut deſperationem, facile fuerit cognoſcere. Siquidem virorum corpora bene compacta ſunt, neruoſa, laboribus, agitationibus, vita ſub dio acta', exercitata: contrà fœminarum, flaccida, malè compacta, in vmbra alita: candida, ob ſanguinis inopiam, caloríſque penuriam, & humoris ſuperuacanei abundantiam. Quare faciliùs corripiuntur, quàm virorum: vtpote morbis expoſita, nec ferentia curationem: præcipuè verò ad inſaniam procliuiora. Nam cùm multum habeant iracundiæ ac leuitatis, faciléque commoueantur, porrò corporis exiguæ ſint vires, facilè in hoc malum prolabuntur. Proinde non conuenit, in vtriſque eandem à medicis ſanandi rationem requirere: cùm intelligatis, hæc ab illis longiſſimo diſtare interuallo, iam ab ipſo protinus ortu diſcreta, tum tota vitæ ratione, tum actionibus omnibus, tum ſtudiis atque exercitiis vniuerſis,

Quare cùm dicis, Insania laborat: adde hoc quoque: laborat mulier. Neque confundas hîc omnia, sub vnam & eandem insaniæ referens appellationem: verùm discretis iis, quemadmodum & natura discreuit, quid in quoque præstari possit, considera. Nam nos, quemadmodum initio dixisse memini, illud in primis spectamus, ægroti corporis naturam, ac temperaturam, & cuius qualitatis magis sit particeps, calidius an frigidius, vigens an ætate deficiens, magnum an pusillum, crassum an macilentum: reliquaque id genus omnia. Quæ si quis penitus expenderit, is demum erit idoneus cui fides habeatur vel desperanti, vel recipienti: quandoquidem & insaniæ innumerabilia sunt genera, & causæ complures: nec vocabula quidem eadem. Neque enim idem desipere ac delirare, rabere & insanire: verùm hæc omnia nomina significant magis aut minùs obnoxium esse morbo. Porrò causę aliæ sunt viris, aliæ fœminis. Rursum inter ipsos viros aliæ iuuenibus, aliæ senibus: puta iuuenibus immodica fermè repletio: senibus autem importuna calumnia, ira impotens, quæ sæpenumero incidit aduersus domesticos. Hæc initiò perturbat animum: deinde paulatim vergit in insaniam. Porrò mulierum corpora & multæ res infestant, & facilè in morbum adducunt: præcipuè verò si quem oderint vehementiùs, aut si inuideant inimico, secundis rerum successibus vtenti: aut si quid molestum sit, aut si cui succensent. Hæc paulatim subglisscentia, multóque alita tempore, tandem in insaniam euadunt. Eiusmodi rerum aliquid vxori quoque vsuvenit, pater: & haud scio an nuper aliquid illi ægritudinem aliquam attulerit. nihil enim illa oderat, quanquam morbo sanè tenetur, neque his malis vllius medici cura poterit eripi. Quòd si quis alius se facturum receperit, aut si quis eam liberarit: tum me oderis licet velut iniurium. Tametsi ne illud quidem verebor dicere pater: Etiamsi non prorsus esset, vt est, desperandum: sed adhuc aliqua salutis spes leuis ostenderetur, nec sic quidem facilè manum admouerem, neque statim auderem ministrare potionem: videlicet veritus fortunam, ac multorum hominum obtrectationem. Vides vt omnes arbitrantur priuignos inuisos esse nouercis omnibus,

A periculo euentus, & persona nouerca.

A ὅτ᾽ ἐμὸν τοίνυν λέγῃς, ὅτι μέμηνε, πρόσθες ὅτι
καὶ γυνὴ ἅσα μέμηνε· καὶ μὴ σύγχει ταῦτα
πάντα τῷ τῆς μανίας ὀνόματι,
ἑνὶ δὲ τῷ αὐτῷ δοκοῦντι· ἀλλὰ χωρίσας ὡς-
περ ἔστι, καὶ ἐν τῇ φύσει, ὃ δυνατὸν ἑφ᾽ ἑκά-
στου σκόπει. καὶ γὰρ ἡμᾶς, ὥσπερ ἐν ἀρχῇ τῶν λό-
γων εἰπὼν μέμνημαι, τοῦτο πρῶτον ὑπισχνου-
μένους, φύσιν σώματος τοῦ νοσοῦντος, καὶ κρᾶ-
σιν, καὶ τίνος πλείονος μετέχῃ, καὶ εἰ θερμότε-
ρον, ἢ ψυχρότερον, ἢ ἀκμάζον, ἢ πρηνὲς,
καὶ μέγα, ἢ μικρόν, καὶ πιμελές, ἢ ὀλιγόσαρ-
κον, καὶ πάντα τὰ τοιαῦτα. ἐὰν ὅλως αἴ τις αὐ-
B τὰ προεξετάσῃ, πάνυ ἀξιόπιστος ἂν εἴη, ἀ-
ποτυγχάνοντα τὴ, ἢ ἐπιχαίνουσιν· ἐπεὶ καὶ τῆς
μανίας αὐτῆς μυρία εἴδη ἔστι, καὶ παμπόλλας
ἔχει τὰς αἰτίας, καὶ οὐδὲ τὰς προφάσεις αὐ-
τὰς ὁμοίας. ἃ γὰρ τὸν μὲν ἀφανοῖ, καὶ ἀπο-
παύει, καὶ λυτῆρα, καὶ μεμηνέναι, ἀλλὰ ταῦτα
πάντα τὸ μᾶλλον ἢ ἧττον ἔχεσθαι τῇ νόσῳ,
ὀνόματά ἐστιν· αἰτίαι τε, τοῖς μὲν ἀνδράσιν,
ἄλλαι, ταῖς δὲ γυναιξὶν, ἕτεραι, καὶ τῶν ἀν-
δρῶν αὖτῶν, τοῖς μὲν νέοις, ἄλλαι, τοῖς δὲ γε-
γηρακόσι, διάφοροι, οἷαι, νέοις μὲν, πλῆθος
C ὡς ὃ πολὺ, γίγνεσι δὲ, διαβολὴ ἀκαιρος, καὶ
ὀργὴ ἄλογος πολλάκις κατ᾽ οἰκείων ἐμπε-
σοῦσα· ὃ μὲν πρῶτον, διεπάραξεν, εἶτα,
κατ᾽ ὀλίγον ἐς μανίαν περιέτρεψε· γυναικὶ
δὲ πολλὰ καθικνῆται, καὶ ῥᾳδίως ἐς τὸ νόσον
ἐπάγεται, μάλιστα δὲ μῖσος κατά τινος πο-
λύ, ἢ φθόνος ἐπ᾽ ἐχθρῷ δυστυχοῦντι, ἢ λύπη
τις, ἢ ὀργὴ κατ᾽ ὀλίγον, ταῦτα ὑποτυφόμενα, καὶ μακρῷ χρόνῳ ἐντεφόμενα, μανίαν
ἀποτελῇ. τοιαῦτά σοι, ὦ πάτερ, καὶ ἡ γυνὴ πέ-
πονθε, καὶ ἴσως τι λελύπηκεν αὐτὴν ἔναγχος.
D οὐδὲν γὰρ ἐκείνη ἐμίσει, πλὴν ἔχεταί γε, καὶ
οὐκ ἂν ἐκ τῶν παρόντων ἰατρῶν θεραπευθεῖεν δυνάμην, ὡς εἴτε ἄλλος τις ἐπόροιτο, εἴ τις ἀπαλλάξαι, μισῶ τότε ὡς ἀδι-
κοῦντα ἐμέ. καὶ μὴν καὶ ἀκήκοά μου, ὦ πάτερ, οὐκ ἂν
ὀκνήσαιμι εἰπεῖν, ὅτι εἰ καὶ μὴ τελέως οὕτως
ἀπέγνωσο, ἀλλά τις ἔτι σωτηρίας ἐλπὶς ὑπε-
φαίνετο, οὐκ ἂν οὐδὲ ὅτῳ ῥᾳδίως προσῆλ-
θον, οὐδ᾽ ἂν προχείρως φάρμακον ἐγχέαι ἐτό-
λμησα, δεδιὼς τὴν τύχην, καὶ τὴν τῶν πολ-
λῶν δυσφημίαν. ὁρᾷς ὡς οἱονεὶ πάντες εἶναί
τι μῖσος πρὸς τοὺς προγόνους πάσαις μητρυιᾶις,

καὶ ὧσι χρηστοὶ, καὶ τίνα κοινὴν μανίαν τῶν γυναικείαν αὐτοῖς μεμηνέναι; τάχα οὖν τις ὑπώπτευσεν, ἄλλως χορήσαντος τὸ κακοῦ, καὶ τῶν φαρμάκων ἀδυνητόντων, κακοήθη καὶ δολερὰν τινὰ θεραπείαν γεγενέναι. καὶ τὰ μὲν τῆς γυναικὸς, ὦ πάτερ, ὅτως ἔχει· καὶ πάνυ σοι τετηρικὼς λέγω· ὃ ποτε ῥᾷον ἔξει, κἂν μυριάκις πίῃ τὸ φαρμάκου· ὅθεν τοῦτ' ὀκνηρεῖν οὐκ ἄξιον, εἰ μὴ σοὶ μόνον ὃ ἀποτυχεῖν με κατεπείγῃς, καὶ κακοδοξίαν σοὶ βαλεῖν θέλῃς. ἔασον ὑπὸ τῶν ὁμοτέχνων φθονεῖσθαι. ἐὰν δέ με ἀποκηρύξῃς πάλιν, ἐγὼ μὲν, καίτοι πάντων ἔρημος γιγόμενος, οὐδὲν ἧττον σοὶ δίκαιον ἔξομαι. τί δ' αὖ, ὅταν μὴ γένοιτο, αὖθις ἡ νόσος ἐπανέλθοι; (φιλεῖ γάρ πως τὰ τοιαῦτα ἐρεθιζόμενα, παλινδρομεῖν) τί με χρὴ ποιεῖν δοκεῖ; θεραπεύσω μὲν ὅτε ἴσθι καὶ τότε, καὶ ὅτε λείψω τινὰ τάξιν, ἣν τοῖς παῖσι ἔταξεν ἡ φύσις, οὐδὲ τοῦ γένους ὃ ἐστ' ἐμοῦ τοῦ ἐπιλήσομαι. εἶτ' αὖ σωφρονήσῃς, αὖθις ἀναλαμβάνῃ πάντα πιστεύσαί με δεῖ; ὁρᾷς ἤδη, καὶ ταῦτα ποιῶν, ὅτι σοὶ τινὰ νόσον, καὶ ὑπομιμνήσκει ὁ παῖδος· χρὴς, καὶ πρᾶον, ἐκ τηλικούτων κακῶν ἀναφῆλας, ὀλοτείνῃ, καὶ βοᾷς, καὶ ὃ μέγιστον, ὀργίζῃ, καὶ πρὸς μῖσος τρέπῃ, καὶ τοῖς νόμοις ἀπαχθῆς. οἵμοι πάτερ, τοιαῦτ' ἐγὼ σου ἐν τῇ πάλαι μανίᾳ τὰ πρόοιμια.

A etiamsi probæ fuerint: eásque hanc ceu communem quandam mulierum insaniam insanire. Quare facilè suspicatus fuisset aliquis, si malum hoc secus euenisset, neque profuissent re media, perfidam ac dolosam fuisse curationem. Atque vxoris quidem res pater ad hunc se- *Peroratio.*
se habent modum: ídque loquor, quod prorsus exploratum habeo: nunquam meliùs est habitura, etiamsi millies biberit pharmacum: eóque non operæpretium conari: nisi me in hoc solùm vtges, vt frustrer, idque vis, vt fœdam mi-
B hi famam accersam. Patere vt mihi eius- *Commonitio.*
dem artis professores inuideant. Quòd si me rursum abdicaris, ego quidē etiamsi ab omnibus deserar, tamen tibi nihil imprecabor graue. Sed quid si (quod auertat Deus) redeat morbus? (solent istiusmodi fermè mala irritata recurrere) quid erit mihi faciendum? Curabo, vt nosti, tum quoque, neque vnquam defuturus sum officio quod liberis natura prescripsit: neque generis, quoad in me fuerit, obliuiscar. Deinde si resipueris, num credere debeo futurum vt me denuo re-
C cipias? illud vide. Iam ista quum facis, accersis morbum, pestémque refricas: heri ac nudiustertius è tantis elapsus malis, contendis, vociferaris: quódque grauissimum est, irasceris: ad odium propensus es: leges reuocas. Hei mihi pater, istiusmodi fuerant superioris insaniæ tuę proœmia.

ΦΑΛΑΡΙΣ ΠΡΩΤΟΣ.

PHALARIS PRIMVS. Vincentio Obsopœo interprete.

ARGVMENTVM.

Phalaris Agrigentinorum tyrannus fuit: cui faber quidam Perillus siue Perilaus, taurum æreum obtulit, ita factum, vt in eum homines damnati coniecti succenso igne torrerentur, atque inter cruciandum dum vociferarentur, mugitus boum ederent. Hunc taurum fingitur hic Delphos mittere, vt ibi in templo inter cetera donaria deo consecraretur. Et quia apud omnes pro crudelissimo atque immanissimo idem habebatur, & ob id metuebat ne donum hoc Delphi, vt ab impio & nefario profectum, reijcerent, oratione hac contra famam hanc de se sparsam, per Legatos sese defendit. Oratio generis Iudicialis est, status qualitatis. Nam & tyrannidem occupasse, & nocentes quosdam punysse se fatetur, sed id iure ac necessitate quadam factum ostendit. Exordium à voto incipit. Narratione, consilia & causas susceptæ tyrannidis, & quomodo eandem gesserit, postremò etiam qua necessitate ad supplicia sumenda, & custodiam corporis comparandam compulsus fuerit, exponit, quæ & ipsa confirmandi vicem habent. Post hæc autem Confirmatio sequitur, qua se à crimine crudelitatis defendit, argumentis à simili, à legibus, & caussa, à signis & comparatione sumptis, eleuando interim etiam tyranni nomen & inuidiam ab exemplis, & exaggerando necessitatem puniendi, ob multitudinem periculorum in dies in hoc genere succrescentium. Peracta caussa, ad commendationem muneris transit, quam à caussis & honestate dedicationis trahit. Peroratio ex persona Legatorum fit, quæ asseueratione dictorum, & ipsorum obtestatione perficitur.

Exordium à voto.

MIsit nos huc Legatos, ô Delphi, princeps noſter Phalaris, taurum hunc Apollini adducturos, ac vobis pauca quædam auditu non inidonea, cùm ſuper duce noſtro, tum ſuper oblato munere verba facturos. Itaque quorum gratia huc profecti venimus, hæc ſunt. Cæterùm hæc vobis exponenda nobis in mandatis dedit: Ego, inquit, ô Delphi, talē de me apud omnes Græcos eſſe exiſtimationem, qualis ſum, at non qualem me odio proſequentium aut inuidorum mendax fama apud ignotos traduxit: prę omnibus rebus permutatione facta amplecti velim. Maximè verò omnium, apud vos talem de me opinionem eſſe optarim, qui & cæteros vitæ ſanctimonia antecellitis, & Pythii aſſeſſores eſtis, ac tantumnon Dei familiares atque domeſtici. Etenim perſuaſiſſimum habeo, ſi me vobis purgauero, atque oſtendero fruſtra crudelitatis ſuſpicionem de me incidiſſe, etiam aliis omnibus me per vos purgatum fore. Porrò autem ipſum Deum, eorum quæ dicturus ſum, teſtem inuoco, quem nullo modo poſſum decipere, aut falſo & ficto ſermone circunducere. Fortaſſe enim hominibus imponere haud operoſum eſt: at deo verba dare, maximè verò huic, id verò nullo modo fieri poteſt. Cęterùm ego inter Acragantinos non ex obſcuris ſum maioribus, verùm ſi quiſquam alius, ex illuſtri loco natus, ac liberaliter educatus: tum ingenuis diſciplinis & artibus imbutus, vrbi memet popularem exhibere non deſtiti: iis verò qui mecum in eadem verſabantur Repub. æquum & modeſtum me præſtiti. Violentiæ autem, aut illatę iniurię, aut contumeliæ, aut præcipitati iudicii, nemo me vnquam ſub prioribus vitæ annis inſimulauit. Verùm cùm argumentis non dubiis perſpicerem, eos qui diuerſam à me in adminiſtranda Republica rationem ſequebantur, vitæ meæ moliri inſidias, ac omnibus modis mei è medio tollendi occaſionem captare ac quærere, noſtra verò ciuitas ſeditionibus factioſis diſſecta ferueret: vnicum illud effugium in tantis rerum difficultatibus, ſecuritatémque, reperi, pariter & ciuitati tuendæ ſalutem, ſi occupato per vim principatu, illorum ferociam refrenarem, eóſque à ſtruendarū inſidiarum ſtudio ſedatos retraherem, eadémq; opera ciuitatem popularium factionibus flagrantem, ad modeſtum & tranquillū ſtatum adigerē. Et erant ſanè non parū multi hoc meum inſtitutum collaudātes, viri & modeſti, & amantes Reip. quibus & mea ſententia, & inſtituti iam conatus neceſſitas non fuit obſcura.

Ratio.

Atteſtatio qua fidem facit orationi.

Narratio qua vitæ & actiones ſuas exponit.

Cauſa & conſilium occupatæ tyrānidis.

Α Πεμψεν ἡμᾶς, ὦ Δελφοὶ, ὁ ἡμέτερος δυνάστης Φάλαρις, ἄξοντας τῷ θεῷ τὸν ταῦρον τοῦτον, καὶ ὑμῖν διαλεξομένους τὰ εἰκότα ἐφ' τε αὐτῷ ἐκείνῳ, καὶ ἐφ' τῷ ἀναθήματος. ὧν μὲν οὖν ἕνεκα ἥκομεν, ταῦτά ἐστιν· ἃ δ' γε περὶ ὑμᾶς ἐπέσταλεν· Ἐγὼ, φησὶν, ὦ Δελφοὶ, καὶ παρὰ πᾶσι μὲν τοῖς Ἕλλησι, τοιοῦτος ὑπολαμβάνεσθαι, οἱοῖός εἰμι, ἀλλὰ μὴ οἱοῖον ἡ φήμη τῶν μισούντων καὶ φθονούντων φήμη τε τῶν ἀγνοούντων ἀκριβῶς ἐμὲ δέδωκεν, αὐτὴ πάντων Β ἀλλαξαίμην ἄν. μάλιστα δ' πρὸς ὑμῖν, ἐπεὶ ἱερεῖς τέ ἐστε, καὶ πρέσβεις τοῦ Πυθίου, καὶ μετοικοῦσι σκοποῖσι, καὶ ὁμωμόφιοι τοῦ θεοῦ. ἡδέως γὰρ, εἰ ὑμῖν ἀπολογησαίμην, καὶ πείσαιμι μᾶλλον ὡμὸς ὑπολαμβάνεσθαι, καὶ τοῖς ἄλλοις ἅπασι δι' ὑμῶν ἀπολελογημένος εἶναι. καλῶ δὲ, ὃν ἐρῶ, τὸν θεὸν αὐτὸν μάρτυρα, ὃν οὐκ ἔνι δήπου παραλογίσασθαι, οὐδὲ ψευδεῖ λόγῳ παρελθεῖν. αἰσθήσεσι μὲν γὰρ, ἴσως ὀξὺ πᾶσαι πᾶσιν ῥᾴδιον. θεὸν δ', καὶ μάλιστα τοῦτον, λαθεῖν ἀδύνατον. Ἐγὼ γὰρ ὁ τὴν ἀφανῆ ἐν Ἀκραγάντι οἰκῶν, οὐδ' C εἴ τις ἄλλος ἀδόκητος, καὶ παραφεὶς ἐλευθερίως, καὶ παιδείᾳ τεθραμμένος, ἀεὶ διετέλουν, τῇ μὲν πόλει δημοτικὸν ἐμαυτὸν παρέχων, τοῖς δὲ συμπολιτευομένοις, ἐπιεικῆ, καὶ μέτριον. εἶεν δὲ, ἢ σκαιὸν, ἢ ὑβριστὴν, ἢ αὐθέκαστον, οὐδένα ἐπεκάλεσέ μοι τῶν τότε ἐκείνῳ βίῳ. ὅπου δ' ἑώρων τοὺς πανταχοῦ μὲν πολιτευομένους ἐπιβουλεύοντας, καὶ ἐξ ἁπάντων ὅπου αἱρεῖσθαι με ζητοῦντας (διήρητο δ' ἡμῶν τότε ἡ πόλις) μίαν ταύτην ἀποφυγὴν καὶ ἀσφάλειαν εὕρισκον, τὴν αὐτὴν ἅμα καὶ τῇ πόλει σωτηρίαν, D εἰ ἐπιθέμενος τῇ ἀρχῇ, ἐκείνους μὲν ἀπαστείλαιμι, καὶ παύσαιμι ἐπιβουλεύοντας, τὴν πόλιν δὲ σωφρονῆσαι κατορθώσαιμι. καὶ ἦσθημαι γὰρ οὐκ ὀλίγοι ταῦτ' ἐπαινοῦντες ἄνδρες μέτριοι, καὶ φιλοπόλιδες, οἳ καὶ τὴν γνώμην ἤδεσθη τὴν ἐμὴν, καὶ τῆς ἐπιχειρήσεως τὴν ἀνάγκην.

τούτοις στασιαστὰς χρησάμενος, ῥᾳδίως
ἐκράτησα τῆς ἐπιχειρήσεως. διὸ τοὐντεῦθεν οἱ
μὲν οὐκέτι ἐπέκρινον, ἀλλ' ὑπήκουον· ἐγὼ
δὲ ἦρχον, ἡ πόλις δ' ἀπῴκητο. σφαγὰς δὲ, ἢ ἐλάσεις, ἢ δημεύσεις, οὐδὲ κατ' τῶν
ἐπιβεβουλευκότων εἰργαζόμην, καίτοι ἀναγκαῖον τὰ τοιαῦτα τολμᾶν ἐν ἀρχῇ τῆς δυναστείας μάλιστα. φιλανθρωπίᾳ γὰρ, καὶ πραότητι, καὶ τῷ ἡμέρῳ, καὶ ἰσοτιμίᾳ, θαυμασίως ἐγὼ ἤλπιζον εἰς τὸ πείθεσθαι προσάξεσθαι τοὺς πολίτας. θυσίαις γοῦν τοῖς μὲν ἐγχωρίοις ἑστιάσεσι, καὶ διημερεύμασι, καὶ συμβόλοις καὶ στεφανώμασι τοῖς πλείστοις αὐτῶν. τὴν δὲ πόλιν αὐτὴν ὁρῶν ὀλιγωρίᾳ τῶν προεστώτων διεφθαρμένην, τῶν πολλῶν κλεπτόντων, μᾶλλον δὲ ἁρπαζόντων τὰ κοινὰ, ὑδάτων τε ἐπιῤῥοίαις ἀνεκτησάμην, καὶ οἰκοδομημάτων ἀνασκευὴν ἐκόσμησα, καὶ τείχων περιβολῇ ἐκράτυνα, καὶ τὰς προσόδους, ὅσαι ἦσαν κοιναὶ τῇ τῶν ἐφεστώτων ἐπιμελείᾳ, ῥᾳδίως ἐπηύξησα, καὶ τὰς νεολαίας ἐπεμελούμην, καὶ τῶν γερόντων προσηύδων, καὶ τὸν δῆμον ἐν θέαις καὶ ἑστιάσεσι, καὶ πανηγύρεσι, καὶ δημοθοινίαις, διῆγον· ὕβρεις δὲ παρθένων, ἢ ἐφήβων ἁρπαγὰς, ἢ γυναικῶν ἀπαγωγὰς, ἢ δορυφόρων ἐπιπέμψεις, ἢ δεσποτικήν τινα ἀπειλὴν, ἀπεξήτασά μοι καὶ ἀκήδεσα πάντα. ἤδη δὲ καὶ περὶ τοῦ ἀφεῖναι τὴν ἀρχὴν, καὶ καταθέσθαι τὴν δυναστείαν, ἐσκοπούμην, ὅπως μόνον ἀσφαλῶς παύσαιτο αὐτὴ τῶν κινδύνων. ἐπεὶ τό γε ἄρχειν αὐτὸ, καὶ πάνυ προσῆν, ἐπαχθὲς ἤδη, καὶ σὺν φθόνῳ καμάτων ἐδόκει μοι εἶναι. ὃ δ' ὅπως μηκέτι τοιαύτης τινὸς θεραπείας δεήσεται ἡ πόλις, τοῦτ' ἐζήτουν ἔτι· καίγε μὴν ὁ ἀρχαῖος, περὶ τούτων εἶχον. οἱ δὲ ἤδη τε συνίσαντο ἐπ' ἐμὲ, καὶ περὶ τοῦ τρόπου τῆς ἐπιβουλῆς, καὶ ἀποστάσεως ἐσκοποῦντο, καὶ συνωμοσίας συνεχρότουν, καὶ ὅπλα ἤθροιζον, καὶ χρήματα ἐπορίζοντο, καὶ τοὺς ἀσυλίτους ἐπεκαλοῦντο,

A Horum itaque vsus & opera & consilio, haud difficulter voti compos reddebar. Ex illo itaque illi quidem non ampliùs rebus nouandis, aut turbis concitandis studentes, inter se discordantes dissidebant, sed iussis obtemperabant: ego verò imperium obtinebam: ipsa autem ciuitas sua libertate carebat. Cæterùm cædes aut infectationes aut proscriptiones ne in eos quidem à quibus sæpenumero insidiosè petitus eram, vsurpaui aut exercui. Atqui operæpretium audere eiusmodi, in tuendo principatus imperio potissimùm. Etenim humanitate, comitate, & mansuetudine, præterea ex honoris & B dignitatis æqualitate mirificam in spem veniebam, fore vt ad obediendum omnes pertraherẽtur. Statim igitur omni simultate depositâ, cùm inimicis in pristinam & gratiam & concordiam redij, ac illorum plurimis & in dandis ineundisque consiliis, & in conuersatione domestica vtebar familiarissimè. Porrò cùm ipsam vrbem animaduerterem magistratuum negligentia atque incuria corruptam, multa furantium, aut potiùs communes ciuitatis opes rapientiũ: & aquæductus reparaui, & ędificiorum sumptuosis extructionibus exornaui, ac muro circunducto firmaui: prouentúsque, quot-quot magistratuum cura communes erant, accessione non modica cumulaui: iuuentutis rectè educandæ impẽdiò magnam curam habui: senes peculiari reuerentia prosequebar. Populum verò spectaculis ac largitionibus, præterea solennitatibus atque epulis publicis mihi deuinctum detinui. Virginum verò contumeliosas corruptiones, aut epheborum stupra abominanda & nefaria, aut iniurioſas satellitum immissiones, aut cõminationes tyrannicas ita auersabar, vt ne audire quidem fas putarem. Iam verò de C dimittendo quoque imperio, principatúque deponendo, mecum inito consilio deliberabam, si quo modo tranquillè atque securè à curarum fluctibus liberatus quiescerem. Etenim principem agere, ac res omnes vt rectè fierent administrare, prouinciam grauem ac odiosam esse existimabam, & rem non sine inuidia laboriosam. Sed enim ne posthac tali administratione egeret ciuitas, in ea cogitatione susceptâ adhuc versabar, ac iam olim ea animo cogitabundo quærebam. Porrò autem ciues mei concitata seditione iam aduersus me insurrexerant, déque strũendarum insidiarum ratione, faciendáq; defectione deliberabant. Quin etiam clandestinis conspirationibus iam coniurauerant, armáque collegerant, pecunias priuatis impensis comportauerant, ciuitates finitimas ad ferẽdum missis copiis auxilium accersiuerant,

Modus administrationis.

Consilium deponendæ tyrannidis per insidiatores euersum.

iámque in Græciam ad Lacedæmonios atque Athenienſes legatos petitum ſubſidium miſerant. Quorum autem criminum reum me facturi eſſent, iam illis deliberatum erat, tum quemadmodum ad mortem memetipſum mihi conſciſcendam adacturi forent, atrociter comminabantur. Præterea quæ ſupplicia excogitabant his qui publicè puniendi forent, occultè non tulerunt. At enim quòd nihil tale, præter illorum ſpem atque ſententiam, perpeſſus ſim, diis immortalibus acceptum refero, quorum opera mihi detectæ ſunt inſidiæ: omnium verò maximè Pythio, cuius beneficio & inſomnia mihi oſtenſa ſunt, illiſque miſſi quorum iudicio ſingula cognoui, atque ſagaciter deprehendi. Ego verò hoc loco vos ô Delphi, in hoc ipſo metu quem nunc ipſa oratione quàm acerbus fuerit, facilè ſentitis, volo ſuper his quæ tunc acta ſunt, conſilium mihi detis, quo tempore nulla munitus cuſtodia fermè captus, rebus difficillimis vrgentibus ſalutem quærebam. Proinde pauliſper animo ſaltem ſuſcepta Acragantem verſus peregrinatione ad me, viſiſque illorum apparatibus, ac minis auditis, dicite quidnam faciendum ſit. Humanitaténe erga illos ampliùs vtendum eſt, conceſſaque impunitate, perditorum ciuium malignitati & nefariis conatibus parcendum, & diſſimulanter ferendum ſcelus illorum eſt, tametſi mihi actutum extrema perpetienda forent? Magis autem conueniebat, vt nudus à cruentis ciuibus miſeram cædem ſuſtinerem, eóſque qui mihi fuerunt chariſſimi, coràm crudeliter peremptos perire cernerem? An verò talia hominis fuiſſent nimiùm inſenſati, ſed conſentaneum erat generoſiori, viróque digniore cogitatione animo concepta, hominiſque prudentis, & iniuria affecti, iracundia ſuſcepta illos proſequi: mihi verò ipſe è præſentibus periculis emerſo, in poſterum ſecuritatem præpararem? Hæc ſat ſcio mihi facienda ſuaſiſſetis. Quid ergo ego poſt hæc feci, qui accerſitis reis atque noxiis, & conceſſa illis fandi atque reſpondendi copia, & adductis argumentis, ſinguliſque diligenter & accuratè exploratis atque conuictis, poſteaquam nihil ampliùs inficiari poterant, meritum de illis ſumpſi ſupplicium, vehementer excandeſcens, non quòd mihi perniciem machinati fuerant, ſed quòd in illo propoſito me permanere non ſiuiſſent, quod ab initio proſequendum mihi conſtitueram? Et iam ab illo tempore me ipſe comitatu ſatellitum ſtipatum cuſtodire non deſino, atque ex illis quotquot ex occulto inſidioſè me petiuerint, ſupplicio afficere pergo.

Communicatio, qua æquitatem facti ſui colligit ex cauſis. I.

Ex circumſtantiis. II.

Propoſitio.

καὶ εἰς τὴν Ἑλλάδα πρὸς Λακεδαιμονίους καὶ Ἀθηναίους ἐπρεσβεύοντο. ἃ μὲν γὰρ ἐμοὶ αὐτῷ, εἰ ληφθείην, ἐδέδοκτο ἤδη ἀνδρῶν, καὶ ὅπως με αἰσχρὰ ἀποθανεῖσθαι ἠπείλουν, καὶ ἃς κολάσεις ἐπενόουν, δημοσίᾳ προβαλούμενοι, ἔξοιδα. τὰ μὲν δὴ μηδὲν παθεῖν τοιοῦτον, οἱ θεοὶ αἴτιοι, φωράσαντες τὴν ἐπιβουλήν. καὶ μάλιστά γε ὁ Πύθιος, ὀνείρατά τε προδείξας, καὶ τοὺς μιαιφόνους ἑκάστα ἐπιπέμπων. ἐγὼ δὲ ἐνταῦθα ἤδη ὑμᾶς, ὦ Δελφοί, ἐπὶ τῷ αὐτῷ δέους νῦν τῷ λογισμῷ ἡγούμενος ἀξιῶ πρὸς τὴν τότε προσκτέων μοι συμβουλεύσαι, ὅτε ἀφυλάκτως ὀλίγου δεῖν ληφθείς, ἐζήτουν τινὰ σωτηρίαν πρὸς τὴν παρόντων. πρὸς ὀλίγον οὖν τῇ γνώμῃ ἐς Ἀκράγαντα πρὸ ἐμοῦ ἀποδημήσαντες, καὶ ἰδόντες τὰς παρασκευὰς αὐτῶν, καὶ τὰς ἀπειλὰς ἀκούσαντες, εἴπατε τί δεῖ ποιεῖν. φιλανθρωπίᾳ χρήσασθαι πρὸς αὐτοὺς ἔτι καὶ φείδεσθαι, καὶ ἀνέχεσθαι, ὅσον αὐτίκα μελλήσοντα πείσεσθαι τὰ ὑστατα; μᾶλλον δὲ γυμνὸν ἤδη ὑπέχειν τὸν σφαγὸν, καὶ τὰ φίλτατα ἐν ὀφθαλμοῖς ὁρᾶν ἀπολλύμενα; ἢ τὰ μὲν τοιαῦτα πρὸν ἡλιθίου τινὸς εἶναι, γυναῖα δὲ, καὶ ἀνδρὸν ἀφρονοῦντα, καὶ χολὴν ἐμφρονος, καὶ ἠδικημένου ἀνδρὸς ἀναλαβόντα, μετελθεῖν ἐκείνους· ἐμαυτοῦ δ' ἐκ τῶν ὄντων, τὸν ἐς τὸ βίου ἀσφάλειαν πρόσοδον; ταῦτ' οἶδ' ὅτι συνεβουλεύσατε ἄν. τί οὖν ἐγὼ μὴ τοῦτ' ἐποίησα, μεταστειλάμενος τοὺς αἰτίους, καὶ λόγου μεταδοὺς αὐτοῖς, καὶ τοὺς ἐλέγχους προσαγαγών, καὶ σαφῶς ἐξελέγξας ἅπασα, ἐπεὶ μηδ' αὐτοὶ ἔτι ἔξαρνοι ἦσαν, ἠμυνόμην ἀγανακτῶν τὸ πλέον, οὐχ ὅτι ἐπεβεβουλεύμην, ἀλλ' ὅτι μὴ εἰκότως ἐπ' αὐτῷ ἐν ἐκείνῃ τῇ προαιρέσει μένων, ἐν ᾗ ἐξ ἀρχῆς ὑπεστησάμην. καὶ ὃ ἀπ' ἐκείνου, φυλάττων μὲν ἐμαυτὸν, διατελῶ· ἐκείνων δὲ τοὺς ἀεὶ ἐπιβουλεύοντάς μοι κολάζων,

εἶτ' οἱ ἀνθρωποι ἐμὲ τῆς ὠμότητος αἰτιῶν), A τὸν ἐπιλογιζόμενοι πόθεν ποτέρου ἡμῶν ἐς τὸν ἀνθρωπον τοῦτον ἀρχὴ στυγελόντες δὲ τὰ μέσω, καὶ ἐφ' οἷς ἐκολάζοντο, τὰς τιμωρίας αὐτοῖς ἠτιῶντο, καὶ τὰς δοκούσας ἐν αὐταῖς ὠμότητας. ὅμοιον ὡς εἴ τις πρὸς ὑμᾶς ἱεροσυλόν τινα ἰδὼν ἀπὸ τῆς πέτρας ῥιπτούμενον, ἃ μὴ ἐτόλμησε, μὴ λογίζοιτο, ὡς νυκτωρ ἐς τὸ ἱερὸν παρῆλθε, καὶ κατέσπασε τὰ ἀναθήματα, καὶ τῶ ξοάνου ἥψατο, κατηγορίαν δὲ ὑμῶν πολλὴν τὴν ἀγελαιότητα, ὅτι Ἕλληνές τε, καὶ ἱερεῖς (τοῦτο γὰρ λέγοντες, ὑπερεμείνατε ἀνθρωπον Ἕλληνα πλησίον τοῦ ἱεροῦ (καὶ γὰρ ἡ πόλις B παρὰ τὴν πόλεως εἶναι λέγεται ἡ πέτρα) κολάσαι τοιαύτη τελευτῆ. ἀλλ', οἶμαι, αὐτοί τε γελάσεσθε, ἢν ταῦτα λέγῃ τις καθ' ὑμῶν, καὶ οἱ ἄλλοι πάντες ἐπαινέσονται ὑμῶν τὴν ἀσθενῶν ὠμότητα. ὃ δὴ ὅλον, οἱ δῆμοι οὐκ ἀξετάζοντες ὁποῖός τις ὁ τοῖς σχήμασιν ἐφεστὼς ἐστὶν, εἴτε δίκαιος, εἴτ' ἄδικος, αὐτὸ ἁπλῶς τὸ τῆς τυραννίδος ὄνομα μισοῦσι, καὶ τὸν τύραννον· κἂν Αἰακὸς, ἢ Μίνως, ἢ Ῥαδάμανθυς ᾖ, ὁμοίως ἐξ ἁπάντων ἀνελεῖν ἀσεβοῦσι, τοὺς μὲν πονηροὺς αὐτῶν, τοῖς C ὀφθαλμοῖς πεπεμμένοι, τοὺς δὲ χρηστοὺς, τῇ κοινωνίᾳ τῆς σχηματείας, ᾧ ὁμοίῳ μίσει συμπεριλαμβάνοντες. ἐγὼ δ' οὖν ἀκούω καὶ παρ' ὑμῖν τοῖς Ἕλλησι πολλοὺς γενέσθαι τυράννους σοφοὺς καὶ τοῦ φαύλου ὀνόματι δοκοῦντι, χρηστοὺς καὶ ἡμέρους ἤθεσι ἐπιδεδειγμένους· ὧν ἐνίων, καὶ λόγους εἶναι βραχεῖς ἐν τῷ ἱερῷ ὑμῶν ἀποκειμένους, ἀγάλματα, καὶ ἀναθήματα τῷ Πυθίῳ. ὁρᾶτε δὲ εἰς τοὺς νομοθέτας τῷ κολασιχῷ εἴδει τὸ πλέον νέμοντας, ὡς τῶν γε ἄλλων οὐδὲν ὄφελος, εἰ μὴ φόβος παρείη, καὶ ἐλπὶς τῆς κολάσεως. ἡμῖν δὲ τοῦτο πολλῷ ἀναγκαιότερον τοῖς τυράννοις, ὅσῳ παρὰ πάντα ἀνάλγητοι D ὄντες ὑπὸ πάντων μισούμεθα, καὶ ὑπὸ βουλομένοις ἀνθρώποις στυγούμεθα, ὅπου μηδὲ τὸ μορμολυκείων ὄφελός τι ἡμῖν γίγνεται, ἀλλὰ τῷ παρεῖναι τὸ Ὕδρας μύθῳ τὸ παράπαν ἔοικεν.

Deinde homines crudelitatis me accusant, non valde reputantes ab vtro noſtrûm primum huius mali initium ſubintroductum ſit: ea quæ in medio euenêre, & quamobrem de ciuibus nefariis ſumptum ſit ſupplicium, negligenter complectentes: pœnas tamen ſceleratis ciuibus irrogatas, in crimen vocant, eáſque quæ ſibi in illis excruciandis committi viſæ ſunt crudelitates. Non diſſimile factum, ſi quis apud vos ſacrilegum quendam præcipitio mulctatum vidiſſet, cæterùm quæ nefariè deſignaſſet, non reputaret, quemadmodum noctu in templum ingreſſus, ſublatis furtim pretioſiſſimis quibuſque donariis, fanum religioſiſſimum impiè depeculatus eſſet, ac etiam ſtatuis manus ſceleratas admouiſſet, magnæ tandem crudelitatis vos accuſaret, quòd cùm & Græci & ſancti eſſe perhibeamini, ſupplicio affeciſſetis hominem Græcum prope templum. Etenim non ita procul ab vrbe fertur eſſe petra huic deſtinata ſupplicio. At vos, vt opinor, eiuſmodi hominis ſtoliditatem riſu proſecuturi eſſetis, ſi quis hæc aduerſus vos dicere auderet: alij autem omnes veſtram aduerſus impios maleficos crudelitatem collaudabunt. In ſumma, populi non perpendentes qualiſnam ille ſit qui rebus imperio præeſt, ſiue iuſtus, ſiue iniuſtus, ſimpliciter ipſum nomen tyrannidis proſequuntur odio, ipſique tyranno extremè infenſi ſunt: & tametſi Æacus aut Minos aut Rhadamanthus principatum geſſerit, omnes tamen ex æquo è medio tollere approperant, malos illorum ante oculos ſibi proponentes, bonos verò communi accuſationi innocenter obnoxios eodem odio complectẽtes. Cæterùm audio apud vos quoque in Græcia multos fuiſſe tyrannos ſapientes, qui ſub hoc vitioſo (vt videtur) nomine commodos & manſuetos omnibus ſeſe vtendos præbuerint: è quorum numero nõnullorum orationes quoque breues & ſuccinctæ in delubro veſtro vnà cum ſtatuis ac muneribus Pythio repoſitæ continentur. Reſpicite autem ad legum ſcriptores etiã irrogandarum pœnarum rationi & conſuetudini plurimùm tribuentes, quaſi cæterarum rerum nulla expectanda ſit vtilitas, niſi metus malefactoribus eſſet propoſitus, ac certa ſpes conſtituta luendi pro flagitiis ſupplicij. Cæterùm nobis tyrannis in hoc lõgè maior impoſita eſt neceſſitas, qui cæteris neceſſariò præſumus, quique communem cùm nobis odioſè inuidentibus tum necem machinantibus cõſuetudinem agimus, vbi ne perſonati quidem vllam ſecuritatis vtilitatem ſentimus, ſed omnis noſtra res perinde vt fabula quę de Hydra fertur, ſe habet.

Confirmatio.

A ſimili. I.

Locus pro tyranno.

Ab exemplo.

II. A legibus & cauſſa.

Tyrannorum periculam amplificæ ſimilitudine.

Quanto enim plures præciderimus, tanto plures nobis puniendi occasiones suppullulant. Est autem operæpretium vt ista feramus, ac capita subinde recrescentia semper recidamus, & per Iouem iuxta Iolai institutum igne quoque absumamus, si salui rerum potiri cupimus. Etenim eum qui necessitate coactus semel in hæc inciderit, & ipsum materiæ non dissimilem esse necesse est, aut sceleratis ciuibus parcentem, perire funditus. In summa, quem putatis vsqueadeo mentis esse agrestis, efferatęque immanitatis hominem, cui voluptati sit alios flagellis cędere, aut cruciatorum audire gemitus, aut cædes & carnificinas spectare, nisi vehementem infligēdarum pœnarum caussam haberet? Quoties igitur dum alij flagris cæderentur, lacrymatus sum? Quoties autem meam ipsius fortunam lugere ac deplorare cogor, grauius ego supplicium & diuturnius sufferens? Etenim viro natura bono, necessitate autem sæuo & amarulento, multo durius est de aliis sumere, quàm de se sumi supplicium. Si verò liberè quod sentio proferēdum est, ego profectò, si mihi daretur optio, vtrū velim nonnullos innocenter punire, an me ipsum potiùs mortem oppetere: planè persuasum habete, quòd nihil cunctatus, mori potiùs eligerē, quàm homines nihil mali præter æquum cōmeritos, supplicio afficere. Dixerit verò aliquis, Prępoptas potiùs ô Phalari, ipse iniustè interire, quàm iustis ex caussis pœna affligere insidiatores? Velim profectò hoc. Rursus enim vos Delphos in consilium voco, vtrum præstabilius esse putatis, iniusta morte oppetere, an iniustè seruare eum qui exitium machinatus sit? Nemo, vt opinor, adeò vecors est, & egens animi, qui non viuere potiùs præeligat, quàm seruatis hostibus interire. Et quotnam ego ex iis qui manus mihi admouere conati sunt, seruaui, (quorum de numero est Acanthus ille cum Timocrate & Leogora) veteris quæ mihi cum illis fuit consuetudinis & amicitiæ recordatus? Cæterùm si ita vester fert animus, atque adeò vobis cordi est meos mores nosse propiùs, eos qui in Acraganta frequenter commeant hospites interrogate, cuiusmodi ego me erga illos gerere soleam, aut ostendere, & num humanum & liberalem me præbeam accedentibus, qui exploratores etiam in portis constitutos habeo, neque non auditores, quinam & vnde nauigarint, vt certior factus, pro dignitate honorem habens dimittam illos. Nonnulli quoque studiosè & sua spōte me visunt,

III. A signis.

Communicatio.

Clementiæ exempla.

IIII. A signis aliud.

A ἔσω γὰρ ἂν ἀποκόπτωμεν, τοσῷδε πλείους ἡμῖν ἀναφύονται τῆς κολάζειν ἀφορμαί. Φέρε δ' ἀνάσχη, καὶ ὃ ἀναφυόμενον ἀποκόπτειν αἰεί, καὶ ὑπεκκαίειν, νὴ Δία, τὸν Ἰόλεων, εἰ μέλλοιμεν ὑπεκφεύξεσθαι τὸν ἀπαξ εἰς τὰ τοιαῦτα ἐμπεσεῖν ἐθελήσαντα, ὅμοιον χρὴ τῇ ἐπιθέσει καὶ αὐτὸν εἶναι· ἢ φθάνομεν τῶν πλησίον, ἀπολωλέναι. ὅλως δ', ἵνα οἶδε ἕκαστος ἄγριον, ἢ ἀνήμερον ἀνθρωπον εἶναι, ὡς ἡδέσθαι μαστιγουμένοις καὶ οἰμωγῶν ἀκούοντα, καὶ σφαττομένους ὁρῶντα, εἰ μὴ ἔχοι τινὰ μεγάλην τῆς κολάζειν αἰτίαν; ποσάκις γοῦν ἐδάκρυσα μαστιγουμένων ἄλλων, ποσάκις δὲ θρήνησα, καὶ ὀδύρεσθαι τινὰ ἐμαυτῷ τύχην αἰσχύνομαι, μείζω κόλασιν αὐτὸς καὶ χρονιωτέραν ὑπομένων; Ἀνδρὶ γὰρ φύσει μὲν ἀγαθῷ, ἀφ' ἑτέρου δὲ ἀνάγκῃ πικρῷ, πολὺ τοῦ κολάζεσθαι τὸ κολάζειν χαλεπώτερον. εἰ δὲ δεῖ μὴ παρρησίας εἰπεῖν, ἐγὼ μὲν εἰ αἵρεσις μοι παρείη, πότερα βούλομαι, κολάζειν τινὰς ἀδίκως, ἢ αὐτὸς ἀποθανεῖν, ὦ ἄνδρες, ὡς τάχιστα μελλήσας, ἑλοίμην ἂν τεθνάναι μᾶλλον, ἢ μηδὲν ἀδικοῦντας κολάζειν. εἰ δέ τις φαίη, βούλεσθαι, ὦ Φάλαρι, B αὐτὸς τεθνάναι ἀδίκως, ἢ δικαίως κολάζειν τοὺς ἐπιβούλους, τοῦτο βουλοίμην ἄν. αὖθις γάρ ὑμᾶς, ὦ Δελφοὶ, συμβούλους καλῶ, πότερον ἄμεινον εἶναι ἀδίκως ἀποθανεῖν, ἢ ἀδίκως σώζειν τὸν ἐπιβεβουλευκότα; τοιοῦτος οὐδεὶς οὕτως, οἶμαι, ἀνόητός ἐστιν, ὃς οὐκ ἂν παρεῖναι μᾶλλον, ἢ σώζων τοὺς ἐχθροὺς, ἀπολωλέναι. καίτοι πόσους ἐγὼ τῶν ἐπιχειρησάντων μοι, καὶ φανερῶς ἐλεγχθέντων, ὅμως ἔσωσα; οἷς Ἀκανθον τουτονὶ, καὶ Τιμοκράτην, καὶ Λεωγόραν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, παλαιᾶς C συνηθείας τε παρὰ αὐτοῖς μνημονεύσας. ὅταν δὲ βουληθῆτε τοὺμὸν εἰδέναι, τοῖς εἰσφοιτῶσιν εἰς Ἀκράγαντα ξένοις ἐρωτήσατε ὁποῖός ἐγὼ παρὰ αὐτοῖς εἰμι, καὶ εἰ φιλανθρώπως παρεσκεύασμαι τοῖς καταίουσιν. ὡς γε καὶ σκηπτοὺς ὑπὲρ τῶν λιμένων ἔχω, καὶ πυλίδας, τίνες, καὶ ὅταν καταπλέωσιν, ὡς κατ' ἀξίαν τιμῶν, ἀποπέμπομαι αὐτούς. ἔνιοι δὲ καὶ ἐξεπίτηδες φοιτῶσι πρὸς ἐμὲ,

οἱ σοφώτατοι τῶν Ἑλλήνων, καὶ ὁ Φάλαρις τὴν A Græcorum quidem ſapientiſſimi, neque
συνουσίαν τὴν ἐμὴν ὡς οὐδὲν ἀμέλει καὶ φεύγουσι noſtram conuerſationem reſpuunt aut
ὁ σοφὸς Πυθαγόρας ἦλθεν ὡς ἡμᾶς, ἄλλα μὲν ſubterfugiunt: quemadmodum nuper
γὰρ ἐμοῦ ἀκηκοὼς. ἐπεὶ δ' ἐπείρᾳθη, ἀπῆλ- ſapiens ille Pythagoras ad me venit, cùm
θεν ἐπαινῶν με τῆς δικαιοσύνης, καὶ ἔλεων τῆς longè alia de fama mea inaudiſſet. Po-
ἀναλγησίας ὡμότητος. εἶτα οἴεσθε τοὺς θεοὺς ſtea verò quàm omnia ſecus ſe habere
ὀθνείους φιλάνθρωπον, ὥστως ἀδίκως τοῖς οἰ- comperit, diſceſſit collaudans me inſci-
κείοις χρῆσθαι, εἰ μή τι ὑπερφερόντως tiæ, ob crudelitatem verò neceſſariò mi-
ἠδίκητο; ταῦτα μὲν οὖν ὑπὲρ ἐμαυτοῦ ἀπο- hi exercendam mei miſereſcens. Poſtre- *v.*
λελόγημαι ὑμῖν, ἀληθῆ, καὶ δίκαια, καὶ ἐπαίνου mò putatíſne eum qui erga peregrinos *A minori.*
μᾶλλον, ὡς ἐμαυτὸν πείθω, ἢ μίσους ἄξια. ὑπὲρ tam humano affectus eſt animo, aduer-
δὲ τῆς αἰτήσεως, καιρὸς ὑμᾶς ἀκοῦσαι ὅθεν ſus domeſticos tantam exercere iniuſti- *Epilogus.*
καὶ ὅπως τὸν ταῦρον τοῦτον ἐκτησάμην, οὐκ B tiam, niſi præter modum iniuria affice-
ἐκδοὺς αὐτὸς τὰ ἀνδριαντοποιῷ. μὴ γὰρ ὅτι retur? Hæc ferè ſunt quibus me vobis a-
μανείην, ὡς τοιούτων ὀπτῆσαι κτημάτων. bundè purgatum eſſe opinor, vera pro-
ἀλλὰ Περίλαος ἦν τις ἡμέτερος, χαλκεὺς fectò & iuſta, ac multo magis laude, vt
μὲν ἀγαθὸς, πονηρὸς δὲ ἄνθρωπος τὰ πάν- ego mihi perſuadeo, quàm odio digna.
τα. τοῦτ' ἐπειδὴ τῆς ἐμῆς γνώμης διημάρτηκώς, ἐφέτο Sed enim de miſſo donario iam tempus *Transitio.*
χαρίσασθαί μοι, εἰ καινόν τινα κόλασιν ὑπενοή- eſt vt audiatis, vndenam & qua ratione
σατο, ὡς ἂν ἄπονος κολάζοιν ὀπτῆσαι. καὶ taurum hunc poſſederim, ſtatuarij opera
δὴ καταστήσας τὸν βοῦν, ἦκέ μοι κομίζων, non locata. Neque enim tam dementis
κάλλιστον ἰδεῖν, καὶ πρὸς ὃ ἀκριβέστατον εἰ- ſum animi, vt tales poſſeſſiones mihi de-
κασμένον κινήσεως γὰρ αὐτῷ καὶ μυκηθμοῦ ἔδει ſiderandas eſſe putem. Sed erat quidam *Commen-*
μόνον πρὸς ὃ καὶ ἔμψυχον εἶναι δοκεῖν. ἰδὼν C Perilaus noſtratis gentis homo, egregius *datio de-*
δὲ, ἀνέκραγον οἷός, ἄξιον ὃ κτῆμα τοῦ Πυ- quidem & ingenioſus artifex, cæterùm *narij.*
θίου· πεμπτέος ὁ ταῦρος τῷ θεῷ. ὁ δὲ Περίλαος πρὸς, natura malus & improbus. Ille tota via
Τί δ' εἰ μάθοις, ἔφη, τὴν σο- cùm à ſententia mea aberraſſet, putauit
φίαν τὴν ἐν αὐτῷ, καὶ τὴν χρείαν, ἣν πρέ- ſe mihi rem admodum gratam factu-
χεται; καὶ ἀνοίξας ἅμα τὸν ταῦρον κατὰ τὰ νώ- rum, ſi nouum quoddam ſupplicij genus
τα, ἵν' εἶπε, κολάζοιν ἐθέλῃς, ἐμβιβάσας excogitaſſet, quaſi præ omnibus rebus
εἰς ὃ μηχάνημα τοῦτο, καὶ καταχλείσας, præcipuam in ſumendis ſuppliciis volu-
ὄπισθεν μὲν τοῖς αὐλοῖς τοῖς δὲ πρὸς ptatem cupientiſſimè caperem. Iam ve-
τοῖς μυκτῆρας τοῦ βοὸς, πῦρ δὲ ὑποκαίειν κε- rò boue fabricato, ad me venit ferens il-
λεύειν· καὶ ὁ μὲν οἰμώξεται, καὶ βοήσεται, ἀλλή- lum, aſpectu ſanè pulcherrimum, atque
κτοις ταῖς ὀδύναις ἐχόμενος· ἡ βοὴ δὲ, δι' τῶν D accuratiſſimè ad veri bouis imaginem
αὐλῶν μέλη σοι ἀποτελέσει, οἷα λιγυρώτα- expreſſum. Tantùm illi motus & mugi-
τα, καὶ ἐπαυλήσει θρηνώδες, καὶ μυκήσεται tus deerant, quominus viuus eſſe puta-
χειρότατον, ὡς τὸν μὲν, κολάζεσθαι, σὲ δ', τέρ- retur. Viſo autem illo, ſtatim exclama-
πεσθαι μεταξὺ καταυλούμενον. ἐγὼ δ' ὡς ἤκουσα, bam: Dignum munus Pythio: mitten-
ἐμυσάχθην τὴν κακομηχανίαν τοῦ dus eſt hic taurus Apollini. Porrò Peri-
ἀνδρὸς, καὶ τὴν ὀπτικὴν ἐμίσησα τοῦ καταστή- laus aſſiſtens: Quid ſi, inquit, ſapientiam
ματος, καὶ οἰκείαν αὐτῷ τιμωρίαν ἐπέθηκα. quæ in illo eſt, perdiſceres, ac vſum cui
præbendo formatus eſt? Et cum dicto
taurum per dorſum aperuit. Si quem,
inquit, cruciatibus torquere volueris,
coniecto illo in machinam, ac dorſo ite-
rum concluſo, haſce tibias naribus bouis
admotas accommoda: ignem autem ſuc-
cendere iubeas: ac ille quidem incluſus
plorabit vociferabitúrque inuſitatis &
ineffugibilibus detētus doloribus, cæte-
rùm vociferatio per tibias cantum tibi
abſoluet nimiùm ſtridulum, & lugubre
quiddam modulabitur: quinetiam inſuper mugitus ciebit triſtiſſimos, ita vt ille in-
ter modulandum tormentis crucietur, tu verò ſingulari voluptate afficiaris. Porrò
ego his auditis crudelem machinam extremè auerſatus ſum, & immanem illā inſtru-
menti indolem prorſus reſpui, conueniénſque & debitum illi ſupplicium impoſui.

Et age, inquam, ô Perilaë, ne vana videatur esse tua promissio, ipse nobis in taurum ingressus, veram artis tuę industriam comprobato, ac vociferantes imitare, vt certò cognoscam num ea quæ iactas carmina per tibias cantata exaudiantur. Perilaus nihil cunctatus his dictis promptè obtemperat. Ego autem, postquam ingressus est, concluso tauro, ignem iussi succendere. Recipe, dixi, debitum arti tuæ tam admirandæ præmium, vt magister musices ipse primus omnium canas. Ac ille enimuero iustissima passus est, sua ipsius excellenti fruens industria. Porrò autem ego viuentem, & adhuc semiuum spirantem iussi eximere, ne si immoreretur, nece sua opus contaminatum impiaret: illum inhumatum per scopulos præcipitari imperaui. Taurum verò piaculis mundatum, deo dedicandum legaui, omnémque de illo historiam iussi adscribere, dedicantis mei nomen, Perilaum artificem, illius immanem sententiam, meam in puniendis maleficis æquitatem, conueniens supplicium, primos attificis concentus & modulationes, præterea primam musices experientiam. Vos autem Delphi iustè facietis, si pro me vnà cum legatis sacra feceritis, taurúmque deo in eleganti delubro dedicaueritis, vt omnibus perspicuum fiat quo ego aduersus criminosos sim animo, tum qua acerbitate vlcisci soleam superuacuas illorum ad perpetrandam malitiam cupiditates. Itaque hoc ipso solo facto satis superque quibus moribus præditus sim, manifestatum est, Perilao suppliciis affecto, ac tauro dedicato, neque ampliùs ad aliorum torquendorum musicam reseruato, quem nihil aliud modulatum esse pro certo affirmo, præterquam solos mugitus artificis: quódque in solo ipso artis periculum fecerim, ac statim barbaram illam & inhumanam musicam compescuerim. Atque hæc quidem in præsens deo offerre libuit. Dedicabo verò illi & alia sæpenumero, vbi tantum illius munificentia consecutus fuero, vt amplius pœnarũ acerbitate erga noxios non egeam. Hæc equidem, ô Delphi, quemadmodum à Phalaride facta sunt, singula quàm verissimè percensuimus. Iusti verò vtique habendi simus, si fidem vobis facientes, veritatis testimonium illi præstiterimus, quippe qui harum rerum non imprudẽtes, nullam nunc mentiendi occasionẽ aut caussam habeamus.

Peroratio ex persona legatorũ.

A καὶ ἄγε δή, ἔφην, ὦ Περίλαε, εἰ μὴ κενὴ ἀλλως ὑποσχέσις σοῦ τὰ ἔπη, δεῖξον ἡμῖν αὐτὸς εἰσελθὼν, τῷ ἀληθεῖ σου τῆς τέχνης, καὶ μίμησαι τοὺς βοῶντας, ἵν' εἰδῶμεν εἰ καὶ ἃ φῂς μέλη, ἀφ' ὧν αὐλῶν φθέγξεται. πείθεται μὲν τοῖς ὁ Περίλαος· ἐγὼ δὲ, ἐπεὶ ἔνδον ἦν, καὶ κλείσας αὐτὸν, πῦρ ὑφάπτειν ἐκέλευον, Ἀπολαύσας εἰπὼν τὸν ἄξιον μισθὸν τῆς θαυμαστῆς σου τέχνης, ἵν' ὁ διδάσκαλος τῆς μουσικῆς αὐτὸς αὐλῇς. καὶ ὁ μὲν δίκαια ἔπαθεν, ἀπολαύων τῆς αὑτοῦ μιμηχανίας· ἐγὼ δὲ, ζῶντα, καὶ ἔτι ἔμπνουν ὄντα τὸν ἄνδρα, B ἐξαιρεθῆναι κελεύσας, ὡς μὴ μιαίνοι τὸ ἔργον ἀναπολανῶν, ἔκρινον μὲν ἄταφον κατὰ χρημνῶν ῥιφῆναι ἐκέλευσα· καθάρας δὲ τὸν βοῦν, ἀπέπεμψα ὑμῖν ἀναθησόμενον τῷ θεῷ· καὶ ἐπιγράψαι γε ἐκ αὐτοῦ ἐκέλευσα τῇ παρ' ἡμῶν διήγησιν· τὸ ἀναθέντος ἐμοῦ τοιοῦμα, τὸν τεχνίτην τὸν Περίλαον, τῇ ἐπινοίᾳ τῇ ἐκείνου, τῇ δικαιοσύνῃ τῇ ἐμῇ, τῇ πρέπουσαν τιμωρίαν, τὰ τῆς σοφῆς χαλC κέως μέλη, τῇ πρώτῃ πεῖραν τῆς μουσικῆς. ὑμεῖς δὲ, ὦ Δελφοὶ, δίκαια ποιήσετε, θύσαντες μὲν ὑπὲρ ἐμοῦ μετὰ τῶν πρέσβεων, ἀναθέντες δὲ τὸν ταῦρον ἐν καλῷ τῷ ἱερῷ, ὡς πρῶτοι εἰδεῖεν οἵους ἐγὼ πρὸς τοὺς πονηροὺς εἰμι, καὶ ὅπως ἀμυνόμεθα τὰς πρώτας ἐς κακίαν ὁρμὰς αὐτῶν. ἱκανὸν γοῦν καὶ τοῦτο μόνον δηλῶσαί μου τὸν τρόπον, Περίλαος κολασθεὶς, ὃ ταύρου ἀναπλασθεὶς, καὶ μηκέτι φυλαχθεὶς πρὸς ἄλλων κολαζομένων αὐλήματα, μηδὲ μελῳδήσας ἄλλο ἔτι, πλὴν μόνα τὰ D τῆς τεχνίτου μυκήματα· καὶ ὅτι ἐν μόνῳ αὐτῷ καὶ πεῖραν ἔλαβον τῆς τέχνης, καὶ κατέπαυσα τὸ ἄμουσον ἐκεῖνο καὶ ἀπρόσφορον ᾠδόν. καὶ τὰ μὲν παρόντα ταῦτα πρὸς ἐμοῦ τοῦ θεοῦ. ἀναθήσω δὲ καὶ ἄλλα πολλάκις, ἐπειδήπερ μοι πρόφαση μηκέτι δεῖσθαι κολάσεων. ταῦτα μὲν, ὦ Δελφοὶ, τὰ πρὸς τοῦ Φαλαρείδος, ἀληθῆ πάντα, καθ' οἷα ἐπράχθη ἕκαστα. εἰ δίκαιοι δὲ εἰσμὲν πιστεύεσθαι ὑφ' ὑμῶν, μάρτυρες, ὡς ἂν εἰδότες, καὶ μηδεμίαν τοῦ ψεύδεσθαι νῦν αἰτίαν ἔχοντες.

εἰ δὲ

Εἰ δὲ δεῖ καὶ δεηθῶμεν ὑμῶν ἀνδρὸς μᾶλλον πονηροῦ δοκοῦντος, καὶ ἄκοντος κελεῦσαι ἁμαρτεῖν, ἱκετεύομεν ὑμᾶς ἡμεῖς οἱ Ἀκραγαντῖνοι, Ἕλληνές τε ὄντες, καὶ ὃ ἀρχαῖον Δωριεῖς, φιλανθρωπεύσασθαι τὸν ἄνδρα, φίλον εἶναι ἐθέλοντα, καὶ πολλὰ, καὶ δημοσίᾳ καὶ ἰδίᾳ ἕκαστον ὑμῶν δυνάμενον ὠφελεῖν. λάβετε οὖν αὐτοὶ τὸν ταῦρον, καὶ ἀνάθετε, καὶ εὔξασθε ὑπὲρ τε τῆς Ἀκράγαντος, καὶ ὑπὲρ αὐτοῦ Φαλάριδος, καὶ μήτε ἡμᾶς ἀνοσίους ἀποπέμψητε, μήτ' ἐκεῖνον ὑβρίσητε, μήτε τὸν θεὸν ἀποστερήσητε καλλίστου τε ἄθλου, καὶ δικαιοτάτου δώρου θήματος.

A Quòd si quoque necesse est pro viro nos esse supplices, quem falsò multi suspicantur esse improbum, quippe qui inuitus & coactus in malos animaduertit: supplicamus vobis nos Acragantini, qui & Græci sumus, & ex antiquo Dores, complectamini humanitate vestra virum amicitiam vobiscum iungere cupientem, ac eum qui multum & publicè & priuatim vnicuique vestrum benefacere & prodesse studeat. Assumite igitur vos ipsi taurum, deóque dedicatum offerte, ac pro Acragante ipsiúsque Phalaridis salute precantes, vota facite. Et nolite nos infecta legatione dimittere, ne & illum contumelia afficiatis, eadémq; opera deum elegantissimo iuxtà ac iustissimo munere priuetis.

ΦΑΛΑΡΙΣ ΔΕΥΤΕΡΟΣ.

PHALARIS SECVNDVS.

Vincentio Obsopœo interprete.

ARGVMENTVM.

Declamatio breuis, sed arguta est: qua ex Delphicis sacerdotibus quidam suadere fingitur, quò donum Phalaridis, de quo in superiore oratione agitur, in templum recipiatur, ac deo consecretur. Genus causse deliberatiuum est, Status negotialis. Exordium habet densum, vt in quo vna ferè periodo & suspiciones eas quibus fauore aliquo adductus, aut aliàs corruptus, ad suadendum accessisse videri poterat, à se remouet, & sola beneuolentia, studióque cõmunis vtilitatis, ad dicendum se progressum esse docet; deinde & dociles & attentos eadem breuitate facit. Post Exordium Propositio sequitur. Hanc confirmat primùm ex locis honestatis, ostẽdens, impium ac propè sacrilegum fore, si donum hoc à templo excludatur: neque enim quenquam posthac quicquam oblaturum esse, & deum suis sacris ac debito cultu priuatum iri. Deinde contra voluntatem ipsius dei esse, vt qui certis indiciis ac signis declararit gratam istam legationem sibi esse. Hinc quod de crudelitate tyranni obiiciebatur, diluit, confutatis testimoniis à conditione personæ, & incertitudine: & contrà ab officio admonet, vt sacra magis procurent, & deo operentur potiùs, quàm iudiciis vacent. Post hæc ad locum vtilitatis transit, docétque contra communem vtilitatem fore, si dona excludantur. Nam ex his omnem prouentum esse Delphorum, & omnem item famam & gloriam. Denique nullo veterum exemplo hoc fieri. Et, si maximè in deliberationem hanc rem vocare velint, officio eos vti debere, iustè ac liberè iudicantium, non ex effectu aliquo rem æstimare. Peroratio, repetitione argumentorum, cum admonitione eorum incommodorum quæ ex hac re consecutura sint, & quòd nihil temere innouandum sit, perficitur.

Ὀυτε Ἀκραγαντίνων, ὦ ἄνδρες Δελφοὶ, πρόξενος ὤν, ὅτε ἰδόξενος αὐτῷ Φαλάριδος, οὔτ' ἄλλῳ ἔχων πρὸς αὐτὸν, ἢ διοίκησις ἰδίαν αἰτίαν, ἢ μελλούσης φιλίας ἐλπίδα· τῶν δὲ παρόντων ἀκούσας τὴν ἀκόντων περὶ αὐτὸν,

B QVVM antehac nulla mihi, ô viri Delphi, neque cum Acragantinis ciuibus hospitalitas intercessisset, neque cum ipso Phalaride priuatim vlla domesticæ familiaritatis contracta esset societas, neque aliam haberẽ erga illum aut peculiarẽ caussam sociãdæ beneuolẽtiæ, aut olim iũgendæ cum illo amicitiæ spẽ, tãtùm verò missos ab eo legatos audierim, *Captat beneuolẽtiam à remotione suspicionis, & voluntate erga remp. sua.*

æqua & modesta perorántes, callidéque prospicerem & quid piè à vobis fieri posset, & quid publicæ vtilitati conducibile foret, cum primis verò quid Delphis nõ indecorum factu futurum esset: surrexi in medium oratione mea vos cohortaturus, ne & virum principem, & piè agentem, contumelia temere afficeretis, neque munus ipsum, quod deo iam destinatum est, à vobis alienaretis: præsertim triũ maximarum rerum perpetuò monimentum futurum, artis præstantissimæ, cogitationis crudelissimæ, & iusti supplicij.

Propositio. Itaque ego, quòd & in incerto habetis quid hac de re statuendum sit, quódque magistratus deliberandum vobis proposuerint, num munus suscipiendum, an iterum retro ablegandum sit, parum religiosum esse arbitror. Multo autem potiùs

Confirmatio. *I.* *A pietate & religione.* impietati nullum modũ relinquetis: neque enim aliud hæc res erit, quàm nefarium sacrilegium, quod turpitudine sua omnia longè latéque excedit flagitia. Nec minùs impium erit factu, Deo donaria dedicare volentibus, ne facultatem quidem offerendorum munerum concedere, quàm ea quæ deus iã oblata possidet, depeculari. Precor autem vos, cùm & ego vnus sim è Delphorum numero, ac ex æquo publicæ gloriæ particeps, si conseruata fuerit; tum diuersæ opinioni obnoxius, si quid in præsens aduersus existimationem nostram perperam admissum fuerit; ne templum obseretis piis & religiosis hominibus, neque ciuitatem nostram omnium mortalium contumeliæ atque calumniis traducendam obiiciatis, quasi ea quæ Deo offerenda mittuntur, sycophantiis illudentem, calculísque & iudicio donaria dedicantes rectificantem. Siquidem nemo quicquam

Amplificatio ex cõsequentibus. *II.* *A voluntate dei, quam ex signis probat.* posthac muneris offerre audebit, certior factus, Deum nulla beneuolentia susceperum, quod priùs Delphis non visum sit probabile. Proinde Pythius iam antè non iniquam de misso donario tulit sententiam. Si enim aut Phalarim odio haberet, aut eius munus contemptim auersaretur, facile ac promptum illi fuerat illud vnà cum naui oneraria qua allatum est, in mediis Ionij maris fluctibus submergere. Iam verò ille à vestra sententia longè latéque dissentit, cùm & sereno cœlo illis Ionium traiicere præstitit (quemadmodum ipsi testificantur) ac saluos in Cirrham vsque pertulit: quo facto satis manifestum est monarchæ pietatem sibi non improbari. Oportet autem & vos diuinę sententiæ adiectis calculis, & hunc taurum reliquis templi ornamentis adiungere:

A ὑπιόντων, καὶ μέτρια διεξιόντων, καὶ ὃ δύσε-
βές ἅμα, καὶ ὃ κοινῇ συμφέρον, καὶ μάλι-
στα ὃ Δελφοῖς πρέπον προορώμενος, αὐτί-
κα παρῄνεσα ὑμῖν, μήτε ὑβρίζειν ἀν-
δρα δωρὰς τῷ θεῷ καθωμολογημένον, ἀπαλ-
λοτριοῦν· καὶ ταῦτα, πείσων τὴν μελίστην
ἐς ἀεὶ ὑπόμνημα γυμνάσιον, τέχνης καλ-
λίστης, καὶ ὑπνοίας κακίστης, καὶ δικαίας κο-
λάσεως. Ἐγὼ μὲν οὖν, καὶ ὃ εἰσάξας ὑ-
μᾶς ὅλως περὶ τούτου, καὶ δημιουργοὺς ἡ-
μῖν προθεῖναι τὴν ἀφόρητον, εἰ χρὴ δέ-
B χεσθαι ὃ ἀνάθημα, ἢ ὀπίσω αὖθις ἀποπέμπειν, ἀνόσιον ἤδη εἶ νομίζω. μᾶλλον
δὲ, ὑπ' ὑπερβολὴν ἀσεβείας ἀπολελοι-
πέναι. οὐδὲν γὰρ ἄλλ' ἡ ἱερουλία ὃ
προῆγμά ἐστι, μακρῷ τῶν ἄλλων χαλε-
πωτέρα, καὶ ὅσον τὰ καὶ ἤδη ἀνατεθέντα συ-
λᾶν, ὃ μηδὲ τὴν ἀρχὴν τοῖς ἀναθεῖναι
βουλομένοις ὑπηρέτειν ἀσεβέστερον. δέομαι
δὲ ὑμῶν Δελφὸς καὶ αὐτὸς ὤν, καὶ ὃ ἴσον
μετέχων τῆς τε δημοσίου εὐκλείας, εἰ φυ-
λάττοιτο, καὶ τῆς ἐναντίας δόξης, εἰ σὺν τῶν
C παόντων προσγένοιτο, μήτ' ἀποκλείειν ὃ
ἱερὸν τοῖς εὐσεβοῦσι, μήτε τὴν πόλιν προ-
ὰς ἀπόνοιας αἰθεφόπους ἁμαρτάνειν, ὡς τὰ
πεμπόμενα τῷ θεῷ συκοφαντοῦσαν, καὶ
ψήφῳ καὶ δικαστηρίῳ δοκιμάζουσαν τοὺς
ἀναθέντας. οὐδεὶς γὰρ ἔτι ἀναθεῖναι τολ-
μήσειεν ἂν, εἰδὼς οὐ προσησόμενον τὸν
θεὸν, ὅτι μὴ πρέπον Δελφοῖς δο-
κῇ. ὁ μὲν οὖν Πύθιος, τὴν δικαίαν ἤδη
περὶ τοῦ ἀναθήματος ψῆφον ἐνέγκας. Εἰ
γὰρ ἐμίσει τὸν Φάλαριν, ἢ ὃ δῶρον αὐ-
τοῦ ἐμυσάττετο, ῥᾴδιον ἦν τῷ Ἰονίῳ
μέσῳ καταδῦσαι αὐτό, μετὰ τῆς ἀγού-
σης ὁλκάδος. ὁ δὲ, πολὺ φιλανθρωπότερον ἢ δύ-
ναιτό τε Φαλαριωδέστερον, ὡς φασι, πα-
ρέσχεν αὐτοῖς, καὶ σῶς ἐς τὴν Κίρραν κα-
τάγει· ᾧ καὶ δῆλον, ὅτι προσίεται τὴν τοῦ
μοναρχου εὐσέβειαν, χρὴ δὲ καὶ ὑμᾶς τὰ
αὐτὰ ἐκείνῳ ψηφισαμένους, προσθεῖναι καὶ
τὸν ταῦρον τουτονὶ τῷ ἄλλῳ κόσμῳ τοῦ ἱεροῦ·

ἐπεὶ πρώτων αὖ εἴη τοῦτ' ἀτοπώτατον, πέμ-
ψαντά τινα μεγαλοπρεπές ὅτω δῶρον θεῷ,
τὸν καταδικάζουσθαι ὑπὸ τοῦ ἱεροῦ ψῆφον
λαβεῖν, καὶ μισθὸν κομίσασθαι τῆς ἀσεβείας,
ὃ κεκρίσθαι μηδὲ τοῦ ἀναθήναι ἄξιος. ὁ μὲν
οὖν παντία μοι ἐγνωκὼς, καθάπερ ὑπὸ τοῦ
Ἀκραγάντος ἄρτι καταπεπλυκὼς, σφα-
γάς τινας, καὶ βίας, καὶ ἁρπαγάς, καὶ ἀπα-
γωγὰς ἐπαγωδῶν τοῦ τυράννου, μόνον οὐκ
αὐτόπλους γεγονέναι λέγων, ὃν ἴσμεν οὐδ'
ἄχρι τοῦ πλοίου ἀποδεδημικότα. χρὴ δὲ τὰ
μὲν τοιαῦτα, μηδὲ τοῖς πεπονθέναι φάσκου-
σι πάνυ πιστὰ ἡμῖν διηνυσμένοις. ἄδηλον γὰρ
εἰ ἀληθῆ λέγουσιν, οὐχ ὅπως ἡμεῖς, ἃ μὴ
ὁπωσάμεθα, κατηγορεῖν. εἰ δ' οὖν τι καὶ πέ-
πραχται τοιοῦτον ἐν Σικελίᾳ, τοῦτ' ἤδη Δελ-
φοῖς ἀναγκαῖον πολυπραγμονεῖν, εἰ μὴ αὐ-
τοὶ ἱερέων ἤδη, δικασταὶ εἶναι ἀξιοῦμεν· καὶ
δεῖν θύειν, καὶ ἄλλα θεραπεύειν τὸν θεόν,
καὶ στεφανοῦσθαι, εἴ τις πέμψειέ τις, σκο-
ποῦντες καθήμεθα, εἴ τινες τῶν ἐπὶ τὸν
Ἰόνιον δικαίως ἢ ἀδίκως τυραννοῦσι. καὶ
τὰ μὲν τῶν ἄλλων, ἐχέτω ὅπῃ καὶ βούλε-
ται· ἡμῖν δὲ ἀναγκαῖον, οἶμαι, τὰ ἡμέτερα
αὐτῶν εἰδέναι, ὅπως τε πάλαι διέκειτο,
καὶ ὅπως νῦν ἔχει, καὶ τί ποιοῦσι λῷον ἔσται.
ὅτι μὲν δὴ οὐ χρημοῖς τε οἰκοῦμεν αὐτοὶ,
καὶ πέτρας γεωργοῦμεν, οὐχ Ὅμηρον χρὴ
παρεῖναι, δηλώσοντα ἡμῖν, ἀλλ' ὁρᾷν
πάρεστι ταῦτα· καὶ ὅσον ὑπὸ τῇ γῇ, βα-
θεῖ λιμῷ ἀεὶ σκαπτόμεθα αὖ. ὁ δ' ἱερὸν, καὶ
ὁ Πύθιος, καὶ ὁ χρηστήριον, καὶ οἱ θύοντες,
καὶ οἱ εὐσεβοῦντες, ταῦτα Δελφῶν τὰ πε-
δία, ταῦτ' ἡ πρόσοδος, ἐντεῦθεν ἡ εὐπο-
ρία, ἐντεῦθεν αἱ θυσίαι. χρὴ γὰρ τἀληθῆ
πρός γε ἡμᾶς αὐτοὺς λέγειν, καὶ ὃ λεγό-
μενον ὑπὸ τῶν ποιητῶν, ἀσπαρτα ἡμῖν καὶ
ἀνήροτα φύεται τὰ πάντα ὑπὸ γεωργῷ
τῷ θεῷ, ὃς οὐ μόνον τὰ πρὸς τοῖς ἄλλοις
ἀγαθὰ γιγνόμενα παρέχει, ἀλλ' εἴ τι καὶ
Φρυξὶν, ἢ Λυδοῖς, ἢ Πέρσαις, ἢ Ἀσσυρίοις,

A quandoquidem haud dubiè res foret omnium absurdissima, si quis adeò magnifico & excellenti munere huc misso, vestris calculis ab ingressu templi arceretur, ac præmium impietatis auferret, videlicet indignus iudicatus qui donum offerret Apollini. Cæterùm ille cuius diuersa est à me sententia, quemadmodum ex Acragante huc delatus nauigio, cædes quaspiam, & iniurias, & rapinas, & deprecationes à tyranno factas sustinuit, nimiùm tragica vociferatione extulit, dicens propemodum omnia sibi coràm visa esse oculis: quem non ignoramus ne ad portum quidem vsque pergre profectum esse. Non autem dissentaneum est talia ne iis quidem omnino credere, qui ista se perpessos esse commemorant. Etenim nobis obscurum est num vera prædicent, ne quo modo eos de quibus nihil certi nobis compertum est, iniustè sceleris accusemus. Quòd si tale quippiam in Sicilia quoque peractum est, quid hac de re Delphos solicitè curiosos esse attinet, nisi pro sacerdotum officio, iudicum partes nobis præposterè vendicemus? Et iam nobis sacrificandum erat, atque cæteris omnibus deus colendus: ac si quis misisset donaria, ea dedicare nostri fuerat officij. Num hîc expendentes sedemus, si qui ex illis qui trans Ionium continentem incolunt, legitimè an secus administrent imperia? Atque aliorum quidem res prout ipsi voluerint, se habeant: porrò nobis perneccessarium esse opinor, ne nostra ipsorum nobis ignota sint, tum qui olim rerum nostrarum status fuerit, & quo modo nunc in præsens eædem se habeãt, & quid magis ex vsu nostro sit facere. Nam quòd in præcipitiis & arduis cautibus habitemus, ac steriles petras colere soleamus, Homerus monitor nobis non est expectandus, qui nobis hæc palàm faciat, sed ista coràm ipsi oculis intuemur: tum quantum semper in terra versemur, cui portus sit profũdus, haud obscurè animaduertimus. Cęterùm templum ipsum, & Pythius, & oraculum, tum sacrificantes, & pietatis operibus seruientes, ij sunt Delphorum campi, ij prouentus, inde abundantia, inde commeatus nobis abundè & affatim offunditur. Par enim est, vt apud vos quod verum mihi videtur, tacitum non habeam, aut dissimulanter præteream, & quod à poëtis dicitur, citra sementem, citráque arationem nobis omnia proueniunt, dei agricolæ opera: qui non solùm ea quæ apud alios bona nascũtur, nobis ampliter & cumulatè exhibet, sed si quid pretiosi aut rari apud Phryges est, aut Lydos, aut Persas, aut Assyrios,

Amplificatio ab absurdo.

Obiectionũ testium occurrit à qualitate personarũ.

A locorum distantia & proprio officio.

III. Ab inutilib ex circunstãtiis, loco & effectu sacrorum templique.

aut Phœnices, aut Italos, aut apud ipsos denique Hyperboreos, omnia certatim ad Delphos perferuntur. Ac nos secundo loco post deum ab omnibus mirificè colimur, paratáque rerum copia affluentes felicem vitam agimus. Sed hæc iam olim vobis ignota non sunt. Quod autem ad præsentem deliberationem attinet, danda est vobis opera, vt in hoc vitæ semel institutæ tuendo proposito constanter perseueremus. Nullus, vt mea fert opinio, memoria tenet, vllo tempore de quoquam donario apud nos latam esse sententiam, neque quenquam à sacrificando aut donario dedicando fuisse excluſum aut prohibitum: eámque ob causam opinor delubrum Apollinis tantopere auctum esse, in tantum, vt iam supra modum abundet muneribus. Oportet itaque neque in præsens quicquam temere innouare, neq; aliquid præter morem patrium constituere. Sed nec amoris respectu iudicanda sunt nobis donaria, nec generis ratione ea quæ mittuntur, æstimanda, vndénam, aut à quo, aut cuiusmodi sint quæ huc legantur. Suscepta autem munera nulla curiositate delubro sacranda sunt, ac ambabus manibus per nos inseruiendum est cùm deo, tum pietatis gratia huc venientibus. Videmini verò mihi, ô viri Delphi, super rebus quas in præsentia deliberationi expendendas subiecistis, consultissimè facturi, si primùm omnium eam cogitationem susceperitis, de qualibusnã ac quantis rebus consilium ineatis. Principiò enim super deo ipso ac templo, tum sacrificiis atque donariis, super ritibus ac moribus antiquis, simul atque legibus vetustis, ac gloria vaticinij: exinde super vniuersa ciuitate, ac rebus priuatim & publicè omnibus Delphis conducentibus. Præter hæc omnia consultantes non contemnendum in discrimen venietis apud omnes homines aut fruẽdæ gloriæ, aut tolerandæ infamiæ. His profectò nihil maius (si quidem rationis compotes estis) aut perinde necessarium esse existimabitis. De quibus igitur in præsens consultamus, hæc sunt, non equidem solùm Phalaris, neque taurus ille, neque æs tantùm, sed omnes reges ac principes, quotquot nunc templi vtuntur opera. Præterea aurum, argentum, & quæcunque alia pretiosa multa ac sæpenumero deo dedicanda veniunt. Primùm enim iuxta dei consilium expendere conuenit. Cuius ergo rei gratia, non vt semper nobis moris fuit, neque vt iam olim consueuimus, de dedicandis muneribus faciemus? Aut quid in antiquis cõstitutionibus censoria nota reprehendẽtes, rebus nouis studemus?

IIII. Admonitate rei, & quòd contra veterum exẽplaſiat.

V. Ab officio iudicandum.

Peroratio, qua & capita argumentorum repetit, & Delphos admonet, ne quid temere innouent, sed potiùs cõmunẽ vtilitatem cõsiderent.

A ἢ Φοίνιξιν, ἢ Ἰταλιώταις, ἢ Ὑπερβορέοις αὐτοῖς, πάντα ἐς Δελφοὺς ἀφικνεῖται. καὶ τὰ δεύτερα, μετὰ τὸν θεὸν ἡμεῖς πάντων ὑφ' ἁπάντων, καὶ ἀφθονέομεν, καὶ εὐδαιμονοῦμεν. ταῦτα δ' ἀρχαῖον. ταῦτα δὲ μέλειν μοι, καὶ μὴ παυσαίμεθά γε οὕτω διάγοντες. μέμνησθε δὲ οὐδεὶς πώποτε ψῆφον ὑπὲρ ἀναθήματος πρὸ ἡμῶν ἀναδοθεῖσαν, οὐδὲ κωλυθέντα τινὰ θύειν ἢ ἀναθεῖναι. καὶ ἀφ' τοῦτ', οἶμαι, καὶ αὐτὸ ἐς ὑπερβολὴν ηὐξηται τὸ ἱερὸν, καὶ ὑπερπλουτεῖ ἐν τοῖς ἀναθήμασι. δεῖ τοίνυν μηδὲ ἐν τῷ παρόντι καινοτομεῖν μηδὲν, μηδὲ παρὰ τὰ πάτρια νόμον καθίστασθαι, φιλοχρινεῖν τὰ ἀναθήματα, καὶ γλισχρολογεῖν τὰ πεμπόμενα, ὅθεν, B ἀφ' ὅτου, καὶ ὁποῖα· δεξαμένους δὲ, ἀπερισκέπτως ἀναθεῖναι, ὑπηρετοῦντας ἀμφοῖν, καὶ τῷ θεῷ, καὶ τοῖς εὐσεβέσι. δοκεῖτε δέ μοι, ὦ ἄνδρες Δελφοὶ, ἄμεινον βουλεύσεσθαι περὶ τῶν παρόντων, εἰ λογίσεσθε πρῶτον ὑπὲρ ὅσων καὶ ἡλίκων ἐστὶν ἡ σκέψις· πρῶτον μὲν ὑπὲρ τοῦ θεοῦ, καὶ τοῦ ἱεροῦ, καὶ θυσιῶν, καὶ ἀναθημάτων, C ἐθῶν ἀρχαίων, καὶ θεσμῶν παλαιῶν, καὶ δόξης τοῦ μαντείου ἔπειτα, ὑπὲρ τῆς πόλεως ὅλης, καὶ τῶν συμφερόντων τῷ τε κοινῷ ἡμῶν, καὶ ἰδίᾳ ἑκάστῳ Δελφῶν· ὅτι πᾶσι δὲ, τῆς παρὰ πᾶσιν ἀνθρώποις εὐκλείας, ἢ κακοδοξίας. τούτων γὰρ οὐκ οἶδα εἴ τι μεῖζον, εἰ σωφρονήσετε, ἢ ἀναισχυντότερον πεπόνθατε αὖ. περὶ μὲν οὖν ὧν βουλεύομεθα, ταῦτά ἐστιν. D ὁ Φάλαρις τύραννος εἷς, οὐδὲ ταῦρος οὗτος, οὐδὲ χαλκὸς μόνον, ἀλλὰ πάντες βασιλεῖς, καὶ πάντες δυνάσται, ὅσοι νεὼ κεκτήνται τῷ ἱερῷ, καὶ χρυσὸς, καὶ ἄργυρος, καὶ ὅσα ἄλλα τίμια, πολλὰ πολλάκις διατεθησόμενα τῷ θεῷ. πρῶτον μὲν γὰρ ὃ κατὰ τὸν θεὸν ἐξεπαθῶσαι ἄξιον. τίνος οὖν ἕνεκα, μηδ' ὡς αἰεὶ, μηδ' ὡς πάλαι τὰ περὶ τῶν ἀναθημάτων ποιησόμεθα; ἢ τί μεμφόμενοι τοῖς παλαιοῖς ἔθεσι, καινοτομήσομεν;

καὶ ὃ μηδὲ πώποτε, ἀφ' οὗ τὴν πόλιν οἰκοδομῶ, καὶ ὁ Πύθιος χρᾷ, καὶ ὁ τρίπους φθέγγεται, καὶ ἡ ἱέρεια ἐμπνέεται, λεγόντας ἡμῖν, νῦν καταγνωσόμεθα, κρίνεσθαι, καὶ δέχεσθαι τοὺς ἀναθήσοντας; καὶ μὴν ἐξ ἐκείνου μὲν τοῦ παλαιοῦ ἔθους, τοῦ αἰδέσιον καὶ πᾶσιν ἐξεῖναι, ὁρᾶτε ὅσων ἀγαθῶν ἐμπέπλησται ὁ ἱερὸν, ἀποδόντων ἀναθέντων, ἕκαστον τὴν ἑαυτοῦ δυνάμιν ἑνίων δωρουμένων τὸν θεόν. εἰ δ' ὑμᾶς αὐτοὺς δοκιμασάς, καὶ ἐξετάσας ὑπισχνοῖσθε τοῖς ἀναθήμασιν, ὀκνῶ μὴ ἀπορήσωμεν τῶν δοκιμασθησομένων ἐπὶ, τοσούτους ὄντας, τοσούτους δικαστὰς αὐτῶν καθίσαι, καὶ ἀναλίσκοντα, καὶ καταδαπανῶντα, πρὸς αὐτοῦ κρίνεσθαι, ἕκαστον τῶν ὅλων κινδυνεύειν. ἢ τίνι βιωτὸν, εἰ χρήσεται τοῖς ἀναθήναι ἀναξίος;

A Et quod nunquam ex quo hanc vrbem incolimus, ac Pythius interrogatus reddidit oracula, & tripos loquitur, & ipsa sacerdos diuino afflatur numine, fecimus, nunc faciendum constituemus, iudicantes videlicet ac expendentes eos qui huc missitant munera? Quin potiùs illud apud animum vestrum cogitatis, ex prisco illo more & instituto, quo munerum offerendorum facultas intercluſa fuit nemini, quantis bonis templum auctum & cumulatum siet, omnibus offe-
B rentibus, ac quibusuis pro substantiæ suæ modulo donariis deum cumulantibus. Quòd si nobis ipsi iudicum & censorum prouinciam sumemus missorum huc munerum, vereor ne citò eorum qui nobis probandi aut expendēdi sunt, penuria laboremus, nemine scilicet sufferente semetipsum reum obiectare iudicio, & in hoc ipsum impensas & sumptus facientem, vt iudicetur, déque omnibus in periculum veniat. Aut cui humaniter patiendum existimatis, si donariorum dedicandorum libertate indignus esse iudicabitur?

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ, Η ΨΕΥΔΟΜΑΝΤΙΣ.

ALEXANDER, SEV PSEVDOMANTIS.

Erasmo Roterodamo interprete.

ARGVMENTVM.

Historica narratio est, vitam & res Alexandri cuiusdam impostoris, qui se Podalirij filium faciebat, & private venditabat, exponens, lectu iucundissima, non per se modò, verumetiam quòd sub huius præstigiatoris exemplo, aliorum atque similium, quorum nonnullos superior ætas quoque tulit, scelera atque impostur.e deprehendi coarguíque possunt. Proœmio difficultatem susceptí operis collatione quadam amplificat, institutúmque suum exemplo defendit. Hinc ad Narrationem descendens, à descriptione personæ orditur. Cætera plana sunt.

ΣΥ μὲν ἴσως, ὦ φίλτατε Κέλσε, μικρόν τι τοῦτο, καὶ φαῦλον οἷς ὁ τρόπαιμα, τροσταττειν τὸν Αλεξάνδρα σοι τὸν Αβωνοτειχίτου τοῦ γόητος βίον, καὶ ἐπινοίας αὐτοῦ, καὶ τολμήματα, καὶ μαχανείας εἰς βιβλίον ἐκλεξάμενα, πέμψαι· ὃ δὲ, εἴ τις ἐθέλοι τροσὸς ἀκριβὲς ἕκαστον ἐπεξιέναι, μεῖόν ἐστιν, ἢ τὰς Αλεξάνδρα τοῦ Φιλίππου τράξεις ἀναγράψαι· τοσοῦτος εἰς κακίαν σοῦ, ὅσος εἰς ἀρετὴν ἐκεῖνος.

C TV quidem charissime Celse, leuem fortè quandam ac facilem prouinciam tibi mandare videris, cùm iniungis vt Alexandri Abonotichitę impostoris vitam, commenta, neque non audaciam præstigiásque libro complexus, volumen ad te transinittam. Verùm si quis ea conetur omnia ad plenum enarrare, id profectò non minoris sit negotij, quàm Alexandri eius cui Philippus fuit pater, res gestas literis prodere; tantus fuit scelere, quantus ille virtute.

Attamen si candidè ignoscentérque legere voles,& quod narrationi deerit, id ex te imputare atque addere: conatum hunc te auctore capessam, & Augiæ bubile,si non omne, at certè pro mea virili repurgare nitar, paucis aliquot elatis cophinis: nimirum vt ex his coniecturam facias, quantus quámque immensus fuerit fimus vniuersus, quem ter mille boues multis annis reddere potuerint. Sed amborum interim nomine calumniam vereor, tuo pariter ac meo: tuo, qui iubeas memorię literarúmque monumẽtis tradi virum longè sceleratissimum: meo, qui sumam operam in huiusmodi narratione, rebúsque gestis hominis quem nequaquam oportebat ab eruditis legi, sed in frequentissimo quopiam & amplissimo theatro spectari à simiis aut vulpibus discerptum. Quanquam si quis hoc crimen nobis impegerit, poterimus & ipsi nos exemplo quodam simili tueri. Etenim Arrianus ille discipulus Epicteti, vir inter Romanos cum primis laudatus, ac per omnem vitam in literarum studio versatus, cùm simile quiddam fecerit, pro nobis quoque respondurus est. Nam is quidem Tillibori latronis vitam describere non est grauatus. Nos verò multùm crudeliorem latronem memoriæ prodemus, quippe qui non in syluis ac montibus, sed ipsis in vrbibus sit latrocinatus: neque qui Minyam tantùm aut Idam sit pergrassatus, neque paucas quasdam Asiæ partes, videlicet desertiores, depopulatus, sed qui vniuersam (vt ita dixerim) Romanorum ditionem suo complerit latrocinio. Ac primùm tibi depingam hominem, effigiem eius quoad potero proximè verbis adumbrans: tametsi non sum admodum pingendi peritus. Corpore igitur, vt interim & hoc tibi repræsentem, procerus erat, & aspectu decorus, planéque specie diuina quadam, ac maiestatis plena, colore candido, barba non admodum hirsuta, coma partim natiua rectus,partim apposititia: sed hac adeò scienter efficta, vt vulgus ferè non sentisceret imitatam ascititiámque esse. Oculi vehementer acres ac versatiles, tum diuinum quiddam relucentes. Vox dulcissima,paritérque clarissima. In summa,quo ad has res nulla ex parte poterat improbari. Ac figura quidem hominis erat huiusmodi: cæterùm mens atque animus, ô malorum depulsor Hercules,

A ὅμως δὲ εἰ μὴ συγγνώμης ἀναγνώσεσθαι μέλλοις, καὶ τὰ ἐνδέοντα τοῖς ἰσορρυθμοῖς προσλογιῶμαι, καὶ προσθήσομαί σοι τὸν ἆθλον, καὶ τὴν Αὐγείου βυσσοσίαν, εἰ δὲ μὴ πᾶσαν, ἀλλ' εἰς δυνάμιν γε τὴν ἐμαυτοῦ, ἀναχωθήσεσθαι πειράσομαι, ὀλίγους ὄσους τῶν κοφίνων ἐκφορήσας, ὡς ἀπ' ἐκείνων τεκμήριον. πόση πᾶσα, καὶ ὡς ἀμέτρητος ἦν ἡ κόπρος, ἴσως τετρακισχιλίους βόας ἐν πολλοῖς ἔτεσι ποιῆσαι ἐδυνάμην. ἀμφοῖν μὲν οὖν ὑπὲρ ἀμφοῖν, ὑπέρ τε σοῦ, καὶ ὑπὲρ ἐμαυτοῦ σοῦ μὲν, ἀξιοῦντος μνήμην καὶ γραφὴν παραδοθῆναι ἀνδρὸς τελεοκατάρατον· ἐμοῦ δὲ, ἀποδυσωπῶ ποιεῖσθαί τινα τοιαύτην ἱστορίαν, καὶ προέξειν ἀνεφάτου, οὐκ ἀναγνώσεσθαι τοὺς τῶν πεπαιδευμένων ἴσως ἄξιον, ἀλλ' ἐν πανδήμῳ τινὶ μείζονι θεάτρῳ ὁρᾶσθαι, ὑπὸ πιθήκων, ἢ ἀλωπέκων διασπαρῆναι. ἀλλ' ἴσως τις ἡμῖν ταύτῃ ἐπιφέρῃ τὴν αἰτίαν, ἕξομεν καὶ αὐτοὶ εἰς παράδειγμά τι τοιοῦτον ἀνενεγκεῖν. καὶ Ἀρριανὸς γὰρ ὁ τοῦ Ἐπικτήτου μαθητὴς, ἀνὴρ Ρωμαίων ἐν τοῖς πρώτοις, καὶ παιδείᾳ πρὸ ὅλου τοῦ βίου συγγενόμενος, ὁμοιόν τι παθὼν, ἀπολογησάμενος δὴ καὶ γὰρ ἡμῶν. Τιλλιβόργου μὲν τοῦ λῃστοῦ κἀκείνου βίον ἀναγράψαι ἠξίωσεν· ἡμεῖς δὲ πολὺ ὠμοτέρου λῃστοῦ μνήμην ποιησόμεθα, ὅσῳ μὴ ἐν ὕλῃ, καὶ ὄρεσιν, ἀλλ' ἐν πόλεσιν οἷς ἐλῃστεύετο, καὶ Μινύαν μόνον, οὐδὲ τὴν Ἰδην κατατρέχων, οὐδὲ ὀλίγας τῆς Ἀσίας μέρη τὰ ἐρημότερα λεηλατῶν, ἀλλὰ πᾶσαν, ὡς εἰπεῖν, τὴν Ρωμαίων ἀρχὴν ἐμπλήσας τῆς λῃστείας τῆς αὐτοῦ. πρότερον δέ σοι αὐτὸν ἀπογράψω τῷ λόγῳ, πρὸς ὃ ὁμοιότατον εἰκάσας τὴν μορφὴν, ὡς ἂν δύνωμαι, καίτοι μὴ πάνυ γραφικός τις ὤν. Ὁ γὰρ δὴ σῶμα, ἵνα σοι καὶ τοῦτο δείξω, μέγας τε ἦν, καὶ καλὸς ἰδεῖν, καὶ θεοειδὴς ὡς ἀληθῶς, λευκὸς τὴν χρόαν, ὁ γλῆφον οὐ πάνυ λάσιος, κόμην τὴν μὲν, ἰδίαν, τὴν δὲ καὶ πρόσθετον ὑπειλημμένος, εὖ μάλα εἰκασμένην, καὶ τοῖς πολλοῖς, ὅτι μὲν ἀλλοτρία, λελη-θυῖα· ὀφθαλμοὶ, πολὺ ὃ χαριέν καὶ ἔνθεον διεμφαίνοντες· φώνημα, ἡδίστου τε ἅμα, καὶ λαμπροτάτου· καὶ ὅλως, ὁθενοῦν μεμπτὸς ἦν τὰ γε τοιαῦτα. τοιὸς δὲ μὲν τὴν μορφὴν· ἡ ψυχὴ δὲ, καὶ ἡ γνώμη, ἀλεξίκακε Ἡράκλες,

καὶ Ζεῦ ἀποτρόπαιε, καὶ Διόσκουροι σωτῆρες, πολεμίοις, καὶ ἐχθροῖς ἐντυχεῖν γλύκιστο, ἢ συγγενέσθαι τοιούτῳ τινί. σωφροσύνῃ μὲν γὰρ καὶ αἰσχυνοίᾳ, καὶ δριμύτητι, πάμπολυ τῶν ἄλλων διέφερε· καὶ τόγε περιέργων, καὶ φιλομαθὴς, καὶ μνημονικὸν, καὶ πρὸς τὰ μαθήματα εὐφυὲς, πάντα ταῦτα εἰς ὑπερβολὴν εἶχεν αὐτῷ· ἐχρῆτο δὲ αὐλοῖς εἰς τὸ χεῖρον· καὶ ὄργανα ταῦτα γυναῖα ὑπερβεβλημένα ἔχων, αὐτίκα μάλα τῶν ὅτι κακία διαβολῆτων ἀκρότατος ἀπετελέσθη, ὑπὲρ τοὺς Κέρκωπας, ὑπὲρ τὸν Εὐρύβατον, ἢ Φρυνώνδην, ἢ Αἰσχύδημον, ἢ Σώστρατον. αὐτὸς γὰρ τῷ γαμβρῷ Ρουτιλλιανῷ ποτὲ γράφων, καὶ τὰ μετριώτατα ὑπὲρ αὐτοῦ λέγων, Πυθαγόρᾳ ὅμοιος εἶ ἠξίου. ἀλλὰ εἴλεως μοὶ ὁ Πυθαγόρας εἴη, σοφὸς ἀνὴρ, καὶ τὸν γνώμην θειότατος· εἰ δὲ κἀγὼ τοῦτον ἐγεγόνειν, πᾶς ἄν, Ζεῦ οἶδα, ὅτι πρὸς αὐτὸν εἶ ἔδοξε· καὶ πρὸς Χαρίτων, μή με νομίσῃς ἐφ' ὑμῖν ταῦτα τοῦ Πυθαγόρου λέγειν, ἢ συναπτὴν πειρώμενον αὐτοῖς εἰς ὁμοιότητας τῶν πρόσεων. ἀλλ' εἴ τις τὰ χείριστα καὶ βλασφημότατα τῶν ὅτι διαβολὴ πρὸς τὸν Πυθαγόρου λεγομένων, οἷς ἔγωγε οὐκ ἂν πειθείην, ὡς ἀληθέσιν οὖσιν, ὅμως συναγάγοι εἰς ταὐτὸ, πολλοστὸν ἂν μέρος ἅπαντα σκῶμα γένοιτο τῆς Ἀλεξάνδρου δεινότητος. ὅλως γὰρ ὀξυτόνου μοι, καὶ τοῦ λογισμῷ διαπεπυρωμένου ποικιλωτάτην τινὰ ψυχὴν κρῆσιν, οὐκ ψευδῆ, καὶ δόλων, καὶ ὑπορχιῶν, καὶ κακοτεχνιῶν συγκειμένην, ῥᾳδίαν, εὐμήχανον, πρόθυμον, φιλόπονον ἐξεργάσασθαι τὰ νοηθέντα, καὶ πιθανὴν καὶ ἀξιόπιστον, καὶ ὑποκριτικὴν τοῦ εὐτόνου, καὶ τοῦ εὐκαιροτάτου τῆς βουλήσεως ἐοικυίαν. οὐδεὶς γοῦν τοσοῦτον ἐντυχὼν, οὐκ ἀπῆλθε δόξαν λαβὼν ὑπὲρ αὐτοῦ, ὡς εἴη πάντων αὐθαδεστάτων χρησότατος, καὶ ὑπομενέστατος, καὶ πρᾳότατος, καὶ ἁπλοϊκώτατός τε, καὶ ἀφελέστατος. ὅτι πᾶσι δὲ τοῦτοις, ὁ μεγαλουργὴς πρᾳότης, καὶ ὁ μηδὲν ἀεὶ μικρὸν ὑποπτεύων, ἀλλ' ἀεὶ τοῖς μεγίστοις ἐπέχων τὸν νοῦν. μειρακίσκον μὲν οὖν ἔτι ὄντα, πάνυ ὡραῖον, ὡς ἐγὼ ἀπὸ τῆς καλάμης τεκμαίρεσθαι, καὶ ἀκούειν τῶν διηγουμένων, ἀνέδην ἐπόρνευε, καὶ σιτῶν ὅτι μισθῷ τοῖς δεομένοις.

A & auersor tristium Iupiter, seruatorésque Dioscuri, in hostes potiùs contingat incidere, quàm cum eiusmodi quopiam habere commercium. Siquidem ingenio, solertia, acumine longè præstabat cæteris mortalibus. Tum curiositas, docilitas, memoria, & ad disciplinas ingenij felicitas, horum vnumquodque supra quàm dici possit, illi suppetebat, quibus tamen pessimam in partem est vsus. Et cùm haberet arma tam egregia sibi suppeditata, illico nimirum omnium qui essent sceleribus nobilitati, facilè summus euasit, vel superior, Cercopibus, Eurybato, Phrynonda, Aristodemo, Sostrato. Nam ipse
B cùm aliquando Rutiliano scriberet genero, modestissiméque de se loqueretur, Pythagoræ semet assimilabat. Atqui veniam mihi dabit Pythagoras, vir ille quidem sapiens, ac mente diuina: cæterùm si huius ætate vixisset, puer (sat scio) præ hoc visus fuisset. Sed heus tu per Gratias, caue putes hæc in Pythagoræ contumeliam me dicere, quasi velim eos similitudine rerum gestarum committere. Verùm si quis deterrima quæque & probrosissima quę de Pythagora per calumniam feruntur (quibus equidem haudquaquã
C fidem perinde vt veris habuerim) si quis tamen conferat in vnum, ea nimirum omnia vix etiam minimam particulam adæquent Alexandrinæ versutiæ. Prorsum enim imaginare mihi, & cogitatione finge, quàm maximè variam ingenij temperaturam, indolémque ex mendacio, dolis, periuriis, maleficiis confusam, promptam, audacẽ, versatilem, & ad efficiendum quę cogitasset, nullum refugientem laborem, appositam ad persuadendum, cuique facilè fides habenda videretur: tum quæ mirè simularet optima quęque: ea quæ à mente essent diuersissima, præ se ferret. Primùm igitur nemo cum illo
D congressus est, qui non hac cum opinione discesserit, vt eum mortaliũ omnium optimũ ęquissimúmque, prętereà simplicissimum, miniméque fallacẽ iudicaret. Accedebat ad hæc omnia grandium rerum conatus, cùm nihil pusillum cogitaret, sed ad maxima semper appelleret animum. Ita cùm esset adolescentulus adhuc formosus admodum, ætate videlicet tenera, ac velut herbescente: id quod licebat partim è stipula coniicere, partim audire ex his qui ita prædicabant: passim sese prostituebat, ac mercede sui copiam faciebat iis quibus lubitum fuisset.

Inter multos autem incidit in hunc amans quidam præstigiator, ex eorum numero qui magiam & diuinas incantationes profitentur, tum illectamenta ad conciliandam in amoribus gratiam, malorum immissiones in hostes, rationem eruendi reperiendíque thesauros, hæreditatum successiones. Hic vbi conspiceret bene ingeniatum puerum, atque ad subministrandum arti negocióque suo propensissimum, vtpote qui non minùs illius adamaret maleficium, quàm ipse huius formam: erudiit eum, sempérque deinceps pro adiutore ministróque est vsus. At is publicitus quidem & apud vulgus medicum scilicet agebat: didicerat autem apud Thoonis Ægyptij coniugem

Pharmaca mixta, salubria multa, at noxia multa.

Quorum omnium successor hic atque hæres factus est. Porrò doctor ille & idem amator natione Tyaneus erat, videlicet ex eorum numero, qui cum egregio Apollonio Tyaneo illo erant versati, totámque illius tragœdiam pernouerant. Vides quánam è schola tibi hominem refero? Verùm vbi iam barba plenus esset Alexander, Tyaneo illo vita defuncto, in egestatem redactus, defloréscente simul & forma vnde victum parare licuisset, nihil postea paruum agitabat animo: sed inito commercio cum Byzantino quopiam, annalium scriptore, viro, qui in certamina descendunt, omnium, ingenij longè sceleratissimi: (Cocconas, opinor, erat cognomen) circumibant impostúris ludificantes, ac pingues homines (sic enim illi peculiari Magorum lingua vulgus appellant) detondentes. In his Macetin mulierem opulentam nacti sunt, natu quidem grauiorem illam, quàm vt amoribus esset idonea, sed quæ studeret etiamdum amabilis haberi. Ab hac victus copia suppeditabatur, atque hanc ex Bithynia in Macedoniam vsque sunt consequuti. Nã illi patria erat Pella, qui locus olim floruit sub Macedonicis regibus: nunc à paucis iísque obscuris & humilibus incolitur. Ibi cùm conspicerent immani magnitudine dracones, placidos admodum ac mansuetos, adeò vt à mulieribus alerentur, & cum pueris vnà cubarent, & calcantes ferrent, neque commouerentur si quis stringeret premerétque: denique perinde atque infantes lac è papilla sugerẽt,

A ἐν δὲ τοῖς ἄλλοις, λαμβάνῃ τις αὐτὸν ἐρασθὴς γόης, τῶν μαγείας καὶ ἐπῳδὰς θεσπεσίους ἐπιχειρούντων, καὶ χάριτας ὑπὲρ τοῖς ἐρωτικοῖς, καὶ ἐπαγωγὰς τοῖς ἐχθροῖς, καὶ θησαυρῶν ἀνακομπὰς, καὶ κλήρων διαδοχάς. οὗτος ἰδὼν εὐφυᾶ παῖδα, καὶ πρὸς ὑπηρεσίαν τῶν αὐτοῦ πραγμάτων ἑτοιμότατον, ἐδίδασκε μὲν ἐρωτικὰ τῆς κακίας τῆς αὐτοῦ, ἣ αὐτὸς τῆς ὥρας τῆς ἐκείνου, ἐξεπαίδευέ τε αὐτὸν, καὶ διετέλει ὑπουργῷ, καὶ ὑπηρέτῃ, καὶ διακόνῳ χρώμενος. ὁ δ' αὐτὸς ἐκεῖνος, δημοσίᾳ μὲν ἰᾶτο ἐδόκει ἰατρὸς εἶναι, ἐπῃδὴ δὲ κατὰ τὴν Θοώνος

B τοῦ Αἰγυπτίου γυναῖκα

Φάρμακα πολλὰ μὲν ἐσθλὰ μεμιγμένα,
πολλὰ δὲ λυγρά.

ὧν ἁπάντων κληρονόμος, καὶ διάδοχος αὐτὸς ἐγένετο. ἐκεῖ δὲ ὁ διδάσκαλος ἐκεῖνος, καὶ ἑρμηνεὺς, ὁ γόης Τυανεὺς, τῶν Ἀπολλωνίῳ τῷ Τυανεῖ πάνυ συγγενομένων, καὶ τὸ πᾶσαν αὐτοῦ περιχωρήσαν εἰδότων. ὁρᾷς ὃς οἵας σοι διηγητὴς ἀνθρώπου λέγω; ἤδη δὲ πώγωνος ὁ Ἀλέξανδρος πεπλήρωτο, καὶ τοῦ Τυανέως ἐκείνου ἀποθανόντος, ἐν ἀπορίᾳ καθεστὼς, ἀπηνθηκυίας ἅμα τῆς ὥρας,

C ἀφ' ἧς πρέφεσθαι ἐδύνατο, οὐκ ἔτι μικρὸν οὐδὲν ἀπενόει· ἀλλὰ κοινωνήσας Βυζαντίῳ τινὶ χρονογράφῳ, τῶν καθιέντων ἐς τοὺς ἀγῶνας πολὺ καταγελαστοτέρῳ τὴν φύσιν (Κοκκωνᾶς δὲ ἐπεκαλεῖτο, οἶμαι) περιήεσαν γοητεύοντες, καὶ τοῖς παχέσι τῶν ἀνθρώπων (οὕτω γὰρ αὐτοῖ τῇ πατρίῳ τῶν μάγων φωνῇ τοὺς πολλοὺς ὀνομάζουσιν) ἀποκείροντες. ἐν δὲ τούτοις, καὶ Μακέτιν γυναῖκα πλουσίαν, ἐξωρον μὲν, ἁρμόσιμον δὲ ἔτι εἰ βλεπομένῃ,

D ἐξευρόντες, ἀπεσπάσατό τε τὰ ἀρκοῦντα παρ' αὐτῆς, καὶ ἀνῆλθον ἐκ τῆς Βιθυνίας εἰς τὴν Μακεδονίαν. Πέλλα δὲ ἐστὶν ἐκείνη, πάλαι μὲν ἀκμάσαν χωρίον καὶ τοῖς Μακεδόνων βασιλεῦσι, νῦν δὲ ταπεινοῖς καὶ ὀλίγοις τοῖς οἰκήτορας ἔχοντος. ἐνταῦθα ἰδόντες δράκοντας παμμεγέθεις, ἡμέρους πάνυ, καὶ πραοτάτους, ὡς καὶ ὑπὸ γυναικῶν τρέφεσθαι, καὶ παιδίοις συγκαθεύδειν, καὶ πατουμένους ἀνέχεσθαι, καὶ θλιβομένους μὴ ἀγανακτεῖν, ἀλλὰ πίνειν ἀπὸ θηλῆς καθάπερ τοῦτα τοῖς βρέφεσι,

(πολλοὶ δὲ γίνονται τοιοῦδε περὶ αὐτῶν, ὅθεν καὶ τὸν περὶ τῆς Ολυμπιάδος μῦθον διαφοιτῆσαι πάλαι εἰκὸς, ὅποτε ἐκύει τὸν Αλέξανδρον, δράκοντος τινὸς, οἶμαι, τοιούτου συγκαθεύδοντος αὐτῇ) ὠνοῦνται τῶν ἑρπετῶν ἓν ὃ κάλλιστον, ὀλίγων ὀβολῶν. καὶ ἤδη τὸν Θουκυδίδου, ἄρχεται ὁ πόλεμος ἐνθένδε ἤδη. ὡς γὰρ αὖ δύο κάκιστοι, καὶ μεγαλότολμοι, καὶ πρὸς τὸ κακουργεῖν προχειρότατοι, ἐς ταὐτὸ συνελθόντες, ῥᾳδίως κατενόησαν τὸν τῶν ἀνθρώπων βίον ὑπὸ δυοῖν τούτοιν μεγίστοιν τυραννούμενον, ἐλπίδος, καὶ φόβου· ὅτι ὁ τούτων ἑκατέρῳ ἐς δέον χρήσασθαι δυνάμενος, πάντα πλουτήσειν αἱ. ἐν ἀμφοτέροις γὰρ, τῷ τε δεδιότι, καὶ τῷ ἐλπίζοντι, ἑώρων τὴν προγνωσιν μαντικωτάτην τε, καὶ ποθεινοτάτην οὖσαν, καὶ Δελφοὺς οὕτω πάλαι πλουτῆσαι, καὶ ἀοιδίμους γενέσθαι, καὶ Δῆλον, καὶ Κλάρον, καὶ Βραγχίδας, τῶν ἀνθρώπων ἀεὶ, δι' οὓς προεῖπον τυράννους, τὴν ἐλπίδα, καὶ τὸν φόβον, φοιτώντων ἐς ἱερὰ, καὶ προμαθεῖν τὰ μέλλοντα δεομένων, καὶ δι' αὐτὸ ἑκατόμβας θυόντων, καὶ χρυσᾶς πλίνθους ἀναθέντων. ταῦτα πρὸς ἀλλήλους τρέφοντες, καὶ κυκῶντες, μαντεῖον συστήσασθαι καὶ χρηστήριον ἐβουλεύοντο. εἰ γὰρ τοῦτο προχωρήσειν αὐτοῖς, αὐτίκα πλούσιοί τε καὶ εὐδαίμονες ἔσεσθαι ἤλπιζον· ὅπερ μείζονος ἢ κατὰ τὸν παρόντα προσδοκίαν, ἀπήντησεν αὐτοῖς., καὶ κρεῖττον διεφθάρη τῆς ἐλπίδος. τοιγαροῦν τὸν σκέψιν ἐποιοῦντο, πρῶτα μὲν περὶ τοῦ χωρίου, δεύτερον δὲ, ὅτις ἡ ἀρχὴ, καὶ ὁ τρόπος αἱ γένοιτο τῆς ἐπιχειρήσεως. ὁ μὲν οὖν Κοκκωνᾶς, τὴν Χαλκηδόνα εὐδοκίμαζεν ἐπιτηδείαν εἶ), καὶ ἐμπόρων χωρίον, τῇ τε Θρᾴκῃ, καὶ τῇ Βιθυνίᾳ προσοικοῦν, οὐ πόρρω τοῦδε τῆς Ασίας, καὶ Γαλατείας, καὶ τῶν ἐπιφερομένων ἐθνῶν ἀνθρώπων. ὁ δὲ Αλέξανδρος, ἔμπαλιν τὰ οἴκοι προὔκρινε, λέγων, ὅτι ἀληθὲς εἰῶ, προσῆκε τὴν τῶν τοιούτων ἀρχὴν, καὶ ἐπιχείρησιν, ἀνθρώπων δεῖν παχέων, καὶ ἠλιθίων τῶν ἐπιδοξομένων, οἵους τοὺς Παφλαγόνας εἶ) ἔφασκεν, ἐπιοικοῦντας τὸ τοῦ Αβώνου τεῖχος, δεισιδαίμονας τοὺς πολλοὺς, καὶ ἠλιθίους, καὶ μόνον εἰ φανείη τις, αὐλητὴν ἢ τυμπανισήν,

(nam sunt id genus apud illos permulti: vnde verisimile est olim illã de Olympiade fabulam increbruisse, quum Alexandrum conciperet, huiusmodi dracone quopiam opinor cum ea concumbente) mercati sunt ex his serpentibus vnum, qui esset pulcherrimus, obolis sanè paucis. Atque (vt Thucydidis vtar verbis) hinc iam bellum oritur: nimirum cùm duo facinorosissimi, & immani audacia prædiți, neque non ad maleficia promptissimi, societatem iniissent, facilè perpenderunt, hæc duo potissimùm in hominum vita tyrannidem obtinere, spem, ac metum: quorum vtroque si quis ad commoditatem vteretur, fore vt is illico ditesceret. Siquidem vtrique iuxtà, vel ei qui metu laboraret, vel huic qui spe teneretur, videbant præscientiam quàm maximè necessariam esse, summéque desiderari: atque hac via Delphos olim fuisse ditatos, factósque celebres: pręterea Delum, Clarum, & Branchidas: nimirum hominibus, per hos quos modò dixi tyrannos, nempe spem ac metum, ad sacra confluentibus, ac futura prædiscere cupientibus, atque huius rei gratia hecatombas immolantibus, aureósque dedicantibus lateres. Hæc vbi inter sese versàssent, vltróque ac citro agitassent, visum est vaticinium oraculúmque constituere: etenim si res ea processisset, sperabant se protinus diuites atque felices fore. Quod quidem negotium magnificentiùs etiam illis successit, quàm expectauerant initiò, & vel spe meliùs euênit. Hinc iam spectare cœperunt, primùm quidem de loco, deinde quonam exordio, quáve ratione negotium oporteret auspicari. Cocconas igitur Chalcedonem opportunam esse censuit, vtpote regionem à negotiatoribus frequentatam, tum Thraciæ Bithyniæque confinem, neque longè dissitam ab Asia Galatiáque, cunctis item imminentibus populis. At è diuerso patriam suam prætulit Alexander: nam aiebat (id quod erat res) ad huiusmodi negotiorum auspicationem aggressionémque, hominibus opus esse crassis & stolidis, & qui viderentur admissuri: cuiusmodi Paphlagones affirmabat esse hos qui supra Aboni murum incolunt, nempe superstitiosos plerosque ac stolidos: qui, si quis tantùm apparuisset, tibicinem aut tympanistam,

aut qui cymbala pulsaret, secum adducens, cribro (quod aiunt) vaticinans, illico vehementer omnes in illum inhient, & perinde vt cœlitum quempiam intueantur. Hac de re cùm controuersiæ nonnihil inter illos fuisset, tandem cessit Alexander. Itaque profecti Chalcedonem (nam id oppidum visum est hac parte habere nonnihil ipsis conducibile) in Apollinis templo, quod est apud Chalcedonios vetustissimum, æreas defodiunt tabellulas, quæ dicerent, breui admodum Æsculapium vnà cum patre Apolline in Pontum aduenturum, atque Aboni murum inhabitaturum. Eæ tabellæ cùm essent de industria repertæ, facilè effecerunt vt hic rumor in omnem vsque Bithyniam ac Pontum dimanaret, multò autem ante alios in Aboni murum: nam hi protinus statuerant etiam templum erigere, iámque fundamentis locum effoderant. Hic igitur in Chalcedone relictus Cocconas, ancipitia quædam atque ambigua obliquáque conscripsit responsa. Deindè paulo pòst diem obit, à vipera (sicut opinor) ictus. In huius demortui locum accersitur Alexander, ac succedit iam comatus, cæsariéque promissa, tunicam indutus purpuream albo intermixtam, supra eam veste amictus candida, falcem tenens exemplo Persei, à quo se maternum genus ducere prædicabat. At perditissimi illi Paphlagones cùm ambos illius nossent parentes obscuros atque humiles, tamen oraculo crediderunt, ita canenti:

Persides genere gratus Phœbo iste videtur:
Diuus Alexander, Podaliri sanguine cretus.

Hic nimirum Podalirius libidinosus erat, ac natura mulierosus, adeò vt à Tricca ad Paphlagoniam vsque in Alexandri matrem sit incitatus illectúsque. Repertum est aliud oraculũ, quasi Sibyllæ prædiuinantis:

Ad maris Euxini littus, iuxtáque Sinopam
Tyrside erit quidam Ausonia de gente sacerdos,
Qui prima ex monade, tribus ac decadis, reserabit
Quinque alias monades, vicenáque ter repetita
a *Quadrorbem numerum, referentem nomina diui,*
Qui veniet laturus opem mortalibus ægris.

a Idque propter A. Λ. E. Ξ. cum quibus literis αἰνῖ compositũ, Alexandrum constituit. significat autem A. 1. Λ. 30. E. 5. Ξ. 60. qui numeri additi 96. constituunt, numerum in quatuor & viginti quater diuisibilem.

ἢ κυμβάλοις κροτοιῶντα ἐπαγόμενος, κοσκίνῳ, ὃ τῷ λόγῳ, μαντευόμενος, αὐτίκα μάλα πολλοὺς κεχηνότας ποιεῖς αὐτὸν, καὶ ὥσπερ τινὰ τῶν ἐπουρανίων ποιεῖσθαι βλέποντας. ὀλίγης δὲ περὶ τοῦτο σπουδῆς αὐτοῖς γενομένης, τέλος ἐκράτησεν ὁ Ἀλέξανδρος. Καὶ ἀφικόμενοι εἰς τὴν Χαλκηδόνα (χρήσιμον γάρ τι ὅμως ἡ πόλις αὐτοῖς ἔχειν ἔδοξεν) ἐν τῷ Ἀπόλλωνος ἱερῷ, ὅπερ ἀρχαιότατόν ἐστι Χαλκηδονίοις, καταρύπτοντες δέλτους χαλκᾶς, λέγουσας, ὡς αὐτίκα μάλα ὁ Ἀσκληπιὸς σὺν τῷ πατρὶ Ἀπόλλωνι, μέτεισιν εἰς τὸν Πόντον, καὶ καθέξει τοῦ Ἀβώνου τεῖχος. αὗται αἱ δέλτοι ὀξεπίτηδες εὑρεθεῖσαι, διαφοιτήσασαι ῥᾳδίως τοῦτον τὸν λόγον εἰς πᾶσαν τὴν Βιθυνίαν καὶ τὸν Πόντον ἐποίησαν, καὶ πολὺ πρὸ τῶν ἄλλων, εἰς ὃ τοῦ Ἀβώνου τεῖχος. σκῆνοι γὰρ καὶ νεὼν αὐτίκα ἐψηφίσαντο ἐγείρειν, καὶ τοῖς θεμελίοις ἤδη ἐσκάπτον. σκῆπτρῳ δὲ ὁ μὲν Κοκκωνᾶς, ἐν Χαλκηδόνι καταλείπεται, διπλοῦς πίνας, καὶ ἀμφιβόλους, καὶ λοξοὺς χρησμοὺς συγγράφων. καὶ μετ' ὀλίγον ἐτελεύτησε τὸν βίον, ὑπὸ ἐχίδνης, οἶμαι, δηχθείς. πρεσβεύεται δὲ ὁ Ἀλέξανδρος κομῶν ἤδη, καὶ πλοκάμοις καθειμένος, μεσόλευκον χιτῶνα πορφυρῷ ἐνδεδυκὼς, καὶ ἱμάτιον ὑπὲρ αὐτὸν λευκὴν ἀναβεβλημένος, ἅρπην ἔχων καὶ τὸν Περσέα, ἀφ' οὗ ἑαυτὸν ἐγγενεαλόγει μὴ ὄντα, καὶ οἱ ὅλεθροι σκῆνοι Παφλαγόνες, εἰδότες αὐτοῦ ἄμφω τοὺς γονέας ἀφανεῖς καὶ ταπεινούς, ὑπίστευον τῷ χρησμῷ, λέγοντι,

Περσίδης μὲν ἑκὼν, Φοίβῳ φίλος ὅστις ὁρᾶται,
Δῖος Ἀλέξανδρος, Ποδαλείριον αἷμα λεχοῦς.

Οὗτος ἄρα ὁ Ποδαλείριος, μάχλος, καὶ γυναικομανὴς τὴν φύσιν, ὡς ἀπὸ Τρίκκης ἄγει Παφλαγονίας σύεσθαι ὅτι τὴν Ἀλεξάνδρου μητέρα. σύρηται δὲ χρησμὸς ἤδη, ὡς Σιβύλλης προμαντευσαμένης,

Εὐξείνου Πόντοιο πρὸ νηὸς ἄγχι Σινώπης,
Ἔσται τις κατὰ Τύρσιν ἀπ' Αὐσονίοισι προφήτης,
Ἐκ προτέρης ἑκατοντὰς μονάδος, τελεσῶν δεκάδωντε,
Πέντε δ' ἑτέρας μονάδας, καὶ εἰκοσάδα τεισ-

δεύτερον

Ἀνδρὸς ἀλεξητῆρος ὁμωνυμίῃ τετράκυκλον.

Εἰσβαλὼν γοῦν ὁ Ἀλέξανδρος μετὰ τοιαύτης τραγῳδίας, οὐκ πολλῷ ἐς τὸν πατρίδα περιβλεπτός τε, καὶ λαμπρὸς ἦν, μεμηνέναι ποτὲ ποιούμενος σφόδρα, καὶ ἀφρῷ κατασπιλαίνων τὸ σῶμα· ῥᾳδίως δὲ τοῦτο ἐμηχανᾶτο, ῥιζῇ τῆς βαφικῆς λυτάνης τὴν ῥίζαν ὀφθαλμασπαλώφῳ. τοῖς δὲ, θεῖόν τι καὶ φοβερὸν ἐδόκει ὁ ἀφρός. ἐπεποίκτο δὲ αὐλοῖς πάλαι, καὶ κατεσκεύαστο, κεφαλὴ δράκοντος ὀθονίνη, ἀνθρωπόμορφόν τι ὑπιφαίνουσα, καὶ πάγχαλκος, πάνυ εἰκασμένη, ὑπὸ τὸ ἡρίζειν ἐπωπείας ἀνοίγουσά τε, καὶ αὖθις ὑπικλείουσα τὸ σῶμα· καὶ γλῶττα, οἷα δρακόντων, διτὴ, μέλαινα προέκειτο, ὑπὸ τειχῶν καὶ αὕτη ἑλκομένη. καὶ ὁ Πελλαῖος δὲ δράκων προὔκειτο, ἐν οἴκοι ἐτρέφετο, ἔτι καιρὸν ὑπιφαινόμενος αὐλοῖς, καὶ συντραγῳδήσων, μᾶλλον δὲ, προταγωνιστὴς ἐσόμενος. ἤδη δὲ ἀρχεῖν δέον, μηχανᾶταί τι τοιόνδε· Νύκτωρ γὰρ ἐλθὼν ὑπὸ τοὺς θεμελίους τοῦ νεὼ τοὺς ἀρτίως ὀρυττομένους (συνῆκτο δὲ ἐν αὐτοῖς ὕδωρ, ἢ αὐτόθεν πολὺ συλλῆγόμενον, ἢ ἐξ ὑπονόου πεσὸν) σκάφῃ καταπτῆ) χηλίον ὠὸν προκεχευωμένον, ἔνδον φυλάττον ἑρπετόν τι ἀρτιγλύπτων· καὶ βυθίσας τοῦτο ἐν μυχῷ τοῦ πηλοῦ, ὀπίσω αὖθις ἀπηλλάττετο. ἕωθεν δὲ γυμνὸς ἐς τὸν ἀγορὰν παρελθὼν, ἐμβόλιμα ἔχων περὶ τὰ αἰδοῖα ἔχων, καταχρυσοῦν καὶ τοῦτο, καὶ τὸν ἄρτι τὴν σκευὴν φέρων, σείων ἅμα τὸν κόμην ἀέτειον, ὥσπερ οἱ τῇ μητρὶ ἀγείροντές τε, καὶ σκεδάζοντες, ἐδημηγόρει, ὑπὸ βωμόν τινα ὑψηλὸν ἀναβὰς, καὶ τὸν πόλιν ἐμακάριζεν, αὐτίκα μάλα δεξομένην σὺν ἀρχῇ τὸν θεόν. οἱ πρῶτοι δὲ (συνεδεδράμηκει γὰρ σχεδὸν ἅπασα ἡ πόλις, ἅμα γυναιξὶ, καὶ παισὶ, καὶ παιδίοις) ἐτεθήπεσαν, καὶ ἠυχοντο, καὶ προσεκύνουν. ὁ δὲ, φωνάς τινας ἀσήμους φθεγγόμενος, οἵας φθέγγοιντ' ἂν Ἑβραίων, ἢ Φοινίκων, ἐξέπληττε τοὺς ἀνθρώπους, οὐκ εἰδότας, ὅ, τι λέγει· πλὴν τοῦτο μόνον, ὅτι πᾶσιν ἐγκατεμίγνυε τὸν Ἀπόλλωνα, καὶ τὸν Ἀσκληπιόν. εἶτ' ἐφ' ὁρμῶ ὑπὸ τὸν ἐσόμενον νεὼ· καὶ ὑπὸ τὸ ὄρυγμα ἐλθὼν, καὶ τῷ προκοδομημένῳ τὸ χρηστηρίου πηγὴν, ἐμβὰς ἐς τὸ ὕδωρ, ὕμνει τε ἡδὲν Ἀσκληπιὸν καὶ Ἀπόλλωνος, μεγάλῃ τῇ φωνῇ, καὶ ἐκάλει τὸν θεὸν ἥκειν τύχῃ ἀγαθῇ εἰς τὴν πόλιν·

A Alexander itaque multo pòst in patriam irruens cum eiusmodi Tragœdia, conspicuus erat ac splendidus: quum interim furore afflatum sese nõnunquam assimulabat, ore spuma cõpleto: id quod ille facilè efficiebat, radiculæ (ea est herba lauandis lanis idonea) radice commanducata. Cęterùm illis diuinum quiddam ac formidandum spuma videbatur. At multo antea sibi finxerant parauerántque è linteis confectum draconis caput, quod speciem quandã humanam præ se ferret, colorum fucis mirè adsimulatum, quódque pilis equinis os & aperiret, & claudéret. Tum lingua (sicut & draconũ) bisulca
B atra prominebat, quæ & ipsa pilis agebatur. Porrò Pellæus ille draco iam pridem erat in promptu, domíque alebatur: cùm res postularet, tum ab illis proferendus, vnáque in partem tragœdiã acturus, vel princeps potiùs huius futurus fabulę. Iam verò vt erat maturum aggredi, tale quiddam machinatur: Noctu veniẽs ad templi fundamenta nuper effossa (constiterat autem in eis aqua, siue quòd ea indidem alicunde destillauerat, siue quòd ex ęthere deciderat) illic ouum antea excauatum
C deponit, quod quidem intus occultabat fœtum recèns editum serpẽtis. Id quum altè demersisset in abditas luti cauernas, rursum illinc discessit. At mane cùm in forum prosiliisset nudus, nisi quòd subligari circum pudenda tectus erat, eóque inaurato: tum falcem illam gestans, simúlque solutam ventilans iactánsque comam, eorum more qui à Cybele Deorũ matre afflati conueniunt, ac numine rapiuntur: consecẽsa sublimi quapiam ara concionabatur, ciuitatem eam beatam
D esse prædicans, quę mox deum propalàm esset ostensura mortalibus. Porrò qui aderant (nam concurrerat vniuersa propè ciuitas) vnà cũ mulieribus, senibus, pueris, admirabantur, ac vota facientes adorabant. At ille voces quasdam sonans incognitas, nihílque significãtes, cuiusmodi sint Hebræorum aut Phœnicum, attonitos eos reddebat, vt qui nihil intelligerent eorum quæ dicebat, nisi solum hoc, quòd Apollinẽ Æsculapiúmq; passim admiscebat. Sub hæc ad institutum templũ curriculo fugiebat, accedénsque ad fossã ac fontem illum quẽ iam ante conditum oraculum præstruxerant, ingressus aquã, magna voce canebat laudes Apollinis & Æsculapij, inuitabátque deum, vti dexter ac felix in ciuitatem aduenìret:

Deinde phialam postulat: eam porrectam à quopiam, facilè immergens, vnà cum aqua lutóque haurit, & ouum illud, in quo nimirum ille deum concluserat; candida cera cerussáque commissuram operculi ferruminans. Id cùm manu cepisset, affirmabat iam Æsculapium tenere sese. Interim illi stupidis defixísque intuebantur oculis, expectantes quidnam esset futurum postea, iamdudum admirantes ouum in aqua repertũ. Porrò posteaquam fregisset idem caua vola compressum, ac serpentis illius fœtum exclusum excepisset, simul atque mouentem hunc sese conspicerent ij qui aderant, ac digitis circumuoluentem, protinus vocem tollebant, deúmque consalutabant, ac ciuitatem eam fortunatã esse dictitabant: singulique affatim votis implebantur, thesauros, opes, prosperam valetudinem, aliáque id genus ab illo flagitantes bona. Hìc ille rursus cursim sese domum abripuit, vnà secum asportans modò editum in lucem Æsculapium, bis natum scilicet, cùm semel duntaxat nascantur homines: atque non ex Coronide per Iouem, id est cornicula (nam id matris nomẽ fertur) neq; ex cornice, verùm ex anseré progenitum. Populus autem vniuersus consequebatur, omnes afflati deo, atque ob spes animo conceptas furore correpti. Interdiu igitur se domi continebat, sperans fore, id quod & euênit, vt fama permoti Paphlagonum pars maxima concurreret. Ergo posteaquam vrbs ita esset hominibus referta, vt iam redundaret, sed quibus omnibus iam tum cerebrum, tum cor esset exemptum, nec vlla parte similes viderentur viris pane victitantibus (vt loquuntur poëtæ) verùm qui præter solam figuram nihil à pecudibus distarent: in ędiculis quibusdam in lecto residens, eo videlicet ornatu qui vatem mirè deceret, imponit in sinum Pellæum illum Æsculapium, qui quidem erat, vt dictum est, maximus pulcherrimúsque. Hunc totum vbi collo circundedisset, caudam foras prominere sinens (erat autem ingens adeò, vt cùm per pectus illius effunderetur, pars tamen humi traheretur) solum autem caput sub alis abditum teneret, illo nimirum omnia ferente: linteaceum illud draconis caput, altera in amictus parte contextũ ostendebat, quod prorsum illius esse draconis videretur, qui à pectore prominebat scilicet.

Εἶτα φιάλιον αἰτήσας, ἀναδύντες τινός, ῥᾳδίως ὑποβαλών, ἀπομάττει μετὰ τοῦ ὕδατος καὶ τοῦ πηλοῦ τὸ ὠὸν ἐκφυσῶ, ἐν ᾧ ὁ θεὸς αὐτὸν κατεκέκλῃστο, κηρῷ λευκῷ, καὶ ψιμυθίῳ πρὸς ἁρμολογῶ τοῦ πώματος ξυγκεκολλημένον. καὶ λαβὼν αὐτὸ εἰς τὰς χεῖρας, ἔχειν ἔφασκεν ἤδη τὸν Ἀσκληπιόν. οἱ δὲ, ἀτενὲς ἀπέβλεπον ὅ,τι καὶ γίγνοιτο, πολὺ πρότερον θαυμάσαντες τὸ ὠὸν ἐν τῷ ὕδατι διῃμένον. ἐπεὶ δὲ καὶ κατάξας αὐτὸ ἐς κοίλον τινὰ χεῖρα, ὑπεδέξατο τοῦ ἑρπετοῦ ἐκεῖνου ἔμβρυον, καὶ οἱ παρόντες εἶδον κινούμενον, καὶ περὶ ταῖς δακτύλοις εἰλούμενον, ἀνέκραγον δήθεν, καὶ ἠσπάζοντο τὸν θεὸν, καὶ τὴν πόλιν ἐμακάριζον, καὶ χαρδὸν ἕκαστος ἐνεπίμπλατο τῶν ἐλπίδων, ἰσχύος, καὶ πλούτου, καὶ ὑγιείας, καὶ τἄλλα ἀγαθὰ αἰτῶν παρ' αὐτοῦ. ὁ δὲ, δρομαῖος αὖθις ὑπὸ τὴν οἰκίαν ἦειν, φέρων ἅμα καὶ τὸν ἀρτιγένητον Ἀσκληπιὸν δὶς τεχθέντα, ὅτε ἄλλοι ἅπαξ τίκτονται ἀνθρωποι, οὐκ ἐκ Κορωνίδος, μὰ Δί', οὐδ' ἐκ κορώνης, ἀλλ' ἐκ χηνὸς γεγηνημένον. ὁ δὲ λεὼς ἅπας ἠκολούθει, πάντες εἰθέοι, καὶ μεμηνότες ὑπὸ τῶν ἐλπίδων. ἡμέρας μὲν οὖν οἴκοι ἔμεινεν, ἐλπίζων, ὅπερ ἐγένετο· ὑπὸ τῆς φήμης αὐτίκα μάλα πανπόλους τοὺς Παφλαγόνων συνδραμεῖσθαι. ἐπεὶ δὲ ὑπερεπέπλησο ἀνθρώπων ἡ πόλις, ἀπόντων τοὺς ἐγκεφάλους, καὶ τὰς καρδίας πεξεξυρημένων, οὐδὲν ἐοικότων σιτοφάγοις ἀνδράσιν, ἀλλὰ μόνῃ τῇ μορφῇ μὴ οὐχὶ πεφθαπᾶσι τοῖς ἀφεφθόντων, ἐν οἰκίσκῳ τινὶ ὑπὸ κλίνης καθεζόμενος, μάλα θεοπρεπῶς ἐσαλμένος, λαμβάνει εἰς τὸν κόλπον τὸν Πελλαῖον ἐκεῖνον Ἀσκληπιὸν, μέγιστόν τε, καὶ κάλλιστον, ὡς ἔφην, ὄντα. καὶ ὅλον τοῦ αὐτοῦ παχήλικα περιειλήσας, καὶ τὴν οὐρὰν ἔξω ἀφεὶς (πολλὴ δὲ ἦν, ὡς καὶ ἐν τῷ περιχωρίῳ περιεχέσθαι αὐτὸ, καὶ χαμαὶ ὃ μέρος ὑπισύρεσθαι) μόνην τὴν κεφαλὴν ὑπὸ μάλης ἔχων, καὶ ἀποκρύπτων, ἀνεχομένου πάντα ἐκείνου, περιῦφαινε τὴν ὀθονίην κεφαλὴν τοῦ δράκοντος, ὡς δῆθεν ἐκείνου τὸ φαινομένου πάντως ὂν τοῦ

εἶτα

Ἔτι μοι δοκοῦσιν οἰκίσκοι οὐ πάνυ φαυ- A
δροὶ, οὐδὲ ἐς κόρον τῶν φώτων δεχόμενοι, ἐκ
πλήθους δὲ ἀνθρώπων συγκλύδων, τεταραγμένων, καὶ προσεκπεπληγμένων, καὶ ταῖς ἐλπίσιν ἐπαιωρουμένων· οἷς εἰσελθοῦσι, τεράστιον ὡς εἰκὸς τὸ πρᾶγμα ἐφαίνετο, ἐκ τῆς τέως μικρᾶς ἑρπετῶν, ἐντὸς ὀλίγων ἡμερῶν τοσοῦτον δράκοντα πεφηνέναι ἀνθρωπόμορφον, καὶ τοῦτο, καὶ πιθανόν. ἠπείγοντο δὲ αὐτίκα πρὸς τὴν ἔξοδον· καὶ πρὶν ἀκριβῶς ἰδεῖν, ὀξηλαύνοντο ὑπὸ τῶν ἀεὶ ἐπεισιόντων. ἐτετεύκτο δὲ κἀκ τοῦ ἀντίθυρον ἄλλη ἔξοδος, οἷόν τι τοῖς Μακεδόσιν ἐν Βαβυλῶνι B
ποιῆσαι ἐπὶ Ἀλεξάνδρῳ νοσοῦντι λόγος, ὅτε ὁ μὲν ἤδη πονήρως εἶχεν, οἱ δὲ, περιστάντες τὰ βασίλεια, ἐπόθουν ἰδεῖν αὐτὸν, καὶ προσειπεῖν ὃ ὕστατον. τὴν δ' ὑπόδυξιν τοῦτον, οὐχ ἅπαξ ὁ μιαρὸς, ἀλλὰ πολλάκις ποιῆσαι λέγεται, καὶ μάλιστα εἴ τινες τῶν πλουσίων ἀφίκοιντο νεαρώτεροι. ἐνταῦθα, ὦ φίλε Κέλσε, εἰ δεῖ παλινῳδῆσαι λέγων, συγγνώμην ἔχειν ἀπονέμειν τοῖς Παφλαγόσι, καὶ Ποντικοῖς ἐκείνοις, παχέσι, καὶ ἀπαιδεύτοις ἀνθρώποις, εἰ ὀξηπατήθησαν ἁπλόμενοι τοῦ δράκοντος (καὶ γὰρ τοῦτο προσῆκε τοῖς βουλομένοις ὁ Ἀλέξανδρος) ὁρῶντές γε ἐν ἀμυδρῷ τῷ φωτὶ τὴν κεφαλὴν δῆθεν αὐτοῦ διοίγουσάν τε καὶ συγκλείουσαν τὸ στόμα, ὥστε πάνυ τὸ μηχάνημα ἐδεῖτο Δημοκρίτου τινὸς, ἢ καὶ αὐτοῦ Ἐπικούρου, ἢ Μητροδώρου, ἢ τινὸς ἄλλου, ἀδαμαντίνην πρὸς ταῦτα, καὶ τὰ τοιαῦτα, τὴν γνώμην ἔχοντος, ὡς ἀπίστησαι, καὶ ὅστις ἦν, εἰκάσαι, καὶ εἰ μὴ διρεῖν τὸν τρόπον ἐδύνατο, σκῆπτρον γοῦν προσπεπεισμένου, ὅτι λέληθεν αὐτὸν ὁ τρόπος τῆς μαγγανείας· τὸ δ' οὕτω πάνυ ψευδὲς ὄντι, καὶ γνωσθῆναι ἀδύνατον. κατ' ὀλίγον οὖν καὶ ἡ Βιθυνία, καὶ ἡ Γαλατία, καὶ ἡ Θρᾴκη, σωρηδόν, ἑκάστου τὴν ἀπαγγελλόντων, ὡς ὃ εἰκὸς, λέγοντος, ὡς καὶ γυμνώμενον εἶδοι τὸν θεὸν, καὶ ὕστερον ἀναφανὲν μετ' ὀλίγον παμμεγέθους αὐτοῦ γεγενημένου, καὶ τὸ πρόσωπον ἀνθρώπῳ ἐοικότος· γραφαί τε ὅτι τοιοῦτον, καὶ εἰκόνες, καὶ ξόανα, τὰ μὲν, ἐκ χαλκοῦ, τὰ δ', ἐξ ἀργύρου εἰκασμένα. καὶ ὄνομά γε τῷ θεῷ ὑπετέθη·

Iã verò mihi cogita ædiculas non admodũ illustres, nec ad satietatẽ vsq; luminis capaces: tũ turbam hominum conuenarum, quiq; aliis ex locis alij concurrisset, tumultuãtes, acpriùs etiam quã ista viderent, mẽte attoniti stupefactique, deniq; spebus illis sublati: quibus ingressis nõ mirum si res visa est portẽtosa, videlicet ex modò pusillo serpẽte intra pauculos dies tã immanem extitisse draconẽ, humana specie, atq; eum insuper mãsuetũ tractabilémque. Protinus autem ad exitũ properabant, & priusquã exactiùs essent contemplati, protrudebantur ab iis qui noui semper ingrediebantur. Porrò è regione ianuæ per quã intrabatur, patefactum erat & aliud ostium, per quod exiretur: cuiusmodi quiddã & Macedonas in Babylone fecisse ferunt in Alexandri morbo, cùm ille grauiter iã ægrotaret: illi obsessa regia desiderarent eum intueri, ac supremùm alloqui. Atque hoc spectaculi scelestus hic nõ semel, verùm crebriùs exhibuisse dicitur, maximè si qui diuites aduenissent recentiores ac nouitij. Hoc loco, mi charissime Celse, si vera fateri volumus, æquum est veniam dare Paphlagonibus ac Ponticis illis, hominibus nimirũ crassis & ineruditis, si delusi sunt, cũ draconem manu cõtingerent, (nã hoc quoque largiebatur Alexander iis qui voluissent) cúmque cõspicerent in dubia malignáque luce imitatũ illud illius caput, os scilicet nunc aperiens, nunc claudẽs, tanto artificio, vt res planè Democritum aliquem requireret, aut certè Epicurũ, Metrodorúmve, aut alium huiusmodi quempiam, qui prorsus adamantinam aduersus hæc atque id genus alia mentem obtineret: qui nullo pacto crederet: quique vel quid esset rei, cõiecturis colligeret: vel si viam etiam modúmque perueστigare nõ quiret, illud tamen antea sibi persuasum haberet, fugere quidẽ sese modum rationémque præstigiaturæ: cæterũ quicquid esset negotij, prorsus simulatũ fucatúmq; esse, ac ne fieri quidẽ vlla ratione potuisse. Paucis ergo diebus confluxit tum Bithynia, tum Galatia, Thraciáque: eorum qui renunciabãt, vnoquoque, vt fit, affirmante sese primùm nascentem vidisse deum, deinde paulo pòst eundem cõtrectasse iam grandem admodum factum, vultu etiam homini adsimilem. Accedebãt ad hæc picturę, imagines, signa deum referentia, partim ex ære, partim argento efficta. Postremò nomen etiam inditum:

nam Glycon appellatus est, idque iussu diuino carmine prodito: ad hunc enim modum eloquutus est Alexander:

Sum ille Glycon, hominum lux, ex Ioue tertiâ proles.

Ast vbi iam maturum esset, vt (cuius rei gratia hactenus omnia fuerant excogitata) responsa quoque redderet iis qui requisiuissent, diuinarétque, accepta videlicet ansa ab Antilocho, qui apud Cilices vatem egerat (nam is quoque post patris Amphiarei interitum, posteáque quàm ille inter Thebanos extare desiisset, patria pulsus, atque in Ciliciam profectus, haud incommodè rem gessit, cùm Cilicibus euentura prædiceret, binos obolos pro singulis accipiens responsis) ab hoc, inquam, arrepta ansa, prædicit Alexãder omnibus qui aduenerant, fore vt deus ipse responsa daret: eiúsque rei diem quẽdam certum prælocutus est. Iussit autem vt quisque, quod videretur, quódq; maximè discere vellet, id in libello conscriberet, cúmque funiculis obuinctum, cera argilláve, aut simili re quapiã obsignaret: Se verò receptis libellis, cùm subisset adyta (iam enim oraculum erat extructũ, & apparatæ cortinæ) ordine per præconem ac theologum euocaturum eos qui tradidissent: dehinc vbi de singulis esset edoctus à deo, libellos redditurum, ita vt traditi fuerãt, obsignatos, subscripto illis responso pro cuiusque argumẽto, deo nimirũ respondente, quacunque de re quis esset scisciatus. Erat autẽ hic dolus, homini cuiusmodi tu es, aut etiã (si modò dictu non est inuidiosum) cuiusmodi sum ego, manifestarius, neque difficilis animaduersu, verùm idiotis, quibúsque nares essent mucco obsitæ, miniméque emunctę, prodigiosum planéque incredibile quiddã esse videbatur. Etenim cùm varias esset commentus artes quibus signa tollerentur, quæ quisque scisciabatur, ea legebat: atq; ita quæ viderentur, ad interrogata respõdebat. Deinde rursum obuincta obsignatáque reddebat, non sine summa admiratione eorum qui recipiebant. Plurimus enim hic inter illos erat sermo, quî tandem scire potuisset iste quę ego illi tradidi, sanè quàm diligẽter obsignata signis imitatu neutiquam facilibus, nisi reuera deus esset quispiam, cui cuncta sint perspicua? Sed iam quibus artibus effecerit, forsitan à me requires. Accipe, quò videlicet impostúras eiusmodi deprehendere queas, & coarguere.

A Γλύκων γὰρ ἐκαλεῖτο, ἐκ τίνος ἐμμέτρου καὶ θείου χρησπάγματος· ἀνεφώνησε γὰρ Ἀλέξανδρος·

Εἰμὶ Γλύκων, τέλεσφορον αἷμα Διός, φάος ἀνθρώποισι.

καὶ ὅπῃ χαίρεις· ἰὼ, οὕνεκα τὰ πρῶτα ἐμεμηχάνητο, καὶ χρᾶν τοῖς δεομένοις, καὶ θεσπίζειν πρὸ Ἀντιλόχου τοῦ ἐν Κιλικίᾳ ὃς εὐδόκιμον λαβὼν (καὶ γὰρ καὶ ἐκεῖνος μετὰ τὸν τοῦ πατρὸς τελευτὴν τὸν Ἀμφιάρεω, καὶ τὸν ἐν Θήβαις ἀφανισμὸν αὐτοῦ, ἐκπεσὼν τῆς οἰκίας, εἰς τὴν Κιλικίαν ἀφικόμενος, οὐ B πονήρως ἀπήλλαξε, χρηθεσπίζων καὶ αὐτὸς τοῖς Κίλιξι τὰ μέλλοντα, καὶ δύ' ὀβολοὺς ἐφ' ἑκάστῳ χρησμῷ λαμβάνων) ἐκεῖθεν οὖν ὁ εὐδόκιμον λαβὼν ὁ Ἀλέξανδρος, προλέγει πᾶσι τοῖς ἀφικνουμένοις, ὡς μαντεύσεται ὁ θεὸς, ῥητήν τινα χρησφατῶν. ἐκέλευσε δὲ ἕκαστον, οὗ δέοιτο μάλιστα μαθεῖν ἐθέλοι, ἐς βιβλίον ἐγγράψαντα, καταῤῥάψαι τε, καὶ κατασημήνασθαι κηρῷ, ἢ πηλῷ, ἢ ἄλλῳ τοιούτῳ· αὐτὸς δὲ λαβὼν τὰ βιβλία, καὶ ἐς ὃ ἄδυτον κατελθὼν (ἤδη γὰρ C ὁ νεὼς ἐγήγερτο, καὶ ἡ σκιὴ πρεσβύας) καλέσας ἐμέλλε κατὰ τάξιν τοὺς δεδωκότας, ἐκτὸς κήρυκι, καὶ θεολόγῳ· καὶ χρᾷ τῷ θεοῦ ἀκούων ἕκαστα, ὃ μὴν βιβλίον ἀποδώσειν σεσημασμένον ὡς εἶχε, τὴν δὲ χρησιν αὐτὸ ἀποκρίσιν, ἐκτὸς γεγραμμένῳ τῷ ἔπος, ἀμείβοντος τοῦ θεοῦ τῷ εἴτου τις ἔρωτο. ἰὼ δὲ ὁ μηχάνημα τοῦτο, ἀνδρὶ μὴν οἵῳ σοὶ, εἰ δὲ μὴ φορτικὸν εἰπεῖν, καὶ οἵῳ ἐμοὶ, πρόδηλον, καὶ γνῶναι ῥᾴδιον, τοῖς δὲ ἰδιώταις, ἔτι κορύζης μεστοῖς τὴν ῥῖνα, τερατῶδες, καὶ πολ- D λῇ ἀπίστῳ ὄμοιον. ὑφαινούσης γὰρ ποικίλας τὰς σφραγίδων τὰς λύσης, ἀνειλίσσετε τε τὰς ἐρωτήσεις ἐκείνας, καὶ τὰ δοκοῦντα χρῆν αὐταῖς ἀπεκρίνατο, εἶτα κατειλίσσας αὖθις, καὶ σημηνάμενος, ἀπεδίδου μετὰ πολλοῦ θαύματος τοῖς λαμβάνουσι. καὶ πολὺ ἰὼ πρὸ αὐτῶν ὃ, πόθεν γὰρ σοὶ ἥπίστατο, ἃ ἐγὼ πάνυ ἀσφαλῶς σεσημηνάμενος, αὐτὰ ἔδωκα ἐκτὸς σφραγῖσι δυσμιμήτοις, εἰ μὴ θεός τις ἀληθῶς ὁ πάντα γιγνώσκων ἰὼ; τίνες οὖν αἱ ὑπόνοιαι, ἴσως ἐρήσῃ με. ἄκουε τοίνυν, ὡς ἔχῃς ἐλέγχειν τὰ τοιαῦτα.

λὶ πρώτη μὲν ἐκείνη, ὦ φίλτατε Κέλσε, ἔ- A Prima ratio sic habebat, Celse charissi-
λαίου πυρώσας, τὸ ἐπὶ τῷ σφραγῖδα
μέρος τοῦ κηροῦ ἀφαίρει, ἔξιρᾳ, καὶ μετὰ
τοῦτο αὐαγνύσιν, τῇ βελόνῃ εὐθὺς ὑπὸ λιπαίας
τὸν κηρὸν, τόν τε κάτω ἐπὶ τοῦ λίνου, καὶ
τὸν αὐτῷ τῷ σφραγῖδα ἔχοντα, ῥᾳδίως
συνέχολλα. ἕτερος δὲ τρόπος ὁ ἀφ' οὗ τὸ λε-
γόμενον κολλυρίου σκεύασον δὲ τοῦτο ἔστιν ἐκ
πίττης Βηρυτίας, καὶ ἀσφάλτου, καὶ λίθου τοῦ
ἀφανοῦς τετριμμένου, καὶ κηροῦ, καὶ μα-
στίχης· ἐκ γὰρ τούτων ἁπάντων, αἰγυπλάστας
τὸ κολλύριον, καὶ θερμήνας πυρὶ, σιάλῳ τινὶ
σφραγῖδα προσχρίσας, ἐπέπηξε, καὶ ἀπέ- B protinus) commodè resignabat libellos:
μαξε τὸν τύπον. εἶτα αὐτίκα κηροῦ ἐκείνου
μικροῦ, λύσας ῥᾳδίως, καὶ ἀναγνοὺς, ὑπο-
θεὶς τὸν κηρὸν, αὖθις τύπου, ὥσπερ ἐκ λίθου τὴν
αὐτῷ σφραγῖδα μάλα τῷ ἀρχετύπῳ
ἐοικυῖαν. τέταρτον ἄλλο προσὸς τούτοις ἀκουσον·
πάνου γὰρ ἐς κάλλαν ἐμβαλὼν, ἢ κολλῶσι τὰ
βιβλία, καὶ κηρὸν ἐκ τούτου ποιήσας, ἔπι ὑ-
γρὸν ὄντα ἐπέπηξε τῇ σφραγῖδι, καὶ ἀφελὼν
(αὐτίκα δὲ ξηρὸν γίγνεται, καὶ κέρατος, μᾶλ-
λον δὲ σιδήρου, παγιώτερον) τούτῳ δὴ ἐχρῆτο
πρὸς τὸν τύπον. ἔστι δὲ καὶ ἄλλα πολλὰ πρὸς C
τοῦτο ὑπενοημένα, ὧν οὐκ ἀναγκαῖον μι-
μνῆσθαι ἀπόντων, ὡς μὴ ἀπειροκάλοι ἐκ
δοκοίημεν, καὶ μάλιστα σοί, ἐν οἷς καὶ μάγων
συνέγραψας, καλλίστοις τε ἅμα, καὶ ὠφελι-
μωτάτοις συγγράμμασι, καὶ δυναμένοις σω-
φρονίζειν τοὺς ἐντυγχάνοντας, ἱκανὰ μὲν ἀφθο-
νήτου, καὶ πολλῷ τούτων πλείονα. ἔχεις οὖν, καὶ
ἐπίστασαι, πολλῇ τῇ συνέσει ἐνταῦθα χρώμε-
νος, καὶ τὸ εἰκὸς τῇ ὑπονοίᾳ προσάπτων, τοῖς
μὲν, λοξὰ καὶ ἀμφίβολα πρὸς τὰς ἐρωτή-
σεις ἀποκρινόμενος, τοῖς δὲ, καὶ πάνυ ἀσαφῆ.
χρησμῳδικὸν γάρ καὶ τοῦτο αὖπω ἐδόκει. τοῖς D
δὲ ἀπέτρεπεν, ἢ προὔτρεπεν, ὡς ἄμεινον
ἔδοξεν αὖπω εἰκάζοντι· τοῖς δὲ θεραπείας
προὔλεγε, καὶ ἀφαίρεσις, εἰδὼς (ὅπερ ἐν
ἀρχῇ ἔφην) πολλὰ καὶ χρήσιμα φάρμα-
κα. μάλιστα δὲ βδελύττετο πρὸς αὖπω αἱ κυ-
τρίδες, ἀπό του τι ὄνομα πεπλασμένον, ἐκ
λίπους ἀρχαίου συντεθειμένον. τοὺς μὲν τοιοὺς
ἐλπίδας, καὶ προσκοπὰς, καὶ κληρου-
δοκίας εἰσαῦθις ἀεὶ ἀπεβάλλετο, προσ-
θεὶς ὅτι ἔσαι πάντα ὁπότ' ἂν ἐθελήσω ἐγὼ,

mè, acu candefacta liquefactam diducebat: tum vbi legisset, rursum calefactam acu ceram eam quæ à tergo funiculi fuerat, signo eodem manente facilè coagmentabat. Porrò secundus modus constat per id quod collyrium vocant. Id conficitur ex pice Berytia, bitumine, ac lapide perspicuo trito, cum cera & masticke. Confectum igitur ex his omnibus collyrium igni calfactum, inuncto priùs suillo pingui, signo applicabat, ac symboli figuram excipiebat. Id simul atque siccum esset factum (siccabatur autem quibus perlectis, impositò ceræ denuo, perinde atque è lapide signum idem imprimebat, ad archetypi similitudinem mirè effictum. Post hæc iam tertiam accipe rationem: Calce in gluten iniecta, quo vulgo codicillos agglutinant, atque ex his confecta ceu cera, mollem adhuc eam admouebat signo, statímque detrahebat. Nam illico siccescit, adeò vti cornu vel ferro potiùs reddatur solidius. Hac ad imprimendum signum vti consueuerat. Sunt præter has & aliæ complures viæ, quas omnes referre nihil necesse est, ne parum videar modestus, maximè cùm tu in his quos de Magorum artibus conscripsisti commentariis, tum pulcherrimis, tum vtilissimis, quíque modestos reddere queant, si quis in eis euoluendis versetur, abundè multa retuleris, longéque his nostris copiosiora. Reddebat igitur oracula, diuinabátque, non mediocri ad eam rem vtens ingenio, artéque negotium reddens probabilius, dum aliis obliqua quædam & ambigua respondet ad ea quæ proponebantur, aliis penitus obscura: quandoquidem & hoc oraculis ille conuenire iudicabat. Alios item deterrebat, alios adhortabatur, prout sibi magis conducere coniectasset. Nonnullis remedia morborum, vitæque rationes præscribebat, cùm sciret (vt initiò diximus) complura atque efficacia pharmaca. Maiorem autem in modum cytmides ab illo probabantur: id est nomen confictum emplastri vrsino adipe confecti. Porrò spes, rerúmque successus & incrementa, neque non hæreditatum obuentus, semper in aliud tempus reiiciebat, illud interim addens: Cuncta hæc tum obtingent, cùm ipse volam,

quúmque vates meus Alexander me rogabit, próque vobis vota faciet. Denique merces erat vnicuique responso præstituta, nempe drachma cum obolis duobus. Ne verò pusillum aut exiguum fuisse putes amice hunc quæstum, quum in annos singulos ad septuaginta aut octoginta millia redierit, vsque adeo auidis & insatiabilibus hominibus, vt singuli supra decem aut quindecim rogationes traderent. Cæterùm ea quæ capiebat, non ipse solus solitus est insumere, nec rursum ad congerendas opes in thesaurum reponere, verùm complureis & alios habebat secum adiutores & ministros, tum qui scitarentur, qui versibus oracula conderent, qui responsa seruarent, qui subscriberēt, qui obsignarent, qui interpretarentur: quorum vnicuique pro dignitate meritóque lucrum impartiebat. Ad hæc nōnullos foras & in longinquas regiones emandarat, qui famam eius oraculi inter gentes dissiparent, affirmantes ipsum etiam prædicere reuocaréque fugitiuos, fures ac prædones indicare, thesauros effodiēdos ostendere, morbo laborantibus mederi, quosdam etiam vita defunctos in vitam reuocare. Concurrebatur igitur vndequaque, magnóque tumultu concitati approperabant, sacrificabatur, dicabantur munera, eáque duplicata, prophetæ discipulóque dei. Iam enim & tale quoddam oraculum exierat:

Muneribus decorare meum vatem atque ministrum
Præcipio: nec opum mihi cura, at maxima vatis.

Verùm vbi iam plerique, quibus mentis plusculum inerat, non secus atque ex alta ebrietate resipiscentes, conspirassent in illum, præsertim ex his qui studebant Epicuro: iámque paulatim in oppidis deprehenderetur vniuersa prestigiatura, fictúsque fabulæ apparatus: horrendum quiddam in eos edidit, dicens, impiis & Christianis impleri Pontum, qui non verērentur in sese turpissimè maledicere: eos iussit lapidibus pellerent, si modò vellent propitium habere deum. Porrò super Epicuro huiusmodi quoddam oraculum prodidit: Scisciranti cuipiam quid ageret apud inferos Epicurus: Plumbeis, inquit, compedibus vinctus in cœno desidet. Et adhuc miraris si magnopere creuit eius celebritas oraculi, cùm videas interrogationes adeuntium, quàm sint prudentes, quámque eruditæ?

καὶ Ἀλέξανδρος ὁ προφήτης μου δεηθῇ, καὶ δώσῃται ὑμῖν. ἐτέτακτο δὲ καὶ μισθὸς ἑκάστῳ χρησμῷ, δραχμὴ, καὶ δύ' ὀβολώ. μὴ μικρὸν οἰηθεὶς, ὦ ἑταῖρε, μηδ' ὀλίγον γεγωνῆσθαι τὸν πόρον τοῦτον, ἀλλ' εἰς ἑβδομήκοντα καὶ ὀκτὼ μυριάδας ἑκάστου ἔτους ἥκοντα, αἱρὰ δέκα καὶ πεντεκαίδεκα χρησμοὺς τῶν ἀνθρώπων ἀπὸ ἁπλησίας αἰτοῦντων. λαμβάνων δὲ, οὐκ αὐτὸς ἐχρῆτο μόνος, οὐδὲ εἰς πλοῦτον ἀπετίθησαυρίζεν, ἀλλὰ πολλοὺς ἤδη περὶ αὑτὸν ἔχων συνεργοὺς, καὶ ὑπηρέτας, καὶ πλάσμας, καὶ χρησμῳδοὺς, καὶ χρησμοφύλακας, καὶ ὑπογραφέας, καὶ ἐπισφραγιστὰς, καὶ ὀζητητὰς, ἅπασιν ἔνεμεν ἑκάστῳ ὃ κατ' ἀξίαν. ἤδη δέ τινας καὶ ἐπὶ πλεῖον ἀπεδημοδαπὴν ἐξέπεμπε, φήμας ἐμποιήσοντας τοῖς ἔθνεσιν ὑπὲρ τοῦ μαντείου, καὶ διηγησομένους, ὡς προσείποι, καὶ δρῶντι δραπέτας, καὶ κλέπτας, καὶ λῃστὰς ἐξελέγξοι, καὶ θησαυροὺς ἀνορύξαι πεφήνοι, καὶ νοσοῦντας ἰάσαιτο, ἐνίους δὲ καὶ ἤδη ἀποθανόντας, ἀναστήσαι. δρόμος οὖν καὶ ὠθισμὸς ἀπὸ πολλαχόθεν ἐγίγνετο, καὶ θυσίαι, καὶ ἀναθήματα, ἐπ' διπλάσια, τοῦ προφήτου, ἐπὶ μαθητοῦ τοῦ θεοῦ. καὶ γὰρ ἤδη καὶ τοῦτ' ἐξέπεσεν ὁ χρησμός,

Τιμᾶσθαι κέλομαι τὸν ἐμὸν θεράποντα προφήτην·
Οὐ γάρ μοι κτεάνων μέλει ἄγαν, ἀλλ' ὑποφήτου.

Ἐπεὶ δὲ ἤδη πολλοὶ τῶν νοῦν ἐχόντων, ὥσπερ ἐκ μέθης βαθείας ἀναφέροντες, συνίσαντο ἐπ' αὐτὸν, καὶ μάλιστ' ὅσοι Ἐπικούρου ἑταῖροι ἦσαν, καὶ κατὰ τὰς πόλεσιν ἐπεφώρατο πρᾶγμα ἡ πᾶσα μαγγανεία, καὶ συσκιὴ τῷ δράματος, ὀκνηρά φοβηθῆναί τι ἐπ' αὐτοῖς, λέγων, ἀθέων ἐμπεπλῆσθαι, καὶ Χριστιανῶν, τὸν Πόντον, οἳ περὶ αὐτοῦ τολμῶσι τὰ κάκιστα βλασφημεῖν, ὃς κελεύει λίθοις βαλλωμένους, εἴτε ἐθέλουσιν ἵλεω ἔχειν τὸν θεόν. περὶ δὲ Ἐπικούρου, καὶ τοιοῦτόν τινα χρησμὸν ἀπεφθέγξατο. ἐρομένου γάρ τινος τί πράττοι ἐν ᾅδου ὁ Ἐπίκουρος, Μολυβδαίνας, ἔφη, ἔχων πέδας, ἐν βορβόρῳ κάθηται. εἶτα θαυμάζεις εἰ ὅτι μέγα ἤρθη τὸ χρηστήριον, ὁρῶν τὰς ἐρωτήσεις τῶν προσιόντων συνετὰς, καὶ πεπαιδευμένας;

ὅλως δὲ, ἀσπονδος καὶ ἀκήρυκτος αὐτῷ ὁ πόλεμος πρὸς Ἐπίκουρον ἦν, μάλα εἰκότως. τίνι γὰρ ἄλλῳ δικαιότερον πρόσεστι πολέμιος εἶναι ἀνθρώπος, καὶ τερατείας φίλος, ἀληθείας δὲ ἔχθιστος, ἢ Ἐπικούρᾳ, ἀνδρὶ τὴν φύσιν τῶν πραγμάτων καθορακότι, καὶ μόνῳ τῶν ἐν αὐτοῖς ἀληθῆ εἰδότι; οἱ μὲν γὰρ ἀμφὶ τὸν Πλάτωνα, καὶ Χρύσιππον, καὶ Πυθαγόραν, φίλοι, καὶ εἰρήνη βαθεῖα πρὸς ἐκείνους ἦν. ὁ δὲ ἀτρεπτος Ἐπίκουρος (οὕτω γὰρ αὐτὸν ὠνόμαζεν) ἔχθιστος, δικαίως πάντα ταῦτα ὡς γέλωτι καὶ παιδιᾷ πεπεισμένος. διὸ καὶ τὴν Ἀμαστριν ἐμίσει μάλιστα τῶν Ποντικῶν πόλεων, ὅτι ἠπίστατο, τοὺς περὶ Λέπιδον καὶ ἄλλους ὁμοίους αὐτοῖς, πολλοὺς ἐνόντας ἐν τῇ πόλει· οὐδὲ ἐχρησμῴδησε πώποτε Ἀμαστριανῷ ἀνδρί. ὁπότε δὲ καὶ ἐτόλμησεν ἀδελφῷ ὑπατικοῦ χρησμῳδῆσαι, καταγελάστως ἀπήλλαξεν, οὐ χῦρον οὔτ' αὐτὸς πλάσασθαι χρησμὸν δεξιόν, οὔτε τὸν ποιῆσαι πρὸς καιρὸν αὐτῷ δυνησόμενον. μεμφομένῳ γὰρ αὐτῷ στομάχου ὀδυνῶν, παρεσκευάζετο βυλόμενος ὑφὸν ποδὶ μαλάχης ἐσκυασμένον ἐνθεῖναι, οὕτως ἔφη,

Μάλβακα χοιρείων ἱερῆ κυμίνυε σιπύδνῳ.

Πολλάκις μὲν, ὡς πρόσθεν, ἐδείξε τὸν δράκοντα τοῖς δεομένοις, οὐχ ὅλον, ἀλλὰ τὴν οὐρὰν μάλιστα· καὶ ὃ ἄλλο σῶμα προσεβλητικῶς, τὴν κεφαλὴν δὲ ἔνδον κόλπου ἀφέατον φυλάττων. ἐθελήσας δὲ καὶ μείζονας ἐκπλῆξαι τὸ πλῆθος, ὑπέσχετο καὶ λαλοῦντα παρέξειν τὸν θεὸν αὐτὸν, αἴθις ὑποφήτου χρησμῳδοῦντα. εἶτα δὲ χαλεπῶς γερόντων ἀρτηρίας συνάψας, καὶ διὰ τῆς κεφαλῆς ἐκείνης τῆς μεμηχανημένης πρὸς ὁμοιότατα δείρεως, ἄλλου τινὸς ἔξωθεν ἐμβοῶντος, ἀπεκρίνετο πρὸς τὰς ἐρωτήσεις τῆς φωνῆς διὰ τοῦ ὀδόντινου ἐκείνου Ἀσκληπιοῦ προσπαιούσης. ἐκαλεῖτο δὲ οἱ χρησμοὶ οὗτοι, αὐτόφωνοι, καὶ οὐ πᾶσιν ἐδίδοντο, οὐδὲ ἐμέλλω, ἀλλὰ τοῖς μὲν πρύτοις, καὶ πλουσίοις, καὶ μεγαλοδώροις. ὁ γοῦν Σεβηριανῷ δοθεὶς ὑπὲρ τῆς ἐς Ἀρμενίαν εἰσόδου, τῶν αὐτοφώνων καὶ αὐτὸς ἦν. προτρέπων γὰρ αὐτὸν ὅτι τὴν εἰσβολὴν, οὕτως ἔφη,

A Modis autem omnibus bellum erat illi cum Epicuro sæuum & irreconciliabile: idque iure optimo. Nam cùm quo tandem iustiùs bellum gerat homo præstigiator, & monstris ac portentis amicus, veri inimicissimus, quàm cum Epicuro, viro videlicet qui rerum naturam perspectam haberet, quíque vnus, quid in his esset verũ, videret? Nam Platoni, Chrysippo aut Pythagoræ erat amicus, atque alta cum illis pax intercedebat: at intractabilis ille Epicurus (sic enim appellat eum) erat illi plurimùm inuisus: atque id meritò: quippe qui hæc omnia ridicula ac ludicra duceret. Quam ob causam in-
B ter vrbes Ponticas Amastrim in primis habebat exosam, eò quòd acceperat, eos qui cum Lepido erant, alios item horum consimiles quamplurimos ea in ciuitate versari. Neque vnquam Amastrino cuiquam oraculum reddidit: quin vbi conaretur etiam fratri Proconsulis respondere, deridiculè profectò discessit, cùm nec ipse quemadmodum idoneum oraculum fingeret, inueniret, nec haberet qui sibi in tempore posset componere. Nam cùm illi de stomachi dolore conquerenti vellet præscribere vti suillum pedem
C cum malua præparatum ederet, hunc in modum ait:

Maluaca porcorum sacra cuminato sipydno.

Crebriùs autem (vt iam diximus) draconem ostendebat iis qui vellent, haud totum tamen, sed caudam potissimùm ac reliquum corpus oculis exponens: caput verò, ne videri posset, abditũ in sinu seruabat. Verùm quò magis etiam redderet attonitam multitudinem, pollicitus est sese exhibiturũ ipsum deum loquẽtem, citráque interpretem edentem oracula. Deinde non magno negotio, gruum ar-
D teriis contextis, ac per lineum illud draconis caput, quod erat arte adsimulatum, insertis, alio quopiam per has foris insonante, respondebat ad ea quæ proponebantur, voce nimirum per linteaceum illum Æsculapium ad aures promanante. Huiusmodi responsa αὐτόφωνα dicebãtur, id est, ipsius voce reddita: neque quibuslibet, neque passim dabantur, verùm splendidis modò atque opulentis, & qui grandia largirentur. Itaque quod Seueriano redditum est super expeditione in Armeniam suscipienda, ex autophonis erat. Adhortans enim illum ad incursum eius regionis, sic ait,

Parthis Armeniisq; citato Marte subactis, A
Romam vrbem repetes, & claras Tybridis
vndas:
Vertice serta gerens radiis distincta serenis.

Deinde posteaquam vecors ille Gallus persuasus incursionem fecisset, euenisséque vt vnà cum exercitu cęderetur ab Othryade, hoc oraculum à monumentis sustulit, atque aliud in eius locum substituit, huiusmodi:

Agmen in Armenios ne duc: neque enim
expedit isthuc.
Ne tibi fœmineis vir amictus vestibus,
arcu
Exitium immittat, vitáque ac lumine priuet. B

Siquidem & hoc interim callidissimè fuerat commentus, vt posterioribus substitutitiisque responsis, ea quæ perperam maléque euenissent, sarciret ac mederetur. Sæpius enim ęgrotis, priusquam morerentur, prædixerat fore vt reualescerent: quibus morientibus, alterum oraculum illico paratum erat, quod superiori diuersa caneret:

Posthac desine opem morbo petere exitiali:
Mors etenim manifesta, nec euitare licebit.

Porrò cùm non ignoraret, qui in Claro ac Didymis Malloque responsa ferebãt, C
ipsos quoque huiusmodi quadam arte diuinandi celebres haberi, eos sibi reddebat amicos, plerosque consultores ad illos remittens, his verbis:

Nunc Claron ito, mei vocem patris audituru. Et rursus:
Branchidica accedas adyta, atque oracula queras. Et iterum:
Mallon abi, Amphilochi quærens oracula vatis.

Et hactenus quidem de iis quæ intra patriæ fines vsque ad Ioniam, Ciliciam, Paphlagoniam, Galatiámque designauit. Vt verò & in Italiam oraculi fama D
permanauit, ínque ipsam Romanorum vrbem: iam nemo omnium erat qui non alius alium anteuertere studeret, dum hi quidem eò proficiscuntur ipsi, illi verò mittunt, potissimùm ij qui potentia atque auctoritate plurimùm in Republ. pollebant: quibus princeps quasique signifer extitit Rutilianus, vir aliàs quidem honestus ac probus, tum compluribus in præliis Romanorum spectatæ virtutis: sed qui in iis quæ ad deos pertinent, parum sanè saperet, vt cui prodigiosa quędam de illis essẽt persuasa,

Rutilianus Romanus.

Παρθους Αρμηνίους τε ζοῦ ἐπὶ δουεὶ δαμάσας, (ὕδωρ,
Νοσήσῃς Ρώμιλε, ϗ Θύμβριδος ἀγλαὸν
Στέμμα φέρων χροτάφοισι, μεμιγμένον αἰκτίνεσσιν.

Εἶτ' ὀπῶ πειθὴς ὁ ἠλίθιος ἐκφυὸς Κελτὸς, εἰσέβαλε, ϗ ἀπήλλαξεν, αὐτῇ στρατείᾳ ἐπὶ τῶ Ὀθρυάδου καταχθεὶς, τοῦτον μὲν τὸν χρησμὸν ὄξαιρῆ ὁκ ἦν ἐπορμηθῆναι, ἐτίθησι δ' ἄλλον αὐτ' αὖθις· (γὰρ ἄμεινον,

Μὴ σύγ' ἐπ' Αρμηνίους ἐλάαν στρατὸν, ὅ
Μή σοι ἡλυχίῃ τις αἰὴρ τάξῃ ἀπὸ λυσεφόρ
Πότμον ὀπιπτεύῃσι, παύσῃ δ' ἰότητο φάους
τε.

ϗ γὰρ αὖ ἐς τοῦτο σοφόπατον ἐπενόησε, τοῖς μεγαλοφρονίως χρησμοὺς ὑπὲρ θεοσεβείας τ' ϗ καλῶς προτεθεσπισμένων, ϗ ἀπολελυγμένων. πολλάκις γὰρ τοῖς μὲν νοσοῦσι, πρὸ τῆς τελευτῆς, ὑγίεια ἐπηγγέλλετο, ἀποθανόντων δὲ, χρησμὸς ἄλλος ἕτοιμος ἦν παλινῳδῶν,

Μηκέτι δίζησθ' νόσοιο λυγρῆς ἐπίρρωγήν·
Πότμος γὰρ πρόφαινε, οὐδ' ἐκφυγέειν
δυνατόν σοι.

Εἶδώς γ' οἷς ἐν Κλάρῳ, ϗ Διδύμοις, ϗ Μάλλῳ, ϗ αὐτὸς δοκιμῶν ὅτι τῇ ὁμοίᾳ μαντικῇ ταύτῃ, φίλους αὑτοῖς ἐποιῆτο, πολλοὺς τῶν προσιόντων πέμπων ἐπ' αὐτοὺς, λέγων,

Ἐς Κλάρον ἴεσο νῦν, ἵνα σοῦ πατρὸς ὡς ὄσ' ἀκούσῃ. ϗ πάλιν,

Βραγχίδεων ἀδύτοισι πελάζεο, ϗ κλύε χρησμῶν. ϗ αὖθις,

Ἐς Μαλλὸν χώρῃ, θεσπίσματα τ' Αμφιλόχοιο.

Ταῦτα μὲν ὄντος τῶν ὅρων μέχρι τῆς Ιωνίας, ϗ Κιλικίας, ϗ Παφλαγονίας, ϗ Γαλατίας. ὡς δὲ ϗ εἰς τὴν Ιταλίαν διεφοίτησε τὸ μαντεῖον ὁ κλέος, ϗ εἰς τὴν Ρωμαίων πόλιν ἐνέπεσεν, οὐδεὶς ὅστις οὐκ ἄλλος πρὸ ἄλλου ἠπείγετο· οἱ μὲν αὐτοὶ ἰόντες, οἱ δὲ πέμποντες, ϗ μάλιστα οἱ δυνατώτατοι, ϗ μέγιστον ἀξίωμα ἐν τῇ πόλει ἔχοντες· ὧν πρῶτος ϗ κορυφαῖος ἐγίνετο Ρουτιλλιανὸς, ἀνὴρ, τἆλλα μὲν ἄλλως, καλὸς ϗ ἀγαθὸς, ϗ ἐν πολλοῖς ἄξεσι Ρωμαϊκοῖς ἐξητασμένος, τὰ δὲ περὶ τοὺς θεοὺς, πάνυ νοσῶν, ϗ ἀλλόκοτα περὶ αὐτῶν πεπιθυκὼς,

εἰ μόνον ἀλειλιμμένον που λίθον, ἢ ἐστεφανωμένον θεάσαιτο, προσπίπτων ἀεὶ, καὶ προσκυνῶν, καὶ ὑποπολὺ πρεσβύτερος, καὶ εὐχόμενος, καὶ τἀγαθὰ παρ' αὐτοῦ αἰτῶν. οὗτος οὖν ἀκούσας τὰ περὶ τοῦ χρηστηρίου, μικρὸν μὲν ἐδέησεν ἀφεὶς τὸν ἐπιχειρισμένον δρόμον, εἰς τὸ Ἄβωνος τεῖχος ἀναπτῆναι. ἐπεμπε δ' οὖν ἄλλος ἐπ' ἄλλοις· οἱ δὲ πεμπόμενοι, ἰδιῶταί τινες οἰκέται ῥᾳδίως ἐξαπατηθέντες, ἐπῆλθόν θ', τὰ μὲν, ἰδόντες, τὰ δὲ, ὡς ἰδόντες καὶ ὡς ἀκούσαντες διηγούμενοι, καὶ προσεπιμεξαῦτες ἔτι πλείω τούτων, ὡς ἐντιμότεροι εἶεν παρὰ τοῦ δεσπότου. ὀξέως οὖν τὸν ἥλιον γέροντα, καὶ εἰς μανίαν ἐρρωμένως ἐνέβαλλον. ὁ δὲ, ὡς αὐτῷ τοῖς πλείοσι καὶ δυνατωτάτοις φίλος ὤν, πανεὶ, τὰ μὲν διηγούμενος ὡς ἀκούσειε παρὰ τῶν πεμφθέντων, τὰ δὲ καὶ παρ' αὐτοῦ προσθείς. ἐνέπλησε δ' οὖν τὴν πόλιν, καὶ διεσάλευσεν οὕτω, καὶ τὴν ἐν τῇ αὐλῇ τοὺς πλείστους διεθορύβησεν, οἱ αὐτίκα καὶ αὐτοὶ ἠπείγοντο ἀκοῦσαί τι τῶν καθ' αὑτούς. ὁ δὲ, τοὺς ἀφικνουμένους φιλοφρόνως ὑποδεχόμενος, ξενίαις τε καὶ ταῖς ἄλλαις δωρεαῖς πολυτελέσιν ἐργαζόμενος αὐτοῦ, ἀπέπεμπεν, οὐκ ἀπαγγελοῦντας μόνον τὰς ἐρωτήσεις, ἀλλὰ καὶ ὑμνήσοντας τὸν θεὸν, καὶ τερατεύεσθαι ὑπὲρ τοῦ μαντείου, καὶ αὐτὸν ψευσομένους, καὶ μηχανᾶταί τι ὁ τερασκοπήσας οὐκ ἄσοφον, οὐδὲ τοῦ παρεστυχότος λῆρον ἄξιον. λύων γὰρ τὰ πεμπόμενα βιβλία, καὶ αἰνιγμώδεσιν, εἴ τι λύρᾳ ὑποσφαλὲς, καὶ παραπεπαιδευμένον ἐν ταῖς ἐρωτήσεσι, κατεῖχεν αὐτὸς, καὶ οὐκ ἀπέπεμπεν, ὡς ὑποχείριοι, καὶ μονονουχὶ δούλοις χρῶ δέος ἔχοι τοὺς πεπομφότας, μεμνημένους οἷα ἐπ' αὐτῷ ἠγοντο. στοιχήσει δὲ, οἷα εἰκὸς, τοὺς πλουσίους, καὶ μέγα δυναμένους, τοῖς πύξοις πιθανεύεσθαι. ἐλάμβανεν οὖν πολλὰ παρ' ἐκείνων, εἰδότων ὅτι αὐτοῖς ἐντὸς ἔχει τῶν ἀρκούντων. βούλομαι δέ σοι καὶ τῶν Ρουτιλιανῷ δοθέντων χρησμῶν ἐνίους εἰπεῖν· πιθανομένῳ γὰρ αὐτῷ περὶ τοῦ παιδὸς ἐκ προτέρας γυναικὸς, παιδείας ὥραν ἔχοντος, ὃν τινα προσήσαιτο διδάσκαλον τῶν μαθημάτων αὐτοῦ, ἔφη,

A adeò vt ſicubi lapidem vel inunctum vel coronatum conſpexiſſet, continuò procideret atque adoraret, ac diutius advolutus vota faceret, bonáque ac læta ab illo poſtularet. Hic igitur ſimulatque de oraculo inaudiſſet, parum aberát quin omiſſo quem tenebat exercitu, in Aboni murum auolarit: alios autem poſt alios eò legabat. Porrò qui mittebantur, ſeruuli nimirum idiotæ quidam, facilè decepti domum redibant, referentes partim quæ viderant, partim tanquam vidiſſent audiſſéntque, permulta inſuper accumulantes illis, quò domino fierent commendatiores. In-
B flammarunt itaque ſenem infelicem, & in vehementem inſaniam impulerunt. At ille paſſim ad omnes amicos accedēs, quos habebat cùm plurimos, tum potentiſſimos, enarrabat partim ea quæ ab iis quos miſerat, accepiſſet, partim quæ ex ſeſe effinxerat. Et ad eum modum iſte compleuit vrbem, concitauítque, quamplurimis item aulicis expauefactis atque attonitis: qui protinus & ipſi cupiditate flagrare cœperunt vt aliquid ſuis de rebus audirent. Porrò Alexander aduenientes comiter excipiebat, ac xeniis aliiſque magnificis donatos muneribus, ad
C eum remittebat: hoc agens, vti nō ſolùm renunciarent oracula, verumetiam dei laudes canerent, ac portentoſa quædam de oraculo, déque ipſo mentirentur. Excogitarat autem ter ſceleſtus ille quiddā neutiquam inſcitū, & ingenioſius quàm vt in vulgarem competat latronem. Etenim reſignatis libellis ac perlectis, ſi quid offendiſſet in iis quæ proponebantur, ita ſcriptū, vt cū periculo ac diſcrimine eius qui ſcripſiſſet, ſi proferretur, coniunctum videretur, apud ſe detinebat, neque remittebat, quò videlicet obnoxios ac propemodum ſeruos ob metum ſibi redderet eos qui miſerant, cùm in mentem illis
D veniret, cuiuſmodi de rebus conſuluiſsēt. Intelligebat autem eſſe conſentaneum, vt qui opibus ac potentia præcellerent, eiuſmodi rogationes eſſent propoſituri. Ab his munera quamplurima ferebat: quippe qui non ignorarent ſeſe intra caſſes eius teneri. Libet autem aliquot ex his reſponſis commemorare, quę Rutiliano reddidit. Huic ſciſcitanti de filio ex vxore priore ſuſcepto, qui iam per ætatem maturus eſſet vt diſciplinis erudiretur, quem inſtituendo in literis illi præceptorem deberet adhibere, ita reſpondit:

Pythagoram, egregiéque canentem prælia vatem.

Deinde, paucis pòst diebus extincto puero, ipse quidem hærebat, nec habebat quod incusantibus responderet, oraculo videlicet ita re præsenti confutato. At Rutilianus optimus vltro occupans, defendebat oraculum, affirmans hoc ipsum portendisse deum, qui iussisset neminem quidem è viuis adolescentulo deligi præceptorem, sed Pythagoram potiùs atque Homerum, iam olim defunctos, quibuscum credibile esset eum iam versari. Quid igitur Alexandro vitio vertere conuenit, si istiusmodi homunculos dignos habuit quibus fucum faceret? Rursum eidem percontanti cuius tandem animam esset sortitus, ait:

Principiò fueras Pelides, deinde Menander,
Deinde is qui nunc es: pòst fax Phœbea futurus:
Octoginta æuum ac centum produxeris annos.

At hic septuagenarius interiit, in insaniam versus, haud expectato dei promisso: quanquam hoc quoque oraculum ex autophonis erat. Eidem item de vxore ducenda percontanti, aliquando incunctanter ac palàm respondit:

Ducito Alexandro natam Lunáque puellam.

Siquidem iam olim rumorem dissiparat, filiam quam habebat, è Luna sibi susceptam fuisse. Lunam enim ipsius amore captam fuisse, cùm dormiëtem aliquando conspexisset: nam id illi familiare est, & formosos somno sopitos adamare. Porrò Rutilianus vir prudentissimus, nihil cunctatus, protinus accersit virginem, nuptias conficit, sponsus iam sexagenarius, concumbitque, socrum suam Lunam solidis hecatombis placans. Iámque sibi vnus è cœlitum numero videbatur. At hic vbi semel in Italia rem esset aggressus, maiora in dies ad hæc excogitabat, & in omnes Romanæ ditionis partes, qui perferrent oracula, dimittebat, prædicens ciuitatibus cauendam esse pestilentiam, incendia, terræ motus: se certa remedia traditurum ne quid horum accideret, pollicebatur. Iámque cùm pestilentia increbruisset, vnum quoddam tale oraculum, autophonon & hoc, quoquouersum gentium prodiderat, vnico carmine comprehensum:

Intonsus nubem pestis depellit Apollo.

A Πυθαγόρῃ, πολέμων τε ἀφήκτορα ἔμ-
βλον ἀοιδόν.

Εἶτα μετ' ὀλίγας ἡμέρας τῷ παιδὸς ἀπο-
θανόντος, ὁ μὲν ἠπόρει, καὶ οὐδὲν εἶχε λέγειν
πρὸς τοὺς αἰτιωμένους, πρὸδὰ πόδας οὕτως
ἐληλεγμένῳ τῷ χρησμῷ. ὁ δὲ Ρυτιλιανὸς
αὐτὸς φθάσας ὁ θέλπτιος, ἀπελογεῖτο ὑπὲρ
τῆ μαντείᾳ, λέγων, τῷτο αὐτὸ προδεδηλωκέ-
ναι τὸν θεὸν, ϗ δι' αὐτὸ, ζῶντα μὲ κελεῦσαι μη-
δένα διδάσκαλον ἑλέαθαι αὐτῷ, Πυθαγόραν
ϗ καὶ Ὅμηρον πάλαι τεθνεῶτας, οἷς εἰκὸς ὃ
μειράκιον ἐν ᾅδου νῦν συνῆναι. ἀ τίνων μέμ-
B φεται ἄξιον Αλεξάνδρῳ, εἰ τοιούτοις αἰθε-
πίσκοις ἐνέβαλε τὴν ἡξίαν; αὖθις ὁ πυθανο-
μένῳ αὐτῷ τίω τίνος ψυχὴν διεδέξατο, ἔφη,

Πρῶτον Πηλείδης ἐγένυ· μετὰ ταῦτα, Μέ-
ναν δρος· (ακτῆς.

Εἶθ' ὃς νῦν φαίνῃ, μετὰ δὴ ἑπτὰ καὶ ἑβδομή-
κοντ' ἔτεσι ζήσῃς δ' ὀγδώκοντ' ἔτη τοῖς ἑκατὸν λυ-
κάβαντας.

Ο δ' ἑβδομηκονθούτης ἀπέθανε μελαγχολή-
σας, οὐδὲ τελευτὴν τὴν τῦ θεῦ ὑπώπτευσεν. ϗ
C δοὺς ὁ χρησμὸς τῷ αὐθρώπων ἰῷ. ἐρομένῳ ὃ
αὐτῷ ποτε ϗ περὶ γάμου, ῥητῶς ἔφη,

Γῆμον Αλεξάνδρῳ τε, Σελιναίης τε θύ-
γατρα.

Διεδεδώκει ὃ πάλαι λόγον ὡς τῆς θυγατρὸς,
ἰῷ εἴχεν, ἐκ Σελήνης αὐτῷ γιομένης· τὴν δὲ
Σελήνην ἔρωτι ἁλῶναι αὐτὸ, καθευδόντα
ποτε ἰδοῦσαν, ὅτῳ αὐτῇ ἔθος, ϗμιμορφόων
ἐρᾶν τῶν καλῶν. ὁ δ' οὐδὲν μηχήσας ὁ σωφρο-
τάτως Ρυτιλιανὸς, βύθυς ἔπεμπεν ὅτι τὴν
χώρην, ϗ τοὺς γάμους συντετέλεσ ἑξηκοντούτης
νυμφίος, ϗ συνῆν, τίω πενθερὴν Σελήνην
D ἑκατόμβαις ὅλαις ἱλασκόμενος, ϗ τῶν ἐπου-
ρανίων εἷς ϗ αὐτὸς οἰόμενος γεγονέναι. ὁ δ' ὡς
ἅπαξ τὸ ἐν Ιταλίᾳ πρᾶγμ' ἐλάβετο, μεί-
ζω ἀεὶ προσεπενόει, ϗ πρώτοις τῆς Ρωμαίων
ἀρχῆς ἔπεμπε χρησμοφόρους, ταῖς πόλεσι
προλέγων, λοιμοὺς, ϗ πυρκαϊὰς φυλάτε-
σθαι, ϗ σεισμοὺς, ἢ ἀσφαλῶς βοηθήσειν, ὡς
μὴ γένοιτό τι τούτων, αὐτὸς ὑπισχνεῖτο αὐτοῖς.
ἕνα δή τινα χρησμὸν αὐτόφωνον ἢ αὐτὸν, εἰς
ἅπαντα τὰ ἔθνη ἐν τῷ λοιμῷ διεπέμψατο.
ἰῷ δὲ ὅδε ἔπος ἦν,

Φοῖβος ἀκερσεκόμης λοιμὸν νεφέλην ἀπώσῃ.

Καὶ τοῦτο μὲν ἰδεῖν ὃ ἔπος πᾶσι μὲν ἐπὶ πᾶσι πυλῶσιν γεγραμμένον, ὡς τοῦ λοιμοῦ ἀλεξιφάρμακον. τὸ δὲ ἐς ἑκάστους τοῖς πλείοσι συνέβη. ἔνθεν δέ τινα τύχῃ αὐτῶν μᾶλλον αἱ οἰκίαι ἐκενώθησαν, οἷς ὃ ἔπος ἐπεγέγραπτο. καὶ μή με νομίσῃς τοῦτο λέγειν ὅτι διὰ τὸ ἔπος ἀπώλλυτο, ἀλλὰ τύχῃ τινὶ οὕτως ἐγίνετο. τάχα δὲ οἱ πολλοὶ καὶ καταθαῤῥοῦντες τῷ στίχῳ, ἀμελέστερον διῆγον, ὡς ἂν ἐπὶ τῷ χρησμῷ πρὸς τὸν νόσον σκευτελοῦντες, ὡς αὐτὸ ἔχοντες πρόμαχον μοῖραν αὐτῶν συλλαβάς, καὶ τὸν ἀκερσεκόμην Φοῖβον ἀποτοξεύοντα τὸν λοιμόν. πολλοῖς μὲν οὖν τῇ Ρώμῃ κατεσκήπτετο πάθη πολλοὺς τῶν σωμάτων, οἳ τὰς ἑκάστου γνώμας διήλεγχον αὖτε, καὶ τοῖς ἐρωτήσουσι προεμαίνοντο, καὶ ὧν μάλιστα ἐφίεσθαι· ὡς ἕτοιμον αὐτὸν πρὸς τὰς ἀποκρίσεις, καὶ πρὸν ἥκειν τοὺς πεμπομένους, καταλαμβάνεσθαι. καὶ πρὸς μὲν τὰς ἐν τῇ Ἰταλίᾳ, τοῦτα καὶ τοιαῦτα προεμηχανᾶτο. τελετάς τε γάρ τινα συνίστατο, καὶ δᾳδουχίας, καὶ ἱεροφαντίας, τελῶν ἐξῆς ἀεὶ τελουμένων ἡμερῶν. καὶ ἐν μὲν τῇ πρώτῃ, προῤῥήσεις ἦν, ὥσπερ Ἀθήνησι, τοιαύτη· εἴ τις ἄθεος, ἢ Χριστιανὸς, ἢ Ἐπικούρειος, ἥκει κατάσκοπος τῶν ὀργίων, φευγέτω· οἱ δὲ πιστεύοντες τῷ θεῷ, τελείσθωσαν τύχῃ τῇ ἀγαθῇ. εἶτ' ἐν δευτέρᾳ μὲν ἀρχῇ ἐξέλασις ἐλέγετο· καὶ ὁ μὲν ἡγεῖτο, λέγων, ἔξω Χριστιανοί. ὁ δὲ πλῆθος ἅπαν ἐπεφθέγγετο, ἔξω Ἐπικούρειοι. ἔπειτα Λητοῦς ἐλέγετο λοχεία, καὶ Ἀπόλλωνος γονή, καὶ Κορωνίδος γάμος, καὶ Ἀσκληπιὸς ἐτέτατο. ἐν δὲ τῇ δευτέρᾳ, Γλύκωνος ἐπιφάνεια, καὶ γλύσις τοῦ θεοῦ. τρίτῃ δὲ ἡμέρᾳ, Ποδαλειρίου τε ἐγένετο καὶ τῆς μητρὸς Ἀλεξάνδρου γάμος. Δᾶδις δὲ ἐκαλεῖτο, καὶ δᾷδες δὲ ἐκαίοντο. καὶ τελευταῖον, Σελήνης καὶ Ἀλεξάνδρου ἔρως, καὶ πικτολύμη τοῦ Ρουτιλλιανοῦ ἡ γυνή. ἐδᾳδούχει δὲ καὶ ἱεροφαντεῖ ὁ Ἐνδυμίων Ἀλέξανδρος, καὶ ὁ μὲν, καθεύδων δῆθεν, κατέκειτο ἐν τῷ μέσῳ. κατῄει δὲ ἐπ' αὐτὸν ἐκ τῆς ὀροφῆς ὡς ἐξ οὐρανοῦ ἀντὶ τῆς Σελήνης, Ρουτιλλία τις ὡραιοτάτη,

A Atque hunc verſiculum videre erat paſſim pro foribus deſcriptum, tanquam aduerſus peſtilentiam remedio futurum. Verùm ea res plurimis diuerſam in partẽ euênit, propterea quòd fortuna quadam ſic accidit, vt ex domus quibus hic verſus eſſet inſcriptus, potiſſimùm deſolarentur. Neque verò me putes illud dicere, carmen in cauſſa fuiſſe vt interierint, verùm caſu quodam ad hunc modum accidit. Et haud ſcio an pleriq; freti carmine, negligentiùs ac ſecuriùs vixerint, nihil aduerſum peſtem præter oraculum adhibentes: perinde quaſi ſyllabas pro ſeſe pugnantes haberent, & intonſum Apollinem telis peſtem propellentem. Exploratores item ex ſua coniuratione quamplurimos Romæ conſtituerat, qui ſibi qua quiſque mente eſſet, indicarent: ac priuſquàm oraculum adiiſſent, illi ſignificarẽt quidnam eſſent percontaturi, quídque potiſſimùm cupere viderentur: vt etiam priuſquam aduenirent ij qui mittebantur, ille iam ad reſpõdẽdum inſtructus ac paratus eſſet. Atque hęc quidem & id genus alia machinamẽta aduerſus Italicas vrbes præſtruxerat. Nam præter hæc & initiationes quaſdam inſtituerat, tędarum per manus tradendarum geſtationes, & ſacrorum ceremonias, quæ quidem tribus ex ordine diebus continenter peragerẽtur. Ac primo quidem die Athenienſium ritu denuntiatio fiebat huiuſmodi: Si quis impius, aut Chriſtianus, aut Epicureus, myſteriorum explorator acceſſit, diſcedat. Cæterùm qui deo credunt & parent, ſacris feliciter initiẽtur. Sub hæc protinus exigebãtur illo præeunte, dicẽtéque: Foras pellantur Chriſtiani. Tum multitudo acclamabat vniuerſa: Foras pellãtur Epicurei. Dehinc Latonæ puerperium agebatur, & Apollinis natiuitas: tum Coronidis nuptiæ: demum naſcebatur Æſculapius. Altero die Glycon in lucem emergens, deiſque exortus. Porrò tertio die Podalirij cum Alexandri matre coniugium agebatur. Dadis autem is appellabatur, idque ex re, propterea quòd faces quædã incenderẽtur. Poſtremo loco, Lunæ atque Alexandri amores, ac naſcens Rutiliani coniunx. At verò facem geſtabat, myſteriáque agebat Endymion Alexander, cùm hic dormiens ſcilicet in medio iaceret: deſcenderet autem in eum è tecti faſtigio, tanquam è cœlo, Lunæ vicem agẽs, Rutilia quædam formoſiſſima,

cuiusdam è Cæsareæ domus præfecti vxor, quę nimirum vt amabat Alexandrũ, ita vicissim ab illo amabatur. Ac sub oculis perditissimi illius mariti, tum complexus agebantur, tum ósculа, ídque in propatulo. Quòd nisi complures fuissent tędæ, forsan nonnihil & eorum quæ fieri solent infra sinum, patratum fuisset. Paulo pòst rursum introibat ornatu sacerdotali, multo cum silentio. Deinde ipse primus clara voce sonabat, Io Glycon. Assonabant autem bene canori scilicet homines, nempe præcones aliquot Paphlagones, carbatinis calceati; plurimum allij nidorem ructantes, Io Alexander. Porrò subinde inter gestandas tædas atque inter mysticas saltationes, femur illius, de industria renudatum, aureum apparebat; pelle, sicuti coniicio, inaurata circundata, atque ad tædarum fulgorem relucente. Itaque cùm duobus quibusdam ex eorum numero qui desipienter sapientes sunt, super hac re verteretur altercatio, vtrùm Pythagoræ animum possideret, videlicet ob femur aureum, an alium Pythagorico illi consimilem, atque eam controuersiam ad ipsum Alexandrum retulissent: rex Glycon oraculo litem dissoluit:

Pythagoræ mens emoritúrque oritúrque vicissim,
Vatis at est animus diuina è mente profectus.
Hunc pater auxilio misit iustísque piísque. Et rursum:
Tecta Iouis repetet, Iouiali fulmine tactus.

Porrò cùm cunctis aliis denunciaret vt à puerili concubitu temperarent, ceu re nefaria, vir ille egregius tale quiddam ipse machinatus est. Ponticis ac Paphlagonicis vrbibus imperabat, vt tertio quoque anno mitterent qui deo dicarentur, eiúsque laudes apud se canerent. Verùm mitti oportere spectatos ac selectos: nempe nobilissimos, & ætate florentissimos, formáque eximios. Quibus inclusis perinde vt emptitiis ad libidinem abutebatur, modis omnibus in eos debacchari solitus. Præterea legem quoque condiderat, ne quis maior annis octodecim sese admoto ore complecteretur, neve cum basio salutaret: sed reliquis manum duntaxat osculandam porrigens, solis ætate formáque floridis osculum dabat: atque his quidem inde cognomen inditum, vt intra osculum constituti dicerentur.

A τῷ Καίσαρος οἰκονόμῳ τινὸς γυνὴ, ὡς ἀληθῶς ἐρῶσα τοῦ Ἀλεξάνδρου, καὶ αὐτερωμένη ὑπ' αὐτοῦ, καὶ ἐν ὀφθαλμοῖς τοῦ ὁλεθρίου ἐκείνου ἀνδρὸς, φιλήματά τε ἐλάγχετο ἐν τῷ μέσῳ, καὶ περιπλοκάς. εἰ δὲ μὴ πολλαὶ ἦσαν αἱ δᾷδες, τάχ' ἂν τι καὶ τοῦ ἰσχίου ἐφάνη. μετὰ μικρὸν δὲ εἰσῆλθε πάλιν ἱεροφαντικῶς ἐσκευασμένος ἐν πολλῇ τῇ σιωπῇ· καὶ αὐτὸς μὲν ἔλεγε μεγάλῃ τῇ φωνῇ, ἰὴ Γλύκων· ἐπεφθέγγοντο δ' αὐτῷ ἐπακολουθοῦντες βυμβλπίδαι δῆθεν, καὶ κήρυκές τινες Παφλαγόνες, καρβατίνας ὑποδεδεμένοι, πολλὸν τὸν σκορόδαλμον ἐρυγγανόντες, ἰὴ Ἀλέξανδρε. πολλάκις δ' ἐν τῇ δαδουχίᾳ καὶ τοῖς μυστικοῖς σκιρτήμασι γυμνωθεὶς ὁ μηρὸς αὐτοῦ ἐξεπίτηδες, χρυσοῦς διεφαίνη, δέρματος, ὡς εἰκός, ὅτι χρύσου περιτεθέντος, καὶ τοῦ μὲν ἀυχένος τὴν λαμπάδων ἀποσιλβοντος. ὥστε καὶ γνωμῶν ποτὲ ζητήσεως δύο περὶ τῶν μαργοσόφων, ὑπὲρ αὐτοῦ, εἴτε Πυθαγόρου ψυχὴν ἔχοι ἀφ' ὧν τὸν χρυσοῦν μηρὸν, εἴτε ἄλλου ὁμοίαν αὐτῇ, ἐκ τῶν ζητήσεων ταύτων αὖ Ἀλεξάνδρῳ ἐπαμφισβητούντων, ὁ βασιλεὺς
C Γλύκων χρησμῷ ἔλυσε τὸν ἀπορίαν·

Πυθαγόρου ψυχὴ, ποτὲ μὲν φθίνῃ, ἄλλοτε δ' αὖξῃ·
Ἢ γὰρ φρονίμη, δίης φρενὸς ὅστις ἀπορρώξ.
Καί μιν ἔπεμψε πατὴρ ἀγαθῶν ἀνδρῶν ἐπάρωγον. καὶ πάλιν,
Ἐς Διὸς εἶσι, Διὸς βληθεῖσα κεραυνῷ.

Προλέγων δὲ πᾶσιν ἀπέχεσθαι παιδὸς συνουσίας, ὡς ἀσεβὲς ὄν, αὐτὸς τοιόνδε τι ὁ γλυπάδας ἐτεχνήσατο. ταῖς γὰρ πόλεσι ταῖς Ποντικαῖς, καὶ ταῖς Παφλαγονικαῖς, ἐπέστελλε θεοπρεπεῖς πέμπειν ἐς τελετὰς, ὑμνήσοντας
D πρὸς αὐτὸν τὸν θεόν. καὶ ἐδόκιμαδέντας, καὶ προκριθέντας τοῖς δυνατωτάτοις, καὶ ὡραιοτάτοις, καὶ κάλλει διαφέρουσι, πεμφθῆναι. οἷς ἐγκαλλωπίσμους, ὥσπερ ἀργυρωνήτοις ἐχρῆτο συγκαθεύδων, καὶ πρώτοις ἔσπον ἐμπαίζειν. καὶ νόμον δὲ ἐπεποίητο, ὑπὲρ τὰ ὀκτωκαίδεκα ἔτη, μηδένα τῷ αὐτοῦ σώματι δεξιοῦσθαι, μηδὲ φιλήματι διαπάζεσθαι, ἀλλὰ τοῖς ἄλλοις προτείνων τὸν χεῖρα κύσαι, μόνους τοὺς ὡραίους καταφίλει, καὶ ἐκαλοῦντο οὗτοι οἱ ἐπὶ τοῦ φιλήματος.

τοιαῦτα ἐπηυφῶν, τοῖς αἰσθήτοις διετέλει, γυ-
ναῖκάς τε αὐτοῦ ἀφθόνως, καὶ παισὶ συνῶν. καὶ ὦ μέγα καὶ θνητὸν ἐκάστῳ, εἴ τινος γυναικὶ προσβλέψειεν· εἰ δὲ καὶ φιλήματος ἀξιώσειεν, ἀθρόαν τὴν ἀγαθὴν τύχην ᾤετο ἕκαστος εἰς τὴν οἰκίαν αὐτοῦ εἰσρυήσεσθαι· πολλαὶ δὲ καὶ ἤυχοντο τεκεῖν παῖδα αὐτῷ, καὶ οἱ ἄνδρες ἐπεμαρτύρουν ὅτι ἀληθῶς λέγουσιν. ἐθέλω δέ σοι καὶ διάλογον διηγήσασθαι τοῦ Γλύκωνος, καὶ τοῦ Σακέρδωτος, Τιανοῦ τινος ἀνδρὸς, ὁποίᾳ τινὶ σοφίᾳ εἴη ἀπὸ τῶν ἐρωτήσεων. ἀνέγνων δὲ αὐτὸν, χρυσοῖς γράμμασι γεγραμμένον ἐν Τίῳ, ἐν τῇ τοῦ Σακέρδωτος οἰκίᾳ. εἰπὲ γάρ μοι, ἔφη, ὦ διδάσκαλε Γλύκων, τίς εἶ; ἐγὼ, ἦ δ' ὅς, Ἀσκληπιὸς νέος. ἄλλος πρὸ ἐκείνου τοῦ πρότερον; πῶς λέγεις; οὐθέμις ἀκοῦσαί σε τοῦτό γε. πόσα δὲ ἡμῖν ἔτη προσμενεῖς χρησμῳδῶν; τρίτον πρὸς χιλίοις. εἶτα, ποῖ μεταστήσῃ; ἐς Βάκτρα, καὶ τὴν ἐκεῖ γῆν· δεῖ γὰρ ἀπολαῦσαι κἀκείνους βραχείας τῆς ἐμῆς. τὰ δ' ἄλλα χρηστήρια, ὅ τε ἐν Διδύμοις, καὶ ὁ ἐν Κλάρῳ, καὶ ὁ ἐν Δελφοῖς, ἔχουσι τὸν πρόπατορα τὸν Ἀπόλλω χρησμῳδοῦντα, ἢ ψευδεῖς εἰσιν οἱ νῦν ἐκπίπτοντες ἐκεῖ χρησμοί; μηδὲ τοῦτ' ἐθελήσῃς εἰδέναι, οὐ γὰρ θέμις. ἐγὼ δὲ τίς ἔσομαι μετὰ τὸν νῦν βίον; κάμηλος, εἶτα, ἵππος, εἶτ' ἀνὴρ σοφὸς, καὶ προφήτης οὐ μείων Ἀλεξάνδρου. τοιαῦτα μὲν ὁ Γλύκων τῷ Σακέρδωτι διελέχθη. ὅτι τέλος δὲ, χρησμὸν ἐμμέδην ἐφθέγξατο, εἰδὼς αὐτὸν Λεπίδῳ ἑταῖρον ὄντα·

Μὴ πείθου Λεπίδῳ· ἐπεὶ οἱ λυγρὸς οἶτος ὀπηδεῖ.

Πάνυ γὰρ ἐδεδίει τὸν Ἐπίκουρον, ὡς πρόσθεν, ὡς τινα αὐτίτεχνον, καὶ αὐτισοφιστὴν τῆς μαγγανείας αὐτοῦ. ἕνα γοῦν τινα τῶν Ἐπικουρείων τολμήσαντα καὶ διελέγχειν αὐτὸν ὅτι πολλῶν παρόντων, ἐς κίνδυνον οὐ μικρὸν κατέστησεν. ὁ μὲν γὰρ προσελθών, ἔλεγε μεγάλῃ τῇ φωνῇ, Σὺ μέντοι γε, ὦ Ἀλέξανδρε, τὸν δεινὸν Παφλαγόνα προσαγαγεῖν οἰκείᾳ αὐτοῦ τῷ ἡγεμόνι τῆς Γαλατίας, τὸν ὅτι θανάτῳ ἀνέπεισας, ὡς ἀπεκτονότας τὸν υἱὸν αὐτοῦ ἐν Ἀλεξανδρείᾳ παιδευόμενον,

A Atque in hunc modum vecordibus ac ſtupidis mortalibus illudens, perpetuò deinceps ſuas nequitias exercebat, paſſim conſtuprans vxores, paſſim liberis abvtens. Quin magnum quiddã, cunctiſque optandum videbatur, ſi cuius vxorem vel aſpexiſſet modò. Porrò ſi quam etiam oſculo dignatus fuiſſet, nemo non ita putabat, quicquid eſſet bonarum felicitatum, id omne ſemel in eam domum influxurum eſſe. Erant inſuper, atque eæ non paucæ, quæ ſeſe etiam peperiſſe ex illo iactarent: quod ita eſſe mariti ſuo teſtimonio confirmabant. Lubet etiam dialogum tibi referre Glyconis & Sa-
B cerdotis, viri cuiuſdam Tianei, cuius ſapientiam ex his quæ ſciſcitatus eſt, coniicias licebit. Hunc equidem legi pridem aureis deſcriptum literis Tij, in ipſis Sacerdotis ædibus. Dic, inquit, mihi, rex Glycon, quiſnam es? Sum ille, inquit, minor Æſculapius. Num alius ab illo priore? quid ais? Haud fas eſt vt iſthuc audias. Sed quot annos apud nos permanſurus, atque oracula redditurus? Ad milleſimum tertium. Deinde quò demigraturus? Ad Bactra, atque in eas re-
C giones. Siquidem oportet & barbaros meo conuictu meáque præſentia frui. At reliquæ ſortes, puta quæ in Didymis, Claro, Delphiſque redduntur, vtrùm ab auctore proficiſcuntur Apolline, an vana ſunt quæ illic eduntur oracula? Ne iſthuc quidem ſcire quæſieris: nefas enim. Cæterùm ego quis tandem poſt hanc vitam futurus ſum? Camelus, deinde equus, poſt hæc vir ſapiens, ac vates non inferior Alexandro. Atque hęc Glyconis cum ſacerdote confabulatio. Poſtremò & oraculum carmine comprehenſum edidit, quum non ignoraret illum amicum eſſe Lepido:

Ne pare Lepido: nanque huic fatum inſtat acerbum.

D Mirum etenim in modum metuebat Epicurum, ſicuti ſuperiùs dictum eſt, nimirum vt artificem ac ſapientem, ſuis artibus atque impoſturis hoſtem atque infenſum. Itaque ex Epicureis quempiam auſum ſe multis præſentibus coarguere, propemodum in vitæ diſcrimen adduxerat. Siquidem adiens ille, clara voce dicebat: Tu nimirum Alexander Paphlagoni cuidam perſuaſiſti vt ſeruos ſuos apud Galatiæ præfectum capitis accerſeret, hoc nomine, quaſi filium ipſius qui tum Alexandriæ erudiebatur,

occidissent: atqui viuit adolescens, incolumisque reuersus est, famulis iam supplicio affectis, qui tua opera bestiis traditi perierunt. Porrò huiusmodi quiddam acciderat. Cùm adolescentulus amne aduerso in Ægyptum nauigasset, ad inundationem vsque subducto nauigio, persuasus est vti pariter in Indiã nauigaret. Itaque dum diutiùs abesset, infelices illi eius ministri rati videlicet vel in Nilo nauigantem interisse puerum, vel à latronibus (nam id tẽporis permulti grassabantur) esse peremptum, reuersi sunt domum renunciãtes quemadmodũ è medio sublatus esset. Deinde proditum oraculum, damnati serui: sub hæc adest adolescentulus, peregrinationem suam enarrans. Atque hæc quidem ille: at Alexander indignatione percitus, quòd coargueretur, neq; ferens opprobratam sibi vanitatem, iussit vt qui adessent, lapidibus illum impeterent: alioqui & ipsos impios futuros, atque Epicureos appellandos. Dúmque illi iam lapidare cœpissent, Demostratus quidam, qui diuersabatur in ponte, primus hominem sui corporis obtegens obiectu, morti subduxit, alioqui lapidibus obruẽdum, idque iure optimo. Quid enim oportebat vnum inter tam multos insanientes sanum esse, atque à Paphlagonum stultitia malum sibi accersere? Et illi quidem hæc euenerunt. Cæterùm aduocatis iuxta oraculorũ ordinem iis qui proposuerãt (nam id fiebat pridie quàm responsa redderet) præcone rogante an vaticinari vellet, si cuipiam illorum ex adyto respondisset, In malam rem: huiusmodi hominem neque tecto quisquam excipiebat, neque igni aquáve impertiebat: verùm erat illi solum aliud aliò vertendum, tanquã impio, deorúmque contemptori, atque Epicureo: quod quidem probrum omniũ erat grauissimum. Quapropter vnum etiam Alexander quiddã designauit ridiculum. Nactus peculiares Epicuri sententias, librum (vt scis) longè pulcherrimum, summatim Epicureæ disciplinæ decreta complectentem, medium in forum deportauit, ac lignis ficulnis exussit, tanquã auctorem ipsum exureret scilicet: ac cinerem abiecit in mare, oraculo insuper eam in rem edito:

Edico decreta senis comburere caci.

Haud perpendit scelestus ille quantum adferret is liber commoditatum iis qui in eo legendo versarentur, quantámque illis quietem, tranquillitatem,

A ὁ δὲ νεανίσκος ζῇ, καὶ ἐπῆλθε ζῶν μὲν τὸν τῶν οἰκετῶν ἀπώλειαν, θηρίοις ὑπὸ σοῦ παραδοθέντων. τοιοῦτον δέ τι ἐγεγόνει· ἀναπλεύσας ὁ νεανίσκος εἰς Αἴγυπτον ἄχρι τῶν κατασμάτων, πλοίου ἀναγωγίου, ἐπείθη καὶ αὐτὸς εἰς Ἰνδίαν πλεῦσαι, καὶ παρεσκεύαστο ἐφ' ἁρμάτων οἱ δυστυχεῖς ἐκεῖνοι οἰκέται αὐτοῦ, οἰηθέντες ἢ ὑπὸ τοῦ Νείλου πλέοντα διεφθάρθαι τὸν νεανίσκον, ἢ καὶ ὑπὸ λῃστῶν, (πολλοὶ δὲ ἦσαν τότε) ἀνῃρῆσθαι, ἐπανῆλθον ἀπαγγέλλοντες αὐτοῦ τὸν ἀφανισμόν. εἶτα ὁ χρησμός, καὶ ἡ καταδίκη· μετὰ ταῦτα ἐπέστη ὁ νεανίσκος, διηγούμενος τὴν ἀποδημίαν. ὁ μὲν δὴ τοιαῦτα ἐλεγεν· ὁ δὲ Ἀλέξανδρος, ἀγανακτήσας ὅτι τοῦ ἐλέγχου, καὶ μὴ φέρων τὴν ὀνείδισιν τὴν ἀληθῆ, ἐκέλευε τοῖς παροῦσι λίθοις βάλλειν αὐτόν, ἢ καὶ αὐτοῖς σπουδὴν ἔσεσθαι, καὶ Ἐπικούρειοι κληθήσεσθαι. τῶν δὲ βαλλειν ἀρξαμένων, Δημόστρατός τις ὑποδημῶν τοῦ Πόντου, τῶν τοῦ θανάτου τὸν αὐθέφτον, μικροῦ δεῖν καταλυθέντα, πάνυ δικαίως. εἰ γὰρ ἓν μόνον φρονεῖν ἐν τοσούτοις μεμηνόσι, καὶ τοῦτο παλαιὸν τῆς Παφλαγόνων μωρίας; καὶ τὰ μὲν κατ' ἐκεῖνον, τοιαῦτα. εἰ δέ τινι προσκαλουμένων τὴν τάξιν τὴν χρησμῷ (περὶ μιᾶς ἦν τοῦτο τῶν θεσπισθέντων,) καὶ ἐρωτῶντος τὸν κήρυκα εἰ θεσπίζοι, τοῦ δὲ ὑφῆκεν ἔνδοθεν, Εἰς κόρακας, οὐκ ἐπὶ τοιοῦτον οὔτε στέγη τις ἐδέχετο, οὔτε πυρὸς, ἢ ὕδατος κοινωνία, ἀλλ' ἔξω γοῦν περὶ γῆς ἐλαυνέσθαι, ὡς ἀσεβῆ, καὶ ἄθεον, καὶ Ἐπικούρειον· ἦν γὰρ τῶν ἡ μεγίστη λοιδορία. ἐν γοῦν τῷ γελοιότατον ἐποίησεν ὁ Ἀλέξανδρος. βύρσῃ γὰρ τὰς Ἐπικούρου κυρίας δόξας, ὃ κάλλιστον, ὡς οἶδα, τῶν βιβλίων, καὶ κεφαλαιώδες, περιέχον τῆς ἀνδρὸς σοφίας τὰ δόγματα, καμίσας ἐς τὸ ἀγορᾶς μέσον, ἔκαυσεν ὑπὸ ξύλων συκίνων, ὡς δῆθεν αὐτὸν καταφλέγων, καὶ τὴν σποδὸν ἐς θάλασσαν ἐξέβαλεν, ἐπὶ καὶ χρησμὸν ὑπεφθεγξάμενος·

B

C

D

Πυρπολέω κέλομαι δόξας ἀλαοῖο γέροντος.

Οὐκ εἰδὼς ὁ κατάρατος ὅσων ἀγαθῶν τὸ βιβλίον ἐκεῖνο τοῖς ἐντυχοῦσιν αἴτιον γίγνεται, καὶ ὅσην αὐτοῖς εἰρήνην, καὶ ἀταραξίαν,

καὶ

καὶ ἐλευθερίαν συνεργάζεται, δεῖμα μὲν, καὶ φασμάτων, καὶ τεράτων ἀπαλλάττον, καὶ ἐλπίδων ματαίων, καὶ ἐπιθυμιῶν ἀπείρων· νοῦν δὲ, καὶ ἀλήθειαν ἐμποιοῦν, καθαίρον, ὡς ἀληθῶς, τὰς γνώμας, οὐχὶ δαδὶ, καὶ σκίλλῃ, καὶ ταῖς τοιαύταις φλυαρίαις, ἀλλὰ λόγῳ ὀρθῷ, καὶ ἀληθείᾳ, καὶ παῤῥησίᾳ. ὁ δὲ τοῖς ἄλλοις, ἓν τι καὶ μέγιστον τόλμημα τοῦ μιαροῦ ἀνδρὸς ἀκουσόν. Ἔχων γὰρ οὐ μικρὰν ὑπόθεσιν ὅτι τὰ βασίλεια, καὶ τὴν αὐλὴν, καὶ τὸν Ρουτιλιανὸν εὐδοκιμοῦντα πάροδον, ἔχει πέμπεται χρησμὸν τοῦ ἐν Γερμανίᾳ πολέμου ἀκμάζοντος· ὅτε θεὸς Μάρκος ἤδη τοῖς Μαρκομανοῖς καὶ Κουάδοις συνεπλέκετο. ἦν δὲ ὁ χρησμὸς δύο λέοντας ἐμβληθῆναι ζῶντας εἰς τὸν Ἴστρον μετὰ πολλῶν ἀρωμάτων, καὶ θυσιῶν μεγαλοπρεπῶν. ἄμφιον δὲ αὐτὸν εἰπεῖν τὸν χρησμόν·

Εἰς δίνας Ἴστροιο διηπετέος ποταμοῖο,
Ἐμβαλέειν κέλομαι δοιοὺς Κυβέλης θεράποντας,
Θῆρας ὀρεσσιφόρβους· καὶ ὅσα τρέφει Ἰνδικὸς ἀνθρὼ, καὶ βοτάνας θυώδεας· αὐτίκα δ' ἔσται
Νίκη, καὶ μέγα κῦδος, ἅμ' εἰρήνῃ ἐραστεινῇ.

Γενομένων δὲ τούτων, ὡς προσέταξε, τοὺς μὲν λέοντας, σκηναμβώοις ἐς τὸν πόλεμον, οἱ βάρβαροι ξύλοις κατειργάσαντο, ὡς τινας κύνας, ἢ λύκους ξενικούς. αὐτίκα δὲ τὸ μέγιστον πρᾶγμα τοῖς ἡμετέροις ἐγένετο, δεισιδαιμόνων τινῶν ἀνδρῶν ἀπολομένων. εἶτα ἠκολούθησε τὰ περὶ Ἀκυληίαν γενόμενα, καὶ ἡ πόλις μικρὸν τῆς πόλεως ἐκείνης ἅλωσις. ὁ δὲ, ὡς ὁ ἀποδεδειγὼς τὸν Δελφικὸν ἐκεῖνον ἀπολλῶνα, καὶ τὸν τοῦ Κρίσου χρησμὸν φυγὼν πρᾶξαι, νίκην μὲν γὰρ προεῖπεν ὁ θεὸς, μὴ μέντοι δηλῶσαι, Ρωμαίων ἢ τῶν πολεμίων. ἤδη δὲ πολλῶν ὑπορρεόντων, καὶ τῆς πόλεως αὐτῶν ἐμπιμπλαμένης ὑπὸ τοῦ πλήθους τῶν ὅτι ὁ χρησμὸς ἀφικνουμένων, καὶ τὰ ὑποκείμενα ἀφορμὴν μὴ ἐχούσης, ὑπνος τοῖς νυκτερινοὺς καλουμένους χρησμοὺς. λαμβάνων γὰρ τὰ βιβλία, ἐπεκοιμᾶτο, ὡς ἔφασκεν, αὐτὸς, καὶ ὡς ὄναρ τῷ θεῷ τὰ θεοῦ ἀκούων ἀπεκρίνετο, οὐ μέντοι σαφεῖς τοῖς πολλοῖς, ἀλλὰ καὶ ἀμφιβόλοις, καὶ τεταραγμένοις, καὶ μάλιστα εἴ ποτε ἴδοιτο πεπερασμένοις τὸ βιβλίον κατεσφραγισμένον.

A libertatémque pareret, propterea quòd à pauoribus, ſpectris, ac prodigiis liberaret: tum ſpes inanes, atque immodicas adimeret cupiditates, mentem ſanam ac veritatem inſereret, planè luſtraret animum, non tæda quidem, aut ſquilla, aut aliis id genus nugamentis: imò recta ratione, vero, ac libertate. Accipe iam facinus quoddam hominis ſceleratiſſimi, vnũ inter omnia multo impudentiſſimum. Quum iam non mediocrem in Regiam aditum ſibi patefeciſſet, ínque aulam Cęſaream, præſertim Rutiliano rem adiuuante, atque approbante: quum bellum quod in Germania gerebatur, maximè
B flagraret, diuo Marco cum Marcomãnis & Quadis conſerente, oraculũ diuulgauit, quo iubebat vti duos leones viuos in Danubium immitterent, variis cum odoribus, ac ſacris quibuſdam magnificis: ſed præſtat ipſum oraculum referre:

Gurgitibus fluuij turgentis ab imbribus Iſtri
Immiſiſſe duos Cybeles edico miniſtros,
Monte feras alitas: tum quantum alit Indicus aër
Florum atque herbarum bene olẽtum: móxque futura eſt
Et victoria, pax & amabilis, & decus ingẽs.

C Ea quum eſſent facta quemadmodum ille præſcripſerat: leones quidem ſimul atque in hoſtium regionẽ enataſſent, Barbari canes quoſpiã aut lupos eſſe rati, fuſtibus arcebant. At noſtrorum protinus maxima ſtrages eſt conſequuta, viginti fermè millibus ſimul extinctis. His conſimilia ſunt ea quæ in Aquileia contigerunt, quum parum abfuerat vt vrbs ea caperetur. At is ad id quod euenerat, Delphicam illam reſponſionem, Crœſóque redditum oracultum, frigidè ſanè detorſit, dicens deum quidem prædixiſſe victoriam, haud tamen explicuiſſe vtrùm
D Romanorum eſſet futura, an hoſtium. Tandem cùm plurimi iam eam in vrbem confluerent, premeretúrque Abonotichitarum ciuitas multitudine eorum qui ad oracultum ventitabant, neque ſufficeret ſuppeditandis iis quę ad victum erant neceſſaria, comminiſcitur oraculorum genus quoddam, id quod nocturnum appellabatur. Siquidem libellis indormire ſolebat, vt aiebat ipſe, deinde tanquam in ſomnio diuinitus edoctus reſpondebat: nihil certi tamen, ſed ambiguè plerunque, ac confuſim: maximè ſi quos libellos conſpexiſſet accuratiùs atque obſeruantiùs obſignatos.

Nocturna oracula.

Ad hunc enim modum citra vllum resignandi periculum, quicquid temerè in mentem veniſſet, ſubſcribebat: ratus & hoc ipſum oraculis conuenire. Erant autem ad id nonnulli conſtituti interpretes, qui mercedem non exiguam colligebant ab iis qui eiuſmodi capiebant oracula, vt enarrarent ea, explicarentque: atque hoc illorum munus conductitium erat. Nam interpretum quiſque talentum Atticum pēdebat Alexandro. Nonnunquam, quum neque conſuleret quiſquā, neque miſſus eſſet aliquis: imò cùm ne eſſet quidem huiuſmodi quippiam: tamen oraculum edebat, vti ſtultos mortales redderet attonitos: quod genus illud erat:

Hunc age quære, tuam qui, tectus in ædibus, ac te
Clam prorſum, vxorem vultúque oculíſque decoram
Stuprat adulterio, ſeruorũ exagmine primus:
Ipſe cui ſolus ſuaſiſti hæc omnia demens.
Eius enim florem libaſti: hoc dedecus ille
Nunc tibi compenſans, cum coniuge dormit herili.
Quin iidem tibi iam pridē lethale venenũ
(Vt neque quæ faciant, poſsis audire, nec vnquam
Cernere luminibus) tectè furtimq́, pararũt.
Inueníeſq́, tuo ſub lecto pharmaca, iuxta
Parietem, ſub ceruicali condita: porrò
Iſtis cõſcia criminibus tua ſerua Calypſo eſt.

Quis Democritus principiò non commoueretur, vbi nominatim & auctores & loca palàm audiſſet deſignari? Verùm illico deſpuiſſet, ſimul atque cognouiſſet quo hæc artificio gererentur. Inſuper & Barbaris non rarò reſpōdit, ſi quis patria lingua ſciſcitaretur, puta Syriacè aut Gallicè, quoties difficile erat inuenire conterraneos eorum qui rogationem propoſuiſſent: proinde receptis libellis, multum intercedere ſolebat interualli priuſquam oraculum redderet, quò videlicet interim per otium poſſet & ſoluere tutò libellos, & nanciſci qui cuncta poſſent interpretari: quod genus erat & illud Scythæ cuiuſdam redditum oraculum:

Morphi ebargulis in vmbram chnenchicranc, relinquet lucem.

Aliàs rurſum quum nec adeſſet itē quiſpiam, neque tale quicquam omnino cōtigiſſet, citrà carmen eloquutus eſt: Redito vnde veniſti: ſiquidem is qui te miſit, hodie periit, interemptus à Diocle vicino, accedentibus latronibus, Mãgo,

Α ὁ γὰρ τοιοῦτος κίνδυνος οὐκ ἐπῆλθεν ἄλλως ἐπιγράφειν, χρησμοῖς πρέπον καὶ τὸ τοιοῦτον οἰόμενος· καὶ ἦσάν τινες ἐξηγηταὶ ὅτι τούτῳ καθήμενοι, καὶ μισθοὺς οὐκ ὀλίγους ἐκλέγοντες τῶν δεῖν τοὺς τοιούτους χρησμοὺς ἐπιλαμβανόντων ὅτι τῇ ἐξηγήσει καὶ ἀφελοῦσι αὐτῶν. ἔστι τοῦτο αὐτῶν τὸ ἔργον ἐπόμενον καὶ ἐμοί. ἐτέλουν γὰρ οἱ ἐξηγηταὶ τῷ Ἀλεξάνδρῳ τάλαντον Ἀττικὸν ἑκάστοτε. ἐνίοτε δὲ, μήτε ἐρομένου τινὸς, μήτε πεμφθέντος, ἀλλ' οὐδὲ ὅλως ὄντος, ἐχρησμῴδει τοῖς ἐκπλῆξαι τῶν ἀνοήτων, οἷόν ἐστι τοῦτο·

Β Δίζεαι ὅστις σὴν ἄλοχον μάλα πάγχυ λελῃθώς
Καλλιγύῃσιν ἐπ' ἰκέλοις σαλάγῃ, καὶ δῶμα
Δούλοις ἀφροσύνῃσι, τῷ δὴ σύ γε πάντα πέποιθας.
Ὧπυιες γὰρ ἑκάστοτε, ὃν δ' αὖθις σὴν ἀφάμοιτιν,
Ἀντίδοσιν ταύτην ὕβρεως ἰδίας ἀποτίνων.
Ἀλλ' ὅτι σοὶ δὴ φάρμακ' ἀπ' αὐτῶν λυγρὰ τέτυκται,
C Ὡς μήτ' εἰσαίοις, μήτ' εἰσόψεαι ἀμφὶ ποιῆσιν. (τοίγυν,
Εὑρήσεις ἢ κάτω ἐπὶ σῷ λέχει ἀίσσοντε
Πρὸς κεφαλῆς· ἔστι σὴ θεράπαινα συνοίδε Καλυψώ.

Τίς γὰρ ἂν Δημόκριτος διεταράχθη, ἀκούσας ὀνόματα, καὶ τόπους ἀκριβῶς; εἶτα μετ' ὀλίγον κατέπαυσεν ἄν, σαφεῖς τινὰ ὄντινοιαν αὐτῶν; ἀλλὰ καὶ βαρβάροις πολλάκις ἔχρησεν, εἴ τις τῇ πατρίῳ ἔροιτο φωνῇ Συρισὶ, ἢ Κελτισὶ, ὅ ῥᾳδίως ἐξευρίσκων τινὰς ὑπομνημοῦσας ὁμοεθνεῖς τοῖς δεδωκόσι. δι' ὃ τοῦτο καὶ πολὺς ἐν μέσῳ χρόνος ἦν τῆς τε δόσεως τῶν βιβλίων, καὶ τῆς χρησμῳδίας, ὡς ἐν τοσούτῳ καὶ σχολὴν λύοιντό τε οἱ χρησμοὶ ἀσφαλῶς, καὶ ἐξεύρισκοντο οἱ ἑρμηνεύσαι δυνάμενοι ἕκαστα, οἷός ἐστι καὶ ὁ τοῦ Σκύθη δοθεὶς χρησμός ἦν·

Μόρφι ἐβάργυλις εἰς σκιλὼ χνέγχικραγξ
λείψει φάος.

ἄλλως πάλιν, ὅτε παρῆν τις, ὅτε ὅλως τινὶ ὄντι, ἔφη αὖθις μέλλειν, ἀναστρέφειν ὀπίσω. ὁ γὰρ πέμψας σε, τέθνηκεν ὑπὸ τῶν γείτονος Διοκλέους τὴν μέσην, λῃστῶν ἐπεισελθόντων Μάγου,

καὶ Κέλερος, καὶ Βυβάλου, οἱ καὶ ἤδη δέδεν-) λη- A
φθέντες. ὀλίγως ὃ καὶ τῶν ἐμοὶ δοθέντων ἄκουσον. ἐρομένου γάρ μου εἰ φαλακρός ἐστιν Ἀλέξανδρος, καὶ κατασημηναμένου τὰς ἐργασίας, καὶ τὰς φανάς, ἐπεγράφετο χρησμὸς νυκτερήσιος, σαβαρδαλάχου μάλαχ ἄτης ἄλλος ἦν. καὶ πάλιν ἐμοῦ ἐρομένου ἐν δύο βιβλίοις διαφόροις τὴν αὐτὴν ἐρώτησιν, πόθεν ἰῶ Ὅμηρος ὁ ποιητὴς, ἐπ' ἄλλου καὶ ἄλλου ὀνόματος, τῷ ἑτέρῳ μὲν ἐπέγραψεν, ἐξαπατηθεὶς ὑπὸ τοῦ ἐμοὶ νεανίσκου (ἐρωτηθεὶς γὰρ ἐφ' ὅ, τι ἦκε, θεραπείαν, ἔφη, αἰτήσων τοὺς ὀδύνην πλευρᾶς)

Κυτμίδι σε χρίεσθαι κέλομαι, δροσίζων B
τέ σε Λητῶς.

Τῷ δὲ ἑτέρῳ, ὅπως καὶ τοῦτο ἀκηκοὼς, εἰ ἐρομένου τοῦ πέμψαντος, εἴτε μοι πλεῦσαι ἐπ' Ἰταλίαν, εἴτε πεζοπορῆσαι λαῶν, ἀπεκρίνατο οὐδὲν πρὸς τὸν Ὅμηρον,

Μὴ σύ γε πλωέμεναι, πεζὸν δὲ καθ' οἶμον ὄρουσον.

Πολλὰ γὰρ τοιαῦτα καὶ αὐτὸς ἐπεμηχανησάμην αὐτῷ· οἷς καὶ ἕκτον, μίαν ἐρώτησιν ἐφωτήσας, ἐπέγραψα τῷ βιβλίῳ καὶ ὃ ἔθος, τὰ δῶρα χρησμοὶ ὀκτώ, ψευσάμενός τι ὄνομα, καὶ C τὰς ὀκτὼ δραχμάς, ἃ δὴ γινόμενον ἐπὶ πρὸς ταύταις πέμψας· ὁ δὲ, πιστεύσας τῇ ἀποπομπῇ τοῦ μισθοῦ, καὶ τῇ ἐπιγραφῇ τοῦ βιβλίου, πρὸς μίαν ἐρώτησιν (ἰῶ ὅ αὐτῇ, ποτὲ ἀλώσεται μεγαλοδώρου Ἀλέξανδρος) ὀκτώ μοι χρησμοὺς ἔπεμψεν, ἅτε γῆς, φασιν, ἅτε οὐρανοῦ ἀπολελυμένους, ἀνοήτους καὶ δυσνοήτους ἅπασι τοῖς. ἀφ' ὑστέρου αἰσθόμενος, καὶ ὅτι Ρουτιλιανὸν ἐγὼ ἀπέτρεπον τοῦ γάμου, καὶ τοῦ πάνυ πρὸς κεῖνος τῆς τοῦ χρηστηρίου ἐλπίσιν, ἐμίσει, ὡς δὲ εἰκὸς, καὶ ἧσσον ἠγείτο. καί ποτε πρὸς D ἐμοῦ ἐρομένῳ τῷ Ρουτιλιανῷ, ἔφη,

Νυκτιπλανοῖς ἀοιδοῖς χαίρει, κοίτας τε δυσάγνους.

Καὶ ὅλως, ἧσσον εἰκότως ἰῶ ἐγώ. καὶ ἐπειδὴ ἐσελθόντα με ἐς τὴν πόλιν ᾔσθετο, καὶ ἔμαθεν ὡς ἕκτος εἴην ὁ Λουκιανὸς (ἐπηγόμην δὲ καὶ στρατιώτας δύο, λογχοφόρον καὶ κοντοφόρον παρὰ τοῦ ἡγεμόνος τῆς Καππαδοκίας, φίλος τοι ἐστὶν, ἴσθι, ὡς μοι προπέμψαι μέχρι πρὸς τὴν θάλατταν) αὐτίκα μεταπέμπεται δεξιῶς πάνυ, καὶ μετὰ πολλῆς φιλοφροσύνης.

Celere, ac Bubalo, qui nunc etiam comprehensi tenentur in vinculis. Cæterùm pauca nunc accipe ex his quę mihi ipsi respondit. Scisciatato an caluus esset Alexander: cùm libellos palàm atque accuratè obsignassem, responsum nocturnum subscribitur: Sabar Dalachi Malach Attis alter erat. Rursum cùm diuersis libellis eandem rogationem proposuissem, puta cuiatis esset vates Homerus, idque alio atque alio nomine: alteri subscripsit, videlicet deceptus à puero, qui rogatus qua gratia venit, vt remedium, inquit, peterem aduersus laterum dolorem:

Cytmide te iubeo, ac Latonæ rore perungi.

Alteri verò, vbi scisciranti ei dictum esset, vtrum mihi satius esset, in Italiam nauigio, an pedestri itinere proficisci, respondit, nihil quidem quod ad Homerum attineret:

Carpe viam pedibus, rate ne sulcaueris undas.

Multa id genus aduersus illum sum machinatus, quorum de numero fuit & illud: vnica rogatione proposita libello pro more inscripto, talis cuiusdam rogationes octo, nomen aliquod ementitus, missis drachmis item octo: præterea quod fieri solitum esset, adiungens. At ille persuasus partim missa mercede, partim inscriptione libelli, ad vnicam rogationem (ea erat huiusmodi, quando deprehendendus esset impostor Alexander) octo misit oracula, sed quæ neque cœlum (quod aiunt) neque terram attingerent, verùm absurda, & intellectu difficilia omnia. Quod ille vbi in posterum persensisset, præterea quòd Rutilianum à matrimonio conatus essem auertere, suasissémque ne prorsus in diuinatione spes reponeret suas, oderat me videlicet, ita vti par erat, sibíque acerrimum hostem iudicabat. Quodam itaque tempore percontanti de me Rutiliano ita respondit:

Noctiuagis gaudet scortis, spurcóque cubili.

In summa, iure optimo me inuisissimum habebat. Proinde cùm me in oppidum aduenisse sensisset, méque Lucianum esse illum cognouisset: (adduxeram autem milites duos, alterum lancea, alterum conto armatum, quos quidem à Cappadociæ præside mihi tum amico acceperam, quò me ad mare vsque deducerent) accersit illico, sanè quàm comiter, multáque cum humanitate,

Ego quum adueniſſem, complures apud illum reperio: porrò bona quadam fortuna & milites vnà mecum adduxeram. tum ille manum mihi porrigit oſculandam, quemadmodum vulgò facere conſueuerat: ego admotus perinde atque oſculum daturus, acri morſu corripio, ita vt parum abfuerit quominus illi manum mancam reddiderim. Itaque qui præſentes erant, præfocare me accedere conati ſunt, tanquam hominem ſacrilegum: quippe qui iam inde ab initio grauiter tulerant, quòd Alexandrum illum, non autem prophetam compellaſſem. At ille oppidoquàm generosè obnitens compeſcuit illos, pollicitúſque eſt ſe facilè me placidum redditurum, declaraturúmque quantum poſſet Glycon, qui nimirum & hos qui maximè ſæuirent ferociréntque, ſibi redderet amicos. Móxque ablegatis omnibus, mecum expoſtulauit, negans ſe clam eſſe quæ ſuaſiſſem Rutiliano: Ecquid me læſiſſet vt iſta in ſeſe facerem, quum poſſem illius opera apud illum magnas ad res promoueri? Equidem hanc hominis humanitatem commoditatémque libenter accipio, perpendens nimirum quo forem in periculo conſtitutus. paulóque pòſt prodibam iam illi factus amicus. Ea res profectò iis qui videbant, vehementer erat ſtupenda, quòd tam facilè fuiſſem commutatus. Poſt hæc quum iam nauigare ſtatuiſſem, miſſis xeniis ac muneribus permultis (eram autem fortè ſolus cum Xenophonte, patre cum reliquis meis in Amaſtrim præmiſſo) pollicetur & nauim præbiturum ſeſe, & remiges qui nos aucherent. Etenim arbitrabar hæc animo ſimplici, atque officiosè fieri: verùm vbi iam in medio eſſemus mari, viderémque gubernatorem lacrymantem, & neſcio quid reliquis nautis contradicentem, non optimæ de euentu ſpes me ceperunt. Erat autem illis ab Alexandro mandatum, vt tollentes nos in mare præcipites darent. Quod ſi contigiſſet, facilè quod mecũ gerebat bellum, illi debellatum fuiſſet: ſed is qui lacrymabatur, effecit ne quid in nos grauius patrarent. Ac mihi quidẽ ita loquutus eſt: Annos natus, vti vides, ſexaginta, quùm ante hac piè atque inculpatè vixerim, haudquaquam velim in hac tam grandi ætate, præſertim quum vxorem & liberos habeam, homicidio manus impiare: indicans videlicet, cuius rei gratia nos ſuſcepiſſet, quęq; ſibi mãdaſſet Alexãder.

A ἐλθὼν δὲ ἐγὼ, καταλαμβάνω πολλοὺς παρὰ αὐτὸν· συνεπηγόμην δὲ καὶ τοὺς στρατιώτας τύχῃ τινὶ ἀγαθῇ. καὶ ὁ μὲν, παρεῖτεινέ μοι κῦσαι τὴν δεξιάν, ὥσπερ εἴωθε τοῖς πολλοῖς, ἐγὼ δὲ παρασφὺς ὡς φιλήσων, δήγματι χρησῶ πάνυ μικροῦ δεῖν χωλὴν αὐτὸν ἐποίησα τὴν χεῖρα. οἱ μὲν οὖν παρόντες, ἄλγειν με καὶ πάνυ ἐπειρῶντο, ὡς ἐφέσυλον· καὶ παρῆσαν ἔτι ἀγανακτήσοντες ὅτι Ἀλέξανδρον αὐτὸν, ἀλλὰ μὴ προφήτην προσεῖπον· ὁ δὲ, πάνυ γλυκέως καρτερήσας, κατέπαυέ τε αὐτοὺς, καὶ ἐπανῆγε πάλαισόν με ῥᾳδίως ἀποφανῶν, καὶ δείξειν τὴν Γλύκωνος ἀρετὴν, B ὅτι καὶ τοὺς πάνυ τραχυνομένους, φίλους ἀπεργάζεται, καὶ μεταστὰς μικρὸν ἀπῆλθε, ἐξομολογεῖτο δὲ πρός με, λέγων πάνυ με εἰδέναι καὶ τὰ ἐπ' ἐμοὶ Ρουτιλιανῷ συμβαλλόμενα· καὶ τί παθὼν, ταῦτά με εἰργάσω, δυνάμενος ἐπ' ἐμοὶ ὅτι μέγα προσαγωγὰς πρὸς αὐτὸν; κἀγὼ ἄσμενος ἤδη ἐδεχόμην τὴν φιλοφροσύνην ταύτην, ὁρῶν οἱ κινδυνεύσοντα καθίστασθαι· καὶ μετ' ὀλίγον προῆλθον φίλος γεγονημένος. καὶ τοῦτο δὲ μικρὸν θαῦμα τοῖς ὁρῶσιν ἔδοξεν, οὕτω μοι ῥᾳδίας γενομένης μεταβολῆς. εἶτα δή μου ἐκπλέοντος προπεμομένου, ξένια, καὶ δῶρα πολλὰ πέμψας (μόνος δὲ σὺν τῷ Ξενοφῶντι ἔτυχον ὑπολειφθείς, τὸν πατέρα, καὶ τοὺς ἐμοὺς ἐς Ἀμαστριν προὐπεμφθέντας) ὑπισχνεῖται C πλοῖον αὐτοῖς παρέξειν, καὶ ἐρέτας τοὺς ἀπάξοντας· κἀγὼ μὲν ὠμην ἁπλοῦν τι εἶναι, καὶ δεξιόν. ἐπεὶ δὲ κατὰ μέσον τὸν πόντον ἐγενόμεθα, δακρύοντα ὁρῶν τὸν κυβερνήτην, καὶ τοῖς ναύταις τι ἀπειλοῦντα, οὐκ ἀγαθὰς εἶχον περὶ τῶν μελλόντων τὰς ἐλπίδας. ὡς δὲ αὐτοῖς ἐπεσταλμένον ὑπὸ τοῦ Ἀλεξάνδρου, ἀφεμένους ῥίψαι ἡμᾶς εἰς τὸν θάλασσαν· D ὥσπερ εἰ ἐγεγόνει, ῥᾳδίως αὐτῷ ἐπεπολέμητο τὰ πρὸς ἐμέ. ἀλλὰ δακρύων ἐκεῖνος, ἔπεισε καὶ τοὺς συναύτας μηδὲν δεινὸν ἡμᾶς ἐργάσασθαι· καὶ πρός με ἔφη, Ἔτη ἑξήκοντα, ὡς ὁρᾷς, διεπέλαπλον βίον καὶ ὅσιον πρὸς θεοὺς, οὐκ ἂν ὀκνοίμην ἐν τούτῳ τ' ἡλικίας καὶ γυναῖκα καὶ τέκνα ἔχων, μιάναι φόνῳ τὰς χεῖρας· δηλῶν ἐφ' ὅσῳ ἡμᾶς διείληφει, καὶ τὰ ὑπὸ τοῦ Ἀλεξάνδρου προστεταγμένα.

καταλήμψος δὲ ἡμᾶς ἐν Αἰγιαλοῖς, ὧν καὶ ὁ καλὸς Ὅμηρος μέμνηται, ὀπίσω ἀπήλαυνεν. ἔνθα ἐγὼ τοὺς πλέοντας βύρων Βοσπορανούς τινας τυχόντας, πρὸ Εὐπάτορος τοῦ βασιλέως εἰς τὴν Βιθυνίαν ἀπιόντας ὅπως κομιδῆ τῆς ἐπετείου συντάξεως, καὶ διηγησάμενος αὐτοῖς τὸν περιεστάντα ἡμᾶς κίνδυνον, καὶ ὡς δεξιῶς αὐτῷ τυχών, ἀνάγηθείς ἐς τὸ πλοῖον, διασώζομαι ἐς τὴν Ἀμαστρίν, τοσοῦτον ἐλθὼν ἀποδεήσας. τοιοῦτος καὶ αὐτὸς ἐπεκορυσσόμην αὐτῷ, καὶ πολλὰ καλῶν ἐκίνουν, ἀμυνάσθαι βουλόμενος, καὶ τοῦ τῆς βουλῆς ἤδη μισῶν αὐτὸν, καὶ ἕτοιμον ἡγούμενος διὰ τὸ τῆς ὄψεως μιαρὸν, καὶ τοῦ τὴν κατηγορίαν ὡρμημένου, πολλοὺς συναγωνιστὰς ἔχων, καὶ μάλιστα τοὺς ἀπὸ Τιμοκράτους τοῦ Ἡρακλεώτου φιλοσόφους. Ἀλλ' ὁ τότε ἡγούμενος Βιθυνίας, καὶ τοῦ Πόντου, αὐτὸς ἐπέσχε, μηνουνχὶ ἱκετεύων, καὶ δυσωπῶν παύσασθαι. διὰ γὰρ τὴν τοῦς Ῥουτιλιανοῦ ξύνοιαν, μὴ ἂν δυνασθαι, καὶ εἰ φανερὰς λάβοι ἀδικοῦντα, κολάσαι αὐτόν. οὕτω μὲν ἀνεκόπην τῆς ὀργῆς, καὶ ἀνεπαυόμην, οὐκ ἐνδεὲς τι φρασσόμενος, ἐφ' οὕτω δικαστοῦ διακειμένου. ἐκεῖνο δὲ πῶς οὐ μέγα ἐν τοῖς ἄλλοις τὸ τόλμημα τοῦ Ἀλεξάνδρου, τὸ αἰτῆσαι παρὰ τοῦ αὐτοκράτορος μετονομασθῆναι τὸ Ἀβώνου τεῖχος, καὶ Ἰωνόπολιν κληθῆναι, καὶ νόμισμα χαλκοῦν ἐγκεχαραγμένον, τῇ μὲν, τοῦ Γλύκωνος, τῇ δὲ ἑτέρᾳ δὲ, Ἀλεξάνδρου, σέμνωμά τε τοῦ πάππου Ἀσκληπιοῦ, καὶ τὴν ἅρπην ἐκείνην τοῦ παρμήτορος τοῦ Περσέως ἔχοντος; παρεφπὼν δὲ καὶ χρησμοῦ περὶ ἑαυτοῦ, ὅτι ζήσας εἴκοσι καὶ ἑπτὰ πεντήκοντα, καὶ ἑκατὸν, εἶτα κεραυνῷ βληθεὶς, ἀποθανεῖν οἰκτίστῳ τέλει, τοῦτο δὲ ἑβδομήκοντα ἔτη γεγονὼς, ἀπέθανεν, ὡς Ποδαλειρίου υἱὸς, διασαπεὶς τὸν πόδα μέχρι τοῦ βουβῶνος, καὶ σκωλήκων ζέσας, ὅτε καὶ ἐφωράθη φαλακρὸς ὤν, προέχων τοῖς ἰατροῖς ὑπερέχειν αὐτοῦ τὴν κεφαλὴν διὰ τὸ ὀδυνᾶν· ὃ οὐκ ἂν ποιῆσαι ἐδυνάσατο, μὴ ὑπὸ τῆς φενάκης ἀφηρημένης. τοιοῦτο τέλος τῆς Ἀλεξάνδρου τραγῳδίας, καὶ αὕτη τοῦ πρώτου δράματος ἡ καταστροφὴ ἐγένετο.

A Expositis autem nobis in Ægialos, quorum etiam egregius meminit Homerus, retrò legit cursum. Ibi fortè nactus præternauigantes legatos quosdam Bosporanos, Eupatoris regis nomine in Bithyniam proficiscentes, deportandi vectigalis gratia, quod in singulos pendebatur annos: cùm exposuissem illis, quod me periculum circumuallaret, atque illi se mihi commodos faciléque præberent, receptus in nauigium, incolumis in Amastrim perueni: tantillum abfuerat vt perierim. Ex hoc nimirum tempore & ipse aduersus illum arma capiebam, omnemque (quod aiunt) mouebam funem, quò hominem vlciscerer, quem iam tum ante mihi structas insidias oderam, próque summo ducebam hoste, propter morum impietatem. Iámque ad accusationem intenderam animum, non paucis mecum facientibus, maximéque qui erant ex Timocratis Heracleotæ schola philosophi. Verùm qui tum Bithyniæ Pontoque præsidebat, nos cohibuit, penè supplicans & obsecrans vti desisteremus: etenim ob necessitudinem quæ sibi cum Rutiliano intercederet, nequaquam posse supplicio afficere, nec si manifesto in crimine deprehendisset. Atque ita quidem ab iracundia destiti; néque repressi, non in tempore rem aggressurus, cùm iudicem haberem ad eum modum affectum. Sed quid? an non & hoc inter alia facinus audax Alexandri, à Principe Romano postulare vt Aboni murus, commutato vocabulo, Ionopolis appellaretur? vtq; nomisma nouum signaret, altera quidem parte Glyconis obtinens imaginem, altera verò Alexandri, qui insignia aui Æsculapij, ac falcem illam Persei, vnde maternum ducebat genus, teneret? Porrò cùm esset de se vaticinatus, oraculo prodito fatis decretum esse, vt annos viueret centum & quinquaginta, dehinc fulmine ictum, interitu maximè miserando periturum: nondum septuaginta natus annos interiit, videlicet (vti conueniebat Podalirij filio) pede ad inguen vsque putrefacto, & vermibus scatens. Quo tempore simul & illud deprehensum est, quòd caluus esset, quum medicis caput humectandum præberet ad mitigandum cruciatum: id quod haud quaquam facere potuisset, nisi detracto galericulo. Hūc habuit exitum Alexandri tragœdia, atque hæc fuit totius fabulæ catastrophe:

vt res videri possit prouidentia quadam esse gesta, cùm casu nimirum ad hunc modum euenerit. Restabat illud, vt & epitaphium vita acta dignum ei constitueretur: neque non certamina quædam agerentur ab iis qui in vaticinium coniurauerant, videlicet impostoribus insignibus ac præcipuis, ad Rutilianum arbitrũ sese conferentibus, vt is pronunciaret quem ex ipsis oporteret in oraculi successionem capessendam eligi, atque sacerdotali propheticáque corona redimiri. Erat autem in hoc numero simul & Pætus, qui artis professione medicus, tũ canus cùm esset, ista faciebat, neque medico, neque homini cano decora. At Rutilianus certaminis arbiter, incoronatos eos remittebat, ipsi sibi diuinandi auctoritatem seruans, posteaquam inde iam demigrauerat. Hęc amice ex plurimis pauca, quò degustamẽtum hominis præberem, scribẽda putaui, cùm vti tibi gratificarer, homini familiari atque amico, quémque ego vnum omnium maximè suspicio, idque pluribus nominibus, vel propter sapientiam singularem, vel ob amorem veri, vel ob morum mansuetudinem ac moderationem, vel ob vitæ tranquillitatem, postremò comitatem atque humanitatem erga hos quibuscũ viuis: tum verò (quod quidem tibi fuerit etiam iucundius) vt Epicurum vlciscerer, virũ verè sacrum, ingenióque diuino, quique solus quæ verè sunt honesta, & nouerit & tradiderit, quique solus extiterit qui liberos reddere solitus sit eos qui secum haberent consuetudinem.

Conclusio & dedicatio operis.

A ὡς εἰκάζειν τις προνοίας τινὸς ὃ γιγνόμενον, εἰ καὶ τύχῃ συνέβη. ἔδει δὲ καὶ τὸν ἐπιτάφιον αὐτῷ ἄξιον γενέσθαι τοῦ βίου, καὶ ἀγῶνα τινὰ συστήσασθαι ὑπὲρ τοῦ χρηστηρίου τῶν στεφανιτῶν, καὶ γοήτων, ὅσοι κορυφαῖοι ἦσαν, ἀπελθόντων ἐπὶ Ῥουτιλιανὸν, τινα χρὴ προκριθῆναι αὐτῶν, καὶ δεδέχθαι ὃ μαντεῖον, καὶ στεφανωθῆναι τῷ ἱερομανικῷ καὶ προφητικῷ στέμματι. ἦν δὲ ἐν αὐτοῖς καὶ Παῖτος ἰατρὸς τὸν τέχνην, πολίτης ὤν, οὔτε ἰατρῷ πρέποντα, οὔτε πολιῷ ἀνδρὶ ταῦτα ποιῶν. ἀλλ' ὁ ἀγωνοθέτης Ῥουτιλιανὸς, B ἀστεφανώτους αὐτοὺς ἀπέπεμπεν, αὐτὸς τὸν προφητείου φυλάττων μὴ τὸν ὀρθεύθην ἀπαλλαγήν. Ταῦτα, ὦ φίλτατε, ὀλίγα ἐκ πολλῶν δείγματος ἕνεκα γράψαι ἠξίωσα, ὃ σοὶ μὴν χαριζόμενος ἀνδρὶ ἑταίρῳ, καὶ φίλῳ, ὃν ἐγὼ πάντων μάλιστα θαυμάσας ἔχω, ὅτι τε σοφίᾳ, καὶ τῇ πρὸς ἀλήθειαν ἔρωτι, καὶ τρόπου πραότητι, καὶ ὑπηφείᾳ, καὶ γαλήνῃ βίου, καὶ δεξιότητι πρὸς τοὺς συνόντας. ὃ πλέον δὲ, ὅπερ καὶ σοὶ ἥδιον, Ἐπικούρῳ τιμωρῶν, ἀνδρὶ ὡς ἀληθῶς ἱερῷ, καὶ θεσπεσίῳ τὴν φύσιν, καὶ μόνῳ μετ' ἀληθείας τὰ καλὰ ἐγνωκότι, καὶ πρῶτον δεδεδωκότι, καὶ ἐλευθερωτῇ τῶν ὁμιλησάντων αὐτῷ γνωμῶν. οἶμαι δὲ, ὅτι καὶ τοῖς ἐντυχοῦσι, χρήσιμόν τι ἔχειν δόξει ἡ γραφὴ, τὰ μὲν διεξελέγχουσα, τὰ δὲ καὶ ταῖς τῶν ἔμπροσθεν γνώμαις βεβαιοῦσα. C

Denique arbitror fore, vt iis qui in hanc lectionem inciderint, liber hic nonnihil vtilitatis afferre videatur, dum quædam redarguit, quædam in opinionibus horum qui & rectè sentiunt, confirmat ac stabilit.

ΠΕΡΙ ΟΡΧΗΣΕΩΣ.

DE SALTATIONE. Vincentio Obsopœo interprete.

ARGVMENTVM.

Defendit hac oratione saltandi artem Lucianus contra Cratonem quendam, à quo studium eius rei reprehendebatur vt effœminatum ac molle, ac viro præsertim philosopho indignum. Colligit autem honestatem ac dignitatem artis primùm ab antiquitate, multis ac variis exemplis ostendẽs quantum in vsu saltandi studium veteribus fuerit, & quantoperè eo omnes propè gentes iam inde ab initio delectatæ sint: quibus item laudibus eam artem cùm poetæ tum alij quidam celebrarint, confutata interim tragœdiæ comœdiæque præstantia, quarum certamina atque actiones Crato saltationibus antepoſuerat. Deinde & præstantiã artis à difficultate commendat, docens multarum ac variarum rerum peritum, multísque tum ingenij tum corporis dotibus saltatorem præditum esse oportere. Inter quæ & affectum ac vim artis prosequitur, docens non oblectare tantùm eam, verùm

& corporis agilitatem quandam decentem atque vtilem inde comparari, robúrque & vires augeri. Deinde & animi quandam ſapientiam ac mores hominum formari. Idque exemplis tum philoſophorum tum barbarorum quorundam amplificat. Poſtremò & vitia ſaltatorum aliquot recenſet, & præcipuè quantum noceat, aut aliàs, iſta vel in primis in hac arte Cacozelia ſeu nimia affectatio, exemplis docet, quæ res & ipſa ad difficultatem artis confirmandam pertinet. Exordium ab occaſione ſumitur: à quo mox Cratonis reprehẽſio ſequitur, qui ſtudium huius rei in Luciano reprehendit, à perſonæ qualitate, & modo rei, addita etiam amplificatione quadam à collatione, quam antequam ad rem accedit, Lucianus ab inæqualitate refutat, ipſúmque Cratonem indignè & abſurdè facere oſtendit, qui rem nec viſam, nec cognitã, temerè reprehendat. Atque ita ad argumentum, illo auſcultandi operam pollicente, deſcendit.

Ἐπεὶ τοίνυν, ὦ Κράτων, δικανικόν τινα τοῦτον κατηγορίαν οὐκ πολλοῦ, οἶμαι, παρεσκευασμένος κατηγόρηκας, ὀρχήσεών τε, καὶ αὐτῆς ὀρχηστικῆς, καὶ περὶ ἡμῶν γε τῶν χαιρόντων τῇ τοιαύτῃ θέᾳ, ὡς ὑπὸ φαύλῳ καὶ γυναικείῳ πράγματι μεγάλην ἀσωδὴν ποιουμένων, ἄκουσον ὅσον τοῦ ὀρθοῦ διημάρτηκας, καὶ ὡς λέληθας σεαυτὸν τοῦ μείζονος τῶν ἐν τῷ βίῳ ἀγαθῶν κατηγορῶν. καὶ συγγνώμη σοι, εἰ ἐξ ἀρχῆς βίῳ αὐχμηρῷ συζῶν, καὶ μόνον ὃ σκληρὸν ἀγαθὸν ἡγούμενος, ὑπ' ἀπειρίας αὐτῶν, κατηγορίας ἄξια εἰ νενόμικας. ΚΡ. αἰτῆρ δέ τις ὢν, ὦ λῷστε, καὶ τοῦτο, παιδείᾳ σωφρονοῦντος, καὶ φιλοσοφίᾳ τὰ μέτρια ὁμιλητικῶς, ἀφελόμενος, ὦ Λυκῖνε, τοῦ βελτίω ἀσωδὰ ζῆν, καὶ τοῖς παλαιοῖς σωφρονεῖν, καὶ θηρᾶν καθωλοθύμους, ἡλυδρίαν ἀληθῶς ὁρῶν, ἐσθῆσι μαλακαῖς, καὶ ἄσμασιν ἀκολάστοις ἐναβρυνομένην, καὶ μιμουμένην ἐρωτικὰ γυναῖα τῶν πάλαι, τὰς μαχλοπάτρας Φαίδρας καὶ Παρθενόπας, καὶ Ῥοδόπας τινὰς, καὶ ταῦτα πρώτα ὑπὸ χρυσῷ, καὶ τερετίσμασι, καὶ ποδῶν κτύπῳ καταγέλαστα ὡς ἀληθῶς πράγματα, καὶ ἥκιστα ἐλευθέρῳ ἀνδρὶ, καὶ οἷά σοι πρέποντα· ὥστε ἐγώγε πυθόμενος ὡς ὑπὸ τοιαύτῃ θέᾳ σχολάζοις, οὐκ ἠδέσθην μόνον ὑπὲρ σοῦ, ἀλλὰ καὶ ἰδιάσθην, εἰ Πλάτωνος, καὶ Χρυσίππου, καὶ Ἀριστοτέλους σκληρὸν ὄντος, καθῆσαι, τὰ ὅμοια πεπονθὼς τοῖς τὰ ὦτα πτερῷ κνωμένοις· καὶ ταῦτα, μυρίων ἄλλων ὄντων ἀκουσμάτων, καὶ θεαμάτων ἀσωδῶν, εἰ τούτων τις δέοιτο τῶν κυκλικῶν αὐλητῶν, καὶ τῶν κιθαρᾳ τὰ ἔννομα τροσαδόντων, καὶ μάλιστα δ' ἐν μιᾷ χαλῶσῃ,

A

B

C

POſteaquam tu Craton, iam olim acerba quadã accuſatione adornata, ac diu multúmq; meditata, in ius vocaſti cũ ſaltationes, tum ipſum ſaltãdi artificium, inſuper autẽ & nos reos feciſti tali gaudentes ſpectaculo, quaſi in re friuola & muliebri multũ ponamus operæ: audi obſecro quãtum à recto aberraris, tum quemadmodũ deceptus per imprudentiã, rem omnium in mortalium vita optimam innocẽter accuſaris. Et equidẽ venia tibi habenda eſt, ſi ſtatim ſub initiũ aſperæ vitæ temet aſſueſcens, & tantùm quòd durũ fuerat, bonum exiſtimans, rerũ ductus imperitia, iſta accuſatione digna cenſueris. CRA. Cùm vir ſies, ô optime, & maximè diſciplinis liberalibus innutritus, necnõ in Philoſophiæ ſtudiis mediocriter verſatus, poſthabeas autẽ ô Luciane rerum optimarũ exercitium, & priſcorũ illorum conuictũ, cęterùm ſedere ſuſtineas in theatro omnium poſticas ſannas excipiẽs, & hominẽ effœminatum ſpectans mollibus veſtimentis indutũ, ac cantilenis laſciuis & turpibus perſtrepentem, tum priſci ſeculi mulierculas amatorias imitãtem, nẽpe libidinoſiſſimas Phędras & Parthenopas, & Rhodopas, & hęc omnia cũ pulſationibus, & laſciuis & obſcœnis carminibus, & pedum ſtrepitu: hæc inquã res eſt perquã ridicula, & quæ hominem ingenuum, qualẽ te eſſe conſpicio, minimè deceat. Quare ego cùm certior factus eſſem huic tam turpi te incũbere ſpectaculo, non tãtùm me tui puduit, ſed vehementer etiam diſcruciatus ſum animo, ſi Platonis & Chryſippi & Ariſtotelis oblitus, ſederes non diſſimilia cum iis paſſus, quorum aures penna leuiter perfricantur, maximè verò aliis innumeris diſciplinis exiſtẽtibus & ſpectaculis grauibus & ſeriis, ſi quis omnino choraules exigat, ac citharœdos artificioſè canentes requirat: cum primis verò cùm grauem aliquam ſpectando tragœdiam,

aut plenã hilaritatis comœdiam, non minorem voluptatem capere possis, de quarum palmario certamina quoque poëtis proponi solent. Multa itaq; & accurata, ô generose defensione apud eruditos tibi opus erit, si nolis per omnia videri excidisse, & è bonorum grege exactus esse. Atque istud mihi optimum factu videtur vt his omnibus constanti negatione medearis, neque sub initium fatearis aliquid tale te flagitiosè deliquisse. In reliquum verò caue, ne nobis ignorantibus, ex viro quem olim egisti, in Lyden quampiã aut Baccham amissa pristina facie trãsmuteris. Qua in re nõ tibi solùm, sed & nobis culpa imputãda foret, si nõ Vlyssis in morem à Loto degustata abstractum, ad cõsueta literarum & Philosophię cõmercia & studia te reduceremus, priusquam omnino deceptus à Sirenibus in theatro excubantibus occuperis. Iam illę solis insidiantur auribus, eámque ob rem hasce nauigio prætereuntibus cera opus est. Cæterùm tu & ab oculis videre prorsus illarum præstigiis esse subactus. LVC. Papæ ô Craton! quàm verò robustum in nos canem solutis loris concitasti! Nisi quòd exẽplum sumptum à Lotophagis, & comparationem tractã à Sirenibus, parum scitè, atque adeò ineptissimè mihi induxisse videris ad ea quæ mihi acciderunt. Etenim iis qui Lotum degustauerãt, ac Sirenas cantillantes audierãt, exitio fuit manducationis & auditionis prolubium. Mihi verò prẽterquam quòd voluptatem spectando cepi mirificam & iucundissimam, etiam finis pervenustè cecidit. Neque enim in obliuionem rerum domesticarum, aut negotiorum præsentium incognitionem delapsus sum, sed si mihi ingenuè veritas fatenda est, longè sapientia excultior, ac in rebus humanis multo solertior atque prouidentior ex theatro regressus sum. Magis autem illud Homeri in præsentia adducere perpulchrum esse existimo, quòd is cui illud visum sit spectaculum,

Multorum gnarus simul oblectatus abiuit.

CR. O Dij immortales, Luciane, qualia pateris quem istorum ne pudeat quidem, sed iactãter etiam laudi tibi ducere videris! Igitur quod hac in re grauissimũ est, nullam spem curationis aut remedij nobis ostendisti, qui laudibus efferre audeas tam execranda & turpia. LVC. Age hoc mihi respõde Craton: istud de saltatione, tum ea quæ fieri in theatro consueuerũt,

A καὶ τῆς φαυλοτάτης κωμῳδίας, ἄνερ καὶ ἀναγώνια ἂν ἠξίωται. πολλῆς οὖν, ὦ γενναῖε, τῆς ἀπολογίας σοι δεήσει πρὸς τοὺς πεπαιδευμένους, εἰ βάλῃ μὴ πανταπασιν ἐκκεκρίσθαι, καὶ τῆς τῶν ἀοιδαίων ἀγέλης ἐξεληλάσθαι. καίτοι τόγε ἄμεινον ἐκφυὸς ὄφις, οἶμαι, ἔρρησέ σ' ἂν πρῶ ἰάσασθαι, καὶ μηδὲν πρὸ ἀρχῆς ὁμολογεῖν τι τοιοῦτον προσγενομῆσθαί σοι. πρὸς δὴ τοῦ πίτνου, ὅρα ὅπως μὴ λάθῃς ἡμῖν ἐξ ἀνδρὸς τὸ πάλαι, Λυδή τις ἢ Βάκχη γυμούμενος. ὅπερ οὐ σὸν αἰεὶ ἔγκλημα εἶη μόνον, ἀλλὰ καὶ ἡμῶν, εἰ μή σε κατὰ τὸν B Ὀδυσσέα τῶ λωτῶ ἀποπαύσαντες, ὅτι τάχιστα τὰς σειρήνειους ἀφροντιδας ἐπωμάξομεν, πρὶν λάθῃς τελέως ἐκπεσὼν τῶν ἐν ταῖς θεάτροις σφρίγων κατεχημένος. καίτοι ἐκφυναι μὲν, τοῖς ὠσὶ μόνοις ἐπεβούλευον, καὶ ἀφ' ἕτερον κηρὸν ἐδέησε πρὸς τὸν παράπλουν αὐτῶν. σὺ δὲ, καὶ δι' ὀφθαλμῶν ἔοικας ὅλως δεδουλῶσθαι. ΛΥΚΙΝ. παπαί, ὦ Κράτων, ὡς κάρχαρόν τινα ἔλυσας ἐφ' ἡμᾶς τὸν σαυτῆς κύνα. πλὴν τόγε παράδειγμα τὸ τῶν Λωτοφάγων, καὶ Σφρίγων εἰκόνα, C πόθεν αἰνιγματίαι μοι δοκεῖς εἰρηκέναι, ὧν πέπονθα. πλὴν ὅσον, τοῖς μὲν τῆς λωτῆς γλυκαμένοις, καὶ τῶν Σφρίγων ἀκούσασιν, ὄλεθρος ἦν τῆς τε ἐδωδῆς, καὶ τῆς ἀκροάσεως τὸ πιπτόμενον. ἐμοὶ δὲ, πρὸς ταῖς τῶν ἡδονῶν παμπόλυ ἡδίοις περιηνέναι, καὶ τέλος ἀγαθὸν ἀποβέβηκεν. ὁ γὰρ εἰς λήθην τῶν οἴκοι, οὐδ' εἰς ἀγνωσίαν τῶν κατ' ἐμαυτὸν παρεῖσαμαι, ἀλλ' εἰ χρὴ μηδὲν ὀκνήσαντα εἰπεῖν, μακρῷ πινυτώτερος, καὶ τῶν ἐν ταῖς βίοις διαφανεστέρων, ἐκ τοῦ θεάτρου ἐπανελήλυθα. μᾶλλον δὲ D ὃ τῆς Ὁμήρου αὐτὸ εἰπεῖν καλὸν, ὅτι ὁ τοῦτο ἰδὼν ὃ θέαμα, Τερψάμενος ἦστο, καὶ πλείονα εἰδώς. ΚΡΑ. Ἡράκλες, ὦ Λυκῖνε, οἷα πέπονθας. ὃς οὐδὲ αἰσχύνῃ ἐπ' αὐτοῖς, ἀλλὰ καὶ σεμνυνόμενός ἐοικας. ὃ γοῦν δεινότατον τοῦτό ἐστιν, ὅτι μηδὲ ἰάσεως τινὰ ἡμῖν ὑποφαίνεις ἐλπίδα, ἐπαινεῖν τολμῶν τὰ οὕτως αἰσχρὰ, καὶ καταπύστα. ΛΥΚΙΝΟΣ. Εἰπέ μοι, ὦ Κράτων, τοῦτο δὲ περὶ ὀρχήσεως, καὶ τῶν ἐν τοῖς θεάτροις γυμνασίων ἰδὼν, πολλάκις

αὐτὸς ὑπέμεινας, ἢ ἀπείρατος ὢν τῶν θεαμάτων, ὅμως αἰσχρὸν αὐτὸ καὶ καταπύστον, ὡς φὴς, νομίζεις; εἰ μὲν γὰρ εἶδες, ὅ τι ἴσον ἡμῖν καὶ σὺ γελάσας· εἰ δὲ μή, ὅρα μὴ ἄλογος ἡ ὑπέρμισις εἶναί σου δόξῃ, καὶ θρασεία, κατηγορουμένου, ὧν ἀγνοεῖς. ΚΡΑ. ἔτι γὰρ τοῦτό μοι ὃ λοιπὸν ὦ Λυκῖν' ἐν βαθεῖ γένειον πώγωνι, καὶ πολιᾷ τῇ κόμῃ, καθῆσθαι μέσον ἐν ταῖς γυναιξὶ, καὶ τοῖς μειρακίοις ἐκείνοις θεαταῖς, χροιωμένοις τε τὰ πρόσωπα, καὶ ἐπαίνοις ἀπρεπέσι ὑπερβάλλουσι, ὀλέθρῳ τινὶ ἀνθρώπῳ εἰς ὄνειδος δέον καταχλωμένῳ; ΛΥΚΙΝ. συγγνωστά σου ταῦτα, ὦ Κράτων· εἰ δέ μοι πειθοῖς ποτὲ, καὶ ὅσον πέρας ἕνεκα τῶν ἐμῶν ἑταίρων, ἀναπεπάσας τοὺς ὀφθαλμοὺς, οὓς οἶδα, ὡς οὐκ ἀνάγκη σοι, μὴ οὐχὶ καὶ τὰ τῶν ἄλλων θεάσῃ ἐν ὑπερβολῇ καταγελάσιμα· ὅθεν καὶ ὄφελος ἀκριβῶς, καὶ ἀκούσῃ ἅπαντα. ΚΡΑ. μὴ ὦ φίλτατε ἔρᾳ ἰκοίμην, εἴ τι τοιοῦτον ἀναγκαίως ποτὲ, ἔστ' ἂν δασύς τε εἴην τὰ σκέλη, καὶ ὁ γένυς ἀνθρακώδης, ὡς νῦν γε καὶ σὲ ἤδη ἐλεῶ, τελέως ἡμῖν ἐκβεβακχευμένον. ΛΥΚΙΝ. βούλῃ οὖν ἀφέμενος, ὦ ἑταῖρε, τῆς βλασφημίας τούτων, ἀκοῦσαί μου τι περὶ ὀρχήσεως λέγοντος, καὶ τῶν ἐν αὐτῇ καλῶν, καὶ ὡς οὐ τερπνὸν μόνον, ἀλλὰ καὶ ὠφέλιμός ἐστι τοῖς θεωμένοις, καὶ ὅσα παιδεύει, καὶ ὅσα διδάσκει, καὶ ὡς ῥυθμίζει τῶν ὁρώντων τὰς ψυχὰς, καλλίσοις θεάμασιν ἐγγυμάζουσα, καὶ ἁρίστοις ἀκούσμασιν ἐναρμοττέουσα, καὶ κοινόν τι ψυχῆς καὶ σώματος κάλλος ὑποδεικνυμένη; ὃ γὰρ καὶ μὴ μουσικῆς, καὶ ῥυθμοῦ, τοῦτο ποιεῖν, οὐ φόβος αὐτῆς, ἀλλ' ἔπαινος αὐτῆς εἴη. ΚΡΑ. ἐμοὶ μὲν οὐ πάνυ σχολὴ μεμηνότος ἀνθρώπου ἀκροᾶσθαι, τῷ νόσον τῷ αὐτῷ ἐπαινουμένου, σὺ δὲ, εἰ βούλει, λῆρόν τινα καταπεδάσαί μου, ἕτοιμος φιλικῶς ταύτην λειτουργίαν ὑπομεῖναι, καὶ παρασχεῖν τὰ ὦτα, καὶ ἀνω κηρὸν παρακύψαι τῶν φαύλων διωάμενος. ὥστε ἤδη σιωπήσομαί σοι, καὶ λέγε ὁπόσα ἐθέλοις, ὡς μηδὲ ἀκούοντός τινος.

A corámne tibi visa sunt, vt ea ita crebrò probrosis dictis insecteris: aut an potiùs spectaculi prorsus expers atque ignarus, nihilo secus tamen illud vt turpe atque execrãdum (vt ais) existimas? Quòd si enim aliquando ea præsens vidisti, iam nobis & tu hac stulta spectandi curiositate paria fecisti. Sin non, vide ne parum modesta & nimis temeraria tua videatur esse insectatio, ea in crimen vocãs, de quibus nihil habes comperti. CRA. Ergo hoc mihi adhuc supererat, vt in tam profunda barba & cano capite sederẽ inter mulierculas, & insanientes illos spectatores, B applaudens & præconiis ineptissimis acclamans homuncioni cuipiã perdito, nulla necessitate lacrymas profundenti? LV. Est equidem hoc tibi ignoscendũ ô Craton: illud tamen pro certo exploratũ habeo, si meis monitis morẽ gerens, tantum tempusculi spectandis saltationibus impertires, quantum vel periculo faciendo sufficeret, nihil tibi posthac rebus omnibus fore prius aut antiquius, quã vt loco cõmodo occupato, seruire queas spectaculis, vnde exactè & videre, & clarè audire possis omnia. CR, Nunquam ego forma fiam amabilis, si quid tale vnquã pru- C dens ac sciẽs fecero, semper autem membris hirsutis, & barba incõpta atque horrida, vt me nunc tui ex animo miseret, omnibus modis insanientis. LVC. Vis ergo, ô amice, omissis blasphemiis atque conuiciis, arrectis auribus attentè mihi dare operam, nonnihil super saltatione, eiúsque virtutibus differenti, tum quemadmodum non solùm oblectamento sit spectantibus, verumetiam emolumento, tum quantis de rebus hominum animos commodè admoneat & erudiat: præterea quemadmodum spectantium mentes aptè componat, pulcherrimis exercens spectaculis, ac optimis præceptis imbuẽs: D ad hæc communem quandam corporis & animæ pulchritudinem ostendens? Etenim quæ illi accedunt à Musica & modulationibus, hæc inquam omnia facere, non dedecori aut vituperio, sed illi potiùs laudi tribuenda sunt. CRAT. Quanquam mihi in præsentia otium non est insanientem hominẽm auscultandi, suum ipsius morbum laudibus efferẽtem, attamen si nugis & inanibus fabularum commentis me opplere tibi consultum factu visum est, paratus sum in hoc tibi officiosè inseruire, & aures præbere, vel sine cera inutilia verba obaudire valens. Quare compressa voce hanc tibi operam dabo. Dic verò quodcunque animo tuo libitum fuerit, quasi nemine auscultante.

LVC. Euge ô Craton, istuc ipsum omnium maximè mihi egenti in optatis fuit. Paulo enim pòst ipsa re comperies nugæ tibi censendæ sint quæ in medium producturus sum. Ac principiò quidem illud planissimè mihi ignorare videre, quàm non nouitium inuentum sit saltatio, neque heri aut nuper natum & inceptum, puta apud maiores nostros, aut illorum: sed qui super saltationis ortu quàm verissima perscrutati sunt, affirmant, illam vnà cum mundi ac omnium rerum generatione natam esse, & cum Amore deo illo vetustissimo in lucem prodiisse. Etenim ipsa syderum chorea, & errantium cum non errantibus coniunctio, eorumdémque modulata atque concinna participatio, & illa bella, tum pulchrè instituta harmonia, primogenitæ saltationis argumenta fuere, & indicia certissima. Ea verò temporis progressu subinde incremẽtis aucta maioribus, neque non additiones melioris inuenti sortita non modicas, summo nunc absoluta videtur esse fastigio, ac res esse omnifariam varia, & omnibus modis concinna & congruens, tum bonum multiplicis ornatus & scientiæ. Hoc verò saltandi artificio aiunt Rheam potissimùm oblectaram. in Phrygia quidem Corybantas, in Creta autem Curetas saltare iussisse. Neque verò modicum cepit ex illorum arte compendium. Quippe circũsaltantes Iouem illi seruarunt incolumem, ita vt Iupiter non grauatè fateatur salutis contributæ præmia se illis debere, per illorum saltationem patrios dentes effugiens. Porrò autem hæc saltatio ab armatis desaltabatur, gladios ad scuta collidẽtibus, ac bellicum quiddam & attonitum saltantibus. Mox verò inter Cretenses vt quisque maximè nobilitate præcellebat, summo studio hanc rem exercentes, præstantissimi saltatores reddebantur, non tantùm homines priuati, & humili loco orti, sed nobiliores quoque, & regij sanguinis, & primates in populo. Homerus quoque Merionem non suggillare, verùm pulcherrimo laudis testimonio ornare volens, saltatorem nominauit: itaque in tantum claritudinis & notitiæ ob saltandi peritiam apud omnes venerat, vt hæc non Græci solùm de illo comperta tenerent, sed & Troianis hostibus non ignota forent. Videbant enim, vt mea est opinio, eius in bellando agilitatem, & concinnum membrorum motum, quæ ex saltatione in vsum conuersa peculiariter possidebat. Versiculi Homeri ad hunc loquuntur modum:

ΛΥΚ. Δῦγε, ὦ Κρᾶτων, τοῦτο ἐδεόμην μάλιστα. εἶση γὰρ κατ' ὀλίγον εἰ λῆρος εἶναί σοι δόξῃ τὰ λεχθησόμενα, καὶ πρῶτόν γε σκῆψιν πάνυ ἠγνοηκέναι μοι δοκεῖς, ὡς νεώτερον τῆς ὀρχήσεως ὑπάρχον τοῦτο ἔστιν, οὐδὲ χθές, καὶ πρῴην ἀρξάμενον, οὐδ' ἐπὶ τοὺς πατέρας ἡμῶν, ἢ τοὺς ἐκείνων, ἀλλ' οἵ γε παλαιότατα ὀρχήσεως περὶ γλυκαλογοῦντες, ἅμα τῇ πρώτῃ γενέσει τῶν ὅλων φαῖεν ἂν σοι καὶ τὴν ὄρχησιν συναναφανῆναι τῷ ἀρχαίῳ ἐκείνῳ ἔρωτι συναναφανέντα. ἡ γοῦν χορεία τῶν ἀστέρων, καὶ ἡ πρὸς τοὺς ἀπλανεῖς τῶν πλανήτων συμπλοκή, καὶ ῥυθμοὶ αὐτῶν κοινωνία, καὶ ὕπατος ἁρμονία, τῆς πρωτογόνου ὀρχήσεως δείγματά ἐστι. κατ' ὀλίγον δὲ αὐξανομένη, καὶ τῆς πρὸς τὸ βέλτιον ἀεὶ προθήκης τυγχάνουσα, νῦν ἔοικεν ἐς τὸ ἀκρότατον ἐπιτετελέσθαι, καὶ γεγηθέναι ποικίλον τι, καὶ πανάρμόνιον, καὶ πολύμουσον ἀγαθόν. πρῶτον δέ φασι Ῥέαν ἡδεῖσθαι τῇ τέχνῃ, ἐν Φρυγίᾳ μὲν, τοῖς Κορύβασιν, ἐν Κρήτῃ δὲ, τοῖς Κουρῆσιν ὀρχεῖσθαι κελεῦσαι, καὶ τὰ μέτρια ὦνατο τῆς τέχνης αὐτῶν. οἱ γὰρ περιορχούμενοι, διεσώσαντο αὐτῇ τὸν Δία, ὥστε καὶ σῶσαι εἰκότως ἂν ὁ Ζεὺς ὀφείλειν ὁμολογεῖν αὐτοῖς, ἐκφυγὼν δι' αὐτῶν ὄρχησιν τοῖς πατρῴοις ὀδοῦσι· ἐν ὅπλοις δὲ αὐτῶν ἡ ὄρχησις ἦν, τὰ ξίφη μεταξὺ κροτούντων πρὸς τὰς ἀσπίδας, καὶ πηδώντων ἔνθεόν τι, καὶ πολεμικόν. μετὰ δὲ, Κρητῶν οἱ κρατίστοι ἐνεργῶς ὑπερηδύσαντες αὐτὸ, ἄειστι ὀρχησταὶ ἐγένοντο, οὐχὶ οἱ ἰδιῶται μόνον, ἀλλὰ καὶ οἱ βασιλικώτεροι, καὶ πρωτεύειν ἀξιοῦντες. ὁ γοῦν Ὅμηρος τὸν Μηριόνην οὐκ αἰσχύνας βουλόμενος, ἀλλὰ κοσμήσας, ὀρχηστὴν προσέφη, καὶ οὕτως ἄρα ὑπέρτιμος ἦν, καὶ γνώριμος ἅπασιν ὑπὲρ τὴν ὀρχηστικὴν, ὥστε οὐχ οἱ Ἕλληνες μόνον ταῦτα ἠπίσαντο περὶ αὐτοῦ, ἀλλὰ καὶ οἱ Τρῶες αὐτοὶ, καίτοι πολέμιοι ὄντες. ἑώρων γάρ, οἶμαι, καὶ τὸν ἐν τῷ πολεμεῖν αὐτοῦ εὐφυΐαν, καὶ ῥυθμὸν, οἷς ἐξ ὀρχήσεως ἐκέκτητο. φησὶ δὲ τὰ ἔπη ὧδέ πως,

Μηριόνη, πάλαι κέν σε καὶ ὀρχησ-τὺν ὧδ' A
ἐόντα,
Ἔγχος ἐμὸν κατέπαυσε·

καὶ ὅμως οὐ κατέπαυσεν αὐτόν. ἅτε γὰρ ἠσκημένος ἐν τῇ ὀρχηστικῇ, ῥᾳδίως οἶμαι διεδίδρασκε τὰς ἐπ' αὐτὸν ἀφέσεις τῶν ἀκοντίων. πολλοὺς δὲ καὶ ἄλλους τῶν ἡρώων εἰπεῖν ἔχων τοῖς αὐλοῖς ἐλεγειμαστμένους, καὶ τέχνῃ τὸ σῶμα πεποιημένους, ἱκανὸν ἡγοῦμαι τὸν Νεοπτόλεμον, Ἀχιλλέως μὲν παῖδα ὄντα, πρῶτον δὲ Δαναῶν ἁπάντων ὀρχησταῖς, καὶ εἶδος ὡς κάλλιστον αὐτῇ σχηματισάμενον, Πυρρίχιον ἀπ' αὐτοῦ κεκλημένον. καὶ ὁ B
Ἀχιλλεὺς οὗτος ἐπὶ τῷ παιδὶ πεπαιδευμένος, μᾶλλον ἔχαιρεν, οἶμαι, ἢ ὅτι τῷ κάλλει, καὶ τῇ ἄλλῃ ἀλκῇ αὐτοῦ. διαγράφω τὴν Ἰλιον τέως ἀπάλωτον οὖσαν ἡ σκείνου ὀρχηστικὴ κατεῖλε, καὶ εἰς ἔδαφος κατέῤῥιψε. Λακεδαιμόνιοι μὲν, ἄριστοι Ἑλλήνων εἰς δοκοῦντες, τοὺς Πολυδεύκους καὶ Κάστορας καρυατίζειν μανθάνοντες (ὀρχήσεως δὲ καὶ τοῦτο εἶδος, ἐν Καρύαις τῆς Λακωνικῆς διδασκόμενον) ἅπαντα μετὰ μουσῶν ποιοῦσιν, ἄγει τὸ πολεμεῖν τοὺς αὐλὸν, καὶ ῥυθμὸν, καὶ ὑπακτὸν ἔμβασιν τοῦ ποδός· καὶ ὃ πρῶτον σύνθημα Λακεδαιμονίοις τοῖς τῶν μάχων ὁ αὐλὸς ἐνδίδωσι. διαγράφω καὶ σκεφάτων ἁπάντων, μουσικῆς αὐλοῖς καὶ εὐρυθμίας ἡγουμένης. ἴδοις δ' ἂν καὶ τοὺς ἐφήβους αὐτῶν ὡς μεῖον ὀρχεῖσθαι ἢ ὁπλομαχεῖν μανθάνοντας. ὅταν γὰρ ἀκροχειρωσάμενοι, καὶ παίσαντες ἀλλήλους, καὶ παυσάντες, ἐν τῷ μέρει παύσωνται, εἰς ὄρχησιν αὐλοῖς ἡ ἀγωνία τελευτᾷ. καὶ αὐλητὴς μὲν, ἐν τῷ μέσῳ D
καθῆται ἐπαυλῶν, καὶ κτυπῶν τῷ ποδὶ, οἱ δὲ, καθ' εἷς ἕκαστον ἀλλήλοις ἑπόμενοι, σχήματα πάντοια ὑποδείκνυνται, τοὺς ῥυθμὸν ἐμβαίνοντες, ἀρτὶ μὲν πολεμικὰ, καὶ μετ' ὀλίγον δὲ χορευτικὰ, τὰ Διονύσῳ καὶ Ἀφροδίτῃ φίλα. διαγράφω καὶ ὃ ᾆσμα, ὃ μεταξὺ ὀργουμένοι ᾄδουσιν, Ἀφροδίτης ὑπόκλοπός ἐστι, καὶ Ἐρώτων, ὡς συγκωμάζοιεν αὐλοῖς, καὶ συνορχοῖντο. καὶ ἄτερον δὲ τῶν ᾀσμάτων (δύο γὰρ ᾄδεται) διδασκαλίαν ἔχει ὡς χρὴ ὀρχεῖσθαι.

Te citò Merione, quanuis ſaltare peritum,
Strauiſſem in dura confoſſum cuſpide pugna.

Tametſi eundem non ſtrauerat: vt enim in ſaltando ſemet magno ſtudio exercuerat, ſic facilè, vt opinor, effugiebat iacula in eum contorta atque emiſſa. Iam quanquam & alios complures ex heroibus enumerare poſſim eo ipſo ſaltandi ſtudio diligẽtiſſimè exercitatos, quique ex hac ipſa re artem fecerint: ſufficere tamen ſuſpicor vno à me producto Neoptolemo Achillis filio, qui vſque adeò hoc præcelluit artificio, vt cùm ſpeciem quoque ſaltandi pulcherrimam ſibi adieciſſet, Pyrrhichij nomẽ ab illo acceperit. Achilles quoque ipſe his de filio ſuo inauditis, maiori gaudio ſuffuſus eſt, vt ego exiſtimo, quàm propter eius formę prętantiã, & membrorum robur inſuperabile. Atqui interea ſemper Ilion fuit inexpugnabile, donec illius ſaltatione captum concideret, & direptum ſolo æquaretur. Lacedæmonij quoque, qui Græcorum præſtantiſſimi eſſe cenſebãtur, cùm à Caſtore & Polluce caryatiſſare perdidiciſsẽt, quæ ſaltationis ſpecies à Caryis vrbe Laconiæ ducta erat, omnia cum carminibus facere ſoliti ſunt, adeò vt ad tibiarũ quoque modulos & rhythmum, & moderatũ pedis ingreſſum, prælium committere illi genti moris fuerit. Ac primùm quidem conſerendarum manuum ſignum Lacedæmoniis tibia dari ſolitum eſt: proinde de omnibus quoque reportant victoriã, muſica & modulorum concinnitate illos ducente. Videres itaque illorum ephebos nihilo minore cura ſaltationi quàm armis exercendis dare operam. Vbi enim iam ſummis colluctati ſunt digitis, ac mutuis ictibus ſemet ceciderunt, quieſcunt parumper, & omne illorum certamen in ſaltationem ſolutum cõuertitur. Quorum in medio tibicen locatus eſt, tibiam incinens, ac pedibus inſtrepens. Cæterùm illi per ordinem alter alterum ſequentes, omnigenas figuras corporis agilitate exprimunt ad rhythmum ingredientes, alias quidem bellicas, alias verò ſaltatorias, quæ Baccho & Veneri gratæ ſunt. Quinetiam cantus quem inter ſaltandum modulantur, Veneris & Cupidinum cognomento nobilitatus eſt, quaſi vnà cum Venere & Cupidinibus communi choreæ ſaltationi indulgerent. Et altera quidem cantilena (duæ enim canuntur) rationem quoque & præcepta ſaltandi in ſe complectitur.

Neoptolemus.

Laconum ſaltatio.

Procul,ai unt,ô pueri,promouete pedem & ſaltate perfectiùs. Non diſparia faciũt quibus Hormum ſaltare curæ eſt. Hormus autem genus ſaltationis eſt adoleſcentibus virginibúſque commune,alternatim ad choream diſpoſitis, vt planè hormum, hoc eſt, ſegmentum,referant. Solet autem adoleſcens chorum ducere more iuuenili ſaltans,quo poſtea in adoriendis hoſtibus vſurus ſit. Sequebatur hunc puella modeſtia quadam conſpicua, quæ fœmineum ſaltum decẽter admodum peragebat: vt hormum ex temperantia & fortitudine cõpoſitum rectè dicere poſſimus. Cæterũ quæ Homerus ſuper Ariadne in clypeo memoriæ prodidit,déque choro quem illi Dædalus inſtituerat,ea,vt iam olim tibi lecta,prętеribo ſilẽtio: Prætetea duos illos ſaltatores, quos eodem in loco Poëta Cybeſteteras vocat chorum ducentes: Rurſus quæ in clypeo memorat,

In medióque duos iuuenes agitare choreas
Cernere erat,

tanquam rem omniũ pulcherrimã,ſaltationem Vulcanus clypeo addidiſſet. Etenim Phæacas ſaltatione,vt par erat, vehementer fuiſſe oblectatos,mirum videri non debet,cùm tantis affluerent deliciis, ac in omni rerum abundantia & fortunæ indulgentia victitarent. Quare Homerus Vlyſſem ex omnibus quæ viſenda apud Phæacas conſpexerat,hoc cum primis admirantem teſtatur, agiléſque pedum motiones ſpectantem. Iam in Theſſalia eouſque progreſſum eſt ſaltationis exercitium, vt populi præſides, & anteſignanos illorum, præſaltatores vocare non dubitarint. Cui rei etiamnum ſtatuarum inſcriptiones & tituli ſuo ſuffragantur teſtimonio, quas iis qui in bello optimam nauaſſent operam, erexerunt. Prætulit inquit,pręſaltatorem ciuitas Et iterum, Eilationi poſuit hanc imaginem populus, propterea quòd pugnam probè deſaltarit. Mitto illud, apud veteres nullas vnquam fuiſſe celebratas feſtiuitates aut ceremonias citra ſaltationem: quippe quas ab Orpheo & Muſæo optimis tunc ſaltatoribus conſtitutas fuiſſe ſatis certè conſtat, qui & hoc, vt cætera omnia, vt honeſtiſſimum quiddam legibus ſanxiſſe videntur, initiari cum rythmo & ſaltatione. Quòd autem hoc ita ſe habeat, reticenda erant orgia, propter prophanos nondum initiatos. Illud autem omnes audiunt, quòd ij qui linguæ vitio atque incontinentia myſteria prodidiſſent, plerique eos deſaltaſſe dictitarent.

πόρρω γάρ φασιν, ὦ παῖδες, πόδα μεταβατε, καὶ χωμάσατε βέλτιον, ζυτέσιν, ἀμεινον ὀρχήσασθε. ὅμοια δὲ καὶ οἱ τὸν ὅρμον καλούμενον ὀρχούμενοι ποιοῦσιν. ὁ δὲ ὅρμος, ὄρχησις ἐστὶ κοινὴ ἐφήβων τε, καὶ παρθένων, παρ' ἕνα χορεύοντων, καὶ ὡς ἀληθῶς ὅρμῳ ἐοικότων. καὶ ἡγεῖται μὲν ὁ ἔφηβος, τὰ νεανικὰ ὀρχούμενος, καὶ ὅσοις ὕστερον ἐν πολέμῳ χρήσεται, ἡ παρθένος δὲ ἕπεται κοσμίως, ὃ δηλον χορεύειν διδάσκουσα, ὡς ἐπὶ τὸν ὅρμον ἐκ σωφροσύνης καὶ ἀνδρίας πλεκόμενον· καὶ αἱ γυμνοποδίαι δὲ, αὐτῆς ὁμοίως ὄρχησίς ἐστιν. ἃ δὲ Ὅμηρος ἐπ' Ἀριάδνης ἐν τῇ ἀσπίδι πεποίηκε, καὶ τὸν χορὸν, ὃν αὐτῇ Δαίδαλος ἤσκησεν, ὡς ἀγνωκότι σοι φράσω· καὶ τοὺς ὀρχηστὰς δὲ τοὺς δύο, οὓς ἐκεῖ ὁ ποιητὴς κυβιστητῆρας καλεῖ, ἡγουμένους τοῦ χοροῦ· καὶ πάλιν, ἃ ἐν τῇ ἀσπίδι λέγει· Κοῦροι δ' ὀρχηστῆρες ἐδίνεον. ὡς τι κάλλιστον τοῦτο τοῦ Ἡφαίστου ἐμποιήσαντος τῇ ἀσπίδι. τοὺς μὲν γὰρ Φαίακας καὶ πάνυ εἰκὸς ἐν ὀρχήσει χαίρειν, ἁβρούς τε ὄντας, καὶ ἐν πάσῃ δαιμονίᾳ εὐπαθείᾳ τεθραμμένους. ὁ γοῦν Ὅμηρος τοῦτο αὐτῶν μάλιστα θαυμάζοντα πεποίηκε τὸν Ὀδυσσέα, ἐν ταῖς μυρμηκιαῖς τῶν ποδῶν θεώμενον. ἐν μὲν γε Θεσσαλίᾳ, τοσοῦτον ἐπέδωκε τῆς ὀρχηστικῆς ἡ ἄσκησις, ὥστε τοὺς προστάτας καὶ προαγωνιστὰς αὐτῶν, προορχηστῆρας ἐκάλουν. καὶ δηλοῦσι τοῦτο αἱ τῶν ἀνδριάντων ἐπιγραφαὶ, οἷς τοῖς ἀριστεύσασιν ἀνέστησαν. Προὔκεινε γάρ, φησι, προορχηστῆρα ἡ πόλις. καὶ αὖθις, Εἰλατίωνι τὰς εἰκόνας ὁ δῆμος, ὅτι ὀρχησαμένῳ τὴν μάχην. ἐγὼ λέγω ὅτι τελετὴν ἀρχαίαν οὐδεμίαν ἐστὶν εὑρεῖν, μὴ ὀρχήσεως, Ὀρφέως δηλαδὴ, καὶ Μουσαίου, καὶ τῶν τότε ἀρίστων ὀρχηστῶν καταστησαμένων αὐτὰς, ὡς τι κάλλιστον καὶ τοῦτο νομοθετησάντων σὺν ῥυθμῷ, καὶ ὀρχήσει μυεῖσθαι. ὅτι δ' οὕτως ἔχει, τὰ μὲν ὄργια σιωπᾶν ἄξιον, τῶν ἀμυήτων ἕνεκα. ἅπαντες δὲ πάντες ἀκηκόασιν, ὅτι τοὺς ὀξαρθροῦντας τὰ μυστήρια, ὀρχεῖσθαι λέγεσιν οἱ πολλοί.

ἐν Δήλῳ

ἐν Δήλῳ δέ τε οὐδὲ αἱ θυσίαι αὐτοῦ ὀρχήσεως, ἀλλὰ σὺν ταύτῃ, καὶ μετὰ μουσικῆς ἐτίνοντο. παίδων χοροὶ συνελθόντες ἐν αὐλῷ, καὶ κιθάρᾳ, οἱ μὲν ἐχόρευον, ὑπεδέχοντο δὲ οἱ ἄριστοι, προκριθέντες ἐξ αὐτῶν. τὰ γοῦν τοῖς χοροῖς γραφόμενα τούτοις ἄσματα, ὑπορχήματα ἐκάλεστο, καὶ ἐμπέπλησο τῶν τοιούτων ἡ λύρα. καὶ τί σοι τοὺς Ἕλληνας λέγω, ὅπου καὶ Ἰνδοὶ, ἐπειδὰν ἕωθεν ἀναστάντες, προσεύχωνται τὸν Ἥλιον, οὐχ ὡσπερ ἡμεῖς τῇ χειρὶ προσκυνήσαντες, ἡσυχάζομεν ἐς τὸ τέλος ἡμῶν ἐπὶ τῷ εὐχῇ, ἀλλ' ἐκεῖνοι προσὸς τῷ αὐτολεῖ στάντες, ὀρχήσει τὸν Ἥλιον ἀποδέχονται, σχηματίζοντες ἑαυτοὺς σιωπῇ, καὶ μιμούμενοι τῷ χορείαν τοῦ θεοῦ· καὶ τοῦτ' ἔστιν Ἰνδῶν καὶ εὐχὴ, καὶ χορὸς, καὶ θυσία. δι' ὃ καὶ τούτοις ἵλεων τὸν θεὸν δίς, καὶ ἑπτακαιδεκάκις καὶ δυοκαιδεκάκις τῆς ἡμέρας. Αἰθίοπες δέ τε, καὶ πολεμιώτατοι, σὺν ὀρχήσει αὐτὸ δρῶσι· καὶ οὐκ ἂν ἀφεῖη τὸ βέλος Αἰθίοψ ἀνὴρ, ἀφελὼν τῆς κεφαλῆς (ταύτῃ γὰρ αὐτὴ φαρέτρας χρῶνται, προσδέοντες αὐτῇ ἀκτινηδὸν τὰ βέλη) εἰ μὴ πρότερον ὀρχήσαιτο, καὶ τῷ σχήματι ἀπειλήσῃ, καὶ προεκφοβήσῃ τῇ ὀρχήσει τὸν πολέμιον. ἄξιον δ', ἐπεὶ τοῦ Ἰνδικοῦ καὶ τῆς Αἰθιοπίας διεξελήλυθα μῆκος, καὶ ἐς τὸν γείτονα αὐτοῖς Αἴγυπτον καταβῆναι τῷ λόγῳ. δοκεῖ γάρ μοι ὁ παλαιὸς μῦθος καὶ Πρωτέα τὸν Αἰγύπτιον, οὐκ ἄλλό τι ἢ ὀρχηστήν τινα γενέσθαι λέγειν, μιμητικὸν ἄνθρωπον, καὶ πρὸς πάντα σχηματίζεσθαι, καὶ μεταβάλλεσθαι δυνάμενον, ὡς καὶ ὕδατος ὑγρότητα μιμεῖσθαι, καὶ πυρὸς ὀξύτητα ἐν τῇ τῆς κινήσεως σφοδρότητι, καὶ λέοντος ἀγριότητα, καὶ παρδάλεως θυμὸν, καὶ δένδρου κίνημα· καὶ ὅλως, ὅ, τι καὶ θελήσειεν. ὁ δὲ μῦθος παραλαβὼν πρὸς τὸ παραδοξότερον, τὴν φύσιν αὐτοῦ διηγήσατο, ὡς γιγνομένου ταῦτα, ἅπερ ἐμιμεῖτο· ὅπερ δὴ καὶ τοῖς νῦν ὀρχουμένοις πρόσεστιν. ἴδοις τ' ἂν οὐδὲν αὐτοὺς πρὸς τὸν αὐτὸν χρόνον ὠκέως διαλλαττομένους, καὶ αὐτὸν μιμουμένους τὸν Πρωτέα. εἰκάζειν δὲ χρὴ καὶ τὴν Ἔμπουσαν τὴν ἐς μυρίας μορφὰς μεταλλομένην, τοιούτων τινὰ αὐθέντην εἶναι τοῦ μύθου παραδεδόσθαι.

A Porrò autem in Delo nulla sacra peragebantur, quibus saltatio non fuisset adhibita, sed & cum illa & cum musica cuncta persoluebantur. Ingressi verò puerorum chori, tibia & cithara præcinentibus saltabant, quos subsecuti optimi facto delectu choreis excipiebant. Itaque & cantilenas illiusmodi choris conscriptas hyporchemata nominare consueuerunt, talibúsque lyra impleta fuerat. Quid verò Græcorum gẽtes tibi commemorem, cùm Indi quoque posteaquam mane è strato surrexerint, Solem precibus venerati fuerint, non quemadmodum nos deosculata manu perfectam precationem esse arbitramur, verùm illi ad orientem conuersi, saltatione Solem consalutant, sed cum silentio seipsos conformantes, dei choream imitari atque effingere conantur? Et hæc Indorum est precatio, & chori, & sacrificium. Duabus verò vicibus ad hunc modum Deum placare solent, nempe mane, & vesperi. Atenim Æthiopes non alia quàm saltandi ratione illatis iam signis bellum ingrediuntur, nec quisquam Æthiopum vel sagittam excussam emitteret auulsam à capite (hoc enim vice pharetræ vtuntur, radiorum instar tela capiti circũponentes) nisi priùs saltauerit, & saltatione hosti terrorem incusserit. Consentaneum verò esse opinor, posteaquam totam Indiam & Æthiopiam peragrauimus, vt in vicinam Ægyptum oratione diuertamus. Etenim vetus illa fabula Proteum Ægyptium nihil aliud quàm saltatorem fuisse eximium, mihi planè confirmare videtur, hominem effingendi imitandíque peritum, quíque semet in varias rerum facies demutare & transformare potuerit, vt modò in aquas tenues dilapsus abiret imitando, modò ignis celeritatem & vehementiam agilitate corporis, mox leonis immanitatem, ac Pardalis impetum, deinde arboris motum flexibilem, postremò in summa quicquid collibuisset, exprimeret. Cæterùm fabula eas Protei proprietates ad inusitatiorem opinionem detorquens, eam eius naturam fuisse commenta est, quasi ea ipsa quoque fieret, quæcumque saltandi artificio imitaretur. Qua facultate & eos qui hodie saltationibus nauant operam, præditos esse animaduertimus, videásque illos eodẽ tempore diuersissimis modis immutari, ac planè ipsius Protei esse æmulos. Et si quid coniectura assequendum est, & Empusam suspicor (quæ & ipsa in varias rerũ facies semet transfundere dicta est) non aliam quàm saltatricem fuisse, fabularum inuolucro significare voluisse homines.

Ad hæc iustum esse opinor, ne Romanorum quidem saltationem præterire tacitam, quam nobilissimi quique illorum, quos vocant Salios (est autem nomen sacerdotij) Marti Deo bellicosissimo saltant grauissimè, & religiosissimè. Neque verò Bithynicæ fabulæ commentum ab Italorum instituto abhorret admodum, perhibentium Priapum Deum bellicosum, vnum vt opinor, ex Titanibus, aut Idæis Dactylis, illud opus factum, rebus militaribus instituendum fuisse, quem Mars à Iunone offerente acceptum adhuc puerum, durum porrò, & rudem, & supra modum virilem, non priùs amorũ peritum reddidit, quàm perfectum eundem saltatorem effecisset. Quamobrem & merces illi à Iunone destinata est, vt ab illo semper decimam partem spoliorum in bello partorum reciperet. Vt autem Dionysiaca & Bacchica tibi expediam, opinor te non expectaturum vt audias, cuius tota actio nihil aliud quàm saltationem complectitur. Cùm itaque tria sint celeberrimarum saltationum genera, Cordacis & Sicinnidis & Emmelię, Bacchi ministri Satyri his à se ipsis inuentis, de se cuique nomen indiderũt: & hac saltandi arte vtens Bacchus, Tyrrhenos & Indos & Lydos deuictos subiugauit, ac gentes adeo bellicosas ipsis saltem thyrsis desaltauit. Quocirca, ô admirande, vide ne parum pium aut religiosum sit, in crimen vocare exercitium adeò diuinum & mysticum, & cui colendo tanti Dij nauarint operam, quódque in illorum honorem & cultum toties peragitur, insuper quod tantum oblectamentum simul atque institutionem adeò vtilem exhibere solet. Illud ego demiror, non ignorans, Homeri atque Hesiodi te amatorẽ esse maximum (iterum enim ad poëtas me conferam) qua fronte illis contradicere audeas, præ omnibus saltationem summè laudantibus. Siquidem Homerus cùm res mortalium longè iucundissimas iuxtà ac elegantissimas vno quasi fasce coniunctim efferret, nempe somnum, amorem, cantum, atque saltationem: hanc tamen solam præclaro nobilitauit encomio, inculpata eadem nominata, ascribens per Iouem cantui dulcedinem, quæ vtraque saltandi artificio adesse videmus, & dulces modulos, & saltationem inculpatam, quam vituperare cogitas. Rursus alia in parte suæ poëseos ita inquit:

Saliorum apud Rom. saltatio.

Priapi.

Saltationum genera tria.

ὅτι τούτοις δίκαιον, μηδὲ τῆς Ρωμαίων ὀρχήσεως ἀμνημονεῖν, ὡὐ οἱ βέλτιστοι αὐτῶν τῷ πολεμικωτάτῳ τῶν θεῶν Ἄρει, οἱ Σάλιοι καλούμενοι (ἱεροσυλίας δὲ τοῦτο ὄνομα) ὀρχοῦνται σεμνοτάτως τε ἅμα, καὶ ἱεροπρεπῶς. Βιθυνὸς δὲ μῦθος καὶ οὗτος, οὐ πάνυ τῶν Ἰταλιωτικῶν ἀλλότριος, οἱ τὸν Πρίαπον δαίμονα πολεμιστὴν, τῶν Τιτάνων, οἶμαι, ἕνα, ἢ τῶν Ἰδαίων δακτύλων, τοῦτο ἔργον πεποιημένον, ὃ σκόπελια παιδνύμενον, ὡδὲ λαβόντα ὡδὲ τῆς Ἥρας τὸν Ἄρη, παῖδα μὲν ἔτι, σκληρὸν δὲ, καὶ πέρα τοῦ μετρίου ἀνδρικὸν, μὴ πρότερον ὁπλομαχεῖν διδάξαι, πρὶν τέλειον ὀρχηστὴν ἀπεργάσατο. ὅτι τοίνυν καὶ μισθὸς αὐτῷ ὡδὲ τῆς Ἥρας ἐκύρου, δεκάτην ἀεὶ τῶν ἐκ τοῦ πολέμου περιγινομένων τῷ Ἄρει, πρὸ αὐτοῦ λαμβάνειν. Τὰ μὲν γὰρ Διονυσιακὰ, καὶ Βακχικὰ, οἶμαί σε μὴ προειδέναι ἐμοῦ ἀκούσαντα, ὅτι ὄρχησις ἑκάτερα πάντα ἐστίν. τριῶν γοῦν ὄντων τῶν γλαφυρωτάτων ὀρχήσεων, Κόρδακος, καὶ Σικιννίδος, καὶ Ἐμμελείας, οἱ Διονύσου θεράποντες, οἱ Σάτυροι, ταύτας ἐφεύρηντες, ἀφ' αὑτῶν ἑκάστην ὠνόμασαν. ᾗ δὴ τῇ τέχνῃ χρώμενος ὁ Διόνυσος, Τυῤῥηνοὺς, καὶ Ἰνδοὺς, καὶ Λυδοὺς ἐχειρώσατο, καὶ φῦλον οὕτω μάχιμον τοῖς αὐτοῦ θιάσοις κατωρχήσατο. ὥστε, ὦ θαυμάσιε, ὅρα μὴ ἀνόσιον ᾖ, κατηγορεῖν ὑπερηδύσματος θείου τε ἅμα, καὶ μυστικοῦ, καὶ τοσούτοις θεοῖς ἐσπουδασμένου, καὶ ὅτι τιμῇ αὐτῶν δρωμένου, καὶ τοσαύτην τέρψιν ἅμα, καὶ παιδίαν ὠφέλιμον παρεχομένου. θαυμάζω δέ σου καὶ ἐκεῖνο, εἰδὼς Ὁμήρου καὶ Ἡσιόδου μάλιστα ἐρασθέντα (αὖθις γὰρ ὅτι τοὺς ποιητὰς ἐπιμείνω) πῶς ἀντιφθέγξεσθαι ἐκείνοις τολμᾷς, περὶ τῶν πάντων ὄρχησιν ἐπαινοῦσιν. ὁ μὲν γὰρ Ὅμηρος τὰ ἥδιστα καὶ κάλλιστα καταλέγων, ὕπνον, καὶ φιλότητα, καὶ μολπὴν, καὶ ὄρχησιν, μόνην ταύτην ἀμίμητα ὠνόμασε, προμαρτυράμενος, νὴ Δία, καὶ ὅ ἥδυ τῇ μολπῇ, ἅτε ἀμφοτέρα τῇ ὀρχηστικῇ προσέσει, καὶ ᾠδὴ γλυκερὰ, καὶ ὀρχησμὸς ἀμύμων, ὃν σὺ νῦν μεμάθηκας ἐπαινοῦσ. καὶ πάλιν ἐν ἑτέρῳ μέρει τῆς ποιήσεως·

Ἀλλῳ μὲν γὰρ ἔδωκε θεὸς πολεμήια ἔργα,
Ἀλλῳ δ' ὀρχηστύν τε, καὶ ἱμερόεσσαν ἀοιδήν.

Ἱμερόεσσα γὰρ ὡς ἀληθῶς, ἡ μετ' ὀρχήσεως ᾠδή, καὶ δῶρον θεῶν τοῦτο κάλλιστον. καὶ ἔοικεν εἰς δύο διηρηκὼς ὁ Ὅμηρος τὰ πάντα πράγματα, πόλεμον, καὶ εἰρήνην, τοῖς τοῦ πολέμου μόνα ταῦτα ὡς κάλλιστα ἀποτεθεικέναι. ὁ δὲ Ἡσίοδος, οὐ πρὸ ἄλλου ἀκούσας, ἀλλ' ἰδὼν αὐτὸς ἑωθεν θύθυς ὀρχουμένας ταῖς Μούσας, ἐν ἀρχῇ τῷ ἐπῶν τοῦτο περὶ αὐτῶν τὸ μέγιστον ἐγκώμιον διηγεῖται, ὅτι περὶ κρήνην ἰοειδέα πόσσ' ἁπαλοῖσιν ὀρχεῦνται, τοῦ παιδὸς τὸν βωμὸν περιχορεύουσαι. ἀλλὰ σὺ μὲν, ὦ γενναῖε, μονονουχὶ θεομαχῶν, ὑβρίζῃς εἰς τὴν ὀρχηστικήν. ὁ Σωκράτης δὲ, σοφώτατος ἀνὴρ, εἴγε τις δυτέον τοῦτο περὶ αὐτοῦ λέγοντι τῷ Πυθίῳ, οὐ μόνον ἐπῄνει τὴν ὀρχηστικὴν, ἀλλὰ καὶ συμφοιτᾶν αὐτὴν ἄξιον, μέγιστον νέμων ῥυθμίᾳ καὶ εὐμουσίᾳ, καὶ κινήσει ἐμμελεῖ, καὶ εὐσχημοσύνῃ τοῦ κινουμένου, καὶ οὐκ ᾐδεῖτο πολὺν αὐτὸν, ἐν τοῖς ἀπουδαιοτάτων μαθημάτων καὶ τοῦτο μανθάνων. καὶ ἔμελέ γε σφόδρα περὶ ὀρχηστικὴν οὐ μετρίως ἀπουδάζεσθαι, ὅσγε καὶ τὰ μικρὰ οὐκ ὤκνει μανθάνειν, ἀλλὰ καὶ εἰς τὰ διδασκαλεῖα τῶν αὐλητρίδων ἐφοίτα, καὶ πρὸ ἑταίρας γυναικὸς οὐκ ἀπεξίου ἀπουδαῖόν τι ἀκούειν τῆς Ἀσπασίας· καίτοι σφόδρα ἀρτι ἀρχομένην ἑώρα τὴν τέχνην, καὶ οὐδέπω εἰς τοσοῦτον κάλλος διηρθρωμένην. εἰ δὲ τοὺς νῦν ὅτι μέγιστον προαγαγόντας αὐτὴν ἑτέρους, οἶδα, πάντων ἂν σφόδρα γε ἀφέμενος, μόνῳ τῷ θεάματι τούτῳ τὸν νοῦν ἂν προσέσχε, καὶ τοῖς παισὶν οὐκ ἂν ἄλλο τι περὶ αὐτὸ ἐδιδάξατο. δοκεῖς δέ μοι ὅταν κωμῳδίαν καὶ τραγῳδίαν ἐπαινῇς, ὑπολελῆθθαι ὅτι καὶ ἐν ἑκατέρᾳ ἐκείνων ὀρχήσεως ἴδιόν τι εἶδός ἐστιν, ὅ, τραγικὴν μὲν, ἡ Ἐμμέλεια· κωμῳδικὴν δὲ, ὁ Κόρδαξ. ἐνίοτε δὲ καὶ τρίτη, Σικιννίδος περιελαμβανομένη. ἐπεὶ δὲ ἐν ἀρχῇ καὶ προεπήνεσας τῆς ὀρχήσεως, τὴν τραγῳδίαν, καὶ τὴν κωμῳδίαν, καὶ αὐλητὰς κωμικοὺς, καὶ κιθαρῳδίαν, ἀγωνία ταῦτα,

Iuppiter hunc belli reddit virtute potentem,
At leuibus membris alium ſaltare peritum:
Eſt quem dulciſona ſuſtollit voce canendi.

Suauis profectò eſt vocum modulatio, quæ ſaltationi adiuncta eſt, ac munus quod à diis immortalibus præſtari potuit longè pulcherrimum. Ac mihi apparet Homerus omnes res mortalium in duo tantùm diuiſiſſe, nempe in bellum, & pacem: cæterùm rebus bellicis tantùm hęc tanquam præſtantiſſima ſtudia pacis oppoſuiſſe. At verò Heſiodus, qui non ab alio percenſente hoc auditu percepit, ſed ipſe ſtatim ſub aurorę exortum Muſas ſaltantes viderit, in carminis ſui initio de illis hoc ſummum & elegantiſſimum referre non eſt veritus encomium, nimirum eas circa fontem floridum mollibus ſaltare pedibus, iuxta patris aram agentes tripudium. At tu, ô generoſe, tantumnon cum Diis ipſis pugnans, ſaltationem conſcindis contumelioſis conuiciis. Cæterùm ipſe Socrates, vir omniũ ſapientiſſimus, ſi Pythio hoc illum teſtimonio cohoneſtanti fides habenda eſt, non tantùm ſaltationem laudibus extulit, ſed illam quoque diſcere non erubuit aut grauatus eſt, plurimum tribuens venuſtæ concinnitati & elegantiæ, tum apto motui, neque non mouentis afformationi. Nec veritus eſt iam natu grandior ſaltationem inter ſerias habere diſciplinas: videbatúrque non parum huic rei perdiſcendæ impenſurus operæ, quem leuiora ac viliora perdiſcere non piguit: ſed tibicinarum quoque ſcholas frequẽtare ſolebat, neque à meretrice muliere Aſpaſia quiddam audire dedignatus eſt. Atqui ille artem non ita pridem natam vidit, necdum tanta elegantia & pulchritudinis acceſſione auctam & elatam. Qui ſi nunc eos quorum opera in ſummum vſque faſtigium euecta eſt, ſpectaret, ſat ſcio illum omnibus reliquis poſthabitis, hiſce tantùm ſpectaculis operam daturum, neque puerosquicquam perinde atque ſaltationem docturum. Videris autem mihi, laudans Comœdiã atque Tragœdiam, oblitus eſſe, in vtraque illarum proprium quoddam ſaltationis genus exerceri, ac tragicam quidẽ eſſe Emmeliam, comicam verò eſſe Cordaca: nonnunquam vſurpari & tertiam, nempe Sicinnidẽ. Poſtea verò quàm in principio ſaltationi tragœdiam & comœdiam, tibicináſque & citharam anteferre nõ dubitaris, tanquam iſta in certamen veniant,

atque per hoc grauia dicenda sint, age vicissim ista singulatim excutiamus, tibias autem & citharam relinquamus. Etenim & istæ saltationis partes sunt ducendis choreis subseruientes. Porrò autem ipsã tragœdiam primùm ab habitu contemplemur, cuiusmodi sit, quàm turpe & minimè iucundum spectaculum, homo longitudine deformi atque incomposita exornatus, altis calceamentis ingrediẽs, caput larua minaci obductum habens, tum peramplo ore hiante, quasi spectatores esset deuoraturus. Mitto adscititia pectora, & ventres factitios, adiunctam & arte compositam corporis crassitudinem, ne longitudine discors compositio in tenui corpusculo magis reprehendẽda veniat. Deinde indecora histrionis vociferatio, iam se ipsum inclamantis, iam verberantis, aliquando etiam iambicos versiculos cantillãtis, &, quod turpissimum est, grauissimas calamitates modulantis, ac sola voce semetipsum reprehendẽdum exhibentis. Quippe alia priscorum poëtarum industria inuenta sunt. Et quandiu quis Andromachen agit, aut Hecubam, tolerabilis est concio: vbi verò ipse Hercules carmine lugubri in scenam ingressus est, sui oblitus, neque leoninam, neq; clauam quæ proponitur, veneratur, adeò vt sanæ mentis homo quispiam iure optimo talẽ actionem solœcismum vitiosum possit reprehẽdere. Iam quod cũ primis quoque in saltatione dãnasti, viros histriones mulierũ mores imitari, hoc equidem cõmune quoq; est tragœdiæ & comœdiæ vitiũ. Etenim in vtraque plures introducuntur mulieres quàm viri. Quinetiam Comœdia partem personarũ omnium maximè ridiculam & oblectationis plenam huic tribuit, videlicet lampadum & tibicinarum & coquorũ personas. Sed enim saltationis habitus quàm decẽs sit & modestus, quorsum attinet dicere, cùm cæcis quoq; ista sint perspicua? Larua ipsa pulcherrima, & subiectæ fabulæ respondens, non immãne hiat, vt illæ, sed saltationi per omnia conuenit. Habet enim permultos sub illa vociferantes. Olim verò ipsi quoque saltatores canebãt, & vnà saltabant. Deinde animaduertentes cõtinuo motu grauari anhelitum, & per hunc turbari cantilenam, visum est factu longè consultius, vt alij saltantibus succinerent. Porrò autẽ argumenta vtrisque communia sunt, neque vlla in re à tragicis distinctim separata sunt saltatoria,

Tragici habitus deformitas.

καὶ δεῖ τοῦτο σεμνὰ ποιεῖσθαι, φέρε νῦν αὐτὸ ἐξεπάσωμεν τῇ ὀρχήσει ἕκαστον αὐτῶν. καίτοι τὸν μὲν αὐλὸν, εἰ δοκεῖ, καὶ τὸν κιθαριστὴν, παρῶμεν. μέρη γὰρ τῆς τοῦ ὀρχηστοῦ ὑπηρεσίας καὶ ταῦτα. τὸν τραγῳδίαν δέ γε ἀπὸ τοῦ σχήματος ποιήτου καταμάθωμεν, οἷά ἐστιν, ὡς εἰδεχθὲς ἅμα καὶ φοβερὸν θέαμα εἰς μῆκος ἀῤῥύθμου ὑπσκιμένος αὐξηστος, ἐμβάταις ὑψηλοῖς ἐποχούμενος, προσωπον ὑπὲρ κεφαλῆς ἀπατεινόμενον ὑπεικείμενος, καὶ σῶμα κεχηνὸς πάμμεγα, ὡς καταπίομενος τοὺς θεατάς. ἐὰν λέγειν προσεριδῃ, καὶ προγαστρίδιον προσθετὸν καὶ ὑπερτεχνητὸν παχύτητα προσποιούμενος, ὡς μὴ τοῦ μήκους ἡ ἀρρυθμία ἐν λεπτῷ μᾶλλον ἐλέγχοιτο· εἶτ' ἔνδοθεν αὐτὸς κεκραγὼς, ἑαυτὸν αἰκιζόμενον, καὶ καταρώμενον, ἐνίοτε καὶ προσιάδων τὰ ἰαμβεῖα, καὶ ὃ δὴ αἴσχιστον, μελῳδῶν τὰς συμφορὰς, καὶ μόνης τῆς φωνῆς ὑποβύθιον παρέχων ἑαυτόν. τὰ γὰρ ἄλλα τῆς ποιητικῆς ἐμέλησε, προ πολλοῦ ποτε γεγονυίας. καὶ μέχρι μὲν Ἀνδρομάχης τις, ἢ Ἑκάβης ἦν, φορητὸς ἦν ὡδή. ὅταν δὲ Ἡρακλῆς αὐτὸς εἰσελθὼν μανῳδῇ, ὁπλοφορούμενος αὐτὸς, καὶ μήτε τὸν λεοντῆν αἰδεσθεὶς, μήτε τὸ ῥόπαλον, ὃ προσκειται, σολοικίαν δῆτα φανεῖν εἰκότως φαίη ἄν τις ὅ τι πρᾶγμα. καὶ γὰρ αὖ, ὥσπερ ἐνεκάλεις τῇ ὀρχηστικῇ, ὃ, ἄνδρας ὄντας μιμεῖσθαι γυναῖκας, κοινὸν τοῦτο καὶ τῆς τραγῳδίας καὶ τῆς κωμῳδίας ἔγκλημα ἂν εἴη. πλείους γοῦν ἐν αὐταῖς τῶν ἀνδρῶν αἱ γυναῖκες· ἡ κωμῳδία δὲ, καὶ τῶν προσώπων αὐτῶν ὃ καταγέλαστον, μέρος τῷ τερπνοῦ αὐτῇ νενέμηκεν, οἷα λάμπων, καὶ πυρσῶν, καὶ μαγείρων πρόσωπα. ὃ δὲ τῆς ὀρχήσεως σχῆμα, ὡς μὴ κόσμιον, καὶ σύμφορον, οὐκ ἐμὲ χρὴ λέγειν· δῆλα γὰρ τοῖς μὴ τυφλοῖς ταῦτα. ὃ δὲ πρόσωπον αὐτὸ, ὡς καλλίσυνον, καὶ τῷ ὑποκειμένῳ δράματι ἐοικὸς, ἢ κεχηνὸς δὲ, ὡς σκῆνα, ἀλλὰ συμμεμυκός· ἔχει γὰρ πολλοὺς τοὺς ὑπὲρ αὐτῷ βοῶντας. πάλαι μὲν γὰρ αὐτοὶ καὶ ᾖδον, καὶ ὠρχοῦντο· εἶτ' ὀπτῶ κινουμένων ὃ ἄθυμα τῷ ᾠδῷ ἐπετάραττεν, ἄμεινον ἔδοξεν ἄλλους αὐλοῖς ὑποᾄδειν· αἱ δὲ ὑποδήσεις κοιναὶ ἀμφοτέροις, καὶ οὐδέν τι διαφέρουσαι τῶν τραγικῶν αἱ ὀρχηστικαὶ,

πλιὼ ὅτι ποικιλώτερχι αὗται, καὶ πολυμαθέστερχι, καὶ μυείας μεταβολὰς ἔχουσαι. εἰ δὲ μὴ ἀναγώνιος ἡ ὄρχησις, ἐκεῖνῶ φημὶ τὴν αἰτίαν, ὃ δόξαι τοῖς ἀγωνοθέταις μεῖζον καὶ σεμνότερον τὸ πρᾶγμα, ἢ ὥστε εἰς ἀζέτασιν καλεῖσθαι. ἐγὼ λέγω ὅτι πόλις ἐν Ἰταλίᾳ, τῶν Χαλκιδικοῦ γένους ἡ ἄρίζη, καὶ τοῦτο ὥσπερ τι κόσμημα, τῷ περὶ αὐτὸς ἀγῶνι προστέθηκεν. ἐθέλω δέ σοι καὶ ταῦτα ἤδη ἀπολογήσασθαι ὑπὲρ τῶν παραλελειμμένων τῷ λόγῳ, πάμπολλων ὄντων, ὡς μὴ δόξω ἀγνοίας ἢ ἀμαθίας παράσχωμαι. οὐ γάρ με λέληθεν ὅτι πολλοὶ πρὸ ἡμῶν περὶ ὀρχήσεως συγγεγράφοτες, πλὴν πλείστην σπουδὴν τῆς γραφῆς ἐποιήσαντο, πάντα τῆς ὀρχήσεως τὰ εἴδη ἐπεξιόντες, καὶ ὀνόματα αὐτῶν καταλέγοντες, καὶ οἵα ἑκάστη, καὶ ὑφ' ὅτου αἱρέθη, πολυμαθείας ταύτην ἐπίδειξιν ἡγούμενοι πρὸ ἔξω. ἐγὼ δὲ μάλιστα μὴν τὴν περὶ ταῦτα φιλοτιμίαν, ἀπειροκαλόν τε, καὶ ἀψυχον ἔθη, καὶ ἐμφυτον ἄχαριν οἶμαι εἶναι, καὶ διὰ τοῦτο πρίημι. ἔπειτα δὲ, καίτοι σε ἀξιῶ ἐννοεῖν, καὶ μεμνῆσθαι, ὅτι μοι νῦν οὐ πάσην ὄρχησιν προκειται διαλογεῖν, οὐδὲ τοῦτον τὸν σκοπὸν ὑπεστησάμην τῷ λόγῳ, ὀρχήσεων ὀνόματα καταριθμήσασθαι, πλὴν ὅσων ἐν ἀρχῇ ὀλίγων ἐπεμνήσθην τὰς γλυκυτέρας αὐτῶν προχειρισάμενος. ἀλλὰ τόγε ἐν τῷ παρόντι μοι κεφάλαιον τοῦ λόγου, τοῦτό ἐστι, πλὴν νῦν ὄρχησιν καθεστῶσαν ἐπαινέσαι, καὶ δεῖξαι ὅσα ἐν αὐτῇ τερπνὰ, καὶ χρήσιμα περιλαβοῦσα ἔχει, οὐ πάλαι ἀρξαμένη ἐς τοσοῦτον κάλλος ἐπιδιδόναι, ἀλλὰ κατὰ τὸν σταδαῖον μάλιστα. αἱ μὲν γὰρ πρῶται ἐκεῖναι, ὥσπερ τινες ῥίζαι, καὶ θεμέλιοι τῆς ὀρχήσεως ἦσαν· ὁ δὲ αὐξος αὐτῆς, καὶ τὸν τελεώτατον καρπὸν, ὅσον νῦν μάλιστα ἐς τὸ ἀκρότατον ἐπετέλεσαν, τοῦτο νῦν ὁ ἡμέτερος λόγος διεξέρχεται, πρὸς τὸ θερμαντρίζειν, καὶ γλαφυρὸν ὀρχεῖσθαι, καὶ τὰ ἄλλα, ὡς μηδὲν τῇ νῦν ταύτῃ ἐπισήκοντα. τοῦτο γὰρ ἐκεῖνο τὸ Φρύγιον τῆς ὀρχήσεως εἶδος, τὸ προοίμιον

A quàm quòd multipliciori varietate exornata sunt illa, maioríque studio perdiscenda, atque infinitas mutationes habentia. Quòd autem saltationum nulla sunt certamina, hanc ego causam esse opinor, quòd certaminum auctoribus res maior & grauior visa sit esse saltatio, quã vt de ea exactè pronũciari possit. Vt pręteream ciuitatẽ in Italia Chalcidici generis præstantissimam, & hanc quemadmodum ornamentum aliquod certamini quod apud ipsos decertandum præponitur, adiecisse. Iam verò super iis respondere tibi stat sententia, quę oratione mihi omissa sunt, quæ non pauca esse video,
B ne quam ignorantiæ aut imperitiæ opinionem apud te incurram. Neque mihi obscurum est, complures ante nos de saltatione libellos conscripsisse, ac omnem suam in conscribendo operam & industriam in hoc posuisse, vt omnia saltationis genera atque species numero comprehenderent, earundémq; nomina percenserent, tum cuiusmodi vnaquæque illarũ, aut quo auctore foret inuenta, quo instituto magnã multiplicis scientiæ opinionem sibi adiuncturos existimabant.
Ego verò hanc ambitiosam super hisce
C rebus contentionem, & ineptam, & seræ cognitionis, & mihi ipsi in præsens minimè tempestiuam & accommodam esse arbitror, eámque ob rem illa supersedeo. Deinde & hoc te cogitare velim, ac tenere memoria, quòd neque in præsentia statuerim omnem saltationem à prima stirpe repetitam velle indagare, neque hunc orationis meæ scopum esse propositum, saltationum nomina numero complecti velle, præter paucas illas quarum initiò memini, tanquam generosioribus propositis. Verùm hoc orationis meæ caput & summa futura est, vt eam saltandi ra-
D tionẽ quæ nunc cõstituta in vsu versatur, laudibus illustrẽ, planúmq; faciam, quantum cùm voluptatis tum fructus in se cõplectatur, & quàm non nuper primùm incepta, ad tantum venustatis & elegantiæ culmen & fastigium peruenerit, nec minùs de se exhibens reuerentię. Quippe priores illæ perinde vt radices & saltationis fundamenta fuerunt. Eius autem floridam venustatem, & fructum absolutissimum, qui nunc omnium perfectissimè cunctis augmentis ematuruit, illum nunc in præsens oratione nostra explicabimus, posthabita Thermaystride, & gruum saltatione, & aliis præsenti parum conuenientibus. Sed ne Phrygiam quidem illam saltandi speciem aptam conuiuiis

& compotationibus,& quæ tãtùm ebrietate duce exerceri ſolet, hominibus ruſticis ſæpenumero ad tibiam muliebriter ſaltantibus ſaltus duros & laborioſos, & quos etiamnum agreſtium ſtudio relictos videmus,præ ignorantia obticui:ſed quia à præſenti ſaltatione omnibus modis aliena eſt, nec quicquã cum illo commune habet: quandoquidem ipſe quoque Plato in legibus,nonnullas illius ſpecies commendat, nonnullas verò in totum reprobat, diuidens eas iuxta voluptatem & vtilitatem,exigens ex illis quæ ſunt indecentiores,anteponens autem & admirans reliquas. Et de ipſa quidem ſaltandi ratione hæc dicta ſufficiãt. Etenim ſingulis perſequendis orationem extendere,abſurdum mihi videtur, & ineptũ. Iam verò ea quæ ſaltatorem eximium habere oportet,tum qua ratione iis quæ perdidicit,rectè vti, quibúſque rebus artem poſſit aſſequi, tibi expediam, vt cognoſcas quàm non iſta ars omnino ſit comprehenſu facilis,& cuiuſuis ingenio obuia & expoſita, ſed omnium diſciplinarum exactiſſimè cognitarum adminiculo excolenda ſit,non muſices tantùm, verùm etiam rhythmices & geometrices, cum primis verò philoſophiæ tuæ naturalis & moralis. Solùm verò dialecticam illi tanquam ſuperfluam & parum commodam exiſtimatum eſt. Neque verò abhorret à Rhetorica, ſed & illius eſt particeps, quatenus mores atque affectus demonſtrat, quorum indicandorum cupidi ſunt etiam Rhetores. Sed nec à graphice excluſa eſt & plaſtice, verùm harum in membris exprimendis concinnitatem magnopere imitari videtur,adeò vt ne Phidias quidem in tãtum, aut Apelles in ea videtur præcellere. Ante omnia verò præſens & ſingularis in ſaltatore requiritur memoria , eiúſque filia Polymnia , vt omnium rerum callentiſſimè memor ſit. Etenim iuxta Calchantem Homericum ſaltatorem ſcire neceſſe eſt, *Quæ ſint, quæ fuerint, quæ mox ventura trahantur*: ne quid rerum prorſus ignoret, ſed memoriam habeat promptam & expeditam. Caput autem argumenti eſt imitationis atque demonſtrationis ſcientia,ac rerum mente cõceptarum explicatio,neque non obſcurorũ perſpicua declaratio. Et quod de Pericle literis ac memoriæ prodidit Thucydides, eum virum collaudans , hanc ſummam & clariſſimã eſſe ſaltatoris laudẽ,noſſe quid deceat,& id ipſum explicare poſſe.

A καὶ συμποτικὴν, μετ' μέθης γιγνόμενον, ἀγεφύρων πολλάκις τοῖς αὐλήμασι γυναικεῖον ὀρχουμένων, σφοδρὰ καὶ καματηρὰ πηδήματα, καὶ νεῦ ἐπὶ ταῖς ἀγεφυρίαις ὀπισθολίζοντα, ὑπ' ἀγνοίας παρέλιπον, ἀλλ' ὅτι μηδὲν τούτων τῇ νεῦ ὀρχήσει κοινωνῇ. καὶ γὰρ ὁ Πλάτων ἐν τοῖς νόμοις, τὰ μὲν τινα εἴδη ἐπαινῇ τούτης, τὰ δὲ πόρρω ἀπαξιοῖ, διαιρῶν αὐτὰ ἐς τε τὸ τερπνὸν, καὶ τὸ χρήσιμον, καὶ ἀπελαμνίων αὐτῶν τὰ ἀσχημονέστερα, τοῖς τιμῶν δὲ καὶ θαυμάζων θατέρα. καὶ τοῖς μὲν αὐτῆς ὀρχήσεως, ἰσαυτα. τὸ γὰρ, πόρρω ἐπεξιόντα μηκύνειν τὸν λόγον, ἀπειρέκαλον· ἃ δὲ τὸν ὀρχηστὴν αὐτὸν ἔχειν χρὴ, καὶ ὅπως δεῖ ἠσκῆσθαι, καὶ ἃ μεμαθηκέναι, καὶ οἷς κεκτῆσθαι τὸ ἔργον, ἤδη σοι δίδωμι, ὡς μάθῃς, τὰ τῶν ῥᾳδίων, καὶ τῶν μεταχειρίστων οὔσαν τῷ τέχνῳ, ἀλλὰ πάσης παιδεύσεως ἐς τὸ ἀκρότατον ἀφικνουμένῳ, τὰ μουσικῆς μόνον, ἀλλὰ καὶ ῥυθμικῆς, καὶ γεωμετρικῆς, καὶ τῆς σῆς φιλοσοφίας μάλιστα, τῆς τε φυσικῆς, καὶ τῆς ἠθικῆς. τῷ γὰρ διαλεκτικῷ αὐτῆς περιεργίαν, ἄχαριν αὐτὴν νενόμικεν. τὰ μὲν τοι ῥητορικῆς ἀφέστηκεν, ἀλλὰ καὶ τούτης μετέχει, καθ' ὅσον ἤθους τε καὶ πάθους ἐπιδεικτική ἐστιν, ὧν καὶ οἱ ῥήτορες ἐφίενται. οὐκ ἀπήλλακται δὲ καὶ γραφικῆς, καὶ πλαστικῆς, ἀλλὰ καὶ τῷ ἐν τούταις ῥυθμίαν μάλιστα μιμεῖσθαι φαίνεται, ὡς μηδὲν ἀμείνω μήτε Φειδίαν αὐτῆς, μήτε Ἀπελλῆν εἰ δοκεῖν. τοῖς πόρρω δὲ, Μνημοσύνῃ, καὶ τῇ θυγατέρα αὐτῆς Πολύμνιᾳ, ἵλεων ἔχειν αὐτὴν προσήκειται, καὶ μεμνῆσθαι πειρᾶται ἀπάντων. καὶ γὰρ τοι τὸν Ὁμηρικὸν Κάλχαντα τὸν ὀρχηστὴν εἰδέναι χρὴ, τά τε ὄντα, τά τ' ἐσόμενα, προτ' ἐόντα, ὡς μηδὲν αὐτὸν λαθεῖν, ἀλλ' εἰ προχειρον τῇ μνήμῃ αὐτῶν, καὶ τὸ μὲν κεφάλαιον τῆς ὑποθέσεως, μιμητική τίς ἐστιν ἐπιστήμη, καὶ δεικτική, καὶ τῶν ἐννοηθέντων ἐξαγορευτική, καὶ τῶν ἀφανῶν σαφηνιστική. καὶ ὥσπερ ὁ Θουκυδίδης περὶ τοῦ Περικλέους ἔφη, ἐπαινῶν τὸν ἄνδρα, τοῦτο καὶ τὸ τοῦ ὀρχηστοῦ ἀκρότατον ἂν ἐγκώμιον εἴη, γνῶναί τε τὰ δέοντα, καὶ ἑρμηνεῦσαι αὐτά.

ἐρμηνείαν δὲ νῦν, τὴν σαφήνειαν τῶν ἀ-
μάτων λέγω. ἡ δὲ πᾶσα τοῦ ἔργου χορηγία,
ἣ παλαιὰ ἱστορία ἐστίν, ὡς ἔοικεν, καὶ ἡ
προσήκουσα αὐτῆς μνήμη τε, καὶ μετ' εὐπρε-
πείας ἀπόδοσις. ἀπὸ γὰρ χάους εὐθὺς, καὶ
τῆς πρώτης τοῦ κόσμου γενέσεως ἀρξάμε-
νον, χρὴ αὐτὸν ἅπαντα εἰδέναι, ἄχρι τῆς κατὰ
τὴν Κλεοπάτραν τὴν Αἰγυπτίαν. Οὕτω
γὰρ τοῦ διαστήματι προσοικειοῦται ἡμῖν ἡ τοῦ
ὀρχηστοῦ πολυμάθια, καὶ τὰ μὲν μέσα μά-
λιστα ἴσως, Οὐρανοῦ τομὴν, Ἀφροδίτης γε-
νάς, Τιτάνων μάχην, Διὸς γένεσιν, Ῥέας
ἀπάτην, Λίθου ὑποβολὴν, Κρόνου δε-
σμὰ, τὴν τῶν τριῶν Ἀδελφῶν κλῆσιν. εἶτα
ἑξῆς, Γιγάντων ἐπανάστασιν, πυρὸς κλοπὴν,
ἀνθρώπων πλάσιν, Προμηθέως κόλασιν,
Ἔρωτος ἑκατέρου· καὶ μὴ ταῦτα, Δή-
λου πλάνην, καὶ Λητοῦς ὠδῖνας, καὶ Πύ-
θωνος αἵρεσιν, καὶ Τιτυοῦ ὑποβουλὴν, καὶ
τὸ μέσον τῆς γῆς διεισκόμενον, ὑπὸ τῶν
ἀετῶν· Δευκαλίωνα ὑπὲρ τούτοις, καὶ τὸν
μεγάλον ὑπὲρ τύπου τοῦ βίου ναυαγίαν, καὶ
λάρνακα μόνην, λείψανον τοῦ ἀνθρωπείου
γένους φυλάττουσαν· καὶ ἐκ λίθων ἀνθρώ-
πους πάλιν· εἶτα Ἰάχου διασπαγμὸν, καὶ
Ἥρας δόλον, καὶ Σεμέλης κατάφλεξιν, καὶ
Διονύσου ἀμφοτέρας τὰς γονάς, καὶ ὅσα
περὶ Ἀθηνᾶς, καὶ ὅσα Ἡφαίστου, καὶ Ἐρε-
χθονίου, καὶ τὴν ἔριν τὴν περὶ τῆς Ἀττικῆς,
καὶ ἀλιρρόθιον, καὶ τὴν πρώτην ἐν Ἀρείῳ
πάγῳ κρίσιν, καὶ ὅλως, τὸν Ἀττικὸν πᾶ-
σαν μυθολογίαν· ἐξαιρέτως δὲ, τὸν Δήμη-
τρος πλάνον, καὶ Κόρης ἄρπασιν, καὶ Κε-
λεοῦ ξενίαν, καὶ Τριπτολέμου γεωργίαν,
καὶ Ἰκαρίου ἀμπελουργίαν, καὶ τὴν Ἠρι-
γόνης συμφοράν, καὶ ὅσα περὶ Βορέου, καὶ
ὅσα περὶ Ὠρειθυίας, καὶ Θησέως, καὶ Αἰ-
γέως· ἔτι δὲ, τὴν Μηδείας ὑποδοχὴν, καὶ
αὖθις εἰς Πέρσας φυγὴν, καὶ τὰς Ἐρε-
χθέως θυγατέρας, καὶ τὰς Πανδίονος· ἅτε
ἐν Θράκῃ ἔπαθον, καὶ ἔπραξαν. εἶτα, ὁ
Ἀκάμας, καὶ ἡ Φυλλὶς, καὶ ἡ πρώτη
δὲ τῆς Ἑλένης ἁρπαγὴ, καὶ ἡ στρατεία τῶν
Διοσκούρων ὑπὲρ τὴν πόλιν, καὶ ὁ Ἱππο-
λύτου πάθος, καὶ Ἡρακλειδῶν κάθοδος. Ἀτ-
τικὰ γὰρ καὶ ταῦτα εἰκότως ἂν νομίζοιτο.

A Explicationem autem, habituum perſpicuitatem ego dico. Cæterùm ad hanc rem potiſſimùm facere videtur omnis illa rerum priſcarum hiſtoria, vt à me prædictum eſt, cùm prompta memoria, tum decenti geſticulationi coniuncta demõſtratio. Statim enim à Chao & prima terræ generatione facto exordio, cuncta illi ad vnguẽ cognita eſſe neceſſe eſt, vſque ad Cleopatræ Ægyptiæ tempora. Hoc enim ſeculorum interuallo circunſcripta eſt nobis multiplex illa ſaltatori paranda cognitio. Media omnia perfectiſſimè calleat, Cœli ſectionẽ, Veneris partus, Titanũ pugnam, Iouis incunabula & natiuitatẽ, Rheæ fraudulẽtam impoſturã, lapidis ſuppoſitionem, Saturni vincula, trium fratrum regna per ſortem diuiſa: Deinde Gigantum ſeditioſam rebellionẽ, ignem furto Promethei ſubtractum, Hominum formationem, Promethei ſupplicium, Amoris vtriuſque robur & violentiam. Poſt hæc Deli errationem, & Latonę ex partu dolores, & Pythonis cædẽ, & Tityi inſidias, ac mox quemadmodum medium terræ aquilarum volatu inuentum ſit. Ad hæc Deucalionem, ac magnum illud, id ætatis naufragium, tum vnicam illam arcam humani generis reliquias cõſeruantem: Præterea quemadmodum denuo ex lapidibus homines prognati ſunt: Mox Iachi dilaniationẽ, & Iunonis dolũ, & Semeles conflagrationẽ, & Bacchi vtranque ſtirpem. Tum quæcunque de Minerua referuntur in fabulis, quæcunque de Vulcano, atque Erichthonio, ac diſceptationem illam de Attica, & primum in Areopago iudicium. In ſumma, totum illum ſermonem Atticum fabuloſis narrationibus refertiſſimum. Præcipuè tamen memoria teneat Cereris errorem, atque inuentã Proſerpinam, & Celei hoſpitalitatem, & Triptolemi agriculturã, & vitium plantationem factam ab Icaro, & Erigones cũnas: præterea quæcunque de Borea, quæcunque de Orithyia, & Theſeo & Ægeo memoriæ prodita ſunt. Adde his Medeæ ſuſceptionem, eiúſque denuo in Perſas fugam, ac regis Erechthei filias, & natas Pandionis, tum quæcunque in Thracia per peſſæ ſunt & fecerunt. Deinde non ignorãdus eſt illi Acamas, nõ Phyllis, non primus raptus Helenæ, tũ Caſtoris atque Pollucis aduerſus vrbem expeditio, neque non mors Hippolyti, & Heraclidarum reditus. Iure enim & iſta in fabulis Atticis cenſebũtur.

Et hæc quidē ex rebus gestis Athenien- A τῶν μὲν τὰ Ἀθηναίων, ὀλίγα πάνυ δείsium sanè quàm paucaexempli gratia ex γματος ἕνεκα ἐκ πολλῶν τῶν παραλελειmultis à me prætermissis percurri. Dein- μμένων διῆλθον. ἑξῆς δὲ, Μέγαρα, καὶ Νῖceps verò memoria quoque tenenda est σος, & Σκύλλα, & πορφυροῖς πλόκαμος, Megara,& Nisus, & Scylla,& crines pur- & Μίνωος πόρος, & περὶ τὴν διεργέτην ἀpurei,& Minois regis Cretensium discesχαριστία. οἷς ἑξῆς ὁ Κιθαιρών, καὶ τὰ Θηsus,ac erga bene de se meritam ingrati- βαίων, & τὰ Λαβδακιδῶν πάθη, καὶ Κάtudo. Quibus postea annectenda sunt δμου ἀποδημία, & βοὸς ὄκλασις, & ὄφεως cum Cithærone quæcunque Thebanis ciuibus acta sunt, & Labdacidarum æ- ὀδόντες, καὶ Σπαρτῶν ἀνάδοσις, καὶ αὖθις, τοῦ rumnæ, & Cadmi peregrinatio, & bo- Κάδμου εἰς δράκοντα μεταβολή, & περὶ uis procubitus, & dentes serpentini, & λύραν τείχισις, & μανία τοῦ τειχοποιοῦ, καὶ Spartanorum retributio. Et rursus Ca- τῆς γυναικὸς αὐτοῦ τῆς Νιόβης ἡ μεγαλαυdmi in serpētem transmutatio, & ad ly- χία, καὶ ἡ ὅτι τῷ πένθει σιγή, & τὰ Πενram præcinentem murorum substructio, θέως, καὶ Ἀκταίωνος, & τὰ Οἰδίποδος, καὶ & murorum instauratoris insania,& vxo- B Ἡρακλῆς σὺν τοῖς ἄθλοις αὐτοῦ ἅπασι, καὶ ris eius,nempe Niobes,sibi ac suis exitio- ἡ τῶν παίδων σφαγή, εἶθ' ἡ Κόρινθος, πλέα sa iactantia, & in luctu silentium: tum καὶ αὕτη μύθων, τοῦ Γλαύκου καὶ τὸν Κρέοντα ἔχουσα· καὶ περὶ αὐτῶν, τὸν Βελλεροφόντην, καὶ τοῦ Σθενέβοιαν, καὶ Ἡλίου μάχην, καὶ Ποσειδῶνος· καὶ μετὰ ταῦτα, τοῦ Ἀθάμαντος μανίαν, καὶ τῶν Νεφέλης παίδων ὅτι τὸν quæcunque de Pentheo, quæcunque de Actæone,quæcūque de Oedipode,quæcunque de Hercule cum omnibus illius certaminibus literis prodita sunt, eiúsq; liberorū per insaniam facta internecio. Deinde Corinthus,& ipsa plena fabulis, Glaucam & Creonta habens, & ante illos Bellerophontem, & Sthenebœam, Solísque & Neptuni pugnam. Post hæc autem Athamantis furentem insaniam, ac Nubis liberorum in ariete fugam aëriam, Inus & Melicertæ susceptionem. Ad hæc neque Pelopidarum facta saltatori negligenda sunt,neque Mycenæ, & quæcunque in illis memorabiliter gesta sunt. Et ante illos Inachus & Io, & ipsius custos Argus, & Atreus, & Thyestes, & Aërope, & vellus aureum, & Pelopiæ nuptiæ,& Agamemnonis interfectio, & Clytemnestræ suppliciū. Iam adhuc ante illos septem principum aduersus Thebas expeditio, & generorum exulum Adrasti susceptio, & oracului de illis proditum, præterea ducum in bello cæsorum interdicta sepultura, & propter D hanc Antigones & Menœcei miserabilis interitus. Insuper quæcunque feruntur in Nemea,Hypsipyle & Archemorus, saltatori monimenta cum primis necessaria. At etiam quæ ante illa tempora acciderunt,exactè callebit, Danaës virginitatē,Persei natiuitatē, certamen quod aduersus Gorgonas susceptit. Adde illis & Æthiopicam narrationem, Cassiopeam, & Andromedam, & Cepheum, quos inter astra annumerauit quoque hominum id ætatis credulitas. Quin etiam illa non ignorabit prisca facta Ægypti & Danai,& insidias quibus petitę sunt nuptiæ. Non pauca verò eius generis suppedi-

ἐν Νεμέᾳ ᾠδή, ἡ Ὑψιπύλη, καὶ Ἀρχέμορος, αἱ ἀναγκαιότατα τῷ ὀρχηστῇ μνημονεύματα. καὶ περὶ αὐτῶν, εἴσεται τοῦ Δαναΐδης παρθένευσιν, καὶ Περσέως γένεσιν, καὶ τὸ ὅτι τὰς Γοργόνας ἆθλον αὐτῷ προεθρημένον, ᾧ οἰκεία καὶ ἡ Αἰθιοπικὴ διήγησις, Κασσιόπεια, καὶ Ἀνδρομέδα, καὶ Κηφεύς, οὓς καὶ ἄστροις ἐκατέλεξεν ἡ τῶν μὴ ταῦτα πίστις. κἀκεῖνα δὲ τὰ ἀρχαῖα τὰ Αἰγύπτου, καὶ Δαναοῦ, εἴσεται, καὶ τοῦ ὅπλα λέμιον ὑπουλίου. οὐκ ὀλίγα δὲ καὶ ἡ Λακεδαίμων

ζειαῦτα προέχεται, τὸν Υάκινθον, καὶ τὸν τῦ Ἀπόλλωνος αἰτερασὴν Ζέφυρον, καὶ τὸν ἐκ τοῦ δίσκου τῦ μιεραικίου σφαγὸν, καὶ ὃ ἐκ τῦ αἵματος ἄνθος καὶ τὸν ἐπ' αὐτῷ αἰάζοντα γράφοντα, καὶ τὸν Τυνδάρεω ἀνάσασιν, καὶ τὸν Διὸς ὅτι τούτῳ κατ' Ἀσκληπιοῦ ὀργὸν. ἔτι δὲ, καὶ τὸν Πάριδος ξενισμὸν, καὶ τὸν Ἑλένης ἁρπαγὸν, μετὰ τὸν ὅτι τοῦ μήλου χρίσιν. νομιστέον γὰρ τῇ Σπαρτιατικῇ ἱστορίᾳ, καὶ τὸν Ἰλιακὴν συνῆφθαι, πολλῷ ὄντι, καὶ πολυπροσώπον. καθ' ἕκαστον γοῦν τῦν ἐκεῖ πεσόντων, δράματα τῇ σκηνῇ προσκεῖται. καὶ μεμνῆσθαι δὲ τούτων ἀεὶ, μάλιστα ἀπὸ τῆς ἁρπαγῆς δεῖ, ἄρξει τοῦ ἐν τοῖς νόστοις γεγονότων, καὶ τῆς Αἰνείου πλάνης καὶ Διδοῦς ἔρωτος, ὧν οὐκ ἀλλότρια, καὶ τὰ περὶ τὸν Ὀρέστην δράματα, καὶ τὰ ἐν Σκυθίᾳ τοῦ ἥρωϊ τετολμημένα. οὐκ ἀπιστήσει δ' ἢ τὰ πρὸ τούτων, ἀλλὰ τοῖς Ἰλιακοῖς συγγενῆ, Ἀχιλλέως ἐν Σκύρῳ παρθένωσις, Ὀδυσσέως μανία, καὶ Φιλοκτήτου ἐρημία. καὶ ὅλως, ἡ πάσα Ὀδυσσείως πλάνη, καὶ Κίρκη, καὶ Τηλέγονος, καὶ ἡ Αἰόλου τῶν ἀνέμων δωσατεία, καὶ τὰ ἄλλα, μέχρι τῆς τῶν μνηστήρων τιμωρίας· καὶ πρὸ τούτων, ἡ τοῦ Παλαμήδους ἐπιβολὴ, καὶ ἡ Ναυπλίου ὀργὴ, καὶ ἡ Αἴαντος μανία, καὶ ἡ θατέρου ἐν ταῖς πέτραις ἀπώλεια. ἔχει πολλὰς ἀφορμὰς καὶ Ἦλις τοῖς ὀρχεῖσθαι πειρωμένοις, τὸν Οἰνόμαον, τὸν Μυρτίλον, τὸν Κρόνον, τὸν Δία, τοῖς προτέροις τῶν Ὀλυμπίων ἀγωνιστάς. πολλὴ δὲ καὶ ἡ κατ' Ἀρκαδίαν μυθολογία, Δάφνης φυγὴ, Καλλιστοῦς θηρίωσις, Κενταύρων παρανία, καὶ Πανὸς γονὰ, Ἀλφειοῦ ἔρως, καὶ Ὑφαλος ἀποδημία. ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν Κρήτην ἀφίξῃ τοῦ λόγου, πάμπολλα καὶ κεῖθεν ἡ ὄρχησις ἐρανίζεται, τὸν Εὐρώπην, τὸν Πασιφάην, τοὺς Ταύρους ἀμφοτέρους, τὸν Λαβύρινθον, τὸν Ἀριάδνην, τὸν Φαίδραν, τὸν Ἀνδρόγεων, τὸν Δαίδαλον, τὸν Ἴκαρον, τὸν Γλαῦκον, τὸν Πολυίδου μαντικὸν, τὸν Τάλω, τὸν χαλκοῦν τῆς Κρήτης περίπολον. καὶ εἰς Αἰτωλίαν μετέλθῃς, κἀκεῖ πολλὰ ἡ ὄρχησις καταλαμβάνει, τὴν Ἀλθαίαν, τὸν Μελέαγρον, τὴν Ἀταλάντην, τὸν Δαλὸν, καὶ ποταμοῦ καὶ Ἡρακλέους πάλην, καὶ Σφιγγῶν γένεσιν, καὶ Ἐχινάδων ἀνάδοσιν,

A tabit & Lacedæmon, videlicet Hyacinthum, & Apollinis riualem Zephyrum, & pueri exitium à disco illatum, enatúmque ex illius sanguine flosculum, & gementem in eodem inscriptionem, αι, αι, & Tyndarum à morte reducem, & Iouis ob hoc ipsum aduersus Æsculapium excandescentiam. Præterea Paridis apud Menelaum hospitium, & Helenæ raptum post factum propter pomum iudicium. Planè enim existimet Spartanæ historiæ & Iliacam esse adiunctam, copiosam profectò & multiplicem. Itaque iuxta vnumquenque apud Troiam occisorum fabula agenda B scenæ proponitur. Consentaneum verò est, vt horum subinde memor sit, cum primis verò eorum quæ mox à raptu vsque ad Græcorum procerum in patriam reditum peracta sunt. Neque Æneæ erroris obliuiscatur, neque Didonis amoris. Inter quæ locum quoque habebunt quæ de Oreste circumferuntur fabulæ, tum qualia satis fidenter ausus est in Scythia. Sed nec illa quæ antehac gesta sunt, inepta putabit, Achillis in Scyro cum virginibus cõuersationem, Vlyssis insaniam, Philoctetæ à Græcis derelictionem: In summa, totã Vlysseam erationem, & Circen, & Telegonum, & C Æoli in ventos imperium, aliáque vsque ad procorum supplicia. Ante hæc verò quibus sycophantiis Palamedi perniciem machinatus est, & ira Nauplij, & Aiacis furentis insania, & alterius ad petras naufragium facientis exitium. Quin etiam Elis multas occasiones præbebit saltare conantibus. Oenomaum, Myrtilum, Saturnum, Iouem, primos Olympiarum athletas. Atqui nec Arcadia fabularum expers est, Daphnes fugam, Callistus ferinam vitam, Centaurorum temulentiam, Panos parentes, Alphei amorem, & Hyphali peregrinationem exhibens. Iam si oratione in Cretam descenderit, permulta inde sumet D saltatio, Europam, Pasiphaën, tauros vtrosque, Labyrinthum, Ariadnen, Phædram, Androgeum, Dædalum, Icarum, Glaucum, Polyidi vaticinium, Talo, æneum Cretę custodem. At si in Ætoliam diuerteris, habet & illic non pauca quæ mutuò sumet saltatio, Althæam, Meleagrum, Atalanten, Dalum, fluminis cum Hercule luctam, Sirenum procreationem, Echinadum retributionem,

& poſt inſaniam, Alcmæonis habitationem, deinde Neſſum, & Deianiræ zelotypiam, cui applicanda eſt Herculis in Oeta monte pyra & conflagratio. Habet etiam Thracia non parum multa ſaltanti neceſſaria, nempe Orpheum, & illius factam à mulierculis dilaniationem, eiúſque caput loquens, idémque vnà cum lyra natans. Præterea Hæmum & Rhodopen, tum Lycurgi ſupplicium. Porrò Theſſalia adhuc plura his ſubminiſtrabit, Peliam, Iaſonem, Alceſtin, claſſem quinquaginta nauibus congregatam, Argo, & loquacem eius carinam. Inſuper res in Lemno geſtas, Æëtam, Medeæ ſomnium, Abſyrti dilaceratione, tum omnia illa quæ inter nauigandum acciderunt. Poſt hæc autem Proteſilaum & Laodamiam. Rurſus ſi in Aſiam poſtliminiò te contuleris, multam ibi inuenies fabularum copiam. Statim enim tibi occurret Samus, mox Polycratis calamitas, atque filiæ eius vſque ad Perſas erratio. Quin etiam his adhuc antiquiora, nimirum Tantali loquax incontinentia, tum deorum apud eundem conuiuium, & Pelopis carnea depaſtio, eiúſque elephantinus humerus. In Italia verò Eridanus & Phaëthon, & Populi lugentes ſorores, & electrum lacrymantes. Sciet eiuſmodi quoque Heſperidas, & cuſtodem aurei fructus Draconem, & Atlantis laborem, & Geryonem, tum boum ex Erythia abactionem. Neque ignorabit omnes fabuloſas formarum transformationes, quæcunque in arbores aut animantes aut aues tranſmutatę ſunt, & quot ex mulieribus viri facti ſunt: dico autem Cænea, & vatem Tireſiam. Super hæc in Phœnicia Myrrham, & luctum illum Aſſyrium, qui geminus eſt. Et hæc habebit cognita, & adhuc recentiora, quæcũque poſt Macedonum imperium auſus eſt Antipater & Seleucus ob amorem Stratonices. Ægyptiorum quæ magis erunt arcana, cognoſcet quidem, ea autem ſaltando repræſentabit ſignificantiùs: Epaphũ dico & Oſirim, præterea Deorum in animalia tranſmutationes. Ante omnia verò ea quæ circa amores illorum variè & mirificè contigerunt, quæque de Ioue ipſo feruntur fabulæ, tum in quaſcunque facies ſemet transfigurarit. Omnem verò inferorum tragœdiam tanquam digitos vnguéſque ſuos tenebit, tum ſuppliciorum genera, & quæ cuiuſque cauſſa extiterit, & Pitithoi

καὶ μῦ τὸν μανίαν, Ἀλκμαίωνος οἴκησιν. εἶτα Νέσσον, καὶ Δηϊάνειρας ζηλοτυπίαν, ἐφ' ᾗ τὸν ἐν Οἴτῃ πυρὰν ἐχεῖ καὶ Θρᾴκη πολλὰ τῷ ὀρχησομένῳ διάγκαια, τὸν Ὀρφέα, τὸν ἐκείνου διασπαγμόν, καὶ τὸν λάλον αὐτοῦ κεφαλὴν τὸν ὑπὲρ πλέουσαν τῇ λύρᾳ, καὶ τὸν Αἷμον, καὶ τὸν Ῥοδόπην, καὶ τὸν Λυκούργου κόλασιν. καὶ Θεσσαλία δὲ ἔτι πλείω παρέξεται, τὸν Πελίαν, τὸν Ἰάσονα, τὴν Ἀλκηστιν, τὸν τῶν πεντήκοντα νεῶν σόλον, τὴν Ἀργὼ, τὸν λάλον αὐτῆς ἔρπιν· τὰ δὲ Λήμνου, τὸν Αἰήτην, τὸν Μηδείας ὄνειρον, τὸν Ἀψύρτου διασπαγμόν, καὶ τὰ ἐν τῷ πλῷ πάντα· καὶ μῦ ταῦτα, τὸν Πρωτεσίλαον, καὶ τὸν Λαοδάμειαν. κἂν εἰς τὴν Ἀσίαν πάλιν ἀφίκῃ, πολλὰ καὶ ἐκεῖ δράματα. ἡ γὰρ Σάμος ἀθρόα, καὶ ὁ Πολυκράτους πάθος, καὶ τῆς θυγατρὸς αὐτοῦ μέχρι Περσῶν πλάνη· καὶ τὰ ἔτι ἀρχαιότερα, ἡ τοῦ Τανταλου φλυαρία, καὶ ἡ παρ' αὐτῷ θεῶν ἑστίασις, καὶ ἡ Πέλοπος κρεουργία, καὶ ὁ ἐλεφάντινος ὦμος αὐτοῦ. ἐν δὲ Ἰταλίᾳ δὲ, ὁ Ἠριδανὸς, καὶ Φαέθων, καὶ Αἴγλεσι ἀδελφαὶ θρηνοῦσαι, καὶ ἠλεκτρον δακρύουσαι. εἴσεται δὲ καὶ τοὺς Ἑσπερίδας, καὶ τὸν φύλακα τῆς χρυσῆς ὀπώρας δράκοντα, καὶ τὸν Ἄτλαντος μόχθον, καὶ τὸν Γηρυόνην, καὶ τὴν ἐξ Ἐρυθρείας ἔλασιν τῶν βοῶν. οὐκ ἀγνοήσει δὲ καὶ τὰς μυθικὰς μεταμορφώσεις ἁπάσας, ὅσαι εἰς δένδρα, καὶ θηρία, καὶ ὄρνεα ἀλλάγησαν, καὶ ὅσαι ἐκ γυναικῶν ἄνδρες ἐγένοντο, τὸν Καινέα λέγω, καὶ τὸν Τειρεσίαν, καὶ τοὺς τιτύους. καὶ ἐν Φοινίκῃ δὲ, Μύρραν, καὶ τὸ Ἀσσύριον ἐκεῖνο πένθος μεμιγμένον. καὶ ταῦτα εἴσεται· καὶ τὰ νεώτερα δὲ, ὅσα μῦ τὴν Μακεδόνων ἀρχὴν ἐνεμήθη Ἀντιπάτρου, καὶ τοῦ Σελεύκου διὰ τὴν Στρατονίκης ἔρωτα. τὰ δὲ Αἰγυπτίων μυστικώτερα ὄντα εἴσεται μὲν, συμβολικώτερον δὲ ὀρχήσεται, τὸν Ἔπαφον λέγω, καὶ τὸν Ὄσιριν, καὶ τὰς τῶν θεῶν εἰς τὰ ζῶα μεταβολάς. τοῦ δὲ πάντων δὲ, τὰ περὶ τοὺς ἔρωτας αὐτῶν, καὶ αὐτοῦ τοῦ Διὸς, καὶ εἰς ὅσα ἑαυτὸν μετεσκεύασεν. εἴσεται δὲ καὶ τὴν ἐν ᾅδου ἁπάσην τραγῳδίαν, καὶ τὰς κολάσεις, καὶ τὰς ἐφ' ἑκάστῃ αἰτίας, καὶ τὸν Πειρίθου,

καὶ Θησέως ἄχρι τοῦ ᾅδου ἑταιρείαν. συνελόντι A & Theſei indiuulſã vſque ad inferos amicitiã. Vt autẽ vno quaſi faſce ſummatim
δὲ εἰπεῖν, οὐδὲν τῶν ἐκ τοῦ Ὁμήρου, καὶ perſtringam omnia, nihil quod ab Ho-
Ἡσιόδου, καὶ τῶν ἄλλων ποιητῶν, καὶ μάλιστα mero & Heſiodò, tum ab reliquis poëtis
τῆς τραγῳδίας λεγομένων, ἀγνοήσει. Ταῦτα eximiis & excellẽtibus, maximè tragicis,
πάνυ ὀλίγα ἐκ πολλῶν, μᾶλλον δὲ ἀπείρων dictum eſt, ignorabit. Hæc admodũ pau-
τὸ πλῆθος ἐξελών, τὰ κεφάλαια μόνα κα- ca ex multis, aut potiùs ex innumeris iſtã
τέλεξα, τὰ ἄλλα τοῖς τε ποιηταῖς ἅδην ἀφεὶς, ſyluam, rerúmque ſaltationi neceſſaria-
καὶ τοῖς ὀρχησταῖς αὐτοῖς δηλώσειν, καὶ σοὶ πρὸς rum ſaltem capita aliquot percenſui. Re-
ἐξευρίσκειν καθ' ὁμοιότητα τῶν ἐμφερομένων, liqua verò cùm poëtis, tùm ipſis ſaltato-
ἅμα ἅπασι πρόχειρα καὶ πρὸς τὸν καιρὸν ribus demonſtranda reliqui, ac tibi quo-
ἕκαστον τῇ ὀρχήσει παρεσκευασμένα, καὶ προ- que iuxta dictorum ſimilitudinem inda-
τεταμιευμένα κεῖσθαι ἀναλήψιμον. ἐπεὶ δὲ μι- ganda. Quæ omnia in numerato parata
μητικός ἐστι, καὶ κινήσασι τὰ ἀδόμενα δείξειν B ſaltatori reponenda ſunt, vt cùm tempus
ὑπισχνῆται, ἀναλήψιμον αὐτοῖς, ὅταν καὶ τοῖς ῥή- exegerit, nullo negotio poſſit expromè-
τορσι, σαφῆ φάναι ἀσκεῖν, ὡς ἕκαστον τῶν δηλου- re. Quoniam verò imitatrix eſt ſaltatio,
μένων ὑπ' αὐτῆς δηλοῦσθαι, μηδενὸς ἐξηγη- motibúſque & geſticulatione ea quæ cã-
τοῦ δεόμενον. ἀλλ' ὅπερ ἔφη ὁ Πυθικὸς χρη- tantur, ſemet expreſſuram pollicetur,
σμός, δεῖν τὸν θεώμενον ὀρχήσεως, καὶ κωφῆς σιω- ſummopere illi neceſſarium eſt, (quod
πῆς, καὶ μὴ λαλέοντος τοῦ ὀρχηστοῦ ἀκούειν. ὃ δὴ καὶ & rhetores factitare conſueuerunt) vt
Δημήτριον τὸν Κυνικὸν παθεῖν λέγουσιν. ἐπεὶ perſpicuitatem exerceat, vt vnumquod-
γὰρ καὶ αὐτὸς ὅμοιά σοι κατηγόρει τῆς ὀρχηστικῆς, que quod ab illa demonſtratum fuerit,
λέγων τοὺς αὐλοὺς, καὶ τοὺς συρίσκους, καὶ τοὺς κτύπους, ita clarè, ita perſpicuè ob oculos poſitũ
περίεργόν τι τὸν ὀρχηστὴν εἶναι, μηδὲν αὐτὸν πρὸς repræſentetur, vt nullius enarratoris e-
τὸ δρᾶμα συντελοῦντα, κινήμασιν ἢ ἄλλοις C geat opera. Sed, quod Pythico oraculo
ἄλλως κίνησιν, καὶ μάταιον, οὐδενὸς αὐτῇ νοῦ proditum eſt, oportet ſaltationis ſpecta-
προσόντος· τοὺς δ' αὐλοὺς πρὸς τοῖς ὠδαῖς ὁ πρᾶ- torem, & mutum ſaltatorem intelligere,
γμα γοητευομένοις, ἐνθένδε Σκείρῃ, καὶ προσω- & nihil loquentem audire. Id quod De-
πείῳ ὑπορρεπεῖ, αὐλῷ τε, καὶ τερετίσμασι, καὶ metrio Cynico quoque accidiſſe fama
τῇ τῶν ᾀδόντων ὑφωνίᾳ, οἷς κοσμεῖσθαι μηδὲν eſt: quandoquidem & ipſe non ſecus at-
ὀφεῖλον τοῦ ὀρχηστοῦ πρᾶγμα. ὁ τότε κατὰ τὸν Νέ- que tu in iudicium vocare ſolebat Or-
ρωνα ὑπὲρ πάντας ὀρχησάμενος, οὐκ ἀσυνέτως, ὡς cheſticen, dicens, tibiæ & fiſtularum &
φασιν, οὐδ' εἴ τις ἄλλος, ἔν τε ἱστορίας μνή- ſtrepituum ſuperuacuum quiddam eſſe
μῃ, καὶ κινήσεως καλλοῦ διενεγκών, ἐδεήθη τοῦ ſaltatorem, quippe qui argumento con-
Δημητρίου ὑπογωμωνεσάτου, οἶμαι, τὴν δέη- ficiendæ fabulæ parum afferret, motum
σιν, ἰδεῖν ὀρχούμενον, εἶτα κατηγορῆσαι αὐτοῦ, D modò inſulſum & vanũ adhiberet, ab o-
καὶ ὑπέχετό τε ἄνευ αὐλοῦ, καὶ ἀσυμφώνως δεῖξε- mni ratione atque intelligentia ſeiunctũ.
σθαι αὐτῷ· καὶ ὅτως ἐποίησεν· ἡσυχίαν γὰρ τοῖς Cæterùm homines qui hac in re præſti-
τε κτύποις, καὶ τοῖς αὐλοῖς, καὶ αὐτῷ τῷ χορῷ giis illuderentur, veſtitu ſerico, perſona-
παραγελάσας τῷ χορῷ, αὐτὸς ἐφ' ἑαυτῷ ὠρχήσατο τὴν túque aptè accommodato, tibiáque & laſ-
Ἀφροδίτης καὶ Ἄρεως μοιχείαν, Ἥλιον μηνύον- ciuis cantilenis, & canentiũ modulata
τα, καὶ Ἥφαιστον ὑπιδόμενον, καὶ τοῖς δεσμοῖς cõcinnitate, quibus exornaretur, nequa-
ἀμφοτέρους, τήν τε Ἀφροδίτην, καὶ τὸν Ἄρη σα- quam ſaltatoris eſſe officiũ. Saltator ergo
Neronis tempeſtate eximius & celebris, nec, vt ferebatur, imprudens, ſed ſi quis etiam alius, hiſtoriarum memoria & mouendi eleganti artificio præcellens plurimùm, precatus eſt Demetrium, ſapientiſſimis, vt mihi videtur, precibus, vt eum ſaltantem ſpectare velit, deinde ſi videretur, reprehenderet, ac ſaltationem acerbiſſimè accuſatam exibilaret atque exploderet. Pollicebatur ad hæc ſe nullis tibiis & cantilenis adhibitis ſaltaturum, quemadmodum & fecit. Etenim ſtrepitibus & tibiis & choro impoſito ſilentio, ipſe per ſe ſaltauit Veneris & Martis adulterium, Solem furtiui concubitus proditorem, Vulcanum mœchantibus inſidias machinantem, ac vinculis vtroſque & Martem & Venerem illaquean-

tem, Deos ſpectaculo aſſiſtẽtes, Venerem ſuffuſo rubore pudefactã, ſubverentem & meticuloſiùs Martem ſupplicantem: præterea quaſcunque alias hæc fabula partes complectitur: adeò vt Demetrius ipſa artificioſa ſaltatione iam exhilaratus maxima laude ſaltatorem extulerit. Exclamabat enim, voce quàm potuit acutiſſima in hæc verba prorumpens, Audio ô homo cuiuſmodi facias: neque enim tantùm video, ſed mihi vidêre ipſis loqui manibus. Quoniã verò circa Neronis tempora noſtra verſatur oratio, animus eſt viri barbari ſuper eodem ſaltatore tibi referre teſtimonium, quò laudem præclariſſimam ſaltandi artificio attributam eſſe cognoſcas. Quippe è barbaris quidam homo regius è Ponto, cùm ex negotio ad Neronem Romam veniſſet, vnáque cum aliis hunc ſpectaſſet ſaltatorem, adeò ſaltantem perſpicuè, vt quanquam nihil eorum quæ canebantur, audire poterat (erat enim lingua ſemigræcus quiſpiam) omnia tamen callidè intelligeret. Iam verò cùm iterum ad ſuos regreſſurus eſſet barbarus, eúmque Nero benigniùs atque amantiùs inuitaret, ſi quid vellet poſtulare, liberaliter iuberet, ſéque promptè daturum polliceretur: Da mihi, inquit, hũc ſaltatorem, & me hoc munere plurimùm exhilarabis. Percontante verò Nerone, Cui rei domi tuæ vtilis tibi futurus eſt? Sunt mihi, inquit, vicini barbari lingua diſpares: ad illos intelligendos interpretum parare copiam haud mihi promptũ & facile eſt. Itaque ſi alicuius egens ero, ille innuens ſingula quæque mihi interpretabitur. Tantum conſecuta erat agilis ſaltationis imitatio, cùm clara & manifeſta apparuiſſet. Cæterùm exercitium iuxta quod immorandum eſt, & ſaltationis ſcopus eſt repræſentatio, vt dixi, eadem opera & rhetoribus exercenda, maximè verò iis qui declamationibus quas vocant, vacant. At hæc quoque in ſaltatoribus præcipuè laudi datur, vt perſonis in ſcenam introductis ſaltator per omnia geſtu reſpondeat, neque ea quæ dicuntur, ab introductis optimatibus, aut tyrannicidis, aut mendicis, aut agricolis diſcrepent, ſed in vnoquoque illorum demonſtretur proprietas & excellentia. Volo itaque & alterius tibi barbari orationem ea ipſa de re percenſere. Etenim cùm quinq; perſonas vidiſſet ſaltatori apparatas. tot enim partibus ſeu actibus cõſtabat fabula) vnum videns ſaltatorẽ, quę-

A χλωδύοντα, ϗ τοὺς ἐφεστῶτας θεοὺς ἕκαστον αὐτῶν, ϗὶ αἰδουμένην μὲν τὴν Ἀφροδίτην, ὑποδεδικότα δὲ ϗ ἱκετεύοντα τὸν Ἄρη, ϗ ὅσα τῇ ἰσοείᾳ ταύτῃ παρέσεσιν, ὥστε τὸν Δημήτριον ὑφηδέντα τοῖς γνωμένοις, τὸν ἔπαινον ἀποδοῦναι τῷ ὀρχηστῇ. ἀνέκραγε γάρ, ϗὶ μεγάλῃ τῇ φωνῇ ἀνεφθέγξατο, Ἀκούω αὐδεφτε ἃ ποιῇς, οὐχ ὁρῶ μόνον, ἀλλά μοι δοκεῖς ταῖς χερσὶν αὐτῶν λαλεῖν. ἐπεὶ δὲ ϗ τὸν Νέρωνα ἐσιέναι τῷ λόγῳ, βούλομαι ϗὶ βαρβάρου ἀνδρὸς ὃ ὅτι τῶν αὐτῶν ὀρχησταῖ γνώμενον εἰπεῖν, ὅ-

B τι μέγιστος ἔπαινος ὀρχηστικῆς γένοιτ' ἂν. τῷ γάρ ὄντι τῶν Πόντου βαρβάρων βασιλικός τις ἀνδρεφτος κατά τι χρέος ἦκων ὡς τὸν Νέρωνα, ἐθεᾶτο μετὰ τῶν ἄλλων τὸν ὀρχηστὴν ὄντως, οὕτω σαφῶς ὀρχούμενον, ὡς καίτοι μὴ ἐπακούοντα τῶν ᾀδομένων (ἠμέλλων γάρ τις ὢν ἐτύγχανε) σαφεῖναι ἀπάντων. ϗὶ δὴ ἀπιὼν ἤδη ἐς τὴν οἰκίαν, τῷ Νέρωνος δεξιουμένου, ϗὶ ὅ,τι βούλοιτο αἰτεῖν κελεύοντος, ϗὶ δώσειν ὑπισχνουμένου, Τὸν ὀρχηστήν, ἔφη, δοὺς, τὰ μέγιστα ὠφεληθήσῃ.

C νεῖς. τοῦ δὲ Νέρωνος ἐρομένου, Τί δ' ἄν σοι χρήσιμος γένοιτο οἰκοῖ; Περσοίκοις, ἔφη, βαρβάροις ἔχω, οὐχ ὁμογλώττοις, ϗὶ ἑρμηνέων οὐ ῥᾴδιον ἀπορεῖν πρὸς αὐτούς. ἵν' οὖν τίνος δέωμαι, ἀφανῶν ὄντ' ἕκαστά μοι ἑρμηνεύσῃ. τοσοῦτον ἄρα κατῆκτο αὐτοῦ ἡ μίμησις τῆς ὀρχήσεως, ὑπόσημός τε, ϗὶ σαφὴς φανεῖσα. ἡ δὲ πλείστη ἀσκησις, ϗὶ ὁ σκοπὸς τῆς ὀρχηστικῆς, ἡ ἐπόκεισις ἐστίν, ὡς ἔφην, κατὰ τὰ αὐτὰ, ϗὶ τοῖς ῥήτορσιν ὑπιτηδευομένη, ϗὶ

D μάλιστα τοῖς τὰς καλουμένας ταύτας μελέτας διεξιοῦσιν. οἷδε γοῦν ϗὶ ἐν ἐκείνοις μᾶλλον ἐπαινουμένη, τῷ ἐοικέναι τοῖς ὑποκειμένοις προσώποις, ϗὶ μὴ ἀπῳδὰ εἶ) τὰ λεγόμενα τῶν εἰσαγομένων ἀνειμένων, ἢ τυραννοκτόνων, ἢ πενήτων, ἢ γεωργῶν, ἀλλ' ἐν ἑκάστῳ τούτων ὃ ἴδιον, ϗὶ ὃ ἄξιον λόγου δείκνυσθαι. ἐθέλω γοῦν σοι ϗὶ ἄλλου βαρβάρου ῥῆσιν ὅτι τοιούτοις εἰπεῖν. ἰδὼν γάρ πέντε προσώπατα τῷ ὀρχηστῇ παρεσκευασμένα (τοσοῦτον γὰρ μερῶν ὁ δρᾶμα ἦν) ἐζήτει, ἕνα ἐρᾷ τὸν ὀρχηστήν,

τίνες

τίνες οἱ ὀρχησόμενοι καὶ ὑποκρινόμενοι τὰ λοιπὰ πρόσωπεῖα, εἶεν. ἐπεὶ δὲ ἔμαθεν ὅτι αὐτὸς ὑποκρίνεται, καὶ ὑπορχήσεται τὰ πάντα, Ἐλελήθεις, ἔφη, ὦ βέλτιστε, σῶμα μὲν τοῦτο ἕν, πολλὰς δὲ ἅμα ψυχὰς ἔχων. ταῦτα μὲν ὁ βάρβαρος. οὐκ ἀπεικότως δὲ καὶ οἱ Ἰταλιῶται τὸν ὀρχηστικὸν πάντομιμον καλοῦσιν, ἀπὸ τοῦ δρωμένου σχεδόν. καλὴ γὰρ καὶ ἡ ποιητικὴ παράκλησις ἐκείνη, Ὦ, ὦ παῖ, Πολύπου θηρὸς πεπαίου νόον ἔχων, πάσαις πολίεσσιν ὁμιλεῖν, καὶ ταῖς ὀρχηστῇ ἀναγκαῖα. καὶ δεῖ προσφυῆ τοῖς πράγμασι, σχηματοποιοῦντα ἑαυτὸν ἑκάστῳ τῶν δρωμένων. Ὃ δὲ ὅλον, ἤδη, καὶ πάντα δεῖξαι, καὶ ὑποκρίνασθαι, ἡ ὄρχησις ἐπαγγέλλεται, νῦν μὲν ἐρῶντα, νῦν δὲ ὀργιζόμενον τινα εἰσάγουσα, καὶ ἄλλον μεμηνότα, καὶ ἄλλον λελυπημένον, καὶ ἅπαντα ταῦτα μεμετρημένως. Ὃ γοῦν θαυμαστὸν μάλιστα, τῆς αὐτῆς ἡμέρας ἄρτι μὲν Ἀθάμας μεμηνώς, ἄρτι δὲ Ἰνὼ φοβουμένη δείκνυται, καὶ ἄλλοτε Ἀτρεὺς ὁ αὐτὸς καὶ μετὰ μικρὸν, Θυέστης, εἶτα, Αἴγισθος, ἢ Ἀερόπη· καὶ πάντα ταῦτα εἷς ἀνθρώπου ὄντι. τὰ μὲν οὖν ἄλλα θεάματα, καὶ ἀκούσματα, ἑνός τινος ἔργου τὴν ἐπίδειξιν ἔχει. ἢ γὰρ αὐλός ἐστιν, ἢ κιθάρα, ἢ ἁπλῆ φωνῆς μελῳδία, ἢ τραγικὴ δραματουργία, ἢ κωμικὴ γελωτοποιία. ὁ δὲ ὀρχηστὴς, τὰ πάντα ἔχει συλλαβών· καὶ ἔνεστι ποικίλην καὶ παμμιγῆ τινα θεάσασθαι αὐτοῦ ἰδεῖν, αὐλόν, σύριγγα, ποδῶν κτύπον, κυμβάλου ἦχον, ὑποκριτοῦ βοήν, ᾀδόντων ὁμοφωνίαν. ἔστι δὲ τὰ μὲν ἄλλα, θατέρου τῶν ἐν τῷ ἀνθρώπῳ ἔργα ἐστί· τὰ μὲν, ψυχῆς, τὰ δὲ, σώματος. ἐν δὲ τῇ ὀρχήσει, ἀμφότερα συμμέμικται. καὶ γὰρ διανοίας ἐπίδειξιν τὰ γιγνόμενα ἔχει, καὶ σωματικῆς ἀσκήσεως ἐνέργειαν. Ὃ δὲ μέγιστον, ἡ σοφία τῶν δρωμένων, καὶ μηδὲν ἔξω λόγου. Λεσβώνακτα γοῦν ὁ Μιτυληναῖος, ἀνὴρ καλὸς καὶ ἀγαθὸς, χειροσόφους τοὺς ὀρχηστὰς ἀποκαλεῖ, καὶ ἥδεται ὅταν τινὰ θέαν αὐτῶν, ὡς βελτίων ἀναστρέφων ἀπὸ τοῦ θεάτρου. Τιμοκράτης ὁ διδάσκαλος αὐτοῦ, ἰδών ποτε ἅπαξ οὐκ ἀξιοπίστους ἐπῃνηκότας, ὀρχησαμένου τὰ αὐτοῦ ποιοῦντα,

A quærebat quinam reliqui essent futuri qui alias personas saltando repræsentarent. Postea verò quàm certior factus est illum omnia saltatione sua repræsentaturum: Fefelliſti nos, inquit, ô optime, quòd cùm corpus vnum tibi sit, animas plures habeas. Et hæc quidem barbarus. Non iniuriâ verò & Itali saltatorẽ Pantomimi nomine cohonestarunt, ab ipso penè facto ad hoc introducti. Nec inelegans habẽda est illa Poëtica cohortatio, O fili, Polypi mentem obtinens, in omnibus versare vrbibus: saltatori equidem perneceſſaria, quem rebus adhærentem oportet semetipsum quibusque factis applicare. Præcipuè verò mores & affectus B se demonstraturam & simulaturam pollicetur saltatio, nunc quidem amantem, deinde irascentem introducens, mox alium insanientem, alium animo perturbatum, ac omnia talia valde concinnè & modestè. Et quod omnium maximè mirandum est, vna eadémque die nunc quidem Athamanta furentem, nunc Ino metuentem exprimit. Et aliàs ipse ille Atreus est, aliàs Thyestes, post pusillum Ægisthus, deinde Aërope. Et omnia hæc vnius hominis artificiosè refert industria. Alia quidem spectacula C & disciplinæ vnam quampiam rem ostendunt: aut enim tibia est, aut cithara, aut vocis modulatio, aut fabula tragica, aut plausibilis aliqua comœdia: cæterùm saltator hæc omnia simul comprehensa in se complectitur, & est varium quendam & mixtum ex omnibus illius videre apparatum, tibiam, fistulam, pedum strepitum, clangorem cymbali, repræsentatoris vocem concinnam, canentium concentum consonum & vnanimem. Præterea alia quidem alterVtrius in homine partis sunt opera: alia enim sunt mentis, alia corporis: cæterùm D in saltatione ista mixta sunt. Etenim mentis demonstrationem, corporei exercitij actione, ipsis rebus quæ fiunt, inesse videmus. Maximi verò omnium ducenda est rerum quæ geruntur sapientia, & quòd nihil citra rationem committitur. Quocirca Lesbonax Mitylenæus planè vir honestus ac bonus, saltatores, Chirisophos, id est, manu sapientes, nominare solitus, ibátque frequenter ad illorum spectacula, quasi melior à theatro subinde esset reuersurus. Timocrates autem eius præceptor, viso quondam semel, non de industria assistens, saltatore suis rebus indulgente,

Quali me, inquit, ſpectaculo priuauit verecundia quam è philoſophia hauſeram? Quòd ſi vera ſunt quæ de anima Platonem diſſeruiſſe conſtat, tres eius partes pulcherrimè oſtendit ſaltator: vim irascendi, quoties iratum exprimit: deſiderandi, quoties amantem repræſentat: ratiocinandi, quando ſingulos affectus quaſi frenis quibuſdam coërcitos explicat. Et hoc in omnes ſaltationis partes, quemadmodum tactus inter ſenſus corporeos, diſſeminatum eſt. Porrò autem cùm pulchritudinis tantam rationem habere ſoleat, atque inter ſaltandum decentis & concinnæ formoſitatis, quid aliud quàm Ariſtotelis pulchritudinem confirmare videtur, eandem collaudantis, atque inter bona tertio loco conſtituentis? Audiui verò alium ſuper ſaltantium perſonarum ſilentio longè iuuenilius differentẽ, quòd eo Pythagoricę diſciplinę dogma ſubobſcurè ſignificari videatur. Præterea cùm aliæ vitæ actiones, illæ quidem oblectationem, aliæ verò vtilitatem exercentibus ſuppeditent, ſoli ſaltationi vtraque hæc iuxtà adeſſe videmus, ac vtilitatem longè præſtantiorem, quatenus cum voluptate illa exhibetur. Quanto enim hoc ſpectatu iucundius, quàm videre pugnis decertãtes iuuenes, ac ſanguine diffluentes, alióſque luctantes in puluere, quos non rarò ſaltatio & longè tutiùs ſimul atque decentiùs & maiori cum voluptate demonſtrat? Quocirca apti decentéſque in ſaltando motus, ac corporis inuerſiones & circunductiones, inſuper ſaltus & reſupinationes quibus vtitur, aliis equidem ſæpenumero fuere oblectamẽto ſpectantibus, ipſis autem hæc eadem exercentibus ſaluberrima. Etenim illud ego gymnaſiis pulcherrimum, & maximè omnium conducibile haud dubiè dixero, quòd corpus emolliant, & membra flexibiliora iuxtà ac leuiora efficiant, & ad omnem mutationem promptiora inſtituant, neque mediocri robore corpora ſolidiùs confirment. Quî ergo ſaltatio res erit non omnium elegantiſſima, quæ & mentem acuat, & corpus exerceat, ſpectantes oblectet, multas res priſcas homines doceat, tibiis, cymbalis, numeroſo carminũ concentu animum quantum ad oculos & aures attinet, ex æquo demulcens? Itaque ſi perfectã vocum modulationẽ requiris, vbi alibi inuenies aut chorum pleniorem aut cõcinniorem? Quòd ſi tibię aut fiſtulę ſono dulciſſimo caperis,

Οἷον με, ἔφη, θεάματος ἡ περὶ φιλοσοφίαν αἰδὼς ἀπεστέρηκεν; εἰ δ' ἔστιν ἀληθῆ ἃ περὶ ψυχῆς ὁ Πλάτων λέγει, τὰ τρία μέρη αὐτῆς καλῶς ὁ ὀρχηστὴς δείκνυσι, τὸ θυμικὸν, ὅταν ὀργιζόμενον ὑποδείκνυται, τὸ ἐπιθυμητικὸν, ὅταν ἐρῶντας ὑποκρίνηται, τὸ λογιστικὸν, ὅταν ἑκάστας τῶν παθῶν χαλιναγωγῇ. τοῦτο μὲν γε ἐν ἅπασι μέρεσι τῆς ὀρχήσεως, καθάπερ ἡ ἁφὴ ἐν ταῖς αἰσθήσεσι, παρέσπαρται. καλλος δὲ σχημάτων, καὶ τῆς ἐν τοῖς ὀρχήμασιν εὐμορφίας, τί ἄλλο, ἢ ὃ τῷ Ἀριστοτέλους ἐπαληθεύει, τὸ καλλος ἐπαινοῦντος, καὶ μέρος τέταρτον ἡγουμένου παγκάλου καὶ τοῦτο εἶναι. ἤκουσα δέ τινος καὶ σεμνότερόν τι νεανιευομένου ὑπὲρ τῆς τῶν ὀρχηστικῶν προσωπείων σιωπῆς, ὅτι καὶ αὐτὴ Πυθαγορικόν τι δόγμα αἰνίττεται. ἔτι δὲ καὶ τῶν ἄλλων ὑποπτευομένων, τῶν μὲν, τὸ τερπνὸν, τῶν δὲ, τὸ χρήσιμον ὑπισχνουμένων, μόνη ἡ ὄρχησις ἄμφω ἔχει. καὶ πολύ γε τὸ χρήσιμον ὠφελιμώτερον, ὅσῳ μετὰ τοῦ τερπνοῦ γίγνεται. πόσῳ γὰρ τοῦτο ὁρᾶν ἥδιον, ἢ πυκτεύοντας νεανίσκους, καὶ αἵματι ῥεομένους, καὶ παλαίοντας ἄλλους ἐν κόνει, οὓς ἡ ὄρχησις πολλάκις ἀσφαλέστερον ἅμα καὶ εὐμορφότερον, καὶ τερπνότερον ὑποδείκνυται; τὸ μὲν οὖν γε σεμνότατον κίνησιν τῆς ὀρχηστικῆς, καὶ τροφὰς αὐτῆς, καὶ σχηματισμοὺς, καὶ πηδήματα, καὶ ἀναλυσμοὺς, τοῖς μὲν ἄλλοις, τερπνὰ εἶναι συμβέβηκεν ὁρῶσι. τοῖς δὲ ἐνεργοῦσιν αὐτῆς, ὑγιεινότατα. γυμνασίων γὰρ τὸ κάλλιστόν τε ἅμα, καὶ εὐρυθμότατον τοῦτο φαίην ἂν ἔγωγε εἶναι, μαλακτικὸν μὲν τὸ σῶμα, καὶ κάμπτον, καὶ κουφίζον, καὶ εὐχερὲς εἰς πᾶσαν μεταβολὴν διδάσκον, ἰσχνόν τε οὐ μικρὸν ἀποιοῦν τοῖς σώμασι. πῶς οὖν ἂ πανάρμονίόν τι χρῆμα ἡ ὄρχησις, φήσουσι μὲν τὸν ψυχὴν, ἀσκοῦσα δὲ καὶ τὸ σῶμα, τέρπουσα δὲ τοὺς ὁρῶντας, διδάσκουσα δὲ πολλὰ τῶν πάλαι ἀπ' αὐλοῖς, καὶ κυμβάλοις, καὶ μελῶν εὐρυθμία, καὶ κηλήσῃ, ἅμα τε ὀφθαλμοὺς, καὶ ἀκοὴς; εἰ γοῦν φωνῆς εὐμουσίαν ζητεῖς, ποῦ ἂν ἄλλοθι εὕροις, ἢ ποῖον πολυφωνότερον ἄκουσμα, ἢ ἐμμελέστερον; εἴ τε αὐλοῦ, καὶ σύριγγος ὁ λιγυρώτερον,

ἄλις καὶ τούτων ἐν ὀρχήσει ἀπολαῦσαί σοι πάρεστιν. ἐῶ λέγειν ὡς ἀμείνων ὁ ἦθος, ὁμιλῶν τῇ τοιαύτῃ θέᾳ, γένοιο, ὅταν ὁρᾷς ὁ θέατρον μισοῦντα μὲν τὰ κακῶς γιγνόμενα, δακρύοντα δὲ τοῖς ἀδικουμένοις καὶ ὅλως, τὰ ἤθη τῶν ὁρώντων παιδαγωγοῦντα. ὃ δ' ἐστὶ μάλιστα ὅτι τῶν ὀρχηστῶν ἐπαινέσαι, τοῦτο ἤδη ἔρρωμαί τε ἅμα καὶ ὑγρότητα τῶν μελῶν ἐπιτηδεύειν, ὁμοίως πρέπειν δοκεῖ μοι δοκεῖ, ὡς εἴ τις ἐν τῷ αὐτῷ καὶ Ἡρακλέους ὁ καρτερὸν, καὶ Ἀφροδίτης ὁ ἁβρὸν δείκνυοι. ἐθέλω δὲ ἤδη καὶ ἐπιδεῖξαί σοι τὸν λόγον, ὁποῖον χρὴ εἶναι τὸν ἄριστον ὀρχηστὴν ἔν τε ψυχῇ καὶ σώματι. καίτοι τῆς μὲν ψυχῆς πρόσθεν τὰ πλάσματα· μνημονικόν τε γὰρ, καὶ εὐφυᾶ, καὶ ξυνετὸν, καὶ ὀξὺν ἐπινοῆσαι, καὶ καθόλου μάλιστα ἐσχάθαι φημὶ δεῖν αὐτόν. ἔπι δὲ, κριτικόν τε ποιημάτων, καὶ ἀσμάτων, καὶ μελῶν τῶν ἀρίστων διαγνωστικόν, καὶ τῶν κακῶς πεποιημένων ἐλεγκτικόν. τὸ δὲ σῶμα, κατὰ τὸν Πολυκλείτου κανόνα ἤδη ὑπιδείξειν μοι δοκῶ· μήτε γὰρ ὑψηλὸς ἄγαν ἔστω, καὶ πέρα τοῦ μετρίου ὑπερμήκης, μήτε ταπεινὸς, καὶ ναυώδης τὴν φύσιν, ἀλλ' ἐμμελὴς ἀκριβῶς· ὥστε πολύσαρκος, ἀπίθανον γὰρ, ὥστε λεπτὸς εἰς ὑποβολιμαῖον σκελετώδες τοῦτο, καὶ νεκρικόν. ἐθέλω γοῦν σοι καὶ δήμου τινὸς ὑφαύλου τὰ τοιαῦτα ὑπερημμένως βοᾶς εἰπεῖν. οἱ γὰρ Ἀντιοχεῖς, εὐφυέστατη πόλις, καὶ ὀρχήσιν μάλιστα προσδύεται, ὅταν ὑπιτηρεῖ τῶν λεγομένων, καὶ τῶν γιγνομένων ἕκαστα, ὡς μηδὲν μηδὲν αὐτῶν διαλανθάνειν. μικρὸν μὲν γὰρ ὀρχησομένου εἰσελθόντος, καὶ τὸν Ἕκτορα ὀρχουμένου, μιᾷ φωνῇ πάντες ἀνεβόησαν, ὡς Ἀστυάναξ· Ἕκτωρ δὲ ποῦ; ἄλλοτε δέ ποτε μηκίστου τινὸς ὑπὲρ τὸ μέτριον ἐρχεῖσθαι τὸν Καπανέα ὑπιχειροῦντος, καὶ προσβάλλειν τοῖς Θηβαίων τείχεσιν, Ὑπέρβηθι, ἔφασαν, τὸ τεῖχος, οὐδέν σοι δεῖ κλίμακος. καὶ ὅτι τὸ παχὺς δὲ καὶ πιμελοῖς ὀρχησομένου, πηδᾶν μεγάλα πειρωμένου, Δεόμεθα ἔφασαν φεῖσαι τῆς ζυμέλης. ὃ δὲ ἐναντίον τοῦ παχὺ λεπτῷ ἐπεβόησαν, Καλῶς ἔχει, ὡς νοσοῦντι.

A sufficiens in saltatione quoque fruendi tibi parata est copia. Mitto dicere quòd moribus quoque emendatis multo euades melior, crebrò hisce vtens spectaculis, quoties videris theatrum abominari & odio prosequi malefacta, contrà lacrymis deflere innocenter affectos iniuria: in summa, totam spectantium vitam emendari. Quod autem præcipua in saltatoribus laude extollendũ est, illud iam dictũrus sum, membrorum robur atque mollitiem rectè exercere, vtrũque iuxtà mihi admirandum videtur, vt si quis in eodem argumento iam robur Herculeũ, mox Veneris teneram & delicatã ostenB taret mollitiem. Iã verò oratione tibi ostensurus sum qualem & corpore & animo optimum saltatorẽ esse oporteat. Et sanè mentis dotes iam magna ex parte executus sum. Quippe memoria præcellere, ac præcipua ingenij indole clarum, ad hæc solerti & acuta intelligẽtia præditum esse illum oportere aio, & qui potissimũ temporis rationem habere poterit: præterea autẽ vt poëmatum ingeniosus censor sit, tum cantuum atque carminũ præstantissimorum peritus expensor, vitiosè verò factorum reprehẽsor argutus.
C Cæterùm corporis modum iuxta Polycleti canonem adumbrabo, vt neque impensè altus sit, neque præter modũ crassus, neque breuis nimiũ aut humilis, neque natura depressus, nanus aut pumilio, sed moderatæ staturæ per omnia: neque carnosus admodum & obesus (absurdũ enim est) neque rursus corpore impensè tenui: hoc enim aridi cadaueris præ se fert imaginem. Memorabo verò tibi populi cuiusdam ad huiusmodi notanda non inertis exclamationes. Antiochia cives habet ingeniosissimos, quibus studio est saltationem omnibus alijs anteD ponere exercitijs: adeóque dictorum & factorum obseruantes sunt, vt nihil omnino earum rerum, illorum subterfugere possit iudicium. Ergo cùm corpusculo admodum modiculo saltator in scenam ingressus saltaret Hectórem, vno ore omnes exclamauerunt, Astyanactem videmus: vbi autem Hectorem mansisse dicemus? Rursus alio tempore quopiam præter modum longo Capanea saltare conante, idémque Thebanorum muros adiecturus esset: Transcende, inquiunt, muros, nihil tibi scalis opus est. Quin etiam impendiò corpulentum & obesum saltatorem falsè subsannarunt, qui cùm ingentem saltum facere adniteretur, Theatrum nobis, inquiunt, suffulciendum fuerat. Contrà nimiũ arido & tenui, tanquã malè habenti, bene valere certatim precati sunt.

Horum profectò non concitandi risus gratia mentionem adduxi, sed vt cognosceres multas quoque gentes magno studio saltandi coluisse artificium, adeò vt & vitia & virtutes in illo potuerint sagaciter deprehendere. Sit ergo saltator corpore per omnia mobili & soluto simul atque firmo, vt flecti postulante tempore, & firmiter consistere, si opus sit, possit. Quòd autem saltatio & manuum gesticulatione in certaminibus proponi solita aliena nõ sit, sed particeps sit & Mercurij & Pollucis & Herculis editarum in certamine virtutum, deprehendere poteris haud obscurè, singularum imitationum periculum faciendo. Herodoto authori grauissimo, ea quæ oculis apparent, certiora videntur, quàm quæ percipiuntur auribus. Saltationi & oculorum & aurium iudicium præstò est. Vsque adeò verò mouet saltatio, vt quidam miserè & perditè puellam quandam deperiens, in theatrum ingressus, conspectis quorum causſa amor esset, malis, mentis sanitatem receperit: ac nuncupatis votis theatro egreditur, fronte iam serenata hilarior, quasi pharmacũ quoddam, priorum malorum obliuionẽ inducens, & iuxta poëtam, dolorem & acerbitatem omnem abstergẽs, hausisset. Quòd autem ista populo fuerint familiaria, ac quisque spectantium ea quæ inter saltandum demonstrantur callidè, cognoscat, argumento sunt spectatorum profusæ nõ rarò lacrymæ, quoties casus aliquis acerbus & miserabilis productus fuerit. Bacchica saltatio in Ionia præcipuè & Ponto tanto certè studio celebris, quam & satyram vocant, vsque adeò hominibus ea detentis voluptati esse consueuit, vt statutis temporibus cæterarum rerum obliti omnium, perpetuos dies desideant spectantes Titanas & Corybantas, & Satyros & bubulcos. Saltabántque id genus saltationes nobilissimi quíque, ex singulis ciuitatibus primores atque principes, non reuerentiæ gratia, sed potiùs ob hoc ipsum magnos sese ferebant, magis quàm ob generis claritudinem, & obsequia & dignitates quæ debebantur nobilibus. Postea verò quàm virtutes saltatorias percurri, audi iam nunc deinceps & saltatorum vitia. Sed enim quæ corpus plerunque comitantur, iam ostendi: mentis autem vitia ad hunc fere modum, vt opinor, obseruabis. Permulti enim illorum propter insciti-am (fieri enim non potest vt omnes sapientia exornati sint) turpibus inter saltandum solœcismis delinquunt. Illi quidem dum citra rationem mouẽtur, ac nihil, vt aiunt, ad chordam.

A τούτων ὑ τῦ γελοίυ ἕνεκα ἐπεμνήσθην, ἀλλ' ὡς ἴδῃς ὅτι κ δῆμοι ὅλοι μεγάλως σπουδῶ ἐποιήσαντο ὅπως τῇ ὀρχηστικῇ, ὡς ἐ ῥυθμίζειν τὰ καλὰ, κ τὰ αἰσχρὰ αὐτῆς διώσασθαι. ὁ δ' ἱκανὸς δὲ ὁ μὴ τῦτο πάντως ἔστω, κ ὁ σῶμα λελυμένος τε ἅμα, κ συμπεπηγώς, ὡς λυγίζεσθαί τε ὅπη καιρὸς, ἐ στερεάζ καρτερῶς, εἰ τούτου δέοι. ὅτι ὃ οὐκ ἀπήλλακται ὄρχησις κ τῆς ἀναγωνίυ χειρονομίας, ἀλλὰ μετέχει κ τῦ Ἑρμοῦ, κ Πολυδεύκους, κ Ἡρακλέους, ἐν ἀθλήσι καλῶν ἴδοις ἄν, ἑκάστη τῶν μιμήσεων ὑπαρχόν. Ἡρόδοτον μὲν οὖν τὰ δι' B ὀμμάτων φαινόμενα, πιστότερα εἶναι τῶν ὤτων δοκεῖ· ὀρχήσει δ', κ τὰ ὦτων ἐ ὀφθαλμῶν ῥώσεσιν. ὕτω δὲ θέλγει ὄρχησις, ὥστε αὐ ἐρῶν τις, εἰς θέατρον παρέλθοι, ἐσωφρονίσθη ἰδὼν ὅσα ἔρωτος κακὰ τέλη, ἐ λύπης ἐχόμενος, ἐξέρχεται τῦ θεάτρυ, φαιδρότερος, ὡς ἀφ' τι φάρμακον ληθεδόνιον, κ τῶν ποιητῶν, νηπενθές τε ἐ ἄχολον πιών. σημεῖον δὲ τῆς ὡς τὰ μυθήματα οἰκειότητος, ἐ τῦ γνωρίζειν ἕκαστον τῶν ὁρώντων τὰ δηχθήματα, ὁ δακρύων πολλάκις τοῖς θεαταῖς, ὁπότερόν τι οἰκεῖον ἐ ἐλεεινὸν φαίνηται. εἰ μὲν γε Βακχικὴ ὄρχησις, ἐν Ἰωνίᾳ μάλιστα, κ ἐν Πόντῳ σπουδαζομένη, κἀκεῖ Σατυρικὴ ὅσα, οὕτω κεχείρωται τοῖς ἀνθρώποις τοῖς ἐκεῖ, ὥστε τῶν τεταγμένων ἕκαστοι χαιρὸν ἀπάντων ὑπολαμβάνοντες τῶν ἄλλων, καθάπερ) δι' ἡμέρας, Τιτᾶνας, κ Κορύβαντας, κ Σατύρους, κ βουκόλους ὁρῶντες. ἐ ὀρχοῦνταί γε ταῦτα οἱ βέλτιστοι, κ σεμνυνόμενοι ἐν ἑκάστῃ τῶν πόλεων, ἀχ ὅπως ἀδόκιμοι, ἀλλὰ ἐ μέγα φρονοῦντες ὅτι τῷ θεάματι μᾶλλον ἄρ', ἢ ἐπ' εὐγενείαις, κ λειτουργίαις, κ ἀξιώμασι πρωτονικοῖς. ἐπεὶ ὃ ταῖς ἀρεταῖς ἔφην ταῖς ὀρχηστικαῖς, ἄκουε κ ταῖς κακίαις αὐτῶν. ταῖς μὲν οὖν ἐν σώματι, ἤδη ἔδοξα· ταῖς δ' τῆς διανοίας, ὅτων ἐπιτηρῶν, οἶμαι, δύναμαι ἄν. πολλοὶ γὰρ αὐτῦ ὑπ' ἀμαθίας (ἀμήχανον γὰρ ἅπασαν εἶναι σοφὸν) κ σολοικίας διναὶ ἐν τῇ ὀρχήσει ἐπιδείκνυνται· οἱ μὲν, ἄλογα κινούμενοι, κ μηδὲν, ὡς φασι, πρὸς τὸν χορδήν.

ἕτερα μὲν γὰρ ὁ ποὺς, ἕτερα δ' ὁ ῥυθμὸς λέγει. οἱ δὲ, ἄῤῥυθμα μὲν, τὰ δὲ σχήματα μετάχορα ἢ παράχορα, οἷς ἐγὼ ποτε ἰδὼν μέμνημαι. τὰς γὰρ Διὸς γονὰς ὀρχούμενός τις, καὶ τὴν τοῦ Κρόνου τεκνοφαγίαν, προωρχεῖτο τὰς Θυέστου συμφορὰς, ταῖς ὁμοίαις πρήγμασι χρώμενος. καὶ ἄλλος τὴν Σεμέλην κεραυνοῦσθαι μιμούμενος βαλλομένῳ κεραυνῷ, τὸν Γλαύκην αὐτῇ εἰκάζει, μεταγενεστέραν οὖσαν. ἀλλ' οὐκ ἀπό γε τῶν τοιούτων ὀρχηστῶν, ὀρχήσεως αὐτῆς, οἶμαι, καταγνωστέον, οὐδὲ ὄργον αὐτὸ μισητέον, ἀλλὰ τοὺς μὲν, ὡς ἔστιν, ἀμαθεῖς νομιστέον. ἐπαινετέον δὲ τοὺς εὐνόμως καὶ τῷ ῥυθμῷ τῆς τέχνης ἱκανῶς ἅπαντα δρῶντας. ὅλως δὲ, τὸν ὀρχηστὴν δεῖ πάντα χρόνον ἀπηκριβῶσθαι, ὡς εἶναι τὸν πᾶν ῥυθμὸν, εὔμορφον, σύμμετρον, αὐτὸ αὑτῷ ἐοικότα, ἀσυκοφάντητον, ἀνεπίληπτον, μηδαμῶς ἐλλιπῆ, ἐν τῷ ἀρίστων κεκραμένον τὰς ἐνθυμήσεις, ὀξὺν τὴν παιδείαν, βαθὺν τὰς ἐννοίας, αὐθεφόπινον μάλιστα. ὀργὴν ἔπαινος αὐτῷ τότ' ἂν γίγνοιτο ἐντελὴς παρὰ τῶν θεατῶν, ὅταν ἕκαστος τῶν ὁρώντων γνωρίζῃ τὰ αὑτοῦ· μᾶλλον δὲ, ὥσπερ ἐν κατόπτρῳ, τῷ ὀρχήσει, ἑαυτὸν βλέπῃ, καὶ ἃ πάσχειν αὐτὸς, καὶ ἃ ποιεῖν εἴωθε. τότε γὰρ οὐδὲ κατέχειν ἑαυτοὺς οἱ ἀνθρωποι ὑφ' ἡδονῆς δύνανται, ἀλλ' ἀθρόοι πρὸς τὸν ἔπαινον ἐκχέονται, τὰς τῆς ἑαυτῶν ψυχῆς ἕκαστος εἰκόνας ὁρῶντες, καὶ αὐτοὺς γνωρίζοντες. ἀτεχνῶς γὰρ τὸ Δελφικὸν ἐκεῖνο, ΤΟ ΓΝΩΘΙ ΣΑΥΤΟΝ, ἐκ τῆς θέας ἐκείνης αὐτοῖς παρεγίνετο. καὶ ἀπέρχονται ἀπὸ τοῦ θεάτρου, ἅτε λοιπὰ αἱρεῖσθαι, καὶ ἃ φεύγειν, μεμαθηκότες, καὶ ἃ πρότερον ἠγνόουν διδαχθέντες. γίγνεται δὲ ὥσπερ ἐν λόγοις, οὕτω καὶ ἐν ὀρχήσει ἡ πρὸς τῶν πολλῶν λεγομένη κακοζηλία, παραβαινόντων τὸ μέτρον τῆς μιμήσεως, καὶ πέρα τοῦ δέοντος ὑποτεινόντων, καὶ εἰ μέγα τι δεῖξαι δέοι, ὑπερμεγέθεις ἐπιδεικνυμένων, καὶ εἰ ἁπαλὸν, καθ' ὑπερβολὴν θηλυνομένων, καὶ τὰ ἀνδρώδη, ἀγρίου τοῦ ἀγρίου καὶ θηριώδεις προσαγόντων.

A Alia quippe pes, alia rhythmus loquitur. Cæterùm alij quidem saltando à rhythmo non discrepant, res autem parum aptè & tẽpestiuè saltationi accommodãti: quorum ego permulta videns memini. Quidã enim Iouis parentes saltans, neque non Saturnum deuorantem liberos, Thyestæ calamitates adsaltabat. Rursus alius Semelen percussam fulmine repræsentaturus, Glaucen illi assimulabat, tempore longè posteriorem. Atqui nequaquam eiusmodi saltatorum gratia, saltationem respuendam esse censeo, neque ipsum odio prosequendum exercitium, sed illi potiùs, vt sunt, imperiti habendi sunt. Laudandos autem eos qui legitimè ac iuxta rhythmum satis artificiosè cuncta obeunt. In summa, oportet saltatorem omnibus numeris esse absolutissimum, vt totum quod agit, sit concinnum, sit aptè accommodatum, ac intra mensuram cohibitum, sibi ipsi non diuersum, à sycophantiæ morsu alienum, reprehensioni minimè obnoxium, & in quo nihil desiderari possit. Est præterea summopere necessarium, vt saltator optimis cogitationibus temperanter instructus sit, acuto ingenij acumine docilis, mente ad deliberandum profunda. Summa verò in illo requiritur humanitas. Statim enim solidam à spectatoribus laudem consequitur, quoties quisque videntium sua ipsius acta illo repræsentante cognouerit: magis verò, velut in speculo, in saltatore se ipse conspexerit, tum qualia passus sit, quæque quondam factitare illi studio fuerit. Neque enim tunc præ voluptate homines se cohibere queunt, sed certatim ad effundendas laudes proruunt, quisque suæ ipsius animæ simulacra conspiciens, ac semetipsum cognoscens. Planè enim Delphicum illud verbum, NOSCETE IPSVM, ex eiusmodi reportant spectaculo, atque è theatro discedunt, posteaquam quæ expetenda quæque fugienda sint, perdidicerint, & eorum quę priùs ignorabant, periti euaserint. Accidit verò quemadmodum in orationibus, sic pari quoque ratione in saltationibus, ea quæ multis vitio datur Cacozelia, hoc est, mala affectatio, imitationis modum transgredientibus, ac prout quàm par fuerat, actione excedentibus, &, si magnum quiddam demonstrandum est, illud præter modum demonstrantibus: rursus si quid molle ac tenerum repræsentandum est, illud plus satis effœminantibus: porrò actiones graues atque viriles ad immanitatem vsque ferinam euehentibus.

Quod ego quondam saltatorem facientem videns, memoria teneo, antea quidem mirum necnon celebrem saltandi artificem, cætera sanè prudentem, nec hominum opinione indignum: verùm haud scio quo casu tunc in ita deformem repræsentationem immoderata affectatione delapsus sit. Quippe cùm illi Aiax desaltandus esset mox furens post victoriam, tantum à saltationis decoro excidit, vt nullo modo Aiacis furentis insaniam repræsentare, sed ipse omnium iudicio planè furere atque debacchari videretur. Vnius enim ferreis calceamentis instrepentium vestimentum violèter discidit: alterius è Musicorum numero correptam tibiam, Vlyssis iuxtà stantis ob potitam armorum victoriam gestientis capiti illidens incussit: & nisi tiara obstitisset, & plagæ violentiam excepisset, infelix ille Vlysses periisset, ad verberantis saltatoris pedes prolapsus. Atqui vniuersa spectantium corona simili morbo vesaniæ correpta, vnà cum Aiace pariter insaniebat, & exilientes vociferabantur, ac vestes à se proiiciebant. Itaque vulgus, neque non idiotæ, decori non admodum obseruantes, neque quod bene, neque quod secus fit, discernere queuntes, hæc omnia ad summam doloris exprimendi affectationem pertinere arbitrabantur. Ciuiliores verò tametsi rem probè callebãt, ac non parum ob factum pudore suffunderẽtur, neque tamen illud reprehendebant silentio: ipsa porrò laude, saltatoris amentiam honestè contegebant, planè perspicientes hæc non Aiacis, sed saltatoris vesania esse perpetrata. Neque verò generosus ille hisce contentus quietem egit, sed aliud quiddam multo magis admisit ridiculum. Progressus enim in medium senatorum, inter duos Consules consedit medius, admodum metuentes ne vnum ex illis correptũ flagellis quemadmodum arietem cæderet. Quam audaciam partim ex illis admirabantur, partim ridebant, nonnulli verò suspicabantur ne ex immodica insaniæ affectatione vero furoris morbo implicatus esset. Et sanè perhibebant, illum, postquã à tanta vesaniæ temulentia sobrius esset factus, in tãtum ob hæc quæ turpiter admiserat, affectũ esse pœnitentia, vt præ nimia mentis mœstitia ægrotus de cumberet, reuera ita propter immodicè affectatam insaniam perturbatus. Atqui ne ipse quidem hoc occultè aut dissimulanter habuit, sed satis manifestè declarauit. Siquidẽ postulantibus iterum æqualibus vt Aiacem in illorum gratiam desaltaret, adhibito repræsentatore,

A οἶδ' ἐγώ ποτε μέμνημαι ἰδὼν ποιοῦντα ὀρχηστὴν, θαυμαστὸν μὲν τὸν ἄνδρα καὶ τότε, σοφὸν δὲ τὰ ἄλλα, καὶ θαυμάζεσθαι ὡς ἀληθῶς ἄξιον, οὐκ οἶδα δ' ἢ τινι τύχῃ εἰς ἀσχήμονα ὑποκρισιν δι' ὑπερβολὴν μιμήσεως ἐξοκείλαντα. ὀρχούμενος γὰρ τὸν Αἴαντα, μετὰ τὴν ἧτταν θύοντος μαινόμενον, εἰς τοσοῦτον ὑπερεξέπεσεν, ὥστε οὐχ ὑποκρίνασθαι μανίαν, ἀλλὰ μαίνεσθαι αὐτὸς εἰκότως ἂν τινι ἔδοξεν. ἑνὸς γὰρ τῶν σιδηρᾶ ὑποδήματα κτυποιούντων, τὴν ἐσθῆτα κατέρρηξεν· ἑνὸς δὲ τῶν αὐλητῶν, τὸν αὐλὸν ἁρπάσας, τῷ Ὀδυσσέως

B πλησίον ἑστῶτος, καὶ ὅτι τὴν νίκην μέγα φρονοῦντος, διέλε τὴν κεφαλὴν, κατενεγκών· καὶ εἴγε μὴ ὁ πῖλος αὐτὸν ἔσχε, καὶ ὁ πολὺς τῆς πληγῆς ἀπεδέξατο, ἀπολώλει δὴ ὁ κακοδαίμων Ὀδυσσεὺς, ὀρχηστῇ τῷ δαπάνῃ πεσὼν. ἀλλὰ τόγε θέατρον ἅπαν συνεμάνη τῷ Αἴαντι, καὶ ἐπῆδον καὶ ἐβόων, καὶ τὰς ἐσθῆτας ἀπερρίπτουν. οἱ μὲν συρφετώδεις, καὶ αὐτὸ τοῦτο, ἰδιῶται, τὸ μὲν θυμούμενος οὐκ ἐσχηματισμένον, σοβαρὸν δὲ χεῖρον ἢ δεινὸν ὁρῶντες, ἄχρι μὲν μίμησιν τῶν πάθους τὰ πιεῖν

C οἰόμενοι εἶναι· οἱ αἰσχύτεροι δὲ, σιωπῶντες μὲν, καὶ αἰδούμενοι ὅτι τοῖς γιγνομένοις, οὐκ ἐλέγχοντες δὲ σιωπῇ τὸ πρᾶγμα, τοῖς δὲ ἐπαίνοις τὴν αὐτὴν αἰσχύνην τῆς ὀρχήσεως ὑπικαλύπτοντες, καὶ ἀκριβῶς ὁρῶντες ὅτι οὐκ Αἴαντος, ἀλλ' ὀρχηστοῦ μανίας τὰ γιγνόμενα ἦν. ὁ γὰρ ἀρκεσθεὶς τούτοις ὁ γοῦν, ἀλλὰ καὶ μακρῷ τούτου γελοιότερον ἐπράξε· καταβὰς γὰρ εἰς τὸ μέσον ἐν τῇ βουλῇ, δύο ὑπατικῶν μέσος ἐκαθέζετο, πολὺ δεδοικότων μή τι καὶ αὐτῷ τινα ὡσαύτως κριὸν μαστιγώσῃ λαθών· καὶ τὸ πρᾶγμα οἱ μὲν ἐθαύμαζον, οἱ δ' ἐγέλων, οἱ δὲ

D ὑπώπτευον, μή ἄρα ἐκ τοῦ ἄγαν μιμήσεως εἰς τοῦτο τὸ πάθος ἐμπεσὼν ὑπολείφθη. καὶ αὐτὸν μὲν τοί, φασὶν, ἀναπηδήσαντα, ὕστερον μετανοῆσαι ἐφ' οἷς ἐποίησεν, ὥστε καὶ νοσῆσαι ὑπὸ λύπης, ὡς ἀληθῶς ὅτι μανίᾳ κατεγνωσμένον· καὶ ἐδήλωσέ γε τοῦτο σαφῶς αὐτός. αἰτιωμένων γὰρ αὖθις τοῦ συστασιώτην αὐτὸν τὸν Αἴαντα ὀρχήσασθαι, ὡς δαιμονῶντα τὸν ὑποκριτὴν,

ἔφη πρὸς ὁ θεάδων, Ικανόν ἐστιν ἅπαξ μανῆναι. μάλιστα δὲ αὐτὸν ἰώμενον ὁ ἀνταγωνιστὴς, καὶ ἀντίτεχνος· τῷ γὰρ ὁμοίου Αἴαντος αὐτῷ γραφέντος, οὕτω κοσμίως καὶ σωφρόνως τὴν μανίαν ὑπεκρίνατο, ὡς ἐπαινεθῆναι, μείνας αὐτὸς τῷ τῆς ὀρχήσεως ὅρων, καὶ μὴ παρεμβὰς εἰς τὴν ὑποκρισιν. Ταῦτά σοι ὦ Φιλότης, ὀλίγα ἐκ παμπόλλων προὐδήλωσα ὀρχήσεως ἔργα, καὶ ὑποτυπώματα, ὡς μὴ πάνυ ἀηδοῖ μοι ἐρωτικῶς θεωμένῳ αὐτά. εἰ δὲ βουληθείης καινωνῆσαί μοι τῆς θέας, οἶδα ἐγὼ πάνυ ἀλωσόμενόν σε, καὶ ὀρχησόμενόν γε πρὸς ἑπτά. ὥστε ἤδη δεήσομαι τοῦ τῆς Κίρκης ἐκφῦσαι πρὸς σὲ εἰπεῖν, ὅτι,

Θαῦμά μ' ἔχει, ὡς ὕπνον πιὼν τάδε φάρμακ' ἐθέλχθης.

θελχθήσῃ γὰρ, ἦ, μὰ Δί', οὐκ ὄνου κεφαλὴν, ἢ συὸς καρδίαν ἕξεις· ἀλλ' ὁ μὲν νοῦς σοι ἐμπεδώτερος ἔσται, σὺ δὲ, ὑφ' ἡδονῆς ἤδη ὀλίγον τοῦ Κυκεῶνος ἄλλῳ μεταδώσεις πιεῖν. ὅταν γὰρ ὁ Ὁμηρος ἅψηται τῆς Ερμοῦ ῥάβδου τῆς χρυσῆς λέγει, ὅτι καὶ ἀνδρῶν ὄμματα θέλγει δι' αὐτῆς, ὧν ἐθέλει, τοὺς δ' αὖτε καὶ ὑπνώοντας ἐγείρει, τοῦτο ἀτεχνῶς ὄρχησις ποιεῖ, καὶ τὰ ὄμματα θέλγουσα καὶ ἐγρηγορέναι ποιοῦσαι, καὶ ἐπεγείρουσα πρὸς ἕκαστα τῶν δρωμένων. ΚΡΑ. καὶ μήν ἤδη ἐγὼ, ὦ Λυκῖνε, πείθομαί τέ σοι, καὶ ἀναπεπταμένα ἔχω καὶ τὰ ὦτα, καὶ τὰ ὄμματα· καὶ μέμνησό γε, ὦ Φιλότης, ἐπειδὰν εἰς τὸ θέατρον ἴῃς, καὶ ἐμοὶ τῶνδε σεαυτῷ θέαν καταλαμβάνειν, ὡς μὴ μόνος ἐκεῖθεν σοφώτερος ἡμῖν ἐπανίοις.

A inquit ad theatrum, Satis superque esse semel insaniuisse. Maximè verò omnium eius animum discruciauit æmulus. Cùm enim idem Aiax illi ex composito desaltandus esset, adeò modestè & temperanter eius repræsentauit insaniam, vt magnam inde laudem reportaret, saltationis fines nusquam egressus, neque repręsentando furenter in quenquam debacchatus. Hæc tibi ô amice pauca sanè ex perquam multis decerpta ostendi saltationis studia atque exercitia, ne prorsus indignè aut dolenter patiaris si ista libenter & magna cum voluptate spectare soleam. Cæterùm si animus est te mecum eiusmodi participem esse spectaculi, sat scio illius illecebris te captum iri, insuper etiam tripudiaturum. Itaque nihil opus est vt illud Circes dictum tibi occinam,

Obstupui quòd te nil pharmaca nostra bibentem Demulxere.

Haud dubiè enim demulceberis, & per Iouem, neque asini caput, neque porci cor habebis, verùm mens tibi firmior erit, & cultior. Tu verò præ voluptate quam spectando mirificam capies, non multum Cyceoni potando tribues. Nam quod Homerus de Mercurij virga aurea affirmat, quòd illius adminiculo, quorum oculos voluerit, in somnum soluat, rursus alios dormientes excitet: hoc planè efficit saltatio, & oculos demulcens, & excubare faciens, & mentem ad singula humanæ vitæ acta accuratiùs discutienda excitans. C R A. Atqui iam tuis me Luciane dictis persuasisti, iámque mihi patent & aures, & oculi. Et vide ô amice vt memoria teneas, vt si quando posthac in theatrum iueris, me tecum vnà pariter spectatum abducas, ne tu solus inde nobis sapientior regrediaris.

ΛΕΞΙΦΑΝΗΣ.

LEXIPHANES. Iacobo Micyllo interprete.

ARGVMENTVM.

Deridet hoc dialogo Lucianus Cacozelos istos, & affectatores obscuri atque inusitati sermonis, qui dum verbis plerunque obsoletis, & ab vltima vetustate repetitis, interdum etiam nouis, & à se confictis, omnia obscurant, & quasi quibusdam tenebris inuoluunt, egregiè eloquentes ac docti perhiberi cupiunt: ficto ad hoc exemplo Lexiphanis cuiusdam, quem, dialogum quendam ad imitationem (vt ipse quidem videri vult) sympotii Platonis compositum, recitantem introducit, adeò ineptam atque ridiculum, vt propter verborum obscuritatem, quæ tamen eiusmodi sunt, vt vix ab ipsis illis antiquæ comœdiæ scriptoribus, ex quibus pleraque ea desumpta sunt, si redeant, intelligi

satis posse videantur: res quoque, & ipsum argumẽtum eiusmodi sint, vt non facilè quicquam frigidius excogitari queat. Quo illud nimirum indicare voluit, affectatores istos, dum non res quas dicant, sed verba ad quæ res accommodent, quærunt, in vtroque pariter ridiculè ac stultè sese dare solere. Subijcit tamen ad finem parœneses quasdam, quibus eundem hunc Lexiphanem, rectam eloquentiæ, ac studiorum bonorum rationem edocet: quale quiddam infrà quoque in Rhetorum didascalo facit, vbi duplicem ad eloquentiam comparandam viam proponit: alteram asperam quidem sed veram ac rectam: alteram autem compendiosam ac facilem, sed ad nouum atque affectatum istud genus, cuius exemplum hîc proponit, ducentem. Semper autem hoc hominum genus apud omnes odio habitum fuit. Quid enim detestabilius, quàm id quod omnium præstantissimum à natura accepimus, & quo solo à cæteris animantibus differimus, ita corrumpere ac deformare, vt iam neque effectum amplius suum habeat (quem enim moueant aut doceant non intellecta?) neque ad id adhiberi queat, ad quod ab initio comparatum est. Proinde & olim legimus, Augustum Cæsarem ob hoc vitium Mecœnatem & item Caium nepotem reprehendere solitum: & apud Athenæum irridentur cùm alij quidam, tum Dionysius, qui virginem μέναυδρον, & bouem γαρόταν, & porcum ἴαχον, & alia id genus nouis atque affectatis verbis dixisset. Nostra quoque ætate Dialogus Oscorũ atque Volscorum ille, indicio est quantum ab hoc dicendi genere, doctorum ingenia semper abhorruerint. Porrò quod ad versionem attinet, equidem veniam à lectoribus precor audaciæ huius meæ, qui scriptum adeò tenebricosum, & alicubi (vt videtur) non satis integrum quoque, vertendum mihi sumpserim, præsertim in tanta veterum authorum paucitate atque penuria, sine quibus pleraque intelligi hîc rectè non possunt. Quod sanè haud vnquam facturus fuissem, nisi instituti operis, & amici eius cui hanc operam locaui, maiorem quàm famæ rationem habendam putassem. Nã illud ingenuè fateor, me non pauca planè adhuc assecutum non esse, & pleraque per coniecturas & modica quædam vestigia incedendo, leuiter, & quasi per quandam transennam, vt dicitur, magis aspexisse quàm deprehendisse. Ob quæ etiam si reprehendendus fuero, illud tamen non omnino contemnendum effecisse me puto, quòd per hoc aliis ac doctoribus quibusdam ansam inuestigandi atque vltrà contendendi præbuisse videor. Neque verò illud me latet, quòd hoc argumentum non simplicibus verbis vertendum atque tractandum fuerat, & quòd simili aliquo dictionis genere ludendum, & Græcis respondendum erat, propterea quòd hîc nihil aliud quàm verba, & eorum siue antiquitas siue obscuritas spectanda veniant, rebus ipsis ne tantillum quidem eos qui hæc Latinè legant, iuuantibus: sed tamen cùm in eo genere ipse mihi nihil tribuam, neque me dignum aliquid præstare posse videam, malui equidem quibuscũque verbis ac modis reddere hæc: cætera autem quæ ad ludum & festiuitatem pertinent, illis relinquere, qui & ingenio plus valent, & in eo genere aliquando periculum fecerunt.

LVCIANVS.

LExiphanes, formosus ille, cum libro scilicet. LEX. Per Iouem, Luciane, scriptum est hornum quoddam meorum, calidum adhuc. LVCIA. Iam enim quippiam de squaloribus nobis scribis? LEX. Haud equidem. Neque verò squalorem dixi, sed venustas quædam est scriptum adhuc recens ita appellare. Tu autem videris aures sordibus oppletas habere. LVC. Ignosce amice: nam multum affinitatis inter se habent calor & squalor. Sed dic mihi, quodnam argumẽtum scripti istius est? LEX. Conuiuium in eo vicissim instituo contra Aristonis illud. LVC. Multi quidem Aristones sunt, sed tu, quantum ex symposio colligere licet, Platonem vidêre mihi dicere. LEX. Rectè sentis: cæterùm quòd dicitur, vt facilè cuiuis alteri inexplicabile fuisset. LV. Proinde mihi pauca ipsius libri recita, vt ne omnino expers sim epuli istius: nectar

Α Ξιφάνης ὁ καλὸς μετὰ βιβλίου. ΛΕΞ. νὴ Δί', ὦ Λυκῖνε, γράμμα ὄζει τι πάνυ νεοχμόν. ΛΥ. ἤδη γάρ τι περὶ αὐχμῶν ἡμῖν γράφεις; ΛΕ. οὐ δῆτα, σοὶ δὲ αὐχμὸν εἶπον, ἀλλ' ὥρα σοι ὁ ἀρτιγραφὴς ὕτω καλεῖν, σὺ δὲ, κωφελοῦσα ἔοικας ἔχειν ὦτα. ΛΥ. σύγγνωθι, ὦ ἑταῖρε. πολὺ γὰρ τῷ αὐχμῷ ὁ νεοχμὸν μετέχει. ἀλλ' εἰπέ μοι, τίς ὁ νοῦς τῷ συγγράμματι; ΛΕ. αἰτουμποσιάζω τὸν Ἀρίστωνος τῷ αὐτῷ. ΛΥ. πολλοὶ μὲν οἱ Ἀρίστωνες, σὺ δὲ, ὅσον ἀπὸ τοῦ συμποσίου, τὸν Πλάτωνά μοι δοκεῖς λέγειν. ΛΕ. ὀρθῶς αἰνίττῃ· ὃ δὲ λεγόμενον, ὡς ἄλλῳ πῳ τὶ αὐτὸν ἀγνωστὸν αὐ ἐῶ. ΛΥ. οὐκοῦν ὀλίγα μοι αὐτοῦ ἀνάγνωθι τοῦ βιβλίου, ὅπως μὴ πάνυ πάσιν ἀπολειπόμενος τῆς ἑστιάσεως ἐκπα-

ϱος γάρ τινος ἔοικας οἰνοχοήσειν ἡμῖν ἀπ' αὐτῆ. ΛΕ. τὸν μὲν εἴρωνα πεδοῖ καταβαλε· σὺ δέ, ὕπερα ποιήσας τὰ ὦτα, ἥδη ἄκουε· ἀπέστω δὲ ἡ ὀπισθόστρα ἡ Κυψελίς. ΛΥΚ. λέγε θαῤῥῶν, ὡς ἔμοιγε οὔτε Κύψελός τις, οὔτε Περίανδρος ἐν τοῖς ὠσὶ κάθηται. ΛΕ. σκόπει δὴ μεθ' ὑπτιος ὅπως διαφθαίνομεν, ὦ Λυκῖνε, τὸν λόγον, εἰ ὕαρχός γε ἔστι, καὶ πολλὴν τὴν εὐλογίαν ὑποδηλοῦμενος, καὶ εὔλεξις, ἔτι δὲ, εὐώνυμος. ΛΥΚ. ἔοικε τοιοῦτος εἶναι, σός γε ὤν, ἀλλ' ἄρξαι ποτέ. ΛΕΞ. εἶτα διαπνήσομαι, ἦν δ' ὅς ὁ Καλλικλῆς· εἶτα δὲ δειλινὸν περιπατήσομεν ἐν Λυκείῳ. νῦν δὲ ἤδη καιρός ἐστι χρίεσθαι τὸ ἡλιακὲς, καὶ πρὸς τὴν εἴλην θέρεσθαι, καὶ λουσαμένους, ἀριστοποιεῖν· καὶ ἤδη γε ἀπιτητέα. σὺ δὲ, ὦ παῖ, στλεγγίδα μοι, καὶ βύρσαν, καὶ φωσώνια, καὶ ῥύμματα, ναυσολῶν ἐς τὸ βαλανεῖον, καὶ ὑπόπιλον κομίζων. ἔχεις δὲ χαμάζηλον ἤδη τὴν ἐγγυθήκην δύ' ὀβολώ. σὺ δὲ τί ἂν πράξαις, ὦ Λεξίφανες, ἥξεις, ἢ ἐλιννύσεις ἔτι αὐτόθι; κἀγὼ, ὦ δῆτ' ἐγὼ, τί παλαὶ λυπῶ. οὐκ ἀπορῶς τε γὰρ ἔχω, καὶ τὰ ἀμφὶ τὴν τράμιν μαλακίζομαι, ἐπ' ἀγραύλης ὀχηθείς. ὁ γὰρ ἀγραυλάκτης ἐπέπερχε, καί τοι ἀσκωλιάζων αὐτός· ἀλλὰ καὶ ἐν αὐτῷ οὐκ ἀκμὴς ὦν τῷ ἀγρῷ· κατέλαβον γὰρ τοὺς ἐργάτας λιγυείζοντας τὴν θερινὴν ᾠδήν· τοὺς δὲ, πάνυ τῷ ἐμῷ πατρὶ καταβυάζοντας. συντυμβωρυχήσας οὖν αὐτοῖς, καὶ τοῖς ἀναχοῦσι τὰ ἄνδηρα, καὶ αὐτὸς ὀλίγα συλλεπονήσας, ἐκείνους μὲν ἀφῆκα, τῶ τε χρύους ἕνεκα, καὶ ὅτι καύματα ὤα. οἶσθα δὲ, ὡς ἐν χρυῷ σφοδρῷ γίνεται τὰ καύματα, ἐγὼ δὲ περιελθὼν τὰ ἀρώματα, σκεδά τε ὄντα ἐν αὐτοῖς πεφυκότα, καὶ γηπαπάλους τινὰς ἀνορύξας, καὶ τὴν σκανδίκων, καὶ βεκκάνων λαχανοσάμινος, ἔτι δὲ κάχρυς τριάμενος (οὔπω δὲ οἱ λήμωνες ἀνθοσμίαν ἦσαν, ὡς αὐτοδιδακτὶ βαδίζειν) ἀνατείνεις ὅτι τὴν ἀγραύλην, ἐδαῤῥῶν τὸν ὄρρον. καὶ νῦν βαδίζω τε ὀδυνηρῶς, καὶ ἰδίᾳ θαμὰ, καὶ μαλακὸν τὸ σῶμα, καὶ δέομαι ἀφανέσαι ἐν τῷ ὕδατι ὑπιπλῆσαι, χαίρω δὲ μὴ κάματον ἀπολουόμενος. ἀποθρέξομαι οὖν καὶ αὐτὸς τ' παῖδα, ὃν εἰκὸς ἦν ἅμα τῇ Λεκιθοπώλιδι,

A enim quoddam pocillaturus ex ipso nobis esse vidêre. LEX. Cauillatorẽ igitur hunc abs te in humum proiice. Ipse verò auribus factis permeabilibus, auscultа iã, absit autem obturatrix ista Cypselis. LV. Dic audacter. Nam mihi quidem neque Cypselus neque Periander in auribus resident. LEX. Aduerte itaque interea quo pacto peragam, Lycine, orationem, an ea principium cõmodum vtique habeat, ac multũ eloquentię præ se ferat, stilo haudquaquam trito atque obuio composita, præterea autem & verbis bonis ornata. LVC. Apparet huiuscemodi esse, præsertim tua cùm sit: sed incipe tãdem. LEX. B Proinde cœnabimus postea, inquit Callicles. Exin vespertinũ illud (quod solet) in Lycéo obambulabimus. Iam nunc autem tempus est vngendi, pro meridiano atque æstiuo more, & ad solis splẽdorem apricãdi, ac postquam lauerimus, panem esitandi. Atque adeò abeundum iam est. Tu verò puer strigilem mihi, ac vestem pelliceam, linteáque, & saponem, vt mittas in balneum, atque ablutoriam vt afferas. Habes autẽ humi iuxta armariolum duos obolos. Sed & tu quid ages Lexiphanes? Veniésne, an ampliùs hîc demoraberis? Tum ego, Iam olim, inquam, lauaturio. Nam & ęgrè incedo, & ex iis quę C circa anum sunt, malè habeo, mula clitellaria vectus videlicet. Approperabat enim mulio, tametsi claudicaret ipse. Sed & in ipso agro absque labore nõ fui. Deprehendi enim operarios cantillantes æstiuam cantionem, eos nimirum qui patri meo sepulchrum extruebant. Postquam igitur cum illis vnà fodissem, & cum iis quoque qui ripã aggerebant, ipse parumper manum operi admouissem: illos quidem reliqui & frigoris causa, & quia vredo quædam erat. Scis autem quòd in frigore vehemẽti vredines generentur. Ego verò obambulans culta agrorum, etiam D allia reperi inter ipsa enata. Ac terræ clauis aliquot effossis, Scanariisque herbis & Bracanis esui collectis, præterea & hordeo coëmpto (nondum autem prata florescentibus vitibus fragrabãt, vt pedibus incedere liberet) sublatus in mulam, attriui summum podicem. Et nunc ex eo ægre & cum dolore incedo, & sudo frequenter, & corpore languesco, opúsque habeo quãplurimum in aqua pernatare. Iuuat autem post laborem ablui. Proin & ipse puerum curriculo ablegabo, quem verisimile est aut apud Lecithopolidem,

aut certè apud eum qui ſacculos diſtrahit, me expectare. Atqui edictum illi fuerat, vt ad Selga obuiam veniret. Sed in tempore eccum ipſum, adeſt, mercatus panem colloſtratum, & alios ſubcinericios, & cepas vireſcentes, & fucas, & œbum iſtum, & leporinam, & bouis inteſtinum illud multiplex & rugoſum, & phoctas. Euge, ô Atticion, rectè abs te factum, quòd magna itineris peragendi parte me ſubleuaſti. Ego verò, inquit ille, Sillus propemodum here factus ſum, dum te circunſpicio. Cæterùm vbi tu heri cœnaſti? Num apud Onomacritum? Haudquaquam per Iouem, inquam ego, ſed rus ibam, vbi ripæ aggerem protendi. Scis autem quàm ſtudioſus agrorum ſim. Vos autem fortaſſe putabatis Cottaborum ſtrepitus exercuiſſe me. Sed ingreſſus, hæc atque alia ſuauiter condîto, ac mactrâm emunda, vt thridacinas nobis pinſatis. Ego autem abiens, in ſicco & ad ſolem vngar. Et nos, inquit Philinus, ego videlicet & Onomarchus, & Hellanicus hic, ſequemur. Nam & gnomon medium iam horologium vmbra deſignat, & periculum eſt ne in aqua iſta impura, & aliorum eluuie coinquinata, lauandum nobis ſit à tergo Carinantum inter fecem vulgi, confertis illis vndique nos trudentibus. Ibi tum Hellanicus, Ego verò, inquit, etiam ægrè intueor, & mihi pupillæ oculorum quaſi quodam atramento offuſcatæ ſunt, & nicto frequenter, & lacrymas ſubinde emitto: atque ipſi mihi oculi medicinam geſtiunt, ac opus habeo Æſculapij filio aliquo, medicinæ ocularis probè perito, qui miſcendo atque infundendo medicamentum aliquod, rutilare mihi faciat oculos, & non ampliùs lippitudine laborare, aut humidum & aquoſum videre. Atque huiuſcemodi quędam inter nos verbis proſecuti, omnes qui tum aderamus, abiuimus. Et poſtquã venimus ad gymnaſium, exuti veſtibus, alius quidem pancratio, alius autem lucta & palæſtra recta exercebatur, alius pinguiter peruńctus membra variè detorquebat, alius iaculo contendebat, alius plumbeos quoſdam lapides obnixè atque vibratim tenens manu iaciebat. Deinde vbi mutuò exercuiſſemus nos, atque alter alterum poſtergaſſemus, gymnaſióque ſatis illuſiſſemus: ego quidem & Philinus, poſtquam in labro calido abluiſſemus nos, abiuimus. Reliqui verò, vbi caput frigida tinctum, Delphinum more immerſiſſent, mirabili quodam modo inter aquas iuxtà adnatabant. Reuerſi autẽ iterum, diuerſis locis diuerſa agitabamus.

A ἢ πολλά γ' ὦ γρυμαμοπώλη με περιμένων. καίτοι παρηγόρθυτο αὐτῷ ὅτι τὰ Σέλγη ἀπαντᾶν. ἀλλ' εἰς καιρὸν ὅποσι αὐτὸς ἐμπολήσας τε ὡς ὁρῶ πυριάτιλω τέ τινα, & ἐγχρυφίας, καὶ γήτεια, & φύκας, καὶ οἷον τουτονὶ, & λωγάνιον, καὶ τῆς βοὸς τὸ πολύπλυχνον ἔγκατον, καὶ φώκας, Εὖγε, ὦ Ἀτθικίων, ὅτι μοι ἄβατον ἐποίησας τὸ πολὺ τῆς ὁδοῦ, Ἐγὼ δὲ, ἦ δ' ὅς, σίλλος, ὦ δέσποτα, γεγένημαι, σὲ περιορῶν· σὺ δὲ ποῦ ἦθες ἐδείπνεις; μῶν παρὰ Ὀνομακρίτῳ; οὐ μὰ Δί', ὦ δ' ἐγὼ, ἀλλ' ἀγρόν δὲ ὠχόμην, ψύτρας καταπείνας, οἶσθα δὲ ὡς φίλαγρός εἰμι, ὑμεῖς δὲ, ἴσως ᾠήθητέ με λαλαγεῖν κοπάδος. ἀλλ' εἰσιών, ταῦτά τε καὶ τἄλλα ἡδύνθην, καὶ τὼ καρδοπον σμῆν, ὡς θριδακίνας μάλιστε ἡμῖν, ἐγὼ δὲ ξηραλοιφήσω ἀπελθών. καὶ ἡμεῖς, ἦ δ' ὅς ὁ Φιλῖνος, ἐγώ τε, καὶ Ὀνόμαρχος, καὶ Ἑλλάνικος ὅποσι, ἑψόμεθα. καὶ γὰρ ὁ γνώμων σκιάζει μέσην πόλον. καὶ δέος μὴ ἐν λουτείῳ ἀπολουσώμεθα, κατόπιν τῶν Καιμαιτῶν, μὴ τῶν σύρφακος βύζην ὠσιζόμενοι. & ὁ Ἑλλάνικος ἔφη, Ἐγὼ γὰρ καὶ τὼ καὶ καὶ δυσωπῶ, καὶ γὰρ τὰ κέρα μοι ὑπιτεθόλωσθον, καὶ σκαρδαμυκτῶν θαμὰ, καὶ δρῖδακρις εἰμι, & τὰ ὄμματά μοι φαρμακᾷ, & δέομαι Ἀσκληπιάδου τινὸς ὀφθαλμοσόφου, ὃς παράξας, καὶ ἐγχέας μοι φάρμακον, ἀναρριθιάσας ποιήσῃ τοὺς ὀφθαλμοὺς, καὶ μηκέτι λημαλέους εἶ), μηδὲ διερὸν βλέπειν. τοιαῦτα ἅττα διεξιόντες πάντες οἱ παρόντες, ἀπηείμεν· καὶ περιδήπου ἤκομεν εἰς τὸ γυμνάσιον ἀπηθημένοι ἤδη, ὁ μὲν τις ἀκροχειρισμῷ, ὁ δ', πραχηλισμῷ, & ὀρθοπάλῃ ἐχρῆτο, ὁ δ', λίπα χρισάμενος, ἐλυγίζετο, ὁ δ', ἀντέβαλε τῷ κωρύκῳ, ὁ δ', μολυβδαίνας χερμαδίους ἀράγδην ἔχων, ἐκβεβόλει· εἶτα συντεινόντες, καὶ ἀλλήλοις καταπωτισάμενοι, & ἐμπαίζαντες τῷ γυμνασίῳ, ἐγὼ μὲν, & Φιλῖνος ἐν τῇ θερμῇ πύελῳ καταμονηθέντες, ὀξήειμεν· οἱ λοιποὶ δ', ὃ ψυχροβαφὲς κέρα δελφινίσαντες, πρένεον ὑποδρύχιοι θαυμασίως. διαστρέφαντες δ' αὖθις, ἄλλοσε ἄλλα ἐσφῶμεν.

B

C

D

ἐγὼ μὲν, ὑποδησάμενος, ὀξυόμιλον τὴν κε- A Ego quidem subligatis crepidis, caput fri-
φαλὴν τῇ ὀδόντῃ ξύεσθαι. οὐ γὰρ ἐν κηπίοις, ἀλ-
λὰ σκαφίοις ἐκεκάρμην, ὡς αὐὸς πολλοῦ
τὸν τρίχωνα, καὶ τὴν κορυφὴν ἀποκεκομμένος.
ἄλλος ἐθερμοπρᾶτο, ὁ δὲ ἤμει τὸν νῆστιν, ὁ δὲ,
ὄψαρια ποιῶν τὰς ῥαφανίδας, ἐμυττίλατο τὴν
ἐνδυτὴν ζωμὸν, ἄλλος ἤσθιε φακῆς, ὁ δὲ ἐρ-
ράφη τῶν κριθῶν. καπειδὴ κατεγέλων, ἐπ' ἀγ-
κώνος ἐδειπνοῦμεν, ἔκειντο δὲ καὶ ὀκλαδίαι, καὶ
ἀσκάνται. ὁ μὲν δὴ δεῖπνον ἦν ἀπὸ συμφο-
ρῶν. παρεσκεύαστο δὲ πολλὰ, καὶ ποικίλα, δίχη-
λα ὕεια, καὶ σελίδες, καὶ ἠτρία, καὶ τοκάδος
ὑὸς ὁ ἐμβρυοδόχον ἔντερον, καὶ λαβὸς ἐκ τα- B
γλώσσης, καὶ μυττωτὸς, καὶ ἀβυρτάκη, καὶ τοιαῦτά
τινες καρυκείαι, καὶ θρυμματίδες, καὶ θρία, καὶ
μελιτοῦσται. τῶν δὲ ἐποδορυχίων τὰ σελάχια
πολλὰ, καὶ ὅσα ὀστράκινα ὁ δέρμα, καὶ τεμάχη
πεττικὰ τῶν ἐκ Σαργάνης, καὶ κωπαΐδες, καὶ
ὄρνις σιτώδης, καὶ ἀλεκτρυὼν ἤδη ἀποδοὺς,
καὶ ἰχθῦς ἐκ τοῦ βάσεως. καὶ οἶνον δὲ ὅλον ἱππονηπῆ
εἴχομεν, καὶ βοῦς λεπτογώμενος κωλήν. ἄρτοι
μὲν ἦσαν σιφαῖοι, καὶ φαῦλοι, καὶ ἄλλοι νου-
μηνιοι, ἐπὶ ἡμέρᾳ τῆς ἑορτῆς· καὶ λάχανα,
τά τε ἐπώγεια, καὶ τὰ ἐπὶ φυῆ· οἶνος δὲ οὐκ C
ἦν, ἀλλὰ τῶν ἀπὸ βύρσης, ἤδη μὲν ἀγλευ-
κὴς, ἄπεπτος δὲ ἔτι. ποτήρια δὲ ἔκειτο πολυτελῆ
ὅτι τῆς δελφινίδος τραπέζης, ὁ κρυφιομέτω-
πος, καὶ τρυήλης Μεντορεργὴς, βύλακα ἔχων
τὴν χέρνιβα, καὶ βομβυλιὸς, καὶ δειρκύτελον,
καὶ γηΐνη πολλὰ, οἷα Θρεικλῆς ὤπτα, βύρ-
ταδά τε, καὶ ἄλλα βύσματα. τὰ μὲν, Φωκαΐθεν,
τὰ δὲ, Κνίδοθεν· πηλύτα μὲν τοῖς ἀνεμοφόρητα, καὶ
ὑμενόστρακα. κυμβία δὲ ἦν, καὶ φιαλίδες, καὶ
ποτήρια γραμματικά· ὥστε μεστὸν ἦν τὸ κυ-
λίκιον. ὁ μέντοι ἱπνολέβης, ἐπιφλέγων, D
ἐς κεφαλὴν ἡμῖν ἐπέτρεπε τοὺς ἀνθρακας.
ὑπεινόμην δὲ ἀμυστὶ, καὶ ἤδη ἀκροθώρακες ἦμεν.
εἶτ' ἐχειρούμεθα κακαείδει. καὶ εἰσεκύλισέ τις
ἡμῖν τὴν ποδοκτύπην, καὶ τριγωνίστριαν. μετὰ δὲ,
ὁ μέν τις ὅτι τὴν κατήλιφα ἀναρριχησάμε-
νος, ὑπόρημα ἐζήτει, ὁ δὲ λικίνδα ἔπαιζεν,
ἄλλος ἐρρίκροτο σὺν γέλωτι τὴν ὀσφύν.

Ego quidem subligatis crepidis, caput fricabam dentato strigile. Non enim in Cepij, sed in Scaphij modum tonsus eram, vt qui nō multo antè mentum ac verticem detōdissem. Alius autē calida glutiebat, alius ventrem deiectabat, alius raphanis in tenues partes concisis, absorbebat salsas ac pisculentas illas offellas, alius agrestes oliuas cōmanducabat, alius etiā hordeum ingurgitabat. Atque vbi iam tēpus erat, in cubitos inclinati cœnabamus. Positæ autē erant & sellæ & grabatula quædam. Proin cœna quidem collatitia erat. Apparata autem erant multa, & varia, bisida videlicet suilla, & laterū pulpamenta, & suminis quædam, & suis nuper enixæ intestinum illud quo fœtus recipit, & hepar è sartagine, & alliatum, & Abyrtace, & similia quędam condimenta opipara, deinde & Thrymmatides, & fricti lagani ficulnis foliis inuolutæ, & ex melle dulciaria. Ex natatilibus autē & marinis cartilaginea multa, & quæcunque ostraceis teguntur, & offæ ponticæ, eorū quæ sportulis siue nassis excipiuntur, & anguillæ copaides, & gallina altilis, & gallus qui canere desiit. Etiam piscis erat parasitus, & ouem totam in furno assatam habebamus, bouisque iam grandioris atque æuo confecti pernam anteriorem. At verò panes aderant siliginei, non mali, & alij nouilunares, post festum ceu præterito vadimonio dilati, & holera tum subterranea, tum in altum excrescentia. Vinum autem erat non vetus, sed ex iis quæ in vtribus offeruntur, quod iam mustum quidem desierat esse, nondum tamen ad plenum coctum erat. Pocula verò posita erant omnis generis in Delphinide mensa, puta crater ille occultator frontis, & clauatus, Mentoreum opus, habens ansam prehensu facilem, & Bombylius, & Dirocypelum, & fictilia multa, qualia Thericles coquebat, multicapaciáque, atque alia lati oris, quorum quædam ex Phocæa, alia verò è Gnido aduecta fuerunt. Omnia verò tenuia, fragiliáque, ac teneras testas habentia. Erant autem ibi & cymbia, & paruæ phialæ quædam, & pocula quædam grammatica, ita vt plenus esset abacus. At verò lebes furnarius ebulliens, in caput nobis euertit carbones. Bibimus autem continuis haustibus, & iam inebriati eramus, atque exinde vngebamur cancharide, & introduxit nobis quispiam podoctypam, & trogonistriam, atque exinde aliusquidam in tabulatum assultans, irrumpendi locum quærebat, alius autem crepitu ac plausu digitorum ludebat, alius porrò cum risu lumbos lasciuiter agitabat.

Atque interea vbi iam lauiſſemus, comeſſantes ad nos intrò irruperunt, vltrò, non accerſiti, Megalonymus cauſſarum ac litium ſectator ille, & Chærea aurifex, is qui tergum variegatum habet, & Eudemus Ocataxis. Ego verò interrogabam eos, quidnam accidiſſet eis cur tam ſerò venirent. Chærea igitur, Segmentum quoddam, inquit, & inaures & pedicas filiæ meæ apparabam, & ob hoc ad repotia vobis veni. At ego, inquit Megalonymus, aliis rebus occupatus fui. Dies enim fuit haudquaquam iudicialis, vt ſcitis, & nefaſtus: proinde, vtpote ſilentio in foro exiſtente, neque perorare licuit, neque per diem dicendo, aquam & clepſydram diſpenſare. Cùm audiſſem autem quòd Imperator conſpiciendum ſeſe præberet acceptis veſtibus inuſitatis, & bono ſtamine textis, ſubligatiſque calceis antea non geſtatis, proripui me ipſum foras: atque exinde ſtatim incidi in Daduchum & Hierophantem, ac cæteros arcanis ac turpibus operantes, qui Diniam obtorto collo ad magiſtratum rapiebant, reum facientes, quòd ipſos nominaſſet, idque cùm ſciret quòd ex eo tempore quando initiati fuiſſent, & ſine nomine forent, & innominabiles, vtpote ſacrinomines iam facti. At neſcio, inquam, quémnam hunc Diniam dicas. Vocabat igitur me nomine. Eſt, inquit, in tabernis aleatoriis homo perditus, ex egenis ac vilibus iſtis, ſemper comatus ac ſqualidus, endromidum aut baucidarum calceamento ſubligatus, ac veſte manicata indutus. Quid igitur, inquam, dedítne pœnas aliquo modo? an calcibus inſultans aufugit? At verò ille, inquit Megalonymus, qui antea inter tibias & cantores perſtrepebat, iam immobilis ac tacitus eſt. Nam Imperator ſegregatum, & à reliquo grege ſeorſim amotum, circundatis illi manicis, & intento vinculo collari, in pedicis ac tibialibus tormentis degere hominem fecit. Quare in vinculis exiſtens, pedebat nonnihil miſer ille præ timore, & crepabundus erat, pecuniámque pro redimenda vita dare volebat. At me, inquit Eudemus, ſummo diluculo accerſiri ad ſe fecit Damaſias, is qui olim quidem athleta fuit, multáſque victorias retulit, nunc autem præ ſenectute iam à certaminibus abſtinet. Noſti æream ſtatuam in foro poſitam. Ac alia quidem picando, alia inflammando peregi. Domum enim deducturus hodie fuerat filiam ſuam ad nouum maritũ, iámque adeo exornabat illam, cùm interea anxium quoddam malũ interueniens, diremit feſtum.

A καὶ ἐν τούτῳ λελυμένοι, εἰσεκώμασάν τε ἡμῖν αὐτεπάγγελτοι, Μεγαλώνυμός τε ὁ δικοδίφης, καὶ Χαιρέας ὁ χρυσοτέκτων, ὁ ποικίλον τὸν νῶτον ποικίλος, καὶ ὁ ὠοκάταξις Εὔδημος. κἀγὼ ἠρόμην αὐτούς, τί παθόντες, ὑφ' ἡμῶν ἥκοιεν. ὁ μὲν οὖν Χαιρέας, Ἐγώ, ἦ δ' ὅς, λῆρόν τινα σκευάτιον, καὶ ἐλλόδια, καὶ πέδας τῇ θυγατρὶ τῇ ἐμῇ, καὶ δὴ τοῦτο ὑμῖν ὀπτοδείπνιος ἀφῖγμαι. Ἐγὼ δέ, ἦ δ' ὅς ὁ Μεγαλώνυμος, ἄλλα εἶχον· ἐμοὶ μὲν γὰρ ἄδικος ἡ ἡμέρα, ὡς ἴστε, καὶ ἄλογος· ὡς αἰ οὖν ἐκκλησίας οὔσης, ὅτε ῥήσιμος ἦν εἶχον, ὅτε ἡμέρα ἐλέλυτο, ὡς ὑδρονομεῖσθαι. πυ-

B θόμενος δ' ὅτι ὁ στρατηγὸς οὗτός ἐστι, λαβὼν ἀλουργῆ ἱμάτια, βύσσινα, καὶ ἀφίρητα ὑποδήματα, ἐξέφρησα ἐμαυτόν· εἶτ' εὐθὺς ἐντυγχάνω Δαδούχῳ τε, καὶ ἱεροφάντῃ, καὶ τοῖς ἄλλοις ἀρρητοποιοῖς, Δφνίαν σύρουσιν ἄδην ὅτι τὴν ἀρχήν, ἔγκλημα ἐπάγοντας, ὅτι ὠνόμαζεν αὐτούς. καὶ τοῦτο, οἶδας ὅτι ἐξ ἧς ἀφ' ὡσιώθημεν, ἀνώνυμοί τε εἰσι, καὶ οὐκέτι ὀνομαστοί, ὡς αἰ ἱερώνυμοι ἤδη τετυχηκότες. Οὐκ οἶδα, ἦν δ' ἐγώ, ὃν λέγεις, τὸν Δφνίαν· σκάλλε δ' οὖν με τοὔνομα. Ἔστιν, ἦ δ' ὅς, ἐν τισὶ σφεραφείοις ἐγ-

C καψικίδαλος ἀνὴρ φθορός, τῶν αὐλοκυκλίων, καὶ τῶν αὐτοκαβδάλων, ἀεὶ κουρεῶν, ἐνδρομίδας ὑποδούμενος, ἢ βαυκίδας, ἀμφιμάσχαλον ἔχων. Τί οὖν, ἦν δ' ἐγώ, ἔδωκεν ἀμυγὴν δίκην, ἢ λάξ πατήσας, ᾤχετο; Καὶ μὴν σκῆνός γε, ἦ δ' ὅς, ὁ τέως αὐλούμενος, ἤδη ἔμπεδός ἐστιν. ὁ γὰρ στρατηγός, καίτοι ἀτιμαζωλοπλὰ καρπώδεσμά τε αὐτῷ ποιήσας, καὶ ποιδέρεον ἐν ποδοκάκῃ, καὶ ποδοστράβῃ, ἐποίησεν εἰ· ὥστε ἐν δεσμοῖς ὤν, οὕτω ἐξδυλλέ τε ὁ κακοδαίμων ὑπὸ τοῦ δέους, καὶ πορδαλέος

D ἦν, καὶ χρήματα αἰτήψυχα δώσειν ἤθελεν. ἐμὲ δ', ἦδ' ὅς ὁ Εὔδημος, ὑπὸ δ' ἀκροκνεφὲς μετεπέμψατο Δαμασίας, ὁ πάλαι μὲν ἀθλητής, καὶ πολυνίκης, νῦν δ' ἤδη ὑπὸ γήρως ἐξαθλος ὤν. οἶσθα τὸν χαλκοῦν, τὸν ἑστῶτα ἐν τῇ ἀγορᾷ. καὶ τὰ μὲν, πυθῶν, τὰ δ', ὕων, διετέλεσα· ὀξοικίσαι γὰρ ἔμελλε τὴν μέρην εἰς ἀνδρὸς τὴν θυγατέρα, καὶ ἤδη ἐκάλλυνεν αὐτήν· εἶτα μερμέριόν τι κακὸν ἐμπεσὸν, διέκοψε τὴν ἑορτήν.

ὁ γὰρ

ὁ γὰρ υἱὸς αὐτῷ ὁ Δίων, οὐκ οἶδ' ἐφ' ὅτῳ λυπηθεὶς, μᾶλλον δὲ θεοεχθέα ἀχθεὶς, ἀπῆγξεν ἑαυτόν· καὶ, εἰ μὴ ἐγὼ διεῖσας, ἀπηλόνισά τε αὐτὸν, καὶ παρέλυσα τῆς ἐμβρόχης, διὰ πολύ τε ὀκλάξ παρακαθήμενος, διανύσων τὸν ἀνθρωπον, βασκαλῶν, καὶ διαχωδωνίζων, μή πῃ ἔτι στενοχὴς εἴη τῷ φάρυγγι. ὃ δὲ μάλιστα ὀνήσαι, ἐκεῖνο ἦν, ὅτι ἀμφοτέραις καθαχὼν αὐτοῦ τὰ ἄκρα, διεπίεσα. μόλις ἐκεῖνον, ἦ δ' ἐγὼ, φῂς Δίωνα, τὸν καταπύγονα, καὶ λαικοκοχέαν, τὸν μύρτωνα καὶ μυροπώλην νεανίσκον, ἀναφλάντα, καὶ βλιμάζοντα, ἦ τινα πεώδη καὶ πόαθρα αἰαθητὰ μινύθων; ἐκεῖνός γε καὶ λεκαλέος. ἀλλά τοι γε τῷ θεὼ, ἦ δ' ὃς ὁ Εὔδημος, θαυμάσας. Ἄρτεμις γάρ ἐστιν αὐτοῖς ἐν μέσῃ τῇ αὐλῇ, σκοπάδειον ἔργον. ταύτῃ προσπεσόντες, ὅ, τε Δαμάσιος, καὶ ἡ γυνὴ αὐτοῦ, πρεσβύτις ἤδη, καὶ τῷ κεφαλῷ πολιὰς ἀκριβῶς, ἱκέτευον ἐλεῆσαι σφᾶς· ἡ δὲ αὐτίκα ἐπένευσε· καὶ σῶς ἦν, καὶ νῦν Θεόδωρον, μᾶλλον δὲ θεοφανὰς Ἀρτεμίδωρον ἔχουσι τὸν νεανίσκον. ἀνέθεσαν οὖν αὐτῇ τότε ἄλλα, καὶ βέλη, καὶ τόξα, ὅτι χαίρει τούτοις· ὀξύτις γάρ, καὶ ἐκηβόλος, καὶ τηλέμαχος ἡ Ἄρτεμις. πίνομεν οὖν, ἦ δ' ὃς ὁ Μεγαλώνυμος, καὶ γὰρ καὶ λάγυνον τουτονὶ πρηθικήτην, ἥκω ὑμῖν κομίζων, καὶ τυρὸν πυφαλίδας, καὶ ἐλαίας χαμαιπετεῖς· φυλάττω δ' αὐτὰς ἔτι σφραγῖσι δριπεδεστάτοις, καὶ ἄλλας ἐλαίας νευστάς, καὶ πήλινα τουτὶ ποτήρια, ἐξυσίρακα, ἐμπυδάκωτα, ὡς δὴ αὐτῷ πίνοιμι, καὶ πλακοῦντα ὀζὶ ἑτέρων χρωβυλώδη τῷ πλοκίῳ· σὺ δ', ὦ παῖ, πλέον μοι τοῦ ὕδατος ἔγχει, ὡς μὴ καρηβαρὴς ἀρξαίμην, κἀπὰ σοὶ τὸν παιδοδοσκὸν καλῶ ὅτι σέ. ἴστε γὰρ ὡς ἐδυνάμην, καὶ διέμπλεον ἔχω τῷ κεφαλῷ. μετὰ δὲ τὸν ποτὸν στωμυθλήσομεν, οἷα καὶ ἄπαξ εἰώθαμεν· οὐ γὰρ ἀκαίρως δήπουθεν ἐνοινοφλύειν. ἐπαινῶ τοῦτο, ἦ δ' ἐγὼ, καὶ γὰρ ὅπως ὄφελος ἐσομένης Ἀττικίσεως ἄκρον. οὐ λέγεις, ἦ δ' ὃς ὁ Καλλικλῆς. ὃ γὰρ ἐρεθελῆν ἀλλήλους συνήθεις, ἡδυπαθείαν γίγνεται. ἐγὼ δὲ, ἦ δ' ὃς ὁ Εὔδημος, κρύος γάρ ἐστιν, ἥδιον ἂν ὑζωστέρῳ τινὶ οἰνοπυκάζοιμι·

A Nam filius ipsius Dion nescio qua caussa mœrore affectus, imò deorum odio aliquo agitatus, strangularat se ipsum. Ac satis scitote, periisset ille, nisi ego superueniens ablaqueassem ipsum, & à resti soluissem, diu geniculatim assidens, & compungens hominem, huc illuc ceu infantem in cunis versans, & vndequaque explorans ac tentans sicubi concretum adhuc guttur haberet. Quod autem potissimùm profuit, illúd erat, quòd ambabus manibus comprehendens illius latera vi compressi. Tum ego, num illum, inquam, Diona dicis, cinædum, & scrotum propendens habẽtem, mulierosum, B & lentiscum subinde rodentem, adolescentem mastrupantem, & obscœna tractantem, si quem probè mutoniatum senserit, ipsum admittentem? At ille, certè etiam delicatus & gulosus. At deam, inquit Eudemus, admiratus! Diana enim ipsis est in media aula posita, Scopadéum opus. Ad hanc procidentes & Damasias, & vxor eius vetula iam, & capite admodum cano, supplicabãt ei vt misereretur sui. Illa autem statim annuit. Et nunc Theodorum, seu potiùs Artemidorum adolescentem hunc habent. Consecrarunt autem illi cùm alia quædam, tum sa- C gittas & arcus, quoniam his delectatur. Sagittaria enim & iaculatrix & bellatrix Diana est. Bibimus igitur, inquit Megalonymus. Etenim & lagenam hanc vini vetustioris venio vobis afferens, & recentis casei massas, & oliuas humi collectas. Custodio autem ipsas sub sigillis carioßissimis, & oliuas alias natatiles, & lutea hæc pocula, ac vti testacea ac destillantia, vt ex ipsis bibamus, præterea & placentam ex intestinis cõcinnatam, & quibusdam quasi crobylis intextam. Tu verò puer plus aquæ infunde mihi, ne capite grauari incipiam, & exinde ob id man- D gonem seu castigatorem contra te accersam. Scitis enim quàm grauiter concitari soleam dolore, & caput habeo densum, nec facilè vaporibus peruiũ. Post potum autem nugabimur mutuò, qualia & quæ consueuimus. Non enim intempestiuum scilicet hoc, temulenter agere. Tum ego, Laudo, inquam, isthuc. Emolumentum enim quodcunque etiam sumus Atticæ proprietatis haud postremum. Rectè dicis, inquit Callicles: nam nugis mutuò prouocare nos, voluptatẽ quandã affert. Ego verò, inquit Eudemus, frigus enim est, meraciori vino malim intus stipari:

Nam frigoris impatiens sum, & tepefactus libentiùs audiuero digitis gesticulantes istos, tibicinem puto & Barbitœdum. Quid hæc ais, Eudeme, inquam, an tu silentium nobis imperas, tanquam ore carentibus, & lingua spoliatis? Mihi verò & lingua iampridem dicturit, adeóque iam animo prouchebar quasi antiqua vobis narraturus quædam, & ablaturus omnes vos lingua. Sed tu simile quiddam fecisti mihi, ac si quis nauem onerariam tribus instructam velis, secundo vento nauigantem, implentibus lintea Notis, prosperè labentem, & per summos fluctus euntem, retinaculis quibusdam ancipitibus, ancoris ferreis, naualibúsque pedicis demissis retineat, & cursus impetum inhibeat, inuidens videlicet trãquillitati. Proinde, inquit ille, tu quidem, si placet, nauiga, & nata, & curre per vndas intempestas: ego autem interea bibens, de terra, vt Homericus ille Iupiter de rupibu alicunde, aut de summo cœli vertice, spectabo & te iactari fluctibus, & nauem ipsam de puppi à vento aquis immersari. LVC. Satis ô Lexiphanes & potus & lectionis istius. Ego enim tibi ebrius iam sum, & nauseo: & nisi quamprimũ euomuero ista omnia quæcũque recitando persecutus es, sat scias, videor mihi mox insanus ac furiosus fore, obstrepentibus mihi vndique verbis istis, quæ mihi modò offudisti. Quanquam à principio ridere in mentem veniebat mihi illorum gratia. Verùm postquam ea multa atque omnino similia erant, miserebar tui ob miseriam & infelicitatem istam, cùm viderem in labyrinthum quendam irremeabilem incidisse te, morbúmque ægrotare maximum, imò verò atra bile percitũ. Cogito itaque apud me ipsum, vnde tã multa mala collegeris, & quàm longo tempore, & vbi denique conclusum habueris tantum examen absurdarum ac distortarum vocum, quarum alias quidem ipse finxisti, alias autem defossas alicunde eruens, iuxta iambicum illud,

Pereas, miserias qui eligis mortalium:

tantum cœnum vndequaque cogens, in me exhausisti. Porrò videris mihi neminem amicum, aut familiarem, aut beneuolum habere, neque etiam in virum liberum, & qui loquendi libertate vteretur, incidisse vnquam, qui vera monẽdo, liberaret te à morbo isto intercutaneo, quo quidem correptus es. & præ malo illius, periculum ne disrumparis, sustines,

A καὶ μὰ χαμωδὴς εἰμι, καὶ χλιαθεὶς, ἥδιον ἀκούοιμι τῶν χαροσόφων τούτων, τῷ τε αὐλητῇ, καὶ τῆς βαρβιτῳδοῦ. τί ταῦτα ἔφηδα, ὦ Εὔδημε; ἐῶ δ' ἐγώ· ἀλογίαν ἡμῖν ὑποπάπτῃς ὡς ἀστόμοις οὖσι, καὶ ἀπεγλωττισμένοις· ἐμοὶ δὲ, ἡ γλῶττά τε ἤδη λογᾶ, καὶ δὴ αἰνηρέμιλν γε ὡς ἀρχαιολογήσων ὑμῖν, & κατωρύψων ἀπὸ γλώττης ἀπαντας· ἀλλὰ σὺ ὅμοιον εἰργάσω με, ὥσπερ εἴ τις ὁλκάδα τριάρμενον οὐρίῳ πλέουσαν, ἐμπεπνευματωμένου τῷ ἀκατίῳ, εὐφορουσαν τε, καὶ ἀκροκυματοῦσαν, ἔκτοθέν πινας ἀμφισόμους, καὶ ἰσχάδας σιδηρᾶς ἀφεὶς, ἢ ναυσιπέδας, ἀναχαιτίζοι τῷ δρόμου τὸ ῥόθιον, φθόνῳ τῆς εὐπλοίας. σκοπῶ, ἦδ' ὅς, σὺ μὰ, εἰ βούλει, πλῷς, καὶ νῷς, καὶ θεῖ κατὰ τῶν κλύδωνος· ἐγὼ δὲ ἀπόχθος, πίνων ἅμα, ὥσπερ ὁ τοῦ Ὁμήρου Ζεύς, ἢ ἀπὸ Φαλάκρου ἢ ἀπὸ τῆς ἀκρουρανίας, ὄψομαι ἀμφιφερόμενον σέ τε, καὶ τὸ ναῦν πρύμνηθεν ἀπὸ τοῦ ἀνέμου καταυρυμάσσω. ΛΥΚ. ἄλις ὦ Λεξίφανες καὶ ποτῶ, καὶ ἀναγνώσεως. ἐγὼ γοῦν ἤδη μεθύω σοι, καὶ ναυτιῶ, καὶ ἐῶ μὴ πάλιν ἀξεμέσω ταῦτα πάντα ὁπόσα διεξελήλυθας, ὦ ἵλαθι, κορυβαντιάσειν μοι δοκῶ, ὑποβομβούμενος ὑφ' ὧν κατεσκέδασάς μου ὀνομάτων. καίτοι τὸ μὲν πρῶτον, γελᾶν ἐπῄει μοι ἐπ' αὐτοῖς· ὅπως δὲ πολλὰ, & πάντα ὅμοια ἰδοῦ, ἠλέουν σε τῆς κακοδαιμονίας, ὁρῶν εἰς Λαβύρινθον ἄφυκτον ἐμπεπλωκότα, καὶ νοσοῦντα νόσον τινὰ μεγίστην, μᾶλλον δὲ, μελαγχολῶντα. ζητῶ οὖν πρὸς ἐμαυτὸν, ὁπόθεν τὰ τοσαῦτα κακὰ συνελέξω, καὶ ἐν ὁπόσῳ χρόνῳ, καὶ ὅπου κατακλείσας εἶχες τοσοῦτον ἐσμὸν ἀτόπων καὶ διαφθόρων ὀνομάτων, ὧν τὰ μὲν αὐτὸς ἐποίησας, τὰ δὲ, καταρρωγμένα πόθεν αἰάσασθαι, καὶ ὃ ἰαμβεῖον,

Ὀλοιο, θνητῶν ὅστις ὀλέγων τὰς συμφορὰς τοσοῦτον βόρβορον συνεφόρησας, κατιλύσας μου, μηδέν σε δρῶν εἰργασμένου. δοκεῖς δέ μοι μήτε φίλον τινὰ, ἢ οἰκεῖον, ἢ ὄνησιν ἔχειν, μήτε ἀνδρὶ ἐλευθέρῳ ποτὲ, & παῤῥησίαν ἄγαν ἐντετυχηκέναι, ὅς τἀληθῆ εἰπὼν, ἔπαυσεν ἄν σε ὑδέρῳ μὲν ἐχόμενον, καὶ ἐπὶ τῷ πάθους ὑπερῥαγῶσαι κινδυνεύοντα,

σαυτῷ δὲ εὐεξίαν εἶναι δοκοῦντα, καὶ εὐρωστίαν οἰόμενον τὸ συμφορὸν, καὶ ὑπὸ μὲν τῶν ἀνοήτων ἐπαινούμενον, ἀγνοούντων ἃ πάσχεις, ὑπὸ δὲ τῶν πεπαιδευμένων, εἰκότως ἐλεούμενον. ἀλλ' εἰς καλὸν γὰ τοῦτον Σώπολιν ὁρῶ τὸν ἰατρὸν παρεστῶτα, φέρε τοῦτῳ ἐγχειρήσωμέν σε, καὶ ἀφελεσθέντες ὑπὸ τῆς νόσου, ἴασίν τινά σοι εὑρώμεθα, σωφρονεῖς γὰ δοκῶν, καὶ πολλοὺς ἤδη τῶν ἀλαζονευομένων, ὥσπερ σὲ νῦν μαινομένους, καὶ κορυζῶντας, ἀπηλλαξεν, ἐγχέας φάρμακον. χαῖρε Σώπολι, καὶ τουτονὶ Λεξιφάνη τὸν ἀλαζόνα, ἑταῖρον, ὡς οἶσθα, ἡμῖν ὄντα, λήρῳ δέ νῦν, καὶ ξένῃ περὶ τὴν φωνὴν νόσῳ ξυνόντα, καὶ κινδυνεύοντα, ἤδη τελέως ἀπολωλέναι, σῶσον ἔνίγε τῷ τρόπῳ. ΛΕΞ. μὴ ἐμὲ Σώπολι, ἀλλὰ τουτονὶ Λυκῖνον, ὃς παρεφρόνησε μανικῶς, καὶ ἀνδρας πεφρενωμένους ὀλιγωρεῖν οἴεται, καὶ τὸν Μνησάρχου τὸν Σάμιον, σιωπὴν καὶ γλωττάργιάν ἡμῖν ἐπιβάλλοντα, ἀλλὰ, μὰ τὸν ἀήττητον Ἀθηνᾶν, καὶ τὸν μέγαν θηριομάχην Ἡρακλέα, οὐδ' ὅσον τὸ γρῦ, καὶ τὸ φυεῖ φθεγγόμενον αὐτῶν. ὀπτύομαι οὖν μηδὲ ὅλως ἐντυχεῖν αὐτῷ· ἔοικα δὲ καὶ ῥιναυχήσειν, ἰδὼν ὀπτιμῶν τοὺς ἀκούοντας. καὶ ἤδη γε ἄπειμι πρὸς τὸν ἑταῖρον Κλεινίαν, ὅτι πεπαθήκασιν ἤδη ἀκάθαρτον εἶναι αὐτῷ τὴν γυναῖκα, καὶ διὰ τοῦτο νοσεῖν, ὅτι μὴ ῥεῖ· ὥστε οὐκέτι οὐδ' αἱμορροεῖ αὐτῷ, ἀλλ' ἄβατος καὶ ἀνήμερός ἐστι. ΣΩ. τί δὲ νοσεῖ, ὦ Λυκῖνε, Λεξιφάνης; ΛΥΚ. αὐτὰ ταῦτα, ὦ Σώπολι, οὐκ ἀκούεις, οἷα φθέγγεται; καὶ ἡμᾶς δὶς νῦν παρόμοιλοῦντας καταλιπὼν, πρὸ χιλίων ἐτῶν ἡμῖν ξυγγελᾶται, διαστρέφων τὴν γλῶτταν, καὶ ταυτὶ τὰ ἀλλόκοτα συντιθεὶς, καὶ κατασοβῶν ποιούμενος ἐπ' αὐτοῖς, ὡς δήπου μέγα ὄν, εἴπερ ξενίζοι καὶ ὃ καθεστηκὸς νόμισμα τῆς φωνῆς παρακόπτοι. ΣΩ. μὰ Δί', οὐ μικρόν τινα λέγεις τὸν νόσον, ὦ Λυκῖνε. βοηθητέα γοῦν ταχὺ τῷ ἀνδρὶ πάσῃ μηχανῇ, καὶ κινδυνεύον γε, τῷ γλωττῷ τινι φάρμακον τοιοῦτον παρασκευάσωμεν ἀπηνέ, ὡς πιὼν ἐμέσῃ· φέρε παρ' ἐμοῦ αὐτὸς πίθι, ὦ Λεξίφανες, ὡς ὑγιὴς ἡμῖν καὶ καθαρὸς γένοιο, τῆς τοιαύτης τῶν λόγων ἀτοπίας κενωθείς· ἀλλὰ πείθηταί μοι, καὶ πῖθι, καὶ ῥᾴων ἔσῃ.

tibi ipsi autem bene habito corpore esse videris, & calamitatem istam pro bona valetudine ducis, ac ab iis quidem qui nihil intelligunt, laudaris, quando illi quid tu patiaris, ignorant: à doctis autem miseratione dignus putaris. Sed commodũ Sosipolim hunc medicũ accedere video: age, huic tradendo te, & super modo differendo, remedium aliquod inueniamus tibi. Intelligens enim vir est, ac multos iã ad se receptos itidem vt te, semisanos & infatuatos à morbo infuso pharmaco liberauit. Salue Sosipoli, atque hunc Lexiphanem quæso ad te receptum, sodalem, vt scis, nostrum, nugis autem in præsentia quibusdam, & peregrino circa sermonem morbo correptum, periculúmque sustinentem ne prorsus pereat, serua, quocunque tandem modo. LEX. Nequaquam Sosipoli me, sed hunc Lycinum, qui manifestè desipit, & homines mente præditos parũ sapere existimat, ac iuxta Mnesarchi filium, Samium illum, silentium ac linguæ ignauiam nobis intendit. Sed per Mineruam, haud vnquã erubescentem, aut trepidam, & per magnum ferarum debellatorem Herculem, ne tanti ipsum quantum Gry vel Phuy faciamus. Moneo autẽ omnino ne obuiam quidem veniendum ipsi esse. Videor mihi verò etiam ringi, cùm talia increpantem audio. Ac iam vtique abeo ad sodalẽ Cliniam, quoniam audio vxorem eius iamdiu mẽsibus non laborasse, & ex eo ægrotare illam, quia non fluit: quare non amplius ne inscenditur quidem, sed inaccessa & inarabilis est. SO. Quid autem? an ægrotat, Lycine, Lexiphanes? LYC. Ipsa hęc, Sosipoli, an nõ audis qualia loquitur, ac nobis, qui nunc cum eo conuersamur, relictis, quasi ante mille annos nobiscum sermocinatur, distorquens linguã, ac aliena atq; externa hæc cõponens, omnémque operam in illis sumens? perinde ac si magnum quiddã foret, si peregrinis verbis vtatur, & consuetam atque receptam monetam sermonis adulteret. SO. Per Iouem haud paruum quendam morbum narras Lycine. Subueniẽdum itaque homini est quauis arte. Atque adeò diuino quodam instinctu insanorum ac bile percitorum alicui pharmacum hoc mixturus, domo abij, vt epoto hoc vomeret. Age primus ipse bibe Lexiphanes, vt sanus nobis & mundus fias, tali verborum absurditate euacuatus. Verùm obedi mihi, ac bibe, & minùs difficilis eris.

LEXIPH. Nescio quidnam etiam facietis mihi, Sosipoli, tu & Lycinus hic, obtrudentes mihi pharmacum hoc epotandum. Metuo itaque ne ruina quædam mihi sit sermonum potio hæc. LYCIN. Bibe, & ne cunctare, vt humana deinceps sapias ac loquaris. LEXIPH. Ecce obedio, & bibo. Pheû! Quid hoc rei est? Quantus tumultus ventris? Equidem diuinatorem quendam dæmonem videor mihi imbibisse. SOSIP. Incipe igitur vomere. Papæ! Primùm hoc μέν. deinde post illud exiuit κἄπα istud. postea & ἠδὴ ὅς, & ἀμυγέπη, & λῶστε, & δήπουθεν, & continuum illud ἄπαξ. At coge tamen & insere in fauces digitos. Nondum verò ἵκταρ istud euomuisti, neque σκορδινᾶσθαι illud, aut τευτάζεσθαι, aut σκύλλεσθαι: multa adhuc intus abdita latent. Satius autem fuerit, si per inferiora quoque secernantur nonnulla. συλλαβδία siquidem ista magnum strepitum faciet, vnà cum strepitu erumpens. At iam quidem mundus hic est, nisi si quid remansit reliquum in inferioribus intestinis. Tu verò posthac acceptum eum Lycine dedoce, atque institue quæ decet loqui. LYCIN. Ita faciemus, Sosipoli, postquam nobis via iam ad eam rem abs te patefacta est. Ac tecum deinceps, Lexiphanes, consultatio mihi est. Quòd si igitur cupis verè ob dicendi potestatem laudari, ac in multitudine hominum celebrari, huiusce modi quidem omnia fuge atque auersare. Vbi autem exorsus fueris ab optimis poëtis, & sub præceptoribus eos legeris, tranti inde ad oratores. Cùm iam cum illorum sermone quasi educatus vnà fueris, ad Thucydidis & Platonis scripta in tempore accede, multum adeò & in pulchra comœdia, & in graui tragœdia te ipsum exercitando. Ex his enim vbi pulcherrima quæque decerpseris, eris aliquis dicendo. Nam nunc certè, non animaduertens, similem te præbuisti iis quæ à luti figulis ad forum finguntur, foris quidem illitus minio ac cæruleo, intus autem & luteus & fragilis existens. Hæc si feceris, & non recusaueris aliquandiu ob insciitiam refelli, neque etiam dedisce re erubueris, bono animo esto, versaberis in multitudine: & non quemadmodum nunc irrideberis, neque etiam in ore peiore conditione melioribus eris,

A ΛΕΞ. οὐκ οἶδ' ὅ τι καὶ δράσετέ με, ὦ Σώπολι, σύ τε, καὶ Λυκῖνος, παπίσκοντες τοῦτο τὸ φάρμακον. δέδοικα γοῦν μὴ πῶμά μοι τοῦτο τῶν λόγων ὁ πόμα. ΛΥ. πίθι, καὶ μὴ μέλλε, ὡς ἀνθρωπίνα ἤδη φρονοίης, καὶ λέγοις. ΛΥΚ. ἰδοὺ πείθομαι, καὶ πίομαι· φεῦ, τί τοῦτο; πολὺς βορβορυγμός· ἐγκαταρρίζωθόν τινα ἔοικα πεπωκέναι. ΣΩΣ. ἄρξαι δὴ ἐμεῖν, βαβαί· τοῦτον τουτὶ ὁ, μέν. εἶτα μετ' αὐτὸ, ὄξελήλυθε ὁ, κἄπα· εἶτα ἐπ' αὐτοῖς, ὁ, ἦ δ' ὅς, καὶ, ἀμυγέπη, καὶ, λῶστε, καὶ, δήπουθεν, καὶ συνεχὲς ὁ, ἄπαξ.
B βίασαι δ' ὅμως, καὶ κάτες εἰς τὸ φάρυγξα τοῖς δακτύλοις, ὄφρα τὸ ἵκταρ ἐμήμεκας, οὐδὲ τὸ σκορδινᾶσθαι, οὐδὲ τὸ τευτάζεσθαι, οὐδὲ τὸ σκύλλεσθαι, πολλὰ ἔτι ἐνδέδυκε, καὶ μεσὴ σοι αὐτῶν ἡ γαστήρ. ἄμεινον δὲ εἰ κάτω διεχωρήσειν δύ' ἕνια. ἡ γοῦν συλλαβδία, μέγαν τὸν ψόφον ἐργάσεται συνεκπεσοῦσα μετὰ τοῦ πνεύματος. ἀλλ' ἤδη μὲν καθαρὸς οὗτοσί, πλὴν εἴ τι μεμένηκεν ἐνδόλαπον ἐν τοῖς κάτω ἐντέροις· σὺ δὲ τὸ μετὰ τοῦτο,
C ὦ Δαλαθεὼν αὐτὸν, ὦ Λυκῖνε, μεταπαίδευε, καὶ δίδασκε ἃ χρὴ λέγειν. ΛΥΚ. οὕτω ποιήσομεν ὦ Σώπολι, ἐπειδὴ καὶ ἡμῖν παρεσκεύασται τὰ πρὸς σέ. ἐμοὶ δὲ λοιπὸν, ὦ Λεξίφανες, ἡ συμβουλή. εἴπερ ἄρ' ἐθέλεις ὡς ἀληθῶς ἐπαινεῖσθαι ὑπὸ λόγοις, καὶ ἐν τοῖς πλήθεσιν εὐδοκιμεῖν, τὰ μὲν τοιαῦτα πάντα φεῦγε, καὶ ἀποτρέπου, ἀρξάμενος δὲ ἀπὸ τῶν ἀρίστων ποιητῶν, καὶ ἐπὶ διδασκάλοις αὐτοῖς ἀναγνοὺς, μέτιθι ὑπὸ τοὺς ῥήτορας, καὶ τῇ ἐκείνων φωνῇ συντραφείς, ὑπὸ τὰ Θουκυδίδου καὶ
D Πλάτωνος ἐν καιρῷ μέτιθι, πολλὰ καὶ τῇ καλῇ κωμῳδίᾳ, καὶ τῇ σεμνῇ τραγῳδίᾳ ἐγγυμνασάμενος. πολλὰ γὰρ τούτων ἀπόντα τὰ κάλλιστα ἀπομιμησάμενος, ἔσῃ τις ἐν λόγοις· ὡς νῦν γε ἐλελήθεις σαυτὸν τοῖς ἐπὶ τῶν κοσμοπλάθων εἰς τὴν ἀγορὰν πλατομένοις ἐοικὼς, κεχρωσμένος μὲν τῇ μίλτῳ καὶ τῷ κυανῷ, ὁ δ' ἔνδοθεν, πήλινός τε καὶ εὔθρυπτος ὤν. ἐὰν δὲ ταῦτα ποιῇς, πρὸς ὀλίγον τὸν ὑπὸ τῇ ἀπαιδευσίᾳ ἔλεγχον ὑπομείνας, καὶ μὴ αἰδεσθεὶς μεταμανθάνων, παῤῥὼν ὁμιλήσῃς τοῖς πλήθεσι, καὶ ὃ καταγελασθήσῃ, ὡς νῦν, οὐδὲ σχῆμα τοῦ ὑπὸ τῶν χείρονι τοῖς ἀρίστοις ἔσῃ,

Ελλίνα καὶ Ἀτθικὸν ἀποκαλοιώτων σε, τὸν μηδὲ βάρβαρον ἐν τοῖς σαφεσάτοις ἀριθμεῖσθαι ἄξιον. πρὸ πάντων δὲ ἐκεῖνο μέμνησό μοι, μὴ μιμεῖσθαι τῶν ὀλίγον πρὸ ἡμῶν γενομένων σοφιστῶν τὰ φαυλότατα, μηδὲ τὰ νεωστὶ ἐκφυέντα, ὥσπερ νυνί, ἀλλὰ τὰ μὲν ἰσχνὰ καταπατεῖν, ζηλωτὰ δὲ τὰ ἀρχαῖα τῶν συγγραμμάτων. μηδέ σε θελγέτωσάν αἱ ἀνεμώναι τῶν λόγων, ἀλλὰ κατὰ τὸν τῶν ἀθλητῶν νόμον, ἡ στερρά σοι ἔστω καὶ σαφὴς σιτωνία ἔστω, μάλιστα δὲ, χάριτι, καὶ σαφηνείᾳ θύε, ὧν πάμπολυ λίαν νυνὶ ἀπολέλειψο. ἡ δὲ τύφος, καὶ ἡ μεγαλαυχία, καὶ ἡ κακοήθεια, καὶ τὸ βρενθύεσθαι, καὶ λαρυγίζειν, ἀπέστω, καὶ τὸ ἀφυσιλλᾶσθαι τὰ τῶν ἄλλων, καὶ οἴεσθαι ὅτι πρῶτος ἔσῃ αὐτὸς, ἰὼν τὰ πάντων συκοφαντῆς. καὶ μὴν κἀκεῖνο οὐ μικρὸν, μᾶλλον δὲ τὸ μέγιστον ἁμαρτάνῃς, ὅτι οὐ πρότερον τὰς διανοίας τῶν λέξεων προδιασκευασάμενος, ἔπειτα κατακοσμῇς τοῖς ῥήμασι, καὶ τοῖς ὀνόμασιν, ἀλλ' ἰών που ῥῆμα ἔκφυλον εὕρῃς, ἢ αὐτὸς πλασάμενος οἰηθῇς εἶ καλὸν, τοῦτο ζητεῖς διανοίᾳ ἐφαρμόσαι, καὶ ζημίαν ἡγῇ, ἂν μὴ παραβύσῃς αὐτό που, κἂν τῷ λεγομένῳ μηδ' ἀναγκαῖον ᾖ· οἷ πρώην, τὸν οὐμάλωπα, οὐδὲ εἰδὼς ὅ, τι σημαίνει, ἀπερρίψας, οὐδὲν ἐοικότα τῷ ὑποκειμένῳ. καὶ οἱ μὲν ἰδιῶται πάντες ἐτεθήπεισαν, ὑπὸ τῆς ξένου πληθύοντες τὰ ὦτα· οἱ δὲ πεπαιδευμένοι, ἐπ' ἀμφοτέροις, καὶ σοὶ ἅμα τοῖς ἐπαινοῦσιν, ἐγέλων. τὸ δὲ πάντων καταγελαστότατον ἐκεῖνό ἐστιν, ὅτι ὑποφάτικος εἶ ἀξιῶν, καὶ τῷ φωνῷ εἰς τὸ ἀρχαιότατον ἀπηκριβωμένος, ἰσχνὰ ἔνια, μᾶλλον δὲ τὰ πλεῖστα ἐγκαταμιγνύεις τοῖς λόγοις, ἃ μηδὲ παῖς ἄρτι μεμαθήκοι, ἀγνοήσειεν. οἷ ἐκεῖνα, πῶς οἴει, κατὰ γῆς δῦναι ἡυχόμην, ἀκούων σου ὀπτιδεικνυμένου· ὅτε χιτῶνα μὲν, καὶ τὸν ἀνδρῶνα ὡς λέγεσθαι· δουλάρια δὲ, τὰ τοῖς ἀρρένας τῶν ἀκολούθων ἀπεκάλεις· ἃ πῆς οὐκ οἶδεν ὅτι χιτώνιον μὲν, γυναικὸς ἐσθὴς, δουλάρια δὲ τὰ θήλεα καλοῦσι; καὶ ἄλλα πολὺ τούτων προφανέστερα, οἷς ὅ, ἵππατο, καὶ ὅ, ἀπαντώμενος, καὶ ὅ, καθεδεῖς, οὐδὲ μετοικικὰ τῶν Ἀθηναίων φωνῆς.

A Græcum atque Atticum vocitantibus te, qui ne cum barbaris quidem inter manifestissimos recensēri dignus sis. Ante omnia verò illud memineris mihi, ne imiteris Sophistarum eorum qui paulo ante nostram ætatem fuere, vilissima quæque, néve etiam depascas illa, perinde vt nūc, sed talia quidem proculca pedibus: imitare autem vetera exempla. Neque verò demulceant te anemonæ verborum, sed iuxta legem athletarum, solidus tibi cultus, consuetus ac familiaris sit. Præcipuè autem Gratiis & Perspicuitati sacrifica: à quibus plus quàm nimis nunc à tergo relictus es. Et fastus autem, & iactantia, &
B mala ista scribendi cupiditas, præterea & tumidum istud, atque insolentem te gerere, verbáque plus æquo dilatare, procul absit; & acerbum illud, irridere aliorum scripta, & putare quòd tum demum primus ipse futurus sis, vbi aliorū omnium verba & orationes calumniosè reprehenderis. Iam verò neque illud paruum, imò verò maximum vitium committis, quòd non antea sententias ac res, quàm verba, paratas habes, ac postea verbis eas exornas, sed sicubi verbum alienū ac peregrinum reperisti, aut ipse fingens, pulchrum putasti esse, huic postea quæris sententiam
C accōmodare: ac damnum quoddam existimas, si illud non alicubi intruseris, etiāsi ad id quod dicitur, minimè eo opus sit: quemadmodum paulo antè οὐμάλωπα illum, nescíens quidem quid significaret, proiecisti, cùm ille cum argumento nihil conueniret. Atqui idiotæ & indocti quidem omnes obstupuerant, præ peregrinitate perculsis atque attonitis illorum auribus: at qui docti erāt, amborum causſa, & tui, & eorū qui te laudabant, ridebant. Illud verò omnium maximè ridiculum est, quòd cùm plus quàm Atticus videri
D cupias, & sermonem ad vetustissimam dicendi formam diligenter exercuisse, talia quædam, imò verò plurima intermiscs verba, quæ ne puer quidem qui nuper discere cœpit, ignorare queat, qualia sunt illa, πῶς οἴει, κατὰ γῆς δῦναι ἡυχόμην, ἀκούων σου ὀπτιδεικνυμένου. Cùm χιτώνιον quidem etiam virilem vestem dici putabas, δουλάρια autem masculos pedisequos appellabas. Quæ quis nō nouit? quòd videlicet χιτώνιον quidem muliebris vestitus, δουλάρια verò de fœminis tantùm dicantur? Atque alia multa longè his clariora, quale est ἵππατο & ἀπαντώμενος, & καθεδεῖς illud, quæ ne inquilina quidem Attici sermonis sunt.

Nos autem ne poëtas quidem laudamus qui verbis obscurioribus & minùs vsitatis poëmata scribunt. Tua verò, vt pedestrem orationem cum carmine conferamus, perinde vt Dosiadæ ara; & Lycophronis Alexandra, sese habent, & si quid istis sermone etiam miseriore scriptum est. Quòd si igitur hæc imitatus fueris, & didiceris, optimè de te ipso statueris. Sin autem nihil animaduertens, iterum in auiditatem istam prolapsus fueris: ego quidem admonitioni atque officio meo satisfeciſſe videbor, tu verò te ipsum accusabis, si vtique etiam intellexeris deteriorem esse te factum.

A ἡμεῖς ὑ οὐδὲ ποιητὰς ἐπαινοῦμεν τοὺς κατὰ γλῶτταν γράφοντας ποιήματα· τὰ δὲ σὰ, ὡς πεζὰ μέτροις ἐμβαλλόμενα, καθάπερ ὁ Δωσιάδα ὦμος αὐ εἴη, καὶ ἡ τῦ Λυκόφρονος Αλεξάνδρα, καὶ εἴ τις ἔτι τούτων τλιὼ φαυλότερος· αὐ ταῦτα ζηλώσῃς, καὶ μεταμάθῃς, ἄμεινα βεβουλευμένος ὑπὲρ σεαυτῦ ἔσῃ. ἰὼ δὲ λάθῃς αὖθις εἰς τλιὼ λυχνείαν καθολιωθὼν, ἐμοὶ μὲν ἀποπεπλήρωται ἡ παραίνεσις, σὺ δὲ σεαυτὸν αἰτιάσῃ, αἴγε καὶ ξυνῇς χείρων γεγονώς.

ΕΥΝΟΥΧΟΣ.

EVNVCHVS, SEV PAMPHILVS.

Erasmo Roterodamo interprete.

ARGVMENTVM.

Historica quædam narratio est, qua Dioclis & Bagoæ Peripateticorum philosophorum inter se contentionem exponit. Eunuchus autem inscribitur, quòd potissima contentionis pars in eo versetur, vtrùm Eunuchus debeat aut possit philosophum agere: cùm alter ab indignitate rei, & ab accidentibus philosophicæ professionis hoc negaret, alter autem exemplis, & fine seu officio philosophi, item à consequentibus sese tueretur. Vbi interim tacitè illud quoque indicat Lucianus, quòd ea tum ætate philosophi ex vitiis & sceleribus magis quàm ex doctrina & vitæ integritate censebantur. Exordium ab admiratione trahitur, qua attentos facit, amplificando conditionem & professionem personarum, & rei qualitatem.

PAMPHILVS. VNde nobis aduenis Luciane, seu quidnã rides? Semper tu quidem & aliàs consueuisti nobis hilaris ac festiuus occurrere: verùm istuc maius aliquid solito videtur esse, de quo risum nec compescere queas. LVC. E foro tibi adsum ô Pãphile: porrò mox efficiam vt tu quoque mecum rideas, simul atque audieris cuiusmodi litis adfuerim actioni, duobus philosophis inter sese contendentibus. PAM. Iam istuc ipsum profectò ridiculum est quod ais, philosophos inuicem lites agitare. Nam etiam si quid magni fuisset negotij, inter ipsos modestè citráque pugnam controuersiam compositam oportuit. LVC. Quid ais? tranquillè componant illi, qui quidem solida plaustra conuiciis onusta alter in alterum effuderint, vociferantes, miráque peruicacia cõtendentes? PAMPHIL. Videlicet de disciplinis atque opinionibus, Luciane, ita vt assolent, dissentiebant, quòd erant diuersę factionis.

B Ὅθεν, ὦ Λυκῖνε, ἢ τί γελᾶν ἡμῖν ἀφῖξαι; ἀεὶ μὲν γὰρ φαιδρὸς ὢν τυγχάνεις. τοῦτο ὑ πλέον τῦ σεσήθους εἶναί μοι δοκεῖ, ἐφ' ὅτῳ μηδὲ κατέχειν δυνατὸς εἶ τὸν γέλωτα. ΛΥΚΙ. ὀρθῶς ὑπολαμβάνεις μὲν ἥκω σοι, ὦ Πάμφιλε· τῦ γέλωτος δὲ, αὐτίκα κοινωνόν ποιήσομαί σε, ἰὼ ἀκούσῃς οἵα δίκη δικαζομένη προεχθρόμην, φιλοσόφων πρὸς ἀλλήλους ἐριζόντων. ΠΑΜ. καὶ τῦτο μὲν ὡς ἀληθῶς γελοῖον λέγεις, ὃ, φιλοσόφους δικάζεσθαι πρὸς ἀλλήλους· δέον, εἴ καί τι μέγα εἶη, κατ' εἰρήνην ἐν σοφίσι διαλύεσθαι τὰ ἐγκλήματα. ΛΥΚ. πόθεν, ὦ μακάριε, κατ' εἰρήνην ἐκεῖνοι, οἵ γε ξυμπεσόντες, ὅλας ἁμάξας βλασφημιῶν κατεσκέδασάν ἀλλήλων, κεκραγότες, καὶ ὑποδιατεινόμενοι; ΠΑΜ. ἤπου, ὦ Λυκῖνε, περὶ τῶν λόγων διεφέροντο, τὰ σεσήθη ταῦτα, ἑτεροδόξοι τυγχάνοντες.

ΛΥΚ. οὐδαμῶς· ἀλλ' ἕτερόν τι τοῦτο ἦν· ὁμόδοξοι γὰρ ἄμφω, καὶ ἀπὸ τῆς αὐτῆς λόγων· δίκη δὲ ὅμως συνεστήκει, καὶ δικασταὶ ψηφοφορηθέντες ἦσαν οἱ ἄριστοι, καὶ πρεσβύτατοι, καὶ σοφώτατοι τῶν ἐν τῇ πόλει, καὶ ἐφ' ὧν αἴ τις ἡδέως, οὐδὲ μέλος τι φθεγξάμενος, οὐχ ὕπως ἐς τοσαύτην ἀναισχυντίαν πᾶν προπεσόμενος. ΠΑΜ. σὺ νῦν οὖν λέγοις ἂν ἤδη τὸ κεφάλαιον τῆς δίκης, ὡς καὶ αὐτὸς εἰδείης ὅ,τι σοι τὸ κεκινηκὸς εἴη τὸν τοσοῦτον γέλωτα; ΛΥΚ. συντέτακται μοι, ὦ Πάμφιλε, ὡς οἶσθα, ἐκ βασιλέως μισθοφορά τις ἡ φαύλη τῷ νῦν τοῖς φιλοσόφοις, Στωϊκοῖς λέγω, καὶ Πλατωνικοῖς, καὶ Ἐπικουρείοις, ἔτι καὶ τοῖς ἐκ τοῦ Περιπάτου, πάντα ἴσα τούτοις ἅπασιν. ἔδει δὲ ἀποθανόντος αὐτῶν τινος, ἄλλον ἀντικαθίσασθαι, δοκιμασθέντα ψήφῳ τῶν ἀρίστων. καὶ τὰ ἆθλα, οὐ βοείη τις ἦν, οὐδὲ τὸν ποιητὴν, οὐδὲ ἱερεῖον, ἀλλὰ μύριαι τὸν ἐνιαυτὸν, ἐφ' ὅτῳ σωφρονεῖν τοὺς νέους. ΠΑΜ. οἶδα ταῦτα· καὶ τίνα φασὶν αὐτῶν ἔναγχος ἀποθανεῖν, τῶν Περιπατητικῶν, οἶμαι, τὸν ἕτερον. ΛΥΚ. αὕτη, ὦ Πάμφιλε, ἡ Ἑλένη, ὑφ' ἧς ἐμνημάχουν πρὸς ἀλλήλους· καὶ ἄγει γε τοῦτο, γελοῖον οὐδὲν ἦν ἐκείνοις, ὡς ὁ φιλοσόφους εἶναι φάσκοντας, καὶ χρημάτων καταφρονεῖν· ἔπειτα ὑφ' οὗτοι, ὡς ὑφ' πατείδος κινδυνούσης, καὶ ἱερῶν πατρῴων, καὶ τάφων προγονικῶν, ἀγωνίζεσθαι. ΠΑΜΦ. καὶ μὴν καὶ ὁ δόγμα τῶν γε ὄντι τοῖς Περιπατητικοῖς, ὃ μὴ σφόδρα καταφρονεῖν χρημάτων, ἀλλὰ τίτου τι ἀγαθὸν καὶ τοῦτο οἴεσθαι. ΛΥΚ. ὀρθῶς λέγεις· φασὶ γὰρ οὕτω ταῦτα· καὶ ὑφ' τὰ πάτρια ἐξήνεγκε αὐτοῖς ὁ πόλεμος· τὰ μὲν ταῦτα δὴ, ἤδη ἄκουε. πολλοὶ μὲν δὴ καὶ ἄλλοι, τὸν ὁπαδίφιον τοῦ ἀποθανόντος ἐκείνου ἠγωνίζοντο. δύο δὲ μάλιστα ἦσαν οἱ ἀμφήκεις αὐτῶν, Διοκλῆς τε ὁ πρεσβύτης, εἶσθα ὃν λέγω, τὸν ἐρίστικον, καὶ Βαγώας ὁ δινοῦχος εἶναι δοκῶν. τὰ μὲν οὖν τῶν λόγων πρωταγωνίστουν αὐτοῖς, καὶ τὴν ἐμπειρίαν ἑκάτερος τῶν δογμάτων ἐπεδείκνυτο, καὶ ὅτι τῶν Ἀριστοτελικῶν, καὶ τῶν ἐκείνῳ δοκούντων, εἴη τὸ

A LVC. Nequaquam: imò aliud quiddam erat hoc de quo dissidebant: nam eiusdem sectæ erãt ambo, eiusdémque scholæ, & tamen orta inter eos lis erat. Porrò iudices qui cognoscebant, primates erãt huius Reip. natúque maximi, ac sapientissimi, breuiter, apud quos pudescat aliquis etiam parum aptè quippiam eloquutus, nedum ad tantam prouectus inverecundiam. PAM. Quin tu igitur litis argumentum exponis, quo videlicet ipse etiam cognoscam quæ res tibi tantum risum concitarit? LVC. Scis Pamphile, salarium, idque neutiquã exiguum, ab imperatore fuisse constitutum singulis philosophorum generibus, puta Stoicis, Platonicis, Epicureis, cúmque his etiam Peripateticis: ita vt vnicuique sectæ præmiũ esset æquale. Cæterùm demortuo ex his quopiam, alius aliquis in eius locum subrogandus est, qui sit optimatum calculis probatus. Porrò præmium illud neque bubula pellis erat quæpiam, quemadmodum ait poëta, nec porcellus: verùm singulos in annos decies mille nũmûm, quos accipiunt vti doceant iuuentutem. PAM. Memini quidẽ ista. Quin aiunt nuper ex illis diem obiisse quempiam, alterum (ni fallor) è Peripateticis. LVCIA. Hæc ipsa Pamphile Helena, propter quam illi inter sese singulari certamine conflictabant. Et hactenus quidem nihil etiam ridendum erat in illis præter hoc, quòd quum philosophos esse se profiterentur, ac pecunias pro nihilo ducere: tamen earum gratia perinde atque pro patria in discrimen adducta, pro religione maiorum, pro monumentis progenitorum, decertarent. PAM. Atqui Peripateticorum istud est decretum, non admodum esse negligendas pecunias, verùm eas in tertio quodam bonorum ordine esse ponendas. LVCIA. Rectè dicis. Nam ista quidem aiunt. Proinde bellum hoc ex maiorum iudicio sententiáque illis extitit: verùm quæ postea consequuta sint, iam ausculta. Primùm complures quidem alij in defuncti illius funebribus ludis decertabant: sed inter hos præcipuè duo viribus pares: puta Diocles ille senex: nosti quem dicam, contentiosum illum inquã: præterea Bagoas, qui quidem ea specie est, vt Eunuchus esse videatur. Inter hos initio de doctrina, déque philosophiæ decretis atque opinionibus est decertatum: vterque sui specimen ac documentum dedit, quòd esset Aristotelicę factionis, quódque eius placita sequeretur, ostendit.

At per Iouem in hoc certamine neuter altero superior erat. Lis igitur huc deflexit denique, Diocles desinens iam eruditionis suæ periculum ac specimen ostendere, ad Bagoam descendit, ac vitam illius in primis carpere est aggressus: Bagoas itidem huius vitam vicissim taxabat. PAM. Idque meritò Luciane. Siquidem eius rei magis erat habenda ratio. Proinde si ego fortè iudex caussæ sedissem, magis in hoc, vt mihi videtur, futurus eram occupatus, potiúsque spectassem vter moribus esset prestantior, quàm vter ad disputandum ac dicēdum promptior: atque illi potiùs quàm huic victoriam adiudicassem. LVCIA. Rectè dicis. Equidem isti tuæ sententiæ meum & ipse calculum addo. Verùm vbi iam conuiciis, vbi maledictis essent satiati, tandem Diocles illud aiebat, nefas esse vel conari aut proponere Bagoam, vti cum philosophiæ studio, cúmque pulcherrimis illius præmiis commercium haberet, qui quidem Eunuchus esset: imò hoc hominum genus non solùm ab eiusmodi contubernio secludi oportere, verùm ab ipsis etiam sacris, ac vasis puris, breuiter ab omnibus publicis cœtibus eiici: ostendēs inauspicatum quoddam & occursu infaustum spectaculum fore, si quis mane domo egressus vel videat istiusmodi quippiam. Atque hac de re multis verbis differebat, affirmans, Eunuchum neque virum esse, neque mulierem, sed quiddam vtrinque compositum & conflatum, planéque monstrum ab hominū natura speciéque alienum. PAM. Nouam accusandi rationem nobis narras Luciane. Iámque & ipse ridere compellor, crimen audiens tam inauditum. Sed alter ille quid? Num obticebat? an vicissim & ipse quiddam ausus est ad ista respondere? LVCIA. Initiò quidem pudore ac metu (nam id est istis familiare) diutiùs obticebat, erubescens interim, palámque præ se ferens id quod erat. Tandem autem tenuem quandam ac muliebrem edens vocem, negabat æquum facere Dioclem, qui se quòd Eunuchus esset, ob id à Philosophia secluderet, cum qua fœminis etiam esset commercium. Allegabantur Aspasia, Diotima, Thargelia, quæ caussam illius adiuuabant. Præterea Academicus quidam Eunuchus natione Gallus, qui paulo ante nostram ætatem maximi nominis apud Græcos floruisset.

A καὶ, μὰ τὸν Δί', οὐδέτερος αὐτῶν ἀμείνων ἰῶ. ὃ δὴ οὖν τέλος τῆς δίκης ἐς τοῦτο περιέστη· ἀφέλμενος γὰρ ὁ Διοκλῆς τῷ δικαίῳ τὰ αὑτοῦ, μετέβαινεν ὅπῃ τὸν Βαγώαν, καὶ διελέγχειν ἐπειρᾶτο μάλιστα τὸν βίον αὐτοῦ· κἀκεῖνα δὲ καὶ ὁ Βαγώας, αὐτεξήταζε τὸν ἐκείνου βίον. ΠΑΜ. εἰκότως, ὦ Λυκῖνε· καὶ τὰ πλείω γε τοῦ λόγου ἐκεῖ τούτου μᾶλλον ἐχρῆν εἶναι αὐτοῖς· ὡς ἔγωγε, εἰ δικάζων ἐτύγχανον, ὅπῃ τοιούτῳ ὂν πλῆθος διαφερεῖσθαι δοκῶ μοι δοκᾶν, τὸν ἀμείνονα βιοῦντα μᾶλλον, ἢ τὸν ἐν τοῖς λόγοις αὐτοῖς περι-
B χαρέστερον ζητῶν, καὶ οἰκειότερον τῇ νίκῃ νομίζων. ΛΥΚ. ἀληθῆ λέγεις, κἀμὲ ὁμόψηφον ἐν τούτῳ ἔχεις. ἐπεὶ δὲ ἄλλις μὲν εἶχον βλασφημιῶν, ἄλλις δὲ ἐλέγχων, ὃ τελευταῖον, ἤδη ὁ Διοκλῆς ἔφη, μηδὲ τὴν ἀρχὴν θεμιτὸν εἶναι τῷ Βαγώᾳ μεταποιεῖσθαι φιλοσοφίας, καὶ τῶν ἐπ' αὐτῇ θεσμίων, ἀλλὰ τοῖς τοιούτοις ἧκιστα ὅπως τούτων ἀποκεκλῆσθαι ἄξιον· ἀλλὰ καὶ ἱερῶν αὐτῶν, καὶ περιῤῥαντηρίων, καὶ τῶν κοινῶν ἀπόρρητων συλλόγων, δεξοιώνισόν τι ἀποφαίνων, καὶ δυσφήμητον θέαμα, εἴ τις ἕωθεν ὀξιὼν ἐκ τῆς οἰκίας, ἴδοι τοιοῦτόν τινα. ἦ πολὺ ἰῶ ὁ περὶ τούτου λόγος, οὔτε ἄνδρα οὔτε γυναῖκα εἶναι τὸν εὐνοῦχον λέγοντος, ἀλλά τι συῶδες, καὶ μικτὸν, καὶ περιττῶδες, ἔξω τῆς ἀνθρωπείας φύσεως. ΠΑΜ. καινόν γε τὸ ἔγκλημα φῂς, ὦ Λυκῖνε, καὶ ἤδη γελᾶν καὶ αὐτὸς, ὦ ἑταῖρε, περιάγομαι, τῆς παραδόξου ταύτης κατηγορίας ἀκούων. τί δὴ οὖν ἄτερος; ἆρα τὴν ἡσυχίαν ἦγαγε; ἢ τί πρὸς ταῦτα καὶ αὐτὸς
D ἀντειπεῖν ἐτόλμησε; ΛΥΚΙΝΟΣ. τὰ μὲν πρῶτα, ὥσπερ αἰδοῦς, καὶ δειλίας (οἰκεῖον γὰρ αὐτοῖς τὸ τοιοῦτον) ὑπεπλήσθη, καὶ ἐρυθρία, καὶ ἰδίων φανερὸς ἦν· τέλος δὲ, λεπτόν τι καὶ γυναικεῖον ἐμφθεγξάμενος, οὐ δίκαια ποιεῖν ἔφη τὸν Διοκλέα, φιλοσοφίας ἀποκλείοντα, εὐνοῦχον ὄντα, ἧς καὶ γυναιξὶ μετεῖναι. ἦ παρῆντο Ἀσπασία, καὶ Διοτίμα, ἦ Θαργηλία, συνηγορήσουσαι αὐτῷ· καί τις Ἀκαδημαϊκὸς εὐνοῦχος ἐκ Κελτῶν, ὀλίγον πρὸ ἡμῶν δεδοκιμήκως ἐν τοῖς Ἕλλησιν.

ὁ Διοκλῆς δὲ κἀκεῖνον αὐτὸν, εἴπερ ἰὼν καὶ τὴν ὁμοίων μετεποιήσατο, εἴρξειν αὐτὸν, ὑπὸ καταπλαγεὶς αὐτῷ τῷ δόξῃ τοῖς πολλοῖς δόξαι καὶ τινας καὶ αὐτὸς ἀπεμιμήσθαι λόγους, καὶ πρὸς σκῶμμα τοῦ τε Στωϊκοῦ καὶ Κυνικοῦ μάλιστα εἰρημένους πρὸς ὃ γελοιότερον, ὅτι τὴν ἀτελῆ τοῦ σώματος. ἐν τούτοις ἦν τοῖς δικασταῖς ἡ ζήτησις. ἐπὶ δὲ κεφάλαιον ἤδη τοῦ ἀγῶνος τοῦτο ἐτύγχανεν ὄν, εἰ δοκιμαστέος δύνοιχος ὅτι φιλοσοφίαν προσελθεῖν, καὶ νέων προστασίαν ἐγχειρισθῆναι ἀξιῶν· τοῦ μὲν, καὶ φρόνημα, καὶ σώματος εὐμορφίαν προσεῖναι φιλοσόφῳ δεῖν λέγοντος, καὶ ὃ μέγιστον, πώγωνα βαθὺν ἔχειν αὐτὸν· καὶ τοῖς προσιοῦσι, καὶ μανθάνειν βουλομένοις, ἀξιόπιστον, καὶ πρέποντα ταῖς μορφαῖς, οὐχὶ τοῦδε βασιλέως ἀποφέρεσθαι· ὃ δὲ τοῦ δύνοιχου, καὶ τῶν βαχήλων, χεῖρον εἶναι. τοὺς μὲν γὰρ κἂν πεπειρᾶσθαί ποτε ἀνδρείας, τοῦτον δὲ ἐξ ἀρχῆς ἀθύρμασι ἀποκεχρῆσθαι, καὶ ἀμφίβολόν τι ζῷον εἰς τοιαῦτα τὰς κορώνας, αἳ μήτε προστερεοῖς, μήτε κόραξιν ἀριθμοῦνται δή. τοῦ δὲ, οὐ σωματικῷ λέγοντος εἶναι τὴν χρῆσιν, ἀλλ' ἀλλῳ ψυχῆς, καὶ τῆς γνώμης ἐξέτασιν δεῖν γίγνεσθαι, καὶ τῆς τῶν δογμάτων ὑπομήμης. εἶθ' ὁ Ἀριστοτέλης ἐκαλεῖτο μάρτυς τοῦ λόγου, εἰς ὑποφορὰν θαυμάσας Ἑρμείαν τὸν δύνοιχον, τὸν ἐκ τοῦ Ἀταρνέως τύραννον, ἄγειν τε καὶ φέρειν αὐτῷ τοιαῦτα τοῖς θεοῖς. χἠρει καὶ ἐπόλμια προσεπιδεῖναι ὁ Βαγώας τοιοῦτον, ὡς πολὺ ὑπομνηστικώτερος δύνοιχος τοῖς νέοις διδάσκαλος, οὐδὲ διαφθορέα τινὰ τοῖς αὐτοῖς ἐνδέχεσθαι δυνάμενος, οὐδὲ τοῦ Σωκράτους ἔγκλημα παθεῖν αὖ, ὡς διαφθείρων τὰ μειράκια. ἐπεὶ δὲ καὶ εἰς ὃ ἀγνὸν μάλιστα ἐσκώφθη, διεφθαρμένους τοῦτο ὡς ἔοικε ποιῶν ὤφειε, προσεξέρριψεν. Εἰ γὰρ ἀπὸ πώγωνος, ἔφη, βαθέος κρίνεσθαι δέοι τοὺς φιλοσοφοῦντας, τὸν τράγον αὖ δικαιότερον προκριθῆναι πάντων. ἐν τούτῳ, τρίτος ἄλλος παρεστὼς (ὃ δὲ ὄνομα οὐκ ἀφανεῖ κείσθω) Καίτοι, ἔφη, ὦ ἄνδρες δικασταί, οὐπω ὁ ταῖς γναθοις λῶς, καὶ ὁ φώνημα γυναικεῖος, καὶ τἄλλα δύνοιχῳ ἐοικὼς, εἰ ἀποδύσαιτο, πᾶν ἀνδρῶδες ὑμῖν φανεῖται.

A Porrò Diocles etiam illum ipsum, si quidem extaret, ac simili negotio sese misceret, prohibiturum sese respondit, nihil expauefactum opinione quam apud vulgus obtinebat. Ad hæc cùm ipse quędam dicteria in illum iaciebat, tum referebat in eum quæ à Stoicis maximéque Cynicis dicta ad risum concitandũ erant idonea, de corpore mutilo atque imperfecto. Hac in re iudicum cognitio versabatur. Denique totius causſæ iam illud caput esse cœpit, nũ Eunuchus idoneus esset censendus qui ad philosophiam admitteretur, quíque iuuenibus præfici postularet, quum alter interim formam etiã B ac corporis integritatem in philosopho requirendam esse diceret. Maximè verò vti barbam altã ac promissam gerat, quò videlicet ijs qui discendi cupidi aduenirent, vir grauis appareat, & is cui fides haberi debeat, neque indignus videatur decem illis drachmarũ millibus quæ forent ab Imperatore capienda. Cæterùm Eunuchorum conditionem etiam quàm Spadonum esse viliorem. Nam illos aliquando virile quiddã expertos fuisse, a hunc ab ipso statim ortu fuisse exectum, planéque animal esse quoddam varium atque anceps, non aliter quàm cornices, C quæ neque inter columbas, neque inter coruos numerari queãt. Alter contrà responderet, eo iudicio non de corporis agi figura, verùm de animi virtute, proinde mentis qualitatem expendi oportere, déque dogmatum cognitione quærendum esse. Eius rei testis citatus Aristoteles, qui quidem Hermeam Eunuchum Atarne oriundum tyrannum supra modum sit admiratus, adeò vt illi perinde atque Dijs sacra fecerit. Ausus est & illud addere Bagoas, multo magis idoneũ esse Eunuchum cui adolescentes erudiendi credantur, quòd ab hoc nulla in illos calumnia possit hærere, neque Socraticum illud crimen in hunc competat, quòd adolescentulos corrumpat. Deinde quæ ille potissimùm in mentum imberbe fuerat cauillatus, ea hic facetè, vt ipsi quidem videbatur, reiecit. Etenim si è barbæ prolixitate, inquit, philosophos æstimare conuenit, nimirum hircus ante omneis primas tenebit. Hîc tertius quidam assistens (nomen hominis silebitur) Atqui Iudices, inquit, hic malis leuibus, ac fœminea voce, reliquóque corporis habitu Eunucho adsimilis, si quis vestes detrahat, egregiè vir esse videbitur.

Alioqui mentiuntur qui ferunt eum aliquando in adulterio deprehẽsum, membra in membris, vt legum tabulę loquuntur, habentem: atque id quidem temporis ad Eunuchum confugisse, eáque reperta latebra absolutum fuisse, quum iudicibus crimen persuaderi non posset, vt qui è specie hominem iudicarent Eunuchum. At nunc mihi palinodiã cantaturus videtur, ídque propter ostentatum præmium. Hæc cùm dicerentur, omnibus, vt par erat, risus est obortus. Porrò Bagoas magis etiã perturbabatur, omnẽ in speciem sese varians, atque in innumerabiles versus colores, tum frigido sudore fluens: ac neque decorum sibi existimabat adulterij crimen agnoscere, neque rursum eam accusationem inutilem ad præsens certamẽ arbitrabatur. PAM. Profectò deridicula sunt ista, Luciane, neque vulgarem vobis vti coniectandum est, voluptatem præbuerunt. Verùm quò tandem res euasit, & quid super his pronuntiarunt iudices? LVCIA. Non erat eadem omnium sententia: verùm aliis quidem visum est, vti nudato illo, quemadmodum in emptitiis seruis fieri consueuit, inspicerent, num in iis quæ ad penem pertinent, philosophari posset. Alij verò sententiam dixere multo magis etiam hac ridiculam, nempe vt accersitis è lustro mulieribus aliquot, iuberent illum cum illis congredi, ac viri officio fungi, astante interim è iudicibus quopiam, qui quidem esset natu maximus, fidéque spectatissima, qui inspiceret num philosophum pręstaret. Hæc vbi omniũ risu fuissent excepta, neque quisquam omnino adesset cui non doleret aluus risu concussa, visum est vt integra caussa in Italiam reiiceretur. Et nunc alter, vt aiunt, ad eloquentiæ ostentationem semet exercet atque instruit, & accusationem quam elaboratissimã meditatur, adulterij crimen aggrediens, id quod ipsi maximè aduersatur. Quod quidem & hic facit iuxta malorum rhetorum morem, cùm ex ipso crimine aduersarium inter viros recenset. Contrà Bagoas diuersa cura, quemadmodum audio, & assiduè virum agit, negotiúmque præ manibus habet. Postremò victurum sese sperat, si modò docere possit, se nihilo deteriorem esse equas ineuntibus asinis. Id enim amice visum est optimum philosophiæ documentum, atque vna demonstratio, quæ refelli non queat.

A εἰ δὲ μή, ψεύδονται οἱ περὶ αὐτὸ λέγοντες, ὡς μοιχὸς ἁλὼ ποτέ, ὡς ὁ Αξων φησὶν, ἁρθρα ἐν ἀρθροις ἔχων· ἀλλὰ τότε μὲν ἐς τὸν εὐνοῦχον ἀναφυγὼν, καὶ τοῦτο κρησφύγετον εὑρόμενος, ἀφείθη, ἀπιστηθέντων τῇ κατηγορίᾳ τῶν τότε δικαστῶν, ἀπό γε τῆς φανερᾶς ὄψεως. νυνὶ δὲ καὶ παλινῳδήσαι μοι δοκῇ, τὸ παρειμένου μισθοῦ ἕνεκα. τούτων δὴ λεγομένων, καὶ δὴ πάντων μὲν γέλως ἐγίγνετο, ὡς τὸ εἰκός. Βαγώας δὲ μᾶλλον ἐταράττετο, καὶ παντοῖος ὢν ἐς μυρία πρόσωπα, καὶ ψυχρῷ τῷ ἱδρῶτι ῥεόμενος, καὶ οὔτε συγκαταθέσθαι τῷ τῆς μοιχείας ἐγκλήματι καλῶς ἔχειν ᾤετο, οὔτε ἀνεξόν αὐτῷ τὴν κατηγορίαν ταύτην ἐς τὸν παρόντα ἀγῶνα ἡγεῖτο εἶ). ΠΑΜΦ. γελοῖα, ὦ Λυκῖνε, ὡς ἀληθῶς ταῦτα, καὶ ἔοικεν οὐ τὴν τυχοῦσαν ὑμῖν ἡδονὴν παρεσχῆσθαι. τὸ δὲ δὴ τέλος τί ἐγένετο, καὶ πῶς ἔγνωσαν οἱ δικασταί; ΛΥΚ. οὐχ ὁμόψηφοι πάντες ἦσαν, ἀλλ' οἱ μὲν ἠξίουν ἀποδύσαντες αὐτὸν, ὥσπερ τοὺς ἀργυρωνήτους, σκοπεῖν εἰ δυνατὸν φιλοσοφῆν τὰ γε πρὸς τῶν ὀρχεων· οἱ δὲ, ἔτι γελοιότερον, μεταπεμψαμένους τινὰς τῶν ἐξ οἰκήματος γυναικῶν, κελεύειν αὐτὸν σκοπεῖν, καὶ ὁπόσον, καὶ τίνα τῶν δικαστῶν τὸν πρεσβύτατόν τε, καὶ πιστότατον, ἐφεστῶτα, ὁρᾶν εἰ φιλοσοφεῖ. μετὰ δὲ, ἐπεὶ πολὺς ὁ γέλως κατεῖχε, καὶ σοβεῖς ὅστις οὐ τὴν γαστέρα ἤλγει βεβασανίσμενος ὑπ' αὐτοῦ, ἔγνωσαν ἀναπόμπιμον ἐς τὴν Ιταλίαν ἐκπέμψαι τὸν δίκλω. καὶ νυνὶ ἄτερος μὲν, πρὸς τὴν τῶν λόγων ἐπίδειξιν, ὡς φασι, γυμνάζεται, καὶ προασκεύάζεται, καὶ κατηγορίαν συγκροτεῖ, καὶ ὁ τῆς μοιχείας ἔγκλημα ὑποκινεῖ, ἀναπότατον αὐτῷ καὶ σοὶ τῷ τοὺς φαύλους τῶν ῥητόρων τοῦτο ποιῶν, καὶ εἰς τοὺς ἄνδρας τὸν ἀντίδικον ἐκ τοῦ ἐγκλήματος καταλέγων. τῷ Βαγώᾳ δὲ ἕτερα, ὡς φασι, μέλει, καὶ ἀνδρίζεται τὰ πολλὰ, καὶ ἀφ' ὑψηλοῦ ἔχει τὸ πρᾶγμα, καὶ τέλος, κρατήσειν ἐλπίζει, ὡς ἐπιδείξων ὡς οὐδὲν χείρων ὢν τῶν ἵππων ἀναβαινόντων ὄνων. αὕτη γὰρ, ὦ ἑταῖρε, φιλοσοφίας ἄριστη κρίσις ἔοικεν εἶ), καὶ ἀπόδειξις ἀνωμολόγητος.

B

C

D

ὥστε καὶ τὸν υἱὸν (ἔτι δέ μοι κομιδῇ νέος ἐστὶν) A Proinde optarim vt filius qui mihi est adhuc admodum adolescens, non animum & linguam, sed penem haberet ad philosophiam idoneum.

ΠΕΡΙ ΑΣΤΡΟΛΟΓΙΑΣ.

DE ASTROLOGIA. Erasmo Roterodamo interprete.

ARGVMENTVM.

Astrologiæ defensio quædam est, à dignitate videlicet, quam ab antiquitate & præstantia eorum qui illã ab initio coluerũt, trahit, & à certitudine, quam ex similibus & signis ratiocinatione quadam colligit. Recensetautem principiò varias gentes & populos à quibus illa inuenta, tractata, ac locupletata fuerit. Deinde & homines: & quid quisque in illa singulatim vel obseruarit, vel tractarit: quo loco & fabulas pleraſque Græcorum poëtarum de Orpheo, Tiresia, Atreo, Thyeste, Bellerophonte, Phryxo, Dædalo, Endymione, Phaëthonte, ac cæteris quibusdam explicat. Postremò & vtilitatem artis tradit, quo futuris rebus per hanc obseruatis, & mala facilius tolerare, vtpotè præuidentes illa, possimus: & bonorum spe nos ipsos confirmare. Exordio docilesfacit, statim proposito de quo & qualiter dicturus sit: & obiurgat eos qui artem ob imperitiam vtentium ac profitentium reprehendunt.

Ἀμφί τε οὐρανοῦ, ἀμφί τε ἀστέρων ἡ γραφὴ· οὐκ αὐτῶν ἀστέρων, οὐδ' αὐτοῦ πέρι οὐρανοῦ, ἀλλὰ μαντείης, καὶ ἀληθείης, ἣ δὴ ἐκ τουτέων ἐς ἀνθρώπων βίον ἔρχεται. ὁ δέ μοι λόγος, οὐχ ὑποθημοσυνέων ἕνεκα, οὐδὲ διδασκαλίης ἐπαγγέλλεται, ὅκως τοῦτο τὸ μέρος σοφὸς ἔσεαι· διενεκτέον, ἀλλὰ μεμφομένοισι ὁκόσοι σοφοὶ ἐόντες, τὰ μὲν ἄλλα ἐπασκέουσι, καὶ πᾶσι τοῖς ἑωυτέων ἀπηγέονται· μοῦνον δὲ ἀστρολογίην, οὔτε τιμέουσιν, οὔτ' ἐπασκέουσι. ἦ μὲν σοφίη, παλαιὴ, οὐδὲ νέον ἐς ἡμέας ἀφίκετο, ἀλλ' ἔστιν ἔργον ἀρχαίων βασιλήων, θεοφιλέων. οἱ δὲ νῦν, ἀμαθίη, καὶ ῥᾳθυμίη, καὶ ἀσκησίη, μισοπονίη, κείνοισί τε αὐτίξοα φρονέουσι, καὶ οὔτ' αὐ αὐθράσιν ὑπικουρέωσι, ψεύδεα μαντευόμενοι, ἄστρων τε κατηγορέουσι, καὶ αὐτῆς ἀστρολογίης μισέουσιν, οὐδὲ μιν ὅτε ὑγιέα, ὅτε ἀληθέα νομίζουσιν, ἀλλὰ λόγον ψευδέα, καὶ ἀνεμώλιον, ὡς δικαίως, ἐμοὶ δοκέειν, φρονέοντες. οὔτε γὰρ τέκτονος ἀϊδρείη, τεκτοσύνης αὐτῆς ἀφυίη, οὐδὲ αὐλητέω ἀμουσίη, μουσικῆς ἀσοφίη. ἀλλ' οἱ μὲν ἀμαθέες τῶν τεχνέων, ἐκάστη δ' ἐν ἑωυτῇ σοφή. τοιοῦτον μὲν δὴ Αἰθίοπες τόνδε τὸν λόγον ἀνθρώποισι κατεσήμηνε. αἰτίη δ' αὐτέοισι, τὰ μὲν, ἡ σοφίη τοῦ ἔθνεος·

DE cœlo, déque astris est nobis institutus, sermo: non de ipsis quidem astris, neque ipso de cœlo, verùm de diuinatione ac veritate quæ ab illis in hominum vitam proficiscitur. Neque rursum mihi libellus hic se traditurum aut docturum profitetur quo pacto diuinationem hanc assequi liceat: sed illud queror, doctos omneis cùm in cæteris omnibus exerceant seſe, suísque omnibus tradant, solam Astrologiam nec habere in pretio, nec exercere. Atqui hoc doctrinæ genus vetustum est, neque nuper ad nos peruênit, sed inuentum est priscorum regum, quos Dij amabant. At huius ætatis mortales non solùm insciticia socordiáque, verumetiam odio laboris diuersa ab illis sentiunt. Cúmque fortè inciderint in eos qui falsa prædicunt, tum & astra culpant, & ipsam Astrologiam habent exosam, neque salutarem eam neque veridicam arbitrantes, sed artem magis falsam atque inanem, haud rectè, sicuti mihi quidem videtur, sentientes. Neque enim ob imperitiam fabri, ars ipsa culpatur: neque ob cantoris insciticiam, ipsa musica parum est erudita: quin illi potiùs artium sunt ignari: cæterùm ars vnaquæque suapte natura scita est. Primùm igitur Æthiopes hanc rationem mortalibus tradiderunt. In cauſſa fuit partim gentis eius sapientia,

(nam cæteris quoque in rebus Æthiopes reliquos homines antecellunt sapientia) partim regionis quam incolunt, opportunitas, propterea quòd apud eos perpetua sit cœli serenitas, trãquillitásque, nec patiuntur anni mutationes, sed eadem temperie viuunt. Itaque cùm primùm videt lunam nõ semper eodem vultu apparentem, sed varia subinde specie, & in aliam atque aliam verti formam, visa est illis ea res admiratione atque disquisitione dígna. Deinde cùm inquisissent, repererunt hanc esse earum rerum causſam, quòd lunæ non esset lumen proprium, sed à sole mutuatum. Inuenerunt autem & reliquarum stellarum motus, harum quas nos errones appellamus: (nam stellarum hæ solæ mouentur) naturámque earum ac potestatem, & effectus quos vnaquæque præstet, nominibus quoque inditis, non illis quidem vtcunque visum est, confictis, sed quà notæ rerum essent. Hęc igitur in cœlo perspexerunt Æthiopes: mox Ægyptiis finitimis artem imperfectam tradiderunt. Porrò Ægyptij diuinandi rationem, quam ab illis dimidiatam acceperant, in maius prouexerunt: quippe qui mensuram etiam ad quam vnaquæque stella moueretur, indicarint. Ad hæc annorum, mensium, horarúmque numerum instituerunt. Ac menses quidem illi luna metiuntur, atque eius recursu finiunt: annum verò sole, & huius circuitu metiuntur. Quin his etiam maiora ostenderunt. Nam ex vniuerso cœlo, reliquisq; stellis & errãtibus, & fixis, neque simul cum cæteris sese mouentibus, duodecim partes effecerunt in his quæ mouentur, & vnamquamque suis animantibus repræsentarunt, partim marinis, partim homine, partim feris, partim volatilibus, partim pecudibus. Vnde & sacra Ægyptiorum varie fiunt. Neque enim omnes Ægyptij ex omnibus duodecim partibus diuinabant, sed alij aliis vtebantur partibus. Itaque arietem colunt, qui ad Arietem spectabant: piscibus non vescuntur, qui Pisces annotarant: nec hircum mactant, qui Capricornum viderant: atque alij item alia venerabantur, quæ quisque inuenerat. Quin taurum etiam ob honorem cœlestis Tauri colunt. Nam Apis apud illos res in primis sacra, regionem sortitus est: & qui eam incolunt partem, oraculum quoque dicarunt, signum videlicet diuinationis, quam à cœlesti Tauro petunt.

(καὶ γὰρ πάλαι, τῶν ἄλλων σοφώτεροι Αἰθίοπες) τὰ μὲν, ἐκ τῆς οἰκήσεως ἡ εὐμοιρίη· ἀεὶ γὰρ σφέας εὐδίη ἐκ γαλωναίη παρείκεται· τὰ δὲ τῶν ἐτέων ἐπαΐειν αὐέχονται, ἀλλ' ἐν μὴ ὥρῃ οἰκέουσιν. ἰδόντες οὖν τοῦτο τὸ σελωναίην οὐκ ἐς πάμπαν ὁμοίην φαινομένην, ἀλλὰ πολυειδέα τε γινομένην, ἐκ ἄλλοτε ἄλλῃ μορφῇ τρεπομένην, ἐδόκεον αὐτέοισι ἔργμα θωύματος καὶ ἐπιστήμης ἄξιον. ἔνθεν μὲν ζητέοντες, λόγον τοιοῦτον τὴν αἰτίην, ὅτι οὐκ ἴδιον τῇ σελωναίῃ τὸ φέγγος, ἀλλὰ οἱ πρὸς ἠελίου ἔρχεται. λόγον δὲ ἐκ τῶν ἄλλων ἀστέρων τὴν φορὴν, τοὺς δὴ πλάνητας ἡμέας καλέομεν (μοῦνοι γὰρ τῶν ἄλλων ἀστέρων κινέονται) φύσιν τε αὐτῶν, καὶ δυναστείην, καὶ ἔργα, τά ἑκαστος ἐπιτελέουσιν. ἐν δὲ καὶ ὀνόματα αὐτέοισιν ἐπέθεσαν, οὐκ ὀνόματα, ὥκως ἐδόκεον, ἀλλὰ σημήια. ταῦτα μὲν οὖν Αἰθίοπες ἐν τῷ ἤρανῷ ἐπέβλεψαν· μετὰ δὲ, γείτοσιν ἔσαν Αἰγυπτίοισιν, ἀτελέα τὸν λόγον παρέδοσαν, Αἰγύπτιοι δὲ καὶ σφέων ἐκδεξάμενοι ἡμιμερέα τὴν μαντικὴν, ὅτι μέζον ἤγαγον, μέτρα τε τοῦ ἑκάστου κινήσεως ἐσημήναντο, καὶ ἐτέων ἀριθμὸν, καὶ μηνέων καὶ ὡρέων διετάξαντο. καὶ μηνῶν μὲν σφίσι μέτρον ἡ σελωναίη, καὶ ἡ ταύτης ἀναστροφὴ ἐξεύρετο· ἔτεος δὲ, ἥλιος, καὶ ἡ τοῦ ἡλίου περίφορος. οἱ δὲ καὶ ἄλλα ἐμήσαντο πολλῷ μέζω τούτων. ἐκ γὰρ δὴ τοῦ παντὸς πλέος, καὶ ἀστέρων τῶν ἄλλων, ἀπλανέων τε, καὶ πλαζομένων, καὶ ὁμοῦ ἅμα κινεομένων, δυώδεκα μοίρας ἐπάμησαν ἐν τοῖσι κινεομένοισι, καὶ οἰκεῖα ζῶα εὕροντα, ἕκαστον αὐτῶν ἐς ἄλλεω μορφὼ μεμιμέαται, τὰ μὲν ἐνάλια, τὰ δὲ, ἀνθρώπων, τὰ δὲ, θηρῶν, τὰ δὲ, πτηνῶν, τὰ δὲ, κτηνέων. ἀπὸ τέων δὴ καὶ ἱερὰ τὰ Αἰγύπτια πολυειδέα ποιέεται. οὐ γὰρ πάντες Αἰγύπτιοι ἐκ τῶν δυώδεκα μοιρέων πασέων ἐμαντεύοντο, ἄλλοι δὲ ἄλλοίῃσι μοίρῃσιν ἐχρέωντο. καὶ κριὸν μὲν σέβονται, ὁκόσοι ἐς κριὸν ἀπέβλεπον· ἰχθύας δὲ οὐ σιτέονται, ὁκόσοι ἰχθύας ἐπεσημήναντο. τράγον κτείνουσιν οὐδεὶς οἳ ἀιγόκερων ἤδεσαν. καὶ οἱ ἄλλοι πάλαι, ὡς ἕκαστοι ἰλάσκονται. καὶ μὲν καὶ τὸν ταῦρον ἐς ἅμα τῷ ἠελίῳ τῷ ταύρου σέβονται. καὶ ὁ Απις αὐτοῖς ἔργμα ἱερώτατον, τὸν χώρον ὑπονέμεται, καὶ οἱ ἐκεῖ μαντήιόν τε ἀνατιθέασι, σημήιον τῆς ἐκείνου τοῦ ταύρου μαντικῆς.

οὐ μὴν

ὑ μὴ πολλὸν δὲ χ̣ Λίβυες ἐπέβησαν τῆ λό
γου. Ἐ γὰ ὃ Λιβύων μαντήιον τῆ Ἀμμωνος,
Ἐ τῆτο ἐς τὸν ἠέρα Ἐ ἐς τιὼ τούτου σοφίω
εἴρητ, ὡδὲ τὸν Ἄμμωνα, χ̣ ὅτι κριοπρόσω
πον ποιέονται. ἔγνωσαν δὲ τουτέων ἔκαστα
χ̣ Βαβυλώνιοι, ὅτι μὼ λέγουσι χ̣ πρὸ τῶν
ἄλλων· ἐμοὶ δὲ δοκέ, πολλὸν ὕστερον ἐς τούτους
ὁ λόγος ἀφίκετο. Ἕλληνες δὲ, ὅτε πρὸ Αἰ-
θιόπων, ὅτε πρὸ Αἰγυπτίων ἀστρολογίης πέ-
ρι οὐδὲν ἤκουσαν, ἀλλὰ σφίσιν Ὀρφεὺς ὁ
Οἰάγρου Ἐ Καλλιόπης, πρῶτος τὰ δὲ ἀπη-
γήσατο, ὑ μάλα ἐμφανέως, οὐδὲ ἐς φάος τὸν
λόγον προήγαγεν, ἀλλ' εἰς γοητείω, χ̣ ἱε-
ρολογίω, οἵη δῆθεν οἱ σκεῖνος. πηξάμε-
νος γὰ λύρω, ὄργιά τε ἐποιέετο, χ̣ τὰ ἱε-
ρὰ ἤιδεν· ἡ δὲ λύρη, ἑπταμίτος ἐοῦσα, τιὼ
τῶν χινεομένων ἀστέρων ἁρμονίω συνεβάλ-
λετο. ταῦτα Ὀρφεὺς διζήμενος, χ̣ ταῦτα ἀ-
ναχινέων, πάντα ἔθελγε, χ̣ πάντων ἐκράτεεν. οὐ γὰ σκείνω τιὼ λύρω ἔβλεπεν, οὐ-
δὲ οἱ ἄλλης ἔμελε μουσουργίης, ἀλλ' αὕτη
Ὀρφέως ἡ μεγάλη λύρη. Ἕλλησί τε τὰ δὲ
τιμέοντες, μοίρω σὺ αὐτῷ θείω ἀπέχριναν,
χ̣ ἀστέρες πολλοὶ καλέονται λύρη Ὀρφέως.
Ἰὼ δέ κοτε Ὀρφέα ἴδης, ἢ λίθοισιν, ἢ χρυσῆ
μεμιμημένον, μέσῳ ἕξεται εἰκελος ἀείδοντι,
μὴ χερσὶν ἔχων τιὼ λύρω· ἀμφὶ δέ μιν, ζῶα
μυρία ἕσπεν, σὺ οἷς χ̣ αὐθρωπος, χ̣ ταῦρος
χ̣ λέων· χ̣ τῶν ἕκαστον, ὁ τ' αὐ σκῆμα ἴδῃς,
μέμνησό μοι τουτέων, οἵη σκείνου ἀοιδὴ,
οἵη δὲ Ἐ ἡ λύρη, οἷος δὲ Ἐ ταῦρος, ἢ ὁ οἷος
λέων, Ὀρφέως ἐπαίουσιν. Ἰὼ δὲ τὰ λέγω
αἴτια γνοίης, σὺ δὲ χ̣ σὺ τῷ οὐρανῷ δέρκεο
ἕκαστον τουτέων. λέγουσι δὲ Τειρεσίω, ἀνδρα
Βοιώτιον, τῶ δὴ κλέος μαντοσύνης πέρι
πολὸν ἀείρεται, τῆτον τὸν Τειρεσίω σὺ Ελ-
λησιν εἰπεῖν, ὅτι τῶν πλανεομένων ἀστέρων,
οἱ μὼ θήλεες, οἱ δὲ ἄῤῥενες ἐόντες, οὐκ
ἴσα σκοτελέουσι· τῷ χ̣ μὺ διφυέα γνέ-
σθαι, χ̣ ἀμφίβιον Τειρεσίω μυθολογέουσιν,
ἄλλοτε μὼ θῆλυ, ἄλλοτε ὃ ἄῤῥενα. Ἀτρέως
ὃ χ̣ Θυέστεω περὶ τῆ πατρώη βασιληίη φι-
λονεικεόντων, ἤδη πᾶσιν Ελλησιν ἀναφανδὸν
ἀστρολογίης τε, χ̣ σοφίης τ' ἀρετῆς, μάλις'
ἔμελε. χ̣ ὃ ξυνὸν τῶν Ἀργείων, ἀρχὴν ἔγνωσαν
ἑωυτῶν, ὅστις τ' ἕτερον σοφίω περιφερέστερος.

A Ac non multò pòst Libyes quoque artem hanc sunt aggressi. Siquidem & oraculum quod est apud illos, Ammonis, ad cœlum, & huius sententiam refertur, iuxta Ammonem, quem illi arietis specie fingunt. Calluerunt autem hæc omnia & Babylonij: atque hi quidem affirmant se primos omnium fuisse. Verùm, vt ego existimo, multo posteriùs ad hos scientia peruenit. At verò Græci nec ab Æthiopibus nec Ægyptiis de Astrologia quicquam audierunt: verùm illis Orpheus Oeagro Calliopéque prognatus, primus ista monstrauit: non ille quidem admodum dilucidè, neque B rem clarè docuit, sed præstigiis ac mysticis inuolucris obtexit. Sic enim illi visum est. Nam concinnata lyra Orgia instituit, sacráque cantiones decantabat. Porrò lyra cùm septem haberet chordas, concentum mobilium stellarum repræsentabat. Hæc conquirens atque hæc agitans Orpheus, omnia delenibat, omniáque vincebat. Neque enim illam hominis lyram spectabant, neque illi alterius musices studium erat, verùm hæc magna illa Orphei lyra. Hisce rebus cùm Græci honorem habere vellent, locum illi in ipso cœlo designarunt, & complusculæ stellæ vocantur C Orphei lyra. Quòd si quando Orpheum videris vel saxo expressum, vel coloribus effictum, sedet in medio, canenti similis, manibus tenens lyram: circum hunc animantium innumera multitudo, inter quæ & homo, & taurus, & leo. Cúmque horum singula videris, fac horum mihi memineris, cuiusmodi sit illius cantus, cuiusmodi lyra, cuiusmodi taurus & cuiusmodi leo Orpheum audiant. Quòd si eorum quæ dico, causas intelligas, tum & in cœlo horum vnumquodque contemplator. Fertur D autem & Tiresia genere Bœotius, diuinandi gloria multùm celebris fuisse. Hunc Tiresiam ex Græcis aiunt dixisse, stellarum erraticarum alias esse fœminas, alias mares, non tamen eadem efficere. Vnde eundem ancipiti quoque sexu fuisse fabulantur, aliquando fœminam, aliquando marem. Porrò Atreo & Thyeste de regno paterno decertantibus, iam tum maximam Astrologiæ cœlestísque doctrinæ curam fuisse Græcis, palàm est. Ac publico consensu statuerunt Argiui, vt vter scientia præcelleret, is imperio potiretur.

Ibi Thyestes arietem illis in cœlo demonstrauit, atque hinc aureum arietem Thyestæ fuisse proditum est fabulis. At Atreus de sole, déque vario illius exortu locutus est, ostendens non eodem modo ferri solem & mundum, sed contrario inter se cursu rapi: & qui nunc videtur occasus, cùm sit occasus mundi, Solis exortum esse. Hæc locutum Argiui regem crearunt, magnámque doctrinæ laudem est assecutus. Equidem & de Bellerophonte similia sentio. Nam alatũ equum illi fuisse, nõn admodum credo: verùm arbitror illum hanc disciplinam sectantem, sublimiáque cogitantem, & inter astra versantem, in cœlum nõ equo ascendisse, sed animo. Eadem de Phryxo Athamantis filio dixerim, quem aureo ariete per aërem vectum fabulãtur. Quin & ipsum sanè Dædalum Athenien sem, etiamsi res est noua auditu, tamen haud existimo eum ab Astrologia fuisse alienum: sed cùm ipse ea maximè est vsus, tum filium suum eandem perdocuit. Astlcarus cùm iuuentutis calore & insciti a, non ea disquireret quæ conueniebant, sed ad ipsum vsque polum animo tolleretur, delapsus est à vero, totáque aberrauit arte, & in mare præceps decidit rerum immẽsæ profunditatis: de quo Græci secus fabulantur, qui ex huius nomine sinum eius maris Icarium frustra vocant. Fieri potest, vt Pasiphaë quoque cùm ex Dædalo de Tauro audisset inter stellas apparente, déque ipsa Astrologia, in artis amorem inciderit: ob id existimant factum, vt Dædalus illam tauro copularit. Sunt autem qui scientiam in portiones partiti, in singulis partibus singuli elaborarint, alij in iis quæ ad lunam, alij quæ ad Iouem, alij quæ ad solem pertinent, congerentes, neque non cursum ac motum & vim illorum. Atque Endymion lunæ rationem tradidit, Phaëton solis cursum deprehendit, non ille quidem verè, sed moriens imperfectam artem reliquit. Hæc qui ignorant, Phaëthontem solis filium credunt, fabulámque de illo haudquaquam veram narrant, adiisse Solem patrem, ac postulasse ab eo vt sibi liceret lucis currum moderari: illum id concessisse, monuisséque qua ratione foret aurigãdum:

A ἔνθα δὴ Θυέστης μὲν κριὸν σφίσι τὸν ἐν τῷ οὐρανῷ σημηνάμενος, κατέδειξεν· ἀπὸ τέω δὴ ἄρνα χρύσεον Θυέστῃ γενέσθαι μυθολογέουσιν. Ἀτρεὺς δὲ, τὴν ἡλίου πέρι καὶ τὴν ἀναστολέων αὐτοῦ λόγον ἐποιήσατο, ὅτι οὐκ ἐς ὁμοίην φορὴν ἥλιός τε, καὶ ὁ κόσμος κινέονται, ἀλλ' ἐς ἀντίξοον ἀλλήλοις δρομέουσι. καὶ αἰνῶ δύσιες, δοκέουσαι τὴν κόσμου δύσιες εἶναι, τὴν ἡλίου ἀναστολαί εἰσι. τὰ δὲ εἰπόντα, βασιλῆά μιν Ἀργείοι ἐποιήσαντο, καὶ μέγα κλέος ὅτι σοφίῃ αὐτοῦ ἐγένετο. ἐγὼ δὲ καὶ τῷδε Βελλεροφόντεω τοιάδε φρονέω· πτῆνον μὲν οἱ γενέσθαι ἵππον οὐ μάλα πείθομαι, δοκέω δὲ μιν ταύτην τὴν σοφίην μεθέποντα, ὑψηλά τε φρονέοντα, καὶ ἄστροισι ὁμιλέοντα, ἐς θρανὸν οὐχὶ τῷ ἵππῳ ἀναβῆναι, ἀλλὰ τῇ ξυνοίῃ. ἴσα δέ μοι καὶ ἐς Φαέθοντα τὸν Ἀθάμαντος εἰρήσθω, τὸν δὴ κριῷ χρυσέῳ δι' αἰθέρος ἐλάσαι μυθέονται. ναὶ μὴν τοι καὶ Δαίδαλον τὸν Ἀθηναῖον (ξείνη μὲν ἡ ἱστορίη) δοκέω γέ μιν οὐκ ἔξω ἀστρολογίης, ἀλλὰ οἱ αὐτὸς μάλιστα ἐχρήσατο, καὶ παῖδι τῷ ἑωυτοῦ κατηγήσατο. Ἰκαρος δὲ, νεότητι καὶ ἀπαθαλίῃ χρεώμενος, καὶ οὐκ ὀπίσω τὰ δέοντα διζήμενος, ἀλλ' ἐς πόλον αἰρθεὶς τῷ νῷ, ὀξέπεσε τῆς ἀληθείης, καὶ πρηὺς ἀπεσφάλη τοῦ λόγου, καὶ ἐς πέλαγος κατενείχθη ἀδύνατον ὠρήγματων· τὸν Ἕλληνες ἄλλως μυθολογέουσι, καὶ κόλπον ἐκ αὐτῷ ἐν τῇδε τῇ θαλάσσῃ Ἰκάριον εἶναι καλέουσι. τάχα δὲ γὰρ Πασιφάη τῷδε Δαιδάλου ἀκούσασα ταύρου τε πέρι, τὴν ἐν τοῖς ἄστροισι φαινομένου, καὶ αὐτῆς ἀστρολογίης, εἰς ἔρωτα τοῦ λόγου ἀπίκετο, ὅθεν νομίζουσιν ὅτι Δαίδαλος μιν τῷ ταύρῳ ξυνέμιξεν. εἰσὶ δὲ οἱ καὶ τὴν μέρεα τὴν ὀπισήμιον διελόντες, ἕκαστοι αὐτῶν ἄλλα ἐπενοήσαντο, οἱ μὲν, τὰ ἐς τὴν σελήνην, οἱ δὲ, τὰ ἐς Δία, οἱ δὲ, τὰ ἐς ἥλιον συναγείραντες, δρόμους τε αὐτέων πέρι κινήσεως, καὶ δυνάμεως. καὶ Ἐνδυμίων μὲν, τὰ ἐς τὴν σελήνην διεπάσατο· Φαέθων δὲ, τοῦ ἡλίου δρόμον ἐτεκμήρατο, ἀτρεκέως μὲν γε ἀτελέα τὸν λόγον ἀπολιπών, ἀπέβαινεν. οἱ δὲ τάγε ἀγνοέοντες, ἠλίου παῖδα Φαέθοντα δοκέουσι, καὶ μοῦνον ἐπ' αὐτέων ἀδαμῆ πιστὸν δικηέον. ἐλθόντα γάρ μιν τῷδε τὸν ἥλιον τὸν πατέρα αἰτέειν ὃ τι φωτὸς ἅρμα ἰωιοχεύειν, καὶ οἱ δοιῶαι τε οἱ, καὶ ὑποθέσθαι τῆς ἱππασίης τὸν νόμον.

ὁ δὲ Φαέθων, ὅπῃ ἀνέβη ὄχημα, ἡλικίῃ καὶ ἀπειρίῃ, ἄλλοτε μὲν τοῦ σχοίνου ἐγγύτερον ἐφοίτευεν, ἄλλοτε πολλὸν τῆς γῆς ἀπαγωγούμενος· τοῖς δὲ ἀνθρώποις κρύος τε καὶ θάλπος οὐκ ἀνασχετὸν διέφθειρεν. ὅτι τοῖσι δὴ τὸν Διὸς ἀγανακτέοντα βαλόν πρηνῆ Φαέθοντα μεγάλῳ· πεσόντα δὲ μιν αἱ ἀδελφαὶ τοιῆσδε, πένθος μέγα ἐποίεον, ἐς τε μετέβαλλον τὰ εἴδεα, καὶ νῦν εἰσιν ἀνθρωποι, καὶ ὃ ἤλεκτρον ἐπ' αὐτῇ δάκρυον ταλφοῦσιν. οὐχ οὕτω ταῦτα ἐγένετο, οὐδὲ ὅσιον αὐτοῖσι πείθεσθαι, οὐδὲ ἥλιος παῖδα ἐποιήσατο, οὐδὲ ὁ παῖς αὐτῷ ἀπέθανε. λέγουσι δὲ καὶ ἄλλα Ἕλληνες πολλὰ μυθώδεα, τοῖσιν ἐγὼ οὐ μάλα τι πείθομαι. χῶς γὰρ δὴ ὅσιον πιστεῦσαι παῖδα Αἰνείαν τῆς Ἀφροδίτης γενέσθαι, καὶ Διὸς Μίνω, καὶ Ἄρεος Ἀσκάλαφον, καὶ Αὐτόλυκον Ἑρμέω; ἀλλ' οὗτοι ἕκαστοι αὐτέων, θεοφιλέες ἐγένοντο, καὶ σφίσι γενομένοισι, τῷ μὲν ἡ Ἀφροδίτη, τῷ δὲ ὁ Ζεύς, τῷ δὲ ὁ Ἄρης ἐπέβλεψεν. ὀκόσοι γὰρ δὴ ἀνθρώποισι ἐν τῇ γενεῇ ταύτῃ οἰκοδεσποτέουσιν, οὗτοι ὁκοῖα τοκέες, ἑωυτοῖσι πάντα εἴκελα ἐκτελέουσι, καὶ χρόᾳ, καὶ μορφῇ, καὶ ἔργα, καὶ διανοίῃ. καὶ βασιλεὺς μὲν ὁ Μίνως, Διὸς ἡγεμονεύοντος, καλὸς δὲ Αἰνείης, Ἀφροδίτης βουλήσει ἐγένετο, κλέπτης δὲ Αὐτόλυκος· ἡ δὲ οἱ κλεπτικὴ, ἐξ Ἑρμέω ἀπίκετο. οὐμβρίου τε τὸν Κρόνον ὁ Ζεὺς ἔδησεν, οὐδὲ ἐς πάρταρον ἔρριψεν, οὐδὲ τἄλλα ἐμήσατο, ὁκόσα ἀνθρωποι νομίζουσιν, ἀλλὰ φέρεται γὰρ ὁ Κρόνος τῷ ἔξω φορῷ, πολλὸν ἀπ' ἡμέων, καὶ οἱ νοσφιστὴ ἡ κίνησις, καὶ οὐ ῥηϊδίη τοῖσι ἀνθρώποισι ὁρμᾶσθαι. διὸ δή μιν ἑστάναι λέγουσιν, ὅκως πεπεδημένον. τὸ δὲ βάθος τὸ πολλὸν τῆς ἠέρος, πάρταρος καλέεται· μάλιστα ἔκ τε Ὁμήρου τοῦ ποιητέω, καὶ τοῦ Ἡσιόδου ἐπέων μάθοι ἄν τις τὰ πάλαι τοῖς ἀστρολογέουσιν ὁμοφωνέοντα. ὅτι δὲ τῷ σιρῷ τοῦ Διὸς ἀπηγέηται, καὶ τοῦ ἡελίου τὰς βολὰς, τὰ δὴ ἐγὼ ῥήματα εἰς συμβάλλομαι, καὶ τὰς πόλιας, τὰς ἐν τῇ ἀσπίδι Ἥφαιστος ἐποιήσατο, καὶ τὸν χορὸν, καὶ τῷ ἀλωῷ. τὰ μὲν γὰρ ὁκόσα ἐς τῷ Ἀφροδίτῃ αὐτῷ, καὶ τοῦ Ἄρεος τῷ μοιχίῃ λέλεκται, καὶ τὰ ἐμφανέα, οὐκ ἄλλοθεν ἢ ἐκ τῆς δὲ τῆς σοφίης πεποιημένα·

A Phaëthontem verò, conscenso curru, partim ob ætatem, partim ob imperitiam ita egisse, vt aliquando esset vicinus terræ, aliquando longo semotus spatio à terra: interim mortales frigus atque æstus intolerabilis conficiebat. Ob hæc indignatum Iouem ingenti fulminis telo percussisse Phaëthontem: eum deiectum sorores circunstantes magno luctu prosequebantur, donec immutarent formas, quæ nunc sunt Populi: ac lacrymarum vice quibus fratrem deplorabant, electrum destillant. Haudquaquam hæc ita gesta sunt, neque pium est his habere fidem, neque Soli fuit filius, neque illi B filius interiit. Sed narrant Græci & alia permulta fabulosa, quibus ego non admodum credo. Nam quî consentaneum est, credere Æneam Veneris fuisse filium, aut Minoa Iouis, aut Ascalaphum Martis, aut Autolycum Mercurij? Verùm hi homines pij diisque grati fuerunt, eósque nascentes, hunc Venus, illum Iupiter, alium respiciebat Mars. Etenim qui patresfamiliâs sunt mortalibus in hoc progignendi genere, ij veluti parentes sibi similia producunt omnia, & colorem, & formam, C & facta, & animum. At rex quidem Minos, Iouis auspiciis: Æneas formosus, Veneris fauore natus est: fur Autolycus: at ea furacitas illi ex Mercurio contigit. Iam verò nec Saturnum Iupiter coniecit in vincula, nec in tartara præcipitem dedit, neque cætera machinatus est quæ putant homines: verùm Saturnus extremus mouetur, procúlque à nobis semotus est. Segnis illi motus, neque facilis animaduersu mortalibus: atque hanc ob caussam illum stare dicunt, ceu vinculis alligatum. Cęterùm ingens aëris altitudo, tartarus D appellatur. Sed potissimùm ex Homeri poëtæ Hesiodique carminibus liceat intelligere, priscorum fabulas cum Astrologia cõsentire. Siquidem vbi Iouis catenam narrat, ac Solis iacula, (quæ quidem ego radiorum ictus esse coniicio) tum vrbes quas in clypeo finxerat Vulcanus, præterea choream, & vineam, ad hæc quæcunque de Veneris ac Martis adulterio dixit, déque detectione, haud aliunde quàm ex hac scientia sunt conficta:

quandoquidem Veneris & Martis concursus, Homericæ cantilenæ præbet argumentum: in aliis autem versibus vtriusque diuersum effectum descripsit: Veneris, cùm ait illi:

Tute Venus iucunda magis connubia cura.

Porrò de belli negotiis:

Cuncta cito hæc curæ fuerint Marti atque Minervæ.

Hæc cùm intelligerent veteres illi, maximè diuinationibus vtebantur, nec eam otiosam esse putabant, adeò vt nec vrbes conderent, neque mœnia circumducerent, neque quenquam occiderent, neque ducerent vxores, priusquam de singulis à vate responsum accepissent. Denique nec ipsa deorum oracula ab arte astrologica erant aliena: verùm apud Delphos virgo prædicendi munus administrat, quæ cœlestem illam virginem repræsentat: ac Draco sub tripode vocem edit, quoniam & inter stellas Draco cõspicitur: in Didymis verò templum est Apollinis, & hoc, sicuti mihi videtur, ex his Didymis, id est, geminis qui in cœlo sunt, appellatum. Vsque adeo verò diuinatio visa est illis res sacra, vt Vlysses etiam cùm errando fessus vellet certò de rebus suis cognoscere, ad inferos penetrarit, non quò videret vmbras, & locum inamœnum, sed quòd cuperet cum Tiresia colloqui. Qui simul atque in locum peruenerat, quem Circe monstrarat, foueam fodit, oues mactauit: cúmque complures essent vmbrę, atque inter has, matris quoque, sanguinem bibere cupientes: non priùs permisit vlli, ne matri quidem, quàm Tiresias gustasset, coactúsque esset sibi vaticinium edere: potuítque interim matris vmbram videre sitientem. Ad hęc Lycurgus Lacedæmoniis omnem Reip. administrationem è cœlo temperabat, ac legem illis dedit, ne quando in bellum prodirent ante plenilunium. Non enim existimabat eandem esse ciuitatis administrationem crescente Luna, & euanescente, propterea quòd omnia ab illa regerentur. Porrò Arcades soli hæc non receperunt, nec in pretio habuerunt Astrologiam, sed iidem, ob imperitiam & stultitiam, aiunt se luna antiquiores esse.

A εἰ γὰρ δὴ ὧν Ἀφροδίτης καὶ τοῦ Ἄρεος ὁμιλρομίη τὴν Ὁμήρου ἀοιδὴν ἀφραίζεται· ἐν ἄλλοισι δὲ ἔπεσι τὰ ἔργα ἑκάστου αὐτέων διωρίσατο· τῇ Ἀφροδίτῃ μὲν εἰπών,

Ἀλλὰ σύγ' ἱμερόεντα μετέρχεο ἔργα γάμοιο.

Τὰ δὲ τοῦ πολέμου,

Ταῦτα δ' Ἄρηϊ θοῷ, καὶ Ἀθηναίῃ πάντα μελήσει.

Ἀτὰρ οἱ παλαιοὶ ἰδόντες, μάλιστα μαντικὴν ἐγέροντο, καὶ οὐ πάρεργον αὐτὴν ἐ-
B ποιέοντο· ἀλλ' οὔτε πόλιας ᾤκιζον, οὐδὲ τείχεα περιεβάλλοντο, οὔτε φόνους ἐργάζοντο, οὔτε γυναῖκας ἐγάμεον, πρὶν αὐ δὴ πάντων ἀκούσαι ἕκαστα. καὶ γὰρ δὴ τὰ μαντήια αὐτέοισι οὐκ ἔξω ἀστρολογίης ἐῶ, ἀλλὰ καὶ τόδε μὲν Δελφοῖς, παρθένος ἔχει τὸν τρίφητείλιον, σύμβολον τῆς παρθένου τῆς οὐρανίης. καὶ δράκων ὑπὸ τὸν τρίποδα φθέγγεται, ὅτι καὶ ἐν τοῖσι ἄστροισι δράκων φαίνεται. καὶ ἐν Διδύμοις δὲ, μαντήιον τοῦ Ἀπόλλωνος, ἐμοὶ δοκέει, καὶ τοῦτο οὐ
C τῶν θείων διδύμων ὀνομάζεται. οὕτω δὲ αὐτοῖσι χρῆμα ἱερώτατον ἡ μαντοσύνη ἐδόκεεν, ὥστε δὴ Ὀδυσεύς, ὅτε ἔκαμε πλανεόμενος, ἐθελήσας ἀτρεκὲς ἀκοῦσαι περὶ τῶν ἑωυτοῦ πρηγμάτων, ἐς τὸν Ἀΐδαο ἀπίκετο, οὐκ ὄφρα ἴδῃ νέκυας, καὶ ἀτερπέα χῶρον, ἀλλ' εἰς λόγους ἐλθεῖν Τειρεσίῃ ὑπεθυμέων. καὶ ὅτε ἐς τὸν χῶρον ἦλθεν, ἔνθα ἡ Κίρκη ἐσήμηνε, καὶ ἔσκαψε τὸν βόθρον, καὶ τὰ μῆλα ἔσφαξε, πολλῶν νεκύων προϊόντων, ἐν τοῖσι καὶ τῆς μητρὸς
D τῆς ἑωυτοῦ τοῦ αἵματος πιεῖν ἐθελόντων, οὐ πρότερον ἀφῆκεν οὐδενὶ, οὐδὲ αὐτῇ τῇ μητρὶ, πρὶν Τειρεσίῃ γεύσασθαι, καὶ ἐξαναγκάσαι εἰπεῖν οἱ ὁ μαντήιον· καὶ αὐέηκτο, διψῶσάν ὀρέων τῆς μητρὸς τὸν σκιόν. Λακεδαιμονίοισι δὲ Λυκοῦργος τὴν πολιτείην πᾶσαν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ διεπάξατο, καὶ νόμον σφίσιν ἐποιήσατο μηδαμῇ μηδὲ ἐς πόλεμον προχωρέειν, πρὶν τὴν σελήνην πλήρεα γενέσθαι· οὐ γὰρ ἴσην ἐνόμιζον εἶναι τὴν δυναστείην, αὐξανομένης τῆς σελήνης, καὶ ἀφανιζομένης· πάντα δὲ ὑπ' αὐτῇ διοικέεσθαι. Ἀλλὰ μοῦνοι Ἀρκάδες ταῦτα οὐκ ἐδέξαντο, οὐδὲ ἐτίμησαν ἀστρολογίην· ἀβίην δὲ καὶ ἀσοφίην, λέγοισι καὶ τῆς σελήνης ἐμεμφθαι προγενέστεροι.

οἱ μὲν ὧν τῶν ἡμέων, ὅτω κέρτα ἦτορ φιλομαύτιες, οἱ δὲ νηῶ, οἱ μὲν αὐτέων, ἀδυώατα εἰς λέγεσιν αἰνθρώποισι τέλος θεωρῆς μαντικῆς. ἡ γὰρ εἶναί μιν ὅττε πίστιν, ὅττε ἀλήθεα, οὐδὲ τὸν Αρεα ἢ τὸν Δία ἐν τῷ οὐρανῷ ἡμέων ἕνεκα κινέεσθαι, ἀλλὰ τῶν μὲν αὐθρωπηίων πρηγμάτων οὐδεμίλιν ὦρλιν ἐκφίοι πτιέονται, οὐδ' ἔστιν αὐτέοισι τρὸς τὰ δὲ κοινωνίη· τῇ σφέας ἡ χρείη τῆς περιφορῆς ἀναγρέφονται. ἄλλοι δὲ ἀστρολογίλν ἀψευδέα μέ, ἀνωφελέα δὲ εἰς λέγεσιν. ἡ γὰρ ἐπὶ μαντοσυνῇ ἀλλάσσεσθαι, ὁκόσα τῆσι μοίρῃσι δοκέοντα ἐπέρχεται. ἐγὼ δὲ τοῖς τάδε ἄμφω ἐκφέρω εἰπεῖν, ὅτι οἱ μὲν ἀστέρες, ἐν τῷ οὐρανῷ τὴν περιτέρλν εἰλέονται, πάρεργον δὲ σφίσι τῆς κινήσιος τὴν κατ' ἡμέας ἕκαστον ἐπιλήγεται. ἢ ἐθέλῃς ἵππου μὲν θέοντος, καὶ ὀρνίθων, καὶ ἀνδρῶν κλονεομένων λίθους ἀναλλέσθαι, καὶ κέρφεα δονέεσθαι ὑπὸ τὴν αὐέμων τὸν ῥόμβον, ὑπὸ δὲ τὴν δίνην τὴν ἀστέρων μηδὲν ἄλλο γίνεσθαι; ἢ ἐκ μὲν ὀλίγου πυρὸς ἀπορρόη ἐς ἡμέας ἔρχεται, καὶ ὃ πῦρ οὐ δι' ἡμέας καίῃ τι, οὐδὲ οἱ μέλῃ τὸν ἡμέτερον θάλπος· ἀστέρων δὲ οὐδεμίλν ἀπορρόλν δεχόμεθα, καὶ μὲν τοι τὴν ἀστρολογίλν τὰ μὲν φαῦλα ἐλάλα ποιῆσαι ἀδυώατά ἐστιν, οὐδὲ ἀλλάξαι τὰ τῶν ἀπορρεόντων πρηγμάτων· ἐὸν ἀγαθοῖς, τὰ μὲν ἐλάλα εἰδόσι ἀφιξόμενα, πολλὸν ἀπὸ πρηέως φέρεσθαι, τὰ δὲ ἀγνοέουσι φαῦλα, ὑμπρέως δέχεσθαι. ἡ γὰρ σφισι ἐπέρχεται, ἀλλ' ἐν μελέτῃ, καὶ πρηέως δικίῃ, ῥηϊδίως καὶ πρήεα ἤλιται. τὰ δὲ ἀστρολογίης πέρι ἐγὼν ὑπολαμβάνω.

A Proinde cùm noſtri maiores vſque adeo fuerint Aſtrologiæ ſtudioſi, huius ætatis homines partim aiunt fieri non poſſe vt homines finem inueniant diuinādi ſcientiæ, propterea quòd neque certa ſit, neque vera, neque Martem aut Iouem noſtra cauſſa moueri in cœlo, verùm illis humanarum rerum nullam eſſe curam, neque quicquam eſſe eis cum his negotiis commercij, verùm ſecundùm hos neceſſitate circumaguntur: partim dicunt Aſtrologiam nō eſſe quidem mendacem, at inutilem. Non enim mutari vaticinio quæcunque fatis decreta inſtant. At ego ſanè vtriſque reſpondere B poſſum, ſtellas in cœlo ſuo quidem motu volui, cæterùm obiter eius motus effectum ad nos peruenire. An vis equo currente, & gallinis aut hominibus tumultuantibus lapides ſubſilire, ſtipulaſque moueri ventis curſu concitatis, ſyderum verò vertigine nihil præterea effici? tum ab igni exiguo calor ad nos permanat, neque noſtra tamen cauſſa quicquam erit ignis, neque illi curæ eſt æſtus noſter, ab aſtris autem nihil ad nos defluit? At ſanè fieri non poteſt, vt per Aſtrologiam ex malis bona faciamus, neque mutare quicquam earum rerum quę C ab illis ad nos demanant: ſed hanc vtilitatem ars defert vtentibus: Bona multò antè delectant eos qui ventura præſcierint: mala verò facilè cùm non imprudentibus venerint, accipiuntur Neque enim in illos irruunt, ſed quia meditata expectatáque ſunt, leuia mitiáque videntur. Hæc mea eſt de Aſtrologia ſententia.

ΔΗΜΩΝΑΚΤΟΣ ΒΙΟΣ.

DEMONACTIS VITA. Vincentio Obſopœo interpr.

ARGVMENTVM.

Oratio demonſtratiui generis eſt, quæ hiſtoricæ ac didaſcalicæ tamen dictioni propior, quàm encomiaſticæ. Deſcribit autem genus, vitam, ſtudia, eruditionem & profeſſionem Demonactis philoſophi, quæque idem & priuatim & publicè fecerit, & ab aliis paſſus fuerit. Præterea & apomnemoneumata ſiu dicta illius memorabilia, aut aliàs argutè ac ſalsè reſponſa, in quibus recenſendis potiſſimam orationis partem conſumit. Poſtremò etiam quæ circa mortem & ſepulturam illius acta, quibúſque officiis & honoribus illum Athenienſes & reliqui Græci proſecuti ſunt. Exordio attentos potiſſimùm facit, laudando ſuam ætatem, quòd ea quoque viros memoria ac laude dignos, & veteribus illis Herculi & Socrati ſimillimos procrearit, cuiuſmodi ſint Demonax hic, & Bœotius ille Soſtratus, de quo alibi ipſe fecerit mentionem.

EQuidem consentaneum erat & nostram ætatem non in totum expertem fore virorum laude & memoria dignorum, sed iis quoque qui & eximiis corporis virtutibus, & mente sapientiæ studio excultissima præcelluerunt, florere. Dico autem cùm in Bœoticũ Sostratum ista referens, quem Græci Herculem vocare soliti sunt, & esse existimabant: tum maximè in Demonactem philosophum: quos ego & ipse vidi, & visos magna admiratione suspexi. Cum altero quoque, nempe Demonacte, aliquandiu coniunctam conuersationem habui. Sed enim vitam Sostrati in alio quopiam libello diligenter perscriptã executus sum, declarata eius & animi magnitudine, & excellenti fortitudine. Insuper quæ eius fuerit in monte Parnasso sub ipso dio viuendi ratio, quod stratum laboriosum, quæ alimenta in montibus conquisita, quæ opera à nominis celebritate non abhorrentia. Ad hæc quanta in tollendis è medio latronibus pericula exhauserit, tũ quanta per inuia faciendis itineribus, aut per traiectu difficilia præbendo transitu, pertulerit. Iam verò æquum mihi videtur de Demonacte nonnihil in lucem edere, duarum rerum gratia, vt & illius memores sint viri nostræ ætatis præstantissimi, & iuuenes quique generosissimi animum ad philosophiam applicantes, non necesse habeant ad vetera tantùm exempla semetipsos componere, sed ex nostra quoque vita habeãt quem sibi pro viuendi regula imitandum proponant, facti illius æmuli, quem ego omnium optimũ ex philosophis esse cognoui. Erat itaque Demonax genere Cyprius, nõ ex obscuris ortus parentibus, quantum ad dignitatem & possessionem ciuilem attinebat: cæterùm his omnibus ille longè erat excelsior atque superior: & cùm rebus pulcherrimis atque præstantissimis se ipse dignum iudicasset, ad philosophię studium semet contulit, non per Iouem ab Agathobulo tãtùm & Demetrio, qui ante illum fuerant, neque ab Epicteto excitatus, sed cum illis conuersabatur, præcipuè verò cum Timocrate Heracleote, viro cum primis sapiente, neque non eloquentia & industria plurimùm ornato. At Demonax nequaquam ab aliquo illorum, vt dixi, persuasus, sed peculiari quo rapiebatur ad res præclaras impetu, & insito quodam ad philosophiam amore, statim à puero permotus, omnia humana bona in vniuersum contempsit.

A

EΜελλεν ἄρα μηδὲ ὁ καθ' ἡμᾶς βίος, ὃ πολυτάπασιν ἄμοιρος ἔσεσθαι ἀνδρῶν λόγου καὶ μνήμης ἀξίων, ἀλλὰ καὶ σώματος ἀρετῇ καὶ φρονήσει, καὶ γνώμῃ ἄκρως φιλόσοφον ἐκφαίνῃ. λέγω δὲ εἴς τε τὸν Βοιώτιον Σώστρατον ἀναφέρων, ὃν Ἡρακλέα οἱ Ἕλληνες καλοῦσι, καὶ ὠόντο εἶναι, καὶ μάλιστα εἰς Δημώνακτα τὸν φιλόσοφον, οὓς καὶ εἶδον αὐτὸς καὶ ἰδών, ἐθαύμασα· ἅτερῳ δὲ τῷ Δημώνακτι, καὶ ὀλιγοχρόνιον συνεγενόμην. τοῦ μὲν οὖν Σω-

B στράτου, ἐν ἄλλῳ βιβλίῳ γέγραπταί μοι, καὶ δεδήλωται, μέγεθός τε αὐτοῦ, καὶ ἰσχὺς ὑπερβολή, καὶ ἡ ὕπαιθρος ἐν τῷ Παρνασσῷ διαγωγή, καὶ ἡ ὀπώπονος δίαιτα, καὶ ἔργα ὅσα ἀπὸ τοῦ ὀνόματος, καὶ ὅσα ἢ λῃστὰς αἱρῶν ἔπραξεν, ἢ ὁδοποιῶν τὰ ἄβατα, ἢ γεφυρῶν τὰ δύσπορα. τοῦ δὲ Δημώνακτος ἤδη δίκαιον λέγειν ἀμφοῖν ἕνεκα, ὡς σκῆπτός τε ἀφ' ἡμῶν εἴη τοῖς ἀρίστοις τόγε κατ' ἐμὲ, καὶ οἱ γενναιότατοι τῶν νέων, καὶ πρὸς φιλοσοφίαν

C ἐρῶντες, ἔχοιεν μὴ πρὸς τὰ ἀρχαῖα μόνα τῶν παραδειγμάτων σφᾶς αὐτοὺς ῥυθμίζειν, ἀλλὰ καὶ τὸν ἡμετέρου βίου καινὸν προτίθεσθαι, καὶ ζηλοῦν σκῆπτον, ἄμεινον ὧν οἶδα ἐγὼ φιλοσόφων γενόμενον. ἐμοὶ δὲ ὁ μὲν γέρως Κύπριος, οὐ τῶν ἀφανῶν, ὅσα εἰς ἀξίωμα πολιτικὸν, καὶ κτῆσιν. οὐ μέντοι, ἀλλὰ καὶ πάνυ τούτων ὑπεραίρων γενόμενος, καὶ ἀξιώσας ἑαυτὸν τῶν καλλίστων, πρὸς φιλοσοφίαν ὥρμησεν, οὐκ Ἀγαθοβούλου, μὰ Δί', οὐδὲ Δημητρίου πρὸς

D αὐτοῦ, οὐδὲ Ἐπικτήτου ἐπεγειράντων, ἀλλὰ πᾶσι μὲν συνεγένετο τούτοις, καὶ ἐπὶ Τιμοκράτει τῷ Ἡρακλεώτῃ, σοφῷ ἀνδρὶ, φωνῇ τε καὶ γνώμῃ μάλιστα κεκοσμημένῳ. ἀλλ' ὁ γε Δημώναξ, οὐχ ὑπό τούτων τινός, ὡς ἔφην, παρακληθεὶς, ἀλλ' οἰκείας πρὸς τὰ καλὰ ὁρμῆς καὶ ἐμφύτου πρὸς φιλοσοφίαν ἔρωτος οὐκ παίδων δύῃς κεκινημένος, ὑπερῆρε μὲν τὰ ἀνθρωπεῖα ἀγαθὰ ἀπάντα

των. ὅλον δὲ τῷ Σωκράτει ἑαυτὸν ἐλευθερίᾳ, καὶ παῤῥησίᾳ, διετέλεσεν, αὐτός τε ὀρθῷ καὶ ὑγιεῖ, καὶ ἀνεπιλήπτῳ βίῳ χρώμενος, καὶ τοῖς ὁρῶσι καὶ ἀκούουσι παράδειγμα πρέπων τιθεὶς ἑαυτὸν γνώμιμον, καὶ τιθεὶς ἐν τῇ Φιλοσοφίᾳ ἀλήθειαν. οὐ μὴν ἀπείροις γε ποσὶ, ὡς τοῦ λόγου, τοσοῦτον ἔπαιξεν, ἀλλὰ καὶ ποιηταῖς σφόδρα ἐνέτυχε, καὶ τῶν πλείστων ἐμέμνητο, καὶ λέγειν ἤσκητο, καὶ τὰς ἐν φιλοσοφίᾳ προαιρέσεις, οὐκ ἐπ' ὀλίγον, οὐδὲ κατὰ τιθὴ παρεμβολὴν, ἄκρῳ τῷ δακτύλῳ ἁψάμενος, ἥπτετο, καὶ τὸ σῶμα δὲ ἐγεγύμνασο, καὶ τοσοῦτον καρτερεῖν διεπεπόνητο, καὶ ὡς ὅλως, ἐμεμελήκει αὐτῷ μηδενὸς ἄλλου προσδεᾶ εἶναι. ὥστε ἐπεὶ καὶ ἔμαθεν οὐκ ἐπ' ἐαυτῷ διαρκῶν, ἐκὼν ἀπῆλθε τοῦ βίου, πολλὰ ὑπὲρ αὐτοῦ λόγον τοῖς ἀρίστοις τῶν Ἑλλήνων καταλιπών. Φιλοσοφίας δὲ εἶδος οὐχ ἓν ἀποτεμνόμενος, ἀλλὰ πολλὰ ἐς τὸν καταμίξας, οὐ πάνυ τι ἐξέφαινε τίνι αὐτῶν ἔχαιρεν· ἐφῆκε δὲ τῷ Σωκράτει μᾶλλον ὠφελεῖσθαι, εἰ καὶ τῷ ἡμέρᾳ, καὶ τῇ τοῦ βίου ῥᾳστώνῃ τὸν Σινωπέα ζηλοῦν ἔδοξεν, οὐ προσαρμόττων τὰ ἐς τιθὼ διαιτᾶν, ὡς θαυμάζοιτο, καὶ ἀποβλέποιτο ὑπὸ τῶν συντυγχανόντων, ἀλλ' ὁμοδίαιτος ἅπασι, καὶ πένης ὤν, καὶ οὐδὲν ἐπ' ὀλίγον τύφῳ κατοχῆς, σεμνῷ, καὶ ξυμπολιτεύετο· καὶ τιθὼ μὴν τῷ Σωκράτους εἰρωνείαν οὐ προσιέμενος, χάριτος δὲ Ἀττικῆς μεστὰς ἀποφαίνων τὰς συνουσίας, ὡς τοῖς προσωμιλήσασιν ἀπέναι, μήτε καταφρονήσαντας ὡς ἀγλυκεῖς, μήτε τὸ σκυθρωπὸν τῶν ἐπιπλήξεων ἀποφυγεῖν θέλοντας, πανταχόθεν δὲ ὑφορωμένους ἡδομένους, καὶ κοσμιωτέρους πρὸς τὸν βίον, καὶ φαιδροτέρους, καὶ πρὸς τὸ μέλλον εὐέλπιδας. οὐδέποτε γοῦν ὤφθη κεκραγὼς, ἢ ὑπερηφανευόμενος, ἢ ἀγανακτῶν, οὐδ' εἰ ὑπερημάρτησέ τις δέοι, ἀλλὰ τῶν μὲν ἁμαρτημάτων κατηγόρει, τοῖς δὲ ἁμαρτάνουσι συνεγίνωσκε, καὶ τὸ πρᾶγμα πρὸς τῶν ἰατρῶν ἠξίου λαμβάνειν,

A Ac se cùm totum libertati tradidisset, dicendíque fiducię, in ea constanter perstitit, cùm & ipse rectam ac sanam & inculpatam vitam viueret, ac videntibus & audientibus suam ipsius mentem exemplum exhiberet, veritatémque, quam in philosophando perpetuam obtinebat. Cæterùm nequaquam illotis, quod aiũt, pedibus, hoc est, à dicendi facultate alienus, ad philosophiæ studia accessit, sed in poëtarum lectionibus enutritus, multos tenebat memoria, dicendíque artes non mediocri studio exercuerat. Ea verò quæ in philosophia tractari solent, haud modicè, neque, vt est in prouerbio,

B summo tantùm digito attigerat, sed exactè comperta habebat. Corpus præterea exercuerat, & ad tolerantiam variis laboribus assuefecerat. Breuiter, in hoc summo studio & cura elaborauit, ne alicuius alterius egens esset. Quare postquam sensit se quoque ipsi sibi amplius non sufficere, voluntaria morte è vita discessit, multo super hoc ipso Græcorum optimatibus sermone relicto. Philosophiæ verò haudquaquam vnamquamtantùm speciem ab aliis seiunctam colebat, sed

C multis in idem commixtis, nõ admodum apertè ferebat qua potissimùm illarum oblectaretur. Apparebat quidem Socrati se magis addixisse, tametsi habitu & vitæ frugalitate Diogenem æmulari videretur. Non tamen ambitiosè adulterabat ea quæ ad victum pertinebant, admirationis popularis emerendæ gratia, vtque ij quibuscum conuersaretur, in eum coniectos haberent oculos: verùm communi cum aliis viuendi ratione vtebatur, ne tantillum quidem philosophico fastu infectus: & cum aliis iunctam consuetudinem exercebat, & communibus Reipub. legibus non grãuatim parebat. Porrò Socraticam ironiam nulla ex

D parte accedebat: gratia verò Attica plenas semper disputationes sermonibus haud obscuris in medium afferebat, ita vt eius discipuli abeuntes, neque contemnerẽt eum tanquam parũ generosum, neque eius inhumanam in obiurgando feueritatem atque acerbitatem fugientes pertimescerent, sed omnimodi orationis amabili lætitia reddebantur, ac subinde multo modestiores, de futuris præcipiendis optimam spem concipiebant animo. Itaque nunquam visus est vociferari, aut mira peruicacitate contendere, aut indignari: & si aliquis illi esset increpandus, ipsa quidẽ peccata reprehendebat; cæterùm peccantibus benignè ignoscebat, exẽplum illud à medicis petitum vsurpãs,

Peccata reprehendenda, peccantibus ignoscendum.

qui morbos adhibitis pharmacis propulsare solent, iracundia verò erga ægrotantes vtuntur minimè. Existimabat enim hominis esse peccare: Dei verò, aut viri diis proximi, errata emendare. Ad hunc ergo modum cùm vitam instituisset sapientissimè, nullius in rebus suis egebat auxilio, ipse verò amicis in iis quæ par erat, persæpe fidelem nauabat operam: ac nonnullos ex illis si qui secundiore fortuna vti videbantur, submonefacere solebat, quòd bonis ad breue tempus duraturis, & planè caducis ac transitoriis efferri atque gestire animo viderentur. Nonnullos quoque inuisum paupertatis onus lugentes, aut exilium grauiter molestéque ferentes, aut senectutē aut morbum incusantes, cum risu consolabatur, non videntes breui futurum vt omnia quæ dolorem & molestiam in præsens illis adferrent, cessarent: bonorum verò ac malorum in obliuio vnà cum longa libertate omnes esset in exiguo temporis spatio complexura. Ad hęc curę illi erat, fratres quoque inter se dissidentes atque discordes, ad pristinam concordiam reducere, ac mulieribus cum maritis reconciliatis illorum animis pacem componere. Ac sanè aliquādo populum seditionibus exulceratum, scitè & vtiliter differendo compescuit, multósque illorum persuasit, vt patriæ tranquillè & modestè subseruirēt. Talem quempiam in philosophia exercenda morem obtinebat, mitem & mansuetum ac hilarem. Solùm verò amici aut morbo aut morte discruciabatur, ita vt rem omnium maximam & præstantissimam in rebus humanis amicitiam & voluntatum coniunctionem esse existimaret. Quocirca amicus erat omnibus, nec fuit quisquam quem non familiarem compellasset, qui quidem homo erat. Maiorem verò aut minorem animi alacritatem vultu præ se ferebat, conuersatione nonnullorum ex illis vtens, eósque coarguens, quotquot illi videbantur propter spem exhibiti obsequij delinquere. Et hæc omnia cum tanta gratia, eáque verborum Venere faciebat dicebátque, vt semper iuxta Comicum, suadelam labiis suis insedisse credibile sit. Itaque & Athenienſium vniuersus populus, & ij qui in dignitatibus erant constituti, summa cum reuerentia illum admirabantur, eáque in sententia permansérunt, vt vnum ex optimatibus suspicientes. Cæterùm cùm in Reipub. procurationibus obeundis versaretur, multorū prauis & nefariis conatibus restitit: vnde odium & inuidiam non mediocrē multitudinis sibi cōflauit, tum propter dicēdi interritam fiduciā, & monendi libertatem.

A τὰ μὲν νοσήματα ἰωμένων, ὀργὴ δὲ πρὸς τοὺς νοσοῦντας οὐ χρωμένων. ἡγεῖτο γὰρ ἀνθρώπου μὲν εἶναι τὸ ἁμαρτάνειν, θεοῦ δὲ, ἢ ἀνδρὸς ἰσοθέου, τὰ πλημμελούμενα ἐπανορθοῦν. τοιούτῳ δὴ βίῳ χρώμενος, εἰς ἑαυτὸν μὲν οὐδενὸς ἐδεῖτο, φίλοις δὲ συνέπραττε τὰ εἰκότα, καὶ τοὺς μὲν δυτυχεῖν δοκοῦντας αὐτῶν, ὑπεμίμνησκεν ὡς ἐπ' ὀλιγοχρονίοις τοῖς δοκοῦσιν ἀγαθοῖς ἐπαιρομένους, τοὺς δὲ, ἢ πενίαν ὀδυρομένους, ἢ φυγὴν δυσχεραίνοντας, ἢ γῆρας, ἢ νόσον αἰτιωμένους, σὺν γέλωτι παρεμυθεῖτο, οὐχ ὁρῶντας ὅτι μὴ
B μικρὸν αὖθις παύσεται μὲν τὰ ἀνιῶντα, λήθη δέ τις ἀγαθῶν, καὶ κακῶν, καὶ ἐλευθερία μακρὰ, πάντας ἐν ὀλίγῳ καταλείψεται. ἔμελε δὲ αὐτῷ καὶ ἀδελφοὺς διαπαλαίοντας διαλλάττειν, καὶ γυναιξὶ τοὺς πρὸς γαμετὰς εἰρηνεύειν παρατιθεμένῳ. καίπου καὶ δήμοις παρατιθεμένοις ἐμμελῶς διελέγετο, ἢ τοὺς πλείστους αὐτῶν ἔπεισεν ὑπουργεῖν τῇ πατρίδι τὰ μέτρια. τοιοῦτός τις ἦν ὁ τρόπος τῆς φιλοσοφίας αὐτοῦ, πρᾶος, καὶ
C ἥμερος, καὶ φαιδρός. μόνον αὐτὸν ἴδοις φίλου νόσος, ἢ θάνατος, ὡς αὖ καὶ τὸ μέγιστον τῶν ἐν ἀνθρώποις ἀγαθῶν, τὴν φιλίαν ἡγούμενον· καὶ διὰ τοῦτο φίλος μὲν ἦν ἅπασι, καὶ οὐκ ἔστιν ὅν τινα οὐκ εἰκεῖον ἐνόμιζεν, ἀνθρωπόν γε ὄντα. πλέον δὲ ἢ ἔλαττον ἔχαιρε, συνὼν ἑνίοις αὐτῶν μᾶλλον ἥδιστα ἐμαυτὸν ἐξισάμενος, ὁπόσοι αὖ ἐδόκουν αὐτῷ ὑπὲρ τὴν θεραπείας ἐλπίδα διαμαρτάνειν. καὶ τοῦτο πολὺ μᾶλλον Χαρίτων καὶ Ἀφροδίτης αὐτῆς ἔρωτα ἔτερπέ τε, καὶ ἔλεγεν, ὡς ἀεὶ ὁ κωμικὸν σκῶμμα, Τὴν Πειθὼ τοῖς χείλεσιν αὐτοῦ
D ἔνεκα θηᾶται. ἐπιγράφουσι καὶ Ἀθηναίων ὅ, τε σύμπας δῆμος, καὶ οἱ ἐν τέλει ὑπερφυῶς ἐθαύμαζον αὐτὸν, καὶ διετέλουν, ὥς τινα τῶν κρειττόνων προβλέποντες. καίτοι ἐν ἀρχῇ προσέκρουε τοῖς πολλοῖς αὐτῶν, καὶ μῖσος οὐ μεῖον τοῦ πρὸς τοὺς πλήθους ἐκτήσατο, διά τε τὴν παρρησίαν καὶ ἐλευθερίαν.

καὶ τινες ἐπ' αὐτὸν συνέρχεσθαι. Ἄνυτος καὶ Μέλιτοι, τὰ αὐτὰ κατηγοροῦντες ἄμφω κἀκεῖνοι τότε, ὅτι οὔτε θύων ὤφθη πώποτε, οὔτε ἐμυήθη μόνος ἀπάντων τῆς Ἐλευσινίας, ἀλλ' ἅμα μὲν ἀνδρείως μάλα στεφανωσάμενος, καὶ καθαρὸν ἱμάτιον ἀναλαβών, καὶ προελθὼν εἰς τὸ ἐκκλησίαν, τὰ μὲν ἐμμελῶς, τὰ δὲ καὶ τραχύτερον ἢ καθ' τὸν ἑαυτοῦ τρόπον διεξῆλθε. πρὸς μὲν γὰρ τὸ μὴ τετυχέναι πώποτε τῆς Ἀθηνᾶς, Μὴ θαυμάσητε, ἔφη, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, εἰ μὴ πρότερον αὐτῇ ἔθυσα· οὐδὲ γὰρ δεῖσθαι αὐτὸν τῶν παρ' ἐμοῦ θυσιῶν ἐνόμιζον. πρὸς δὲ τὸ δεύτερον τῶν μυστηρίων, τοῦτο ἔφη ἔχειν τὴν αἰτίαν, τὸ μὴ κινοῦντα σοφίστην τῆς τελετῆς, ὅτι αἴ τε φαῦλαι ἦσαν τὰ μυστήρια, οὐ σιωπήσεται πρὸς τοὺς μηδέπω μεμυημένους, ἀλλ' ἀποτρέψει αὐτοὺς τῶν ὀργίων· νῦν τε καλά, πᾶσιν αὐτὰ ἐξαγορεύσων ἐπὶ φιλανθρωπίᾳ. ὥστε τοὺς Ἀθηναίους ἤδη λίθους ἐπ' αὐτὸν ἐν ταῖν χερσῖν ἔχοντας, πραοῦς αὖτ' καὶ ἵλεως γενέσθαι αὐτίκα, καὶ ὃ ἀπ' ἐκείνου ἀρξαμένους τιμᾶν, καὶ αἰδεῖσθαι, καὶ τὰ τελευταῖα, θαυμάζειν. καίτοι θύων ἐν ἀρχῇ τῶν πρὸς αὐλοὺς λόγων, τραχυτέρῳ ἐχρήσατο τῷ προοιμίῳ. Ἄνδρες γάρ, ἔφη, Ἀθηναῖοι, ἐμὲ μὲν ὁρῶντες ἐστεφανωμένον, ὑμεῖς ἤδη καί με καθύσατε· ὃ δὲ πρότερον οὐκ ἐκαλλιερήσατε. βούλομαι δὲ ἔνια προδιελθεῖν τῶν ὑπό τε ἄλλων ἅμα καὶ ἀστείως ἐπ' αὐτοῦ λελεγμένων· ἄρξασθαι δὲ ἀπὸ Φαβωρίνου καλόν, καὶ ὧν πρὸς ἐκεῖνον εἶπεν. ἐπεὶ γὰρ ὁ Φαβωρῖνος ἀκούσας τινός, ὡς ἐν γέλωτι ποιοῖτο τὰς ὁμιλίας αὐτοῦ, καὶ μάλιστα τῶν ἐν αὐταῖς μελῶν ὃ ὑπεκκλασμένον σφόδρα, ὡς ἀγλυές, καὶ γυναικεῖον, καὶ φιλοσοφίᾳ ἧκιστα πρέπον, προσελθών, ἠρώτα τὸν Δημώνακτα, τίς ὢν χλυάζοι τὰ αὐτοῦ; Ἄνθρωπος, ἔφη, οὐκ εὐαπάτητα ἔχων τὰ ὦτα. ἐγκαλῶ δὲ τῷ σοφιστῇ, καὶ ἐρωτῶντος, τίνα δὲ ἐφόδιον ἔχων, ὦ Δημώναξ, ἐπὶ παιδὸς ἐς φιλοσοφίαν ἦλθες, Ὀρχᾶς, ἔφη. ἀνίοτε δέ ποτε ὁ αὐτὸς προσελθὼν ἠρώτα τὸν Δημώνακτα, τίνα αἵρεσιν ἀσπάζεσθαι μᾶλλον ἐν φιλοσοφίᾳ,

A Vnde factum est vt nonnulli quoque aduersus illum insurgerent Anyti & Meliti, ea ipsa in Demonacte accusantes, quæ priùs per illos in accusando Socrate in crimen vocata fuerant, nempe quòd nunquam visus sit sacrificans, quódque solus omnium nunquam sit Eleusiniis initiatus. Ad quæ magno animo, & corona redimitus, & nitida veste amictus, inque concionem progressus, partim scitè & dexteriter, partim verò asperiùs quàm philosophica requirebat professio, respondit. Etenim ad hoc quòd nunquam sacra fecisset Mineruæ, Nulla vos capiat admiratio, inquit, viri Athenienses, si priùs illi nunquam sacrificauerim: B nequaquam enim illam sacris per me oblatis egere existimabam. Ad secundam verò accusationis partem, nempe mysteriorum, eam dixit subesse caussam quominus cum illis festiuitatis particeps fuisset hactenus; quòd si mysteria, inquit, praua & friuola comperisset, apud nondum initiatos non tacuisset, sed ipsos ab orgiis celebrandis auersos fecisset: sin bona, rursus humanitate adductus, omnibus expositurus erat. Ita Athenienses qui iam aduersus illum lapides sustulerant, actutum mitem erga eundem & placidum animum induerunt, C atque ex illo eum cœperunt habitis honoribus reuereri quoque & colere, postremùm verò admiratione etiam prosequi. Ille autem statim initio orationis ad illos habitæ, asperiore procœmio vsus est: Viri enim, inquit, Athenienses, cùm me sertis coronatum videatis, quin me iam sacrificatis? etenim antehac nunquam litastis. Quædam verò quæ ab illo acutè pariter & vrbanè dicta animaduerti, volo deinceps subiungere. Optimum autem factu videtur, vt à Phauorino, & iis quæ ad illum dixit, exordium faciam. D Postquam enim Phauorinus à quodam audisset suas dissertationes à Demonacte haberi ludibrio, maximè verò mẽbrorum in illis nimiũ fractas delicias, ingenerosã & muliebrem mollitiem, ac philosophiæ minimè cõgruentem: accessit Demonactẽ, interrogauítq; quisnã esset à quo subsannaretur: Homo, inquit, cui aures sunt deceptu difficiles. Occurrẽte verò quodã Sophista, atq; interrogãte, quibúsnã viaticis instructus, ô Demonax, à puero ad philosophiã accessisti? respondit, Testiculis. Alio tẽpore cùm semel idẽ ille accessisset, quęsiuit ex Demonacte, quã philosophię sectã præ aliis studiosiùs amplecteretur:

Quis verò, inquit, te certum fecit me philosophari? Et cum dicto abiens, risit apud se valde suauiter. Illo verò interrogante quid esset quòd rideret, Demonax, Perridiculũ, inquit, hoc mihi visum est, si tu à barba philosophantes iudicandos esse existimas, ipse barbam non habens. Sidonius autem rhetor cùm Athenis celebris & clarus haberetur, ac aliquando de se eiusmodi publica oratione decantaret encomium, quòd totius philosophiæ peritus esset, nec minùs dicendi facultate ea possit exequi quæ diceret: Etenim, inquit, si Aristoteles ad Lyceum me vocarit, sequar: si Plato ad Academiam, veniam: si à Zenone ad porticum Variam prouocabor, nihil cunctatus præstò ero: si Pythagoras me accersiuerit, silebo. Surgens itaque è medio auditorum Demonax, Heus tu, inquit, vocat te Pythagoras. Cæterùm Pythone quodam eorum qui fuerant è Macedonia splendidè & nitidè culti, iuuene formoso subsannante illum, ac quæstionem sophisticam proponente, iubentéque vt syllogismi solutionem diceret: Vnum, inquit, fili noui, quòd subigêris. Cùm ergo ille stomachanti animo indignaretur propter scommatis amphiboliam, illique comminaretur, Statim tibi virum ostendam: ille in multum risum effusus, interrogauit adolescentem, Ergo virum habes? Quodam tempore cùm quidam etiam athleta ab eo fuisset derisus, propterea quòd cùm victor extitisset in Olympia, vestitu molli & florido amictus conspiceretur: vulnus illi lapide in caput incussit, adeò vt sanguis effluueret. Itaque qui aderant, indignantes, factum grauiter & molestè ferebant, quasi vnus ex illis fuisset percussus: cúmque exclamarent vt ad Proconsulem iret: Nequaquam, inquit, viri ad Proconsulem, quin multo magis eamus ad medicum. Dum aliquando obambulans annulum aureũ in itinere forte fortuna reperisset, proposita in foro schedula, voluit, eum qui amissi annuli dominus extitisset, venire, atque si illius pondus & gemmam & typum rectè indicasset, recipere. Venit ergo adolescens quidam forma honesta & amabili, qui se amisisse perhibebat. Cæterùm cùm nihil sani diceret, Abi, inquit, ô puer, ac tuum ipsius annulum diligenter obserua: etenim hunc non amisisti. Quispiam verò è Romanis senatoribus cùm Athenis illi filium suum iuuenem supra modum formosum commonstrasset, effœminatum verò, & corruptum deliciis: dixissétque, Salutat te Demonax hic meus filius:

A ὁ δὲ, τίς γάρ σοι εἶπεν ὅτι φιλοσοφῶ; Ϛ ἀπιὼν ἥδη, πρὸς αὑτὸν ἡδὺ μάλα ἐγέλασε. τ ὃ ἐρωτήσαντος ἐφ' ὅτῳ γελᾷ, ἐκεῖνος ἔφη, Γελοῖόν μοι εἶ) ἔδοξεν, εἰ σὺ ἀπὸ τῆς πώγωνος ἀξιοῖς κρίνειν τοὺς φιλοσοφοῦντας, αὐτὸς πώγωνα οὐκ ἔχων. τ ὃ Σιδωνίου ποτὲ σοφιστοῦ Ἀθήνησιν εὐδοκιμοῦντος, καὶ λέγοντος ὑπ' αὐτοῦ ἔπαινόν τινα τοιοῦτον, ὅτι πάσης φιλοσοφίας πεπείρατα, δύναιτο δ' ἂν καὶ εἰπεῖν ἃ ἔλεγεν· ἐὰν Ἀριστοτέλης με καλῇ ὅτι ὁ Λύκειον, ἕψομαι· ἂν Πλάτων ὅτι τὴν Ἀκαδημίαν, ἀφίξομαι· ἂν Ζήνων ὅτι τὴν Ποικίλην, διατρίψω· ἂν Πυθαγόρας καλῇ, σιωπήσομαι· καίτοι σὺ, ἔφη, τῶν ἀκροωμένων εἶ, ἔφη, τῶν προσφάτων ὄνομα, καλεῖ σε Πυθαγόρας. Πύθωνος δέ τινος τῶν ἐν Μακεδονίᾳ διαφόρων νεανίσκου ὡραίου, ἐρεχθέντος αὐτὸν, καὶ προτείνοντος ἐρώτημά τι σοφιστικὸν, καὶ κελεύοντος εἰπεῖν τὴν συλλογισμοῦ λύσιν, Ἕν, ἔφη, οἶδα τέκνον, ὅτι φραίνῃ. ἀγανακτήσαντος δὲ ἐκείνου ὅτι τὰ τῆς ἀμφιβολίας σκώμματα, καὶ συναπειλήσαντος, Αὐτίκα σοι μάλα τὸν ἄνδρα ὅτι δείξω, ὁ δὲ σεσὼ γέλωτι ἠρώτησε, καὶ γὰρ ἀνδρα ἔχεις; ἐπεὶ δέ τις ἀθλητὴς καταγελασθεὶς ὑπ' αὐτοῦ ὅτι ἐαθῆτα ὤφθη αἰθαλοῦ ἀμπεχόμενος, Ὀλυμπιονίκης ὤν, ἐπάταξεν αὐτὸν εἰς τὴν κεφαλὴν λίθῳ, καὶ αἷμα ἐρρύη· οἱ μὲν παρόντες ἠγανάκτουν, ὡς αὐτὸς ἕκαστος τετυφλημένος, καὶ ἐβόων ὅτι τὸν αἰθύπατον ἐένα· ὁ δὲ Δημώναξ, Μηδαμῶς, ἔφη, ἄνδρες, τρέχωμεν πρὸς τὸν αἰθύπατον, ἀλλ' ὅτι τὸν ἰατρόν. ἐπεὶ δέ ποτε Ϛ χρυσοῦν δακτύλιον ὁδῷ βαδίζων εὗρε, γράμμα τι ἐν ἀγορᾷ τεθειμένον, καὶ ἐξίστα τὸν ἀπολέσαντα, ὅστις εἴη τὴν δακτυλίου δεσπότης, ἥκειν. καὶ εἰπόντα ὁλκὴν αὐτοῦ, καὶ λίθον, Ϛ τύπον, ἀπολαμβάνειν. ἦκεν οὖν τις μειρακίσκος ὡραῖος, αὐτὸς ἀπολωλεκέναι λέγων· ἐπεὶ δ' οὐδὲν ὑγιὲς ἔλεγεν, Ἄπιθι, ἔφη, ὦ παῖ, καὶ τὴν ἑαυτοῦ δακτύλιον φύλαττε, τοῦτον γὰρ οὐκ ἀπολώλεκας. πρὸς δ' ἀπὸ τῆς Ῥωμαίων βουλῆς τις Ἀθήνησιν υἱὸν αὐτοῦ δείξας πολὺ ὡραῖον, φιλυδρίαν δ' καὶ διαπεπλασμένον, Προσαγορεύει σε, ἔφη, ὁ ἐμὸς υἱὸς ὅδε· καὶ ὁ Δημώναξ,

Καλὸς, ἔφη, καὶ σοῦ ἄξιος, καὶ τῇ μητρὶ ὅμοιος. τὸν δὲ Κυνικὸν, ἐν ἀρκτου δέρματι φιλοσοφοῦντα, οὐκ Ονώκρατον, ὥσπερ ὠνομάζετο, ἀλλ' Αρκεσίλαον καλεῖν ἠξίου. ἐρωτήσαντος δέ τινος τίς αὐτῷ ὅρος εὐδαιμονίας εἶναι δοκεῖ, μόνον εὐδαίμονα, ἔφη, τὸν ἐλεύθερον. ἐκείνου δ' ὑπολαβόντος πολλοὺς ἐλευθέρους εἶναι, Αλλ' ἐγὼ, φησὶν, οἶμαι τὸν μήτε ἐλπίζοντά τι, μήτε δεδιότα. ὁ δὲ, Καὶ πῶς ἂν, ἔφη, τοῦτο τις δύναιτο; ἅπαντες γὰρ ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ τύχαις δεδουλώμεθα. Καὶ μὴν, ἔφη, εἰ κατὰ μοῖραν τὰ τῶν ἀνθρώπων πράγματα, ἔστι τὰ αὐτὰ ὅτε ἐλπίδος, ὅτε φόβου ἄξια, παντελῶν πάντως καὶ τῶν ἀπράκτων, καὶ τῶν ἡδέων. Περεγρίνου δὲ τοῦ Πρωτέως ὀπτημῶντος αὐτῷ, ὅτι ἐγέλα τὰ πολλὰ, καὶ τοῖς ἀνθρώποις παίζοντα, καὶ λέγοντος, Δημώναξ, ὑγιαίνεις; ἀπεκρίνατο, Περεγρῖνε, οὐκ ἀνθρωπίζῃς; καὶ μὴν καὶ φυσικόν τινα περὶ τῶν ἀντιπόδων διαλεγόμενον, ἀναστήσας, καὶ ὑπὸ φρέαρ ἀγαγὼν, καὶ δείξας αὐτῷ τὴν ἐν τῷ ὕδατι σκιὰν, ἤρετο, Τοιούτους ἄρα τοὺς ἀντιπόδας εἶναι λέγεις; Ἀλλὰ καὶ μάγου τινὸς εἶναι λέγοντος, καὶ ἵππους ἔχειν ἰυγοὺς, ὡς τὸν ἀπὸ τῶν ἀπόντων ἀγαπητὸν, ἐς πρόχειρον αὐτῷ ἱππόταν βάλεσθαι, Μὴ θαύμαζε, ἔφη, καὶ γὰρ αὐτὸς εὐτυχὴς εἰμί σοι, καὶ εἴ βούλῃ ἕπου πρὸς τὴν ἀγοραίαν, κἀγώ σε δείξω μιᾶς ἐπῳδῆς, καὶ μικροῦ τοῦ φαρμάκου πείσοντα αὐτὴν δοῦναί μοι τὸν ἄρτον· αἰτήσομαι δὲ νόμισμα, ὡς πάντα ἴσα τῇ ἐπῳδῇ δυναμένῳ. ἐπεὶ δὲ Ηρώδης ὁ πάνυ, ἐπὶ τῷ τὸν Πολυδεύκη πρὸ ὥρας ἀποθανεῖσθαι, καὶ ἠξίου ὄχημα ζεύγνυσθαι αὐτῷ, καὶ ἵππους πρίασθαι ὡς ἀναβησομένῳ, καὶ δεῖπνον παρασκευάζεσθαι, προσελθὼν, Παρὰ Πολυδεύκους, ἔφη, κομίζω σοι τινὰ ὑπηρετήσοντα ἀνδρὶ τεθνεῶτι ἐκείνῳ, καὶ οἰησόμενον ὅτι κἂν ὁ κοινὸν καὶ αὐτὸς τοῖς ἄλλοις σωτὴρ ἐκ τῶν παίδων αὐτοῦ, καὶ εἰπόντος Τίνα, ὦ Δημώναξ, Πολυδεύκης ἀξιοῖ, Αἰτᾶται σε, ἔφη, ὅτι μὴ ἥδη πρὸς αὐτὸν ἄπει. ὁ δ' αὐτὸς, ἰδὼν πειθοῦσι, καὶ ἐν σχήτῳ ἑαυτὸν καθείρξαι, προσελθὼν, ἔλεγε μάγος τε εἶναι καὶ δύνασθαι αὐτῷ ἀναγαγεῖν τὸ παιδὸς εἴδωλον, εἰ μόνον αὐτῷ τρεῖς τινας δυσθανάτους ὀνομάσαι, μηδένα πώποτε πεπενθηκότας.

Pulcher est, inquit, & te dignus: & matri nō absimilis. Porrò Cynicum in pelle vrsi philosophātem non Onocratum, quod illi nomen erat, sed Arcesilaum vocare dignatus est. Cùm quidam ex eo quæsisset quinā illi felicitatis finis esse videretur, respondit solū eum esse felicem, qui liber esset. Illo autē subiiciente multos esse liberos: Atqui hunc ego solū, inquit, liberum esse existimo, qui neque sperat aliquid, neque pertimescit. Ille verò, Et quomodo, inquit, hoc fieri potest? omnes enim plurimùm his seruiētes subiecti sumus. Atqui, inquit, si recto iudicio res humanas excusseris, haud dubiè easdem reperies neque spe neq; metu dignas, propterea quòd & quę doleāt, & iucúnda sint, iuxtà finē capiant & euanescant. Peregrino autem, cui & Proteo cognomen fuit, obiurgāte eum, quòd pleraque omnia naso suspenderet, hominibúsque illuderet, dicentéque, Demonax nō vnius Cynicūm respondit Peregrine, non vnius hominē. Physicū quoque super Antipodibus dissentientem, surgens deduxit ad puteum, illique vmbra in aqua commonstrata, quę sint, Nunquid tales confirmas esse Antipodas? Præterea quopiam magum se esse profitente, haberéque carmina efficacissima, quibus omnes homines impellere posset ac persuadere vt sibi quæcunque vellet, exhiberent: Ne hoc tibi mirū videatur, inquit: eandem enim tecum artem exerceo: &, si placet, ad pistricem me sequere, videbísque me vnica tantùm incantatiuncula ac modico veneficio persuasurum ipsam vt mihi panem det: subobscurè monetam innuens, æqualē cum incantationibus vim obtinentem. Cùm verò Herodes grauiter & peracerbè Pollucis immatura morte subiati obitum lugeret, vellétque currum illi iungere, ac equos præstare tanquam ascensuro, & cœnam adornare: aggressus hunc Demonax, A Polluce, inquit, ep stolam tibi adfero. Cæterùm cùm ille gauisus esset, putarétque illum quoque aliis esse dolori, dixit, Quid igitur ô Demonax sibi vult Pollux? Accusat te, inquit, quòd ad illum abire cunctaris. Idem quendam alium filij sui mortem inconsolabiliter lugentem, ac tenebris semet occultantem, accessit, séque magnum professus est, ac filij simulacrum ab inferis posse reducere, si tres tantùm homines illi nominauerit, quos nunquam vllius obitum luxisse certò compertum haberet,

Cùm ergo diu multúmque secum hæsitaret, nec vnum quidem, vt opinor, talem posset producere: ait tandem Demonax, O ridicule, an te solum intoleranda mala perferre existimas, cùm luctus expertem videas neminem? Atqui & illos salsè deridere solitus est, qui in sermonibus nimiùm vetustis & peregrinis vocabulis vti consueuerant. Itaque cùm vnum aliquando super oratione quadam interrogasset, illéque plus quàm Attice respondisset: Ego quidem, inquit, amice, nunc te rogaui, tu verò mihi quasi Agamemnone regnãte respondisti. Dicête quopiam ex amicis, Abeamus Demonax in fanum Æsculapij pro filij salute oraturi: Vehementer, inquit, surdum existimas Æsculapium, si nequeat nos nisi isthic orantes exaudire. Cùm aliquando vidisset duos philosophos egregiè rudes & indoctos super quæstione quapiam satis ridiculè altercantes, ac alterum absurda quærentem, alterum verò ad rem nihil sanè respondentem: Nonne, videatur vobis, inquit, ô amici, alter illorũ hircum mulgere, alter autem illi cribrum supponere? Agathocles verò Peripateticus cùm superbè & insolẽter se ferret, & arroganter iactitaret dialecticorum se solum & primũ esse: Atqui, inquit, ô Agathocles, si primus, non solus: sin verò solus, non primus. Porrò autem Cethego viro consulari dignitate prædito, quo tempore per Græciam legatus abiret in Asiam, patri suo multa turpia & ridicula dicente & faciente, posteaquàm ex amicis quispiam eadem vidisset, dixissétque Cethegum magnum scelus esse: Per Iouem, inquit Demonax, neque magnum. Idem cùm aliquando conspexisset Apollonium philosophum multis cum discipulis discedentem: commodùm verò abibat, accersitus quasi disciplinarum nomine Regi esset conuersaturus: Accedit, inquit, Apollonius, & eius Argonautæ. Alio autem quodam ex eo quęrente, num anima illi immortalis esse videretur: Sanè immortalis, inquit, sed vt omnia reliqua. De Herode dicebat verum dixisse Platonem, affirmãtem nobis haud vnam saltem esse animam. Neque enim esse eiusdem animæ Regilaum & Pollucem, vt tanquam viuentes epulis suscipiat, taliáque illi curæ sint. Ausus est quoque aliquando Athenienses publicè interrogare, audita sacrorum præfatione, quam ob causſam excluderent barbaros,

A ὑπὸ πολὺ δὲ σκεπτόμενος καὶ διαπορούμενος, καὶ ἀποροῦντος, οὐ γὰρ εἶχέ τινα, οἶμαι, εἰπεῖν τοιοῦτον, εἶτ' ἔφη, Ὦ γελοῖε, μόνος ἀφόρητα πάσχειν νομίζεις, μηδένα ὁρῶν πένθους ἄμοιρον; καὶ μὴν καὶ ἐκείνων καταγελᾷν ἠξίου, ὧν ἐν ταῖς ὁμιλίαις πολὺ ἀρχαίοις καὶ ξένοις ὀνόμασι χρωμένων. εἰ γοῦν ἐρωτηθέντι ὑπ' αὐτοῦ λόγον τινα, καὶ ὑφαντικῶς ἀποκριθέντι, Ἐγὼ μέν σε, ἔφη, ὦ ἑταῖρε, νεῶν ἠρώτησα, σὺ δέ μοι ὡς ἐπ' Ἀγαμέμνονος ἀπεκρίνω. εἰπόντος δέ τινος τῶν ἑταίρων, Ἀπίωμεν Δημώνακτα εἰς τὸ Ἀσκληπιεῖον, καὶ
B προσευξώμεθα ὑπὲρ τοῦ υἱοῦ· Παῦε, ἔφη, κωφὸν ἡγῇ τὸν Ἀσκληπιὸν, εἰ μὴ δύναται κἀντεῦθεν ἡμῶν εὐχομένων ἀκοῦσαι; ἰδὼν δέ ποτε δύο τινὰς φιλοσόφοις κωμῳδῇ ἀπαιδεύτοις ἐν ζητήσει ἐριζοντας, καὶ τὸν μὲν ἄτοπα ἐρωτῶντα, τὸν δ', οὐδὲν πρὸς λόγον ἀποκρινόμενον· Οὐ δοκεῖ ὑμῖν, ὦ φίλοι, ἔφη, ὁ μὲν ἕτερος τούτων τράγον ἀμέλγειν, ὁ δ' αὖτε κόσκινον ὑποτιθέναι; Ἀγαθοκλέους δὲ τοῦ Περιπατητικοῦ μέγα φρονοῦντος, ὅτι μόνος αὐτὸς ἐστὶ καὶ πρῶτος
C τῶν διαλεκτικῶν, ἔφη, Καὶ μήν, ὦ Ἀγαθόκλεις, εἰ μὲν πρῶτος, οὐ μόνος, εἰ δὲ μόνος, οὐ πρῶτος. Κεθήγου δὲ τοῦ ὑπατικοῦ, ὁπότε ἀφ' τῆς Ἑλλάδος εἰς τὴν Ἀσίαν ἀπῄει πρεσβεύσων, τῷ πατρὶ πολλὰ καταγέλαστα καὶ λέγοντος, καὶ ποιοῦντος, ὅτῳ τῶν ἑταίρων τις ὁρῶν ταῦτα, ἔλεγεν αὐτὸν μέγα κάθαρμα εἶναι, Μὰ τὸν Δί', ἔφη, ὦ Δημώνακτα, οὐδὲ μέγα. καὶ Ἀπολλώνιον δέ ποτε τὸν φιλόσοφον ἰδὼν μετὰ πολλῶν τῶν μαθητῶν ἐξελαυνόντα, ἤδη δ' ἀπῄει μεταπεμπόμενος, ὡς ὅτι παιδείας τοῦ Βασιλέως συνεσόμενος,
D Περιέρχεται, ἔφη, ὁ Ἀπολλώνιος, καὶ οἱ Ἀργοναῦται αὐτοῦ. ἄλλου δέ ποτε ἐρωμένου εἰ ἀθάνατος αὐτοῦ ἡ ψυχὴ δοκεῖ εἶναι, Ἀθάνατος, ἔφη, ἀλλ' ὡς πάντα. ὡς μήτοι Ἡρῴδου ἔλεγεν ἀληθεύειν τὸν Πλάτωνα, φάσκοντα μίαν ἡμᾶς ψυχὴν ἔχειν, ἐπεὶ γὰρ εἶναι τῆς αὐτῆς ψυχῆς, Ῥηγίλλαον, καὶ Πολυδεύκη, ὡς ζῶντας ἑστιᾶν, καὶ τὰ τοιαῦτα μελετᾶν. ἐπόλμησε δέ ποτε καὶ Ἀθηναίους ἐρωτῆσαι δημοσίᾳ, τῆς προρρήσεως ἀκούσας, διὰ τίνα αἰτίαν ἀποκλείουσι τοὺς βαρβάρους,

καὶ ταῦτα,

καὶ ταῦτα, τῷ τῶν τελετῶν αὐτοῖς καταστησαμένου Εὐμόλπου, Θρᾳκὸς ὄντος. ἐπεὶ δέ ποτε πλεῖν μέλλοντι αὐτῷ ἀφ' ὑμῶνος, ἔφη τις τῶν φίλων, ΟΥ δέδοικας μὴ ἀναπεραπέντος τοῦ σκάφους, ὑπό ἰχθύων καταβρωθῇς; κἄτα, Ἀγνώμων ἂν εἴην, ἔφη, ὀκνῶν ὑπό ἰχθύων καταδαπανᾶσθαι, τοσούτους αὐτὸς ἰχθῦς καταφαγών. ῥήτορι δέ τινι κακίστα μελετήσαντι, συνεβούλευσεν ἀσκεῖν, καὶ γυμνάζεσθαι· τῷ δὲ εἰπόντος, Ἀεὶ ἐν ἐμαυτῷ λέγω· Εἰκότως ταῦτα, ἔφη, ταῦτα λέγεις, μωρῷ ἀκροατῇ χρώμενος. καὶ μαντὴν δέ ποτε ἰδὼν δημοσίᾳ ὀπτὶ μισθῷ μαντευόμενον, Οὐχ ὁρῶ, ἔφη, ἐφ' ὅτῳ τὸν μισθὸν ἀπαιτεῖς· εἰ μὲν γὰρ ὡς ἀλλάξαι τι δυνάμενος τῶν ὁπτικεκλωσμένων, ὀλίγου αἰτεῖς, ὁπόσου ἂν αἰτῇς· εἰ δὲ ὡς δέδοκται τῷ θεῷ, πάντα ἔσται, τί σου δύναται ἡ μαντική; πρεσβύτου δέ τινος Ρωμαίου ὑσταμαιοῦντος, καὶ τὸν σκόπελον αὐτῷ μάλιστα τοῖς πάτταλον ὑποδειξαμένου, καὶ ἐρομένου, Πῶς σοι Δημώναξ μεμαχῆται ἔδοξα; Καλῶς, ἔφη, εἰ ξύλινον τὸν ἀνταγωνιστὴν ἔχῃς. καὶ μὴν καὶ πρὸς τὰς ἀπορίας τῶν ἐρωτήσεων, πάνυ δυσχερῶς προσεκρούσατο. ἐρομένου γάρ τινος ὑπὲρ χλευασμοῦ, Εἰ χιλίας μνᾶς ξύλων καύσαιμι, ὦ Δημώναξ, πόσαι μναῖ σὺ καπνοὶ γένοιντο; Στῆσον, ἔφη, τὸν ἀσσὸν, καὶ ὃ λοιπὸν πᾶν, καπνός ἐστι. Πολυβίου δέ τινος, κενοδόξου ἀπαιδεύτου ἀνθρώπου, καὶ σολοίκου, εἰπόντος, Ὁ βασιλεύς με τῇ Ρωμαίων πολιτείᾳ τετίμηκεν, Εἴθε σε, ἔφη, Ἕλληνα μᾶλλον ἢ Ρωμαῖον πεποίηκεν. ἰδὼν δέ τινα τῶν ὑπερφύων, ὑπὸ τῷ πλάτει τῆς πορφύρας μέγα φρονοῦντα, κύψας αὐτοῦ πρὸς τὸ ὠς, καὶ τῆς ἐσθῆτος λαβόμενος, καὶ δείξας, ἔφη, Τοῦτο μέντοι πρὸ σοῦ πρόβατον ἐφόρει, καὶ ἐκεῖνο πρόβατον. ἐπεὶ μέντοι λουόμενος, ὤκνησεν εἰς τὸ ὕδωρ ζέον ἐμβαίνειν, καὶ ἡπάτησέ τις ὡς ἀποδειλιάσοντα, Εἰπέ μοι, ἔφη, ὑπὲρ πατρίδος αὐτὸ πείσεσθαι ἔμελλον; ἐρομένου δέ τινος, Ὁποῖα νομίζεις εἶναι τὰ ἐν ᾅδου, Περίμενον, ἔφη, κἀκεῖθέν σοι ὑποστελῶ.

præsertim cùm eam mysterij festiuitatem constituisset illis Eumolpus, quem Thracem & barbarum fuisse non ignorabat. Postea verò quàm illi semel nauigandum erat negotij gratia, existēte hyeme, & iam nauem erat inscensurus, dixit amicorum quispiam, An nō pertimescis Demonax, ne naui fracta atque subuersa à piscibus deuoreris? Atqui, inquit, perabsurdum foret metuere à piscibus depasci, cùm tot ipse pisces antè deuorauerim. Cuidam rhetori vitiosissimè declamanti consuluit, vt frequenti exercitio incumberet. Cæterùm cùm ille dixisset, Nunquam nō apud me ipsum declamo: Ergo iure optimo, inquit, tam ineptè dicis, qui semper stulto auditore vti soleas. Augure quoque semel publicitus mercedis gratia vaticinante conspecto, Non video, inquit, quam ob rem mercedem exigas: Etenim si hoc nomine exigis, quasi queas ea quæ à Parcis immobili consilio decreta sunt, depellere, modicum postulas, quantumcunque tandem postulaueris: Sin omnia quemadmodum Deo visum est, euentura sunt, quid tua præstare potest vaticinatio? Sene verò quopiam Romano bene corpulento, armatam illi pugnam aduersus ligneum palum susceptam commonstrante, interrogātéque, Quanto tibi feruore ô Demonax pugnasse visus sum? Magno, inquit: siquidem hūc ligneum habuisti aduersarium. Atqui ad intricatas & captiosas quęstiunculas acutè instructus erat. Interrogante enim quopiam ludibrij gratia, Si mille minis ligna combussero Demonax, quot minæ fumo cessuræ sunt? Pondera, inquit, cinerem, & reliqua omnia fumus erunt. Polybio autem homine omnium fermè literarum rudi, elati tamen animi, arrogantiùs iactante, Rex Romanorum ciuitate me donauit: Vtinam, inquit, te magis Græcum quàm Romanum fecisset. Rursus conspecto quopiam ex molliter & delicatè vestitis, propter purpuræ latitudinem superbiente, insolentiúsque incedente, admoto ad illius aurem capite, apprehensáque veste & commonstrata: Heus tu, inquit, hoc ante te ouis ferre solebat, & ouis fuit. Cùm semel in balneis lauans in aquam feruentem inscendere recusaret, ac quispiam eundem meticulosum & parum audacem accusaret: Dic mihi, inquit, num hoc ipsum pro patria passurus eram? Quærente ex eo quopiam, Qualiánam ô Demonax in orco esse existimas? Præstolare, inquit, & inde literis missis tibi rescribam.

Admeto verò cuidam inepto poëtæ dicenti se scripsisse Epigramma monostichon, quod testamento quoque suæ statuæ inscribendum mandarit, neque malum esse illud perhibenti:

Corpus humo tegitur, Admetus ad astra volauit:

solutus in cachinnos, inquit, Adeò elegans est, ô Admete, Epigramma, vt magno emerim illud iam inscriptum esse. Cùm vidisset quispiam crura eius tarda & turgida, qualia ferè senibus fieri consueuerunt, quæsiuit ex eo, Quid hoc sibi vult Demonax? Ille subridens, Charõ me momordit, inquit. Intuitus semel Lacedæmoniũ, seruum suum flagris cædentem, Desine, inquit, seruo tuo similem te ostendere. Puella quadam, cui nomen erat Danaë, fratri in iudicio litem intendente, Fratrem, inquit, in foro reum facies: neque enim es Danaë Acrisij filia. Magno verò atq; implacabili odio semper aduersus eos pugnabat quos non iuxta veritatis ductum, sed ad ostẽtationem philosophari animaduerteret. Itaque cùm vidisset Cynicum, pallium quidem & peram habentem, cæterùm pro baculo supra modum fastuosè & arroganter vociferantem, dicentémque, Antisthenis & Cratetis ac Diogenis sum æmulus: Caue impudenter mentiaris, inquit: siquidem tu Hyperidę discipulus existis. Cùm non paucos semel videret athletas malè & ignauiter pugnantes, prætérque legem eisdem constitutam, pro eo quòd Pancratio decertandum fuerat, mordicus se proscindẽtes: Non iniuria, inquit, nostri temporis athletas concomitantes socij, leones vocant. Neque illud dictum sale vrbano caret, ac mordacitatis expers est, quo erga Proconsulem vsus esse fertur. Etenim vnus ex his erat, qui crura totúmque corpus vnguẽto solebant pervngere. Porrò autem quidam Cynicus cùm in lapidem ascendisset, hoc ipsum in eo turpibus verbis accusauit, & tanquam obscœnũ & fœdè factum probrosè calumniatus est, adeò vt Procõsul inflammatus iracundia, Cynicum captũ abripi iuberet, quem aut fustibus contusurus, aut exilio mulctaturus erat. Verùm cũ forte fortuna interuenisset Demonax, deprecatus est Proconsulem, vt illi delicti gratiam concessa venia faceret, cùm hoc peculiari quadam dicendi libertate Cynicorum, ausus esset. Ad quæ ille ita respondit, In præsens quidem hunc tibi impune dimittam: cęterùm si posthac tale quippiam animi témeritate ac linguæ intẽperantia inductus designauerit, qua pœna afficiendus erit?

A Ἀδμήτῳ δέ τινι ποιητῇ φαύλῳ, λέγοντι γεγραφέναι μονόστιχον ἐπίγραμμα, ὅπερ ἐν ταῖς διαθήκαις κεκέλευκεν ἐπιγραφῆναι αὐτοῦ τῇ στήλῃ, ἔχειν δὲ καὶ αὐτὸ εἰπεῖν,

Γαῖα λαβὲ Ἀδμήτου ἔλυσεν, δῆ δ' εἰς θεὸν αὐτός,

γελάσας, εἶπεν, Οὕτω καλόν ἐστιν, ὦ Ἀδμῆτε, τὸ ἐπίγραμμα, ὥστε ἐβουλόμην αὐτὸ ἤδη ἐπιγεγράφθαι. ἰδών δέ τις ἐπὶ τῶν σκελῶν αὐτοῦ οἷα τοῖς γέρουσιν ὀπτικῶς γίνεται, ἤρετο, τί τοῦτο, ὦ Δημώναξ; ὁ δέ, μειδιάσας, Χαρών με ἔδακεν, ἔφη. καὶ μήτοι καὶ Λακε- B δαιμόνιόν τινα ἰδὼν τὸν αὑτοῦ οἰκέτην μαστιγοῦντα, Παῦσαι, ἔφη, ὁμότιμον σαυτῷ τὸν δοῦλον ἀποφαίνων. Δανάης δέ τινος πρὸς τὸν ἀδελφὸν δίκην ἐχούσης, Κεῖσαι, ἔφη, ὦ γύναι εἶ Δανάη, ἡ Ἀκρισίου θυγάτηρ. μάλιστα δὲ ἐπολέμει τοῖς ὑπὸ πρὸς ἀλήθειαν ἀλλὰ πρὸς ὑπόδοξιν φιλοσοφοῦσιν. ἕνα γοῦν ἰδὼν Κυνικὸν, τρίβωνα μὲν καὶ πήραν ἔχοντα, αὐτὶ δὲ τῆς βακτηρίας, ὑπερέσχον κεκεραύνωτα, καὶ λέγοντα, ὅτι Ἀντισθένους, C καὶ Κράτητος, καὶ Διογένους ὄντι ζηλωτής, Μὴ ψεύδου, ἔφη, σὺ γὰρ Ὑπερίδου μαθητὴς ὢν τυγχάνεις. ἐπεὶ μήτοι πολλοὺς τῶν ἀθλητῶν ἑώρα κακομαχοῦντας, καὶ παρὰ τὸν νόμον τὸν ἀγώνιον, αὐτὶ τῶν παγκρατιάζειν δεῖν φοντας, Οὐκ ἀπεικότως, ἔφη, τοὺς νῦν ἀθλητὰς, οἱ παρεμπίπτοντες λέοντας καλοῦσιν. ἀτεῖον δὴ κἀκεῖνο αὐτοῦ, καὶ δικαστικὸν ἅμα, ὃ πρὸς τὸν αὐτοκράτορα εἰρημένον. ἐπεὶ μὲν γὰρ τῶν πεπλυμένων τὰ σκέλη, καὶ D ὅλον σῶμα ἔλουν· Κυνικοῦ δέ τινος ὑπὲρ λίθον ἀναβαίνοντος, καὶ αὐτὸ τοῦτο κατηγορούντες αὐτοῦ, καὶ εἰς χυναιδίαν διαβάλλοντες, ἀγανακτήσας, καὶ καταπαθῶν τὸν Κυνικὸν κελεύσας, ἔμελλεν ἢ ξύλοις συντρίψειν, ἢ καὶ φυγῇ ζημιώσειν· ἐνταῦθα Δημώναξ τοῦ καιροῦ τυχών, παρῃτεῖτο συγγνώμην ἔχειν αὐτῷ, κατά τινα πάτριον τοῖς Κυνικοῖς παρρησίαν. Ἀλλὰ σοὶ μέν, εἰπόντος ὑπάτου, Νῦν μέν σοι ἀφίημι αὐτὸν, εἰ δὲ ὕστερον τοιοῦτόν τι τολμήσῃ, τί παθὼν ἄξιος ἔσῃ;

καὶ ὁ Δημώναξ, Δρεπανηφόρῳ τότε αὐτὸν κέλευσον. ἄλλῳ δέ τινι γραφεῖ ἅμα καὶ ἔθνος τῷ μεγίστου τιμῶ ἀργυρίῳ ἐμπιστευθέντι, ὅπως βασιλέως ἐσομένῳ πῶς ἂν τὴν ἄρειστα ἀρχὴν, Ἀοργήτως, ἔφη, καὶ ὀλίγα μὲν λαλῶν, πολλὰ δὲ ἀκούων. ἐσομένῳ δέ τινι εἰ καὶ αὐτὸς πλακοῦντας ἐσθίῃ· Οἴῃ οὖν, ἔφη, τοῖς μωροῖς τὰς μελίσσας πτῆναι τὰ κηρία; πρὸς δὲ τὴν Ποικίλην αὐδριάντα ἰδὼν τινὸς χεῖρα ἀποκεκομμένου, Οὐκ ἔστι ποτε ἔφη Ἀθηναίοις εἰκόνι χαλκῇ τετιμηκέναι τὸν Κυνάγειρον. καὶ μὴν καὶ Ῥουφῖνον τὸν Κύπριον, λέγω δὲ τὸν χωλὸν, τὸν ἐκ τῆς Περιπάτου, ἰδὼν βραδέως τοῖς Περιπάτοις ἐντυγχάνοντα, Οὐδέν ἐστιν, ἔφη, αἰσχρὸν τῷ περὶ χωλοῦ Περιπατητικοῦ. ἐπεὶ δέ ποτε ὁ Ἐπίκτητος βραδυμῶν ἅμα συνεβούλευεν αὐτῷ ἀγαγέσθαι γυναῖκα, καὶ παῖδα ποιήσασθαι, τρέφειν γὰρ καὶ τοῦτο φιλοσόφῳ ἀνδρὶ, ἕτερον ἀνθ' αὑτοῦ καταλιπεῖν τῇ φύσει, ἐλεγχικώτατα πρὸς αὐτὸν ἀπεκρίνατο, Οὕτω, ὦ Ἐπίκτητε, δός μοι μίαν τῶν σαυτοῦ θυγατέρων. καὶ μὴν καὶ ὃ πρὸς Ἑρμῖνον τὸν Ἀριστοτελικὸν ἄξιον ἀπομνημονεύσαι. εἰδὼς γὰρ αὐτὸν παγκάκιστον μὲν ὄντα, καὶ μυρία κακὰ ἐργαζόμενον, τὸν Ἀριστοτέλη δὲ, καὶ σῶμα τοῦ αὐτοῦ τὰς δέκα κατηγορίας ἔχοντα, Ἑρμῖνε, ἔφη, ἀληθῶς ἄξιος εἶ δέκα κατηγοριῶν. Ἀθηναίων δὲ σκεπτομένων καλόν ζῆλον τοῖς πρὸς Κορινθίους καταστήσασθαι θέαν μονομάχων, προσελθὼν εἰς αὐδιτὴν, Μὴ πρότερον, ἔφη, ταῦτα, ὦ Ἀθηναῖοι, ψηφίσασθε, ἢ μὴ τοῦ ἐλέου τὸν βωμὸν καθέλητε. ἐπεὶ δὲ εἰς Ὀλυμπίαν ποτὲ ἐλθόντι αὐτῷ, Ἡλῷοι εἰκόνα χαλκῆν ἐψηφίσαντο, Μηδαμῶς τοῦτο, ἔφη, ὦ ἄνδρες Ἡλῷοι, μὴ δόξητε ὀφθαλμιᾶν τοῖς προγόνοις ὑμῶν, ὅτι μήτε Σωκράτους, μήτε Διογένους εἰκόνα ἀνατεθείκασιν. ἤκουσα δὲ αὐτοῦ ποτε καὶ πρὸς τὸν τῶν νόμων ἔμπειρον ταῦτα λέγοντος, ὅτι κινδυνώδεσι ἄρχεσθαι ἔοικε τοῖς νόμοις, οἵ τε πονηροῖς δή τε ἀγαθοῖς γράφονται· οἱ μὲν γὰρ οὐ δέονται νόμων, οἱ δὲ, διὰ νόμων οὐδὲν βελτίους γίγνονται. τῶν δὲ Ὁμήρου στίχων ἕνα ἥδε μάλιστα,

A Ad quem Demonax, Sanè tunc illum invngi, seu dropace velli iubebis. Alteri cui rex & castra & magnum exercitum vnà cum imperio crediderat, quærenti qua ratione quispiam imperium quàm optimè administrare possit: si ira, inquit, vacauerit, & quàm minimùm loquens, plurima audierit. Scisciranti cuidam, num & ipse placentis vesceretur: An tu igitur, inquit, apes existimas fatuis suos fauos concinnare? Apud porticum multa pictura & arte variam conspecta statua manibus mutila, Serò tandem, inquit, Athenienses ænea imagine Cynegirum honestarunt. Atqui Rufinum quoque
B Cyprium, claudum illum dico, ex schola Peripatetica, cùm multo tempore vidisset conuersantem cum Peripateticis, claudo Peripatetico, inquit, nihil est turpius atque impudentius. Cæterùm cùm Epictetus quoque aliquando obiurgans ei consuleret, vt vxore domum adducta, liberis procreandis daret operam, affirmans & hoc viro philosopho non indecorum esse, alterum videlicet sui loco naturæ relinquere: festiuissimè illi redarguto respondit, Da mihi igitur ô Epictete vnam filiarum tuarum. Sed nec hoc qui-
C dem indignum memoratu esse videtur, quo Herminum Aristotelicũ acerbè notauit. Etenim cùm non ignoraret illũ extremè malum esse, innumeráque flagitia designantem, Aristotelem verò, eiúsque decem categorias, quas prædicamẽta vocant Dialectici, nunquam non in ore habentem: Sanè verò, inquit, Hermine decem categoriis te haudquaquam indignum esse opinor. Athenienſibus quondam consultantibus quadam æmulatione erga Corinthios de singulari certamine congrediẽtium constituendo spectaculo, accedens dixit, Ne priùs hæc Athe-
D nienses decernatis, quàm misericordiæ aram subuertatis. Cùm in Olympiam semel profectus veniſſet, illíque Helei æream statuam erigendam decreuissent, Nequaquã hoc facietis, inquit, viri Helei, ne maiores nostros probo afficere videamini, cùm neque Socrati neque Diogeni statuam poni curarunt. Quin ipse præsens hæc illum ad Iurisperitũ dicentem audiui, periculum esse ne leges omnes sint inutiles atque superuacuæ, quódque nec bonis nec malis rogentur. Etenim illi non egent legibus, ij verò per eaſdem nihilo fiunt meliores. Ex Homericis versiculis vnum exactissimè calluit:

Strenuus vt segnis fato potiuntur eodem.

Laude prosequi solitus est Thersiten, vt Cynicum quendam liberæ linguæ concionatorem. Interrogatus, quis illi potissimùm ex philosophis probaretur, inquit: Omnes equidē admiratione digni sunt: cæterùm ego quidem Socratem colo, Diogenem admiror, Aristippum autem amore complector. Vixit annos fermè centum, nullo vnquam morbo implicitus, nulla affectus animi ægritudine, neminem vnquam facessendis negotiis molestauit, aut in ius productum accusauit. Amicis vtilem se præbuit, ac officiosum. Qui inimico in illum fuisset animo, nullum vnquam habuit, ipse hostis nemini. Tanto verò amore cùm ipsi Athenienses, tum vniuersa Græcia eundem prosequebatur, vt prætereunti, honoris gratia etiam ij qui magistratus officiis fungebantur, assurgerent, magnúmque illo præsente omnes agerent silentium. Postremùm vbi iam ætate supra modum ingraueſcente consenuisset, inuocatus in quamcunque domum fortuitò incidisset, in ea cibum sumebat, ac dormiebat. Quo nomine earundem ædium familia plurimùm sibi gratulabatur, Demonacte viso Deum sibi ostensum esse existimans, aut aliquem bonum Genium seu dæmonem in domum intrauisse. Prætereuntem verò pistrices certatim ad sese trahebant, vnaquæque cupiens vt à se panem acceptaret: ac magnam felicitatem sibi datam esse interpretabatur illa, à qua panem accepisset. Quin etiam pueri poma illi afferre solebant, patrem honorificè compellantes. Gliscente aliquando inter Athenienses discordia, per seditionem dissociatis ciuium animis, in concionem ingressus est: cúmque tantùm comparuisset, facto silentio discordantes compescuit. Verùm cùm pœnitentia ductos eosdem resipuisse animaduertit, nullo adiecto verbo & ipse abiit. Cæterùm cùm iam haud obscurè persentiscceret se sibi ampliùs auxilio esse non posse, dicta ad præsentes, qua in certamine præcones vti solent, clausula,

Iam finis est pulcherrimorum munerum
Certaminis, non differendum esse amplius
Tempus monet,

A Κάτθαν' ὁμῶς ὅ,τ' ἀεργὸς ἀνὴρ, ὅ,τε πολλὰ ἐοργώς.

Ἐπῄνεσε δὲ καὶ τὸν Θερσίτην, ὡς Κυνικόν τινα δημηγόρον. ἐρωτηθεὶς δέ ποτε τίς αὐτῷ ἀρέσκοι τῶν φιλοσόφων, ἔφη, Πάντες μὲν θαυμαστοί· ἐγὼ δὲ Σωκράτη μὲν σέβω, θαυμάζω δὲ Διογένη, καὶ φιλῶ Ἀρίστιππον. ἐβίου δὲ ἔτη ὀλίγου δέοντα τῶν ἑκατὸν, ἄνοσος, ἄλυπος, οὐδένα ἐνοχλήσας πώ, οὐ αἰτήσας, φίλοις χρήσιμος, ἐχθρὸν οὐδένα οὐδὲ πώποτε ἐσχηκώς. καὶ τοσοῦτον ἔρωτα εἶχον πρὸς αὐτὸν Ἀθηναῖοί τε B αὐτοὶ, καὶ ἅπασα ἡ Ἑλλὰς, ὥστε παιόντι ὑποξαναίσασθαι μὲν τοὺς ἄρχοντας, σιωπὴν δὲ γίγνεσθαι πάντων. Ὅτε τελευταῖον δὲ, ἤδη ὑπέργηρως ὤν, ἄκλητος εἰς ἰωὴ τύχοι παιδιὰν οἰκίαν, ἐδείπνει, ἢ ἐκάθευδε, τῶν ἐνοικούντων, θεόν τινα ἐπιφαίνειν ἡγούμενοι ὃ πρᾶγμα, καί τινα ἀγαθὸν δαίμονα εἰσεληλυθέναι αὐτοῖς εἰς τὴν οἰκίαν. παιόντα δὲ αἱ ἀρτοπώλιδες αἰδεῖλκον πρὸς αὑτὰς, ἑκάστη ἀξιοῦσα πρὸ αὐτῆς λαμβάνειν τὸν ἄρτον, καὶ τοῦτο εὐ- C τυχίαν ἑαυτῆς ἡ δεδωκυῖα ᾤετο. καὶ μὴν καὶ οἱ παῖδες ὀπώρας προσέφερον αὐτῷ, πατέρα ὀνομάζοντες. σάσεως δέ ποτε Ἀθήνησι γενομένης, εἰσῆλθεν εἰς τὴν ἐκκλησίαν, καὶ φανεὶς μόνον, σιωπᾶν ἐποίησεν αὐτούς. ὁ δὲ, ἰδὼν ἤδη μετεγνωκότας, οὐδὲν εἰπὼν, καὶ αὐτὸς ἀπῆλλαγη. ὅτε δὲ σωφρονεῖν οὐκ ἐδύνατο οἷός τε ὢν αὐτὸς ὑπακούειν, εἰπὼν πρὸς τοὺς παρόντας τὸν ἀγῶνιον τῶν κηρύκων πόδα,

Λήγει μὲν ἀγὼν τῶν καλλίστων ἄθλων τάμίας·
Καιρὸς δὲ καλεῖ μηκέτι μέλλειν.

καὶ πάντων ἀποδεξαμένων, ἀπῆλθε τῇ εἰθισμένῃ φαιδρότητι, καὶ οἷος ἀεὶ τοῖς ἐντυγχάνουσιν ἐφαίνετο. ὀλίγον δὲ πρὸ τῆς τελευτῆς ἐρομένου τινός, πῶς ταφῆς τύχοις; Μὴ πολυπραγμονεῖτε, ἔφη· ἡ δὲ ὀδμή με θάψει.

ac discedens ab omnibus, hilaro vultu diem suum obiit, quali semper obuiam venientibus conspectus est. Aliquanto ante verò quàm moriebatur, interrogante quopiam, de sepultura verò quid imperas? Ne vos hęc cura remordeat, inquit, solicitos: etenim fœtor me sepeliet.

Φαμμένου δὲ ἐκείνου, τί οὖν οὐκ αἰσχρὸν ὀρνέοιν καὶ κυσὶ βορὰν προτεθεῖναι τηλικούτου ἀνδρὸς σῶμα· Καὶ μὴν οὐδὲν ἄτοπον, ἔφη, τοῦτο, εἰ μέλλω καὶ ἀποθανὼν, ζώοις τισὶ χρήσιμος ἔσεσθαι. οἱ μὲντοι Ἀθηναῖοι, καὶ ἔθαψαν αὐτὸν δημοσίᾳ μεγαλοπρεπῶς, καὶ πολὺ ἐπένθησαν, καὶ τὸν τῶκον τὸν λίθινον, ἐφ' ᾧ εἰώθει, ὁπότε κάμοι, ἀναπαύεσθαι, προσεκύνουν, καὶ ἐστεφάνουν ἐς τιμὴν τοῦ ἀνδρὸς, στεφανοῦντες ἱερὸν εἶναι καὶ τὸν λίθον, ἐφ' ᾧ ἐκαθέζετο. ὅτι μὲν γὰρ τὸν ἐκφορὰν, οὐκ ἔστιν ὅστις οὐκ ἀπήντησε, μάλιστα τῶν φιλοσόφων. ὅτε μέντοι ἐπεδείκνυτο, ἐκόμιζον αὐτὸν ἄχρι πρὸς τὸν τάφον. Ταῦτα ὀλίγα πάνυ ἐκ πολλῶν ἀπεμνημόνευσα· καὶ ἔστιν ἀπὸ τούτων τοῖς ἀναγινώσκουσι λογίζεσθαι οἷός τις ὁ ἀνὴρ ἐγένετο.

A Respondente autem illo, an non turpe foret & nefarium, si tanti viri corpus volucribus & canibus dilaniandum obiiceretur: Atqui nihil absurdum est, inquit, si mortuus quoque nonnullis animalibus vtilitatem aliquam allaturus sim. Cæterùm Athenienses magnifico funere elatum illum sepelierunt, multóque tempore eius obitum luxerũt, ac sedem illam lapideam super qua, si quando correptus lassitudine quiescere solebat, adorabant, sertis coronantes in honorem viri, existimãtésque sacrum esse lapidem in quo sedisset. Circa funeris verò efferendi procurationem, nemo erat qui non accurrisset, maximè verò ex Philosophis. Illi subiectis humeris pheretro, vsque ad sepulchrum efferebant mortuum. Hæc nimiùm pauca ex multis super Demonactis vita percensere libuit, ex quibus haud difficulter coniecturam facere licet legentibus, cuiusmodinam ille vir fuerit.

ΕΡΩΤΕΣ.

AMORES. Incerto interprete.

ARGVMENTVM.

Hoc dialogo de amoribus & eorum voluptate disputatur, introductis Charictis & Callicratidæ personis: quorum alter amorem mulierum vt antiquiorẽ, & naturæ magis cõsentaneum, deinde & diuturniorem, magisq; mutuum, & vtrinque oblectantem, defendit: alter autem turpem istum in pueros affectum, sed honesto tamen & philosophico nomine palliatum, cõmendat, confutato eo quod alter de naturæ ductu opposuerat, & proposita muliebrium vitiorum insolentia ac fœditate. Occasio dialogi ex repetitione & memoria antehabiti sermonis sumitur, inuitante ad hoc etiam temporis opportunitate. Exordium autem & præparatio disputationis, ab attentione, & rei magnitudine, quam longa deinde narratio sequitur, continens causſam & quasi fundamentum totius negotij: in qua illa quoque non indigna lectu sunt, descriptio templi Gnidiæ Veneris, & exemplum impotentis amoris, quo quidam ipsam deæ statuam noctu aggressus est: cuius commemoratio contentioni ac disputationi principiũ & ingressum facit. Cæterùm haud scio an & hîc philosophos tacitè perstringat Lucianus, dum pederastas esse, solis illis permittit.

ΕΡωτικῆς παιδιᾶς, ἑταῖρέ μοι Θεόμνηστε, ἄξ ἑωθινοῦ πεπλήρωκας ἡμῶν τὰ κεκμηκότα πρὸς τὰς συνεχεῖς ἀκροάσεις ὦτα. καί μοι σφόδρα διψῶντι τοιαύτης ἀνέσεως, ἥκουσας ἡ τῶν ἱλαρῶν σου λόγων ἐρρύη χάρις. Ἀθενὴς γὰρ ἡ ψυχὴ διηνεκοῦς ἀκροάσεως ἀνέχεσθαι.

C AMatorio quodam lusu, amice Theomneste, summo statim mane impleuisti nobis aures, continuo serióque studio iam defessas. Ac mihi vehementer sitienti talem aliquam relaxationem, in tempore adeò iucundorum istorum sermonum tuorum gratia affluxit. Infirmior enim animus est, quàm vt studia continua sustinere queat. LVCIANVS.

Desiderant autem labores paulo contentiores, vt curis grauioribus atque molestis paulisper relaxatis, in voluptates remittantur. Admodum igitur me sub auroram hodie lasciuorum istorum verborum blanda ac dulcis suadela exhilarauit. Quare parum abfuit quin Aristides ille viderer mihi esse, Milesiis sermonibus supra quàm delinitus. Doleóque per amores equidem tuos, quibus latus adeò scopus inuentus est, quòd narrare desiisti: ac te per ipsam obsecramus Venerem, si abundè mihi dicere videris, siue masculum aliquod, siue etiam per Iouem muliebre te incessit desiderium, vt id paulatim memoria repetendo excitare velis. Nam alioqui festum & solennem celebramus diem, Herculi sacra peragentes. Cæterùm haud ignoras scilicet deum hunc, quàm acer & procliuis erga Venerem fuerit: proinde lubentissimè videtur mihi sermonum hæc sacrificia admissurus esse. THEO. Citiùs verò mihi, Luciane, maris fluctus, & densas & cœlo delabentes niues numeraueris, quàm meos amores. Ego itaque totam ipsorum vacuam reddidisse pharetram me puto: ac si quando ad alium aliquem auolare volent, inermis ipsorum dextera ridebitur. Propemodum enim ex eo cùm à prima pubertatis ætate egressus, inter adolescentes receptus sum, aliis atque aliis subinde concupiscentiis delusus pereo, alíque amores aliis succedunt: ac priusquam desinant priores, incipiunt sequentes, capita prorsus Lernæa rediuiuæ istius Hydræ longè magis multiplicia, neque etiam Iolaum aliquem auxiliatorem recipere sustinentia. Neque enim igne ignis extingui solet. Adeò humidus quidam oculis inhabitat meis[1] asilus, qui omnem formam ad sese rapiens, nulla satietate expletur. Ac assiduè dubitare in mentem venit mihi, quænam hæc Veneris ira sit. Nō enim ex[2] Heliadis quispiam ego sum, neque Lemniadum contentio, neque etiam Hippolytéum agreste ac durum illud supercilium indutus, vt ob id irritare Deæ inexplebilem hanc iram in me debeam. LVC. Omitte fictitiam hanc Theomneste & difficilem responsionem. An tu enim grauiter fers quod per fortunam talem vitam sortitus es, & acerbum esse putas, si cum mulieribus formosis & cum pueris suauiter efflorescentibus subinde conuersaris?

A πολλοῦσι δ' οἱ φιλότιμοι πόνοι, μικρὰ τῶν ἐπαχθῶν φροντίδων χαλασθέντες, εἰς ἡδονὰς αἰείσθαι. πρώ γέ με ἐπὶ τὸν ὄρθρον ἡ τῶν ἀκολάστων σου λόγων αἰμύλη καὶ γλυκεῖα πειθὼ κατεύφρανεν. ὥστ' ὀλίγου δεῖν, Αἰσχίδης ἐνόμιζον εἶ), τοῖς Μιλησιακοῖς λόγοις ἐπαφηλούμενος. ἀλλ' ὁμῶς τε, νὴ τοὺς σοὺς ἔρωτας, οἷς πλατὺς ἐφάνη σκοπὸς, ὅτι πέπαυσαι διηγούμενος. καί σε πρὸς αὐτῆς αἰτιολογοῦμαι Ἀφροδίτης, εἰ πρόσχημά με λέγειν ἔοικας, εἴ τις ἄρρεν, ἢ καὶ, νὴ Δία, θῆλυς ἐφεῖ-
B ται σοι πόθος, ἱμέρῳ τῇ μνήμῃ ἐγκαλέσασθαι. καὶ γὰρ ἄλλως ἑορτασικῷ ἄγομεν ἡμέραν, Ἡράκλεια θύοντες. οὐκ ἀγνοεῖς δὲ δήπου τὸν θεὸν ὡς ὀξὺς ὢν πρὸς Ἀφροδίτην· ἥδιστα οὖν δοκεῖ μοι τῶν λόγων τὰς θυσίας προσήσεσθαι. ΘΕΟΜΝ. θᾶττον ἂν μοι, ὦ Λυκῖνε, θαλάττης κύματα, καὶ πυκνὰς ἀπ' οὐρανοῦ νιφάδας ἀριθμήσας, ἢ τοὺς ἐμοὺς ἔρωτας. ἔγωγ' οὖν ἅπασάν μου κενὴν ἀπολελεῖφθαι φαρέτραν νομίζω, κἂν ἐπ' ἄλλόν τινα τοξῆ-
C ναι θελήσωσιν, ἀν' ὅπλος αὐτῶν ἡ δεξιὰ γελασθήσεται. ἡδὺ γὰρ ἐκ τῆς ἀνθρώπου ἡλικίας εἰς τοὺς ἐφήβους χρηθεὶς, ἄλλας ἐπ' ἄλλων ἐπιθυμίας βουκολοῦμαι· ἅμα δέ τοι ἔρωτες ἀλλήλων, καὶ πρὶν ἢ λῆξαι τοὺς προτέρους, ἄρχονται δεύτεροι, κάρηνα Λερναῖα τῆς παλιμφυοῖς Ὕδρας πολυπλοκώτερα, μηδ' Ἰόλεων βοηθὸν ἔχοντ δυνάμενα. πυρὶ γὰρ οὐ σβέννυται πῦρ, οὕτω τις ὑγρὸς τοῖς ὁμμασιν ἐνοικεῖ μύωψ,
D ὃς ἅπαν κάλλος εἰς αὑτὸν ἁρπάζων, ἐπ' οὐδενὶ κόρῳ παύεται. καὶ σιωπῇς ἀπορεῖν ἐπέρχεταί μοι, τίς σοὶ Ἀφροδίτης ὁ ζῆλος· οὐ γὰρ Ἡλιάδης ἐγώ τις, οὐδὲ Λημνιάδων ἔρις, οὐδὲ Ἱππολύτειον ἀγροικίαν ὠφρυωμένος, ὡς ἐρεθίσαι τῆς θεοῦ τὸν ἄπαυστον ταύτην ὀργήν. ΛΥΚ. πέπαυσο τῆς ὑπερπλάσου καὶ δυσχεροῦς ταύτης ὑποκρίσεως Θεόμνηστε. ἄζομαι γὰρ ὅτι τούτῳ τῷ βίῳ ἡ τύχη προσεκλήρωσέ σε, καὶ χαλεπὸν εἶ) νομίζῃς, εἰ γυναιξὶν ὡραίαις, καὶ μὴ παίδων ἔτι καλῶν ἀθρώπων ὁμιλεῖς·

1 μύωψ, qui est stimulus, vt in Epigrammate, Λυσιδίκη σοι κώπρι' ἐπὶ παστὸν μύωπα Χρύσειον δύκημον κέντρον ἐθηκε θεός.

2 Hoc est, ex progenie solis, cui semper infestus Venus fuit ob prodità Vulcano adulterium.

ἀλλά σοι καὶ καθαρσίων πάχα δεήσῃ πρὸς τὸ δυσέρεις οὕτω νόσημα; δῆνον γὰρ τὸ πάθος. ἀλλ' οὐχὶ τοῦτον τὸν πολιὸν ἐκχέας λῆρον, εὐδαίμονα σαυτὸν εἶ νομίσῃς, ὅτι σοι ὁ θεὸς οὐκ αὐχμηρὰν γεωργίαν ἐπέκλωσεν, οὐδ' ἐμπορικὰς ἄλας, καὶ στρατιώτιν ἐν ὅπλοις βίον, ἀλλὰ λιπαραὶ παλαῖσταί μέλουσί σοι, καὶ φοινικὰ μὲν ἑανὸς μέχρι ποδῶν τὴν πυκνὴν καθιμάς, ἀκριβὴς δ' ἡ κόσμης κόμης ὑπομέλφα. τὴν γε μὴν ἐρωτικὴν ἱμέρων, καὶ αὐτὸ τὸ βασανίζον, ὑφαίνει, καὶ γλυκὺς ὀδυὴ ὁ τοῦ πόθου δάκνῃ· πειρᾶσαι γὰρ, ἐλπίζεις· τυχὼν δ' ἀπολέλαυκας· ἴσον δὲ ἡδονῇ τὸ πρᾶξαι, καὶ τὸ μέλλον. ἔναγχος μὲν διηγουμένου σου τὸν πολιὸν, ὡς καὶ πρὸ Ἡσιόδου, κατάλογον, ὃν ἐρᾶν ἔθης, ἡφάνιστο, ἱλαραὶ μὲν τῶν ὀμμάτων αἱ βολαὶ ταχέως ἀνεγαίνοντο· τὸν φωνὸν δ' ἴσον τῇ Λυκάμβου θυγατρὶ λευκὸν ἀφιδρύων, ἀπ' αὐτοῦ τοῦ ῥεύματος ὑγρὸς ἦς, οὐκ ἐκείνων μόνων, ἀλλὰ καὶ τῆς ἐπ' αὐτοῖς μνήμης ἐρῶν. ἀλλ' εἴ τι σοι τοῦ κατὰ τὸν Ἀφροδίτιον πλοῦ λείψανον ἀφῆται, μηδὲν ἀποκρύψῃ, ταῦ δὴ Ἡρακλεῖ τὸν θυσίαν ἐντελῆ προσάγων. ΘΕΟ. Εὐφάνης μὲν ὁ δαίμων, ὦ Λυκῖνε, ἐν ταῖς ἀκήπνοις, ὡς φασι, τὴν θυσίαν ἥκιστα τερπόμενος. ἐπεὶ δ' αὐτὸν τὸν ἑτήσιον ἑορτὸν λόγῳ γεραίρομεν· αἱ μὲν ἐμαὶ διηγήσεις, ὡς ἐώθεισαν, προσβεβλήκασι κόρον ἔχουσιν. ἡ δὲ σὴ Μοῦσα τῆς συνήθους μεθαρμοσαμένη σπουδῆς, ἱλαρὰν ταῦ θεῷ συνδιημερεύσατω. καί μοι γνοὺς δικαστὴς ἴσος, ἐπεὶ μηδ' εἰς ἕτερόν σε τοῦ πάθους ῥέποντα ὁρᾷς, πότερον ἀμείνονας ἡγῇ τοὺς φιλοπαίδας, ἢ τοὺς γυναικείους ἀσπαζομένους; ἐγὼ μὲν γὰρ ὁ πληγεὶς ἑκατέρῳ, καθάπερ ἀκριβὴς πυτάνη, ταῖς ἐπ' ἀμφότερα πλάσιγξιν, ἰσορρόπως ταλαντεύομαι· σὺ δ' ἐκτὸς ὤν, ἀδεκάστῳ κριτῇ ταῦ λογισμῷ τὸ βέλτιον αἵρησῃ. πολὺ δὴ τοῦ ἐλῶν ἀκριβέστερον, ὦ Φιλότης, ᾧ πεπίστευκέ σοι ψῆφον ἡ τοῦ ἐμοῦ ἐρώτων κρίσις, ἤδη φέρε.

A An tibi etiam purgationibus forsan opus erit contra difficilem adeò hunc morbũ? Graue enim malũ hoc scilicet est. Quin tu potiùs multa hac dementia abs te proiecta, beatũ esse te ipsum existima, quòd tibi Deus non squalidam agriculturam exercendam fortitò assignauit, aut mercatorum errores ac peregrinationes, aut etiam militarem in armis degendam vitam, sed tibi pingues ac nitidæ palæstræ curæ sunt, ac splendida quidem vestis vsque ad pedes delicatè demissa, compositio autem comæ discriminatim exercita & apparata. Amatoriarum verò oblectationum etiam ipsa tentatio iuuat, ac dulcis desiderii deus mordet. Nam interim dum periculũ facis, speras: vbi verò voti compos factus es, frueris eo quod optasti. Æquali autem voluptate afficiunt, & quod adest iam & quod futurum speratur. Paulò antè igitur cùm narrares longum istum, perinde vt & apud Hesiodum est, catalogum eorum quos ab initio inde amasti, suaues quidem oculorum tuorũ ictus molliter subinde liquescebant. Vocem autem ad modũ Lycambæ illius filiæ tenuem ac dulcẽ emittens, ex ipso statim habitu prę te ferebas, quòd non illos solùm, verùm etiam ipsam illorum memoriam amares. Sed si quid tibi ex ea quam secundùm Venerem nauigationem perfeciſti, reliquum relictum est, nihil quæso illius nos cela: Herculi autẽ sacrificium hoc absolutum atque perfectum præbe. THEO. Tauriuorus quidẽ Luciane, deus iste est, & sacrificiis illis quæ sine nidore perficiuntur, vt aiunt, minimè delectatur. Sed postquam annuam ipsius festiuitatem sermone celebramus, meæ quidem narrationes à summo statim manẽ in medium allatæ, ad satietatem iam peruenêre. Tua verò Musa à consueto resoluta atque dimissa studio, hilarem cum deo diem hunc totum peragat. Ac mihi quæso æquus iudex esse velis, quoniam in neutram adeò partem huius cupiditatis inclinatum aut pronum te video, vtrùm meliùs habere putes eos qui masculos amant, an qui fœminis delectantur. Nam ego quidem, qui vtrinque æquè ictus sum, perinde atque accurata ac proba aliqua trutina, ambabus ex vtraque parte lancibus æqualiter huc atque illuc inclinor. Tu verò, qui extra hanc sortem es, incorrupto iudice, ratione videlicet, quod meliùs fuerit, dignosces ac secernes. Proinde omni recusandi prætextu ac simulatione depositâ, ô amice, calculum quem tibi commendauit ac credidit illud de meis amoribus conuocatum iudiciũ, iam tandem feras.

βουφάγος, id est, vorax, & insatiabilis: allusio autem fit ad id quòd Herculem cum Lepreo voracitate contẽdisse traditur, ac totum boue simul vna mensa deuorasse.

LVC. Ludum, Theomneſte, aut riſum putas narrationem hanc. Ea verò etiam ſerium quoddam promittit. Ego itaque nuperadeò eius rei periculum facere cœpi, ſat ſcio, nimium, & non olim, ex quo duos quoſdam viros audiui de hac re contentiosè admodum quaſi dimicantes, memoriam adhuc recentem, & paulo antè facta repetentem habeo. Diuiſi autem eorum erant cum orationibus etiam ipſi affectus, & non perinde ac tu, qui facilitate quadam animi peruigil & inſomnis duplicem capis mercedem,

Hanc, armenta regens, pecora, illam, candida paſcens.

Sed alter quidem puerorum amore ſupra modum oblectabatur, muliebrem venerem tanquam barathrum quoddam ducens: alter autem à maſculo amore purum ſe gerens, in fœminas quaſi attonitus ferebatur. Duobus igitur inter ſe pugnantibus affectibus, inſtituto certamine, haud facilè dixero quantum voluptatis ex ea re cepi. At mihi verborum illorum tamen veſtigia propemodum auribus impreſſa hærent, vtpote quæ nuper adeò dicta ſunt. Omnem igitur obiurgationis prætextum & cauſſam è medio ſubmouendo, illa quæ tum ambos audiui dicere, quàm accuratè fieri poteſt, tibi commemorabo. TH. Atqui ego quidem hinc ſurgens, ex aduerſum tibi ſedebo,

Aeacidem expectans, dū carmina finiat ille.

Tu verò nobis veterem gloriam amatoriæ perage differentiæ canendo. LVCIAN. Inſtituenti mihi in Italiam nauigare, velox atque citatum nauigium apparatum erat, ex biremibus iſtis quoddam, quibus maximè Liburni, quæ gens ad Ionium ſinum habitat, videntur vti. Poſtquam autem iam nauigandi tempus erat, vniuerſos deos patrios comprecatus, ac Ioue hoſpitali, vt propitius expeditionem peregrè ſuſceptam coadiuuare vellet, inuocato, ab vrbe vehiculo iumentario ad mare deſcendi. Deinde valere iuſſis iis qui nos deduxerant, (ſequebatur autem eruditorum turba ſedula ac frequens: qui cùm aſſiduè nobiſcum verſati fuiſſent, ægrè atq; inuitò à nobis ſegregari ſe patiebantur) conſcenſa puppi, iuxta gubernatorem aſſedi. Atque impetu remigum paulatim à terra in altum prouecti, poſtquam admodum & à tergo excitando fluctus proſequebantur nos auræ, malo ex medio nauis erecto, ſummo carcheſio antènam adſtrinximus.

ΛΥΚΙΝΟΣ. παίζῃς, ὦ Θεόμνηστε, καὶ γέλωτος ἡγῇ τὴν διήγησιν· ἢ σὶ ἐπαγγέλλεταί τι καὶ σπουδαῖον. ἔγωγ' οὖν ἐξ ὑποψίας τῆς ὀπτικῆς ἡψάμην, εἰδὼς ὅτι λίαν, ἀλλ' οὐ παλαιᾶς· ἐξ ὅτου δυοῖν ἀνδροῖν ἀκηκοὼς, περὶ τούτων σπουδῆς, ὡς ἀμιλλωμένοιν, ἔτι τὴν μνήμην ἔναυλον ἔχω. διήρητο δ' αὐτῶν ἅμα τοῖς λόγοις τὰ πάθη, καὶ οὐχ ὥσπερ σὺ κατ' ἀκολίαν ψυχῆς ἄυπνος ὤν, διπλοῦς ἀρύσαο μισθούς,

Τὸν μὲν, βουκολέων, τόνδ', ἀρύμφακα μῆλα νομεύων.

ἀλλ' ὁ μὲν ὑπορθρίως παιδικοῖς ἥδετο, τὴν θήλειαν Ἀφροδίτην βάραθρόν τι ἡγούμενος, ὁ δ' ἀνδρῶν ἔρωτος ἄρρενος, εἰς γυναῖκας ἐπτόητο. δυοῖν οὖν μαχομένοιν παθῶν, ἀγωνοθετήσας ἅμιλλαν, οὐδ' αὖ εἰπεῖν δυναίμην, ὡς ὑπορθρίως. καί μοι τὰ τῶν λόγων ἴχνη, ταῖς ἀκοαῖς ἐνεσφιγμένα ἄρτι, ὡς ἔρτιος εἰρημένα. πᾶσαν οὖν ὀπτιμήσεως ἀφορμὴν ἐκ ποδῶν ἀποθήσομαι, ἃ πρὸς ἀμφοῖν ἠκουσα λεγόντοιν, τί δ' ἀκριβὲς ἐπεξέλθοι σοι. ΘΕΟ. καὶ μὴν ἔγωγε ἀπέφυγας ἔνδεν, ἀπέφυγες καθεδούμενός σου. Δέγμενος Ἀχαιίδων ὁπότε λήξειεν ἀείδων. σὺ δ' ἡμῖν τὰ πάλαι κλέα τῆς ἐρωτικῆς διαφορᾶς, μελῳδίᾳ περαίνων. ΛΥΚΙΝ. ἐπ' Ἰταλίαν μοι πλοῦν διανοουμένῳ, ταχυναυτικῶν σκάφος ὑπῆρχεν, τούτων τῶν διηρέτων, οἷς μάλιστα χρῆσθαι Λίβυρνοὶ δοκοῦσιν, ἔθνος Ἰωνίῳ κόλπῳ προσοικοῦν. ὡς δ' ἐνῆν, πρῶτα ὀπτικοὺς θεοὺς προσκυνήσας, καὶ Διὰ ξένιον ἵλεω σωτῆρα θέσθαι τῆς ἀποδήμου στρατιᾶς ὀπτικαλεσάμενος, ἀπ' ἄστεος ὀχῇ ζεύγλῃ κατῆειν ὀπὶ θάλασσαν. εἶτα τοὺς προπέμποντάς με δεξιωσάμενος (ἠκολούθει δὲ παιδείας λιπαρὸς ὄχλος, οἱ συνεχῶς ἡμῖν ἐντυγχάνοντες, ἀριστερῶς διεζεύγνυντο) τῆς πρύμνης μοῦνος ὀπιβάς, ἐκλὺς ἐμαυτὸν ἵδρυσα τῷ κυβερνήτου. Ῥοδίῳ πλοῖ τῶν ἐλατήρων μικρὸν ἀπὸ τῆς γῆς ἀναδέντες, ὅπως μάλα καὶ κατόπιν ἡμᾶς ἐκύμαινον αὖραι, τὸν ἴσον ἐκ τῶν μεσοκοίλων ἀκρῃ καρχησίῳ ὃ κέρας προσεῤῥιζώσαμεν.

Εἶτ' ἀθρόας τῷ κάλων ταῖς ὀθόνας συ-
χέαντες, πρέμα πιμπλαμένου τοῦ λίνου,
κατ' ὀδόν, οἶμαι, βέλους ἐλάττονι ῥοίζῳ διϊ-
πτάμεθα, βαρυτοῦ κύματος ὑποβρυχο-
μένου τοῖς πρὸς τὴν ἄκραν αὐτῷ πρῴρεων.
Ἀλλ' ἃ μὲν ἐν τῷ μεταξὺ πλῷ παιδιᾶς ἢ σπου-
δῆς ἢ παραλόγου ἐχόμενα συνελαύνθη,
κωλύει οὐ πάνυ μηκύνειν. ὡς δὲ τῆς Κιλικίας
τὸ ἔφαλον ἀμείψαντες, εἰχόμεθα τοῦ
Παμφυλίου κόλπου, Χελιδονέας ὑπερ-
βάντες, σὺν ἀμοιβαῖς τοῖς δύτυχεῖς τῆς πα-
λαιᾶς Ἑλλάδος ὅροις, ἑκάστῃ τῶν Λυκια-
κῶν πόλεων ἐπεξιούμεθα, μύθοις τὰ πολ-
λὰ χαίροντες (οὐδὲν γὰρ ἐν αὐταῖς σαφὲς
εὐδαιμονίας ὁρᾶται λεῖψανον) ἄχρι τῆς Η-
λιάδος ἀφάμενοι Ῥόδου, ὃ συνεχὲς τοῦ
μεταξὺ πλοῦ ἀφανταῦσαι τοῖς ὀλί-
γον ἐκείναμεν. Οἱ μὲν ὦν ἐρέται, τὸ σκά-
φος ἕξαλον ἐς γῆν ἀναστάσαντες, ἐγγὺς ἐ-
σκήνωσαν· ἐγὼ δ' ὑπερπεσόντος μοι ξε-
νικὸς ἀπαντικρὺ τοῦ Διονυσίου, καλὰ σχολὴ
ἐβάδιζον, ὑπερφυοῦς ἀπολαύσεως ἐμπι-
πλάμενος. ἔστι γὰρ ὄντως ἡ πόλις Ἡλίου,
πρέπον ἔχουσα τῷ θεῷ τὸ κάλλος. ἐκπε-
πειῶν δὲ ταῖς ἐν τῷ Διονυσίῳ στοαῖς, ἑκάστην
γραφὴν κατῳδόμην, ἅμα τῇ τέρψει
τῆς ὄψεως, Ἡρωϊκοὺς μύθους ἀναπεμπόμενος.
Δύο γάρ μοι δύο, ἢ καὶ τρεῖς παρεῤῥύη-
σαν, ὀλίγου ἁπάντων, πᾶσαν ἱστορίαν ἀ-
φηγούμενοι· τὰ δὲ πολλὰ καὶ αὐτὸς εἰκαζόμην παρελάμβανον. Ἤδη δὲ τῆς θέας ἄλις ἔχον-
τι, καὶ διανοουμένῳ μοι βαδίζειν οἴκαδε,
ὃ ἥδιστον ὅτι ξένης ἀπήντησέ μοι κέρδος, ἀν-
δρες ἐκ παλαιοῦ χρόνου συνήθεις, οὓς οὐδ'
αὐτὸς ἀγνοεῖν μοι δοκεῖς, πολλάκις ἡμῖν
ἰδὼν ὑπαφοιτῶντας ἐνταῦθα, τὸν ἐκ Κο-
ρίνθου Χαρικλέα νεανίαν, σὺν ἀμόρφου ἔ-
χοντά τι, καὶ κομμωτικῆς ἀσκήσεως, ἄτε,
οἶμαι, γυναίοις συνεφαιζόμενον· ἅμα δ'
αὐτῷ καὶ Καλλικρατίδην τὸν Ἀθηναῖον,
τὸν τρόπον ἁπλοϊκόν. παρηυρυμένως γὰρ
πολιτικοῖς λόγων παρέσαν, καὶ ταυτησὶ
τῆς ἀγορείου ῥητορικῆς. ἦν δὲ καὶ τὸ σώ-
ματι γυμνασικὸς, οὐ δι' ἄλλό τι μοι δο-
κεῖν τὰς παλαίστρας ἀγαπῶν, ἢ διὰ τοὺς
παιδικοὺς ἔρωτας· ὅλως γὰρ εἰς τοῦτο ἐπέκυρ.

Deinde cõferta per funes vela effundentes, sensim impletis vento linteis, nihilo minore cursu, opinor, quàm sagitta, perualauimus, fluctibus grauiter frementibus infra circa proscindentem ipsos proram. At verò quæ inter nauigãdum seria vel etiam iocosa contulerimus, longiùs hîc persequi tempus non sinit. Postquam autem maritimam Ciliciæ oram prætervecti, Pamphylium sinum contigimus, vltra Chelidoneas, felices illos veteris Græciæ terminos, haud citra laborem cursu elati, ad singulas Lyciæ ciuitates hospitio diuertimus, sermonibus ac fabulis vt plurimùm nos oblectantes (neque enim vllum in ipsis manifestum prioris felicitatis cernitur vestigium reliquum) donec ad Solis sacram delati Rhodum, continuum nauigãdi laborem, quo huc vsque vsi fueramus, interpellare aliquantisper decreuimus. Remiges itaque nauigio è mari in terram subducto, prope littus tentoria fixerunt. Ego verò, parato mihi hospitio è regione templi Dionysij, otiosè per vrbem incedebam, immensa adeò voluptate interim fruens. Est enim re ipsa ciuitas hæc Solis, conuenientem huic deo pulchritudinem præ se ferens. Obambulans autem in Dionysij porticibus, vnãquamque picturam cõtemplabar, vnà cum voluptate ea quam videndo capiebam, Heroicas quoque fabulas memoria repetẽs. Statim enim mihi duo vel etiam tres propemodum præcipui superuenêre, qui mihi omnem historiam enarrabant. Pleraque autem & ipse coniectura præcipiebam: cæterùm cùm iam cõtemplatione ista satiatus essem, ac domum ire cogitarem, dulcissimũ peregrè obtigit mihi lucrum, viri longo iam olim tempore mihi noti ac familiares, quos neq; ipsum ignorare te puto, cùm sæpe ad nos itantes hîc videris, nempe Chariclem illum Corinthium, adolescentem haudquaquam deformem, deditum nonnihil comendi & fucandi corporis studio, vt qui mulieribus, opinor, forma atque elegantia ista cõmendari affectaret: vnà autẽ cum ipso & Callicratidem istum Athenien̄sem, moribus ac habitu simpliciorem. Nam se velvti ducem atque antesignanum in ciuilibus orationibus & in hoc forensi dicendi genere gerebat. Erat autem & corporis exercitationibus deditus, ob nihil aliud, vt mihi videtur, palæstras tantopere amans, quàm ob puerorum amores: prorsus enim in hoc, quasi attonitus ferebatur.

Ob odium autem quo fœminas omnes prosequebatur, etiam Prometheo malè imprecari solebat. Cùm igitur à longè vterque me conspicatus esset, gaudio atque lætitia pleni accurrunt. Deinde, quemadmodum fieri consueuit, salutato atque excepto me, vterque vt ad se venirem, rogabant. Atque ego cùm viderem ipsos de hac re inter se contendendo linguis procedere, Hodie quidem, respondens inquam, Callicratida & Charicles, ambos vos decet apud me frequentes esse, vt ne contentionem maiorem inter vos excitetis. Sequentibus autem diebus (nam tres aut quatuor etiam hîc commorari constitui) per vices accipietis me mutuò, sorte inter vos missa vter id priore loco faciat. Hæc ita tum placuêre. Atque illa quidem die conuiuij præfectus ego fui: sequenti autem Callicratidas, & post ipsum Charicles. Porrò animaduertebam etiam inter ipsos conuiuiorum apparatus, manifesta vtriusque affectionis indicia. Nam Athenienſis quidem ille pueris perquam formosis instructus erat, & propemodum omnes illius serui imberbes erant, non ampliùs ab illo retineri soliti, quàm dum prima lanugine inficerentur: postquam autem barba frequentiore genæ illorum addensabantur, dispensatores, & fundorum quos ille Athenis habebat, procuratores amandabantur. At verò Chariclem magnus saltatricum & psaltriarum chorus sequebatur, ac tota illius domuncula, perinde vt in Cereris sacris, mulieribus referta erat, viro aliquo ne puncto temporis ibi apparente, nisi ſicubi infans aliquis, aut senex decrepitus, coquus videlicet conspiceretur, in quem propter ætatem zelotypiæ suspicio ampliùs vlla cadere non posset. Erant igitur & hæc, vt dixi, satis multa atque aperta vtriusque animi documenta. Verumtamen aliquoties etiam breues quædam quasi futuri certaminis coitiones inter ipsos inceptabantur, tanquam finem aliquem quæstio hæc haudquaquam haberet. At postquam iam tempus erat vt iterum in altum proueheremur, socios nauigationis, volentes alioqui ipsos, abducere mecum studebã: constituebant enim in Italiam nauigare, æquè atque ego. Et cùm nobis visum esset, in Gnidum, appulsa ibi naue, spectandi causſa ascendere, & Veneris templum videdi desiderium nos incessisset (celebratur autem ibi Praxitelis facilitatis ac prõptitudinis illud verè Venereũ & amabile) paulatim ad terrã subuecti sumus, ipsa opinor dea, pulchra trãquillitate nauigiũ deducente. Cæteris igitur solitę res atque arma curę fuere:

A τῷ δὲ πρὸς ὃ θῆλυ μίσος πολλὰ καὶ Προμηθεῖ κατηρᾶτο. πόῤῥωθεν οὖν ἰδὼν ἑκάτερός με, γήθους καὶ χαρᾶς πλέοι προσέδραμον. εἶθ' οὕτω ποῖα φιλῆ, δοξιωσάμενοι, πρὸς αὐτὸν ἐλθεῖν ἑκάτερος ἠξίουν με. κἀγὼ φιλονεικούντων ὁρῶν σφαιτέρω, ὃ μὲν τήμερον, εἶπον, ὦ Καλλικρατίδα, καὶ Χαρίκλεις, ἄμφω καλῶς ἔχειν ὑμᾶς πρ' ἐμοὶ φοιτᾶν, ἵνα μὴ πλείω τιὼ ἔριν ἐγείρητε. ταῖς δ' ἑφεξῆς ἡμέραις (τρεῖς γὰρ ἢ τέτταρας διέγνωκα μεθ' ὑμῶν) ἀμοιβαίως αἱρήσεσθέ με, κλήρῳ δ' ἀκριβεῖ ὁ πρότερος. δοκεῖ ταῦτα· κἀκείνῳ μὲν τιὼ ἡμέραν εἰσηγήσειν ἐγὼ τὴν δ' ὑποῦσαν, Καλλικρατίδας, εἶτα μετ' αὐτὸν, ὁ Χαρικλῆς. ἑῴων δὴ δὲ πρὸ τιὼ ἑστίασιν ἀναρχῆ τῆς ἑκατέρου δεξιώσεως τεκμήρια. ὁ μὲν γὰρ Ἀθηναῖος, βυμόρφοις παισὶν ἐξήσκητο, καὶ πᾶς οἰκέτης αὐτῷ σχεδὸν ἀγένυος ἦν, μέχρι τοῦ πρόσω ὑπογραφέντος αὐτοῖς χνοῦ πρεμνύοντες. ἐπειδὴ δὲ ἰουλοις αἱ πρῶται πυκάζωσιν, οἰκετέμοι, καὶ τῷ Ἀθήνησι χρείαν κηδεμόνες ἀπεστέλλοντο. Χαρικλῆς γε μὴν πολὺς ὀρχηστρίδων καὶ μουσουργῶν χορὸς εἵπετο, καὶ πᾶν τὸ δωμάτιον, ὡς ἐν Θεσμοφορίοις, γυναικῶν μεστὸν ἦν, ἀνδρὸς οὐδ' ἀκαρῆ παρόντος, εἰ μή τι που νήπιον, ἢ γέρων ὑπερήλιξ ὀψοποιὸς ὀφθείη, τὸ χρόνου ζηλοτυπίας ὑπόνοιαν οὐκ ἔχοντος. ἦν μὲν οὖν, ὡς ἔφην, καὶ ταῦτ' ἰκανὰ τῆς ἀμφοτέρων γνώμης δείγματα. πολλάκις γε μὴν ἐν ὀλίγῳ ἀψιμαχίαι τινὲς ἐν αὐτοῖς ἐκινήθησαν, οὐχ ὡς περὶ ἔριδος ἔχόν τι τιὼ ζήτησιν· ἀλλ' ἐπεὶ καιρὸς ἦν ἀνάγεσθαι, σύμπλους ἐθελήσαντας αὐτοὺς ἐπειρώμην. διενοοῦντο γὰρ εἰς Ἰταλίαν ἀπαίρειν ὁμοίως ἐμοί. καὶ δόξαν ἡμῖν Κνίδῳ προσορμίσαι καὶ θέαν, καὶ τὸ Ἀφροδίτης ἰδεῖν ποθήσαντες ἱερὸν (ὑμνηται δὲ τοῦτο τῆς Πραξιτέλους εὐχερείας ὄντως ἐπαφρόδιτον) ἠρέμα τῇ γῇ προσωκείωμεν, αὐτῆς, οἶμαι, τὸ θεᾶς λιπαρᾶ γαλήνῃ πομποστολούσης τὸ σκάφος. τοῖς μὲν οὖν ἄλλοις ἔμελον αἱ συνήθεις πράξεις·

B

C

D

ἐγὼ δὲ, ὃ ἐρωτικὸν ζεῦγος ἐκατέρωθεν ὀξ- A ego verò amatorium iſtud par vtrinque
αφάμενος, κύκλῳ περὶ τὴν Κνίδον, σὺν ἀγελαστὶ τῆς κεραμευτικῆς ἀχολασίας μετέχων, ὡς ἐν Ἀφροδίτης πόλει. σοὶ δὲ Σωστράτου, καὶ πάλλα, ὅσα τέρπειν ἡμᾶς ἐδύνατο, περῶντες ἐπεισελθόντες, ὅτι τὸν νεὼν τῆς Ἀφροδίτης βαδίζομεν, νὼ μόνω, ἐγώ τε, καὶ Χαρικλῆς πάνυ προθύμως· Καλλικρατίδας δ' ὡς ὅτι θέαν θήλειαν, ἄκων· ἤδιον δῶ, οἶμαι, τῆς Κνιδίας Ἀφροδίτης τὸν ἐν Θεσπιαῖς αὐτὶ καλλαλέξόμενος ἔρωτα. καί πως ἀθρόως ἡμῖν ἀπ' αὐτοῦ τοῦ τεμένους, Ἀφροδίσιοι προσέπνευσαν αὔραι. Ὁ B νηρεὰς ἀσπάσαντο αὔρας. Serenitas enim,
γὰρ αἰθριον οὐκ εἰς ἔδαφος ἄγονον μάλισα, λίθων πλαξὶ λείαις ἐστρωμένον, ἀλλ' ὡς ἐν Ἀφροδίτης, ἅπαν ὑπ' γόνιμον ἡμέρων καρπῶν, ἀ ταῖς κόμαις ἀθαλέσιν ἀέρα πόρρω βρύοντα τὸν περιξ ἀέρα, σιωπηφόρουν. πρὸς πόν γε μὴν ἡ πυκνόκαρπος ἐτεθήλει μυρρίνη, πρὸς τὴν δέσποιναν αὐτῆς, δαφνίδος περφυκυῖα, τῶν τε λοιπῶν δένδρων ἕκαστον, ὅσα κάλλους μετείληχεν. οὐδ' αὐτὰ γέροντος ἤδη χρόνου πολιὰ καθαυαίνει, ἀλλ' ὑπ' ἀκμῆς σφριγῶντα νέοις κλωσὶν ὑπ' ὥρια. τούτοις δ' ἀνεμέμικτο καὶ τὰ καρπῶν μὴ ἄλλως ἄγονα, τὴν δ' βύμορφίαν ἔχοντα καρπόν, κυπαρίττων γε, καὶ πλατανίστων αἰθρία μήκη, καὶ σὺν αὐταῖς, αὐτόμολος Ἀφροδίτης, ἡ τῆς θεοῦ πάλαι φυγὰς Δάφνη. πρωτί γε μὴν δένδρῳ, περιπλέγδην ὁ φίλερως περσείρυσε κισσός· ἀμφιλαφέσι ἀμπελοι, πυκνοῖς κατήρτηντο βότρυσι. τερπνότερα γὰ Ἀφροδίτη μετὰ Διονύσου, καὶ ὃ πρὸς ἀμφοῖν ἡδύ, σύγκρατον· εἰ δ' ἀποζυγθείεν ἀλλήλων, ἧττον θυφαίνουσιν. ὑπὸ δ' ὑπὸ ταῖς ἄγαν παλινσκίοις ὕλαις, ἰλαραὶ κλισίαι τοῖς ἐνεστιᾶσθαι θέλουσιν, εἰς ἃς τὴν μὴν ἀσκόν, εὐθυμίως ἐπεφοίτων τινές· ἀθρόος δ' ὁ πολιτικὸς ὄχλος ἐπεφωκυίει, ὄντως Ἀφροδισιάζοντες. ἐπεὶ δ' ἱκανῶς τοῖς φυτοῖς ἐτέρφθημεν, εἴσω τοῦ νεὼ προήλθομεν. ἡ μὲν οὖν θεὸς, ἐν μέσῳ καθίδρυ), Παρείας ἐκ λίθου δαίδαλμα κάλλιστον ὑπόφαιον· ἐκ στιλπνοῦ τέλωτι μικρὸν ὑπομειδιῶσα.

ego verò amatorium iſtud par vtrinque ſuſpenſum habens, Gnidum circumcirca obambulabam, non ſine riſu figulinæ iſtius proteruitatis participem me præbendo, vt in Veneris ciuitate. Porticus autem Soſtrati, ac cætera quæ nos oblectare poterant, principio circumeundo viſentes, mox ad templum Veneris imus nos quidem duo, ego videlicet & Charicles, admodum alacriter, Callicratidas autem, vt ad ſpectaculum muliebre, inuitus: libẽtiùs, vt opinor, pro Venere Gnidia Theſpienſem illum Cupidinem permutatione facta habiturus. Ac ſtatim quodammodo nobis ab ingreſſu luci Venereæ aſpirarunt auræ. Serenitas enim, ac lumen illud ſupernum, non in ſolum ſterile maximè, & lapideis tabulis conſtratum, excipiebatur, ſed erat illud, vtpote in Veneris templo, fœcundum mitibus ac frugiferis arboribus, quę frondibus virentibus in longum vſque promanantibus, aërem circumcirca quaſi concamerabant. Abundè verò illa frugibus denſa myrtus, apud dominam ſuam copioſa naſcens, efflorueràt, deinde & aliarum arborum ſingulæ, quæcunque pulchritudine præſtant, neque ipſæ quanquam longa exacta iam ætate canę, areſcentes, ſed præ vigore quaſi iuuenęſcentes, nouis ſubinde ramis formoſæ atque integræ erant. His autem intermixta erant etiam illa fruticum genera, quæ alioqui fructuum quidem feracia non ſunt, cæterùm pro fructu pulchritudinem habent, Cypariſſorum videlicet & Platanorum aëriæ proceritates, & inter ipſas transfuga Veneris, deæ ipſius olim fugitiua facta, Laurus. Cuiuis verò arbori circumuoluta ſtudioſa illa amoris Hedera obſerpebat, & vites fœcundæ crebris racemis dependebant. Eſt enim iucundior Venus cum Baccho, & temperatum illud dulce quod ab vtriſque venit. Quòd ſi autẽ à ſe mutuò diſiungãtur, minùs exhilarant. Erant autem ſub vmbris iſtis opacis & obſcuris, amœnæ quædam cellæ, eorum vſui qui intus conuiuia agitare vellent, comparatæ: in quas vrbanorum quidem rari commeabant vlli, ſed populi frequentes turbæ ſolenniter cõueniebant, re ipſa Veneri indulgentes. Poſtquam autem abundè plantis iſtis oblectati fuimus, intrò in templum ingreſſi ſumus. Ipſa igitur dea in medio poſita eſt, ex Pario marmore, opus ſanè pulcherrimum atque præclarum: & riſu quodam ſimulato parum ſubridens.

Tota autem pulchritudo eius detecta, nulla veste ipsam tegente, nuda conspicitur, nisi quatenus altera manu pudenda, quasi oblita sui, abscondit. Tantum verò artifex illa ars valuit, vt solida adeò ac dura marmoris natura singula etiam membra deceret. Charicles igitur insanum quiddam & furibundum exclamans, O fortunatissime, inquit, deorum, Mars, qui propter hanc vinctus fuisti. Et simul accurrens plenis labiis, quoad fieri potuit extento collo, deosculabatur illam. Tacitè autem adstans Callicratides, secum in animo admirabatur. Est autem biforis ipsius ædes, vt possint, qui volunt deam ipsam diligentiùs inspicere, etiam à tergo contemplari, & vt nihil ipsius cum admiratione non spectes. Facilè itaque licet per alteram portam accedentibus, posteriorem quoque formositatem contueri. Proinde cùm visum nobis esset totam ipsam deam videre, in posteriorem templi partem circumiuimus, ac recluſa ianua ab ædituo, qui & ipse creditur mulier esse, repetè obstupuimus ad pulchritudinem illam. Athenienſis itaque iste, qui tacitè paulo antè videbat, postquam eas quæ in pueris appetuntur partes aspexit, continuò longè quàm Charicles insaniore modo exclamauit, Hercules, inquiens, quanta scapularum concinnitas! Vt autem extuberantes nitent lumbi, amplexantis manus implentes! Quàm scitè circunductæ clunium pulpæ in se rotundantur, neque tenues nimis ipsis ossibus adstrictæ, neque rursum in immensam effusæ pinguedinem? Formarum autem quæ vtrinque natibus infrà coëuntibus velut impressæ redduntur, dici non potest quàm suauis risus: femoriſque & tibiæ in rectum ad pedem vsque protentæ, accuratè seruata modulatio. Talis igitur & Ganymedes in cœlo Ioui Nectar dulcius infundit: nam ab Hebe equidem subministrante potum haudquaquam acceperim. Cùm autem hæc quasi quodam numine correptus Callicratidas exclamaret, Charicles præ nimio ac vehementi stupore parum abfuit quin diriguisset, humidum quendam & manantem in oculis dolorem colliquans. Cæterùm postquam ab admiratione satietas nos auertit, in altero femore maculam conspicimus, perinde vt in veste asperginem luti aliquam. Arguebat autem deformitatem ipsius, reliquus totius marmoris nitor.

A πῶς δὲ ὁ κάλλος αὐτῆς ἀκάλυπτον, οὐδεμιᾶς ἐσθῆτος ἀμπεχούσης τεγύμνωται, πλὴν ὅσα τῇ ἑτέρᾳ χειρὶ τὴν αἰδῶ λελησμένως ἐπικρύπτει. τοσοῦτο γε μεῖζον ἡ δημιουργὸς ἴσχυσε τέχνη, ὥστε τῷ ἀντίτυπον οὕτω καὶ κατερρωμένην τῆς λίθου φύσιν, ἑκάστοις μέλεσιν ἁρμόττειν. ὁ μὲν οὖν Χαιρικλῆς, ἐμμανές τι καὶ παράφορον ἐμβοήσας, Εὐτυχέστατε, εἶπε, θεῶν ὁ Ἄρης τούτῳ δεθείς, καὶ ἅμα παρεσδραμών, λιπαρεῖς τοῖς χείλεσιν ἐφ' ὅσον ἐκεῖνο δυνατὸν ἐκτείνων τὸν αὐχένα, κατεφίλησεν· ἡ δὲ ἔφεδρος ὁ Καλλικρατίδας, καὶ τοιοῦτον ἀπεθαύμαζεν. ἔστι δὲ ἀμφίθυρος αὐτῆς ὁ νεώς, καὶ τοῖς θέλουσι τὴν θεὸν ἰδεῖν ἀκριβῶς, καὶ κατόπιν, καὶ ἵνα μηδὲν αὐτῆς ἀθαύμαστον ᾖ. δι' ὑμῶν εἰσὶ δὲ ὅτι τῇ ἑτέρᾳ πύλῃ παρελθόντι, τὸ ὄπισθεν ὑμορφίαν ἀφεώρησας. δόξαν οὖν ὅλως τὴν θεὸν ἰδεῖν, εἰς ὃ κατόπιν τοῦ σηκοῦ παρεληλύθειμεν. εἶτ' ἀνοιγείσης τῆς θύρας ὑπὸ τοῦ κηδοφύλακος ἐκ πεπιστευμένου γυναίου, θάμβος ἀμφίδρομον ἡμᾶς εἶχε τὸ κάλλος. ὁ μὲν οὖν Ἀθηναῖος, ἡσυχῇ παρὰ μικρὸν βλέπων, ἐπεὶ τὰ παιδικὰ μέρη τῆς θεοῦ κατώπτευσεν, ἀθρόως πολὺ τοῦ Χαιρικλέους ἐμμανέστερον ἀνεβόησεν, Ἡράκλεις, ὅση μὲν τῶν μεταφρένων εὐρυθμία, πῶς δὲ ἀμφιλαφεῖς αἱ λαγόνες, ἀγκάλισμα χαρᾶς πλήρεις· ὡς δὲ εὐπερίγραφοι τῶν γλουτῶν αἱ χῶραι ὑπαιωρεῦνται, μήτ' ἄγαν ἐλλιπεῖς, αὖθις ἐτέροις παρεσεσαλεύσαι, μήτε εἰς ὑπερόγκου ἀκκεχυμένας ποιότητα· τῶν δὲ τοῖς ἰσχίοις ἐπεσφαιρισμένων ἑξ ἑκατέρων τύπων, οὐκ ἂν εἴποι τις ὡς ἡδὺς ὁ γέλως, μηροῦ τε, καὶ κνήμης ἐπ' εὐθὺ τεταμένης ἄχρι ποδός, ἠκριβωμένοι ῥυθμοί. τοιοῦτος ἄρα Γανυμήδης ὑμῖν, Διὶ ὃ νέκταρ ἥδιον ἐγχεῖ· τοῦδε μὲν γὰρ Ἥβης οὐκ ἂν ἐγὼ διακονουμένης ποτὲ ἐδεξάμην. ἐνθουσιῶντος οὖν τοῦ Καλλικρατίδου βοῶντος, ὁ Χαιρικλῆς ὑπὸ τῆ σφοδρᾷ θάμβους, ὀλίγου δεῖν ἐπεπήγει παχεῖάν τινα, καὶ ῥέον ὑπὸ τοῖς ὄμμασι πένθος αἰγυπιαίνων. ἐπεὶ δὲ τοῦ θαυμάζειν ὁ κόπος ἡμᾶς ἀπήλλαξεν, ὅτι θατέρου μηροῦ κοῖλον εἴδομεν, ὡσεὶ σποδῷ κηλίδα. ἦλεγχε δ' αὐτὸ τοῦτο ἀμορφίαν ἡ περὶ τἆλλα τῆς λίθου λαμπρότης.

ἐγὼ

ἐγὼ μὴν οὕτω πιθανῇ παλαιότητι εἰκάσας τὸ πάθος, φύσιν ὥμιλλον τοῦ λίθου ὑπολαμβάνων εἶναι. πάθος γὰρ οὐδὲ τούτων ἐστὶν ἔξω. πολλοῖς δὲ τοῖς κατ' ἄκρον εὖ δυναμένοις καλοῖς, ἡ τύχη προεμποδίζει. μέλαιναν ἓν ἐπιπλανᾶσθαι φοιτικὸν τινα κηλῖδα νομίζων, καὶ ἐπὶ τούτῳ τοῦ Πραξιτέλους ἐθαύμαζον, ὅτι τοῦ λίθου τὸ δύσμορφον, ἐν τοῖς ἥκιστον ἐλέγχεσθαι δυναμένοις μέρεσιν ἐπεκρύψατο. ἡ δὲ παρεστῶσα πλησίον ἡμῖν ζάκορος, ἀπίστου λόγου κομιδῇ παρέδωκεν ἱστορίαν. ἔφη γάρ τινα ἀσήμου γένους νεανίσκον (ἡ δὲ πρᾶξις ἀνώνυμον αὐτὸν ἐσίγησε) πολλάκις ὑπιόντα τῷ τεμένει, σπουδῇ δαίμονι ἐρασθῆναι τῆς θεοῦ, καὶ πρωΐ μεν αὐτὸν ἐπὶ θεατείοντα παρὰ ναῷ, καθαρᾶς ἔχειν δυσιδαίμονος ἀγνείας δόκησιν. ἐκ τε γὰρ τῆς ἑωθινῆς κοίτης, πολὺ προλαμβάνων τὸν ὄρθρον, ἐπέφοιτα, καὶ μετὰ δύσιν ἄχων ἐκάθιζεν οἴκαδε, πλεῖστ' ὅλην ἡμέραν ἀπόπτυχρὺ τῆς θεοῦ καθεζόμενος, ὀρθὰς ἐπ' αὐτὴν διηνεκῶς τὰς τῶν ὀμμάτων βολὰς ἀπήρδεν. ἄσημοι δ' αὐτῷ ψιθυρισμοὶ, καὶ κλεπτομένης λαλιᾶς, ἐρωτικὴ διεθραίνοντο μέμψις. ἐπειδὴ δὲ καὶ μικρὰ τῶν παθῶν ἑαυτὸν ἀποδυσκολῆναι θελήσαι, προσέπιπτεν, τῇ δὲ τραπέζῃ τέτρασιν ἀσφαλέσι λιθυκῆς δορκὸς ἀπαριθμήσας, διεπέπιθει τὴν ἐλπίδα· καὶ βαλὼν μὴ ὅπῃ σκοπὸν, μᾶλλον δ' εἴ ποτε τὴν θεὸν αὐτὴν βούλοιτο, μηδενὸς ἀσφαλέσι τεσσάρων ἴσῳ σχήματι, προσεκύνει, τῆς ὑπερφυΐας τεύξεσθαι νομίζων· εἰ δ', ὁποῖα φιλεῖ, φαύλως τῆς τραπέζης ῥίψειεν, οἰδ' ὅπῃ δυσφημώτερον ἀπαράσσειν, ὅλην κνίδῃ καθαρώμενος, ὡς ἐπ' αὐτῇ κεχρῷτο συμφορᾷ, καὶ κατηφὴς, καὶ δι' ὅλου σκυθρωπάσας, ἑτέρῳ βόλῳ πλὴν ὡρῶν ἀσχολίαν ἐθεράπευεν. ἤδη δὲ πλέον αὐτῷ τῷ πάθει ἐρεθιζομένου, τοίχους ἅπαντας ἐχαράσσετο, καὶ πᾶς μαλακοῦ δένδρου φλοιὸς Ἀφροδίτην καλὴν ἐκήρυσσεν. ἐτιμᾶτο δ' ὄζοισιν Διὶ Πραξιτέλης, καὶ πρῶ ὅ, τι κειμήλιον ὠραιότης οἴκοι φυλάττοιτο, τοῦτ' ἐκεῖ ἀνάθημα τῆς θεοῦ.

A Ego itaque verisimili coniectura veritatē colligendo, naturam lapidis, id quod apparebat, esse putabam. Nam neque huiusce modi rerum casus alieni sunt. Multis autem quibus extremè & velut ad vnguem pulchris esse licebat, fortuna interim aliquid quod in mora sit, obiicit. Proinde nigram quandam maculam natura aspersam marmori esse existimans, etiam hac parte Praxitelem admirabar, quòd eam lapidis deformitatem in illis potissimùm partibus abscondisset, quæ minùs coargui ac deprehendi possent. At ea quæ nobis propè stabat templi minis-

B tra, incredibilis cuiusdam orationis nouam historiam narrauit. Nam adolescentem quendam inquit haudquaquam ignobili genere natum (nomē autem ipsa res gesta taceri fecit) crebrò ad delubrū hoc ventitantem, infelici quodam genio impulsum, deam ipsam amare cœpisse, & quia totos plerūque dies in templo commorabatur, à principio sanctimoniæ cuiusdam religiosioris speciem de se præbuisse. Nā statim à lecto matutino, multo auroram præuertentem, huc venire solitum fuisse, ac post occasum Solis inuitum ægrè domum rediisse, atque totum diem

C ex aduerso deæ sedendo, rectos in ipsam perpetuò oculorum ictus direxisse. Obscurè autem, inquit, interim secum ipse nescio quæ susurrabat, & suffurante quodam sermone amatorias peragebat querelas. Cæterùm vbi iam paulisper affectus illius molestiam à se remouere volebat, affatus deam, in mensam autem quatuor talis Libycæ capræ dinumeratis, ludendo spem experiebatur. Ac quoties id quod intendebat, iecerat, maximéque si quando deam ipsam iactu feliciore sortitus erat, nullo videlicet talo eadem figura cum alio aliquo cadente,

D adorabat illam, sperans se id quod expetebat, consecuturum esse. Sin autem (quemadmodum solet) simplicius paulo per mensam iecisset, ac tali id quod abominabilius erat, surgendo reddidisset, toti Gnido malè imprecabatur, velut ob cladem aliquam immedicabilem, & mœrore plenus erat: & paulo pòst correptis illis, alio iactu, quod male antea ceciderat, emendabat. Iam verò vbi affectus atque animus illius magis accendebatur, omnis paries insculpebatur, &

Historia impotentis cuiusdam amatoris.

vt quæque arbor mollis erat, ita cortex illius formosam Venerem prædicabat: eodem autem in pretio cum Ioue Praxiteles erat: & quicquid pretiosum ac pulchrum illi domi repositum inter ornamenta fuerat, id omne donarium deæ offerebatur.

Postremò nimia in eo desiderio vehementia in insaniam versa est. Inuenta autem est concupiscentiæ illius mastrupatrix quædam audacia. Cùm enim iam ad occasum Sol inclinaret, sensim ac tacitè, ita vt qui aderant, non animaduerterent, post ianuam clàm irrepsit, & stans ita vt cerni non posset, in interiore parte adeò se tacitus continebat, vt propè ne anhelitum quidem emitteret. Ædituis autem perinde vt consueuerant, foris ianuam attrahentibus, intus nouus iste Anchises concludebatur. At quid ego arcanæ noctis audaciam accuratiùs vobis exprimam, aut etiam alius quispiam? Amatoriorum amplexuum vestigia hæc postridie conspecta sunt, & maculam hãc habebat dea, indicem videlicet eorum quæ passa fuerat. Ipsum verò adolescentem vt vulgo fama refert, vel de petris alicubi aiunt, vel in fluctus marinos præcipitem datũ omnino euanuisse. Atque hæc cùm ministra templi ita narraret, interea exclamans Charicles, Proinde fœmininum genus, inquit, etiamsi saxeum fuerit, amatur. Quid autẽ si quis animatam videret huiusmodi formam, an non vna nox ipsis Iouis sceptris æquiparetur? Subridens autem Callicratidas, Nõdum, inquit, scimus, Charicles, an multas audituri simus huiusmodi narrationes, si quando Thespiis quoque essemus. Et nũc sanè tuæ istius Veneris, cuius tanta æmulatione teneris, manifestum adeò hoc indicium est. Hîc, quo pacto, interrogante Charicle, admodum verisimiliter dicere Callicratidas visus mihi est. Dixit enim quòd cùm adolescens ille amator otium ac spatium totius noctis consecutus fuisset, vt facilè totam affectus istius exatiandi facultatem haberet, quasi cum puero tamen, marmori cohæsisset, illud nimirum volens, neque anteriore parte fœminam valere. Multis itaque absque delectu ac temere vtrinque verbis effutitis, ego promiscuo eorum tumultu ac turba compositis, Viri, inquã, amici, modestam atque ordinatã insistite disputationem, quoniam decora ac decens lex eruditionis atque doctrinæ est. Sublata igitur incomposita hac, & nullum finem habente contentione, vicissim pro sua vterque sententia iustam ac solidam orationem instituite. Neque enim etiamdum tempus est vt ad nauem redeamus. Ac otio hoc vtendum est ad hilaritatẽ, & ad ea studia quæ cum delectatione prodesse possint. Proinde abscedentes hinc è templo (multa enim religionis gratia turba huc ventitat)

A ωρας, αἰ σφοδραὶ τῶν ἐν αὐτῷ πόθων ὀπτασίας ἀπενοήθησαν. εὑρέθη δὲ τόλμα τῆς ἐπιθυμίας μαστροπός. ἤδη γὰρ ὅτε δύσιν ἡλίου κλίνοντος, ἠρέμα λαθὼν τοὺς παρόντας, ὑπεισῆλθε τῆς θύρας πρόσω, καὶ σφᾶς ἀφώνους ἐσδοπάτῳ, ψεδνὸν οὐδὲν ἀναπνέων ἠρέμει, σιωπῇ δὲ τῶν ζακόρων ἔξωθεν τὴν θύραν ἐφελκυσαμένων, ἔνδον ὁ καινὸς Ἀγχίσης κατεῖρκτο. καὶ τί γὰρ ἀρρήτου νυκτὸς ἐγὼ τόλμαν, ἢ ἄλλος, ἐπ' ἀκριβὲς ὑμῖν διηγοῦμαι; τῷ ἐρωτικῷ τῶν πλοκῶν ἴχνη ταῦτα μὲν ἡμέραν ὄφθη, καὶ τὸν παῖδα εἶχεν ἡ θεός, ὃν B ἔπαθεν ἔλεγον. αὐτὸν γε μὴν τὸν νεανίαν, ὡς ὁ δημώδης ἱστορῇ λόγος, ἢ κατὰ πέτρων, φασὶν, ἢ κατὰ πελαγίου κύματος ἀφεθέντα, πάντελῶς ἀφανῆ γενέσθαι. ταῦτα τῆς ζακόρου διηγουμένης, μεταξὺ τοῦ λόγου διαβοήσας, εἶπεν ὁ Χαικλῆς, Οὐκοῦν ὁ ἅλυ καὶ λίθινον ἦν, Φιλήτα. τί δ' εἰ τις ἔμψυχον εἶδε τοιοῦτο κάλλος; ἆρ' οὐκ ἂν ἡ μία νὺξ τοῦ Διὸς σκήπτρων ἐτιμᾶτο; μειδιάσας δὲ ὁ Καλλικρατίδας, Οὐδέπω, φησὶν, ἴσμεν, ὦ Χαικλῆς, εἰ πολλῶν ἀκουσόμεθα τοιούτων διηγημάτων, ὅταν ἐν Θέσπιαις γενώμεθα. καὶ C νῦν δὲ τῆς σοῦ ζηλουμένης Ἀφροδίτης ἐναργὲς ὅδε τὸ δεῖγμα· πῶς ἐρασθέντος τοῦ Χαικλέους, ἄγαν πιθανῶς μοι ἔδοξε λέγειν ὁ Καλλικρατίδας· ἔφη γάρ, ὡς ὁ ἐρασθεὶς νεανίας, παντὸς χρόνου σχολῆς λαβόμενος, ὅλην τὴν παῖδος ἔχειν ἐξουσίαν χορευθῆναι, παντάπασι τῷ λίθῳ προσομιλήσειε, βουληθείς, οἶμαι, ὅπως, μηδὲ τοῦθ' ἕν) ὃ θῆλυ. πολλῶν οὖν ἀκρίτων ἀφυλακτουμένων λόγων, τὸν συμμιγῆ καταπαύσας ἐγὼ θόρυβον, D Ἄνδρες, εἶπον, ἑταῖροι, τῆς κοινῆς ἕνεκα σχολῆς ἐλθόντες ζητήσεως, ὡς εὐπρεπὴς ὅδε νόμος παιδείας. ἀπαλλαγέντες οὖν τῆς ἀτάκτου, καὶ πέρας οὐδὲν ἐχούσης φιλονεικίας, ἐν μέρει κατ' ἀλλήλους ἑαυτῶν δόξης, ἑκάτερος ἀποτείνασθε· καὶ γὰρ οὐδέπω καιρὸς ὅτι ναυῶν ἀπέναι· τῇ δὲ σχολῇ καταληκτέον εἰς ἀκαιρίαν, καὶ μὴ τέρψεως ὠφελησαι δυναμένων ἀποστῶμεν. ἐξαναστάντες οὖν τοῦ νεὼ (πολὺς γὰρ ὁ κατ' εὐσέβειαν ὀπτῶν ὄχλος)

εἰς ἕν τι τῶν συμποσίων ἀποκλίνωμεν, ὅπως δ' ἡρεμίας ἀκούσῃ τε καὶ λέγῃ ἃ τῷ ἑκάστῳ βουλομένοις, ἔξεστι· μεμνῆσθαι δ' ὡς ὁ τήμερον ἡττηθεὶς, οὐκ ἔτ' αὖθις ἡμῖν περὶ τῶν ἴσων διαλήσεται. καλῶς ἔδοξα ταῦτα λέγειν, καὶ συγκαταινεσάντων, ἐξήειμεν, ἐγὼ μὲν ἡδόμενος, οὐδεμιᾶς με πιεζούσης φροντίδος· οἱ δ' ὅτι σπουδαίας, μεγάλων ἐν ἑαυτοῖς σκέμμα. ἄνω καὶ κάτω κυκλοῦντες, ὡς περὶ τῆς προπομπίας ἀγωνιούμενοι Πλαταιᾶσιν. ἐπεὶ δ' ἥκομεν εἴς τι σπουδαῖον, καὶ παλίνσκιον, ὥρα θέσεως, ἀναπαυστέον, Ηδύ, εἶπών, ὁ τόπος, ἐγὼ, καὶ γὰρ οἱ ὑπὲρ κορυφὴν λιγυρὸν ἠχοῦσι τέττιγες, ἐν μέσῳ πάνυ δικαστικῶς καθεζόμενον, αὐτὸν ἐπ' αὐτᾶς ἐφρύσι τὸν Ηλιαστὴν ἔχων. προθεὶς δ' ἀμφοτέροις κλῆρον ὑπὲρ τοῦ, τίνα χρὴ πρότερον εἰπεῖν, ὅπως Χαρικλῆς ἐλελόγχει πρότερον, οὕτως ἀρξεσθαι τοῦ λόγου διεκελευσάμην. ὁ δὲ, τῇ δεξιᾷ τὸ πρόσωπον ἀναπείψας, ἡσυχῇ, καὶ μικρὸν ὑπισχνεῖτο, ἄρξεται τῇ δὲ πῃ, Σὲ, δέσποινα τῶν ὑπὲρ σοῦ λόγων, Αφροδίτη, σὲ βοηθὸν αἰτοῦμαι δεήσεις καλοῦσιν· ἅπασι μὲν γὰρ ἔργον, καὶ βραχὺ τῆς ἰδίας πειθοῦς ὑπεραίρειν, τελεώτατον ὄντων οἱ δ' ἐρωτικοὶ λόγοι, πρεπόντως σου δέονται· σὺ γὰρ αὐτῶν γνησιωτάτη μήτηρ. ἴθι δὴ γυναιξὶ σωτήριος, ἡ θήλεια· χάρισαι δὲ καὶ τοῖς ἀνδράσι μᾶλλον ἄρρεσιν, ὡς ἐγγενέσθαι σφίσιν. ἔγωγ' οὖν αὐτὸς ἐν ἀρχῇ τοῦ λόγου, τὴν πρεσβυτέραν, καὶ πάσης γενέσεως προφήτριζον, ὧν ἀξιῶ, μάρτυρα ὑπικαλούμενος· λέγω δὲ τὴν ἱερὰν τῶν ὅλων φύσιν, ἣ τὰ πρῶτα πηξαμένη στοιχεῖα τὸ κόσμου, γῆν, ἀέρα, πῦρ, ὕδωρ, τῇ πρὸς ἄλληλα πάντων ὑπικράσει πρῶτον ἐζωογόνησεν ἔμψυχον. ὑπισαμένη δ' ὅτι θνητὸν ἐσμὲν ὕλης δημιούργημα, καὶ βραχὺς χρόνος ὁ τῆς ζωῆς ἑκάστῳ καθεῖμαρται, τὴν ἑτέρου φθορὰν, ἄλλου γενέσεσιν ἐμηχανήσατο, καὶ τῷ θνήσκοντι, ὃ πικτόμενον αὐτεμέτρησεν, ἵνα ταῖς πρὸ ἀλλήλων διαδοχαῖς εἰς τὸν ἀεὶ χρόνον ζῶμεν. ἐπεὶ δ' ὡς ἅπασι ἐξ ἑνός τι γενᾶσθαι, διπλῆν ἐν ἑκάστῳ φύσιν ἐμηχανήσατο.

A in vnum aliquod istorum conuiuiorum accumbamus, vt per otium & cum silentio & audire & dicere quæ cuique libet, liceat. Illud autem memineritis, quòd qui hodie victus fuerit, is in posterum nobis de iisdem rebus ampliùs molestus futurus non sit. Rectè visus sum hæc dicere. Et eôdem cohortantibus etiam illis, exiuimus, ego quidem lętus, nulla mè premente cura: illi verò cogitabundi, magnam apud sese in animis disputationem sursum ac deorsum versantes, perinde ac si de principatu ac ductu apud Platæas certaturi essent. Post-

Alludit ad contentionẽ & ambitionem Atheniensium & Lacedæmoniorum, quæ de principatu inter se ante pugnam Plataeense contenderunt. Vide Herodotũ 1 Forum Athenis secundi Eliaste vicem vocabantur.

B quam autem venimus in densum quoddam atque vmbrosum pro ætatis tempore receptaculum, vbi commodè requiescere licebat: Suauis hic locus, inquiens ego, (nam & supra verticem, canorum quoddam resonant cicadæ) in medio admodum iudiciali more considebam, ipsam illam supercilijs præ me ferens Eliæam. Proposita autem vtrisque sorte super eo, vtrum priore loco dicere oporteret, posteaquam Charicles priorem locũ sortitus est, continuò vt auspicaretur orationem, hortatus sum. Ille verò cùm dextera faciem paulum attriuisset cum silentio, & parumper sustinuisset

C sese, mox ad hunc fermè modum orditur: Te domina orationi meæ, Venus, te auxiliatricem preces meæ vocant. Nam cùm omne opus, si vel exiguum propriæ suadelæ instillaueris illi, absolutissimum esse solet, tum verò amatorij sermones præter cætera te indigent. Tu enim eorũ germana adeò mater es. Ades itaque mulieribus patrona, fœmina nimirum ipsa. Largire autem & viris vt maneant mares, perinde atq; generati sunt. Ego igitur statim ab initio orationis primam omnium matrem, & totius gene-

D rationis radicem ac seminarium, eorum quæ propono testem aduoco. Dico autem sacram illam vniuersorum naturam, quę primis illis inter se conglutinatis elementis mundi, terra videlicet, aëre, igne & aqua, mutua illorum & temperata commixtione omne procreauit animatum. Sciens deinde quòd omnes mortalis sumus materiæ opificium, & quòd breue adeò tempus viuendi vnicuique fato præstitutum est: alterius interitum, vt alterius ortus esset, excogitauit: ac morienti, id quod nascitur, è diuerso appendit, vt mutuis successionibus in perpetuum tempus viueremus. Postquam autem impossibile propè erat ex singulis seorsum aliquid procreari, duplicem in vnoquoque genere naturam effinxit.

Nam maribus quidem propria ſeminum quaſi quædam fundamenta largita eſt, fœminam autem perinde vt receptaculum quoddam genitalis ſeminis eſſe fecit. Communi igitur vtrique ſexui deſiderio indito, coniunxit inter ſe mutuò illos, lege neceſſitatis ſancta quadam præſcriptos, vt manerent propria vterque natura contenti, & neque fœmina præter naturam in marem tranſiret, neque mas indecorè ac turpiter emolleſceret. Atque hoc pacto virorum cum mulieribus conuerſationes, in hoc vſque tempus hominum vitam immortalibus quibuſdam ſucceſſionibus conſeruant: neque quiſquam vir ex viro ſe natum eſſe gloriatur. Intra duo autem nomina venerabilia omnis honor manet eorum qui ex æquo matrem ac patrem adorãt. Ab initio igitur cùm adhuc Heroica ſaperet vita, & vicinam deorum coleret virtutem, legibus à natura conſtitutis obtẽperabat: ac ſecundùm ætatis menſuram cum mulieribus coniuncti, generoſorum patres fiebant liberorum. Paulo autẽ poſt tempus à magnitudine illa ad voluptatis deſcendẽdo voragines, nouas & commutatas fruendi vias aperuit. Deinde, quæ nihil non audet, voluptas, naturam ipſam contempta lege violauit. Atque aliquis igitur primus oculis aſpexit marem perinde vt fœminam, ex alterutra videlicet horum cauſſa, aut quòd vi tyrannica eò illum compulerit, aut quòd verbis dolosè ac fraudulenter induxit. Conuenit autem in vnum lectum vna eadémque natura: ac ſeipſos inter ſe mutuò aſpicientes, neque eorum quæ faciunt, neque quæ patiuntur, pudore afficiuntur. Per rupes autem, vt dici ſolet, ſteriles proiecto ſemine, permutatione facta, pro modica voluptate magnam accipiunt infamiam. Dixeris vero eouſque tyrannicæ violentię audaciam ipſam progreſſam eſſe, vt iam & ferro naturam ſacrilego quodammodo deprædentur: ac marum virilitate exhauſta & exinanita, inuenerunt voluptatis ſuperuacaneos & appoſititios modos. Miſeri autem illi & infelices, vt eò magis pueri ſint, iam ne viri quidem amplius manent, ambiguum naturæ duplicis obſcuramentum, cùm neque ad quod nati ſunt, conſeruentur, neque id ad quod tranſiere, habeant: flos autem ille qui in iuuentute adeſt ac manet, in ſenium præmaturum marceſcere ipſos facit. Simul enim inter pueros numerantur, & iam conſenuere, nullum virilitatis interuallum habentes. Ita ſceleſta illa,

A τοῖς μὲν γὰρ ἄῤῥεσιν ἰδίας καταβολὰς σπερμάτων χαρισαμένη, τὸ θῆλυ δ' ὥσπερ χώρης τι δοχεῖον ἀποφήνασα. κοινὸν οὖν ἀμφοτέρῳ γένει πόθον ἐγκερασαμένη, συνέζευξεν ἀλλήλοις θεσμὸν ἀνάγκης ὅσιον, καταγράψασα μέντοι ὅπως τῆς οἰκείας φύσεως ἑκάτερον, καὶ μήτε τὸ θῆλυ παρὰ φύσιν ἄῤῥενοῦσθαι, μήτε τἄῤῥεν ἀπρεπῶς μαλακίζεσθαι. ἀφ' ὧν αἱ συνουσίαι ἀνδρῶν ὁμιλίαι, μέχρι δεῦρο τὸν ἀνθρώπινον βίον ἀθανάτοις ἀφαιρέσεσι φυλάττουσιν· οὐδεὶς ἀνὴρ ἀπ' ἀνδρὸς αὔχει γένεσθαι.

B δυοῖν δ' ὀνομάτοιν σεβασμίοιν πᾶσα τιμὴ μένουσιν, ὁσίου πατρὶ μητέρα προσκυνούντων. κατ' ἀρχὰς μὲν οὖν ἔτι ἡρωϊκὰ φρονῶν ὁ βίος, καὶ πλησίον θεῶν σέβων ἀρετάς, οἷς ἐνομοθέτησεν ἡ φύσις ἐπιτάττει, καὶ καθ' ἡλικίας μέτρα γυναιξὶ ζευγνύμενοι, γυναίων πατέρες ἐγίγνοντο τέκνων. κατὰ μικρὸν δ' ὁ χρόνος ἀπ' ἐκείνου τῆ μεγέθους ἐς τὰ τῆς ἡδονῆς καταβαίνων βάραθρα, ξένας ὁδοὺς καὶ πρωτοπλαγμένας ἀπολαύσεων ἔτεμεν. εἶτ' ἡ πάντα τολμῶσα τυφὴ, τῇ φύσιν αὐτῇ πρωτίμησε·

C καί τις ἄρα πρῶτος ὀφθαλμοῖς τὸ ἄῤῥεν εἶδεν ὡς θῆλυ, δυοῖν θάτερον, ἢ τυραννικῶς βιασάμενος, ἢ πείσας πανούργως. συνῆλθε δ' εἰς μίαν κοίτην μία φύσις· αὐγοὺς δ' ἐν ἀλλήλοις ὁρῶντες, ἔδρασαν, ἔδρασαν ἃ πάσχουσιν, ἡδόμενοι τε· καὶ πετρῶν δέ, φασιν, ἀγόνων σπείραντες, ὀλίγης ἡδονῆς ἀντικαταλλάξαντο μεγάλην ἀδοξίαν. εἴποις γε μὴν εἰς τοσοῦτον τυραννικῆς βίας ἡ τόλμα προέκοψεν, ὡς μέχρι σιδήρου τῇ φύσιν ἱερουλῆσαι· τὸ δ' ἄῤῥενον τὸ ἄῤῥεν σκενώσαντες,

D ὗρον ἡδονῆς προέλκυσμα μέτρα. οἱ δ' ἄφλοιοι, καὶ δυσυχεῖς, ἵν' ὅτι πλέον ὦσι παῖδες, οὐδὲ ἐπὶ μύοισιν ἄνδρες, ἀμφίβολον ἄγνωμα διπλῆς φύσεως, ὅτ' εἰς ὃ γεγόνασι φυλαχθέντες, ὅτ' ἔχοντες ἐφ' ὃ μετέβησαν. ὃ δ' ἐν νεότητι πρόσωπον ἄνδρα, εἰς γῆρας ἀνδρὶ μοραίνει πρόσωπον. ἅμα γὰρ ἐν παισὶν ἀριθμοῦνται, καὶ γεγήρακασιν, οὐδὲν ἀνδρῶν μεταίχμιον ἔχοντες· οὕτως ἡ μιαρὰ,

καὶ πολυτὲς κακοῦ διδάσκαλος τρυφὴ, ἄλλων A & omnis mali magistra, mollities, volu-
ἀπ' ἄλλης ἡδονὰς ἀναμηχανώμενος ὑπνοῦσα, μέ- ptates impudicas aliam ex aliaexcogitan-
χρι τῆς τοῦδε ῥυπώσεως δυσανθρώπου θύραπόθεν do, in eum morbum qui ne dici qui-
νόσου κατώλισθεν, ἵνα μηδὲν ἀγνοῇ μέρος ἀ- dem ampliùs decorè potest, prolapsa est,
σελγείας. εἰ δ' ἐφ' ὧν ἡ τρόνοια θεσμὸν ἔτα- vt nullam videlicet partem petulantiæ
ξεν ἡμᾶς ἕκαστος ἵδρυτο, ταῖς μετ' γυναικῶν & obscœnitatis ignoraret. Quòd si verò
αὐτὸ ὁμιλίαις ἠρκούμεθα, καὶ πρῶτος ὀνείδους ὁ in iis de quibus ipsa Prouidentia legem
βίος ἐκαθάρευεν. ἀμέλει τοῦδε τοῖς τοῦδεν ἐκ sanciuit, vnusquisque nostrûm sese fir-
πονηρᾶς ἀφροσύνης τοῦδαχρεῖον δυσανθρώποις maret, ac persisteret: conuersationibus
μύοις ζώοις, ἄλεκτος ἡ τῆς φύσεως νομοθε- iis quæ cum mulieribus fiunt, cõtenti es-
σία φυλάττεται. λέοντες οὐκ ὑπομαίνονται semus, & ab omni conuitio ac probro vi-
λέουσιν, ἀλλ' ἡ κατ' καιρὸν ἀφροδίτη τοῦς ὃ ta nostra pura atque integra foret. Certè
θῆλυ τὸ ὄρεξιν αὐτῶν ἐκκαλεῖται. ταῦρος B inter ea animantia quæ nihil ex mala at-
ἀγελάρχης βοσὶν ὑπηθόρνυται, καὶ κριὸς ὅλον que peruersa affectatione deprauare pos-
τὸ ποίμνιον ἄῤῥενος πληροῖ σπέρματος. τί sunt, illibata naturę legislatura illa custo-
δέ; σὺς ὠὰς μὴ θύνας μεταδιώκουσι κάπρους; ditur. Leones non insaniunt in leones:
λυκαίνας δ' ὑπομίγνυται λύκοι; καθόλου δ' sed quæ tempore suo accedit venus, in
εἰπεῖν, ἅθ' οἱ ἄθεα ῥοιζοῦντες ὄρνιθες, οὐδ' ὅσα fœmineum sexum concupiscentiam illo-
τὸ ὑγρὰ καθ' ὕδατος εἴληχε λῆξιν, ἀλλ' rum excitat. Taurus armenti dux cum
ἤδη ὅτι γῆς τι ζῷον, ἄῤῥενος ὁμιλίας ἐπωρέ- bobus miscetur, & aries totum gre-
χθη, μόνῳ δ' ἀκίνητα τῆς τρονοίας τὰ δόγμα- gem masculo implet semine. Quid au-
τα. ὑμᾶς δ', ὦ μάτην ὅτι τῷ φρονῆν ὀλε- tem? An non suum cubilia sectantur
γόμυθοι, θεῖον ὡς ἀληθῶς φάσλον αὐθρω- apri? lupas autem ineunt lupi? Et vt in
ποι, τίνι κομῇ ἴσῳ τοῦδαιμονίσαντες; ὅτι τῷ C summa dicam, neque quæ aërem vola-
κατ' ἀλλήλων ὕβριν ἡρέθισθε; τίνα δ' ψυχῆς tu perstrepunt aues, neque quæ humi-
τυφλὴν αἰσθησίαν καθαχέαντες, ἀμφοῖν ἡ- dam aquæ sortita sunt mansionem, ne-
σχύνατε, φύγοντες ἃ διώκειν ἔδει, καὶ διώκον- que etiam aliquod in terris animal con-
τες ἀφ' ὧν ἔδει φυγεῖν; ἐκ καθ' ἕνα τοιαῦτα greſſum maris appetit, sed manent in-
χιλιῶν πάντων ἑλομένων, τοῦδε εἷς ἔσαι. σὺ δὲ ter ea immota Prouidentiæ decreta.
γὰρ ἐκεῖνοις τοῖς Σωκρατικοῖς καὶ ὁ θαυμαστὸς Vos autem, ô frustra sapientiæ nomine
ἀναφύεται λόγος, ὑφ' ὃ παιδικὴ μὲν ἀκοαὶ, iactati, animal, vt verè dicam, vile ac
τελείων ἐνδεὴς λογισμῶν φαινακίζον), ὃ δ' malum, homines, quonam nouo mor-
ἤδη κατ' φρόνησιν ἐς ἄκρον ἔρχον, ὅτι ἂν ἐπα- bo delinquentes, in mutuam inter vos
χθῆναι δύναιτο. ψυχῆς γὰρ ἔρωτα πλάττον), contumeliam accensi estis? Quonam a-
καὶ ὃ τῶν σώματος εὔμορφον αἰδούμενα φιλῆν D nimi cæco stupore effuso, adeò ab vtra-
ἀρετῆς καλὸν αὐτοὺς ἐφασκε· ἐφ' οἷς μοι que aberratis via, fugientes videlicet ea
πολλάκις καγχάζειν ἐπῆλθε). τί γὰρ παθόντες, quæ sectari vos decebat, & contrà sec-
ὦ σιμοὶ φιλόσοφοι, ὃ μόνῳ ἤδη μακρῷ χρόνῳ tantes illa à quibus refugere oportebat? ac
δεδωκὸς ἑαυτῷ πεῖραν ὁποῖόν ἐστιν, ᾧ πολιὰ singula talia æmulari omnibus
παρεικοῦσα, καὶ γῆρας ἀρετῆς μάρτυρες, δι' volentibus, ne vnus quidem postremò
ὀλιγωρίας τοῦδαπέμπετε; πᾶς γ' ὁ σοφὸς ἔ- reliquus erit. At enim hîc Socraticis istis
ρως ἐπὶ τὸ νέον ἐπλοκ), μηδέπω τῷ λογισμῷ etiam præclara illa oratio renascitur, qua
ἐν αὐτῷ, τοῦς ἀπταπόνου), χρῖσιν ἐχόντων; puerorum quidem auditus, perfectis ra-
tiocinandi viribus adhuc carentes, deci-
piuntur: illud autem quod iam per pru-
dentiam ad summum euasit, subduci fa-
cilè nequit. Animi enim amorem quen-
dam comminiscuntur: & cùm corporis
pulchritudinem vereantur amare, virtu-
tis vocant sese amatores. Ob quæ sæpe-
numero risu diffluere, in mentem mihi
venit. Nam quid vobis accidit, ô nimiùm
graues philosophi, quòd id quod longo
iam tẽpore sui experimentum de se qua-
le sit, præbuit, cui canities accedens & senectus virtutis testimonium dat, per negli-
gentiam adeò dimittitis: omnis autem ille præclarus amor in iuuenem cõcitatur, cùm
tamen in eo ratio & vis colligendi nondum habeant ad quæ iudicium conuertant?

An hæc veluti lex quædam est, vt omnis quidem deformitas, malitiæ damnata sit: pulchrum autem quod est, id recta via vt bonum & honestum laudetur? At verò iuxta magnum veritatis interpretem Hometum,

alius pulchro minùs enitet ore,
At formam deus exornat virtute loquendi,
Quíque vident illum, verbis mulcentur, at ipse
Intrepidus fatur suauí commixta pudore,
Et medios inter vultu supereminet omnes,
Pérque vrbem aspiciunt, venientem numinis instar.

Et rursum alibi dicens, inquit:

At tibi formoso sub corpore nulla fuit mens.

Certè formoso illo Nireo cordatus Vlysses magis laudatur. Quo pacto igitur sapientiæ quidem, aut iustitiæ, ac cæterarum virtutum, quæ cum perfectis viris consortem & quasi hæreditarium nactæ sunt ordinem, nullus amor conueniens vobis est; pulchritudo autem in pueris illa, vehementissimos affectuum impetus excitat? Prorsus enim amari oportebat Phædrum propter Lysiam, ô Plato, quem prodidit? Aut virtutem Alcibiadis amari probabile fuit, quando ille deorum statuas amputando violabat, & sacris Eleusiniis illæ inter potandum iactatæ voces insultabant? Quis igitur amatorem illius fuisse se perhibet, cùm Athenæ proderentur, & Decelea munitionibus obfirmaretur, ac tota vita ad tyrannidem spectaret? At donec quidem barba nondum (iuxta sacrum illum Platonem) obsitus erat, omnibus amabilis fuit: postquam autem transiit à puero in virum, qua ætate intellectus (qui tamen imperfectus erat) totam ac plenam ratiocinandi vim consequebatur, ab omnibus odio habebatur. Quid igitur affectibus turpibus verborum prætendentes verecundiam, animi virtutem appellant, corporis elegantiam, iuuenum isti amatores magis quàm sapientiæ? Atque hæc quidem à nobis dicta sufficiant, ne videamur clarorum virorum inuidiosè nimis mentionem facere. Parumper autem à vehementiori studio ad vestram Callicratida voluptatem descendendo, ostendam puerorum consuetudine muliebrem multo potiorem esse. Ac principiò quidem omnem ego delectationem censeo iucundiorem esse, quæ diuturnior est. Acuta siquidem voluptas, quæ celeriter præteruolat: priusquam satis percipiatur cognitione ac sensu, desinit. Illud autem quod lætitiam affert, quo magis abundat, eo potius est.

De his in sympolio & Phædro Platonis.

Vide Plutarchũ in vita Alcibiadu, & Thucydidem.

A ἢ νόμος ὅστ', πᾶσαν μὲν ἀμορφίαν πονηρίας τῆς εἰ) καλόκριτον, αὐτὴν δ' ὡς ἀγαθὸν ἐπαινεῖσθαι τὸν καλόν; ἀλλά τοι κ τὸν μέγαν ἀληθείας θεσπέσιον Ὅμηρον,

εἰδὸς τὸς ἀκιδνότερος πέλε αὐτήρ·
Ἀλλὰ θεὸς μορφὴν ἐπέσι στέφε· οἱ δὲ τ' ἐς αὐτὸν
Τερπόμενοι λεύσσουσιν, ὁδὶ ἀσφαλέως ἀγορεύει·
Αἰδοῖ μειλιχίη, μετὰ δὲ τρέπει ἀγλαΐη·
Ἐρχόμενον δ' αὐτὰ ἄγχι, θεὸν ὡς εἰσορόωσι.

κ πάλιν εἶπέ που λέγων,

B οὐκ ἄρα σοί γ' ὅπτι εἶδεϊ κ φρένες ἦσαν.

ἀμέλει τῷ καλῷ Νιρέως σοφὸς Ὀδυσεὺς πλέον ἐπαινέσαι. πῶς οὖν Φαιδήσεως μὲν, ἢ δικαιοσύνης, τ τε λοιπῶν ἀρετῶν, αἷς τελείοις ἀνδράσι σύγκληρον εἰλήχασι τάξιν, οὐδεὶς ἔρως ἐντρέχει, ὁ δ' ἐν παισὶ κάλλος ὀξυπόδας ὁρμὰς παθῶν ἐτείρει; πολὺ γοῦν ἐρᾷν ἔδει Φαίδρου δηλ. Λυσίου, ὦ Πλάτων, ὃν προὔδωκεν; ἢ τιμᾷ ἀρετῇ φίλον Ἀλκιβιάδην εἰκὸς ἦν, δήπου ἐκροτηρίαζε τὰ θεῶν ἀγάλματα, κ τῷ ἐν Ἐλευσῖνι τελετῷ αἱ πρῶται πότον ὀργιῶνται φωναί; τίς ἐρασὴς ὁμολογεῖ γνέσθαι, προδιδομένων Ἀθηνῶν, κ Δεκελείας ἐπιτειχιζομένης, κ βίᾳ τυραννίδα βλέποντος; μὴ ἄγει μὲν οὐδέπω κ τ' ἱερὸν Πλάτωνα πώγωνος ἐμπί πλατο, πᾶσιν ἐράστης ἦν. μεταβὰς δ' ἀπὸ τ παιδὸς εἰς τὸν ἄνδρα, καθ' ἣν ἡλικίαν ἡ τέως ἀτελὴς φρόνησις ὁλόκληρον εἶχε τὸν λογισμὸν, ὑπὸ πάντων ἐμισεῖτο. τί δὴ πάθεσιν αἰσχροῖς ὀνομ' ἐπιγράφοντες αἰδῶ, ψυχῆς ἀρετὴν λέγουσι τὴν τῶ σώματος ὑπερέπειαν, οἱ φιλόνεοι μᾶλλον, ἢ φιλόσοφοι; κ ταῦτα μὲν ἡμῖν ὑπὲρ τ μὴ δοκεῖν ὑπισήμων ἀνδρῶν φιλαπεχθημόνως μνημονεύειν, ὑπὲ τοσοῦτον εἰρήσθω. μικρὰ δ' ἀπὸ τῆς ἄγαν ἀσυνδέτης ὑπὲ τ ὑμετέραν, ὦ Καλλίκρατίδα, καταβὰς ἡδονὴν, ὑποδείξω παιδικῆς χρήσεως πολὺ τ γυναικείαν ἀμείνω, κ τὸ τε πρῶτον, ἐγὼ πᾶσαν ἀπόλαυσιν ἡγοῦμαι τερπνοτέραν τῆ), τὴν χρονιωτέραν· ὀξεῖα μὲν ἡδονὴ προσπίπτουσα, φθάνῃ πρὶν ἢ γνωσθῆναι πεπαυμένη· τὸ δ' ὠφελοῦν, ἐν τῷ πρέλκοντι χρήσιμον,

ὡς εἴθε καὶ βίου μακρὰς ἐπεθήσατο μοίρας ἡ μι- A
κρολόγος ἡμῖν ἐπέκλωσε μοῖρα, καὶ ὃ πᾶν
ἐπὶ χρόνον διηνεκὴς ὑγίεια, μηδεμιᾶς λύπης τὸν
βίον ἐπινεμούσης. ἑορτὴν γὰρ ἄν, καὶ
πανήγυριν τὸν ὅλον χρόνον ἠγόμεθα. ἀλλ' ἐπεὶ
τῶν μειζόνων ἀγαθῶν ὁ βάσκανος δαίμων
ἐνεμέσησεν, ἔν γε τοῖς παροῦσιν ἡδίστα τὰ
προσιόντα. γυνὴ μὲν οὖν ἀπὸ πρώτης μέ-
χρις ἡλικίας μέσης, πρὶν ἢ τελέως τὴν ἐσχά-
την ῥυτίδα τοῦ γήρως ἐπισφραγίσῃ, διάλεκ-
τον ἀνδράσιν ὁμίλημα, κἂν παρέλθῃ τὰ τῆς
ὥρας, ὅμως ἡ ἐμπειρία ἔχει τι λέξαι τῶν B
νέων σοφώτερον· εἰ δ' εἴκοσιν ἐτῶν ἀποπει-
ρώη παῖδά τις, αὐτὸς ἔμοιγε δοκεῖ παχυ-
τέρᾳ, ἀμφίβολον Ἀφροδίτῃ μεταδιώκων·
σκληροὶ γὰρ οἱ τῶν μαλῶν ἀποδυσπετοῦντες
ἔγκοι, καὶ τραχὺ μὲν αὐτὴ τοῦ πάλαι μαλα-
κοῦ πυκνωθὲν ἰούλοις ὁ γνάθων· οἱ δ' ὑ-
φυὴς μηροὶ θριξὶν ὡσαύτως ῥυπῶντες. ἀλ'
ὅτι τούτων ἀφανέστερα, τοῖς πεπειρακόσιν
ὑμῖν εἰδέναι παρίημι. γυναικὶ δὲ ἀεὶ πάσῃ ἡ
τοῦ χρώματος ἐπισκιβὴς χάρις, καὶ δασυ-
λὴς μὲν ἀπὸ τῶν βοστρύχων τῆς κεφαλῆς
ἕλικες, ἰακινθοις ὁ καλὸν ἀνθοῦσιν ὁμοῖα C
πορφύροντες· οἱ μὲν, ὑπονώτιοι κέχυνται,
μεταφρένων κόσμος, οἱ δὲ, πρὸ ὤτων, τὴν χρο-
ᾴαν, πολὺ τῶν ἐν λιμνῶν ὑλύτεροι σελί-
νων· ὃ δ' ἄλλο σῶμα, μηδ' ἀκαρὴς τεῖχος
αὐταῖς ὑποφυομένης, ἠλέκτρου, φασὶν, ἢ
Σιδωνίας ὕελου διαφεγγέστερον ἀπαστράπτει.
πόθεν δὲ καὶ τῶν ἡδονῶν καὶ τὰς ἀντιπαθεῖς με-
ταδιωκτέον, ἐπειδὴ ἐξίσου τῆς διατεθεῖ-
σιν οἱ πάσχοντες ὠφελοῦνται; χρεὼν γὰρ
οὐ κἀγὼ ταὐτὰ τοῖς ἀλόγοις ζώοις τὰς μονή- D
ρεις διατριβὰς ἀσπαζόμεθα, ἀλλά πως
φιλεταίρῳ κοινωνίᾳ συζεύγνυτες, ἡδίω τά τε
ἀγαθὰ σὺν ἀλλήλοις ἡγούμεθα, καὶ τὰ δυ-
σχερῆ κουφότερα μετ' ἀλλήλων. ὅθεν εὑ-
ρέθη τράπεζα κοινὴ· καὶ φιλίας μεσίτην τρά-
πεζαν ὡνόμασθε, γαστρὶ τὸν ὀφλομέ-
νῳ ἀπομισθοῦντες ἀπόλαυσιν, ἃ μόνοι τὸν
Θάσιον, εἰ τύχοι, πίνοντες οἶον, οὐδὲ καθ'
αὑτοὺς τ' πολυτελῶν πιμπλάμενοι σιτίων,

Quare vtinam & vitæ longiores termi-
nos parca ac tenax illa nobis præfiniiſ-
ſet Parca, & totum hoc ſpatium perpe-
tua ſanitas gubernaret, nulla mentis per-
turbatione atque moleſtia interuenien-
te. Feſtum enim diem, & quaſi quendam
ſolennem conuentum, totum hoc tem-
pus perageremus. Verùm poſtquam ma-
ioribus bonis malignus deus inuidit, in
præſentibus vtique rebus dulciſſima illa
ſunt, quę quàm longiſſimè extenduntur.
Mulier itaque ab eo quando virgo fuit,
vſque ad mediam vitæ ætatem, priuſ-
quam omnino poſtrema illa ſenectutis
ruga ſuperuenit, ad amplexandum a-
pta ac digna viris conuerſatio eſt: at-
que etiamſi illa quæ formæ atque ætā-
tis tenerioris ſunt, effluxere, habet ta-
men aliquid experientia dictu ſapien-
tius ac doctius quàm iuniores. At ve-
rò ſi quis puerum viginti annorum ag-
grediatur, ille mihi certè videtur pa-
thica affectione laborare, ambiguam
videlicet venerem ſectando. Nam &
duri ſunt membrorum tori iam adulti
& viriles, & aſperum quidem, pro eo
quod dudum molle ac tenerum fuit,
denſatum crebra lanugine mentum: fe-
mora autem idonea ac commoda illa,
ſetis quaſi quodam ſqualore obducta.
Quæ verò ſunt his occultiora, vobis, qui
periculum eius rei feciſtis, cognoſcenda
relinquo. In muliere autem ſemper o-
mni & coloris reſplendet gratia, & largæ
capillorum capitis texturæ, perinde ac
ſuauiter floreſcentes hyacinthi nigrican-
tes, aliæ quidem per tergum effundũtur,
ſcapularum nimirum decus, aliæ verò ſe-
cundùm aures & tempora, multo quàm
in pratis apium eſt, criſpiores. Reliquum
verò corpus ne minimo quidem crinis
veſtigio ipſis ſubnaſcente, electro, vt a-
iunt aut vitro Sidonio peſpicuum magis
effulget. Cur autem nõn & voluptatum
mutuos atque alternos affectus perſe-
quar, quandoquidem ex æquo cum iis
qui agendo afficiuntur, patientes quo-
que lætitiam capiunt? Propemodum e-
nim non eodem modo vt bruta animan-
tia, ſolitarias conuerſationes amamus,
ſed amica quodammodo ſocietate coniun-
cti, & ſuauiora quæ bona ſunt inter
nos mutuò, exiſtimamus: & aduerſa iti-
dem inter nos mutuò leuiora. Vnde
& inuenta eſt menſa communis, & amicitiæ mediatrice illa in medio poſita, de-
bitam ventri adnumeramus voluptatem, non ſoli Thaſium, ſi id fortè contin-
gat, bibentes vinum: neque ſinguli per ſe pretioſis ac caris implentes nos obſoniis,

ſed illud ſuaue ac delectabile putantes, quod quiſque cum alio capit: ac voluptates inter nos communicantes, maiori lætitia afficimur. Illi igitur cum mulieribus congreſſus, delectationis permutationem ac viciſſitudinem parem habent. Nam inter ſe mutuò vtrinque ex æquo afficientes, cum maiori voluptate diſſoluuntur. Niſi verò Tireſiæ iudici accedendum fuerit, quòd videlicet muliebris delectatio toto gradu virilem præcedit. Honeſtum autem eſſe arbitror, non ambitioſè, ac ſibi tantùm frui volẽdo, quo pacto priuatim aliquid commodi auferant ſpectare, totam ab aliquo accipientes voluptatem: ſed illo quod percipiunt, diuiſo, paria facere, & ſimilia recompenſare. Atqui hoc de pueris dicere nemo adeò inſanus eſt qui poſſit: ſed alter quidem affectus, quocunque tandem modo hæc exiſtimat, voluptate velut exempta, ac propria quadam percepta, abit: illi verò qui contumeliam hanc paſſus eſt, principiò quidem dolores ac lacrymæ oboriuntur: paulo verò pòſt vbi per tempus dolor aliquid remiſit, magis, vt aiunt, nihil quicquam moleſtè feceris, voluptas autem ne vlla quidem aliqua. Quod ſi autem & curioſiùs quiddam adſcitum addere decet (decet autem in Veneris luco, opinor) muliere licet, Callicratida, etiam puerorum modo aliquantulum vtendo, voluptatem capere, duplici fruendæ illius via aperta: maſculum autem quod eſt, nullo modo præbet delectationẽ atque vſum muliebrem. Quare etiam ſi vobis quidem placere poteſt, nos certè mutuò inter nos veluti quodam ſepto diſcludamur. Iam verò ſi maribus honeſtum adeò eſt cum maribus conſuetudinem habere, ament ſeſe mutuò de cætero etiam mulieres. Age nunc ô iunior ætas, & nouarum voluptatum inuẽtrix, poſteaquam nouas maſculę mollitiei vias excogitaſti, largire & mulieribus parẽ poteſtatem. Cõgrediantur & illę inter ſe mutuò, quemadmodũ viri: laſciuorũ autem inſtrumentorũ iungentes inter ſe machinamẽtum, obſcurũ atque monſtroſum, ex ſterilibus compoſitum, concũbat mulier perinde ac vir cũ muliere: illud autem quod rarò auditum eſt nomen, & pudet ſanè dicere, Tribadũ obſcœnitatis iſtius, paſſim ac liberè vagetur: omne autem Gynæcéum noſtrũ Philænis ſit, ſemimares quoſdã amores turpiter agitans. & quanto melius eſt in maſculam libidinem cogi mulierem, quàm generoſum illud virorum in mulierem effœminari?

A ἀλλὰ δοκεῖ τερπνὸν ἑκάστῳ ὃ μετ' ἄλλου. καὶ τὰς ἡδονὰς κοινωσάμενοι, μᾶλλον διαφερόμεθα. αἱ μὲν οὖν γυναικεῖοι συνουσίαι, τῆς ἀπολαύσεως ἀντίδοσιν ὁμοίαν ἔχουσιν· ἀλλήλοις γὰρ ἀξίσου ἁψάμεναι, ἡδέως ἀπαλλάττονται· εἰ γε μὴ δικαίῃ Τειρεσίᾳ προσεκτέον, ὅτι ἡ θήλεια τέρψις ὅλῃ μοίρᾳ πλεονεκτεῖ τὴν ἄρρενα. καλὸν δ' οἶμαι, μὴ φιλαύτως ἀπολαύσαι θελήσαντας, ὅπως ἴδιά τι χρηστὸν ἀποίσονται σκοπεῖν, ὅλως τοῦδέ του λαμβάνοντας ἡδονὴν, ἀλλ' ἑκάτερον μεταπαίοντας, οὗ τυγχάνουσιν,
B ἀντιπαθαίνειν ὅμοια· τοῦτο δ' οὐκ ἂν ὅτι παίδων εἴποι τις, οὐχ οὕτω μέμηνεν. ἀλλ' ὁ μὲν, ἁψάμενος ἥνομίζει ποτὲ ταῦτα, τὴν ἡδονὴν ἐξαίρετον λαβών, ἀπῆλθεν· τῷ δὲ ὑβρισμένῳ, κατ' ἀρχὰς μὲν ὀδύναι, καὶ δάκρυα, μικρὸν δὲ ὕστερον τοῦ χρόνου τὴν ἀλγηδόνος χαλασάσης, πλέον, ὡς φασιν, οὐδὲν ἂν ὀχλήσας, ἡδονὴ δ' οὐδ' ἥψεται. Εἰ δὲ δεῖ τι καὶ πρεσβύτερον εἰπεῖν (δεῖ δὲ ἐν Ἀφροδίτης τεμένει) γυναικὶ μὲν, ὦ Καλλικρατίδα, καὶ παιδικώτερον χρώμενον,
C ἔξεστιν διφορηθῆναι, διπλασίας ἀπολαύσεως ὁδοὺς ἀνοίξαντα, ὃ δ' ἄρρεν, οὐδενὶ τρόπῳ χαρίζεται θήλεια ἀπόλαυσιν· ὥστ' εἰ μὲν καὶ ὑμῖν ἀρέσκει δύο ἀπολαύειν, προσῆς ἀλλήλοις δὲ ἡμεῖς ἀποτειχισόμεθα. εἰ δὲ τοῖς ἄρρεσιν ἀνάπειθες αἱ μὴ ἀρρένων ὁμιλίαι, προσῆς ὃ λοιπὸν ἐράτωσαν ἀλλήλων αἱ γυναῖκες. ἄγε νῦν, ὦ νεώτερε χρόνε, καὶ τὴν ξένων ἡδονῶν νομοθέτα, καινὰς ὁδοὺς ἄρρενος τευχῆς ὑπονοήσας, χάρισαι τοῖς ἴσοις ἄρχουσιν καὶ γυναιξίν· ἀλλήλαις ὁμιλησάτω-
D σαν, ὡς ἄνδρες· ἀσελγῶν δὲ ὀργάνων κατασκευασμάτων τέχνασμα, ἀπόρων τερατῶδες αἴνιγμα, κινεῖσθαι μὴ γυναικὸς, ὡς ἀνήρ· ὃ δὲ εἰς ἀκολουθοῦσιν ἦκον ὄνομα, αἰσχύνομαι καὶ λέγειν, τῆς τριβακῆς ἀσελγείας, αἰδέσθητι πομπεύετω. πᾶσα δ' ἡμῖν ἡ γυναικωνῖτις, ἔστω Φιλαινὶς, ἀνδρογύνους ἔρωτας ἀσχημονοῦσα. καὶ πόσῳ κρεῖττον εἰς ἄρρενα τευχῆναι βιάζεσθαι γυναῖκα, ἢ ὃ γύναιον ἀνδρῶν, εἰς γυναῖκα θηλύνεσθαι;

τοιαῦτα σπουδῆς μεταξὺ παθαινόμενος ὁ Χαεικλῆς ἐπαύσατο, δεινόν τι καὶ θηριώδες ἐν τοῖς ὄμμασιν ὑποβλέπων. ἐῴκει δέ μοι καὶ καθαρσίῳ χρῆσθαι πρὸς τοὺς παιδικοὺς ἔρωτας. ἐγὼ δέ, ἡσυχῇ μειδιάσας, καὶ πρὸς τὸν Ἀθηναῖον ἠρέμα τῷ ὀφθαλμῷ παραβαλών, Παιδιᾶς, ἔφην, καὶ γέλωτος, ὦ Καλλικρατίδα, δικαστὴς κατεδεῖσθαι προσδοκήσας, οὐκ οἶδ' ὅπως ὑπὸ τῆς Χαεικλέους δεινότητος ὅτι σπουδαιότερον ἤλμαι. σχεδὸν γὰρ ὡς ἐν Ἀρείῳ πάγῳ περὶ φόνου καὶ πυρκαϊᾶς, ἢ, νὴ Δία, φαρμάκων, ἀγωνιζόμενος, ὑπερφυῶς ἐπαθήνατο. καιρὸς οὖν ὁ νῦν, εἴ ποτε καὶ πρότερον, ἀπαιτεῖν σε τὰς Ἀθήνας. Περικλῆ δὲ πείθου, καὶ τὴν δεκὰς ῥητόρων τὰς Μακεδόσιν ἀντιπλισμένας γλώσσας, ἑνὶ τῷ σῷ λόγῳ διαπεῖραι, μιᾶς τὴν ἐν Πνυκὶ δημηγορικὴν ἀναμνησθέντι. Μικρὸν οὖν ὑπισχνεῖτο ὁ Καλλικρατίδας (ἐῴκει δὲ ἀπὸ τοῦ προσώπου μοι τεκμαιρομένῳ, καὶ λίαν ἀγωνίας μεστὸς εἶναι) λόγων ἀμοιβαίων ἀναρχίαν. Εἰ γυναιξὶν ἐκκλησία, καὶ δικαστήρια, καὶ πολιτικῶν πραγμάτων ἐν μέρει σία, κρατήσει ἂν, ἢ πρώτης ἐκλελοιπόσης, καί τε χαλκῶν ἀνδριάντων ἐν ταῖς ἀγοραῖς, ὦ Χαεικλῆς, ἐτύμων. σχεδὸν γὰρ οὐδὲ αὐταὶ περὶ αὐτῶν, ὁπόσαι πρὸ ὑμῶν καλῶς σοφίαν ἐδόκησαν, εἴ τις αὐταῖς τὴν τοῦ λέγειν ἐξουσίαν ἔφηκεν, οὕτω μὴ ἀπαιδεύτως ἂν εἶπον. οὐχ ἡ Σπαρτιάταις αἰτιωτικὴν Τελέσιλλα, δι' ἣν ἐν Ἄργει θεὸς ἀριθμεῖται γυναικῶν Ἄρης· οὐχὶ ὁ μελιχρὸν αὔχημα Λεσβίων Σαπφὼ, καὶ ἡ τῆς Πυθαγορείου σοφίας θυγάτηρ Θεανώ· τάχα δ' οὐδὲ Περικλῆς οὕτως ἂν Ἀσπασίᾳ συνηγόρησεν. ἀλλ' ἐπειδήπερ δυσερεπὲς ἄρρενας ὑπὲρ θηλειῶν λέγειν, εἰπωμὲν καὶ ἄνδρες ὑπὲρ ἀνδρῶν. σὺ δὲ ἵλεως Ἀφροδίτη γένοιο, καὶ γὰρ ἡμεῖς τὸν σὸν ἔρωτα τετιμήκαμεν. Ἐγὼ μὲν οὖν ἐνόμιζον ἄχρι παιδιᾶς, ἱλαρᾶς τὴν ἔριν ἡμῖν προχωρῆσαι· ἐπεὶ δὲ οἱ περὶ τούτου λόγοι καὶ φιλοσοφίαν ὑπὲρ γυναικῶν ἐπενοήθησαν, ἀσμένως τὴν ἀφορμὴν ἥρπαζα. μόνος γὰρ ὁ ἄρρην ἔρως κοινὸν ἀρετῆς καὶ ἡδονῆς ἐστιν ἔργον.

A Talia cum magna contentione, atque inter dicendum grauiter affectus postquam Charicles dixisset, conticuit, vehemens quiddam atque ferinum ex oculis intuens. Videbatur autem mihi & expiatione vti contra masculos amores. Ego verò tacitè subridens, & ad Atheniensem oculos sensim conuertens: Lusus, inquam, & risus, Callicratida, iudicem consedisse me arbitratus, nescio quo pacto, Chariclis vehemētia ad serias atque seueras cogitationes abreptus sum. Propemodum enim quasi in vico Martio de cæde atque incendio, aut per Iouem etiam de veneficio certaretur, supra modum grauiter affectus fuit. Tempus igitur si vnquam antea fuit, nunc maximè est, vt Athenas ipse repetas. Pericli autem pare, ac decem illorum Rhetorum linguas contra Macedonas armatas, vnica tua oratione exerceas, actionum earum quæ in Pnyce haberi consueuerunt, vnam aliquam ob oculos ponendo. Postquam igitur paululum sustinuisset Callicratidas, videbatur autem (quantum de facie coniecturam mihi facere licebat) contentionis atque timoris, minisque plenus esse, orationem superiori aduersariam orditur: Si mulieribus, inquit, concionum & fori cæterarúmque ciuilium rerum tractandarum facultas aliqua foret, dux nimirum aut præses illarum suffragiis iampridem creatus esses: ac te statuis æreis per fora passim positis, Charicles, venerarentur. Fermè enim ne ipsę quidem de se ipsis, quæcunque aliquando sapientia atque doctrina excellere existimatæ sint, si quis ipsis dicendi potestatem permitteret, cum tanto studio tantáque contentione dicerent: non illa quæ contra Spartanos armata processit Telesilla, propter quam Argis inter Deos numeratur Mars muliebris. Non mellita illa, qua se Lesbus iactat, Sappho: & Pythagoricæ doctrinæ filia Theano. Fortassis autem neque Pericles ita Aspasiæ suæ patrocinatus est. Verumenim quando honestum adeò est mares pro mulieribus dicere, dicamus sanè & viri pro viris. Tu verò propitia nobis sis Venus: nam & nos amorem tuum veneramur. Ego itaque existimabam non vltra ludum ac iocum hilarem hanc contentionem nobis processuram esse: quia verò verba ab hoc profecta, etiam philosophari pro mulieribus in animum induxerunt, libenter occasionem hanc arripui. Solus enim masculus amor, commune virtutis ac voluptatis opus est.

De hac vide Pausaniam in Argolicis.

Optarim autem, si quo pacto fieri posset, & platanum illam quæ Socraticos olim sermones auscultauit, arborem Academia & Lyceo feliciorem, propè alicubi nobis adstare, eo loco tamen natam, vbi Phædri accubitus fuit, quemadmodum sacer ille vir dixit, gratia præditus plurima. Fortassis ipsa quoque, vt fagus illa Dodonæa, ex ramis sacram erumpens vocem, puerorum amores prædicasset, memor adhuc formosi illius Phædri. Verùm quia hoc fieri nullo pacto potest:

Plato videlicet in Phædro.

nam quàm multi medij inter vtrosque
Montes vmbrosi, & resonantes æquoris
vndæ:

hospitésque in terra aliena relicti sumus, & quasi quædam prærogatiua Chariclis Gnidus est: veritatem tamen haudquaquam prodemus. Tu modò nobis ætherie deus in tempore assiste, amicitiæ fautor, & arcanorũ sacerdos Cupido, haudquaquam prauus infans, qualem ludendo fingunt pictorum manus, sed quem prima rerũ omnium primordia procrearunt, perfectum & consummatum iam inde ab initio genitum. Tu enim ex obscura atque confusa deformitate vniuersum hoc effigiasti: proinde tanquam sepulchro aliquo communi totius mundi sublato, circumfuso chao videlicet, illud quidem in vltimi Tartari secessus fuga præcipitasti, vbi verè stant

Ferrati postes, atque ærea limina portis:

vt ibi dura atque insuperabili detentum custodia, à reditu & via ad superos repetenda prohiberetur: splendida autem luce obscuræ nocti prætenta, omnium & inanimatorum, & animam habentium, opifex extitisti. Propriam autem ac singularem infundendo hominibus concordiam, graues illos amicitiæ affectus conglutinasti: vt videlicet ex anima adhuc malitiæ omnis experte & tenera, beneuolentia illa simul enutrita, in perfectionem & quasi quandam virilem ætatem consummaretur. Nam nuptiæ quidem, successionis necessariæ inuentæ sunt remedia: solus autem masculus amor, animi philosophici quasi quoddam imperatum est. Omnia verò ea quæ ex integro ac liberè ad decorem exercitatione prouehuntur, plus honoris consequuntur, quàm illa quæ præsenti necessitate opus habent. Et omnino melius est honestum, quàm id quod sit necessariò. Proinde quamdiu quidem vita hæc hominum rudis & indocta fuit,

A ὐξαίμην γὰρ ἄν, εἴ πῃ ἐμοὶ ἐν δυνατὸν, τὴν ἐπήκοον ποτὲ τῶν Σωκρατικῶν λόγων πλατάνιστον, Ἀκαδημίας καὶ Λυκείου δένδρον εὐτυχέστερον, ἐγγύς ἡμῶν ἑστάναι, πε-
φυκυῖαν ἔνθ' ἡ Φαίδρου παρεσκάκλισις ἦν, ὥσπερ ὁ ἱερὸς εἶπεν ἀνὴρ, πλείστων ἀξιά-
μενος Χαρίτων. αὐτὴ τάχα δ' ὥσπερ ἡ ἐν Δωδώνῃ φηγὸς ἐκ τῶν ὀρεσδρόμων ἱερὸν ἀπορρήξασα φωνὴν, τοῖς παιδικοῖς ἐνέφ-
μησεν ἔρωτας, ἐπὶ τὸν καλὸν μεμνημένη Φαί-
δρου. πλὴν ἐπεὶ τοῦτ' ἀμήχανον·

εἰ γὰ πολλὰ μεταξὺ

B Οὔρεά τε σκιόεντα, θάλασσά τε ἠ-
χήεσσα,

ξένοι τε ἐσ ἀλλοτρίας γῆς ἀπειλήμμεθα, καὶ πλεονέκτημα Χαρικλέους ἐστὶν ἡ Κνίδος· ὅμως τάληθὲς οὐ παρεδώσομεν, εἴ-
σαντες ὀκνῳ. μόνον ἡμῖν σὺ, δαῖμον εὐφή-
μει, καιρίως παράστηθι, Φιλίας δημιούργησον, ἱερόφαντα μυστηρίων ἔρως, οὐ κακὸν νήπιον, ὁποῖα ζωγράφων παίζοντι χεῖρες, ἀλλ' ὃν ἡ παρατόσορος ἐθήνησεν ἀρχὴ, τέλεον θεὸν τε θέντα· σὺ γὰρ ὀξ ἀφανοῦς καὶ κεχυ-
C μένης ἀμορφίας ὃ πᾶν ἐμόρφωσας. ὥσπερ οὖν ὅλου κόσμου τάφον τινὰ κοινὸν ἀφε-
λὼν ὃ παρεκείμενον χάος, ἐκβὰν μὲν ἐς ὑσχάτου Ταρτάρου μυχοὺς ἐφυγάδευσας, ἔνθα ὡς ἀληθῶς

σιδήρειαί τε πύλαι, χ' χάλκεος οὐδός,

ὅπως μὴ ἔστ' ἀρρήκτου δεσμὸν φεύγειν, τῆς ἔμπαλιν ὁδοῦ εἴργηται· λαμπρῷ δὲ φω-
τὶ πλὴν ἀμαυρὰν νύκτα πετάσας, πάντος ἀψύχου τε, καὶ ψυχὴν ἔχοντος ἐξόχου δη-
μιουργός· ὀξύρρεπον δὲ ἐγκεράσας ὁμόνοιαν ἀνθρώποις, τὰ σπέρματα φιλίας πάθη σωπῶ-
D σας, ἵν' ἐξ ἀκάκου καὶ ἀπαλῆς ἔτι ψυ-
χῆς ἡ σύνοια συνεκτρεφομένη, τοῦς ὃ τέλεον ἀνδρῶται. γάμοι μὲν γὰρ, ἀμαθοῦς ἀναγκαίας εὑρέματα. μόνος δὲ ὁ ἀῤῥὴν ἔρως, φιλοσόφου καλοῦ τινὸς ψυχῆς ἐπίταγμα. πᾶσι δὲ τοῖς ἐκ τοῦ παιδεύ-
τους εἰς εὐχρέστειαν ἠσκημένοις, ἔπεται πλὴν πλείων, ἢ ὅσα τῆς παρ' αὐτὰ χρείας ἐπιδεῖται· καὶ πρώτη τοῦ ἀναγκαίου ὃ καλὸν χρῆσον. ἄχρι μὲν οὖν ὁ βίος ἀμαθὴς ἦν,

οὐδέπω τῆς καθ' ἡμέραν πείρας τοιὸς ὃ βέλτιον δύχολων ἀγαπητὸς ἐπ' αὐτὰ τὰ ἀναγκαῖα συνεστέλλετο· τῆς δὲ ἀναγκαίης δεομένης ἐπείγων ὁ χρόνος, ὃ παρέχων εὕρεσιν. ὅπως δὲ αἱ μὴ ἐπευσμέναι χρῆσαι πείρας εἶχον, οἱ δὲ τῶν ὑπαγορευομένων ἀεὶ λογισμοὶ τῆς ἀναγκαίης ἀφεθέντες πυκνώσεως, ὑπενοῦν τι τῶν χρησίμων ἐκ τούτου κατ' ὀλίγον ὑπεξημμένοι συνηύξοντο. τοῦτο δ' ἡμῖν ἀπὸ τῶν ἀντελεγόντων τεχνῶν ἔνεστιν εἰκάζειν. αὐτίκα τοιοῦτοί τινες αὐθρωποι γεγόνασιν, τῶν καθ' ἡμέραν λιμοῦ φάρμακον ἐζήτουν, εἶθ' ἁλισκόμενοι τῇ τοιὸς ὃ παρὸν ἐνδεία, τῆς ἀπορίας οὐκ ἐῶσης ἑλέσθαι τὸ βέλτιον, τοιὸ εἰκαίου πόας ἐσθιόντων, καὶ μαλθακὰς ῥίζας ὀρυττόντων, ἔτι καὶ πλῆσται δρυὸς καρπὸν ἐσθιόντες. μήπω δὲ τοῖς ἀλόγοις ζώοις μόνον ἐρρίφη, σπόρον δὲ πυρῶν καὶ κριθῆς εἶδον αἱ γεωργῶν ὑπομέλαι, δύεσθαι κατ' ἔτος σκαλεύοντα. καὶ τάδε μαθεῖς ἂν εἴποι τις, ὅτι δρυὸς, σάχνος ἀμείνων. τί δ' οὐκ ἐν ἀρχῇ μὲν δύο τῶν βίων, σκέπης δεηθέντες αὐθρωποι, νάκη, θηρία δείραντες, ἠμφιέσαντο, καὶ σπήλυγας ὀρῶν, κρύους καταδύσας ἐπενόησαν, ἢ πάλαι ῥιζῶν, ἢ φυτῶν αἰσχοιλώματα; τοιὸ δὲ ἀπὸ τούτων μίμησιν, ὑπὸ τὸ κρῆσσον ἀεὶ μεταίροντες, ὕφηναν μὲν ἑαυτοῖς χλανίδας, οἴκοις δ' ὠκίσαντο· καὶ λεληθότως αἱ τοιαῦται τέχναι τὸν χρόνον λαβοῦσαι διδάσκαλον, αὐτὶ μὲν λιτῆς ὑφῆς, τὸ κάλλιον ἐποίκιλαν, αὐτὶ δὲ δύτελῶν δωματίων, ὑψηλὰ τέρεμνα, καὶ λίθων πολυτέλειαν ἐμηχανήσαντο, καὶ γυμνὴν τοίχων ἀμορφίαν δύαν θέσι βαφαῖς χρωμάτων κατέγραψαν. πλεῖω ἐκάστη γε τούτων τῶν τεχνῶν, καὶ ὑπεξημμένη, ἄφωνος οὖσα, καὶ βαθείᾳ ὑπιτεθειμένη λήθῃ, ὡς ἀπὸ μικρᾶς λύσεως ἐς μικρὸν εἰς τὰς ἰδίας αὐέτειλεν ἀκτῖνας. ἕκαστος γὰρ εὑρών τι, παρέδιδου τοῖς μετ' αὐτόν· εἶθ' ἡ ἀμοιβὴ τῶν λαμβανόντων, οἷς ἐμάθεν ἤδη παρεσπευασμένα, τὸ τοιὸν ἐπλήρωσε· μὴ δή τις ἔρωτας ἀρρένων ἀπαιτείτω τοὺς τοῦ παλαιοῦ χρόνου.

A neque adhucdum quotidianam rerum experientiam, ad id quod melius est, per otium conuertere licebat, demissa atque abiecta, præsentibus tum necessariis rebus cõtenta erat: vrgens autem tempus, melioris viuendi rationis inuentionem non præbebat. At postquam necessarij quidem vsus, ac festinatio illa finem iam capiebat, ac posterorum cogitationes à necessitate liberatæ, melioribus subinde occasionibus ad inueniendum aliquid potiùs vtebantur, paulatim scientiæ accreuerunt. Atque huius rei argumenta capere etiam ex vulgaribus atque inferioribus istis artibus licet. Nam statim B simul atque primi quidam homines creati fuere, contra famem diurnam remedium quærere cœperunt: atque ita circunuenti atque compulsi præsenti necessitate, cùm inopia eligendi quod melius esset, facultatem non permitteret, fortuita qualibet herba victitabant, & radices molliores effodientes, & vt plurimum quercuum fructus comedentes. At posterior ætas, hæc brutis animantibus edenda abiecit: sationem autem frumenti & hordei, agricolarum diligentia ac studium inuenerunt, reperta ratione qua C illa quotannis renascerentur. Ac nemo adeò insanus fuerit, puto, qui dicat quòd quercus quàm spicæ meliores sint. Quid autem? an nõ statim quidem à principio vitæ homines cùm tegumẽto corporum indigerent, vellera excoriatis feris induerunt, & speluncas montium, quas contra frigus subirent, excogitauerunt? aut rursus truncorum aut arborum aridas cõcauitates? Facta autem deinde ex his imitatione, eáque in melius semper promota, vestes quidem sibi ipsis texere cœperunt, ac domos ædificarunt, atq; ita interim dũ non animaduertunt, artes quæ circa hęc versantur, accepto tempore quasi quodam magistro, pro tenui ac vili quidem panno vestem meliorem facere ac variegare cœperunt: pro contemptis autem D & humilibus domunculis, alta tectorum fastigia, & marmorum sumptuosa ædificia excogitarunt, ac nudam parietum deformitatem floridis colorum tincturis depinxerunt. Nisi quòd singulæ istæ artes atque scientiæ, mutæ cùm sint, & profundæ obliuioni subiectæ, tanquam à paruo fomite paulatim ad proprios efflorescendo peruenerunt radios. Vnusquisque enim à se aliquid repertum, posteriori tradidit: atque ita successu ista accipientium, semper aliquid iis quæ antea didicerat, apponendo, quod defuit explevit. Ne quis igitur amores masculos ab antiquis temporibus deposcat,

Nam tum mulieribus conuersari necesse erat, ne prorsus absque semine nobis genus nostrum interiret. Variæ autem doctrinæ, & elegantioris huius virtutis cupiscentiæ, vix tandem per tẽpus (quod nihil intentatum aut imperuestigatum relinquit) in lucem venturæ erant, vt cum diuina philosophia & puerorum amores vnà adolescerent. Quare Charicles ne quod antea inuentum non fuit, id postea excogitatum, iterum tanquam vile ac malum argue, né ve ob id quòd puerorum amoribus muliebres congressus antiquioribus inscribuntur temporibus, minores alteros putes. Sed vetera quidem exercitia, necessaria existimamus: quæ verò postea per otium cogitationibus incumbens vita adinuenit, ea vt illis meliora in pretio habenda atque colenda sunt. Nam mihi quidem parum abfuit quin etiam ridere paulo antè in mentem veniret, Charicle videlicet bruta animantia, & Scytharum solitudinem laudante. Propè autem præ nimia contentione etiam pœnitentia ducebatur, quòd Græcus esset. Neque enim veluti qui contraria loqueretur, quæ dicere aggrediebatur, eorum verba submisso ac timido vocis tono furtim efferebat, sed elata voce proclamans, Haud amant, inquit, se mutuò leones, neque vrsi, aut sues: sed illorum ea concupiscentia solùm dominatur, qua erga fœminas accenduntur. Et quid hoc adeò mirum? Quæ enim ex ratiocinatione meritò aliquis capit, ea illis qui ratiocinari nequeunt, consequi non licet: quoniam certè Prometheus, aut alius deorum quispiam, si mentem cuilibet humanam indidisset, haudquaquam solitudo & vita montana pasceret illos, neque mutua atque promiscua pabula haberent, sed ex æquo nobiscum sacra verentes, & medias ædes priuatorum quisque habitans, communibus regerentur legibus. Quid igitur mirum aut alienum, si animalia naturæ damnata, quæ nihil eorum quæ ratio suppeditat, à prouidentia accipere per fortunam vnquam potuere, cum cæteris rebus, etiam concupiscentia in mares, priuata sunt? Non amant sese leones: neque enim philosophantur. Non amant vrsi: non enim honestum ac pulchrum illud quod amicitia est, norunt. At hominum illa cum scientia coniuncta prudentia, ex eo quod sæpius periculum fecerat, optimum quod erat eligens, firmissimorum amorum iudicauit esse masculos. Nequaquam igitur, Charicles,

A γυναιξὶ γὰρ ὁμιλεῖν ἀναγκαῖον ἦν, ἵνα μὴ τελέως ἄσπερμον ἡμῖν φθαρῇ τὸ γένος. αἱ δὲ ποικίλαι σοφίαι, τῆς φιλοκάλου ταύτης ἀρετῆς ἐπιθυμίαι, μόλις ποτὲ τῷ μηδὲν ἐαστὸν ἀνίχνευτον ἀφανὲς εἰς τὸ μεσαίτατον ἔμελλον ἥξειν, ἵνα τῇ θείᾳ φιλοσοφίᾳ, καὶ τὸ παιδερασταῖν συνακμάσῃ. μὴ δῆτα, Χαρίκλεις, τὸ μὴ πρότερον εὕρητο, τοῦτο ὑπονοήσῃς αὖθις ὡς φαῦλον ψέγειν· μηδ' ὅτι τοῖς παιδικοῖς ἐρώτων αἱ γυναικεῖαι συνουσίαι πρεσβυτέροις ἐπιγράφονται χρόνοις, ἐλάττους ἡγήσῃ. ἀλλὰ τὰ μὲν παλαιὰ τῶν ἐπιτηδευμάτων, ἀναγκαῖα νομίζομεν· ἃ δὲ αὖθις σχολὴ σχοῦσα τοῖς λογισμοῖς ὁ βίος ἐπεξεῦρεν, ὡς ἐκείνων ἀμείνω τιμητέον. ἐμοὶ μὲν γὰρ ὀλίγου καὶ γελᾶν ἔναγχος ἐπῆλθε, Χαρικλέους ἄλογα ζῷα καὶ τοὺς Σκυθῶν ἐρημίαν ἐπαινοῦντος· ὀλίγου δὲ ποτὲ τῆς ἄγαν φιλονεικίας καὶ μετενόησε, ψυόμενος Ἕλλην. οὐδὲ γὰρ ὡς σιωπῶν φθεγγόμενος, οἷς ἐπεχείρει λέγειν, ὑποτραυλίζων τῇ τῆς φωνῆς τόνῳ, ὃ ῥηθὲν ἐκλεπτύνων, ἀλλ' ἐπιρρωμένῃ φωνῇ λαρυγγίζων, Οὐκ ἐρῶσι, φησὶν, ἀλλήλων λέοντες, οὐδὲ ἄρκτοι, καὶ σύες, ἀλλ' αὐτῶν τὸ θῆλυ μόνον ὁρμὴ κρατεῖ· καὶ τί θαυμαστόν; ἃ γὰρ ἐκ λογισμοῦ δικαίως δύναται τις ἔλοιτο, ταῦτα τοῖς μὴ δυναμένοις λογίζεσθαι δι' ἀφεστῶτα οὐκ ἔνεστιν ἔχειν. ἐπεί τοι Προμηθεὺς, ἢ θεῶν τις ἄλλος, εἰ νοῦν ἐκάστῳ συνέζευξεν αὐθεφήμερον, οὐκ ἂν ἐρημία, καὶ βίος ὄρφνος ἀῶσι ἐποίμαινεν, οὐδὲ ἀλλήλοις ἔφιλουν εἶχον· ἔξισόν δὲ ἡμῖν ἱερὰ δημόμυοι, καὶ μέσην ἑστίαν τῷ ἰδίων ἑκάστου οἴκῳ, ποτὲ τοῖς κοινῆς ἐπολιτεύοντο νόμοις. τί δὴ θαυμαστὸν, εἰ ζῷα τῆς φύσεως κατάκριτα, μηδὲν ὧν λογισμοὶ πρέχονται, θαυμαστὸν τῆς προνοίας λαβεῖν ἠτυχηκότα, τὰς ἀφῃρημένας μετὰ τῶν ἄλλων καὶ τὰς ἄῤῥενας ἐπιθυμίας; οὐκ ἐρῶσι λέοντες, οὐδὲ γὰρ φιλοσοφοῦσιν· οὐκ ἐρῶσιν ἄρκτοι, ὃ γὰρ οὐκ φιλίας καλὸν, οὐκ ἴσασιν. αὐθεφήμοις δ' ἢ μετ' ἐπιστήμης φρονήσεως οὐ τὸ πολλάκις πειρᾶσαν τὸ κρεῖσσον ἐλομένην, βεβαιοτάτοις ἐρώτων ἐνόμισε τοὺς ἄῤῥενας. μὴ τοίνυν, ὦ Χαρίκλεις,

ἀχλαόου βίου συμφορήσας ἑταιρικὰ διηγήματα γυμνῷ τῷ λόγῳ τῆς σεμνότητος ἡμῶν καταπόμπευε, μηδὲ τὸν οὐράνιον ἔρωτα τῷ νηπίῳ συναρίθμει· λογίζῃ δὲ οὐδὲν μοι ἡλικίας, τὰ τοιαῦτα μεταμανθάνων· ὅμως δ' ἔων λογίζου νῦν γε, ἐπειδήπερ ὁ πρότερον, ὅτι διπλοῦς θεὸς ὁ ἔρως, ὃ καὶ μίαν ὁδὸν φοιτῶν, οὐδὲ ἑνὶ πνεύματι ταῖς ἡμετέραις ψυχαῖς ἐφιζάνει. ἀνὴρ ὁ μοι, ὡς αὖ οἶμαι, κομιδῇ νήπια φρονῶν, οὐδενὸς αὐτῷ τοῦ διανοίαν ἰδιοχεῖν δυναμένου λογισμοῦ, πολλὰς ἐν ταῖς τῶν ἀφρόνων ψυχαῖς ἀθρίζεται. μάλιστα δὲ αὐτῷ γυναικεῖοι πόθοι μέλουσιν· ὅτος ἔστιν ὁ τῆ ἐφημέρου ταύτης ὕφρεως ἑταῖρος, ἀκρίτῳ φορᾷ πρὸς τὸ συλώμενον ἄγων· ἕτερος δὲ ἔρως ὠγυγίων πατὴρ χρόνων, σεμνὸν ὀφθῆναι, καὶ πρώτογενὲς ἱερὸν τέρπες θέαμα, σωφρονούντων ταμίας παθῶν, ἥπια ταῖς ἑκάστου διανοίαις ἐμπνέῃ, καὶ λαχόντες ἵλεω τῶδε τῷ δαίμονος, ἡδονὴν ἀρετῇ μεμιγμένην ἀσπαζόμεθα. διττὰ γὰρ ὄντως ἐστὶν ἡ τῶν ἀνθρώπων πνεύματα πνεῖ ὁ ἔρως· ἑνὸς δ' ὀνόματος οὐχ ὅμοια τὰ πάθη κεκοινώνηκε. καὶ γὰρ αἰδὼς, ὠφελείας ὁμοῦ καὶ βλάβης ἀμφίβολός ἐστι δαίμων.

Αἰδὼς, ἥτ' ἀνδρὸς μέγα σίνεται, ἠδ' ὀνίνησιν.

οὐ μὴν οὐδὲ εἰδὼς γένος ἐστὶν ἕν,

ἀλλ' ὅτι γαῖαν

Εἰσὶ δύο, τὴν μὲν κεν ἐπαινέσαις νοήσας,

Ἡ δ' ἑτέρη μομφή. διχὰ δ' ἀνδιχα θυμὸν ἔχουσιν.

οὐδὲν οὖν παράδοξον, εἰ πάθος, ἀρετῇ κοινὴν πρόσκηδειαν ἔχον ἔτυχεν, ὥστε ἔρωτα καλεῖσθαι, καὶ τὴν ἀκόλαστον ἡδονὴν, καὶ τὴν σωφρονοῦσαν εὔνοιαν. γάμους ἔν, φησι, τὸ μηδὲν οἴῃ, καὶ τὸ θῆλυ τοῦ βίου φυλακοῦμεν, ἵνα πῶς μείνωμεν αἰδέσιμοι; ζηλωτὸν μὲν ὦ καὶ τὸν σοφώτατον Εὐριπίδην, εἰ δίχα τοῦ πρὸς γυναῖκας συνόδου, φοιτῶντες ἐπὶ ἱερὰ, καὶ ναοὺς ἀργύρῳ, καὶ χρυσῷ τέκνα πωλοῖμεν τῆς διδαχῆς ἐωνούμεθα. αἰδὴς γὰρ ἡμῶν κατ' αὐχένα ζυγὸν ἡμῖν ἐπιθεῖσα, τοῖς κελευομένοις πειθαρχεῖν διάξεται. τὸ μὲν οὖν καλὸν αἱρώμεθα τοῖς λογισμοῖς, εἰκέτω δὲ τῇ ἀνάγκῃ τὸ χρήσιμον. ἄγει τέκνων, γυναῖκες ἀριθμὸς ἔστω ἐν τοῖς ἄλλοις, ἄπαγε, μή μοι γένοιτο.

A proteruæ & intemperantis vitæ collectis meretriciis narrationibus grauitatem noſtram ſermone nudo inſecteris, néve cœleſtem illum Amorem infanti huic connumeres: ſed vel nunc tandem apud te conſidera, quoniam id nunquam antea feciſſe videris, quòd duplex deus Amor eſt, haudquaquam vna via ventitans, neque vno ſpiritu animos noſtros accẽdens, ſed alter quidem (quantum equidem arbitror) valde puerilia ac ſtulta ſapiens, nulla ipſius mentem ratione gubernante, frequens in animis inſipientium congregatur: præcipuè autem ipſi muliebria deſideria curæ ſunt. Et hic eſt B quotidianæ iſtius cõtumeliæ ſocius, abſque diſcrimine cuicunque volenti ſeſe celeriter applicans. Alter autem

Amor parens veterrimorum temporum,
Spectaculum viſu graue, & prorſus ſacrum,
Cuſtóſque temperatiorum affectuum,

blandum quiddam mentibus vniuſcuiuſque inſpirat: ac propitium hunc Deum ſortiti, voluptatem virtute immixtam amplectimur. Geminos enim reuera iuxta tragicum ſpiritus efflat amor. Vnum autem & commune nomen affectus diſſimiles habent. Nam & verecundia, vtilitatis pariter & damni ambigua atque C anceps dea eſt,

Quæ ſimul & fructus homini, & mala plurima confert.

Iã verò neque cõtentionũ genus vnũ eſt,

terræque per orbem
Verſantur geminæ: quarum hanc cum laude ſequuntur
Prudẽtes, illam dãnant ceu fraudis amantẽ.

Nihil igitur nouum aut mirum, ſi affectus peior, virtuti cõmunem appellationem fortè nactus ſit, ita vt amor vocetur & intemperans illa voluptas, & modeſta hæc beneuolẽtia. Nuptias igitur, inquit, pro nihilo putas, & fœmineum genus è vita expellis: deinde quo pacto homines cõſeruabimur? Beatum ſanè quiddã fuerat, iuxta ſapientiſſimum Euripidem, ſi abſque illo cum mulieribus congreſſu ad ſacra & templa Deorum ventitantes, argento atque auro liberos à ſucceſſione mercari poſſemus. Neceſſitas enim graui ceruicibus noſtris iugo impoſito, imperatis parêre nos cogit. Quod pulchrum igitur eſt, id ratione eligimus: neceſſitati autem cedat vtilitas. Quantum igitur ad liberos procreandos attinet, mulieres in numero aliquo ſint: in cæteris verò rebus, apage, ne mihi vlla fuerit. *Quatenus ad liberorum conſuetudine vtendum.*

Quis enim sanæ mentis sustinere queat, à summo statim mane mulierem comentem atque exornantem sese alienis atque adscititiis imposturis? Cuius vera ac natiua facies, turpis est: peregrina autem ornamenta, naturæ deformitatem tegunt, atque aspicientibus imponunt? Quòd si igitur ad auroram contempletur aliquis mulieres à nocturno lecto surgentes, turpiores putabit esse bestiis, quæ intra vnã horam nominari aut excitari se difficillimè patiuntur. Vnde diligenter domi concludunt sese, vt ne ab vllo viro conspiciantur. Aniculæ autem & ancillæ, consimilis formæ turba, circunstant, variis medicaminibus infœlices illas facies inficiendo ac medicando restituentes:

Neque enim latice meri
Aque profundam vbi abluêre crapulam,

protinus ad serium aliquod studióque dignum accedunt negotium, sed crebræ medicamentorum compositiones fœdam faciei cutem expoliunt. Perinde autem vt in publica pompa, alia subinde aliæ ancillarum, instrumenta manibus exhibent, pelues videlicet aureas & gutturnia, speculáque, & quemadmodum in pharmacopolio pyxidum turbam & vascula plena multæ infelicitatis, in quibus dentium vis absterstua, aut palpebris denigrandis ars comparata, veluti thesaurus quispiam seruatur. Plurimam autem partem consumit textura capillorum. Nam aliæ quidem medicamentis rubefaciendi vim habentibus ad solis meridiem capillos perinde vt lanarum coloribus flauo inficiunt fulgore, propriam damnantes naturam. Aliæ verò quibus sufficere ad formam nigra coma videtur, omnem maritorum opulentiam in hanc expendunt, totam propè Arabiam ex capillis redolentes: ferreáque instrumenta, ignis obtusa ac modica flamma calefacta, vi quadam cincinnorum flexus inter se implicant. Ac curiosiùs quidem compositæ illæ, & ad supercilia vsque attractæ comæ, breue interstitium fronti relinquunt. Post tergum autem in scapulas vsque demissi capilli, insolenti quodam modo succutiuntur. Huc accedunt & variis coloribus tincta sandalia intra carnem pedes ipsos adstringentia, & tenuis atque pellucida, prętextu tantùm assumpta, vestis, ne corpus ipsum nudatum esse videatur. Omnia autem quæ intra ipsam sunt, cognitu faciliora quàm facies,

A τίς γὰρ ἂν ὑφεῖναι ἀνέχεσθαι δυνατὸ, ἐξ ἑωθινοῦ γυναικὸς ὡραϊζομένης ἑπικτήτοις σοφίσμασιν; ἧς ὁ μὲν ἀληθῶς χαρακτὴρ, ἄμορφος, ἀλλότριοι δὲ κόσμοι, τὸ τῆς φύσεως ἀσχεπὲς βουκολοῦσιν; εἰ γοῦν ἀπὸ τῆς νυκτέρου κοίτης πρὸς ὄρθρον αὐ ἴδοι τις αἰσχαμμόας γυναῖκας, αἰσχίω νομίσῃ θηρίων τῶν περὶ μιᾶς ὥρας ὀνομασθῆναι δυσκλυδωνίστων. ὅθεν ἀκριβῶς οἶκοι καθείργουσιν αὐτὰς, ὡς ἥκιστα τῶν ἀρρένων βλεπομένας· χρᾶσις δὲ, καὶ θεραπαινίδων ὁ σύμμορφος ὄχλος, ἐν κύκλῳ πρεσᾶσι, ποικίλοις φαρμάκοις
B καταφαρμακεύουσαι τὰ δυστυχῆ πρόσωπα· ὁ γὰρ ὕδατος ἀκράτῳ νάματι τὸν ὑψηλὸν ἀπονίψασθαι κάρη, ἢ ὗς ἀπόντα σαπρὸς ἐρυθρὸν τινὸς πρόγματος, μὴ αἱ πολλαὶ τῶν ἀφασμάτων σωθῆσαι, τὸν ἀνδρῶν τῶ προσώπου χρῶτα φαιδρύουσιν. ὡς δὲ ἐπὶ δημοτελοῦς πομπῆς, ἄλλο τις ἄλλη τῶν ὑπηρετουσῶν ἐγκειρίσας, λεκανίδας ἀργυρᾶς, καὶ πρόχους, ἔσοπτρά τε,
C καὶ καθάπερ ἐν φαρμακοπώλου, πυξίδων ὄχλον, ἀγγεῖα μεστὰ πολλῆς κακοδαιμονίας, ἐν οἷς ὀδόντων σμηκτικαὶ δυνάμεις, ἢ βλέφαρα μελαίνουσα τέχνη θησαυρίζεται, ὃ δὲ πλῆσον ἀναλίσκει μέρος ἡ πλοκὴ τῶν τριχῶν· αἱ μὲν γὰρ φαρμάκοις ἐρυθραίνειν δυναμένοις, πρὸς ἡλίου μεσημβρίαν τοῖς πλοκάμοις, ἴσα ταῖς τῶν ἐρίων χροιαῖς, ξανθῷ μεταβάπτοισιν ἀΰτει, τὸ ἰδίαν καταχέουσαι φύσιν· ὁπόσαις δὲ ἀρκεῖν ἡ μέλαινα χαίτη νομίζεται, τὸν γαμητῶν πλοῦτον εἰς ταύτην ἀναλίσκουσιν, ὅλην Ἀραβίαν σχεδὸν ἐκ τῶν τρι-
D χῶν ἀποπνέουσαι· σιδηρᾶ τε ὄργανα, πυρὸς ἀμβλεῖα φλογὶ χλιανθέντα, βίᾳ τὸ ἑλίκων οὐλότητα διαπλέκει· καὶ προέρχονται μὲν αἱ μέχρι τῶν ὀφρύων ἐπιφλασμέναι κόμαι, βραχὺ τοῦ μετώπου μεταιχμιον ἀφιᾶσι· σοβαρῶς δὲ ἄχρι τῶν μεταφρένων οἱ ὄπισθεν ὑπισαλεύονται πλόκαμοι· καὶ μὴν τοῦτο, ἀνδραπὴ πέδιλα τῆς σαρκὸς ἐνδοτέρω τοὺς πόδας ὑποφίλοντα, καὶ λεπτουφὴς ἐς προφασιν ἐσθὴς, ὑπὲρ τὸ δοκεῖν γεγυμνῶσθαι. πολὺ δὲ τὰ ἐντὸς αὐτῆς, γνωριμώτερα τοῦ προσώπου,

χωεὶς τῶν ἀμόρφως περιπεπωκότων μα- A
ζῶν, οἷς ἀεὶ περιφέρουσι δεσμώτας. τί δεῖ τὰ
τούτων πλουσιώτερα κακὰ διεξιέναι; λίθους
Ερυθραίους ἐκ τῶν λοβῶν, πολυτάλαντον
ἠρτημένους ὄγκου, ἢ τοὺς περὶ καρποῖς καὶ
βραχίοσι δράκοντας, ὡς ὤφελον ὄντως αὐτὰ
χρυσίου, δράκοντες εἶεν. περὶ στέφανα μὲν ἐν κύ-
κλῳ τῷ κεφαλῷ περίεθηκε, λίθοις Ινδικῆς
διάφορος· πολυτελὴς δὲ τῶν αὐχένων ὅρμοι
κατεῖνται· καὶ ἄχρι τῶν ποδῶν ἐσχάτων κα-
τηβέβηκεν ὁ ἄθλιος χρυσὸς, ἄπαν εἴ τι τῆς
σφυρὸν γυμνοῦται, περισφίγγων. ἄξιον δ' ἦν
σιδήρῳ τὰ περίσφυρα σκέλη πεπεδῆσθαι. B
καπειδὴ αὐτῆς ὅλον τὸ σῶμα νόθης εὐμορ-
φίας ἐξαπατῶντι κάλλει διαπεπλάσθη, τὰς
αἰσχυντηρὰς παρειὰς ἐρυθαίνουσιν ὑπηχρίσοις
φύκεσιν, ἵνα τὸν ὑπερβάλλον αὐτῶν ἢ πίο-
να χροιὰν, ὁ πορφυρῶν αὐτὸς ὑπιφοινίξῃ.
τίς οὖν ὁ μὴ τὸν τοσοῦτον περιπλοκὸν
βίον; θύρας ἀπὸ τῆς οἰκίας ἔξοδοι, καὶ πᾶς θεα-
τὴς ὑπιτείνων τοὺς γαμικοὺς, ὧν ἐνίων
οἱ κακοδαίμονες ἄνδρες, οὐδὲ αὐτὰ ἴσασι τὰ
ὀνόματα, κωλιάδας, εἰ τύχοι, καὶ γνετυλλί-
δας, ἢ τὸν Φρυγίαν δαίμονα, καὶ τὸν διερώτα C
Κῶμον ὅτι τῶν ποιμνίων· τελεταὶ δὲ ἀπόρρητοι,
καὶ χωεὶς ἀνδρῶν, ὑποπτα μυστήρια. καὶ
γὰρ τί δεῖ περιπλέκειν διαφθορὰν ψυχῆς; ἐ-
πειδὴ δὲ τούτων ἀπαλλαγῶσιν οἴκοι, λύει
τὰ μαχρὰ λουτρὰ καὶ πολυτελὴς μὲν καὶ ἡδὺ
τράπεζα, πολὺς δὲ ὁ μετὰ τῶν ὑδρῶν ἀκκι-
σμός. ἐπειδὴ γὰρ περιπλεῳ γλύωνται ταῖς
περὶ αὐτὰς γαστριμαργίαις, οὐκ ἔτ' οὐδὲ τῆ
φάρυγος αὐταῖς παραδέχεσθαι δυναμένου
τι σιτίον, ἄκροις δακτύλοις ὑπιχαράσσουσι, τῶν
παρακειμένων ἕκαστον ἀπογεύονται, νύκτας D
ὅτι τούτοις διηγούμεναι, καὶ τοὺς ἑτεροζήλους
ὕπνους, καὶ θηλύτητος ὑπνῷ γέμουσαν· ἀφ' ἧς
ἀνάστας ἕκαστος, λύει λέκτρου χρεία ἔστι. ταυτὶ
μὲν οὖν βύσταδες βίου τεκμήρια. τῶν δὲ πι-
κροτέρων εἴ τις ἐθελήσοι ὁ ἀληθὴς κατὰ μέρος
ἐξετάζειν, ὀντως καταράσεται Προμηθεῖ, τῷ
Μενάνδρου ἐκείνῳ ἀπορρήξας φωνῶν·

Εἶτ' οὐ δικαίως περιπαπταλώμενον
Γαῦροισι τὸν Προμηθέα πρὸς ταῖς πέ-
τραις;

vsque ad turpiter propendentes istas mamillas, quas semper circumferunt obligatas ac vinctas. Quid autem opus est opulentiora istis mala recensere? lapillos videlicet Erythræos ab extremis auriculis numeroso pondere suspensos, aut illos circum manus & brachia euntes dracones? qui vtinam verè pro auro dracones sint. Etiam corona caput circumcirca ambit, lapillis Indicis stellata: pretiosa autem de ceruicibus monilia dependent, & vsque ad extremos pedes miserum illud descendit aurum, omne quicquid tali vbique nudum est, reuinciens & adstringens. Dignum autem fuerat, B ferro potiùs religata crura ista vinciri. Iam verò vbi totum corpus adulterinæ istius formositatis fallaci elegantia quasi quibusdam præstigiis efformatum fuerit, impudentes etiam genas rubefaciunt illitis fucis, vt videlicet nimium ipsarum & pinguem colorem, purpureus ille nitor insuper additus rubere faciat. Quæ igitur vita porrò tantum apparatum consequitur? Nempe statim è domo egressiones, & omnis spectator atterens atque enecans maritos. Quorum nonnullorum infelices viri, ne ipsa quidem nomina norunt, Coliadas, si fors ita ferat, C & Genetyllidas, aut Phrygiam illam deam, & Comum amore perditum in pastore. Sacrificia autem arcana, & absque viris suspecta mysteria. Quid enim attinet & animorum corruptelas complecti? Postquam autem his peractis iterum discesserunt, domi statim prolixa balnea, ac sumptuosa quidem & lauta mensa, erga viros autem multa ac simulata recusatio. Postquam enim nimis quàm repletæ fuerint sua ipsarum guloſitate, cùm ampliùs neque guttur ipsarum cibi quicquam recipere potest, summis digitis velut inscribentes, appositorum vnumquodque degustant, noctes ad hæc narrantes, & diuersorum corporum somnos, & muliebritate lectum refertum, ex quo surgens quisque statim lauacro opus habet. Atque hæc constantis vitæ argumenta sunt. At verò quæ acerbiora sunt, si quis veritatem ex parte modò diligentiùs persequi velit, verè execrari Prometheum posset, in Menandri illam erumpendo vocem: D

Colias & Genetyllis Veneris cognomenta sunt apud Aristophanem. Comus autē saltationis species pastoralis, & item Phrygia, quibus etiam inter conuiuia vtebātur. Apparet ergo, mulierum mores & insolentiā in publicis conuentibus, spectaculis, & saltationibus, notari.

Ergo immerentem dictitant Promethea
Pendêre fixum Caucasi de rupibus?

Et geritur illi lampas, at aliud nihil
Boni: quod omnes autumo odisse superos.
Fecit mulieres, proh supreme Iuppiter,
Genus scelestum: ducit aliquis coniugem?
Clàm ducit, & quodammodo oblitus sui.
Nam cupiditates mox sequuntur plurimæ,
Toróque adulter nuptiali subsidens
Illudit: hinc nascuntur insidiæ & metus,
Et temperata toxico mala pocula,
Morbi q; varij, atque omnium grauissima
Inuidia, cum qua mulier omne æuum exigit.

Quis hæc bona videlicet sectatur? aut cui vita adeò infelix ac misera animum demulceat? Æquum igitur fuerit mulieribus istis malis opponere masculam puerorum viuendi rationem. Nam mane surgens ex lecto haudquaquam coniugali, postquam residentem in oculis somnum reliquum aqua simplici abstersit, sacra chlamyde humeralibus fibulis adstricta, à paternis ædibus egreditur demisso in terram vultu, ac neminem ex omnibus ex aduerso intuens. Comites autem & pædagogi, turba ipsum decens, sequuntur, venerabilia virtutis instrumenta manibus tenentes, non secti pectinis incisuras, quibus coma demulceri queat, neque specula, repercussarum formarum absque penicillo expressas effigies, sed vel multiplices pugillares à tergo sequuntur, vel veterum virtutes operum custodientes libelli: quòd si etiam in ludum Musici itare illum oporteat, apta atque sonora lyra. Omnibus autem philosophicis animi disciplinis abundanter excitatus, vbi iam mens cyclicis illis bonis satiata fuerit, corpus quoque liberis exercitationibus exercet. Nam Thessali equi curæ illi sunt: ac breuiter, iuuentutem domans ac subiugans, in pace meditatur res bellicas, emittendo spicula, & evibrando iacula, perita ac certa feriendi dextera. Deinde & nitidæ palæstræ, & ad solis meridianum calorem oppletur puluere corpus densatum, destillantésque contentiosorum laborum sudores, post quos lauacra breuia, & mensa sobria, rebus paulo pòst gerendis non aduersa. Rursum enim ipsi tum præceptores, & veterum operum exempla repetentes, atque in his cum cura versantes recordationes, nempe quis heros virilis ac fortis fuerit, aut quis ob prudentiam publico testimonio laudatus, aut qui iustitiam ac temperãtiam amplexati fuerint.

A Καὶ γίνετ' αὐτῷ λαμπάς· ἄλλο δ' οὐδὲ ἓν
Ἀγαθόν, ὃ μισεῖν οἶμ' ἀπῴκτας τοὺς θεούς.
Γυναῖκας ἔπλασεν, ὦ πολυτίμητοι θεοί,
Ἔθνος μιαρόν· γαμεῖ τις αἰθέρων; γα-
μεῖ
Λάθριος, λοιπὸν δ' ὀπιθυμίας.
Καὶ γαμηλίῳ λέχει μοιχὸς ἐπεύφρων,
Εἶτ' ὀπιθαλαί, καὶ φαρμακεῖαι, καὶ νόσοι,
Χαλεπώτατος φθόνος, μεθ' ἃ ζῇ πάντα τὸν
βίον γυνή.

Τίς ταῦτα τἀγαθὰ διώκει; τίνι βίος ὁ δυ-
τυχὴς οὗτος ἡμέρης; ἄξιον οἶμαι αἰτιᾶσθαι
B τοῖς θήλεσι κακοῖς, τὸ ἄρρεν τῶν παίδων
ἀγωγόν. ὄρθριος ἀναστὰς ἐκ τῆς ἀζύγου
κοίτης, τὸν ὕπνον τῶν ὀμμάτων ἔτι λοιπὸν ὕπνον
ἀπονιψάμενος, ὕδατι λιτῷ τὸν ἱερὸν χλα-
μύδα ταῖς ἐπωμίοις περόναις συρράψας, ἀ-
πὸ τῆς πατρῴας ἑστίας ἐξέρχεται κάτω κεκυ-
φώς, καὶ μηδένα τῶν ἀπαντῶν ἐξ ἐναντίου
περιβλέπων. ἀκόλουθοι δὲ καὶ παιδαγω-
γοὶ, χορὸς αὐτῷ κόσμος ἕπονται, τὰ σεμνὰ
τῆς ἀρετῆς ἐν χερσὶν ὄργανα κεκτημένοι,
οὐ περισσοῦ κτενὸς ἐντομὰς κόμην κατα-
C κλίνουσας δυναμένας, οὐδὲ ἔστιν ὅπλα τῶν δυσμόρ-
φων χαρακτήρων ἀγράφους εἰκόνας, ἀλλ' ἢ
πολύπλοκοι δέλτοι κατόπιν ἀκολουθοῦσιν, ἢ
παλαιῶν ἔργων ἀρετὰς φυλάττουσαι βί-
βλοι· κἂν εἰς Μουσικοῦ δέοι φοιτᾶν, ἁρμο-
νικὴν λύρα. πᾶσι δὲ τοῖς φιλοσόφοις ψυχῆς
μαθήμασι λιπαρῶς ἀναθλήσας, ἐπειδὰν
ἡ διάνοια τῶν ἐγκυκλίων ἀγαθῶν κορεσθῇ,
D τὸ σῶμα ταῖς ἐλευθερίοις ἀσκήσεσιν ἐκπο-
νεῖ. Θεσσαλοὶ γὰρ ἵπποι μέλουσιν αὐτῷ. καὶ
βραχὺ τὸ νεότητα πολλὰ μιγνύσας, ἐν εἰ-
ρήνῃ μελετᾷ τὰ πολεμικὰ, ἀκοντίζας ἀφιείς,
καὶ βέλη δι' ὠκέος δέξιας ἀποπάλλων. εἶθ'
αἱ λιπαραὶ παλαῖσται, καὶ πρὸς ἥλιον με-
σημβρινὸν θάλπος ἐγκοιλίζεται τὸ σῶμα πυ-
κνούμενον· οἵ τε τῶν ἀναγωνίων πόνων ἀ-
ποσταλάζοντες ἱδρῶτες, μεθ' οὓς λουτρὰ
σιτίσιμα, καὶ τράπεζα τῇ μετὰ μικρὸν
ὑπνώσουσα πρόξ. πάλιν γὰρ αὐτῷ δι-
δάσκαλοι, καὶ παλαιῶν ἔργων ἀναπολήσεις
καὶ ὑπομελούμεναι μνῆμαι, τίς ἀνδρεῖος ἥ-
ρως, ἢ τίς ὑπὲρ φρονήσεως μαρτυρούμενος, ἢ
οἷοι δικαιοσύνῃ καὶ σωφροσύνην ἠσκήκασι.

τοιαύταις ἀρεταῖς ἀπαλῷ ἔτι τῷ ψυχῷ ἐμβρόδων, ὅτῳ ἑσπέρα τῷ πρᾶξιν ὁείσῃ, τῆς γαστρὸς ἀνάγκη τὸν ὀφειλόμενον δασμὸν ἀπομετρήσας, ἡδίους ὕπνους καθεύδῃ, τοῖς μὲν ἡμέραν καμάτοις ἐπηρεμῶν ὅτι χρόνον. τίς οὖν ἂν ἐραστὴς ἐφήβου τοιούτου γένοιτο τοιοῦτος; πίνι δ' οὕτω τυφλαὶ μὲν αἱ τῶν ὀμμάτων βολαί, πεπηρὶ δὲ οἱ τῆς διανοίας λογισμοί; πῶς δ' οὐκ ἂν ἀγαπήσας τὸν ἐν παλαίστραις μὲν Ἑρμῆν, Ἀπόλλωνα δὲ ἐν λύραις, ἱππασίῳ δὲ ὡς Κάστορα, θείας δὲ ἀρετὰς διὰ θνητῶν διώκοντα σώματος; ἀλλ' ἐμοὶ μὲν δαίμονες οὐράνιοι, βίος εἴη διηνεκὴς σοῦ, ἀπτωτικρὺ τῶ φίλου καθέζεσθαι, καὶ πλησίον ἡδὺ λαλοῦντος ἀκούειν, ἐξιόντι δὲ αὖθις συνεξιέναι, καὶ πάντος ἔργου κοινωνίαν ἔχειν. εὔξαιτο μὲν οὖν ἐρῶν τις δ' ἀπταίστου καὶ ἀκλινοῦς βίου, τὸν γεγηρόμενον ἀλύπως εἰς γῆρας ὁδεῦσαι, μηδεμιᾶς τύχης πειρώτημα βάσκανον ἐπήρειαν. εἰ δὲ καὶ οἷος ἀνθρωπίνης φύσεως νόμος, νόσος ὑπαυσθείη αὐτῷ, κἀμοὶ συννοσήσω, καὶ διὰ χειμερίου θαλάττης ἀναγομένῳ συμπλεύσομαι· κἂν τυραννικὴ βία δεσμὰ περιάψῃ, τὸν ἴσον ἐμαυτῷ περιθήσω σίδηρον· ἐχθρὸς ἅπας ὁ μισῶν ἐκεῖνον, ἐμὸς ἔσται, καὶ φιλήσω τοὺς πρὸς αὐτὸν δυνοϊκῶς ἔχοντας· εἰ δὲ λῃστὰς ἢ πολεμίους θεασαίμην ἐπ' αὐτὸν ὁρμῶντας, ὁπλισαίμην καὶ πρὸ δυνάμιν· κἂν ἀποθάνῃ, ζῆν οὐκ ἀνέξομαι· τελευταίας δὲ ἐντολὰς τοῖς μετ' ἐκεῖνον ὑπ' ἐμοῦ τεθνεῶσι ἐπιθήσομαι, κοινὸν ἀμφοτέροις ὑπερχῶσαι τάφον, ὀστέοις δὲ αἱμάξαντας ἰσχέα, μηδὲ τὸν κωφὸν κόνιν ἀπ' ἀλλήλων διαχρίναι. τοῦτα δ' οὐ πρῶτοι χαρίζονται οἱ ἐμοὶ πρὸς τοὺς ἀξίους ἔρωτες, ἀλλ' ἡ θεοῖς γείτων ἡρωϊκὴ φρόνησις ἐνομοθέτησεν, ἐν οἷς ὁ Φιλίας ἔρως, ἄχρι θανάτου συνεξέπνευσε. Φωκὶς ἐκ νηπίων ἔτι χρόνων, Ὀρέστην Πυλάδῃ συνῆψε· θεὸν δὲ τῶν πρὸς ἀλλήλους παθῶν μεσίτην λαβόντες, ὡς ἐφ' ἑνὸς σκάφους τοῦ βίου συνεπλεύσατην· ἀμφοτέροις Κλυταιμνήστραν ἀπέκτειναν, ὡς Ἀγαμέμνονος παῖδες, ὑπ' ἀμφοῖν Αἴγισθος ἐφονεύετο· τὰς Ὀρέστου ἐλαυνούσας ποινὰς,

A At talibus virtutibus tenerum adhuc animum imbuens, quando iam vespera rebus gerēdis finem imponit, tributo quod ventri ex necessitate debetur, depenso, suauiores somnos dormit, post diurnos istos labores ad tempus conquiescens. Quis igitur amator ephebi talis non fieret? Aut cui ita hebes oculorum quidem fuerit acies, cæcæ verò atque offuscatæ mentis rationes? Quomodo verò non amaret illum in palæstris quidem Mercurium, inter lyras autem Apollinem, equitatorem verò Castorem, diuinas autem virtutes mortali prosequentem corpore? At mihi quidem, ô Dii cælestes, vtinam vita sit hæc perpetua, ex aduerso amici sedere, & suaue loquentem propè audire: cum exeunte autem pariter exire: & in summa, omne cum eo opus commune habere. Optarit igitur amator quispiam per illæsam & inconcussam vitam amasium suum absque omni molestia ad senectutem peruenire posse, nullius fortunæ inuida impressione labefactatum. Quòd si verò etiam, qualis humanæ naturæ conditio est, morbus quispiam inuaserit ipsum, cum laborante pariter ægrotabo: & si per intempestum mare in altum tollatur, cum eo simul nauigabo. Quòd si etiam tyrannica vis vincula illi innectat, par ferrum mihi ipsi quoque circundabo. Et quicunque illum oderit, idem mihi inimicus quoque erit. Si verò prædones aut hostes videam in ipsum grassantes, etiam vltrà quàm potero armabor: & si moriatur, viuere neque ipse sustinebo. Postrema autem mandata iis quos proximè post illum amaui, ista dabo, vt commune ambobus sepulchrum accumulent: ossibus autem permiscendo ossa, ne mutum quidem puluerem à se mutuò segregari sinant. Atque hæc non primi ita effingunt mei erga dignos amores, sed illa Diis proxima heroum prudentia velut quadam lege sanciuit, in quibus amicitiæ amor ille ad mortem vsque durauit, & vnà cum vita tandem expirauit. Phocis ab infantilibus adhuc annis Orestem Pyladi coniunxit: Deum autem cùm mutuorum affectuum velut mediatorem quendam accepissent, perinde atque in vno eodémque vitæ nauigio simul nauigarunt. Ambo Clytæmnestram interemerunt, vti Agamemnonis filii: ab ambobus Ægisthus occidebatur: & furiis quibus Orestes exagitabatur,

Pylades magis quàm ille infestabatur: idemq; cum illo, cùm iudicaretur, periculum sustinebat. Amatoriam autem amicitiam non Græciæ modò terminis metiebantur, sed ad extremos Scytharum fines nauigarunt, alter quidem morbo laborans, alter autem curam adhibens. Tauricam quippe terram ascendentes, statim occisæ matris vltrix Erinnys perinde atque hospitio ipsos excepit. Ac barbaris vndique circunstantibus, alter quidem ex consueta insania collapsus iacebat, Pylades autem

A Πυλάδης δ' οὐδὲν μᾶλλον, χρυσολύρᾳ στρωνγωνίζετο, τῷ δὲ ἐρωτικῷ φιλίαν οὐδὲ τοῖς τῆς Ἑλλάδος ὅροις ἐμέτρησαν, ἀλλ' ὅπῃ τοὺς ἐσχάτους Σκυθῶν τέρμονας ἔπλευσαν, ὁ μὲν, νοσῶν, ὁ δὲ, θεραπεύων. τῆς γοῦν Ταυρικῆς γῆς ἐπιβαίνοντας, αὐτοὺς ἡ μητροκτόνος ἀδικίς ἐξεννις ἐξενοδόχησε. καὶ τῶν βαρβάρων ἐν κύκλῳ παρεστώτων, ὁ μὲν, οἷα τῆς στρωνθοῦ μανίας πεσών, ἔκειτο. Πυλάδης δὲ,

Ex Iphigenia Taurica Euripidis.

Spumam oris abstergebat, atque corporis
Curam gerens, tegebat illud vestibus,

Ἀφρὸν ἀπέψα, σώματός τ' ἐπεμέλῃ,
Πέπλου τε παρεκάλυπτεν ἀπήκτοις ὑφαῖς,

non amatoris modò, sed & patris affectum præ se ferens. Quando igitur iudicio lata sententia fuerat, vt altero ad supplicium & cædem manente, alter Mycenas proficisceretur ad afferendas literas: ambo manere alter pro altero volunt, vterque in altero viuente seipsũ viuere existimans. Reiicit autem & epistolas à se Orestes, tanquam Pylade digniore qui illas acciperet, tantùm non amator pro amato redditus.

B οὐκ ἐραστοῦ μόνον, ἀλλὰ καὶ πατρὸς ἐνδεικνύμενος ἦθος. ἰώμενα γοῦν ἐκείνη πατέρα μένοντος ὅπῃ τῷ Φοιβάδῃσιν, τὸν ἕτερον ἐς Μυκήνας ἀπιέναι, κομιοῦντα γράμματα, μένειν ὑπ' ἀλλήλων ἀμφότεροι θέλουσιν, ἑκάτερος ἐν πατρὶ ζῶντι ζῆν ἑαυτὸν ἡγούμενος. ἀπωθεῖται δὲ τὰς ὅπισθας Ὀρέστης, ὡς Πυλάδου λαβεῖν ἀξιωτέρου, μόνον οὐκ ἐραστὴς αὐτ' ἐρωμένου γιγνόμενος.

Nanque hunc perire occisum (inquit) onus mihi graue:
Ego enim ille sum, qui hoc concilio nobis
C *malum.*

Τὸ γὰρ σφαγῆναι τὸν σ', ἐμοὶ βάρος μέγα.
Ὁ ναυστολῶν γάρ εἰμ' ἐγὼ τὰς συμφοράς.

Et paulo pòst ait:

καὶ μετ' ὀλίγον φησὶ,

huic quidem da litteras,
Argos enim mittam, tibi vt res bene habeat:
Occidat autem nos, cui opus.

τῷδε μὲν δέλτον δίδου,
Πέμψω γὰρ Ἄργος, ὥστε σοι καλῶς ἔχειν.
Ἡμᾶς δ' ὁ χρῄζων κτεινέτω.

Nam vniuersum negotium ita se habet. Quando enim à puero dignus ac serius ille amor simul enutritus, in eam ætatem quæ iam ratione vti, aliaq; ex aliis colligere potest, confirmatus fuerit: id quod olim amatum est, mutuos atque alternos amores vicissim reddit: adeoq; difficile est sentire vter alterius amator existat, perinde vt è speculo, simili amantis beneuolentiæ, in amatum recidente imagine. Quid igitur ceu peregrinam voluptatem nobis exprobras, id quod vitę nostrę proprium est, diuinis legibus definitum, & per successionem ad nos transmissum? Libenter verò ipsum recipientes cum pura mente, veluti sacram quandam rem tractamus. Nam verè beatus ille est iuxta sapientum sententiam,

καὶ γὰρ ὅτως ἔχει τὸ πρῶτον. ὅταν γὰρ ἐκ παίδων ὁ κατοῦδαῖος ἔρως συνταφεὶς, ὅπῃ τὴν ἡδὴ λογίζεσθαι δυναμένην ἡλικίαν αἰσθωνται, τὸ πάλαι φιληθὲν, ἀμοιβαίους ἔρωτας ἀντιποδίδωσι. καὶ δυσχερὲς αἰσθέσθαι ποτέρου ποτέρος ἐραστής ἐστιν, ὡς τοῦ ἀπ' ἐσόπτρου τῆς τοῦ φιλήσαντος εὐνοίας ὅπῃ τὸν ἐρώμενον ὁμοίου πεσόντος εἰδώλου. τί δ' οὖν τοῦ καθ' ἡμᾶς βίου ξένον αὐτὸ τοῦτο ὀνειδίζῃς θείοις νόμοις ὁρισθὲν, οὐκ ἀποδοχῆς ἐφ' ἡμᾶς καταβεβηκὸς; ἀσμένως δὲ αὐτὸ δεξάμενοι, μετ' ἀγνῆς διανοίας νεωκορούμεν. ὄλβιος γὰρ ὡς ἀληθῶς κατὰ τὸν τῶν σοφῶν ἀπόφασιν,

Cui pueri molles, & equi solidam vngulam habentes:
Atq; senecta viro minus intolerabilis illi est,
Si quem adamant pueri.

ᾧ παῖδές τε νέοι, καὶ μώνυχες ἵπποι,
Γηραιὸς δ' οὐ χρὼν κεῖνος ἐλαφρότατα
κοιμᾶται
Τὸν φιλέουσιν.

ἄγε μὴν Σωκρατικῆς διδασκαλίας, καὶ τοῦ A λαμπρὸν ἐκφυγόντος τῆς ἀρετῆς δικαστήριον, τοῖς Δελφικοῖς τρίποσιν ἐτιμήθη. χρησμὸν γὰρ ἀληθείας ὁ Πύθιος ἐθέσπισεν, ἀνδρῶν ἁπάντων Σωκράτης σοφώτατος, ὃς ἅμα τοῖς ἄλλοις μαθήμασιν, ἐξ ὧν τὸν βίον ὤνησε, καὶ τοῦ παιδερασταῖν ὡς μάλιστα ὠφελοῦντος ἥψατο. δεῖ δὲ τῶν νέων ἐρᾶν, ὡς Ἀλκιβιάδου Σωκράτης, ὃς ὑπὸ μιᾷ χλαμύδι παῖδος ὕπνους ἐκοιμήθη. καὶ ἔγωγε τὸ Καλλιμάχου ὅτι τέλει τῶν λόγων ἥδιστα προσθείην ἂν ἅπασι κήρυγμα.

Defensio Socratis.

Αἴθε γὰρ ὦ κούροισιν ἐπ' ὄμματα λίχνα B
Φέροντες,
Ἔρχιος ὡς ὑμῖν ὦρσε παιδοφιλᾶν.
Ὧδε νέων ἐρᾶτε, πόλιν κεύθοντος ἔ-
χοιτε.

Nanque, vtinam, cupido sectantes lumine amatos,
Hercius vt pueros iussit amare senex,
Sic & amatis eos, fortique habitetis in vrbe.

Ταῦτ' εἰδότες, ὦ νεανίαι, σωφρόνως παισὶν ἀγαθοῖς προσίστε, μηδὲ ὀλίγης τέρψεως εἵνεκα, τὸ μακρὸν ἐκχέοντες βίοιο, ἀπὸ τῆς ἀκμῆς πλάσατε τὰ τοῦ φίλου πάθη προσβάλλεσθε· τὸν δ' οὐράνιον ἔρωτα προσκυνοῦντες, εἰς γῆρας ἀπὸ παίδων βέβαια τηρεῖτε τὰ πάθη. τοῖς γὰρ οὕτω φι- C λοῦσιν, ἥδιστος μὲν ὁ τοῦ ζῆν χρόνος, εὐθυμίας ἀπερισκέπτου συνειδήσεως παρεκούσης. ἀοίδιμοι δὲ μετὰ θάνατον εἰς πόλλας ἐκφοιτῶσι κληδόνες. Εἰ δὲ δεῖ φιλοσόφων παισὶ πίστιν, αἰθὴρ μετ' ἐμὲ τοῖς ταῦτα ζηλωτὰς οἱ δὲ ἀμείνονα ἀποθανόντες, ἔχουσι τῆς ἀρετῆς γέρας, τὸ ἄφθαρτον. Τοιαῦτα τοῦ Καλλικρατίδου σφόδρα νεανικῶς συμπολογησαμένου, Χαιρεκλέα μὲν ἐκ δευτέρου λέγειν πειρώμενον ἐπέσχον· ὥρα γὰρ ἦν ἐπὶ ναῦν καταίνας. D δεομένων δ' ὅ,τι φρονοῖεν ἀποφήνασθαι, δι' ὀλίγου τοῖς ἑκατέρου λόγοις ἀριθμησάμενος, Οὐκ ἐξ ὑποψίας, φημί, καὶ προμελετήσεως, ὑμῖν, ὦ ἑταῖροι, τὰ τῶν λόγων ἔοικεν ἀπεσκέφθαι· διωκεκῦς δὲ, καὶ, νὴ Δί', ἐρρωμένης φρενὸς ἐναργῆ ταῦτ' ἐστὶν ἴχνη. σχεδὸν γὰρ οὐδέν ἐστιν, ὅ,τι τῶν λεκτέων εἰπεῖν ἑτέρῳ δυνάσθαι προήκατε. καὶ πολλὴ μὲν ἡ τῶν πραγμάτων ἐμπειρία, πλείων δ' ἡ τῶν λόγων δεινότης, ὥστ' ἔγωγε ἂν ὠξάμην, εἰ παρῆν ἐν δυνατῷ,

Socraticæ verò doctrinæ, & splendidum illud virtutis examinandæ iudicium, etiam Delphicis cortinis approbatum est. Oraculum enim veritatis Pythius ille ex adyto dedit, Virorum omnium Socrates (inquiens) sapientissimus: qui pariter cum cæteris disciplinis quibus vitam hominum promouit, & puerorum amorem ceu rem præcipuè vtilem adinuênit. Conuenit autem iuuenes amare, perinde vt Alcibiadem Socrates, qui sub vna atque eadem chlamyde patris somnos dormiuit. Atque equidem Callimachi illud præconium ad finem orationis libentissimè cunctis apponerem:

His cognitis, adolescentes, modestè pueris bonis conuersamini, neque modicę delectationis gratia, longa effusa beneuolentia, vsque ad vigorem modò ætatis fictos ac simulatos amandi affectus protendite, sed cœlestem amorem adorantes, à pueris vsque ad senectutem stabiles animorum motus conseruate. Nam hoc pacto amantibus, suauissimum quidem vitæ tempus est, nulla inhonesta conscientia cohabitante. Celebris autem & multa post mortem illorum fama ad omnes passim promanat. Quòd si verò conuenit philosophorum pueris fidem adhibere, etiam æther post terram excipit eos qui hæc sectantur. Illi autem meliori fato morientes, virtutis præmium hoc incorruptibile consequuntur. Atque hæc cùm Callicratidas valde iuueniliter iactando amplificasset, Charicles quidem denuo dicere conantem repressi. Tempus enim erat vt ad nauem descenderemus. Rogantibus autem vt de eo quod mihi sapere viderentur, sententiam ferrem, paulisper vtriusque verbis connumeratis & perpensis, Haudquaquam subitò, inquam, ac temere videntur, amici, orationes istæ à vobis effutitæ, aut citra præmeditationem compositæ esse, sed continuæ, longæque, & per Iouem etiam solidæ cuiusdam curæ manifesta hæc vestigia sunt. Propemodum enim nihil est quod ab vtroque dici potuerit, quod prætermissum sit. Ac multa quidem rerum experientia, maior autem orationis grauitas: vt ego quidem optarim, si modò possibile foret,

vel Theramenes ille cothurnus fieri, vt ambo victores ex æquo hinc discederetis. Veruntamen quoniam ipsi nihil remissuri videmini, & ego inter nauigandum de iisdem rebus haudquaquam admittere turbam aliquam iterum cõstituti: id quod mihi maximè videtur iustum esse, pronuntiabo. Nuptiæ quidẽ ad vitam hominum promouendam res in primis vtilis & beata, quoties ex sententia contingunt: puerorum autem amores quotquot amicitiæ pura & casta iura conciliant, solius philosophiæ opus existimo. Quare sanè coniugio quidem vacãdum omnibus est: pueros autem amare, solis philosophis relinquatur. Minimè enim mulieribus perfecta ac solida virtus innascitur. Tu verò Charicles nequaquã ægrè feras si Athenis Corinthus hîc cedet. Atque ego quidem prę verecũdia breui oratione iudicio ita tum approperato surrexi. Animaduertebam enim Chariclem suprà quàm tristem esse, propemodum non aliter ac si morte damnatus esset: Atheniẽsis autem alter lęto quodã modo alacer exiliens, incedebat valde insolenter Putasses ipsum circa Salaminem nauali prælio Persas superasse. Etiam illud ex iudicio hoc consecutus sum, quòd splẽdidiore cõuiuio nos idem accepit, dum victorię epulum nobis præbet. Erat enim aliàs quoque, quod ad vitam attinet, magnificentior. Tacitè autem & Chariclem cõsolatus sum ob grauitatem verborum, assiduè admirando quòd difficiliori parti tam potente oratione patrocinatus esset. Cæterùm ea tũ in Gnido cõmoratio, quę que apud ipsam Deam verbis vltro citróque iactata sunt, habentia pariter & serium hilare, & eruditionem à Musis non alienam, ad hunc ferè modũ dirempta sunt. Tu verò Theomneste, qui antiquarum adeò rerum harum memoriam nobis excitasti, si tum iudex fuisses, quo pacto sentẽtiam tulisses? T H. Melitidem aut Corœbum me putas esse, per deos, vt ego iis quæ abs te iustè adeò iudicata sunt, contrariã sententiam ferrem? qui quidem præ summa eorũ quę modò dicebantur, voluptate, in Gnido cõmorari me putabã, propemodum paruam hanc domunculam ipsum illud templum esse existimans. Sed tamen (nihil enim, puto, in hac diei festiuitate indecorè dicetur, & omnis risus, etiamsi nimius & affectatus fuerit, solẽnis esse, & ad festum pertinere videtur) orationẽ illam ab amatore puerorũ cum nimio supercilio prolatam admirabar quidem ob grauitatem, verùm non admodũ ad demulcẽdum animum facere arbitrabar, cum puero nondum pubescente cõsuetudinem quotidianam habere,

Sententia Luciani de amore masculo.

γλυέως Θηραμένης ἐκεῖνος ὁ κόθορνος, ἵν' ἀμφω νενικηκότες, ἐξίοιτε. πλὴν ἐπειδήπερ αὐτοῦ οὐκ ἐοίκατε, ἐγὼ αὖτὸς ἐν ᾧ μεταξὺ πλῶ, περὶ τῶν αὐτῶν ὑμῖν κέκρινα διαλεχθῆναι, ὃ μάλιστα δοκεῖν εἶναί μοι δίκαιον, ἀποφανοῦμαι. γάμοι μὲν οὖν θεσπίοις βιωφελὴς πρᾶγμα, καὶ μακάριον, ὁπόταν δὲ τυχῶσιν· παιδικοὺς δ' ἔρωτας, ὅσοι φιλίας ἀγαθὰ δίκαια προμηνύονται, μόνης φιλοσοφίας ἔργον ἡγοῦμαι. διὸ δὴ γαμητέον μὲν ἅπασι, παιδεραστεῖν δ', ἀφείλετο μόνοις φιλοσόφοις. ἥκιστα γὰρ ἐν γυναιξὶν ὁλόκληρος ἀρετὴ φύεται. Β σὺ δή, ὦ Χαρίκλεις, μηδὲν ἀθεσπίσῃς, εἰ ταῖς Ἀθηναίαις ἡ Κορινθὸς εἴξει. κἀγὼ μὲν ὑπ' αἰδοῦς σωφρόνως λόγων τὴν κρίσιν ὑπεστεύσας, ὀξαιρέσην· ἐώρων γὰρ ὑποκαθημένην τὸν Χαρικλέα, πρᾶγμα μικρὸν ὡς θανάτου κατάκριτον· ὁ δ' Ἀθηναῖος, ἱλαρῷ τῷ ἤθει φαιδρὸς αἰαπτήσας, πρεπόντως σφόδρα σοβαρῶς. εἰκάσειεν ἄν τις αὐτὸν ἐν Σαλαμῖνι Πέρσας κατανενικηκέναι ναυμαχικῇ. καὶ τοῦτό γε τῆς κρίσεως ἀπωνάμην, λαμπρότερον ἡμᾶς ἑστιάσαντος αὐτὸ C ταπίνιον· καὶ γὰρ ἦν ἀλλως ὦ θεῖος μεγαλοφρονέστερος. ἡσυχῇ δὲ καὶ τὸν Χαρικλέα παρηγορήσαμεν, ὅτι τῇ δριμύτητι τῶν λόγων, σπουδῇ ὑπερθαυμάζων, ὅπῃ δυσχερεστέρῳ μέρει διανατρῷς σπουδάρησεν. ἀλλ' ἡμῖν μὲν ἐν Κνίδῳ διατριβή, καὶ τὰ περὶ τῇ θεῷ λαληθέντα, ἀσυδόλως ἱλαρὰν ἅμα, καὶ παιγνιῶδες ἔμελλον ἕξειν, τῇ δὲ πῃ διεκρίθη. σὺ δή, ὦ Θεόμνηστε, ὁ τὴν ἔωλον ἡμῶν ἐκκλησιαστὰν μῦθος μνήμην, εἰ δικαστὴς τοῦ D ἦσθα, πῶς ἂν ἀπέφηνω; Θ Ε. Μελιτίδιον, ἢ Κόροιβον οἴῃ με τοὺς θεούς, ἵνα τοῖς ὑπὸ σοῦ δικαίως κριθεῖσιν ἐναντίαν φέρω ψῆφον; ὃς ἐπὶ ἄκρας ἡδονῆς τὰ λεγόμενα διατείνῃ ἐν τῇ Κνίδῳ ᾠόμην, ὀλίγου δεῖν τὸ θέατρον αὐτὸν ἡγούμενος εἶναι, τὸν νεὼν ἐκεῖνον. ὅμως δ' οὖν (οὐδὲν γὰρ ἀπρεπὲς ἐν ἑορτῇ λέγεται, πᾶς δὲ γέλως καὶ παίγνιος ἢ, πανηγυρίζειν δοκεῖ) ἄγαν ὑπὸ τοῦ παιδερασταῦ καλοφρουμένους λόγους ἐθαύμαζον μὲν ὅτι τῇ σεμνότητι, πλὴν οὐ πάνυ θυμῆρες ᾠόμην, ἐφ' ᾧ παιδὶ σπουδὴν-

μερδύοντα, Ταντα λείους δίκας ὑποφέρειν, καὶ τοῖς ὄμμασι τὸ κάλλος μονονουχὶ προσκλύζοντος, δέον ἀρύσασθαι, διψῆν ὑπομένειν. οὐ γὰρ ἀπόχρη τὸ θεωρεῖν ἐρώμενον, ἢ ἀπαντικρὺ καθημένου καὶ λαλοῦντος ἀκούειν, ἀλλ' ὥσπερ ἡδονῆς κλίμακα συμπηξάμενος ἔρως, πρῶτον ἔχει βαθμὸν ὄψεως, ἵνα ἴδῃ, καὶ θαύσηται, ποθεῖ προσάγων ἐφάψασθαι. δι' ἄκρων γοῦν δακτύλων καὶ μόνον θίγῃ, τὰ τῆς ἀπολαύσεως εἰς ἅπαν διαδεῖ τὸ σῶμα. τυχὼν δ' θιγῆς τοῦτο, τρίτῳ πεῖραν ἐπάγει φιλήμασι, οὐκ αὐτὸ προσιέμενον, ἀλλ' ἠρέμα χείλη προσεγγίσας χείλεσιν, ἃ πρὶν ἢ φαῦσαι τελείως ἀπέστη, μηδὲν ὑποψίας ἴχνος καταλιπών. εἶτα πρὸς τὸ πρῆνον ἁρμοζόμενος, ἀεὶ λιπαρεστέροις μᾶλλον ἀσπάσμασιν ἐντέτηκεν, ἕως ὅτε καὶ διαχεέλλων ἡσυχῇ τὸ σῶμα· τῇ δὲ χειρὶ σφοδρὰν ἅρπην προσάγει. αἰδὼς γὰρ φανερᾷ τῇ ἀθηνᾷ συμπλοκῇ, τῷ ἥδονῷ σιωπᾶσιν. ἢ λαθρίως ὑγρὰς ἡ δεξιὰ χὠ κόλπου δῦσα, μαστοὺς βραχὺ τῷ φύσιν ὑποῤῥοιδοῦντας πιέζει. καὶ σφιγγόσης γαστρὸς ἀμφιλαφὲς τοῖς δακτύλοις ἐπιδράττεται ὁμαλῶς. μετὰ τοῦτο, καὶ προσφυὲς ἤδη ἦβης, καὶ τὴν πάρρητ' αἰδοῖ μετρήσασθαί με δεῖ; τοσαύτης τυχὼν ἐξουσίας ὁ ἔρως, θερμοτέρου τινὸς ἅπτεται προσθήματος· εἶτ' ἀπὸ μηρῶν προσοιμασάμενος, κατὰ τὸν κωμικὸν αὐτὸ ἐπάταξεν. ἐμοὶ μὲν οὕτω παιδεραστεῖν βούλοιτο. μετεωρολέσχαι δὲ, καὶ ὅσοι τῷ φιλοσοφίας ὀφρυῶν ὑπὲρ αὐλοὺς τοὺς κροτάφους ὑπήρκασι, σεμνῶν ὀνομάτων κομψεύμασι τοὺς ἀμαθεῖς ποιμαινέσθωσαν· ἐρωτικὸς γὰρ ἐγώ, εἴ τις ἄρ, καὶ ὁ Σωκράτης, ᾧ ὑπὸ μίαν Αλκιβιάδης αὐτῷ χλανίδα κλιθείς, οὐκ ἀπλῆς ἀνέστη. καὶ μὴ θαυμάσῃς, οὐδὲ γὰρ ὁ Πάτροκλος ὑπ' Αχιλλέως ἠγαπᾶτο, μέχρι τοῦ κατ' ἀπόντικρυ καθέζεσθαι,

Δέγμενος Αἰακίδαο ὁπότε λήξειεν ἀείδων.

ἀλλ' ἐγὼ καὶ τῆς ἐκείνων φιλίας μεσίτης ἡδονὴ γενέσθαι γοῦν Αχιλλέως τὸν Πατρόκλου θάνατον, ἀπαμβλύτῳ πάθει πρὸς τὸ ἀληθὲς ἀποῤῥάγη,

Μηρῶν τε τ' ὧν βύσεσθαι ὁμιλίαν Κηΐων.

A & interim Tantali pœnas ſuſtinere, ac pulchritudine in oculis tantùm non exundante, cùm haurire ac bibere liceat, ſitim malle pati. Neque enim ſatis eſt aſpicere eum quẽ amas, neque ex aduerſo ſedentem atque loquẽtem audire, ſed perinde atque ſcalis quibuſdam voluptatis compactis, amor primum gradum viſus habet, vt aſpiciat videlicet amatũ: deinde vbi aſpexerit, cupit adductum ad ſe propiùs etiam cõtingere. Summis itaque digitis tametſi ſolùm attigerit, fruitionis iſtius delectatio totum mox corpus percurrit. Poſtquam autem etiam hoc potitus facilè eſt, tertium experimentũ addit, nempe baſiationis, non ſtatim curioſum illud & affectatum, ſed paulatim labia admouendo labiis: quæ priuſquã planè contingat, rurſum abſiſtit, nullo ſuſpicionis veſtigio relicto. Deinde verò ad id quod porrigitur, applicando ſeſe, exquiſitioribus ſemper quidem amplexibus illiqueſcit, interdum etiam ipſum os tacitè diducens: manuum autẽ nullam admittit ſegnitiem. Nam manifeſtæ ac mutuæ eorum quæ ſenſu percipiuntur amplexationes, voluptatem conglutinant. Aut clàm dextra molliter per ſinum ſubingreſſa, mamillas pro ſua natura modicè extãtes premit, & aſtricti ſolidíque ventris plenũ atque exuberans illud digitis contrectat æqualiter. Poſt hæc & primam ſuccreſcentis pubis lanuginem. Ac quid attinet me occultiora iſta longiùs perſequi? Tantam igitur nactus poteſtatem amor, calidioris cuiuſdam rei opus attingit, atque ita à femoribus quaſi quodam exordio facto, iuxta Comicũ, ipſum percutit. Mihi quidem ita amare pueros cõtingat. Illi verò de ſublimibus diſputãtes, & quicunque philoſophiæ ſupercilium vltra ipſa tempora adductum habent, tumidorum verborum inſolentia rudes & imperitos paſcant. Amori enim deditus fuit, vt quiſquam alius, Socrates: & ſub vno eodémque cum ipſo pallio accumbens Alcibiades, haudquaquam intactus inde ſurrexit. Ac ne mireris: non enim neque Patroclus ab Achille amabatur eouſque modò, vt ex aduerſo illi ſederet,

Aeacidem expectans, dum cantus finiat ille:

ſed erat & illorum amicitiæ mediatrix voluptas. Cùm igitur gemeret Achilles Patrocli mortem, parum cuſtodito affectu in veritatem erupit,

Femorum & tuorum ſancta conuerſatio Melior, inquiens.

Illos verò qui apud Græcos Comastæ A seu Comessatores appellãtur, nihil aliud quàm certos ac manifestos amatores puto. Fortassis autem dixerit quispiam turpia hæc dictu esse: vera certè tamen sunt, per ipsam Gnidiam Venerem. LVC. Haudquaquam feram te, chare Theomneste, aliud principium tertij sermonis serentem, quod audire solenni ac festo die solùm par est. Cætera verò ab auribus meis procul hinc ablegare decet. Sed omittentes plus temporis commorando hîc accumulare, in forum hinc exeamus. Iam enim probabile est accendi deo rogum. Est autem non iniucundum spectaculum, eorum quæ ille in Oeta passus B est, memoriam in animum reuocans præsentibus & spectantibus.

τοὺς γε μὴν ὀνομαζομένους πρ' Ἕλλησι κωμαστὰς, τοὐτέστιν ἄλλ' ἢ φιλήσεις ἐρωτικὰς νομίζω. τάχα φήσει τις αἰσχρὰ ταῦτ' εἶναι λέγεσθαι, πλὴν ἀληθῆ γε, νὴ τὴν Κνιδίαν Ἀφροδίτην. ΛΥ. ἴστ' αἰξόμενός σου, φίλε Θεόμνηστε, ἄλλην ἀρχὴν καταβαλλομένου τοιούτων λόγων, ἧς ἀκούειν ἐν ἑορτῇ μόνον εἰκὸς ἐστὶ πάλαι ὄν, πρὸς ἐμοῦ δ' ὅσον πόρρω ἀποικίσειν. ἀφέμενοι δὴ τοῦ προσκλεῖσαι πλείω χρόνον, εἰς ἀγορὰν ἐξίωμεν. ἤδη γὰρ εἰκὸς ἐστιν, ὑφάπτεσθαι πρὸς θεῶν τὴν πυρᾶν. ἔστι δ' οὐκ ἀτερπὴς ἡ θέα, πρὸς ἐν Οἴτῃ παθῶν ἀναμιμνήσκουσα τοὺς παρόντας.

EIKONES.

IMAGINES. Vincentio Obsopœo interprete.

ARGVMENTVM.

Effigiat hoc dialogo Lucianus typum siue exemplar formosissimæ atque honestissimæ mulieris, quæ non tantùm pulchritudine corporis perfecta & numeris omnibus absoluta sit, verùm etiam eas animi dotes, eámque morum venustatem ac gratiam habeat, quæ fœminarũ propriissimæ sint, & pro personæ qualitate quamque maximè commendent. Ac priorem quidem descriptionem, corporis ac formæ videlicet, ex sua persona effingit, collatione facta omnium earum & statuarũ & imaginum quæ vnquam à clarissimis artificibus factæ præcipuè celebrantur, sumendo ex vnaquaque quod in ea potissimum fuit, ac plurima laude nobilitatum. Alteram autem, quæ sermonis ac vocis suauitatem, eloquentiam, studia, cognitionémque liberalium scientiarum, præterea sapientiam quoque ac prudentiam, modestiam, pudicitiam, & (quam in hac cum primis commendat) animi æquabilitatem ac moderationẽ describit: sub Polystrati cuiusdã persona, cum quo dialogum hunc instituit, proponit, etiam ipsam collationibus exemplorum cùm poëticorum tum historicorum eodem modo illustratam. Vtrùm autem Imperatoris alicuius eorum sub quibus ipse vixit, an externi regis cuiuspiam vxorem, aut etiam concubinam, hoc tam exquisito ac singulari encomio celebret, dubitari potest. Nam Traiani quidem atque Adriani vxoribus, sub quorum imperio pleraque scripsit, & nomen & patria repugnare videntur, cùm altera Plotina, altera Sabina dicta fuerit: hanc autem ipse, vt illam apud Xenophontem Abradatæ vxorem, Pantheam vocari dicat, & ex Smyrna Ionica ciuitate natam fuisse. Et tamen appellatione regis Magni, qua veteres Græci Persarum regem nominabant, idem infrà etiam Imperatorem Romanum designat: cùm in Toxari ait, Diniam à præfecto Asiæ ad regem Magnum (quanquã ibi regem Persarum, qui tum nullus fuit, Erasmus quoque verterit) in Italiam missum, & ab eo damnatum in Gyarum insulam relegatum fuisse.

LVCIANVS. POLYSTRATVS.

LVCIANVS. AT profectò tali quopiam illi absumpti sunt exitio, quibus Gorgonis facies conspecta est, quali ego paulo antè penè interiissem, ô Polystrate, visa summa forma muliere: & quod in ea fertur fabula, parum aberat quominus ego saxum ex homine factus sim, spectaculi admiratione rigore attracto.

C Ἀλλ' ἦ πιστόν τι ἄρα ἔπαθον οἱ τὴν Γοργὼ ἰδόντες, οἷς ἐγὼ ἐναίσης ἔπαθον, ὦ Πολύστρατε, παρὰ μικρὸν πετρὰ γυναῖκα ἰδών. αὐτὸ γὰρ τὸ μῦθόν ἐκφυγον, μικροῦ δεῖν λίθος ἐξ ἀνθρώπου σοι γενόμενος, πεπηγὼς ὑπὸ τοῦ θαύματος.

ΠΟΛ. Ηρακλῆς ὑπερφυές τι δῆλον ἢ καινὸν θέαμα φὴς, καὶ δεινῶς βίαιον, εἴγε καὶ Λυκῖνον ἐξέπληξε γυνή τις ὅσα. οὐ γὰρ ἂν μικρὸν τοῦτο μέρος μειρακίσκων καὶ πάνυ ῥᾳδίως αὐτὸ πάσχοις· ὥστε θᾶττον ἄν τις ὅλον τὸν Σίπυλον μετακινήσειεν, ἢ σὲ τῶν καλῶν ἀπάγοι, μὴ οὐχὶ παρεστάναι αὐτοῖς κεχηνότα, καὶ ὑποδακρύοντά γε πολλάκις, ὥσπερ ἐκείνῳ αὐτίκα τῷ τῆς Ταντάλου. ἀτὰρ εἰπέ μοι, τίς ἡ λιθοποιὸς αὕτη Μέδουσα ἡμῖν ἐστι, καὶ πόθεν, ὡς καὶ ἡμᾶς ἰδεῖν; φθονήσῃς γὰρ, οἶμαι, φθονήσῃς ἡμῖν τῆς θέας, οὐδὲ ζηλοτυπήσῃς, εἰ μέλλοιμι πλησίον που καὶ αὐτὴν ὑποδεδεπληγέναι σοι ἰδόντες. ΛΥ. καὶ μὴν οὐδ' εἰδέναι χρή σε, ὡς καὶ ὃν περιωπῆς μόνον ἀπιδὴς ἐς αὐτὴν, ἀχανῆ σε, καὶ τῶν ἀνδριάντων ἀκινητότερον ἀποφανῶ. καίτοι τοῦτο μὲν ἴσως εἰρωνικώτερόν ἐστι· καὶ τὸ πρᾶγμα ἦπιον καὶ ἥμερον, εἰ αὐτὸς ἴδοις, εἰ δὲ κἀκείνη προσβλέψειέ σε, τίς ἔσται μηχανὴ ἀποστῆναι αὐτῆς; ἀπάξει γάρ σε αἰσθήσαιμι ἔνθα οὐκ ἐθέλῃ, ὥσπερ καὶ ἡ λίθος ἡ Ηρακλεία δρᾷ τὸν σίδηρον. ΠΟΛ. παῦσαι, ὦ Λυκῖνε, τερατῶδές τι κάλλος αἰσθάνῃ, ἀλλ' εἰπέ μοι τίς ἡ γυνή ἐστι; ΛΥΚ. οἴει γάρ με προσβαλέσθαι τῷ λόγῳ, ὃς δείσας μή σοι ἰδόντι, ἀθενεῖ τις ἐπαινέσας δόξω, τοσοῦτον ἀμείνων φανῆναι; πλὴν ἀλλ' ἥτις μέν, οὐκ ἂν εἰπεῖν ἔχοιμι, θεραπεία δὲ πολλὴ, καὶ ἄλλη περὶ αὐτὴν παρασκευὴ λαμπρὰ, καὶ δυνούχων τι πλῆθος, καὶ ἄθρουν πάνυ πολλαὶ, καὶ ὅλως, μᾶλλόν γε, ἢ κατ' ἰδιώτικὸν τύχην ἐοίκει ὁ τοιοῦτος ὄγκος εἶναι. ΠΟ. τοῦτο τοιοῦτόν ἐστιν οὗ γε, ἥτις καλεῖται. ΛΥΚ. οὐδαμῶς, ἢ τοῦτο μόνον, τῆς Ιωνίας ἐστί· τῶν θεατῶν γάρ τις ἀπιδὼν ἐς τὸν πλησίον, ἐπεὶ παρῆλθε, Τοιαῦτα μέντοι, ἔφη, τὰ Σμυρναίων καλά. καὶ θαυμαστὸν οὐδέν, εἰ ἡ καλλίστη τῶν Ιωνικῶν πόλεων, τὴν καλλίστην γυναῖκα ᾠκείκει. ἐδόκει δέ μοι Σμυρναῖος καὶ αὐτὸς ὁ λέγων εἶναι), οὕτως ἐσεμνύνετο ἐπ' αὐτῇ. ΠΟ. σάκουω ὅτι λίθου τοῦτό γε ὡς ἀληθῶς ἐποίησας, οὔτε προσδεξάμενος,

ΠΟΛ. O Hercules, inusitatum quoddam & nouum dicis spectaculum, nimisque violentū, si Luciano quoque stuporem induxerit muliercula. Hoc equidem formosis conspectis iuuenibus facile tibi solet accidere, ita vt quispiam citiùs totum Sipylum loco dimoueret suo, quàm te à formosis queat abstrahere: qui nō solùm hianti ore illis assistere consueuisti, sed lacrymas quoque nō rarò profundere tibi moris est, quemadmodū illam perhibent Tantali filiam. Veruntamen respōde mihi, quæ illa tandē est Meduſa saxifica, & vnde generis ortum ducit, vt & nos illam videamus? Neque enim, vt mea est opinio, nobis inuidebis spectaculū, neque zelotypiæ morbo laborabis, si & nos illa conspecta rigore cōcreuerimus. LV. Atqui hoc planè tibi cōpertum esse oportet, quòd si ex sola specula illam intuitus fueris, mutū illico ac ipsis statuis immobiliorē te faciet. Et fortasse quod dixi, leue est præ hoc quod dicturus sum. Vulnere quoque non admodum tempestiuo te consauciabit, si coràm ipse illam intueberis. At si illa conuersis oculis temet inspexerit, quæ facultas tibi relinquetur te ab illa auellendi? Abducet te alligatū quocunque collibuerit, quemadmodum lapidem Heracleum ferrum ad se attrahere perhibēt. POL. Desine verò ô Luciane prodigiosam quandā & monstrificam effingere pulchritudinem. Sed hoc mihi expedi, quænā illa fuerit mulier. LVC. An tu me oratione eius formā immodicè attollere existimas, qui vereor ne eam tibi iam visam, ingenij culpa atque infirmitate nimis ieiunè laudarim? tanto tibi eius facies oratione mea amplior videbitur atque excellentior. Cæterùm quænā sit, mihi non promptum est dicere. Magnus circa illam cernebatur cultus, & apparatus splendidus. Eunuchorum numeroso satellitio stipata, multis præterea aliis & illis teneris puellis comitata incedebat. In summa, omnia erant ampliora, quàm quæ priuatæ fortunæ mediocritas sustentare possit. POL. Ergo ne nomen quidem inaudisti tū, quænam vocaretur? LVC. Ne nomen quidem teneo, nisi hoc solum, illam esse oriundam ex Ionia. Siquidem spectatorum quispiam, conuersis in proximum oculis quando præteribar, Tales, inquit, Smyrnæ sunt pulchritudines. Nihil autem mirandum est si ex Ionicis vrbibus pulcherrima, mulierem produxerit pulcherrimam. Visus verò est & ille mihi Smyrnæus esse, qui ista dixerat. adeò insolenter de illa iactabat. POL. Proinde hoc reuera vt lapis fecisti, qui neque illam consecutus es,

neque Smyrnæum illum quæ fuerit interrogaris. Atqui saltem speciem, quoad eius fieri potest, oratione mihi adumbrato, si queam fortasse ista ratione illam cognoscere. LVC. Vide quãtam rem à me exigas. Neque enim tanta præstò est facultas orationibus, præcipuè verò meis, adeò admirandam imaginem in lucem producendi, ad quam delineandam vix Apelles, aut Zeuxis, aut Parrhasius sufficerent, aut si quis fuit vspiam Phidias, aut Alcamenes. Ego verò artis imbecillitate non mediocriter læsum deformabo archetypum. POL. Age tamen, effare obsecro quali fuerit vultu prædita. Neque enim periculosa erit audacia, si familiari tuo ostenderis imaginem, quibus lineamentis adumbrata fuerit. LVC. Atenim longè tutiùs ipse mihi facturus videor, si quos priscorum illorum artificum ad præsens opus absoluendum adsciuero, vt mulieris formam mihi depingant. POL. Quorsum ista dicis? Aut quónam pacto illi tibi adsciti venient, qui tot retro seculis fato functi sunt? LVC Perfacilè, dummodo te mihi non pigeat ad quæsita respondere. POL. Roga quæcunque fert animus. LVC. Nunquãne Polystrate ad Cnidios peregrè profectus es? POL. Imò maximè LVC. Proinde ante omnia Venerẽ quoque illorum vidisti? POL. Sanè per Iouẽ, Praxitelis monimentũ pulcherrimum. LVC. Sed nunquid etiam fabulam memorantibus de illa incolis inaudisti, quomodo vnus aliquis eius imaginis infando amore correptus fuerit, tum quemadmodum latenter in templo derelictus, noctu cum imagine, quantum fieri potuit, rem habuerit? Sed hæc alio tempore inquirito, quippe hæc (vt ais) tibi planè visa est. Age verò & hoc mihi responde, nunquid etiam illam Athenis quæ in hortis est, videlicet Alcamenis, conspexisti? POL. Sanè omnium inertissimus, ô Luciane, meritò censendus essem, si pulcherrimum Alcamenis figmentum negligenter contempsissem. LVC. Illud quidem Polystrate te non interrogabo, num sæpe in arcem conscenderis, ac Calamidis Sosandram spectaris. POL. Et hanc vidi sæpenumero. LVC. Iam & ista abundè sufficiunt. At ex operibus Phidiæ quódnam maximè collaudasti? POL. Quódnã aliud, quàm illam Lemniam, quam hoc quoque titulo nobilitare non dubitauit Phidias? Insuper illam quoque Amazonem, quæ hastæ innititur. LVC. Pulcherrima sunt ista,

A οὔτε τὸν Σμυρναῖον ἀκριβῶς ἐρώμενος, ὅστις ἦν· καὶν ὅ εἶδος ὡς οἷόν τε ἀποδόξον τῷ λόγῳ, πάνυ γὰρ δὴ οὕτω γνωρίσαιμι. ΛΥ. ὀρθῶς ἠλίκον τοῦτο ἤτησας; οὐ γὰρ λόγων δύναμιν, καὶ μάλιστά γε τῶν ἐμῶν, ἐμφανίσαι οὕτω θαυμασίαν εἰκόνα, πρὸς ἣν μόλις ἂν ὁ Ἀπελλῆς, ὁ Ζεῦξις, ὁ Παρράσιος, ἱκανοὶ ἔδοξαν, ἢ εἴ τις Φειδίας, ἢ Ἀλκαμένης. ἐγὼ δὲ, λυμανοῦμαι τὸ ἀρχέτυπον ἀσθενείᾳ τῆς τέχνης. ΠΟΛ. ὅμως, ὦ Λυκῖνε, ποιά τις ἦν τὴν ὄψιν; οὐ γὰρ ἀσφαλὲς τὸ τόλμημα, εἰ φίλῳ ἀνδρὶ ἐπιδείξαις τὴν B εἰκόνα, ὅπως ἂν τῆς γραμμῆς ἔχῃ. ΛΥΚ. καὶ μὴν ἀσφαλέστερον αὐτὸς ποιήσειν μοι δοκῶ, τῶν παλαιῶν τινας ἐκείνων τεχνιτῶν παραμεταλέσας ὅτι τὸ ἔργον, ὡς ἀναπλάσαιό μοι τὴν γυναῖκα. ΠΟΛ. πῶς τοῦτο φῄς; ἢ πῶς ἂν ἀφίκοιντό σοι περὶ τοσούτων ἐτῶν ἀποθανόντες; ΛΥΚ. ῥᾳδίως, ὦ ἑταῖρε· σὺ μὴ ὀκνήσῃς ἀποκρίνεσθαί τί μοι. ΠΟΛ. ἐρώτα μόνον. ΛΥΚ. ἐπεδήμησάς ποτε, ὦ Πολύστρατε, τὴν Κνιδίων; ΠΟΛ. Σφόδρα. ΛΥΚ. ὁκοῖόν τι καὶ τὴν Ἀφροδίτην C εἶδες πρώτιστα αὐτῶν; ΠΟΛ. νὴ Δία, τὴν Πραξιτέλους ποίημα κάλλιστον. ΛΥΚ. ἀλλὰ καὶ τὸν μῦθον, ὃν λέγουσιν, ἤκουσας, οἱ ἐπιχώριοι περὶ αὐτῆς, ὡς ἐραθείη τις τοῦ ἀγάλματος, καὶ λαθὼν ἐπανοιχθείσης τῆς ἱερᾶς συλλήψοιτο, ὡς δυνατόν, ἀγάλματι; τοῦτο μὲν σοι ἄλλως ἰσορρόπει. σὺ δὲ (ταῦτα γὰρ, ὡς φῄς, εἶδες) εἶπέ μοι, καὶ τόδε ἀπόκειται, εἰ καὶ τὴν ἐν κήποις Ἀθήνησι, τὴν Ἀλκαμένους ἑώρακας. ΠΟΛ. ἢ πάντων γ' ἂν, ὦ Λυκῖνε, ὁ ῥᾳθυμότατος ὤν, εἰ τὸ κάλλιστον τῶν Ἀλκαμένους πλασμάτων παρῆδον. ΛΥΚ. ἐκεῖνό D μὲν γε, ὦ Πολύστρατε, οὐκ ἐξερήσομαί σε, εἰ πολλάκις ἐς τὴν ἀκρόπολιν ἀνελθὼν, καὶ τὴν Καλαμίδος Σωσάνδραν τεθέασαι. ΠΟΛ. εἶδον κἀκείνην πολλάκις. ΛΥΚ. ἀλλὰ καὶ ταῦτα μὲν, ἱκανῶς, τῶν δὲ Φειδίου ἔργων τὰ μάλιστα ἐπῄνεσας; ΠΟΛ. τί δ' ἄλλο, ἢ τὴν Λημνίαν, ἢ καὶ ὑπογράψαι πιθόμενα Φειδίας ἠξίωσε, καὶ Δία, τὴν Ἀμαζόνα, τὴν ἐπερειδομένην τῇ δορατίῳ. ΛΥ. τὰ κνημίδια,

ὦ ἑταῖρε,

ὦ ἑταῖρε, ὥστε οὐκέτ' ἄλλων τεχνιτῶν δεήσῃ. Φέρε δὴ ἐξ ἁπασῶν ἤδη τούτων, ὡς οἷόν τε συναρμόσας, μίαν σοι εἰκόνα ὑποδείξω, ὃ ἐξαίρετον πρὸ ἑκάστης ἔχουσαν. ΠΟΛ. καὶ πίνα αὖ τρόπον τοῦτ' γένοιτο; ΛΥΚ. οὐ χαλεπὸν, ὦ Πολύστρατε, εἰ δὲ ἀπὸ τῶν δεδειγμένων τὰς εἰκόνας τῷ λόγῳ, ὑπηρέτημεν αὐτῷ μεταχοσμεῖν, καὶ συνθήναι, καὶ ἁρμόζειν, ὡς δι' εὐρυθμότατα διοίσειεν, φυλάττων ἅμα τὸ συμμιγὲς εὐχυμον, καὶ ποικίλον. ΠΟΛ. εὖ λέγεις· καὶ δὴ ὑποδεικνύτω· ἑτοίμως γὰρ εἰδέναι ὅ, τι ἐν χρήσεται αὐταῖς, ἢ ὅπως ἐκ τούτων μίαν τινὰ συνθεὶς, οὐκ ἀπάδουσαν ἀφεγάσεται. ΛΥ. καὶ μὴν ἤδη σοι ὁρῶν προσεχῆ γιγνομένην τὴν εἰκόνα, ὥδε συναρμόζων, τῆς μὲν Κνίδου ἠκούσης μόνον τὴν κεφαλὴν λαβών· οὐδὲν γὰρ τοῦ ἄλλου σώματος, γυμνοῦ ὄντος, δεήσεται· τὰ μὲν ἀμφὶ τὴν κόμην, καὶ μέτωπον, ὀφρύων τε τὸ εὔχαριτον, ἑαστὸς ἔχειν, ὥσπερ ὁ Πραξιτέλης ἐποίησε, τὸ δὲ ὀφθαλμοῦ δὲ τὸ ὑγρὸν ἅμα τῷ φαιδρῷ, καὶ κεχαρισμένῳ, καὶ τοῦτο ἁβρυφλάκτῳ τῷ τὸ Πραξιτέλους δοκοῦν· τὰ μῆλα δὲ, καὶ ὅσα τῆς ὄψεως αὐτῶπα, παρ' Ἀλκαμένους, καὶ τῆς ἐν κήποις λήψεται· καὶ μετέπειτα, χέρσον ἄκρα, καὶ καρπῶν τὸ εὔρυθμον, καὶ δακτύλων τὸ εὐάγωγον, ἐς λειτὸν ἀπολῆξον, παρὰ τῆς ἐν κήποις καὶ ταῦτα· τὴν δὲ τοῦ προσώπου περιγραφὴν, καὶ πρεῶν τὸ ἁπαλὸν, καὶ ῥῖνα σύμμετρον, ἢ Λημνία παρίξει, καὶ Φειδίας ἔπι. καὶ σώματος ἁρμονίαν ὁ αὐτὸς, τὸν αὐχένα δὲ τῆς Ἀμαζόνος λαβών. ἡ Σωσάνδρα δὲ, καὶ ὁ Κάλαμις, αἰδοῖ κοσμήσουσιν αὐτήν. καὶ τὸ μειδίαμα, λεπτὸν καὶ λεληθὸς, ὥσπερ τὸ ἐκείνης ἔσται· τὸ δὲ ὑγιαλὲς δὲ, καὶ κόσμιον τῆς ἀναβολῆς, παρὰ τῆς Σωσάνδρας· πλὴν ὅτι ἀκάλυπτος αὐτὴ ἔσται τὴν κεφαλήν. τῆς ἡλικίας δὲ τὸ μέτρον, ἡλίκον ἂν γένοιτο, τὴν τῶν Κνιδίων ἐκείνην μάλιστα· καὶ γὰρ καὶ τοῦτο τὸν Πραξιτέλη μεμετρῆσθαι. πῶς σοι, ὦ Πολύστρατε, δοκεῖ, καλὴ γενήσεται ἡ εἰκὼν, τὸ μάλιστα ἐπειδὴ, ὑ ἐς τὸ ἀκριβέστατον ἀποτελεσθῇ;

ô amice: itaque aliis non ampliùs egebis artificibus. Age verò iam ex omnibus his, quoad eius fieri poterit, vnicam imaginem compositam tibi ostensurus sum, ab vnaquaque præcipuum specimen habentem. POL. Et quo pacto hoc fieri potest? LVC. Haud difficili, ô Polystrate, si nunc in præsens traditis orationi imaginibus, illi permiserimus exornãdi copiam, tum componendi & coaptandi facultatem, quantum fieri poterit luculentissimè, eâdem opera tẽperaturam obseruanti, & iucundam varietatem. POL. Rectè dicis: proinde assumptis illis demonstret. Perlibenter verò videre gestio quînam illis vsura sit, aut quomodo ex iis omnibus vnam compositam, nec vlla in parte discrepantem absoluturа sit. LVC. Atqui iam tibi videndi facultas præstabit nascentem imaginem, ita componens: Veneris è Cnido adductæ si tantùm caput sumpserit, reliquis nudi corporis partibus opus nõ habebit. Porrò quod ad comam & vultum attinet, ac decentem superciliorum ambitum, illi habendum concedes quemadmodum à Praxitele absoluta est. Quinetiam oculorum mobilem agilitatem amabili hilaritate & gratia temperatam retinebit, sicut visum est Praxiteli. Cæterùm vbera, & quæcunque vultus sunt partes priores, ab Alcamenis Venere quæ in hortis sita est, mutuò accipiet. Ad hæc manus teretes, earundémque concinnam iuncturam, digitorúmque tenellorum ductũ non difficilem, in extremis in orbiculatam exilitatem desinentium, ab ea quæ in hortis est, & illa vtenda recipiet. At verò totius faciei descriptionem & lineamenta, genarúmque teneram mollitiem, & nasum intra rectũ modum cohibitum, præstabit Lemnia & Phidias. Idem quoque dabit oris cõformem compositionem: cervicem verò lacteam sumet ab Amazone. Porrò autem Sosandra & Calamis eandem ornabunt verecundia. Risu præterea tenui fallente intuentis oculos, animi oríque hilaritatem ostendet, qualis & illius esse solet. Vestitus frugalem munditiem à Sosandra concessam habebit, præterquam quòd illa nudo & aperto erit capite. Ætatis autem mensura, quantacunque illi fuerit, iuxta Cnidiorum Venerem metienda est. Etenim & hanc Praxitelem diligenter emensum esse video. Ecquid tibi videtur Polystrate? Eritne imago satis ornata & elegans, & maximè posteaquam exactissimè absoluta fuerit?

POL. Adhuc, ô generosissime, nonnulla formositatis pars in excolenda imagine tibi intermissa est, adeò omnes exornandi rationes in vnum contulisti. LVC. Illud enimuero amice quod dixisti, maximum est, nisi tuo iudicio minimum momenti ad summam formæ præstantiam colores addere posse videantur, & cuius in quaque corporis parte maximè ratio habenda est, decorum: vt exactè, vt perfectè nigra sint, quæcunque nigra: & alba, quæcunque alba esse conuenit: vtque apto decentique rubore floreſcãt omnia. Ac iam de his periclitamur, cùm adhuc quod maximum est, desideramus. Vnde ergo eius rei copiam nobis parabimus aut accersemus, videlicet pictores, cum primis verò illos, quos hoc artificio præ cæteris longè præcelluisse cognouimus, vt colores nobis aptè commixtos temperẽt, eosdémque pro decoro luculentè & artificiosè accommodent? Sanè verò accersatur Polygnotus, & Euphranor ille, atque etiam Apelles, Aëtione vnà comitante. Illi diuiso inter se opere, Euphranor comam pinget, qualem Iunonis depinxit. At Polygnotus superciliorum decoram distantiam, & malarum decẽtem rubedinem, cuiusmodi Cassandrã apud Delphos fecit in cõuenticulis, exprimat. Amictum verò ille quoque præparet, quàm poterit tenuissimè elaboratum, vt quæcunque par est corpori decenter applicet, multa verò ventis diffundenda relinquat. Porrò reliquum corpus ipse Apelles absoluat, secundùm Pacatæ simulacrum, ita tamen, ne nimiùm addat albedinis, sed planè temperanter rubescat. Labia autem non sint alia atque Rhoxanæ Aëtion addidit. Quin potiùs præstantissimum inter omnes pictores Homerũ, Euphranore & Apelle posthabito, in partem operis suscipimus? Siquidem cuiusmodi ille colorem Menelai adiecit femoribus, ebori purpureo ostro infecto assimilatis, tali vniuersum corpus colore niteat. Cæterùm ille ipse pingat & oculos, bouinis, hoc est, pulchris & nitentibus, oculis præditam exprimens. In partẽ laboris veniat illi opẽ ferẽs & poëta ille Thebanus, vt venustate sua exornet palpebras, Homerus quoque illam risus amantem & studiosam faciat, & cãdidis humeris, atque lacertis decoram, & roseos habẽtem digitos. In summa, totã aureę Veneris formositati longè iustiùs illam comparet, quàm Brisei filiam. Hæc inquam fictores atque pictores & poëtæ elaborabunt.

ΠΟΛΥ. ἔτι γάρ, ὦ γενναιότατε, καλὰ λέλειπάς τι κάλλος ἔξω τῆ ἀγάλματος, οὕτω πάντα ἐς ὃ αὐτὸ συμπεφορηκώς.

ΛΥΚΙΝΟΣ. τοῦτο μικρότατον, ὦ Φιλότης, εἰ μή σοι δόξει ὀλίγα τοῖς σύμφορίαν συντελῶν, χρόα, καὶ ὃ ἑκάστῳ πρέπον· ὡς μέλανα μὲν εἶναι ἀκριβῶς, ὁπόσα μέλανα· λευκὰ δὲ, ὅσα δίκαια χρή· καὶ ὃ ἐρύθημα ἐπιθεῖναι· καὶ τὰ δίκαια χιονώδη τῆ μελίσσου ἔτι ἡμῖν προσδεῖν. πόθεν οὖν καὶ ταῦτα ποιησόμεθα; ἢ πάντα καλέσομεν δηλαδὴ τοὺς γραφέας, μάλιστα ὁπόσοι αὐτῶν ἄριστοι ἐνόμισαν κεράσασθαι τὰ χρώματα, καὶ δύνασθαι ποιεῖσθαι τὸν ὑπόκολπον αὐτῶν; καὶ δὴ πάντα καλείσθω Πολύγνωτος, καὶ Εὐφράνωρ ἐκεῖνος, καὶ Ἀπελλῆς, καὶ Ἀετίων· οὗτοι δὲ διελόμενοι τὸ ἔργον, ὁ μὲν Εὐφράνωρ, χρωσάτω τὴν κόμην, οἵαν τῆς Ἥρας ἔγραψεν· ὁ Πολύγνωτος δὲ, ὀφρύων τὸ ὑπόκρεμες, καὶ παρῆν τὸ ἐρυθρὸν, οἵαν τὴν Κασσάνδραν ἐν τῆ λέσχη ἐποίησε τοῖς Δελφοῖς· καὶ ἐσθῆτα δὲ ταύτῃ ποιησάτω, ἐς ὃ λεπτότατον ἐξειργασμένην, ὡς σωτηρίαν μὲν ὅσα χρὴ, διαπεμῶσθαι δὲ τὰ πολλά. τὸ δὲ ἄλλο σῶμα, ὁ Ἀπελλῆς δειξάτω, κατὰ τὴν Πακάτην· μάλιστα μὲν ἄγαν λευκὸν, ἀλλὰ ἐναργῶν ἁπλῶς· τὰ χείλη δὲ, οἷα Ῥωξάνης, ὁ Ἀετίων ποιησάτω· μᾶλλον δὲ τὸν ἄριστον τῶν γραφέων Ὁμηρον, παρόντος Εὐφράνορος, καὶ Ἀπελλοῦ, δεδέγμεθα. οἷς γάρ τι τοῖς Μενελάου μηροῖς τὸ χρῶμα ἐκεῖνος ἐπέβαλλεν, ἐλέφαντι εἰκάσας ῥέμμα πεφοινιγμένῳ, τοιόνδε ἔστω τὸ πᾶν· ὁ δ' αὐτὸς σοφὸς, καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς γραφάτω, βοώπιν τινα ποιήσας αὐτήν. συνεπιλήψεται τοῦ ἔργου αὐτῷ καὶ ὁ Θηβαῖος ποιητὴς, ὡς τὸ βλέφαρον ἐξεργάσεσθαι· καὶ φιλομειδῆ δὲ Ὁμηρος ποιήσῃ, καὶ λευκώλενον, καὶ ῥοδοδάκτυλον, καὶ ὅλως, τῆ χρυσῆ Ἀφροδίτῃ εἰκάσῃ πολὺ δικαιότερον ἢ τῆ τοῦ Βρισέως. ταῦτα μὲν οὖν πλαστῶν, καὶ γραφέων, καὶ ποιητῶν πάντες ἐργάσονται.

δὲ πᾶσιν ἐπῳδῇ, τούτοις ἡ χάρις· μᾶλλον δὲ ὁ πᾶσαν ἅμα, ὁπόσαι χάριτες, καὶ ὁπόσοι ἔρωτες τὸν χορὸν ἄγουσιν, τίς ἂν μιμήσασθαι δύναιτο; ΠΟΛ. θεοπρεπές τι χρῆμα, ὦ Λουκῖνε, φῄς, καὶ διπετὲς ὡς ἀληθῶς, οἷόν τι τῶν ἐξ ὑρανοῦ ἡγοῖτο. τί δ' οὖν προσέσου εἶδες αὐτήν; ΛΥΚ. βιβλίον ἐν ταῖν χερσῖν εἶχεν, ἐς δύο σταφλημμένον· καὶ ἐφαίνετο μὲν ὑπὸ αἰσχυνομένη αὐτό· ὃ γάρ, ἤδη ἀνεγνωκέναι. μεταξὺ δὲ προϊοῦσα, διελέγετο τῶν παρομηθουμένων τινί, οὐκ οἶδ' ὅ, τι· ὑπὸ γὰρ ἐς ἐπίχαρον ἐφθέγγετο· πλὴν μειδιάσασά γε, ὦ Πολύστρατε, ὀδόντας ἐξέφηνε· πῶς ἂν εἴποιμί σοι, ὅπως μὴ, λευκούς, ὅπως δὲ, συμμέτρους, καὶ προὶς ἀλλήλους σταφυλημμένους; εἴπου καλλίστην ὅρμον εἶδες ἐκ τῶν σιλπνοτάτων, καὶ ἰσομεγεθῶν μαργαριτῶν, ὅτως ὑπὸ σήρου ἐπεφύκεσαν· ἐκοσμοῦντο δὲ μάλιστα τοῦ τῶν χειλέων ἐρυθήματι. ἐπεφαίνοντο γοῦν αὐτοῦ δὴ τοῦ τοῦ Ὁμήρου ἐλέφαντι τοῦ πρισῷ ὅμοιοι, οὐκ οἱ μὲν πλατύτεροι αὐτῶν, οἱ δὲ προέχοντες, ἢ διεστηκότες, οἷοι ταῖς πλείσταις, ἀλλά τις πάντων ἰσοτιμία, καὶ ὁμοχροία, καὶ μέγεθος ἓν, καὶ προσεχεῖς ὁμοίως, καὶ ὅλως, μέγα τι θαῦμα, καὶ θέαμα, πᾶσαν τὴν ἀνθρωπίνην εὐμορφίαν ὑπερπεπαικός. ΠΟΛ. ἔχ' ἡρέμας. σιωπῶμι γὰρ ἤδη σαφῶς πάνυ οἶδα τίνα καὶ λέγεις τὴν γυναῖκα, τούτοις τε αὐτοῖς γνωρίσας, καὶ τῇ πατρίδι· καὶ εὐνούχους δέ τινας ἕπεσθαι αὐτῇ ἔφης, νὴ Δία, καὶ στρατιώτας τινάς. τὴν βασιλέως σωσοῦσαν, ὦ μακάριε, τὴν ἀοίδιμον ταύτην λέγεις. ΛΥΚ. τί δέ ἐστιν αὐτῇ τοὔνομα; ΠΟΛ. πάνυ καὶ τοῦτο γλαφυρόν, ὦ Λουκῖνε, καὶ ἐπαρκὲς ὄνομα· γάρ ἐστι τῇ τοῦ Ἀβραδάτου σκεύῃ τῇ καλῇ. οἶδα πολλάκις ἀκούσας Ξενοφῶντος ἐπαινοῦντος τινα σώφρονα, καὶ καλὴν γυναῖκα; ΛΥ. νὴ, Δία, καὶ ὡσαύτως γε ὁρῶν αὐτὴν, ὅτου διατεθείμην, ὁπότε κατ' ἐκεῖνό που μάλιστα γιγνώσκων ἐγώμην, καὶ μόνον οὐχὶ καὶ ἀκούων λεγούσης αὐτῆς, ἃ πεποίηται λέγουσα, καὶ ὡς ὤπλιζε τὸν ἄνδρα, καὶ οἷα ἐκεῖ προέπεμπουσα αὐτὸν ὅτι τάχιστα μάχην.

A Quòd autem per omnia amabili quadam elegantia niteat, hoc Gratiæ erit officium, aut potiùs omnium quotquot vſpiam ſunt Gratiæ atque Cupidines chorum ducentes. Quis talem imitatione aſſequi poſſit imaginem? POL. Diuinum quoddam opus producis ô Luciane, & profectò ab ipſo Ioue demiſſum cœlitus, & cuiuſmodi apud ſuperos abſolutum eſſe credibile eſt. Quid autem rei ipſam facientem vidiſti? LVC. Codicillos habebat in manibus, duabus partibus complicatos: videbatúrque alteram iam perlegiſſe, alteram verò etiamdũ legendo perluſtrare. Porrò autem inter pro-
B grediendum neſcio quæ verba cum quadam ex pediſequis faciebat: neque enim tam clarè vt exaudiri poſſet, loquebatur: verũtamen tenuiter ridendo, ô Polyſtrate, dentes oſtẽdebat, Dij boni, quã albos, quàm mediocres, quàm aptè inter ſe cõſtitutos! Sicubi ſegmentum aut monile vidiſti pulcherrimũ nitidiſſimis & æquali magnitudine pollentibus margaritis cõfectum, tam concinna decentíque ſerie erant enati. Plurimum verò decoris & ornatus illis accedebat ex labiis perpulchrè rubentibus. Elucebant itaque ipſi
C Homerico ebori recenter ſecto ſimiles. Neque verò alij alios deformi latitudine excedebant, aut alij cæteris altiùs eminebant, aut præcedendo extabant, cuiuſmodi in multis eſt cernere, ſed erat vna omnibus æqualitas, idémque color, & magnitudo eadem, cãdem ſerie connexis. In ſumma, magnæ admirationis ſpectaculum de ſe præbebat, omnem humanæ formoſitatis venuſtatem exuperans. POL. Quieſce parũper. Iam enim planè intelligo quam tu mulierem dicas: his omnibus quæ dixiſti, atque adeò ex ipſa patria coniecturam facienti mihi cognita eſt, tum quòd eunuchos quoque illam comitãtes eſſe confirmaſti, & per Ioquem etiam milites. Regis vxorem ô beate, illam videlicet multis nominibus memorabilem tu memoras. LVC. Et quod illi nomen eſt? POL. Planè & illud nimis dulce & delicatũ ô Luciane, & omnibus modis amabile. Etenim cognominis eſt formoſæ illi Abradatæ cõiugi. Haud dubiè enim nouiſti, ſæpenumero audito Xenophõte modeſtam quampiã & formoſam admodum mulierẽ collaudante. LVC. Sanè per Iouem quaſi illam oculis coràm intuerer, ita animo affectus ſum quotieſcunque eum Xenophontis locum perlego: ac tantùm non illam loquentem audio, dum quæ facta ſint, commemorat, & quemadmodum maritũ armis induat, tum qualis erat eundem in pugnam emandans.

Panthea ſcilicet. Vide lib. 6. Cyropædiæ.

POL. Atqui tu,ô optime, illã tanquam fulgur prætercurrens ſaltem ſemel conſpexiſti: videríſque facilia & prompta illa,nimirum corpus & formam, illuſtrare laudibus : cæterùm dotes animi quibus prædita eſt, intuentium oculis non ſunt obuiæ:neque compertum habes quanto præcellat iſta pulchritudine qua mens illius exornata eſt,quæque corporis formã longè præſtantior,deabúſque cõformior eſſe ſolet. At ego, qui & familiaritate illi iunctus ſum,& ſæpe in colloquium veni, nimirum conterraneus illi exiſtens, planè earum rerum certus ſum. Quippe, quod nec tibi obſcurum eſſe opinor, mihi moris eſt morum ſuauitatem,humanitatem,animi magnitudinem,modeſtiam & pudicitiam formoſitati anteponere. Digna enim ſunt quæ modis omnibus corporis dotibus anteferantur: quoniam planè abſurdum foret, atque factu ridiculum,ſi quis veſtitus cultũ atque mundi-

Pulchritudo abſoluta.

tiem præ corpore admiraretur. Porrò autem ea mihi demũ omnibus numeris abſoluta pulchritudo eſſe videtur , quoties in idem concurrunt anima exculta virtutibus,& corpus amabili forma exornatũ. Omnino enim non paucas tibi commonſtrare poſſum corporis equidem & formæ elegãtia viſendas,& ſcitulas,& nitidas, cæterùm formæ præſtantiam morum fœditate deturpantes, adeò vt id quod ſolum in tam ſpecioſo corpore laudãdum fuerat,ferè emoriatur atque flaccеſcat, reprehenſioni & turpitudini obnoxium, ac planè præter dignitatem,heræ tam prauæ , vitioſæ nimirum animæ,

Ægyptiorum templa ridicula.

conuerſans. Et ſanè tales templis Ægyptiis iudicio meo videntur eſſe perſimiles. Illic enim ipſum quidem delubrum forinſecus pulcherrimum eſt, ſimul atque maximum, ſumptuoſis lapidibus extructum atque compoſitum : cæterùm ſi intus Deum requiſieris , aut ſimiam inuenies, aut ciconiam, aut hircum,aut felem. Eius generis mulieres non parum multas paſſim eſt cernere. Proinde corporis nitor & venuſtas non ſufficit, niſi veris & iuſtis ornamentis decorata & exculta ſit. Non autem dico vt veſtimentis purpureis & aureis,aut gemmeis monilibus exornata ſit,ſed iis quę prędixi,nempe morum elegantia,virtute,temperãtia, æquitate,humanitate,ac aliis,quocũque tandem fine comprehenduntur. LV. Proinde ô Polyſtrate ſermonem penſabis ipſa menſura (quod aiunt) aut etiam cumulatiùs (potes enim) ac quandã animi imaginem adumbratam nobis oſtẽdes,ne tãtùm ex dimidio illã admiremur. POL. Durã & difficilem mihi iniungis prouinciam ô amice:

ΠΟΛΥ. ἀλλ', ὦ ἄριστε, σὺ μὲν ὡς ἀστραπήν τινα ἀστραφαμένην ἄπαξ εἶδες αὐτὴν, καὶ ἔοικας τὰ πρόχειρα ταῦτα, λέγω δὲ τὸ σῶμα καὶ τὴν μορφήν, ἐπαινεῖν. τὴν δὲ τῆς ψυχῆς ἀγαθῶν ἀθέατος εἶ, οὐδὲ οἶσθα ὅσον τὸ κάλλος ἐκείνό ἐστιν αὐτῆς, μακρῷ τινι ἄμεινον, καὶ θειοτέρου τοῦ σώματος. ἐγὼ δὲ, συνήθης γάρ εἰμι, καὶ λόγων κοινωνήσας πολλάκις, ὁμοεθνὴς ὤν, καὶ δὴ ὡς οἶσθα καὶ αὐτὸς, τὸ ἥμερον καὶ φιλάνθρωπον, καὶ τὸ μεγαλόφρον, καὶ σωφροσύνην, καὶ παιδείαν, πρὸ τοῦ κάλλους ἐπαινῶ· ἄξια γὰρ προκεκρίσθαι ταῦτα τοῦ σώματος· ἐπεὶ ἄλογον ἂν εἴη, καὶ γελοῖον, ὥσπερ εἴ τις τὴν ἐσθῆτα πρὸ τοῦ σώματος θαυμάζοι. τὸ δ' ἐντελὲς κάλλος, οἶμαι, τοῦτό ἐστιν, ὁπότ' ἂν ἐς τὸ αὐτὸ συνδράμῃ ψυχῆς ἀρετὴ, καὶ εὐμορφία σώματος. ἀμέλει πολλὰς δή σοι δείξαιμι, μορφῆς μὲν οὐ πάνυ ἠκούσας, τὰ δ' ἄλλα αἰσχυνούσας τὸ κάλλος, ὡς καὶ μόνον φθεγξαμένων, ἀποθανεῖν αὐτὸ, καὶ ἀπορρᾶναι, ἐλεγχόμενόν τε, καὶ ἀσημονοῦν, καὶ πρὸ ἀξίας σιωπᾶν, πονηρᾷ τινι δεσποίνῃ τῇ ψυχῇ. καίτοι γε αἱ τοιαῦται, ὅμοιαί μοι δοκοῦσι τοῖς Αἰγυπτίοις ἱεροῖς· κἀκεῖ γὰρ, αὐτὸς μὲν ὁ νεὼς, κάλλιστός τε, καὶ μέγιστος, λίθοις τοῖς πολυτελέσιν ἠσκημένος, καὶ χρυσῷ, καὶ γραφαῖς διαπρεπέσι· ἔνδον δὲ, ἐὰν ζητῇς τὸν θεὸν, ἢ πίθηκός ἐστιν, ἢ ἶβις, ἢ τράγος, ἢ αἴλουρος. τοιαύτας πολλὰς ἰδεῖν ἔνεστιν. οὐ τοίνυν ἀπόχρη τὸ κάλλος, ἐὰν μὴ κεκόσμηται τοῖς δικαίοις κοσμήμασι. λέγω δὴ οὐκ ἐσθῆτι αὐγουρεῖ, καὶ ὅρμοις, ἀλλ' οἷς πρόσθεν εἶπον ἐκείνοις, ἀρετῇ, καὶ σωφροσύνῃ, καὶ ἐπιεικείᾳ, καὶ φιλανθρωπίᾳ, καὶ τοῖς ἄλλοις, ὁπόσοις ταῦτα ἕπεται ἐστίν. ΛΥΚΙΝ. ὁκνῶ, ὦ Πολύστρατε, μῦθον αὖτε μύθου ἀμείψαι αὖθις τῷ μέτρῳ, φασὶν, ἢ καὶ λώιον, δοῦσαι γάρ, καί τινα εἰκόνα γραφάμενος τῆς ψυχῆς, ἐπίδειξον, ὡς μὴ ἐξ ἡμισείας θαυμάζοιμι αὐτήν. ΠΟΛ. οὐ μικρὸν, ὦ ἑταῖρε, τὸ ἀγώνισμα προστάττεις·

ὃ γὰρ ὅμοιον ὃ πᾶσι τοῖς φανεῖς ἐπαινέσαι, καὶ τὰ ἄδηλα ἐμφανίσαι τῷ λόγῳ. καί μοι δοκῶ συνεργῶν καὶ αὐτὸς δεήσεσθαι τοῖς τὴν εἰκόνα, ὃ πλαστῶν, οὐδὲ γραφέων μόνων, ἀλλὰ καὶ φιλοσόφων, ὡς τοῖς τοὺς ἐκείνων κανόνας ἀποδῦναι ὃ ἄγαλμα, καὶ δῆξαι καὶ τὴν ἀρχαίαν πλαστικὴν κατεσκευασμένον. καὶ δὴ πειράσομαι ποιήσω. αὐδήεσσα μὲν ὃ τοῦτον, καὶ λίγεια, καὶ ὃ, γλυκίων μέλιτος ἀπὸ τῆς γλώττης, τοῖ αὐτῆς μᾶλλον ἢ τοῖ τῦ Πυλίου γέροντος ἐκείνου, ὁ Ὁμήρος αὐ εἴρηκε. πᾶς δὲ ὁ τόνος τῦ φθέγματος, οἷος ἀπαλώτατος, οὔτε βαρὺς, ὡς εἰς ὃ αὐθρῶδες ἡρμόζῃ, οὔτε πάνυ λεπτὸς, ὡς θηλύπατός τε εἶναι), καὶ κομιδῇ ἔκλυτος, ἀλλ' οἷος γλύκιστ' αὖ παιδὶ μήπω ἡβάσκοντι, ἁδρὸς, καὶ τοῖσιν, καὶ τοῖσιν ὡραίως τρεφομένῳ ἐς τὴν ἀκοὴν, ὡς καὶ παυσαμένῳ, ἔναυλον εἶναι τὴν βοὴν, καὶ τι λεῖπον ἐνδεικνύειν, καὶ τοῖς ὁμοίοις τὰ ὦτα, καθάπερ ἠχώ τινα τρέφεσθαι τὴν ἀκρόασιν, καὶ ἴχνη τῶν λόγων μελιχρὰ ἄττα, καὶ πειθοῦς μεστὰ ὁπὶ τῆς ψυχῆς ἀπολιμπάνουσαν. ὁπότε δὲ καὶ ὃ καλὸν ἐκφοιτήσῃ ἀδῆν, καὶ μάλιστα τοῖς τὴν κιθάραν, τότε δή τι ποτε, ὥσπερ μοι σιωπᾷν δοκοῦσι τὰ ἀλκυόνες, καὶ τέττιξι, καὶ τοῖς κύκνοις. ἄμουσα γὰρ ὡς τοῖς ἐκείνων ἅπαντα· καὶ τὴν Πανδίονος εἴπῃς, ἰδιώτης καὶ ἐκείνη, καὶ ἄτεχνος, εἰ καὶ πολυηχέα τὴν φωνὴν ἀφίησιν. Ὀρφέα δὲ, καὶ Ἀμφίονα, οἵπερ ἐπαγωγότατοι ἐλέγοντο τῶν ἀκροατῶν, ὡς καὶ τὰ ἄψυχα ὑπικαλέσασθαι τοῖς τὸ μέλος, ἀσθενῆ αὖ, οἶμαι, εἴ γε ἤκουσάν, καταλιπόντες ἂν τὰς κιθάρας, προσῆκεσαν σιωπῇ, ἀκροώμενοι. ὃ γὰρ τῆς τε ἁρμονίας ὃ ἀκριβέστατον ἅπασιν ἐφυλάττειν, ὡς μὴ παραίνειν τι τῦ ῥυθμοῦ, ἀλλ' ἐν καιρῷ τῇ ἄρσει, καὶ θέσει ἁρμόττεσθαι ὃ ἆσμα, καὶ συνῳδὸν εἶναι τὴν κιθάραν, καὶ ὁμοχρονεῖν τῇ γλώττῃ ὃ πλῆκτρον, καὶ ὃ διαφὲς τῶν δακτύλων, καὶ ὃ εὐκαμπὲς τῶν μελῶν, πόθεν αὖ ταῦτα ὑπῆρχε τῷ Θρᾳκὶ ἐκείνῳ, καὶ τῷ αἰὰ τὸν Κιθαιρῶνα μετὰξὺ βυκολοῦντι, καὶ κιθαρίζειν μιμεῖσθαι; ὥστε ἦν πολὺ, ὦ Λυκῖνε, καὶ ἀδύσης αὐτῆς ἀκοὴν,

neque enim perinde facile atque promptum est, ea quæ obscura sunt, oratione retegere, quàm id quod manifestum est omnibus, laude extollere. Videor verò & ipse ad hanc imaginem exprimendam multorum egens esse operæ, nō fictorum saltem & pictorum, sed philosophorum etiam, vt ad illorum canonē & regulam hoc simulacrum rectè absoluatur, & in lucem ad antiquam plasticen formatum producatur. Sed ad rem accingamur. Sit ergo primùm fandi facultate prædita, ac dulci voce instructa, vt orationem melle dulciorem de illius fluxisse veriùs quàm de senis illius Pylij concionatoris lingua, Homerus dixisse videatur. Omnis autem verborum & loquelæ tonus, cuiusmodi delicatissimus esse solet, neque nimiùm graui & aspero tinnitu insonet, quasi ad virilem vocem informatus sit: neque rursus nimiùm tenui, quasi impensè effœminatus aut fermè fractus sit, sed qualis esse solet pueri nondum pubescentis, dulcis & blandus, comiter & mansuetè in auditum semet inserens, vt etiā illa loqui desinente, verba audita iucundo murmure tinniant, ac quædam dulcissimæ vocis reliquię aliquantisper perdurent, auréque blando susurro circunsonēt. Tum quandam Echo alterna vocis imitatione auditum prorogantem imitetur, mellitissima quædam verborum vestigia, neque non persuasionis plenissima, in animo audientium relinquens. Cæterùm quando voce illa tinnula canere adorta fuerit, præcipuè verò ad citharam, tum verò tempus est ex æquo tacendi & halcyonibus & cicadis & canoris oloribus: aliena enim à Musis hæc sunt omnia, si ad hanc collata fuerint. Et si Pandionis natam dixeris, rudis & inepta est, quanquā vocem multisonam edere soleat. Orpheus autem & Amphion (à quibus maximè motos auditorum animos esse constat, quique syluas & saxa sequentia cantus dulcedine ad se pertraxerunt) illi, vt ego opinor, si hanc audissent, posthabitis citharis adstitissent auscultantes cum silentio. Quippe omnes harmoniæ rationes accuratissimè obseruare, vt ne quid rhythmus deliret, sed tempestiua decentique eleuatione atque depressione modulari ac emensurare concentum, præterea voce per omnia respōdere citharæ, vtque plectrum à lingua nō discrepet, aptique digitorum tactus, & agilis membrorum flexibilitas, vndénam hæc suppetissent huic Thraci, ac illi in Citheronе boues pascenti? Itaque Luciane, si quādo illam cantantem audieris,

Vocis suauitas & sermonis.

non ampliùs illatam à Gorgonibus monſtrificam vllam immutationem patieris, lapis factus ex homine, ſed Sirenum modulantium virtutem qualiſnam ſit cognoſces. Ita enim ſat ſcio adductus demulceberis, vt patriæ ac familiarium tibi obreptura ſit obliuio. Atque etiam auribus cera obſtructis, per cerā quoque oppoſitam penetrabit iucundiſſimæ vocis modulatio: tantam cantando voluptatē audientibus exhibet. Terpſichores aut Melpomenes aut Calliopes vocem dixeris, infinita & omnifaria aurium animorúmque demulcimenta in ſe complectē tem. Vt vno verbo dicam, optarim cum primis talem mihi & tam cōcinnam modulandi rationem auditā, cuiuſmodi par eſt per talia labia & dentes illos emiſſam erumpere. Viſa verò eſt & tibi hæc eadē quam dico: itaque & auditam eſſe exiſtima. Sed enim exacta & perfecta linguæ eloquentia, ac vocis Ionicæ puritas, tum illa in familiari colloquio extemporalis dicendi facultas atque ſuauitas, quæ gratiis Atticis vbique conſperſa eſt, & condita, ne admiranda quidem eſt. Habet enim hoc à maioribus quaſi hæreditario iure patrium, neque alia ratione conueniebat illā in hac peregrinatione Athenienſium eſſe participem. Atqui ne illud quidem admiratione mihi proſequendum videtur, poëticis lectionibus illam voluptuosè oblectari & gaudere, eandémque multo iam tempore ſtudiosè in illis verſari, quando vnà cum Homero eiuſdem vrbis ciuis ſit & incola. Vnam equidem Luciane illius iucundæ & amœnæ vocis ac modulationis imaginem expreſſam eſſe vides, ſi quis tenuiter admodum exprimere ſtuduerit. Iam verò & alias non oſcitanter conſidera. Neque enim vnam ſaltem, ſicut tu, ex multis compoſitam conſilium eſt abſoluere, (nā hoc eſſet perexile & ieiunum, tum more graphico abſolutum, ex tot formis támque multiplicibus ſpeciebus hinc inde collectam vnam corporis pulchritudinē componere, ſibiipſi diſcrepantem) ſed omnibus animi virtutibus vna imago depingatur, imitata formam archetypi. LVCIA. Diem feſtum & epulas publicas omnifariam inſtructas mihi annuncias, ô Polyſtrate. Videris itaque multo cumulatiùs menſuram mihi remetiri. Proinde perge admetiēdo: nulla enim nunc res eſt qua perinde mihi poſſis gratificari. POL. Ergo quoniā omnium honeſtarum liberalium-que diſciplinarum cognitio neceſſaria eſſe putatur, maximè verò earum quæ vſu ac meditatione conſtant, age & illam iam conſtituemus multifariam quādam, ac multiplici venuſtate conſpicuā, ne qua in parte fingendi artificio te inferiores appareamus.

A σχεπὶ δ' τῶν Γοργόνων μόνον ἔσῃ πεπονθώς, λίθος δ' ἀνθρώπου γιγνόμενος, ἀλλὰ καὶ δ' τῶν Σειρήνων εἶσῃ, ὁποῖόν τι ἰῶ. πρόσεχε γάρ, ἵν' οἶσθ', ὅτι κεκηλημένος, πατρίδος καὶ οἰκείων ἐπιλαθόμενος καὶ ἰῶν κηρῷ ἐπιφραξῇ τὰ ὦτα, καὶ διὰ τοῦ κηροῦ διαδύσεταί σοι ὁ μέλος. τοιοῦτόν τι ἀκουσμά ἐστι Τερψιχόρης τινὸς, ἢ Μελπομένης, ἢ Καλλιόπης αὐτῆς παίδευμα, μυεῖα τὰ θελγητρα, καὶ πομπαῖα σὺ ἑαυτῷ ἔχον. ἑνί τε λόγῳ σειρήνων, φαίην ἄν, τοιαύτης μοι τῆς ᾠδῆς ἀκούειν νόμιζε, οἵαν εἰκὸς ἦν τὴν διὰ τοιούτων χηλῶν, δι' ἐκείνων B δὲ τῶν ὀδόντων ἐξιοῦσάν. ἐώρακας δὲ καὶ αὐτὸς, ἰῶ φημι, ὥστε δ' ἀκηκοέναι νόμιζε. ὁ μὲν γὰρ ἀκριβὲς τοῦτο τῆς φωνῆς, καὶ καθαρῶς Ἰωνικὸν, καὶ ὅτι ὁμιλῆσαι σωμύλη, δ' πολὺ τῶν Ἀττικῶν χαείτων ἔχουσα, οὐδὲ θαυμάζειν ἄξιον· πάτειον γὰρ αὐτῇ, δ' παρῳκικόν, οὐδὲ ἄλλως ἐχρῆν, μετέχουσάν τῶν Ἀθηναίων κατ' τὴν ἀποικίαν. οὐδὲ γὰρ ἂν ἐκεῖνο θαυμάσαιμ' ἄν, εἰ καὶ ποιήσῃ χαίρῃ, καὶ τὰ πολλὰ ταύτῃ ὁμιλῇ, τῶν Ὁμήρου πολίτης ὄσα. μία μὲν δή σοι, ὦ Λυκῖνε, καλλιφωνίας αὕτη, καὶ ᾠδῆς C εἰκών, ὡς ἄν τις ἐπὶ τὸ ἔλαττον εἰκάσῃε. σκόπει δὲ δὴ καὶ τὰς ἄλλας, οὐ γὰρ μίαν ὥσπερ σὺ δή ἐκ πολλῶν συνθεὶς, ἐπιδεῖξαι διέγνωκα, ἧττον γὰρ τοῦτο, καὶ γραφικῶς συντελεσθὲν, καλλιον τοσαῦτα, καὶ πολυίδες τι ἐκ πολλῶν ἀποτελῶν αὐτὸ αὑτῷ ἁρμοττόμενον, ἀλλ' αἱ πᾶσαι τῆς ψυχῆς ἀρεταὶ, καθ' ἑκάστην, εἰκὼν μία γεγράφῃ) πρὸς τὸ ἀρχέτυπον μεμιμημένη. ΛΥ. ἑορτὴν, ὦ Πολύστρατε, καὶ πανδαισίαν ἐπαγγέλλῃ. ἔοικας δ' οὖν λαῖον ὡς ἀληθῶς ἀποδώσειν μοι τὸ μέτρον. ἐπιμέτρει δ' οὖν, ὡς οὐκ ἔστιν ὅ,τι αὖ D ἄλλο ποιήσας, μᾶλλον χαρίσαιό μοι. ΠΟ. οὐκοῦν ἐπεὶ πάντων καλῶν πανδεία ἡτεῖσθαι αἰτίαν ἔχει, καὶ μάλιστα τούτων, ὁπόσα μελέτης, φέρε καὶ ταύτην ἤδη συνιστῶμεθα, ποικίλλειν μέντοι, καὶ πολύμορφον, ὡς μηδὲ κατ' τοῦτο ἀπολειπώμεθα τῆς σῆς πλαστικῆς.

καὶ δὴ γεγράφθω πάντα συλλήβδην τὰ ἐκ τῶν Ἑλικῶνος ἀγαθὰ ἔχουσα, οὐχ ὥσπερ ἡ Κλειώ, καὶ ἡ Πολύμνια, καὶ ἡ Καλλιόπη, καὶ αἱ ἄλλαι, ἕν τι ἑκάστη ἐπισταμένη, ἀλλὰ πασῶν, καὶ πρὸς ἔτι, τὰ Ἑρμοῦ καὶ Ἀπόλλωνος. ὁπόσα γὰρ ἡ πιναξὶ μίξεσι φαρμακοσμήσαντες, ἐξειλώσαμεν, ἢ συγγραφῆς ἰσορήκασιν, ἢ φιλόσοφοι προηνέγκασι, πᾶσι τούτοις ἡ εἰκὼν κεκοσμήσθω. οὐκ ἀρκεῖ τῷ ὁπτικεχρῶσθαι μόνον, ἀλλ' ἐς βάθος δύσο τοιοῖς τισι φαρμάκοις ἐς κόρον καταβαφῆσα. καὶ συγγνώμη, εἰ μηδὲν ἀρχέτυπον ὑπιδέξαι τούτης δυναμένῳ τῆς γραφῆς. ὑ γὰρ ἐὰν ὅ, τι τοιοῦτον ἐν τοῖς πάλαι, παιδείας πέρι μνημονεύεται, πλεῖω ἀλλὰ εἴ γε δοκεῖ, αἰτιακείσθω καὶ αὕτη· ὑ μεμπτὴ γὰρ, ὡς ἐμοὶ φαίνεται. ΛΥΚ. καλλίστη μοι, ὦ Πολύστρατε, καὶ πάσας τὰς γραμμὰς ἀπηκριβωμένη. ΠΟ. μετὰ δὲ ταύτην, ἡ τῆς σοφίας καὶ συνέσεως εἰκὼν γραπτέα. δεήσει δὲ ἡμῖν ἐνταῦθα πολλῶν τῶν παραδειγμάτων, ἀρχαίων τῶν πλείστων, ἑνὸς μοι καὶ αὐτοῦ Ἰωνικοῦ. γραφῆς δὲ, καὶ δημιουργοὶ αὐτοῦ, Αἰσχίνης, Σωκρατικοῖς ἑταίρεσι, καὶ αὐτὸς Σωκρατικὸς, μιμησόμενοι τεχνίτῶν ἀπόντων, ὅσῳ καὶ μετ' ἔρωτος ἔγραφον. πολὺ δὲ ἐκ τῆς Μιλήτου ἐκείνην Ἀσπασίαν, ἣ καὶ ὁ Ὀλύμπιος θαυμασιώτατος καὶ αὐτὸς σοφὸς, οὐ φαύλου σοφίσματος παραθέμενον, ὁπόσον ἐμπειρίας παραμάτων, καὶ ὀξύτητος ἐς τὰ πολιτικὰ, καὶ ἀγχινοίας, καὶ δριμύτητος ἐκείνη παρεσῶν, τοῦτο πρῶ ὅτι πολὺ ἡμετέραν εἰκόνα μεγαλαγωμὸν ἀκριβεῖ τῇ γαθμῇ. πολὺ ὅσον ἐκείνη μὲν ἐν μικρῷ πινακίῳ ἐγέγραπτο, αὐτὴ δὲ κολοσσιαία ὃ μέγεθος ἔσῃ. ΛΥΚ. πῶς τοῦτο φῄς; ΠΟΛ. ὅτι, ὦ Λυκῖνε, οὐκ ἰσομεγέθεις εἶναι φημὶ τὰς εἰκόνας, ὁμοίας οὔσας· οὐ γὰρ ἴση, οὐδὲ ἐγγὺς Ἀθηναίων ἡ τότε πολιτεία, καὶ ἡ παροῦσα τῶν Ῥωμαίων δύναμις. ὥστε εἰ καὶ τῇ ὁμοιότητι ἡ αὐτὴ, ἀλλὰ τῷ μεγέθει γε ἀμείνων αὕτη, ὡς οἶ ἐπὶ πλατυτάτου πίνακος καταγεγραμμένη. δεύτερον δὲ καὶ τρίτον παράδειγμα,

A Et sanè ita pingatur, vt omnia bona comprehensim possideat, quibuscunque Helicon affatim atque abundanter affluit: nequaquam verò vt Clio aut Polymnia, aut etiam vt Calliope, vtque omnes aliæ, quarum vnaquæque vnius tantùm rei perita excellenter præcellit: verùm nostra omniũ ex æquo gnara & prudens sit: præterea nec minùs Mercurij atq; Apollinis dotibus prædita sit. Quæcunque enim poëtæ lepidissimis celebrata versiculis in lucẽ dederunt, quæcũque à scriptoribus classicis, literis ac memorię prodita sunt, quæcunque philosophi extulerunt laudibus, hisce simul omnibus imago præ-

B clarissimè exornata sit. Neque verò tantùm penicillo obiter colorata, sed pigmentis penitus imbuta, & ad satietatem vsque tincta sit. Et ignoscendum est, si nullum huius picturæ archetypũ queam ostendere: neque enim vspiam in veteribus de eiusmodi absoluta disciplinarum cognitione facta extat mentio. Veruntamen, si videtur, & hæc sacra superis dedicetur: neque enim, vt mea fert ratio, vspiam culpari potest. LVCIA. Elegantissima profectò, ô Polystrate, ac omnibus cùm numeris tum lineis absolu-

C ta. POL. Iam deinceps post hanc ipsius quoque sapientiæ & intelligentiæ imago depingenda est. Opus autem nobis erit ad hanc absoluendam exemplis quamplurimis, præcipuè verò multis veteribus, ac vno quidem, & illo Ionico. Cæterùm pictores & artifices illius erunt Æschines familiaris Socratis, atque ipse etiam Socrates, imitãdi dexteritate omnes longo interuallo post se relinquentes, qui aliqua cũ gratia & Venere vnquam pinxerunt aliquid. Aspasiam porrò illam Milesiam, quâ cum & Olympius ipse maximè admirandus conuersatus est, exem-

D plum intelligentiæ non malum proponentes, quanta rerum peritia, quanto in officiis ciuilibus acumine, quanta denique industria atque solertia perpolita fuerit, hoc omne ad nostram hanc imaginem translatum accurata amussi applicabimus, præterquã quòd illa modica in tabula depicta fuerat, hæc verò colossæa pollet magnitudine. LVC. Quorsum ista dicis? POL. Quoniam ego Luciane, nequaquam æqualiter magnas imagines esse opinor similes existentes. Nequaquam enim similis est vetus Athenienſium Resp. ac præsens Romanorum potentia. Itaque etsi similitudine illa respondeat, hæc tamen potior est magnitudine, veluti in latissimam depicta tabulam. Deinde secundũ & tertium exemplum, si lubet producamus,

nimirum illam Theano, ac verſificatri-
cẽ Leſbiam, vnà cum Diotima. Theano
quidem animi magnitudinem ad pictu-
ram conferet: Sappho autem inſtitutę vi-
tæ iucunditatem adferet. Porrò Diotimę
non tantùm vt illam laudauit Socrates,
ſimilis erit, verùm illi omnibus ingenij
ornatiſſimi dotibus comparata reſpon-
debit. Itaque & hanc Lucianę imaginem
dedicatam ſuſpende. LVC. Per Iouem
Polyſtrate nimiùm admirandam. Sed e-
nim tu ô amice alias quoque benignita-
tis ac humanitatis imagines perge de-
pingere, quæ morum manſuetudinem,
tum placidam erga egentes comitatem
conſueuit oſtendere. POL. Proinde &
illa Theani comparetur illi, nempe An-
tenoris coniugi, neque non Aretæ, & fi-
liæ eius Nauſicaæ: præterea ſi qua alia in
fortunæ indulgentis affluẽtia animi mo-
deſtiam obtinuit. Deinceps verò poſt
hanc Modeſtiæ imago depingatur, ac o-
ſtenſę erga conuerſantem beneuolentię,
vt iuxta illam Icari filiam maximè mode-
ſta & pudica ſit, quemadmodum ab Ho-
mero adumbrata eſt. Talem enim Pene-
lopes effinxit imaginem, atque etiam per
Iouem propter nominis affinitatem, et-
iam Abradatæ coniugis, cuius paulo an-
tè mentionem fecimus. LVC. Omni-
bus profectò modis & hanc præclarè ab-
ſoluiſti imaginem ô Polyſtrate: iámque
fermè exprimendarum imaginum finem
attigiſti: nullas enim animi ac laudum
partes prætermiſiſti. POL. Nondum o-
mnes: ſummum enim & maximæ laudis
caput omiſſum eſt. Dico verò, cùm in
tantam rerum magnitudinem euecta ſit,
vt neque faſtu ob blandientis fortunæ
proſperitatem intumeſcat, neque vltra
humanæ ſortis menſuram efferatur, te-
mere fortunæ confidens, ſed ſeruata æ-
quabilitate animi, ſe ipſam cohibeat, ni-
hil procacius aut inſolẽtius, quod aliis fo-
ret moleſtię, animo concipiens, ſed vt er-
ga accedentes populariter affecta ſit, ac
dextris copulatis eoſdem benignè atque
amãter ſuſcipiat. Tãto enim his quibuſcũ
ſermonem conferunt, ſunt acceptiores,
quãto altiori fortuna euectę, nihil ſuper-
bi faſtidij, aut contemptus tragici præ ſe
ferunt: veluti omnes illi qui ſua potentia
non in hoc vtuntur, vt procaciter contem-
nant alios, ſed potiùs vt benignè aliorũ
ſubleuẽnt inopiã, illi ſoli acceptis à fortu-
na bonis maximè digni habẽdi ſunt: ac ſo-
li illi inuidentię malum poſſunt effugere.

A Θεανώ τε ἐκείνη, καὶ ἡ Λεσβία μελοποιός,
καὶ Διοτίμα ὅτι ταῦται. ἡ μὲν, ὃ μεγα-
λόνοιαν, ἡ Θεανὼ, συμβαλλομένη εἰς τὴν
γραφήν· ἡ Σαπφὼ δὲ, ὃ γλαφυρὸν τῆς
προαιρέσεως. τῇ Διοτίμᾳ δὲ, οὐχ ἁ Σωκρά-
της ἐπῄνεσεν αὐτὴν, ἐοικυῖα ἔσῃ μόνον, ἀλ-
λὰ καὶ τὴν ἄλλην σωφροσύνην τε, καὶ συμβου-
λίαν. τοιαύτη σοι καὶ αὐτὴ, Λυκῖνε, αἰακεί-
σθω ἡ εἰκών. ΛΥΚ. νὴ Δί', ὦ Πολύστρα-
τε, θαυμάσιος ὅσα. σὺ δὲ, ἄλλας γράφε, τὰς
τῆς χρηστότητος, ὦ ἑταῖρε, καὶ φιλανθρω-
πίας, ἣ ὃ ἥμερον ἐμφανὴς τῷ ὄχλῳ, καὶ
B πρὸς τοὺς δεομένους πρᾳοτέρους. ΠΟ. Εἰ-
κάσθω οὖν καὶ αὐτὴ Θεανοῖ τε ἐκείνῃ τῇ Ἀν-
τηνόρος, καὶ Ἀρήτῃ, καὶ τῇ συγατρὶ αὐτῆς
τῇ Ναυσικάᾳ, καὶ εἴ τις ἄλλη ἐν μεγέθει
πραγμάτων ἐσωφρόνησε πρὸς τὴν τύχην.
ἐξῆς δὲ μετ' ταύτην, ἡ τῆς σωφροσύνης αὐ-
τῆς γραφέσθω, ἐπὶ τῆς πρὸς τὸν σωζόντα εὐ-
νοίας, ὡς κατὰ τὴν τοῦ Ἰκαρείου μάλιστα εἰ-
κόνα τὴν σώφρονα, καὶ τὴν αἰδήμονα, ὡσαύτως τ' Ὁμή-
ρου γεγραμμένην. τοιαύτην γὰρ τὴν τῆς Πη-
νελόπης εἰκόνα ἐκεῖνος ἔγραψεν, ἢ γὰρ, νὴ Δία,
C κατὰ τὴν ὁμώνυμον αὐτῆς, τὴν τ' Ἀβραδάτα,
ἧς μικρὸν ἔμπροσθεν ἐμνημονεύσαμεν. ΛΥ.
παγκάλλιστα καὶ ταύτην, ὦ Πολύστρατε, ἀ-
πειργάσω, καὶ σχεδὸν ἤδη τέλος σοι ἔχουσιν αἱ
εἰκόνες· ἅπασαν γὰρ ἐπελήλυθας τὴν ψυχὴν,
καὶ τὰ μέρη ἐπαινῶν. ΠΟ. οὐχ ἅπασαν· ἐπὶ
γὰρ τὰ μέγιστα τῶν ἐπαίνων παρείλειπται.
λέγω δὲ ὃ οὐ πολλοῦτον ὄγκον ἡμῖν μοιρῶσαι
αὐτὴν, μήτε τύφον ὅτι τῇ δυσπραξίᾳ πε-
ριβάλλεσθαι, μήτε ὑπὲρ ὃ ἀνθρώπινον
μέτρον ἐπῳδῆσαι, πιστεύσασαν τῇ τύχῃ· φυ-
D λάττειν δὲ ὅτι τὴν ἰσοπέδου ἑαυτὴν, μηδὲν
ἀπειρόκαλον ἢ φορτικὸν φρονοῦσαν, καὶ τοῖς
προσιοῦσι δημοτικῶς τε, καὶ οὐ τὸ ὁμοίου
προσφέρεσθαι, καὶ δεξιώσῃς, καὶ φιλοφρονή-
σας φιλοφρονῆσθαι. τοσούτῳ ἡδίους τοῖς προσ-
ομιλοῦσιν, ὅσῳ καὶ πολὺ μείζονος ὄμπνου γε-
νόμενοι, οὐδὲν τραχὺ ἐμφαίνουσιν· ὡς ὁπόσοι τῷ μέγα δύνασθαι μὴ πρὸς ὕβρεις
τρέπονται, ἀλλὰ πρὸς εὐποιΐαν, ἐγκήσαντο, θ-
ειότατοι καὶ ἄξιοι μάλιστα τῶν παρὰ τῆς τύχης
δοθέντων ἀγαθῶν ὠφεληθῆναι. καὶ μόνοι δὴ
οὗτοι δικαίως τὸ ὀνείδιστον ἀφεύγειν. οὐ-

δεὶς γὰρ ἂν φθονήσαι τῷ ὑποφέροντι, ὦ μετεωριζόντα ὅτι τοῖς δυτυχήμασιν αὐτὸν ὁρᾷ, καὶ μὴ κατὰ τὴν Ὁμήρου ἄτην ἐκείνων ἐπ' ἀνδρῶν κεφάλας βεβηκότα, καὶ ὑποδεέστερον πατοῦντα. ὅσῳ οἱ ταπεινοὶ ταῖς γνώμαις, πάροισιν ἀπειροκαλίᾳ τῆς τύχης· ἐπειδὰν αὐτοῖς ἡ τύχη μηδὲν τοιοῦτον ἐλπίσασι, ἄφνω ἀναβιβάσῃ ἐς ὑψηλόν τι, καὶ μετάρσιον ὄχημα, οὐ μένουσιν ὅτι τῶν ὑπαρχόντων, οὐδ' ἀφορῶσι κάτω, ἀλλ' ἀεὶ πρὸς ὃ ἄνω τείνουσι. διηνεκῶς ὥσπερ ὁ Ἰκαρος, ταχέντος αὐτοῖς πτερὸς τοῦ κηροῦ, καὶ τῶν πέρας ἐπιῤῥυέντων, γέλωτα ὀφλισκάνουσιν ὅτι κεφαλὴν εἰς πέλαγη καὶ κλύδωνα ἐμπίπτοντες. ὅσοι δὲ κατὰ τὸν Δαίδαλον ἐχρήσαντο τοῖς πτερυγίοις, καὶ μὴ πάνυ ἐπήρθησαν, εἰδότες ὅτι σὺν κηρῷ ἐπὶ αὐτοῖς πεποιημένα· ἐταμιεύσαντο δὲ πρὸς τὸ ἀνθρώπειον τὴν φορὰν, καὶ ἠγάπησαν ὑψηλότεροι μόνον τῶν κυμάτων ἐνεγθέντες, ὥστε μηδὲ νομίζεσθαι αὐτοῖς ἀεὶ τὰ πτερὰ, καὶ μὴ πρέχειν αὐτὰ μόνῳ τῷ ἡλίῳ, οὗτοι δὲ ἀσφαλῶς τε ἅμα καὶ σωφρόνως διέπτησαν· ὅθεν καὶ τούτοις αὖ τις μάλιστα ἐπαινέσῃε. διηνεκῶς· καὶ ἄξιον πάντων ἀπολαμβάνειν τὸν καρπὸν, ὑπὲρ μυρίων ταῦτά τε αὐτῇ πρυμνεῖναι τὰ πτερὰ, καὶ ὅτι πλεῖστον ὑπάρξαι πάλαθα. ΛΥΚΙΝΟΣ. καὶ οὕτως, ὦ Πολύστρατε, γενέσθω. ἀξία γὰρ οὐ τὸ σῶμα μόνον, ὥσπερ ἡ Ἑλένη, καλὴ οὖσα, καλλίων δὲ καὶ ἐσωμωτέρα ἐπ' αὐτῷ τῷ ψυχῷ σκέπουσα. ἔπρεπε δὲ γε βασιλεῖ τῷ μεγάλῳ, χρηστῷ καὶ ἡμέρῳ ὄντι, καὶ τοῦτο μετὰ τῶν ἄλλων ἀγαθῶν, ὁπόσα ἔστιν αὐτῷ, εὐδαιμονῆσαι, ὡς ἐπ' αὐτοῦ καὶ φῶσαι γυναῖκα τοιαύτην, καὶ σωσθῆναι αὐτῷ, ποθεῖν αὐτόν. οὐ γὰρ μικρὸν τοῦτο εὐδαιμόνημα γυνὴ, ᾧτινι ἂν τις εὐλόγως τὸ Ὁμηρικὸν ἐκφέρειν τοι, χρυσείῃ μὲν αὐτὴν Ἀφροδίτῃ ἐοικέναι τὸ κάλλος, ἔργα δὲ, αὐτὴν Ἀθηναίῃ ἰσοφαρίζειν. γυναικὸς γὰρ σπουδαίως ἂν τις ἐπιβληθείη αὐτῇ, οὐ δέμας, οὐδὲ φυὴν, φησὶν Ὅμηρος,

A Nemo enim facilè ei fortunato inuidebit, quem prosperis rebus affluentibus moderato vtentem animo conspexerit, neque iuxta Aten Homericam illam super hominum capita incedentem, ac inferiorem calcantem. Quod plerunque euenire solet iis qui humili atque abiecto sunt animo, fortunæ arridentis procacitate intemperanter efferati. Postea enim quàm à fortuna nil tale sperantes, ex improuiso sublimes in currum quēdam volatilem euecti sunt: intra fortunæ mediocritatē consistere nequeunt, neque deorsum elatos torquent oculos, sed semper nituntur in arduum. Quare non rarò vel- *Iliad. 7.*

B vti Icarus liquefacta illis quàm celerrimè cera, ac alis defluentibus, per præceps in marinos fluctus deuoluuntur, spectatoribus risum exhibentes. Quotquot autem instar Dædali, alarum vtuntur remigio, neque admodum in sublime elati volant, certè quòd alæ ex cera illis conglutinatæ sunt, rerum autem abundantiam ad humanæ vitæ societatem subleuādam expromunt, neque non contenti sunt saltem ab vndis paulo altiores inferri, adeò vt crebrò etiā alas volando humefaciant, nec solis æstui & feruoribus easdē liquefaciendas exhibent, illi tutò iuxta ac moderatè volatu vtūtur: quem cursum quispiam & in hac maximis efferre laudibus

C iure optimo possit. Quocirca dignissimū etiam ab omnibus fructum percipit, optantibus vt hæ alæ quamdiutissimè illi permaneant, bonis subinde affatim affluentibus. LVC. Sic quidem fiat, ô Polystrate: neque enim corporis venustate solùm conspicua est, vt Helenam admiranda forma fuisse cōstat: sed animo quoque lepido & amabili talibus expolita dotibus spectantes ad se allicit. Digna verò magno illo rege, māsueto existente & af-

D fabili, habenda est, vt hac quoque præcipua fœlicitatis parte cū alijs bonis innumeris quibuscunq; amplissimè instructus est, fruatur: vt sub illius imperio ea quoque forma & virtute mulier nata sit, & quę cum illo cōuersans arctissimo desiderio eum cōplectatur. Quippe haudquaquam mediocris fœlicitatis mulier existimanda est, de qua aliquis Homericum illud cōmodissimè dicere possit, quòd cum aurea Venere de formositatis palmario contendere possit, ingeniosis autem operibus Mineruam æquiparare. Neque facilè quispiā ex omni mulierum numero aliquam illi comparabit, neque corporis neque ingenij gloria, vt idem ait Homerus,

neque ſtem mente, & artificioſis operibus. POL. Vera ſunt quæ dicis, ô Luciane. Quare ſi conſultum factu tibi videtur, commixtis iam in vnum imaginibus, & ea quam tu corporis effinxiſti, & iis quibus ego mentis ingeniíque dotes adumbraui, vnam ex omnibus compoſitam collecto libello omnibus contemplandam admirandámque exhibeamus, & iis qui hoc ætatis degunt apud ſuperos, tum etiam illis qui paulo pòſt futuri ſunt. Itaque longè, vt mea fert opinio, hæc erit ſtabilior & diuturnior, quàm vlla fuit aut Apellis imago, aut Parrhaſij, aut Polygnoti. Eáque ipſa multo plus gratiæ ſpectantibus exhibuit, quatenus non ex ligno aut cera aut coloribus formata, ſed ſolertia atque induſtria à Muſis ad hoc adſcitis expreſſa eſt: quæ haud dubiè imago omnium accuratiſſimè abſoluta futura eſt, & corporis elegantiam, & virtutes animi iuxtà contemplandas oſtendens.

A οὔτ' ἀρ' φρένας, οὔτε τι ἔργα. ΠΟΛΥ. ἀληθῆ φῄς, ὦ Λυκῖνε, ὥστε εἰ δοκεῖ, αἰαμίξαντες ἤδη τὰς εἰκόνας, ἰῶ τε σὺ ἔπλασας, τῷ τοῦ σώματος, καὶ ἃς ἐγὼ τῆς ψυχῆς ἐγραψάμην, μίαν ἐξ ἁπασῶν συνθέντες, βιβλίον καταθέλγωμεν ἅπασι θαυμάζειν, τοῖς γε νῦν οὖσι, καὶ τοῖς ὑστέρῳ ἐσομένοις. μονιμωτέρα γοῦν τῆς Ἀπελλοῦ, καὶ Παρράσιου, καὶ Πολυγνώτου γένοιτ' ἄν, καὶ αὐτὴ ἐκείνη πολλῷ τῶν τοιούτων κεχαρισμένη, ὅσῳ μὴ ξύλου, καὶ κηροῦ καὶ χρωμάτων πεποίηται, B ἀλλὰ τοῖς τῶν Μουσῶν ὀργάνοις εἴκασται, ἥτις ἀκριβεστάτη εἰκὼν γένοιτ' ἄν, σώματος κάλλος, ἠ ψυχῆς ἀρετὴν ἅμα ἐμφαίνουσα.

ΥΠΕΡ ΤΩΝ ΕΙΚΟΝΩΝ.

PRO IMAGINIBVS. Vincentio Obſopœo interprete.

ARGVMENTVM.

Apologia hæc eſt eorum quæ ſuperiore dialogo, nimio extollendi ſtudio, vltrà quàm decet, ac pium eſt, de Panthea dicta videri poterant. Priore igitur loco Polyſtratus accuſationem ac reprehenſionem Panthea recenſet, quæ hiſce duobus capitibus potiſſimùm continetur. Primò, quòd immodicè ac nimiùm illã laudarit Lucianus. Deinde quòd etiam cum Dijs illam comparárit: quorum prius contra modum atque officium verè laudantium ſit, & adulatoris ſpeciẽ præ ſe ferat: alterum verò etiam impium, & periculoſum, & ab illius natura & ingenio alienum: adeóque contraria ſibi ipſi facere Lucianum, qui cùm tantùm illius modeſtiã prædicet, interim vltra Deos eandem efferat. Hanc accuſationem poſtea etiam ex ſua perſona confirmat Polyſtratus, hortatúrque vt ſcriptum ſiue encomium hoc mutet. Ad quæ Lucianus ita reſpondet, primùm, vt dicat ſe neque adhucdum ſatis laudaſſe illam, nedum nimiùm: & quicquid huius fecerit, ex libertate atque officio laudatorum feciſſe: neque hoc adulatorum eſſe: nam alia ratione alióque fine adulatores laudare, atque verè laudantes: eáque omnia exemplis ac rationibus oſtendit. Alterum autem, quòd illam cum Diis contulerit, ita defendit, non eſſe in eo aliquam impietatem, aut inſolentiam. Neque enim illam cum Diis ipſis, ſed cum eorum imaginibus ac ſtatuis comparaſſe. Deinde etiamſi hoc feciſſet, aliorum tamen exempla extare, quibus factum hoc ſuum tueatur, qui non modò homines cum Diis contulerint, ſed & Deorum nomina ſibi vſurparint. Ideóque non eſſe periculum hinc aliquod metuendum, cùm idem antea tam multi etiam philoſophi fecerint.

POLYSTRATVS. LVCIANVS.

POLYSTRATVS. EGO, Luciane, inquit mulier, aliàs quidem magnam tuam erga me beneuolentiam euidenter perſpexi: tum etiam honorẽ ex libello edito per te mihi habitum, nõ obſcurè animaduerti. Neque enim ita effusè quiſpiã me laudaret, niſi beneuolẽtia adductus talia ſcri-

C ΓΩ σοι, ὦ Λυκῖνε, φησὶν ἡ γυνή, τὰ μὲν ἄλλα, πολλὴν εὐδοξίαν τῇ διανοίᾳ τοσῆς ἐμὲ, καὶ τιμὴν ἐκ τοῦ συγγράμματος. ἡ δὲ αὐτὸς οὕτως ἐπῄνεσέ τις, εἰ μὴ καὶ μετ' εὐνοίας σπου-

γράφετο. Ὃ γὴ ἐμὲν ὡς αὐ εἰδῆς, τοιόνδε ἐστὶν· ὃ-
δὲ ἄλλως μὲν χαίρω τοῖς κολακικοῖς τὸν ἔ-
παινον, ἀλλά μοι δοκοῦσιν οἱ τοιοῦτοι, γόητες εἶ-
ναι, καὶ ἥκιστα ἐλευθέροις τὴν φύσιν. ὅταν γὴ τοῖς ἐπαίνοις
μάλιστα, ὅταν τις ἐπαινῇ με, φορτικὰς καὶ ὑ-
περμέτρους ποιούμενος τὰς ὑπερβολάς, ἐρυθριῶ
τε, καὶ ὀλίγου δεῖν ὑπιφέρεσθαι τὰ ὦτα, καὶ τὸ
τοιοῦτον χλεύης μᾶλλον ἢ ἐπαίνου ἐοικέναι
μοι δοκεῖ. μέχρι γὰρ τοῦ δεῖ, οἱ ἔπαινοι αἰεκτοί
εἰσιν, εἰς ὅσον αὖ ὁ ἐπαινούμενος γνωρίζῃ ἕκα-
στον τῶν λεγομένων προσὸν ἑαυτῷ. ὃ δὲ ὑπὲρ
τοῦτο, ἤδη τέρατον ἦν, καὶ κολακεία σαφής. καίτοι
πολλοὺς οἶδα, ἔφη, χαίροντας, εἴ τις αὐτοῖς ἐ-
παινῶν, καὶ ἃ μὴ ἔχοιεν προσάπτοι τῷ λόγῳ·
οἷς, εἰ χρονίζοιεν ὄντες, δύδαιμονίζοι τῆς ἀκμῆς· ἢ
ἀμόρφοις ὦσι, τὸ Νιρέως κάλλος, ἢ τὸ Φάωνος
προσθεῖη. οἴονται γὰρ ὑπὸ τῶν ἐπαίνων ἀνα-
γήσεσθαι σοφίᾳ καὶ τῇ μορφῇ, καὶ αὐτοὶ αἰσθή-
σεσθαι αὐτῆς, ὡς σαφῶς ὁ Πελίας ᾠήθη. ὃ γ', ἐχ ὅτως
ἔχει. πολλῷ γὰρ αὖ ὁ ἔπαινος ἐμοὶ τιμιος, εἴ τι καὶ
ἔργον αὐτοῦ ἀπολαύσας δικαίως ἐμὲ τῆς
τοιαύτης ὑπερβολῆς νικῷ γ', ὁμοιόν μοι δοκοῦ-
σιν, ἔφη, πάσχειν, ὡς σαφῶς αὖ εἴ τινι ἀμόρφῳ προ-
σώπειον εὔμορφον ὑπιθείη τις φέρων, ὃ γ' μέ-
γα ὑπὸ τοῦ κάλλους φρονοίη, καὶ ταῦτα, προσα-
ρεσθαι ὀντι, καὶ ὑπὸ τ' τυχόντος σωτειρῶναι
δικαιοῦντι· ὅτε καὶ γελοιότερος αὖ φαίνοιτο, αὐτο-
προσωπος φανεὶς, οἷος ὢν ὑφ' οἵῳ κέκρυπτο· ἢ
καὶ, μὰ Δί', εἴ τις ὑποδησάμενος κοθόρνους, μι-
κρὸς αὐτὸς ὤν, ἐρίζοι προὶ μετέωρος τοῖς ἀπὸ
ἰσοπέδου ὅλῳ πήχει ὑπερέχουσιν. ἐμέμνητο
γὰρ καὶ τινός· ἔφη γυναῖκά τινα τ' ὀπι-
φανῆ, τὰ μὲν ἄλλα, καλὴν καὶ κόσμιον, μικρὸν
γ', καὶ πολὺ τ' συμμέτρως ἀποδέουσαν, ἐπαι-
νεῖσθαι πρός τινος ποιητοῦ ἐν ἄσματι, τότε δηλα,
καὶ ὅτι καλή τε καὶ μεγάλη ἦν· αἰσχίστῳ δ' αὐτὴν
εἰκάζειν ὄκνος ὁ βύμηκές τε, καὶ ὄρθιον· τὸν
μὲν δὴ γαννυσθῆναι ὦ ἐπαινέσῃ, καθάπερ αὐξα-
νομένην πρὸς ὕμνος, καὶ τὸν χεῖρα ὑπισχεῖν-

beret. At vt nescius non sis quo ego sim animata animo, sic de me planè persuasum habe: Neque aliàs quidem hominibus ad assentandum eruditis gaudere soleo, sed qui sunt eiusmodi, subdoli præstigiatores mihi esse videntur, ac minimè natura liberi. Cæterùm in laudibus quoties quispiam præter modum me extulerit, modestis ac immoderatis amplificationibus attollens atque exaggerans omnia, pudore quodã afficior, nec parum abest quominùs ferè semper aures obstruere soleã. Eáq; res subsannatione magis & risu quã laude mihi digna videtur. Eatenus enim laudes tolerabiles atque ferendæ sunt, quatenus ille qui laudatur, sibi conscius est, ab his quæ dicuntur, se non discrepare, sed parẽ esse encomio. Quodcunque super hoc additum fuerit, alienum est, & apertæ assentationis suspicione non carebit. Atqui ego permultos noui, inquit, quibus voluptati est si quis eos laudibus cohonestans, etiam ea orationi adiecerit, à quibus longè latéque alieni sunt: veluti si quis confectæ ætatis vetulos ob iuuenilium annorum vigorem felices pronunciauerit: aut illis qui informi sunt corpore, Nirei aut Phaonis adiũgat pulchritudinem. Siquidem arbitrantur immodicis laudũ testimoniis suas formas immutatum iri, & senem denuo repubescere: qua in opinione Peliam quoque fuisse non sum ignara. Hoc verò longè secus se habet: nã laus res esset quantiuis precij, si illa quoque re perinde frui possemus ex eiusmodi dementiente superiectione. Iam verò tale quiddam mihi pati vidẽtur, inquit, ita falsò laudati, ac si quis cuipiam turpi facie atque deformi, laruam admodum venustam afferens apponat, porrò ille ob pulchritudinem sibi vehementer placeret; præsertim cũ hæc ab illo auferri possit, & ab occurrente cõminui: vnde maiori quoque risu subsannandus foret, natiuæ faciei deformitate detecta, quã adscititia forma occultauerat. Aut per Iouem, si quis pusilla statura existens, indutis cothurnis super magnitudine contendat cum iis qui toto cubito ex æquo illi collati eum excederent. Mentionem faciebat & huiusmodi cuiuspiam. Aiebat, mulierem quandam ex matronis primariis, aliàs quidem pulchram & lepidam, corpore autem pusillam, & cui multum de iustæ staturæ mensura deesset, à quodam poëta carminibus celebratam, cùm ob alias quidem virtutes quamplurimas, tum quòd forma esset scitula, & corpore magno & prægrandi: cuius staturam & longitudinis rectitudinem assentator ille Populo conferre non dubitabat. Cæterùm illam laudum illecebris vehementer lætatã esse, quasi mendaci carminis assentatiuncula aliquid exiguo corpusculi modulo accessisset; manúmque gestiendo concussisse:

porrò autem poëtam hoc illi crebriùs occinuisse, cùm videret mulierem laudibus vehementer delectari: donec quispiam ex præsentibus admoto ad aurem eius capite, dixisset illi, Desine ô amice, ne mulierem etiam exurgere facias. Non dissimile quiddam huic, multo tamen magis ridiculum, affirmabat fecisse Seleuci vxorem Stratonicen, quæ poëtis oblato talento certamen proposuit, quicunque maiori arte atque ingenio eius comam laudibus illustrasset. Atqui caput habebat turpi deformatum caluitio, cui ne pauci quidem capilli inerant. Sed enim cùm deformiter calua esset, omnibus exploratum habentibus, ex diuturno morbo ægrotanti capillos defluxisse, nihilo secus tamen audiebat à poëtis execrandis illis assentatoribus, hyacinthinos illius crines dicentibus, & molles quospiã capillorum globos nectentibus, ac apiis nusquam existentem cæsariem comparantibus. Itaque hæc omnia deridebat, vnde adulãdi materia assentatoribus suppetit. Addebat præterea, illud nõ in laudibus tantùm vsu venire solere, sed in picturis quoque easdem assentandi & decipiendi occasiones homines studiosè quærere. Gaudent enim, inquit, mortales pictoribus, cùm primis verò illis, à quibus paulo formosiores depicti sunt. Esse autẽ nonnullos, qui eiusmodi artificibus iniungerent etiam, vt aut aliquid deformitatis aut magnitudinis naso detraherent, aut oculorum nigritiem atriorem depingerent, aut aliud quiddam quod suæ formæ adiectũ concupiuerint. Deinde fraudulenter imponunt alienas imagines coronantibus, quæ nullo modo illis respondent similitudine. Hæc atque eiusmodi dicere solebat, alia quidem in libello tuo collaudans, hoc vnum autem minimè sufferens, quòd illam deabus Iunoni atque Veneri comparaueris. Longè enim ista me, ait, aut potiùs omnem humanam naturam excedunt. Cæterùm ego ne illud quidem vnquam in votis habui, vt priscis heroidibus, nimirum Penelopę & Aretæ & Theani, meam formam conferret: tantum absit vt Deabus omnium maximis & præstantissimis comparari postularim. Etenim vehementer, inquit, res diuinas horreo, atq; superstitioso animo reuereor. Itaque periculum est, ne vt Cassiepéa eam laudẽ cupidè ac desideranter affectasse videar. Atqui Nereidibus hæc tantùm formæ præstantia opponebatur, Iunonem & Venerem religiosè coluit. Quocirca, Luciane, ista te facta recantatione iussit transcribere, aut ipsas Deas testatura est hæc ipsa se inuita per te scripta esse.

Stratonices caluitium.

A τὸν ποιητὴν τε πολλάκις ὃ αὐτὸ ἄδειν, ἐρᾶν τε ὡς ἥδιστο ἐπαινουμένην, ἄχρι δή τις παρόντων τινὰ προσκύψαντα πρὸς οὖς, εἰπεῖν αὐτῇ, Πέπαυσο, ὦ φίλη, μὴ καὶ ἀναστήσῃ ποιήσῃς τὴν γυναῖκα. ὧδε πλησίον ἦν, καὶ μακρῷ τούτου γελοιότερον, Στρατονίκην ποιῆσαι, τὴν Σελεύκου γυναῖκα. τοῖς γὰρ ποιηταῖς ἀγῶνα προθεῖναι αὐτὴν περὶ τάλαντου, ὅστις αὐτὴν ἄμεινον ἐπαινέσαι αὐτῆς τὴν κόμην· κομῶσι φαλακρὰ ἐτύγχανεν οὖσα, καὶ οὐδὲ ὅσας ὀλίγας τὰς ἑαυτῆς τρίχας ἔχουσα, καὶ ὅμως οὕτω διακειμένην τὴν κεφαλήν, ἀπόντων εἰδότων ὅτι οὐ νόσῳ μακρᾷ τοῦτο B ἐπεπόνθει, ἥκιστα τῶν καταφρόντων ποιητῶν, ὑακινθίνους τὰς τρίχας αὐτῆς λεγόντων, καὶ ἄλλους τινὰς πλοκάμους αὐτῇ πλεκόντων, καὶ στιλπνοὺς οὐδὲ ὅλως ὄντας εἰκαζόντων. ἀπόντων οὖν τῶν τοιούτων κατεγέλα, οὐ προσεχόντων αὐτοῖς τοῖς κόλαξι, καὶ προσετίθει ὅτι μὴ σὺν ἐπαίνοις μόνον, ἀλλὰ καὶ ἐν γραφαῖς τὰ ὅμοια πολλοὶ κολακεύεσθαί τε, καὶ ὀξὰ παπᾶν θέλουσι. χαίρουσι γοῦν, ἔφη, τῶν γραφέων ἐκείνοις μάλιστα, οἳ αὐτοῖς τὸ βωμορφότερον αὐτοῖς εἰκάσουσιν· εἰ δέ τινας, οἷ καὶ προστιθᾶσι τοῖς τεχνίταις, ἢ ἀφελόντες τῆς ῥινὸς, ἢ μελανίτερα γράψαντες τὰ ὄμματα, ἢ ὅ, τι ἂν ἄλλο ἐπιθυμήσωσιν αὐτοῖς προσθῆναι, εἶτα λανθάνειν αὐτοῖς δημοτείας εἰκόνας στεφανοῦντας, καὶ οὐδὲν αὐτοῖς ἐοικυίας. ταῦτα C καὶ τὰ τοιαῦτα ἔλεγε, τὰ μὲν ἄλλα ἐπαινῶν τὴν συγγράμματος, ἓν δὲ τοῦτο οὐ φέρουσα, ὅτι θεαῖς αὐτὴν, Ἥρᾳ καὶ Ἀφροδίτῃ, εἰκάσας. ὑπὲρ ἐμὲ, γάρ, φησι, μᾶλλον ἢ ὑπὲρ ἅπασαν ἀνθρωπίνην φύσιν τὰ τοιαῦτα. ἐγὼ δέ σε οὐδ' ὀκτὼ ἡξίουν, τὴν ἡρωΐδων οὐδεμιᾷ με, Πηνελόπῃ, καὶ Ἀρήτῃ, καὶ Θεανοῖ, οὐχ ὅπως θεαῖς τὴν ἀρίστας, καὶ γὰρ αὖ καὶ πόδε πάνυ ἔφη, τὰ πρὸς τοὺς θεοὺς, δεισιδαιμόνως καὶ φοβοδεῶς ἔχω. δέδοικα τοίνυν μὴ κατὰ τὴν Κασσιέπειαν εἰ D δόξω, τὸν τοιοῦτον ἔπαινον προσειμένη. καίτοι Νηρείσιν ἐκείνη αὐτεξεπάζετο, Ἥρᾳ δὲ καὶ Ἀφροδίτην ἐσέβετο. ὥστε, ὦ Λυκῖνε, μεγάλα σε τὰ τοιαῦτα ἐκέλευσεν, ἢ αὐτὴ μὲ μαρτύρασθαι τὰς θεὰς, ὡς ἀκούσης αὐτῆς γεγραφας.

εἰ δὲ

σὲ δὲ εἰδέναι ὅτι αἰδοῦς αὐτῷ τὸ βιβλίον, οὕτω
πω δεινοσιτῶς ὡς περ νῦν σοι διῴκειται, καὶ μά-
λα βυσσοῦς οὐδὲ ὁσίως τὰ περὶ τοὺς θεούς.
ἐδόκει τε ἀσέβημα ἑαυτῆς, καὶ πλημμέλη-
μα τῦτο δόξειν, εἰ ὑπομένοι τὴν ἐν Κνίδῳ &
τὴν ἐν Κῆποις ὁμοία λέγεσθαι. καί σε ὑπε-
μίμνησκε τῶν τελθυταίων ἐν τῷ βιβλίῳ πε-
ρὶ αὐτῆς εἰρημένων, ὅτι μετεῖσαν καὶ ἄτυφον
ἔφης αὐτῷ, οὐκ αἰσχυνομένην ὑπὲρ ὃ ἀν-
θρώπινον μέτρον, ἀλλὰ περιῴδον τῷ πάθη-
σιν ποιημένῳ. ὁ δὲ, ταῦτα εἰπών, ὑπὲρ αὐτὸν
τὸν οὐρανὸν ἀναβιβάζεις τῷ γυναῖκα, ὡς καὶ
θεᾶς αὐτῷ ἀπεικάζειν. ἠξίει δέ σε μηδὲ ἀ-
ξιωεπιτερεῖν αὐτῷ ἡγεῖσθαι τῶν Ἀλεξαν-
δρεα, ὃς τῶν ἀρχιτέκτονος ὑπισχνημένου τὸν
Ἄθω ὅλον μεταχηματίσειν, καὶ μορφώσειν περὸς
αὐτὸν, ὡς ὃ ὁρᾶς ἅπαν εἰκόνα γλύεσθαι τῦ βα-
σιλέως, ἔχοντα δύο πόλεις ἐν ταῖν χερσῖν, οὐ
περισκάπτειν τῷ περιτείαν τῦ ὑποχείσεως,
ἀλλ' ὑπὲρ αὐτὸν ἡγησάμενος ὃ τόλμημα,
ἔπαυσε τὸν ἄνθρωπον, καὶ πιθανὰς Κολοσσοῖς
αἰσχλάπτοντα, καὶ τὸν Ἄθω κατὰ χώραν ἐᾶν
ἐκέλευσε, μηδὲ καταμικρῶσειν ὄρος οὕτω
μέγα περὸς μικρῦ σώματος ὁμοιότητα. ἐπῄ-
νει δὲ τὸν Ἀλέξανδρον τῆς μεγαλοψυχίας, καὶ
ἀνδριάντα μείζω τῦτο τῦ Ἄθω ἔλεγεν αὐτῦ
ἀνεστάναι, ἐν ταῖς τῶν ἀεὶ μεμνησομένων διανοίαις· καὶ γὰρ μικρᾶς εἶναι γνώμης ὑπερείδειν
οὕτω παράδοξα τιμῆς. καὶ ἑαυτῷ οὖν ὃ μὲν
πλάσμα σε ἐπαινεῖν, & τῷ ὑπόνοιαν τῶν εἰ-
κόνων, μὴ γνωρίζειν δὲ τῷ ὁμοιότητα· μὴ γὰρ
εἶναι τῶν τηλικούτων ἀξίαν, μηδὲ ἐλπίς, ὅτι
μηδὲ ἄλλῳ τινὰ γυναῖκά γε ἔσεσθαι. ὥστε ἀ-
φίησί σοι ταύτῃ τῷ τιμῇ, καὶ περισκυνεῖ
σου τὰ ἀρχέτυπα παραδείγματα. σὺ δὲ, τὰ
δὲ θεῖα ταῦτα ἐπαινεῖ αὐτῷ, μηδὲ ὑπὲρ τὸν πόδα ἔξω ὃ ὑπόδημα, μηδὲ ὀπίσω
μίσῃ μέ, φησιν, ἐμπεσεῖσθαί μοι. κἀκεῖνο δέ σοι εἰπεῖν ἐνετείλατο, Ἀκούω, ἔφη, πολ-
λῶν λεγόντων (εἰ δὲ ἀληθὲς, ὑμεῖς οἱ ἄνδρες
ἴστε) μηδὲ Ὀλυμπιάσιν ἄξειναι τοῖς νικῶσι
μείζως τῶν σωμάτων ἀνεστάναι τοὺς ἀνδριά-
τας, ἀλλ' ὀπιμελεῖσθαι τοὺς Ἑλλανοδίκας,

A Te autem scire voluit, quòd libello non mediocriter discrucietur, ita propalam obambulante vt nunc is à te informatus est, non nimiùm piè neque sanctè admodum Deorum cultum perdocens. Existimabat verò ab omnibus se visum iri non vulgari peccato obnoxiam, si sustineret Veneri Gnidiæ aut Hortensi se dici similem. Quare te eorum quæ libelli tui in extremis à te de illa prolata sunt, iussit vt submonefaceremi, quibus eius animi moderationem omnis fastus nescium testatus es, quippe quæ super humanam mensuram semet non efferret, sed terræ vicina seruata mediocritate volaret. His ille
B dictis, nunc sui oblitus super ipsum cœlũ mulierem extollit, Deabus illam assimilans. Postulat verò à te ne semet Alexandro incogitantiorem esse putes, qui architecto quopiam pollicente se Atho totum trãsformaturum, & ad eius simulachrum accõmodaturum, vt totius mõtis vastissima moles regis effigiem obtineret, duas in manibus vrbes habentem: tam prodigiosis pollicitationibus non accessit animo, sed opus architecti viribus maius esse opinatus, hominis temerariã audaciam compescuit, non admodum
C credibiliter Colossorum magnitudinem effingendo assequentem. Iussit itaque vt suo loco Atho intactum relinqueret, neque montem ita magnum ad tam parui corpusculi similitudinem imminueret. Laudabat autem Alexãdrum animi magnitudinis, dicẽs illum sibi hoc facto maiorem statuã quàm Atho erexisse in hominum animis, apud quos eius rei memoria nunquã esset intermoritura: neque enim parui aut abiecti erat animi, honorẽ adeò amplũ atque inusitatum contẽnere. Quin se quoque tuum figmentũ laudare aiebat, neque non imaginum indu-
D striam admirari: cæterùm similitudinem non agnoscere. Quippe nequaquam dignam esse tãtis ac talibus, & minimè harum esse affinem, sed ne aliam quidẽ mulierem vllam ad eas posse aspirare. Itaque libenter tuos admirandos honores ei habitos tibi remittit, téque orat vt natiuo ac proprio archetypo suam faciem adumbres, vtque humano more illã laudibus illustres, neque pedis modum excedat calceus: ne os quoque mihi, inquit, fortè illi occurrenti obturet. Illud quoque vt tibi exponerem, mihi in mandatis dedit. Audio, inquit, multis confirmantibus (num autem verum sit, vobis viris exploratè compertum) neque victoribus Olympicis maiores corpore statuas erigi concessum esse, sed curæ esse Hellanodicis,

vt ne vnus quidem veritatem excedat temere, atque exactissimè statua expendatur ad athletæ certamen & corporis quantitatem. Quocirca tibi videndum est, inquit, necunde mentiendi causſam sumamus in mensura, ac deinde Hellanodicæ vestram subuertant imaginem. Hæc profectò ab ipsa dicta sunt. Cæterùm, tu Luciane, eam cogitationẽ susci-
pe, vt diligenter consideres, quo pacto libellum mutatum aliter exornes, eáque auferas, ne impietate adductus in Deos flagitiosè pecces, veluti ipsa omniũ grauissimè ista tulit, ac planè inter legẽdum inhorrescebat animo, ac deas vt sibi essent propitiæ, suppliciter precabatur. Et sanè ignoscendum est si muliebre quiddam passa est. Atqui si veritas non diffitenda est, ego mihi ipse tale quiddam dixisse visus sum. Quippe initiò audiens delictum non animaduerti, oculos in scripta defixos habens. Postea verò quàm illa mihi fecit indicium, incipio & ipse sentire de illis non dissimilia. Ac propemodum consimile quiddam passus sum, quod in iis quæ intuemur, sæpenumero nobis euenit. Cõtemplantes enim quippiam in propinquo sub ipsis oculis constitutum, ne quaquam accuratè peruidere possumus: at si iusto interuallo disiuncti illud intuemur, omnia liquidiùs comparent obtutui, & quæ bene, & quæ secus se habuerint. Iam hãc hominem existentem Iunoni conferre ac Veneri, quid aliud est quàm præfractè eleuare tantarum Dearum existimationem? Siquidem in eiusmodi comparationibus, non tam quod modicum est, collatione crescit & maius fit, quàm quod maius est, imminuitur, dum ad id quod vilius fuerat, pertrahitur. Exempli gratia, si duo pariter incederent, alter quidẽ corpore prægrandi, alter verò per ætatem admodum exiguo, penè humi repens, tandem si æquandi essent, ne alter alterùm longitudine excederet: illud nunquam breuiore quantumuis semet extendente fiet, etiãsi summis pedibus ipse semet arrexerit: At si eadem ipsis longitudinis obtinenda est æqualitas, maior ille demittat caput necesse est, ac se humiliorem ostẽdat oportet. Non secus in eiusmodi accidit imaginibus: neque enim perinde tantis incrementis hominis virtus augetur Deo comparati, quàm Dei magnitudo imminuitur, ad id quod vilius est, inæqualiter deriuata. Atque si quis terrestrium imperitus ad cœlestia oratione temere raperetur, minorẽ ille suspiçandi caussã præstaret hominibus, hoc à se impietatis impulsu factũ esse.

A ὅπως μηδὲ εἷς ὑπερβάλληται τιὼ ἀληθῆ, καὶ τιὼ ὀξέπασιν τῶν ἀνδριάντων ἀκριβεστέραν γίγνεσθαι τῆς τῶν ἀθλητῶν ἐπικρίσεως. ὥστε ὅρα, ἔφη, μὴ αἰτίαν λάβωμεν ψεύδεσθαι ἐν τῷ μέτρῳ, κἄπειτα ἡμῶν ἀνατρέψωσιν οἱ Ἑλλανοδίκαι τιὼ εἰκόνα. Ταῦτα μὲν ἔλεγεν ἐκεῖνος. σὺ δ' σκόπει, ὦ Λυκῖνε, ὅπως μεταχειρισμῆς τὸ βιβλίον, καὶ ἀφαιρήσῃ τὰ τοιαῦτα, μηδὲ σφαλῇς πρὸς τὸ ἦθος, ὡς ἐκεῖνα πάνυ γε αὐτὰ ἐδυσχέραινε, καὶ ὑπέφριττε μεταξὺ ἀναγινωσκομένων, καὶ προῄστο τὰς θεὰς ἵλεως
B εἶναι αὐτῇ, καὶ συγγνώμην, εἰ γυναικεῖόν τι ἔπαθε. κἀγὼ εἰ χρὴ τἀληθὲς εἰπεῖν, καὶ αὐτῷ ἐμοὶ τοιοῦτόν τι εἰπεῖν ἔδοξε. τὸ μὲν γὰρ πρῶτον ἀκούων, οὐδὲν ἐπλημμέλησα, σκοπῶν τοῖς γεγραμμένοις. ἐπεὶ δὲ ἐκεῖνα ἐπεσημήνατο, ἐς αὐτὰ ἀρχομαι τὰ ὅμοια γιγνώσκειν περὶ αὐτῶν· καὶ πρόσθα πλησίον τι ἔπαθον, οἷς ὅτι τῶν ὁρωμένων πάσχομεν. ἰὼ μοι πάνυ ἐγγύθεν σκοπῶμέν τι, καὶ ὑπὸ τῶν ὀφθαλμῶν αὐτῶν, οὐδὲν ἀκριβὲς διαγιγνώσκομεν· ἰὼ δ' ἀποστάντες, ἐκ τοῦ συμμέτρου διαστήματος ἴδωμεν, ἅπαντα σαφῶς καὶ καταφαινῆ τὰ δὲ, καὶ τὰ μὴ
C ὄντως ἔχοντα. Ὃ δὴ αἰσθητὸν ὅσον, Ἀφροδίτην καὶ Ἥρα εἰκάσαι, τί ἄλλο, ἢ αὐτίκρις ἐστὶν βουλεύσῃ τὰς θεάς; ἐν γὰρ τοῖς τοιούτοις, οὐχ ὅταν τὸ μικρὸν μεῖζον γίγνεται τῇ παραθέσει, ὡς τὸ μεῖζον ἀποσμικρύνεται, πρὸς τὸ ταπεινότερον καταπωμένου· οἷον, εἴ τινες ἅμα βαδίζοιεν, ὁ μὲν, μέγιστος, ὁ δὲ, πάνυ τῇ ἡλικίᾳ χαμαίζηλος, εἶτα δείσειεν ἀπιστῶσαι αὐγάς, ὡς μὴ ὑπερέχῃ θατέρου τὸν ἕτερον, ὃ τ' βραχυτέρου ὑπεραπτεινόμενον τοῦτο γνοίη· ἀλλ', κἂν ὅτι μάλιστα ἀκροποδητὶ ἐπεγείρῃ ἑαυτόν·
D ἀλλ' εἰ μέλλοιεν ὁμήλικες φανῆναι, ὁ μείζων ἐκεῖνος ὀπισθύψας, καὶ ταπεινότερον ἀποφανῇ ἑαυτόν. ὡσαύτως γὰρ καὶ ἐν ταῖς τοιαύταις εἰκόσιν, οὐχ ὅτως ἂν θεᾶς μείζων γίγνεται, ἢν τις αὐτὸν θεῷ ἀπεικάζῃ, ὡς τὸ θεῖον ἀνάγκη ἐλαττοῦσθαι πρὸς τὸ ἀνθρώπειον ὑποκλινόμενον. καὶ εἰ μὲν ὑπὸ ἀποστάσεως τῆς ὀπτικῆς, ὅτι τὰ οὐρανία ὑπετείνοιτό τις τὸν λόγον, ἦπου ἂν ὁ τοιοῦτος αἰτίαν ἔχοι ἀπὸ ἀσεβείας αὐτὸ δρᾶν.

σὺ δὲ τοσαῦτα ἔχων καλὰ γυναικῶν, Ἀφρο-
δίτην καὶ Ἥρα εἰκάσαι αὐτῷ ἐτόλμησας, ὑ-
δὲν δέον· ὥστε ὃ ἄγαν τοῦτο καὶ ὀπίφθονον, ἀ-
φαίρει, ὦ Λυκῖνε. οὐ γὰρ ποθεῖς τοῦ σοῦ τρόπου ὃ
τοιοῦτον, ὃς οὐδὲ ἄλλως ῥᾳδίως ποθεῖς τοὺς ἐ-
παίνους καὶ ποθεινὸς ὢν ἐτύγχανες· ἀλλὰ
νῦν οὐκ οἶδ' ὅπως ἀθρόαν πεποίησαι τὴν
μεταβολήν, ὑπὸ δαφιλοδόξου· καὶ οὐ τοῦ
τέως φειδόμενος, ἄσωρος εἰ τοῖς ἐπαίνοις ἀνα-
πέφηνας. ἀλλὰ μηδὲ σκῆνα αἰσχυνθῇς, εἰ
μεταρυθμιεῖς τὸν λόγον ἤδη ἀφαδεδομένον·
ἐπεὶ καὶ Φειδίαν φασὶν οὕτω ποιῆσαι, ὁπότε
ἐξεργάσατο τοῖς Ἠλείοις τὸν Δία. σάπια γὰρ
αὐτὸν κατόπιν τοῦ ὄρους, ὁπότε τοσοῦτον
ἀναπεπάσας ἐπεδείκνυε τὸ ἔργον, ἐπακούειν
τοῦ αἰτιωμένων τι, ἢ ἐπαινούντων· ἠτιᾶτο δὲ,
ὁ μὲν, τὴν ῥῖνα, ὡς παχεῖαν, ὁ δὲ, ὡς ὀπι-
μηκεστέραν τοῦ προσώπου, ὁ δὲ ἄλλος, ἄλλό
τι. εἶτ' ὀπίσω ἀπηλλαγμένου οἱ θεαταὶ, αὖθις
τὸν Φειδίαν ἐγκαλούμενον ἑαυτὸν, ἐπανορθοῦν,
καὶ ῥυθμίζειν τὸ ἄγαλμα πρὸς τὸ τοῖς πλεί-
στοις δοκοῦν. οὐ γὰρ ἠγεῖτο μικρὰν εἰς συμβο-
λὴν δήμου τοσούτου, μὴ ἀεὶ ἀνάγκην ὑπέρ-
χειν τοῖς πολλοῖς πρεσβύτερον ὀρθῶν τὸν ἑνός,
καὶν Φειδίας ᾖ. ταῦτά σοι ἀπ' ἐκείνης κομί-
ζω, καὶ αὐτὸς ὁδαινᾶν, ἑταῖρός τε, καὶ φί-
λος ὤν. ΛΥΚ. Πολύστρατε, οἷος ὢν ῥήτωρ ἐλελήθεις με· ῥᾴδιον γοῦν οὕτω μακρὰν,
καὶ κατηγορίαν τοσαύτην ἐξενεγκόντα κα-
τὰ τοῦ συγγράμματος, ὥστε μηδὲ ἐλπίδα
μοι ἀπολογίας ἔτι καταλείπεσθαι· πλὴν
ἀλλ' ἐκεῖνό γε οὐ δικαϊκὸν ἐποίησατε, καὶ
μάλιστα σὺ, ἐρήμην καταψηφισάμενος τοῦ
βιβλίου, μὴ παρόντος αὐτῷ τοῦ συνηγόρου.
ῥᾷον δὲ, οἶμαι, τοῦτό ὅστις, κατὰ τὴν παροι-
μίαν, Μόνον θέοντα κρατεῖν. ὥστε οὐδὲν θαυ-
μαστὸν, εἰ καὶ ἡμεῖς ἑάλωμεν, οὔτε ὕδατος
ἡμῖν ἐγχυθέντος, οὔτε ἀπολογίας ἀποδοθεί-
σης. μᾶλλον δὲ τοῦτο πάντων ἀποπώτατον, οἱ
αὐτοὶ κατήγοροι καὶ δικασταὶ ἦτε. πότερα
δ' οὖν ἐθέλεις, ἀγαπήσας τοῖς ἐγνωσμένοις
ἡσυχίαν ἄγω, ἢ κατὰ τὸν Ἱμεραῖον ποιητὴν,

A Sedenim tibi nulla fuit neceſſitas, tot mulierum ſpecioſiſſimarum pulchritudinibus extãtibus, hanc tam audacter cum Venere atque Iunone comparandi. Itaque vide Luciane, quo pacto hac tam graui inuidia te & illam exoneres. Neque enim valde hoc moribus tuis familiare eſt, qui ne aliàs quidem ad laudandum facilis ac propenſus eſſe conſueuiſti: at nunc neſcio quo fato impulſus tam ſubitò mores mutaris tuos, omnem laudum mediocritatem excedendo. Et qui hactenus laudum eras parciſſimus, nunc in eiuſdem effundendis omnium appares intemperantiſſimus. Sed ne hoc quidem
B dedecori tibi fore putato, ſi orationẽ iam editam adhibita lima retractes: quandoquidem hoc Phidiã quoque feciſſe perhibent, quo tempore apud Eleos Iouem iam abſoluerat. Stetiſſe enim illum poſt ianuam, vbi primùm opus in lucem productum hominibus viſendum oſtẽdiſſet, ſubauſcultaſſéque quid quiſque ſpectantium laudaret aut reprehenderet. Cæterùm hic quidem naſum reprehendebat, quaſi plus æquo craſſiorem: alius verò faciem tanquam oblongam: tertius aliud quiddam pictori vertebat vitio.
C Deinde digreſſis ſpectatoribus, rurſus Phidiam ſemet concludentem, correxiſſe, atque ad multorum opinionem & iudicium imaginem emendaſſe. Neque enim mediocre aut contemnendum eſſe exiſtimabat populi tam numeroſi conſilium, ſed hoc ſibi perſuaſerat neceſſariò fore, vt multi ſemper plus quã vnus perviderent: tametſi ipſe ſemet Phidiam eſſe non ignorabat. Hæc tibi ab illa venio adferens, quæ & ipſe non poſſum non probare, ac tibi ſuadere vt facias, qui & ſingulari familiaritate & beneuolentia tibi coniunctus ſim. LVC. Hactenus quidem ignoraui Polyſtrate, te tantum eſſe
D rhetorem. Itaque orationem ita prolixã, accuſationem ita verboſam aduerſus libellum meum effudiſti, vt nullam parandæ apologię ſpem mihi feceris reliquam. Verumenimuero in hoc forenſis iudicij rationẽ & morem egreſſi eſtis, cum primis verò tu, quòd lucubrationem meam indicta cauſſa condemnaueris, non aſſiſtente illi patrono. Facillimum autem vt opinor, illud eſt, iuxta paræmiam, Solum currentem vincere. Itaque nihil mirandum eſt ſi nos comprehenſi ſimus, neque aqua nobis effuſa, neque reſpondendi facultate conceſſa. Quin potiùs illud omnium eſt abſurdiſſimum, ſi vos & accuſatoris & iudicis officio iuxtà functi eſtis. Vtrum ergo vis, vt rebus iam ſenatuſconſulto decretis contentus quieſcam, an potiùs iuxta Himeræum poëtam,

palinodiam quandam cõscribam? aut dabitis mihi prouocandi copiam ad aliud iudicium? POL. Sanè per Iouem, dũmodo habeas quod probabiliter & iustè ad obiecta respondere possis. Neque aduersariis præsidentibus, vt tu ais, sed amicis cognoscentibus causſam perorabis tuam. Ego verò vnà tecum iudicium perpendere quoque paratus sum. LVC. At hoc me non mediocriter conturbat Polystrate, quòd illa non præsente causſa mihi dicenda sit. Etenim hoc longè fuerat præstabilius. Nunc verò mihi iusſo velim nolim necessarium est defensionem aggredi. At si pollicitus fueris te talem mihi fore apud illam internuntium, qualem illius apud me egisti, audebo iactare aleã. POL. Enimuero illius rei gratia bonum habe animum, Luciane, quòd me non malum habiturus sis in defendendo respõsorem aut interpretem, si quàm paucissimis dicere conatus fueris, quò faciliùs memoria complectar singula. LVC. Atqui admodum mihi opus fuerat oratione longissima ad tam vehementem & acerbam accusationem refellendam. In tuam tamen gratiam quãtum potero defensionem decurrabo. Itaque illi hæc à me annuncianda curabis. POL. Nullo modo Luciane, sed tanquam illa præsente orationem habebis. Deinde ego te apud illã imitabor. LVC. Proinde quando ita tibi videtur, Polystrate, illa præstò est, eáque prædixit videlicet, quęcunque tu ab illa mihi annũciasti. Nobis autem secunda oratio exordienda est. Et sanè non verebor hoc tibi palàm facere, quod mihi accidit. Nescio quam mihi trepidationem incusſeris, vt planè meticuloso sim animo: &, quemadmodum vides, iam totus sudo & horreo, ac tantùm non illam videre videor, ipsáque res magnam mihi iniecit perturbationem. Attamen incipiã: neque enim illa iam præsente mihi patet locus effugij. POL. Verùm per Iouem magnã vultu præ se fert beneuolentiam. Viden' vt læta sit atque alacris, & mãsueta animo? quare sumpta audacia animo præsenti orationẽ aggredere. LVC. Ego te, fœminarum præstantissima, mirificè, vt ais, & præter modum laudata, non video quo tanto præconio tuas virtutes extulerim, quãto te ipsa nobilitaris encomio, cùm deorũ cultum ita in magnis ponere soleas. Hoc enim fermè omnibus quæ à me dicta sunt, maius est atque excellentius. Et precor vt benignè mihi des veniam, quòd neque hac adscripta imagine te honestarim, quæ obstante ignorantia nunquã mihi in mentem venit.

A παλινῳδίαν τινὰ συγγράφω; ἢ δώσετέ μοι ἐφέσιμόν τινα γνώμην τῷ δίκην; ΠΟΛ. νὴ Δί', ὡσπερ ἔχεις τι δίκαιον εἰπεῖν. ἐγὼ γὰρ αὐτὶ δίκαιος, ὡς σὺ φῄς, ἀλλ' ἐν φίλοις ποιήσῃ τὴν ἀπολογίαν. ἐγὼ δέ, ἢν συνεξετάζεσθαί σοι ἕτοιμος ὅτι τῆς δίκης. ΛΥ. ἀλλ' ἐκεῖνο αἰσχρόν, ὦ Πολύστρατε, ὅτι μὴ ἐκείνης παρούσης, ποιήσομαι τοὺς λόγους· μακρῷ γὰρ ἂν ἦττον ἀμφοτ ἐμοῦ. νῦν δὲ αἰδέσιμον ἀπ' ἐκπλῆξ ἀπολογήσασθαι. ἀλλ' εἴ μοι τοιοῦτος ἀγγελιαφόρος γένοιτο παρὰ αὐτὴν, οἷος παρ' ἐκείνης πρὸς ἐμὲ γέγονας, θαλμήσω παῤῥησίαν τὸν κύβον. ΠΟ.

B θαῤῥεῖ, ὦ Λυκῖνε, τούτου γε ἕνεκα, ὡς ἐ φαύλην με ὑποκριτὴν ἕξων τῆς ἀπολογίας, πειρώμενος δεῖ βραχέων εἰπεῖν, ὡς ἂν μάλιστα μνημονεύσαιμι. ΛΥ. ἐμοὶ πάνυ μὲν ἥδ μοι μακρῶν τῶν λόγων, πρὸς ὅτῳ σφοδρὰν τὴν κατηγορίαν. ὅμως δὲ, σῶ ἕνεκα ὑπεμένομεν τὴν ἀπολογίαν· ἢ παρ' ἐμοῦ τοίνυν τάδε αὐτῇ ἀπάγγελε. ΠΟ. μηδαμῶς, ὦ Λυκῖνε, ἀλλ' ὥσπερ αὐτῆς ἐκείνης παρούσης, λέγε τὸν λόγον, εἶτ' ἐγὼ μιμήσομαί σε πρὸς αὐτήν. ΛΥ. ἔχομαι· ἐπειδὴ γὰρ ὕτω σοι δοκεῖ, ὦ Πολύστρα-

C τε, ἡ μὲν παροῦσα, ἢ προεῖπε δηλαδὴ σκῆψα, ὁπόσα σὺ παρ' αὐτῆς ἀπήγγελας· ἡμᾶς δὲ χρὴ τὰ δεύτερα λόγων ἀναρχεῖν. καίτοι, οὐ γὰρ ὀκνήσω πρὸς σὲ εἰπεῖν ὃ πέπονθα, οὐκ οἶδ' ὅπως φοβερώτερόν μοι τὸ πρᾶγμα πεποίηκας, ἢ ὡς ὁρᾷς, ἰδρῶ τε ἤδη, ἢ δέδοικα, ἢ μεμνοῦχὶ δ ὁρᾷν αὐτὴν οἴμοι, ἢ τὸ πρᾶγμα πολλῷ μοι τὴν παραχὴν πεποίηκεν· ἀρξομαι δ' ὅμως· ἢ γὰρ οἷόν τε ἀναδῦναι, ἤδη παρούσης.

ΠΟΛ. δ, νὴ Δία, πολλῷ τῷ δυμφύειας ὅτι φαίνῃ τῷ προσώπῳ· φαιδρὰ γὰρ ὡς ὁρᾷς,

D καὶ προσιοῦσης· ὥστε θαῤῥῶν λέγε τὸν λόγον.

ΛΥ. ἐγώ σε, ὦ γυναικῶν ἀρίστη, μεγάλα, ὡς φῄς, δ πρὸ τ μέσου ἐπαινέσας, οὐχ ὁρῶ ὅπῃ τηλικοῦτον ἐπῄνεσα, ἠλίκην αὐτὴ σὺ τοῦτο ἐγκώμιον ὑπὲρ σαυτῆς ἐξεπίστοιχας, τ προς δ θεῖον τιμῶ ὂν μεγάλῳ τιθεμένη. φεδὸν γὰρ ἁπάντων τοῦτο μέζον, ὧν εἴρηκα πρὸς σοῦ, καὶ συγγνώμη, εἰ μὴ δ τούτῳ σοι προέγραψα τὴν εἰκόνα, ὑπ' ἀγνοίας με δ λαθοῦσ.

οὐ γὰρ ἂν ἄλλως περὶ αὐτῆς ἐγραψάμην· A Neque enim aliam ante hanc depinxissem citiùs: non vt hæc adiuncta aliquo
ὥστε ταύτῃ γε οὐχ ὅπως ὑπερβάλλεσθαι modo reliquas excelleret, sed mihi mul-
τοὺς ἐπαίνους, ἀλλὰ πολὺ καταδεέστερόν μοι to minus dixisse videor, quàm rei digni-
δοκῶ τῆς ἀξίας εἰρηκέναι. σκόπει γοῦν ἥλικον tas exigebat. Igitur considera quantum à
τοῦτο παρέλιπον, ὡς παμμέγεθες εἰς ἐπίδειξιν me solidæ laudis testimonium prætermissum sit, quanta significatio ad faciendum indicium vitæ optimæ & mentis probatissimę, neglecta. Nam quibuscunque moris est deorum immortalium numina non negligenter colere, illi quoque in humanis actionibus optimi censendi sunt. Itaque si omnis oratio retexta deintegro mihi exornanda foret, & imago emendanda, nihil esset quod perperam adimere auderem: illud verò essem additurus, tanquam totius corporis caput atque fastigium. Magnas ergo me tibi gratias debere hoc nomine non diffitebor. Siquidem ego cùm animi tui moderationem laudassem, & quòd nihil procacitatis aut insolentiæ aut fastus tanta tibi conciliasset rerum magnitudo: his tu in oratione mea reprehensis, veram laudandi rationem compleuisti. Quippe tales laudationes non auidè arripere, sed hisce auditis rubore affici, eásque maiores esse testari, quàm vt tuæ mediocritati conueniant: moderati & popularis animi est indicium. At tu quanto impensiùs hoc erga laudes affecta es animo, tanto te digniorem esse ostendis, quę immodicis laudibus certatim celebreris. Ac penè tibi res iuxta Diogenis cecidit sententiam, qui interrogãte quopiam, Quo pacto quis gloriam potissimùm consequi posset: Si gloriam, inquit, contempserit. Dicerem nimirum & ipse interrogante me quopiã, Quinam laude digni essent, maximè quotquot laudari grauatè ferunt. At hæc aliena sunt, & præsenti instituto parum respondentia. Cæterùm de quo mihi respondẽdi cura incumbit, illud est, quòd Veneri Cnidiæ, atque ei quæ in hortis est, ad hæc Iunoni & Mineruæ formam tuam effingens comparauerim. Hæc inquã tibi omnem modum excedere, & vltra pedẽ visa sunt. Ad hæc iam mea delabetur oratio. Et sanè vetus verbum est, poëtas atque pictores esse liberos. Ego verò laudantes maiori libertate dignos esse censeo, tametsi humi aut gressim incedant, quemadmodum nos, nec vlla versiculorum inferantur magniloquentia. Etenim laus res quædam libera cuius licentia nullis mensuræ aut magnitudinis aut breuitatis legibus adstricta est, sed in hoc solo præ omnibus elaborat,

B

C

D

vt admirandum, vt omnium amore dignum declaret eum quem laudauerit. At ego hac via non incedam, ne imprudens ductu imperitiæ hoc tibi facere videar. Illud autem puto tibi non obscurum esse, eiusmodi nobis esse laudatoriarum orationum occasiones, quemadmodum oporteat laudantem vti ad demonstrandum comparationibus, imaginibus, atque similitudinibus. Et fermè summa in hoc sita est rectè aliquid adumbrandi & effingendi: quod ita optimè iudicari potest, non si quis quiddam cum similibus cõposuerit, neque si cum eo quod vilius est, illud comparauerit, sed si id quod effertur laudibus, quàm poterit effusissimè ad excellentioris archetypum extulerit. Exempli gratia si quis canem laudaturus, eundem dixerit vulpe maiorem esse, aut fele, nunquid ille laudandi rationem tibi callere videbitur? non vtique dixeris. Sed neque quanquam lupo illum æqualem esse dixerit, admodum laudauit magnificè. Sed ibi tandem vera laus absoluitur, si canis leoni similis esse perhibetur, & magnitudine & membrorum robore: veluti Orionis canem laudans poëta, leonicidam illum esse affirmauit. Et hæc perfecta laus canis est. Rursus si cui Milonẽ Crotoniaten, aut Glaucum illum ex Caryſto, aut Polydamãtem laudare foret animus, ac tãdem vnum quenque illorum muliere robustiorem fuisse perhiberet, nónne iure optimo ob laudis vecordem stultitiam deridendus esset; quem si vnius viri fortitudinem excessisse dixisset, neque tamẽ hoc ad cumulatã laudem suffecisset? At quibus laudibus ille eminentis ingenij poëta Glaucum extulit: neque Pollucem robustissimum cũ eo ex aduerso manus ausurum conserere, neque ferreum & animosum Alcmenæ filium? vides cuiusmodi illum Diis comparauit, quin potiùs ipsis imaginibus illum quàm verissimè expressit? Et neque Glaucus ipse indignãter tulit Deis inter athletas primariis collatus celebrari, neque illi vlti sunt aut Glaucum, aut poëtam, quasi impiè & contumeliosè in Deos circa laudes agentem, sed vtrique in magna fuerunt gloria, & apud Græcos honore & gratia floruerũt, alter quidem ob præcipuum inusitati roboris specimẽ, nempe Glaucus: poëta verò cùm propter alia, tum in primis propter doctissimi carminis editionem. Itaque ne mirandum tibi veniat, si & ego assimilare volens, quod laudanti perneceſſarium est, exemplo altiori vsus sim, oratione illud subiiciente.

A ὅπως ἐπαξιαγάσεται, καὶ ζηλωτὸν ἀποφανεῖ τὸν ἐπαινούμενον. ἐγὼ μὲν οὖν τούτῳ ἐγὼ βαδιοῦμαι, μὴ καὶ σοὶ δόξω ἐπ' ἀπειρίας αὐτὸ δρᾶν. σκέψο δέ σε φημὶ τοιαύτας ἡμῖν τὰς ἀφορμὰς τῶν ἐπαινετικῶν τούτων λόγων, ὡς χρὴ τὸν ἐπαινοῦντα, καὶ εἰκόσι καὶ ὁμοιώσεσι παραβάλλεσθαι, καὶ ἀγαθὸν ἐν τούτῳ τὸ μέγιστόν ἐστιν ἡ εἰκάσαι. τὸ δὲ εὖ, ὧδε μάλιστα κρίνοιτο. ἆρ' οὐκ ἐάν τις τοῖς ὁμοίοις παραβάλλῃ, οἷον ἐὰν τὸν ὑποδεέστερον ποιῆται τῷ παραβάλλειν, ἀλλ' ἐάν τις παρὰ τὸ ὑπάρχον ὡς οἷόν τε ἐμβιβάζῃ τὸ ἐπαινούμενον, οἷον, ἐάν τις κύνα ἐπαινῶν, εἴποι λέοντος μείζω εἶναι αὐτόν, ἢ αἰλούρου, ἆρά σοι ὁ τοιοῦτος δοκεῖ ἐπαινῶν εἰδέναι; οὐκ ἂν εἴποις. ἀλλὰ μὴν ἢν εἰ λύκῳ φαίη ἴσον αὐτὸν ὑπάρχειν, οὐδὲν ὅτῳ μεγάλως τι ἐπῄνεσεν. ἀλλὰ ποῦ ἔοικεν τὸ ἐπαίνῳ ἀποτελεῖσθαι; ἢν ὁ κύων τῷ λέοντι ἐοικέναι λέγηται, καὶ μέγεθος καὶ ἀλκήν. ὡς τὸν Ὠρίωνος κύνα ἐπαινῶν, ἔφη ποιητὴς λεοντοδάμαν αὐτὸν εἶναι. οὗτος γὰρ δὴ κυνὸς ἐντελὴς ἔπαινος. καὶ πάλιν εἴ τις Μίλωνα τὸν ἐκ Κρότωνος ἢ Γλαῦκον τὸν ἐκ Καρύστου, ἢ Πολυδάμαντα ἐπαινέσαι θέλων, ἔπειτα λέγοι ἰσχυρότερον ἕκαστον αὐτῶν γυναικὸς γενέσθαι, ἆρ' ἂν οἴει γελασθῆναι αὐτὸν ὅτι τῇ ἀνοίᾳ τὸν ἔπαινον; ὅπου γε εἴ τις ἑνὸς ἀνδρὸς ἔλεγεν ἀμείνω εἶναι αὐτόν, οὐδὲ ὅτου ἀπέχρησεν ἂν τοῖς ἐπαίνοις; ἀλλὰ πῶς ἐπῄνεσε ποιητὴς Ἀδείμαντος τὸν Γλαῦκον, ἢ δὲ Πολυδεύκεος βίαν φήσας αἰατείναν ἂν αὐτῷ ἀνταίας τὰς χεῖρας; οὐδὲ σιδάρεον Ἀλκμαίωνος τέκος; ὁρᾷς ὁποίοις αὐτὸν θεοῖς εἴκασε; μᾶλλον δὲ καὶ αὐτῷ ἐκείνων ἀπέφηνε. καὶ ὅτε αὐτὸς ὁ Γλαῦκος ἠγανάκτησε τοῖς ἐφόροις τῶν ἀθλητῶν θεοῖς αἰτεπαινόμενος, ὅτε ἔκριναν ἡμύναντο ἢ τὸν Γλαῦκον, ἢ τὸν ποιητήν, ὡς ἀσεβοῦντα περὶ τὸν ἔπαινον, ἀλλὰ δοκίμῳ ἄμφω, καὶ ἐπιμῶντο ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων· ὁ μὲν ὅτι τῇ ἀλκῇ ὁ Γλαῦκος, ὁ δὲ ποιητὴς, ὅτι τε τοῖς ἄλλοις, καὶ ἐπ' αὐτῷ τούτῳ μάλιστα τῷ ἀσματι. μὴ δὴ θαυμάσῃς εἰ κἀγὼ αὐτὸς εἰκάσαι βουλόμενος ὅπῃ ἂν ἐπαινοῦντι ἀναγκαῖον, ὑπηλοτέρῳ ἐχρησάμην τῷ παραδείγματι, τοῦτο ὑποβαλόντος τὸ λόγου.

ἐπεὶ δὲ καὶ κολακείας ἐπεμνήσθης, ὅτι μὲν καὶ σὺ μισεῖς τοὺς κολακικούς, ἐπαινῶ μέν σε, καὶ οὐκ ἐγκῶ ἄλλως. ἐθέλω δέ σοι διακρῖναι, καὶ ὀείσας τό, τε τῦ ἐπαινοῦντος ἔργον, καὶ τὸν τῦ κόλακος ὑπερβολήν. ὁ μὲν οὖν κόλαξ, ἅτε τῆς χρείας ἕνεκα τῆς ἑαυτῦ ἐπαινῶν, ἀληθείας δὲ ὀλίγον ποιούμενος τὸν παρόντα, ἅπαντα ὑπερεπαινῦν οἴεται δεῖν· ὅπῃ ψευδόμενος καὶ παρεσπηθεὶς πρὸς αὐτῦ τὰ πλείω, ὡς μὴ αἰσχύνασθαι καὶ τὸν Θερσίτην δυμορφότερον ἀποφῆναι τῦ Ἀχιλλέως, καὶ τὸν Νέστορα φάναι τῶν ὅπῃ Ἰλιόνδε στρατευσόντων, τὸν νεώτατον εἶναι. ἐδημόσιά τε αὖ καὶ τὸν Κροίσου υἱὸν ὀξυηκοώτερον εἶναι τῦ Μελάμποδος, καὶ τὸν Ἰφικέα ὀξύτερον δεδορκέναι τῦ Λυγκέως, ὡς μόνον κερδᾶναί τι ἐλπίσαι ὅπῃ τῷ ψεύσασθαι. ὁ δέ γε αὐτὸ τῦτο ἐπαινῶν, οὐχ ὅπως ἀδικεῖ αὖ ψεύσασθαί τι, ἢ παρεθεῖν τῶν μηδὲ ὅλως παρόντων, τὰ δὲ ὑπάρχοντα αὐτῷ φύσει ἀγαθὰ, κἂν μὴ πάνυ μεγάλα ᾖ, παρελαβών, ἐπηύξησε, καὶ μείζω ἀπέφηνε, καὶ τολμήσειεν ἂν εἰπεῖν, ἵππων ἐπαινέσαι θέλων, φύσει κυδρὸν ὧν ἵππῳ ζώων, καὶ δρομικὸν, ὅτι

Ἄκρον ἐπ' ἀιθερίοιο κάρητος θέεν, οὐδὲ κατέκλα.

καὶ πάλιν ὅτι ἂν ὀκνήσειε φάναι, Ἀελλοπόδων δρόμον ἵππων. καὶ ὡς οἰκείαν ἐπαινῆ κολακείαν, καὶ ἄλσια κατεσκευασμένον εἴποι ἄν·

Ζηνός που τοιήδε γ' Ὀλυμπίου ἔνδοθεν αὐλή.

ὁ δὲ κόλαξ, τῦτο ὃ ἔπος, κἂν πρὸς τῆς συβώτου καλύβης εἴποι, εἰ μόνον τι πρόσοδον τῆς συβώτου λαβεῖν ἐλπίσειεν· ὅπου Κυάμβος ὁ Δημητρίῳ τῦ Πολιορκητῦ κόλαξ, ἅπαντων αὐτῷ τῶν πρὸς τὸν κολακείαν καταμαλωμένων, ἐπεὶ καὶ τὸν βηχὸς ἐνοχλούμενον τὸν Δημήτριον, ὅτι ἐμμελῶς ἐχρέμπτετο. οὐ μόνον δὲ τῦτο ἑκατέρου αὐτῶν γνώρισμά ἐστι, ὃ τοὺς μὲν κόλακας οὐκ ὀκνῆν, καὶ ψεύσασθαι τῦ χαρίσασθαι ἕνεκα τοῖς ἐπαινουμένοις, ἐξαρνῆν δὲ τοὺς ἐπαινοῦντας τὰ ὑπάρχοντα πειρᾶσθαι· ἀλλὰ κἀκείνῳ οὐ σμικρῷ ἀλλὰ πλείονι, ὅτι οἱ μὲν κόλακες, ἐφ' ὅσον οἷόν τε αὐτοῖς, χρῶνται ταῖς ὑπερβολαῖς,

A Postea verò quàm & in assentationis mentionem incidisti, confirmans te homines assentatione gratiam eblandientes habere odio, laudo te equidem: nec aliter fieri conueniebat: sed enim ego tibi & laudãtis opus & adulatoris dementientem superiectionem discernere & diffinire volo. Itaque assentator quæcunque sui compendij gratia laudat: nulla veritatis ratione habita, ea omnia immodicis laudibus extollenda esse existimat. Impudenter autem mentiendo, plura addit de suo, adeò vt non vereatur Therſiten quoque forma turpissimum, ipso Achille pulchriorem esse ostendere,

B ac Nestorem inter omnes eos quotquot ad Ilium pugnaturi venerant, natu esse minimum. Persanctè quoque deieraret Crœsi filium acutiori auditu esse præditum Melampode, præterea Iphnea acutiùs cernere quàm Lyncea, dummodo spes aliqua consequendi lucri ob mendacium appareat. Porrò autem laudator nequaquam mentitur, aut addere solet aliquid quod in totum laudato nõ compareat: sed ea quibus natura præditus est bonis, tametsi non admodum magna sint, extollit, ac maiora cumulatióque

C esse ostendit. Nec dubitaret dicere, equum laudare volens, natura leuem (vt ea scimus esse animãtia) & cursu valentem,

Ille per intactæ segetis vel summa volaret
Gramina, nec teneras cursu læsisset aristas.

Rursus non formidaret dicere, *Velocipedum cursus equorum.* Præterea si domus elegans & sumptuosissimè exornata illi laudibus illustranda foret, nihil hæsitabundus diceret:

Talis & intus erat magni Iouis aula suprema.

At hunc versiculum assentator etiam subulci scrophipasci sordidissimo tugurio accommodare auderet, si qua modò muneris à sybota recipiendi spes reluceret: veluti Cynæthùs ille Demetrij Poliorcetæ assentator, cùm iam omnes assentandi rationes & vias sua parasitatione consumptas cerneret, laudare solitus est Demetrium, quem frequens tussis molestissimè infestabat, quòd dulciter atque modulatè tussiendo sonaret. Non solùm autem hoc discrimine vterque ab altero internosci potest, quòd ij qui ad assentationem eruditi sunt, non vereantur ad gratiam laudatorum inuerecundè mentiri: laudatores verò, corporis animíque dotes plus iusto extollere: sed & in hoc non mediocri interuallo inter se discrepant, quòd assentatores vbicunque potuerint, immodicis vtuntur hyperbolis:

porrò autem encomiastæ in hisce vtendis moderationẽ magistram sequuntur, ac intra certos fines se cohibent. Hæc sanè perpauca ex infinitis adduxi, adulatoris & veri laudatoris signa atque discrimina, ne omnes quotquot aliorum concinnandis student præconiis, innocenter in suspicionem à te rapiãtur, sed diligenter discernas, atque vtrunque proprio pede ac modulo metiaris. Age itaque si videtur, & ea quæ à me dicta sunt, ad vtriusque canonem expẽde, vt cognoscas num rectiùs huic an illi sim conferendus. Siquidem ego si inamabilis atque odiosæ formæ Cascam quandam Cnidio simulachro comparassem, meritò præstigiatoris vituperationem apud te incurrerem, ipsóque Cynætho adulantior esse iustissimè existimarer: Sin verò eam quã omnes eiusmodi esse nõ ignoramus, non erit mihi vehementer vitio vertenda ista audacia. At dices fortasse, aut potiùs iam dixisti, Quod ad pulchritudinẽ laudandam attinet, tibi concessum sit: sedenim conueniebat laudem nulli inuidiæ obnoxiam facere, neque deabus immortalibus hominem me existentem comparare. Ego verò (eò enim adducor, vt verum reticere non possim) te ô præstans animi mulier, nequaquam Deabus comparaui, sed eximiorum artificum monumentis atque operibus ex lapide aut ære aut ebore confectis. Iam ea quæ hominum elaborantur industria, hominibus assimilare, impium esse non arbitror. Nisi fortè tu Mineruam esse suspicata sis simulachrum illud cuius auctor atque opifex extitit Phidias: aut hoc, cœlestem Venerem, quod in Cnido non ita pridẽ penicillo & coloribus adumbratum fabricauit Praxiteles. At vide ne absurdum sit talem de deabus opinionem animo concipere, quarum veras imagines nulla (vt ego arbitror) humana industria aut imitatio potest assequi. Quòd si etiam maximè illis te assimilassem, non meum hoc erat inuentum, neque ego primus hanc laudandi viã inueni aut aperui, sed Poëtæ sanè multi & eximij, cũ primis verò Homerus conciuis tuus, quem etiam nunc ab inferis excitabo, vt suo me tueatur patrocinio: neque periculum est ne & ipse vnà mecum capiatur. Itaque ipsum interrogabo, aut potiùs te illius loco, (etenim crebra lectione monimenta ab illo multis vigiliis elaborata, percurris: quod præclarè facis) quid tibi illud videtur, vbi de captiua Briseide sic loquitur, quòd aureę Veneri similis Patroclũ occisum defleuerit?

Iliad. τ.

A οἱ ἐπαινοῶντες δὲ, καὶ ἐν αὐταῖς ταύταις σωφρονοῦσι, καὶ ἐντὸς τῶν ὅρων μένουσι. ταῦτά σοι ἀπὸ πολλῶν ὀλίγα κολακείας καὶ ἐπαίνου ἀληθοῦς δείγματα, ὡς μὴ πάντας ὑποπτεύῃς τοὺς ἐπαινοῦντας, ἀλλὰ διακρίνῃς, καὶ τῷ μέτρῳ τὸ οἰκεῖον μέτρον ἐφίτεργον. φέρ' οὖν, εἰ δοκεῖ, πρόσαγε τοῖς ἐμοῦ εἰρημένοις τοὺς κανόνας ἀμφοτέροις, ὡς μάθοις εἴτε τούτῳ εἴτ' ἐκείνῳ ἐοικέναι. ἐγὼ γὰρ εἰ μέν τινα ἄμορφον οὖσαν ἔφην τὴν ἐν Κνίδῳ ἀγάλματι ὁμοίαν, μέμψις ἂν ἦν· καὶ τῶν Κωμῳδοῦ κολακικώτερος ὄντως νομιζοίμην.

B εἰ δὲ τοιαύτην ὑπάρχουσαν, οἵαν πάντες ἴσασιν, οὐ πάνυ ἐκ πολλοῦ διαφεύγματος ἐῶ τὸ τόλμημα. τάχα ὀνὼ φαίης, μᾶλλον δὲ ἤδη εἴρηκας, ἐπαινῶν μέν σοι ἐς τὸ κάλλος ἐφείδετο· αἰσχρὸν ἐνόμισε ποιήσασθαι τὸν ἔπαινον ἐχθρῶν, ἀλλὰ μὴ θεᾶς ἀπεικάζειν ἄνθρωπον οὖσαν. ἐγὼ δέ, ἤδη γάρ με προσάξεται τἀληθῆ εἰπεῖν, οὐ θεᾶς γε, ὦ βελτίστη, εἰκάσαι, τεχνιτῶν δ' ἀγαθῶν δημιουργήμασι, λίθου, καὶ χαλκοῦ, ἢ ἐλέφαντος πεποιημένοις. τὰ δὲ ὑπὸ δαιδάλων γεγονότα, σὺν ἀσιδεῖ, οἶμαι, δαιδάλοις εἰκάζειν· ἐντὸς εἰ μὴ σὺ τοῦτο εἰς τὸν Ἀθηνᾶν ὑπεῖληφας, ὃ ὑπὸ Φειδίου πεπλασμένον· ἢ τοῦτο τὴν Οὐρανίαν Ἀφροδίτην, ἣ ἐποίησε Πραξιτέλης ἐν Κνίδῳ, οὐ πάνυ πολλῶν ἐτῶν. ἀλλ' ὅρα μὴ ἄσεμνον ᾖ, τὰ τοιαῦτα περὶ τῶν θεῶν δοξάζειν, ὧν τάς τε ἀληθεῖς εἰκόνας ἀνεφίκτους εἰς δαίδαλτον μιμήσει ἐγώ γε ὑπολαμβάνω. εἰ δὲ καὶ ὅτι μάλιστά γε αὐταῖς ἐκείναις εἰκάσαι, σὸν ἐμὸν τοῦτο, οὐδὲ ἐγὼ πρῶτος τοῦτον ἐτεμάμην τὸν ὁδόν,

D ἀλλὰ πολλοὶ καὶ ἀγαθοὶ ποιηταί. καὶ μάλιστα ὁ πολίτης ὁ σὸς Ὅμηρος, ὃν καὶ νῦν ἀναβιβάσομαι συναγορεύσοντά μοι· ἢ σόδε μία μηχανή, μή οὐχὶ καὶ αὐτὸν σὺν ἐμοὶ ἁλῶναι· ἐρήσομαι τινων αὐτόν, μᾶλλον δὲ σὲ ὑπὲρ αὐτοῦ (καὶ γὰρ δεξιμνημονάδης, ὃ ποιοῦσα, τὰ χρειέστατα τῶν ἐρραψῳδημένων αὐτῷ) Τί σοι ἐκφέρο δοκεῖ, ὁπότ' ἂν περὶ τῆς αἰχμαλώτου λέγῃ τῆς Βρισηΐδος, ὅτι χρυσῇ Ἀφροδίτῃ ἰκέλη, ἐπένθησε τὸν Πάτροκλον,

Εἶπα μὴ μικρὸν, ὡς ὐχ ἱκανὸν εἰ μόνῃ τῇ Αφροδίτῃ ἐοικυῖα ἔσῃ.

Εἶπε δ' ἄρα (φησὶ) κλαίουσα γυνὴ εἰκυῖα θεῇσιν.

ὁπότ' ὦν τοιαῦτα λέγῃ, μισεῖς κἀκεῖνον, καὶ ἀποῤῥίπτῃς τὸ βιβλίον, ἢ δίδως αὖτ' ἐλθεῖν ἐπαίξειν σοι τῷ ἐπαίνῳ; ἀλλὰ κἂν σὺ μὴ δῷς, ὅγε τοσοῦτος αἰὼν δέδωκεν, ὑφ' ἧς ἔστιν ὅστις αὐτὸν ὅτι τούτῳ ἠτιάσατο, οὐδὲ ὁ μασίξας τολμήσας αὐτοῦ τὴν εἰκόνα, οὐδὲ ὁ τὰ νόθα ὑποσημηνάμενος τῶν ἐπῶν ἐν τῇ παλαιᾷ γραφῇ τῶν Ἰλιάδων. Εἶπα ἐκείνῳ μὲν ἐφεδήσεται, καὶ B καλὸν ἐρεῖ γυναῖκα, καὶ ταῦτα, κλαίουσαν, τῇ χρυσῇ Αφροδίτῃ εἰκάσας· ἐγὼ δ', ἵνα μὴ τὸ κάλλος εἴπω, ὅτι μὴ ἀνέχῃ ἀκούουσα, οὐκ ἂν παρεβαλλόμην εἰκότι θεὰν γυναῖκα φαιδρὰν, καὶ μειδιώσῃ τὰ πολλά, ὅπερ θεοῖς ὅμοιον ἀνθρώποις ἔχουσιν; ὅτι μέντοι τὸν Αγαμέμνονος, ὅσον αὐτὸς φιλῶ ἐποιήσατο τῶν θεῶν, καὶ ὡς ἐπαμύσατο ταῖς εἰκόσιν ἐς τὸ σύμμετρον, ὡς ὄμματα μέν φησι, καὶ κεφαλὴν ἴκελον αὐτὸν εἶναι τῷ Διΐ, τῷ Ἄρει δὲ, τὴν ζώνην, στέρνον δὲ, τῷ Ποσειδῶνι, ἀφαιρῶν τὸν ἀνθρωπον κατὰ μικρὸν ἐς τοσούτων θεῶν εἰκόνας· C καὶ αὖ πάλιν, ἑστοποιῶν Ἄρει, φησὶν ὅμοιον εἶναι, καὶ ἄλλον ἄλλῳ, θεοειδῆ τὸν Φρύγα τὸν τοῦ Πριάμου, θεοείκελον πολλάκις τὸν Πηλέως. Ἀλλὰ ἐπιδείκνυμι αὐτῆς ὅτι τὰ γυναικεῖα τῶν ἀνδρείων· ἀκριβὲς γὰρ δήπου αὖ λέγοντος,

Ἀρτέμιδι ἴκελη, ἢ χρυσῇ Αφροδίτῃ, καὶ,

Οἵη δ' Ἄρτεμις εἶσι κατ' οὔρεος·

μόνον ἢ τοῖς ἀνθρώποις αὐτοῖς θεοῖς ἀπεικάζῃ, ἀλλὰ καὶ τῷ Εὐφόρβῃ κόμην ταῖς Χάρισιν ἀπείκασε, καὶ ταῦτα, αἵματι δεδευμένην. καὶ ὅλως, τοσαῦτά ἐστι τὰ τοιαῦτα, ὡς μηδὲν εἶναι τῆς ποιήσεως μέρος, ὃ μὴ ταῖς θείαις εἰκόσι ξυγκεκόσμηται, ὥστε ἢ κἀκεῖνα ἐξαλειφθῶ, ἢ καὶ ἡμῖν τὰ ὅμοια τολμᾶν ἐφείσθω. οὕτω δὲ ὁ Ὅμηρος καὶ ταῖς θεαῖς αὐταῖς, οὐκ ὠκνησεν ἀπὸ τῶν ἐλαττόνων ἐπαινέσαι. τις γοῦν τῆς Ἥρας ὀφθαλμοὺς, βοῶν εἰκάσαι, ἕτερος δέ τις ἰοβλεφάρου τὴν Αφροδίτην ἔφη,

A Deinde paulo pòst, quasi parum esset illam Veneri formositatis elegantia parem esse, addit ita inquiens,

Sic itaque est mulier lacrymans effata, Deabus Consimilis.

Hæc ergo quoties dixerit, num propterea illum odio prosequeris, ac librũ è manibus proiicis, an potiùs illi eam in laudando libertatem permittis? Atqui etsi tu illi eandem nõ permiseris, tamen tanta seculorum series atque vetustas illi cõcessit, neque vnquam inuentus est qui hoc in eo malitiosè reprehẽderit, neque ille qui eius imaginem flagellare ausus est, neque qui versiculos nothos atque suppositititios censoria virgula aut obeliscis notare aggressus est. Iam si illi permissum est, mulierem barbaram insuper & plorãtem, aureæ Veneri comparare, ego, vt pulchritudinem taceam, propterea quòd non suffers coràm laudari, nõ comparem Dearum imaginibus mulierem lætam & hilarem, & cumplurimũ ridentem suauissimè, quod homines cum Diis commune habent? In Agamemnone verò laudando vide quantum Deorum existimationi parserit, & quàm vndique ad concinnitatem imagines sumptas à Diis exprompserit, quem & oculis & capite Ioui similem esse perhibet, porrò Marti cinctura, pectore autem Neptuno, diuidens hominem penè membratim, ad tantorum Deorum imagines collatum. Et rursus hunc homicidæ Marti similem esse ait, ac alium alij Deo conferens, deiformem Phryga illũ Priami filium quoties esse ostendit? Sępenumero Deo similem Pelidam pronunciat. Ac rursus ad muliebria exempla regrediar: haud dubiè enim illum alicubi dicentem audisti,

Iliad. B.

Hæc pulchræ est similis Veneri simulatque Dianæ.

Non solùm autem ipsos homines Diis componit, verùm Euphorbi quoque comam assimilauit Gratiis, & hanc sanguine madentem, & puluere deturpatam. In summa earum rerum tanta est apud Homerum copia, vt nulla sit pars poësews quæ non diuinis comparationibus exornata sit. Itaque aut hæc veluti perperam scripta expungantur, aut mihi similia audendi libertas non intercludatur. Tanta verò est in similitudinibus & comparationibus adducendis licentia, vt Homerus etiam Deas ipsas non dubitarit laudare ab inferioribus. Nam Iunonis oculos bouinis comparauit: alius autem quispiam Veneris palpebras composuit violis.

In Græco codice hic additur, ἢ, οἵη ἄρτεμις ἶσι κατ' οὔρεος.

Nam auroram rhododactylum quis ignorat vel ex iis qui minimum operæ in euoluendo Homero ponũt? Atqui quod ad formam attinet, planè temperanter & moderatè mihi factum videtur, si quis Deo similis esse perhibetur. Verùm quo numero illi comprehendendi sunt, qui deorum compellationes imitati sunt, ac Dionysij, & Hephæstiones, & Zenones, & Neptunij, & Mercuriales nominati sunt? Fuit quædam Latona Euagoræ Cypriorum regis vxor, nec tamen Dea indignata est, quanuis illam in lapidem, quemadmodum Nioben, potuisset conuertere: Vt silentio præteream Ægyptios, qui tametsi ex omnibus gentibus Deos habeant infelicissimos, diuinis tamen nominibus ad satietatem vsque vtuntur. penè itaque plurima pars è cœlo illis pertracta est. Quare nihil est quòd ob laudem hanc vlla animi consternatione perturbata sies, vltionem aut supplicium à superis metuens. Nam si quid in eo libello aduersus Deos peccatum est, tu extra noxiã es, nisi putes & in auditione culpam quandam esse: de me verò deorum vltio sumptura est supplicium, posteaquam ante me Homerum & alios poëtas irati superi vlti fuerunt. At nondum philosophorum omnium principem punierunt, qui hominem Dei simulacrum esse testatus est. Multa adhuc ad te dicenda supersunt, attamen huius Polystrati gratia dicendi finem faciam, vt dicta nostra facilius memoria repetita tibi referre possit. P O L. Haud scio Luciane, num hoc mihi amplius promptum factu sit: tam enim verbosè ista proloquutus es, ac vltra effusæ aquæ spatium. Attamen quoquo modo meminisse conabor: & quemadmodum vides, iam ista ad illam deferre studeo obstructis auribus, ne qua pars elapsa, orationis seriem mihi confundat, ac ego deinde à spectatoribus explosus, ronchis & sibilis illudar. L V C. Istud sanè tibi curæ erit Polystrate, vt quàm optimè respondeas. Cæterùm ego quoniam semel tibi fabulam desaltandam tradidi, in præsens quidem excedam è medio: proclamatis autem iudicum calculis, iterum præstò ero, visurus quemnam finem hoc certamen habiturum sit.

A τὼ μὲν γὰρ ῥοδοδάκτυλόν τις ἀγνοεῖ, τῷ καὶ ἐσ' ἐλάχιστον τῇ Ομήρου ποιήσῃ ὡμιληκότων; καίτοι τὰ μὲν τῆς μορφῆς, ἔστι μετειώτερα, εἴ τις θεῷ ἐοικέναι λέγηται· ἀλλὰ τὰς θεογονίας αὐτὰς, πόσοι ἐμιμήσαντο τὰς τῶν θεῶν, Διονύσιοι, καὶ Ηφαιστίωνες, καὶ Ζηνώνες, καὶ Ποσειδώνιοι, καὶ Ερμαῖοι θεοσαγρευόμενοι; Λητὼ δὲ, γυνή τις ἐγένετο Εὐαγόρου τ Κυπρίου βασιλέως, καὶ ὅμως οὐκ ἠγανάκτησεν ἡ θεὸς, δυναμένη λίθον αὐτὴν ὥσπερ τὴν Νιόβην ἀποφαίνασθαι. ἐσ γὰρ τοὺς Αἰγυπτίους, οἵπερ καὶ B δυσδαιμονέστατοί εἰσι πάντων, ὅμως τοῖς θείοις ὀνόμασιν, εἰς κόρον ἐπιχρωμένους. ἀλλὰ γὰρ ταῦτα μὲν ἐᾷς· ἐξ οὐρανοῦ ἐστιν. ὥστε οὐ θεμιτὸν σοὶ τοιοῦτον, ψοφοδεῶς διακεῖσθαι πρὸς τὸν ἔπαινον. εἰ γάρ τι σὺ τῶν συγγράμματι πεπλημμέληται εἰς τὸ θεῖον, σὺ μὲν αἰδήμων αὐτὸς, σκυθρὸς εἰ μή τινα νομίζεις ἀκροάσεως διήνεκῆ). ἐμὲ δ' ἀμυνοῦνται οἱ θεοὶ, ἐπειδὴ πρὸς ἐμοῦ τὸν Ομηρον, καὶ τοὺς ἄλλους ποιητὰς ἀμύνονται. ἀλλ' οὐδέπω οὐδὲ τὸν ἄριστον φιλοσόφων ἠμύναντο, εἰκόνα θεοῦ τὸν ἀληθέστατον εἰπόντα C ἔτι). Πολλὰ ἔτι ἔχων πρὸς σὲ εἰπεῖν, Πολυστράτου ἕνεκα τούτου παύσομαι, ἵνα καὶ ἀπομνημονεύσας δύνηται τὰ εἰρημένα. ΠΟ. οὐκ οἶδα, εἰ μοι τοῦτο δυνατὸν ἔσται, ὦ Λυκῖνε· μακρὰ γὰρ εἴρηταί σοι καὶ ταῦτα καὶ ὑπὲρ τὸ ὕδωρ τὸ ἐκχυθὲν πλείονα. πειράσομαι δ' ὅμως ὑπομνησθῆναι αὐτῶν. καὶ ὡς ὁρᾷς, ἤδη ἀποσοβῶ πρὸ αὐτοῦ, ὑπερυσάμενος τὰ ὦτα, ὡς μή τι παρεμπεσὸν ἄλλο συγχέῃ τὴν τάξιν αὐτῶν, εἶτά μοι συείπεσθαι συμβῇ πρὸς τὴν θέαν. ΛΥΚ. αὐτὰ σοὶ μελήσῃ, ὦ Πολύστρατε, ὅπως ἄριστα ὑποκρινῇ· ἐγὼ δὲ, ἐπειδὴ ἅπαξ σοι τὸ δρᾶμα παραδέδωκα, νῦν μὲν ἐκ ποδῶν ἀποστήσομαι· ὁπότων δὲ τὰς ψήφους ἀφανηρύττωσι τῶν κριτῶν, τότε ἤδη καὶ αὐτὸς παρέσομαι, ὀψόμενος ὁποῖόν τι τὸ τέλος τοῦ ἀγῶνος ἔσται.

D

ΤΟΞΑΡΙΣ, ἢ ΦΙΛΙΑ.

TOXARIS, siue AMICITIA.

Erasmo Roterodamo interprete.

ARGVMENTVM.

Videtur hoc dialogo Lucianus amicitiæ dignitatem atque effectum commendare voluisse, dum Toxarim & Mnesippum introducit, alterum Scytharum, alterum Græcorum, in amicitiis colendis fidem, prædicantem, vtrunque autem pro patria sua contendentem, connumeratis aliquot suæ ætatis hominum exemplis, qui mutua inter se amicitia deuincti, extrema etiam pericula interim alij pro aliis obiere. Occasio contentionis à solenni sacrificio & cultu Pyladis & Orestis, quibus illos Scythæ venerantur, sumpta est, altero videlicet mirante, & caussam scisciante, ob quam homines externos, & etiam hostes suos, diuinis honoribus Scythæ prosequerentur: altero autem fidem & amicitiam illorum exponente, ob quam tantos honores consequuti essent. Neque enim quicquam sanctius aut religiosius à Scythis obseruari & custodiri, quàm amicitiam, eáque magis illos iactare sese, quàm vllis aliis operibus ac rebus. Interim tamen & illa memorabilia sunt, quæ de ritu iungendi fœderis & amicitiæ, cuius etiam Herodotus meminit in Melpomene, & de consuetudine contrahendi auxilia atque exercitus, obiter addit.

INTERLOCVTORES, MNESIPPVS Græcus, TOXARIS Scytha.

Τοιαῦτα φής, ὦ Τόξαρι, θύετε Ὀρέστῃ καὶ Πυλάδῃ ὑμῖν οἱ Σκύθαι, καὶ θεοὺς εἶναι πεπιστεύκατε αὐτούς; ΤΟ. θύομεν, ὦ Μνήσιππε, θύομεν, οὐ μέντοι θεούς γε οἰόμενοι εἶναι, ἀλλὰ ἄνδρας ἀγαθούς. ΜΝΗ. νόμος δὲ ὑμῖν καὶ ἀνδράσιν ἀγαθοῖς ἀποθανοῦσι θύειν, ὥσπερ θεοῖς; ΤΟ. οὐ μόνον, ἀλλὰ καὶ ἑορταῖς καὶ πανηγύρεσι τιμῶμεν αὐτούς. ΜΝΗ. τί προσδοκῶντες παρ' αὐτῶν; οὐ γὰρ δὴ εὐμενείας θύετε αὐτοῖς, νεκροῖς γε οὖσιν. ΤΟΞ. οὐ χεῖρον μέντοι ἴσως, εἰ καὶ οἱ νεκροὶ ἡμῖν εὐμενεῖς εἶεν· οὐ μέντοι ἀλλὰ καὶ πρὸς τοὺς ζῶντας ἄμεινον οἰόμεθα προσέξειν, μεμνημένοι τῶν ἀρίστων, καὶ τιμῶντες ἀποθανόντας. ἡγούμεθα γὰρ οὕτως αὐτοὺς ἡμῖν πολλοὺς ὁμοίους αὐτοῖς ἐθελῆσαι γενέσθαι. ΜΝΗ. ἀλλὰ ταῦτα μὲν ὀρθῶς γινώσκετε· Ὀρέστου δὲ καὶ Πυλάδου, τίνος μάλιστα θαυμάσαντες, ἰσοθέους ἐποιήσασθε, καὶ ταῦτα, ἐπηλύδας ὑμῖν ὄντας, ἢ ὃ μέγιστον, πολεμίους; εἶτε, ἐπεὶ σφᾶς ναυαγία ἔξεπεσε τὰς οἱ τότε Σκύθαι συλλαβόντες,

A Vid ais, Toxaris? Sacrificatis Oresti ac Pyladi vos Scythæ, deósque esse illos creditis? TOX. Sacrificamus, Mnesippe, sacrificamus inquã: haud tamen deos esse arbitrati, sed viros bonos. MNES. An verò mos apud vos, etiam bonis viris posteaquã vita defuncti sint, perinde vt diis sacra facere? TO. Non istuc modò, verùm eosdem festis diebus ac celebribus conuentibus honoramus. MNE. Quid captantes aut sperantes ab illis? Neque enim quò beneuolentiam illorum concilietis, ob id rem diuinam illis facitis, quum iam sint mortui. TOX. Nihil officiat fortassis, si & eos qui mortui sunt, propitios haberemus: quanquam non ob id tantùm hæc facimus: quin magis existimamus nos rem vehementer conducibilem & his qui in vita sunt, esse facturos, si præstantium virorũ memoriam celebremus, honorémque habeamus iis qui vita defuncti sunt. Siquidẽ hac ratione futurũ arbitramur vt multi apud nos illorũ similes euadere cupiant. MNE. Ista quidẽ rectè iudicatis: at Pyladem atque Orestem quo nomine potissimùm suspexistis, vt diis eos æquaueritis, idque adeò cùm hospites vobis essent, vel, quod grauius, hostes? Quippe posteaquam naufragio eiecti, ab iis qui tum Scythiam incolebant, essent comprehensi,

MNESIPPVS.

B

abductique vt Dianæ immolarentur: adorti carcerarios, neque non oppressis excubiis, & regem trucidarunt, & assumpta sacerdote, quin ipsa quoque Diana sublata, nauigio sese protipuerunt, irrisa publica Scytharũ lege. Quòd si ob istiusmodi facta honorem habetis viris: facilè assecuti fueritis, vt multos illorum similes reddatis. Iámque ipsi ab hoc die vsque ad prisca illa respicite, num vobis expedierit multos in Scythiam Orestes ac Pylades appellere. Nam mihi quidem isto pacto mox futurum videtur, vt religionis ac deorum expertes reddamini: diis qui reliqui sunt, ad eundem modum è regione vestra in exilium ablegatis: postea, opinor, deorum omnium vice, viros qui illos eiectum venerant, diuinitate donabitis: & qui sacrilegi in vos fuerunt, iis tanquam diis sacrificabitis. Quòd si nequaquam horum gratia Orestem ac Pyladem colitis, sed aliud quippiam, Toxaris, in vos beneficij contulerunt: qua gratia quum olim non esse deos iudicaueritis, nunc è regione sacra illis facientes, deos esse decreuistis, & qui tum parum aberant vt victimæ fierent, iis nunc victimas offertis? Enimvero ridicula videantur ista, & cum his quæ quondam statueratis, pugnantia. TOXAR. Et ista quidem Mnesippe præclara sunt virorum illorum facinora, quæ commemorasti: videlicet, duo cùm essent, tam ingentem ausum audere, vt tam procul à sua patria profecti, mare transmitterent, Græcis ad id vsque temporis intactum, nisi solis his qui Argo in Colchidem traiecerunt exercitum: nihil expauefacti, neque fabulas quæ de illo feruntur, neque appellationem veriti, quòd inhospitum vocaretur, videlicet (opinor) quòd feræ vndique gentes accolerent: deinde cùm iam capti essent, vsque adeò strenuè sese gesserint: neque sat habuerint si tantùm incolumes euaderent, nisi & à Rege acceptam contumeliam vlti, & Diana sublata abnauigassent. Quid? an non admiranda hæc, & quæ diuino quodam honore digna iudicent, quicquid est hominum qui virtutem suspiciunt? Quanquam non ista spectantes in Oreste ac Pylade, pro heroibus illos habemus. MNE. Atqui iam dices, quidnam præter ista suspiciendum patrarint atque diuinum. Nam quantum ad nauigationem & peregrinationem attinet,

A ἀπῆγον, ὡς τῇ Ἀρτέμιδι καθιούσοντες, ὁπλισθέντες τοῖς δεσμοφύλαξι, καὶ τῆς Φερυσᾶς ἐπικρατήσαντες, τόν τε βασιλέα κτείνουσι, καὶ τὴν ἱέρειαν ἁρπάσαντες, ἀλλὰ καὶ τὴν Ἄρτεμιν αὐτὴν ἀποσυλήσαντες, ᾤχοντο ἀποπλέοντες, καταγελάσαντες τῶν κοινῶν τῶν Σκυθῶν νόμων. ὥστε εἰ δέχῃ ταῦτα ἡμᾶς τοὺς ἄνδρας, σὺν δὴ φθάνοιτε πολλοὺς ὁμοίους αὐτοῖς ἀπεργασάμενοι. καὶ τοιγαροῦν ἀνθ' ἡδη ποτὲ τὰ παλαιὰ σκοπεῖτε, εἰ καλῶς ἔχει ὑμῖν πολλοὺς εἰς τὴν Σκυθίαν Ὀρέσας καὶ Πυλάδας καταίρειν. ἐμοὶ μὲν γὰρ δοκεῖτε τάχιστα δὴ οὕτως ἀσεβεῖς αὖθις καὶ ἄθεοι γενέσθαι, τῶν παρελθόντων θεῶν τὸν αὐτὸν τρόπον ὑμῖν ἐκ τῆς χώρας ἀποξενωθέντων. εἶτ', οἶμαι, ἀντὶ τῶν θεῶν ἀπόντων, τοὺς ἐπ' ἐξαγωγῇ αὐτῶν ἥκοντας ἄνδρας ἐκθύσετε· καὶ ἱερεῦσιν ὑμῶν οὖσι, θύσετε ὡς θεοῖς. εἰ γὰρ μὴ ἀντὶ τούτων Ὀρέστῃ καὶ Πυλάδῃ τιμᾶτε, ἀλλ' εἴ τῳ τι ἄλλῳ, ὦ Τόξαρι, ἀγαθὸν ὑμᾶς εἰργάσατο, αὖθ' ὅτου πάλαι θεοὺς εἶναι νομίσαντες αὐτοὺς, νῦν δ' ἐμπαλιν θύσαντες αὐτοῖς, θεοὺς εἶναι νενομίκατε, καὶ ἱερείοις ὀλίγου δεῖν τότε θυομένοις, ἱερεῖα νῦν προσάγετε; γελοῖα γὰρ δὴ ταῦτα δόξει, καὶ ἐναντία τοῖς πάλαι. ΤΟ. καὶ ταῦτα μέν, ὦ Μνήσιππε, γυναῖα τῶν ἀνδρῶν ἐκείνων, ἃ κατέλεξας. ὃ γὰρ, δύο ὄντας, οὕτω μέγα τολμῆσαι τολμῆσαι, καὶ τοσοῦτον ἀπὸ τῆς αὐτῶν ἀπάρασθαι, ἐκπλεῦσαι εἰς τὸν Πόντον, ἀπείρατον ἔτι τοῖς Ἕλλησιν ὄντα, πλὴν μόνων τῶν ἅπαξ τῆς Ἀργοῦς ἐς τὴν Κολχίδα στρατευσάντων, μὴ καταπλαγέντας, μήτε τοὺς μύθους τοὺς ἐν αὐτῷ, μήτε τὴν προσηγορίαν καταδείσαντας, ὅτι ἄξενος ἐκαλεῖτο, οἷα, οἶμαι, ἀγρίων ἐθνῶν περιοικούντων· καὶ ὅπῃ ἐάλωσαν, οὕτως ἀνδρείως χρήσασθαι ὥστε φρόνιμα, καὶ μὴ ἀγαπῆσαι εἰ διαφυλάξουσι μόνον, ἀλλὰ τιμωρησαμένους τὸν βασιλέα τῆς Ὑλαίας, καὶ τὴν Ἄρτεμιν ἀναλαβόντας, ἀποπλεῦσαι· πῶς ταῦτα θαυμαστὰ, καὶ θείας τινὸς τιμῆς ἄξια καὶ παρὰ πολλῶν, ὁπόσοι ἀρετὴν ἐπαινοῦσιν; ἀτὰρ δὴ ταῦτα ἡμεῖς Ὀρέστῃ καὶ Πυλάδῃ συνιδόντες, ἥρωσιν αὐτοῖς χρώμεθα. ΜΝΗ. λέγοις ἂν ἤδη ὅ, τι σεμνὸν καὶ θεῖον ἄλλο διαπράσσονται· ἐπεὶ ὅσον γε ἐν ᾧ πλῷ καὶ τῇ ἀποδημίᾳ,

πολλοὺς

πολλὰς αὖ σοι ἑτέρους ἐκείνων ἀποδείξαιμι τοὺς ἐμπόρους, καὶ μάλιστα τοὺς Φοίνικας αὐτῶν, οὐκ ἐς τὸν Πόντον, οὐδὲ ἄχρι τῆς Μαιώτιδος καὶ τοῦ Βοσπόρου μόνον ἐκπλέοντας, ἀλλὰ πρωταγωνιστοῦντας τῆς Ἑλληνικῆς καὶ βαρβαρικῆς θαλάττης ναυτιλλομένους· ἅπαντα γὰρ ὅσον αἰκτίω, καὶ πάντα μάλα ἠλιθίως, ὡς εἶπεν, διερμηνεύμενοι καθ' ἕκαστον ἔτος, ἐς τὰ μετόπισθεν, εἰς τὸ αὐτῶν ἐπανήκασιν, ὅς τις τὸν αὐτὸν λόγον, θεοὺς νομίζει καὶ ξένους, καὶ πόλεις, καὶ ἐπιχωρίους, εἰ τύχοι, τοῖς πολλοῖς αὐτῶν ὁρᾷς. ΤΟΞ. ἄκουε δή, ὦ θαυμάσιε, καὶ σκόπει, καθ' ὅσον ἡμᾶς οἱ βάρβαροι, δικαιότερον ὑμῶν περὶ τῶν ἀγαθῶν ἀνδρῶν κρίνομεν, εἴτε ἐν Ἄργει μὲν καὶ Μυκήναις, οὐδὲ πάνυ ἔνδοξόν ἐστιν ἰδεῖν Ὀρέστου ἢ Πυλάδου τάφον· παρ' ἡμῖν δὲ, καὶ νεὼς ἀποδέδεκται αὐτοῖς ἅμα ἀμφοτέροις, ὡς καὶ εἰκὸς ἦν, ἑταίροις τε ὄντι καὶ θυσίαι προσάγονται, καὶ ἡ ἄλλη τιμὴ ἅπασα· κωλύει τε οὐδὲν, ὅτι ξένοι ἦσαν, ἀλλὰ μὴ Σκύθαι, ἀγαθοῖς κεχρίσθαι. οὐ γὰρ ἐξετάζομεν ὅθεν οἱ καλοὶ καὶ ἀγαθοί εἰσιν, οὐδὲ φθονοῦμεν, εἰ μὴ φίλοι ὄντες ἀγαθὰ εἰργάσαντο· ἐπαινοῦντες δὲ ἃ ἔπραξαν, οἰκείους αὐτοὺς ἀπὸ τῶν ἔργων ποιούμεθα. ὃ δὲ δὴ μάλιστα καταπλαγῆτες τὴν ἀνδρῶν ἐκείνων ἐπαινοῦμεν, τοῦτό ἐστιν, ὅτι ἡμῖν ἔδοξαν φίλοι ὄντι δὴ ἀρίστοι ἀπάντων γενέσθαι, καὶ τοῖς ἄλλοις νομοθέται καταστῆναι, ὡς χρὴ τοῖς φίλοις ἅπασης τύχης κοινωνεῖν, καὶ τοῦτο Σκυθῶν τὸ ἄριστον θεραπεύειν. καὶ ἃ γε μετ' ἀλλήλων, ἢ καὶ ἀλλήλοις ἔπαθον ἀναγράψαντες οἱ πρόγονοι ἡμῶν ὅτι στήλης χαλκῆς, ἀνέθεσαν εἰς τὸ Ὀρέστου, καὶ νόμον ἐποιήσαντο, πρῶτον τοῦτο μάθημα καὶ παίδευμα τοῖς παισὶ τοῖς σφετέροις εἶναι τὴν στήλην ταύτην, καὶ τὰ ἐπ' αὐτῆς γεγραμμένα διαμνημονεύσαι. θᾶττον γοῦν τοὔνομα ἕκαστος αὐτῶν ὑπολάθοιτο τὸ πατρῷον, ἢ τὰς Ὀρέστου καὶ Πυλάδου πράξεις ἀγνοήσειεν· ἀλλὰ καὶ ἐν ᾧ περίπολος τὸν νεὼ τὰ αὐτὰ, ὁπόσα ἡ στήλη δηλοῖ, γεγραμμένα τὸν παλαιὸν εἰκασμένα δείκνυσι· πλέων Ὀρέστης ἅμα τῷ φίλῳ, εἶτα ἐν τοῖς κρημνοῖς διαφθαρείσης αὐτῷ τὴν νεὼς σκευοφορημένους, καὶ περὶ τὴν θυσίαν προσκυσαμένους, καὶ ἡ Ἰφιγένεια ἤδη κατάρχεται αὐτῶν· κατεφθαρμένου δὲ ὅτι τὸ ἕτερον τοῖχον, ἤδη ἐκδεδυκὼς τὰ δεσμὰ γέγραπται,

A non paucos profectò diuiniores istis ostendero negotiatores, atque inter hos, præcipuos Phœnices, qui non in Pontum, neque ad Mæotidem vsque, aut Bosporum tantùm, enauigant, verùm qua quauersus Græcum ac Barbarum mare permetiũtur. Hi siquidem omnem oram, & omne littus (vt ita dixerim) perfrutati in annos singulos, extremo demùm autumno in suam patriam reuertũtur: ques scilicet ad eandem rationem pro diis habeto, idque etiamsi complures illorum caupones ac salsamentarios esse reperies.

TOXA. Audi nunc ô vir admirande, considerãque quanto nos, qui Barbari vocamur, rectiùs vobis de bonis viris sentiamus. Siquidem in Argo atque Mycenis ne sepulchrum quidem vllum insigne videre est Orestis ac Pyladis: apud nos verò & templum ostenditur ambobus illis communiter sacrum, ita vt par erat amicis: & hostiæ offeruntur, reliquúsque omnis honos. Porro quòd hospites erant, non Scythæ, id verò nihil obstat quominus boni viri iudicentur: neque enim perpendimus cuiates sint viri honesti ac probi: neque inuidemus, si cùm amici non fuerint, res egregias gesserunt: quin magis admirantes ea quæ patrarunt, ab ipsis factis domesticos ac nostrates illos ducimus. Quod autem potissimùm stupentes in illis viris efferimus, illud est, quòd nobis visi sunt amici inter sese longè optimi extitisse, atque aliis exemplo fuisse, quasique legem statuisse quemadmodum oportet amicos omnem inter se communicare fortunam: simúlque promeruisse vt à Scythis, qui in amicitiæ laude primas tenerent, colerentur. Itaque quæcunque alter cum altero, vel alter pro altero tulit, ea maiores nostri descripta in columna ærea reposuerunt in templo Orestis: ac leges statuerunt, vt ea columna prima esset institutio disciplináque liberis suis, si meminissent quæ in illa essent ascripta. Itaque penè patris quisque sui nomen citiùs obliuiscereturquàm res gestas Orestis ac Pyladis ignoraret. Quin & in porticu templi eadem quæcunque in columna notantur, priscorum picturis adumbrata visuntur: nempe Orestes vnà cum amico nauigans, deinde fracta inter abruptas cautes ipsorum naue comprehensus, & ad victimã adornatus: iámq; Iphigenia initiat eos. Ex aduerso verò in altero pariete idem iam vinculis exutus, depictus est,

ac Thoantem occidens, multósque ex Scythis alios. Postremò soluentes, abducta Iphigenia, ac dea. Porro Scythæ frustra scapham adoriuntur iam nantem, hærentes gubernaculis, ac conscendere conantes. Deinde re frustra tentata, alij quidem ex eis saucij, alij verò eius rei merè compulsi, natatu semet in solum recipiũt: vbi vel maximè liceat perspicere quantam alter in alterum benevolentiam præstiterit in conflictu cum Scythis. Fecit enim pictor vtrunque de hostibus in semet ruentibus securum, propellentem autem eos qui in alterum feruntur, ac præ illo iaculis occurrere conantem, pro nihilóque ducentem si intereat ipse, modò seruet amicum, vel suo ipsius corpore præueniens excipiénsque ictus in illum intentos. Iam verò tantam illorum benevolentiam, atque in rebus tristibus communionem, fidem, humanitatem, veritatem, denique constantiam alterius in alterum amoris, hæc haudquaquam humana putauimus esse, verùm animi cuiusdam præstantioris, quàm pro more vulgarium istorum mortalium, qui donec secundis ventis nauigatur, amicis indignantur, nisi ex æquo participes fiant rerum lætarum: quòd si vel paululum eis venti reflare cœperint, aufugiunt, solos in periculis deserentes. Enimvero & illud noueris, nihil amicitia melius arbitrantur Scythæ, neque est in quo Scytha magis glorietur, quàm in adiutandis amicis, communicãdísque rebus acerbis: quemadmodum neque probrum apud nos maius vllum, quàm amicitiæ desertorem videri. Has ob res Orestem ac Pyladem veneramur, quòd præstantes extiterint in Scytharum virtutibus, atque in amicitia præcellentes: id quos nos omnium maximè admiramur. Appellationem quoque ex his illorum factis imposuimus, vt Coraci vocentur, quod quidem nostra in lingua perinde sonat, ac si quis dicat, Dij amicitiæ præsides. MNE. Hui Toxaris, profectò non arcu modò valuerunt Scythæ, bellicísque in rebus cęteris antecelluerunt, verùm videntur & ad orandum persuadendúmque omnium aptissimi. Vnde mihi cùm dudum secus videretur, nunc eidem meritò fecisse videmini, qui sic Orestem ac Pyladem in deorum numerum retuleritis. Verùm illud me fugerat, vir optime, quòd pictor quoque bonus esses.

A ἐ φονεύων τὸν Θόαντα, ἐ πολλοὺς ἄλλους τῶν Σκυθῶν· ἐ τέλος, ἀπολύοντες, ἐξαγοντες τὴν Ἰφιγένειαν, καὶ τὴν θεόν. οἱ Σκύθαι δὲ, ἄλλως ἐπιλαμβάνονται τῆς σκάφους ἤδη πλέοντος, ἐκκρεμαννύμενοι τῶν πηδαλίων, ἐ ἐπειρᾶτο ἐμβῆναι πειρώμενοι, εἶτ' ἐνθένδε ἀνιστάμενοι, οἱ μὲν αὐτῶν, πρὸς μαπίαν, οἱ δὲ, καὶ δεῦρο, ἀπονήχονται πρὸς τὸ γέφυρα· ἔνθα δὴ καὶ μάλιστα ἴδοι τις ἂν ὅσην ἀλλήλων εὔνοιαν ἐπεδείκνυντο ἐν τῇ πρὸς τοὺς Σκύθας συμπλοκῇ· πεποίηκε γὰρ ὁ γράφευς ἑκάστερον, ἀμυνόμενον μὲν τοὺς καθ' ἑαυτὸν πολεμίους, ἀμυνόμενον δὲ τοὺς ὑπεφεστηκότας θατέρῳ, καὶ πρὸ ἐκείνου ἀπτόμενον πειρώμενον τοῖς βέλεσι, ἐ πρὸ σοῦ τιθέμενον, εἰ ἀποθανεῖται, σώσας τὸν φίλον, καὶ τὸ ἐπ' ἐκείνου φερόμενον πλῆγμὸ παρασπάσας τῷ αὐτοῦ σώματι. τὸ δὴ τοσαύτην εὔνοιαν αὐτῶν, ἐ τὴν ἐν τοῖς δεινοῖς κοινωνίαν, ἐ τὸ πιστὸν, καὶ φιλέταιρον, ἐ τὸ ἀληθὲς, καὶ βέβαιον τῶν πρὸς ἀλλήλους ἔρωτος, οὐκ ἀνθρώπινα ταῦτα φήσομεν εἶναι; ἀλλά τινος γνώμης βελτίονος, ἢ κατὰ τοὺς πολλοὺς τούτους ἀνθρώπους, οἱ μέχρι μόνου κατ' ὄργον ὁ πλοῦς εἶη, τοῖς φίλοις ἀγαγακτοῦσιν, εἰ μὴ ὁπόσης κοινωνήσουσι τῶν ἡδέων· εἰ δέ τι καὶ μικρὸν αὐτοπνεύσειεν αὐτοῖς, οἴχονται, μόνους τοῖς κινδυνοῖς ἀπολιπόντες. καὶ γὰρ οὖν καὶ τόδε ὅπως εἰδῆς, ὡς ἔστιν Σκύθαι φιλίας μεῖζον οἴονται εἶναι, ὡδέ ἐστιν· ἐφ' ὅτῳ ἄν τις Σκύθης μᾶλλον σεμνύναιτο, ἢ ὅτι τὸν συμπεπωκότα φίλῳ ἀνδρὶ, καὶ κοινωνήσαντα τῶν δεινῶν· ὡς τῷ ὄντι ἀνδρὸς μεῖζον πρὸς ἡμῶν, τὸ παρὸν τὴν φιλίας μεμνῆσθαι δοκεῖν. διὸ καὶ τοῦτο Ὀρέστῃ καὶ Πυλάδῃ ἡμῶν, ἀρίστης γνωμένους τὰ Σκυθῶν ἀγαθὰ, καὶ ἐν φιλίᾳ διενεγκόντας, ὃ μέγιστον ἡμῖς ἀπόντων θαυμάζομεν, καὶ τοὔνομα ὅτι τούτοις αὐτῶν ἐθέμεθα, Κορύκους καλοῦμεν· τοῦτο δέ ἐστιν, ἐν τῇ ἡμετέρᾳ φωνῇ, ὡς περ ἂν εἴ τις λέγοι, φίλιοι δαίμονες. MN. ὦ Τόξαρι, ἦ μόνον ἄρα τοξεύειν ἀγαθοὶ ἦσαν Σκύθαι, καὶ τὰ πολεμικὰ τῶν ἄλλων ἀμείνους, ἀλλὰ ἐ ῥῆσιν εἰπεῖν, ἀπόντων πιθανώτατοι. ἐμοὶ γοῦν τέως ἄλλως γιγνώσκοντι, ἤδη καὶ αὐτῷ δίκαια ποιῆσαι δοκεῖτε, ὅτως Ὀρέστην ἐ Πυλάδην ἐνθειάσαντες. ἐλελήθεις δέ με, ὦ γυναῖε, καὶ γραφεὺς ἀγαθὸς ὤν.

πολύ γε ὦ ἀναργῶς ἐπεδείξας ἡμῖν τὰς ἐν
τῷ Ορεστείῳ εἰκόνας, & τὴν μάχην τῶν ἀν-
δρῶν, καὶ τὰ ὑπ' ἀλλήλων τραύματα. πλὴν
ἀλλ' οὐκ ᾠήθην αὖ ὅτω ποτὲ τοσαύτην δα-
σὺν εἶναι φιλίαν ἐν Σκύθαις· ἅτε γὰρ ξένους καὶ
ἀγρίους ὄντας αὐτοὺς, ἔφην μὲν ἀεὶ σκυφρὰν,
καὶ ὀργὴν, καὶ θυμὸν, φιλίαν δὲ, μηδὲ τοῖς τοὺς
οἰκειοτάτοις ἐπιτηδεύσαι· τεκμαιρόμενος τοῖς
τε ἄλλοις, ἃ περὶ αὐτῶν ἀκούομεν, καὶ ὅτι κα-
τεσθίουσι τοὺς πατέρας ἀποθανόντας. ΤΟ.
Εἰ μὲν καὶ τἆλλα ἡμᾶς τῶν Ελλήνων, καὶ δι-
καιοτέρους τὰ τοῖς τοὺς γονέας, καὶ ὁσιωτέρους
ἐσμὲν, οὐκ ἂν ἐν τῷ παρόντι φιλοτιμηθείην
τοῖς σέ· ὅτι γε οἱ φίλοι Σκύθαι πολὺ πιστό-
τεροι τῶν Ελλήνων φίλων εἰσὶ, καὶ ὅτι φιλίας
λόγος πλείων παρ' ἡμῖν, ἢ παρ' ὑμῖν, ῥᾴδιον
ἐπιδεῖξαι· καὶ τοῖς θεοῖς τῶν Ελλήνων, μὴ
τοῖς ἀξυνδέτοις μου ἀκούσῃς, ἵνα εἴπω τι ὧν
κατεμεμόνθην, πολὺν ἤδη χρόνον ὑμῖν συγγι-
νόμενος. ὑμᾶς γάρ μοι δοκεῖτε τοῖς μὲν περὶ
φιλίας λόγοις, ἀμείνονα ἄλλων εἰπεῖν αὖ δύ-
νασθαι, τῷ ἔργα ἢ αὐτῆς, ἃ μόνον ἃ καὶ ἀξίως
τῶν λόγων ἐπιμελεῖσθαι, ἀλλ' ἀπόχρη ὑμῖν ἐ-
παινέσαι τε αὐτὴν, καὶ δεῖξαι ἡλίκον ἀγαθόν
ἐστιν· ἐν δὲ ταῖς χρείαις παρέδοντες τοὺς λό-
γους δραπετεύετε, οὐκ οἶδ' ὅπως, ἐκ μέσων
τῶν ἔργων. καὶ ὁπότ' ἂν ὑμῖν οἱ τραγῳδοὶ τὰς
τοιαύτας φιλίας ὑπὲρ τὴν σκηνὴν ἀναβιβάσω-
μεν δάκνουσιν, ἐπαινεῖτε, καὶ ὑποκροτεῖτε, καὶ
κινδυνεύουσιν αὐτοῖς ὑπ' ἀλλήλων, οἱ πολ-
λοὶ & ὑποδακρύετε, αὐτοὶ δὲ, οὐδὲν ἄξιον ἐπαί-
νου ὑπὲρ τῶν φίλων προέχεσθαι τολμᾶτε,
ἀλλ' ἴσως που φίλος δεηθεὶς τύχῃ, αὐτίκα μά-
λα, ὥσπερ τὰ ὀνείρατα οἴχονται ὑμῖν ἐκ πο-
δῶν ἀποπτάμεναι αἱ πολλαὶ ἐκεῖναι τραγῳ-
δίαι, τοῖς κενοῖς τούτοις & κωφοῖς προσωπείοις
ἐοικότας ὑμᾶς ἀπολιποῦσαι, ἀδιηρημένα τὸ
στόμα, & παμμέλεθες κεχηνότα, οὐδὲ τὸ σμι-
κρότατον φθεγξέται· ἡμεῖς δὲ ἔμπαλιν, ὅσον
γὲ δὴ λαμπόμεθα ἐν τοῖς περὶ φιλίας λόγοις,
τοσοῦτον ἐν τοῖς ἔργοις αὐτῆς πλεονεκτοῦμεν.
εἰγ' οὖν δοκεῖ, ὅτω νῦν ποιησώμεθα, τοὺς μὲν πα-
λαιοὺς φίλους ἀτρεμεῖν ἐάσωμεν, εἴ τινας, ἢ ἡ-
μεῖς, ἢ ὑμεῖς τῶν πάλαι καταριθμεῖν ἔχομεν·
ἐπεὶ καλά γε & τὸ πλεονεκτεῖτε αὖ, πολλοὺς &
ἀξιοπίστους μάρτυρας ἡμῖν ποιησάμενοι, πρεσβύτας

A Admodum enim euidenter oſtendiſti nobis quæ ſunt in Oreſtis templo, picturas pugnámque virorum, alteríque pro altero ſuſcepta vulnera. Tametſi non putaram amicitiam vſqueadeo cultam fuiſſe quondam apud Scythas: magis autem, quòd barbari eſſent atque agreſtes, ſimultate quidem, ira, rabiéque perpetuò committi: amicitiam verò ne in familiariſſimos quidem exercere ſolitos: ídque coniiciens, cùm ex aljis quæ de illis audimus, tum ex hoc, quòd progenitores ſuos vita defunctos deuorant. TOXA. An nos Græcis, cùm aliis in rebus, tum in
B his quæ ad parentum attinent cultum, ſanctiores magiſque pij ſimus, in præſentiarum haudquaquam contenderim: quòd autem noſtrates amici longè fideliores ſint amicis Græcis, quódque amicitiæ ratio maior apud nos quàm apud vos, haud difficile fuerit docere. Ac per deos Græcorum, ne tibi moleſtum ſit audire, ſi quæ perſpexi, dixero, multum iam temporis apud vos verſatus. vos enim mihi videmini præclariùs cæteris de amicitia verba poſſe facere, vim verò factáque illius adeo non ſolùm pro ſermonum dignitate non exercere, vt ſat vobis ſit prædicare eam,
C & quantum ſit bonum, oſtendere: at vbi vſu venit, deficientes à ſermonibus, neſcio quomodo, è medio negotio aufugitis. Cæterùm quum Tragœdi in ſcenam progreſſi, iſtiuſmodi amicitias vobis repræſentant, plerique laudatis, atque applauditis, ac pro ſe mutuò periclitantibus illis lacrymatis, ipſi verò nihil dignum laude pro amicis præſtare audetis: quin ſi quando fortè accidat vt egeat amicus, ibi protinus non ſecus atque inſomnia, procul
D auolantes euaneſcunt vobis multæ illæ tragœdiæ, vóſque ſimiles relinquunt inanibus iſtis ac mutis perſonis, quæ diducto rictu, atque immane hiantes, ne minimum quidem loquuntur. At nos è diuerſo, quo ſumus in dicendo de amicitia poſteriores, hoc in præſtanda ea præcedimus. Quare, ſi videtur, ita in præſentiarum agamus, priſcos illos amicos valere ſinamus, ſi quos vel nos vel vos ex his qui olim fuêre, recenſere valemus, quando iſta quidem parte vos nimirum ſuperaueritis, compluribus ac grauibus adductis teſtibus, nempe poëtis,

qui Achillis & Patrocli amicitiam, tum Theſei Pirithoíque, neque non aliorum neceſſitudinẽ, pulcherrimis verſibus carminibúſque contexuerunt. Quin paucos quoſdam in medium afferamus ex his qui noſtra ipſorum memoria fuerunt, atque eorum res geſtas exponamus: ego quidem Scythicas, tu verò Græcanicas. Et in his vter ſuperarit, melioráque produxerit amicorum exempla, is & victor eſto, ac ſuam ipſius victoriam promulgato, tanquam qui pulcherrimum honeſtiſſimúmque certamen decertarit: adeò vt ego quidem non paulò malim mihi in ſingulari victo certamine dextram amputari (nam ea eſt apud Scythas victo pœna) quàm in amicitia quopiam inferior iudicari, præſertim Græco, ipſe Scytha quum ſim. MNE. Quanquam eſt haud mediocris negotij, cum viro, ita vt tu es, bellatore, ſingulari certamine congredi, tum admodum inſtructo miſſilibus ac penetralibus narrationibus, haud tamen vſque adeò ignauiter tam citò vniuerſam deſerens Græciam, tibi ceſſero. Etenim vehementer abſurdum fuerit, quum duo illi tantum vicerint Scytharum, quantum fuiſſe declarant tum fabulæ, tum vetuſtæ veſtræ picturæ, quas paulo antè ſcitè admodum repræſentabas: Græcos omneis, tot nationes, tot ciuitates, nullo defendente vinci abs te. Nam iſtuc ſi fiat, non dextram, quemadmodum apud vos ſolet, ſed linguam execari conueniat. Sed vtrum ſpectare nos oportet, numerúm ne eorum quæ amicè quis geſſerit, an magis quo plures alter vter amicos referre poterit, hoc victoria dignior videbitur? TOX. Nequaquam, imò non multitudine vis horum ſpectetur; verùm ſi quæ tu narrabis facta, his quæ narrabo, videantur præſtantiora, magíſque penetrantia: tum nimirum etiamſi numero paria ſint, opportuniora magíſque lethalia mihi facient vulnera: ac penè memet ad ictus accommodabo. MNE. Probè loqueris. Statuamus igitur quot erunt ſatis. TOXA. Mihi quidem ſatis fore videtur ſi vterque quinque narret exempla. MNE. Itidem mihi videtur: ac prior dicito, verùm adiuratus, nimirum non niſi vera dicturum: alioqui fingere eiuſmodi, non admodum fuerit difficile, palàm autem refelli non queant. Porrò ſi iuraris, nefas ſit nõ habere fidem. TOX. Iurabimus, ſi quid etiam iureiurando opus eſſe cenſes.

τὴν Ἀχιλλέως καὶ Πατρόκλου φιλίαν, καὶ τὴν Θησέως καὶ Πειρίθου, καὶ τὴν ἄλλων ἑταιρείαν, ἐν καλλίστοις ἔπεσι, καὶ μέτροις ῥαψῳδοῦσας. ὀλίγους δέ τινας παρελθόντας μνησθῶμεν, τῶν καθ' ἡμᾶς ἀνδρῶν, καὶ τὰ ἔργα αὐτῶν διηγησώμεθα, ἐγὼ μὲν, τὰ Σκυθικά, σὺ δὲ, τὰ Ἑλληνικά· καὶ ὁπότερος ἂν ἐν τούτοις κρατῇ, καὶ ἀμείνονας παραθήται τοῖς φίλοις, αὐτός τε νενικηκὼς ἔστω, καὶ τὸν αὐτὸν ἀγῶνα καὶ σεμνότατον ἀγωνισάμενος· ὡς ἔγωγε πολὺ ἥδιον αὖ μοι δοκῶ μονομαχῶν ἠθληκέναι, ἀποτμηθῆναι τὴν δεξιάν, ὅπερ τῆς Σκυθικῆς ὀλιτιμίον ἐστὶν, ἢ χείρων ἄλλου τῆς φιλίας κεκρίσθαι, ἢ ταῦτα, Ἕλληνος, Σκύθης αὐτὸς ὤν. ΜΝΗ. ἔστι μὲν, ὦ Τόξαρι, καὶ φαῦλον τὸ ἔργον ἀνδρὶ οἵῳ σοὶ, πολεμικῇ μονομαχῆσαι, πάνυ δυσέριδι καὶ τετηγμένοις παρεσκευασμένῳ τοῖς λόγοις· οὐ μὴν ἀγεννῶς γε οὕτω καταπεφευξόμενον βεβαίως τὸ Ἑλληνικὸν ἅπαν, ὑποχωρήσομαί σοι. καὶ γὰρ ἂν εἴη πάνδεινον, ὑπὸ δυοῖν μὲν ἐκείνοιν ἡττηθῆναι τοσούτους τῶν Σκυθῶν, ὁπόσους οἵ τε μῦθοι δηλοῦσι, καὶ αἱ ὑμέτεραι παλαιαὶ γραφαὶ, ἃς μικρῷ πρόσθεν ἐξεπαγώδησας· Ἕλληνας δὲ πάντας, τοσαῦτα ἔθνη, καὶ τοσαύτας πόλεις ἐρήμους ὑπὸ σοῦ ἁλῶναι. Εἰ γὰρ τοῦτο γένοιτο, οὐ τὴν δεξιὰν ὥσπερ ὑμεῖς, ἀλλὰ τὴν γλῶτταν ἀποτμηθῆναι καλόν· πότερον δὲ ὠφεῖλεσθαι χρὴ τὸν ἀριθμὸν ἡμῖν τῶν φιλικῶν τούτων παραθέσεων, ἢ ὁπόσῳ ἂν τις πλείους ἔχῃ λέγειν, τοσούτῳ δικαιότερος δόξειεν ἂν εἶναι τοῦ νικᾶν; ΤΟ. ἴσως μὲν οὖν. ἀλλ' ὠφείλεσθω μὲν ἐν τῷ πλήθει αὐτῶν τὸ κέρδος, ἀλλ' εἰ ἀμείνονες, καὶ εἰ τιμιώτεραι φαίνοιντο αἱ σαὶ τῶν ἐμῶν, ἴσας τὸν ἀριθμὸν οὔσας· καιριώτερα δηλονότι ἐργάσονταί μοι τὰ τραύματα, καὶ θᾶττον ἐνδώσω πρὸς τὰς πληγάς. ΜΝΗ. οὔκουν λέγεις, καὶ ὠφείλεσθω τὴν ὁπόσην ἰσχυράν. ΤΟΞ. πέντε ἔμοιγε δοκοῦσιν ἑκατέρῳ. ΜΝΗ. καὶνὴ δοκεῖ, πρότερος δὲ λέγε, ἀλλὰ ἐπομοσάμενος ἢ μὴν ἀληθῆ ἐρεῖν. ἄλλως γὰρ ἂν πλάττειν τὰ τοιαῦτα, οὐ πάνυ χαλεπόν· καὶ ὁ ἔλεγχος ἀφανής. Εἰ δὲ ὀμόσας, οὐχ ὅσιον ἀπιστεῖν. ΤΟ. ὀμούμεθα, εἴ τι καὶ ὅρκου δεῖν νομίζεις.

ΜΝΗ. τίς δέ σοι τῶν ἡμετέρων θεῶν; ἀρ' ἱκανὸς ὁ Φίλιος; ΤΟΞ. καὶ μάλα· ἐγὼ δὲ τὸν ὁπηχώριον ὁμοῦμαί σοι ἐν τῇ ἐμῇ τῇ λόγῳ. ΜΝΗ. ἴστω τοίνυν ὁ Ζεὺς ὁ Φίλιος, ἣ μέλλω ὁπόσα ἂν λέγω πρὸς σέ, ἢ αὐτὸς εἰδὼς, ἢ παρὰ ἄλλων, ὁπόσον οἷόν τε ἦν, δι' ἀκριβείας ἐκπυθανόμενος, ἐρεῖν, μηδὲν πρὸς ἐμαυτοῦ ὑπεξαγωδῶν. καὶ πρώτιστά γέ σοι τὴν Ἀγαθοκλέους καὶ Δημίου φιλίαν διηγήσεμαι, ἀοίδιμον ἐν τοῖς Ἴωσι γενομένην. Ἀγαθοκλῆς γὰρ οὗτος ὁ Σάμιος, οὐ πρὸ πολλοῦ ἐτελεύτα, ἄνευ μὲν ἐς φιλίαν ὡς ἔδοξε, τἆλλα δὲ οὐδὲν ἀμείνων Σαμίων τῶν πολλῶν, οὔτε ἐς ὃ γένος, οὔτε ἐς τἆλλα κτήσεσιν. Δημίᾳ δὲ τῷ Λυσίωνος Ἐφεσίῳ, φίλος ἐκ παίδων ἦν· ὁ δὲ Δημίας ἐπλούτει μέγα εἰς ὑπερβολήν· καὶ ὥσπερ εἰκὸς, νεόπλουτον ὄντα, πολλοὺς καὶ ἄλλους εἶχε περὶ αὐτὸν, ἱκανοὺς μὲν συμπίειν, καὶ πρὸς ἡδονὴν σπουδάναι, φιλίας δὲ πλέον ὅσον ἀποδέοντας. τέως μὲν οὖν ἐν τούτοις καὶ ὁ Ἀγαθοκλῆς ἐξητάζετο, καὶ συνῆν, καὶ συνέπινεν αὐτοῖς, οὐ πάνυ χαίρων τῇ τοιαύτῃ διαίτῃ· καὶ ὁ Δημίας, οὐδὲν αὐτὸν ἐντιμότερον εἶχε τῶν κολάκων· τελευταῖον δὲ, καὶ προσέκρουε, καὶ πολλὰ ὑπετίμα, καὶ φορτικὸς ἐδόκει, ἐκτρυμμήσκων καὶ τῶν τρόπων, καὶ φυλάττειν προσαγγέλλων, ἃ μὴ πολλῶν κεκμάτων ὁ πατὴρ αὐτῷ κτησάμενος, κατέλιπεν· ὥστε δι' ταῦτα, οὐδὲ ὑπὸ τοῖς κώμοις ἐπῆλθεν ἔτι αὐτὸν, ἀλλὰ μόνος μετ' ἐκείνων ἐκώμαζε, λανθάνειν πειρώμενος τὸν Ἀγαθοκλέα· καὶ δή ποτε ἐκ τῶν κολάκων ἐκείνων ὁ ἀδελφὸς διαπείθεται, ὡς ἐρᾷη αὐτοῦ Χαρίκλεια, Δημώνακτος γυνὴ, ἀνδρὸς ὑπερφανοῦς, καὶ πρώτου Ἐφεσίων τὰ πολιτικά· καὶ γράμματά τε εἰσφοίτα πολλὰ τῆς γυναικὸς αὐτῷ, καὶ στέφανοι ἡμιμάραντοι, καὶ μῆλά τινα ἀποδεδηγμένα, καὶ ἄλλα ὁπόσα αἱ μαστροποὶ ὑπὸ τοῖς νέοις μηχανῶνται, κατὰ μικρὸν αὐτοῖς ὑπεισερχόμεναι τοὺς ἔρωτας, καὶ ἀναφλέγουσαι, ὃ πρῶτον ἐρᾶσθαι νομίζοντας· ἐπαγωγότατον γὰρ τοῦτό γε μάλιστα τοῖς καλοῖς εἶναι οἰομένοις, ἄχρις αὖ λάθωσιν εἰς τὰ δίκτυα ἐμπεσόντες. ἡ Χαρίκλεια δὲ ἦν ἀστεῖον μὲν γύναιον, ἑταιρικὸν δὲ σκότπως,

A MNES. At quis tibi è diis noſtratibus? num ſatisfaciat Iupiter Philius? TOX. Et maximè. Ego quoque tibi noſtratem iurabo, meapte in lingua. MNE. Teſtis igitur eſto Iupiter Philius, quæcunque dicturus ſum apud te, ea nimirum vel quæ viderim ipſe, vel vel quæ ab aliis, quoad fieri potuit, diligentiſſimè perceperim, narraturum, nihil ex me ipſo comminiſcentem, alleuantémque. Ac primo quidem loco, Agathoclis Diniæque amicitiam referam, quæ apud Ionas eſt celebratiſſima. Nam Agathocles hic, qui Samius fuit, non ita pridem vixit, vir in amicitia quidem præcipuus, ita vt re declarauit: cæterùm reliquis in rebus vulgo Samiorum nihilo præſtantior, neque genere, neque cæteris item opibus. Huic cum Dinia Epheſio Lyſionis filio amicitia à puero interceſſerat. Porrò Dinias ſupra modum ditatus eſt, & quemadmodum ſolent ij qui nuper opes nacti ſunt, complures & alios ſecum habebat, ſatis quidem idoneos illos & ad compotandum, & ad voluptariam conſuetudinem, ab amicitia verò longè alieniſſimos. Atque inter hos interim habebatur Agathocles, conuiuebátque & compotabat illis, non admodum approbans eam viuendi rationem. Dinias autem nihilo hunc potiorem habebat, quàm cæteros adulatores. Tãdem etiam offendere cœpit, crebriùs obiurgans, moleſtúſque videbatur, quippe qui admoneret eum maiorum, præciperétque vt ſeruaret quæ multo labore parta pater illi reliquiſſet: adeò vt ob hæc ne ad comeſſationes quidem illum deinceps adhiberet, ſed ſolus cum illis comeſſaretur, celare cupiens Agathoclem. Demum ab aſſentatoribus illis miſero perſuaſum eſt quòd adamaretur à Chariclea Demonactis vxore, viri illuſtris, atque inter Epheſios in honoribus ciuilibus primarij. Iam & literulæ à muliere ad illum ventitabant, & ſerta ſemimarcida, & mala quædam admorſa, denique quicquid ad hæc lenæ machinantur in adoleſcentes, quò paulatim illis amorem artibus quibuſdam inſerant, primúmque hac incẽdant opinione, quòd ſeſe credant amari. Nam plurimum illicit & hoc, præſertim eos qui ſibi formoſi videntur: donec imprudentes in caſſes inciderint. Erat autem Chariclea vrbana quidem & elegans muliercula, at ſupra modum meretricia,

Amicorũ I. par, Agathocles & Dinias.

sempérque illius, quicunque fortè adiis- A
set, etiam si quis admodum leuiter con-
cupiuisset: quin si vel aspexisses dunta-
xat, protinus adnuebat: nec vllo pacto
metuendum erat ne quando recusaret
Chariclea: admirabilis autem alioqui
artifex, quavísque meretrice doctior al-
licere amatorem, & ambiguus quum
adhuc esset, totum subigere: at quum
iam teneretur, incitare, ac magis magís-
que accendere, nunc ira, nunc blandi-
mentis, ac mox fastidio, deinde inie-
cta suspicione, quasi ad alium sese de-
flexura esset: postremò omni ex parte
egregiè docta erat mulier & absoluta,
artibúsque omnigenis in amantes instru- B
cta. Hanc igitur tum Diniæ adulato-
res accersiuerant in adolescentulum,
multáque assimulabant quò eum in a-
morem Charicleæ impellerent. Illa por-
rò quæ complureis iam adolescentes
iugularat, & innumerabiles amores fue-
rat mentita, domósque opulentas euer-
terat, varium quoddam atque inexpu-
gnabile malum: vbi nacta manibus est
simplicem, & huiusmodi artium impe-
ritum adolescentulum, haudquaquam
amittebat ex vnguibus: sed vndique
oppugnans tentánsque, vbi iam omnium C
esset compos, tum ipsa dum captat,
capta perijt, tum infelici Diniæ innu-
merabilium malorum extitit caussa.
Nam primùm quidem statim literulas
illa ad illum dat, ac subinde missitat an-
cillulam, quæ renunciaret vt fleret, vt
vigilaret, postremò vt misera præ amo-
re suffocatura esset sese: donec iam bea-
tus ille persuasus, sibi formosus esse vi-
deretur, atque Ephesiorum vxoribus
præter cæteros adamabilis. Ac tandem
in congressum adductus est multis pre-
cibus exoratus. Et ex eo quidem tem-
pore facilis iam erat coniectura, fore D
vt caperetur à muliere formosa, & ad
voluptatem congredi docta, & in lo-
co flere, & inter loquendum misera-
biliter suspirare, & iam abeuntem am-
plecti, & adeunti obuiam occurrere,
& formam colere sic vt maximè placitu-
ra esset: interdum vel voce vel cithara
canere: quibus omnibus in Diniã vsa est.
At vbi sensit excruciari, iámque amore
illaqueatum, ac subiugum esse factum:
aliud ad hæc excogitat, quo miserum
subuertat: grauidam se ex eo simulat
(nam hoc quoq; efficax ad magis ac ma-
gis inflammandum stultum amantem.)

καὶ τῶ τοιούτων τυγχάνοντες ἀεί, ὡς εἰ πάνυ ἐπ' ὀλί-
γῳ ἐθελήσαι τις, καὶ προσίδοι τις μόνον, εὐ-
θὺς ἐπένευε, καὶ δέος οὐδὲν ἦν, μή ποι αὐτεί-
ποι Χαρίκλεα. δεινὴ δὲ καὶ τἄλλα τεχνίτις,
πρὸς ὧν τινα βάλλει τῶν ἑταιρῶν ὑπιασάσα-
σθαι ἐρᾶστήν· καὶ ἀμφίβολον ἔτι ὄντα, ὅλον
ὑποποιήσασθαι, καὶ ἐνεζευγμένον ἤδη ὑπιτεί-
ναι, καὶ προσεκκαῦσαι, ἄρτι μὲν ὀργῇ, ἄρτι δ'
ἡλαζονείᾳ. καὶ μὴ μικρὸν, ὑποψίᾳ, καὶ τῷ
πρὸς ἕτερον ἀποκλίνειν δοκεῖν, καὶ ὅλη συσκε-
υάσατο ἀπάτη. ἐπῆν γὰρ ἡ γυνὴ καὶ πολλὰ μη-
χανήματα προεσκευάσατο κατὰ τῶν ἐραστῶν. Ταύ-
την οὖν τότε οἱ Δρύαδες ἠλάσκες προσκαλε-
σάμεναι ὑπὸ τὸ μειράκιον, καὶ τὰ πολλὰ ὑπεκ-
κωμῴδουν, συνωδοῦντες αὐτὸν εἰς τὸν ἔρωτα
τῆς Χαρικλείας. ἡ δὲ, πολλοὺς ἤδη νέους ἐκ-
περαχλίσασα, καὶ μυρίους ἐρωτας ὑποχρι-
ναμένη, καὶ οἴκους πολυπαλάντους ἀναρέψα-
σα, ποικίλον τι καὶ πολυγύμναστον κακὸν, πα-
ραλαβοῦσα εἰς τὰς χεῖρας ἁπλοϊκὸν καὶ ἄπει-
ρον τῶν τοιούτων μηχανημάτων νεανίσκον,
οὐκ ἀφῆκεν ἐκ τῶν ὀνύχων, ἀλλὰ παρεῖχουσα
πανταχόθεν, καὶ ἀμφιπείρασα, ὅτε ἤδη
πανταπασιν ἐκρέμοιτο, αὐτή τε ἀπώλετο
ὑπὸ τῆς ἄγρας, καὶ τῷ κακοδαίμονι Δρυάδι
μυρίων κακῶν αἰτία ἐγένετο. Τὸ μὲν γὰρ πρῶ-
τον βύθιος ἐκφοιτᾷ ὑπ' αὐτὸν καθίει τὰ γράμ-
ματα, καὶ συνεχῶς πεμπομένη τὴν ἄβραν,
ὡς ἐδάκρυσε, καὶ ἐπηγρύπνησε, καὶ τέλος, ὡς
ἀπάγξει ἑαυτὴν ἡ ἀθλία ὑπὸ τῦ ἔρωτος,
ἕως δὴ ὁ μακάριος ἐπείσθη καλὸς εἶ), καὶ
ταῖς Ἐφεσίων γυναιξὶ προεπόθητος. καί που
συνωμόσθη πολλὰ ἱκετευθείς. καὶ τὸ ἐντεῦθεν
ἤδη ῥᾷον, ὡς τὸ εἰκὸς ἁλῶσθαι ἔμελλεν
ὑπὸ γυναικὸς καλῆς, καὶ πρὸς ἡδονὴν τε
ὁμιλῆσαι ὑπισαμένης, καὶ ἐν καιρῷ δακρύ-
σαι, καὶ μεταξὺ τῶν λόγων, ἐλεεινῶς ὑποστε-
ναξαι, καὶ ἀπιόντος ἤδη, λαβέσθαι, καὶ εἰσελ-
θόντι προδραμεῖν, καὶ καλλωπίζεσθαι, ὡς
ἂν μάλιστα ἀρέσῃ, καί που καὶ ᾆσαι, καὶ κι-
θαρίσαι· οἷς ἅπασι καὶ τῦ Δεινίου ἐκέχρητο.
καὶ ἐπεὶ ἤσθετο πονηρῶς ἔχοντα, καὶ δυσέρωτα
ἤδη τῦ ἔρωτι, καὶ τακερὸν γεγενημένον, ἄλ-
λο ὑπὲρ τούτοις ἐπενόει, καὶ τὸν ἄθλιον ἀπώλ-
λυε. κύειν τε γὰρ ἐξ αὐτῦ σκήπτεται· (ἰσχνὸν
δὲ καὶ τοῦτο, ὀλίγα ἐραστὴν προσεκπυρῶσαι)

κὴ οὐκέτι ἐφοίτα πρὸς αὐτὸν, φυλάττεσθαι A Neque postea commeabat ad illum,
ὑπὸ τ' ἀνδρὸς λέγουσα, πεπυσμένη τ' ἔρω- affirmans à viro obseruari sese, qui iam
τα· ὁ δ' οὐκέθ' οἷός τε ἦν φέρειν τὸ πρᾶγμα, amorem persensisset. Hic verò rem
οὐδὲ ἠνείχετο μὴ ὁρῶν αὐτὴν, ἀλλὰ ἐδάκ- iam non vltrà ferre potis erat: neque
ρυε, καὶ τὰς κόλακας ἐσέπεμπε, καὶ τοιοῦτος durare quibat quum illam non aspiceret,
τῆς Χαριτλείας ἐπεθύμει, καὶ τὴν εἰκόνα πε- sed lacrymabatur, adulatoréque ad se-
ριβαλὼν αὐτῆς (ἐπεποίητο γὰρ λίθου λευκοῦ) se accersebat, ac Charicleæ nomen in-
ἐφίλει, καὶ τέλος, καταβαλὼν ἑαυτὸν εἰς τοὔ- clamabat: imaginémque illius ample-
δαφος, ἐκυλίνδετο, καὶ λύπη ἦν ἀκριβὴς ὁ xus (candido enim lapide fecerat) eiu-
πρᾶγμα. τὰ μὲν γὰρ δῶρα, ὑπ' ἀπληξ καὶ labat. Demum in solum abiiciens se-
ἀφροσύνης ἀπεδίδοτο αὐτῇ, ἀλλὰ σωμοικίαι se iactabatur: planéque res extremæ de-
ὅλαι, καὶ ἀγροὶ, καὶ θεράπαιναι, καὶ ἐσθῆτες mentiæ speciem obtinebat. Siquidem
βαθεῖς, καὶ χρυσὸν ὁπόσον ἐθελήσοι. καὶ τί γὰρ, B munera reddita sunt mulieri, non pro
ἐν βραχεῖ ὁ Λύσωνος οἶκος ὀνομαστότατος τῶν malorum aut corollarum pretio, sed so-
ἐν Ἰωνίᾳ νομόμενος, ἐξωλώλητο ἤδη, καὶ ὀξεκέ- lidæ domus, agri, famulæ, vestes florulen-
νωτο· εἶτα ὡς ἤδη αὐὸς ἦν, ἀπολιποῦσα αὐ- tæ, auri quantum optaret. Quid multa?
τὸν, ἄλλον τινὰ Κρῆτα νεανίσκον τῶν ἐπιχω- Breui Lysionis domus, quæ antea inter
ριῶν, ἐθήρα, καὶ μετέβαινεν ἐπ' ὀκφνον, καὶ Iones nobilissima, exhausta est, atque
πρᾶγμα ἤδη αὐτὸ, κἀκεῖνος ὑπέμενεν. ἀμελούμε- exinanita. Deinde vbi iam exuccus es-
νος δ' οὖν ὁ Δφνίας, οὐχ ὑπὸ τῆς Χαριτλείας set, eo relicto alium quempiam adole-
μόνον, ἀλλὰ καὶ ὑπὸ τῶν κολάκων (κἀκφνοι scentulum Cretensem bene nummatum venata est, atque ad illum desciuit. Iam videlicet illum adamabat: atque is quidem credebat. Itaque Dinias neglectus non à Chariclea modò, verùm etiam ab assentatoribus (nam isti quoque ad Cretensem amatorem iam desciuerant) abit ad Agathoclem, iampridem non insciumquàm illi res miserè haberent. Ac pudescens quidem initiò, tamen exposuit omnia: amorem, egestatem, arrogantiam mulieris, riualem Cretensem: in summa, non victurum sese, nisi cum Charicleæ consuetudinem haberet. Ille verò intempestiuum esse ratus id temporis exprobrare Diniæ, quapropter ex amicis vnum sese non admisisset, sed tum quidem assentatores suos sibi antepo-suisset; diuendita, quam vnam habebat in Samo, domo paterna, pretium illi attulit, talenta tria. Quæ simul atque recepisset Dinias, haud clàm erat Charicleæ: rursus subitò formosus factus: rursus ancilla, & literulæ, & expostulatio, quòd iam diu sese non adisset: concurrerunt item adulatores applaudentes, vt viderunt Diniæ adhuc esse quod daret. Cùm autem pollicitus esset se venturum ad illam, veniséetque primo ferè somno, esséetque intus Demonax, Charicleæ maritus, siue quòd alioqui præsensérat, siue de composito proditionéque vxoris (nam vtrunque fertur) exiliens velut ex insidiis, & atrium iubet occludere, & Diniam comprehendi,

C

D

ignem ac flagra minitans, neque non gladium tanquam in mœchum educens. Ille porrò reputans quibus in malis esset, vecte quopiam, de proximo, vt iacebat, arrepto, tum ipsum occidit Demonactem, in tempus adigens: tum Charicleam: atque hanc quidem non ictu vno, verumetiam & vecte sæpius, & postea Demonactis gladio feriens. At famuli interea muti stabant, rei nouitate attoniti: deinde comprehendere conati, quum in hos quoque ferro insiliret, ipsi quidem aufugerunt, Dinias autem clàm sese subduxit, tanto patrato facinore. Et ad auroram vsque apud Agathoclem diuersabatur: paritérque & quæ facta essent reputabant, & quid in posterum esset euenturum, considerabant. Vt autem diluxit, milites aderant (iam enim res erat diuulgata) comprehensúmque Diniam, nec hunc inficiantem homicidium, adducunt ad præfectum qui per id tempus Asiam moderabatur. Hic eum ad Persarum regem remittit. Nec ita multo pòst relegatus est Dinias in Gyaron insulam, ex Cycladibus vnam, damnatus à rege, vt in ea, quoad viueret, exularet. Agathocles autem cùm reliquis in rebus nunquam abfuerat, tum pariter soluit in Italiam, & amicorum solus vnà est in iudicium comitatus, neque vsquam defuit officio. Porrò vbi iam in exilium profectus est Dinias, ne tum quidem desertus est ab amico: quin potiùs ipse suapte sponte damnatus versabatur in Gyaro, simúlque cum illo exulem agebat. At quum iam rerum necessariarum omnium inopia laborarent, locans seipsum purpurariis, vnà cum aliis vrinabat; quódque hinc partum est, referens, Diniam alebat. Quin & ægrotanti diutissimè inseruiuit: & vbi vita defunctus est, noluit vnquam in patriam reuerti, verùm inibi perseuerauit in insula, pudori sibi fore ratus, si vel mortuum amicum deseruisset. Hoc tibi Græci factum amici retulerim, quod quidem non ita pridem accidit: haud enim scio si anni quinque præterierint quòd Agathocles in Gyaro mortem obiit. TOXA. At vtinam iniuratus ista Mnesippe dixisses, videlicet quò mihi fas esset eis non habere fidem. Adeò Scythicum quendam amicum Agathoclem istum descripsisti: quin vereor ne quem & alium isti similem narres.

A πῦρ καὶ μάστιγας ἀπειλῶν, καὶ ξίφος ὡς ὑπὲρ μοιχὸν ἀσασάμενος. ὁ δὲ, συνιδὼν οὗ κακῶν ἐῶν, μοχλόν τινα πλησίον κείμενον ἁρπάσας, αὐτόν τε ἀποκτείνει τὸν Δημώνακτα, παραξας εἰς τὸν χρόταφον· καὶ τὴν Χαρίκλειαν, οὐ μιᾷ πληγῇ ταύτῃ, ἀλλὰ καὶ τῷ μοχλῷ πολλάκις, καὶ τῷ ξίφει τῷ Δημώνακτος ὕστερον. οἱ δ' οἰκέται τέως μὲν ἐξέστησαν ἄφωνοι, τῷ παραδόξῳ τοῦ πράγματος ἐκπεπληγμένοι, εἶτα πειρώμενοι συλλαμβάνειν, ὡς καὶ αὐτοῖς ἐπήει μετὰ τοῦ ξίφους, ἐκφοβοι μὲν ἐγένοντο, ὁ Δεινίας δὲ ἐξέρχεται, τηλικοῦτον ἔργον ἐργασάμενος· καὶ ὃ μέχρι τῆς ἑῴας παρὰ τῷ Ἀγαθοκλεῖ διέτριβεν, ἀναλογιζόμενοι τὰ πεπραγμένα, καὶ τοῖς μελλόντων, ὅ, τι χρησόμενα σκοποῦντες· ἕωθεν δὲ οἱ στρατηγοὶ πρῶτον (ἤδη γὰρ τὸ πρᾶγμα διεβεβόητο) καὶ συλλαβόντες τὸν Δεινίαν, οὐδ' αὐτὸν ἔξαρνον ὄντα μὴ οὐχὶ πεφονευκέναι, ἀπάγουσι παρὰ τὸν ἀρχοντα, ὃς ἦρχε τηνικαῦτα τῆς Ἀσίας τότε· ὁ δὲ, βασιλεῖ τῷ μεγάλῳ ἀναπέμπει αὐτὸν· καὶ μετ' οὐ πολὺ κατεπέμφθη ὁ Δεινίας εἰς Γύαρον νῆσον τῶν Κυκλάδων· ὁ δὲ Ἀγαθοκλῆς, καὶ πάλαι μὲν συνὼν, καὶ συναπῆρεν εἰς τὴν Ἰταλίαν, καὶ συνῆλθεν εἰς τὸ δικαστήριον μόνος τῶν φίλων, καὶ τοῦδε οὐδὲν ἐνέδεισεν. ἐπεὶ δὲ ἤδη ἔφυγε ὁ Δεινίας, οὐδὲ τότε ἀπελείφθη τοῦ ἑταίρου· καταδικάσας δὲ αὐτὸς ἑαυτῷ, διέτριβεν ἐν Γυάρῳ, καὶ συνέφυγεν αὐτῷ· καὶ ὑπὸ πάντων ἀπορίαν τῶν ἀναγκαίων, πράσει ἑαυτὸν τοῖς πορφυρεῦσι, συνεκατέδυε, καὶ τὸ γινόμενον ἐκ τούτου ἀποφέρων, ἔτρεφε τὸν Δεινίαν, καὶ νοσήσαντα δὲ ἐπεμελήσατο, ἐθεράπευσε, καὶ ἀποθανόντος, οὐκέτι ἐπανελθεῖν εἰς τὴν ἑαυτοῦ ἠθέλησεν, ἀλλ' αὐτοῦ ἐν τῇ νήσῳ ἔμεινεν, αἰσχυνόμενος καὶ τεθνεῶτα ἀπολιπεῖν τὸν φίλον. τοῦτό σοι ἔργον φίλου Ἕλληνος, καὶ πολλοῦ γε ὑμνούμενον, ἔτι γὰρ οὐκ οἶδα εἰ πέντε διελήλυθεν, ἀφ' οὗ Ἀγαθοκλῆς ἐν Γυάρῳ ἀπέθανε. TO. καὶ εἴθε γε, ὦ Μνήσιππε, ἀνώμοτος ὢν ταῦτα ἔλεγες, ἵνα καὶ ἀπιστεῖν ἀνεδυνάμην αὐτοῖς, ὅτω Σκυθικόν τινα φίλον τὸν Ἀγαθοκλέα τοῦτον διηγήσω· πλὴν δέδοκα μή τινα καὶ ἄλλον ὅμοιον εἴπῃς αὐτῷ.

ΜΝΗ. ἄκουε τοίνυν καὶ ἄλλον, ὦ Τόξαρι, Εὐθύδικον τὸν Χαλκιδέα. διηγεῖτο δέ μοι περὶ αὐτοῦ Σίμυλος ὁ ναύκληρος ὁ Μεγαρικός, ἐπομοσάμενος ἥκειν αὐτὸς ἐωρακέναι τὸ ἔργον. πλὴν μετὰ γὰρ ἔφη ὀλίγας Ἰταλίας ἀθλιώτατα δύσιν Πλειάδος, συλλογιμαίους τινὰς ἀνθρώπων κομίζων, ἐν οἷς τούτοις εἶναι τὸν Εὐθύδικον, καὶ μετ' αὐτοῦ, Δάμωνα τὸν Χαλκιδέα, καὶ τοῦτον ἑταῖρον αὐτοῦ ἡλικιώτας ὄντας. τὸ μὲν Εὐθύδικον, ἐρρωμένον, καὶ καρτερόν· τὸν δὲ Δάμωνα, ὕπωχρον, καὶ ἀσθενικόν, ἄρτι ἐκ νόσου μακρᾶς, ὡς ἐδόκει, ἀνισταμένου. ἄχρι μὲν οὖν Σικελίας, δι' εὐτυχῶς ὅλης πλεύσαντας ἔφη ὁ Σίμυλος σφᾶς. ἐπεὶ δὲ τὸν πορθμὸν ὅλον διεφοίτησαν, καὶ ἤδη τοῦ Ἰονίου ἔπλεον, χειμῶνα μέγιστον ἐπιπεσεῖν αὐτοῖς. καὶ τὰ μὲν πολλὰ, τί ἂν τις λέγοι, τρικυμίας τινὰς, καὶ προβόλους, καὶ χαλάζας, καὶ ἄλλα, ὅσα χειμῶνος κακά; ἐπεὶ δὲ ἤδη σφᾶς κατὰ τὸν Ζάκυνθον εἶναι ἀπὸ μιᾶς τῆς νεφελίας πλέοντας, ἔτι καὶ ἀσπίδος τινὰς ἐπισυρομένους, ὡς ῥᾴδιον ὑποδέχεσθαι τῆς ὁρμῆς, περὶ μέσας νύκτας, οἷς ἐν τοσούτῳ σάλῳ ναυτιάσματα τὸν Δάμωνα, ἐμεῖν ἐγκεκυφότα εἰς τὸν θάλασσαν· εἶπα, οἶμαι, τῆς νεὼς διαφορηθείσης εἰς ὃ κεκύφει μέρος ὑπὸ κλύσεως, καὶ τοῦ κύματος σὺν αὐτῷ πρόρρου, ἐκπεσεῖν αὐτὸν ὑπὲρ τὸν κεφαλὸν εἰς ὃ πέλαγος, σὺν δὲ γυμνὸν τὸν ἄθλιον, ὡς δὴ καὶ ῥᾷον διαφθαρῆναι· οὕτως οἶμαι ἐσῴζοντο πνιγόμενον, ἐκ μόλις ἑαυτὸν ἐπέχοντα τοῦ κλύδωνος· τὸν δὲ Εὐθύδικον, ὡς ἤκουσε (τυχεῖν γὰρ γυμνὸν ἐν τῇ δίνῃ ὄντα) ῥίψαι ἑαυτὸν εἰς τὸν θάλασσαν, καὶ καταλαβόντα τὸν Δάμωνα ἤδη ἀπαρρυέντα (φαίνεσθαι γὰρ ὑπολυόμενα, τὰ σελήνης καταλαμπούσης) συμπεριλαβόντα, καὶ συνεκφίζειν σφᾶς· ὑπὲρ μὲν οὖν αὐτοῖς ἐσπουδάσθαι, καὶ ἐλεεῖν τὴν συμφορὰν τῶν ἀνδρῶν, μὴ διαφθαρῆναι· μεγάλῳ τοῦ πνεύματι ἐλαυνομένους, πλὴν ἐκφυά τε ποιήσασθαι, φελλούς τε γὰρ πολλοὺς ἀφεῖναι αὐτοῖς, καὶ τῶν σκευῶν τινας, ὡς ὑπὲρ τούτων ἀπονήξαιντο, εἴ τινι αὐτῶν τοιοῦτο τύχοιεν, καὶ τέλος, καὶ τὸν σκάφην αὐτὸν, ὃ μικρὸν οὐδέν. συνόντων τοίνυν τοιούτων, ὦ τί ἂν τις ἄλλο ὑπόδειξιν ὑπιδείξαιτο βουλόμενος εὐμενεστέραν τοὺς ἄνδρα φίλον, ἐν νυκτὶ ἐκπεσόντα εἰς πέλαγος ὕδατος ἠρεμοῦντος, ἢ κοινωνήσας τοῦ θανάτου;

A ΜΝΕ. Audi iam & alium Toxari, Euthydicum Chalcidenſem. Retulit autem mihi de hoc Simylus nauclerus Megarenſis, adiurans profectò ſe teſte rem factam eſſe. Aiebat enim nauigaſſe ſeſe ex Italia Athenas, circiter Pleiadum occaſum, collectitios quoſdam homines vehentem: in his fuiſſe Euthydicum, vnáque cum hoc Damonem Chalcidenſem eiuſdem amicum. Ac natu quidem eos æqualeis fuiſſe: verùm Euthydicum valentem robuſtúmque: Damonem contrà ſuppallidum atque valetudinarium, quaſi qui nuper (vt apparebat) ex diuturno morbo reualuiſſet. Itaque ad Siciliam vſque feliciter aiebat Simylus nauigaſſe ipſos. Cæterùm vbi tranſmiſſo freto, in ipſo iam Ionio mari nauigarent, tempeſtatem maximam eis incubuiſſe. Quid autem attinet multa referre? immaneis quaſdam procellas ac ſinuoſas, tum grandines, & ſi quæ alia tempeſtatis mala? Vt verò iam haud procul abeſſent à Zacyntho, nuda nauigantes antenna, præterea & funes quoſdam trahētes, quò nimirum vim impetúmque fluctus exciperent: circiter noctis medium, Damonem, qui in tanta iactatione nauſearet, vomuiſſe in mare propendentem. Deinde, vt coniicio, naue vehementiùs in eam partem in quam ille propendebat, inclinata, ſimúlque propellente fluctu excidiſſe eum prono capite in pelagus: neque nudum tamen, videlicet vt miſero vel natare commodè liceret. Mox itaque ſucclamaſſe cùm præfocaretur, víxque ſeſe ab vndis ſuſtolleret. Porrò Euthydicum ſimul atque audiſſet (nam forte fortuna nudus in ſtrato tum erat) abieciſſe ſemet in mare, arreptóque Damone, qui iam deficiebat (diutiùs enim iſta videri poterant, luna ſcilicet relucente) vnà iuxta illum naſſe, ac ſubleuaſſe. Ac voluiſſe quidem illis opitulari ſeſe, miſeratos virorum calamitatem, verùm nequiſſe, quòd vento præualido raperentur. Illud tamen feciſſe, ſubera complura ad illos proieciſſe, tum ex contis aliquot, vt ab his ſuſpenſi natarent, ſi quem fortè ex eis nanciſcerentur, poſtremò ſcanſoria quoque tabulata, quæ quidem erant neutiquam exigua. Cogita iam per deos, quod aliud grauius beneuolentiæ documētum quiſquam edere queat in hominem amicum, qui noctu decidiſſet in mare vſque adeò ſæuiens, quàm communicata morte?

II. par. Euthydicus & Damon Chalcidenſes.

Iámque adeò mihi ante oculos pone imminentes procellas, fragorem aquæ ſeſe agglomerantis, ſpumam vndique efferueſcentem, noctem, ac deſperationem, ad hæc illum iam præfocari incipientem, víxque vndis extantem, manúſque porrigentem amico: hunc autem incontanter inſilientem, ſimúlque nantem, prorſúſque ſolicitum ne ſe prior Damon interiret. Sic enim profectò cognoſces quòd haud ingenerosum hunc quoque amicum, videlicet Euthydicum, retulerim. TOXAR. Vtrùm perierunt viri, Mneſippe, an ſalus quæpiam ex inſperato illis contigit? Adeò ego illis non mediocriter timui. MNE. Bono animo es Toxaris, ſeruati ſunt, quin hodiéque Athenis agunt ambo, philoſophiæ dantes operam. Nam Simylus ea demum narrare poterat, quæ noctu videre licuit, hunc delapſum, illum deſilientem, ſimúlque nantes, quatenus per noctem dabatur aſpicere. Porrò quæ poſt hæc acciderint, Euthydicus ipſe narrat. Primùm quidem, ſubera quædam fortè nactos, ſuſpendiſſe de his ſeſe, atque ita hærentes fluitaſſe, ſanè quàm incommodè. Deinde vbi tabulata conſpexiſſent, iam ſub auroram annaſſe, conſcenſiſque illis, commodè deinde nantes appuliſſe Zacynthum. Poſt hos autem, qui neutiquã mali ſunt, vt ego quidem autumo, accipe iam tertium, nihilo iſtis inferiorem. Euxlamidas Corinthius Aretæo Corinthio & Charixeno Sicyonio amicis vtebatur, & iis quidem opulentis, quum ipſe pauperrimus eſſet. Hic vita decedens, teſtamentum reliquit aliis quidem fortaſſe deridiculum, tibi verò haud ſcio an tale ſit appariturum, viro probo, & apud quem amicitia in pretio ſit, quíque vel cum præcipuis in ea certare queas. Sic enim in eo ſcriptum erat: Lego Aretæo quidem matrem meam alendam, atque in ſenecta fouẽdam: Charixeno verò filiam meam elocandam cum dote, quanta ab illo maxima dari poterit. (Erat autem illi mater anus, ac filiola iam matura nuptiis.) Si quid autem interim acciderit alterutri, huius quoque partem, inquit, alter habeto. Huiuſmodi lecto teſtamento, ij qui tenuitatem quidem Eudamidæ nouerant, at amicitiam quæ illi cum his viris interceſſerat, ignorabant, rem pro ludo iocóque ducebant. Nemo certè aderat qui non cum riſu diſcederet,

III Eudamidas, Aretæus, Corinthij, & Charixenus Sicyonius.

A καὶ μοι ἐπ' ὀφθαλμῶν λάβε τὼ ἐπῳάζουσιν τῷ κυμάτων, τὸν ἠχῶ τοῦ ὕδατος ὀπτικλωμένου, τὸν ἀφρὸν ὠθιζόμενον, τὼ νύκτα, καὶ τὴν ἀπόγνωσιν, εἶτα ἀποπνιγόμενον ἐκφύσον, καὶ μόγις ἀνακύπτοντα, καὶ τὰς χεῖρας ὀρέγοντα τῷ ἑταίρῳ, τὸν δὲ, ὀπτηπτδῶντα θύθυς, καὶ συννέοντα, καὶ δεδοῖτα μὴ πρόπολήται αὐτοῦ ὁ Δάμων. ὅτω γὰρ ἂν μάθοις, ὡς οὐκ ἀγεννῆ σοι καὶ τοῦτον φίλον τὸν Εὐθύδικον διηγησάμενον. TO. πότερον δὲ ἀπώλοντο, ὦ Μνήσιππε, οἱ ἄνδρες, ἢ τις αὐτοῖς ἐκ παραλόγου σωτηρία ἐγένετο; ὡς ἔγωγε ὑπὲρ αὐτῶν. MN. θαῤῥεῖ, ὦ Τόξαρι, ἐσώθησαν, καὶ ἔτι καὶ νῦν εἰσιν Ἀθήνησιν, ἀμφω φιλοσοφοῦντες. ὁ μὲν γὰρ Σίμυλος, ταῦτα μόνα εἶχε λέγειν, ἃ ποτε εἶδε τῆς νυκτός· τὸν μὲν, ἐκπίπτοντα, τὸν δὲ, ὀπτηπτδῶντα, καὶ νηχομένους, ἐς ὅσον ἐν νυκτὶ καθορᾶν ἐδύνατο. τὰ δὲ ἀπὸ τούτου, οἱ ἀμφὶ τὸν Εὐθύδικον αὐτοὶ διηγοῦνται. ὁ μὲν γὰρ πρῶτον, φελλοῖς τισι πεπεισόντας, αἰωρεῖσθαι τούτων ἑαυτοὺς, καὶ ἀπονήχεσθαι πονήρως· ὕστερον δὲ τὼ ἀποδάφρα ἰδόντας, ἤδη πρὸς ἕω, προσνήξασθαί τε αὐτῇ, καὶ ὁ λοιπὸν ὀπτηπτδῶντας, ὑμαλῶς προσενεχθῆναι τῇ Ζακύνθῳ. μετ' οὐ πολὺ δὲ φανῆναι ὄντας, ὡς ἔγωγ' ἂν εἰκάσαιμι, ἀκμαιοτάτους ἤδη τρίτον ἄλλον τοιοῦτόν τι χείρονα αὐτῶν. Εὐδαμίδας Κορίνθιος, Ἀρεταίῳ τῷ Κορινθίῳ, καὶ Χαριξείνῳ τῷ Σικυωνίῳ, φίλοις ἐχέχρητο βιώτοις ὄσι, πενέστατος αὐτὸς ὢν· ἐπεὶ δὲ ἀπέθνησκε, διεθήκας ἀπέλιπε, τοῖς μὲν ἄλλοις, ἴσως γελοίας, σοὶ δ' οὐκ οἶδα εἰ πιαθῆναι δόξουσιν, ἀνδρὶ ἀγαθῷ, καὶ φιλίαν τιμῶντι, καὶ ὃν ἐν αὐτῇ προφερείων ἁμιλλωμένῳ. ἐγέγραπτο γὰρ ἐν αὐταῖς, Ἀπολείπω Ἀρεταίῳ μὲν τὴν μητέρα μου τρέφειν, καὶ γηροκομεῖν, Χαριξείνῳ δὲ, τὴν θυγατέρα μου ἐκδοσίμην μετὰ προικὸς, ὁπόσην ἂν πλείστην ὠνὴ ὄπιδοσίαν παρ' αὐτοῦ δύνηται (ἦν δὲ αὐτῷ καὶ μήτηρ πρεσβῦτις, καὶ θυγάτριον ὡραῖον ἤδη γάμων) ἢν δέ τι ἄτερος αὐτοῖν ἐν τοσούτῳ πάθῃ, καὶ τὰ ἐκείνου μερίδα, φησὶν, ἐχέτω ὁ ἕτερος. τούτων διαγνωσθέντων τοῖς διαθήκαις, οἱ τὴν πενίαν μὲν εἰδότες τοῦ Εὐδαμίδα, τὴν φιλίαν δ', ἣ πρὸς τοὺς ἄνδρας ἦν αὐτῷ, ἀγνοοῦντες, ἐν παιδιᾷ τὰ πράγματα ἐποιοῦντο, καὶ οὐδεὶς ὅστις οὐ γέλωτα ἀπηλλάττετο,

ἦ Ἀρεταῖος καὶ Χαρίξενος οἱ εὐδαίμονες, κληρον ἀφαδέξονται, λέγοντες, εἰ τῷ ἀποτίσουσιν Εὐδαμίδᾳ, καὶ ζῶντες αὐτοὶ κληρονομήσουσιν τοῦ τεθνεῶτος· οἱ κληρονόμοι δ' οἷς ταῦτα κατελέλειπτο, ὡς ἤκουσαν, ἦκον εὐθὺς σφριτεύοντες τὰ ὑπ' αὐτοῦ διατεταγμένα. ὁ μὲν οὖν Χαρίξενος, πέντε μόνας ἡμέρας ὑπερβιούς, ἀπέθανεν· ὁ δὲ Ἀρεταῖος, ἄριστος κληρονόμος γενόμενος, τιμῶν τε τὸν ἐκείνου, καὶ τῷ αὐτοῦ μερίδα προσλαβών, τρέφει τε τὴν Εὐδαμίδα τῷ μητέρα, καὶ τῷ θυγατέρα ἐκ τοσούτου ἐκδέδωκεν, ἀπὸ πεντήκοντα πέντε, ὧν εἶχε, δύο μὲν τῇ αὐτοῦ θυγατρί, δύο δὲ τῇ τοῦ Φίλου ἐπιδούς, καὶ τὸν γάμον γε αὐταῖν ὑπὲρ μιᾶς ἡμέρας ἠξίωσε γενέσθαι. τί σοι δοκεῖ, ὦ Τόξαρι, ὁ Ἀρεταῖος οὗτος; ἆρα φαῦλον παράδειγμα φιλίας προκεῖσθαι, τοιαῦτα κληρονομήσαντα, καὶ μὴ προσθεῖναι τοῖς ἀφανέσι τοῦ φίλου; ἢ πάνυ καὶ τοῦτον ἐν ταῖς τελείαις ψήφοις μίαν τῶν πέντε εἶναι; TO. Καὶ σοῦ μὲν καλῶς· ἐγὼ δὲ, τὸν Εὐδαμίδα πολὺ μᾶλλον ἐθαύμασα τοῦ θάρσους, ὃ εἶχε πρὸς τοὺς φίλους· ἐδήλου γὰρ ὡς καὶ αὐτὸς αὖ τὰ ὅμοια ἔπραξεν ἂν αὐτοῖς, εἰ μὴ καὶ ὑπ' ἀφανίσας ταῦτα ἐπεγέγραπτο, ἀλλὰ πρὸ τῶν ἄλλων ἦκεν αὖ ἄγραφος κληρονόμος τῶν τοιούτων. MN. Οὐ λέγῃς· τέταρτον δέ σοι διηγήσομαι, Ζηνόθεμιν τὸν Χαρμόλεω, Μασσαλίηθεν· ἐδείχθη δέ μοι ἐν Ἰταλίᾳ πρεσβεύοντι ὑπὲρ τῆς πατρίδος, καλὸς ἀνὴρ, καὶ μέγας, καὶ πλούσιος, ὡς ἐδόκει· παρεκάθητο δὲ αὐτῷ γυνὴ ὑπὸ ζεύγους ὀδοιπορούσῃ, τά τε ἄλλα εἰδεχθὴς, καὶ ξηρὰ ὄμμα τὸ δεξιὸν, καὶ τὸν ὀφθαλμὸν ἐκκεκομμένην, πυλωδόντιόν τι καὶ ἀπρεπὲς μορμολύκειον. εἶτα ἐπεὶ ἐθαύμασα εἰ καλὸς οὗτος, καὶ ὠραῖος ὤν, ἀνέχεται παροχουμένῳ τοιαύτῃ αὐτῷ γυναικί, ὁ δείξας μοι αὐτὸν, διηγεῖτο τὸν δυσκλεᾶ τοῦ γάμου, ἀκριβῶς εἰδὼς ἕκαστα· Μασσαλιώτης δὲ καὶ αὐτὸς ὤν. Μενεκράτει γὰρ, ἔφη, τῷ πατρὶ τῆς δυσμόρφου ταύτης, φίλος ὢν ὁ Ζηνόθεμις, πλουτοῦντι καὶ τιμωμένῳ ὁμοτίμως ὤν. χρόνῳ δὲ ὁ Μενεκράτης ἀφῃρέθη τὸν βίον ἐκ καταδίκης, ὅτε καὶ ἄτιμος ἐγένετο ὑπὸ τῶν ἑξακοσίων, ὡς ἀποφηνάμενος γνώμην πονηράν. οὕτω δὴ οἱ Μασσαλιῶται κολάζομεν, ἔφη,

quòd eiusmodi hæreditatem Aretæus & Charixenus essent accepturi, felices videlicet: atque ita aiebant: Si quidem persoluent Eudamidæ, superstites etiam ipsi hæreditatem tradent mortuo. At hæredes quibus ista erant legata, vt audierũt, venerunt illico, agnoscẽtes ratáq; facientes ea quæ erant testamẽto mandata. Itaque Charixenus quinque duntaxat dies superstes, diem obiit. Aretæus autem optimus successor factus, tum illius, tũ suo ipsius susceptoonere, & matrem alit Eudamidæ, & filiam non ita pridem elocauit, ex quinque talentis quæ possidebat, duobus in propriæ filię dotem, duobus in amici filiam erogatis. Ac nuptias ambarum eodem die fieri voluit. Quid tibi, Toxaris, Aretæus iste videtur? numnam leue amicitiæ argumentum exhibuisse, adita huiusmodi hęreditate, neque deserto amici sui testamento? an hunc quoque in perfectis idoneísque calculis ponimus, vt sit vnus è quinque? TOX. Et iste quidem egregius: quanquam equidem Eudamidam multo magis ob fiduciam admiratus sum, qua fuit erga amicos: declarauit enim quòd & ipse eadem fuisset facturus erga illos, tametsi non essent ea scripta in testamento, verùm ante alios veniisset non scriptus taliũ hæres. MNE. Probè dicis. Sed quartum iam tibi narrabo, Zenothemin Charmolęi, Massilia oriundum: commonstrabatur autem mihi in Italia, patrię nomine legatum agenti, vir decorus, procerus, ac diues, vt apparebat. Assidebat illi vxor in rheda iter facienti, cùm alioqui deformis, tum dimidia, nempe dextra, corporis parte manca, alteróque capta oculo, teterrimum quoddam & refugiendum terriculum. Deinde cùm demirarer, si decorus ille quum esset ac venustus, sustineret eiusmodi mulierem sibi adiunctam: is qui mihi eum commonstrabat, causſam exponit quare in id matrimonium incidisset: nouerat enim compertè omnia: nam ipse quoque Massilienſis erat. Menecrati (inquit) huius fœdæ patri, amicus erat Zenothemis, viro diuiti ac honorato ipse iisdem rebus par. Deinde aliquanto pòst facultatibus exutus est ex condemnatione Menecrates, quo tempore pariter infamis, & ad capessendos magistratus inidoneus est iudicatus à sexcentis viris, tanquam qui sententiam iniquam pronuntiasset. Ad hunc autẽ modum, inquit, nos Massiliẽses, mulctamus,

IIII. Zenothemis Massiliensis, & Menecrates.

si quis corruptè iudicet. Grauiter itaque ferebat Menecrates, primùm, quòd esset condemnatus: deinde, quòd è diuite pauper: postremò, quòd ex nobili repentè factus esset infamis ac reiectitius. At præter cætera eum ipsa discruciabat filia iam nubilis, vtpote annos nata decem & octo, quam ne cum omni quidem patris substantia quam ante condemnationem possederat, dignatus fuisset quisquam ingenuus ac pauper facilè accipere, quæ tã infelici fuerit forma. Quin & concidere dicebatur, idque circa lunam crescẽtem. Hæc vbi apud Zenothemin deploraret, Bono, inquit, animo es Menecrates. Neque enim ipse egebis necessariis, & filia tua dignum aliquem suo genere sponsum inuenerit. Atque hæc eloquutus statim apprehensa illius dextra, deduxit domum: ibique opes, quæ illi multæ erant, partitus est cum illo: ac cœna parari iussa, conuiuio accepit amicos, & in his Menecratem, veluti iam è necessariis cuipiam persuasisset vt puellam in matrimonium acciperet. Posteaquam autem conuiuium peregerant, libassẽtque Diis, tum verò plenum illi calicem porrigens, Accipe, inquit, Menecrates à genero symbolum affinitatis, poculum: nam hodie ducturus sum ego filiam tuam Cydimacham: dotem autem iam olim accepi talenta quinque & viginti. Illo verò respondente, Absit, ne feceris ô Zenothemis, néve ipse vsque adeo insaniam, vt te neglectum, qui & iuuenis es, & formosus, conspiciam cum deformi puella ac debilitata coniugatum: Hæc, inquam, illo loquente hic sponsam adiunctam tollens, abduxit in thalamum: ac paulo pòst prodiit, ea deuirginata: atque ex eo tempore cum illa viuit, supra modum diligens, & quemadmodum vides, circumferens eam. Et non solùm non pudet matrimonij, verumetiam perinde atque glorians de eo, sic ostentat, propterea quòd negligit corporis formam ac fœditatem, ad hæc opes & famam: tantùm amici rationem habet Menecratis, neque arbitratur eum sexcentûm virûm sententia deteriorem esse factum, quantum ad necessitudinem. Quanquam pro his iam illi gratiam retulit fortuna, ad hunc modum: Puellus enim ei formosissimus ex illa deformissima susceptus est. Neque diu est quòd tollens hunc pater, intulit in curiam, frondibus oleaginis coronatum, ac pullis amictum,

A εἴ τις ϖ̃δηνομα γράψειεν. ἐλυπεῖτο οὖν ὁ Μενεκράτης, καὶ ὅτι τῇ καταδίκῃ, καὶ ἐπεὶ ἐκ πλουσίου πένης, καὶ ἐξ ἐνδόξου ἄδοξος ἐν ὀλίγῳ ἐγένετο. μάλιστα δὲ αὐτὸν ἐλύπει θυγάτηρ αὐτῃ, ὑπάνδρος ἤδη, καὶ ὀκτωκαιδεκέτις οὖσα, ἵν' οὐδὲ μιᾷ πάσης τῆς οὐσίας τῆς πατρῴας, ἵν' γε ϖ̃ρὸ τῆς καταδίκης ἐκέκτητο, ἀξίωσειεν ἄν τις τῶν γε εὐγενῶν, καὶ πενήτων, ῥᾳδίως ϖ̃ροσλαβέσθαι, οὕτω κακοδαίμονα οὖσαν τὴν ὄψιν. ἐλέγετο δὲ καὶ καταπίπτειν ϖ̃ρὸς τὴν σελήνην αὐξανομένην. ὡς ὁ Ζηνόθεμις ἀποδύρετο, θαῤῥεῖ, B ἔφη, ὦ Μενέκρατες, οὔτε γὰρ ἀπορήσεις τῶν ἀναγκαίων, καὶ ἡ θυγάτηρ σου ἄξιον τῶν γονέων εὑρήσει νυμφίον πᾶσα· καὶ ταῦτα ἅμα διεξιών, λαβόμενος αὐτὸν τῆς δεξιᾶς, ἦγεν εἰς τὴν οἰκίαν, καὶ τὴν τε οὐσίαν ϖ̃ολλὴν οὖσαν, ἐπέμερε ϖ̃ρὸς αὐτόν· καὶ δεῖπνον ϖ̃ολυτελῆ παρασκευασθῆναι κελεύσας, εἱστία τοὺς φίλους, καὶ τὸν Μενεκράτην, ὡς δή τινα τῶν ἑταίρων πεπεικὼς ἐπιγῆναι τῆς κόρης τὸν γάμον. ἐπεὶ δὲ ἐδεδείπνηντο αὐτοῖς, καὶ ἐσπείσθην τοῖς θεοῖς, ἐκ ταύτης δὴ μέσην αὐτῷ τὴν φιάλην ϖ̃ροτείνας, C Δέδεξο, εἶπεν, ὦ Μενέκρατες, ϖ̃αρὰ τοῦ γαμβροῦ φιλοτησίαν· ἄξομαι γὰρ ἐγὼ τήμερον τὴν θυγατέρα Κυδιμάχην. τὴν ϖ̃ροῖκα δὲ πάλαι εἴληφα, τάλαντα πέντε καὶ εἴκοσι. τοῦ δὲ, ἄπαγε λέγοντος, μὴ σύγε, ὦ Ζηνόθεμι, μὴ οὕτω μανείην, ὡς ϖ̃ροΐδειν σε, νέον ἐκ καλὸν ὄντα, χήρᾳ αἰσχρᾷ καὶ λελωβημένῃ συγκαταζυγνύμενον. ὁ δὲ, ταῦτα διεξιόντος, ἁρπάσας τὸν νυμφίον, ἀπῆγε ἐς τὸν θάλαμον· καὶ μετ' ὀλίγον ϖ̃ροῆλθε, διαχωρήσας αὐτόν. ἐκ δὲ τοῦ ἀπ' ἐκείνης σιωπῆσιν ἐθαύμαζον, καὶ πρώτη ὡς ὁρᾷς ϖ̃ροσαγορεύουσα αὐτήν· ἢ οὐχ D ὅπως ἂν αἰσχυνθῇ τὸν γάμον, ἀλλὰ καὶ σεμνυνομένῳ ἔοικεν, ὑπερδιχυρίζεσθαι ὡς καταφρονητὴν τοῦ ἐν σώματι καλοῦ, καὶ αἰσχροῦ, καὶ πλούτου, καὶ δόξης, ἀφορᾷ δὲ ἐς τὸν φίλον, καὶ τὸν Μενεκράτην. τοιόνδε οἶδα χεῖρον ϖ̃ροῖκα φιλίᾳ ἐπὶ τοῦ ψήφου τῶν ἑξακοσίων γεγενέναι. πλὴν ἤδη γε τούτων ὅπως αὐτὸν ἠμείψατο καὶ ἡ τύχη· παιδίον γὰρ πάγκαλον ἐκ τῆς αἰσχίστης αὐτῷ ταύτης ἐγένετο· καὶ ϖ̃ρόῤῥιζον γε, ἐπεὶ ἁρπάσθεν αὐτὸ εἰσεκόμισεν ὁ πατὴρ ἐς βουλευτήριον, ἄλλῳ ἐστεμμένον, καὶ μέλανα ἀμπεχόμενον, ὡς

ὡς ἐλεεινότερον φανεῖν ὑπὲρ τοῦ πάππου, ὃ μὲν βρέφος ἀνεγέλαστε πρὸς τοὺς βουλευτάς, καὶ συνεχρότει τῇ χειρί. ἡ βουλὴ ζημιοῖ τὸν Μενεκράτη τῇ καταδίκῃ, καὶ ἤδη ἔντιμος ἦν, τηλικούτῳ συνηγόρῳ χρησάμενος πρὸς τὸ συνέδριον. τοιαῦτα ὁ Μασσαλιώτης ἔλεγε τὸν Ζηνόθεμιν εἰρηκέναι ὑπὲρ τοῦ φίλου, ὡς ὁρᾷς, ὦ μικρά, οὐδὲ ὑπὸ πολλῶν ἂν Σκυθῶν γινόμενα· οἵτε καὶ τὰς παλλακὰς ἀκριβῶς τὰς καλλίστας ἐκλέγεσθαι λέγουσι. λοιπὸς ἡμῖν ὁ Δημήτριος· καί μοι δοκῶ οὐκ ἄλλον ἑρᾷν, Δημητρίου τοῦ Σουνιέως ὁπλαδρόμος. συνεκπλεύσας δὲ εἰς τὴν Αἴγυπτον ὁ Δημήτριος, Ἀντιφίλῳ τῷ Ἀλωπεκῆθεν, ἑταίρῳ ἐκ παίδων ὄντι, καὶ συνεφήβῳ, συνιῶν, καὶ συνεπαιδεύετο, αὐτὸς μὲν, τὴν Κωϊκὴν ἄσκησιν ἀσκούμενος ὑπὸ τοῦ Ῥοδίου ἐκείνου σοφιστοῦ· ὁ δὲ Ἀντίφιλος, ἰατρικὴν ἄρα ἐμελέτα. καὶ δή ποτε ὁ μὲν Δημήτριος ἔτυχεν εἰς τὴν Αἴγυπτον ἀποδημῶν καὶ θέας τῶν πυραμίδων, καὶ τοῦ Μέμνονος. ἤκουε γὰρ ταύτας ὑψηλὰς ὄσας, μὴ παρέχειν σκιὰν τὸν ἥλιον. τούτων ἐπιθυμήσας Δημήτριος, θέας μὲν τῶν πυραμίδων, ἀκροάσεως δὲ τοῦ Μέμνονος, ἀναπλεύσας καὶ τὸν Νεῖλον, ἕκτον ἤδη μῆνα, ὀκνηρότατα πρὸς τὴν ὁδὸν καὶ ὁ θάλπος, ἀπολιπὼν τὸν Ἀντίφιλον. ὁ δὲ ἐν τοσούτῳ συμφορᾷ ἐλλήσατο, μᾶλλον γυναίῳ τινὸς φίλου δεομένῃ. οἰκέτης γὰρ αὐτοῦ Σύρος, ὃν τοιοῦμαι, καὶ τῶν πατρίδα, ἱεροσύλοις τισὶ κοινωνήσας, συνεσπλεύσατε αὐτοῖς εἰς τὸ Ἀνουβείειον, καὶ ἀποσυλήσαντες τὸν θεὸν, χρυσᾶς τε φιάλας δύο, καὶ κηρύκιον χρυσοῦν καὶ τοῦτο, καὶ κυνοκεφάλους ἀργυροῦς, καὶ ἄλλα τοιαῦτα, κατέθεντο πρῶτα παρὰ τῷ Σύρῳ· εἶτ' ἐμπεσόντες (ἐάλωσαν γάρ τι ἀπεμπολῶντες) ἅπαντα εὐθὺς ἔλεγον στρεβλούμενοι ὑπὸ τῶν ἐχόντων, καὶ ἀγόμενοι ἦκον ὑπὸ τὴν οἰκίαν τοῦ Ἀντιφίλου, καὶ τὰ φώρια ἐξέφερον ὑπὸ κλίνην τινὶ, ἐν σκοτεινῷ κείμενα. ὅτε οὖν Σύρος ἐδέδετο εὐθύς, καὶ ὁ δεσπότης αὐτοῦ Ἀντίφιλος· οὗτος μὲν καὶ μεταξὺ ἀκροώμενος τοῦ διδασκάλου, ἀναστατθεὶς, ἐβοήθει δὲ σοβεῖς· ἀλλὰ καὶ οἱ τέως ἑταῖροι, ἀπεστρέφοντο ὡς τὸ Ἀνουβείειον συλήσαντα, καὶ ἀσέβημα αὐτοῖς ἡγοῦντο εἰ, εἰ συνέπιόν ποτε

A quò plus miserationis ad eo conciliaret. At infans arridebat iudicibus, & manibus complodebat. Itaque curia commota super illo, remisit mulctam Menecrati: atque ille iam rei famæque restitutus est, eiusmodi patrono vsus apud iudices. Hæc affirmabat Massilienſis Zenothemin amici gratia fecisse, haud mediocria, sicuti vides, neque qualia passim Scythæ factitant; qui concubinas formosissimas summa cura diligere dicuntur. Restat nobis quintus. Neque verò mihi videor alium quempiam debere dicere Demetrio Sunienſi præterito. Nauigarat in Ægyptum Demetrius vnà cum Antiphilo Alopecensi, quicum illi iam inde à teneris annis fuerat amicitia, atque ephebus ephebo conuixerat, paritérque fuerat eruditus, ipse quidem Cynicam disciplinam sequutus sub Rhodio illo sophista, Antiphilus verò medendi scientiam exercuerat. At hoc temporis fortè profectus fuerat in Ægyptum, ad spectaculum Pyramidum, Memnonísque. Nam audiuerat, illas, quum essent sublimes, vmbram non iacere: Memnonem autem vocem edere exoriente sole. Harum igitur rerum cupiditate adductus Demetrius, videlicet vt Pyramidas intueretur, ac Memnonem audiret: sextum iam mensem aduerso Nilo nauigabat, relicto Antiphilo, quòd is itinere atque æstu defessus esset. Huic autem interea calamitas incidit, quæ singularem quempiam amicum postularet. Nam puer eius vt nomine, ita & patria Syrus, inita societate cum sacrilegis aliquot, vnà cum illis in Anubis templum irrupit: sublatóque Deo, ad hoc phialis aureis duabus, tum caduceo, aureo & hoc, neque non cynocephalis argenteis, atque id genus aliis, omnia apud Syrum depositerat. Deinde fortè comprehensi, (capti enim fuerant diuendentes nescio quid) rem omnem protinus confessi sunt, districti in rota: deportatíque venerunt in ædes Antiphili: ibi res furto sublatas depromebant, sub lectica quadam in abdito conditas. Syrus itaque illico vinctus, vnáque herus huius Antiphilus: atque is quidem interea dum præceptorem audit, auulsus. Nec opitulabatur quispiam: quin magis hi qui fuerant hactenus amici, auersabantur hominem, tãquam qui templum Anubis sacrilegio compilasset: seséque impiari credebant, si cum illo bibissent

Vt par. Demetrius Sunienſis, & Antiphilus Alopecenſis.

aut ediſſent. Porrò duo qui reliqui erant pueri, quicquid erat in domo, conuaſantes, fuga diſceſſerunt. In vinculis igitur erat miſer Antiphilus multum iam temporis: habitus interim omnium, quantum in carcere erat, ſontium ſceleſtiſſimus. Porrò præfectus carceris Ægyptius, homo ſuperſtitioſus, ratus ſeſe gratum facere deo, atque illius vlciſci vices, grauis Antiphilo imminebat. Quòd ſi quando defenderet, affirmans ſe nihil eiuſmodi patraſſe, impudens habebatur: atque hoc nomine multo etiam magis erat inuiſus. Subægrotabat itaque iam, maléque habebat: nec mirum: quippe qui humi cubaret, idque etiam noctu, neque crura ſineretur protendere, ligno incluſa: nam per diem cataſta ſtringebatur, altera manu vincta ferro: at noctu cogebatur totus in vinculis eſſe. Ad hæc inſuper domicilij pædor ac præfocatio, multis ibidem vinctis, locúmque anguſtũ prementibus adeò, vt vix reſpirarent, tum ferri ſtridor, ac ſomnus exiguus, hæc omnia moleſta erant, atque intoleranda: nimirum homini eiuſmodi rerum inſueto, miniméque ad tam durum vitæ genus exercitato. Quum verò iam deficeret, ac ne cibum quidem capere poſſet, reuerſus eſt tandem & Demetrius, nihil dum ſciens eorum quę acciderant. Vt autem cognouerat quo in loco res eſſet, ſtatim q; curriculo ad carcerem veniſſet: tum quidem admiſſus non eſt, propterea quòd veſpera iam eſſet, & carceris cuſtos iamdudum occluſis foribus dormiebat, miniſtris excubias agere iuſſis. At mane quum eſſet ingreſſus, multis videlicet precibus admiſſus, accedens, multo tempore quęrebat Antiphilum: quippe malorum multitudine ſic immutatum, vt cognoſci non quiret. Circumiens igitur, è vinctis vnumquemque contemplabatur, eorum more qui familiarium cadauera iam marcida facta requirunt in ſtragibus. Quòd ni nomen fuiſſet eloquutus, Antiphilum Denomenis filium: ne longo quidem tempore potuiſſet agnoſci quiſnam eſſet: yſqueadeo præ malis erat transfiguratus. Vt verò ad vocem agnitam reſpondiſſet, atque adeunte illo comam diduxiſſet, eam à vultu abigens, ſordidam atque impexam, oſtendit ſeſe quis eſſet. Hîc ambo collapſi ſunt, oculis obortа caligine in tam inopinato ſpectaculo. Verùm aliquanto pòſt, poſteaquam & ipſe ſibi redditus,

A ἢ συμφοιτήσαντα αὐτῷ. καὶ οἱ λοιποὶ δὲ τῶν οἰκετῶν, δύο ὄντες, ἅπαντα ἐκ τῆς οἰκίας συσκευασάμενοι, ᾤχοντο φεύγοντες. ἐδέδετο οὖν ὁ ἄθλιος Ἀντίφιλος πολὺν ἤδη χρόνον, ἀπορώτατος, ὅσοι ἦσαν κακοῦργοι ἐν τῷ δεσμωτηρίῳ, μιαρώτατος εἶναι δοκῶν. καὶ ὁ ὅτι τῶν δεσμοφυλάκων Αἰγύπτιος δεισιδαίμων ἀνὴρ ἦν θεοῦ, ὡς ἐκ θεοῦ τιμωρήσων τὰ τῷ θεῷ, βαρὺς τῷ Ἀντιφίλῳ ἐφέστως. εἰ δέ ποτε ἀπολογοῖτο λέγων, ὡς οὐδὲν τοιοῦτον εἰργάσατο, αἰσχρῶς ἐδίκει, καὶ πολὺ πλέον ὅτι τοῦτο ἐμισεῖτο. ὑπὸ γὰρ τοῦ λοιμοῦ ἤδη, καὶ πονήρως εἶχεν, οἷς εἰκὸς χαμαὶ καθεύδοντα, καὶ τῆς B νυκτὸς, οὐδὲ ἐκτείνειν τὰ σκέλη δυνάμενον, ἐν τῷ ξύλῳ καθακεκλεισμένα· τῆς μὲν γὰρ ἡμέρας ὁ κλοιὸς ἦρκε, καὶ ἡ ἑτέρα χεὶρ πεπεδημένη· εἰς δὲ τὸ νύκτα, ἔδει ὅλον καθεδεῖσθαι· καὶ μετὰ τοῦ οἰκήματος ἡ δυσοσμία, καὶ ὁ πνίγος, ἐν τοσούτῳ πολλῶν δεδεμένων, καὶ ἐστενοχωρημένων, καὶ μόλις ἀναπνεόντων, καὶ τὸ σανίδιον ὁ ψόφος, καὶ ὕπνος ὀλίγος, ταῦτα πάντα χαλεπὰ ἦν, καὶ ἄφαρτα, οἷα αὐδρὶ ἐκείνων ἀήθη, καὶ ἀμελετήτῳ τοιᾶς οὕτω σκληρᾶς τῆς διαίτης. ἀπαγορεύοντος δὲ αὐτοῦ, καὶ μηδὲ σῖτον αἴρεσθαι θέλοντος, ἀφικνεῖται ποτὲ καὶ ὁ Δημήτριος, οὐδὲν εἰδὼς τῶν ἤδη γεγενημένων. καὶ ὅπως ἔμαθεν, ὡς εἶχεν, βύθιος ὅτι τὸ δεσμωτήριον, δρομαῖος ἐλθών, τότε μὲν οὐκ εἰσεδέχθη, ἑσπέρα γὰρ ἦν· καὶ ὁ δεσμοφύλαξ πάλαι κεκλεικὼς τὴν θύραν, ἐκάθευδε, φερουρῶν τοῖς οἰκέταις τῶν κεκλεισμένων. ἑῷθεν δὲ εἰσέρχεται, πολλὰ ἱκετεύσας καὶ παρελθών, ὅτι πολὺ μᾶλλον ἐζήτει τὸν Ἀντίφιλον, ἄδηλον ὑπὸ τῶν κακῶν γεγενημένον, καὶ ὠχριῶν, ἀνεσκοπεῖτο καθ' ἕκαστον τῶν δεδεμένων, ὥσπερ εἰώθεσαν οἱ τοὺς οἰκείους νεκροὺς, ἤδη εἰδώλων ὄντων ἀναζητοῦντες ἐν ταῖς στοιβαῖς. καὶ εἴ γε μὴ τοὔνομα ἐβόησεν, Ἀντίφιλον Δημομένους, καὶ ὅτι πολὺ ἠγνόησεν αὐτὸν ὅστις ἦν, τοσοῦτον ἤλλακτο ὑπὸ τῶν δεινῶν. ὡς δὲ τῇ φωνῇ ἀναθόμενος ἀνεβόησε, καὶ προσιόντος, ἀφαιρεῖλας τῇ κόμῃ, καὶ ἀπάγων τὸ πρόσωπον αὐχμηρὸν καὶ συμπεπιλημένον, ἔδειξεν αὐτὸν ὅστις ἦν, ἀμφὶ μὲν αὐτίκα πίπτουσιν ἰλιγγιάσασαι ὅτι τῇ ἀπροσδοκήτῳ θέᾳ. χρόνῳ δὲ ἀναλαβὼν αὐτόν τε

καὶ τὸν Ἀντίφιλον ὁ Δημήτριος, καὶ ἕκαστα, ὡς εἶχεν, ἐκπυθόμενος πρὸς αὐτοῦ, θαρρύνει τε καὶ παρακελεύεται· καὶ διελὼν ὁ τριβώνιον, τὸ μὲν ἥμισυ αὐτὸς ἀναβάλλεται, τὸ λοιπὸν δὲ, ἐκείνῳ δίδωσιν, ἀλλ' εἴ τι παρεὰ καὶ ἐκτετυχωμένα ῥάκη περιεπάσας, καὶ τὸ ἀπὸ τούτου, πρώτα ἔφόρουν στενῶν, ὁπτιμιγάμενος αὐτοῖς, καὶ θεραπεύων. παιδιαῖς γὰρ ἑαυτὸν τοῖς ἐν τῷ λιμένι ἐμπόροις, ἕωθεν εἰς μέσην ἡμέραν, ὑπὲρ ὀλίγων ἀπέφερεν ἀχθοφορῶν. εἶτ' ἐπιμελητὴν ἐκ τοῦ ἔργου, μέρος μὲν τοῦ μισθοῦ τῷ δεσμοφύλακι καταβαλών, πιθανὸν αὐτῷ καὶ εἰρηνικὸν ἀπεργάζετο αὐτόν· τὸ λοιπὸν δὲ εἰς τὴν τοῦ φίλου θεραπείαν ἱκανῶς αὐτῷ διήρκει, καὶ τὰς μὲν ἡμέρας στενῶν τῷ Ἀντιφίλῳ, παραμυθούμενος· ἐπεὶ ἡ νὺξ κατελάβοι, ὀλίγον ὑπὲρ τῆς θύρας τοῦ δεσμωτηρίου, σιδαρίδιόν τι ποιησάμενος, καὶ φύλλα ὑποδησάμενος, ἀνεπαύετο. χρόνον μὲν οὖν τινα οὕτω διῆγον, εἰσιόντι μὲν ὁ Δημήτριος ἀκωλύτως, ῥᾷον ἤ φέρων τὴν συμφορὰν ὁ Ἀντίφιλος, ὕστερον ἢ ἀποθανόντος ἐν τῷ δεσμωτηρίῳ λῃστοῦ τινος ὑπὸ φαρμάκων, ὡς ἐδόκει, φυλακή τε ἀκριβὴς ἐγένετο, καὶ οὐκέτι πρόσοδός τις ἐς τὸ οἴκημα τοῦ λελυμένων. ἐφ' οἷς ἀπορῶν, καὶ διαπονούμενος, οὐκ ἔχων ὅπως πρόφασιν τῷ ἑταίρῳ, παρεισαγγελλοῖ ἑαυτὸν, παρελθὼν τῷ στρατάρχῃ, ὡς εἴη κεχοινωνηκὼς τῆς ὑπὲρ τὸν Ἄνουβιν ὑπαθλῆς. ὡς ἢ τοῦτο εἶπεν, ἀπήγετο βιαίως εἰς τὸ δεσμωτήριον, καὶ ἀγθεὶς παρὰ τὸν Ἀντίφιλον (τοῦτο γὰρ μάλις πολλὰ ἱκετεύσας τὸν δεσμοφύλακα, διέφθειρε παρ' αὐτῷ πλησίον τῷ Ἀντιφίλῳ, καὶ ὑπὸ τῷ αὐτῷ κλοιῷ δεδέσθαι) ἔνθα δὴ καὶ μάλιστα ἔδήλωσε τὴν εὔνοιαν, ὡς εἶχε πρὸς αὐτὸν, ἀμελῶν μὲν τοῦ καθ' ἑαυτὸν δεινῶν· καίτοι συνόντος αὐτοῦ ὁπτιμιγάμενος ἢ ὅπως ἀκίνδυνος μάλιστα καὶ καθευδήσοι, καὶ ἧττον ἀνιάσοι· ὥστε ῥᾷον ἔφερον μετ' ἀλλήλων κακοπαθοῦντες χρόνῳ ἢ καὶ τοιόν δέ τι προσπεσὸν, ἔπαυσεν αὐτοὺς δυστυχοῦντας· εἰς γὰρ τῶν δεδεμένων, ἐκ οἶδ' ὅθεν, ῥίνης εὑπορήσας, καὶ συνωμότας πολλοὺς τοῦ δεσμοῦ προσλαβών, ἀπορρήξαντες τὸν ἅλυσιν, ἣ ἐδέδεντο ἐξῆς, τῶν κλοιῶν εἰς αὐτὴν διφρομένων, καὶ ἀπολυθέντες ἅπαντας· οἱ δὲ ἀποκτείναντες βιαίως ὀλίγους ὄντας τοὺς φύλακας, ἐκπηδῶσιν ἀθρόοι.

A & Antiphilum recipiens Demetrius, de singulis esset illum diligenter percontatus, bono animo esse iubet. Tum dissecto pallio, dimidiato quidem induitur ipse, reliquum autem illi donat, detractis illi putribus atque detritis quibus erat opertus panniculis: atque ex eo die modis omnibus illi aderat, curam eius agens, inseruiénsque. Locans enim sese iis qui versabantur in portu mercatoribus, à mane ad medium vsque diem oneribus gestandis non parum lucri faciebat. Deinde ab opere reuersus, mercedis partem carcerario in manum dabat, quò illi mansuetum hunc ac pacatum redderet.
B De reliquo autem in amici curam affatim suppeditabat. Atque interdiu quidem aderat Antiphilo, quò illum consolaretur: vbi verò nox occupasset, pro carceris foribus facto ex herbis torulo, substratisque frondibus, acquiescebat. Et in hunc quidem modum aliquandiu degebant: vt Demetrius nullo vetante ingrederetur, atque ob id mitiùs ferret calamitatem Antiphilus: donec extincto in carcere latrone quopiam, idque, vt putabatur, veneno: & custodiæ exactissimè obseruatæ, neque deinde quisquã admissus
C in domicilium vinculis liber. Quas ob res dubius atque anxius, quum alia via non pateret, qua liceret amico adesse: adito præfecti collega, seipsum defert, tanquam in irruptione templi Anubis communem operam addidisset. Id simul atque confessus est, abductus est illico in carcerẽ, ac ductus ad Antiphilum. (Nam hoc magnis precib. vix obtinuerat à carcerario, vt proximè Antiphilo, atque eadem in trabe vinciretur.) Hic igitur vel maximè declarauit quanto in illum fuerit amore, quum sua ipsius incommoda negligeret; cùm & ipse interim ægrotaret: illud autem curæ haberet,
D quo pacto fieri posset vt ille & quamplurimum dormiret, & minimùm angeretur. Atque ita commodè tolerabant, communicatis inter ipsos malis: donec aliquanto pòst tale quiddam accidit, quod finem fermè eorum imponeret calamitati. Siquidem è vinctis quispiam haud scio vnde nactus limam, adiunctis coniuratis captiuorum plerisque, catenam insecuit qua seriatim erant adstricti, cyphonibus in hanc insertis, soluítque omnes. Qui quidem facilè trucidatis (quippe paucis) custodibus, conglobati prosilière:

atque hi quidem illico quò quisque poterat, dissipati: postea plerique sunt comprehensi. Porrò Demetrius & Antiphilus inibi remanserunt, Syro quoque retento, qui iam aufugere parabat. Vt autem diluxisset, Ægypti præses cognito quod acciderat, emisit quidem qui illos insequerentur: accersitis autem iis qui erant cum Demetrio, soluit à vinculis, collaudatos, quòd soli non aufugissent. At illis haudquaquam sat erat vt hoc titulo dimitterentur: clamabat autem Demetrius, sibique non mediocribus in rebus iniuriam fieri prætendebat, si pro maleficis habiti, viderentur vel commiseratione, vel ob id laudis quòd non aufugissent, dimitti. In summa compulêre iudicem vt caussam exactiùs excuteret. At hic vbi reperit nihil eos commeritos, collaudatos illos, Demetrium autem scorsum quoque admiratus, liberos esse iussit, consolatus super pœnam quam tulerant præter ius in vincula coniecti. Quinetiam ambos munere prosecutus est, idque de suo: Antiphilum drachmarum decem millibus: bis tanto Demetrium. Ac Antiphilus etiam nunc quidem in Ægypto est: Demetrius autem sua quoque viginti millia relinquens amico, concessit in Indiam, profectus ad Brachmanas, tantum hoc loquutus Antiphilo, meritò sibi iam ignoscendum videri quòd tum ab eo discederet: neque enim sibi opus fore pecunia, quoad is perseueraret esse qui erat, videlicet qui possit paucis esse contentus: neque illum ampliùs egere amico, quippe cui res iam feliciter haberent. Huiusmodi sunt, Toxaris, amici Græci. Quòd ni initiò notasses nos, tãquam qui verbis nos iactaremus; idem profectò relaturus eram tibi complures orationes, atque eas egregias, quas Demetrius habuerit in iudicio: cùm interim pro se ipso nihil responderet: pro Antiphilo verò lacrymas funderet, atque etiam supplex esset: totámque caussam in sese reciperet, donec Syrus flagris cæsus, ambos eos liberos fecit. Hos igitur paucos è plurimis, quos mihi primùm memoria suggessit, tibi narrauerim præclaros ac firmos amicos. Quod reliquum est, iam decedens à narratione, tibi dicendi partes trado. Tu porrò vti Scythas his non inferiores referas, sed longè præstantiores, tibi ipsi curæ fuerit, si quid de dextra solicitus es, ne ea tibi præcidatur.

A ἐκῆνοι μὲν ὧν ὅ πρωτηκα ἔνθα ἐδύναντο ἕκαστος διεφθάρεντες, ὕστερον συνελήφθησαν οἱ πολλοί. ὁ Δημήτριος δ', καὶ ὁ Ἀντίφιλος, κατ' χώραν ἔμειναν, καὶ τὸν Σύρον λαβόμενοι ἤδη ἀπιόντος. ἐπεὶ δ' ἡμέρα ἐγένετο, μαθὼν ὁ τῶν Αἰγυπτίων ὑπαρχος ἐπεξαμιλλώμενος, ὃ συμβεβηκὸς, ἐπ' ἐκείνους μὲν ἔπεμψε τοὺς διωξομένους, μεταστηλάμενος δ' τοὺς ἀμφὶ τὸν Δημήτριον, ἀπέλυσε τ δεσμῶν, ἐπαινέσας ὅτι μόνοι οὐκ ἀπέδρασαν· ἀλλ' οὐκ ἐκεῖνοί γε ἠγάπησαν, ὅτως ἀφιέμενοι· ἔδοα δ' ὁ Δημήτριος, καὶ δῆτα ἐποίει ἀδικεῖσθαι σφᾶς ὀλίγα, εἰ δόξουσι κακοῦργοι ὄντες, ἐλέῳ ἢ ἐπαίνῳ τ μὴ ἀποδρᾶναι, ἀφεθῆναι. καὶ τέλος, ἐπειδὴ κατέστησε τὸν δικαστὴν, ἀκριβῶς τὸ πρᾶγμα ἐξετάσαι. ὁ δὲ, ἐπεὶ ἔμαθεν οὐδὲν ἀδικοῦντας, ἐπαινέσας αὐτοὺς, τ Δημήτριον δ' ἐς πόνον θαυμάσας, ἀφῆκε, καταμυθησάμενος ὅτι τῇ κολάσει, ἐπὶ ἐπέσχοντο ἀδίκως δεθέντες, ἐς ἑκάτερον δωρησάμενος, πρὸ αὐτοῦ δραχμῶν μὲν μυρίαις τὸν Ἀντίφιλον, δὶς τοσαύταις δὲ τὸν Δημήτριον. ὁ μὲν ὧν Ἀντίφιλος, ἔτι καὶ νῦν ἐν Αἰγύπτῳ ὀστίν. ὁ δ' Δημήτριος, ἐς τὰς αὐτοῦ δισμυρίας ἐκείνῳ καταλιπὼν, ὥχετο ἀπιὼν εἰς τ Ἰνδικὴν, πρὸς δὲ τοὺς Βραχμᾶνας, τοσοῦτον εἰπὼν πρὸς τὸν Ἀντίφιλον, ὡς συγγνωστὸς ἂν εἰκότως νομίζοιτο, ἤδη ἀπολιπὼν αὐτόν· ὅτε γὰρ αὐτὸς δέοιτο τῶν χρημάτων, ἔστ' ἂν αὐτὸς ᾖ ὅπερ ὄστιν, ἀρκεῖσθαι ὀλίγοις δυνάμενος· ὅτε ἐκείνῳ ἔτι δῆλον φίλῳ, εὐπόρῳ ἂν πρὸς τῶν παρόντων χρημάτων. Τοιοῦτοι, ὦ Τόξαρι, οἱ Ἕλληνες φίλοι. εἰ δὲ μὴ προδιεβεβλήκεις ἡμᾶς, ὡς ἐπὶ ῥήμασι μεγαλορρημονοῦντας, καὶ αὐτὸς ἂν σοι τοὺς λόγους διεξῆλθον πολλοὺς ἐς ἀγαθοὺς ὄντας, οὓς ὁ Δημήτριος εἶπεν ἐν ᾧ δικαστηρίῳ, ὑπὲρ αὐτοῦ μὲν οὐδὲν ἀπολογούμενος, ὑπὲρ τ Ἀντιφίλου δ', καὶ δακρύων προσέπι, καὶ ἱκετεύων, ἐς ὃ πρὸς ἐφ' ἑαυτὸν ἀναδεχόμενος, ἄχρι μαστιγούμενος ὁ Σύρος, ἀμφοτέρους ἀφῆκεν αὐτούς. ἐγὼ μὲν οὖν τούτους ὀλίγους ἀπὸ πλείονων, οὓς πρώτους ἡ μνήμη ὑπέβαλε, διηγησάμην σοι, ἀγαθοὺς καὶ βεβαίους φίλους. καὶ τὸ λοιπὸν ἤδη καθαρὰς ἀπὸ τ λόγου, σοὶ τ ῥήσεως παραδίδωμι· σὺ δὲ ὅπως μὴ χείρους ἐρῇς τοὺς Σκύθας, μηδὲ πολλῷ τούτων ἀμείνους, αὐτῷ σοι μελήσῃ, εἴ τι ἐς τῆς δεξιᾶς πεφόβησαι, ὡς μὴ ἀποτμηθείης αὐτ.

ἀλλά χρὴ ἄνδρα ἀγαθὸν εἶναι· ἐπεὶ καὶ γελοῖα ἂν πάθοις, Ὀρέστῃ μὲν καὶ Πυλάδῃ πάνυ σοφιστικῶς ἐπαινέσας, ὑπὲρ δὲ τῆς Σκυθίας φαῦλος ῥήτωρ φανούμενος. ΤΟ. ἄγε, ὦ Μνήσιππε, ὅτι καὶ προτρεπτικός με ποιεῖς τοῦ λόγου, ὡς ὑπὲρ οὗ πάνυ σοι μέλον, εἰ ὑποπτήξεις τὴν γλῶτταν, κατατρίβεις ἐν τοῖς λόγοις· πλὴν ἀρξομαί γε ἤδη, μηδὲν ὡς περ σὺ καλλιλογησάμενος, ἅτε γὰρ Σκυθικὸν τοῦτο, καὶ μάλιστα ἐπειδὴν τὰ ἔργα ὑπὲρ φθέγηται τοὺς λόγους. προσδοκήσῃς μηδὲν τοιοῦτον παρ' ἡμῶν, οἷα σὺ διεξελήλυθας ἐπαινῶν, εἴ τις ἀπροικον ἔγημε αἰσχρὰν γυναῖκα, ἢ εἴ τις ἑταίρῳ ἐπέδωκε γαμουμένῃ θυγατρί, φίλῳ ἀνδρὸς, δύο τάλαντα, καὶ νὴ Δί', εἴ τις πρέσβεν ἑαυτὸν δεδησόμενον, ὅτι προεδήλωσε τῷ μικρὸν ὕστερον λυθήσεσθαι. πάνυ γὰρ φιλοτελῆ ταῦτα, καὶ μεγαλοψυχίαν ἐν αὐτοῖς ἢ ἀνδρεῖον ἔνι δοκεῖν. ἐγὼ δέ σοι διηγήσομαι φόνους πολλοὺς, καὶ πολέμους, καὶ θανάτους ὑπὲρ τῶν φίλων, ἵν' εἰδῇς ὡς παιδιὰ τὰ ὑμέτερά ἐστι, πρὸς τὰ Σκυθικὰ ἐξεπάσεσθαι. καίτοι οὐδὲ ἀλόγως αὐτὸ πεποίηκατε, ἀλλ' εἰκότως τὰ μικρὰ ταῦτα ἐπαινοῦντες· οὐδὲ γὰρ οὐδὲ εἰσὶν ὑμῖν ἀφορμαὶ ὑπὲρ μεγάλης, ὅρος ὑπάρξιν φιλίας, ἐν εἰρήνῃ βαθείᾳ βιοῦσιν, ὥσπερ ἐν γαλήνῃ πλέοντες, εἰ ἀγαθὸς ὁ κυβερνήτης ἐστί· χαλεπὸν γὰρ δεῖξαί σοι τοῦτο ἐν τῷ διαγνῶναι πρὸς ἡμῶν ἢ, συνεχεῖς οἱ πόλεμοι, ἢ ἐπελαυνόμεθα ἄλλοις, ἢ ὑποχωροῦμεν ὑπείκοντες, ἢ συμπεσόντες, ὑπὲρ νομῆς, ἢ λείας, μαχόμεθα· ἔνθα μάλιστα δεῖ φίλων ἀγαθῶν, καὶ δῆλον τοῦτο, ὡς βεβαιότατα συνιστάμεθα τοὺς φιλίας, μόνον τοῦτο ὅπλον ἄμαχον καὶ δεινὸν πολέμιον εἶναι νομίζοντες. προτερον δέ σοι εἰπεῖν βούλομαι, ὃν τρόπον ποιούμεθα τοὺς φίλους, οὐκ ἐκ τῶν ποτῶν, ὥσπερ ὑμεῖς, οὐδ' εἴ σωφρόνως τις, ἢ χείτων ὢν· οὐδ' ἐπειδάν τινα ἴδωμεν ἀγαθὸν ἄνδρα, καὶ μεγάλα ἔργα πεπραγότα δυνάμενον, ὅτι τάχιστα ἀπάντες ἀσπαζόμεθα. καὶ ὥσπερ ὑμᾶς ἐν τοῖς γάμοις, τοῦτο ἡμεῖς ὅτι τῶν φίλων ποιοῦμεν ἀξιοῦμεν, ὅτι πολὺ μνηστευόμενοι, καὶ πάντα ὑμοῦ πράττοντες, ὡς μὴ δόξωμεν ἀτιμάζειν τῆς φιλίας, μηδὲ ἀπόλιποι δόξωμεν εἶναι. καὶ ἐπειδὰν προχριθείς τις ἤδη φίλος ᾖ, σὺν θεῷ ὁ ἀπὸ τούτου,

A Verùm oportet ſtrenuum præſtare virum. Etenim res quædam vehementer ridicula tibi contigerit, ſi cùm Oreſtem ac Pyladem admodum ſophiſticè laudaris, pro Scythia dicens, orator ignauus appareas. TOXA. Rectè tu quidem, Mneſippe, qui quidem ad dicendum etiam exhortaris: perinde quaſi nihil ſolicitus ſis ne tibi lingua execetur, victo in narrationibus. Sed iam exordiar, nihil quidem quemadmodum tu, verbis phalerans atque exornans (neque enim is Scytharum mos) præſertim quum res ipſæ longè magis loquantur, quàm verba. Nihil autem eiuſmodi expecta-
B ueris à nobis, cuiuſmodi in commemorando laudibus extuliſti: puta ſi quis ſine dote duxerit deformem mulierem: aut ſi quis amici filiæ nubenti pecuniolam donauerit, duo talenta: ac per Iouem, ſi quis ſponte eat in vincula, quum certò ſciat ſe paulo pòſt eſſe ſoluendũ. Admodum enim leuia iſta, neque quicquam ineſt in his vel magni negotij, vel virile quod ſit. Cæterùm ego tibi referam multas cædes, belláque & mortes, amicorum cauſſa ſuſceptas, vt intelligas veſtra iſta luſum eſſe ſi cum Scythicis conferantur.
C Neque tamen iſtuc ſine cauſſa facitis, ſed meritò parua iſta miramini, propterea quòd non ſunt vobis admodum graues occaſiones declarãdę amicitiæ, quippe in alta pace viuentibus: quemadmodum nec in tranquillitate queas ſcire, bonus ſit gubernator, nécne: tempeſtate enim tibi opus fuerit ad hoc vt dignoſcas. At apud nos bella perpetua, & aut inuadimus alios, aut cedimus inuadentibus, aut vbi fortè cõcurrimus, pro paſcuis prędáque pugnamus. Hìc potiſſimùm opus eſt bonis amicis, eóque quamfirmiſſimè conſtituimus amicitias, ſola hæc arma inuicta atque inexpugnabilia eſſe iudi-
D cantes. Priùs autem volo tibi commemorare quo ritu faciamus amicos, non ex poculis, quemadmodum vos, neque ſi quis æqualis ſit, aut vicinus: verùm vbi ſtrenuum quempiam virum conſpexerimus, quique præclara facinora patrare poſſit, in hũc omnes ſtudio incumbimus: & quod vos in ambiendis coniugiis, id nos in amicis non grauamur, diu quaſi procos agentes, nihilque non facientes, ne videlicet fruſtremur amicitia, néve reiecti eſſe videamur. At vbi iã in amicitias cęteris repulſis delectus eſt quiſpiam, protinus fœdus initur, ac iuſiurandum,

Quomodo amicos eligant Scytha.

quod sit maximum, nimirum & victuros eos pariter, & mortem oppetiturum, si sit opus, alterum pro altero. Atque ita facimus. Etenim simul atque incisis digitis sanguinem in calicē destillauerimus, summisque intinctis gladiis ambo pariter admouentes biborimus, non est quicquam quod deinde nos queat dirimere. Admittuntur autem ad huiusmodi fœdera ad summum tres. Nam qui multis sit amicus, is eo loco habetur apud nos, quo communes istæ atque adulteræ vxores: arbitramúrque iam non perinde firmam illius amicitiam fore, posteaquam est in plures partes dissecta. Exordiar autem ab his quæ nuper Dandamis fecit. Dandamis enim hic in conflictu cum Sauromatis, quum esset captiuus abductus eius amicus Amizocas: Quin potiùs antè tibi iurabo nostrum iusiurandum, quandoquidem istuc initiò sum pollicitus. Non enim per Ventum & Acinacem, quicquam mentiturus sum apud te de Scythicis amicis. MNE. Equidem tuum iusiurandum haud magnopere desiderabam: proinde rectè facis, qui nullum deorum iures. TOX. Quid tu narras? An non tibi videntur esse dij, Ventus & Acinaces? Adeóne te fugit quòd nihil sit magis mortalibus vita ac morte? Per hæc vtique iuramus, quoties per Ventum & Acinacem iuramus: videlicet per Ventū, tanquam qui vitæ sit causſa: per Acinacem verò, vt qui mortis sit author. MNES. Atqui si ista idonea causſa est; profectò multos alios quoque deos estis habituri tales, qualis est Acinaces: puta iaculum, lanceam, venenum, funem, atque his consimilia: quandoquidem varius est iste deus interitus, atque innumerabiles aperit vias, quibus ad illum sit aditus. TOXA. Vide quàm contentiosè nunc, quámque litigiosè istuc facis: dum medio sermone interpellas me, excutísq; ac disturbas orationem meam. At ipse loquente te, silentium agebam. MNE. Age, non sum istuc posthac facturus, Toxaris: & optimo iure obiurgas: quare perge confidenter quod restat dicere: perinde quasi nec adsim dum loqueris: adeò tibi silebo. TOXA. Quartus igitur agebatur dies Dandamidi & Amizocæ, ex quo amicitiam inierant, ac mutuum sanguinem pariter biberant: Venerant interea in regionem nostram Sauromatę cum equitū decem millibus: peditū autem ter tantum adueniſſe ferebatur.

Iusiurandum Scythārum.

I. par Dādamis & Amizoca.

ὁ μέγιστος, ἢ μὴν καὶ διώσεσθαι μετ' ἀλλήλων, καὶ ἀποθανεῖσθαι, ἢν δέῃ, ὑπὲρ τοῦ ἑτέρου τὸν ἕτερον, καὶ οὕτω ποιοῦμεν. ἐπὴν γὰρ σιδήρου τὰς ἄκρας τοὺς δακτύλους, ἐκσταλάξωμεν τὸ αἷμα εἰς κύλικα, καὶ τὰ ξίφη ἄκρα βάψαντες, ἅμα ἀμφότεροι ὑπερέχωμεν, πίνωμεν, οὐκ ἔστιν ὅ,τι τὸ μὴ τοῦθ' ἡμᾶς διαλύσειεν αὖ. καὶ ἐφ' ἑπτὰ μὲν ἢ τὸ μέγιστον ἄγει τοιούτους ἐς τὰς συνθήκας εἰσιέναι· ὡς ὅστις αὖ πολύφιλος ἦ, ὅμιλος ἡμῖν δοκεῖ ταῖς κοιναῖς ταύταις, καὶ μοιχευομέναις γυναιξί. καὶ οἰόμεθα σχεδὸν ὁμοίως ἰσχυρὰν τὴν φιλίαν αὐτοῖς εἶ), πρὸς πολλὰς διοίσειν διαιρεθεῖσαν. Ἀρξομαι δ' ἀπὸ τῶν Δανδάμιδος πρόσθεν πεπραγμένων. ὁ γὰρ Δάνδαμις, ἐν τῇ πρὸς Σαυρομάτας συμπλοκῇ, ἁπαχθέντος αἰχμαλώτου Ἀμιζώκου τοῦ φίλου αὐτοῦ· μᾶλλον δ' ἑτέρωθεν ὀμοῦμαί σοι τὸν ἡμέτερον ὅρκον, ἐπεὶ καὶ τοῦτο ἐν ἀρχῇ διωμολογησάμην, ἐμὲ μὲν γὰρ τὸν Ἄνεμον, καὶ τὸν Ἀκινάκην, οὐδὲν πρός σε, ὦ Μνήσιππε, ψεύδος ἐρεῖν περὶ τῶν φίλων τῶν Σκυθικῶν. ΜΝ. ἐγὼ μὲν ἐπαύσω σε ἐμοῦντος ἐδεόμην, σὺ δ' ὅμως οὐ ποιῶν, ἀδεᾶ θεῶν ἐπωμόσω. ΤΟ. τί σὺ λέγεις; οὐ σοὶ δοκοῦσιν, ὁ Ἄνεμος καὶ ὁ Ἀκινάκης, θεοὶ εἶ)ναι; οὕτως ἄρα ἠγνόησας ὅτι οὐθενὸς μεῖζον οὐδέν ἐστι ζωῆς τε καὶ θανάτου; ὁπότε ἐγὼ τὸν Ἄνεμον καὶ τὸν Ἀκινάκην ὀμνύομι, ταῦτα ὀμνύομι, ὡς τὸν μὲν Ἄνεμον, ζωῆς αἴτιον ὄντα, τὸν Ἀκινάκην δὲ, ὅτι ἀποθνήσκειν ποιεῖ. ΜΝ. καὶ μὴν εἰ ἔστι γε τοῦτο, καὶ ἄλλους ἂν ἔχοιτε πολλοὺς θεούς, οἷός ὁ Ἀκινάκης ἐστί, τὸν ἰὸν, καὶ τὴν λόγχην, καὶ κώνωπα, καὶ βόθρον, καὶ τὰ τοιαῦτα. ποικίλος γὰρ οὗτος ὁ θεὸς ὁ θανάτου, καὶ ἀπείρους τὰς ἐφ' ἑαυτὸν φέρεται ἀγούσας ὁδούς. ΤΟ. ὁρᾷς, τοῦτο ὡς ἐριστικὸν ποιεῖς, καὶ δικανικὸν, ἐπισκώπτων μεταξὺ καὶ διαφθείρων μου τὸν λόγον· ἐγὼ δέ, ἡσυχίαν ἦγον, σοῦ λέγοντος. ΜΝ. ἀλλ' οὐκ αὖθις γε, ὦ Τόξαρι, ποιήσω τοῦτο, πάνυ γὰρ ὀρθῶς ἐπετίμησας· ὥστε θαρρῶν, τό γε ὅτι τούτῳ λέγε, ὡς μηδὲν πρόσθεν ἐμοῦ τοῖς λόγοις, οὕτω σιωπήσομαί σοι. ΤΟ. τετάρτη μὲν ἐπὶ ἡμέρα τῆς φιλίας Δανδάμιδι καὶ Ἀμιζώκῃ, ἀφ' ἧς ἐς ἀλλήλων αἷμα συνεπεπώκεσαν· ἦκον δὲ ἡμῖν ὅτι τὴν χώραν Σαυρομάται, μυρίοις μὲν ἱππεῦσιν· οἱ πεζοὶ δ', τρὶς τοσούτοις ἐπελαυνέναι ἐλέγοντο.

οἷα δὲ ὑ προσδοκήσαντες τὴν ἔφοδον αὐτῶν, A
ἐμπεσόντες, ἀπαντας μὲν τρέπονται, πολλοὺς
δὲ τῶν μαχόμενον κτείνουσι· τοὺς δὲ, καὶ ζῶντας,
ἀπάγουσι, πλὴν εἴ τις ἔφθη διανηξάμενος
εἰς ὃ πρᾶον τοῦ ποταμοῦ, ἔνθα ἡμῖν ὃ ἥμισυ
τοῦ στρατοπέδου, καὶ μέρος τῶν ἁμαξῶν ἦν· οὕ-
τω γὰρ ἐσκηνώσαμεν τότε, οὐκ οἶδα ὅ, τι δό-
ξαν τοῖς ἀρχιπλανοις ἡμῶν, ἐπ' ἀμφοτέρας
τὰς ὄχθας τοῦ Τανάϊδος. θύθις οὖν ἥ τε λεία
προσηλαύνετο, καὶ τὰ αἰχμάλωτα συνείχετο,
καὶ τὰς σκηνὰς διήρπαζον, καὶ τὰς ἁμάξας κα-
τελαμβάνοντο, αὐτάνδρους τὰς πλείστας ἁλι-
σκομένας. καὶ ἐν ὀφθαλμοῖς ἡμῶν ὑβρίζοντες B
τὰς παλλακίδας, καὶ τὰς γυναῖκας. ἡμεῖς δὲ
ἠνιώμεθα τὰ πραγματα. ὁ δὲ Ἀμιζώκης
ἀγόμενος (ἐαλώκει γὰρ) ἐβόα τὸν Φίλον ὀνο-
μαστὶ, κακῶς δεδεμένος, καὶ ὑπεμίμνησκε
τῆς κύλικος, καὶ τοῦ αἵματος. ὧν ἀκούσας ὁ
Δάνδαμις, οὐδὲν ἐπὶ μελλήσας, ἀπάντων
ὁρώντων, διηνήχεται εἰς τοὺς πολεμίους· καὶ οἱ
μὲν Σαυρομάται, διηρμένοι τοὺς ἄκοντας,
ὥρμηντο ἐπ' αὐτὸν, ὡς κατακεντήσοντες· ὁ
δὲ, ἐβόα τὸν Ζίριν. τοῦτο δὲ ἐπὶ τις εἴπῃ, ἔτι
φονεύουσιν αὐτὸν, ἀλλὰ δέχονται, ὡς ὑπὲρ λύ- C
τρων ἥκοντα. καὶ δὴ ἀναχθεὶς πρὸς τὸν ἄρ-
χοντα αὐτῶν, ἀπῄτει τὸν Φίλον· ὁ δὲ λύτρα
ἤτει· μὴ γὰρ πρόσεσθαι, εἰ μὴ μεγάλα
ὑπὲρ αὐτοῦ λάβοι. ὁ Δάνδαμις δὲ, ἃ μὲν εἶ-
χεν, φησὶν, ἅπαντα διήρπασαι ὑφ' ὑμῶν, εἰ δέ
τι δύναμαι γυμνὸς ἀποτελέσαι, ἕτοιμος ὑ-
πόσχημαι ὑμῖν, καὶ προσέταξε ὅ, τι ἂν θέλῃς· εἰ
βούλῃ δὲ, ἐμὲ ἀντὶ τούτου λαβὼν, καταχρη-
σαι πρὸς ὅ, τι σοι φίλον. ὁ δὲ Σαυρομάτης,
Οὐδὲν ἔφη δεῖ ὅλως κατέχεσθαί σε, καὶ τοῦ-
τα, Ζίριν ἥκοντα· σὺ δὲ, ὧν ἔχεις μέρος κατα- D
βαλὼν, ἄγου τὸν Φίλον. ἤρετο ὁ Δάνδαμις ὅ, τι
καὶ βούλεται λαβεῖν, ὁ δὲ τοὺς ὀφθαλμοὺς ἤτησεν.
ὁ δὲ αὐτίκα προέφερεν ἐκκόπτων αὐτοῖς καὶ πρό-
δην ἐξεκεκεντο, καὶ ἤδη τὰ λύτρα εἶχον οἱ Σαυ-
ρομάται, προσλαβόντες τὸν Ἀμιζώκην, ἐπανῆκε,
διανηξάμενος αὖτις, καὶ ἅμα διανηξάμενοι, ἀ-
πεσώθησαν πρὸς ἡμᾶς. τοῦτο ἡμῶν προε-
μηθησατο ἀπαντας Σκύθας, καὶ ἔτι πάλαι
ἐνόμιζον, ὁρῶντες ὅτι τὸ μέγιστον ἡμῖν τῶν ἀγα-
θῶν, οὐκ ἀπῆγαγον οἱ πολέμιοι, ἀλλ' ὅτι ἐν
πρὸ ἡμῶν ἡ ἀγαθὴ γνώμη, καὶ ἡ πρὸς τοὺς φί-

Ij nimirum quum in nos irruissent imparatos, neque expectantes illorum insultum, omnes quidem cedere cogũt, complures autem repugnantes occidunt, nonnullos & viuos abducunt, nisi si quis effugerat tranans in vlteriorem fluminis ripam, vbi nobis dimidium copiarum, & pars curruum erat. Sic enim id temporis castra fueramus metati, haud scio quo consilio Archiplanorum, id est, ducum nostrorum, ad vtranque Tanaidis ripam. Protinus itaque & prædas abigebant, & captiua abducebant, & tentoria diripiebant, & curribus potiebantur, atque iis plerisque cum viris captis: & sub oculis nostris concubinas vxoréssque nostras constuprabant. Nos porrò rem indignè tulimus. At Amizoca quum duceretur (erat enim captus) nominatim inclamauit amicum, miserè vinctus: simúlque calicis & sanguinis commonefecit. Quod simul atque exaudierat Dandamis, nihil etiam contatus, spectantibus omnibus tranauit ad hostes. Ibi Sauromatæ densatis telis irruerunt in illum, iam confixuri, nisi succlamassет, Zirim. Hoc verbi si quis sonuerit, postea non interimunt, sed recipiunt, tanquam dedentem sese pretio redimendum. Móxque ad illorum ducem adductus, reposcebat amicum: Ille redemptionis pretium postulabat. Neque enim priùs dimissurum sese, nisi maximum pro illo recepisset. Tum Dandamis: Quę possidebam, inquit, ea omnia à vobis direpta sunt: quòd si quid est quod nudus præstare queam, id sum paratus polliceri vobis: & imperato quicquid voles: & si ita vis, meipsum huius in locum recipe, & abutere ad quodcunque tibi lubitum erit. Ad hæc Sauromata: Nihil, inquit, opus retinere te: præsertim cùm temet dedideris. Quin tu parte eorum quæ possides, tradita, amicum abducito. Rogat illico Dandamis, quidnam vellet accipere. Ille oculos postulat. Atque hic protinus exhibuit eruendos. Deinde vbi essent execti, iámq; pretium persolutum esset Sauromatis, recepto Amizoca, reuersus est innitens illi: vnáque tranantes, incolumes ad nos redierunt. Id factum, animum reddebat Scythis omnibus, neque iam victos esse rebantur sese, quum viderent, quod apud nos esset bonorum maximum, id nondum esse abductum ab hostibus: verùm superesse egregiam mentem, & in ami-

cos fidem. At idem Sauromatis formidinem non mediocrem incutiebat, reputantibus cum cuiusmodi viris, si se præparassent, essent pugnaturi: tametsi tum quidem ex improuiso superassent: proinde sub noctem relictis maxima ex parte pecoribus, incensisque curribus, fuga sese subduxerunt. Porrò Amizoca non tulit diutiùs, vt videret ipse, amico cæco Dandamide, sed ipsus semet exoculauit. Atque ita sedent ambo, omníque honore à populo Scytharum publicitus aluntur. Quid tale, Mnesippe, vos referre posletis, etiam si quis tibi donet vt possis vel decem alios ad istos quinque adiungere, etiam citra iusiurandum, si ita vis, vt & multa liceat assingere? At ego tibi rem nudam exposui. Tu verò si quem talem narrasses, non sum nescius, quantas adornandæ rei gratia phaleras narrationi fueris admixturus, quemadmodum supplicarit Dandamis: & quomodo sit excæcatus, & quæ dixerit, & quo pacto redierit, & quemadmodum exceperint eum Scythæ, aggratulantes, benéque ominantes, atque id genus alia: cuiusmodi vos ad demulcendas aures soletis artificio quodam addere. Audi igitur

II. par. Belittes & Basthes.

& alium huic parem Belittam, huius Amizocæ consobrinum. Is vt detractum ex equo à leone Basthen amicum conspexisset (nam fortè simul erant in venatu) iámque leo circumplexus illum, iugulo admotus esset, atque vnguibus laniaret, desiliens & ipse, inuolauit in tergum beluæ, reflexítque, in sese prouocans, auerténsque, atque inter dentes digitos inferens, conatus quoad licuit, Basthen è rictu leonis eximere, donec leo omisso illo iam semimortuo, ad Belittam sese conuertit, atque ipsum quoque circumplexus occidit. At ille moriens (nam tanto anteuertit) acinacem in leonis pectus defixit. Itaque pariter exanimati sunt omnes: nos autem sepeliuimus eos, duobus aggestis tumulis inter se vicinis, altero amicorum, altero è regione leonis. Iam tertio loco tibi referam Mnesippe, Macentæ, Lonchatæ,

III. Macētes, Lonchates & Arsacomas.

& Arsacomæ amicitiam. Hic enim Arsacomas deperibat Mazæam Leucanoris filiam, qui regnabat in Bosporo tum quum legatione fungeretur super tributo quod Bosporani semper nobis pendere soliti, id temporis tertium iam mensem vltra diem legitimum distulerant.

A λὰς πίστις. καὶ τοὺς Σαυρομάτας ὁ δ' αὐτὸ οὐ μετρίως ἐφόβησε, λογιζομένους πρὸς οἵους ἄνδρας ἐκ παρασκευῆς μαχοῦνται, εἰ καὶ ἐν τῷ ἀπροσδοκήτῳ τότε ὑπερέσχον, ὥστε νυκτὸς ἐπιπεσομένης, ἀπολιπόντες τὰ πλεῖστα τῶν βοσκημάτων, καὶ τὰς ἁμάξας ἐμπρήσαντες, ᾤχοντο φεύγοντες. ὁ μὲν οὖν Ἀμιζώκης, οὐκέτι ἠνέσχετο βλέπειν αὐτὸς ὅτι τυφλῷ τῷ Δανδάμιδι, ἀλλὰ τυφλώσας καὶ αὐτὸς ἑαυτόν, ἀμφότεροι καθῆνται κατὰ τὴν χώραν τὴν Σκυθῶν δημοσίᾳ μετὰ πάσης τιμῆς τρεφόμενοι. τί τοιοῦτον, ὦ Μνήσιππε, ὑμεῖς ἔχοιτε ἂν εἰπεῖν, εἰ καὶ ἄλλους

B σοι δέκα δοίη τις ὅτι τοῖς πέντε καταριθμήσαιμι, οὐωμότους εἰ βούλοι, ὡς καὶ πολλὰ ὀπιφυόδιον αὐτοῖς; καίτοι ἐγώ σοι μυθεύσομαι ἃ ἤκουσα δικηγορούμενα· εἰ δὲ σὺ τινὰ τοιοῦτον ἔλεγες, οἶδα, ὁπόσα ἂν κομψὰ ἐγκατέμιξας τῷ λόγῳ, οἷα ἱκέτευεν ὁ Δανδάμις, καὶ ὡς ἐτυφλοῦτο, καὶ ἃ εἶπε, καὶ ὡς ἐπεμήνατο, καὶ ὡς ἐδέξαντο αὐτὸν ἐπαφρημοδοῦντες οἱ Σκύθαι, καὶ ἄλλα ὁποῖα ὑμεῖς μηχανᾶσθε εἰώθατε πρὸς τὴν ἀκρόασιν. ἄκουε γοῦν καὶ ἄλλου ἰσοτίμου, Βελίττου, Ἀμιζώκου τούτου ἀνεψιόν· ὃς ἐπεὶ κα-

C ταπαλέντα ἐκ τοῦ ἵππου ὑπὸ λέοντος εἶδε Βάσθην τὸν φίλον (ἅμα γὰρ ἔτυχον θηρῶντες) καὶ ἤδη ὁ λέων περιπλακεὶς αὐτῷ, ἐπεπεφύκει τῷ λαιμῷ, καὶ τοῖς ὄνυξιν ἐσπάραττε, καταπηδήσας καὶ αὐτὸς, ὀπίσθιος κατόπιν τοῦ θηρίου, καὶ περίεσσα, πρὸς ἑαυτὸν προσύνων, καὶ μεταγών, καὶ δάκνων τοῖς ὀδοῦσιν μεταξὺ διείρων τοὺς δακτύλους, καὶ τὸν Βάσθην, ὡς οἷόν τε ἦν, ὑπεξελκύσαι πειρώμενος τοῦ δήγματος. ἄρτι δὴ ὁ λέων ἀφεὶς ἐκεῖνον ἡμιθνῆτα ἤδη, ὅτι τὸν Βελίτταν ἀπεσπάραξε, καὶ συμπλακεὶς, ἀπέ-

D κτεινε κἀκεῖνον· ὁ δ', ἀποθνήσκων, ὅ γοῦν τοσοῦτον ἔφθη, παράξας τῇ ἀκινάκῃ τὸν λέοντα εἰς ὄστεον, ὥστε ἅμα πάντες ἀπέθανον, καὶ ἡμεῖς ἐθάψαμεν αὐτούς, δύο τάφους ἀναχώσαντες πλησίον, ἕνα μὲν τῶν φίλων, ἕνα δὲ καὶ αὐτικρὺ τοῦ λέοντος. Τρίτην δέ σοι διηγήσομαι, ὦ Μνήσιππε, τὴν Μακέτου φιλίαν, καὶ Λογχάτου, καὶ Ἀρσακόμα. ὁ γὰρ Ἀρσακόμας οὗτος, ἠράσθη Μαζάης τῆς Λευκανόρους, τοῦ βασιλεύσαντος ἐν Βοσπόρῳ, ὁπότε ἐπαρέσβευεν ὑπὲρ τοῦ δασμοῦ, ὃν οἱ Βοσπορανοὶ ἀεὶ φέρουσιν ἡμῖν τότε ἤδη τρίτον μῆνα ὑπερήμεσαν ἐκτελοῦντες.

ἐν τῷ δείπνῳ γοῦν ἰδὼν τὴν Μαζαίαν, μεγάλην καὶ καλὴν παρθένον, ἤρα, καὶ πονηρῶς εἶχε. τὰ μὲν οὖν περὶ τῶν φόρων διεπέπρακτο ἤδη, καὶ ἐχρημάτιζεν αὐτῷ ὁ βασιλεύς, καὶ εἰσία, ἤδη αὐτὸν ἀποπέμπων. ἔθος δέ ἐστιν ἐν Βοσπόρῳ, τοὺς μνηστῆρας ἐπὶ τῷ δείπνῳ αἰτεῖν τὰς κόρας, καὶ λέγειν οἵ τινες ὄντες, ἀξιοῦσι καταδεχθῆναι ἐπὶ τὸν γάμον. καὶ δὴ καὶ τότε ἔτυχον ἐν τῷ δείπνῳ πολλοὶ μνηστῆρες παρόντες, βασιλῆς, καὶ βασιλέων παῖδες, καὶ Τιγραπάτης μὲν ὁ Λαζῶν δυνάστης, καὶ Ἀδύρμαχος, ὁ Μαχλυίνης ἄρχων, καὶ ἄλλοι πολλοί. δεῖ δὲ τῶν μνηστήρων ἕκαστον προσαναφωνῆσαι τὸν ἑαυτοῦ, ὅστις μνηστεύσαιτο ἥκει, δεῖπνον ἐν τοῖς ἄλλοις, καταχεόμενον ἐφ' ἡσυχίας· ἐπειδὰν δὲ παύσωνται δεῖπνοῦντες, αἰτήσαντα φιάλην, ὑποσπεῖσαι κατὰ τῆς τραπέζης, καὶ μνηστεύειν τὴν παῖδα, πολλὰ ἐπαινοῦντα ἑαυτὸν, ὅστις ἢ γένους, ἢ πλούτου, ἢ δυνάμεως ἔχει. πολλῶν οὖν καὶ τῶν δὲ τὸν νόμον αὐτῷ παύτων, καὶ αἰτησάντων, καὶ βασιλείας καὶ πλούτους καταριθμησαμένων, τέλος παύτων ὁ Ἀρσακόμας αἰτήσας τὴν φιάλην, οὐκ ἔσπεισεν (οὐ γὰρ ἔθος ἡμῖν ἐστὶν ἐκχεῖν τὸν οἶνον, ἀλλὰ πίνειν δεῖ) δοκεῖ τοῦτο εἰς τὸν θεόν) πιὼν δὲ ἅμα εἶπε, Δός μοι, ὦ βασιλεῦ, ἔφη, τὴν θυγατέρα σου Μαζαίαν, γυναῖκα ἔχειν, πολὺ ὑπερτηδοτέρῳ τούτων ὄντι, ὅσα γε ἐπὶ τῷ πλούτῳ καὶ τοῖς κτήμασι. τοῦ δὲ Λευκάνορος θαυμάσαντος (ἠπίστατο γὰρ πένητα τὸν Ἀρσακόμαν, καὶ Σκυθῶν τῶν πολλῶν) καὶ ἐρωτῶντος, Πόσα γὰρ ἔσοιτο κτήνη, ἢ πόσας ἁμάξας ἔχεις, ὦ Ἀρσακόμα; ταῦτα γὰρ ὑμᾶς πλουτεῖτε· Ἀλλ' οὐκ ἁμάξας, ἔφη, ἔχω, οὐδὲ ἀγέλας, ἀλλ' εἰσί μοι δύο φίλοι καλοὶ, καὶ ἀγαθοὶ, οἷοι οὐκ ἄλλῳ Σκυθῶν. τότε μὲν οὖν ἐγελάσθη ὑπὸ τούτοις, καὶ προῆκτο, καὶ μεθύων ἔδοξεν. ἕωθεν δὲ προσκριθεὶς τῶν ἄλλων Ἀδύρμαχος, ἤμελλεν ἀπάξειν τὴν νύμφην ἐς τὴν Μαιῶτιν, πρὸς τοὺς Μάχλυας. ὁ δὲ Ἀρσακόμας ἐπαμελθὼν οἴκαδε, μιμνύει τοῖς φίλοις, ὡς ἀτιμασθείη ὑπὸ τοῦ βασιλέως, καὶ τελεσθείη ἐν τῷ συμποσίῳ, πένης εἶναι δόξας. καίτοι, ἔφη, ἐγὼ διηγησάμην αὐτῷ τὸν πλοῦτον, ὁπόσος ἔστι μοι, ὑμᾶς, ὦ Λογχάτα καὶ Μακέντα, καὶ τὴν εὔνοιαν τὴν ὑμετέραν πολὺ ἀμείνω καὶ βεβαιοτέραν τῆς Βοσπορανῶν δυνάμεως.

A In conuiuio igitur quum Mazæam vidisset proceram atque decoram virginem, amore captus est, grauitérque discruciabatur. Iam itaque quæ de tributis agebantur, erant transacta: respondérátque illi Rex, conuiuió que accipiebat, mox illum dimissurus. Est autem mos in Bosporo, vti proci in conuiuio petant puellas, narrantes quinam sint, quibúsque rebus freti decreuerint eas in matrimonium accipere. Atque id temporis forte fortuna multi aderant in conuiuio proci, reges, ac regum filij: in his erat & Tigrapates Lazorum princeps, & Adyrmachus Machlynæ dux, aliíque cum his permulti. Oportet autem vnumquenque procum posteaquam expositi quis sit, & qua fiducia ad ambiendas nuptias accesserit, conuiuari cum reliquis, tacitúmque accumbere: deinde peracto conuiuio, postulata phiala vinum in mensam effundere, atque ita sponsam ambire, multùm interea collaudantem sese, quo genere, quibus opibus, qua sit potentia. Ad hunc igitur modum cùm multi iam libassent, postulassentque, regna & opes commemorantes: tandem Arsacomas postulata phiala non libauit (neque enim mos apud nos vinum effundere, quin magis contumelia ista esse iudicatur in Deum) sed hausti bibens, Da mihi rex, inquit, filiam tuam Mazæam vxorem, qui multo sum potior istis, quantum ad opes ac possessiones attinet. Leucanore verò admirante (sciebat enim rex pauperem Arsacomam, ac de plebe Scytharum esse) percontantéque, Quantum pecorum, aut quantum habes plaustrorum Arsacoma? nam iis rebus vos diuites estis. Imò nec plaustra, inquit, possideo, nec armenta, verùm sunt mihi duo amici, honesti, probíque, quales alij Scytharum nemini. Ac tum quidem ista dicens risus est, contemptuique habitus, visúsque temulentus: mane verò reliquis prælatus est Adyrmachus: iámque sponsam abducturus erat in Mæotidem ad Machlyenses. Porrò Arsacomas domum reuersus, amicis indicat quemadmodum reiectus esset à Rege, risuique habitus in conuiuio, cùm pauper esse putaretur. Atqui dixeram, inquit, illi, quantas haberem opes, nempe vos ô Lonchata atque Macēta: vestrámque beneuolentiam longè præstare multóq; firmiorem esse Bosporanorū opibus.

Verùm hæc dicentem me ſubſannauit, A contemsítque: & Adyrmacho ſcilicet Machlyenſi tradidit aſportandam ſponſam, quòd aureas phialas ſe diceret habere decem, præterea currus quaternis ſedilibus octoginta: ad hęc ouium boúmque multam copiam. Sic videlicet antetulit fortibus viris pecorum multitudinem, operoſa pocula, & currus graues. Proinde, ô amici, dupliciter excrucior: nam & Mazæam amo, & iniuria mihi inter tantum hominum illata, non mediocriter mordet animum meum. Arbitror autem & vos ex æquo iniuria affectos eſſe. Etenim ad vnumquenque è nobis tertia contumeliæ pars pertine- B bat: ſi modò ita viuimus, quemadmodum cœpimus quum coniungeremur: nimirum vt vnus homo ſimus, iiſdem dolentes iiſdémque gaudentes. Imò, inquit Lonchates, vnuſquilibet è nobis totus iniuria afficiebatur tum quum in te iſta fierent. Quomodo igitur, inquit Macentes, his in rebus agemus? Per partes, inquit Lonchates, negotium ſuſcipiamus. Atque ego quidem recipio, Arſacomæ me caput apportaturum Leucanoris. Tu verò ſponſam ereptam huic adducas oportet. Ita fiat, inquit: at tu C Arſacoma, inter hæc (nam his peractis veriſimile eſt exercitu ac bello fore opus) hîc mane, quò contrahas & appares arma, equos, atque aliarum rerum vim quantam potes maximam. Facillimè autem plurimos adiunxeris: partim quòd ipſe ſtrenuus, partim quòd nobis non pauci ſunt familiares. Maximè verò ſi deſederis in tergore bouis. Hæc vbi placuiſſent, hic quidem quantum potuit, rectà profectus eſt in Boſporum, puta Lonchates: alter, id eſt Macentes, ad Machlyenſes: eques vter- *Conſuetudo ſedendi in tergore bubulo.* que. At Arſacomas domi manens, & D cum æqualibus contulit, & ex familiaribus vim hominum armauit. Demum & in tergore bouis deſedit. Conſuetudo autem de ſedendo in tergore bubulo, huiuſmodi eſt apud nos: Vbi quis ab alio læſus eſt, cupitque vlciſci, neque par eſſe pugnæ videtur: tum boue immolato, carnes fruſtulatim conciſas igni torret. Deinc ipſe porrecto humi corio, ſedet in eo, in tergum reductis manibus, more eorum qui à cubitis vincti ſunt. Et hoc quidem apud nos maximum eſt ſupplicandi genus. Appoſitis autem bouis carnibus,

Ἀλλ' ἐμοῦ ταῦτα διεξιόντος, ἡμᾶς μὲν ἐχλεύαζε, καὶ κατεφρόνει, Ἀδυρμάχῳ δὲ τῷ Μαχλυΐ, παρέδωκεν ἀπάγειν τὴν νύμφην, ὅτι χρυσᾶς γε φιάλας ἐλέγετο ἔχειν δέκα, καὶ ἁμάξας τεσσαρακοντίνους ὀγδοήκοντα, καὶ ποδήρεις, καὶ βοῦς πολλούς. οὕτως ἄρα ποτὲ ἐπίμησεν ἀνδρῶν ἀγαθῶν ἀγοσκήματα πολλά, καὶ σκεύη ποτήρια ἐργαστήρια, καὶ ἁμάξας βαρείας. ἐγὼ δέ, ὦ φίλοι, δι' ἀμφότερα αἰσθάνομαι, καὶ γὰρ ἐρῶ τῆς Μαζαίας, καὶ ἡ ὕβρις οὐ τοσούτοις ἀνθρώποις οὐ μετρίως μου καθῆκεν· οἶμαι δὲ καὶ ὑμᾶς ὁτιοῦν ἠδικῆσθαι. τὸ γὰρ τρίτον μέρος ἐκάστῳ ἡμῶν τῆς ἀτιμίας, εἴγε οὕτω διοδεύομεν, ὡς ἀφ' οὗ συνελήλυθαμεν, εἷς ἄνθρωποι ὄντες, καὶ τὰ αὐτὰ αἰσθανόμενοι, καὶ τὰ αὐτὰ χαίροντες. οὐ μόνον, ἐπεῖπεν ὁ Λογχάτης, ἀλλὰ καὶ ἕκαστος ἡμῶν ὅλος ὕβριζεν, ὁπότε σὺ ταῦτα ἔπαθες. Πῶς οὖν, ὁ Μακέντης ἔφη, χρησόμεθα τοῖς παροῦσι; διελώμεθα, ἔφη ὁ Λογχάτης, τὸ ἔργον. καὶ ἐγὼ μὲν ἀναιρήσομαι Ἀρσακόμᾳ τὴν κεφαλὴν κομίζειν τὴν Λευκανόρους, σὲ δὲ χρὴ τὴν νύμφην ἐπαγαγεῖν αὐτῷ. Οὕτω γινέσθω, ἔφη. σὺ δέ, ὦ Ἀρσακόμα, ἐν τοσούτῳ (εἰκὸς γὰρ καὶ στρατείας, καὶ πολέμου ὃ μετὰ τοῦτο δεήσειν ἡμᾶς) αὐτοῦ παρειμένων, σκευάζου, καὶ παρασκεύαζε ὅπλα, καὶ ἵππους, καὶ τὴν ἄλλην δύναμιν ὡς πλείστην. ῥᾴστα δ' ἂν πολλοὺς προσαγάγοις, αὐτός τε ἀγαθὸς ὢν, καὶ ἡμῖν οὐκ ὀλίγων ὄντων οἰκείων· μάλιστα δὲ εἰ καθέζοιο ὁπὶ τῆς βύρσης τοῦ βοός. ἔδοξε ταῦτα, καὶ ὁ μὲν ἐχώρει, ὡς εἶχεν, ὀπίσω ὁπὶ τὸν Βοσπόρου ὁ Λογχάτης· ὁ Μακέντης δὲ, ὁπὶ τοὺς Μάχλυας ἵππους ἑκάτερος· ὁ δὲ Ἀρσακόμας, οἴκοι μένων, τοῖς τε ἡλικιώταις διελέγετο, καὶ ὡπλίζε δυνάμει πρὸς τὴν οἰκείων· τέλος δὲ, καὶ ὁπὶ τῆς βύρσης ἐκαθέζετο. Τὸ δὲ ἔθος ἡμῖν τοῦτο περὶ τὴν βύρσην οὕτως ἔχει· ἐπειδάν τις ἀδικηθεὶς ὑπὸ τοῦ ἑτέρου, ἀμύνασθαι βουλόμενος, ἴδῃ καθ' ἑαυτὸν οὐκ ἀξιόμαχος ὤν, βοῦν ἱερεύσας, τὰ μὲν κρέα κατακόψας, ἥψησεν, αὐτὸς δὲ, ἐκπετάσας χαμαὶ τὴν βύρσην, κάθηται ἐπ' αὐτῆς, εἰς τοὐπίσω πρὸς τὰ νῶτα τὼ χεῖρε, ὥσπερ οἱ ἐκ τῶν ἀγκώνων δεδεμένοι. καὶ τοῦτό ἐστιν ἡμῖν ἡ μεγίστη ἱκετηρία. προσκεφαλαίων δὲ τῶν κρεῶν τοῦ βοός,

προσιόντες οἱ οἰκεῖοι, καὶ τῶν ἄλλων ὁ βουλόμενος, μισθὸν ἕκαστος λαβών, ὑπισχνεῖται τῇ βύρσῃ τὸν δεξιὸν πόδα, καὶ ἱππεύσειν φησὶ δυνάμενον, ὁ μέν, πέντε ἱππεῖς παρέξειν ἀπὸ σίτου, καὶ ἀμίσθους, ὁ δὲ, δέκα, ὁ δὲ, πλείους, ὁ δὲ, ὁπλίτας πεζοὺς, ὁπόσους ἂν δύνηται, ὁ δὲ, μόνον ἑαυτὸν, ὁ πένεστατος. ἀναβεβῆκέναι γοῦν ὅτι τῆς βύρσης πολὺ πλῆθος ἐνίοτε, καὶ τὸ τοιοῦτον στράτευμα, βεβαιότατόν τε ὄντι συμμεῖναι, καὶ ἀπροσμάχητον τοῖς ἐχθροῖς, ἅτε καὶ ἔνορκον ὄν. Τὸ γὰρ ὑπισχνεῖσθαι τῆς βύρσης, ὅρκος ἐστίν. ὁ μὲν οὖν Ἀρσακόμας ἐν τούτοις ἦν. καὶ ἠναγκάσθη αὐτὸν ἱππεῖς μὲν ἀμφὶ τοὺς πεντακισχιλίους, ὁπλίτας δὲ, καὶ πεζοὺς, στρατεύεσθαι δισμυρίους. ὁ δὲ Λονχάτης, ἀγνοούμενος, προελθὼν ἐς τὸν Βόσπορον, προσέρχεται τῷ βασιλεῖ διακινουμένῳ τι τῆς ἀρχῆς, καὶ φησὶν, ἥκειν μὲν ἀπὸ τοῦ κοινοῦ τῶν Σκυθῶν, ἰδίᾳ δὲ αὐτῷ μεγάλα πράγματα κομίζων. τοῦ δὲ, λέγειν κελεύσαντος, Οἱ μὲν Σκύθαι, φησὶ, τὰ κοινὰ ταῦτα, καὶ τὰ καθ' ἡμέραν ἀξιοῦσι, μὴ ἐπιβαίνειν τοὺς νομέας ὑμῶν ἐς τὸ πεδίον, μέχρι μέσου τοῦ Τραχώνος νέμειν· τοὺς δὲ λῃστὰς, οὓς αἰτιᾶσθε ὡς καταπέμποντας ὑμῖν τὴν χώραν, ἃ φασιν ἀπὸ κοινῆς γνώμης οὐκ ἐκπέμπειν, ἀλλὰ ἰδίᾳ ἕκαστον ὅτι τῶν κέρδους κλοπεύειν· εἰ δέ τις ἁλίσκοιτο αὐτῶν, σὲ κύριον εἶναι κολάζειν. Ταῦτα μὲν σκῆπται ἐπεστάλκασιν. ἐγὼ δὲ, μανθάνω σοι μεγάλην ἔφοδον ἐσομένην ἐφ' ὑμᾶς ὑπ' Ἀρσακόμα τοῦ Μαριάντα, ὃς ἐπρέσβευε παρὰ σὲ, καὶ οἶμαι, ὅτι αἰτήσας τὴν θυγατέρα, οὐκ ἔτυχε παρὰ σοῦ, ἀγανακτεῖ, καὶ ὅτι τῆς βύρσης ἑβδόμην ἡμέραν ἤδη κάθηται, καὶ στρατὸς οὐκ ὀλίγος αὐτῷ. Ἤκουσα, ἔφη ὁ Λευκάνωρ, καὶ αὐτὸς ἀναβεβῆσθαι δυνάμεις ἀπὸ βύρσης· ὅτι δ' ἐφ' ἡμᾶς στρατεύεται, καὶ ὅτι Ἀρσακόμας ὁ ἐλαύνων ἐστὶν, οὐκ ἠγνόουν. Ἀλλ' ὅτι σὲ, ἔφη ὁ Λονχάτης, πολέμιον· ἐμοὶ δὲ ἐχθρὸς ὁ Ἀρσακόμας ἐστί· καὶ ἄξιόν ἐστι τιμωρήσασθαι αὐτὸν τῶν θυγατέρων, καὶ ἀμείνων τὰ πρῶτα δοκῶ εἶναι· εἰ δέ μοι ὑποχείριον τὴν ἑτέραν σου θυγατέρα Βαρκέτην, οὔτε τἄλλα αἀξίῳ ὑμῶν ὄντι, οὐκ εἰς μακρὰν σοι ἥξω, τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ κομίζων. Ὑπισχνοῦμαι, ἔφη ὁ βασιλεὺς,

adeuntibus domesticis, præterea si quis alius velit, quisque partem sibi sumit, ac dextro pede tergum bouis calcans, pro facultate pollicetur, hic quidem equites præbiturum se quinque suopte cibo, suóque stipendio: ille decem, alius plures: alius armatos pedites quot possit: atque qui pauperrimus, seipsum duntaxat. Colligitur itaque in tergo bouis ingens nonnunquam multitudo. Et huiusmodi quidem exercitus & certissima fide cohæret, & hostibus expugnatu difficillimus est: non aliter quàm si iureiurando esset adactus. Nam in tergum ascendisse, instar iurisiurandi est. Arsacomas igitur his in rebus procurandis satagebat: coieruntque illi equites quidem circiter quinquies mille: tum armati ac pedites promiscuè vicies mille. At Lonchates vbi ignotus peruenit in Bosporum, Regem adit, tractantem quiddam de regni negotiis, aitque venire quidem sese publico Scytharum nomine, sed priuatim res maximas apportare. Ille vbi dicere iussisset: De publicis, inquit, negotiis, hæc impræsentiarum denunciant Scythæ, ne vestri pastores in planitiem vsque transgrediantur, sed intra Trachonem pascant. Cæterùm latrones de quibus expostulatis, quòd regionem vestram incursent: negant eos publico consilio emitti, sed priuatim sui quenque lucri causa prædari. Quòd si quis illorum deprehendatur, tui arbitrij esse, vt in eos animaduertas. Hæc quidem illi denunciant. At ego tibi indico, grauem in vos insultum futurum ab Arsacoma Mariantæ filio, qui nuper legatum egit apud te: idque opinor, quum filiam tuam postularit, non assecutus sit abs te: ob id indignatur, sedétque in tergore taurino septimum iam diem, contractúsque illi est exercitus haud exiguus. Audiui (inquit Leucanor) & ipse, cogi vim copiarum in tergum bouis. Quòd autem aduersum nos cogerentur, quódque Arsacomas huius rei dux esset, id verò me fugerat. Atqui in te, inquit Lonchates, hic apparatus constituitur. Mihi autem inimicus est Arsacomas, grauitérque fert quòd sibi præferar à natu maioribus, & quòd in omnibus illo videar esse præstantior. Quòd si mihi spoponderis alteram filiam tuam Barcetin, alioqui nec indigno vestra affinitate, breui tibi reuersus caput eius apportauero. Spondeo, Rex inquit,

videlicet ſupra modum formidine correptus, propterea quòd non ignoraret quam ob cauſſam iratus eſſet Arſacomas: nimirum ob nuptias: tum aliàs quoque metuerat ſemper Scythas. At Lonchates, Iurato, inquit, te præſtiturum pacta, neque inficiaturum. Id cùm fieret, iámque reſupinatus in cœlum iurare vellet: Abſit, inquit, vt hic: ne quis ſpectantium coniiciat qua gratia iuremus: quin potiùs hoc templum Martis ingreſſi, occluſis foribus iuſiurandum edamus, vbi nullus exaudiat. Nam ſi quid horum inaudierit Arſacomas; vereor ne me ante bellum immolet, manu iam nunc non parua cinctus. Introëamus, inquit Rex: vos autem abſiſtite quamlongiſſimè: neque quiſquam ad templum adeat, quem ego non accerſiuero. Poſteaquam igitur ipſi quidem introgreſſi ſunt, ſatellites autem procul abſtiterunt: vibrato gladio, ſimúlque altera manu obturato ore, ne vociferaretur, ictum in pectus adegit. Deinde caput deſectum, ſub chlamyde tenens prodibat, quaſi confabulans interim cum illo, breuíque ſeſe dicens affuturum, tanquam ad negotij quippiam emitteretur ab illo. Atque ita reuerſus eò vbi equum vinctum reliquerat, conſcenſo illo redequitauit in Scythiam. Porrò nemo eſt eum inſequutus, quippe diu ignorantibus Boſporanis quod acciderat, tum vbi reſciſſent, factiosè de regno decertantibus. Hæc itaque geſſit Lonchates, præſtititque promiſſum, allato Leucanoris capite. Porrò Macentes in via factus certior ſuper his quæ in Boſporo acciderant, peruenit ad Machlyenſes: primúſque illis nuntium attulit de Rege trucidato: At populus, inquit, te Adyrmache, gener cùm ſis, ad regnum vocat. Proinde fac vt ipſe prior occupans, imperium arripias, in rebus perturbatis obortus, puella verò te ſequatur à tergo in curribus. Facilè enim iſthoc pacto tibi conciliaueris multitudinem Boſporanorum, vbi Leucanoris filiam conſpexerint. Ego porrò non ſolùm Alanus ſum, verùm etiam ſponſæ tuæ cognatus maternus: ſiquidem noſtra è gente Maſteram Leucanor aſciuit vxorem. Et nunc tibi adſum, miſſus à Maſteræ fratribus qui ſunt in Alania, denunciantibus vt quàm potes ocyſſimè te recipias in Boſporum,

A μάλα φοβερὸς ἦν μῖμος· ἐγὼ γὰρ τὴν αἰτίαν τῆς ὀργῆς τῆς Ἀρσακόμα, τὴν ἐπὶ τῷ γάμῳ, καὶ ἄλλως, ἐπιστάμενος ἀεὶ τοὺς Σκύθας. ὁ δὲ Λογχάτης, Ὀμοῦν, ἔφη, ἢ μὴν φυλάξαι τὰς συνθήκας, μηδὲ ἀπορρήσασθαι. ἔτι δὴ τούτων ὁμολογίων, καὶ ἐπεὶ ἀναπεινὰς εἰς τὸν οὐρανὸν, ἤθελεν ὀμνύειν, Μὴ σύγε ἐνθάδε, εἶπε, μή τις ἐπαΐσηται τῶν ὁρώντων ἐφ' ὅτῳ ὁρκωμοτοῦμεν, ἀλλ' εἰς τὸ ἱερὸν τοῦ Ἄρεος τουτὶ εἰσελθόντες, ἐπικλησάμενοι τὰς θύρας, ὀμνύωμεν, ἀκουσάτω γε μηδείς. εἰ γάρ τι τούτων πύθοιτο Ἀρσακόμας, δέδοικα μὴ προθύσηταί με τοῦ πολέμου, χεῖρα ἤδη μικρῶν ἄνδη περιβεβλημένος. Εἰσίωμεν, ἔφη ὁ βασιλεύς, ὑμεῖς δὲ ἀπόστητε ὅτι ῥᾳστα· μηδεὶς δὲ πλησίαζέτω εἰς τὸν νεών, ὃν τινα μὴ ἐγὼ καλέσω· ἐπεὶ δὲ οἱ μὲν εἰσῆλθον, οἱ δορυφόροι δὲ ἀπέστησαν, ἀσπασάμενος τὸν ἀκινάκην, ἐπισχὼν τῇ ἑτέρᾳ τὸ στόμα, ὡς μὴ βοήσαι, παίει κατὰ τὸν μαστόν· εἶτα ἀποτεμὼν τὴν κεφαλὴν, ὑπὸ τῇ χλαμύδι ἔχων, ἐξῄει, μεταξὺ διαλεγόμενος δῆθεν αὐτῷ. καὶ διὰ ταχέων ἔξω λέγων, ὡς δὴ ὅτι τι πεμφθεὶς ὑπ' ἐκείνου. Ἐπεὶ δ' ὅτως ὑπὸ τὸν τόπον ἀφίκετο, ἔνθα δεδεμένον καταλελοίπει τὸν ἵππον, ἀναβὰς, ἀφίππασατο εἰς τὴν Σκυθίαν. δίωξις μὲν οὖν οὐκ ἐγένετο αὐτῷ, ὅτι πολὺ ἀγνοησάντων τὸ γεγονὸς τοὺς Βοσπορανούς, καὶ ὅτε ἔγνωσαν, ὑπὲρ τῆς βασιλείας στασιαζόντων. Ταῦτα μὲν ὁ Λογχάτης ἔπραξε, καὶ τὴν ὑπόσχεσιν ἀπέπληρωσε, τῷ Ἀρσακόμα κομίσας τὴν κεφαλὴν τοῦ Λευκανόρους. ὁ Μακέντης δέ, καθ' ὁδὸν ἀκούσας τὰ ἐν Βοσπόρῳ γενόμενα, ἦκεν ἐς τοὺς Μάχλυας, καὶ πρῶτος ἀγγελίας αὐτοῖς τὸν φόνον τοῦ βασιλέως, Ἡ πόλις σέ, ἔφη, ὦ Ἀδύρμαχε, σὲ γαμβρὸν ὄντα, ἐπὶ τὴν βασιλείαν καλεῖ, ὥστε, σὺ μὲν προελάσας, προκαταλάμβανε τὴν ἀρχὴν, ἐπαιρομένοις τοῖς πράγμασιν ἐπιφανείς. ἡ κόρη δέ, καὶ πάνυ σοι ἐπὶ τὰ ἅρματα ἑπόμενον, ῥᾴδιον γὰρ οὕτω προσάξῃ Βοσπορανοῖς τοῖς πολλοῖς, ἰδόντας τὴν Λευκανόρους θυγατέρα· ἐγὼ δέ, Ἀλανός τέ εἰμι, καὶ τῇ παιδὶ ταύτῃ συγγενὴς μητρόθεν πρὸς ἡμῶν γὰρ ἔστιν ἡ Μάστειρα, ἠγάγετο ὁ Λευκανωρ· καὶ νῦν σοι ἥκω πρὸς τῶν Μαστείρας ἀδελφῶν, τῶν ἐν Ἀλανίᾳ, προαγγελλόντων, ὅτι τάχιστα ἐλαύνῃ ἐπὶ τὸν Βόσπορον,

καὶ μὴ

καὶ μὴ ῥᾳθυμίᾳ εἰς Εὐβίοτον ῥᾳθυμηθὲν τὴν ἀρχὴν ἐλθεῖν· ἐξ ἀδελφοῦ γὰρ νόθος Λευκάνορος, Σκύθαις μὲν ἀεὶ φίλος ἐστὶν, Ἀλανοῖς δὲ ἀπέχθεται. Ταῦτα δὴ ἔλεγεν ὁ Μακέντης, ὁμόσκηνος καὶ ὁμόγλωττος τοῖς Ἀλανοῖς ὢν· ἔστι γὰρ ταῦτα Ἀλανοῖς καὶ Σκύθαις πλὴν ὅτι οὐ πάνυ κομῶσιν οἱ Ἀλανοὶ, ὥσπερ οἱ Σκύθαι· ἀλλὰ ὁ Μακέντης καὶ τοῦτο εἴκαζεν αὐτοῖς, καὶ ἀποκείρεται τῆς κόμης, ὁπόσον εἰκὸς ἦν ἔλαττον κομᾶν τὸν Ἀλανὸν τοῦ Σκύθου· ὥστε ἐπιστεύετο δι' ταῦτα, καὶ ἐδόκει Μαστέρας καὶ Μαζαίας συγγενὴς εἶναι. Καὶ νῦν, ἔφη, ὦ Ἀδύρμαχε, ἑλκύσω ἕτοιμος ἅμα σοὶ ὅτι τὸν Βόσπορον, ἢν θέλῃς, μόνον τε εἰ δέοι, καὶ τὴν παῖδα ἄγειν. τοῦτο, ἔφη, καὶ μᾶλλον, ὁ Ἀδύρμαχος, ἐθελήσαιμ' ἂν, ἀφ' ἅμαξαν ὅταν σε, Μαζαίαν ἄγειν. ἢν μὲν δὴ ἅμα ἡμῖν ἴῃς ὅτι τὸν Βόσπορον, ἱππεῖ ἑνὶ πλείους ἂν ἡγοίμεθα· εἰ δέ μοι τὴν γυναῖκα ἄγοις, αὐτὴ πολλῶν ἂν γένοιο. Ταῦτα ἐλέγετο· καὶ ὁ μὲν ἀπήλαυνε, δῆλος ὢν τῷ Μακέντῃ ἄγειν τὴν Μαζαίαν, πρῶτον ἐπὶ ὕσον. ὁ δὲ, ἡμέρας μὲν ὅτι τῆς ἁμάξης ἦγεν αὐτὴν· ἐπεὶ δὲ νὺξ κατέλαβεν, ἀναθέμενος ὅτι τὸν ἵππον (ἐτεθεράπευκει δὲ ἄλλον ἕνα σφίσιν ἵππον ἔπεσθαι) ἀναπηδήσας ἐς αὐτὸν, οὐκέτι ῥᾳδίως τὴν Μαζαίαν ἤλαυνεν, ἀλλ' ἀποτραπόμενος εἰς τὴν μεσόγαιαν, ἐς δεξιᾶς λαβὼν τὰ Μιτραίων ὄρη, διὰ ναπαίων μεταξὺ τὴν παῖδα, τελευταῖος ἐτέλεσεν ἐκ Μαχλυόνων ἐς Σκύθας. καὶ ὁ μὲν ἵππος αὐτῷ, ὅπῃ ἐπαύσατο τοῦ δρόμου, μικρὸν ὑπισχνούμενος, ἀπεθηήσκει. ὁ δὲ Μακέντης, ἐξελάσας τὴν Μαζαίαν τῷ Ἀρσακόμᾳ, Δέδεξο, εἶπε, καὶ παρ' ἐμοῦ τὴν ἐπαγωγήν. τοῦ δὲ πρὸς ὃ ἀνέλπιστον τοῦ θεάματος καταπλαγέντος, καὶ χάριν ὁμολογοῦντος, Παῦε, ἔφη ὁ Μακέντης, ἄλλον με ποιῶν σεαυτοῦ. ὃ γὰρ χάριν ἐμοὶ ὁμολογεῖν ἐφ' οἷς ἐπράξατε τυγχάνεις, τοιοῦτόν ἐστιν, ὡσπερ ἂν ἡ δεξιά μου χάριν εἰδείη τῇ δεξιᾷ, ὅτι προθύμως ποτὲ αὐτῇ ἐθεράπευσε, καὶ φιλοφρόνως ἐπεμελήθη καμούσης. γελοῖα γοῦν ἂν ἡμεῖς δρῷμεν, εἰ πάλαι ἀναμιχθέντες, καὶ ὡς οἷόν τε μάλιστα εἰς ἕνα συνελθόντες, ἔτι μέγα νομίζοιμεν εἶναι, εἰ ὁ μέρος ἡμῶν ἐπράξέ τι χρηστὸν ὑπὲρ ὅλου τοῦ σώματος.

A neque per negligentiam committas vt imperium ad Eubiotum deueniat, qui tametsi frater nothus est Leucanoris, tamen Scytharum partibus semper fauit, cum Alanis simultates gerit. Hæc quidem dicebat Macentes. Erat autem eodem cultu eadémque lingua cum Alanis. Commune enim horum vtrunque Alanis cum Scythis, nisi quòd non magnopere comati sunt Alani, quemadmodum Scythæ. At Macentes in hoc quoque illis erat assimilis, videlicet detonsa coma: quatenus conueniebat Alanum minùs esse comatum, quàm Scytham. Itaque his rebus factum est vt illi fides haberetur, putaretúrque Masteræ ac Mazææ cognatus esse. Et nunc, inquit, ô Adyrmache, ad vtrumvis paratus sum: vel proficisci tecum in Bosporum, si velis: vel manere, si sit opus, ac sponsam adducere. Isthuc equidem, inquit Adyrmachus, longè malim, quandoquidem cognatus es, te puellam adducere. Nam si nobiscum vnà proficiscaris in Bosporum, vnum duntaxat equitem numero addideris. Quòd si mihi vxorem aduexeris, multorum instar fueris. Atque ita factum est: & hic quidem iter ingressus est, Macentæ tradens ducendam Mazæam, quæ virgo etiãdum erat. At ille per diem quidem illã curru vehebat: verùm vbi nox incubuisset, imposita equo (nã id curarat vt alius quidam eques sese cõsequeretur) tum insiliens & ipse, nequaquam deinceps ad Mæotim iter faciebat, sed deflectens ad mediterraneam, relictis ad dextram Mitræorum montibus, cùm virginem interim aliquoties interquiescere iussam refocillasset, intra triduum à Machlyensibus in Scythiam vsque permensus est viam: statímque equus eius vbi destitisset à cursu, paulisper astans exanimatus est. Porrò Macentes Arsacomæ Mazæam in manum dans, Accipe, inquit, à me quoque id quod sum pollicitus. At illo ad insperatũ spectaculum stupefacto, gratiásque agente: Desine, inquit, Macentes, ac noli me alium à teipso putare: nam mihi profectò gratias agere ob hæc quæ feci, perinde est, ac si sinistra mea gratias agat dextræ, quòd vulneratæ sibi subministrauit, atque officiosè curam egit ægrotantis. Ridicula nimirum & nos fecerimus si iam dudum cõmissi, & quatenus licet, in vnum conflati, magnum adhuc esse credamus, si qua pars nostri officiosè quid egerit pro toto corpore:

Etenim pro ſe ipſo fecit, quum pars ſit totius beneficio adiuti. Atque ad hunc quidem modum Arſacomæ gratias agenti Macentes reſpondit. Cæterùm Adyrmachus vbi ſenſit inſidias, non perrexit ire in Boſporum: iam enim Eubiotus rerum potiebatur, accerſitus à Sauromatis, apud quos fuerat diuerſatus: verùm in patriam reuerſus, contractis ingentibus copiis, per montoſa irrupit in Scythiam, paulóque pòſt irruit & Eubiotus, cùm Græcos vndecunque poterat ſecum ducens, tum Alànos & Sauromatas accerſitos, vtrinque vicies millenos: coniunctis autem copiis Eubiotus atque Adyrmachus nonaginta millia confecerunt: atque ex his tertia pars equites ſagittarij. Nos autem (nam & ipſe ad hanc expeditionem contuleram, addens iis qui in tergum taurinum conuenerant, equites ad plenum inſtructos centum) contractis haud multo minùs triginta millibus, vnà cum equitibus operiebamur inſultum, ductore Arſacoma. Vt autem admouentes illos conſpeximus, contra duximus agmen, præmiſſis in hoſtem equitibus. Atque vbi iam diu acriter eſſet pugnatum, tandem ceſſere noſtri, interrupta phalange. Poſtremò in duo diſſectum eſt vniuerſum agmen Scythicum: pars ſubduxit ſeſe, non omnino palàm victa, verùm ita fugiebat, vt locum dare videretur: adeò vt Alani ad multum tempus inſequi non auderent: partem alteram, quæ eadem erat imbecillior, cingentes Alani ac Machlyenſes vndequaque cædebant, confertim iaculis emiſſis, atque ſagittis, ſic vt vehementer laboraretur à noſtris, qui tenebantur obſeſſi. Et iam plerique arma proiecerant, quorum in numero fortè erat Lonchates, & Macentes: iámque ambo vulnus acceperant, dum ante alios ſeſe periculis obiiciunt, hic quidem aduſto femore, puta Lonchates: porrò Macentes ſecuri ſauciato capite, tum conto in humerum impacto. Quod ſimul atque ſenſit Arſacomas, quum in altero agmine eſſet nobiſcum: turpe ratus ſi deſertis amicis non adeſſet, ſubditis equo calcaribus, cum clamore in hoſtes tendere cœpit, ſublato gladio, adeò vt Machlyenſes vim animi non ſuſtinuerint, ſed viam illi fecerint, vt tranſiret. At ille receptis amicis, tum aduocatis & aliis, impetum fecit in Adyrmachum,

A ὑπὲρ ἐαυτῦ γὰρ ἔπραξε, μέρος ὢν τῦ ὅλου δεῖ πάσχοντος. ὕτω μὲν ὁ Μαχέντης ἔφη τῷ Ἀρσακόμᾳ χάριν ὁμολογήσαντι. ὁ δὲ Ἀδύρμαχος, ὡς ἤκουσε τὸν ὑπόβουλον, εἰς μὲν τὸν Βόσπορον ὑκέτι ἦλθεν (ἤδη γὰρ Εὐβίοτος ἦρχεν, ὑπακληθεὶς ὑπὸ Σαυροματῶν, πρὸς οἷς διέτριβεν) εἰς ἣ πάλιν ἀυτὸς ἐπανελθών, καὶ στρατιὰν πολλὴν συναγαγών, διὰ τῆς ὀρεινῆς ἐσέβαλεν ἐς τὴν Σκυθίαν. ὁ δὲ Εὐβίοτος, ὑμετ' ὀλίγου καὶ αὐτὸς εἰσέπεσεν, ἄγων πανδημεὶ μὲν τοὺς Ἕλληνας, Ἀλανοὺς δὲ καὶ Σαυρομάτας ὑπακλήτους ἑκατέρους δισμυρίους· ἀναμίξαντες δὲ τὰ B στρατεύματα, ὁ Εὐβίοτος καὶ ὁ Ἀδύρμαχος, ἐννέα μυριάδες ἅπαντες ἐγένοντο, καὶ τούτων τὸ τρίτον, ἱπποτοξόται. ἡμᾶς δὲ (καὶ γὰρ κἀγὼ μετέσχον τῆς ἐξόδου, αὐτοῖς ὑπασπὶς ἐν τῇ σύρσῃ τότε ἱππέας αὐτοτελῆς ἑκατὸν) ὀλίγῳ ἔλαττον τῶν τεσσαράκοντα σὺν τοῖς ἱππεῦσι συναθροίσαντες, ὑπεμείναμεν τὴν ἔφοδον· ἐστρατήγει δὲ ὁ Ἀρσακόμας. καὶ ὅπως προσιόντας εἴδομεν αὐτούς, αὐτεπήγομεν, προσπεφέντες δὲ ἱππικὸν ἡμῶν ἡνιόχοις ὑπὸ ὑπλίτου μάχης καρτερᾶς, ὑπεδίδου ἤδη τὰ ἡμέτερα, καὶ C παρερρήγνυτο ἡ φάλαγξ· καὶ τέλος, εἰς δύο διεκόπη ὃ Σκυθικὸν ἅπαν, καὶ ὃ μὲν ὑπεφθύη, ὀλίγῳ πάνυ σαφῶς ἡττημένον, δηλαδὴ αἰδοῖ χώρησις ἐδόκει ἡ φυγή. ὀλίγοι γὰρ οἱ Ἀλανοὶ ἐτόλμων ὑπίππου διώκειν· ὃ δὴ ἥμισυ, ὅσῳ καὶ ἔλαττον, προσιόντες οἱ Ἀλανοὶ καὶ Μάχλυες, ἔκοπτον πανσυδίην, ἀφθόνως ἀφιέντες τὰ οἰκείων, καὶ ἀκοντίων, ὥστε πάνυ ἐπονοῦντο ἡμῖν οἱ προσεχηκότες, καὶ ἤδη προΐεντο οἱ πολλοὶ τὰ ὅπλα. ἐν τούτοις δὴ ὁ Λογχάτης καὶ ὁ Μαχέντης ἔτυχον ὄντες, καὶ ἐτέτρωντο ἤδη, προκινδυνεύοντες, ὁ μὲν πυρακτωθεὶς τὸν μηρόν, ὁ D Λογχάτης, ὁ Μαχέντης δὲ, πελέκει εἰς τὴν κεφαλὴν, καὶ κοντῷ εἰς τὸ ὦμον· ὡς δὲ αἰσθόμενος ὁ Ἀρσακόμας, ἐν ἡμῖν τοῖς ἄλλοις ὤν, δι' ὀλίγου ἤγανάκτησεν, εἰ ἄπιστος καταλιπὼν τοὺς φίλους, προσδραμὼν τοὺς μύωπας τῷ ἵππῳ, ἐμβοήσας, ἤλασε διὰ τῶν πολεμίων, κοπίδα διηρμένος, ὥστε τοὺς Μάχλυας μηδὲ ὑποσῆναι τὸ ῥόθιον τῷ θυμῷ, ἀλλὰ διαιρεθέντες ἔδωκαν αὐτῷ διεξελθεῖν. ὁ δὲ ἀναστησάμενος τοὺς φίλους, καὶ τοὺς ἄλλους ἀπανταξ προσκαλέσας, ὥρμησεν ὑπὸ τὸν Ἀδύρμαχον,

καὶ παίξας τῇ κοπίδι κατὰ τὸν αὐχένα, μέχρι τῆς ζώνης διέτεμε. πεσόντος δὲ ἐκείνου, διελύθη ὁ Μαχλυϊκὸν ἅπαν, καὶ ὁ Αλανικὸν οὐ μετ' οὐ πολύ, καὶ οἱ Ελληνες ὅπερ τοῦτοις· ὥστε ἐκρατοῦμεν ἐξ ὑπαρχῆς ἡμεῖς, καὶ ἐπεξήλθομεν αὖθις πολὺ κτείνοντες, εἰ μὴ νὺξ ὁ ἔργον ἀφείλετο. εἰς δὲ τὴν ὑστεραίαν ἦλθον παρὰ τὴν πολεμίων ἥκοντες, ἐδέοντο φιλίαν ποιεῖσθαι. Βοσπορηνοὶ μὲν, ὑποτελέσειν διπλάσιον τὸν δασμὸν ὑπισχνούμενοι, Μάχλυες δὲ, ὁμήρους δώσειν ἔφασαν, οἱ Αλανοὶ δὲ, ἀντὶ τῆς ἐφόδου ἐκείνης, Σινδηνοὺς ἡμῖν χαρίσασθαι ὑπέσχοντο οὐ πολλοῦ διεχθέντας. ὅπερ τούτοις ἐπείθημεν, δόξαν πολὺ μᾶλλον Αρσακίδαις καὶ Λογχάταις· ἡ ἐχθρὸν εἰρήνη, ἐκείνων παρατιθυμένων ἑκάστοις τὰ αὑτῶν. τοιαῦτα, ὦ Μνήσιππε, πολλοῖσι ποιοῦσι Σκύθαι ὑπὲρ τῶν φίλων. MN. πάνυ τραγικὰ, ὦ Τόξαρι, καὶ μύθοις ὅμοια, καὶ ἴλεως μοι ὁ Ακινάκης ἡ ὁ Ανεμος εἶεν, οὓς ὤμοσας, εἰ χρῶ τις ἀπιστοίη αὐτοῖς, οὐ πάνυ μεμαθὼς εἰ δόξειεν αὖ. TO. Ἀλλ' ὅρα, ὦ γύναιε, μὴ φθόνος ὑμῶν ἡ ἀπιστία ᾖ, πλὴν οὐκ ἐμὲ ἀποτρέψεις ἀπιστῶν καὶ ἄλλα τοιαῦτα εἰπεῖν, ἃ οἶδα ὑπὸ Σκυθῶν γιγνόμενα. MN. μὴ μακρὰ μόνον, ὦ ἄριστε, μηδὲ ὕστερος ἀφέρπων χρώμενος τοῖς λόγοις, ὡς νῦν γε αὖ κἀκεῖ τὴν Σκυθίαν καὶ τὴν Μαχλυανὴν διελθέων, καὶ εἰς τὸν Βόσπορον ἀπιὼν· εἶτ' ἐπανιὼν, πάνυ μοι κατεχρήσω τῇ σιωπῇ. TO. πειστέον καὶ ταῦτά σοι νομοθετοῦντι, καὶ δεῖ δὴ θεραπόντων λεκτέον, μὴ καὶ κάμῃς ἡμῖν τῇ ἀκοῇ συμπαρεκτείνων· μᾶλλον δὲ ἄκουσον ἐμοῦ αὐτοῦ, ὁΐα φίλος Σισίννης τοιοῦτος, ὑπηρέτησεν· ὅτε γὰρ Αθήναζε ἀπῆλθον οἴκοθεν ὑπ' ἐπιθυμίας παιδείας τῆς Ελληνικῆς, κατέπλευσα εἰς Αμαστριν τὴν Ποντικήν· ἐν εὐσόλῃ δέ ἐστι τοῖς ἀπὸ Σκυθίας πλέουσιν ὑπὸ πολὺ τῆς Καράμβεως ἀπέχουσα ἡ πόλις. εἵπετο δὲ ὁ Σισίννης, ἑταῖρος ἐκ παιδὸς ὤν. ἡμεῖς μὲν οὖν καταγωγήν τινα ὅτι ἐκ λιμένος σκεψάμενοι, καὶ τῷ πλοίῳ εἰς αὐτὸν μεταβιβασάμενοι, ὑπεραίρομεν, οὐδὲν πονηρὸν ὑφορώμενοι· ἐν τοσούτῳ δ', κλοπίδες τινες αἰσθόμενοι τὸ κλῆθρον, ἐκφέρουσιν ἅπαντα, ὡς μηδὲ τὰ εἰς ἐκείνην τὴν ἡμέραν ἀρκέσοντα καταλιπεῖν.

impactóque in ceruicem gladio, ad zonam vsque dissecuit. Quo fuso dissipata est omnis acies Machlyensium, paulo pòst & Alanorum: denique cum his Græci quoque. Atque ita redintegrato prælio, nos superiores extitimus, diúque sumus insequuti trucidantes, donec nox finem imposuit. Postero die ab hostibus venerunt legati, qui supplices pacem atque amicitiam orarent. Bosporani duplicatum tributum pensuros sese pollicebantur: Machlyenses, obsides daturos se confirmabant. Alani ita eam inuasionem compensaturos sese spondebant, vt Sindianos nostro nomine vellent aggredi, quibuscum multo iam tempore nobis fuerat simultas. His de rebus auditis suffragiis, in primis autem Arsacomæ & Lonchatæ, pax inita, duobus illis cuncta pro arbitratu suo moderantibus. Huiusmodi, Mnesippe, audent Scythæ amicorum caussa facere. MNES. Tragica prorsus, ô Toxari, fabulísque similia. Et propitius sit Acinaces & Vētus, per quos iurasti: si quis ista non credat, non admodum reprehendendus esse videatur. TOXA. At vide, vir egregie, ne incredulitas ista ab inuidia vestra proficiscatur. Quanquam non me deterrebis non habendo fidem, quominus & alia his consimilia referam, quæ nouerim à Scythis esse gesta. MNES. Tantum ne longum facias, vir optime, neque vsqueadeo admissis vagísque vtare sermonibus, vt nunc sursum ac deorsum Scythiam Machlyanámque percurrens, deinde in Bosporum discedens, postremò rediens, prorsus abutare silentio meo. TOXA. Parendum tibi & hanc præscribenti legem, dicendúmque paucis: ne fatigeris vnà nobiscum audiendo circumcursitans. Quin magis auscultaquæ in me ipsum amicus Sisinnes nomine præstiterit. Quum enim Athenas relicta patria proficiscerer, ídque cupiditate Græcanicarum literarum, appuleram Amastrim Ponticam. Ea est vrbs haud procul à Carambe dissita in promontorio, obuia iis qui à Scythia nauigant. Comitabatur autem Sisinnes, mihi à puero amicus. Nos igitur vbi res quasdam importatas in portu spectassemus, in cúmque è naui subduxissemus, emimus, nihil suspicantes mali: interea fures quidam effracta sera sustulerunt vniuersa, adeò vt non reliquerint quod vel in eum diem sufficere posset.

IIII. Toxaris & Sisinnes.

Ergo quum domum essemus reuersi, cognito quod acciderat, non visum est in ius vocare vel vicinos qui plures erant, vel hospitem, veriti ne plerisque sycophantæ videremur, si dixissemus nobis ab aliquo sublatos esse Daricos quadringentos, tum vestium permultum, ad hęc tapetia quædam, denique quicquid habueramus. Consultabamus igitur hisce de rebus, quid esset faciendum omnium rerum egenis, idque in vrbe peregrina. Ac mihi quidem ita visum est tum temporis, statim demerso in ilia acinace, vitam fugere, priusquam ignauum quippiam aut indignum esset ferendum vel fame vel siti enecto. Contrà Sisinnes consolabatur, obsecrans ne quid tale facerem. Aiebat enim excogitasse sese vnde nobis victus suppeteret. Et eo quidem die baiulandis è portu lignis allata mercede victum suppeditauit: mane autem obambulans in foro, pompam quandam aspexit iuuenum (quemadmodum aiebat) elegantium ac strenuorum. Hi nimirum viritim lecti vti mercede proposita singulare certamen inirent, in tertium diem erant decertaturi. Ergo quum omnes huius negotij conditiones audisset, accedens ad me, Caue posthac, inquit, Toxari, ne te ipsum pauperem dixeris: siquidem tertio ab hinc die diuitem te reddidero. Hæc ait, atque interea ægrè parato victu, quum iam spectaculum esset institutum, spectabamus & ipsi: etenim assumptum me duxit in theatrum, tanquam ad iucundum aliquod nouúmque spectaculum Græcorum. Ergo vbi consedissemus, spectabamus. Ac primò quidem feræ partim iaculis confixæ, atque à canibus agitatæ, partim in homines quosdam vinctos emissæ, nocentes quospiam, ita vt coniiciebamus. Vt autem prodierunt qui erant ad singulare certamen conducti, ac producto iuuene quodam prægrandi, dixisset præco: Si quisquam velit cum hoc singulari certamine congredi, prodeat in medium, præmium pugnæ accepturus drachmarum decem millia: ibi protinus assurrexit Sisinnes, desiliens, pollicetúrque se dimicaturum: simúlque poscit arma. Tum acceptam mercedem, decem millia mihi deferens, in manum dat: Si vicero, inquit, Toxaris, vnà proficiscemur, suppetétque commeatus: sin cecidero, sepulto me redi rursus in Scythiam. Ego quidem his auditis singultiebam.

A ἐπὴν ἐλθόντες οὖν οἴκαδε, καὶ ὁ γεγονὼς μαθόντες, δικάζεσθαι μὲν τῆς γείτοσι πολλοῖς οὖσιν, ἢ τῷ ξένῳ, οὐκ ἐδοκιμάζομεν, δεδιότες μὴ συκοφάνται δόξωμεν τοῖς πολλοῖς, λέγοντες, ὡς ὑφείλετο ἡμῶν τις Δαρεικοὺς τετρακοσίους, καὶ ἐσθῆτα πολλὴν, καὶ τάπητας τινὰς, καὶ τἄλλα, ὁπόσα εἴχομεν. ἐσκοποῦμεθα δὲ τοῦτο τῶν παρόντων ὅ, τι χρήσομεν, ἀπορούμενοι πανταπάσιν ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ γιγνόμενοι· καίμοι μοὶ ἔδοκει, ὡς εἶχον, αὐτὸν καθεύσαντα ἐς τὴν πλευρὰν τὸν ἀκινάκην, ἀπελθεῖν τοῦ βίου, πρὶν ἀγχόνες τι
B ἐπινοῆσαι, λιμῷ ἢ δίψει πιεσθέντα. ὁ δὲ Σισίννης παρεμυθεῖτο, καὶ ἱκέτευε μηδὲν τοιοῦτο ποιεῖν· αὐτὸς γὰρ ὑπενοήσειν ἔλεγεν ὅθεν ἕξομεν ἱκανῶς τὰς ἡμέρας· καί ποτε μοὶ ξύλα ἐκ τοῦ λιμένος παρεκόμισε, καὶ ἦκεν ἡμῖν, ἐκ τοῦ μισθοῦ ὑποστησάμενος. ἔωθεν δὲ περιὼν ἐπὶ τὴν ἀγορὰν, εἶδε πομπήν τινα, ὡς ἔφη, γυναικῶν καὶ καλῶν νεανίσκων· μονομαχεῖν δὲ οὗτοι ὅτι μισθῷ ἀναθέμενοι, εἰς τρίτην ἡμέραν ἀγωνίσασθαι
C ἔμελλον. καὶ δὴ ὁ πρῶ ὡς εἶχεν ἀμφ' αὐτὸς πυθόμενος, ἐλθὼν ὡς ἐμέ, Μηκέτι, ὦ Τόξαρι, ἔφη, σαυτὸν πένητα λέγε, εἰς γὰρ τρίτην ἡμέραν, πλουσίον σε ἀποφανῶ. ταῦτα εἶπε, καὶ πονήρως ὁ μεταξὺ ἀποζήσαντες, ἐσθέσης ἤδη τῆς ἡδυς, ἐτρώμεθα ἐπ' αὐτοῖ. θαλαττῶν γὰρ με ὡς ὅτι τερπνόν τι καὶ θαῦμα τῶν Ἑλληνικῶν, ἦγε εἰς τὸ θέατρον· καὶ καθίσαντες, ἐθεώμεθα, ὁ μὲν πρῶτον, θηρία καταχυντιζόμενα, καὶ ἐπὶ κυσὶν διωκόμενα, καὶ ἐπ' ἀνθρώποις δεδεμένοις ἀφιέμενα, κακούργοις τι-
D νας, ὡς εἰκάζομεν. ἐπεὶ δὲ εἰσῆλθον οἱ μονομάχοι, καί τινα θαλαττῶν ὁ κῆρυξ ὑμετέρη νεανίσκον, εἶπεν, εἴ τις δὴ ἐθέλοι τούτῳ μονομαχῆσαι, ἥκειν εἰς τὸ μέσον, δραχμὰς λαμφόμενος μυρίας, μισθὸν τῆς μάχης, ἐπεὶ ταῦτα ἐξανίσταται ὁ Σισίννης, καὶ καταπηδήσας, ἐπαίτει μαχεῖσθαι, καὶ τὰ ὅπλα ᾔτει· καὶ τὸν μισθὸν λαβὼν, τὰς μυρίας, ἐμοὶ φέρων, ἐνεχείρισε· καὶ, Εἰ μὲν κρατήσαιμι, ὦ Τόξαρι, εἶπεν, ἅμα ἀπιμεν, ἔχοντες τὰ ἐρχόντα· ἢν δ' ἄρα, θάψας με, ἐπανάχωρει ὀπίσω ἐς Σκύθας. ἐγὼ μὲν ὅτι τούτοις ἐκώκυον.

ὁ δ' λαβὼν τὰ ὅπλα, τὰ μὲν ἄλλα περιεδήσατο, τὸ κράνος δ' οὐδ' κατέθηκεν, ἀλλ' ἀπογυμνῆς τῆς κεφαλῆς καθαρᾶς, ἐμάχετο· καὶ τὸ μὲν πρῶτον, πεπώκεται αὐτὸς, καμπύλῳ τῷ ξίφει ὑποτμηθεὶς τὸν ἰγνύαν, ὥστε αἷμα ἔρρει πολύ· ἐγὼ δ' προεθετεθνήκειν ἤδη τῷ δέει. θρασύτερον δ' ὀπιφερόμενον τηρήσας τὸν αὐτίπαλον, παίει εἰς τὸ στέρνον, καὶ διήλασεν, ὥστε αὐτίκα ἐπεπλώκει πρὸ τῶν ποδῶν αὐτῷ· ὁ δὲ κάμνων καὶ αὐτὸς ὑπὸ τραύματος, ἐπεκάθιζε τῷ νεκρῷ, καὶ μικροῦ δεῖν, ἀφῆκεν αὐτὸν ἡ ψυχή· ἀλλ' ἐγὼ προδραμών, ἀνέσπασα, καὶ παρεμυθησάμην. ἐπεὶ δ' ἀφέστο ἤδη νενικηκώς, θράμβος αὐτὸν, σκύμνα εἰς τὸν οἶκον κομίσας ὑπὸ πολὺ θεραπευθείς, ἐπέζησε μόλις, καὶ ἔστι μέχρι νῦν ἐν Σκύθαις, γήμας τὴν ἐμὴν ἀδελφήν. χωλὸς δέ ἐστιν ὅμως ἀπὸ τοῦ τραύματος. τοῦτο, ὦ Μνήσιππε, οὐκ ἐν Μάχλυσιν, οὐδ' ἐν Ἀλανίᾳ ἐγένετο, ὡς μάρτυρον ἔχοις), καὶ ἀπιστεῖν δύναιο, ἀλλὰ πολλοὶ παρεῖσιν Ἀμαστριανῶν, μεμνημένοι τοῦ μάχου τοῦ Σισίννα. πέμπτον ἔτι σοι τὸ Ἀβαύχα ἔργον διηγησάμενος, παύσομαι. ἦκέ ποτε σὺν ὁ Ἀβαύχας εἰς τὴν Βορυσθενιτῶν πόλιν, ἐπαγόμενος καὶ γυναῖκα, ἣν ἤγετο μάλιστα, καὶ παιδία δύο. τὸ μὲν ὑπομασίδιον, ἄρρεν, τὸ δὲ ἕτερον, κόρη ἑπτέτις ἦν· συναπεδήμει δὲ καὶ ἑταῖρος αὐτῷ Γυνδάνης, σὺν μὲν καὶ νοσῶν ἀπὸ τραύματος, ὃ ἐτέτρωτο κατὰ τὴν ὁδὸν ὑπὸ λῃστῶν, ὑπιππεσόντων σφίσι· διαμαχόμενος γὰρ πρὸς αὐτοὺς, ἐλαύνεται εἰς τὸν μηρὸν, ὥστε οὐδὲ ἑστάναι ἐδύνατο ὑπὸ τῆς ὀδύνης· νύκτωρ δὲ καθεύδοντων (ἔτυχον γὰρ ἐν ὑποφήτῳ τινὶ καταικοδοντες) πυρκαϊὰ μεγάλη ὀξαίσα), καὶ πάντα περιεκλείετο, καὶ περιέσχεν ἡ φλὸξ ἀποτμᾶσθαι τὴν οἰκίαν· ὑπνῶν δὴ αἰσθόμενος ὁ Ἀβαύχας, καταλιπὼν τὰ παιδία κλαυθμυριζόμενα, καὶ τὴν γυναῖκα σκυφεμαμένην ἀποστάμενος, καὶ σώζειν αὐτὴ προσκελευσάμενος, ἀράμβος τὸν ἑταῖρον, κατῆλθε, καὶ ἔφθη διεκπαίσας, καθ' μηδέπω τελέως ἀπεκέκαυτο ὑπὸ τοῦ πυρός· ἡ γυνὴ δ', φέρουσα τὸ βρέφος, εἵπετο, ἀκολουθεῖν κελεύσασα καὶ τῷ κόρῳ. ἡ δ', ἡμίφλεκτος ἀφέσα τὸ παιδίον ὑπὸ τῆς ἀσκήσης, μόλις διέπηδησε τὴν φλόγα, καὶ ἡ παῖς σὺν αὐτῇ, πρὸ μικρὸν ἐλθοῦσα κἀκείνη ἀπεθανεν.

A At ille sumptis armis, reliquum quidem corpus muniuit: at galeam nequaquam imposuit, sed nudo consistens capite pugnabat. Et initio quidem ipse vulnus accepit retorto gladio, succiso poplite, ita vt multum sanguinis defluere. Ego interim iam metu præmortuus eram. At ille confidentiùs inuadentem aduersarium obseruans, ferit in pectore, transfigítque: ita vt protinus ad pedes illius procumberet. Ille fessus & ipse vulnere, mortuo incumbebat: parúmque aberat quin ipse quoque efflaret animam. At ego accurrens erexi, animúmque reddidi. Porrò vbi dimissus est, B iam victor declaratus, sublatum illum, domum deportaui: multúmque temporis curatus à medicis, superuixit quidem, hodiéque agit apud Scythas, ducta in matrimonium sorore mea: claudus tamen adhuc est ex vulnere. Hæc res Mnesippe non apud Maclyenses, neque in Alania gesta est, vt testibus careat, & ficta credi queat: verùm complures extant Amastriani, qui de pugna Sisinnæ memorant. Finem iam faciam, si tibi quinto loco factum Abauchæ retulero. Appulit aliquando Abauchas hic in Borysthenensium ciuitatem, se- C cum adducens & vxorem, quam vnicè diligebat, & liberos duos, alterum quidem masculum lactentem, altera verò erat puella septem annos nata. Erat autem peregrinationis comes & huius amicus Gyndanes, atque is quidem è vulnere laborans, quod in via acceperat, à latronibus qui eos fuerant adorti: cum quibus dum pugnaret, ictus est in femore, ita vt ne stare quidem posset præ cruciatu. Itaque noctu dormientibus illis (nam fortè in cœnaculo quodam diuersabantur) ingens ortum est incendium, omniáque circun- D clusit: iámque flamma vndique domum circundedit. Ibi experrectus Abauchas, relictis liberis plorantibus, repulsa vxore, quæ inhærebat, iussáque vt ipsa sese seruaret, amico in humeris sublato descendit, perrumpénsque euasit, ita vt nequaquam incendio læderetur. Vxor infantem baiulans consecuta est, monens puellulam vt sese consequeretur. Ea verò semiusta, abiecto ex vlnis infante, vix exiliit è flamma. Deinde puella vnà cum illa veniens, penè & ipsa extincta est.

v. Abauchas & Gyndanes.

Post hæc quum probro obiectaret quis- piam Abauchæ, quòd defertis liberis, atque vxore, Gyndanem extulisset: Imò liberos, inquit, denuo parare haudquaquam difficile: tum incertum, an hi boni sint futuri: porrò amicum diu fuerit priusquam inueniam talem qualis est Gyndanes: cuius amor mihi multis argumentis est exploratus. Dixi Mnesippe: è pluribus his quinque propositis, iam tempus est pronunciari, vtri nostrûm aut linguam aut dexteram oporteat amputari. Quis igitur futurus est iudex? MNES. Nemo. Neque enim constitueramus narrationis arbitrum. Sed scin' quid agemus? Quandoquidem impræsentiarum nullo proposito scopo sumus iaculati: deintegro delecto arbitro, alia amicorum paria apud illum referamus: deinde vter succubuerit, ei tum quidem amputetur, vel mihi lingua, vel tibi dextera. At si hoc crudele, quando tu amicitiam admirari visus es: ego nihilo secius puto nullam esse mortalibus possessionem hac præstantiorem, neque pulchriorem: quin ipsi quoque in vnum copulati, illud approbamus, vt ex hoc die in totam vsque vitam simus amici, vtrique victores, vtrique maximis potiti præmiis: videlicet pro vnica lingua, vnáque dextera, binas vterque habituri: atque insuper oculos quoque quaternos, pedésque quaternos: in summa, duplicia omnia? Eiusmodi nanque quiddam est cùm duo trésque copulantur amici, qualem Geryonem scriptores depingunt, senis manibus, terniſque capitibus hominem. Siquidem (vt mea fert opinio) tres illi fuerunt, qui communiter omnia gererent: vt dignum est his qui amicitia coniuncti sunt. TOX. Probè dicis: atque ita faciamus. MNES. Verùm neque sanguine opus est Toxaris, neque acinace, qui nobis amicitiam confirmet. Hæc enim confabulatio, & quòd eadem amamus, id multo certius est calice illo quem bibitis: propterea quòd huiusmodi non obligationem, sed animum postulare mihi videntur. TOXA. Placent ista: iámque amici atque hospites simus: tu mihi hîc in Græcia: ego tibi, si quando in Scythiam perueneris. MNES. Nimirum vt sis sciens, nequaquam me pigeat vel longiùs etiam proficiscí, si tales amicos nanciscí liceat, qualem esse te Toxari ex tua oratione coniicio.

A ἡ ὅπῃ ὠνείδισέ τις ὕστερον τὸν Ἀβαύχαν, ὅτι παῖδας τὰ τέκνα, καὶ τὴν γυναῖκα, ὁ δὲ Γυνδάνης ἐξεκόμισεν, Ἀλλὰ παῖδας μὲν, ἔφη, ἡ αὐτὸς ποιήσασθαί μοι ῥᾴδιον, καὶ ἄδηλον εἰ ἀγαθοὶ ἔσονται ὕστερον· φίλον δὲ, οὐκ ἂν εὕροιμι ἄλλον ἐν πολλῷ χρόνῳ τοιοῦτον οἷος Γυνδάνης ἐστὶ, πεῖρά μοι πολλοῖς τῆς εὐνοίας προκεκινδύνευται. Εἴρηκα, ὦ Μνήσιππε, ἀπὸ πολλῶν πέντε τούτοις προκειμένοις. ἤδη δὲ καιρὸς εἴη κεκρίσθαι ὁπότερον ἡμῶν ἢ τὴν γλῶτταν ἢ τὴν δεξιὰν ἀποτετμῆσθαι δέοι. τίς οὖν ὁ δικάσων ἐστίν; MN. Οὐδὲ εἷς, ἐγὼ γὰρ καθίσαμέν τινα δικαστὴν τοῦ λόγου· ἀλλ' οἶσθα ὃ δράσομεν; ὅπῃ νῦν ἄσκοπα τεταξόμεθα, αὖθις ἐλόμενοι διαιτητὴν, ἄλλους ἐπ' ἐκείνοις εἴπωμεν φίλους, εἶτα ὃς ἂν ἥττων γένηται, ἀποτετμήσθω τότε, ἢ ἐγώ τοι τὴν γλῶτταν, ἢ σὺ τὴν δεξιάν. ἢ τοῦτο μὲν ἄλογον, ἐπεὶ σὺ φιλίαν ἐπῃνεῖς ἔνδοξος, ἐγὼ δὲ οὐδὲν ἄλλο ἡγοῦμαι κτῆμα ἀνθρώποις εἶναι τούτου κτῆμα ἄμεινον, ἢ κάλλιον, τί γὰρ οὐχὶ καὶ ἡμεῖς συνελθόντες πρὸς ἡμᾶς αὐτοὺς, φίλοι τε αὐτοῖν εἶναι, καὶ εἰσαεὶ ἔσεσθαι ἀγαπῶμεν, ἄμφω νικήσαντες, τὰ μέγιστα ἆθλα προσλαβόντες, ἀπὸ μιᾶς γλώττης, καὶ μιᾶς δεξιᾶς, δύο ἑκάτερος ὀπτικτησάμενοι, καὶ ποδῶν γε, καὶ ὀφθαλμοὺς τέτταρας, καὶ πόδας τέτταρας, καὶ ὅλως, διπλᾶ πάντα· τοιοῦτόν τι γάρ ἐστι συνελθόντες δύο, ἢ τρεῖς φίλοι, οἷόπερ τὸν Γηρυόνην οἱ γραφεῖς ἐνδείκνυνται, ἀνθρώπου ἐξάχερα, καὶ τρικέφαλον (ἐμοὶ γὰρ δοκεῖ) τρεῖς ἐκεῖνοι ἦσαν, ἅμα πράττοντες πάντα, ὡς χρὴ ὄντας φίλους γε ὄντας. TO. Λέγεις καὶ οὕτω ποιῶμεν. MN. Ἀλλὰ μήτε αἵματος, ὦ Τόξαρι, μήτε ἀκινάκου δεώμεθα, τὴν φιλίαν ἡμῖν βεβαιώσοντος. ὁ γὰρ λόγος ὁ πρὼν, καὶ ὃ τῶν ὁμοίων ὀρέγεσθαι, πολὺ πιστότερα τῆς κύλικος ἐκείνης, ὦ πίνετε. ἐπεὶ τά γε τοιαῦτα, οὐκ ἀνάλκης ἀλλὰ γνώμης δεῖσθαί μοι δοκεῖ. TO. Ἐπαινῶ ταῦτα, καὶ ἤδη ὦμεν φίλοι, καὶ ξένοι, ἐμοὶ μὲν σὺ ἐν Σκυθίᾳ ὅπου τῆς Ἑλλάδος, ἐγὼ δέ σοι, εἴ ποτε ἐς τὴν Σκυθίαν ἀφίκοιο. MN. καὶ μὴν δεῦ ἴσθι, οὐκ ἂν ὀκνήσαιμι καὶ ἔτι πορρωτέρω ἐλθεῖν, εἰ μέλλω τοιούτοις φίλοις ἐντεύξεσθαι, οἷος σὺ, ὦ Τόξαρι, διεφάνης ἡμῖν ἀπὸ τοῦ λόγου.

ΛΟΥΚΙΟΣ, Η ΟΝΟΣ.

LVCIVS, siue ASINVS.

ARGVMENTVM.

Iocosa quædam & ficta narratio est, quo pacto videlicet in Thessaliam profectus studio discendæ artis Magicæ, ibi à puella quadam, dum in auem conuerti, eóque periculum artis facere cupit, in asinum mutatur, ac deinde varia fortunæ atque locorum vicissitudine, rusticis, vrbanis, sacris, profanis diuenditus, ad postremum cùm in theatrum quoque spectaculi de se præbendi caussa introductus esset, deuoratis quas ibi tum fortè conspexerat rosis, in pristinam hominis figuram iterum reduerit. Præcipuè autem admiratione digna est, mira casuum atque periculorum varietas, quibus sursum atque deorsum iactatum se, interim etiam bene acceptum fingit: vt non immeritò prorsus putarint quidam voluisse Lucianum, totius humanæ vitæ speciem atque imaginem quandam sub hoc lusu proponere, videlicet quàm varij casus, quàm fallax & inconstans fortuna, quàm incerti consiliorum etiam bene ac sapienter captorum exitus, quámque insperati quandoque earum rerum quas nunquam cogitaris, euentus esse soleant, asini huius exemplo (qui corporis quidem permutatione facta, ex homine transformatus fuerit, animum tamen & mentem hominis retinuerit) adumbrando. Hanc fabulam Apuleius vndecim libris imitatus est, affictis etiam aliis compluribus ad idem argumentum, quorum quædam mythologicè Fulgentius interpretatus est, is qui in cæteras quoque poëtarum fabulas, mythologias scripsit.

A Πήμην ποτὲ ἐς Θετταλίαν, ὧν δέ μοι πατρικήν τι συμβόλαιον ἐκῆν, πορεύσ ἀνδρα-ποτον ὑπατικόν. ἵππος δέ με κατῆγε, καὶ τὰ σκεύη, ἓ θεράπων ἠκολούθει εἷς· ἐπορευόμην οὖν τὴν παρειμένην ὁδὸν· καί πως ἔτυχον καὶ ἄλλοι ἀπιόντες ἐς Ὑπατα, πόλιν τῆς Θετταλίας, ἐκεῖθεν ὄντες· καὶ ἀλλῶν ἐκοινωνοῦμεν, ἓ οὗτος ἐκείνην τὴν ἀγχαλέαν ὁδὸν αὐσθμητες, πλησίον ἤδη τῆς πόλεως ἦμεν, κἀγὼ ἠρόμην τοὺς Θετταλούς, εἴπερ ὑπάρχοι τινὰ αὐτοῖς οἰκεῖν-τα ἐς τὰ Ὑπατα, Ἱππαρχον τοὔνομα, χρᾶμ- B μα δὲ αὐτῷ ἐκόμιζον οἴκοθεν, ὥστε οἰκῆσαι παρ' αὐτῷ· οἱ δὲ εἰδέναι τὸν Ἱππαρχον τοῦτον ἔλεγον, καὶ ὅποι τῆς πόλεως οἰκεῖ, ἓ ὅτι ἀγρύ-λιον ἱκανὸν ἔχοι, καὶ ὅτι μία θεράπαινα τρέφοι, καὶ τὴν αὐτὴ γαμετὴ, μόνας. ἔστι γὰρ φι-λαργυρώτατος ἀνήρ. ἐπεὶ δὲ πλησίον τῆς πόλεως ἐγεγόνειμεν, κἠπὸς τις ἔνδον ἦν, καὶ οἰκί-διον αὐτοῦ, ἔνθα ὁ Ἱππαρχος ᾤκει. οἱ μὲν δὴ ἀπαντήσαντές μοι, ᾤχοντο, ἐγὼ δὲ κόπλω προς-ελθὼν τὴν θύραν, καὶ μόλις μὲν, καὶ βραδέως· ὑπήκουσε δ' οὖν ἡ γυνή. εἶτα καὶ παρεκάλουν· ἐγὼ μὲν ἠρόμην εἰ ἔνδον εἴη ὁ Ἱππαρχος, Ἔνδον ἔφη, σὺ δὲ, τίς, ἢ τί βουλόμενος, πυν-θάνῃ; χρήματα, εἶπον, κομίζω αὐτῷ παρὰ Δεκειανοῦ τοῦ Παταρέως σοφιστοῦ, Μεῖ-νόν με, ἔφη, αὐτοῦ, καὶ τὴν θύραν συγκλείσασα, ᾤχετο εἴσω πάλιν· καὶ ποτὲ ἐξελθοῦσα,

QVVM in Thessaliam, vbi quædam mihi paternæ rationes erant cum eius gentis viro, proficiscerer, in Thessalos quosdam incidi, qui in Hypatam Thessaliæ vrbem redibãt. Vehebar equo, necessaria quædam vsui ferens, vnico comitatus seruo, qui sequebatur pedes. Inter eundum, cùm variis de rebus loquentes, iam vrbi appropinquaremus, à Thessalis petij, num eius vrbis ciuem nossent nomine Hipparchum: habere enim me ad eum literas, vt apud ipsum velut hospitem diuerterem. Illi & hominem sibi notum esse dixerunt, locupletem auarum, qui solùm domi vxorem, & vnicam ancillam haberet: & quo in loco vrbis habitaret, describentes, hortum quempiam in quo esset eius habitaculum, data deinde salute acceptáque, abierunt: ego domum Hipparchi adiens, ostium leuiter pulso: accessit vxor: quam rogo, an sit Hipparchus domi: illa cùm & quis essem, & quid mihi vellem, quæsisset, à Deciano Sophista Patarensi habere me literas respondi. Mulier manere paulùm hortata, occluso ostio abiit: paulóque pòst rediens,

me iubet introire. Ingressus, salutato homine epistolam trado. Erat ille in cœnæ principio, in lectulo sedens admodum paruo, vnà muliere discumbente, mensa cibis vacua. Lectis literis, Amicissimus mihi, inquit, Græcorúmque excellentissimus Decianus fecit optimè, qui suos ad me amicos fidenter miserit. Vides Luci habitaculũ hoc paruum esse, sed quod satis sit habitanti: verùm reddes tua præsentia domum, si æquo animo tuleris, ampliorem. Vocata deinde ancilla Palæstra: Des, inquit, huic hospiti nostro tunicam: & si quid secum detulit, conde: dehinc mitte ipsum ad balneum, quod longa via à nobis abest. Cepit me Palæstra, ostensáque domo pulcherrima: In hoc, inquit, lecto nocte dormies: huic puero tuo lectũ substernam, & addã puluinar. Cùm hæc dixisset, ego in balneum profecturus, hordeum in cibum equi, ancillæ dedi. Lotus cùm rediissem, Hipparchus me benignè excipiens, penes se iussit sedere. Cœna splendida fuit, vinum suaue & vetus: post cœnam & potus & sermo dignus hospite. Ita potando vespere absumpto dormitum profecti sumus. Postridie rogat me Hipparchus, quò pergerem, & quot diebus essem apud se affuturus. Larissam peto, inquam, sed hîc ferè quinque diebus morabor. Id nequaquam dixi ex animi sententia: optabam siquidem ibi aliquandiu esse, quoad aliqua à me maga reperta esset, cuius veneficiis aliquod monstrum conspicerem, hominem aut volantem, aut lapidem factum. Huic curæ deditus cœpi vrbem perambulare: quanuis quo id modo inquirendum esset, nescirem. Interim mulierem video accedentem, vt ex via coniici poterat, iuuenem opulentam: vestis enim erat floribus intexta, serui plures, aurum sumptuosius. Appropinquans mulier me compellat: Ego, inquit, Abrœa sum, amica, si qua vnquam fuit, matris tuæ: quæ quum eius filios non secus ac meos diligam, volo fili apud me diuertas.

A κελεύῃ ἡμᾶς εἰσελθεῖν· κἀγὼ δὲ προελθὼν εἶσω, ἀσπάζομαι αὐτὸν, καὶ τὰ γράμματα ἐπέδωκα. ἔτυχε δὲ ὁ ἀρχῆ δείπνων, καὶ κατέκειτο ὀπὶ κλινιδίῳ στενοῦ, γυνὴ δὲ αὐτῷ καθῆστο πλησίον, ἡ τράπεζα μηδὲν ἔχουσα προέκειτο. ὁ δ', ὅπερ τοῖς γράμμασιν ἐγέγραπτο, Ἀλλ' ὁ μὲν Φίλπατος ἐμοὶ, ἔφη, καὶ τῶν Ἑλλήνων ἐξοχώτατος Δεκριανὸς, ὃ ποιῇ, ἡ θαῤῥᾶν πέμπει πρὸς ἐμοὶ τοὺς ἑταίρους τοὺς ἑαυτοῦ· ὃ δὲ οἰκίδιόν σου ὁρᾷς, ὦ Λούκιε, ὡς ἔστι μικρὸν μέν, ἀλλὰ δύγνωμον τὸν οἰκοῦντα ἐργάζεται· ποιήσῃς δὲ αὐτὸ σὺ μεγάλῳ οἰκίᾳ, B ἀνεξικάκως οἰκήσας. καὶ καλεῖ τινὰ παιδίσκην, ὦ Παλαίστρα, δὸς τῷ ἑταίρῳ χιτῶνα, καὶ θὲς λαβοῦσα, εἴ τι κομίζῃ σκεῦος, εἶτα πέμπε αὐτὸν εἰς βαλανεῖον, ἀχλὺν μετείαν ἐλήλυθεν ὁδόν. ταῦτα εἰπόντος, ὁ παιδισκάριον ἡ Παλαίστρα, ἄγέ με, καὶ δείκνυσί μοι κάλλιστον οἰκημάτιον, Καὶ σὺ μὲν, ἔφη, ὅπου ταύτης τῆς κλίνης κοιμήσῃ, τῷ δὲ παιδί σου σκιμπόδιον αὐτὸ καθήσω, καὶ προσκεφάλαιον ἐπιθήσω. ταῦτα εἰποῦσης, ἡμεῖς ἀπήλθομεν λουσόμενοι, δόντες αὐτῇ κριθιδίων τιμὴν εἰς τὸν C ἵππον· ἡ δὲ πολλὰ ἔφερε λαβοῦσα εἶσω, καὶ κατέθηκεν. ἡμεῖς δὲ λουσάμενοι, ἀναῤῥέψαντες, εἶσω δὶς πρήλθομεν, καὶ ὁ Ἱππαρχός με δεξιωσάμενος, ἐκέλευε συνανακλίνεσθαι μετ' αὐτοῦ. ὁ δὲ δεῖπνον, οὐ σφόδρα λιτόν· ὁ δὲ οἶνος, ἡδὺς καὶ παλαιὸς ἦν. ἐπεὶ δὲ ἐδεδείπνήκεμεν, ποτὸς ἦν, καὶ λόγος, οἷος ὅπερ δείπνου ξένου, καὶ οὕτω τῷ ἑσπέρᾳ ἐκείνῳ ποτῷ δόντες, ἐκοιμήθημεν. τῇ δ' ὑστεραίᾳ, ὁ Ἱππαρχος ἤρετό με, πῆς μοι ἔσαι νῦν μοι ὁδὸς, καὶ εἰ πάσαις ταῖς ἡμέραις αὐτοῦ παρεσόμενος. Ἀπειμι μὲν, ἔφην, εἰς Λάρισσαν, D ἔοικα δὲ ἐνταῦθα διατρίψειν, τριῶν ἢ πέντε ἡμερῶν, ἀλλὰ τοῦτο μὲν ἐμοὶ σκῆψις· ἐπεθύμουν δὲ σφόδρα μείνας ἐνταῦθα ἔρευνάν τινα τῆς μαγείας ὑπισχνουμένων γυναικῶν, ἢ θεάσασθαί τι παράδοξον, ἢ πεπόμενον ἄνθρωπον ἢ λιθούμενον. καὶ τῷ ἔρωτι τῆς θεᾶς ταύτης δοὺς ἑαυτὸν, παρῆν τινὰ πόλιν, ἀπορῶν μὲν τῆς ἀρχῆς τοῦ ζητήματος, ὅμως δὲ παρεῖναι. κἀν τούτῳ γυναῖκά τινα ὁρῶ παρισοῦσθαι, ἐπὶ νέαν, εὐπρεπεστάτην, ὅσον ἐμοὶ ἐκ τῆς ὁδοῦ συμβαλεῖν. ἱμάτια γὰρ αἰθέρια, καὶ παῖδες συχνοὶ, καὶ χρυσίον παρῆν πολύ. ὡς δὲ πλησιαίτερον γέγονα, προσαγορεύει με ἡ γυνὴ καὶ ἀμείβομαι αὐτὴν ὁμοίως· καὶ φησὶν, Ἐγὼ Ἀβροιά εἰμι, εἴ τινα τῆς σῆς μητρὸς φίλων ἀκούεις· καὶ ὑμᾶς δὲ τοὺς ἐξ ἐκείνης γνωρίμους φιλῶ, ὡσαῤῥεῖ ἔτεκον αὐτή· τί οὖν οὐχὶ πρὸς ἐμοὶ καταλύεις, ὦ τέκνον;

Ἀλλά σοι μὴν, ἔφην, πολλὴ χάρις, αἰδοῦμαι δ' οὐδὲν αὐθρὶ φίλῳ ἐγκαλῶν, ἔπειτα φεύγων τὴν ἐκείνου οἰκίαν· ἀλλά τῇ γνώμῃ, ὦ φίλτατη, καταχρῶμαι τοῦδε σοί. Ποῖ δ', ἔφη, καταγῇ; Παρὰ Ἱππάρχῳ τῷ φιλαργύρῳ; ἔφη, Μηδαμῶς, εἶπον, ὦ μῆτερ, τοῦτο εἴπῃς· λαμπρὸς γὰρ καὶ πολυτελὴς γέγονεν εἰς ἐμέ, ὥστε καὶ ἐγκαλέσαι ἄν τις τῇ τρυφῇ· ἡ δὲ, μειδιάσασα, καί με τῆς χλοῆς λαβομένη, ἀγαπητότερα, καὶ λέγε πρὸς ἐμέ, Φυλάττου μοι, ἔφη, τὴν Ἱππάρχου γυναῖκα πάσῃ μηχανῇ, μάγος γάρ ἐστι δεινὴ, καὶ μάχλος, καὶ πᾶσι τοῖς νέοις βάλλει τὸν ὀφθαλμόν. εἰ μή τις αὐτῇ τοῦ πράγματος ἀκούσῃ, τοῦτον τῇ τέχνῃ ἀμύνεται, καὶ πολλοὺς μετεμόρφωσεν εἰς ζῶα, ἔνιοι δ', τέλεον ἀπώλεσε, σὺ δ', νέος εἶ, τέκνον, καὶ καλὸς, ὥστε βοῦς ἁρέσαι γυναικί· καὶ, Ξένος, πρόσχημα βούκαλον φέρων. ἐγὼ δ', πυθόμενος ὅτι δὴ πάλαι μοι ζητούμενον, οἷον περ ἐμοὶ κάθηται, πρόσχον αὐτῇ τὸν νοῦν ἔφην. ὡς δέ ποτε ἀφείθην, ἀπῆλθον οἴκαδε, λαλῶν πρὸς ἐμαυτὸν ἐν τῇ ὁδῷ, ἄγε δὴ σὺ ὁ Φάσκων βούλεσθαι τούτης τῆς ποδαδόξου τέχνης, ἔγχειρέ μοι σεαυτῷ, καὶ τέχνῃ βέλτιστε σοφιῶν, ἢ τεύξῃ τούτων, ὧν ἐρᾷς, καὶ ὅτι τάχιστα τῆς παλαίστρας τῆς Παλαίστρας ἤδη ἀποδύσῃ· τῆς γὰρ γυναικὸς τοῦ ξένου καὶ φίλου, πόρρω ἴσασον· καὶ τούτης κυλιόμενος, καὶ γυμναζόμενος, καὶ τούτῃ συμπλεκόμενος, δῆλα ἴσθι ὡς ῥᾳδίως γνώσῃ. Δοῦλοι γὰρ τὰ δεσποτῶν βούλονται καὶ καλὰ καὶ αἰσχρά. ταῦτα λέγων πρὸς ἐμαυτὸν, εἰσῆλθον οἴκαδε. τὸν μὲν οὖν Ἱππάρχου οὐ κατέλαβον ἐν τῇ οἰκίᾳ, οὐδὲ τὴν ἐκείνου γυναῖκα. ἡ δὲ Παλαίστρα τῇ ἑστίᾳ προσήδρευε, δεῖπνον ἡμῖν διαθερμαίνουσα. κἀγὼ βύβλους ἔνθεν ἁρπάσας ἐκόμισα, Ὡς βυρσοδεψικὰς, ἔφην, ὦ καλὴ Παλαίστρα, τὴν πυγὴν τῇ χύτρᾳ ὁμοῦ συμπαραφέρεις καὶ κλίνεις. ἡ δὲ, ὀσφῦς ἡμῖν ὑγρὰς ὑπέκκαυσται, μακάριος ὅστις ἐντεῦθεν ἐνεβάψατο. ἡ δὲ, σφόδρα γὰρ ἐμοὶ ἰταμὸν, καὶ χαρίτων μεστὸν τὸ πρόσωπον, Φεύγοις ἄν, εἶπεν, ὦ νεανίσκε, εἴγε νοῦν ἔχοις, καὶ ζῆν ἐθέλοις, ὡς πολλοῦ πυρὸς καὶ κινδύνου μεστά. ἐμοὶ γὰρ αὐτὸ μόνον ἄψῃ, πρᾶγμα ἔχων πυρίκαυτον, αὐτό μοι προσδρύσεις, θεραπεύσας δέ σε οὐδεὶς ἄλλος, οὐδὲ θεὸς ἰάσεται· ἀλλὰ καταυάσασά σε μόνη ἐγὼ, καὶ ὁ ποδαδόξοπαν, ἐγὼ μὲν σε ποιήσω πλέον πονῆσαι, καὶ τῆς ἀπὸ τῆς θεραπείας ὀδύνης ἀρδόμενος, ἀεὶ ἀνέξῃ.

A Magnas, inquam, gratias tibi ago mater. Cupio tecum esse, sed pudore impedior, ne videar hospitem amicum contemnere, si eius domum relinquam: animo autem & benigno tecum ero. Nunquid Hipparchus auarus ille tuus est hospes? inquit. Non his verbis vtaris mater, inquam: splendidus quippe ac sumptuosus in me fuit, adeò vt ex nimia impensa lautitiáque culpari soleat. Illa subridens, manúque apprehensa, seorsum ducens: Caueas, ait, velim omni cura Hipparchi vxorem: maga etenim est præcipua, admodum veneficiorum potens, appetens viros: atque si quos in adolescentes oculos coniecit, nisi quis voluntati eius pareat, omni conatu illos vlciscitur, hos perimens, hos in beluas transmutans: tu verò fili, adolescens es, ac formosus, vt facilè placeas mulieri: præterea externus & aduena, qui vt plurimùm contemnuntur. Ad hæc animaduertens, me id quod iam diu quærito, habere domi, fœminam relinquo: abiénsque, mecum ipse cœpi de via loqui: Age, inquam, tu qui tantopere hanc mirandam artem te profiteris appetere, excita teipsum paulò, atque eam disciplinam condisce, qua quod libuerit, potieris. Et quandoquidem amici hospitis vxorem non licet, aggredere ancillam Palæstram: tibi illam omni ratione concilia. Nam si illam expugnaris, absque labore quod cupis cognosces. Seruis enim & honesta & turpia omnia dominorum nota esse consueuerunt. Hæc mecum loquens, domum intro, vbi neque Hipparchum neque vxorem offendo. Palæstra penes focum sedebat, cœnam nobis parans. Hîc ego: O pulchra Palæstra, inquam, quàm venustè & admodum nates simul & ollam circũfers atque euoluis! Tum illa, Lumbis meis paulum humoris superabundat, ex quo beatus erit si quis paulum degustarit. Illa lasciuior admodum, & vultu grata, Abi hinc, inquit, si sapis adolescẽs, nisi tibi mauis vitam eripi, & loca fuge ignis & fuliginis plena. Nam si me tetigeris, vulnus tibi inferetur igneum, quo apud me deficies: ab hoc neque medicus alter, neque Deus poterit te curare, sed ego te vrens mirum in modum dolore afficiam, cuius curã haud facilè sustinebis,

neque lapidibus pulsatus dulcem vitabis dolorem. Quid autem ridens ita respicis hominum coctricem, doctam non solùm hos viles parare cibos, sed homines quoque, quod his maius est, iugulare, pellem adimere, partiri in frusta, viscera quoque ipsorum & corda rimari? Hoc, inquam, enarrasti rectè: nam me, quamuis procul à te remotum, non solùm concalefecisti, sed ignem in mea viscera absque aliqua iniuria exurenda coniecisti. Itaque te oro, vt mihi salutem afferas his asperis & suauibus quas dixisti medelis, méque iam mortuum excoria, vt lubet. Illa his verbis arridens, cùm iam mihi facta esset propitior, pollicita est, postquã domini issent dormitum, se mecum esse cõcubituram. Interea cùm redisset Hipparchus, loti imus cœnatum. Potus fuit frequens nobis inuicem coëpulantibus. Ego somnum fingens, cùm surrexissem, abij dormitum: vbi omnia mihi optimè intus præparata erant: extra lectus seruo stratus, mensa iuxta lectum sita, & in ea calix ac vinum vnà cum frigida calidáque aqua: quæ singula disposuerat Palæstra: quæ & lectum plurimis quoque rosis sparserat, & serta supermiserat ex eis confecta. Ego sympolium promptum videns, compotricem censui expectãdam. Illa vt patronam in lecto collocauit, euestigio ad me venit. Erat autem hilaritas inuicem nobis, & potum & oscula propinantibus, sumpto potu qui nos efficeret in noctem paratiores. Tum illa: Hoc præ cæteris, adolescens, memineris oportet, te in Palæstram incidisse: nunc ostendas licet, an sis factus inter adolescentes agilis, & huiusmodi certamina exercitatus. Cui, Haud, inquam, defugiam hanc prouocationem, vt iam nudari, & palæstræ exercitio incumbere sum paratus. Tum illa: Volo obtemperes mihi, ait: ego doctoris & præsidis more, certaminum quibus te exercere volo, præscribam nomina: tuum erit iussis promptè parêre. Manda, inquam, quod lubet: sed aduerte vt nostra certamina in tempore concinnè cum humore fiant.

A καὶ σὺ δὲ λίθοις βαλλόμενος, τῇ γλυκείᾳ ὀδυνίῳ φεύξῃ. τί γελᾷς; ἀκριβῶς ἐλέπεις αὐθεντομαγλεγῶ· καὶ γὰρ μόνα ταῦτα φαῦλα ἐδώδιμα κατασκευάζω, ἀλλ' ἤδη δὲ μέγα τοῦτο, καὶ καλόν, τὸν αὐθέντην οἶδα ἔγωγε καὶ σφάττω, καὶ δέρω, καὶ καταχόπτω, ἥδιστα δὲ τὰ σπλάγχνα αὐτῶν καὶ τῆς καρδίας ἅπτομαι. Τοῦτο μὲν ὀρθῶς, ἔφην, λέγεις· καὶ γὰρ ἐμὲ πόρρωθεν, καὶ μηδὲ ἐγγὺς ὄντα, οὐ καταμύεται, μὰ Δί', ἀλλὰ ὅλῳ ἐμπρησμῷ ἐπέθηκας, καὶ δι' ἐμοῦ τῶν ὀμμάτων τῶν ἐμῶν, ὃ σὺ μὴ φαινόμενον πῦρ, κάτω ἐς τὰ σπλάγχνα τὰμὰ ῥίψασα, φρύγεις, καὶ ταῦτα, οὐδὲν ἀδικοῦντα. ὥστε τοὺς θεούς, ἴασαί με ταύταις, αἷς λέγεις αὐτὴ, ταῖς πικραῖς καὶ ἡδείαις θεραπείαις· καὶ με ἤδη ἀπεσφαγμένον λαβοῦσα, δεῖρε ὅπως αὖ αὐτὴ ἐθέλεις. ἡ δὲ, μέγα καὶ ἥδιον ἐκ τούτου ἀνακαχάσασα, ἐμὴ μὲν λοιπὸν ἦν, καὶ συνέκειτο ἡμῖν, ὅπως ἐπειδὴ κατακοιμήσῃ τοὺς δεσπότας, ἔλθῃ εἴσω πρὸς ἐμὲ, καὶ καθευδήσῃ. καὶ πειδὴ ἀφίκετό ποτε ὁ Ἵππαρχος, λουσάμενοι, ἐδειπνοῦμεν, καὶ ποτὲ μὲν συχνὸς, ἡμῶν ὁμιλούντων. εἶτα ὕπνῳ καταψευσάμενος, ἀπῆσα μὴ, καὶ ἔργῳ ἀπῆειν ἔνθα ᾤκουν. πρῶτα δὲ τὰ ἔνδον οἱ προεσκεύασα. τῷ μὲν παιδὶ, ἔξω κατέκρυπτον. τράπεζα δὲ τῇ κλίνῃ προῆκτο, ποτήριον ἔχουσα· καὶ οἶνος αὐτῇ προέκειτο, καὶ ὕδωρ ἔψυμον, καὶ ψυχρὸν, καὶ θερμόν. πᾶσα δὲ ἦν αὐτὴ τῆς Παλαίστρας εὐδαιμονία. τῶν δὲ στρωμάτων, ῥόδα πολλὰ κατεπέπαστο, τὰ μὲν, οὕτω γυμνά· καθ' αὑτὰ, τὰ δὲ, λελυμένα, τὰ δὲ, στεφάνοις συμπεπλεγμένα. καγὼ τὸ συμπόσιον θύρων ἕτοιμον, ἔμενον τὸν συμπότην. ἡ δὲ, ὡς κατέκλινε τῇ δεσποίνῃ, ἀπουδῇ πρὸς ἐμὲ ἦκε. καὶ ἐγὼ θύφεσκον ἡμῶν, τὸν οἶνον, καὶ τὰ φιλήματα τοῖς πινόντων ἀλλήλοις. ὡς δὲ τῷ ποτῷ προεσκυλίσαμεν ἑαυτοὺς εἰς τοὺς τύκτα, λέγει πρός με ἡ Παλαίστρα, Τοῦτο μὲν πρώτως δεῖ σε μεμνῆσθαι, ὦ νεανίσκε, ὅτι εἰς Παλαίστραν ἐμπέπτωκας, καὶ χρή σε νῦν ἐπιδέξασθαι εἰ γέγονας ἐν τοῖς ἐφήβοις γοργὸς, καὶ παλαίσματα πολλὰ ἐμαθές ποτε. Ἀλλ' οὐκ αἰδοῖς, ἔφην, φεύγοντά με τὸν ἔλεγχον τοῦτον· ὥστε ἀποδυσαι, εἰ ἤδη παλαίωμεν. ἡ δ', Οὕτως, ἔφη, ὡς ἐγὼ θέλω, πρόσχου μοι τῇ ἐπιδείξει, ἐγὼ μὲν, νόμῳ διδασκάλου καὶ ἐπιστάτου τὰ ὀνόματα τῶν παλαισμάτων, ὧν ἐθέλω, ἐρῶσα, ἐρῶ, σὺ δὲ, ἕτοιμος γίγνου ἐς τὸ ἀνακύπτειν, καὶ ποιεῖν πρὸς ὃ κελεύσθαι. Ἀλλ' ἐπάπτε, ἔφην, καὶ σκέπει, ὅπως θύχερῶς καὶ ὑγρῶς τὰ παλαίσματα, καὶ θύτόνως ἔσαι.

ἡ δὲ ἀποδυσαμένη τὸ ἐσθῆτα, καὶ γυμνὴ ὅλη γενομένη, ἔνθεν ἤρξατο ὑποπατεῖν, Ω μειρακίον, ἔκδυσαι, καὶ ἀλείφαι μου ἔνθεν ἐκ τοῦ μέσου, συμπλέκου τῷ ἀνταγωνιστῇ, δύο μηρῶν ἀπάτας, κλίνον ὑποπλίαν, ἔπειτα δυσώτερος ὑποβάλλων ἀφὸ μηρῶν, καὶ ἀφαιρείλας, αἰώρει, καὶ τεῖνε ἄνω τὰ σκέλη, καὶ χαλάσας, καὶ ἧσας, κἀλλῷ αὖτῳ, καὶ πρόσελθών, βάλε, καὶ πρώσας, νύσσε ἤδη πυγαχοῦ, ἕως πονέσῃ, καὶ ἡ ὀσφὺς ἰκνέῖτω, εἶτα ὀξελκύσας καὶ πλάτης ἀφὸ βουβῶνος, δῆξον, καὶ πάλιν στωμύλῃ εἰς τὸν τοῖχον, εἶτα τύπτε· ἐπειδὰν δὲ χαλάσματα ἴδῃς, τότ' ἤδη ὑπτιάσας, ἅμα κατ' ἰξύος ἧσας, στώμυλλε, καὶ πειρῶ μὴ ἀπευδεῖν, ἀλλ' ὀλίγον ὑφυπαρτερήσας, στώμυλλε, ἤδη ἀπολέλυσαι. κἀγὼ ὑπὸ ῥᾳδίως πάντα ὑπήκουσα, καὶ εἰς τέλος ἡμῖν ἔλυξε τὰ παλαίσματα, καὶ λέγω πρὸς τὸν Παλαίστραν, ἅμα ὑπιγελάσας, Ω διδάσκαλε, ὁρᾷς ὅπως θύγρας καὶ θυμικῶς πεπάλαικάς μοι, σκόπει ὦ, μὴ σὲ κόμιμον τὰ παλαίσματα ὑποβάλλῃς, ἀλλαχοῦ δὲ ἄλλων ὑπιπάτιδος. ἡ δὲ, ὑπὸ κόρρης πλήξασά με, Ὡς φλύαρον, ἔφη, πρόσελθον τὸν μαθητὴν σκόπει οὕτω μὴ πλαγὰς ἐπὶ πλείω λάβῃς, ἀλλὰ καὶ οὐ, τὰ ὑπιατρόμυα παλαίων. καὶ ταῦτ' εἰποῦσα, ἐπανίσατο, καὶ θεραπεύσασα ἑαυτὴν, Νῦν, ἔφη, δείξῃς, εἴπερ νέος εἶ, καὶ θύτονος παλαιστὴς, καὶ εἰ ὑπίσασαι παλαίειν, καὶ παῖσον τὰ ἀπὸ γενετίου. καὶ πεσοῦσα ὑπὸ τῶν λέξεως ἐς γόνυ, ἄγε δὴ σὺ ὁ παλαιστὴς, ἔχεις τὰ μέσα, ὥστε πιάσας ὀξέως, ὑπίσχεσον, καὶ βάθυνον, μᾶλλον ὁρᾷς αὐτὴν ὑποδεικείμενον, οὕτω χρῆσαι, πρῶτον δὲ καὶ λόγον, ὡς ἅμμα σφίγγε, εἶτα ἀνακλάσας, ἔμβαλλε, καὶ στώμυλλε, καὶ μὴ δίδου διάστημα. ἐὰν δὲ χαλάσῃ, θᾶττον ἐπάρῃς, αἰώτερον μετάθες, καὶ κρούσας, κρύφον, καὶ σκόπει ὅπως μὴ ἀνασπάσῃς θᾶττον, ἢ κελευσθείς, ἀλλὰ δὴ κυρτώσας πολὺ αὐτὸν, ὕφελε, καὶ ὑποβαλὼν κάτω αὖθις τὸ πρόσβολλε, στώμυλλε, καὶ κίνει, εἶτα ἄφες αὐτὸ, πέπωκε γὰρ, καὶ λέλυται, καὶ ὕδωρ ὅλος ἐστὶ ὁ ἀνταγωνιστής. ἐγὼ δὲ, ἤδη μέγα ἀναγελῶν, Ἐθέλω, ἔφην, καὶ αὐτὸς, ὦ διδάσκαλε, παλαίσματα ὀλίγα ἅπαξ ὑπιάξαι, σὺ δὲ ὑπακούσον, ἐπόμασαι, καὶ κάθησον, εἶτα δοῦσα τὸ χέρας, πρόσχαι δὲ λοιπὸν, καὶ καθεμάτιδι, καὶ μὲ, ὡς τὸ Ἡρακλέους, ἀνελαβέσθαι, ἤδη κοίμισον. σὺ

A Illa ſtans nuda, & exuta veſte, imperat: Exue te adoleſcens, ſumptóque vnguento aggredere contra certantem. Femori coniuncto femore, proſterne me reſupinam, deinde ſuper incumbens, meis in altum cruribus erectis, femori inhære, & quaque verſus percute, vulnera, telum etiam ferens, quoad fueris defeſſus, & lumbi bellum egregium peregerint: tum educto telo, rurſus illud in inguen iunge, ac validiùs percute, atq; inſta quouſque aduerſarium ad parietem impellas. Sed cùm lapſus eris, paululum tibi indulge, neque feſtines: poſtmodum communi Marte pugnes. His dictis quum omnia

B quæ mandata erant, perfeciſſem diligenter, finiſque iam noſtri certaminis adeſſet: tum ego paulò ſubridens, Palæſtram alloquor: Magiſtra, inquam, vides vt facilè promptéque paruerim tibi. Sed animaduertas velim, an ſatis rectè has mihi impoſueris colluctationes: comminutas enim luctandi genus, aliud ex alio iubens. Illa me in faciem percutiens, Quem nugatorem diſcipulum habeo? inquit. Videſis ne vapules, ni dictis pareas. Dehinc ſurgens, ſéque ad nouum certamen parans, Nunc, inquit, oſtendes ſi viribus

C validis luctator egregius exiſtas, ſíſque in eo luctandi genere exercitatus, quod genicularium appellant. Tum ſubnixa genibus in lecto prona, Age tu luctator, mediam corporis partem valenter aggreſſus percute, vulnúſque adige profundius: nudam vides: vtere promptiùs: iniice introrſiùs telum, deinde introrſiùs flectens iterum impellens abſconde & comprime: nec quicquam huic certamini adiicias interualli. Caue autem ne citiùs quàm iuſſerim, telum extrahas, ſed incuruans aduerſarium inſequere: quo proſtrato rurſus

D certamini incumbe, quoad laſſus victúſque deficias, & ſudore ſis madefactus. Ego in riſum effuſus, Vellem, magiſtra, inquam, à me quoque aliqua huiuſmodi tibi præcepta tradi, in quibus mihi obtemperes velim: ſed iam te erige, ponéq; ſedens data dextera mihi reconcilieris: nam tempus eſt iam dormiendi.

His voluptatibus atque exercitiis nox traducta, obliuionem penitus attulit itineris in Lariſſam. Cùm autem in mentem veniſſet occaſio quæ cupiebam diſcendi: O dulciſſima Palæſtra, inquam, oſtende, oro te, dominam tuam ſuis præſtigiis vſam in aliquam ſe formam vertentem. Iamdudum enim aliquod huiuſmodi mirandum ſpectaculum videre exopto, ſed à te præcipuè, ſi quod noſti, quam credo minimè huius artis ignarã: hoc à nullo alio te præter (quæ anima mea es) percipere cupio. Me quidem qui hactenus velut adamantinus (vt aiunt) in nullam vnquam mulierem oculos amoris cauſſa conieci, ſeruum effeciſti, animo amatorio deuictum. Tum Palæſtra, Iocaris, inquit. Quis enim cantibus ſuperare amorem poteſt eius artis magiſtrum? Ego, per hoc caput, ac beneuolentiam erga te meam, iuro, me (neque enim literas noui) inſciam horum penitus eſſe: verùm ſi facultas dabitur, dabo operam vt videre queas dominam in aliam formam tranſmutatam. His dictis quum dormiſſemus, paucis diebus pòſt, quum nuntiat mihi Palæſtra dominam ſe in auem conuerſuram, vt ad ſuum amatorem aduolet: Nunc tempus, inquã, adeſt, quo diutino noſtro deſiderio poſſis facere ſatis. Bono animo ſis, ait: & quum iam nox aduentaret, me apprehenſum ad oſtium domus ducit, in qua illi dormiebant, méque iubet per rimulam oſtij introſpicientem quæ fierent, animum aduertere. Video patronam depoſita veſte nudam prodire, accenſa lucerna, duo tenentem grana, quorum altero thuris ardenti lucernæ impoſito, multa in lumen locuta eſt. Deinde grandiuſculam reſerans arcam, plures continentem pyxides, vnam effert, quid in ea contineretur, incertum: ſed quantum oculi coniicere poterant, oleo plena videbatur. Ex hoc aſſumens, à ſummo vſque ad imas partes totum corpus perunxit: ſtatimque alæ innaſcuntur illi, & roſtrum corneum & aduncum: omníſque in auem conuerſa eſt nocturnæ cornici perſimilem. Vt verò ſe vo-

τοιαύταις ἡδοναῖς καὶ παιδιαῖς παλαιομεν, ἀγωνιζόμενοι νυκτερινὺς ἀγῶνας, ἐξεφαυόμεθα, καὶ ἦν πολλὴ μοὶ ἐν τούτῳ τρυφή· ὥστε τ εἰς τ Λάρισσαν ὁδοῦ πάντα πάσαν ὑπιλελήσμην. καί ποτε ὑπὶ νῦν μοι ἦλθεν ἐς ὃ μαθὴν ὧν ἕνεκα ἦλθον, καὶ φημὶ πρὸς αὐτὴν, Ω φιλτάτη, δεῖξόν μοι μαγικαὶ βύβλους, ἢ μεταμορφωμένην τ δέσποιναν· πάλαι γὰρ τ σὴν δόξαν τούτης θέας ὑπιθυμῶ, μᾶλλον εἴ τι σὺ οἶδας, αὐτὴ μαγικαίτατον, ὥστε φανῆναί μοι θήλειαν ἐξ ἀνδρός. οἶμαι δ' ἐγὼ σὲ οὐκ ἀπείρως τῆσδε τ τέχνης ἔχειν· τοῦτο δ' ἀπ' ἐτέρων μαθὼν, ἀλλὰ πρὸς τῆς ἐμαυτ ψυχῆς λαβὼν, οἶδα. ἐπεί με τ πάλαι ἀδαμάντινον, ὡς ἔλεγον αἱ γυναῖκες, ἐς μηδεμίαν γυναῖκα τὰ ὄμματα τοῦτα ἐρωτικῶς πολὺ ἐκτείναντα, συλλαβοῦσα τῇ τέχνῃ ταύτῃ, αἰσχρότατον ἔχεις, ἐρωτικῷ πολέμῳ ψυχαγωγήσασα. ἡ δὲ Παλαίστρα, Παῦσαι, φησὶ, πρὸς παίζων. τίς γὰρ φαρμάκων δύναται μαγεῦσαι τ ἔρωτα, ὃν τῆς τέχνης κύριον; ἐγὼ γὰρ, ὦ φίλτατε, τούτων μὲν οἶδα οὐδὲν, μὰ τὴν κεφαλήν τ σὴν, τ τὴν δὲ τ μακαρίαν θεὸν, ὅσα γε γράμματα ἔμαθον, καὶ ἡ δέσποινα βάσκανος ὅσα τυγχάνει εἰς τ αὐτῆς τέχνην· εἰ δέ μοι χαρὲς ὑπερβάλῃ, πειρησόμεθα σοὶ θαρρεῖν σοι εἰδὼς μεταμορφωμένην τὴν κεκτημένην, τ τότε μὲν ὑπὸ τούτοις σκοιμήσομαι. ἡμέρας γὰρ ὑστέρου πολλῆς, ἀγγέλλει πρός με ἡ Παλαίστρα, ὡς ἡ δέσποινα αὐτῆς μέλλοι ὄρνις γενομένη, πέτεσθαι πρὸς τὸν ἐρώμενον. κἀγὼ, Νῦν, ἔφην, ὁ καιρὸς, ὦ Παλαίστρα, τ εἰς ἐμὲ χάριτος, ἣν νῦν ἔχεις, τὸν σαυτῆς ἑκάστην αἰεὶ παῦσαι πολυχρονίου ὑπιθυμίας. Θαρρεῖ, ἔφη, κἀπειδὴ ἐσπέρα ἦν, ἄγει με λαβοῦσα πρὸς τ θύραν τ δωματίου, ἔνθα ἐκείνοι ἐκάθευδον· καὶ κελεύει με προσάγειν ὀπῇ τινι τ θύρας λεπίδι, καὶ ἀποσχεπτεῖν τὰ γιγνόμενα. ὁρῶ δὴ τὴν μὲν γυναῖκα ἀποδυομένην, εἶτα γυμνὴ τῷ λύχνῳ προσελθοῦσα, καὶ χόνδρους δύο λαβοῦσα, τὸν μὲν λιβανωτὸν, τῷ πυρὶ τὸ λύχνου ἐπέθηκε, καὶ σᾶσα, πολλὰ τ λύχνου κατεπλάκησεν· εἶτα κιβώτιον ἀνδρὸς ἀνοίξασα, πολλοὺς ἔλαβεν πυξίδας ἐν αὐτῷ, ἔνθεν ἀναιρεῖται καὶ προσφέρει μίαν· ἡ δὲ εἶχεν ἐμβεβλημένον ὅ, τι μὲν οὐκ οἶδα, τῆς γ ὄψεως αὐτῆς ἕνεκα, ἔλαιον αὐτὸ εἰδέναι εἰκάσαιμι). ἐκ τούτου λαβοῦσα, χρίεται ὅλη, ἀπὸ τῶν ὀνύχων ἀρξαμένη τῶν κάτω, καὶ ἄφνω πτερὰ ἐκφύεται αὐτῇ, καὶ ῥὶν κερατίνη, καὶ γρυπὴ ἐγένετο, καὶ ἄλλα γ, ὅσα ὀρνίθων κτήματα, καὶ σύμβολα πάντα εἶχε· καὶ ἓν ἄλλο οὐδὲν ἦ κόραξ νυκτερινός. ἐπεὶ δὲ εἶδεν ἑαυτὴν

τὴν ἐπέρωμι, κρώξασα δλνὸν, ὡς οἱ ἐκεῖνοι A lantem aſpexit, aſperè cantans, prout hę
οἱ κόρακες, ἀνασᾶσα, ὤχετο πετομένη ἔξω δι' aues ſolent, pérque oſtium euolans abiit;
τῆς θυείδος. ἐγὼ ὁ ὄναρ ἐκεῖνο οἰόμενος ὁρᾶν, Ego, qui mihi videbar inſomnium vidiſ-
ταῖς δακτύλοις τ' ἐμαυτῦ βλεφάρων ἁπτόμην, ſe, palpebras oculorum tetigi, nequaquã
καὶ πιστεύων τοῖς ἐμαυτῦ ὀφθαλμοῖς, ὅτι oculis fidens aut quòd ea aſpexerim, aut
βλέποιεν, καὶ ὅτι ἐγρηγόροιεν. ὡς ὁ μόλις καὶ quòd eſſem excitatus à ſomno. Tandem
βραδέως ἐπείθομαι ὅτι μὴ καθεύδω, ἐδεόμην vt vix ſenſi me haudquaquam dormire,
τότε τ' Παλαίστρας τὸ ἔρασθαι καμὲ, καὶ χρίσα- Palæſtram rogaui, vt ego quoque eo vn-
σθαι ἐξ ἐκείνου τ' φαρμάκου, ἐάσαι πέτεσθαι guento vnctus in auem commutarer: cu-
με. ἐβουλόμην γὰρ πεῖρα μαθεῖν, εἰ μεταμορ- piebam enim experimento diſcere, an
φωθεὶς ἐκ τ' ἀνθρώπου, εἴπαι καὶ τ' ψυχὴν ὄρνις ex hoc, anima quoque auis poſſem fieri.
ἔσομαι. ἡ ὁ δωμάτιον ὑπανοίξασα, χαμάζε Illa oſtium domus aperiẽs, pyxidem pro-
τὸ πυξίδα. ἐγὼ ὁ ἀπεύδων ἤδη, ἀποδύσας, fert, ex qua feſtinans exutus pervngor to-
χεῖρα ὅλην ἐμαυτόν· καὶ ὄρνις μὲν B tus: auis verò infelix nequaquam fio, ſed
οὐ γίγνομαι ὁ δυστυχὴς· ἀλλά μοι ὄπισθεν ὀξὺ ἦλθε, καὶ οἱ cauda è veſtigio à poſteriori innaſcitur
δάκτυλοι πάντες ὤχοντο, οὐκ οἶδ' ὅπως, ὄνυχας parte: digiti omnes neſcio quorſum ab-
ὁ τοῖς πάντας τέτασται εἶχον, καὶ τρίτοις ἤδη ierint, vngues in quatuor vngulas verſi,
ἀνὴρ, ἢ ἵππος, καί μοι αἱ χεῖρες, καὶ οἱ πόδες, κἀκ- manus ac pedes, iumenti crura effecta, au-
νοι πόδες ἐγένοντο, καὶ τὰ ὦτα ὁ, μακρά· καὶ ὁ riculæ longæ, magna facies: quæ omnia
πρόσωπον, μέγα. ἐπεὶ ὁ κύκλῳ περισκοπῶν, circunſpiciens, cognoui me aſinum eua-
αἱ τ' ἐώρων ὄνον, φωνὴν ὁ ἀνθρώπου ἐς ὁ μέμ- ſiſſe. Vox hominis ad querendum de Pa-
φασθαι τ' Παλαίστραν, ἀκέτι εἶχον. ὁ ὁ χεῖλος læſtra defecerat, ſed labia demittens, ip-
ἐκτείνας κάτω, καὶ αὐτῷ δὴ τῷ ἡμάτι ὡς ſámque qua poteram forma reſpiciens,
ὄνος ὑποβλέπων, ἠπιώμην αὐτὴν, ὅση δυνά- C accuſabam, quòd me pro aue in aſinum
μις, ὄνος αὖτε ὄρνιθος γενόμενος. ἡ ὁ ἀμφοτέ- vertiſſet. Illa manibus demulcens caput,
ραις τ' χερσὶ τυφλαμένη ὁ πρόσωπον, Τί μέγ- Miſeram me, inquit, quantum mali feci!
να, εἶπεν, ἐγὼ, μέγα εἴργασμαι κακόν· ἀπεύ- feſtinantem ſimilitudo pyxidum me de-
σασα γὰρ, ἥμαρτον ἐν τῇ ὁμοιότητι τ' πυξίδων, cepit, non capientem ea quibus homines
καὶ δήλην ἔλαβον ἀκὶ τ' τὰ πάντα φύσιν. ἀλλὰ in auem commutantur. Sed confide, ani-
θάρρει μοι, ὦ φίλτατε· ῥᾴων γὰρ ἡ τούτου θερα- me mi; facilis erit huius erroris cura: nã ſi
πεία. ῥόδα γὰρ μόνον εἰ φάγοις, ἀποδύσῃ μὲν roſas comedes, ſtatim exues iumenti for-
αὐτίκα ὁ κτῆνος, τ' ὁ ἐραστήν μοι τ' ἐμὸν αὖθις mam, & in amatorem meum redibis: ac
ἀποδώσῃς. ἀλλά μοι, φίλταλε, μίαν νύκτα ταύ- vna nocte æquo feras animo: aſini for-
την ὑπόμεινον ἐν τῷ ὄνῳ· ὄρθρου ὁ δραμοῦσα, οἴ- mam diluculo curabis: afferam ſanè ro-
σω σοι ῥόδα, καὶ φαγὼν, ἀφήσῃ. ταῦτα εἶπε, καὶ D ſas, quas vt ederis, fies homo. Hæc cùm
τὰ ψήσασά μου τὰ ὦτα, καὶ ὁ λοιπὸν δέρμα. ἐ- dixiſſet, tractans me, & aures & reliquũ
γὼ ὁ, τὰ μὲν ἄλλα, ὄνος ἦμεν, τὼ ὁ φρένας, καὶ τ' corpus demulcebat. Ego corpore aſinus,
νῦν ἀνθρωπος ἐκεῖνος ὁ Λύκιος, δίκα τ' φωνῆς. ſenſu tamen mentéque hominis fungebar, ipſe ille Lucius, præter vocẽ. Mecum
πολλὰ δὴν καθ' ἑμαυτὸν μεμφόμενος τ' Παλαίστραν igitur multus erat tum Palæſtræ conque-
ὅτι τῇ ἀμαρτίᾳ, δακὼν ὁ χεῖλος, ἀπῆλθον, ἔνθα ἡπισάμην ἔξω τ' ἐμαυτῦ ἵππων, ſtus, labiáque mordens abij, vbi ſciebam
καὶ ἄλλον δηθενὸν ὄνον τῶν Ἱππάρχου. οἱ ὁ ἀλθόμενοί με εἴσω πάντα, δείσαντες μὴ τῶν χόρτου equum meum & alium verum aſinũ Hip-
αὐτῶν κοινωνὸς ἐπεισέρχωμαι, τὰ ὦτα καταπλήξαντες, ἕτοιμοι ἦσαν τοῖς ποσὶν ἀμυνῶν τῇ γα- parchi eſſe. Qui vt me ingreſſum conſpe-
στρί· κἀγὼ σεσωκὼς, πορρωτέρω ποι τῆς φάτνης ὑποχωρήσας, ἕστως ἐγέλων, ὁ δέ μοι γέλως, xêre, veriti ne fœnum ipſorum comede-
ὀχληθμὸς ἦν. ταῦτα γὰρ ἐνενόουν πρὸς ἐμαυτὸν, ὡς τῆς ἀκαίρου ταύτης περιεργασίας. τί δὲ rem, demiſſis auribus parati erant ad me
εἰ λύκος παρεισέλθοι, ἢ ἄλλό τι θηρίον; κινδυνεύεταί μοι μηδὲν κακὸν πεποιηκότι, δέον- calcibus repellendum: quod ego perpen-
dens, longè à præſepe receſſi, ſtans ac
mecum ridens: ſed riſus eruditus erat.
Cœpi verò interim mecũ cogitare: Quid
ſi lupus nunc aliquis ad nos intret, aut a-
lia fera inſultet mihi, qui nihil mali com-

missi? Hac detentus cura, timebam aliquam malam futuram esse fortunã. Nox enim intempesta cùm esset, ac silentium, & dulcis somnus, strepitus quidam exteriùs tanquam effossi parietis est factus. Iámque adeò dirutus erat, vt ingressui hominis pateret. Tum vnus & item alter, pluréssque intrant, armati omnes: Hipparchum, Palæstrã, ac seruum meum colligant, domum spoliant: pecuniam, vestem, omnémque suppellectilem auferunt, adeò vt nil relinqueretur domi. Tum me equúmque atque alterum educentes asinum, strauerunt, impositísque rebus quas apportauerãt ad graue onus, ligno nos abigentes, ad montes via desueta effugerunt. Ignarus eram quantum pressi pondere mei socij paterentur laboris: ego desuetus absque soleis iter facere, saxis præacutis admodum offendebar: ideóque sæpius cespitans, deficiebam sub pondere: sed è vestigio vir subsequẽs me sæpius feriebat baculo, quum Cæsaris inuocans præsidium, pro voce ruditum edebam, ô, solùm absurdè proferens voce maxima: Cæsaris verò nomen minimè sequebatur: & ob hoc vapulabam magis, veluti qui ruditu proderem nocturnos fures. Nil ergo proficiens rudendo, statui verba silentio redimere. Iam dies aderat, & nos multos transieramus montes, religati ora, ne pascendo iter moraremur. Meridie ad diuersorium quoddam peruenimus hominum quibus cum nostris latronibus veterem esse consuetudinem, tum ex mutua salutatione, tum ex oculis poterat percipi. Iubent illi sarcinas deponere, & prandium parant. Nobis iumentis hordeum præbuere: quod quum cæteri comedissent, ego valde esuriens (nam is cibus mihi esui difficilis erat) cogitans qua re famem sedarem, hortulum retro diuersorium conspicio multis oleribus plenum, in quo & rosæ esse videbantur. Itaque videns omnes prandio intentos, accedo ad hortũ, tum vt pascerem olera, tum vt ederem rosas, quibus in cibum sumptis, sperabam me in hominem reuersurum.

A φθαρλῶαι. Ταῦτα ἐννοῶν, ἠγνόουν ἀ δυστυχὴς ὃ μέλλον κακόν. ἐπεὶ γὰρ ἰῶ ἤδη νὺξ βαθεῖα, καὶ σιωπὴ πολλή, καὶ ὕπνος ὁ γλυκύς, ψοφῶ μὲν ἔξωθεν ὁ τοῖχος, ὡς διορυττόμενος, καὶ διορύττετό γε, καὶ ὀπὴ ἤδη ἐγεγόνει, αἰθέρπον δέξασθαι δυναμένη, καὶ δύο αἰθέροπες ταύτῃ πρῆσαι, καὶ ἄλλος ὁμοίως, ⁊ πολλοὶ ἔνδον ἦσαν, καὶ πάντες εἶχον ξίφη. εἶτα καταδήσαντες ἔνδον σὺν τοῖς δωματίοις τὸν Ἱππαρχον, καὶ τὸν Παλαίστραν, ⁊ τὸν ἐμὸν οἰκέτην, ἀδεῶς ἤδη τὰ οἰκία ἐσκέναον, τά τε χρήματα, καὶ τὰ ἱμάτια, καὶ τὰ σκεύη κομίζοντες ἔξω. ὡς ὃ
B οὐδὲν ἄλλο κατελείπετο, λαβόντες ⁊ τὸν ἄλλον ὄνον, καὶ τὸν ἵππον, ἐπέσαξαν· ἔπειτα ὅσα ἐβάσασθαι, ὑπεκατέδησαν ἡμῖν· καὶ ὕτω μέγα ἄχθος φέρειν ἡμᾶς, ξύλοις παίοντες, ἤλασαν, ὡς εἰς ὄρος ἀτείχιστον ἐδᾳ φεύγειν πειρώμενοι. Τὰ μὲν οὖν ἄλλα κτήνη, οὐκ ἔχω εἰπεῖν ὅ, τι ἔπαθεν, ἐγὼ δὲ, αἰσυπόδητος, ἀσυνήθης ἀπίων, πέτρας ὀξείας ὑποβαίνων, ⁊ ξύλον σκεύη φέρων, ἀπωλλύμην. καὶ πολλάκις προσέπαιον, καὶ οὐκ ἰῶ ὄζειν καταπεσεῖν, καὶ δύο ἄλλος ὁπόταν κατὰ τῶν μηρῶν ἔπαιε ἀεὶ
C ξύλῳ. ἐπεὶ δὲ πολλάκις, ὦ Καῖσαρ, ἀναβοῶσα ἐπεθύμουν, σοῦν ἄλλο, ἢ ὠϊκαίμην, καὶ ὃ μὲν, ὦ, μέγιστον ⁊ μεγαλοφωνότατον, ἐβόων, ὃ δὲ, Καῖσαρ, οὐκ ἐπικολούθει. ἀλλὰ μὲν καὶ δι' αὐτὸ τοῦτο ἐτυπτόμην, ὡς προθύμοις αὐτοῖς τοῦ ὀγκηθμοῦ. μαθὼν οὖν ὅτι ἄλλο ἐβόων, ἔγνων σιγῇ προϊέναι, καὶ κερδαίνειν ὃ μὴ παίεσθαι. ὀπτὶ τούτῳ ἡμέρα τε ἰῶ ἤδη, ⁊ ἡμεῖς ἔρη πολλὰ διεβεβήκειμεν, καὶ σώματα δὲ ἡμῶν δεσμῷ ἐπείχετο, ὡς μὴ περιβοσκόμενοι, τὴν ὁδὸν ἐς ὃ ἄριστον διαλίσχοιμεν, ὥστε ἔσην ποτε, ⁊ ἔμειναν ὄνος. ἐπεὶ δὲ
D ἰῶ αὐτὸ ὃ μέσον τῆς ἡμέρας, καταλύομεν εἴς τινα ἔπαυλιν σωθέντων σκείνοις αἰθέροπων, ὅσον ἰῶ σὺν τῶν γινομένων σκοπεῖν. καὶ γὰρ φιλήμασιν ἠσπάζοντο ἀλλήλους, καὶ καταλύσιν ἐκέλευον αὐτοῖς ὀπὶ τῇ ἐπαύλῃ, ⁊ πρέσβυν ἄριστον, ⁊ τῖς κτήνεσιν ἡμῖν πρέβολον

κριθῆς· ⁊ οἱ μὲν, ἄριστον, ἐγὼ δὲ, ἐπείνων μὲν κακῶς· ἀλλ' ὅπως ὑ πώποτε κριθὰς ὠμὰς ἠρίστηκειν, ἐσκοπούμην ὅ, τι ⁊ καταφάγοιμι· ὁρῶ γὰρ κῆπον αὐτοῦ ὀπίσω τῆς αὐλῆς, ⁊ εἶχε λάχανα πολλὰ, καὶ καλὰ, ⁊ ῥόδα ἐνῆν· αὐτὴν ἐφαίνετο· κἀγὼ λαθὼν πρῶτος τοὺς ἔνδον, ἀκολουθοῦντος τοῦ ὄνου, ἔρχομαι ὀπὶ τὸν κῆπον, τοῦτο μὲν, ὡμὰ λαχάνων ἐμπλησθησόμενος, τοῦτο δὲ, τῶν ῥόδων ἕνεκα. ἐλογιζόμην γὰρ ὅτι δῆτεν φαγὼν τῶν ῥόδεων, πάλιν ἄνθρωπος ἔσομαι.

εἶτα ἐμβὰς εἰς τὸν κῆπον, ῥιζάκων μὲν, καὶ ῥαφανίδων, καὶ σελίνων, ὅσα ὠμὰ ἐσθίειν αὐθρωποι, ἐπλήσθην τὰ ὀδόντε· ῥόδα δὲ οὐχ εὕρομεν, ἀλλὰ δάφνης ἄνθη ἐσθίουσιν αὐθρωποι, κακὸν ἄλλο ὄν τῷ πρωτὶ, καὶ ἵππῳ. φασὶ γὰρ, τὸν φαγόντα, ἀποθνήσκειν αὐτίκα. ἐν τούτῳ ὁ κηπουρὸς αἰσθόμενος, καὶ ξύλον ἁρπάσας, εἰσελθὼν εἰς τὸν κῆπον, καὶ τὸν πολέμιον ἰδὼν, ὡς τῶν λαχάνων τὸν ὄλεθρον, ὡσαύτως μισοπόνηρος, κλέπτειν λαβών, οὕτω με συνέκοψε ξύλῳ, μήτε πλευρὰν φείσαμενος, μήτε μηρὸν, ὡς μιὰ τὰ ὦτά μου κατέαξε, καὶ τὸ πρόσωπον συνέτριψεν· ἐγὼ δὲ, οὐκέτ' ἀνεχόμενος, ἀπολακτίσας ἀμφοτέροις, καὶ καβαλῶν ὑπτίαν ἐπὶ τῶν λαχάνων, ἔφυγον οἴκαδε ὡς ὁ ὄρνις. ὁ δὲ, ὅπερ εἶδε δρόμῳ ἀπιόντα, ἀνέκραγε λύσας τοὺς κύνας ἐπ' ἐμέ· οἱ δὲ κύνες, πολλοί τε ἦσαν, καὶ μεγάλοι, καὶ ἀρίστοις μάχεσθαι ἱκανοί· ἔγνων ὅτι δὴ διαφθαροῦσιν με ὅτι λαθόντες· καὶ ὀλίγον ἐκπεφευγὼς, ἔκρινα τοῦτο δὴ τὸ τοῦ λόγου, παλινδρομήσας μᾶλλον, ἢ κακῶς διαμεῖν. ὀπίσω οὖν ἀπῆλθον, καὶ εἰσέρχομαι αὖθις εἰς τὸν ἔπαυλιν. οἱ δὲ, τοὺς μὲν κύνας δρόμῳ ὑπεφεύγοντας, ἐδέξαντο, καὶ κατέδησαν. ἐμὲ δὲ παίοντες, καὶ πρότερον ἀφῆκαν, πρὶν ἢ ἔξω τῆς οἰκίας πάντα τὰ λάχανα κάτωθεν ἐξεμέσαι. καὶ μὲν ὅτε οὐδὲ περᾶν ὤρα ἦν, τὰ βαρύτατα τῶν κλεμμάτων, καὶ τὰ πλέον, ἐμοὶ ἐπέθηκαν· κἀκεῖθεν τότε οὕτως ἐξελαυνόμην. ἐπεὶ δὲ ἀπηνέρυον ἤδη, παυόμενός τε, καὶ τῷ φορτίῳ ἀχθόμενος, καὶ ὡς ὁ πλὰς ἐκ τῆς ὁδοῦ ἐκτετειμένος, ἔγνων αὐτὸν καταπεσεῖν, καὶ μηδ' ἂν ἀποσφάπτωσί με ταῖς πληγαῖς, ἀναστῆναί ποτε, τοῦτο ἐλπίσας μέγα μοι ὄφελος ἔσεσθαι ἐκ τοῦ βουλεύματος· φήθην γὰρ ὅτι πρώτους ἡμᾶς ἀναμενοῦσι τοῦ τε ἵππου, καὶ τοῦ ἡμιόνου, ἐμὲ δὲ αὐτοῦ ἐάσουσι κεῖσθαι τοῖς λύκοις· ἀλλά τις δαίμων βάσκανος, συνεὶς τὴν ἐμὴν βουλευμάτων, ἐς τοὐναντίον περιέτρεψεν. ὁ γὰρ ἕτερος ὄνος, ἴσως ἐμοὶ τὰ αὐτὰ νοήσας, πίπτει ἐν τῇ ὁδῷ. οἱ δὲ, τὰ μὲν πρῶτα, ξύλῳ παίοντες αἴρασθαι τὸν ἄθλιον ἐκέλευον. ὡς δὲ οὐδὲν ἐπανήκουε ταῖς πληγαῖς, λαβόντες αὐτὸν, οἱ μὲν, τῶν ὤτων, οἱ δὲ, τῆς οὐρᾶς, ἀνεγείρειν ἐπειρῶντο. ὡς δ' οὐδὲν ἴσχυον, ἔκειτο δὲ ὥσπερ λίθος ἐν τῇ ὁδῷ ἀπηρθρωκώς, λοιπὸν ἐν ἀλλήλοις ὅτι δὴ μάτην πονοῦσι, καὶ τὸν χρόνον τῆς φυγῆς ἀναλίσκουσιν, ὀλίγῳ νεκρῷ παρεδρεύοντες, τὰ μὲν σκεύη πάντα, ὅσα ἐκόμιζεν ὄνος, διανέμουσιν ἐμοί τε, καὶ τῷ ἵππῳ·

A Hortum ingressus, raphanos, lactucas, atque apium, quibus etiam crudis vtuntur homines, ad saturitatẽ comedi. Quæ visa fuerant, non erant rosæ, sed lauri syluestris flores. Laurum vocant homines, malum & asino & equo cibum, cùm ferant ex eo edentes è vestigio mori. Hoc aspiciens horti custos, rapto ingressus ligno, vt olera ita depasta vidit, tanquam irati domini erga fures deprehensos solent, neque natibus neque lateribus pepercit: aures insuper ac totum caput fuste contriuit. Ego iam verberum impatiens, cùm ambobus calcibus resupinum super olera strauissem, aufugi ad montes: B quod ille vt animaduertit, canes aduersus me incitauit. Hi cùm plures essent, atque ad vrsos expugnandos validi, veritus ne me dilaniarent, si me comprehendissent; decreui satius esse domum reuerti: itaque eodem cursu ad stabulum è vestigio sum regressus: illi continuerunt canes currentes: me verò haud priùs percutere destiterunt, quàm ex dolore cacarem olera comesta. Et iam abeundi tempus aduenerat, cùm illi grauioribus rebus quas furto surripuerant, dorso meo impositis abierunt. Ego & verberibus & C onere admodum defatigatus, vngulis insuper de via contritis, decreui me in via prosternere, neque exurgere, etiamsi me verberando necassent: eo pacto speraui illos necessitate compulsos, sarcinam qua pressus eram, inter equum & asinum partituros, méque vt inutilem relicturos lupis. Sed nescio quis dæmon inuidia motus, mea consilia in contrarium vertit. Nam alter asinus fortassis idem cogitans, in via cecidit: quem illi miserum baculis percutientes, vbi exurgere nequibat, neque prodessent verba, alij cauda, alij auribus apprehensum surgere im- D pellebant. Cùm vano labore incassum tempus tererent, (asinus enim in via stratus veluti lapis iacebat) illi ad fugam intenti, ne frustra tardarent, dempta ab asino onera, mihi & equo imposuerunt:

aſellum verò miſerum, captiuitatis & oneris ferendi ſocium, abſciſſis enſe cruribus, adhuc ſemianimem è loco præcipiti deiiciunt: mors illi attulit laborum finem. Ego videns quorſum mea euaſiſſent conſilia, ſtatui æquo animo ferre ſarcinam, & promptè iter conficere, ſperans roſis aliquando repertis, me priſtinam formam recuperaturum: præſertim cùm ex latronum percepiſſem verbis, parum itineris ſupereſſe ad locum in quo depoſititis ſarcinis manerent: néque etiam curſu, ſi opus fuerit, ad proficiſcendum paro. Ante veſperam venimus domum. Anus vetula intus ſedebat ad ignem: illi depoſitis ſarcinis vetulam rogant cur ſedeat, ac non potiùs prandium paret. Illa omnia eſſe prompta ait, panes plurimos, vinum vetus, ac ſylueſtres carnes. Collaudata vetula, veſtibúſque depoſitis, ad ignem ſe oleo vnxerunt. Vas erat aquæ plenum calidæ, qua ſe lauerunt. Superuenêre paulo pòſt adoleſcentes, aurum, argentum, veſtes, ac muliebrem virilémque ornatum portantes, communem omnibus prædam: quibus rebus intus delatis, eodem & ipſi pacto ſe lauerunt. Erat illis prandiũ fertile, ſermo homicidarum varius. Anus mihi & equo hordeum præbuit. Ille cibum auidè vorauit, timẽs (vt par erat) ne eſſem in edendo ſocius. Vbi mulier abeſt, ego panem qui intus erat, comedi. Poſtridie relicto cum vetula adoleſcente quodam, ad opus ſuum abierunt. Ego ſentiens cuſtodes mihi impoſitos diligentes, ingemiſcebam. Ac anum quidem contemnebam, cùm facilè ex eius conſpectu aufugere poſſem. Sed adoleſcentem præcinctum enſe, in me ſæpiùs reſpicientem, atque adſeruantem oſtium, formidabam. Poſtridie circiter noctem mediã reuerſi fures, neque aurum neque argentum tulere, ſed virginem formoſam ſanè, flentem, capillis ſparſis, ac ſciſſa veſte. Hanc in ſtramini-

A τὸν δὲ ἄφλιον, κοινωνὸν καὶ τῆς αἰχμαλωσίας καὶ τῆς ἀγθοφορίας, λαβόντες, τῷ ξίφει ἐκατέμνουσιν ἐκ τῶν σκελῶν, καὶ ἀναίρουσι ἔτι, ὠθοῦσιν ἐς τὸν χειμῶνα. ὁ δὲ ἀπῆει κάτω, τὸν θάνατον ὀργυόμενος. ἐγὼ δὲ ὁρῶν ἐκ τῶν συμβαινόντων τὴν ἐμὴν βουλευμάτων τὸ τέλος, ἔγνων φέρειν εὐχερῶς τὰ ἐπιόντα, καὶ προθύμως ὠρείπατεῖν, ἐλπίδας ἔχων πάντως ποτὲ ἐμπεσεῖσθαι εἰς τὰ ῥόδα, κἀκ τούτων, εἰς ἐμαυτὸν ἀνασωθήσεσθαι· καὶ τῶν λῃστῶν δὲ ἤκουον, ὡς ὀλίγη εἴη ἔτι πολὺ τῆς ὁδοῦ, καὶ ὅτι καταλύσουσι λοιπὸν, ἔνθα καταυλίσονται, ὥστε πάντα ταῦτα δρόμῳ ἐκομίζομεν, καὶ προῆμεν ἐπὶ τῆς ἑτέρας ἠλαυνόμενοι εἰς τὰ οἰκεῖα. χρανὴς δὲ γυνὴ ἔνδον καθῆστο, καὶ πῦρ πολὺ ἐκαίετο. οἱ δὲ, πάντα σκεῦνα, ἅτε ἐντυγχάνομεν ἡμεῖς κομίζοντες, εἴσω κατέθηκαν. εἶτα ἤρξαντο τῇ γραιᾷ λέγειν τί οὕτω καθέζῃ, καὶ οὐ παρασκευάζεις ἄριστον; Ἀλλὰ πάντα, εἶπεν ἡ γραῦς, ἕτοιμα ὑμῖν, ἄρτοι πολλοὶ, οἴνου παλαιοῦ πίδοι, καὶ τὰ κρέα δὲ ὑμῖν τὰ ἄγρια σκευάσασα ἔχω. οἱ δὲ, τῇ γραιᾷ ἐπαινέσαντες, ἀπεδύσαντο, ἠλείφοντο πρὸς τὸ πῦρ, καὶ λέβητος ἔνδον ὕδωρ θερμὸν ἔχοντος, ἀρυσάμενοι ἔνθεν, καὶ καταχεάμενοι, ἀπεχρήσαντο τῷ λουτρῷ. Εἶτα ὀλίγον ὕστερον ἦκον νεανίσκοι πολλοὶ κομίζοντες σκεύη πλεῖστα, ὅσα χρυσᾶ καὶ ἀργυρᾶ, καὶ ἱματία, καὶ κόσμον γυναικεῖον καὶ ἀνδρεῖον πολύ. ἐκοινώνουν δὲ οὗτοι ἀλλήλοις· καὶ ἐπειδὴ ταῦτα ἔνδον κατέθεντο, ὁμοίως ἐλούσαντο καὶ οὗτοι. λοιπὸν μετὰ τοῦτο, ἵν' ἄριστον δαπανήσειν, ἐμὲ τὸν σιτάριστον. ἐγὼ δὲ, ἐπειδὴ ἴδοιμι τῇ γραιᾷ ἐξιοῦσαν τὴν ἔνδον, ἄρτον ἤσθιον. τῇ δὲ ὑστεραίᾳ καταλιπόντες τὴν γραῦν, καὶ νεανίσκον ἕνα, οἱ λοιποὶ πάντες ὅπερ ἔργον ἀπῆεσαν. ἐγὼ δὲ ἕτερον ἐμαυτὸν, καὶ τὴν ἀκριβῆ φερεφόν. τῆς μὲν γὰρ γραὸς καταφρονήσας ἐῶ μοι, καὶ φυγεῖν ἐκ τῶν ἐκείνης ὀμμάτων δυνατόν. ὁ δὲ νεανίσκος, μέγας τε ἦν, καὶ φοβερὸν ἔβλεπε· καὶ δὲ ξίφος ἀεὶ ἔφερε, καὶ τὴν θύραν ἀεὶ ἐπιτηρεῖ. ἐπεὶ δὲ ὕστερον ἡμέρας, μεσούσης ἀγορᾶς τῆς νυκτὸς, ἀναχρέφουσιν οἱ λῃσταὶ, χρυσίον μὲν, οὐδὲ ἀργύριον, οὐδὲ ἄλλο οὐδὲν κομίζοντες, μόνην δὲ παρθένον ὡραίαν, σφόδρα καλὴν, κλαίουσαν, καὶ κατεσπαραγμένην τὴν ἐσθῆτα, καὶ τὴν κόμην· ἣν καταθέμενοι αὐτὴν ἔνδον ὅπως

τῶν στεάδων, θαῤῥῶν ἐκέλευον, καὶ τῇ γραῒ A bus positã bono animo esse iubent, mandantes vetulæ, vt continuò domi esset, virginémque adseruaret diligenter: quæ neque potum neque cibũ capere voluit, solùm gemens, ac lacerans capillos, adeò vt ego quoque illius commotus fletu, sibi iuxtà propinquus lacrymarem. Interim extra domum fures in porticu cœnant. Facto die explorator quidam aduenies nuntiat quendam aduenam ea die multis cum opibus transiturum. Hi vt erant armati consurgentes, me & equum stratos, abeuntes ducunt. Ego infelix ignorans me ad pugnam & bellum duci, cùm tardè irem, ligno percutiebar. B Postquam ad locum peruentum est quà aduena ille profecturus erat, in vehicula & sarcinas incidentes, hominem cum familia occidunt: pretiosioribus rebus mihi & equo impositis, cùm reliqua in syluis abscondissent, reuersi sunt. Ego cùm baculo sæpius ictus essem, vngula offendo in lapidem acutum: ex offensione fit summo cum dolore vulnus: quo factum est vt reliquum viæ conficerem claudus. Tunc illi: Quid opus est inuicem autem hunc asinum nutrire sępius cespitantem? Ex aliquo demus eum præcipitem loco, C inutilem bestiam, tanquam futuram exercitus expiationem. Cùm hæc aduersum me machinarentur, ego intelligens omnia, quod itineris superfuit, oblitus vulneris peregi: timor enim mortis, omnem abstulit vulneris dolorem. Vt verò ad diuersorium peruentum est, onera cùm deposuissent à nobis, discumbentes cœnant. Deinde noctu cùm recedere vellent, quò reliqua è syluis deportarent: Quid, vnus inquit, hunc miserum deducamus asinum, inutilem propter vngulæ vulnus? hæc quæ supersunt, partim nobismet ipsis, partim equo deferenda imponemus. His dictis abierunt, vnà D equum ducentes. Nox cùm luceret lunæ beneficio, ego mecum loquutus, Quid ampliùs, inquam, expectas miser, esca vulturibus & eorum pullis futurus? Nunquid non intellexisti quæ isti de te inuicem colloquuti? Vísne ex alta crepidine deiici? Nox resplendet, fures abiêre, pete fuga ab istis homicidis salutem.

ἐκέλευον ἔνδον μόνην, καὶ τὴν παῖδα εὖ φρουρεῖν ἔφην. ἡ δὲ παῖς, ὅτε ἐμφαγεῖν τι ἤθελεν, ὅτε πιεῖν, ἀλλὰ πόνῳ ἔκλαε, καὶ τῷ κόμῃ τὴν αὐτῆς ἐσπάραττεν. ὥστε καὶ αὐτὸς πλησίον ἑστὼς τῇ φάτνῃ, συνέκλαιον ἐκείνῃ τῇ καλῇ παρθένῳ. ἐν δὲ τούτῳ οἱ λῃσταὶ ἔξω ἐν τῷ προαστίῳ ἐδείπνουν. περὶ ἡμέραν δὲ, τῶν σκοπῶν τις, τῶν τὰς ὁδοὺς φυλαττόντων εἰληχότων, ἔρχεται ἀπαγγέλλων ὅτι ξένος σὺν πολλῇ πρεπείᾳ μέλλοι, καὶ πολὺν πλοῦτον κομίζοι· οἱ δὲ, ὅτως ὡς εἶχον αἰασάμενοι, καὶ ὁπλισάμενοι, κἀμὲ καὶ τὸν ἵππον ὑποσάξαντες, ἤλαυνον. ἐγὼ δὲ ὁ δυστυχὴς, ὑποσάμενος ὅτι μάχην καὶ πόλεμον ἐξελαύνεσθαι, οὐκ ἤρεσθε, ἔνθεν ἐπαίομην τῷ ξύλῳ, ἐπειρώμενον αὐτῶν. ἐπεὶ δὲ ἤκομεν εἰς τὴν ὁδὸν, ἔνθα ὁ ξένος προελάσειν ἔμελλε, συμπεσόντες οἱ λῃσταὶ τοῖς ὀχήμασιν, αὐτόν τε, καὶ τοὺς ἐκείνου θεράποντας ἀπέκτειναν. καὶ ὅσα ἦν πημώματα, ὀξελόντες, τῷ ἵππῳ καμοὶ ἐπέθηκαν· τὰ δὲ ἕτερα τῶν σκευῶν αὐτοὶ, ἐν τῇ ὕλῃ ἔκρυψαν. ἔπειτα ἤλαυνον ἡμᾶς ὅτως ὀπίσω, κἀγὼ ἐπειρώμενος, καὶ τῷ ξύλῳ τυπτόμενος, κρούω τὴν ὁπλὴν πρός τινα ὀξεῖαν, καί μοι ἀπὸ τῆς πληγῆς, γίγνεται τραῦμα ἀλγεινόν· καὶ χωλεύων, ἔνθεν ὃ λοιπὸν τῆς ὁδοῦ ἐβάδιζον. οἱ δὲ πρὸς ἀλλήλους ἔλεγον, τί γὰρ ἡμῖν δοκεῖ τρέφειν τὸν ὄνον τοῦτον, πόνῳ καταπίπτοντα; ῥίψωμεν αὐτὸν ἀπὸ τοῦ χρημνοῦ, οἰωνῶν ὄκ ἀγαθὸν, ναί φησι, ῥίψωμεν αὐτὸν, καθαρεισμὸν τοῦ στρατοῦ ἐσόμενον. καὶ οἱ μὲν συνεπάσποντο ἐφ' ἑμέ. ἐγὼ δὲ ἀκούων ταῦτα, τῷ τραύματι λοιπὸν ὡς ἀλλοτρίῳ, ἐπέβαινον, ὁ δὲ τοῦ θανάτου με φόβος, ἀναίσθητον τῆς ὀδύνης ἔθηκεν. ἐπεὶ δὲ ἤλθομεν εἴσω, ἔνθα κατελύομεν, τὰ μὲν σκεύη τῶν ἡμετέρων ὤμων ἀφελόντες, οὗ κατέθηκαν· αὐτοὶ δὲ αἰαπεσόντες, ἐδείπνουν. ὡς ὅπου νὺξ ἦν, ἀπήεσαν, ὡς τὰ λοιπὰ τῶν σκευῶν ἀνασωσαίμενοι· τὸν δὲ ἄλλιον ὄνον, ἔφη τις αὐτῶν, τί ἐπάγομεν ἄχρηστον ἐκ τῆς ὁπλῆς; τῶν δὲ σκευῶν, ἃ μὲν ἡμεῖς οἰσόμεν, ἃ δὲ καὶ ὁ ἵππος· καὶ ἀπήεσαν, τὸν ἵππον ἄγοντες. νὺξ δὲ ἦν λαμπροτάτη ἐκ τῆς σελήνης. κἀγὼ τότε πρὸς ἐμαυτὸν εἶπον, Ἄλλιε, τί ἔτι μένεις ἐνταῦθα; λύκοι σε καὶ γυπῶν τέκνα δειπνήσουσιν, οὐκ ἀκούεις οἷα πρὸς σοῦ ἐβουλεύσαντο; θέλεις τῷ χρημνῷ προσπεσεῖν; νὺξ μὲν αὕτη, καὶ σελήνη πολλή. οἱ δὲ οἴχονται ἀπιόντες, φυγῇ σῶζε σαυτὸν ἀπὸ δισσῶν ἀνδροφόνων.

Hæc mecum cogitans, cùm viderem me solutum (laqueus enim suspensus pendebat) ad fugiendum maximè sum commotus. Itaque domum exiens cœpi cursu fugere. Quod anus vbi conspexit, me per caudam retinebat: ego rem dignam præcipitio & alia quauis morte putans si à vetula retinerer, mulierem trahebam: illa magna voce implorat virginis opem. Quæ cùm prodisset, conspecta re facinus est ausa nobile & memoratu dignum. Nam super me ascendens, fugæ comes facta est. Ego tum fugiendi cupidus, tum puellæ gratia, extento cursu abibam, anicula post nos relicta. Virgo orabat pro salute deos: ad me verò, Si me, inquit, ad paternam domum perduxeris, primùm ob omni opere te liberum faciam, tum hordei medimnus erit tibi singulis diebus cibus. At ego tum interfectores meos fugiēs, tum pollicitationibus puellæ motus, neglecto vulnere currebam. Vt verò ad triuium quoddam peruenimus, in hostes nostros redeuntes incidimus, qui à longè propter lunam infelices captiuos cognouêre. Currentes cùm me comprehendissent, in virginem versi, O speciosa virgo, quid misella, inquiunt, per ignota pergis loca? nunquid dæmones non extimescis? redi igitur: nam te tuis restituemus. Quæ quum ridentes dixissent, me retrouerterunt: tum pedis & vulneris memoria quum renouata esset, claudicare cœpi. Illi, Nunc tandem, captus, claudus factus es? aiunt: cæterùm fugiens non sentiebas vulnus, sed sanus videbare, equo & auibus velocior cursu. Hæc inter verba adeò me lignis percutiebant, vt iam vlceribus posteriora infecta sint. Domum ingressi, anum laqueo è petra suspensam inueniunt. Verita enim (vt æquum erat) latrones propter virginis fugam, laqueo vitam finierat: quod illi admirantes, scisso fune in imum præcipitem egere. Deinde ligata virgine sunt ad cœnam profecti: qua multo potu traducta, quum de virgine colloquerentur, Quid, ait quispiam ex eis, de hac fugitiua agendum?

A Ταῦτα πρὸς ἐμαυτὸν ἐνοούμενος, ὁρῶ ὅτι οὐδὲ προσδεδέμενον σφόδρα, ἀλλά με ὁ σύρων ἐν ταῖς ὁδοῖς ἱμὰς ἀπερρήγνυτο, τοῦτό με καὶ προὔτρεψεν ὡς μάλιστα πρὸς τὴν φυγὴν καὶ δρόμῳ ὀξεῖ, ἀπῆν· ἡ δὲ γραῦς ἐπεὶ εἶδεν ἀποδιδράσκοντα ἕτοιμον, λαμβάνεταί μου ἐκ τῆς ὄπισθεν, καὶ εἶχετο. ἐγὼ δὲ ἄξιον κρημνὸν καὶ θανάτων ἄλλων εἰπὼν εἶ δ' οὖν γραῒς ἀλῶναι, ἕσυρον αὐτήν· ἡ δὲ μάλ' αἰσχρὰ ἐβόησεν ἔνδοθεν τὴν παρθένον τὴν αἰχμάλωτον· ἣ καὶ προσελθοῦσα, καὶ ἰδοῦσα γραῖαν, δίκην κέρκου ὀξὺ ὄνου ἠμμένην, βολῇ τόλμημα θυγατρῷον, ἆ

B ἄξιον ἀπονενοημένου νεανίσκου· ἀναπηδᾷ γὰρ εἰς ἐμὲ καὶ ὑπολαβοῦσά μοι, ἤλαυνε· κἀγὼ ὥστε ἐρωτᾶν τῆς φυγῆς, ἆ τῇ τῆς κόρης σπουδῇ, ἔφυγον ἵππου δρόμῳ· ἡ δὲ γραῦς, ὀπίσω ἀπελέλειπτο, ἡ δὲ παρθένος, τοῖς μὲν θεοῖς ηὔχετο, σῶσαι αὐτὴν τῆς φυγῆς· πρὸς δὲ ἐμέ, Ἦν με, ἔφη, κομίσῃς πρὸς τὸν πατέρα, ὦ καλὲ σύ, ἐλεύθερον μέν σε πάντως ἔργου ἀφήσω, κριθῶν δὲ μέδιμνος ἔσται σοι ἐφ' ἑκάστης ἡμέρας ὁ ἄριστον. ἐγὼ δὲ καὶ τοῖς φόνοις τοῖς ἐμαυτοῦ φθυόμενος, ἆ πολλὴν ὀπτευούσαν ἆ θεραπείαν ἐκ

C τῆς αἰσχυνθείσης ἐμοὶ κόρης ἐλπίζων, ἔθεον, τοῦ τραύματος ἀμελήσας. ἐπεὶ δὲ ἤκομεν ἔνθα ἐξίζετο δι' ἀπλῆς ὁδοῦ, οἱ πολέμιοι ἡμᾶς καταλαμβάνουσιν, ἀναστρέφοντες, ἆ πόρρωθεν φῶς πρὸς τῇ σελήνῃ ἔγνωσάν τοι δυστυχεῖς αἰχμαλώτους, καὶ προσδραμόντες, λαμβάνονταί μου, καὶ λέγουσιν, Ὦ καλὴ καὶ γαθὴ σὺ παρθένος, ποῖ βαδίζῃς ἀνοήτως ταλαίπωρε; ἡδὲ τὰ δαιμόνια δέδοικας; ἀλλὰ δεῦρο ἴθι πρὸς ἡμᾶς, ἡμεῖς σε τοῖς οἰκείοις ἀποδώσομεν, Σαρδόνιον γελάσαντες ἔλεγον· κἀμὲ ἀποστρέψαντες,

D εἶλκον ὀπίσω· κἀγὼ ὡς ἔτι ποδὸς, ἆ τραύματος ἀναμνησθείς, ἐχώλευον· οἱ δ', Νῦν, ἔφασαν, χωλός, ὅτε ἀποδιδράσκων ἐάλως; νῦν ὅτε φθόνῳ ἐδόκει σοι, ὑγιαίνων, ἵππου ὠκύτερος, καὶ τοῦ λοιποῦ ἦθα. τοῖς δὲ λόγοις τούτοις ὁ ξύλον εἵπετο, ἆ ἤδη ἕλκος τῷ μηρῷ εἶχον, νοσοτρόμενος. ἐπεὶ δὲ εἶσω πάλιν ἀνεστρέφα-

μεν, τὴν μὲν γραῦν θύραθεν ἐκ τῆς πέτρας κρεμαμένην ἐκ καλωδίου. δείσασα γὰρ, ἦ εἰκός, τοὺς δεσπότας ὅτι τῇ τῆς παρθένου φυγῇ, χρεμᾷ ἑαυτὴν, σφίγξασα ἐκ τοῦ τραχήλου· οἱ δὲ τοῦ γραὸς θαυμάσαντες τὴν δυσπραγοσύνην, τὸ μὲν, ἀπολύσαντες, ἐς τὸν κρημνὸν κάτω ἀφῆκαν, ὡς ἐν τῷ δεσμῷ, τὴν δὲ παρθένον, ἔνδον κατέδησαν, εἶτα ἐδείπνουν, ἆ πότες ἐπὶ μακρός. κἀν τούτῳ ἤδη περὶ τῆς κόρης διελέγοντο πρὸς ἀλλήλους· Τί ποιοῦμεν, ἔφη τις αὐτῶν, τοῦ θεραπεύειν;

ἢ δὲ, ἄλλος εἶπεν, ἕτερον, ἢ τῇ γραῒ ταύτῃ κἀτὸν ὀπτρρίψωμεν αὐτοῖ, ἀφελόμενοι μὴ ἡμᾶς χρήματα πολλά, ὅσον ἐπ' αὐτῇ, καὶ παραδοῦσα ἡμῖν ὅλον τὸ ἐργαστήριον; οἴδατε γὰρ, ὦ φίλοι, ὅτι αὕτη εἰ τῶν οἰκοι ἐδράξατο, οὐδὲ εἷς ἂν ἡμῶν ζῶν ἐπελείπετο πάντες γὰρ ἂν ἐάλωμεν, τῶν ἐνθρῶν ἐκ παρασκευῆς ἡμῖν ὀπιπεσόντων· ὥστε ἀμυνώμεθα μὴν τοῖ πολεμίαν· ἀλλὰ μὴ οὕτω ῥᾳδίως ἀποθνησκέτω, πεσοῦσα ὅτι τοῦ λίθου· θάνατον δὲ αὐτῇ τὸν ἀλγεινότατον καὶ μακρότατον ἐξεύρωμεν· καὶ ὅστις αὐτοῖ χρόνῳ, καὶ βασάνῳ, φυλάξας, ὕστερον ἀπολῇ· εἶτα ἐζήτουν θάνατον. καί τις εἶπεν, Οἶδα ὅπι ἐπαινέσεσθε τὸ ἀρχιτεκτόνημα. τὸν ὄνον δεῖ ἀπολέσαι, ὄντα, νεῶ δὲ καὶ χαλῷ εἰ) ψευδόμενον, καὶ μὴν καὶ τῆς φυγῆς τῆς παρθένου γενόμενον· ἐπαιρέτην καὶ δίφκονον. τοῦτον οὖν ἕωθεν ἀποσφάξαντες, αἱματέωμεν ἐκ τῆς γαστρὸς, καὶ τὰ μὲν ἔγκατα πάντα ἔξω βάλωμεν, τῷ δὲ ἀγαθῷ ταύτῃ παρθένον, τῷ ὄνῳ ἐγκατοικίσωμεν, τῷ μὲν κεφαλῇ, ἔξω τοῦ ὄνου παρέχοντα, ὡς ἂν μὴ δύῃς ἀποπνιγείη, τὸ δὲ ἄλλο σῶμα πάντ, ἔνδον κρυπτόμενον, ὡς ἂν αὐτῷ καθακειμένῳ δοῦ μάλα συῤῥάψαντες, ῥίψωμεν ἔξω ἀμφω ταῦτα τοῖς γυπί, καινοῦς τοῦτο ἐσκυασμένον ἄριστον. σκοπεῖτε δὲ, ὦ φίλοι, τῆς βασάνου τὸ δεινόν. πρῶτον μὲν, τὸ, νεκρῷ ὄνῳ συνοικεῖν, εἶτα, τὸ, θέρους ὥρᾳ θερμοτάτῳ ἡλίῳ ἐκ κτείνει καθηλιᾶσθαι, καὶ λιμῷ ἀεὶ κτείνοντι ἀποθνήσκειν, καὶ μηδ' ἑαυτῷ ἀποπνίξαι ἔχειν. τὰ μὲν γὰρ ἄλλ', ὅσα πείσεται, σκοπούμενον τοῦ ὄνου τῇ τε ὀδμῇ, καὶ τοῖς σκώληξι πεφυρμένη, ἐᾶν λέγειν. τέλος δὲ, οἱ γῦπες ἀφ' τοῦ ὄνου πρεισιόντες εἴσω, καὶ ταύτῃ, ὡς ἐκεῖνον, ἴσως καὶ ζῶσάν ἐπὶ ἀφαιρήσονται. πάντες ἀνεβόησαν, ὡς ὅτι ἀγαθῷ μεγάλῳ τῷ περατῶδει ταύτῳ ῥήματι. ἐγὼ δὲ ἀνέστενον αὐτὸν, ὡς ἂν ἀποσφαγησόμενος, καὶ μηδὲ νεκρὸς ἀτυχὴς κείσόμενος· ἀλλὰ παρθένον ἀθλίαν ὑπαδεξόμενος, καὶ θήκη σοδὲν ἀδικούσης χθρης, ἐσόμενος. ὄρθρος δὲ ἦν ἔτι, καὶ ὀξαίφνης ἐφίσαται πλῆθος στρατιωτῶν, ὅτι τοὺς μιαροὺς τούτους ἀφιγμένους, καὶ ἀθέως πάντας ἐδέσμουν, καὶ ὅτι τὸν τῆς χώρας ἡγεμόνα ἀπῆγον. ἔτυχε δὲ καὶ ὁ τοῦ χώρου μεμνηστευμένος, σὺν αὐτοῖς ἐλθών· αὐτὸς γὰρ ἦν ὁ καὶ τὸ καταγώγιον τῶν λῃστῶν μισθώσας. παραλαβὼν οὖν τὴν παρθένον, καὶ καθίσας ἐπ' ἐμὲ, οὕτως ἤγεν οἴκαδε.

A quid censes, alter, nisi eodem illam loco, quo vetulam nostram præcipitem agamus? nam & pecuniam nobis auferre conata est, & nos artémque nostram prodere. Scitis enim, si ad suos peruenisset, in quanto periculo versaretur vita nostra: nam omnes à pluribus ex improuiso circundati fuissemus capti. Quare vlciscamur hanc vitæ nostrę insidiatricem: sed non ita, vt è saxo proiecta morte pereat repentina: mortis genus quo longo dolore afficiatur, reperiundum est nobis. Cùm de illius morte disceptarent, Adiiciam, ait, huic (quod & vos probabitis) asini interitum, quoniam semper B tardum, nunc verò fictè claudicantem oportet perdere: etenim fugæ virginis factus est socius & minister: hunc interficiamus primùm, tum scindamus ventrem, atque intestinis abiectis, intus virginem includamus, ita vt solum superextet caput, ne euestigio suffocetur: reliquum corpus intra ventrem lateat: quo consuto, ambos vulturibus eiiciamus nouo more præparatum cibum. Aduertite quæso ad hoc tormenti genus: primùm viua mortuo asino inhærebit, deinde sole vrente in eius ventre decoque- C tur: insuper fame ad mortem torquebitur, neque poterit se ipsam perimere: cętera quibus excruciabitur, tum ex putrefacti cadaueris fœtore, tum ex vermibus scaturientibus, prætermitto: vultures denique cadauer depasti, & viuentem qnoque vnà laniabunt. Ad hoc, monstro simile, acclamantes omnes, rem comprobauere: ego meipsum deplorabam tanquam iam moriturum: neque tantùm meo interitu dolebam, quantum quòd receptaculum essem futurus infelicis puellæ, quæ nihil admiserat mali. Iam diluculum aderat, quum subitò manus aduentat militum ad hos scelestos latrones D capiendos: quos omnes vinctos ad eius oræ præsidem perducunt. Inter hos milites, qui puellam desponderat, latronum inuestigator aderat. Hic virginem dorso meo impositam, ad suos reduxit.

Domestici nos etiam à longè conspectos vt agnouêre, me illis aduentum nostrum voce significante, profecti obuiam, domum perducunt. Virgo multùm de me locuta, & captiuitatis & fugæ socio, & vnà ad mortem destinato, cura mei demandata cæteris, medimnum hordei præberi iussit, etiam fœnum quantum sufficeret camelo. Ego conspectis canibus, qui in aulam introeuntes, multa vt in diuitis hominis nuptiis vorabant, Palæstram sum execratus, quæ me non in canem, sed asinum sua arte transmutasset. Haud multos post nuptias dies, volens mihi virgo promissam gratiam referre, patrẽ, vt me liberum dimitteret, hortata est. Ille sub diuum cum equarum armentis liberum in voluptate, & equas subagitare cùm vellem, permisit. Quæ tum mihi optima redhibitio visa esset, si mei arbitrij res fuisset. Aduocato itaque equarum pastore, me sibi permisit lætum, tanquam non ampliùs sarcinarum molestiam subiturum. Equabus pastor immiscuit, ducens simul ad pascendum. Oportebat autem & hîc mihi accidere, quod olim Candauli. Sed contrà atque opinabar, accidit: nam qui armento præerat, inclusum me reliquit vxori: illa ad pistrinum illigatum, & triticum & hordeum molere cogit. Mediocris hic erat labor, grato præsertim asino, molere quantum domino sat esset. Sed mulier intenta quæstui, & in aliorum quoque, qui plurimi in agris erant, opera ad farinæ mercedem miserũ fatigabat collum. Insuper hordeum mihi debitum cibum confricans, ac molere cogens, placentas ex eo in suum vsum faciebat: dabatur mihi furfur pro hordeo. Si quando pastor inter armenta ire ad pabulum equorum sineret, quia me velut adulterum suspicabantur, calcibus & morsibus infestabar, adcò vt nullo pacto zelotypiam valerem fugere. Macilentus igitur paruo tempore factus sum ac deformis, neque domi à pistrini labore quietus, neque in agris pascens, quum non essem ab equorum persequutione tutus.

Videtur alludere ad historiam Cãdaulis, quæ est lib. I. Herodo.

A οἱ δ' οἰκεῖοι, ὡς εἶδον ἡμᾶς ἔτι πόρρωθεν, ἔγνωσάν θ' ὑπαντιάσαντες, θαλλόν τε αὐτοῖς ἐμοῦ προσεγκησαμένου, καὶ προσδραμόντες, ἠσπάζοντο, καὶ ἦγον εἴσω. ἡ δὲ παρθένος πολλὰ λόγον εἶχεν ἐμοῦ δίκαιον ποιοῦσα, τῶν συναιχμαλώτου, συναποδράσμους, καὶ τὸν κοινὸν κίνδυνον αὐτῇ θάνατον συγκινδυνεύσαντος· καὶ μοι τοῖς κεκτημένοις ἄριστον παρέκειτο μέδιμνος κριθῶν, καὶ χόρτος, ὅσος καὶ καμήλῳ ἱκανός. ἐγὼ δὲ τότε μάλιστα κατηρώμην τὴν Παλαίστραν, ὡς ὄνον με, καὶ οὐ κύνα τῇ τέχνῃ μεταθεῖσαν. ἑώρων γὰρ τοὺς
B κύνας εἰς τὸ παυσάμενον προσιόντας, καὶ λαφύσσοντας πολλά, καὶ ὅσα ἐν γάμοις πλουσίων νυμφίων. ἡμέρας δ' ὕστερον μετὰ τὸν γάμον οὐ πολλὰς, ἐπειδὴ χάριν μοι ἔφη ἡ δέσποινα ἔχειν παρὰ τοῦ πατρὸς, καὶ ἀμείψασθαί με ἀμοιβῇ τῇ δικαίᾳ θέλειν, ὁ πατὴρ ἐκέλευσεν ἐλεύθερον ἀφιέναι μ' ἀπ' ἄριστον, καὶ σὺν τοῖς ἀγελαίοις ἵπποις νέμεσθαι. καὶ γὰρ ὡς ἐλεύθερος, ἔφη, ζήσεται ἐν ἡδονῇ, καὶ ταῖς ἵπποις ὀπιθήσεται. καὶ αὕτη δικαιότατη ἀμοιβὴ ἐδόκει τότε, εἰ μὴ τὰ παράγματα ἐν
C ὄνῳ δίκαζε. καλέσας οὖν τῶν ἱππαφορβῶν τινα, τούτῳ με παρεδίδωσιν, ἐγὼ δ' ἔχαιρον, ὡς ἐκ ἔτι ἀγγαρήσων. ἐπεὶ δ' ἤκομεν εἰς τὸν ἀγρὸν, ταῖς ἵπποις με ὁ νομεὺς συνέμιξε, καὶ ἦλθ' ἡμᾶς τὸν ἀγέλαν, εἰς νομόν. ἐχρῆν δ' ἄρα καὶ ζεύεσθαι, ὥσπερ καὶ δαύλῃ, κἀμοὶ γενέσθαι. ὁ γὰρ ὀπισάτης τῶν ἵππων, τῇ αὐτοῦ γυναικὶ Μεγαπόλῃ ἔνδον με κατέλιπεν· ἡ δὲ τῇ μύλῃ με προσέζευγνεν, ὥστε ἀλφὶ αὐτῇ καὶ πυροὺς, καὶ κριθὰς ὅλας. καὶ τοῦτο μὲν οὖ μέτριον κακὸν θυμαίσιφ ὄνῳ ἀλφὶ τοῖς ἑαυτοῦ ὀπισάταις. ἡ δὲ
D βελτίστη, καὶ τῶν ἄλλων τῶν ἐν ἐκείνοις τοῖς ἀγροῖς (πολλοὶ δ' ἦσαν) ἄλλοτε τὸν μισθὸν αἰτοῦσα, ὀξεμίσθου τὸν ἐμὸν ἄθλιον πρόσχημα· καὶ θυμὸν ἄριστον φρύγουσα, καὶ μοὶ ὥστε ἀλφὶ ὀπιτάλλουσα, μάζας ὅλας ποιοῦσα, κατέπινεν ἐμοὶ δὲ, πίτυρα ἄριστον οὖ. εἰ δέ ποτε καὶ συνελάσθέ με ταῖς ἵπποις ὁ νομεὺς, παρώνυχός τε καὶ δακνόμενος ὑπὸ τῶν ἀρσένων, ἀπωλλύμην. ἀεὶ γάρ με μισχὸν ὑποτιθέντες εἰς τῶν ἵππων τὸν αὐτῶν γυναικὸν, ἐδίωκον, ἀμφοτέρωθεν εἰς ἐμὲ ἐκπλακτίζοντες, ὥστε φέρειν οὐκ ἠδυνάμην ζηλοτυπίαν ἱππικήν. λεπτὸς οὖν κἀμορφος ἐν ὀλίγῳ χρόνῳ ἐγενόμην, οὔτε ἔνδον δύσφορος τῇ μύλῃ, οὔτε ὑπαίθριος νεμόμενος, ὑπὸ τῶν συνόμων πολεμού-

μῆνος. καὶ μοὶ καὶ τὰ πολλὰ εἰς ὄρος ἄνω ἐπεμπόμην, καὶ ξύλα τοῖς ὤμοις ἐκόμιζον. ἦν οὖν ὁ κεφάλαιον τῶν ἐμοὶ κακῶν. πρῶτον μὲν, ὑψηλὸν ὄρος ἀναβαίνειν ἔδει, ὁρθιὸν δεινῶς ὁδὸν, εἶτα, καὶ αὐτοπόδητος ὁρᾷ σε λιθίνῳ. καί μοι συνεξέπεμπον ὀνηλάτην, παιδάριον ἀκάθαρτον. τοῦτό με καιρίως ἐκάστοτε ἀπώλλυε. πρῶτον μὲν ἔπαιέ με, καὶ πέλεκυνα λίαν, ἀ ξύλῳ ἁπλῷ, ἀλλὰ τοῖς ὄζοις πυκνοῖς ἔχοντι, καὶ ὀξέσι, καὶ ἀεὶ ἔπαιεν εἰς ὃ αὐτὸ τοῦ μηροῦ, ὥστε αἱμάσσεσθαί μοι κατ' ὀκτὼ ὁ μηρὸς τῇ ῥάβδῳ, ὁ δ', ἀεὶ ὃ πρῶτον ἔπαιεν. εἶτά μοι ἐπετίθει φορτίον, ὅσον χαλεπὸν ἦν καὶ ἐλέφαντι συνέχειν, καὶ ἄνωθεν ἡ κατάβασις ὀξεῖα λίαν. ὁ δὲ καὶ ἐνταῦθα ἔπαιεν. εἰ δέ μοι πρόσπτωσιν ἴδοι τὸ φορτίον, καὶ εἰς ἕτερον ὀπισθίνον, δέον τοῦ ξύλων ἀφαιρεῖν, καὶ τοῦ κουφοτέρῳ προσβαλεῖν, καὶ ὃ ἴσον ποιεῖν, τοῦτο μὲν οὐδέποτε εἰργάσατο, λίθους δὲ μεγάλους ἐκ τοῦ ὄρους ἀναιρούμενος, εἰς ὃ κουφότερον καὶ δίνον νεῦρον τοῦ φορτίου προσετίθει, καὶ κατῆν ἀθλίως τοῖς ξύλοις ὁμοῦ καὶ λίθους ἀχρείους προσφέρων. καὶ ποταμὸς ἦν ἀένναος ἐν τῇ ὁδῷ· ὁ δὲ, τοῦ ὑποδημάτων φειδόμενος, ὀπίσω τοῦ ξύλων ἐπ' ἐμοὶ καθίζων, ἐπέρα τὸν ποταμόν. εἰ δέ ποτε οἷα κάμνων, καὶ ἀλοφορῶν, καταπέσοιμι, τότε δὴ ὁ δεινὸν ἀφόρητον ἦν· ἅ γὰρ ἦν καταβὰς τοῦ χειρά μοι ὀπισθοῦναι, κἀμὲ χαμόθεν ἐπεγείρων, καὶ ὃ φορτίον ἀφελεῖν, αἴ ποτε καὶ δέοι· ὁ δ', οὔτε κατῆλθεν, οὔτε χεῖρα αἴ ποτε ἐπέδωκεν, ἀλλ' ἄνωθεν ἀπὸ τῆς κεφαλῆς, καὶ τοῦ ὤτων ἀρξάμενος, συνέχων τέ με τοῦ ξύλῳ, ἕως ἐπεγείρωσί με αἱ πληγαί. καὶ μοὶ καὶ ἄλλο κακὸν εἰς ἐμὲ ἀφόρητον ἔπαιξε. συνενεγκὼν ἀκανθῶν δέσμας ὀξυτάτων φορτίον, καὶ τοῦτο δεσμῷ προσφίγξας, ἀπεκρέμα ὄπισθεν ἐκ τῆς ὑρᾶς, αἷς δ', οἷς εἰκὸς ἦν, ἀπιόντος τοῦ ὁδὸν, ἀποκρεμάμεναι, προσέπιπτόν μοι, καὶ πολύπα μοι τὰ ὄπισθε νύττουσαι, ἐπέτρωσκον· καὶ ἦν μοι ὃ ἀμυνάν ἀδυνατον, τοῦ πετρωσκόντων ἀεί μοι ἐπομένων, κἀμοῦ ἠρτημένων. εἰ μὲν γὰρ ἀτρέμα προῄοιμι φυλακτόμενος τοῦ ἀκανθῶν τοῦ προσκολλᾶν, ἐπὶ τοῦ ξύλων ἀπωλλύμην· εἰ δὲ φεύγοιμι ὃ ξύλον, τότ' ἤδη ὃ δεινὸν ὄπισθεν ὀξὺ προσέπιπτε. καὶ ὅλως ἔργον ἦν τῷ ὀνηλάτῃ τῷ ἐμῷ ἀποκτεῖναί με. ἐπεὶ δέ ποτε ἅπαξ κακὰ πάσχων πολλὰ, οὐκ ἐπὶ φέρων, πρὸς αὐτὸν λάξ ἐκίνησα, εἶχεν ἀεὶ τοῦτο ὃ λάξ ἐν μνήμῃ. καί ποτε κελεύεται συμπωτὸν ὄξ ἑτέρου χωρίου εἰς ἕτερον χωρίον μετενεγκεῖν.

A Destinabar etiam quandoque ad montes, lignorum sarcinas laturus: quod malum cæteris erat in omnibus deterius: nam primùm ascendendus mons erat saxosus, aspera ac dura mihi (vt qui absque soleis essem) via: ducebar ab impuro puero asinario, qui me aliquanto nouo more perderet. Is percutiebat currentem, neque simplici solùm ligno, sed eo cui frequentes atque acuti stimuli essent infixi. Is semper posteriora dorsi pervrgebat, adeò vt nates vlceribus inquinatæ, semper ab illo eodem loco vapularent. Onus præterea imponebat & elephanto graue. Descensus montis licèt esset præceps, tamen continuis premebat verberibus. Si quando sarcina in alteram declinaret partem, nequaquam aut demebat ligna, aut imponebat leuius, vt æquaret latera, sed graues addebat lapides leuiori parti: ita redibam miser tum ligna tum saxa inutilia ferens. Flumen erat in itinere absque naui: ille calceis parcens, à posteriori parte post ligna supra me, quoad fluuium transiuissem, insidebat: si verò (vt sæpe contigit) labore atque onere nimio lapsus cecidissem, tum mihi calamitas aderat non ferenda: non enim deses me subleuabat manibus, aut chamo erigebat, aut reddebat sarcinam leuiorem: sed à capite atque auribus incipiens, me ligno percutiebat continuè, quoad plagarum multitudo me cogeret ad surgendum. Aliud quoque malum intolerabile sum perpessus: spinarum quippe acutarum fascem, quem ferebam à posteriori parte suspensum, caudæ alligauit, vt pendens crura, mouentem (vt ambulanti necesse erat) acerrimè pungeret. Neque verò huic malo obuiare potis eram, hærentibus semper spinis, ac propter incessum repercutientibus: nam si remissiùs incedens deuitarem spinarũ ictus, ligno valde vapulabam: si baculum euitarem, citiùs ambulãs, grauiùs posteriora torquebantur à spinis: erat asinario illi omnino me perdendi animus. Itaq; cùm illum aliquãdo calce percussissem, nunquã est id oblitus. Iussus stuppam de vna regione in aliam trãsfer-

re,illam ſuper dorſum meum arctè alliga- A κομίσας ὄν με, κ᾽ ὃ ευπαιῆον ὃ πολὺ σωρευ-
uit,interitúmq; ex eo mihi machinatus, νεσκὼν, κατέδησεν ἐπ᾽ ἐμέ, κ᾽ δεσμῷ ἀργα-
cùm paululum proceſſiſſem, raptum ex λέῳ ὡς μάλα προσέδησέ με τῷ φορτίῳ, κα-
igne torrem exuſtum, infra ſtuppam ab- κὸν ἐμοὶ μέγα τυρβύων. ἐπεὶ ὃ προϊέναι λοι-
ſcondit:qua ſubitò incenſa,ego ignē ſen- πὸν ἔδῃ ἐκ τ᾽ ἑστίας, κλέψας δαλὸν ἔπι θερμὸν,
tiens me comburentem, in conſpectum ὅπῃ πόῤῥω τ᾽ αὐλῆς ἐγλυόμθα, τ᾽ δῆλον σὲ-
fortè de via ſtagnum me conieci, méque κρυφεν εἰς ὃ ευπαιῆον. ὃ ᾗ (εἰ γὰ δῆλο ἐδύ-
in aqua vnà cum ſtuppa conuolui ſæpius, ναρο;) βύθις ἀπάπεται, κ λοιπὸν ὐδὲν ἔφεροι
quoad ignis extingueretur:ita abſque di- δῆλο, ἢ πῦρ ἄπλεσεν. μαθὼν οὖν ὡς αὐτίκα ὀ-
ſcrimine reliquum confeci viæ,cùm non ωλήσομαι ἐν τῇ ὁδῷ, τέλματι βαθῇ ἐντυχὼν,
daretur illi facultas ſtuppam ampliùs in- ῥίπλω ἐμαυτὸν τῷ τέλματος ἐς ὃ ὑγρότατον·
cēdendi,limo atque aqua plenam. At ſce- εἶτα σκύλιον σκληῷ ὃ ευπαιῆον, κ᾽ δινᾶν, κὴ
leſtus ille aſinarius domum reuerſus, o- B τρέφων ἐμαυτὸν, ᾧ πηλῷ κατεσθέσα ὃ θερ-
mnem in me culpam coniecit,aſſerēs me μὸν σκῆνο, κ᾽ πικρὸν ἐμοὶ φορτίον, κ᾽ ὅτω λοι-
mea ſponte in ignem proſiluiſſe. Alter πὸν ἀκινδυνότερον ἐβάδιζον τ᾽ ὁδὸν ὃ σκοῦλοι-
deinceps impurus puer ingens aduerſum πον. ὐδὲ γὰ ἔπι αἰάλαγ με τῷ παιδὶ δυ-
me excogitat malum: nam cùm me ad ναρὸν ἦν τ᾽ ευπαιῆα πηλῷ ὑγρῷ πεφυρμένου.
montem deduxiſſet,grandi lignorum im- κ᾽ τᾶτό τε ὁ πολυμηχὸς παῖς προσελθὼν, ἐμοῦ
poſito onere,rediens, vicino agricolæ li- κατεψεύσατο, εἰπὼν, ὡς πρίων, ἔκων ἑαυτὸν
gna vēdidit,méq; vacuum lignis domum ἐνστήσαιμι τῇ ἑστίᾳ· κ᾽ τότε μὲ, σκ᾽ τ᾽ ευπαιῆα
reducens, apud dominum, veluti inu- μηδὲ ἐλπίζων, ὑπεξῆλθον. δῆλ᾽ ἕτερον ὁ ἀκά-
tilem accuſat, inquiens: Quid hunc a- θαρτος παῖς ἐξεύρεν ἐπ᾽ ἐμὲ μακρῷ κάκιον.
ſinum ampliùs nutrimus fruſtra, difficil- κομίσας γὰρ με ἐς ὄρος, κὴ μοι φορτίον ἀ-
em, tardum, grauem? Inſpice quæ ſit C δρὸν ἐπιθεὶς σκ᾽ τ᾽ ξύλων, τᾶτο μὲ πιφάσκ
eius cura: ſi mulierem aut virginem for- γεωργῷ πλησίον οἰκοῦπι, ἐμὲ ᾗ, γυμνὸν, κὴ
moſam conſpicit,è veſtigio calcibus pro- ἄξυλον κομίσας οἴκαδε, καταψεύδεταί μου
ſiliens,curſu ad eam fertur,tanquam ho- πρὸς τ᾽ αὐτ᾽ δεσπότην ἔργον αἴσιον. τᾶτον,
mines ad mulieres dilectas ſolent,& mor- δέσποτα, τ᾽ ὄιον, σὺκ οἶσ᾽ ὅτι βόσκομθ, δῆλος
ſu tanquam oſculo appetens, nititur con- ἀργὸν ὄντα, κ᾽ θεραδύ. δῆλ᾽ μὲν νῦν ὀπίτη-
cumbere: ex quo lites tibi & odia omni- δὺς κ᾽ δῆλο ἔργον, ἐπὰν γυναῖκα ἢ παῖδ᾽ ἀπολαπί-
bus conquerentibus pauentibúſque in- σας, ἔπε᾽ δρόμῳ ἐπ᾽ αὐτὺ, ὡς εἴ τις ἐρᾷ αἴ-
ſurgunt. Enimvero nunc ligna ferens, θρωπος ἄῤῥην, ὅτι ἐρωμένῃ γυναικὶ κινύμε-
conſpecta in agrum abeunte fœmina, li- νος, κ᾽ δάκνῃ σὺ φιλήματα ᾗμαπι, κ᾽ πλη-
gna abiecta diſperſit,mulierem tanquam D σάζῃ διαίζε᾽, σὺκ ᾗ πυπυσὶ δίκας κ᾽ τρά-
coiturus inſequitur, donec aliis aliunde γματα πρὸς ξῇ, πρώτων ὑβριζομένων, πρώ-
accurrentibus, mulier ab huius formoſi των αἰσχροπομπῶν. κ᾽ γὰ νῦν ξύλα κομίζων,
amatoris impetu liberata eſt. Hæc patro- γυναῖκα εἰς ἀγρὸν ἀπιοῦσ᾽ ἰδὼν, τὰ μὲ ξύλα
nus credens, Poſteaquam,inquit,neque πρώτα χαμαὶ ἐσκόρπισεν, ἀποσῳάσθμος· τὴν
piger ire vult, neque ſarcinam ferre, ſed δὲ γυναῖκα ἐς τλὼ ὁδὸν αἰσχρέψας, χαμεῖν ἐβάλετο, ἕως δῆλος δῆθεν σκδραμόντες, ἠμύνα-
mulieres appetens, amores hominum μθ τῇ γυναικὶ, ἐς ὃ μὴ δῆσαι αθῶσι τᾶτο τ᾽ καλῶ τρόπου ἐραστ. ὁ δὲ, ταῦτα πυθόμθος,
imitatur: occidite eum, & inteſtinis vul- Αλλ᾽ εἰ μήτε βαδίζειν, ἔφη, ἐθέλῃ, μήτε φορτηγεῖν, κ᾽ ἐρωτᾷς αἰθεφπίνης ἐρᾷ, ὅτι γυναῖκας, κ᾽
turibus datis, carnes operariis ſeruate. Si παῖδας οἰστρούμθος, ἀποσφάξατε αὐτόν· κ᾽ τὰ μὲν ἔγκατα τοῖς κυσὶ δότε, κὴ τὰ κρέα τοῖς
quis quomodo ſit mortuus, quæret, fin ἐργάταις φυλάξατε· κὴ ἐὰν ἔρηται πῶς σθὶ ἀπέβαινε, λύκου τᾶτο καταψεύσασθε. ὁ μὲν οὖν
gite à lupo interemptum. Ad hoc abſur- ἀκάθαρτος παῖς, ὀνηλάτης ἐμὸς, ἔχαιρε, κή με αὐτίκα ἤθελεν ἀποσφάπ. ἀλλ᾽ ἔτυχε γάρ τις
dus ille puer gauiſus,me ſubitò parat iu- πρὼν τότε γλτόνων γεωργῶν, κ᾽ σθὶ ἐρύσατό με σκ᾽ τ᾽ θανάτου, δῆνα ἐὼ ἐμοὶ ζηλοῦσάμθος.
gulare. Sed fortè accidit vt vicinus qui-
dam agricola me ab interitu vindicaret,
quædā conſulens aduerſum me grauiora.

Μὴ δαμῶς, ἔφη, ἀποσφάξῃς ὄνον, καὶ ἀλφὶ ἐς ἀχθοφορὴν δυνάμενον· καὶ γὰρ μέγα ἔργον. ὅταν γὰρ εἰς ἀφροδίσιους, ἔρωτι καὶ οἴστρῳ φέρεται, λαβὼν αὐτὸν, ἔκτεμε· τῆς γὰρ ἐπαφροδίτου ταύτης ἁρμῆς ἀφαιρεθεὶς, ἥμερός τε βοῦς, καὶ πίων ἔσται, καὶ οἵου φορτίον μέγα, οὐδὲν ἀθυμήσος. εἰ δὲ αὐτὸς ἀπείρως ἔχῃς ταύτης τῆς ἰατρείας, ἀφίξομαι δεῦρο μεθ' ἑξὴ τριῶν ἢ τεττάρων ἡμερῶν, καὶ σοι τὸν σωφρονέστερον τοῦδε τοῦ πρέξω τῇ τομῇ. οἱ μὲν οὖν ἔνδον ὄντες, ἐπῄνουν τὸν σύμβουλον, ὡς δὲ λέγω, ἐγὼ δὲ ἤδη ἐδάκρυον, ὡς ἀπολέσων αὐτίκα τὸν ἐν τῷ ὄνῳ ἄνδρα, καὶ ζῆν οὐκ ἔτι ἐθέλειν ἔφην, εἰ γυναικεῖον βίον ζήσω. ὥστε καὶ ὅλως ἀποστῆσαι τὰ λοιπὰ ἐγνώκειν, ἢ ῥίψαι ἐμαυτὸν ἐκ τοῦ ὄρους, ἔνθα ἐκπεσὼν, θανάτῳ οἰκτίστῳ ὁλόκληρος ἔτι, καὶ ἀκέραιος νεκρὸς τεθνήξομαι. ἐπεὶ δὲ ἐν νυξὶ βαθείαις, ἄγγελός τις ἀπὸ τῆς κώμης ἦλθεν εἰς τὸν ἀγρὸν, καὶ τῷ ἑπαύλιν, ταύτην λέγων τὴν νεόνυμφον κόρην, τῷ ἐπὶ τοῖς ληστὰς γνωμένῳ, καὶ τὸν ταύτης νυμφίον, ὃς δείλαιος ὀλίγαις ἀμφοτέρους αὐγαῖς ἐν τῷ αἰγιαλῷ ὑπατοῦντας, ὑπὸ πολάσασθαι ἄφνω τῷ θαλάσσῃ, ἁρπάσαι, καὶ ἀφανῆς ποιῆσαι, καὶ τέλος αὐτοῖς τοῦτο τῆς συμφορᾶς καὶ θανάτου γένεσθαι. οἱ δ', οἷα δὴ κεκενωμένης οἰκίας νέων δεσποτῶν, ἔγνωσαν μηκέτι μένειν ἐν τῇ δουλείᾳ, ἀλλὰ πᾶντα διαρπάσαντες τὰ ἔνδον, φυγῇ ἐσώζοντο. ὁ δὲ νομεὺς τῶν ἵππων, κἀμὲ ὑφαλαβὼν, καὶ πάνθ' ὅσα δυνατὸς ἦν συλλαβών, ὑπῆκτέδησέ μοι καὶ ταῖς ἵπποις· ἐγὼ δὲ, ἡδόμην μὲν, φέρων φορτίον ὄντως ἀληθινόν, ἀλλ' οὖν ἄσμενος ὅ ἐμποδὼν τοῦτο τῆς ἐμῆς ἐδόκιμον σκοπιᾶς· καὶ τὰς νύκτα ὅλην ἐλθόντες ὁδὸν ἀργαλέαν, καὶ τριῶν ἄλλων ἡμερῶν τὴν ὁδὸν ἀνύσαντες, ἐρχόμεθα ἐς πόλιν τῆς Μακεδονίας, Βέροιαν, μεγάλην, καὶ πολυανθρωπον. ἐν ταύτῃ ἔγνωσαν οἱ ἄρχοντες, ἡμᾶς ἱδρύσαι, καὶ ἑαυτοῖς. καὶ τότε δὴ τοῖς μὲν ἄλλοις ἡμῶν τὰ κτήνη, καὶ κῆρυξ δι' ὄχλου μέσου ἐκὼν, ἐκήρυττεν· οἱ δὲ πρασιόντες, ἰδεῖν ἤθελον, τὰ σώματα ἡμῶν ἀνοίγοντες, καὶ τὴν ἡλικίαν ἐν τοῖς ὀδοῦσιν ἑκάστῳ ἔβλεπον, καὶ τοὺς μὲν, ὠνήσαντο, ἄλλος ἄλλον, ἐμὲ δὲ ὕστατον ἀπολελειμμένον, ὁ κῆρυξ ἐκέλευσεν αὖθις ἐπιβαίνειν ἐς οἶκον, ὁρᾷς, λέγων, οὗτος μόνος οὐκ ὤρηκε κύριον. ἡ δὲ πολλὰ πολλάκις δινουμένη καὶ μεταπίπτουσα Νέμεσις, ἤγαγε κἀμοὶ τὸν δεσπότην, οἷ οὐκ ἂν ἤξιμην· κίναιδος γὰρ, καὶ γέρων ἦν, τούτων εἷς τῶν τῇ θεῷ τῇ Συρίᾳ εἰς τὰς κώμας καὶ τοὺς ἀγροὺς περιφερόντων,

A Nequaquam hunc asinum occidas, inquit, pistrino aptum, atque oneri ferendo. Neque etiam magnum, si in amores mulierum labitur: castra ipsum: summota enim Veneris cupiditate, mitis erit & pinguis, cui non sit difficile etiam grauissimum onus ferre. Si, quomodo castretur, ignoras, triduo aut quatriduo virum adducam huius artis peritissimum. Approbatur à singulis qui aderant, consilium. Hoc audiens, fundebam lacrymas, tanquam vir essem in asino desiturus: neque enim viuere ampliùs cupiebam, si fierem eunuchus. Potiùs ergo aut inedia deficere decreui, aut ex monte aliquo B me præcipitem dare, vt morte misera effugerem vitam miseriorem. At nocte intempesta superuenit in agros & villam nuntius, puellam à latronibus nuper raptam, & eius sponsum, meridie iuxta littus deambulantes, ab inundantis maris aqua raptos atque absorptos fuisse, hunc finem & rerum & vitæ sortitos. Serui nouis dominis vacua domo, decreuêre omnes nequaquam de cætero seruitutem pati: raptisque quæ in agris erant, aufugiunt. Qui equis præerat, adsumptis quæ poterat, mihi & equis imponit. Ægrè ferebam non ferre me onus asino dignum: lætabar tamen me euasisse id periculum exectionis. Vniuersa nocte confecimus longum iter: tertia die in vrbem Macedoniæ peruenimus Berœam, quippe magnam ac populosam, in qua habitare statuerat qui me ducebat, & simul iumenta vendere. Præco medio stans in foro nos proscribebat: emptores diligenter inspiciebant omnia, aperientes os, atque ex dentibus ætatem cuiusque coniectantes: & emerunt alij iumenta reliqua, me vltimum relictum præco iussit reduci domum: inquiens, hunc solum vides non reperisse emptorem. At fors multa reuoluens sæpius & commutans, D dominum minimè gratum parauit. Cinædus erat senex, vnus ex iis qui deam Syriam per villas & agros circumferẽtes,

ſtipem deæ offerre impellunt: huic magno vendor pretio, drachmis triginta: quem ligatus ſequor. Vbi domum Philebi (hoc emptori noſtro nomen erat) peruenimus, magna ad oſtium voce, ô Coraſia, inquit, ſeruum vobis emi pulchrum ac grandem, genere Cappadocem. Erant ea Coraſia cinædorum turba Philebi coadiutorum: qui omnes ad illius vocem applaudentes, exiſtimabant verum ſeruum emptum eſſe: vt verò aſinum vidêre, Philebum increpant, qui non ſeruum, ſed ſponſum ſibi adduxerit ſuis nuptiis dignum, ex quo certè pullos eiuſmodi quamprimum pararet. Ad hæc cùm riſiſſent omnes exercitio ſuo intẽti, paratis domi ſacris, mihi deam ſuperimpoſuerunt. Ciuitatem ingreſſi, cùm patriam perambularemus, in quandam villam peruenimus, in qua ego deam ferens conſtiti. Quidam qui rei ſacræ præerat, cùm veluti deo plenus nonnulla protuliſſet verba, reliqui mitra proiecta caput ſubtus guttur ligantes, enſibus laceratos feriunt, linguam inſuper foris dentes extenſam quiſque incîdit, vt breui tempore omnia ſanguine manarẽt. Hîc ego valde extimeſcebã, ne aſini quoque ſanguine deæ opus eſſet. Eo pacto cùm ſibi ſanguinem eduxiſſent, drachmas & obolos à circunſtantibus colligunt. Alij carycas præbent, & vinum, caſeíque fiſcellas, alij medimnos tritici atque hordeum in aſini cibum. Ex his & habebant victum, & ſacra deæ faciebant. Perambulantibus illis aliquando villam quandam, iuuenem grandiorem à ſe conſpectum expiſcati, domum in quam fortè diuerterãt, deducunt. Illi muliebria (vt illis nefariis cinædis moſerat) perpeſſi ſunt: ego dolens me in aſinum eſſe verſum, cùm tantũ ſcelus non poſſem ferre: O ſceleſti, cùm vellem exclamare, pro voce hominis magnum rugitum dedi. Quidam ex ea villa amiſſum aſinum quærentes, repentè audito rugitu, nullo prænionito ingrediuntur domum, quum æſtimarent me ſuum aſinum eſſe: repertis qui infanda patrabãt cinædis, multo cum riſu locum egreſſi,

A καὶ τὴν θεὸν ἐπαγτεῖν, ἀναγκαζόντων. τοιτῳ πιπροσόχομεν πολλῆς πάνυ τιμῆς, τριάκοντα δραχμῶν· καὶ ἕπεσθαι ἤδη, τῷ δεσπότῃ εἰπόμενον ἄγοντι. ἐπεὶ δ' ἤκομεν ἔνθα ᾤκει Φίλητος (τοῦτο γὰρ εἶχεν ὄνομα ὁ ὠνησάμενός με) μέγα βύθος ποιεῖ τῆς θύρας ἀνακεκραγὼν, Ω κοράσια, δῶρον ὑμῖν ἐώνημαι καλὸν, καὶ ἀγαθὸν, καὶ Καππαδόκην τὸ γένος. ἦσαν δὲ τὰ κοράσια ταῦτα, ὄχλος παιδίσκων συνεργῶν τῷ Φιλήτῳ, καὶ πάντες ποιοῦσι τὸν θόρυβον ἀνεκρότησαν. ᾠόμην γὰρ ἀληθῶς ἄνθρωπον εἶναι τὸν ἐωνημένον· ὡς δὲ εἶδον ὄνον ὄντα τὸν δοῦλον, ἤδη

B ταῦτα ἐς τὸν Φίλητον ἐσκωπτον, Τὸν μὲν δοῦλον, ἀλλὰ νυμφίον σαυτῇ πόθεν ἄγαγες λαβοῦσα; ὁπόσα δὲ τούτων τῶν καλῶν γάμων, καὶ τέκνοις ταχέως ἡμῖν πώλοις τοιούτοις. καὶ οἱ μὲν ἐγέλων· τῇ δὲ ἱερείᾳ συνεπάπτοντο ἔτ' ἔργον, ὥσπερ αὐτοὶ ἔλεγον, καὶ τὴν θεὸν ἐνσκυθασάμενοι, ἐμοὶ ἐπέθηκαν. εἶτα τῆς πόλεως ὀξηλαυνόμεν, καὶ τὴν χώραν παρήειμεν. ἐπειδὴ δ' εἰς κώμην τινὰ παρεγενόμεθα, ἐγὼ μὲν ὁ θεοφόρητος, ἱστάμην, ὁ δὲ αὐλητὴς ὅμιλος, ἐφύσα ἔνδον, οἱ δὲ, ταῖς μίτραις

C ἀποῤῥίψαντες, τὴν κεφαλὴν κάτωθεν ἐκ τοῦ αὐχένος ἐλίσσοντες, τοῖς ξίφεσιν ἐτέμνοντο τοὺς πήχεις, καὶ τὴν γλῶτταν τῶν ὀδόντων ὑπερβάλλων ἕκαστος, ἔτεμνε καὶ ταύτην· ὥστε ἐν ἀκαρεῖ πάντα πεπλῆσθαι μαλακοῦ αἵματος. ἐγὼ δὲ ταῦτα ὁρῶν, τὰ μὲν ἄλλα ἔτρεμον ἐγὼ, μή ποτε χρεία τῇ θεῷ ᾖ ἐνείου αἵματος γλώττης. ἐπειδὴ δὲ κατακόψαν οὕτως ἑαυτοὺς, ἐκ τῶν παρεστηκότων θεατῶν συνέλεγον ὀβολοὺς, καὶ δραχμάς· ἄλλος ἰσχάδας, καὶ οἶνον, καὶ τυρὸν καὶ δόρυ ἐπέδωκε,

D καὶ πυρῶν μέδιμνον ἢ κριθῶν τῷ ὄνῳ. οἱ δὲ, ἐκ τούτων ἐτρέφοντο, καὶ τὴν ἐπ' ἐμοὶ χαμαιζωΐλην θεὸν ἐθεράπευον. καί ποτε εἰς κώμην τινὰ αὐτῶν εἰσβαλόντων ἡμῶν, νεανίσκον τῶν κωμητῶν μέγαν ἁρπάσαντες, εἰσάγουσιν εἴσω, ἔνθα καταλύοντες ἔτυχον. ἐπεὶ πᾶν ἔπαρον ἐκ τῆς κώμης ὅσα συνῆν ἢ φίλα τιθῆναι αὐτοῖς ἀναίδεια ἐδίδασκεν. ἐγὼ δ', ἀναφθέγξασθαι ἐπὶ τῇ ἐμαυτοῦ μεταβολῇ, ὅτι μέχρι νῦν αἰσχύνη κατεῖχε, ἀναβοήσας, ὦ Ζεῦ ἀρίστε, ἠθέλησα, ἀλλ' ἡ μὲν φωνὴ, οὐκ ἀνέβη μοι ἡ ἐμὴ, ἀλλ' ἡ τοῦ ὄνου ἐκ τοῦ φάρυγγος, καὶ μέγα ὠγκησάμην, τῶν δὲ κωμητῶν τινες (ἔτυχον γὰρ τότε ὄνον ἀπολωλεκότες, καὶ τὸν ἀπολωλότα ζητοῦντες) ἀκούσαντές μου μέγα βοήσαντος, πρόσδραμον εἴσω, σοβεῖν σοβεῖν εἰπόντες, ὡς ἐμοῦ τὸ ἐκείνων ὄντος, καὶ καταλαμβάνουσι τοῖς καιάδοις, ἅρπακα ἔνδον ἐργαζομένους· καὶ γέλως ἐκ τῶν ἐπεισελθόντων

σελθόντων πολὺς γίγνεται ἔξω· καὶ σκοδραμόντες, ὅλῃ τῇ κώμῃ τῶν λόγῳ διέδωκαν τῶν ἱερέων τὸν ἀσέλγειαν. οἱ δὲ, αἰδούμενοι ἅπαντας ταῦτα ἐληλεγμένα, τῆς ὀπτούσης νυκτὸς δῶδις ἔνθεν ἔξήλασαν. καὶ ὅπερ ἐγένοντο ἐν τῇ ἐρήμῳ τῆς ὁδοῦ, ἐχαλέπαινον, καὶ ὠργίζοντο ἐμοὶ τῷ μιαιφονωτάτῳ τὰ σκείνων μυστήρια. καὶ τοῦτο μὲν ἀνεκτὸν ὃ δῆνον ἦν, κακῶς τῷ λόγῳ ἀκούειν, ἀλλὰ τὰ μετὰ τοῦτο, σκέτ' ἀνεκτά· τὸν γὰρ θεὸν ἀφελόντες μου, καὶ χαμαὶ καταθέμενοι, τὰ ῥωμαῖά μου πάντα διεσπάσαντες, γυμνὸν ἤδη προσδέουσί με δένδρῳ μεγάλῳ, εἶτα σκείνῃ τῇ σκ τῶν ἀγραυλῶν μάστιγι παίοντες, ὀλίγου ἐδέησαν ἀποκτεῖναι· κελεύοντές με τὸν λοιπὸν ἄφωνον εἶναι θεοφόρητον, καὶ μόνον καὶ ἀποσφάξαι μετὰ τὰς μάστιγας ἐβουλεύσαντο, ὡς ἐς ὕβριν αὖθις βαλόντα πολλῶν, καὶ τῆς κώμης σὸν ἐργασαμένους, σκβαλόντα· ἀλλ' ὥστε με μὴ ἀποκτεῖναι, δῆνος αὖθις ὁ θεὸς ἐδυσώπησε, χαμαὶ καθημένῳ, καὶ σὸκ ἔχουσι ὅπως ὀδύσοι. σντεῦθεν οὖν μοι τὰς μάστιγας, λαβὼν τὸν δεσπότην, ἐδάδιζον, καὶ προὶς ἑσπέραν ἤδη καταλύομεν εἰς ἀγρὸν πλουσίου ἀνδρός· καὶ ὦ σὺν ἔνδον, καὶ τὸν θεὸν μάλα ἀσμενος τῇ οἰκίᾳ σπεδέξατο, καὶ θυσίας αὐτῷ προσήγαγον. σὐδὰ δὲ οἶδα μέγαν κίνδυνον αὐτὸς ὑποζάς· τῶν φίλων γάρ τις τῷ δεσπότῃ τῶν ἀγρῶν ἔπεμψε δῶρον, ὄνου ἀγείου μηρόν· τοῦτον ὁ μάγειρος σκυλάσας λαβὼν, ῥαθυμίᾳ ἀπώλεσε, κυνῶν πολλῶν λαθραίως εἴσω παρελθόντων· ὃς δεδιὼς πληγὰς πολλὰς, καὶ βάσανον σκ τῆς ἀπωλείας τοῦ μηροῦ, ἔγνω κρεμάσας ἑαυτὸν σκ τοῦ πραχήλου. ἡ δὲ γυνὴ ἡ τούτου, κακὸν ὄζασιον ἐμοὶ, Ἀλλὰ μήτε ἀποθνήσκε, εἶπεν, ὦ φίλτατε, μήτε ἀθυμίᾳ σιαύτῃ δῶς σεαυτόν· πειθόμενος γάρ μοι, σωθήξεις σὺ πάντα. τῶν κινάιδων τὸν ὄνον λαβὼν ἔξω, εἰς ἔρημον χωρίον, κἄπειτα σφάξας αὐτὸν, ὃ μέρος μὲν σκῦλο, τὸν μηρὸν ἀποτεμών, κόμιζε δεῦρο, καὶ σκυλάσας, τῷ δεσπότῃ ἀπόδος, καὶ ὃ ἄλλο τοῦ ὄνου, κάτω που ἐς τὸν χρημνὸν ἄφες. δόξει γάρ ἀποδρᾶς, οἴχεσθαί μοι, καὶ εἰς ἀφανῆς· ὁρᾷς δὲ ὡς ἔστιν ὕλαφκος, καὶ τοῦ ἀγείου σκείνου πάντα ἀμείναν; ὁ δὲ μάγειρος, τῆς γυναικὸς ἐπαινέσας ὃ βούλυμα, Ἀεισα, ἔφη, σοι ὦ γύναι, ταῦτα, καὶ τούτῳ μόνῳ τῷ ἔργῳ τὰς μάστιγας φυγεῖν ἔχω, ἢ τοῦτό μοι ἤδη πεπρᾶξεται. ὁ μὲν οὖν αὐτίκα σὺτ' οὐμὸς μάγειρος, ἐμοῦ πλησίον ἑστὼς, τῇ γυναικὶ ταῦτα σνεβουλεύετο. ἐγὼ δὲ, ὃ μέλλον ἤδη προορώμενος, κρεῖττον ἔγνων ὃ σῴζειν ἐμαυτὸν σὺν

A sceleſtam ſacerdotum nequitiam per totam villam diuulgant. Illi ob eorum ſcelera deprehenſa, pudore territi proxima nocte abeunt. Cùm in locum ſolitarium peruenissent, increpabant me irati admodum, quòd eorum myſteria patefeciſſem. Tolerabile hoc erat damnum, verbis malè audire: quod ſequitur, non ferendum: deam quippe deponentes, ſublata ſella, nudum arbori robuſtæ alligant, deinde fuſte ex neruis facto, me ad necem verberant, iubentes in futurum eſſe taciturnum: & ſimul poſt verbera me ſtatuunt iugulare, qui villicorum iram in ſe incitarim, neque per me B licuerit facere conſuetum quæſtum: ſed ope iacentis humi deæ id prohibentis, ne deeſſet qui eam ferret, cædem effugi: poſt multas tamen plagas repoſita ſupra me dea, iter proſecuti ſunt. Veſperi in hominis opulenti prædium peruenimus, qui liberiùs nos domi excipiens, ſacra Deæ peregit. Hîc ego ingens periculum adij. Amicus quidam noſtri hoſpitis partem ſylueſtris aſini ei dono miſit, quam canes qui intus occluſi erant, coqui negligentia comederunt. Hic præter modum, ne domini iuſſu vapularet, cùm de morte co- C gitaret, conſiliò mulieris pepercit vitæ. Si mihi credes, inquit, & te ſaluabis, & reſarcies hoc damnum. Habent hi cinædi aſinum, quem ſi deduxeris in deſertum locum, facilè illum potes occidere, ſumptámque ex eo partem parare in cibum domino: reliquum corporis in præceps abiice: exiſtimabunt cinædi aufugiſſe aſinum, neque ampliùs deprehendi poſſe: hic verò aſinus pinguis eſt, & perſimilis ſylueſtri. Approbato mulieris conſilio, coquus intelligens hoc pacto iram patroni declinaturũ, mihi propinquat, vt conſultum facinus patraret. At ego quid de me futurum eſſet prę-uidens, optimum factu duxi id pericu-

D

μοῦ, Ἀλλὰ μήτε ἀποθνήσκε, εἶπεν, ὦ φίλτατε, μήτε ἀθυμίᾳ σιαύτῃ δῶς σεαυτόν· πειθόμενος γάρ μοι, σωθήξεις σὺ πάντα. τῶν κινάιδων τὸν ὄνον λαβὼν ἔξω, εἰς ἔρημον χωρίον, κἄπειτα σφάξας αὐτὸν, ὃ μέρος μὲν σκῦλο, τὸν μηρὸν ἀποτεμών, κόμιζε δεῦρο, καὶ σκυλάσας, τῷ δεσπότῃ ἀπόδος, καὶ ὃ ἄλλο τοῦ ὄνου, κάτω που ἐς τὸν χρημνὸν ἄφες. δόξει γάρ ἀποδρᾶς, οἴχεσθαί μοι, καὶ εἰς ἀφανῆς· ὁρᾷς δὲ ὡς ἔστιν ὕλαφκος, καὶ τοῦ ἀγείου σκείνου πάντα ἀμείναν; ὁ δὲ μάγειρος, τῆς γυναικὸς ἐπαινέσας ὃ βούλυμα, Ἀεισα, ἔφη, σοι ὦ γύναι, ταῦτα, καὶ τούτῳ μόνῳ τῷ ἔργῳ τὰς μάστιγας φυγεῖν ἔχω, ἢ τοῦτό μοι ἤδη πεπρᾶξεται. ὁ μὲν οὖν αὐτίκα σὺτ' οὐμὸς μάγειρος, ἐμοῦ πλησίον ἑστὼς, τῇ γυναικὶ ταῦτα σνεβουλεύετο. ἐγὼ δὲ, ὃ μέλλον ἤδη προορώμενος, κρεῖττον ἔγνων ὃ σῴζειν ἐμαυτὸν σὺν

lum ſubterfugere. Igitur effracto quo ducebar loro, proſiliens feror intus curſu, vbi cinædi cum hoſpite cœnabant: ſubitò eo aduentu & lumen & menſam ſubij, exiſtimans hoc ſcitum inuentum ſaluti mihi futurum, dominúmque è veſtigio me otioſum aliquo tuto in loco detenturum: verùm hæc res in extremum eſt mihi verſa diſcrimen: nam furioſum me opinati, enſibus, iaculis, longis baculis velvt occiſuri me appetiuerunt: quo periculo perſpecto, in interiora domus, vbi cinædi dormituri erant, curro. Illi oſtium loci exteriùs occludunt. Diluculo nebulones illi, dea mihi ſuperpoſita, recedentes, ad aliam ciuitatem copiis & opibus potentem perducunt: in qua nouum interuenit prodigium: nam cùm dea priuatæ domus diuerſorium abnueret, in templo ſe poni iuſſit eius loci, qui à ciuibus maximè coleretur. Illi libenti animo deã externam prope ſuum deum in templo collocant: nobis tradunt pauperculæ hoſpitium domus. Hîc plures cinædi dies commorati, cùm abire vellent, deámque à ciuibus peterent, tẽplum ingreſſi, deam aſportant: verùm facinoroſi homines phialam auream è templo ablatã furto, infra deam recondunt: qua re palàm facta, ciues nos inſecuti, vt appropinquarunt, ex equis deſilientes, cinædos capiunt, impios illos ac ſacrilegos appellantes, cùm phialam ereptam repeterent: & ſcrutati ſingula, eam reperiunt in ſinu Deæ abſconſam. Quamobrem hos muliebres viros colligatos, in vrbémque traductos, in carcerem coniiciunt: deámque alio in templo ponentes, aurum ſuo deo reſtituunt. Poſtera die & res eorum & me inſuper vendunt. Ego à piſtore incola propinquioris villæ emptus ſum, impoſitíſque decem tritici quos emerat medimnis, in villam difficili atque aſpera via perductus. Erant domi iumenta conſerua, molęque plurimæ ab illis agitatæ, omnia intus farinæ plena: me verò, veluti ſeruum nouum ſolent,

A τῆς χαμίδος, καὶ ῥήξας τὸν ἱμάντα, ᾧ δεδέμην, ἐξαναστὰς, ἔσω δρόμῳ εἴσω, ἔνθα ἐδείπνουν οἱ κίναιδοι σὺν τῷ ξενοδοκῇ τὰ ἀγχοῦ· ἐπεὶ οὖν εἰσδραμὼν, ἀναπέπτωκα πρὸς τὰ σκιρτήματι καὶ λυχνίαν, καὶ τραπέζας· κἀγὼ μὲν ἡμῖν κομψόν τι τοῦτο τοῖς σωτηρίαν ἐμὴν εὑρηκέναι, καὶ τὸν δεσπότην τὰ ἀγχοῦ κελεύειν εὐθέως ὡς ἀγρώτην ὄνον ἐμὲ καταικλειθέντα, φυλάττεσθαι ἀσφαλῶς· ἀλλά με τοῦτο τὸ κομψὸν, εἰς ἔσχατον ἐξέβαλε κινδύνου. λυπηθέντες δόξαντές με, ξίφη πολλὰ ἤδη, καὶ λόγχας ἐπ' ἐμὲ ἐσπάσαντο, καὶ ξύλα μακρὰ καὶ εἶχον ἕτοιμα, ὥστε ἀποκτεῖναί με. ἐγὼ δ' ὁρῶν τοῦ δεινοῦ τὸ μέγεθος, δρόμῳ εἴσω παρέρχομαι, B ἔνθα οἱ ἐμοὶ δεσπόται καὶ μικρὸν πρόσθεν ἐμάνησαν. οἱ δὲ, θεασάμενοι τοῦτο, συγκλείουσι τὰς θύρας ὡς μάλα ἔξωθεν. ἐπεὶ δὲ ἤδη ὄρθρος ἦν, ἀφάμενος τοῦ θεοῦ αὐτῆς, ἀπῆλθον ἅμα τοῖς ἀγούσαις, καὶ ἀφικόμεθα εἰς κώμην ἄλλην μεγάλην, καὶ πολυανθρωπον, ἐν ᾗ καὶ κομιδῇ τις ἑτεραγεύσατο, τὴν θεὸν μὴ μόναι ἐν ἀνθρώπου οἰκίᾳ, τῆς δὲ πρὸ ἐκείνης μάλιστα τιμωμένης ὑπὸ χωρίου δαίμονος τὸν ναὸν οἰκοῦσαι. οἱ δὲ καὶ μάλα ἀσμένοι τὴν ξένην θεὸν ὑπεδέξαντο, τῇ σφῶν αὐτῶν θεῷ συνοικίσαντες· C ἡμῖν δὲ οἰκίαν ἀπέδοξαν ἀνθρώπων πενήτων. ἐνταῦθα συχνὰς ἡμέρας οἱ δεσπόται διατρίψαντες, ἀπιέναι ἤθελον εἰς τὸ πλησίον πόλιν, καὶ τὴν θεὸν ἀπῄτουν τοὺς ὑπηχωρίους, καὶ αὖθις εἰς τὸ τέμενος προελθόντες, ἐκαμίζοντο αὐτήν· καὶ ἐντὸς ἐγὼ ἐμοὶ, ἤλαυνον ἔξω. ἔτυχον δὲ οἱ δυστυχεῖς εἰς τὸ τέμενος σκῆπτρα προελθόντες, ἀνάθημα φιάλην χρυσῆν κλέψαντες, ἣν ὑπὸ τῇ θεῷ ἔφερον· οἱ δὲ κωμῆται, αἰσθόμενοι τοῦτο, αὖθις ἐδίωκον, εἶτα ὡς πλησίον ἐτένοντο, καταπηδήσαντες ἀπὸ τῶν ἵππων, εἶχον αὐτοὺς ἐν τῇ D ὁδῷ, καὶ δυστυχεῖς ἱεροσύλους ἐκάλουν, καὶ ἀπῄτουν τὸ κλαπὲν ἀνάθημα· καὶ ἐρευνῶντες πάντα, εὗρον αὐτὸ ἐν τῷ κόλπῳ τῆς θεοῦ. δι-

ηνάντες δὲν τρὶς γυναικίας, ἦγον ὀπίσω, καὶ τοὺς μὲ εἰς τὴν εἰρκτὴν ἐμβάλλουσι, τὴν δὲ θεὸν τὴν ἐπ' ἐμοὶ κομιζομένην δραπέτην, ναῷ ἑνὶ ἔδωκαν. ὃ δὲ χρυσίον, τῇ πολίτιδι θεῷ πάλιν ἀπέδωκαν. τῇ δ' ὑστεραίᾳ, τά τε σκεύη, καὶ με πρωΐθεν διέγνωσαν, καὶ ἀπέδοντό με ξένῳ τινὶ θεράποντι, τὸ πλησίον κώμης οἰκοῦντι, τέκνοις ἔχοντι ἄρτους πέπτειν· ὃς με ὠνησάμενος, ὑπῆγεν οἴκαδε· καὶ πυρῶν μεδίμνους δέκα ὠνησάμενος, ὑπῆγεν μοι τὸν πυρὸν, ὡς ἑαυτὸν ἤλαυνεν ὁδὸν δύσβατον, ὡς δ' ἤκομεν, εἰσάγει με εἰς τὸν μυλῶνα, καὶ ὁρῶ πολὺ πλῆθος ἔνδον ὁμοδούλων κτηνῶν, καὶ μύλαι πολλαὶ ἦσαν, καὶ πᾶσαι ταύταις ἐστρέφοντο, καὶ πάντα σκεύη μεστὰ ἦν ἀλεύρων. καὶ τότε μοι, οἷα ξένον δοῦλον,

καὶ Φορτίον βαρύτατον ἀράμενον, καὶ ὁδὸν A ac de via propter grande onus fessum, eo
ἀργαλέαν ἀφιγμένον, ἀναπαύεσθαι ἔνδον die quiescere sinunt: postridie me iugo
ἀφῆκαν· τῇ δὲ ὑστεραίᾳ, ὀδόντων τοῖς ὄμμα- molæ alligatum, linteo velatis oculis, mo-
σιν ὑπεπετάσαντες, ἐκαλλυνόμην με τῇ lere iubent: planè noram, id sæpius ex-
κώπῃ τῆς μύλης, εἶτα ἤλαυνον. ἐγὼ δὲ ἠ- pertus, quo pacto esset molendum: sed si-
πιστάμην ὅπως χρὴ ἀλφὶ, πολλάκις μα- mulans me eius operis rudē, frustra quie-
θών· προσεποιούμην δὲ ἀγνοῶν, ἀλλὰ μά- tem speraui: nam plures qui aderant, ac-
την ἤλπισα. λαβόντες γὰρ πολλοὶ τῶν ἔν- ceptis baculis de improuiso me id mini-
δον βακτηρίας, προσίσανταί με, καὶ μὴ mè expectantem (neque enim aspicere
προσδοκήσαντα ὡς οὐχ ὁρώντα, παίουσιν poteram) adeò percusserunt, vt è vesti-
ἀθρόᾳ τῇ χλεῖ, ὥστε με ὑπὸ τῆς πλη- gio more turbinis circumducerem mo-
γῆς, ὡσπερ τρόμον ἐξαπίνης τρέφεσθαι. Ὡς lam: expertúsque sanè didi, seruum, ad
πείρᾳ ἔμαθον, ὡς χρὴ τὸν δοῦλον, ἐς ὃ τὰ B ea quæ fienda sunt, promptum esse debe-
δέοντα ποιεῖν, μὴ προσιδοῦσιν τῷ χεῖρα τῶ re, neque expectare domini manum. Eo
δεσπότου. λεπτὸς οὖν πάνυ γίγνομαι, καὶ labore admodum macer euasi, & corpo-
ἀσθενὴς τὸ σώματι, ὥστε ἔγνω με ὁ δε- re debilis: quapropter hortulano me ven-
σπότης πωλῆσαι, καὶ ἀποδίδοταί με ἀν- didit, qui hortum ceperat colendum. Is
θρώπῳ κηπουρῷ τῷ τέχνῃ. οὗτος γὰρ olera in forum mea opera ferebat sæpius,
εἶχε κῆπον, λαχὼν γεωργεῖν, καὶ τοῦτο εἰ- agro deinde effodiendo, plantandóque
χεν ἔργον. ὁ δεσπότης οὖν ἔωθεν ὑπηθεῖς ac rigando intentus, ego interim otiosus,
μοι τὰ λάχανα, ἐκόμιζεν εἰς τὸν ἀγορᾶν· sed vita propter frigus (erat enim hyems)
καὶ πολλοῖς τοῖς ταῦτα πωλοῦσιν, ἦν satis molesta, cùm patronus nedum mihi,
γέ με πάλιν εἰς τὸν κῆπον. Εἶτα ἐκεῖνος sed nec sibi lectum parare posset: me tum
μὲν καθῆστο, καὶ ἐφύτευε, καὶ τὸ ὕδωρ C molle lutum, tum dura terra atque acuta
τοῖς φυτοῖς ἐπῆγε, ἐγὼ δὲ ἐν τούτῳ εἰσῆ- multùm offendebat. Cibus item lactucæ
κειν ἀργός. ἐπὶ δέ μοι δεινῶς ἀλγεινὸς ὁ πό- amaræ ac prædurè erant. Ambobus con-
τε βίος. πρῶτον μὲν, ἐπεὶ χθαμαὶ ἦδη ἐῶ, tigit aliquando nobis ad hortum adeun-
κἀκεῖνος οὐδὲ αὐτῷ στρῶμα εἶχεν ἀνεφέ- tibus, vt obuiaremus generoso viro, veste
σαι, οὐχ ὅπως ἐμοί· καὶ δυσπόδητος, πη- induto militari: qui primùm verbis Ita-
λὸν ὑγρὸν, καὶ πάνυ σκληρὸν, καὶ ὀξὺ ἐπά- lis hortulanum allocutus, petiit ab eo,
τοιον, καὶ φαγεῖν τοῦτο μόνον ἀμφοτέροις ἐῶ, quò asinum ducat: ille vocem militis (vt
θρίδακας πικράς, καὶ σκληράς· καὶ ποτε opinor) non intelligens, nihil respondit.
ἐξιόντων ἡμῶν ἐς τὸν κῆπον, ἐντυγχάνει ἀ- Miles id veluti se contemptum ferens
νὴρ γενναῖος, στρατιώτου σολικὸν ἀμφιεσμέ- molestiùs, hortulanum fuste cùm percus-
νος, καὶ τὰ μὲν πρῶτα, λαλῶν πρὸς ἡμᾶς D sisset, ille militem amplexus, ad terram
τῇ Ἰταλῶν φωνῇ, καὶ ἤρετο τὸν κηπουρὸν ὅ- in via prostrauit: iacentem tum manibus,
που ἀπάγοι τὸν ὄνον ἐμέ· ὁ δὲ, οἶμαι, τῆς Φω- tum pedibus, tũ saxo ferit. Miles cùm se
νῆς ἀνήκοος ὤν, οὐδὲν ἀπεκρίνατο, ὁ δὲ, ὀργι- tutaretur, minaretúrque, si exurgeret, se
ζόμενος, ὡς ὑπερορώμενος, παίει τῇ μάστι- illum ense interfecturũ: hortulanus quid
γι τὸν κηπουρὸν· κ ἀκμὴν συμπλέκεται αὐτῷ, ἡ δὲ τῶν ποδῶν ὑποσπάσας, εἰς τὸν ὁδὸν ἐκ- de se futurum esset præmonitus, extra-
τείνῃ· καὶ κείμενον ἔπαιεν οὕτω, καὶ χειρὶ, καὶ ποδὶ, καὶ λίθῳ τῷ ἐκ τῆς ὁδοῦ· ἡ δὲ ὡς τὰ πρῶτα ctum è vagina ensem, additis verberibus
καὶ ἀντεμάχετο, καὶ ἠπείλει, εἰ ἀναστήσῃ, ἀποκτενεῖν τῇ μαχαίρᾳ· ὁ δὲ, ὡσπερ ὑπὸ αὐτοῦ ἐκεί- longè proiecit. Miles vitæ periculo mo-
νου διδαχθεὶς ὃ ἀκινδυνότατον, αὐτῷ τὸν μάχαιραν αὐτοῦ, καὶ ῥιπτῆς πόρρω, εἶτα αὖθις ἔπαιε tus, se ob verba mortuũ simulat: quod
κείμενον, ὁ δὲ, ὃ κακὸν ὁρῶν ἤδη ἀφόρητον, ψεύδεται, ὡς τεθνηκὼς ὑπὸ τῶν πληγῶν· ὁ δὲ, veritus hortulanus, iacentémque relin-
δείσας ἐπὶ τούτῳ, τὸν μὲν, αὐτοῦ ὡς εἶχε κείμενον, ἀπολείπει, τὴν δὲ μάχαιραν λασάσας quens, ense supra me posito, in ciuitatem
ἐπ' ἐμοὶ, ἤλασεν ἐς τὴν πόλιν. ὡς δὲ ἤλθομεν, τὸν μὲν κῆπον αὖθις, στενοχωρῶ τινι ἐπέδωκε γεωργεῖν· pergit: datóque alteri ad colendũ horto,

ob timorem, penes amicum vnà me ducens, ibi latenter diuertit: deinde amici cõsilio se in arca inclusit: me pedibus per gradum attractum recludũt in superiori ædium parte. Miles vbi de via surgens, víxque ambulans ob susceptas plagas, in vrbem rediisset, narrat commilitonibus qui obuiam fortè facti sunt, iniuriã hortulani. Hi cùm nossent quo essemus in loco, sumpto magistratu venientes domum, lictorem intus deducunt, iubentes, eos qui domi essent, educi. Cùm lateret hortulanus, exclamant milites, illum & asinum intus esse: qui domi erant, nullos esse alios præter se, neque virum neque asinum, affirmant. Cùm tumultus & clamor plurimus in paruo loco esset excitatus, ego quidnam esset, cupidus sciendi, caput è fenestra extuli: quo illi viso, statim exclamant in mendacio deprehensos. Scrutantes singula, hortulanum inuenerunt in arcula iacentem: extractum iudicibus tradunt, errati pœnam daturum. Me inferiùs demissum dant militibus. Ridebant in me versi omnes, qui meo indicio prodidissem dominum: ex quo id verbum primùm prodiit in vulgus, Ex asino conspecto. Quid deinceps patrono acciderit, ignoro: miles me emit minis viginti, qui minister erat viri prædiuitis Thessalonicæ Macedoniæ ciuitatis. Eius ministerium erat epulas parare diuiti. Cum isto conseruus frater habitabat pistor, placentas melle conficiens: communia suæ his erant artis vtensilia atque instrumenta. Hi mihi diuersorium dederunt in eo loco vbi reliquiæ cœnæ domini ab ipsis importabãtur perplures, ab altero carnes ac pisces, ab altero placentæ: inter has me inclusum relinquentes, abeunt lauatum. Ego omisso hordeo, humano cibo ventrem refersi. Cùm rediissent, tum ex ciborum multi-

A αὐτὸς ὤ, τὸν κίνδυνον τὸν ἐκ τῆς ὁδοῦ δεδιὼς, κρύπτεται ἅμα ἐμοὶ, παρός τινος τῶν ἐν ἀγρῷ οἰκούντων. τῇ δ' ὑστεραίᾳ, δόξαν αὐτοῖς οὕτω ποιοῦσι· τὸν μὲν ἐμὸν δεσπότην, κιβωτῷ ἐνέκρυψαν, ἐμὲ δὲ ἀράμενοι ἐκ τῶν ποδῶν, κομίζουσιν ἄνω τῇ κλίμακι, ἐς οἴκημα ὑπερῷον, κἀκεῖ με ἄνω συγκλείουσιν. ὁ δὲ φραπιώτης, ἐκ τῆς ὁδοῦ πότε μόλις ἀναστάς, ὡς ἔφασαν, κεφαλαργῶν ταῖς πληγαῖς, ἦκεν εἰς τὴν πόλιν, καὶ τοῖς φραπιώταις τοῖς συνοικοῦσιν αὐτῷ ἐντυχών, λέγει τὴν ἀπόνοιαν τῶν κηπουρῶν. οἱ ὤ, συνοικοῦντες, μανθάνουσιν ἔν-

B δια ἠμῶν κεκρυμμένοι, καὶ τῶν ἀλαζόνων τοῖς τῆς πόλεως ἄρχουσιν. οἱ ὤ, εἴσω τινὰ τῶν ὑπηρετῶν πέμπουσι, καὶ τοὺς ἔνδον ἀπάγοντας προσελθεῖν ἔξω κελεύουσιν· ὡς ὤ ἦλθον, ὁ κηπουρὸς ἀδαμοῦ ἐφαίνετο. οἱ μὲν οὖν φραπιῶται, ἔνδον ἔφασαν εἶ τὸν κηπουρὸν, κἀμὲ τὸν ὀνεῖνον ὄνον. οἱ ὤ, σοβεῖν ἄλλο ὑπολελήφεσαν ἔλεγον, ὅτε αὐλήσαιμι, ὅτε ὄνος. θορύβου ὤ ἐν τῷ γενωπῷ, καὶ πολλῆς βοῆς ἐκ τούτου γιγνομένης, ὁ ἀγρώτης, ὁ πρώτα προσέρχεσθαι ἐμοὶ, βουλόμενος μαθεῖν τίνες εἶεν οἱ βοῶντες, διακύπτω αὐτοῦ κἀκτὸς διὰ τῆς θυρίδος. οἱ

C δέ με ἰδόντες, ἐβόων ὡς ἀνέκραγον· οἱ ὤ, ἐπαλώκεσάν μου ψευδῆ λέγοντες· καὶ οἱ ἄρχοντες εἴσω προελθόντες, καὶ πρώτα αἰρουμένους, ἐρεύσασθαι τὸν ἐμὸν δεσπότην τῇ κιβωτῷ ἐγκείμενον, καὶ λαβόντες, τὸν μὲν εἰς ὃ δεσμωτήριον πέμπουσι, λόγον τῶν τετολμημένων ὑφέξοντα· ἐμὲ ὤ κάτω βαστάσαντες, τοῖς φραπιώταις ἐπέδωκαν· πρώτης ὤ ἀσθενοῦς ἐγένετο δῆτα τῶν μιαιφόνων ἐκ τῶν ἐπῳδῶν, καὶ παρδόντι τὸν ἑαυτῆς δεσπότην, κἀκτοτε δὴ ἐμοῦ παρόντος ἦλθεν εἰς αὐλητρίδος ὁ λόγος σοῦτ', Ἐξ ὄνου παρακύψεως. τῇ δ' ὑστεραίᾳ, τί μὲν ἔπαθεν ὁ κηπουρὸς ὁ ἐμὸς δεσπότης, οὐκ οἶδα· ὁ ὤ φραπιώτης πωλήσων με ἔγνω, καὶ πιπράσκει με πέντε καὶ εἴκοσιν Ἀττικῶν· ὁ ὤ ὠνησάμενος, θεράπων ἦν ἀνδρὸς σφόδρα πλουσίου, πόλεως τῶν ἐν Μακεδονίᾳ τῆς μείζους Θεσσαλονίκης· οὗτος τέκνων εἶχε ταύτην, τὰ ὅσα τῷ δεσπότῃ ἐσκυβάλιζε, καὶ εἶχε καὶ ἀδελφὸν σπουδαῖον, ἄρτιος πέπλῳ, καὶ μελίπηκτα χειρὶ βεβρεγμένον. ὅτι οἱ ἀδελφοὶ, σύσκηνοί τε ἀεὶ ἦσαν ἀλλήλοις, καὶ κατέλυον ἐν ταὐτῷ, καὶ τὰ σκεύη τῶν τεκνῶν εἶχον ἀναμεμιγμένα, καὶ μὴ ταῦτα, κἀμὲ ἵστασαν ἔνθα κατέλυον, καὶ ὅτι μὴ ὁ δεῖπνον τῷ δεσπότῃ, πολλὰ λείψανα ἀμφω εἶσω ἐκόμιζον, ὁ μὲν, κρεῶν καὶ ἰχθύων, ὁ ὤ ἄρτων καὶ πλακουντῶν. οἱ δὲ καταπλείσαντες ἔνδον ἐμὲ μὴ τούτων, καὶ φυλακὴν ἐμοὶ γλυκυπάτην προσεπάσαντες, ἀπῆσαν, ὥστε ἀπολούσασθαι· κἀγὼ πῖς παρακειμένοις κριθίνοις μακρὰ χαίρειν λέγων, ταῖς τέχναις καὶ πῖς κέρδεσι τῶν δεσποτῶν ἐδίδουν ἐμαυτὸν, καὶ δι' μακρῶν πόνων ἐτεμιζόμην ἀνθρωπείᾳ σοφῇ. οἱ ὤ ἀναστρέφαντες εἴσω, τὰ μὲ ὁρῶντα ἀδὲν

ἡδαίσντ τ ὀψοφαγίας τ ἐμῆς, οὐκ τ πλή- A tudine non animaduertunt cibos à me
θους τ ᾠδακφμώων, καὶ μοὶ ἔτι σὺ φόβῳ καὶ comestos, tum quia parcè, ne quid perci-
φόδοι κλέπτοντες ὃ ἄειστον. ἐπεὶ ὃ καὶ τέλεον perent, comedi. Vbi illos id non perspe-
ἤμην αὐτ καταγνὺς αἰσίαν, ἃς καλλίστας τ xisse sensi, eorum fretus ignorantia, me-
μειδίων, καὶ δηλα πολλὰ κατέφωγον. καὶ ὅπως lioribus frustis corpus repleui. Tandem
ἠδύνατο ἤδη τ ζημίας, τὰ μὲν φῶτα, ἄμφω vt damnum cognouêre, alter alterum il-
ὑποπτον πρὸς ἀλήλους ἔβλεπον, καὶ κλέπτην ὁ la furripuisse suspicatus, pudore inuicem
ἕτερος τ ἕτερον, ὡς ἅρπαγα τ κοινῶν, καὶ αἰσ- reticebant. Diligentiùs igitur adseruan-
χυντον ἔλεγεν, καὶ ἧς ἀκριβέστ λοιπὸν ἄμφω, tes, reliquas portiones deinceps & frus-
καὶ τ μειδίων ἀριθμὸς ἐτήνευε. ἐγὼ ὃ τὸν βίον ta adnumerant. Ego vitam voluptuosam
εἶχον σὺν ἡδονῇ καὶ τρυφῇ, καὶ δ σῶμά μου σὺκ τ in deliciis agens, factus sum corpore pin-
συνήθως ἔφθης πάλιν καλὸν ἐτηνύκ, καὶ δ δέρ- guior, adeò vt pellis ex pilis nitidis admo-
μα ἐπεθυμθύσῃ τῇ τριχὶ ἀπέστιλβεν. οἱ δὲ γλυ- B dum luceret. Illi me pinguiorem factum
καύτατοι, μέγαν τέ με ὡς πίονα ὁρῶντες, καὶ τὰ videntes, hordeum verò nequaquam mi-
χριθίζε μὴ δαπανώμενα, δηὶ σὺ ταὼς μέ- nui, in suspicionem mei ducti, simulant
τρῳ ὄντα, εἰς ὑπόνοιαν ἔρχον τ τολμημάτ τ se foras ire lauandi gratia: clauso ostio,
ἐμοῦ, καὶ προσελθόντες, ὡς εἰς δ βαλανεῖον ἀ- quid agam, per rimulas aspiciunt. Ego
πιόντες, ἔπειτα ταῖς θύραις συγκλείσαντες, ignorans dolum, ad prædium proficiscor.
προσεδηλοῦντο ὅπῃ τινὶ τὰ ὁμματα τ θυρας, Illi primò ridere incipiunt in cibo asini
ἐσκοπουντο πάνδον· κἀγὼ τότε τ δόλου μηδὲν desueto. Cõseruis deinde ad id spectacu-
εἰδὼς, ἡδίστων, προσελθών. οἱ ὃ, τὰ μὲν φῶτα lum vocatis, rident simul omnes vehe-
ἐθλῶν, ὁρῶντες ἄειστον ἄπιστον· εἶτα ὃ τις ὁμο- mentiùs, adeò vt patronus peteret quid-
δούλων ἐκάλυν ὅτι τ ἐμὴν θεαν, ὡς γλῶς πο- nam accidisset vt adeò efferrentur risu.
λὺς ἦν, ὥστε καὶ ὁ δεσπότης αὐτῶν ἤκουσε τ γέ- C Vt caussam percepit, surgens à sympo-
λωτος, θορύβου ὄντος ἔξωθεν, καὶ ἤρετό τινα ἐφ' ᾧ sio, atque introspiciens, posteaquam me vi-
τοσοῦτον οἱ ἔξω γλῶσιν. ἐπεὶ ὃ ἤκουσε, καὶ δξανί- dit syluestris apri frusta edentem, statim
σατο τ συμποσίου, ὡς ἐξεκύλισε εἴσω, ἑφ' ᾧ με ridens se intus corripuit. Ego ægerrimè
συὸς ἀγρίου μειδία καταπίνοντα, καὶ μέγα ἐν tuli me in furto & gula fuisse deprehen-
γλώσῃ αἰσθόμενος, εἰς τὸ μέσ εἶσω. κἀγὼ σφό- sum. Ille suborto risu me iubet in conui-
δρα ἠθύμην ὅτι τ δεσπότου, κλέπτης ἅμα, uium deduci, deinde mensam parari ad-
ὡς λίχνος ἑαλωκώς. ὁ ὃ πολὺ εἶχεν ἐπ' ἐμοὶ eò multis cibis, vt nullus alter asinus eos
γλῶτα, καὶ τὰ μὲ φῶτα, κελεύσ με εἴσω ἀγε- potuisset edere. Cochleæ crudæ erant, κρέα, λοπάδας, ζωμούς, ἰχθῦς, πᾶν τὸ μὲ τοῦτο ὡς, &c.
σθαι εἰς δ ἐκείνου συμπόσιον, ἔπειτα τραπε-
ζαί μοι φῶσθῆναι εἶπε, ὡς εἴ) ἐπ' αὐτῇ πολ-
λὰ τ ὅσα μὴ δυνατὸν δηλῶ ὄντα καταφαγεῖν, D
κρέα, λοπάδας, ζωμὺς, ἰχθῦς, τοῦτο μὲ, γλάρῳ
καὶ ἐλαίῳ κατακεκμένους· τοῦτο δὲ, νάπυϊ ὀπτι-
κεχυμένους. κἀγὼ τὴν τύχην ὁρῶν ἤδη ἀπα-
λὴν μοι προσμειδιῶσαν, ὡς μαθὼν ὅτι με τοῦ-
το μόνον δ παίγνιον αἰσθοῖτο, καίτοι ἤδη ἐμ-
πεπλησμένος, ὅμως ἠείστων, τῇ τραπέζῃ προσῆλθον. δ ὃ συμπόσιον ὅλον ἦν τῶν γέλωτος. καί
τις εἶπε, καὶ πίεταί οἶνον σοῦ ὁ ὄνος, ἰδού τις αὐτῷ ἐκεράσατο κύμβος ὑπὸ τῶ· ὡς ὁ δεσπότης ἐκέλευε,
κἀγὼ δ προσῆνεγκεν ἔπινον· ὁ δέ, οἷ εἰκὸς, ὁρῶν με κτῆμα προσηδόξον, τιμῶ μὲν τιμῶ τ ἐμὴν
κελεύσ τῶν διοικητῶν τινι καταβαλεῖν, τῷ ἐμὲ ὠνησαμένῳ, καὶ ἄλλο τοσοῦτον, ἐμὲ δὲ παρέδωκεν
ἀπελευθέρῳ τινὶ τῶν ἑαυτ νεανίσκων, καὶ εἶπε κατηχεῖν, ὅσα ποιῶν μάλιστα ψυχαγωγεῖν αὐ-
τὸν δυνατὸν. τῷ δέ γε ῥᾳδίᾳ ἦν πάντα· ἐπεὶ ἤκουον γὰρ θύων, εἰς ἅπαντα διδασκόμενος.

Primùm flecti me in genua ſupra lectum velut hominem docuit, tum ſibi alludere, ac ſtantem pedibus anterioribus erectis pſallere, ad eius quoque vocem annuere atque abnuere: omnia denique quæ poteram, imitabar. Vulgatum iam per vrbem erat, aſinum vinum bibere, ludere, ſaltare, & quod mirabilius videretur, vocibus hominis obtemperare. Cùm vellem bibere, oculorum nutu admonebam miniſtrum. Mirabantur hæc omnes vt rem inſuetam, inſcij hominem in aſino eſſe. Lætabar eorum ſtultitia, diſcēs ambulare, ferre patronum, currere abſque vlla ſeſſoris moleſtia. Eram ſumptuoſiùs ornatus, purpureis phaleris, freno auro atque argento diſtincto. Pendebant inſuper tintinabula, ſuauem ſonum præbentia. Menecles patronus in Theſſalonicam abiit, ob hanc cauſſam, vt ferebat, quòd erat pollicitus patriæ, ſe gladiatorios ludos daturum: qui cùm ad pugnandum parati adeſſent, nos mane profecti ſumus. Ferebam dominum via dura & vehiculis difficili. Vbi Theſſalonicam venimus, omnes ad ſpectaculum & me videndum conuenerunt: iam enim fama diffuſa longiùs vulgauerat, me in modum hominis ſaltantem, varios ludos edere. Patronus poſt potum ſuis conciuibus (hi nobiles erant) in cœna me iocos illos incredibiles iubet edere. Libertus qui mihi præerat, faciens ex me quæſtum, tenebat incluſum, eos qui meos ludos volebant aſpicere, aperta ianua datiſque nummis intromittens: illi, aliud alter in meum cibum afferebant, & ea præſertim, quæ ventri aſini minimè conuenirēt. Me & domini & aliorum ciuium epulæ & magnum & pinguiorem reddiderant. Et mulier quædam externa mei videndi cupida accedit, vt me aſpiciat prandentem: vt aſpexit, è veſtigio in cupidinem mei exarſit, tum aſini ſpecie adducta, tum impulſa ludorum venuſtate.

A καὶ πρῶτον μὲν καταπλίνεσθαί με ὅπῃ κλίνης, ὥσπερ αὐθρωπον ἐπ' ἀσκῶνος, ἐποίησεν, εἶτα καὶ πρὸς παλαίειν αὐτῷ, καὶ μιμεῖσθαι καὶ ὀρχεῖσθαι, ὅπῃ τοὺς δύο ἐπομισάμενον ὀρθὸν, καὶ κατομνύειν, καὶ ἀναινεύειν πρὸς τὰς φωνάς, καὶ πάνθ' ὅσα ἐδυνάμην, ἐγὼ δίχα τῆς μαθήσεως, ποιῶν. ἐπὶ δὲ τῷ θέαμα παρεῖχόμην ὄνος ὁ τοῦ δεσπότου, οἰνοπότης, παλαίων, ὀρχούμενος, ὃ δὲ μέγιστον, ὅτι πρὸς τὰς φωνὰς ἀνένευον ἐπὶ χαίρων, καὶ κατένευον· καὶ πίνειν ἤτουν ὁπότε θελήσαιμι, ἤπιον, τοῖς ὀφθαλμοῖς τὸν οἰνοχόον κινήσας· καὶ οἱ μὲν ἐθαύμαζον δ' θέαμα, ὡς παράδοξον, ἀγνοοῦντες αὐθρωπον ἐπὶ τοῦ ὄνου κείμενον· ἐγὼ δὲ, τυφὼ ἐποιούμην τὴν ἐκείνων ἄγνοιαν. ἐπὶ μὲν ἐβαδίζην ἐμανθανον, ἐπὶ κομίζην τὸν δεσπότην ὅπῃ τοῦ νώτου, καὶ πέχειν δρόμον ἀλυπότατον, καὶ τοῦ δαιδάτη αἰσθάνεσθαι, καὶ σκυθρὸς μοι ἦν πολυτελής· καὶ ῥώματα πορφυρᾶ ὑπεβάλλομαι· καὶ χαλινοὺς εἰσδέχομαι, ἀργύρῳ καὶ χρυσῷ πεποικιλμένους· καὶ κώδωνες ἐξηρτῶντο μου, μέλος μιστικώτατον ἐκφωνοῦντες. ὁ δὲ Μενεκλῆς ὁ δεσπότης ἡμῶν, ὥσπερ ἔφην, ἐκ τῆς Θεσσαλονίκης δεῦρο ἐληλύθη ἐπ' αἰτίᾳ τοιαύτῃ· ὑπεσχέτο τῇ πατρίδι θέαν παρέξειν ἀνδρῶν, ὅπλοις πρὸς ἀλλήλους μονομαχεῖν εἰδότων. καὶ οἱ μὲν ἄνδρες, τῆς μάχης ἤδη ἤπαμεν ἐν τῷ δαικυδῇ, καὶ ἀφίκετο ἡ πορεία. ἐξελαυνόμην οὖν ἔωθεν· καὶ ἐγὼ τὸν δεσπότην ἔφερον, εἴ ποτε χωλεῖον ὑπὸ τῆς ὁδοῦ πραχύ· καὶ τοῖς ὀχήμασιν ὑπεβαίνειν χαλεπόν. ὡς δὲ κατέβημεν ὅπῃ Θεσσαλονίκης, οὐκ οἶδ' ὅστις ὅπῃ θέαν οὐκ ἠπείγετο, καὶ τὸν ὄψιν τὸν ἐμὸν. ἡ γὰρ ἐμὴ δίξα, πρὸ ἐληλύθη ἐκ μακροῦ, ἐπὶ τὸ πολυπρόσωπον καὶ τὸ διάθεσπιν τῶν ἐμῶν ὀρχημάτων καὶ παλαισμάτων. ἀλλ' ὁ μὲν δεσπότης, τοῖς ἐνδοξοτάτοις τῶν αὐτοῦ πολιτῶν, παρὰ τὸν πόδα ἐδείκνυέ με, καὶ τὰ παράδοξα ἐκεῖνα ἐν ἐμοὶ παίγνια ἐν τῷ δείπνῳ προετίθη. ὁ δ' ἐμὸς ὑπερσάτης, πρόσοδον εὗρεν ἐξ ἐμοῦ πολλῶν πάνυ δραχμῶν. καταπλείσας γάρ με εἶδεν, εἶχεν ἑαυτῷ, καὶ τοῖς βουλομένοις ἰδεῖν ἐμὲ, καὶ τὰμὰ παράδοξα ἔργα, μισθοῦ τινὸς ἤγαγεν ἐπ' οἰκίαν, οἱ δ' εἰσεκόμιζον ἄλλος ἄλλό τι τῶν ἐδωδίμων, μάλιστα δ' ἐμοὶ ἡδρὸν εἰς ὄνον χαρίζεσθαι· ἐγὼ δὲ ἤσθιον, ὥστε ὀλίγων ἡμερῶν τοῦ δεσπότου, καὶ τοῖς ἐν τῇ πόλει σωφρονιστῶν, μέγας τε, καὶ πίων δῆθεν ἤδη ἐγενόμην. καὶ ποτε γυνὴ ξένη, ἀπὸ μετοικίας κεκτημένη, τῷ ὄψιν ἐμῷ, προελθοῦσα εἰσω ἰδεῖν ἐμὲ ἀριστῶντα, εἰς ἔρωτά μου θερμὸν ἐμπίπτει· τοῦτο μὲν, ὅτι κάλλος ἰδοῦσα τοῦ ὄνου· τοῦτο δὲ, τοῦ παραδόξου τῶν ἐμῶν ὑπερτεθυμάτων, εἰς ὑπερθυμίαν σωφροσύνης παρελθοῦσα·

B

C

καὶ διαλέγεται πρὸς τὸν ὀπισάτιλον τὸν ἐμόν, καὶ μισθὸν ἀδρὸν αὐτῷ ὑπέσχετο, εἰ συγχωρήσειεν αὐτῇ, πρὸ ἐμοῦ τὴν νύκτα ἀναπαύσασθαι, κἀκεῖνος ὧδέ πῃ φερόντισας, εἴτε καὶ αὐτὸς ἠθέλησεν ἐξ ἐμοῦ, εἴτε καὶ μή, λαμβάνει τὸν μισθὸν καὶ πείθεται ἑστερέατε ἤδη ἦν, καὶ τὰ συμπόσια ἀφῆκεν ἡμᾶς ὁ δεσπότης, ἀναστρέφομεν ἔνθα σκαθεύδομεν, καὶ τὴν γυναῖκα εὕρομεν πάλαι ἀφικμένην ὅτι τὸν ἐμὸν εὐνῶνα. σκευὴν μισοῦ αὐτῇ προσκεφάλαια μαλακὰ, καὶ στρώματα εἴσω κατέθεντο, καὶ χαμεύνιον ἡμῖν εὐπρεπὲς ἐῶ. εἶτα οἱ μὲν τῆς γυναικὸς θεράποντες, αὐτοῦ που πλησίον περὶ τὰ δώματα τὴν σκαθεύδον. ἡ δὲ, λύχνον ἔνδον ἔχουσα μέγαν, τὸν πυελ λαμπόμενον, ἔπειτα ἀποδυσαμένη, πρόσεισι τῷ λύχνῳ γυμνὴ ὅλη, καὶ μύρου ἔκ τινος ἀλαβάστρου προχεαμένη, ζώνην ἀφείσατο, καὶ μὲ ὑπεμίσησε, ἔνθεν μάλιστα τὴ ῥινά μου μύρων ἐνέπλησεν, εἶτά με καταφίλησε, καὶ οἷα πρὸς αὐτῆς ἐρώμενον, καὶ δὴ θάλαμον, διελέγετο, καὶ με ἐκ τοῦ φορβαίας ἐπιλαβομένη, ὅτι τὸ χαμεύνιον εἶλκε· κἀγὼ ὧδέ πείθου πάλαι καλέσαντος, εἰς τοῦτο δέος, καὶ οἴνῳ μὲν παλαιῷ πολλῷ ὑποβεβρεγμένος, καὶ τῷ χρωτὶ τοῦ μύρου οἰστρηλάτος, καὶ τὴν παιδίσκην ὁρῶν πρόσω καλὸν, κλίνομαι, καὶ σφόδρα ἠπόρουν, ὅπως ἀναβήσομαι τὸν ἀνδρεῖον. ἐγὼ γὰρ ὄζοντος ἑτεροίου ὄνου, σκυτοτομίας δὴ ὧδέ ζῶν ὄνοις σκυθρωποῖς ἔτυχον ἐφαπτόμενος, ὧδέ γυναικὶ ἐρασθέντι ὄνῳ· καὶ μοὶ ἐγὼ τοῦτό μ' εἰς δέος ἤγε, μὴ δ' χαρήσασα ἡ γυνὴ, δέρασα θείη, κἀγὼ ὥσπερ ἀνδροφόνος, καλὴν δώσω δίκην. ἠγνόουν δὲ εἰς δέον δεδιώς. ἡ δὲ γυνὴ, πολλοῖς τοῖς φιλήμασι, καὶ τούτοις ἐρωτικοῖς, προσκαλυβόμενη, ὡς εἶδεν δ' κατέχοντα, ὥσπερ ἀνδρὶ προσκειμένη, περιβάλλεταί με, καὶ θράσασα εἴσω, ὅλον προσεδέξατο. κἀγὼ μοὶ ὁ δῆλος, ἐδεδοίκειν ἔτι, καὶ ὀπίσω ἀπῆγον ἐμαυτὸν ἀτρέμα. ἡ δὲ, τῆς τε ὀσφύος τῆς ἐμῆς εἶχετο, ὥστε μὴ ὑποχωρεῖν, καὶ αὐτὴ εἵπετο ὅ φοβοῦμαι. ἐπεὶ δὲ ἀκριβῶς ἐπείσθη, ἔπι μοι καὶ προσδεῖν πρὸς τὴν τῆς γυναικὸς ἡδονὴν τε, καὶ τέρψιν, ἀδεῶς λοιπὸν ὑπηρέτουν, ὀνοβάμονος, ὡς ὧδέ εἶναι κακίων τοῦ τῆς Πασιφάης μοιχοῦ. ἡ δὲ γυνὴ, ὅπως ἐῶ ἄρα ἐς τὰ Ἀφροδίσια ἐρίμην, καὶ τοῦ ὑπὸ τοῦ σκυτοτομίας ἡδονῆς ἀκόρεστος, ὥστε ὅλην τὴν νύκτα ἐν ἐμοὶ ἐδαπάνησεν. ἅμα δὲ τῇ ἡμέρᾳ, ἡ μὲν, ἀναστᾶσα, ἀπῆλθε, συνθεμένη πρὸς τὸν ὀπισάτην τὸν ἐμὸν οἴσειν ὅτι χθὲς ὑπὲρ τοῦ μισθὸν τὸν αὐτὸν τῆς νυκτός.

A Hæc cum liberto vt vnam noctem mecum esse sinat, magno pretio paciscitur: qui parum curans mei iacturam, pretio accepto, cùm adveſperasceret, post cœnam domini iussu abiens, me ad locum vbi dormiebam, perducit. Ibi mulierem inuenimus lectum ingressam: puluinaria mollia importata erant, vestes quoque, & stragulæ, & stratum decens humi positum. Mulieris serui alio in loco abeunt iuxta domum dormitum: illa lumen intulit permagnum igni simile: exutáque veste, nuda propter lumen stetit: deinde ex alabastro proferens vnguentum, se primùm tum inungit, natésque vnguen-
B to replet: postmodum exosculatur, ea loquens quæ amor in hominem dilectum proferre cogit. Deinde me funè in stratum trahit. Ego nequaquam tertio egẽs hortatore, quò ducor accedẽs, cùm vino veteri essem respersus, vnguenti quoque odore incitatus, pulchritudine insuper puellæ commotus, inclino me, dubius quónam pacto concumberem cum muliere: nam ex quo asinus fui, expers coitus fui: neque cum asinis in ea re consueueram, neque asinam cognoram. Itaque haud paruus mihi timor incessit ne
C scinderem dilacerarémque in coitu mulierem, ac postmodum tanquam homicida meritam subirem pœnam: sed hæc incassum à me cogitabantur: nam mulier multis amatoriis me oſculis prouocans, vbi me ad opus paratum sensit, vt homini superincumbens me complectitur, ac paulum eleuans, totum inguen accepit. Ego cùm retrocederem, adhuc reformidans, illa meos amplexa clunes, ad sese trahit, cedentem paulò: Quorsum, inquiens, refugis? atque acriùs complexui inhæret. Vt verò sensi supellectilem iam mihi deesse ad explendam fœminæ libi-
D dinem ac voluptatem, timore depositò, haudquaquam ampliùs insequenti cedens, eius obtemperaui libens cupiditati: existimauíque non esse me Pasiphaës adultero deteriorem. Hoc pacto vniuersa nox Veneri data est, in voluptatem coitus frequenter consumpta. Cùm dies aduenisset, abiens mulier custodem meum conuenit, pretióq; noctem aliam redimit.

Ille ditior meo opere factus, quum rem domino significasset, cum fœmina reliquit inclusum: quæ priori exercitio intenta, voluptati operam summo cum desiderio impendit. Libertus interim vesperi, me inscio, ad interiorem in quo dormiebamus locum perducto patrono, me per rimulam ostendit cum adolescentula coëuntem. Eo aspectu oblectatus, rem prohibet efferri, cupiens me in theatrum duci ludorum tempore, quò id meum spectaculum in aliqua ex his quæ ad bestias dãnatæ essent, fœmina, in conspectu omnium videretur. Ac ad me introductam mulierem mihi hærere, & demulcere manibus iubent, vt cùm ludorũ instaret dies in theatrum deduceremur, omnibus spectaculo futuri. Lectus erat magnus, ex Indica factus testudine, atque ornatus auro: in hoc me collocant, & iuxta ponunt mulierem: deinde supra machinam lectum positum in medium theatri ferunt, magna cum acclamatione populi plausúque, manus aduersus me extendentis. Nobis mensa erat pluribus præparata rebus, quę in cœna deliciarum causſa hominibus apponuntur. Adstabant nobis formosi pueri pincernæ, vinũ nobis aureo poculo ministrantes. Ibi cu stos adstans meus, iubet me prandere. Verecundabar in theatro situs, & simul extimescebam ne quis vrsus aut leo ad me dilaniandum prosiliret. Hîc ego inter alios flores recentium rosarum folia conspicatus, statim è lecto prosilio. Arbitrabantur reliqui me veluti saltaturum ad ludum præbendum surrexisse: at ego inter homines ad flores vsque delatus, rosas selectas pascor: tum singulis rem admirantibus, iumenti speciem depono, omníque prioris asini sublata forma, in Lucium illum priscum ante eos nudus redij. Hoc inspērato veluti mirando monstro stupefactus populus, magno coorto murmure, in diuersas sententias distrahebatur: alij, vt magum, ínque varias formas mutari solitum, statim igni comburendum: alij, paulò expectan-

ὁ δὲ ἅμα μὴν πλουσιώτερος ἐκ τῶν ἐμῶν γενόμενος, καὶ τὸν δεσπότην καινότερον ἐν ἐμοὶ ὑποδεξάμενος, συγκαθεκλείσθη με τῇ γυναικί. ἡ δὲ κατεχρήσατό μοι δεινῶς. καί ποτε ἐλθὼν ὁ ὑπηρέτης, ἀπαγγέλλει τῷ δεσπότῃ ὃ ἔργον, ὡς ἰδὼν αὐτὸς διδάξας, καὶ ἐμοῦ μὴ εἰδότος, ἄγει αὐτὸν ἐπὶ τρυμαλιᾶς ἤδη, ἔνθα σκοτεινὸν μέν, καὶ ὀλίγον τινὸς ὀπῆς τῆς θύρας δείκνυσί με, ἔνδον τῇ μείρακι συνουσιάζοντα. ὁ δὲ, ἡσθεὶς τῇ θέᾳ, καὶ δημοσίᾳ με δόξαι ταῦτα ποιοῦντα ἐπεθύμησε, καὶ κελεύει τοὺς μηδένα ἔξω τούτου εἰπεῖν, ἵνα, ἔφη, ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῆς θέας τῷ γαμψωνύχῳ τούτου ἐς ὃ θέατρον συνέντι τὴν καταδεδικασμένην γυναῖκα, ἐκ πολλῶν ὀφθαλμοῖς ὅτι τὸν γυναῖκα ἀναβήσει). καί τινα τῶν γυναικῶν, ἥτις κατεκέχριτο θηρίοις ἀποθανεῖν, ἄγουσιν ἔνδον πρὸς ἐμὲ, καὶ προσιέναι τε ἐκέλευον, καὶ φαύειν ἐμοῦ. εἶτα ὃ τελευταῖον τῆς ἡμέρας ἐκείνης ἐνέστησε, καὶ ἡ τῆς φιλοτιμίας ἦλθε ὁ ἐμὸς δεσπότης, εἰσάγει ἐγκωμιάσας με εἰς ὃ θέατρον· καὶ εἰσῆλθε ὄπισθεν· κλίνη ἦν μεγάλη, ἀπὸ χελώνης Ἰνδικῆς πεποιημένη, χρυσῷ ἐσφιγγωμένη, ὅτι τούτῳ μὲ ἀνεκλίνησε, κἀκεῖ μοι τὴν γυναῖκα προσκατέκλινεν. εἶτα ὕστερος ἦμος ἐπεδείκνυτο ὅτι τινὸς μηχανήματος, καὶ εἴσω εἰς ὃ θέατρον προσενέγκαντες, κατέθηκαν ἐν τῷ μέσῳ, καὶ οἱ ἄνθρωποι μέγα ἀνεβόησαν, καὶ κρότος πάσης χειρὸς ὠρύετο ἐπ' ἐμοὶ, καὶ τράπεζα ἡμῖν παρέκειτο, καὶ πολλὰ ἐσκευασμένα ἐν αὐτῇ ἔκειτο, ὅσα πτυφῶντες ἄνθρωποι ἐν δείπνῳ ἔχουσι. καὶ παῖδες ἡμῖν παρέστηκεν οἰνοχόοι, καλοὶ, τὸν οἶνον ἡμῖν χειρίῳ διακονούμενοι. ὁ μὲν οὖν ὑπηρέτης ἕστως ὄπισθεν, ἐκέλευέ με ἀρίστᾶν· ἐγὼ δὲ, ἅμα μὲν ἡδυνόμην ἐν τῷ θεάτρῳ κατακείμενος, ἅμα δ' ἐδεδίειν μή που ἄρκτος ἢ λέων ἀναπηδήσηται. ἐν τούτῳ δέ τινος ἄνθρωπος φέροντος, προσδύοντες, ἐν τοῖς ἄλλοις ἄνθεσιν, ὁρῶ ῥόδων χλωρῶν φύλλα, καὶ μηδὲν ἔτι ὀκνῶν, ἀναπηδήσας τῆς λέχους, ἐκπίνω,

καὶ οἱ μὲν, ὡς ὄντο με δύεσθαι ὀρχησόμενον. ἐγὼ δὲ, ἓν ὀξ ἑνὸς ὑπερέχων, ἐς ἀπονιζόμενος ἀπ' αὐτῶν τῶν ἀνθέων τὰ ῥόδα, κατέπινον. τῶν δὲ ἔτι θαυμαζόντων ἐπ' ἐμοὶ, ἀποπίπτω ἐξ ἐμοῦ ἐκείνη ἡ τοῦ κτηνους ὄψις, καὶ ἀπόλλυται, καὶ ἀφανὴς ἦν ἐκεῖνος ὁ πάλαι ὄνος, ὁ δὲ Λύκιος αὐτὸς ἔνδον μοι γυμνὸς εἰσήκει. τῇ δὲ παραδόξῳ ταύτῃ, καὶ μηδέποτε ἐλπισθείσῃ θέᾳ, πάντες σκῆπτα πληγμένοι, δεινὸν ἐπεθορύβησαν, ἐς ὃ θέατρον εἰς δύο γνώμας ἐχώρισε. οἱ μὲν γὰρ ὡς τὸν φάρμακα δεινὰ ὑποτάμνον, ἐς καινόν τι πολύμορφον, ἀξίαν δύης ἔνδον πυρὶ με ἀποδαναῖ· οἱ δὲ, πε-

ἐμοῦναι καὶ τοὺς ἀπ' ἐμοῦ λόγους ἔλεγον δεῖν, καὶ πρότερον διαγνῶναι, εἰ δ' ὄντως δικάσαι περὶ τούτων. κἀγὼ δραμὼν πρὸς τὸν ἄρχοντα τῆς ἐπαρχίας, ἔτυχε δὲ τῇ θεᾷ ταύτῃ παρών, ἔλεγον κάτωθεν ὅτι γυνή με Θετταλὴ, γυναικὸς Θετταλῆς δούλη, χρίσματι μεμαγμένῳ ἐπαλείψασα, ὄνον ποιήσε. καὶ ἱκέτευον αὐτὸν, λαβόντα ἔχειν με ὁπόσα ἔχω, ἐστ' ἂν αὐτὸν πείσαιμι, ὡς ἀναψευδόμην ὅτων γεγονώς. καὶ ὁ ἄρχων, Λέγε, φησὶν, ἡμῖν ὄνομα τὸ σὸν, καὶ γονέων τῶν σῶν, καὶ συγγενῶν, εἴ τινας φὴς ἔχειν τῇ γῇ προσήκοντας, καὶ πόλιν. κἀγὼ, Πατὴρ μὲν, ἔφην, ἐστί μοι Λούκιος, τὸν δὲ ἀδελφὸν τὸν ἐμὸν, Γάϊος. ἄμφω δὲ, τὰ λοιπὰ δύο ὀνόματα κοινὰ ἔχομεν. κἀγὼ μὲν, ἰσοτίμων καὶ ἄλλων εἰμὶ συγγραφεύς. ὁ δὲ, ποιητὴς ἐλεγείων ἐστὶ, καὶ μάντις ἀγαθός. πατρὶς δὲ ἡμῖν, Πάτραι τῆς Ἀχαΐας. ὁ δὲ δικαστὴς, ἐπεὶ ταῦτα ἤκουσε, Φιλτάτων ἐμοὶ, ἔφη, λίαν ἀνδρῶν υἱὸς εἶ καὶ ξένων, οἰκίᾳ τέ με ὑποδέξασθαι, καὶ δώρεις τιμιωτάτων, καὶ βαπτίσασθαι ὅτι τάχιστα ψεύδῃ, πᾶς ἐκείνου ὤν. καὶ τῷ δίφρου ἀναπηδήσας, περιβάλλει τε, καὶ πολλὰ ἐφίλει, καί με καὶ οἴκαδε ἦγεν ὡς ἑαυτόν. ἐν τούτῳ δὲ καὶ ὁ ἀδελφὸς ὁ ἐμὸς ἀφίκετο, ἀργύριον, καὶ ἄλλα μοι πολλὰ κομίζων, κἀν τούτῳ με ὁ ἄρχων δημοσίᾳ πολλῶν ἀκουόντων, ἀπολύει· καὶ ἐλθόντες ὅτι θάλασσαν ναυῶ ἐσκεψάμεθα, καὶ πλοῖον ἀποσκευὴν ἐνεθέμεθα. ἐγὼ δὲ, κεφίσιον εἴ ἔγνων ἐλθεῖν τὴν γυναῖκα τὴν ἐραστήν μου τοῦ ὄνου, καλλίων αὐτῆς φανῆναι λέγων, νῦν ἐν ἀνθρώπῳ ὤν· ἡ δὲ μισήσασα τε, εἰσδέξατο τὸν δραπέτην, οἴμοι, τὸν πρόγαμον ὑπερπομένη, καὶ δὴ πνίγουσιν αὐτῇ, καὶ καθεύδειν ἱκέτευε, κἀγὼ ἐπειθόμην, Νεμέσεως ἄξιον εἴ νομίζων τὸν ὄνον ἀγαπηθέντα, νῦν γυόμενον ἀνθρωπον, ὑποτρυφᾶν, καὶ πλοῖον ἐραστὴν ὑποδρᾶν· καὶ δὴ πνίγουσιν αὐτῇ, καὶ ἐκ τοῦ μέσου ἀλείφομαι, καὶ στεφανοῦμαι τὸν Φιλτάτῳ καὶ ἐς ἀνθρώπους με ἀνασώσοντι ῥόδῳ. ἐπεὶ δὲ ἐν νυκὶ βαθείᾳ, ἤδη καὶ καθεύδειν ἔδει, κἀγὼ δὴ ἐπομίσαιμι, καὶ ὡσπερεὶ μέγα τι ποιῶν ἀγαθὸν, ἀποδύομαι, καὶ ἴσαμεν γυμνὸς, ὡς δῆθεν ἔτι μᾶλλον ἀρέσων ἐκ τῆς πρὸς τὸν ὄνον συγκρίσεως. ἡ δὲ ὅπως εἶδέ με πόρρω ἀνθρώπινα ἔχοντα, προσπίπτουσά μοι, Οὐ φθερῇ ἀπ' ἐμοῦ, ἔφη, ἐν τῆς ἐμῆς οἰκίας, ἐν μακρὰν ποι ἀπελθών, κοιμήσῃ; ἐμὲ δ' ἐρωμένην, Τί γὰρ ἐν ἡμάρτηταί μοι δεινόν. Ἐγὼ δ', ἔφην, μὰ Δία, οὐχὶ σὲ, ἀλλὰ τὸν ὄνον τὸν σὸν ἐρῶσα τότε, ἐκείνῳ, καὶ οὐχὶ σοὶ, συνεκάθευδον.

dum, méque priùs audiẽdum cenſebant, A ac poſtea ſententiam ferendam. At ego ad præfectum vrbis, qui aderat in theatro, currens, dixi me à ſerua Theſſalę mulieris, quæ maga erat, vnguẽto perfuſum, in aſinum fuiſſe conuerſum: rogo me in cuſtodia detineat, quoad certior fieret me loqui vera. Dic, inquit præſes, tuorum parentum & cognatorum, ſi quos habes, & ciuitatis, nomen. Patrem eſſe mihi Lucium reſpondi, fratrem Caium, eodem quo ego vocatum cognomine: me hiſtoriarum aliarúmque rerum ſcriptorẽ, fratrem, poëtã atque augurem eſſe, patriã, vrbem Achaiæ, Patras. Quæ vbi præſes audiuit, Hoſpitis, inquit, filius es, hominis B mihi amiciſſimi, qui me domi ſolitus eſt excipere, & donis proſequi. Scio te nil mentiri, tali parente natum: déque ſella deſcendens, me amplexus exoſculatur, ac deducit domum. Interim meus aduenit frater, argentum afferens, aliáque multa. Cùm præſes adſtantibus omnibus me miſſum feciſſet, ad mare deſcẽdimus. Præparata iam naui, cõmeatúque impoſito, optimum factu ſum ratus, priuſquã abirem, fœminam conuenire quæ me aſinum adeò dilexerat: multo enim magis C virum me aſino pulchriorẽ fore ſibi charum exiſtimaui. Illa admodum læta me vidit, rei miraculo delectata, ac cœnare cubaréque ſecum hortata eſt. Exiſtimabam illam quæ aſinum dilexiſſet, multo maiorem in homine voluptatem ſumpturam. Quum cœnaſſemus, vnguento vngor: coronáque ex amantiſſimis roſis, vt quæ mihi formam hominis reſtituiſſent, impoſita capiti, quum tempus dormiendi iam nocte intempeſta adeſſet, veſtes exuo adſtans nudus, veluti rem gratam fœminæ facturus, quum pro aſino virum haberet. At illa vt me nudum aſpexit, & ſingula hominem eſſe, in me exD puens, Abi hinc in malam rem, ait: abſcede ocyus, alibi dormiturus. Cùm peterem quodnam ob erratum meum id diceret: Quoniam non te, ait, ſed aſinum dilexi, quôcum, non tecum, concubui.

Equidem arbitrabar te asini solam speciem deposuisse: insigne illud quod dilexerã, seruasse: tu verò omisisti id quod solum in asino pulchrum videbatur atque vtile, in simium quendam conuersus: statimque vocatis domesticis mandat, extra domum foras me nudum eiici. Ego ante domum nudus, coronatus, vnctus, in nudo solo iacui. Diluculò mare versus respiciens, nudus fratri narraui non absque risu infortunium meum. Vento deinde flãte nauem ascendẽtes, paucis diebus in patriam venimus: vbi Diis meę salutis authoribus sacra persolui, ac in templo dona suspendi: non quòd ex canis podice (vt vulgò aiunt) sed ex longa asini peregrinatione, ac vix tãdem in patriam redierim, salutem consecutus.

A καὶ ὤμλυν σε καὶ νῦν κἂν σκῆπτρόν γε μόνον ὃ μέγα τῷ ὄνου σύμβολον ἐφαίνετο, καὶ σύρφν. σὺ δέ μοι ἐλήλυθας ἐξ ἐκείνου τοῦ καλοῦ καὶ χρησίμου ζώου ἐς πίθηκον μεταμορφωθείς. καὶ καλῶ ἤδη δούλους τοὺς οἰκέτας, καὶ κελεύω με τῶν νώτων μετέωρον κομισθῆναι ἔξω τῆς οἰκίας, καὶ ἐξωσθεὶς πρὸ τοῦ δωματίου ἔξω γυμνὸς, καλὸς, ἐστεφανωμένος, καὶ μεμυρισμένος τῷ γλῶ γυμνῷ πρόκειμαι. ταῦτη σωτηρίαν ἔθυσον. ἅμα δ' τῇ ὁρ-

B θρίᾳ γυμνὸς ὢν, ἔθεον ὅτι ναυῶ, καὶ λέγω πρὸς τὸν ἀδελφὸν, τῷ ἐμαυτῦ ἐν γέλωτι συμφορᾶν. ἔπειτα ἐκ τῆς πόλεως δεξιοῦ πνεύσαντος ἀνέμου, πλέομεν ἔνθεν, καὶ ὀλίγαις ἡμέραις ἐρχόμεθα εἰς τὴν ἐμὴν πατρίδα. ἐνταῦθα θεοῖς σωτῆρσιν ἔθυον, καὶ ἀναθήματα ἔθηκα, μὰ Δί', οὐκ ἐκ κυὸς πρόκτου (τοῦτο δὴ ὃ τοῦ λόγου) ἀλλ' ἐξ ὄνου πολυετοῦς ἀφ' ἁπλοῦ πόνου, καὶ οὕτω δὲ μόλις, οἰκαδε ἀνασωθείς.

ΖΕΥΣ ΕΛΕΓΧΟΜΕΝΟΣ.

IVPITER CONFVTATVS.

Vincentio Obsopœo interprete.

ARGVMENTVM.

Summa dialogi huius est: Quando fato ac necessitate quadam omnia in hoc mundo geruntur, eíque etiam Dy obnoxij sunt, superuacaneam esse omnem religionem, ac cultum diuinum: ideóque neque diis sacrificandum esse, neque ab illis quicquam sperandum: imò ipsos illos non meliores aut etiam feliciores hominibus esse, sed solùm fati ac necessitudinis istius sempiterne ministros, qui per se neque prodesse nobis, neque nocere possint. Nam si vlla illorum prouidentia, aut rerum humanarum administratio foret, neque malos ac sceleratos inultos manere, & pios bonósque beneficiis ac munere illorum prouehi debere. Nam quæ de suppliciis inferorum ac pœnis noctũm feruntur, ea si quæ sint, eiusmodi certè esse, vt immeritò & iniustè illis eueniant qui ea patiuntur, cùm nemo sua voluntate, sed ex prædestinato fatóque impellente peccet. Fingitur autem Cynisçus, vti intrepidus atque impudentior paulo quispiam, cum Ioue disputare. Est ý hic dialogus ex illis vnus, ob quos Lucianus propriè blasphemus atque ἄθεος vocatus est. Quid enim in rebus mortalium sanctum aut inuiolatum vsquam erit, si religione ac metu Deorum è medio sublato, hominibus persuaseris, siue benè siue malè agant, id necessitate quadam fatorum fieri, eósque ipsos à crimine solutos atque innocuios esse?

Interlocutores, CYNISCVS & IVPITER.

CYNISCVS. EGo verò te Iupiter talium rerum gratia nunquam molestiùs conturbabo, extructas diuitias, aut multum auri põdus, aut imperij dignitatem à

C Γὼ δὲ, ὦ Ζεῦ, τὰ μὲν τοιαῦτα οὐκ ἐνοχλήσω σε, πλοῦτον, ἢ χρυσοῦ, ἢ βασιλείαν αἰτῶν, ἃ καὶ οὐκ ἀπόπτατα τοῖς πολλοῖς, σοὶ δ' ὀλίγου

te postulans, quæ quidem vulgò non parum multis maximè in votis sunt, tibi verò

ῥᾴδιόν σοι παρασχεῖν. ὁρᾷς γοῦν σε τὰ πολλὰ παρεωμένους, δυσχερῶν αὐτῶν. ἐν δὲ καὶ τοῦτο ῥᾷον ἐθουλόμην σοὶ παρὰ σοῦ μοι γενέσθαι. ΖΕ. τί τοῦτό ἐστιν, ὦ Κυνίσκε; ἢ γὰρ ἀτυχήσῃς, καὶ μάλιστα μετείσιον, ὡς ἔφης, δεόμενος. ΚΥΝ. ἀποκρίναι δή μοι παρὰ σοῦ τινα οὐ χαλεπὴν ἐρώτησιν. ΖΕ. μικρά γε ὡς ἀληθῶς ἡ δυχή, καὶ παρήκοος, ὥστε ἐρώτα ὁπόσα αὖ ἐθέλῃς. ΚΥ. ἰδοὺ τοῦτο, ὦ Ζεῦ· ἀνέγνως γὰρ δηλονότι καὶ σὺ τὰ Ὁμήρου καὶ Ἡσιόδου ποιήματα· εἰπὲ οὖν μοι, εἰ ἀληθῆ ἐστιν ἃ παρὰ τῆς Εἱμαρμένης καὶ τῶν Μοιρῶν ἐκφοῖτα ἐρραψῳδήκασιν, ἄφυκτα ἔστι), ὁπόσα αὖ αὖ- B ται ὑφήνησαν γνόμενα ἑκάστῳ. ΖΕ. καὶ πάνυ ἀληθῆ ταῦτα. οὐδὲν γάρ ἐστιν, ὅτι μὴ αἱ Μοῖραι διατάττουσιν, ἀλλὰ πάντα ὁπόσα γίγνεται ὑπὸ τῶν τούτων ἀπαράκτῳ τρεφόμενα, διὰ τὰς ἀρχῆς ἕκαστον ὑφικεκλωσμένον ἔχει τὸν ἀπόβασιν, καὶ ἡ μία ἄλλως γενέσθαι. ΚΥ. σκοπῶ ὁπότερον ὁ αὐτὸς Ὅμηρος ἐν ἑτέρῳ μέρει τῆς ποιήσεως λέγει· [αι.

Μὴ καὶ ὑπὲρ Μοῖραν δόμον Ἄϊδος εἰσαφίκηται καὶ τὰ τοιαῦτα, ληρῶν δηλαδὴ φήσομεν τότε αὐτόν; ΖΕ. καὶ μάλα· οὐδὲν γὰρ οὕτω γένοιτ' ἄν, ἔξω τοῦ νόμου τῶν Μοιρῶν, οὐδὲ ὑπὲρ τὸν λίνον. οἱ ποιηταὶ δέ, ὁπόσα μὴ ἂν ἐκ τῶν Μουσῶν κατεχόμενοι ᾄδουσιν, ἀληθῆ ταῦτά ἐστιν. ὁπότερον δὲ ἀφῶσιν αὐτοὺς αἱ θεαί, καὶ καθ' αὑτοὺς ποιῶσι, τότε δὴ καὶ σφάλλονται, καὶ ἐναντία πῇ τοῖς πρότερον διεξέρχονται. καὶ συγγνώμη, εἰ αὐθρωποι ὄντες, ἀγνοοῦσι τἀληθές, ἀπελθόντος ἐκείνου, ὃ τέως πρὸν, ἐρραψῴδει δι' αὐτῶν. ΚΥΝ. ἀλλὰ τοῦτο μὲν οὕτω φήσομεν. ἐπὶ δὲ κἀκεῖνό μοι ἀπόκριναι. οὐ τρεῖς αἱ Μοῖραί εἰσι Κλωθὼ, Λάχεσις, οἶμαι, καὶ Ἄτροπος; ΖΕ. πάνυ μὲν οὖν. ΚΥ. ἡ Εἱμαρμένη τοίνυν, καὶ ἡ Τύχη (πολυθρύλλητοι γὰρ καὶ αὗται) τίνες εἰσὶν, ἢ τί δυνάμεναι αὐτῶν ἑκατέρα; πότερον, ἆρα ἴσα ταῖς Μοίραις, ἢ τί ὑπὲρ ἐκείνας; ἀκηκόαμεν γοῦν ἀπάντων λεγόντων μηδὲν εἶναι Τύχης καὶ Εἱμαρμένης δυνατώτερον. ΖΕ. καὶ ἡμεῖς ἀπάντων σε, εἰδέναι, ὦ Κυνίσκε. largitu haudquaquã facilia. Itaque permulta eiusmodi illis solicitè expetentibus, surdis auribus video te negligere. Cæterùm vnum illud facillimum à te mihi velim contingere. IVP. Quid hoc verò rei est Cynisce? neque enim indigentia diutiùs discruciaberis, maximè si rerum mediocrium, vt ais, inopia conflictaris. CYN. Responde mihi ad quæstionem quandam non difficilem. IVP. Exiguum profectò votum, & præstatu facile. Proinde quære quæcunque fert animus. CYN. Vide Iupiter: etenim verisimile est & tibi videlicet Homeri atq; Hesiodi lecta esse poëmata. Dic ergo mihi, num vera credenda sunt ista quæ de Fato & Parcis illi consarcinatis cecinerunt versiculis: & an nullo modo ea vitari queant, quęcunque illę cuique nascẽtium fatali decreto adneuerint. IVP. Et valde quidem vera sunt ista. Etenim in rebus humanis nihil est quod Parcarum dispensatione & consilio non ordinetur: verùm omnia quæcumque fiunt, dum sub illarum colo circumferuntur, statim ab initio vnum quodque illorum certum & infallibilem sortitur euentum, nec fas est aliter fieri. CYNI. Proin- C de quoties Homerus alia in parte suæ poëseos dixerit,

Infera ne Parcis inuitis regna subintret,

ac id genus alia, nugari videlicet tunc illũ dicemus? IVP. Et maximè: nihil enim extra Parcarum legem fieri credendum est, atque adeò præter linum. Cæterùm poëtæ quæcunque ex Musis suggesta cecinerint, illa vera habenda sunt. Porrò quoties à Deabus deseruntur, ac per se aliquid literis ac memoriæ proditum protulerint, tunc à vero tota via aberrant, neque non cum prioribus pugnantia atque contraria commemorant. Et ignoscendum quidem facinus, D si, cùm homines sint, veritatem ignorent, præsertim illo digresso numine, quod præsens per illos canere solebat. CYNI. Atqui hoc sanè ita se habere dicemus. Ad hæc verò & illud mihi responde: Nónne tres sunt Parcæ, nempe Clotho, Lachesis, & Atropos? IVPITER. Rectè putas. CYNISCVS. Fatum ergo & Fortuna, cùm & ipsæ Deæ sint, multum vulgò celebratæ, cuiusmodi sunt, aut quænam vnicuique illarum est potentia? An verò æqua- *An idem Fortuna, Fatum, & Parca.*
lem cum Parcis sortem obtinent, aut maiore quàm illæ in rebus humanis gubernandis potentia præditæ sunt? Passim enim omnes affirmantes audio, Fortuna & Fato nihil vspiam esse potẽtius. IVP. Haud fas est omnia tibi comperta esse, ô Cynisce.

Cuius ergo gratia hæc de Parcis me interrogasti? CYN. Si priùs mihi Iupiter & illud expoſueris, num & in vos illæ imperium obtinent, & neceſſum ſit ex illarum lino vos pendere. IVP. Neceſſarium omnino, ô Cyniſce: quid ergo riſiſti? CYN. Cõmodùm Homeri illi verſiculi in mentem mihi venerunt, quibus te in Deorum concilio concionantem introduxit, & dignanter comminantem te catena quadam aurea omnia ſurſum ſubducturum. Etenim dixeras, catenam cœlitus te demiſſurum, ac tunc ſi velint omnes Dij ex illa pendentes, quanuis certatim ſummo ſtudio te conarentur detrahere, nullo tamen modo te loco eſſent moturi. Te verò, ſi lubitum foret, nullo negotio vniuerſos

An & Iupiter Fato nec ũbat.

Vnà cum terráque & vaſto gurgite ponti

velle ſubducere. Tunc equidem inuſitato & admirando membrorum robore pollere mihi videbare: ac mirificè inhorreſcebam animo audiendo verſiculos. Nunc autem te ipſum video vnà cum catena & verbis tuis minaciſſimis, à tenui filo, vt ais, pendentem. Videtur itaque mihi multo iuſtiùs Clotho arroganter gloriari poſſe, quòd & teipſum in ſublime tractum, & ex colo pendulum videat, quemadmodum piſcatores ex calamo ſubductos contuentur piſciculos. IVPIT. Haud compertum habeo quid iſtæ tuæ ſibi velint quæſtiunculæ. CYN. Illud nimirum Iupiter: & per Parcas ac Fatum te obſecro, ne acerbè atque grauiter accipere velis, ſi veritatem ore liberiore protulero. Si enim iſta, vt dicis, ita ſe habent, & Parcæ omnium rerum poteſtatem & gubernationem obtinent, & nihil à quoquam eorum quod illis decretum eſt, immutari poteſt: cuius ergo gratia vobis nos homines ſacrificamus? quamobrem hecatombas vobis ad aras adducimus, votis expetentes bona nobis veſtra largitione contingere? Neque enim video quem fructum ex tanta cura, & ſacrificãdi ſtudio capimus, ſi neque malorum auerſiones ipſis precibus inuenire poſſumus, neque aliud bonum diuinitus datum conſequimur. IVPIT. Noui vnde tibi iſtæ ſuppetant argutiæ, & immodeſtæ interrogatiunculæ, nempe ab execrandis & maledictis iſtis Sophiſtis, qui nulla prouidentia res humanas adminiſtrari garriunt. Itaque illi eiuſmodi crebris quæſtionibus impietatis ductu perquirunt in hoc, vt à ſacrificando & votis nuncupandis auertant homines, tanquam vulgare quiddam eſſet,

A πινος δ' οὖν ἕνεκα ἠρώτησας ποτε περὶ τῆς Μοιρῶν; ΚΥΝ. ἰὼ προπέτερον μοι, ὦ Ζεῦ, καὶ κεῖνο εἶπης, εἰ καὶ ὑμῶν αὗται ἄρχουσι, καὶ ἀνάγκη ὑμῖν ἠρτῆσθαι ἀπὸ τοῦ λίνου αὐτῶν. ΖΕΥΣ. ἀνάγκη, ὦ Κυνίσκε. τί δ' οὖν ἐγέλασας; ΚΥΝΙ. ἀνεμνήσθην ἐκείνων τῶν Ὁμήρου ἐπῶν, ἐν οἷς πεποίησαι αὐτὸν ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τῶν θεῶν δημηγοροῦντα, ὁπότε ἠπείλεις αὐτοῖς ὡς ἀπὸ σφαῖρας τινὸς χρυσῆς ἀναρτησάμενος τὰ πάντα. ἔφης γὰρ αὐτὸς, τὸν μὲν σφαῖραν, καθήσθαι δὲ ἐξ οὐρανοῦ, τοὺς θεοὺς δ' ἅπαντας, εἰ βούλοιντο, ἐκκρεμαμένους, καταπάσῃ βιάζεσθαι, σὲ μέντοι καταπάσαι γε, σὺ δὲ ὁπότερ' ἐθελήσῃς, ῥᾳδίως ἅπαντας

Αὐτῆ κεν γαίῃ ἐρύσαις, αὐτῇ τε θαλάσσῃ.

τότε μὲν οὖν θαυμάσιος ἐδόκεις μοι τὴν ῥώμην, καὶ ὑπερφέρεσθαι μεγάλως ἀκούων τῶν ἐπῶν. νυνὶ δὲ, αὐτόν σε ἤδη ὁρῶ μετὰ τῆς σφαίρας, καὶ τῶν ἀπείλων, ἀπὸ λεπτοῦ νήματος, ὡς φῄς, κρεμάμενον. δοκεῖ δ' οὖν μοι δικαιότερον αὖ ἡ Κλωθὼ μεγαλαυχήσασθαι, ὡς καὶ αὐτόν σε αἰάσασιν θεωροῦσα ἐκ τοῦ ἀτεράκτου, καθάπερ οἱ ἁλιῆς ἐκ τοῦ καλάμου τὰ ἰχθύδια. ΖΕΥΣ. οὐκ οἶδ' ὅ, τι σοι ταυτὶ βούλεται τὰ ἐρωτήματα. ΚΥΝ. ἐκφυγὼν, ὦ Ζεῦ, καὶ τοὺς τῶν Μοιρῶν, καὶ τὴν Εἱμαρμένην, μὴ τραχέως, μηδὲ προπετῶς ὀργὴν ἀκούσῃς μου, παρρησίας μετὰ λέγοντος. εἰ γὰρ οὕτως ἔχει ταῦτα, καὶ πάντων αἱ Μοῖραι κρατοῦσι, καὶ οὐδὲν ἂν ἐκ τοῦδε ἔτι ἀλλαγείη τῶν ἅπαξ δοξάντων αὐταῖς, τίνος ἕνεκα ὑμῖν οἱ ἄνθρωποι θύομεν, καὶ ἑκατόμβας προσάγομεν, εὐχόμενοι γενέσθαι ἡμῖν παρ' ὑμῶν τὰ ἀγαθά; οὐ γὰρ ὁρῶ γὰρ ὅ, τι δὴ ἀπολαύσαιμεν τῆς ὑπομελείας ταύτης, εἰ μήτε τῶν φαύλων ἀποστρέψαι δυνατὸν ἡμῖν ἐκ τῶν εὐχῶν, μήτε ἀγαθοῦ τινος θεοδότου ὑπάρξαι τυχεῖν. ΖΕ. οἶδα ὅθεν σοι τὰ κομψὰ ταῦτα ἐρωτήματα ἐστί, τῶν δεινῶν καταρατῶν σοφιστῶν, οἳ μηδεμίαν πρόνοιαν ἡμᾶς τῶν ἀνθρώπων φασίν. ἐκφυγὼν γοῦν τὰ τοιαῦτα ἐρωτῶσιν ἀπ' ἀσεβείας, ἀποτρέποντες, καὶ τοὺς ἄλλους θύειν, καὶ εὔχεσθαι, ὡς εἰκῇ ὂν

ἡμᾶς γὰρ οὔτε ὀπτιμελεῖσθαι τῶν τοιούτων πρὸς ὑμῶν, οὐδ' ὅλως τι δυνατὸν εἶναι πρὸς τὰ ἐν τῇ γῇ πράγματα· πλὴν ἥδιστ' ἂν χαρείσαιμί γε, τὰ τοιαῦτα διεξιόντες. ΚΥ. ἀλλὰ μὰ τὸν τῆς Κλωθοῦς ἄτρακτον, ὦ Ζεῦ, οὐκ ἐκείνων ἀναπεισθεὶς, ταῦτά σε ἠρώτησα. ὁ δὲ λόγος αὐτὸς, οὐκ οἶδ' ὅπως εἰπεῖν τοιοῦτόν ἡμῖν, εἰς τοῦτο ἀπέβη, τελεταῖς τισὶ ταῖς θυσίας φησίν. αὖθις δή, εἰ δοκεῖ, ἀφ' ἑτέρου σε ἐρήσομαί, σὺ δὲ, μὴ ὀκνήσῃς ἀποκρίνασθαι, καὶ ὅπως ἀσφαλέστερον ἀποκείνῃ. ΖΕΥΣ. ἐρώτα, εἴ σοι σχολὴ τὰ τοιαῦτα ληρεῖν. ΚΥΝ. πότερα φῂς σὺ τῶν Μοιρῶν γίγνεσθαι; ΖΕΥΣ. φημὶ γάρ. ΚΥΝ. ὑμῖν δὲ δυνατὸν ἄλλα τε ταῦτα, καὶ ἀναπλώθην; ΖΕΥΣ. οὐδαμῶς. ΚΥΝ. βούλομαι οὖν ἐπανάγω καὶ τοῦτο, ἢ δῆλον καὶ μὴ εἴπω αὐτό; ΖΕΥΣ. δῆλον μάλα. οἱ δέ γε θύοντες, οὐ τῆς χρείας ἕνεκα θύουσιν, ἀντιδόσιν δέ τινα ποιούμενοι, καὶ ὥσπερ ὠνούμενοι τὰ ἀγαθὰ παρ' ἡμῶν, ἢ τιμῶντες ἄλλως τὸ βέλτιον. ΚΥΝ. ἱκανὸν καὶ τοῦτο, εἰ καὶ σὺ φῂς ὅτι μηδενὶ χρησίμῳ γίγνεσθαι τὰς θυσίας, χρησότητί δέ τινι τῶν ἀνθρώπων τιμώντων τὸ βέλτιον. καίτοι εἴ τις τῶν σοφιστῶν ἐκείνων πρὸ ὀλίγου, ἤρετο αὖ σε καὶ ὅτι βελτίους φῂς τοὺς θεοὺς, καὶ ταῦτα, ὁμοδούλους τῶν ἀνθρώπων ὄντας, καὶ ὑπὸ ταῖς αὐταῖς δεσποίναις ταῖς Μοίραις ταπομένους. ἆρ' γὰρ ἀποχρήσῃ αὐτοῖς ὁ ἀθανατώτερος εἶναι, ὡς δι' αὐτὸ ἀμείνους δοκεῖν. ἐπεὶ τοῦτό γε μακρῷ χεῖρόν ἐστιν, εἴγε τοι μοὶ, εἰ μηδὲν ἄλλο, θανατός γε εἰς ἐλευθερίαν ἀφείλετο· ὑμῖν δὲ, εἰς ἄπειρον ἐκπίπτῃ τὸ πρᾶγμα, καὶ ἀίδιος ἡ δουλεία γίγνεται, ὑπὸ μακρῷ τῷ λίνῳ φερομένων. ΖΕ. ἀλλ', ὦ Κυνίσκε, ὁ ἀίδιον τοῦτο, καὶ ἄπειρον, εὐδαιμονίαν ἡμῖν ἐστι, καὶ ἐν ἅπασιν ἀγαθοῖς ἡμᾶς διατελοῦμεν. ΚΥ. ἀλλ' ἄπονοι, ὦ Ζεῦ, ἀλλὰ διώκεισαι καὶ παρ' ὑμῖν ὁ πρᾶγμα, καὶ πολλὴ ταραχὴ ἔνεστι, σὺ μὲν γὰρ εὐδαίμων, βασιλεὺς γὰρ, ἐπὶ δυσὶν ἁπασῶν πλὴν γῆν, καὶ τὴν θάλατταν, ὥσπερ ἰμονίαν καθείς·

A Nobis tamen earum quæ apud vos aguntur rerum, nullam curam esse, neque quicquam omnino posse in his quæ in terris sunt negotiis, impudenter mentiuntur. Verumenimvero nequaquam talibus disputationibus implicati gaudebunt. CYNI. Non per colum Parcarum, ô Iupiter, ab illis persuasus hęc te interrogaui. Disputatio verò nostra nescio quo modo eò progressa, in hoc ipsum incidit, ac superuacanea hominum sacrificia esse confirmat. Rursus verò, si videtur, paucis te interrogabo, tu porrò ne graueris, precor, ad quæsita respondere: & vide vt maximè B prouidenter respondeas. IVP. Roga, si tibi otium est talia nugandi. CYN. Aísne omnia Parcarum nutu & decreto agi & fieri? IVP. Aio sanè. CYN. Vobis verò relictam esse facultatem commutandi & reglomerandi? IVP. Nullo modo. CYN. Vis ergo vt quod sequitur, inducam, siue clarum ac planum illud dixero, seu secus? IVP. Clarum vtique est. Nam qui Diis sacra faciunt, nulla necessitate adducti sacrificant, sed alternæ retributioni seruiunt, perinde ac si bona à nobis mercarentur, aut alioqui honesto dediti colunt quod viderint esse præC stantius. CYN. Et hoc abundè satis esse ducis, potissimùm cùm affirmes nullius vtilitatis respectu fieri sacrificia, verùm bonitate quadam hominum præstantiora colentium. At si quis ex Sophistis illis præstò esset, haud dubiè ex te quæreret, quo nomine Deos hominibus potiores esse pronunciares, præsertim conseruos hominum existentes, eidémque Parcarum imperio, quæ rerum sunt dominę, subiectos. Neque enim, nisi me fallit opinio, illi respondebis, Deorum sortem hoc esse potiorem habendam, quòd immortales sint. Nam hoc ipso nomine inD feliciores dicendi sunt. Homines enim & si aliud nihil, certè mors in libertatem vendicat: cæterùm vobis in immensum huius rei incommoditas protenditur, perpetuæ seruituti mancipatis, quæ vario multiplicique tractu sub lino subinde circumuoluitur. IVPITER. Atqui, ô Cynisce, hæc perpetuitas, & immensa temporum series, nostra est felicitas: ac vitam omnibus bonis affluentem agimus. CYNISCE. Non omnes pari felicitate fruimini, ô Iupiter, verùm apud vos quoque præfinita est quædam dispar rerum fruitio, multis coniuncta perturbationibus. Tu quidem feliciter & beatè agis per omnia, cùm Deorum summus imperator sies, possisque & terram & mare subducere quasi fune demisso:

cæterùm Vulcanus claudus est, vnus ex mechanicis camino & igne artem fabrilem exercens: Prometheus verò quondam etiam in crucem actus est. Quid autem patrem tuum commemorem, quem etiamnum vinculis constrictum tartareis sub vmbris agere constat? Quinetiam nefandis amoribus vos capi perhibent, ac vulneribus indignè violari: præterea aliquando seruili conditione hominibus esse deuinctos: quemadmodum fratrem tuum Laomedonti dicto audientem fuisse, Apollinem verò apud Admetum egisse in seruitio inficiari non potes. Hæc quum ita sint, non videtur mihi solida esse & syncera vestra felicitas: sed sunt quidem vestrûm nonnulli felices & egregiè beati, sunt rursus qui non item. Mitto enim vt latrocinio non secus atque nos dispoliemini, neque non à sacrilegis compilemini, atque ex ditissimis ad extremam rerum angustiam in puncto temporis redigamini. Non pauci verò ex vobis etiam conflati sunt, aurei aut argentei existentes, quibus videlicet hoc fataliter decretum fuerat.

A ὁ δὲ Ἥφαιστος, χωλός ἐστι, βαίαυσός τις ἢ πυρίτης τὴν τέχνην· ὁ Προμηθεὺς δὲ, καὶ ἀνεσκολοπίσθη ποτέ· τὸν γὰρ πατέρα σου τί ἂν λέγοιμι, πεδήτην ἔτι ἐν τῷ ταρτάρῳ ὄντα; καὶ ἐρᾷν δέ, φασιν, ὑμᾶς καὶ πεπρώσκεσθαι, καὶ δουλεύειν ἐνίοτε ὑπὸ τοῖς ἀνθρώποις, ὥσπερ ἀμέλει καὶ τὸν σὸν ἀδελφὸν ὑπὸ τῷ Λαομέδοντι, καὶ παρὰ τῷ Ἀδμήτῳ τὸν Ἀπόλλω. Ταῦτα δέ μοι οὐ πάνυ διδάσκοντα εὖ δοκεῖ, ἀλλ' ἐοίκασιν ὑμῖν οἱ μὲν τινες, δύτυχεῖς τε καὶ δύμοιροι εἶναι, οἱ δὲ, ἐμπαλιν. ἐῶ γὰρ λέ-

B γειν ὅτι καὶ ληστεύεσθε, ὥσπερ ἡμεῖς, καὶ περισυλᾶσθε ὑπὸ τῶν ἱεροσύλων, καὶ ὀλοσιωτάτων πενέσθαι ἐν ἀκαρεῖ χρόνου γίγνεσθε. πολλοὶ δὲ καὶ κατεχωνεύθησάν ἤδη, χρυσοῖ, ἢ ἀργυροῖ, ὄντες, οἷς τοῦτο εἱμάρτο δηλαδή. ΖΕΥΣ. ὁρᾷς; ταῦτ' ἤδη ὑβριστικὰ, ὦ Κυνίσκε, φῄς· καί σοι τάχα μεταμελήσῃ ποτὲ αὐτῶν. ΚΥ. φείδου, ὦ Ζεῦ, τῶν ἀπειλῶν, εἰδὼς σαφῶς με πεισόμενον, ὅ, τι μὴ καὶ τῇ Μοίρᾳ δοκεῖ σοὶ ἐδόξεν. ἐπεὶ οὐδ' αὐτοὺς ἐκείνους ὁρῶ

C τοὺς ἱεροσύλους κολαζομένους, ἀλλ' οἵους πλῆσαι λῃστεύσαντας ὑμᾶς· οὐ γὰρ εἱμάρτο, οἶμαι, ἁλῶναι αὐτούς. ΖΕΥΣ. οὐκ ἔλεγον ὡς ἄρ' ἐκείνων τις εἶ, τῶν αἰσθομένων τὸ προνοεῖσθαι τῶν λόγων; ΚΥ. πάνυ, ὦ Ζεῦ, δέδοικας αὐτούς, οὐκ οἶδ' ὅτου ἕνεκα. πάνυ γοῦν ὁπόσα ἂν εἴπω, οἴῃ ἐκείνων παιδεύματα εἶναι. ἐγὼ δὲ, τοῦτο τίνος ἂν ἄλλου τἀληθὲς, ἢ τοῦτό σου μάθοιμι; ἢ δέως σ' ἂν καὶ τοῦτο ἐροίμην σε, τίς ἡ πρόνοια ὑμῖν αὕτη ἐστὶ, Μοῖρα τις, ἢ καὶ ὑπὲρ

D ταύτας θεὸς, ὥσπερ ἀρχουσα καὶ αὐτῶν ἐκείνων; ΖΕΥΣ. ἤδη σοι καὶ πρότερον ἔφην ἀθεμιτον εἶναι πάντα σε εἰδέναι· οὐ σ' ἔν τι ἐν ἀρχῇ ἐρωτήσειν φήσας, ἀπαύστως με τοιαῦτα λεπτολογοῦντα. καὶ ὁρῶ ὅτι σοι κεφάλαιόν ἐστι τὸ λόγου, ὑποδῦσαι ἅπαντας ἡμᾶς προνοουμένας τῶν ἀνθρωπίνων.

Cæterùm Vulcanus claudus est, vnus ex mechanicis camino & igne artem fabrilem exercens: Prometheus verò quondam etiam in crucem actus est. Quid autem patrem tuum commemorem, quem etiamnum vinculis constrictum tartareis sub vmbris agere constat? Quinetiam nefandis amoribus vos capi perhibent, ac vulneribus indignè violari: præterea aliquando seruili conditione hominibus esse deuinctos: quemadmodum fratrem tuum Laomedonti dicto audientem fuisse, Apollinem verò apud Admetum egisse in seruitio inficiari non potes. Hæc quum ita sint, non videtur mihi solida esse & syncera vestra felicitas: sed sunt quidem vestrûm nonnulli felices & egregiè beati, sunt rursus qui non item. Mitto enim vt latrocinio non secus atque nos dispoliemini, neque non à sacrilegis compilemini, atque ex ditissimis ad extremam rerum angustiam in puncto temporis redigamini. Non pauci verò ex vobis etiam conflati sunt, aurei aut argentei existentes, quibus videlicet hoc fataliter decretum fuerat. IVPITER. Vide vt verba contumeliæ plena in nos euomas Cynisce: ac te fortasse illorum aliquando pœnitebit, intemperantis linguæ pœnas sufferentem. CYNI. Tolle minas ô Iupiter: certò enim persuasum habeo, nihil me mali passurum, quod ante te mihi Parca sufferendum non destinauerit: quoniam neque illos ipsos sacrilegos supplicio per te affectos video, sed plurimi manus vestras indemnes effugiunt. Opinor verò in fatis non esse vt capti scelerum pœnas expendant. IVPIT. Nónne dicebam aliquem esse illorum qui disputationibus suis deorum prouidentiam tollerent? CYN. Nimiùm pertimescis illos Iupiter, nec scire possum cuius gratia. Proinde omnia quæcunque dixero, illorum doctrinam esse existimas. Ego verò ab alio quouis potiùs quàm à te veritatem perquestigarem. Cæterùm & hoc perlibenter ex te quærerem, quænam ipsa vobis esset prouidentia: nunquid vna ex Parcarum numero, an Dea quæpiam his longè potentior, tanquam illarum regina? IVPIT. Iam & antè tibi dictum est, nullo modo fas esse te harum rerum nihil non nosse. Tu verò sub initium cùm dixisses te vnum quiddam quæsiturum, nullum finem facis apud me de rebus eiusmodi friuolis ac scitu parum necessariis nugandi. Et iam quidem disputationis tuę summam, quò tendat, perspicio, nempe vt planum facias, in rebus humanis nihil fieri nostra prouidentia.

ΚΥΝ. Οὐκ ἐμὸν τοῦτο, ἀλλὰ σὺ μικρὸν ἔμπροσθεν ἔφησθα τὰς Μοίρας εἶναι τὰς πάντα ἐπιτελούσας, εἰ μὴ μεταμέλοι σοι σκείνων, καὶ μεταπέσοιεν αὖθις τὰ εἰρημένα, καὶ ἀμφισβητεῖτε τῆς ἐπιμελείας, πρᾳωσάμενοι τὸν εἰμαρμένον. ΖΕ. ἀδαμῶς· ἀλλ' ἡ Μοῖρα δι' ἡμῶν ἕκαστα ἐπιτελεῖ. ΚΥ. μανθάνω, ὑπηρέται μέν τινες τῶν Μοιρῶν εἶναι φατέ. πλὴν ἀλλὰ καὶ ὅτως σκάφαι αὐτῶν εἶεν οἱ προνοοῦσαι, ὑμᾶς γ', ὥσπερ σκυτίνη τινά, καὶ ἐργαλεῖα ἐστὶ αὐτῶν. ΖΕ. πῶς λέγεις; ΚΥ. ὥσπερ, οἶμαι, καὶ τὸ σκέπαρνον τῷ τέκτονι, καὶ τὸ τρύπανον, συνεργεῖ μέν πῃ τὸν τέκτονα, οὐδεὶς δὲ ἂν εἴποι ὡς ταῦτα τεχνίτης ἐστίν, ἀλλ' ἡ ναυς ἔργον τοῦ σκεπάρνου, ἢ τοῦ τρυπάνου, ἀλλὰ τοῦ ναυπηγοῦ· ὅτως καὶ ἀλλοτρίαν, ἢ μὴ ναυπηγουμένην ἕκαστα, ἢ εἰμαρμένην ἐστὶν ὑμᾶς δὲ, ἅτε τρύπανα καὶ σκέπαρνα ἐστὲ τῶν Μοιρῶν. καὶ ὡς ἔοικεν, οἱ ἀδελφοὶ δέον τὴν Εἱμαρμένην σέβειν, καὶ πρὸ ἐκείνης αἰτεῖν παρ' αὐτοῦ· οἱ δὲ, ἐφ' ὑμᾶς ἵασι, προσόδοις καὶ τιμαῖς προσιόντες, οἱ δὴ τοῦδε τὸν Εἱμαρμένον τιμῶντες αὖ, εἰς δέον αὐτὸ ἐποιήσατον. οὐ γὰρ οἶμαι δυνατὸν εἶναι τοῦδε αὐτοῖς ἔτι τὰς Μοίρας ἀλλάξαι, καὶ μεταπέσαι τι τῶν ἐξ ἀρχῆς δοξάντων περὶ ἑκάστου. ἢ γοῦν Ἄτροπος, οὐκ ἂν ἀνάσχοιτο αὖ, εἴ τις εἰς τοὐναντίον περάσειε τὸν ἄτρακτον, λύων τὸν Κλωθοῦς ὁ ἔργον. ΖΕ. σὺ ἥδη, ὦ Κυνίσκε, τοῦδε τὰς Μοίρας τιμᾶσθαι ποιεῖς τῶν ἀδελφῶν ἀξιοῖς, ἀλλ' ἔοικας ἅπαντα συγχεῖν προαιρεῖσθαι. ἡμᾶς γ', εἰ καὶ μηδενὸς ἄλλου ἕνεκα, τοῦ γε μαντεύεσθαι, καὶ προμηνύειν ἕκαστα τῶν ὑπὸ τῆς Μοίρας κεκυρωμένων, δικαίως τιμᾶσθαι ἂν. ΚΥΝ. Ὁ μὲν ὅλον, ἄχρηστον, ὦ Ζεῦ, προφάσεις τὰ μέλλοντα, οἷς γε ὁ φυλάξασθαι αὐτὰ, πάντελῶς ἀδύνατον. εἰ μὴ τοῦτό φῂς, ὡς προμαθὼν ὡς ὑπ' αἰχμῆς σιδηρᾶς τεθνήξει, δύναιτ' ἂν ἐκφυγεῖν τὸν θάνατον, καθείρξας ἑαυτὸν· ἢ ἀδύνατον· ἀξιοῖ γὰρ αὐτὸν ἡ Μοῖρα κινητὸν εἶναι, καὶ τοιαδωσὶ τῇ αἰχμῇ ἐκ ὁ Ἄδραστος, ὅτι τὸν σὺν ἀφεὶς τὴν λόγχην, ἐκείνῃ μὲν ἁμαρτήσεται,

A CYN. Non meum hoc quidem est, sed tu paulo antè constanter affirmasti Parcas esse, quarum dispensatione gubernarentur & efficerentur omnia: nisi iam horum verborum te pœniteat, ac quæ dicta sunt, reuocanda putes, propulsóque fato de habenda cura deliberaris. IVP. Nequaquam, sed Parcæ nostrâ ope effecta reddit singula. CYN. Intelligo: ergo Parcarum famulos atque ministros vos esse perhibetis. Verùm & sic illæ sunt, quas cuncta prouidere certum est: vos autem non secus atque fabrilia quædam illarum instrumenta habendi estis. IVP. Qua ratione istuc dicis? CYN. Ea nempe, quemadmodum & ascia fabro lignario, & terebrum cooperando nonnihil affert ad artem perficiendam adminiculi. Nemo tamen, qui quidem compos sit rationis, dixerit hæc ipsa esse artificem: neque nauis asciæ aut terebri opus dicenda est, sed eius qui nauem fabricauit. Non dispari ratione singula fabricans fatum putandum est: cæterùm vos sororum fatalium asciæ & terebra estis tantummodo. Et, quemadmodum non iniquum videtur, homines multo iustiùs Fato sacra facere debebant, ac ab illo bonorum largitionem postulare: cùm illi interim ad vos cursitent, prece ac muneribus deuenerantes. At neque si fatum sacrificiis & votis colerent, rectè mihi facere viderentur. Neque enim opinor vllo modo fieri posse, vt Parcis quoque hoc immutare liceat, neque non aliquid eorum subuertere, quæ initiò illarum decreto immobili de singulis irreuocabiliter statuta sunt. Proinde nequaquam æquo animo sufferret Atropos, siquis in contrarium stamen coli torserit, laborem Clothus dissoluens. IVPIT. Tu iam Cynisce neque parcas quidem ipsas ab hominibus colendas esse contendis, sed vidêre mihi omnia non illibenter velle confundere. Nos verò, vt maximè aliam ob caussam nullam, certè ob diuinationem & oracula, neque nõ eorum prædictionem, quæ singula de quouis rato consilio decreta sunt, iure optimo colimur. CYN. In summa, nihil vtilitatis affert, ô Iupiter, eorum præscientia, quibus ea obseruatione deuitare nullo modo concessum est: nisi in hoc dicas, vt is qui certus sit hasta ferrea se moriturum, mortem queat effugere, ipsa videlicet in

Confutat oracula & prædictiones, ab effectu & incertitudine.

cistam conclusa. Atqui fieri non potest, siquidem educet illum Parca ad venandum, & hastæ obiiciet. Ac Adrastus emissa in suem cuspide, ab illa quidem aberrabit:

Historia est apud Herodotū lib. 1.

porrò Crœsi filium perempturus est, quasi violento quopiam Parcarum decreto feratur in iuuenem. Sed neque illud quod Laio datum est, risu caret, nempe illud, *Cauesis diis nolentibus prolem feras*: ait enim, *Nam sobole suscepta, occidet te filius.* Etenim superuacaneam atque adeò infrugiferam opinor esse admonitionem earum rerum quæ non possunt non fieri. Quippe post acceptum oraculum, & prolem suscepit, ac deinceps à filio peremptus est. Quare non video quamobrem & mercedem exigatis propter vaticinium. Vt interim silentio prętereā, quòd obliqua & ambigua, & quæ in vtranque partem referri possunt, non paucis respondere soleatis, non admodum clarè explicantes, num ille traiecto Hale suum ipsius imperium euersurus esset, an Cyri. Vtrunque enim potest oraculum. IVP. Erat, ô Cynisce, Apollini quædam aduersus Crœsum caussa simultatis & iracūdię, propterea quòd illum pertentauerat, carnes ouillas ac testudinem vnà elixando. CYNI. At enimvero cōueniens atque adeò æquum & bonum fuerat, vt cùm deus esset, ab omni iracundia foret alienissimus. Verùm, vt mea fert opinio, fortasse ita in Fatis fuit, vt Lydus ille oraculo deciperetur, ac iam olim ne perspicua futura inaudiret, illius stamini Parca adneuerat. Vnde liquet vaticiniū quoque vestrum, illius maximam esse partem. IVP. Nobis verò nihil facis reliquum, sed (vt video) neqnicquam dei sumus, qui neque prouidentia aliqua res humanas dispensare soleamus, neque sacrificijs digni esse videamur, sed reuera asciarum terebrorúmque instar sumus. Ac sanè videris me iure optimo ad hunc modum superbè contemnere, quòd cùm fulmine armatus sim, sustineam te impunè talia aduersus nos cōtumeliosè differentem. CYN. Feri ô Iupiter, si mihi fatale est fulmine percussum interire: neque te ob ictum quicquam in ius vocabo, sed potiùs ipsam Clotho, per te vulnus mihi incutientem. Neque fulmen quidem ipsum accusabo, quasi tam infelicis ruinæ caussa mihi extitisset. Veruntamen hoc quoque vos interrogabo, nempe te & Fatum, cæterùm tu mihi illius loco respondeas velim: etenim minis tuis hoc in memoriam mihi reuocasti. Quî fit tandem vt omissis tot sacrilegis, prætereā tot criminosis & violentis & periuris hominibus dissimulanter posthabitis, vnam aliquam ilicem aut lapidem, aut nauis velum nihil mali vnquam per iniustitiam meritæ, fulmine feriatis?

A φονεύσῃ δὲ τὸν Κροίσου παῖδα, ὡς αὖ ἀπὸ ἰαμβεῖόν τινος τρισκαίδεκατος τῶν Μοιρῶν φερομένου τῷ ἀκοντίῳ ὅτι τὸν νεανίσκον. ὁ μὲν γὰρ Λαΐου τὸ γελοῖον, ὃ,

Μὴ σπεῖρε τέκνων ἄλοχα, δαιμόνων βίᾳ,

εἰ γὰρ τεκνώσῃς (φησὶ) παῖδα, ἀποκτενεῖ σε ὁ φίλος. ἀφιεὶς γάρ, οἶμαι, ἡ προμήνυσις τοὺς πολλοὺς οὕτω λυπήσουσα. σιγᾷ τοι μὴ τὸν χρησμὸν, καὶ ἔασον, καὶ ὁ φὼς ἀπέκτεινεν αὐτόν. ὥστε οὐχ ὁρῶ αἰτίαν ὅπου ἀπαιτεῖτε τὸν μισθὸν ὅτι τῇ μαντικῇ. ἐὰν γὰρ λέγω ὡς λοξὰ καὶ ἐπαμφοτερίζοντα B τοῖς πολλοῖς χρᾶν εἰώθατε, οὐ πάνυ ἀποσαφοῦντες, εἰ ὁ τὸν Ἅλυν διαβὰς, τὴν αὐτοῦ ἀρχὴν καταλύσῃ, ἢ τὴν τοῦ Κύρου. ἄμφω γὰρ δυνατὴ ὁ χρησμός. ΖΕ. ἰοὺ τῆς, ὦ Κυνίσκε, τῷ Ἀπόλλωνι ὀργῆς αἰτία τις τοῦ Κροίσου, ὅτι ἐπειρᾶτο σκῶς αὐτοῦ ἀρνεᾶ κρέα, καὶ χελώνην ἑψῶν. ΚΥΝ. ἐγᾦδα μὲν μηδὲ ὀργίζεσθαι, θεὸν ὄντα, πολλοῦ δεῖν δὲ ὑπὸ τοῦ Λυδοῦ ἐκεῖνο τοῦ χρησμοῦ, ἐπιτρέφεσθαι, αἰμαγ. καὶ ἄλλως, ὃ μὴ σαφῶς ἀκούσαι τὰ C μέλλοντα ἡ Εἱμαρμένη ἐπέκλωσεν. ὥστε καὶ ἡ μαντικὴ ὑμῶν, ἐκείνης μέρος ἐστίν. ΖΕ. ἡμῖν δὲ οὐδὲν ἀπολείπεις, ἀλλὰ μάτην θεοί ἐσμεν, οὔτε προνοίαν τινὰ εἰσφερόμενοι εἰς τὰ πράγματα, οὔτε τῶν θυσιῶν ἄξιοι, καθάπερ πρύτανα, ὡς ἀληθῶς, ἢ σκέπαρνα; καί μοι δοκεῖς εἰκότως μου κατατρέχειν, ὅτι κεραυνὸν ὡς ὁρᾷς διακυλινδόμενος, ἀνέχομαί σε τοσαῦτα καθ' ἡμῶν διεξιόντα. ΚΥΝ. βάλλε, ὦ Ζεῦ, εἰ μοι κεραυνῷ πληγῶν εἱμαρται, καί σε οὐδὲν αἰτιάσομαι τῆς πληγῆς, ἀλλὰ τὴν Κλωθώ, τὴν δι' D σοῦ πεπρωκυσαν. οὐδὲ γὰρ τὸν κεραυνὸν αὐτὸν φαίην ἂν αἴτιόν μοι γενέσθαι τοῦ πάθους· πλὴν ἐκεῖνό γε ὑμᾶς ἐρήσομαι, καὶ σέ, καὶ τὴν Εἱμαρμένην. σὺ δέ μοι καὶ ὑπὲρ ἐκείνης ἀπόκριναι· ἀνέμνησας γάρ με, ἀπειλήσας. τί δήποτε τοὺς ἱεροσύλους, καὶ λῃστὰς ἀφῆκες, καὶ τοσούτους ὁρκοτὰς καὶ βιαίους, καὶ ὑποτόρους, δρῦν τινα πολλάκις κεραυνώσας, ἢ λίθον, ἢ νεὼς ἱστίον, οὐδὲν ἀδικοῦσης;

ἐνίοτε, χρηστόν τινα, τὸν ὅσιον ὁδοιπόρον; τί σιωπᾷς, ὦ Ζεῦ, ἢ σοὶ δὲ τοῦτο μὲ θέμις εἰδέναι; ΖΕΥΣ. οὐ γάρ, ὦ Κυίσκε. σὺ δὲ πολυπράγμων τις εἶ, καὶ σὺκ οἶδ' ὅτου ταῦτα ἥκεις μοι συμπεφορηκώς. ΚΥΝΙ. σχολῇ μηδὲ ἐκφοιτήσαι ὑμᾶς ἔρωμαι, σέ τε, ἢ τὴν Πρόνοιαν, καὶ τὴν Εἱμαρμένην, τί δήποτε Φωκίων μὲν ὁ χρηστὸς, ἐν τοσαύτῃ πενίᾳ καὶ αὐτάρκῃ τὴν ἀναλγησίαν, ἀπέθανε, καὶ Ἀριστείδης ὡσαύτως· Καλλίας δὲ ὁ Ἀλκιβιάδης, ἀκόλαστα μειράκια, ὑπερπλούτουν, καὶ Μίδας ὁ ὑβριστὴς, καὶ Χάροψ ὁ Αἰγινήτης, κίναιδος ἀνδρόπους, τὴν μητέρα λιμῷ ἀπεκτονώς· καὶ πάλιν, Σαρδανάπαλος μὲν, πρεσδύτη τοῖς ἔνδεκα, Μέλητος δὲ, οὐ πρεσδύτη· καὶ Σαρδανάπαλος μὲν ἐβασίλευσε, θῆλυς ὤν· Περσῶν δὲ τοσοῦτοι καλοὶ κἀγαθοὶ ἄνδρες, ἀνεσκολοπίζοντο ὡσαύτως, ὅτι μὴ ἠρέσκοντο τοῖς γιγνομένοις. ἵνα δὲ ὑμῖν μὴ τὰ νῦν λέγω κἀγὼ ἕκαστον ἐξιών, τοὺς μὲν πονηροὺς, δυσδαιμονοῦντας, καὶ τοὺς πλεονέκτας, ἀζημίους δὲ καὶ φερομένους, τοὺς χρηστοὺς, ἐν πενίᾳ καὶ νόσοις, καὶ μυρίοις κακοῖς περιφορουμένους. ΖΕ. οὐ γὰρ οἶσθα, ὦ Κυίσκε, ἡλίκας μετὰ τὸν βίον οἱ πονηροὶ τὰς κολάσεις ὑποφεύξονται, ἢ ἐν ὅσῃ οἱ χρηστοὶ δυσδαιμονίᾳ διατελοῦσιν; ΚΥΝ. Ἀδὲω μοι λέγῃς, ἢ Τιτυοὺς, καὶ Τανταλους. ἐγὼ δὲ, εἰ μὲν τι καὶ τοιοῦτόν ἐστιν, εἰσομαι ὃ σαφὲς ἐπειδὰν ἀποθάνω· ὃ δὲ νῦν ἔχον, ἐδουλόμην τὸν ὁπόσον νοῦν τοῦτον χρόνον δυσδαιμόνως διαβιώσας, ὑπὸ ἑκκαίδεκα γυπῶν κείρεσθαι ὃ ἦπαρ ἀποθανών, ἀλλὰ μὴ ἐνταῦθα δίψησας, ὥσπερ ὁ Τάνταλος, ἐν μακάρων νήσοις πίνων μετὰ τῶν ἡρώων, ἐν τῷ Ἠλυσίῳ λειμῶνι καθαχαίνυος. ΖΕΥΣ. τί φῄς; ἀπιστεῖς εἶναί τινας κολάσεις, καὶ τιμὰς, καὶ δικαστήριον, ἔνθα δὴ καὶ ἐξετάζεται ὁ ἑκάστου βίος; ΚΥΝ. ἀκούω τινὰ Μίνω Κρῆτα δικάζειν κάτω τὰ τοιαῦτα· καὶ μοι ἀπόκειναί τι καὶ παρ' ἐκείνου· σὸς γὰρ υἱὸς εἶναι λέγεται.

A Non rarò quoque hominem frugi, & viatorem ſpectatæ ſanctimoniæ? Quid verò compreſſis labiis obticuiſti Iupiter? An fortaſſe ne hoc quidem me noſſe fas eſt? IVP. Sanè nefas eſt te iſta inquirere. Tu verò extremè curioſus es, adeò vt me fugiat, quînam tibi voluptati ſit iſtis me obtundere. CYN. Proinde ne que hoc à vobis perquirendum mihi video, nempe à te & Fato & Prouidentia, quamobrem Phocion vir ſanctus & iuſtus, in tanta omnium rerum inopia atque anguſtia diem ſuum obierit, tum etiam ante ipſum Ariſtides: Callias autem & Alcibiades nepotes intemperantiſſimi, omnium affluentia exuberabant; nequenon Midias multis ſceleribus coopertus, ac Charops Æginetes, homo maſcula Venere extremè infamis, à quo matrem ſuam fame necatam pro certo conſtat. Contrà Socrates vndecimviris traditus eſt, Meletus verò non item. Ad hæc cur Sardanapalus mollis atque effœminatus, deliciiſque totus fractus, regnauerit, Perſarum verò tot ac tanti viri virtute longè optimi atque clariſſimi eius iuſſu in crucem ſubacti ſunt; propterea quòd factis illius parum delectabantur: vt taceam quæ in præſens fiunt: longum enim eſſet ſingulis percenſendis immorari, quemadmodum mali & facinoroſi per omnem vitam facilè agant, & feliciter omnibus rebus affluentes; cæterùm boni ducantur & ferantur pauperrtate, morbis, & cæteris infinitis malis impliciti, ærumnosè conflictantes. IVP. An ignoras Cyniſce, quanta ſupplicia & cruciatus poſt hanc vitam praUos & ſceleratos homines manere ſoleant, aut in quanta felicitate victuri ſint boni? CY. Orcum mihi narras, & Tityos, & Tantalos. Ego verò ſi quid talium rerum eſt, haud obſcurè cognoſcam vbi fato functus fuero. Quantum autem ad præſens attinet, velim vt quantumcunque hoc temporis in viuis mihi exigendum eſt, ego interea omni felicitate perfunctus, tandem mortuus à ſedecim vulturibus iecur meum depaſceretur: verùm non vt hîc in vita ſiti preſſus, quemadmodum fertur Tantalus, in beatorum inſulis cum heroibus biberē, in Elyſio prato conſtitutus. IVP. Quid ais? An non credis eſſe quædam parata ſupplicia, & pœnas malis deſtinatas, & honores ac forum iudiciale vbi ſingulorum vita habita ratione cognoſcendi expenditur? CYN. Audio Minoa quendam Cretenſem infrà talibus rebus cognoſcendis atque diiudicandis dare operam: ac mihi ſuper illo quoque reſponde, eſtne tuus, vt fertur, filius?

IVP. Quamobrem verò ista de illo quæris Cynisce? CYN. Quos maximè afficit supplicio? IVP. Prauos videlicet, cuius generis sunt parricidæ & sacrilegi. CYN. Quos autem ad heroum contubernium amandare solet? IVP. Nempe bonos, & sanctitate vitæ præcellentes, quique semet virtute excoluerũt. CYN. Cuius verò gratia hoc facit ô Iupiter? IVP. Propterea quòd illi supplicio, ij verò honore remunerandi sunt. CYN. Cæterùm si quis nolens & inuito animo mali aliquid designauerit, num & hunc supplicio afficiendum condemnat? IVP. Nequaquam. CYN. Proinde neque si quis inuitus boni aliquid fecerit, eum honore dignabitur? IVP. Nequaquam. CYN. Itaque haud conuenit illi ô Iupiter, vllum neque honore ornare, neque supplicio afficere. IVP. Quî verò nullum? CYN. Quoniam nihil nos homines animo voluntario facimus, sed necessitate quadam ineffugibili ad hoc compulsi: si tamen vera sunt illa quæ antè cõfessus es, nempe Parcam esse omnium rerum causſam. Iam si quis alterum peremerit, Parca in culpa est, quæ admisit parricidium. Si quis sacrilegio deorum fana compilauerit, facinus à Parca sibi iniunctum admisit. Quocirca si Minos rectè vti velit iudicio, multo æquius Fatum pro Sisypho puniet, & Parcam pro Tantalo. Quid enim illi iniustè egerunt, quando iussis dicto audientes fuerint? IVP. Amplius quidem vel respondere tibi indignum facinus existimo, talia præsertim interroganti. Audax enim es, & Sophista: ac iam quidem te relicto abeo. CYN. Debebam equidem adhuc & hoc ex te quæsisse, vbinam locorum Parcæ degerent, aut quomodo res tantas tam exacta cura & cogitatione queant assequi, præsertim illis tantùm tribus existentibus. Etenim laboriosam & minimè felicem atque iucundam vitam mihi videntur agere, tantis implicitæ negotiis. Et quemadmodum verisimile est, ipsæ quoque fato parum propitio & fauente in lucem sunt editę. Itaque ego, si mihi daretur optio, nequaquam cum illarum vitam meam commutauerim, verùm eligerem potiùs vt adhuc egentiùs agerem, quàm vt colo Parcarum assiderem, tantis negotiis & difficultatibus referto, obseruans singula. Cæterùm si tibi graue est ô Iupiter ad hæc respondere, etiam his contenti erimus ad quæ respondisti. Satis enim est quòd de fato & prouidentia sermonem non celaueris. Reliqua fortasse in fatis non est vt audiam.

A ΖΕ. τί δὲ καὶ δι' αὐτὸν ἐρωτᾷς, ὦ Κυνίσκε; ΚΥ. τίνας κολάζῃ μάλιστα; ΖΕ. τοὺς πονηροὺς δηλαδή, εἰ μὴ ἀνδροφόνους, καὶ ἱεροσύλους. ΚΥ. τίνας δὲ τοῦδε τοὺς ἥρωας ἀποπέμπει; ΖΕ. τοὺς ἀγαθούς τε, καὶ ὁσίους, καὶ κατ' ἀρετὴν βεβιωκότας. ΚΥ. τίνος ἕνεκα, ὦ Ζεῦ; ΖΕ. δῆπου οἱ μὲν τιμῆς, οἱ δὲ, κολάσεως ἄξιοι. ΚΥ. Εἰ δέ τις ἀκουσίων τι δεινὸν ἐργάσαιτο, κολάζεσθαι καὶ τοῦτον δίκαιοι; ΖΕ. οὐδαμῶς. ΚΥ. ἦ γὰρ εἴ τις ἄκων τι ἀγαθὸν ἔδρασεν, οὐδὲ τοῦτον τιμᾷν ἀξιώσεις ἄν; ΖΕ. ἔγωγε οὖν. ΚΥ. οὐδένα ἄρα τιμήσεις, ὦ Ζεῦ,
B οὔτε τιμᾷν οὔτε κολάζειν αὐτὸ προσήκει. ΖΕ. πῶς οὐδένα; ΚΥ. ὅτι οὐδὲν ἑκόντες οἱ ἄνθρωποι ποιοῦμεν, ἀλλά τινι ἀνάγκῃ ἀφύκτῳ κεκελευσμένοι, εἴ γε ἀληθῆ σοφά ἐστι τὰ ἔμπροσθεν ὁμολογηθέντα, ὡς ἡ Μοῖρα, πάντων αἰτία· καὶ ἴσως φονεύσῃ τις, ἀναίτιος ἐστιν ἡ φονεύσασα, καὶ ἴσως ἱεροσυλῇ, προστεταγμένον αὐτῷ δρᾶν. ὥστε εἴ γε τὰ δίκαια ὁ Μίνως δικάζειν μέλλοι, τὸν Εἰμαρμένην αἰτιᾶσθαι τοῦ Σισύφου κολάσεται, καὶ τὸν Μοῖραν, αἰτιᾶσθαι τοῦ Ταντάλου· τί γὰρ ἄκοντες ἠδικήσαμεν, πειθόμενοι τοῖς ἐπιτάγμασιν;
C ΖΕ. οὐκ ἐπὶ σοὶ δὲ ἀποκρίνεσθαί σοι ἄξιον, τοιαῦτα ἐρωτῶντι· θρασὺς γὰρ εἶ, καὶ σοφιστής· καί σε ἄπειμι ἤδη καταλιπών. ΚΥ. ἐδεόμην μὲν καὶ ἔτι τοῦτο ἐρέσθαι, ποῦ αἱ Μοῖραι διατρίβουσιν, ἢ πῶς ἐφικνοῦνται τῇ ἐπιμελείᾳ τῶν τοσούτων ἐς τὸ λεπτότατον, καὶ ταῦτα, τρεῖς οὖσαι. δύσπονον γάρ τινα, καὶ οὐκ ἀμοιρὸν μοι δοκοῦσι βιοῦν τὸν βίον, τοσαῦτ' ἔχουσαι προστάγματα, καὶ ὡς ἔοικεν, οὐ πρόχειρα οὐδὲ αὐτοῖς τοῖς θεοῖς Εἱμαρμένη ἐλλιπῆ ἐποίησεν. ἐγὼ γοῦν, εἰ μοι αἵρεσις δοθείη,
D οὐκ ἂν ἀλλαξαίμην προὺς αὐτὰς τὸν ἐμαυτοῦ βίον, ἀλλ' ἑλοίμην, αἰεί τι πιέτερος διαφεύσεσθαι, ἢ παρ' ἑκάστου κλαύτων ἄτρακτον, τοσούτων προσταγμάτων μεστὸν ἑκάστου ἔκαστα. εἰ δὲ μὴ ῥᾴδιόν σοι ἀποκρίνασθαι πρὸς ταῦτα, ὦ Ζεῦ, καὶ τούτοις ἀγαπήσομεν, οἷς ἀπεκρίνω. ἱκανὰ γὰρ ἐμφανίσας τὸν περὶ τῆς Εἱμαρμένης καὶ Προνοίας λόγον· τὰ λοιπὰ δ' ἴσως οὐκ εἰμάρτο ἀκοῦσαί μοι.

ΖΕΥΣ ΤΡΑΓΩΔΟΣ.

IVPITER TRAGOEDVS.

Vincentio Obsopœo interprete.

ARGVMENTVM.

Eiusdem propè argumenti & hic dialogus est, nisi quòd hic Epicureum etiam quendam introducit, qui deos omnino negat vllos esse, nedum prouidentia sua mundum gubernare: fortuitóque ac temere omnia geri contendit. Deinde & ipsa tractatio in plures personas spargitur, ac tota dramatica est. Principiò enim Iupiter fingitur audita disputatione Timoclis Stoici & Damidis eius quem modò dixi, Epicurei, grauiter incensus, ac metu pariter atque dolore commotus esse. Cuius rei causam dum cæteri ab eo inquirunt, eandémque disputationem ab iisdem illis iterum instaurari audiunt, tandem consiliis mutuò inter se collatis, generale deorum omnium concilium super eadem re congregandum decernitur. Conuocatis itaque per præconem Mercurium vniuersis, & iisdem pro sua cuique dignitate assignatis sedibus, cùm diu inter se de consessu altercati fuissent, postremò, imperato silentio, Iupiter cum magna perturbatione totum negotium ac summam disputationis illius exponit, admonens, & ob oculos imminente posito periculo exhortans, vt in commune omnes consulere, & malo huic remedium aliquod quærere velint. Primus igitur accepta dicendi potestate Momus, graui obiurgatione deorum securitatem ac negligentiam reprehendit, vt qui & malos euehi sinant, & contrà bonos ac iustos opprimi, neque responsa certa & expedita hominibus dent, neque etiam poëtarum scripta aboleri faciant, per quæ, stupra, adulteria, bella ac seditiones ipsorum euulgentur: quare quicquid huius accidat, ipsorum culpa atque inertia accidere. Atque hinc oratione ad ipsum Iouem conuersa, etiam exemplis hæc cõfirmat. Post quem cùm alij alia censerent, omnium ferè sententias idem confutat: vel quòd per se absurdæ & inutiles essent, vel quòd absurda & incommoda ex iis secutura. Præcipuè verò Apollinis consilium reprehendit; cuius etiam oraculum super euẽtu & victoria disputationis huius prolatum, ob vanitatem irridet. Ob quæ Hercules, cùm ipse postremus sententiam dixisset, audirétque fatis prohiberi sese quominus sacra ac templa sua vi contra impios tueri posset, eò tandem redit, vt dicat se malle apud inferos esse, atque ibi ab vmbris metui, quàm inter deos contemni, ac pro nihilo haberi. Quæ dum ita geruntur, interea noua occasione fingitur Hermes ille Agoræus, qui Athenis ad porticum Pœcilen consecratus stabat, properè aduenire, ac nuntiare, disputationem Damidis & Timoclis iterum iam inceptam esse, & ad eam magnam hominum multitudinem confluere. Relicto igitur concilio, ad auscultandum omnes conuertuntur. Porrò tota Timoclis disputatio in hoc versatur, Deos esse, ac prouidentia illorum omnia gubernari: idque argumentis hisce confirmat. Primò ab ordine ac cursu rerum naturalium, quæ omnes suis ac certis vicibus redeant ac varientur. Deinde authoritatibus & testimoniis poëtarum, Homeri & Euripidis. Post hæc communi consensu gentium, quæ deos venerentur sacrificiis & aris constitutis. Inde & ab effectis, quia oracula dent, & fulmina Iupiter iaciat. Postea autem & à minori, collatione ac similitudine à nauium gubernatoribus sumpta, quòd vt illi nauigia sua, sic deorum prouidentia mundum administret. Vltimo etiam à signo & consequenti, quia aræ deorum sint, quæ nullo modo futuræ fuerãt, nisi & dij essent. Ad quæ singulatim respõdens Damis, primùm argumentum de naturali rerum ordine, à diuisione diluit, etsi talia quædam fiant, non tamen eum ordinem à Diis ideo certum constitutum esse, confutatione, vt apparet, non satis efficaci. Authoritates autem poëtarum, ab ipsorum officio & contrariis testimoniis eleuat. Consensum præterea gentium, ab eo, quòd quanquam deos colant, non tamen eosdem omnes, & quidam etiam fœda ac turpia pro Diis habeant, impugnat. Deinde oracula & fulmina eiusmodi esse ait, vt hæc ex naturali causa fiant, Ioue iam olim in Creta sepulto, illa autem ambigua & obscura nihil certi prædicant. Similitudinem verò naucleri dissoluit ex dissimilitudine rerum comparatarum, ostendens diuersa omnia in hoc mundo atque in nauibus esse. Vltimum à signo locum, vt frigidum ac friuolum, eludere tantùm satis habet.

Interlocutores, Mercurius, Minerua, Iupiter, Iuno, Neptunus, Venus, Colossus, Momus, Apollo, Hercules, Hermagoras, Timocles, Damis.

MERC. Iupiter, quid animo cogitabundo tecum comminiſcens loqueris, pallidus obambulans, ac Philoſophi colorem vultu præ te ferens? Quin mecum iſta communicas, & me propter rerum difficultatem qua premeris, in conſilium adhibes? Haud enim famuli tui nugas habebis contemptui. MIN.

Sanè magne parens, hominũ rex atque deorũ,
Te precor en glaucis oculis Tritonia Pallas,
Fare age, ne celes, quòd ſint hæc cognita nobis:
Quod te conſilium dubio ſub pectore verſat?
Cur gemis? & tacito pallor ſubſurgit in ore?

IVP. Nunquam grauis res vlla ſic dici poteſt: Non paſſio, non vllus vſpiam dolor, Sed nec calamitas vlla ſic tragica & mala eſt, Quæ ſit dolori conferenda cœlitum. MI. O Phœbe, qualibus incipit proœmiis! IVP. O peſſimum genus mortalium, Túque ô Prometheu, me quibus afflixti malis? MI. Quid eſt? nec enim celabis hæc domeſticos. IVP. O murmur ingens fulminis magnicrepi, Quid vtilitatis addis aut affers mihi? MI. Compeſce iracundiam, ſi tragica magniloquentia, quemadmodum illi, tibi pares eſſe nequeamus: Neque enim totum Euripidem deuorauimus, vt tibi dictis poëticis è fabula petitis ſubſeruiamus. IVN. An nobis obſcuram eſſe opinaris triſtitiæ tuæ cauſſam, cuiuſmodi ſit? IVP. Noſti nequaquam, etſi grauius quiddam boës. IVN. Noui ecaſtor dolorum tuorum ſummam, quibus diſcruciaris, neque tamen vociferor aut coccyzo, quippe quę iam ſæpenumero præter morem eiuſmodi per te ſim paſſa contumeliam. Valde igitur credibile eſt iterũ aut Danaës cuiuſpiã, aut Semeles, aut Europæ inuẽtæ amore te angi: deinde verò aſſumpta imagine aut tauri aut ſatyri, aut aurum te factum velle per impluuium in ſinum amatæ puellæ influere. Hoc enim haud dubitanter ſignificãt crebri iſti tui gemitus, & ſuſpiria, neque nõ lacrymæ. Præterea pallor quoque non alterius rei quàm amoris argumentum eſt certiſſimum. IVP. O beata, quæ res noſtras in amore & talibus ludicris ſitas eſſe opinaris IV. Et quid aliud te niſi hoc ſolicitat, Iouem exiſtentẽ? IVP. In extremum diſcrimen res noſtrę perductę ô Iuno, & planè, vt eſt in prouerbio, in acie nouaculæ conſtitutæ ſunt, vt aut colamur ampliùs, oblatis in terra ſacris fruentes,

A Ζεῦ, τί σιωπῇς, καὶ καθ' ἑαυτὸν μόνας σαυτῷ λαλεῖς, ὠχρὸς ὥσπερ φιλοσόφου χρῶμα ἔχων; ἐμοὶ πρόσεσθαι, λάβε με σύμβουλον πόνων, μὴ καταφρονήσῃς οἰκέτου φλυαρίας.

ΑΘΗΝ.

Ναὶ πάτερ ἡμέτερε χρονίδη, ὕπατε κρειόντων,
Γνοῦμαί σε θεὰ γλαυκῶπις, περιφραδέα,
Ἐξαύδα, μὴ κεῦθε νόῳ, ἵνα εἰδομεν ἤδη,
Τίς μῆτις δάκνῃ σε κατὰ φρένα, καὶ κατὰ θυμόν;

B Ἢ τί βαρὺ στενάχεις, ὠχρός τέ σε εἶλε παρειάς;

ΖΕ. Οὐκ ἔστιν οὐδὲν δεινὸν ὥστ' εἰπεῖν ἔπος,
Οὐδὲ πάθος, οὐδὲ συμφορὰ τραγῳδική, Ἧς οὐκ ἂν αἴροιτ' ἄθλος ἢ θεῶν φύσις. ΑΘΗ. Ἄπολλον, οἵοις φροιμίοις ἄρχῃ λόγων. ΖΕ. Ὦ παλαίχιστοι, δῶνα γῆς παλαιγόνα, Σύτ', ὦ Ἑρμῆ, οἷά μ' εἴργασαι κακά. ΑΘ. τί δ' ἔστι; πρὸς χρεὼν γὰρ οἰκεῖον ἐρᾷς.

C ΖΕ. ὦ μεγαλοσμάραγοι στρόπας ῥοίζημα, τί μοι ῥέξῃς; ΑΘ. κοίμισον ὀργάν, εἰ μὴ κωμῳδεῖν ὥσπερ ἔστι δυνάμεθα, μηδὲ τὸν Εὐριπίδειον ὅλον καταπεπώκαμεν, ὥστέ σοι κατὰ δρᾶμα τυρτεῖν. ΗΡ. ἀγνοεῖν ἡμᾶς νομίζῃς τὴν αἰτίαν τῆς λύπης, ἥτις ἐστί σοι; ΖΕ. οὐκ οἶδ', ἐπεὶ καὶ σκώπτειν μέγα. ΗΡ. οἶδα δ' κεφάλαιον αὐτό, ὧν πάσχεις, ὅτι ἐρωτικόν ἐστιν, ἃ μοὶ κακῶς γε, κατ' ἔτος ἤδη πολλάκις ὑφειμένῃ κατὰ σοῦ τὰ τοιαῦτα. εἰκὸς γοῦν ἤτοι Δανάῃ τινά, ἢ Σεμέλῃ, ἢ Εὐρώπην αὖθις ὀρέγῃ σε αἰδεῖσθαι κατὰ τὸ ἔρως, εἶτα βουλεύεσθαι ταῦρον, ἢ σάτυρον, ἢ χρυσὸν ῥυήμενον, ῥυῆναι δι' τὸ ὀρόφου εἰς τὸν κόλπον τῆς ἀγαπωμένης. τὰ σημεῖα γὰρ ταῦτα, οἱ στεναγμοί, καὶ τὰ δάκρυα, καὶ ὁ ὠχρὸς εἶδος, οὐκ ἄλλου του, ἢ ἔρωτός ἐστιν. ΖΕ. ὦ μακαρία, ἥτις ἐν ἔρωτι, καὶ τοῖς τοιούτοις παιγνίοις, οἷς τὰ ἡμέτερα πράγματα εἶ. ΗΡΑ. ἀλλὰ τί ἄλλο, εἰ μὴ τοῦτο αἰᾷ σε, Δία ὕπατα; ΖΕ. σὺ ἐρᾷς, ὦ Ἥρα, τὰ θεῶν πράγματα, καὶ τοῦτο δὴ τοῦ λόγου, ὅπερ ξυροῦ ἔφηκεν, εἴτε χρὴ ἡμᾶς τιμᾶσθαι ἔτι, καὶ τὰ γέρα ἔχειν παρὰ τῇ γῇ,

εἴτε καὶ ἠμελῆσθαι πανταπασι, καὶ ὃ μηδὲν A aut neglectui demur, ab omnibus habiti
τῆς εἰδοκεῖν. HP. μῶν γίγαντάς τινας ἡ γῆ contemptui, ac nullius quidem momenti
ἔφυσεν; ἢ οἱ Τιτᾶνες τὰ δεσμὰ διαῤῥήξαντες, esse videamur. IVN. Nunquid terra Gi-
& τῆς φρουρᾶς ἐπικρατήσαντες, αὖθις ἡμῖν gantes produxit iterum? aut, Nunquid
σκευὰς αἴρονται τὰ ὅπλα; ZE. θάρσει, τὰ Titanes disruptis vinculis, deuictáque
κέρδιον ἀσφαλῶς ἔχει θεοῖς. HPA. τί οὖν custodia rursum aduersus nos arma &
ἄλλο δεινὸν ἂν γένοιτο; οὐχ ὁρῶ γάρ, ὅτε μὴ vim parant? IVP. Confide: nam res in-
τὰ τοιαῦτα ταράττοι, ἐφ' ὅτῳ Πῶλος, ἢ feræ cœlestibus extra omne sunt pericu-
Αἰσόδημος, αὐτὶ Διὸς ἡμῖν ἀναπέφηνας. lum. IVN. Quid ergo aliud rei grauis &
ZE. Τιμοκλῆς, ὦ Ἑρμᾶ, ὁ Στωϊκὸς, καὶ Δά- acerbæ accidit? Neque enim video,
μις ὁ Ἐπικούρειος, θεὸς, οὐκ οἶδα ὅθεν σφίσιν quando talia nihil te conturbant, quam-
ἐξαμβύνου τὸν λόγου, παρουσίας τε διελε- obrem nobis Polus aut Aristodemus pro
γέσθην, παρόντων μάλα συχνῶν, & δοκίμων Ioue apparueris. IVP. Timocles ille
ἀνδρῶν· ὅπερ μάλιστα καὶ ἐμέ, καὶ ὁ B Stoicus ô Iuno, & Damis Epicureus,
μὲν Δάμις, οὔτ' εἰ θεοὺς ἔφασκεν, οὔθ' heri nescio quo initio in eam delati di-
ὅλως τὰ γιγνόμενα ἐπισκοπεῖν, ἢ ἀφανάτ- sputationem de prouidentia differuerũt
τειν· ὁ Τιμοκλῆς δὲ ὁ βέλτιστος, ἐπειρᾶτο in magna probatorum hominum fre-
ξυναγωνίζεσθαι ἡμῖν, εἶτα ὄχλου πολλοῦ ἐπιῤ- quentia, & celebritate populari: id quod
ρύεντος, σοβεῖν περᾶς ἐλύετο τῆς συνουσίας. omnium maximè me cõturbauit animo.
διελύθημεν γὰρ εἰσαῦθις ἐπισκέψασθαι τὰ Ac Damis quidem neque Deos esse, ne-
λοιπὰ συνθέμενοι, & νῦν μετέωροι πάντες que omnino eorum quæ fierent, curã vl-
εἰσὶ περὶ τὴν ἀκρόασιν, ὁπότερος κρατήσῃ, lam habere, aut ea ordine gubernare, im-
καὶ ἀληθέστερα δόξῃ λέγειν. ὁρᾶτε τὸν κίνδυ- pudẽter affirmare nõ verebatur: cęterùm
νον, ὡς ἐν στενῷ πάντα πάσι τὰ ἡμέτερα, ἐν C optimus ille Timocles nostras partes o-
ἑνὶ ἀνδρὶ κινδυνεύοντα; καὶ δυοῖν θάτερον, ἢ mni studio tueri conabatur. Deinde mul-
πρέπειν ἀπάλλαγὴν τὰ ἡμέτερα, ὀνόματα ta turba hominũ certatim accurrentium
μόνον εἶναι δόξαντα, ἢ τιμᾶσθαι ὡσπερ περὶ confluente, nullũm finem sortita est di-
τῶν, ἐν ᾧ ὁ Τιμοκλῆς ἀγωνίζεται λέγων. HP. sputatio. Etenim hoc fœdere inito ab
δεινόπατερ, ὡς ἀληθῶς, καὶ οὐ μάτην, ὦ Ζεῦ, vtrisque, discessum est, vt in diem poste-
ἐπτερωγώδης αὖθις. ZE. σὺ δέ, ὦ Δα- rum deintegro reliqua nondum discussa
ναΐνης τινός, ἢ Ἀντιόπης, εἶναί μοι λόγον ἐν τα- accuratiùs examinarent atque perpen-
ράχῳ τοσούτῳ τί δ' οἴει, ὦ Ἑρμῆ, καὶ Ἥρα, derent. Et nunc omnes suspenso ad au-
καὶ Ἀθηνᾶ, περαίνειν ἡμᾶς; συνδεῖσθε diendum inhiant animo, vter victoriam
γὰρ καὶ αὖθις ὁ μέγας. EP. ἐγὼ μὲν ὅτι ὁ κοι- adepturus sit, ac veriora prolaturus. Vi-
νὸν φημι δεῖν τὴν ἐπισκέψιν ἐπιφαναγεῖν, D detis periculũ, quàm omnibus modis in
ἐκκλησίαν συναγαγόντα. HP. καὶμοὶ ταῦ- angustum res nostræ coactæ sunt. In vno
τα συνδοκεῖ, ἄνωθεν & τούτῳ. A Θ. ἀλλ' ἐμοὶ viro periclitamur, & ex duobus alterum
παντάπασι δοκεῖ, ὦ πάτερ, καὶ μὴ συνταράττειν euenire necesse est: vt aut omnia nostra
τὸν οὐρανὸν, μηδὲ δῆλον εἶναί σε θορυβοῦντα habeantur contemptui, & solùm inania
τῷ τράγματι, περαίνειν δὲ ἰδίᾳ ταῦτα, ἐξ quædã videantur vocabula: aut vt eã pie-
ὧν κρατήσῃ μὲν ὁ Τιμοκλῆς λέγων, ὁ Δά- tate colãtur, quàm priùs culta sunt, si Ti-
μις δὲ καταγελασθεὶς, ἀπίοι ἐκ τῆς συνουσίας. mocles disputando superior euaserit. IV.
Periculosissima profectò sunt illa, nec te-
mere Iupiter more tragico propter illa
efferebare. IVP. Tu verò Danaës aut An-
tiopes alicuius potiundę cogitatione me
implicitum esse opinabare, cũ ita exami-
natum me esse cõspiceres. Quid igitur ô
Mercuri & Iuno & Minerua nobis faciẽ-
dum est? quin & vos consilij prõptè inuen-
ti partem expromitis? ME. Ego quidem
coacto properè consilio hanc rem com-
muni omnium deliberationi offerendã esse existimo. IVN. Et ego huius accedo sen-
tentiæ. MI. Atqui mihi diuersum videtur ô pater, ne videlicet excitato tumultu cœlũ
terrore cõpleas, né ve palam fiat hanc ob rem te tumultuari aut cõsternari animo. Cę-
terùm priuato tecum consilio effectum reddas, vt Timocles disceptando potiatur vi-
ctoria, Damis verò omnium risui expositus atque subsannatus, ex disputatione abeat.

MER. Atqui ista non manebunt obscura & tacita, Iupiter, cùm philosophis in propatulo futura sit disceptatio. Ac tu quidem tyrannum agere videberis, si de tantis rebus ad omnes communiter pertinentibus, cum reliquis nihil communicaueris. IVP. Quin ergo iam vt in cõcionem veniant proclamas, vt mox præstò sint omnes? MER. Rectè mones. Heus vos superi ocyus in consilium omnes conuenite: ne cunctemini: confluite omnes: venite maximis de negotiis collaturi cõsilia. IVP. Adeóne nudis ô Mercuri verbis & simplicibus, ad hæc solutis, præconem agis, præsertim maximis de rebus deos conuocans? MER. Et quînam alia ratione expetis Iupiter. IVP. Rogas? Æquum esse opinor, vt præconium tuum nonnullis versiculis ac magniloquentia poëtica exornes, vt hac impulsi studiosiùs & frequentiùs confluant. MER. Sanè: veruntamen hoc poëtarum & rhapsodorum est officium. Porrò ego minimè sum poëticus, adeò vt præconium quoq; corrupturus sim, si versiculis consarcinatis & malè cohærentibus proclamarem. Ac risui ero omnibus ob versiculorum structuram parum concinnam. Itaque & Apollinem in dandis oraculis rideri à nonnullis video, dum multa securo animo inuoluit, & data opera obscurat, ne omnino audientes otio indulgeant, sed expendant versiculos. IVP. Proinde Mercuri Homericos versiculos plerosque admisce præconio, quemadmodum ille nos conuocare consueuit. Credibile autem est illorum te commeminisse. MER. Profectò non admodum promptè & callidè, tamen periculum faciam:

Ergo Deûm nemo nec mas nec fœmina desit,
Insuper Oceani sint omnia flumina præsto,
Omnes summa Iouis Nymphæ quoque tecta frequentent:
Cuncti in concilium gressu properate citato,
Vos quibus oblatis cedunt sua munera sacris,
Præterea quotquot mediæ seu fortè secundæ
Classis erunt, seu quos classis tenet vltima, seu
Obscura penitus diuorum sorte fruuntur (qui
Degentes, pingues cupidi nidoris ad aras.

IVP. Euge ô Mercuri, optimum egisti præconem, ac iam plenis viis conueniunt. Quapropter assumens illos in sedes colloca, pro sua quenque dignitate. Priores quidem sedes occupẽt aurei, post hos locentur argentei, deinceps verò subsequantur quotquot sunt elephãtini,

ΕΡ. Ἀλλ' οὔτε ἀγνοήσεται ταῦτα, ὦ Ζεῦ, ὁ φανερῷ ἐσομένης τῆς ἔριδος τοῖς Φιλοσόφοις, καὶ σὺ δόξεις τυραννικὸς εἶναι, μὴ κοινούμενος τοῖς τοσούτοις μεγάλων, καὶ κοινῶν ἁπάντων. ΖΕ. Ὀκνοῦσιν ἤδη κηρυττε, καὶ προέσονται ἀπόντες. ΕΡ. Ὀρθῶς γὰρ λέγεις. ἰδοὺ δὴ εἰς ἐκκλησίαν συνέλθετε οἱ θεοί· μὴ μέλλετε, ξυνέλθετε πάντες, ἥκετε, τοῖς μεγάλων ἐκκλησιάσομεν. ΖΕ. οὕτω φιλεῖ, ὦ Ἑρμῆ, καὶ ἁπλοϊκὰ καὶ παιδικὰ κηρύττεις, καὶ ταῦτα, ὅτι τοῖς μεγίστοις συγκαλεῖ; ΕΡ. Ἀλλὰ πῶς χρή, ὦ Ζεῦ, ἀξιοῖς; ΖΕ. ὅπως ἀξιοῖ; ἀποσεμνύεσθαι φημὶ δεῖν ὁ κήρυγμα μέτροις τισὶ, καὶ μεγαλοφωνίᾳ ποιητικῇ, ὡς μᾶλλον συνέλθοιεν. ΕΡΜ. ναί. Ἀλλ' ἐποποιῶν, ὦ Ζεῦ, καὶ ῥαψῳδῶν τὰ τοιαῦτα· ἐγὼ δὲ, ἥκιστα ποιητικός εἰμι· ὥστε διαφθερῶ ὁ κήρυγμα, καταίρμετρα ἢ σὺν δεᾷ ξυνείρων, καὶ γέλως ἔσομαι πρὸ αὐτῶν ὅτι τῇ ἀμουσίᾳ τῶν ἐπῶν. ἐρῶ γοῦν καὶ τὸν Ἀπόλλω γελώμενον ἐπ' ἐνίοις τῶν χρησμῶν, καίτοι ἐπισπουδάζοντα τὰ πολλὰ τῆς μουσικῆς ἀσαφείας, ὡς μὴ πάνυ σχολῇ ἄγειν τοὺς ἀκούοντας ἐξεταζειν τὰ μέτρα. ΖΕ. ὀκνῶ, ὦ Ἑρμῆ, τὸ Ὁμήρου ἐπῶν ἐξαπαίρειν τὰ πολλὰ τῷ κηρύγματι, ὡς ἐκεῖνος ἡμᾶς συνεκάλει, μεμνῆσθαι δέ σε εἰκός. ΕΡ. ἀ πάνυ μὲν ἄτοπα φῶς, ἐπισχείρως, πειράσομαί δὲ ὅμως·

Μήτέ τις οὖν ποταμὸς μείνῃ θεὸς, μήτέ τις ἀφνὸς,
Μηδ' αὐτὴν ποταμοῖο μένητω, νόσφι Ὠκεανοῖο,
Μηδέ τε νυμφάων, ἀλλ' ἐς Διὸς ἔλθετε πάντες
Εἰς ἀγορήν, ὅσοι τε κρυεραῖς δαίνυσθ' ἑκατόμβας,
Οἵτινες ἀθάνατοι μέσαυλοι, ἢ ὕσατοι, ἢ μάλα πάγχυ
Νάιουσι, βαρυσίνῳ ὑπὸ χείματι κάθηνται.

ΖΕ. ἔξε, ὦ Ἑρμῆ, ἄμεινον κεκήρυκταί σοι, καὶ σιωπᾶσι γὰρ ἤδη· ὥστε ἐπισκεψαμένου, κάλεσε αὐτοὺς, καὶ κατὰ τὴν ἀξίαν ἕκαστον, ὡς ἂν ὕλης ἡ τέχνης ἔχῃ· τὸ μὲν θρόνια μὲν, τοῖς χρυσοῖς, εἶτα ἐπὶ τούτοις, τοῖς ἀργυροῦς, εἶτα ἑξῆς, ὁπόσοι ἐλεφαντίνοι,

εἶτα τοὺς χαλκοῦς, ἢ τοὺς λιθίνους, καὶ ἐν αὐτοῖς τούτοις, οἱ Φειδίου μᾶλλον, ἢ Ἀλκαμένους, ἢ Μύρωνος, ἢ Εὐφρανόρους, ἢ τῶν ὁμοίων τεχνιτῶν, προτετιμήσθων· οἱ συρφετώδεις δὲ ὅτοι, καὶ ἄτεχνοι, πόρρω που στενωθέντες, καθεδοῦνται σιωπῇ, μίαν πληθύοντες μόνον τὴν ἐκκλησίαν. ΕΡ. ἔσται ταῦτα, καὶ καθεδοῦνται, ὡς προσῆκεν. ἀλλ' ἐκεῖνο μὲν προσήκειν εἰδέναι, ὦ τὶς αὐτῶν χρυσοῦς μᾶλλον, καὶ πολυτάλαντος ἢ τὴν ὀλκήν, οὐκ ἀκριβῶς δὲ τὴν ἐργασίαν, ἀλλὰ κομιδῇ ἰδιωτικὸς, καὶ ἀσύμμετρος, πρὸς τοὺς χαλκοῦς τοὺς Μύρωνος, καὶ Πολυκλείτου, καὶ τοὺς Φειδίου, καὶ Ἀλκαμένους τοὺς λιθίνους. καθεδεῖται, ἢ προτιμητέον χρὴ νομίζειν εἶναι τὴν τέχνην. ΖΕ. ἐγὼ μὲν οὕτως, ἀλλ' ὁ χρυσὸς ὅμως προτιμητέος. ΕΡ. μανθάνω, ὅτι πολυτίνδαν κελεύεις, ἀλλὰ μὴ ἀεισίνδην καθίζειν, καὶ ἀπὸ τιμημάτων· ἥκετε οὖν εἰς τὴν προεδρίαν ὑμεῖς οἱ χρυσοῖ. ἐοίκασι δ' οὖν, ὦ Ζεῦ, οἱ βάρβαροι μόνοι, ὡς τοὺς γε Ἕλληνας ὁρᾷς ὁποῖοί εἰσι, χαρίεντες μέν, καὶ εὐπροσώπους, καὶ τὴν τέχνην ἐξησκημένοι, λίθινοι δὲ, ἢ χαλκοῖ ὅμως ἄπαντες, ἢ οἵγε πολυτελέστεροι αὐτῶν, ἐλεφαντίνοι, ὀλίγον ὅσον τὸ χρυσοῦν βραχίλλον ἔχοντες, ὡς ὑπεκλεῶσθαι, καὶ ἐπιχάσθαι μόνον, τὰ δὲ ἔνδον, ξύλοι, καὶ ὅτι μυῶν ἀγέλας ὅλας ἐμπολιτευομένας σκέποντες. ἡ Βενδὶς δὲ αὕτη, καὶ ὁ Ἄνουβις ἐκεῖνος, καὶ πρ' αὐτὸν, ὁ Ἄττις, καὶ ὁ Μίθρης, καὶ μετὰ ὅλοι ὁλόχρυσοι, καὶ βαρεῖς, καὶ πολυτίμητοι ὡς ἀληθῶς. ΠΟ. καὶ ποῦ τοῦτο, ὦ Ἑρμῆ, δίκαιον, τὸν κυνοπρόσωπον τοῦτον προκαθίζειν μου τὸν Αἰγύπτιον, καὶ ταῦτα, Ποσειδῶνος ὄντος; ΕΡ. ναί. ἀλλά σε μᾶλλον, ὦ ἐννοσίγαιε, χαλκοῦν ὁ Λύσιππος καὶ πτωχὸν ἐποίησεν, οὐκ ἐχόντων τότε Κορινθίων χρυσόν. σοὶ δὲ ὅλοις μετάλλοις πλουσιώτερός ἐστιν. ἀνέχεσθαι οὖν χρὴ παρεσκευασμένον, καὶ μὴ ἀγανακτεῖν, εἴ τις ῥίνα τηλικαύτην χρυσῆν ἔχων, προτιμήσεταί σου. ΑΦΡΟ. ἀνέχοιτο, ὦ Ἑρμῆ, καὶ μὲ λαβών, ἐν τοῖς προεδρίοις που καθίζειν· χρυσῆ γάρ εἰμι.

his postremò succedant æneiatque lapidei. Verùm in his etiam ipsis Phidiæ, aut Alcamenis, aut Myronis, aut Euphranoris, aut talium cõsimilium artificum gratia præhonorentur. Cæterùm vulgares illi nulla arte nobiles, longè alicubi concluſi in angulum locentur cum silentio, complentes tantùm concionem. MER. Fient ista vt imperas, ac sua quisque vt par est sede dignabitur. Atqui hoc neutiquam promptum aut nosse proclive est, si quis illorum aureus fuerit, ac multitudine talentorum præponderet, opere verò non ita insignis sit, sed priuato penè ac vulgari, & minimè artificioso, si Myronis æneis ac Polycleti, & Phidiæ & Alcamenis lapideis conferatur, quónam locandus sit, si artem præferendam esse putas. IVP. Oportebat quidem ad hunc modum fieri, sed tamen aurum anteferendum est. MER. Intelligo, nempe iubes vt per opulentiores delectu habito, non ex optimatibus electim locentur, atque etiam à pretio. Proinde venite priora sedilia occupaturi vos aurei. Attamen, vt vides Iupiter, soli barbari præsidebunt. Etenim cuiusmodinam Græci sint, animaduertis, pleni quidem venustate ac gratia, neque non vultu honesto & liberali, & quantum ad artificij præstantiam attinet, probè culti & perpoliti, non tamen nisi lapidei aut æneivniuersi: aut qui ex illis maximis sunt ac sumptuosissimis impensis fabricati, elephantini sunt, modicum ab aspersoauro splendorem retinentes, quippe quo tantùm colorati sunt, paulóque facti nitidiores: cæterùm intus sublignei quidem illi, totáque muscarum examina internè conuersantia cooperientes. Porrò autem ipsa Bendis, & Anubis ille, & propter hunc Attis, præterea Mithres, in vniuersum ex solido auro conflati sunt, & graues, & multi re vera pretij. NEP. Et quî hoc tibi iustum videtur Mercuri, vt Ægyptium illum canino rictu deformem, mihi anteferre non verearis, præsertim Neptuno existenti? MER. Rectè dicis: at te quidem ô Neptune Lysippus tantùm fecit æneum & pauperem, quippe Corinthiis tunc aurum non habentibus: hic autem omnibus metallis longè est opulentior. Vides itaque patienter & placatè hoc tibi sufferendum esse, si huic postponaris: neque indignandum est, si is cui tantus nasus est aureus tibi, prælatus fuerit. VENVS. Proinde Mercuri, me quoque assumptam transfer ad Deos aureos qui præsident: sum enim aurea.

ἀπὸ τιμημάτων. hoc est, secundùm census.

MER. Minimè ô Venus, quantũ quidem ego video: sed nisi prorsus hallucinor aut cæcutio, ex lapide candido, ex monte Pentheli exciso, opinor, cùm ita visum esset Praxiteli, Cnidiis Venus facta tradita es. VE. Atqui grauissimum simul ac fide dignissimum testem Homerum tibi producam, sursum ac deorsum suis in rhapsodiis auream Venerem me esse perhibentem. MER. Sed enim ille ipse quoque Apollinem prædiuitem & opulentũ esse affirmat: nihilo secus tamen iam ipsum [1] in extremis sedentem conspicies, à latronibus contumeliosè affectum, atque etiam fidibus citharæ compilatum. Quare & tu contenta esto, æqui bonique consulens si non prorsus in locum seruilem & sordidum detrusa, concioni interesse cogare. [2] COLOSSVS. Quis verò mecum in contentionem descendere audeat, cùm & Solem me esse conspiciatis, & tanta mole spectabilem? Cæterùm si non magno admodum ingenio & artificio Rhodij me sculpere dignati sunt, tamen & alios pari arte ad nostri archetypum sedecim deos aureos formauerunt: quapropter ratione probabili omnium pretiosissimus meritò æstimandus essem. Artis verò atque operis præstantia & nobilitas, tanta pensatur magnitudine. MER. Quid verò facto opus est, ô Iupiter? si quidem & hoc non mediocrem mihi affert iudicandi difficultatem. Etenim cùm ad materiam oculos deflexero, totus quidem æneus est: porrò cùm apud animum meum perpendo ex quot talentis conflatus est, præter [3] hippada quingentos excusurus est modios. IVPIT. Quorsum verò attinebat & hunc interesse concioni, sua magnitudine aliorum paruitatem expositurum contemptui, neque non ob dignam sedem nos perturbaturum? Verumenimuero ô Rhodiorum optime, & si maximè omnibus aureis anteponendus esses, quomodo præsidere possis, nisi cæteri omnes exurgant foras, vt soli tibi ad sedendum locus pateat atque sufficiat, omni spatio vel alteris tantùm natibus occupato? Quocirca rectissimè feceris, si stans concioni intentus fueris, inflexo in cõcilium capite. MER. Ecce rursus altera in discernendo mihi difficultas obiicitur: ærei enim estis vtrique, eiusdémq; artificij, nimirum in Lysippi officina vterque formatus: & quod maximum est, generis nobilitate pares, vtpote Iouis filius Dionysus ille cum Hercule. Vter ergo illorum anteferendus est alteri? siquidẽ de loco pugnant inter se, vt vides. IV. Nimiùm verò cunctamur Mercuri:

Penthele pagus Atticus fuit, ad tribum Antiochidem pertinens, vt Stephan. & Pentheli cus mons ibidem, vbi latomiæ fuere, vt Pausanias in Attic.

1 Inter zeugitas, Græcè quatertia classis Atheniensium erat.

2 Rhodium intellige, de quo Plinius lib. 34. c. 7.

3 Hippas, classis vna erat Atheniensium. Vide Plutarch. in Solone.

ΕΡ. ἀχ ὅσα γε, ὦ Ἀφροδίτη, καὶ μὲ ὁρᾷν, ἀλλ' εἰ μὴ πόῤῥω λῆμῶ, λίθου τ' λευκοῦ Πεντέληθεν, οἶμαι, λιθοτμηθεῖσα, εἶτα δίξαν οὕτω Πραξιτέλ, Ἀφροδίτη γλυφθῆναι, Κνιδίοις πρεσδύσης. ΑΦ. καὶ μὲν ἀξιόπιστόν σοι μάρτυρα τὸν Ὅμηρον παρέξομαι, αἴρω καὶ κάτω τῶν ῥαψῳδιῶν χρυσῆν με τιμᾶν Ἀφροδίτην εἰ λέγοντα. ΕΡ. ἐγὼ δὲ καὶ τὸν Ἀπόλλω ὁ αὐτὸς πολύχρυσον ἔφη εἶ), καὶ πλούσιον· ἀλλὰ νῦν ὄψει κἀκεῖνον ἐν τοῖς ζωγλύπτοις που καθήμενον, ἀπεσφαιωμένον γε ὑπὸ τῶν λῃστῶν, καὶ ὑπὸ τῶν κόλοπας τῆς κιθάρας ἐξεσυλημένον, ὥστε ἀγάπα καὶ σὺ μὴ πόῤῥω ἐν τῷ ἡσυχῇ ἐκκλησιάζουσα. ΚΟΛ. ἐμοὶ δὲ τίς αὖ ἐείσας τολμήσειεν, ἡλίῳ τε ὄντι, καὶ τηλικούτῳ τὸ μέγεθος; εἰ δ' οὖν μὴ ὑπερφυᾶ, μηδ' ὑπερμεγέθη οἱ Ῥόδιοι κατασκευάσασθαί με ἠξίωσαν, ἀπὸ τοῦ ἴσου τελέσματος, ἑκκαίδεκα χρυσοῖς θεοῖς ἐπεποίητο, ὥστε ἀπάλλαγον πολυτελέστερος ἂν νομιζοίμην, καὶ τοσήσειν ἡ τέχνη, καὶ τῆς ἐργασίας τὸ ἀκριβὲς ἐν μεγέθει τοσούτῳ. ΕΡ. τί, ὦ Ζεῦ, χρὴ ποιεῖν; διέχριτον γὰρ ἐμοὶ γοῦν καὶ τοῦτο. εἰ μὲν γὰρ ἐς τὸν ὄλιον ἀποβλέποιμι, χαλκοῦς ἐστιν· εἰ δὲ λογιζοίμην ἀφ' ὁπόσων παλάντων κεχάλκευται, ὑπὲρ τοὺς πεντακοσιομεδίμνους, καὶ τὸν ἵππαδα δ' εἶη. ΖΕ. τί γὰρ ἔδει πρᾶγμα καὶ τοῦτον ἐλέγξοντα τὸν τῶν ἄλλων μικρότητα, καὶ ἐνοχλήσοντα τῇ καθέδρᾳ; πλὴν ἀλλ', ὦ Ῥοδίων ἄριστε, εἰ καὶ ὀπιμάλιστα προσηκόντως εἶ τῶν χρυσῶν, πῶς ἂν καὶ προεδρεύοις, εἰ μὴ δεῖ σοι ἀναστῆναι πρώτῳ, ὡς μόνος καθέζοιο, τὸν πυκνὰ ὄλιον ἀτερᾷ τῶν πυγῶν ὑπολαβών; ὥστ' ἄμεινον ποιήσεις ὀρθοστάδην ἐκκλησιάζων, ὑπεκκυφὼς τῷ σφενδόνῃ. ΕΡ. ἰδοὺ πάλιν ἄλλο δύσλυτον καὶ τοῦτο. χαλκὼ μὲν γὰρ ἀμφοτέρω ἐστὸν, καὶ τέχνης τῆς αὐτῆς, Λυσίππου ἑκάτερον τὸ ἔργον, καὶ ὁ μέγιστον, ὁμοπάτωρ τὰ ἐς γένος, ἅτε δὴ παῖδες ὄντες Διός, ὁ Διόνυσος οὗτοσί, καὶ Ἡρακλῆς. πότερος οὖν αὐτῶν προκαθεδεῖται; φίλονεικοῦσι γὰρ ὡς ὁρᾷς. ΖΕ. διαιτήσομεν, ὦ Ἑρμῆ,

πάλαι

πάλαι δέον ἐκκλησιάζειν· ὥστε νῦν μὴν ἀ- A iamdudum concionatum esse oportuit. Quare in præsens quidem nullo habito discrimine sessum eant promiscuè, vbi cuique visum fuerit: deinceps verò hisce de rebus cogetur deintegro concilium, ac deinde certum habebo qui mihi hac in re ordo constituendus sit. MERC. Sed ô Hercules, quàm pro more solito tumultuantur, cum vociferatione quotidianam illam distributionem efflagitantes, Vbi est nectar? vbi relicta ambrosia? vbi sunt hecatombæ? vbi sacrificia? IVP. Compesce illos Mercuri indicto silentio, vt intelligant cuius gratia accersiti sint, eiusmodi nugis posthabitis. ME. Atqui non omnes Græcam linguam capiunt, Iupiter: ego verò varias linguas minimè sonare calleo, vt Scythis & Persis & Thracibus ac Celtis intelligibilia prædicem. Consultius itaque factu opinor, si manu signo dato, silentium imposuero. IVP. Quin ergo facis? MER. Euge, Pythagoricis taciturniores tibi facti sunt: itaque iam tempus est concionandi. Vides vt omnes oculos in te coniectos habeant, cupidè atque desideranter expectantes quidnam dicturus sis? IVP. At quod ego patior, Mercuri, cur tibi exponere verear, filio existenti meo? Haud tibi obscurũ esse reor, quàm impendiò audax ego semper & magniloquus in concionibus esse soleam. MERC. Satis *Iliad.8.* compertè noui, ac profectò magno metu consternatus eram, concionantem te audiens, maximè verò quando minabare te terram ex ipsis fundamentis euulsam, & pontum vnà cum diis sursum tracturum aurea illa catena ex alto demissa. IV. Atqui nunc ô fili, nescio quomodo, siue præ magnitudine periculorum impendentium, siue præ multitudine præsentium (conuentus enim, vt vides, est frequentissimus) animus confusa mente mihi penitus obstupuit, planéque subtrepidat, & lingua constricta esse videtur. Et quod omnium est absurdissimum, orationis quoque multum diúque meditatæ proœmium mihi excidit, quod adornaueram, vt exordio erga illos vterer bellissimo atque luculentissimo. MER. Perdidisti omnia ô Iupiter, cæterùm illi tuo silentio in suspicionem venient, ac grande aliquod malum se audituros expectabunt, cuius gratia tu ita lentè & cunctanter ad dicendum progrederis. IVPITER. Vis ergo Mercuri, Homericum illud proœmium illis occinam? MERCVRIVS. Qualénam? IVPITER. *O superi dictis animos attendite nostris.*

ναμιξ καθιζόντων, ἔνθα αὖ ἕκαστος ἐθέλῃ, εἰσαῦθις δὲ ἀποδοθήσεται περὶ τούτων ἐκκλησία· κἀγὼ εἴσομαι τότε ἐῶ τινα χρὴ ποιήσασθαι τὴν πάξιν ἐπ' αὐτοῖς. ΕΡΜ. Ἀλλ', Ἡράκλεις, ὡς θορυβοῦσι τὰ κοινὰ, καὶ τὰ καθ' ἡμέραν τοῦτα βοῶντες ἀφόρμους, ποῦ ὁ νέκταρ, καὶ ἡ ἀμβροσία ἐπέλιπε; ποῦ αἱ ἑκατόμβαι; κοινὰς τὰς θυσίας; ΖΕ. κατασιώπησον αὐτοὺς, ὦ Ἑρμῆ, ὡς μάθωσιν ὅτου ἕνεκα ξυνελέγησθε, καὶ λήρους τούτους ἀφέντες. ΕΡ. ὐχ ἅπαντες, ὦ Ζεῦ, τὴν Ἑλλήνων στωμύλλουσιν. ἐγὼ δὲ, ὅ πολύγλωσσός εἰμι, ὥστε καὶ Σκύθαις, καὶ Πέρσαις, καὶ Θραξὶ, & Κελτοῖς συνετὰ κηρύττειν. ἄμεινον οὖν, οἶμαι, τῇ χειρὶ σημήνῃ, καὶ σιωπᾶν κελεύεσθαι σιωπᾶν. ΖΕ. οὕτω ποίει. ΕΡ. ἴθι, ἀφωνότεροι γεγένηνταί σοι τῶν σοφιστῶν. ὥστε ὥρα δημηγορεῖν· ὁρᾷς, πάλαι πρὸς σὲ ἀποβλέποντες, προμηνύοντες ὅ, τι καὶ ἐρεῖς. ΖΕ. ἀλλ' ὅ γε πέπονθα, ὦ Ἑρμῆ, οὐκ οἶδ' ὅπως ἀναπέπαμαι πρὸς σὲ εἰπεῖν υἱὸν ὄντα, οἷα ὅπως θαρραλέος εἰμὶ, καὶ μεγαληγορεῖν ἐν ταῖς ἐκκλησίαις εἰῶ; ΕΡ. οἶδα, καὶ ἐδεδίειν γε ἀκούων σου δημηγορουντος. καὶ μάλιστα ὁπότε μὴ πείλῃς αἴασασθαι ἐκ βάθρων τὴν γῆν, καὶ τὴν θάλασσαν, αὖθις θεοῖς, τὴν σφέων ἐκείνην τὴν χρυσῆν καθεῖς. ΖΕ. ἀλλὰ νῦν, ὦ τέκνον, οὐκ οἶδα, εἴτε ὑπὸ μεγέθους τῶν ἐφεστώτων δεινῶν, εἴτε καὶ ὑπὸ πλήθους τῶν παρόντων (πολυθεωτάτη γάρ ὡς ὁρᾷς ἡ ἐκκλησία) δεδιττάφραγμαι τὴν γνώμην, καὶ ὑπόθορυβός εἰμι, καὶ ἡ γλῶττά μοι πεπεδημένη ἔοικε· ὃ δὲ ἀποπώτατον ἁπάντων, ἐπιλέλησμαι ὃ προοίμιον ἁπάντων τῶν λόγων, ὃ προδιασκευασάμην, ὡς δὴ προσποτάτη μοι ἡ ἀρχὴ γένοιτο πρὸς αὐτούς. ΕΡ. ἀπολώλεκας, ὦ Ζεῦ, πάντα, οἱ δὲ, ὑπὸ θόρυβοι τὴν σιωπὴν, καί τι ὑφήμενα κακὸν ἀκούσεσθαι προσδοκῶσιν, ἐφ' ὅτῳ σὺ διαμέλλεις. ΖΕ. βούλει γοῦν, ὦ Ἑρμῆ, ὃ Ὁμηρικὸν ἐκεῖνο προοίμιον ἀναρραψάσω πρὸς αὐτούς; ΕΡ. ὃ ποῖον; ΖΕ. Κέκλυτέ μευ πάντες γε θεοὶ, πᾶσαί γε θεαιναι.

MERC. Apage: iam enim abundè satis ista sub initium nobis per contumeliam inculcasti. Veruntamen, si consultum videtur, versiculorum odiosam difficultatem missam facito: cæterùm vnam aliquam ex Demosthenis orationibus aduersus Philippum habitis, quæcunque argumento tuo appositissima videbitur, desume, pauca quædam immutans. Facies hoc multorum rhetorum exemplo, quibus idem facere nunc solenne est.

IVPITER. Rectè sanè dicis, consarcinatam quandam rhetoricam, neque non promptam, & facilem, perplexis & animo hęsitantibus. Proinde facto aliquando principio exordiar. Pro magna pecuniarum copia, ô viri Dei, vos electuros opinor, si palam vobis fieret, quid tandem illud sit, cuius gratia in hunc cœtum estis accersiti. Quod cùm ita sit, consentaneum est vt me dicentem attentis audiatis animis. Porrò ô Dij, præsens quidem tempus emissa voce propemodum loquitur, instantibus periculis omni conatu ac studio nobis occurrendum esse. Nos autem ad hæc summa ope prouidenda parum solicitè affecti videmur. Iam verò quoniam Demosthenis subsidiaria verba me deficiunt, hæc ipsa vobis manifestiùs declarare statui, propter quæ perturbatus animo, conuocata concione concilium coëgerim. Heri enim, vt nemini vestrûm obscurum esse opinor, cùm Mnesitheus nauclerus ob seruatam ex vndis nauem, quę ad Capharei scopulos fermè illisa periisset, sacra persoluisset, accepti epulis in Piræo conuiuium agitabamus, quotquot nostrûm à Mnesitheo vocati eramus ad sacrificium. Deinde oblatis libaminibus, vos alius aliò, quò cuiusque ferebat animus, secessistis: porrò autem ego (necdum enim profunda erat vespera) in vrbem regressus sum, vt tempore pomeridiano otiosus ab animo deambularem in Ceramico: simul mecum sedula agitatione Mnesithei tenue ac frugale, ne dicam sordidum, conuiuium perpendebam, qui cùm sedecim Deos epulis acciperet, solummodo gallum sacrificauit, senem quidem illum, ac iam muco & pituita laborantem. Thuris præterea grana quatuor iam prorsus putrida, adeò vt prunis iniecta statim extinguerentur, vt neque summas nares emergente fumo contingerent; præcipuè verò cùm totas hecatombas amplè & liberaliter polliceretur, iam naui appropinquante scopulis certo inclusa periculo. Interea dum hæc mecum voluerem in animo, ad porticum Variam progrediendo delabor:

Ex prima Olynthia ca.

ΕΡΜ. ἄπαγε, ἱκανὰ καὶ ταῦτα ἡμᾶς πεπρώνηται σοι τὰ παρόντα. πλὴν εἰ δοκεῖ, ὃ μὲν φορτικὸν τῶν μέτρων, ἄφες· σὺ δέ, τὴν Δημοσθένους δημηγορικὴν τὴν κατὰ Φιλίππου λαβὼν τινα αὐτῶν ἐθέλοις, σκώμμα, ὀλίγα ἐναλλάξας. ὅτω γὰρ οἱ πολλοὶ νῦν ῥήτορες ποιοῦσιν. ΖΕΥΣ. εὖ λέγεις, σαυτομόν τινα ῥητορείαν, καὶ ῥαδιουργίαν ταύτην ἔχειν τοῖς ἀπορουμένοις. ἄρξομαι δ' οὖν ποτε· Ἀντὶ πολλῶν αὖ, ὦ ἄνδρες θεοί, χρημάτων, ἡμᾶς ἑλέσθαι νομίζω, εἰ φανερὸν γένοιτο ὑμῖν, ὅ,τι δήποτε ἄρα τοῦτό ἐστιν, ἐφ' ὅτῳ νῦν συνελέγητε. ὅτε γοῦν τοῦτ' οὕτως ἔχει, παρεσκεύασται παθύμως ἀκροᾶσθαί μου λέγοντος. ὁ μὲν οὖν πρὼν καιρὸς, ὦ θεοὶ, μονονουχὶ λέγει, φωνὴν ἀφιεὶς, ὅτι τῶν παρόντων ἐρρωμένως ἀντιληπτέον ἡμῖν ἐστιν· ἡμεῖς δὲ, πάνυ ὀλιγώρως ἔχειν δοκοῦμέν μοι πρὸς αὐτά. βούλομαι δὲ ἤδη, καὶ γὰρ ὅτι λείπει ὁ Δημοσθένης, αὐτὰ ὑμῖν δηλῶσαι σαφῶς, ἐφ' οἷς ἀθροισθείς, συνήγαγον τὴν ἐκκλησίαν. χθὲς γάρ, ὡς ἴστε, Μνησιθέου τοῦ ναυκλήρου σώσαντος τὰ σωτήρια ὅτι τῇ νηὶ ὀλίγου δεῖν ἀπολουμένῃ πρὸς τὸν Καφηρέα, εἰστιώμεθα ἐν Πειραιεῖ, ὁπόσους ἡμῶν ὁ Μνησίθεος ὅτι τὴν θυσίαν ἐκάλεσεν. εἶτα μετὰ ταῦτα σπουδὰς, ὑμεῖς μὲν ἄλλος ἄλλῃ ἐτράπεσθε, ὡς ἑκάστῳ ἔδοξεν. ἐγὼ δὲ (οὐδέπω γὰρ πάνυ ὀψὲ ἦν) ἀπῆλθον εἰς ὃ ἄστυ, ὡς περιπατήσαιμι ὃ δειλινὸν ἐν Κεραμεικῷ, σπουδῆς ἅμα τῆς Μνησιθέου τὴν μικρολογίαν· ὃς ἑκκαίδεκα θεοὺς ἑστιῶν, ἀλεκτρυόνα μόνον κατέθυσε, γέροντα κἀκεῖνον, ἤδη καὶ κορυζῶντα, καὶ λιβανωτοῦ χόνδρους τέτταρας, οὓς μάλα βύρσωτοῦ χόνδρους τέτταρας, οὓς μάλα βυρσωτῶς, ὡς αὐτίκα ἀποσβεσθησομένους τῷ ἀθροισμῷ, μηδὲ ὅσον ἄκρα τῆς ῥινὸς ὀσφραίνεσθαι τοῦ καπνοῦ δυναμένους. καὶ ταῦτα, ἑκατόμβας ὅλας ὑποθυόμενος, ὁπότε ἡ ναῦς ἤδη προσεφέρετο τῷ σκοπέλῳ, καὶ ἐντὸς ἦν τῶν ἑρμάτων. ἐπεὶ δὲ ταῦτα ἐνόουν, γίγνομαι κατὰ τὴν Ποικίλην,

ὁρῶ πλῆθος ἀνθρώπων πάμπολυ συνεχὲς· οἱ μὲν, ἔνδον ἐν αὐτῇ τῇ στοᾷ, πολλοὶ δὲ καὶ ἐν τῷ ὑπαίθρῳ, καί τινας βοῶντας, καὶ διαπτεινομένους ὑπὲρ τῶν ἀκουστῶν καὶ ἀθλίους· εἰκάσας οὖν ὅπερ ἦν, φιλοσόφους τοὺς ἐρισθένεις τούτων, ἐβουλήθην ἐπιστὰς, ἀκοῦσαι αὐτῶν ὅ,τι καὶ λέγοιεν. καὶ ἔτυχον γὰρ νεφέλιον τὸν παχεῖαν περιβεβληκώς, χρησάμενος ἐμαυτὸν εἰς τὸν ἐκείνων τρόπον· καὶ τὸν πώγωνα ὑπασπασάμενος, ὡς μάλα ἐοικεν φιλοσόφῳ· καὶ δὴ παρεγκωνισάμενος τοῖς πολλοῖς, εἰσέρχομαι ἀγνοούμενος ὅστις εἴην. ἀνείρκω δὲ τὸν Ἐπιχείρφον Δάμιν, τὸν ὑπερφυῶς, καὶ Τιμοκλέα τὸν Στωϊκὸν, ἀνδρῶν βέλτιστον, ἐκ μάλα πολὺ ἐρίζοντας. ὁ μὲν Τιμοκλῆς, καὶ ἱδρὼς, καὶ τῷ φωνῷ ἤδη ἐξέκοπτο ὑπὸ τῆς βοῆς· ὁ Δάμις δὲ, ὃ Σαρδάνιον ὑπογελῶν, ἐπὶ μᾶλλον πρόσκωπτε τὸν Τιμοκλέα. ἐμοὶ δὲ ἄρα ταῦτ' ἡμῶν ὁ πᾶς λόγος αὐτοῖς. ὁ μὲν γὰρ κατάρατος Δάμις, ὅτε ταῦτα ἡμᾶς ἔφασκε τῶν ἀνθρώπων, ὅτε ὑπισχνεῖτο τὰ γιγνόμενα πρὸ αὐτοῖς, οὐδὲν ἄλλο, ἢ μηδὲ ὅλως ἡμᾶς εἶναι λέγων. τοῦτο γὰρ αὐτῷ δὴ λαθὼν ὁ λόγος ἐδιώκατο, καὶ ἦσαν τινες, οἳ ἐπῄνουν αὐτόν. ὁ δ' ἕτερος τὰ ἡμέτερα ὁ Τιμοκλῆς ἐφρόνει, καὶ ὑπεμάχετο, ὑπ' ἀγανακτῶν, καὶ πάντα τρόπον συνηγωνίζετο, τῷ ὑπερμέλειαν ἡμῶν ἐπαινῶν, καὶ διεξιὼν, ὡς ἐν κόσμῳ τε, καὶ τάξει τῇ προσηκούσῃ ἐξηρτύμεθα, καὶ ἁρμοττόντως ἕκαστα. καὶ εἶχε μέν τινας καὶ αὐτὸς τοῖς ἐπαινοῦσιν. πλέον, ἐκλιμπάνει γὰρ ἤδη, καὶ πονήρως ἐφθέγγετο, ὡς ὁ πλῆθος εἰς τὸν Δάμιν ἀπέβλεπε. συνεὶς δὲ ἐγὼ ὁ κινδυνεύομενον, τῷ νύκτα ἐπελθοῦσα προεκρῖναι, ἀφεῖναι τῷ συνουσίαν. ἀπῆλθον οὖν, εἰς τὴν ὑστεραίαν συνελεύσεσθαι εἰς τέλος ἐπεξελεύσεσθαι ὁ σκέμμα, κἀγὼ παρομαρτῶν τοῖς πολλοῖς, ἐπήκουον μεταξὺ ἀπιόντων· οἱ καὶ δὴ περὶ αὐτοῖς, ἐπαινούντων τὰ τοῦ Δάμιδος, καὶ ἤδη πολὺ αἰσθυμούντων τὰ ἐκείνου.

A vbi consistens, ex improuiso inusitatam hominum multitudinem conspicio, partim quidem illorum intra porticum, partim verò ipso sub Ioue: insuper nonnullos vociferantes, ac mira peruicacitate disceptantes, inque sedibus considentes. Tandem verò rem ipsam facilè coniectura assequutus, nempe Philosophos esse ex contentiosis illis & rixosis, volui propiùs admoto gressu, exploratiùs intelligere quidnam illud esset cuius gratia inter sese tantopere digladiarentur. Ac me illico nube ex crassioribus illis circũuolutum, illorum habitu exornaui: prolixáque barba attracta, per omnia non B ineptè philosopho simile turbæ memet immisi. Multis verò qui mihi obsistebant, cubito è via protrusis, ingredior, omnibus ignorantibus quis essem. Cæterùm intra turbam iam consistens, offendo Damin illum Epicureum, hominem perditissimum, ac Timoclea Stoicum, virorum longè optimum, pertinacissimè disceptantes. Itaque Timocles largo sudore perfluens, præ nimio clamore iam penè vocem amiserat: Damis verò risu Sardonio diffluens, magis ac magis Timoclea exasperabat. Porrò omnis illorum sermo de nobis habe- C batur. Etenim execrandus ille Damis, humanarum rerum nihil à nobis prouideri affirmabat, neque eorum quæ in terris fierent, quicquam nobis curæ esse: breuiter, nihil aliud quàm in vniuersum nos non esse. Tantà vi comprobandi eius valuit oratio, erántque nonnulli qui laudarent illum. Alter verò, nempe Timocles, nostra optimè sentiens propugnabat, indignabatúrque, ac omnibus modis hostem pugnis inuadens lacessebat, curam & sedulitatem nostram collaudans, ac planum faciens cùm ex mundo, tum omnium rerum D conuenienti ordine, Deos esse: quódque per nos ordinatim disponerentur singula. Nec defuerunt quibus & ille fuit admirationi, eius orationem non improbantibus. Verùm iam extremè defessus erat, ac grauiter & laboriosè loquebatur. Vniuersa autem turba in Damin coniectos habebat oculos. Cæterùm cùm ego Deorum existimationem periclitantem animaduerterem, iussi noctem ocyus circumfusam conuentum dissoluere. Abierunt ergo ex composito vt die postero inchoatam de diis disputationem ad finem deducerent. Inde ego multis me domum abeuntibus comitem adiungens, inter eundum audiebam, Damidis verba certatim in cœlum ferri, atque à pluribus supra modum probari.

Præstò tamen aderant etiam qui dicerent nihil esse præiudicandum, sed expectandum si quid in crastinum ipse quoque Timocles dicturus esset. Hæc fermè sunt quorum gratia vos conuocari iussi. Non modica verò sunt hæc ô Dij, si ratione diligentiùs inita consideraueritis omnem nostrum cultum, omnem gloriam nostram ac prouentum ipsos esse homines. Porrò autem illi si persuasi in eam cogitationē discesserint, aut omnino deos non esse, aut si sint, res tamen humanas nulla illorum administrari prouidentia: periculum est ne omnia nobis in terris negentur sacrificia, subtrahantur munera, cultus intercipiantur, ac nequicquā sublimes in cœlo collocati cum fame conflictemur, diebus festis & solennitatibus, & certaminibus, & sacris, & ludis nocturnis & pompis orbati. Super tantis itaque rebus in præsentia quidem æquum esse opinor vt omnes collatis cōsiliis accuratè perpendamus si quam imminentibus periculis salutem inuenire queamus. Tum qua potissimùm ratione adiutus Timocles potiatur victoria, ac veriora dixisse videatur; Damis verò cōuictus atque confusus, auditoribus risui exponatur. Cæterùm ego Timocli non admodum confido, quasi per omnia destitutus auxilio victurus esset, nisi nonnihil opis per nos illi allatum fuerit. Facito Mercuri præconium quod lege fieri cautum est, vt surgentes consulant. MERCVR. Audi, ac silentio linguam cohibe, ne turba. Quem ex Diis maioribus animus ad concionandum impellit, quibus consentaneum est? Quid ergo rei est? Nemo surgit in medium, sed cuncti ora tenetis, fortasse earum rerum magnitudine, quæ expositæ sunt, obstupefacti. MOMVS. *At vos sic muti tellus fiatis & vnda.* Ego verò si mihi cum quadam dicendi libertate copia fandi concessa fuerit, permulta haberem ô Iupiter quæ impræsentiarum conferrem in medium. IVPIT. Confidenter dic ô Mome, atque interrito animo. Vidêre enim vtile quiddam ad rem præsentem liberè proloquuturus. MOM. Proinde ô Dei agite cuncti, attentissimis estote animis. Ego enim iam olim admodum expectabam in eam difficultatem res nostras delapsuras, ac multos eiusmodi Sophistas nobis suppullulaturos iamdudum prospexi animo, à nobis ipsis tam abominandæ atque inauditæ audaciæ caussam suscipientes. Et sanè per æquitatem indignum facinus est eam ob rem irasci Epicuro, aut eius assectis, eiúsque disciplinæ successoribus, si talia de nobis suspicati sunt.

A ἦτην δὲ καὶ οἱ μὴ ἀξιοῦντες προκατεγνωκέναι τῶν ἀκουστέων, ἀλλὰ προσμένειν, εἴπερ καὶ ὁ Τιμοκλῆς ἄμεινον ἐρεῖ. ταῦτ' ἔστιν ἐφ' οἷς ὑμᾶς συνεκάλεσα, οὐ μικρά, ὦ θεοί, εἰ λογίζεσθε ὡς ἡ πᾶσα μὲν ἡμῖν τιμή, καὶ δόξα, καὶ πρόσοδος, οἱ ἄνθρωποί εἰσιν. εἰσὶ οὗτοι πειθεῖεν ἢ μηδὲ ὅλως θεοὺς εἶναι, ἢ ὄντας, ἀπρονοήτους εἶναι σφῶν αὐτῶν, ἄθυτα, καὶ ἀγέραστα, καὶ ἄτιμα ἡμῖν ἔσεσθαι τὰ ἐπὶ γῆς, καὶ μάτην ἐν οὐρανῷ καθεδούμεθα, λιμῷ ἐχόμενοι, ἑορτῶν ἐκείνων, καὶ πανηγύρεων, καὶ ἀγώνων, καὶ θυσιῶν, καὶ πανυχίδων, καὶ πομπῶν στερούμενοι. ὡς οὖν ὑπὲρ τηλικούτων φημὶ δεῖν ἀπάντων ὁπινοῆσαί τι σωτήριον τοῖς παροῦσι, καὶ ἀφ' ὅτου κρατήσῃ μᾶλλον ὁ Τιμοκλῆς, ᾗ δόξῃ ἀληθέστερα λέγειν. ὁ Δάμις δὲ, καταγελασθήσεται παρὰ τῶν ἀκουόντων· ὡς ἔγωγε οὐ πάνυ τῷ Τιμοκλεῖ πέποιθα, ὡς κρατήσῃ καθ' ἑαυτόν, ἐὰν μὴ καὶ τὰ παρ' ἡμῶν αὐτῷ προσγένηται. κήρυττε, ὦ Ἑρμῆ, ὃ κήρυγμα ὃ ἐκ τοῦ νόμου, ὡς αἰσχόμενοι συμβουλεύσειεν. ΕΡΜ. ἄγουε, σίγα, μὴ πάρεστε, τίς ἀγορεύειν βούλεται τῶν τελείων θεῶν, οἷς ἔξεστι; τί τοῦτο, σεσῆς ἐώσατε, ἀλλ' ἡσυχάζετε, πρὸς δὲ μέγεθος τῶν ἠγελημένων ἐκπεπληγμένοι; ΜΩΜ.

Ἀλλ' ἡμεῖς μὲν ἄπαντες ὕδωρ καὶ γαῖα γένοισθε. ἐγὼ δὲ, εἴγέ μοι μετὰ παῤῥησίας λέγειν δοθείη, πολλὰ ἂν, ὦ Ζεῦ, ἔχοιμι εἰπεῖν. ΖΕΥΣ. λέγε, ὦ Μῶμε, πάνυ θαῤῥῶν. δῆλος γὰρ εἶ ὅτι τὸ συμφέρον τι παῤῥησιαζόμενος. ΜΩ. σκοπῶ ἀκούετε, ὦ θεοὶ πάντες, τά γε ἀπὸ καρδίας, φασὶν, ἐγὼ γὰρ καὶ πάνυ προσδοκῶν ἐς τὸ δὲ ἀμηχανίας προσήσεσθαι τὰ ἡμέτερα, καὶ πολλοὺς τοιούτους ἀναφυήσεσθαι ἡμῖν σοφιστὰς, παῤῥησίᾳ αὐτῷ τινὶ αἰτίαν τῆς τόλμης λαμβάνοντας. καὶ, μὰ τὸν Θέμιν, οὔτε τῷ Ἐπικούρῳ ἄξιον ὀργίζεσθαι, οὔτε τοῖς ὁμιλητοῖς αὐτοῦ, ἢ διαδόχοις τῶν δογμάτων, εἰ τοιαῦτα περὶ ἡμῶν ὑπειλήφασιν.

B

C

D

ἢ τί γὰρ αὐτοὺς ἀξιώσεταί τις αὖ φρονεῖν, ὁπόταν ὁρῶσι τοσαύτην ἐν τῷ βίῳ τὴν παραχυτὴν; καὶ τοὺς μὲν χρηστοὺς αὐτῶν, ἀμελουμένους, ἐν πενίᾳ, καὶ νόσοις, καὶ δουλείᾳ καταφθειρομένους· πανοπονήρους δὲ καὶ μιαροὺς ἀνθρώπους τετιμωμένους, καὶ ὑπερπλουτοῦντας, καὶ ὑπερτέρους τῶν κρειττόνων, καὶ τοὺς ἱεροσύλους καὶ κολαζομένους, ἀλλὰ διαλανθάνοντας· ἀνασκολοπιζομένους δὲ, καὶ τυμπανιζομένους ἐνίοτε τοὺς οὐδὲν ἀδικοῦντας; εἰκότως πάνυ ταῦτα ὁρῶντες, ὅτι διαφρονοῦνται παρ' ἡμῖν, ὡς οὐδὲν ὅλως ὄντων, καὶ μάλιστα ὅταν ἀκούωσι τῶν χρησμῶν λεγόντων,

Ὡς Δημαρέτου τὸν Ἄλιον, μεγάλην ἀρχὴν καταλύσει. οὐ μόνοι διηλοῦσιν, εἴτε τὸν αὐτὸν, εἴτε τὸν τῶν πολεμίων· καὶ πάλιν,

Ὦ θεία Σαλαμὶς, ἀπολεῖς δὲ σὺ τέκνα γυναικῶν. καὶ Πέρσαι γάρ, οἶμαι, καὶ Ἕλληνες, γυναικῶν τέκνα ἦσαν. ὅτε μὲν γὰρ πάλιν τῶν ῥαψῳδῶν ἀκούσεσιν ὅτι καὶ ἐρῶμεν, καὶ πτοώμεθα, καὶ δουλούμεθα, καὶ δεσμούμεθα, καὶ σασιάζομεν, καὶ μυρία ὅσα τοιαῦτα ἐγκλήματα ἔχομεν, καὶ ταῦτα, μακάριοι καὶ ἄφθαρτοι ἀξιούμενοι εἶναι, τί ἄλλο ἢ δικαίως καταγελῶσι, καὶ οὐδενὶ λόγῳ πίστεως τὰ ἡμέτερα; ἡμεῖς δὲ ἀγανακτοῦμεν, εἴ τινες ἀθεώτατοι ὄντες, καὶ πολλοῦ ἀξιόπιστοι, διελέγχοιεν ταῦτα, καὶ τὸν τοιοῦτον ἡμῶν προδοθῶσι, δέον ἀγαπᾶν εἴ τινες ἡμῖν ἔτι θύουσι, τοιαῦτα ἐξαμαρτάνουσι. καί μοι ἐνταῦθα, ὦ Ζεῦ (μόνοι γὰρ ἐσμὲν, καὶ οὐδεὶς ἀθεώτερος παρεστὶν ἐν τῇ συλλόγῳ ἔξω Ἡρακλέους, καὶ Διονύσου, καὶ Γανυμήδους, καὶ Ἀσκληπιοῦ, τῶν παρεγγράπτων τούτων) ἀπόκρινάι μοι μετ' ἀληθείας, εἴ ποτέ σοι ἐμέλησεν ἐς τοσοῦτον τῶν ἐν τῇ γῇ, ὡς ὀργισθῆναι εἴ τινες αὐτῶν οἱ φαῦλοι, ἢ εἴ τινες οἱ χρηστοί εἰσιν· ἀλλ' οὐκ ἂν εἴποις. εἰ γοῦν μὴ ὁ Θησεὺς ἐκ Τροιζῶνος εἰς Ἀθήνας ἰὼν, ἐδολοφόνησεν ἐξένους τοὺς κακούργους, ὅσον ἐπὶ σοὶ τῇ σῇ προνοίᾳ, οὐδὲν ἂν ἐκώλυε ζῆν ἐπιτυφλίττας τὸ τὸ ὁδῷ βαδιζόντων σφαγὰς, τὸν Σκείρωνα, καὶ τὸν Πιτυοκάμπτην,

A Quam enim æquam opinionem de nobis illis habendam esse contendat quispiam, quando tantam omnium rerum perturbationem in vita videant? Bonos quidem ex illis, vt quisque agit vitam maximè inculpatam, potissimùm negligi, paupertate, morbis, ac iugo seruili indignissimè afflictos opprimi: cæterùm homines facinorosos, nefariis sceleribus contaminatissimos, honore & dignitate priores esse, diuitiis extructissimis affluere, melioribus imperitare? Quinetiam sacrilegos nullis suppliciis mulctari, verùm concessa impunitate tutò latêre: in crucem verò subigi, ac variis modis pulsari eos qui nihil mali sunt commeriti per iniustitiam delinquentes? Hæc itaque cùm videant, iure optimo talem de nobis opinionem obtinent, nihil prorsus nos esse. Maximè verò quando oracula prædicentia audierint, quale est illud,

B Traiecto Hale maximum subuertes imperium. haudquaquam planè manifestantia, num suum ipsius, an hostium imperium subuersurus sit. Et iterum, *Herodotus lib.1.*

Vxorum Salamis charissima pignora perdes. *Ibid.lib.7.*

C Etenim & Persæ, vt opinor, & Græci iuxtà è mulieribus editi sunt. Cęterùm auditis etiam rhapsodis illis, quòd & amori operam demus, quòd vulneremur & seruiamus, quòd vinculis constringamur, quòd motis seditionibus dissideamus, atque id genus innumeris aliis rebus satis ridiculè simus impliciti, præsertim cùm beati atque immortales esse contendamus: quid verò aliud perinde quàm riderent, facerent, ne flocci quidem nostram diuinitatem æstimantes? Nos porrò indignè ferimus si qui sunt homines nō prorsus vecordes, & mentis inopes, qui ista differunt, ac omnem nobis prouidentiam extorquent è manibus: cùm potiùs contentos nos esse oporteat, si nobis etiamdum nonnulli sacra facerent, talia flagitiosè delinquentibus. Ac mihi hoc loco, ô Iupiter (soli enim sumus, nec vllus hominum in hoc cœtu præstò est, extra vnum Herculem ac Dionysum & Ganymedem & Æsculapium, qui nothi sunt, & Dij ascriptitij) cum veritate respondè, quando verò in tantum res humanæ tibi curæ fuere, vt habita ratione perpendisses quînam illorum praui & mali, aut iusti ac boni essent? Haudquaquam verò in hanc curam vnquam te incubuisse dixeris. Itaque nisi Theseus ex Trœzene Athenas profectus, iugulasset in itinere maleficos, sanè quantum ad te & prouidentiam tuam attinet, nihil obstaret quominus viuerent & Scyron & Pityocāptes,

& Cercyon, aliique innumeri parricidiis & latrocinio viatoribus negotium valde securi facessentes. Ac nisi Euristeus homo cùm iustus, tum multùm prouidens, singulari humanitate impulsus, singulis apud quosque diligenter exploratis, hunc famulum suum emisisset, hominẽ manu promptum, factísque strenuum, & ad obeunda pericula ac labores suscipiendos interritum, nunquam tibi ô Iupiter Lernæa Hydra in mentem venisset, nunquã aues Stymphalides curæ fuissent, multo minùs equi Threicij. Quando verò Centaurorum contumelioſæ temulentię memor fuisses vnquam? Atqui, si verum proferendum est, tantùm compressis manibus in Olympo desidemus, tantùm hoc inconniuenter obseruantes, si quis litet atque sacrificet, ac circa aras incẽso thure vaporet. Porrò autem res cæteræ temere iuxta fluxum feruntur, vt quisque illas fortuitò attraxerit. Itaque meritis nostris digna ac iusta patimur, atque etiam ampliùs patiemur, vbi homines post pusillum suspicientes animaduerterint nihil se vtilitatis consequi, tametsi nobis sedula pietate sacrificarint, & oblatis libaminibus litauerint. Deinde breui videbis, ab ipsis Epicureis nos rideri contemptissimè, haberi pro abiectissimis, Metrodoros verò & Damidas suis disputationibus inualescere, propugnatores autem nostros ab illis iugulari. Quare nostrarum erat partium, his rebus finem imponere, ac periculis emergentibus mederi, illisque summa ope obniti, quorum opera hæc eò perducta sunt. Equidem quod ad me attinet, non valde periclitabor si despectus ero. Neque enim olim in eorum censebar numero, quibus honos habebatur, rebus vestris adhuc stantibus & florentibus, vobísque oblato sacrificio fruentibus. IVPITER. Enimvero hunc ô cœlites delirantem & nugantem missum faciamus, semper aliàs quoque asperum obiurgatorem agentem. Est enim, vt præclarè dixit admirandus ille Demosthenes, criminari & insectari, atque etiã obiurgare, cuiuis volenti promptum ac facile. Cæterùm demonstrare qua ratione rebus præsentibus commodissimè succurratur, profectò consultoris officium est non nisi impensè cordati. Quod quidem vos alios sedulò facturos etiam hoc tacente constantissimè persuasum habeo. NEP. Ego quidem aliàs, quod vobis obscurum non est, sub vndis dego, & in profundo marinæ Reip. procurationem obiens, pro virili quoad eius fieri potest, nauigantes seruo, puppésque sursum ac deorsum magna cura deduco, neque non violentam ventorum rabiem mollio atque demulceo:

A καὶ Κερκύονα, καὶ τοὺς ἄλλους. ἢ εἴγε μὴ ὁ Εὐρυσθεὺς, ἀνὴρ δίκαιος, καὶ σωφρονιστικὸς, καὶ φιλανθρωπίας ἁπανθρωπάμενος τὰ πρὸ ἑκάστοις, ἐξέπεμψε τουτονὶ τὸν οἰκέτην αὐτοῦ, ἐργατικὸν ἀνθρωπον, καὶ πρόθυμον εἰς τοὺς πόνους, ὦ Ζεῦ, σὺ ὀλίγον ἐφρόντισας ἂν τῆς Ὕδρας, καὶ τῶν ἐν Στυμφάλῳ ὀρνέων, καὶ ἵππων τῶν Θρᾳκικῶν, καὶ τῆς Κενταύρων ὕβρεως, καὶ προνοίας. ἀλλ' εἰ χρὴ παλιλλογῆσαι λέγειν, καθήμεθα, τὸ μόνον ὑποπτερωῶτες, εἴ τις θύοι, καὶ κνίσαις πρὸς τοὺς βωμούς. τὰ δ' ἄλλα κατὰ ῥοῦν φέρεται,
B ὡς αὐτύχοι ἕκαστον. διὸ ἀσυρόμενα. τοιγαροῦν εἰκότα νῦν πάρεμμι, καὶ ἔτι πεισόμεθα, ἐπειδὴ κατ' ὀλίγον οἱ ἄνθρωποι ἀνακύπτοντες, βυείσκουσιν οὐδὲν ὄφελος αὐτοῖς ὄν, εἰ θύοιεν ἡμῖν, καὶ τὰς κοινὰς πέμποιεν. εἶτ' ἐν βραχεῖ ὄψει καταγελωμένους μὲν τοὺς Ἐπικούρους, καὶ Μητροδώρους, καὶ Δαμίδας, κατατρυφωμένους δὲ, καὶ ἀποσφαττομένους ὑπ' αὐτῶν, τοὺς ἡμετέρους σωτῆρας, ὥστε ἡμέτερον ἂν εἴη παύειν, καὶ ἰᾶσθαι τὰ τοιαῦτα, τῶν καὶ ἐς τὸ δὲ αὐτὰ πραγόντων. Μῶμος δὲ οὐ μέγας ὁ κίνδυνος,
C εἰ ἄτιμοι ἔσομαι, οὐδὲ γὰρ πάλαι τῶν τιμωμένων ἦν, ὑμῶν ἔτ' εὐτυχούντων, καὶ τὰς θυσίας καρπουμένων. ΖΕΥΣ. τοῦτον μὲν, ὦ θεοὶ, λῆρον ἐάσωμεν, ἀεὶ πρᾶγμα ὄντα, καὶ ὑποπιμπτικόν. ἔστι μὲν γὰρ, ὡς ὁ θαυμαστὸς Δημοσθένης ἔφη, ὃ μὲν ἐγκαλέσαι, καὶ μέμψασθαι, καὶ ὑποπιμπῆσαι, ῥᾴδιον ἑκάστῳ τῷ βουλομένου πρᾶξις· ὃ δὲ ὅπως τὰ παρόντα βέλτιον χήσεται, συμβουλεῦσαι, τοῦτ' ἔμφρονος ὡς ἀληθῶς συμβούλου· ὅπερ οἱ
D ἄλλοι, ὦ οἷοι, ὅτι ποιήσετε, καὶ τοιοῦτο σιωπῶντος. ΠΟΣΕΙΔ. ἐγὼ τὰ μὲν ἄλλα ναυφορύχιός εἰμι, ὡς ἴστε, καὶ ἐν ὑγρῷ πολιτεύομαι, κατ' ἐμαυτὸν εἰς ὅσον ἐνοὶ δυνατὸν σώζων τοὺς πλέοντας, καὶ καταπέμπων τὰ πλοῖα, καὶ τοὺς ἀέρας καταμαλάττων.

ὅμως σ' οὖν (μέλει γάρ μοι καὶ τῶν ἐνταῦθα) φημὶ δεῖν τὸν Δάμιν τοῦτον, ἐκποδὼν ποιήσασθαι πρὶν ὅτι τινὰ ἔξω ἥκειν, ἤτοι κεραυνῷ τινι, ἢ ἄλλῃ μηχανῇ, μὴ καὶ νικήσας λέγων. φῂς γάρ, ὦ Ζεῦ, πιθανόν τινα εἶναι αὐτόν. ἅμα γὰρ καὶ δείξομεν αὐθις, ὡς μετερχόμεθα τοὺς τὰ τοιαῦτα καθ' ἡμῶν διεξιόντας. ΖΕΥΣ. παίζεις, ὦ Ποσείδον, ἢ τέλεον ἐπιλέλησαι; οὐδὲν ἐφ' ἡμῖν τῶν τοιούτων ἐστίν, ἀλλ' αἱ Μοῖραι ἑκάστῳ ἐπικλώθουσι, τὸν μὲν, κεραυνῷ, τὸν δὲ, ξίφει, τὸν δὲ, πυρετῷ, ἢ φθόῃ, ἀποθανεῖν. ἐπεὶ εἴ γε μοι ἐπ' ἐξουσίας ὁ κεραυνὸς ἦν, εἴασα ἂν οἶμαι τοὺς ἱεροσύλους κεφαλὰς ἀπελθεῖν ἀκεραιωτέρους ἐξ Ὀλυμπίας, δύο μου τῶν πλοκάμων ἀποχειρωνάξας, ἓξ μνᾶς ἑκάτερον ἕλκοντα; ἢ σὺ αὐτὸς οὐκ ἂν εἶδες αὐτὸν ἐν Γεραιστῷ τὸν ἁλιέα τὸν ἐξ Ὠρεοῦ, ὑφαιρούμενόν σου τὴν τρίαιναν; ἄλλως τε, καὶ δόξομεν ἀγανακτεῖν, λελυπημένοι τῷ κεράσματι, καὶ δεδιέναι τοὺς λόγους τοὺς τοῦ Δάμιδος, καὶ δι' αὐτὸ ἀποσκευάζεσθαι, τὸν ἄνδρα οὐ κεκμηκότες αὐτεξεταθῆναι αὐτὸν τῷ Τιμοκλεῖ· ὥστε τί ἄλλο, ἢ ἐξ ἐρήμης κρατεῖν οὕτω δόξομεν; ΠΟΣ. καὶ μὴν σμικρόν τινα τοῦτον ὤμην ὑπενοηκέναι ἔγωγε τρὸς τὴν νίκην. ΖΕΥΣ. ἄπαγε, γνοὺς δ' ὑπόμνημα, ὦ Ποσείδον, καὶ κομιδῇ παχύ, κεφαναιρήσῃ τὸν ἀπαγωνιστὴν, ὡς ἀποδεᾶ ἀήττητος, ἀμφήκειον ἔτι, καὶ ἀδιάκριτον καταλιπὼν τὸν λόγον. ΠΟΣ. ὁρῶ μὲν ἄμεινόν τι ὑμεῖς ὑπονοοῦντε ἄλλο, εἰ παρὰ οὕτως ὑμῖν ἀποτεθύννισα. ΑΠΟΛ. εἰ καὶ τοῖς νέοις, ἔτι καὶ ἀγρυπνοῦσιν ἡμῖν ἐφῆτο ἐκ τοῦ νόμου δημηγορεῖν, ἴσως ἂν εἶπόν τι συμφέρον εἰς τὸν διάσκεψιν. ΜΩ. ἡ μὲν σκέψις, ὦ Ἀπολλον, οὕτω κεῖται μεγάλων, ὥστε μὴ καθ' ἡλικίαν, ἀλλὰ κοινὸν ἅπασι κεκεῖσθαι τὸν λόγον. χαρίεν γὰρ εἰ καὶ περὶ τῶν ἐσχάτων κινδυνεύοντες, περὶ τῆς ἐν τοῖς νόμοις ἐξουσίας σμικρολογοίμεθα. σὺ δὲ καὶ πάνυ ἤδη ἔννομος εἶ δημηγόρος, τρόπαλαι μὲν ἐξ ἐφήβων γεγονώς,

A nihilo secus tamen & earum quæ hîc aguntur rerum cura me habet solicitum. Proinde Damin è medio tollendum esse opinor, priusquam ad contentionem descenderit, aut ictu fulminis, aut alia quapiam machina, ne disputando victor euadat. Siquidem perhibes illum Iupiter omnes persuadendi vias ac artes callere. Quo facto illud quoque testatum faciemus, nos supplicium de illis sumere, qui ista aduersus nos petulanter affirmant. IVP. Ludis, ô Neptune, aut præfiniti ordinis oblitus es? Nihil enim tale in nostra manu situm est, verùm Parcæ sunt quæ cuique fatali lege decernunt, hunc quidem fulmine, alterum B ferro, tertium febricula, quartum tabe consumptum interire. Etenim si meæ facultatis fuisset punire maleficos, dimisissem scilicet nuper sacrilegos nullo ictos fulmine ex Olympia, cùm duos torti capillitij nodos mihi detondissent, sex minas vtrunque ponderantem? Aut tu ipse dissimulanter neglexisses in Geræsto piscatorem illum ex Oreo, qui furtim tibi tridentem abstulerat? Accedit his, quòd etiam indignanter & iracundè ferre videbimur hoc facto perturbati, & Damidis sermones perhorrescere, ac propterea insidiosè moliti, ne C nobis expectandum esset dum ille ex aduerso cum Timocle compositus congrederetur. Quo quid aliud quàm desertam caussam vincere videbimur? NEPTVN. Atqui compendiosam ad parandam victoriam ego me viam excogitasse arbitrabar. IVPIT. Apage furiosum & illiberale consilium ô Neptune, ac propemodum pingue & stolidum, de tollendo ante tempus aduersario, vt nondũ conuictus mortem oppetat, relicta in ambiguo disputatione. NEPT. Proinde vos aliud quod factu sit præstantius, ex- D cogitate, si mea consilia vobis tantopere repudianda videntur. APOL. Si nobis quoque natu iunioribus & nondum barbatis, per legem concederetur concionandi copia, fortasse vtile quiddã & frugiferum afferrem in medium rei super qua deliberatis. MOMVS. Equidem ea nobis est ô Apollo de rebus ita arduis proposita deliberatio, vt non ætatis respectu, sed communis vtilitatis seruandæ gratia omnibus quoque sermo sit propositus. Quàm verò lepidum esset atque festiuum, si in extremis periclitantes discriminibus, circa legis facultatem atque licentiam ambitiosè disceptaremus? Cęterùm tu iam admodum cõcionator es legitimus, nempe iam olim ex ephebis egressus,

Videtur alludere ad aram xij. deorũ, quæ Athenis fuit, cuius & Thucydides lib. 6. meminit.

præterea in duodecim virorum tabulam relatus. Ac parum abeſt quominus etiam in Saturni concilio verſatus ſis. Quare non eſt quòd iuueniliter te geras erga nos, verùm ſumpta audacia confidenter quæcunque tibi optima factu viſa ſunt, proloquere: neque propterea pudore afficiare, quòd imberbis exiſtens concioneris, præſertim cùm ita profunda barba tibi ſit filius Æſculapius. Quin etiam alioqui non indecorum tibi erit, id ætatis maximè ſpecimen aliquod ſapientiæ exhibere, ne fruſtra videare in Helicone conſediſſe vnà cum Muſis philoſophando. APOL. Atqui nequaquam penes te eſt ô Mome facultas eiuſmodi permittendi, ſed penes Iouem: qui ſi fandi poteſtatem mihi dederit, fortaſſe quippiam expromam non ineruditum aut inconditum, ſed quod ei quæ mihi in Helicone fuit conuerſationi reſpondeat. IVPIT. Dic inquam ô fili: iam enim permiſi tibi. APOL. Timocles ille vir profectò non malus eſſe videtur; & pius, & qui diſputationes Stoicas ad vnguem excuſſerit, vnde compluribus quoque conuerſatur iuuenibus propter exactam Philoſophiæ cognitionem, & mercedem non mediocrem hac ratione colligit, perſuadendi facultate impēdiò pollens, quoties priuatim inter diſcipulos diſſerendo verba facit: cæterùm in hominum frequenti cœtu aut celebritate populari ad dicendum infantiſſimus & timidiſſimus exiſtit, voce inſtructus vulgari ac planè barbara, ita vt ineptè & vitioſè dicendo in conuentibus, non rarò auditoribus riſum excutere ſoleat, nihil aptè inductum connectens, ſed argumentis putidis & barbaris commiſcet omnia. Maximè verò omnium hoc illi vſu venit quoties eloquentiſſimus videri geſtit. Enimuero alioqui quod ad id ingenij acumen attinet, vir eſt perſpicaciſſimæ intelligentiæ, & mentis planè diuinæ, quemadmodum teſtantur illi quibus res Stoicæ propiùs atque compertiùs notæ ſunt. Dicendo verò atque interpretando præ imbecillitate corrumpit pleraque omnia, non valde planum faciens quid ſibi velit, verùm ænigmatum inuolucris non diſſimilia proponens obſcurat omnia. Ac rurſus multo inuolutiora ad quæſtiones propoſitas reſpondere illi moris eſt. Porrò auditores parum intelligentes quid affectata obſcuritate ſibi velit, ferè ſubſannant eum. Conſentaneum autem eſſe opinor, perſpicuè & ſignificanter dicere: cui rei plurima cura impendenda eſt, vt audientes, ea quæ loquimur, nullo cum faſtidio intelligant. MO. Equidem hoc rectè dixiſti Apollo, collaudatis iis qui in ora-

A ἐγγεγραμμένος δὲ ἐς τὸ τῶν δώδεκα ληξιαρχικόν· καὶ ὀλίγου δεῖν, τῆς ὅτι Κρόνου βουλῆς ὤν. ὥστε μὴ μεταμέλου τοῖς ἡμᾶς, ἀλλὰ λέγε θαρρῶν ἥδη τὰ δοκοῦντα, μὴ αἰδεσθεὶς, εἰ ἀγένειός ὢν, δημηγορήσῃς, καὶ ταῦτα, βαθυπώγωνα καὶ βυθίφωνον ὅτως ἰὸν ἔχων τὸν Ασκληπιόν. ἄλλως τε, καὶ πρέπον αὖ εἴη σοι νεῶ μάλιστα ἐκφαίνειν τὴν σοφίαν, εἰ μὴ μάτην ἐν τῷ Ελικῶνι κάθησαι, ταῖς Μούσαις συμφιλοσοφῶν. ΑΠΟΛ. Ἀλλ' οὐ σὲ, ὦ Μῶμε, χρὴ ταῦτα ἐφιέναι· τὸν Δία δὲ, καὶ ἐὰν οὗτος κελεύσῃ, τάχ' ἂν

B τι σὺκ ἄμουσον εἴποιμι, ἀλλὰ τῆς ἐν τῷ Ελικῶνι μελέτης ἄξιον. ΖΕΥΣ. λέγε, ὦ τέκνον, ἐφίημί γάρ. ΑΠΟΛΛ. ὁ Τιμοκλῆς οὗτος ἔοικε χρηστὸς ἀνὴρ, καὶ φιλόθεος, καὶ τοὺς λόγους πάνυ ἠκρίβωκε τοὺς Στωϊκούς· ὥστε καὶ σωφρονεῖν ὅτι φιλοσοφίᾳ πολλοῖς τῶν νέων, καὶ μαθοῦσι σὺκ ὀλίγοις ὅτι τοῦτο ἐκλέγῃ, σφόδρα πιθανὸς ὤν, ὁπότ' ἰδίᾳ τοῖς μαθηταῖς διαλέγοιτο· ἐν πλήθει δὲ εἰπεῖν, ἀπολιμπάτους ἐστὶ, καὶ τὴν φωνὴν ἰδιώτης, καὶ μιξοβάρβαρος, ὥστε

C γέλωτα ὀφλισκάνειν διὰ ταῦτα ἐν ταῖς συνουσίαις, οὐ σπανίων, ἀλλὰ βαπταίζων, καὶ ταραττόμενος, καὶ μάλιστα ὁπότ' οὕτως ἔχων, καὶ καλλιρρήμοσύνην ἐπιδείκνυσθαι βούληται· σοφία μὲν γὰρ, ἐς ὑπερβολὴν ὀξὺς ὢν τυγχάνει, καὶ λεπτολογώμων, ὡς φασιν οἱ ἀμείνονα τὰ τῶν Στωϊκῶν εἰδότες. λέγων δὲ, καὶ ἑρμηνεύων, ὑπ' ἀσθενείας διαφθείρει αὐτὰ, καὶ συγχεῖ, οὐκ ἀποσαφῶν ὅ, τι βούλεται, ἀλλ' αἰνίγμασιν ἐοικότα ποιητείνων, καὶ πάλιν αὖ πολὺ ἀσαφέστερα

D τοῖς ἐρωτήσασιν ἀποκρινόμενος. οἱ δὲ, ὑ σοφιέντες, καταγελῶσιν αὐτοῦ. δεῖ δὲ, οἶμαι, σαφῶς λέγειν, καὶ τούτου μάλιστα ποιεῖσθαι πολλὴν τὴν πρόνοιαν, ὡς συνήσουσιν οἱ ἀκούοντες. ΜΩ. τοῦτο μὲν ὀρθῶς ἔλεξας, ὦ Απολλον, ἐπαινέσας τοὺς

σαφῶς λέγοντας, εἰ καὶ μὴ πάνυ ποιεῖ σὺ τοῦτο ἐν τοῖς χρησμοῖς, λοξὸς ὢν, καὶ ἀμφώδης, καὶ ἐς ὃ μεταίχμιον ἀσφαλῶς ἀπορρίπτων τὰ πολλὰ, ὡς τοῖς ἀκούουσιν, ἄλλου δεῖσθαι Πυθίου πρὸς τὴν ἐξήγησιν αὐτῶν. ἀτὰρ τί ὃ ὅτι τοιοῦτος συμβουλεύεις; τίνα ἴασιν ποιήσασθαι τῆς Τιμοκλέους ἀδυναμίας ἐν τοῖς λόγοις; ΑΠΟΛ. σιωπᾶτον, ὦ Μῶμε; εἴ πως δυνηθείημεν αὐτῷ παρασχεῖν ἄλλον τῶν δυνατῶν τούτων ἐρμηνέα καὶ ἀξίαν, ἅτε αὐ σκῆπτρον ἐνθυμηθεὶς ἐπιβάλῃ. ΜΩ. ἀγλιφον τοῦτο ὡς ἀληθῶς εἴρηκας, ἔτι παιδαγωγοῦ τινος δεόμενον, συνήγορον ἐν σιωπῇ φιλοσόφων προσλήψασθαι, ἑρμηνεύσοντα πρὸς τοὺς παρόντας, ἅτε αὖ δοκῇ Τιμοκλεῖ καὶ τὸν μὲν Δάμιν, αὐτὸν πρὸς αὑτόν, καὶ δι' αὐτοῦ λέγειν, τὸν δὲ, ἐπικριτὴν προσχρώμενον, ἰδίᾳ πρὸς ὃν ἕκαστος ἐπαλλάττειν τὰ δοκοῦντα· τὸν ἐπικριτὴν δὲ, ῥητορεύειν, ἐπεὶ αὐτὸν ἴσως σιωπῶντα ὅ, τι ἀκούσεται. ταῦτα πῶς οὐ γέλως ἂν εἴη τῷ πλήθει; ἀλλὰ τοῦτο μὲν ἄλλως ὑποπτευσόμεθα. σὺ δὲ, ὦ θαυμάσιε, (φῂς γὰρ καὶ μάντις εἶναι), καὶ μισθοὺς οὐκ ὀλίγους ὅτι τῷ τοιούτῳ ἐξέλεξας, ἄχρι τοῦ καὶ πλίνθους χρυσᾶς ποτε εἰληφέναι) τί οὐκ ἐπιδείκνυσαι ἡμῖν καὶ χρηστὸν τῶν τέχνων, παρόντων ὁποτέρου τῶν σοφιστῶν κρατήσειν λέγων; οἶσθα γάρ που ὃ ἀποβησόμενον, μάντις ὤν. ΑΠ. πῶς, ὦ Μῶμε, δυνατὸν ποιῆσαι ταῦτα, μήτε τρίποδος ἡμῖν παρόντος, μήτε θυμιαμάτων, ἢ πηγῆς μαντικῆς, οἵα ἡ Κασταλία ἐστίν; ΜΩ. ὁρᾷς; ἀποδιδράσκεις τὸν ἔλεγχον, ἐν τῷ γένει ἐχόμενος. ΖΕ. ὅμως, ὦ τέκνον, εἰπέ, καὶ μὴ παρέλθῃς τὴν συκοφαντίαν ταύτην ἀφορμὰς, διαβάλλειν, καὶ χλευάζειν τὰ σά, ὡς ὅτι τρίποδι, καὶ ὕδατι, καὶ λιβανωτοῦ κείμενα· ὥστ' εἰ μὴ ἔχεις ταῦτα, θερμόν σε τῆς τέχνης. ΑΠΟΛΛ. ἄμεινον μὲν ἴσως, ὦ πάτερ, ἐν Δελφοῖς, ἢ Κολοφῶνι, τὰ τοιαῦτα ποιεῖν, ἀπόντων μοι τῶν χρησίμων παρόντων, ὡς ἔθος. ὅμως δὲ, ὅτῳ γυμνὸς ἐκείνων, καὶ ἄσκυλος πειράσομαι προειπεῖν ὁποτέρου ὁ κρατήσει ἔσται· ἀλλὰ δέξεσθε δὲ, εἰ μὴ ἐμμετρα λέγοιμι.

tionibus perſpicuitate vtuntur: quãquam tu hoc ipſum in promendis atque reddendis oraculis non admodum vſurpare ſoleas, ancipitia & ambiguitate intricata multa in medium ſecurè proiiciens, adeò vt audientes, alio, ad interpretãdum oracula, opus habeant Pythio. Sed quid eſt quod adfers cõſilij? Quo remedio Timoclis in dicendo infantiæ ſuccurrendũ eſſe exiſtimas? APOL. Si quo modo patronum illi ô Mome queamus adiungere alium, qui facultate dicendi polleat, eáque pro dignitate eloquatur, quæcunque Timocles excogitata illi effanda ſuggeſſerit. MO. Non ſapit profectò hoc quod dixiſti, pilos, ſed adhuc pædagogi eget adminiculo, de patrono in conuentu Philoſophorum adiungendo, ad præſentes interpretaturo quæcunque Timocli dictu neceſſaria viſa fuerint: Damis verò ipſe per ſe loquatur: porrò alter interpretis vtatur opera, priuatim in aurem illi ſuſurrans quæcunque ſibi placuerint: cæterùm interpres rhetoricetur, cùm neque ipſe fortaſſe quicquam ex his intellecturus ſit, quæ Timoclem ſuggerentem audierit. Hæc quomodo turbæ non videri poſſint extremè ridicula? Atqui hoc alia via aggrediamur; quando hac parum ſucceſſit. Tu verò ô admirande (etenim & vatem eſſe te confirmas, ac mercedem non mediocrem his præſtigijs cumulaſti, donec aliquando & lateres aureos conſecutus es) cur non data iam occaſione in tempore aliquod egregium artis tuæ ſpecimen exhibes, prædicens nobis penes quem ex Sophiſtis diſputaturis futura ſit victoria? Siquidem cùm augurij peritia excultus ſis, credibile eſt futurarum rerum euentum te prædiuinare poſſe. APOL. Quî hoc vllo pacto fieri poſſit Mome, neque præſente nobis tripode, neque thymiamatis, nec fonte augurali, cuiuſmodi eſt Caſtalia? MO. Vide vt confutatus tergiuerſeris dum in anguſto conſtringeris. IVP. Attamen dic, ô fili, neque huic ſycophantę calumniandi occaſionem, tuáque ſubſannandi, concedas, quaſi omnis tua vaticinandi peritia in tripode & aqua & thure ſita ſit: adeò niſi hæc tibi præſtò ſint, omni arte priuatus ſis. APOL. Equidem iſta in Delphis aut Colophone meliùs à me fieri poterant, ô pater, oraculis omnifariam, vt aſſolet, mihi præſentibus. Attamen vel ſic his omnibus nudus imparatúſque tentabo prædicere vtrùm ſecutura ſit victoria. Suſcipietis verò haud dubiè, niſi verſiculis incluſum oraculum protulero.

MO. Dic modò: vide vt clara & aperta proferas Apollo, quæ nullo patrono egeant, aut interpretis requirant operam. Etenim nequaquam iam ouilla caruncula aut testudo in Lydia coquitur. Verùm quibus de rebus nobis sit proposita deliberatio, non te præterit. IVP. Quid ô nate dictutus es? Quàm verò quæ oraculi prędictionem antecedunt, quàm plena terroris sunt? nempe color pallore immutatus, oculi hinc inde mobiles, comarum semet erigentium horror, motus corporis furore incertus, ac omnino omnia numinis præsentiam testantia, plena sunt mysteriorum atque terriculi. APOL.

Alludit ad historiam Cræsi, quæ est lib. 1. Herodo.

Percipe faticani diuûm miracula Phœbi
Lite super dira, quam constituêre Sophistæ
Clamosi, largis armati vocibus omnes.
Multa quidem varij alterno clamore tumultus
Miscentes, stiua complebunt rostra carinæ.
Aût vbi iam curuo comprenderit vngue cicadam
Vultur, postrema cornices voce sonabunt,
Excipiet sperata suos victoria mulos.
Verum asinus feriet longo sua pignora cornu.

IVPIT. Cur autem sublato cachinno risisti ô Mome? Atqui ista minimè risu prosequenda sunt, quæ nostris ceruicibus iam imminent. Desine verò sedato risu, infeliciſſime, aut immodicis cachinnis præfocaberis. MOM. Et quînam risum queam comprimere ô Iupiter, tali, tam claro & perspicuo audito oraculo? IVPIT. Quin igitur & nobis interpretaris quidnam sibi velit? MO. Valde quidem aperta & liquida, ita vt nihil nobis opus sit Themistoclis opera. Siquidem perspicuè hoc testatur oraculum, hunc videlicet esse præstigiatorem, nos autem asinos clitellarios, ac per Iouem etiam mulos, qui tam facilè persuasi, illius verbis credamus, neque tantum habeamus mentis aut cerebri, quantum habent locustæ. HER. Ego verò pater, tametsi inter superos inquilinus sim & adscititius, tamen quæ nostris rebus in præsens vsui fore visa sunt, non grauabor exponere. Cùm enim iam ad disputandum in vnum coierint, tunc si Timocles superior euaserit, sinemus conuentus de nobis habiti disceptationem progredi: sin res secus cesserit, tunc ego ipsam porticum cõcussam radicitus super Damin præcipitabo, ne homo execrandus ore blasphemo ampliùs nos inuadat.

Alludit ad historiam Themistoclis, quæ ipse apud Herodotum lib. 7.

ΜΩΜ. λέγε μόνον, ἐφῆ δέ, ὦ Ἀπολλον, ἐ μὴ σιωπήσου ἐ αὐτὰ ἐ ἑρμηνέως δεόμενα. ἐ γὰρ οὐκ ἀρνεία κρέα, ἢ χελώνη νῦν ἐν Λυδίᾳ ἕψεται· ἀλλὰ οἶσθα ποῦ ἡ σκέψις. ΖΕΥΣ. τί ποτε ἐρᾷς, ὦ τέκνον; ὡς τά γε τοῦ χρησμοῦ, ταῦτα ἤδη φοβερά· ἡ χρόα τεταραγμένη, οἱ ὀφθαλμοὶ περιφερῆς, κόμη αἰωρουμένη, κίνημα κορυβαντῶδες, ἡ ὅλως, κατόχιμα πάντα, καὶ φρικώδη, ἡ μυστικά. ΑΠ.

Κέκλυτε μαντιπόλου τόδε θέσφατον Ἀπόλλωνος,
Ἀμφ' ἔριδος κρυερῆς, τίν αἰέρες ἐξήσαντο
Ὀξυδόαι, μύδοισι κορυσσόμενοι πυκινοῖσι.
Πολλὰ γὰρ ἔνθα κ' ἔνθα μόθου ἑτεραλκέϊ κλωγμῷ,
Ταρφέος ἀχὲα κόρυμβα καταπλήσουσιν ἐχέτλης.
Αλλ' ὅτ' αἰγυπιὸς γαμψώνυχος ἀκρίδα μέλψῃ,
Δὴ τότε λοίσθιον ὀμβροφόροι κλάγξουσι κορῶναι.
Νίκη δ' ἡμιόνων, ὁ δ' ὄνος θοὰ τέκμαρ κορύψῃ.

ΖΕΥΣ. τί τοῦτο ἀνεκάγχασας, ὦ Μῶμε, καὶ μάλα γελοῖα τὰ ὑπ' ἐμοῦ παῦσαι καχάζων, ἀποπνιγήσῃ γὰρ τῷ γέλωτι. ΜΩ. καὶ πῶς δυνατόν, ὦ Ζεῦ, ἐφ' οὕτω σαφεῖ ἐ τοιούτῳ τῷ χρησμῷ; ΖΕΥΣ. σὺ γοῦν ἤδη ἐ ἡμῖν ἑρμηνεύοις ἂν αὐτόν, ἢ ἐ λέγει. ΜΩ. πάνυ τοιοῦτος, ὥστε οὐδὲν ἡμῖν Θεμιστοκλέους δεήσει. φησὶ γὰρ ὁ λόγιον οὑτοσὶ διαρρήδην, ὁπόταν μὲν εἰς τὸν, ἡμᾶς δὲ ὄνους χαμηλίους, νὴ Δία, ἐ ἡμιόνους, τοὺς πιστεύοντας αὐτῷ, οὐδ' ὅσον αἱ ἀκρίδες τὸν νοῦν ἔχοντας. ΗΡΑ. ἐγὼ δέ, ὦ πάτερ, εἰ καὶ μέτοικός εἰμι, οὐκ ὀκνήσω ὅμως παραδοχωῦτά μοι εἰπεῖν. ὁπότερον γὰρ ἤδη συνελθόντες διαλέγωνται τὠνικαῦτα, ἐῶ μὲν ὁ Τιμοκλῆς ἐκατέρᾳ, ἐάσωμεν προχωρεῖν τὴν συνουσίαν ἐφ' ἡμῶν· ἐὰν δὲ πέτερον ἀποβαίνῃ, τότε ἤδη τὸν σταὶ αὐτὸν ἔγωγε, εἰ δοκεῖ, διασείσας, ἐμβαλῶ τῷ Δάμιδι, ὡς μὴ κατάρατος ὤν, ὑβρίζῃ ἐς ἡμᾶς.

ΜΩΜ. Ηρακλῆς, ἰὼ Ηρακλῆς, ἀλγεινὸν τὸ εἰρημένος, καὶ δεινῶς Βοιώτιον, ξυναπολέσαι ὁμοῦ πονηρῷ τοσούτους, καὶ παρασκευὴν τὴν σοφὴν, αὐτῷ Μαραθῶνι, καὶ Μιλτιάδῃ, καὶ Κυναγείρῳ; καὶ πῶς ἂν τούτων συμπεσόντων, οἱ ῥήτορες ἔτι ῥητορεύοιεν, τίνα μελέτην εἰς τοὺς λόγους ὑποθέσιν ἀφῃρημένοι; ἄλλως τε, ζῶντι μοί σοι, δίκαιον ἴσως τι παρασχεῖν τοιοῦτο· ἀφ' ὧν δὲ θεὸς γεγένησαι, μεμάθηκας, οἶμαι, ὡς αἱ Μοῖραι μόναι τὰ τοιαῦτα δύνανται, ἡμεῖς δὲ, αὐτῶν ἀμοιρεῖ ἐσμέν. ΗΡ. ὀκνοῦσι ὁπότε τὸν λέοντα, ἢ τὴν ὕδραν ἐφόνευον, αἱ Μοῖραι δ' ἐμοῦ σκῆνα ἔφασαν; ΖΕΥΣ. καὶ μάλα. ΗΡ. ἐκ νῦν ἰὼ τις ὑβρίζῃ εἰς ἐμὲ, ἢ περισυλῶν μου τὸν νεὼν, ἢ ἀναστρέψων ὃ ἄγαλμα, εἰ μὴ ταῖς Μοίραις πάλαι δεδογμένον ἦν, οὐκ ἐπιτρέψω αὐτόν; ΖΕ. ὕδαμῶς. ΗΡ. ὀκνοῦσι ἄκουσον, ὦ Ζεῦ, μὴ πρόρρησίας. ἐγὼ γὰρ, ὡς ὁ κωμικὸς ἔφη, ἀγροικός εἰμι, τὸ σκάφιον, σκάφιον λέγων. εἰ τοιαῦτά ἐστι τὰ ὑμέτερα, μακρὰν χαίρειν φράσας ταῖς ἐνταῦθα τιμαῖς, καὶ κνίσῃ, καὶ ἱερείων αἵματι, κάτειμι εἰς τὸν ᾅδου, ὅπου με γυμνὸν ἔχοντα τὸ τόξον, καὶ τὰ εἴδωλα φοβηθήσεται τὰ τῶν ἐμοῦ πεφονευμένων θηρίων. ΖΕ. ἴθι, οἴκοθεν ὁ μάρτυς, φασὶν· ἀπέσωσας γοῦν τῷ Δάμιδι ταῦτα εἰπεῖν τὸν ἀλλων· ἀλλὰ τίς ὁ σπουδῇ παρὼν ἥδε ἐστὶν, ὁ χαλκοῦς, ὁ διῳγαμμένος, ὁ διῳδειγραφος, ὁ δεξαμενὴν τὴν αὐάδεσιν τῆς κόμης; μᾶλλον δ' ὁ σὸς, ὦ Ερμῆ, ἀδελφός ἐστιν, ὁ ἀγοραῖος, ὁ παρὰ τὴν Ποικίλῃ. πόθεν γοῦν αἰφνιδίως ἐπέπλευσας, ὁ σημέρας αἰφνιδιάζομενος τὸν ἀνδριαντοποιῶν. τί, ὦ παῖ, δρομαῖος ἡμῖν ἀφίξαι; ἢ που τι καὶ νεώτερον βεβούλησαι; ΕΡ. ὑφ' ἓν μέγα, ὦ Ζεῦ, καὶ μυριάς τις σπουδῆς δεόμενον. ΖΕ. λέγε ἤδη, εἴ τι καὶ σὺ ἡμᾶς ἐπῳκοδόμησας λέληθεν. ΕΡ. ἐτύγχανον μὲν ἄρτι χαλκουργῶν, ὑπὸ πτερύγων τε, καὶ μετάφρενον· ἁρμόττει δέ μοι τέλειος ἀμφὶ σῶμα πλασθεὶς, παρῃώρητο μιμητὴ τῇ τέχνῃ, στρατιὰ χρυσοῦ πᾶσα ἐν τῷ μύθῳ· ὁρῶ δ' ὄχλον σείοντα,

A MO. Hercules, heu Hercules, quàm immane & barbarum est quod dixisti, & vehementer Bœoticum consilium, eadem opera volens tot vnà cum sceleſto Damide exitio absumere, ad hæc ipsam quoque porticum vnà cum Marathone & Miltiade atque Cynægiro diruere? Et quonam pacto his collapsis rhetores ampliùs debito fungerentur declamandi officio, maximo ad conscribendas orationes argumento priuati? Equidem ista viuenti tibi licuisset perpetrare: ex quo verò in Deorum numerum relatus es, factus & ipse diuinitatis particeps, didicisti, vt opinor, solas Parcas effecta reddere posse talia: porrò nos eiusmodi perficiendæ facultatis expertes esse. HER. Proinde, quando leonem aut Hydram claua illisa letho dedi, Parcæ per me ista operatæ sunt? IVPI. Sanè verò. HER. Ac nunc si quis contumelia petulanter me impeteret, aut templum nefario sacrilegio compilaret, aut statuam meam subuerteret, nisi iam olim Parcis visum foret, non conteram illum scilicet? IVP. Nequaquam. HER. Ergo me cum libertate dicentem quæ sentio, audi ô Iupiter. Ego enim, vt comicus ait, homo sum agrestis & rusticus, ligonē, ligonem vocans. Si ad hunc modum res nostræ se habent: honoribus, nidori, ac sacrificiorum sanguini, quibus hîc fruimur, lōgum valere iussis, in Orcum descendam, vbi me nudum arcum habentem, saltem demortuorum vmbræ & idola pertimescent, propter feras terribiles ac monstra à me passim trucidata. IVPI. Euge testem, quod aiunt, domo adductum. Conseruasti igitur Damidi ista ad dicendum subiiciens. Sed quis tanto accedit properandi studio? nempe æreus ille est, probè politus, & exactè expressus, sublimata in morem priscorum coma. Magis verò tuus est ô Mercuri frater, forensis ille, cuius circa porticum Variam crebra est cōuersatio: proinde pice oppletus est, quippe qui in dies singulos à statuariis refingitur. Quid hoc nate, cur tanto cursu ad nos contendis? Nunquid nouarum rerum quippiam è terris annuncias? HERMAG. Ingens quiddam ô Iupiter, quódque summam & maximam requirat operam & diligentiam. IVPI. Quin ergo actutum expromis sicubi aliquid fortè mali nobis ignorātibus subortum sit? HERMAG. Cùm ad porticum iam fabricarer æreus, ac pérque dorsum pérque pectus iungerer, & factus ineptè corpori thorax meo appendêret, nec arte dispari foret ex ære totus additus mihi balteus, turbam video tumultuantem accurrere,

Ibi enim illorum effigies & tota Marathonia pugna depicta erat, vt Pausanias testatur.

Hermes Agoraeus, qui ad Pœcilā æreus stat, vt & Pausanias annotauit.

tâ cum duo ſophiſtici certaminis ibant periti, fronte triſti ac pallida pugiles, Damis, &. IVPIT. Parce precor optime Hermagora verbis intonare tragicis. Noui enim quos dicis. Sed age hoc mihi expedi, non iam dudum confertis manibus in pugnam deſcenderunt? HERM. Nondum, ſed adhuc in initio velitaris pugnæ ac intra teli iactum cõſtituti ſunt, funda iaculantes: & alternis eminùs conuiciis mutuò ſe petunt. IVPIT. Quid ergo nobis porrò faciendum eſt ô ſuperi? an non prolato capite auſcultandum? Quocirca Horæ oſtiariæ iam auferant à ianua peſſulum, ac deductis nubibus Olympi portas reſerent. O Hercules, quanta multitudo hominum ad audiendum confluxit! Cæterùm Timocles ille non admodum mihi placet, ita perturbato animo trepidans, funditus hodie perditurus eſt omnia. Neque enim dubiis argumentis indicat, nullo modo Damidis impreſſionem ac impetum ſe perpeſſurum. Sed quod nobis factu eſt facillimum, vota pro illo faciamus nobiſcum, ac tacitè, ne Damis inaudiat iſta. TIMO. Quid verò ais Dami ſacrilege? nullos eſſe Deos, neque eoſdem quicquam in rebus humanis prouidere? DA. Non: ſed tu mihi priùs reſponde, quo ſermone perſuaſus illos eſſe credidiſti? TIM. Nequaquam, ſed tu mihi ô ſcelerate reſpõde. DA. Non inquam, ſed tu. IVP. Hac equidem vna ratione noſter præpollet multo maximè: nam vocaliùs & intenſiùs exaſperat omnia. Euge verò ô Timocles, multa mala in hominem perditum ingere conuicia. In hoc enim omnis tua vis ſita eſt, vt maximè aliàs ipſis piſcibus mutiorem te eſſe declaret, os tibi opprimens. TIM. Atqui per Mineruam, prior tibi nunquam reſpondebo. DA. Proinde ô Timocles, roga. Siquidem in hoc iam vicifti, poſtquam iurameris. ſed enim, ſi videtur, citra blaſphemias. TIM. Rectè mones ô execranda bellua. Nullane videntur tibi ſuperi vti prouidentia? DA. Nulla. TIM. Quid ais? omnia ergo fortuitò contingunt, & citra Deorum prouidentiam? DAMIS. Sanè verò. TIM. Neque vllius Dei cura quicquam ordinatur aut diſponitur? DAMIS. Non. TIM. Cuncta verò temere feruntur, & caſu fortuito? DA. Sanè. TIM. Cæterùm vos cives iſta audientes impune ſuffertis huius execrandas in deos blaſphemias, nec ſceleratum hunc ſaxis obruitis? DA. Quid verò hominum animos in me exaſperas, ô Timocles?

Nam Homerus cœli oſtiarias fecit.

καὶ τινας δύο ἀγῶνος κεκριμένους, πυγμαχίας σοφισμάτων, Δάμιν τε, καὶ. ΖΕΥΣ. παύου, ὦ Ἑρμαγόρα βέλτιστε, τραγῳδῶν. οἶδα γὰρ οὓς τινας λέγεις, ἀλλ' ἐκφύγοι μοι φράσον, εἰ πάλαι συγκροτεῖται αὐλῶν ἢ ἔτι. ΕΡ. οὐδέπω, ἀλλ' ἐν ἀκροβολισμοῖς ἔτι ἐσμέν, ἀποσφενδονῶντες ἀλλήλους, πόρρωθεν πόθεν λοιδορούμενοι. ΖΕ. τί οὖν ἔτι χρὴ ποιεῖν λοιπόν, ὦ θεοί, ἢ ἀκροᾶσθαι ὑπικφάντας αὐτῶν; ὥστε ἀφαιρείτωσαν αἱ Ὧραι τὸν μοχλὸν ἤδη, καὶ ἀπάγουσαι τὰ νέφη, ἀναπετάσαντωσαν τὰς πύλας τοῦ οὐρανοῦ. Ἡράκλεις, ὅσον ὁ πλῆθος ὑπὸ τὴν ἀκρόασιν ἀπηντήκασιν. ὁ δὲ Τιμοκλῆς οὗτος, ὑ πρόμυ μοι ἀρέσκει κατεστρέμμενον, καὶ παραπόλυμος, ἀπολεῖ πάντα σήμερον. δῆλος γοιῶ ὢν οὐδὲ αὐτὰ θαρρεῖν τῷ Δάμιδι δυνησόμενος, ἀλλ' ὅσῳ ἡμῖν δυνατώτατον, ἀγχώμεθα κατ' αὐτὸ σιγῇ, ἐφ' ἡμείων, ἵνα μὴ Δάμις γε πύθηται. ΤΙΜΟ. τί φῄς, ὦ ἱερόσυλε Δάμι, θεοὺς μὴ εἶ), μηδὲ προνοεῖν τῶν ἀνθρώπων; ΔΑΜ. οὐκ, ἀλλὰ σὺ πρότερος ἀπόκρινέ μοι, ᾧ τινι λόγῳ ἐπείσθης εἶ) αὐτούς. ΤΙΜΟ. οὐμνύοιμι, ἀλλὰ σύ, ὦ μιαρέ, ἀπόκριναι. ΔΑ. οὐμνύοιμι, ἀλλὰ σύ. ΖΕ. ταυτὶ μὲν δὴ πολὺ ὁ ἡμέτερος ἄμεινον καὶ βυφωνότερον προχωρεῖται. ἴθι, ὦ Τιμόκλες, ἐπὶ τὴν βλασφημίαν· σὲ γὰρ τοῦτό σοι, ὃ κρότος ὡς τἆλλα, ἐξεῶ σε ἀποφαίνειν, ὑπισμίζον. ΤΙΜΟ. ἀλλά, μὰ τὸν Ἀθηναῖ, σὸν οὐκ ἀποκριναμένου σοι πρότερος. ΔΑ. σκοπῶ, ὦ Τιμόκλες, ἐρώτα· ἐκρήτησας γὰρ τοῦτό γε, ὁμωμοκώς· ἀλλ' αὖθις τὴν βλασφημιῶν, εἰ δοκεῖ. ΤΙΜ. οὐ λέγεις, εἰπὲ οὕτω μοι, οὐ δοκοῦσί σοι, ὦ κατάρατε, προνοεῖν οἱ θεοί, ΔΑ. ὐδαμῶς. ΤΙΜ. τί φῄς; ἀπρονόητα οὕτω ταῦτα πάντα; ΔΑ. ναί. ΤΙ. ὐδ' ὑπό τινι οὕτω θεῷ τάττεται ἢ τῶν ὅλων ὑπιμέλεια; ΔΑΜ. οὔ. ΤΙΜ. πάντα δὲ εἰκῇ φέρεται ἀλόγῳ τῇ φορᾷ; ΔΑ. ναί. ΤΙ. εἶτ' ἀνθρωποι ταῦτα ἀκούοντες, ἀνέχεσθε, καὶ οὐ καταλιθύετε τὸν ἀλιτήριον; ΔΑ. τί τοὺς ἀνθρώπους ἐπ' ἐμὲ παροξύνεις, ὦ Τιμόκλες;

ἢ τίς

ἢ τίς ὢν, ἀγαναχτεῖς ἐφ' ἡμῖν θεῶν, καὶ A Aut quémnam te esse, dicam, qui Deorum gratia magno aduersus me stomacho exacerbatus es, præsertim illis ipsis nequaquam indignè ferentibus? Iam enim olim ista audientes, nondum vlla re mala aut acerba me affecerunt: nescio tamen si ista audiunt. TIM. Audiunt ista, ô Dami, audiunt, cæterùm in aliud tempus grauibus suppliciis te excarnificandũ reseruant. D A. Et quando illi de me cogitando tantum à rebus suis sibi sumerent otij, tot ac tantis, vt tu mihi perhibes, districti occupationibus, res quæ sunt per mundum innumeras disponentes, adeò vt te quoque nondum ob tua nefanda periuria dignis suppliciis affecerint, neque non ob cætera nefaria flagitia, ne & mihi necessitate coacto ad conuitia & maledicentiam propter probra falsò obiecta confugiendum sit? Et me hercle non video quo certiore argumento suam testatam facere possint prouidentiam superi, quàm si te malum & nefarium malis exemplis cruciatum perderent. Atqui pro certo constat illos peregre esse profectos, supra Oceanum fortasse, ad inculpatos Æthiopas. Solent enim crebrò ad illos ire comessatum, & profectò nonnunquam inuocati. TIMO. Quid ad tam impudentem & blasphemam contumeliam tibi respondeam ô Dami? D A. Nimirum illud quod iam olim auidissimè audire desiderabam, nempe qua ratione persuasus, Deos prouidere existimas. TIM. Equidem ipso rerum quotidie accidentium ordine primùm ad hoc credendum inductus sum, nempe quòd Sol subinde diurni spacij cursu suum iter conficiat: ad eundem quoque modum Luna perpetuo tenore eat ac redeat. Tum alterna stellarum vicissitudo, & plantæ è terra succrescentes, & animantia in dies singulos nascentia. Quódque eadem tanta industria procreata sic alantur, sic moueantur, sic cogitent, sic incedant. quódque ea sit ratio ędificandi, ea incidendi coria. Quę omnia, aliáque id genus innumera mihi clarissima & certissima vidẽtur esse diuinæ prouidentiæ indicia. D A. Tu quidem Timocles quæstionem discerpis: neque enim clarum aut certum est, num horum quodque disponente prouidentia conficiatur. Cæterùm quòd hæc fiant, nec ipse negauerim: non tamen ideo mox persuasus sum vt credam ista necessariò ac quodam coactu prouidentiæ fieri. Iam enim aliàs incepta sunt, & nunc pari vicissitudine eadémque via constituuntur: tu verò harum rerum ordinem necessitatem vocas. Deinde videlicet indignaris si quis à sententia tua dissentit, cùm ea quæ fiant, enume-

Alludit ad Homeri locum Ilia. 1.

NNn

res ac laudibus efferas, exiſtimans hiſce demõſtraſſe etiam vnumquodque illorũ immutari poſſe prouidentia. Itaque iuxta Comicum, hoc profectò quod adduxiſti, friuolum eſt: proinde aliud adducito. TIM. Equidem ego in ea ſum ſententia, vt putem aliam demõſtrationem huic rei comprobandæ mihi non eſſe adducendam: attamen ego te interrogabo, cæterùm tu mihi reſponde. Videtúrne tibi Homerus fuiſſe poëtarum præſtantiſſimus? D A. Et valde quidem. TIMO. Huic ergo ipſi ego fidem habui, Deorum prouidentiam haud obſcurè aſſerenti. D A. Atqui ô admirande, poëtã me hercule excellentem fuiſſe Homerum, omnes tibi haud difficulter aſſentimur: porrò autem teſtem ſuper hiſce rebus fide dignum aut hunc aut alium poëtam vllum eſſe, id verò nullo modo concedimus. Neque enim veritatis proferendæ curam illis fuiſſe conſtanter opinor, ſed vt audientium animos verborum lenociniis atque dulcedine demulcerent. Quapropter & verſiculos cantillant, & fabularum inuolucris perſtrepunt, ac breuiter ſuper fumo machinantur omnia. Perlibenter verò ex te audirem, quibúſnam Homeri dictis maximè in hanc opinionem eſſes adductus. Nunquid iis, quæ de Ioue memoriæ prodidit, quomodo illum inſidiosè petitum vinclis conſtringere voluerint & filia & frater & vxor eius? Et niſi Thetis indignum facinus miſerata, Briareum Ioui in auxilium aduocaſſet, optimus ille Iupiter nobis conſtrictus atque diſcerptus fuiſſet. Pro quibus memor dati à Thetide beneficij, ludit Agamemnonem ſomnio quodam fallaci immiſſo, in hoc, vt multi ex Achiuis hoſtili manu perempti occumberent. Vide verò quàm non facile & prõptum Ioui fuerit fulminis extorti incendio inflammare Agamemnonem, niſi miſeris modis illum decepiſſet. Aut illa fortaſſe omnium maximè tibi audienti fidem fecerunt, quemadmodum Diomedes Veneris manum vulnere violauerit, atque etiam Martem ipſum Mineruæ impulſu. Aliquanto verò pòſt ipſi cælites furore collapſi, ſingulari inter ſeſe certamine mixtim maſculi & fœminæ prælia-

Iliad. 5.

ti ſunt. Ac Minerua quidem Martem ſuperatum proſternit, quippe quem tardatum ac feſsum vulnere, opinor, quod paulo antè à Diomede acceperat, adorta

Iliad. 9.

ſit. *Contra Latonam ſteterat Cyllenia proles.* Aut fortè ea quæ ſuper Diana nugatus eſt, probabiliter tibi dicta viſa ſunt, quemadmodum ipſa nimiùm querula indignanter & malignè tulerit quòd ſola ad epulas conuiuales ab Oeneo vocata non fuerat:

A εὐθυμυθίῳ, καὶ ἐπαινοῶντι, οἰομένῳ δὲ ἀπόδειξιν ταῦτα εἶ), τὸ καὶ προνοίας ἀμφιλαφῆσθαι αὐτῷ ἕκαστον. ὥστε κἂν τὸν κωμικὸν, Τουτὶ μὲν ἐτορμύθησεν, ἄλλο δέ μοι λέγε. TIM. ἐγὼ μὲν οὐκ οἶμαι κἂ ἄλλης ὑπὲ τούτοις δεῖν ἀποδείξεως. ὅμως δ' οὖν ἐρῶ, ἀποκρίναι γάρ μοι· Ὅμηρός σοι δοκεῖ ἄριστος ποιητὴς γεγέσθαι; Δ Α. κὰ μάλα. TIM. οὐκοῦν ἐκείνῳ ἐπείσθην, τιμῶ προνοίαν τῶν θεῶν ἐμφανίζοντι. Δ Α. ἀλλ', ὦ θαυμάσιε, ποιητῇ μὲν ἀγαθὸν Ὅμηρον γεγέσθαι, πάντες σοι συνομολογήσουσι, μάρτυρα δὲ ἀληθῆ

B περὶ τῶν τοιούτων, ἥθ' ἑκεῖνον, ἥτε ἀξιόν ποιητὴν ὑπόληπτα. ἥτε γὰρ ἀληθείας μέλειν αὐτῷ οἶμαι, ἀλλὰ τῷ κηλεῖν τοὺς ἀκούοντας, καὶ δι' τοῦτο, μέτροις τε καταδόσει, καὶ μύθοις κατηχήσει, ὅλως, ἅπαντα ὑπὲρ τοῦ τερπνοῦ μηχανᾶται. ἀτὰρ ἡδέως ἂν ἀκούσαιμι οἷς ποτ' μάλιστα ἐπείσθης τῷ Ὁμήρου. ἆρα οἷς περὶ τοῦ Διὸς λέγει, ὡς ἐπεβούλευον σωθῆναι αὐτὸν ἡ θυγάτηρ, καὶ ὁ ἀδελφὸς, καὶ ἡ γυνή; καὶ εἴτε μὴ τὸν Βριάρεων ἡ Θέτις ἐκάλεσεν, ἐλεήσασα δ' γιγνόμενον, ἐπεπέδητο ἂν ἡμῖν ὁ ἄριστος

C τῶν Διός, σωθαρπασθείς. αἰθ' ὧν καὶ ἀπομνημονεύων τῇ Θέτιδι τιμῶ θυγατρίσαι, ὄξαπατᾷ τὸν Ἀγαμέμνονα, ὄνειρόν τινα ψευδῆ ὑποπέμψας, ὡς πολλοὶ τῶν Ἀχαιῶν ἀποθάνοιεν. ὁρᾷς; ἀδωίατον γὰρ ἴσως αὐτῷ, κεραυνὸν ἐμβαλόντι, καταφλέξαι τὸν Ἀγαμέμνονα αὐτὸν, αἴθ' ἅπαντα οὕτω δοκεῖν. ἢ ὀκνηρά σε μάλιστα εἰς τιμὴν πίστιν ἐποιήσατο ἀκούοντα, ὡς Διομήδης μὲν ἔρωσε τὴν Ἀφροδίτην, εἶτα τὸν Ἄρεα αὐτὸν, Ἀθηνᾶς ὦδε κελεύσης, μὴ μικρὸν ὄ, αὖθις συμπεσόντες οἱ θεοὶ, ἐμαινομάχησαν· ἀναμὶξ ἄρρενές τε, καὶ θήλεαι, καὶ Ἀθηνᾶ μὲν, Ἄρεα καταγωνίζεται, ἅτε καὶ πεπονηκότα, οἶμαι, ἐκ τοῦ βάματος, ὃ προσέβαλε τοῦ Διομήδους εἰλήφει. Ληρεῖ δ' αὐτέῳ σῶκος ἐειοιώιος Ἐρμῆς. ἢ τὰ μὲν τῇ Ἀρτέμιδος σοι πίθανα ἔδοξεν, ὡς ἐκείνη μεμψιμοιρήσασα, ἠγανάκτησεν, ὃ κληθεῖσα ἐφ' ἑστίασιν οὐ τοῦ Οἰνέως.

καὶ δηλ. τοῦτο, σεῖόν τινα καὶ φοβερὰ, καὶ αὐτὸ- A ac propterea aprum inusitatę magnitu-
σαν τῷ ἀλκῇ, ἐπαφῆκεν ὅπι τῷ χώρᾳ αὐτοῦ. ἆρα οὖν τὰ τοιαῦτα λέγων σε Ὅμηρος πέπεικε; ΖΕ. Βαβαί. ἠλίκον, ὦ θεοὶ, ἀνέβοησε τὸ πλῆθος, ἐπαινοῦντες τὸν Δάμιν· ὁ δ' ἡμέτερος, ἀπορουμένῳ ἔοικε· δέδιε γοῦν, καὶ περιβλέπεται, καὶ δῆλός ἐστιν ἀπορρίψων τὴν ἀσπίδα, καὶ ἤδη περιβλέπει οἱ πρέκδρομοι, ἀποδράσεται. ΤΙ. ἀλλ' Εὐριπίδης ἆρά σοι δοκεῖ λέγειν τι ὑγιές, ὁπότ' ἂν αὖθις ἀναβιβασάμενος τοὺς θεοὺς ἐπὶ τὸν σκηνὸν, δέηται σώζοντας μὲν τοὺς χρηστοὺς τῶν ἡρώων, τοὺς πονηροὺς δὲ, καὶ τὸν ἀσεβοῦντα καπὶ σε, ἀπιστείσοντας; ΔΑ. ἀλλ', ὦ γλυκύτατε φιλοσόφων Τιμόκλεις, εἰ ταῦτα ποιοῦντες οἱ τραγῳδοὶ πεπείκασί σε, ἀνάγκη δυοῖν θατέρων, ἢ περὶ Πῶλον, καὶ Αἰσχύλημον, καὶ Σάτυρον, ἡγεῖσθαί σε θεοὺς εἶναι τότε, ἢ τὰ πρόσωπα τῶν θεῶν αὐτὰ, καὶ τὰς ἐμβάδας, καὶ τοὺς ποδήρεις χιτῶνας, καὶ χλαμύδας, καὶ χειρίδας, καὶ προγαστρίδιον, καὶ σωμάτια, καὶ τἄλλ', οἷς ἔνιοι σεμνύνονται τὴν τραγῳδίαν, ὅσῳ καὶ γελοιότατον οἶμαι. ἐπεὶ καθ' ἑαυτὸν ὁπότ' ἂν Εὐριπίδης, μηδὲν ἐπειγούσης τῆς χρείας, τῇ δραμεῖν τὰ δοκοῦντα οἱ λέγῃ, ἀκούσῃ αὐτοῦ ποτε πρῄσιαζομένου, B ac propterea aprum inusitatę magnitudinis ac roboris inauditi in regionem illius immisit. Nunquid ergo talia legentem te persuasit Homerus? IVP. Papæ! quanta turbæ acclamatio ô superi consecuta est Damin collaudantis! Noster verò hæsitanti & perplexo similis esse videtur. Proinde animo meticuloso turbatus subtrepidat, ac planè clypeum se abiecturum haud obscurè præ se fert. Et iam quidem circumfert oculos, vbinam è turba elapsus aufugiat. TIMOC. Proinde neque Euripides quicquam sani tibi dicere videtur, quoties in scenam introductis Diis, perspicuè indicat, illorum auxilio bonos ex heroibus seruari, improbos autem propter impietatem crudeliter perdi? DA. Atqui Timocles, philosophorum generosissime, si hæc facientes poëtæ tragici te persuaserunt, necessum est alterum ex his duobus consequi, vt aut Polum & Aristodemum & Satyrum deos esse existimes, aut Deorum personas esse hæc ipsa, nempe calceos ac tunicas ad pedes vsque porrectas, & chlamydes & chirothecas & ventriculos & corpuscula, aliáque id genus innumera, quibus illi tragœdiam exornare solent: quod ego absurdissimum esse arbitror. Alioqui per se quoties nulla necessitate vrgente suam in fabulis opinionem explicat? Audiuistíne vnquam & hæc ab illo prolata liberè: Vides supernum simul & immensum æthera, Terram humidis circa tenentem in brachiis? Illum, Iouem arbitrare, necnon hanc, deam. Et rursus: Quicunque Iupiter Deus sit, nescio, Nisi quòd Iouem sermone vulgi audiuerim. TIM. Proinde omnes homines & gentes turpiter decipiuntur, deos esse existimantes, eorúmque dies festos magna religione celebrantes. DA. Euge ô Timocles, quoniam in memoriam mihi reuocasti gentium opinionem, quam de diis obtinent. Ab illa verò maximè licet intelligere quàm nihil firmum & stabile in se habeat quæ de Diis fertur oratio. Multa enim est & conturbata opinionum confusio, ac planè alij alia opinantur. Siquidem Scythæ Acinaci sacrificant, Thraces Zamolxidi homini fugitiuo, quem ex Samo ad illos delatum esse constat, Phryges autem Lunæ, Æthiopes diei, Cyllenij Phaleti, columbæ Assyrij, Persæ igni, Ægyptij aquæ: ac omnibus quidem Ægyptiis aqua pro Deo communiter colitur. Cæterùm priuatim Memphitis quidem bos, deus est,

Ορᾶς τὸν ὑψοῦ, τὸν θ' ἅπειρον αἰθέρα,
Καὶ γῆν πέριξ ἔχοντ' ὑγραῖς ἐν ἀγκάλαις,
Τοῦτον νόμιζε Ζῆνα, τόνδ' ἡγοῦ θεόν. καὶ πάλιν,
Ζεύς, ὅστις ἐστὶν ὁ Ζεύς· ἐγὼ γὰρ οὐκ οἶδα, πλὴν λόγῳ κλύων. καὶ τὰ τοιαῦτα. TIM. Ὁκνῶ ἅπαντες ἄνθρωποι, καὶ τὰ ἔθνη, ἐξαπατῶνται, θεοὺς νομίζοντες, καὶ πανηγυρίζοντες. ΔΑ. Εὖγε, ὦ Τιμόκλεις, ὅτι με ὑπεμνησας τῶν κατὰ τὰ ἔθνη νομιζομένων, ἀφ' ὧν μάλιστα σεμνύδοι τις ἄν, ὡς τὰ θεῖα βέβαιον ὁ περὶ θεῶν λόγος πῶς ἔχει. πολλὴ γὰρ ἡ ταραχὴ, καὶ ἄλλοι ἄλλα νομίζουσι, Σκύθαι μὲν, Ακινάκῃ θύοντες, καὶ Θρᾷκες Ζαμόλξιδι, δραπέτῃ ἀνθρώπῳ ἐκ Σάμου, ὡς ἀῦθις ἥκοντι, Φρύγες δὲ, Μήνῃ, καὶ Αἰθίοπες, ἡμέρᾳ, καὶ Κυλλήνιοι, Φάλητι, καὶ Ασσύριοι, περιστερᾷ, καὶ Πέρσαι, πυρὶ, καὶ Αἰγύπτιοι, ὕδατι. καίτοι μὲν ἅπασι κοινὸν τοῖς Αἰγυπτίοις τὸ ὕδωρ, ἰδίᾳ δὲ, Μεμφίταις μὲν, ὁ βοῦς, θεός. C D

Pelusiotis verò cepe: iam aliis ciconia aut crocodilus, aliis cynocephalus, aut feles, aut simia. Præterea vicatim, his quidem dexter humerus deus est, cæteris verò è regione habitãtibus, siniſter. Item aliis dimidia pars capitis, aliis poculum Samium, aut catinus. Nónne hæc tibi videntur risu prosequenda esse, ô bone Timocles? MO. Nónne prædicebam ô Dij ista omnia ventura in propatulum, ac fore vt exactè indagarentur? IVPI. Dixisti ô Mome, & nos rectè obiurgasti. Ego verò his omnibus diligenter emendatis mederi conabor præsenti euitato periculo. TIMO. Atqui tu ô deorum hostis acerrime, oracula & rerum futurarum prædictiones, cuius opus esse dices? nonne deorum, eorundémque prouidentiæ? DA. Tace verò de oraculis, virorum optime, alioqui ex te quæram, cuius rei gratia illorum potissimùm mentionem feceris. Nunquid illius gratia, quod Pythius Lydo respondit? Quàm verò callidè sermone vsus est ancipiti, cuiusmodi sunt quædam Mercuriales imagunculæ duplices, & vtrinque similes, ad quancunque illarum partem te verteris: an potiùs Crœsus traiecto Hale, suum ipsius, an Cyri imperium subuersurus est? Attamen non paucis talentis Sardianum illud exitium vocem hanc ambiguam mercatum est. MO. Hæc ipsa ô superi vir iste commemorat, quæ omnium maximè pertimui. Vbi nunc noster est festiuus ille citharœdus? Quin profectus tuam existimationem ipse tueris obiecta refellendo? IVP. Tu quidem nos mactas, ô Mome, nequaquam in tempore nunc obiurgationibus increpans. TIMO. Vide qualia facis ô scelerate Dami, qui propemodum ipsa quoque Deorum simulacra vnà cum aris non verearis subuertere. DA. Haud omnes aras subuerti cupio, ô bone Timocles. Quid enim mali adferunt, si thymiamatum odore & fragrantia plenæ sint? Cæterùm Dianæ aras quæ in Tauris substructæ feruntur, non illibenter funditus euersas viderem, super quas ipsa virgo conuiuium magna alacritate agitare solet. IVPIT. Vnde verò nobis hoc insuperabile malũ obiicitur? Quàm nulli deorum parcit hic vir, nullius numen reueritus, sed tanquam ex plaustro magna libertate omnes carpit ac lacerat, nullóque discrimine in vniuersos debacchatur, iuxtà sontes atque innocẽtes?

Πελσιώταις δὲ, κρόμυον· καὶ ἄλλοις, ἰβὶς, ἢ κροκόδιλος, καὶ ἄλλοις, κυνοκέφαλος, ἢ αἴλουρος, ἢ πίθηκος· καὶ ἐπὶ κώμας, ζεῦς μὲν ὁ δεξιὸς ὦμος ἐστὶ· ζεῦς δὲ κατ' ἀντιφορὰς οἰκοῦσιν, ἄπερος, καὶ ἄλλοις, κεφαλῆς ἡμίτομον, καὶ ἄλλοις, ποτήριον κεραμεοῦν, ἢ πυθμένιον. ταῦτα πῶς οὐ γέλωτος ἐστὶν, ὦ καλὲ Τιμόκλης; ΜΩ. οὐκ ἔλεγον, ὦ θεοὶ, ταῦτα πάντα ἥξειν εἰς πίμφανες, κὴ ἀκριβῶς ἐξετασθήσεσθαι; ΖΕΥΣ. ἔλεγες, ὦ Μῶμε, καὶ ἐπῄνεις ὀρθῶς, καὶ ἐγωγε πειράσομαι ἐπανορθώσασθαι αὐτὰ, ἵνα τὸν ἐν ποσὶ κίνδυνον ἀφαιρήσωμαι. ΤΙ. ἀλλ', ὦ θεοῖς ἐχθρὲ σὺ, ζεὺς χρησμοὺς, καὶ προφανορθώσεις τῶν ἐσομένων, τίνος ἔργου αὖ εἶποις, ἢ θεῶν, καὶ τῆς προνοίας τῆς ἐκείνων; ΔΑΜ. σιώπησον, ὦ ἄθλιε, περὶ τῶν χρησμῶν, ἐπεὶ ἐρήσομαί σε, τίνος αὐτῶν μάλιστα μεμνῆσθαι ἄξιοις. ἆρ' ἐκείνου, ὃν τῷ Λυδῷ ὁ Πύθιος ἔχρησεν; ὃς ἀκριβῶς ἀμφήκης ἰών, καὶ διπρόσωπος, οἷοί εἰσι τοῦ Ἑρμοῦ ἕρμοι, διτροὶ, κὴ ἀμφοτέρωθεν ὁμοῖοι, καὶ πρὸς ὁπότερον αὐτῶν μέρος ὁπόταν φήσῃ· ἢ τί μᾶλλον, ὁ Κροῖσος ἀφανὴς τὸν Ἅλυν, τῷ αὐτοῦ ἀρχῷ, ἢ τῷ Κύρου καταλύσει; καίτοι σὺ ὀλίγων παλαίτων ὁ Σαρδιανὸς ἐκεῖνος ἔλεγες, ὃ ἀμφιδέξιον τοῦτο ἔπος ἐπρίατο. ΜΩ. αὐτά που, ὦ θεοὶ, αὐτὰ διεξέρχεται, λέγων, ἃ ἐγὼ ἐδεδίειν μάλιστα. πού νυν ὁ καλὸς ἡμῖν κιθαρῳδὸς; ἀπρόσκλητος αὐτῷ κατελθὼν πρὸς ταῦτα. ΖΕΥΣ. σὺ ἡμᾶς ὑποφάτις, ὦ Μῶμε, οὐκ ἐν καιρῷ νῦν ὑποπιμπλῶν. TIMO. ἔρρε οἷα ποιῇς, ὦ ἀλιτήριε Δάμι, μονοῦσι τὰ ἕδη αὐτὰ τῶν θεῶν ἀνατρέπειν τῷ λόγῳ, καὶ βωμοὺς αὐτῶν. ΔΑΜ. οὐ πάνυ ἔγωγε τοὺς βωμοὺς, ὦ Τιμόκλες. τί γὰρ ἂν δεινὸν ἀπ' αὐτῶν γίγνεται, εἰ θυμιαμάτων καὶ ὠδῆς μεστοί εἰσι; τοὺς δὲ ἐν Ταύροις τῆς Ἀρτέμιδος, ἡδέως ἂν ἐπεῖδον, οὐκ ἄνωθεν ὑπὸ κεφαλὴν αἰωρεπωλήτους, ἐφ' ὧν ταῦτα ἡ πρόθυμος ὠθουμένη ἔχαιρε. ΖΕΥΣ. τοιγὰρ πόθεν ἡμῖν ὁ ἄνωθεν κακὸν ἐπηχεῖ, ὡς δαιμόνων ἀθέων ἀὴρ φείδεται, ἀλλ' ὀξὺς ἀμάξης πρόρριπάζεται, καὶ

Μαρτάνει ἐξείης, ἔστ' ἄπιος, ἔστε καὶ ὀκί.

ΜΩ. ϗ μὰν ὀλίγους αὖ, ὦ Ζεῦ, τοὺς αἰτίους δίκης ἐν ἡμῖν· καί που πάλαι τοῦ ἀνδρὸς, ἅψεται καὶ τῶν κορυφαίων τινός. TIMO. οὐδὲ βροντῶντος αὐτοῦ τοῦ Διὸς ἀκούεις, ὦ δαιμόνιε Δάμι; ΔΑ. καὶ πῶς ἂ μέλλω βροντᾶς ἀκούειν, ὦ Τιμόκλεις; εἰ δὲ ὁ Ζεὺς ὁ βροντῶν ἐστὶ, σὺ αὖ ἄμεινον εἰδείης, ὅπου ποθεν τοῦ τῶν θεῶν ἀφιγμένος. ἐπεὶ οἵγε ἐκ Κρήτης ἥκοντες, ἄλλα ἡμῖν διηγοῦνται, πάθος τινα κεῖθι δείκνυσθαι, καὶ τάφον λίθου ἐφεστάναι, δηλοῦσθαι ὡς οὐκέτι βροντήσειεν αὖ ὁ Ζεὺς, τεθνεὼς πάλαι. ΜΩΜ. τοῦτ' ἐγὼ καὶ πολλοῦ ἠπιστάμην ἐγωγε τὸν ἄνδρα τοῦτον. τί δ' οὖν, ὦ Ζεῦ, ὠχριᾷς ἡμῖν, καὶ συγκροτεῖς τοὺς ὀδόντας ὑπὸ τοῦ δέους; θαρρεῖν χρὴ, καὶ τῶν τοιούτων ἀνθρωπίσκων καταφρονεῖν. Ζ Ε. τί λέγεις, ὦ Μῶμε, καταφρονεῖν; οὐχ ὁρᾷς ὅσοι ἀκούουσι, καὶ ὡς συμπεπεισμένοι εἰσὶν ἤδη καθ' ἡμῶν, καὶ ἀπάγειν αὖθις ἀναδησάμενος τῶν ὤτων ὁ Δάμις; ΜΩ. ἀλλὰ σὺ ὁπότε θέλεις, ὦ Ζεῦ, θελήσεις, σφῶν χρυσείων καθεὶς, ἅπαντας αὖθις,

Αὐτῆς κεν χαίρῃ ἐρύσας ἀνὰ τ' ἠλακάτην.

TIMO. εἰπέ μοι, ὦ κατάρατε, πόσα πλοῦς ἤδη ποτέ; ΔΑ. ϗ πολλάκις, ὦ Τιμόκλεις. TIM. οὕτω ἔφερεν ὑμᾶς ποτὲ ὁ οὖρος ἐμπίπτων τῇ ὀθόνῃ, ϗ ἐμπιπλὰς τὰ ἀκάτια· ἢ οἱ ἐρέσσοντες; κυβερνᾶ δὲ εἷς τις ἕκαστος, ϗ ἔσωζε τὸν ναῦν; ΔΑ. ϗ μάλα. TIM. εἶτα ναῦς μὲν οὐκ ἂν ἔπλει, μὴ κυβερνωμένη, ὁ δὲ ὅλον τοῦτο ἀκυβέρνητον οἴει, ϗ ἀνηγεμόνευτον φέρεσθαι; ΔΑ. οὔτε σφοδρῶς γοῦν, ὦ Τιμόκλεις, ϗ ἰσχυρῶς τῷ ῥοθίῳ δείγματι· ἀλλ', ὦ θεοφιλέστατε Τιμόκλεις, τὸν μὲν κυβερνήτην οὐκ ἂν εἶδες, ἀεὶ τὰ συμφέροντα διανοούμενον, καὶ τοῦ καιροῦ προσκαλούμενον, ϗ προσάπτοντα τοῖς ναύταις, ἀλισιτελὲς δὲ οὐδὲν ἄλλως οὐδὲν τι εἶχεν ἡ ναῦς, ὃ μὴ χρήσιμον πρὸς ϗ ἀναγκαῖον ἦν πρὸς τὴν ναυτιλίαν αὐτοῖς. ὁ δὲ σὸς δὴ κυβερνήτης, οὐ τῇ μεγάλῃ ταύτῃ νηὶ ἐφεστάναι ἀξιοῖς, ἃ οἱ συνναῦται αὐτῷ, οὐδὲν βούλονται, οὐδὲ κατ' αὐτὸν ἀξίαν ἀφαπάτοισιν·

A MO. Atqui perpaucos inter nos reperies ô Iupiter à culpa immunes. Statim verò progressus homo vnũ ex optimatibus inuasurus est. TIM. Neque Iouem ipsum audis ô Deorum impugnator, cientem tonitrua? DA. Et quonam pacto ô Timocles non audirem tonitrua? Cæterùm num ciens tonitrua sit Iupiter, ipse meliùs calles, qui in Deorum immortalium concilio quondam conuersans, inde huc delatus es. Quanquam illi qui huc ex Creta frequenter commeant, longè alia nobis atque tu commemorare solent, sepulchrum quoddam illic ostendi, iuxtáque positam columnam, indicantem B non ampliùs Iouem tonare, sed iam olim fato functum esse. MO. Enimuero hoc iam multo antè non ignorabam hominem dicturum. Quid ergo Iupiter ita albescens expalluisti, ac dentes præ tremore concutis? Bonum habere animum conuenit, ac tales homunciones magna mente contemnere. IVP. Quid ais ô Mome, contemnere? Nónne vides quanta hominum frequentia ista differentem audiat, tum quemadmodum iam persuasa istâ de nobis constãter credat, iámque illos sententiæ suæ dissidentes abducat C Damis ab aure reuinctos? MO. At tu Iupiter, quando lubitum est, aurea ex alto demissa catena, omnes illos vnà cum Terra & Oceano haud difficulter sursum trahere poteris. TIMO. Dic mihi hominum sceleratissime, nunquámne nauigasti? DA. Ac sæpenumero ô Timocles. TIMO. Proinde nonne ferebat id temporis vos ventus illapsus in carbasum, ac puppim propulit; aut remigantes: cæterùm vnus supernè assistens gubernaculo, nauim regendo seruauit? DA. Maximè. TIMOC. Deinde nauis nullo modo nisi gubernaretur, posset progredi: tu D verò vniuersum hoc omne citra gubernatoris & ducis operam temere sursum ac deorsum ferri existimas? DAMIS. Euge significanter ista Timocles atque firmiter exemplo corroboras. Sed enim ô Deorum amantissime, gubernatorem illum quidem vidisti, nunquam non ea quæ ex vsu sunt nauigantium, considerantem animo, ac ante tempus necessaria adornantem, neque non nautis quæ factu sunt conducibilia, imperantem: tota verò nauis nihil habet inutile, aut temere importatum, quod illorum alicui necessitati non sit addictum. Cæterùm tuus ille gubernator, cui tu magnæ illius nauis regendæ curam attribuis, & eius connautæ, nihil cum ratione, nihil ex dignitate ordinant aut instituunt;

sed si fuerit rudens, ad puppim vsque protenditur, vtrique verò pedes ad proram. Ipsæ autem anchoræ nonnunquam sunt aureæ, cætera pars plumbea. Quinetiam inferiora nauis colore variegata sũt, porrò superiora invenusta atque informia. Præterea ipsis ex nautis cernere est hunc quidem inertem, & ab omni arte nautica alienum, & ad labores obeundos meticulosum, dimidia aut tertia parte drachmę dignum. At verò eum qui ad vrinandum sit impiger, & ad excurrendum ad antemnas vsque appositus, quique ad gubernandum vtilia omnia ad vnguem calleat, hunc exhauriendæ tantùm sentinę destinatum esse videmus. Eadem quoque rerum facies circa eos est, qui à remigando immunes sunt, vbi verbero quispiam cæteris honore & præsidentia prælatus iuxta gubernatorem sedere atque coli conspicitur. Mox alius quispiam cinædus spurcissimus, aut impiatus parricidio, aut contaminatus sacrilegiis, præ aliis habitis honoribus veneratur, & nauis summa apprehendit fastigia. Porrò autem non pauci spectatę cùm gratię tum probitatis viri in secessu carinæ in angustum locum coacti ab improbioribus, & quantum ad veritatem & rectam viuendi rationem attinet, deterioribus, indignis modis calcantur pedibus. Considera verò apud animum tuum, quemadmodum Socrates & Aristides & Phocion nauigarint, qui ne victu quidem necessario pro sufficienti copia instructi fuerint, neque pedes in nudas tabulas per sentinam potuerunt extendere: contrà quanta in omnium rerum vbertate & affluentia Callias atque Midias & Sardanapalus molliter & luxuriosè vixerint super omnes homines aduersus illos expuentes. Eiusmodi verò in tua naui contingunt ô sapientissime Timocles, propter quod etiam infinita fiunt naufragia. At enim si gubernator quispiam assistens videret, ac ordine singula facienda imperaret, primùm quidem nequaquam ignoraret, qui boni, qui item mali essent ex nauigantium numero. Deinde cuique pro sua dignitate conuenientem prouinciam obeundam traderet, & locum melioribus in superiore parte nauis apud se obtinendum deligeret, infrà verò deteriorem peioribus. Præterea præstantiores quoque in consilium socios sibi adiungeret: tum ex nautis, quo quisque foret cùm manu tum mente promptior, illi quidem proræ regendæ curam delegaret, huic laterum tuendorum officium daret, porrò autem alteri in omnes imperium credidisset: cæterùm ignaui segnities per diem quinquies cæsi in vinculis emendaretur fustibus.

A ἀλλ' ὁ μὲν πρῶρα, εἰ τύχοι, εἰς τὸ πρόμνιον ἀποτέταται, οἱ πόδες δὲ, ἐς τὸ πρῶραν ἀμφότεροι· καὶ χρυσαῖ μὲν αἱ ἄγκυραι ἐνίοτε, ὁ χαλκὸς δὲ, μολιβδοῦς· καὶ τὰ μὲν ὕφαλα, καταγραφα, τὰ δὲ ἔξαλα τῆς νεὼς, ἄμορφα· καὶ αὐτῶν δὲ τῶν ναυτῶν ἰδοις ἂν τὸν μὲν, ἀργὸν, καὶ ἄτεχνον, καὶ ἄπλουν πρὸς τὰ ἔργα, διμοιρίτην, ἢ τριμοιρίτην· τὸν δὲ, καταχολυμβῆσαί τε ἀοκνον, καὶ ὑπὲρ τὸ κεραίαν ἀναπηδῆσαι ῥᾴδιον· καὶ εἰδότα τῶν χρησίμων ἕκαστα, μόνον τὸν αὐτλὸν πρὸς τέρπειν ἐπιστάμενον. τὰ δὲ αὐτὰ καὶ ἐν τοῖς
B ὑποβάταις, μαστίγιαι μὲν τινα, ἐν πρεσβείᾳ, πρὸς τὸν κυβερνήτην καθήμενον, καὶ θεραπεύόμενον, καὶ ἄλλον κίναιδον, ἢ παγκαλίαν, ἢ ἱερόσυλον, ἐναρτιμούμενον, καὶ τὰ ἄκρα τῆς νεὼς κατειληφότα· χαλεπῶς δὲ πολλοὺς ἐν μυχῷ τῆς σκάφους στενοχωρουμένους, καὶ ὑπὸ τῶν πρὸς ἀλήθειαν χρηστῶν πατουμένους. ἐνίοτε γοῦν ὅπως Σωκράτης μὲν καὶ Ἀριστείδης ἐπλεύσετ, ἢ Φωκίων, οὐδὲ τὰ ἄλφιτα δίχρηχη ἔχοντες, οὐδὲ ἐκτεῖναι τοῖς πόδας δυνάμενοι ὑπὸ γυ-
C μνῶν τῶν σανίδων· πρὸς τὸν αὐτλον· ἐν ὅσοις δὲ ἀγαθοῖς Καλλίας, καὶ Μιδίας, ἢ Σαρδανάπαλος ἐτρυφῶντες, καὶ τῶν ὑπ' αὐτοὺς καταπτύοντες. τοιαῦτα ἐν τῇ νηί σου γίγνεται, ὦ σοφώτατε Τιμόκλες· διὰ τοῦτο αἱ ναυαγίαι μυρίαι. εἰ δέ τις κυβερνήτης ἐφεστὼς, ἑώρα, καὶ διέτασσεν ἕκαστα, πρῶτον μὲν οὐκ ἂν ἠγνόησεν οἵτινες οἱ χρηστὶ, καὶ οἵτινες οἱ φαῦλοι τῶν ἐμπλεόντων· ἔπειτα ἑκάστῳ κατὰ τὴν ἀξίαν τὰ προσήκοντα ἀπένειμεν ἄν, χώραν τε τὴν ἀμείνω τοῖς ἀμείνοσι πρὸ αὐτῶν ἄνω, τὴν κάτω δὲ, τοῖς χείροσι, καὶ συναίτιος ἦν οἷς ἀμείνους ἢ συμβούλους ἐποίησεν ἄν· καὶ τῶν ναυτῶν ὁ μὲν πρόθυμος, ἢ προφέρας ὑπομελητὴς ἀπεδέδεκτ' ἄν, ἢ πίτυρον ἀρίζων, ἢ πάντως πρὸ τῶν ἄλλων· ὁ δ' ὀκνηρὸς, καὶ ῥᾳθυμος, ἐπαίετ' ἂν τῷ καλωδίῳ πεντάκις τ' ἡμέρας τὴν κεφαλήν.

ὥστέ σοι, ὦ θαυμάσιε, ὃ τῆς νεὼς τοῦτο παράδειγμα, κινδυνῶδες εἰσπεπλεῦφθαι, κακὸν τὸν κυβερνήτου τετυχηκός. ΜΩ. Ὧυτὶ μὲν ἤδη κατ' εὐχὴν τοῖς περὶ τὸν Δάμιδι, καὶ πλησίστιος ἐπὶ τὸν νικητήριον φέρεται. ΖΕΥΣ. ὀρθῶς, ὦ Μῶμε, εἰκάζεις. ὁ μὲν γοῦν ἰσχυρὸν οὐδὲν ἐμηχανήσατο ὁ Τιμοκλῆς ὕπνος, ἀλλὰ τὰ κοινὰ ταῦτα, καὶ καθ' ἡμέραν ἄλλα ἐπ' ἄλλοις διαπεπλεγμένα πρόχειρα ἐπιτρίψεις. ΤΙΜ. Ὅκουν ἐπεὶ τῆς νεὼς τὸ ἀνάθημα οὐ πάνυ σοι ἰσχυρὸν ἔδοξεν εἶναι, ἀκούσον δὴ τοῦ ἱερέως, φασὶν, ἄγκυραν, καὶ ὦ θεοὶ μηχανῆς ἀπορρήξεις. ΖΕ. τί ποτε ἄρα ἐρεῖ; ΤΙ. ἴσθι γὰρ εἰ ἀκήκοθα ταῦτα συλλογιζόμενος, καὶ εἴ πῃ αὐτὰ δυνατόν σοι διαλύσασθαι. Εἰ γὰρ εἰσὶ βωμοὶ, εἰσὶ καὶ θεοί· ἀλλὰ μὴν εἰσὶ βωμοὶ, εἰσὶν ἄρα καὶ θεοί· τί πρὸς ταῦτα φὴς; ΔΑ. ὦ πρότερον γελάσω εἰς κόρον, ἀποκεκοπώσομαί σοι. ΤΙΜΟ. Ἀλλ' ἔοικας οὐδὲ παύσασθαι γελῶν, εἰπὲ δ' ὅμως ὅπῃ σοι γελάσιμον ἔδοξε τὸ εἰρημένον εἶναι. ΔΑΜ. ὅτι οὐκ αἰσθάνῃ ἀπὸ λεπτῆς χορδῆς ὀκνηρὰ μένος σου τὴν ἄγκυραν, καὶ ταῦτα, ἱερὰν οὖσαν. Ὅ γὰρ εἶναι θεοὺς, τοῦ βωμοὺς εἶναι συνδήσας, ἰσχυρὰν οἴᾳ ποιήσασθαι ἀπ' αὐτῶν τὴν ὁρμήν. ὥστε ἐπεὶ μηδὲν ἄλλο τούτου φῂς ἔχειν εἰπεῖν ἱερώτερον, ἀπίωμεν ἤδη. ΤΙΜΟ. ὁμολογεῖς οὖν ἡττῆσθαι πρὸς ἀπιόντων; ΔΑ. ναὶ, ὦ Τιμόκλεις. σὺ γὰρ ὥσπερ οἱ ἀπό τινων βιαζομένοι, ὅτι τοὺς βωμοὺς ἡμῖν καταπέφευγας. ὥστε, μὴ τὴν ἄγκυραν τὴν ἱερὰν, ἐθέλω σπείσασθαί σοι πρὸς σὲ, ἐπ' αὐτῶν τε τῶν βωμῶν, ὡς μηκέτι περὶ τούτων ἐρίζωμεν. ΤΙΜΟ. εἰρωνεύῃ ταῦτα πρὸς ἐμὲ τυμβορύχε, καὶ μαρὲ, καὶ κατάπυστε, καὶ μαστιγία, καὶ κάθαρμα. οὐ γὰρ ἴσμεν οὗ τινος μὲν παῖς εἶ, πῶς δὲ ἡ μήτηρ σου ἐπορνεύετο; ὡς καὶ τὸν ἀδελφὸν ἀπέκτεινας, καὶ μοιχεύῃς, καὶ τὰ μειράκια διαφθείρεις λιχνότατε, καὶ αἱματόχειρ πάντα. μὴ φεύγε δ' οὕτω, ἕως καὶ πρὸ ἐμοῦ πληγὰς λαβὼν ἀπέλθῃς· ἤδη γάρ σε τούτῳ τῷ ὀστράκῳ ἀποδραύσω, παιγμίαρον ὄντα.

A Quare, ô admirande, periculum est ne exemplum quod de naui adduxisti, subuersum sit, quippe quod gubernatorem malum & imperitum nactum sit. MOM. Hæc quidem ex voto ac iuxta fluxũ succedunt Damidi, & iam plenis velis fertur ad victoriam. IVPIT. Rectè putas ô Mome. Etenim nihil firmi Timocles excogitat, sed communia illa & protrita & quotidiana, quæ nullo negotio refelluntur, alia aliis agglomerando ingerit. TIM. Proinde quando exemplum de naui productum, parum firmum & vehemens tibi visum est: audi iam nunc sacram (quod aiunt) anchoram, & quam B nulla machina perrupturus es. IVPIT. Quidnam dicturus est? TIMO. Haud dubiè enim cognoscis num ista syllogismis probabilibus collegero, & num aliqua ratione ea confutare queas. Etenim si sunt aræ, sunt etiam dij: atqui sunt aræ, sunt ergo etiam dij. Quid habes quod ad ista vel mussites? DA. Vbi priùs ad satietatem risero, respondebo tibi. TIMO. At videris nunquam ridendi finem facturus: attamen effare obsecro, quam ob rem ista tibi dicta tam ridicula visa sunt? DAM. Propterea quòd non senseris à tenui chordula anchoram tibi esse alligatam, præsertim sacram existentem. Si- C quidem ex hoc quod coniunctim inferre postulas, propterea deos esse, quia aræ sunt, firmam existimas ab illis impressionem te fecisse. Quocirca quãdo aliud te negas habere firmius, abeamus in præsentia. TIMO. Fateris ergo priùs ex arena discedens te victum esse? DA. Ita profectò ô Timocles. tu enim quemadmodum ii qui ad supplicium repetuntur ab aliquo, ad aras nobis confugisti. Itaque per sacram illam anchoram ego iam oblatis sacris aduersus te libare constitui, ac super ipsas quidem aras, ne D posthac de his ampliùs contendamus. TIMO. Ista quidem cauillaris illudendi mihi gratia, mortuorum deprædator scelestè, execrande, mastigia, propudium. Neque enim nobis compertum est quo patre natus sis: quomodo autem mater tua lasciua meretrix, pudicitiam in quæstu habuerit, scimus: tum quemadmodum fratris cæde ac sanguine manus tuas impiaueris: qui mulieres ingenuas mœchus infamis constuprare, ipsos verò iuuenes corrumpere soles, homo gulæ ac ventri deditissime, atque impudentissime. Ne igitur fugà te priùs subducas, quàm à me acceptis plagis contusus abieris: iam enim hac testa tibi vulnus incutiam, omnibus modis scelerato ac nefario existẽti.

IVPIT. Alter quidem, ô dij, risu ac cachinnis diffluēs discedit, alter verò à tergo sequitur affatim ingerendo conuitia, cauillis insultantem Damin non perferens: planéque caput illius testa obuerberaturus esse videtur. Cæterùm vos quid super his rebus faciendum consulitis? MERC: præclarè mihi illud Comicus dixisse videtur: Graue passus es, nihil boni si consulas. Quàm enim hoc nostris rationibus admodum nocere potest, si pauci homines persuasi eam de nobis opinionem obtinentes abierint? Sunt enim permulti diuersum sentientes, plures profectò quàm Græci, nimirum promiscua illa vulgi multitudo, B insuper omnes illæ gentes barbaræ. IVPITER. Atqui ô Mercuri Darij illud quod de Zopyro dixisse memoriæ proditum est, nimiùm pulchrè se habet. Quare ego quoque vnum talem præoptarim à me stare auxiliarem socium, potiùs quàm infinitas Babylonas mihi superesse.

ΑΖΕ. ὁ μὲν, γελῶν, ὦ θεοὶ, ἄπεισιν, ὁ δ' ἀκολουθεῖ λοιδορούμενος, ὑ φέρων κατατυφῶντα τὸν Δάμιν· καὶ ἔοικε παταξειν αὐτὸν τῷ κεφάλῳ ἐς τὸ κεφάλιον. ἡμεῖς δὲ τί ποιοῦμεν ὅτι τούτοις; ΕΡ. ὀρθῶς ἐνθύμιόν μοι ὁ κωμικὸς εἰρηκέναι δοκεῖ, Οὐδὲν πέπονθας δεινόν, ἂν μὴ ποιῇς πονηρά. τί γὰρ ἂν μέγα κακὸν, εἰ ὀλίγοι αὐθαδῶς πεπεισμένοι τοῦτο, ἀπίασι; πολλοὶ γάρ εἰσιν οἱ ταναντία γινώσκοντες, πλείους Ἑλλήνων, ὁ πολὺς λεὼς, καὶ ὁ σύρφαξ, βάρβαροί τε πάντες. ΖΕ. Ἀλλ' ὦ Ἑρμῆ, ὃ τῦ Δαρείου πάνυ καλῶς ἔχον ἐστὶν, ὃ εἶπεν ὅτι τῦ Ζωπύρου· ὥστε καὶ αὐτὸς ἐβουλόμην ἂν ἕνα τοιοῦτον ἔχειν οἷ τὸν Δάμιν, σύμμαχον, ἢ μυρίας μοι Βαβυλῶνας ὑπαρχειν.

ΟΝΕΙΡΟΣ, Ἢ ΑΛΕΚΤΡΥΩΝ.

SOMNIVM, seu GALLVS.

Erasmo Roterodamo interprete.

ARGVMENTVM.

Hoc dialogo diuitiarum atque potentiæ incommoda molestiásque persequitur, ostendens quàm contrà tranquilla res paupertas sit, si modò sit sorte sua contenta. Facit autem hoc veluti collatione quadam. Nam in priore quidem parte dialogi Micyllus somnium exponendo suum, Eucratis cuiusdam opulenti cœnas, diuitias, luxum, & quæcunque vulgo speciosa & expetenda videntur, extollit, adiecto etiam encomio auri, tum ab exemplis, tum ab effectu & vsu & cæteris amplificato. In posteriore autem parte, Gallus, qui ex Pythagora in auem transformatus, cum hero suo Micyllo colloquens introducitur, diuitum cùm priuatorum ac ciuium, tum regum atque potentum molestias, curas & pericula recenset, quæ illis & belli & pacis temporibus, præterea etiam circa valetudinem, quam luxus & crapulæ istæ labefactant, accidere solent; additis etiam exemplis eius rei, & hypotyposi quadam, dum fingitur idem vi pennarum suarum reseratis ædium foribus ad ipsas diuitum cellas Micyllum perducere, & coràm, illa quæ verbis narrauerat, spectanda exhibere. Cæterùm omnia hæc ita rursum Lucianus agit, vt non minùs interim Pythagoram quoque vt impostorem ac præstigiatorem quendam sugillet, quippe qui ridiculas & absurdas, & à natura quoque abhorrentes sui transformationes commentus fuerit, & multa eiusmodi, docendi simulatione tradiderit, quibus, hominibus deceptis, solum sibi auctoritatem compararit. Deinde & Stoicos eodem more suo corripit vt arrogantes ac fastuosos, qui in rebus friuolis sapientiam affectent, & officiorum obseruantes videri cupiant, in cæteris verò neque domesticis neque publicis hominum conuersationibus appositi atque idonei sunt. Omnino autem festiuissimus iocus est, Gallum cum hero suo ridiculè adeo ac familiariter nugari, & interim tamen sapientiùs philosophari quàm quemuis in schola philosophum.

Interlocutores, MICYLLVS, GALLVS.

Αλέ σε, ὦ κάκιστε ἀλεκτρυών, ὁ Ζεὺς αὐτὸς ὀπτεί-
λαιτο, φθονερὸν οὕτω, καὶ ὀξύφωνον ὄντα, ὅς με πλου-
τοῦντα, καὶ ἡδίστῳ ὀνείρῳ ξυόντα, καὶ θαυμασὴν εὐδαιμονίαν εὐδαι-
μονοῦντα, δεῖπνόν τι καὶ γεγωνὸς ἀναβοήσας, ἐπήγειρας, ὡς μηδὲ νύκτωρ γοῦν τοῦ
πολὺ σοῦ μιαρωτέρου πενίαν δειφύγοιμι. καίτοι εἴγε χρὴ τεκμήρεσθαι τῇ τε ἡσυχίᾳ,
πολλὴ ἔτι οὔσῃ, καὶ τῷ κρύῳ, μηδέπω με ὁ ὀρθρινὸν ὥσπερ εἴωθεν ἀποκναίοντι (γνώ-
μων γὰρ οὗτός μοι ἀψευδέστατός ἐστι, τοὺς ἐλαυνούσης ἡμέρας) οὐδέπω μέσαι νύκτες εἰσίν. ὁ
δὲ, ἄυπνος οὗτος, ὥσπερ ὁ χρυσοῦς ἐκεῖνο κώδιον φυλάττων, ἀφ' ἑσπέρας θύθυς ἤδη κέ-
κραγεν· ἀλλ' οὔτι χαίρων γε· ἀμυνοῦμαί γὰρ θύθυς σε, καὶ μόνον ἡμέρα γένηται, σκω-
πεῖόν τῇ βακτηρίᾳ· νῦν γάρ μοι πρᾶγμα παρέξεις, ἀναπηδῶν ἐν τῷ σκότῳ.
ΑΛΕΚ. Μίκυλε δέσποτα, ὤμην τί σε λαθεῖν, φθάνων τὴς νυκτὸς, ὁπόσον δυ-
ναίμην, ὡς ἔχοις ὀρθρόμηνος ἀγαύειν τὰ πολλὰ τῶν ἔργων. καὶ γοῦν ὥρην μακρὰν
ἥλιον μίαν χρηπῖδα ἐργάσαιο, πρόσοδος ἔσῃ τοῦτο ἐς τὰ ἄλφιτα πεπονηκώς. εἰ δέ σοι καθεύδειν ἥδιον, ἐγὼ μὲν ἡσυχάσομαί σοι, καὶ πολὺ ἀφωνότερος ἔσομαι τῶν ἰχθύων. σὺ δὲ ὅρα ὅπως μὴ ὄναρ πλουτῶν, λιμώττῃς ἀνεγρόμενος. ΜΙΚ. ὦ Ζεῦ τέρασι, καὶ Ἡράκλεις ἀλεξίκακε, τί ὁ κακὸν τοῦτό ἐστιν; ἀνθρωπίνως ἐλάλησεν ὁ ἀλεκτρυών. ΑΛΕ. Εἶτά σοι τέρας εἶναι δοκεῖ τὸ τοιοῦτον, εἰ ὁμόφωνος ὑμῖν εἰμι; ΜΙΚ. πῶς γὰρ οὐ τέρας; ἀλλ' ἀποτρέπετε, ὦ θεοὶ, τὸ δεινὸν ἀφ' ἡμῶν. ΑΛΕΚ. σύ μοι δοκεῖς, ὦ Μίκυλλε, κομιδῇ ἀπαίδευτος εἶναι, μηδὲ ἀναγνωκέναι τὰ Ὁμήρου ποιήματα, ἐν οἷς ὁ τοῦ Ἀχιλλέως ἵππος ὁ Ξάνθος, μακρὰ χαίρειν φράσας τῷ χαμαιτύπῃ, ἔστηκεν ἐν μέσῳ τῷ πολέμῳ διαλεγόμενος, ἔπη ὅλα ῥαψῳδῶν, οὐχ ὥσπερ ἐγὼ νῦν, αὐδῇ τῇ μέτρων, ἀλλὰ καὶ ἐμμετρεύετο ἐκεῖνος, καὶ τὰ μέλλοντα προεθέσπιζε, καὶ οὐδέν τι τῶν δόξαν ἐδόκει ποιεῖν, οὐδὲ ὁ ἀκούων ἐπεκάλεστο, ὥσπερ σὺ τὸν ἀλεξίκακον, ἀποδύσαιον ἠνυόμηνος τὸ ἄκυρμα.

A

AT te, sceleſtiſſime galle, cum iſta tanta inuidentia, vocéque tam acuta, ipſe perdat Iupiter, qui quidem opibus affluentem me, ac dulciſſimo in ſomnio verſantem, & admirabili felicitate fruentem, penetrabile quiddam & clamoſum reſonans, expergefeceris, adeò vt ne noctu quidem effugere liceat paupertatem, vel te ipſo longè nocentiorem. Atqui ſi coniectandum eſt, tum è ſilentio, quod etiamdum ingens eſt, tum è rigore frigoréque quod nondum me, quemadmodũ aſſolet, antelucanò morſicat titillátque (nam hic mihi certiſſimus gnomon aduentantis diei) ne medium quidem adhuc noctis eſt. Sed iſte peruigil, perinde quaſi vellus illud aureum ſeruet, ab ipſa protinus veſpera vociferari cœpit. Verùm haudquaquam impunè: ſiquidem mox pœnas de te ſumam, fuſtéq; comminuam, ſi diluxerit modò: nã nunc negotium mihi faceres, ſubſiliens in tenebris. GAL. Here Micylle, equidem arbitrabar me tibi gratũ eſſe facturũ, ſi quoad poſſem alta nocte lucẽ anteuertiſſem, quò poſſes, antelucanò ſurgens, quampluri-
C mum operis conficere. Etenim ſi priuſquam ſol exoriatur, vel vnicam feceris crepidam, iſthuc laboris lucro tibi acceſſerit ad parandum victum. Quòd ſi tibi magis libet dormire, equidem tuo arbitratu quietẽ egero, longéque magis mutus fuero piſcibus. Cæterùm tute videto, ne per ſomnium diues, eſurias experrectus. MIC. O prodigiorum auerſor Iupiter, ô malorũ depulſor Hercules: quid hoc mali eſt? Vocem humanã ſonuit gallus. GAL. Hoccine tandem tibi prodigium videtur, ſi eadem qua vos lingua loquor? MIC. Quid? an non hoc portentum? Sed auertite Dij malum à nobis.
D GAL. At tu mihi videris admodum illiteratus eſſe, Micylle, nec euoluiſſe Homeri poëmata, in quibus equus Achillis, cui nomen Xanthus, poſteaquam hinnitus longum valere iuſſiſſet, medio in prælio conſtitit, diſſerens, totóſque verſus ordine recitans, non quemadmodum nunc ego proſa oratione loquens: quinetiam vaticinabatur ille, déque futuris edebat oracula: neque quicquam prodigioſum facere videbatur: neque is qui tum audiebat, malorum auerſorem, ita vti tu facis, implorabat, quaſi rem abominandam & auertẽdam audiſſe ſeſe iudicaret.

At quid tandem facturus eras, si tibi nauis, cui nomen apud Homerum est Argo, carina fuisset elocuta, ita vt olim in Dodonæa sylua phagus per se loquens oraculum edidit? Aut si tergora direpta serpere vidisses, si carnes boum mugire semiassas, coctásque, verubus transfixas? Ego verò quum Mercurij sim assessor loquacissimi, deorúmque omnium facundissimi: præterea contubernalis vobis & conuictor: haud mirum videri debet si sermonem humanum edidici. Quòd si mihi recipias taciturnum te, haudquaquam grauabor veriorem tibi caussam aperire, vnde factum sit vt eadem qua vos lingua loquar, & vnde mihi suppetat huius orationis facultas. MIC. Modò ne isthuc ipsum sit somnium, Galle, quod ita mecum loqueris: sed dicito per Mercurium, ô præclare, quid etiam aliud rei tibi sit in caussa vt istam linguam sones. Nam vt taceam, neque cuiquam proferam, quid attinet te solicitum esse? Quis enim fidem mihi sit habiturus, si cui narrem, me Gallum hæc loquentem audisse? GAL. Ausculta igitur: nam orationem ex me audies, omnium (sat scio) maximè nouam atque incredibilem. Siquidem hic qui nunc tibi gallus appareo, non ita pridem homo fui. MIC. Profectò & olim istiusmodi quiddam de vobis inaudieram, adolescentulum quempiam fuisse Gallum, Marti adamatum, atque hunc deo comporasse, collusitasséque, & in voluptatibus gessisse morem. Itaque cùm Venerem adiret Mars cum ea cubiturus, hunc quoque Gallum vnà secum adduxisse. Quoniam autem Solem potissimùm metueret, ne si è sublimi conspexisset, Vulcano se proderet: foris ad ostium adolescentulum semper relinquere solitum, cuius indicio certior fieret quando Sol emergeret. Deinde Gallum aliquando somno correptum, excubias deseruisse inscientem, Solémque nullo præsentiente imminuisse Veneri, ac Marti securè dormienti, propterea quòd confideret Gallum indicaturum fuisse si quis interuenisset. Itaque Vulcanum à Sole edoctum, eos deprehendisse, implicitos atque irretitos iis vinculis quæ iam olim in illos fuerat fabricatus. Porrò Martem, simul atque dimissus est, indignatum aduersus Gallum fuisse, atque cum in auem transmutasse, iisdem armis, vt in capite pro galea cristam obtineret.

Gallus adolescens in auem conuersus.

A καίτοι τί δῶ ἐποίησας, εἰ σοι ἡ τῆς Ἀργοῦς ζῶσις ἐλάλησεν, ὥσπερ ποτὲ ἡ φηγὸς ἐν Δωδώνῃ αὐτόφωνος ἐμαντεύετο; ἢ εἰ βύρσας εἶδες ἑρπούσας, καὶ βοῶν κρέα μυκώμενα, ἡμιόπτα, καὶ ἑφθὰ, ἀνεπεπρμένα τοῖς ὀβελοῖς; ἐγὼ δὲ, Ἑρμοῦ πρέσβυς ὢν, λαλίστου καὶ λογιωτάτου θεῶν ἁπάντων, καὶ τἄλλα ὁμοδίαιτος ὑμῖν, καὶ συνέσφος, οὐ χαλεπῶς ἔμελλον σημανθήσεσθαι τὸν αὐθεντικὸν φωνόν. εἰ δὲ ἐχεμυθήσω σοὶ τὸ ἀληθέστερον αἰτίαν εἰπεῖν τῆς πρὸς ὑμᾶς ὁμοφωνίας,

B καὶ ὅθεν ἐπαρχή μοι οὕτω λαλεῖν. MIK. Ἀλλὰ μὴ ὄνειρος καὶ ταῦτά ἐστιν, Ἀλεκτρυὼν οὕτω πρὸς ἐμὲ διαλεγόμενος; εἰπὲ δ' οὖν πρὸς τὸν Ἑρμοῦ, ὦ βέλτιστε, ὅ, τι καὶ ἄλλο σοι τῆς φωνῆς αἴτιον. ὡς δὲ σιωπήσομαι, καὶ πρὸς οὐδένα ἐρῶ, τί σε χρὴ δεδιέναι; τίς γὰρ ἂν πιστεύσειέ μοι, εἴ τινι διηγοίμην ὡς ἀλεκτρυόνος αὐτὰ εἰπόντος ἀκηκοώς; ΑΛΕ. ἄκουε τοίνυν. παραδοξότατόν σοι λόγον ἴσως ἐρῶ περὶ οἵου ὅτι λέγω, ὦ Μίκυλλε. οὐτοσὶ γὰρ ὁ νῦν σοι ἀλεκτρυὼν φαινόμενος, οὐ πρὸ πολλοῦ ἄνθρωπος ἦν.

C MI. ἤκουσά τι καὶ πάλαι τοιοῦτον ἀμελεῖ παρ' ὑμῖν, ὡς ἀλεκτρυών τις νεανίσκος, φίλος γένοιτο τῷ Ἄρει, καὶ συμπίνοι τῷ θεῷ, καὶ συγκωμάζοι, καὶ κοινωνοίη τῶν ἐρωτικῶν. ὁπότε γοῦν ἀπίοι παρὰ τὴν Ἀφροδίτην μοιχεύσων ὁ Ἄρης, ἐπάγεσθαι καὶ τὸν Ἀλεκτρυόνα, καὶ ἐπειδήπερ μάλιστα τὸν Ἥλιον ὑφεωρᾶτο, μὴ καταδὼν, ἐξείπῃ πρὸς τὸν Ἥφαιστον, ἔξω πρὸς ταῖς θύραις ἀπολείπειν ἀεὶ τὸν νεανίσκον, μιμνύοντα ὁπότε φαίνοι ὁ Ἥλιος· εἶτα ποτὲ καθαρίμενον μὴ τὸν Ἀλεκτρυόνα, καὶ προδοῦναι τὸν Ἄρη τῷ Ἡφαίστῳ ἥκοντα· τὸν δὲ Ἥλιον λαθόντα, ὑπισχνῆσθαι τῇ Ἀφροδίτῃ, καὶ τῷ Ἄρει ἀφέξεσθαι διὰ παντὸς μιμνύοντα, ἕως ἂν πιστεύειν τὸν ἀλεκτρυόνα μιμνύσαι αὖθις, εἴ τις ὑπίοι, καὶ οὕτω τὸν Ἥφαιστον πρὸς Ἥλιόν ποτε λαθόντα, συλλαβεῖν αὐτούς, περιβαλόντα, καὶ ἁλύσεσι τοῖς δεσμοῖς, ἃ πάλαι μεμηχάνητο ἐπ' αὐτούς· ἀφεθέντα δὲ, ὡς ἀφείθη, τὸν Ἄρεα ἀγανακτῆσαι κατὰ τοῦ Ἀλεκτρυόνος, καὶ μεταβαλεῖν αὐτὸν εἰς τοῦτο τὸ ὄρνεον αὐτοῖς ὅπλοις, ὡς καὶ νῦν τοῖς κώμοις, τὸν λόφον ἔχειν ὑπὲρ τῆς κεφαλῆς.

διὰ τοῦτο ὑμᾶς ἀπολογουμένους τῷ Ἄρει, ὅτ' οὐδὲν ὄφελος, ἐπειδὴ ἀθηναθε ἀναστέλλοντα τὸν Ἥλιον, πρὸ πολλοῦ βοᾶν, ὑπισημαινομένους τ' ἀπολλύω αὐτά. ΑΛ. φασὶ μὲν καὶ ταῦτα, ὦ Μίκυλλε. Ὃ δὲ ἐμὸν, ἕτερόν τι ἐγένετο, καὶ πάνυ ἔναγχος εἰς ἀλεκτρυόνα σοι μεταβέβηκα. ΜΙΚ. πῶς; ἐθέλω γὰρ τοῦτο μάλιστα εἰδέναι. ΑΛΕ. οἶσθα ἄρα τὸν Πυθαγόραν Μνησαρχίδου Σάμιον; ΜΙΚ. τὸν σοφιστὴν λέγεις; τὸν ἀλαζόνα; ὃς ἐνομοθέτει μήτε κρεῶν γεύεσθαι, μήτε κυάμους ἐσθίειν, ἥδιστον ἐμοὶ γοῦν ὄψον, ἐκτράπεζον, ἄπονον ἀποφαίνων; ἔτι δὲ καὶ πείθων τοὺς ἀνθρώπους ἐς πέντε ἔτη μὴ ἀφαλέγεσθαι. ΑΛΕ. ἴσθι δῆτα κἀκεῖνο, ὡς πρὸ τοῦ Πυθαγόρου, Εὔφορβος ἦν. ΜΙΚ. φήτω, φασὶ, καὶ τετραπυργὸν τὸν ἀνθρωπον, ὦ ἀλεκτρυών. ΑΛΕ. ἐκεῖνος αὐτὸς ἐγώ σοι εἰμὶ ὁ Πυθαγόρας, ὥστε παύου, ὦ ἀγαθὲ, λοιδορούμενός μοι, καὶ ταῦτα, οὐκ εἰδὼς οἵος τις ἐγὼ τὸν τρόπον. ΜΙΚ. τοῦτ' αὖ μακρῷ ἐκείνου τερατωδέστερον, ἀλεκτρυὼν φιλόσοφος. εἰπὲ δὲ ὅμως, ὦ Μνησάρχου παῖ, ὅπως ἡμῖν αὐτὸ μοι ἀνθρωπος, ὄρνις, ἀντὶ δὲ Σαμίου, Ταναγραῖος ἀναπέφηνας; ὑ πιθανὰ γὰρ ταῦτα, οὐδὲ πάνυ πιστὰ ῥᾴδια, ἐπεὶ καὶ δύο ἤδη μοι τεκμηρίω δοκῶ πάνυ ἀλλότρια ἐν σοὶ τοῦ Πυθαγόρου. ΑΛΕ. τὰ ποῖα; ΜΙΚ. ἓν μὲν, ὅτι λάλος εἶ, καὶ κεκτικός· ὁ δὲ, σιωπᾶν ἐς πέντε ὅλα ἔτη, οἷμαι, παρήνει· ἕτερον δὲ, καὶ πανυτελῶς ἀνόμοιον. οὐ γὰρ ἔχων ὅ, τι σοι προβάλωμι, κυάμους χθὲς, ὡς οἶσθα, ἔχων, ἦκον· καὶ σὺ οὐδὲν μελλήσας, ἀνέλεξας αὐτούς· ὥστε ἢ ἐψεῦσθαί σοι ἀνάγκη καὶ ἄλλῳ τῳ, ἢ Πυθαγόρᾳ ὄντι προβεβλημένῳ, καὶ ὃ ἴσον ἀσεβηκέναι, κυάμους φαγόντα, ὡς αὖ εἰ τὸν κεφαλὸν τοῦ πατρὸς ἐδηδόκεις. ΑΛΕ. οὐ γὰρ οἶσθα, ὦ Μίκυλλε, ἥτις αἰτία τούτων, οὐδὲ τὰ προσφορα ἑκάστῳ βίῳ. ἐγὼ δὲ, τότε μὲν, οὐκ ἤθιον τοὺς κυάμους, ἐφιλοσόφουν γὰρ· νῦν δὲ, φάγομαι αὖ, ὀρνιθικὴ γὰρ, καὶ οὐκ ἀπόῤῥητος ἡμῖν ἡ τροφή. ἀλλ' εἴ σοι φίλον, ἄκουε, πῶς ἐκ Πυθαγόρου τοῦτο νῦν εἰμι,

A Hanc ob causſam, quò vos Marti purgetis, cùm iam nihil opus, ſimul atque Solem exorientem ſenſiſtis, multò antè vociferari, atque illius exortum prænunciare. GAL. Feruntur quidem & illa Micylle: at quod ego ſum narraturus, multo aliud quiddam fuit: atque adeò nuper admodum in Gallum transformatus ſum. MIC. Quónam modo? Nam iſthuc maximopere cupio cognoſcere. GAL. Audiſtin' de Pythagora quodã Mneſarchida Samio? MICYL. Num ſophiſtam illũ dicis glorioſum, qui inſtituit ne quis vel carnes guſtaret, vel fabas ederet, ſuauiſſimum mihi edulium, ſalubre & para-
B bile, à menſa ſubmouẽs? Præterea autem qui mortalibus ſuaſit ne intra quinquennium loquerentur? GAL. Scis nimirum & illud, quemadmodum priuſquam Pythagoras eſſet, Euphorbus fuerit? MICYL. Præſtigiatorem & prodigiorum artificem hominem aiunt fuiſſe, ô Galle. GAL. Ille ipſe ego tibi ſum Pythagoras. Quare parce, queſo, mihi conuiciari, præſertim cùm ignores quibus ſim moribus. MICYL. At hoc rurſum multo etiam quàm illud portentoſius: gallus philoſophus? Attamẽ expone ô Mneſarchi gna-
C te, quî factum ſit vt ex homine auis, ex Samio Tanagræus repentè nobis prodieris. Neque enim iſta veriſimilia, neque omnino facilia creditu: quandoquidem duas quaſdam res iam mihi videor in te animaduertiſſe nimiùm alienas à Pythagora. GAL. Quas? MICYL. Alterum quidem, quòd garrulus es & obſtreperus, quum ille ſilere in ſolidos quinque annos (ſi memini) præceperit. Alterum verò planè cum illius legibus pugnat. Etenim cùm non haberem quod tibi obiicerem, fabas heri (ſicut noſti) ad te attuli: ac tu nihil cunctatus protinus eas ſublegebas:
D vnde fit vt neceſſe ſit aut ementitum eſſe te Pythagorã eſſe, quum aliud quiddam ſis: aut ſi Pythagoras es, legem prætergreſſum eſſe te, iuſque violaſſe, quum fabas ederis, perinde ac ſi caput patris comederis. GAL. Non cognouiſti Micylle quæ ſit harum rerum cauſſa, neque quæ ad vnumquodque vitæ genus conducant. Ego tum quidem non eſitabam fabas, propterea quòd philoſophus eſſem. Nunc contrà comeſurus ſim, quippe auitio congruas, neq; nobis repudiandum pabulum. Verùm ſi moleſtum non eſt, audi quemadmodum è Pythagora cœperim eſſe id quod ſum in præſentia,

Pythagoræ metamorphoſes & præſtigiæ.

quámque in multis vitæ generibus antehac vixerim, & quid ex vnaquaque transformatione ſim conſequutus. MICY. Narra quæſo: nam mihi quidem auditu iucundiſſimum fuerit, adeò vt ſi quis mihi deferat optionem, vtrùm te iſta narrantem audire malim, an rurſum feliciſſimum illud ſomnium quod paulò antè vidi, videre, haud ſciam vtrum electurus ſim: vſqueadeo cognata germanáque videntur eſſe iſta tua cum ſuauiſſimis illis viſis: & ex æquo vos æſtimo, te pariter ac præclarũ illud inſomnium. GAL. Etiamnum tu ſomnium illud quod dudum tibi viſum eſt, in animum reuocas, & inania quædam obſeruas ſimulachra, atque (vti loquuntur poëtæ) euanidam quandam felicitatem memoria conſectaris? MIC. Imò illud ſcias Galle, ne vllo quidem tempore vnquam viſi illius mihi venturam obliuionem. Tantum mellis, ſomnium aufugiens in oculis mihi reliquit, vt præ illo vix queam palpebras attollere, rurſus in ſomnium coëuntes. Itaque qualem voluptatem mouent pennæ in auribus verſatę, talem titillationem mihi præbent ea quæ vidi. GAL. Nouum quendam Hercule mihi narras amorem inſomnij: ſiquidem alatum quum ſit (ſicut aiunt) metáſque volandi præſcriptas habeat ſomnium, iam ſepta trãſilit, in oculis etiam vigilantis obuerſans: adeò mellitum & euidens apparet. Quare per velim audire cuiuſmodinam ſit iſtud quod te ſupra modum delectat. MIC. Geſtio narrare. Nam dulce eſt hoc ipſum meminiſſe, & commemorare de illo quippiam. Verùm heus Pythagora, quando tu narrabis de tuis transformationibus? GAL. Vbi tu Micylle deſieris ſomniare, mélque illud ab oculis abſterſeris. Interim prior dicito, vti intelligam vtrúmne per portas eburneas, an per corneas tibi ſomnium aduolarit. MI. Neque per has, neque per illas, ô Pythagora. GAL. Atqui duas haſtantùm commemorat Homerus. MIC. Valere ſinas nugatorem illum poëtam, qui nihil de ſomniis intellexit. Paupertina fortaſſis ſomnia per iſtas commeant portas, qualia videbat ille, neque id admodum perſpicuè, quippe captus oculis. Mihi vero per aureas quaſdam portas dulciſſimum hoc aduênit ſomnium, & ipſum aureum vndique, & aureis circumamictum, & auri plurimum ſecũ adducens. GAL. Deſine optime Mida de auro fabulari.

Inſomniorum ratio ex Homero.

καὶ ἐν ὅσοις πρότερον ἐβιότευσα βίοις, καὶ ἅτινα τ' μεταβολῆς ἀπολέλαυκα ἑκάστης. ΜΙ. λέγοις ἄν, ὡς ἐμοί γε ἡδύτατον ἂν τὸ ἀκροαμα γένοιτο, ὥστε εἰ τίς αἵρεσιν προτείνοι, πότερον μᾶλλον ἐθέλω σε ἀκούειν τὰ τοιαῦτα διεξιόντος, ἢ τὸν πανευδαίμονα ὄνειρον ἐκεῖνον αὖθις ὁρᾶν, τὸν μικρὸν ἔμπροσθεν, οὐκ οἶδα ὁπότερον ἂν ἕλοίμην, ὅτι τως ἀδελφὰ κἠοικεῖα τὰ σὰ τοῖς ἡδίστοις φαίνεται, καὶ ἐν ἴσῃ τιμῇ ὑμᾶς ἄγω, σέ τε, καὶ τὸ πολυτίμητον ἐκεῖνο ὄνειρον. ΑΛ. ἐπὶ γὰρ σὺ ἀναπεμπάζῃ τὸν ὄνειρον, ὅστις ποτὲ ὁ φανείς σοι ἦν, καί τινα ἐνδάλματα μάταια διαφυλάττῃς, κενὰ, καὶ, ὡς ὁ ποιητικὸς λόγος, ἀμυδρωπὰ τινα εὐδαιμονίαν τῇ μνήμῃ μεταδιώκων; ΜΙ. ἀλλ' οὐδ' ὑπολήσομαί ποτε, ὦ ἀλεκτρυών, οὔ φημι, τῆς ὄψεως ἐκείνης. οὕτως μοι πολὺ τὸ μέλι ἐν τοῖς ὀφθαλμοῖς ὁ ὄνειρος καταλιπὼν, ᾤχετο, ὡς μόγις ἀνοίγω τὰ βλέφαρα πρὸ αὐτοῦ, εἰς ὕπνον αὖθις καταπῖπτοντα. οἷ οὖν ἐν τοῖς ὠσὶ τὰ πτερὰ ἐρεθίζεται τρεφόμενα, τοιοῦτον ἡδύσμα παρείχετό μοι τὰ ὁρώμενα. ΑΛ. Ἡράκλεις, δηνὸν τινα φῆς τὸν ἔρωτα τὸν ὀνείρου, εἴγε πτηνὸς ὢν, ὡς φασι, καὶ ὦκυν ἔχων τῆς πτήσεως τὸν ὕπνον, πρὸ τὰ ἐσκαμμένα ἤδη πεδᾶται, καὶ ἐνδιατρίβει δυσωδέσι τοῖς ὀφθαλμοῖς, μυιηρὸς ὅτω, καὶ ἐπαργὴς φαινόμενος. ἐθέλω δοῦναι ἀκοῦσαι οἵος τίς ἐστιν, ὅτῳ σοι τερπόμενος ὤν. ΜΙ. ἕτοιμος λέγειν. ἡδὺ γοῦν ὂ μεμνῆσθαι τί καὶ διεξιέναι περὶ αὐτοῦ. σὺ δὲ πρῶτα, ὦ Πυθαγόρα, διηγήσῃ τὰ περὶ τῶν μεταβολῶν; ΑΛ. ἐπειδὴ σύ, ὦ Μίκυλλε, παύσῃ ὀνειρώττων, καὶ ἀποψήσῃ ἀπὸ τῶν βλεφάρων ὃ μέλι; ὃ νῦν δὲ, πρότερος εἰπέ, ὡς μάθω εἴτε διὰ τῶν ἐλεφαντίνων πυλῶν, εἴτε διὰ τῶν κερατίνων σοι ὁ ὄνειρος ἦκε πετόμενος. ΜΙ. οὐδὲ δι' ἑτέρας τούτων, ὦ Πυθαγόρα. ΑΛ. καὶ μὴν Ὅμηρος δύο ταύτας μόνας λέγει. ΜΙ. ἔα χαίρειν τὸν λῆρον ἐκεῖνον ποιητὴν, ὃς δὲν εἰδότα ὀνείρων πέρι· οἱ πίπτοντες ἴσως ὄνειροι διὰ τῶν τοιούτων ἀφικνοῦνται, οἵοις ἐκεῖνος ἑώρα, οὐδὲ πάνυ σαφῶς, τυφλὸς αὐτὸς ὤν. ἐμοὶ δὲ διὰ χρυσῶν τινων πυλῶν ὁ ἥδιστος ἀφίκετο, χρυσοῦς καὶ αὐτὸς, καὶ χρυσᾶ πάντα περιβεβλημένος, καὶ πολὺ ἐπαγόμενος χρυσίον. ΑΛ. παῦε, ὦ Μίδα βέλτιστε, χρυσολογῶν.

ἀτεχνῶς

ἀτεχνῶς γὰρ ἐκ τῆς ἐκείνου σοι εὐχῆς ὃ ἐνύπνιον, καὶ μέταλλα ὅλα χρυσίου κεκτῆσθαί μοι δοκεῖς. ΜΙΚΥΛ. πολύ, ὦ Πυθαγόρα, χρυσίον εἶδον, πολὺ πῶς οἴει καλόν, οἷαν τὴν αὐγὴν ἀπαστράπτον; τί ποτε ὁ Πίνδαρος φησὶ περὶ αὐτοῦ, ἐπαινῶν; ἀνάμνησον γάρ με, εἴπερ οἶσθα, ὁπότε ὕδωρ ἄριστον εἰπών, εἶτα ὁ χρυσίον θαυμάζῃ, ἐν ποίοις, ἐν ἀρχῇ ὕμνου τοῦ καλλίστου τῶν ἀσμάτων ἁπάντων. ΑΛΕ. μῶν ἐκεῖνο ζητεῖς, Ἄριστον μὲν ὕδωρ, ὁ δὲ χρυσὸς, αἰθόμενον πῦρ ἅτε διαπρέπει νυκτὶ, μεγανόρους ἔξοχα πλούτου; ΜΙΚ. νὴ Δία, αὐτὸ τοῦτο. ὥσπερ γὰρ τοὺμὸν ἐνύπνιον ἰδὼν ὁ Πίνδαρος, οὕτως ἐπῃνῆ ὁ χρυσίον. ὡς δὲ ἤδη μάθῃς οἷόν τι ἦν, ἄκουσον, ὦ σοφώτατε ἀλεκτρυών. ὅτι μὲν οὖν οἰκότως ἦν ἥδης, οἶδα· Εὐκράτης γάρ με ὁ πλούσιος ἐντυχὼν ἐν ἀγορᾷ, λουσάμενον ἤκειν ἐκέλευε τὴν ὥραν ὅτι τὸ δεῖπνον. ΑΛΕΚ. οἶδα πάνυ τοῦτο, πεινάσας πρὸ ὅλης τῆς ἡμέρας, ἄχρι μοι βαθείας ἤδη ἑσπέρας ἦκες ὑποβεβρεγμένος, τοῖς πέντε ἐκείνοις κυάμοις κομίζων, οὐ πάνυ δαψιλὲς τὸ δεῖπνον ἀλεκτρυόνι ἀθλητῇ ποτε γενομένῳ, καὶ Ὀλύμπια οὐκ ἀφαύρως ἀγωνισαμένῳ. ΜΙΚ. ἐπεὶ δὲ δειπνήσας ἐπανῆλθον, σκάνδυδον εὗδες, τοὺς κυάμους σοι κατεβαλών. εἶτά μοι κατὰ τὸν Ὅμηρον, ἀμβροσίῃ ἐοικὼς ἐν νυκτὶ θεῖός τις ὡς ἀληθῶς ὄνειρος ἐπῆσας. ΑΛΕΚ. τὰ μὲν δὴ τοῦ Εὐκράτους πρότερον, ὦ Μίκυλλε, διήγησαι, καὶ τὸ δεῖπνον, οἷ ἐγένετο, καὶ τὰ ἐν τῷ συμποσίῳ πάντα. κωλύει γάρ σε οὐδὲν αὖθις δειπνεῖν, ὥσπερ ὄνειρόν τινα τοῦ δείπνου ἐκείνου πρόσαγοντα, καὶ ἀναμηρυκώμενον τῇ μνήμῃ τὰ βεβρωμένα. ΜΙΚΥΛ. ἥμιλλον ἐνοχλήσειν, καὶ ταῦτα διηρημένος. ἐπεὶ δὲ σὺ προθυμῇ, καὶ δὴ λέγω. ἔστι μὲν οὖν, ὦ Πυθαγόρα, τοῦτο πλουσίῳ τινὶ δειπνήσας ἐν ἀπόπτῳ τοῦ βίου, τύχῃ τινὶ ἀγαθῇ ἐντυγχάνω χθὲς τοῦ Εὐκράτους· καὶ ἐγὼ μὲν προσιόντων αὐτὸν ὥσπερ εἰώθειν, δεσπότην, ἀπεκαλλωπόμην, ὡς μὴ καταγελώμην αὐτὸν, ἐν πενιχρῷ τοῦ τρίβωνι συμπαρομαρτῶν. ὁ δὲ, Μίκυλλέ, φησι,

A Nam dubio procul ex illius voto istud tibi accidit insomnium, & solidas auri venas mihi duxisse videris. MIC. Multam auri vim vidi Pythagora, multam. quàm putas pulchri? quo fulgore coruscantis? Quid tandem Pindarus in illius laudem dicit? nam in memoriam redige, si quidem meministi, quum aquam præstantissimam dicens, postea aurum admiratur, idque iure, statim in initio carminis vnius omnium bellissimi. GAL. Num illud quæris,

Aqua est illa quidem optima:
Cæterùm aurum, vti candens
Ignis, ita enitens, noctibus eminet eximiè
B *Cæteras supra opes quæ* [*vnum*
Gloriam ac decus addunt.

MICYLL. Per Iouem, isthuc ipsum: perinde enim ac si insomnium meum videat Pindarus, ita prædicat aurum. Sed vt tandem cognoscas quale fuerit, ausculta iam sapientissime Galle. Meministi vt heri nullum domi cibum acceperim: siquidem Eucrates dives ille fortè mihi in foro factus obuiam, lotum me in tempore ad cœnam venire iusserat. GALLVS. Isthuc equidem planè memini. nam totum esuriebam diem, donec mihi, profunda tandem vespera domum reuersus subuuidus, vinóque madens, quinque illas fabas proferres, non admodum opiparam cœnam Gallo, qui quondam fuerit athleta, quíque Olympia non segniter olim decertarit. MICYL. Ast vbi reuersus à cœna fabas tibi obiecissem, obdormij protinus. Tum mihi, iuxta Homerum, ambrosia sub nocte diuinum quoddam haud dubiè somnium assistens. GAL. Sed priùs quæ tibi apud Eucratem acciderint, Micylle narra, & cuiusmodi fuerit cœna, quæque super cœnam acta sunt omnia. D Nihil enim prohibet te denuo cœnare, si veluti somnium quoddam eius cœnæ reducas, & quæ tum ederis, rursum commemoratione quasi rumines. MICYL. Credebam molestum futurum me, si hæc quoque retulissem: verùm posteaquam tu desideras, en id quoque narrabo. Quum nunquam antehac in vita cœnassem apud vllum diuitem, ô Pythagora, heri bona quapiam fortuna in Eucratem incidi: atque ego quidem simul atque dominum illum salutassem, ita vti consueueram, subducebam me: ne pudori illi essem, si lacera in veste fuissẽ affectatus. At ille, Micylle, inquit,

hodie natalitia filiæ celebro, plurimósq; ad conuiuium amicos inuitaui: verùm quoniam aiunt quendam ex his incõmoda esse valetudine, neque posse pariter ad conuiuium nostrum accedere: tu eius loco venito lotus: nisi ipse fortè qui vocatus est, semet adfuturum renunciarit: nã nunc quidẽ ambigit. Hoc vbi audissem, adorato diuite discedebam, omnes obsecrans deos, vt algidam febrem aliquam, aut laterum dolorẽ, aut podagram morbi auctorium immitterent valetudinario illi, cuius ego sellæ occupator, cœnæque vicarius & hæres eram vocatus. Interim hoc spacij quod vsque ad balnei tempus intercessit, longissimum seculum esse iudicabam: dum subinde respicio quot pedum esset litera, & quando illos iam latuisse cõsentaneum esset. Hîc vbi tempus tandem aduenisset, ocyus me corripio, atque abeo, nitidè admodum cultus, sic obuerso palliolo, vt qua esset parte purissimum, ea videretur. Offendo autẽ ad fores & alios cõplures, in quibus etiam illũ (gestabatur autem à viris quatuor) cuius eram subconuiua vocatus, qui malè habere dictus erat, atque id etiam præ se ferebat, quòd afflicta esset valetudine: nam ex alto gemebat, tussiebátque ac screabat velut ex abdito: quódque ægrè graderetur, totus pallidus ac tumens, annos natus circiter sexaginta: ferebatur autem philosophus quispiam esse ex his qui apud adolescentulos nugas deblaterant. At barba mirè erat tragica, id est hircina, supra quàm credi posset tõsoris egens. Porrò increpante Archibio medico, quamobrem cùm ita esset affectus, aduenissem: Non oportet, inquit, promissa deserere, præsertim hominem philosophum, etiamsi mille vrgeant & instent morbi. Putabit enim Eucrates sese à nobis haberi ludibrio. Haudquaquam, inquam ego: imò collaudabit te, si domi potiùs apud te velis emori, quàm in conuiuio animam vnà cum phlegmate excreans. Atque ille quidem præ arrogantia dissimulabat sese dicterium audisse. Haud multo pòst accessit & Eucrates iam lotus: conspectóque Thesmopolide (nam id erat philosopho nomẽ) Præceptor, inquit, probè quidem factum abs te, qui ipse ad nos veneris: tametsi nihilo deteriùs tibi fuerat futurum: siquidem etiam absenti omnia ordine missa fuissent. Hæc simul atque dixerat, introgreditur, manus illi porrigens, pariter & famulis innitenti.

Gnomonẽ horologij intelligit.

A ὑγιαζοῦς τὴμερον ἐσιῶ γλυέθλια, ⁊ πρεκάλεσα τῶν φίλων μάλα πολλούς. ἐπεὶ δέ τινα φασὶν αὐτῶν μαλακῶς ἔχοντα, ὑχ οἷόν τε εἶ) ξυνδειπνῆν μεθ' ἡμῶν, σὺ αὐτ' ἐκείνου ἧκε λουσάμενος, ἵνα μὴ ὄγε κληθεὶς αὐτὸς, εἴπῃ ἀφίξεσθαι, ὡς νῦν γε ἀμφίβολός ἐστι. τοῦτο ἀκούσας ἐγὼ, προεσκωπτόμενος, ἀπῆλθ' ὀλίγον ἄμπασι θεοῖς ἱκετεύων τινα, ἢ πλουτεῖν, ἢ ποδάγραν ὑπερπέμψαι τῷ μαλακιζομένῳ ἐκείνῳ, ὃν ἔφεδρος ἐγὼ, καὶ αὐτόδειπνος, ἐν Δελφοῖς ἐκεκλήμην ⁊ ὃ ἄχει λοιπόν, αἰῶνα μήκιστον ἐπεύχομαι, συνεχὲς ὑπισχνούμενος, B ὁπόσα πόδα ὃ στοιχεῖον εἴη, καὶ πηνίκα ἤδη λελοῦσθαι δέοι. κἀπειδή ποτε ὁ καιρὸς ἀφίκετο, πρὸς τὰς ἐμαυτοῦ ἀποῤῥίψας, ἀναστὰς, κοσμίως μάλα ἐσκευασμένος, ἀντιστρέψας ὃ τριβώνιον, ὡς ὑπὸ τῷ καθαρωτέρου γένοιτο ἡ ἀναβολή. καταλαμβάνω τε πρὸς ταῖς θύραις ἄλλους τε πολλοὺς, καὶ δὴ κἀκεῖνον, φορείῳ ὑπὸ τεττάρων κεκομισμένον, ᾧ με ὑποδεδειπνήκει ἔδει, τὸν νοσεῖν λεγόμενον· καὶ ἐδήλου δὲ πονήρως ἔχων. ὑπέστενε γοῦν, ⁊ ὑπέβηττε, ⁊ ἀνεχρεμπτόμενος C μυχόν τι, καὶ δυσπρόσοδον, ὠχρὸς ὢν ὅλος, καὶ διαθηκῶν, ἀμφὶ τὰ ἑξήκοντα ἔτη φερόμενος. ἐλέγετο δὲ φιλόσοφός τις εἶ) τῶν πρὸς τὰ μειρακία φλυαρούντων. ὁ γοῦν πώγων μάλα τραγικὸς ἦν, ἐς ὑποβολὴν κουρεῶν· καὶ αἰτιωμένου δὲ Ἀρχιβίου τὸν ἰατρὸν, διότι οὕτως ἔχων ἀφίκετο, Τὰ καθήκοντα, ἔφη, ἃ χρὴ προδιδόναι, ⁊ ταῦτα, φιλόσοφον ἄνδρα, κἂν μυρίαι νόσοι ἐμποδὼν ἱστῶνται. νικήσεται γὰρ Εὐκράτης ὑποπτευόμενος πρὸς ἡμῶν. οὐκ ἀρέσκω εἶπον ἐγὼ, ἀλλ' ἐπαινέσεταί σε, ἵν' οἶκοι μᾶλλον ἑαυτοῦ ἀποθανεῖν ἐθέλοις, D ἢ παρ' ἐν τοῖ συμποσίῳ σὺν ἀναχρεμψάμενος τὸν ψυχὸν μετὰ τοῦ φλέγματος. ἐκεῖνος μὲν οὖν ὑπὸ μεγαλοφροσύνης, ἃ προσεποιεῖτο ἀκηκοέναι τοῦ σκώμματος. ἐφίσταται δὲ μικρὸν ὁ Εὐκράτης λελουμένος, καὶ ἰδὼν τὸν Θεσμόπολιν (τοῦτο γὰρ ὁ φιλόσοφος ἐκαλεῖτο) Διδάσκαλε, φησὶν, ὦ καλὸν ἐποίησας αὐτὸς ἥκων πρὸς ἡμᾶς· ἧττον δ' ἂν τι σοι ἐνέμετο, καὶ ἀπόντι γὰρ ἄπαντα ἐξῆς ἐπέσαλτο δῶ. ⁊ ἅμα λέγων, εἰσῆλθ χεῖρας ὀρέγων αὐτῷ, ἐπορειδομένῳ καὶ τοῖς οἰκέταις.

ἐγὼ μὲν οὖν ἀπιέναι παρεσκευαζόμην· ὁ δὲ, A
ὑπισταφεὶς, καὶ ὑπιπολὺ ἐνδιατρίψας, ἐπεί με
πρὸς σκυθρωπὸν εἶδε, Παεῖλε, ἔφη, καὶ σύ,
ὦ Μίκυλλε, καὶ σκυδείπνῳ μοὶ ἡμῖν· τὸν υἱὸν
γὰρ ἐγὼ κελεύσω ἐν τῇ γυναικωνίτιδι μετὰ
τῆς μητρὸς ἑστιᾶσθαι, ὡς σὺ χώραν ἔχῃς.
εἰσῄειν οὖν μάτην λύκος χανὼν ὑφ' ἡμῶν μι-
κρὸν· αἰσχυνόμενος, ὅτι ἐδόκουν ἐξεληλακέ-
ναι τὸ συμποσίου τὸ παιδίον τὸ Εὐκράτους.
καὶ ἐπειδὴ κατακλίνεσθαι καιρὸς ἦν, πρῶτον
μὲν ἠρώμεθα, αἱρεῖσθαι τὸν Θεσμόπολιν,
ὃς ἀπρεπῶς, νὴ Δία, πέντε, οἶμαι, νεανίσκοι B
ὑπομεῖναι τὸ μεγέθους, ὑπολαμβάνοντες
αὐτὸν πρῶτον, ὡς ὄγκωμοι ἐν τῷ σχήματι,
καὶ ὑπιπολὺ καρτερὸν δυνάμενον. εἶτα μηδενὸς
ἀντεχομένου πλησίον κατακεῖσθαι αὐτὸν, ἐμὲ
κατακλίνουσι φέροντες, ὡς ὁμοτράπεζοι εἴη-
μεν. ἐνταῦθεν ἐδειπνοῦμεν, ὦ Πυθαγόρα,
πολυόψιόν τι, καὶ ποικίλον δεῖπνον, ὑπὸ χρυσοῦ
πολλοῦ, καὶ ἀργύρου· καὶ σκεύη μὲν ἦν χρυ-
σᾶ, καὶ ὄγκοι ὠραῖοι, καὶ μυροθυρσοὶ, καὶ γε-
λωτοποιοὶ, καὶ ὅλως, ἡδίστη τις ἦν ἡ ὄψις C
πλὴν ἀλλά μέ τι ἐλύπει, ὑπὸ μετρίως ὁ Θε-
σμόπολις ἐνοχλῶν, καὶ ἀρετήν τινα πρὸς μὲ
διεξιών, καὶ διδάσκων, ὡς αἱ δύο ἀποφάσεις,
μίαν κατάφασιν ἀποτελοῦσι, καὶ ὡς εἰ ἡμέρα
ἐστὶ, νὺξ οὐκ ἔστιν, ἐνίοτε δὲ, καὶ κέρατα ἔφα-
σκεν εἶναί μοι, καὶ τοιαῦτα πολλὰ σοφὸν δοκοῦν-
τα πρὸς φιλοσοφῶν σπουδῇ, καὶ ὑπετέμνε-
το τὴν ἡδυφωνίαν, οὐκ ἐῶν ἀκούειν τῶν κι-
θαριζόντων, ἢ ᾀδόντων. τοῦτο μέν σοι, ὦ ἀλε-
κτρυών, τὸ δεῖπνον. ΑΛΕ. ἦχ ἥδιον, ὦ Μί-
κυλλε, καὶ μᾶλλον ἐπεὶ σπουδῆς τῷ
λήρῳ ἐκείνῳ γέγονε. MIK. ἄκουε δὴ καὶ τὸ D
ἐνύπνιον. ἔμοιγε γὰρ τὸν Εὐκράτην αὐτὸν ἀ-
παίδα ὄντα, οὐκ οἶδ' ὅπως ἀποθνήσκειν, εἶτα
προσκαλέσασθαί με, καὶ διαθήκας θέμενον, ἐν
αἷς ὁ κληρονόμος μοῦ ἀπάντων ἐγὼ, μικρὸν
ὑπισχνούμενον, ἀποθανεῖν· ἐμαυτὸν δὲ παρελθόντα
ἐς τὴν οὐσίαν, τὸ μὲν χρυσίον, καὶ τὸ ἄργυρον,
ἐξαντλεῖν, σκάφαις τισὶ μεγάλαις, ἀένασόν τε
καὶ πολὺ ὑπιρρέον· τὰ δὲ ἄλλα, τὴν ἐσθῆτα,
καὶ τραπέζας, καὶ σκεύη, καὶ ὄγκους, πάντα ἐμὰ, ὡς ὃ εἰκὸς, εἶναι). εἶτα ὀχήμα-
τιον ὑπὸ λευκοῦ ζεύγους, ἐξυπτιάζων, περι-
βλεπτὸς ἅπασι τοῖς ὁρῶσι καὶ ὑπίφθονος.

Ego igitur iam abire parabam: verùm ille conuersus, vbi diu secum hæsitasset, posteaquam me tristem admodum videret, Ades, inquit, tu quoque Micylle, ac nobiscum cœna. Nam filiũ in mulierum conclaui vnà cum matre conuiuium agere iubebo, quò tibi sit locus. Ingrediebar itaque, cùm parum abfuerit vt lupus frustra hians discederem: verùm ingrediebar pudefactus, quòd Eucratis filiolum è conuiuio viderer expulisse. Ast vbi iam tempus esset vt discumberemus, primum tollentes Thesmopolin composuerunt, haud sine negotio per Iouem, quinque (si Diis placet) proceri iuuenes, ceruicalia illi supponentes vndiquaque: quò nimirum in eodem habitu permanere, ac longum etiam tempus durare posset. Deinde vbi nemo iam tolerare posset vt iuxta illum accumberet, me adductum reclinant, vt eadem in mensa essemus. Deinceps cœnabamus, ô Pythagora, opiparam quandam & variam cœnam, multóque in auro, multo item argento. Pocula erãt aurea, ministri formosi: tum cantores, & concitandi risus artifices. In summa iucundissima quæpiam erat vita: nisi quòd vnum quiddam me vehementer malè habebat, Thesmopolis obstrepens atque obturbans, virtutem nescio quam mihi commemorans, docénsque quòd duæ negationes vnicam efficerent affirmationem: quódque si dies sit, nox non sit. Nonnunquam & cornua mihi dictitabat esse: atque id genus multa philosophabatur erga me, quibus eiusmodi nihil opus: planéque voluptatem interpellatione minuebat, quum non sineret exaudiri eos qui cithara vocéque canebant. Habes Galle de cœna. GAL. Non admodum suaui Micylle: maximè posteaquam cum illo deliro sene sortitus eras accubitum. MICY. Audi nunc insomnium. Visus enim mihi Eucrates ipse, quum orbus esset liberis, nescio quomodo è vita decedere. Dehinc vbi me accersisset, ac testamentum condidisset, quo me in solidum hæredem omnium scripserat, paulo tempore superstes emori. Porrò ipse videbar adire facultates: & tum aurum argentúmque ingẽtibus quibusdam scaphis exhaurire, perpetuò subscaturiens, & affatim affluens: tum autem vestes, mensas, pocula, ministros, omnia mea, vt par erat, esse. Postea candido vehiculo vectabar resupinus, cunctis qui intuebantur, conspiciendus & admirãdus.

Diuitum speciosa ac beata.

Aceurrebant permulti, ac circumequitabant, complures sequebantur. Ego interim illius indutus vestitum, & annulos gerens circiter sedecim, digitis insertos, epulum quoddam splendidum iubebam adornari, quo amicos acciperem. Iámque illi, ita vt in somnio fieri consentaneum est, aderant: iam epulæ erant comportatæ: iam potus ex animi sententia ministratus. In his quum versarer, & aureis phialis prębiberem omnibus qui aderant amicis: cùm iam inferrentur bellaria, intempestiuo tuo clamore perturbasti nobis conuiuium, mensásque subuertisti, ac diuitias illas ita dissipasti, vt in auras euanescerent. Num tibi videor iniuria stomachatus in te? nam vel treis noctes perpetuas libenter adhuc somnium illud quod mihi accidit, videre cupiam. GAL. Adeóne es auri cupidus, & opum auidus Micylle? idque ex omnibus vnum admiraris, ac felicitatem vnicam esse iudicas, si plurimum possideas auri? MYCIL. Equidem haud solus ita cogito Pythagora: quin ipse quoque, tum quum Euphorbus esses, auro atque argento comis intexto prodibas pugnaturus cum Achiuis, idque in bello, vbi ferrum quàm aurum gestare satius fuerat. At tu etiam tum voluisti calamistris auro internexis in periculum descendere. Atque ob eam (opinor) caussam, Homerus comas tuas Gratiis similes dixit, quòd auro argentóque reuincirentur. Etenim longè nimirum meliores atque amabiliores videbantur quòd essent auro religatæ, vnáque cum eo relucerent. Neque isthuc nouum est, auricome, si tu Pantho patre prognatus, aurum in precio habuisti: quin & ipse Deorum omnium hominúmque pater ille, Saturno Rheáque progenitus, quum Argolicam illam puellam adamaret, vbi nihil inueniret amabilius in quod sese transformaret, neque quo Acrisij custodias posset corrumpere, audisti videlicet vt aurum sit factus, atque ita per tegulas illapsus potitus est ea quam deperibat. Iam verò quid tibi commemorem quàm multos vsus præbeat aurum? & vt eos quibus adfuerit, formosos & sapientes & potentes reddat, decus & gloriam illis concilians? vtque nonnunquam ex obscuris & infamibus claros ac celebres repentè efficiat? Nam nosti vicinum mihi & eiusdem artificij Simonem,

A κὴ πρόσθεον πολλοὶ, κὴ πρόσπαυον, κὴ εἵποντο πλείους. ἐγὼ δὲ, τὴν ἐσθῆτα τὴν ἐκείνου ἔχων, κὴ δακτυλίους βαρὺς, ὅσον ἑκκαίδεκα, ἐξημμένους τῶν δακτύλων, ἐκέλευον ἑστιᾶσίν τινα λαμπρὰν ὑπερπιαθῆναι ἐς ὑποδοχὴν τῶν φίλων. οἱ δὲ, ὡς ἐν ὀνείρῳ εἰκὸς, ἤδη παρῆσαν, κὴ τὸ δεῖπνον ἄρτι συνεκομίζετο, κὴ ὁ πότος συνεκροτεῖτο· ἐν τούτῳ ὄντα μὲ, κὴ φιλοτησίας προπίνοντα ἐν χρυσαῖς φιάλαις ἑκάστῳ τῶν παρόντων, ἤδη τῶν πλακοῦντος ἐκκομιζομένου, ἀναβοήσας ἀχάρις, συνεπάραξας μοὶ ἡμῖν τὸ συμπόσιον, ἀνέρρηξας δὲ

B τὰς τραπέζας, τὸν δὲ πλοῦτον ἐκεῖνον ἀφανισθέντα, ὑπηνέμιον φέρεσθαι ποιήσας. ἆρά σοι ἀλόγως ἀγανακτῆσαι κατ' σοῦ δοκῶ, ὡς τελέστερον αὖ ἡδέως ἐπιεῖδον τὸν ὄνειρόν μοι γλυκόμενον; ΑΛ. ὕτω φιλόχρυσος, κὴ φιλόπλουτος, ὦ Μίκυλλε, κὴ μόνον τοῦτο ἐξ ἁπάντων θαυμάζῃς, κὴ ἡγῇ εὐδαίμονα εἶ) πολὺ κεκτῆσθαι χρυσίον; MI. οὐκ ἐγὼ μόνος, ὦ Πυθαγόρα, τοῦτο, ἀλλὰ κὴ σὺ αὐτὸς, ὁπότε Εὔφορβος ἦθα, χρυσὸν κὴ ἄργυρον ἐξημμένος τῶν βοστρύχων, ὅτε ἐξῄεις πολε-

C μήσων τοῖς Ἀχαιοῖς, κὴ ἐν τῷ πολέμῳ εἶθα σιδηροφορεῖν μᾶλλον ἢ χρυσοφορεῖν ἄμεινον ἦν. σὺ γὰρ κὴ τότε ἠξίους χρυσῷ διαδεδεμένους τοὺς πλοκάμους ἔχων, διακινδυνεύειν. καί μοι δοκεῖ Ὅμηρος διὰ τοῦτο Χαρίτεσιν ὁμοίας εἰπεῖν σοὶ τὰς κόμας, ὅτι χρυσῷ τε, κὴ ἀργύρῳ ἐστήκοντο· μακρῷ γὰρ ἀμείνους δηλαδὴ, κὴ ἐρασμιώτεραι ἐφαίνοντο, συναναπλεγμέναι τῷ χρυσίῳ, κὴ συναπολάμπουσαι μετ' αὐτοῦ. καίτοι τὰ μὲν σὰ, ὦ χρυσοκόμη, μέτρια, εἰ Πάνθου

D υἱὸς ὢν, ἐτίμας τὸ χρυσίον. ὁ δὲ πάντων θεῶν πατὴρ, κὴ ἀνδρῶν, ὁ Κρόνου κὴ Ρέας, ὁπότε ἠράσθη τῆς Ἀργολικῆς ἐκείνης παιδὸς, οὐκ ἔχων εἰς ὅ, τι ἐρασμιώτερον αὐτὴν μεταβάλοι, οὐδὲ ὅπως ἂν διαφθείρῃ τοῦ Ἀκρισίου τὴν φρουράν, ἀκριβῶς ἤδη που ὡς χρυσίον ἐγένετο, κὴ ῥυεὶς διὰ τῆς τέγους, συνῆν τῇ ἀγαπωμένῃ. ὥστε τί ἄν σοι δοκῶ περὶ τούτων ἐπὶ λέγοιμι; ὅσας μὲν χρείας παρέχεται ὁ χρυσός· ὡς δὲ οἷς ἂν πάρῃ, καλούς τε ἀνδρας, κὴ σοφοὺς, κὴ ἰσχυροὺς ἀποφαίνει, τιμῆς τε κὴ δόξαν συναπτων, κὴ ἐξ ἀφανῶν, κὴ ἀδόξων, ἐνίοτε περιβλέπτους κὴ ἀοιδίμους ἐν βραχεῖ πάνυ ποιῇ; τὸν γείτονα γοῦν μοι τὸν ὁμότεχνον οἶσθα, τὸν Σίμωνα,

ὑ τοὺς πολλοὺς δεῖπνήσαντα πρ' ἐμοὶ, ὅτε ὃ A ἔτους ἤλφιτα τοῖς Κρονίοις, δύο τόμους τ' ἀλλᾶντος ἐμβαλών. ΑΛΕ. οἶδα, τὸν σιμὸν, τὸν βραχύν, ὃς ὃ κεραμεοῦν πύελλον ὑφελόμενος, ἄιχετο φέρων ὑπὸ μάλης ἔχων, μὴ ὃ δεῖπνον, ὃ μόνον ἡμῖν ὑπῆρχεν. εἶδον γὰρ αὐτὸς, ὦ Μίκυλλε. ΜΙΚ. ὀκνοῦν ὀκτὼ ὀμόσαι τοὺς θεοὺς τοσούτους. ἀλλὰ τί οὐκ ἐμιμύου, καὶ ἐβόας τότε, ὦ ἀλεκτρυών, λαϊζόμενοι ἡμᾶς ὁρῶν; ΑΛΕ. ὠκόκκυζον, ὃ μόνον μοι τότε δυνατὸν ἦν. τί δ' οὖν ὁ Σίμων; ἐώκεις γάρ τι περὶ αὐτοῦ ἐρεῖν. ΜΙΚ. ἀνεψιὸς ἦν αὐτῷ, πλούσιος ἐς ὑπερβολὴν, Δεκμύλος τοὔνομα· σοὶ ζῶν μηδὲ ὀβολὸν ἔδωκε τῷ Σίμωνι. πῶς γὰρ, ὃς οὐδὲ αὐτὸς ἥπτετο τῶν χρημάτων; ἐπεὶ δὲ ἀπέθανε πρῴην, ἅπαντα ἐκεῖνα κατὰ τοὺς νόμους, Σίμων ὁ τὰ ῥάκια τὰ πινακίδα, ὁ δὲ πύελλον περιλείχων, ἅσμενος ἐξεναίω, ἀλουργῆ καὶ ὑσσινοβαφῆ ἀμπεχόμενος, οἰκέτας, καὶ ζεῦγη, καὶ χρυσᾶ σκεύη, καὶ ἐλεφαντόποδας τραπέζας ἔχων, ὑφ' ἁπάντων προσκυνούμενος, οὐδὲ προσβλέπων ἔτι ἡμᾶς. ἔναγχος γοῦν ἐγὼ C μὲν ἰδὼν προσιόντα, Χαῖρε, ἔφην, ὦ Σίμων. ὁ δὲ ἀγανακτήσας, Εἶπατε, ἔφη, τῷ θεράποντι, μὴ καταμικρύνῃ μου τοὔνομα· ὑ γὰρ Σίμων, ἀλλὰ Σιμωνίδης ὀνομάζομαι. ὃ δὲ μέγιστον, ὅτι καὶ ἐρῶσιν αὐτοῦ καὶ αἱ γυναῖκες· ὁ δὲ θρύπτεται καὶ προῖκας ζητεῖ, καὶ ὑποφορὰν, καὶ ζεῦγη μοι, προῖκα, καὶ ἵλεώς ἐστιν, αἱ δὲ, ἀπειλοῦσιν αὐτῷ φαρμακίδες αὐτὰς, ἀμελοῦμεναι. ὁρᾷς ὅσων ἀγαθῶν ὁ χρυσὸς αἴτιος, εἴ γε καὶ μεταποιεῖ τὰς ἀμορφοτέρας, καὶ ἐρασμίους ἀποφαίνεται, ὥσπερ ὁ ποιητικὸς D ἐκεῖνος κεστός. ἀκούεις δὲ τῶν ποιητῶν λεγόντων·

Ὦ χρυσὲ δεξίωμα κάλλιστον κτέρεας. καὶ,

Χρυσὸς γάρ ἐστιν, ὃς βροτῶν ἔχει κράτη.

Ἀλλὰ τί μεθυσθεὶς ἐγέλασας, ὦ ἀλεκτρυών; ΑΛ. ὅτι ὑπ' ἀγνοίας, ὦ Μίκυλλε, καὶ σὺ τὰ ὅμοια τοῖς πολλοῖς δοξοπατούμενος περὶ τὸν πλοῦτον. οἶδ', εὖ ἴσθι, πολὺ ἀθλιώτερον ὑμῶν τὸν βίον βιῶσι. λέγω δέ σοι, ὃς πένης, καὶ πλούσιος πολλάκις γενόμενος, καὶ ἄπορος βίον πεπειραμένος· μὴ μικρὸν δὲ καὶ αὐτὸς εἶσῃ ἔκφατα.

qui paucis antè diebus apud me cœnauit, quum legumen coquerem Saturnalibus, duásque extorum cæsuras immitterem. GAL. Noui, Simonem illum breuem: qui fictilem ollulam, quæ nobis erat vnica, suffuratus, peracta cœna abiit sub ala gestans. Nam ipse vidi Micylle. MIC. Atqui quum eam sustulerit, tam multos ille deos postea iurabat. Sed cur non prodebas, ac vociferabare tum ô Galle, quum nos furto spoliari conspiceres? GAL. Coccyzabam, quod mihi solùm licebat id temporis. Verùm quid Simon ille? Nam videbare de illo dicturus nescio quid. MIC. Ei consobrinus erat vir supra modum diues, nomine Drimylus: is quoad viuebat, ne obolum quidem donauerat Simoni: nam quî daret, cùm ne ipse quidem pecunias attingeret? At simul atque mortuus est nuper, vniuersis illis opibus, iuxta leges, Simon ille, qui coria putria, qui patellam circumlingebat, gaudens potitur, purpura ostróque circuntectus: famulósque & currus, & aurea pocula, & mensas eburnis innixas pedibus possidet: ab omnibus adoratur: iámque nos ne aspicit quidem. Etenim nuper quum illum procedentem conspexissem, Salue, inquam, Simon. At ille indignè ferens, Edicite, inquit, mendico isti, ne vocabulum meum diminuat: neque enim Simon, sed Simonides appellor. Porrò (quod est omnium maximum) mulieres etiam illius amore capiuntur. Atque is quidem eludit eas, ac fastidit, & alias quidem admittit comémque sese præbet: aliæ porrò quæ negliguntur, necem conscituras sibi minitantur. Vides quantas commoditates pariat aurum: quandoquidem eos qui sunt deformissimi, transfigurat, & amabiles reddit, non secus atque cestus ille poëticus. Audis insuper & à poëtis dictum,

O aurum auspicatares, & ostentum optimum.

Et rursum,

Aurum est quod opibus imperat mortalium.

Sed quid interim risisti Galle? GAL. Quoniam tu quoque per insciciam Micylle simili modo falleris opinione de diuitibus, quemadmodum vulgus: verùm (crede mihi) longè etiam ærumnosiorem vitam viuunt, quàm vos. Hęc autem loquor, qui ipse & pauper, & diues aliquando fuerim, atque omne vitæ genus sim expertus. Porro paulò pòst ipse quoque hæc omnia cognosces,

MIC. Per Iouem tempestiuum iam est vt & tu referas quemadmodum sis transfiguratus,& quid in vnoquoque vitæ genere perspexeris. GAL. Auscultа, hoc tantùm præmonitus, me neminem felicioremin vita,quàm tu sis,vnquam vidisse. MIC. Quàm ego sim,ô Galle? Hanc felicitatem tibiipsi imprecor. Nam vidêre me tibi ridendum proponere. Verùm age, narra, exordiens ab Euphorbo, quo pacto fueris in Pythagoram transformatus: deinceps ordine ad Gallum vsque. Consentaneum enim est te varias res tum vidisse,tum tulisse,nimirum tam diuersis vitæ formis. GAL. Quemadmodum initiò ab Apolline profecta anima in terram deuolarit,& corpus humanũ subierit, vt illic pœnã quandam penderet, id longum dictu futurũ sit: præterea neque mihi referre fas est,neque tibi eiusmodi audire. Verùm vbi Euphorbus factus essem. MIC. Sed ego priusquam essem is qui nunc sum,ô præclare,quisnam eram?hoc mihi priùs dicito nunquid & ego versus fuerim itidẽ vt tu? GAL. Maximè. MIC. Quis igitur eram? si quo modo potes dicere: pervelim enim isthuc cognoscere. GAL. Tu formica fueras Indica,ex earũ genere quæ aurum effodiunt. MIC. Et postea neglexi infelix vel paucula frusta in vitam importare, quum illo essem alitus? Sed age, quid post hæc futurus sim dicito: quandoquidem consentaneum est scire te. Etenim nisi quid bonæ sit rei, iam nunc suspendero me ab ista pertica in qua nunc stas. GAL. Isthuc profectò nulla ratione possis cognoscere. Cæterùm quum Euphorbus essem (nam ad illa redeo) in Troia pugnabam: atque à Menelao necatus,aliquanto pòst tempore in Pythagoram perueni. Porrò eousque absque tecto perdurabam, donec Mnesarchus aliquando mihi domum ædificaret. MIC. Obsecro te, num absque cibo potúque? GAL. Maximè. Nihil enim istis rebus opus,nisi corpori dũtaxat. MIC. Illud igitur priùs dicito, ea quæ ad Troiam gesta sunt,num ita se habent,qualia fuisse dixit Homerus? GAL. Quinam ille scire potuisset, Micylle, qui quidem dum ista gerebantur, ipse camelus erat in Bactris? Cæterùm ego tibi tantùm effabor diuinitus; nihil id temporis eximium fuisse, neque Aiacẽ vsqueadeo magnum,neque Helenã adeò formosam, quemadmodum arbitrantur: siquidem vidi candida quãdam & procera ceruice,

ΜΙΚΥΛ. νὴ Δία, καιρὸς γοῦν ἤδη καὶ σὲ εἰπεῖν ὅπως ἠλλάγης, καὶ ἃ σκόπευσθα τῷ βίῳ ἑκάστῳ. ΑΛΕΚ. ἄκουε, τοσοῦτόν γε προφδῶς, μηδένα με σοῦ δύδαιμονιέστερον βιοῦντα ἑωρακέναι. ΜΙΚ. ἐμοῦ, ὦ Αλεκτρυών; οὕτω σοι ἡδοίατο. προφάγλς γάρ με λοιδορῆσθαί σοι. ἀλλὰ εἰπὲ ἀπὸ Εὐφόρβου ἄρξάμενος, ὅπως ἐς Πυθαγόραν μετεβλήθης, εἶτα ἑξῆς ἄχρι τοῦ ἀλεκτρυόνος. εἰκὸς γάρ σε ποικίλα καὶ ἰδεῖν, καὶ παθεῖν, ἐν πολυφδέσι τοῖς βίοις. ΑΛΕΚ. ὡς μὲν ἐξ Απόλλωνος ὁ πρῶτον ἡ ψυχή μοι καταπαλμήσασα εἰς τὴν γῆν ἐνέδυ ἐς ἀνθρώπου σῶμα, ἵνα τινὰ τὴν καταδίκην ἐκτελέσασα, μακρὸν ἂν εἴη λέγειν, ἄλλως τε, οὔτε ὅσιον οὔτε ἐμοὶ εἰπεῖν, οὔτε σοὶ ἀκούειν τὰ τοιαῦτα. ἐπεὶ δὲ Εὔφορβος ἐγενόμην. ΜΙΚ. ἐγὼ δὲ πρό γε τούτου, ὦ θαυμάσιε, τίς ἦν, τοῦτό μοι πρότερον εἰπέ, εἰ κἀγώ ποτε ἠλλάγην ὥσπερ σύ. ΑΛΕΚ. καὶ μάλα. ΜΙΚ. τίς οὖν ἦν, εἴ τι ἔχεις εἰπεῖν; ἐθέλω γὰρ τοῦτο εἰδέναι. ΑΛΕ. σὺ μύρμηξ Ινδικὸς, τῶν ὀρυσσόντων. ΜΙΚ. εἶτα ὤκνουν ὁ κακοδαίμων ὀλίγον τῶν ψημάτων ἧκειν ἐς τὸν βίον, ἐξ ἐκείνου ὑποσιτησάμενος; ἀλλὰ καὶ τί μοι τοῦτο ἔσομεν, εἰπέ· εἰκὸς γὰρ εἰδέναι σε. εἰ γάρ τι ἀγαθὸν εἴη, ἀπάξομαί ἤδη αἰτήσας ἀπὸ τοῦ παπάλου, ἐφ' οὗ σὺ ἔσηκας. ΑΛΕΚ. οὐκ ἂν μάθοις τοῦτο σαφέστερον ἄλλου· ἐπεὶ ἐπὶ τῷ Εὔφορβος ἐγενόμην (ἐπανέρχομαι γὰρ ἐπ' ἐκεῖνα) ἐμαχόμην ἐν Ιλίῳ, καὶ ἀποθανὼν ὑπὸ Μενελάου, χρόνῳ ὕστερον ἐς Πυθαγόραν ἦκον. τέως δὲ προσεδόμουν ἀοίκως ἔστως, ἄχρι οὗ Μνήσαρχος ᾠκοδόμησέ μοι τὸν οἶκον. ΜΙΚ. ἄσιτος ὤν, ὦ πάν, καὶ ἄποτος; ΑΛΕ. καὶ μάλα. οὐδὲ γὰρ ἔδει τούτων, ἢ μόνῳ τῷ σώματι. ΜΙΚ. ἀκούω τὰ ἐν Ιλίῳ πρότερόν μοι εἰπέ· τοιαῦτα ὦ οἷά φησιν Ομηρος γενέσθαι αὐτά; ΑΛΕΚ. πόθεν ἐκεῖνος ἠπίστατο, ὦ Μίκυλλε, ὃς γιγνομένων ἐκείνων, κάμηλος ἐν Βακτροις ἦν. ἐγὼ δὲ ποσοῦτόν σοι φημὶ προφυὲς, μηδὲ γενέσθαι τότε μήτε τὸν Αἴαντα οὕτω μέγαν, μήτε τὴν Ελένην αὐτὴν ὅτι καλήν, ὡς οἴονται. εἶδον γὰρ λευκὴν μὲν τινα, καὶ ὑπομήκη τὸν τράχηλον,

ὡς εἰκάζειν κύκνου γυγατέρα εἶ). πάλαι δὲ, A πρὸ τοῦ τρισβύτην, ἡλικιῶτην σχεδὸν τῆς Ἑκάβης· ἰῶ γε Θησεὺς τοῦτον ἁρπάσας, ἐν Ἀφίδναις εἶχε· καὶ τὸν Ἡρακλέα γνώριμος· ὁ δὲ Ἡρακλῆς, πρότερον εἶλε Τροίαν καὶ τοὺς πατέρας ἡμῶν, τοὺς τότε μάλιστα. διηγεῖτο γάρ μοι ὁ Πάνθους ταῦτα, κομιδῇ μειρακίων ὤν, ἐπιφανείας λέγων τὸν Ἡρακλέα. MIK. τί δὲ, ὁ Ἀχιλλεὺς τοιοῦτος ἰῶ ἄρειος τὰ πρόσωπα, ἢ μῦθος ἄλλος καὶ ταῦτα; ΑΛ. ἐκείνῳ μὲν οὐδὲ συνιωχήθην, ὦ Μίκυλλε, νῦν δ' ἂν ἔχοιμί σοι οὕτως ἀκριβῶς τὰ παρὰ τοῖς Ἀχαιοῖς λέγειν· πόθεν γὰρ, πολέμιος B ὤν; τὸν μέντοι ἑταῖρον αὐτοῦ τὸν Πάτροκλον, οὐ χαλεπῶς ἀπέκτεινα, διελάσας τὰ δόρατι. MIK. Εἶτά σε ὁ Μενέλαος μακρῷ δυσχερέστερον· ἀλλὰ ταῦτα μὲν ἱκανῶς· τὰ Πυθαγόρου δὲ, ἤδη λέγε. ΑΛΕ. Ὅλον μὲν ὅλον, ὦ Μίκυλλε, σοφιστὴς αὐθέφτος ἰῶ, χρὴ γὰρ, οἶμαι, τἀληθῆ λέγειν. ἄλλως δὲ, οὐκ ἀπαίδευτος, οὐδ' ἀμελέτητος τῶν καλλίστων μαθημάτων. ἀπεδήμησα δὲ εἰς Αἴγυπτον, ὡς συνεσόμενος τοῖς σοφήταις ὅτι σοφία, καὶ ἐς τὰ ἄδυτα κατελθών, ἐξέ- C μαθον τὰς βίβλους τὰς Ὥρου καὶ Ἰσιδος, κἀ αὖθις εἰς Ἰταλίαν ἐκπλεύσας, οὕτω διέθηκα τοὺς κατ' ἐκεῖνα Ἕλληνας, ὥστε θεὸν ἡδόν με. MIKYΛ. ἤκουσα ταῦτα, καὶ ὡς δόξας ἀναβεβιωκέναι ἀποθανών, καὶ ὡς χρυσοῦν τὸν μηρὸν ὑπεδείξατό ποτε αὐλοῖς. ἐκεῖνο δέ μοι εἰπὲ, τί σοι ἐπῆλθε νόμον ποιήσασθαι μήτε κρεῶν, μήτε κυάμων ἐσθίειν; ΑΛΕΚ. μὴ ἀνάκρινε τὰ τοιαῦτα, ὦ Μίκυλλε. MIKYΛ. Αἰσχύνῃ, ὦ ἀλεκτρυών; ΑΛΕ. ὅτι αἰσχύνομαι λέγειν πρὸς σὲ τὸν D ἀληθῆ λόγον αὐτῶν. MIK. καὶ μὴν οὐδὲν ὀκνῶ ἐγκρύπτειν λέγων πρὸς ὑδρα σιωπικόν, καὶ φίλον· διαπύτιον γὰρ σὸν ἂν εἴποιμι ἔπη. ΑΛΕΚ. σοῦ μὲν ὑγιὲς, σοῦ δὲ σοφὸν ἰῶ, ἀλλ' ἐώρων ὅτι εἰ μὲν τὰ σιωπῶμεν, καὶ ταῦτα τοῖς πολλοῖς νομίζοιμι, ἥκιστα ὑποπτεύσουσί τινες αὐθέφτες ἐς θαῦμα· ὅσα δὲ ἂν ξενίζοιμι, τοσούτῳ κομψότεροι ὑμῖν αὐτοῖς ἔσεσθαι. διὰ τοῦτο κομποιῶν εἰλόμην, ἀπόρρητον ποιησάμενος τὴν αἰτίαν, ὡς εἰκάζοντες ἄλλοι ἄλλως, ἄπορροι ἐκπλήξονται,

vt hinc cygno prognatam esse adsimularent: cæterùm vehementer anum, æqualem propemodum Hecubæ. Hanc Theseus primùm raptam in Aphidnis possedit. Is vixit Herculis fermè ætate. Porrò Hercules priùs Troiam ceperat, patrum nostrorum memoria, qui per id temporis maximè florebant. Nã hęc mihi Panthus narrauit, se, cùm esset admodũ adolescẽs, vidisse Herculem. MIC. Quid autem Achilles? Num talis erat, nẽpe quauis in re præstantissimus? An & isthęc fabulamẽta sunt? GAL. Cum illo quidem congressus non sum: neque queam adeò compertè de rebus Græcorum dicere. Etenim quî scire potui, cùm hostis essem? Certè Patroclum illius amicum, haud ita magno negotio peremi lancea dissectum. MIC. Deinde te Menelaus minore negotio. Verùm istis de rebus satis: nũc res Pythagoricas refer. GAL. Illud in summa Micylle, sophista quispiam eram (oportet enim videlicet fateri verum) alioqui non imperitus, neque inexercitatus in honestissimis disciplinis. Profectus sũ autem in Ægyptum, quò cum prophetis congrederer, de sapientia communicaturus. Hîc adyta subij, atque ibi Ori & Isidis libros perdidici. Pòst rursum in Italiam renauigabã, ac Græcos iuxta ea quæ in Ægypto didiceram, ita institui, vt me proinde aç deũ suspicerent. MIC. Equidem inaudieram isthæc: præterea quemadmodum creditus fueris defunctus in vitam rediisse, vtque aureum femur illis subinde ostenderis. Verùm illud mihi dicito, quid tibi venit in mentem, vt legem statueres, vti neque carnibus neque fabis vescerentur homines? GAL. Ne perconteris ista Micylle. MIC. Quamobrem ô Galle? GAL. Nam pudet hisce de rebus verũ fateri. MIC. Atqui nõ conuenit vti id facere graueris apud hominẽ contubernalem & amicum: nam herum posthac abśit vt dixerim. GAL. Nihil sani, neque præclari quicquam erat: verùm animaduertebam, si consueta modò, ac eadem quæ vulgo tradũtur à multis, præcepissem, nõ fore vt mortales in admirationem adducerem, sed quo peregriniora magísque aliena proposuissem, futurum vt hoc magis nouus, magísque viderer admirãdus. Proinde instituera m in animo, nouæ quiddam rei designare, eiusmodi proposito decreto, cuius causa esset inexplicabilis, quò videlicet aliis aliud coniectantibus, omnes redderentur attoniti:

Pythagoræ tacitè perstringit vt sophistam & præstigiatorem.

quemadmodum in obſcuris oraculis ſolet vſu venire. MI C. Illud vide, vt rides me tu quoque, non minùs atque Crotoniatas, ac Metaponticos, & Tarentinos, cúmque his alios, qui muti ſequuntur, tuáque adorant veſtigia, quæ tu calcata reliquiſti. Verùm vbi Pythagoram exueras, quem poſt eum induiſti? G A L. Aſpaſiam Miletenſem illam meretricem. MI C. Papæ! quid ego audio? Siquidem inter alia mulier quoque fuit Pythagoras. Itáne fuit aliquando tempus, quo tu Galle generoſiſſime oua pariebas, cúmque Pericle rem habebas, iam Aſpaſia videlicet, atque ex illo grauida facta es? Præterea lanam tondebas, tramámque deducebas? Poſtremò meretricũ in morem geſticbas, vultúmque componebas? G A L. Iſta quidem omnia feci, tametſi non ego ſolus: verùm & ante me tum Tireſias, tum Elati proles Cæneus. Proinde quicquid in me conuitij dixeris, tantundem & in illos dixeris. MI C. Age igitur, vtra tibi vita erat ſuauior, quum vir eſſes, an cùm Pericles tecum haberet conſuetudinem? G A L. Vides cuiuſmodi iſthuc eſt quod percontaris? nempe cui ne Tireſiæ quidem expedierit reſpondere. MI C. Atqui ſi minùs fateare tu, tamen iſthuc Euripides ſatis explicuit, quum ait ſe malle ter ſub clypeo conſiſtere, quàm parere ſemel. G A L. Imò præmoneo, te paulo pòſt puerperam fore: ſiquidem & tu mulier es olim futurus, ídque ſæpius, longo nimirum ſeculorum orbe atque recurſu. MI C. Non tu pendebis ô Galle, qui quidem omneis mortales Mileſios aut Samios eſſe ducas? Nam aiunt te etiã tum quum Pythagoras eſſes, venuſta forma decorum, ſæpius Aſpaſiam fuiſſe tyranno. Verùm age, ſecundùm Aſpaſiam in quem virum aut mulierem denuo renatus es? G A L. In Cratetem Cynicum. MI C. O Caſtor, & ô Pollux, quàm diſſimile ex ſcorto philoſophus. G A L. Deinde rex: deinde pauper: paulo pòſt ſatrapes: dehinc equus, graculus, rana, aliáque innumerabilia: perlongum enim fuerit ſingula recenſere. Poſtremò gallus, atque id ſæpius: nam hoc vitæ genere ſum delectatus. Interea & aliis diuerſis mortalibus ſeruiui, regibus, pauperibus, diuitibus: poſtremò nunc tecum viuo: rideóque quotidie, quum video te paupertatis tædio complorantem, eiulantémque, ac diuitum admirantem fortunas, propterea quòd ignores quantũ illis adſit malorum:

A καὶ δὰ ὧν ἐν τοῖς ἀσαφέσι τ χρησμῶν. MI. ὁρᾷς; καταγελᾷς μου καὶ σὺ ἐν τῷ μέρει τοσοῦτον, ὅσον Κροτωνιάτων, καὶ Μεταποντίων, καὶ Ταραντίνων, καὶ τῶν ἄλλων ἀφώνων σοι ἑπομένων, καὶ τοῖς ἴχνη, ἃ σὺ κατέλιπες ἀσπαζομένων. ἀποδυσάμενος δὲ τὸν Πυθαγόραν, τίνα μετημφιάσω μετ' αὐτόν; ΑΛΕ. Ἀσπασίαν τὴν ἐκ Μιλήτου ἑταίραν. MI. φεῦ τοῦ λόγου, καὶ γυνὴ γὰρ ἐγένετο ἐν τοῖς ἄλλοις, ὁ Πυθαγόρας; καὶ ἰῶ ποτε χρόνος, ὅτε καὶ σὺ ὠοτόκεις, ὦ ἀλεκτρυόνων θηλυγόνατε, καὶ σιωπᾶν Περικλῆ, Ἀσπασία οὖσα; καὶ ἐκύεις ἀπ' αὐτοῦ, εἶτα ἔρια ἔξαινες, εἶτα κρόκην κατῆγες, εἶτα ἐμιμαχίζου ἐς τὴν ἑταιρικήν; ΑΛΕ. πάντα ταῦτα ἐποίουν, οὐ μόνος, ἀλλὰ καὶ Τειρεσίας πρὸ ἐμοῦ, καὶ ὁ Ἐλάτου παῖς ὁ Καινεύς, ὥστε ὁπόσα ἂν ἀποσκώψῃς εἰς ἐμέ, εἰς ἐκείνους ἀποσκώψας ἔσῃ. MI. τί οὖν, πότερος ὁ βίος ἡδίων σοι ἰῶ, ὅτε ἀνὴρ ἦς, ἢ ὅτε σε ὁ Περικλῆς ὤπυεν; ΑΛ. οἶδας, οἷ τοῦτο ἠρώτησας, οὐδὲ τὸν Τειρεσίαν συνενεγκοῦσαν τὴν ἀπόκρισιν; MI. ἀλλὰ καὶ σὺ μὴ εἴπῃς, ἱκανῶς ὁ Εὐριπίδης διέκρινε τοῦτον, εἰπών, ὡς τρὶς ἂν θέλοι πρὸ ἀσπίδα ξῆναι, ἢ ἅπαξ τεκεῖν. ΑΛΕΚ. καὶ μέντοι ἀναμνήσω σε, ὦ Μίκυλλε, ὅτι εἰς μακρὰν ὠδίνουσαν· ἔσῃ γάρ ποτε γυνὴ καὶ σὺ ἐν πολλῇ τῇ περιόδῳ πολλάκις. MI. οὐκ ἀπάγξῃ, ὦ ἀλεκτρυών, ἀπομνύς οἰόμενος Μιλησίους, ἢ Σαμίους εἶναι; σὲ οὖν φασι, καὶ Πυθαγόραν ὄντα τὸν ὦραν λαμπρὸν πολλάκις, Ἀσπασίαν γενέσθαι τοῦ τυράννου. τίς δὲ μοι τὸν Ἀσπασίαν ἀνὴρ, ἢ γυνὴ αὖθις ἀνέφανε; ΑΛ. ὁ Κυνικὸς Κράτης. MI. ὦ Διοσκόρω, τῆς ἀνομοιότητος, ὡς ἑταῖρας, φιλόσοφος; ΑΛΕ. εἶτα βασιλεύς, εἶτα πένης, καὶ μετ' ὀλίγον, Σατράπης, εἶτα ἵππος, καὶ κολοιός, καὶ βάτραχος, καὶ ἄλλα μυρία· μακρὸν γὰρ ἂν γένοιτο καταριθμήσασθαι ἕκαστα, τὰ τελευταῖα δὲ, διεκπυῶν πολλάκις, πάθημα καὶ τοῦτο· καὶ ὧδε πολλοῖς ἄλλοις δουλεύσας βασιλεῦσι, καὶ πένησι, καὶ πλουσίοις, τὰ τελευταῖα, καὶ σοὶ νῦν συνοικῶ, καταγελῶν ὁσημέραι σοῦ ποτνιωμένου, καὶ οἰμώζοντος ὅτι τὴν πενίαν, καὶ τοὺς πλουσίους θαυμάζοντος, ὑπ' ἀγνοίας τ ἐκείνοις παρόντων κακῶν.

εἰ γοῦν ἤδεις τὰς φροντίδας αὐτῶν, ἃς ἔχου- A
σιν, ἐγέλασας ἂν ὅτι σαυτὸν ποθῶν οἰηθέν-
τι ὑπερδαιμονεῖν ἀεὶ τὸν πλούσιον. ΜΙ.
Ὁκοιῶ, ὦ Πυθαγόρα, ἢ ὅ, τι μάλιστα χαί-
ρεις καλούμενος, ὡς μὴ διαπαράττοιμι τὸν λό-
γον, ἄλλοτε ἄλλον καλῶν. ΑΛΕ. ἀλλ' ἐμοὶ
μὲν ἔδεν, εἴτε Εὔφορβον, εἴτε Πυθα-
γόραν, εἴτε Ἀσπασίαν καλεῖς, ἢ Κράτητα,
πάντα γὰρ ἐγὼ ταῦτά εἰμι· πλὴν ὅ γε ἐμὲ ὁρώ-
μενον τοῦτο, ἀλεκτρυόνα ὀνομάζων, ἀμείνονα
αὐτὸν ποιεῖς, ὡς μὴ ἀπιμάζοις βύτελες εἶ δο-
κοῦσι ὄρνεον, καὶ ταῦτα, τοσαύτας ἐν αὐτῷ
ψυχὰς ἔχον. ΜΙ. Ὁκοιῶ, ὦ ἀλεκτρυών, B
ὅστις ἀπάντων σχεδὸν ἤδη τῶν βίων ἐπειρά-
θης, καὶ πάντα οἶσθα, λέγοις αὖ ἤδη σαφῶς,
ἰδίᾳ μὲν τὰ τῶν πλουσίων, ὅπως βιοῦσιν,
ἰδίᾳ δὲ, τὰ τῶν πενήτων, ὡς μάθω εἰ ἀληθῆ
ταῦτα φῂς, εὐδαιμονέστερον ἀποφαίνων με
τῶν πλουσίων. ΑΛ. ἰδοὺ δὴ οὕτως ὑπίσκε-
ψαι ὦ Μίκυλλε, σοὶ μὲν οὔτε πολέμου πολὺς
λόγος, οὐδὲ λέγηται ὡς οἱ πολέμιοι ἐπελθύ-
νοισιν, οὐδὲ φροντίζεις μὴ τὸν ἀγρὸν τέμω-
σιν ἐμβαλόντες, ἢ τὸν ὠδάδοσιν ξυμπατή- C
σωσιν, ἢ τὰς ἀμπέλους διῴσωσιν, ἀλλὰ τῆς
σάλπιγγος ἀκούων μόνον, εἰ τύχοι ἄρα, σκο-
πεῖς ὅ τι σαυτόν, οἷ τραπόμενον χρὴ
σωθῆναι, καὶ τὸν κίνδυνον διαφυγεῖν. οἱ δ' βύ-
λαβοῦνται μὲν καὶ ἀμφ' αὐτοῖς, αἰσθάνται δὲ,
ὁρῶντες ἀπὸ τῶν τειχῶν ἀγόμενα καὶ φερόμε-
να ὅσα εἶχον ἐν τῇς ἀγρῇς. καὶ οὐ τε εἰσφέρειν
δεῖ, μόνοι καλοῦνται· οὐ τε ἐπεξιέναι, σκο-
πουμένοις τραπησομένοις, ἢ ἱππαρχοῦ-
σι· σὺ δὲ οἰσυΐνῳ ἀσπίδα ἔχων, βύσταλὴς, καὶ
κοῦφος, εἰς σωτηρίαν ἕτοιμος ἑστᾶσθαι τὰ
βράβεια, ἐπειδὰν θύῃ ὁ στρατηγὸς νενικηκώς· D
ἐν εἰρήνῃ τε αὖ, σὺ μὲν τὸν δήμου ὢν, ἀνα-
βὰς εἰς ἐκκλησίαν, τυραννεῖς τῶν πλουσίων,
οἱ δὲ, φείδονται, καὶ ὑποπτήσσουσι, καὶ δῆμα-
γωγῆς ἰλάσκονται σε. λοιπὰ μὲν γὰρ ὡς ἔχεις
καὶ ἀγῶνας καὶ θεάματα καὶ τἆλλα παρκεῖ,
ἅπαντα ἐκεῖνοι πονοῦσι, σὺ δὲ ἐξετάζεις καὶ
δοκιμάζεις πικρὸς ὡσπερ δεσπότης, οὐδὲ λό-
γου μεταδιδοὺς ἐνίοτε, κἂν σοὶ δοκῇ, κα-
τεχαλάζησας αὐτῶν ἀφόβους τοὺς λίθους,
ἢ τὰς οὐσίας αὐτῶν ἐδήμευσας· οὔτε δὲ συ-
κοφάντου δέδιας αὐτὸς, οὔτε λῃστοῦ,

alioqui si curas noris quibus illi distrin-
gũtur, teipsum profectò riseris, qui antea
credideris, eum qui sit opulentus, statim
felicissimum esse omnium. MIC. Ergo
Pythagora, aut quod maximè gaudeas
appellari, ne confundam orationem, si te
nunc hoc, nunc illo nomine compellem.
GAL. Nihil intererit, siue Euphorbum,
siue Pythagoram, siue vocaris Aspasiam,
siue Cratetem, quãdoquidem ista omnia
sum vnus: nisi quòd rectiùs feceris, si (id
quod impræsentiarum esse videor) gallũ
me voces, ne auem hanc parui ducere
contemnerèque videare, præsertim cùm
tam multas contineat animas. MIC Y.
Ergo Galle, quandoquidem omnia penè
viuendi genera iam expertus es, atque o-
mnia cognita habes, age dilucidè mihi
narrato quæ sint peculiaria diuitũ ad vi-
tæ rationem, quę pauperum propria: quò
videlicet cognoscam, verè ne isthuc af-
firmes, me diuitibus esse feliciorem.
GAL. En hunc ad modum interim per-
pende Micylle. Te quidem non magno-
pere tangit cura belli, si quando rumor
sit aduentare hostes: neque solicitus es
ne in agros incursantes populentur, néve
hortum proculcent, proterántque, aut
vineas vastent: sed simul atque tubam au-
dieris, si tamen audieris, de te ipso vno
circunspectas, quò deflexus seruari queas
ac discrimen effugere. Contrà illi tum
de sese soliciti sunt, tum animo discru-
ciantur, quum de mœnibus quicquid o-
pum possidebant in agris, id omne tolli
deportaríque conspiciunt. Ac siue infe-
rendum est aliquid in ærarium, soli ac-
cersuntur: siue in prælium exeundum, pe-
riclitantur, aut peditum turmis, aut equi-
tum alis præfecti. Tu interim vimineum
gerens clypeum, expeditus ac leuis es ad
saluti consulendum, paratus victoriale
conuiuium agere, si quando victor exer-
citus sacra fecerit. Rursum pacis tempo-
re, tu quidem quum de plebe sis, ingres-
sus in concionem, tyrannidem in diuites
obtines: illi verò trepidant pauitántque,
ac largitionibus choragiísque te placant:
siquidem quò tibi balnea, ludi, spectacu-
la, reliquáque id genus abundè suppedi-
tent, ea omnia curant illi. Attu, censor,
& acerbus expensor, perinde quasi domi-
nus, ne alloquio quidem interdum digna-
ris illos: quòd si tibi collubitum sit, ingen-
tibus saxis in illos degrandinas, vel facul-
tates eorum publicas facis: ipse neque ca-
lumniatorem metuis neque latronem,

ne tollat aurum, vel ædium conſcenſo faſtigio, vel pauete perfoſſo: neque neceſſe habes rationibus occupari, neque exactionibus: neque tibi cũ ſceleratis diſpenſatoribus conflictãdum eſt: neque tantas in ſolicitudines diſtraheris, verùm ſimul atque crepidã vnam perfeceris, mercedémq; retuleris ſeptem obolos, ſero ſurgis crepuſculo, & ſi libuerit, lauaris: tum empto ſaperda quopiam, aut mænide piſciculo, aut paucis ceparũ capitulis, temet ipſe oblectas, canens plerunque, optimáque cum paupertate philoſophans, adeò vt eas ob res ſalubri ſis valentíque corpore, obduruerísque aduerſus gelu: ſiquidẽ labores qui te exacuũt muniúntque, certatorem haudquaquam contemnendum reddunt aduerſum eas res, quę compluribus inexpugnabiles eſſe videntur. Atque hinc nullus ex morbis illis grauioribus impetit te. Quòd ſi quando leuis ceperit febricula, paulo negotio eam medicatus, protinus exilis, inedia temet inde excutiens. Illa porrò fugit illico: quippe metuens te, quem videat etiam frigore ali, ſaturúmque fieri, ac medicorum certis illis recurſibus longum plorare renuncientem. At illi ex aduerſo propter intemperantiam vitæ, quid tandem mali non habent infelices; podagras, phtiſes, pulmonum exulcerationes, aquas intercutes? Nam hæc omnia à ſumptuoſis illis conuiuiis naſcuntur. Proinde quicunque ex his Icari in morem (vt ferè faciunt) ſeſe attollunt, propiúsque ſe Soli admouent, haud cogitantes quòd alas habeant cera agglutinatas, ingentem nonnunquã ſtrepitum mouent. Cæterùm qui Dædali exemplo non admodum ſublimia neque excelſa appetunt, verùm humilia, terræque vicina, adeò vt cera nonnunquam ſalis aſpergine madeſceret, ii tutò plerunque ac citra diſcrimen tranſuolarunt.

MICYL. Moderatos iſtos & cordatos narras. GAL. Verùm aliorum Micylle naufragia fœdiſſima conſpicias: nempe vbi Crœſus reuulſis alis riſum exhiberet Perſis, conſcenſo rogo: aut Dionyſius quum abdicatus tyrannide, Corinthiorũ in vrbe, ludi literarii magiſtrũ ageret, poſt geſtum tantum imperium, puellos compellens vt ſyllabas connecterent. MIC. Dic mihi Galle: tu quum rex eſſes (nam ais te regem quoque fuiſſe) cuiuſmodi tandem id vitæ genus experiebaris? Mirũ ni tum felix eras, quandoquidem id quod eſt bonorum omnium caput, poſſidebas.

A μὴ ὑφέλητα ὁ χρυσίον, ὑπορύσας ὁ ἀργυρίον, ἢ διορύξας τὸν τοῖχον, ὅτε σφάγματα ἔχῃς λογιζόμενος, ἢ ἀπαγτῶν, ἢ τοῖς καταφάτοις οἰκονόμοις ἀγχιπυκτεύων, ἢ σοὶ τοσαύτας φροντίδας λογιζόμενος· ἀλλὰ κρηπῖδα συντελέσας, ἑπτὰ ὀβολοὺς τὸν μισθὸν ἔχων, ἑσπέρας δὲ δείλιον ὀψίαν λουσάμενος ἦν δοκῇ, σαυτῷ δή τινα, ἢ μαινίδας, ἢ χρομμύων κεφαλίδας ὀλίγας ὠριάμενος, θύφραίνῃς σαυτὸν, ᾄδων τὰ πολλὰ, καὶ τῇ βελτίστῃ πενίᾳ σοφιλοσοφῶν· ὥστε ἀγὲ ταῦτα, ὑγιαίνῃς τε, καὶ ἔῤῥωσαι τὸ σῶμα, καὶ ἀφικάρτερος
B σοὶ ὁ χρύος. οἱ πόνοι γάρ σε τοῦδε ἀθλητὴν τεύξουσι, οὐκ ἀκαταφρόνητον ἀπαγωνιστὴν ἀποφαίνοντες τοῖς τὰ δοκιμώτατα τοῖς ἄλλοις ἀμύνασθαι. ὥστε οὐδέν σοι τῶν χαλεπῶν τούτων νοσημάτων ἐπιβαλεῖ. ἀλλ' ἰὼ ποτε κνῖσος πυρετὸς ἐπιλάβηται, σοὶ ὀλίγην ὑπηρετήσας αὐτῷ ἀνεπίδησας βύβλου, ἀποσφαλμὸς τῇ ἀσιτίᾳ, ὁ δὲ, φοβηθεὶς αὐτίκα φοβητὸς σε ψυχροῦ τε ὁρῶν ἐμφορήμενον, καὶ μακρὸν οἰμώζειν λέγοντα ταῖς ἰατρικαῖς προσόδοις· οἱ δὲ
C ἐκ ἀκρασίας ἄθλιοι, τί τῶν κακῶν οὐκ ἔχουσι, ποδάγρας, καὶ φθόας, καὶ προσπνευμονίας, καὶ ὑδέρους; ταῦτα γὰρ τῶν πολυτελῶν ἐκείνων δείπνων ἀπόγονα. τοιγαροῦν οἱ μὲν αὖ, ὥσπερ ὁ Ἴκαρος, ὅτι πολὺ ἄραντες αὐτοῖς, καὶ πλησιάσαντες τῷ ἡλίῳ, οὐκ εἰδότες ὅτι κηρῷ πέρμος ἀλλοῖς ἡ πέρωσις, μέγαν ἐνίοτε τὸν πάταγον ἐποίησαν, ὅτι κεφαλὼ ἐς πέλαγος ἐμπεσόντες· ὅσοι δ' αὖ τὸν Δαίδαλον μὴ πάνυ μετέωρα μηδὲ ὑψηλὰ ἐφρόνησαν, ἀλλὰ προσγλα, ὡς νοτίζεσθαι ἐνίοτε τῇ ἅλμῃ τὸν κηρὸν, ὡς ὁ πολὺ ὕστερος ἀσφαλῶς διέπλησαν.
MI. ἐπῄνεσας τινας καὶ σωφρονοῦντας λέγεις. AA.
D τῶν μὲν τοι τε ἄλλων, ὦ Μίκυλλε, τὰς ναυαγίας πάνυ ἀγχοῦ ἴδοις ἄν, ὅταν ὁ Κροῖσος περιπεπλεγμένος τὰ τελευταῖα πρέχῃ Πέρσαις, ἀναβαίνων ἐπὶ τὸν πυρὸν, ἢ Διονύσιος καταδυθεὶς τὴν τυραννίδος, ἐν Κορίνθῳ γράμματα διδάσκῃ, μὴ τηλικαύτην ἀρχὴν, παῖδια συλλαβίζειν ἀναγκάζων. MI. εἰπέ μοι, ὦ ἀλεκτρυών, σὺ δὲ ὁπότε βασιλεὺς ἦθα (φὴς γὰρ καὶ βασιλεῦσαι) ποίου τινὸς ἐπειρᾶθης ἐκείνου τοῦ βίου; ἦπου πανευδαίμων ἦθα, ὃ κεφαλὴ ὅ, τι ἦν ἐστὶ τῶν ἀγαθῶν ἁπάντων, ἔχων.

ΑΛΕΚ. μηδὲ ἀναμνήσῃς με, ὦ Μίκυλλε, οὕτω πεισάθλιος ἐω πότε. τοῖς μὲν ἔξω πᾶσιν, ὅσῳ ἔφηθα, πάνυ δαίμων εἶ δοκῶ, ἔνδον δὲ, μυρίαις ἀνίαις συνών. ΜΙ. ποῖ τούτοις; παράδοξα γὰρ, καὶ οὐ πάνυ πιστὰ φῄς. ΑΛΕΚ. ἦρχον μὲν, οὐκ ὀλίγης χώρας, ὦ Μίκυλλε, παμφόρου τινός, καὶ πλήθει ἀνθρώπων, καὶ κάλλει τῶν πόλεων ἐν τοῖς μάλιστα θαυμάζεσθαι ἀξίας, ποταμοῖς τε ναυσιπόροις καὶ παρρέουσης, καὶ θαλάττῃ εὐόρμῳ περιρρύτης. καὶ στρατιὰ ἐπὶ πολλὴ, καὶ ἵππος συγκεκροτημένη, καὶ δορυφορικὸν οὐκ ὀλίγον, καὶ τειρὴς, καὶ χρημάτων πλῆθος ἀναρίθμητον, καὶ χρυσὸς ὁ χεῖλος πάμπολις, καὶ ἡ ἄλλη τῆς ἀρχῆς παρασκευὴ πᾶσα, ἐς ὑπερβολὴν ἐξησκημένη· ὥστε ὁπότε προίοιμι, οἱ μὲν πολλοὶ, προσεκύνουν, καὶ θεόν τινα ὁρᾶν ᾤοντο, καὶ ἄλλοι ἐπ' ἄλλοις συνέτρεχον ὀφόμενοί με, οἱ δὲ, καὶ ὅτι τὰ τέγη ἀνιόντες, ἐν μεγάλῳ ἐτίθεντο ἀκριβῶς ἑωρακέναι ὃ ἔχω, τὴν ἐφεδρίδα, ὃ δὴ διάδημα, τοὺς προπέμποντας, τοὺς ἑπομένους· ἐγὼ δὲ εἰδὼς ὁπόσα με λυπεῖ καὶ ἔτρεφεν, ἐκείνοις μὲν τούτοις τῆς ἀγνοίας συνεγίγνωσκον, ἐμαυτὸν δὲ ἠλέουν, ὅμοιον ὄντα τοῖς μεγάλοις ἐκείνοις Κολοσσοῖς, οἵοις ἢ Φειδίας, ἢ Μύρων, ἢ Πραξιτέλης ἐποίησεν. ἐκείνων γὰρ ἕκαστος, τὰ ἐκτὸς, ὁ μὲν, Ποσειδῶν ἢ Ζεύς ὅτι παγκαλος, οὐκ χρυσοῦ καὶ ἐλέφαντος ξυνειργασμένος, κεραυνὸν, ἢ ἀστραπὴν, ἢ τρίαινάν ἔχων τῇ δεξιᾷ· κἀν δὲ ὑποκύψας ἴδῃς τὰ ἔνδοθεν, ὅλα μοχλοὺς τινας καὶ γόμφους, καὶ ἥλους διαμπαξ πεπερονημένους, καὶ κορμοὺς καὶ σφῶνας, καὶ πῆξιν, καὶ πῆλον, καὶ τοιαύτην τινὰ πολλὴν ἀμορφίαν ἐστοιχειωμένην· ἐγὼ λέγω μεγάλου πλήθους, ἢ μεγαλοπόλει ἐμπολιτευόμενον αὐτοῖς ἐνίοτε. τοιοῦτόν τι καὶ βασιλεία ἐστίν. ΜΙΚΥΛ. οὐδέπω ἔφηθα τὸν πῆλον, καὶ τοὺς γόμφους, καὶ μοχλοὺς, οἵ τινες εἶεν τῆς ἀρχῆς, οὐδὲ τὴν ἀμορφίαν ἐκείνην τὴν πολλὴν, ἥτις ἐστίν. ὡς τόγε ὀλιγωρεῖν ἀποβλεπόμενον, καὶ τοσούτων ἄρχοντα, ἐς προσκυνούμενον δαιμονίως, ἔοικεν οὕτως Κολοσσιαίῳ παραδείγματι.

A GAL. Ne mihi in memoriam regeras ô Micylle: vsqueadeo supra modum infelix tum eram. Nam quo ad res externas, quemadmodum dixisti, planè fortunatus esse videbar: at intĕtus innumerabilibus curis distringebar. MIC. Quibus tandem curis? Nam rem prorsus absurdam neque credibilem narras. GAL. Equidem imperabam regioni neutiquam exiguæ, Micylle, omnimodarum rerum feraci, tum incolarum frequentia, neque non vrbium pulchritudine cum primis admirandæ: præterea fluminibus nauigabilibus, ac mari portuoso commodæ. Ad hęc exercitus ingĕs, equitatus spectatissimus B atque excellens, satellitium haud exiguum, triremes, pecuniarum vis maior quàm vt posset numerari, vasorũ argenteorum plurima copia, reliquáque omnis illa principatus tragœdia, strepitúsque & apparatus supra quàm credi queat, extructus atque accumulatus. Itaque quum prodirem, plerique adorabant, deum quempiam intueri sese rati: aliíque trudentes alios concurrebant, quò me conspicerent: nonnulli conscensis tectis, magni æstimabant si plenè contemplari licuisset quadrigam, stragulam, diadema, C tum anteambulones, & eos qui à tergo comitabantur. Ego inter hæc mihi conscius quantæ me res discruciarent, versaréntque: illos quidem propter inscitiam venia dignos iudiçabam, at mei ipsius misereścebat, qui prægrandibus illis Colossis viderer persimilis, quales vel Phidias, vel Myron, vel Praxiteles fabricatus est. Etenim illorum quisque, quo ad ea quæ foris apparẽt, Neptunus ipse est, aut Iupiter, mirificè decorus, auro eboréque compactus: & aut fulmen, aut fulgur, aut tridentem fuscinam dextra sustinet: cæterùm si immisso capite quæ sunt intus D inspicias, videbis vectes quosdam, paxillos, & clauos introrsum prominentes, neque non vimina, cuneósque, & picẽ sublitam, & aliam item id genus deformitatem intrinsecus inhabitantem. Omitto recensere muscarũ mustelarúmque vim, quæ nonnunquam in eis mansitant. Huiusmodi quædam res nimirum regnum quoque videtur. MIC. Nondum explicuisti lutum & clauos, & vectes, quinam fuerint in imperio, neque fœditatẽ illam plurimam quænam sit: nam istum ad modum vectari, tam multis imperare mortalibus, ac numinis instar adorari, hactenus quidem cum Colossi exemplo quadrat.

Siquidem hoc quoque diuinum quiddam & admirandum: nunc autem quæ sunt intra Colossum, exponito. GAL. Quid primo loco tibi referam Micylle? vtrùm metus, curas mordaces, suspiciones, odium quo regem persequuntur ij qui cum illo viuunt, insidias, atque eas ob res somnum rarum, & hūc ipsum pertenuem, ac plena tumultus insomnia, cogitationes perplexas, spes semper improbas: an otij penuriā, & occupationes, iudicia, expeditiones, edicta, fœdera, consultationes? quibus rebus fit vt ne per somnium quidē aliqua re suaui frui liceat, verùm vt omnibus de rebus solus dispiciat necesse est, milléq; negotia sustineat:

Quippe nec Atriden Agamemnona dulcis habebat
Somnus, multigenas versantem pectore curas.

Idque quum reliqui omnes Achiui sterterent. Adde quòd Lydum illum discruciat filius mutus: Persam verò Clearchus ad Cyrum desciscens: atque alium quempiam Dion cum Syracusanis nonnullis ad aurem communicans. Rursum alium quendam vrit Parmenion collaudatus. Item Perdiccā Ptolemæus, Ptolemæum Seleucus. Quin illa quoque molestiā afferunt, amasius per vim non sponte conuiuens, concubina alio gaudens, tum si qui defectionem parare dicātur, aut duo quatuórve satellites inter sese consusurrantes. Porrò (quod est omnium grauissimum) amicissimi quique vel maximè sunt formidādi, sempérque metuendum ne quid magni mali ab illis exoriatur. Nam alius à filio veneno necatus est: alius item ab amasio. Alium simile quoddam fortassis mortis genus eripuit. MICYL. Apagesis, atrocia miráque sunt ista quæ narras ô Galle. Mihi igitur multo sit tutius operæ cerdonicæ pronum incumbere, quàm ex aurea bibere phiala comiter delatum haustum, cæterùm cicuta aconitóque temperatum. Nam mihi quidem hoc vnum est periculi, vt si paulum aberret smilion, deflectátque à recta incisione, summum secantis digitum exiguo sanguine tingat: at isti, quemadmodum narras, lethifera agunt conuiuia, atque id innumerabilibus in malis constituti. Deinde vbi conciderint, persimiles esse videntur tragœdiarum histrionibus. Nam multi, sicut videre licet, quo ad Cecropes sūt scilicet, aut Sisyphi, aut Telephi, diademata gestant,

Ἀκατάσιον γάρ τι καὶ τοῦτο. σὺ δὲ καὶ τὰ ἔνδον ἤδη τοῦ Κολοσσοῦ λέγε. ΑΛΕΚ. τί πρῶτον εἴπω σοι, ὦ Μίκυλλε, τοὺς φόβους, καὶ τὰ δήγματα, καὶ ὑποψίας, καὶ μῖσος ὃ πρὸς τοὺς συνόντων, καὶ ἐπιβουλάς, ἃ δεῖ ταῦτα, ὕπνον τε ὀλίγον, ἐπιπόλαιον καὶ ἀνεῖρκτα, καὶ ταραχῆς μεστὰ ὀνείρατα, καὶ ἐννοίας πολυπλόκους, καὶ ἐλπίδας ἀεὶ πονηράς, καὶ τὴν ἀσχολίαν, καὶ χρηματισμούς, καὶ δίκας, καὶ στρατείας, καὶ πρόσταγματα, καὶ συνθήματα, καὶ λογισμούς; ὑφ' ὧν οὐδὲ ὅταν ἀπολαύσαί τινος ἡδέος ἐθέλητε, ἀλλὰ ἀνάγκη ὑπ' ἀπόνων μόνον διαπονεῖν, καὶ μυεῖα ἔχειν πρόσταγματα·

Οὐδὲ γὰρ Ἀτρείδην Ἀγαμέμνονα,
Ὕπνος εἶχε γλυκερός, πολλὰ φρεσὶν ὁρμαίνοντα.

καὶ ταῦτα, ῥεγχόντων Ἀχαιῶν ἀπόνων. λυπεῖ δὲ τὸν μὲν Λυδὸν, υἱὸς κωφὸς ὤν· τὸν Πέρσην δὲ, Κλέαρχος, Κύρῳ ξενολογῶν· ἄλλον δὲ Δίων, πρὸς οἷς τισι τῶν Συρακοσίων κοινολογούμενος· καὶ ἄλλον Παρμενίων ἐπαινούμενος, καὶ Περδίκκαν Πτολεμαῖος, καὶ Πτολεμαῖον Σέλευκος· ἄλλα κακεῖνα λυπεῖ, ὁ ἐρώμενος, πρὸς αἰδῆ ξυνών, καὶ παλλακὴς ἄλλῳ χαίρουσα, καὶ ἀποστήσεσθαί τινες λεγόμενοι, καὶ δύ' ἢ τέτταρες τῶν δορυφόρων πρὸς ἀλλήλους διαψιθυρίζοντες. ὃ δὲ μέγιστον, ὑφορᾶσθαι δεῖ τοὺς φιλτάτους μάλιστα, κἀξ ἐκείνων ἀεί τι δεινὸν ἥξειν ἐλπίζειν. ὁ μὲν γοῦν ὑπὸ τοῦ παιδὸς ἀπέθανεν ἐκ φαρμάκων, ὁ δὲ καὶ αὐτὸς ὑπὸ τῶν ἐρωμένων, τὸν δὲ ἄλλον, ἴσως ὁμοιότροπος θάνατος κατέλαβεν. ΜΙ. ἄπαγε. δεινὰ ταῦτα φῄς, ὦ ἀλεκτρυών. ἐμοὶ γοῦν πολὺ ἀσφαλέστερον σκυτοτομεῖν ἐπικεκυφότα, ἢ πίνειν ἀπὸ χρυσῆς φιάλης, κωνείῳ καὶ ἀκονίτῳ συμμεμαχημένῳ φιλοτησίαν· ὁ δὲ κίνδυνος, ἐμοὶ μὲν, εἰ παραλιαθεῖ ὁ σμιλίον, καὶ ἀμύξαι τῆς τομῆς τὸν ἐπ' ἄκρῳ, ὀλίγον τι αἱμάξαι τὸν δακτύλου ἐντεμόντα· οἱ δὲ, ὡς φῄς, θανάσιμα βιώσκονται, καὶ ταῦτα, μυρίοις κακοῖς συνόντες. εἶτ' ἐπειδὰν πέσωσιν, ὅμοιοι μάλιστα φαίνονται τοῖς τραγικοῖς ὑποκριταῖς, ὧν πολλὰς ἰδεῖν ἔστι, τέως μὲν, Κέκροπας δῆθεν ὄντας, ἢ Σισύφους, ἢ Τηλέφους, διαδήματ' ἐχοντας, καὶ ξίφη

ξ ξίφη ἐλεφαντόκωπα, καὶ θυρεὸν κόμιλλον, καὶ χλαμύδα χρυσόπαστον. ὡς δὲ, οἷα πολλὰ γίγνεται, τοῦ σκρούσας τις αὐτῶν, ἐν μέσῃ τῇ σκηνῇ καταπέσῃ, γέλωτα δηλαδὴ παρέχῃ τοῖς θεαταῖς, τὸ τοῦ προσώπου μὲν στωτιβέντος αὐτῷ δράδήματι, ἠμαγμένης δὲ τῆς ἀληθοῦς κεφαλῆς τοῦ ὑποκριτοῦ, καὶ τῶν σκελῶν ὑπολύ γυμνουμένων, ὡς τῆς τε ἐσθῆτος τὰ ἔνδοθεν φαίνεσθαι ῥάκια, δύσχημα ὄντα, καὶ τῶν ἐμβάδων τὴν ὑπόδεσιν ἀμορφοτάτην, καὶ οὐκ ἐπὶ λόγον τοῦ ποδός. ὁρᾷς ὅπως με καὶ εἰκάζειν ἐδίδαξας ἤδη, ὦ βέλτιστε ἀλεκτρυών; ἀλλὰ τυραννίς μοι, τοιοῦτόν τι ὤφθη οὖσα, ἵππος ἢ κύων, ἢ ἰχθύς, ἢ βάτραχος ὁπότε γοῦν, πῶς ἔφερες σκείνην τὴν δίαιταν; ΑΛ. μακρὸν τοῦτον αἰνίττῃ τὸν λόγον, καὶ οὐ τοῦ παρόντος καιροῦ, πλὴν τόγε κεφάλαιον, σοὶ εἰς ὅστις οὐκ ἀποφαυλότερος τῶν βίων ἔδοξέ μοι τοῦ ἀνθρωπείου, μόνας ταῖς φυσικαῖς ἐπιθυμίαις καὶ χρείαις ἐμμεμετρημένος· τελώνιον ἢ ἵππον, ἢ συκοφάντην βάτραχον, ἢ σοφιστὴν κολοιόν, ἢ ὀψοποιὸν κώνωπα, ἢ κίναιδον ἀλεκτρυόνα, καὶ τἄλλα, ὅσα ὑμεῖς ἐπιτηδεύετε, οὐκ ἂν ἴδοις ἐν ἐκείνοις. ΜΙ. ἀληθῆ ταῦτα ἴσως, ὦ ἀλεκτρυών. ἐγὼ δὲ ὅτε πέπονθα, οὐκ αἰσχύνομαι πρὸς σὲ λέγειν. σοὶ δὲ πῶ δύναμαι ἀπομαθεῖν τὴν ἐπιθυμίαν, ὡς οὐκ παίδων εἶχον πλήσιος ἡνίκα; ἀλλά μοι καὶ τοιοῦτόν τι ἐπὶ τοῦ ὀφθαλμοῦ ἔσηκεν, ἐπιδακνύμενον ὁ χρυσίον· καὶ μάλιστα ἐπὶ τοῦ καταφρόνου Σίμωνι ἀποπίπτομαι, τρυφῶντι ἐν ἀγαθοῖς τοσούτοις. ΑΛ. ἐγώ σε ἰάσομαι, ὦ Μίκυλλε, καὶ ἐπείπερ ἔτι νὺξ ἐστιν, ἀναστὰς ἕπου μοι, ἀπάξω γάρ σε πρὸς αὐτὸν σκοῦτον τὸν Σίμωνα, καὶ εἰς τὰς τῶν ἄλλων πλουσίων οἰκίας, ὡς ἴδοις οἷα τὰ παρ' αὐτοῖς ἐστί. ΜΙ. πῶς τοῦτο; κεκλεισμένων τῶν θυρῶν, καὶ μοῦ τοιχωρυχεῖν με σὺ ἀναγκάσεις; ΑΛ. οὐδαμῶς, ἀλλ' ὁ Ἑρμῆς, οὗπερ ἱερός εἰμι, δῶρόν μοι ἔδωκε τοῦτο, ὥστε τις ὃ θέλοι πεσεῖν ὃ μάκιστον, ὁ δὲ ἀπαλότητα ὑπερβάλλουσα ἐστί. ΜΙ. δύο δ' ἔστι σοι τοιαῦτα. ΑΛ. τὸ δεξιὸν οἶμαι, ὅτῳ ἂν ἐγὼ ἀποκόψας παράσχω ἔχειν, ἐς ὅσον ἂν βούλωμαι, ἀνοίξει τε ὁ τοιοῦτος πᾶσαν θύραν δύναται, καὶ ὁρᾷν τὰ πάντα, οὐχ ὁρώμενος αὐτός.

A argenteísque capulis gladios, comámque ventilantem, & auro intertextam chlamydem. Quòd si quis (qualia nimirum permulta solent accidere) impulsos illos media in scena præcipites det, risum profectò moueant spectatoribus, videlicet persona vnà cum ipso diademate contrita, vero autem actoris capite luxato, cruribúsque maxima ex parte renudatis: vt iam interioris amictus quàm miseri sint panni, fiat perspicuum: ac cothurnorum quos pedibus induxerunt, appareat deformitas, haudquaquam ad pedis modum respondentium. Vide vt me iam similitudines conferre docue-
B ris, optime Galle. Cæterùm tyrannis talis quædam res tibi visa est esse: verùm vbi equus esses, aut canis, aut piscis, aut rana, quomodo eam vitæ rationem ferebas? G A L. Istum quem nunc suscitas sermonem, & longior sit, neque huius temporis. Illud autem vnum in genere dixerim, nullam ex omnibus vitam mihi non visam tranquilliorem vita humana, naturalibus duntaxat cupiditatibus & vsibus circunscriptam. Siquidem publicanum equum, aut sycophantam ranam, aut sophistam graculum, aut popinatorem culicem, aut cinædum gallum, atque id genus alia, quæ vos studio comminiscimini, haudquaquam inter illos videbis. M I C. Quæ dicis, ô Galle, fortassis vera sunt: verùm non me pudebit apud te fateri quod mihi accidit. Haud vnquam quiui dediscere cupiditatem illam à puero mihi insitam, videlicet vt diues euadam. Quin nunc quoque somnium illud ob oculos versatur, aurum ostentans: potissimùm autem sceleſtus ille Simon excruciat, qui quidem tantas inter opes delicietur. G A L. At ego te isto leuabo morbo Micylle, tametsi nox etiamdum est. Surge modò, ac sequere me. Siquidem ad ipsum te Simonem adducam, atque in aliorum diuitum ędes, quò nimirum videas quomodo res habeant apud illos. M I C. Isthuc quo pacto, clausis foribus? Num me parietes transfodere compelles? G A L. Nequaquam, verùm Mercurius, cui sum sacer, hoc optãti mihi largitus est, vt si quis longissimam caudæ plumam, quæ ob mollitiem inflectitur. M I C. Atqui duas habes eiusmodi. G A L. At dextram ex his auulsam cuicunque ego gestandam dedero, is quoad voluero, fores omneis poterit aperire, cunctáque videre, ipse inuisibilis.

Nulla vita molestior humana.

MIC. Equidem ignorabam, ô Galle, te præstigiarum quoque peritum esse. Porrò si mihi isthuc semel præstiteris, videbis illico Simonis vniuersas opes huc deportatas: nam eas huc rediens transferam: at ille rursum circunrodet ebibétque putria coria, quibus consueuit soleas compingere. GAL. Atqui nefas sit isthuc facere: siquidem Mercurius illud mihi mandauit, vt si quis pennam tenens, istiusmodi quippiam patrarit, vociferans furem proderem. MIC. Rem neutiquam verisimilem narras, nempe, Mercurium, quum ipse sit fur, non sinere alios vt idem faciant: sed tamen abeamus. Nam aurum auferam, si modò possim. GAL. Pennam priùs reuellito. Quid hoc rei? ambas reuulsisti. MIC. Tutius hoc quidem ô Galle, tum tibi minùs fœdum sit futurum, ne altera caudæ parte mutilatus claudices. GAL. Age sanè: sed vtrùm Simonem priùs adimus, an alium quempiam diuitum? MIC. Haud aliò, imò ad Simonem, qui videlicet pro disyllabo tetrasyllabus esse affectet posteaquam diues euasit. Sed iam ad fores accessimus. Quid igitur deinceps facio? GALL. Pennam feræ admoue. MIC. Ecce autem, dij boni, ostium perinde atque claui resiliit. GAL. Perge porrò præcedens. Vides illum vigilantem ac supputantem? MIC. Video per Iouem, & quidem ad obscurã siticulosámque lucernam. Præterea pallet, haud scio vnde, Galle, totúsque exaruit, atque extenuatus est, mirum ni curis: neque enim auditum est illum alioqui malè habere. GAL. Auscultа quid dicat: siquidem intelliges quibus de caussis ad eum modum sit affectus. SIMON. Nimirum septuaginta illa talenta tutò admodum sub lectica defossa sunt, neque quisquam alius omnino vidit. At verò sedecim illa Sosylus equiso vidit me sub præsepe occultantem. Itaque de curando stabulo nõ est admodum solicitus, quanquam nec aliàs admodum laboris appetens. Verisimile est autem illum multo etiam his plura sustuliss̀e. Nam vnde alioqui Tibius heri tam ingens salsamentum illi obsonio proposuisset? Tum autẽ aiunt illum monile emisse vxori drachmis quinque. Heu misero mihi. Hi omnia mea dissipabunt bona. Quid quòd ne pocula quidem sat in tuto mihi recondita sunt, quum sint multa? Vereor enim ne quis ea suffosso pariete tollat.

ΜΙ. ἐλελήθης με, ὦ ἀλεκτρυών, καὶ σὺ γόης ὤν. ἐμοὶ δ' οὕτω λῷον τοῦτο ἅπαξ παθόντι, ὅτι τὰ Σίμωνος πάντα ἐν βραχεῖ δεδεμένα μετενηνεγμένα· μεγίσω γὰρ αὖθις ἐλθών. ὁ δέ, αὖθις ἐπιτρώξεται, ἀποπίνων τὰ κατατύμπανα. ΑΛ. ὀθήμις γένεσθαι τοῦτο. παρήγγειλε γὰρ ὁ Ἑρμῆς μοι πιεῖν τι ἐργάσηται ὁ ἔχων ὃ πτερόν, ἀναβοήσομαί με, καταφωράσας αὐτόν. ΜΙ. ἀπίθανον λέγεις· κλέπτην τὸν Ἑρμοῦ αὐτὸν ὄντα, τοῖς ἄλλοις φθονεῖν τοιούτου. ἀπιωμεν δ' ὅμως· ἀφέξομαι γὰρ τοῦ χρυσίου, μὴ διώκωμαι. ΑΛ. ἀπόπλουν, ὦ Μίκυλλε, πρότερον δ' ἕλκον τὸ πτερόν· τί τοῦτο; ἀμφω ἀπέπλας; ΜΙ. ἀσφαλέστερον οὕτως, ὦ ἀλεκτρυών, καὶ σοὶ ἧττον ἄμορφον τὸ πρᾶγμα αὖ εἴη, ὡς μὴ χωλεύοις δεῦρο θατέρου τῆς οὐρᾶς μέρους. ΑΛ. εἶεν· ὅτι τὸν Σίμωνα πρῶτον ἀπιμεν, ἢ πρὸς ἄλλον τινὰ τῶν πλουσίων; ΜΙ. οὐμενοῦν, ἀλλὰ πρὸς τὸν Σίμωνα, ὃς αὐτὶ δισυλλάβου, τετρασύλλαβος ἤδη πλουτήσας εἴη ἀξιοῖ. καὶ δὴ πάρεσμεν ὅτι τάχος θύρας. τί οὖν ποιῶ τὸ μετὰ τοῦτο; ΑΛ. ὑπίθες τὸ πτερὸν ὅτι τὸ κλεῖθρον. ΜΙ. ἰδοὺ δή, ὦ Ἡράκλεις, διαπεπέτασται ὥσπερ κλεὶς ἡ θύρα. ΑΛ. ἦγε δὴ ἐς τὸ πρόσθεν, ὁρᾶς αὐτὸν ἀγρυπνοῦντα, καὶ λογιζόμενον; ΜΙ. ὁρῶ, νὴ Δία, πρὸς ἀμυδρόν γε καὶ διυφῶσάν τιν' ὀθυαλλίδα, καὶ ὠχρὸς δ' ἔστιν. οἶδ' οὐκ ὁπόθεν, ὦ ἀλεκτρυών, καὶ κατέσκληκεν ὅλος, ἐκτετηκὼς ἴσως φροντίδων δηλαδή, οὐ γὰρ νοσεῖν ἄλλως ἐλέγετο. ΑΛ. ἄκουσον ἃ φησιν, εἴσῃ γὰρ ὅθεν οὕτως ἔχει. ΣΙ. ὁκοῦν τάλαντα μὲν ἑβδομήκοντα ἐκεῖνα, πάνυ ἀσφαλῶς ἴσως τῇ κλίνῃ κατορώρυκται, καὶ σοφεῖς ὅλως εἶδε· τὰ δὲ ἑκκαίδεκα, εἶδε Σωσύλος ὁ ἱπποκόμος ἴσως τῇ φάτνῃ καλαχρύπτοντά με. ὅλως γοῦν πολὺ τὸν Ἱππωνᾶ ὄντα ἀπιμελῆ, ἄλλως τ' οὐδὲ φιλόπονος ὤν. εἰκὸς δὲ διηρπάσθαι πολλῷ πλείω τούτων. ἢ πόθεν γὰρ ὁ Τίβιος τἀρίγιον αὐτῷ οὕτω μέγαν ὠψώνησεν ἐχθές; ἐλέγετο δὲ τῇ γυναικὶ ἑλλόβιον ἐωνῆσθαι πέντε δραχμῶν. ὅλως τἀμὰ οὗτοι ἀπαθῶσι τὸ κακοδαίμονος. ἀλλ' οὐδὲ τὰ σκεύη ἐν ἀσφαλεῖ μοι ἀπόκειται, τοσαῦτα ὄντα. δέδοικα γοῦν μή τις ὑπορύξας τὸν τοῖχον, ὑφέληται ταῦτα.

πολλοὶ φθονοῦσι, καὶ ἐπιβουλεύουσί μοι, καὶ μάλιστα ὁ γείτων Μίκυλλος. ΜΙ. νὴ Δία, σοὶ γὰρ ὅμοιος ἐγὼ, καὶ τὰ βύβλια ὑπὸ μάλης ἀπειμι ἔχων. ΑΛ. σιώπησον, ὦ Μίκυλλε, μὴ καταφωράσῃ παρόντας ἡμᾶς. ΣΙ. ἄριστον γοῦν ἀγρυπνον αὐτὸν φυλάττειν· ἅπασαν περείμι διφρεύσας τὴν κύκλῳ πᾶσαν οἰκίαν· τίς οὗτος; ὁρῶ σέ τε, ὦ τοιχωρύχε, καὶ Δία· ἐπεὶ κίων γε ὢν τυγχάνεις, οὐκ ἔλαθες. ἀριθμήσω αὖθις ἀνορύξας τὸ χρυσίον, μή τί με καὶ φθάσῃ διαλαθόν. ἰδοὺ πάλιν ἐνόφνκέ τις ἐπ' ἐμοὶ, δηλαδὴ πολιορκούμενος, καὶ ὑπ' ἐνιαυτοῦ πρὸς ἁπάντων. ποῦ μοι τὸ ξιφίδιον, ἵνα λάβω τινά; θαττον ἀθροίσω αὖθις τὸ χρυσίον. ΑΛ. τοιαῦτα μὲν σοὶ, ὦ Μίκυλλε, τὰ Σίμωνος. ἀπίωμεν δὲ καὶ πρός τινα ἄλλον, ἕως ἔτι ὀλίγον τῆς νυκτὸς λοιπόν ἐστιν. ΜΙ. ὁ κακοδαίμων, οἷ βίοι τὸν βίον· ἐχθροῖς ὄντως πλουτεῖν δοίης· καὶ κόρρης γοῦν παταξας αὐτὸν, ἀπελθεῖν βούλομαι. ΣΙ. τίς ἐπάταξέ με; λῃστεύομαι ὁ δύστυχής. ΜΙ. οἴμοι ξύμφλε, καὶ διαγρύπνε, καὶ ὅμοιος γίγνου τὸ χρῶμα τῷ χρυσῷ, ὥσπερ ἐστὶ πεπηκώς αὐτός. ἡμᾶς δὲ, εἰ δοκεῖ, Γνίφωνα τὸν δανειστὴν ἴδωμεν, οὐ μακρὰν ὡς καὶ σοὶ οἰκεῖ. ἀνέῳκται αὐτὴ ἡμῖν ἡ θύρα. ΑΛ. ὁρᾷς ἐπαγρυπνοῦντα καὶ τοῦτον ὑπὸ Φρονίδων, ἀναλογιζόμενον τοὺς τόκους, καὶ τοὺς δακτύλους κατεσκληκότα, ὃν δεῖσθαι μοι δοκεῖ ὀλίγου πάντα ταῦτα λιπόντα, σίλφιον, ἢ ἐμπίδα, ἢ κωνώπιον ἀγοράσαι; ΜΙ. ὁρᾷ κακοδαίμονα, καὶ αὐόητον αὐθέφτην, ὃς δὲ νῦν πολὺ τοῦ σίλφης, ἢ ἐμπίδος ἄμεινον βιοῦται· ὡς ὑπὸ τῶν λογισμῶν ἐπ' ἄλλον ἀπίωμεν. ΑΛ. ἀλλὰ τὸν σὸν Εὐκράτιλλον, εἰ δοκεῖ· καὶ ἰδοὺ γὰρ ἀνέῳκται καὶ αὕτη ἡ θύρα, ὥστε εἰσίωμεν. ΜΙ. ἅπαντα ταῦτα μικρὸν ἔμπροσθεν ἐμὰ ἦν. ΑΛ. ἐπὶ γὰρ σὺ ὀνειροπολεῖς τὸν πλοῦτον; ὁρᾷς γοῦν τὸν Εὐκράτιλλον αὐτὸν μὲν ὑπὸ τοῦ οἰκέτου προσβύτιλλον αὐθέφτον. ΜΙ. ὁρᾷ, νὴ Δία, καταπυγοσύνην τινὰ, καὶ παχηπασμὸν, καὶ ἀσέλγειαν οὐκ αὐθεφτίνην· τὴν γυναῖκα δὲ ἑτέρωθι ὑπὸ τοῦ μαγείρου μοιχευομένην καὶ αὐτήν. ΑΛ. τί οὖν ἐθέλοις ἂν καὶ τούτων κληρονομεῖν, ὦ Μίκυλλε, καὶ πάντα ἔχειν τὰ Εὐκράτους; ΜΙ. μηδαμῶς, ὦ ἀλεκτρυών· λιμῷ πρότερον ἀπολοίμην ἢ τοιοῦτόν τι πείσομαι.

Complures mihi inuident, atque insidias parant: præter cæteros autem Micyllus iste vicinus. MIC. Ita per Iouem. Nam tibi sum similis, ac patellas sub ala gesto. GAL. Tace Micylle, ne protinus ipso in furto nos prodas. SIMON. Optimum igitur fuerit, vt ipse insomnis seruem. Omnem obibo domum, in orbem obambulans. Quis iste? Video te per Iouem ô parietum perfossor: posteaquam es columna, bene res se habet. Pernumerabo denuo refossum argentum, ne quid fortè dudum me fugerit. En rursum obstrepuit mihi nescio quis. Nimirum obsideor, atque insidiis appetor ab omnibus. Vbi mihi gladius, si quenquam deprehendero? Rursum aurum defodiamus. GAL. Sic tibi habent, ô Micylle, res Simonis. Sed abeamus ad alium quempiam, donec noctis adhuc aliquantulum supereſt. MICYL. O miser, cuiusmodi viuit vitam! hostibus eueniat ad hūc modum diuites esse. Itaque pugno illi in maxillam illiso, volo discedere. SIMON. Quis me pulsauit? Latrocinio despolior miser. MICYL. Plora ac vigila, auríque similis corpore reddaris, quandoquidem illi affixus ac deditus es. Nos autem, si videtur, Gniphonem fœneratorem visamus. Nam nec is procul hinc habitat. Ipsæ nobis suapte sponte fores patuerunt. GAL. Vides hunc quoque curis inuigilantem, & vsurarum rationes iterantem digitis contortis? cui propemodum relictis his omnibus sit in silpham aut culicem aut muscam abeundum. MICYL. Equidem video miserum ac vecordem hominem, ne nunc quidem multo meliorem viuere vitam, quàm silphæ aut culicis: adeo totus & hic à curis & rationibus est extenuatus. Nunc ad alium eamus. GAL. Ad tuum, si videtur, Eucratem. En tibi fores per se patuêre. Quin introimus? MIC. Paulò antè hæc omnia mea erant. GAL. At etiam nunc tu diuitias somnias? Vides igitur Eucratem ipsum quidem à famulo, virum natu grandem? MIC. Video profectò quiddam haudquaquam virile. Porrò altera ex parte ipsam item vxorem à coquo constupraris? GAL. Quid ergo? Num optaris & horum hæres existere Micylle, cunctáque possidere quæ sunt Eucratis? MIC. Haudquaquā Galle: imò fame citiùs interierim, quàm id genus quippiā patrarē.

Valeat aurum & conuiuia. Duo oboli mihi potiores diuitiæ sunt, quàm si à domesticis mihi domus perfodiatur. GAL. Sed iam nunc, quandoquidem dies fermè diluxit, domum ad nos redeamus. Reliqua rursus aliàs videbis Micylle.

A χαιρέτω ὁ χρυσίον, καὶ τὰ δεῖπνα, δύο ὀβολοὶ ἐμοί γε πλουτὸς ὄντι μᾶλλον, ἢ τοιχωρυχῆσαι τοὺς τοῦ οἰκέτου. ΑΛ. ἀλλὰ νῦν, ἡμέρα γὰρ ἤδη ἀμφὶ ὄρθρους λυκαυγὲς αὐτό, ἀπίωμεν οἴκαδε πρὸς ἡμᾶς. τὰ λοιπὰ δὲ, εἰσαῦθις ὄψῃ, ὦ Μίκυλλε.

ΙΚΑΡΟΜΕΝΙΠΠΟΣ, ἢ ΥΠΕΡΝΕΦΕΛΟΣ.

ICAROMENIPPVS, siue HYPERNEPHELVS, D. Erasmo Roterodamo interprete.

ARGVMENTVM.

Quod suprà in specie, idem hîc in genere tractat. Reprehendit enim in vniuersum omnium hominum tum priuatorum, tum etiam regum ac principum, omnia facta ac studia, siue ea priuata sint, siue etiam ad cultum ac religionem deorum pertineant. Præcipuè autem philosophos, vt semper aliàs, insectatur, quos indicat non modò circa res humanas incerta ac stulta docere, verùm etiam de rebus sublimibus, de mundo, de deo, de prouidentia diuina, & id genus aliis, absurda atque impia quædam tradere, quæ neque viderint ipsi, neque aliunde cognouerint. Atque hæc omnia sub Menippi nomine, quem aliàs quoque vt philosophis infestum atque inimicum exhibet. Hunc enim fingit, cùm videret hominum res incertas & ridiculas esse, cupérétque veritatem naturæ ac virtutem cognoscere, ad philosophos sese contulisse. Qui cùm multa quidem ac speciosa habitu ac verbis pollicerentur, doctrina autem inter se diuersa atque aliena quædam traderent, neque ipsi sibi consentirent, pro veritate nugas quasdam docendo: postremò consilij inopem, de cœlo conscendendo, ac ipsarum illarum rerum experimento capiendo cogitasse. Assumptis igitur & affictis alis, Dædali exemplo in cœlum subuolasse: vbi primùm circa Lunam facto ceu diuerticulo quodam, contemplatum esse omnia quæcunque in terris siue publicè, siue priuatim & in occulto quoque geruntur, non modò à regibus & principibus, verumetiam à ciuitatibus, populis, diuitibus & plebeiis. Deinde autem in cœlo ea vidisse, quæ stultè ac ridiculè Iupiter circa hominum vota, sacrificia, iuramenta, & cætera officia dispensanda exercet; quæque item alij Dij, in conuiuiis, in concionibus, & cæteris, non quidem ipsi agere solent, sed à stultis & imperitis hominibus agere creduntur. Vtrobique autem grauem de philosophis querelam audiuisse: Nam Lunam quidem de contumeliis quibus ab illis afficeretur, conquestam esse: propterea quòd ab aliis lumen furtiuum habere, ab aliis ceu speculum supra Oceanum suspensa esse diceretur. Iouem autem omnem illorum vitam, mores, sectas, habitum, doctrinam, facinora domestica, & linguæ petulantiam, accusasse: præcipuè autem contra Epicureos, vt qui Deos omnino vllos negarent esse, incensum fuisse. Porrò tituli ratio hæc est, quòd vt Icarus alatus in altum subuolasse dicitur, ita hîc Menippus quoque cœlum alatus conscendit, vnde & alter titulus ὑπερνεφέλου additur, quasi dicas, eius qui supra nubes ascendit. In primis memorabilis & propria descriptio illa Philosophorum est, qua Iupiter in concilio deorum illos depingit. Fuit autem, vt hoc quoque addamus, Menippus quidem reuera Cynicus philosophus, natione Phœnix ac seruus natus, de quo Laërtium vide.

MENIPPVS. AMICVS.

MENIPPVS. TER mille igitur erant stadia à terra vsq; ad lunã, vbi prima nobis fuit mansio. Porrò hinc sursum ad Solem parasangę fermè quingẽtæ. Rursũ ab hoc vsque ad ipsum deniq; cœlũ, arcẽque Iouis in edito sitam, tantũ ferè spatij fuerit, quantũ aquila probè, succinctè, atque expeditè queat vno die peragere.

B ΤΡΙΣΧΙΛΙΟΙ μὲν οὖν ἦσαν ἀπὸ γῆς στάδιοι μέχρις πρώτου σελήνης, ὁ πρῶτος ἡμῖν σταθμός. ἐντεῦθεν δ', ἐπὶ τὸν ἥλιον ἄνω πολλαπλάσιαι που πεντακόσιοι. ὁ δ' ἀπὸ τούτου, ἐς αὐτὸν ἤδη τὸν ὑπερανὸν, καὶ τὴν ἀκρόπολιν, τοῦ Διὸς οἶμαι τὴν ὁδὸν, καὶ ταῦτα ῥᾳδίου ἂν εἴη δυοῖν ἡμέραιν

ΕΤ. τί ταῦτα πρὸς Χαείτων, ὦ Μένιππε, ἀστρονομεῖς, καὶ ἡσυχῇ πως αἰαμετρᾷς; πάλαι γὰρ ἐπαιρόμενόν σε παρακολουθῶν, ἥλιόν τε καὶ σελήνας, ἔτι δὲ τὰ φορτικὰ ταῦτα σταθμούς τινας, καὶ παρασάγγας ὑποξενίζοντος. ΜΕ. μὴ θαυμάσῃς, ὦ ἑταῖρε, εἰ μετέωρα καὶ ὑψηλὰ δοκῶ σοι λέγειν· τὸ κεφάλαιον γὰρ δή σοι τῆς ἐμῶν λογίζομαι τῆς ἐναγχος ἀποδημίας. ΕΤ. εἶτα, ὦ γαθέ, καθάπερ οἱ Φοίνικες, ἄστροις ἐτεκμήρω τινὶ ὁδόν; ΜΕ. οὐ, μὰ Δία, ἀλλ' ἐν αὐγαῖς ἄστροις ἐποιούμην τινὰ ἀποδημίαν. ΕΤ. Ηρακλῆς, μακρόν τινα τὸν ὄνειρον λέγῃς, εἴγε σαυτὸν ἔλαθες καταχοιμηθεὶς παρασάγγας ὅλας. ΜΕ. ὄνειρον γάρ, ὦ πάν, δοκῶ σοι λέγειν, ὃς ἀρτίως ἀφῖγμαι παρὰ τοῦ Διός; ΕΤ. πῶς ἔφησθα; Μένιππος ἡμῖν Διοπετὴς παρέστιν ἐξ ὑπερνοῦ; ΜΕ. καὶ μάλα ἐγώ σοι παρ' αὐτοῦ ἐκείνου τοῦ πρώτου Διὸς ἥκω τὴμερον, θαυμάσια καὶ ἀκούσας καὶ ἰδών· εἰ δ' ἀπιστεῖς, καὶ αὐτὸ τοῦτο ὑπερθαυμάζομαι, ὅτι παρὰ πίστιν βέβηκεν. ΕΤ. καὶ πῶς ἔγωγε, ὦ θεσπέσιε καὶ Ὀλύμπιε Μένιππε, γλυκὺς αὐτὸς, καὶ θνητὸς ὤν, ἀπιστεῖν δικαίμην ὑπερνεφέλῳ ἀνδρί; καὶ ἵνα καθ' Ὅμηρον εἴπω, τῶν ὑπερνιόνων εἷς; ἀλλ' ἐκεῖνά μοι φράσον, εἰ δοκεῖ, πῶς ἔβης ἤρξω αἴρων, καὶ ὁπόθεν ἐπορίσω κλίμακα τηλικαύτην τὸ μέγεθος; τὰ μὲν γὰρ ἀμφὶ τὸ ὄψιν, ὑπερφυᾶ ἔοικας ἐκείνῳ τῷ Φρυγὶ, ὥστε καὶ ἡμᾶς εἰκάζειν καὶ σὲ οἰνοχοήσοντά που, ἁρπασθέντα γενέσθαι ποτὲ τοῦ Διός. ΜΕ. σὺ μὲν πάλαι σκώπτων δῆλος εἶ, καὶ θαυμαστὸν οὐδὲν, εἴ σοι δόξω παράδοξον τοῦ λόγου, μύθῳ δοκεῖ προσφέρειν· ἀτὰρ οὐδὲν ἐδεήσει μοι ποτὲ τῆς ἀποδημίας, οὔτε τῆς κλίμακος, οὔτε παιδικὰ παθεῖν τοῦ Διός. οἰκεῖα γὰρ ἐμοὶ τὰ πτερά. ΕΤΑΙ. τοῦτο μὲν ἤδη καὶ παρ' αὐτὸν Δαίδαλον ἔφησθα, εἴγε ποτὲ τοῖς ἄλλοις, ἐλεληθεὶς ἡμᾶς ἱέραξ τις, ἢ κολοιὸς ἐξ αἰθέρος γεγόμφος. ΜΕ. ὀρθῶς, ὦ ἑταῖρε, καὶ οὐκ ἀπὸ σκοποῦ εἴκασας. τὸ Δαιδάλου γὰρ ἐκεῖνο σόφισμα τῶν πτερῶν καὶ αὐτὸς ἐμηχανησάμην. ΕΤΑΙ. εἶτα, ὦ τολμηρότατε πάντων, οὐκ ἐδεδοίκεις μὴ σὺ που τῆς θαλάσσης καταπεσὼν, Μενίππειόν τι πέλαγος ἡμῖν ὥσπερ ὁ Ἰκάριον ἀποδείξῃς ὑπὸ τοῦ σεαυτοῦ ὀνόματος;

AMIC. Dic mihi per Gratias, Menippe, quæ ſunt iſta quæ de aſtris loqueris, ac tacitus tecum ſupputas? Etenim iamdudum te aſſectans, audio ſoles & lunas, præterea autem & magnifica iſta, manſiones ac paraſangas, peregrina quædam commemorantem. MEN. Ne mireris amice, ſi ſublimia aëriáque tibi videor loqui: nam ſummã apud me reputo nuper actæ peregrinationis. AMIC. Nimirum Phœnicum exemplo viam ſtellis notaras. MEN. Haudquaquam per Iouem: quin magis ipſis in ſtellis ſum peregrinatus. AM. Papæ longum profectò ſomnium mihi narras: ſiquidem totas edormiſti paraſangas inſciens. MEN. Quid ais? ſomnium tibi referre videor, qui modò ab ipſo Ioue ipſe reuerſus adſum? AMIC. Quid audio? Itáne Menippus nobis à Ioue delapſus ades è cœlo? MEN. Ita ſanè: ego tibi ab ipſo illo ſummo Ioue hodie venio, rebus interim dictu miris & auditis & conſpectis. Quod ſi non credis, equidem hoc ipſo nomine ſupra modũ gaudeo, cùm ſupra fidem eſſe video meam felicitatem. AMIC. Et quo pacto diuine atque Olympie Menippe, mortalis cùm ſim ac terreſtris, queam nõ credere viro qui nubes ſuperarit, quíque, vt Homericis dicam verbis, iam ſis cœlitũ è numero vnus? Verùm illud mihi dicito, ſi moleſtum non eſt, quibus modis in altum ſubuectus es, aut vnde nactus ſcalas tanta magnitudine? Nam quantum ad faciem ac formam attinet, non es admodum ſimilis illi Phrygio: vt coniectare poſſimus te quoque ab aquila raptũ fuiſſe, quò pocillatoris alicubi munere fungereris. MEN. Non me clam eſt te iamdudum irridere. Neque verò id omnino mirum, ſi narrationis nouitas tibi fabulæ videtur aſſimilis. Cęterùm ad conſcenſum nihil mihi erat opus neque ſcalis, neque vti pueri illius in morem ab aquila raperer: propterea quòd alæ mihi eſſẽt propriæ. AMIC. Iam verò iſtud quod narras, vel ipſum Dædali factum ſuperat. Siquidem præter alia, nobis inſcientibus miluius quiſpiã aut graculus ex homine factus es. MEN. Rectè amice, neq; procul à ſcopo conieciſti. Etenim illud Dædali de alis inuentum ipſe quoque ſum machinatus. AMIC. At interim omnium audaciſſime, non veritus es ne tu quoque alicubi in mare delapſus, Menippeum aliquod pelagus tibi cognomine redderes, quemadmodũ ille Icarium?

MEN. Nequaquam. Siquidem Icarus cùm alas haberet cera agglutinatas, eáque quamprimum ad Solem esset liquefacta: defluxis alis non mirum si decidit. At nobis citra vllam ceram erant pennæ. AMIC. Istud quî fieri potuit? Iam enim haud scio quo pacto paulatim me adducis vt vera videantur quæ narras. MEN. Ad hunc fermè modum: Aquilam egregiè magnam, tum autem & vulturem validum arripui. His cùm alas vnà cum ipsis brachiis præsecuissem: Quin potiùs, si vacat, totius commenti rationem ordine tibi percensebo. AMI. Mihi quidem vel maximè vacat: adeò sublimis à sermone tuo pendeo! iámque ad narrationis finem inhio. Ne verò me negligas, per Iouem amicitiæ præsidem, auribus in aëre suspensum ob tuam narrationem. MEN. Ausculta igitur. Neque enim ciuile fuerit, si spectem amicum ore hiante relictum, eúmque, quemadmodum tu ais, ab auribus suspensum. Ego igitur cùm expendens ea quæ sunt in vita mortalium, protinus omnes res humanas reperissem ridiculas, humiles, instabiles, nempe opes, imperia, magistratus: contemptis his, atque horum studio, adiectóque animo ad ea quæ verè sunt bona: conatus sum ab his tenebris emicare, & ad vniuersi naturam suspicere. Atque hîc mihi multam attulit hæsitationem, primùm hic ipse qui à sapientibus appellatur mundus. Neque enim inuenire poteram, neque quo pacto factus fuisset, neque quo opifice, neque quod esset illius vel initium, vel finis. Deinde cùm particulatim contemplarer, multo etiam magis ambigere sum coactus, quippe qui viderem stellas temere per cœlum disiectas. Tum Solem ipsum, qui tandem esset, scire gestiebam. Super omnia verò, quæ Lunæ accidebant, mihi videbantur absurda, ac planè mira: putabámque caussam aliquam arcanam & inexplicabilem esse, cur illa subinde speciem formámque variaret. Quinetiam fulgur emicans, tonitru erumpens, tum pluuia, nix, grando, è sublimi demissa, videbantur hæc quoque omnia coniectu difficilia, quæque nullis notis deprehendi possent. Itaque cùm ad eum modum essem affectus, optimum factu ratus sum, vt horum vnumquodque à philosophis istis perdiscerem. Siquidem existimabam illos veritatem omnem docere posse.

ΜΕ. οὐδαμῶς. ὁ μὲν γὰρ Ἰκαρος, ἅτε κηρῷ τὼ πτέρωσιν ἡρμοσμένος, ὅπῃ τάχιστα τοῖς τοῦ ἡλίου σκήνεσιν ἐτάκη, πτεροῤῥυήσας, εἰκότως κατέπεσεν· ἡμῖν δὲ ἀκήρατα ἦν τὰ ὠκύπτερα. ΕΤ. πῶς λέγεις; ἤδη γὰρ οὐκ οἶδ' ὅπως ἡρέμα με προσάγεις τοῖς τοῦ ἀληθοῦς τῆς διηγήσεως. ΜΕ. ὧδέ πως· ἀετὸν μὲν μεγάλη συλλαβών, ἐπὶ δὲ γύπα τὸν κρατερὸν, ἀποτεμὼν αὐτῶν ὠλένας τὰ πτερά, μᾶλλον δὲ καὶ πᾶσιν ἐξαρχῆς τοῦ ὑπὶ οἰδμα, εἴ σοι σχολή, δίειμι. ΕΤ. πολύ μοὶ δοκῶ, ὡς ἐγώ σοι μετέωρός εἰμι τοῦ λόγου, καὶ τοῖς ὄντως τέλος ἤδη κέχηνα τῆς ἀκροάσεως, μηδὲ τοῖς Φιλίου με παρίδῃς, αἰῶ σου τῆς διηγήσεως ἐκ τῶν ὤτων ἀπηρτημένον. ΜΕ. ἄκουε δίνιως. οὐ γὰρ ἀσεμνόν γε τὸ θέαμα, κεχηνότα φίλον, ἐγκαταλιπεῖν, καὶ ταῦτα, ὡς σὺ φῂς, ἐκ τῶν ὤτων ἀπηρτημένον. ἐγὼ γὰρ ὅπῃ τάχιστα ἐξετάζων τὰ κατὰ τὸν βίον, γελοῖα, καὶ ταπεινὰ, καὶ ἀβέβαια τὰ ἀνθρώπινα πράγματα εὕρισκον, πλούτους λέγω, καὶ ἀρχὰς, καὶ δυναστείας, καταφρονήσας αὐτῶν, καὶ τοῦ περὶ ταῦτα σπουδῆ, ἀσχολίαν τῶν ἀληθῶς σπουδαίων ἀπολαβών, ἀνακύπτειν τε, καὶ τοῖς τὸ πᾶν ἀποβλέπειν ἐπειρώμην. καί μοι ἐνταῦθα, πολλὴν πινα παρεῖχε τοῦ ἀπορεῖν, τοῦτον μὲν αὐτὸς δὴ ὁ ὑπὸ τῶν σοφῶν καλούμενος κόσμος. οὔτε γὰρ εἶχον εὑρεῖν οὔθ' ὅπως ἐγένετο, οὔτε τὸν δημιουργὸν, ὅστις ἄρχων, οὔθ' ὅ, τι τὸ τέλος ἐστὶν αὐτοῦ. ἔπειτα δὲ κατὰ μέρος ἐπισκοπῶν, πολὺ μᾶλλον ἀπορεῖν ἠναγκαζόμην. τοὺς τε γὰρ ἀστέρας ἐώρων ὡς ἔτυχε τῷ οὐρανῷ διερριμμένους, καὶ τὸν ἥλιον αὐτὸν τί ποτε ἦν ἔργα ἐπόθουν εἰδέναι, μάλιστα δὲ τὰ κατὰ τὴν σελήνην ἄπορά μοι, καὶ πάντως ἀδόκητα κατεφαίνετο, καὶ ὁ πολυειδὴς αὐτῆς τῶν σχημάτων ἀπόῤῥητόν τινα τοῦ αἰτίου ἔχειν ἐδοκίμαζον. οὐ μόνον δὲ καὶ ἀστραπὴ διαίξασα, καὶ βροντὴ καταῤῥαγεῖσα, καὶ ὑετὸς, ἢ χιὼν, ἢ χάλαζα κατενεχθεῖσα, καὶ ταῦτα δυσείκαστα πάντα καὶ ἀτέκμαρτα ἦν. ὀκνῶ ἐπεισθῆναι οὕτω διεκείμην, ἄριστον εἶναι κατάληψιν τῶν φιλοσόφων τούτων ταῦτα ἕκαστα ἐκμαθεῖν. ᾤμην γὰρ ἐκείνους πάντων γε ἔχειν αὐτὰ εἰπεῖν τοῦ ἀληθεστάτου.

ὅτω δὴ τοὺς ἀρίστους ἐπιλεξάμενος αὐτῶν, ὡς A Quare cùm ex illis præstantissimos delegissem, quãtum mihi coniectare licebat,
εἶναι τεκμήραμαι, τοσοῦτόν τε σκυθρωπότητι, καὶ χροιᾶς ὠχρότητι, καὶ γλαφυρᾷ καθύτητι è vultus austeritate, éque coloris pallore,
(μάλα γὰρ ὑψαγόραι τινὲς, καὶ μετεωρολόγοι ac barbæ profunditate (mirum enim vt
οἱ ἄνδρες αὐτίκα μοι κατεφαίνοντο) τούτοις mihi ex ipso protinus aspectu sublimiloἐγχειρίσας ἐμαυτὸν, καὶ συχνὸν ἀργύριον, ὃ μὲν, quos quosdam, & cœlestium rerum peraὐτόθεν ἤδη καταβοήσων, ὃ δὲ, εἰσαῦθις ἀποritos viros præ se ferebant) his vbi memet
δώσων ὅτε κεφαλαίῳ τῆς σοφίας ὁμολογησάμενος, ἠξίουν μετεωρολέσχης τε διδάσκεdocendum tradidissem magna pecunia
σθαι, καὶ τὴν τῶν ὅλων διακόσμησιν καταμα- (quam partim cuestigio præsentem nuθεῖν. οἱ δ', ὅσον οὔπω ἄρα ἐδεήσοντό με τῆς παmerauí, partim tum me persoluturum
λαιᾶς ἐκείνης ἀγνοίας ἀπαλλάξαι, ὥστε καὶ sum pollicitus, vbi ad philosophiæ sumεἰς μείζους ἀπορίας φέροντες ἐνέβαλον, ἀρmam peruentum esset) non grauabar
χάς τινας, καὶ τέλη, καὶ ἀτόμους, καὶ κενὰ, καὶ ὕλας, erectus ad nugas doceri, & vniuersi disB καὶ ἰδέας, καὶ τὰ τοιαῦτα ὁσημέραι μου καταpositionem discere. At illi tantum aberχέοντες. ὁ δὲ πάντων ἐμοιγε οὖν ἐδόκει χαrant vt me pristina liberarent insciti a, vt
λεπώτατον, ὅτι μηδὲν ἄτερος θατέρῳ λέγοντες in maiores etiam dubitationes coniecerint: principia nescio quæ, ac fines, tum
ἀκόλουθον, ἀλλὰ μαχόμενα πάντα, καὶ insecabilia, inania, syluas, ideas, atque id
ἀσυνετώτατα, ὅμως πείθεσθαί τέ με ἠξίουν, genus alia mihi quotidie offundẽtes. Verὡς τὸν αὐτῶν λόγον ἕκαστος ὑπάγειν ἐπειùm illud interim mihi videbatur omniũ
ρῶντο. ΕΤ. ἄτοπον λέγεις, εἰ σοφοὶ ὄντες οἱ esse grauissimum, quòd cùm nihil inter
ἄνδρες, ἐφιλονείκουν πρὸς ἀλλήλους περὶ τῶν illos conueniret, verùm pugnantia diuerὄντων, καὶ ἃ τὰ αὐτὰ περὶ τῶν αὐτῶν ἐδόξαζον. saque inter se omnia loquerentur: tamen
ΜΕ. καὶ μὴν, ὦ ἑταῖρε, γελάσῃ ἀκούσας τὴν C postulabant vt sibi fidem haberem: ac ad
τε ἀλαζονείαν αὐτῶν, καὶ τὴν ἐν τοῖς λόγοις τε- suam quisque rationem me conabatur
ραστουργίαν· οἵτε πρῶτα μὲν ὅτι γῆς βεβη- adducere. AMIC. Rem absurdam narκότες, καὶ μηδὲν τῶν ἐπιγείων ἡμῶν ras, si viri cùm essent sapientes, inter sese
ὑπερέχοντες, ἀλλ' ὁδὲ ὀξύτερον τοῦ πλησίον de rebus factiosè dissidebant, neque de
δεδορκότες, ἔνιοι δὲ καὶ πάνυ μήρως, ἢ ἀργίας iisdem eadem probabant. MEN. Atqui
ἀμβλυώττοντες, ὅμως ἀριθμῶν τε πέρατα δρῶ- rideres amice, si audieris illorum atrogãσιν ἔφασκον, καὶ τὸν ἥλιον πρὸς ἑμέτρουν, καὶ tiam, & in differendo prodigiosam con-
τοῖς ὑπὸ τὴν σελήνην ἐπεβάτευον, καὶ ὥσfidentiam: qui quidem cùm humi ingrepερ ἐκ τῶν ἀστέρων καταπεσόντες, μετέθη τε derentur, nihilóque præstantiores essent
αὐτῶν, καὶ σχήματα διεξήεσαν· καὶ πολλάκις, εἰ nobis qui super terram ambulamus, ne
τύχοι, μηδὲ ὁπόσοι σάδιοι Μεγαρόθεν Ἀθή- cernentes quidem acutiùs quàm quiuis
ναζε εἰσιν ἀκριβῶς ἐπισταμένοι, ὃ μεταξὺ τῆς D alius adstans, nonnulli cęcutientes etiam
σελήνης, καὶ τοῦ ἡλίου χωρίον ὁπόσων εἴη πηχῶν senio atque inertia: tamen & cœli termi- *De cœlo & rebus sublimibus.*
ὁ μέγεθος, ἐτόλμων λέγειν, ἀέρος τε ὕψη, καὶ nos perspicere sese profitebantur: solem
θαλάττης βάθη, καὶ γῆς περίοδοις ἀναμε- quoque ipsum dimetientes: & ea quæ suτροῦντες, ἔτι δὲ κύκλοις καταγράφοντες, καὶ pra lunam sunt, aggredientes. Ac perinτρίγωνα, ὅτε τετραγώνοις σχηματίζοντες, de quasi ex ipsis delapsi stellis, ita & magκαὶ σφαίρας τινὰς ποικίλας, τὸν οὐρανὸν δῆnitudinem illarum & figuram explicaθεν αὐτὸν ὅτι μετρεῖν. ἔπειτα δὲ καὶ ἐκεῖνο bant. Ac sæpenumero cùm fortè ne illud
πῶς οὐκ ἄγνωμον αὐτῶν, καὶ πάντελῶς τετυquidem certò scirent, quot stadiis à Meφλωμένον, ὃ περὶ τῶν οὕτως ἀδήλων λέγονgara abessent Athenę: tamen spatiũ quod
τας, μηδὲν ὡς εἰκάζοντας ἀποφαίνεσθαι; interest inter Solem & Lunam, quot esset cubitorum, audebant pronuntiare:
tum aëris altitudinem, maris profunditatem, terræ ambitum dimetientes. Ad hęc
circulos depingebant, ac triangulorum
figuras super quadrangulos inducentes:
neque non sphæras quasdam picturatas,
cœlum scilicet ipsum metientes. Iam verò illud an non insulsum, & insignis arrogantiæ, quòd cùm de rebus vsqueadeo incertis loquantur, nihil tamen ita
proponunt, quasi coniecturis ducantur?

verùm supra modum contendunt, neque vllum vincendi locum aliis relinquunt: tantùm non iureiurando confirmantes, Solem massam esse candefactam: incoli Lunam: stellas aquam potare, idque Sole veluti situla quadam per funem demissa, vaporem è mari attrahente, atque illis omnibus ordine potum distribuente. Nam quanta sit in dictis pugnantia, id haud difficile fuerit cognoscere. Iam mihi specta per Iouem, num illorum decreta inter se consentiant, ac non magis longissimis dissita interuallis: quãdoquidem primùm de ipso mundo varia est sententia: cùm aliis & ingenitus, & nunquam interiturus esse videatur: rursum alii & opificem illius, & fabricandi modum eloqui sint ausi. Quos equidem cum primis admirabar; propterea quòd cùm Deum quendam rerum omnium opificem præposuissent, non illud etiam adderent, vel vnde is esset profectus, aut vbi loci consisteret, cùm omnia fabricaretur. Nam ante vniuersi exortum non possis vel tempus vel locum imaginari. AMI. Prorsus audaces quosdam Menippe homines, ac prodigiorum auctores mihi narras. MENIP. Quid autem si iam audias, vir optime, quæ differant & de ideis, & de incorporeis: tum quæ de finito & infinito nugantur? Nam & his de rebus acriter inter se dimicantes, dum alij fine circumscribunt vniuersum: alij contrà finem illud nescire existimant. Quin insuper quidam ex istis complures esse mundos demonstrabant, damnantes eos qui de hoc velut vno quopiam illorum disputarent. Rursum alius, nescio quis vir, haudquaquam amicus paci, bellum rerum omnium parentem esse censebat. Nam de diis quid iam attinet loqui? cùm his Deus esset numerus, illi rursus per canes & anseres ac platanos deierarent: deinde alij reliquis omnibus diis expulsis, vni soli rerum omnium imperium tribuebant: ita vt mecum etiã animo discruciarer, cùm tantam audirem deorum inopiam. E diuerso alij liberaliores, multos deos faciebant: ac dissectis illis, hunc aliquem primum deum appellabant: his secundas aut tertias diuinitatis partes tribuebant. Ad hæc alij incorporeum quiddam & informe putabant esse numen, alij corpus esse imaginabãtur. Deinde non omnes erant in hac opinione, vt putarent diis esse curæ res mortalium:

De mundo.

De Deo.

ἀλλ' ὑπερδιατείνεσθαί τε, καὶ μηδεμίαν τοῖς ἄλλοις ὑπερβολὴν ἀπολιμπάνειν, μονονουχὶ διόμνυσθαι, μὴ δρόμον μιᾶς εἶναι τὸν ἥλιον, καὶ τοιχεῖσθαι δὲ τὴν σελήνην, ὕδατος ποτεῖν δὲ τοὺς ἀστέρας, καὶ τὸν ἥλιον καθάπερ ἰμονιᾷ τινι τὴν τροφὴν ἀνιμᾶσθαι ἐκ τῆς θαλάττης ἀναπαύοντος, καὶ ἅπασιν αὐτοῖς ὃν ποτὸν ἑξῆς διανέμοντος. τὴν μὲν γὰρ ἐναντιότητα, ὁπόση τῶν λόγων, ῥᾴδιον καταμαθεῖν· καὶ σκόπει παρὰ Διὸς εἰ οὐ γλίσχρων ὄντι τὰ δόγματα, καὶ μὴ πάνυ πολὺ διεστηκότα. πρῶτα μὲν γὰρ αὐτοῖς ἡ περὶ τοῦ κόσμου γνώμη διάφορος, εἴτε τοῖς μὲν, ἀγήνητός τε, καὶ ἀνώλεθρος εἶναι δοκεῖ· οἱ δὲ, καὶ τὸν δημιουργὸν αὐτοῦ, καὶ τὴν κατασκευὴν τὸν τρόπον, εἰπεῖν ἐτόλμησαν· οἷς καὶ μάλιστα ἐθαύμαζον, θεὸν μέν τινα τεχνίτην τῶν ὅλων ἐφιστάντας, ἀτοπωτάτην δὲ οὔτε ὅθεν ἥκων, οὔτε ὅπου ἐστὼς, ἔκαστα ἐτεκταίνετο. καίτοι πρό γε τῆς τοῦ πόσμου γενέσεως, ἀδιάκριτον καὶ χάος καὶ τόπον ὑπενόουν. ΕΤΑΙ. μάλα τινὰς, ὦ Μένιππε, πολυπείρους, καὶ θαυματοποιοὺς ἄνδρας λέγεις. ΜΕ. τί δ' εἰ ἀκούσας, ὦ θαυμάσιε, περί τε ἰδεῶν, καὶ ἀσωμάτων ἃ διεξέρχονται, ἢ τοὺς περὶ τοῦ πέρατός τε καὶ ἀπείρου λόγους; καὶ γὰρ αὖ καὶ αὕτη νεανικὴ αὐτοῖς ἡ μάχη· τοῖς μὲν, τέλος τὸ πᾶν περιγράφουσι, τοῖς δὲ, ἀτελὲς τοῦτο εἶναι ὑπολαμβάνουσιν. ἀ μὲν ἄλλα καὶ πάμπολλοι τινὲς εἶναι τοὺς κόσμους ἀπεφαίνοντο, καὶ τὸν ὡς περὶ ἑνὸς αὐτῶν διαλεγομένων κατεγίνωσκον. ἕτερος δέ τις, οὐκ εἰρωνικὸς ἀνὴρ, πόλεμον τῶν ὅλων πατέρα εἶναι ἐδόξαζε. περὶ μὲν γὰρ τῶν θεῶν, τί χρὴ καὶ λέγειν; ὅπου τοῖς μὲν, ἀριθμός τις ὁ θεὸς ἦν· οἱ δὲ, κυσὶ καὶ χῆνσι, καὶ πλατάνοις ἐπόμνυντο. καὶ οἱ μὲν, τοὺς ἄλλους ἅπαντας θεοὺς ἀπελάσαντες, ἑνὶ μόνῳ τῷ τῶν ὅλων ἄρχειν ἀπένεμον. ὥστε ἠρέμα καὶ ἀηδιάσαι με, τοσαύτην ἀπορίαν θεῶν ἀκούοντα. οἱ δ' ἐμπαλιν ὑπερδαψιλευόμενοι, πολλούς τε αὐτοῖς ἀπέφαινον, καὶ διελόμενοι, τὸν μὲν τινα, πρῶτον θεὸν ἐπεκάλουν, τοῖς δὲ, τὰ δεύτερα καὶ τρίτα ἔνεμον τῆς θεότητος. ἔτι δέ, οἱ μὲν, ἀσώματόν τι καὶ ἄμορφον ἠγοῦντο εἶναι τὸ θεῖον· οἱ δὲ, ὡς περὶ σώματος αὐτοῦ διενοοῦντο. εἶτα καὶ περὶ τῆς καθ' ἡμᾶς προμηθείας ὑπὸ πᾶσιν ἐδόκουν οἱ θεοί·

ἀλλ' ἦσάν τινες, οἱ τῆς συμπάσης ἀτιμελείας αὐτοὺς ἀφιέντες, ὥσπερ ἡμεῖς εἰώθαμεν ἀπολύειν τῶν λειτουργιῶν τοὺς πρεσβυτέρους· οὐδὲν γὰρ ὅτι μὴ τοῖς κωμικοῖς δρυφορήμασιν ἐοικότας αὐτοὺς εἰσάγουσιν. ἔνιοι δὲ, ταῦτα πάντα ὑπερβαίνοντες, οὐδὲ τὸν ἀρχὸν εἶναι θεὸν τινα ἐπίστευον, ἀλλ' ἀδέσποτον καὶ αὐτοκράτορα φέρεσθαι τὸν κόσμον ἀπολίμπανον. τοιγαροῦν ταῦτα ἀκούων, ἀπιστεῖν μὲν οὐκ ἐτόλμων ὑμβρεμέταις τε, καὶ πυγμαίοις ἀνδράσιν. ὅ μὲν εἶχόν γε ὅπῃ τῶν λόγων τραπόμενος, ἀνεπίληπτόν τι αὐτῶν θέσθαι, καὶ ὑπὸ δατέρου μηδαμῇ ἐλεγχόμενον. ὥστε δὴ τὸ Ὁμηρικὸν ἐκεῖνο ἀτεχνῶς ἔπασχον· πολλάκις μὲν γὰρ ἀνώρμησα πιστεύειν τινὶ αὐτῶν, ἕτερος δέ με θυμὸς ἔρυκεν. ἐφ' οἷς ἅπασιν ἀμηχανῶν, ὅτι γῆς μέν, ἀκούσεσθαί τι περὶ τούτων ἀληθές, ἀπεγίγνωσκον. μίαν δὲ τῆς συμπάσης ἀπορίας ἀπαλλαγὴν ἐμοὶ ἔσεσθαι, εἰ αὐτός πως, ἐλθοιμι εἰς τὸν θεῶνα. τούτου δέ μοι πρεῖττον ἦν ἐλπίδα, μάλιστα μὲν καὶ ἡ ἐπιθυμία, καὶ ὁ λογοποιὸς Αἴσωπος, ἀετοῖς καὶ καρήβοις ἐνίοτε, καὶ καμήλοις βάσιμον ἀποφαίνων τὸν θεῶνα. αὐτὸν μὲν οὖν πτερορυῆσαί ποτε οὐδεμιᾷ μηχανῇ δυνατὸν εἶναί μοι κατεφαίνετο. εἰ δ' ὑπὸ γυπὸς ἢ ἀετοῦ πτερυγίσαιμι πλεκτὰ (ταῦτα γὰρ μόνα ἱκανὰ ἐρρωμένα εἶναι μέγεθος ἀνθρωπίνου σώματος) τάχα ἄν μοι τύχη πειρᾶσαι παρασχοῦσα. καὶ δὴ συλλαβὼν τὰ ὄρνεα, δατέρου μὲν τὴν δεξιὰν πτέρυγα, τοῦ γυπὸς δὲ, τὴν ἑτέραν ἀπέτεμον ἅπασαν μάλα· εἶτα ἐρράδησας, καὶ κατὰ τοὺς ὤμους πελάμωσι καρτεροῖς ἁρμοσάμενος, καὶ παρὰ ἄκροις τοῖς ὠκυπτέροις λαβάς τινας ταῖς χερσὶ παρασκευάσας, ἐπειρώμην ἐμαυτοῦ ὁ πρῶτον, ἀναπηδῶν, καὶ ταῖς χερσὶν ὑποκρεμάμενος, καὶ ὥσπερ οἱ χῆνες ἐπὶ χαμαιπετοῦς ἐπαιρόμενος, καὶ ἀκροβατῶν ἅμα μετὰ τῆς πτήσεως. ἐπεὶ δὲ ὑπήκουέ μοι τὸ πρᾶγμα, θαρραλεώτερον ἤδη τῆς πείρας ἐπειρώμην· καὶ ἀναθορὼν ὅτι πρὸς ἀκρόπολιν, ἀφῆκα ἐμαυτὸν καὶ τοῦ κρημνοῦ, φέρων ἐς αὐτὸ τὸ θέατρον. ὡς δὲ ἀκινδύνως κατεπτόμην, ὑψηλά ἤδη καὶ μετέωρα ἐφρόνουν, καὶ ἄρας ἀπὸ Παρνηθοῦ, ἢ ἀπὸ Ὑμηττοῦ, μέχρι Γερανείας ἐπετόμην, εἶτ' ἐκεῖθεν, ὅτι τὸν Ἀκροκόρινθον αὖθις

A verùm erant nonnulli qui eos omni cura liberantes, haud aliter atque nos consueuimus ætate defectos à ministeriis dimittere: nihilo aliusmodi eos inducunt, quàm cuiusmodi in comœdiis induci solent satellitia. Iam alii superantes hæc omnia, ne esse quidem vllos omnino deos credebant: sed mundum nullo domino, nullóque duce temere ferri sinebant. atqui cùm hæc audiebam, verebar non habere fidem viris altifremis, ac probè barbatis: neque tamen inueniebam ad cuius dicta me verterem, vt aliquam illorum sententiam nanciscerer irreprehensam, ac nequaquam ab alio subuersam. *De diuina prouidentia.*

B Itaque planè tandem Homericum illud mihi vsu veniebat. Nam sæpenumero animus incitabat, vt huic alicui illorum crederem, sed me mens diuersa vetabat. In quibus omnibus cùm perplexus hæsitarem, desperabam futurum vt super his verum aliquid in terris audirem: cæterùm vnica tantùm via, vniuersa dubitatione liberari posse, si ipse alis aliqua ratione additis, in cœlum ascenderem. Eius rei conficiendæ spem mihi præbuit primùm ipsa cupiditas: deinde fabularum scriptor Æsopus: qui aquilis

C ac scarabeis, interdum & camelis cœlum adiri potuisse demonstrat. Verùm vt mihi ipsi alæ prouenirent aliquando, id nulla ratione fieri posse videbatur: cæterùm si vulturis aut aquilæ alas induissem (nam has solas sufficere ad humani corporis modum) futurum forsitan vt mihi succederet experientia. Itaque correptis auibus, alteri dextram alam, porrò vulturi siniſtram amputaui: idque admodum scitè. Deinde quum obligassem, humerísque loris validis accommodassem, tum summis pennis ansas quasdam manibus inserẽdis addidissem: mei ipsius periculum faciebam, primùm

D subsiliens, ac manibus interim subseruiens, & anserum exemplo paulum adhuc à terra volatu me sustollens, inter volandum summis interim pedibus ingrediens. Postea quum res ex animi sententia succederet, iam audaciùs etiam experimentum aggrediebar: conscensáque arce demisi me ipsum per præceps, atque inde in ipsum ferebar theatrum. Mox vbi nullo periculo deuolassem, sublimia iam & ardua cogitare cœpi: ac tollens me à Parnetho, siue Hymetto, ad Geraniã vsque volabam. Rursum inde ad Acrocorinthum subuolaui:

deinde ſupra Pholoën & Erymanthum ad Taygetum vſque. Ergo quum tandem audax facinus ſatis eſſem meditatus, iámque perfectus & altiuolus euaſiſſem, non ampliùs de pullis imitandis cogitabam: verùm conſcenſo Olympo, cibo quamleuiſſimo paſtus, inde rectà in cœlum tendere cœpi: initiò quidem oborta oculorum vertigine ob profunditatem: & poſtea ferebam & hoc quoque facilè. Verùm vbi iam ipſi lunæ vicinus eſſem, plurimúmque nubium eſſem emenſus: ſentiebam me defatigatum, maximè in ala ſiniſtra, nempe vulturina. Huc igitur diuerti, ac ſuper eam inſidens requieſcebam: in terram interim è ſublimi reſpiciens, neque ſecus quàm Homericus ille Iupiter, nunc bellacium Thracum regionem deſpiciens, nunc Myſorum, mox (ſi libuiſſet) Græciam, Perſidem, Indiámque: ex quibus omnibus varia quadam voluptate perfundebar. A M I. Ergo iſta quoque narrabis Menippe, ne vlla prorſus peregrinationis parte fraudemur: quin potiùs ſi quid obiter in itinere conſpexiſti, fac vt hoc quoque ſciamus. Nam ego ſanè haud mediocria dicturum te expecto, de terræ forma, déque omnibus quæ in terra ſunt, cuiuſmodi tibi viſa ſunt ex alto contemplanti. M E N I P. At tu quidem rectè coniectas amice. Quamobrem quatenus licet, conſcenſa luna inter narrandum peregrinanti comes eſto, ſimúlque mecum contemplare totam terræ ſpeciem, habitúmque. Atque initiò quidem admodum puſillam quandam terram mihi videre videbar, multo, inquam, luna minorem: ita vt ego repentè intentis oculis diu dubitarem vbinam eſſent tanti illi montes, ac tantum mare. Quòd ni Rhodiorum coloſſum conſpexiſſem, tum Phariam turrim, haud dubiè prorſus vbinam eſſet terra, me prorſus latuiſſet: verùm iſta quòd ſint ſublimia, præque cęteris eminẽtia, præterea Oceanus paulatim ad Solem reſplendeſcens, indicabant terram eſſe id quod videbam. Mox vbi fixiùs intenderem oculos, iam mihi omnis mortalium vita cœpit eſſe conſpicua, non ſolùm ſingulæ nationes atque vrbes: ſed planè videbam nauigantes, bellantes, agricolantes, litigantes, mulieres, feras, &, vt ſummatim dicam, quicquid tellus educat alma. A M I C. Iſta quæ nunc dicis, haudquaquã ſunt veriſimilia; ac ſecum pugnantia.

A εἶτα ὑπὲρ Φολόης τε καὶ Ερυμάνθου, μέχρι πρὸς τὸν Ταύγετον. ἤδη δ' ἔν μοι τὸ τολμήματος μεμελετημένου, τέλειός τε καὶ ὑψιπέτης γιγνόμενος, οὐκ ἔτι τὰ νεοττῶν ἐφρόνουν· ἀλλ' ὅπως τὸν Ολυμπον ἀναβὰς, καὶ ὡς ἐνῆν μάλιστα κούφως ὑποσιτισάμενος, ὃ λοιπὸν ἔτεινον εὐθὺ τὸ ὑρανοῦ, ὃ μὲν πρῶτον, ἰλιγγιῶν ὑπὸ τὸ βάθους, μόγις ἔφερον καὶ τοῦτο βιαίως. ἐπεὶ δὲ κατ' αὐτὴν ἤδη τὴν σελήνην ἐγεγόνειν, πάμπολυ τὸ νέφους ἀποπατάσας, ἠθροίμην καμόντος ἐμαυτοῦ, καὶ μάλιστα τὴν ἀριστερὰν πτέρυγα τὴν γυπίαν. προσελθὰς οὖν, καὶ καθεζόμενος ἐπ' B αὐτῆς, διαναπαυόμην, εἰς τὴν γῆν αἰωρῶν ἀποβλέπων. καὶ ὥσπερ ὁ τοῦ Ομήρου Ζεὺς ἐκεῖνος, ἄρτι μὲν, τὴν τῶν ἱπποπόλων Θρηκῶν καθορώμενος, ἄρτι δὲ, τὴν Μυσῶν. μετ' ὀλίγον δὲ, εἰ δοξάσειέ μοι, τὴν Ελλάδα, τὴν Περσίδα, καὶ τὴν Ινδικήν. ἐξ ὧν ἁπάντων ποικίλης τινὸς ἡδονῆς ἀνεπιμπλάμην. E T. ἀκούω τε ταῦτα λέγοις ἄν, ὦ Μένιππε, ἵνα μηδὲ καθ' ἓν ἀπολειφθῶμεν τῆς ἀποδημίας, ἀλλ' εἴ τι σοι καὶ ὁδοῦ παρέργου ἱστόρηται, καὶ τοῦτο εἰδῶμεν. ὡς ἔγωγε οὐκ ὀλίγα προσδοκῶ ἀκούσεσθαι, σήματος C περὶ γῆς τε, καὶ τῶν ἐπ' αὐτῆς ἁπάντων, οἷά σοι αἰωρουμένῳ ὑπὸ τοσούτῳ κατεφαίνετο. M E. καὶ ὀρθῶς γε, ὦ ἑταῖρε, εἰκάζεις. δεῖ τοίνυν ὡς οἷόν τε μάλιστα ὑπὸ τὴν σελήνην, τῷ λόγῳ συναποδημεῖν τε, καὶ συνεπισκοπεῖν τὴν ὅλην τῆς ὑπὸ γῆς θέσιν. καὶ πρῶτόν τέ μοι πάνυ μικρὰν δόκει τινὰ τὴν γῆν ὁρᾶν, πολὺ λέγω τῆς σελήνης βραχυτέραν· ὥστε ἐγὼ ἄφνω καταπτὰς, ὑπὸ πολὺ ἀπόρεσιν, ποῖ εἴη τὰ τηλικαῦτα ὄρη, καὶ ἡ τοσαύτη θάλασσα. καὶ εἴτε μὴ τὸν Ροδίων κολοσσὸν ἑωρακὼς ἐτυγχάνω, καὶ τὸν ὑπὸ τῇ Φαρῳ πύργον, οὐ ῥᾴδιον, πάντως ἂν με ἡ γῆ διέλαθε. νυνὶ δ', ταῦτα ὑψηλὰ ὄντα, καὶ D ἐπιφανέστατα, καὶ ὁ Ωκεανὸς ἅμα πρὸς τὸν ἥλιον ἐπαναστίλβων, διεσήμαινέ μοι γῆν εἶναι τὸ ὁρώμενον. ἐπεὶ δὲ ἅπαξ τοῦ ὄμματος εἰς τὸ ἀτενὲς ἀπηρεισάμην, ἅπας ὁ τῶν ἀνθρώπων βίος ἤδη μοι κατεφαίνετο, οὐ κατ' ἔθνη μόνον, καὶ πόλεις, ἀλλὰ καὶ αὐτοὺς σαφῶς τοὺς πλέοντας, τοὺς πολεμοῦντας, τοὺς γεωργοῦντας, τοὺς δικαζομένους, τὰ γαμικὰ, τὰ θηρία, καὶ πάνυ ἁπλῶς, ὁπόσα τρέφει ζείδωρος ἄρουρα. E T. πάντως ἀπίθανα φῂς ταῦτα, καὶ αὐτοῖς ἐναντία.

ὃς γὰρ ἄρτιος, ὦ Μένιππε, τὴν γῆν ἐζήτεις ὑπὸ τὸ μεταξὺ διαστήματος ἐς βραχὺ συνεσταλμένην, καὶ εἰ μὴ ὁ κολοσσὸς ἐμήνυσέ σοι, τάχα ἂν καὶ ἄλλό τι ὤήθης ὁρᾶν, πῶς νῦν καθάπερ Λυγκεύς τις ἄφνω γενόμενος, ἅπαντα διαγινώσκεις τὰ ὑπὸ γῆς, καὶ ἀνθρώπους, καὶ θηρία, μικροῦ δεῖν, καὶ τὰς τῶν ἐμπίδων νεοττιάς; MEN. Εὖ με ὑπέμνησας. ὁ γὰρ μάλιστα ἐχρῆν εἰπεῖν, τοῦτο οὐκ οἶδ' ὅπως παρέλιπον. ἐπεὶ γὰρ αὐτὴν μὴν ἐγνώρισα τὴν γῆν ἰδών, τὰ δ' ἄλλα οὐκ οἷός τε ἦν καθορᾶν ὑπὸ τοῦ βάθους, ἅτε τῆς ὄψεως μηκέτι ἐφικνουμένης, πόνου μ' ἰσχνὸν ὄχημα, καὶ πολλὴν περιῆγε τὴν ἀπορίαν. κατηφὴς δὲ ὄντι μοι, καὶ ὀλίγου δεῖν ἀεδακρυμόῳ, ἐφίσταται κατόπιν ὁ σοφὸς Ἐμπεδοκλῆς, αἰθραλίκης τις ἰδεῖν, καὶ κατάπλεως, καὶ κατακεκαπνωμένος. κἀγὼ μὴν, ὡς εἶδον (εἰρήσεται γὰρ) ὑπετάραξάμην, καί τινα σελαναῖον δαίμονα ὤήθην ὁρᾶν. ὁ δὲ, Θάρρει, φησὶν, ὦ Μένιππε,

Οὔτις τοι θεός εἰμι· τί μ' ἀθανάτοισιν ἐΐσκεις;

ὁ φυσικὸς ἑτός εἰμι Ἐμπεδοκλῆς. ἐπεὶ γὰρ εἰς τοὺς κρατῆρας ἐμαυτὸν φέρων ἐνέβαλον, ὁ καπνός με ἀπὸ τῆς Αἴτνης ἁρπάσας, δεῦρο ἀπήγαγε, καὶ νῦν ἐν τῇ σελήνῃ καθοικῶ ἀεροβατῶν τὰ πολλὰ, καὶ σιτούμενος δρόσον. ἥκω τοίνυν σε ἀπολύσων τῆς παρούσης ἀπορίας. ἀνίᾳ γάρ σε, οἶμαι, καὶ σκέφει, ὃ μὴ σαφῶς τὰ ὑπὸ γῆς ὁρᾷς. θάρρει ἐποίησας, ἐῶ δ' ἐγὼ, βέλτιστε Ἐμπεδόκλεις. κἀπειδὴ τάχιστα καταπλεύσομαι πάλιν ἐς τὴν Ἑλλάδα, μεμνήσομαί σοι θύσειν τέ σοι ὑπὲρ τῆς καπνοδόχης· κἂν ταῖς νουμηνίαις πρὸς τὴν σελήνην τὰς ἐγχανὼν προσεύχεσθαι. ἀλλὰ, μὰ τὸν Ἐνδυμίωνα, ἦ δ' ὅς, οὐχὶ τοῦ μισθοῦ χάριν ἀφῖγμαι· πέπονθα δέ τι τὴν ψυχὴν, ἰδών σε λελυπημένον. ἀπαρ οἶσθα ὅ, τι δράσας, ὀξυδερκὴς γενήσῃ; μὰ Δί', ἐῶ δ' ἐγὼ, ἐῶ μή σύ μοι τὴν ἀρχὴν πως ἀφέλῃς ἀπὸ τῶν ὀμμάτων. νῦν γὰρ δὴ λημᾷν ὑμετέρως δοκῶ. ἓν μὲν οὖν τοῦτό γε, ἦ δ' ὅς, ἐμοῦ δεήσῃ. ὃ γὰρ ὀξυδερκὲς, αὐτὸς ἦδη γῆθεν ἥκῃς ἔχων. τί οὖν τοῦτό ἐστιν; οὐ γὰρ οἶδ', ἔφην. οὐκ οἶσθα, ἦδ' ὅς, ἀετοῦ τὰ πτέρυγα τὴν δεξιὰν περικείμενος; ἦ μάλα, ἦν δ' ἐγώ.

A Etenim quum paulo antè Menippe terram requireres, propter ingens in medio interuallum in arctum contractam, adeò vt nisi coloſſus tibi feciſſet indicium, forſitan aliud quiddam videre te credidiſſes: quî repentè factus Lynceus, cuncta quæ ſunt in terra, dignoſcis, homines, feras, ac propemodum etiam culicum nidos? MENIP. Rectè tu quidem admones: nam quod maximè dictum oportuit, id neſcio quomodo præterij. Siquidem quum ipſam quidem terram conſpectam agnoſcerem, cæterùm reliqua non poſſem perſpicere propter altitudinem, nimirum iam non pertingente B oculorum acie, grauiter ea res me diſcruciabat, ac vehementer perplexum habebat. Ego quum ad hunc modum eſſem ſolicitus, ac propemodum etiam lacrymarer: adeſt à tergo ſapiens ille Empedocles, ea ſpecie, vt carbonarium quempiam eſſe diceres, cinere oppletus, atque exuſtus. Hunc ego quum vidiſſem (dicendum eſt enim) nonnihil perturbabar, ratus dæmonem aliquem lunarem videre me. At ille, Bono, inquit, es animo Menippe,

Nullum ego ſum numen: quid me immortalibus æquas?

C Sum Empedocles ille phyſicus: etenim vbi me præcipitem in crateras inieciſſem, fumus ab Ætna raptum huc ſubuexit. Itaque nunc lunam incolo, aëriuagus plerunque: ac rore victito. Adſum autem hæſitantiam iſtam tibi adempturus: nam illud (ni fallor) malè te habet, torquétque, quòd non liceat tibi perſpicuè terram cernere. Bene abs te factum eſt, inquam, optime Empedocles: vbi primùm deuolaro rurſus in Græciam, tui memor ſacrificabo tibi in fumario: atque in Nouiluniis ter ad lunam inhians vota faciã. D Imò per Endymionem, inquit ille, haud huc acceſſi præmij gratia, ſed affectio quædam mouit animum meum, quum te viderem affectum moleſtia: verùm ſcis quid facies, quò perſpicax fias? Non per Iouem, inquam, niſi tu mihi forſitan caliginem amoueas ab oculis: nam in præſentia videor nõ mediocriter lippire. Atqui me, inquit ille, nihil erit opus. Etenim vt acutè videas, id ipſe tecum è terra allatum habes penes te. Quid igitur eſt iſtud? inquam, neque enim noui. An ignoras, inquit, te dextram aquilæ alam indutum eſſe? Scio, inquam, maximè,

sed quid alæ cum oculo? Quoniam, A inquit, aquila inter animantia cætera acutissimi visus est: vnde sola Solem aduersum obtuetur: atque ita demum est rex & ingenua aquila, si non conniuentibus oculis aduersos radios aspiciat. Ita quidem aiunt, inquam: quare iam me pœnitet, qui non meis exemptis oculis aquilinos inseruerim, cùm huc ascenderem. Nam nunc sanè dimidiatus aduenio, neque omni ex parte satis regaliter adornatus, quin magis adsimilis videor nothis istis & abdicatis. Attamen in te est, inquit, vt protinus alterum oculum regalem habeas. Etenim si assurges, velisque cohibita vulturis B ala, alteram solam mouere, iuxta proportionem alæ dextro oculo cernes acutè: quominus altero cæcutias, nulla ratione succurri potest, propterea quòd ad partem pertineat deteriorem. Mihi, inquam, satis est si vel dextra ex parte aquilino more cernam. Nihilo enim fuerit deterius, cùm mihi non rarò vidisse videar fabros altero oculo meliùs etiam ad regulam exæquantes ligna. Hæc locutus, simul ea faciebam quæ præceperat Empedocles. Ille interim paulatim subducens sese, sensim C in fumum euanuit. At simul atque mouissem alam, ingens lumen mihi circumfulsit, adeò vt cuncta fierent in conspicuo, quæ hactenus latuerant. Deflexis igitur in terram oculis, clarè videbam & vrbes, & homines, & quæ fiebant: neque solùm ea quæ sub dio, verumetiam quæ domi faciebant, rati sese à nemine videri. Ptolemæum vidi cum sorore rem habentem, Lysimacho struentem insidias filium, Antiochum Seleuci filium, nouercæ Stratonicæ clanculum innuentem, Thessalum Alexandrum ab vxore tolli è medio, Antigonum filij vxorem adulterio stuprantem, Attalo venenum porrigentem filium. Rursum ex altera parte Arsacem interficientem mulierculam, & Arbacem eunuchum gladium educentem in Arsacem. Porrò Spartinus Medus è conuiuio foras protrahebatur à satellitibus, calice aureo in frontem impacto. Atque his fermè consimilia tum in Libya, tum apud Scythas ac Thraces in regiis geri licebat cernere, nempe adulterantes,

τί οὖν πτέρυγι καὶ ὀφθαλμῷ κοινόν ἐστιν; ὅτι, ἦ δ' ὅς, πάντων τῶν ἄλλων ζώων ἀετὸς ἐστιν ὀξυωπέστατος, ὥστε μόνος αὐτῶν δέδορκε τὸν ἥλιον· καὶ τοῦτό ἐστιν ὁ βασιλεὺς, καὶ γνήσιος ἀετὸς, ὃν ἀσκαρδαμυκτὶ πρὸς τὰς ἀκτῖνας βλέπειν φασὶ τοῦτα, ἦν δ' ἐγώ· καί μοι ἤδη μεταμέλει, ὅτι δεύτερα αἴτιον, οὐχὶ τὸν ὀφθαλμὸν τὸν ἀετῶν ἐνθέμενος, τοῖς ἐμοῖς ἐξέλων, ὡς νῦν γε ἡμιτελὴς ἀφῖγμαι, καὶ οὐ πάντα βασιλικῶς ἐσκευασμένος· ἀλλ' ἔοικα τοῖς νόθοις ἐκείνοις, καὶ ἀποκηρύκτοις. καὶ μὴν παρεστί σοι, ἦ δ' ὅς, αὐτίκα μάλα τὸν ἕτερον ὀφθαλμὸν ἔχειν βασιλικόν. ἐὰν γὰρ ἐθελήσῃς, μικρὸν αἴασας, ὑπισχνῶν τὴν πτέρυγα, θατέρᾳ μόνῃ πτερύξασθαι, καὶ λόγον τῆς πτέρυγος, τὸν δεξιὸν ὀφθαλμὸν ὀξυδερκὴς ἔσῃ· τὸν γὰρ ἕτερον, σχεδία μηχανὴ μὴ σὺν ἀμβλύτερον δεδορκέναι, τῆς μείζους οὔσης τῆς χείρονος. ἄλις, ἦν δ' ἐγὼ, εἰ καὶ ὁ δεξιὸς μόνος ἀετώδης βλέποι. σχεδὸν γὰρ οὐκ ἔλαττον χρήσιτο· ἐπεὶ καὶ τοὺς τέκτονας πολλάκις ἑωρακέναι μοι δοκῶ, θατέρῳ τῷ ὀφθαλμῷ, ἀμείνονα πρὸς τοὺς κανόνας ἀπευθύνοντας τὰ ξύλα. Ταῦτα εἰπὼν, ἐποίουν ἅμα τὰ ὑπὸ τῶν Ἐμπεδοκλέους πρηγελμένα· ὁ δὲ, κατ' ὀλίγον ὑπαπιών, ἐς καπνὸν ἠρέμα διελύετο· κἀπειδὴ τάχιστα ἐπτερύξάμην, αὐτίκα μὲ φῶς πάμμεγα περιέλαμψε, καὶ τὰ πέρας λανθάνοντα πρήγματα διεφαίνετο. καταβλέψας γοῦν ἐς τὴν γῆν, ἑώρων σαφῶς τὰς πόλεις, τοὺς ἀνθρώπους, τὰ γιγνόμενα, καὶ οὐ τὰ ἐν ὑπαίθρῳ μόνον, ἀλλὰ καὶ ὁπόσα οἴκοι ἔπραττον, οἰόμενοι λανθάνειν. Πτολεμαῖον μὲν συνόντα τῇ ἀδελφῇ, Λυσιμάχῳ ἐπιβουλεύοντα, τὸν Σελεύκου δὲ Ἀντίοχον Στρατονίκῃ ἀφανῶς νεύοντα λάθρᾳ τῆς μητρυιᾶς, τὸν δὲ Θετταλὸν Ἀλέξανδρον, ὑπὸ τῆς γυναικὸς ἀναιρούμενον, καὶ Ἀντίγονον, μοιχεύοντα τὴν γυναῖκα, καὶ Ἄτταλον τὸν υἱὸν ἐγχέοντα τὸ φάρμακον. ἑτέρωθι δ' αὖ, Ἀρσάκην φονεύοντα τὸν γυναῖκα, καὶ τὸν εὐνοῦχον Ἀρβάκην, ἕλκοντα τὸ ξίφος ἐπὶ τὸν Ἀρσάκην. Σπαρτῖνος δὲ ὁ Μῆδος, ἐκ τοῦ συμποσίου πρὸς τῶν δορυφορούντων εἵλκετο ἔξω τὴν ποδὸς, σκύφῳ χρυσῷ τὸν ὀφρῦν κατηλοημένος. ὁμοῖα δὲ τούτοις ἐν τῇ Λιβύῃ, καὶ παρὰ Σκύθαις, καὶ Θραξὶ γιγνόμενα ἐν τοῖς βασιλείοις ἐξῆν ἰδεῖν, μοιχεύοντας, φονεύοντας,

φονεύοντας, ὑποβουλεύοντας, ἁρπάζοντας, ὑπορκοῦντας, δεδοικότας, ὑπὸ τῶν οἰκειοτάτων προδιδομένους. καὶ τὰ μὲν τῶν βασιλέων τοιαῦτα ἀπέχε μοι τὸν Δημοτείχη· τὰ δὲ τῶν ἰδιωτῶν, πολὺ γελοιότερα. ἐγὼ γὰρ αὖ καὶ ἐκείνοις ἐώρων, Ἑρμόδωρον μὲν τὸν Ἐπικούρου, χιλίων ἕνεκα δραχμῶν, ὑπορκοῦντα, τὸν Στωϊκὸν δὲ Ἀγαθοκλέα, προδιδόντα μισθῶν τὸν μαθητὴν δικαζόμενον, Κλεισθένη δὲ τὸν ῥήτορα, ἐκ τοῦ Ἀσκληπείου, φιάλην ὑφαιρούμενον, τὸν δὲ Κυνικὸν Ἡρόφιλον, ἐν τῷ χαμαιτυπείῳ καθεύδοντα. τί γὰρ ἂν τοὺς ἄλλους λέγοιμι, τοὺς τοιχωρυχοῦντας, τοὺς δικαζομένους, τοὺς δανείζοντας, τοὺς ἀπαγορεύοντας; ὅλως γὰρ, ποικίλη καὶ πανταδαπή τις ἦν ἡ θέα. ΕΤΑΙ. καὶ μὴν καὶ ταῦτα, ὦ Μένιππε, καλῶς εἶχε λέγειν. ἔοικε γὰρ οὐ τὴν τυχοῦσαν τερπωλὴν σοι παρεσχῆσθαι. ΜΕ. πάνυ μὲν ἐξῆς διελθεῖν, ὦ φίλτατε, ἀδύνατον, ὅπου γε καὶ ὀφθῆναι αὐτὰ ἔργον δυσχερὲς ἦν. τὰ μέντοι κεφάλαια τῶν πραγμάτων, τοιαῦτα ἐφαίνετο, οἷα φησὶν Ὅμηρος τὰ ἐπὶ τῆς ἀσπίδος· οὗ μὲν γὰρ ἦσαν εἰλαπίναι, καὶ γάμοι, ἑτέρωθι δὲ, δικαστήρια, καὶ ἐκκλησίαι, καθ' ἕτερον δὲ μέρος, ἔθυέ τις· ἐν γήτειον δὲ, πενήτων ἄλλος ἐφαίνετο, καὶ ὅτε μὲν ἐς τὸν Γετικὸν ἀποβλέψαιμι, πολεμοῦντας ἂν ἑώρων τοὺς Γέτας· ὅτε δὲ μεταβαίην ἐπὶ τοὺς Σκύθας, πλανωμένους ἐπὶ τῶν ἁμαξῶν ἦν ἰδεῖν. μικρὸν δὲ ἐπικλίνας τὸν ὀφθαλμὸν ἐπὶ θάτερα, τοὺς Αἰγυπτίους γεωργοῦντας ἐπέβλεπον. καὶ ὁ Φοίνιξ δὲ ἐπορνεύετο, καὶ ὁ Κίλιξ ἐλῄστευε, καὶ ὁ Λάκων ἐμαστιγοῦτο, καὶ ὁ Ἀθηναῖος ἐδικάζετο. ἀπὸ τούτων τοίνυν τὸν αὐτὸν γινομένων χρόνον, ὥρα σοι ἤδη ὑπονοεῖν ὁποῖός τις ὁ κυκεὼν οὗτος ἐφαίνετο. ὥσπερ ἂν εἴ τις παρασπάσαιμενος πολλοὺς χορεύτας, μᾶλλον δὲ πολλοὺς χοροὺς, ἔπειτα προσάξειε τῶν ᾀδόντων ἑκάστῳ τὴν σπουδαίαν ἀφέντα, ἴδιον ᾆσμα μέλος. φιλοτιμουμένου δὲ ἑκάστου, καὶ ὃ ἴδιον περαίνοντος, καὶ τὸν πλησίον ὑπερβαλέσθαι τῇ μεγαλοφωνίᾳ προθυμουμένου, ἅμα ἐνθυμῇ πρὸς Διὸς οἷα ἡμῖν ἂν ἡ ᾠδὴ. ΕΤΑΙ. πάνυπάσιν, ὦ Μένιππε, παγγέλοιος, καὶ τεταραγμένη. ΜΕΝ. καὶ μὲν, ὦ ἑταῖρε, τοιοῦτοι πάντες εἰσὶν οἱ ὅτι γῆς χορευταί,

A occidentes, insidiantes, rapientes, peierantes, trepidantes, nonnullos ab intimis amicis prodi. Ac regum quidem negotia huiusmodi mihi spectaculum exhibebant. Cæterùm quæ factitabant plebei, longè magis erant ridicula. Siquidem inter hos videbam Hermodorum Epicureum ob mille numnûm peierantem, Agathoclem Stoicum de mercede discipulum in ius vocantem, Cliniam rhetorem ex Æsculapij fano phialam auream suffurantem, Herophilum Cynicum in fornice dormientem. Quid enim alios commemorem, qui parietes perfoderent, qui lites agitabant, qui fœnerabant, qui reposcerent? Nam varium quoddam & vndique mixtum erat spectaculum. AMI. Atqui rectè facies Menippe, si ista quoque retuleris. Consentaneum est enim te ex his non vulgarem cepisse voluptatem. MENIP. Ne fieri quidem potest, amice, vt cuncta ordine recenseam, quum spectare modò ista fuerit difficillimum: verùm rerum fastigia eiusmodi fermè videbantur, qualia refert Homerus in clypeo, vbi erant conuiuia, nuptiæque, altera ex parte iudicia, & conciones: rursum alia ex parte sacrificabat quispiam, in proximo verò conspiciebatur aliquis luctum agens. Porrò quum ad Geticam respicerem, videbam belligerantes Getas. Rursum vbi ad Scythas deflecterem, cernere erat errantes in plaustris. Mox vbi paululum in diuersam partem deflexissem oculum, spectabam agricolantes Ægyptios: Phœnix scortabatur, Cilix latrocinabatur, Lacon loris cædebatur, Athenensis causas agebat. Hæc omnia quum eodem tempore gererentur, cogita nunc cuiusmodi visa fuerit rerum confusio. Non aliter quàm si quis producat multos saltatores, vel potiùs multas choreas: deinde præcipiat vt omisso concentu propriam quisque cantionem canat. Deinde si certatim canat vnusquisque, & peculiarem suum cãtum absoluere studeat, vocísque magnitudine vicinum superare contendat; cogita tecum per Iouem, cuiusmodi futurus sit eiusmodi cantus. AMIC. Modis omnibus Menippe ridiculus ac confusaneus. MEN. Atqui, Amice, hoc genus sunt omnes qui in terris choreas agunt,

Plebeiorũ res ac studia.

Gentium vitia & proprietates.

omniſque mortalium vita ex huiuſmodi
conſtat diſcrepantia: quippe qui non
modò ſonēt abſona, verùm & ornatu ſint
diſſimili, diuerſáque moueant, neque
quicquam idem cogitent, donec chora-
gus omnes è ſcena exigat, negans diu-
tiùs choreas ducere oportere. Id vbi fa-
ctum eſt, iam omnes ſunt inter ſe ſimi-
les, taciti, nec ampliùs confuſam illam
& incompoſitam canentes cantionem.
Verùm in vario ipſo ac multiformi thea-
tro videlicet ridicula erant quę gerebant-
tur omnia: præcipuè verò mihi riſum
mouebant ij qui de agrorum finibus
contendebant, quíque ſibi placerent
hoc nomine, quòd Sicyonium agrum
colerent: aut quòd Marathonis eam
partem haberent, quæ eſt iuxta Oe-
noën, aut quòd in Acarnania iugerûm
mille poſſiderent: cùm vniuerſa Græ-
cia, quemadmodum id temporis mihi
è ſublimi deſpicienti videbatur, qua-
tuor digitorum ſpatium habere videre-
tur. Attica, niſi fallor, pro portione mi-
nima pars erat. Itaque perſpexi quid eſ-
ſet reliquum quod diuitibus iſtis a-
nimos tolleret. Etenim is qui inter hos
quamplurimum agri poſſidebat, vix v-
nam ex Epicúreis atomis colere mihi
videbatur. Cæterùm vbi ad Peloponne-
ſum flexiſſem oculos, deinde terram
Cynoſuræ ſubiectam aſpexiſſem, venie-
bat in mentem, pro quantula regione,
quæ nihilo eſſet latior lente Ægyptia,
tam ingens Argiuorum ac Lacedæmo-
niorum multitudo cecidiſſet vno die.
Porrò ſi quem conſpexiſſem auro ſuper-
bientem, quòd annulos haberet octo,
phialas quatuor, magnopere ridebam &
hunc. Nam Pangæum vniuerſum vnà
cùm ipſis metallis, vix erat magnitudine
micæ. AMIC. O te felicem Menippe,
qui tam nouum ſpectaris ſpectaculum.
Sed age dic mihi per Iouem, ciuitates,
atque homines ipſi, quanti videbantur ex
alto contemplanti? MENIP. Equidem
arbitror te ſæpenumero formicarum
concionem vidiſſe, aliquas in orbem ob-
ambulantes, nonnullas exeuntes, rur-
ſum has in ciuitatem redeuntes. Atque
hæc quidem fimum exportat, hæc ali-
cunde raptam fabæ tunicam, aut dimi-
diatum frumenti granum currens appor-
tat. Conſentaneum eſt autem pro ratio-
ne vitæ formicarum, eſſe apud illas &
ædium fabros, & concionatores, & ma-
giſtratus, & muſicos, & philoſophos.

A καὶ τοιαύτης ἀναρμοστίας, ὁ τῶν ἀνθρώ-
πων βίος συντέτακται, οὐ μόνον ἀπῳδὰ
φθεγγομένων, ἀλλὰ καὶ ἀνομοίων τὰ σχήμα-
τα, καὶ πανταχῆ κινουμένων, καὶ ταυτὸν οὐ-
δὲν ὑπονοούντων, ἄχρις ἂν αὐτῶν ἕκαστον ὁ
χορηγὸς ἀπελάσῃ τῆς σκηνῆς, οὐκ ἔτι δεῖ-
σθαι λέγων. τοιοῦτον δὲ ὅμοιοι πάντες
ἤδη σιωπῶντες, οὐκ ἔτι τὴν συμμιγῆ ἐκεί-
νην, καὶ ἄτακτον ᾠδὴν ἀπᾴδοντες, ἀλλ' ἐν
αὐτῷ γε ποικίλῳ καὶ πολυειδεῖ τῷ θεά-
τρῳ, πάντα μὲν γελοῖα δὴ ἐπράττετο ἐν τῷ τὰ γι-
γνόμενα. μάλιστα δὲ ἐπ' ἐκείνοις ἐπήει μοι
B γέλως, ὅτις περὶ γῆς ὅρων ἐρίζοιεν, καὶ τοῖς
μέγα φρονοῦσιν ὅτι τῷ Σικυώνιον πε-
δίον γεωργεῖν, ἢ Μαραθῶνος ἔχειν τὰ πε-
ρὶ τὴν Οἰνόην, ἢ Ἀκαρνῆσι πλέθρα κε-
κτῆσθαι χίλια. τῆς γοῦν Ἑλλάδος ἅλης, ὡς
τότε μοι ἄνωθεν ἐφαίνετο, δακτύλων οὔσης
τὸ μέγεθος τεττάρων, κατὰ λόγον, οἶμαι,
ἡ Ἀττικὴ πολλοστημόριον ἦν. ὥστε σκοπῶν
ἐφ' ὁπόσῳ τοῖς πλουσίοις τούτοις μέγα φρο-
νεῖν κατελείπετο. σχεδὸν γὰρ ὁ πολυπλε-
θέστατος αὐτῶν, μίαν τῶν Ἐπικουρείων ἀτό-
C μων ἐδόκει μοι γεωργεῖν. ἀποβλέψας δὲ δὴ
καὶ ἐς τὴν Πελοπόννησον, εἶτα τὴν Κυ-
νοσουρίαν γῆν ἰδών, ἀνεμιμνήσθην περὶ ὅσου
χωρίου, κατ' ὀλίγον φακοῦ Αἰγυπτίου πλα-
τυτέρου, τοσοῦτοι ἔπεσον Ἀργείων καὶ Λα-
κεδαιμονίων μιᾶς ἡμέρας. καὶ μὴν εἴ τινα
ἴδοιμι ὅτι χρυσῷ μέγα φρονοῦντα, ὅτι δα-
κτυλίους τε εἶχεν ὀκτὼ, καὶ φιάλας τέτ-
ταρας, πάνυ καὶ ὅτι τούτῳ αὐτῷ ἐγέλων. ὁ
γὰρ Πάγγαιον ὅλον, αὐτῆς μετάλλοις κεί-
μενον ὧδε τὸ μέγεθος. ΕΤΑΙ. ὦ μα-
D κάριε Μένιππε, τῆς παραδόξου θέας. αἱ δὲ
δὴ πόλεις, πρὸς Διός, καὶ οἱ ἄνδρες αὐ-
τοὶ, πηλίκοι διεφαίνοντο ἄνω; ΜΕ. οἶμαί
σε πολλάκις ἤδη μυρμήκων ἀγορὰν ἐωρακέ-
ναι, τοὺς μὲν, εἰλουμένους, τοὺς δ' ἐξιόν-
τας, ἑτέρους δὲ, ἐπανιόντας αὖθις εἰς τὴν
πόλιν· καὶ ὁ μὲν τις, τὴν κόπρον ἐκφέ-
ρει, ὁ δὲ, ἁρπάσας πόθεν ἢ κυάμου λέπος,
ἢ πυρὸς ἡμίτομον, φέρων εἶτα. εἰκὸς δὲ εἶ-
ναι πρὸς αὖθις κατὰ λόγον τὸ μυρμήκων
βίου, καὶ οἰκοδόμους τινὰς, καὶ δημαγωγοὺς,
καὶ ῥητόρων, καὶ μουσικοὺς, καὶ φιλοσόφους.

πλὼ αὖτε πόλις αὐτοῖς ἀνδράσι ταῖς μυρ- A μηκίαις μᾶλιστα ἐώκεσαν. εἰ δέ σοι δοκεῖ μικρὸν τὸ παράδειγμα, ὃ, ἀνθρώπους εἰκάσαι τῇ μυρμήκων πολιτείᾳ, τοῖς παλαιοῖς μύθοις ἐπίσκεψαι τῶν Θεσσαλῶν. εὑρήσεις γὰρ τοὺς Μυρμιδόνας, τὸ μαχιμώτατον φῦλον, ἐκ μυρμήκων ἄνδρας γεγονότας. ὅπερ δ' οὖν πάντα ἱκανῶς ἑωρακὼς, καὶ κατατεγέλασά μου, διαστείσας ἐμαυτὸν, ἀνεπλώμην

Δώματ' ἐς αἰγιόχοιο Διὸς μετὰ δαίμονας ἄλλους.

ὅπως τάχιον ἀνελήλυθα, καὶ ἡ Σελήνη, γυναικείαν φωνὴν προϊεμένη, Μένιππε, φησὶν, οὕτως ὄναιο, διακόνησαί μοι τι πρὸς τὸν Δία. λέγοις ἄν, ἦν δ' ἐγὼ, βαρὺ γὰρ οὐδὲν, ἢν μή τι φέρειν δέῃ. Πρεσβεῖαν, ἔφη, τινὰ καλεπὴν, καὶ δεινὸν ἀπένεγκαι πρὸς ἐμὲ τοῦ Διός. ἀπείρηκα γὰρ, ὦ Μένιππε, πολλὰ καὶ δεινὰ πρὸς τῶν φιλοσόφων ἀκούουσα, οἷς οὐδὲν ἕτερόν ἐστιν ἔργον, ἢ τὰ ἐμὰ πολυπραγμονεῖν, τίς εἰμι, καὶ πηλίκη, ἢ καὶ δι' ἣν τινα αἰτίαν διχόμηνος ἡ ἀμφίκυρτος γίγνομαι. καὶ οἱ μὲν, κατοικεῖάζ τέ με φασὶν οἱ δὲ, κατόπτρου δίκην ὑπερέμαζ τὴν θάλατταν οἱ δὲ, ὅ, τι αὖ ἕκαστος ὑπονοήσῃ, τοῦτό μοι προσάπτουσι. τὰ τελευταῖα δὲ, καὶ τὸ φῶς αὐτὸ, κλοπιμαῖόν τε, καὶ νόθον εἶναί φασί μοι, αἰωρεῖν ἥκειν παρὰ τοῦ ἡλίου, καὶ ὑ παύονται, καὶ πρὸς τοῦτόν με, ἀδελφὸν ὄντα μου, συγχέοντα, καὶ στασιάζοντα προαιροῦνται. ὑ γὰρ ἱκανά σφισιν αὐτοῖς, ἃ περὶ αὐτοῦ εἰρήκασι τοῦ ἡλίου, λίθον αὐτὸν εἶναι, καὶ μύδρον διάπυρον. καίτοι πόσα ἐγὼ συνεπίσταμαι αὐτοῖς, ἃ πράττουσι τὰς νυκτὸς, αἰσχρὰ, καὶ κατάπτυστα, οἱ μὲν ἡμέραν σκυθρωποὶ, καὶ αὐθρώδεις τὸ σχῆμα, καὶ τὸ ἀξίωμα σεμνοὶ, καὶ ἐπὶ τοῦ ἰδιώτου ἀποβλέποντες; D κἀγὼ μὲν ταῦτα ἐρῶσα, ὅμως σιωπῶ. οὐ γὰρ ἡγοῦμαι πρέπειν ἀποκαλύπτειν, καὶ διαφωτίσαι τὰς νυκτερινὰς ἐκείνας διατριβὰς, καὶ τὸν ὑπὸ τῆς σκηνῆς ἑκάστου βίον. ἀλλὰ κἄν τινα ἴδω αὐτῶν μοιχεύοντα, ἢ κλέπτοντα, ἢ ἄλλο τι τολμῶντα νυκτερινώτατον, οὐδὲν ὑπισασαμένη ὁ νέφος, ἐπεκαλυψάμην, ἵνα μὴ δείξω τοῖς πολλοῖς γέροντας ἄνδρας, βαθεῖ πώγωνι καὶ ἀρετῇ ἐναφημονοῦντας. οἱ δὲ, οὐδὲν αἰσχύνοντες, διαπαραπίπτοντές με τῷ λόγῳ, καὶ πάντα τρόπον ὑβρίζοντες· ὥστε, νὴ τὴν Νύκτα,

Sed vrbes sanè cum ipsis viris, formicarum nidis maximè videbantur assimiles. Quòd si tibi videtur humilius exemplum, viros cum formicarum republica conferre, vetustas Thessalorum fabulas specta. Reperies enim Myrmidonas, gentem bellicosissimam, è formicis viros natos esse. Iam posteaquam satis spectassem omnia, satísque risissem, excussi meipsum, subuolaui

Ad reliquos dinos, Iouis altitonantis in ædes.

Nondum stadium ascēderam, cùm Luna, fœminea sonans voce, Menippe, inquit, ita tibi contingant quę optas: inserui mihi in re quapiam apud Iouem. Dic, inquam: neque enim erit molestum, nisi siquid oneris sit portandum. Nuntium, inquit, quendam haud grauem, ac petitionem meo nomine Ioui perferes. Enecor, Menippe, & multa & intoleranda ab istis philosophis audiens, quibus præterea nihil est negotii, nisi vt curiosi res meas exquirant, quæ sim, quanta sim, & quam ob caussam dissecer, dimidiatáque fiam, cúrque vtrinque gibbosa videar. Tum hi me dicunt inhabitari: illi speculi ritu supra mare suspensam esse. Alii rursus quod quisque secum excogitarint, hoc mihi tribuunt. Postremò ipsum quoque lumen aiunt mihi & furtiuum esse, & adulterinum, quódque supernè à Sole proficiscatur: neque finem faciunt, etiam cum hoc qui mihi frater est, committere me, & factionem inter nos serere conantes: neque satis erat illis quæ de ipso dixerunt Sole, saxum esse illum, & massam candentem. Et tamen quàm multarum rerum illis sum conscia, quas noctu patrant turpissimas & execrandas, cùm interdiu tetrici sint, & aspectu virili, habitúque graues, & imperitorum oculos in se coniectos habentes! Atque ego cùm ista videam, sileo tamen. Neque enim decorum arbitror, retegere atque in lucem efferre nocturnas illas diatribas, & quam quisque in operto viuat vitam. Quinetiam si quem conspicerem adulterantem, aut furantem, aut aliud facinus quammaximè nocturnum audentem: continuò contracta nube tegebam, ne vulgo ostenderem viros senes ea gerentes, quæ neque barbæ prolixæ, neque virtutis professioni essent decora. At istis pro nihilo est oratione me discerpere, modísque omnibus contumelia afficere, adeò vt (testis est mihi Nox ipsa)

ſæpius in animo habuerim, quàm poſſem hinc longiſſimè demigrare quopiam, vbi liceret curioſam iſtorum linguam effugere. Hæc igitur memineris vt Ioui renuncies: ſimúlque illud addas, ne fieri quidem poſſe vt hoc in loco durem, niſi phyſicos illos comminuat: dialecticis os occludat: Stoam demoliatur: Academiam exurat: quæ in Peripato habentur diatribis finem imponat. Siquidem ad hunc deniq; modũ fiet, vt mihi paretur quies, deſinántque me quotidie commetiri. Fient, inquam, quæ mandas: ſimúlque rectà ad ipſum cœlum tendebam,

Nulli vbi cõparẽt hominúmve boúmue labores.

Etenim paulo pòſt ipſa etiam Luna mihi perpuſilla videbatur è ſublimi. Tandem & terrã obtexerat. Porrò relicto ad dextram ſole, per ipſas volans ſtellas, tertio die ad cœlum perueni. Ac primùm quidem mihi viſum eſt, protinus ita vt eram introire: ratus facilè fieri poſſe vt fallerẽ, quippe dimidia mei parte aquila: porrò aquilam ſciebam iam olim eſſe Ioui familiarem. Pòſt apud me perpendebam, illos quamprimum deprehenſuros eſſe me, qui alteram alam vulturinam indutus eſſem. Quapropter optimum factu ratus, non temere venire in periculum, adiens pulſaui fores. At Mercurius audito pulſu, ac nomen percontatus meum, feſtinatò abiit, Ioui renunciaturus. Nec multo pòſt introˋ ſum accerſitus, magnopere pauitans ac tremens. Offendóque Deos omneis pariter cõſidentes, nec hos abſque ſolicitudine. Nonnihil enim animos illorum turbabat nouus & inopinatus aduentus meus. Et quantum antea nunquam, expectabant futurum vt mortales omnes mox aduenirent ad eundem modum alati. Porrò Iupiter admodum terribili vultu toruóque & Titanico me obtuens, inquit:

Quiſnam es, & vnde venis? vbinã vrbs tibi, quive parentes? Hoc vbi audiſſem, propemodum metu ſum exanimatus. Attamen conſtiti ſtupidus, præque vocis magnitudine attonitus. Aliquanto pòſt ad me reuerſus, omnia dilucidè expoſui, ab ipſo exorſus capite, quemadmodum concupiſſem ſublimia illa cognoſcere: quemadmodum acceſſiſſem ad philoſophos: quemadmodum pugnantia loquentes audiſſem: quemadmodum deſperaſſem diſtractus illorum dictis: deinde meum inuentum, tum alas, reliquáque omnia, vſque ad ipſum cœlum.

A πολλάκις ἐβυλευσάμην μετοικῆσαι ὅτι πορρωτάτω, ἵν' αὐτῶν τὸ φιλέργον αὐ γλωττοτόμον διέφυγον. μέμνησο οὖν ταῦτά γε ἀπαγγεῖλαι τῷ Διΐ, καὶ προσθεῖναι ὡς ὅτι μὴ δυνατόν ἐστί μοι κατ' ἀρχὰς μυθῶν, ἰῶ μὴ τοὺς φυσικοὺς ἐκείνους ἀποτρίψῃ, καὶ τοὺς διαλεκτικοὺς ἀποκομίσῃ, καὶ τὸν στοὰν καθαιρήσῃ, καὶ τὸν Ἀκαδημίαν καταφλέξῃ, καὶ παύσῃ τὰς ἐν τοῖς περιπάτοις διατριβάς. οὕτω γὰρ αὖ εἰρωνῶν ἄρξομαι, ὅσημέραι πρὸς αὐτῶν γεωμετρούμενον. ἔφην ταῦτα, ἰῶ σὺ ἐγώ, καὶ ἅμα πρὸς ὃ αἴρομαι ἔτεινον τὸν μῦν τὸ ἅρμα,

B Ἔνθα μὲν ὅτε δοάν, ὅτ' ἀνδρῶν φαίνετο ἔργα.

μετ' ὀλίγον γὰρ ἡ σελήνη βραχεῖά μοι καθορᾶτο, καὶ τὸν γῆν ἤδη ἀπεκρύπτε. λαβὼν δὲ τὸν ἥλιον ἐν δεξιᾷ, διὰ τῶν ἀστέρων πετόμενος, πεζὸς ἐπλησίασα τῷ ἅρματι· καὶ ὃ μὲν πρῶτον, ἐδόκει μοι, ὡς εἶχον βύβλος εἶσω παρεῖναι, ῥᾳδίως γὰρ ὤμιλον διαλαθεῖν, ἅτε ἐξ ἡμισείας ὢν ἀετός· τὸν δὲ ἀετὸν ἠπιστάμην ἐκ παλαιοῦ σεσωφρονῆσθαι τῷ Διΐ. ὕστερον δὲ ἐλογισάμην ὡς τάχιστα καταφρόσοισί με, γυπὸς τὸν ἑτέραν πτέρυγα προσκείμενον. ἄριστον γοῦν κρίνας ὃ μὴ προκινδυνεύειν, ἔκοπτον προσελθὼν τὸν θύραν. ὑπακούσας δ' ὁ Ἑρμῆς, καὶ τοὔνομα σκυθρώπως, ἀπήει κατ' ἀπορδὼν φράσων τῷ Διΐ, κἀμὲ μετ' ὀλίγον εἰσεκλήθην, πάνυ δεδιὼς, καὶ τρέμων, καταλαμβάνω τε πολλὰς ἅμα συνηθροισμένους, ἀδὲ αὖθις ἀφρόντιδας· ὑπετάραττε γὰρ ἡσυχῇ ὃ προσδόκιμον μὴ τῆς ἀποδημίας. καὶ ὅσον οὐδέπω πολλὰς αὐθρόους ἀφίξεσθαι προσεδόκων, τὸν αὐτὸν τρόπον ἐπτερωμένους. ὁ δὲ Ζεὺς, μάλα φοβερὸς δριμύ τε καὶ πυκνοῦσες

D εἰς ἐμὲ ἀποβλέπων, φησί, Τίς, πόθεν εἶς ἀνδρῶν, πόθι σοι πόλις, ἠδὲ τοκῆες; ἐγὼ δὲ, ὡς τοῦτ' ἤκουσα, μικροῦ μοι ὀξέθανον ὑπὸ τοῦ δέους, εἰσήκειν γὰρ ὅμως ἀχανὴς, καὶ ὑπὸ τῆς μεγαλοφωνίας ἐμβεβροντημένος. χρόνῳ δ' ἐμαυτὸν ἀναλαβών, ἀπόντα διηγούμην σαφῶς, αἰῶθεν ἀρξάμενος, ὡς ἐπεθυμήσαιμι τὰ μετέωρα ἐκμαθεῖν, ὡς ἔλθοιμι πρὸς τοὺς φιλοσόφους, ὡς πάντα τὰ λεγόντων ἀκούσαιμι, ὡς ἀπορρύσαιμι διαστρωφώμενος ὑπὸ τῶν λόγων, εἶτα ἐξῆς τὸν ὑπόνοιαν, καὶ τὰ πτερά, καὶ τἄλλα πάντα, μέχρι πρὸς τὸν ἅρματος.

ὅτι πᾶσι δὲ προσέθηκα, τὰ ὑπὸ τῆς σελήνης ἐπεσταλμένα. μειδιάσας δ' οὖν ὁ Ζεύς, καὶ μικρὸν ἐπισχὼν τὸ ὀφρύων, Τί ἂν λέγοις, φησὶν, Ὠτου πέρι, καὶ Ἐφιάλτου, ὅπου καὶ Μένιππος ἐτόλμησεν ἐς τὸν οὐρανὸν ἀνελθεῖν; ἀλλὰ νεῶ μὲν ὅτι ξενίᾳ σε καλοῦμεν, αὔριον δὲ, ἔφη, περὶ ὧν ἥκεις χρηματιούμενοι, ἀποπέμψομεν, καὶ ἅμα ἐξαναστάς, ἐβάδιζεν ἐς ὃ ἐπυνθανόμην τοῦ οὐρανοῦ. καιρὸς γὰρ ἦν ὅτε τὰ δίκαια καθέζεσθαι· μεταξύ τε προσίων, ἀνέκρινέ με περὶ τῶν ἐν τῇ γῇ πραγμάτων, τὰ πρῶτα μὲν σῖτα, πόσος νῦν ὁ πυρὸς ἔστιν ὠνίου ὅτι τῆς Ἑλλάδος, καὶ εἰ σφόδρα ὑμᾶς ὁ χειμὼν καθίκετο, καὶ εἰ τὰ λάχανα δεῖται πλείονος ἐπομβρείας. μετὰ δὲ, ἠρώτα, εἴ τις ἐπιλείπεται τῶν ἀπὸ Φειδίου, καὶ δι' ὃν αἰτίαν ἐλλίποιεν Ἀθηναῖοι τὰ Διάσια τοσούτων ἐτῶν, καὶ εἰ ὁ Ὀλύμπιον αὐτῶν ἀπετελέσαντο δεδιόσιν, καὶ εἰ συνειλήφθησάν τινες τῶν ἐν Δωδώνῃ νεῶν συλητῶν. ἐπεὶ δὲ περὶ τούτων ἀπεκρινάμην, εἰπέ μοι Μένιππε, ἔφη, περὶ δὲ ἐμοῦ οἱ ἄνθρωποι τί ἀγνώμονα ἔχουσι; τίνα, ἔφην, δίκαιόν σε, ἢ τὸν ὑπερέχοντα, βασιλέα τε καὶ πατέρα θεῶν; παίζεις ἔχων, ἔφη. ὁ δὲ φιλόσοφον αὐτόν, ἀκριβῶς οἶδα, κἂν μὴ λέγῃς. ἐγὼ γάρ ποτε χρόνος, ὅτε καὶ μαντεῖς ἐδόκουν αὐτοῖς, καὶ ἰατρός, καὶ πρέσβυς ὅλως ἐγώ, μεσταὶ δὲ Διὸς πᾶσαι μὲν ἀγυιαὶ, πᾶσαι δ' ἀνθρώπων ἀγυιαί. καὶ ἡ Δωδώνη τε, καὶ ἡ Πίσα λαμπρὰ ἦν, καὶ πρόβλεπτοι πᾶσιν ἦσαν, ὑπὸ δὲ τοῦ καπνοῦ τῶν θυσιῶν, οὐδὲ ἀναβλέπειν μοι δυνατόν· ὅθεν οὖν δὲ ὁ Ἀπόλλων ὁ μαντεῖον κατεσήσατο, ἢ Περγάμῳ δὲ ὁ ἰατρὸν ὁ Ἀσκληπιὸς, καὶ ὁ Βενδίδιον ἐγένετο ἐν Θρᾴκῃ, καὶ ὁ Ἀνουβείδιον ἐν Αἰγύπτῳ, καὶ ὁ Ἀρτεμίσιον ἐν Ἐφέσῳ, ὅτι ταῦτα μὲν ἅπαντες θεοῖσι, καὶ πανηγύρεις ἄγουσι, καὶ ἑκατόμβας πρίασιν, ἐμὲ δὲ, ὥσπερ πρεσβύτην, ἰσχνῶς τετιμηκέναι νομίζουσιν, ἢν δέκα πέντε ὅλων ἐτῶν θύσωσιν ἐν Ὀλυμπίᾳ. πολλῷ ψυχροτέρους αὖ μου τοὺς βωμοὺς ἴδοις ἂν Πλάτωνος νόμων, ἢ τῶν Χρυσίππου συλλογισμῶν. τοιαῦτ' ἄττα διεξιόντες, ἀφικνούμεθα ἐς τὸ χωρίον, ἔνθα ἔδει αὐτὸν καθεζόμενον, ἀκροᾶσθαι τῶν εὐχῶν.

Post omnia addidi quæ Luna mandarat. Itaque ridens Iupiter, exporrectis aliquantum superciliis, Quid dicas, inquit, de Oto & Ephialto, cùm ausus sit & Menippus in cœlum ascendere? At in præsentia quidem te ad hospitij consuetudinem inuitamus. Cras, inquit, super his quorum gratia huc aduenisti, dato responso dimittemus: simúlque cum dicto surgens, ibat ad eam cœli partem, vnde maximè omnia poterant exaudiri. iam enim tempus erat vt votis audiendis consideret. Atque interim inter eundum percontabatur me super his negotiis quæ essent in terra: ac primùm quidem illa: Quanti nunc vænit triticum in Græcia: Et, num superior hyems grauiter vos tetigit; Et, num holera egent imbre copiosiore. Sub hæc rogabat, numquis adhuc supereſſet è Phidiæ genere: Et quam ob causſam Athenienſes tot annos Iouialia intermiſiſſent: Et num in animo haberent Olympium ſuum abſoluere: Et num eſſent comprehenſi qui templum Dodonæum ſacrilegio ſpoliaſſent. Ad ea cùm reſpondiſſem: Dic mihi (inquit) Menippe, de me verò quam habent homines opinionem? Quam, inquam, ô here, niſi maximè piam? nimirum omnium Deorum regem eſſe te. Ludis tu quidem, inquit. Cæterùm ego contemptionem illorum probè noui, etiamſi nihil fateare. Siquidem fuit olim tempus, cùm illis & vates eſſe viderer, & medicus. In ſumma, vnus eram omnia. Tum Iouis plenæ erant & viæ omnes, ſimul & mortalium conciones. Piſa ac Dodona ſplendidæ erant, ac conſpiciendæ omnibus. Porrò præ fumo ſacrorum nec attollere oculos mihi licebat. Verùm poſteaquam Apollo apud Delphos conſtituit oraculum, Æſculapius medicinæ officinam Pergami, ſimul atque Bendidium natum eſt in Thracia, Anubis templum in Ægypto, Dianæ apud Epheſios: ad iſta quidem concurrunt omnes, ſolennes conuentus celebrant, Hecatombas offerunt: mihi verò tanquam ætate defecto, abundè magnum honorem habuiſſe ſe putant, ſi ſolido quinquennio ſacrificarint in Olympia. Proinde videas aras meas frigidiores, quàm ſint vel Platonis leges, vel Chryſippi ſyllogiſmi. Huiuſmodi quæpiam confabulati, in eum peruenimus locum, vbi conſeſſurus erat ad exaudienda vota.

Erant autem ordine sitæ fenestræ, cuiusmodi sunt ora puteorum, habentes opercula: iuxta vnamquanque sella posita erat aurea. Itaque Iupiter cùm ad primam assedisset, detracto operculo, præbuit sese petentibus. Optabant autem ex omni vndique terra, diuersa variáque. Nam ipse quoque admotis pariter auribus simul audiebam vota. Erant autem huiusmodi: O Iupiter, contingat mihi regnum: O Iupiter, contingat cepas & allia mihi prouenire: O Iupiter, vtinam pater mihi breui moriatur. Rursum alius aliquis dicit: Vtinam existam hæres vxoris. Vtinam nemo resciscat me struxisse insidias fratri. Contingat mihi vincere litem, coronari Olympia. Porrò ex his qui nauigabant, hic optabat vt spiraret Boreas, ille, vt Notus. Agricola optabat pluuiam, contrà fullo Solem. At Iupiter audiens, & singula vota diligẽter expendens, non omnibus pollicebatur,

Vota mortalium.

Verùm hoc concessit Saturnius, abnuit illud. Nam iusta vota per os fenestræ sursum admittebat, admissa ad dextram statuens: rursus iniqua remittebat irrita, flatu deorsum redigens, ne possint ad cœlum accedere. Super vno quodam voto videbam illum etiam ambigentem. Etenim cùm essent duo qui diuersa peterent, æquales victimas pollicitantes, non inueniebat vtri potiùs annueret. Itaque iam Academicum illud illi accidebat, vt nihil statuere posset: verùm exemplo Pyrrhonis suspensus hærebat etiam ac considerabat. Porrò quum iam satis vota proponentibus dedisset operam, ad proximam digressus sellam, & ad secundam fenestram, prono capite fœdera ferientibus ac iurantibus dabat operam. Vbi his quoque responsum esset, ac Hermodorum Epicurcum fulmine comminuisset, ad proximam deinde sellam sese transtulit, de diuinationibus omnibus & auguriis auditurus. Hinc ad sacrificiorum fenestram transiit, per quam fumus ascendens, denunciabat Ioui nomen vniuscuiusque qui rem diuinam faceret. Rursum omissis his, ventis & horis mandabat quæ facere deberent. Hodie apud Scythas pluito, apud Libyes fulgurato, apud Græcos ningito: At tu Borea spira in Lydia: Tu Note quiesce: Zephyrus Adriani vndas concitet: Tum in Cappadociam grandinis mille modij dispergantur.

A ψυείδες ὦ ἦσθα ἐξῆς, τοῖς σομίοις τ̃ φρεάτων ἐοικυῖαι, πώματα ἔχουσαι, ϗ πρ̃ ἑκάστῃ θρόνος ἔκειτο χρυσ̃ς. καθίσας οὖν ἐαυτὸν ὅπῃ τ̃ης ἁφ̃της ὁ Ζεύς, ϗ ἀφελὼν τ̃ὸ πῶμα, παρ̃ῆκε τοῖς βυλομένοις ἑαυτόν. πύνθανετο δὲ πανταχόθεν τ̃ῆς γ̃ῆς διάφορα, ϗ ποικίλα. συμπαθακούφας γὰρ ϗ αὐτὸς, ἐπήκουον ἅμα τ̃ῶν βυλῶν. ἦσθα δὲ τοιάδε, Ω Ζεῦ, βασιλεῦσαί μοι γένοιτο. ὦ Ζεῦ, τὰ κρόμμυά μοι φυῶαι, ϗ τὰ σκόρδα. ὦ Ζεῦ, τὸν πατέρα μοι ταχέως ἀποθανεῖν. ὁ δέ τις αὖ φαίη, εἰ γε κληρονομήσαιμι τ̃ γυναικὸς, εἰ γε λάθοιμι ἀπατήσας τὸν ἀδελφόν, B ἡδοιτό μοι νικῆσαι τὼ δίκην, στεφθῆναι τὰ Ολύμπια. τ̃ῶν πλεόντων δὲ, ὁ μὲν, Βορέαν πύχετο ἀπιπνεῦσαι, ὁ δ̃, Νότον, ὁ δὲ γεωργὸς ἤτει ὑετόν. ὁ δὲ κναφεὺς, ἥλιον. ἐπακούων δὲ ὁ Ζεὺς, ϗ τὴν βυλὴν ἑκάστην ἀκριβῶς ἐξετάζων, ϗ πρ̃ὸς τὰ ὑπισχν̃ῆτο. Αλλ' ἕτερον μὲν ἔδωκε πατὴρ, ἕτερον δ' ἀπένυσε. Τὰς μὲν γὰρ δικαίας τ̃ῶν βυλῶν, στορσίεν ἄνω διὰ τ̃ῆς σομίου, ϗ ὅπῃ τὰ δεξιὰ κατεπ̃ῆφ φέρων, τὰς δὲ ἀδίκους, ἀνωράκτους αὖθις ἀπέπεμπεν ἀποφυσῶν κάτω, ἵνα μηδὲ πλησίον γ̃ένοιντο τ̃ῦ θείνου. ὅπῃ C μιᾶς δέ τινος βυλ̃ῆς, ϗ ἀπορ̃ῦντα αὐτὸν ἐθεασάμην. δύο γὰρ ἀνδρ̃ῶν πανάπια βυλομένων, ϗ τὰς ἴσας θυσίας ὑποσχνουμένων, ἐκ εἶχεν ὁποτέρῳ μᾶλλον ὅπανεύσειεν αὐτ̃ῶν. ὥστε δὴ ὁ Ακαδημαϊκὸν ἐκεῖνο ἐπεπόνθει, ϗ σὐδὲν τι ἀποφήνασθ δυνατὸς ἦν, ἀλλ' ὥσπ̃ερ ὁ Πύρ̃ρων, ἐπεῖχεν ἔτι ϗ διεσκέπτετο. ἐπεὶ δὲ ἱκανῶς ἐχρημάτισε ταῖς βυλαῖς, ὅπῃ τ̃ ἐξῆς μεταβὰς θρόνου, ϗ τὴν δευτέραν ψυείδα, καθακύψας, τοῖς ὅρκοις ἐσχόλαζε ϗ τοῖς ὀμνύουσι. χρηματίσας δὲ ϗ τούτοις, ϗ τὸν Επικούρ̃ον Ερμόδωρον ὅπιτείνας, μετεκαθέζετο ὅπῃ τὸν ἐξῆς D θρόνον, κληδόσι, ϗ φήμαις, ϗ οἰωνοῖς στορσέξων. εἶτ' ἐκεῖθεν ὅπῃ τ̃ τ̃ ϑυσιῶν ψυείδα μετῄει, δι' ἧς ὁ καπνὸς αἰώρων, ἀπ̃ήγγελλε τ̃ῷ Διὶ τ̃ῶν ϑυόντων ἑκάστου τὸ ὄνομα. Ἀποφὰς δὲ τούτων, στορσέταττε τοῖς ἀνέμοις, ϗ τ̃ ὥρας, ἃ δ̃ ποιῆν, Τὴμερον μὲν Σκύθαις ὑέτιος ἔστω, παρὰ Λίβυσιν ἀστραπήτω, πρ̃ Ελλησιν ἰφέτω, σὺ μ̃ὲν ὁ Βορέας, πνεῦσον ἐν Λυδίᾳ, σὺ δ̃ ὁ Νότος, ἡσυχίαν ἄγε, ὁ δ̃ Ζέφυρος τ̃ Αδρίου διακινείτω, ϗ τ̃ χαλάζης ὅσον μέδιμνοι χίλιοι διασκεδαννύσθωσ ὑπ̃ὲρ Καππαδοκίας.

ἁπάντων δὲ ἤδη κεδὸν αὖτως διακεκριμένων, ἀπήιμεν ἐς ὃ συμπόσιον. δεῖπνος γὰρ ἤδη κατὰ τοὺς ἰῶ, καὶ με ὁ Ἑρμῆς παραλαβὼν, κατέκλινε παρὰ τὸν Πᾶνα, καὶ τοὺς Κορύβαντας, καὶ τὸν Ἄττιν, καὶ τὸν Σαβάζιον, τοὺς μετοίκους τούτους, καὶ ἀμφιβόλους θεούς. καὶ ἄρτον μὲν ἡ Δημήτηρ παρῆγε, καὶ ὁ Διόνυσος οἶνον, καὶ ὁ Ἡρακλῆς κρέα, καὶ μύρτα ἡ Ἀφροδίτη, καὶ ὁ Ποσειδῶν μαινίδας. ἅμα δὲ καὶ τῆς ἀμβροσίας ἠρέμα καὶ τοῦ νέκταρος παρεκρόμπευε. ὁ γὰρ βέλτιστος Γανυμήδης, ὡς οἶσθα φιλανθρωπίας, εἰ θέλοντα ἀποβλέποντά ποι τὸν Δία, κατύπλην αἴρει καὶ δύο τοῦ νέκταρος ἐνέχει μοι φέρων. οἱ δὲ θεοὶ, ὡς Ὅμηρός που λέγει, καὶ αὐτὸς οἶμαι, καθάπερ ἐγὼ ταχεῖ τεθεαμένος, ὅτε σῖτον ἔδουσιν, ὅτε πίνουσιν αἴθοπα οἶνον, ἀλλὰ τοῦ ἀμβροσίαν μὲν προσπίνονται, καὶ τοῦ νέκταρος μεθύσκονται, μάλιστα δὲ ἥδονται, σιτούμενοι τὸν ἐκ τῶν θυσιῶν καπνὸν αὐτῇ κνίσῃ ἀνειλιγμένον, καὶ τὸ αἷμα ὃ τῶν ἱερείων, ὃ τοῖς βωμοῖς οἱ θύοντες προσχέουσιν. ἐν ᾧ τοίνυν δεῖπνῳ, ὅτε Ἀπόλλων ἐκιθάριζε, καὶ ὁ Σειληνὸς, κόρδακα ὠρχήσατο, καὶ αἱ Μοῦσαι ἀνεῖσαν, ἥ τε Ἡσιόδου Θεογονίας ἦσαν ἡμῖν, καὶ τοῦ πρώτου ᾠδὴν τῶν ὕμνων τοῦ Πινδάρου. καὶ ἐπειδὴ κόρος ἰῶ, ἀνεπαυόμεθα ὡς εἶχεν ἕκαστος, ἱκανῶς ἀπολελαυκότες.

Ἄλλοι μὲν δὴ θεοί τε καὶ ἀνέρες ἱππιοκορυσταὶ [ὕπνος.

Εὗδον παμνύχιοι, ἐμὲ δ' οὐκ ἔχε νήδυμος ὕπνος.

ἀνελογιζόμην γὰρ πολλὰ μὲν καὶ ἄλλα, μᾶλλον δὲ ὅτι ἐνῆν, πῶς ἐν τοσούτῳ χρόνῳ ὁ Ἀπόλλων ὁ φυὴ πώγωνα, ἢ πῶς γίνεται νὺξ ἐν οὐρανῷ, τοῦ ἡλίου παρόντος ἀεὶ, καὶ συνδυαζομένου. τότε μὲν οὖν μικρόν τι κατέδαρθον. ἕωθεν δὲ ὄρθρου βαθέος ὁ Ζεὺς, προσέταξε κηρύττειν ἐκκλησίαν. καὶ ἐπειδὴ πάντες ἀπῆσαν, ἄρξας λέγειν· Τοῦ μὲν αἰτίαν τοῦ ξυναγαγεῖν ὑμᾶς, ὁ δεῖνος οὑτοσὶ ξένος παρέσχηται· πάλαι δὲ βουλόμενος ὑμῖν κοινωνῆσαι λόγων περὶ τῶν φιλοσόφων, μάλιστά γε ἀπὸ τῆς σελήνης, καὶ ὧν ἐκεῖνα μέμφεται προσπεσὼν, ἔγνων μηκέτ' ὀκνεῖν πλοῦν προτείναι τοῦ διασκέψεως. γένος γάρ τι ἀνθρώπων ἐστὶν, οὐ πρὸ πολλοῦ τοῦ βίου ἐπιπολάζον, ἀργὸν, φιλόνεικον, κενόδοξον, ὀξύχολον, ἀπόλιχνον, ἀπόμφορον,

A Tandem omnibus fermè ordinatis, discedebamus in eum locum vbi compotant Dij. Iam enim cœnæ tempus erat: néque Mercurius arreptum iussit accumbere iuxta Panem & Corybantes, & Attin ac Sabazium, inquilinos istos & ancipites Deos. Interea panem exhibebat Ceres, Bacchus vinum, Hercules carnes, myrtum Venus, Neptunus mænides. Simul interim & ambrosiam & nectar furtim degustabam. Nam optimus ille Ganymedes, vt est hominum amans, si quando conspexisset Iouem auertere oculos, nectaris cyathum vnum, nonnunquam etiam duos mihi infunde-
B bat. Dij verò, quemadmodum alicubi dixit Homerus, & ipse opinor, vt ego illic conspicatus, neque frumentum edunt, neque potant nigrantia vina: verùm ambrosiam apponunt, & nectare inebriantur: præcipuè verò gaudent vesci sacrificiorum fumo, vnà cum ipso nidore subuolante: ad hæc sanguine victimarum, quem sacrificantes aris infundunt. Cæterùm inter cœnandum & Apollo cithara canebat, & Silenus cordacem saltabat, & Musæ surgentes in me-
C dium, tum Hesiodi Theogonias nobis canebant, tum primam ex Pindaricis hymnis odam: deinde omnium saturi requieuimus quo quisque federamus loco, satis vuidi potu:

At reliqui noctem diuíque hominésque per omnem
Dormibant, me nequaquam sopor altus habebat.

verùm mecum animo versabam cùm alia permulta, tum illa præcipuè, quî fieret vt Apollini tanto iam tempore non proueniret barba, aut quo pacto nascerectur nox in cœlo, quum Sol semper adesset, vnáque conuiuium agitaret. Ac
D tum quidem pusillum obdormij: mane verò surgens Iupiter, iussit indici concionem. mox cùm adessent omnes, sic farier infit: Vti vos conuocarem, in caussa fuit hospes hic, qui heri aduenit. Verùm quum alioqui iam olim mihi fuerit animus communicare vobiscum de philosophis, maximéque verò à luna, hísque de quibus illa queritur, commotus, statui haudquaquam diutiùs prorogare consultationem. Est enim hominum genus, quod non ita pridem in vita fluitare cœpit, iners, contentiosum, gloriæ auidum, iracundum, gulæ studiosum, stultum,

Contra philosophos.

faſtuoſum, contumelioſum, &, vt verbis Homericis dicam, *Telluris inutile pondus*. Iſti igitur in ſectas diuiſi, ac variis rationum labyrinthis excogitatis, alij ſeſe Stoicos appellant, Academicos alij, alij Epicureos, alij Peripateticos, aliis item vocabulis his multo magis ridiculis. Deinde vbi venerandum illud virtutis nomen induerint, tum adductis in altum ſuperciliis, promiſſáque barba, fucato ambitu obambulant, deteſtandos mores ſecum circumferentes, ſimillimi nimirum iſtis Tragœdiarum hiſtrionibus, quibus ſi perſonas ſtolámque illam auro ſparſam detraxeris, quod ſupereſt, id ridiculum eſt, nempe homunculus ſeptem denariis ad agonem conductus. Atqui huiuſmodi cùm ſint, mortales quidem vniuerſos aſpernantur, de diis verò abſurda prædicant, contractiſque cœtibus adoleſcentulorum (quos nihil negotij ſit fallere) nobilem illam virtutem oſtentant, & verborum ambiguitates docent, atque apud diſcipulos temperantiam ſemper ac moleſtiam laudant, opes ac voluptatem execrantur. Cæterùm vbi ſoli & apud ſeſe eſſe cœperint, quid attinet dicere quantopere ſeſe ingurgitent, quàm immodici ſint ad venerem, quemadmodum autem etiam aſſium ſordes oblingant? Iam illud eſt omnium grauiſſimum, quòd cùm ipſi nihil agant, neque publicum, neque priuatum, ſed inutiles ac ſuperuacanei deſideant: *Nuſquam in conſiliis, nuſquam numerentur in armis*: tamen reliquos accuſant, ac virulenta quædam dicta congerentes, neque non maledicta quædam meditati, obiurgant, proximíſque conuitiantur, adeò vt is inter hos primas tenere videatur, qui clamoſiſſimus ſit, & impudentiſſimus, & ad maledicendum audaciſſimus. At ſanè ſi quis iſtum ſine fine iſta facientem, vociferantem, & cæteros incuſantem percontetur ad hunc modum: Tu verò quid tandem facis? aut, quid per deos dicemus te ad vitam conferre? nimirum reſpondebit, ſi modò recta veráque fateri volet, hoc modo: Nauigare quidem, aut agros colere, aut militare, aut artem aliquam aggredi, ſuperuacaneum mihi videtur: cæterùm clamo, ſqualeo, frigida lauo, incalceatus per hyemẽ obambulo: ac veluti Momus ille, quæ ab aliis geruntur, calumnior: ac ſi quis diuitum ſumptuoſiùs obſonarit,

A τετυφωμένον, ὕβρεως καὶ ἀπλέων, καὶ ἵνα καθ' Ὁμηρον εἴπω, ἐτώσιον ἄχθος ἀρούρης. οὗτοι δίνην εἰς συζήματα διαιρεθέντες, καὶ διαφόροις λόγων λαβυρίνθοις ὑπτιοπόδυτες, οἱ μὲν Στωϊκοὺς ὠνομάκασιν, οἱ δ', Ακαδημαϊκούς, οἱ δ', Επικουρείους, οἱ δ', Περιπατητικούς, καὶ ἄλλα πολλῷ γελοιότερα τούτων. ἔπειτα δὲ, ὄνομα σεμνὸν τὴν ἀρετὴν περιθέμενοι, καὶ τὰς ὀφρῦς ἐπαείροντες, καὶ πώγωνας ὑπτιασάμενοι, περιέρχονται ὑπὸ πλάτῳ σχήματι, καταβλυσα ἤδη περιξέλλοντες, ἐοικότες μάλιστα τοῖς τραγικοῖς ἐκείνοις ὑποκριταῖς, ὧν ἢν ἀφέλης τὰ προσωπεῖα, καὶ τὴν χρυσόπαστον ἐκείνην στολήν, ὃ καταλφὸν μόνον ἔστι γελοῖον, ἄνθρωπιον ἑπτὰ δραχμῶν ἐς τὸν ἀγῶνα μεμισθωμένον. τοιοῦτοι δ' ὄντες, ἀνθρώπων μὲν ἀπόντων καταφρονοῦσι, περὶ θεῶν δ', ἀλλόκοτα διεξέρχονται, καὶ συκοφαντοῦντες θυέξαπάτητα μειράκια, τὴν τε πολυθρύλλητον ἀρετὴν τραγῳδοῦσι, καὶ τὰς τῶν λόγων ἀποφάσεις ἐκδιδάσκουσι· καὶ πρὸς μὲν τοὺς μαθητὰς, καρτερίαν ἀεὶ καὶ σωφροσύνην ἐπαινοῦσι, καὶ πλούτου καὶ ἡδονῆς καταπύουσι, μόνοι δὲ καθ' ἑαυτοὺς γλυκύμενοι, τί μὴν λέγει τις ὅσα μὲν ἐαθίουσιν, ὅσα δὲ ἀφροδισιάζουσιν, ὅπως δὲ ὠνιλείχουσι τὸν ὀβολὸν τὸν ῥύπον; ὃ δὲ πάντων δεινότατον, ὅτι μηδὲν αὐτοῖ μήτε κοινὸν, μήτε ἴδιον ὑπιτελοῦντες, ἀλλ' ἀχρεῖοι καὶ περιττοὶ καθεζῶντες. Οὔτε ποτ' ἐν πολέμῳ ἀριθμοὶ, οὔτ' ἐν βουλῇ, ὅμως τῶν ἄλλων κατηγοροῦσι, καὶ λόγους τινὰς πικροὺς συμφορήσαντες, καὶ λοιδορίας τινὰς ἐκμεμελετηκότες, ὑπερμιμοῦσι, καὶ λοιδοροῦσι τοὺς πλησίον. καὶ δοκεῖ αὐτῷ τὰ σοφὰ φέρειν δοκεῖ, ὃς ἂν μεγαλοφωνότατός τε ᾖ, καὶ ἰταμώτατος, καὶ πρὸς τὰς βλασφημίας θρασύτατος. κἄπειτ' τὸν ἀμαθεινόμενον αὐτῷ, καὶ δοκοῦντα, καὶ κατηγοροῦντα τῶν ἄλλων, ἢν ἔρῃ, Σὺ δὴ τί πράττων τυγχάνεις; ἢ τί φαμὲν πρὸς θεῶν σε πρὸς τὸν βίον συντελεῖν; φαίη ἄν, εἰ τὰ δίκαια καὶ ἀληθῆ θέλοι λέγειν, ὅτι πλεῖν μὲν, ἢ γεωργεῖν, ἢ στρατεύεσθαι, ἢ τινα τέχνην μετιέναι, περιττὸν εἶναί μοι δοκεῖ· κενεαγγὰ δὲ, καὶ αὐχμῶ, καὶ ψυχρολουτῶ, καὶ ἀνυπόδετος τὸν χειμῶνος περιέρχομαι· καὶ, ὥσπερ ὁ Μῶμος, τὰ ὑπὸ τῶν ἄλλων γινόμενα συκοφαντῶ· καὶ εἴ μὲν τις ὠψώνησε τῶν πλουσίων πολυτελῶς,

ἢ ἑταίρων ἔχῃ, τοῦτο πολυπραγμονῶ, καὶ ἀγανακτῶ. εἰ δὲ τῶν φίλων τις, ἢ ἑταίρων, κατάκειται νοσῶν, δεόμενος θεραπείας καὶ ὑπηρεσίας, ἀγνοῶ. τοιαῦτα μὲν ἡμῖν, ὦ θεοί, ταῦτα τὰ θρέμματα. οἱ δὲ δὴ Ἐπικούρειοι αὐτῶν λεγόμενοι, μάλα δὴ καὶ ὑβρισταί εἰσι, καὶ ὑπερείως ἡμῶν καταπίονται, μήτε ὑπὲρ μελῆσθαι τῶν ἀνθρωπίνων λέγοντες τοῖς θεοῖς, μήτε ὅλως τὰ γιγνόμενα ὑπὸ σκοπεῖν, ὥστε ὥρα ὑμῖν λογίζεσθαι, ὅτῳ τρόπῳ ἅπαξ ὅτι πείσαντες τὸν βίον διαφθείρουσιν, οὐ μετρίως πεινήσετε. τίς γὰρ ἂν ἔτι θύσειεν ὑμῖν, πλέον οὐδὲν ἐξ ἐκείνων προσδοκῶν; ἀλλὰ γὰρ ἡ σελήνη αἰτιᾶται, πρώτους ἠκούσατε τοῦ ξένου χθὲς διηγουμένου. περὶ ταῦτα βουλεύεσθε ἀεὶ καὶ τοῖς ἀνθρώποις γνῶτε ἀνωφελήματα, καὶ ὑμῖν ἀσφαλέστατα. εἰπόντος ταῦτα τοῦ Διός, ἡ ἐκκλησία διετέθρυλλητο· καὶ αὖθις ἐξόδων ἁπάντων, κεραυνώσων, καταφλέξων, διαπετίσων, εἰς τὸ βάραθρον, εἰς τὸν Τάρταρον, ὡς τοὺς Γίγαντας. ἡσυχίαν δὲ ὁ Ζεὺς αὖθις προσηγόρευε, ἔσεσθαι ταῦτα ὡς ἐβούλεσθε, ἔφη, καὶ πρώτους διαπετίσονται αὐτῇ διαλεκτικῇ· πλὴν τόγε νῦν οὐ θέμις κολασθῆναί τινα, ἱερομηνία γάρ ἐστιν, ὡς ἴστε, μηνῶν τούτων τεττάρων, καὶ ἤδη πρὸ ὀλίγου ἐκεχειρίαν ἐπηγγειλάμην. ἐς νέωτα οὖν ἀφίξομαι ἥξω, καὶ οἱ κακῶς ἀπολοῦνται τῷ σμερδαλέῳ κεραυνῷ.

Η, καὶ κυανέῃσιν ἐπ' ὀφρύσι νεῦσε Κρονίων.

περὶ δὲ Μενίππου, ταῦτα, ἔφη, μοι δοκεῖ, πεπαιρεθέντα αὐτὸν τὰ πρῶτα· ἵνα μὴ καὶ αὖθις ἔλθῃ ποτὲ, ἐπὶ τῷ Ἑρμοῦ ἐς πρὸ γῆν καταπεμφθῆναι τὴν μεσογαίαν. καὶ ὁ μέν, ταῦτα εἰπών, διέλυσε τὸν σύλλογον. ἐμὲ δὲ ὁ Κυλλήνιος τῷ δεξιῷ ὦτος ἀποχρεμάσας, περὶ ἑαυτὸν ἔχων κατέβηκε, φέρων ἐς τὸν Κεραμεικόν.

Ἀπόντα ἀκήκοας, ἄπονται, ὦ ἑταῖρε, τὰ ἐξ ὑπνου. ἄπειμι πίνων καὶ τοῖς ἐν τῇ Ποικίλῃ περιπατοῦσι τῶν φιλοσόφων, αὐτὰ ταῦτα διαγελιούμενος.

A aut amicam habeat: id exquiro, atque indignor. Quòd si amicorum quispiam aut sodalium morbo decumbat, curáque & obsequio egeat, id ignoro. Hoc genus sunt nobis, ô dij, hæ pecudes. Iam verò qui ex his vocantur Epicurei, vehementer sunt etiam contumelioſi, neque mediocriter nos mordent, affirmantes neque diis esse curæ res mortalium, neque omnino considerari à nobis quid apud illos agatur. Quas ob res tempus est vt de his consultemus: propterea quòd si semel valeant hęc persuadere iis qui sunt in vita, non mediocriter esurietis. Quis enim pòst vobis rem diuinam faciat, cùm nihil inde expectet emolumenti? Nam B de quibus Luna hos accusat, omnes audistis heri narrantem hospitem. Super his consultate, quæ pariter & hominibus sint quàm vtilissima, & nobis quàm minimè periculosa. Hæc locuto Ioue, frequens affremebat concio: mox clamatum est ab omnibus: effulmina, exure, comminue, in barathrum, in tartarum, vti Gigantes. At Iupiter rursum indicto silentio, Fient ista, inquit, quemadmodum vultis. Omnes comminuentur cum ipsa sua dialectica. Quanquam in præ- C sentia sanè fas non est punire quenquã. Est enim hieromenia, sicuti nostis, quatuor hos mensęs: iámque inducias promulgaui. Itaque proximo anno ineunte vere mali malè perdentur formidando fulmine:

Sic ait, atque supercilliis pater annuit atris.

Porrò de Menippo hæc mihi videntur, inquit,, vt ademptis illi alis, nequando denuo redeat, à Mercurio deferatur hodie in terram. Hæc locutus dimisit cœtum. Me verò Cyllenius dextra aure suspensum, heri circiter vesperam deposuit in Ceramico. Audisti omnia: omnia inquam amice, quæ è cœlo mecum affero. D Quare abeo iam eadem hæc renunciaturus philosophis in Pœcila inambulantibus.

ΔΙΣ ΚΑΤΗΓΟΡΟΥΜΕΝΟΣ, ἢ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΑ.

BIS ACCVSATVS, seu FORA.

Iacobo Micyllo interprete.

ARGVMENTVM.

Et hic dialogus maxima ex parte contra philosophos, idque nominatim etiam, institutus est. Introducit enim iudicio inter se contendentes, Primò, Academiam & ebrietatem pro Polemone philosopho, actione fugæ, quòd is cùm antea per omnem ætatem ebrietati ac crapulæ deditus fuisset, audito fortè quodam Xenocrate, subitò relictis priore vita ac habitu, ad frugem redierit, ac philosophari cœperit. Secundò, Stoam & voluptatem pro Dionysio Heraclienſi, iniuriarum: quoniam hic ab initio Stoicam professionem secutus, mox cùm morbo quodam correptus, ἀπαθείαν istam quam Stoici docent, cum corpore ac valetudinis affectione pugnare videret, eámque præstare non posset, ad Epicureos defecerat. Tertiò, mollitiem & virtutem pro Aristippo, consimili actione. Nam & hic cùm ab initio Socratis auditor & virtutis sectator extitisset, postea, voluptatem vt finem bonorum asserere cœpit. Quartò, mensari am Diogeni Cynico actionem fugæ intendentem, quoniam hic cùm à principio quæstum patris secutus, pro mensario sese gessisset, postea cùm ob adulteratam monetam solum vertere coactus fuisset, Athenas venit, & philosophiam sectari cœpit. Quintò, pictoriam artem, Pyrrhonem vt desertorem accusantem, quòd ab initio pictor fuerat, postea autem relicta ea arte ad philosophiam sese contulerat. Videtur autem velle Lucianus ostendere & quàm ipsi homines abiecti ac viles, quidam autem etiam perditi per se fuerint, qui apud alios de virtute ac summis rebus philosophari, & foris sapientiæ titulo gloriari soliti sint: & quàm à malis, interdum etiam turpibus principiis & causis, ad tantarum rerum professionem prosiluerint, cùm alium videlicet ex ebrio subitò Academicum factum, alium ex impostore Cynicum, alium autem etiam ex propria affectione bonorum finem & virtutis naturam æstimasse ostendit. Postremò autem & seipsum à Rhetorica & à Dialogo reum fieri fingit: ab illa, quòd ea à qua plurimùm adiutus & nobilitatus fuerat, deserta, ad Dialogum transierit: ab hoc autem, quòd veterem eius characterem & modum egressus, iocosa & comica argumenta, contra vetus Platonis exemplum, tractare cœperit. Quo iterum videtur & studiorum suorum & instituti rationem quandam exponere voluisse, & pariter illis respondere quoque, qui ob scribendi genus, & dictionis nouitatem, ipsum fortasis nonnihil corripuerant, quemadmodum & suprà in Prometheo fecit. Ab exordio autem longam querelam Iouis de curis & officiis deorum præmittit, qua occasionem instituto dramati quærit, & quasi quandam viam ad futuram actionem sternit. Deinde & alteram Iustitiæ, quæ se in terras iterum à Ioue, ad præsidendum iudiciis videlicet, demitti grauatur. Vbi in genere quoque philosophorum initia siue creationes, & contentiosas atque clamosas disputationes persequitur, adhibita ad hoc Panos persona, vtpote liberioris dei, & ipsam rem, vt est, παχυμερέστερον etiam narrantis. Titulus alter ab eo qui bis, hoc est, à Rhetorica, & à Dialogo, accusatur, sumptus est: alter, à toto argumento.

Iupiter, Mercurius, Iustitia, Pan, Athenienſis, Alius, & Alius, Academia, Stoa, Epicurus, Virtus, Mollities, Diogenes, Rhetorice, Syrus, Dialogus.

IVPITER. AT malè pereant, quicunque philosophorum apud solos deos felicitatem esse dicunt. Quòd si igitur nossent quàm multa nos hominũ causſa patiamur, haudquaquam nos ob nectar aut ambrosiam beatos prædicarent; Homero videlicet credentes, homini cæco, & præstigiatori, beatos vocitanti nos, & ea quæ in cœlis geruntur, exponenti: cùm ipse ne illa quidem quæ in terris fiunt, aspicere potuerit. Iam primùm certè Sol quidem hic iuncto curru totam diem cœlũ circumuagatur, indutus igne, & resplendens radiis, ne tantum quidem ocij habens, quantum ad scalpẽdam aurem, ceu dici solet, sufficiat.

Sol.

Λλ' ὀπιτειθξεν ὁπόσοι τῶν φιλοσόφων ὡδαί μόνοις τὴν εὐδαιμονίαν φασὶν εἶ τοῖς θεοῖς. εἰ γοῦν ἤδεσθν ὁπόσα τῶν ἀνθρώπων ἕνεκα πάσχομεν, οὐκ ἂν ἡμᾶς τῦ νέκταρος, ἢ τῆς ἀμβροσίας ἐμακάριζον. Ομήρῳ πιθόμενοι τυφλῷ, καὶ χθονὶ, μάκαρας καλοῦντι ἡμᾶς, καὶ τὰ ἐν οὐρανῷ διηγουμένῳ, ὃς οὐδὲ τὰ ἐν τῇ γῇ καθορᾶν ἐδύνατο. αὐτίκα γέ τοι ὁ μὲν ἥλιος οὑτοσὶ ζυξάμενος ὃ ἅρμα, πυρὶ ἐνδεδυκὼς, καὶ τῶν ἀκτίνων ἀποστίλβων, οὐδὲ ὅσον κνήσασθαι ὃ οἷός, φασι, σχολὴν ἄγων.

λὼ γάρ τι καὶ ὀλίγον ὑπορραθυμήσας λάθη, ἀφιππιάσαντες οἱ ἵπποι, καὶ τῆς ὁδοῦ ἐκδεδραπότες, κατέφλεξαν τὰ πάντα. ἡ σελήνη δὲ, ἄγρυπνος καὶ αὐτὴ περιέρχεται, φαίνουσα τοῖς κωμάζουσι, καὶ τοῖς ἀεὶ ἀπὸ τῶν δείπνων ἐπανιοῦσιν. ὁ Ἀπόλλων τε αὖ, πολυπράγμονα τινὰ τέχνην ἐπανειλήφως, ὀλίγου δεῖν τὰ ὦτα συνεκώφωται τοῖς τῶν ἀνοχλουμένων καὶ χρείαν ἔχειν τῆς μαντικῆς. καὶ ἄρτι μὲν, αὐτὸν ἐν Δελφοῖς ἀναγκαῖον ἦν), μετ' ὀλίγον δὲ, εἰς Κολοφῶνα ἦλθε, κἀκεῖθεν, εἰς Ξάνθον μεταβαίνει, καὶ δρομαῖος αὖθις εἰς τὴν Κλάρον, εἶτα εἰς Δῆλον, ἢ εἰς Βραγχίδας, καὶ ὅλως, ἔνθα ἂν ἡ πυθόμαντις πιοῦσα τὸ ἱερὸν ὕδατος, καὶ μασησαμένη τῆς δάφνης, καὶ τὸν τρίποδα διασείσασα, κελεύῃ πρᾶναι, ἀοκνον χρὴ αὐτίκα μάλα παρεῖναι συνείροντα τοῖς χρησμοῖς, ἢ οἴχεσθαι τὴν δόξαν τῆς τέχνης. ἐγὼ γὰρ λέγειν ὁπόσα ὑπὸ πειρῶν τῆς μαντικῆς ὑπιτεχνῶνται αὐτῷ, ἀρνεῖα κρέα καὶ χελώνας ἐς ὃ αὐτὸ ἕψοντες· ὥστε εἰ μὴ τὴν ῥῖνα ὀξὺν ἔλαβεν, κἂν ἀπῆλθεν αὐτὸν ὁ Λυδὸς καταγελάσας. ὁ μὲν γὰρ Ἀσκληπιὸς, ὑπὸ τῶν νοσούντων ἀνοχλούμενος, ὀργῇ τε δεινᾷ, δηλαδὴ τε ἀηδέων, ἐπ' ἀλλοτρίοις τε συμφοραῖς, ἰδίας καρποῦται λύπας. τί γὰρ δῶ, εἰ τοὺς ἀνέμους φυτουργῶν λέγοιμι, καὶ εὐδιπέμποντας τὰ πλοῖα, καὶ τοῖς λικμῶσιν ὑπιπνέοντας; ἢ τὸν ὕπνον ὑπὸ πάντας πετόμενον, ἢ τὸν ὄνειρον μετὰ τοῦ ὕπνου διανυκτερεύοντα, καὶ ὑποφητεύοντα αὐτῷ; πάντα γὰρ ταῦτα ὑπὸ φιλανθρωπίας οἱ θεοὶ πονοῦσι, καὶ τοῖς τὸν ὑπὲρ τῆς γῆς βίον ἑκάστοις συντελοῦσι. καίτοι τὰ μὲν τῶν ἄλλων, μέτρια· ἐγὼ δὲ αὐτὸς ὁ πάντων βασιλεὺς, καὶ πατὴρ, ὅσας μὲν ἀνδρίας ἀνέχομαι, ὅσα δὲ πράγματα ἔχω πρὸς τοσαύτας φρενῖτιδας διηρημένος; ᾧ πρῶτα μὲν τὰ τῶν ἄλλων θεῶν ἔργα ὑπισκοπεῖν ἀναγκαῖον, ὁπόσοι τι ἡμῖν συνδρῶσι πρὸς τὰς ἀρχῆς, ὡς μὴ βλασφημῶσιν ἐς αὐτούς· ἔπειτα δὲ καὶ αὐτῷ μυρία ἄπορα πράττειν, καὶ χρεὼν ἀνέφικτα ὑπὸ λεπτότητος. ὃ γὰρ μόνον τὰ κεφάλαια

A Nam si vel paululum cessauerit insciens, arreptis habenis equi, & à via transuersè eũtes, omnia miscere incẽdiis solent. Luna autem insomnis & ipsa circumit, lumẽ exhibens iis qui nocturnis comessationibus atque lasciuiis indulgẽt, quique præter tempus à cœnis domũ redeunt. Rursus autem & Apollo negotiosam quandã artem professus, parum abest quin totis obsurdescat auribus, tanta illi multitudine quotidie obstrepente, atque oracula efflagitante. Ac nunc quidem in Delphis illi esse necesse est, paulo autem pòst Colophonem currendo petit. Inde & Xanthum transit, & cursu postea in Clarum B abit, deinde verò etiam in Delum, vel ad Branchidas. Et in summa, vbicunque sacerdos oraculorum interpres, postquam de sacro latice biberit, & laurũ commanderit, ac tripodem impulerit, adesse iubet, impigrum ac strenuũ quamprimum assistere necesse est, connectentem oracula; vel intercidere artis huius gloriam sibi pati. Nolo enim dicere quàm multa, *Alludit ad ea quæ de Cræso scribit Herodotus lib. 1.* experiendæ artis, & probãdorum vaticiniorum causa, insidiosè quidam contra ipsum machinantur, dum carnes agninas testudinésque vno & eodem vase coctas C illi apponunt: vt nisi nasum acrem & acutum haberet, abiisset eo etiam derisо Lydus ille. Nam Æsculapius quidẽ, cùm ab *Æsculapius.* ęgrotantibus quotidie vexetur, & tuetur graue, & tractat iniucunda, alienisque ex malis proprias sibi contrahit molestias. Quid enim Ventos dicã plantas fouẽtes, *Venti. Somnus, & Insomnia.* & promouentes nauigia, iisque qui frumenta ventilant, ac paleas secernũt, aspirantes? Aut Somnum, ad omnes volantẽ? ant etiam Insomnium vnà cum Somno pernoctãs, ac veluti interpretem quendã illius se gerens? Omnia enim hæc humanitate ac beneuolentia quadã erga mortales dij operantur, & ad vitam in terris D agendam singulis contribuunt. Ac cæterorum quidem negotia adhuc mediocria: Ego verò ipse, omnium ille rex ac *Iupiter,* pater, quàm multas molestias sustineo? quàm multa autem negotia habeo, tot ac tantis curis distractus? Cui principiò quidem necesse est cæterorum deorum opera inspicere, quicunque aliquid commune in administrando imperio nobiscum agunt, ne desides sint, & ad res obeundas torpescant: deinde verò seorsim ac per me ipsum innumerabilia quædam peragere, cáque quæ propè incomprehensibilia & inaccessa sint præ tenuitate sua. Non enim solùm generali-

bus illis administrationibus, pluuiis videlicet, grãdinibus, ventis & fulguribus administratis, ceu curarum parte subleuato quiescere mihi licet, sed oportet me & hæc quidem facere, & præterea autem aspicere eodem tempore in omnes partes, omniáque contemplari, non secus atque illum in Nemea bubulcum, furantes, peierantes, sacrificantes, si quis libauit, vnde nidor ac fumus ascendat, quisnam ægrotans aut nauigans inuocarit, & quod omnium acerbissimum est, vno eodémque tempore in Olympia Hecatombæ adesse, in Babylone belligerantes intueri, in Getis grandinare, & in Æthiopibus conuiuari. Et tamen querelas ac reprehensionem ne sic quidẽ euitare facile est, sed sępenumero dij quidẽ cæteri *Atque hominum populus, cauda cristatus equina*, dormiunt totam per noctem: Me verò Iouẽ videlicet placidus sopor haud te net vnquam. Nam sicubi vel paululum nictauerimus, verus illico Epicurus iste est, qui nulla nos prouidentia, ea quæ in terris gerũtur, prospicere affirmat. Atq; adeò periculum hoc haudquaquam contemnendum, si homines ei hæc credent, sed sine coronis quidẽ templa nobis stabunt, sine nidore autem plateæ, sine libamentis cratêres, frigidæq; passim aræ. Et in sũma sine sacrificiis ac victimis omnia, multaq; fames futura. Proinde veluti nauiũ gubernatores, sublimis solus in puppi stare soleo, clauum tenens manibus: atq; alii quidem qui in naui vehuntur, inebriantur scilicet, & si fors ita ferat, etiã dormiunt: ego verò insomnis atque ieiunus pro omnibus illis cura exerceor, & solicitus sum mente animóque, solo eo nomine honoratus, quòd omnium dominus esse videor. Quare lubens equidẽ interrogarim philosophos istos qui solos Deos beatos prędicant, quando tandem & nectari vacare nos & ambrosiæ putarẽt, innumerabilibus adeò implicatos negotiis. Ecce enim præ cõtinuis occupationibus quàm multas cõtrouersias intus repositas iam olim seruamus, situ adeò atq; araneis iam propè corruptas, præcipuéque eas quas scientiæ atque artes aduersus homines quosdã habent, admodum antiquas illarum nonnullas. Illi verò vociferantur vndique, & indignantur, ac iustitiam inclamant, méque ob tarditatem accusant & pigritiam: nescii videlicet quòd haudquaquã negligentia aliqua, iudicia vltra diẽ extrahi atque differri hæc contingit,

A λαγα ταῦτα τῆς δῃοικήσεως, ὑετοὺς, καὶ χαλάζας, καὶ πνεύματα, καὶ ἀστραπὰς αὐτὸς οἰκονομήσας μόνος, καὶ διαπάξας, πέπαυμαι τῆδε τῆ ὑπὲρ μέσης φερομένης ἀπηλλαγμένος· ἀλλά με δεῖ καὶ ταῦτα μὲν ποιῆν, ἀποβλέπειν δὲ καὶ τὸν αὐτὸν χρόνον ἀπανταχόσε, καὶ πάντα ὁπτεύειν, ὥσπερ τὸν ἐν τῆ Νεμέᾳ βουκόλον, τοὺς κλέπτοντας, τοὺς ἐπιορκοῦντας, τοὺς θύοντας, εἴ τις ἔαπται, πόθεν ἡ κνίσα καὶ ὁ καπνὸς ἀέρχεται, τίς νοσῶν ἢ πλέων ἐκάλεσε· καὶ ὃ πάντων ὀπιπονώτατον, ὑφ' ἕνα καιρὸν ἔν τε Ὀλυμπίᾳ τῆ ἑκατόμβη παρῆναι, καὶ ἐν Βαβυλῶνι τοὺς πολεμοῦντας ὁπλομαχεῖν, καὶ ἐν Γέταις χαλάζαν, καὶ ἐν Αἰθίοψιν διωχεῖσθαι. Ὃ δ' ἐγὼ μεμψίμοιρον, οὐδὲ ὅταν διαφυγεῖν ῥᾴδιον, ἀλλὰ πολλάκις, οἱ μὲν ἄλλοι θεοί τε, καὶ ἄνερες ἱπποχαρυσταὶ, εὕδουσι παμπόνυχοι· τὸν Δία δὲ ἐμὲ, οὐκ ἔχει νήδυμος ὕπνος. εἰ γάρ που καὶ μικρὸν ὑπονυστάξομεν, ἀληθὴς βύθιος ὁ Ἐπίκουρος, ἀπρονοήτους ἡμᾶς ἀποφαίνων τῆδε τῆς γῆς πραγμάτων· καὶ ὁ κίνδυνος οὐκ εὐκαταφρόνητος, εἰ ταῦτα οἱ ἀνθρωποι πιστεύσουσιν αὐτῷ, ἀλλ' ἀστεφάνωτοι μὲν ἡμῖν οἱ ναοὶ B ἔσονται, ἀκνίστωτοι δὲ αἱ ἀγυιαὶ, ἀσπόνδοι δ' οἱ κρατῆρες, ψυχροὶ δὲ οἱ βωμοί· καὶ ὅλως, ἄθυτα, καὶ ἀκαλλιέρητα, καὶ ὁ λιμὸς πολύς. Συνδρομῶ, ὥσπερ οἱ κυβερνῆται, ὑψηλὸς μόνος ἐπὶ τῆς πρύμνης ἕστηκα, ὃ πηδάλιον ἔχων ἐν ταῖν χερσῖν· καὶ οἱ μὲν ἄλλοι ὀπεδάται, μεθύουσι, καὶ εἰ τύχοι, ἐγκαθεύδουσιν· ἐγὼ δὲ, ἄγρυπνος καὶ ἄσιτος ὑπὲρ ἁπάντων μερμηρίζω καὶ φρένα, καὶ καὶ θυμὸν, μόνῳ τῷ δεσπότης εἶναι δοκεῖν τετιμημένος. ὥστε ἡδέως ἂν ἐροίμην τοὺς φιλοσόφους, οἱ μόνοις πώς θεοὺς εὐδαιμονίζουσι, πότε καὶ σχολάζειν ἡμᾶς τῶν C νέκταρ καὶ τὴν ἀμβροσίαν νομίζουσι, μυρία ὅσα ἔχοντας πράγματα. ἰδοὺ γοῦν ὑπ' ἀσχολίας, τοσαύτας ἑώλους δίκας φυλάττομεν ἀποκειμένας, ὑπ' ὀργῆς ἤδη, καὶ ἀργαλέων διεφθαρμένας· καὶ μάλιστα ὁπόσαι ταῖς ὀπισθίαις καὶ τέχναις πρὸς ἀνθρώπους πινὰς συνέστασι, πάνυ παλαιὰς οὐσίας αὐτῶν. οἱ δὲ, κεκράγασιν ἀπανταχόθεν, καὶ ἀγανακτοῦσι, καὶ τὴν δίκην ὀπισθοῦνται, κἀμὲ τὸν βραδυτῆτος αἰτιῶνται, ἀγνοοῦντες ὡς οὐκ ὀλιγωρία τὰς κρίσεις ὑπερημέρους συνέβη γενέσθαι, D ἀλλὰ

ἀλλὰ τοῦ τῆς εὐδαιμονίας, ἣ συνέσναι ἡμᾶς A ſed præ felicitate ſcilicet iſta, in qua verſari nos credunt. Hoc enim nomine occupationes haſce perpetuas illi vocant. MERC. Et ipſe, Iupiter, multa huiuſcemodi audiens grauiter ferentes & indignantes illos, dicere tibi non audebam. At poſtquam tu ipſe de his mentionem incepiſti, eloquar ſanè. Valde indignantur, pater, & animo ferunt iniquo, atque etiam manifeſtè quidem profiteri non audent, ſubmurmurant autem apud ſeſe, inclinati & incuruati accuſantes tempus: quos tamen conueniebat iam olim, propriis ſuis viribus cognitis, contentum vnumquemque eſſe rebus iudicatis. IVPIT. Quid igitur videtur Mercuri? Statimne illis forum conſtituemus, & agendi poteſtatem dabimus: an vis vt in proximum prorogato termino, diem illis dicamus? MER. Haudquaquam, ſed iam agendi copiam faciamus. IVP. Ita igitur facias. Tu quidem deuolans proclama quòd forum atque iudicium conſtituetur: hoc pacto, omnes quotquot actiones atque libellos ſuos obtulerunt, venire hodie debere in vicum Martium. Illic autem iudiciorum quidem præſidem Iuſtitiam, ſortituram eſſe ipſis fora ſecundùm rationem, ac litis æſtimationem, ex cunctis Athenienſibus. Quòd ſi quis autem iniuſtum putauerit factum eſſe iudicium, ſéque ſententia grauatum, licere illi prouocanti ad me, deintegro tum iudicio experiri, perinde ac ſi ſententia prorsũ lata non fuiſſet. Tu verò filia, aſſidẽs iuxta deas venerãdas & graues, actiones ſorte diſtribue, & inſpice iudicantes. IVST. Iterúmne in terram? vt eiecta ab illis, denuo fugitiua è vita abeam? vbi iniuſtitiã ferre non potero irridentem. IVPIT. Bene ſanè ſperare decet. Omnino enim iam perſuaſerunt illis philoſophi, vt te iniuſtitiæ anteponant, ac maximè filius ille Sophroniſci, laudato eo quod iuſtum eſt, & velut omnium bonorum maximo comprobato. IVST. Proinde & ipſi illi quem dicis, admodum multum profuerunt habiti de me ſermones, vt qui traditus Vndecimviris iſtis capitalibus, & in carcerem coniectus, aconitum miſer biberit, ne gallo quidem Æſculapio perſoluto: in tantum præualuerunt accuſatores contraria de iuſtitia philoſophantes. IVP. Peregrina adhuc pleriſque tum philoſophia erat, paucíque etiã-

σεμνὰς θεὰς Erinnyes Athenienſes appellarunt.

B PIT. Quid igitur videtur Mercuri? Statimne illis forum conſtituemus, & agendi poteſtatem dabimus: an vis vt in proximum prorogato termino, diem illis dicamus? MER. Haudquaquam, ſed iam agendi copiam faciamus. IVP. Ita igitur facias. Tu quidem deuolans proclama quòd forum atque iudicium conſtituetur: hoc pacto, omnes quotquot actiones atque libellos ſuos obtulerunt, venire hodie debere in vicum Martium. Illic autem iudiciorum quidem præſidem Iuſtitiam, ſortituram eſſe ipſis fora ſecundùm rationem, ac litis æſtimationem, ex cunctis Athenienſibus. Quòd ſi quis autem iniuſtum putauerit factum eſſe iudicium, ſéque ſententia grauatum, licere illi prouocanti ad me, deintegro tum iudicio experiri, perinde ac ſi ſententia prorsũ lata non fuiſſet. Tu verò filia, aſſidẽs iuxta deas venerãdas & graues, actiones ſorte diſtribue, & inſpice iudicantes. IVST. Iterúmne in terram? vt eiecta ab illis, denuo fugitiua è vita abeam? vbi iniuſtitiã ferre non potero irridentem. IVPIT. Bene ſanè ſperare decet. Omnino enim iam perſuaſerunt illis philoſophi, vt te iniuſtitiæ anteponant, ac maximè filius ille Sophroniſci, laudato eo quod iuſtum eſt, & velut omnium bonorum maximo comprobato. IVST. Proinde & ipſi illi quem dicis, admodum multum profuerunt habiti de me ſermones, vt qui traditus Vndecimviris iſtis capitalibus, & in carcerem coniectus, aconitum miſer biberit, ne gallo quidem Æſculapio perſoluto: in tantum præualuerunt accuſatores contraria de iuſtitia philoſophantes. IVP. Peregrina adhuc pleriſque tum philoſophia erat, paucíque etiã-

dum philoſophabantur: quare meritò ad Anytum & Meletum fora tum inclinabant. At nunc an non vides quantum vbique palliorum & baculorum & perarum,

& vt nusquam non barba profunda,& libellus in siniſtra, atque omnes adeò pro te philoſophãtur? Plena autem & ambulacra; turmatim atque gregatim mutuò ſibi obuiam euntium, nemóque prorſum eſt qui non virtutis alumnus videri cupiat. Multi igitur relictis artibus quas antea exercebant, ad peram proſilientes & pallium, & corpore ad ſolem ad Æthiopis modum infuſcato, ſubiti & extemporales quidam philoſophi ex coriariis aut fabris prodeuntes obambulant: téque ac tuam virtutem collaudant: vt iuxta prouerbium, Citiùs aliquis in naui cadens ligno deſtituatur, quàm hîc quocunque aſpexerit oculus, philoſophum deſideret. IVST. At verò, Iupiter, hi me territant, dum inter ſe altercantur, & improbè ſe gerunt in iis ipſis quæ de me commemorant. Aiunt autem & plurimos eorum in ſermone quidem ſimulare me, re ipſa autem omnino ne in ædes quidem intrò admittere, ſed manifeſtè præ ſe ferre quòd excluſuri me ſint, ſi vnquam ad fores illorum propiùs acceſſero. Nam iam olim iniuſtitiam ab ipſis hoſpitio acceptam eſſe. IVPIT. Non omnes, filia, flagitioſi adeò ſunt. Et abundè ſatis eſt ſi vel paucos quoſdam bonos reperias. Verùm abite iam, vt vel paucæ aliquæ actiones hodie finiantur. MER. Abeamus, Iuſtitia, rectà verſus Sunium, paululum ſub Hymetto ad ſiniſtram Parnethis deflectentes, vbi duo illi vertices. Tu enim videris oblita iam olim eſſe viæ iſtius. Sed quid fles, atque indignaris? Ne metuas. Non ampliùs eodem pacto res humanæ ſe habent, ac mortui ſunt omnes illi Scirones, Pityocamptæ, Buſirides, & Phalarides, quos tunc pertimeſcebas. Nunc autem Sapientia & Academia & Stoa tenent omnia, & vbique te quærunt, & de te diſputant, hiantes & expectantes ſicunde ad ipſos iterum deuoles. IVST. Proinde tu mihi verum Mercuri ſolus dicere poteris (vtpote qui cum ipſis degas plerumque, & conuerſeris vnà, cùm in gymnaſiis, tum in foro: nam & forenſis quoque es, & in concionibus præconem agis) quales tandem ſint: & num videar apud ipſos commorari ac permanere poſſe. MERC. Per Iouem: iniuſtè enim equidem agerem, ſi ad te, ſororem vtique meam, non dicerem. Non enim parum vtilitatis ex philoſophia perceperunt plerique ipſorum.

καὶ ἀπώμοχῆ πώγων βαθὺς, καὶ βιβλίον ἐν τῇ ἀριστερᾷ, καὶ πώμαι ὑφ' σοῦ φιλοσοφοῦσι; μεσοὶ δὲ οἱ τριβώνοι καὶ ἴλλας, καὶ φάλαγγας, ἀλλήλοις ἀπώμοτῶντων, καὶ οὐδεὶς ὅστις ἂν ὕφιμος τῆς ἀρετῆς εἶναι δοκεῖν βούλεται. πολλοὶ γοιῶν τὰς τέχνας ἀφέντες, αἷς εἶχον τέως ὅτι πλεῖν πέραν αἴξαντες, καὶ ὁ τριβώνιον, καὶ ὁ σῶμα τρὸς ἥλιον εἰς τὸ Αἰθιόπειον ἐπιχραίσαντες, αὐθαδέστατοι φιλόσοφοι ἐκ σκυτοτόμων ἢ τεκτόνων τριερχονται, σὲ, καὶ τὸ σὸν ἀρετιὸν ἐπαινοιῶντες. ὥστε καὶ τὴν παροιμίαν, Θᾶττον ἂν τις ἐν πλοίῳ πεσὼν δράμοι τοι ξύλου, ἢ ἔνθα ἂν ἀπίδῃ ὀφθαλμὸς, ἀπορήσει φιλοσόφου. ΔΙ. Ἐμοιὶ οὗτοί με, ὦ Ζεῦ, δεδίττονται, τρὸς ἀλλήλους ἐρίζοντες, καὶ ἀγνωμονοιῶντες ἐν αὐτοῖς, οἷς τριὶ ἐμοῦ διεξέρχονται. φασὶ δὲ καὶ τοὺς πλείστους αὐτῶν, ἐν μοὶ τοῖς λόγοις τρὸς ποιεῖσθαί με· ὅτι δὲ τῶν τραγμάτων, μηδὲ ὁ τυδάπω εἰς τὴν οἰκίαν τυδὲ δέχεσθαι, ἀλλὰ δήλους εἶναι ἀποκλείοντας, ἢν ἀφίκωμαί ποτε αὐτοῖς ὅτι τὰς θύρας. πάλαι γὰρ τὸ ἀδικεῖσθαι τρεπεξενοῦσθαι αὐτοῖς. ΖΕ. οὐ πώμοι, ὦ Ζεῦ πατερ, μοιρθηροί εἰσιν· ἱκανὸν δὲ καὶ ἐνίοις τισὶ χρησοῖς ἐντυχῆς. ἀλλ' ἄπιτε ἤδη, ὡς καὶ ὀλίγας τήμερον ἐκδικασθῶσιν. ΕΡ. ἀπίωμεν, ὦ Δίκη, θύρᾳ τῇ Συνίᾳ, μικρὸν ὑπὸ τὸν Υμηττὸν ὅτι τὰ λαιὰ τῆς Παρνηθος, ἔνθα αἱ δύο ἐκεῖναι ἄκραι. σὺ γὰρ ἔοικας ἐκλελῆσθαι πάλαι τὴν ὁδόν. ἀλλὰ τί δακρύεις, καὶ ἀθυμιάζῃς; μὴ δέδιθι. οὐκ ἐν ὁμοίᾳ τὰ ἐν τῷ βίῳ· τεθνᾶσιν ἐκεῖνοι πώμοι οἱ Σκείρωνες, καὶ Πιτυοκάμπαι, καὶ Βουσιρίδες, καὶ Φαλαρίδες, οὓς ἐδεδίεις τότε· νυνὶ δὲ, Σοφία, καὶ Ακαδημία, καὶ Στοὰ, κατέχουσι πώμοι, καὶ πανταχοῦ σε ζητοῦσι, καὶ τρὸς σοῦ ἀναλέγονται, κεχηνότες εἴ ποθενές αὐτοῖς καταπτοῖο πάλιν. ΔΙ. σὺ γοιῶν μοι πάλαι θεῖ, ὦ Ερμῆ, ἂν εἴποις μόνος, ἅτε συνὼν αὐτοῖς τὰ πολλὰ, καὶ συνδιατρίβων, ἔν τε γυμνασίοις, καὶ ἐν τῇ ἀγορᾷ (καὶ ἀγοραῖος γὰρ εἶ, καὶ ἐν ταῖς ἐκκλησίαις κηρύττῃς) ὁποῖοί γε δοκοῦσιν· καὶ εἰ δυνατή μοι πρὸς αὐτοῖς ἡ μονή. ΕΡ. νὴ Δία, ἀδικοίμην γὰρ ἄν, τρὸς ἀδελφὴν σε ὄσαν μὴ λέγων. οὐκ ὀλίγα γὰρ τρὸς τῆς φιλοσοφίας ὠφέληνται οἱ πολλοὶ αὐτῆς·

καὶ γὰρ εἰ μηδὲν ἄλλο, αἰδοῖ γοῦν τὸ χρῆ- A
ματος, μετριώτερα διαμαρτάνουσι· πλὴν
ἀλλὰ καὶ μοχθηροῖς τισιν ἐντεύξῃ αὐτῶν,
(χρὴ γὰρ οἶμαι τἀληθῆ λέγειν) ἐνίοις δὲ ἡμι-
σόφοις, καὶ ἡμιφαύλοις. ἐπεὶ γὰρ αὐτοὺς
μετέβαλεν ἡ φιλοσοφία· ὅσα μὲν ἐς κόρον ἔπιον τῆς βαφῆς, χρη-
στοὶ ἀκριβῶς ἀπετελέσθησαν, ἀμιγεῖς ἑτέ-
ρων χρωμάτων, καὶ ποικίλοι γε τὴν σὴν ἐσο-
δέχοι, ὅτι ἐπιμόνατοι· ὅσοι δὲ ἐπὶ τὸ
παλαιὸν ῥύπου μὴ ἐς βάθος προσεδέξαντο ὀ-
πόσον δύσοσποιὸν τὸ φαρμάκου, τῶν ἄλ-
λων ἀμείνους· ἀτελεῖς δὲ ὅμως, καὶ μιξό- B
λευκοι, καὶ κατεστιγμένοι, καὶ παράλωποὶ
τινα χρόαν. εἰσὶ δ' οἳ καὶ μόνον ψαύσαν-
τες ἐκτοσθεν τοῦ λέβητος ἄκρῳ τῷ δακτύ-
λῳ, καὶ ὑπογεισάμενοι τῆς ἀσβόλου, ἱκα-
νῶς οἴονται καὶ οὗτοι μεταβεβάφθαι. σοὶ μὲν
δῆλον ὅτι μετὰ τῶν ἀρίστων ἡ διατριβὴ ἔσται. ἀλλὰ μεταξὺ λόγων, ἤδη πλη-
σιάζομεν τῇ Ἀττικῇ, ὥστε ὁ μὲν Σούνιον,
ἢν δεξιᾷ καταλείπωμεν, ἐς δὲ τὴν ἀκρό-
πολιν ἐπανύσωμεν ἤδη. καὶ ἐπεὶ δ' κατα-
βεβήκαμεν, αὐτὴ μὲν σκοπήσομαί που ὅτι C
τοῦ πάγου καθῆσθαι, τὴν πύκνα ὁρῶσα,
καὶ σκεπτομένη ἐς τ' αὖ κηρύξω τὰ παρὰ
τοῦ Διός· ἐγὼ δ' ἐς τὴν ἀκρόπολιν αἰρο-
μαι, ῥᾷον οὕτως ἅπαντας ἂν τοῦ ἐπηκόου
ποιησαίμην. ΔΙΚ. μὴ πρότερον ἀπέλθῃς, ὦ Ἑρμῆ, πρὶν εἰπεῖν ὅστις οὗτός ἐστιν ὁ
ποιητὴς ὅδε, ὁ κεραοφόρος, ὁ τὴν σύ-
ριγγα, ὁ λάσιος ἀπὸ τῶν σκελῶν. ΕΡΜ.
τί φῄς, ἀγνοεῖς τὸν Πᾶνα, τὸν Διονύσου θε-
ραπόντων τὸν βακχικώτατον; οὗτος ᾤκει μὲν
ὑπὸ τὸν Παρθένιον· κατὰ δὲ τὸν D
Δάτιδος ἀπόπλουν, καὶ τὴν Μαραθῶνα
δὲ, τῶν βαρβάρων ἐμβασιν, ἦκεν ἄκλη-
τος τοῖς Ἀθηναίοις σύμμαχος· καὶ ὁ ἀπ'
ἐκείνου, τὴν κατὰ τὴν ἀκροπόλει ἀσπίλυ-
γα ταύτην ἐπολαβόμενος, οἰκεῖ μικρὸν
κατὰ τὸ Πελασγικόν, ἐς ὃ μετρικὸν σκη-
τελῶν. καὶ νυνὶ, ὡς ὁ εἰκὸς, ἰδὼν ἐκ γλιτό-
νων, προσῆσι δεξιωσόμενος. Π. χαίρετε, ὦ
Ἑρμῆ, καὶ Δίκη. ΕΡ. καὶ ΔΙ. καὶ σύ γε ὦ Πάν,
μουσικώτατε, καὶ πηδητικώτατε σατύρων
ἀπάντων, Ἀθήνῃσι δὲ καὶ πολεμικώτατε.

A Nam etiã si nihil aliud, illud saltem con-
secuti sunt, quòd pudore ac reuerentia
habitus, modestiùs paulo delinquunt.
Veruntamen & in flagitiosos quosdam
ipsorum incides (decet enim, opinor, ve-
rum quod est, fateri) nonnullos autem &
semidoctos, & propè seruiles. Nam post-
quam acceptos eos alio colore infecit
Philosophia; illi quidem quotquot ad
satietatem vsque tincturam imbiberunt,
exactè boni probique effecti sunt, nullo
alieno colore permixti: & ad suscipien-
dam te, tales quammaximè appositi sunt.
Quotquot autem præ veteri squalore at-
que illuuie, minùs altè, quantum medi-
B camenti illius imbuendi vim habet, in-
trò receperunt: aliis quidem meliores, sed
tamen imperfecti, & semialbi, & quasi
compuncti, pardaliúmque modo, quod
ad colorem attinet, variegati euasere.
Sunt autem etiam qui cùm solùm attige-
rint foris lebetem summo digito, ac fuli-
ginis nonnihil sibi illeuerint, abundè pu-
tent & ipsi sese tinctos denuo esse. Tibi
verò certum est quòd cum optimis con-
uersandum erit. Sed interea dum sermo-
nes cedimus, iam appropinquamus Atti-
cæ: quare Sunium quidem ad dexteram
relinquamus, ad arcem autem iam hinc
C declinemus. Ac postquam descendimus,
ipsa quidem hîc alicubi super vicũ sede,
ad Pnycen aspiciens, & expectans, donec
ea proclamauero quæ à Ioue imperata
sũt. Ego verò conscensa arce, facilius hoc
pacto vniuersos ex alto, & vnde exaudire
vocem omnes possint, illos aduocabo.
IVST. Ne antea abieris Mercuri, quàm
dicas quísnã iste sit qui huc accedit, cor-
nutus videlicet ac fistulam habens, & hir-
suta crura. MER. Quid ais? an non nosti
Pana illum ex Dionysi ministris omnium
maximè Bacchicum? Hic antea quidem
habitabat in Parthenio monte: tempori-
D bus autem illis quibus Datis cum classe
aduectus est, & Barbari in Marathonẽ e-
gressi, vltrò atque inuocatus venit Athe-
nienses auxilium laturus. Et ex eo spe-
lunca hac sub arce velut præmio eius rei
accepta, habitat paulum infra Pelasgi-
cum, inter aduenas & inquilinos census.
Ac nunc quidem, vt verisimile est, ex vi-
cinis nos conspicatus accedit, salutatos
excepturus. PAN. Saluete Mercuri, &
tu Iustitia. MER. Et tu. IVST. Et tu
vtique ô Pan, Musicorum studiosissime,
& saltatorum inter omnes Satyros agil-
lime, Athenis autem & bellicosissime.

Pnyca locus Athenis fuit, vbi conciones haberi solebant.

Locus in arce Athenensi fuit hoc nomine: cuius & Aristophanes meminit.

PAN. Quid autem rei Mercuri est? aut quæ vos huc necessitas appulit? MER. Hæc tibi enarrabit omnia. Ego verò in arcem hinc, & ad præconium faciẽdum abeo. IVST. Iupiter, ô Pan, demisit me, vt sortitò distribuerem actiones forenses. At tibi quo pacto res habẽt Athenis? PAN. In vniuersum quidem haudquaquam pro dignitate apud ipsos ago, sed multo deteriùs quàm speraram, & hoc, cùm tantum depulerim tumultum illum à Barbaris exortum. Sed tamen bis aut ter quotannis ascendentes, segregato ad hoc hirco aliquo coleato, grauiter ac multum olente, sacrificant mihi: deinde epulantur carnes illas, me lætitiæ eius velut testem adhibentes, ac tenui quodam honorantes applausu: quanquam me nonnihil animo oblectat risus ipsorum & lusus. IVST. In cæteris verò, ô Pan, ecquid meliores, & ad virtutẽ intenti magis redditi sunt à philosophis? PAN. Quósnam istos dicis philosophos? num tetricos illos, ac tristes vultu congregatos pariter multos, quod ad mentũ ac barbam attinet, non dissimiles mihi, loquaces præterea? IVST. Atque admodum. PAN. Non sanè intelligo neque quid dicant, neque quæ sit sapientia illorum. In montibus enim versari ego soleo, & affectata ista verba atque vrbana haudquaquam didici, Iustitia. Vnde enim in Arcadia sophista vel philosophus foret? Vsque ad transuersum calamũ & fistulam doctus ego sum: quod ad cætera attinet, pastor & saltator, & bellator etiã, si opus sit. Sed tamen audio certè illos assiduè vociferantes, ac virtutem nescio quam, & ideas, & naturam, & incorporea quædam commemorantes, ignota mihi ac peregrina nomina. Ac primùm quidem pacificè exordiuntur inter se sermones: cæterùm procedente aliquantum disputatione, intendunt vocem vsque ad tonum seu modum quem orthium vocant, vt exinde, cùm nimiùm distenduntur, atque eloqui magna contendunt, & facies illis rubescat, & collum intumescat, & venæ extantiores appareant, perinde vt tibicinum solent quando angustam tibiam inflare vi quadam coguntur. Conturbatis igitur sermonibus, & eo quod à principio instituerant, cõfusaneo relicto, abeunt, conuitiãtes sibi mutuò plerique, & sudorem ex fronte, incuruo digito abstergentes. Atque hic demum vincere visus est, qui

Tonus quidam Græcorum Musicorũ fuit: cuius & Gellius meminit in Attico.

ΠΑΝ. τί δὲ ὑμᾶς, ὦ Ἑρμῆ, δεῦρο χρεία ἤγαγε; ΕΡ. αὐτὴ σοι διηγήσεται τὰ πάντα· ἐγὼ δὲ, ὅτι τάχιστα ἀκρόπολιν, καὶ ὁ κήρυγμα. ΔΙ. ὁ Ζεύς, ὦ Παὶ, κατέπεμψέ με, ἀποκληρώσουσόν σοι δίκας· σοὶ δὲ πῶς τὰ ἐν Ἀθήναις ἔχει; ΠΑΝ. τὸ μὲν ὅλον, οὐ κατ' ἀξίαν ὧν ἐγὼ πρὸς αὐτοῖς, ἀλλὰ πολὺ κατωδέστερον τῆς ἐλπίδος· καὶ τοῦτο, τηλικοῦτον ἀπωσάμενος κυδοιμὸν, τὸν ἐκ τῶν βαρβάρων. ὅμως δὲ, ὅταν ἢ τρεῖς τοῦ ἔτους ἀνιόντες, ὑπολεξάμενοι τράγον ἔνορχιν, θύουσί μοι, πολλῆς τῆς κνίσσης ἀπούσης, εἶτ' B ἐσθίουσι τὰ κρέα, ποιησάμενοί με τῆς εὐφροσύνης μάρτυρα, καὶ ψιλῷ τιμήσαντες τῷ κρότῳ· πλὴν ἔχει τινά μοι ψυχαγωγίαν ὁ γέλως αὐτῶν, καὶ ἡ παιδιά. ΔΙ. τὰ ἄλλα δὲ, ὦ Πάν, ἀμείνους πρὸς ἀρετὴν ἐγένοντο ἀπὸ τῶν φιλοσόφων. ΠΑΝ. τίνας λέγεις τοὺς φιλοσόφους; ἆρ' ἐκείνους τοὺς κατηφεῖς, τοὺς σκυθρωποὺς ξυναγμα πολλοὺς, τοὺς δ' ἐμοὶ οὐχ ὁμοίους ἐμοὶ, τοὺς λάλους; ΔΙ. καὶ μάλα. ΠΑΝ. ἐγὼ οἶδα ὅ, τι C λέγουσιν, οὐδὲ συνίημι τὴν σοφίαν αὐτῶν. ὀρθῶς γὰρ ἔγωγε, καὶ τὰ κομψὰ ταῦτα ῥήματα, καὶ ἀστεῖα, οὐ μεμάθηκα, ὦ Δίκη. πόθεν γὰρ ἐν Ἀρκαδίᾳ σοφιστὴς, ἢ φιλόσοφος; μέχρι τοῦ πλαγίου καλάμου, καὶ τοῦ σύριγγος, ἐγὼ σοφός· τὰ δ' ἄλλα, αἰπόλος, καὶ χορευτὴς, καὶ πολεμικὸς, ἐὰν δέῃ. πλὴν ἀλλ' ἀκούω γε αὐτῶν ἀεὶ κεκραγότων, D ἀρετήν τινα, καὶ ἰδέας, καὶ φύσιν, καὶ ἀσώματα διεξιόντων, ἄγνωστα ἐμοὶ καὶ ξένα ὀνόματα. καὶ τὰ πρῶτα μὲν, εἰρωνικῶς ἐναρχόνται πρὸς ἀλλήλους λόγων· προϊούσης δὲ τῆς συνουσίας, ὑπτείνουσι τὸ φθέγμα μέχρι πρὸς τὸ ὄρθιον· ὥστε ὑποφαγεινομένων, καὶ μεγάλα λέγειν ἐθελόντων, τό, τε πρόσωπον ἐρυθριᾷ, καὶ ὁ τράχηλος οἰδεῖ, καὶ αἱ φλέβες ἐξανίστανται, ὥσπερ τῶν αὐλητῶν, ὁπόταν εἰς γενὸν τὸν αὐλὸν ἐμπνεῖν βιάζωνται. ἀφαρπάξαντές γε οὖν τοὺς λόγους, καὶ τὸ ἐξ ἀρχῆς ὑπισχνούμενοι συγχέαντες, ἀπίασι λοιδορησάμενοι ἀλλήλοις οἱ πολλοὶ, τὸν ἱδρῶτα ἐκ τοῦ μετώπου ἀγκύλῳ τῷ δακτύλῳ ἀπεξεσμένοι. καὶ οὗτος κρατεῖν ἔδοξεν

ὃς αὖ μεγαλοφωνότερος αὐτῶν, ἢ θρασύτερος. πλὴν ἀλλ' ὅγε λεὼς ὁ πολὺς τεθήπασιν αὐδὴς· καὶ μάλιστα ὁπόσοις μηδὲν τῶν ἀναγκαιοτέρων μέλει, καὶ πρέσβεσι, τοῖς δ' θράσος καὶ πλὴν βοὴν κεκλημένοι. ἐμοὶ μὲν οὖν ἀλαζόνες τινὲς ἐδόκουν ἀπὸ τούτων, καὶ ἰνιώμην ὅτι τῇ τῦ πώγωνος ὁμοιότητι. εἰ δέ γε δημοφελές τι ὠφέλει τὴν βοὴν αὐτῶν καὶ τι ἀγαθὸν ἐκ τῶν ῥημάτων ἐκείνων ἀνεφύετο αὐδῆς, οὐκ ἂν εἰπεῖν ἔχοιμι. πλὴν ἀλλ' εἴγε δεῖ μηδὲν ὑποσχλάμμον, θαλῆς διηγήσασθαι (οἶμαι γὰρ ὅτι σκοπῆς, ὡς ὁρᾷς) πολλοὺς αὐτῶν πολλάκις ἤδη ἐθεασάμην ἐν δείλῃ ὀψίαν. ΔΙ. ὑπίσχες, ὦ Πάν, οὐχ ὁ Ερμῆς σοι κηρύττειν ἔδοξε; ΠΑΝ. πάνυ μὲν οὖν. ΕΡΜ. Ακούετε λεὼς, ἀγορᾶς δίκης ἀγαθῇ τύχῃ καθεσπώμεθα τήμερον, Ελαφηβολιῶνος ἑβδόμῃ ἱσταμένου. ὁπόσοι γραφὰς ἀπήνεγκαν, ἥκειν εἰς Αρειον πάγον, ἔνθα ἡ Δίκη ἀποκληρώσῃ δικαστήριον, καὶ αὐτὴ πρέσβυς τοῖς δικάζουσιν· οἱ δικασταὶ, ἐξ ἁπάντων Αθηναίων· ὁ μισθὸς, τριώβολον ἑκάστης δίκης· ἀριθμὸς τῶν δικαστῶν, κατὰ λόγον τῶν ἐγκλημάτων. ὁπόσοι δὲ ἀπόδημοι γραφῶν, πρὶν εἰσελθεῖν, ἀπέθανον, καὶ τούτοις ὁ Αἰακὸς ἀναπεμψάτω. ἢν δέ τις ἀδίκως δεδικάσθαι οἴηται, ἔφεσιμον ἀγωνίσηται πλὴν δίκλω. ἡ δὲ ἔφεσις, ὅτι τὸν Δία. ΠΑΝ. βαβαὶ τῦ θορύβου, ἡλίκον, ὦ Δίκη, ἀνεβόησεν. ὡς ὑ καὶ ἀσυδὴν στωμύλοισιν ἔλκοντες ἀλλήλους πρὸς τὸ ἄστυ τῦ Αρείου πάγου; καὶ ὁ Ερμῆς δὲ ἤδη πάρεστιν. ὥστε ὑμεῖς μὲν ἀμφὶ τὰς δίκας ἔχετε, καὶ ἀποκληροῦτε, καὶ διακρίνετε, ὥσπερ ὑμῖν νόμος· ἐγὼ δὲ, ὅτι τὸ ἀπίλαιον ἀπελθὼν, συρίζομαί τι μέλος τῶν ἐρωτικῶν, ᾧ πλὴν Ηχὼ εἴωθα ὑπακροτομεῖν. ἀκροάσεων δὲ, καὶ λόγων τῶν δικανικῶν, ἄλις ἔχοιμι, ὅσημέραι τῶν ἐν Αρείῳ πάγῳ δικαζομένων ἀκούοντι. ΕΡ. ἄγε, ὦ Δίκη, προσκαλῶμεν. ΔΙΚ. οὐ λέγεις. ἀληθῆ γοῦν ὡς ὁρᾷς προσίασι θορυβοῦντες, ὥσπερ οἱ σφῆκες προβομβοῦντες πλὴν ἄκραν. ΑΘΗΝΑΙΟΣ. εἰλήφασι, ὦ κατάρατε. ΑΛΛ. συκοφάντας.

A ipsorum maximè clamosus, aut cõfidentior aliis fuit. Sed tum populus iste promiscuus admiratur eos, & maximè ij quibus alioqui necessariæ rei nihil incumbit aut curæ est, qui tum astant, confidentia atque clamore illorum excitati. Proinde mihi quidem homines quidã arrogantes ob hæc videbantur esse, atque ægrè afficiebar propter barbæ similitudinem. Vtrum autẽ vtile aliquid, atque in cõmune cõducens, clamori ipsorum inesset, & num quid boni ex verbis illis enasceretur ipsis, dicere sanè haudquaquam possum. Quanquam si conuenit vtique depositio metu quod verum est proferre (nam ha-
B bito veluti in specula quadam, vt vides) multos ipsorum sæpenumero iam conspicatus sum circa profundam vesperam. IVST. Sustine, ô Pan: an non Mercurius tibi iam proclamare visus est? PAN. Admodum igitur. MER. Audite populus: forum atque iudicium, quod felix faustúmque sit, cõstituemus hodie, mensis Februarij die septima. Quicũque igitur actiones detulêre, in vicum Martium veniunto: ibi Iustitia sortietur fora, atque ipsa præstò erit iudicantibus. Iudices ex vniuersis Athenien sibus dabuntur:
C merces, tres oboli vniuscuiusque caussæ: numerus iudicum, secundùm æstimationem litis. Quotquot autem relictis actionibus priusquã iudicio experiri potuere, fato functi sunt, & hos Æacus remittat. Quòd si verò quispiam iniquè iudicatum esse putauerit, appellatione facta deniq; experietur: ipsa autem prouocatio ad Iouem fiat. PAN. Papæ! qualis tumultus! quantũ, Iustitia, exclamarunt! Vt autem seriò vndique cõcurrunt, trahentes sese mutuò per accliue sursũ versus Areopagum! Ipse autem Mercurius quoque iam adest. Quapropter vos quidẽ actionibus
D & iudiciis operam date, sortimini & disceptate pro eo atque legitimum vobis est: ego verò ad spelũcam hinc digressus, fistula canam carmen aliquod amatoriũ, quo Echo soleo probris incessere. Cæterùm auscultationum & orationum iudicialium abundè habeo, quotidie contendentes ac litigantes in Areopago audiẽs. MER. Age Iustitia, aduocemus istos. IVST. Rectè dicis. Conferti siquidem, vt vides, accedunt tumultuantes, & perinde vt vespæ circumstrepentes verticem. ATHENIENSIS. Cepi te, ô sceleste. ALIVS. Sycophantam agis.

A L. Dabis tandem iam pœnas. A L. Conuincam te, quòd grauia atque indigna perpetraris. A L. Mihi primo sortire. A L. Sequere sceleste ad iudicem. A L. Ne suffoca me. IVST. Scis quid faciamus, Mercuri? Cæteras quidem lites in crastinum reiiciamus, hodie autem eas tantùm sortiamur, quęcunque ab artibus aut vitis aut scientiis cõtra homines promulgatæ sunt. Ac mihi has in mediũ profer actiones. MERC. Ebrietas contra Academiã pro Polemone, plagij. IVST. Sortire septem. MER. Stoa contra Voluptatem, iniuriarum, quòd amatorem ipsius Dionysium, seductum ab ipsa abstraxerit. IVST. Quinque sufficient. MER. Pro Aristippo Mollities contra Virtutem. IVST. Etiam his quinque iudicent. MER. Mensaria cõtra Diogenẽ, fugæ. IVST. Tres sortire solos. MER. Pictoria contra Pyrrhonem, vt desertorem. IVST. Nouem cognoscant. MER. Vísne & has sortiamur Iustitia, duas videlicet istas paulò antè, nosti, contra Rhetorem institutas atq; delatas? IVST. Antiquiores illas priùs decidamus, hæc autem postea continuò disceptabuntur. MERC. Atqui similes etiam istæ superioribus sũt, & id quod intenditur, etiam si recens ac nouũ, affine tamen illis est de quibus modò sortiti sumus: quare inter ea discepta-ri quoque dignũ est. IVST. Videris Mercuri indulgere nonnihil petitioni. Sed tamen sortiamur, si tibi videtur: veruntamẽ duas has solas. Sufficiunt enim hæ de quibus sortiti iam sumus. Cedo ipsas actiones. MER. Rhetorica contra Syrum, malę tractationis: Dialogus contra eundem, contumelię. IVST. Quis autem Syrus iste est? Neque enim nomen adscriptũ est. MERC. Ita sortire: contra Rhetorẽ Syrum. Nihil enim vetabit etiam absque nomine proprio. IVST. Ecce externas quoque iam & peregrinas Athenis in Areopago sortiamur, quas rectius fuerat vltra Euphratem disceptatas fuisse. Veruntamen sortire vndecim, eosdémque vtrique liti. MER. Eia iustitia, parce nimiùm adeò exhaurire fiscum tot mercede iudicum. IVST. Primi considento Academiæ & ebrietati iudicaturi. Tu verò aquam infunde. Prior autem dic tu Ebrietas. Quid taces & nutas? Audi Mercuri accedens. MERC. Non possum, inquit, certamen hoc perorare, lingua mihi præ mero impedita atque illigata, ne etiam risui me exponam in iudicio.

Sortitio iudicum secundùm genera actionum.

A Α Λ. δώσῃς ποτὲ ἤδη τὴν δίκην. Α Λ. ὄζει λέγξω σε, δῆνα θήραμενον. Α Λ. ἐμοὶ πρῶτον ἀπόκληρωσον. Α Λ. ἔπου, μιαρέ, πρὸς τὸ δικαστήριον. Α Λ. μὴ ἄγχε με. ΔΙ. οἶδα ὃ δράσομεν, ὦ Ἑρμῆ; τὰς μὲν ἄλλας δίκας ἐς τὴν αὔριον ὑπερβαλώμεθα, σήμερον δὲ κληρώμεν τὰς τοιαύτας, ὁπόσαι τέχναις, ἢ βίοις, ἢ διατριβαῖς, πρὸς ἄνδρας εἰσὶν ἐπηγγελμέναι. καί μοι ταύτας ἀνάδος τὰς γραφάς. ΕΡ. Μέθη καὶ τῆς Ἀκαδημίας ὑπὲρ Πολέμωνος ἀνδραποδισμοῦ. ΔΙ. ἑπτὰ κλήρωσον. ΕΡ. ἡ Στοὰ καὶ τῆς ἡδονῆς, ἀδικίας, ὅτι τὸν ἔρωτα αὐτῆς Διονύσιον ἀπεβούκολησε. ΔΙ. πέντε ἱκανοί. ΕΡ. πρὸς Ἀριστίππου τρυφὴ πρὸς ἀρετήν. ΔΙ. πέντε δὲ τούτοις δικασάτωσαν. ΕΡ. ἀργυραμοιβικὴ, φυγὰς μὲν Διογένης. ΔΙ. τρεῖς ἀπόκληρα μόνας. ΕΡ. ἡ γραφικὴ καὶ Πύῤῥωνος λιποταξίου. ΔΙ. ἐννέα κρινέτωσαν. ΕΡ. βούλει δὲ ταύτας ἀποκληρῶμεν, ὦ Δίκη, τὰς δύο, τὰς περὶ τῶν, τὰς ἀπενηνεγμένας καὶ τὸ ῥήτορος; ΔΙ. τὰς παλαιὰς πρότερον διαλύσωμεν. αὗται δὲ εἰς ὕστερον διακάσονται. ΕΡ. ἢ μὴν ὁμοίαι γε καὶ αὗται, καὶ τὸ ἔγκλημα, εἰ καὶ νεαρὸν, ἀλλὰ τῷ παλαιῷ πλησίον τοῖς προαποκεκληρωμένοις· ὥστε ἐν τούτοις δικαιοῦσθαι ἄξιον. ΔΙ. ἔοικας, ὦ Ἑρμῆ, χαριζομένῳ τῷ δεσπότῃ· ἀποκληρῶμεν δ' ὅμως εἰ δοκεῖ· πλὴν ἀλλὰ ταύτας μόνας, ἱκαναὶ γὰρ αἱ ἀποκεκληρωμέναι, δὸς τὰς γραφάς. ΕΡ. ῥητορικὴ, κακώσεως τοῦ Σύρου· βλάβους, τοῦ αὐτοῦ, ὕβρεως. ΔΙ. τίς δὲ οὗτός ἐστιν; οὐ γὰρ ἐγγέγραπται τοὔνομα. ΕΡ. ὅπως ἀποκλήρωσον τῷ ῥήτορι τοῦ Σύρου, κωλύσει γὰρ οὐδὲν καὶ ἄνευ τοῦ ὀνόματος. ΔΙ. ἰδοὺ καὶ τὰς ὑπερορίας ἤδη Ἀθήνησιν ἐν Ἀρείῳ πάγῳ ἀποκληρώσομεν, ἃς ὑπὲρ τὸν Εὐφράτην καλῶς εἶχε δεδικάσθαι· πλὴν ἀπόκληρου ἑνδεκα τοὺς αὐτοὺς ἑκατέρᾳ τῇ δίκῃ. ΕΡ. ἄγε, ὦ Δίκη, φείδῃ, μὴ πολὺ ἀναλίσκεσθαι τὸ δικαστικόν. ΔΙ. οἱ μὲν πρῶτοι καθήσθωσαν τῇ Ἀκαδημίᾳ, καὶ τῇ Μέθῃ, σὺ δὲ τὸ ὕδωρ ἔγχει. πρότερος δὲ σὺ λέγε ἡ Μέθη. τί σιγᾷς, τὸ δράμυθι; μάθε, ὦ Ἑρμῆ, προσελθών. ΕΡ. τὸ δυνάμει, φησί, τὸν ἀγῶνα εἰπεῖν ὑπὸ τοῦ ἀκράτου τὴν γλῶτταν πεπεδημένην, μὴ τὸ γέλωτα ὄφλω ἐν τῷ δικαστηρίῳ,

μόγις δὲ καὶ ἔσπακα ὡς ὀρᾷς. ΔΙ. ὁρῶ· ὥστε σωπήσεσθαι ἀναβιβασάτω τῶν δεινῶν τούτων τινά· πολλοὶ γὰρ οἱ καὶ ὑπὲρ τριωβόλου παρρησιάζεσθαι ἕτοιμοι. ΕΡ. ἀλλ' οὐδεὶς ἐθελήσοι γε τῇ φανερῷ συναγορεύσαι Μέθῃ· πλὴν δύναιτό γε ταῦτα ἔοικεν ἀξιῶν. ΔΙ. τὰ ποῖα; ΕΡ. ἡ Ἀκαδημία ἀεὶ πρὸς ἀμφοτέρους παρεσκεύασται τοὺς λόγους, καὶ τοῦτ' ἀσκεῖ, πανταπάσι καλῶς δυνάσθαι λέγειν. αὐτὴ τοίνυν, φησὶν, ὑπὲρ ἐμοῦ πρότερα εἰπάτω· εἶτα ὕστερον ὑπὲρ ἑαυτῆς ἐρεῖ. ΔΙ. καινὰ μὲν ταῦτα. εἰπὲ δ' ὅμως, ὦ Ἀκαδημία, τὸν λόγον ἐκάτερον, ἐπεί σοι ῥᾴδιον. ΑΚΑ. Ἀκούετε, ὦ ἄνδρες δικασταί, πρότερα τὰ ὑπὲρ τῆς Μέθης· ἐκείνης γὰρ τὸ νῦν ῥηθὲν ἠδίκηται δὲ ἡ ἀθλία τὰ μέγιστα ὑπὸ τῆς Ἀκαδημίας ἐμοῦ, ὑδραπόδου ὁ μόνον εἶχεν εὔνουν, καὶ πιστὸν αὐτῇ, μηδὲν αἰσχρὸν ὧν πρόσθεν οἰόμενον, ἀφαιρεθεῖσα, τὸν Πολέμωνα ὄντως, ὃς μὴ ἡμέρας ἐκώμαζε μέσης, ψάλτριαν ἔχων, καὶ καταδόμενος, ἕωθεν εἰς ἑσπέραν μεθύων ἀεί, καὶ κραιπαλῶν, καὶ τῷ κεφαλῷ τοῖς στεφάνοις διωθισμένος. καὶ ταῦτα ὅτι ἀληθῆ, μάρτυρες Ἀθηναῖοι ἅπαντες, οἱ μηδὲ πώποτε νήφοντα Πολέμωνα εἶδον. ἐπεὶ δὲ ὁ κακοδαίμων ὅτι τάχος τῆς Ἀκαδημίας θύρας ἐκώμασεν, ὥσπερ ὅτι πολλάκις εἰώθει, ἀνδραποδισαμένη αὐτὸν, καὶ ἀπὸ τῶν χειρῶν τῆς Μέθης ἁρπάσασα μετὰ βίας, καὶ πρὸς αὐτὴν ἀγαγοῦσα, ὑδροποτεῖν τε κατεῦ ἀγκασε, καὶ νήφειν μετεδίδαξε, καὶ τοῖς στεφάνοις περιέπασε, καὶ δεῖπνον πένῃ κατακείμενον, ῥημάτια σχολῆ, καὶ δύσκολα, καὶ πολλῆς φροντίδος ἀπάμεσα ἐπαγθόντα· ὥστε αὐτὴ τῷ τέως ἐπῳδοῦντος αὐτῷ ἐρωτήματος, ὠχρὸς, ἄθλιος, καὶ ῥικνὸς τὸ σῶμα γεγένηται, καὶ τὰς ᾠδὰς ἁπάσας ἐπιλαθών, ἄσιτος σχεδόν τι καὶ διψαλέος εἰς μέσην ἑσπέραν κάθηται λυπῶν, ὁποῖα πολλὰ ἡ Ἀκαδημία ἐγὼ λυπῶν διδάσκω. τὸ δὲ μέγιστον, ὅτι καὶ λοιδορεῖται τῇ Μέθῃ πρὸς ἐμοῦ ἐπῳδεῖς, καὶ μυρία κακὰ διέξεισι περὶ αὐτῆς. εἴρηται σχεδὸν τὰ ὑπὲρ τῆς Μέθης. ἤδη καὶ ὑπὲρ ἐμαυτῆς ἐρῶ· τὸ δὲ ἀπὸ τούτου, ἐμοὶ ῥητέον.

Ægrè autem, vt vides, conſtiti quoque. IVST. Proinde patronum adducat ex vehementibus ac grauibus iſtis aliquem: Sunt enim multi qui vel trioboli gratia diſrumpi parati ſunt. MERC. At nemo certè volet manifeſtè patrocinari Ebrietati. Verùm æqua vtique hæc poſtulare videtur. IVST. Quænam? MER. Academia hæc ſemper in vtranque parata atque inſtructa eſt orationem, ídque etiam exercet ſeſe, vt contraria probè poſſit dicere. Ea igitur, inquit, pro me prior dicat, atque ita deinceps pro ſe ipſa verba faciat. IVST. Noua quidem hæc. Sed dic tamen Academia orationem vtranque, quandoquidem hoc tibi facile eſt. ACA. Audite viri Iudices priore loco illa quæ pro Ebrietate afferuntur. Illius enim eſt id quod nunc dicitur. Iniuria affecta eſt miſera, vt cùm maximè, à me Academia, mancipio quod ſolum habebat beneuolum ac fidele, quódque nihil turpe eorum quæ ipſa imperaſſet, putabat, ſpoliata, Polemone illo inquam, qui interdiu cum laſciuia ac petulantia per medium forum ferebatur, pſaltriam ſecum habens, & cantu perſtrepens, à ſummo mane ad veſperam vſque ebrius ſemper, & crapulę indulgens, capútque corollis ac floribus implicatum gerens. Atque hæc quòd vera ſint, teſtes ſunt Athenienſes vniuerſi, qui ne vnquam quidem Polemonem ſobrium viderunt. Poſtquã autem infelix ille ad fores Academiæ quoque comeſſabundus & per laſciuiam illudens acceſſiſſet, perinde vt ad omnes ſolebat: mancipatum illum, atque è manibus Ebrietatis vi ereptum, & ad ſe adductum, aquam bibere, ac ſobrium eſſe docuit, corollaſque capiti detractas diſcerpſit. Ac quoties bibendum atque accumbendum fuerat, verba quædam perplexa ac miſera, & multa curioſitate referta, illi tradidit. Quare pro eo qui antea effloreſcebat in illo, rubore, pallidus miſer & incuruus corpore factus eſt, & cantilenis illis vniuerſis obliuioni mandatis, ſine cibo interdum & ſitibundus ad mediam vſque veſperam ſedet, nugando videlicet qualia multa Academia ego nugari doceo. Quod autem maximum eſt, etiam conuitiatur Ebrietati, à me eò inductus, & innumera quædam mala de ea commemorat. Dicta fermè ſunt quæ pro Ebrietate adduci poſſunt. Iam verò & pro me ipſa verba faciam: & exinde peroratum à me eſto.

IVST. Quid igitur ad hæc respondebit? Veruntamen infunde & huic parem vicissim. ACA. At hoc quidem pacto auditu admodum probabilia videntur, viri Iudices, quæ à patrono pro Ebrietate dicta sunt. Quòd si autem & me eadem beneuolentia audietis, intelligetis sanè quòd nulla ipsam iniuria affeci. Nã Polemonem hũc, quem seruum illa suum esse ait, natum haudquaquam seruiliter, neque ita vt ebrietatem referret, sed familiarem mihi, & natura similem, præreptum adolescentem adhuc atque tenerum existentem, adiuuante ad hoc Voluptate, quæ illi in plerisque mutuam operam præstat, corrupit miserũ, lasciuis comessationibus & meretricibus quasi in deditionem tradẽdo: ita vt ne paululum quidem verecundiæ in eo remaneret. Atque ea quidem quæ illa pro se paulò antè dici putabar, pro me dicta esse existimate. Circumibat enim miser ille à primo statim mane coronatus, ac crapula perditus, per medium forum, sonantibus vndique circum ipsum tibiis, nunquam sobrius, lasciuus ac petulans in omnes, dedecus & cõtumelia maiorum, & præterea ciuitatis totius, ludibrium autem peregrinorum ac hospitum. Posteaquã autem ad me venit, ego quidem forte quadam, vt consueui facere, patẽtibus foribus ad amicos qui tum præsentes erant, sermones quosdam de virtute atque modestia faciebam. Ille verò cum tibia & coronis astans, principiò quidem vociferabatur ac perturbare nos tentabat, cõuersationem nostram clamore suo interturbando. At postquam nos nullam illius rationem habebamus, paulatim (neque enim omnino aut extremè vino madefactus erat) resipiscere cœpit ad sermones, & simul auferebat coronas, & tibicinam cõpescebat, & ob purpurã erubescebat: ac veluti è profundo somno experrectus, cùm seipsum aspiciebat, quo pacto ornatus atque affectus esset, tum vitam superiorem & anteactam damnabat. Et ruber quidem ille ex temulentia contractus defloreſcebat, euanescebátque: ipse autem præ pudore eorum quæ fecerat, erubescebat. Postremò ab illa aufugiens, ita vt erat, ad me transiit, neque vocante me, neque cogente, perinde vt illa de me ait, sed vltro ac volens, meliora hæc nostra esse credens. Ac mihi iam ipsum huc aduoca, vt cognoscatis quo pacto à me immutatus atque affectus sit. Hunc

ΔΙ. τί ἄρα πρὸς ταῦτα ἐρῇς; πλὴν ἀλλ' ἔχεις ὅ τι ἴσον ἐν τῷ μέρει. ΑΚΑ. οὕτω σοι μὴν ἀκούσαντι πάνυ εὔλογα, ὦ ἄνδρες δικασταί, ἃ συνηγόρησεν ὑπὲρ τῆς Μέθης. εἰ δὲ καὶ μετ' εὐνοίας ἀκούσεσθε, εἴσεσθε ὡς οὐδὲν αὐτὴν ἠδίκηκα. τὸν γὰρ Πολέμωνα τοῦτον, ὃν φησιν ἑαυτῆς οἰκέτην εἶναι, πεφυκότα οὐ φαύλως, οὐδὲ κατὰ τὴν Μέθην, ἀλλ' οἰκεῖον ἐμοὶ, καὶ τὴν φύσιν ὅμοιον, παραλαβοῦσα νέον ἔτι καὶ ἁπαλὸν ὄντα, συναγωνιζομένης τῆς ἡδονῆς, πολὺ αὐτῇ τὰ πολλὰ ξυνυπουργεῖ, διέφθαρκεν ἄθλιον, ταῖς κώμοις, καὶ ταῖς ἑταίραις παραδοῦσα ἔκδοτον, ὡς μηδὲ μικρὸν αὐτοῦ τῆς αἰδοῦς ὑπολείπεσθαι· καὶ ἃ γε ὑπὲρ ἑαυτῆς λέγεσθαι μικρὸν ἔμπροσθεν ᾤετο, ὑπὲρ ἐμοῦ εἰρῆσθαι νομίσατε. περιῄει γὰρ ἕωθεν ὁ ἄθλιος ἐστεφανωμένος, κραιπαλῶν, διὰ τῆς ἀγορᾶς μέσης καταθλούμενος, οὐδέποτε νήφων, κωμάζων ὅτι πολίτας, ὕβεις τῶν πατρῴων, καὶ τῆς πόλεως ὅλης, καὶ γέλως τοῖς ξένοις. ἐπεὶ μέντοι πρὸς ἐμὲ ἦκεν, ἐγὼ μὲν ἔτυχον, ὥσπερ εἴωθα ποιῶν, ἀναπεπταμένων τῶν θυρῶν, πρὸς τοὺς παρόντας τῶν ἑταίρων λόγοις τινὰς περὶ ἀρετῆς καὶ σωφροσύνης διεξιόντα. ὁ δὲ, μετὰ τοῦ αὐλοῦ, καὶ τῶν στεφάνων ὠθισάς, τὰ μὲν πρῶτα ἐβόα, καὶ συχνὸν ἡμῶν ἐπειρᾶτο, τὴν συνουσίαν ὑπαρῴξας τῇ βοῇ. ἐπεὶ δὲ οὐδὲν ἡμεῖς ἐπεφροντίκειμεν αὐτοῦ, κατ' ὀλίγον (οὐ γὰρ τέλεον ἦν ἀφάρατος τῇ Μέθῃ) αἰσθόμενος πρὸς τοὺς λόγους, καὶ ἀφῄρει τε τοὺς στεφάνους, καὶ τὴν αὐλητρίδα κατεσιώπα, καὶ ὑπὸ τῇ πορφυρίδι ἠμύετο. καὶ ὥσπερ ἐξ ὕπνου βαθέος ἀνεγρόμενος, ἑαυτόν τε ἐώρα ὅπως διέκειτο, καὶ τὸν πάλαι βίον κατεγίνωσκε, καὶ ὃ μὲν ἐρύθημα ὃ ἐκ τῆς Μέθης, ἀπῄει, καὶ ἠφανίζετο· ἡ δὲ κατ' αἰδῶ τῶν δρωμένων, καὶ τέλος, ἐποδρᾶς ὥσπερ εἶχεν, ἠτομόλησε πρὸς ἐμὲ, οὔτε παρακαλεσαμένης, οὔτε βιασαμένης, ὡς αὐτή φησιν, ἐμοῦ, ἀλλ' ἑκὼν αὐτὸς ἀμείνω ταῦτα εἰς ὑπολαμβάνων. καί μοι ἤδη κάλει αὐτὸν, ὅπως καταμάθητε οἷόν τινα διάκειται πρὸς ἐμοῦ. τοῦτον,

ὦ ἄνδρες δικασταί, ὡδηλαδοῦσα, γελοίως ἔχοντα, καὶ μήτε φωνὴν ἀφιέναι, μήτε ἑστάναι ὑπὸ τῆ ἀκράτῳ δεινὰ πάθοντ', ὑπέρρεφα, καὶ αἰένηφα, καὶ αὖτ' ἀνδραπόδου, κόσμιον ἄνδρα, καὶ σώφρονα, καὶ πολλοῦ ἄξιον τοῖς Ελλησιν ἀπέδειξα. καί μοι αὐτὸς τε χάριν οἶδεν ὅτι τούτοις, καὶ οἱ παρεληλυθότες ὑπ' αὐτοῦ. εἴρηκα. ὑμεῖς δὲ, ἤδη σκοπεῖτε πότερα ἡμῶν ἄμεινον ὦ ἀνδρες συνεῖναι. ΕΡ. ἄγε δὴ μὴ μέλλετε, ψηφοφορήσατε, αἴρεσθε, καὶ ἄλλους χρὴ δικάζειν. ΔΙ. πάσαις ἡ Ακαδημία κρατεῖ, πλὴν μιᾶς. ΕΡΜ. ὡδάδολον οὐδὲν εἶναί τινα καὶ τῇ Μέθῃ πεφυκότα. καθήσασθε οἱ τῇ Στοᾷ παρὰ τὸν ἡδονικὸν λαχόντες, παρὰ τὸν ἐρασὸν δικάζειν ἐγκέχυται ὁ ὕδωρ· οἱ καταγραφος, ἢ τὰ ποικίλα, σὺ ἤδη λέγε. ΣΤ. οὐκ ἀγροῦ μοι, ὦ ἄνδρες δικασταί, ὡς πρὸς ἀνταγώνιστον μοι τὸν λόγον ἔσται, ἀλλὰ καὶ ὑμῶν τοὺς πολλοὺς ὁρῶ, παρὰ μὲν ἐκεῖνον ἀποβλέποντας, καὶ μειδιῶντας πρὸς αὐτὸν, ἐμοῦ δὲ καταφρονοῦντας, ὅτι οὐ χρῶ κέκαρμαι, καὶ ἀρρένωπον βλέπω, καὶ σκυθρωπὴ δοκῶ. ὅμως δὲ, ἐὰν ἐθελήσητε ἀκοῦσαί μου λεγούσης, πολλῷ δικαιότερα ταύτης ἐρῶ. τοῦτο γάρ τι καὶ ὃ πάσχω ἔγκλημά ἐστιν, ὅτι οὕτως ἐπαγελαστικῶς ἐσκιαγραφημένη τῷ ἐπαγωγῷ τῆς ὄψεως, ἐρασταὶ ἐμὸν ἄνδρα τότε σώφρονα τὸν Διονύσιον φεναξίσασα, παρὰ ἑαυτὸν παρεσκεύασε. καὶ ἐγὼ μὲν ἡμῶν δίκην ἐδίκασα τῇ Ακαδημίᾳ, καὶ τῇ Μέθῃ, ἀδελφῇ τῆς παρούσης δίκης ἐστίν· ἐξεταζέσθαι γὰρ ἐν τῷ παρόντι, πότερα, χοίρων δίκην νενομισμένας κάτω, ἡδονῆς δεῖ ζῆν, μηδὲν μεγαλόφρον ὑπονοοῦντας, ἢ ἐν δευτέρῳ τῷ καλῶς ἔχοντος ἡγησαμένους ὃ τερπνὸν, ἐλευθέρους ἐλευθέρως φιλοσοφεῖν· μήτε ὃ ἀλγεινὸν ὡς ἄμαχον δεδιότας, μήτε ὃ ἡδὺ ἀνδραποδωδῶς προαιρουμένους, καὶ τὸν δαιμονίαν ζητοῦντας ἐν τῇ μέλιτι, καὶ ταῖς ἰσχάσι. τοιαῦτα γὰρ αὐτὴ δελέατα τοῖς ἀνοήτοις παρατείνουσα, καὶ μορμολυττομένη τῷ πόνῳ, παρεσάγεται αὐτῇ τοὺς πολλοὺς, ἐν οἷς καὶ τὸν δείλαιον ἐκεῖνον ἀφρωδίσας ἡμῶν πεποίηκε, νοσοῦντα τηρήσασα.

ego, viri Iudices, ad me receptum, ridiculè omnino seſe gerentem, & neque vocem edere, neque conſistere præ mero valentem, conuerti, ac ſobrium reddidi, & ex vili mancipio virum modeſtum ac temperatum pretióque dignum Græcis effeci. Et mihi nunc ipſe gratiam pro ea re habet, & propinqui eius pro ipſo. Dixi. Vos autem iam ſpectate, Iudices, vtri noſtrûm ſatius fuerit illum conuerſari. MERC. Agite itaque, ne cunctemini: ferte ſententiam, atque inde exurgite: nam & cæteros iudicare oportet. IVST. Omnibus calculis ſuperat Academia, excepto vno. MERC. Nihil nouum aut mirũ ſi quis ſit qui & pro Ebrietate ferat. Sedete nũc vos qui Stoæ contra Voluptatem ſortitò electi eſtis, ad iudicium de amatore ferendum: Infuſa eſt aqua: Heus picturata, ac varicoloribus induta, tu iam dic. STOA. Haud equidem ignoro, viri Iudices, quàm contra formoſam aduerſariam oratio habenda mihi ſit: ſed & veſtrum pleroſque video ad illam quidem aſpicere, & eidem arridere, me verò contemnere, quòd videlicet ad cutem vſque tonſa ſum, & virile quiddam obtueor, tetricáque ac triſtis appareo. Sed tamen ſi me dicentem audire volueritis, confido equidem multo iuſtiora, quàm hæc, dicturam me eſſe. Nã hoc ipſum illud eſt quod in præſentia accuſo, quòd ita meretricio modo exornata, aſpectus illecebris amatorem meum virum tunc modeſtum ac temperantem, Dionyſium videlicet, fraude circumuentum, ad ſeſe auulſum hinc abſtraxit. Et quam præcedentes illi cauſſam iudicauerunt inter Academiam & Ebrietatem, quaſi quædam ſoror præſentis cauſſæ eſt. Examinabitis enim in præſentia, vtrùm porcorum more in terram deiectos viuere nos deceat, voluptati indulgentes, neque quicquam generoſum in animo cogitãtes: an verò poſteriore loco, eo quod eſt delectabile, poſito, prælata honeſtate, liberos liberè philoſophari, neque dolorem vt ignauum quiddã pertimeſcentes: neque id quod dulce eſt, mancipiorum more ſectantes, felicitatémque in melle & caricis quærentes. Huiuſmodi enim illectamenta hæc ſtultis obiiciens, & labore ceu quadam larua perterrefaciens, pleroſque ipſorum ad ſe illectos adducit, inter quos & miſerum illum velut excuſſo iugo à nobis ſecedere fecit, cùm ægrotantẽ tacitè obſeruaſſet.

Neque enim rectè valentem ac ſanum oratione ſua vnquam facilè adduxiſſet. Quanquam quid ego adeò aduerſus illã indignata ſim, quando ne ipſis quidem diis parcere ſoleat, ſed adminiſtrationem ac prouidentiam illorum calumnietur? Quare ſi rectè ſapitis, Iudices, etiã impietatis pœnas de ipſa ſumetis. Porrò audiui equidem quòd neque orationem ipſa habere parata ſit, ſed Epicurum iſtum patronum pro ſe huc adductura. Adeò ſcilicet illudit etiam ipſi iudicio. Veruntamen illa certè ipſam interrogate, qualẽſnam putet fuiſſe Herculem, ac Theſeum noſtrum, num etiam illi indulgentes voluptati, laborem euitarint. Nihil enim prohiberet quominùs plena iniuſtitiæ terra foret, ſi illi laborem non ſuſtinuiſſent. Atque hæc dixi, vt quæ non admodum longis orationibus delectari ſoleam. Quòd ſi vtique voluerit & parumper reſpondere mihi interrogata, celerrimè cognoſcetur quòd nulla ſit. Veruntamen vos certè iuriſiurandi memores, decernite iam quæ iuſta ac pia ſunt: haudquaquam Epicuro fidem adhibentes, qui deos dicit nihil eorum quæ apud nos geruntur, attendere. MERC. Tranſi hinc. Heus Epicure, pro Voluptate dicito. EPIC. Haudquaquam prolixiùs apud vos, viri Iudices, dicam. Nam multis verbis ne opus quidem mihi eſt. Verùm ſi incantationibus aut medicamentis quibuſdam Voluptas eum quem Stoa hæc amatorem ſuum ait, Dionyſium videlicet, coëgit ab hac quidem abſtinere, ad ſe autem conuertere ſeſe, venefica meritò viſa eſt, & iniuriam feciſſe huic coarguitur, tanquam contra alienos amatores præſtigias ac dolos machinata. At ſi quis liber, in ciuitate libera, legibus non vetantibus, moleſtiam atque acerbitatem quæ ab hac proficiſcitur, peroſus, & felicitate quam quaſi caput laborum inde prouenire aiunt, pro nugis ac nihilo habita, obliquos & incuruos huius ſermones, labyrinthiſque ſimiles reliquit, ad Voluptatem autem lubens transfugit, verborum iſtorum retiis tanquam vinculis quibuſdam abiectis, haudquaquam ſtolida, ſed humana ſapiens, laborémque ipſum, id quod eſt, malum, Voluptatem autem ſuauem ducens: excludereé ne eum decebat quaſi ex quodam naufragio ad portum enatantem, & ſerenitatis cupientem, præcipiti capite in laborem impellendo,

Fuit hic Dionyſius Heracliẽſis, filius Theophãtæ: qui ab initio Zenonem & Stoicam profeſſionẽ ſecutus, mox cùm agrotus factus, doloris acerbitatem ſenſiſſet, ad Epicureos tranſiit. Vide Laertium.

A οὐ γὰρ ἂν ὑγιαίνων ποτὲ προσήκατο τὰς τοιάδε ταύτης λόγους. καίτοι τί ἂν ἐγὼ ἀγανακτοίην κατ' αὐτῆς, ὅπου μηδὲ τῶν θεῶν φείδεται, ἀλλὰ τιὼ ὀπιμέλεσθαι αὐτῶν δίκαι ἐγκαλῇ; ὥστε εἰ σωφρονεῖτε, καὶ ἀσεβείας αὐτὴν δίκην λάβοιτε πρὸ αὐτῆς. ἤκουον δὲ ἔγωγε ὡς οὐδὲ αὐτὴ προσκευάσασθαι ποιήσαιτο τοὺς λόγους, ἀλλὰ τὸν Ἐπίκουρον ἀναβιβάσεσθαι συνήγορον αὐτῇ· οὕτως ἐπιτρυφᾷ τοῦ δικαστηρίου. πλὴν ἀλλὰ ἐκεῖνά γε αὐτὴν ἐρωτᾶτε, οἵους ἂν οἴεται γενέσθαι τὸν Ἡρακλέα, καὶ τὸν ἡμέτερον Θησέα. εἰ τοιοῦτοι τῇ
B ἡδονῇ, ἔφυγον τοὺς πόνους. οὐδὲν γὰρ ἂν ἐκώλυε μεστὴν ἀδικίας εἶναι τὴν γῆν, εἰ μὴ πονησάντων. ταῦτα εἶπον, οὐ πάνυ τοῖς μακροῖς τῶν λόγων χαίρουσα. εἰ δέ γε ἐθελήσοι τι μικρὸν ἀποκρίνασθαί μοι σωφρονοῦσα, τάχιστα ἂν γνωσθείη ὃ μηδὲν οὖσα. πλὴν ἀλλὰ ὑμεῖς γε τοῦ ὅρκου μεμνημένοι, ψηφίσασθε ἤδη τὰ δίκαια, μὴ παρασάμενοι Ἐπικούρῳ, λέγοντι μηδὲν ὀπιστοῦν τοῖς πρὸ ἡμῶν γεγονόσιν τοὺς θεούς. ΕΡΜ. μεταξύ. ὁ Ἐπίκουρος, φησὶ τῆς
C ἡδονῆς λέγε. ΕΠΙΚ. οὐ μακρὰ, ὦ ἄνδρες δικασταί, πρὸς ὑμᾶς ἐρῶ. δεῖ γὰρ οὐδὲ πολλῶν μοι τῶν λόγων. ἀλλ' εἰ μὴ ἐπῳδαῖς τισιν, ἢ φαρμάκοις, ἅ τινα ἐρασταὶ ἑαυτῆς ἡ Στοὰ τὸν Διονύσιον κατεψεύσασθε, ταύτης μὲν ἀπέχεσθαι, πρὸς ἑαυτὸν δὲ βλέπειν ἡ ἡδονή, φαρμακὶς ἂν εἰκότως ἔδοξε, καὶ ἀδικεῖν σκέπτεσθαι, ὅτι τοὺς ἀλλοτρίους ἐραστὰς μαίνεσθαι ποιοῦσα. εἰ δέ τις ἐλεύθερος, ἐν ἐλευθέρᾳ τῇ πόλει, μὴ ἀπαγορευόντων τῶν νόμων, τιὼ τοιάδε ταύτης ἀπεχθῆ μυσαχθείς, καὶ ἰὼ φησι κεφάλαιον τῶν
D πόνων τιὼ εὐδαιμονίαν τοιαύτην λῆρον οἰηθείς, τοὺς μὲν αἰσχύλους ἐκείνους λόγους, καὶ λαβυρίνθοις ὁμοίους, ἀπέφυγε· πρὸς δὲ τιὼ ἡδονιὼ ἁσμένως ἐδραπέτευσεν, ὥσπερ δεσμά τινα ἀπορρίψας τὰς τῶν λόγων πλεκτάνας, ἀνδρώδη τινὰ καὶ οὐ βλαχώδη φρόνησας· καὶ τὸν μὲν πόνον, ὅπερ ὄντι, πονηρὸν, ἡδεῖαν δὲ τιὼ ἡδονιὼ οἰηθείς, ἀποκλείειν ἐχρῆν αὐτὸν, ὥσπερ ἐκ ναυαγίου λιμένι προσνέοντα, καὶ γαλήνης ὀπιθυμοῦντα, σπουδαίως ἐπὶ κεφαλὴν ἐς τὸν πόνον,

καὶ ἔκδοτον τὸν ἄθλιον παρέχῃ ταῖς ἀπο- A & ceu dedititium, inopiæ atque egestati miserum illum tradendo, idque cùm ille supplicis instar ad Voluptatem tanquam ad misericordiæ aram aliquã confugeret? Nimirum, vt passim ac multis iactatam illam virtutem, cum multo sudore in arduum progressus aspiciat, atque exinde per omnem ætatem laboribus exercitatus, demum post vitam peractam felix atque beatus fiat. Atqui quis quæso iudex iustior in hac caussa fuerit, quàm ipse ille qui & ea in quibus Stoa versatur, cognouit vt quisquam alius, & cùm antea solum illud quod honestũ est, bonum putaret esse, postea quãtum malum foret labor, cognito, id quod melius ex vtroque probauit esse, delegit? Videbat enim, opinor, eos qui de tolerandis ac perferendis laboribus multa cõmemorare solent, priuatim autem Voluptatẽ colunt, eò quidem vsque iuueniliter sese iactare, domi autem secundùm Voluptatis præcepta vitam degere, erubescẽtes quidem si deprehendãtur, remittere aliquid de firmitate & contentione, proderéque professionem suam, patientes autẽ miserè interea Tãtali illud: & vbi latere sese, ac tutò leges transgredi posse confidunt, chiantibus faucibus voluptatem ingurgitantes. Proinde si quis ipsis Gygis annulũ daret, vt eo inducto cõspici non possint, aut etiam Orci galeam: sat scio quòd laboribus longum valere iussis, ad Voluptatem prosilirent, & cuncti imitarẽtur Dionysium: qui quidem antea quàm morbo correptus esset, sperare solebat illos de tolerantia sermones multùm sibi profuturos esse: At postquam dolere atque ægrotare cœpit, ac labor re ipsa illum inuasit, animaduertens corpus suum diuersam à Stoa philosophiam sequi, & contraria statuere, illi magis quàm istis credidit: atque id sibi persuasit, homo cùm esset, etiam corpus humanum habere sese: vixítque exinde non vt statua illo vtens, sed hoc sciens, quòd quicunque aliter dicit, ac Voluptatem accusat, verbis quidem delectetur, animum autem illuc conuersum habeat. Dixi. Vos autem ob hæc sententiam ferte. STOA. Nequaquam, sed pauca etiam interrogare mihi permittite. EPIC. Interroga: respondebo enim. STOA. Malúmne putas laborem? EPIC. Etiam. STOA. Voluptatem autem bonum? EPIC. Atque admodum. STOA. Quid autem? Scísne quid sit differens vel indif-

εἰας, καὶ ταῦτα ὥσπερ οἰκέτιν ὠνὶ τὸν τῆς ἐλέου βωμὸν ὠνὶ τινὶ ἡδονικῷ καταφύγοντα; ἵνα τινὶ πολυθρύλλητον ἀρετικὸν δηλαδὴ ὠνὶ τὸ ὀρθιον ἱδρῶτι πολλῷ ἀνελθὼν ἴδῃ, κἄπα δι' ὅλου πονήσας τὸν βίον, εὐδαιμονήσῃ μετὰ τὸν βίον. καίτοι τίς ἂν κριτὴς δικαιότερος δόξειεν αὐτοῦ ἐκείνου, ὃς καὶ τὰ τῆς Στοᾶς εἰδὼς, εἴ καί τις ἄλλος, καὶ μόνον τέως τὸ καλὸν ἀγαθὸν οἰόμενος εἶναι, μεμαθὼν ὡς κακὸν ὁ πόνος ἐστίν, τὸ βέλτιον ἐξ ἀμφοῖν δοκιμασθὲν εἵλετο. ἑώρα γάρ, οἶμαι, τοὺς περὶ τὸν καρ- B τερὸν καὶ ἀνέχεσθαι πόνους, πολλὰ διεξιόντας, ἰδίᾳ δὲ τινὶ ἡδονικῷ θεραπεύοντας, καὶ μέχρι μὲν τοῦ λόγου νεανιευομένους, οἴκοι δὲ καὶ τοὺς τῆς ἡδονῆς νόμους διοικοῦντας, αἰσχυνομένους μὲν εἰ φανοῦσιν, χαλῶντες τὸν τόνον, καὶ παραδιδόντες τὸ δόγμα, πεπονθότας δὲ ἀθλίως τὸ τοῦ Ταντάλου· καὶ ἔνθα αὖ λήσειν καὶ ἀσφαλῶς παρανομήσειν ἐλπίσουσι, χανδὸν ἐμπιπλαμένους τῆς ἡδέος. εἰ γοῦν τις αὐτοῖς τὸν τοῦ Γύγου δακτύλιον ἔδωκεν, ὡς παρειμένους μὴ ὀρᾶσθαι, ἢ τινὶ τοῦ Ἅιδου κυνέᾳ, δι' οἵαν ἐπὶ μακρὸν χαίρειν τοῖς πόνοις φήσοντες, ἐπὶ τινὶ ἡδονικῷ ὥρμων ἂν, καὶ ἐμιμοῦντο ἅπαντες τὸν Διονύσιον, ὃς μέχρι μὲν τῆς νόσου, ἤλπιζεν ὠφελήσειν τι αὐτὸν τοὺς περὶ τῆς καρτερίας λόγους· ἐπειδὴ δὲ ἤλγησε καὶ ἐνόσησε, καὶ ὁ πόνος ἀληθέστερόν αὐτοῦ καθίκετο, ἰδὼν τὸ σῶμα τὸ ἑαυτοῦ αἱρε- φιλοσοφοῦν τῇ Στοᾷ, καὶ παναντία δογματίζον, αὐτῷ μᾶλλον ἢ τούτοις ὑπέλαβε, καὶ ἔγνω αὐθέκαστος ὤν, καὶ αὐθέκαστον σῶ- D μα ἔχων· καὶ διετέλεσεν οὐχ ὡς ἀνδριὰντι αὐτῷ χρώμενος, εἰδὼς ὅτι ὃς δὴ ἄλλως λέγῃ, καὶ ἡδονῆς κατηγορῇ, λόγοισι χαίρει, τὸν δὲ νοῦν ἐκεῖσ' ἔχει. εἴρηκα· ὑμεῖς δ' ἐπὶ τούτοις ψηφοφορήσατε. ΣΤΟΑ. μηδαμῶς. ἀλλ' ὀλίγα μοι συνερωτῆσαι ὑπεκδέχεσθε. ΕΠΙΚΟΥ. ἐρώτησον. ἀποκρινοῦμαι γάρ. ΣΤΟΑ. κακὸν ἡγῇ τὸν πόνον; ΕΠΙΚΟΥ. ναί. ΣΤΟΑ. τινὶ ἡδονικῷ δὲ ἀγαθόν; ΕΠΙΚ. πάνυ μὲν οὖν. Σ Τ. τί δέ; οἶσθα ὅτι διάφορον καὶ ἀ-

Hypocrisis Stoicorũ.

ferens, & promotum, vel reiectum?
Vide Ciceronem in lib. de finibus bonorum & malorum.
EPIC. Maximè. MER. Negant se Iudices intelligere, Stoa, disyllabas istas interrogationes: quare silentium agite. Iam enim sententiam ferent. STOA. Atqui vicissem sanè, si interrogassem in tertia figura, eorum videlicet quæ demonstrari non possunt. IVST. Vtra superauit? MERC. Voluptas calculis omnibus. STOA. Prouoco ad Iouem. IVST. Bona sanè fortuna, vt lubet. Tu verò alios accerse. MER. De Aristippo contendentes Virtus atque Mollities, & Aristippus verò etiam ipse adesto. VIRTVS. Priorem me dicere conuenit, Virtutem videlicet. Meus enim est Aristippus, perinde atque indicant sermones, & opera. MOL. Haudquaquam, sed me potiùs. Meus enim est homo ille, quemadmodum videre licet ex coronis, & purpura, & vnguentis. IVST. Ne ambitiosè adeò contendite: differetur enim & hæc causa eò vsque, dum Iupiter de Dionysio sententiam ferat. Non enim dissimile quippiam hoc quoque videtur esse. Quare tum quidem, si Voluptas vicerit, etiam Aristippum Mollities habebit. Vincente autem contrà Stoa, & hic erit Virtuti condemnatus. Proinde alii adsunto. Istud autem ne accipiant hi, iudiciale præmium puta. Nam causa hæc incognita & indiscussa mãsit ipsis. MER. Frustráne igitur per longam adeò atque accliuem viam ascenderint viri hi senes? IVST. Abundè est si tertiam etiam partem acceperint. Abite, ne indigne-
Diogenes hic Iccesij mẽsarij filius, adulterata moneta deprehensus, solũ vertit, & Athenis ad philosophos sese contulit.
mini, aliàs iterum iudicabitis. MERC. Diogenem Sinopensem adesse tempus est. Ac tu itaque Mensaria dic. DIOGEN. At verò nisi desinat molesta esse, Iustitia, non amplius de fuga mecum apud iudicem aget, sed de multis atque altis vulneribus. Ego enim quamprimum adeò fuste hanc contundam. IVSTITIA. Quid hoc rei est? profugit Mensaria: ille autem sublato baculo insequitur. Haud mediocre malum aliquod videtur misera illa acceptura esse. Pyrrhonem proclama. MER. At pictoria quidem iamdudum adest, Iustitia: ipse autem Pyrrho principiò ne ascendit quidem huc: ac videtur hoc facere. IVST. Qua de causa Mercuri? MERC. Quia nullum putat iudicium aut forum verum esse. IVST. Proinde contumaciæ ipsum cõdemnent.

A δμῶες, καὶ πεφυγμένον, καὶ ἀποπεφυγμένον; ΕΠΙΚΟΥ. μάλιστα. ΕΡΜ. οὔ φασιν, ὦ Στοά, στωμύλλειν οἱ δικασταὶ τὰ δισύλλαβα ταῦτα ἐρωτήματα· ὥστε ἡσυχίαν ἄγετε. ψηφοφορήσουσι γάρ. ΣΤΟ. καὶ μὴν ἐκρίτησα αὖ, εἰ σιωπήσασα ἐν ταῖς τείτῳ τῶν ἀναπροσδείκτων σχήμασι. ΔΙ. τίς ἐκράτησεν; ΕΡ. πάσας ἡ ἡδονή. ΣΤ. ἐφίημι ὅτι τὸν Δία. ΔΙ. τύχῃ τῇ ἀγαθῇ. σὺ δὲ ἄλλους καλεῖ. ΕΡΜ. πρῶτ' Αἰσίππου Ἀρετὴ, καὶ Τρυφὴ, καὶ Αἴσιππος δὲ αὐτὸς πρέσω. ΑΡΕΤΗ. πρωτέραν
B ἐμὲ χρὴ λέγειν τὸν Ἀρετῖνον, ἐμὸς γάρ ἐστιν Αἴσιππος ὡς δηλοῦσιν οἱ λόγοι, καὶ τὰ ἔργα. ΤΡΥ. οὐμφύοιν, ἀλλ' ἐμὲ τὸν Τρυφῶντα· ἐμὸς γὰρ ὁ ἀνὴρ, ὡς ἔστιν ὁρᾶν ἀπὸ τῶν στεφάνων, καὶ τῆς πορφυρίδος, καὶ τῶν μύρων. ΔΙΚ. μὴ φιλονικῆτε, ἐκφεύσεται γὰρ καὶ αὕτη ἡ δίκη ἔστ' ἂν ὁ Ζεὺς δικάσῃ πρὸς τὸν Διονύσιον, ὃ δὴ πλησίον γάρ τι καὶ τοῦτο ἔοικεν εἶναι), ὥστε δὴ μοὶ ἡ Ἡδονὴ κρατήσῃ, καὶ τὸν Αἴσιππον ἕξει ἡ Τρυφή· νικώσης δὲ αὐτῆς Στοᾶς, καὶ σοὶ ἔσται τῆς Ἀρε-
C τῆς κεκεμμύος. ὥστε ἄλλοι πρέσωσθον. ὃ δεῖνα μὴν τοί μὴ λαμβανέτωσθον οὗτοι, ὃ δικαστικόν, ἀδίκως γὰρ ἡ δίκη μεμύηκεν αὐτοῖς. ΕΡΜ. μάτην οὖν ἀνελήλυθότες ὧδε γέροντες ἄνδρες οὕτω μακρὰν τὴν ἀνάβασιν. ΔΙΚ. ἱκανόν, εἰ τεττημόριον λάβοιεν. ἄπιτε, μὴ ἀγωνιᾶτε, αὖθις δικάσατε. ΕΡΜΗΣ. Διογένη Σινωπέα πρεῖναι χρεών, καὶ σὺ τοίνυν ἡ ἀργυραμοιβικὴ λέγε. ΔΙΟΓΕΝΗΣ. καὶ μὴν δύ' γε μὴ παύσηται σκοπτοῦσα, ὦ Δίκη, σὲ ἐπὶ
D ῥαισμοῦ δικάσεται μοι, ἀλλὰ πολλῶν καὶ βαθέων τραυμάτων, ἐγὼ γὰρ αὐτίκα μάλα παπάξω τῷ ξύλῳ. ΔΙ. τί τοῦτο; ἀπέφυγεν ἡ ἀργυραμοιβική, ὁ δὲ διώκει, ἐπηρμένος τὸ βάκτρον· οὐ μέτειόν τι κακὸν ἡ ἀθλία ἔοικε λήψεσθαι. τὸν Πύρρωνα κήρυττε. ΕΡΜΗΣ. ἀλλ' ἡ μὲν γραφικὴ πρέσειν, ὦ Δίκη, ὁ Πύρρων δὲ, οὐδὲ τὴν ἀρχὴν ἀνελήλυθε· καὶ ἐώκει τοῦτο ποιεῖν. ΔΙ. διὰ τί, ὦ Ἑρμῆ; ΕΡ. ὅτι οὐδὲν ἡγεῖται κρεῖττον ἀληθὲς εἶναι. ΔΙΚ. τοιγαροῦν ἐρήμην αὐτὸν καταδικάσατε,

τὸν

τὸν λογογράφον ἤδη καλῶ τὸν Σύρον. κἄπει A
τοῦτο ἀπηνέχθη τὸν κατ' αὐτοῦ αἱ γραφαί,
καὶ οὐδὲν ἤπειγον ἤδη κεκρίσθαι· πλὴν ἀλλ'
ἐπεὶ ἔδοξε, πρότερον εἰσαγε τῆς ῥητορικῆς
τὴν δίκην. βαβαί, ὅσοι συνεληλύθασιν
ὑπὲρ τὴν ἀκρόασιν. ΕΡ. Εἰκότως ὦ Δίκη. τό, τε γὰρ μὴ ἔωλον εἶ) τὴν κρίσιν, ἀλλὰ καινὴν, καὶ ξένην, ἦθες, ὥσπερ ἔφης, ἐπιχειρῶν, καὶ δ' ἐλπίζειν ἀκούσεσθαι ῥητορικῆς μὲν καὶ διαλόγου, ἐν τοῖς μέρεσι κατηγορούντων, ἀπολογουμένου δὲ πρὸς ἀμφοτέροις τοῦ Σύρου, τοῦτο πολλοὺς ἐπήγαγε τῷ δικαστηρίῳ. πλὴν ἀλλὰ ἄρξαι B
ποτὲ, ὦ Ρητορικὴ, τοῦ λόγου. PH. πρῶτον μὲν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τοῖς θεοῖς εὔχομαι πᾶσι, καὶ πάσαις, ὅσην εὔνοιαν ἔχουσα διατελῶ τῇ τε πόλει, καὶ πᾶσιν ὑμῖν, τοσαύτην παράσχοι μοι πρὸς ὑμᾶς εἰς τοῦτον τὸν ἀγῶνα. εἶτ', ὅπερ ὅτι μάλιστα δίκαιον, τοῦτο πρᾶξαι τοὺς θεοὺς ὑμῖν, τὸν μὲν ἀντίδικον σιωπᾶν κελεύειν· ἐμὲ δὲ, ὡς πρόθυμον, καὶ βεβούλημαι, τὴν κατηγορίαν ἐᾶσαι ποιήσασθαι. οὐ γὰρ τοῦτό μοι C
παρίσταται γιγνώσκειν, ὅταν τε εἰς ἃ πέπονθα ἀποβλέπω, καὶ ὅταν εἰς τοὺς λόγους, οὓς ἀκούω. τοὺς μὲν γὰρ λόγους, ὡς ὁμοιοτάτους τοῖς ἐμοῖς, οἶδ' ἐρεῖ πρὸς ὑμᾶς· τὰ δὲ πράγματα, εἰς τοῦτο πρόεισθε ἤδη, ὥστε ὅπως μὴ χεῖρόν τι πείσομαι πρὸς αὐτοῦ, σκέψασθαι δέον. ἀλλὰ γὰρ, ἵνα μὴ μακρὰ προοιμιάζωμαι, τοῦ ὕδατος πάλαι εἰκῇ ῥέοντος, ἄρξομαι τῆς κατηγορίας. ἐγὼ γὰρ, ὦ ἄνδρες δικασταὶ, τοῦτο κομιδῇ μειρακιον ὄντα, βαρβαρον ἔτι τὴν φωνὴν, καὶ μονονοὐχὶ κανδύων ἐνδεδυκότα D
εἰς τὸν Ασσύριον τρόπον, πρὸς τὴν Ιωνίδα βλέπουσα πλατόμενον ἔτι, καὶ ὅτι χρήσαιτο ἑαυτῷ οὐκ εἰδότα, προδιαλαθοῦσα, ἐπαιδοῦσα· καὶ ὅπῃ ἐδόκει μοι εὐμαθὴς εἶναι, καὶ ἀτενὲς ὁρᾶν εἰς ἐμὲ (ἐπῃσθόμην τε γὰρ ἔτι τότε, καὶ ἐθεράπευε, καὶ μόνην ἐθαύμαζεν) ἀπολιποῦσα τοὺς ἄλλους, ὁπόσοι ἐμνήστευόν με πλούσιοι, καὶ καλοὶ, καὶ λαμπροὶ τὰ πρωτεῖα, τῷ ἀχαρίστῳ τούτῳ ἐμαυτὴν συνεζύγησα πένητι, καὶ ἀφανεῖ, καὶ νέῳ, πρῶτα δὲ μικρὸν ἐπεσενεγκαμένῃ,

At iam scriptorem prosę orationis Syrum illum accersę. Quanquam nuper adeò actiones contra ipsum hæ delatæ sint, & nihil necesse erat tantopere festinari, atque eas tam statim discęptari: veruntamen quia ita visum est, priorem introduc Rhetorices caussam. Papæ, quàm multi ad audiendum conuenêre! MER. Meritò, Iustitia. Nam hoc ipsum quòd actio hæc minimè vetus aut obsoleta est, sed noua ac peregrina, heri, quemadmodum ais, primùm intentata: deinde quòd & sperant audituros se esse Rhetoricam quidem atque Dialogum per vices accusantes, vtrisque autem Syrum respondentem, multitudinem tantam ad iudicium contraxit. Veruntamen incipe tandem Rhetorica caussam dicere. RHETOR. Principiò quidẽ, viri Athenienses, deos deásque precor omnes, vt quanta ipse beneuolentia affectus sum erga hanc ciuitatem, ergáque vos omnes, tantam à vobis ad præsens certamen hoc consequi possim. Deinde, quod est æquũ maximè, id vobis in mentem à Diis immortalibus dari, vt aduersarium quidem silentium agere iubeatis, me verò, quemadmodum constitui, mecúmque ipse deliberaui, accusationem peragere posse faciatis. Cæterùm haudquaquam eadem in mentem venit statuere, quoties ad ea quæ passus sum aspicio, & ad orationem ac verba quæ audio. Nam verba quidem quàm simillima meis iste ad vos faciet: res autem eò vsque processisse videbitis, vt mihi iam necesse sit spectare ne quid peius etiam ab ipso mihi accidat. Atenim vt ne longiore procœmio vtar, aqua iamdudum frustra effluente, accusationẽ ipsam incipiam. Ego enim, viri Iudices, hunc, cùm admodum adhuc adolescens esset, neque non barbarè etiamnum loqueretur, ac tantùm nõ Candyn indutus, Assyriorũ more incederet, circa Ioniam inuentum, errabundum adhuc, & quid de se ipso statueret, nescientem, ad me receptum, educaui: & quia videbatur mihi ingenio admodum prõpto, & ad discendũ appositò esse, méque fixis in me oculis intueri (nã & verebatur adhuc tum me, & colebat, ac solam in admiratione habebat) relictis cæteris quotquot nuptias ambibant meas, diuites atque formosi, & quod ad maiores attinet, etiã illustres, ingrato huic me ipsam despondi, pauperi videlicet, & obscuro, & adolescenti: dote haudquaquã exigua insuper allata,

Ex oratione Demost. pro corona.

multis & admiratione dignis orationi-
bus. Post hæc adducto eo ad contribules
meos, nomen eius in tabulas tacitè retuli,
ac ciuem reddidi: vt ij qui à spe desponsa-
tionis meæ excīderāt, exinde suffocarentur. Porrò cùm ipsi visum esset terrarum
orbem circumuagari, felicitatémque cōiugij passim ostentare; ne tum quidem à
tergo relicta sum, sed quoquouersum sequens, sursum atque deorsum circunducebar, clarúmque ipsum ac celebrem faciebam, ornando pariter & componendo. Atque ea quidem quæ in Græcia & in Ionia acciderūt, mediocria sunt: postquam autem & in Italiam proficisci statuit, vnà cum eo Ionium mare traieci: & postremò vsque in Galliam vnà progressa, diuulgare ipsum feci. Ac in longum quidem vsque per omnia mihi obtemperabat, & conuersabatur mihi, ne
vnam quidem noctem extra lectum à nobis diuertens. At vbi iam abundè viaticum sibi comparasse visus est, & quātum
ad famam & existimationem attinet, rectè sibi omnia habere credidit: adductis
supercilijs, & elatum præ se animum ferens, me quidem neglexit, imò verò prorsus missam fecit: ipsum verò barbatum illum, ex habitu conspicuum, Dialogū vi
delicet, quē philosophiæ filium esse perhibent, supra quàm decet amando, atque
admodum amatoriè prosequendo, natu
quàm ipse est, grandiorem: cum eo nunc
consuetudinem habet. Neque pudet ipsum libertatem quidem hanc orationis
meæ, qua veluti laxatis habenis soluta ac
libera fertur concidere, in paruas autem
& per breuia commata tractandas quæstiones seipsū includere. Ac pro eo quod
licitum ipsi fuerat, quodcūque libuisset,
plena ac sonora voce eloqui, breues quasdam sententiolas inter se implicare, &
quasi per syllabas numerare. Vnde sanè
conferta quidem laus aut multus applausus haudquaquam obuenerit ipsi, irrisio
verò auditorum nōnulla, & attollere manum, intra fines tamen, & longè annuere
capite, & ingemiscere dictis. Talia nimirum sunt quibus generosus iste amatus me contempsit. Aiunt autem ipsum
ne cum isto quidem amasio suo pacem
agere, sed & erga illum contumeliosè,
opinor, se gerere. Quomodo igitur non
ingratus, atque obnoxius iis quæ de mala tractatione sancitæ sunt legibus censendus fuerit, qui legitimè quidem nuptam, à qua tanta accepit, & per quam nobilis & clarus adeò est, ita ignominiosè reliquit, ac nouas atque alienas res appetiuit:

A πολλοὶς καὶ θαυμασίοις λόγοις. Εἶτα ἀγαγοῦσα αὐτὸν εἰς τοὺς φυλέτας τοὺς ἐμοὺς, παρενέγραψα, καὶ ἀσὸν ἀπέφηνα· ὥστε τοὺς ἁμαρτόντας τῆς ἐγγύης, ἀποπνίγεσθαι. δόξαν δὲ αὐτῷ δεινοτεῖν ὑπιδεξομένῳ τὸν γάμου τὴν ὑποφείαν, οὐδὲ τότε παρελείφθην· ἀλλὰ πανταχοῦ ἑπομένη, ἄνω καὶ κάτω περιήγόμην, καὶ κλαίνον αὐτὸν καὶ ἀοίδιμον ἐποίουν, καλλωπισμοῦσα, καὶ περιστέλλουσα. καὶ τὰ μὲν ὅτι τῆς Ελλάδος, καὶ τῆς Ιωνίας, μέτρια· ἐς δὲ τὴν Ιταλίαν ἀποδημήσαι ἐβουλήθη αὐτῷ, τὸν Ιόνιον συνδιέπλευσα, καὶ τὰ τελευταῖα, μέχρι τῆς
B Κελτικῆς συναπάρασα, ὑπορχεῖσθαι ἐποίησα. καὶ μέχρι μὲν πολλοῦ, πάντα μοι ἐπείθετο, καὶ συνῆν μοι, μηδεμίαν νύκτα ἀπόκοιτος γινόμενος τῆς ἐμοῦ· ἐπεὶ δὲ ἱκανῶς ἐπεσκήσατο, καὶ τὰ πρὸς τὴν δόξαν ὧν ἔχῃ αὐτῷ ἐπηρτήκει, τὰς ὀφρῦς ἐπῆρεν, καὶ μεγαλοφρονήσας, ἐμοῦ μὲν ἠμέλησε, μᾶλλον δὲ τέλεον εἴασεν· αὐτὸν δὲ τὸν γνωρίμων ἐκεῖνον, τὸν ἀπὸ τοῦ σχήματος τὸν λεγόμενον, ὑπερλαπήσας μάλα ἐρωτικῶς πρεσβύτερον αὐτοῦ ὄντα, τοῦτον σώζει· καὶ
C οὐκ αἰσχύνεται, τὴν μὲν ἐλευθερίαν, καὶ ὃ αἰεὶ τῶν ἐν ἐμοὶ λόγων σωτερμῶν· εἰς μικρὰ δὲ καὶ γραμματικὰ ἐρωτήματα καταχλείσας ἑαυτὸν, καὶ μὴ τοῦ λέγειν ὅ, τι βούλεται μεγάλῃ τῇ φωνῇ, βραχεῖς τινας λόγους ἀναπλέκων, καὶ συλλαβίζων· ἀφ' ὧν ἀληθὲς μὲν ἔπαινος, ἢ κρότος πολὺς, οὐκ ἂν ἀπαντήσειεν αὐτῷ, μειδίαμα δὲ παρά τῶν ἀκουόντων, καὶ ὀπισθίσας τὴν χεῖρα ἐντὸς τῶν ὅρων, καὶ μακρὰ ὑπανεύσας τῇ κεφαλῇ, καὶ ὑπιστενάξας τοῖς λεγομένοις. Τοιούτων ἠράσθη ὁ γνναῖος, ἐμοῦ καταφρονήσας. Φασὶ δὲ αὐτὸν μηδὲ τοῖς τὸν ἐρώμενον τοῦτον εἰρωνεύειν ἄγειν, ἀλλὰ καὶ εἰς ἐκεῖνον, οἶμαι, ὑβρίζειν. πῶς οὖν οὐκ ἀχάριστος ἐστὶ, καὶ ἔνοχος τοῖς περὶ κακώσεως νόμοις, ὃς τὴν μὲν νόμῳ γαμετὴν, πρὸ ἧς τοσοῦτον εἴληφε, καὶ δι' ἣν ἔνδοξός ἐστιν, οὕτως ἀτίμως ἀπέλιπε, καὶ καινῶν ἐρᾷ πραγμά-

καὶ ταῦτα, νῦν ὁπότε μόνῳ ἐμὲ θαυμάζουσι, καὶ ὑπογράφοντας ἀπόντες τοῖς σφῶν αὐτῶν; ἀλλ' ἐγὼ μὲν αὐτέχω, τοσούτων μηχανωμένων, καὶ κόπτουσιν αὐλῖς τὴν θύραν, καὶ τοὔνομα ὑπερβοωμένοις μεγάλῃ τῇ φωνῇ, οὔτε ἀνοίγω, οὔτε ἐπακούω βουλομένῳ· ὁρῶ γὰρ αὐλῖς οὐδὲν πλέον τῆς βοῆς κομίζοντας. οὗτος δὲ οὐδὲ οὕτως ὑπαναφέρεται πρὸς ἐμέ, ἀλλὰ πρὸς τὸν ἐρώμενον βλέπει, τί, ὦ θεοί, χρηστὸν παρ' αὐτοῦ λήψεσθαι προσδοκῶν; ὃν τῷ τείχους οὐδὲν ὁρᾷ πλέον ἔχοντα. εἴρηκα, ὦ ἄνδρες δικασταί, ὑμεῖς δὲ, ἵν' εἰς τὸν ἐμὸν τρόπον τῶν λόγων ἀπολογεῖσθαι θέλῃ, τοῦτο μὴ ὑπαναφέρετε. ἄγνωμον γὰρ ἐπ' ἐμὲ τὴν ἐμαυτοῦ μάχαιραν ἀκονᾶν. κἂν ὁ τὸν αὑτοῦ ἐρώμενον τὸν Διάλογον, οὗτος ἀπολογείσθω, ἵν' δύνηται. ΕΡ. τοῦτο μὲν ἀπίθανον· οὐ γὰρ οἷόν τε, ὦ Ρητορική, μόνον αὐτὸν ἀπολογεῖσθαι κἂν ῥῆμα τοῦ Διαλόγου, ἀλλὰ ῥᾴδιον καὶ αὐτὸς εἰπάτω. ΣΥΡ. ἐπεὶ γὰρ τοῦτο, ὦ ἄνδρες, ἡ αὐτάδικος ἠναγκάκτησεν, εἰ μακρῷ χρήσομαι τῷ λόγῳ, καὶ αὐτὸ δὴ δύσασθαι λέγειν πρὸ ἐκείνης λαβών, πολλὰ μὲν οὐκ ἐρῶ πρὸς ὑμᾶς, τὰ κεφάλαια δὲ αὐτὰ ὑπολυσάμενος τῶν κατηγορηθέντων, ὑμῖν ἀπολείψω σκοπεῖν πρὸς ἀπόντων. πάντα γὰρ ὁπόσα διηγήσατο πρὸς ἐμοῦ, ἀληθῆ ὄντα διηγήσατο· καὶ γὰρ ἐπαίδευσε, καὶ σωφρονέστερον ἀπέδημησε, καὶ εἰς τοὺς Ἕλληνας ἐνέγραψε, καὶ κατάγε τοῦτο χαρίεν αὖ εἰδείλιν τοῦ γάμου· δι' ἃς δὲ αἰτίας ἀπολιπὼν αὐτὰ ὑπὸ τοῦτον τὸν Διάλογον ἐτραπόμην, ἀκούσατε, ὦ ἄνδρες δικασταί, καὶ μὲ μηδὲν τοῦ χρησίμου ἕνεκα ψεύδεσθαι νομίσητε. ἐγὼ γὰρ ὁρῶν ταύτῃ οὐκ ἔτι σωφρονοῦσαν, οὐδὲ ἐμμένουσαν ὑπὸ τοῦ κοσμίου σχήματος, οἷον ποτε ἐσχημάτισμένῃ αὐτὴ ὁ Παιανιεὺς ἔσχεν ἤγαγετο, κοσμουμένην δὲ, καὶ τὰς τρίχας βοστρύζουσαν εἰς ὃ ἐταιρικὸν, καὶ φυκίον ἐντριβομένην, καὶ τῷ ὀφθαλμῷ ὑπογραφομένην, καὶ ὑπωχρουμένην βύβλῳ, καὶ προσφύλαττον ὅποι τὸν ὀφθαλμὸν φέρει. καὶ τὰ μὲν ἄλλα ἐῶ· καθ' ἑκάστην δὲ τὴν νύκτα, ὁ μὲν γενειὸς ἠλθεν, ἐνεπίμπλατο μεθυόντων ἐραστῶν, κωμαζόντων ἐπ' αὐτὴν, καὶ κρουόντων τὴν θύραν, ἐνίων δὲ, καὶ εἰσβιάζεσθαι σὺν σθένει κώμῳ τολμώντων.

A idque nunc, quando solam me cuncti mirantur, & veluti præsidem suum, scripto testantur? At ego quidem repugno tot procis ambientibus me: & pulsantibus ianuam illis, ac nomine inclamantibus me voce elata ac magna, neque aperire volo, neque etiam exaudire. Video enim illos nihil ampliùs clamore isto hinc auferre. Iste verò etiam ne sic quidem ad me reuertitur, sed ad amasium illũ suum respicit, & quid tandem boni, ô dij, ab eo accepturum se sperans, quem præter palliũ habere videt ampliùs nihil? Dixi, viri Iudices. Vos autem si meo iste orationis atque verborum modo respondere volue-
B rit, ne permittite. Iniquum enim foret meam contra me machærã acui. Sed iuxta amatum à se Dialogum illũ respõdeat, si potest. MER. At hoc quidem nõ persuadebis, Rhetorica. Neque enim fieri potest vt hic solus iuxta formã & morem dialogi respondeat, sed perpetua oratione ipse quoque dicat. SYR. Posteaquam, viri Iudices, hoc quoque malè habet aduersariam, si lõgiore paulo oratione vtar, ipso quoque eo quod dicere possum, ab illa accepto, multa quidem verba apud vos haudquaquam faciã: capita verò ipsa dissoluẽdo, eorum de quibus illa
C me accusauit, vobis vniuersum negotium exinde inspiciendum ac perpendendum relinquã: omnia enim quæcunque modò de me narrauit, ita vt sunt, ac verè narrauit. Nam & educauit me, & mecum vnà quocunque abij profecta est, & Græcorũ ciuitati adscripsit: eóque certè nomine etiam gratiã lubens egerim nuptiis istius. Cæterùm ob quas causas relicta ea ad Dialogum hunc diuerti, de eo quæso, viri Iudices, vt me paulisper audiatis. Ac me cõmodi alicuius gratia nihil quicquã falsi dicere existimetis. Ego enim cùm vi-
D derem hanc haudquaquã ampliùs temperantẽ esse, neque etiam in eo modesto habitu permanere, quo olim ornatã ipsã Pæanicnsis ille duxerat, cõptam autem, & capillos meretricio more collocãtem, præterea fuco illitam, & genas cerussa quoque pingentem: suspicari statim cœpi ac tacitè obseruare quorsum verteret oculum. Ac cætera quidem missa facio: singulis autem noctibus angiportus quidem noster replebatur amatoribus temulentis, & lasciuè erga illam petulantérque multa agentibus, ac fores pulsantibus, quibusdam verò etiam vi intrò sese citra omnem modestiã ferre audentibus.

Hæc autem ridebat,& iis quæ agebãtur, A delectabatur, ac plerunque vel de tecto prospiciebat, canentes illos aspera voce cantilenas quasdam amatorias auscultãs: vel etiam apertis clàm foribus, dum me latere ista putat,lasciuè se gerebat,& stuprabatur ab illis. Quod cùm ego ferre nõ possem,accusare quidem ipsam adulterij non placebat: ad Dialogum autem hunc in vicino habitantem accedens, rogabam vt is me recipere vellet. Atque hæc illa sunt, Iudices, quibus ego tanta iniuria Rhetoricam affeci. Quanquam etiam si nihil tale ab ipsa commissum esset: tamen,puto, deceret me, virum iam propè quadraginta annos natũ, B à tumultibus quidem istis & caussis agendis desistere, ac viros iudices pati quiescere, cùm Tyrannorum accusationibus, tum optimatium laudibus euitatis: in Academiam autẽ vel Lycéum ingressum, cum optimo hoc,Dialogo videlicet, vnà deambulare, paulatim ac sensim cum eo disputando. Multa adhuc habens, Iudices, quæ dicere poteram, in præsentia quiescam. Vos autem sententiam iurriurando iusto consentaneã proferte. IVST. Vter vincit? MER. Omnibus calculis Syrus,excepto vno. IVST. Apparet rhe- C torem fuisse aliquem qui contrariũ tulit. Heus Dialoge, sub iisdem iudicibus dic tu quoque. Vos autem sedentes manete, duplicẽ accepturi mercedẽ, pro vtraque videlicet lite. DIAL. Ego verò, viri Iudices,lóngiorẽ quidem proferre orationem apud vos haudquaquam statueram, sed breuibus verbis, vt consueui, rem expedire: veruntamen, vti lex est in iudiciis, ita peragam accusationem: quanquam imperitus planè, atque istarum rerum indoctus sim. Atque hoc ad vos exordium peractum mihi sit. Quæ verò per iniuriam & contumeliosè ab hoc passus D sum, ea ita se habẽt. Nam me,cùm grauis antea ac venerandus essem ac de diis pleraque,& natura,& vniuersi huius ambitu considerarẽ,sublimis supra nubes alicubi per aërem incedens, vbi magnus ille per cœlũ Iupiter alatum currum agẽs fertur: abstractum inde ipse, cùm iam in summa conuexitate volarem,atque vltra cœlum ascenderem,& alis confractis, æqualẽ & eiusdem conditionis cum multitudine promiscua fecit. Ac tragicam quidem illam atque modestã personam abstulit mihi: comicam verò aliam, atque satyricam quandã impossuit,ac tantùm nõ ridiculã.

αὐτη δὲ ἐγέλα, καὶ ἥδετο τοῖς δρωμένοις, καὶ τὰ πολλὰ ἢ προκύπτειν ἀπὸ τῦ τέγους, ἀδόντων ἀκούουσα τραχεῖα τῇ φωνῇ ᾠδάς τινας ἐρωτικὰς, ἢ καὶ παθαινόμενος ταῖς θυείδας, ἐμὲ οἰομένη λαθεῖν, ἠσέλγαινε, καὶ ἐμοιχεύετο τοῖς αὐτῶ. ὅπερ ἐγὼ μὴ φέρων, γράψασθαι μὲν αὐτὴν μοιχείας οὐκ ἐδοκίμαζον. ἐν γὰτόνῳ δὲ οἰκοῦντι τῷ Διαλόγῳ προσελθὼν ἠξίουν καταδέχεσθαί με ἐπ' αὐτῦ. ταῦτά ἐστιν, ἃ ἐγὼ τὴν Ρητορικὴν μεγάλα ἠδίκησα. καίτοι εἰ καὶ μηδὲν αὐτῇ τοιῦτο ἐπέπρακτο, καλῶς εἶχέ μοι αὐδρὶ ἤδη τεταράκοντα ἔτη γεγονότι, θορύβων μὲν ἐκείνων, καὶ δίκῶν, ἀπηλλάχθαι, ἐς τοὺς ἄνδρας τοὺς δικαστὰς ἀτρεμεῖν ἐᾶν, καὶ τυράννων κατηγορίας, καὶ ἀριστέων ἐπαίνους ἐκφυγόντ· ἐς δὲ τὴν Ακαδημίαν, ἢ ἐς ὃ Λύκειον ἐλθόντα, τῷ βελτίστῳ τούτῳ Διαλόγῳ συμπεριπατεῖν, ἡρέμα συνδιαλεγόμενον. πολλὰ ἔχων εἰπεῖν, ἤδη παύσομαι. ὑμεῖς δὲ, ὄρκον τὴν ψῆφον ἐνέγκατε. ΔΙ. τίς κρατεῖ; ΕΡΜ. πάσαις ὁ Σύρος, πλὴν μιᾶς. ΔΙΚ. ῥήτωρ τις ἔοικεν εἶ) ὁ τὴν ἐναντίαν ψῆφον. ὁ Διάλογος ὅπερ τῷ αὐτῷ λέγε. ὑμεῖς δὲ περιμείνατε, διπλασίονα ἀποισόμενοι τὸν μισθὸν ἑκατέραις ταῖς δίκαις. ΔΙΑΛΟΓΟΣ. ἐγὼ δὲ, ὦ ἄνδρες δικασταὶ, μακροὺς μὲν ἀποτείνειν τοὺς λόγους οὐκ ἂν ἐβουλόμην πρὸς ὑμᾶς, ἀλλὰ καὶ μικρὸν ὥσπερ εἴωθα. ὅμως δὲ ὡς νόμος ἐν τοῖς δικαστηρίοις, οὕτω ποιήσομαι τὴν κατηγορίαν, ἰδιώτης πανταπασι καὶ ἄτεχνος τῶν τοιούτων ὤν. καί μοι τοῦτο ἔστω πρὸς ὑμᾶς ὃ προοίμιον. ἃ δὲ ἠδίκημαι, καὶ πρὸς ἐμοῦ τούτου, ταῦτά ἐστιν· ὅτι με σεμνὸν τέως ὄντα, καὶ θεῶν τε πέρι, καὶ φύσεως, καὶ τῆς τῶν ὅλων περιόδου σκοπούμενον, ὑψηλὸν αἴρω που τῶν νεφῶν ἀεροβατοῦντα, ἔνθα ὁ μέγας ἐν ἁρματι Ζεὺς πτηνοῖν ἅρμα ἐλαυνόμενον φέρεται, καταπατήσας αὐτὸς ἤδη κατὰ τὴν ἁψίδα πετόμενον, καὶ ἀναβαίνοντα ὑπαίθριον τὸν ἁρματα, καὶ τὰ περὶ στρατείας, ἰσοδίαιτον τοῖς πολλοῖς ἐποίησε. καὶ ὃ μὲν τραγικὸν σχῆμα, καὶ σωφρονικὸν προσωπεῖον, ἀφεῖλέ μου. κωμικὸν δὲ ἄλλο, καὶ σατυρικὸν, ἐπέθηκέ μοι, καὶ μικρὸν δεῖν γελοῖον.

εἶτά μοι ἐς ταὐτὸ φέρων, συνκαθεῖρξέ μοι τὸ σκῆμμα, καὶ τὸν Ἴαμβον, καὶ κυνισμὸν, καὶ τὸν Εὔπολιν, καὶ τὸν Ἀριστοφάνη, δῆνοις ἀνδρας ἐπιχειρτομῆσαι τὰ σεμνὰ, καὶ χλευάσαι τὰ καλῶς ἔχοντα. τελευταῖον δὲ, ἢ Μένιππόν τινα τῶν παλαιῶν κυνῶν μάλα ὑλακτικὸν, ὡς δοκεῖ, καὶ κάρχαρον αἰωρύξας, τῶν ἐπεισήγαγέ μοι φοβερόν τινα ὡς ἀληθῶς κύνα, καὶ δῆγμα λαθραῖον, ὅσῳ καὶ γλῶν ἅμα ἔδακνε. πῶς ἂν ἀηδὲς ὑφείσμαι μηκέτ' ἐπὶ τῷ οἰκείου σήματος ἀγωνεῖσθαι, ἀλλὰ κωμῳδῶν, καὶ γελωτοποιῶν, καὶ ὑποθέσεις ἀλλοκότους ὑποκρινόμενος αὐτῷ; ὃ γὰρ πρώτων ἀπρεπέστατον, κρασίν τινα παράδοξον κέκραμαι. καὶ οὔτε πεζός εἰμι, οὔτε ἐπὶ τῶν μετεώρων βέβηκα· ἀλλ' ἱστορικεύεσθαι δίκαιον, σκιάθετόν τι, καὶ ξένον φάσμα τοῖς ἀκούουσι δοκῶ. ΕΡΜΗΣ. τί οὖν πρὸς ταῦτα ἐρεῖς ὦ Σύρε; ΣΥ. ἀπροσδόκητον, ὦ ἄνδρες δικασταί, τὸν ἀγῶνα τοῦτον ἀγωνίζομαι πρὸ ὑμῶν. πρώτα γοῦν μᾶλλον αὖ ἤλπισα τὸν Διάλογον, ἢ τοιαῦτα ἐρεῖν πρὸς ἐμοῦ, ὃν παρὰ καλῶν ἐγὼ, σκυθρωπὸν ἔτι τοῖς πολλοῖς δοκοῦντα, καὶ ὑπὸ τῶν συνεχῶν ἐρωτήσεων κατεσκληκότα, καὶ ταύτῃ αἰδέσιμον μοὐ εἶναι δοκοῦντα, ἀπρόσιτον δὲ ἡδονῇ, οὐδὲ τοῖς πλήθεσι κεχαρισμένον, προσῆκτο μοὐ αὐτὸν ὅτι γῆς βαίνειν ἐς τὸν ἀνθρώπινον εἴθισα τοῦτον τρόπον. μετὰ δὲ τὸν αὐχμὸν τὸν πολὺν, ἀποπλύνας, καὶ μειδιᾶν καταναγκάσας, ἡδίω τοῖς ὁρῶσι προσεκόμισα. ὅτι πᾶσι δὲ, τὸ κωμῳδεῖν αὐτῷ προέζυξα, καὶ τοῦτο, πολλοῦ οἱ μηχανώμενος τὸν ἄνοιαν παρὰ τῶν ἀκουόντων, οἳ τέως τὰς ἀχθηδόνας τὰς ἐν αὐτῷ δεδοικότες, ὥσπερ τὸν ἐχῖνον, λαβεῖν αὐτὸν εἰς τὰς χεῖρας ἐφυλάττοντο. ἀλλ' ἐγὼ οἶδ' ὅπερ μάλιστα λυπεῖ αὐτὸν, ὅτι μὴ τὰ ἰσχνὰ ἐκεῖνα, καὶ λεπτὰ καὶ ἀηδόνιος τοῖς αὐτὸν σμικρολογοῦμαι, εἰ ἀθάνατος ἡ ψυχὴ, καὶ, Πόσας κοτύλας ὁ θεὸς, ὁπότε τὸν κόσμον εἰργάσατο, τῆς ἀμίγδης, καὶ κατὰ τὰ αὐτὰ ἐχούσης οὐσίας ἐνέχεεν εἰς τὸν κρατῆρα, ἐν ᾧ πρώτα ἐκεφάνυτο, καὶ, Εἰ Ῥητορικὴ πολιτικῆς μορίου εἴδωλον, κολακείας ὃ τέταρτον.

Deinde in eundem locũ ad me adducta, concluſit mecum Conuitium, Iambum, Cynicam petulantiam: præterea Eupolin & Ariſtophanem, vehementes videlicet viros ad exagitandum grauia illa, & ad irridendum ea quæ præclara ac pulchra ſunt. Poſtremò autem & Menippo quodam ex antiquis illis canibus admodum latratu facili ac prõpto, vt videtur, deinde mordaci atque aſpero quoque, effoſſo, hunc quoque ad me introduxit, terribilem reuera canem, & morſu latenter inuadentem, eò nimirum quòd etiã ridendo pariter mordeat. Proinde quomodo non graui contumelia affectus videar, qui neque familiari ac proprio habitu ampliùs conſpicior, & comœdias agendo, ac riſus ciendo, argumentáque aliena tractando, quaſi quẽdam hiſtrionem illi me gero? Nam quod omnium abſurdiſſimũ eſt, temperatura quadam aliena ac noua mixtus ſum, & neque pedeſtris ampliùs ſum, neque in ſublimibus incedo: ſed planè Centauri modo compoſitum quiddam ac peregrinum ſpectrum auditoribus appareo. MER. Quid igitur ad hæc dices Syre? SYR. Inexpectatum equidem, viri Iudices, certamen hoc apud vos ſuſtineo. Quiduis enim citiùs putarã Dialogum, quàm hæc de me dicturum eſſe. Quem ego ſuſceptum tetricum adhuc pleriſque apparentem, & præ continuis interrogationibus præfractum ac durum, eóque nomine venerabundum quidem aliquid præ ſe ferentem, haudquaquam tamen omnino ſuauem, aut etiam multitudini acceptum, principiò quidem ipſum per terram incedere ad humanum hunc morem aſſuefeci: poſtea autem ſqualore iſto multo abſterſo, & ridere ipſo coacto, ſuauiorem ac gratiorem aſpicientibus exhibui. Supra omnia autem comœdiam cum ipſo coniunxi, ac per hoc multam illi beneuolentiam apud auditores conciliaui: qui antea ſpinas in eo iſtas metuentes, perinde vt Echinum, in manus accipere ipſum fugiebant. Cæterùm noui ego quod maximè ipſum malè habet, nempe quòd non tenuia illa atque exilia ſedendo cum eo argutari ſoleo, Sítne anima immortalis videlicet, &, Quot heminas Deus quando mundum fabricauit, ſynceræ & eodem modo ſeſe habentis ſubſtantiæ in craterem illum in quo vniuerſa miſcendo temperabat, infuderit: &, Num Rhetorica politicæ particulæ imago, adulatoriæ pars quarta ſit.

Platonem perſtringit in Phædone, Gorgia, & de legibus, &c.

Delectatur enim nescio quo pacto huiusmodi argutias disputando, perinde vt illi qui ex psora libenter fricantur. Accogitatio ista & cura, dulcis ipsi videtur: ac magnificè se effert si dicatur quòd non cuiusuis hominis sit ea intelligere, quæ ipse de ideis subtiliter & acutè speculatur. Huiusmodi videlicet à me quoque poscit, & alas illas quærit, ac sursum aspicit: illa interim quæ ante pedes sunt, non videns. Nam cęterorum certè caussa haudquaquam, puto, accusauerit me, quòd veste hac Græca detracta, barbaricam ipsi induerim, & hoç, cùm barbarus ipse videar esse. Iniuriam enim fecissem, si legibus præteritis in ipsum talia commisissem, ac patrio vestitu grassatorum more spoliassem. Respondi, Iudices, quantum possibile mihi fuit. Vos autem simílem priori sententiam quæso ferte. MERC. Papæ! omnibus decem vincis. Nam ipse ille prior ne nunc quidem eadem cum cæteris sentit. Nimirum consuetudo hæc illius est, atque omnibus perforatum calculum ferre solet, nec facilè desierit optimis quibusque inuidere. Sed vos quidem nunc abite bona cum fortuna: in crastinum autem & de reliquis cognoscemus.

A χαίρῃ γὰ, οὐκ οἶδ' ὅπως, τὰ τοιαῦτα λεπτολογῶν, καθάπερ οἱ τὴν ψώραν ἡδέως κνώμενοι. καὶ ὁ φρόντισμα ἡδὺ αὐτῷ δοκεῖ, καὶ μέγα φρονῇ, ὡὴ λέγηται ὡς ὑπὸ τοῦ ἀνδρὸς ὄντι σοφιδεῖν ἃ μὲν τὴν ἰδεῶν ὀξυδορκεῖ. ταῦτα δηλαδὴ καὶ πρὸς ἐμοῦ ἀπαιτεῖ, καὶ τὰ μὲν ἐκφυα ζητεῖ, καὶ ἀποβλέπει, τὰ δὲ τῶν ποδῶν οὐχ ὁρᾷν. ἐπεὶ τήν γε ἄλλων ἕνεκα, οὐκ αἰ, οἶμαι, μέμψαιτό μοι, ὡς δοιμάτιον τοῦτο ὃ Ἑλληνικὸν περιπάσας αὐτῷ, βαρβαρικὸν μετενέδυσα· καὶ ταῦτα, βάρβαρος αὐτὸς εἶ δοκῶ. ἠδίκουν γὰ αἰ, τὰ τοιαῦτα εἰς αὐτὸν
B ἐξαμαρτών, καὶ τὴν πάτριον ἐσθῆτα λωποδυτήσας. ἀπολελόγημαι ὡς δυνατὸν ἐμοί· ὑμεῖς δὲ, ὁμοίαν τῇ πάλαι τὴν ψῆφον ἐνέγκατε. EP. βαβαί, δέκα ὅλαις κεφαλαῖς. ὁ γὰ αὐτὸς ἐκεῖνος ὁ πάλαι, οὐδὲ νῦν ὁμόφρων ὤν. ἀμέλει τοῦτο ἔθος ὄντι, καὶ πᾶσι τὴν τερυπημένην ταύτ φέρῃ, καὶ μὴ παύσαιτο φθονῶν τοῖς ἀρίστοις. ἀλλ' ὑμεῖς μὲν, ἄπιτε ἀγαθῇ τύχῃ· αὔριον δὲ, τὰς λοιπὰς δικάσομεν.

ΠΕΡΙ ΠΑΡΑΣΙΤΟΥ, ΗΤΟΙ ΟΤΙ ΤΕΧΝΗ Η ΠΑΡΑΣΙΤΙΚΗ.

DE PARASITO, siue QVOD ARS SIT PARASITICA. Vincentio Obsopœo interprete.

ARGVMENTVM.

Didascalici generis Dialogus, in quo contendit ac docet Parasiticam artem esse, eámque omnium aliarum præstantissimam. Dispositio & series orationis plana est. Nam artem esse, principio ex diffinitione artis ostendit, singulis eius partibus cum Parasitica comparatis, videlicet quoniam & sua ac certa principia habeat, exercitationéque & vsu constet, & ob finem vitæ vtilem, nempe voluptatem, exerceatur. Quòd autem voluptas vtilis vitæ finis sit, auctoritate ac testimonio Homeri defendit. Et quòd hic finis Parasiticæ magis proprius quàm Epicureorum philosophiæ sit, comparatione studiorum ac vitæ vtrorumque probat. Deinde verò hanc omnium aliarum artium præstantissimam esse, primùm in genere docet, collatis omnibus accidentibus, effectibus & causis aliarum artium, cum ijs quæ huic arti accidunt. Postea seorsim etiam Philosophiæ & Rhetoricæ, vtpote artium cæterarum summis, & maximè laudatis, anteponit: Primùm quia illæ incertæ, alijs aliter de illis sentientibus atque tradentibus. Parasitica autem vbique eadem ac certa sit: Deinde quia nusquam reperiantur parasiti affectasse philosophiam aut rhetoricam: contrà autem parasiticam Rhetores ac Philosophi plurimi. Postremo ab vsu eorum qui artes has sectantur & profitentur, duplici videlicet, altero in bellis, altero in pace. Vbi ad vtrunque tempus philosophos & rhetores inutiles & ineptos esse, multis exemplis & rationibus docet: contrà autem parasitos idoneos ac paratos maximè, idque ex Homero, & item ex historijs probat, addita etiam hypotyposi, qua parasitum ad prælium parantem & expedientem sese describit. Præterea & priuatam atque domesticam vtrorumque vitam inter se comparat, multo meliores atque etiam beatiores esse parasitos ostendens, quàm vel rhetoras vel philosophos. Sub finem ipsam artem ex locis finalibus commendat quoque, & ipsius nominis honestatem etymologia & analogia defendit.

TYCHIADES. PARASITVS.

Τί ποτε ἄρα, ὦ Σίμων, οἱ μὲν ἄλλοι ἄνθρωποι, καὶ ἐλεύθεροι, καὶ δοῦλοι, τέχνῃ ἕκαστός τινα ὠφέλησαντες, δι' ἧς ἑαυτοῖς τε εἰσι, καὶ ἄλλῳ χρήσιμοι· σὺ δὲ, ὡς ἔοικεν, ἔργον οὐδὲν ἔχεις, δι' ὃ ἄν τι ἢ αὐτὸς ὠφεληθείης, ἢ ἄλλῳ μεταδοίης; ΠΑΡ. πῶς τοῦτο ἐρωτᾷς, ὦ Τυχιάδη, οὐδέπω οἶδα. πειρῶ δὴ σαφέστερον ἐρωτᾶν. ΤΥ. ἔστιν ὦ τινα τυγχάνεις ὠφελημένος τέχνῃ, οἵᾳ μουσικήν; ΠΑ. μὰ Δία. ΤΥ. τί δὲ, ἰατρικήν; ΠΑ. οὐδέπω γοῦν. ΤΥ. ἀλλὰ γεωμετρίαν; ΠΑ. οὐδαμῶς. ΤΥ. τί δὲ, ῥητορικήν; φιλοσοφίας μὲν γὰρ τοσοῦτον ἀπέχεις, ὅσον καὶ ἡ κακία. ΠΑ. ἐγὼ μὲν, εἰ οἵᾳ τε εἰμὶ, καὶ πλέον. ὥστε μὴ δόκει τοῦτο καταφανῆ ἀγνοοῦντι ὀνείδισαι, φημὶ γὰρ κακὸς εἶναι, καὶ χείρων, ἢ σὺ δοκεῖς. ΤΥ. ναί. ἀλλὰ τούτων μὲν ἴσως τὰς τέχνας οὐκ ἐξέμαθες διὰ μέγεθος αὐτῶν, καὶ δυσκολίαν, τῶν δὲ δημοτικῶν τινα, τεκτονικὴν, ἢ σκυτοτομικήν· καὶ γὰρ οὐδὲ πάλαι ὅπως ἔχομι, ὡς μὴ καὶ τοιαύτης αὖ δεηθείης τέχνης. ΠΑ. ὀρθῶς λέγεις, ὦ Τυχιάδη· οὐδὲ γὰρ τούτων οὐδεμιᾶς ὠφελημένος εἰμί. ΤΥ. τίνος οὖν ἑτέρας; ΠΑ. τίνος; ὡς ἐγὼ οἶμαι, γλυκείας. ἴσως εἰ μάθοις, καὶ σὲ ἐπαινέσῃ οἶμαι. ἔρχῃ μὲν οὖν καταρθοῦν φημι ἤδη, εἰ καὶ σοὶ λόγῳ οὐκ ἔχω εἰπεῖν. ΤΥ. τίνα τοῦτο; ΠΑ. ὅπως μοι δοκῶ τοὺς περὶ τούτου εὖ μεμελετηκέναι λόγους. ὥστε ὅτι τέχνῃ μέν τινα ὠφέλημαι, ὑπάρχει ἤδη σοι γιγνώσκειν, καὶ μὴ δεῖ τοῦτο χαλεπῶς μοι ἔχειν· ἴσως τινὰ δὲ, αὖθις ἀκούσῃ. ΤΥ. ἀλλ' οὐκ ἀνέξομαι. ΠΑ. τόγε τῆς τέχνης, παράδοξον ἴσως φανεῖταί σοι ἀκούσαντι. ΤΥ. καὶ μέντοι δεῖ τοῦτο σπουδάζω μαθεῖν. ΠΑ. εἰσαῦθις, ὦ Τυχιάδη. ΤΥ. μηδαμῶς, ἀλλ' ἤδη λέγε, εἰ μή πω ἄρα αἰσχύνῃ. ΠΑ. ἡ Παρασιτική. ΤΥ. κἆτα εἰ μὴ μαίνοιτό τις, ὦ Σίμων, τέχνῃ τοῦτο φαίη αὖ;

QVID tandem in causa est Simo, quòd cùm alii homines, siue serui sint, siue ingenui, quisque artem quādam calleat, qua cùm sibi ipsi, tum aliis sunt vtiles: tu verò, quantum ego perspicio, nulli rei aut negotio intentus es, vnde aut tu aliquem fructum caperes, aut alteri benignè impertiendo, adiumento esse possis? PAR. Quid hæc tua sibi vult interrogatio ô Tychiade? nondum enim capio: proinde planiùs ac manifestiùs me interrogato. TYC. Estne aliqua ars, cuius tu sciēs & peritus es, videlicet Musicæ? PA. Non per Iouem. TYC. Quid autem, Medicinæ? PAR. Ne illius quidem. TYC. Atqui Geometriæ? PAR. Nequaquam. TYC. Quid autem, Rhetoricæ? Nam à philosophiæ studio vsque adeò abhorres, quantum ipsius vitij cōtagium à philosophia alienum est. PAR. Atque etiam, si fieri potest, adde quiddā ampliùs. Proinde ne animū inducas hoc te mihi ignoranti exprobrare: fateor enim me ignauum esse, atque etiam tua opinione longè peiorem. TYC. Sanè, sed hasce fortasse artes propter illarum magnitudinem atque difficultatem non perdidicisti: at ex popularibus illis quam tandem tenes? num architectonicam, aut sutrinam? Neque enim ea est rerum tuarum conditio, vt non talis alicuius artis egeas adminiculo. PAR. Rectè dicis ô Tychiade: neque enim vllam illarum calleo. TYC. Quam igitur aliam? PAR. Quā? Profectò, vt mea est opinio, generosam, quam & te, si pernoueris, laudaturum planè existimo. Eandem verò opere atque re ipsa perpulchrè obire posse me dico, tametsi illā oratione explicare mihi non perinde prōptum sit. TYC. Quam tandem dicis? PAR. Nondum mihi videor super illa orationes satis studiosè exercuisse. Quòd autem vnius alicuius artis non rudis sim, hoc planè iam nosse potes. Quare nihil est quòd hoc nomine mihi sies infensior. Quamcunque autem teneam, alio tempore audies. TYC. Verùm ego omnis morę impatiēs sū. PAR. Fortasse si audires, inopinata tibi ars mea videretur. TYC. Atqui propter hoc ipsum tanto impensiùs scire laboro. PAR. A. Alio tempore tibi exponetur, ô Tychiade. TYC. Nequaquam, sed iam quamcunque tandem pernosti, exponito, nisi adeò te pudeat. PAR. Parasiticam. TYC. Et quis ita vesani atque dementis est animi, ô Simo, qui hanc artem esse prædicet?

PAR. Ego. Si verò ob hoc ipsum quòd aliam artē non teneā, tibi insanire videor, huius ipsius causſam mihi putato fuisſe insaniam, méque iam duriùs increpandi finem facito. Aiunt enim hanc Deam cū aliàs difficilem esſe habētibus, tum quòd delinquentes erratorum excusare solcat, quasi horum omnium magistram atque auctorem culpam vniuersam in se transferentem. TYC. Ergo, Simo, Parasitica ars est. PAR. Sanè ars: atque ego illius auctor & inuentor sum. TYC. Proinde tu parasitus es? PAR. Tu quidem Tychiade probro me afficis. TYC. Atqui nō erubescis te ipse parasitum compellādo? PAR. Sanè verò: puderet enim me, nisi dicerem. TYC. Atque per Iouem, si tibi notores esſe velimus, erga alios te ignorantes quod tibi nomen esſe testabimur? num Parasitū te esſe affirmabimus. PAR. Hoc nomine compellantes longè magis me oblectabitis, quàm si Phidiam statuarium me esſe dixeritis. Quippe mea arte nō minùs gaudeo, quàm ipse Phidias Ioue à se fabricato gauisus est. TYC. Atqui hoc mihi attentiùs considerāti, res perridicula perspecta est. PAR. Quænam? TYC. Si externè scribentes ad te in epistolis, hūc tibi adiiciamus titulum: Simoni parasito. PAR. Atqui impensiùs mihi gratificaberis, quàm si hoc titulo nobis scripseris, Dioni philosopho. TYC. Quātum tu quidem hac compellatione gaudere soleas, mihi parum curæ est. Sed & aliud quiddam absurdi considerandū venit. PAR. Quodnam? TYC. Num & hæc in aliarum artium numero nobis recensenda sit, vt interrogante quopiā cuiusmodi ars sit, respondeamus, veluti de grammatica aut rhetorica interrogati solemus, Parasitica? PAR. Ego verò Tychiade, longè iustiùs hanc quā profiteor, quàm vllam aliam, artem dicendam esſe contendo. Quòd si tibi iucundum est auditu, vt opinor fore, sentētiam meam explicare non grauabor, quanquam ad hoc non admodum, vt antè dixi, præparatus aut instructus sum. TYC. Tametsi sint exigua, veritate tamen præcellent. PAR. Age sub initium artē ipsam, quo finitionis genere describatur, ad calculos expēdendam reuocemus. Ad hunc enim modum speciatim & aliis artibus pensitandis, assequemur num & hanc rectè teneamus. TYC. Quid ergo ars est, vt compertum habeas? PAR. Ars est, vt ego memoria teneo, quodā sapiente viro audito,

Diomedes lib. 2. hanc finitionem Ciceroni adscribit.

ΠΑ. ἔγωγε. εἰ δέ σοι μάτην εἶναι δοκῶ τὴν μηδεμίαν ἄλλην ἐπίστασθαι τέχνην, αὐτὸ τοῦτο αἰτίαν εἶναί μοι τοῦ μανίαν δοκεῖν, καὶ με τὴν ἐσχάτην ἤδη ἀφίστησι. φασὶ γὰρ τὴν δαίμονα ταύτην, τἄλλα μὲν ἄλλα, χαλεπὴν εἶναι τοῖς ἔχουσι, πραγματεῖσθαι δὲ τὴν ἀμαρτημάτων αἰδοῖς, ὥσπερ διδάσκαλον, ἢ παιδαγωγὸν τούτων αἰτιᾶσθαι εἰώθασιν εἰς αὐτὸ τὰς αἰτίας. ΤΥ. σκοπῶμεν, ὦ Σίμων, ἡ κωδωτικὴ τέχνη ὄντως; ΠΑ. τέχνη γάρ. κἀγὼ ταύτης δημιουργός. ΤΥ. καὶ σὺ ἄρα κωδώτης; ΠΑ. πῶς γὰρ οὐκ εἰδῶς, ὦ Τυχιάδη. ΤΥ. ἀλλ' οὐκ ἐρυθριᾷς, κωδώτην σαυτὸν καλῶν; ΠΑ. ὀδαμῶς, αἰσχυνοίμην γὰρ ἄν, εἰ μὴ λέγοιμι. ΤΥ. ἆ, νὴ Δία, ὁπότε σε βυλώμεθα γνωρίζειν τῶν οὐκ ἐπισταμένων τοῦτο, ὅτε χρήζοι μαθεῖν, ὁ κωδώτης δηλονότι φήσομεν; ΠΑ. πολὺ μᾶλλον τοῦτο λέγοντες ἐμέ, ἢ Φειδίαν ἀγαλματοποιόν. χαίρω γὰρ τῇ τέχνῃ οὐδὲν ἧττον, ἢ Φειδίας ἐχαίρε τῷ Διΐ. ΤΥ. ἐγὼ μὲν ἐκεῖνό μοι σκοπῶν τὸ γελοῖον πάμπολλες. ΠΑ. ὁποῖον; ΤΥ. εἰ ταῖς ἐπιστολαῖς αὐτῶν ὡσπερ ἔθος, ἐπιγράφοιμεν Σίμωνι κωδωτῷ. ΠΑ. καὶ μὲν ἄν ἐμοὶ μᾶλλον χαίροις, ἢ Δίωνι ἐπιγράφων φιλοσόφῳ. ΤΥ. ἀλλὰ σὺ μὲν ὅπως χαίρεις καλούμενος, οὐδὲν ἧττον μικρόν μοι μέλει· σκοπεῖν δὲ δεῖ καὶ τὸ ἄλλως ἀποπίθανον. ΠΑ. τίνα μέν; ΤΥ. εἰ καὶ ταύτῃ ταῖς ἄλλαις τέχναις ἐγκαταλέξομεν. ὥστε ἐπειδὴ πυνθάνηταί τις ὁποία τίς αὕτη τέχνη ὄντι, λέγειν, ὅτι γραμματικὴ, ἰατρικὴ, κωδωτική. ΠΑ. ἐγὼ μέν, ὦ Τυχιάδη, πολὺ μᾶλλον ταύτῃ, ἢ τινὰ ἑτέραν τέχνην φαίην ἄν· εἰ δέ σοι φίλον ἀκοῦσαι, καὶ ὅπως οἶμαι, λέγοιμι ἄν, καὶ γὰρ οὐ πάνυ πάσιν ὧν, ὡς ἔφθην εἰπών, ἐπὶ τούτῳ παρεσκευασμένος ἦλθον. ΤΥ. εἰ καὶ σμικρὰ δέ, τοῖς ἀληθέσι δείσῃ. ΠΑ. ἴθι δὴ τοίνυν πρῶτον περὶ τῆς τέχνης εἴ σοι δοκεῖ, ἥτις ποτὲ ὅσα τυγχάνῃ τῷ ὄντι σκοπῶμεν. οὕτω γὰρ ἐπακολουθήσαιμεν ἂν καὶ ταῖς κατ' εἴδος τέχναις, εἴπερ ἄρα ὀρθῶς μετέχοιμεν αὐτῆς. ΤΥ. τί ποτ' οὖν ὄντι τέχνη, ὡς ἐπίστασαι; ΠΑ. πῶς μὲν οὖν. ΤΥ. μὴ τοίνυν ὤκνει λέγειν αὐτῷ, εἴπερ οἶσθα. ΠΑ. τέχνη ὄντι, ὡς ἐγὼ ἀπομνημονεύω, σοφοῦ τινος ἀκούσας,

σύστημα ἐπικαλήψεων ἐπιτηδευμάτων, ὡσπερεί τι τέλος ἀγαθὸν τῷ ἐν τῷ βίῳ. ΤΥ. ὀρθῶς ἐκείνου γε εἰπόντος, οὕτως ἀπεμνημόνευσας. ΠΑ. Εἰ δὲ μετέχοι τούτων ἁπάντων ἡ παρασιτική, τί ἂν ἄλλο ἢ ἐπιστήμη αὐτὴ τέχνη εἴη; ΤΥ. τέχνη γὰρ, εἴπερ οὕτως ἔχοι. ΠΑ. Φέρε δὴ καθ' ἕκαστον τοῖς τῆς τέχνης εἴδεσιν ἐφαρμόζοντες τὸν παρασιτικὸν, εἰ σύμφωνός ἐστι, σκοπῶμεν, καὶ ὁ περὶ αὐτῆς λόγος, ἀλλὰ μὴ καθάπερ αἱ πονηραὶ χύτραι βλακρούονται, μὴ ἁρμοττόντων ἀποφθέγγηται. δεῖ τοίνυν εἶναι καὶ ταύτην ὥσπερ καὶ πάσαν τέχνην, σύστημα ἐπικαλήψεων. πρῶτον μὲν γὰρ δοκιμάζειν, καὶ διακρίνειν ὅστις αὖ ὀπτητὸς ἥκοιτο τρέφειν αὐτόν· καὶ οὕτω παρασιτεῖν ἐπιχειρήσειν, οὐκ ἂν μεταγνοίη. ἢ τὸν μὲν ἀργυρογνώμονα τέχνην τινὰ φήσομεν ἔχειν, εἴπερ ὀπίσω διαγινώσκειν τά τε κίβδηλα τῶν νομισμάτων, καὶ τὰ μή. τοῦτον δὲ αὖθις τέχνης διακρίνειν τοὺς τε κιβδήλους τῶν ἀνθρώπων, καὶ τοὺς ἀγαθοὺς, καὶ ταῦτα, ὥσπερ τῶν νομισμάτων, καὶ τῶν ἀνθρώπων μὴ φανερῶν ὄντων ἐθῶν ὄντων; αὐτὰ μέντοι ταῦτα καὶ ὁ σοφὸς Εὐριπίδης καταμέμφεται, λέγων,

Ἀνδρῶν δ' ὅτῳ χρὴ τὸν κακὸν διδόναι,
Οὐδεὶς χαρακτὴρ ἐμπέφυκε σώματι.

ᾧ δὴ κἂν μείζων ἢ τοῦ παρασίτου τέχνη πέφυκεν, εἴγε καὶ τὰ οὕτως ἄδηλα, καὶ ἀφανῆ, μᾶλλον τῆς μαντικῆς γνωρίζει τε, καὶ οἶδε. τὸ δέ γε ὀπίσω λόγους λέγειν ὀπτητηδείους, καὶ παράγματα παρατιθέναι, δι' ὧν οἰκειώσεται, καὶ δυνούσαν ἑαυτὸν τῷ τρέφοντι ἀποδείξει, ἆρ' οὐ σωφρόνως καὶ καταληπτικῶς ἐρρωμένης εἶναί σοι δοκεῖ; ΤΥ. καὶ μάλα. ΠΑ. Ὃ δέ γε ἐν ταῖς ἑστιάσεσιν αὐταῖς, ὅπως πλουτὸς ἀπέλθῃ πλέον ἔχων, καὶ παραδοκιμάζων τοὺς μὴ πρὸ αὐτοῦ αὐτῷ κεκτημένους τέχνην αὖθις τινὸς λόγου καὶ σοφίας πλάττεσθαι οἴει; ΤΥ. ἔδαμῶς. ΠΑ. τί δὲ, τὸ ὀπίσω τὰς ἀρετὰς, καὶ κακίας τῶν ὄψων, καὶ τῶν σιτίων, πολυπραγμοσύνῃ ἀτέχνου τινὸς εἶναί σοι δοκεῖ; καὶ ταῦτα, τοῦ γλυκυτάτου Πλάτωνος οὕτωσὶ λέγοντος, Τὸν μέλλοντος ἑστιάσεσθαι, μὴ μαγειρικὸν ὄντος, σκαλαξομένης ἰσχνῆς, ἀκριβεστέρα ἡ κρίσις.

præceptionum exercitarum comprehensio ad vnum exitum vitæ vtilem pertinentium. TYC. Rectè sanè illius auditi verba commeministi. PAR. Iam si horum omnium particeps est Parasitica, consentaneum est & hanc nihil aliud quàm artem habendam esse. TYC. Ita profectò ars habenda est, si quidem hæc ita se habuerint. PAR. Age iam singillatim ad omnes artis species parasiticam accommodantes, num oratio illi consonet, considerabimus: sed non, quemadmodum ollæ vitiosæ dum pulsantur, ne malignè resonet. Oportet itaque & hanc, quemadmodum omnes artes, præceptionum inuentionem in se complecti. Principiò enim præuidere atque discernere quis aptus & accommodatus sit eum alere: atque ita facto parasitandi exordio, haudquaquam pœniteat. Aut dicemus argentarios seu numularios artem quandam habere qua norint adulterina nomisinata à probis sagaciter deprehendere: hunc autem citra artis adminiculum discernere posse adulterinos homines & probos, præsertim cùm veluti nomismata, hominum mores cuiusmodi sint, non statim pateant? Eadem hæc & sapiens reprehendit Euripides, dicens:

At quo malus noscendus est mortalibus, *In Meleag.*
Innatus est nulli character corpori.

Ex quo & multo præclarior Parasiti ars esse ostenditur, qui res ita obscuras & abditas magis quàm vaticinandi peritia perspicit & cognoscit. Nosse verò sermones proferre accommodos, eáque facere per quæ in familiaritatem adiungitur, quibus semet quàm benevolentissimum suo alumno esse ostensurus sit, nunquid non singularis intelligentiæ, atque inuentionis vehementissimę tibi documentum esse videtur? TY. Admodum. PAR. Porrò autem in ipsis cõuiuiis vt abeat per omnia plus habens, eósque exuperans qui eam artem sua negligentia sibi non parauerunt, an hoc citra rationem & singularem sapientiam Parasitum facere posse arbitraris? TYC. Nequaquam. PAR. Quid autem? nosse obsoniorum ciborúmque virtutes & vitia, num tu rudis & indocti cuiuspiam curiositatem esse existimas? Præsertim Platone generosissimo ita dicente: Qui conuiuas epulis accepturus est, nec rei coquinariæ scientiam habuerit, eius in adornando conuiuio pertenue est iudicium.

Quòd autem Parasitica nõ cognitionem solam, sed exercitationem quoque sibi vendicet, inde perdisces facillimè, quoniam aliarum artium cognitiones, & dies & noctes, & menses & annos sæpenumero inexercitatæ permanent, non tamen artes ipsæ apud possidentes depereunt. At verò Parasiti cognitiones nisi quotidie in vsu sint atque exercitio, perdunt non artem solam, vt opinor, sed ipsum quoque artificem. Parasiticæ verò vtilitatem ad vnum aliquem vitæ exitum tendentem vereor ne insaniæ sit perquirere. Ego verò quàm edere & bibere, in vita mortalium nihil inuenio vtilius aut præstantius, & citra quod vita non potest subsistere. TYC. Maximè. PAR. Atqui ne eiusmodi quidem res est parasitica, cuiusmodi est pulchritudo aut fortitudo, vt ars nulla esse videatur, sed quædam vis atque potentia. TYC. Vera dicis. PAR. Verùm neque arte caret. Quod enim arte caret, nullo modo possidenti est conducibile. Age enim si tibi ipse nauim in mari commisisses fluctibus atque procellis ingruentibus, gubernandi imperito, num euasurus es incolumis? TYC. Minimè gentium. PAR. Quid tandem obstat? an quòd arte careas, cuius ope te ipse seruare potuisses? TYC. Sanè verò. PAR. Proinde arte seruamur, imperitia verò non item. TYC. Admodum. PAR. Ergo Parasiticam artem esse constat. TYC. Artem profectò, quãtùm apparet. PAR. Atqui gubernatores quidem præclaros, & aurigas eximios, de curru non rarò delapsos esse comperi, ac nonnullos illorum luxatos atque delumbatos, porrò nonnullos prorsus extinctos: cæterùm Parasiti naufragium nullus est qui possit producere. Proinde si neque ab arte remota est Parasitica, neque facultas est aliqua, comprehensio autem præceptionum exercitarum; eandem artem esse hodie nobis fatendum est. TYC. Quantum quidem ex hoc coniecturam facio. Sed in hoc tibi vigilandum esse intelligis, vt finem aliquem generosum Parasiticæ nobis attribuas. PAR. Rectè sanè dicis: videtur autem hac finitione potissimùm explicari posse: Parasitica ars est ciborum atque potuum, & sermonum qui horum conquirendorum gratia dicendi sunt, cuius finis est voluptas. TYC. Vidêre mihi tuam artem præclarè definisse.

Parasitice definitio.

A ὅτι γε μὴν οὐκ ἐκ καταλήψεως μόνον, ἀλλὰ συγγεγυμνασμένης ἐστὶν ἡ παρασιτική, μαθοῖς ἂν εὐθέως ῥᾳδίως. αἱ μὲν γὰρ τῶν ἄλλων τεχνῶν καταλήψεις, καὶ ἡμέρας, καὶ νύκτας, καὶ μῆνας, καὶ ἐνιαυτοὺς πολλάκις ἀσυγγύμναστοι μένουσι, καὶ ὅμως οὐκ ἀπόλλυνται παρὰ τοῖς κεκτημένοις αἱ τέχναι· αἱ δὲ τοῦ παρασίτου καταλήψεις, εἰ μὴ καθ' ἡμέραν εἴη ἐν γυμνασίῳ, ἀπόλλυσιν οὐ μόνον, οἶμαι, τὴν τέχνην, ἀλλὰ καὶ αὐτὸν τὸν τεχνίτην. τὸ γε μὴν πρός τι τέλος εὔχρηστον τῷ βίῳ, μὴ καὶ
B μανίας εἴη ζητεῖν; ἐγὼ γὰρ τοῦ φαγεῖν καὶ τοῦ πιεῖν οὐδὲν εὐχρηστότερον εὑρίσκω ἐν τῷ βίῳ ὄν, οὐδὲ ζῆν γε αἰσθοῦ πάνυ ἐστί. TY. πάνυ μὲν οὖν. ΠΑ. ἦ μὴν οὐδὲ τοιοῦτόν τι ἐστὶν ἡ παρασιτική, οἷόν ἐστι τὸ κάλλος, ἢ ἡ ἰσχύς, ὥστε τέχνην μὲν μὴ δοκεῖν αὐτὴν, δύναμιν δέ τινα τοιαύτην. TY. ἀληθῆ λέγεις. ΠΑ. ἀλλὰ μήτοι γε ἀτεχνία ἐστίν· ἡ γὰρ ἀτεχνία, οὐδέποτε οὐδὲν κατορθοῖ τῷ κεκτημένῳ. φέρε γὰρ εἰ ἐπιτρέψας σὺ σεαυτὸν ναυῒ ἐν θαλάττῃ, καὶ χειμῶνι, μὴ ἐπισταμένου κυβερνᾶν, σωθείης ἄν; TY. οὐχ ὅτω. ΠΑ. τί δή
C ποτε, ἢ τοῦ μὴ ἔχειν τέχνην, δι' ἣν δυνήσεταί σώζειν ἑαυτόν; TY. ἦ μάλα. ΠΑ. οὐκοῦν καὶ παρασίτου τοῦ παρασιτικῆς, εἴπερ ἐστὶν ἀτεχνία, οὐκ ἂν ἐσώζετο; TY. ναί. ΠΑ. οὐκοῦν τέχνη σώζεται, ἀτεχνία δὲ οὔ; TY. πάνυ μὲν οὖν. ΠΑ. τέχνη ἄρα ἐστὶν ἡ παρασιτική. TY. τέχνη, ὡς ἔοικε. ΠΑ. καὶ μὴν κυβερνήτας μὲν ἀγαθοὺς, καὶ ἡνιόχους τεχνίτας οὐ πεσόντας τὴν δίφρων οἶδα ἐγὼ πολλάκις· καὶ τοὺς μὲν, ξωτειβέντας, τοὺς δὲ, καὶ πάμπαν ἠφανισμένου-
D τας· παρασίτου δὲ ναυάγιον, οὐδὲ εἷς ἔχει τινὰ εἰπεῖν. οὐκοῦν εἰ μήτε ἀτεχνία ἐστὶν ἡ παρασιτική, μήτε δύναμις, σύστημα δέ τι, καὶ οὐ καταλήψεων γεγυμνασμένων, τέχνη ἀναλογίᾳ ὁμολογηθήσεται ἡμῖν σήμερον. TY. ὅσον οὐ τοῦτο, εἰκάζω· ἀλλ' ὅρα, ὅπως καὶ ὅρον ἡμῖν τινα γλυκαίνοντα ἀποδῷς τῆς παρασιτικῆς. ΠΑ. ὀρθῶς σύγε λέγων. δοκεῖ γὰρ δή μοι οὕτως ἂν μάλιστα διορίσασθαι, παρασιτική ἐστι τέχνη ποτέων, καὶ βρωτέων, καὶ τῶν δι' ἀμφοῖν λεκτέων, τέλος δ' αὐτῆς, ἡδύ. TY. ἀφ' ὑψηλοῦ μοι δοκεῖς θεάσασθαι τὴν σεαυτοῦ τέχνην.

ἀλλ' ἐκεῖνο σκόπει, μὴ πρὸς ἐνίους τῶν φι- A
λοσόφων μάχη σοι περὶ τοῦ τέλους ᾖ. ΠΑ. Ἐ
μοὶ ἀπόχρη τε, εἴπερ ἕτερος ὁ αὐτὸ τέλος εὐ-
δαιμονίας, καὶ παρασιτικῆς. φαίνεται δὲ οὕτως.
ὁ γὰρ σοφὸς Ὅμηρος τὸν τοῦ παρασίτου βίον
θαυμάζων, ὡς ἄρα μακάριος, καὶ ζηλωτὸς
εἴη μόνος,

Οὐ γάρ ἔγωγέ τι φημὶ τέλος ἀρείτερον εἶναι,
Ἢ ὅταν εὐφροσύνῃσιν ἐπὶ δῆμον ἅπαντα,
-- πάρα δὲ πλήθωσι τράπεζαι
Σίτου καὶ κρεῶν, μέθυ δὲ κρητῆρας ἀφύσσων
Οἰνοχόος φορέῃσι, καὶ ἐς ἕκαστον ἐπαείρῃ. B

καὶ ὡς οὐκ ἱκανῶς ταῦτα θαυμάζων, μᾶλλον τὴν
αὐτοῦ γνώμην ποιεῖ φανερωτέραν, οὕτω λέγων·

Τοῦτο τί μοι κάλλιον ἐνὶ φρεσὶν εἴδεται εἶναι,
οὐκ ἕτερόν τι ἐξ ὧν φησιν, ἢ ὁ παρασιτεῖν, εὐ-
δαίμονα νομίζων. καὶ μὲν δὴ καὶ τῷ τυχόντι ἀν-
δρὶ περιτέθεικε τούτους τοὺς λόγους, ἀλλὰ τῷ
σοφωτάτῳ τῶν Ἑλλήνων. χαίροι γε εἴπερ ἐβού-
λετο Ὀδυσεὺς ὁ καὶ τοὺς Στωϊκοὺς ἐπαινεῖν
τέλος, ἐθαύμασε ταῦτα λέγων, ὅτε τὸν Φιλοκτή-
την ἀπήγαγε σὺν τῆς Λήμνου, ὅτε ὁ Ἴλιον C
ἐξεπόρθησεν, ὅτε τοὺς Ἕλληνας φεύγοντας κα-
τέσχεν, ὅτε εἰς Τροίαν εἰσῆλθεν, ἑαυτὸν μαστι-
γώσας, καὶ κακὰ καὶ Στωϊκὰ ῥάκη ἐνδύς· ἀλλὰ
τότε οὐκ εἶπε τοῦτο τέλος ἀρείτερον· ἀλλὰ
μὴν ἐν τοῖς τῶν Ἐπικουρείων βίῳ γλιόμενος
αὖθις παρὰ τὴν Καλυψοῖ, ὅτε αὐτῷ ἐπῆρχεν ἐν ἀργίᾳ τε διατεύξειν, καὶ πτυφᾶν, καὶ δινεῖν
τὸν Ἀτλαντος θυγατέρα, καὶ κινεῖν πάσας τὰς
λείας κινήσεις, οὐδέποτε εἶπε τοῦτο τὸ τέλος
ἀρείτερον, ἀλλὰ τὸν τῶν παρασίτων βίον.
ἐκαλοῦντο δὲ δαιτυμόνες οἱ παράσιτοι τότε.
πῶς οὖν λέγω; πάλιν γὰρ ἄξιον ἀναμνησθῆ- D
ναι τῶν ἐπῶν· οὐδὲ γὰρ οἷόν τε ἀκοῦσαι αὐτῶν,
μὴ πολλάκις λεγομένων. Δαιτυμόνες καὶ-
δήμυοι ἐξείης, καὶ, παρὰ πλήθωσι τράπεζαι
Σίτου τε κρεῶν. ὄγε μὴν Ἐπίκουρος σφόδρα
ἀναισχύντως ὑφελόμενος τὸ τῆς παρασιτικῆς
τέλος, τὸ κατ' αὐτὸν εὐδαιμονίας, τέλος αὐτὸ
ποιεῖ. καὶ ὅτι κλοπὴ τὸ πρᾶγμά ἐστι, καὶ οὐδὲν
Ἐπικούρῳ μέλει τὸ ἡδύ, ἀλλὰ τῷ παρασίτῳ,
ἔστω μάρτυς αὐτός. ἐγὼ γε ἡγοῦμαι τὸ ἡδὺ πρῶ-
τον μὲν, τὸ τῆς σαρκὸς ἀόχλητον, ἔπειτα τὸ μὴ
θορύβῳ καὶ ταραχῇ τὴν ψυχὴν ἐμπιπλᾶσθαι.

Illud tamen etiam atque etiam conſidera, ne aduerſus philoſophos aliquos de fine tibi oriatur pugna atque contentio. PAR. Atqui abundè ſufficit hunc eſſe finẽ & felicitatis & Paraſiticæ: neque aliter apparet. Siquidem Homerus ille ſapiens Paraſiti vitam admirans tanquam ſolam beatam atque felicem, ita inquit:

Haud ego finẽ vllũ meliorẽ vltrà arbitror eſſe,
Quàm ſi mente omnis populus letetur ouanti,
Iuxta autem menſæ ſint pane cibiſq; repletæ,
Atque pocillator dulce è cratêre falernum
Fundẽs diſtribuat per pocula parua bibendũ.

Iam quaſi parum cumulatè hæc admiraretur, ſententiam ſuam longè pleniorem apertioremque hiſce verbis facit, perfeſtiuè ſubiiciens:

Hic finis nobis pulcherrimus eſſe videtur.

haud aliud ex iis quæ dicit, beatũ ac felix, quàm paraſitari exiſtimans. Sedenim hęc verba non cuilibet è vulgo attribuit, verùm omnium ſapientiſſimo. Et ſanè ſi Vlyſſi fuiſſet in animo Stoicos ſecuto laudare finem Virtutem, potuiſſet illud dicere quãdo Philocteten ex Lemno adduxit, quando Troiam ſubuertit, quando Græcos fugam adornantes compeſcuit atque detinuit, quando Troiam ingreſſus eſt ſe ipſe indecoris vulneribus flagellatum afficiens, ac ſordido & planè Stoico indumento amictus. At tunc huius pulcherrimi finis nuſquam cõmeminit. Cæterùm ne tunc quidem cùm in Epicureorum vita conſtitutus apud venuſtiſſimam Calypſo verſaretur, illíque liceret in otio voluptuosè & molliter viuere, ac in omnibus deliciis Atlantidis lectum cõſcendere, neque non rebus quas animi libido ferebat, indulgere; illius pulcherrimi finis memor eſt: ſed cùm apud Phæacas paraſitum ageret. Vocabãtur autem tunc tẽporis paraſiti, dætymones. Quomodo enim dicit? Dignum enim eſt vt iterum atque iterum ſuauiſſimorum verſiculorum recordaremur: neq; enim ad ſatietatem audiri poſſunt, niſi ſæpius repetantur:

Dætymones ſedeant ex ordine. &,
Iuxta menſæ adſint epulis & carne repletæ.

Porrò Epicurus nimiùm impudenter hunc finem detractum paraſiticæ, ad felicitatem ſuam detorſit. Quòd autem hæc res non abſit à furto, quódque Epicuro voluptas nihil curæ ſit, ſed paraſito, ita potes colligere. Ego voluptatem exiſtimo primùm tranquillum ſtatum corporis: deinde neque mentem vlla perturbatione aut moleſta cura onerari.

Horum vtrunque parasitus assequitur, Epicurus autem ne alterutrius quidem fit particeps. Etenim cùm curiosè satis de habitu terræ, de infinitis mundis, de magnitudine solis, atque distantiis, de primis elementis, atque etiam de diis, siue sint siue non sint, déque ipso fine peruestigãs, nunquam non digladiari soleat, semper cum aliquibus contentiosè dissidens: non humanis solùm, sed & mundanis vexationibus atteritur atque consumitur. At parasitus horum omnium securus, omnia bene se habere existimans, credénsque hæc meliori loco esse nõ posse quàm sint, cum multa securitate & animi tranquillitate, nullo istiusmodi nugarum scrupulo illi facessente negotium, edit suauissimè, ac dormit supinus, porrectis & manibus & pedibus, quemadmodum Vlysses rate ad patriam nauigans. Atqui non propter illa tantùm nulla in re Epicurus voluptatis potitur, sed etiam propter hæc. Quippe Epicurus ille, quicunque tandem fuerit ille sapiens, aut habet quod edat, aut non. Si non, ille quidem voluptuosè viuet minimè, imò ne viuet quidem. Sin autem habuerit, habebit aut à seipso, aut ab alio. Itaque si ab alio quod edat habuerit, parasitus est & ille. & non is quem se superbè venditat: Sin à seipso, voluptuosè non viuet. T Y C. Quomodo verò non voluptuosè? P A R. Si enim suppetiuerit illi apud seipsum victus copia, multa, ô Tychiade, eiusmodi vitam consequi necesse est. Vide verò qualia: oportet enim eum qui voluptate duce molliter & delicatè victurus est, omnibus incidentibus cupiditatibus abundè indulgere. Aut quid tu ais? T Y C. Et mihi idem videtur. P A R. Proinde ei qui re familiari ampliter instructus est, fortassè vnde libidinem suam expleat, nõ ægrè suppetet: at qui æstiuè atque tenuiter munitus erit opibus, illi harum rerum potiundi nulla supererit copia. Itaque si pauper fuerit Epicurus, sapiens esse non potest, neque vnquam voluptatis finem sibi propositum consequetur. Sed ne diues quidem copiosę pecuniæ dominus, cui per facultates suas cupiditatibus prolixè suppeditare atque inseruire promptum est, præfixum voluptatis finem nanciscetur. Quid ita tandem? Propterea quòd necesse sit eum qui sumptum de suo fecerit, in multas atque adeò odiosas illabi molestias. Iam enim illi cum coco rixandum erit, quòd parum opiparè atque apparatè edulia adornauerit. Aut si citra rixam, coci negligentiam dissimulanter habuerit, tum ferculis inconditis, & minimè delicatis vescitur, ac per hoc sperata voluptate priuatur.

A Τούτων τοίνυν ὁ μὲν παράσιτος ἑκατέρων τυγχάνει· ὁ δὲ Ἐπικούρειος, οὐδὲ θατέρου. ὁ γὰρ ζητῶν περὶ σχήματος γῆς, καὶ κόσμων ἀπειρίας, καὶ μεγέθους ἡλίου, καὶ ἀποστημάτων, καὶ περὶ στοιχείων, καὶ περὶ τῶν θεῶν, εἴτε εἰσὶν, εἴτε οὐκ εἰσὶ, καὶ περὶ αὐτοῦ τοῦ τέλους ἀεὶ πολεμῶν, καὶ διαφερόμενος πρός τινας, οὐ μόνον ἐν ἀνθρωπίναις, ἀλλὰ καὶ ἐν κοσμικαῖς ἐστὶν ὀχλήσεσιν. ὁ δὲ παράσιτος, πάντα καλῶς ἔχειν οἰόμενος καὶ πεπιστευκὼς μὴ ἄλλως ταῦτα ἔχειν ἄμεινον, ἢ ἔχει, μετὰ πολλῆς ἀδείας, καὶ γαλήνης, εὕδει ὑπτιος τοιούτου πρένοχλοῦντος ἐδωδῇ, καὶ χειμαίνει ὕπτιος, ἀφύκτως τοῖς πόδας, καὶ ταῖς χεῖρας, ὥσπερ Ὀδυσσεὺς ὅτε τῆς θεσπίας ἀποπλέων οἴκαδε. καὶ μὲν δὴ οὐχὶ τούτου μόνον οὐδὲν παρέσηκεν ὁ ἡδὺ τῷ Ἐπικούρῳ, ἀλλὰ καὶ κατ' ἐκεῖνα. ὁ γὰρ Ἐπικούρειος οὗτος, ὅστις ποτέ ἐστιν ὁ σοφὸς, ἤτοι φαγεῖν ἔχει, ἢ οὔ. εἰ μὲν οὐκ ἔχει, οὐχ ὅπως ἡδέως ἂν ζήσεται, ἀλλ' οὐδὲ ζήσεται· εἰ δὲ ἔχει, εἴτε παρ' ἑαυτοῦ, εἴτε παρά ἄλλου. εἰ μὲν οὖν παρ' ἄλλου ὁ φαγεῖν ἔχοι, παράσιτός ἐστι, καὶ οὐχ ὡς λέγει· εἰ δὲ παρ' C ἑαυτοῦ, οὐχ ἡδέως ζήσεται. ΤΥ. πῶς οὐχ ἡδέως; ΠΑ. Εἰ γὰρ ἔχοι ὁ φαγεῖν παρ' ἑαυτοῦ, πολλά γε, ὦ Τυχιάδη, τῷ τοιούτῳ βίῳ παρακολουθεῖν ἀνάγκη· καὶ ἄλλα πόσα. δεῖ γὰρ τὸν μέλλοντα βιώσεσθαι καθ' ἡδονὴν, ταῖς ἐγγινομέναις ὀρέξεις ἁπάσας ἀφθόνως πληροῦν. ἢ τί φῄς; ΤΥ. καὶμοὶ δοκεῖ. ΠΑ. Οἶκον τοίνυν τὸν μὲν συχνὰ κεκτημένῳ, ἴσως τοῦτο παρέχει. τῷ δὲ ὀλίγα, καὶ μηδὲν οἰκέτι· ὥστε πένης οὐκ ἂν σοφὸς γένοιτο, οὐδὲ ἐφικνοῖτο τοῦ τέλους· λέγω δὲ τοῦ ἡδέος. ἀλλ' οὐδὲ μὲν ὁ πλούσιος, ὁ περὶ τῆς οὐσίας ἀφθόνως ταῖς ἐπιθυμίαις χορηγῶν, δυνήσεται τοῦδε ἐφικέσθαι. τί δήποτε; ὅτι πᾶσα ἀνάγκη τὸν ἁλίσκοντα τὰ ἑαυτοῦ πολλαῖς περιπίπτειν ἀηδίαις. τοῦτο μὲν, τῷ μαγείρῳ κακῶς σκευάσαντι τὸ ὄψον μαχόμενον, ἢ εἰ μὴ μάγειρος, φαύλῳ· περὶ τοῦτο ἐσθίοντα τὰ ὄψα, καὶ τοῦ ἡδέος ὑστερεῖν.

τοῦτο δὲ, τῷ οἰκονομοῦντι τὰ πρὸς τὴν οἰκίαν, εἰ μὴ καλῶς οἰκονομοίη, μαχόμενον. ἢ οὐχ οὕτω; ΤΥΧ. νὴ Δία καμοὶ δοκεῖ. ΠΑΡ. τῷ μὲν Ἐπικούρῳ, πάντα ξυμβαίνειν εἰκὸς, ὥστε ποτὲ τεύξεται τοῦ τέλους· τῷ δὲ παρασίτῳ, οὔτε μάγειρός ἐστιν, ᾧ χαλεπήνῃ, οὔτε ἀγρὸς, οὔτε οἰκονόμος, οὔτε ἀργύρια, ὑφ' ὧν ἀπολοιμένου ἀθεατεῖν, καὶ πάντα ἔχει, ὥστε καὶ φαγεῖν καὶ πιεῖν, μόνος οὗτος ἀπὸ μηδενὸς, ὧν ἐκεῖνος, ἀνάγκη ἀνοχλούμενος. ἀλλ' ὅτι μὲν τέχνη ἐστὶν ἡ παρασιτικὴ, καὶ τούτων καὶ τῶν ἄλλων ἱκανῶς δέδεικται. λοιπὸν, ὅτι καὶ ἀρίστη δεικτέον, καὶ τοῦτο οὐχ ἁπλῶς, ἀλλὰ πρῶτον μὲν, ὅτι κοινὴ πασῶν διαφέρει τῶν τεχνῶν· εἶτα ὅτι καὶ ἰδίᾳ ἑκάστης. κοινῇ μὲν οὖν ἁπασῶν οὕτω διαφέρει. πάσης γὰρ τέχνης ἀνάγκη προσάγειν μάθησιν, πόνον, φόβον, πληγάς, ἅπερ ὀκνεῖ ἔστιν ὅστις ὀκνεῖ οὐκ ἂν ἀπόξαιτο. τούτῳ δὲ τῷ τέχνῃ, ὡς ἔοικε, μόνῃ ἔξεστι μαθεῖν, δίχα πόνου. τίς γὰρ ἀπὸ δείπνου ποτὲ ἀπῆλθε κλαίων, ὥσπερ τινὰς ὁκ τῶν διδασκάλων ὁρῶμεν; τίς δ' ὅτι δεῖπνον ἀπιὼν, ὤφθη σκυθρωπὸς, ὥσπερ οἱ εἰς διδασκαλεῖα φοιτῶντες; καὶ μὲν ὁ μὲν παράσιτος, ἐκὼν αὐτὸς ὅτι δεῖπνον ἔρχεται, μάλιστα ὑπεθυμεῖ τῆς τέχνης, οἱ δὲ ταῖς ἄλλαις τέχναις μανθάνοντες, μισοῦσιν αὐτάς· ὥστε ἔνιοι δι' αὐτὰς ἀποδιδράσκουσι. τί δὲ ἂ κἀκεῖνο ἐννοῆσαί σε δεῖ, ὅτι καὶ τοῖς ἐν ἐκείναις ταῖς τέχναις προκόπτουσιν, οἱ πατέρες καὶ μητέρες οὕτως τιμῶσι μάλιστα, οἷς καθ' ἡμέραν καὶ τὸν παράσιτον; Καλῶς, νὴ Δία, ἔγραψεν ὁ παῖς, λέγοντες, δότε αὐτῷ φαγεῖν· ὁκ ἔγραψεν ὀρθῶς, μὴ δότε. οὕτω τὸ πρᾶγμα καὶ ἔντιμον, καὶ ἐν τιμωρίᾳ μέγα φαίνεται. καὶ μὲν αἱ ἄλλαι τέχναι, τὸ ὕστερον τοῦτο ἔχουσι, μετὰ τὸ μαθεῖν, καὶ τοῖς καρποῖς ἡδέως ἀπολαμβάνουσι· πολλοὶ γὰρ, καὶ ἔρρωσο οἶμος ἐς αὐτό.

Aut iam illi cum domus præfecto rem familiarem indiligenter accurante delitigandum est. An verò hæc ita se non habent? TYC. Per Iouem idem quoque mihi videtur. PARAS. Hæc ergo omnia vt Epicuro accidant necesse est: itaque nunquam voluptatis fine miser ille potietur. At verò parasito neque cocus est vllus cui propter incuriam irasceretur, neque ager, neque villicus, neque argentum, quorum nomine famuli excusationem perferens doleret: & tamen omnia habet, vt edat & bibat, soli illi nulla re existente qua vt Epicurus perturbaretur. Iam quòd ars sit parasitica, & ex his iam dictis, atque aliis, satis supérque ostensum est. Reliquum est vt planum faciam quàm sit etiam omnium optima, & hoc quidem non simpliciter, sed primùm declarabo quàm communiter omnes alias artes sua anteire soleat præstantia: deinde quàm etiam priuatim præcellat cæteras. Communiter ad hunc modum præstat aliis. Etenim vniuscuiusque artis studium, discendi adducere laborem, timorem ac verba necesse est: quæ qui non deprecetur, nullus vnquam inuentus est. Hanc verò artem cuius ego professor sum, solam, vt videtur, licet sine labore perdiscere. Quis enim vnquam à conuiuio flens digressus est, veluti quospiam videmus pueulos à præceptoribus discedere? Quis proficiscens ad conuiuium vnquam tristis atque seuerus conspectus est, quemadmodum illi qui ludos literarios frequentare solent? Atqui parasitus sua sponte, atque adeò volens ad cœnam vadit, artis consequendæ omnium cupidissimus. Cæteri verò qui aliis artibus perdiscendis nauant operam, easdem prosequuntur odio, ita vt nonnulli aufugientes, artes suas summa detestatione repudient. Et cur non hoc quoque considerandum tibi venit, quòd eos qui in aliis artibus fecissent aliquod operæpretium, parentes his potissimùm honorare solent, quibus parasitum quotidie cohonestant? Elegantes, ita me Dij ament, inquiunt, puer pinxit literas, date illi quod edat: malignas literarum notas descripsit, nihil date illi. Adeò res & honore pensanda, & supplicio punienda esse videtur. Quinetiam cum cæteris artibus ita comparatum est, vt primum hoc posterius habeant, postquam iam multo sudore paratæ sunt, dulcem & expetitum voluptatis fructũ subministrant suis cultoribus, ad quam rem multa est via, nec minùs aspera.

Cæterùm ſola ex omnibus paraſitica ſta-
tim initio inter diſcendum arte ſua fruitur, ac ſimul atque incepta fuerit, quantocyus eſt in quæſtu. Præterea reliquæ artes non ſaltem aliquæ, ſed omnes ſimul tantùm victus conquirendi gratia inuentæ ſunt: at paraſito actutum parata eſt alimẽtorum felix copia, ſimul atque artem exorſus fuerit. An verò non animaduertis agricolam agros colere non colendi gratia, & fabrum fabricare non fabricandi gratia? At paraſitus nihil ſectatur aliud, ſed hoc ipſum quod illius negotium eſt, & cuius gratia ei negotio intentus eſt. At hæc cui obſcura ſint, neminem eſſe arbitror, quòd ij qui reliquarum artium exercendo tractant commercia, per omne tempus afflicti laboribus viuunt ærumnosè atque infeliciter, ac vix vnũ atque alterum diem feſtum per menſem agunt, propterea quòd ciuitates aliàs quidẽ per annum, aliàs per menſem indicta ſolennitate dies feſtos agere ſoleant, & tunc animo remiſſiore lætari dicuntur: at paraſitus ferè ſingulos ſemper triginta dies agit in otio. Omnes enim dies illi videntur ſacri deorum numinibus. Præterea quibus conſilium aut animus eſt reliquis vti artibus cum aliqua laude & exiſtimatione, illi tenui frugalique victu & potu vtantur neceſſe eſt, tanquam qui morbis decumbũt impliciti. Nam qui victu paulo copioſiore, potúque largiore ſemet inuitat & oblectat, ille ſtudio minimè eſt accommodus. Accedit his, quòd reliquæ artes, ſine inſtrumẽtis, magiſtro ſuo nihil fructus afferre poſſunt. Neque enim citra tibiam tibia canere, neque citra lyram pſallere, neque abſque equo equitare quiſquam poteſt. Porrò hæc vſque adeo bona eſt, adeóque non oneroſa artifici, vt omnibus etiam inſtrumentis carenti, tamen victum largè ſuppeditet, eáque commodiſſimè vti poſſit. Et, ſicut videmus, alias artes perdiſcentes, magiſtris mercedem perſoluimus: hanc autem diſcentes, præmium accipimus. Præterea aliarum artium omnium ſunt doctores quidam & profeſſores: cæterùm qui paraſiticam tradat aut doceat, nullus eſt: ſed quemadmodum Poëſis iuxta Socratem, & ipſa quidem fato quodam accedit. Quinetiam illud apud animũ tuum expẽditò, quòd alias artes, aut iter faciẽtes aut nauigantes exercere nequeamus, hac verò vti licet & in itinere, & inter nauigandũ. TYC. Admodum profectò. PAR. Atqui ô Tychiade, reliquæ artes omnes huius opem mihi deſiderare videntur, hæc verò nullius alterius egens eſt adminiculo.

A ἡ δὲ παρασιτικὴ μόνη τῶν ἄλλων ὀφελὴς ἀπολαύει τῆς τέχνης ἐν αὐτῷ τῷ μαθήσει, καὶ ἅμα τε ἄρχεται, καὶ ἐν τῷ τέλει ἐστίν. αἱ μὲν τοι τῶν ἄλλων τεχνῶν, οὐ πᾶσαι, ἀλλὰ πᾶσαι, ὅτι μόνῳ τῷ ζῆν χρήσιν· ὁ δὲ παράσιτος, ὀφελὴς ἔχει τὸ ζῆν ἅμα τῷ ἄρξασθαι τῆς τέχνης. ἢ οὐκ οἶσθ' ὅτι ὁ μὲν γεωργὸς, γεωργεῖ, ὑ τοῦ γεωργεῖν ἕνεκα, καὶ ὁ τέκτων, τεκταίνεται, ὑ τοῦ τεκταίνεσθαι ἕνεκα· ὁ δὲ παράσιτος, ὐχ ἕτερόν μέν τοι δώκει, ἀλλὰ ὃ αὐτὸ καὶ ἔργον ἐστὶν αὐτῷ, καὶ οὗ ἕνεκα γίγνεται. καὶ μὲν σαφά γε οὐδεὶς ἐστὶν

B ὅστις οὐκ ὀΐεται, ὅτι οἱ μὲν τὰς λοιπὰς τέχνας ἐργαζόμενοι, τὸν μὲν ἄλλον χρόνον παλαιπωροῦσι, μίαν δὲ ἢ δύο μόνας τοῦ μηνὸς ἡμέρας ἑορτὰς ἄγουσι. καὶ αἱ πόλεις ἤ, τὰς μὲν, δι' ἐτῶν, τὰς δὲ, ἐμμιλίους ἑορτὰς δέχεσθουσι, καὶ ὑφαίνεσθαι λέγονται τότε. ὁ δὲ παράσιτος, τοῦ μηνὸς τὰς τριάκοντ' ἡμέρας ἑορτὰς ἄγει πᾶσαν γὰρ δοκοῦσιν αὐτῷ εἶ τῶν θεῶν. ἔτι οἱ μὲν βουλόμενοι τὰς ἄλλας τέχνας κατορθοῦν, ὀλιγοσιτίαις καὶ ὀλιγοποσίαις χρῶνται, καθάπερ οἱ νοσοῦντες. πολυποσίαις δὲ, καὶ πολισιτίαις, οὐκ ἔστιν ὑφαινόμενον μανθάνειν. καὶ αἱ μὲν ἄλλαι τέχναι, χωρὶς ὀργάνων οὐδαμῶς τῷ κεκτημένῳ ὑπηρετεῖν δύνανται· οὔτε γὰρ αὐλεῖν ἔνι χωρὶς αὐλῶν, οὔτε ψάλλειν δίχα λύρας, οὔτε ἱππεύειν χωρὶς ἵππου. αὐτὴ δ' ὅτως ἐστὶν ἀγαθὴ, καὶ ἑαυτῇ τῷ τεχνίτῃ, ὥστε καὶ ἐπαρκεῖ μηδὲν ἔχοντι ὅπλον χρῆσθαι αὐτῇ. καὶ, ὡς ἔοικε, τὰς ἄλλας τέχνας μανθάνομεν, μισθὸν διδόντες, ταύτην δ', λαμβάνοντες. ἔτι τῶν μὲν ἄλλων τεχνῶν εἰσὶ διδάσκαλοι

D τινὲς, τῆς δὲ παρασιτικῆς οὐδεὶς, ἀλλ' ὥσπερ ἡ ποιητικὴ κατὰ Σωκράτην, καὶ αὕτη τινὶ μοίρᾳ παραγίγνεται. κἀκεῖνο δ' ὀκνεῖ, ὅτι τὰς μὲν ἄλλας τέχνας ὀδυνῶντες, ἢ πλέοντες, ἃ δυνάμεθα διαπεραίνεσθαι. ταύτην δὲ ὅτι χρῆσθαι καὶ ἐν ὁδῷ, καὶ πλέοντι. TY. πολὺ μὲν οὖν. PA. καὶ μὴν, ὦ Τυχιάδη, αἱ μὲν ἄλλαι τέχναι, δοκοῦσί μοι ταύτης ἐπιθυμεῖν, αὐτὴ δὲ, οὐδεμιᾶς ἑτέρας.

ΤΥ. τί δὲ οὐχ οἱ τὰ ἀλλότρια λαμβάνοντες, ἀδικεῖν σοι δοκοῦσι; ΠΑ. πῶς γὰρ οὔ; ΤΥ. πῶς οὖν ὁ παράσιτος τὰ ἀλλότρια λαμβάνων, οὐκ ἀδικεῖ μόνος; ΠΑ. οὐκ ἔχω λέγειν. τὴν μὲν τῶν ἄλλων τεχνῶν αἱ ἀρχαὶ φαῦλαί τινες, καὶ εὐτελεῖς εἰσι, τῆς δὲ παρασιτικῆς ἡ ἀρχὴ, πάνυ γενναία τις. τὸ γὰρ εὐγλωττούμενον τοῦτο τῆς φιλίας ὄνομα, οὐκ ἄλλό τι ἐστὶν, ἢ ἀρχὴ τοῦ παρασιτικῆς. ΤΥ. πῶς λέγεις; ΠΑ. ὅτι οὐδεὶς ἐχθρὸν, ἢ ἀγνῶτα αὐθρωπον, ἀλλ' οὐδὲ σπουδῆ μετρίως, ὅτι δεῖπνον καλεῖ, ἀλλὰ δεῖ πρότερον, οἶμαι, τοῦτον γνώριμον φίλον, ἵνα κοινωνήσῃ σπονδῶν, καὶ τραπέζης, καὶ τῶν τῆς τέχνης ταύτης μυστηρίων. ἐγὼ γοῦν πολλάκις ἤκουσα τινῶν λεγόντων, ποταπὸς δέ ἐστιν ὁ φίλος, ὅστις οὐ βέβρωκεν, οὐδὲ πέπωκε μεθ' ἡμῶν; ὡς δηλονότι τὸν συμπίνοντα, καὶ συνεσθίοντα, μόνον πιστὸν ἡγουμένων φίλον. ὅτι γε μὲν ἡ βασιλικωτάτη τῶν τεχνῶν ἐστιν αὕτη, μαθοις ἂν καὶ ἐκ τοῦδε οὐχ ἥκιστα. τὰς μὲν γὰρ λοιπὰς τέχνας, οὐ μόνον κακοπαθοῦντες, καὶ ἱδρῶντες, ἀλλά, νὴ Δία, καθήμενοι, καὶ ἑστῶτες ἐργάζονται, ὡς ἂν ἀμέλει δοῦλοι τῶν τεχνῶν. ὁ δὲ παράσιτος, μεταχειρίζεται τὴν αὐτὴν τέχνην, ὡς βασιλεὺς κατακείμενος. ἐκείνα μὲν γὰρ τί δεῖ λέγειν περὶ τῆς εὐδαιμονίας αὐτοῦ, ὅτι δὴ μόνος κατὰ τὸν σοφὸν Ὅμηρον οὔτε φυτεύει χερσὶ φυτὸν, οὔτε ἀρῶ, ἀλλὰ τὰ ἄσπαρτα, καὶ τὰ αὐήροτα πάντα νέμεται. καὶ μὴν ῥητορά τε, καὶ γεωμέτρην, καὶ χαλκέα, οὐδὲν κωλύει τὴν ἑαυτοῦ τέχνην ἐργάζεσθαι, ἐάν τε πονηρὸς, ἐάν τε καὶ μοχθηρὸς ᾖ, παρασιτεῖν δέ· οὐδεὶς δυνατὸν ἢ μοχθηρὸς ὢν, ἢ πονηρός. ΤΥΧ. παπαί. οἵᾳ χρῆμα ἀποφαίνῃ τὴν παρασιτικήν· ὥστε καὶ αὐτὸς ἤδη βούλεσθαί δοκῶ μοι παράσιτος εἶναι τοῦτου οὗ εἰμι. ΠΑΡ. ὡς μὲν τοίνυν κοινῇ πάντων ἁπάντων φέρει, δεδεῖχθαί μοι δοκῶ. φέρε δὴ ὡς καὶ κατ' ἰδίαν ἑκάστης ἁπάντων φέρει, σκοπῶμεν. ὅτι μὲν δὴ τὰς βαναύσους τέχνας παρακαλλῆ αὐτὴν, αὐόητόν ἐστι· καὶ μᾶλλόν πως καταγελῶντος τὸ ἀξίωμα τῆς τέχνης.

A

B

C

D

TYC. Quid autem? nonne qui alienas res accipiunt, tibi iniustè agere videtur? PAR. Et quî non? TYC. Quomodo ergo parasitus aliena accipiens, solus extra iniusti noxiam habendus est? PAR. Huius quæstionis causſam tibi non possum reddere: verùm aliarũ artium principia plerunque sunt vilia atque simplicia, parasiticæ autem principium admodum generosum & illustre est. Etenim omnibus modis iactatum ac tritum illud amicitiæ nomen, nõ inueneris aliud quàm parasiticæ esse auspicium. TYC. Quomodo dicis? PAR. Quoniam nemo inimicum aut ignotum hominẽ, sed ne mediocriter quidem familiarem ad cœnam vocat: sed necessarium est vt antè cum illo amicitiam contraxerit, quàm eum libationis & mensæ participem fecerit, atque ad huius artis mysteria admiserit. Audiui ego sæpenumero dicẽtes quospiam, Cuiusmodi ille amicus est, qui neque edit neque bibit vnquam nobiscum? quasi eum qui vnà cibum capiat atque combibat, solum fidum amicum esse existimẽt. Quòd autem ars sit omnium præstantissima, inde facillimè poteris cognoscere. Etenim artes reliquas non tantùm graviter laborantes, & sudore perfluentes, sed per Iouem sedentes aut stantes exercent, quasi artibus seruiliter mancipati sint: at parasitus veluti addicto mancipio sua arte vtitur, veluti rex accumbẽs otiosus ab animo. Illa autem quorsum recensere attinet, certissima felicitatis parasiticæ documenta, quòd solus iuxta sapiẽtem Homerum, neque vllam plantam inserit manibus, neque terram versat aratro, sed citra arationem, citráque sementem omnia parasitando consequitur? Præterea rhetori aut mathematico aut fabro ærario nihil obstare video quominus artem suam exerceat, etiamsi improbus fuerit aut morio: porrò autem parasitum agere nemo potest, qui aut stultus fuerit, aut improbis moribus. TYC. Papæ! cuiusmodi rem ostendisti esse parasiticam! Itaque & me iam ea inuasit libido, vt parasitus esse cupiam pro eo qui nunc in præsens sum. PARA. Itaque quemadmodum omnibus aliis artibus potior sit parasitica communiter, abundè mihi demonstratum esse opinor. Age nunc deinceps quomodo priuatim quoque excellat singulas, considerabimus. Vt autem hanc cum mechanicis aut manuariis artibus conferam, ineptum mihi esse videtur, aut potiùs eius qui huiusce artis dignitatem indignis modis subuerteret.

Sed illud potiùs, quomodo maximas atque pulcherrimas ſua præſtantia exuperet, demonſtrandum eſt. Eſt autem in confeſſo apud omnes, rhetoricam atque philoſophiam cæteris longè celebriores haberi, quas plerique propter generoſitatem atque cognitionem omnibus anteponunt. Proinde poſteaquam oſtendero & his lõgè potiorem eſſe paraſiticam, ſatis conſtabit eandem quoque cæteris artibus vniuerſis longè latéque præſtare, veluti Nauſicaa corporis venuſtate atque proceritate omnes præcellebat famulas. Equidem communiter vtraſque excellenter anteit, & rhetoricam, & philoſophiam. Primùm quantum attinet ad artis ſubſtantiam. Illa enim ſubſiſtit, hæc verò minimè. Neque enim de rhetorica eadem omnium eſt ſententia, neque eandem idem omnes eſſe ſentimus, ſed nonnullis ars eſſe videtur, nonnullis ab arte ſeiuncta. Plerique etiam prauitatẽ quandam artis ſeu impoſturam eſſe exiſtimãt, alij aliud. Haud alia eſt hominum de philoſophia diſputantium opinio. Aliter enim Epicuro res philoſophicæ habere videntur, aliter Stoicis, aliter Academicis, ſecus quoque Peripateticis. Et quid multis opus eſt? Omnino alius aliam rem philoſophiam eſſe contendit & comminiſcitur: & ad hunc vſque diem neque illi ſuã obtinent ſententiam, neque ars illorum vna eſſe videtur. Ex quibus omnibus hãc mihi coniecturam facere licet, quòd ſtatim ſub initium illam artem eſſe negem, cuius nulla eſt ſubſtantia: quoniam cur tandem arithmeticam vnam eſſe videmus, quàm quòd bis duo & apud nos & apud Perſas ſint quatuor, nec diſcrepant hæc neque apud Græcos, neque apud Barbaros? At philoſophias varias atque multiplices eſſe videmus, prętęrea neque fines neque principia illarum cõcordare.

Odyſſ. ζ.

Quintil. lib. 2. c. 17.

TYC. Vera dicis. Etenim vnam philoſophiam eſſe aſſeueranter affirmant, ipſi verò multarum ſunt auctores. PAR. Atqui in reliquis artibus, quanquã nonnihil diſcreparet, quiſpiam verò progreſſus illud ignoſcendum eſſe contenderet, propterea quòd alioqui perfectæ eſſent, earúmque cognitiones nõ forent ambiguæ aut mutabiles, certè ille repudiãdus non eſſet. At philoſophiam quis tanquam neceſſariam ſuſtineret vnam & ſimplicem non exiſtentem, ac ferè vbique ipſam ſecum diſcrepantem, longè magis quàm inſtrumenta quæ ſunt diuerſiſſima? Siquidem non eſt vna philoſophandi ſcientia aut ratio, poſtquam innumeras eſſe conſpicio.

A ὅτι γε μὴν τῶν μεγίστων καὶ καλλίστων τεχνῶν ἀμφέρῃ, δεικτέον. ὡμολόγηται γὰρ δὴ παρὰ πάντων, τήν τε ῥητορικὴν, καὶ τὴν φιλοσοφίαν, αἷς ἀμφὶ γυναικότητα καὶ ὀπτήμας ἀποφαίνονταί τινες. ἐπειδὴ γοῦν καὶ τούτων ἀποδείξαιμι τὴν παρασιτικὴν πολὺ κρατοῦσαν, δηλὴ δηλονότι τῶν ἄλλων τεχνῶν δόξῃ παρφερεστάτη, καθάπερ ἡ Ναυσικὰα τῶν θεραπαινίδων. κοινῇ μὲν οὖν ἀμφοῖν ἀμφέρῃ, καὶ τῆς ῥητορικῆς, καὶ τῆς φιλοσοφίας, παρῆτον κἠ τὴν ἰσότασιν. ἡ μὲν γὰρ ὑφέστηκεν, αἱ δὲ, οὔ. οὔτε γὰρ

B καὶ τὴν ῥητορικὴν ἔν τι, καὶ ὃ αὐτὸ νομίζομεν, ἀλλ' οἱ μὲν, τέχνην, οἱ δὲ, πανοῦργον, ἀτεχνίαν, ἄλλοι δὲ, κακοτεχνίαν, ἄλλοι δὲ, ἄλλό τι. ὁμοίως δὲ καὶ τὴν φιλοσοφίαν καθ' ἑαυτὰ, καὶ ὡσαύτως ἔχουσαν. ἑτέρως μὲν γὰρ Ἐπικούρῳ δοκεῖ τὰ πράγματα ἔχειν, ἑτέρως δὲ, τοῖς ἀπὸ τῆς Στοᾶς, ἑτέρως δὲ, τοῖς ἀπὸ τῆς Ἀκαδημίας, ἑτέρως δὲ, τοῖς ἀπὸ τοῦ Περιπάτου, καὶ ἁπλῶς, ἄλλος ἄλλην ἀξιοῖ τὴν φιλοσοφίαν εἶναι. καὶ μέχρι γε νῦν, οὔτε οἱ αὐτοὶ γνώμης κρατοῦσιν, οὔτε αὐτῶν ἡ τέχνη μία φαίνεται. ἐξ ὧν δηλονότι τεκμήρεσθαι καθαλείπεται· ἀρχὴν γὰρ φημι μήτε εἶναι τέχνην, ἧς οὐκ ἔστιν ἰσότασις. ἐπεὶ τί δή ποτε ἀριθμητικὴ μὲν, μία ἐστὶ καὶ ἡ αὐτὴ, καὶ δὶς δύο παρά γε ἡμῖν, καὶ παρὰ Πέρσαις, τέσσαρά ἐστι, καὶ συμφωνεῖ ταῦτα καὶ παρὰ Ἕλλησι, καὶ βαρβάροις; φιλοσοφίας δὲ πολλὰς καὶ διαφόρους ὁρῶμεν, καὶ οὔτε τὰς ἀρχὰς οὔτε τὰ τέλη σύμφωνα πασῶν. ΤΥ. ἀληθῆ λέγεις. μίαν μὲν γὰρ τὴν φιλοσοφίαν εἶναι λέγουσιν· αὐτοὶ δὲ αὐτῆς ποιοῦσι πολλάς.

D ΠΑΡ. καὶ μὴν τὰς μὲν ἄλλας τέχνας, εἰ καί τι κἠ ταύτας ἀσύμφωνον εἴη, καὶ προέλθοι τις συγγιώμης ἀξιώσας, ἐπεὶ μέσας τε δοκοῦσι, καὶ αἱ καταλήψεις αὐτῶν οὐκ εἰσὶν ἀμετάπτωτοι, παρεδεκτέος ἂν εἴη. φιλοσοφίαν δέ τις ὡς ἀναγκαίαν, ἀνάγκαιτο μὲν μίαν εἶναι, καὶ μηδὲ σύμφωνον αὐτὴν ἑαυτῇ μᾶλλον τῶν ὀργάνων. μία μὲν οὐκ ἔστι φιλοσοφία, ὅπερ ὁρῶ καὶ ἄπειρον οὖσαν.

πολλαὶ δὲ οὐ δυνάσται εἶ), ἐπειδήπερ ἡ φιλοσοφία μία. ὁμοίως δὲ καὶ περὶ τῆς ὑποστάσεως τῆς ῥητορικῆς ταύτα φαίη τις ἄν. ὃ γὰρ περὶ ἑνὸς προκειμένου ταύτα μὴ λέγειν ἅπαντας, ἀλλὰ μάχεσθαι εἶ) φορᾶς αἰτιόδοξον, ἀποδέξεις μείζεσι τοῦ μηδὲ πλὴν ἀρχὴν εἶ) τοῦτο, οὗ μία καταληψις οὐκ ἔστι. ὃ γὰρ ζητεῖν ὅ, τί μάλιστ' αὐτῶν ἐστι, καὶ ὃ μηδέποτε ὁμολογεῖν μίαν εἶ), τοῦτο αὐτὸ αἴρει τὸ ζητουμένου τὸ οὐσίαν. ἡ μέντοι παρασιτικὴ οὐχ οὕτως ἔχει, ἀλλὰ καὶ ἐν Ἕλλησι καὶ ἐν βαρβάροις μία ἐστὶ, καὶ κατὰ ταὐτὰ, καὶ ὡσαύτως. καὶ οὐκ ἂν εἴποι τις ἄλλως μὲν τοὺς δὲ, ἑτέρως δὲ τοὺς παρασιτεῖν. οὐδὲ εἰσὶν ὡς ἔοικεν οἱ παρασίτοις πινὲς, οἷς Στωϊκοὶ, ἢ Ἐπικούρειοι, δόγματα ἔχοντες διάφορα, ἀλλὰ πᾶσι περὶ ἅπαντας ὁμολογία τις ἐστὶ, καὶ συμφωνία τῶν ἔργων, καὶ τοῦ τέλους. ὥστε ἔμοιγε δοκεῖ ἡ παρασιτικὴ κινδυνεύειν κατά γε τοῦτο, καὶ σοφία εἶ). ΤΥ. πάνυ μοι δοκεῖς ἱκανῶς ταῦτα εἰρηκέναι. ὡς δὲ καὶ τἄλλα χείρων ἐστὶν ἡ φιλοσοφία τῆς σῆς τέχνης, πῶς ἀποδείκνυεις; ΠΑΡ. σχολῇ μοι ἀνάγκη πρῶτον εἰπεῖν, ὅτι φιλοσοφίας μὲν οὐδέποτε ἠράσθη παράσιτος, παρασιτικῆς δὲ πάμπολλοι ὑπερθυμήσαντες μνημονεύονται φιλόσοφοι, καὶ μέχρι γε νῦν ἐρῶσι. ΤΥ. καὶ τίνας αὖ ἔχοις εἰπεῖν φιλοσόφους, παρασιτεῖν σπουδάσαντας; ΠΑΡ. οὓς τινας μέντοι, ὦ Τυχιάδη, καὶ σὺ γιγνώσκων, ὑποκρίνῃ ἀγνοεῖν κἀμέ, ὡς κατά τινος αὐτοῖς αἰσχύνης ὑστεύθεν γιγνομένης, οὐχὶ τιμῆς. ΤΥΧΙΑ. οὔ, μὰ τὸν Δί', ὦ Σίμων, ἀλλὰ καὶ σφόδρα ἀπορῶ οὓς τινας καὶ δύναιο εἰπεῖν. ΠΑΡ. ὦ γλυκύτατε, σύ μοι δοκεῖς ἀήκοος εἶ) καὶ τῶν ἀναγραφόντων τοὺς ἐκείνων βίους, ἐπεὶ πρώτως ἂν καὶ ὑπογνοίης οὓς τινας λέγω, δυσμαθῶς. ΤΥΧΙΑ. καὶ μέντοι, νὴ τὸν Ἡρακλέα, ποθῶ δὴ ἀκοῦσαι τίνες εἰσίν. ΠΑΡ. ἐγώ σοι δείξω, καὶ καταλέξω αὐτοὺς ὄντας οὐχὶ τοὺς φαύλους, ἀλλ' ὧν ἐγὼ δοκῶ, τοὺς ἀρίστους, καὶ ὃς ἥκιστα οἴει.

A Multæ autem esse non possunt, quandoquidem philosophia vna est. Non disparia de rhetoricæ quoque substantia quispiam dicere possit. Nam de vna re proposita omnes nõ idem sentire & dicere, sed super præceptionibus diuersis pugnare sententiis, documentum est certissimum ne principium quidem illius artis esse probabile, cuius non est vna cognitio. Etenim quærere quid potissimùm ex illis æstimanda sit rhetorica, ac nondum fateri vnam esse, omnem eius quod quæritur, tollit essentiam. Porrò autem ipsa parasitica non perinde se habet, sed & inter Græcos & inter barbaros sui nunquam dissimilis est, sed vna atque eadem parasitandi ratio vbique. Neque quispiam dixerit, aliter hos aliter illos exercere parasiticam. Neque sunt inter parasitos, vt vides, discrepantium sectarum auctores, cuiusmodi sunt aut Stoici, aut Epicurei, dogmata habentes pugnantia, sed vna omnibus apud omnes est professio, operúmque & finis concordia. Itaque, vt mihi videtur, periculum est ne ex his omnibus iam à me adductis, parasitica quoque sit singularis & præcipua quædam sapientia. ΤΥ C. Vidêre mihi ista sufficienter disseruisse. Quòd autem & in aliis philosophia tua professione parasitica deterior existimanda sit, quomodo planum facies? PAR. Ergo illud mihi sub initiũ dictu perneceſſarium est, nullum parasitum vnquam philosophiam amasse: at parasiticæ desiderio permultos arsisse philosophos testãtur historiæ: quo desiderio etiam nunc tenentur. ΤΥ C. Et quosnam memorare potes philosophos qui parasiticæ operam dederint? PAR. Eos quidem, ô Tychiade, quos neque tu ignoras, sed data opera me quoq; ignorare ciuiliter simulas, veritus ne ea ex re dedecus illis potiùs quàm honorẽ conciliem. ΤΥ C. Non per Iouem hoc mihi in mentem venerat, ô Simo, attamen vehementer animi pendeo quósnam ei rei vnquam seruientes possis producere. PARA. O generose, equidem tu mihi rudis & imperitus esse vidêre eorum qui philosophorum vitas memoriæ proditas ad posteros transmiserunt: omnino enim eosdem quos dico legere potuisses. ΤΥ C. Atqui per Herculem iam mirabiliter audire gestio qui tandem illi sint. PARA. Ego tibi eosdem demonstrabo, & nominatim perstringam, & quidem minimè malos, aut infimæ conditionis philosophos, sed vt ego opinor, ferè ex omnibus præstantissimos, & de quibus hoc vel suspicari indignũ facinus esse putasses.

Enim vero Æschines ille Socraticus, longis illis & lepidis dialogis summo sermonis nitore atque munditia conscriptis, semel venit in Siciliam, eosdem vnà secum ferens, vt si quo modo fieri posset, eorũ opera Dionysio tyranno innotesceret. Tandem verò lecto Miltiade, visus sibi non mediocrem adiunxisse & laudem & opinionem, reliquum tẽpus permansit in Sicilia, parasitans Dionysio, Socraticis disceptationibus longum valere iussis. Quid autem? nónne & Aristippus ille Cyrenæus vnus ex præstantibus & eximiis philosophis tibi esse videtur? TYC. Maximè. PAR. Et ille per id ætatis Syracusis versatus est parasitando apud Dionysium. Itaque ex omni parasitorum numero ille in maximo pretio habitus fuit apud illum. Erat enim præter cæteros ad hanc artem singulari præditus industria: quare & coquos quotidie ad illum missitare solitus est Dionysius, quò apparatiùs tanto magistro artem perdiscerent culinariam. Ille sanè videtur etiam artem pro dignitate excoluisse. Quin etiam Plato vester generosissimus, & ipse non aliam ob caussam in Siciliam profectus est: ac sanè pauculos aliquot dies parasitatus, statim ab incepta parasitatione propter artis imperitiam elapsus est. Rursus autem Athenas regressus, cùm variis semet studiis exercuisset & adornasset, deinceps secunda vice in Siciliam nauigando contendit, vbi iterum pauculos aliquot dies cœnatus, ob parasitandi imperitiam Dionysio excidit. Et hæc quæ Platoni in Sicilia parum scitè parasitãti accidit aduersitas, persimilis mihi esse videtur Niciæ. TY. Et quis ea Simo de Platone tibi dixit? PAR. Equidem & alij complures: porrò autem Aristoxenus Musicus vir clarus atque memorabilis, & ipse Nelei parasitus fuit. Quòd verò Euripides apud Archelaum parasitum egerit vsque ad extremum vitæ diem, Anaxarchus autem apud Alexãdrum, planè tibi compertum est. Neque Aristoteles parasiticam intactam reliquit, sed eandem vt reliquas artes omnes exorsus est. Philosophos quẽadmodum parasiticæ operam dederint, ostendi: parasitum verò nemo vnquã poterit producere qui philosophandi captus sit desiderio. Et sanè si felicitas putanda est, neque fame discruciari, neque siti vrgeri, neque algore torqueri: hęc nemini alteri quàm parasito suppetunt. Itaque philosophorum non parum multos quispiam inuenerit & algentes grauiter & esurientes,

A Αἰσχίνης μὲν γὰρ ὁ Σωκρατικὸς οὗτος, ὁ τοὺς μακροὺς καὶ ἀστείους διαλόγους γράψας, ἦκέ ποτε εἰς Σικελίαν κομίζων αὐτοῖς, ὅπως εἰ δυνατὸν δι' αὐτῶν γνωσθείη Διονυσίῳ τῷ τυράννῳ· καὶ τὸν Μιλτιάδην ἀναγνοὺς, καὶ δόξας εὐδοκιμηκέναι, λοιπὸν ἐκάθητο ἐν Σικελίᾳ παρασιτῶν Διονυσίῳ, καὶ τοῖς Σωκρατικοῖς διατριβοῖς ἐρρῶσθαι φράσας. τί γὰρ Αἰσίππους ὁ Κυρηναῖος οὐχὶ τῶν δοκίμων φαίνεταί σοι φιλοσόφων; TY. καὶ πάνυ. PA. καὶ οὗτος μὲν οὖν τὸν αὐτὸν χρόνον διέτριβεν ἐν Συρακούσαις παρασιτῶν

B Διονυσίῳ. πάντων γοῦν ἀμέλει τῶν παρασίτων αὐτὸς εὐδοκίμει παρ' αὐτῷ. καὶ γὰρ ἐν πλέον τι τῶν ἄλλων ἔσχε τὴν τέχνην εὐφυής· ὥστε τοὺς ὀψοποιοὺς ὁσημέραι ἐπεμπε παρὰ τοῦτον ὁ Διονύσιος, ὡς παρ' αὐτὸν μαθησομένους. οὗτος μὲν οὖν δοκεῖ κοσμήσαι τὴν τέχνην ἀξίως. ὁ δὲ Πλάτων ὑμῶν ὁ γενναιότατος, καὶ αὐτὸς μὲν οὖν ἦκεν εἰς Σικελίαν οὐ διὰ τοῦτο, καὶ ὀλίγας παρασιτήσας ἡμέρας τῷ τυράννῳ, τῷ παρασιτεῖν οὐκ ἀφυίας ἔσχεν, καὶ πάλιν ἀναζεύξας ἀφικόμενος, καὶ

C φιλοπονήσας, καὶ παρασκευάσας ἑαυτὸν, αὖθις δευτέρῳ σόλῳ ἐπέπλευσε τῇ Σικελίᾳ· καὶ δειπνήσας πάλιν ὀλίγας ἡμέρας, οὐκ ἀμαθίας ἐξέπεσε. καὶ αὕτη ἡ συμφορὰ Πλάτωνι περὶ Σικελίαν, ὁμοία δοκεῖ γενέσθαι τῇ Νικίου. TY. καὶ τίς, ὦ Σίμων, περὶ τούτου λέγει; PAR. πολλοὶ μὲν καὶ ἄλλοι, Ἀριστόξενος γοῦν ὁ μουσικὸς, πολλοῦ λόγου ἄξιος, καὶ αὐτὸς γὰρ παράσιτος Νηλέως ἦν. Εὐριπίδης μὲν γὰρ ὅτι Ἀρχελάῳ μέχρι τοῦ θανάτου πρέσβευε, καὶ Ἀνάξαρχος Ἀλεξάνδρῳ, πάντως ἴσασιν.

D καὶ Ἀριστοτέλης δὲ τῆς παρασιτικῆς ἤρξατο μόνον, ὡσαύτως καὶ τῶν ἄλλων τεχνῶν. φιλοσόφους μὲν οὖν, ὡς γε ἐγὼ, παρασιτίᾳ ἀσυνδέτῳ τρόπῳ, ἐδίδαξα· παράσιτον γὰρ οὐδεὶς ἔχει φράσαι, φιλοσοφίᾳ ἐναλλάγματα. καὶ μάντει εἴ ἔστιν εὐδαιμονῆσαι ὃς μὴ πεινᾷ, μηδὲ διψᾷ, μηδὲ ῥιγοῖ, ταῦτα οὐδενὶ ἀνθρώπῳ ὑπάρχει, ἢ παρασίτῳ. ὥστε φιλοσόφους μὲν εἴ τις πολλοὺς καὶ ῥιγοῦντας, καὶ πεινῶντας εὕροι,

παράσιτον δὲ οὔ. ἢ οὐκ ἂν εἴη παράσιτος, ἀλλὰ δυστυχής τις, ἢ πτωχὸς ἀνθρωπος, ἢ φιλοσόφῳ ὅμοιος. ΤΥ. ἱκανῶς ταῦτά γε. ὅτι δὲ καὶ κατὰ πολλὰ διαφέρῃ φιλοσοφίας, καὶ ῥητορικῆς ἡ παρασιτική, πῶς ἐπιδείκνυσαι; ΠΑ. ἔστιν, ὦ βέλτιστε, καιροὶ τῶν τῶν ἀνθρώπων βίου, ὁ μὲν τις, εἰρωνικῶς, οἶμαι, ὅλῃ ἂν, πολέμου. ἐν δὴ τούτοις πᾶσα ἀνάγκη φανερὰς γίνεσθαι τὰς τέχνας, καὶ τοὺς ἐχούσας ταύτας ὁποῖοί τινές εἰσι. πρότερον δὲ εἰ δοκεῖ, σκοπῶμεν τὸν τοῦ πολέμου καιρόν, καὶ τίνες ἂν εἶεν μάλιστα χρησιμώτατοι, ἰδίᾳ τε ἕκαστος αὐτῷ, καὶ κοινῇ τῇ πόλει. ΤΥ. ὡς οὐ μέτριον ἀγῶνα καταγγέλλεις τῶν ἀνδρῶν· καὶ ἔγωγε πάλαι γελῶ κατ' ἐμαυτὸν, ὁπόσος ἂν ποῖος αὖ εἴη συμβαλλόμενος παράσιτῳ φιλόσοφος. ΠΑ. ἵνα τοίνυν μὴ πάνυ θαυμάζῃς, μηδὲ ὃ πρᾶγμά σοι δοκῇ χλεύης ἄξιον, φέρε προτυπωσώμεθα πρὸ ἡμῶν αὐτοῖς, ἠγγέλθαι μὲν αἰφνίδιον εἰς τὴν χώραν ἐμβεβληκέναι πολεμίους, εἰ δὲ ἀνάγκην ἐπείγειν, καὶ μὴ περιορᾶν ἔξω δηϊουμένην τὴν γῆν· τὸν στρατηγὸν δὲ παγγελλῆναι ἅπαντας εἰς τὸν καταλογὸν τοὺς ἐν ἡλικίᾳ, καὶ δὴ χωρεῖν τοὺς ἄλλους· ἐν δὲ δὴ τούτοις, φιλοσόφους τινὰς, καὶ ῥήτορας, καὶ παρασίτους. πρῶτον τοίνυν ἀποδύσωμεν αὐτοὺς, ἀνάγκη γὰρ τοὺς μέλοντας ὁπλίζεσθαι, γυμνοῦσθαι πρότερον. σκεψώμεθα δὴ τοὺς ἄνδρας, ὦ γυναῖε, καθ' ἕκαστον, καὶ δοκιμάζωμεν τὰ σώματα· τοὺς μὲν τοίνυν αὐτῶν, ἐσθῆτος ἰδίας μὲν λεπτοῖς, καὶ ὠχροῖς πεφυκότας, ὥστε ἤδη πραυματίας προειμένους. ἀγῶνα μὲν γὰρ, καὶ μάχην παρασκευὴν, καὶ ὠφέλιμον, καὶ κόνιν, καὶ τραύματα, μὴ γελοῖον ἢ λέγειν, δύνασθαι φέρειν ἀνθρώπους ὥσπερ ἐκείνους τινὰς δεομένους ἀναλήψεως. ἄνδρα δὲ πάλιν μεγαλοσθενῆ, τὸν παράσιτον, ὁποῖός τις φαίνεται. ἆρ' οὐχ ὁ μὲν, ὃ σῶμα πρέπον πολὺς, καὶ ὃ χρῶμα ἡδὺς, οὐ μέλας δὲ, οὐδὲ λευκὸς (ὃ μὲν γὰρ γυναικὶ, ὃ δὲ, δούλῳ πρόσοικεν) ἔπειτα θυμοειδὴς, δεινὸν βλέπων, οἷον ἡμεῖς μέγα, καὶ ὕφαιμον.

παράσιτον δὲ οὔ. ἢ οὐκ ἂν εἴη παράσιτος, A parasitum verò nequaquam. Aut alioqui parasitus habendus non esset, sed infelix quispiam, aut mendicus circumforaneus, aut etiam philosopho similis. TYC. Hæc equidem tibi satis superque disputata sunt. At philosophia atque Rhetorica etiam reliquis potiorem esse parasiticam, quomodo comprobabis? PAR. Sunt in vita humana tempora, ô optime, alia quidē pacis, vt opinor, alia verò belli. Iam in his omnibus modis necessarium est artes cuiusmodi sint manifestas fieri: sed & illi necessum est vt se aperiant qui artibus sunt imbuti. Primùm autem, si ita tibi videtur, tempus belli subducta B ratione excutiamus, & quinam ingruente bello omnium maximè tum sibi ipsis priuatim, tum Reipub. sint vtiles. TYC. Quàm non mediocre virorum certamen annuncias! Et ego iamdudum apud me ipse rideo, cogitabundo animo mecum considerans cuiusmodi futurus sit philosophus cum parasito comparatus. PAR. Ne verò nimia capiaris admiratione, néve hanc rem cauillo aut subtiannatione dignam existimes, age hoc totum expressis typis oculis nostris subiiciemus. Annuntiatum est ex improuiso hostes in re- C gionem irruptionem fecisse: perneccssarium autem est collecta manu illis exire obuiam: neque enim per socordiam cōmittendum est vt impune abactis pecoribus agros nostros deuastent atque depopulentur. At dux belli denunciat vt ad delectum faciendum iuuenes confluant, alij verò discedant. Sint autem inter hos nonnulli & philosophi, & rhetores, & parasiti. Itaque initiò abiectis vestimentis exuimus nos. Quippe qui armis induendi sunt, antè se denudent necesse est. Proinde intentis oculis spectа ô generose vnumquenque ex ordine, habitóque D delectu probato corpora. Itaque illos propter victus indigentiam haud dubiè visurus es tenues atque pallidos, & planè corpore horrido, quasi iam confecti sint vulneribus. Quî ergo non summè foret ridiculum, affirmare eiusmodi viros perferre posse certamen, aut pugnam stataria m, aut impressionem, aut puluerem atque vulnera, qui curatione aliqua refocillandi sunt? At iam contrà ab illis regressus, parasitum quo corpore appareat, contemplare. Nunquid non ille membris præditus est planè gladiatoriis, ac colore viuo atque iucundo, neque nigro, neque rursus peralbo? (Hoc enim muliebre esset, illud seruile.) Deinde animosus quoq;, terribile quiddam obtuēs, vultu minaci & rubicūdo, quod parasitorum est proprium.

Neque enim conſultum factu videtur, hominem meticuloſum, aut fœmineis oculis præditũ, in aciem producere. Nunquid non igitur iſtiuſmodi ſit elegans & viuens armatus, elegans etiam ſi honeſtè in prælio ceciderit? Sed quorſum iſtis collationibus vtimur, cùm illorum exempla nobis in promptu parata ſint? Vt enim ſimpliciter quæ ſentio eloquar, priorum rhetorum atque philoſophorum partim extra murum in bellum progredi nunquam auſi ſunt. Quòd ſi quis etiam neceſſariò coactus militatũ egreſſus eſt, illum ego deſerta acie turpiter aufugiſſe dico. TYC. Quàm admirãda omnia, & quàm nihil exiguum aut mediocre polliceris! PAR. Nihilo ſecus tamen orationem ſemel exorſus expediam. Equidem ex rhetorum numero Iſocrates, ne ſemel quidẽ in bellum egreſſus eſt, at ne in foro quidem iudiciali vnquam orationem habiturus aſcẽdit, propter animi puſillanimitatem. Opinor verò & ob hoc ipſum illi vocem defuiſſe. Præterea nomine Demades & Æſchines & Philocrates timore ſtatim conſternati bellum Philippo indicente, vrbẽ atque ſeipſos hoſti prodiderunt, neque non pertinaciter perſeuerarũt Athenis illius res atque negotia ſemper adminiſtrantes? adeò vt ſi quis etiam alius Athenienſium eandem ſequeretur bellandi rationem, protinus in illorum amicitiam adſciſcebatur. At verò Hyperides, & Demoſthenes, & Lycurgus, qui paulo videbantur cæteris animoſiores, tametſi in concionibus ſubinde tumultuarentur, ac Philippum contumelioſis dictis proſcinderent, quodnam memorabile facinus in eo bello quod aduerſus illum geſſere Athenienſes, ediderunt? Equidem Hyperides & Lycurgus nunquã egreſſi ſunt, ſed neque vel modicum exerto è portis capite auſi ſunt proſpicere, verùm intra murum clauſi ſedebant, iam apud ſe ipſi obſidionem perferentes, ſententiolas atque ſenatuſconſulta componentes. Sed enim anteſignanus illorum atque coryphæus, nempe Demoſthenes, cui iſta pro concionibus ciuium auribus ſubinde occinere moris erat: Philippus, Macedonum exitium, à quo ne mancipium quidem aliquis emere ſuſtineret: auſus venire in Bœotiam, priuſquam vterq; exercitus commixtus ad manus deueniret, abiecto clypeo aufugit, magna cum ignominia atque dedecore. An & hæc antea neminem commemorantem audiſti, quæ nedum Athenienſibus pro certo comperta ſunt, ſed & Scythis & Thracibus, vnde illud piaculum profectum fuerat? TYC. Iſta equidem mihi compertè nota ſunt.

A ἢ γὰρ καλὸν δεδοικότα καὶ θῆλυ ὀφθαλμὸν εἰς πόλεμον φέρειν. ἆρ' οὐχ ὁ τοιοῦτος καλὸς μὲν γίγοιτ' ἂν, ἕως ζῴη ὁπλίτης, καλὸς δὲ ἕως εἰ ἀποθάνοι καλῶς; ἀλλὰ τί δὴ ταῦτα εἰκάζειν, ἐχόντων αὐτῶν παραδείγματα; ἁπλῶς γὰρ εἰπεῖν, ὁ πολέμῳ τῶν πώποτε ῥητόρων, ἢ φιλοσόφων, οἱ μὲν ὅλως ἐξεμείναν ἔξω τοῦ τείχους προελθεῖν. εἰ δέ τις καὶ ἀναγκασθεὶς προεδέξατο, φημὶ τοῦτον λείψαντα τὴν τάξιν, ἐκφυγεῖν. ΤΥ. ὡς θαυμάσια πάντα, καὶ οὐδὲν ἐλαφρὴ μέτειον. ΠΑ. λέγω δὲ ὅμως. τῶν μὲν τίνων

B ῥητόρων, Ἰσοκράτης οὐχ ὅπως εἰς πόλεμον ἐξῆλθέ ποτε, ἀλλ' ἀκροατὴς ὅτι δικαιότερον αὐτόν, ἀφ' ἁλίας, οἶμαι, ὅτι οὐδὲ τὴν φωνὴν ἀφ' ἵππου εἶχε. τί ἔτι; οὐχὶ Δημάδης μὲν, καὶ Αἰσχίνης, καὶ Φιλοκράτης ὑπὸ δέους θᾶττον τῆς καταγελίας τοῦ Φιλίππου πολέμου, τὴν πόλιν προὐδόσθην, καὶ σφᾶς αὐτοὺς τῷ Φιλίππῳ, καὶ διετέλεσθην Ἀθηναίοις ἀεὶ τὰ ἐκείνου πολιτευόμενοι; ὡς εἴγέ τις ἢ ἄλλος Ἀθηναῖος, κατ' αὐτὰ ἐπολέμει, κἀκεῖνος ἂν αὐτοῖς ἦν φίλος. ὁ Ὑπερίδης δὲ, καὶ Δημοσθένης, ἢ Λυκοῦργος, οἵ γε δοκοῦντες ἀνδριότεροι, καὶ ταῖς ἐκκλησίαις ἀεὶ θορυβοῦντες καὶ

C λοιδορούμενοι τῷ Φιλίππῳ, τί ποτε ἀπειργάσθην ἄξιον ἂν τῷ προσῆκον αὐτὸν πολέμῳ; καὶ Ὑπερίδης μὲν, ἢ Λυκοῦργος, οὐδὲ ἐξῆλθον, ἀλλ' οὐδὲ ὅλως ἐτόλμησάν μικρὸν ἔξω προκύψαι τῶν πυλῶν, ἀλλ' ἐντειχίζοντο καθῆντο, περὶ αὐτοῖς ἤδη πολιορκούμενοι, γνωμίζοντες, καὶ προβουλεύματα συντιθέντες. ὁ δὲ δὴ κορυφαῖος αὐτῶν, ὁ ταῦτα λέγων ἐν ταῖς ἐκκλησίαις στωμύλως· Φίλιππος γὰρ ὁ Μακεδόνων ὄλεθρος, ὅθεν οὐδὲ ἀνδράποδον πρίαιτο τις ποτε, θλιβόμενος προσελθὼν

D εἰς τὴν Βοιωτίαν πρὶν ἢ ξυμμίξαι τὰ στρατόπεδα, καὶ ξυμβαλεῖν εἰς χεῖρας, ῥίψας τὴν ἀσπίδα, ἔφυγεν. ἢ ὑδέπω ταῦτα προτέρου δήκυσας ὑδενός, πολὺ γνώριμα ὄντα, οὐχ ὅπως Ἀθηναίοις, ἀλλὰ Θραξὶ, καὶ Σκύθαις, ὅθεν ἐκεῖνο τὸ κάθαρμα ἦν; ΤΥ. ὑπίσαμεν ταῦτα.

ἀλλ' ὅτι μὲν ῥήτορες, καὶ λόγοις λέγειν ἠσκηκότες, ἔρρετω δὲ, οὐ. τί δὲ περὶ τῶν φιλοσόφων λέγεις; ἆρ' οὐ καὶ τούτους ὥσπερ ἐκείνους ἔχεις αἰτιᾶσθαι. ΠΑ. ὅτι πάλιν, ὦ Τυχιάδη, οἱ περὶ τῆς ἀνδρίας ὀσημέραι διαλεγόμενοι, καὶ καταπείθοντες ὄ τῆς ἀρετῆς ὄνομα, πολλῷ μᾶλλον τῶν ῥητόρων φανοῦνται δειλότεροι, καὶ μαλακώτεροι· σκόπει δὴ ὅτω τρόπω μὲν, οὐκ ἔστιν ὅστις εἰπεῖν ἔχοι φιλόσοφον ἐν πολέμῳ τετελευτηκότα· ἢτοι γὰρ οὐδὲ ὅλως ἐστρατεύσατο, ἢ εἴπερ ἐστρατεύσατο, πρώτους ἔφυγον. Ἀντισθένης μὲν οὖν, καὶ Διογένης, καὶ Κράτης, καὶ Ζήνων, καὶ Πλάτων, καὶ Αἰσχίνης, καὶ Ἀριστοτέλης, καὶ πᾶς δῆτα ὁ ὄμιλος, ὅτε εἶδον τὴν τάξιν, μόνος δὲ τολμήσας ἐξελθεῖν εἰς τὸν ἐν τῇ πόλει μάχιμον ὁ σοφὸς αὐτῶν Σωκράτης, φεύγων ἐκεῖθεν ἀπὸ τῆς Παρνηθος, εἰς τὸν Ταυρέα παλαίστραν κατέφυγε· πολὺ γὰρ αὐτῷ ἀσφαλέστερον ἐδόκει μὴ τῶν μειρακυλλίων καθεζόμενον ὠφελεῖν, καὶ σοφισμάτια περιβάλλειν τοῖς ἀτυχήμασιν, ἢ ἀνδρὶ Σπαρτιάτῃ μάχεσθαι. ΤΥ. ὦ γενναῖε, ταῦτα μὲν ἤδη καὶ πρὸ ἄλλων ἐπυθόμην, ὅ, μὰ Δία, σκώπτειν αὐτοὺς καὶ ὀνειδίζειν βουλομένων· ὥστε οὐδέν τι μοι δοκεῖς χρήσιμον τῇ σαυτοῦ τέχνῃ καταψεύδεσθαι τῶν ἀνδρῶν. ἀλλ', εἰ δοκεῖ, ἤδη φέρε δὴ σὺ τὸν παράσιτον ὁποῖός τίς ἐστιν ἐν πολέμῳ, δὴ λέγε, δὴ εἴ ὅλως λέγεται παράσιτός τις γενέσθαι τῶν παλαιῶν. ΠΑ. καὶ μάλα, ὦ Φιλότης, οὐδεὶς ἀνήκοος Ὁμήρου, ἀλλ' ἂν πάμπαν ἰδιώτης τύχοι, ὅστις οὐκ ἐπίσταται παρ' αὐτοῖς ἀρίστους τῶν ἡρώων παράσιτους ὄντας. ὅ, τε γὰρ Νέστωρ ἐκεῖνος, ὃ ἀπὸ τῆς γλώττης ὥσπερ μέλι ὁ λόγος ἀπέρρει, αὐτοῦ τοῦ βασιλέως παράσιτος ἦν, καὶ οὔτε τὸν Ἀχιλλέα, ὡς ἔδοκεί τε δὴ ἐμοὶ ὃ σῶμα γενναιότατος, καὶ δικαιότατος, οὔτε τὸν Διομήδη, οὔτε τὸν Αἴαντα ὁ Ἀγαμέμνων οὕτως ἐπῄνεσέ τε, καὶ θαυμάζει ὥσπερ τὸν Νέστορα. οὐδὲ γὰρ δέκα Αἴαντας ἤθελεν γενέσθαι αὐτῷ, οὔτε δέκα Ἀχιλλέας· πάλαι δ' ἂν ἐαλωκυῖα τὴν Τροίαν, εἰ τοιούτους ὁποίους ἐκεῖνος ὁ παράσιτος,

A At illi quidem fuerunt rhetores, quibus studio fuit concionari, & causſas perorare, non virtutem armis exercere. Quid autem de philoſophis habes quod dicas? Neque enim hos quemadmodum illos accuſare potes ignauiæ. P A R. Illi equidem Tychiade, qui quotidianis diſſertationibus multa de fortitudine diſputare conſueuerunt, virtutis nomen nunquam non in ore habentes, multo quàm rhetores apparent fugaciores, ignauiores, atque etiam effœminatiores. Ad hunc verò modum rem conſidera. Principiò quidem nemo eſt vſquam qui pro certo affirmare poſſit vllum philoſophum in bello B oppetiiſſe: aut potiùs in vniuerſum nunquam meruere ſtipendia: aut ſi meruerunt, omnes audita tuba aufugerunt. Equidem Antiſthenes & Diogenes, & Crates, & Zeno & Plato, & Æſchines, & Ariſtoteles, & illa vniuerſa philoſophorum turba, nunquam viderũt aciem. Solus autem ſapiens ex illorum numero Socrates ſumpta fiducia in bellum quod ciuitati fuit aduerſus Lacedæmonios, exire auſus, fuga inde ſaluti conſulens, ex Parnethe in Taurei palæſtram diuertit. Exiſtimabat enim ſibi longè fore tutius C atque ciuilius ſedenti cum puerulis ſtudioſè exornari, ac vnà ſermonem ſociantes ſophiſticis captiunculis illaqueare, quàm cum viro Spartano manus conſerere. T Y C. Ego verò iſta iam olim, ô generoſe, memorata accepi ab aliis, quibus per Iouem nequaquam voluntas erat hæc illis illudendi gratia exprobrare ſicut tibi. Itaque parum gratiæ arti tuæ conciliare vidêre, tantos viros falſis contumeliis afficiẽdo. At ſi videtur, age iam, ac mihi cuiuſmodi vir paraſitus in bello ſit, expedi, & nunquid omnino ex veteribus illis quiſpiam paraſitus fuiſſe credendus eſt. P A R. Atqui ô amice, neminem D vſqueadeo Homericę poëſeos rudem atque imperitũ eſſe exiſtimo, neque ſi prorſus à literis alienus aut idiota fuerit, qui neſciat apud illũ ex heroibus omniũ præſtantiſſimos paraſitos eſſe. Siquidem Neſtor ille, à cuius lingua, perinde vt mel, fluebat oratio, regis paraſitus fuit. Sed neque Achillem, quemadmodũ & videbatur eratq; corporis forma atque viribus excellẽtiſſimus, & iuſtiſſimus, neq; Diomedẽ, neque Aiacem Agamẽnon tantis laudibus extulit & admiratus eſt, quãto laudis teſtimonio ornauit Neſtorem. Neque enim decem Aiaces ſibi dari exoptat, neque decẽ Achilles: Quippe iam olim Troiam funditus excisã cepiſſet, ſi eiuſmodi decẽ alios milites cuiuſmodi paraſitus ille fuerat,

Neſtor.

Iliad. β.

quanquam iam confectus senio, habuis- A καὶ ὥσπερ ἥρων ὢν, στρατιώτας εἶχε δέκα. καὶ τὸν
Idomeneus. set. Quin etiam Idomenea Iouis filium Ἰδομενέα τὸν τοῦ Διὸς ἔκγονον, συνδεῖπνον
eadem ratione Agamemnonis parasitum Ἀγαμέμνονος ὁμοίως λέγω. ΤΥ. ταῦτα μὲν
fuisse confirmat. T Y C. Hæc quidem & καὶ αὐτὸς ὑπέσχημαι. ὅπως γε μὴν δοκῶ μοι γι-
ipse non ignoro. Nondum tamen mihi γνώσκειν πῶς δὴ τῷ ἀνδρὶ, τῷ Ἀγαμέμνονι
intelligere videor quomodo illi duo he- συνδεῖποι ἦσαν. Π. ἀναμνήσθητι, ὦ γενναῖε,
roës Agamemnonis parasiti fuerint. P A. τῶν ἐπῶν ἐκείνων, ὧν ὥσπερ αὐτὸς ὁ Ἀγαμέμνων
Perlege ô generose versiculos illos qui- πρὸς τὸν Ἰδομενέα λέγει. ΤΥ. ποίων; ΠΑ.
bus ipse Agamemnon Idomenea allo- σὸν δὲ πλέον δέπας αἰεὶ
quitur. T Y C. Quosnam dicis? P A R. Ἑστήκει' ὡς περ ἐμοί, πιέειν ὅτε θυμὸς ἀνώ-
Iliad. δ. *semper tibi plenior vni* γοι.
Stare solet cyathus, velut & mihi, quando bibendi
Est mens, vt potes.
Inde quod dixit, semper pleniorem ad- ἐνταῦθα γὰρ ὃ αἰεὶ πλέον δέπας εἴρηκεν, οὐχ
stare cyathum, non ita accipiendum est, B ὅτι ὃ ποτήριον ἀφ' ἑνὸς πλῆρες ἑστήκει τῷ
quasi semper poculum vino plenum Idoi- Ἰδομενεῖ, καὶ μαχομένῳ, καὶ καθεύδοντι, ἀλλ' ὅτι
meneo & pugnanti & dormienti sit pro- αὐτῷ δι' ὅλου τοῦ βίου μόνῳ συνῆν ἐξ ἴσου μέρος τοῦ βασιλέως. ἀλλ' οὐχ ὥσπερ τοῖς λοιποῖς
positum, sed quòd illi per omnem vitam στρατιώταις τοῖς ἡμέρας τινὰς συγκαλου-
soli cum rege cœnandi facultas concessa μένοις. τὸν μὲν γὰρ Αἴαντα, ἐπεὶ καλῶς ἐμο-
fuerit, sed non perinde vt aliis militibus *Iliad. η.* νομάχησε τῷ Ἕκτορι, εἰς Ἀγαμέμνονα δεῖπνον
certis quibusdã diebus ad mensam voca- ἄγων, φησὶ, καὶ πολὺ ἀξιωθέντα ἐφ' ἑστιάσεως τοῦ
tis. Etenim Aiacem quòd singulari certa- βασιλέως δείπνου. ὁ δὲ Ἰδομενεὺς, καὶ ὁ
mine cõgressus cum Hectore, optimè se Νέστωρ, ὁσημέραι συνεδείπνουν τῷ βασιλεῖ,
gesserat, proceres ad Agamemnonem di- ὡς αὐτὸς φησι. Νέστωρ δὲ συνδεῖπνος μοι δοκεῖ
uinum cœnatum abduxisse cõmemorat, C τῶν βασιλέων μάλιστα τεχνίτης καὶ ἀγαθὸς τε-
tanquam propter virtutem in pugna edi- νέσθαι. ὁ γὰρ ὀπὶ τοῦ Ἀγαμέμνονος ἀρξάμενος
tam honoratum, admodum sera cœna a- τῆς τέχνης, ἀλλὰ αὖθις ὀπὶ Καινέως καὶ
pud regem apparata. At verò Idomeneus Ἐξαδίου. δοκεῖ δὲ οὐδὲ αὐτὰ παύσασθαι παρασιτῶν, εἰ μὴ ὁ Ἀγαμέμνων ἀπέθανε. Τ-
atque Nestor ferè quotidie cũ rege cœ- ὑτοσὶ μὲν γενναῖος ὁ συνδεῖπνος· εἰ δὲ ὁ ἄλλους
nitabant, vt idem auctor testatur. Porrò τινὰς οἶσθα, πειρῶ λέγειν. ΠΑ. τί οὖν, ὦ
Nestor regum parasitus mihi fuisse vide- Τυχιάδη, οὐχὶ ὁ Πάτροκλος τοῦ Ἀχιλλέως συνδεῖπνος ἦν, καὶ ταῦτα, οὐδενὸς τῶν ἄλλων
tur multa arte industrius. Neque apud Ἑλλήνων φαυλότερος, οὔτε τὴν ψυχὴν, οὔτε
Agamemnonẽ primùm hanc parasitandi τὸ σῶμα, νεανίας ὤν; ἐγὼ γὰρ οὐδ' αὐτῷ μοι δο-
artem exorsus est, sed multis retro tẽ- κῶ τοῦ Ἀχιλλέως τεκμήρεσθαι τοῖς ἔργοις
poribus apud Cænea atque Exadium. Visus D αὐτοῦ χείρω εἶ), τόν τε γὰρ Ἕκτορα ῥήξαντα
verò est neque parasitandi finem antè fe- τὰς πύλας, καὶ τοῖς ναυσὶν εἴσω μαχόμενον, οὕτω ὀζέωσε, ὡς τὴν Πρωτεσιλάου ναῦν
ciisse, quàm Agamemnon diem suũ obiit. ἤδη καιομένην, ἔσβεσε. καίτοι ἐπεβάτευον αὐ-
T Y C. Equidem ille præclarus & insignis τῆς οὐχ οἱ φαυλότατοι, ἀλλ' οἱ τοῦ Τελαμῶνος,
fuit parasitus At si quos alios id genus he- Αἴας τε, καὶ Τεῦκρος, ὁ μὲν, ὁ πλίτης ἀγαθός·
roas parasitos fuisse nosti, hoc mihi nomi- ὁ δὲ, τοξότης. καὶ πολλοὺς μὲν ἀπέκτεινε
Patroclus. natim explicare ne pigeat. P A R. Quid τῶν βαρβάρων, ὃν δὲ δὴ πύρις ὁ Σαρπηδόνα τὸν τοῦ Διὸς υἱὸν, ὁ συνδεῖπνος τοῦ Ἀχιλλέως.
igitur ô Tychiade, nonne & Patroclus A-
chillis parasitus tibi fuisse videtur, præser-
tim cũ nullo aliorum Græcorum fuerit
deterior aut ignauior, neq; animi neque
corporis dotibus, tametsi iuuenis exis-
tẽs? Mihi equidẽ nulla in re ipso Achille vi-
detur fuisse inferior, ex eius operibus cõ-
Iliad. π. iecturam faciẽti. Etenim Hectorem per-
ruptis portarum obicibus, ac intra muni-
tionem iuxta naues pugnantẽ, fortissimè
repulit, & Protesilai nauim iam incẽsam
& ardentem extinxit, quanquam in ea es-
sent nõ ignauissimi, verùm Telamone na-
ti & Aiax & Teucer, alter hasta strenuus, alter arcu valẽs. Multos præterea ex Barba-
ris neci dedit: inter quos & Sarpedonem Iouis filium Achillis parasitus peremit.

καὶ ἀπέθανε δὲ οὐχὶ τοῖς ἄλλοις ὁμοίως, ἀλλ' αὐτὸν μὲν Ἕκτορα Ἀχιλλεὺς ἀπέκτεινεν, εἰς ἕνα, καὶ αὐτὸν Ἀχιλέα Πάρις. τὸν δὲ παράσιτον, θεὸς, καὶ δύο ἄνδρες ποι. καὶ τελευτῶν δὲ, φωνὰς ἀφῆκεν, οὐχ οἵας ὁ γενναιότατος Ἕκτωρ, παρακαλῶν τὸν Ἀχιλέα, καὶ ἱκετεύων ὅπως ὁ νεκρὸς αὐτῷ τοῖς οἰκείοις ἀποδοθῇ, ἀλλ' οἵας εἰκὸς ἀφεῖναι παράσιτον. τίνας δὴ ταύτας; [σὺ,

Τοιοῦτοι δ' εἴθαρ μοι ἐείκοσιν αὐτεβόλησαν
Πάντες καὶ πρὸ ἕθεν ὄλοντο, ἐμῷ ὑπὸ δουρὶ δαμέντες.

A Prostratus verò occubuit nequaquam vt alij, sed ipsum quidem Hectorem vita spoliauit Achilles, at Achillem Paris, vnus vnum. Porrò autem parasitum & Apollo & duo viri occiderunt. Ac iam moriens eas voces edidit, nō quales generosissimus Hector ille, Achillem supplicitur precatus vt cadauer eius suis sepeliēdum redderet: sed quales par est parasitum expirantem emittere. cuiusmodi tandem?

Si mihi viginti duro in certamine tales
Antè occurrissent, cunctos ego cuspide cæsos
Strauissem letho.

ΤΥΧ. Ταῦτα μὲν ἱκανά. ὅτι δὲ μὴ φίλος, B ἀλλὰ παράσιτος ἦν ὁ Πάτροκλος τῷ Ἀχιλλέως, πειρῶ λέγειν. ΠΑ. αὐτόν, ὦ Τυχιάδη, τὸν Πάτροκλον ὅτι παράσιτος ἦν, λέγοντά σοι παρέξομαι. ΤΥ. θαυμαστὰ λέγεις. ΠΑ. ἄκουε τοίνυν αὐτῶν τῶν ἐπῶν·

Μή ἐμαὶ σῶν ἀπάνευθε τιθείμεναι ὀστέ' Ἀχιλλεῦ,
Ἀλλ' ὁμοῦ ὡς ἐτράφημεν ἐν ὑμετέροισι δόμοισι. καὶ πάλιν ἀποβάς,

καὶ νεῶ μὲ δέξαιτο θεμιστοπόλος, φησὶν, ὁ Πηλεύς
Ἐτρέφεν ἐνδυκέως, ἐς σὸν θεράποντ' ὀνόμηνε,

C

τουτέστι παράσιτον εἶχεν. εἰ μὲν τοίνυν φίλον ἐβούλετο τὸν Πάτροκλον λέγειν, οὐκ ἂν αὐτὸν ὠνόμαζε θεράποντα. ἐλεύθερος γὰρ ἦν ὁ Πάτροκλος. τίνας τοίνυν λέγει θεράποντας, εἰ μήτε τοὺς δούλους, μήτε τοὺς φίλους; τοὺς παράσιτους δηλονότι· ἢ καὶ τὸν Μηριόνην τὸν Ἰδομενέως ἐς αὐτὸν θεράποντα ὀνομάζει. οὕτως, οἶμαι, καλοῦσιν τότε τοὺς παράσιτους. σκόπει δὲ ὅτι καὶ εἰκότως τὸν μὲν Ἰδομενέα, Διὸς ὄντα υἱόν, οὐκ ἀξιοῖ λέγειν ἀπάλαντον Ἄρει, D Μηριόνῃ δὲ τὸν παράσιτον αὐτοῦ; τί δὲ, οὐχὶ καὶ Ἀριστογείτων δημοτικὸς ὢν, καὶ πένης, ὡς φησὶ Θουκυδίδης φησὶ, παράσιτος ἦν Ἁρμοδίου; τί δὲ, οὐχὶ καὶ ἐραστής; ὀρθῶς γὰρ οἱ παράσιτοι καὶ ἐρασταὶ τῶν τρεφόντων εἰσίν. σοὶ τοίνυν πάλιν ὁ παράσιτος τὴν Ἀθηναίων πόλιν τυραννουμένην, εἰς ἐλευθερίαν ἀφείλετο. καὶ νεῶ ἕστηκε χαλκοῦς ἐν τῇ ἀγορᾷ μετὰ τῶν παιδικῶν. ὅτι μὲν δὴ τοιοῦτοι δὲ ὄντες μάλα ἀγαθοὶ, παράσιτοι ἦσαν. σὺ δὲ δὴ ποῖόν τινα εἰκάζεις ἐν πολέμῳ τὸν παράσιτον;

TYC. At de his quidem abundè satis multa verba fecisti. Cæterùm Patroclum non amicum, sed Achillis parasitum fuisse, quo pacto testatum facies? PARAS. Ipsum, ô Tychiade, Patroclum quòd parasitus fuerit, dicentem tibi exhibebo. TYCH. Admiranda dicis. PARAS. Audi igitur hosce versiculos:

Ne mea Pelida condi patiare seorsim
Ossa, sed amborum sint vno tecta sepulchro,
Sicut & antè domi nutriti viximus vnà.

Et rursum eodem in loco:

Nam me susceptum Peleus stadiosus alebat,
Nomine méque tuum noto Theraponta vocauit.

hoc est, parasitum esse voluit. Etenim, si Patroclum Achillis amicum dicere voluisset, haud illum theraponta nominasset. Erat enim Patroclus liberalior, quàm vt Achillis seruus dici sustinuisset. Quos igitur dicit esse therapontas? qui neque serui sunt, neque amici, nempe parasitos: quo nomine & Merionē Idomenei theraponta compellat. Atque ita tunc parasitos dictos esse planè coniectura auguror. Quinetiam hoc considera, quamobrem Idomenea Iouis filium non dignatus sit Marti æqualem dicere, verùm Merionem eius parasitum. Nonne verò & Aristides, vir popularis existens & pauper, vt inquit Thucydides, parasitus fuit Harmodij? nonne & amator? Sunt enim parasiti suorum alumnorum peramantes. Huius itaque parasiti opera, Athenienſium Reipub. tyrannide oppressæ libertas iterum recuperata est. Et nunc in foro stat æneus inter reliqua ciuitatis monimenta spectabilis. Illi equidem cùm tanta virtute claruerint, tamen parasitos agebant. Tu verò quonam animatum animo parasitum in bello esse putas?

θεράποντ. *Aristides.*

Nonne ſub initium talis curato probè corpore ſumpto ientaculo prodit in aciẽ, quemadmodum & Vlyſſes fas eſſe cõtendit? Quippe cui ſtatim ſub auroræ exortum pugnandum erit, ille priùs cibum ſumat neceſſe eſt. Et quo tempore alij milites, præ metu, hic quidem galeam diligẽter adornat, ille thoracem curiosè induit, alius aliud quiddam malum belli ſuſpicãs trepidat: paraſitus vultu prorſus hilaro & exporrecto indulget epulis: ac mox poſtquam in aciem progreſſus eſt, inter primos fortiſſimè dimicat: cæterùm qui alit paraſitum, tum in ordine ſubſequitur, quem ille non ſecus atque Aiax Teucrũ, clypeo defendit. Cupit enim impenſiùs ſuum ſeruare alumnum paraſitus, quàm ſeipſum tueri incolumem. Quòd ſi etiam in bello cæſus paraſitus occubuerit, neq; imperatorem, neque militum quẽquam pudore afficit, tantum exiſtens cadauer, quali corporis dignitate quõdam in ſympoſijs accumbere ſolitus eſt: adeò vt indignũ ſit facinus, philoſophi cadauer huic appoſitum conſpici, aridum & ſordidum, prolixo barbitio informe, hominẽ prorſus miſerandum, & qui ante initum prælium mortuus ſit, imbellis atque inualidus. Quis verò eam ciuitatem non extremè contemneret, cuius tam miſerandos atque infelices cerneret ſatellites? Quis nõ eam vrbem cùm robuſtis tum animoſis auxiliatoribus egere exiſtimet, qui adeò pallidos & comatos homunciones inter militum cadauera diſperſos intuitus fuerit, cóſque qui in excubiis ſtationes agitant, nullius in bello eſſe pretij? Tales equidem ſunt in rebus bellicis paraſiti, cum philoſophis atque rhetoribus comparati. Cæterùm in pace tantùm præcellit philoſophiam paraſitica, quãtum ipſa pax bello præſtat. Ac primùm, ſi videtur, pacis loca atque ſtudia contemplemur.

A ἦ γὰρ πρῶτον μὲν ὁ πίθηκος ἀριστοποιησάμενος ἔρχεται ἐπὶ τὴν παράταξιν, καθάπερ καὶ ὁ Ὀδυσσεὺς ἀξιοῖ; ἐγὼ δὲ· ἀνὴρ ὃν ἐν πολέμῳ μάχεσθαι φησὶν ἑστάναι, καὶ θοίνης ἅμα καὶ μάχης δέον· καὶ ὃν ἄνδρα γράφων γέροντα τὸν Δέρκυλον, ὁ μὲν τις ἀκριβῶς ἁρμόζεται τὸ κράνος, ὁ δὲ θωρᾴκιον ἐνδύεται, ὁ δέ, αὐτὸ τὸ δόρυ νὴ τὸν Ἀπόλλω τὸ πολέμιον, τρέμει, δῆλος ὤν, ἐλπίζω τότε μάλα φαιδρῷ τῷ προσώπῳ, καὶ μετὰ τὴν ἔξοδον θοίνης ἐν πρώτοις διαγωνίζεται· ὁ δὲ πρέσβων αὐτὸν, ὅπισθεν ὑποστρέπων ὡς πλησίον, κάμνοντα ὡσπερ ὁ Αἴας τὸν Τεῦκρον ὑπὸ τῷ σάκει καλύπτει, καὶ τὰ ἕλκη ἀφιεμένων, γυμνώσας ἑαυτὸν, τὸν σκέπει· βούλεται γὰρ ἑκόντα μᾶλλον σώζειν, ἢ ἑαυτόν. εἰ δὲ καὶ πέσοι παράσιτος ἐν πολέμῳ, ἐκ αὐτοῦ ἐπ' αὐτῷ δήπου ὅτε λοχαγὸς, ὅτε στρατιώτης αἰσχυνθείη, μεγάλῳ τε ὄντι νεκρῷ, καὶ ὥσπερ ἐν συμποσίῳ καλῷ κατακειμένῳ· ὡς ἄξιόν τε φιλοσόφου νεκρὸν ἰδεῖν τούτῳ παρακείμενον, ξηρόν, ῥυπῶντα, μακρὸν πωγώνιον ἔχοντα, πρόσφατον ἥκοντα τῆς μάχης, ἀθλιώτατον ἀνθρώπων. τίς ἐκ αὐτὸν καταφρονήσειε τούτης τῆς πόλεως, τοιοὺς ὑπασπιστὰς αὐτῆς ὁρῶν δεομένους; τίς δ' ἂν οὐκ εἰκάσειε χλωροὺς καὶ κομήτας ὁρῶν ἀνθρωπίσκους κειμένους, τὴν πόλιν ἐπορθῆσθαι συμμάχων, οἷς ἐν τῇ εἰρκτῇ κακόργοις ὑπαλύσας ὁ πολέμιος, οἷσπερ καὶ ἐν πολέμῳ πρὸς ῥήτορας καὶ φιλοσόφους εἰσὶν οἱ παράσιτοι. ἐν εἰρήνῃ δ', ὡσεὶ τὸν μοι δοκεῖ καὶ διαφέρειν παράσιτικὴ φιλοσοφίας, ὅσον αὐτὴ ἡ εἰρήνη πολέμου. καὶ πρῶτον εἰ δοκεῖ, σκεπτώμεθα τὰ τῆς εἰρήνης χωρία. ΤΥ. ὅπως ξυνίημι ὅτι τοῦτό πως βούλεται, σκεπτώμεθα δὲ ὅμως. ΠΑ. ἀκούσονται ἀγορὰν, καὶ δικαστήρια, καὶ παλαίστρας, καὶ γυμνάσια, καὶ κυνηγέσια, καὶ συμπόσια ἔγωγε φαίην ἂν, πόλεως χωρία; ΤΥ. πάνυ μὲν οὖν. ΠΑ. ὁ τοίνυν παράσιτος, εἰς ἀγορὰν μὲν καὶ δικαστήρια οὐδ' ὁπωστιοῦν, οἶμαι, τοῖς συκοφάνταις πάνυ τὰ χωρία ταῦτα μᾶλλον προσήκει, καὶ ὅτι οὐδὲν μέτριόν ἐστι τὸ ἐν πύκναις γιγνομένοις, τὰς δὲ παλαίστρας, καὶ τὰ γυμνάσια, καὶ τὰ συμπόσια, διώκει, καὶ κοσμεῖ μόνος σχεδόν. ἐπεὶ τίς ἂν παλαίστρα φιλόσοφος,

B

C

D

TYCHI. Nondum teneo quid hæc tua ſibi velit oratio: conſideremus tamen. PARAS. Igitur forum & iudicia, & palæſtras, & gymnaſia, tum venationes & ſympoſia ego ciuitatis loca eſſe dixerim. TYCHI. Et rectè ſanè. PARAS. Quòd autem paraſitus in forum cauſas acturus non prodit, quódque in iudiciis nulli clientulorum vocatus patronus præſtò eſt, hanc ego ſubeſſe cauſſam opinor, quòd iſta loca magis ſycophãtis & rabulis illis forenſibus pateant atque cõueniant, quódq; nihil moderati in illis fieri ſoleat. Palæſtras verò atque gymnaſia vnà cũ ſympoſijs paraſitus frequentat ſedulò, quibus ſolus ille ornamẽto eſt atq; decori: quoniã quiſnam philoſophorum

ἢ ῥήτωρ

ἢ ῥήτωρ ἀποδὺς, ἄξιος συγκριθῆναι τῷ παρασίτου τῷ σώματι; ἢ τίς ἐν γυμνασίῳ τούτων ὀφθεὶς, οὐκ αἰσχύνη τὸ χωρίου μᾶλλόν ἐστι; καὶ μὴν ἐν ἐρημίᾳ τούτων οὐδεὶς ἂν ὑποσταίη θηρίον ὁμόσε ἰόν. ὁ δὲ παράσιτος, αὐτά τε ἐπιόντα μένει, καὶ δέχεται ῥᾳδίως, μεμελετηκὼς αὐτὴν ἐν τοῖς δείπνοις καταφέρειν· καὶ οὔτ' ἔλαφος, οὔτε σῦς αὐτὸν ἐκπλήττει φερικῶς, ἀλλὰ καὶ ἐπ' αὐτὸν ὁ σῦς τὸν ὀδόντα θήγῃ, καὶ ὁ παράσιτος ὅτι τὸν συῶ ἀντιθήγει· τοῖς μὲν γὰρ λαγὼς διώκει μᾶλλον τὴν κυνῶν. ἐν δὲ δὴ συμποσίῳ, τίς ἂν καὶ ἀμιλλήσαιτο παρασίτῳ, ἤτοι παίζοντι, ἢ ἐσθίοντι; τίς δ' ἂν μᾶλλον ὑφείναι τοὺς συμποτὰς; πότερόν ποτε σοὶ ἄδων καὶ σκώπτων, ἢ αὐλητρὶς μὴ γελῶν, ἐν τελωνίῳ χείμενος, εἰς γλῶ ὁρῶν, ὥσπερ ὅτι πένης, οὐχὶ συμπόσιον, ἥκων; καὶ ἔμοιγε δοκεῖ, ἐν συμποσίῳ φιλόσοφος τοιοῦτόν ἐστιν, οἷς ἐν βαλανείῳ κύων. φέρε δὴ ταῦτα ἀφέντες, ἐπ' αὐτὸν ἤδη βαδίζωμεν τὸν βίον τῶν παρασίτου, σκοποῦντες ἅμα, καὶ παραβάλλοντες ἐκεῖνον. πρῶτον τοίνυν ἴδωμεν τίς αὐτοῦ τὸ παράσιτον, ἀεὶ δόξης καταφρονοῦντα, καὶ σφόδρα μέλον αὐτῷ, ὧν οἱ ἄνθρωποι οἴονται. πρὸς ῥήτορας δὲ καὶ φιλοσόφους ἴωμεν τίς ἂν, ὑπνας, ἀλλὰ πάντας, ἐκτὸς τύφου καὶ δόξης τελείους· καὶ ὑ δόξης μόνον, ἀλλὰ καὶ ὁ τούτου αἰσχρόν ἐστιν, ἐκτὸς ἀργυρίου. ὁ μὲν παράσιτος, οὕτως ἔχει πρὸς ἀργύριον, ὡς οὐκ ἂν τις σφόδρα πρὸς ταῖς ἐν τοῖς αἰγιαλοῖς ψηφίδας ἀμελῶς ἔχοι, καὶ σφόδρα αὐτῷ δοκεῖ διαφέρειν τὸ χρυσίον τοῦ πυρός. οἵ γε μὴν ῥήτορες, καὶ ὁ δεινότερόν ἐστι, καὶ οἱ φιλοσοφίαν φάσκοντες, πρὸς αὐτὰ οὕτω διάκεινται κακοδαιμόνως, ὥστε τῶν μάλιστα νῦν βδελυρωτάτων φιλοσόφων (πρὸς μὲν γὰρ τοὺς ῥήτορας τί δεῖ λέγειν) ὁ μὲν, δικάζων δίκην, δώροις ἐπ' αὐτῇ ἐάλω· ἄλλος δὲ, μισθὸν σοφιστεύων, εἰσπράττεται τοὺς μανθάνοντας· ὁ δὲ, πρὸς τοῦ βασιλέως τοῦ σωθῆναι ὁμοίως μισθὸν αἰτεῖ, καὶ οὐκ αἰσχύνεται. ἔτι πρεσβύτης ἀνὴρ διὰ τοῦτο ἀποδημεῖ, καὶ μισθοφορᾷ, καθάπερ Ἰνδὸς, ἢ Σκύθης αἰχμάλωτος.

aut rhetorum, exutus vestimentis in palæstra, dignè componendus esset cum parasiti corpore? Aut quis illorum conspectus in gymnasio, non potiùs probro atque dedecore locum afficeret? Atqui ne in deserto quidem illorum quispiam irruentis alicuius beluæ impetum sustineret: at parasitus earundem vim atque ferociam fidenter expectat, ac sine negotio compescit, quippe qui easdem in conuiuiis contemnere didicerit. Sed neque ceruus neque sus setis inhorrescens parasitum conterret, sed sue aduersus illum dentes acuente, parasitus aduersus suem contrà acuit terribilis. Cęterùm lepuscu- B los magis insectatur, quàm vllus canis venaticus. Porrò autem in conuiuio quis cum parasito certamen susciperet, aut iocos ciente, aut comedente? Et quis magis conuiuarum tristitiam discutit? an ille cătillans ridicula, & ludens dicteriis: an homo potiùs nihil ridens, in sordida tritáque lacerna accumbens, terram tristis intuens, quasi ad luctum non ad symposium vocatus venisset? Ac mihi profectò tale quiddam in symposio videtur esse philosophus, quod canis in balneo. Sed age, istis posthabitis ad ipsam parasiti vitã nos conferamus, excutientes atque cõparan- C tes illum. Primùm igitur quis est qui non videt parasitum nunquam non contemptorem esse gloriæ, quippe cui nihil curę est quam de se opinionem homines obtineant? At verò ipsos rhetores atque philosophos, non saltem illorum aliquos, sed in vniuersum omnes, fastu atque gloria transuersos agi quispiam inuenerit, ac nõ tantùm gloriæ deditos, sed quod adhuc turpius est, argenti sitientissimos. Sed enim parasitus hoc erga pecuniã affectus est animo, quo non aliquis negligentiore erga lapillos passim proiectos in littore animatus est. Ac nihil illi inter aurum & D ignem videtur esse discriminis. Rhetores autem, & quod absurdius est, etiam illi qui philosophiæ professione se venditãt, tam auidè argento inhiant, quasi hac ratione maximam sibi nunc conciliarent, & opinionem & auctoritatẽ philosophi. De rhetoribus quid multa attinet dicere? cùm ille corruptus largitionibus caussam orare soleat, alius dicendi artem profitens à discentibus mercedem exigit. Tertius à rege similiter præmiũ flagitat, non ob aliud, nisi quòd cum illo conuersationem ſociet: nec pudore suffunditur. Est præterea alius qui iam ætate cõfectus, non ob aliud peregre proficiscitur, quàm vt lucrũ faciat, aut stipendio mereat, nõ aliter atque Indus quispiã aut Scytha captiuus.

Neque eundem pudet nominis, quòd merces sit illud quod accipit. Non solùm verò his vitiis eos inuenies obnoxios, sed sunt adhuc alij degeneris animi affectus, quibus sunt plenissimi, nempe molestæ perturbationes, iracundia, inuidentia, ac omnis generis concupiscentiæ. Parasitus autem his omnibus vacans affectibus, neque irascitur, propter animi tolerantiam, tum etiam quòd illi nemo sit cui irasceretur. Atque etiam si quando victus mentis impotentia, indignatur, nihil tamen mali aut iniuriæ, iracundiæ impulsu designat perperam: quin potiùs risum omnibus eius excandescentia excutit, ac oblectamento est conuersantibus. Minimè verò omnium perturbatur tristitia, aut vlla mentis molestia discruciatur. Etenim tam præsens illi parasitica suppeditat aduersus omnes molestias remedium, vt nulla etiam caussa existat quamobrem afficiatur tristitia. Neque enim illi sunt opes, neque domus, neque famulus vllus, non vxor, non liberi, quibus pereuntibus habentem discruciari animo omnino necesse est, si horum iacturã fecerit. Atqui neque gloriæ vllius est appetens, neq; opulentiæ: sed nec formosum quenquam desiderat. TYC. Veruntamen, ô Simo, planè consentaneum est illum ob victus indigentiam perturbari animo. PAR. Ignoras, ô Tychiade, statim initiò hunc non esse parasitũ, quicunque laborat victus inopia. Neque enim fortis, inopia fortitudinis, fortis perhibẽdus est: neque sapiens, sapientiæ penuria sapiens putandus: alioqui parasitus esse non possit. Nos enim de eo qui re ipsa parasitum agit, loquimur, non de eo qui solum parasiti nomen falsò obtinet. Iam si fortis non alia ratione, quàm præsente fortitudine fortis, & sapiens præsente sapientia sapiens habendus est: sequitur, neque parasitum, nisi parasitandi facultas suppetat, parasitum esse posse. Quare nisi hoc illi suppeditatum fuerit ab alio, nequaquam parasitus existimandus est. TYC. Proinde parasitus nunquã alimenti laborabit inopia? PAR. Ita quidem apparet. Itaq; neque huius neque alterius cuiusquã rei gratia discruciatur animo. Verùm omnes ad vnum philosophi pariter atque rhetores, maximo semper in metu sunt. Illorum igitur plurimos plerũque ligno armatos in publicum prodire videmus: quod proculdubio non facerent, nisi armatos metuerent. Quid quòd etiam ianuas probè oppessulatas concludunt, metuentes ne quis noctu domum ingressus, illis perniciem machinetur? At parasitus ædiculæ suæ ianuam quidem claudit, sed planè incuriosè & temere, ne videlicet vẽti violentia irruens aperiat.

A καὶ οὐδὲ αὐτὸ τὸ ὄνομα αἰσχύνεται, ὅτι μισθὸς ὁ λαμβανόμενος. δύσκολος δ' οὐ μόνον ταῦτα περὶ τούτους, ἀλλὰ καὶ ἄλλα πάθη οἷς, λύπας, καὶ ὀργάς, καὶ φθόνους, καὶ πονηρίας ἐπιθυμίας. ὁ γε μὴν παράσιτος, ἔξω τούτων ὢν ἁπάντων ὅτε γὰρ ὀργίζεται δι' ἀνεξικακίαν, καὶ ὅτι οὐκ ἔστιν αὐτῷ ὅτῳ ὀργισθείη. καὶ εἰ ἀγανακτήσας δέ ποτε, ἡ ὀργὴ αὐτοῦ χαλεπὸν μὲν, οὐδὲ σκυθρωπὸν οὐδὲν ἀποφαίνεται, μᾶλλον δὲ, γέλωτα, καὶ εὐφροσύνης τινὰς ξυνάγει. λυπεῖται γε μὴν ἥκιστα πάντων, τοῦτο τῆς τέχνης παράσκευασμα αὐτῷ, καὶ χαριζόμενον, μὴ ἔχειν B ὑφ' ὅτου λυπηθείη. οὔτε γὰρ χρήματα ἔστιν αὐτῷ, οὔτε οἶκος, οὔτε οἰκέτης, οὔτε γυνὴ, οὔτε παῖδες, ὧν ἀμφιθαλούντων, πάντως ἀνάγκη ἐστὶ λυπεῖσθαι τὸν ἔχοντα αὐτὰ, ἐπεὶ ταῦτα ἀπόλλυται. ἐπιθυμεῖ δὲ οὔτε δόξης, οὔτε χρημάτων, ἀλλ' οὐδὲ ὡραίου τινός. ΤΥ. ἀλλ', ὦ Σίμων, εἰκός γε σύνδεια ἔνδειαν λυπηθῆναι αὐτόν. ΠΑ. ἀγνοεῖς, ὦ Τυχιάδη, ὅτι ὃς ἀρχὴν μὲν παράσιτός ἐστιν οὐδεὶς, ὅστις ἄπορος ἔνδειαν. οὐδὲ γὰρ ἀνδρεῖος, ἀπορία ἀνδρίας ἐστὶν ἀνδρεῖος, οὐδὲ φρόνιμος, ἀπορία φρενῶν ἐστὶ φρόνιμος· ἄλλως τε, ὅτε παράσιτος ἂν εἴη· παρόντα C γὰρ ἡμῖν τὸν παράσιτον ζητεῖν ὄντος, οὐχὶ μὴ ὄντος. εἰ δὲ μὴ ὁ ἀνδρεῖος ἀνδρεῖος, ἢ πρόσεστιν ἀνδρεότητος, καὶ ὁ φρόνιμος, παρουσία φρονήσεως, καὶ ὁ παράσιτος δὲ, πρόσεστιν τῷ παρασιτεῖν, παράσιτος ἔσται. ὡς εἴτε τοῦτο μὴ ὑπάρχει αὐτῷ, παρεῖναί τινος, καὶ οὐχὶ παρασίτου, ζητήσομεν. ΤΥ. ὁκοῖον οὖν ποτε ἀπορήσει παράσιτος ἔνδειαν; ΠΑ. ἔοικεν· ὥστε ὅτ' ὀπὶ τούτῳ, οὐτ' ἐπ' ἄλλῳ ἔστιν ὅτῳ λυπηθείη αὖ. καὶ μὴν καὶ πάντες ὁμοῦ φιλόσοφοι, καὶ ῥήτορες φοβοῦνται μάλιστα· τοὺς γέ τοι πλείστους αὐτῶν θύρησι τὰς αὐλὰς μὴ ξύλου παρεῖσάς· οὐκοῦν δή που εἰ μὴ ἐφοβοῦντο ὡπλισμένους, καὶ τὰς θύρας δὲ μάλα ἐρρωμένως ἀποκλείοντας, μή τις ἄρα νύκτωρ ἐπιβουλεύσειν αὐτοῖς δεδοίκοτες. ὁ δὲ, τὴν θύραν τε δωματίου προσπήσιν· εἰκῇ καὶ ὅτε, ὡς μὴ ὑπὸ αὐτῶν βιασθείη.

θορυβῶν δὲ φόβου νύκτωρ, οὐδὲν μᾶλλον θορυβεῖσθαι, ἢ μὴ θορυβοῦντος· καὶ δι' ἐρημίας δὲ ἀπιὼν, αὐδὲ ξίφους ὁδοῦ, φοβεῖται γὰρ οὐδὲν οὐδαμοῦ. Φιλοσόφους δὲ πολλάκις εἶδον ἐγὼ, οὐδενὸς ὄντος δεινοῦ, πέξα συνεσκευασμένους· ξύλα μὲν γὰρ ἔχουσι, καὶ εἰς βαλανεῖον ἀπιόντες, καὶ ἐπ' ἄριστον. παρασίτου μέντοι οὐδεὶς ἔχει κατηγορῆσαι μοιχείαν, ἢ βίαν, ἢ ἁρπαγὴν, ἢ ἄλλό τι ἀδίκημα ἁπλῶς· ἐπεὶ ὅ γε πιστὸς, οὐκ ἂν εἴη παράσιτος, ἀλλ' ἑαυτὸν σκήπτος ἀδικεῖ. ὥστ' εἰ μοιχεύσας τύχοι, ἅμα τῷ ἀδικήματι καὶ τοῦνομα μεταλαμβάνει τῷ ἀδικήματος. ὡς δὲ ὁ κακὸς, οὐ δὲ ἀγαθὸς ἀλλὰ φαῦλος τὴν εἰ) λαμβάνει, οὕτως, οἶμαι, ὁ παράσιτος ἐὰν τι ἀδικῇ· αὐτὸ μὲν τοῦτο ὃ ἦν ἐστὶν, ἀποβάλλει, ἀναλαμβάνει δ' ὃ ἀδικεῖ. ἀδικήματα δ' οἷα τῶν ῥητόρων καὶ φιλοσόφων ἄφθονα, οὐ μόνον ἴσμεν αὐτῶν γεγονότα καθ' ἡμᾶς, ἀλλὰ καὶ τοῖς βιβλίοις ἀπολελειμμένα ὑπομνήματα ἔχομεν, ὧν ἠδίκηται. ἀπολογία μὲν γὰρ Σωκράτους ἐστὶ, καὶ Αἰσχίνου, καὶ Ὑπερίδου, καὶ Δημοσθένους, καὶ τῶν πλείστων ἄλλων τῶν ῥητόρων, καὶ σοφῶν. παρασίτου δὲ οὐκ ἔστιν ἀπολογία, οὐδ' ἔχει τις εἰπεῖν δίκην τοῦ παρασίτου τινὶ γεγραμμένην. ΤΥΧ. ἀλλὰ, νὴ Δία, ὁ μὲν βίος τοῦ παρασίτου, κρείττων ἐστὶ τοῦ τῶν ῥητόρων, καὶ τῶν φιλοσόφων· ὁ δὲ θάνατος, φαυλότερος. ΠΑΡ. πολὺ μὲν οὖν τοὐναντίον, παρὰ πολὺ εὐδαιμονέστερος. φιλοσόφους μὲν γὰρ ἴσμεν ἀπάντων, ἢ τοὺς πλείστους, κακοὺς κακῶς ἀποθανόντας, τοὺς μὲν οὐ καταδίκης ἁλωκότας ὑπὸ τοῖς μεγίστοις ἀδικήμασι, φαρμάκῳ τοὺς δὲ καταφρονηθέντας ὑπ' αὐτῶν· τοὺς δὲ ἀπὸ δυσουρίας φθινήσαντας, τοὺς δὲ φυγόντας. παρασίτου δὲ θάνατον, οὐδεὶς ἔχει ὁποῖον εἰπεῖν, ἀλλὰ τὸν εὐδαιμονέστατον, φαγόντος καὶ πόντος. εἰ δέ τις καὶ δοκεῖ διαφθορᾷ τετελευτηκέναι θανάτῳ, ἀπεπνίγησε καὶ ἀπέθανε. ΤΥΧ. ταῦτα μὲν ἱκανῶς διεμήλληταί σοι τὰ περὶ τοῦ παρασίτου καὶ τῶν φιλοσόφων ὑπὲρ τοῦ παρασίτου.

A Cæterùm noctu orto tumultu, nō magis animo timore concutitur, quàm si nullus extitisset. Præterea per sola loca iter faciens, nullo accinctus gladio ambulat. nihil enim prorsus vspiam gentium metuit. At ego sæpenumero vidi philosophos nullius periculi ne suspicione quidē existente arcus apparātes. Semper enim baculis armati incedunt, atque etiā si quando in balneas lotum abeunt, aut vocati ad prandium. Nullus verò est qui parasitum aut adulterij, aut violentiæ, aut rapinæ, aut alterius cuiuspiam delicti insimulare possit: quoniam qui talibus vitiis esset contaminatus, iam non amplius para-
B situs foret perhibendus, sed se ipse grauissimæ iniuriæ exponeret. Itaque adulterium flagitiosè committens, vnà cum perpetrato delicto etiam flagitij nomen incurrit. Quemadmodum autem qui improbus fuerit, non bonus sed malus habendus est: sic quoque parasitus si quid turpiter in se admiserit, illud ipsum quod fuerat, abiicit, assumit autem id quod deliquit per flagitium. Cæterùm eius generis praua facinora permulta extant à philosophis & rhetoribus turpissimè perpetrata, quæ non nobis tantùm comperta
C sunt, vtpote quæ nostro tempore saltem designata forent, sed libris editis relicta monumenta habemus eorum facinorum quorum illi auctores extiterunt. Extat apologia Socratis, extat Æschinis atque Hyperidæ neque non Demosthenis. Ac fermè plurimorum rhetorum atque philosophorum defensiones etiam hodie leguntur. At nulla extat parasiti apologia, nec vllus est qui pro vero affirmare possit, parasito initriarum scriptam esse dicam. TYC. At per Iouem parasitus meliori quàm rhetores atque philosophi viuendi conditione fruitur, fato tamen deteriore absumitur. PAR. Equidem
D longè diuersum est quod dicis: nam & fato multo feliciore functus è viuis migrat parasitus. Quippe compertè exploratum habemus, philosophos ferè omnes, aut illorum maximam partem, malo extinctos esse exitio, nōnullos condemnatione iudicij in maximis flagitiis manifestò deprehensos, sumpto veneno: alios toto corpore exustos, pleroſque vrinandi difficultate absumptos, alios ex fuga retractos atque occisos. At quis tandem tali quopiam exitio parasitum sublatum esse referre potest? sed mors felicissima ferè illi contingit edenti atque bibenti. Quòd si quis etiam violenta morte defungi videtur, mortuus auolasse creditur. TY. Hæc equidem satis superque tibi pro parasito contra philosophos decertata sunt.

Supereſt vt & illud explices, num honeſta & vtilis ſit hæc alenti poſſeſſio. Siquidem opulentiores mihi videntur paraſitos alere, tanquam officioſi, & beneuolè gratificantes illorum tenuitati: quod ego ei qui alitur, dedecus eſſe exiſtimo. PAR. Quàm ſimpliciter fatuum te eſſe conſtat, ô Tychiade, ſi hoc nequeas intelligere, hominem diuitem, etiamſi Gygis opulentiam poſſideret, ſolum edentē, eſſe pauperem? Atque ille progrediens in publicum non comitante paraſito, mendicus eſt. Et quemadmodum miles ſine armis habetur deſpectior, & veſtis ſine purpura vilior, & equus ſine phaleris leuior: ſic etiam dies egregiè & ampliter nummatus, longè apparet ſine paraſiti ſatellitio humilior atque contemptior. Atqui paraſitus quoque non parum ornamento eſt diuiti, dies paraſito non item. Alioqui neque probrum eſt, vt tu ais, huic paraſitari, vt præſtantiori deteriorem. Quòd autem opulento vtile ſit paraſitum alere, præterquam quòd ornamentum non vulgare illi adiungit, etiam ſecuritatem multam, paraſiti præſentia & comitatus diuiti ſuppeditat. Neque enim quiſpiam temere pugna adorietur diuitem qui hunc illius lateri aſſiſtentem cōſpexerit. Sed neque metuendum eſt eum veneno periturum, qui paraſitum conuiuam habuerit. Quis enim auderet inſidiis petere quempiam hoc præmandente atque præbibente? Itaque dies non tantùm à paraſito ornatur, ſed eius quoque opera à maximis periculis tutus cōſeruatur. Ita enim paraſitus propter charitatis affectum qua diuitem ex animo complectitur, omnibus ſemet obiectat periculis. Neq; tantùm cō cedit ſolum cibum ſumere, ſed vnà quoque edēs exoptat oppetere. TYC. Omnia mihi, ô Simo, ſatis diſertè diſſeruiſſe videris, nec quicquam quod ad artem tuā commendandam pertinet, prætermiſiſti: nequé, vt tu dixiſti, ad hanc rem inexercitatus acceſſiſti, ſed planè omniū inſtructiſſimus atque exercitatiſſimus. Quod reliquum eſt, ſcire geſtio an paraſiti compellatio non turpis & dedecoroſa habenda ſit. PAR. Vide quod reſponſum à me exigas, ſi ſufficienter ſuper his verba tibi feciſſe videor. Reſponde verò mihi viciſſim ad quæſtionem, ſi rectè factum exiſtimas. Age σῖτα priſci illi quo vocarunt nomine? TYC. Alimenti vocabulo. PARA. Quid autem σιτεῖσθαι, nonne alere? TYC. Sanè verò. PAR. Eſt ergo in confeſſo, neque aliud eſſe paraſitari.

A λοιπὸν δὲ εἰ καλὸν καὶ λυσιτελές ἐστι ὁ κτῆμα τοῦτο τῷ τρέφοντι, πειρῶ λέγειν. ἐμοὶ μὲν γὰρ δοκοῦσιν ὥσπερ εὐεργετοῦντες ἅμα καὶ ὠφελούμενοι τρέφειν αὐτοὺς οἱ πλούσιοι, καὶ εἴ τινα τοῦτο αἰσχύνην τῷ τρέφομένῳ. ΠΑ. ὡς ἠλίθιά γέ σοι, ὦ Τυχιάδη, ταῦτα, εἰ μὴ δυνάσαι γιγνώσκειν ὅτι πλούσιος ἀνὴρ, εἰ καὶ τὸ Γύγου χρυσίον ἔχοι, μόνος ἐὼν, πένης ἐστὶ, καὶ τοιοῦτον αὖθις παρασίτου, τοιοῦτος δοκεῖ, καὶ ὥσπερ στρατιώτης χωρὶς ὅπλων, ἀτιμότερος, καὶ ἵππος αὖθις παρφύρας, καὶ ἵππος αὖθις φαλάρων, οὕτω καὶ πλούσιος αὖθις παρασίτου, ταπεινός τις B καὶ ἀτελὴς φαίνεται. καὶ μὲν ὁ μὲν πλούσιος, κοσμεῖται ὑπ' αὐτοῦ· τὸν δὲ παράσιτον πλούσιος οὐδέποτε κοσμεῖ. ἄλλως τε, οὐδὲ ὄνειδός αὐτῷ ἐστιν, ὡς σὺ φῂς, ὁ παρασιτεῖν ἐκείνῳ δηλονότι, ὡς χρείττονι χείρονα. ὅπως γε μὲν τοῦ πλουσίῳ τοῦτο λυσιτελές ἐστι, ὁ τρέφειν τὸν παράσιτον, ὥστε μὴ ὁ κοσμεῖσθαι ὑπ' αὐτοῦ, καὶ ἀσφάλεια πολλὴ ἐκ τοῦ τοιούτου δορυφορείας ὑπάρχει. ὅτε γὰρ μάχη ῥᾳδίως ἄν τις ἐπιχειρήσαι τῷ πλουσίῳ, ὅταν ὁρῶν παρεστῶτα· ἀλλ' οὐδεὶ ἂν ἀποθάνοι φαρμάκῳ ἀδεὴς, ἔχων παράσιτον. τίς γὰρ ἂν τολμήσειεν ἐπιβουλεῦσαι τινὶ, τούτου παρεσθίοντος, καὶ παροπίνοντος; ὥστε ὁ πλούσιος οὐ κοσμεῖται μόνον, ἀλλὰ καὶ ἐκ τῶν μεγίστων κινδύνων ὑπὸ τοῦ παρασίτου σώζεται. ὅτου μὲν ὁ παράσιτος διὰ φιλοστοργίαν, πρώτα κινδύνων ὑπομένει, καὶ οὐκ ἂν παραχωρήσαι ὦ πλουσίῳ φαγεῖν μόνον, ἀλλὰ καὶ ἀποθανεῖν αἱρεῖται συμφαγών. ΤΥΧ. πρώτα μοι δοκεῖς, ὦ Σίμων, διεξελθεῖν, ὑστερήσας οὐδὲν τῆς σαυτοῦ τέχνης, οὐχ ὥσπερ αὐτὸς ἔφασκες ἀμελέτητος ὤν, D ἀλλ' ὥσπερ δή τις ὑπὸ τῶν μεγίστων γεγυμνασμένος. λοιπὸν, εἰ μὴ ἄτοπον αὐτὸ ὀνομά ἐστι τῆς παρασιτικῆς, ἐθέλω μαθεῖν. ΠΑΡ. ὅρα δὴ τί σοι ἀποκρίσιν, ἐάν σοι ἱκανῶς λέγεσθαι δοκῇ, καὶ πειρῶ πάλιν αὐτὸς ἀποκρίνασθαι πρὸς ὃ ἐρωτώμενον ἢ ἄρτι εἶπα. φέρε γὰρ, τὸν σῖτον οἱ παλαιοὶ τί καλοῦσι; ΤΥ. ἔφην. ΠΑ. τί δ', ὃ σιτεῖσθαι, οὐχὶ ὃ ἐσθίειν; ΤΥ. ναί. ΠΑ. ὁμοίως καθωμολόγηται ὃ παρασιτεῖν ὅτι οὐκ ἄλλο ἐστί.

ΤΥ. τοῦτο γὰρ, ὦ Σίμων, ἐστὶν, ὃ αἰσχρὸν φαί- A
νεται. ΠΑ. φέρε δὴ πάλιν ἀποκρίναί μοι, πότερόν σοι δοκεῖ διαφέρειν, ἢ παρακειμένων ἀμφοῖν, πότερον αὐτὸς ἕλοιο, ἀεθλεῖν γε ὁ πλεῖν, ἢ ὁ παραπλεῖν; ΤΥ. ὁ παραπλεῖν ἔγωγε. ΠΑ. τί δὲ, ὁ τρέχειν, ἢ ὁ παρατρέχειν; ΤΥ. ὁ παρατρέχειν. ΠΑ. τί δὲ, ὁ ἱππεύειν, ἢ ὁ παρεππεύειν; ΤΥ. ὁ παρεππεύειν. ΠΑ. τί δὲ, ὁ ἀκοντίζειν, ἢ ὁ παρακοντίζειν; ΤΥ. ὁ παρακοντίζειν. ΠΑ. οὐκοῦν ὁμοίως ἔχει ἕλοιο καὶ τὸν ἑαυτοῦ μᾶλ- B
λον ὁ παρασιτεῖν. ΤΥ. ὁμολογεῖν ἀνάγκη· καί σοι λοιπὸν, ὥσπερ οἱ παῖδες, ἀφίξομαι καὶ ἑῴθεν καὶ μετ' ἄριστον, μαθησόμενος τὴν τέχνην. σὺ δέ με αὐτὴν δίκαιος διδάσκειν ἀφθόνως, ἐπεὶ καὶ πρῶτος μαθητής σοι γίγνομαι. φασὶ δὲ καὶ αἱ μητέρες μᾶλλον τὰ πρῶτα φιλεῖν τῶν τέκνων.

A TYC. At illud ipſum Simo eſt, quod turpe eſſe apparet. PAR. Age iterum mihi reſpondе, quid tibi diſcriminis eſſe videtur, aut vtriſque propoſitis vtrum electurus eſſes, num nauigare, an adnauigare? TYC. Ego quidem eligerem adnauigare. PAR. Quid autem, currere, an adcurrere? TY. Adcurrere. PAR. Quid autem, equitare, an adequitare? TY. Adequitare. PAR. Quid autem, iaculari, an adiaculari? TYC. Adiaculari. PAR. Proinde non alia quoque ratione pro edere paraſitari ſat ſcio quoque eligeres. TYC. Velim nolim ſententiæ tuæ refragari non poſſum. Ac te quidem in poſterum, veluti pueri, & ſub auroram & à prandio accedam, arti tuæ perdiſcendæ operam daturus. Tu verò eandem docebis citra inuidiam ingenuè, quoniam primus tibi ero diſcipulus. Perhibent autem & matres primam prolem adamare impenſiùs.

ΑΝΑΧΑΡΣΙΣ, ἢ ΠΕΡΙ ΓΥΜΝΑΣΙΩΝ.

ANACHARSIS, ſeu DE GYMNASIIS.

Vincentio Obſopœo interprete.

ARGVMENTVM.

Diſputant de gymnaſiis ſiue exercitiis adoleſcentum, Anacharſis & Solon. Cuius rei occaſio hæc fingitur: Quum Anacharſis Athenas ex Scythia profectus, vt & Solonem (qui temporibus illis pro ſapientiſſimo habebatur) audiret, & Græcorum inſtituta ac mores cognoſceret, fortè inter cætera iuuenes Athenienſes inter ſe luctantes, ac mutuò in luto ac puluere ſeſe proſternentes ac volutantes aſpiceret, ignarus quid agerent, aut quorſum ea contentio pertineret, rem & cauſſam à Solone perquirit: qui cùm exercitandi genus eſſe diceret, & laudem ac præmia certaminum, corollas ac poma quædam commemoraret: ille ob tam paruas res tanto & tam acri ſtudio illos inter ſe contendere, pro ſtulto ac deridendo putat. Proinde altero inſtitutum hoc, vt ſuum, commendante, altero verò ceu ſtultitiam atque dementiam quandam ridente, paulatim eò venitur, vt Solon totam ciuitatis & informandæ iuuentutis rationem exponat. Ac primùm quidem, quibus diſciplinis, quibúſque exemplis animos ac mentes ciuium informent, commemorat: deinde & corporum exercitium, & qui finis eorundem, quæque vtilitas ſit, recenſet. Atque ea pars propria inſtituti argumenti eſt. Cæterùm quia finem, à diſſimilitudine rerum & inſtrumentorum, & quòd hæc puerilia, ad ſeria certamina ac bella parum profutura, Anacharſis iterum confutat, monétque vt iuſta potiùs armorum exercitatione ad futuros caſus ſeſe parent: Solon ſolennium quoque ludorum auctoritatem & inſtituta, deinde publicum morem, & poſtremò etiam Lacedæmoniorum exemplum allegat: vbi tum ad Lacedæmoniorum ludos, & puerorum verberationes, ita reſpondet Anacharſis, vt videatur Lucianus reprehendendi magis cauſa illorum mentionem facere, quàm quòd inhumanitatem atque ſæuitiam iſtam laudet. Porrò videtur interim & illud voluiſſe Lucianus oſtendere, videlicet rationem quandam qua iuuentus inſtitui atque informari ad rempub. bene ac rectè poſſit, cuiuſmodi & pleraque ea ſunt quæ à Platone de legibus lib. 7. & 8. de educatione & inſtitutione iuuentutis traduntur. Adeóque breui iſto Solonis ſermone, omnia fermè ea Lucianus complexus eſt, quæ ille multis verbis & libris vix abſoluit.

ANACHARSIS. SOLON.

ANACHARSIS.

HÆc verò, ô Solon, quamobrem veſtri faciunt iuuenes? Partim enim illorum complexi mutuò ſe ſupplantant, partim verò alius alium præfocat, ac verberat, & cœno ſemet immiſcent, volutãturque perinde vt ſues. Atqui initiò ſtatim exutis veſtimentis, (ſpectator enim aſſiſtebam) alter alterum viciſſim & raſit, & vnxit oleo, valde pacatè & amiciter: deinde verò neſcio qua offenſa diſſociati; mutuò ſe de loco propulerunt innuentes, frontéque arietantes concurrũt
Luctæ. non ſecus atque arietes. Et vide vt ille alterum ſublatum cruribus, humi proſtrauerit, deinde in eum illapſus ſuſpiciendi facultatem non permittit, in cœnũ deorſum adigens. Poſtremò verò iam illius crura ſecundùm ventrem complexus, circumiecto gutturi cubito, miſerum ęrumnosè præfocat. Alter autem eius obuerberat humeros, ſupplicans, vt opinor, illi, ne prorſus præfocetur. Sed ne olei quidẽ gratia agunt modeſtiùs, ne luti aſpergine inquinarentur: verùm obſcurata vnctione, & luto completi, largo ſudore perfluentes, copioſam ridendi materiam mihi exibent, veluti anguillæ è manibus elabentes. Rurſus alij in aulę area hoc ipſum ſub Ioue facere conſueuerunt, neque tamen illi ipſi in cœno, ſed profundam arenam ſubiicientes in foſſa conturbant ſe mutuò: ipſique vltro ſpargunt puluerem, gallorum in morem, quominus (vt mea fert ratio) in complexibus effugiant, arena omnem lubricitatem diſcludente, aduerſariíque cõprehenſionẽ firmiorem in
Pancratium. arido ſubminiſtrãte. Cęterùm illi ſtantes erecto corpore pulueribus pleni, & ipſi mutuis ſemet afficiunt verberibus, & calcitrant. Itaque infelix ille & dentes expuenti ſimilis eſſe videtur: adeò illi os totum & arena & ſanguine oppletum eſt, palma (vt cernis) in maxillam percuſſo. Sed ne præſes quidem ille inter eos pacẽ componit, ac pugnam inducta cõcordia diſſoluit. Etenim purpura coniecturam facio hunc eſſe vnum ex illis principem. Quin animosè quoque cohortatur & laudat cum qui alteri incuſſa in faciẽ palma plagam intulit. Porrò alij alibi omnes
Saltus. accelerantes in puluere veluti currentes ſubſiliunt, eodem in loco permanẽtes: & in altũ proſilientes, calcẽ laceſſunt aëra.

A Δυπα δὲ ὑμῖν, ὦ Σόλων, τίνος ἕνεκα οἱ νέοι ποιοῦσιν; οἱ μὲν αὐτῶν περιπλεκόμενοι, ἀλλήλοις ὑποσκελίζουσιν, οἱ δὲ ἄλλοι καὶ λυμήζονται, καὶ ἐν τῷ πηλῷ στωμασιαφύροντας καλινδούμενοι, ὥσπερ σύες. καίπι κατ' ἀρχὰς βύβλους ἀποδυσάμενοι (ἑώρων γὰρ) λίπα τε ἠλείφαντο, καὶ κατέψησε μάλα εἰρηνικῶς ἄτερος τὸν ἕτερον ἐν τῷ μέρει. μετὰ δὲ, οὐκ οἶδ' ὅ, τι παθόντες, ὠθοῦσί τε ἀλλήλους στωμενδυκότες, καὶ τὰ μέτωπα στωαραξάντοσιν, ὥσπερ οἱ κριοί. καὶ ἰδοὺ ἀράμενος ἕκφυσοί τὸν ἕτερον ἐκ τῶν σκελῶν, ἀφῆκεν εἰς ὄδαφος· εἶτ' ὀπίσω ἀπεσών, οὐκ ἐᾷ, στωωθῶν κάτω ἐς τὸν πηλόν· τέλος δὲ ἤδη περιπλέξας αὐτῷ τὰ σκέλη κατὰ τὸν γαστέρα, τὸν πῆχυν ὑποβαλὼν τῷ λαιμῷ, ἄγχει ἄθλιον· ὁ δὲ, ὑποδακροτεῖ ἐς τὸν ὦμον, ἱκετεύων, οἶμαι, ὡς μὴ τέλεον ἀποπνιγείη. καὶ ἁδὲ τῶ ἐλαίου ἕνεκα φείδονται, μὴ μολυνέσθαι, ἀλλ' ἀφανίσαντες τὸ χρίσμα, ἐκ τοῦ βορβόρου ἀναπλησθέντες, ἐν ἰδρῶτι ἅμα πολλῷ, γέλωτα ἐμοὶ γοερὸν παρέχουσιν, ὥσπερ οἱ ἐγχέλυες ἐκ τῶν χειρῶν διολισθαίνοντες. ἕτεροι δὲ ἐν τῷ αὐθρίῳ τῆς αὐλῆς τὸ αὐτὸ τοῦτο δρῶσιν· οὐκ ἐν πηλῷ γάρ τε, ἀλλὰ ψάμμον τινὰ βαθεῖαν ὑποβαλόμενοι ἐν τῷ ὀρύγματι παρορύξαντές τε διηλους, ἐκ αὐτοὶ ἐκόντες πατοῦσι τὴν κόνιν ἀλεκτρυόνων δίκην, ὡς ἀφυκτότεροι εἶεν ἐν ταῖς συμπλοκαῖς, οἶμαι, τῆς ψάμμου τὴν ὀλισθον ἀφαιρούσης, καὶ βεβαιοτέραν ἐν ξηρῷ παρεχούσης τὴν ἀντίληψιν. οἱ δὲ, ὀρθοστάδην κεχυμένοι, ἐκ αὐτοὶ παίουσιν ἀλλήλους ποσὶ πεσόντες, καὶ λακτίζουσιν. οὗτοι γοῦν καὶ τοὺς ὀδόντας ἔοικεν ἀποβάλλειν ὁ κακοδαίμων· ὅτως αἵματος αὐτῷ καὶ ψάμμου ἀναπέπλησται τὸ στόμα, πυξ ὡς ὁρᾷς παλαιόν τος ἐς τὸ γναθον. δοκῶ δὲ ὁ ἄρχων ὅτος ἀπίσω αὐτοῖς, καὶ λύει τὴν μάχην. τεκμαίρομαι γὰρ τῇ πορφυρίδι τῶν ἀρχόντων τινὰ τοῦτον εἶναι. ὁ δὲ, ἐκ ἐποτρύνει, ἐκ τὸν παταξαντα ἐπαινῶ, ἀλλοι δὲ ἀλλαχόθι πάντες ἐκκενοῦσι, καὶ ἀναπηδῶσιν, ὥσπερ θέοντες, ὅτι τῶ αὐτῶ λυόντων, καὶ ἐς τὸ αὖθις στωαλλόμενοι, λακτίζουσι τὸν ἀέρα.

ταῦτα οὖν ἐθέλω εἰδέναι τίνος ἀγαθοῦ αὐ εἵνα A ποιεῖν· ὡς ἔμοιγε μανία μᾶλλον ἐοικέναι δοκεῖ ὃ πρᾶγμα, καὶ οὐκ ἔστιν ὅστις αὖ ῥᾳδίως μεταπείσαι με ὡς οὐ πάμπαν οἴοιντο ταῦτα δρῶντες. ΣΟ. καὶ εἰκότως, ὦ Ἀνάχαρσι, τοιαῦτά σοι τὰ γυμνάσια φαίνεται, ξένα γε ὄντα, καὶ πάμπολυ τῶν Σκυθικῶν ἔχων ἀπᾴδοντα, καθάπερ καὶ ὑμῖν πολλὰ εἰκὸς εἶναι μαθήματα, καὶ ἐπιτηδεύματα, τοῖς Ἕλλησιν ἡμῖν ἀλλόκοτα εἶναι δόξαντα ἄν, εἴ τις ἡμῶν ὥσπερ σὺ νῦν ἐπιφαίη αὐτοῖς. πλὴν ἀλλὰ θαῤῥεῖ, ὦ γαθέ. οὐ γὰρ μανία τὰ γυμνάσιά ἐστιν, οὐδ' ἐφ' ὕβρει οὕτω B παίοντες ἀλλήλους, καὶ κυλίοντες ἐν τῷ πηλῷ, ἢ ἐπιπάττοντες τὸν κόνιν· ἀλλ' ἔχει τινὰ χρείαν οὐκ ἀτερπῆ ὃ πρᾶγμα, καὶ ἀκμὴν οὐ μικρὰν ἐπάγει τοῖς σώμασιν. ἴσως γοῦν σὺ θαττείψης ὥσπερ οἶμαί σε ποιήσειν τῇ Ἑλλάδι, οὐκ εἰς μακρὰν εἶναι καὶ αὐτὸς ἐν τῶν πεπλωμένων, ἢ κεκονιμένων. οὕτω σοι ὃ πρᾶγμα ἡδύ τε ἅμα καὶ λιστελὲς εἶναι δόξει. ΑΝΑ. ἄπαγε, ὦ Σόλων. ὑμῖν ταῦτα χρήσιμα τὰ ὠφέλιμα, καὶ τερπνά· ἐμὲ δὲ εἴ τις ὑμῶν τοιοῦτό τι θαθείη, C εἴσεται ὡς οὐ μάτην διεζώσμεθα τὸν ἀκινάκην. ἀτὰρ εἰπέ μοι τί ὄνομα ἔθεντο τοῖς γυμνασίοις, ἢ τί φασὶν ποιεῖν αὐτούς; ΣΟ. ὁ μὲν χῶρος αὐτὸς, ὦ Ἀνάχαρσι, γυμνάσιον ὑφ' ἡμῶν ὀνομάζεται, καὶ ἔστιν ἱερὸν Ἀπόλλωνος τοῦ Λυκίου, καὶ ὃ ἄγαλμα ἣ αὐτοῦ ὁρᾷς, τὸν ὄπισθεν τῆς στήλης κεκλιμένον, τῇ ἀριστερᾷ μὲν ὃ τόξον ἔχοντα· ἡ δεξιὰ δὲ ὑπὲρ τῆς κεφαλῆς ἀνακεκλασμένη, ὥσπερ ὑπὸ καμάτου μακροῦ ἀναπαυόμενον δείκνυσι τὸν θεόν. τῶν γυμνασμάτων δὲ τούτων, ὃ μὲν D ἐν τῷ πηλῷ ἐκεῖνο, πάλη καλεῖται, οἱ δὲ ἐν τῇ κόνει, παλαίοντες καὶ αὐτοί. ὃ δ' ἄλλην ἀλλήλοις ὀρθοὶ ἀνδρὶ, παγκρατιάζειν λέγομεν. καὶ ἄλλα δὲ ἡμῖν ἔστι γυμνάσια τοιαῦτα πυγμῆς, καὶ δίσκου, καὶ τοῦ ἅλλεσθαι, ὧν ἁπάντων ἀγῶνας προτίθεμεν. ὁ δὲ κρατήσας, ἄριστος εἶναι δοκεῖ τῶν καθ' αὑτὸν, καὶ ἀναιρεῖται τὰ ἆθλα. ΑΝΑ. τὰ δὲ ἆθλα τίνα ὑμῖν ταῦτά ἐστιν; ΣΟ. Ολυμπιάσι μὲν, στέφανος ἐκ κοτίνου, Ἰσθμοῖ δὲ ἐκ πίτυος, ἐν Νεμέᾳ δὲ, σελίνων πεπλεγμένος·

Quocirca ista perlibenter scire velim cuius compendij aut vtilitatis gratia factitare soleant. Equidem omnino hæc res mihi videtur esse insania: nec quenquam esse arbitror, qui me facilè persuasum ab ista sententia abducturus sit, vt non credam hos insigniter desipere quibus studio est ista facere. SO. Ista mehercle ô Anacharsi non iniuria ita tibi videntur, cùm & peregrina sint, & multum à moribus Scythicis abhorreant: quemadmodum & vobis non parum multas disciplinas & corporis exercendi studia esse verisimile est, quæ nobis Græcis absurda & aliena esse viderentur, si quis quemadmodum tu illis spectandis arbiter assisteret. Atqui bonum habe animum, ô amice: neque enim ista insaniæ sunt opera, neque impulsu contumeliæ hi mutuò se obuerberant, ínque cœno volutantur, aut semet conspergunt puluere: sed inest huic rei necessitas non iniucunda, neque mediocrem vigorem adiungit corporibus. Itaque si diutiùs, vt te planè facturũ opinor, in Græcia versatus fueris, non in longum & tu vnus ex eorum eris numero, qui cœno oppleti sunt aut puluere: vsqueadeo res tibi videbitur & voluptuosa, & vtilis. ANA. Apage ista à me ô Sqlon. Vobis hæc oblectamẽta vtilitatem afferant: me si quidem quis vestrûm ea affecerit contumelia, sentiet me haud nequicquam accinctum esse acinace. Veruntamen dic mihi, quod nomen huic rei indidistis, aut quidnam operis hoc facere dicamus? SO. Locus ille, ô Anacharsi, à nobis vocatur gymnasium, éstque templum Apollinis Lycij. Cernis autem eius simulacrum quod supra statuam situm est, sinistra quidem arcum gerens: dextra verò supra caput refracta, tanquam ex multa defatigatione Deum quiescentem indicat. Cæterùm exercitiorum aliud quidem quod in cœno fit, Lucta vocatur. Illi verò in puluere quoque luctantur. Porrò eos qui erecto stant corpore, ac semet verberibus mutuis onerant, Pancratio decertare dicimus. Sũt præterea & alia nobis eiusmodi gymnasia, & pugillatus, & disci, & saltus, quorum omnia certamina solemus proponere: quorum qui palmam adeptus fuerit, is præstantissimus ex omnibus esse iudicatur, ac certaminis tollit præmia. ANA. Cuiusmodi verò sunt ista præmia? SO. In Olympiis corona oleagina, in Isthmiis pinea, in Nemeis ex apiis cõcinnata:

Gymnasium.

Certaminum species & nomina.

Præmia victorum.

Porrò autem in Pythiis poma ſacerdotes Apollinis proponere conſueuerunt, cæterùm apud nos Athenienſes oleum ex oliua. Quid autem ſublatis cachinnis riſiſti Anacharſin an quia hæc tibi viſa ſunt eſſe modica? A N A. Non, ſed præmia omnibus modis clara atque præſtãtia percenſuiſti ô Solon, cùm digna iis qui ea proponunt in certaminibus ob munificentiam, tum etiam athletis qui iſta nauiter conſequi ſtudeant. Itaque pomorum gratia atque apiorum tanta antè laboriosè perferunt, & periclitantur, dum indignis modis præfocantur mutuò, ac inhoneſtis verberibus cæduntur, ita vt non liceat ſine negotio potiri malis, ſi quem cepiſſet pomorum deſiderium, aut coronari apio, aut ſertis pineis, cuius nullo luto defœdaretur facies, neque aduerſarij eius vẽtrem pede calcitraſſent. S O. Atqui ô optime, nos nõ ad nuda tantùm dona intentos habemus oculos (etenim hæc ſaltem ſigna ſunt atque indicia victoriæ, per quæ victores cognoſcuntur) cæterùm quæ hæc comitatur gloria, quauis re digna videtur eſſe victoribus: pro qua conſequenda etiam in ventrem calcitrari, præclarum eſt venãtibus gloriam ex laboribus. Neque enim hæc citra ſudorem atque laborem contingit mortalibus, ſed illius flagrantem deſiderio, oportet ſub initium multa dura perpeti: quibus nauiter perpeſſis, illi dulcis & tãtopere exoptatus finis è laboribus expectandus eſt. A N A. Húncne finem ais ô Solon dulcem atque vtilem, vt ab omnibus viridi redimiti corona conſpiciantur, atque ob victoriam laude vehantur, quorum paulò antè nemo non ob indigna verba miſertus eſt, cæterùm nunc mirifica felicitate perfruuntur ditati pomis atque apiis? S O. Noſtrarum rerum etiamnum imperitus eſſe vidêre: non multo verò pòſt alia tua erit ſuper hiſce rebus ſententia, poſtea quam in frequentiſſimos Græcorum conuentus profectus, videris tantam hominum multitudinem collectam ad illorum confluxiſſe ſpectaculum, ac theatra multis millibus hominum repleta, athletas verò ipſos diuinis efferri laudibus: porrò eum qui præconis voce victor pronunciatus fuerit, ab omnibus propemodum deum exiſtimari. A N A. Hoc ipſum quod dixiſti ô Solon, longè miſerrimum eſt, quòd non paucis præſentibus tam infanda patiuntur, ſed in tanta ſpectantium corona atque celebritate, qui acceptæ contumeliæ teſtes ſunt oculatiſſimi: illi nimirũ eos felices eſſe pronunciabũt, quos vident ſanguine perfluere,

Finis exercitationis.

Gloria laboreparãda.

A Πυθοῖ δὲ, μῆλα τῷ ἱερῶν τῷ θεοῦ· πρὸ ἡμῶν δὲ τοῖς Παναθηναίοις, ὃ ἔλαιον ὃ ἐκ τῆς μορίας. τί ἐγέλασας, ὦ Ἀνάχαρσι, ἢ δῆτα μικρά σοι ταῦτα εἶναι δοκεῖ; A N A. Οὐκ· ἀλλὰ πολύσημα, ὦ Σόλων, καὶ τελεῖς τὰ ἆθλα, καὶ ἄξια τοῖς τε διδοῦσιν αὐτὰ φιλοτιμεῖσθαι ὅτι τῇ μεγαλοδωρεᾷ, καὶ τοῖς ἀγωνιζομένοις αὖθις ἐπεσπουδακέναι περὶ τὴν αἵρεσιν τῶν τηλικούτων. ὥστε μήλων ἕνεκα, καὶ σελίνων, ὧν ἐγὼ περιοπτῶ, καὶ κινδυνεύω, ἀγχομένους περὶ ἀλλήλων, καὶ καταπλωμένους, ὡς οὐκ ἂν ἀπεικότως ἀπορῆσαι μή-
B λων ὅτῳ ἐπιθυμία, ἢ σελίνῳ ἐστεφανῶσθαι, ἢ πίτυϊ, μήτε πηλῷ καταχεόμενον τὸ πρόσωπον, μήτε λακτιζόμενον ἐς τὴν γαστέρα ὑπὸ τῶν ἀνταγωνιστῶν. Σ Ο. Ἀλλ', ὦ ἄριστε, οὐκ ἐς ψιλὰ τὰ διδόμενα ἡμεῖς ἀποβλέπομεν. ταῦτα μὲν γὰρ ὅτι σημεῖα τῆς νίκης, καὶ γνωρίσματα, οἵτινες οἱ κρατήσαντες. ἡ δὲ περιπλεχθεῖσα τούτοις δόξα, τῶν πάντως ἀξία τοῖς νενικηκόσιν. ὑπὲρ ἧς καὶ λακτίζεσθαι καλῶς ἔχει τοῖς θηρωμένοις τὴν εὔκλειαν ἐκ τῶν πόνων. ὁ γὰρ ἀπονητὶ περιγιγνόμενος αὐτῆς ἀπο-
C στη. ἀλλὰ χρὴ τὸν ἐρεῖν μενον αὐτῆς, πολλὰ καὶ δυσχερῆ ἀναδύμενον ἐν τῇ ἀρχῇ, τότ' ἤδη ὁ λιστελὴς, καὶ ἡδὺ τέλος ἐκ τῶν καμάτων περιμένειν. Α Ν. τοῦτο φῂς, ὦ Σόλων, ὁ τέλος ἡδύ, καὶ λιστελὴς, ὅτι πολίταις αὖθις ἐφορταῖς ἐστεφανωμένοις, καὶ ὅτι τῇ νίκῃ ἐπαινέσονται, πολὺ πρότερον οἰκτείραντες ὅτι ταῖς πληγαῖς. οἱ δὲ, εὐδαιμονήσουσιν, αὐτὴ τῶν πόνων μῆλα καὶ σέλινα ἔχοντες. Σ Ο. ἄπειρος εἶ, φημὶ, τῶν ἡμετέρων ἔτι, μὴ μικρὸν ὄν, ἀλλά σοι δόξει περὶ αὐτῶν· ἐπειδὰν ἐς τὰς πολυ-
D ρῦς ἀπιὼν, ὁρᾷς πόσον τὸν πλῆθος ἀνθρώπων συλλεγόμενον ὑπὸ τὴν θέαν τῶν τοιούτων, καὶ θεάτρα μυριάνδρα συμπληρούμενα, καὶ τοὺς ἀγωνιστὰς ἐπαινουμένους, τὸν ὃ καὶ νικήσαντα αὐτῶν, ἰσόθεον νομιζόμενον. Α Ν. αὐτὸ τοῦτο, ὦ Σόλων, καὶ ὃ οἰκτρόν ἐστιν, εἰ μὴ ἐπ' ὀλίγων ταῦτα πάσχοιεν, ἀλλὰ ἐν τοσούτοις θεαταῖς, καὶ μάρτυσι τῆς ὕβρεως, οἳ δηλαδὴ εὐδαιμονίσουσιν αὐτοὺς, αἵματι ῥαινομένους ὁρῶντες,

ἢ ἀζομένους τοὺς τῶν ἀντιπάλων. ταῦτα γὰρ τὰ εὐδαιμονέστατα τοῖσδε τῇ νίκῃ αὐτῶν. πρὸς ἡμῖν δὲ τοῖς Σκύθαις, εἴ τις, ὦ Σόλων, ἢ πατάξῃ τινὰ τῶν πολιτῶν, ἢ αἰφνιδίῳ τοῖσδε πεσών, ἢ ἱματίου τὸν ἐρρήξῃ, μεγάλας οἱ πρεσβύται τὰς ζημίας ἐπάγουσι, καὶ ἐπ' ὀλίγων τῶν μαρτύρων τοῦτο παθὼν τις. ὅπερ οὖν τηλικούτοις θεάτροις, οἷα σὺ διηγῇ, ὁ Ἰσθμοῖ, καὶ ὁ Ὀλυμπία. ὦ μῶν ἄλλα τινὰ μῶν ἀγωνίζασθαι, οἰκτείρω μοι ἔπεισιν, ὧν πάσχουσι. τῶν δὲ θεατῶν, ὃς φῂς ἀποδεδοκιμάσθαι τοὺς ἀρίστους τοῖσδε ἀγωνίσασθαι ἐς τὰς πανηγύρεις, καὶ πάνυ θαυμάζω, εἰ πάντα ταῦτα πράττοντες, σχολάζουσιν ὑπὲρ τοιούτων. τοῖσδε γὰρ οὐδέν πω δυνάμεθα καταμαθεῖν, ὅτι τοῦτο τερπνόν ἐστιν, ὁρᾶν παλαιομένους γε, καὶ ἀλλήλοις πλησιάζοντας ἀνθρώπους, καὶ τοῖσδε τὴν χεῖρα ἁρπαζομένους, καὶ στωμυλλομένους ἐπ' ἀλλήλων. ΣΟ. εἰ γὰρ ἦν, ὦ Ἀνάχαρσι, Ὀλυμπίων, ἢ Ἰσθμίων, ἢ Παναθηναίων, αὐτὸ ἂν σε ὁ νομοθέτων ἐδίδαξεν, ὡς ὑμᾶς ἐσπουδάκαμεν ὑπὲρ τούτων. ὁ γὰρ οὕτω λέγων ἂν τις τοῖσδε διδάσκοι σε τὴν ἡδονὴν τῶν ἐκεῖ θεωμένων, ὡς εἰ καθεζόμενος αὐτὸς ἐν μέσοις τοῖς θεαταῖς, βλέποις ἀρετὰς ἀνδρῶν, καὶ κάλλη σωμάτων, καὶ ἐνεργείας ἰσχύος, καὶ ἐμπειρίας δίνας, καὶ ἰσχὺν ἄμαχον, καὶ τόλμαν, καὶ φιλοτιμίαν, καὶ γνώμας ἀπτήτους, καὶ ἀσπαστὸν ἀγῶνα τῆς νίκης. ἐγὼ γὰρ δὴ οἶδα, ὡς οὐκ ἂν ἐπαύσω ἐπαινῶν, καὶ θαυμάζων, καὶ βοῶν. ΑΝ. νὴ Δί', ὦ Σόλων, καὶ βοῶν γε τοῖσδε, καὶ βοηχλυάζων. ἅπαντα γὰρ, ὁπόσα κατηριθμήσω ἐκεῖνα, τὰς ἀρετὰς, καὶ τὰς ἐνεργείας, καὶ τὰ κάλλη, καὶ τόλμαν, ὁρῶ τοῦδενὸς μεγάλου ἕνεκα τοῦδε πολυμυθίας ὑμῖν, οὔτε πατρίδος κινδυνευούσης, οὔτε γέρας παρθουμένης, οὔτε φίλων, ἢ οἰκείων τοῖς ὕβρει ἁπαγομένων. ὥστε τοσούτῳ γελοιότεροι δῆτ' εἶεν, ἄνδρες μῶν, ὡς φῂς, ὄντες, μάτην δὲ τοσαῦτα πάσχοντες, καὶ παλαιπωρούμενοι, καὶ αἱμώντες τὰ κάλλη καὶ τὰ μεγέθη, τῇ ψάμμῳ, καὶ τοῖς ὑποπίοις, ὡς μήλου καὶ κοτίνου ἐγκρατεῖς γένοιντο, νικήσαντες. ἠδὺ

A aut à ſuis aduerſariis compreſſo gutture præfocari. Hæc enim ſumma felicitas illorum præſtò eſt victoriæ. Sed enim apud nos Scythas ſi quis, Solon, vel vnum è ciuibus pulſauerit, aut obuiam factus è via detruſerit, aut veſtem diſciderit, graui mulcta in eum animaduertunt ſenes, tametſi hoc ipſum vel paucis præſẽtibus arbitris quiſpiam paſſus fuerit: taceo in tam numeroſis ſpectaculis, cuiuſmodi tu percenſes in Iſthmo celebrari, aut Olympia. Cæterùm athletarum mehercle vicem ex animo doleo, eorum nomine quæ ab illis ſufferenda ſunt. Spectatorum verò dementiam, quos tu ex omni-

B bus locis optimos quoſque ad ludos viſendos ais confluere, demiror magnopere, ſi negotiis neceſſariis poſthabitis, hiſce rebus vacare non vereantur. Nondum enim illud poſſum intelligere, quidnam oblectamenti, quid voluptatis denique hoc illis afferat, ſi videant homines cædi verberibus, atque decertantes tum humi proſterni, ínque vicẽ à ſe mutuò conteri. SO. Si iam tempus eſſet Anacharſi aut Olympiorum aut Iſthmiorum aut Quinquatrium, ipſa res perfacilè docuiſſet quàm non fruſtra aut temere harum rerum ſtudioſi ſimus. Neque e-

C nim quiſpiam ita nudè percenſendo rerum quæ ibi geruntur, voluptatem illam tibi ita perſuaſerit, quaſi ipſe in mediis ſedens ſpectatoribus, virorum virtutes cerneres, & corporum excellentium formoſitates, & habiles admirandorum membrorum vigores, multáque præclara experientiæ documenta, & vim inexpugnabilem, & audaciam, & ambitioſam contentionem, & ſententias nullo modo vincibiles, atque indefatigatum pro conſequenda victoria ſtudium. Sat enim ſcio te iſta ſpectantem nullum finem facturum laudandi & exclamandi & applaudendi. ANA. Et per Iouem, ô Solon, etiam ridendi & ſubſannandi. Siquidem hæc quæ enumeraſti, nempe virtutes, ac

D corporum habitudines & pulchritudines, & interritam audaciam, nullius magnæ rei gratia atque adeò nequicquam vobis perire video, cùm neque periclitetur patria, neque regio incendiis atque populationibus diuexetur, neque amici aut domeſtici ad iniuriam rapiantur. Itaque hoc magis mihi riſu digni videntur viri illi, vt tu ais, optimi, fruſtra tanta ſufferentes, talibúſq; difficultatibus conflictantes, & eas pulchritudines & heroicas corporũ proceritates ita turpiter arena atque tumentibus vulneribus fœdantes, vt parta victoria pomo aut pinu potiantur. Sem-

per vetò mihi voluptati erit talium certaminum recordatio. Veruntamen dic mihi, omnibúsne athletis talia cedunt præmia? SOL. Nequaquam, sed vni ex omnibus, qui cæterorum victor extiterit. ANA. Ergo Solon pro tam obscura atque ancipiti victoria tam multi semet insanis conficiunt laboribus, præsertim nõ ignorantes vnum prorsus ex omnibus fore qui victor declarandus sit, reliquos autem vincendos, atque nequicquam verbera & vulnera miserè susceпturos? SO. Videris ô Anacharsi, Reipub. bene institutæ statum prorsus nihil intelligere. Neque enim alioqui nostræ gentis ritus atq; mores pulcherrimos in vituperationem poneres. Nam si quãdo tibi curę erit nosse quomodo omnium optimè administranda sit Respu. tum qua ratione ciues in ea quamoptimi reddẽdi sint, laudabis haud dubiè & tu tunc illorum exercitia, neque non ambitionem cui in hisce gymnasiis dediti seruiũt. Scies quoque permultum fructus eos capere, qui his ipsis commixtus est laboribus, vtcunque nunc tibi inani studio operam dare videantur. ANA. Atqui ego, ô Solon, nullius rei gratia ex Scythia ad vos profectus sum, tantum emensus itineris, magno Euxino atque tempestuoso traiecto, quàm vt Græcorum leges perdiscerem, ac mores illorum præsens perscrutarer, tum vt optimã Reip. formã multo studio cognoscerem. Quapropter te mihi potissimùm ex omnibus Athenienſibus atque peregrinis amicum adiungendum curaui, posteaquam inaudissem & optimarum legum scriptorem, morúmque præstantissimorũ inuentorem te esse comperi, neque non vtilium institutorum interpretem, in sũma totius Reip. formatorẽ. Itaque haudquaquam tu cupidior es me docendi, tuúmque discipulum faciendi, quàm ego sum auidus discendi, adeò vt tibi & incibatus & sitibundus assidens, quoadusque tu docendi laboribus par esse possis, dictis tuis inhians, audire te super Reipub. institutis & legibus differentem concupiscam. SO. Equidem omnia breuiter perstringere, ô amice, haudquaquam facile aut promptum est. Gradatim tamen ac pedetentim ingressus cognosces singula, cuiusmodi nobis de diis, aut parentibus, aut nuptiis, aut aliis visa atque constituta sint. Cæterùm quæ de iuuenibus decreuimus, tum quemadmodũ illis vtamur vbi iam primùm quod rectius est, sapere cœperint, & corpore maturiores facti,

A γὰρ μοι ἀεὶ μεμνῆσθαι τῶν ἄθλων, τοιούτων ὄντων. ἀτὰρ εἰπέ μοι, πότερα αὐτοῖς λαμβάνουσιν οἱ ἀγωνισταί; ΣΟ. ἥδαμῶς, ἀλλὰ εἷς ἐξ ἁπάντων, ὁ κρατήσας αὐτῶν. ΑΝ. εἶτ', ὦ Σόλων, ὅτι τῷ ἀδήλῳ καὶ ἀμφιβόλῳ τῆς νίκης τοσοῦτοι πονοῦσι, καὶ ταῦτ' εἰδότες, ὅτι ὁ μὲν νικᾷ, εἷς ἔσται πάντως, οἱ δὲ ἡττώμενοι, πάμπολλοι μάτην ἆθλοι πληγὰς, οἱ δὲ, καὶ τραύματα λαμβάνοντες; ΣΟ. ἔοικας, ὦ Ἀνάχαρσι, μηδέποτε συνενοηκέναι πολιτείας ὀρθῆς πέρι μηδέν. ἡ γὰρ αὖ τὰ κάλλιστα τῶν ἐθῶν ἐν φόβῳ ἐτίθετο. ἐὰν δὲ σοὶ μελήσῃ ποτὲ εἰδέναι ὅπως αὖ τὰ κάλλιστα οἰκιεῖται πόλις, καὶ ὅπως ἂν ἄριστοι γένοιντο οἱ πολῖται αὐτῆς, ἐπαινέσῃ τότε καὶ τὰς ἀσκήσεις ταύτας, καὶ τὴν φιλοτιμίαν, ἣν φιλοτιμούμεθα περὶ αὐτάς, ἢ εἴσῃ ὅτι πολὺ ὄφελος ἔχουσιν ἐγκαταμεμιγμένον τοῖς πόνοις, εἰ καὶ νῦν μάτην ἀσπουδάζεσθαι δοκοῦσι. ΑΝΑ. καὶ μήν, ὦ Σόλων, κατ' οὐδὲν ἄλλο ἀπὸ τῆς Σκυθίας ἧκω πρὸς ὑμᾶς τοσαύτην μὲν γῆν διαβάς, μέγαν δὲ τὸν Εὔξεινον, καὶ δυσχείμερον, περαιωθείς, ἢ ὅπως νόμους τε τοὺς Ἑλλήνων ἐκμάθοιμι, καὶ ἔθη πρὸς ὑμῶν κατανοήσαιμι, καὶ πολιτείαν τὴν ἀρίστην ἐκμελετήσαιμι. διὸ καί σε μάλιστα φίλον ἐξ ἁπάντων Ἀθηναίων, καὶ ξένων, προσηλόμην καὶ ἐκλεόμενος, ἐπείπερ ἤκουον νόμων τε πάντων ξυγγραφέα εἶναί σε, καὶ ἐθῶν τῶν ἀρίστων εὑρετήν, καὶ ἁπάντων ὠφελίμων εἰσηγητήν, καὶ ὅλως, πολιτείας πάσης συναρμοστήν. ὥστε οὐκ ἂν φθάνοις διδάσκων με, καὶ μαθητὴν ποιούμενος, ὡς ἔγωγε ἥδεως ἂν ἀσιτος σοι, καὶ ἄποτος προσκαθεζόμενος, ἐς ὅσον ἂν αὐτὸς διαρκοίης λέγων, κεχηνὼς ἐπακούοιμι περὶ πολιτείας τι καὶ νόμων διεξιόντος. ΣΟ. τὰ μὲν πάντα οὐ ῥᾴδιον, ὦ ἑταῖρε, διελθεῖν ἐν βραχεῖ· ἀλλὰ κατὰ μέρη ἐπιὼν, εἴσῃ ἕκαστα, οἷα μὲν περὶ θεῶν, οἷα δὲ περὶ γονέων, ἢ περὶ γάμων, ἢ τῶν ἄλλων δοκεῖ ἡμῖν. ἃ δὲ περὶ τῶν νέων γιγνώσκομεν, καὶ ὅπως αὐτοῖς χρώμεθα, ἐπειδὰν πρῶτον ἄρξωνται σωφρονεῖν τε τὰ βελτίονος, καὶ τὰ σώματι διωρίζεσθαι,

καὶ ὑφίσασι τοῖς πόνοις. ταῦτα ἤδη σοι διεξίμι, ὡς μάθοις ἕνεκα τίνος χαίειν ταῖς ἀσκήσεσι ταύταις παρεσκευάσμεθα αὐτοῖς, καὶ ἀφ' ὅτου τὸ σῶμα καταμανθάνομεν. ἕνεκα μὲν ἕνεκα τῶν ἀγώνων, ὅπως τὰ ἆθλα δυνάμεθα ἁρπάσαι. ἐπ' ἐκφανὲς μὲν γὰρ ὀλίγοι πάνυ ἐξ ἁπάντων χωροῦσιν, ἀλλὰ μείζων ἡ ἀπάσῃ τῇ πόλει ἀγαθὸν ἐκ τούτου καὶ αὐτοῖς ἐκείνοις παρεσκευώμεθα. κοινὸς γάρ τις ἀγὼν ἅπασι τοῖς ἀγαθοῖς πολίταις παρέσται, καὶ στέφανος ἁπάντων, οὐδὲ κοτίνου, ἢ σελίνου, ἀλλ' ὃν ἂν αὐτῷ συλλαβὼν ἔχῃ τὴν ἀνθρώπων εὐδαιμονίαν· οὗ ἐλευθερίαν λέγω αὐτός τε ἑκάστου ἰδίᾳ, καὶ κοινῇ τῆς πατρίδος, καὶ πλοῦτον, καὶ δόξαν, καὶ ἑορτὰς πατρίων ἐπάξιον, καὶ οἰκείων σωτηρίαν· καὶ σχεδόν, τὰ κάλλιστα, ὧν ἄν τις εὔξαιτο γενέσθαι οἱ παρὰ τῶν θεῶν. ταῦτα πάντα τῷ στεφάνῳ, ὃν φημι, συνάπτεται, καὶ ἐκ τῶν ἀγώνων ἐκείνων παρεγίγνεται· ἐφ' οἷς αἱ ἀσκήσεις αὗται, καὶ οἱ πόνοι ἅπασιν. ΑΝ. εἶτα, ὦ θαυμάσιε Σόλων, τοιαῦτά μοι, καὶ τηλικαῦτα ἔχων ἆθλα διεξιέναι, μῆλα καὶ σέλινα διηγῇ, καὶ θαλλὸν ἐλαίας ἀγελαίας, καὶ πίτυν; ΣΟ. καὶ μάλα, ὦ Ἀνάχαρσι, οὐδὲ ἐκφανές σοι ἔτι δόξει μικρὰ εἶναι, ὁπότε ἃ λέγω καταμάθοις. ἀπὸ γάρ τοι τῆς αὐτῆς γνώμης γίγνεται, καὶ μέρη πάντα ταῦτά ἐστι μικρὰ τοῦ μείζονος ἐκείνου ἀγῶνος, καὶ τοῦ στεφάνου, ὃν κατέλεξα τοῦ πανδαίμονος. ὁ δὲ λόγος, οὐκ οἶδ' ὅπως ἐμπέφυκε τῇ τάξει, ἐκείνων πρότερον ἐπεμνήσθη, τῶν Ἰσθμοῖ γινομένων, καὶ Ὀλυμπιάσι, καὶ ἐν Νεμέᾳ. πάλιν ἀνὰ λόγον, (σχολὴ γὰρ ἄγομεν, καὶ σύ, ὡς φῄς, προθύμῃ ἀκούειν) ἀναδραμούμεθα ῥᾳδίως πρὸς τὴν ἀρχὴν, καὶ τὸν κοινὸν ἀγῶνα, δι' ὃν φημι πάντα ταῦτα ὑπιτηδεύεσθαι. ΑΝΑ. ἄμεινον, ὦ Σόλων, ὅτῳ καὶ ὁδὸν γε δοκῶ ἡμῖν ὁ λόγος μᾶλλον προχωρεῖν, καὶ τάχ' ἂν ἴσως ἀπὸ τούτων πειθοίμην, μηδ' ἐκείνων ἔτι καταγελᾶν, εἴ τινα ἴδοιμι στεμματούμενον κοτίνῳ, ἢ σελίνῳ ἐστεφανωμένον. ἀλλ' εἰ δοκεῖ, ἐς τὸ σύσκιον ἐκβάντες ἀπελθόντες, καθίσωμεν ὅπῃ τῶν θάκων, ὡς μὴ ἐνοχλοῖεν ἡμῖν ὑπικεκραγότες τοῖς παλαίουσιν· ἄλλως τε (εἰρήσεται γάρ)

A laborum patientes euaſerint: hæc tibi in præſentia percenſere mihi deliberatum eſt, vt intelligas cuius gratia hæc illis exercitia proponere ſoleamus, tum quamobrem aſſiduis laboribus eoſdem corpora exercere cogamus. Non profectò certaminum ſaltem gratia, vt præmia queãt conſequi (ad ea enim celebranda omnino perpauci illorum perueniunt) ſed ob fructum longè maiorem, qui inde ad vniuerſam manat Remp. & quo ipſi fruuntur conſimiliter. Siquidem aliud quoddã commune omnibus bonis ciuibus certamen eſt propoſitum, & corona nõ pinea, aut oleagina, aut contexta ex apiis, ſed

B quæ in ſe comprehenſim vniuerſam hominum felicitatem complectatur, nempe libertatem dico, quæ cuiuſque priuatim eſt, & communiter patriæ: præterea diuitias, gloriam, honoris ac dignitatis gradus ampliſſimos, ſolennitatúmque patriæ fruitionem, rerum familiarium ſalutem: atque vt ſummatim dicam, pulcherrima quæque quæ à diis immortalibus quiſpiam aſſiduis votis ſibi dari ſoleat expetere. Ex iis omnibus ea quam dixi corona concinnata eſt, eáque ex certamine paranda contingunt, ad quod hæc

C exercitia atque labores ducunt. ANA. At tu ô multis modis admirande Solon, cùm talia ac tanta mihi percenſenda haberes præmia, poma atque apia commemoras, ac virentem ſylueſtris oleæ ramum, & pinum? SO: Atqui ô Anacharſi, ne illa quidem tibi videbuntur modica, vbi quæ dicturus ſum, intellexeris. Eodem enim conſilio fiunt & illa, ſúntque planè partes quædam exiguæ maioris illius certaminis atque coronæ per omnia felicis quam percenſui. Neſcio verò quo pacto oratio noſtra confuſa narrandi ſerie, ordine penitus præpoſtero,

D horum priùs cõmeminit quæ in Iſthmo atque Olympiis & Nemea fieri conſueuerunt. Veruntamen nos (ſumus enim otioſi, & tu, vt ais, audiendi cupidus es) facilè ad principium recurremus, ac commune illud certamen cuius adminiculo omnia hæc parari cõfirmaui. ANA. Præſtat equidem ita facere. Inter eundũ verò in longum nobis profluxit oratio. Et fortaſſe his citiùs iam perſuadebor ne quem poſthac ampliùs ſubſannẽ, quemcunque oleaſtro aut apio coronatũ grauiùs atque iactantiùs incedentem conſpexero. Ac ſi videtur, ſub illam opacam progreſſi conſideamus, ne illi diſceptantes ſua vociferatione nos conturbent. Quin aliàs etiam Solis (quid enim diſſimulem?)

ſum impatiens, ita acuti & feruentis, & nudum caput infeſtantis. Etenim tiaram domi conſultò mihi abſtuli, ne ſolus hîc inter vos peregrino & inſueto habitu obambularem. Et iam quoque anni tempus eſt quo ſydus illud feruentiſſimum exoritur, quod vos Canẽ dicitis, omnia exurens, aërémque ariditate & calore infeſtum faciens, Sole circa meridiem ſupra caput aſſiſtente, & eiuſmodi feruorem intolerabilem corporibus inducente. Itaque demiror quî fiat vt tu, cùm ætate ſis planè confecta, non perinde vt ego ſudore perfluas: neque prorſus à Sole infeſtari videris: neque vſpiam locum vmbroſum exploras quem ſubires, ſed æſtum facilè & patienter toleras. S O. Inanes illi & ſuperuacanei labores, ô Anacharſi, & aſſiduę in cœno volutationes ſubaërię, præterea in arena miſeriæ, nobis hoc præſtant, vt feruentis Solis radios facilè contemnamus: neque ampliùs egemus pileo, vt Solem à contingendo capite prohibeat. Itaque ſub vmbram concedamus. Noli verò iis quæ dicturus ſum, tanquam legibus mentem adhibere, vt per omnia fidem illis habeas, ſed vbicunque aliquid parum rectè tibi dixiſſe videbor, ſtatim illud contradicendo refelle, ac verba mea emendato. Etenim ab horum duorum alterutro me omnino haud aberraturum exiſtimo: aut enim tibi conſtanter perſuadebo, ſi non diſſimulanter habueris quæ contradicenda ſunt: aut ego deintegro diſcam quàm non rectè de his ſenſerim atque ſtatuerim: quo nomine vniuerſa Athenienſium Reſpub. tibi prolixè aget gratias. Quantum me enim docueris, atque ad ſaniorem ſententiam ſuadendo pertraxeris, illam maximis beneficiis tibi obſtringes. Neque hoc eam celabo, ſed ſtatim in medium adferam, ac ſtans in ſenatu his verbis vniuerſos cõpellabo: Ego quidem vobis, ô ciues Athenienſes, leges conſcripſi, quas ego Reipublicæ vtiliſſimas fore arbitrabar. At hic hoſpes (te ô Anacharſi digito cõmonſtrato) tametſi oriundus eſt ex Scythia, vir tamen multa ornatus ſapientia, aliter mihi perſuaſit, & diſciplinis vitæque inſtitutis longè melioribus imbuit. Itaque ob ſua in Rempubl. merita, ciuitate donetur, ac æneam illi ſtatuam apud reliquos huius vrbis proceres erigite apud Mineruam. Perſuaſiſſimum verò habe, ciues Athenienſes ſibi nequaquam dedecori fore exiſtimaturos,

A σὲ δὲ τὸν ἥλιον ἐπιῤῥαδίως ἀνέχεσθαι, ἐξιὼ καὶ φλογώδη ἐμπίπτοντα γυμνῇ τῇ κεφαλῇ. τὸν γὲ πῖλόν μοι ἀφελὼν οἴκοθεν ἔδοξεν, ὡς μὴ μόνος ἐν ὑμῖν ξενίζοιμι τὰ σχήματι. ἡ δὲ ὥρα τῦ ἔτους, ὅπωρ ὁ πυρωδίσταν ὄστι τ ἀστέρος (ὃν ὑμεῖς κύνα φατὲ) πάντα καταφλέγοντος, καὶ τὸν ἀέρα ξηρὸν καὶ λιμοκτῆ πιθέντος, ὅτε ἥλιος κῦ μεσημβρίαν ἤδη ὑπωρ κεφαλῆς ὀρθεκείμενος, φλογμὸν τῦτον ὑ φορητὸν ἐπάγει τοῖς σώμασιν. ὥστε καί σου θαυμάζω ὅπως γηραιὸς ἤδη ὢν, ἀναθεφπος, οὔτε ἱδίεις πρὸς ὁ θάλπος, ὡσπερ ἐγὼ, ὅτε ὅλως ἐποχλυμμένῳ ἔοικας, οὐδὲ περιβλέπεις σύσκιόν τι, ἔνθα ὑποδύσῃ, ἀλλὰ δέχῃ τὸν ἥλιον ὑμπρῶς. Σ O. οἱ μόχθοι γὰρ οὗτοι πόνοι, ὦ Ανάχαρσι, καὶ αἱ συνεχεῖς ἐν ταῖ πηλῷ κυβιςήσεις, καὶ αἱ ὑπαίθριοι ἐν τῇ ψάμμῳ ταλαιπωρίαι, τῦτο ἡμῖν ὁ ἀμυντήριον παρέχουσι πρὸς τὰς τῦ ἡλίου βολάς. καὶ οὐκ ἐπὶ πίλου δεόμεθα, ὅς τινὰ ἀκτῖνα κωλύσῃ καθικνῆσθαι τῆς κεφαλῆς. ἀπίσωμεν δ' ὦν· καὶ ὅπως μὴ καθάπερ νόμοις, προσέξεις οἷς ἂν λέγω πρὸς σὲ, ὡς ὀξάπαντος πῆς βύβλῳ αὐτῆς, ἀλλ' ἔνθα αἴ σοι μὴ ὀρθῶς τι λέγεσθαι δοκῇ, ἀντιλέγειν θύθυς, καὶ διυθύνειν τὸν λόγον. δυοῖν γὰρ θατέρου πάντως οὐκ ἂν ἁμάρτοιμι, ἢ σὲ βεβαίως πεισθῆναι ἐκχέαντα ὁπόσα οἰῇ δυπλεκτέα εἶναι, ἢ ἐμὲ διδαχθῆναι ὡς οὐκ ὀρθῶς γιγνώσκω πρὸς αὐτά. καὶ ἐν τούτῳ πᾶσα αἰ σοὶ ἡ πόλις ἡ Αθηναίων, οὐκ ἂν φθάνοι χάριν ὁμολογοῦσα. ὅσῳ γὰρ μᾶλλον ἐμὲ παιδεύσῃς, καὶ μεταπείσῃς πρὸς τὸ βέλτιον, ἐκείνῃ τὰ μέγιστα ἔσῃ ὠφελημώς. σοῦν γὰρ αἰ ἀποκρυφαίμην αὐτῆ, ἀλλ' θύθυς εἰς τὸ μέσον καταθήσω φέρων, καὶ καταστὰς ἐν τῇ πυκνί, ἐρῶ πρὸς ἅπαντας, Ανδρες Αθηναῖοι, ἐγὼ μὲν ὑμῖν ἔγραψα τοὺς νόμους, οἵους αἰ ἐμοὶ ὠφελιμωτάτους ἔσεσθαι τῇ πόλει· ὁ δὲ ξένος οὑτοσὶ (δείξας σὲ ὦ Ανάχαρσι) Σκύθης μέν ὄστι· σοφὸς δὲ ὤν, μετεπαίδευσέ με, καὶ ἄλλα βέλτιω μαθήματα καὶ ὑπιτηδεύματα ἐδίδαξεν. ὥστε εὐεργέτης ὑμῶν ὁ ἀνὴρ ἀναγεγράφθω, καὶ χαλκοῦν αὐτοῦ ἀναστήσατε παρὰ τοὺς ἐπωνύμους ἐν πόλει τῇ Αθηνᾶν, καὶ εὖ ἴσθι ὡς οὐκ ἀχμυοῖτο ἡ Αθηναίων πόλις,

B

C

D

ὧδε

περὶ βαρβάρου καὶ ξένου τὰ συμφέροντα ἐκμανθάνοντες. AN. τοῦτο ἐκεῖνο ἦν ἄρα, ὃ ἐγὼ πάλαι ὑμῖν ἤκουον τῶν Ἀθηναίων, ὡς εἶητε εἴρωνες ἐν τοῖς λόγοις. ἐπεὶ πόθεν αὖ ἐγὼ νομάς, καὶ πλατὺς αὖ θέρμος, ἐφ' ἁμάξης βεβιωκώς, ἄλλοτε ἄλλῃ γῆν ἀμείβων, πόλιν δὲ οὔτε οἰκήσας πώποτε, οὔτε ἄλλοτε ἢ ναῦν ἑωρακώς, πάλαι πολιτείας διεξίοιμι, καὶ διδάσκοιμι αὐτόχθονας ἄνδρας, πόλιν τοῦτον ἀρχαιοπάτιν τοσούτοις ἤδη χρόνοις ἐν εὐνομίᾳ κατῳκηκότας; καὶ μάλιστα σέ, ὦ Σόλων, ᾧ τοῦτο, ὡς φασιν, ἐξ ἀρχῆς καὶ μάθημα ἐγένετο, ὅπως ἂν ἄριστα πόλις οἰκοῖτο, καὶ οἷς τισι νόμοις χρωμένη, εὐδαιμονήσοι. πλὴν ἀλλά σε τοῦτο ὡς νομοθέτην πειστέον σοι· καὶ αὖ τέρας ἴσως τί μοι δοκῇ μὴ ὀρθῶς λέγεσθαι, ὡς βεβαιότερον μάθοιμι. καὶ ἰδοὺ γὰρ ἤδη ἐκφυγόντες τὸν ἥλιον, ἐν τῇ σκιᾷ ἐσμέν· καὶ καθέδρα μάλα ἁδεῖα, καὶ δύκημος, ὅτι ψυχρὸν τοῦ λίθου. λέγε οὖν τὸν λόγον ἐξ ἀρχῆς, καθότι τοῖς νέοις παιδαλγοῦσιν ἐκ παίδων εὐθὺς διαπονῆτε, καὶ ὅπως ὑμῖν ἄριστοι ἀνδρες ἀποβαίνοιεν ἐκ τῶν πηλοῦ, καὶ τῆς ἀσκήμονος τούτων, καὶ τί ἡ κόνις, καὶ τὰ κυβιστήματα, σκυτέλης τρόπος ἀρετὴν αὐλῆς. τοῦτο γὰρ δὴ μάλιστα ἐξ ἀρχῆς εὐθὺς ἐπόθουν ἀκοῦσαι· τὰ δ' ἄλλα εἰς ὕστερον διδάξῃ με καιρὸν ἕκαστον ἐν τῷ μέρει. ἐκεῖνα μοί, ὦ Σόλων, μέμνησό μοι πάλαι τὴν ῥῆσιν, ὅτι τρὸς ἄνδρα βάρβαρον ἔρχῃ. λέγω δή, ὡς μὴ τρὸς πλέκῃς, μηδὲ ἀπομηκύνῃς τοὺς λόγους. δέδοικα γὰρ μὴ ὑπολαμβάνωμεν τῶν τρόπων, εἰ τὰ μὴ τοῦτα πολλὰ ὑπορρέῃ. ΣΟ. σὺ τοῦτο, ὦ Ἀνάχαρσι, ἐμοὶ βούλῃ ἄμεινον, εἴθ' ἂν σοὶ δοκεῖ μὴ πάνυ σαφὴς ὁ λόγος εἶῃ, ἢ πόρρω σοι ἀποπλανᾶσθαι εἰκῇ ῥέων. ἔρησαι γὰρ μεταξύ, ὅτι ἂν ἐθέλῃς, καὶ διακόψῃς αὐτοῦ τὸ μῆκος. ἐγὼ μέντοι μὴ ἀξιαγώνια, μηδὲ πόρρω τοῦ σκοποῦ τὰ λεγόμενα ᾖ, κωλύσω οὐδέν, οἶμαι, εἰ καὶ μακρὰ λέγοιτο. ἐπεὶ καὶ τῇ Θυλῇ ἐξ Ἀρείου πάγου, ἢν τὰς φονικὰς ἡμῖν δίκας δικάζῃ, πάτριον οὕτω ποιεῖν. ὁπότε γὰρ ἀπελθοῦσα εἰς τὸν πάγον συναθροίζῃ φόνου, ἢ τραύματος ἐκ προνοίας,

ab homine peregrino atq; barbaro ea perdiſcere, quæ ſunt ex vſu Reip. ANA. Hoc equidē erat quod ego de vobis Atheniēſibus inaudierā, quòd in omnibus ferè ſermonibus naſuti eſſetis illuſores. Vnde enim ego homo agreſtis & erro, qui omnē ætatē meam in plauſtris degens contriui, ſubinde ſolū pro ſolo mutans, quíq; nunquam in vlla ciuitate habitaui, neque vnquam vllam niſi nunc primùm vidi, de adminiſtranda Rep. verba facerem, atque adeò docerem homines indigenas hanc vrbē clariſſimam optimis legibus fundatā tātis temporibus incolentes? cum primis verò te, ô Solon? cui hoc, vt perhibent, ſtatim ſub initium ſtudio ac curæ fuit, noſſe quibus procurationibus Reſp. quā optimè adminiſtraretur, tum quarum legum præſcripto vtens, quàm florentiſſima atque feliciſſima redderetur. Veruntamen & in hoc tibi vt legumlatori mos gerendus eſt. Itaque tibi contradicam ſi qua mihi parum ſcitè aut rectè proponere videberis, tantùm in hoc, vt cūcta perdiſcam certiùs. Et vide vt iam euitato ſole ſimus in vmbra, neque deſunt ſedes percommodæ & amœnæ in hoc frigido lapide. Dic igitur orationem exorſus ab initio, quamobrem ſtatim à pueris iuuenes exerceatis laboribus. Tum quemadmodum vobis viri optimi ex cœno illo & eiuſmodi euadant exercitationibus. Inſuper quid ad virtutem conſequendam illis præſtet adminiculi puluis, & iſtæ in cœno volutationes: hoc enim vel omniū cupientiſſimè ſtatim ſub initium audire deſiderabam. Reliqua verò in poſterum me docebis, ſingula ſuo tempore. Hoc autem inter dicendum fac Solon cogites, ad virum barbarum te verba facturum. Dico autem ne de induſtria orationem nectendo obſcures, neque impendiò producas. Vereor enim ne prima mihi excidant, ſi nimiùm multa per te adducta fuerint. SOL. Tu quidem hoc, ô Anacharſi, longè meliùs conſtitues, vbicunque parum perſpicua tibi videbitur oratio, aut alicubi prorſus à vero aberrare temere fluendo: licebit enim hanc tibi interrogando quotieſcunque libitum fuerit, interpellare, ciúſque prolixitatem decurtare. Quanquam vbi non prorſus ab inſtituto aliena, aut à ſcopo in totum abhorrentia dicuntur, nihil vetat orationem paulo longiùs progredi: quoniam & ſenatui Areopagitico, cui rerum capitaliū iudicia cognoſcēda ſunt, à maioribus vſque accepto more ita factitare ſolēne eſt. Ingreſſi enim in Areopagū cōſidunt, cędis aut vulneris ex deſtinato inflicti,

aut incendij cauſſam cognituri: deinde A vtrique iure contendentium dicendi copia permittitur. Dicunt verò alternis vicibus, & qui litem intendit, & qui reus eſt, aut ipſi per ſe, aut rhetorum ſibi conducunt operam, quibus cauſſa orãda eſt. Illi ergo quamdiu ea quæ ad rem attinent, dixerint, perferuntur à Senatu auſcultante cum ſilentio. Cæterùm ſi quis meditato proœmio orationem exorſus fuerit, vt iudicum animos aliqua beneuolentia ſibi propenſiores faciat, aut miſerationem, aut præcipuam aliquam orationis vim atque potentiam cauſſæ adduxerit, qualia permulta rhetorum filij machinantur, vt hiſce verborum præſtigiis B iudicum præſtringant oculos: progreſſus actutum præco illi indicit ſilentium, non permittens rhetori ad Senatum nugandi libertatem, ac verbis cauſſæ inuoluendæ poteſtatẽ, quominus Areopagitę ea quæ facta ſunt, nudè queãt perſpicere. Itaque & te ô Anacharſi in præſens quidem Areopagitam conſtituo, ac iuxta ſenatus legem à me conditam auſculta, méque ſilentio indicto cõpeſce vbi extra cauſſam inutiliter rhetoricantem ſenſeris. Quamdiu verò ea quæ ad cauſſam attinent, dicentur, licebit orationem extendere. Ne- C que enim ampliùs ſole ſub ardenti colloquimur, vt magnopere dolendum ſit ſi in longũ producta fuerit oratio. Sed & vmbra planè denſa eſt, & nos in præſentia otium agimus. A N A. Perbenigna ſunt iſta quæ dicis, ô Solon. Atque ego ob hæc magnam tibi habeo gratiam, quòd hac orationis tuæ digreſſiuncula etiam ea quæ in Areopago fieri conſueuerunt, mihi humaniter expoſueris, admiranda profectò, ac bonorum ſenatorum opera, veritati ſuffragantium. Iam igitur de illis diſſere, ac ego Areopagita (hunc enim me eſſe voluiſti) pro more iudi- D cum veſtrorum tibi dicenti dabo operam. S O. Proinde paucis tibi antè audiendum eſt, quam nos de ciuitate ac ciuibus opinionem obtineamus. Siquidem nos ciuitatem non ædificia illa eſſe exiſtimamus, cuiuſmodi ſunt muri, delubra, & alia, ſed hæc tanquam corpus quoddam firmum eſſe atque immobile ad receptum & ſecuritatem hominum vrbem incolentium. Omnem verò vim atq; auctoritatem in ciuibus ſitam eſſe arbitramur. Hos enim eſſe qui cuncta implent, ſingula ordinant, omnia perficiunt atque cuſtodiunt, quali in nobis ſingulis gubernãdis officio anima fungitur. Hoc ergo intelligẽtes, ſanè ſedulam curam habemus ciuitatis corpus non negligendi, exornãtes illud,

ἢ πυρκαϊᾶς δικάσοντες, ἀποδίδου λόγους ἑκατέρῳ τῶν κρινομένων· καὶ λέγουσιν ἐν τῷ μέρει, ὁ μὲν διώκων, ὁ δὲ φεύγων, ἢ αὐτοί, ἢ ῥήτορας ἀναβιβάζονται τοὺς ἐρωτῶντας ὑπὲρ αὐτῶν. οἱ δὲ, ἐς τ' αὖ μὲν τὸ πρᾶγμα τοῦ λέγουσιν, ἀνέχεται ἡ βουλὴ, καθ' ἡσυχίαν ἀκούουσα· ἐὰν δέ τις ἢ φθέγμον εἴπῃ πρὸς τὸν λόγον, ὡς δυνατέρους ἀπεργάσαιτο αὐτοὺς, ἢ οἶκτον, ἢ δείνωσιν ἔξωθεν ἐπάγοι τῷ πράγματι (οἷα πολλὰ ῥητόρων παῖδες ὅτι τοῖς δικαστὰς μηχανῶνται) πρελθὼν ὁ κῆρυξ κατεσιώπησεν αὐτούς, οὐκ ἐᾶν ληρεῖν πρὸς τὴν βουλὴν, καὶ παρεπέπλην ὁ πρᾶγμα ἐν τοῖς λόγοις, ὡς γυμνὰ τὰ μεγαληγορήματα οἱ Ἀρεοπαγῖται βλέποιεν. ὥστε ἐγώ σε, ὦ Ἀνάχαρσι, Ἀρεοπαγίτην ἐν τῷ παρόντι ποιοῦμαι· ἕπου, καὶ κατὰ τὸν τῆς βουλῆς μου νόμον, ἄκουε, καὶ σιωπῶν χέλυε, ἕως ἄν σοι παρρησιάζωμαι. ἄρχει δὲ οἰκεῖα τῷ πράγματι λέγηται, ἔξεστω ἐπομνύειν. οὐδὲ γὰρ ὑφ' ἡλίῳ ἔτι ποιησόμεθα τὴν συνουσίαν, ὡς ἀληθεῖ εἰ ἀποτείνοιτο ἡ ῥῆσις· ἀλλά τε σκιὰ πυκνὴ, καὶ ἡμεῖς σχολὴν ἄγομεν. A N. συγγνώμονά σου ἔχω τοῦτο, ὦ Σόλων, καὶ ἔγωγε ἤδη χαίρειν ὑμῖν οἶδά σοι ὅτι τοῦτο, ὅτι πρέπον τῷ λόγῳ, καὶ τὸ ἐν Ἀρείῳ πάγῳ γιγνόμενα ἐδίδαξέ με, θαυμάσια ὡς ἀληθῶς, καὶ ἀγαθῶν βουλευτῶν ἔργα, πρὸς ἀλήθειαν οἰσόντων τὴν ψῆφον. ὅτι τοῦτο οὖν ἤδη λέγε, καὶ ὁ Ἀρεοπαγίτης ἐγώ, (τοῦτο γὰρ ἔθος μοι) κατὰ τὴν τῆς βουλῆς ἀκουσόμαί σου. Σ O. ὁκοῖον δεῖ βραχέων προακοῦσαί σε, ὡς περὶ πόλεως καὶ πολιτῶν ἡμῖν δοκεῖ. πόλιν γὰρ ἡμεῖς οὐ τὰ οἰκοδομήματα ἡγούμεθα εἶναι, οὐ τείχη, καὶ ἱερὰ, καὶ νεωσοίκους, ἀλλὰ ταῦτα μὲν ὥσπερ σῶμά τι ἑδραῖον, καὶ ἀκίνητον ὑπάρχειν εἰς ὑποδοχὴν καὶ ἀσφάλειαν τῶν πολιτευομένων, ὃ δὲ πολῖταί εἰσιν, ἐν τοῖς πολίταις τιθέμεθα. τούτους γὰρ εἶναι τοὺς αἰεὶ πλεονεξίας, καὶ διαπαύοντας, καὶ ὑπερτελοῦντας ἕκαστα, καὶ φυλάττοντας οἷόν τι ἐν ἡμῖν ἑκάστῳ ἐστὶν ἡ ψυχή. ὅτι δὴ πίνυν κατανοήσαντες, ὑπερβολὴν ἐπιμελείᾳ μόνῃ, ὡς ἱερᾷ, καὶ τοῦ σώματος τῆς πόλεως, καθαγιστικῶς αὐτῇ,

ὡς κάλλιστον ἡμῖν εἴη, ἔνδοθέν τε οἰκοδομήμασι κατεσκευασμένον, καὶ ταῖς ἔκτοσθεν τειχῶν περιβολαῖς, ἐς ὃ ἀσφαλέστατον περιφερόμενον. μάλιστα δὲ καὶ ὀξάπαντος τοῦτο προνοοῦμεν, ὅπως οἱ πολῖται ἀγαθοὶ μὲν τὰς ψυχάς, ἰσχυροὶ δὲ τὰ σώματα γίγνοιντο. τοιοῦτοι γὰρ τοῖς σφίσι τε αὐτοῖς καλῶς χρήσεσθαι ἐν εἰρήνῃ συμπολιτευομένοις, καὶ ἐν πολέμου σώσειν τὴν πόλιν, καὶ ἐλευθέραν καὶ δαίμονα διαφυλάξειν. τὴν μὲν δὴ τροφὴν καὶ παιδαγωγοῖς ἐπιτρέπομεν ἐκ παιδείας ἐλευθερίοις ἅπτεσθαι καὶ τρέφειν αὐτούς. ἐπειδὰν δὲ σωφρονεῖν ἤδη γίγνωνται τῶν καλῶς ἐχόντων, καὶ αἰδὼς, καὶ ἔρυθημα, καὶ φόβος, καὶ ἐπιθυμία τῶν ἀρίστων ἀναφύηται αὐτοῖς, καὶ αὖ τὰ ἤδη τὰ σώματα ἀξιόχρεα δοκῇ πρὸς τοὺς πόνους, παχύτερα γιγνόμενα, καὶ πρὸς ὃ ἰσχυότερον σωφρονίσαι μόνα, τηνικαῦτα ἤδη παραλαβόντες αὐτοὺς διδάσκομεν, ἄλλα μὲν τῆς ψυχῆς μαθήματα καὶ γυμνάσια προτιθέντες, ἄλλως δὲ πρὸς τοὺς πόνους καὶ τὰ σώματα ἐθίζοντες. ὃ γὰρ ἱκανὸν ἡμῖν ἔδοξε ὃ μόνον φῶναι ὡς ἔφυ ἕκαστος, ἥτοι κατ' ὃ σῶμα, ἢ κατὰ μόνην ψυχήν, ἀλλὰ καὶ παιδεύσεως, καὶ μαθημάτων ἐπ' αὐτοῖς δεόμεθα, ἀφ' ὧν τά τε δυσφυῆ διαχείμενα, σελήνῃ προσπολὺ γίγνοιτο ἂν, καὶ τὰ φαύλως ἔχοντα μετακοσμοῖτο πρὸς ὃ βέλτιον. καὶ ὃ προσόφλημα ἡμῖν πρός τῶν γεωργῶν, οἱ τὰ φυτὰ, μέχρι μὲν τρυφερὰ καὶ νηπιώδη ἐστὶ, σκέποισι, καὶ περιφράττοισιν, ὡς μὴ βλάπτοιντο ὑπὸ τῶν πνευμάτων· ἐπειδὰν δὲ ἤδη παχύνηται ὁ ἔρνος, τηνικαῦτα περιτέμνοισί τε τὰ περιττὰ, καὶ παραδιδόντες αὐτὰ τοῖς ἀνέμοις δονεῖν καὶ διαταλαύειν, καρπιμώτερα ἐξεργάζονται. τὴν μὲν οὖν ψυχὴν, μουσικῇ δὲ πρῶτον καὶ ἀριθμητικῇ ἀναρριπίζομεν, καὶ γράμματα γράφασθαι, καὶ τρόπῳ αὐτὰ ὑπαλέξασθαι διδάσκομεν· προΐοῦσι δ' ἤδη, σοφῶν ἀνδρῶν γνώμας, καὶ ἔργα πραγμάτων καὶ λόγους ὠφελίμους ἐν μέτροις κατακοσμήσαντες, ὡς μᾶλλον μνημονεύοιεν, ῥαψῳδοῦμεν αὐτοῖς. οἱ δ', ἐὰν ἀκούοντες ἀρετάς τινας, ἐὰν πράξεις ἀοιδίμους, ὀρέγονται τε μικρὸν, καὶ πρὸς μίμησιν ἐπεγείρονται, ὡς καὶ αὐτοὶ ᾄδοιντο, καὶ θαυμάζοιντο ὑπὸ τῶν ὕστερον.

A vt quàm maximè niteat, cùm intus visendis ædificiis adornatum, tum externè munitis & firmissimis propugnaculis circumseptum. Cum primis verò omnem curam impendimus vt ciues & mente boni, & corpore efficiantur validi. Tales enim ipsi sibi prodesse in pace possunt, vnà Rempubl. administrantes, neque non in bello ciuitatis libertatem atque salutem seruare atque propugnare. Primam itaque illorum educationem matribus atque nutricibus & pædagogis formandam permittimus, vt disciplinis liberalibus eosdem imbuant atque educent. Cæterùm vbi iam honestatem per B ætatem sapere cœperint, ac vnà cum illis verecundia & pudor & metus, neque non rerum præstantissimarum concupiscentia enata fuerit, ipsaque corpora laboris patientia visa sunt, membrorum robore solidiora facta, ac iustis viribus cònsistentia: tunc iam illos assumptos docemus, aliis quidem animi disciplinis propositis, aliter etiam erga labores perferendos ipsorum corpora assuefacientes. Neque enim satis esse existimamus tantùm natos esse, vt quisque natus est, quantum ad corpus & animum excolen- C dum attinet, sed præceptionibus etiam & disciplinis ad eos rectè instituẽdos nobis opus est. Hac enim sedulitate & iuuenum industria alitur atque augetur, animi verò & corporis vitia emendantur: Huius rei exemplum ab agricolis sumimus, qui quamdiu plantæ adhuc sunt humiles & teneræ, eas contegunt atque fulciunt, ne venti violentia accepto detrimento perfringantur: vbi verò iam iustũ robur collegerint, tunc inutiles & superfluos ramos amputant, eásque ventorum arbitrio mouendas atque agitandas permittentes, fructuosiores efficiunt. Itaque D mentem iuuenum primùm Musica atque Arithmetica excolimus, ac literarum formas pingere, easdémque excellenter pronunciare docemus. Deinde ætatis progressu adultioribus sapientum virorũ sentẽtias, res olim fortiter gestas à maioribus, tum orationes quoque vtiles versibus exornatas, quò tenaciùs atque fideliùs memoria teneant, illorũ auribus frequẽter occinimus. Illi autem auditis fortium virorum virtutibus, & rebus memorabilibus, paulatim ista desiderare occipiunt, ac demum ad imitationem accenduntur, vt & ipsi celebrẽtur, & in cœlum ferantur à natu iunioribus pòst futuris:

cuiusmodi multa nobis ab Hesiodo atq; Homero luculentissimè perscripta sunt. Porrò autem vbi ad Reip. procurationẽ se iam contulerint, illisque publica officia obeunda sunt. Sed hæc fortasse à præsenti instituto discrepant: neq; enim quibus rationibus illorum mentem excolere soleamus, sub initium dicere decretum erat, sed quamobrem hisce laboribus eosdem exercere dignum arbitraremur, explicare fuit in animo. Itaque mihi ipsi silentium iniungo, non expectato præcone, neque te Areopagita, qui, vt ego suspicor, ductus reuerẽtia tanta extra caussam nugantem me pertulisti. ANA. Dic mihi, Solon, cuius rei gratia Senatui visũ est nulla pœna afficiendos esse res maximè necessarias non dicentes, sed silentio prætereuntes? SO. Cur hoc ex me quæsisti? nondum enim intelligo. ANA. Quoniam rebus omnium pulcherrimis, & mihi auditu iucundissimis præteritis, nempe quibus exornatur animus: exercitia non perinde necessaria, & labores corporum percensere cogitas. SO. Memor sum eorum, ô generose, quę initiò præfatus sum, ac orationem temere ab instituto aberrare nolui, ne citra ordinem effluendo, tuã confunderet memoriam. Veruntamen & hæc quàm potero paucissimis perstringam: siquidem harum rerum accuratior disputatio propriam orationem videtur requirere. Proinde illorum mentes saluberrimis opinionibus imbuimus atque formamus, communes leges exactè perdocentes, quæ in publico magnis descriptæ literis, omnibus legendæ proponuntur, quæ fugienda, quæque facienda sunt, imperantes. Tum quòd integerrimorum virorum conuictu vtendum sit, apud quos ea quæ decent, perdiscunt: tum iusta facere, tum ex æquo inter se versari in Repub. neque vllam rem turpem peruersè appetere, sed rerum honestarum tangi desiderio: nihil autem alteri per iniuriam facere. Illi autem de quibus dixi sapientibus, Sophistæ atque Philosophi apud nos appellantur. Præterea ipsos quoque in theatrum collectim perductos erudimus, in publico comœdiarum ac tragœdiarum scenicis actionibus priscorum virorum virtutes atque vitia spectantes, vt ab his auersi, feruenti studio ad illas complectendas contendant. Liberam quoque prauos ciues dicteriis incessendi atque inuadendi facultatem poëtis Comicis permittimus, quoscunque turpia atque flagitiosa & Reipubl. dignitate indigna exercentes intellexerint.

Sophistæ & Philosophi.

A οἷα πολλὰ Ἡσίοδος τε ἡμῖν, καὶ Ὅμηρος ἐποίησεν. ἐπειδὴ δὲ πλησιάσωσι τοῖς τῆς πολιτείας, καὶ δέῃ αὐτοὺς ἤδη μεταχειρίζεσθαι τὰ κοινά. καίτοι ἔξω τῶν ἀγῶνος ἴσως ταῦτα· ὃ γὰρ ὅπως τὰς ψυχὰς αὐτῶν ἀσκήσωμεν, ἐξ ἀρχῆς προὔκειτο εἰπεῖν, ἀλλὰ δέῃ τοῖς τοιούτοις πόνοις καταγυμνάζειν αὐτοὺς ἀξιοῦμεν· ὥστε αὐτὸς ἐμαυτῷ σιωπᾶν προστάττω, καὶ προσμείνας τὸν κήρυκα, οὐδὲ τὸν Ἀρεοπαγίτην σε, ὃς ἴσως ἀξιοῖς, οἴμαι, ἀνέχη ληρῶντα ἤδη τοσοῦτον ἔξω τοῦ πράγματος. ΑΝ. εἰπέ μοι, ὦ Σόλων. τοῖς δὲ δὴ τοὺς τὰ αἰσχιστα

B πάντα μὴ λέγουσιν ὡς Ἀρείῳ πάγῳ, ἀλλὰ ἀποσιωπῶσιν, οὐδὲν τῇ βουλῇ προστιμῶν ὑπομένουσιν; ΣΟ. τί τοῦτο ἤρου με; οὐδέπω γὰρ δῆλον. ΑΝ. ὅτι τὰ κάλλιστα, καὶ ἐμοὶ ἀκοῦσαι ἥδιστα πρὸς τὰ περὶ τῆς ψυχῆς, τὰ ἥττον αἀναγκαῖα λέγειν δόξαντος, γυμνάσια, καὶ δοκοῦντος τῶν σωμάτων. ΣΟ. μέμνημαι γὰρ, ὦ γυναῖε, τῶν ἀπ' ἀρχῆς προῤῥήσεων, καὶ ἀποπλανᾶν ὑ βούλομαι τὸν λόγον, μή σου ὑπεκφύγῃ τὸ μνήμιον ὑπερρέων. πλὴν ἀλλὰ καὶ ταῦτα ἐρῶ δοκοῦντα βραχέων, ὡς οἷόν

C τε. ὁ γὰρ ἀκριβὴς τῆς περὶ αὐτῶν διαστολῆς, ἑτέρου δὴ εἴη λόγου. ῥυθμίζομεν οὖν τὰς γνώμας αὐτῶν, νόμοις τε τοῖς κοινοῖς ἐκδιδάσκοντες· οἱ δημοσίᾳ πᾶσι προκείμενοι ἀναγινώσκειν μεγάλοις γράμμασιν ἅμα αἰανγεγραμμένοι, κελεύοντες ἅττε χρὴ ποιεῖν, καὶ ὧν ἀπέχεσθαι, καὶ ἀγαθῶν ἀνδρῶν συνουσίαις, παρ' ὧν λέγειν τὰ δέοντα, ἐκμανθάνοισι, καὶ προσάττειν τὰ δίκαια, καὶ ἐκ τοῦ ἴσου ἀλλήλοις συμπολιτεύεσθαι, καὶ μὴ ἐφίεσθαι τῶν αἰσχρῶν, καὶ ὀρέγεσθαι τῶν καλῶν· δίκαιον γὰρ μηδὲν ποιεῖν. οἱ δὲ ἄνδρες ὅτοι, σοφισταί, καὶ φιλόσοφοι παρ' ἡμῶν ὀνομάζονται. καὶ μὴν καὶ

D ἐς θέατρον συνάγομεν αὐτοὺς δημοσίᾳ παιδεύοντες ἐπὶ κωμῳδίαις, καὶ τραγῳδίαις, ἀρετάς τε ἀνδρῶν παλαιῶν, καὶ κακίας θεωμένους, ὡς τῶν μὲν ἀποτρέποντες, ἐπ' ἐκεῖνα δὲ παρεύδοιεν. τοῖς δέ τε κωμῳδοῖς, καὶ ἀποσκώπτειν καὶ λοιδορεῖσθαι ἐφίεμεν, ἐς τοὺς πολίτας, οἷς αἰσχρὰ καὶ ἀνάξια τῆς πόλεως διαπαιδύοντας ἀγαθοὺς, αὐτῶν τε ἐκείνων χάριν.

ἀμείνους γὰρ ὄντων γίγνονται ὀνῆσαι ζόμενοι, καὶ τῶν πολλῶν ὡς φεύξοιεν τὸ ὄνειδος τοῖς ὁμοίοις ἐλεγχόμενοι. ΑΝ. εἶδον, ὦ Σόλων, οὓς φῄς, τοὺς τραγῳδοὺς, καὶ κωμῳδοὺς, εἴγε σκῆπτροι εἰσὶν ὑποδήμασι μὲν βαρέα, καὶ ὑψηλὰ ὑποδεδεμένοι, χρυσαῖς δὲ ταινίαις τὴν ἐσθῆτα πεποικιλμένοι, κεφὴν δὲ ὑπεικείμενοι παιγέλοια, κεχηνότα παμμέγεθες, αὐλοὶ δὲ ἔνδοθεν μεγάλα τε ἐκεκράγεσθον, καὶ διέβαινον οὐκ οἶδ' ὅπως ἀσφαλῶς ἐν τοῖς ὑποδήμασι. Διονύσῳ δὲ, οἶμαι, τότε ἡ πόλις ἑώρταζεν. οἱ δὲ κωμῳδοὶ, βραχύτεροι μὲν ἐκείνων, καὶ περὶ B αὐθροπινώτεροι, καὶ ἧττον ἐόσαν, κεφὴν δὲ πολὺ γελοιότερα, καὶ ὃ θέατρον ὅλον ἄπαν ἐγέλα ἐπ' αὐτοῖς. ἐκείνων δὲ τῶν ὑψηλῶν, σκυθρωποὶ ἄπαντες ἦκουον, οἰκτιζόμενοι, οἶμαι, αὐτοὺς, πέδας τηλικαύτας ὑπεισερχομένους. ΣΟ. οὐκ ἐκείνους, ὦ γαθὲ, ᾠκτιζον, ἀλλὰ ποιητὴς ἴσως ἀρχαῖόν τινα συμφορὰν ἐπεδείκνυτο τοῖς θεαταῖς, καὶ ῥήσεις οἰκτρὰς ἐπαγῳδὰ τοῖς ὅλοις θέατρον, ὑφ' ὧν ἐς δάκρυα καὶ τεθῶντο οἱ ἀκούοντες. εἰκὸς δέ σε καὶ αὐλοὺς C ἐωρακέναι τινὰς τότε, καὶ ἄλλους συῳδοῦντας, ἐν κύκλῳ συνεστῶτας. ἐδόκει αὐτὰ, ὦ Ἀνάχαρσι, ἀχρεῖα ἀσύμφορα καὶ αὐλήματα. τούτοις οὖν ἅπασι, καὶ τοῖς τοιούτοις ὠφελημένοι ταὺς ψυχὰς, ἀμείνους ἡμῖν γίγνονται. τὰ δὲ δὴ σώματα, ὅσῳ μάλιστα ἐπόθεις ἀκοῦσαι, ὧδε καταγυμνάζομεν, ἀποδύσαντες αὐτὰ, ὡς ἔφην, οὐκέτι ἁπαλὰ καὶ τέλεον ἀσύμπαγῆ ὄντα, πρῶτον μὲν ἐθίζειν ἀξιοῦμεν πρὸς τὸν ἀέρα, συνοικειοῦντες αὐτὰ ταῖς ὥραις ἑκάστοις, ὡς μήτε θάλπος δυσχεραίνῃ, μήτε πρὸς χρόνον ἀπαρρύῃ· ἔπειτα δὲ, χρίομεν ἐλαίῳ, καὶ καταμαλάττομεν, ὡς δυνατώτερα D γίγνοιντο. ἄτοπον γὰρ, εἰ τὰ μὲν σκύτη νομίζομεν ὑπὸ τοῦ ἐλαίου μαλακώτερα δυσρηγέστερα, καὶ πολλῷ δυσρηκέστερα γίγνεσθαι, νεκρά τε ἤδη ὄντα· ὃ δ' ἔτι ζωῆς μετέχον σῶμα μὴ οὐ ἄμεινον ἡγούμεθα ὑπὸ τοῦ ἐλαίου δύνασθαι θήσεσθαι. ἐνταῦθα ποικίλα τὰ γυμνάσια ὑπονοήσαντες, καὶ διδασκάλους ἑκάστων ὑπισχνησάμενοι, καὶ διδάσκομεν, ὡς τοὺς τε πόνους καρτερεῖν ἐθίζοιντο, καὶ ὁμόσε χωρεῖν ταῖς πληγαῖς, μηδὲ ἀποτρέποιντο δέος τὸ τραυμάτων.

Horum enim opera malè audientes, meliores euadunt, vt posthac vulgi reprehensionem ob paria facinora effugiant. ANA. Noui quos dicas, ô Solon, Tragicos, & Comicos, si illi sunt latis & altis subnixi calceamentis, aureis autem teniis per vestem variegati, laruis verò induti planè ridiculis, & magnum hiantibus. Verùm ipsi intus intenso clamore vociferabantur, incedebántque nescio quomodo securè talibus induti calceamentis. Et nisi fallor, tunc ciuitas celebrabat Dionysia. Porrò Comici cæteris erant humiliores & pedestres, laruas tamen habebant multo etiam magis ridiculas, quos vniuersum theatrum risu prosequebatur. Sed enim alios altiores nemo non tristi atque contracta fronte audiebat, eorúmque, vt opinor, omnes commiserabantur, tantas pedicas pertrahentium. SO. Non illorum, ô bone, miserti sunt, sed poëta fortasse priscam aliquam & miserandam calamitatem in scenam adduxit visendam spectatoribus, orationésque miserationis plenas audiente theatro tragica actione habuit, quibus in luctum atque lacrymas auditores pertracti sunt. Verisimile autem est & tibicinas te vidisse, tum aliqs canentes in medio theatri constitutos. Iam neque hanc canendi rationem & vsum tibiarum inutilem esse censemus, verùm iis omnibus atque eiusmodi mentem acuentes, meliores nobis reddimus. Cæterùm corpora, quod omnium maximè audire desideras, ad hunc modum exercemus: exutis (vt initiò dixi) vestimentis, primùm illa ad aërem assuefacimus, non ampliùs tenera & imbecilla existentia, omnibus eadem temporibus accommodantes, vt neque feruentem Solis æstũ grauiter ferant, neque rursum algoris sint impatientia. Deinde ea ipsa oleo pervngimus atque emollimus, vt habiliora firmioráque reddantur. Siquidem absurdum est si coria oleo emollita atque peruncta, ruptioni minùs obnoxia, ac diutiùs duratura existimamus, quæ iam sunt emortua: corpus autem adhuc vita animatum, nequaquam meliùs fore vsu olei opinaremur. Mox variis excogitatis exercitiis, ac singulorum magistris constitutis, hunc quidem pugillatu, alterum verò pancratio decertare docemus, vt laboribus tolerandis assuefiãt, paritérque ictuum declinandorum periti euadant, neq; metu auersẽtur vulnera.

Tragicorum & comicorum differẽtia.

Cæterùm hæc exercitatio duas maximas vtilitates apportat iuuenibus: nam & animosos eos reddit ad subeunda pericula, corporibus non parcentes, præterea vt prospera vtantur valetudine, sintque per omnia robusti, & laborum patientes. Quotquot autem illorum deiecto in terram vultu luctantur, & secure procidere, & promptè exurgere eadem discunt opera, vt & propellere, & tenaciter amplecti, & loco mouere, & præfocare, & in altum sustollere possint aduersarium. Quæ sanè non sunt inutilia habenda exercitia, sed vnum illud atque adeò maximum statim initiò sibi præparant: etenim firmiora fiunt & robustiora corpora, quæ talibus exercentur laboribus. Alterum verò neque ipsum modicum est: ex hoc enim consequuntur peritiam, si quando in necessitatem adducti fuerint talium disciplinarum in armis. Quippe in confesso est, quòd & hostem talis complexus, citiùs supplantatum prosternet, & prolapsus ipse quàm facillimè noscet exurgere. Hæc enim omnia ô Anacharsi ad verum illud certamen quod in armis peragitur, referre solemus: planéque in eam opinionem descendimus, vt certò putemus, longè melioribus nos vsuros ita exercitatis, posteaquam primùm illorum nuda corpora emollita, atque exercitata & robustiora reddidimus, neque minùs leuia & habilia, eadémque aduersariis grauia effecerimus. Intelligis enim, nisi fallor, cuiusmodi illi armati futuri sint, qui nudo saltem corpore terrorem hostibus incutiunt, neque immodicam ostendentes corpulentiam, & segnem & candidam, aut nimiam quoq; corporis macritudinem pallore deformatam, qualia ferè sunt mulierum corpora sub vmbra marcescentia, trepidantia, ac illico multo sudore perfluentia, neque non sub galea anhelantia, maximè verò si quando (vt nunc) sol sub meridiem æstu supra modum calente feruerit. Cui enim rei quispiam vteretur sitientibus & pulucrem ferre nequeuntibus, quíque saltem viso sanguine statim exanimantur, ac antè moriuntur, quàm intra teli iactũ, atque ad manus cum hostibus ventum fuerit? Sed enim nostri iuuenes partim rubore partim nigredine temperãter sub Sole colorati, vultu planè masculo, multum vigoris atque caloris & virilitatis præ se ferentes, neque nimiùm sunt obesi, neque rursus nimiùm tenues & aridi,

A τῦτο δὲ ἡμῖν δύο τὰ ὠφελιμώτατα ἐξεργάζεται· ἐν αὐτοῖς, θυμοειδεῖς τε παρασκευάζον ἐς τοὺς κινδύνους, καὶ τῶν σωμάτων ἀφειδεῖν, καὶ προσέπι, ἐῤῥῶσθαι, καὶ καρτερεῖν εἰ). ὅσοι δὲ αὐτῶν κάτω στωενδυκότες παλαίοισι, καταπίπτειν τε ἀσφαλῶς μανθάνοισι, καὶ δύεσθαι θυμῤῥῶς, καὶ ὠθισμούς, καὶ περιπλοκάς, καὶ λυγισμοὺς, καὶ ἄγχεσθαι δυνάσθαι, καὶ ἐς ὕψος ἀναβαστάσαι τὸν ἀντίπαλον· οὐκ ἀχρεῖα τάδε οὔτι ἐκμελετῶντες, ἀλλὰ ἓν μὲν τὸ πρῶτον καὶ μέγιστον ἀναμφιβόλως κτώμενοι. διεπαθέστερα γὰρ,

B καὶ καρτερώτερα τὰ σώματα γίγνονται αὐτοῖς ἀσκουμένοις. ἕτερον δὲ, οὐδὲ αὐτὸ μικρὸν. ἐμπειρίαν γὰρ δή τινα τούτου κτήσανται, εἴ ποτε ἀφίκοιντο εἰς χρείαν τῶν μαθημάτων τούτων ἐν ὅπλοις. δῆλον γὰρ ὅτι καὶ πολεμίῳ ἀνδρὶ ὁ τοιοῦτος συμπλακεὶς, καταῤῥίψει τε ῥᾷστον ὑποσκελίσας, καὶ καταπεσὼν, εἴσεται ὡς ῥᾷστα ἀναστῆσαι. πολλὰ γὰρ ταῦτα, ὦ Ἀνάχαρσι, ἐστὶ ἐκεῖνον τὸν ἀγῶνα περιζόμεθα τὸν ἐν τοῖς ὅπλοις, καὶ

C ἡγούμεθα πολὺ ἀμείνοσι χρήσασθαι τοῖς ἤδη ἀσκηθεῖσιν, ἐπειδὴ πρότερον αὐτῶν γυμνὰ τὰ σώματα καταμαλάξαντες, καὶ ἀναπνήσαντες, ἐῤῥωμενέστερα καὶ ἀλκιμώτερα ἐξεργασώμεθα, καὶ κοῦφα, ἅ δύνανται, καὶ τὰ αὐτὰ βαρέα τοῖς ἀγωνίσμασι. ἔννοος γὰρ, οἶμαι, ὃ μὴ τοῦτο, οἵους εἰκὸς σὺν ὅπλοις ἔσεσθαι τοὺς γυμνοὺς αὖ φόβον τοῖς διεμπεσοῦσιν ἐμποιήσοντας, ἀπολυχρίαν ἀργὸν, ἅ λευκὸν, ἢ ἀχρίαν μὴ ὠχρότητος ὑποδεικνυμένοις, οἷα γυναικῶν σώματα ὑπὸ σκιᾷ μεμαρασμένα, τρέμοντα, ἱδρῶτί

D τε ὑγρῷ πολλῷ ῥέοντα, καὶ ἀσθμαίνοντα ὑπὸ τοῦ κράνους, καὶ μάλιστα ὅταν καὶ ὁ ἥλιος ὥσπερ νῦν ὃ μεσημβρινὸν ὑπερφλέγῃ. οἷς τί ἄν τις χρήσαιτο διώκων, καὶ τὸν κονιορτὸν οὐκ ἀνεχομένοις, καὶ εἰ αἷμα ἴδοιεν ἀνθρώπων ταραττομένοις, καὶ προσπνήσσουσι, πρὶν ἐντὸς βέλους γενέσθαι, καὶ εἰς χεῖρας ἐλθεῖν τοῖς πολεμίοις; οὗτοι δὲ ἡμῖν ὑπέρυθροι ἐς τὸ μελάντερον ὑπὸ τοῦ ἡλίου κεχρωσμένοι, καὶ ἀῤῥενωποὶ, πολὺ δὲ ἔμψυχον, καὶ θερμὸν, καὶ ἀνδρώδεις ὑπαφαίνοντες, τοσαύτης δυνάμεως ἀπολαύοντες, οὔτε ῥικνοὶ, καὶ κατεσπληκότες,

οὔτε περιπληθεῖς ἐς βάρος, ἀλλὰ ἐς τὸ σύμ- A neque nimio pondere prægrandes; verùm iusto corporis modo formati, cũ inutilem tum superfluam carnium molem & abundantiam sudore absumunt: illud autem quod robur præstat & vigorem, citra mali admixtionẽ conseruant. Quod enim ij qui ventilando purgant triticum, faciunt, illud nobis præstant gymnasia in corporibus, paleas ac spicas inanes flatu propellentia, purum autem fructum separantia & accumulantia. Quocirca iuuenes nostros firma prosperitate valetudinis vti, ac quamdiutissimè in laboribus perdurare necesse est. Quinetiam talis serò sudare incipit, & raro admodum morbis affectus decumbit: quemadmodum si quis ignem allatum in triticum eiúsque stipulas & paleas iniceret (rursus enim ad ventilantem regredior) dicto citiùs, vt opinor, conflagrarent stipulæ, at verò triticum modicè, neque flamma admodum magna exurgente, neque vno impetu, sed sensim atque modicè suffumigans, tempore tandem & ipsum incensum absumeretur. Ita neque morbus, neque defatigatio tale corpus corripiẽs, facilè arguerit, neque superare potuerit. Etenim ab internis probè præparatum, nec malè munitũ est: externa quoq; valde firmiter aduersus illa circũsepta sunt, quominus vis morbi aut lassitudinis ad interna penetrare queat, tum neque æstum, neque algorem suscipere aliquo detrimento corporis. Ad perdurandum autem in laboribus, multus calor intus influens, veluti multo exercitio antè præparatus, atque in vsum necessarium repositus, præstat tolerantiam, illico membra vigore irrigans, eáque cumplurimũ nulla lassitudine vincibilia exhibet. Multorum enim & variorum laborum præmissa exercitatio, nequaquam vires absumit, sed multis incrementis augere solet: dúmque subinde refouentur, fiunt etiam maiores. Præterea in curriculo quoque iuuenes nostros exercemus, & vt longo alicui spatio cursu transmittendo sufficiant, assuefacimus: vtque in breui quàm celerrimi sint, corporis leuitate vti quampromptissimè docemus Neque verò cursus in loco plano aut solido conficitur, sed in profunda arena, vbi nulla firmitate planta figi potest aut sustentari, neque suffulciri promptum est, cedentibus subinde ad singulos passus pedibus. Fossam quoque transilire, si necessitas exigat, docemus, aut aliud quoddã impedimẽtum.

pregraues. *περιπλη-θεῖς.*

Cursus.

Saltus.

Iaculatio. Qua in re exercẽtur, grãdia plumbi pondera habentes in manibus. Deinde haſta quoque in longum proiicienda decertãt. Vidiſti verò & alium quendam globum iacentem in gymnaſio æneum atque teretem, in parui ſcuti figuram formatum, neque lorum neque balteum habentem. At illum quoque periculi faciendi gratia manu ſuſtollebas iacentem in medio, videbatúrque tibi grauis,& propter lęuitatem cõprehenſu difficilis. Itaque illum ſurſum manu extortum iaculantur in aërem,ínque longum,contendentes quinã ex illis eundẽ quamlongiſſimè iactu promouerit, ac omnium aliorum metas exceſſerit. Quæ res & humeros illorum firmiores reddit,& brachia nõ mediocriter corroborat. Cæterùm quamobrem & arena & lutum illis luctantibus ſubſternatur, quæ initiò perquam ridicula tibi viſa ſunt,nunc audi ô admirande. Primùm quidem ne in duro caſus illis contingat, ſed in loco molliore citra periculum proſtrati corruant. Deinde multa lubrica effugia accidere in cœno ſudantibus neceſſe eſt, quã rem tu anguillis cõferebas, ſed quæ non ſunt inutilia habẽda aut ridicula. Nã & hęc plurimum ad robur & membrorũ firmitatem conſolidandã conferũt, quando ad hunc modũ luctando alter alterum fortiter apprehendere coguntur, tametſi crebrò elabãtur è manibus. Tenere enim perunctum oleo, & ſudore perfluẽtem,excidere conãtem, & è manibus effluere laborantẽ,ne tibi res videatur eſſe modica,aut nullius momẽti. Et hæc omnia, vt à me antè prædictum eſt,in bello quoque nõ parum præſtant vtilitatis exercẽtibus,ſi aut amicus vulnere laucius ſine negotio ſublatus ex acie efferẽdus eſſet,aut hoſtis cõprehenſus ſublimis rapiẽdus. Eam ob rẽ penè immodicè eos exercemus difficilioribus propoſitis, vt hoc faciliùs minora queãt perpeti. Rurſus arenã planè diuerſa ratione vtilem eſſe cenſemus, ne dum cõplexibus implicantur, labantur. Poſteaquam enim in cœno multo exercitio didicerunt compeſcere aduerſarium quominus elabatur è manibus propter corporis lubricam comprehenſionem,etiam ipſi comprehenſi effugiendi rationem multa aſſuetudine familiarem ſibi faciunt, præſertim cùm tenentur medij. Quin ſudorem largiter ſemet effundentem arena quoque mihi videtur comprimere dum aſpergitur: vtque vis corporis par ſit laboribus,efficere: éſtque ventis obſtaculo quominus lædantur corpora, in tenera atque denudata

Diſcus.

In arena & cœno luctæ.

Arena vſus & cõmoda.

καὶ τοὺς τοῦτο ἀσκοῦντας ἡμῖν ἔτι, καὶ μολυβδίνας ἀφαιρήσεις ἐκ τῶν χειρῶν ἔχοντες. εἶτα τοὺς ἀκοντίου βολὴς ἐς μῆκος ἀμιλλωνται. Εἶδες δὲ καὶ ἄλλό τι ἐν τῷ γυμνασίῳ χαλκοῦν, τοὺς φερὲς, ἀσπίδι μικρᾷ ἐοικὸς ὄχανον οὐκ ἔχουσι, οὐδὲ τελαμῶνας. καὶ ἐπειρᾶσθης γε αὐτοῦ, κειμένου ἐν τῷ μέσῳ· ἐδόκει σοι βαρὺ, καὶ δυσλητόν τε καὶ ἀφόρητος. σκῆπτρον οἶνον αὖ τε ἀναρρίπτουσιν εἰς τὸν ἀέρα καὶ ἐς ὃ πόρρω, φιλοτιμούμενοι, ὁστις ὑπερμήκιστον ἐξέλθοι, καὶ τοὺς ἄλλους ὑπερβάλοιτο. καὶ ὁ πόνος οὗτος, ὤμους τε αὐτῶν κραταιοῖ, καὶ τόνον τοῖς ἄκροις ἐντίθησιν. ὁ πηλὸς δὲ, καὶ ἡ κόνις, ἄρα σοι γελοιότερα ἐξ ἀρχῆς ἔδοξεν, ἄκουσον, ὦ θαυμάσιε, ὅτου ἕνεκα ὑποβέβληται. πρῶτον μὲν, ὡς μὴ ὀπὶ ὁ κρατῶν ἡ πτῶσις αὐτοῖς γίγνοιτο, ἀλλ' ὀπὶ ὁ μαλακὸν ἀσφαλῶς πίπτοιεν. ἔπειτα, καὶ τὸν ὅλισθον ἀνάγκη πλείω γίγνεσθαι, ἱδρωότων ἐν τῷ πηλῷ, ὃ σὺ ταῖς ἐγχέλυσιν εἰκάζεις, οὐκ ἀχρεῖον, οὐδὲ γελοῖον ὂν· ἀλλὰ καὶ τοῦτο ἐς ἰσχὺν καὶ τόνον οὐκ ὀλίγα συντελεῖ, ἐπὸτὲν οὕτως ἐχόντων, ἀλλήλων ἀναλαμβανέσθαι, καὶ ἐκ κρατοῦς ἀπολαμβάνεσθαι, καὶ συνέχειν δεδιδαγμένους. ἀίρεσθαί τε ἐν πηλῷ ἱδρωκότα μετ' ἐλαίου ἐκπεσεῖν, καὶ διαρρυῆναι τῶν χρῶν ἀσυδάλωτα, μὴ μικρὸν εἶναι νόμιζε. καὶ ταῦτα πάντα, ὡς ἐγὼ ἔφην ἐμπροσθεν, ἐς τοὺς πολέμους καὶ χρήσιμα, εἰ δέοι φίλον τρωθέντα, ῥᾳδίως ἀράμενον ὑπεξενεγκεῖν, ἢ καὶ πολέμιον συναρπάσαντα, ἧκον μετέωρον κομίζοντα. καὶ διότι ἐς ὑπερβολὴν ἀσκοῦμεν, τὰ χαλεπώτερα προτιθέντες, ὡς τὰ μικρότερα μακρῷ εὐκολώτερον φέροιεν. τὴν μέντοι κόνιν, εὐναστὸν χρησίμην οἰόμεθα εἶναι, ὡς μὴ διολισθάνοιεν συμπλεκόμενοι. ἐπειδὴ γὰρ ἐν τῷ πηλῷ ἀσκηθῶσι συνέχειν ὃ ἀφαιδράσκουσιν ὑπὸ γλισχρότητος, ἐθίζονται καὶ σκιφθὰν αὐτοὶ ληφθέντες ἐκ τῶν χρῶν καὶ ταῦτα, ἐν ἀφύκτῳ ἐχόμενοι. καὶ μὴν καὶ τὰ ἱδρῶτα συνέχειν δοκεῖ ἡ κόνις, ἀθρόον ἐκχεόμενον ὑπιπτομένη, καὶ ὑπιπολὺ διαρκῆ ποιεῖ τὴν δύναμιν, ἐν χύλυμα γίγνεσθαι μὴ ἐλάττωσθαι ὑπὸ τῶν ἀέρων, ἁραιοῖς τοῖς, καὶ ἀνεωγόσι τοῖς σώμασιν

ἐμπιπλόντων. ἄλλως τε, καὶ τὸν ῥύπον ἀπε- A
σμᾶ, καὶ σιλπνότερον ποιῇ τὸν ἄνδρα. καὶ ἔγω
γε ἥδεως ἂν ὡδιφησάμενος πλησίον τῆς τε
λευκῆς τινα σκείνων, καὶ ὑπὸ σκιᾷ δεδιητη-
μένων, καὶ ὃν ἂν ἕλῃ τῶν ἐν ταῖς Λυκείῳ γυ-
μναζομένων, ἀποπλύσας τῷ κόνιν, καὶ τὸν
πηλὸν, ἐρήμην ἂν σε ποτέρῳ ἂν ὅμοιος βού-
λοιο γενέσθαι. οἶδα γὰρ ὡς αὐτίκα ἕλοιο μὲν
ἂν σκ ἀφώτης τὴν ὄψιν, εἰ καὶ μὴ ὅτι τῶν
ἔργων πειραθείης ἑκατέρου σαφεστέρως, καὶ
συλλεκροτημένος εἶ μᾶλλον, ἢ ῥιπίσεσθαι,
καὶ ἁβρύνεσθαι, καὶ λευκὸν εἶ ἀπορία καὶ φυγῇ
εἰς τὰ ἔσω τοῦ αἵματος. ταῦτ' ἔστιν, ὦ Ἀνά- B
χαρσι, ἃ τοῖς νέοις ἡμεῖς ἀσκοῦμεν, οἰόμενοι
φύλακας ἡμῖν τῆς πόλεως ἀγαθοὺς γενέσθαι,
καὶ σὺν ἐλευθερίᾳ διώσεσθαι δι' αὐτῶν κρατοῦν-
τες μὲν τῶν δεομένων εἰ ὑπέσοιεν, φοβεροὶ δὲ
τοῖς περιοίκοις ὄντες, ὡς μὴ ὑπομένειν τε, καὶ
ὑποτελεῖν ἡμῖν τοὺς πλείστους αὐτῶν. σὺν εἰρή-
νῃ τε αὖ πολὺ ἀμείνοσιν αὐτοῖς χρώμεθα, πε-
ρὶ μηδὲν τῶν αἰσχρῶν φιλοτιμουμένοις, μηδ'
ὑπ' ἀργίας ἐς ὕβριν τρεπομένοις, μηδὲ πε-
ρὶ τὰ τοιαῦτα διατρίβουσι, καὶ ἀσχόλοις οὖσιν ἐν
αὐτοῖς. ὃ ὥσπερ ἔφην ἐγὼ τὸ κοινὸν ἀγαθὸν, καὶ τὴν C
ἄκραν πόλεως εὐδαιμονίαν, τοῦτ' ἔστι λέγειν,
ὁπότ' ἂν ἐς τε εἰρήνην, καὶ ἐς πόλεμον τὰ ἄρι-
στα παρεσκευασμένη φαίνοιτο ἡ νεότης, περὶ
τὰ κάλλιστα ἡμῖν σπουδάζοντες. ΑΝ. σύκ-
οιῶ, ὦ Σόλων, μὴ ποτε ἡμῖν ὑπίωσιν οἱ πολε-
μιοι χρισάμενοι τῷ ἐλαίῳ, καὶ κονισάμενοι,
ὥσπερ καὶ αὐτοὶ, πυξ ταῖς χεῖρας ἐπ' αὐτοὺς
παρβεβληκότες· κἀκεῖνοι δηλαδὴ ὑποπτή-
σασιν ὑμᾶς, καὶ φοβηθέντες, μὴ σφίσι
κεχηνόσι, πάσητε τὴν ψάμμον ἐς τὸ στόμα, ἢ
παρεπηδήσαντες, ὡς κατὰ νώτου γένησθε, πε- D
πλέξητε αὐτοῖς τὰ σκέλη παρὰ τὸν μηρόν, καὶ
διάσχητε, ὑπὸ τὸ κρᾶνος ὑποβαλόντες
τὸν πῆχυ. καὶ νὴ Δί', οἱ μὲν, ἓξ βύσσοισι δηλο-
νότι, καὶ ἀκοντίοις, ὑμῶν γ', ὥσπερ ἀνδριάντων,
ἃ καθίξεται τὰ βέλη, κεχρωσμένων πρὸς τὸν
ἥλιον, καὶ πολὺ τὸ αἷμα πεπορισμένων. οὐ γὰρ
καλάμην καὶ ἀθέρες ὑμεῖς ἐστε, ὡς τάχιστα ὑπ-
οδύναι πρὸς τὰς πληγὰς, ἀλλ' οὐδέ ποτε
αὖ, καὶ μόλις κατατεμνόμενοι βαθέσι τοῖς βαύ-
μασιν, αἷμα ὀλίγον ὑποδείξητε. τοιαῦτα γὰρ
φῂς, εἰ μὴ πάνυ πρήκασα τοῦ παραδείγμα-

incumbentibus. Alioqui ſordes quoque A
corporis arena eluit, ac hominem longè
candẽtiorem reddit. Et ego equidẽ per-
libenter vnum ex albis illis cuius conuer-
ſatio ſemper ſub vmbra fuit, & quemcũ-
que tu ex his qui ſemet in Lyceo exer-
cent, eligeres, huc ſiſterem, ac cœno &
puluere ablutis, te interrogarem, vtrinã
potiùs ſimilis eſſe optares. Satis certò
compertum habeo, te primo ſtatim aſpe-
ctu electurum, tametſi neutrius vitæ pe-
riculum feceris, alteri potiùs eſſe ſimilẽ,
quàm deliciis frangi atque diffluere, ac
album eſſe præ ſanguinis inopia ad præ-
cordia cõfugientis. Hęc ſunt ferè, ô Ana-
charſi, quibus iuuentutem noſtram ex- B
ercere ſolemus, exiſtimãtes eandem hiſ-
ce gymnaſiis optimã fore cuſtodẽ Reip.
& cuius opera in libertate nos victuros
ſperamus, ſemper de hoſtibus, quicunq;
nos adoriuntur, victoriam reportantes:
terribiles verò finitimis exiſtentes, adeò
vt illorum plurimi & potentiam noſtram
pertimeſcant, ac nobis tributum pende-
re ſoleant. Porrò autem in pace longè
melioribus illis vtimur, de nulla re tur-
pi ac flagitioſa contendentibus, neque
ob inertiam ad mutuò inferendam iniu-
riam ſe conuertentibus, ſed circa iſta ver- C
ſantibus ínque his ipſis exercitiis occupa-
tis exiſtentibus. Et quod commune bo-
num dixi, ſummámque ciuitatis felicita-
tẽ, ea eſt, quoties & ad pacis artes & belli
ſcientiam quàm optimè atque diligentiſ-
simè iuuentus præparata fuerit, ſtudiis ac
rebus pulcherrimis feruenti ſedulitate
impendens operam. ANA. Proinde, So-
lon, hoſtibus vobis ingruentibus, oleo
peruncti, & oppleti puluere, in bellum
progredimini, nempe pugilatu inſtructi
aduerſus armatos. Et illi videlicet perti-
meſcunt vos ac fugiunt, metuentes ne
ipſis hiantibus arenam in os ſpargatis, D
aut fortè poſt tergum reſilientes illorum
crura apprehendatis, eoſdémque præfo-
cetis iniecto circa collum cubito. Ac per
Iouem illi petent vos arcubus, & iacu-
labuntur ſpiculis: at vos quemadmodum
ſtatuas, telorum acies non penetrabunt:
quippe ad Solis feruorem denigratos, ac
multo ſanguine abundãtes. Neque enim
vos eſtis aut ſpicæ aut ſtipulæ, vt quam-
primum plagis ſuccumbatis, ſed admo-
dum ſerò, ac vix profundis confecti vul-
neribus, modico ſanguine commonſtra-
to. Talia enim ſunt quæ dixti, niſi exem-
plum à te adductum planè obaudierim.

aut fortaſſe Comicorum & Tragœdorum potiùs armaturam aſſumetis, & ſi iuſſu ſenatus in aciem vobis exeundum fuerit, galeas illas hiantes capiti imponetis, vt hoc magis terrori ſitis aduerſariis, laruis ac terriculamentis anilibus eos exanimantes. Præterea calceos quoque peraltos illos pedibus accommodabitis, qui ſi fugiendum vobis eſſet, leues ſunt: rurſus ſi alios inſectati fueritis, hoſtibus erunt ineffugibiles, tanta mole vobis aduerſus illos irruentibus. At vide potiùs ne iſta veſtra arguta ſedulitas nugæ ſint, & ludicra puerilia, & inertium iuuenum ignauiæque deditorum exercitia. Si verò vobis in animo eſt prorſus eſſe liberis, & per omnia felicibus, aliis vobis opus erit gymnaſiis, & vero in armis exercitio: neque cum aliquo alternis certaminibus iuuenes vobis componendi ſunt, ſed aduerſus hoſtes depugnandum erit certo cum periculo virtutem exercentibus. Quapropter relictis puluere atque oleo, docete illos arcu contendere, & haſta vti: neque illis leuia dabitis iacula, quæ venti flatu feruntur, ſed ſit haſta grauis, quæ cum turbine atque ſibilo extorqueatur: præterea lapis prægrandis, & gladius, & ſcutum ſiniſtræ inſertum, & thorax, & galea. Nam ſicut in præſens inſtructi eſtis, dei cuiuſpiam benignitate mihi ſeruati eſſe videmini quominus nondum periiſtis à perpaucis ſaltem leuis armaturæ militibus irruentibus. Ecce enim ſi ſtricto ſaltem gladio quo ſuccinctus ſum, ſolus in iuuenes veſtros omnes irruerem, actutum vnà cum clamore gymnaſium haud dubiè caperem, illis paſſim diffugientibus, ac nullo contrà ferrum aſpicere audente, verùm poſt ſtatuas aut columnas conſiſtentes riſum mihi exhiberent, lacrymantes atque trepidãtes permulti. Tunc verò videres illos non ampliùs rubeſcentes corpore, cuiuſmodi nunc ſunt in præſentia, ſed omnes illico expalleſcentes, tranſcoloratos præ formidine. Adeò multa pax vos eneruatos effœminauit, vt non facilè ſaltem criſtam hoſtilis galeæ conſpectam ſuſtineretis. ΣΟ. At nequaquam talia de nobis prædicauerunt, ô Anacharſi, Thraces, quotquot Eumolpum ſecuti bello nos laceſſiuerunt, neque veſtræ mulieres quæ duce Hippolyta aduerſus vrbem expeditionem inſtituerant. Neque item alij quotquot in armis & acie vires noſtras experti ſunt.

A πος· ἢ ταῖς πομποπλίαις ἐκείνας τότε ἀναλήψεσθε ταῖς τῶν κωμῳδῶν τε, καὶ τραγῳδῶν. ἢ ἵν' ὡς τάχιστα ὑμῖν ἔξοδος, ἐκφυα τὰ κράνη ὡς ἐπιθήσεσθε τὰ κεχηνότα, ὡς φοβερώτεροι εἶητε τοῖς ἐναντίοις, μορμολυττόμενοι αὐτούς, καὶ ὑποδήσεσθε τὰ ὑψηλὰ ἐκφυα δηλαδὴ φθάνοντά τε γὰρ, ἵν' δέῃ, κοῦφα, καὶ ἵν' διώκητε, ἄφυκτα τοῖς πολεμίοις ἔσται, ὑμῶν οὕτω μεγάλα διαβαινόντων ἐπ' αὐτούς. ἀλλ' ὅρα μὴ ταῦτα μὲν ὑμῖν τὰ κομψὰ λῆρος ᾖ, καὶ παιδικὰ ἄλλως, καὶ ἀμαθεῖαι ἀργοῦσι, καὶ ῥᾳθυμεῖν ἐθέλουσι τοῖς νεανίσκοις. εἰ δὲ βούλεσθε πρῶτον ἐλεύθεροι καὶ εὐδαίμονες εἶναι, B ἄλλων ὑμῖν γυμνασίων δεήσει, καὶ ἀσκήσεως ἀληθινῆς τῆς ἐν τοῖς ὅπλοις. καὶ ἡ ἄμιλλα οὐ πρὸς ἀλλήλους μὴ παιδικῶς, ἀλλὰ πρὸς τοὺς διεμφὺς ἔσται, μὴ κινδύνων μελετῶσι τὸν ἀρετὴν. ὥστε ἀφέντας τὸν κόνιν, καὶ τὸ ἔλαιον, διδάσκετε αὐτοὺς τοξεύειν, καὶ ἀκοντίζειν, μὴ κοῦφα διδόντες τὰ ἀκόντια, καὶ οἷα διαφέρεσθαι πρὸς τὸν ἄνεμον, ἀλλ' ἔστω λόγχη βαρεῖα, μὴ συεισμοῦ ἑλιττομένη, καὶ λίθος χειρὸς πλήρης, καὶ σάγαρις, C καὶ γέρρον ἐν τῇ ἀριστερᾷ, καὶ θώραξ, καὶ κράνος. ὡς δὲ νῦν ἔχετε, θεῶν τινος βουλεία σώζεσθαί μοι δοκεῖτε, οἳ μηδέπω ἀπολώλατε ὑπό τινων ὀλίγων φιλῶν ὀπισθοχωρούντων. ἰδοὺ γέ τοι ἐγὼ ἅπας εἰμὶ ὁ μικρὸν τοῦτο ξιφίδιον ὁ παρὰ τὸν ζωνίον, μόνος ἐπεισπεσὼν τοῖς νέοις ὑμῶν ἅπασιν, αὐλοῦσί τε ἐλαίῳ ὁ γυμνάσιον, φυγόντων ἐκείνων, καὶ οὐδενὸς ἀντιβλέπειν τῷ σιδήρῳ τολμῶντος· ἀλλὰ πρὸς τοῖς ἀνδριάσι δὴ πρεπιάμενοι, καὶ πρὸς τοὺς κίονας καταχρυπτόμενοι, γέλωτα δή μοι παρέχοιεν, δακρύοντες οἱ πολλοὶ, καὶ τρέμοντες. καὶ τότ' ἂν ἴδοις οὐκ ἐπ' ἐρυθριῶντας αὐτοὺς τὰ σώματα, οἷοι νῦν εἰσιν, ἀλλὰ ὠχροὶ ἅπαντες αὐτίκα γίνοιντ' ἄν, ὑπὸ τοῦ δέους μεταβαλόντες. οὕτως ὑμᾶς ἡ εἰρήνη διαθρέψασα βαθεῖα οὖσα, ὡς μὴ ἂν ῥᾳδίως δύασθαί λόφον ἕνα κράνους πολεμίου ἰδόντας. ΣΟ. ἃ μὲν ταῦτα ἔφασαν, ὦ Ἀνάχαρσι, Θρᾷκές τε ὅσοι μετ' Εὐμόλπου ἐφ' ἡμᾶς ἐστράτευσαν, καὶ αἱ γυναῖκες ὑμῶν, αἱ μετὰ Ἱππολύτης ἐλάσασαι ὅτι τὴν πόλιν, οὐδὲ ἄλλοι ὅσοι ἡμῶν ἐν ὅπλοις ἐπειράθησαν·

ἡμεῖς γάρ, ὦ μακάριε, οὐκ ἐπειδὴ ταῦ- A τα γυμνὰ τὰ σώματα ἐκπονοῦμεν τῶν νέων, διὰ τοῦτο καὶ διόπλα ἐξαγοντες ὑπὲρ τοὺς κινδύνους· ἀλλ' ἐπειδὴ καθ' αὑτοὺς ἄριστοι γίγνονται, ἀσκοῦντα δὲ μετὰ τῶν ὅπλων, καὶ πολὺ ἄμεινον χρήσονται αὐτοῖς, οὕτω διαφέροντες. ANA. καὶ ποῦ τοῦτο ὑμῖν ἐστὶ τὸ γυμνάσιον ἐν τοῖς ὅπλοις; οὐ γὰρ εἶδον ἔγωγε ἐν τῇ πόλει τοιοῦτον οὐδέν, ἅπασαν αὐτὴν ἐν κύκλῳ περιελθών. ΣΟ. ἀλλὰ ἴσως αὖ, ὦ Ἀνάχαρσι, ὀλίγον ἡμῖν συνδιατρίψας, καὶ ὅπλα ἑκάστῳ μάλα πολλά, οἷς χρώμεθα ὁπότε B ἀναγκαῖον ἦ, καὶ λόφους καὶ φάλαρα, καὶ ἵππους, καὶ ἱππέας σχεδὸν τὸ τέταρτον τῶν πολιτῶν. τὸ μέντοι ὁπλοφορεῖν ἀεὶ, καὶ ἀκινάκην περιζώννυσθαι, περιττὸν ἐν εἰρήνῃ οἰόμεθα εἶναι. καὶ ἐπίσημόν γ' ἐστὶν, ὅστις ἐν ἀγορᾷ σιδηροφορεῖν μηδὲν δέον, ἢ ὅπλα ἐξενέγκαι εἰς τὸ δημόσιον. ὑμεῖς δὲ συγγνωστοὶ, ἐν ὅπλοις ἀεὶ βιοῦντες. τότε γὰρ ἐν ἀφράκτῳ οἰκεῖν, ῥᾴδιον ἐς ἐπιβουλὴν· καὶ οἱ πολέμιοι, μάλα πολλοὶ, καὶ ἄδηλον ὁπότε τις ἐπέσται, χειμῶνος καταπάσας ἀπὸ τῆς ἁμάξης, φονεύσειεν. ἥ τε τῶν ἀλλήλοις ἀπιστία αὐθαιρέτως, καὶ μὴ ἐν νόμῳ ξυμπολιτεύεσθαι, ἀναγκαῖον ἀεὶ τὸν σίδηρον ποιεῖ, ὡς πλησίον εἶναι ἀμυνούμενον εἴ τις βιάζοιτο. ANA. Εἶτα, ὦ Σόλων, σιδηροφορεῖν μὲν σοὶ δοκεῖ ἀναγκαίου ἕνεκα περιττὸν ὑμῖν δοκεῖ, καὶ τῶν ὅπλων φείδεσθαι, ὡς μὴ διὰ χειρὸς ἦντα φθείροιτο· ἀλλὰ φυλάττετε ἀποκείμενα, ὡς χρησόμενοι τότε, τῆς χρείας ἐπισάσης· τὰ δὲ σώματα τῶν νέων, δοκοῦντος δῆλον ἐπείγειν, καὶ D καταφορεῖτε παίοντες, καὶ ὑπὸ τῶν ἱδρώτων κατατηκόμενοι, καὶ ταλαιπωρούμενοι πρὸς τὸ ἀναγκαῖον τὰς ἀλκὰς αὐτῶν, ἀλλ' εἰκῇ ἐν ταῖς πηλῷ καὶ τῇ κόνει ἀνιέντες. ΣΟ. ἔοικας, ὦ Ἀνάχαρσι, τοῖόν τι δυνάμεως περὶ σώματος, ὡς οἴνῳ ἢ ὕδατι, ἢ ἄλλῳ τῶν ὑγρῶν ὁμοίαν αὐτὴν οὖσαν· δέδιας οὖν μὴ ὥσπερ ἐξ ἀγγείου κεραμέου λάθῃ διαῤῥυεῖσα ἐν τοῖς πόνοις, κἄπειτα ἡμῖν κενὸν ἐξηρὸν οἴχηται τὸ σῶμα καταλιποῦσα, ὑπὸ μηδενὸς ἔνδοθεν διαπληρούμενον.

Cæterùm nos, ô beate, non hoc consilio nuda iuuenum corpora exercemus, vt propterea eos in aciem aduersus pericula producamus: sed vbi in hisce ludicris quàm optimi atque exercitatissimi euaserint, deinceps & cum armis exercentur, quibus longè promptiùs vtuntur ad hunc modum antè instituti. ANA. Et vbinam locorum illud vobis est gymnasium, quod armorum vsui exercendo destinatum est? Neque enim ego vspiam in vrbe eiusmodi conspexi, cùm totum oppidum sursum ac deorsum diligenter perreptassem. SO. Sed certò videbis ô Anacharsi, multum nobis temporis conuersatus, tum vnicuique permulta esse arma, quibus necessitate vrgente vtimur, & cristas, & phaleras, & equos, & equites fermè quartam partem ciuium. Siquidem semper armatum incedere, neque non acinace succinctum esse, supervacaneum in pace esse existimamus. Præterea mulcta cautum est, ne quis in vrbe, cùm nihil necesse sit, ferrum gestet, aut armatus procedat in publicum. Vobis verò non iniuria ignoscendum est, perpetuò in armis viuentibus. Viuere enim in loco aperto incustodito, facile insidiis C obnoxium est, & hostium valde numerosa est copia, neque illud certum, quo tempore assistens quispiam dormientem è plaustro pertractum iugulet. Ipsa quoque mutua infidelitas, & quòd legibus nequaquam coërciti vnam remp. incolitis, ferrum vobis semper facit necessarium, vt in propinquo sit ad propulsandã iniuriam, si quis vim alteri inferre aggrederetur. ANA. Adeò verò Solon ferrum gestare nulla necessitate adigente supervacaneum esse censetis, vt & armis parcatis, ne in manibus frequenter habẽtes corrumpantur, sed reposita conseruatis, vt necessitate vocante vtamini: sed enim D iuuenum corpora nullo cogente periculo verberantes laboribus cõficitis. Quinetiam sudore absumentes, nulli rei magnopere necessariæ aut conducibili vires illorum expromitis, sed incassum in cœno atque arena effunditis. SO. Videris ô Anacharsi talem de robore corporeo opinionem obtinere, quasi vino aut aquæ aut alij cuipiam rei humidæ similitudine respondeat. Itaque metuis ne quemadmodum ex vase Samio, robur clanculum effluens in laboribus, deinde nobis corpus inane & aridum discedẽdo relinquat, cùm à nemine intus repleatur.

Atqui ad hunc modum res se non habet, sed quanto quis impensiùs exhauserit, tanto copiosiùs influit, iuxta Hydræ fabulam, si qua vnquam tibi inaudita est, cui pro vno capite præciso, semper alia duo renascebantur. Cæterùm si ab initio inexercitato corpore fuerit, parúmque firmo, neque satis habuerit subiectæ materiæ, tunc illico fatigatione defessus, detrimento afficitur, atque marcescit, veluti in igne ac lychno vsuuenire videmus. Etenim eodem flatu & ignem potes incendere, ínque breui maiorem facere, nimirum inflãmans spiritu: ac lychni lumen extingues, non habens sufficientem materiæ suppeditationem, quæ aduerso flatui par esse possit: neque enim ab altiùs acta radice productum fuerat. ANA. Hæc equidem, ô Solon, non admodum intelligo: argutiùs enim ista tibi dicta sunt, quàm vt ego queam intelligẽtia assequi, exactam quandam curam & mentem acutè cernentem requirentia. Illud porrò omnino mihi respõde, quamobrem tandem non etiam in Olympicis certaminibus, & Isthmiacis, & Pythicis, aliísque, quando multi, vt ais, confluxerint, iuuenes certantes spectaturi, in ipsis armis certamen conficiendum proponitis, sed nudos in medium adductos, qui & calcitrentur, & verberẽtur, ostenditis, ac deinceps victoribus mala aut oleaginã coronam præstatis? Hoc enim scitu dignum est, cuius rei gratia factitare soleatis. SO. Quoniam opinamur, ô Anacharsi, hac ratione gymnasiorum desiderium in iuuenibus magis accendi, si eos qui optimè sese gesserint, in illis honorari conspexerint, & in medio Græcorum præconis voce magnificè proclamari. Quapropter etiam tanquam illi exutis vestimentis, optimi corporis æstimandæ habitudinis curam non negligunt, ne denudati pudore afficiantur, ac se quisque victoria quàm dignissimum præparet. Quinetiam præmia, quemadmodum à me prædictum est, non mediocria sunt proposita, nempe honorificum & laude plenum à spectatoribus testimonium, & esse clarissimum, ac demonstrari prætereuntium digito, inter æquales hunc visum esse etiam sua opinione præstantissimum. Etenim non pauci ex spectatoribus quibus per ætatem etiamnum exercitatio colenda est, abeunt non mediocriter ex his virtutis & laborum amore inflammati. Itaque ô Anacharsi, si quis è communi hominum vita laudis & gloriæ amorem sublatũ eiiceret, quídnam ampliùs præclarę rei nobis ille faceret reliquum?

Gloriæ stimulus.

Ὁ δὲ οὐχ οὕτω ἔχει σοι· ἀλλ' ὅσῳ τις αὖ αὐτὴν ὀξαντλῇ τοῖς πόνοις, τοσῷδε μᾶλλον ὀπτρύει, καὶ τὸν τῆς Ὑδρας μῦθον, εἴ τινα ἤκουσας, ὡς αὐτῇ μιᾶς κεφαλῆς τμηθείσης, δύ' ἀεὶ ἄλλαι ἀνεφύοντο. ὧδε δὲ ἀγύμναστος ἐξ ἀρχῆς, καὶ ἄτονος ἦ, μηδὲ ἱκμαδῆ τὴν ὕλην ἔχῃ ὑποβεβλημένην, πρὸς τὸ καμεῖν βλαπτοιτο ἄν, καὶ καταμαραίνοιτο, οἷόν τι ὀπὶ πυρὸς καὶ λύχνου γίγνεται. ὑπὸ γὰρ τοῦ αὐτοῦ φυσήματος, ὃ μὲν πῦρ ἀνακαύσας ἄν, καὶ μεῖζον ποιήσας ἐν βραχεῖ, τοσόνδε θήσων τῷ πνεύματι, καὶ ὁ τὸν λύχνου φῶς ἀποσβέσας, οὐκ ἔχον ἀποχρώσαν τῆς ὕλης τὴν χορηγίαν, ὡς ἀντιπνέον ἰσχυρᾶς οἱ μὴ τῆς ῥίζης ἀνεφύετο. ΑΝ. Ταυτί γάρ, ὦ Σόλων, ὑπὲρ πολὺ συνίημι. λεπτότερα γὰρ ἢ κατ' ἐμὲ εἴρηκας ἀκριβοῦς τινος φρενῖτιδος, καὶ διανοίας ὀξὺ δεδορκυίας δεόμενα. σκῆψιν δέ μοι πρῶτος εἰπέ, τίνος ἕνεκα δὴ καὶ ἐν τοῖς ἀγῶσι τοῖς Ὀλυμπιάσι, καὶ Ἰσθμοῖ, καὶ Πυθοῖ, καὶ τοῖς ἄλλοις, ὁπότε πολλοί, ὡς φῄς, συνίασιν ὀφθησόμενοι τοῖς νέοις ἀγωνισομένοις, οὐδέποτε ἐν ὅπλοις ποιεῖσθε τὸν ἀγῶνα, ἀλλὰ γυμνοὺς ἐς τὸ μέσον προαγαγόντες, λακτιζομένους καὶ παιομένους ὑπεδείκνυτε, καὶ νικήσασι μῆλα καὶ κότινον δίδοτε; ἄξιον γὰρ εἰδέναι τοῦτό γε, ἕνεκά τινος ἕνεκα τοῦτο ποιεῖτε. ΣΟ. ἡγούμεθα γάρ, ὦ Ἀνάχαρσι, τὸν ἐς τὰ γυμνάσια προθυμίαν ὅτως ἂν πλείω ἐγγενέσθαι αὐτοῖς, εἰ τοὺς ἀριστεύοντας ἐν τούτοις ἴδοιεν τιμωμένους, καὶ ἀνακηρυττομένους ἐν μέσοις τοῖς Ἕλλησι, καὶ δι' ὅλου ὡς ἐς τούτους ἀποδυσάμενοι, δεξιάς τε ὀπτανόμενοι, ὡς μὴ ἀμοιρήσοιεν γυμνωθέντες, καὶ ἀξιονικότατον ἕκαστος αὑτὸν ἀναφαίνῃ. Καὶ τὰ ἆθλα ὥσπερ ἔμπροσθεν εἶπον, μῆλά, ὁ ἔπαινος ὁ παρὰ τῶν θεατῶν, καὶ ὁ ὀπτανισμότατον ῥηθείς, καὶ δεικνυσθαι τῷ δακτύλῳ, ἄριστον εἶναι τῶν καθ' ἑαυτὸν δοκοῦντα. πολλοὶ γάρτοι τῶν θεατῶν, οἷς καθ' ἡλικίαν ἔτι ἡ ἄσκησις, ἀπίασιν ὑπὸ μετρίως ἐκ τῶν τοιούτων, ἀρετῆς καὶ πόνων ἐρασθέντες· ὡς εἴ γέ τις, ὦ Ἀνάχαρσι, τὸν τῆς εὐκλείας ἔρωτα ἐκβάλοι ἐκ τοῦ βίου, τί ἂν ἔτι ἀγαθὸν ἡμῖν γένοιτο;

ἢ τίς

ἢ τίς αὖ τι λαμπρὸν ἐργάσασθαι ὑπομήσοιτο; νῦν δὲ καὶ ἀπὸ τούτων εἰκάζειν προέχοιεν ἄν σοι, ὁποῖοι ἂν πολέμοις ὑπὲρ πατρίδος, καὶ παίδων, καὶ γυναικῶν, καὶ ἱερῶν γένοιντ' ἄν, ὅπλα ἔχοντες, οἱ κοτίνου πέρι καὶ μήλων γυμνοὶ, τοσαύτην προθυμίαν ἐς τὸ νικᾶν εἰσφερόμενοι. καίτοι τί ἂν παῖδες, εἰ θεάσαιο καὶ ὀρτύγων καὶ ἀλεκτρυόνων ἀγῶνας πρὸς ἡμῖν, καὶ σφόδρα ὑπὸ τούτοις ὄντας; ἢ γελάσῃ δηλονότι, καὶ μάλιστα ἐὰν μάθῃς ὡς ὑπὸ νόμου αὐτὸ δρᾶσθαι, καὶ προστέτακται πᾶσι τοῖς ἐν ἡλικίᾳ πρᾶξαι, καὶ ὄρνιν τὰ ὄρνεα διαπυκτεύοντα μέχρι τῆς ἐσχάτης ἀπαγορεύσεως; ἀλλ' οὐδὲ τοῦτο γελοῖον. ὑπὸ δύεται γάρ τις ἤρεμα ταῖς ψυχαῖς ὁρμὴ ἐς τοὺς κινδύνους, ὡς μὴ ἀθυμότεροι ἢ ἀνολμότεροι φαίνοιντο τῶν ἀλεκτρυόνων, μηδὲ προαπαγορεύοιεν ὑπὸ τραυμάτων, ἢ καμάτων, ἢ τοῦ ἄλλου δυσχερείας. ὃ δὲ δὴ καὶ ὅπλοις πιέσθαι αὐτῶν, καὶ ὄρνιν πτερωσαμένους, ἄπαγε, θηριῶδες γὰρ, καὶ δεινῶς σκαιὸν, καὶ προσέτι γε ἀλισιτελὲς ἀποσφάττειν τοὺς ἀρίστους, καὶ οἷς αὖ τις ἄμεινον χρήσαιτο πρὸς τὰς διαμάχας. ἐπεὶ δὲ φῄς, ὦ Ἀνάχαρσι, καὶ τὴν ἄλλην Ἑλλάδα ἐπελθόντα, μέμνησο δὴ ποτε καὶ ἐς Λακεδαίμονα ἔλθῃς, μὴ καταγελάσῃς μηδὲ ἐκείνων, μηδὲ οἴεσθαι μάτην πονεῖν αὐτοὺς, ὁπότε γε ἢ σφαίρας πέρι ἐν τῷ θεάτρῳ συμπεσόντες, παίουσιν ἀλλήλους, ἢ ἐς χωρίον ἐσελθόντες, ὕδατι περιγεγραμμένον, ἐς φάλαγγα διαστάντες, τὰ πολεμίων ἀλλήλοις ἐργάζονται, γυμνοὶ καὶ αὐτοὶ, ἄγχειν αὖ ἐκβάλωσι τῷ περιγράμματος ὃ ἕτερον στράτευμα οἱ ἕτεροι, τοὺς κατὰ Λυκοῦργον οἱ καθ' Ἡρακλέα, ἢ ἔμπαλιν συνωθοῦντες ἐς τὸ ὕδωρ (τὸ γὰρ ἀπὸ τούτου εἰρήνη λοιπὸν) καὶ οὐδεὶς αὖ ἔπι παύσῃ. μάλιστα δὲ ἰδὼν ὄρχεις μαστιγουμένους αὐτοὺς ὑπὸ τῶν βωμῶν, καὶ αἵματι ῥεομένους, πατέρας δὲ, καὶ μητέρας παρεστώσας, οὐχ ὅπως δυσωπουμένους ὑπὸ τοῖς μαστιγοῦσι, ἀλλὰ καὶ ἀπειλούσας, ἐὰν μὴ ἀντέχοιεν τοῖς πληγαῖς, καὶ ἱκετευούσας ὑπομεῖναι δεομένους τοῦ πόνου, καὶ ἐγκαρτερῆσαι τοῖς δεινοῖς.

aut quisnam facinus aliquod magnum & memorabile concupisceret? Iam ex iis haud difficulter coniecturam facere potes, quales in bello pro tuenda patria, defendendis liberis & vxoribus, & pro templis susceptо, futuri sint arma habentes in manibus, qui oleagina corona aut pomis inducti, tanta cupiditate ad victoriam consequendam ferantur. Et quidnam dicturus esses si apud nos, & coturnices & gallos gallinaceos compugnantes videres, ac harum rerum spectandarum & adornandarum studium non mediocre? Rideres videlicet, at tunc maximè, si rescisceres lege à maioribus lata illud nos facere, omnibúsque iuuenibus vt intersint imperatum esse, vt spectent volucres rostris inter se depugnantes vsque ad extremam defectionem virium. Atqui ne hoc quidem institutum risu dignum est. Irrepit enim sensim in animos iuuenum impetus ad fortiter subeunda & contemnenda pericula, ne gallis ingeniosiores atque ignauiores esse appareant, néve defessi vulnera aut labores aut aliam difficultatem ferre recusent. Cæterùm vt in armis harum rerum periculum faciant, vtque mutuis vulneribus semet conficientes spectemus, apage: ferinum enim illud esset, & omnibus modis crudele: ad hæc non minùs damnosum & inutile, mactare iuuenes præstantissimos, quorum opera & viribus longè meliùs aduersus hostes vti queamus. Quia verò ais, ô Anacharsi, te reliquam quoque Græciam videndi gratia peragraturũ, vide vt memoria teneas, si quando in Lacedæmona veneris, ne & illos irrideas, neque putes eosdem inutilibus vacare laboribus, quando aut de pila in theatro impetu facto collapsi, mutuis vulneribus semet deformauerint, aut in locum circumcirca aqua obseptum ingressi, ac in cohortes distributi, hostili animo alter alterum inuaserit, & ipsi nudi, donec pars alterutra diuersam è loco aquis circundato eiecerit, nempe Lycurgi assectæ, sectatores Herculis, aut rursus in aquam impulerint. Ab illa enim pax insequitur, nec vllus amplius pulsatur. Maximè verò si videris pueros ad aram flagellis ac loris cædi, ac sanguine defluẽtes, & patre & matre assistentibus, non vt aliquem ex hoc facto dolorem capiant: sed minaciter interminantibus nisi verbera perseueranter tulerint, ac supplicantibus quoque vt quamdiutissimè labori tolerando sufficiant, néve verberum difficultatibus cedentes succumbant.

Gallorum gallinaceorũ pugna.

Itaque permulti plagis ipsis immoriuntur, dedecorosum existimantes si etiamdum viuentes, in familiarium conspectu verberibus superati deficerent, aut corpore flagrorum ictibus cederent: quos etiam statuis in memoriam illorum erectis publicè à Spartanis honestatos videbis. Quando ergo ista coràm oculatus arbiter intueberis, caue illos insanire temere suspiceris, neque dicas citra caussam iustam ac necessariam talibus eos difficultatibus conflictari, neque vrgente alicuius sæua tyrannide, neque hostibus imminentibus. Dixerit enim haud dubiè Lycurgus Laconicarum legum auctor pro illis tuendis tibi rationi valde cõsentanea, quibusnam caussis impulsus pueros ita verberibus affligendos statuerit, neque inimicus illis existens, neque inuidentia adductus hoc faciens, neque ciuitatis iuuentutem nequicquam absumens, sed volens atque contendens reddere quàm fortissimos, ac omni difficultate superiores eos qui patriã ab iniuria essent seruaturi atque defensuri. Quamquam verò ipse Lycurgus nihil dixerit, facilè tamen animaduertis, vt talis quispiam quondam in bello comprehensus, nullam vocem Spartana magnitudine indignam emiserit, inimicis eundem diris tormentis torquentibus; sed illos falsè subsannans, flagellis cædebatur, cum verberante infracta animi tolerantia contendens, vternã citiùs viribus deficeret. ANA. Num Lycurgus quoque, Solon, in iuuentute loris cædi solitus est? & an huius certaminis auctor existens, citra periculum talia iuueniliter commentus est? SO. Cùm iam prouectæ ætatis esset, ciuibus Spartanis leges condidit, profectus è Creta. Aliquãdiu enim apud Cretenses peregre egit, quoniam eosdem audiuerat optimis legibus instructos viuere, quibus Minos Iouis filius legum scriptor extiterat. ANA. Quamobrem igitur Solon, & tu non imitatus es Lycurgum, ac iuuenes loris proscindis? Etenim perpulchra hæc sunt instituta, & vobis non indigna. SO. Quoniam nobis Anacharsi sufficere videntur ista gymnasia quorum ipsi repertores extitimus, neque magnopere necessarium existimamus peregrinorum æmulatores esse.

πολλοὶ γοιῶ καὶ ἀναπέθανον τῷ ἀγῶνι, μὴ ἀξιώσαντες ἀπαγρεῦσαι ζῶντες ἔτι, ἐν ὀφθαλμοῖς τῶν οἰκείων, μηδὲ εἶξαι τοῖς σώμασιν· ὧν καὶ τοὺς ἀνδριάντας ἔνεστι προμένους δημοσίᾳ, ὑπὸ τῆς Σπάρτης ἀναστεφανωθέντας. ὅταν τοίνυν ὁρᾷς καὶ ἐκεῖνα, μήτε μαίνεσθαι ὑπολάβῃς αὐτοὺς, μήτε εἴπῃς, ὡς οὐδεμιᾶς ἕνεκα αἰτίας αἰσχίας παλαπωρῆσαι, μήτε τυράννου διαζομένου, μήτε πολεμίων προσπιπτόντων. εἴποι γὰρ ἂν σοι καὶ ὑπὲρ ἐκείνων Λυκοῦργος ὁ νομοθέτης αὐτῶν, πολλὰ τὰ ὄλογα, καὶ ἀ σωφρόνων κολάζει αὐτοὺς, οὐκ ἐχθρὸς ὤν, οὐδὲ ὑπὸ μίσους αὐτῶν δρῶν, οὐδὲ τῶν νεολαίων τῆς πόλεως εἰκῇ ἀναλίσκων, ἀλλὰ καρτερικωτάτους, καὶ πρὸς τοὺς δεινοὺς κρείττονας ἀξιῶν εἶναι τοῖς σώζειν μέλλουσι τὴν πατρίδα. καίτοι καὶ μὴ ὁ Λυκοῦργος εἴπῃ, σύνοιδα, οἶμαι, καὶ αὐτὸς, ὡς οὐκ ἂν ποτε ληφθεὶς ὁ τοιοῦτος ἐν πολέμῳ, ἀπόῤῥητόν τι ὀφείποι τῆς Σπάρτης, αἰκιζομένων τῶν ἐχθρῶν, ἀλλὰ καταγελῶν αὐτῶν, μαστιγοῦτο ἄν, ἀμιλλώμενος πρὸς τὸν παίοντα, ὡς προθυμότερος ἀπορρήξειεν. ANA. ὁ Λυκοῦργος δὲ καὶ αὐτὸς, ὦ Σόλων, ἐμαστιγοῦτο ἐφ' ἡλικίας, ἢ οὐκ προθυμότερος ὢν ἤδη τῶν ἀγῶνας, ἀσφαλῶς τὰ τοιαῦτα ἐνεανιοῦσατο; SO. προσοῦτος ἤδη ὤν, ἔγραψε τοῖς νόμοις αὐτοῖς Κρήτηθεν ἀφικόμενος· ἐπιδείκνυσι δὲ παρὰ τοῖς Κρησὶ, ὅτι ἤκουσεν ἐννομώτατος εἶναι, Μίνωος, τοῦ Διὸς, νομοθετήσαντος ἐν αὐτοῖς. ANA. τί οὖν οὐ καὶ σὺ, ὦ Σόλων, ἐμιμήσω Λυκοῦργον, καὶ μαστιγοῖς τοὺς νέους; καλὰ γὰρ ταῦτα, καὶ ἄξια ὑμῶν ἐστιν. SO. ὅτι ἡμῖν ἱκανὰ, ὦ Ἀνάχαρσι, ταῦτα τὰ γυμνάσια, οἰκεῖα ὄντα· ζηλωτὰ δὲ τὰ ξενικὰ, οὐ πάνυ ἀξιοῦμεν. ANA. οὐκ· ἀλλὰ σαυτοῦ, οἶμαι, εἶδόν τι ἔστι μαστιγουμένου γυμνοῦ, ἀνω τὰς χεῖρας ἐπαίροντα, μηδενὸς ἕνεκα ὠφελίμου, ἢ αὐτῷ ἐκάστῳ, ἢ κοινῇ τῇ πόλει. ὡς ἔγωγε ὦ ποτε ὑποδημήσω τὴν Σπάρτην, καθ' ὃν καιρὸν ταῦτα δρῶσι,

ANACH. Nequaquam: sed intelligis, vt opinor, quàm res sit friuola flagris obverberare nudi scapulas, palmas vtrasque suppliciter extendentis, ex quo nulla proueniat vtilitas, neque priuatim ad eum qui cæditur, neque item ad Remp. cõmuniter. Itaque si quando Spartã peregre profectus venero quo tempore ista factitare solent,

δοκῶ μοι τάχιστα καταλυθήσεσθαι δημοσίᾳ πρὸς αὐτῶν, ὁπηνικαῦν ἑκάστοις, ὁπότ' ἂν ὁρῶ τοὺς παῖδας καθάπερ κλέπτας, ἢ λωποδύτας, ἢ τί ἄλλο τοιοῦτον ἐργασαμένους. ἀτεχνῶς γὰρ ἐλλεβόρου δεῖσθαί μοι δοκεῖ ἡ πόλις αὕτη, οὕτω καταγέλαστα ὑφ' ἑαυτῆς πάσχουσα. ΣΩ. μὴ ἐρήμην, ὦ ἑταῖρε, μηδὲ τῶν ἀνδρῶν ἀπόντων, μόνος αὐτὸς λέγων, οἷόν τε γίγνεσθαι. ἔστι γάρ τις ὁ καὶ ὑπὲρ ἐκείνων σοὶ τὰ εἰκότα ἀντερῶν καὶ Σπάρτης. πλὴν ἀλλ', ἐπειδὴ ἐγὼ τὰ ἡμέτερά σοι διεξεληλύθα, σὺ δὲ ἔοικας προθύμως ἐν τούτοις ἔσεσθαι, οὐκ ἄδικα αἰτήσειν ἔοικα παρὰ σοῦ, ὡς καὶ αὐτὸς ἐν τῷ μέρει διεξέλθῃς πρὸς ἐμέ, ὃν τρόπον ὑμεῖς οἱ Σκύθαι ἀσκεῖτε τοὺς νέους τοὺς παρ' ὑμῖν, καὶ οἷς τισι γυμνασίοις αὐτὰ τρέφετε, καὶ ὅπως ὑμῖν ἀνδρες ἀγαθοὶ γίγνονται. ΑΝ. δικαιότατα μὲν οὖν, ὦ Σόλων, καὶ ἔγωγε διηγήσομαι τὰ Σκυθῶν νόμιμα, ἃ σεμνὰ ἴσως, οὐδὲ καθ' ὑμᾶς, οἶμαι οὐδὲ κατ' ὀλίγον παραβαλεῖν τολμήσαιμι αὐ μίαν πληγήν· δῆλοι γάρ ἐσμεν. ἀλλὰ εἰρήσεται γε ὅπερ αὖ εἶπον. ἐς αὔριον μέντοι εἰ δοκεῖ, ὑπερβαλώμεθα τὴν συνουσίαν, ὡς ἅ τε αὐτὸς ἔφης, ἐπὶ μᾶλλον συννοήσαιμι καθ' ἡσυχίαν, ἅ τε χρὴ εἰπεῖν, συναγάγοιμι τῇ μνήμῃ ἐπελθών· ὃ δὲ νῦν ἔχον, ἀπίωμεν ὅτι τάχιστα, ἐσπέρα γὰρ ἤδη.

A videor me statim lapidibus obrutum iri ab illis publicè, singulos deridentem, si quando videro pueros veluti fures flagris onerari, aut veluti peculatorẽ, aut alium facinorosum. Planè verò illorum ciuitas mihi videtur egere elleboro, quæ vsqueadeo ridicula à se ipsa pati consueuit. SO. Ne desertam caussam ô generose, neque viris absentibus te solum dicentem vincere inducas in animum. Neque enim deerit quispiam etiam Lacedæmone, qui harum rerum caussam tibi promptissimè redditurus est. Verumenimvero quandoquidem ego tibi nostra ex ordine gymnasia percensui, quæ tibi non admodum placuisse non occultè tulisti, videor mihi non iniqua postulaturus à te, vt & tu vicissim me audiente percurras qua ratione vos Scythæ vestros iuuenes exerceatis, tum quibus gymnasiis educatos insuescitis, & quonã pacto eosdem viros strenuos efficitis. ANA. Æquissima sunt ô Solon quæ postulas. Ac ego quidem Scytharum leges tibi commemorabo, fortasse non admodum admirandas illas, & quæ non multum vestris sunt responsuræ. Neque enim vel in maxillam alicui plagam illidere auderemus, sumus enim perquam meticulosi: sed tamen qualiacunque sunt nostra exercendorum iuuenum instituta, dicentur. Cæterùm, si videtur, ea de re colloquium in crastinum vsque differemus, vt ea quæ ipse dixisti, magis quietus apud me retractare possim, tum etiam ea quæ mihi dicenda sunt, memoria percurrere. Itaque, quod nunc restat, in præsentia quidem abeamus. Iam enim inualescentibus vmbris appetit vesperа.

ΠΕΡΙ ΠΕΝΘΟΥΣ.

DE LVCTV. Erasmo Roterodamo interprete.

ΑΞΙΟΝ γε θεάσασθαι τὰ ὑπὸ τῶν πολλῶν ἐν τοῖς πένθεσι γιγνόμενα, καὶ λεγόμενα, ἢ τὰ ὑπὸ τῶν παραμυθουμένων δηθὲν αὐτοῖς αὐτὰ λεγόμενα, ἢ ὡς ἀφόρητα ἡγοῦνται τὰ συμβαίνοντα σφίσι τε αὐτοῖς οἱ ὀδυρόμενοι, καὶ ἐκείνοις, ὃς ὀδύρονται, ἢ, μὰ τὸν Πλούτωνα, καὶ Περσεφόνην, κατ' οὐδὲν ὑπισάμενοι γραῶν, ὅτ' εἰ πονηρὰ ταῦτα καὶ λύπης ἄξια, ὅτε εἰ τοὐναντίον ἡδέα, καὶ βελτίω τοῖς παθοῦσι, νόμῳ δὲ ἢ συνηθείᾳ τὴν λύπην ὑπηρέποντες.

DPeræpretium sanè fuerit obseruare ea quę in luctu vulgo tum dicantur, tum fiant, item quæ dicantur ab iis qui eos consolãtur scilicet, quámque nõ ferenda putent lugentes ea quæ acciderũt, & sibiipsis, & iis quos flent, cùm haudquaquam pernouerint, maláne sint ista, ac dolenda, an contrà iucundiora melioráque iis quibus accidunt: sed ex more & consuetudine dolorem accersunt.

Itaque cùm mortuus fuerit aliquis, faciunt ad hunc modum. Quin priùs volo tibi narrare quas habeant de morte ipsa opiniones. Sic enim palàm fiet, qua gratia superuacanea ista moliantur. Vulgi quidem hominum multitudo, quos sapientes isti vocant idiotas, Homero, Hesiodo, reliquísque fabularum auctoribus super his fidem habentes, & illorum poësim pro lege ducentes, locum quendam subter terram profundum esse putant, quem Tartarum vocant. Eum existimant magnum & spatiosum esse, caliginosum atque opacum, qui tamen istis haud scio quo pacto illustrari videtur, quò singula quæ illic sunt, introspiciant. Tum regnare in hoc specu Iouis fratrem, cui nomen Plutoni, vt mihi retulit quidam harum rerum mirè peritus, ob id eo vocabulo honestatum, quòd mortuorum copia diues esset. Porrò Plutonem hunc inferorum remp. & manium vitam constituisse in hanc formam Nam sorte obtigisse huic vt vita defunctis imperaret. Quos vbi demissos receperit, arreptos vinculis ineffugibilibus coërcet, nulli prorsus permittens vt ad superos redeat, præterquam admodum paucis ex vniuerso æuo, idque grauissimis de causis. Interluitur autem regio illius fluuiis & magnis & horrendis vel solo nomine. Siquidem Cocyti, Phlegethontes, atque huiusmodi vocabulis appellantur. Quódque est grauissimum, præiacet Acherontica palus, quæ prima excipit obuios, quam non possis neque transmittere neque transire sine vectore: nam & profundior est quàm vt pedibus transiri possit, & spatiosior quàm vt tranari queat. In summa huiusmodi est, vt nec auium manes possint eam transuolare. In ipso verò descensu, portáque, quæ quidem est adamantina, Æacus est, regis patruelis, cui mandata est custodia: iuxtáque hunc canis triceps, sæuus admodum. Is aduenientes satis amicè pacatéque intuetur: cæterùm si quis conetur aufugere, latrat, territósque in specum redigit. Iam qui transmissa palude ingressi sunt, eos excipit pratum ingens, Asphodelo consitum; ac fluuius memoriæ hostis: eôque Lethe nomen est inditum. Nam hæc videlicet priscis illis mortalibus narrarunt, qui illinc redierant, nempe Alcestis & Protesilaus, Thessalus vterq;

ἐπειδὴ τοίνυν ἀποθάνῃ τις, ὅτῳ ποιῶσι. μᾶλλον ὃ πρότερον εἰπεῖν βούλομαι ἃς τινας περὶ αὐτοῦ τοῦ θανάτου δόξας ἔχουσιν. ὅτῳ γὰρ ἂν ἅπαξ φανερὸν, ὅ τινος ἕνεκα τὰ πρόσφορα σκήνα ὑποτιθέασιν. ὁ μὲν δὴ πολὺς ὄμιλος, οὓς ἰδιώτας οἱ σοφοὶ καλοῦσιν, Ὁμήρῳ τε καὶ Ἡσιόδῳ, καὶ τοῖς ἄλλοις μυθοποιοῖς πρόσπεφυκότες, καὶ νόμον θέμενοι τὰ ποιήσιν αὐτῶν, τόπον τινὰ ὑπὸ τὴν γῆν βαθὺν, Ἅιδου ὑπειλήφασι, μέγαν ὄντα καὶ πολύχωρον τοῦτον δή), καὶ ζοφερὸν, καὶ ἀφίλιον, σκότου δίκην ὅπως αὐτοῖς φαντάζεσθαι δοκοῦντα, πρὸς ὃ καὶ καθορᾶν τὰ ἐνόντα ἔκαστον. βασιλεύειν δ' τοῦτον χάσματος, ἀδελφὸν τοῦ Διός, Πλούτωνα κεκλημένον (ὡς μοί τῳ τὰ τοιαῦτα διφθερῶν τις ἔλεγε) διὰ τὸ πλουτεῖν τοῖς νεκροῖς τὴν προσηκουσίαν τετιμημένον τοῦτον δὲ τὸν Πλούτωνα, τὴν παρ' αὐτῷ πολιτείαν, καὶ τὸν κάτω βίον καταστήσασθαι τόνδε τοιόνδε. κεκληρῶσθαι μὲν γὰρ αὐτὸν ἄρχειν τῶν ἀποθανόντων· καταδεξάμενον δὲ αὐτοὺς, καὶ ὑποδεξάμενον, κατέχειν δεσμοῖς ἀφύκτοις, οὐδενὶ ὅλως ἐφιέμενον τῆς αὐτόθεν ὑφιέμενον, πλὴν ὀλίγων ἄπαξ τοῦ αἰῶνος πάνυ ὀλίγων διὰ μεγίστας αἰτίας. περιῤῥεῖσθαι δὲ τὴν χώραν αὐτοῦ ποταμοῖς μεγάλοις τε καὶ φοβεροῖς, καὶ οὐ μόνον τῶν ὀνομάτων. Κωκυτοὶ γὰρ, καὶ Πυριφλεγέθοντες, καὶ τὰ τοιαῦτα κεκλῆσθαι. ὃ δὲ μέγιστον, ἡ Ἀχερουσία λίμνη προῦκειται, πρόσθεν διεξιόντων τοὺς ἀπαντήσασα, ἣν οὐκ ἔνι ὅπως πλεύσαντα, ἢ περᾶσαι, μὴ τῷ πορθμείῳ· βαθεῖά τε γὰρ ὑπάρχειν τοῖς ποσὶ, καὶ διαννήξασθαι πολλὴ καὶ ὅλως, οὐκ ἂν αὐτὴν διαπτάμενον οὐδὲ τὰ πτερὰ τῶν ὀρνέων. πρὸς δὲ αὐτῇ τῇ καθόδῳ, καὶ πύλη, οὐσα ἀδαμαντίνη, ἀδελφιδοῦς τοῦ βασιλέως Αἰακός ἐστι, τὴν φυλακὴν ὑπιτεταγμένος, καὶ παρ' αὐτῷ, κύων τρικέφαλος, μάλα καρχαρίας, τοῖς μὲν ἀφικνουμένοις, φίλιόν τι καὶ εἰρηνικὸν προσβλέπων, τοῖς δὲ πειρωμένοις ἀποδιδράσκειν, ὑλακτῶν, καὶ τοῖς χάσμασι δεδιττόμενος. περαιωθέντας δὲ τὴν λίμνην ἐς ὃ εἶσω, λειμὼν ὑποδέχεται μέγας, τῷ ἀσφοδέλῳ κατάφυτος, καὶ ποτὸν, μνήμης πολέμιον. Λήθης γοῦν διὰ τοῦτο ὠνόμασται. Ταῦτα γὰρ ἀμελῆ διηγήσαντο τοῖς πάλαι ἐκεῖθεν ἀφιγμένοι, Ἀλκηστίς τε, καὶ Πρωτεσίλαος οἱ Θετταλοὶ,

καὶ Θησεὺς ὁ τῆ Αἰγέως, καὶ ὁ τῆ Ομήρου Οδυσσεὺς, μάλα σεμνοὶ καὶ ἀξιόπιστοι μάρτυρες, ἐμοὶ δοκεῖν, ἅ πιόντες τῆς πηγῆς, ἅ γὰρ δὴ ἐμέμνηντο αὐτῶν. ὁ μὲν οὖν Πλούτων, ὡς ἐκεῖνοι ἔφασαν, καὶ ἡ Περσεφόνη, διαπεύσει, καὶ τὴν τῶν ὅλων διοίκησιν ἔχουσιν· ὑπηρετοῦσι δ' αὐτοῖς, καὶ τὴν ἀρχὴν συνδιαπράττουσιν, ὄχλος πολύς, Ερινύες τε, καὶ Ποιναὶ, καὶ Φόβοι, καὶ ὁ Ερμῆς· σπάνιος μέντοι οὐκ ἀεὶ συμπάρεστιν. ὑπάρχοι δὲ, καὶ σατράπαι, καὶ δικασταὶ, καθίζουσι δύο, Μίνως τε, καὶ Ραδάμανθυς, Κρῆτες ὄντες, καὶ υἱοὶ τοῦ Διός. οὗτοι δὲ, τοὺς μὲν ἀγαθοὺς τῶν ἀνδρῶν, καὶ δικαίους, ἃ κατ' ἀρετὴν διαβεβιωκέναι, ἐπειδὰν συναλισθῶσι πολλοὶ, καθάπερ εἰς ἀποικίαν τινὰ, πέμπουσιν εἰς τὸ Ηλύσιον πεδίον, τὸν ἄριστον βίον συνεσομένους. οἳ δὲ τινας τῶν πονηρῶν λάβωσι, ταῖς Ερινύσι παραδόντες, εἰς τὸν τῶν ἀσεβῶν χῶρον ἐκπέμπουσι, κατὰ λόγον τῆς ἀδικίας κολασθησομένους. ἔνθα δή τί τῶν κακῶν οὐ πάσχουσι, τροχιζόμενοί τε, καὶ κρεμάμενοι, καὶ ἐπὶ γυπῶν ἐλαυνόμενοι, καὶ ἐχῖνοι συμφερόμενοι, καὶ λίθοις ἀνακυλίοντες; ὁ μὲν γὰρ Τάνταλος, ἐπ' αὐτῇ τῇ λίμνῃ αὐτὸς ἕστηκε, κινδυνεύων, μὴ τοῦ δίψους ὁ κακοδαίμων ἀποθάνῃ. οἱ δὲ τοῦ μέσου βίου πολλοὶ ὄντες οὗτοι, ἐν τοῖς λειμῶσι πλανῶνται αὖθις τῶν σωμάτων, σκιαὶ γυμνόμενοι, καὶ ἐπὶ τῇ ἀφῇ καθάπερ καπνὸς ἀφανιζόμενοι. τρέφονται δὲ ἄρα ταῖς παρ' ἡμῶν χοαῖς, καὶ τοῖς καθαιζομένοις ὑπὲρ τῶν τάφων· ὡς εἴτω μή εἴη καταλελειμμένος ὑπὸ γῆς φίλος, ἢ συγγενὴς, ἄσιτος οὗτος νεκρὸς, καὶ λιμώττων, ἐν αὐτοῖς πολιτεύεται. ταῦτα οὕτως ἰσχυρῶς παρειλήλυθε τοῖς πολλοῖς, ὥστε ἐπειδάν τις ἀποθάνῃ τῶν οἰκείων, τοσαῦτα μὲν φέροντες ὀβολὸν, εἰς τὸ στόμα κατέθηκαν αὐτῷ, μισθὸν τοῦ πορθμεῖ τῆς ναυτιλίας γυμνασόμενον· ἅ τοσοῦτον ἐξεπάσαντες ὁποῖόν τὸ νόμισμα νομίζεται, καὶ εἰ Ἀθηναῖον τοῦτό τοῖς κάτω, καὶ εἰ δυνατὰ τοῦ πρὸς ἐκείνοις Αττικὸς, ἢ Μακεδονικὸς, ἢ Αἰγινάιος ὀβολός· ἀδὲ ὅτι πολὺ κάλλιον ἦν μὴ ἔχειν τὰ πορθμεῖα καταβαλεῖν. οὕτω γὰρ ἂν, οὐ προσδεξαμένου τὸν πορθμέως, διαπέμπιοι πάλιν εἰς τὸν βίον ἀφικνοῦντο. μετὰ ταῦτα δὲ, λούσαντες αὐτοὺς, ὡς οὐκ ἐκανῆς τῆς κάτω λίμνης λουτρὸν εἴη τοῖς ἐκεῖ, καὶ μύρῳ τοῦ καλλίστου χρίσαντες τὸ σῶμα,

A neque non Theſeus Ægeo prognatus, & Homericus Vlyſſes, teſtes admodũ graues, digníque quibus habeatur fides, qui mihi non videntur è fonte illo bibiſſe, alioqui non meminiſſent horum. Itaque Pluto & Proſerpina, vt aiebant illi, remp. adminiſtrant, rerúmque omnium dominatum obtinent. Sed inſeruiunt his, & in adminiſtrando principatu adiuuant, ingens turba, furiæ, pœnæ, terrores, ac Mercurius: quanquam is ſanè non adeſt perpetuò. Præfecti autem & ſatrapæ & iudices ſedent duo, Minos & Rhadamanthus, vterque Cretenſis, vterque Iouis filius. Atque hi quidem bonos ac B iuſtos viros, qui cum virtute vitam peregiſſent, vbi iam multi collecti fuerint, velut in coloniam quandam emittunt in campum Elyſium, vitam optimam inibi victuros. Quòd ſi malos aliquos ceperint, hos Furiis traditos, in impiorum locum eiiciunt, pro ratione malefactorum puniendos. Quo quidem in loco quid tandem mali non patiuntur? torti, exuſti, à vulturibus arroſi, rota circumacti, ſaxa ſurſum voluentes. Nam Tantalus ipſe ad paludem ſtat, in periculum adductus ne ſiti moriatur infelix. C Rurſum alij mediocris vitæ (ſunt autem hi complures) vagantur in prato ſine corporibus iam vmbræ facti, & ad tactum ceu fumus euaneſcentes. Aluntur autem videlicet noſtris libationibus inferníſque quæ ſepulchris inferuntur: adeò vt ſi cui nullus ſit in terra reliquus amicus aut cognatus, hic mortuus, ieiunus ac famelicus inter illos verſatur. Hæc vſque adeo validè vulgi animos peruaſerunt, vt ſimul atque familiaris quiſpiam mortuus fuerit, primùm obolum illi in os imponunt, traiectionis mercedem, quam vectori daturus ſit: nec D illud priùs expendunt, cuiuſmodi nomiſma legitimum ſit ambulétque apud inferos, & apud illos valeat, Atticus, an Macedonicus, an Æginenſis obolus. At ne id quidem cogitant, multo ſatius eſſe non poſſe naulum reddere: ſic enim fiat, vt non recipiente portitore, poſtliminio redeant in vitam. Poſt hæc lotos eos, perinde quaſi tartarea palus nõ ſatis ſit idonea lauandis his qui illic degunt, & vnguẽtis optimis vncto corpore,

iámque victa graueolentia, tum coronatos pulcherrimis floribus proponunt splendidè vestitos, ne videlicet algeãt per viam, néve nudi conspiciantur à Cerbero. Accedunt ad hæc mulierum eiulatus, omnium certè lacrymæ, pectorum planctus, comæ dilaniatio, genarum cruentatio. Aliis autem & vestis discerpitur, & puluis capiti inspergitur, adeò vt viuentes miserabiliores sint mortuo. Nam illi humi volutantur sæpenumero, & capita solo allidunt: hic verò decorus ac formosus, ac diligentissimè coronatus, sublimis propositus est, & excelsus, velut ad pompam adornatus. Deinde mater, atque adeò pater quoque ex mediis cognatis progressus, ac mortuo circumfusus, (nam finge iuuenem aliquem ac formosum propositum esse, quò magis in hunc competat actio fabulæ) absurdas ac stultas voces emittit, ad quas mortuus ipse responsurus sit, si contingat vocem recipere. Ait enim pater, flebili quadam voce verbum vnumquodque producens in longum: Fili iucundissime, periisti mihi, mortuus es, ante diem præreptus es, me super hæc misero solo relicto. Non duxisti vxorem, non parasti liberos, non militasti, non coluisti agros, non ad senectam peruenisti. Non comessaberis posthac, non amabis fili, neque cum æqualibus in compotatione inebriaberis. Porrò hæc atque id genus alia dicet, quasi putet filium adhuc rebus his egere post obitum, ac desiderare quidem, verùm potiri non posse. Sed quid hæc loquor? Quot enim sunt qui equos ac concubinas, rursum alij qui pincernas etiam in funere mactarunt, qui vestem, reliquúmque mundum pariter in rogum iniectum exusserunt, aut vnà cum cadauere sepelierunt, perinde quasi illic sit vsurus, & apud inferos fruiturus? At senex iste luctum agens, hæc omnia atque his etiam plura quæ dicit, neque filij caussa iactare videtur, vt quem sciat non auditurum, etiam si Stentorem clamore vincat: neque rursum sua ipsius gratia. Satis enim erat illi, cogitare & cognoscere vel sine voce. Nihil enim opus est vt quis apud sese clamet. Supereſt igitur vt ad hunc modum deliret ob eos qui adsunt, cùm nesciat

A τοὺς δυσωδίαν ἤδη βιαζόμενον, καὶ στεφανώσαντες τοῖς ὡραίοις ἄνθεσι, περιπέμπουσι, λαμπροὺς ἀμφιέσαντες, ἵνα μὴ ῥιγῶσιν δηλονότι τὸν ἐν τῇ ὁδῷ, μηδὲ γυμνοὶ βλέποιντο τῷ Κερβέρῳ. οἰμωγαὶ δὲ ὅπου τύπτεται, καὶ κωκυτὸς γυναικῶν, καὶ τὸν πάντων δάκρυα, καὶ στέρνα τυπτόμενα, καὶ ἀπερατολμήτη κόμη, καὶ φοινιατόμενα πρόσωπα. καί που καὶ ἐσθὴς καταῤῥήγνυται, καὶ κόνις ὅπῃ τῇ κεφαλῇ πάσεται, καὶ οἱ ζῶντες, οἱ νεκροῦ. οἱ μὲν γὰρ χαμαὶ κυλινδοῦνται πολλάκις, καὶ τὰς κεφαλὰς ἀ-
B ράττουσι τοῖς ἐδάφεσι· ὁ δὲ, δυσχήμων & καλὸς, καὶ καθ' ὑποβολιμαῖον ἐστεφανωμένος, ὑψηλὸς προκειται, καὶ μετέωρος, ὥσπερ ἐς πομπὴν κεκοσμημένος. εἶτ' ἡ μήτηρ, καὶ, νὴ Δί', ὁ πατὴρ, ὀκ μέσων τῶν συγγενῶν προελθών, καὶ προσχυθεὶς αὐτῷ (προσκείσθω γάρ τις νέος, καὶ καλὸς, ἵνα καὶ ἀκμαιότερον ἐπ' αὐτῷ ὁ δρᾶμα ᾖ) φωνὰς ἀλλοκότους, καὶ μακαίας ἀφίησι, πρὸς αὖ ὁ νεκρὸς αὐτὸς ἀποκρίναιτ' ἄν, εἰ λάβοι φωνήν. φήσει γὰρ ὁ πατὴρ, μέγα τι φθεγξάμενος,
C καὶ τὸ τείνων ἕκαστον τῶν ὀνομάτων, Τέκνον ἥδιστον, οἴχῃ μοι, καὶ τέθνηκας, καὶ πρὸ ὥρας ἀνηρπάσθης, μόνον ἐμὲ ἐπὶ τὸν ἄθλιον καταλιπών, οὐ γαμήσας, οὐ παιδοποιησάμενος, οὐ στρατευσάμενος, οὐ γεωργήσας, οὐκ εἰς γῆρας ἐλθών, οὐ κωμάσῃ πάλιν, οὐδὲ ἑρμαθήσῃ τέκνον, οὐδ' ὑπὸ συμποσίῳ μεθυσθήσῃ. ταῦτα δὲ, καὶ τὰ τοιαῦτα φήσει, οἰόμενος τὸν υἱὸν δεῖσθαι μὲν ἔτι τούτων, καὶ ἐπιθυμεῖν καὶ μετὰ τὸν τελευτὴν, οὐ δυνασθαι δὲ
D μετέχειν αὐτῶν. καίτοι τί ταῦτα φημί; πόσοι γὰρ καὶ ἵππους, καὶ παλλακίδας, οἱ δὲ καὶ οἰνοχόους ὁπλισάμενοι, ἐσθῆτα, καὶ τὸν ἄλλον κόσμον συγκατέφλεξαν, ἢ συγκατώρυξαν, ὡς χρησομένοις ἐκεῖ, καὶ ἀπολαύσουσιν αὐτῶν κάτω. ὁ δ' οὖν παρεσκευάσθαι ὁ πενθῶν, οὐτωσὶ πάντα ταῦτα ὁπόσα εἴρηκε, καὶ ἔτι τούτων πλείονα, οὔτε τοῦ παιδὸς ἕνεκα προαγορεύειν ἔοικεν· εἶδε γὰρ ὀκ ἀκουσόμενον, δῆλον, οὐ μείζονι ἐμβοήσῃ τοῦ Στέντορος, ὅτε μὴ αὐτό. φθέγξαι γὰρ ὅτου, καὶ γνώσεσθαι ἱκανὸν ἐστὶ καὶ ἄνευ τῆς βοῆς. δεδοικὼς γὰρ δὴ μὴ τοὺς ἑαυτοῦ δεῖται βοᾶν. λοιπὸν οὖν ἐστιν αὐτὸν τῶν παρόντων ἕνεκα ταῦτα λυρεῖν,

οὐδ' ὅτι πέπονθεν αὐτὸς ὁ παῖς εἰδότα, οὐδ' ὅποι χεχώρηκε, μᾶλλον δὲ οὐτε τὸν βίον αὐτοῦ ἐξετάσαντα ὁποῖός ἐστιν. εἰ γὰρ καὶ τιὼ δι' αὐτῆς μετάσασιν ὡς τι τῶν δεινῶν ἐδυσχέρανεν. εἶπον δ' ἂν οὕτω πρὸς αὐτὸν ὁ παῖς, πρηνισάμενος τὸν Αἰακὸν καὶ τὸν Αἰδωνέα πρὸς ὀλίγον τῆς σορμοῦ ἐκφυλαι, καὶ τὸν πατέρα παῦσαι μαινάζοντα, Ω κακόδαιμον ἄνθρωπε, τί κέκραγας; τί δέ μοι πρέχεις πρόσωπα; παῦσαι τιλλόμενος τὸ κόμιον, καὶ δὸς πρόσωπον δι' ὑπολῆς ἀμείνονα· τί μοι λοιδορῇ, καὶ ἄθλιον ἀποκαλεῖς, καὶ δύσμορον, πολύ σου βελτίω, καὶ μακαριώτερον γεγονυῖαν; ἢ τί σοι δοκῶ πάσχειν δεινὸν ἔχειν; ἢ ὅτι μὴ τοιαῦτα ἤρων ἐγώμην, οἷος εἶ σύ, φαλακρὸς μὲν τὴν κεφαλὴν, τὸ δὲ ὄψιν ἐρυσιπελατώδης, κυφὸς, καὶ τὰ γόνατα νωθὴς, τὸ ὅλως, ἵνα τὸ χρόνῳ σαπρὸς, πολλὰς πεντακαίδας, τὸ Ὀλυμπιάδας ἀναπλήσας, καὶ τὰ τελευταῖα δὴ ταῦτα, πρὸς παίων ὅτι τοσούτων μύρτρων; ὦ μάταιε, τί σοι χρηστὸν εἶναι δοκεῖ περὶ τὸν βίον, οὗ μηκέτι μεθέξομαι; ἢ τοὺς πότους ἐρᾷς ἀπολωλότα, καὶ τὰ δεῖπνα, καὶ ἑταίρας, καὶ Ἀφροδίσια; καὶ δέδοικας μὴ πύτων σπάνις ἡμῖν γένηται, ἀπόλωμεν; οὐκ οἶνος δὲ ὅτι ὁ μὴ πίνων, πολὺ κάλλιον τοῦ πίνοντος; καὶ ὁ μὴ πεινῶν, τοῦ φαγεῖν, καὶ ὁ μὴ ῥιγῶν, τοῦ ἀμπεχόνης εὐπορεῖν; φέρε τοίνυν ὅπως ἔοικας ἀγνοεῖν, διδάξομαί σε ἀρτίως ἀληθέστερον. καὶ δὴ ἀναλαβὼν ἐξ ὑπαρχῆς, βοᾷ, Τέκνον ἄθλιον, οὐκέτι δειπνήσεις, οὐκέτι πεινήσεις, οὐδὲ ῥιγώσεις, οἴχῃ μοι κακόδαιμον, οὐκ φυγὼν τὰς νόσους, οὐ πυρετὸν ἔτι δεδιὼς, οὐ πόλεμον, οὐ τύραννον. οὐκ ἔρως σε ἀνιάσει, οὐδὲ συνουσία παροξυνέι, οὐδὲ ἀναγκάσεις ὅτι τούτων δεῖ ἢ τοῖς τῆς ἡμέρας. ὦ τῆς συμφορᾶς, οὐδὲ καταφρονηθήσῃ, ἤρων γνώμενος, οὐδ' ὀχληρὸς ἔσῃ τοῖς νέοις, βλεπόμενος. ἀλλὰ ταῦτα λέγῃς, ὦ πάτερ, οὐκ οἶδ' πολὺ ἀληθέστερα, καὶ γελοιότερα ἐκείνων ἐρᾷν; ἀλλ' ὅρα μὴ τόδε σε ἀνιᾷ, καὶ ζῶντα τὸν πρὸ ἡμῶν ζόφον, καὶ ὃ πολὺ σκότος, κἄπα δέδοικας μή σοι ἀποπνιγῶ καταχλωθεὶς ἐν τῷ μνήματι; χρὴ δὲ πρὸς ταῦτα λογίζεσθαι ὅτι τῶν ὀφθαλμῶν δίχα σαπέντων, ἢ καὶ, νὴ Δία, καέντων μετ' ὀλίγον, εἴγε καυσαί με διενοήκατε, οὔτε σκότος, οὔτε φῶς ὄψεσθαι δυνησόμεθα.

A neque quid acciderit ipsi filio, neque quò concesserit, imò cùm ne suam quidem ipsius vitam cuiusmodi sit, perpenderit. Neque enim alioqui ceu rem acerbam grauiter ferret illum ex hac vita demigrasse. Filius igitur huic ita respondent, exorato Æaco atque Orco, quò liceat tantisper è specu proferre caput, dum patrem insanientem compescat: Homo infelix quid clamas? Quid mihi molestus es? Desine vellicare comam, ac vultus etiam cutem lacerare. Cur mihi conuitium facis, ac miserum appellas, & infortunatum, qui iam sim te multo tum melior, tum felicior? Aut quid acerbi mi-
B hi putas accidisse? An quia non sim factus senex talis, qualis es tu, capite caluo, facie rugosa, incuruus genibus, segnis, in summa, totus ætate putris, multis expletis triacadibus & Olympiadibus, denique ad istum modum delirans apud testes tam multos? O demens, quid tibi videtur in vita boni, quo posthac non simus potituri? Nimirum vsuras dicis, ac cœnas, vestémque, & concubitus: eó- *πότους, compotationes.*
C que metuis ne rerum harum inopia peream? Non cogitas autem longè bellius esse, non sitire, quàm bibere: non esurire, quàm edere: non algere, quàm vestibus abundare? Age igitur, quandoquidem ignarus videris, docebo te lugere veriùs: iamque denuo incepto luctu, clama: Fili miser, non ampliùs sities, non ampliùs esuries, non ampliùs algebis. Periisti mihi infelix, qui morbos effugeris, qui febrem iam non timeas, non hostem, non tyrannum. Non amor discruciabit te, non auocabit coitus, neque huius rei caussa bis aut ter quotidie perdes impensam. Heu calamitatem, neque contemneris factus senex, neque molestus eris iuuenibus, si quando conspiciaris. Hæc si di-
D xeris pater, an non putas te multo veriora, magísque ridicula dicturum, quàm ista quæ modò? At vide ne illud te malè habeat, dum noctem quæ apud nos est, magnámque cogitas caligine, proinde metuis ne tibi præfocer, conclusus in monumento. Verùm in his illud oportet perpendere, oculis putrefactis, atque adeò exustis (siquidem paulo pòst exurere me decreuistis) nihil opus erit nec ad tenebras nec ad lumen inspiciendum.

Atque iſta fortaſſis vtcunque ferenda: verùm eiulatus iſte veſter quid mihi confert: aut quid iſta pectorum ad tibiæ modos percuſſio? aut quid mulierum immodica lamentatio? Quid autem ſaxum quod ſepulchro imponitur coronis ornatum? Aut quid valet quòd merum infunditis? Num putatis illud ad nos deſtillaturum, & ad Orcum vſque permeaturum? Nam de parentalibus ipſi quoque, ni fallor, videtis, quod ex apparatu potiſſimùm ad nos redire debuerat, id fumo correptum ſurſum in cœlum abire, neque quicquam iuuare nos, qui infernè agimus. Porrò quod ſupereſt, puluis eſt inutilis, niſi creditis nos cinere veſci. Nõ eſt vſque adeo ſterile neque infrugiferum Plutonis regnum, neque nos deſtituit Aſphodelus, vt à vobis cibos huc deportemus. Itaque iuro per Tiſiphonem, iampridem mihi libebat vehementer exclamare ſuper his quæ & faciebatis, & dicebatis, ſed vetabat linteum ac lanæ quibus mihi fauces obligaſtis.

Atq; ita profato mors vltima lumina clauſit.

Sed dicito per Iouem: Si cõuerſus ad eos mortuus ille, loquatur hæc, cubito innitens, an non videbitur rectiſſimè dicturus? Attamen vecordes iſti vociferantur, & accerſito quopiam lamentorum artifice, qui multas antiquas calamitates in vnum congerat, certaminis adiutore & amentiæ chorago abutuntur, vbicunque cœperit ille, ipſi ad melos eiulatu reſpondentes. Verùm quantum ad lamentationes attinet, omnibus eadem eſt ineptiendi cõſuetudo. At deinceps ſepulturæ rationem in varios diuidunt modos. Nam Græcus exurit, Perſa defodit, Indus adipe ſuillo oblinit, Scytha deuorat, muria condit Ægyptius. Atque hic quidẽ (rem à me viſam narro) deſiccatum cadauer, conuiuam & compotorem adhibet. Fit autẽ frequenter, vt Ægyptium aliquem indigentẽ pecuniæ, leuet egeſtate pignus frater aut pater in tempore factus. Nã libationes, pyramides, columnæ, tituli, ad breue tempus duratura, an non ſuperuacanea, & ludicris ſimillima? Sũt verò qui ludos quoque conſtituant ad ſepulchrũ, ac funebres orationes habeant, perinde quaſi patrocinentur ac teſtimonium perhibeant defuncto apud inferos iudices.

Sepultura.

Ludi funebres.

Ἀλλὰ τὰ μὲν τοιαῦτα ἴσως μέτρια· τί δέ με ὁ χωκυτὸς ὑμῶν ὀνίνησι, καὶ ἡ πρὸς τὸν αὐλὸν αὕτη στερνοτυπία, καὶ ἡ τῶν γυναικῶν πρὸ τοῦ θρῆνον ἀμετρία; τί δὲ ὁ λίθος ἐστεφανωμένος; ἢ τί ὑμῖν δύναται τὸν ἄκρατον ὀπτικεῖν; ἢ νομίζετε καταστάζειν αὐτὸν πρὸς ἡμᾶς, καὶ μέχρι τοῦ Ἅιδου διήξεσθαι; τὰ μὲν γὰρ ὅτι τῶν καθαρσίων καὶ αὐλοὶ ἐρᾶτε, οἶμαι, ὡς ὁ μὲν νοσιμώτατον τῶν παρεσκευασμένων ὁ καπνὸς πρὸς ἀλαζόνων, οὗτος εἰς τὸν ἀέρα οἴχεται, μηδέν τι ἡμᾶς ὀνήσας τοὺς κάτω· ὁ δὲ καταλειφθήσομενον, ἡ κόνις, ἄχρηστον, ἐκτὸς εἰ μὴ τιν' ἀποδὸν ἡμᾶς σιτεῖσθαι πεπιστεύκατε. οὐχ ὕτως ἄπορος, οὐδὲ ἄκαρπος ἡ τοῦ Πλούτωνος ἀρχή, ὥστ' ἐπιλελοιπέναι ἡμᾶς ὁ ἀσφόδελος, ἵνα παρ' ὑμῶν τὰ σιτία μεταπεμπώμεθα. ὥστε μοι, νὴ τὸν Τισιφόνην, πάλαι δὴ ἐφ' οἷς ἐποιεῖτε, καὶ ἐλέγετε, παμμέγεθες ἐπὶ αὐανασχάσαι. διεκώλυσε δὲ ἡ ὀθόνη, καὶ τὰ ἔρια, οἷς μου τὰς σιαγόνας ἀπεσφίγξατε.

Ὡς ἄρα μὲν εἰπόντα, τέλος θανάτοιο κάλυψε.

Ἀλλὰ λέγε μοι, εἰ τοῦτο ὁ νεκρὸς ὀπισθαφεὶς, ἀνακλίνας αὐτὸν ἐπ' ἀγκῶνος, οὐκ ἂν οἰώμεθα δικαιότατα ἂν αὐτὸν εἰπεῖν; ἀλλ' ὅμως οἱ μάταιοι καὶ βοῶσι, καὶ μεταστέλλονται τινα θρηνῶν σοφιστὴν, πολλὰς συμφορὰς παλαιὰς συμφορᾶς, φύτλῳ συναγωνιστὴν, καὶ χορηγὸν τῆς αὐοίας καταχέονται ὅποι δὴ ὁ κῶφος ὄρχηστης, πρὸς ὃ μέλος ἐπαμάζοντες. καὶ μέχρι μὲν θρηνῶν, ὃ αὐτὸς ἅπασι νόμος τῆς ἀβελτηρίας· ὃ δ' ἀπὸ τούτων, διελόμενοι κατ' ἔθνη τὰς ταφὰς, ὁ μὲν Ἕλλην, ἔκαυσεν, ὁ δὲ Πέρσης, ἔθαψεν, ὁ δὲ Ἰνδὸς, ὑάλῳ περιχρίσας, ὁ δὲ Σκύθης, κατεδήδοκε, ταριχεύσας δὲ ὁ Αἰγύπτιος. οὗτος μὲν τοι (λέγω δὲ ἰδὼν) ξηράνας τὸν νεκρὸν, συνόδιπνον καὶ συμπότην ἐποιήσατο, πολλάκις δὲ καὶ δεομένῳ χρημάτων ἀνδρὶ Αἰγυπτίῳ, ἔλυσε τὴν ἀπορίαν, ἀνέχυρον ἢ ὁ ἀδελφὸς ἢ ὁ πατὴρ γνόμενος ἐν καιρῷ. κόμματα μὲν γὰρ, καὶ πυραμίδες, καὶ στῆλαι, καὶ ἐπιγράμματα, πρὸς ὀλίγον διαρκοῦντα, πῶς οὐ περιπαῖσαι, καὶ παιδιᾶς πρέπει εἰκότα; καίτοι καὶ ἀγῶνας ἔνιοι διέθεσαν, καὶ λόγους ἐπιταφίους εἶπον ὑπὲρ τῶν μνημάτων, ὥσπερ συναγορεύοντες, ἢ μαρτυροῦντες, παρὰ τοῖς κάτω δικασταῖς τοῦ νεκροῦ.

ὅτι πᾶσι τούτοις, ὃ προείδότινον, καὶ πρόσθιν οἱ παρεσκηκότες, καὶ τοὺς γονέας παραμυθοῦνται τὸν τετελευτηκότος, καὶ πείθουσι γεύσασθαι ὡς οὐκ ἀνδρῶς, μὰ Δί', ἀλλ' ἀνάλγητα ζῶντας, ἀλλ' ἤδη ὑπὸ λιμοῦ πρὸ τῶν ἑξῆς ἡμερῶν ἀπονενοημένους. καὶ μέχρι μέν τινος, ὦ οὗτοι, ὀδυρόμεθα; ἔασον ἀναπαύσασθαι τοὺς τῶν μακαρίτου δαίμονας. εἰ δὲ ὃ προσῆκον κλαῦσαι διέλαθες, αὐτό τε τούτου ἕνεκα χρὴ μὴ ἀπόστην εἶναι, ἵνα καὶ ἱκανὸς πρὸς τὸν πένθους ὁ μέγεθος· τότε δὴ τότε πρὸς ἀπόνων ῥαψῳδοῦνται δύο τῶν Ὁμήρου στίχοι.

Καί γάρ τ' ἠύκομος Νιόβη ἐμνήσατο σίτου. καὶ,

Γαστέρι δ' οὔπως ἐστὶ νέκυν πενθήσαι Ἀχαιούς.

οἱ δὲ, ἀπόλοιντο μὲν, ἀγνοοῦντες δὲ τὰ πρόσφορα, καὶ δεδιότες, εἰ φανοῦνται μὴ πλὴν τελευτῶντες τὴν φιλοπάτορα τοῖς ἀνθρωπίνοις παθήμασιν ἐμπαύοντες. Ταῦτα, καὶ πολὺ τούτων γελοιότερα ἄλλος τις ἂν θεατὴς ἐν τοῖς πένθεσι γιγνόμενα, δεῖ δὲ τοῖς πολλοῖς τὸ μέγιστον τῶν κακῶν τὸν θάνατον οἴεσθαι.

A Post hæc omnia superest exequialis cœna. Iámque adsunt necessarij, vt defuncti parentes consolentur, suadéntque vti cibum capiant: quanquã illi per Iouem nõ illibentes ad id compellũtur, quippe perpetuum iam triduum enecti fame. Et quousque quæso flebimus? Sine quiescãt Plutonis manes. Quòd si tibi deliberatũ est omnino flere, vel ob hoc ipsum cibus est capiendus, quò tanto luctui par esse possis. Tum denique, tum ex omnibus contexuntur duo versus Homerici: *Cœna exequiales.*

Nam cæpit meminisse cibi Niobe auricapilla.

B Tum illud:

Vita defunctos flere haud sinit aluus Achiuos.

At capiunt quidem illi, sed initiò pudibundi, verentéque ne post charissimorũ obitum videantur adhuc affectibus humanis commoueri. Hæc atque his longè magis ridicula reperiet, quisquis obseruarit ea quæ fiunt in luctu, propterea quòd vulgò existiment mortem summum esse malum.

ΡΗΤΟΡΩΝ ΔΙΔΑΣΚΑΛΟΣ.

RHETHORVM PRÆCEPTOR.

Bilibaldo Birckeimero interprete.

ARGVMENTVM.

Insectatur hoc scripto Lucianus corruptam suorum temporum eloquentiam, & affectatum dicendi genus eorum qui se maximè facundos esse, atque egregiè perorare existimant, cùm verba quædam ex vltima vetustate repetita, & vix ipsi Euandri matri intellecta, orationi passim admiscent, aut veriùs infarciunt: quales fuerunt nostra ætate non pauci cùm apud Germanos alicubi, tum præcipuè apud Italos, quibus maximè ea cura fuit ita loqui, vt à nemine intelligerentur. In quorum gratiam & superioribus annis dialogus ille qui Volscorum & Oscorum titulo ferebatur, editus apparet. Cæterùm ipsa oratio didascalica est. Duas enim vias ad eloquentiam consequendam, adolescenti, à quo (vt fingitur) ad id impulsus fuerat, præscribit: Priorem quidem asperam ac duram, & vix longo tempore peragendam, cæterùm veram ac rectam, quam non modò ad eloquentiam, verùm ad omnem virtutem parandam, ingredi opus est ei qui volet vel mediocrem laudem assequi. Alteram autem planam & expeditam, sed quæ ad improbitatem & petulantiam, non virtutem, perducat: quam ipse ironica quadam epitrope commendat, ac adolescenti obeundam proponit, scilicet ad temporum suorum morem alludens, quibus vt quisque indoctissimus & impudentissimus erat, ita pro præcipuo ac summo habebatur. Vtrique autem viæ doctorem quendam addit: alterum videlicet, ea quæ recta sunt, & ad ipsam rem pertinent, monentem: alterum autem, quæ ad arrogantiam, improbitatem & temeritatem spectant, veriúsque rabulam ac sycophantam aliquem quàm oratorem efficiunt, docentem: qui primò quidem, quæ de se ipso afferre conueniat discipulum, præcipit: deinde quibus maximè studere publicè, primùm in affectandis verbis, & componenda oratione, deinde inter agendum, & in foro, & in frequentia hominum; post hæc priuatim quoque, & domi inter suos idem debeat, docet. Quæ omnia eiusmodi sunt, vt mores ac vitia illorum temporum plànè referant, quemadmodum cùm ex aliis plerisque, tum ex Quintiliano multis in locis idem animaduertere licet, qui ipse quoque huiusmodi affectatores & arrogantes non semel perstringit. Exemplum autem talis oratoris qualem hîc describit, suprà in Lexiphane expressum habes, & hodie in multis coràm & ob oculos videre licet.

SCISCITARIS ô adoleſcens, quonam pacto rhetor euadere, & venuſtiſſimum illud, ac oppidoquam honorificum nomẽ Sophiſta ipſe eſſe cenſeri poſſis. Tibi enim viuendum eſſe negas, ni talem in dicendo vim quandam aſſequaris, vt inexpugnabilis ac intolerabilis exiſtat, omnéſque in admirationem & venerationem rapiat, ac Græcis res celeberrimæ famæ eſſe videatur. Ideo vias illue perducentes, quænam tandem ſint, addiſcere cupis. Atque nulla inuidia, fili mi: præcipuè cùm quiſpiam adoleſcens adhuc exiſtens, optima deſiderat, ignarus tamen vnde hæc hauriat, ſitéque res ſacra quædam conſilium, quemadmodum tu iam accedens, hoc expoſtulet. Igitur ex me audi, & admodum confide, quòd in perquam eloquentem euadas virum, ita vt ea quæ deceant, & cognoſcere & explicare poſſis, ſi tute interim memor eſſe illorum quæ à nobis audieris, aſſiduóque labore exercere, & alacriter viam capeſſere volueris. Ita enim ad optatum peruenies terminum. Cæterùm huius rei adeptio minimè eſt exigua, neque mediocri indiget ſtudio, ſed pro qua multos labores multáſque vigilias ſubire, ac quicquid euenerit, ſuſtinere decet. Conſidera igitur quotnam hucvſque, cùm nullius eſſent momenti, ob ſermonem clari & opulenti, ac per Iouem nobiliſſimi quoque apparuere. Atqui ne timeas, neque ob ſperatorum magnitudinem deſperes, infinitos quoſdam labores ſubeundos exiſtimans. Siquidem minimè per aſperam quandam aut arduam, ſudoriſve plenam nos perducemus, vt ex ipſa media laſſus regredi cogaris, quandoquidem nihil ab aliis differimus, qui per conſuetam illam deducunt, longam, inuiam, laborioſam, & vt plurimùm deſperatam: ſed conſilij noſtri præcipuum hoc eſt, vt per iucundiſſimam pariter ac compendioſiſſimam facilémque & accliuem viam, cum multa animi voluptate deliciiſque inter florida prata vmbráſque amœnas deambulans, otio, ac greſſu placido, abſque ſudore in ſummo conſiſtas vertice, illícque citra laborem venari, &, per Iouem, diſcumbens quoque conuiuari poſſis, ac illos qui per aliam incedunt viã, in aſcenſus cliuo ab edito deſpicias:

A Ἐρωτᾷς, ὦ μειράκιον, ὅπως ἂν ῥήτωρ γένοιο, καὶ ὃ σεμνότατον τοῦτο, καὶ πάνδημον ὄνομα, σοφιστὴς αὐτὸς ἐπ' ἀξίας δόξῃς. ἀβίωτα γὰρ εἶναί σοι φῂς, εἰ μὴ τοιαύτην τινὰ τὴν δύναμιν περιβάλλοιο ἐν τοῖς λόγοις, ὡς ἄμαχον εἶναι, καὶ ἀνυπόστατον, καὶ θαυμάζεσθαι παρὰ ἁπάντων, καὶ ἀποβλέπεσθαι, περιαπύδατον ἄκουσμα τοῖς Ἕλλησι δοκοῦντα. καὶ δὴ καὶ ἴσθι τοῦτο ἀγαθὰς ὁδοὺς, αἵ τινές ποτ' εἰσὶν ἐλθεῖν ἐκμαθεῖν. ἀλλὰ σοὶ δεῖ φθόνος, ὦ παῖ B καὶ μάλιστα ὁπότε νέος τις αὐτὸς ὢν ὀρεγόμενος τῶν ἀρίστων, οὐκ εἰδὼς ὅθεν αὐ ταῦτα ἐκπορίσαιτο, ἱερόν τι χρῆμα τοῦ συμβουλίου ἔσθ', καθάπερ νῦν σύ, τοῦτο αἰτοῦν παρελθών. ὥστε ἄκουε τό γε ἐπ' ἐμοὶ, καὶ πάνυ θαρρῶν, ὡς μάλιστα δίνοις αἰνῇ ἔσῃ γνώσεσθαί τε τὰ δέοντα, καὶ ἑρμηνεύσαι αὐτὰ, ἢν δὲ μὴ τοῦτο ἐθελήσῃς αὐτὸς ἐμμελῶς, οἷς ἂν ἀκούσῃς πρὸς ἡμῶν, καὶ φιλοπόνως αὐτὰ μελετᾶν, καὶ παρόμοιος αὐτῷ τὴν ὁδὸν, ἔστ' ἂν ἀφίκῃ παρὰ τὸ τέρμα. τὸ μὲν οὖν θέρμα, τὸ σμικρὸν, οὐδὲ ὀλίγης τῆς σπουδῆς δεόμενον· ἀπὸ ἐφ' ὅτῳ C καὶ πονῆσαι πολλὰ, καὶ ἀγρυπνῆσαι, καὶ πᾶν ὁτιοῦν ὑπομεῖναι ἄξιον. σκέψει γοῦν ὁπόσοι τέως μηδὲν ὄντες, ἔνδοξοι, καὶ πλούσιοι, καὶ, νὴ Δί', θαυμάσαι ἔδοξαν ἀπὸ τῶν λόγων, ὅμως δὲ, μὴ δέδιθι, μηδὲ παρὰ τὸ μέγεθος τῶν ἐλπιζομένων ἀποδυσπετήσῃς, μυρίους τινὰς καὶ πόνους παρενήσειν οἰηθείς. ἀπόκρημνά σε πραχεῖαί τινα, οὐδὲ ὄρθιον, καὶ ἱδρῶτος μεστὴν ἡμεῖς γε ἀξόμεθα ὡς ἐκ μέσης αὐτῆς ἀναστρέψαι καμόντα. ἐπεὶ οὐδὲν αὖ διαφέρομεν D τῶν ἄλλων, ὅσοι τὴν συνήθη ἐκείνην ἡγεμονοῦσι, μακρὰν, καὶ αὐαστὴν, καὶ κατάντη σφόδρα, καὶ ὡς τὸ πολὺ ἀπεγνωσμένην. ἀλλὰ τόγε πρὸς ἡμῶν ἐξαίρετον τῆς συμβουλῆς, τοῦτό ἐστιν, ὅτι ἡδίστην τε ἅμα, καὶ ὀλιγοπονωτάτην, καὶ ἰσοπλατῆ καὶ κατάντη σφόδρα πολλῇ τῇ θυμηδίᾳ, καὶ τρυφῇ, διὰ λειμώνων βαθέων, καὶ σκιᾶς ἀκριβοῦς φερούσης, καὶ βάδην αἰῶνα, ἀνδρωθῇ ὀπίσσω τῇ ἄκρᾳ, καὶ ἀγρύπνου οὐ καμόντα, καὶ, νὴ Δί', θαυμάσαι καθαιρόμενος ἔκπνους, ὁπόσοι τὴν ἑτέραν ἑρπετόπουν ἀπὸ τοῦ ὑψηλοῦ ὀπίσσω ἐν τῇ καταφορείᾳ τῆς ἀναβάσεως.

ἐπὶ χῦ δυσβάτων καὶ ὀλιθηρῶν τὴν κρη- A quin per confragosa & lubrica præcipi-
μνῶν μόλις ἀνέρποντας, ἀποκυλιομένους tia vix surrepentes, ac nonnunquam in
ὅπὶ κεφαλὴν σπότε, καὶ πολλὰ τραύματα capita deuolutos, multáque vulnera
λαμβάνοντας τῶν τραχείας τὰς πέτρας· cautium asperitate accipientes. Tu ve-
σὺ δὲ τοῦ πολλοῦ αἰῶνος ἐστεφανωμένος, rò pridem antea in summo coronatus,
δαιμονέστατος ἔσῃ, ἅπαντα σὺ βραχεῖ ὅσα felicissimus eris, breui vniuersa quot-
ὅστιν ἀγαθὰ τῶν τῆς ῥητορικῆς μονονουχὶ quot in Rhetorica sunt bona, tantùm
καθεύδων λαβών. ἡ μὲν δὴ ὑπόσχεσις, οὕ- non dormiendo accipiens. Atqui pro-
τω μεγάλη, ἀλλὰ τοῦ Φιλίου Διὸς, μὴ missio hæc admodum magna est, ve-
ἀπιστήσῃς, εἰ ῥᾳδιά τε ἅμα καὶ ἡδιστά σοι τοῦ- rùm per hospitalem Iouem ne diffidas,
τα ὑποδείξειν φαμέν. εἰ γὰρ Ἡσίοδος μὲν si facilè pariter & iucundissimè tibi hęc
ὀλίγα φύλλα ἐκ τῆς Ἑλικῶνος λαβών, αὐ- ostendi posse asserimus. Etenim si He-
τίκα μάλα ποιητὴς ἐκ ποιμένος κατέστη, καὶ B siodus cùm pauca ex Helicone folia sum-
ἤδε θεῶν καὶ ἡρώων γένη, κάτοχος ἐκ Μου- psisset, confestim Poëta egregius ex
σῶν γενόμενος· ῥήτορα δὲ, ὃ πολὺ ἔνερθε τῆς pastore euasit, atque Musarum numi-
ποιητικῆς μεγαληγορίας ὄντ, ἐν βραχεῖ ne afflatus, Deorum & Heroum genus
καταστῆναι ἀδύνατον, εἴ τις ἐκμάθοι τὴν decantauit: cur rhetorem, qui multò
ταχίστην ὁδὸν, ὡς ἔγωγε καὶ διηγήσασθαί infra poëtices est magniloquentiam, in
σοι βούλομαι Σιδωνίου τινὸς ἐμπόρου ὑπέ- breui creare impossibile erit, si quis
νοιαν, δι' ἀπιστίαν ἀτελῆ γενομένην, καὶ τῷ compendiosissimã didicerit viam? quem-
ἀκουσθῆναι ἀνόητον. ἦρχε μὲν γὰρ ἤδη Ἀλέ- admodum & ego tibi enarrare volo Si-
ξανδρος Περσῶν, μετὰ τὴν ἐν Ἀρβήλοις μά- donij cuiusdam mercatoris consilium,
χην, Δαρεῖον καθηρηκώς. ἔδει δὲ πανταχό- quod ob incredulitatem imperfectum
σε τῆς ἀρχῆς ἀφεθεῖν τοὺς γραμματοφό- C remansit, ac audienti inutile. Impera-
ρους, τὰ ὑπερτάγματα τοῦ Ἀλεξάνδρου κομί- bat iam Alexander Persis, postquam
ζοντας· ἐκ Περσῶν δὲ, πολλὴ ἐς Αἴγυπτον Darium in Arbelis pugna deuicerat,
ἐλίγιστη ὁδός· ἐκτεῖναι γὰρ ἔδει τὰ ὄρη, ac oportebat vndique per imperium
εἶτα ἀφ' τῆς Βαβυλωνίας, εἰς τὴν Ἀρα- nuncios emittere, qui Alexandri fer-
βίαν ἐλθεῖν· εἶτα ἐρήμου πολλοῦ ἐλάσαντας, rent edicta. Erat verò ex Persis longis-
ἀφικέσθαι ποτὲ μόλις ἐς Αἴγυπτον, εἴ- sima in Ægyptum via: siquidem monta-
κοσι μησὶ σὺν ἀνδρὶ βύζῳ σαθμοῖς τούτοις na circumire oportebat, hinc Arabiam
ἀφανύσαντα. ἤκουεν οὖν Ἀλέξανδρος ὑπὸ per Babyloniam intrare, inde longis e-
τούτου, ὅτι Αἰγυπτίους τι τοιοῦτον ἀ- mensis desertis vix tandem in Ægy-
κούων, οὐκ εἶχε διαταχέως ἐκπέμπειν τοῖς gyptum perueniebatur statiuis vigin-
ὑπερτάταις τὰ δοκοῦντα οἱ περὶ αὐτοῦ. τότε D ti prolixis viro expedito. Ferebat id æ-
δὴ ὁ Σιδώνιος ἔμπορος, Ἐγώ σοι, ἔφη, ὦ βασι- grè Alexander, quoniam Ægyptios non-
λεῦ, συντομωτάτην δείξειν ὁδὸν, ἀπὸ πολλοῦ ἐκ nihil tumultuari audiebat, nec habebat
Περσῶν εἰς Αἴγυπτον· εἰ γάρ τις ἐμβαίη quo pacto quæ sibi agenda viderentur,
τοῖς ὄρη ταῦτα, ἐμβαίη δ' ἂν τεταγμένος, αὐ- Satrapis annunciare posset. Tum mer-
τίκα μάλα ἐν Αἰγύπτῳ οὖσ' ὄγδοος· καὶ εἶχεν cator Sidonius, Ego, rex, inquit, viam
ἅπτω· πλοῦν ὅλε Ἀλέξανδρος ἐκ ὑπίστευσεν, haud longam ex Persis in Ægyptum me
ἀλλὰ γόητα εἶναι τὸν ἔμπορον ᾤετο, οὕτω ὁ πα- tibi ostensurum polliceor: etenim si quis
ράδοξον τῆς ὑποσχέσεως ἄπιστον ἐδόκει τοῖς montana hæc superabit (transgredietur
πολλοῖς· δηλαδὴ μή γε πάθῃς ὃ αὐτὸ εἶσῃ γὰρ autem triduo) confestim in Ægypto
πειρώμενος ὡς ῥᾴδιόν σε κωλύσῃ ῥήτορα δοκεῖν erit. Et sic se res habebat, verùm Ale-
μιᾶς δ' ὅλης ἡμέρας, ὑπερπεταθέντα ὄρος ἐκ Περσῶν ἐς Αἴγυπτον. ἐθέλω δέ σοι πρῶτον xander non credidit, sed deceptorem
esse mercatorem existimabat. Ita quam-
plurimis promissiones admirandæ in-
credibiles videntur. Sed ne id tibi acci-
dat, caue: etenim experientia cognosces
quòd nihil prohibebit te Rhetorem cen-
seri vnius nec totius quidem diei, mon-
tem ex Persis in Ægyptum transgressum.
Proinde Rhetorices primò imaginem

sermone describere, & quemadmodum Cebes ille, vtranque viam tibi ostendere volo. Etenim duæ sunt quæ ad Rhetoricam perducunt, quam haud mediocriter mihi amare videris. Illa itaque in eminenti residet solio, admodum formosa, ac aspectu eleganti: in dextráque Amaltheæ retinet cornu, fructibus omnifariis refertum. Ex altera autem parte adstantes mihi diuitias aspicere videtur, penitus aureas, ac perquam amabiles: iuxta quas gloria quoque & vehementia consistunt: ipsam verò laudes permultæ, pusillis amoribus similes, ac vndique confertæ circumuolitant, instar Nili, si quando que illum depictum vidisti, Crocodilo alicui, vel equo fluuiatili, quales multi sunt in eo, insidentem, paruulos autem puellos, (Peches illos Ægyptij vocant) circa ipsum lusitantes: tales & circa rhetoricam laudes. Tu verò amator accedis, desiderans scilicet quàm celerrimè in summum euadere, vt tibi ascendenti nubat, ac omnia ea possideas, diuitias, gloriam, laudes: lege etenim cuncta nubentis fiunt. Inde cùm monti appropinquas, sub initium de ascensu desperabis, résque tibi similis esse videbitur quemadmodum Aornos Macedonibus apparet, vndique aspicientibus prærupta, & vix auibus transuolatu facilis, Dionyso aliquo, aut Hercule, si complanari debeat, indigens: & ita tibi sub initium videbitur. Inde paulo pòst duas quasdam vias cernes, vel potiùs altera semita est, angusta, spinosa & aspera, multum sitis ac sudoris præ se ferens, quam iam antea Hesiodus perquam egregiè ostendit, ita vt nihil mei indigeas. Altera verò lata est, florida, ac manantibus aquis irrigua, & penitus talis, qualem paulo antè dixi, ne eadem sæpiùs repetens, te qui iam Rhetor esse posses detineam. Tantùm hoc addendum videtur, quòd aspera illa & ardua, non multa viatorũ retinet vestigia: &, si aliqua, valde vetusta: per illam ego miser ascendi, tantum laborans, cùm haud necesse esset. Altera verò vndique plana, ac nil cõfragosi habens, qualisnam sit, à longè tantùm mihi apparuit: non tamen per illam incessi. Haud enim cùm adhuc iuuenis essem, quid optimũ foret, cernebam:

Imago rhetorices.

Duæ viæ ad rhetoricam.

ὥσπερ ὁ Κέβης ἐκεῖνος, εἰκόνα γραψάμενος τῷ λόγῳ, ἑκατέραν ὑποδεῖξαί σοι τὴν ὁδὸν (δύο γάρ ἐστον, αἳ πρὸς τὴν ῥητορικὴν ἄγουσιν) ἧς ἐρᾷν δ' μετρίως μοι δοκεῖς· καὶ δῆτα, ἡ μὲν ἐφ' ὑψηλοῦ καθῆσθαι, πάνυ καλή, καὶ εὐπρόσωπος, ὃ τῆς Ἀμαλθείας κέρας ἔχουσα ἐν τῇ δεξιᾷ, πάντοίοις καρποῖς ὑπερφόρου. ἐν θατέρᾳ δέ μοι δοκεῖ τὸν πλοῦτον πρέσθαι ὁρᾶν, χρυσοῦν ὅλον ὄντα, καὶ ἐπέραστον· ἡ δὲ δόξα δὲ, καὶ ἡ ἰσχὺς πάρεστον, καὶ οἱ ἔπαινοι πρὸς πάντα αὐτῷ, ἔρωσι μικροῖς ἐοικότες, πολλοὶ ἀπαντάχοθεν προσπλεκόμενοι, εἴ που τὸν Νεῖλον εἶδες γραφῇ μεμιμημένον, αὐτὸν μὲν, κείμενον ὅτι κροκοδείλου τινὸς ἢ ἱπποποτάμου, οἷς οἱ πολλοὶ χράφοισιν ἐν αὐτῷ· μικροὶ δέ τινα παιδία πρὸ αὐτοῦ παίζοντα (πήχεις αὐτοὺς οἱ Αἰγύπτιοι καλοῦσι) περιόντι καὶ πρὸς τὸν ῥητορικὸν οἱ ἔπαινοι. προσὸν δὴ σὺ ὁ ἐρασὴς, ὑποθυμῶν δηλαδὴ ὅτι τάχιστα γενέσθαι ὅτι τῆς ἀκρας, ὡς γαμήσας τε αὐτὴν ἀνελθών, καὶ πάντα ἐκεῖνα ἔχοις, τὸν πλοῦτον, τὴν δόξαν, τοὺς ἐπαίνους. νόμιμα γὰρ ἅπαντα γίνεται τοῖς γαμοῦσι. εἶτα ἐπειδὴ πλησιάσῃς τῷ ὄρει, ὁ μὲν πρῶτον, ἀπορήσεις ὅπῃ τὴν ὁδὸν· καὶ ὁ πρᾶγμα ὁμοίως σοι εἰ δοκεῖ, οἷα ἡ Λορνος ἐφάνη τοῖς Μακεδόσιν, ἀπόκρημνον αὐτὴν ἀπανταχόθεν ἰδοῦσιν, ἀτειχῶς δὲ ὀρνέοις ὑπερπτῆναι ῥᾳδίαν, Διονύσου τινός, ἢ Ἡρακλέους εἰ μέλλοι καθαιρεθήσεσθαι δεομένην. τοιοῦτά σοι δοκεῖ ὁ πρῶτον. εἶτα μετ' ὀλίγον, ὁρᾷς δύο τινὰς ὁδούς· μᾶλλον δὲ, ἡ μὲν, ἀτραπὸς ὀστενὴ, καὶ ἀκανθώδης, καὶ τραχεῖα, πολὺ δ' ἵδρωτα ἐμφαίνουσα, καὶ ἰδρῶτα. καὶ ἔφθη γὰρ ἤδη Ἡσίοδος, οὐ μάλα ὑποδείξας αὐτὴν, ὥστε οὐδὲν ἐμοῦ δεήσῃ· ἡ ἑτέρα δὲ, πλατεῖα, καὶ αὐθεκὰ, καὶ ὕυδρος, τοιαύτη, οἵαν μικρῷ πρόσθεν εἶπον, ἵνα μὴ καὶ τὰ αὐτὰ λέγων πολλάκις, ἐπέχω σε ἤδη ῥήτορα εἶ δυνάμενον. πλὴν τό γε τοσοῦτον προσθήσω μοι δοκῶ, ὅτι ἡ μὲν τραχεῖα ἐκείνη, οὐ αὐδήτης, οὐ πολλὰ ἴχνη τῶν ὁδοιπόρων εἶχεν· εἰ δέ τινα, πάνυ παλαιά· καὶ ἐγὼ γε κατ' ἐκείνην ἀθλιος ἀνῆλθον, τοσαῦτα καμών, οὐδὲν δέον· ἡ ἑτέρα δὲ, ἅτε ὁμαλὴ οὖσα, καὶ ἀσκίαστον οὐδὲν ἔχουσα, πορρώθεν μοι ἐφάνη, οἷά ἐστιν, οὐχ ὁδοιπορήσαντι αὐτήν. ὁ γὰρ ἐμαυτοῦ νέος ἔτι ὢν ὃ βέλτιον·

ἀλλὰ

ἀλλὰ τὸν ποιητὴν ὀκνῆσον ἀληθεύειν ὑμῖν, λέγοντα, ὅτι τῶν πόνων φύεσθαι τὰ ἀγαθά. τὸ δὲ οὐκ εἶχεν ἔτως. ἀπονητὶ γοῦν ὁρῶ τοὺς πολλοὺς μείζονας, ἀξιωμάτων, εὐμοιρίᾳ τῆς αἱρέσεως τῶν λόγων καὶ ὁδῶν. ἐπεὶ δὲ οὕτω εἰς τὴν ἀρχὴν ἀφικόμενος, οἶδα ὅτι ἀπορήσεις, καὶ ἤδη ἀπορεῖς ὁποτέρᾳ χρὴ τραπητέον. ὡς οὖν ποιήσας ἤδη, ῥᾷστα ὅτι ὁ ἀκρότατον αἰσθήσῃ, καὶ εὐδαιμονήσεις, καὶ γαμήσεις, καὶ θαυμαστὸς πᾶσι δόξεις, ἐγώ σοι φράσω. ἱκανὸν γὰρ ὁ ἑαυτὸν ἐξαπατηθῆναι, καὶ πονῆσαι. σοὶ δὲ, ἄσπορα καὶ ἀνήροτα φύεσθαι πάντα, καθάπερ ὅτι τῷ Κρόνῳ. εὐθὺς οὖν προέσεταί σοι καρτερὸς τὶς ἀνὴρ, ὑποσκλήρος, ἀνδρώδης ὁ βάδισμα, πολὺν τὸν ἥλιον ὅτι τῷ σώματος δηλῶν, ἀρρενωπὸς ὁ βλέμμα, ἐγρηγορὼς, τῆς τραχείας ἐκείνης ὁδοῦ ἡγεμών, λήρους τινὰς ὁ μάταιος διεξιών, προὴς σε ἕπεσθαι οἱ παρακελευόμενος, ὑποδηλῶν τὰ Δημοσθένους ἴχνη, καὶ Πλάτωνος, καὶ ἄλλων τινῶν, μεγάλα μὲν, καὶ ὑπὲρ τοὺς νῦν, ἀμυδρὰ δὲ ἤδη, καὶ ἀσαφῆ τὰ πολλὰ ὑπὸ τοῦ χρόνου, καὶ φήσει εὐδαίμονά σε ἔσεσθαι, καὶ νόμῳ γαμήσειν τινὰ ῥητορικὴν, εἰ καὶ τούτων ὁδοῦσας, ὥσπερ οἱ ὅτι τῶν κάλων ἁψόμενοι. εἰ δὲ καὶ μικρόν τι παρεμβαίης, ἢ ἔξω τῆς εὐθείας, ἢ ὅτι θᾶττον μᾶλλον κλιθείης τῇ βάσει, σκληρύνεσθαί σε τῆς ὁρθῆς ὁδοῦ, καὶ ἀγρύπνους ὅτι τὸν γάμον. εἶτά σε κελεύσει ζηλοῦν ἐκείνους τοὺς ἀρχαίους ἄνδρας, ἕωλα παραδείγματα παρατιθεὶς τῶν λόγων, οὐ ῥᾴδια μιμεῖσθαι, οἷα τὰ τῆς παλαιᾶς ἐργασίας ἔστιν, Ἡγησίου, καὶ τῶν ἀμφὶ Κράτητα, καὶ Νησιώτου, ἀπεσφιγμένα, καὶ νευρώδη, καὶ σκληρὰ, καὶ ἀκριβῶς ἀποτεταμένα ταῖς γραμμαῖς· πόνον δὲ, καὶ ἀγρυπνίαν, καὶ ὑδροποσίαν, καὶ ὀλιγοδρανίας, ταῦτα, καὶ ἀπράγμονα φησὶ. ἀδύνατον γὰρ εἰ μὴ δι' ἐτῶν τούτων πολλῶν ὁδὸν. ὁ δὲ πάντων ἀηδέστατον, ὅτι σοι τὸν χρόνον πάμπολυν ὑποτρέψει τῆς ὁδοιπορίας, ἔτη πολλὰ, καὶ μὴ ἡμέρας, καὶ κατὰ πεντετηρίδας, ἀλλὰ κατὰ Ὀλυμπιάδας ὅλας ἀριθμῶν, ὡς προαποκάμειν τὸν ἀκούοντα, καὶ ἀπαγρεῦσαι, πολλὰ χαίρειν φράσαντα τῇ ἐλπιζομένῃ ἐκείνῃ εὐδαιμονίᾳ· πρὸς δὲ τούτοις, ὀλίγου μισθοῦ ὀλίγους ἀπαιτεῖν τῶν τοιούτων κακῶν. ἀλλὰ οὐκ ἂν ἡγήσαιτό σοι, εἰ μὴ μεγάλα προτείνοι λάβοι.

A sed poëtam illum vera loqui existimabã, dicentem, Ex laboribus germinare bona. Illud verò minimè sic se habebat: multos enim video absque labore maiori dignitate euectos, felici sermonum & viarum electione tantùm. Cùm verò ad ingressum perueneris, rectè noui te hæsitaturũ, quin iam dubitare ad quamnam sit vertendum. Quid igitur iam tibi faciendum sit vt facilè ad summum ascendas, fortunatus euadas, & nubas, omnibúsque admirabilis videaris, ego tibi expediam. Satis enim est me ipsum deceptum esse, & laborasse: tibi verò citra sementem & arationem, tanquam Saturni seculo, cuncta prouenient. Confestim igitur tibi se obuium feret vir quidam robustus, prædurus, gressu virili, multum Solis in corpore ostendens, aspectu masculo, vigilator, asperæ illius viæ dux, nugas quasdam vanas prædicans, vt se sequaris cohortans, Demosthenis, Platonis, & aliorum quorundam vestigia demonstrans, magna quidem, & super præsentia, verùm iam obscura, & vt plurimum à tempore obliterata. Addet te beatum fore, ac lege Rhetoricam tibi nupturam, si per illa inceſseris, veluti eos qui ad bona pergunt: at si parumper transgrediaris, vel extra rectum tramitem, aut incessu aliquorsum magis declines, te à vera via & ad nuptias deducente aberraturum. Inde te priscos illos viros imitari iubebit, inutilia sermonum proponens exempla, nec imitatu facilia, qualia vetustæ sunt constructionis Hegesij, & quæ circa Cratetem, Nesiotem quoque, seuera, neruosa & dura, diligentérque à literis amputanda. Laborem autem, vigilias, & puræ aquæ vsum, squalorem quoque, hæc cuncta necessaria & ineuitabilia dicet. Etenim impossibile esse absque illis viam perficere. Et quod omnium molestissimum, perlongum tempus ad perficiendum iter tibi præscribet, annos multos, non per dies, neque triennalia, sed per integras numerãs Olympiades, ita vt priusquam audiens laborem subierit, & defatigatus fuerit, felicitati illi speratę longum valere dicat. Insuper ob hæc mala haud paruam expetet mercedem: sed neq; dux esse incipiet nisi magna priùs acceperit.

Et hæc tibi dicet ſuperbus, & verè antiquarius ac Saturnius homo, mortuos vetuſtos ad imitationem proponens, ſermonéſque pridem defoſſos eruere dignum ducens, ac ſi maximum eſſet bonum, gladiorum fabri, & alium Atrometi cuiuſdam grammatiſtæ filium imitari, & hæc in pace, neque Philippo ingruente, neque Alexandro cogente, quo tempore illorum ſermones vtiles ſunt viſi: ignorans quęnam ſint nunc innouata, celeritas, laboris euitatio, & via ad Rhetoricam perquam compendioſa. Tu verò haud acquieſcas, neque illi mentem adhibeas, ne te ſuſcipiens alicubi præcipitet, vel demum priuſquam tot labores exhaurias, in ſenium perducat. Sed ſi omnino amore flagras, ac celerrimè Rhetoricæ congredi deſideras adhuc vigens, ita vt illi diligentem operam impendere poſſis, aſpero huic homini, & vltra mediocritatem virili, longè dic valere: ipſum verò aſcendere, & alios quotquot decipere poteſt, ſecum ducere permitte, vt tandem anhelantes, & multo ſudore perfuſos, deſtituat. Ad alteram verò peruenies viam, alios quoque multos inuenies, inter quos perquam ſapientem quendam ac perpulchrum virum, inceſſu molli, cerui-ce infracta, vultu effœminato, voce ſuaui, vnguenta ſpirantem, ac ſummo digito caput ſcalpentem, capillos quidem paucos adhuc, intortos tamen & hyacinthinos componentem, perquam delicatũ Sardanapalum quendam, vel Cinyram, aut Agathonem ipſum lepidum illum tragœdiæ poëtam. Hæc ideo refero, vt ab iis eum cognoſcas ſignis, ac res tã diuina, Venęríque & Gratiis amica, minimè te lateat. Sed cur hæc dico? etenim ſi ad cæcutientem te accedens, ſolum quid proloquutus fuerit, Hymettium os illud aperiens, & conſuetam vocem tantùm emittens, quamprimum intelliges eum non ex nobis quempiam, qui terrę fructu paſcimur, eſſe, ſed ſpectrũ peregrinũ, rore vel ambroſia enutritũ. Ad hunc itaque ſi acceſſeris, téque ipſum tradideris, cõfeſtim Rhetor eris egregius ac conſpicuus, & vt ipſe vocat, rex in ſermonibus citra laborem conſtituêris, orationis moderãs quadrigas: etenim ſuſcipiens te, prima illa docebit: ſed potiùs ipſe te alloquatur.

Demoſthenẽ & Æſchinem intelligit.

A ὁ μὲν ταῦτα φήσει, ἀλαζὼν, καὶ ἀρχαῖος, ὡς ἀληθῶς, καὶ Κρονικὸς ἀνθρωπος, νεκροὺς εἰς μίμησιν παλαιοὺς προτιθεὶς, καὶ ἀνορύττων ἀξιῶν λόγους πάλαι κατορωρυγμένους, ὡς τι μέγιστον ἀγαθὸν, μαχαιροποιὸν ὄν, καὶ ἄλλον Ἀτρομήτου τινὸς γραμματιστοῦ, ζηλοῦν ἀξιῶν, καὶ ταῦτα, ἐν εἰρήνῃ, μήτε Φιλίππου ἐπιόντος, μήτε Ἀλεξάνδρου ἐπιπάπτοντος, ὅπου τὰ ἐκείνων τότε ἐδόκει χρήσιμα· σὺ δὲ οὐκ εἰδὼς ὁποία νῦν κεκμηκότμηται, ταχεῖα, καὶ ἀπροσάμιλλα, καὶ ἐς τὸ ἄνω τῆς ῥητορικῆς ὁδός. σὺ δὲ μήτε πεί-

B θεσθαι, μήτε προσέχειν αὐτῷ, μή σε ἐκπεραχλίσῃ ποτὲ τῶν ἀθλητῶν, ἢ τὸ τελευταῖον, προγηράσαι τοῖς πόνοις ἀδαπανήσαι. ἀλλὰ εἰ πάντως ἐρᾷς, καὶ πάνυ ἐθέλῃς τῇ ῥητορικῇ συνεῖναι, ἀκμάζων ἔτι, ὡς ἂν ἀπευθύνοιο πρὸς αὐτὴν, ἴσθι τῷ μὲν δαιμονίῳ τούτῳ, καὶ πέραν τῶν μετρίου ἀνδρικῷ, μακρὰ χαίρειν, λέγε δυσαλγῆν αὐτὸν, ἂν ἄλλοις, ὁπόσους δὲ ἑξαπατᾷν δυνήσεται ἀνάγειν, καταλιπὼν ἀθυμοῦντας, καὶ πολλῷ ἱδρῶτι συνόντας. πρὸς δὲ τὸν ἕτερον ἐλθὼν, εὐ-

C ρήσεις πολλοὺς καὶ ἄλλους· ἐν τούτοις δὲ, καὶ σοφόν τινα, καὶ πάγκαλον ἄνδρα, διαπεπαλυμμένον δὲ βάθισμα, ὑπεκλασμένον τὸν αὐχένα, γυναικεῖον δὲ βλέμμα, μελιχρὸν δὲ φώνημα, μύρων ἀποπνέοντα, τῷ δακτύλῳ ἄκρῳ τὴν κεφαλὴν κνώμενον. ὀλίγας μὲν ἔτι, οὔλας δὲ, καὶ ὑακινθίνας τὰς τρίχας διατίζοντα, τρυφερόν τινα Σαρδανάπαλον, ἢ Κινύραν, ἢ αὐτὸν Ἀγάθωνα, τὸν τῆς τραγῳδίας ἐπέρασον ἐκεῖνον ποιητήν. λέγω δὲ ὡς ἀπὸ τούτων γνω-

D ρίζοις αὐτὸν, μηδέ σε οὕτω λανθάνειν χρῆμα, καὶ φίλον Ἀφροδίτῃ, καὶ Χάρισι, δῆλα θοι. καίτοι τί φημι; κἂν εἰ μύοντι γάρ σοι προσελθὼν εἴποι τι, ὁ Ὑμήττιον ἐκεῖνο ἀοίξας στόμα, καὶ τὴν σειρῆνα φωνὴν ἀφῇ, μάθοις ἂν ὡς οὐχὶ τῶν καθ' ἡμᾶς τίς ἐστιν, οὐ δρυὸς καρπὸν ἔδουσιν, ἀλλά τι ξένον φάσμα δρόσῳ καὶ ἀμβροσίᾳ τρεφόμενον. τούτῳ τοίνυν προσελθὼν, καὶ παιδοὺς σαυτὸν, αὐτίκα μάλα ῥήτωρ ἔσῃ, καὶ προβλεπτὸς, καὶ ὡς ὀνομάζῃ αὐτὸς, βασιλεὺς ἐν τοῖς λόγοις ἀπονητὶ καταστήσῃ, τὰ τε θρίππα ἐλαύνων τοῦ λόγου. διδάξεται γάρ σε παιδαγωγῶν τὰ προπύλαια μὲν ἐκεῖνα. μᾶλλον δὲ αὐτὸς εἰσάτω πρός σε.

γελοῖον γὰρ ὑπὲρ τοιούτου ῥήτορος ἐμὲ ποιεῖσθαι τοὺς λόγους, φαῦλον ὑποκριτὴν ἴσως τῶν τοιούτων, καὶ τηλικούτων, μή καὶ σεσηρέναι που πρὸς τὸν ἥρωα, ὃν ὑποκρίνομαι. φαίη ἂν τοιγαροῦν πρὸς σέ, ὦδέ πως ἀσπασάμενος ὁπόσον ἐπὶ λοιπὸν τῆς κόμης, καὶ ὑπομειδιάσας ὃ γλαφυρὸν ἐκεῖνο, καὶ ἁπαλόν, οἷς εἴωθεν, Αὐτοθαίδα τινὰ κωμικὴν, ἢ Μαλθάκην, ἢ Γλυκέρᾳ τινὰ μιμησάμενος τὴν πρεπούσης τῷ φθέγματος. ἄγεγικον γὰρ ὃ ἀῤῥενωπὸν, καὶ ὃ πρὸς ἀβρὸν καὶ ἐφεσμίαν ῥήτορος. φήσει δ' ἴσως πάνυ μεδιάζων ὑπὲρ ἑαυτοῦ· μῶν σε, ὦ ἀγαθὲ, ὁ Πύθιος ἐπεμψε πρὸς με, ῥητόρων τὸν ἄριστον πρεσβυτῶν, ὥσπερ ὅτε Χαιρεφῶν ἦρετο αὐτὸν, ἔδοξεν αὐτῷ ὅστις ἐστὶν ὁ σοφώτατος ἐν τοῖς τότε; εἰ δὲ μὴ τοῦτο, ἀλλὰ κλέος αὐτὸς ἥκεις ἀκούων ἁπάντων ὑπερεκπεπληγμένων τὰ ἡμέτερα, καὶ ὑμνούντων, καὶ τεθηπότων, καὶ ὑποπεπληχότων, αὐτίκα μάλα εἴσῃ πρὸς οἷόν τινα δαιμόνιον ἄνδρα ἥκεις. προσδοκήσας δὲ μηδὲν τοιοῦτον ὄψεσθαι, οἷ πάρεστι καὶ πάρεστι προσβαλεῖν. ἀλλ' εἴ τις ἢ Τιτυὸς, ἢ Ὦτος, ἢ Ἐφιάλτης, ὑπὲρ ἐκείνους πάνυ φανήσῃ σοι ὃ πρᾶγμα ὑπερφυὲς, καὶ τερατῶδες. ἐπεὶ τοί γε ἄλλους τοσούτου ὑπερφωνοῦντα εὑρήσεις, ὁπόσον ἡ σάλπιγξ τοὺς αὐλοὺς, καὶ οἱ τέττιγες τὰς μελίττας, καὶ οἱ χορεῖται τοὺς ἐνδιδύσκας. ἐπεὶ δὲ καὶ ῥήτωρ αὐτὸς ἐθέλεις γενέσθαι, καὶ τοῦτο οὐκ ἂν παρ' ἄλλου ῥᾷον μάθοις, ἔπου μόνον, ὦ κλεινοῦ μέλημα, οἷς ἂν εἴπω, καὶ ζήλου πάντα, καὶ τοὺς νόμους, οἷς ἂν ὑποτάττω χρῆσθαι, ἀκριβῶς μοι φύλαττε. μᾶλλον δὲ ἤδη πρόχωρει, μηδὲν ὀκνήσας, μηδὲ σκοπήσας, εἰ μὴ προτελέσθης ἐκεῖνα τὰ πρὸ τῆς ῥητορικῆς, ὁπόσα ἄλλη παιδεία τοῖς ἀνοήτοις καὶ ματαίοις μετὰ πολλοῦ καμάτου ὁδοποιεῖ· οὐδὲν γὰρ αὐτῶν δεήσει. ἀλλ' ἀνύτοις τοῖς ποσὶν (ἡ παροιμία φησὶν) ἔμβαινε, οὐ μεῖον ἔχων ἀφ' ἑαυτοῦ τοῦτο, οὐδ' ἂν ὁ κοινότατον, μηδὲ γράφειν τὰ γράμματα εἰδῇς. ἄλλο γάρ τι πρεῖ πάντα τοῦτα ὁ ῥήτωρ. λέξω δὲ πρῶτον μὲν ὁπόσα χρὴ αὐτόν σε οἴκοθεν ἔχοντα ἥκειν ἐφόδια πρὸς τὴν πορείαν, καὶ ὅπως ὑποστρώσασθαι, ὡς μὲν ἥδιστα ἀφικνοῖσθαι δυνηθείης. ἔπειτα καὶ αὐτὸς, ἃ μὲν προϊόντι ὑποδύσεις κατὰ τὴν ὁδὸν, ἃ δὲ καὶ πρόσω ἰόντα ἤδη ἡλίου δῦναι, ῥητορά σε ὑπὲρ τοὺς πόδας ἀποφανῶ,

A Siquidem ridiculum, pro tanto rhetore me verba facere, malum forsitan talium tantorúmque mimum, ne alicubi cadens, heroa quem repræsentare conor, atteram. Te igitur compellabit, comam interim quæ adhuc residua est, demulcens, subridénsq; iucundum illud & tenerum, quemadmodum assueuit, comicã Thaidem, vel Malthacen, aut Glyceram in emittenda voce imitatus. Siquidem rusticana est virilitas, & minimè ad mollitiem & blanditias rhetoris apta. Dicet igitur de seipso perquã modestè loquens: Num ô præclare te Pythius ipse ad me misit rhetorum optimum diiudicans, B quemadmodum Chærephonti olim perquirenti ostendit quísnam extum viuentibus sapientissimus esset? At si non ideo, sed propter gloriam aduenis, quoniam audieris nostra omnia esse perquam ornatissima, decantata, stupenda & mirè expolita: confestim intelliges ad quàm diuinum accesseris virum: expectabis autem nihil tale visurum, sicuti hoc vel illud accipere: verùm siquis Tityus, aut Otus, seu Ephialtes, longè super illos tibi res videbitur immensa & admiranda. me etenim tantum alios vocalitate excellere C inuenies, quantum tuba fistulas, cicadæ apes, chorique eos qui remisse cantare assueuerunt. Postquam verò & ipse rhetor euadere cupis, idq; haud facilè ab alio addiscere potes, solùm ô gloriolæ studium ea quæ dico sequere, ac omnia imitare: leges quoque quibus te vti iubeo, mihi diligenter obserua: quin potiùs nil cunctatus iam accede: neque admireris si ante rhetoricam priùs ea non didiceris, quæ alia præexercitatio multo labore stultis & vanis inculcat hominibus (nullius enim eorum indigebis: sed illotis pedibus (inquit paræmia) irrue, nil D minus ideo habiturus, neque si tristissimum illud literas scribere ignoraueris. Etenim vltra hæc omnia aliud quid rhetor est. Primùm igitur referam quodnam te domi digressum viaticum ad peragendum iter afferre oporteat, qualitérque commeatum instruere, vt illud perquam celerrimè perficere possis. Inde ego ipse quædam procedenti per viam ostendens, nonnulla verò admonens, ante solis occasum rhetorem te supra omnes,

qualis ipſe ſum, efficiam, indubitanter prima, media & nouiſſima eorum qui declamare conantur, poſſidens. Igitur quod maximum eſt, ignorantiam affer: dein temeritatem, audaciam præterea, & impudentiam: verecundiam autem, manſuetudinem, mediocritatem & erubeſcentiam domi relinque: inutilia enim ſunt, & negotio perquam contraria. Præterea clamorem validiſſimum, ac cantum turpem, inceſſum quoque qualis meus eſt. Siquidem hæc valde ſunt neceſſaria, & ſola quodammodo ſufficiunt. Veſtitus autem ſit conſpicuus & candidus, opus Tarentini operis, vt corpus tranſpareat: Crepida verò Attica, & muliebriter effigiata: Solea Sicyonia, ligamentis albis decorata. Sectatores verò quamplurimi, libellúſque ſemper. Hæc te ipſum conferre oportet: at reliqua per viam iam procedens vide & audi: etenim iam tibi leges enarrabo, quibus ſi vſus fueris, rhetorica te cognoſcet, & accedet, miniméque auertetur, aut quapiam afficiet contumelia tanquam haud initiatum, & arcanorum ſpeculatorem quendam. Proinde formæ ac veſtitus decori permaximam curam adhibere oportet: inde quindecim, vel non vltra viginti, Attica quædam ſelige verba, hæcque diligẽter exercens, in ſumma lingua prompta habe, vtpote, quippe nempe, quoniam, quidem, igitur, vtique, & heus optime, ac talia: in omníque ſermone illa tanquam condimentum quoddam inſperge. Aliorum nulla tibi ſit cura, ſi his ſint diſſimilia, inconuenientia & inconcinna. Tantummodo purpura ſit pulchra ac florida, licèt pallium ex craſſioribus conſutum ſit pellibus. Deinde vbi obſoleta & peregrina, raróque ab antiquis vſitata collegeris verba, hæc expeditè in eos cum quibus conuerſaris, eiaculare: ita enim te populus ille magnus venerabitur, & admirandum ſuſpiciet. Doctrinam igitur quæ eorum exuperat intellectum, expertam, tanquam ex peritia habitam nominabis. Buttubata, nugatoria, pro valde, dices antigerio, pro citò, toper, pro beſtiæ ſimilem, belutum. Nonnunquam tu quoque noua effinge, & monſtroſa compone nomina: nam poëtam, verſificem appella; præſtantem, præaſtantem; venerabilem, venerando habilem; certamina, agoniſmata. Cùm verò ſolœciſmum vel barbariſmum committis,

A οἷός αὐτός εἰμι, ἀναμφιλέκτως τὰ πρῶτα, καὶ μέσα, καὶ τελευταῖα τῶν λεγόντων ἐπιχειρούντων ἔχων. κόμιζε τοίνυν τὸ μέγιστον μέρος, τὴν ἀμαθίαν, εἶτα, θράσος δηλονότι τούτοις καὶ ἄλλως δὲ, τόλμαν καὶ ἀναισχυντίαν. αἰδῶ δὲ, καὶ ὑποτείκειαν, καὶ μετριότητα, καὶ ἐρύθημα, οἴκοι ἀπόλιπε. ἀχρεῖα γὰρ, καὶ ἐναντιώτατα τῷ πράγματι. ἀλλὰ μὴν καὶ φωνὴν ὅτι μεγίστην, καὶ μέλος ἀναισχυντον, καὶ βάδισμα, οἷ τὸ ἐμόν. ταῦτα δὲ ἀναγκαῖα πάνυ, καὶ μόνα ἐστὶν ὅτε ἱκανά. ἡ ἐσθὴς δ', ἔστω βυσσίνης, καὶ λευκὴ, ἔργον τῆς Ταραντίνης ἐργασίας, ὡς διαφαίνεσθαι τὸ σῶμα· B καὶ ἡ κρηπὶς Ἀττικὴ, καὶ γυναικεία τὸ πολυχρόμος· ἡ ἐμβὰς, Σικυωνία, πίλοις τοῖς λευκοῖς ὑποπρέπουσα, καὶ ἀκόλουθοι πολλοὶ, καὶ βιβλίον ἀεί. ταῦτα μὲν αὐτὸν χρὴ συντελεῖν. τὰ δ' ἄλλα, καθ' ὁδὸν ἤδη προϊόν, ὅρα, καὶ ἄκουε. καὶ δή σοι τοὺς νόμους δίδωμι, οἷς χρώμενόν σε, ἡ ῥητορικὴ γνωρεῖ, καὶ προσήσεται, οὐδὲ ἀποστραφήσεται, καὶ σχεδὸν, καθάπερ ἀτέλεστόν τινα, καὶ κατάσκοπον τῶν ἀπορρήτων. ἀλλὰ ῥήματος μὲν ὁ προσόν ὑπιμνῆσθαι χρὴ μάλιστα, καὶ ἁρμονίας τῆς ἀναβολῆς, C ἔπειτα πεντεκαιδεκά που, ἢ ὅ πλείω γε τῶν εἴκοσιν Ἀττικὰ ὀνόματα ἐκλέξας ποθὲν, καὶ ταῦτα ἀκριβῶς ἐκμελετήσας, προχείρα ἐπ' ἄκρας τῆς γλώττης ἔχε, ὄντα, καὶ κἄτα, καὶ μήν, καὶ ἀμηχέπη, καὶ λῶστε, καὶ τὰ τοιαῦτα, καὶ ἐν ἀπάντι λόγῳ, καθάπερ τι ἅδυσμα ὑπίπτειν αὐτῶν. μελέτω δ' μηδὲν τῶν ἄλλων, ἐὰν ἀνόμοια τούτοις, καὶ ἀσύμφυλα, καὶ ἀπῳδά. ἡ πορφύρα μόνον ἔστω καλὴ, καὶ βυσσίνης, κἂν σισύρα τῶν παχειῶν τὸ ἱμάτιον ᾖ. μὴ δὲ, ἀπόρρητα, καὶ ξένα ῥήματα, καὶ ὑπωμοσίας ὑπὸ D τῶν πάλαι εἰρημένα. καὶ ταῦτα συμφορήσας ἀποπέξου, προχειρίζομένους ἐς τοὺς προσομιλοῦντας. ὅταν γάρ σε ὁ λεὼς ὁ πολὺς ἀποβλέψονται, καὶ θαυμαστὸν ὑποληψονται, καὶ τὴν παιδείαν ὑπὲρ αὐτοῦ. εἰ ἀποκλησιάσαι μὲν, τὸ ἀποξύσαι λέγοις, τὸ ὄν, ἠλίφ θέρειν, εἰ ληθεργάσαι, τὸν ἀραβῶνα ὄν, προπέμιον, τὸ ὄρθριον ὄν, ἀχρονυχεῖς· ἐνίοτε δὲ καὶ αὐτὸς ποίει καινά καὶ ἀηδόκητα ὀνόματα, καὶ ὀνοματοθέτει, τὸν μὲν ἑρμηνεύσαι δεινὸν, δύλεξιν καλῶν, τὸν σπουδαῖον, σοφόνουν, τὸν ὀρχηστικὸν δὲ, χειροφόν. ἂν σολοικίσῃς δὲ, ἢ βαρβαρίσῃς,

ἔν ἔστω φάρμακον, ἡ ἀναισχυντία· καὶ τοιγάρτοι ἐξεργεῖ- A vnum tibi sit remedium impudentia, confestímque in promptu sit nomen poëtæ cuiusdam vel scriptoris qui nec est nec fuit vnquam: vt cùm ita dixeris, vir sapiens esse censearis. Vocem verò data opera altissimè tolle: proinde vetusta minimè perlegeris tute, neque si qua nugator Isocrates, vel gratiarum expers Demosthenes, aut Plato frigidus scripta reliquere, sed orationes eorum qui paulò ante nos fuere, & quas hasce exercitationes appellant, vt illis instructus, ac tanquam ex penu depromens, habeas quibus in tempore abuti possis. Postquam verò orandum erit, præsentésque argumenta quędam ac sermonum occasiones subiecerint, vniuersa ea quotquot sunt, cum indignatione dicantur, vilipendantúrque, tanquam nil penitus ex his virile existat. De illis verò quæ tute elegeris, caue mediteris, sed quicquid verbi in linguam venerit, effutias. Quin nec hoc tibi curæ sit, vt primum quemadmodum primum est, debito proferas tempore, secundúmque dein, ac tertium post illud: verùm quicquid primum inciderit, primum quoque dicatur: & si ita euenerit, ocrea capiti, tibiæ verò adaptetur galea: præterea accelera, & vndique connecte: solummodo ne taceas. Quòd si de contumelioso quodam vel mœcho Athenis verba facies, quæ apud Indos ac Ecbatana gerantur, referas. In omnibus verò sit Marathon & Cynægirus, sine quibus nihil fiat: sempérque Athos nauigetur, & Hellespontus pedibus teratur, & sol à Persarum sagittis obumbretur, & Xerxes fugiat, & Leonides admirationi existat, & Othryadæ literæ legantur, & Salamis, & Artemisium, & Plateæ, multa hæc & inculcata. In omnibus verò pauca illa verba immisceantur, & tanquam flosculi interspergantur, assiduéque in ore sit vtique illud, & quoniam quidem igitur, etiam si illis minimè indigeas: pulchra etenim sunt etiam fortuitò prolata. Proinde & si aliquando canendi tempus esse videdur, omnia canantur, & melos fiant. Quòd si aliquando canendi quoque ignarus fueris, viros qui iudicio præsidēt, exactè sonorosè nominans, harmoniam explere puta. At illud, heu malorum, sæpius repetatur, & femur percutiatur, & murmurillo interim susurra, & dictis adgannias, ac incedendo clunes exagita.

Qualem rhetorem & Martialis describit epigram. lib. 6. cuius initium, Non de vi neque de cade, &c.

ἐστὶ ῥήτωρ, ἢ ἀναισχυντία· καὶ τοιγάρτοι ἐξεργεῖ- B
ται βυθὺς ὄνομα, ἤτε ὄντος τινός, ἤτε γνωρίμου ποτὲ ἢ ποιητοῦ, ἢ συγγραφέως, ὃς ἅτε λέγων ἐδοκίμασε σοφὸς ἀνὴρ, καὶ τῷ φωνῇ ἐς ὃ ἀκρότατον ἀπηκριβωμένος. ἀλλὰ καὶ ἀναγίγνωσκε τὰ παλαιὰ μὴν μὴ σύ γε, μηδὲ εἴ τι ὁ λῆρος Ἰσοκράτης, ἢ ὁ χαρίτων ἄμοιρος Δημοσθένης, ἢ ὁ ψυχρὸς Πλάτων, ἀλλὰ τοὺς τῶν πρὸ ἡμῶν ὀλίγον λόγους, καὶ οὓς φασι ταύτας μελέτας, ὡς ἔχῃς ἀπ' ἐκείνων ὁπλισάμενος ἐν καιρῷ καταχρῆσθαι, καθάπερ ἐκ ταμιείου πρόφαρον. ἐπιδὴν δὲ δέῃ λέγειν, καὶ οἱ παρόντες ἐπιδάλωσί τινας ἐπιθέσεις, καὶ ἀφορμὰς τῶν λόγων, ἄπαντα μὲν ὁπόσα ἂν ἧ δυσχερῆ, λεπτέον, καὶ ἐκφαυλιστέον, ὡς οὐδὲν ὅλως αἰδοῦς αὐτῶν· ἑλομένων δ', μὴ μελήσας, λέγε ὅ, τι ἔτυχεν ὅπερ καὶ ῥῆμα γλώττης ἔλθῃ, μηδὲν ἐκείνων ὑπομελητεὶς, ὡς ὃ πρῶτον, ὡς περ οὕτω καὶ ἔστι πρῶτον, ἐρεῖς ἐν καιρῷ πρώτῳ ἥκοντι, καὶ ὃ δεύτερον, μετὰ τοῦτο, καὶ ὃ τρίτον, μετ' ἐκεῖνο· ἀλλὰ ὃ πρῶτον ἐμπεσὸν, πρῶτον λεγέσθω, καὶ ἐὰν οὕτω τύχῃ, πρὸ τοῦ μετώπου μὲν, ἡ κνημὶς, πρὸ τῆς κνήμης δ', ἡ κόρυς. πλὴν ἀλλ' ἔπειγε, καὶ σπεύδε, καὶ μὴ σιώπα μόνον. κἂν πρὸ ὑβρισθῇ τινος, ἢ μοιχοῦ λέγῃς Ἀθήνῃσι, τὰ ἐν Ἰνδοῖς, καὶ τὰ ἐν Ἐκβατάνοις λεγέσθω. ὅπου πᾶσι δὲ, ὁ Μαραθὼν, καὶ ὁ Κυναίγειρος, ὧν ὅπως αὖ τι αὐθις γνοιτο. καὶ ἀεὶ ὁ Ἄθως πλεῖσθω, καὶ ὁ Ἑλλήσποντος πεζευέσθω, καὶ ὁ ἥλιος ὑπὸ τῶν Περσικῶν βελῶν σκεπέσθω, καὶ Ξέρξης φευγέτω, καὶ ὁ Λεωνίδας θαυμαζέσθω, καὶ τὰ Ὀθρυάδου γράμματα ἀναγιγνωσκέσθω, καὶ ἡ Σαλαμὶς, καὶ ὃ Ἀρτεμίσιον, καὶ αἱ Πλαταιαὶ, πολλὰ ταῦτα, καὶ πυκνά. καὶ ὑπίπτοντα C
ὀλίγα ἐκφανα ὀνόματα ὑποπλαττέτω, καὶ ἐπιθυμείτω, καὶ συνεχὲς ὃ ἄπλα, καὶ ὃ δήπουθεν, κἂν μηδαμοῦ αὐτῶν δέῃ· καλὰ γάρ ἐστι καὶ εἰκῇ λεγόμενα. ἐὰν δέ ποτε ἐξ ἅπαντος καιρὸς τις δοκῇ, πάντα ἀδέσθω, καὶ μέλος γινέσθω. κἂν ποτε ἀπορήσῃς πρόσωπος ὠδικοῦ, ἵνα τοὺς αὐτοὺς δικαστὰς ὀνομάσας ἐμμελῶς, πεπληρωκέναι οἴῃ τὴν ἁρμονίαν. ὃ γ', οἴμοι τῶν κακῶν, πολλάκις· καὶ ὁ μηρὸς παιέσθω, καὶ ψαρύζηλος, ἐν ὑπογέμοιτο τοῖς λεγομένοις, ἐν βάδιζε, μεταφέρων τὴν πυγήν. D

Quòd si te haud laudent, indigneris, & eos conuitiis insecteris: si verò surrexerint, & ob pudorem exire parati iam fuerint, eos sedere iube, sitque penitus res tyrannica. Vt verò multitudo quoque sermones tuos admiretur, ab Iliacis incipiens, vel, per Iouem, à Deucalionis, si videtur, & Pyrrhæ nuptiis, ad præsentia sermonem detorque: etenim qui hæc intelligant, pauci erunt: qui maximè, propter beneuolentiam tacebunt. Quòd si quid dixerint, ob inuidiam id facere videbuntur: multitudo verò & formam, & vocem, & incessum, & deambulationem, & cantum, & crepidas, & vtique illud tuũ admirabitur. Præterea sudãtem te & anhelantem cernẽs, nil prohibebit quin te perquam aptum quendam in sermonibus certatorem esse credat. Proinde celeritas illa haud paruam defensionem habet, admirationémque apud multos: ideo caue ne aliquando scribas, vel meditatus procedas: siquidem id manifestæ est redargutionis. Amici verò semper applaudant, ac cœnarum pretium exoluant, si quando te à memoria excidisse intelligant, manus porrigentes, & inter laudes tuas spatium præbentes, vt rursus inuenire possis quod dicendum erat. Siquidem hoc tibi præcipuè curæ sit, vt chorum habeas domesticum, tibíque concinentem. Et hæc tibi in sermonibus obseruanda erunt: dein verò vbi processeris, ille te stipans, satellitum vices expleat, & de quibus dicis, interim conferat. Quòd si quis obuiam factus fuerit, admiranda de te ipso referas, ac summis te laudibus extollas, grauémque te illi ostendas: quid enim Pæanensis in mei est comparationem? & vtinam mihi cum veteri quopiam certamen foret! & alia huiusmodi. Proinde, quod maximum est, & ad existimationem perquam necessarium, paulo minùs prætermiseram: omnia quæ dicuntur, irride: & si quispiam bene loquutus fuerit, aliena & non sua ostentare videatur. Quòd si vel mediocriter contrà niti voluerit, omnia carpantur. Præterea in auditoria post cunctos ingredi oportet: id enim insigne est: omnibúsque tacentibus, peregrinam quandam laudem, præsentium auditum auertentem & interturbantem, inchoare: adeò vt omnes tãtorum nominum onere nauseent, ac aures obstruant.

καὶ ἰὼ μὴ σε μὴ ἐπαινῶσιν, ἀγανάκτει, καὶ λοιδόρησον αὐτοῖς· ἰὼ δὲ ὀρθοὶ ἐστήκωσιν, ἵνα σὺ τῆς αἰσχύνης ἤδη ποιῇς τιὼ ἔξοδον ἕτοιμοι, καθέζεσθαι κέλευε, καὶ ὅλως, τυραννὶς ὁ ποιῆμα ἔστω. ὅπως δὲ καὶ ὁ πλῆθος θαυμάζωσι σὸν λόγων, ἀπὸ τῶν Ἰλιακῶν ἀρξάμενος, ἢ καὶ, νὴ Δία, ἀπὸ τῶν Δευκαλίωνος καὶ Πύρρας γάμων, ἰὼ δοκῇ, καταβίβαζε τὸν λόγον ἐπὶ τὰ νῦν καθεστῶτα. οἱ μὲν γὰρ σιωπῶντες, ὀλίγοι, οἱ μάλιστα μὲν σιωπήσονται ἵνα σὺ βύγκωμοσιωπίας· ἰὼ δὲ καὶ λέγωσί τι, ἵνα σὺ φθόνου αὐτὸ δόξωσι δρᾶν. οἱ πολλοὶ δὲ, καὶ σχῆμα, καὶ φωνὴν, καὶ βάδισμα, καὶ ῥεῖπατον, καὶ μέλος, καὶ κρηπῖδα, καὶ ὃ ἅπαν σου σκῆνος θαυμάσονται, καὶ τὸν ἱδρῶτα ὁρῶντες, καὶ ὃ ἄσθμα, οὐκ ἔξοισιν ὅπως ἀπιστήσουσι μὴ καὶ πονηρόν τινα ἐν τοῖς λόγοις ἀγωνιστὴν εἶναί σε. ἄλλως τε, καὶ ὃ ταχὺ τοῦτο, ὃ σμικρὸν ἔχει τιὼ ἀπολογίαν, καὶ θαῦμα ποῦ καὶ τοῖς πολλοῖς· ὥστε ὅρα μή ποτε γράψῃς, ἢ σκεψάμενος προέλθῃς· ἔλεγχος γὰρ σαφὴς ταῦτά γε. οἱ φίλοι δὲ πιθάτωσαν ἀεὶ, καὶ μισθὸν τῶν δείπνων ἀποτινέτωσαν, εἴ ποτε αἰσθοῖντό σε καταπεσόμενον χεῖρα ὀρέγοντες, καὶ προέχοντες ὑπὲρ ὃ λεχθησόμενον ἐν τοῖς μεταξὺ τῶν ἐπαίνων διαλείμμασι. καὶ γὰρ αὖ καὶ τοῦτο μελέτω σοι τὸν χορὸν ἔχειν οἰκεῖον, καὶ συναδόντα. ταῦτα μὲν σοι τὰ ἐν τοῖς λόγοις. μὴ ταῦτα δὲ, προϊόντα σε δορυφορείτωσαν, ἐγκεκαλυμμένον αὐτὸν, καὶ ποῖ ὧν ἔφης μεταξὺ διαλαμβάνοντα. καὶ ἰὼ τις ἐντύχῃ, θαυμάσια αὐτοῦ σαυτοῦ λέγε, καὶ ἐπαίνῃ, καὶ ἐπαινῆς λίγνα αὐτοῦ. τί γὰρ ὁ Παιανιὰς πρὸς ἐμὲ, καὶ ποῖς ἔνα ἴσως μοι τῶν παλαιῶν ὁ ἀγών, καὶ τὰ τοιαῦτα; ὃ δὲ μέγιστον, καὶ ποῖς ὃ δοκιμεῖν ἀναγκαιότατον, ὀλίγου δεῖν παρέλιπον, ἀποδύτων καταγέλα τῶν λεγόντων, καὶ ἰὼ μὴ τις καλῶς εἴπῃ, ἀλλότρια, καὶ οὐχ ἑαυτοῦ δῆχυδν δοκείτω· ἰὼ δὲ μετρίως ἐνεχθῇ, πόντα ἔστω ὑπολήψιμα. καὶ ἐν ταῖς ἀκροάσεσι μὴ πάντας εἰσιέναι χρὴ, ὑπόσημον γάρ· καὶ σιωπησάντων ἁπάντων, ξένον τινὰ ἔπαινον ἐπειπεῖν, ταῖς ἀκοαῖς τῶν παρόντων ὑποτρέφοντα, καὶ ἐνοχλήσοντα, ὡς ναυτίᾳν ἀπάντων ὑπὸ τοῦ φορτικῶ τῶν ὀνομάτων, καὶ ὑποφράττεσθαι τὰ ὦτα.

ὀπισίσης δὲ μὴ πολλάκις τὴν χεῖρα, βύτε-
λες γὰρ, μηδ' αἰαξῆς, πλὴν ἅπαξ τε ἢ δὶς ὃ
πλεῖστον· εὐσωμειδία δὲ πὰ πολλά, καὶ δῆλος
μάγνα μὴ ἀρεσκόμενος τοῖς λεγομένοις. ἀμ-
φιλαφὴς δὲ αἱ ἀφορμαὶ τῶν μέμψεων τοῖς συ-
κοφαντικοῖς πὰ ὦτα, πὰ δὲ ἄλλα, χρὴ θαῤῥεῖν.
ἡ τόλμα γὰρ, καὶ ἡ αἰαιξμωτία, καὶ ὁ ψεῦσμα,
πρόχειρον, καὶ ὅρκος ἐπ' ἀκροις ἀεὶ τοῖς χεί-
λεσι, καὶ φθόνος πρὸς ἅπαντας, καὶ μῖσος, καὶ
βλασφημία, καὶ διαβολαὶ πιθαναί. ταῦτά σε
αἰσίδιμον ἐν βραχεῖ, καὶ περίβλεπτον ἀποφα-
νεῖ. τοιαῦτα μὲν πὰ φανερά, καὶ πὰ ἔξω. ἰδία δὲ
πάντα παράγματα ποιεῖν σοι δεδόχθω, κυ-
βεύειν, μεθύσκεσθαι, λαγνεύειν, μοιχεύειν, αὐχεῖν
τε, κἂν μὴ ποιῇς, καὶ πρὸς ἅπαντας λέγειν,
καὶ γραμμάτια ἐπιδεικνύναι ἐπὶ γυναι-
κῶν δῆθεν γραφέντα· καλὸς γὰρ εἶ) θέλε, καὶ
σοι μελέτω ἐπὶ τὴν γυναικῶν ἀπευδάζε-
σθαι δοκεῖν. ἐς τὴν ῥητορικὴν γὰρ καὶ τοῦτο αἰσί-
σουσιν οἱ πολλοὶ, ὡς δι' τοῦτό σου καὶ ἄγει τῆς
γυναικωνίτιδος βδδκιμοῦντες· καὶ ὃ δεῖνα δὲ
μὴ αἰδεσθεὶς, κἂν πρὸς αἰδρῶν ὅτι τῶν ἑτέ-
ρῳ ἐρᾶσθαι δοκοίης· καὶ ταῦτα, νὴ Δία, φαλακρὸς ἤδη ὤν. ἀλλ' ἔστωσάν οἱ καὶ
ὅτι τούτῳ σεμνύντες· εἰ δὲ μὴ ὦσιν, οἱ οἰκέ-
ται ἱκανοί. πολλὰ γὰρ καὶ ἐκ τοῦ τοιούτου
πρὸς τὴν ῥητορικὴν χρήσιμα προσγίγνε-
ται. πλείων ἡ αἰαιξμωτία, καὶ θράσος· ὁρᾷς
ὡς λαλίστεραι αἱ γυναῖκες, καὶ λοιδορησώτα-
πρεπῶς, καὶ ἐπὶ τοὺς ἄνδρας; εἰ δὴ πὰ ὅ-
μοια πάσχοις, δρῴσης τὴν ἄλλων· καὶ μὲν καὶ
πιθοῦσθαι χρὴ μάλιστα μὲν πὰ πάντα· εἰ δὲ
μὴ, πάντως ἐκτεῖνα. καὶ αὐτό δέ σοι τὸ σῶμα
πρὸς ἅπαντα ἡδέως κεχηνέτω, καὶ ἡ γλῶττα
ὑπηρετείτω καὶ πρὸς τοὺς λόγους, καὶ πρὸς
πὰ ἄλλα, ὁπόσα αὐ δυνήσεται. δυνήσεται γὰρ σο-
λοικίζειν μόνον, οὐδὲ βαρβαρίζειν, οὐδὲ λοιδο-
ρεῖν, ἢ ὀπορκεῖν, ἢ λοιδορεῖσθαι, ἢ βλασφημεῖν, καὶ
ψεύδεσθαι, ἀλλὰ καὶ νύκτωρ τι ἄλλο ὑπο-
τελεῖν· εἰ μάλιστα μὲν πρὸς ὅτου πολλοὺς τοὺς
ἐρῶντας μὴ διαρκέσῃς, πάντα αὐτὴ γε ὀπισά-
σθω, καὶ χαριμωτέρα γιγνέσθω, καὶ μηδὲν ἀπο-
τρεπέσθω. μὲν οὖν τοῦτα, ὦ παῖ, καλῶς ἐκμά-
θῃς (δυνήσεσαι γάρ, οὐδὲν γὰρ ἐν αὐτοῖς βαρὺ) θαῤ-
ῥῶν ἐπαγγέλλομαι οὐκ εἰς μακρὰν σε ἄμεινον
ῥήτορα, καὶ ἡμῖν ὅμοιον ἀποτελεσθήσεσθαι.

A Interim manum haud frequenter moueas: nam id factu facile: neque præterquam semel, vel vt plurimùm bis, assurgas. Subsanna autem quàm plurima; & palàm ostende minùs tibi placere quę dicuntur. Abundè autem reprehensionum occasiones Sycophanticis aures suppeditabunt: at in reliquis confidere oportet: etenim audacia, & impudentia, mendacium quoque promptum, ac semper in labiis summis periurium, & inuidia erga cunctos, odium quoque & blasphemia, necnon calumniæ frequentes, hæc te in breui celebrem & conspicuum reddent. Et talia quidem sint
B quæ manifestè ac palàm fiant: priuatim verò res omnes perpetrare videaris, ludere, inebriari, scortari, mœchari, iugulare quoque: & si non facis, coram omnibus tamen te facere iactita, literásque aliquando à mulieribus conscriptas ostende. Nam & pulcher esse velis, præcipuáque tibi sit cura vt à fœminis celebrari videaris. Nam per hanc viam quamplurimi ad Rhetoricam vsque ascenderunt. Ideo & tu quoque per illam ad gynæcêum vsque clarescere poteris. Atque istud ne vereare, etiam-
C si à viris ob aliud quiddam amari videaris, & hoc barbatus, aut etiam per Iouem caluus iam existens: sed adsint qui etiam ob id tecum consuetudinem habeant. At si nemo alius fuerit, vel serui sufficient. Nam hinc multa ad Rhetoricam vtilia oriuntur: augetur impudentia, & temeritas. Cernis etenim vt loquaciores sunt fœminæ, impotentiúsque ac supra viros conuitiis debacchantur. Quòd si itaque & tu similia patieris, aliis longè præstabis. Iam verò & volsum esse maximè oportet per omnia. quòd si non, illa prorsum vtique. Et
D ipsum autem os quoque ad cuncta libenter tibi diducatur, & lingua sermonibus & reliquis quantum potest subseruiat: potest autem non solùm solœcismum & barbarismum committere, nugari, peierare, conuiciari, criminari, mentiri, sed & aliud quid peragere noctu, & maximè quãdo vnus tam multis amatoribus non sufficies. Nam cuncta facere noscat, vt expeditior reddatur, & penitus à re nulla abstineat. Hæc fili mi si rectè didiceris (poteris siquidem, nihil enim ex his graue) confidenter polliceor te haud longo tempore rhetorem præstantissimum, nobísq; similem euasurum.

Quæ verò sequuntur, haud me dicere oportet quanta tibi bona breui à Rhetorica aderunt. Cernis etenim me, qui è patre sordido, nec penitus libero, quique super Xoin & Thmuin seruitutem seruierit, natus sum, matre verò sartrice, in biuio quodam: ipse verò forma non omnino illiberali esse visus, sub initium ob victus penuriam, cum infelici, suaui tamen conuersabar amatore. At postquam viam hanc quàm facilis esset conspexi, & transgrediens in summum perueni (siquidem, ô amicabilis Adrastia, omnia quę iam enumeraui viatica abundè mihi suppetebant, audacia, ignorantia, impudentia:) Primùm igitur haud ampliùs desiderabilis appellor, sed iam Iouis & Ledæ filiis cognomine similis sum effectus. Dein cum anu mihi contubernium fuit, quam primò vĕtris caussa amare simulabam, mulierem septuagenariam, quæ adhuc dentes quatuor, & illos auro colligatos habebat. Veruntamen ob paupertatem certamen sustinebam, ac frigida illa ex sepulcro oscula, perquam suauissima mihi fames reddebat: inde parum abfuit quin omnium bonorum quæ possidebat, hæres euasissem, nisi execrandus quidam illi indicasset famulus, qnòd ob eam tollendam venenum comparassem. In caput igitur præceps eiectus, minimè tamen necessariis interea carui. Sed & rhetor esse videor, ac in iudiciis me ostento, multa prodens, ac iudices corrumpendo, fatuis concilio hominibus. Vt plurimùm verò succumbo, fores tamen obiter viridi coronantur palma: his enim illecebris erga infelices vtor: verùm ab omnibus odio haberi, & morum prauitate longe priùs quàm sermonum esse insignem, ac digito demõstrarier, En ille qui cunctis flagitiis præcellere fertur, non parua mihi res esse videtur. His te admonere volui, longè priùs per Venerem me ipsum admonẽs, ac gratiam haud mediocrem mihi ipsi referens, & egregiè quidem. Generosus itaque hæc dicens cessabit. Tu verò si dictis acquiescs, iam illic esse puta, quò sub initium peruenire desiderabas, nec quicquam tibi impedimento erit, si leges has obseruaueris, quominus in iudiciis excellas, apud multitudinem clareas, acceptus quoque sis, & tibi nubat non vetula quædam comica,

Ὃ μὴ τοῦτο ᾖ, οὐκ ἐμὲ χρὴ λέγειν ὅσα σε δεήσει πρέσται σοι τὰ ἀγαθὰ ἀπὸ τῆς ῥητορικῆς. ὁρᾷς γὰρ ἐμέ, ὃς πατρὸς μὲν ἀφανοῦς, καὶ οὐδὲ καθαρῶς ἐλευθέρου ἐλαχόμην, ὑπὸ Ξοῖν καὶ Θμουῖν δεδουλωκότος, μητρὸς δ' ἀκεστρίας, ἐπ' ἀμφοδίου τινός· αὐτὸς δ' εἶδον ὥραν μὲν πάντα πάσιν ἀδόκιμον εἰς δόξας, ἐμὲ μὲν οὖν, ὅτι φιλῶ τὰς γραφείδας, συνοῦσί τινι κακοδαίμονι, καὶ γλίχομαι ἐρᾶσθαι. ἐπεὶ δὲ τὴν ὁδὸν ταύτην ῥᾳστην ὅσην κατεῖδον, καὶ διεκπράσας, ὅτι τῷ ἄκρῳ ἐλαύνομεν (ὑπῆρχε γάρ μοι ὦ φίλη Ἀδράστεια πάντα ἐκεῖνα, ἃ σοὶ φησιν ἐφόδια, ὁ Θράσος, ἡ ἀμαθία, ἡ αἰσχύντη), οὐκέτι μὲν οὖν, οὐκ ἔτι πώγωνος ὀνομάζομαι, οὐδὲ ἤδη τοῖς Διὸς καὶ Λήδας παισὶν ὁμώνυμος τετύχηκα· ἔπειτα δὲ γραῒ συνοικήσας, ὃν σοφὸν μὲν ἐγὼ ἐζηλοτύπουν τοῖς αὐτῆς, ἐρᾶν τρόπος ποιούμενος γυναικὸς ἑβδομηκοντούτιδος, τέτταρας ἔτι λοιποὺς ὀδόντας ἐχούσης, χρυσίῳ καὶ τύρεσι συνδεδεμένους. πολὺ δὲ μᾶλλόν τε ὤμην τὴν πενίαν, ὑφισάμην τ' ἆθλον, καὶ τὰ ψυχρὰ ἐκεῖνα τὰ ἐκ τῆς σοφοῦ φιλήματα, ὑπῆδισά μοι ἐποίει ὁ λιμός. εἶτα ὀλίγου δεῖν, κληρονόμος ὢν εἶχεν ἀπόντων κατέσχεν, εἰ μὴ κατάρατός τις οἰκέτης ἐμήνυσεν, ὡς φάρμακον εἴλοι ἐπ' αὐτῷ ἐωνημένος. ἐξωθεῖς δ' ὅτι κεφαλῇ, ὅμως οὐδέ πότε ἠπόρησα τῶν αἰσχίων, ἀλλὰ καὶ ῥήτωρ δοκῶ, καὶ ταῖς δίκαις ἐξεπάζομαι, προδιδοὺς τὰ πολλά, καὶ τοὺς δικαστὰς τοῖς αἰσθητοῖς καταπιαίνομενος. καὶ ἠπάτημαι μὲν πολλάκις· οἱ φοίνικες δ', ὅτι τῇ θύρᾳ χλωρὸν ἐστεφανωμένοι· τύρεις γὰρ ὅτι τοῖς δυστυχέσι χρῶμαι τῆς δελέασιν. ἀλλὰ καὶ ὃ μισεῖσθαι πρὸς ἀπάντων, καὶ ὑπόπτην εἶναί με, ὅτι τῇ μοχθηρίᾳ τοῦ τρόπου, καὶ πολὺ πρότερον τῶν λόγων, καὶ ὃ δείκνυσθαί σε δακτύλῳ, τοῦτον σκῶπτον τὸν ἀκριβέστατον ἐν πᾶσι κακίᾳ λεγόμενον, ὀλίγον ἔμοιγε δεῖ. ταῦτά σοι προαγορεύω, μὴ τοίνυν πάνυ, πολὺ πρότερον ἐμαυτῷ προαγορεύσας, καὶ χαίρειν ἐμαυτῷ ὑπὲρ μικρὰν ὑπασπασάμενος. εἶεν· ὁ μὲν γραῢδας εἰπὼν ταῦτα, πεπαύσεται· σὺ δ', ὦ πειθὴς τοῖς εἰρημένοις, καὶ δὴ πρᾶγμα νόμιζε οἷον ὀξαρχῆς ἐπόδης ἐλθεῖν. καὶ οὐδέν σε κωλύσει ἑπόμενον τῷ νόμῳ ἔντε τοῖς δικαστηρίοις κρατεῖν, καὶ ἐν τοῖς πλήθεσιν ἀνδοκιμεῖν, καὶ ἐπέρασον εἰς, καὶ γαμεῖν, καὶ γραῒ τινα τῶν κωμικῶν,

καθάπερ ὁ νομοθέτης, ἢ διδάσκαλος, ἀλλὰ καλλίστην γυναῖκα, τὴν Ρητορικήν, ὡς ὁ τῦ Πλάτωνος ὀχῆνο τοῖωὸν ἅρμα ἐλαύνοντα φέρεσθαι, σοὶ μᾶλλον πρέπειν τοῖς σαυτῦ εἰπεῖν, ἢ ἐκείνῳ τοῖς τῦ Διός· ἐγὼ δὲ (ἀγνὼς γὰρ καὶ ἄλλος εἰμι) ἐκπέσομαι ὑμῶν τῆς ὁδοῦ, καὶ παύσομαι τῇ ῥητορικῇ ὀπιπολάζων, ἀσύμβολος ὢν τοῖς αὐτῦ τὰ ὑμέτερα. μᾶλλον δὲ ἤδη πέπαυμαι. ὥστε ἀκνητὶ ἀναχηρήσεσθε, καὶ θαυμάζεσθε, μόνον τῦτο μεμνημένοι, ὅτι μὴ τῷ τάχει ἡμῶν κεκρατήκατε, ὠκύτεροι φανέντες, ἀλλὰ τῷ ῥᾴδιον καὶ τοῖς πεζοῖς περαπέσθαι τὴν ὁδόν.

A ita vt cùm Platonis curru illo alato veharis, magis te deceat de te ipso loqui, quàm illum de Ioue. Ego verò, nã degener sum & timidus, è via vobis decedam, ac circa Rhetorices superficiem nauigare desinam, ignarus quo pacto vestra cum illa conueniant, quin potiùs iam desino. Verùm citra puluerem victores declarati, & admiratione dignissimi, hoc solùm reminiscamini, quòd non festinatione illa vestra celeriores apparentes victores euasistis, sed quia ad faciliorem & proniorem viam declinastis.

ΦΙΛΟΨΕΥΔΗΣ, Ἢ ΑΠΙΣΤΩΝ.

PHILOPSEVDES, SIVE INCREDVLVS.

Thoma Moro interprete.

ARGVMENTVM.

Disputatio est de vi magica, de incantamentis, de spectris, & mortuorum animis, an ea videlicet super terram ambulent, sesegz quibus libitum fuerit, ostendant, cuiusmodi & hodie quadam superstitione atque illusionibus dæmonum vexati plerique credunt. Quanquam autem alia quadam ratione adductus Lucianus (eum enim intelligo sub Tychiadis persona sententiam suam hîc exponere) omnia ista pro nugis & impostoris ducat, nempe Democriti auctoritatem (vt ipse innuit) secutus, qui animas à corporibus segregatas nihil esse censuerit, illa tamen interim contendit, quæ & nostræ ætatis ac religionis homines saniores paulo, ac prauis superstitionibus minùs dediti plerique sentiunt: videlicet spectra atque phantasmata huiusmodi omnino nulla esse, aut si quæ etiam sint, dæmonum illusiones quasdam esse, quæ veritate ac rectis opinionibus munitis haudquaquam nocere possint. Deinde autem & magicas vires, & incantationes, non aliud quàm meras præstigias esse, quibus imperitorum oculi ac mentes circumueniantur. Fingitur autem res apud Eucratem philosophum agi, quò videlicet iterum philosophorum vanitatem persequatur, vt qui veritatem ac sapientiam apud alios profitentes, ipsi interim apud sese nugis & incredibilibus huiusmodi rebus animo adhæreant, nullis certis rationibus innitentes, sed febricitantiũ apparitionibus ac somnijs, & meris anicularum fabulis fidem dantes. Tota enim confirmatiõ philosophorum exemplis & apparitionibus constat, quæ Tychiades partim ridendo, partim ab inconsequentibus & caussarum defectu diluit. Exordium ab admiratione sumitur, qua ille affectum mentiendi in plerisque præsertim philosophis & sapientiæ professoribus nulla probabili caussa impellente, miratur. Titulus ab vtraque parte impositus est, hinc ab eo qui rebus huiusmodi fidem negat: illinc ab ijs qui mendacia talia astruunt, & ex ijs quasi quandam voluptatem captant.

TYCHIADES AC PHILOCLES.

ΕΧῆς μοι, ὦ Φιλόκλῆς, εἰπεῖν τί ποτε ἄρα τῦτό ἐστιν, ὃ τοὺς πολλοὺς εἰς ὀπτυμίαν τῦ ψεύδεσθαι προάγεται, ὡς αὐτοῖς τε χαίρειν μηδὲν ὑγιὲς λέγοντας, καὶ τοῖς τὰ τοιαῦτα διεξιοῦσι μάλιστα προσέχειν τὸν νοῦν; ΦΙ. πολλά, ὦ Τυχιάδη, ἐστὶν, ἃ τοὺς ἀνθρώπους ἐνίοις αἰσχροῖς τὰ ψευδῆ λέγειν, εἰς ὃ χρήσιμον ἀπο-

POtes mihi Philocles dicere quidnam id tandem sit quod multos in mentiendi cupiditatem adducit, vt pariter gaudeant cùm & ipsi nihil sani loquuntur, & his qui talia narrant, maximè animum intendant? PHIL. Multa, Tychiade, sunt, quę nõnullos mortales mentiri cõpellunt, quia in rem vident condu- TYCH.

cere. TYC. Nihil ad rem hæc, vt aiũt: neque enim de his rogabam qui quum vſus poſtulat, mentiuntur. Venia nimirum hi, imò laude plerique eorum digni ſunt, quicunque vel hoſtes fefellerunt, vel ad ſalutem tali quopiam pharmaco vſi ſunt in neceſſitatibus, cuiuſmodi multa Vlyſſes etiam fecit, vt & vitam ſuam, & ſociorum reditum redimeret. Sed de illis, vir optime, dico, qui nulla neceſſitate mendacium ipſum veritati longè anteponũt, ipſa re videlicet delectati, atque in ea ſine vlla idonea occaſione verſati. Iſti ergo ſcire cupio cuius commodi gratia iſtud agunt. PHIL. An alicubi tales aliquos iam deprehendiſti, quibus hæc inſita ſit mentiendi libido? TYC. Et quidẽ admodum multi ſunt huiuſmodi. PHIL. Quid aliud ergo in cauſſa ſit quòd mentiuntur, niſi dementia? ſiquidem rem peſſimam optimæ loco præoptãt. TYC. Hoc nihil eſt: nam ego tibi multos oſtenderim ad cætera prudentes, ac ſapientia mirabili: neſcio tamen quo pacto captos hoc malo, mendaciíque ſtudioſos, adeò vt ego certè moleſtè feram, quòd viri tales, omnibus cæteris in rebus optimi, gaudent tamen & ſe, & eos in quos inciderint, fallere. Nam veteres illi, id quod tibi notius eſt quàm mihi, Herodotus, Cteſiáſque Cnidius, atque his ſuperiores, denique Homerus ipſe, viri celebres, mendaciis etiam ſcriptis vtebantur, vt non ſolùm eos fallerent à quibus tunc audiebantur, verùm vſque ad nos etiam mendacium per manus traditum peruenire, in pulcherrimis verſibus metríſque ſeruatum. Me ergo ſæpe illorum verſuum nomine ſubiit pudor, ſi quando cœli ſectionem, ac Promethei vincula recẽſent, Gigantúmque rebellionem, atque omnem illam de Inferis tragœdiam: & quo pacto ob amorem Iupiter in taurum & cygnum verſus ſit: & quemadmodum ex muliere quiſpiam in auiculam vrſámve mutatus ſit: Pegaſos præterea, Chimeráſque & Gorgonas, ac Cyclopas, atque id genus omnia, admodum abſurdas monſtroſaſque fabulas, & quæ mẽtes afficere puerorum queant, qui laruam adhuc lamiámque metuunt: quanquam poëtica ſint fortaſſe tolerabilia: at vrbes iam gentéſque totas vna voce ac publicitus mentiri, an non hoc ridiculum?

A βλέποντας. ΤΥ. Οὐδὲν τοιοῦτος ὁ λόγος ἦν, οὓς φασὶν, οὐδὲ τοιούτων ἠρόμην, ὁπόσοι τῆς χρείας ἕνεκα ψεύδονται. συγγνώμης τοίνυν ἄξιοι καὶ ἐπαίνου τινὲς αὐτῶν ἄνδρες, ὁπόσοι ἢ πολεμίους ἐξηπάτησαν, ἢ ὅτι σωτηρία τῷ τοιούτῳ φαρμάκῳ ἐχρήσαντο ἐν τοῖς δεινοῖς, οἷα πολλὰ καὶ Ὀδυσσεὺς ἐποίησε, τοῦ τε αὐτοῦ ψυχοῦ ἀρνούμενος, καὶ τὸν νόστον τῶν ἑταίρων. ἀλλὰ τοιοῦτον οὐκ εἶναι, ὦ ἄριστε, φημὶ, οἳ αὐτὸ αὐτοῦ τῆς χρείας ὁ ψεῦδος τοιοῦτος τῆς ἀληθείας πέφυκε, ἡδόμενοι τῷ πράγματι, καὶ ἀπολαυστέοντες ἐπ' ἀδεμιᾷ τοιαύτῃ ἀναγκαίᾳ. τούτους οὖν ἐθέλω εἰδέναι, τίνος ἀγαθοῦ τοῦτο ποιοῦσιν. ΦΙ. ἦ που κατανενόηκας ἤδη τινὰς τοιούτους, οἷς ἔμφυτος ἔρως οὗτός ἐστι τοιοῦτος ὁ ψεῦδος; ΤΥ. καὶ μάλα πολλοί εἰσιν οἱ τοιοῦτοι. ΦΙ. τί δ' οὖν ἄλλο, ἢ ἄνοιαν χρὴ αἰτίαν εἶναι αὐτοῖς φάναι τοῦ μὴ ἀληθῆ λέγειν, εἴ γε τὸ χεῖρον αἱροῦνται τοῦ βελτίονος προαιροῦνται; ΤΥ. Οὐδὲν τοῦτο, ἐπεὶ πολλοῖς ἂν ἐγώ σοι δείξαιμι, σωφροσύνῃ πάλλα, καὶ τοῦ γνώμου θαυμασοῖς, οὐκ οἶδ' ὅπως ἐκλωκότας τοῦτο τοῦ κακοῦ, καὶ φιλοψευδεῖς ὄντας, ὡς ἀπιστεῖσθαί με, εἰ τοιοῦτοι ἄνδρες ἄριστοι τὰ πρῶτα, ὅμως χαίρουσιν αὐτοῖς τε, καὶ τοὺς ἐντυγχάνοντας ἔξαπατῶντες. ἐκείνους μὲν γὰρ τοὺς παλαιοὺς τοῦ ἐμοῦ σε χρὴ εἰδέναι, τὸν Ἡρόδοτον, καὶ Κτησίαν τὸν Κνίδιον, καὶ τοῦ τούτων, τοὺς ποιητάς, καὶ τὸν Ὅμηρον αὐτὸν, ἀοιδίμους ἄνδρας, ἐγγράφῳ τῷ ψεύσματι κεχρημένους, ὡς μὴ μόνον ἐξαπατᾶν τοὺς τότε ἀκούοντας αὐτῶν, ἀλλὰ καὶ μέχρις ἡμῶν διικνεῖσθαι τὸ ψεῦδος, ἐκ δόξης ἐν καλλίστοις ἔπεσι τὴ μέσῃ φυλαττόμενον. ἐμοὶ γοῦν πολλάκις αἰδεῖσθαι ὑπὲρ αὐτῶν ἔπεισιν, ὁπότ' ἂν οὐρανοῦ τομὴν, καὶ Προμηθέως δεσμὰ διηγῶνται, καὶ Γιγάντων ἐπανάστασιν, καὶ τὴν ἐν Ἅιδου πᾶσαν τραγῳδίαν, καὶ ὡς δι' ἔρωτα ὁ Ζεὺς ταῦρος ἢ κύκνος ἐγένετο, καὶ ὡς ἐκ γυναικός τις εἰς ὄρνεον ἢ εἰς ἄρκτον μετέπεσεν· ἔτι δὲ Πηγάσους, καὶ Χιμαίρας, καὶ Γοργόνας, καὶ Κύκλωπας, καὶ ὅσα τοιαῦτα, πολὺ ἀλλόκοτα, καὶ τεράστια μυθίζοντα, παίδων ψυχὰς κηλῶν δυνάμενα, ἔτι τοῦ Μορμοῦς, καὶ τοῦ Λάμιας δεδιότων. καίτοι τὰ μὲν τῶν ποιητῶν, ἴσως μέτρια. ὃ δὲ, καὶ πόλεις ἤδη, καὶ ἔθνη πολλὰ, κοινῇ καὶ δημοσίᾳ ψεύδεσθαι, πῶς οὐ γελοῖον;

εἰ Κρῆτες μὲν τῷ Διὸς τάφον δεικνύοντες οὐκ αἰσχύνονται, Ἀθηναῖοι δὲ τὸν Ἐριχθόνιον ἐκ τῆς γῆς ἀναδεδῦσθαί φασι, καὶ τοὺς πρώτους αὐθιγενεῖς ἐκ τῆς Ἀττικῆς ἀναφῦναι, καθάπερ τὰ λάχανα· πολὺ σεμνότεροι οὗτοι τῶν Θηβαίων, οἱ ἐξ ὄφεως ὀδόντων, σπαρτούς τινας αἱμαβεβλαστηκέναι διηγοῦνται. ὃς δ' ἂν οὕτω ταῦτα καταγέλαστα ὄντα, μὴ οἴηται ἀληθῆ εἶναι, ἀλλ' ἐμφερῶς αὐτὰ ὑπεραίζων ταῦτα, Κορίβαντός τινος, ἢ Μαργίτου νομίζοι τὸ πείθεσθαι, ἢ Τριπτόλεμον ἐλάσαι ἀφ' ἁρμάτων δρακόντων πτερωτέρων, ἢ Πᾶνά τινα ἥκειν ἐξ Ἀρκαδίας σύμμαχον ἐς Μαραθῶνα, ἢ Ὠρείθυιαν ὑπὸ τοῦ Βορέου ἁρπασθῆναι, ἀσεβὴς οὗτός γε, καὶ μόνος αὐτοῖς ἔδοξεν, οὕτω τοσαύταις καὶ ἀληθέσι τοσούτοις ἀπίστων· ἐς τοσοῦτον ὑπερβάλλει τὸ ψεῦδος. ΦΙΛ. Ἀλλ' οἱ μὲν ποιηταί, ὦ Τυχιάδη, καὶ αἱ πόλεις δὲ, συγγνώμης τυγχάνουσιν αὖ. οἱ μέν, ὃ ἐκ τοῦ μύθου τερπνὸν ἐπαγωγότατον ὄν, ἐγκαταμιγνῦντες τῇ γραφῇ, οὗπερ μάλιστα δέονται τοὺς τυχόντας. Ἀθηναῖοι δὲ, καὶ Θηβαῖοι, καὶ εἴ τινες ἄλλοι, σεμνοτέρας ἀποφαίνονται τὰς πατρίδας ἐκ τῶν τοιούτων. εἰ γοῦν τις ἀφέλοι τὰ μυθώδη ταῦτα ἐκ τῆς Ἑλλάδος, οὐδὲν ἂν κωλύοι λιμῷ τοὺς ποιητὰς αὐτῶν διαφθαρῆναι, μηδὲ ἀμισθὶ τῶν ξένων πάλιν ἀκούειν ἐθελησόντων. οἱ δὲ μηδὲ μιᾶς ἕνεκα τοιαύτης αἰτίας, ὅμως χαίροντες τῷ ψεύσματι, παρήλθοιεν ἐκτὸς δρόμου ἄν. ΤΥ. Οὐ λέγεις. ἐγὼ γὰρ καὶ αὐτὸς Εὐκράτους ἥκω σοι, τοῦ πάνυ πολλὰ τὰ ἄπιστα καὶ μυθώδη ἀκηκόας· μᾶλλον δὲ μεταξὺ λεγομένων, ἀπιὼν ὠχόμην, ἄγων τοῦ στόματος τὸν ἀφρόλοφον, ἀλλά με ὥσπερ αἱ Ἐρινύες ἐξήλασαν, πολλὰ τερατεία καὶ ἀλλόκοτα διεξιόντος. ΦΙΛΟ. καίτοι, ὦ Τυχιάδη, ἀξιόπιστος ὁ Εὐκράτης ὅδε ἐστὶ, καὶ οὐδεὶς ἂν οὐδὲ πιστεύσειεν, ὡς ἐκεῖνος οὕτω βαθὺν πώγωνα καθειμένος, ἐξηκοντούτης ἀνὴρ, ἔτι καὶ φιλοσοφίᾳ ξυνὼν τὰ πολλὰ, ὑπομείνειεν ἂν καὶ ἄλλου τινὸς ψευδομένου ἀκοῦσαι πλὴν, οὐχ ὅπως αὐτός τι τολμήσαι τοιοῦτον. ΤΥ. οὐ γὰρ οἶσθα, ὦ ἑταῖρε, οἷα μοὶ εἶπεν, ὅπως δὲ αὐτὰ ὑπισχνοῖτο, ὡς ἦ καὶ ἐπώμνυτο τοῖς πλείοσι, θαυμασιώτατα τὰ παιδία, ὥστε με καὶ ἀποβλέποντα ἐς αὐτὸν, ποικίλα ἐνοεῖν. ἀρτι μὲν, ὡς μεμηνότι,

A veluti cùm Cretenſes ſepulcrum Iouis oſtendere non pudet: Athenienſes Erichthonium editum è terra ferunt, primóſque illos homines in Attica olerum more ex terra emerſiſſe. Hi tamen multo verecundiores quàm Thebani, qui ex ſerpentis dentibus ſatiuos quoſdam progerminaſſe narrant: quòd ſi quis hæc, cùm ſint ridicula, vera eſſe non credat, ſed ea prudenter examinans, Coræbi cuiuſpiam, aut Margitæ exiſtimet eſſe: ſi quis aut Triptolemum credat in alatis draconibus per aërem vectum eſſe: aut Pana quendam ex Arcadia in Marathonem veniſſe auxilio, vel Orithyam à B Borea raptam eſſe, impius nimirum hic atque inſanus videatur eis: quippe qui tam manifeſta veráque non credat: vſqueadeo obtinet mendacium. PHIL. At poëtis Tychiade, vrbibúſque fuerit fortaſſis ignoſcendum: nam illi delectationem illam quę ex fabula proficiſcitur, vt quæ maxima ſit illecebra, poëmatibus ſuis immiſcent, qua potiſſimum erga auditores opus habent. Athenienſes verò, Thebaníque, & ſi qui ſunt alij, patriæ ſuæ plus maieſtatis ex huiuſmodi figmentis conciliant. Quòd ſi quis fabulas auferat è Græcia, nihil obſtiterit quomi- C nùs earum narratores fame intereant, quando iam nemo futurus ſit hoſpitum, qui verum vel gratis audire velit. At ſi qui nulla tali cauſſa, gaudēt tamen mendacio, hi omnino ridiculi meritò videantur. TYC. Rectè dicis: nam ego protinus ab Eucrate illo celebri venio, vbi multa incredibilia ac fabuloſa cùm audiſſem, imò verò medio in ſermone diſceſſi, non ferens narrationem tam ſupra fidem, ſed me velut furiæ quædam abegerunt, dum monſtroſa multa atque abſurda referrēt. PHIL. Atqui Tychiade vir grauis Eucrates eſt, & nemo certè crediderit illum D tam promiſſa barba, virum ſexagenarium, & qui præterea ſit plurimum in philoſophia verſatus, ſuſtinuiſſe vt alium quenquam audiret ſe præſente mentientem, nedum vt ipſe tale quicquam audeat. TYC. At neſcis amice qualia referebat: tum ea quàm conſtanter aſſerebat: præterea quàm ſanctè in pleriſque iurabat, admotis etiam filiis, adeò vt ego cùm eum reſpicerem, varia mecū cogitarem, interdum quidē illum inſanire,

neque animo constare: interdum verò ita cogitabam fugisse me quòd impostor esset, ac tantum temporis sub leonis pelle ridiculam quandam simiam circumtulisset: adeò absurda narrabat. PHI. Quęnam illa (per Lares) sunt Tychiade? nam cupio cognoscere quamnam præstigiaturam sub tam longa barba occuluerit. TYCH. Solebam quidem etiam aliàs Philocles aliquoties eum interuisere, si quãdo videlicet multo otio abundarem. Hodie verò quum opus esset mihi conuento Leonticho (est autem, vt scis, amicus mihi) edoctus à puero eum se ad Eucratem mane contulisse, vt eum morbi inspiciendi caussa viseret, amborum nomine, nempe vt & Leontichum conuenirem, & Eucratem viderem: (ignorabam autem quòd ægrotaret) ad eum peruenio. At Leontichum ibi iam non inuenio (nam paulo antè, vt dicebant, exiuerat) alios verò confertos reperio, in quibus erat & Cleodemus Peripateticus, & Dinomachus Stoicus, & Ion, nosti virum? Illum dico qui ex Platonica doctrina magnam sui admirationem expectat, vt qui solus mentem viri deprehenderit, quique eius oracula aliis quoque possit enarrare. Vides quos tibi viros nomino, nimirum omni sapientia atque omni virtute præditos, vtpote ipsum ex quaque secta caput, reuerendos hercle omnes, atque aspectu propemodum terribiles. Aderat præterea medicus Antigonus, vt vsui in morbo esset, aduocatus opinor. Et meliùs iam habere se videbatur Eucrates: ac morbus quidam ex familiaribus erat: humor enim rursus in pedes ei descenderat. Sedere me ergo Eucrates in lecto iuxta se iussit, voce languidulè remissa paululum, quum me conspiceret: quanquam interim dum ingrederer, vociferantem eum ac vocem intendentem audieram: tamen ego admodum curiosè cauens ne pedes eius tangerem, vbi me vulgaribus istis verbis purgaueram, quòd eum ægrotare nesciuerim: quod vbi rescissem, curriculo venerim; adsedi propè. Et illis quidem sermo iam de morbo erat, & quædam iam antè dixerant, quædam verò etiam tunc narrabant: præterea medicamenta quædã quisque proferebat. Cleodemus igitur: Si quis ergo (inquit) sinistra manu tollens humo mustelæ dentem, sic interfectæ, vt antè dixi, in leonis pellem alligauerit, nuper excoriati,

A καὶ ἔξω εἶπ τ καθεσηκότες, ἀρτι ὁ, ὡς χρὴς ὢν, ἆρα τοσοῦτον χρόνον ἐλήφθη με ὑπὸ τῆ λεοντῆ, θηρίον τινα πίθηκον θεριτέλλων, ὅττως ἄρτα διηγῆτο. ΦΙ. τίνα δῆτα τοῦς τῆς ἑσίας, ὦ Τυχιάδη; ἐθέλω γὰρ εἰδέναι ἐγὼ τινα τὴν δηλοῦσαν ὑπὸ τηλικούτῳ ὦ πώγωνι ἔσκεπεν. ΤΥ. εἴωθα μὲν καὶ ποτε, ὦ Φιλόκλης, φοιτᾶν τοῦς αὐτόν, εἴ ποτε πολλὴν τ σχολὴν ἄγοιμι. τὴμεσον ὁ, Λεοντίχῳ συνηθέως δεόμενος (ἐπαῖσος δέ μοι, ὡς οἶσθα) ἀκούσας παρὰ τ παιδὸς ὡς πρὸ Εὐκράτην ἔωθεν ἀπελθοι, νοσοῦντα ὑπισχνούμενος, ἀμφοῖν ἕνεκα, ὡς B καὶ τῷ Λεοντίχῳ συνηνοίμην, κἀκεῖνον ἴδοιμι (ἠγνοήκειν γὰρ ὡς νοσοίη) τοῦδε ἀλγήμονος τοῦς αὐτόν. ἀφικόμην ὁ αὐτόθι τὸν μὲν Λεοντίχον οὐκ ἔτι (ἐφθάκει γὰρ ὡς ἔφασκον) ὀλίγον τοῦ ἐξεληλυθώς, πλῆθος ὁ συχνὸς, ἐν οἷς Κλεόδημός τε ἦν ὁ ἐκ τ Περιπάτου, καὶ Δεινόμαχος ὁ Στωϊκὸς, καὶ Ἰων· οἶσθα τὸν ὑπὸ τοῖς Πλάτωνος λόγοις θαυμάζεσθ ἀξιοῦντα, ὡς μόνον ἀκριβῶς κατανενοηκότα τὴν γνώμην τ ἀνδρὸς, καὶ τοῖς θείοις ἐντεφτευσαν δυνάμενον. ὁρᾷς οἵους ἄνδρας σοι φημὶ, πανσόφους, C καὶ παναρέτους; ὅτι γὰρ ὃ κεφάλαιον αὐτὸ ἐξ ἑκάστης τοῦ αἱρέσεως, αἰδεσίμους ἅπαντας ἔχεις, καὶ μονονουχὶ φοβερούς τὴν τοῦ ὄψιν. ἔτι καὶ ὁ ἰατρὸς Ἀντίγονος πρῶτον, καὶ χρείαν, οἶμαι, τῆς νόσου ὑπακληθεὶς, καὶ ῥᾷον ἐδόκει ἤδη ἔχειν ὁ Εὐκράτης, καὶ τὸ νόσημα τῶν σκελῶν ἦν. τὸ ῥεῦμα γὰρ, ἐς τοὺς πόδας αὖθις αὐτῷ καλελήλυθει. καθέζεσθαι οὖν με πρὸς αὐτὸν ὑπὸ τῇ κλίνῃ ὁ Εὐκράτης ἐκέλευεν, ἠρέμα ἐγκλίνας τῇ φωνῇ ἐς τὸ ἀσθενικὸν, ὁπότε εἶδέ με, καίτοι βοῶντος αὐτοῦ, καὶ δῃωτεινομένου, τί μεταξὺ εἰσιὼν ἐπήκουον κἀγὼ μάλα πεφυλαγμένως μὴ ψαύσαιμι τῶν ποδῶν αὐτοῦ, ἀπολογησάμενος τὰ σκληθη ταῦτα, ὡς ἀγνοήσαιμι νοσοῦντα, καὶ ὡς ἐπεὶ ἔμαθον, δεῦρο ἦλθοιμι, ἐκαθεζόμην πλησίον. εἰ μὲν δὴ ἐτύγχανον ἤδη ὑπὸ τ νοσήματος, τὰ μὲν, ἤδη τοσφρηκότες, τὰ δὲ, καὶ τότε διεξιόντες, ἔτι δὲ καὶ θεραπείας τινὰς ἕκαστος ὑποδηλοῦντες. ὁ μὲν Κλεόδημος, Εἰ τοίνυν, φησὶ, τὴ ἀριστερᾷ τις ἀνελόμενος χαμόθεν τὸν ὀδόντα τῆς μυγάλεως, ὅτω φονευθείσης ὡς τοσφατον, ὑπόδησεν εἰς δέρμα λέοντος, ἄρτι ἀποδαρέντος,

εἶτα

εἶτα περιάλφε περὶ τὰ σκέλη, αὐτίκα παύε- A
ται ὁ ἄλγημα. οὐκ εἰς λέοντος, ἔφη ὁ Δφνό-
μαχος, ἐγὼ ἤκουσα, ἐλάφου δὲ ἡλείας, ἔτι
παρθένου, καὶ ἀδάπου· καὶ ὁ τοιοῦτος οὕτω
πιθανώτερον· ὠκὺ γὰρ ἡ ἔλαφος, καὶ ἔρρωται
μάλιστα ἐκ τῶν ποδῶν· καὶ ὁ λέων, ἄλκιμος
μὲν, καὶ ὁ λίπος αὐτοῦ, καὶ ἡ χεὶρ ἡ δεξιὰ, καὶ
αἱ τρίχες ἐκ τοῦ πώγωνος αἱ ὀρθαὶ, μεγάλα
δυνάμεντο, εἴ τις ὀπίσαιτο αὐτοῖς χρῆσθαι μὴ
τῆς οἰκείας ἐπῳδῆς ἑκάστῳ. ποδῶν δὲ ἴασιν
ἤκιστα ἐπαγγέλλεται. Ὁ αὐτὸς, ἦ δ' ὃς ὁ Κλεό-
δημος, ὅτε πάλαι ἐγίγνωσκον ἐλάφου χρῆ-
ναι τὸ δέρμα εἶναι, ἤδη ὠκὺ ἔλαφος. ἔναγχος B
δὲ Λίβυς αὐτὴρ σοφὸς τὰ τοιαῦτα, μετεδίδα-
ξέ με, εἰπὼν ὠκυτέρους εἶναι τοὺς ἐλάφους τῶν
λεόντων. ἀμέλει, ἔφη, καὶ αἰσθάνονται αὐτῶν διώ-
κοντες. ἐπῃνέσθη οἱ παρόντες, ὡς δὴ εἰπόντος
τοῦ Λίβυος. ἐγὼ δὲ, οἴεσθε γὰρ, ἔφην, ἐπῳ-
δαῖς τισι τὰ τοιαῦτα παύεσθαι, ἢ τοῖς ἔξω-
θεν προσφάρμασιν, ἢ κακοῦ ἔνδον διατείνοντος; ἐγέλασέν μου ὑπὲρ τοῦ λόγου μου, καὶ δῆλοι
ἦσαν καταγνώσεσθαι μου πολλὴν τὴν ἄνοιαν,
ἐπεὶ μὴ ὀπίσαιμι τὰ προσδηλούμενα, καὶ
πρὸς ὧν αὐτοῖς φέρων αὐτείποι, μὴ οὐχὶ C
οὕτως ἔχῃ. ὁ μέντοι ἰατρὸς Ἀντίγονος, ἐδόκει
μοι ἡδέως τῇ ἐρωτήσει μου· πάλαι γὰρ ἠμε-
λεῖτο, οἶμαι, βοηθεῖν ἀξιῶν τοῦ Εὐκράτει μὴ
τῆς τέχνης, οἴνου τε προσαγγέλλων ἀπέχε-
σθαι, καὶ λάχανα σιτεῖσθαι, καὶ ὅλως ὑφαι-
ρεῖν τοῦ πόνου. ὁ μὲν οὖν Κλεόδημος, ὑποσμει-
διῶν ἅμα, Τί λέγεις, ἔφη, ὦ Τυχιάδη; ἄπι-
στον εἶναί σοι δοκεῖ ὃ ἐκ τῶν τοιούτων γίγνε-
σθαί τινας ὠφελείας ἐς τὰ νοσήματα; ἔμοιγε, νὴ
τὸν ἐγὼ· εἰ μὴ πάνυ τοῦ ῥῖνα κορύζης μεστὸς
εἶναι, ὡς πιστεύσειν, τὰ ἔξω, καὶ μηδὲν κοινω- D
νοῦντα τοῖς ἔνδοθεν ἐπεγείρουσι τὰ νοσήμα-
τα, μὴ ῥημάτιον, ὡς φατὲ, καὶ γοητείας τι-
νὸς ἐνεργεῖν, ἢ τοῦ ἴασιν ὑπιέναι τοιαῦ-
τα. τὸ δ' ὅλον οὐκ ἂν ἠθέλησα, νὴ τὸν ἐς τὴν
Νεμείου λέοντος δέρμα ἐνδῦσαί τις ἑκκαί-
δεκα ὅλας μυγαλᾶς. ἐγὼ γοῦν αὐτὸν τὸν
λέοντα εἶδον πολλάκις χωλεύοντα ὑπὸ ἀλ-
γηδόνων, ὃν ὁλοκλήρῳ τοῦ αὐτοῦ δέρματι. πάν-
νυ γὰρ ἰδιώτης, ἔφη ὁ Δφνόμαχος, εἶ, καὶ τὰ
τοιαῦτα οὐκ ἐμέλησέ σοι ἐκμαθεῖν, ὅν τινα
τρόπον ὠφελοῦσι τοῖς νοσήμασι προσφερόμενα.

ac deinde circum crura posuerit, illico A
sedatur dolor. Non in leonis pellem, inquit Dinomachus, vt ego audiui, sed in ceruæ potiùs femellæ virginis adhuc, & nondum initæ: & res quidem magis est hoc pacto credibilis: velox enim cerua est, maximéque valet pedibus: & leo quidem fortis est, pinguedóq; eius, ac manus dextra, pilique qui rectiè barba prominent, magnam vim obtinent, si quis vti nouerit cum proprio cuique carmine: at pedum curam minimè pollicentur. Et ipse quoque, inquit Cleodemus, olim sic putabam, ceruina pelle vtendum, propterea quòd cerua velox esset: at nuper vir quidam Libycus, peritus profectò in rebus huiusmodi, contrà B
me docuit, ceruis ostendens velociores esse leones: quippe qui eas, inquit, etiam persequendo capiunt. Laudabant qui aderant, tanquam rectè dixisset Libycus ille. Tum ego: Putatis, inquam, incantamentis quibusdam sedari talia? aut foris admotis appendiculis, quum intus malum grassetur? Riserunt hunc sermonem meum: & palam in me magnam damnabāt amentiam, qui apertissimas res ignorarem, & quibus nemo qui sapiat, contradicat quin sic se habeant. C
At medicus certè Antigonus delectari mihi visus est hac rogatione mea. Iamdudum autem neglectui habitus fuerat, opinor, quum opem Eucrati ferre ex arte vellet, denuntians videlicet vino vt abstineret, atque oleribus vesceretur, & vigorem animo omnino minueret. Cleodemus ergo subridens interim, Quid ais, inquit, Tychiade? incredibile tibi videtur esse vt ex rebus huiusmodi parentur quædam aduersus morbos remedia? Mihi certè videtur, inquam ego: nisi naribus adeò mucosis sim, vt credā, D
ea quæ foris applicantur, nihilque cum his quæ morbos excitant, intus communicant; per verbula tamen, vt dicitis, ac præstigiaturam, operari: & quum appenduntur, sanitates immittere. id profectò nunquam fieri possit, nec si quis vel in Neméi leonis pellem sedecim mustelas integras insuerit. Ego profectò leonem ipsum è doloribus sæpe claudicantem vidi in vniuersa sui ipsius pelle. Nimiùm idiota es, inquit Dinomachus, neque vnquam tibi curæ fuit vt disceres quônam modo res istiusmodi aduersus morbos quum adhibentur, conferunt:

ac mihi videris ne notissima quidem ista recepturus, febrium videlicet istarum profligationes, quæ certo quodam ambitu recurrunt, tum serpentum demulsiones, ac bubonum sanationes, & cætera quæcunq; anus etiam iam faciunt: quòd si illa fiunt omnia, cur tandem non putabis hæc etiam similibus rebus fieri? Infinita congeris, inquam, Dinomache, clauúmque, vt aiunt, clauo extrudis. Neque enim constat ea quæ commemoras, eiusmodi vi fieri. Quamobrem nisi reddita ratione persuaseris primùm natura fieri posse vt febris tumórque vereatur aut nomen aliquod diuinum, aut dictionem aliquam barbaricam, ob idque ex inguine fugiat: aniles adhuc fabulæ sunt quæcunque retulisti. Tu mihi videris, inquit Dinomachus, quum ista dicas, ne deos quidem esse credere. Siquidem putas fieri non posse, vt per sacra nomina remedia morbis afferantur. Hoc, inquam ego, vir optime, ne dixeris: nihil enim prohibet quominus, etiamsi maximè dij sint, ista tamen sint vana. Ego verò & deos colo & medelas eorum video, & leuamenta quæ laborantibus conferunt, pharmacis videlicet atque arte medica restituentes Itaque Æsculapius ipse eiúsque posteri salutaria pharmaca admouentes medebantur ægrotis, non leones aut mustelas circumligantes. Mitte hunc, inquit Ion. At ego vobis mirabile quiddam narrabo: Eram adhuc adolescentulus, annos natus fermè quatuordecim, quum quidam ad patrem meum venit, nuntians ei, Midam vitis cultorem seruum, etiam aliis in rebus robustum atque industrium, circa plenum iam forum, à vipera morsum iacere iam putrefacto crure. Etenim dum ligaret palmites, ac vallis circumplicaret, adrepentem bestiolam maximum ei pedis momordisse digitum. Tum illam quidem illico aufugisse, & sese rursus in latebram condidisse. Illum verò eiulare perditum è doloribus. Hæc ergo quum nunciarentur, iam Midam ipsum videbamus lectica domum à conseruis apportari, inflatum totum, liuidum, ac superficie tabefactum, vix iam spirantem. Pater ergo quum id molestè ferret, amicorum quispiam, qui tum fortè aderat: Bono animo es, inquit. Ego enim virum qnendam Babylonium ex Chaldæis quos vocant, protinus huc adducam, qui sanabit hominem:

A καί μοι δοκεῖς, οὐδὲ τὰ τοιαῦτα φανέντα αὐτὰ παραδέξασθαι ταῦτα, τὴν ἐκ τοιούδου πυρετοῦ ταῖς ἀποπομπαῖς, καὶ τῶν ἑρπετῶν ταῖς καταθέλξεσι, καὶ βουβώνων ἰάσεις, καὶ πάλαι, ὁπόσα καὶ αἱ γραῦς ἤδη ποιοῦσιν. εἰ δὲ σκύφια γίνεται ἄπτωτα, τί δὴ ποτε οὐχὶ ταῦτα οἵονται γίνεσθαι ὑπὸ τῶν ὁμοίων; ἀθρόαντα, ὦ δ' ἐγώ, ξυμπεφόρηκας ὦ Δινόμαχε, καὶ ἄληρον, φασὶν, ἐκκρούεις τὸν ἄληρον. οὐδὲ γὰρ ἃ φῄς, ταῦτα δῆλα μὴ τοιαύτης δυνάμεως γιγνόμενα. ὦ γοῦν μὴ πείσῃς τοὐναντίον ἐπάγων τὸν λόγον δῆτα φύσιν ἔχειν γίνεσθαι, τὴν τε πυρετοῦ, καὶ τὴν οἰδήματος B δεδῃότος, ἢ ὄνομα θεσπέσιον, ἢ ῥῆσιν βαρβαρικήν, καὶ δῆτα τοῦτο ἐκ τοῦ βουβῶνος ἀραπετεύοντος, ἐπὶ σοὶ γραῶν μῦθοι τὰ λεγόμενα ὄντι. σύ μοι δοκεῖς, ἦ δ' ὅς ὁ Δινόμαχος, τὰ τοιαῦτα λέγων, οὐδὲ θεοὺς εἶναι πιστεύειν, εἴτε μὴ οἷά τε ἰάσεις οἷόν τε εἶναι) τοιούτου ἱεροῦ ὀνόματος γίνεσθαι. τοῦτο μὲν, ὦ δ' ἐγώ, μὴ λέγε, ὦ ἄριστε· κωλύει γὰρ οὐδὲν καὶ θεοὺς ὄντας, ὅμως τὰ τοιαῦτα ψευδῆ εἶναι). ἐγὼ δὲ καὶ θεοὺς σέβω, καὶ ἰάσεις αὐτῶν ὁρῶ, καὶ ἃ δὴ ποιοῦσι τοῖς κάμνουσιν, τοὺς φαρμάκων, καὶ ἰατρικῆς ἀνισάντες. ὁ γοῦν C Ἀσκληπιὸς αὐτὸς, καὶ οἱ παῖδες αὐτοῦ, ἤπια φάρμακα πάσοντες, ἐθεράπευον τοὺς νοσοῦντας, οὐ λέοντας καὶ μυγάλας περιάπτοντες. ἔα τοῦτον, ἔφη ὁ Ἴων, ἐγὼ δὲ ὑμῖν θαυμάσιόν τι διηγήσομαι. ἦν μὲν ἐγὼ μειράκιον ἔτι, ἀμφὶ τὰ τέτταρα καὶ δέκα ἔτη σχεδόν· ἦλθε δέ τις ἀγγέλλων τῷ πατρὶ, Μίδαν τὸν ἀμπελουργὸν, ἐρρωμένον ἐς τἆλλα οἰκέτην, καὶ ἐργατικὸν, ἀμφὶ πλήθουσαν ἀγορὰν, ὑπὸ ἐχίδνης δηχθέντα, κεῖσθαι ἤδη σεσηπότα D τὸ σκέλος· ἀναδοῦσθαι γὰρ αὐτῷ τὰ κλήματα, καὶ ταῖς χερσὶ περιπλέκοντι, περιερπύσαι τὸ θηρίον, δακεῖν κατὰ τὸν μέγαν δάκτυλον, καὶ τὸ μὲν, φθάσαι, καὶ καταδῦναι αὖθις ἐς τὸν φωλεόν, τὸν δὲ, οἰμώζειν, ἀπολλύμενον ὑπ' ἀλγηδόνων. ταῦτά τε οὖν ἀπήγγελλετο, καὶ τὸν Μίδαν ἐωρῶμεν αὐτὸν ὅτι σκίμποδος ὑπὸ τῶν ὁμοδούλων προσκομιζόμενον, ὅλον ᾠδηκότα, πελιδνὸν, μυδῶντα τῇ ὑπαφανείσῃ, ὀλίγον ἔτι ἐμπνέοντα. λελυπημένῳ δὴ τῷ πατρὶ, τῶν φίλων τις πρὸς, Θάρρει, ἔφη, ἐγὼ γάρ σοι ἄνδρα Βαβυλώνιον τῶν Χαλδαίων, ὡς φασιν, αὐτίκα μετέπεμψα, ὃς ἰάσεται τὸν ἄνθρωπον,

καὶ ἵνα μὴ διατείνω λέγων, ἦκεν ὁ Βαβυλώνιος, καὶ αἴρησι τὸν Μίδαν, ἐπῳδῇ τινι ἐξελάσας τὸν ἰὸν ἐκ τοῦ σώματος, ἔτι καὶ τοῦ προσαρτήσας τοῦ ποδὶ τεθνηκυίας παρθένου λίθον, ἀπὸ τῆς στήλης ἐκκόψας. καὶ τοῦτο μὲν, ἴσως μέτριον, καίτοι ὁ Μίδας αὐτὸς ἀράμενος τὸν σίμποδα, ἐφ' οὗ ἐκεκόμιστο, ᾤχετο εἰς τὸν ἀγρὸν ἀπιών. τοσοῦτον ἡ ἐπῳδὴ ἐδυνήθη, καὶ ὁ στηλίτης ἐκεῖνος λίθος· ὁ δὲ, καὶ ἄλλα ἐποίησε θαυμάσια, ὡς ἀληθῶς. εἰς γὰρ τὸν ἀγρὸν ἐλθὼν, ἕωθεν ἐπειπὼν ἱερατικά τινα ἐκ βίβλου παλαιᾶς ὀνόματα ἑπτὰ, θείῳ καὶ δᾳδὶ καθαγίσας τὸν τόπον. περιελθὼν εἰς τρὶς, ἐξήλασεν ὅσα ἰοῦ ἕρπετά ἐντὸς τῶν ὅρων. ἦκον δὲ ὡς ἑκάστου ἑλκόμενοι τοῦ τῆς ἐπῳδῆς ὄφεις πολλοὶ, καὶ ἀσπίδες, καὶ ἔχιδναι, καὶ κεράσται, καὶ ἀκοντίαι, φρυνοί τε, καὶ φύσαλοι· ἐλείπετο δὲ εἷς δράκων παλαιός, αὐτὸ γήρως, οἶμαι, ἐξερπύσαι μὴ δυνάμενος, παρακούσας τῆς παραγγελίας· ὁ δὲ μάγος, οὐκ ἔφη πάντας ἥκειν, ἀλλ' ἕνα τινὰ τῶν ὄφεων τὸν νεώτατον χθὲς γενόμενον, τοῦτον δὴ τὸν ἐπεμψεν ὅτι τὸν δράκοντα, καὶ μὴ μικρὸν ἦκε κἀκεῖνος. ἐπεὶ δὲ συνηθροίσθησαν, ἐνεφύσησε μὲν αὐτοῖς ὁ Βαβυλώνιος, τοὺς δὲ, αὐτίκα μάλα κατεκαύθη ἅπαντα αὐτῶν τῇ φυσήματι, ἡμῖν δὲ ἐθαυμάζομεν. εἰπέ μοι, ὦ Ἰων, ἦ δ' ἐγὼ, ὁ ὄφις ὁ τελευταῖος ὁ νέος, ἄρα καὶ ἐκεῖνον ἀγωγὴ τὸν δράκοντα ἤδη, ὡς φῂς, γεγηρακότα, ἢ σκίπωνα ἔχων ἐκεῖνος, ἐπερείδετο; σὺ μὲν παίζεις, ἔφη ὁ Κλεόδημος, ἐγὼ δὲ καὶ αὐτὸς ἀπιστότερος ὢν σου πάλαι τὰ τοιαῦτα (οὐ μέντοι γε νῦν λόγῳ δυνατὸν γίνεσθαι αὐτὰ πιστεύσαι) ὅμως ὅτε ὃ τελευταῖον εἶδον πετόμενον τὸν ξένον τὸν βάρβαρον (ἐξ Ὑπερβορέων δὲ αὐτὸν ὡς ἔφασκεν) ἐπίστευσα, καὶ ἐνικήθην, ἐπιπολὺ ἀντιπαλαίων. τί γὰρ ἔδει ποιεῖν, αὐτὸν ὁρῶντα διὰ τοῦ ἀέρος φερόμενον, ἡμέρας οὔσης, καὶ ἐφ' ὕδατος βαδίζοντα, καὶ διὰ πυρὸς διεξιόντα, καὶ χολῆς, καὶ βάδην; σὺ ταῦτα, μὰ Δί' ἐγὼ, εἶδες, τὸν Ὑπερβόρεον ἄνδρα πετόμενον, ἢ ἐπὶ τοῦ ὕδατος βεβηκότα; καὶ μάλα, ἦ δ' ὅς, ἐποδεδεμένον τε καρβατίναις, οἷαί μάλιστα ἐκεῖνοι ἐποδοῦνται. τὰ μὲν γὰρ σμικρὰ ταῦτα, τί χρὴ καὶ λέγειν, ὅσα ἐπεδείκνυτο, ἐρωτᾶς ἐπιπέμπων,

A & ne diem narrando conteram, venit Babylonius, ac Midam restituit, effugato ex corpore veneno quadam incantatione, & ad pedem eius appenso virginis defunctæ lapillo, quem è columna excíderat. Atque istud quidem hactenus forsan mediocre fuerit. Tum Midas iam ipse sublato in quo allatus erat scabello, discessit in agrum: tantum potuit incantatio, & columnaris ille lapis. At idem iste Babylonius alia præterea diuina planè fecit. Nempe in agrum profectus manè, quum pronunciasset sacra quædam ex vetusto codice septem nomina, sulphure ac face lustrato loco, in orbem
B ter obambulans, serpentes omneis inuitos exciuit quicunque intra eam regionem erant. Veniebant ergo tanquam ad incantationem tracti serpentes multi, atque aspides, & viperæ, & ceraſtæ, & iaculi, phryníque, ac physali: relinquebatur autem vnus draco annosus, prorepere (vt opinor) ob senectam non valens, qui non fuerat audiens dicto. At magus, Non adsunt omnes, inquit. Tum vnum quendam ex serpentibus, eum videlicet qui natu minimus erat, selectum legatum mittebat ad draconem: ac paulo
C pòst venit etiam ille. At postquam iam collecti constitissent, Babylonius in eos insibilauit. Atque illi repentè admodum omnes ab eius flatu incensi sunt, nobis interim admirantibus. Tum ego, Dic mihi, inquam, Ion: serpens ille legatus, iuuenem illum dico, vtrùm manu deduxit draconem, qui iam (vt ais) senuerat, an ille baculum gestans innitebatur? Ludis tu quidem, inquit Cleodemus: at ego, qui & ipse quoque olim minùs talia credebam, quàm nunc tu (putabam enim nulla ratione fieri posse vt ea crederem) tamen quum volantem primùm conspicerem peregrinum illum
D barbarum (erat autem, vt ferebant, ex Hyperboreis) credidi, ac victus sum, cùm tamen multùm diúque repugnassem: nam quid facerem quum eum cernerem in aëre volantem, atque id interdiu, ac super aquam ingredientem, atque per medium ignem incedentem, idque lentè ac sensim? Túne, inquam ego, ista videbas virum Hyperboreum volantem; aut super aquas ambulantem? Et maximè, inquit ille, carbatinas indutum, quo calceamenti genere illi potissimùm vtuntur. Nã minutula ista quid attinet referre, quæcũque fecit, quo pacto amores immiserit,

ac dęmones exegerit, mortuósque marci- A
dos in vitam reuocauerit, atque Hecaten
ipſam palàm cõſpectibus exhibuerit, Lu-
námque è cœlo detraxerit? Quin ego vo-
bis referam quæ ab eo fieri conſpexi in
Glaucia Alexidis filio. Glaucias hic quum
patris nuper defuncti ſubſtantiam ſuſce-
piſſet, Chryſidem amabat Demæneti fi-
liam: ac me quidem præceptore in diſci-
plina vtebatur: ac niſi amor ille à ſtudio
deduxiſſet eum, vniuerſam Peripateticо-
rum doctrinam perdidiciſſet: vt qui octo
& decem quum eſſet annorum, iam ab-
ſoluerat Analytica: tum phyſicam auſcul-
tationem in finem vſque percurrerat.
Amore tamen victus, mihi rem omnem B
ſignificat. Ego verò, quemadmodum par
erat, quippe qui præceptor eram, Hyper-
boreum illum magum ad eum duco, con-
ductum quatuor illico minis in manum
datis (oportebat enim pręparari quiddam
ad ſacrificia) tum ſedecim præterea, ſi
Chryſide potiretur. Ille verò creſcentem
obſeruans lunam (nam tunc vt plurimùm
huiuſmodi ſacra peraguntur) foſſam cùm
effodiſſet in aperto quodam loco domus,
ſub dio circa mediam noctem euocauit
nobis primùm quidem Anaxiclem Glau-
ciæ patrem, ante ſeptem menſes vita de- C
functum. Succenſebat autem ob amorem
ſenex, atque indignabatur: tandem ta-
men ei permiſit vt amaret. Poſtea verò
Hecaten quoque eduxit, afferentem vnà
Cerberum: tum Lunam detraxit, mul-
tiforme quoddam ſpectaculum, & quod
aliàs aliud apparebat. Primùm quidem
muliebrem formam referebat: deinde in
vaccam formoſam vertebatur: poſtremò
verò catula videbatur. Hyperboreus ille
tandem quum finxiſſet quendam è luto
Cupidinẽ, Abi, inquit, atque huc perdu-
cas Chryſidem. Ac lutum quidem proti-
nus euolabat: paulo pòſt autem affuit il- D
la, pulſans oſtium. Tum ingreſſa Glau-
ciam cõplectitur, eum quaminſaniſſimè
deperiens: & cum eo verſata eſt quoad
gallos canẽtes audiuimus. Tum verò Lu-
na ſubuolabat in cœlum, atque Hecate
ſubiit terrã, cæteráque ſpectra diſparue-
runt: & Chryſidem tãdem emiſimus cir-
ca ipſum fermè diluculum. Hæc Tychia-
de ſi cõſpexiſſes, haudquaquam ampliùs
dubitaſſes eſſe multa in carminibus iſtis
commoda. Bene dicis, inquam ego: cre-
didiſſem equidem, ſi vidiſſem ea: nunc
verò ignoſcendum mihi puto, ſi qualia
vos videtis, acutè perſpicere non poſſum:

καὶ δαίμονας ἀνάγων, καὶ νεκρὺς ἐώλους ἀνακα-
λῶν, καὶ τὴν Ἑκάτην αὐτὴν ἐναργῆ παρίσας, καὶ
τὴν Σελήνην καθαιρῶν; ἐγὼ γοῦν διηγήσομαι
ὑμῖν ἃ εἶδον θαυμάσια ὑπ' αὐτοῦ ἐν Γλαυκίᾳ τῷ
Ἀλεξικλέους. ἄρτι γὰρ ὁ Γλαυκίας, τῶν πατρὸς
ἀποθανόντος, τὰ χρήματα διαλαβὼν τὴν οὐσίαν, ἠράσθη
Χρυσίδος τῆς Δημαίνετου θυγατρός. ἐμοὶ δὲ δι-
δασκάλῳ ἐχρῆτο περὶ τοὺς λόγους· καὶ εἰ μὲν
μὴ ὁ ἔρως σχολὴν ἀπηγόλησεν αὐτὸν, ἅπαν-
τα ἂν ἤδη τὰ τῆς Περιπάτου ἠπίστατο· ὃς δὲ ὀ-
κτωκαιδεκαέτης ὢν, ἀπέλυε, καὶ τὴν φυσικὴν
ἀκρόασιν μετελήλυθεις τέλος· ἀμηχανῶν
δὲ ὅμως τοῦ ἔρωτος, μηνύει μοι τὸ πρᾶγμα. ἐγὼ δὲ
ὡς ἦν εἰκὸς ἴσθι, διδάσκαλον ὄντα τὸν Ὑπερ-
βόρεον σχολῆς μᾶλλον, ἄγω πρὸς αὐτὸν, ὅτι
μνᾶς τέτταρσι μόνον τὸ πρᾶγμα (ἔδει γὰρ
προτελέσαι τι πρὸς τὰς θυσίας) ἐκκαίδεκα
δ', εἰ τύχοι τῆς Χρυσίδος. ὁ δὲ, αὐξομένην τη-
ρήσας τὴν σελήνην (τότε γὰρ ὡς ἐπιτοπολὺ
τὰ τοιαῦτα τελεσιουργῆται) βόθρον τε ὀρυξά-
μενος ἐν αἰθρίῳ τινὶ τῆς οἰκίας, περὶ μέσας
νύκτας ἀνεκάλεσεν ἡμῖν, πρῶτον μὲν, τὸν Ανα-
ξικλέα τὸν πατέρα τοῦ Γλαυκίου, πρὸ ἑπτὰ
μηνῶν τεθνεῶτα· ἠγανάκτει δ' ὁ γέρων ὅτι
τοῦ ἔρωτος, καὶ ὠργίζετο, τὰ τελευταῖα δὲ ὅμως
ἐφῆκεν αὐτῷ ἐρᾶν. μετὰ δὲ, τὴν Ἑκάτην τε αὖ-
γαλῷ ἐπαγομένην τὸν Κέρβερον, καὶ τὴν Σελή-
νην κατέσασε, πολύμορφόν τι θέαμα, καὶ
ἄλλοτε ἄλλοῖόν τι φαντάζόμενον. τὸ μὲν γὰρ
πρῶτον γυναικείαν μορφὴν ἐπεδείκνυτο, εἶτα
βοῦς ἐγίνετο καλὴ, εἶτα σκύλαξ ἐφαίνετο.
τέλος δὴ δὲ, ὁ Ὑπερβόρεος ἐκ πηλοῦ ἐρω-
τικόν τι ἀναπλάσας, Ἄπιθι, ἔφη, καὶ ἄγε Χρυ-
σίδα, καὶ ὁ μὲν πηλὸς, ὑπέστη τε· καὶ μετὰ μι-
κρὸν δή, ἐπέσκηψεν ἡ θύρα ἐκείνη, καὶ
εἰσελθοῦσα, περιβάλλεται τὸν Γλαυκίαν, ὡς ἂν
ἐμμανέστατα ἐρῶσα, καὶ σεληνῶ, ἄχρι δὴ ἀλε-
κτρυόνων ἠκούσαμεν ἀδόντων. τότε δὴ ἥ τε σε-
λήνη ἀνέστειλε ἐς τὸν οὐρανὸν, καὶ ἡ Ἑκάτη ἔδυ
τῆς γῆς, καὶ τὰ ἄλλα φάσματα ἠφανί-
σθη, καὶ τὴν Χρυσίδα ὀξέπεμψαμεν περὶ αὐ-
γὸ που σχεδὸν τὸ λυκαυγές. εἰ ταῦτα εἶδες, ὦ
Τυχιάδη, οὐκ ἂν ἔτι ἠπίστησας εἰ πολλὰ ἐν
τῇ ἐπῳδαῖς χρήσιμα. εὖ λέγεις, ἦν δ' ἐγὼ, πίσ-
τευον γὰρ ἂν, εἴτε εἶδον αὐτὰ, νῦν δὲ συγγνώμη,
οἶμαι, εἰ μὴ τὰ ὅμοια ὑμῖν ὀξυδερκεῖν ἔχω.

πλὼ ἀλλ' οἶδα γὰρ τὴν Χρυσίδα ἣν λέ- A veruntamen Chrysidem illam quam di-
γεις, ἑταίραν γυναῖκα, καὶ πανοῦργον· ἀτὰρ cis, noui, mulierem planè meretricem,
δι' ἥντινα ἕνεκα ἐδεήθητε ἐπ' αὐτὴν τὴν πάλαι ac facilem: nec video sanè cuius gratia
πρεσβύτην, καὶ μάγον τὸν ἐξ Ὑπερβορέων, ad illam egueritis luteo illo legato, ma-
καὶ σελήνης αὐτῆς, ἣν εἴκοσι δραχμῶν ἀγα- góque ex Hyperboreis vsque, atque ip-
γεῖν ἐξ Ὑπερβορέως δυνατὸν ἦν. πολὺ γὰρ ἂν sa insuper luna, quippe quam vigin-
ἐδίδοσι πρὸς ταύτην τὴν ἐπῳδὴν ἡ γυνή, ti drachmis ducere in Hyperboreos vs-
καὶ ὃ θαυμαστὸν τοῖς φάσμασι πέπονθεν. σκῦ- que potuisses: mirificè enim sese offert
φος μὲν γὰρ ἣν φόβον ἀκούσῃ χαλκοῦ, ἢ σιδήρου, ad hanc incantationem mulier, & con-
πέφυγε. καὶ ταῦτα γὰρ ὑμᾶς φασιν αὐτὴν ἅ, ἂν trarium quiddam spectris istis habet.
ἀργυρίου που φθογγὴν, ἔρχεται πρὸς τὸν ἦχον· Nam ea quidem æris ferrive sonum si
ἄλλως τε, καὶ θαυμάζω αὐτοῦ τοῦτο μάγου, εἰ δυ- audierint, fugiunt (nam id vos prædi-
νάμενος αὐτὸς ἐφαδιῶσαι πρὸς τὴν πλου- B catis) illa verò si argentum vspiam so-
σιωτάτων γυναικῶν, καὶ πάλαι πάντ' nuerit, accurrit ad tinnitum. Præterea
ἂν λαμβάνειν, ὁ δὲ, τεττάρων μνῶν, πάνυ ipsum etiam magum admiror, quòd
σμικρολόγος ὤν, Γλαυκίαν ἐπῆσαν ἐργάζε- cùm ditissimas mulieres in amorem sui
ται. γελοῖα ποιεῖς, ἔφη ὁ Ἰων, ἀπιστῶν ἅπασιν. possit elicere, atque ab eis solida talen-
ἐγὼ γοῦν ἡδέως ἂν ἐροίμην σε τί περὶ τού- ta suscipere, is tamen ob quatuor minas,
των φῂς, ὅσοι τοὺς δαιμονῶντας ἀπαλλάττουσι admodum tantilli lucelli auidus, Glau-
τῶν δεινῶν, οὕτω σαφῶς ὁρῶντες καὶ τὰ ciam amoris compotem fecerit. Ridi-
φάσματα. καὶ ταῦτα οὐκ ἐμὲ χρὴ λέγειν, culè facis, inquit Ion, qui nihil credis.
ἀλλὰ πάντες ἴσασι τὸν Σύρον τὸν ἐκ τῆς Πα- Ego te libenter ergo rogauerim quid
λαιστίνης, τὸν ὅτι τούτων σοφιστὴν, ὅσους πρὸς de his respondeas, qui dæmoniacos li-
τοὺς δαίμονας καταπίπτοντας πρὸς τὴν σελήνην, berant erroribus, adeò manifestè spé-
καὶ τὸ ὀφθαλμῶ διαστρέφοντας, καὶ ἀφροῦ C ctra illa carminibus eiicientes. Atque
πιμπλαμένους τὸ στόμα, ὅμως ἀνίστησι καὶ ἀ- hæc me dicere non opus est, verùm o-
ποπέμπει ἀρτίους, ὅτι μισθῷ μέτριῳ ἀπαλ- mnes nouerunt, Syrus ille ex Palæstina,
λάξας τῶν δεινῶν. ἐπειδὴ γὰρ ὅταξη κειμέ- qui harum rerum artifex est, quàm mul-
νοις, καὶ ἔρηται ὁπόθεν εἰσελήλυθεν εἰς τὸ σῶ- tos mortales suscipiat qui ad lunam con-
μα, ὁ μὲν νοσῶν αὐτὸς, σιωπᾷ, ὁ δαίμων δὲ cidant, oculósque distorqueant, spu-
ἀποκρίνεται, ἑλληνίζων, ἢ βαρβαρίζων, ἢ ὅθεν máque os oppleant: quos tamen eri-
ἂν αὐτὸς ᾖ, ὅπως τε καὶ ὁπόθεν ἐπῆλθεν ἐς τὸν git, ac sanos remittit, magna accepta
ἄνθρωπον. ὁ δὲ, ὅρκοις ἐπάγων, εἰ δὲ μὴ πει- mercede diris eos malis liberans. Et
θοίη, καὶ ἀπειλῶν, ἐξελαύνει τὸν δαίμονα. ἔγω enim quum iacentibus instet, rogaue-
γ' οὖν καὶ εἶδον ὀξύοντα μέλανα, καὶ καπνώδη τὴν D ritque vnde sint in corpus ingressi, æ-
χροιάν. ἦ μέγα, ἦν δ' ἐγὼ, τὰ τοιαῦτά σε ὁρᾶν, grotus quidem ipse tacet: at dæmon ve-
ὦ Ἰων, ὥστε καὶ ἰδέας αὐτὰς φαίνονται, ἃς ὁ rò respondet, aut lingua Græca loquens,
πατὴρ ὑμῶν Πλάτων δείκνυσιν ἀμυδρόν τι aut barbarica, aut vndecunque fuerit ip-
θέαμα, ὡς πρὸς ἡμᾶς τοὺς ἀμβλυωττοντας. se: & quomodo & vnde intrauit in ho-
μόνος γὰρ Ἰων, ἔφη ὁ Εὐκράτης, τὰ τοιαῦτα εἶ- minem. Ille verò adiurans eum, ac ni pa-
δεν, ἢ καὶ ἄλλοι πολλοὶ δαίμοσιν ἐντετυχή- ruerit, minitans etiam, expellit abigítque
κεσθον, οἱ μὲν, νύκτωρ, οἱ δὲ, καὶ ἡμέρας; dæmonem. Quin ego quoque dæmonem
ἐγὼ δὲ οὐχ ἅπαξ, ἀλλὰ μυριάκις ἤδη τὰ quendam exeuntem vidi, nigrum certè,
τοιαῦτα τεθέαμαι. καὶ ὅτε μὲν πρῶτον, ἐταρα- & colore fumidum. Non magnum erat,
τόμην πρὸς αὐτά, νῦν δὲ καὶ τὸ ἔθος, οὐδέν inquam ego, talia te Ion cernere, cui
τι θαυμαστὸν ὁρᾶν μοι δοκῶ, ἃ νῦν μάλιστα, ipsæ etiam apparent ideæ, quas vestræ fa-
miliæ parens ostendit Plato: rem vide-
licet spectatu tenuem, atque euanidam,
quantum ad nos homines luscitiosos. Ità-
ne solus Ion, inquit Eucrates, istiusmo-
di vidit, ac non alij etiam multi incide-
runt in dæmones, alij noctu, alij etiam
interdiu? Ego profectò non semel, sed
millies iam talia conspexi: ac primùm
quidem turbabar ad ea: iam verò ob con-
suetudinem nihil nouum aut prodigio-
sum mihi videre videor, maximèq; nunc,

ex quo annulum mihi Arabs dedit ex ferro de cruce quapiam sumpto factum, carménque docuit nominibus multis plenũ: nisi fortè ne mihi quidem fidem sis habiturus, Tychiade. At quî fieri possit, inquã, vt Eucrati non credam, Dinonis filio, viro in primis sapienti, ac libere, quæ sibi videtur, domi in priuato suo cum auctoritate narranti? Illud ergo de statua, inquit Eucrates, quæ omnibus qui in domo sunt, singulis noctibus apparet tum pueris, tum adolescentibus, tum senibus, hoc, inquam, non à me dumtaxat audieris, verumetiam à nostris omnibus. De qua statua, inquam ego? Non vidisti (inquit) quum ingredereris, statuam quandam in atrio collocatam, sanè quàm pulchram, opus Demetrij, qui statuas humana specie fingere consueuit? Nonne illam dicis, inquam, quæ discum iacit, quæ inclinata est ad emissuri gestum, reflexa in eam quæ discum fert, altero pede modicè inflexo, quæque se erectura videtur vnà cum iactu? Non, inquit: nam vnum est ex Myronis operibus ille disci iactator quem dicis. Sed nec eam quæ est ei proxima: eam loquor, cui tæniis caput vinctum est, formosam illam: nam id Polycleti opus est: verùm eas quæ à dextra sunt egredientibus, omitte, inter quas & tyrannicidæ illi stant, Critiæ Nesiotæ plasmata. tu verò an non ad aquam illam quæ influit, quampiam vidisti ventre prominulo, caluam, seminudatam, vulsis quibusdam barbæ pilis, insignibus venis vero homini simillimam? Pelichus dux Corinthius esse videtur. Per Iouem, inquam, vidi quandam à dextra Saturni, quæ tænias coronásque aridas habebat, pectoréque folia quædam inaurata. Ego, inquit Eucrates, ea inauraui, quum me sanasset triduo, febre pereuntem. Erátne igitur etiam medicus, inquam ego, optimus iste Pelichus? Est: neque ride, inquit Eucrates: alioqui homo te haud multo pòst inuadet. Noui ego certè quantum valeat hęc quam tu rides statua. An non eiusdem putas esse immittere febres in quos voluerit, quando quidem potis est eiicere? Propitia, inquam, placatáque sit hæc statua mihi, quæ tantum valeat. Quidnam ergo aliud facientẽ eam viderunt omnes qui in domo sunt?

A ἐξ οὗ μοι τὸν δακτύλιον ὁ Ἄραψ ἔδωκε, σιδήρου τοῦ ἐκ τοῦ σταυροῦ πεποιημένον, καὶ πολυώνυμον ἐπῳδὴν ἐδίδαξε τὴν πολυώνυμον, σκοτεῖ μὴ κἀμοὶ ἀπιστήσῃς, ὦ Τυχιάδη. καὶ πῶς ἂν, ἦν δ' ἐγὼ, ἀπιστήσαιμι Εὐκράτει τῷ Δείνωνος, σοφῷ ἀνδρὶ μάλιστα, καὶ ἐλευθερίως τὰ δοκοῦντα οἷς λέγοντι οἴκοι πρὸς αὐτὸν μετ' ἐξουσίας; Ὃ γοῦν περὶ τοῦ ἀνδριάντος, ἦ δ' ὅς ὁ Εὐκράτης, ἅπασι τοῖς ἐπὶ τῆς οἰκίας, ὅσαι νύκτες φαινόμενον, καὶ παισὶ, καὶ νεανίαις, καὶ γέρουσι, τοῦτο οὐ παρ' ἐμοῦ μόνον ἀκούσῃ ἄν, ἀλλὰ καὶ παρὰ τῶν ἡμετέρων ἁπάντων. ποίου, ἦν δ' ἐγὼ, ἀνδριάντος; Οὐχ ἑώρακας, ἔφη, εἰσιὼν ἐν τῇ αὐλῇ, ἑστῶτα παγκάλου ἀνδριάντα, Δημητρίου ἔργον τοῦ ἀνδροποιοῦ; λέγεις τὸν δισκεύοντα, ἦν δ' ἐγὼ, φὴς, τὸν ὀπισθοφόπα κατὰ τὸ σχῆμα τῆς ἀφέσεως, ἀπεσταλμένον εἰς τὸν δισκοφόρον, ἠρέμα ὀκλάζοντα πρὸς ἕτερον, ἐοικότα ξυναναστησομένῳ μετὰ τῆς βολῆς· οὐκ ἐκεῖνον, ἦ δ' ὅς, ἐπεὶ τοῦ Μύρωνος ἔργων ἓν καὶ τοῦτό ἐστιν, ὁ δισκοβόλος, ὃν λέγεις. οὐδὲ τὸν πρὸ αὐτοῦ, φημι, τὸν ἀναδούμενον τὸν κεφαλὸν τῇ ταινίᾳ, τὸν καλὸν Πολυκλείτου γὰρ τοῦτο ἔργον. ἀλλὰ τοὺς μέν, ὅτι τὰ δεξιὰ εἰσιόντων, ἄφες, ἐν οἷς καὶ τὰ Κριτίου τοῦ Νησιώτου πλάσματα ἔστηκεν, οἱ τυραννοκτόνοι. σὺ δὲ εἴ τινα τοῦδε τοῦ ὕδατος τοῦ ὑπερθέου εἶδες παραγάγοις, φαλακρίαν, ἠμιγύμνωσιν τοῦ κεφαλοῦ, ἐνειλημμένον τοῦ πώγωνος τὰς τρίχας ἐπίσημον, τὰς φλέβας, αὐχένα δεξιόν ὅμοιον, σκοτεῖν λέγω, Πέλιχός ὁ Κορίνθιος στρατηγὸς εἶναι δοκεῖ. νὴ Δί', ἦν δ' ἐγὼ, εἶδόν τινα ὅτι τὰ δεξιὰ τοῦ Κρόνου, ταινίας καὶ στεφάνους ξηροὺς ἔχοντα, κεχρυσωμένον πεπάλοις τὸ σῶμα. ἐγὼ δὲ, ὁ Εὐκράτης ἔφη, σκοτεῖν ἐχρύσωσα, ὁπότε μ' ἰάσατο δι' ἡμέρας τριῶν τοῦ πυρετοῦ ἀπολυόμενον. ἦν γὰρ καὶ ἰατρὸς, ἦν δ' ἐγὼ, ὁ βέλτιστος οὗτος Πέλιχος; ἔστι, καὶ μὴ σκῶπτε, ἦ δ' ὅς ὁ Εὐκράτης· ἢ σε οὐκ εἰς μαχρὰν μέτειστιν ὁ αὐτὸς· οἶδα ἐγὼ ὅσον δυνατὰ οὗτος ὁ τοῦ σοῦ γελῶντος ἀνδριὰς, ἢ οὐ νομίζεις τοῦ αὐτοῦ εἶναι καὶ ἀποπέμπειν πυρετούς, οἷς ἂν ἐθέλοι, εἴγε καὶ ἀποπέμπειν δυνατὸν αὐτόν; ἴλεως, ἦν δ' ἐγὼ, ἔστω ὁ ἀνδριὰς, καὶ ἵππος, ὅτῳ ἀνδρὸς ὢν, τί δ' οὐ καὶ ἄλλο ποιοῦντα ὁρᾶτε αὐτὸν ἅπαντες οἱ ἐν τῇ οἰκίᾳ;

B

C

D

ἐπειδὴ τάχιστα, ἔφη, νὺξ γένηται, ὁ δὲ καταβὰς ἀπὸ τῆς βάσεως, ἐφ' ἣ ἕστηκε, περίεισιν ἐν κύκλῳ τὴν οἰκίαν, καὶ πάντες ἐντυγχάνουσιν αὐτῷ, ἐνίοτε καὶ ἄδοντι· καὶ οὐκ ἔστιν ὅντινα ἠδίκησεν, ἀλλ' ἐκτρέπεσθαι γὰρ χρὴ μόνον ὁ ὄν, παρέρχεται, μηδὲν ἐνοχλήσας τοὺς ἰδόντας. ἐπὴν δὲ λούεται τὰ πολλά, καὶ παίζῃ δι' ὅλης νυκτὸς, ὥστε ἀκούειν τὸ ὕδατος ψοφοῦντος. ὅρα τοίνυν, ὦ ἐγώ, μὴ οὐχὶ Πέλιχος ὁ αὐδριὰς, ἀλλὰ Τάλως ὁ Κρὴς ὁ τοῦ Μίνωος ᾖ. ἐπὶ γὰρ ἐκείνου χαλκοῦς τις ἦν, τῆς Κρήτης φύλαξ. εἰ δὲ μὴ χαλκοῦς, ὦ Εὐκράτες, ἀλλὰ ξύλου ἐποίησε, τοῦτον οὐκ ἐκώλυεν ὁ Δημητρίου ἔργον εἶναι, ἀλλὰ τῶν Δαιδάλου τεχνημάτων. ὁραπετεύειν γοῦν, ὡς φῄς, ἀπὸ τῆς βάσεως καὶ τοῦτο. ὅρα, ἔφη, ὦ Τυχιάδη, μή σοι μεταμεληθῇ τοῦ σκώμματος ὕστερον. οἶδα ἐγὼ, οἷα ἔπαθέν τις ὀβολοὺς ὑφελόμενος, ὃς καὶ τὴν νομισίαν ἑκάστην τίθεμαι αὐτῷ· πολύφθορα ἐλέγχῃ, ὁ Ἰων ἔφη, ἱερόσυλόν τε ἔντα. πῶς οὖν αὐτὸν ἐμάνθανε, ὦ Εὐκράτες; ἐθέλω γὰρ ἀκοῦσαι, εἰ καὶ ὅτι μάλιστα ὑποτύπτιος ἀπίσησι. πολλοὶ, ἦ δ' ὅς, ἔκειντο ὀβολοὶ παρὰ τοῖς ποσὶν αὐτοῦ, καὶ δὴ καὶ νομίσματα ἔνια ἀργυρᾶ πρὸς τὸν μηρὸν, κηρῷ κεκολλημένα, καὶ πέπλα δὴ ἀργύρου, δύκαί τινος, ἢ μισθὸς ὅτι τῇ ἰάσει, ὁπόσοι δι' αὐτὸν ἐπαύσαντο πυρετῷ ἐχόμενοι. ἦν δὲ ἡμῖν Λίβυς τις οἰκέτης, κατάρατος, ἱπποκόμος. οὗτος ἐπεχείρησε νυκτὸς ὑφελέσθαι πάντα ἐκεῖνα, καὶ ὑφείλετο, καταβεβηκότα ἤδη τηρήσας τὸν αὐδριάντα. ἐπεὶ δὲ ἐπῆλθεν τάχιστα ἔγνω παρεισεσυλημένος ὁ Πέλιχος, ὅρα ὅπως ἠμύνατο, καὶ κατεφώρασε τὸν Λίβυν. δι' ὅλης γὰρ τῆς νυκτὸς περιῄει ἐν κύκλῳ τὸν αὐλιὸν, ἀθλίως ἐξελθεῖν ἠδυνάμενος, ὥσπερ ἐς λαβύρινθον ἐμπεσών, ἄχρι δὴ κατελήφθη ἔχων τὰ φώρια, γυμνούμενος τῆς ἡμέρας. ἐπὶ τότε μὲν, πληγὰς οὐκ ὀλίγας ἔλαβεν ὑπ' αὐτοῦ· ὑπολιὼ δὲ ὀπισθιὸς χρόνον, κακὸς κακῶς ἀπέθανε, μαστιγούμενος ὡς ἔλεγε κατὰ νύκτα ἑκάστην, ὥστε καὶ μώλωπας ἐς τὸ ὀπισθεν φαίνεσθαι αὐτοῦ ὑπὸ τῶν σωμάτων. πρὸς ταῦτα, ὦ Τυχιάδη, καὶ τὸν Πέλιχον σκῶπτε, καὶ μὲ, ὡς καὶ τὸν Μίνωος ἡλικιώτην, παραπαίειν ἤδη δόκει. σὺ δὴ, ὦ Εὐκράτες, ἦν δ' ἐγὼ, ἔστ' ἂν ὁ χαλκὸς μὲν χαλκὸς, ὁ δὲ ἔργον, Δημήτριος ὁ Ἀλωπεκῆθεν εἰρ-

A Quum primùm nox est, inquit, hæc è base descendens in qua steterat, in orbem totam domum circumit: & omnes occurrunt ei interdum etiam canenti: nec quisquam est quem vnquam læserit: diuertere enim tantùm oportet: illa verò præterit nihil intuentes infestans, quin & lauat sæpe, & tota nocte ludit, vt ex ipso aquæ strepitu licet audire. Vide ergo, inquam ego, ne fortè non Pelichus hæc statua sit, sed Talus potiùs Cretensis, qui apud Minoëm fuisse dicitur: nam & ille æreus quidam Cretæ custos erat: quòd si non ex ære, sed ex ligno facta esset, nihil B eam prohiberet quin non opus Demetrij, sed vna potiùs ex Dædali machinis esse videatur: è base namque (vt ais) etiam ista fugit. Vide, inquit, ô Tychiade, ne te posthac scommatis huius pœniteat. Noui quidem ego quid illi euenerit qui obolos surripuit, quos ei nouilunio quoque suspendimus. Prorsus atrocia, inquit Ion, portebat accidere: quippe qui sacrilegus erat: quomodo ergo illum vltus est, ô Eucrates? Nam audire cupio, etiamsi quammaximè Tychiades iste diffisurus est. Multi, inquit C ille, ad pedes eius oboli iacebant, aliáque item numismata quædam argentea ad crus eius affixa cera, ac laminæ quoque argenteæ, vota cuiusque, aut merces ob sanationem eius qui ab eo liberatus esset quum febre detineretur. Aderat nobis seruus quidam Libycus sceleratus, equorum curator. Hic noctu aggressus est ea auferre omnia, abstulítque, digressam iam quum obseruasset statuam. At quum primùm reuersus intellexit sacrilegio se compilatum Pelichus, vide quo pacto sese vltus est, atque furti prodidit Libycum. Tota nocte atrium obambula- D bat in orbem miser, exire non valens, tanquam in Labyrinthum incidisset: quoad orta die iam deprehensus est ea tenens quæ furto abstulerat; ac tum quidem comprehensus, plagas non paucas recepit, nec temporis multum superstes malus malè periit, vapulans, vt dicebat, singulis noctibus: adeò vt vibices posfridie apparerent in corpore. I nunc, & post ista quoque Tychiades Pelichum ride, ac me tanquam coætaneum Minoi iam delirare puta. At ô Eucrates, inquam ego, quandiu æs erit æs, operísque plastes Demetrius Alopecensis fue-

rit, qui non deos, ſed homines fingere
A consueuit, Pelichi nunquam ſtatuam ve-
rebor: quippe qui nec ipſum etiam viuen-
tem, ſi mihi minaretur, admodum timuiſ-
ſem. Ad hæc medicus Antigonus, Et
mihi, ô Eucrates, inquit, Hippocrates
æreus eſt magnitudine fermè cubitali:
qui tum dumtaxat quum lucerna extin-
cta ſit, totam in orbem domum ambit,
perſtrepens, ac pyxides euertens, phar-
macáque commiſcens, atque oſtia cir-
cumuertens: maximéque ſi quando ſa-
crificia prætermittimus, quibus in ſingu-
los annos ei ſacrificamus. Poſtulat ergo,
inquam ego, etiam Hippocrates medi-
B cus iam vt ſibi ſacrificetur: indignatúr-
que niſi in tempore iuſtorum ſacrificio-
rum epulis accipiatur: quem nimirum
decebat boni conſulere ſi quis ei libauerit, aut mulſum inſperſerit, aut caput co-
ronauerit. Audi ergo, inquit Eucrates,
iſtud certè etiam teſtibus probauero,
quod ante annos quinque vidi. Erat fer-
mè vindemiæ tempus. Ego verò in a-
grum circa meridiem vindemiatum di-
miſſis operariis, in ſyluam ſolus abibam,
cogitans interim quiddam atque conſi-
derans. At poſtquam in ſaltum perueni,
C canum primò latratus inſonuit. Ego ve-
rò Mnaſona filium meum cum æqualibus venientem, ludere venaríque (quem-
admodum ſolebat) coniiciebam. At res
haudquaquam ſic ſe habebat: verùm
paulo pòſt facto terræ motu, ſonóque
velut è tonitru, mulierem aduenien-
tem video terribilem, proceritate fer-
me ſemiſtadiali: habebat autem in ſi-
niſtra facem, in dextra verò gladium
viginti circiter cubitorum. Et infernè
quidem pedibus erat ſerpentinis, ſuper-
nè verò Gorgonem referens, vultu vi-
delicet, atque aſpectus horrore: pro co-
ma quidem draconibus tanquam cæſa-
D rie circumcincta, aliis collum ample-
ctentibus, aliis etiam per humeros ſpar-
ſis. Videte, inquit, amici quo pacto
etiam inter narrandum exhorrui: & ſi-
mul hæc dicens Eucrates, oſtendit omni-
bus brachij ſui ſetas erectas metu. Ion
ergo ac Dinomachus & Cleodemus ve-
hementer inhiantes auſcultabant eum,
viri ſones, tanquam naribus traherentur, adorantes apud ſeſe tam incredibi-
lem Coloſſum, mulierem ſemiſtadia-
lem, Giganteum quoddam Mormolyciũ.

γασμένος ἢ, ὑ δεισιδαίμων τις, ἀλλ' ἀνθρωποποιὸς ὤν, ὅποτε φοβήσομαι τὸν ἀνδριάντα Πελίχου, ὃν οὐδὲ ζῶντα πάνυ ἐδεδίειν, ἀπειλοῦντά μοι. ὅτι τοῦτοις Ἀντίγονος ὁ ἰατρὸς εἶπε. καὶ μοὶ, ὦ Εὐκράτες, Ἱπποκράτης ἐστὶ χαλκοῦς, ὅσον πηχυαῖος τὸ μέγεθος, ὃς μόνον ἐπιδυθῇ ἡ φιάλιος ἀποσβῇ, περίεισι τὴν οἰκίαν ὅλην ἐν κύκλῳ, φοβῶν, καὶ τὰς πυξίδας ἀνατρέπων, καὶ τὰ φάρμακα συγχέων, καὶ τὴν θύραν περιστρέφων, καὶ μάλιστα ἐπειδὰν τὴν θυσίαν ἀφαλώμεθα, ὡς καὶ ὃ ἔτος ἔκαστον αὐτῷ θύομεν. ἀξιοῖ γὰρ, ὡς δ' ἐγὼ, καὶ Ἱπποκράτης ἤδη ὁ ἰατρὸς θύεσθαι αὐτῷ, καὶ ἀγανακτεῖ, ὡς μὴ κατὰ καιρὸν ἀφ' ἱερῶν τελείων ἑστιαθῇ· ὃν ἔδει ἀγαπᾶν, εἴ τις ἐναλίσσει αὐτῷ, ἢ μελίκρατον ὑπαπείσσει, ἢ στεφανώσσε τὴν κεφαλήν. ἄκουε τοίνυν, ἔφη ὁ Εὐκράτης, τοῦτο μὲν καὶ διὰ μαρτύρων, ὃ πρὸ ἐτῶν πέντε εἶδον. ἐτύγχανε μὲν ἀμφὶ τρυγητὸν ὂν ἔτος ὄν· ἐγὼ δὲ ἀμφὶ τὸν ἀγρὸν μεσούσης τῆς ἡμέρας τρυγῶντας ἀφεὶς τοὺς ἐργάτας, κατ' ἐμαυτὸν εἰς τὴν ὕλην ἀπῆα, μεταξὺ φερωτίζων τι, καὶ ἀνασκοπούμενος. ἐπεὶ δ' ἐν τῷ σιωπηρῷ ἦν, ὁ μὲν πρῶτον, ὑλαγμὸς ἐγένετο κυνῶν· κἀγὼ εἰκάζον Μνάσωνα τὸν υἱὸν, ὥσπερ εἰώθη, παίζειν, καὶ κυνηγετεῖν εἰς ὃ λάσιον μετὰ τῶν ἡλικιωτῶν προελθόντα. τὸ δ' οὐκ εἶχεν οὕτως, ἀλλὰ μετ' ὀλίγον σφοδρὸς τινος ἐγένετο θορύβου, καὶ βοῆς, οἵᾳ οὐκ ἀνθρωπίνῃ, γυναικὸς ὁρῶ προσιοῦσάν μοι φοβερὸν, ἡμισταδιαίαν σχεδὸν τὸ ὕψος· εἶχε δὲ καὶ δᾷδα ἐν τῇ ἀριστερᾷ, καὶ ξίφος ἐν τῇ δεξιᾷ, ὅσον εἰκοσάπηχυ· καὶ τὰ μὲν ἔνερθεν, ὀφιόπους ἦν, τὰ δὲ ἄνω, γοργόνι ἐμφερὴς, ὃ βλέμμα, φημὶ, καὶ ὃ φοβερὸν τῆς προσόψεως, καὶ αὐτὴ τῆς κόμης, ἀντὶ δρακόντων κορυφὴν περιέκειτο, εἱλουμένους περὶ τὸν αὐχένα, καὶ ὑπὲρ τῶν ὤμων ἐπίους ἐπιφερομένους. ὁρᾶτε, ἔφη, ὅπως ἔφριξα, ὦ φίλοι, μεταξὺ διηγούμενος; καὶ ἅμα λέγων, ἐδείκνυεν ὁ Εὐκράτης πᾶσι τὴν τοῦ πήχεος τρίχας, πᾶσιν ὀρθὰς ὑπὸ τοῦ φόβου. οἱ μὲν οὖν ἀμφὶ τὸν Ἴωνα, καὶ τὸν Δεινόμαχον, καὶ τὸν Κλεόδημον, κεχηνότες ἀτενὲς, προσῆσχον αὐτῷ λέγοντες ἄνδρες, ἑλκόμενοι τῆς ῥινὸς, ἠρέμα προσκυνοῦντες ὥσπερ ἀπίθανον Κολοσσὸν, ἡμισταδιαίαν γυναῖκα, Γιγάντειόν τι Μορμολύκιον.

ἐγὼ ὑ σκοπούμην μεταξὺ οἷοί ὄντες αὐτοὶ, νέοις τε A
ὁμιλοῦσιν ὅτι σοφία, καὶ ὑπὸ πολλῶν θαυμάζονται, μόνῃ τῇ πολιᾷ τε τοῦ πώγωνι διαφέροντες τῶν βρεφῶν· τὰ δ' ἄλλα, καὶ αὐτῶν σκείνων διαγωγότεροι πρὸς τὸ ψεῦδος. ὁ γοῦν Δεινόμαχος, Εἰπέ μοι, ἔφη, ὦ Εὐκρατες, οἱ κύνες ὑ τῆς θεᾶς, πηλίκοι τὸ μέγεθος ἦσαν; ἐλεφάντων, ἦ δ' ὅς, ὑψηλότεροι τῶν Ἰνδικῶν, καὶ μέλανες καὶ αὐτοὶ, καὶ λάσιοι, πίνακά τε καὶ αὐχμῶσι τῇ λαχνῃ. ἐγὼ μὲν οὖν ἰδών, ἔστην, διαστρέψας ἅμα τὸν σφυγμὸν, ὡς μοι ὁ Ἄρεμψ ἔδωκεν εἰς τὸ εἴσω τῆς δακτύλου. ἡ Ἑκάτη δὲ παίξασα τοῦ δρακοντείῳ ποδὶ τοὔδαφος, B
ἐποίησε χάσμα παμμέγεθες, ἤλιχον Τάρταρον τὸ μέγεθος· εἶτα ὤχετο μετ' ὀλίγον ἀλλομένη ἐς τὸ αὐτό· ἐγὼ ὑ θαρσήσας, ἐπεκυφα, λαβόμενος δένδρου τινὸς πλησίον πεφυκότος, ὡς μὴ σκοτοδινιάσας, ἐμπέσοιμι ὅτι κεφαλήν· εἶτα ἑώρων τὰ ἐν Ἅιδου ἅπαντα, τὸν Πυριφλεγέθοντα, τὴν λίμνην, τὸν Κέρβερον, τοὺς νεκρούς, ὥστε γνωρίζειν ἐνίους αὐτῶν. τὸν γοῦν πατέρα εἶδον ἀκριβῶς αὐτὰ σκῦλα ἔτι ἀμπεχόμενον, ἐν οἷς αὐτὸν κατεθάψαμεν. τί ὑ ἔφαιτον, ὁ Ἰων ἔφη, ὦ Εὐκρατες, αἱ ψυχαί; τί φῂς, C
ἦ δ' ὅς, ἢ κἀ φλαῦ καὶ φρῆτας μετὰ τῶν φίλων, καὶ συγγενῶν διατρίβουσιν ὅτι τῷ ἀσφοδέλου κατακείμενοι; αὐτιλεγέτωσαν οὖν ἔτι, ἦ δ' ὅς ὁ Ἰων, οἱ ἀμφὶ τὸν Ἐπίκουρον τοῦ ἱερῶ Πλάτωνι, καὶ τοῦ περὶ τῶν ψυχῶν λόγου. σὺ ὑ μὴ καὶ τὸν Σωκράτην αὐτὸν, καὶ τὸν Πλάτωνα εἶδες ἐν τοῖς νεκροῖς; τὸν Σωκράτην ἔγωγε, ἦ δ' ὅς, σαφῶς, ἧττον δὲ τοῦτον σαφῶς, ἀλλὰ εἰκάζων ὅτι φαλακρὸς, καὶ προγάστωρ ἦν· τὸν Πλάτωνα δὲ, οὐκ ἐγνώσθη· χρὴ γὰρ, οἶμαι, πρὸς φίλους ἄνδρας παλαιοὺς λέγειν. ἅμα γοῦν ἔγωγε ἅπαντα ἀκριβῶς ἑώρακα, καὶ τὸ χάσμα συνέμυε, καὶ τινες τῶν οἰκετῶν ἀναζητοῦντές με, καὶ Πυρρίας D
οὗτοι ἐν αὐλῇσι, ἐπέσχηκεν ὕπω τέλεον μεμυκὸς τὸ χάσματος· εἰ πὲ Πυρρία, εἰ ἀληθῆ λέγω; νὴ Δί', ἔφη ὁ Πυρρίας, καὶ ὑλακῆς ὑ ἤκουσα διὰ τοῦ χάσματος, καὶ πῦρ τι ὑπολάμπειν ἀπὸ τῆς δαδὸς μοι ἐδόκει. κἀγὼ ἐγέλασα, ὅτι μεμηχάνητο τῷ μύστυρος τὴν ὑλακὴν, καὶ τὸ πῦρ. ὁ Κλεόδημος δὲ, Οὐ καινά, εἶπεν, οὐδὲ ἄλλοις ἀόρατα ταῦτα εἶδες, ἐπεὶ καὶ αὐτὸς ὑ πρὸ πολλοῦ νοσήσας, τοιόν τι ἐθεασάμην.

Ego verò considerabam interim cuiusmodi erant hi qui cum iuuenibus sapientiæ nomine versentur, vulgóque in admiratione habeantur: quum sola nimirum canitie barbáque ab ipsis differant infantibus, cæterùm etiam illis ipsis faciliùs ductiles ad credenda mendacia. Dinomachus ergo, Dic mihi, inquit, Eucrates, illi canes deæ, quanta magnitudine erant? Elephantis, inquit ille, proceriores Indicis, nigri & ipsi, hirsutíque, sordido squalidóque villo. Ego igitur quum viderem, restiti, inuerso protinus in interiorem digiti partem, quod Arabs mihi dederat, sigillo. Hecate ergo percusso draconicis illis pedibus solo, hiatum effecit maximum, & qui immani magnitudine penitus æquaret Tartarum: deinde paulo pòst abiit in eum desiliens. Ego verò præsente animo porrecta ceruice inclinatus, inspexi apprehensa arbore quapiam quæ vicina stabat, ne obortis mihi tenebris ac vertigine, in caput præceps inciderem: deinde conspexi ea quæ in inferno sunt omnia, Pyriphlegethontem lacum, Cerberum, manes: adeò vt quosdam etiam eorum agnoscerem. Patrem ergo meum manifestè cernebam adhuc his ipsis amictum quibus eum sepeliuimus. Quid agebant (inquit Ion) ô Eucrates, animæ? Quid aliud, inquit ille, quàm per tribus familiásque cum amicis cognatísque versantur, in Asphodelo collocati? Contradicant ergo etiam nunc (inquit Ion) Epicurei sacro Platoni, eiúsque de anima rationibus. At tu nónne Socratem etiam ipsum Platonémque videbas inter manes? Socratem (inquit) vidi, neque illum tamen euidenter, nisi quòd inde conieci, quoniam caluus ac ventricosus erat. Platonem verò non cognoui: nam apud amicos nimirum vera fateri oportet. Simul ergo atque ego omnia conspexi, & hiatus coiit, & ex famulis meis quidam quærentes me, atque in his Pyrrhias hic, superuenêre hiatu nondum plenè obducto: dic Pyrrhia, an non vera narro? Per Iouem (inquit Pyrrhias) & latratũ audiui per hiatum: & ignis quidem à face mihi suffulgere videbatur. Tum risi ego profectò, teste latratum ignémque in cumulum addente. Tum Cleodemus, Haudquaquam noua ista, inquit, neque aliis inuisa vidisti. Nam & ipse haud ita pridem quum ægrotarem, tale quiddã conspexi.

Prospiciebat mihi curabátque Antigonus hic, ac septima dies erat, febrísque ô qualis! incendio certè vehementior. Omnes ergo me relinquentes solũ, clausis foribus foris manebant. Sic enim iusseras Antigone, si quo pacto possem obdormiscere. Tunc igitur astitit mihi iuuenis quidam vigilanti, pulcher admodum, veste circumamictus candida. Ac me quum excitasset, per hiatum quendam ducit ad inferos, sicuti illico cognoui, Tantalum quum viderem ac Tityum Sisyphúmque. At cætera vobis quid commemorem? Postquam verò ad tribunal perueni (aderat autem & Æacus, & Charon, Parcæque, atque Erinnyes) quidam velut rex (Pluto certè mihi videbatur) assedit singulorum nomina percensens, qui morituri erant, quos diem iam vitæ præscriptum præteriisse contigerat. Iuuenis ergo me adducens illi exhibuit. At Pluto tunc incanduit, & ad eum qui me ducebat, Nondum illi completum est stamen, inquit, abeat ergo. Tu verò fabrum Demylum adduc: iam siquidem vltra colum viuit. Tum ergo lætus recurrens, ipse quidem iam febre liber eram: denuntiabam verò omnibus quòd Demylus esset moriturus. Manebat autem nobis in vicinia ægrotans etiam ipse nonnihil, vt renuntiatum est. Ac paulo pòst audimus eiulatum eorum qui lugebant eum. Quid miri est, inquit Antigonus? Ego etenim quendam noui post vigesimum diem quàm sepultus est, resurrexisse. Nam hominem & antequam moreretur, & postquam resurrexit, ipse curaui. Et quo pacto (inquam ego) in diebus viginti neque tabuit corpus, neque præterea fame corruptum est, nisi fortassis Epimenidem quempiam tu curasti? Hæc quum diceremus, protinus ingrediebantur Eucratis filij, è palæstra redeuntes. Alter quidem iam ex ephebis excesserat, alter verò annos natus erat circiter quindecim. Tum salutatis nobis iuxta patrem adsidebant in lecto, ac mihi quidem sella illata est. Tum Eucrates tanquam è conspectu filiorum admonitus, Sic his frui mihi contingat, inquit, simúlque manum eis iniecit; vt apud te Tychiades vera narrabo. Felicis memoriæ vxorem meam horum matrem nouerunt omnes quo pacto dilexerim. Nam declaraui his rebus quas in eam feci, non modò dum viueret,

A ἐπεσχόπει δέ με, καὶ ἐθεράπευεν Ἀντίγονος οὗτος. ἑβδόμη μὲν ἦν ἡμέρα, ὁ δὲ πυρετὸς, οἷος, καύσωνος σφοδρότερος· ἅπαντες δέ με ἀπολιπόντες ἔξω ἐρημίας, ὀπιθοσφαλῶς τὰς θύρας, ἔξω παρεμένον. οὕτω γὰρ ἐκέλευσας, ὦ Ἀντίγονε, εἴ πως δυνηθείην εἰς ὕπνον τρέπεσθαι. τότε οὖν ἐφίσταταί μοι νεανίας εὐειδὴς, παλαιὸς, λευκὴν ἱμάτιον παρειλημμένος· εἶτα ἀναστήσας, ἄγει διά τινος χάσματος ἐς τὸν Ἅιδην, ὡς αὐτίκα ἐγνώσθη Τάνταλον ἰδὼν, καὶ Τιτυὸν, καὶ Σίσυφον. τὰ μὲν ἄλλα, τί ἂν ὑμῖν λέγοιμι;

B ἐπεὶ δὲ ἐπὶ τὸ δικαστήριον ἐλθόμην (πρῶτος δὲ ἦν ὁ Αἰακὸς, ἦν ὁ Χάρων, ἦν αἱ Μοῖραι, ἦν αἱ Ἐρινύες) ὁ μὲν τις ὥσπερ βασιλεὺς (ὁ Πλούτων μοι δοκεῖ) καθῆστο, ὀπιλεγόμενος τῶν τεθνηξομένων τὰ ὀνόματα, οὓς ἤδη ὑπερημέρους τῆς ζωῆς συνέβαινεν εἶναι· ὁ δὲ νεανίσκος, ἐμὲ φέρων παρέστησεν αὐτῷ· ὁ δὲ Πλούτων, ἠγανάκτησε τότε, καὶ πρὸς τὸν ἀγαγόντα με, Οὔπω πεπλήρωται, φησὶ, τὸ νῆμα αὐτῷ, ὥστε ἀπίτω. σὺ δὲ δὴ, τὸν χαλκέα Δημύλον ἄγε· ὑπὲρ γὰρ τὸν ἄτρακτον ἤδη

C βιοῖ. κἀγὼ ἄσμενος ἀναδραμών, αὐτὸς μὲν ἤδη ἀπύρετος ἦν, ἀπήγγειλον δὴ ἅπασιν, ὡς τεθνήξεται Δημύλος. ἐν χρόνῳ δὲ ἡμῖν ὤχει, νοσῶν τι καὶ αὐτὸς ὡς ἀπηγγέλετο, καὶ μετ' μικρὸν ἠκούομεν οἰμωγῆς ὀδυρομένων ἐπ' αὐτῷ. τί θαυμαστὸν, εἶπεν ὁ Ἀντίγονος; ἐγὼ γὰρ οἶδα τινὰ μετ' εἰκοστὴν ἡμέραν, ἢ ἐτάφη, ἀναστάντα, θεραπεύσας καὶ περὶ τὸ θανάτου, καὶ ἐπεὶ ἀνέζη, τὸν ἀνδρώπων. καὶ πῶς, ἦν δ' ἐγὼ, ἐν εἴκοσιν ἡμέραις ὥστε ἐμύδησε τὸ σῶμα, οὔτε ἄλλως ὑπὸ λιμοῦ διεφθάρη, εἰ μή τινά γε Ἐπιμενίδην σύ γε ἐθεράπευες. ἅμα ταῦτα λεγόντων ἡμῶν, ἐπεισῆλθον οἱ τοῦ Εὐκράτους υἱοὶ ἐκ τῆς παλαίστρας· ὁ μὲν, ἤδη ἐξ ἐφήβων, ὁ δὲ ἕτερος, ἀμφὶ τὰ πεντεκαίδεκα ἔτη, καὶ ἀσπασάμενοι ἡμᾶς, ἐκαθέζοντο ὑπὶ τῆς κλίνης παρὰ τὸν πατέρα· ἐμοὶ δὲ εἰσεκομίσθη δίφρος. καὶ Εὐκράτης, ὥσπερ ἀναμνησθεὶς παρὼν τὴν ὄψιν τῶν υἱέων, Οὕτως ἀναίμων, ἔφη, τούτων (ὑπεβάλλων αὐτῶν τὴν χεῖρα) ὡς ἀληθῶς, ὦ Τυχιάδη, παρὼν σὲ ἐρῶ. τὴν γαμετὴν μου γυναῖκα, τὴν τούτων

μητέρα, πάντες ἴσασιν ὅπως ἠγάπησα, ἐδήλωσα δὲ, οἷς περὶ αὐτὴν ἐπραξα, ἔτι ζῶσαν μόνον,

ἀλλ' ἐπεὶ καὶ ἀπέθανε, τόν τε κόσμον ἅπαν- A verùm etiam postquam vita functa est,
τα συγκαταφλέξας, καὶ τὰ ἐσθῆτα ἣ ζῶ- quippe qui mundum eius vniuersum, ve-
σα ἔχαιρεν. ἑβδόμῃ δὲ μετὰ τὸν τελευτὰ- stémque qua dum viueret oblectabatur,
την ἡμέραν, ἐγὼ μὲν ἐνταῦθα ὅπου τῆς κλίνης, ὥσ- in rogum illius iniecerim. Septima verò
περ νῦν, ἐκείμην ὠδὶ μυδώμενος τὸ γε post mortem die, ego quidem hîc in
πένθος. ἀνεγίγνωσκον γὰρ ὁ τότε ψυχῆς τὸν eundem lectum incumbebam, quemad-
Πλάτωνος βιβλίον ἐφ' ἡσυχίας. ἐπεισέρχε- modum nunc, luctum eum mihi commi-
ται δὲ μεταξὺ ἡ Δημαινέτη αὐτὴ ἐκείνη, καὶ tigans, quem de illa conceperam. Lege-
καθέζεται πλησίον, ὥσπερ νῦν Εὐκρατίδης bam enim tacitus Platonis illum de ani-
ὅτοσί, δείξας τὸν νεώτερον τῶν υἱέων· ὁ δὲ αὐτί- ma libellum. Ingreditur interim De-
κα ἔφριξε μάλα παιδικῶς, καὶ πάλαι ἤδη mænete ea ipsa, atque adsidet iuxtà,
ὠχρὸς ἦν πρὸς τὸν διήγησιν. ἐγὼ δὲ, ἦν quemadmodum nunc Eucratides hic,
ὃς ὁ Εὐκράτης, ὡς εἶδον, ὡς περιπλακεὶς αὐτῇ, B minorem designans filium. Hic verò illi-
ἐδάκρυον αἰανακώκυστος· ἡ δὲ, οὐκ εἴα βοᾶν, co tremuit admodum pueriliter, ac du-
ἀλλ' ἠπιᾶτό με ὅτι τἆλλα πάντα χαριζόμε- dum ad narrationem pallebat. Ego verò
νος αὐτῇ, θάτερον τῶν σανδαλίων χρυ- (inquit Eucrates) vt conspexi, amplexus
σοῦν ὄντων, ὃ κατακαύσαιμι, εἰ δὲ αὐτὸ eam singultim lacrymabam. Illa verò
ἔφασκε, παρὰ πεσὸν ὑπὸ τὴν κιβωτόν. καὶ me vociferari non patiebatur, verùm in-
δι' τοῦτο ἡμεῖς οὐχ εὑρόντες, θάτερον μόνον cusabat me, quòd quum ei fuissem in
ἐκαύσαμεν. ἔτι δὲ ἡμῶν διαλεγομένων, reliquis gratificatus omnibus, è sandaliis
κατάγελως τι κυνίδιον ὑπὸ τὴν κλίνην ὂν, με- aureis alterum non cremaueram: super-
λιταῖον, ὑλάκτησεν· ἡ δὲ, ἠφανίσθη πρὸς esse autem id dicebat. quod sub arca ce-
τὸν ὑλακτόν. ὁ μὲντοι σανδάλιον εὑρέθη ciderat: atque ob id nos quum non inue-
ὑπὸ τὴν κιβωτόν· καὶ κατεκαύθη ὕστερον· ἔτι C niremus, alterum tantùm cremaueram-
ἀπιστεῖν τούτοις, ὦ Τυχιάδη, ἄξιον σοφιστήν mus. Nobis autem adhuc differentibus,
ἐστι, καὶ τὰ τοιαῦτα ἐκάστην φαινομένοις; sceleratissimus quidam caniculus qui mihi
μὰ Δί', ὦ δι' ἐγώ· ἐπεὶ σανδάλῳ γε χρυ- in deliciis erat, in lecto cubans allatra-
σῷ ἐς τὰς πυγάς, ὥσπερ τὰ παιδία, παίε- bat: ea verò ad latratum euanuit. At
σθαι ἄξιοι δὴ εἶεν οἱ ἀπιστοῦντες, καὶ οὕτως sandalium sub arca repertum est: poste-
αἰσχυντηλῶς πρὸς τὰ ἀληθῆ. ὅτι que à nobis incensum. An hæc etiam
τούτοις, ὁ Πυθαγορικὸς Ἀρίγνωτος εἰσῆλθεν, Tychiades recusabis credere, quum tam
ὁ κομήτης, ὁ σεμνὸς ἀπὸ τοῦ προσώπου, οἶ- sint euidentia, quotidiéque obseruen-
σθα τὸν ἀοίδιμον ὅτι τῇ σοφίᾳ, τὸν ἱερὸν ἐπο- tur? Per Iouem, inquam ego, digni fue-
νομαζόμενον. κἀγὼ μὲν, ὡς εἶδον αὐτὸν, ἀνέ- rint quibus aureo sandalio nates puero-
πνευσα, τοῦτ' ἐκεῖνο ἥκειν μοι νομίσας, πέλε- D rum more feriantur, si qui ista non cre-
κύν τινα κατὰ τῶν ψευσμάτων. ὑποσμίξ γὰρ dant, atque vsque adeò impudenter ve-
αὐδῇς, ἔλεγεν, ὁ σοφὸς ἀνὴρ, οὕτω τεράστια ro resistant. Interea Pythagoricus in-
διεξιόντας· καὶ ὁ τοῦ λόγου, θεὸν ἀπὸ μη- trabat Arignotus comatus ille, ab aspe-
χανῆς ἐπεισκεκυλίσθαί μοι τοῦτον ὠήμην ἀπὸ ctu venerabilis. Nosti illum doctrinæ
τῆς τύχης. ὁ δὲ, ἐπεὶ ἐκαθέζετο, ὑπεκ- nomine celebrem, qui cognominatur
στάντος αὐτῷ τοῦ Κλεοδήμου, πρῶτα μὲν, πε- sacer. Atque ego quidem vt eum conspe-
ρὶ τῆς νόσου ἤρετο· καὶ ὡς ῥᾷον ἤδη ἔχειν ἤκουσε xi, respiraui: hoc ipsum quod prouerbio
καὶ τοῦ Εὐκράτους, Τί δὲ, ἔφη, πρὸς ἀλλή- dici solet, aduenisse mihi ratus, nempe
λους φιλοσοφεῖτε; μεταξὺ γὰρ εἰσιὼν, ἐπήκου- securim quampiam aduersus mendacia.
σα. καί μοι δοκεῖτε εἰς καλὸν διατεθήσεσθαι Occludet, inquam, eis ora vir sapiens,
πρὸς διαλεχθέντι. τί δ' ἦν, εἶπεν ὁ Εὐκράτης, adeò monstrosa narrantibus: atque
prorsus, iuxta vulgatum illud adagium,
repentè Deum immissum esse mihi hunc
à fortuna putabam. Hic verò postquam
adsedit, assurgente ei ac cedente Cleo-
demo, primùm de morbo percontatus
est, séque audisse dicebat Eucratem iam
se meliùs habere. At quidnam, inquit,
inter vos philosophamini? Nam interim
dum ingrediebar, subauscultaui, ac mihi
certè videmini in re quapiam pulchra
conuersari. Quid aliud, inquit Eucrates,

quàm vt huic adamantino perſuadeamus (me demonſtrans) vt dæmones credat aliquos eſſe, phantaſmatáque, ac mortuorum animas ſuper terram obambulare, & ſeſe, quibus libitum fuerit, oſtendere? Ego igitur erubui, vultúmque deieci reueritus Arignotum. At ille, Vide (inquit) Eucrates, num hoc dicat Tychiades, eorum tantùm qui violenter interierint, animas errare, veluti ſi quis ſuffocatus, aut capite truncatus, crucíve ſuffixus fuerit, aut alio quopiam iſtiuſmodi modo è vita diſceſſerit: eas verò quæ fatali morte naturalíque diſceſſerint, haudquaquam amplius oberrare. Nam ſi hoc dicat, non vſqueadeo abſurda dixerit. Per Iouem, inquit Dinomachus, ne eſſe quidem iſtiuſmodi, nec præſentia cerni putat. Quid ais, inquit Arignotus, in me toruè aſpiciens, nihil horum tibi videtur fieri? præſertim quum omnes (vt ita dicam) videant? Ignoſces, inquam ego, mihi, ſi non credo: nam ſolus omnium non video: quòd ſi vidiſſem, profectò & credidiſſem, quemadmodum & vos. Atqui, inquit ille, ſi quando Corinthum veneris, roga vbi ſit Eubatidæ domus. Atque vbi tibi fuerit indicata, nempe circa Craneum, in eam ingreſſus, dic ianitori Tibio, velle te videre vnde dæmonem Pythagoricus Arignotus quum adduxiſſet, abegerit, ac deinceps habitabilem domum reddiderit. Quidnam hoc erat Arignote? rogabat Eucrates. Inhabitabilis erat, inquit ille, diu propter terricula: quòd ſi quis inhabitaſſet, expauefactus illico fugiebat, exactus à quodam horrendo ac terribili ſpectro. Decíderat ergo iam, tectúmque rumpebatur, neque quiſquam erat omnino qui in eam ingredi fuerit auſus. Ego verò vbi hæc audiui, libellos ſumens (ſunt autem Ægyptij mihi de talibus rebus admodum multi) veni in domum circa primam vigiliam, dehortante hoſpite, ac fermè detinente, poſtquam didicerat quò iturus eſſem, in certum, vt putabat, exitium. At ego ſumpta lucerna, ſolus ingredior, atque in vaſtiſſimo atrio collocato lumine, humi ſedens tacitè legebam. Adeſt verò dæmon ille, cum quopiam è vulgo ſe congreſſurum ratus, ac me quoque quemadmodum alios perterriturum, ſqualliduſ, hirſutus, ac tenebris nigrior. Atque hic quum adſtaret,

Simile habet Plinius in epiſtolis.

A ἢ τουτονὶ τὸν ἀδαμάντινον πείθομεν (δείξας ἐμὲ) ἡγεῖσθαι δαίμονάς τινας εἶναι, καὶ φαντάσματα, καὶ νεκρῶν ψυχὰς περιπολεῖν ἐπὶ γῆς, καὶ φαίνεσθαι οἷς ἂν ἐθέλωσιν; ἐγὼ μὲν οὖν ἠρυθρίασα, καὶ κάτω ἔνευσα, αἰδεσθεὶς τὸν Ἀρίγνωτον. ὁ δ', Ὅρα, ἔφη, ὦ Εὐκράτες, μὴ τοῦτο φησὶ Τυχιάδης, τὰς τῶν βιαίως ἀποθανόντων μόνας ψυχὰς περινοστεῖν, οἷς εἴ τις ἀπήγξατο, ἢ ἀπετμήθη τὴν κεφαλήν, ἢ αἰσχροπάθει, ἢ ἄλλῳ γέ τῳ τοιούτῳ ἀπῆλθεν ἐκ τοῦ βίου, τὰς δὲ τῶν κατὰ μοῖραν ἀποθανόντων οὐκέτι; ἐμὲ γὰρ τοῦτο λέγειν, ὡς πάνυ ἀπόλοιτα φησί.
B μὰ Δί', ἦ δ' ὃς ὁ Δημόμαχος, ἀλλ' οὐδὲ ὅλως ἔστι) τὰ τοιαῦτα, οὐδὲ σπουδαῖα ὁρᾶσθαι οἴεται). πῶς λέγεις, ἦ δ' ὃς ὁ Ἀρίγνωτος, δρίμυ ἀποβλέπων εἰς ἐμέ. οὐδέν σοι τούτων γίγνεσθαι δοκεῖ, καὶ ταῦτα, πάντων, ὡς εἰπεῖν, ὁρώντων; ἀπολελόγησαι, ἐμοὶ μὲν ἐγώ, ἔφη, ἐμοί, εἰ μὴ πιστεύω, δῆλον μηδὲ ὁρᾶν μόνος τῶν ἀνθρώπων· εἰ δ' ἑώρων, καὶ ὑπίστευον ἂν δηλαδή, ὥσπερ ὑμεῖς. ἀλλά, ἦ δ' ὃς, ἐμοὶ ποτε εἰς Κόρινθον ἔλθῃς, ἔρου ἔνθα ἔστιν ἡ Εὐβατίδου οἰκία, καὶ ἐπειδάν σοι δειχθῇ τοῦτο τὸ Κράνιον, παρελθὼν εἰς ταύτην,
C πρὸς τὸν θυρωρὸν Τίβιον, ὡς ἐθέλοις ἰδεῖν ὅθεν τὸν δαίμονα ὁ Πυθαγορικὸς Ἀρίγνωτος ἀπολίξας, ἀπήλασε, καὶ πρὸς ὃ λοιπὸν οἰκεῖος τὴν οἰκίαν ἐποίησε. τί δ' τοῦτο ἐμοί, ὦ Ἀρίγνωτε, ἦρετο ὁ Εὐκράτης. ἀοίκητος ἐμοί, ἦ δ' ὃς, ἐκ πολλοῦ ἐστὶ διὰ δέος. εἰ δέ τις οἰκήσειεν, βύβλους συμπλαγείς, ἐφθέγξατο ἐκδιωχθεὶς ἐπό τινος φοβεροῦ καὶ παραχώδους φάσματος. συνεπίπτειν οὖν ἤδη, καὶ ἡ στέγη κατέρρει. καὶ ὅλως, οὐδεὶς ἐμοὶ ὁ θαρρήσων παρελθεῖν εἰς αὐτό. ἐγὼ δὲ ἐπεὶ ταῦτα ἤκουσα, τὰς βίβλους λαβὼν (εἰσὶ δέ μοι Αἰγύπτιαι πάλαι πολλαὶ περὶ τῶν
D τοιούτων) ἦκον εἰς τὴν οἰκίαν περὶ δεῖπνον, ἀποτρέποντος τοῦ ξένου, καὶ μόνον οὐ παραμβαίνοντός μου, ἐπεὶ ἔμαθεν οἷ βαδίζοιμι, εἰς προδήλου κακοῦ ὡς ὤετο. ἐγὼ δὲ λύχνον λαβών, μόνος εἰσέρχομαι. καὶ ἐν τῷ μεγίστῳ οἰκήματι καθεὶς ὁ φώς, ἀνεγίνωσκον ἡσυχῇ, χαμαὶ καθεζόμενος. ἐφίσταταί δέ ὁ δαίμων, ὅτι τινα τῶν πολλῶν ἥξειν νομίζων, καὶ δεδίξεσθαι κἀμὲ ἐλπίζων, ὥσπερ τοὺς ἄλλους, αὐχμηρός, καὶ κομήτης, καὶ μελάντερος τὸ ζόφου. καὶ ὁ μέν, ὑπιδὼν, ἐπειρᾶτο

ἐπειρᾶτό μου πάντοθεν προσβάλλων, εἰ πόθεν κρατήσοι, καὶ ἄρτι μὲν κύων, ἄρτι δὲ, ταῦρος γιγνόμενος, ἢ λέων. ἐγὼ δὲ προσχρησάμενος τῷ φαρμακοδεστάτῳ ὑπορρήσει, αἰγυπτιάζων τῇ φωνῇ, συνηλάσας κατάδων αὐτὸν εἴς τινα γωνίαν σκοτεινὸν οἰκήματος. ἰδὼν δὲ αὐτὸν οἷ κατέδυ, ὃ λοιπὸν ἀνεπαυόμην· ἕως ἡμέρα πάντων ἀπεγνωκότων, καὶ νεκρὸν ἀνορύσσειν με οἰομένων, καθάπερ τοὺς ἀνῆρας, προελθὼν ἀπροσδόκητος ἅπασι, προσέμι τῷ Εὐκρατίδῃ, διαγελιζόμενος αὐτῷ, ὅτι καθαρὸν αὐτῷ, καὶ ἀδείμαντον ἤδη ἔξεστι τὴν οἰκίαν οἰκεῖν. καὶ προσλαβὼν αὐτόν τε, καὶ τῶν ἄλλων πολλοὺς (εἵποντο γὰρ τῆς προσδόξου ἕνεκα) ἐκέλευον ἀγαγὼν ὅθι τὸν τόπον, ὃν κατεδεδυκότα τὸν δαίμονα ἑωράκειν, σκάπτειν, λαβόντας δικέλλας, καὶ σκαφίδα· καὶ ὅπως ἐποίησαν, εὑρέθη ὡς ἐπ' ὀργυιὰν καταρρυγμένος τις νεκρὸς ἔωλος, μόνα τὰ ὀστᾶ καὶ χρῆμα συγκείμενος. ἐκφέρον μὲν οὖν ἐθαύμαζον αἰωρύξαντες. ἡ οἰκία δὲ ἀπ' ἐκείνου ἐπαύσατο, σιοχλουμένη ὑπὸ τῶν φασμάτων. ὡς δὲ ταῦτα εἶπεν ὁ Ἀρίγνωτος, ἀνὴρ δαιμόνιος τὴν σοφίαν, καὶ ἅπασιν αἰδέσιμος, σοβεῖς ἐπὶ τῶν παρόντων, ὃς οὐκ ἀπαλλαγήσεσθαί μου πολλὴν τὴν ἄνοιαν, τοῖς τοιούτοις ἀπιστοῦντες, καὶ ταῦτα, Ἀρίγνωτου λέγοντος. ἐγὼ δὲ ὅμως σοβεῖν πρόσας, ὅτε τὴν κόμην, ὅτε τὴν δόξαν τὴν περὶ αὐτῶν, Τί τοῦτ', ἔφην, ὦ Ἀρίγνωτε, καὶ σὺ τοιοῦτος ἦσθα, ἢ μόνη ἐλπὶς τῆς ἀληθείας, καπνῷ μεστὸς καὶ ἰνδαλμῶν; ὃ δὴ τὸ λεγόμενον ἐκεῖνο, Ἄνθρακες ἡμῖν ὁ θησαυρὸς πέφηνας. σὺ δέ, ἦδ' ὃς ὁ Ἀρίγνωτος, εἰ μήτε ἐμοὶ πιστεύῃς λέγοντι, μήτε Δημομάχῳ, ἢ Κλεοδήμῳ τούτῳ, μήτε αὐτῷ Εὐκράτει, φέρε, εἰπὲ τίνα περὶ τῶν τοιούτων ἀξιοπιστότερον ἡγῇ τἀναντία ἡμῖν λέγοντα; νὴ Δί', ἦν δ' ἐγὼ, μάλα θαυμαστὸν ἄνδρα τὸν Ἀβδηρόθεν ἐκφυῆναι Δημόκριτον, ὃς ὅτῳ ἄρα ἐπέπεφυτο μηδὲν οἷόν τε εἶναι συγχωρεῖν τοιοῦτον, ὥστε ὅπως καθείρξας ἑαυτὸν ἐς μνῆμα ἔξω πυλῶν, σκηνὴν διετέλει γράφων καὶ συντάττων, καὶ νύκτωρ τε μεθ' ἡμέραν· καί τινες τῶν νεανίσκων, ἐρεσχελεῖν βουλόμενοι αὐτὸν, καὶ ἱματίοις, σφίσιν αὐτοῖς νεκυικοῖς ἐσθῆτι μελαίνῃ, καὶ προσωπείοις ἐς τὰ κρανία μεμιμημένοις προσιστάντες αὐτὸν, προσεχόρευον ὑπὸ πυκνῇ τῇ βάσει ἀναπηδῶντες.

A vndique me adsultim petens tentauit si quà posset expugnare, ac modò in canem, modò in taurum, modò in leonem vertebatur. At ego correpto in manum quàm maximè horrendo carmine, simúlque vocem imitatus Ægyptiam, & incantans eum, in domicilij tenebrosi angulum quendam compuli. Ac quum animaduertissem vbi se in terram condidit, tum destiti. Manè autem desperantibus vniuersis, ac me quemadmodum alios mortuum sese reperturos putantibus, præter omnium spem progrediens; Eubatidem adeo, feliciter illi annuntians quòd puram sibi ac spectris liberam do-
B mum iam liceret incolere. Atque illum assumens, aliósque multos (sequebantur autem huius inopinatæ rei gratia) quum ad locum duxissem vbi condentem se dæmona conspexeram, iussi vt sumptis ligonibus matulísque suffoderent. Atque vbi id fecerant, inuentum est ferè ad passum defossum cadauer quoddam marcidum, ossibus tantùm humana specie cohærentibus. Illud igitur effossum sepeliuimus, domus verò postea turbari prodigiis desiit. Hæc vbi narrauit Arignotus, vir prodigiosa sapientia, ac re-
C uerendus omnibus, nemo erat ex his qui aderant, qui non multam mihi imputaret insaniam, qui talia non credam, narrante præsertim Arignoto. Ego tamen nihil veritus neque comam, neque illam quam de eo habebant opinionem: Quid hoc, inquam, Arignote? Etiam tu talis eras, in quo mihi sola spes fuit, fumo plenus ac simulacris? Illud ergo nobis in te, quod dici solet, euênit, vt thesaurum quum sperauerimus, carbones offenderimus? At tu, inquit Arignotus, si neque mihi credis narranti, neque Dinomacho, aut huic Cleodemo, neque ipsi Eu-
D crati, dic age, quemnam digniorem cui his de rebus fides habeatur, existimas, qui nobis dicat cõtraria? Per Iouem, inquam ego, virum apprime mirabilem Abdera oriundum illum Democritum, cui tam firmiter erat persuasum eiusmodi nihil esse in rerum natura posse, vt quum se in monimento extra portas clausisset, ibíq; degeret dies noctésque scribens atque componens, iuuenésque eum quidam illudere cupientes, ac perterrefacere, nigra veste in modum cadaueris ornati, ac personis in capita affictis circunsistentes illum circunsilirent, crebrò subsilientes;

hic neque eorum commenta pertimuerit, neque eos omnino respexerit, sed inter scribendum, Desistite, inquit, ineptire. Adeò firmiter credidit animas nihil esse postquam è corporibus exierint. Hoccine ais, inquit Eucrates, demētem quempiam virum esse Democritum, si quidem sic existimauit? Ego verò vobis etiam aliud referam, quod mihi ipsi contigit, non quòd ab alio acceperim: fortassis etiam tu Tychiades quum audieris, compelleris accedere, ipsa narrationis veritate coactus. Quum in Ægypto versarer adhuc adolescens, à patre videlicet doctrinæ gratia transmissus, cupiebam nauigio profectus in Coptū, illinc adiens Memnonem, miraculum illud audire, eum videlicet sonum reddentem ad Orientem solem. Illum igitur audiui non hoc vulgari modo quo audiunt alij sonū quempiam inanem, sed mihi oracula etiam edidit Memnon ipse aperto ore septem versibus: quod nisi esset superuacaneum, ipsos vobis versus recenserem. Inter nauigandum verò incidit in nos vnà nauigans vir Memphiticus quidam ex sacris illis scribis, mirabili sapientia, & qui vniuersam Ægyptiorum doctrinam callebat. Dicebatur autem tres ac viginti annos in adytis subterraneis mansisse, magiam interea doctus ab Isíde. Pancratem dicis (inquit Arignotus) præceptorem meum, virum sacrum, rasum, lineis indutum, doctum, puréque lingua Græca loquentem, procerum, simum, labiis promissis, cruribúsque gracilibus. Illum ipsum, inquit ille, Pancratem. Ac primùm quidem quis esset ignorabam: at postquam vidi eum, si quando in portum appulissemus, cùm alia multa miracula facientem, tum crocodilis insidentem agitasse, & cum feris versantem, illas verò reuerentes eum, caudísque adulantes; agnoui sacrum quempiam virum esse: paulatímque comitate mea me in eius amicitiam ac familiaritatem insinuaui, adeò vt omnia arcana mihi communicaret. Ac tandem mihi persuadet, vt famulis omnibus in Memphide relictis, se solus sequerer: neque enim defuturos nobis ministros: atque ex eo tempore sic vitam duximus. Quum in diuersorium quodpiam veniremus, homo accepto pistillo, scobiná ve,

Memnon Ægyptiacus, de quo & Iuuenalis meminit.

A ὁ δὲ, οὔτε ἔδεισε τὴν προσποίησιν αὐτῶν, οὔτε ὅλως ἐνέβλεψε πρὸς αὐτούς· ἀλλὰ μεταξὺ γράφων; Παύσασθε, ἔφη, παίζοντες· οὕτω βεβαίως ἐπίστευε μηδὲν εἶναι τὰς ψυχὰς ἔτι ἔξω γιγνομένας τῶν σωμάτων. τοῦτο φῄς, ἦν δ' ὅς ὁ Εὐκράτης, αἰσθόμενόν τινα ἄνδρα καὶ τὸν Δημόκριτον γνῶναι, εἴ γε οὕτως ἐγίγνωσκεν. ἐγὼ δὲ ὑμῖν καὶ ἄλλο διηγήσομαι αὐτὸς παθών, οὐκ ἄλλου ἀκούσας. τάχα γὰρ ἂν καὶ σὺ, ὦ Τυχιάδη, ἀκούων, προσβιασθείης πρὸς τὸ ἀληθῆ εἶναι τὰ διηγήματα. Ὁπότε γὰρ ἐν Αἰγύπτῳ διῆγον, ἔτι νέος ὤν, ἐπὶ τὰ παρὰ τοῦ πατρὸς παιδείας πρόφασιν ἀποσταλείς, ἐπεθύμουν ἐς Κοπτὸν ἀναπλεύσας, ἐκεῖθεν τὸν Μέμνονα ἐλθών, ἀκούσας θ' ὃ θαυμαστὸν ἐκεῖνο ἠχεῖ τὴν ἕω. ἐκείνου μὲν οὖν ἤκουσα, οὐχ ὃ καὶ τοῖς πολλοῖς ἄσημόν τινα φωνὴν, ἀλλά μοι καὶ ἔχρησεν ὁ Μέμνων αὐτὸς, ἀνοίξας τὸ στόμα ἐν ἔπεσιν ἑπτά. καὶ εἰ γε μὴ περιττὸν ἦν, αὐτὰ ἂν ὑμῖν εἶπον τὰ ἔπη. κατὰ δὲ τὸν ἀνάπλουν, ἔτυχεν ἡμῖν συμπλέων Μεμφίτης ἀνὴρ τῶν ἱερῶν γραμματέων, θαυμάσιος τὴν σοφίαν, καὶ τὴν παιδείαν πᾶσαν εἰδὼς τὴν Αἰγυπτίων. ἐλέγετο δὲ τεττάρων καὶ εἴκοσιν ἔτη ἐν τοῖς ἀδύτοις ὑπόγαιος ὠκηκέναι, μαθὼν παρὰ τῆς Ἴσιδος. Παγκράτην, ἔφη, λέγεις, ὦ Ἀρίγνωτε, ἐμὸν διδάσκαλον, ἱερέα ἄνδρα ἐξυρημένον ἐν ὀθονίοις, νοήμονα, καθαρῶς Ἑλληνίζοντα, βραχυμήκη, σιμὸν, προγάλεων, ὑπολεπτὸν τὰ σκέλη. αὐτὸν, ἦν δ' ὅς, ἔγνων τὸν Παγκράτην· καὶ τὰ μὲν πρῶτα, ἠγνόουν ὅστις ἦν· ἐπεὶ δὲ ἑώρων αὐτὸν, εἴποτε ὁρμίσαιμεν τὸ πλοῖον, ἄλλά τε πολλὰ τερατεύματα ἐργαζόμενον, καὶ δὴ καὶ ὅτι χροκοδείλων ὀχούμενον, καὶ σαινόντα τοῖς θηρίοις, τὰ δὲ, ὑποπτήσσοντα, καὶ σαίνοντα ταῖς οὐραῖς, ἔγνων ἱερόν τινα ἄνδρα ὄντα, καὶ κατὰ μικρὸν φιλοφρονούμενος, ἔλαθον ἑταῖρος αὐτῷ, καὶ συνήθης γιγνόμενος. ὥστε πάντων ἐκοινώνει μοι τῶν ἀπορρήτων· καὶ τέλος, πείθει με, τοὺς μὲν οἰκέτας ἀπολιπόντα ἐν τῇ Μέμφιδι καταλιπεῖν, αὐτὸν δὲ μόνον ἀκολουθεῖν μετ' αὐτοῦ, μὴ γὰρ ἀπορήσειν ἡμᾶς τῶν ἀμεινόντων. καὶ ὃ μετὰ τοῦτο, οὕτω διήγομεν. ὅπου δὲ ἔλθοιμεν εἴς τι καταγώγιον, λαβὼν αὐτὸς ὁ ἀνὴρ τὸν μοχλὸν τῆς θύρας,

B

C

D

ἢ ὃ κόρηθρον, ἢ καὶ ὃ ὕπερον, θεῖ βαλὼν ἱματίοις, ἐπειπών τινα ἐπῳδὴν, ἐποίησε βαδίζειν, τοῖς ἄλλοις ἅπασιν ἀνθρωπον εἰδοκιμοῦντα· ὃ δὲ, ἀπελθὼν, ὕδωρ τε ἀπήντλει, καὶ ὀψώνει, καὶ ἐσκεύαζε, καὶ ἐς πάντα δεξιῶς ὑπηρέτει, καὶ διηκόνητο ἡμῖν. εἶτα δὲ ὅπῃ ἄλις ἔχοι τῆς θεραπείας, αὖθις κόρηθρον ὃ κόρηθρον, ἢ ὕπερον ὃ ὕπερον, ἄλλην ἐπῳδὴν ἐπειπών, ἐποίει ἀνθρωπον. τοῦτο ἐγὼ πάνυ ἐσπουδακὼς, οὐκ εἶχον ὅπως σκεμμαίμην πρὸς αὐτὸν, ἐδόκει γὰρ αὐτῷ, καίτοι πρὸς τἆλλα πανοῦργος ὤν. μιᾷ δέ ποτε ἡμέρᾳ λαθὼν, ἐπακούσας τῆς ἐπῳδῆς, ὑπὸ δὲ τρισύλλαβος, σχεδὸν οὐ σκοτεινῷ χρώμενος. καὶ ὁ μὲν, ὡχετο εἰς τὸν ἀγοράν, ὑποτειλάμενος τὸν ἕτερον ἀνέδην ποιῶν· ἐγὼ δὲ, εἰς τὴν ὑστεραίαν ἐκείνου τι κατὰ τὸν ἀγοραῖον πραγματευομένου, λαβὼν ὕστερον, χρισάμενος, ὁμοίως ἐπειπὼν τὰς συλλαβὰς, ἐκέλευον ὑδροφορῆν. ἐπεὶ δὲ ἐμπλησάμενος τὸν ἀμφορέα ἐκόμιζε, Πέπαυσο, ἔφην, ἐμὲ μηκέτι ὑδροφόρει, ἀλλ' ἴσθι αὖθις ὕστερον. ὃ δὲ, οὐκέτι μοι πείθεσθαι ἤθελεν, ἀλλ' ὑδροφόρει ἀεὶ, ἄχρι δὴ ἐνέπλησεν ἡμῖν ὕδατος τὴν οἰκίαν ἐπάντλῶν. ἐγὼ δὲ ἀμηχανῶν τῷ πράγματι (ἐδεδίειν γὰρ μὴ ὁ Παγκράτης ἐπανελθὼν ἀγανακτήσῃ, ὅπερ καὶ ἐγένετο) ἀξίνῃ λαβὼν, διακόπτω ὃ ὕπερον εἰς δύο μέρη· τὰ δὲ, ἑκάτερον ὃ μέρος, ἀμφορέα λαβόντα, ὑδροφόρει, καὶ αὐτὸ ἑνὸς, δύο μοι ἐγένοντο οἱ διάκονοι. ἐν τούτῳ καὶ ὁ Παγκράτης ἐφίσταται, καὶ σωρεὺς ὃ γεγόμενον, σκῆνα μὲν αὖθις ἐποίησε ξύλα, ὥσπερ ἦν πρὸ τῆς ἐπῳδῆς· αὐτὸς δὲ ἀπολιπών με λαθὼν, οὐκ οἶδ' ὅποι ἀφανὴς ὤχετο ἀπιών. νῦν οὖν, ἔφη ὁ Δεινόμαχος, οἶσθα κἀν σκίῳ ἀνθρωπον ποιῆσαι ἐκ τοῦ ἑτέρου; νὴ Δί', ἦν δ' ὅς, ἐξ ἡμισείας γε· οὐκέτι γὰρ εἰς ὃ ἀρχαῖον οἷόν τέ μοι ἀγαγεῖν αὐτὸ, ὦ ἅπαξ γένηται ὑδροφόρος, ἀλλὰ δεήσῃ ἡμῖν ὑπολειφθῆναι τὴν οἰκίαν ἐπάντλουμένην. οὐ παύεσθε, ὦ οἱ ἐγὼ, τὰ τοιαῦτα περαίνοντες γέροντες ἄνδρες; εἰ δὲ μή, ἀλλὰ κἀν τῷ μειρακίων τούτων ἕνεκα εἰς ἄλλον καιρὸν ἀναβάλλεσθε τὰς ἀδοξοτέρας καὶ φοβερὰς διηγήσεις, μή πως λάβωσιν ἡμῶν ἐμπλαθέντες δείματων, καὶ ἀλλοκότων μυθολογημάτων.

aut pessulo, vestibus implicans, quum in id carmen quoddam dixisset, effecit vt ambularet, vtque aliis omnibus homo videretur. Illud ergo abiens, & aquam hauriebat, & cœnam parabat, instruebátque, atque in omnibus commodè subseruiebat ministrabátq; nobis. Deinde postquam iam satis huius ministerij fuit, scobinam rursus scobinam, ac pessulum pessulum, aliud recitans carmen, reddebat. Hoc ego vehementer conatus non reperiebam quo pacto ab illo expiscarer. Nam id mihi inuidebat, quanquam in aliis esset facillimus. At quadam die in angulo quodam tenebricoso clam illo delitescens, subausultaui propiùs incantationem illam. Erat autem trisyllaba. Tum ille quum pistillo mandasset quæ curanda erant, abiit in forum. At ego postridie illo apud forum occupato, acceptum pistillum quum ornassem, syllabas illas simili modo pronuntians, aquam iussi vt hauriret. Tum impletam amphoram quum tulisset, Desiste, inquam, neque aquam ampliùs haurito, sed rursus esto pistillum. At illud mihi haud ampliùs iam obtemperare volebat, sed aquam hauriebat continuè, quoad hauriendo totam domum nobis impleret. At ego quum resistere huic rei non valerem, timebam autem ne Pancrates reuersus (id quod etiam euênit) irascceretur, correpta securi pistillum in duas partes disseco. At vtraque pars amphoram sumens hauriebat aquam, iámque vnius loco duo mihi ministri esse cœperunt. Interea Pancrates superuênit, ac re intellecta, illas quidem in ligna rursus, quemadmodum ante carmen erant, mutauit. At ipse me clanculum relicto, nescio quò clanculum se subducens abiit. At possis istud etiam nunc, inquit Dinomachus, hominem ex pistillo facere? Per Iouem, inquit ille, dimidia ex parte scio: nam in priorem formam nunquam à me restitui potest, postquam semel aquarius esse cœperit, sed deserenda nobis domus esset aquæ iam impleta. Non desistitis, inquam ego, huiusmodi monstrosa narrare viri senes? Alioqui horum saltem adolescentium gratia incredibiles istas ac terribiles fabulas aliud in tempus omittite, ne clanculum terroribus ac prodigiosis fabulamentis impleantur.

Parcere ergo eis oportet, ne talia consuescant audire, quę eos per totam vitam comitata perturbabũt, atque ad omnem strepitum meticulosos reddent, posteaquam eos omnigena superstitione impleuerint. Rectè admonuisti me, inquit Eucrates, quum superstitionẽ dixisti. Nam quid tibi Tychiade de rebus huiusmodi videtur, de oraculis loquor ac vaticiniis, & quæcunque quidam numine afflati proclamant, quæve ex adytis audiuntur? aut quæ virgo numeris eloquens futura prædicit? an videlicet nec talia credis? At ego quòd annulum quendam sacrum habeo, Pythii Apollinis imaginem exprimente sigillo, quódque hic Apollo mecum loquitur, non dico, ne tibi videar ad gloriam meam res incredibiles narrare. Cæterùm quæ apud Amphilochum audiui in Mallo, heroë mecum diu differente, deúmque meis de rebus consulente, tum quæ ipse vidi, volo vobis narrare: deinde ex ordine & quæ vidi in Pergamo, & quæ audiui in Pataris. Itaque quum ex Ægypto redirem domum, audirémque illud in Mallo vaticinium apertissimum simul ac verissimum esse, tamen sic oracula dare, vt ad rem respondeat his quæcunque prophetæ quispiam in schedulam inscripta tradiderit, rectè me facturum putaui, si dum prætернauigarem, experirer oraculum, deúmque de futuris quippiam consulerem. Hæc adhuc Eucrate dicente, quum viderẽ quàm longè res esset processura, quódque non breuem incepisset de oracuło tragœdiã, ratus non expedire vti solus contradicerem omnibus, relinquens eum ex Ægypto adhuc in Mallum nauigantem (nam & intelligebam molestam illis esse præsentiam meam, vtpote qui dissentirem, refellerémque eorum mendacia.) Atqui ego abeo, inquam, quæsiturus Leontichum: nam opus habeo cum eo congredi. At vos, quandoquidem parum sufficere vobis res humanas putatis, ipsos etiam deos denique in fabularum vobis partem vocate. Atque hæc simul ac dixi, discessi. Illi verò alacres iam libertatem nacti, vt est verisimile, mutuò sese epulis accipiebant, ac mendaciis ingurgitabant. Talibus ô Philocles apud Eucratem auditis, venio per Iouem inflato ventre, non aliter quàm hi qui musto poti sunt, opus habẽs vomitu.

A φείδεσθαι οὖν χρὴ αὐτῶν, μηδὲ πιαῦτα ἐθίζειν ἀκούειν, ἃ δὴ πάντας τὸν βίον σκοχλήσει σωρύττει, καὶ φοβοδεᾶς ποιήσει, ποικίλης τῆς δεισιδαιμονίας ἐμπιπλάσα. ὥστε ἀναμνησας, ἦ δ' ὃς ὁ Εὐκράτης, εἰπὼν τὸν δεισιδαιμονίαν. τί γάρ σοι, ὦ Τυχιάδη, δοκεῖ τῶν τοιούτων δοκεῖ, λέγω δὴ χρησμῶν, καὶ θεσφάτων, καὶ ὅσα θεοφορούμενοί τινες ἀναβοῶσιν, ἢ ἐξ ἀδύτων ἀκούεται, ἢ παρθένος ἔμμετρα φθεγγομένη, τοιαῦτα εἰδὼς τὰ μέλλοντα; ἢ δηλαδὴ καὶ τοῖς τοιούτοις ἀπιστήσεις; ἐγὼ δὲ ὅτι μὲν δακτύλιόν τινα ἱερὸν ἔχω, Ἀπόλλωνος τοῦ B Πυθίου εἰκόνα ἐκτυπούσης τῆς σφραγίδος, καὶ οὗτος ὁ Ἀπόλλων φθέγξεται τοιαῦτα ἐμοὶ, ἃ λέγω, μή σοι ἄπιστα δόξω τοιαῦτα ἐμαυτοῦ μεγαλαυχεῖσθαι· ἃ δὲ ἐν Ἀμφιλόχου τε ἤκουσα ἐν Μαλλῷ, τοῦ Ἥρωος ἐπ' ἐμοῦ παραλεξθέντος μοι, καὶ συμβουλεύσαντος περὶ τῶν ἐμῶν, καὶ ἃ εἶδον αὐτὸς, ἐθέλω ὑμῖν εἰπεῖν. εἶτα ἑξῆς ἃ ἐν Περγάμῳ εἶδον, καὶ ἤκουσα ἐν Πατάροις. ὁπότε γὰρ ἐξ Αἰγύπτου ἐπανήειν οἴκαδε, ἀκούων ὅ ἐν Μαλλῷ τοῦτο μαντεῖον, ὅτι φανερόν τε, καὶ ἀληθέστατον εἴη, καὶ C χρᾶν ἀναργῶς τοῖς ἔπεσι ἀποκρινόμενον, οἷς αὖ ἐγχειρίσας τις εἰς ὃ γραμματεῖον παραδῷ τῷ προφήτῃ, καλῶς αὖ ἔχειν ἡγησάμην ἐν παρόδῳ πειραθῆναι τοῦ χρηστηρίου, καί τι καὶ περὶ μελλόντων συμβουλεύσασθαι παρ' αὐτοῦ. ταῦτα ἔτι τοῦ Εὐκράτους λέγοντος, ἰδὼν οἷ ὁ πρόπλους προσχωρήσαν ἔμελλε, καὶ ὡς ἀναγκαίως ἐνήρχετο τοῦ περὶ τὰ χρηστήρια πραγματείας, ἀναδοκεῖν οἰηθεὶς δεῖν μόνος αὐτὸς ἐπιλέγειν ἅπασιν, ἀπολιπὼν αὐτὸν ἔτι διαπλέοντα ἐξ Αἰγύπτου εἰς τὴν D Μαλλὸν (καὶ γὰρ συνῄδειν ὅτι μοι ἀχθόμενα παρῆν, καθάπερ δυσωδίᾳ τῶν βυσμάτων) Ἀλλ' ἐγὼ ἄπειμι, ἔφην, Λεόντιχον ἐπιξητήσων· δέομαι γὰρ αὐτοῦ τι συλλέξασθαι. ὑμᾶς δὲ, ἐπεὶ οὐχ ἱκανὰ ἡγεῖσθε τὰ ἀνθρώπινα εἶναι, καὶ αὐτοῖς ἤδη τοῖς θεοῖς καλεῖτε συνεπιπληφομένους ὑμῖν τῶν μυθολογουμένων. E ἅμα λέγων, ἐξῆλθον. οἱ δὲ ἀσμενοι ἐλευθερίας λαβόμενοι, εἰσίων, ὡς ὁ εἰκὸς, αὖθις, καὶ ἐνεφορεῖτο τῶν βυσμάτων. τοιαῦτά σοι, ὦ Φιλόκλεις, παρὰ Εὐκράτους ἀκούσας, ἦκω, νὴ τὸν Δία, ὥσπερ οἱ τὸν γλεῦκος πόντες, ἐμπεφυσημένος τῷ γαστρὶ, ἐμέτου δεόμενος.

ηδέως ἂν ποθεν ὅτι πολλῷ ἐωριάμην ληθεδώνιόν τι φάρμακον, ὧν ἤκουσα, ὡς μή τι κακὸν ἐργάσηταί με ἡ μνήμη αὐτῶν ἐνοικουρήσασα. τέρατα γοῦν, ἦ δαίμονας, καὶ Ἑκάτας ὁρᾶν μοι δοκῶ. καὶ αὐτὸς, ὦ Τυχιάδη, τοιοῦτόν τι ἀπήλαυσα τῆς διηγήσεως. φασὶ γάρ τοι μὴ μόνον λυττᾶν, καὶ ὕδωρ φοβεῖσθαι, ὁπόσους ἂν οἱ λυττῶντες κύνες δάκωσιν, ἀλλά καί τινα ὁ δηχθεὶς ἄνθρωπος δάκῃ, ἴσα τῷ κυνὶ δρᾶσαι· ὃ δῆγμα· καὶ τὰ αὐτὰ κἀκεῖνος φοβεῖσθαι. σὺ τοίνυν ἔοικας αὐτὸς ὑπὸ Εὐκράτους δηχθεὶς ὑπὸ πολλῶν ψευσμάτων, μεταδεδωκέναι κἀμοὶ τοῦ δήγματος. ὥστε δαιμόνων μοι πλῆρες ἐνέπλησας. ἀλλὰ θαῤῥῶμεν, ὦ Φιλότης, μέγα τῶν τοιούτων ἀλεξιφάρμακον ἔχοντες πλὴν ἀλήθειαν, καὶ τὸν ὄντι πᾶσι λόγον ὀρθόν. ᾧ χρώμενοι σώσομεν ἡμᾶς, οὐδὲν ὑπὸ μὴ παραξίων τῶν κενῶν καὶ ματαίων τούτων ψευσμάτων.

A Tum libenter alicunde magno emerim pharmacum aliquod quod mihi obliuionem induceret eorum quę audiui, ne me nonnihil earum rerum lędat inhærēs memoria: nempe monstra, dæmones, atque Hecatas mihi videre videor. PHIL. Quin mihi quoq; ô Tychiade tale quiddam hic sermo tuus attulit: aiunt etenim non solùm in rabiem verti, atque aquam formidare, quoscũque rabidi canes mordeant, verumetiã si quem mordicus homo morsus momorderit, illum morsum B quoque non minùs canino valiturum, atque eum etiam eodem modo formidaturum. Quin tu ergo videris, quum sis ipse apud Eucratem à multis mendaciis morsus, mihi quoque morsum illum communicasse, adeò mihi mentem dæmonibus impleuisti. TYC. At bono animo simus amice, quum magnum aduersus huiusmodi res remedium habemus, veritatem, rectámque omnibus in rebus rationem: quo si vtamur, nullis huiusmodi vanis stultísque mendaciis turbabimur.

ΙΠΠΙΑΣ, Η ΒΑΛΑΝΕΙΟΝ.

HIPPIAS, SEV BALNEVM.

Vincentio Obsopœo interprete.

ARGVMENTVM.

Balneum Hippiæ descripturus, principiò ipsum artificem à cognitione artium atque peritia commendat. Orditur autem à loco communi, ita videlicet proponens, eos esse potissimùm laudandos artifices, qui non solùm verbis prolixè polliceri, aut de scientiis disputare soleant, sed qui ipso opere, hoc quod profitentur, præstare possint: hunc locum exemplis aliquot illustrat, deinde ad præsens institutum accommodat. Proinde, inquiens, etiam mechanici artifices maximè laudandi illi sunt, qui nõ verbis tantùm opera aliqua describunt, aut promittunt, sed qui re ipsa illa quàm optimè atque artificiosissimè extruunt, qualis & Hippias hic vnus est, id quod, opus ab eo, nempe balneum, extructum, comprobat: atque exinde ipsum balneum describit, situm, elegantiam, proportionabilitatem operis, deinde & vtilitatem & opportunitatem omnium cellarum, & lauandi in eo vsum commendans.

ΤΩν σοφῶν ἐκείνους μάλιστα ἐγωγέ φημι δεῖν ἐπαινεῖν, ὁπόσοι μὴ λόγους μόνον δεξιῶς προφέρονται ὑπὲρ τῶν πραγμάτων ἑκάστων, ἀλλὰ καὶ ἔργοις ὁμοίοις τοὺς τῶν λόγων ὑποσχέσεις ἐπιστώσωνται. C OS ego viros sapientes cum primis laude celebrãdos esse existimo, quicunque nõ orationes solùm magna industria elaboratas, ac singulis de rebus memoriæ proditas posteris reliquerunt, sed operibus quoque non dissimilibus ea quæ orationibus ampliter & magnificè polliciti sunt, confirmarunt,

Quippe ægrotus, cui quidem pectus sapit, non eos accersit medicos, qui super arte multa luculentè & excellenter disputare nouerunt, sed qui vsu medendi illam diu multúmque exercuerunt. Potior autem & maioris pretij habẽdus est, vt mea fert opinio, musicus qui psallendi & pulsandę citharę peritia exornatus est, quàm is qui tantùm rhythmos & concentuum harmoniã iudicare nouerit. Quorsum enim attinet bellorum atque exercitus duces tibi enumerare non iniuria optimos & præstantissimos hominum opinione iudicatos, quòd eorum virtus nedum in instruenda acie, & militum animis tempestiua oratione accendendis & inflammandis eluxerit, sed quòd in præliis quoque fortissimè dimicando optimè se gesserint, ac manu non secus quàm lingua prompti, memorabilia facinora ediderint: cuiusmodi ex vetustis illis Agamemnonẽ & Achillem, ex paulo autem recentioribus Alexandrum & Pyrrhum fuisse cognouimus? Quorsum verò ista percensui? Non quòd alia ratione historiam edere statuens, harum rerum mentionem fecerim, sed quòd ex mechanicis quoque eos laude & admiratione non indignos putem, quicunque visendis operibus aliquam ingenij famam sibi parauerunt, eadémque opera artis suę egregia monimẽta post se reliquerunt: quandoquidem illi qui solis semet orationibus exercuerunt, multo iustiùs Sophistarum quàm sapientium appellationem meruerunt. Talem multorum relatu percepimus fuisse Archimedem, ac Sostratũ illum Cnidium: quorum alter de Ptolemæo subiugato victoriam reportauit, ac Memphim, sine obsidione, fluminis intercepti auersione occupauit: alter singulari artificio hostium triremes absumpsit incendio. Thales quoque Milesius ante illos Crœso Lydorum regi pollicitus exercitum sicco pede se traiecturum, sua industria in vnius noctis spatio Alys fluuij alueum à tergo exercitus deriuatum circunduxit, tametsi è mechanicorum numero non fuerit, verùm alioqui magna intelligentia & singulari ingenij acumine præditus. Etenim quod de Epéo fertur, commentum pervetus est,

Sophistæ.

A καὶ γὰρ τῶν ἰατρῶν ὅγε νοῦν ἔχων, ὃ τοὺς ἄριστα κατὰ τῆς τέχνης εἰπεῖν δυναμένους μεταπέμψαιτο νοσῶν, ἀλλὰ τοὺς τοξάζαι τι κατ' αὐτὸν μεμελετηκότας. ἀμείνων δὲ καὶ μουσικὸς, οἶμαι, τῶν ἀκριβῶς ῥυθμοὺς, καὶ ἁρμονίας διηρθρωμένους, ὁ καὶ ψάλαι καὶ κιθαρίσαι αὐτὸς δυνάμενος. τί γὰρ αὖ σοι τῶν στρατηγῶν λέγοιμι τοὺς εἰκότως ἀρίστους κριθέντας, ὅτι ὃ πάλαι μόνον, καὶ τοῦδε μᾶλλον ἦσαν ἀγαθοὶ, ἀλλὰ καὶ τοῖς μάχεσθαι τῶν ἄλλων, καὶ χεῖρας ἔργα διαδείκνυσθαι; οἷς τῶν πάλαι μὲν, Ἀγαμέμνονα καὶ Ἀχιλ-
B λέα, τῶν κάτω δὲ, τὸν Ἀλέξανδρον καὶ Πύρρον ἴσμεν γενομένους; τοῖς δή τι ταῦτ' ἔφην; οὐ γὰρ ἄλλως ἰσοτίαν διαδείκνυσθαι βουλόμενος, ἐπεμνήσθην αὐτῶν, ἀλλ' ὅτι καὶ τῶν μηχανικῶν ἐκείνους ἄξιον θαυμάζειν, ὁπόσοι διὰ τῆς θεωρίας λαμπροὶ γεγόνασι, καὶ μνημόσυνα ὅμως τῆς τέχνης, καὶ τοσαῦτα τοῖς μετ' αὐτοὺς κατέλιπον. ἐπεὶ οἵ γε τοῖς λόγοις μόνοις ἐγγεγυμνασμένοι, σοφισταὶ μᾶλλον εἰκότως ἢ σοφοὶ καλοῖντο. τοιοῦτον ἀκούομεν
C τὸν Ἀρχιμήδη γενέσθαι, καὶ τὸν Κνίδιον Σώστρατον· τὸν μὲν, Πτολεμαίου χειρωσάμενον, καὶ τὴν Μέμφιν, δίχα πολιορκίας, ἀποστροφῇ καὶ θαλάσσης τοῦ ποταμοῦ· τὸν δὲ, τὰς τῶν πολεμίων τριήρεις καταφλέξαντα τῇ τέχνῃ. καὶ Θαλῆς δὲ ὁ Μιλήσιος τοῦ αὐτῶν ὑποζώσαντος Κροίσῳ ἀβρόχοις διαβιβάσειν τὸν στρατὸν, διώρυγα κατόπιν τῆς στρατοπέδου μιᾷ νυκτὶ τὸν Ἅλυν ποταμὸν, οὐ μηχανικὸς ὢν τὸ γένος, σοφὸς δὲ, καὶ διανοῆσαι καὶ σωθῆναι πιθανώτατος. Ὃ
D μὲν γὰρ τοῦ Ἐπειοῦ, πάνυ ἀρχαῖον, ὃς ἅμα μόνον τεχνήσασθαι τοῖς Ἀχαιοῖς τὸν ἵππον, ἀλλὰ καὶ συγκαταβῆναι αὐτοῖς ἐς αὐτὸν λέγεται. ὃν δὴ τούτοις, καὶ Ἱππίου τουτουὶ τοῦ καθ' ἡμᾶς, μεμνῆσθαι ἄξιον, ἀνδρὸς, λόγοις μὲν, πρὸς ὃν τινα βούλει τῶν τοτὲ αὐτοῦ, γεγυμνασμένου, καὶ σωθῆναί τε οἰκείως,

Quippe ægrotus, cui quidem pectus sapit, non eos accersit medicos, qui super arte multa luculentè & excellenter disputare nouerunt, sed qui vsu medendi illam diu multúmque exercuerunt. Potior autem & maioris pretij habẽdus est, vt mea fert opinio, musicus qui psallendi & pulsandę citharę peritia exornatus est, quàm is qui tantùm rhythmos & concentuum harmoniã iudicare nouerit. Quorsum enim attinet bellorum atque exercitus duces tibi enumerare non iniuria optimos & præstantissimos hominum opinione iudicatos, quòd eorum virtus nedum in instruenda acie, & militum animis tempestiua oratione accendendis & inflammandis eluxerit, sed quòd in præliis quoque fortissimè dimicando optimè se gesserint, ac manu non secus quàm lingua prompti, memorabilia facinora ediderint: cuiusmodi ex vetustis illis Agamemnonẽ & Achillem, ex paulo autem recentioribus Alexandrum & Pyrrhum fuisse cognouimus? Quorsum verò ista percensui? Non quòd alia ratione historiam edere statuens, harum rerum mentionem fecerim, sed quòd ex mechanicis quoque eos laude & admiratione non indignos putem, quicunque visendis operibus aliquam ingenij famam sibi parauerunt, eadémque opera artis suę egregia monimẽta post se reliquerunt: quandoquidem illi qui solis semet orationibus exercuerunt, multo iustiùs Sophistarum quàm sapientium appellationem meruerunt. Talem multorum relatu percepimus fuisse Archimedem, ac Sostratũ illum Cnidium: quorum alter de Ptolemæo subiugato victoriam reportauit, ac Memphim, sine obsidione, fluminis intercepti auersione occupauit: alter singulari artificio hostium triremes absumpsit incendio. Thales quoque Milesius ante illos Crœso Lydorum regi pollicitus exercitum sicco pede se traiecturum, sua industria in vnius noctis spatio Alys fluuij alueum à tergo exercitus deriuatum circunduxit, tametsi è mechanicorum numero non fuerit, verùm alioqui magna intelligentia & singulari ingenij acumine præditus. Etenim quod de Epéo fertur, commentum pervetus est, qui non tantùm Achiuis equi machinam fabricasse, sed vnà cum Græcorum optimatibus in eam conscendisse perhibetur. Inter hos & Hippiæ huius, quem nostra memoria vixisse constat, meminisse æquum puto, viri dicendi facultate & studio ita exercitati, vt cum quouis ex priscis illis & veteribus optimè conferri possit. præterea qui ingenij acrimonia atque intelligentia multum præcelluerit, quíque

καὶ ἑρμηνεῦσαι σαφέστατον. τὰ δὲ ἔργα πολὺ τῶν λόγων ἀμείνω προεχόμενον, καὶ τῷ τῆς τέχνης ὑποσχέσιν ἀποπληρωτὴς, ὃν οὐκ ἐν τοιαύταις μὲν ὑποσχέσιν, ἐν αἷς οἱ περὶ αὐτὸν ἠνέσθαι ἠυτύχησαν, καθ' ὃ δὲ τὸν γεωμετρικὸν λόγον, ὅτι τῆς ἀληθείας, φασὶν, ἀλήθειας ὃ τρίγωνον ἀκριβῶς σεσημασμένον. καίτοι τῶν γε ἄλλων ἕκαστος ἔν τι τῆς ὅλης ἐργον ἀποτετμημένος, ἐν ἐκείνῳ δοκιμήσας, εἶναί τις ὅμως ἔδοξεν. ὁ δὲ, μηχανικῶν τε ὢν τὰ πρῶτα, καὶ γεωμετρικῶν, ἔτι δὲ ἁρμονικῶν καὶ μουσικῶν φαίνεται· καὶ ὅμως ἕκαστον τούτων οὕτως ἐντελῶς δείκνυσιν, ὡς ἐν αὐτὸ μόνον ἠσκηκώς. τῷ μὲν γὰρ περὶ ἀκτίνων καὶ ἀνακλάσεων, καὶ κατόπτρων θεωρίαν, ἔτι δὲ, καὶ ἀστρονομίαν, ἐν ᾗ παῖδας τοὺς περὶ αὐτὸν ἀπέφηνεν, οὐκ ὀλίγου χρόνου ἂν εἴη ἐπαινῶν. ἃ δὲ ἔναγχος ἰδὼν αὐτοῦ τῶν ἔργων, κατεπλάγην, οὐκ ὀκνήσω εἰπεῖν. κοινὴ μὲν γὰρ ἡ ὑποθεσις, καὶ τῶν καθ' ἡμᾶς βίῳ πολλῶν πολλή, βαλανείου κατασκευή· περίνοια δὲ, καὶ ἐν τῷ κοινῷ τούτῳ σπουδάσματι θαυμαστή. Τόπος μὲν γὰρ οὐκ ἰσοπεδος, ἀλλὰ πολὺ περισσὸς, καὶ ὄρθιος, οὗ τὸ μὲν ἑκατέρωθεν καὶ θατέρᾳ εἰς ὑπόκολπον ταπεινὸν, ἰσοπεδον θατέρῳ ἀπέφηνε, χρηπίδα μὲν βεβαιοτάτην ἅπασι τῷ ἔργῳ βαλλόμενος, καὶ θεμελίων θέσει τῶν ὑπερκειμένων ἀσφάλειαν ἐμπεδωσάμενος, ὕψεσι δὲ πολὺ ἀποτόμοις, καὶ πρὸς ἀσφάλειαν συνεχομένοις ὅλον κρατυνάμενος· τὰ δὲ ἐποικοδομηθέντα τῷ τε τοῦ τόπου μεγέθει σύμμετρα, καὶ τῷ λύχνῳ τῆς κατασκευῆς ἁρμοδιώτατα, καὶ τὸν τῶν φώτων λόγον φυλάττοντα, πυλὼν μὲν ὑψηλὸς, διάβασις πλατείας ἔχων, ὑπερθιος μᾶλλον, ἢ ὄρθιος πρὸς τὸ τῶν εἰσιόντων θυμοειδὲς. εἰσιόντα δὲ τὸν ὑποδέχεται κοινὸς οἶκος θυμελῆς, ἱκανὸν ἔχων ἀκολούθοις καὶ ὑπηρέταις ἅμαξιαῖον· ὃ δὲ ἱσχίῳ δὲ τῶν εἰς τροφὴν παρεσκευασμένων οἰκημάτων. Καλλαΐῳ δ' οὕτω καὶ ταῦτα παρεπεπόδισται,

A interpretando multa perſpicuitate vſus ſit. Cæterùm opera ipſis orationibus longè præſtantiora exhibebat: & quæ arte ſua pollicitus fuerat, re ipſa abſoluta reddidit: neque verò in talibus ſaltem profeſſionibus, in quibus illi qui ætate eum præceſſerunt, feliciter floruerunt, ſed iuxta geometricam quoque rationem propoſita (quod aiunt) linea triangulum rectè potuit deſcribere. Atqui aliorum quiſque vnum quiddam ab arte decerptum & ſingulare opus exercuit, in quo parata ſibi hominum opinione aliquis eſſe viſus eſt. Porrò ille primùm rebus mechanicis perpolitus, ne
B dimenſionum quidem geometricarum rudis fuit, nec ab harmonicis & muſicis alienus apparuit: ac vnumquodque ex illis vna eademque opera ita perfectè cognitum demonſtrauit, quaſi in eo ſolo cognoſcendo elaboraſſet. Multi verò temporis res eſſet, eius laudare induſtriã circa radiorũ & repercuſſionũ ac ſpeculorum expreſſionem. Præterea quanta in Aſtronomia cognitione excelluerit, in qua omnes eos qui annis eum anteiuerũt, pueros eſſe oſtendit. Sed enim quę nuper ipſe vidi opera illius induſtria elaborata,
C quæque mihi ſpectanti ſtuporẽ & admirationem incuſſerunt, ea nunc in preſens referre nõ grauabor. Eſt enim argumentũ cõmune, & in noſtra memoria admodũ frequens, balnei ſubſtructio: ſolertia autem, & in cõmuni illo argumento ſingularis admirationis ſpectatur induſtria. Locus erat prorſus inæquali deformatus planitie, decliuis & arduus, quem ille occupãs ex vtraque parte magnopere humilẽ, vtrinq; ſoli altitudine æquauit, firmamẽtúmq; munitiſſimum omni futuro operi ſubiiciens, fundamentorũ poſitione ſubſtruendi ædificij certitudinem confirmauit: faſtigiis verò magnopere præruptis &
D præciſis, & ad firmiorem coniunctionem cõplicatis, totum opus conſolidauit. Cæterùm quæ ſubſtructa ſunt, loci magnitudinem menſuræ quantitate non exceſſerunt, ſed ędificij proportionibus conuenientiſſimè atq; decentiſſimè reſponderunt, lucis vbique infuſę rationẽ conſtanter cuſtodienti a. Portarum altitudo latos ingreſſus retinens, ſupina magis quã erecta ad ingredientiũ cõuenientiam informata fuit. Ingredientem verò ſtatim domus cõmunis excipit, ſufficientem exhibens pediſequis & miniſtris conuerſandi amplitudinẽ. Porrò ad lævam cameræ ſunt ad delicias exercẽdas ſubſtructę. Proinde & iſta in balneo decẽtiſſimè ſunt obſeruata:

Amœni & luce multa illustrati recessus: deinde domus illorum, quam quidē longè præstantiorem quàm vt lauacro conueniat dixeris, perneceſſariam tamen ad melioris notæ homines & opulentiores ſuſcipiendos. Poſt hãc vtrinque ſufficientes exuentibus ad reponendum veſtitum habitationes. Ac media domus & faſtigio excelſiſſima, & iucundo lumine amœniſſima, tres aquæ frigidæ piſcinas in ſe cõplectitur. Laceno lapide exornata. Sunt etiam in illa ſtatuæ geminæ ex albo lapide antiqui operis & artificij, altera quidē Sanitatis, altera verò Æſculapij. Ingreſſos autem excipit domus ſenſim ac gradatim tepeſcens, calore non inſuaui occurrente: quæ in longũ porrecta, at circumcirca orbiculatim extructa eſt. Poſt hanc ad dextram habitatio eſt magnoperè amœna & elegans, copiam delicatis & voluptuoſis vnctionibus exhibẽs, ex vtraque parte habens aditus & ingreſſus lapide Phrygio ornatiſſimè decoratos, à palæſtra ingredientes ſuſcipiens. Quę deinde hanc cõſequitur habitatio, omnes reliquas pulchritudine excedit & elegãtia, & ad ſtandum ſedendúmque accõmodatiſſima, & ad diutiùs immorandum minimè noxia, tum ad volutandum vtiliſſima, & ipſa lapide Phrygio ad ſummum vſque faſtigium expolita relucens. Deinceps verò locus thermis dicatus, lauãtes excipit, Nomade lapide extructus. Porrò interior habitatio omni amœnitate referta & elegantia, plurima luce conſpicua eſt, ac inſtar purpuræ floribus & venuſtate renitet. Ad hæc tria labra thermarum exhibet. Porrò autem tibi iam loto non integrum eſt per eaſdem habitationes regredi, ſed ea quæ ad frigidam tendit via per vaporarium lento tepore caleſcẽs regrediendum eſt. Et hæc omnia copioſo lumine illuſtrata, & multo diei intus lucentis ſplendore exornata ſunt. Ad hæc ipſa faſtigia ab ędificio non diſcrepantia, tum latitudines longitudinibus aptè cohærent: in ſumma, multa vbique relucet ſumma cũ elegantia & venuſtas & gratia. Etenim iuxta elegantiſſimi Pindari præceptum, opus exordiẽtibus facie eleganti & ſplendida exornandũ eſt. Hoc certè cũ primis in huius domus ſubſtructione cum ipſo lumine tum feneſtris obſeruatũ eſt. Etenim ſapiens, vt reuera fuerat Hippias, habitationem frigido lauacro deſtinatam, ad Boream tendentem inſtituit, nec aëris meridiani expertẽ: reliquas autẽ multum feruoris & caliditatis requirẽtes,

A χαείεσαι, καὶ φωτὶ πολλῷ καταλαμπόμεναι ὑποχωρήσεις. Ἔστι δὲ ἐγκύκλιος αὐτῶν οἶκος, θερινὸς μὲν ὡς πρὸς τὸ λουτρὸν, ἀναλημμένος δὲ ὡς πρὸς τὸ τῶν βαλανευτέρων ὑποδοχεῖον. μετὰ δὲ τοῦτον, ἑκατέρωθεν ἀφορκεῖς τοῖς ἀποδυομένοις ἀποθέσεις, καὶ μέσος οἶκος ὑψηλός τε ὑψηλότατος, καὶ φωτὶ φαιδρότατος, ψυχροῦ ὕδατος ἔχων τρεῖς κολυμβήθρας, λαχαίνῃ λίθῳ κεκομισμένος, καὶ εἰκόνες ἐν αὐτῷ λίθου λευκοῦ τῆς ἀρχαίας ἐργασίας, ἡ μὲν, ὑγείας, ἡ δὲ Ασκληπιοῦ. εἰσελθόντας δὲ, ὑποδέχεται ἠρέμα χλιαινόμενος οἶκος, ὄχι ἀπηνεῖ τῇ θέρμῃ πρεπωδῶν, ὀπτιμάχης, ἀμφιστρόγγυλος, μᾶλλον ἢ δεξιᾷ οἶκος, ὃν μάλα φαιδρὸς, ἀλείφασθαι παρεχόμενος, ἑκατέρωθεν εἰσόδους ἔχων, Φρυγίῳ λίθῳ κεκαλλωπισμένας, τοὺς ἀπὸ παλαίστρας εἰσιόντας δεχόμενος. εἶτ' ὀπὶ τούτῳ ἄλλος οἶκος, οἴκων ἁπάντων κάλλιστος, σφαῖράτε, καὶ ἐγκαθέζεσθαι παρεσκευάσατο, καὶ ἐμβρεμαδίων ἀβλαβέστατος, καὶ ἐγκυλίσασθαι ὠφελιμώτατος, Φρυγίου καὶ αὐτὸς εἰς ὀροφὴν ἄχρι ἀποστίλβων. ἐξῆς δὲ ὁ θερμὸς ὑποδέχεται δρόμος, Νομάδι λίθῳ ἀφαιρεκολλημένος. ὁ δὲ ἔνδον οἶκος, κάλλιστος, φωτός τε πολλοῦ ἀνάμεστος, καὶ ὡς πορφύρα διαπρεπόμενος πρός τε ἄνθεσι θερμαῖς πυέλοις παρέχεται. λουσαμένῳ δέ, ἔνεστί σοι μὴ τὸ ἀφ' ἑαυτῶν οἴκων αὖθις ἐπανιέναι, ἀλλὰ παχείᾳ τὸ ὅπῃ ὁ ψυχρὸν, δι' ἠρέμα θερμοῦ οἰκήματος, καὶ ζώπυρα πολλὰ ὑποφωτὶ μεγάλῳ, καὶ πολλῇ τῇ ἔνδον ἡμέρᾳ· ὕψη πρὸς τούτοις ἀνάλογα, καὶ πλάτη τοῖς μήκεσι σύμμετρα, καὶ πανταχοῦ πολλὴ χάρις, καὶ Ἀφροδίτη ἐπανθεῖ. κατὰ γὰ τὸν καλὸν Πίνδαρον, Ἀρχομένους ἔργου, πρόσωπον χρὴ θέμεν τηλαυγές. τοῦτο δ' ἂν εἴη ὁπὸ τῆς αὐτῆς μάλιστα, καὶ τῶν φέγγους, καὶ τῶν φωταγωγῶν μεμηχανημένον. ὁ γὰρ σοφὸς ὡς ἀληθῶς Ἱππίας τὸν μὲν ψυχροδόχον οἶκον, εἰς βορέαν παρεκεχωρηκότα ἐποίησεν, ὄχι ἄμοιρον καὶ τοῦ μεσημβρινοῦ ἀέρος· τοὺς δὲ πολλοῦ τοῦ θάλπους δεομένους,

νότῳ, καὶ Εὔρῳ, καὶ Ζεφύρῳ προέθηκε. τί
ἂν σοι δόξαι τούτῳ λέγοιμι, παλαίστρας, καὶ
τὰς κοινὰς τῶν ἱματιοφυλακούντων κατα-
σκευάς, ταχεῖαν τινὰ ὁδὸν ἐκ τοῦ λουτρῶνος, καὶ μὴ δι' ὁ
μακροῦ τινὰ ὁδὸν ἐλθούσας, τῶν χρησίμου τε καὶ
ἀβλαβοῦς ἕνεκα; καὶ μή με ὑποληφθῇ τις
μικρὸν ἔργον προθήκασθαι, κοσμῶν τῷ λόγῳ
προαιρεῖσθαι. ὃ γὰρ ἐν τοῖς κοινοῖς, καινά τε ἐπι-
νοοῦσα καλλῶν δείγματα, καὶ μικρᾶς σοφίας
ἔγωγε τίθεμαι, οἷς καὶ τὸ δεῦρο ὁ θαυμάσ-
ιος ἡμῖν Ἱππίας ἐπεδείξατο, πάσας ἔχον τὰς
βαλανείου ἀρετάς, ὃ χρήσιμον, ὃ εὔκαιρον,
ὃ εὐφεγγές, ὃ σύμμετρον, ὃ τῷ τόπῳ ἡρμο-
σμένον, ὃ τινὰ χρείαν ἀσφαλῶς προχόμε-
νον· καὶ προσέτι, τῇ ἄλλῃ προνοίᾳ κεκοσμη-
μένον, ἀμφόδων μὲν αἰσχίοσιν δυσὶν ἀναχωρήσεσιν, ὁδοῖς τε πολλαῖς τεθυρωμένον.
ὥρᾳ δὲ διττὰς δηλώσεις, τὴν μὲν, δι' ὕδατος,
καὶ μυκήματος, τὴν δὲ, δι' ἡλίου ἐπιδεικνύμε-
νον. ταῦτα ἰδόντα μὴ ἀποδοῦναι τὸν πρέπον-
τα ἔπαινον τῷ ἔργῳ, σὺκ αἰσχύνου μόνον, ἀλ-
λὰ καὶ ἀχαρίστου, μᾶλλον δὲ βασκαίνειν μοι εἴ)
ἔδοξεν. ἐγὼ μὲν οὖν εἰς δύναμιν τὸ ἔργον,
καὶ τὸν τεχνίτην, καὶ δημιουργὸν ἠμειψάμην
τῷ λόγῳ. εἰ δὲ θεὸς ποθέν ποτε δοίη καὶ λοῦσασθαί
ποτε, πολλοὺς οἶδα καὶ ἄλλους ἕξων τοὺς κοινω-
νήσοντάς μοι τῶν ἐπαίνων.

A Notho & Euro ac Zephyri flatibus subiectas opposuit. Quid ad hæc tibi palæstras memorem, & vestes asseruantium communes habitatiunculas, compendiosam citra ambages viam quę ad lauacrum ducit, habentes, singularis vtilitatis capiendæ, & incommodi vitandi gratia? Neque verò quis me suspicetur opus modicum proponentem, orationis lenociniis atque verborũ ampullis extulisse. Siquidem in rebus communibus & publicis noua elegantiæ signa atque indicia excogitare, non mediocris aut contemnendæ sapientiæ argumentum ego esse opinor: quo in numero & hoc opus admirandi illius Hippiæ opera ad vnguem elaboratũ B meritò habendum est, quódque nobis ab illo ostensum est omnes balnei virtutes complectens, vtilitatem, opportunitatẽ, perspicuitatem, mensuræ quantitatem in omnibus aptè obseruatam, nec loci neglectam commoditatem, tum tutum lauandi vsum exhibens. Præterea omnibus aliis industriæ atque solertiæ officiis absolutũ, biuiorũ & ambituum duplicibus secessibus, multarúmque ianuarũ patens egressibus. Quinetiam Horarũ geminis indiciis idem balneum exornauit, vno per aquam & sonitum, altero per solem. His inquam visis, nec debitam & conuenientem tam illustri operi reddere gratiam, non insipientis solùm, sed etiam ingrati, aut potiùs inuidi mihi visum est. Itaque ego pro virili, cùm opus ipsum, tum architectum & artificem orationis meæ laudibus euexi & persolui. Cæterùm si deus aliquando concesserit & lauandi copiam, non dubium est & alios permultos in laudum mearum partem mecum venturos.

ΠΡΟΣΑΛΛΙΑ, ἢ ΔΙΟΝΥΣΟΣ.

ALLOCVTIO, SEV BACCHIS.

Vincentio Obsopœo interprete.

ARGVMENTVM.

Præfatio quædam est, quales & nostri homines in enarrandis auctoribus, aut alijs rebus tractandis, ipsis operibus præmittere solent. Et extant sanè etiam Ciceronis quædam ad idem exemplum compositæ. Monet autem Lucianus auditores suos, ne solùm compositionis nouitatem in scriptis suis spectent, néue ideo pro paruis aut contemnendis illa habeant, quia comica ac satyrica quædam sub dialogi grauitate tractet, sed magis ipsam rem spectent: ne idem illis, quod Indis olim, accidat, dum Bacchi exercitum vt muliebrem, & à re militari alienum contemnunt. Deinde autem & veniam precatur ætati, si paulo verbosior aut loquacior nonnullis fortè videatur, factum suum etiam hîc collatione quadam Indorum cohonestans. Omnino autem multum gratiæ habent huiusmodi præfationes, siue cui allocutiones eas vocare magis libet, vbi collationibus atque similibus suis ipsa hypothesis aptè respondet.

QVO tempore Bacchus aduersus Indos ductare exercitum instituit (nihil enim prohibet, vt mea fert opinio, fabulam vobis Bacchicam percensere) ferunt vsqueadeo eum initiò ab Indiæ incolis fuisse contemptui habitum, vt accedentem etiam subsannarent. Magis autem temerariam illius audaciam miseratione prosequendam esse opinabantur, tanquam actutum ab elephantis proculcãdum, si acie instructa illis occurrisset. Siquidem inaudiuerant, vt ego existimo, ab exploratoribus, absurda & monstrosa de illius exercitu renuntiantibus, quemadmodum eius phalanx & cohortes ex mulieribus insanis & furentibus collectæ forent, thyrso redimitis, pelles ceruinas indutis, & hastas quaspiam paruas gerentibus nulla acie ferri acuminatas, & illas ex thyrso confectas: tum scuta quæpiam leuia, & resonantia si quis saltem vel leuiter attigisset (Quippe clypeis assimilabant & tympana) esse præterea in exercitu iuuenes quospiam agrestes & nudos, qui saltarent cordaca, caudas habentes & cornua, qualia ferè hœdis recenter natis solent succrescere. Ipsum autem ducem illorum in curru vehi iunctis pardalibus, imberbem admodum, ac ne tantillum quidem per genas herbescente barbitio pubescentem, cornigerum, racemis coronatum, mitra purpurea comam inuolutum, ac aureos cothurnos indutum. Cæterùm secundas ductandi exercitus partes obire duos alios, vnum quidem breuis staturæ semuncul̃m, corpore perobeso & ventricoso, simis naribus deformem, auribus magnis & arrectis, tremulum, scipioni innitentem, pandum asellum vt plurimùm equitantem, amictum crocoto, & hunc vehementer fidum illius in ordinanda acie socium. Alterum verò hominem monstrosum, inferioribus corporis partibus hircum referentem, crura crinitum, & cornigerum, profunda insuper barba insignem, iracundum, & animo ad furorem propenso præditum, altera manu ferentem fistulam, dextra verò incuruum baculum, semet attollentem, ac tota castra circumsaltantem, quem mulierculæ exterrere solent, comásque vento diffusas concutere, quoties accesserit, neque non vociferari, Euohe: quo nomine, vt mihi coniecturam facienti visum est, dominũ suum cõpellant. Itaque greges à mulieribus iam discerptos esse, & oues adhuc viuentes dilaniatas: quippe illas crudiuoras esse planè videbant.

Τε ὁ Διόνυσος ἐπ' Ινδοὺς στρατιὰν ἤλασε (κωλύει γὰρ οὐδέν, οἶμαι, & μῦθον ὑμῖν διηγήσασθαι Βακχικὸν) φασὶν ὅτω καταφρονῆσαι αὐτοῦ τὰ πρῶτα τοὺς αὐθρώπους τοὺς ἐκεῖ, ὥστε καταγελᾶν ὀπτόντος, μᾶλλον δ' ἐλεῆσαι τὴν τόλμαν, ὡς αὐτίκα μάλα συμπατηθησομένου ὑπὸ τῶν ἐλεφάντων, εἰ αὐτοπαίξαιτο. ἤκουον γὰρ, οἶμαι, τῶν σκοπῶν ἀγγέλοντα ὑπὸ τῶν στρατιᾶς αὐτὰ ἀγγελλόντων, ὡς ἡ μὲν φάλαγξ αὐτῷ, & οἱ λόχοι, γυναῖκες εἶεν ἔκφρονες, & μεμηνῖαι, κιττῷ ἐστεμμέναι, νεβρίδας ἐνημμέναι, δόρατά τινα μικρὰ ἔχουσαι, ἀσίδηρα, κιττοποίητα καὶ ταῦτα, καί τινα πέλτια κοῦφα, βομβοῦντα, εἴ τις μόνον προσάψαιτο (ἀσπίσι γὰρ εἴκαζον & τὰ τύμπανα) ὀλίγους δὲ τινας ἀγρίους νεανίσκους ἐνεῖναι γυμνοὺς, κόρδακα ὀρχουμένους, οὐρὰς ἔχοντας κερατίας, οἷα τοῖς ἄρτι γεννηθεῖσιν ἐρίφοις ἐκφύεται. καὶ τὸν μὲν στρατηλάτην αὐτῶν, ἐφ' ἅρματος ὀχεῖσθαι πρόσαλεων ὑποζυγιένων, ἀγρίων ἀκριβῶς, ὅλῳ ἐπ' ὀλίγον χρόνῳ πεπαρδάλεων, κεφαλοφόρον, κοτυρνοῖς ἐσκεφασμένον, μίτρᾳ τε κόμην ἀναδεδεμένον & πορφυρέᾳ, & χρυσῇ ἐμβάδι. ὑποστρατηγεῖν δὲ δύο, ἕνα μέν τινα βραχὺν πρεσβύτην, ὑπόπαχυν, προγάστορα, ῥινόσιμον, ὦτα μεγάλα ὄρθια ἔχοντα, ὑποβρύχιον, καρήνῳ ἐπιφορήδην ἐπ' ὄνου τὰ πολλὰ ἱππεύοντα, & χροκοτῷ, & τοῦτον πρὸ τοῦ πιθανὸν εἶναι συνταγματάρχην αὐτῷ· ἕτερον δὲ τερατίστον αὖ θέαμα, πρόσω τὰ νέρθεν ἐοικότα, κριήτιν τὰ σκέλη, κέρατα ἔχοντα, & βαθυπώγωνα, ὀργίλον, καὶ θυμικὸν, θατέρᾳ μὲν σύριγγα φέροντα, τῇ δεξιᾷ δὲ, ῥάβδον καμπύλην ἐπηρμένον, & προσισχιρτῶντα ὅλον & στρατόπεδον, καὶ τὰ γυναῖα δὲ φοβεῖσθαι αὐτὸν, καὶ σείειν λυσιμανούσας τὰς κόμας, ὁπότε προσίοι, καὶ βοᾶν, ὃ οἱ τοῦτο δ' εἰκάζειν καλεῖσθαι αὐτῷ τὸν δεσπότην· τὰς δ' οὖν ποίμνας, διηρπάσθαι ἤδη ὑπὸ τῶν γυναικῶν, καὶ διεσπᾶσθαι ἔτι ζῶντα τὰ θρέμματα· ὠμοφάγους γάρ τινας αὐτὰς εἶ-

ταῦτα οἱ Ινδοὶ, καὶ ὁ βασιλεὺς αὐτῶν, ἀκούοντες, ἐγέλων, ὡς ὃ εἰκὸς, καὶ ἀβέλτερα αὐτὸν πεξάγειν, ἢ ὅλως ἀπαντᾶσθαι ἠξίουν. ἀλλ' εἴασαν ἄρα τὰς γυναῖκας ἐπαφῆσαι αὐτοῖς, εἰ πλησίον ἥκοιεν, σφίσι δὲ καὶ νικᾶν αἰσχρὸν ἐδόκει, καὶ φονεύειν γυναῖκα μεμιαίνοντα, καὶ ἡλύμενον ἄρξαντα, καὶ μεθύοντα σμικρὸν γεγηθότι, καὶ ἡμιγραπιώτῃ ἄλλῳ, καὶ γυμνήτας ὀρχησταὶ, παιδιὰς γελοίους. ἐπεὶ δὲ ἠγγέλλετο πυρπολῶν ὁ θεὸς ἤδη τὴν χώραν, καὶ πόλεις αὐτανδρους καταφλέγων, καὶ αἰθάπτων τὰς ὕλας, καὶ ἐν βραχεῖ πᾶσαν τὴν Ινδικὴν πυρὸς ἐμπεπληκὼς (ὅπλον γάρ τοι Διονυσιακὸν ὁ πῦρ παντοῖον αὐτῷ, καὶ τῶν κεραυνῶν) ἐνταῦθα ἤδη ἀσυδὴν αἰσθόμενοι τὰ ὅπλα, καὶ τοὺς ἐλέφαντας ὑπασάξαντες, καὶ ἐγχαλινώσαντες, καὶ τοὺς πύργους ἀναθέμενοι, ἐπ' αὐτοῖς αὐτεπεξήεσαν, καταφρονοῦντες μὲν καὶ τότε, ὁρμιζόμενοι δὲ ὅμως, καὶ στωτεῖ χαῖ ἀσυδόντες αὐτῷ στρατοπέδῳ, τὸν ἀγλῶσσον ἀνδρῶνα στρατηλάτην. ἐπεὶ δὲ πλησίον ἐγένοντο, καὶ εἶδον ἀλκὰς, οἱ μὲν Ινδοὶ, παρεστάξαντες τοὺς ἐλέφαντας, ἐπῆγον τὴν φάλαγγα, ὁ Διόνυσος δὲ, ὃ μέσον μὲν αὐτὸς εἶχε, τῷ κέρως δὲ αὐτῷ, τῷ δεξιὸν μὲν, ὁ Σειληνὸς, τῷ εὐωνύμου δὲ, ὁ Παὶ, ἡγεῖτο. λοχαγοὶ δὲ, καὶ ταξίαρχοι, Σάτυροι, ἐγκαθίστηκεισαν. καὶ ὃ μὲν σύνθημα, ἰὼ ἅπασι δὲ, εὐοῖ. αὐλοὶ δὲ τὰ τύμπανα ἐπάταγεῖτο, καὶ τὰ κύμβαλα ὃ πολεμικὸν ἐσήμαινε, καὶ τῶν Σατύρων τις λαβὼν ὃ κέρας, ἐπήλει ὃ Ορθιον, καὶ ὁ τοῦ Σειληνοῦ ὄνος, συαλιόν τι ὠδήσατο, καὶ αἱ Μαινάδες, συρὶ ὀλολυγῇ συνεπήδησαν αὐτοῖς, δράκοντας ὑποζωσμέναι, καὶ τῶν θύρσων ἄκρων ἀπογυμνοῦσαι τὸν σίδηρον. οἱ Ινδοὶ δὲ, καὶ ἐλέφαντες αὐτῶν, αὐτίκα συγκλίνοντες, συρὶ σὺν κόσμῳ ἔφυγον, οὐδὲ στὸς βέλεσι θιγέσθαι ὑπομείναντες, καὶ τέλος καταχαρὰς ἐαλώκεσαν, καὶ αἰχμάλωτοι ἀπήχθησαν ὑπὸ τῶν τέως καταγελωμένων, ἔργῳ μαθόντες ὡς ἄρα ἐχρῆν ἀπὸ τῆς πρώτης ἀκοῆς καταφρονῆσαι ξένων στρατοπέδων. ἀλλὰ τί πρὸς τὸν Διόνυσον, σοῦ ὁ Διόνυσος; εἶπον

A Hæc cùm Indi, & rex illorum, ſpeculatoribus annunciantibus cognouiſſent; ſublatis, vt par erat, cachinnis, ridebant: iámque nequaquam contrà exercitum educere, aut inſtructis ordinibus obuiam procedere illis deliberatum erat, ſed reputabant, ſi comminus mulierculæ in eos impreſſionem ac impetum eſſent facturæ, illis & vincere turpe eſſe, & mulieres inſanientes neci dare vnà cum duce effœminato, ac ſene modico & vinoſo, adiuncto etiam alio ſemiuiro milite, nudiſque ſaltatoribus per omnia ridiculis, facinus eſſe parum memorabile. Poſtea verò quàm Bacchus regionem incendiis

B deuaſtare, & viris deuictis ciuitates igne abſumere, ac ſyluas incendere annuntiatus eſt, iámque in breui temporis ſpatio tota Indorum regio flammis conflagraret (etenim ignis Baccho iam vſque à fulmine paterna ſunt arma) ibi iam citra moram armis induti, coactis elephantibus & infrenatis, & turribus deſuper poſitis aduerſus illos mouerunt aciē, etiamdum hoſtilem exercitum extremè contemnentes, & iracundo animo ferocientes, neque non elephantis comminuere atque proterere properantes ipſis cum

C caſtris imberbem illum imperatorē. Poſtquam verò propinquiores facti ſunt, & vtraque acies vtrique eſſet ſpectaculo, Indi locatis ante exercitum elephantis phalangem adegerunt. Cæterùm Bacchus ipſe in medio ſtrenui Imperatoris fungebatur officio, cuius dextrum cornu Silenus, ſiniſtrum Pan regebat. Porrò autem Satyri manipulares conſtituti ordinibus inſtruendis erant intenti. Signum omnibus erat, Euohe. Statim verò percuſſa tympana inſtrepuerunt, ipſáque cymbala claſſicum cecinerunt. Ac è ſatyris quiſpiam correpto cornu carmen

D quod Orthium dicitur, occinebat. Tum Sileni aſellus hianti atque diducto rictu Martium quiddam atque terribile derudiit. Ipſæ verò Mænades cum vlulatu facto in eos impetu incurſarunt, ſuccinctæ draconibus, atq; ex ſummis thyrſis ferrum denudantes. Indi autem & elephantes illorum illico declinantes, nullo ſeruato ordine in fugam ſe dederunt, neque intra teli iactum conſiſtere ſuſtinuerunt. Ad poſtremum autem omni vi capti atque ſubacti ſunt, & captiui abducti ab iis quos paulò antè contemptim ſubſannauerant, re ipſa experti quàm non oportuerit prima ſtatim fama adductos, peregrinum exercitum contemnere. Sed quid ad Bacchum ille Bacchus, dixerit

aliquis? Quia permulti mihi videntur (ac per Gratias vos oro ne me insanire aut prorsus temulentũ esse suspicemini, si mea cũ Diis immortalibus cõtulero) idem erga orationũ nouitates cum Indis perpeti, quemadmodum & erga meas. Existimãtes enim satyrica & ridicula quædam nimiúmque comica apud nos audiri, talibus fidem habuêre: atque haud scio quam illi de me opinionem induerunt. Alij ne exordium quidem assequuntur, quasi nihil necesse sit aures præbere vinosis & lasciuis mulierculis, & saltationibus satyricis ab elephantis descendentes. Alij verò, tanquam alicuius rei gratia venissent, thyrsi loco inuento ferro, neque sic laudare audent, inaudita rei nouitate perterriti. At ego fidenti animo illis annuntio, quòd si in præsentia quoque, vt antea facere consueuerunt, festiuitatem spectare sæpe voluerint, ac veteres compotores recordati fuerint conuiuiorum Bacchanalium tunc temporis celebratorum, neque Satyros aut Silenos contempserint, sed æquo largiùs ad satietatem vsque ex cratêre illo hauserint: & illos Bacchico numine afflatos indecorè insanituros, neque non persæpe nobiscum Euohe dicturos. Itaque illi (liberum enim est audire) quicquid animo suo gratum fuerit, faciant: at ego posteaquam adhuc in India peregrè versamur, statui & aliud quiddam earum rerum quæ illic aguntur, quod non valde à Baccho abhorrebit, neque à præsenti instituto alienum erit, percensere. Inter Indos quos Machlæos vocant, qui læuum Indi fluminis littus, si ad fluxum illius respexeris, incolunt atque depascũt vsque ad Oceanum porrecti: apud hos lucus est in loco sepibus obturato, & angusto, circumtecto tamen: quippe thyrsorum & vitium vbertas ibi prouenientium, locum opacitate sua pulcherrimè inumbrat. Eo ipso in luco tres fontes sunt aquæ elegantissimæ & limpidissimæ: quorum vnus Satyris, secundus Pani, tertius Sileno sacer est. Ingrediuntur verò in lucum Indi quotannis semel, diei solennitate deum celebrantes, bibúntque de fontibus, non tamen indiscriminatim omnes de omnibus, sed iuxta ætatem. Nam iuuenes ex eo qui satyris sacer est, viri ex Panico, porrò ex Sileni fonte ij qui in mea ætate constituti sunt. Itaque quæ pueris de fonte bibentibus accidunt, aut qualia designent viri iam numine Panos afflati, perlongum esset enumerare.

A τις ἀν. ὅτι μοι δικαίως (καὶ τοὺς Χαρίτων μή με κορυβαντιᾶν, ἢ τελέως μεθυσθέντα ὑπολάβητε, εἰ τἀμὰ εἰκάζω τοῖς θείοις) ὅμοιόν τι πάσχειν οἱ πολλοὶ τοὺς τοῖς καινοῖς τῶν λόγων τοῖς Ἰνδοῖς ἐκείνοις, οἷ καὶ τοὺς τοὺς ἐμούς. οἰόμενοι γὰρ Σατυρικὰ, καὶ γελοῖά τινα, καὶ κωμῳδῆ κωμικὰ περὶ ἡμῶν ἀκηκοέναι, τοιαῦτα πεπιστεύκασιν, οὐκ οἶδ' ὅτι δόξαν αὐτοῖς ὑπὲρ ἐμοῦ. οἱ μὲν, οὐδὲ τὴν ἀρχὴν ἀφικνοῦνται, ὡς οὐδὲν δέον πρὸς ἔχειν τὰ ὦτα χώμοις γυναικείοις, καὶ σκιρτήμασι Σατυρικοῖς, καταβαίνοντας ἀπὸ τῶν ἐλεφάντων· οἱ δὲ, ὡς

B ὅπῃ τοιοῦτό τι ἥκοντες, φύτλῃ τῷ χαλκῷ σίδηρον διεφθαρμένον, οὐδ' οὕτως ἐπαινεῖν τολμῶσι τῷ παραδόξῳ τοῦ πράγματος ταραττόμενοι. ἀλλὰ θαρρῶν ἐπαγγέλλομαι αὐτοῖς, ὅτι ἐμοὶ καὶ νῦν ὡς πρότερόν ποτε τῷ τελετῷ ἐθελήσουσιν ἥδεσθαι πολλάκις, καὶ ἀναμνησθῶσιν οἱ παλαιοὶ συμπόται χώμων κοινῶν τῶν τότε χαρᾶν, καὶ μὴ καταφρονήσουσι τῶν Σατύρων, καὶ Σιληνῶν, πίωσι δὲ ἐς χέρνιβα τοῦ κρατῆρος τούτου, ἐκβακχεύσῃ καὶ αὐτοῖς, καὶ πολλάκις μεθ' ἡμῶν ἐρῶ, δὶ οἷ.

C ὅτι μοὶ οὕτω (ἐλεύθερον γὰρ ἀκοὴ) ποιοῦντων ὅ, τι καὶ φίλον. ἐγὼ δὲ, ἐπειδὴπερ ἔτι ἐν Ἰνδοῖς ἐσμὲν, ἐθέλω καὶ ἄλλο ὑμῖν διηγήσασθαί τι τῶν ἐκεῖθεν, οὐκ ἀπὸ τρόπου τὸν Διόνυσον οὐδ' αὐτὸ, οὐδ' ὧν ποιοῦμεν ἀλλότριον ἐν Ἰνδοῖς τοῖς Μαχλαίοις, οἳ παρὰ λαιὰ τοῦ Ἰνδοῦ ποταμοῦ, εἰ κατὰ ῥοῦν αὐτοῦ βλέπεις, ὑπονεμόμενοι, μέχρι τοὺς τὸν Ὠκεανὸν καθήκουσι. τοῦδε τοῦτο ἄλσος ἐστὶν ἐν περιφράκτῳ, ὑπὸ μεγάλῳ χωρίῳ, σκιωρεφὲς δέ. κιττὸς γὰρ πολὺς, καὶ ἄμπελοι, σύσκιον αὐτὸ ἀκριβῶς ποιοῦσιν.

D ἐν τούτῳ πηγαί εἰσι τρεῖς καλλίστου καὶ ἡδεστάτου ὕδατος, ἡ μὲν, Σατύρου, ἡ δὲ, Πανὸς, ἡ δὲ, Σιληνοῦ. καὶ εἰσέρχονται εἰς αὐτὸ οἱ Ἰνδοὶ ἅπαξ τοῦ ἔτους, ἑορτάζοντες τῷ θεῷ· καὶ πίνουσι τῶν πηγῶν οὐκ ἀπασῶν ἅπαντες, ἀλλὰ καθ' ἡλικίαν, τὰ μὲν μειρακίων, τῆς τῶν Σατύρων· οἱ ἄνδρες δὲ, τῆς Πανικῆς· τῆς δὲ τοῦ Σιληνοῦ, οἱ κατ' ἐμέ. ἃ μὲν οὖν πάσχουσιν οἱ παῖδες ἐπειδὰν πίωσιν, ἢ οἷα οἱ ἄνδρες τολμῶσι κατεχόμενοι τῷ Πανὶ, μακρὸν ἂν εἴη λέγειν.

ἃ δ'

ἀλλ' οἱ γέροντες ποιοῦσιν ὅταν μεθυσθῶσι τοῦ ὕδατος, οὐκ ἀλλότριον εἶπεῖν· ἐπειδὴ πίῃ ὁ ἥρως, καὶ κατάσχῃ αὐτὸν ὁ Σφλιὼς, αὐτίκα ὅτι πολὺ ἄφωνός ἐστι, καὶ καρηβαρήσαντι καὶ βεβαπτισμένῳ ἔοικεν, εἶτα ἄφνω φωνή τε λαμπρὰ, καὶ φθέγμα πρᾶον, καὶ πνεῦμα λιγυρὸν ἐγίνεται αὐτῷ, καὶ λαλίστατος ἐξ ἀφωνοτάτου ἐστίν· ἤδη οὖν ὅτι σοι ὁμίσας, παύσῃς αὐτὸν μὴ οὐχὶ συνεχῆ λαλῆν, καὶ ῥήσῃς μακρὰς συνείρειν. συνεπὰ μὲν τοι πάντα, καὶ κόσμια, καὶ τὸν Ὁμήρου ἐκεῖνον ῥήτορα, πιφάσκειν γὰρ ἔοικά σοι μιμεῖσθαι διεξέρχονται. ἤδη δὲ ἀπεχούσῃ σοι κύκνοις καὶ τῷ ἡλικίᾳ εἰκάσαι αὐτούς, ἀλλὰ τεττιγώδεσί τι πυκνὸν καὶ ὀπιδέχον συνάπτουσιν, ἄχρι βαθείας ἑσπέρας. ἐνταῦθα δὲ ἤδη ἀφεθείσης αὐτοῖς τῆς μέθης, σιωπῶσι, καὶ πρὸς ὃ ἦρχον αἰσχύνονται. ὃ μέντοι πάντων ἀποδοξότατον, οὐδέπω εἶπον. ἐν γὰρ ἀτελεῖ ὁ ἥρως μεταξὺ καταλείπει τὸν λόγον, ὑπὸ ἡλίου κωλυθείς, ὅτι πέρας αὐτὸν ἐπεξελθεῖν, ἐς νέωτα πιὼν, αὖθις ἐκεῖνα συνάψῃ, ἃ πρόσθεν λέγοντα ἡ μέθη αὐτὸν κατέλιπε. ταῦτά μοι καὶ τὸν Μῶμον εἰς ἐμαυτὸν ἀπεσκώφθω, καὶ, μὰ τὸν Δία, οὐκ αὖ ἔτι ἐπαγάγοιμι ὃ ὑπεμύθιον. ὁρᾷς τε γὰρ ἤδη καθάπερ τῷ μύθῳ ἔοικα. ὥστε ἐν μύθου τι πρὸς παίγνιον, ἡ μέθη αἰτία. εἰ δὲ πίνοντα δόξαι τὰ λεγόμενα, ὁ Σφλιὼς ἄρα ἐν ἴλεως.

A Cæterùm qualia ſenes faciunt vbi iam aqua pota inebriati fuerint, non alienum eſſe opinor narrare. Senex ſimul atque hauſtam de fonte aquam biberit, ac eundem iam Silenus ipſe inuaſerit, illico ad prodigium vſque obmuteſcit, hominem cui graue ſit caput, aut ebrium, per omnia referens. Poſt id ex improuiſo voce clara, & loquela graui, tum ſpiritu dulci rumpit ſilentium, ac ſubitò è mutiſſimo fit loquaciſſimus. Sed nec obturato ore illum compeſcueris, quominus continuis verbis diffluat, longáſque orationes contexat. Et profectò quæcunque dixerit, B prudenter & ornatè dicta ſunt, ac iuxta Homericum illum rhetorem, hybernis *Iliad. a.* niuibus conſimilia diſſerit. Neque verò ſufficienter eos cygnis ſecundùm ætatem conferre poſſis, ſed vocum denſitate cicadas imitantur ac referunt, ac rotũdum quiddam componunt in profundam vſque veſperam. Inde iam diſcuſſa ab illis ebrietate conticeſcunt, & ad antiquum morem redeunt. Cæterùm quod inter hæc maximè omnium admirandum eſt, nondum expoſui. Quòd ſi ſenex imperfectam quam inchoauit orationem reliquerit, neque, Solis occaſu interueniente, & temporis anguſtia excluſus, C eandẽ ad finem deduxerit, deguſtata iterum in annum ſubſequentem aquà, deinceps cætera percurrens orationi inchoatæ adiungit, quę ſuperiori anno dicentem non in tempore, deſtituerat ebrietas. Iſtis ego me ipſe ſcommatibus Momi inſtar ludere volui. Et per Iouem nequaquam ampliùs affabulationem adducam. Iam enim haud dubiè videtis me fabulæ eſſe perſimilem. Quare, ſi quibus in rebus delinquentes hallucinati ſumus, in cauſſa fuit ebrietas. Sin prudenter & cordatè dicta ſunt quæ produximus, conſtat, Silenum nobis fuiſſe placatum & propitium.

ΠΡΟΣΛΑΛΙΑ, ἢ ΗΡΑΚΛΗΣ.

PRÆFATIO, SEV HERGVLES GALLICVS.

D. Eraſmo Roterodamo interprete.

ARGVMENTVM.

Præfatio eſt eiuſdem rationis, cuius & ſuperior, niſi quòd quantum ad argumentum attinet, rationem & cauſſam hîc reddit cur natu iam grandior adhuc in eloquentiæ exercitatione verſetur, ſtudium atque ætatem ſuam exemplo eo defendens, & (vt ipſe ait) etiam conſolans, quo apud Gallos ipſa eloquentia depingitur, nimirum Herculis, eiuſdémque iam ſenioris imagine. Fingit autem imaginem ſeu typum eum à ſacerdote quodam Gallorum, quales ea ætate Druidæ fuiſſe perhibentur, explicatam, & ſingulorum picturæ eius membrorum rationem ſibi traditam eſſe, etiam Homeri atque aliorum poëtarum locis, vtpote à perito Græcarum literarum additis. De quibus in ipſo orationis contextu ac ſerie videri ſatius eſt, quàm hîc pluribus immorari.

HErculem Galli lingua gentis vernacula Ogmium vocant. Porrò deum ipsum noua quadam atque inusitata figura depingunt: Decrepitus est apud illos, recaluaster, reliquis capillis, si qui reliqui sunt, planè canis, cute rugosa, & in aterrimum exusta colorem, cuiusmodi sunt nautæ isti senes. Charontē potiùs, aut Iapetū quempiam ex his qui apud inferos versantur, dicerres. In summa, quiduis potiùs quàm Herculem esse coniiceres ex imagine. Atque tali specie quum sit, tamen Herculis ornatum gerit, vt qui tum leonis exuuium indutus sit, tum clauam dextera teneat, tum pharetram humeris aptatam portet, tum arcum tensum læua prætendat: denique modis omnibus Hercules est. Hęc equidem arbitrabar in Græcanicorum deorum contumeliam perperam facere Gallos, quum eum eiusmodi fingerent effigie, quòd nimirum illum talibus picturis vlciscerentur, quòd olim in regionem ipsorum incursasset prædas agēs, id temporis, cùm Geryonis armenta vestigans, Occidentalium gentiū pleraſque regiones peruastaret. At nōdum etiam dixi id quod erat in imagine maximè nouum atque mirādum: siquidem Hercules ille senex, ingentem admodum hominūmultitudinē trahit, omnibus ab aure, reuinctis: porrò vincula sunt catenulæ tenues auro electróve cōfectæ, pulcherrimis istis monilibus adsimiles. Atqui cùm vinculis vsqueadeo fragilibus ducantur, tamen neque de fugiendo cogitant, cùm alioqui commodè possint, neque prorsus obnituntur, aut pedibus aduersus trahentem obtendunt, sese resupinantes: verùm alacres ac læti sequuntur, ducentem admirantes, vltro festinantes omnes, & laxatis funiculis etiam anteuertere studentes, perinde quasi grauiter laturi si soluerentur vinculis. Ne illud quidem pigebit referre, quod mihi videbatur omnium absurdissimum: etenim cùm non inueniret pictor vnde catenularum summas ansas necteret, videlicet dextera iam clauam, læua arcum tenente, summam dei linguam perterebrauit, atque ex hac religatis catenulis eos trahi fecit. Ipse nimirum ad eos qui ducebantur, vultum & oculos conuertebat, arridens. Hæc ego quum diutiùs assistens essem contemplatus, admirans, hæsitans, indignans:

A Ὁν Ἡρακλέα οἱ Κελτοὶ Ὄγμιον ὀνομάζουσι φωνῇ τῇ ἐπιχωρίῳ. ὁ δὲ εἶδος τοῦ θεοῦ, πάνυ ἀλλόκοτον γράφουσι. γέρων ὅστις αὖ τοῖς ἔσχατον, ἀνάφαντίας, πολιὸς ἀκριβῶς, ὅσαι λοιπαὶ τῶν τριχῶν, ῥυσὸς ὁ δέρμα, καὶ δεδακαυμένος ἐς τὸ μελαίτατον, οἷοί εἰσιν οἱ θαλαττουργοὶ γέροντες· μᾶλλον δὲ Χάρωνα, ἢ Ἰαπετόν τινα τῶν ὑποταρταρίων, καὶ πάνυ μᾶλλον ἢ Ἡρακλέα εἴ τις εἰκάσας. ἀλλὰ τοιοῦτος ὤν, ἔχει ὅμως τινὰ σκευὴν τοῦ Ἡρακλέους. καὶ γὰρ τινὰ διφθέραν σκυτίνην τινὰ τοῦ λέοντος, καὶ ὁ ῥόπαλον ἔχει ἐν τῇ δεξιᾷ, καὶ τὸν γωρυτὸν περίκειται, καὶ ὁ τόξον ἐντεταμένον ἡ ἀριστερὰ προτείνει, καὶ ὅλως Ἡρακλῆς ἐστί. ταῦτά τε ὧμιλλον ὧν ἐφ' ὕβρει τῶν Ἑλληνίων θεῶν τοιαῦτα προσεμφαίνουσι τοῖς Κελτοὶς ἐς τὴν μορφὴν τὴν τοῦ Ἡρακλέους, ἀμυνομένους αὐτὸν τῇ τοιαύτῃ γραφῇ, ὅτι τὴν χώραν ποτὲ αὐτῶν ἐπῆλθε, λείας ἐλαυνῶν, ὁπότε τὰς Γηρυόνου ἀγέλας ζητῶν, κατέδραμε τὰ πολλὰ τῶν ἑσπερίων μερῶν. καίτοι ὁ προσδοξότατον οὐδέπω ἔφην τῆς εἰκόνος. ὁ γὰρ δὴ γέρων Ἡρακλῆς ἕλκει, ἐκ τῶν ὤτων ἀνθρώπους πάμπολύ τι πλῆθος ἕλκει, ἐκ τῶν ὤτων ἀνθρώπους δεδεμένους. δεσμὰ δέ εἰσιν οἱ, σφόδρα λεπταὶ χρυσοῦ καὶ ἠλέκτρου εἰργασμέναι, ὅρμοις ἐοικυῖαι τοῖς καλλίστοις. καὶ ὅμως ἀφ' οὗτος ἀσθενῶν ἀγόμενοι, ὥστε δρασμὸν διδόασι, δεδεμένοι αὐθαίρετοι, ὥστε ὅλως ἀντιτείνουσιν, ἢ τοῖς ποσὶν ἀντερείδουσι, πρὸς τὸ σαυτίον τῆς ἀγωγῆς ὀξυπορεύονται, ἀλλὰ φαιδροὶ ἕπονται, καὶ γηθόσυνοι, καὶ τὸν ἀγοντα ἐπαινοῦντες ἑπόμενοι ἄπαντες, καὶ τῷ φθάσαι ἐλθεῖν τὸν δεσμὸν διαλαθόντες, οἰκείοις ἀληθεσθησομένοις, εἰ λυθήσονται. ὃ δὲ πάντων ἀποπώτατον εἶναί μοι ἔδοξεν, οὐκ ὀκνήσω δὲ τοῦτο εἰπεῖν. οὐ γὰρ ἔχων ὁ ζωγράφος ὅθεν ἅψαιτο ταῖς σφαῖραις τῶν δεσμῶν ἀρχάς, ἅτε τῆς δεξιᾶς μὲν, ἤδη ὁ ῥόπαλον, τῆς λαιᾶς δὲ, ὁ τόξον ἐχούσης, τρυπήσας τοῦ θεοῦ τὴν γλῶτταν ἦκεν, ἐξ ἐκείνης ἑλκομένους αὐτοῖς ἐποίησε, καὶ ἐπέστραπται γε εἰς τοὺς ἀγομένους μειδιῶν. ταῦτ' ἐγὼ μὲν ὅτι πολὺ εἰρῆκειν ὁρῶν, καὶ θαυμάζων, καὶ ἀπορῶν, καὶ ἀγανακτῶν·

Κελτὸς δέ τις πρεσβύτης, οὐκ ἀπαίδευτος τὰ ἡμέτερα, ὡς ἔδοξεν, ἀκριβῶς Ἑλλάδα φωνὴν ἀφιείς, φιλόσοφος, οἶμαι, τὰ ὀπίσω, Ἐγώ σοι, ἔφη, ὦ ξένε, λύσω τῆς γραφῆς τὸ αἴνιγμα, πάνυ γὰρ παροξυνθέντι ἔοικας περὶ αὐτῆς. τὸν λόγον ἡμεῖς οἱ Κελτοὶ, οὐχ ὥσπερ ὑμεῖς οἱ Ἕλληνες Ἑρμῆν οἰόμεθα εἶναι, ἀλλ' Ἡρακλέα αὐτὸν εἰκάζομεν, ὅτι πολὺ τοῦ Ἑρμοῦ ἰσχυρότερος ἐστί. εἰ δὲ γέρων πεποίηται, μὴ θαυμάσῃς. μόνος γὰρ ὁ λόγος ἐν γήρᾳ φίλῃ ἐντελῆ ὀπίσω ἐπιδείκνυσθαι τὴν ἀκμήν, εἴγε ἀληθῆ ὑμῖν οἱ ποιηταὶ λέγουσιν,

Ὅτι μὲν αἱ τῶν ὁπλοτέρων φρένες ἠρέθονται. A

Τὸ δὲ γῆρας ἔχει πλέξαι τῶν νέων σοφώτερον.

οὕτω γέ τοι καὶ τοῦ Νέστορος ὑμῖν ἀπορρεῖ ἐκ τῆς γλώττης τὸ μέλι, καὶ οἱ ἀγορηταὶ τῶν Τρώων τὴν ὀπὰ τὴν λεπτοεργὸν ἀφιᾶσιν βύσσῳ ἔοικεν. λείρια γὰρ καλεῖται, εἴγε μέμνημαι, τὰ οὖν. ὥστε εἰ τῶν ὤτων ἐκδεδεμένους τοὺς ἀνθρώπους ποιεῖ τὴν γλῶτταν ὁ γέρων οὗτος Ἡρακλῆς, ὁ λόγος ἕλκει, μηδὲ τοῦτο θαυμάσῃς, εἰδὼς τὴν τῶν ὤτων καὶ γλώττης συγγένειαν· ἢ οὐκ εἰς αὐτὸν, εἰ ταύτῃ πεπήρωται. μέμνημαι γοῦν ἔφη καὶ κωμικοῦ τινος ἰαμβείων, παρ' ὑμῶν μαθών, B

Τοῖς γὰρ λάλοις
Ἐξ ἄκρας ἡ γλῶττα πᾶσιν ὀπὴν τετρυπημένη.

Ὅλον, ἐξ αὐτὸν ἡμᾶς τὸν Ἡρακλέα λόγῳ τὰ πρῶτα ἡγούμεθα ἐξεργάσασθαι, σοφὸν νομίζοντες, καὶ πειθοῖ τὰ πλῆθα διάσασθαι. καὶ τά γε βέλη αὐτοῦ, οἱ λόγοι εἰσὶν, οἶμαι, ὀξεῖς, καὶ ἰσχυροὶ, καὶ ταχεῖς, καὶ ἁπαλαὶ ψυχὰς πτερώσαντες. C ταῦτα γοῦν τὰ ἔπη καὶ ὑμεῖς φατε εἶναι. Τοσαῦτα μὲν ὁ Κελτός. ἐμοὶ δ', ἐπείπερ καὶ τῆς δεῦρο παρόδου ταύτης ἐσκοπούμην πρὸς ἐμαυτὸν εἰ μοι καλῶς ἔχει, τηλικῷδε ὄντι, καὶ πάλαι τῶν ἐπιδείξεων πεπαυμένῳ, αὖθις ὑπὲρ ἐμαυτοῦ ψῆφον διδόναι τοσούτοις δικασταῖς, καὶ καιρὸν ἐπῆλθεν ἀναμνησθῆναι τῆς εἰκόνος. τέως μὲν γὰρ ἐδεδίειν, μή τινι ὑμῶν δόξαιμι κωμῳδὴν μειρακιώδη ταῦτα ποιεῖν, καὶ παρ' ἡλικίαν νεανιεύεσθαι· κατά τις Ὁμηρικὸς νεανίσκος ὀπιπλήξῃ μοι, εἰπὼν ὅ, D

Gallus quispiam, qui propiùs adstabat, nostratium literarum non indoctus (id quod declarauit, quum Græcanicam linguam absolutè sonaret, philosophus opinor ex eo genere Philosophorum quod apud illos esse fertur) Ego tibi, hospes, inquit, picturæ istius ænigma explicabo: nam vidêre vehementer ad eam attonitus ac stupefactus. Orationem nos Galli nequaquam arbitramur esse Mercurium, quemadmodum vos Græci, verùm Herculi illam tribuimus, propterea quòd hic Mercurio longè robustior extiterit: nam quòd senex fingitur, nihil est quòd mirêre. Siquidem vna facundia consueuit in senecta demum absolutum vigorem ostendere, si modò verum vestri dicunt poëtæ,

Obduci iuuenum densa caligine pectus:
Contrà senectam posse quiddam dicere,
Rudi iuuenta melius ac præclarius.

Hinc videlicet apud vos & Nestoris lingua melle profluit, & Troianorum concionatores lirioëssam edunt, videlicet floridam quandam vocem: nam liria, si satis commemini, flores appellantur. Proinde quòd ab auribus vinctos ad linguam trahit senex hic Hercules, qui non aliud quàm ipse est sermo, ne id quidem debes admirari, qui quidem non ignores linguæ cum auribus esse cognationem. Neque verò ad contumeliã illius illud pertinet, quòd ea pertusa est: nam memini, inquit, & Iambicos quosdam versiculos è comœdiis apud vos discere:

Siquidem viris loquacibus
Extrema lingua perforata est omnibus.

Quin de eodem hanc in summa habemus opinionẽ, vt quicquid egit, id oratione facundiáq; confeciſſe putemus, vtpote virum sapientẽ, ac persuadendo pleraque sibi subegisse. Iam tela illius nimirũ rationes sunt acutę, missiles, citę, atque animam sauciantes: vnde pennigera dicta vos quoque nominatis. Hactenus Gallus. Ac mihi quidem cùm huc me conferens mecũ inter eundum perpenderem, num decorum iam esset, vt tam grandis natu, quíq; iam pridem ab his doctrinæ certaminibus memet abdicasse, rursum me tã multorum iudicũ calculis exponerem iudicandum, in tẽpore subiit animũ meum eius picturæ recordatio: nam antehac verebar ne cui vestrũ viderer hæc admodũ pueriliter agere, quasíque præter ętatem iuuenari: proinde ne quis Homericus adolescẽtulus illud mihi impingeret, dicẽs:

Aetas iam periit tua.

Tum illud:

Ac te corripuit cariosa senecta, minister
Inualidúsque tibi, & segnes tardíque caballi:

videlicet eo scommate pedes meos notans. Verùm quoties senex ille Hercules recurrit animo, ad quiduis adducor vt faciam, neque me pudet hæc audere, quum sim ipsi æqualis imagini. Itaque robur, celeritas, forma, & si qua sunt alia corporis bona, valeant, cúmque his tuus ô Teïe vates, Cupido, vbi me mento subcano viderit, auro rutilantibus alis, si videbitur, vel aquilas præteruolet, neque laborabit Hippoclides, imò nunc vel maximè tempestiuum fuerit facundia repubescere, florere, vigere, & quàm licet plurimos ab auribus ducere, ac sæpius arcu ferire: quando quidem periculum non est nequando quis præter spem pharetram inanem reperiat. Vides quibus modis ætatem meam, meámque senectutem ipse consoler animémque, adeò vt non sim veritus nauim iam olim in terrã subductam, denuo reuellere, suísque instructam armis, medium in pelagus demittere. Contingant autem à vobis ô dij, afflatus secundi, quando nunc vel maximè præsente bono atque amico vento nobis est opus: quo si digni modò videbimur, in nos quoque dicat aliquis Homericum illud:

Quos profert senior pannis è vilibus armos!

Σὴ δὲ βίη λέλυται. καὶ,

Χαλεπὸν γήρας καταίληφέ σε,
Ἠπεδανὸς δὲ νύτοι ποδάπτων, βραδέες δέ τοι ἵπποι·

ἐς τοὺς πόδας τοῦτο ἀποσκώπτων. ἀλλ' ὅταν ἀναμιμνήσκωμαι τοῦ γέροντος ἐκείνου Ἡρακλέους, πάντα ποιῶν παρασκευάζομαι, καὶ οὐκ αἰδοῦμαι τοιαῦτα τολμῶν, ἡλικιώτης ὢν τῆς εἰκόνος. ὥστε ἰσχὺς μοὶ, καὶ τάχος, καὶ κάλλος, καὶ ὅσα σώματος ἀγαθὰ, χαιρέτω, καὶ ὁ ἔρως ὁ σὸς ὦ Τήιε ποιητὰ, εἰσιδὼν με ὑπωπόλιον ἤδη, χρυσοφαέννων εἰ βούλεται πτερύγων, ἢ ἀετὸς παραπετέσθω, καὶ ὁ Ἱπποκλείδης ὑ φροντίς. τῷ λόγῳ δὲ, νῦν αὖ μάλιστα αἰσθάνομαι, καὶ αἴθειν, καὶ ἀκμάζειν καθ' ὥραν εἶναι, καὶ ἕλκειν τὴν ὦτων, ὅσους ἂν πλείστους δύνωμαι, καὶ τοξεύειν πολλάκις, ὡς ὁσάκις γε δέος μὴ κενωθεὶς λάθοι ὁ γαυρούμενος ἀεί. ὁρᾷς ὅπως παρασκευάζομαι τὴν ἡλικίαν, καὶ ὃ γήρας ὃ ἐμαυτῷ. καὶ δέδοκται τοῦτο ἐτόλμησα πάλαι νενεωλκημένον ἀκάτιον καθελκύσας, καὶ σὺν τοῖς ἐνόντοις ὅπλοις ἐκβυθίσας, αὖθις ἀφεῖναι ἐς μέσον τὸ πέλαγος. εἴη δ', ὦ θεοὶ, καὶ τὰ περὶ ὑμῶν ἐμπνεύσαι δεξιὰ, ὡς νῦν γε μάλιστα πλησίου τε, καὶ ἑκάστου, καὶ ἑταίρου αὐέμου δεόμεθα, ἵνα εἰ ἄξιοι φαινοίμεθα, καὶ ἡμῖν τὸ Ὁμηρικὸν ἐκφωνήσειέ τις,

Οἵῳ νῦν ῥακέων ὑπολύσσεται ὀπλοτέρων.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΗΛΕΚΤΡΟΥ, Ἢ ΤΩΝ ΚΥΚΝΩΝ.

DE ELECTRO, SEV CYGNIS.

Vincentio Obsopœo interprete.

ARGVMENTVM.

Et hæc superioribus consimilis præfatio est, in qua seipsum ac scripta sua extenuat, adhibita similitudine fabulæ eius quæ de electro ac Phaëthonte, ac cygnis Eridani, à poëtis traditur: quam vt fictam ac falsam præsens experientia ostendit, ita se vereri quoque ait, ne conceptam de se opinionem, auditorum præsentia imminuat, ac falsam coarguat. Commendat tamen interim eo nomine orationem suam, quòd simplex sit, & minimè cygnis illis Padanis ac fabulosis, quod ad canoritatem spectet, similis, neque etiam illorum fucatis scriptis, qui dum electrum atque aurum & speciosa omnia affectant, Eridanum istum, ac cygnos poëticos, vanitate ac fumo longè excedant.

Ηλεκτρου περὶ καὶ ὑμᾶς δηλαδὴ ὁ μῦθος πέπεικεν, αἰγείρους ὅτι τῷ Ηριδανῷ ποταμῷ δακρύειν αὐτὸ, θρηνούσας τὸν Φαέθοντα, καὶ ἀδελφὰς γε εἶναι τὰς αἰγείρους ἐκείνας τοῦ Φαέθοντος, εἶτα ὀδυρομένας ὃ μιερόκιον, ἀλλαγλώσας ἐς τὰ δένδρα, ἐκ ἀποσάξαι ἔτι αὐτῶν δάκρυον δῆθεν ὃ ἤλεκτρον. τοιαῦτα γὰρ ἀμέλει καὶ αὐτὸς ἀκούων τῶν ποιητῶν ἀδόντων, ἤλπιζον, εἴ ποτε γνοίμην ὅτι τῷ Ηριδανῷ ὑπελθὼν μίαν τῶν αἰγείρων, ἐκπετάσας ὃ εὐσχόλπιον, ὑποδέξεσθαι τῶν δακρύων ὀλίγα, ὡς ἤλεκτρον ἔχοιμι. καὶ δὴ καὶ πρὸ πολλοῦ κατ' ἄλλο μέν τοι χρέος, ἦκον δὲ ὅμως ἐς τὰ χωρία ἐκεῖνα, καὶ εἶδόν γε αἰανῆ πλῆν κατὰ τὸν Ηριδανὸν, ὅτ' αἰγείρους εἶδον, πολὺν περιεσκεπῶν, οὔτε ὃ ἤλεκτρον, ἀλλ' οὐδὲ τοιοῦτόν τι τοῦ Φαέθοντος ἥδεσθαι οἱ ἐπιχώριοι. αἰανζητοῦντος ἐμοῦ, καὶ διαπυνθανομένου, πότε δὲ ὅτε τὰς αἰγείρους ἀφιξόμεθα, τὰς ὃ ἤλεκτρον ἐκδιδούσας, ἐγέλων οἱ ναῦται, καὶ ἠξίουν σαφέστερον λέγειν ὅ, τι καὶ θέλοιμι. κἀγὼ τὸν μῦθον διηγούμενος αὐτοῖς, Φαέθοντα φασὶν Ηλίου παῖδα, καὶ τοῦτον ἐς ἡλικίαν ἐλθόντα, αἰτῆσαι τὸν πατέρα ἅρμα, ὡς ποιήσαι καὶ αὐτὸς μίαν ἡμέραν τὸν δρόμον, τὸν δὲ, δοῦναι, τὸν δὲ, ἀπολέσθαι, ἐκδιφρευθέντα· καὶ τὰς ἀδελφὰς αὐτοῦ πενθούσας ἐνταῦθά που, ἔφην, πρὸ ὑμῶν, ἵνα δὴ καὶ κατέπεσεν ὅτε τῷ Ηριδανῷ, αἰγείρους γενέσθαι, καὶ δακρύειν ἔτι αὐτὰ ὃ ἤλεκτρον. Τίς ταῦτά σοι, ἔφασκον, διηγήσατο ἀπατεὼν καὶ ψευδολόγος ἀνθρωπος; ἡμεῖς δὲ οὔτε ἰδιόκόν τινα ἐκπίπτοντα εἴδομεν, οὔτε τὰς αἰγείρους, ἃς φῄς, ἔχομεν. εἰ δὲ ἰῶ τι τοιοῦτον, οἵᾳ ἡμᾶς δυοῖν ὀβολοῖν ἕνεκα ἐρέτῃν ἂν, ἢ ἕλκειν τὰ πλοῖα πρὸς ῥεῦμα τὸ ὕδωρ, οἷς ἐξὸν πλουτεῖν, ἀναλέγοντας τῶν αἰγείρων τὰ δάκρυα; τοῦτο λεχθὲν, ἐμὲ μετρίως μου καθῆκεν. ἐπεὶ ὑπόπτους ἐβεβιωμένους, ὅτι παιδίου τινὸς ὡς ἀληθῶς ἔργον ἐπεπόνθειν, πιστεύσας τοῖς ποιηταῖς ἀπίθανα ὕτω ψευδομένοις,

VAM ſuper electro poëtæ commenti ſunt fabulam, ea & nobis planè perſuaſis fidem fecit, eſſe ſcilicet in ripis Eridani populos, quæ lacrymantes illud deſtillarent, Phaëthontem lugentes, eaſdémque Phaëthontis ſorores fuiſſe populos: deinde iuuenis caſum luctu proſequẽtes, in arbores fuiſſe commutatas, atque etiamnum è lacrymis illarum electrum defluere. Hæc, inquam, cùm poëtas canentes audiſſem, in ſpem veniebam, ſi quando ad Eridani littora delatus eſſem, vnam accedens ex arboribus, ac recluſo ſinu & cortice, nonnullas me ſuſcepturum lacrymas, vt ego quoque electrum poſſiderem. Et ſanè nõ multò antè alterius negotij conficiendi gratia ea in loca iter habens deueni, & erat mihi commodùm traiiciendus Eridanus: neque tamen cùm diligenter omnia loca circumcirca oculis obiiſſem atque perluſtraſſem, aut populos vidi, aut electrum conſpexi, ſed Phaëthontis nomen ne notum quidem erat incolis. Exquirente tandem me atque interrogante, Quando verò ad populos electrum de ſe præbentes deueniemus? riſerunt nautæ, atque manifeſtiùs ſi quid vellẽ, iubebant proloqui. Et ego illis fabulam ordine percenſui, Phaëthonta fuiſſe Solis filium, & hunc vbi iam adoleuiſſet, à patre poſtulaſſe aurigandi copiam ſibi faceret, vt vnius diei curſum & ipſe conficeret. Cæterùm patrem filij precibus annuiſſe, ac poſtulata præſtitiſſe, hunc autem inter aurigandũ è curru delapſum & deiectum periiſſe. Porrò illius ſorores lugentes eo loco alicubi, inquam, apud vos, vbi delapſus eſt, apud Eridanum in populos fuiſſe transformatas, & iam fratrem lugentes electrum lacrymando emittere. Quicunque, inquiunt, hæc tibi dixit, vanum eum hominem fuiſſe apparet: téque dolis produxit & mendaciis. Nos verò neque aurigam vllum delapſum nouimus, neque eæ penes nos ſunt, quas tu iactas, populi. Quòd ſi quid eiuſmodi apud nos eſſet, num putas duorum obolorum gratia nos ita laboriosè remigaturos, aut nauigia aduerſus fluminis impetum tracturos, quibus promptum eſſet minori negotio & ſudore diteſcere, populorum lacrymas colligentibus? Hæc cùm dixiſſent, non mediocriter ſanè nautarum dictis ſum pudore affectus. Confuſus autem obticui, quòd reuera puerile quiddam paſſus fueram, habita fide poëtis adeò monſtroſa mentientibus:

quippe quibus ſtudio eſt nihil ſani dicere, aut literis prodere. Vnica igitur hac ſpe, nec illa modica, turpiter deceptus, indolui, non ſecus atque ſi è manibus electrum deperdidiſſem: nimirum qui iam mecum deliberabam quomodo illo potiſſimùm vti velim. Porrò autem illud planè pro certo apud illos inuentum iri opinabar, nempe cygnos complures in fluminis littoribus modulantes. Ac rurſus nautas interrogo, adhuc enim nauigabamus: Atqui cygni quando tãdem propter fluuium conſiſtentes, dulcem illum concentum vobis abſoluunt, ex vtraque parte littoris? Siquidem & illos Apollinis aſſeſſores fuiſſe perhibent, homines canendi peritia & ſuauitate excultos & celebres, poſt id in aues eſſe cõmutatos, eámque ob rem etiam nunc cantibus & modulis indulgere, necdum Muſices eſſe oblitos. Illi vero ſublato riſu, Tu quidem, inquiunt, ô homo, nunquámne hodie finem facies patriam noſtram & fluuium mendaciis infamandi. Nos equidem ſemper remigandi ſtudio operam dantes, ac penè omnem à puero ætatem laboribus in Eridano conſumentes, paucos nõnunquam cygnos conſpeximus in fluminis paludibus, qui incomptã & inamœnam vocem, & ſonum parum firmum edere ſolebant, ita vt coruos aut graculos cum illis collatos, Sirenas eſſe confirmare poſſis. Cæterùm dulce quiddam & optabile, vt tu dicis, ne in ſomnio quidem canẽtes vnquam audiuimus. Itaque demiramur vndénam iſta de nobis conficta in hominum opinionem venerint. In multis etiã aliis facile ac promptum eſt credentes decipere, iis quibus ſingula quæque iuſto magnificentiùs narrare atque extollere moris eſt. Quare & ego nunc de meipſo in metum vẽnio, ne & vos, qui nuper veniſtis, ac nos primũ audiſtis, electra quæpiam aut Cygnos apud me inuẽturos ſperantes, tãdem non multo pòſt abeatis, & eos qui vobis magnifica de me ſunt polliciti, ſubſannetis, multas eiuſmodi verborum diuitias in orationibus meis repoſitas affirmantes. At ego Deos teſtor, talia me ipſum de orationibus meis ſuperbè & magnificè iactantem, neque à vobis neque ab alio quoquã vnquam auditum eſſe, neque pòſt quenquam ita inſolẽter agentem auditurum fore. Neque tamen fieri potuiſſe nego, vt in alios non paucos incidas quoſpiam Eridanos, quorum orationes non electrum ſolùm, ſed aurum quoque deſtillant: qui longo interuallo vocis dulcedine cygnos ſuperant poëticos.

A ὡς μηδὲν ὑγιὲς λέγεσθαι αὐτοῖς. μιᾶς μὲν δὴ ταύτης ἐλπίδος οὐ μικρᾶς ἐψευσμένος, ἰωιώμην, καθάπερ ὀκ τῆς χειρὸς τὸ ἤλεκτρον ἀπολωλεκὼς· ὅσγε ἤδη καὶ ἐπλάτιον ὅσα καὶ οἷα χρήσομαι αὐτῷ. ἐκεῖνο δὲ καὶ πάνυ ἀληθῶς ἡμῖν δεδόχθαι ηὑρήσθαι παρ' αὐτοῖς, κύκνους πολλοὺς ἀδοντας ὀπὶ παῖς ὄχθαις τοῦ ποταμοῦ. καὶ αὖθις ἀναχθέντων ἐπὶ τὰς ναῦς (ἀνεπλέομεν γὰρ ἔτι) Ἀλλ' οἵγε κύκνοι, πότερα ὑμῖν τὸ λοιπὸν ἐκεῖνο ᾄδουσιν ἐφεστῶτες τῷ ποταμῷ, ἔνθεν καὶ ἔνθεν; Φασὶ γοῦν Ἀπόλλωνος παῖδες αὐτοὺς ὄντας, φιλοχρεῖς ἀνθρώπους, ἐνταῦθά που ἐς τὰ ὄρεα μεταπεσεῖν, καὶ ἀφ' ἑαυτοῦ τοῦτο ᾄδειν ἔτι, ὀκ ἐκλελοιπότας τῆς μουσικῆς. οἱ δὲ, σοὶ γέλωτι, Σὺ, ἔφησθα, ὦ δαιμόνιε, οὐ παύσῃ τήμερον καταψευδόμενος τῆς χώρας ἡμῶν, καὶ τοῦ ποταμοῦ; ἡμεῖς δὲ ἀεὶ πλέοντες, καὶ μεσοῦντος ὀκ παῖδων ἐργαζόμενοι ἐν τῷ Ηριδανῷ, ὀλίγους μὲν κύκνους ἐνίοτε ὁράμεν ἐν τοῖς ἕλεσι τοῦ ποταμοῦ, καὶ κρώζοντας οὗτοι πάνυ ἀμούσους, καὶ ἀδυνέες, ὡς τοὺς κόρακας, B ἢ τοὺς κολοιούς, Σειρῆνας μὲν εἶ τινες αὐτοὺς ἀδόντων δὲ ἠδὺ, καὶ οἷ σὺ φῂς, οὐδὲ ὄναρ ἀκηκόαμεν, ὥστε θαυμάζομεν πόθεν τοῦτο εἰς ὑμᾶς ἀφίκετο τοῖς ἡμῖν. πολλὰ τοιαῦτα ἐξαπατηθῆναι ἔνι, πιστεύοντας τοῖς τοὺς μεῖζον ἐκπεπληγμένοις. ὥστε κἀγὼ νῦν δέδοικα ὑπὲρ ἐμαυτοῦ, μὴ ὑμεῖς ἀρτι ἀφιγμένοι, καὶ τοῦτο πρῶτον ἀκροασάμενοι ἡμῶν, ἤλεκτρά τινα, καὶ κύκνους ἐλπίσαντες ηὑρήσθαι παρ' ἡμῖν, ἔπειτα μετ' ὀλίγον ἀπελθόντες καταγελῶντες τῶν ὑποσχομένων ὑμῖν, τοιαῦτα πολλὰ κειμήλια ἐκείνας τοῖς λόγοις. ἀλλὰ μαρτύρομαι, ὡς ἐμοῦ τοιαῦτα μεγαλαυχουμένου πρὸς τὴν ἐμὴν οὔτε ὑμᾶς, οὔτε ἄλλος πω ἀκήκοεν, οὐδ' ἂν ἀκούσαι ποτε. ἄλλοις μὲν γὰρ ὀκ ὀλίγοις ἐντύχοις ἂν Ηριδανοῖς πισι, οἷς ὀκ ἤλεκτρον, ἀλλὰ χρυσὸς αὐτοὺς ἀποσταζει τῶν λόγων, πολὺ τῶν κύκνων τῶν ποιητικῶν λιγυρωτέρους.

ὃ δὲ ἐμὸν ὁρᾶτε ἤδη ὁποῖον ἁπλοϊκὸν, καὶ ἄμυθον, οὐδέ τις ᾠδὴ παρέσεσιν. ὥστε ὅρα μὴ τοιοῦτό τι πάθῃς μείζω περὶ ἡμῶν ἐλπίσας, οἷόν τι πάσχουσιν οἱ τὰ ὑπὲρ τῶν ὕδατι ὁρῶντες· οἰόμενοι γὰρ τηλικαῦτα εἶναι αὐτὰ οἷα διεφαίνετο αὐτοῖς αὐγῶσιν, ὑπερωιδύνης τῆς σκιᾶς παρὰ τὸ αὐγοῦν, ἐπειδὰν αἰφασπάσωσι, πολλῷ μικρότερα δυείσχοντες, αἰσθάνται. ἤδη σοι παρολέγω, ἀντλήσας ὕδωρ, καὶ ἀποκαλύψας πάμφ, μηδὲν μέγα παρὰ δοκήσῃς αὐτὸ μήσεσθαι, μὴ σαυτὸν αἰτιάσῃ τῆς ἐλπίδος.

A Mea verò dicendi ratio quàm simplex sit, ac minimè fabulosa, videtis, neque vllam habet modulationem admixtam. Quocirca videndum est ne idem tibi imprudenti contingat, maiore de nobis spe animo concepta, quod persæpe solet accidere sub vndis aliquid spectantibus: siquidem existimantes tantæ magnitudinis illa esse, quanta illorum apparent obtutibus, dilatante vmbra splendorem, quibus iam subtractis, multóque minoribus inuentis, discruciantur animo. Iam ergo tibi prædictum sit, vt effusa aqua ac meis reuelatis, nihil magnum expectes te hausturum, aut te ipse ob spem falsò conceptam condemnabis.

ΜΥΙΑΣ ΕΓΚΩΜΙΟΝ.

MVSCÆ ENCOMIVM.

ARGVMENTVM.

Declamatio est ex eorum genere quæ exercendi ingenij causa tractari solent, adoxa pleraque, & ipso argumento dicentem parum iuuantia. qualia statim ab initio inde sophistas tractasse, etiam ex Isocrate apparet, qui in exordio de laudibus Helenæ, inutilem ac intempestiuam in rebus friuolis, & à communi vsu alienis, diligentiam illorum ob id reprehendit. Quanquam videtur Lucianus discipulorum magis quàm sui ostentandi caussa, huiusmodi argumenta tractasse: nempe vt horum exemplo etiam ad seria copiosiores, & ad inueniendum promptiores illos redderet. Et ex superioribus præfationibus satis apparet, illis tum temporibus cùm hæc scriberet, rhetoricam publicè professum esse, siue hoc in Gallia, vt quidem ex Hercule aliquo modo coniecturam facere licet, siue etiam alio aliquo loco. Porrò autem tanta diligentia omnia persecutus est quæcunque de musca dici aut inueniri possunt, vt vix aliud copiosius quicquam in hoc genere tractatum reperias, adeò vt si explicare oratione, atque amplificationibus illustrare singula voluisset, planè illud quod ipse in fine vereri se ait, ex musca elephantem fecisset. Principiò enim quæcunque ad corporis habitum, formam ac membra, & ad vsum item eorum pertinent, ita singillatim persequitur quæque, vt nihil prætermissum possis dicere. Deinde verò & ad interiora, & ad animum transiens, prudentiam quandam & fortitudinem in illa commendat, adhibitis etiam ad hoc testimoniis Homeri. Postremò neque illa intacta relinquit, quæ quasi à fortuna accepisse videri potest, vt reminiscentiam istam, ob quam cum Hermotimo Pythagorico confert quoque illam, deinde & victus & dietæ rationem, & quòd aliquando ex hominibus transmutata fuit, & eodem nomine etiam fœminæ quædam appellatæ fuerunt: & alia quæ in contextu ac serie orationis facilè cuiuis apparent.

Μῦα, ἔστι μὲν ὁ σμικρότατον τῶν ὀρνέων, ὅσον ἐμπίσι, καὶ κώνωψι, καὶ τοῖς ἔτι λεπτοτέροις παραβάλλειν· ἀλλὰ τοσοῦτον ἐκείνων μείζων παρῆκε, ὅσον αὐτὴ μελίττης ἀπολείπεται. ἐπτέρωται δὲ ὁ κατὰ τὰ αὐτὰ τοῖς ἄλλοις, ὡς τοῖς μὲν ἀπόπτατα χθὲν κομᾶν τοῦ σώματος, τοῖς δὲ, ὠκυπτέροις χρῆσθαι·

B MVSCA est sic minima volucrum, vt possit cum muscellis & culicibus comparari: sed tanto illis est maior, quantum ipsa ab ape relinquitur. Pennata est autem, non eo modo quo cæteræ volucres, quarum hæ quidem pennas in toto habent corpore, hæ verò velocibus vtuntur & pernicibus alis:

ſed ex pelliculis ſunt illi pennæ, quemadmodum locuſtis & cicadis & apibus: ſed tanto molliores habet pennas, quanto Græca veſte tenuior & mollior eſt Indica. Si quis muſcam diligenter inſpiciat quando in ſole alas expandit & concutit, variis eam pictam coloribus vt pauones videbit. Eſt illi volatus non continuo pennarum remigio, vt veſpertilionibus: neque ſaltu, vt locuſtis: neque cum ſtridore, vt veſpis & crabronibus: verùm flexilis ad quamcunque aëris partem ſe moueat. Adde quòd nõ volat quietè & cum ſilentio, ſed cum cantu & melodia: non item immitè & ſæuè, quemadmodum culices & muſcellæ: neque cum graui fremitu apum aut veſparum horribilem oſtentans ſonum, & minacem, ſed tanto volat his ſuauiùs muſca, quanto ſunt tuba & cymbalis tibiæ dulciores. In reliquo verò corpore caput quidem tenuiſſimum collo continetur, & eſt verſatile, non compactum & affixum humeris, vt eſt locuſtarum. Oculi verò prominent, qui cornu plurimùm habent. Pectus eſt bene compactum. Sunt ei innati pedes, non vt veſpis adſtricti valde & complexi. Aluus autem minuta eſt & ipſa, & thoraci etiam ſimilis, zonas latas & ſquamas habens. Vlciſcitur tamen non aculeo vt apis & veſpa, ſed ore & proboſcide, quam & ipſa eodem modo habet vt elephanti: præpaſcitúrque & aſſumit, & inhærens continet concauo vaſe in ſummitate proboſcidis: ex ipſa verò dens foras prominet, quo pungens bibit & lac. Sed dulcis & ſuauis eſt ipſi vel ſanguis non magno cum dolore hauſtus eorum quos pupugit. Sexipes verò eſt: quatuor ſolis incedit, duobus autem anterioribus etiam vt manibus vtitur. Videres igitur ipſam gradientem quatuor, atque edulium aliquod tenentem ſublime manibus, more valde humano, atque vt nos. Naſcitur autem non ſtatim talis, ſed vermis ab initio, vel ex hominibus mortuis, vel ex aliis animalibus: deinde ſenſim & pedes effert, & producit alas, fitque ex reptili volucris, & concipit paruum vermem, qui muſca fit: poſtea cõuiua autẽ & contubernalis & cõmenſalis hominum, deguſtat omnia, præteroleum.

A ἀλλὰ χῖ τὰς ἀκρίδας, καὶ τέττιγας καὶ μελίττας, ἔστι μὲν ὑμενόπτερος, πολὺν ἀπαλώτερα ἔχουσα τὰ πτερά, ὅσον τῆς Ἑλληνικῆς ἐσθῆτος ἡ Ἰνδικὴ λεπτοτέρα, καὶ μαλακωτέρα. καὶ μέντοι διαθέοις χῖ τοὺς τακεῖνας, εἴ τις ἀτενὲς βλέποι ἐς αὐτό, ὁπότε σκιρτήσασα πρὸς τὸν ἥλιον, ἐκπετάσασα πρὸς τὸν ἥλιον, ἐκπετάσαται. ἡ δὲ πτῆσις οὔτε χῖ τὰς νυκτερίδας, εἱρεσίᾳ σιωπῇ τῶν πτερῶν, οὔτε χῖ τὰς ἀκρίδας μῖ πταρνήματος, οὐδὲ ὡς οἱ σφῆκες μῖ ῥοιζήματος, ἀλλ' ὑπαμπὴς πρὸς ὅ,τι μὲν μέρος ὁρμήσῃ τοῦ ἀέρος. καὶ μέντοι κἀκεῖνο B προσέστιν αὐτῇ, ὃ μὴ καθ' ἡσυχίαν ἀλλὰ μετ' ᾠδῆς πέτεσθαι, οὐκ ἀπηνῶς οἷα κωνώπων, ἢ ἐμπίδων, οὐδὲ ὃ βαρύβρεμον τῶν μελιττῶν, ἢ τῶν σφηκῶν ὃ φοβερόν, καὶ ἀπειληπτικὸν ἐνθυμήσῃ· ἀλλὰ τοσοῦτόν ἐστι λιγυρωτέρα, ὅσον σάλπιγξ καὶ κυμβάλων αὐλοὶ μελιχρότεροι· ὃ δὲ ἄλλο σῶμα, ἡ μὲν κεφαλὴ, λεπτότατα τῷ αὐχένι συνέχεται, καὶ ἔστιν εὐπερίαγωγος, ὑ συμπεφυκὸς ὥσπερ ἡ τῶν ἀκρίδων. ὀφθαλμοὶ δὲ, προπαγεῖς, πολὺ τῶν κέρατος ἔχοντες φέρνον εὐπαρές. καὶ ἐκπεφύκασιν αὐτῇ οἱ πόδες, οὐ χῖ C τοῖς σφῆξι πάνυ ἐσφιγμένοι. ἡ γαστὴρ δὲ, ὠχύρωται καὶ αὐτὴ, καὶ ζώμασι ἔοικε, ζώνας πλατείας, καὶ φολίδας ἔχουσα. ἀμύνεται μέντοι γε χῖ ὃ ὀρρωπύγιον ὡς σφήξ, καὶ μέλιττα, ἀλλὰ τῷ στόματι, καὶ τῇ προβοσκίδι, ᾗ χῖ τὰ αὐτὰ τοῖς ἐλέφασι ἡ αὐτὴ ἔχουσα προνομεύῃ τε, ἡ ἐπιλαμβάνεται, ὑ προσφῦσα κατέχῃ, κοτυληδόνι χῖ ὃ ἄκρον ἐοικυῖα, ἐκ δὲ αὐτῆς ὀδοὺς προκύπτῃ, ᾧ κεντοῦσα, πίνῃ τὸ αἷματος, πίνῃ μὲν γὰρ καὶ γάλακτος, ἥδυ δὲ αὐτῇ καὶ ὃ αἷμα, οὐ D μῖ μεγάλης ὀδυνῆς τῶν κεντουμένων. ἐξάπους δὲ οὖσα, τοῖς μὲν τέτταρσι βαδίζῃ μόνοις, τοῖς δὲ προσθίοις δυσὶ, καὶ ὅσα χερσὶ χρῆται. ἴδοις ἂν οὖν αὐτὸ ὅτι τεττάρων βεβηκυῖα, ἔχουσά τι ἐν ταῖν χερσὶν μετέωρον ἐδώδιμον ἀνθρωπίνως πάνυ, καὶ καθ' ἡμᾶς. γίγνεται δὲ οὐκ ἐξ ὠοῦ τοιαύτη, ἀλλὰ σκώληξ ὃ πρῶτον, ἤτοι ἐξ ἀνθρώπων, ἢ ἄλλων ζώων ἀποθανόντων· εἶτα κατ' ὀλίγον πόδας τε ἐκφέρῃ, ἡ φύει τὰ πτερά, ἡ ἐξ ἑρπετῶν ὄρνεον γίγνεται, ἡ κυοφορῇ δὲ, ὑ ἀποτίκτει σκώληκα μικρὸν, τὸ μῦαι ὕστερον. σιτοβόρος δὲ ἀνθρώποις ἐστὶ καὶ ἀρχουσα, ἡ ὁμοδίαιτος, ἡ ὁμοτράπεζος, ἀπάντων γεύεται, πλὴν ἐλαίου.

θάνατος γὰρ αὐτῇ τοῦτο πίων· καὶ μόλις ὠκύμορος οὖσα (πολὺ γὰρ ἐς γεῶν ὁ βίος αὐτῆς συμμεμέτρηται) τῷ φωτὶ χαίρῃ μάλιστα, καὶ ζοῦτω πολιτεύεται. νυκτὸς δὲ, εἰρωνίαν ἄγῃ, καὶ ὅτε πέτεται, οὔτε ἄδῃ, ἀλλ' ἐστάλωκε, καὶ ἀτρεμεῖ. σαφὲς δὲ οὐ μικρὰν αὐτῆς εἰπεῖν ἔχω, ὁπότε μὲν βλέπουσαν καὶ πολέμιον αὐτῇ τὸν ἀράχνιον διαδιδράσκειν· λοχῶντά τε γὰρ ὁρᾷ, καὶ αὐτὸν αὖτ' ὀρᾷ, ἐκκλίνασα τὸν ὁρμὸν, ὡς μὴ ἁλίσκοιτο ἀγλωσσοῦσα, καὶ ἐμπεσοῦσα ταῖς τοῦ θηρίου πλεκτάναις. τὸν μὲν γὰρ ἀνδρίαν, καὶ τὸν ἀλκὸν αὐτῆς, οὐχ ἡμᾶς χρὴ λέγειν, ἀλλ' ὁ μεγαλοφωνότατος τῶν ποιητῶν Ὅμηρος, τὸν γὰρ ἄριστον τῶν ἡρώων ἐπαινέσαι ζητῶν, οὐ λέοντι, ἢ πάρδαλι, ἢ συὶ τὸν ἀλκὸν αὐτοῦ εἰκάζει, ἀλλὰ ταῖς θάρσει τῆς μυίας, καὶ τῷ ἀτρέστῳ, καὶ λιπαρεῖ τῆς ἐπιχειρήσεως· οὐδὲ γὰρ θρασὺς, ἀλλὰ θάρσος φησὶν αὐτῇ προσεῖναι. καὶ γὰρ εἰρωμένην, φησὶν, ὅμως οὐκ ἀφίσταται, οὐ ἐφίεται τοῦ δήγματος. ὅτε δὲ πολὺ ἐπαινεῖ καὶ ἀσπάζεται τὸν μυῖαν, ὥστε οὐχ ἅπαξ, οὐδ' ἐν ὀλίγοις μέμνηται αὐτῆς, ἀλλὰ πολλάκις· ὅτε κοσμεῖ τὰ ἔπη μνημονεύομεν, ἄρτι μὲν γὰρ τὸν ἀγελαίαν πῆσιν αὐτῆς ὅτι δ' ἁλὸς διέρχεται, ἄρτι δὲ τὸν Ἀθηναῖαν, ὁπότε τοῦ Μενέλεω ὁ βέλος ἀποκρούεται, ὡς μὴ ὅτι τὰ χειρώτατα ἐμπέσοι, εἰκάζων μητρὶ κηδομένῃ καὶ μεμνημένου αὐτῆς τοῦ βρέφους, τὸν μυῖαν αὖθις ἐπεισάγει τοῦ παραδείγματος. ἐμὲ μὲν καὶ ὁπλίτην καλλίστῳ αὐτὰς ἐκόσμησεν, ἀδίνας προσάπτων, καὶ τὸν ἀγέλειν αὐτῶν ἔθνη καλῶν. οὕτω δὲ ἰσχυρά ἐστιν, ὥστ' ὁπότε τι δάκνῃ, πυρώσαι, οὐκ ἀνθρώπου δέρμα μόνον, ἀλλὰ καὶ βοὸς, καὶ ἵππου, καὶ ἐλέφαντα λυπεῖ, ἐς ταῖς ῥυτίδας αὐτοῦ παρεισδυομένη, καὶ τῇ αὐτῆς προσνομῇ, καὶ λόγῳ τοῦ μεγέθους ἀμύασουσα. μίξεως δὲ, καὶ Ἀφροδισίων, καὶ γάμων, πολλὴ τις αὐταῖς ἡ ἐλευθερία· καὶ ὁ ἄρρην οὐ κατὰ τοὺς ἀλεκτρυόνας ὀπίσω αὐτὰς βύθις ἀπεπήδησεν, ἀλλ' ἐπέχεται τῇ θηλείᾳ ὅτι πολύ· κἀκείνη φέρει τὸν νυμφίον, καὶ συμπέτονται τὸν ἀναίσιον ἐκείνῳ μίξιν τῇ ταχίστῃ μὴ διαφθείρουσαι. ἀποτμηθεῖσα δὲ τὸν κεφαλὸν μυῖα, ὅτι πολὺ ζῇ τῷ ἄλλῳ σώματι, καὶ ἔμπνους ἐστίν. ὃ δὲ μέγιστον ἐν τῇ φύσει αὐτῶν ἐστὶ, τοῦτο δὴ βούλομαι εἰπεῖν. καί μοι δοκεῖ ὁ Πλάτων μόνον αὐτὸν παραδεῖν ἐν τῷ περὶ ψυχῆς καὶ ἀθανασίας αὐτῆς λόγῳ.

A mortem enim ei affert epotum oleum: & tamen breuis est vitæ: valde enim angusta data est illi vita. Luce plurimùm gaudet, & in hac ciuiliter versatur: nocte verò quiescit, & silentium agit, & neque volat, neque cantat, sed contrahit se, & non mouetur. Non paruam esse eius intelligentiam queo dicere, cùm insidiatorem & hostem suum araneum effugiat: insidiantem enim & obseruat, & contrà intuetur, declinans illius impetum, ne capiatur irretita, & in bestiolæ incidens casses. Fortitudinem enim & robur ipsius non oportet dicere, sed Homerus poëtarum maximus cùm quæreret quo-
B nam modo laudaret Heroum optimum, non leoni, pardóve aut apro comparat robur illius, sed audaciæ muscæ, & intrepiditati, & conatus magnitudini: neque enim audaciam, sed fiduciam esse illi refert: Quanquam est (inquit) repulsa, *Iliad. ει* non desistit tamen, sed est appetens morsus. Sic autē laudat magnopere muscam & amplectitur, vt non semel, neque paucis in locis de ea meminerit, sed sæpe exornat sic carmina commemorata musca: nunc enim gregarium eius volatum *Iliad. ν.* ad lac exponit, nunc autem Mineruam
C curanti matri dormientem infantem, comparans, quando à Menelao telum repellit; ne ad lethalia loca incidat, muscam rursus ducit in exemplum. Atqui *Iliad. β.* pulcherrimo eas adiectiuo ornauit, cantatrices confertas appellans, & cùm gregem earum gentem vocat. Sic autem fortis est, quòd mordens aliquid, vulnerat non hominis solùm pellem, sed & bouis, & equi: elephantem quoque mœrore afficit, in illius ingressa rugas, & pro magnitudine proboscidis lacerans. Coitus verò & venereorum & nuptiarum est ipsis multa libertas, nec, vt galli, cùm
D inscenderit mas, statim resilit, sed vehitur à fœmina diu, fértque illa sponsum, conuolántque, nec aërium illum coïtum volatu destruunt. Obtruncata verò capite musca, plurimum viuit parte reliqua corporis, respirátque. Quod autem est maximum in natura ipsarum, non est silentio prætereundum, quod Plato in sermone de anima, déque animorum immortalitate, solū prēteriisse mihi videtur:

mortua enim muſca, ſuperinfuſo cinere reuiuiſcit, & noua ei generatio quædam, atque ab integro alia fit vita: vt verè perſuaſum ſit omnibus, quòd illarum quoque immortalis eſt animus: ſiquidem & digreſſa reuertitur iterum, & agnoſcit & ſuſcitat corpus, muſcámque volare facit, & verificat de Hermotimo Clazomenio fabulam, quòd ſæpe cùm reliquiſſet eum anima, per ſe ipſam ibat peregre, deinde reuerſa implebat iterum corpus, & ſuſcitabat Hermotimum. Et quanquam otioſa & remiſſa eſt muſca, veſcitur tamen quæ laborantur ab aliis, & plena vbique eſt ei menſa: nam ipſi & capræ mulgentur, & apis non minùs muſcis laborat quàm hominibus: atque huic coci obſonia condiunt, & deguſtat antequam ipſi reges, deambulánſque per menſas vnà cum ipſis conuiuatur, & ſimul veſcitur omnibus. Tugurium autem ſeu nidum non in vno loco conſtituit, ſed errabundum volatum tollens, more Scytharum vbi à nocte deprehenſa fuerit, ibi & domum facit & lectum. In tenebris verò, vt dixi, nihil operatur: neque dignum putat aliquid latens efficere, neque quid turpis facere exiſtimat, quod in luce factum, ſit ipſi dedecori. Ait verò fabula perpulchrã olim mulierem fuiſſe muſcam, loquacem tamen & garrulam & cantatricem, & in amore contendiſſe cum Luna ambas eodem tempore Endymionis: deinde cùm dormientem adoleſcentulum aſſiduè excitaret, friuola loquens & cantans, & circa ipſum laſciuiens, ægrè illum tuliſſe: Lunam verò iratam in hoc animal tranſmutaſſe muſcam: & nunc propterea omnibus inuidere ſomnũ, qui dormiunt, Endymionis memorem, & adoleſcentulis præcipuè & teneris. Morſus autem ipſe & cruoris auiditas, non ruſticitatis, ſed amoris eſt & humanitatis ſignum: nam eo quo poteſt modo fruitur, & ex pulchritudine decerpit aliquid. Fuit etiam apud antiquos mulier quædam cognomento Muſca, poëtria perquam formoſa & docta, & alia perinſignis Athenienſium meretrix, de qua ait poëta comicus: Ad cor vſque eum Muſca mordebat. Sic autem neque comica gratia dedignata eſt, neque muſcæ nomen excluſit à ſcena,

Ἀποθανοῦσα γὰρ μῦα, τέφρας ὑπιχυθείσης, ἀνίσταται, καὶ παλιγγενεσία τις αὐτῇ, καὶ βίος ἄλλος ἐξ ὑπαρχῆς γίγνεται· ὡς ἀκριβῶς πεπεῖσθαι πάντας, ὅτι καὶ ἐκείνων ἀθάνατός ἐστιν ἡ ψυχή, εἴγε καὶ ἀπελθοῦσα, ἐπανέρχεται πάλιν, καὶ γνωρίζει, καὶ ἐπανίστησι τὸ σῶμα, καὶ πέτεσθαι τὴν μῦαν ποιεῖ· καὶ ἐπαληθεύει τὸν περὶ Ἑρμοτίμου τὸ Κλαζομενίου μῦθον, ὅτι πολλάκις ἀφεῖσα αὐτὸν ἡ ψυχή, ἀπεδήμει καθ' ἑαυτήν· εἶτα ἐπανελθοῦσα, ἐπλήρου αὖθις τὸ σῶμα, καὶ ἀνίστα τὸν Ἑρμότιμον. Ἔργος δὲ αὐτῇ, καὶ ἄπειτος ὅσα, τὰ ὑπὸ τῶν ἄλλων πονούμενα κερπούσθαι, καὶ πλήρεις αὐτῇ παντοδαπὴ τράπεζα. Καὶ γὰρ αἶγες αὐτῇ ἀμέλγονται, καὶ ἡ μέλιττα οὐχ ἥκιστα μύαις καὶ ἀνθρώποις ἐργάζεται, καὶ οἱ ὀψοποιοὶ ταύτῃ τὰ ὄψα ἡδύνουσι, καὶ βασιλέων αὐτῶν πρώτη γεύεται, καὶ ταῖς τραπέζαις ἐμπεριπατοῦσα, συνεστίαται αὐτοῖς, καὶ συνανάπαυλά πάντων. Νεοττιὰν δὲ, ἣ καλιὰν, οὐχ ἑνί τόπῳ κατεσκέψατο, ἀλλὰ πλανήτην τὸν πάντα βίον καὶ τοῖς Σκύθαις ἐπανηρημένη, ὅπου ἂν τύχῃ ὑπὸ τῆς νυκτὸς καταληφθεῖσα, σκέπῃ καὶ ἑστίᾳ, καὶ δείπνῳ ποιεῖται. Ὑπὸ σκότῳ μέντοι, ὡς ἔφην, οὐδὲν ἐργάζεται, οὔτε ἀξιοῖ λανθάνειν τι πραττομένη, οὐδὲ ἡγεῖται τι αἰσχρὸν ποιεῖν, ὃ ἐν φωτὶ δρώμενον αἰσχύνῃ αὐτῷ. Φησὶ δὲ ὁ μῦθος καὶ ἀνθρώπου τινὰ Μῦαν ὀνομάζεσθαι, πάνυ καλὴν, λάλον μέντοι γε, καὶ τωμύλλειν, καὶ ᾠδικὴν, καὶ ἀντερασθῆναί τε τῆς Σελήνης καὶ τὸ αὐτὸ ἀμφοτέρας τὸ Ἐνδυμίωνος. Εἶτ' ὄπτ' κοιμώμενον τὸ μειρακίσκον σπουδῇ ἐπήγειρεν ἐρεθίζουσα, καὶ ᾄδουσα, καὶ κωμάζουσα ἐπ' αὐτόν, τὸν μὲν, ἀγανακτῆσαι, τὴν δὲ Σελήνην ὀργισθεῖσαν, εἰς τοῦτο τὴν Μῦαν μεταβαλεῖν· καὶ δηχθῆναι τοῦτο πᾶσι νῦν τοῖς κοιμωμένοις αὐτὴν τοῦ ὕπνου φθονεῖν, μεμνημένην ἔτι τοῦ Ἐνδυμίωνος. Καὶ μάλιστα τοῖς νέοις, καὶ ἁπαλοῖς. καὶ τὸ δῆγμα δὲ αὐτό, καὶ ἡ τοῦ αἵματος ὑπερηδονία, οὐκ ἀγελαιότητος ἀλλ' ἔρωτός ἐστι σημεῖον, καὶ φιλανθρωπίας. ὡς γὰρ δύναται τὸν ἀπολαύει, καὶ τοῦ κάλλους τι ἀποθρύπτεται. ἐχρῶντο δὲ καὶ τοῖς παλαιοῖς καὶ γυνή τις ὁμώνυμος αὐτῇ, ποιήτρια, πάνυ καλὴ, καὶ σοφή· καὶ ἄλλη ἑταίρα τοῦ

Ἀττικοῦ ὑπερφυὴς, περὶ ἧς καὶ ὁ κωμικὸς ποιητὴς ἔφη, Ἡ Μῦα ἔδακνεν αὐτὸν ἄχρι τῆς καρδίας· ὅτως οὐδὲ ἡ κωμικὴ χάρις ἀπηξίωσεν, οὐδὲ ἀπέκλεισε τῆς σκηνῆς τὸ τῆς μύας ὄνομα,

οὐδ' οἱ γονῆς ἠδοῦντο ταῖς θυγατέρας οὕτω καλοῦντες. ἡ μὲν οὖν τραγῳδία, καὶ σὺν μεγάλῳ ἐπαίνῳ μέμνηται τῆς μυίας, ὡς ἐν τούτοις,

Δεινόν γε τὸν μὲν μῆλον ἀλκίμῳ δένδ
Πηδᾶν ἐπ' ἀνδρῶν σώμαθ', ὡς πληθῇ φόνῳ·
Ἄνδρας δ' ὁπλίτας πολέμιον παρθεῖν δόρυ.

πολλὰ αὖ εἶχον εἰπεῖν καὶ περὶ μυίας τῆς Πυθαγορικῆς, εἰ μὴ γνώριμος ἦν ἅπασιν ἡ καθ' αὑτὸν ἱστορία. γίνονται δὲ καὶ μέγισταί τινες μυῖαι, ἃς στρατιώτιδας οἱ πολλοὶ καλοῦσιν, οἱ δὲ, κύνας, τραχύταται τὸν δόμβον, καὶ τὸν πόνον ὠκύταται· αἴγε καὶ μακροβιώτατοί εἰσι, καὶ τὸν χειμῶνος ὅλου ἄσιτοι διαταρτεροῦσιν, ὑποστηριζόμεναι τοῖς ὀρόφοις μάλιστα. ἐφ' ὧν καὶ ἐκεῖνο θαυμάζειν ἄξιον, ὅτι ἀμφότερα καὶ τὰ θηλέων καὶ τὰ ἀῤῥένων δρῶσι, βαίνοντες ἐν ταῖς μέρεσι, καὶ τὸν Ἑρμοῦ καὶ Ἀφροδίτης παῖδα, τὸν μικτὸν τὴν φύσιν, καὶ διπλοῦν τὸ κάλλος. πολλὰ δ' ἔτι ἔχων εἰπεῖν, καταπαύσω τὸν λόγον, μὴ καὶ δόξω, καὶ τὴν παροιμίαν, Ἐλέφαντα ἐκ μυίας ποιεῖν.

A neque pudebat parentes hoc nomine filias appellare. Tragœdia verò magna etiam cum laude de muſca meminit, ſicut in his:

Graue quidem & moleſtum eſt forti roborè
Saltare muſcam in virorum corpora, vt cæde impleatur:
Viros autem armatos hoſtilem haſtam ti-mere.

Multa etiã de Muſca Pythagoræ poſſem dicere, niſi nota omnibus eſſet hiſtoria. Naſcuntur & maximę quædam muſcæ, quas militares multi appellant, nonnulli verò, canes, ſonitu aſperrimæ, & volatu B velociſſimæ. Hæ & longiſſimæ vitæ ſunt, & tota hyeme inciba tæ perdurant, contractæ præſertim & connexæ tectis & culminibus. In quibus & illud eſt admiratione digniſſimum, quòd vtrunque & fœminarum & marium faciunt, conſcendúntque viciſſim, vt Mercurij & Veneris filius, qui miſta natura fuit, & duplici forma. Poſſem etiam adhuc multa dicere, ſed finiam orationem, ne videar, ſecũdùm prouerbium, Ex muſca elephantem facere.

ΠΡΟΣ ΑΠΑΙΔΕΥΤΟΝ, ΚΑΙ ΠΟΛΛΑ ΒΙΒΛΙΑ ΩΝΟΥΜΕΝΟΝ.

ADVERSVS INDOCTVM, LIBRORVM LONGA SVPELLECTILE TVMENTEM, SERMO.

Anaſtaſio interprete.

ARGVMENTVM.

Acerba quadam irriſione obiurgat ex popularibus ſuis, vt videtur, quendam diuitem, & multos vndique libros commercantem, cæterùm indoctum, & nullis bonis ſtudiis conuerſatum. Illud oſtendens, quòd non librorum copia & ſpecioſa ſupellex, ſed aſſidua ac diligens lectio doctum faciat. Atque ab hac propoſitione ſtatim exorditur quoque, vt dicat errare illum, ſi quia libros multos ac pretioſos habeat, propterea ſe putet inter doctos ac eruditos recenſendum eſſe. Rationes ſumuntur à cauſſis, & qualitate perſonæ, videlicet quoniam ipſe prorſus literarum ignarus ſit; & non libri, ſed librorum lectio eruditos faciat, perinde vt nec arma militem, ſed animus præſens, & vtendi peritia. Atque hoc argumentum poſtea multis ſimilibus & exemplis per inductionem amplificat, quorum pleraque eiuſmodi ſunt, vt miram elegantiam ac feſtiuitatem habeant. Poſtea autem & factum illius in ſuſpicionem vocat, & à cauſſis finalibus criminatur, quas ipſas quoque vt vanas & indignas pleraſque confutat & irridet, præcipuè vltimam, qua videbatur Imperatoris ſeu regis, vt ipſe vocat, gratiam ambire: quam à circunſtantiis perſonæ refellit, & ſtultitiam illius comparatione quadam depingit. Ad poſtremum grauiter atque acerbè obiurgat illum, & commonet quibus rebus relicto hoc inutili coëmendorum librorum ſtudio, incumbere potiùs debeat, quò videlicet & rei conſulat, ac famæ ipſe ſuæ.

AT crede mihi, quod tu putas, haud ex eo consequêre quodagis. Persuasum enim cùm habeas futurum, vt si omni studio optimos vndique libros coëmeris, ipse quoque inter doctos ac eruditos ponaris: planè tibi diuersum accidit, atque hoc demum argumento tua insciția & inertia vulgo proditur. Tametsi profectò optimos codices minimè comparas, sed vt quisque à bibliopola laudatus est, fidem habes: ac prorsus qui hæc de libris mentiuntur, prædam te faciunt, istisque codicum cauponibus pulchrè partus est thesaurus. Nam quo pacto tu queas dignoscere veteres ac eximios, aut futiles aut putidos? nisi inde coniicias, quòd arrosi ac mutili, inque his diiudicandis, blattis tineisque vtaris æstimatoribus: quî enim credam liquidò ac certò hæc te posse peruidere? Et vt dem tibi hanc cognitionem perspectam, ac tenere quæcunque Callinus pulcherrimè, aut ille laudatus Atticus omni cura absoluta descripserunt, quid hinc tibi commodi redit, hominum ineptissime? qui neque scriptorum speciem consideras, neque profectò magis vti scis, quàm cæcus frui pueri venustissima facie? Ac tu apertis quidem oculis, & mehercle ad tædium vsque, libris incumbis, & nonnulla valde festinata lectione percurris, vt sæpe lumina os anteuortant, sed hoc non etiam satis est, nisi noris virtutẽ quoque totius & vitia orationis, sensúmque scriptorum intelligas, & quæ structura sit verborum, & quàm ad certam quandam miniméque fallacem amussim cuncta auctor exegerit, mox cernas ambigua, syncera parum ac concinna: quid mihi respondebis? Num hæc nosse te, cùm nunquam didiceris? An verò sicut ille quondam pastor, aureum ramum à Musis tu quoque accepisti? Sed Helicona certè, vbi Musas habitare aiunt, non ita es à puero instructus, vt audieris opinor vnquã nominari, & meminisse Musarum tibi religio est. Nam cum pastore sanè, quanquam aspero & multo sole deformato, non piguit has congredi: at qualis es (quæso verò te per Libanitidem, concede hoc mihi, vt quædam tuorum facinorum prætermittam)

ΑΛΛΑ μὴν σεαυτὸν ὅστις οὐκ ἐθέλεις, ὦ νεανίσκε, οἷός μοι δοκεῖς εἶναι τὴν διάνοιαν, ἀκούσας μου διεξιόντος τὰ κάλλιστα τῶν βιβλίων. τὸ δέ σοι τοῦτο τὰ κάτω χωρεῖ, καὶ ἔλεγχος γίγνεται τῆς ἀπαιδευσίας πως τοῦτο. μάλιστα δὲ οὐδὲ τὰ κάλλιστα ὠνῇ, ἀλλά τις ἄλλος τοῖς ὡς ἔτυχεν ἐπαινοῦσι, καὶ Ἑρμῆν εἰ τῶν τὰ τοιαῦτα ὑπολυδομένων τοῖς βιβλίοις, καὶ ἄσκαφες ἕτοιμος τοῖς καπήλοις αὐτῶν. ἢ πόθεν γάρ σοι ἀφγνωσίαν δυνατὸν, τίνα μὲν παλαιὰ, καὶ πολλοῦ ἄξια, τίνα δὲ φαῦλα, καὶ ἄλλως ἀτοπα, εἰ μὴ τῷ ἀφαιβεβρῶσθαι, καὶ κατακεκόφθαι αὐτὰ τερμιήσιον, καὶ συμβούλοις τοῖς σαῖς ὑπὸ τῶν ἐξέτασιν ποδαλαμβάνεις; ἐπεὶ τῷ ἀκεραίοις, ἢ τῷ ἀσφαλοῖς ἐν αὐτοῖς, τίς, ἢ ποία ἀφάγνωσις; ἵνα δέ σοι δῶ αὐτὰ ἐκεῖνα κεχρικέναι, ὅσα ὁ Καλλῖνος ἐς κάλλος, ἢ ὁ ἀοίδιμος Ἀττικὸς σοὶ ὑπεμελέτα τῇ πάσῃ χράφαιεν, σοὶ τί ὄφελος, ὦ θαυμάσιε, τῶν κτήματος, οὔτε εἰδότι τὸ κάλλος αὐτῶν, οὔτε χρησαμένῳ ποτὲ οὐδὲν μᾶλλον, ἢ τυφλὸς ἂν τις ἀπολαύσειε κάλλους παιδικοῦ; σὺ δὲ, ἀνεῳγμένοις μὲν τοῖς ὀφθαλμοῖς ὁρᾷς τὰ βιβλία, καὶ, νὴ Δία, καταχθρως, καὶ ἀναγινώσκεις ἔνια πολὺ ὑπερέχων, φθάνοντος τῷ ὀφθαλμῷ τὸ στόμα. οὐδέπω δὲ τοῦτό μοι ἱκανὸν, ἵν' μὴ εἰδῇς τὸν ῥητὸν, καὶ κακίαν ἐκεῖσθαι τῶν ἐγκεχαραγμένων, καὶ στενὸν, ὅστις μὲν ὁ νοῦς σύμπασι, τίς δὲ ἡ τάξις τῶν ὀνομάτων, ὅσα τε πρὸς τὸν ὀρθὸν κανόνα τῶν συγκειμένων ἀπηκρίβωται, καὶ ὅσα κίβδηλα, καὶ νόθα, καὶ παρακεκομμένα. τί οὖν φῂς, καὶ ταῦτα μὴ μαθὼν ἡμῖν εἰδέναι; πόθεν εἰ μή ποτε παρὰ τῶν Μουσῶν κλῶνα δάφνης, καθάπερ ὁ ποιμὴν ἐκεῖνος λαβών; Ἑλικῶνα μὲν γάρ, ἵνα ἀφατεῖσθαι αἱ θεαὶ λέγονται, οὐδὲ ἀκήκοας, οἶμαι, ποτε, οὐδὲ ἀφατείας τοιαύτας ἡμῖν ἐν παισὶν ἐποιῶ σοὶ καὶ μεμνῆσθαι Μουσῶν ἀνόσιον. ἐκείνας γάρ τὰν ποιμένι μὲν οὐκ ἂν ὠκνησαν φανεῖσαι, σκληρῷ αὐδρὶ, καὶ δασεῖ, καὶ πολιὸν τὸν ἥλιον ὑπὸ τῶν σώματι ἐμφαίνοντι, οἷος δὲ σοί. καί μοι, πρὸς τῆς Λιβανίτιδος, ἄφες ἐν τῷ παρόντι τὸ μὴ σύμπαντα ἀφῶς εἰπεῖν,

οὐδὲ

οὐδὲ ἐγὼ φυέσθαι ποτ' αὐτὸ οἶμ' ὅτι κατηξίωσεν, ἀλλ' αἰτὶ τῆς δάφνης μυρρίνη αὐ ἢ καὶ μελάγχης φύλλοις μασησόσαι, ἀπήλασεν αὐτὴν τῶν τοιούτων, ὡς μὴ μαΐαι μήτε τὸν Ολμειὸν, μήτε τὸ τῦ ἵππου κρωΐλω, ἀφ' ὧν οἱ ποιμένιοι διψῶσιν, ἢ ποιμένων σώμασι καθαρεῖς πότιμα. καίτοι οὐδὲ εἰ πάνυ αἰσχύμνης εἶ, καὶ ἀδρὸς τὰ τοιαῦτα, τολμήσας δ' ποτε εἰπεῖν ὡς ἐπαιδεύθης, ἢ ἐμέλησέ σοι πώποτε τῆς ἐν χερσὶ τοῖς τὰ βιβλία συνουσίας, ἢ ὡς διδάσκαλός σοι ὁ δεῖνα, ἢ τῷ δεῖνι ξυνεφοίτας. ἀλλ' ἑνὶ τούτῳ μόνῳ πάντα σκῆνα αἰσθραμεῖς γνῶ ἐλπίζεις, τῷ κτᾶσθαι πολλὰ βιβλία. καὶ δὴ ταῦτα, εἶχε ξυλλαβὼν σκῆνα τὰ τῦ Δημοσθένους, ὅσα τῇ χειρὶ τῇ αὐτῦ ὁ ῥήτωρ ἔγραψε, καὶ τὰ τῦ Θουκυδίδου, ὅσα τρὶς τῦ Δημοσθένους, καὶ αὖθις ὀκτάκις μετεγεγραμμένα διορθώθη καλῶς. εἰ ἄπαντα σκῆνα κτήσῃ, ὅσα ὁ Σύλλας Αθήνηθεν εἰς Ιταλίαν ἐξέπεμψε, τί αὖ σκ τούτου πλέον εἰς παιδείαν κτήσαιο, κἂν ὑποβαλλόμενος αὐτὰ ὑπακούσῃς, ἢ ξυγκολλήσας, καὶ τοιβαλλόμενος τοιούτος; πίθηκος γὰρ ὁ πίθηκος, ἡ παροιμία φησὶ, κἂν χρύσια ἔχῃ σύμβολα. καὶ σὺ τοίνυν βιβλίον μὲν ἔχεις ἐν τῇ χειρὶ, καὶ ἀναγινώσκῃς ἀεί· τῶν δὲ ἀναγνωσκομένων οἶδα οὐδέν, ἀλλ' ὄνος λύρας ἀκούῃς, κινῶν τὰ ὦτα. ὡς εἴγε ὃ κεκτῆσθαι τὰ βιβλία, καὶ πεπαιδεῦσθαι ἀπέφαινε τὸν ἔχοντα, πολλοῦ δὴ ὡς ἀληθῶς ὃ κτῆμα ἐῶ ἄξιον, καὶ μόνων ὑμῶν τῶν πλουσίων, εἰ ὥσπερ ἐξ ἀγορᾶς ἐῶ τρίασθαι, τοὺς πένητας ἡμᾶς ὑποβαλλομένους. ὡς δὲ τοῖς ἐμπόροις, καὶ τοῖς βιβλιοκαπήλοις ἥδιστον αὐτὸ περὶ παιδείας, τοσαῦτα βιβλία ἔχουσι, καὶ πωλοῦσιν; ἀλλ' εἶγε διελέγχειν ἐθέλοις, οὐχὶ μισῶν ἐκείνους πολύ σου τὰ ἐς παιδείαν ἀμείνους, ἀλλὰ βαρβάρους μὲν τὸ φωνῶ, ὥσπερ σὺ, ἀξιωέρεις δὲ τῇ γνώσῃ, οἵους εἰκὸς εἶ τοὺς μηδὲν τῶν καλῶν καὶ αἰσχρῶν καθεωρακότας. καίτοι σὺ μὲν δύο ἢ τρία πρὸς αὐτῶν ἐκείνων τριάκοντα ἔχεις· οἱ δὲ, νύκτωρ καὶ μεθ' ἡμέραν ἀφὴ χειρὸς ἔχουσιν αὐτά. τίνος οὖν ἀγαθοῦ ὠνῇ ταῦτα, εἰ καὶ μὴ ταῖς ἀποθήκαις αὐταῖς τῶν βιβλίων ἠγῇ πεπαιδεῦσθαι, τοσαῦτα συνεχύσας παλαιῶν ἀνδρῶν ξυγγράμματα; καί μοι, εἰ δοκεῖ, ἀπόκριναι. μᾶλλον δὲ ἐπεὶ τῦτό σοι ἀδύνατον, ὑπόνυσσον γοῦν, ἢ ἀνάνυσσον τοῖς τὰ ἐρωτώμενα.

A talis inquam ne aſpectum quidē; ſat ſcio, ferrent, at potiùs myrto vel malua cæſum ſua ſede eiicerent, ne Olmeum aut Caballi fontem, quibus gregibus ſanè horúmq; magiſtris ſitim ſedare permiſſum erat, polluas. Non credo te eſſe tam impotentem, tametſi in huiuſmodi nimis quam es fortis, vt auſis affirmare bonis literis te fuiſſe imbutum, aut ſtuduiſſe vnquam vt verè probatos codices tibi faceres familiares: vel quòd hic tibi præceptor extiterit, aut ad illum diſcendi gratia te contuleris. Et nunc omnia illa vno hoc te conſecuturum ſpes eſt, ſi ingentem librorū aceruum congeſſeris. Proin-
B de ſi hoc es animo, age, conquire quicquid Demoſthenes ille orator etiam ſua manu ſcripſit. Deinde Thucydidis hiſtoriam, quæ octies huius oratoris induſtria extat deſcripta. Iam vt tot tibi libri ſint, quot Athenis in Italiam aduexit Sylla, vt ſuper his dormias, affixos tibi vbique circumferas, num ideo eruditior es futurus? Sicut enim adagio fertur. Simia eſt ſimia, etiam ſi aureum cultū geſtet. Et librum quidem ſemper in manu portas, legíſque ſemper aliquid, quorum tamen nihil penitus intelligis, ſed aſinus micans auribus
C lyram auſcultas. Quòd ſi librorum copia doctum redderet eum qui comparaſſet, pretioſa profectò res erat, & vobis tātùm diuitibus propria, ſi quidem veluti in foro pauperes nos ſuperantibus daretur mercari: imò cum ipſis bibliopolis, quibus librorum tanta copia eſt, qui diſtrahunt, doctrina & eruditione quis certet? quos tamen, ſi rem ſpectes, inuenies haud multò te bonis artibus præſtare: nempe ſermone ruſtico vtuntur, mente nihil valent, quales meritò ſunt qui in honeſti & turpis contemplatione nunquam ſunt verſati. & tu vnum modò aut alterum
D codicem redis mercatus, iſti diu noctúque in manibus voluunt: quid ergo commodi hîc expectas? aut cur non ipſæ cellulæ librariæ doctæ tibi videntur, quæ tot veterum auctorum ſcripta complectuntur? Age verò, ſi non eſt moleſtum, paulum quiddam reſponde, aut quia infantior es quàm vt poſſis, ſaltem annue vel abnue ea quæ ſum rogaturus.

Quæso te, si quis tibia canendi artis ignarus prorsus, fortè sit nactus Timothei tibias, aut quas Ismenias septem talentis emit Corinthi, án ne arte inflabit? vel nullus vsus huic rei erit, qua scitè vti nequit? Rectè sanè abnuisti. Nam neque quibus Marsya & Olympus cecinerunt, hoc efficient, vt concinnum quiddam inspiret, qui nunquam didicerit. Verùm si quis Herculis arcus habeat, cùm Philoctetes non sit, qui solus tendere potuit, & quod collimasset figere, quis tibi videbitur? Num qui facinus edat dignum sagittandi perito? Negas hoc quoque. Eodem pacto igitur & ratem gubernare ignorans, & qui nunquam equum conscendit: ille si pulcherrimam & aduersus ventorum procellarúmque impetus munitissimam sit nauem sortitus, hic verò Centauro fatum, aut generosissimæ notæ equum, vtrumque derisum iri opinor, quòd neuter suis bonis vti possit. Annuis? Obsecro verò hoc etiam concede, si quis, velut tu es, indoctus, infinitos sibi libros acquirere laboret, censen' aliud hoc suo facto quàm risus & iocos eruditis facturum? Quid cessas annuere? nam argumentum clarum est, quíque hoc ita fieri cernunt, vulgatum illud haud dubiè inclamant: Quid cani cum balneo? Fuit non ita multo antè in Asia vir opulentus, cui calamitoso casu, cùm per niuem iter faceret, putrefactus è frigore, vsturis vterque pes deperierat: ille tam miserabilem fortunam expertus, infelicitatem solari cupiens, ligneos pedes truncis accommodabat, ac calceis indutus, vndique seruis innixus incedere gaudebat. Vbi hoc insuper deridiculum comminiscebatur: crepidas pulcherrimas & nouas semper cura erat summa mercari, vt ita calceis speciosis ligna sua, nempe pedes, essent conspicua. Nunquid verò his adsimilia facis tu quoque? qui cùm clauda mente sis, ac ficulneis sensibus, emis auratos soccos, quibus vix aliquis pedes integer rectè possit ingredi. Et quoniam inter alios tuos codices Homeri poësin sæpenumero repositam est cernere, accepto aliquis libro legat tibi secundum Iliados, cuius caue aliquid perpendas, nam nihil ad te, præterquam qui isthic depictus est vehementer absurdus homo,

A εἴ τις αὐλῆν μὴ ὀπισάμενος, κτήσαιτο τοὺς Τιμοθέου αὐλοὺς, ἢ τοὺς Ισμηνίου, οὓς ἑπτὰ ταλάντων ὁ Ισμηνίας ἐν Κορίνθῳ ἐφορᾶτο, ἆρα διὰ τοῦτο καὶ αὐλῆν δυνήσεται; ἢ οὐδὲν ὄφελος αὐτῷ τῆς κτήσεως, οὐκ ὀπισαμένῳ χρήσασθαι τῇ τέχνῃ; οὔκουν ἀνένευσας. οὐδὲ γὰρ τοῖς Μαρσύᾳ καὶ Ολύμπου κτησάμενος, αὐλήσειεν ἄν, μὴ μαθών. τί δ' εἴ τις τὸ Ηρακλέους τόξα κτήσαιτο, μὴ φιλοκτήτης ὤν, ὡς δύνασθαί τε αὐτῷ, καὶ ὅτι σκοπὸν τοξεύσαι, τί σοι καὶ τοῦτ' δοκεῖ; ἆρ' ἂν ὑπιδείξασθαί τι ἔργον τοξότου ἄξιον; ἀνένευσας καὶ τοῦτο. καὶ ταῦτα δὴ καὶ ὁ κυβερνᾶν οὐκ εἰδὼς, καὶ ἱππεύειν μὴ μεμελετηκώς, εἰ ὁ μὲν, ναυῒ καλλίστῃ τῶν ἁλῶν θέοι τοῖς ἅπασι, καὶ εἰς κάλλος καὶ εἰς ἀσφάλειαν κάλλιστα ἐξηργασμένῃ, ὁ δὲ, ἵππων κτήσαιτο Μήδων, ἢ κενταυρείδων, ἢ κτησιφόρων, ἐλέγχοιτο δήπου, οἶμαι, ἑκάτερος, οὐκ εἰδὼς ὅ, τι χρήσαιτο ἑκατέρᾳ. ὑπινεῖς καὶ τοῦτο; πείθου δὴ, καὶ τοῦτό μοι ὑπίνευσον, εἴ τις ὡσαύτως σὺ ἀπαίδευτος ὤν, ὠνοῖτο πολλὰ βιβλία, οὐ σκώμματα σοὶ εἰς ἀπαιδευσίαν καθ' ἑαυτὸν συμφέρει; τί ὀκνεῖς καὶ τοῦτο ὑπινεῖν; ἔλεγχος γάρ, οἶμαι. Ἀφὴς σοὶ, καὶ τῶν ὁρώντων ἕκαστος οὗτος ὃ μεγαλοφώνως ὀκνεῖς ὑπιφθέγγεται, τί κεινὸν κυνὶ καὶ βαλανείῳ; Καί ἐγένετό τις οὐ πρὸ πολλοῦ ἐν Ασίᾳ πλούσιος ἀνὴρ, ὃν συμφορᾶς ἀποτμηθεὶς ἀμφοτέρους τοὺς πόδας, ἀπὸ κρύους, οἶμαι, ἀποσπείσας, ἐπειδή ποτε διὰ χιόνος ὁδοιπορῆσαι ξυνέβη αὐτῷ· σοὶ τοίνυν τοῦτο μὲν ἐλεεινὸν ἐπεπόνθει, καὶ θεραπεύων τὴν δυσχέρειαν, ξυλίνους πόδας πεποίητο, καὶ τούτοις ὑποδούμενος, ἐβάδιζεν, ὑπισχνούμενος ἅμα τοῖς οἰκέταις· ὄκνος δ' οὐ γελοῖον ἐποίει, κρηπῖδας γὰρ καλλίστας ἐώνητο νεοτμήτους ἀεὶ, καὶ τὴν πλείστην πραγματείαν περὶ ταύτας εἶχεν, ὡς καλλίστοις ὑποδήμασι κεκοσμημένα εἴη αὐτῷ τὰ ξύλα, οἱ πόδες δή. ἃ ταῦτα οὕτω σὺ ποιεῖς, χαλκοῦν μὲν ἔχων τὸν γνώμονα, ἀνάρμοστος δ' χρυσοῦς ἐμβάδας, οἷς μόλις ἄν τις σὺ δρόπους ἐμπεριπατήσειεν; ἐπεὶ δὲ ἐν τοῖς ἄλλοις τὸν Ομηρον ἐφορᾷς πολλάκις, ἀναγνώτω σοί τις αὐτὸ λεγέτω τὴν βῆτα τῆς Ιλιάδος ῥαψῳδίαν, ἧς τὰ μὲν ἄλλα μὴ ἐξεπάξειν· οὐδὲν γὰρ αὐτῶν πρὸς σέ. πεποίηται δέ τις αὐτὰ δημηγοροῦντα, παχέλοιος ἀνὴρ θέρσος,

δλάστροφος ὃ σῶμα, καὶ λελωβημένος. ἐκεῖνος τοίνυν ὁ Θερσίτης ὁ ἰδιώτης, εἰ λάβοι τὴν Ἀχιλλέως πανοπλίαν, οἴει ὅτι αὐτίκα ἀμφὶ τῷ καὶ καλὸς ἅμα, καὶ ἰσχυρὸς αὖ γένοιτο, καὶ διαπηδήσεται μὴν τὸν ποταμὸν, διπλοΐσας δὲ αὐτῷ ὃ ῥᾴθεγρ τὰ φόνῳ τῶν Φρυγῶν, ἀποκτενεῖ δὲ τὸν Εκτορα, καὶ τρὶς αὖτις, τὸν Λυκάονα, καὶ τὸν Αστεροπαῖον, μηδὲ φέρειν ὅτι τῶν ὤμων τὴν Μελίαν δυνάμενος; οὐκ αὖ εἴποις. ἀλλὰ καὶ γέλωτα αὖ ὀφλισκάνοι, χωλεύων ὑπὸ τῇ ἀσπίδι, καὶ ὅτι σῶμα καταπίπτων ὑπὸ τῆς βάρεος, καὶ ὑπὸ τὰ κράνους, ὁπότε μὴ αἰσθάνοιτο, δήκνις τοὺς ὀφθαλμοὺς ἐκείνης αὐτῷ ὀφθαλμοῖς, καὶ τὸν ὦμον καὶ ἐπαίρων τὰ τῆς μεγαφρένου κυρτώματι, καὶ τὰς κνημῖδας ὑπισυρόμενος, καὶ ὅλως αἰσχύνων ἀμφοτέρους, καὶ τὸν δημιουργὸν αὐτῶν, καὶ τὸν διδάσκαλον. ὃ αὐτὸ δὴ καὶ σὺ πάσχων, οὐχ ὁρᾷς, ὁπόταν ὃ μὲν βιβλίον, ὁ δὲ τῇ χερὶ ἔχῃς πάλλαιον, πορφυρᾶν μὲν ἔχων τὴν διφθέραν, χρυσοῖν δὲ τὸν ὀμφαλόν. ἀναγνώσῃ δὲ αὐτὸ βαρβαρίζων, καὶ καταγνώσῃ, καὶ διαστρέφων, ὑπὸ μὲν τῶν πεπαιδευμένων καταγέλαστος, ὑπὸ δὲ τῶν ξυνόντων σοι κολάκων, ἐπαινούμενος. οἳ καὶ αὐτοὶ τοῖς ἀλλήλοις διαστρεφόμενοι, γλῶσσι τὰ πολλά. θέλω δέ σοι διηγήσασθαί τι Πυθοῖ γενόμενον. Ταραντῖνος, Εὐάγγελος τοὔνομα, τὴν σὴν ἀφασίαν ὁ τὰ Τάραντι, ἐπεθύμησε νικῆσαι Πύθια. τὰ μὲν οὖν τῆς γυμνῆς ἀγωνίας, αὐτίκα ἐδόκει αὐτῷ ἀδύνατα εἶναι, μήτε ποσὶν ἰσχύι, μήτε ποσὶν ὠκύτητα ὑπερφυᾶ· κιθάρᾳ δὲ, καὶ ᾠδῇ, ῥᾳδίως κρατήσειν ἐπείσθη ὑπὸ τῶν καταγέλωτα αὐθεφτῶν, οὓς εἶχε τροφεῖ αὐτὸν, ἐπαινούντων, καὶ βοώντων, ὁπότε καὶ ὁ σμικρότατον ἐγκύψας αἰαχρύσαιτο. ἦκεν οὖν εἰς τοὺς Δελφοὺς, τά τε ἄλλα λαμπρὸς, καὶ δὴ καὶ ἐσθῆτα χρυσόπαστον ποικιλάμενος, καὶ στέφανον δάφνης χρυσῆς κάλλιστον, ὡς αὐτὶ καρποῦ τῆς δάφνης, σμαράγδους εἰ) ἰσομεγέθης τῷ καρπῷ. τὴν μὲν γε κιθάραν αὐτὴν, ὑπερφυές τι χρῆμα, εἰς κάλλος, καὶ πολυτέλειαν, χρυσοῦ μὲν τὸ ἀκηράτου πᾶσαν, στεφάνοις δὲ καὶ λίθοις ποικίλοις κατακεκοσμημένην, Μουσῶν μὲν ἄξιον, καὶ Ἀπόλλωνος, καὶ Ὀρφέως ἐντετορυμένων θαῦμα μέγα τοῖς ὁρῶσιν. ἐπεὶ δ' ἦν ποτε καὶ ἦκεν ἡ τῶν ἀγώνων ἡμέρα,

A mutilo ac portentoso corpore, qui isthic concionatur. Thersites est. Ille inquam huiusmodi si adeptus sit Achillis arma, putásne propterea fortem iuxtà & decentem futurum, qui & fluuium transiliat, & alueum turbet trucidatoris Phrygum cruore: occidat post Lycaona & Asteropæum, Hectorem, cùm ne Meliæ quidem pondus humeris sustinere queat? Negabis opinor, ac potiùs dices, dũ post clypeũ claudicaret, mox humi procumberet impar armorum oneri, si quando sublato capite è galea prospectaret, suos istos intortos oculos ostendens, deinde loricæ subiecto gibbo velut tuberes, & ocrearum dum in terra repit, tractus: hæc inquam dices risum omnibus moturа, & ipsum dehonestaturum primùm panopliæ opificem, deinde etiam dominum. Tu verò nunquid animaduertis prorsus idem tibi accidere, dum librum manu tenens progrederis, cuius aluta purpurea, bullulæ aureæ sunt, at tu barbara voce legis, deformans & euertens scriptoris dignitatem Hæc cùm facere te vident, non solùm eruditi ridere solẽt, sed tui etiam assentatores, quorum consuetudine vnicè oblectaris, auersi se intuentes, à cachinno minimè abstinent. Age verò, narrabo tibi quod Pythiis gestum memoratur: Tarẽtinum quendam Euangelium apud Tarentinos non obscuro loco natum nec incelebrem, inuasit cupido vincendi Pythia: vbi in iis quæ nudi certamina ineunt, non posse fieri vt superior euaderet, quippe qui neque robore, neque pedum velocitate esset præditus, facilè cogitauit. Verùm cithara & carmine omnibus præmia præreptum esse, persuaserant pestes illæ quas apud se fouebat, laudantes & applaudentes ad exilissimum quenque cantus strepitum. Itaque venit Delphos veste auro insigni, & corona aureis lauri foliis plexa splendens: hæc verò etiam smaragdis lauri fructui æqualibus variegata erat. At cithara, visu mirabile, apparatu diues, ex purissimo auro fabricata, annulis & gemmis passim ornata, suisque locis, Musarum, Apollinis & Orphei imaginibus sculpta, suspensos expectatores animis tenebat. Iam autem venerat dies quo in theatrum erat descendendum:

conueniunt tres certaturi, obtigitque
A τῆς μὲν ἤσθη· ἔλαχε δὲ μέσος αὐτῷ ὁ
Εὐάγγελος ἄδειν, καὶ μετὰ Θέωνα τὸν Θη-
βαῖον ὁ φαῦλος ἀγωνισάμενον. εἰσέρχεται
οὖν ὅλος περιλαμπόμενος τῷ χρυσῷ, καὶ
τοῖς σμαράγδοις, καὶ βηρύλλοις, καὶ ὑακίν-
θοις· καὶ ἡ πορφύρα δὲ ἐνέφερε τῆς ἐσθῆ-
τος, ἣ μεταξὺ τοῦ χρυσοῦ διεφαίνετο. τοῦτος
ἅπασι παρεκπλήξας τὸ θέατρον, καὶ θαυμα-
στῆς ἐλπίδος ἐμπλήσας τοὺς θεατάς, ἐπειδή
ποτε καὶ ᾖσαι καὶ κιθαρίσαι πρώτως ἔδει, ἀ-
ναχρᾶται μὲν ἀναρμοστόν τι, καὶ ἀσυντα-
κτον, ἀπορρήγνυσι δὲ τῆς ἅμα χορδὰς σφα-
B δρότερον τοῦ δέοντος ἐμπεσὼν τῇ κιθάρᾳ, ᾄ-
δειν δὲ ἀρξάμενος ἀπόμουσόν τι, καὶ λεπτόν,
ὥστε γέλωτα μὲν πάντων ἡγεῖσθαι τὸ θεα-
τρικόν· τοὺς ἀθλοθέτας δὲ ἀγανακτήσαντας ὅτι
τῇ τόλμῃ, μαστιγώσαντας αὐτὸν, ἐκβαλεῖν
τοῦ θεάτρου. ὅτε δὴ καὶ γελοιότατος ὤφθη, δα-
κρύων ὁ χρυσοῦς Εὐάγγελος, καὶ ὑπὸ τῶν
μαστιγοφόρων συρόμενος διὰ μέσης τῆς σκη-
νῆς, καὶ τὰ σκέλη καθηματωμένος ὑπὸ τῶν
μαστίγων, καὶ συλλέγων χαμόθεν τῆς κιθά-
ρας τὰς σφενδόνας (ὀξέπεδον γὰρ,
C κἀκείνης ξυμμαστιγουμένης αὐτῷ) μικρὸν
δὲ ὕστερον μετ' αὐτὸν, Εὔμηλος τις Ηλεῖος
εἰσέρχεται, κιθάραν μὲν παλαιὰν ἔχων, ξυ-
λίνους δὲ κόλλοπας ὑπεικεμένους, ἐσθῆτα δέ,
καὶ μόγις σὺν τῷ στεφάνῳ δέκα δραχμῶν
ἀξίαν, ἀλλ' οὗτός γε ᾄσας δεξιῶς, καὶ κιθα-
ρίσας κατὰ τὸν νόμον τῆς τέχνης, ἐκρότει, καὶ
ἀνεκηρύττετο, καὶ τῷ Εὐαγγέλῳ κατεγέλα,
μάτην ἐμπομπεύσαντος τῇ κιθάρᾳ, καὶ
ταῖς σφενδόναις ἐκείναις. καὶ εἰπεῖν γε λέγε-
ται πρὸς αὐτὸν, ὦ Εὐάγγελε, σὺ μὲν χρυσῷ
D δάφνῃ πεπεισαι, πλουτεῖς γὰρ, ἐγὼ δὲ ὁ πέ-
νης, τῇ Δελφικῇ πλέον τοῦτό γε μόνον ὤνησο
τῆς σκηνῆς, ὅτι μηδ' ἐλεύθερος ὑπὸ τῇ ἥττῃ
ἀφῆκε, δοῦλος δὲ πρὸς τοῦτο ἐκ παιδὸς
τῷ ἄτεχνόν σου ταύτῃ ἐκ πρώτης τρυφῆ-
πεδὰ δή σοι ὁ Εὐάγγελος ἔοικε, πρὸς ὅσον-
σοί γε ἐμὲ ὀλίγον μέλει τοῦ γέλωτος τοῦ θεα-
τῶν. οὐκ ἄκαιρον δὴ αὖ ᾠήθην, καὶ Λέσβιον
μῦθόν τινα διηγήσασθαί σοι, πάλαι ᾠδόμε-
νον. Ὅτε τὴν Ὀρφέα διέσπασαν αἱ Θρᾷτται,

Φασὶ, τὸ κεφαλὸν αὐτοῦ σὺν τῇ λύρᾳ εἰς τὸν Ἕβρον ἐμπεσόν, ἐμβληθῆναι εἰς τὸν μέλανα
πόντον, καὶ ὅτι πλῦναι τε τὸ κεφαλὴν τῇ λύρᾳ, τὸν μὲν, ᾄδουσί θρῆνόν τινα ὅτι ὦ Ὀρφεῦ, ὡς λόγος,

πλὴ λύραν δὲ αὐτῇ προσηχεῖν, τῶν αἰόλων A hac ventis chordas percellentibus aptos
ἐμπιπτόντων ταῖς χορδαῖς· καὶ οὕτω μετ' materiæ faciente modos, donec ad Le-
ὠδῆς προσενεχθῆναι τῇ Λέσβῳ, κἀκείνους sbum appellerentur, vbi incolæ fluctibus vtrisque ereptis, caput sepulchro condiderunt, lyram autem suspenderunt in templo Apollinis: in quo cùm bene longum tempus fuisset adseruata, multis annis pòst Neanthus Pittaci Tyranni filius, cùm quæ de lyra narrabantur, audisset, quòd bestias hac demulsisset Orpheus, plantas & saxa mouisset, quódque ipso iam cæso tamen per vndas lata, nemine modulante resonasset, capitur incredibili amore habendi hanc: quare ingenti pecuniarum vi corrupto
ἀναθῶναι εἰς τὸ Ἀπόλλωνος τὸ ἱερόν, καὶ ὅτι πολύ γε σώζεσθαι αὐτήν. χρόνῳ δὲ ὕστερον Νέανθον τὸν τοῦ Πιττακοῦ τυράννου παῖδα περὶ τῆς λύρας πυνθανόμενον, ὡς σκληρᾷ μὲν καὶ θηρία, καὶ φυτὰ, καὶ λίθους, ἐμελῴδει δὲ καὶ μετὰ τὸν τοῦ Ὀρφέως συμφορὰν, μηδενὸς ἀπολομένου, πρὸς ἔρωτα τοῦ κτήματος ἐμπεσεῖν, καὶ διαφθείραντα B
τὸν ἱερέα μεγάλοις χρήμασι, πεῖσαι παρασκευάσαντα ἑτέραν ὁμοίαν λύραν, δοῦναι αὐτῷ πλὴν τοῦ Ὀρφέως· λαβόντα δὲ, μὴ ἡμέραν μὲν ἐν τῇ πόλει χρῆσθαι, ὡς ἀσφαλὲς οἴεσθαι εἶναι· νύκτωρ δὲ κατὰ κῶλπου ἔχοντα, μόνον προσελθεῖν εἰς τὸ προάστιον, καὶ προσχρίσαντα μύρου χρυσῷ καὶ στεφανώσαντα ταῖς χορδαῖς, ἄτεχνον καὶ ἄμουσον νεανίσκον, ἐλπίζοντα θεῖόν τινα θαυμάσια προσηχήσειν πλὴν λύραν, ὑφ' ὧν πρώτως καταθέλξειν, καὶ κηλήσειν, καὶ μανικόν ἔσεσθαι, κλεονομήσοντα τῆς C
Ὀρφέως μουσικῆς· ἄχρι δὴ ξυνελθόντας τοὺς κύνας πρὸς τὸν ἦχον (πολλοὶ δὲ ἦσαν αὐτόθι) διασπάσασθαι αὐτόν· ὡς τοῦτο μόνοις ὅμοιον τῷ Ὀρφεῖ παθεῖν, καὶ μόνους ἐφ' ἑαυτὸν ξυγκαλέσαι τοὺς κύνας. ὅτε δὴ καὶ σαφέστατα ὤφθη, ὡς οὐχ ἡ λύρα θέλγουσα ἦν, ἀλλὰ ἡ τέχνη, καὶ ἡ ᾠδὴ, ἃ μόνα ἐξαίρετα τοῦ Ὀρφέως πρὸς τῆς μητρὸς προσῆρχεν. ἡ λύρα δὲ, ἄλλως κτῆμα ἦν, οὐδὲν ἄμεινον τῶν ἄλλων βαρβίτων. καὶ τί σοι τὸν Ὀρφέα, ἢ τὸν Νέανθον λέγω, ὅπου γε καθ' ἡμᾶς αὐλὸς ἐγένετό τις, καὶ ἔτι ἔστιν, οἶμαι, ὃς τὸν Ἐπικτήτου D
λύχνον τοῦ Στωϊκοῦ, κεραμεοῦν ὄντα, πεντακοσίων δραχμῶν ἐωρίατο; ἠλπίζε γὰρ, οἶμαι, κἀκεῖνος εἰ τὴν νυκτῶν προσελθὼν τῷ λύχνῳ ἀναγνώσοιτο, αὐτίκα μάλα τὴν Ἐπικτήτου σοφίαν διαρρυήσεσθαι, καὶ ὅμοιος ἔσεσθαι τῷ θαυμαστῷ ἐκείνῳ γέροντι. ἀλλ' οὐ, γὰρ ὦ, ἄλλος τις τὴν Πρωτέως τοῦ Κυνικοῦ βακτηρίαν, ὃν καταθέλψας, ἦλθεν εἰς τὸ πῦρ, ταλάντου κἀκεῖνος ἐωρίατο, καὶ ἔχει μὲν τὸ κειμήλιον τοῦτο, καὶ δείκνυσιν, ὡς Τεγεάται τὸν Καλυδωνίου τὸ δέρμα, καὶ Θηβαῖοι τὰ ὀστᾶ τοῦ Γηρυόνου, καὶ Μεμφῖται τῆς Ἰσιδος τοὺς πλοκάμους.

hac demulsisset Orpheus, plantas & saxa mouisset, quódque ipso iam cæso tamen per vndas lata, nemine modulante resonasset, capitur incredibili amore habendi hanc: quare ingenti pecuniarum vi corrupto sacerdoti persuadet, Orphei lyram alia supposita, sibi det: qua accepta, parum tutum ratus interdiu hac in vrbe ludere; nocte sinu occultam efferens, solus in suburbium pergit. Quò vbi venit, lyram pulsare incipit, ac chordas perturbat, sperans stolidus & imperitus artium iuuenis, fore vt diuinum aliquod carmen percussæ fides redderent, quo cunctos permouetet, & animi affectus quò vellet traheret, vt hoc nomine beatus haberetur, Orphei musices hæres. Dum hæc agit, vicini canes, qui in eo loco erant plurimi, strepitu excicoëunt, ac infelicem istum citharœdum discerpunt: quod ipsum solum cum Orpheo commune habuit, postquam canes adduxerat. Manifestissimè igitur ostensum hoc exemplo est, non lyram esse quæ homines & feras lenierit, sed artem ac carmen, quæ præ aliis excellentia mater Orpheo contulerat, lyra nihil à quibusuis barbitis differente. Quorsum verò attinet Orphea tibi aut Neanthum proponere? cùm nostra ætate vixerit, &, ni fallor, adhuc superstes est, qui Epicteti Stoici lychnum fictilem trecentis denariis mercatus est, sperans futurum scilicet, vt si noctu ad istam lucernam legisset, mox Epicteti sapientiam somniaret, & similis efficeretur admirando seni? Sed nuperrimè alius quispiam Protei Cynici baculum, quem cùm in flammam insiluit, reliquerat, emit talento, custoditúmque etiamnum inter reconditas ac charissimas opes habet, ostentátque non secus ac Tegeatæ apri Calydonij tergus, & Thebani ossa Geryonis, & Memphitæ Isidis capillos.

At ille tanti boni poſſeſſor, ipſum ſe quoque ſtultitia & nugacitate ſuperauit. Viden' quàm peſſimè res tuæ habeant? & quòd caluariæ fuſte opus ſit? Ego verò etiam Dionyſium quondam ſcripſiſſe Tragœdiam accipio, ſed qua nihil fuerit vnquam minùs elegans, aut magis ridiculum: quam cùm dediſſet legendã Philoxeno, nec ille adulari poſſet, ſed ſalibus inceſſeret ſcriptorem, ſæpenumero in lapidicinas coniectus eſt. Cùm autem Dionyſius contemni ſeſe, & vulgo fabulam eſſe comperiſſet, nulli operæ ac impenſæ pepercit, vt Æſchyli pugillaribus quibus ſua poëmata deſcribere fuerat ſolitus, potiretur: quibus acquiſitis, iam ſe plenum ex Æſchyli ceris numine, & planè attonitum putabat: & tamen in his longè abſurdiora ſcribebat, quale eſt Doricum illud: ἦκεν ἡ Διονυσίου χυνή. Et iterum: οἴμοι γυναῖκα χρησίμην ἀπώλεσα: nam hoc quoque inde ſumptum eſt. Et hoc: αὐτῆς γὰρ ἐμπαίζουσιν οἱ μορμολυκεῖα βροτοῖς. Hoc tamen poſtremum non parum rectiùs in te quadret, quàm Dionyſium, & propterea ceras inaurare debebas. Namque obſecro quid conſequendi ſpes eſt, quòd libros voluis, reuoluis, colligis, quod non decet reſecas, croco pingis, & polis cedro, amicis pellibus, bullulas infigis? ſic agis tanquam fructum inde percepturus, & factus es ſcilicet vehementer ex hoc mercatu melior, quippe qui ſic loqueris, ac potiùs qui piſcibus magis es mutus: vitam autem qualem viuas, dictu fœdum eſt: hoc certè aiunt, tuam illam obſcœnitatem extremè odiſſe vniuerſos: quòd ſi librorum hæc eſſet culpa, fugiendum ab eis erat quammaximè procul. Duo autem cùm ſint quæ à veteribus ſcriptoribus petas, dicendi virtutem, & honeſtè viuendi rationes: dum quæ bona ſunt imitaris, quæ mala, deuitas: quando neutrum ſpectatus es, quid aliud comparaſſe dicemus te, quàm ludum muribus, & tineis habitaculum, ac ſeruis, ſi negligentiores in codicibus curandis fortè fuerint, verbera? Sed quod ſum nunc dicturus, haud ſcio an tibi ſummam ignominiam afferat: ſi quis forte fortuna te conſpicatus (ſicut ferè cerni amas) habentem in manu librum, roget, auctor quis ſit, orator, hiſtoricus, poëta: ac tu ex inſcriptione doctus, aptè dicas quæſitum: poſtea, ita vt fit, dum ſermo familiaris progreditur ſæpe longiùs, ille laudet aliquid aut accuſet ſcriptorũ,

A αὐτὸς δὲ ὁ τῆς θαυμαστοῦ κτήματος δεσπότης, καὶ αὐτὸν σὲ τῇ ἀπαιδευσίᾳ καὶ βδελυρίᾳ ὑπερῆκται. ὁρᾷς ὅπως κακοδαιμόνως διέκεισαι, βακτηρίας ἐς τὴν κεφαλὴν ὡς ἀληθῶς δεόμενος; λέγεται γὰρ καὶ Διονύσιον τραγῳδίαν ποιῆσαι Φάυλος πάνυ, καὶ γελοίως, ὥστε τὸν Φιλόξενον πολλάκις δι' αὐτὴν ἐς τὰς λατομίας ἐμπεσεῖν, ἐπειδὴ ἀνεγίνωσκεν κατέχων τὸν γέλωτα. οὕτω τοίνυν πυθόμενος ὡς ἐγέλαστα, τὸ Αἰσχύλου πυξίον, εἰς ὃ ἐκεῖνος ἔγραφε, σὺν πολλῇ σπουδῇ κτησάμενος αὐτό, ᾤετο ἔνθεος ἔσεσθαι, καὶ κάτοχος

B ἐκ τοῦ πυξίου, ἀλλ' ἡμῶν ἐν αὐτῷ ἐκείνῳ μακρῷ γελοιότερα ἔγραφεν· οἷ καὶ ἐκεῖνο τὸ Δωρικὸν, ἦκεν ἡ Διονυσίου χυνή, καὶ πάλιν, οἴμοι, γυναῖκα χρησίμην ἀπώλεσα, καὶ τοῦτο γὰρ ἐκ τοῦ πυξίου, καὶ τό, αὐτοῖς γὰρ ἐμπαίζουσιν οἱ μορμολυκεῖα βροτοῖς. τοῦτο μὲν γε τοῖς σὲ μάλιστα δυσχερῶς ἂν εἰρημένον εἴη, ἢ τοῦ Διονυσίου. καὶ διὰ τοῦτο χρυσώσας αὐτὸ ἔδει ἐκεῖνο τὸ πυξίον. τίνα γὰρ ἐλπίδα καὶ αὐτὸς ἔχων εἰς τὰ βιβλία, καὶ ἀνελίττῃς ἀεὶ, καὶ διφθέρας, καὶ

C ὀμφαλοὺς ἐπιξῇς, καὶ διφθέρας περιβάλλεις, καὶ ὀμφαλοὺς ἐπιξῇς, ὡς δή τι ἀπολαύσων αὐτῶν; πάνυ γοῦν ἤδη βελτίων γεγένησαι διὰ τὴν ὠνὴν, ὃς τοιαῦτα μὲν φθέγγῃ, μᾶλλον δὲ τῶν ἰχθύων ἀφωνότερος εἶ, βιοῖς δὲ, ὡς οὐδ' εἰπεῖν καλόν· μῖσος δὲ ἄγλειόν, φασι, πάντων ἔχῃς ἐπὶ τῇ βδελυρίᾳ· ὡς εἰ τοιοῦτος ἀπεργάζετο τὰ βιβλία, φευκτὴ φθυκτέον αὖ ἰῷ ὅτι πορρωτάτω ἀπ' αὐτῶν. δυοῖν δὲ ὄντοιν, ἃ δὴ καὶ διὰ τῶν παλαιῶν τις κτήσαιτο, λέγειν τε δυνασθαι, καὶ πρᾶξαι τὰ δέοντα, ζῆλῳ τῶν ἀρίστων, καὶ φυγῇ τῶν χειρόνων, ὅτου

D μήτε ἐκεῖνα, μήτε τοῦτα φαίνηταί τις πρὸ αὐτῶν ὠφελούμενος, τί ἄλλο ἢ τοῖς μυσὶ δημοσιεύσας ὦῃσται, καὶ ταῖς πλαφαῖς οἰκήσεις, καὶ πλαγὰς ὡς ἀμελοῦσι τοῖς οἰκέταις; πῶς δὲ οὐ κἀκεῖνο αἰσχρὸν, εἴ τις ἐν τῇ χειρὶ ἔχοντά σε βιβλίον ἰδὼν (ἀεὶ δέ τι πάντως ἔχῃς) ἔροιτο οὗ τινος, ἢ ῥήτορος, ἢ ξυγγραφέως, ἢ ποιητοῦ ἐστι; σὺ δ' ἐκ τῆς ἐπιγραφῆς εἰδὼς, φράσαις εἴποις τοῦτό γε· εἶτα ὡς φιλῇς τὰ τοιαῦτα σὺν ξυνέσει; προχωρῇ ἐς μῆκος λόγων, ὁ μὲν ἐπαινοῖ τι, ἢ αἰτιᾶται τῶν ἐγκεκλημένων,

σὺ δὲ ἀποροῖς, καὶ μηδὲν ἔχοις εἰπεῖν, οὐκ A tu verò non habeas quod respondeas,
βύξη τότε χανὼν σοι τὼ γῆ κἀ σαυτῷ, ὡς nonne optes tum vt tibi tellus dehiscat,
ὁ Βελλεροφόντης, ἐπιφέρων τὸ βιβλίον; qui in tui perniciem velut Bellerophontes
Δημήτριος δὲ ὁ Κυνικὸς, ἰδὼν ἐν Κορίνθῳ codicem attuleris? Demetrius Cynicus
ἀπαίδευτόν τινα βιβλίον κάλλιστον ἀναγι- cùm Corinthi conspexisset ineruditum
νώσκοντα, τὰς Βάκχας, οἶμαι, τὸ Εὐριπί- quendam pulcherrimum librum legen-
δου, καὶ τὴν ἄγγελον δὲ ἐπὶ τὸν διηγούμενον τὰ tem, opinor in Bacchis Euripidis locum,
τοῦ Πενθέως πάθη, καὶ ὃ τῆς Ἀγαυῆς ἔργον, vbi nuntius Penthei fatum & factum A-
ἁρπάσας, διέσπασεν αὐτὸ, εἰπών, Ἀμείνον gaues exponit, arreptum codicem lacera-
ἐστὶ τῷ Πενθεῖ ἅπαξ ἀπολωλέναι σὲ ἐμοῦ, ἢ σὲ uit: Satius est, inquiēs, semel à me, quàm
ἐμὲ σοῦ πολλάκις. ζητῶ δὲ ἀεὶ τοῦτο ἐμοῦ τὸν, οὔπω καὶ τήμερον βύρσῃ δε- à te toties dilaniari Penthea. Scire au-
δυκήμεν τίνος ἕνεκα τὼ ἀπαιδεύτῳ σαυτῷ B tem pervelim (quod ego nulla quantum-
ἐπαιδάσκεις τὰ τὼν βιβλίων· uis diligenti animi cogitatione assequi
ὠφελείας μὲν γὰρ, ἢ χρείας τῶν ἀπ' αὐτῶν, possum) cuius rei gratia tanto studio in
οὐδ' ἂν οἰηθείη τις τῶν ἐσ' ἐλαχίστου σε εἰδό- hoc sis versatus. Nam fructus & vsus caus-
των. οὐ μᾶλλον, ἢ φαλακρὸς ἂν τις ὠρίατο sa nemo putare queat, qui te vel media-
κτένιον, ἢ κατόπτρου ὁ τυφλὸς, ἢ ὁ κωφὸς criter nouit: non certè magis quàm si
αὐλητὼ, ἢ παλλακὼ ὁ εὐνοῦχος, ἢ ὁ ἠπει- caluus pectinem emat, aut speculum cæ-
ρώτης κώπην, ἢ ὁ κυβερνήτης ἅρμα. ἀλλὰ cus, aut tibicinem conducat surdus, scor-
μὴ ἐπίδειξιν πλούτου σοι τὸ πρᾶγμα ἔχει, túmve spado, vel nauem qui nullum ma-
καὶ βούλῃ τοῦτο ἐμφανῶσαι ἅπασιν, ὅτι καὶ εἰς re propinquum habet, aut gubernator a-
τὰ μηδέν σοι χρήσιμα, ὅμως οὐκ πολλῆς τῆς ratrum. Sed fortassis hac re tuas opes ia-
περιουσίας ἀναλίσκεις; καὶ μὼ ὅσα γε κἀ- ctas, dum palàm facis, etiam in res tibi ni-
μὲ Σύρον ὄντα εἰδέναι, εἰ μὴ σαυτὸν φέρων hil vtiles, ex immensis diuitiis esse quod
ταῖς τῶν γόητος ἐκείνου ἀφοσιώσεις πρε- insumas. Atenim quantum ego, qui & ip-
σβεύσασθαι, ἀπολώλῃς ἂν ὑπὸ λιμοῦ ἤδη, se Syrus sum, exploratum habeo, nisi te
καὶ ἀγορὰν παρῆλθες τῶν βιβλίων. λοιπὸν locupletis istius hominis testamento, do-
οὕτω δεῖ σὲ κῶφον πεπεισμένον ὑπὸ τῶν κολά- lo fraudéque mala subingessisses, iamdiu
κων, ὡς ἂ μόνον καλὸς εἶ, καὶ ἐράσμιος, ἀλλὰ C venum libris datis, fame tibi fuisset
σοφὸς, καὶ ῥήτωρ, καὶ συγγραφεὺς, οἷος ἄχ' ἕτε- pereundum. At fieri potest vt nunc dein-
ρος, ὠῖεσθαι τὰ βιβλία, ὡς ἀληθεύοις τοῖς ceps ideo libros vndique accumules, quò
ἐπαίνοις αὐτῶν. Φασὶ δέ σε καὶ λόγους ἐπι- fidem facias assentatoribus tuis, quos au-
δείκνυσθαι αὐτοῖς ὑπὸ δείπνῳ, κἀκείνους χρυ- dis quotidie prædicantes te non modò
σαῖσιν βαπτεάχαν δίκην διψῶντας, ἐκκεκαυ- bellum & amabilem rhetorem, sed sa-
μένους, ἢ μὴ πίνῃ, ἐὰν μὴ δι' ῥαῴδων σοῶντες. D pientem quoque & historicum, qui se-
καὶ γὰρ οὐκ οἶδ' ὅπως ῥᾴστος εἶ τῆς ῥινὸς ἕλκε- cundum non inueniat. Fertur quoque o-
σθαι, καὶ πιστεύῃς αὐτοῖς ἅπαντα, ὅς ποτε κἀ- rationes quasdam te in conuiuiis ex mo-
κεῖνο ἐπείσθης, ὡς βασιλεῖ τινι ὡμοιώθης τὴν re recitare, ac illos terrestrium ranarū in-
ὄψιν, καθάπερ ὁ ψευδαλέξανδρος, καὶ ψευ- star sitibundos exclamare, nec potare nisi
δοφίλιππος κῶφος κυαφεὺς, καὶ ὁ κατὰ τοὺς priùs clamore differantur. Nam nescio
προπάτορας ἡμῶν ψευδονέρων, καὶ εἴ τις quo pacto nō est difficile naso te suspen-
ἄλλος τῶν ὑπὸ τὸ ψεῦδος τεταγμένων. καὶ dere, qui omnia credis, sicut illud nuper,
τί θαυμαστὸν, εἰ τὸ ἔπαθες, αὐόητος καὶ ἀπαί- te vni cuipiam regi assimilem, quemad-
δευτος αὐθέφτος, καὶ προπὴς ἐξυπιάζων, καὶ μιμούμενος βάδισμα, καὶ ῥῆμα, καὶ βλέμμα ἐκεί-
νῳ, ᾧ σαυτὸν εἰκάζων ἔχαιρες, ὅπου καὶ Πύρρον Φασὶ τὸν Ἠπειρώτην τἄλλα θαυμαστὸν ἄνδρα,

dicitur ita ab assentatoribus fuisse corruptus, vt se Alexandro illi similem arbitraretur, quanquam istorum sacrilegorum opus palàm erat omnibus? Nam Pyrrhi quoque imagines iam circumferebantur, & tamen ille hoc erat persuasus, expressam esse Alexandri figuram. Hactenus equidem contumelia affeci Pyrrhum, quòd tecum comparaui: verùm quod supereſt, pulchrè inter vos conuenit. Nam Pyrrhus postquam ita esse in animum induxerat, nemo erat omnium qui diuersum vel sentire vel loqui vellet, donec vetula quædam eius Lariſſæ hospita, id quod res erat prolocuta, vesaniam hominis repressit. Ille enim cùm Philippi, Perdiccæ, Alexandri, Cassandri, aliorúmque regum Macedonum imagines protulisset, rogauit cuinam ex illis simillimus videretur, omnino pro certo habens fore vt Alexandro pronuntiaret. At illa diu contata, tandem Batrachioni inquit: erat enim quidam in vrbe cocus Batrachio nomine, Pyrrho perquam similis. Tu quoque quem ex histrionicis cinædis referas, tacere malo: sed quòd vniuersi dicant ingenti te correptum insania, qui illam imaginem tibi conuenire putes, hoc verò sat scio. Itaque nihil est noui si tam nullius artis pictor cũ sis, viris eruditissimis æquari te postulas, iis fidem habens, qui hoc te nomine laudibus efferunt. Quorsum verò has nugas, cùm causſa sit in promptu istius tui librorum coaceruandorum studij? tametsi, qui meus est stupor, nunc demum animaduerti. Nam quod opinare, prudenter hoc inueniſti, idcóque in magnã spem erectus es, regem, intelligentem virum, & in primis amantem doctorum, postquam didicerit quam des operam libros plurimos habere, in nulla planè re tibi defuturum. Verùm heus mollicule, an tu putas tantum mandragoræ oculis regiis offusum, vt cùm hæc audiat, non etiam habeat compertum, qualis tuæ diurnæ vitæ ratio, quæ conuiuia, cuiusmodi noctes, qualibus & quibuscum consuetudinem agas? An nescis multos regibus esse & oculos & aures? Et quæ tu facis, adeò latẽt neminem, vt & surdis & cæcis sint cognita. Atque vtinam loquentem possemus audire, ac lauantem daretur contueri: quanquam quia aliter putas, non attinet te in publico vestibus exutis cerni:

ὅτως ἀπὸ κολάκων ὅτι ᾧ ὁμοίῳ ποτὲ δόξαι φθαρῆναι, ὡς πιστεύῃ ὅτι ὅμοιος ἦν Ἀλεξάνδρῳ ἐκείνῳ. καίτοι ὁ τῶν Μυσῶν ἕτο, δόξαι πολλῶν ὃ τοιοῦτον ἦν· εἶδον γὰρ καὶ τὴν τοῦ Πύρρου εἰκόνα, καὶ ὅμως ἐπέπειστο ἐκμεμαγδαλῶσθαι τὸ Ἀλεξάνδρου τὴν μορφώ. ἀλλ' ἕνεκα μὲν δὴ τούτων, ὕβρεισαί μοι εἰς τὸν Πύρρον, ὅτι σε εἰκασα τῷ τοιούτῳ. ὃ δ' ἀπὸ τούτου, καὶ πολύ σοι τοιοῦτον αὖ εἴη. ἐπεὶ γὰρ ὅτω διέκειτο ὁ Πύρρος, καὶ ταῦτα γὰρ ἐαυτῷ ἐπέπειστο, οὐδεὶς ὅστις ἀντεπῄδετο, καὶ ξυνέπαρχεν αὐτῷ, ἄχρι δή τις ἐν Λαρίσῃ τοιοῦτος ξένη, αὐτοῦ παλῃδὸς εἰποῦσα, ἔπαυσεν αὐτὸν τῆς χαρύζης. ὁ μὲν γὰρ Πύρρος ὑποδείξας αὐτῇ εἰκόνα Φιλίππου, καὶ Περδίκκου, καὶ Ἀλεξάνδρου, καὶ Κασσάνδρου, καὶ ἄλλων βασιλέων, ἤρετο τίνι ὅμοιος εἴη, πάνυ πεπεισμένος ὅτι τὸν Ἀλέξανδρον ἤξειν αὐτῷ· ἡ δὲ, πολὺν χρόνον ὑποσχοῦσα, Βατραχίωνι, ἔφη, τῷ μαγείρῳ (καὶ γὰρ ἐν τῇ πόλει Λαρίσῃ Βατραχίων ὄνομα μάγειρος τοῦ Πύρρου ὅμοιος) καὶ σὺ δή μοι τίνι μὲν τῶν τοῖς ὀρχησταῖς συνόντων κιναίδων ἔοικας, οὐκ ἂν εἴποιμι· ὅτι δὲ μανίαν ἐρρωμένῃ ἔτι καὶ νῦν μαίνεσθαι δοκεῖς ἅπασιν, ἐπ' ἐκείνῃ τῇ εἰκόνι πάνυ σαφῶς οἶδα. ἄκουσον θαυμαστόν, εἰ ἀπίθανος οὕτω ζωγράφος ὢν, καὶ τοῖς πεπαιδευμένοις δόξομοιοῦσθαι ἐθέλῃς, πιστεύων τοῖς τὰ τοιαῦτά σε ἐπαινοῦσι. καὶ τί ταῦτα λήρῳ; προδηλος γὰρ ἡ αἰτία τοῦ περὶ τὰ τοιαῦτα βιβλία κατοῦδῆς, εἰ καὶ σὺ νωθείας ἐγὼ μὴ πάλαι κατεῖδον. σοφὸν γὰρ ὡς γοῦν οἴῃ, τοῦτ' ὀπτενένοηκας, καὶ ἐλπίδας οὐ μικρὰς ἔχεις τοῦ τοιούτου, εἰ βασιλεὺς μάθοι ταῦτα, σοφὸς ἀνὴρ, καὶ παιδείαν μάλιστα τιμῶν· εἰ γὰρ ταῦτα γοῦν σοῦ σκῆνος ἀκούσῃεν, ὡς ὠνὴ βιβλία, καὶ ξυνάγῃς πολλὰ, πάντα σὺν βραχεῖ πρᾶγμα ἔσεσθαί σοι νομίζῃς. ἀλλ', ὦ καταπύγων, οἵῃ τοσοῦτον μανδραγόραν καταχεῦσθαι αὐτοῦ, ὡς ταῦτα μὲν ἀκούειν, σκῆπτα δὲ μὴ εἰδέναι, οἷος μὲν σὺ ὁ μεθ' ἡμέραν βίος, οἷοι δέ σοι πότοι, ὁποῖαι δὲ νύκτες, καὶ οἵοις καὶ ἡλίκοις ξυγκαθεύδῃς; οὐκ οἶδα ὡς ὦπα καὶ ὀφθαλμοὶ πολλοὶ βασιλέως; τὰ δὲ σά, ὅτω περιφανῆ ὄντα, ὡς καὶ τυφλοῖς ἂν καὶ κωφοῖς γνώριμα·

εἰ γὰρ μὴ φθέγξαιο μόνον, εἰ γὰρ καὶ λαβόμενος ἀποδύσαιο, μᾶλλον δὲ μὴ ἀποδύσῃ εἰ δοκεῖς

οἱ δ' οἰκέται μόνον ἰῶ ἀποδύσωνταί σου, τί οἶδ; μὴ αὐτίκα ἔσεσθαι πολύτα σου τοιαῦτα τὰ τῆς νυκτὸς ἀπόῤῥητα; εἰπέ γοῦν μοι καὶ τοῦτο δή, εἰ Βάσσος ὁ ὑμέτερος ἀκόλουθος σοφιστής, καὶ Βάταλος ὁ αὐλητής, ἢ ὁ κιναιδος Ημιτέων ὁ Συβαρίτης, ὃς τοὺς βαμβασινοὺς ὑμῖν νόμους συνέγραψεν, ὡς χρὴ μαίνεσθαι, καὶ τοιάδε πάλλεσθαι, καὶ πάσχειν, καὶ ποιεῖν δοκοῦντα, εἰ τούτων τις νεανίας λεοντῇ τοιαδὶ διαμόλυβος, καὶ ῥόπαλον ἔχων βαδίζοι, τί οἶμαι φαίνεσθαι τοῖς ὁρῶσιν; Ηρακλέα εἶναι αὐτόν; οὐκ, εἰ γε καὶ χύτρας λημῶντες τυγχάνοιεν. μυρία γάρ ἐστι τὰ αἰτιμώρητα τοῦτα τῷ χήμαπι, βάδισμα, καὶ βλέμμα, καὶ φωνή, καὶ πρόχλος ὑπεκκλασμένος, καὶ ψιμύθιον, καὶ μαστίχη, καὶ φῦκος, οἷς ὑμᾶς κοσμεῖσθε, καὶ ὅλως τὴν προσοιμίαν, θᾶττον αὖ πέντε ἐλέφαντας ὑπὸ μάλης κρύψαις, ἢ ἕνα κιναιδον. εἶτα ἡ λεοντῆ μὲν τὸν πιθηκον οὐκ ἂν ἔκρυψε, σὺ δ' οἶμαι λήσειν σκεπόμενος βιβλίῳ; ἀλλ' ἀδύνατον. τοιαῦτά γάρ σε, καὶ ἀποκαλύψει τὰ ἄλλα ὑμῶν γνωρίσματα. ὃ δ' ὅλον, ἀγνοεῖν μοι δοκεῖς, ὅτι τὰς ἀγαθὰς ἐλπίδας ἃ τοιαῦτα τῶν βιβλιοκαπήλων δεῖ ζητεῖν, ἀλλὰ παρ' αὐτῶν, καὶ τῶν καθ' ἡμέραν βίον λαμβάνειν. σὺ δ' οἶμαι συνήθροον κοινὸν καὶ μύρτυρα ἔσεσθαί σοι τὸν Αττικὸν, καὶ Καλλῖνον, τοὺς βιβλιογράφους; οὐκ, ἀλλ' ὁμοίους τινὰς αὐθαδεστάτους ὑπερεύροντάς σε, ἵνα οἱ θεοὶ ἐθέλωσι, καὶ τοιοῦτος ἔσχατον πενίας ξυνελαύνοντας. δέον ἐπὶ νίκῃ σωφρονίσαντα ἀποδόσθαι μόνον τινὶ τῶν πεπαιδευμένων τὰ βιβλία τοῦτα, καὶ σεαυτοῦ, τὴν νεόκτιστον ταύτην οἰκίαν ἀποδυσαμένου δὲ τοῦ ἀνδραποδοκαπήλου μέρος γοῦν ἀπὸ πολλῶν τῶν ὀφλημάτων. καὶ γὰρ κἀκεῖνα τοιαῦτ' ἂν δύο ταῦτα δηνάρια ἐπαυσάμενος, βιβλίων τε τῶν πολυτελῶν κτῆσιν, καὶ μειρακίων τῶν ὡρίων, καὶ ἥδη καρτερῶν, ὠνίου, καὶ ὃ τραῦμά σοι πολὺ ἀπουδάζεται, καὶ θηρεύεται. ἀδύνατον δὲ πένητα ὄντα, τοιοῦτον ἀμφω διαφέρειν. σκόπει τοίνυν ὡς ἱερὸν χρῆμα συμβουλή. ἀξιῶ γάρ σε ἀφέλιμον τῶν μηδὲν τοιοῦτον, τὸ ἑτέραν νόσον θεραπεύειν, καὶ τοὺς ὑπηρέτας ἐκείνους, οἳ νῦν δ' ὅμως μὴ ὑπολιπόντων σε τῶν οἴκοθεν, μεταστέλλοιό τινας τῶν ἐλευθέρων, οἷς δεῖ' ἀκίνδυνον ἀπελθοῦσιν, ἰῶ μὴ λαβοῦσιν ἄπορα ἐξεργάσασθαι τὰ τοιαῦτα ὑμῖν μὴ τὸν πόνον, οἷα καὶ τοιοῦτο αἴσχιστα τοῖς σὺ δικαίοις ἐξελθὼν ὁ πόρνος, ἔπι δὲ δείγματα ὑποδήκας.

A nec enim serui tui tacebũt quæ noctu indigna relatu facinora edis. Respondeigitur mihi hoc quoque: si Bassus ille noster Sophista, aut Batalus tibicen, aut iste Sybarita cinędus Hemitheõ, qui nobis prędclaras illas leges cõdidit, quemadmodum omni spurcitiei genere furere oporteat, si istorum inquam vnus aliquis leonina pelle circundatus, clauam manu tenens prodambulet, quid? Herculémne existimas, quibus obuiam factus sit, habituros? non equidem opinor, vt maximè ollis fortè cæcutiant: sexcenta enim sunt quæ repugnant: incessus, obtutus, vox, obliqua ceruix, varius fucus, vnguenta quibus B vos soletis excolere: & omnino sicut in prouerbio est, Citiùs septem elephantos sub alis absconderis, quàm vnum cinædum. Iam cùm leonina pellis hunc non occulat, tun' speras libello contectus posse latere? Sed fieri nequit quin te prodant alia illa vestri indicia. In summa, ignorare te video quòd bonam & splendidam famam non ab illis librorum institoribus, sed à seipso, & quotidianæ vitæ modo petere conueniat. An verò confidis aduocatos, ac testes probitatis futuros tibi Atticum & Callinum librarios? C Caue putes, sed sæuos homines perdituros te, si Dij sinant, ac ad extremam paupertatem redacturos: quem nunc tandem modestiorem, ac magis cogitantem, par erat istorum codicum vni cuipiam ex eruditis copiam facere, simúlque ex ista nuper extructa domo migrare: iis etiam apud quos mancipia prostant, reddere partem saltem multorum debitorum. Etenim his duobus præcipuam collocasti operam, vt libros possideres raros, & adolescentes validos ac robustos mercareris. Proinde considera quàm sit res aurea consilium. Nam meo quidem iudicio rectissimum fuerit, si mis- D sa feceris ea quæ non magnopere ad te pertinent, ac illum alterum morbum curaris, & pro ministris (sic tamen, vt ne perpetua emptione res domesticæ deficiant) adhibueris ingenuos aliquos, quibus ne tutum quidem sit si abs te digrediantur, nisi pretio hoc redimas, proferre omnia quæ vos inter comessandum designatis, qualia nuper pusio tuus obscœnissima de te mane domo egressus narrabat, etiam signa ostendens sceleris.

Ego verò teſtes facio quotquot tum aderant, quàm indignè tulerim, & vix manus continuerim, iratus tui cauſſa, maximè cùm vnum atque alterum adduceret cõfirmaturos quæ dixerat, qui & ipſi eadem multo ſermone declamabant. In hos ergo vſus reconde argentum, bone vir, vt domi tutò iſta perpetrare poſſis. Nam quis nunc deinceps ab iſtis quibus te aſſuefeciſti, retrahat? Non facilè ceſſat canis corium rodere vbi cœpit. At illud alterum, ne in poſterum libros commerceris, facilè obtinebimus. Doctus es, ſapiens es. Quicquid vſpiam antiquitatis extat, hoc tibi modò non in ſummis labris natat: omnem hiſtoriam tenes, omne orationis artificium, virtutem, vitia, dictionum Atticarum vſum: ac planè ſcitus es, & in omni ſcientiarum genere primus, ob librorum aceruum. Nam quid vetat etiam me tibi ciconiam pinſere, quando decipi te iuuat? Ego verò perquam velim fieri abs te certior, cùm tot tibi libri ſint, quibus potiſſimùm te occupes, Platonis, Antiſthenis, Antilochi, Hipponactis? Aut ſpretis his, magis rhetores in manibus habes, & Æſchinis orationem aduerſus Timarchum legis? An verò iam antè hæc omnia tibi ſunt clara, nec eſt cur legas, at in Ariſtophane & Eupolide totus es? Scin' Baptas? percurriſti totam fabulam? Num alicubi tetigit te poëta: nuncvbi puduit te agniti flagitij? Hîc autem iterum miramur quali animo, qualibus manibus libros verſes. Quando? num interdiu? quod nemo vnquam facere te vidit. At noctu? An cùm iſtis aliis es intentus? aut ante veſtra exercitia, quæ niſi cùm caligine terra eſt obducta, aggredi non auſis? Miſſos verò fac libros, ac tuam rem potiùs cura, quanquam hoc quoque indignum eſt, debueráſque Euripidis Phædram ſaltem vereri, quæ mulieribus ſuccenſet, ac inquit:

Nullas tenebras expaueſcunt conſcias,
Neue ædium vocem latebræ edant, timent.

Quòd ſi omnino decreuiſti tuo morbo blandiri, age abi, mercare libros, domi conclude, fruere partorũ bonorũ gloria,

Ἀλλ' ἔγωγε καὶ μάρτυρας αὐτῷ σοὶ ἀχθομένων τοῖς τότε παροῦσι, ὡς ἠγανάκτησα, καὶ ὀλίγου πληγὰς ἐνέτεινα αὐτῷ, χαλεπαίνων ὑπὲρ σοῦ. καὶ μάλιστ' ὅτε καὶ ἄλλον ἐπεκαλέσατο μάρτυρα τῶν ὁμοίων, καὶ ἄλλον, ταὐτὰ καὶ λόγοις διηνυμένους. τοιοῦτοι δὴ ταῦτα, ὦ γαθὲ, παμμύου τἀργύριον, καὶ φύλαττε, ὡς οἶκοι, καὶ καλῶ πολλῷ ἀσφαλέστερον ταῦτα ποιῶν καὶ πάσχειν ἔχοις. ὥστε μηδὲ μηκέτι ἐργάζεσθαι, τίς αὖ μεταπείσοιτό σε; οὐδὲ γὰρ κύων ἅπαξ παύσαιτ' ἄν, σκυτοτραγεῖν μαθοῦσα. τὸ δ' ἕτερον ῥᾴδιον, τὸ μηκέτι ὠνεῖσθαι βιβλία, ἱκανῶς πεπαιδεῦσαι, ἄλλως σοι τῆς σοφίας, μόνον οὐκ ἐπ' ἄκρου τῦ χείλεος ἔχεις τὰ παλαιὰ πάντα, πᾶσαν μὲν ἱστορίαν οἶσθα, πάσας δὲ λόγων τέχνας, καὶ κάλλη αὐτῶν, καὶ κακίας, καὶ ὀνομάτων χρῆσιν τὴν Ἀττικήν· πάνυ σοφόν τι χρῆμα, καὶ ἄκρον ἡ παιδεία ἐργάσηται, ἀφ' ὧν πλῆθος τῶν βιβλίων· κωλύει γὰρ οὐδὲν κἀμέ σοι ἐνθυμεῖσθαι, ὅπῃ χαίρεις ἐξαπατώμενος. ῥᾳδίως δ' ἂν καὶ ἐρωτήσαιμί σε, τὰ τοσαῦτα βιβλία ἔχων, τί μάλιστα ἀναγιγνώσκεις αὐτῶν; τὰ Πλάτωνος; τὰ Ἀντισθένους; τὰ Ἀντιλόχου; τὰ Ἱππωνάκτους; ἢ τούτων μὲν ἴσως φεύγεις, ῥήτορες δέ μάλιστά σοι τούτων ἀφ' χειρός; εἰπέ μοι, τὸν Αἰσχίνου τὸν κατὰ Τιμάρχου λόγον ἀναγιγνώσκεις; ἢ σχεδόν γε πάντα οἶσθα, καὶ γιγνώσκεις αὐτῶν ἕκαστον, τὸν δὲ Ἀριστοφάνη, καὶ τὸν Εὔπολιν ὑποδέδυκας; ἀνέγνως καὶ τὰς Βάπτας ὅλον δρᾶμα ὅλον; εἶτ' οὐδέν σε τὰχεῖ κατέσχετο, οὐδ' ἠρυθρίασας γνωρίσας αὐτά; τοῦτο γοῦν καὶ μάλιστα θαυμάσειεν ἄν τις, τίνα ἀπὸ ψυχῆς ἔχων, ἀπτῇ τῶν βιβλίων, οἵοις αὐτὰ χερσὶν ἀνελίττεις. πότε δὲ ἀναγιγνώσκεις; νύκτωρ; ἀλλ' οὐδεὶς ἐώρακε ποιοῦντα τοῦτο. ἀλλὰ νύκτωρ; πότερον, ὀπιτεταμένος ἤδη σκείνοις, ἢ πρὸ τῶν λόγων; ἀλλὰ καὶ πρὸ σκότους; μηκέτι μὴ τολμήσεις τοιοῦτο μηδέν· ἄφες δὲ τὰ βιβλία, καὶ μόνα ἐργάζου τὰ σαυτῦ. καίτοι ἐχέτω μηκέτι μηδὲ σκεῦνα, αἰδεσθείσας δὲ τὸν τῦ Εὐριπίδου Φαίδρου, καὶ ὑπὲρ τῶν γυναικῶν ἀγανακτῦσαν, καὶ λέγουσαν,

Οὐδὲν σκότον φείσονται τὸν συνεργάτην.

Τέρεμνά τ' οἴκων μή ποτε φθονήσῃ ἀφῆ.

Εἰ δὲ πάντως ἐμπεσὼν τῇ ὁμοίᾳ νόσῳ διέγνωσται, ἴδη, ὡνοῦ μὲν βιβλία, καὶ οἴκοι καθεκλείσας, ἔχε, καὶ κατάπαυε τὴν δόξαν τῶν κτημάτων.

ἱκανόν σοι καὶ τοῦτο· τοῦ σαύτῃ δὲ μηδέπω, μηδὲ αἰαγκῶς, μηδὲ ἐπαγάγῃς τῇ γλώττῃ παλαιῶν ἀνδρῶν λόγους, καὶ ποιήματα, μηδὲν δεινόν σε εἰργασμένα. οἶδα ὡς μάτην ταῦτά μοι λελήρηται, καὶ κατὰ τὴν παροιμίαν, Αἰθίοπα σμήχειν ἐπιχειρῶ· σὺ γὰρ ὠνήσῃ, καὶ χρήσῃ ἐς οὐδέν, καὶ καταγελασθήσῃ τοῦς πεπαιδευμένων, οἷς ἀπόχρη ὠφελῆσθαι, οὐκ ἐκ τοῦ κάλλους τοῦ βιβλίων, οὐδ' ἐκ τῆς πολυτελείας αὐτῶν, ἀλλ' ἐκ τῆς φωνῆς καὶ τῆς γνώμης τῶν γεγραφότων. σὺ δὲ οἴει θεραπεύσειν τὴν ἀπαιδευσίαν, καὶ ἐπικαλύψειν τῇ δόξῃ ταύτῃ, καὶ οὐκ πλήξειν τοῦ πλήθους τῶν βιβλίων, οὐκ εἰδὼς ὅτι καὶ οἱ ἀμαθέστατοι τῶν ἰατρῶν ὃ αὐτὸ σοι ποιοῦσιν, ἐλεφαντίνας ῥαβδίσκας, καὶ σικλᾶς ἀργυρᾶς ποιούμενοι, καὶ σμίλας χρυσοκολλήτους. ὁπότε δὲ καὶ χρήσασθαι τούτοις δέῃ, οἱ μὲν, οὐδὲ ὅπως χρὴ μεταχειρίσασθαι αὐτὰ, ἴσασι. προελθὼν δέ τις εἰς τὸ μέσον τῶν μεμαθηκότων, φλεβότομον δὲ μάλα ἠκονημένον ἔχων, ἰοῦ τἄλλα μεσὸν, ἀπήλαξε τῆς ὀδύνης τὸν νοσοῦντα. ἵνα δὲ καὶ γελοιοτέρῳ τινὶ τὰ σὰ εἰκάσω, τοιοὺς κουρέας τούτους ὑπίσκειται, καὶ ὅταν τοὺς μὲν τεχνίτας αὐτῶν, ξυρὸν καὶ μαχαιρίδας, καὶ κάτοπτρον σύμμετρον ἔχοντας· τοὺς δὲ ἀμαθεῖς, καὶ ἰδιώτας, πλῆθος μαχαιριδίων προτιθέντας, καὶ κάτοπτρα μεγάλα· οὐ μὴν λήσειν γε δήπου ταῦτα οὐδὲν εἰδότας. ἀλλὰ δὴ γελοιότατον ἐκεῖνο πάσχουσιν, ὅτι κείρονται μὲν οἱ πολλοὶ τῶνδε τοῖς κείτοσιν αὐτῶν, προσὸν τὰ ἐκείνων κάτοπτρα προσελθόντες, τοῖς κήμας βυθιζόντοσι. καὶ σὺ τοίνυν ἄλλῳ μὲν δεηθέντι χρήσιος αὐτὰ βιβλία· χρήσασθαι δ' αὐτοῖς οὐκ ἂν δυνάμενο. καίτοι οὐδὲ ἔχρησας οὐδενὶ βιβλίον πώποτε, ἀλλὰ δὴ τῆς κυνὸς ποιεῖς, τῆς ἐν τῇ φάτνῃ κατακειμένης, ἣ οὔτε αὐτὴ τῶν κριθῶν ἐσθίει, οὔτε τῷ ἵππῳ δυναμένῳ φαγεῖν ὑπερέπει. ταῦτα γέ νυν εἰ, οὐδ' μόνων τῶν βιβλίων παρήσομαι πρός σε, ἀλλὰ δὴ τῶν ἄλλων, ὅσα καπάπυσα καὶ ἐπονείδιστα ποιεῖς, αὖθις ἀκούσῃ πολλάκις.

A hac scilicet contentus: caue verò tangas, aut lecturus aliquid aperias, ne sit in ore tibi veterum aliqua oratio aut poëma nihil malè de te meritorum. Non sum nescius hæc frustra à me disputari: & nugas esse meras, iuxta adagionem, Æthiopem lauare. Nam tu non cessabis libros coëmere, cùm ab eruditissimis quibusque rideberis, quibus non hoc agitur, vt libri niteant, & magnifici sint, sed vt vtiles verbis & sententiis verborum. An verò speras ista opinione tuam insciti am posse occulere, & codicum multitudine promouere vulgus? Nescis autem quòd im- B peritissimi medici idem faciunt, qui eburneis virgulis, & vasculis quibus sanguinem eliciunt, argenteis, scalpellísque auro insignibus superbiunt: cùm verò horum iam vsus est, ne in manus quidem rectè capere sciunt: alius autem quispiam in medium prolato phlebotomo, rubigine quidem ambeso, sed bene acuto, ægrum morbo leuat? Sed vt tuarum rerum magis iocosam faciam comparationem, ad hos mihi tonsores aspice, & inuenies, eos qui artifices optimi sint, nouaculã tãtùm ac forpicem & mediocre speculum habere. Sed ignaros artis, etiam si infinita specula & forpices proponant, non ta- C men latêre, artis quòd nihil calleant tonsoriæ. Acciditque hoc risu dignissimum, quòd plerique apud vicinos tondent, coram ipsorum speculis comuntur. Et tu alij quidem cui vsus esset, commodare librum certè posses, ipsis vti non potes: tametsi nulli commodasti vnquam, facísque hoc tantùm quod canis in præsepe, qui cùm hordeo non vescatur, equum tamen volentem pasci, haud sinit.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΜΗ ΡΑΔΙΩΣ ΠΙΣΤΕΥΕΙΝ ΔΙΑΒΟΛΗ.

DE NON TEMERE CREDENDO CALVMNIÆ.

Philippo Melanchthone interprete.

ARGVMENTVM.

Argumentum ac summam orationis titulus indicat, videlicet quòd non temere credendum sit calumniæ, propterea quòd multi propriis affectibus aut commodis impulsi, innocentes sæpenumero

& bonos viros, apud eos qui facilè delationibus quibusuis aures & fidem adhibent, per iniuriam ac fraudem opprimant. Oratio est didactica, nisi quòd circa finem etiam ad suasorium genus aliqua parte pertinere videri potest, vbi consulit ac monet, delatores non facilè admittendos atque audiendos esse; aut certè ea quæ deferuntur, diligenter perpendenda: quòd ex huiusmodi calumnijs multa ac grauia mala fermè sequantur. Orditur autem à loco communi, ignorantiam puta pernicioſum malum hominibus esse. Cui postea institutum negotium accommodat, præcipuè verò addens, circa calumniam: atque hinc proposito de quo dicturus sit, principiò ceu occasionem quandam futuræ descriptionis præmittit narrationem de Apelle apud Ptolemæum delato, & quo pacto idem Calumniam vltus sit, depicta eius imagine. Atque exinde ad ipsam rem accedens, definit primùm Calumniam, postea calumniatores quales sint, & vbi potissimùm versentur, quibus rebus ac studijs intenti sint, & qualibus instrumentis quoque ad circumueniendos & opprimendos innocentes vtantur, describit. Hinc ipsum quoque qui traducitur, quis & qualis conditionis sit, & quid maximè in eo obseruetur, idque distributione quadam prosequitur, additis etiam exemplis quibusdam, atque similibus. Postremò & illum depingit qui calumniatori aurem præbet, qualem ferè esse contingat, & quid quisque faciat: tractata etiam per occupationem quæstione, an prout quisque vir dignior, aut famæ spectatioris erit, ita admittendus atque audiendus quoque magis sit, an prorsus nulli vni ac soli credendum. Digna sanè oratio, quæ in nobilium atque potentum parietibus & aulis vbique scripta ac picta, ceu dicitur, ob oculos ponatur.

PErnicioſa res ignorantia A
est, & variis modis noxia
mortalibus, non solùm
communi hominum vitę
tenebras quasdam offun-
dere, ac veri cognitionem
obliterare solita, sed priuatas quoque sin-
gulorum rationes miscens ac perturbans.
Quo fit vt perinde atque qui in tenebris
errant, imò haud aliter quàm cæci, iam
huc iam illuc impingamus. Quod haud
procul nobis, & ante pedes est situm, non
videmus: formido est his capi, à quibus
etiam quàm longissimè absumus. Denique
in rebus humanis nihil tam faustè fe-
licitérque agitur, quod non error aliquis
interpolet. Hinc sunt innumeræ illæ tra- B
gicæ clades, fata Labdacidarum ac Pelo-
pidum, aliæ item aliorum calamitates: fe-
rè enim quicquid malorum scenæ ac pul-
pita clamant, ab ignorantia ceu tragico
deo compositum proficiscitur. Illa verò
cùm aliàs potest plurimùm, tum noxia est
immodicè si quando in calumnias fami-
liares, & mutua inter se amicorum crimi-
na incidit, quibus solent & intestinis dis-
sidiis res domesticæ, & odiis ciuilibus vr-
bes funditus euerti, in natos sæuire pa-
rentes, nati parentibus insidiari, frater
fratri, amans amanti, amicus item ab a-
mico diuelli, turbari demum omnia ca-
lumniæ vafritia. Itaque quo pacto caueri
facilè possit, & qualisnã sit calumnia, vn- C
de originem trahat, quãtum ferè efficiat,
hac oratione velut in tabella depingam.

Δ Εινόν γε ἡ ἄγνοια, καὶ πολ-
λῶν κακῶν αἰτία θνητοῖς, ὥσ-
περ ἀχλύν τινα καταχέασα τῷ βίῳ, καὶ
τὸ ἀληθὲς ἀμαυροῦσα, καὶ τὸν ἑκάστου βίον ἐπισκιάζουσα. ὡς σκότῳ γοῦν πλανωμένοις ἔοικαμεν, μᾶλλον δὲ τυφλοῖς ὅμοια πεπόνθαμεν, τῷ μὴ, προσπταίοντες ἀλόγως, τῷ δ', ὑποφαίνοντες ὃ δεῖ δέον, καὶ ὃ μὴ πλησίον, ἐς τοὐμπρόσθεν πόδας, οὐχ ὁρῶντες, ὃ δὴ πόρρω, καὶ πάμπολυ διεστηκός, ὡς σὺ οἴχλῳ δεδιότες· ἐς ὅλως, ἐφ' ἑκάστου τῶν πραττομένων ὁ ἁμαλείπομεν τὰ πολλὰ ὀλισθαίνοντες. τοιγάρτοι μυρίας ἤδη τοῖς τραγῳδοδιδασκάλοις ἀφορμὰς εἰς τὰ δράματα ὁ βίος παρέσχηται, τοὺς Λαβδακίδας, καὶ τοὺς Πελοπίδας, καὶ τὰ τούτοις ἐοικότα πλείονα. ἀεδόν γὰρ τὰ πλάσματα τῶν ἐν τῇ σκηνῇ ἀναβαινόντων κακῶν, λέγοι τις ἂν ὑπὸ τῆς ἀγνοίας, καθάπερ ὑπό τινος τραγικοῦ δαίμονος ἡμῖν κεχορηγημένα. λέγω δὴ καὶ ἐς τἆλλα μὴ ἀποβλέπων, μάλιστα δ' εἰς τὰς ὁσημέραι ἀληθεῖς τῶν οἰκείων καὶ φίλων διαβολάς. ὑφ' ὧν ἤδη καὶ οἶκοι διαφοραὶ γεγόνασι, καὶ πόλεις ἀρδην ἀπολώλασι, πατέρες τε τῶν παίδων ἐξεμάνησθαι, καὶ ἀδελφοὶ τῶν ὁμογνίων, καὶ παῖδες τῶν γεγαμηκότων, καὶ ἐρασταὶ τῶν ἐρωμένων, πολλαὶ δὲ καὶ φιλίαι συνεκπεπτώκασι, καὶ οἶκοι συνεκρύησαν ὑπὸ τῆς τῶν τοιάδε διαβολῶν πιθανότητος. ἵν' οὖν ὡς ἥκιστα τοιούτοις περιπίπτωμεν αὐταῖς, ὑποδέξαι βούλομαί σοι τὸν λόγον, καθάπερ ὑπό τινος γραφῆς, οἵα τίς ἐστιν ἡ διαβολή, καὶ πόθεν ἄρχεται, καὶ ὁποῖα ἐξεργάζεται. μᾶλλον

μᾶλλον δὲ Ἀπελλῆς ὁ Ἐφέσιος πάλαι τῷ- A Porrò quam eius imaginem ſubiiciam,
τλῳ τοῦτο ἐβούλετο τὴν εἰκόνα. καὶ γὰρ αὐτὸ καὶ Apelli Epheſio pictori acceptam refe-
οὗτος ἀφικνηθεὶς πρὸς Πτολεμαῖον, ὡς με- ro, dicatam, quum is apud Ptolemæum
τεχνὰς Θεοδότα τῆς συνωμοσίας ἐν Τύ- regem coniurationis quæ in Tyro au-
ρῳ· ὁ δὲ Ἀπελλῆς οὐκ ἑωράκει ποτὲ τὴν ctore Theodota facta eſt, inſimulatus
Τύρον, οὐδὲ τὴν Θεοδότην, ὅστις ἦν ἐπίστα- eſſet, quanquam neque Tyrum viderat
το, εἰ μὴ καθόσον ἤκουε Πτολεμαίου τινὰ ὑπάρ- vnquam, neque Theodotam nouerat,
χον αὐτῷ, τὰ κατὰ τὴν Φοινίκην διοικοῦντα· niſi quantum fama accepit eum Pto-
ἀλλ' ὅμως τῶν ἀντιτέχνων τις, Ἀντίφι- lemæi præfectum Phœnicen admini-
λος τοὔνομα, τὸν φθόνον τῆς παρὰ βασι- ſtrare. Verùm Antiphilus quidam artis
λέως τιμῆς, καὶ τῆς κατὰ τὴν τέχνην ζηλοτυ- gratiæque Apelleæ æmulus, illum apud
πίας, κατεῖπεν αὐτὸν πρὸς τὸν Πτολεμαῖον, regem coniurationis Tyriæ reum fecit,
ὡς εἴη κεκοινωνηκὼς τῶν ὅλων, καὶ ὡς θεάσα- cum Theodota principe factionis viſum
B familiariter congredi, conuiuari, ſe-
τὸ τὴν αὐτὸν ἐν Φοινίκῃ συνεστιώμενον Θεοδό- creto item & in auriculam inter con-
τᾳ, καὶ πρὸ ὀλίγου δεῖπνον πρὸς ὃν οὐκ αὐ- uiuandum colloqui. Paulo pòſt & de-
τῷ κοινολογούμενον· καὶ τέλος, ἀπέφηνε feciſſe Tyrum, & Peluſium Apellis con-
τὴν Τύρου ἄποστασιν, ἐκ τῆς Πηλουσίου κα- ſilio occupatum eſſe. Tum Ptolemæus
τάληψιν ἐκ τῆς Ἀπελλοῦ συμβουλῆς γεγο- præter modum, cùm & aliàs non ſatis
νέναι. ὁ δὲ Πτολεμαῖος, ὡς αὐτὸν κάρτα, καὶ πάλαι animi compos eſſet, aſſentatione inſu-
ἀπὸ πρώτου φρενήρης τὶς ὤν, ἀλλ' ἐν χολικείᾳ per tyrannica fractus, adeò excanduit,
δεισιδαιμονίᾳ τεθραμμένος, οὕτως ἐξεκαύθη adeò admiratione calumniæ percitus
καὶ συνεταράχθη πρὸς τῆς παραδόξου ταύ- eſt, vt coniecturis quæ cauſſæ fidem
της διαβολῆς, ὥστε μηδὲν τῶν εἰκότων λο- aut facerent, aut minuerent, neglectis,
C γισάμενος, μηδ' ὅτι αὐτίτεχνος ἦν ὁ Ἀφρο- non animaduerterit calumniatorem A-
δίτου, μηδ' ὅτι μικρότερος ἢ κατὰ τοιαύ- pelleæ artis æmulum eſſe, dein fortu-
την παράδοσιν ζωγράφος· καὶ ταῦτα, δὴ na minori Apellem, quàm vt Peluſium
πεπυσμένος ἐκ αὐτῶν, καὶ πρὸ ὀλίγου τῶν prodere poſſet: hunc item beneficiis
ὁμοτέχνων τετιμημένος, ἀλλ' οὐδὲ ὃ παρὰ regiis plus cæteris pictoribus auctum:
πόδα, ὡς εἰ ἐξέπλευσεν Ἀπελλῆς εἰς Τύρον, neque interim percontatus num ali-
ἐξετάσας, ἀνδρὸς ἐπιδεξιωτάτου, καὶ ἐν quando ille in Tyrios nauigaſſet. Quin
πίμπλα τὰ βασιλέα, τὸν ἀκέραιον κεκερ- ſtatim plectendus videbatur. Regiam
γὼς, ἐκ τὸν ἀπίστευτον, καὶ συνωμότην. καὶ εἴ- tumultu inſolito Rex perturbat, Apel-
γε μὴ τῶν συνεληλυθότων τὶς ἀναγκαίως lem perfidum, ingratum, reum viola-
D ἠλίσκετο Ἀπελλοῦ κατελεήσας, ἔφη μηδενὸς tæ maieſtatis, inſidiatorem, coniura-
αὐτοῖς κεκοινωνηκέναι τὸν ἀδελφὸν, ἀπετέ- tum, clamat. Ac niſi quiſpiam è ſociis
τιμητο αὐτῷ κεφαλῇ, καὶ προσπολελαύ- coniurationis qui capti tenebantur, &
κει τ ἐν Τύρῳ κακῶν, οὐδὲν αὐτὸς αἴτιος γε- audax Antiphili ſcelus ſtomachatus, &
γονώς. ὁ μὲν οὖν Πτολεμαῖος, ὕστερον λέγεται infelicis Apellis miſertus, nihil ei com-
μεταγνοὺς ὅτι τοῖς γεγονόσιν, ὥστε τὸν μὲν mune cum ſeditioſis fuiſſe probaſſet,
Ἀπελλῆν, ἑκατὸν τάλαντα ἐδωρήσατο· τὸν δὲ dubio procul Tyriorum malorum pœ-
Ἀντίφιλον, δοῦλον αὐτῷ προσέδωκεν. ὁ δὲ nam capite multatus ſoluiſſet, etiam-
Ἀπελλῆς, ὧν προκινδυνεύσας μεμνημένος, ſi nihil ſibi malè conſcius. Ptole-
τοιάνδε τινὶ εἰκόνι ἠμείψατο τὴν διαβολήν. Ἐν mæus igitur collecto animo ſententiam
δεξιᾷ τις αἰὴρ κεκλημένα, τὰ ὦτα παμμεγέθη ἔχων, μικροῦ δεῖν τοῖς τοῦ Μίδου προσεοικότα, τὴν mutauit, Apellem donauit talentis cen-
χεῖρα προτείνων, πορρωθεν ἔτι προσιούσῃ τῇ διαβολῇ. περὶ δὲ αὐτὸν ἑστᾶσι δύο γυναῖκες, tum, addito in ſeruitutem Antiphi-
lo calumniatore. Apelles contrà peri-
culi memor, tali eſt imagine calu-
mniam vltus. Ad dextram conſidet quiſ-
piam auribus prælongis inſignis, qua-
les ferè illæ Midæ feruntur. Manum
porrigit procul accedenti calumniæ.
Circunſtant eum mulierculæ duæ,

Ignorantia, ni fallor, ac Suſpicio. Adit aliunde propera Calumnia eximiè compta, vultu ipſo & geſtu corporis efferam rabiem, & iram æſtuanti conceptam pectore, præ ſe ferens, ſiniſtra facem tenens flammiuomam, dextra ſecum adoleſcentem capillis prehenſum, manus ad ſuperos tendentem, obteſtantémque immortalium deorum fidem, rapit. Anteit vir pallidus, in ſpeciem impurus, acie oculorum minimè hebeti, cæterùm planè iis ſimilis, qui ſontico aliquo morbo contabuerunt. Hunc facilè coniicias Liuorem eſſe. Quin & mulierculæ aliquot Calùmniam ſequuntur comites, quarum eſt munus, dominam hortari, inſtruere, comere: interpres picturæ aiebat Inſidias ac Fallaciam eſſe. A tergo, lugubri habitu, pullata laceráque Pœnitentia ſubſequitur, quæ capite in tergum deflexo, cum lacrymis ac pudore procul venientem Veritatem excipit. Hac Apelles tabula caſus ſuos luſit. Iam & nos, ſi videtur, Epheſij pictoris exemplo, recenſeamus calumniæ rationes. Principiò nobis effigianda eſt & explicanda finitione quadam, quæ vice iconis fuerit. Eſt enim Calumnia delatio ementita odio, clanculùm reo, calumniatori credita, delato ad reſpondendum ac refellendum non admiſſo. Quæ definitio perſonis, perinde atque comicum argumentum, tribus conſtat, delatore, delato, & auditore calumniæ. Singulorum partibus defungemur hanc acturi fabulam. Omnium, ſi lubet, primum producamus in medium, actus principem, & quaſi præſultorem, auctorem calumniæ. Is quidem quàm minimè bonus vir ſit, ignorat nemo. Neque enim quiſquam vir bonus amico damnum dare cauſſatur. Nam boni viri eſt, hominum ſibi animos conciliare ſtudio bene merendi de amicis, neutiquam inimicis criminandis. Vnde haud incommodè colliges, iniuſtum, ſceleratum, impium, in ſumma damnoſum rebus communibus calumniatorem eſſe. Nam quis eſt cui non videtur in vniuerſum iuſtitiæ penſum æqualitas, &, quod aiunt, Ne quid nimis: inæqualitas, & item quod nimium eſt, iniuſtitiæ?

Calumniæ finitio.

ἄγνοιά μοι δοκεῖ, καὶ ὑποψία· ἑτέρωθεν δὲ προσέρχεται ἡ διαβολή, γυναῖον ἐς ὑπερβολὴν πάγκαλον, ὑποθερμον δὲ, καὶ προδεδακεγμένον, οἷ δὴ τὸν λύπαν, καὶ τὴν ὀργὴν δηλοῦσα· τῇ μὲν ἀριστερᾷ, δᾷδα καιομένην ἔχουσα, τῇ ἑτέρᾳ δὲ, νεανίαν τινὰ τῶν τριχῶν σύροντα, τὰς χεῖρας ὀρέγοντα εἰς τὸν οὐρανὸν, καὶ μαρτύρομον τοὺς θεούς. πρόεισι δὲ αὐτὴν ὠχρὸς, καὶ ἄμορφος, ὀξὺ δερκὼς, καὶ ἐοικὼς τοῖς ἐκ νόσου μακρᾶς κατεσκληκόσι. τὸν τοῦτον γοῦν εἰ τὸν φθόνον αὐτῆς εἰκάσαις. καὶ μὴν καὶ ἄλλαι τινὲς δύο παρομαρτοῦσι, προτρέπουσαι, καὶ προσφέλλουσαι, καὶ κατακοσμοῦσαι τὴν διαβολήν. ὡς δέ μοι καὶ ταύτας ἐμιμήσατο ὁ τῆς γραφικῆς τέχνης εἰκόνος, ἡ μὲν, ἐπιβουλή τις ἐστὶν, ἡ δὲ, ἀπάτη· κατόπιν δὲ ἀκολουθεῖ πάνυ πενθικῶς τις ἐσκευασμένη, μεταμελομένη, καὶ κατεσταφυλωμένη, μετάνοια δὲ καὶ αὕτη ἐλέγετο. ἐπιστρέφεται γοῦν ἐς τοὐπίσω δακρύουσα, καὶ μετ' αἰδοῦς πάνυ τὴν ἀλήθειαν προσιοῦσαν ὑποβλέπει. ὅτω μὲν οὖν Ἀπελλῆς τὸν ἑαυτῷ κίνδυνον ὑπὲρ τῆς γραφῆς ἐμιμήσατο. φέρε δὲ καὶ ἡμεῖς, εἰ δοκεῖ, κατὰ τὴν τοῦ Ἐφεσίου ζωγράφου τέχνην, διέλθωμεν τὰ προσόντα τῇ διαβολῇ, πρότερόν γε ὁρᾷ τινὶ προσχάψαντες αὐτήν. οὕτω γὰρ ἂν ἡμῖν ἡ εἰκὼν γλυφείη. Ἔστι τοίνυν διαβολὴ, κατηγορία τις, ἐξ ἐρημίας γινομένη, τὸν κατηγορούμενον λεληθυῖα, ἐκ τοῦ μονομερῶς ἀκροατοῦ πεπιστευμένη. τοιαύτη μὲν ἡ ὑποθεσις τοῦ λόγου. περιόντων δ' ὄντων προσώπων, καθάπερ ἐν ταῖς κωμῳδίαις, τοῦ διαβαλλόντος, καὶ τοῦ διαβαλλομένου, καὶ τοῦ πρὸς ὃν ἡ διαβολὴ γίγνεται, καθ' ἕκαστον αὐτῶν ὑποσκηπτόμενον, οἷα εἰκὸς ἐπὶ τὰ γιγνόμενα. πρῶτον μὲν δὴ εἰ δοκεῖ, παραγάγωμεν τὸν πρωταγωνιστὴν τοῦ δράματος, λέγω δὲ τὸν ποιητὴν τῆς διαβολῆς. οὗτος δ' δή, ὡς μὲν οὐκ ἀγαθὸς ἄνθρωπός ἐστι, πᾶσιν, οἶμαι, γνώριμον. οὐδεὶς γὰρ ὢν ἀγαθὸς, κακῶν αἴτιος γένοιτο τῷ πλησίον. ἀλλ' ἔστιν ἀγαθῶν ἀνδρῶν, ἀφ' ὧν δὲ ποιοῦσιν αὐτοὶ τοὺς φίλους, οὐκ ἀφ' ὧν τοὺς ἄλλους ἀδικοῦντας αἰτιῶν), καὶ μισεῖσθαι προθυμοῦσιν, δυσδοκιμεῖν, δόξαν δυνοίας προσλαβόντας. ἔπειτα δ' ὡς ἄλογος ὁ ποιητὴς, καὶ παράνομός ἐστι, καὶ ἀσεβὴς, καὶ τοῖς χρωμένοις ἐπιζήμιος, ῥᾴδιον καταμαθεῖν. τίς γὰρ οὐκ ἂν ὁμολογήσειε τὸν μὲν ἰσότητα, καὶ ἀπάτην, καὶ τὸ μηδὲν πλέον, δικαιοσύνης ἔργα εἶ)· τὸ δὲ αἰσχύνειν τε, καὶ πλεονεκτικὸν, ἀδικίας;

ἐν τῇ διαβολῇ καὶ τὰ ἀπόντων λάθρα χρώ- A
μενος, πῶς ἂ πλεονέκτης ὅλον τὸν ἀκροα-
τὴν σφετερίζεται, καὶ πρὸ καταλαμβάνων
αὐτοῦ τὰ ὦτα, καὶ ἀποφράττων, καὶ τῷ δευτέρῳ
λόγῳ πρωτελῶς ἄβατα καταασκευάζων αὐ-
τά, ὑπὸ τῆς διαβολῆς προεμπεπλησμέ-
να; ἐσχάτης ἀδικίας ὃ τοιοῦτον, ὡς φασὶν οἱ
καὶ οἱ ἄριστοι τῶν νομοθετῶν, ὅν ὁ Σόλων, καὶ ὁ
Δράκων, ἔνορκον ποιησάμενοι τοῖς δικασταῖς
τὸ ὁμοίως ἀμφοῖν ἀκροᾶσθαι, καὶ τὸ τῷ εὐνοϊκω-
τέρᾳ ἴσην τοῖς κρινομένοις ἀπονέμειν, ἆρ' οὐκ ἂν
τοῦ δευτέρου λόγου προπεπηδηκότες, θατέρου χείρων ἢ
ἀμείνων φανῇ. πρὸς δέ γε αὐτεξεπάστους τῷ B
ἀπολογίαν τῇ κατηγορίᾳ, πρωτελῶς ἀσεβῆ
καὶ ἀνόσιον ἡγησόμενοι ἔσεσθαι τὴν κρίσιν. καὶ γὰρ οὐ
καὶ ἀθέους ἀγανακτῆσαι τοὺς θεοὺς εἰποιμι, εἰ
τῷ μὲν κατηγόρῳ μετ' ἀδείας ἅπαντα λέγειν
ἐπιτρέποιμι, ἀποφράξαντες ὑπὲρ τοῦ κατηγο-
ρουμένου τὰ ὦτα, ἢ τῷ σώματι σιωπῶντες, κα-
ταψηφιζοίμεθα τοῦ προτέρου λόγου κεχρω-
μένου. ὥστε καὶ ὁ δίκαιον, καὶ ὁ νόμιμον, καὶ τὸν
ὅρκον τὸν δικαστικόν, φαίη τις ἂν γίγνεσθαι ταῖς
διαβολαῖς. εἰ δὲ τοῦ μὴ ἀξιόπιστοι δοκοῦσιν οἱ
νομοθέται, προαιρούντες ὅτω δικαίᾳ καὶ ἀμε- C
ρεῖ ποιεῖσθαι τὰς κρίσεις, ποιητὴν μοι δοκῶ τὸν
ἄριστον ἐπαγαγὼν τοῦ λόγου, οὐ μάλα πρὸς
τούτων ἀποφανάμενον, μᾶλλον ἢ νομοθετή-
σοντα. φησὶ γάρ, Μήτε δίκην δικάσῃς, πρὶν ἀμ-
φοῖν μῦθον ἀκούσῃς. πίσταμαι γὰρ, οἶμαι, καὶ σοὶ,
ὡς πολλῶν ὄντων ἐν τῷ βίῳ ἀδικημάτων,
ὧν οὐκ ἄν τις οὔτε χεῖρον, οὔτε ἀδικώτερον, ἢ ἀ-
κρίτους τινὰς, καὶ ἀμοίρους λόγων καταδεδικά-
σθαι· ὥσπερ γὰρ ἄπορος ὁ διαβαλλόμενος ἐν
ποιεῖν, ἄκριτον ὑπάγων τὸν διαβαλλόμενον τῇ D
τοῦ ἀκούοντος ὀργῇ, καὶ τῷ ἀπολογίᾳ τοῦ λα-
θραίου τῆς κατηγορίας πραγμένος. καὶ γὰρ
ἀπρόῤῥησιάστος καὶ δῆλος ἅπας ὁ τοιοῦτος ἀν-
θρωπος, οὐδὲν ἐς τὸ ἐμφανὲς ἄγων, ἀλλ' ὥσ-
περ οἱ λοχῶντες, ἐξ ἀφανοῦς πόθεν τοξεύων,
ὡς μηδὲ ἀντιπαταξασθαι δυνατὸν εἶναι, μηδὲ
ἀνταγωνίσασθαι, ἀλλ' ἐν ἀπορίᾳ καὶ ἀγνοίᾳ τοῦ
πολεμίου διαφθείρασθαι. ὃ μέγιστον ἐστὶ σημεῖον,
τοῦ μηδὲν ὑγιὲς τοὺς διαβάλλοντας λέγειν. ἐπεὶ
εἴ τις γε καὶ λαθὼν κατηγορήσειέ τινι ἑαυτοῦ συνε-
πίσατο, οἶδ', οἶμαι, καὶ εἰς τὸ φανερὸν διελεῖσθαι, καὶ διαδύναι, καὶ αὐτεξεπάστου τοῦ λόγου· ὥσπερ οὐδὲν
ἂν ἐν τῷ πρόσθεν νικῶν δυνάμενος, ἐνέδρᾳ ποτὲ καὶ ἀπάτῃ χρήσαιτο τοῦ πολεμίου.

Qui verò clanculùm abſentem inſectatur, æqualitatis metas egreditur: quippe auditorem ſibi totum aſſerit, aures eius anteuertit, obſtruit, & inuias reſponſuro, calumniis refertas, efficit. Ea ſanè extrema eſt iniuria vel optimorum legumlatorum iudicio Solonis & Draconis, qui iureiurando Senatum Athenienſem adſtrinxere, vt pari benignitate gratiáque tam reum quàm actorem iudex audiat, dum alterius cauſſam honeſtiorem intelligat. Sceleſtum & crudele iudicium eſſe, ſi quid ſtatuatur antea quàm cum accuſatione comparata ſit defenſio. Ad hæc, ſibi malè propitios deos reddunt iudices iſti, qui cùm accuſanti aures liberè indulſerint, reo denegant, aut præſtigiis capti delatoriis muſſitantes condemnant. Tantùm à iuſto, æquo, bono, legibus & iureiurando ſenatus bene conſtitutæ ciuitatis calumnia diſcrepat. Iam ſi cui dubiæ fidei legum conditores videntur, quorum decreta commonent, iuſtitia, non ſtudio partium iudicare, is longè optimi poëtæ impendio ſcitam ſententiam, imò verò legem ſacroſanctam audiat:

Nec niſi librato dirimat ſententia litem,
Parte quid ex vtraq; queat examine cauſſa.

Nimirum vates intelligebat, ex omnibus nullam eſſe neque grauiorem neq; audaciorem iniuriã, quàm indicta cauſſa quẽquam mortalium damnare. Id verò ex omni parte calumniator molitur, vti cum furore ac vecordia hominis coram quo res agitur, indefenſum reum committat, defenſurum parteis ſuas clãcularia ſectione arceat. Adeò enim hoc hominum genus obnoxium eſt formidini, adeò nihil nihil audet palàm, ſed perinde atque qui ex inſidiis tranſuerſi hoſtem inuadunt, ex abdito alicunde ſpecu iaculatur, vt non ſit qui contra vel mittere telum, vel manu contendere poſſit, hoſtíſque ignarus aduerſarij, fraudíſq; inſcius pereat. Quod profectò minimè fallax indicium eſt, in calũnia nihil ineſſe veri, nihil ſani prorſum. Nam qui accuſaturus quempiam, ſibi conſcius eſt veri, proculdubio & palàm audet aduerſarium inceſſere, corrigere, purgantem crimen ferre: vt in bello, qui iuſta acie vincere hoſtem palàm poteſt, turpe ducit aſtu & inſidiis certare.

At hoc genus homines in aulis regiis ſpectare plurimos datur, optimatum fauorem hiſce artibus ambienteis, vbi ſcilicet & inuidia crebra, & variæ ſuſpiciones, & aſſentandi criminandíque occaſio multiplex in promptu eſt. Siquidem ibi quo pluribus plura ſpes oſtentat, eo neceſſe eſt maiore inuidia, ſæuioribus odiis, æmulatione callidiore certari. Illic videas licet, quàm acres alter in alterum oculos defigat, qua cura obſeruet, veluti ſingulari certamine congreſſus, ſi quid vſpiam in alterius corpore forte fortuna nudum aut malè munitum conſpiciat, quod ferire feliciter poſſit. Ita ſtudio cuique eſt, cùm ipſe primus eſſe cupit, vti proximum deiiciat, exturbet, conuellat, proculcet. Hîc ſi quis eſt vir frugi, temere euertitur, illuditur, denique ignominiosè exterminatur. Contrà qui aſſentandi paulo peritior eſt, & habiliore ad mentiendum ingenio probatur, ſuperat. Sanè omnino iuxta Homeri carmen eſt huius certaminis alea:

Vndique communi ſeuitur Martè, pariq́
Victúſque victórque cadunt fato.

Alium ſubinde alius alia via aggreditur, vt ferè fieri ſolet ſicubi de magnis agitur commodis, ſed per calumnias iter eſt vt compendiarium, ita minimè ſecurum. Principia inuidię debent, inter ſpémque metúmque fluctuanti: exitus nihil non miſerabile, tragicum, calamitoſum habet. Cęterùm quadruplatoris ipſum quoque ſtudium nequaquam facile eſt, ſimplexve, quanquam ita fortaſſe videatur, ſed arte multiplici, ſolertia peculiari, indefeſſa denique & accurata diligentia opus habet. Neque enim noxia fuerit calumnia, niſi in ſpeciem ſimilia vero narret: neque temere cunctarum alioqui rerum dominam Veritatem ſuperauerit, niſi auditorem argumentoſa & probabili actione, in ſumma, mille modis fallat. Porrò defertur is plerunque qui honore quodam alios præſtat, nempe iis inuidioſus qui ſpe illius fruſtrati ſunt. Quo fit vt omnium telis affectetur, ceu obex qui viam aſſequendæ dignitatis aliis intercluſerit. Séque primos tum ſinguli fore confidunt, ſi ſublimem iſtum loco demoliti ſint, ab amicis abalienarint. Tale quiddã in gymnico curſu fieri conſueuit:

ἴδοι δ' ἂν τις τοὺς τοιούτους μάλιστα ἐν τοῖς βασιλέων αὐλαῖς, καὶ ὡς ἐπὶ τὰς τῶν ἀρχόντων καὶ δυνασ-τευόντων φιλίας διὰ δοκιμωτάτας, ἔνθα πολὺς μὲν ὁ φθόνος, μυρία δὲ ὑποψίαι, πάμπολλαι δὲ κολακειῶν καὶ διαβολῶν ὑποθέσεις. ὅπου γὰρ ἀεὶ μείζους ἐλπίδες, ἐνταῦθα καὶ οἱ φθόνοι χαλεπώτεροι, καὶ τὰ μίση ὀπισφαλέστερα, καὶ ζηλοτυπίαι κακοτεχνέστεραι. πάντες οὖν ἀλλήλους ὀξὺ δεδόρκασι, καὶ ὥσπερ οἱ μονομαχοῦντες ὀπτεύουσιν εἴ που τι γυμνωθὲν μέρος ἁλῷ τοῦ σώματος. καὶ ὡσπερ αὐτὸς ἕκαστος εἴ βουλόμενος, παρωθεῖται, καὶ διαγωνίζεται τὸν πλησίον, καὶ τὸν ἐπ' αὐτῷ εἰ δύναιτο, ὑποσκελίζει. ἔνθα ὁ μὲν ζῆλος, ἀτεχνῶς δῆλος ἀναπέπταται καὶ διαφαίνεται, καὶ ὁ τελευταῖον, ἀτίμως ἐξέωσται. ὁ δὲ κολακευτικώτερος, καὶ ἐπὶ τὰς τοιαύτας κακοηθείας πιθανώτερος, δοκιμεῖ. καὶ ὅλως, φθάσας κρατεῖ. τὰ γὰρ τοῦ Ὁμήρου πάνυ ἐπαληθεύουσιν, ὅτι

Ξυνὸς ἐνυάλιος, καὶ ἀνώνυμα κτεάτεσσι.

διαφέρουσι ὡς ἐπὶ μικροῖς τοῖς ἀγῶσιν ὄντος, ποικίλας κατ' ἀλλήλων ὁδοὺς ὀπτεύουσιν, ὧν ταχίστη καὶ ὀπισφαλεστάτη ἐστὶν ἡ τῆς διαβολῆς· τὸν μὲν ἀρχὸν, ἀπὸ φθόνου ἡμισυέλπιδος λαμβάνουσα· οἰκειότερα δὲ, καὶ πραγικὰ ἐπάγουσα τὰ τέλη, καὶ πολλῶν συμφορῶν ἀνάπλεα. οὐ μόνοι μικρῶν, οὐδὲ ἁπλοῦν ἐστι τοῦτο, ὡς ἄν τις ὑπολάβοι, ἀλλὰ πολλῆς μὲν τέχνης, οὐκ ὀλίγης δὲ ἀγχινοίας, ἀκειβοῦς δέ τινος ὀπτιμελείας δεόμενον. ὁ γὰρ μὲν τοσαῦτα ἐβλαστάνει ἡ διαβολὴ, εἰ μὴ πιθανόν τινα ζῆτον εὑίσκετο. οὐδὲ μὲν καταίρουσι τῶν πάντων ἰσχυροτέραν ἀλήθειαν, εἰ μὴ πολὺ ὁ ἐπαγωγὸν, καὶ πιθανὸν, καὶ μυρία ἄλλα προσκλάσει τῷ ἀκουόντων. διαβάλλεται μὲν οὖν ὡς ὁ πολὺ μάλιστα ὁ ἡμώμενος. καὶ διὰ τοῦτο, τοῖς ὑπολειπομένοις αὐτὸ ὀπίφθονος· ἅπαντες γὰρ τῷ δ' ὀπτοξάζονται, καθάπερ τι κώλυμα, καὶ ἐμπόδιον προ-

ρώμενοι· καὶ ἕκαστος οἴεται προῆχθαι αὐτὸς ἑστάναι, τὸν κορυφαῖον ἐκβὰν ἐκπολιορκήσας, ἢ τῆς φιλίας ἀποσκευασάμενος. οἶδ' ὅτι, καὶ ὅτι τοῖς γυμνικοῖς ἀγῶσιν, ὅτι τῶν δρομέων γίνεται.

κἀκεῖ γὰρ ὁ μὴ ἀγαθὸς δρομεὺς, τῆς ὑ-
πολήγος δίδυς καταπεσούσης, μόνον τῶ
ποδὶ ἐφιέμενος, καὶ τὴν ἀφάνειαν ἀπο-
τείνας ποὸς τὸ τέρμα, κἂν τοῖς ποσὶ τὴν
ἐλπίδα τῆς νίκης ἔχων, τῷ πλησίον οὐδὲν
κακουργεῖ, οὐδὲ τι τῶν κατὰ τοὺς ἀγωνιστὰς
πολυποικίλους. ὁ δὲ κακὸς ἀνὴρ, καὶ
ἀνάθλος ἀνταγωνιστὴς, ἀπόνοις τὴν ὀκ τῶν
πέλας ἐλπίδα, ὅτι τὴν κακοτεχνίαν ἐ-
πεπάπετο· καὶ τοῦτο μόνον ὀξὺ ἀπόντος σκο-
πεῖ, ὅπως τὸν τρέχοντα ὑπισχνῶν, ἢ ἐμπο-
δίσας, ὑπισομίῃ, ὡς εἰ τούτου ἀφαιρεθεὶς,
οὐκ ἂν ποτε νικῆσαι δύναιτο. ὁμοίως δὲ
τοῦτοις, καὶ ταῖς φιλίαις τῶν δαιμόνων γί-
γνεται· ὁ γὰρ ποτέχων, αὐτίκα ὑπιβουλεύε-
ται· καὶ ἀφύλακτος ἐν μέσῳ ληφθεὶς τῶν
δισμενῶν, διήρπασται· οἱ δὲ, ἀγαπῶνται, ὡς
φίλοι δοκοῦσιν, ἐξ ὧν ἄλλους βλάπτειν ἔδο-
ξαν. τό, τε ἀξιόπιστον τῆς ἀφαιρέσεως οὐχ ὡς
ἔτυχεν ὑπονοοῦσιν, ἀλλ' ἐν τούτῳ ὃ πρῶ αὐ-
τοῖς ἐστιν ἔργον, δεδοικότι τι ποτὲ ἀνα-
φανὲν, μηδὲ ἀλλότριον. ὡς γοῦν ὅτι πολὺ
τὰ ποτόντα τῶ ἀφαιρουμένῳ ποτὲ ὃ
χεῖρον μεταβάλλοντες, οὐκ ἀπιθάνως ποιῶν-
ται τὰς κατηγορίας, οἷς τὸν μὲν ἰατρὸν ἀφα-
βάλλουσιν ὡς φαρμακέα, τὸν πλούσιον δὲ,
ὡς τύραννον, τὸν τυραννικὸν δὲ, ὡς ποτδο-
τικόν. ἐνίοτε μέντοι καὶ ὁ ἀκροώμενος αὐτὸς
ἐπαβάλλῃ τῆς ἀφαιρέσεως τὰς ἀφορμάς.
καὶ ποτὲ τὸν ἑαυτοῦ ζῆλον οἱ κακοήθεις αὖθις
ἁρμαζόμενοι, διστοποῦσιν. ὧν μὲν γὰρ ζηλότυ-
πον αὐτὸν ὄντα ἴδωσι, Διὶ θύσειν, φησὶ, τῇ γυ-
ναικὶ σου ποῦ τὸ δεῖπνον, καὶ ἀπιδὼν ἐς αὐ-
τὸν, ἀπεστόμαξε. καὶ ἡ Σποτανίκη ποτὲ αὐ-
τὸν, ὡς μάλα ἀνδῶς, καὶ ὅλως ἐρωτικήν. καὶ
τινες καὶ μοιχικὴν ποτὲ αὐτὸν αἱ ἀφαιρέσεις.
ὧν δὲ ποιητικὸς ἦν, καὶ ὅτι τοῦτο μέγα φρο-
νῶν, μὰ Δί', ἐχλθύασέ σου Φιλόξενος τὰ ἔπη,
καὶ διέσυρε, καὶ ἄμετρα εἶπεν αὐτὰ, καὶ κα-
κοστώθητα. ποτὲ δὲ τὸν εὐσεβῆ, καὶ φιλό-
θεον, ἄθεος καὶ ἀνόσιος ὁ φίλος ἀφαιρεῖται,
καὶ ὡς τὸ θεῖον προφυλάττων, καὶ τὴν ποτέ-
ρειαν ἀρνύμενος. ὁ δὲ ἀκούσας, ὑβρίζειν μὲν
ἀφ' τῶν ὠτὸς τυπεὶς, ἀφῃρέθη ὡς τὸ εἰ-
κὸς, καὶ ἀπέστραται τὸν φίλον, ὡ ποτεμένας τὸν ἀκριβῆ ἔλεγχον. ὅλως γὰρ τὰ τοιαῦτα ὑπο-
πτεύοσι, καὶ λέγουσιν, ἃ μάλιστα ἴσασιν ἐς ὀργὴν δυνάμενα ποτακαλέσασθαι τὸν ἀκροώμενον.

A vbi si quis est cursor ingenuus, statim ruptis carceribus primas affectans, & animum ad stadij metas adiiciens, spe victoriæ è robore suo concepta, neque sequenti incommodat, neque omnino laboris huiusce sociis quicquam struit remoræ: Contrà qui malitiosus, imbellis, eneruis contendit cursu cum aliis, desperatis viribus in fraudem intentus agitur, atque in vniuersum hoc vnicum spectat, quà currentem occupet, impediat, ac intercludat: & ni succedat actus, nõ est vt vllo alio modo vincere possit. Haud aliter in ambiendis magnatum amicitiis accidit, vbi si quis feliciter anteuertit, in medias B continuò labitur insidias, & incautus ab æmulis captus discerpitur. Hi deinde amari, coli, amici videri incipiunt, vel ob id vnum, quòd bonis incommodarint. Iam vti probabilem & dignam fide calumniam faciant, non quod fortuitò casus ostendit, prehensant, sed in hoc toti sunt, vt accurato delectu obseruent ne quid absonum aut alienum à caussæ fide incidat. Adeò rationes eius quem criminantur, vniuersas in peiorem partem trahunt, suspectas reddunt, quò fidem addant accusationi. Medicum insimulant C veneficij, magnificum ciuem affectatæ tyrannidis, tyrannum proditionis. Interdum auditoris affectus sua calumniis discrimina suppeditat, cum quo si veteratores isti & nugivendi suas technas comparent, aptè illuditur. Quòd si auditorem zelotypum norint: annuit, inquiunt, ille vxori tuæ inter epulas, & defixis in eam oculis alto suspiria pectore duxit, vxor vicissim suaue quiddam & amatorium, alia item quæ ad suspicionem adulterij faciunt. Sin poëticæ studiosus, ea sibi arte præter modum placeat, Philoxeno, aiunt, carmen tuum non probatur: D hiulcum, lege solutum censetur. Ad religiosum: en ille de pietate déque diis malè sentit, sacra detestatur, prouidentiam vniuersi gubernatricem pernegat. Tum auditor ceu œstro in auriculam immisso excandescit, vt pro re coniicere licet: & amicum ab se impos animi, re ipsa nondum contentè cognita, missum facit. Talia ferè sunt quæ ab impuris istis confinguntur, videlicet ad irritandos audientium animos maximè accõmoda.

Tum qua parte ſinguli præſtant, eam potiſſimùm iaculis ſuis obnoxiam ij faciunt, ne quod auditor ſubita interturbatus ira, vero cognoſcendo collocet otium: deinde ſeſe purgaturo non fiat hominis copia, quem criminis admiratio ſpeciéſque veri occuparunt. Etenim dici non poteſt quàm inſtructa ſit, quantúmque valeat calumniæ facies, ſiquando cum cupiditatibus auditoris conflictatur. Quondam apud Ptolemæum, cui Dionyſio cognomen fuit, quiſpiam Demetrium Platonicum accuſauerat, quòd in Bacchanalibus aquam biberet, ſolúſque omnium muliebribus non veſtiretur: de quo, niſi accerſitus ad regem mane palàm vino libaſſet, & inſtita muliebri amictus, ad numeros Dithyrambicos, cymbalorúmque modos ſaliiſſet, planè actum erat, quòd & regium exemplum non eſſet imitatus, & aſpernaretur Dionyſiorum mollitiem. Apud Alexandrum grauiſſimi criminis reus fiebat, qui colere & adorare Hephæſtiona nollet: nam poſteaquam is viuis exceſſit, amore victus Alexander effuſo animo ad reliquam funeris magnificentiam additum voluit, vt mortuus inter deos Hephæſtion haberetur. Continuò ei templa ciuitates pleræque dicarunt, delubra condiderunt, aras, ſacra, ferias nouo Deo ſanxerunt. Iuſiurandum omnium religioſiſſimum Hephæſtionis nomine fuit. Capitale erat ſi quis hac parte vel contaretur, vel neglectim coleret. Hic euiratus affectus, hæc veſania, fuit aſſentatoribus occaſioni accendendi inflammandíque regis. Narrabantur inſomnia, viſæ Hephæſtionis vmbræ, prædicabantur illius reſponſa. Denique aræ & ſacra dicata ſunt familiari & malorum vindici deo. Proinde cùm his Alexander initiò mirè oblectaretur, tandem ita captus eſt, vt fidem quoque adhiberet, gloriaretúrque quòd non modò diis genitus eſſet, ſed deos quoque ipſe faceret. Quo tempore quantum putamus amicorum Alexandri afflixit Hephæſtionis diuinitas! Si quibus non videretur commune numen venerari, accuſabantur, deportabantur, gratia regia excidebant. Tum Agathocles Samius, qui primos aliquandiu ordines apud Alexandrum duxerat,

καὶ ἔνθα τοῦτός ἐστιν ἕκαστος ὑπεύθυνος, ἐπ' ἐκφανῶ ξυμβάσεσιν, καὶ ἀκριτόμυθοι ἐς αὐτόν. ὥστε τῇ πρώτῃ ὀργῇ τεταραγμένον, μηκέτι χρόνῳ ἀγαν τῇ ὀξείᾳ τῆς ἀληθείας· ἀλλὰ κἂν θέλῃ τις ἀπολογεῖσθαι, μὴ προσίεσθαι τὴν πρώτην δόξαν τῆς ἀκροάσεως, ὡς ἀληθεῖ προκατειλημμένου. αἰσιμώτατον γὰρ ὂν τὸ εἶδος τῆς ἀβουλίας, τοὐναντίον τῆς τοῦ ἀκούοντος ὑποψίας, ὁπότε καὶ τῷ Πτολεμαίῳ τῷ Διονύσῳ ὑπεκλήθη τις, ἐγράφετό τις, ὡς διέβαλε τὸν Πλατωνικὸν Δημήτριον, ὅτι ὕδωρ τε πίνοι, καὶ μόνος τῶν ἄλλων γυναικεῖα οὐκ ἐνεδύσατο ἐν τοῖς Διονυσίοις. καὶ εἰ γε μὴ κληθείς, ἔωθεν ἐπινέ τε, πρώτων ὁρώντων, καὶ λαβὼν παροινικὸν σχῆμα, ἐκυμβάλισέ τε, καὶ προσωρχήσατο, ἀπολώλει αὖ, ὡς οὐχ ἡδόμενος τῷ βίῳ τοῦ βασιλέως, ἀλλ' αὐτοσοφιστὴς ὤν, καὶ ἀντίτεχνος τῆς Πτολεμαίου τυφῆς. τῷ δὲ Ἀλεξάνδρῳ, μεγίστη τότε δὴ ἀπάντων ἀβουλία λέγοιτο, εἰ ἔλοιτό τις μὴ σέβειν, μηδὲ προσκυνεῖν τὸν Ἡφαιστίωνα. ἐπεὶ γὰρ ἀπέθανεν Ἡφαιστίων, ἐπὶ τῷ ἔρωτι Ἀλέξανδρος ἐβουλήθη προθεῖναι καὶ τοῦτο τῇ λοιπῇ μεγαλουργίᾳ, καὶ θεὸν χρηματίσαι τὸν τετελευτηκότα. διὸ δὴ ὧν νεώς τε αἰέσιτο αὐτῷ πόλις, καὶ τεμένη καθιδρύετο, καὶ βωμοί, καὶ θυσίαι, καὶ ἑορταὶ τῷ χαριεῖ τούτῳ θεῷ ἐπετελοῦντο, καὶ ὁ μέγιστος ὅρκος ἦν ἅπασιν, Ἡφαιστίων. εἰ δέ τις ἢ μειδιάσειε πρὸς τὰ γιγνόμενα, ἢ μὴ φαίνοιτο πρὸ θυσιῶν, θανάτου ἐπέκειτο ἡ ζημία. ὑπολαμβάνοντες δὲ οἱ κόλακες τὸν μεγαλαύχην τοῦτον τῷ Ἀλεξάνδρου ἐπιθυμίαν, προσεξέχαιον θύειν, καὶ αἰεζωπυρεῖν, ὀνείρατα διηγούμενοι τοῦ Ἡφαιστίωνος, ὑπιφανείας τινὰς, καὶ ἰάματα προσάπτοντες αὐτῷ, καὶ μαντείας ὑπιφημίζοντες, καὶ τέλος, ἔγνων πρέσβυν, καὶ ἀλεξικάκῳ θεῷ. ὁ δὲ Ἀλέξανδρος, ἥδετό τε ἀκούων, καὶ τὰ τελούμενα, ἐπῄνει θύειν, καὶ μέγα βοᾶν, ὡσάμενος δὲ θεὸν πᾶς ὢν μόνον, ἀλλὰ καὶ θεοὺς ποιῶν δυνάμενος. πόσους τίνων οἰόμεθα τῶν Ἀλεξάνδρου φίλων τότε τὸν χαρὸν σχῆνον ἀπολαῦσαι τῆς Ἡφαιστίωνος θρόνης; ἀβουλήσαντας, ὡς δὲ τιμῶσι τὸν κοινὸν ἀπάντων θεόν, καὶ διὰ τοῦτο ἀζηλωθέντας, καὶ τῆς τοῦ βασιλέως βύνοιας ἐκπεσόντας; τότε καὶ Ἀγαθοκλῆς ὁ Σάμιος, ταξιάρχων πρὸ Ἀλεξάνδρου,

καὶ τιμώμενος πρ' αὐτοῦ, μικροῦ δεῖν συγ- A magnis item ab rege honoribus auctus, parum abfuit quin cum leonibus committeretur, criminatus quòd illacrymasset, præteriens Hephæstionis sepulchrum. Verùm Perdicca hominem seruauit, deos omneis, ipsumque Hephæstiona iuratus, eum sibi in venatione augusta specie deum clarè visum, mandasse vt Alexandro diceret, parcendum esse Agathocli, qui non hoc lacrymasset, quòd aut vana sibi Hephęstionis diuinitas videretur, aut mortem miseratus esset communem: sed pristinæ consuetudinis & mutui amoris memoria permotũ esse. Sic igitur affecto Alexandro, locus assentationi & calumniæ aptissimus fuit. Nam B perinde atque oppugnaturi vrbes, non quà probè munitæ sunt alto, præcipiti ac solido mœnium opere, hostes inuadunt: sed vbi sentiunt quàm minimè defendi, muniri, muros accessu faciles, collapsos, hac omnibus viribus certatim contendunt, quò citra difficultatem irruere, ac potiri rebus queant: ita qui criminandis aliis desudant, quod in auditoris animo languidum, fragile, facile subactu vident, in eam partem traducunt cogúntque machinas suas. Demum quando in- C sultus hostileis nemo præsentit, nedum non obnititur, expugnant. Iam intra muros cuncta igni ferróque deuastant, excîdunt, populantur: qualia vero simile est capto & in seruitutem redacto animo fieri. Arma sunt istis aduersum absentem, fallacia, mendacium, periurium, supplicium, impudentia: denique innumeræ impostura, ac malitiosæ cautiones. Omnium maximè præsens, & longè efficacissima assentatio, calumniæ cognata, imò soror. Quippe nemo hominum tam generoso est pectore, etiam adamantino septus muro, qui cùm calumniæ concedat, non idem assentatione vincatur. Hęc D foris recti iudicij ceu fundamenta suffodit ac subruit. Intus coniurati cum hostibus proditores, irruentes adiuuant, manus porrigunt, portas aperiunt, & modis omnibus connituntur vt auscultatorem calumnia sibi seruum faciat. Sunt autem proditores de quibus dico, nouandi cupido, natura humanis ingeniis consita, præsentium item fastidium, sequax eorum animus quorũ admiratione capitur. Nescio enim quî fiat, vt omnes amore

καθείρξῃ λέοντι, ἀφοβηθεὶς ὅτι δακρύσας παρῆιε τὸν Ἡφαιστίωνος τάφον. ἀλλ' ἐκείνῳ μὲν λέγεται βοηθῆσαι Περδίκκας, ἐπομοσάμενος τὴν πρώτων τῶν θεῶν, καὶ κατὰ Ἡφαιστίωνος, ὅτι δὴ κυνηγετοῦντι οἱ, φανέντα σαφῶς τὸν θεὸν, ὑπισχνῆσθαι εἰπεῖν Ἀλεξάνδρῳ φείσασθαι Ἀγαθοκλέους. οὐ γὰρ ὡς ἀπιστοῦντα, οὐδὲ ὡς ὅτι νεκρῷ δακρύσαι, ἀλλὰ τῆς πάλαι συνηθείας μνημονεύοντα. ἡ γοῦν κολακεία, καὶ ἡ ἀφοβολή, τότε μάλιστα χώραν ἔσχε πρὸς τὸ Ἀλεξάνδρου πάθος συμπαθοῦν. καθάπερ γὰρ οἱ πολιορκίαν οὐκ ὅτι παὐψηλὰ, καὶ ἀπόκρημνα, καὶ ἀσφαλῆ τῷ τείχους προσίασιν οἱ πολέμιοι, ἀλλ' ὅ τι ἥ ἀφύλακτόν τι μέρος ἢ ῥᾳθύμως ἄμαθουν, ἢ ταπεινὸν, ὅτι τοῦτο πάσῃ δυνάμει χωροῦσιν, ὡς ῥᾶστα παρεισδῦναι καὶ ἑλεῖν δυνάμενοι· οὕτω καὶ οἱ ἀφαιροῦντες, ὅτι αἱ ἀδενὲς ἴδωσι τῆς ψυχῆς, καὶ ὑποῦσαν ἦθος, καὶ διεπίβατον, τοῦτο προσβάλλουσι, καὶ προσάγουσι τὰς μηχανάς· καὶ τέλος, ὑπολιορκοῦσι, μηδενὸς αὐτοῖς παραμυθίου, μηδὲ τοῦ ἔφοδον ἀμαθυνοῦντος. εἶτ' ἐπειδὰν ἐντὸς ἅπαξ τειχῶν γένωνται, πυρπολοῦσι πάντα, καὶ κάουσι, καὶ σφάττουσι, καὶ ἐξελαύνουσιν, οἷα εἰκὸς ἀλισκομένης ψυχῆς, καὶ ἐξανδραποδισμένης ἔργα εἶναι. μηχανήματα δὲ αὐτοῖς κατὰ τῶν ἀπόντος ἥττε ἀπάτη, καὶ ὁ ψεῦδος, καὶ ἡ ὑπορκία, καὶ προσλιτάνησις, καὶ αἰσχημοσύνη, καὶ ἄλλα μυρία ῥᾳδιουργήματα· ἡ δὲ μεγίστη πασῶν, ἡ κολακεία ἐστὶ, συγγενὴς, μᾶλλον δὲ ἀδελφή τις οὖσα τῆς ἀφοβολῆς. οὕτω γοῦν οὕτω γυναῖκας ἐστὶ, καὶ ἀδαμάντινον τεῖχος τῆς ψυχῆς προβεβλημένος, ὃς ὅταν αὐ ἐνδοίη προσὶς τὰς τῆς κολακείας δόλους καὶ τοῦτα, ὑποῤῥυπούσης, καὶ τοὺς θεμελίους ὑφαιρούσης τῆς ἀφοβολῆς. καὶ τὰ μὲν ἐκτὸς τοῦτα. ἔνδοθεν δὲ πολλαὶ προδοσίαι συναγωνίζονται, τὰς χεῖρας ὀρέγουσαι, καὶ τὰς πύλας ἀναπετοῦσαι, καὶ πάντα ζόφον τῇ ἀλώσει τοῦ ἀκούοντος συμπροσθυμούμεναι. προῶν μὲν, ὁ φιλόκαινον, ὃ φύσει πᾶσιν ἀνθρώποις ὑπάρχει, καὶ ὁ ἀψίκορον. ἔπειτα δὲ, ὁ προὶς τὰ παράδοξα τῶν ἀκουσμάτων ἐπόμενον. οὐ γὰρ οἶδ' ὅπως ἥδομεθα πάντες

sui immodico admiratio furtim rapiat & suspicionibus illectet. Quosdam equidem comperi studio calumniæ adeò suauiter titillari auriculas, vt si pennis confrices. Proinde talibus adiuti sociis calumniatores cùm eruerint, cuncta pro viribus euertunt: nec magno emitur victoria, vbi nemo repugnat, nemo vim tormentorum sustinet, aut iaculis iacula mutat: sed qui auscultat, ipse sese sponte sua in manus hostium dedit. Interim ignarus insidiarum est qui accusatur. Nam haud aliter qui deferuntur, atque qui captis vrbibus pereunt, dormientes trucidantur. Et quod est in primis mirabile, nescius se reum haberi, neque cuiusquam sibi sceleris conscius amico candidè congreditur, familiariter compellat, facitque pro more, iam antè vndique circunuentus insidiis miser. Tum ille, si homo ingenuus est, & liber, confidénsque, frangit iram, & effundit animum, defensionem recipit, agnoscitque se frustra aduersus amicum exacerbatum fuisse. Sin autem est indole seruili, & malè masculà, audit quidem, & summis arridet labris, verùm odit, & clanculum dentibus frendit: ac, vt inquit Poëta, Extruit iræ fundamenta Quo ego homine profectò nihil iniustius, nihil tetrius existimo, qui admorso labro bilem intus alit, odiúmque intra se conceptum auget, aliud in pectore clausum, aliud in lingua expromptum habet, agítque lætá & comica facie tragœdiam meram, & nihil non triste patientem. Id ille maximè patitur, quum simili delator vecordia apud eum cui parat insidias, odium mussando dissimulauit, effecítque vt amicus ei videretur. Tum enim ne vox quidem delati, nedum non defensio audiri solet. Tantum fidei calumniæ facit, concepta de illorum amicitia opinio. Hîc quanto satius erat perpendere inter amicissimos non rarò clam aliis graueis simultatum caussas intercedere. Sæpenumero item, quorum sese reum calumniator fieri metuit, socium insimulat: vt cùm anteuerterit accusãdo, suspicione culpæ ac crimine elabatur. Atque ideo ferè fit, vt quibus nos putent amicos, tantùm, inimicos nunquam calumniemur. Nam actioni quę ipsa se se præ se ferens actoris odium prodit, fidei nihil esse potest.

λαθρηδὰ, καὶ τοὺς τὰς λεγομένας ἐς μεγάλας ἀτονοίας ἀκούοντας. οἶδα γοῦν τινας ὅτως ἡδέως ὑφαλιζομένους τὰ ὦτα ὑπὸ τῶν διαβολῶν, ὥσπερ τοῖς τοξεύσεσι κεκωμένους. ἐπειδὴ τοίνυν ὑπὸ τούτων ἀπόντων συμμαχούμενοι τοξεύσουσι, καὶ κρότος αἰρήσουσιν, οἶμαι, καὶ σοὶ δυσχερὴς ἡ νίκη γένοιτο, μηδενὸς αὐτοῖς ἀντιβαλλομένου, μηδὲ ἀμυνομένου τὰς τοξεύσεις. ἀλλὰ τῷ μὲν ἀκούοντος, ἑκόντος ἑαυτὸν ἐνδιδόντος· τῷ διαβαλλομένῳ δὲ, τὴν ὑποψίαν ἀγνοοῦντος. ὥσπερ γὰρ ἐν νυκτὶ πόλεως ἁλούσης, καθεύδοντες οἱ διαβαλλόμενοι φονεύονται· καὶ ὁ πολίτων οἰκτιστον, ὁ μὲν οὐκ εἰδὼς τὰ γεγενημένα, προσέρχεται τῷ φίλῳ φαιδρὸς, ἅτε μηδὲν φαῦλον ἑαυτῷ συνεπισταμένος, καὶ τὰ συνήθη λέγει, καὶ ποιεῖ, πρωτεῖ ξύπνῳ ὁ ἄθλιος συνδραμόντος. ὁ δὲ, ἐπεὶ μὲν ἔχει τὴν ὀργὴν ἀγαθὸν, καὶ ἐλεύθερον, καὶ παῤῥησιαστικὸν, εὐθὺς ἐξέῤῥηξε τὴν ὀργὴν, καὶ τὸν θυμὸν ἐξέχεε, καὶ τελεῖ, τὴν ἀπολογίαν προσαθρόμενος, ἔγνω μάτην τῷ φίλῳ προσκρουόμενος· ἐπὶ δὲ ἀμνήστερος, καὶ ταπεινότερος, προσίεται μὲν, καὶ προσμειδᾷ τοῖς χείλεσιν ἀκρασις, μισεῖ δὲ, καὶ λάθρα τοὺς ὀδόντας διαπρίει, καὶ, ὡς ὁ ποιητὴς φησι, διατορμύει τὴν ὀργήν. ὃ δὴ ἐγὼ οὐδὲν οἶμαι ἀδικώτερον, οὐδὲ δουλοπρεπέστερον, εἰδὼς κόντα ὃ χεῖλος ἐπιστρέφει τὴν χολὴν, καὶ ὃ μῖσος ἐν αὐτῷ κατάκλεισον αὔξειν, ἕτερα μὲν κεύθοντα ἐν φρεσὶν, ἄλλα δὲ λέγοντα, καὶ ὑποκινούμενον ἱλαρῷ καὶ κωμικῷ προσώπῳ, μάλα προπαθῆ τινα καὶ γέμουσαν τραγῳδίαν. μάλιστα δὲ τοῦτο πάσχουσιν, ἐπειδὴ πάλαι φίλος ὁ ἐνδιαβάλλων δοκῶν εἶναι τῷ ἐνδιαβαλλομένῳ, ποιηταὶ ὁμοίως. τότε γὰρ ὅταν φωνὴν ἀκούειν ἐπὶ θέλωσι τῶν διαβαλλομένων, ἢ τὴν ἀπολογουμένων, ὃ ἀξιόπιστον τῆς κατηγορίας ἐκ τῆς πάλαι δοκούσης φιλίας προσειλήφοτες· οὐδὲ τοῦτο λογιζόμενοι, ὅτι πολλαὶ πολλάκις ἐν τοῖς φιλτάτοις μίσεις προπίπτουσιν αἰτίαι, τοὺς ἄλλους λανθάνουσαι. καὶ ἐνίοτε οἷς αὐτός τις ἔνοχός ἐστι, ταύτῃ φθάσας κατηγόρησε τοῦ πλησίον, ἐκφυγεῖν ὅτω πειρώμενος τὴν διαβολήν. καὶ ὅλως, ἐμοὶ μὲν οὐδεὶς ἂν πλησίαζε διαβάλλων· ἄπιστος γὰρ αὐτοῦ ἡ κατηγορία, προδηλον ἔχουσα τὴν αἰτίαν.

τοῖς δοκοῦσι γὰρ μάλιστα φίλοις ὑπιχθέσθαι, τὴν A Verùm quos vulgo amicos æstimant, aggredimur, ceu auscultatori specimen fidei nostræ daturi, vbi sua ipsius causa commoda salutémque familiarium amicorum neglexisse videmur. Est & genus aliorum, quibus tametsi comperitur falso criminatum apud se amicum tamen cùm credidisse pudet, neque aspicere illum, neque in gratiam redire audét: perinde ac ipsi iniuria sint affecti, quòd alienam iniuriam nõ prospexerint. Proinde multa sunt humanæ vitæ mala ex eo quòd promiscuè ac sine discrimine calumniis creditur, quale est quod apud Poëtam ait Antia:

Τεθναίης, φησὶν, ὦ Περῖτε, ἢ κάκτανε B *Bellerophontem occîde, aut Præte peribis,*
Βελλεροφόντην, *Qui mihi conatus præsigne auferre pudoris*
Ος μ' ἔθελε φιλότητι μιγήμεναι οὐκ *Fœminei decus:*
ἐθελούσῃ·

Cùm ipsa prior adolescentem ad concubitum solicitasset, contempta, in hoc periculum induxit, vt cum Chimæra pugna congressus, parum abfuerit quin victrice bestia occumberet. Tanta pœna luenda fuit castitas pudórque iuuenilis, quem hospiti coniunx adultera suspectum fecerat. Simile quiddam Phædra priuignum calumniata, effecit, vt filij caput pater Theseus execratum beluis C marinis deuoueret: quanquam, ô superi, nihil prorsum deliquisset. At, inquiet quispiam, an non dignus est fide nõnunquam vir, cæterùm bonis moribus & recto ciuilique iudicio præditus, qui alter alterum accusat? non licet tali auscultemus, modò reliquis sibi malis artibus temperarit? Age inquam, éstne alius Aristide iustior? ille tamen aduersatus Themistocli, contra eum populi animos exacuit, inuidia gloriæ popularis, vt aiunt, vellicatus. Aliàs vir bonus Aristides, verùm homo erat, nec felle caruit, solebátque amare alios, alios odisse. Iam D si verum est quod de Palamede ferunt, sapientissimus quidam Achiuorum, ac ad res alias gerendas accommodus, inuidia flagrans, insidias parasse fertur cognato, amico, ad hæc eiusdem belli socio. Adeò naturæ hominum familiare est hoc errore labi. Porrò quorsum attinebat & Socratem recensere, insimulatum apud populum Athenienſem seditionis & impietatis? Quid Themistoclẽ aut Miltiadem tot partis victoriis suspicione proditionis notatos? Sunt enim

αὐτὴ πρεσβυτέρα ὑπιχρήσασα, καὶ ὑποφθήσασα. καὶ μικροῦ δεήσασα ἐν τῇ πρὸς Χίμαιραν συμπλοκῇ διεφθάρη, ὑπὲρ μίσους σωφροσύνης ὑποσχών, καὶ τῆς πρὸς τὸν ξένον αἰδοῦς ὑπὸ μάχλου γυναικὸς ὑποβεβλημένος. ἢ ἡ Φαῖδρα, κἀκείνη τὰ ὅμοια κατεισποῦσα τῷ πρεσβύτῃ, ἐπάρασον ἐποίησε τὸν Ἱππόλυτον γνάθῳ, ὑπὸ τῶν παίδων, οὐδὲν, ὦ θεοί, οὐδὲν αἰδέσιον εἰργασμένον. ναὶ, φήσῃ τις. ἀλλ' ἀξιόπιστός ἐστιν ἐνίοτε ὁ διαβάλλων ἀνὴρ, πάντα ἄλλα δίκαιος, καὶ σπουδαῖος εἰς δοκῶ, καὶ ἐγκλῆμα πρόσεχε αὐτῷ, ἅτε μηδὲν αὐτὸ ποιοῦντα κακουργήσαντι. ἆρ' οὖν τῷ Ἀριστείδου ἔστι τις δικαιότερος; ἀλλ' ὅμως κἀκεῖνος σπουδῇ ὑπὸ τὸν Θεμιστοκλέα, καὶ συμπρώξωνε τὸν δῆμον, ἧς, φασιν, ἐκφυὸς πολιτικῆς φιλοτιμίας ὑποκεκινημένης. δίκαιος μὲν γὰρ ὡς πρὸς τοὺς ἀνδρας Ἀριστείδης, αὐθέφτος δὲ καὶ αὐτὸς ὢν, καὶ χολὴν εἶχε, καὶ ἠγάπα τινὰς, καὶ ἐμίσει· καὶ εἴγε ἀληθὴς ἐστιν ὁ περὶ τῷ Παλαμήδους λόγος, ὁ σπουδαιότατος τῶν Ἀχαιῶν, καὶ τοῖς ἄλλοις ἄριστος, τῷ ὑπιβαλὼν καὶ συνέδρῳ ὑπὸ φθόνῳ φαίνεται σπουδαίως κατὰ ἀνδρὸς ὁμαίμου, καὶ φίλου, καὶ ὑπὲρ τὸν αὐτὸν κίνδυνον σκηπτλυκότος· οὕτως ἔμφυτον ἅπασιν αὐθέφτοις ἡ περὶ τὰ τοιαῦτα ἁμάρτια. τί γὰρ αὖ τις, ἢ τὸν Σωκράτην λέγοι, τὸν ἀδίκως πρὸς τοὺς Ἀθηναίους βλασφημούμενον ὡς ἀσεβῆ, καὶ ὑπιβάλλον; ἢ τὸν Θεμιστοκλέα, ἢ τὸν Μιλτιάδην τοὺς μετὰ τηλικαύτας νίκας, ὑπὲρ πατρίδος τῆς Ἑλλάδος ὑποπτίας γνωμένους; μυρία γὰρ

exempla innumera, & vulgo iam plera- A τὰ παραδείγματα, καὶ σχεδὸν τὰ πλήσια ἤδη
que nō ignota. Quid igitur faciet vir pru- γνώριμα. τί οὖν χρὴ ποιῆσαι τὸν γνώμονα
dens in re ambigua? sanè opinor quod ἔχοντα, ἢ ἀρετῆς, ἢ ἀληθείας ἀμφισβητουμένα; ὅπερ, οἶμαι, ὁ Ὁμηρος ἐν τῷ περὶ Σειρήνων μύθῳ ἐνέξατο, παρὰ πλέοντι κελεύσας τὰς ὀλεθρίους ταύτας τῶν ἀκουσμάτων ἡδονὰς, καὶ ἀποφράξαντα τὰ ὦτα, καὶ μὴ αἰεὶ δῶ αὐτὰ αἰσθητοῖς τοῖς παρ' ἡμῶν πεφλεγμένοις, ἀλλ' ὑπερηφάνως ἀκριβῆ βασανιστὴν τοῦ λογισμοῦ ἅπασι τοῖς λεγομένοις, τὰ μὲν ἄξια πρασσέσθαι καὶ παραβάλλεσθαι, τὰ φαῦλα δὲ ἀποκλείειν καὶ ἀπωθεῖν. καὶ γὰρ δὴ εἴη γελοῖον, τῆς μὲν οἰκίας θυρωρὸν καθίσαντα, τὰ ὦτα δὲ, καὶ τὸν ὄφθαλμον, ἀνεῳγμένα ἔχειν. ἐπειδὴ τοίνυν τοιαῦτα πρᾶγμά τις λέγων, αὐτὸ ἐφ' αὑτῷ χρὴ τὸ πρᾶγμα ἐξετάζειν· μήτε ἡλικίαν τοῦ λέγοντος ὁρῶντα, μήτε τὸν ἄλλον βίον, μήτε τὸν ἐν τοῖς λόγοις ἀγῶνα. ὅσῳ γὰρ τις πιθανώτερος, τοσούτῳ ἐπιμελεστέρας δεῖται τῆς ἐξετάσεως. ᾧ δεῖ τοίνυν πιστεύειν ἀλλοτρίᾳ κρίσει, μᾶλλον δὲ μίσει τοῦ κατηγορουμένου, ἀλλ' ἑαυτοῦ τὸν ἔλεγχον φυλακτέον, τῆς ἀληθείας ἀποδόντα καὶ τῷ διαβάλλοντι τὸν φθόνον, καὶ ἐν φανερῷ ποιησάμενον τὸν ἔλεγχον τῆς ἑκατέρου διανοίας, καὶ μισεῖν οὕτω, καὶ ἀγαπᾶν τὸν δεδοκιμασμένον. πρὶν δὲ τοῦτο ποιῆσαι ἐκ τῆς πρώτης διαβολῆς κεκινημένων, Ἡφαιστίων, ὡς μειραχιώδες, καὶ ταπεινὸν, καὶ πρώτων ἠκούσατε ἄδικον. ἀλλὰ τούτων ἀπόντων αἴτιον, ὅπερ ἐν ἀρχῇ ἔφημεν, ἡ ἄγνοια, καὶ ὁ ἐν σκότῳ που τὴν τοῦ ἑκάστου τόπον. ὡς εἴγε θεῶν τις ἀποκαλύψειεν ἡμῖν τοὺς βίους, οἰηθεὶς ἂν φθύσουσα ἐς τὸ βάραθρον ἡ διαβολὴ, χώραν ἐκ ἔχουσα, ὡς ἂν πεφωτισμένων τῶν πραγμάτων ὑπὸ τῆς ἀληθείας.

exemplo innumera, & vulgo iam plera- B
que nō ignota. Quid igitur faciet vir pru-
dens in re ambigua? sanè opinor quod
Homerus in Sirenum fabula docet, per-
nicioſas talium ſermonum delicias nau-
gio prætereat, obturet aures, nec paſſim
aperiat affectui cuipiam obnoxiis, ſed
ianitore ſedulo ac fido adhibito, ratione
videlicet ac iudicio animi, recta dicentes
recluſis foribus excipiat, inutiles nugas
obdito peſſulo arceat. Nempe ridiculum
fuerit, datum ædibus ianitorem officio
ſuo defungi, aures mentémque vulgo pa-
tere. Poſtea quàm ergo tale quiddam ca-
lumniatum audieris, tute apud animum
tuum rem ipſam perpende. Nihil attinet
qualis ſit qui accuſat, nihil ad rem faciūt
alieni mores, nihil accuſationis acrimo-
nia: quin eo maiore cura rem diſcute,
quo inſtructior venit delator: neque item
credere conuenit iudicio & exiſtimatio-
ni alterius, imò accuſantis odio, ſed ſuum
veri examen apud nos accuratè ſeruan-
dum eſt, ſuæ item calumniatoris inuiden-
tiæ partes dandæ. Denique quod vtrin-
que argumenta ſuaſerint, ſtatuendum.
Tum vel odiſſe vel amare quem diligen-
ter explorauimus, licet. Priuſquam id fa-
ctum ſit, calumniæ concedere in primo
ſtatim congreſſu, hercle nimis quàm pue-
rile eſt, ac indignum viro, longéque à iu-
ſtitia ſemotum. At verò horum omnium
cauſſa vna eſt ignorantia, tenebræque il-
læ quibus ſuæ cuiuſque hominis rationes
moréſque obuoluuntur. Iam ſi deorum
quiſpiam vitæ noſtræ lumen afferat, fu-
turum eſt vt euaneſcat calumnia, fu-
giátque in altum barathrum, nec vſquam
in humanis locum inueniat, reddita no-
bis luce omnium vitæ ſtudiorum, veri-
tatis beneficio.

C

D

ΨΕΥΔΟΛΟΓΙΣΤΗΣ, ἢ ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΑΠΟΦΡΑΔΟΣ.

PSEVDOLOGISTA, SIVE DE APOPHRADE, HOC EST, DIE ATRO.

Iacobo Micyllo interprete.

ARGVMENTVM.

Inuectiua eſt in eum à quo deriſus fuerat, quòd Apophradis verbo vſus eſſet, ipſúmque diei atro comparaſſet. Continetur autem tota oratio duabus partibus: quarum priore oſtendit, nomen

Apophradis Græcum & vſitatum Græcis eſſe, & ſe rectè eo vſum quoque eſſe, idque exemplis aliorum, qui ſimilibus nominibus etiam alios nefarios ac deteſtabiles probrosè appellarunt. In altera autem vitam & mores, & item ſermonem ac dicendi genus illius inſectatur, oſtendens illum meritò ac dignè iſta voce cognominari, vtpote atrum ac deteſtabilem, & ab aliis quoque ſimilibus antea appellationibus eodem modo paſſim notatum, afficta etiam proſopopœia linguæ, expoſtulantis cum illo ſuper abuſu & fœdo miniſterio cui adhibeatur. Exordium longius paulo eſt ad attentionem ac docilitatem pertinens, captata interim & beneuolentia inſtituto ſuo, ab exemplo Archilochi, qui ſe eodem modo vltus fuerit: poſt exordium proſopopœia Elenchi ex Menandri prologis introducitur, qui argumentum rei & occaſionem ſcripti huius exponit. Titulus alter à materia de qua tractatur, alter ab ipſius qui accuſatur effectu ſiue opere ſumptus eſt, quòd falsò de voce Apophradis indicarat, eámque quaſi peregrinam ac barbaram deriſerat. Eſt enim κομψὸς *examinator,* ἐξεταστὴς & κριτὴς *ſeu* δοκιμαστὴς, *vt Heſychius indicat.*

Ἀλλ' ὅτι μὲν ἠγνόεις τοὔνομα τὼ Ἀποφράδα, πάνυ τί που δῆλον. πῶς γὰρ ἂν ἤτιόν βάρβαρον εἶναί με τὼ φωνὼ ἐπ' αὐτῷ εἰπόντα σοῦ, ὡς Ἀποφράδι ὅμοιος εἴης; (τὼν γὰρ τρόπων σου, νὴ Δία, μέμνημαι, εἰκάσας τῇ σαυτῆ ἡμέρᾳ) εἰ μὴ καὶ πώποτε ἅπασιν αὐηκοος ἦθα τὼ ὀνόματος; ἐγὼ δὲ τὴν μὲν Ἀποφράδα ὅ, τι καὶ βούλεται εἶναι, διδάξω σε μικρὸν ὕστερον. Τὸ δὲ τὼ Ἀρχιλόχου σκῶμμα, ἤδη σοι λέγω, ὅτι πέπτιγα τὼ πλησίον B σου εἰλήφας, εἴ ποτε πανὰ ποιητὼ ἰάμβων ἀκούσῃς Ἀρχιλόχου, Παῖον τὸ πρῶτον, ἀνδρα κωμῳδὴν ἐλεύθερον, καὶ παῤῥησίᾳ σεμνόντα, μηδένα ὑποπτήσσειν ἐθέλοντα, εἰ καὶ ὅτι μάλιστα λυπήσειν ἔμελλε τοὺς περιπίπτοντας ἐσομένους τῇ σχολῇ τῶν ἰάμβων αὐτῶν. ἐκεῖνος τοίνυν ὥσπερ τινὸς τῶν τοιούτων ἀκούσας κακῶς, Τέπτιγα ἔφη τὸν ἄνδρα εἰληφέναι τὼ πλησίον, εἰκάζων ἑαυτὸν τῷ τέττιγι ὁ Ἀρχίλοχος, φύσει μὲν λάλῳ ὄντι, καὶ οὐδενὸς ἀνάγκης ὑποτρομοῦντι δὲ καὶ τὼ πλησίον λαβεῖν, C μειζονότερον βοᾶντι. καὶ σὺ δὴ ἔφη ὦ κακόδαιμον ἀνθρωπε, τί βουλόμενος, ποιητὼ λάλον παροξύνεις ἐπὶ σαυτὸν, αἰτίας ζητοῦντα, καὶ ἐπιτήδειος τοῖς ἰάμβοις; ἀπειλῶ σοι καὶ αὐτὸς ἀπειλάν, οὐ, μὰ τὸν Δία, τῷ Ἀρχιλόχῳ εἰκάζων ἐμαυτόν· πόθεν; πολλοῦ γε καὶ δέω· σοὶ δὲ μυρία σεσωρευμένα ἰάμβων ἄξια πεπραγμένα, ὥσπερ ἄρα μοι δοκεῖ οὐδ' αὐτὸς ὁ Ἀρχίλοχος αὐτὸς διαρκέσαι, παρακαλέσας καὶ τὸν Σιμωνίδην, καὶ τὸν Ἱππώνακτα συμποιῆσαι μετ' αὐτοῦ κἂν ἕν τι τῶν πραχθέντων σοι κακῶν. ὅτου γε παῖδας ἀ-

A T quòd ignorabas nomen Apophradis (hoc eſt, diei atri) cuiuis facilè patet. Quomodo enim accuſares me ceù barbarum lingua ob hoc quòd de te dixi, Apophradi ſimilẽ eſſe te (nam mores tuos memini me cum tali die conferre) niſi prorſus ne audiſſes quidem nomen hoc? Ego verò ipſam quidem Apophradem, quid ſibi velit, quídque ſignificet, paulo pòſt docebo te. In præſentia autem Archilochi illud tibi dico, quòd videlicet cicadam ala comprehenderis: ſi modò de poëta quodam iambico Archilocho audiſti aliquando, qui genere quidem Parius fuerit, cæterùm homo ſupra modum liber & dicax, neque conuitiari vnquã veritus, etiamſi quammaximè moleſtus futurus eſſet iis qui in Iamborum ipſius otium incurrerent. Ille igitur cùm malè à quopiam iſtorum audiſſet, Cicadam ait comprehendiſſe hominem alis: comparans ſe ipſum cicadæ Archilochus, inſecto videlicet natura quidem ſtrepero, & nulla cogente neceſſitate, vocali: quoties autem etiam ala comprehenditur, altius quiddam ſtridenti. Tu quoque igitur, inquit, homo infelix, quid tibi vis, qui poëtam loquacem contra te ipſum irritas, alioqui cauſſas & materiam iambis ſuis quærentem? Atque hæc tibi quoque nunc interminor, haud equidem per Iouem me ipſum cum Archilocho conferens (vnde enim hoc poſſem, vt qui longè adeò inferior illo ſim) innumera quædam iambis digna abs te in vita perpetrata eſſe, ad quæ mihi videtur ne Archilochus ipſe quidem ſufficere, aſſumpto etiam Simonide & Hipponacte, vt vel vnum aliquod eorum quæ in te ſunt malorum deſcribant. Adeò ceu pueros quos

dam tecum collatos, malitia superasti & Orodœciden, & Lycamben, & Bubalũ, quibus iambos ille suos consumit. Atque adeò videtur deus quispiam risum istum tunc labiis tuis immisisse, quando Apophradis huius mentio facta est: quòd videlicet ipse quidem Scythis manifestior fieres quòd indoctus summopere esses, & communia hæc & ante pedes posita ignorares: principium autem commodum atque aptum orationis contra te instituẽdæ suppeditares homini libero, & iam olim familiariter te, idque exactè, noscenti, nihilque veriturò quominus omnia foras eloquatur: imò verò præconum more proclamet quæcunque agis noctu & interdiu etiam adhuc nunc post multa illa superiora ac vetera. Atqui frustra fortassis & superuacuum fuerit, certo atque erudiendi modo, ad te dicendi libertate vti. Neque enim ipse vnquam melior futurus facilè es ex ea obiurgatione; non magis quàm scarabęus si monitus sit vt ne amplius in stercora huiusmodi volutet, cùm ille semel istis assueuerit. Neque etiam quenquam esse arbitror, qui adhuc ignoret ea quę tu ausus aliquando fueris, quæque homo ætate iam confectus in te ipsum iniquè delinquis. Non ita tutus, neque obscurè adeò malus es, neque etiam opus quopiam est qui tibi pellẽ leoninam detrahat, vt manifestus fias, Canthelius siue Asinus tantus existẽs: nisi verò quis ex Hyperboreis paulo antè ad nos huc profectus sit, aut in tantum Cumanus existat, vt non statim conspectum te, asinum omnium contumelioſissimum agnoscat, non expectato dum rudentem etiam audiat. Ita iam olim & à me, & apud omnes, & sæpe, res tuæ proclamatæ sunt, & famam inde haudquaquam exiguam nactus es, supra Ariphraden adeò, & supra Sybaritam Misthonem, & supra Chium illum Bastan, qui iisdem in rebus doctus atque excellens fuit. Sed dicendũ tamen est, etiamsi frigida atque emarcida iam dicere videbor, ne in eam culpam incidam, quasi solus illa ignorem. Imò verò aduocandus nobis Menandri prologorum vnus aliquis, Elenchus videlicet ille, amicus veritatis, & libertatis deus, haudquaquam obscurissimus ille quidem eorum qui in scenam ascendunt, solis vobis inimicus, qui linguam ipsius formidatis, & scientem omnia, & planè enarrantem, quorumcunque vobis conscius est. Plausibile igitur hoc fuerit, si ille voluerit, ante nos ingressus, exponere auditoribus vniuersam fabulę rationẽ. Proinde age ô Prologorum atq; deorum optime Elenche,

A πέφηνας ἐν πάσῃ ἐδελυρίᾳ, τὸν Ὀρθοδικίδην, καὶ τὸν Λυκάμβην, καὶ τὸν Βύβαλον, οἷς ἐκεῖναν ἰάμβους. καὶ ἔοικε θεῶν τις ὅτι χεῖλος ἀγαπᾶν σοι ποτε τὸν γέλων ὅτι τῇ ἀποφράδι λεχθείσῃ, ὡς αὐτὸς μὲν, Σκυθῶν καταφανέστερος γένοιο; κομιδῇ ἀπαίδευτος ὤν, καὶ τὰ κοινὰ ταῦτα, καὶ τὰ ἐν ποσὶν ἀγνοῶν, ἀρχὴν δ' εὔλογον παρέχοις τῷ σὺ λόγων αὐδρὶ ἐλευθέρῳ, καὶ οἴκοθεν σε ἀκριβῶς εἰδότι, καὶ μηδὲν ὑποσταλμένῳ δ μὴ οὐχὶ πάντα ἐξαπτεῖν· μᾶλλον δ' κηρύξαι ἂν παράπλους νύκτωρ καὶ μεθ' ἡμέραν ἔτι καὶ νῦν, ὅτι πολλοῖς τοῖς πρὶν ἐκείνοις. B καίτοι μάταιον ἴσως, καὶ περιττὸν, ἐν παιδείας νόμῳ παρρησιάζεσθαι πρὸς σέ. ὅτε γὰρ αὐ αὐτὸς ποτε βελτίων γένοιο πρὸς τὴν ὑπόμνησιν, ἢ μᾶλλον ἢ καὶ θᾶττον μεταπεισθείη ἄν, μηκέτι τοιαῦτα κυλινδῶν, ἅπαξ αὖθις σεσηπὼς γνώμονος. ὅτ' εἶναί τινα νομίζω τὸν ἀγνοοῦντα ἐπὶ τὰ ἑαυτοῦ σὺ τολμώμενα, καὶ ἀγνῶν ἀνθρωπος ἐς ἑαυτὸν πεφανημένος. οὐχ ὅτως ἀσοφὴς, οὐδὲ ἀφανὴς ἐδελυρὸς εἶ· οὐδὲ δεῖ τινος τὴν ἀποδύσοντος τὴν λεοντῆν, ὡς φανερὸς γένοιο, καὶ θηλίος ὤν, εἰ μή τις ἄρα ἐξ Ὑπερβορέων C ἄρτι ἐς ἡμᾶς ἥκοι, ἢ ἐς τοσοῦτον Κυμαῖος εἴη, ὡς μὴ ἰδὼν, βύβυς εἰδέναι ὄνων ἀπάντων ὑπερισόπαχύν σε ὄντα, μὴ περιμείνας ὀγκωμένου περιθέειν ἀκούειν. ὅτω πάλαι καὶ πρὸς ἐμοῦ, καὶ πάντα καὶ πολλάκις κεκήρυκται· τὰ σά, καὶ δόξαν ὅ μικρὰν ἔχεις ἐπ' αὐτοῖς ὑπὲρ τὸν Ἀεινφράδην, ὑπὲρ τὸν Συβαρίτην Μίσθωνα, ὑπὲρ τὸν Χῖον ἐκεῖνον Βάσταν, τὸν ὅτι τοῖς ὁμοίοις σοφόν. ῥητέον δ' ὅμως εἰ δ ἔοικα δόξω λέγειν, ὡς μὴ αἰτίαν ἔχειμι μόνος αὐτὰ ἀγνοῶν· μᾶλλον δ' παράκλητος ἡμῖν τῶν Μενάνδρου D προλόγων εἷς, ὁ Ἔλεγχος, φίλος ἀληθείας καὶ παρρησίας θεὸς, οὐχ ὁ ἀσημότατος τῶν ὅτι τὴν σκηνὴν ἀναβαινόντων, μόνοις ὑμῖν ἐχθρὸς τοῖς δεδιόσι τὴν γλῶτταν αὐτοῦ, πάντα καὶ εἰδότος, καὶ σαφῶς διεξιόντος, ὁπόσα ὑμῶν συνοίδε. χάριεν μὲν τοῦτο γένοιτ' ἄν, εἰ ἐθελήσειεν ἡμῖν προελθὼν σαυτὸν διηγήσασθαι τοῖς θεαταῖς σύμπαντα τὸν δράματος τὸν λόγον. ἄγε δεῦρο, ὦ προλόγων καὶ δαιμόνων ἄριστε Ἔλεγχε,

ἵνα

ὄφελ' ὅπως σοφῶς προδιδάξῃς τοὺς ἀκούοντας, ὡς οὐ μάτην, οὐδὲ φιλαπεχθημόνως, οὐδ' αἰτίοις ποσὶ, καὶ πάνυ παροιμιακῶς, ὅτι τὸν δὲ τὸν λόγον ἀπηντήκαμεν, ἀλλὰ καὶ ἴδιόν τι ἀμυνόμενοι, καὶ τὰ κοινὰ μισοπονοῦντες τὸν αὐθέφτον ὅτι τῇ βδελυρίᾳ. ταῦτα μόνα εἰπὼν, καὶ σοφῶς προδιηγησάμενος, ἵλεως ἄπιθι σκοπὸν, τὰ δὲ ἄλλα, ἡμῖν καταλιπὲ· μιμησόμεθά γάρ σε, καὶ διελέγξομεν τὰ πολλὰ, ὡς παῤῥησίας τε καὶ ἀληθείας ἕνεκα, μηδένα αἰτιάσασθαί σε. μήτε οὖν ἐμὲ πρὸς αὐτοὺς ἐπαινέσῃς, ὦ φίλτατε ἔλεγχε, μήτε τὰ ἐκείνῳ προσόντα προσεκχέῃς αὐτοῖς· ἱκανὸν γὰρ ἄξιον, θεῷ ὄντι, ὅτι σῶμα σοι ἐλθὼν τοῖς περὶ τὰ ὦτα καθαπύουσιν λόγοις. ὁ γὰρ Σοφιστὴς οὗτος λέγων, ὁ προλογος ἤδη φησὶ ταῦτα, ἐς Ὀλυμπίαν ποτὲ ἦκε, λόγον τινὰ περὶ πολλῶν συγγεγραμμένον ἐπιδεξόμενος τοῖς πανηγυριστάς, ἦν οὖν ἡ ὑπόθεσις τοῦ συγγράμματος, ὁ Πυθαγόρας κωλυόμενος ὑπό τινος Ἀθηναίων, οἶμαι, μετέχειν τῆς ἐν Ἐλευσῖνι τελετῆς ὡς βάρβαρος, ὅτι ἔλεγεν αὐτὸς ὁ Πυθαγόρας πρὸ τούτου ποτὲ, καὶ Εὔφορβος γενέσθαι. ἐτύγχανε οὖν ὁ λόγος αὐτῷ καὶ τὸν Αἰσώπου κολοιὸν, συμφορητὸς ὢν ἐκ ποικίλων ἀλλοτρίων πτερῶν. βουλόμενος δὴ μὴ ἔωλα δόξαι λέγειν, ἀλλ' αὐτοσχεδιάζειν τὰ ἐκ τοῦ βιβλίου, δόξας τοῦ σοφιστῶν τινός (ἦν οὖν ἐκ Πατρῶν ἐκεῖνος, ἀμφὶ δίκας ἔχων τὰ πολλὰ) ἐπειδὴ αἰτήσῃ τινὰς ὑποθέσεις τοῖς λόγοις, τὸν Πυθαγόραν αὐτῷ προσελέσθαι. καὶ ὥστως αὐτὸ ἐποίησε, καὶ σοφὸν ἔπεισε δόξειν ἀκούειν τοῦ ὑφ' ἑαυτοῦ Πυθαγόρου ἐκεῖνον λόγον. ἦν δὴ δ' ὅτι τοιοῦτος, ὁ μὲν, πολὺ ἀπίθανος ἐν τῇ ὑποκρίσει, σοφιστῶν οἷς εἰκὸς ἐκ πολλοῦ ἐσκεμμένα, καὶ μεμελετημένα, εἰ καὶ ὅτι μάλιστα ἡ αἰσχύνη πάσα, ἐπήμυνε, καὶ χεῖρα ὦρεγε, καὶ συνηγωνίζετο αὐτῷ. γέλως δὲ πολὺς ἦν τῶν ἀκουόντων. καὶ οἱ μὲν, εἰς τὸν Πατρέα ἐκεῖνον μεταξὺ ἀποβλέποντες, ὑπεδήλουν ὡς ὁ λέληθε συμπράξας αὐτῷ τὴν ῥᾳδιουργίαν, οἱ δ', καὶ αὐτὰ γνωρίζοντες τὰ λεγόμενα, περὶ ὅλην τὴν ἀκρόασιν διετέλεσαν, ἓν τοῦτο μόνον ἔργον ἔχοντες ἀμηχάνων πειρώμενοι,

A vide vt planè doceas atque informes auditores, quòd videlicet non frustra, neque odij conciliandi gratia, neque etiam illotis, quod aiunt, pedibus ad orationem hanc peragendam accessimus: sed cùm vt priuatum quiddam vlcisceremur, tum quia illud quod commune est, hominem ob malitiam ac vanitatem odio prosequeremur. Atque hæc sola præfatus, ac planè elocutus, propitius abi iterum è medio: cætera verò nobis relinque: imitabimur enim te, & coarguemus pleraque, vt & veritatis & libertatis gratia nemo te accusaturus sit. Neque verò me, ô optime, apud ipsos commendaueris, neque rursum quæ illi adsunt, præeffuderis temerè. Non enim dignum est, Deus cùm sis, in os tibi venire verba de rebus execrabilibus adeò ac detestandis facienda. Nam Sophista atque impostor iste dicendo (hæc iam prologus inquit) Olympiam aliquando venit, orationem multo iam antea conscriptam recitaturus iis qui ad solennem ludorum celebritatem conuenerant. Erat autem argumẽtum eius scripti: Pythagoras prohibitus aliquando ab Atheniẽsibus communicare, vt opinor, cũ iis qui Eleusinia sacra peragebant, tanquam barbarus, eò quòd ipse Pythagoras diceret, ante ea tempora etiam Euphorbũ sese fuisse. Cęterùm erat oratio ea ipsius iuxta Æsopi graculum, collectitia, ex variis alienis pẽnis cõsarcinata. Itaque cùm vellet haudquaquam friuola ac vana dicere videri, ex notis ac familiaribus quendam rogat (erat autem homo ille Patrensis genere, circa lites & actiones forenses plerunque versatus) vt postquam dicendi argumentum aliquod postulasset, Pythagoram ipsi statim subiiceret. Ac ita tum fecit homo ille, & persuasit theatro, vt orationem illã de Pythagora audirent. Erat igitur, id quod consequens tum fuit, iste quidem ad agendum & exprimendum gestu sermonem, valde ineptus, & à ratione alienus, connectens & agglomerans, vt par est, ea quæ longè ante meditata atquę exercitata habuerat, tametsi impudentia, quæ quàm maxima erat, auxiliabatur quoque, ac manum porrigebat, & cum eo vnà certamen obibat. Risus autem ab auditoribus vndique multus. Ac alij quidem ad Patrensem illum interea aspicientes, significationem dabant quòd haudquaquam clam ipsis esset quòd illius ope fallacia ac techna hæc composita esset: alij autem etiam ipsa ea quæ recitabantur, agnoscentes, per totum illud auscultandi tempus vnum hoc opus agebant,

vt se mutuò explorarent quo modo quisque memoria teneret & dignosceret vnde quicque ex iis Sophistis qui paulo ante nos celebres fuere, in declamationibus siue meletis quas vocant, desumptum esset. Porrò inter hæc omnia etiam is qui orationem hanc scripsit, inter ridentes & ipse erat. Cur autem non rideret ob manifestum adeò & ineptum atque impudens facinus? Ac fortè (est enim risus intemperantior paulò) cùm ille voce ad canticum deflexa, lamentationem quandam, vt ipsi videbatur, Pythagoræ, decantaret: hic meus poëta, illud quod vulgo dici solet, Asinum ad lyram, videns in cachinnum admodum suauem solutus est: quod alter conuersus aspexit. Et hoc est quod illos paulo antè inter se inimicos reddidit. Atque hinc erat quidem anni principium, imo verò tertia dies à nouilunio magno, quando Romani iuxta veterum consuetudinem & ipsi preces quasdam pro toto anno faciunt, & sacrificia peragunt, pro eo ac ipsis rex Numa sacrificandi ritus hos constituit, persuasique sunt quòd eo potissimùm die votis ac precibus Dij vacent, atque animum aduertant. In hoc igitur festo, & calendis solennibus ridens Olympiæ tum ille, sub Pythagora isto supposititio conspicatus accedentem execrabilem & arrogantem istum alienarum orationum histrionem, (norat autem & mores eius exactè, & reliquam nequitiam, atque impuritatem vitæ, & quæ facere diceretur, & quæ faciens deprehensus fuerat) Tempus, ad quendam amicorum inquit, vobis est discedere, atque hoc inauspicatum spectaculum relinquere. Nam homo iste obuiam nobis factus, videtur suauissimum hunc diem in apophradem nobis conuertere. Quo audito sophista ille mox verbum Apophradis, velvti peregrinum atque alienum à Græca lingua ridere cœpit, & hominem pro superiore illo risu vicissim vltus est, vt quidem ipse putabat, & ad omnes dicebat: Hui Apophras? quid hoc autem est? fructus, an herba aliqua, an instrumentum? num igitur comeditur, an bibitur? aut quid tandem est Apophras? Nam ego quidem neque audiui vnquam, neque intelligo facilè quidnam etiam sit quod ille dicit. Atque hęc tamen ille quidem putabat se contra hunc valde acerbè dixisse, ac multo adeò risu Apophradem ipsam arripiebat: cæterùm non animaduertebat quòd interim extremum contra seipsum insciticæ testimonium proferebat.

A ὅπως μνήμης ἔχοιεν παρὸς ὃ λέγει γνώσοιτο, ὅτου ἕκαστον ἐπὶ τῷ ὀλίγον παρὰ ἡμῶν δεδοκιμασμένων ὅτι ταῖς καλουμέναις μελέταις σοφιστῶν. ἐν δὲ τούτοις ἅπασι, καὶ ὁ τὸν λόγον τόνδε συγγράψας, ἐπὶ σὺν τοῖς γελῶσι καὶ αὐτός. τί δ' οὖν ἔμελλε γελᾶν ἐφ' οὕτω σαφεῖ φανερῷ, καὶ ἀπιθάνῳ, καὶ αἰσχρῷ τῷ τολμήματι; καί πως (ἔστι δὲ ἀκρατὴς γέλωτος) ὁ μὲν, τὸ φωνὴν ἐκτρέψας εἰς μέλος, ὡς ᾤετο, θρηνῶδές τινα ἐπῳδὴν τῷ Πυθαγόρᾳ, ὁ δὲ, τοῦτο δὴ ὃ τοῦ λόγου, ὄνον κιθαρίζειν περῶμενον ὁρῶν, ἀνεκάγχασε μᾶλλον ἢ δι' ὃ ποιητὴς B ἐκεῖνος· ὁ δὲ, εἰδὼν ἐπιστραφείς. τοῦτο ἐξεπολέμωσε τότε αὐτοῖς ἐναγχος. ἐντεῦθεν δὲ ἐπὶ μὲν τοῦ ἔτους ἀρχὴ, μᾶλλον δὲ ἀπὸ μεγάλης νουμηνίας τρίτη, ἐν ᾗ οἱ Ρωμαῖοι κατά τι ἀρχαῖον, εὔχονταί τε αὐτοῖς ὑπὲρ ἅπαντος τοῦ ἔτους εὐχάς τινας, καὶ θύουσι, Νουμᾶ τοῦ βασιλέως καταστησαμένου τὰς ἱερουργίας αὐτοῖς, καὶ πεπεισμένοι τοὺς θεοὺς ἐν ἐκείνῃ μάλιστα τῇ ἡμέρᾳ χρηματίζειν πρὸς θυομένους. ἐν τοιαύτῃ τοίνυν ἑορτῇ, καὶ ἱερομηνίᾳ, ὁ τότε γελάσας ἐν Ολυμπίᾳ σκῆνος, ὑπὸ τῷ ὑποβολιμαίῳ Πυθαγόρᾳ, ἰδὼν παρεστῶτα τὸν κατάπυστον, καὶ ἀλαζόνα, τὸν τῶν ἀλλοτρίων λόγων ὑποκριτὴν (ἐτύγχανε δὲ C τὸν τρόπον ἀκριβῶς εἰδὼς αὐτοῦ, καὶ τὴν ἄλλην ἀσέλγειαν, καὶ μιαρίαν τοῦ βίου, καὶ ἃ ποιῶν ἐλέγετο, καὶ ἃ ποιῶν κατείληπτο) Ὥρα ἡμῖν, ἔφη, παρά τινα τῶν ἑταίρων, ἀπιέναι καὶ ἀφεῖναι τὸ δυσοίωνον τοῦτο θέαμα, ὃς φανεὶς, ἔοικε τὴν ἡδίστην ἡμέραν, ἀποφράδα ἡμῖν ποιήσειν. τοῦτ' ἀκούσας ὁ σοφιστὴς τὴν ἀποφράδα, ὡς τι ξένον καὶ ἀλλότριον τῆς Ελλήνων ὀνομασίας, ἐγέλασε βυθὺς, καὶ τὸν ἄνδρα τοῦ πάλαι ἐκείνου γέλωτος ἠμύνετο, ὡς εἶδεν ᾤετο, καὶ παρὸς ἅπαντας ἔλεγε, ἀποφράς, τί δέ τοῦτό ἐστι; καρπός τις, ἢ βοτάνη τις, ἢ σκεῦος; ἆρα τὸ ἐσθιόμενόν ἢ πινόμενόν τί ἐστιν ἀποφράς; ἐγὼ μὲν οὔτε ἤκουσα πώποτε, οὔτ' ἂν συνείην ποτὲ ὅ, τι καὶ λέγει. ταῦτ' ὁ μὲν ᾤετο καλῶς τοῦτον διεξιέναι, καὶ πολλὰ ἐπῆγε τῇ ἀποφράδι τὸν γέλωτα· ἐλελήθει δὲ καθ' αὑτοῦ τὸ ὕστατον τεκμήριον ἀπαιδευσίας ἐκφέρων, ὅτι τοῦτο.

τὸν δὲ τὸν λόγον συνέγραψεν, ἐμὲ πρὸς ὑμᾶς πέμψας ὑμῖν, ὡς δείξω τὸν ἀοίδιμον σοφιστὴν, τὰ κοινὰ τῶν Ἑλλήνων ἀγνοοῦντα, καὶ ὁπόσα καὶ οἱ ὑπὸ τῶν ἐργαστηρίων, καὶ τῶν καπηλείων εἰδεῖεν. Ταῦτα μὲν ὁ ἔλεγχος. ἐγὼ δὲ, ἤδη γὰρ αὐτὸς παρείληφα τὸ δράματος τὰ λοιπὰ, δίκαιος αὖ εἰμι, τὰ ἐκ τοῦ Δελφικοῦ τρίποδος ἤδη λέγειν, οἷα μὲν σου τὰ ἐν τῇ πατρίδι, οἷα δὲ τὰ ἐν τῇ Παλαιστίνῃ, οἷα δὲ τὰ ἐν Αἰγύπτῳ, οἷα δὲ τὰ ἐν Φοινίκῃ, καὶ Συρίᾳ, εἶτα ἑξῆς, τὰ ἐν Ἑλλάδι, καὶ Ἰταλίᾳ, καὶ ὅτι πᾶσι, τὰ ἐν Ἐφέσῳ νῦν, ἄκρᾳ κεφαλαιωδίσαντα τῆς ἀπονοίας τῆς σῆς, καὶ κορυφὴ, καὶ κορωνὶς τοῦ δράματος. ἐπεὶ γὰρ κατὰ τὴν παροιμίαν, Ἰλιὰς ὤν, τραγῳδοὺς ἐμιαίνωσα, καιρὸς ἤδη σοι ἀκούειν τὰ σαυτοῦ κακά· μᾶλλον δὲ, ταῦτα μὲν, μηδέπω, περὶ δὲ τῆς Ἀποφράδος, πρότερον. εἰπέ γάρ μοι τῆς πανδήμου, καὶ γναμπτυλλίδος, καὶ κυβέλης, τίνα σοι μεμαθήκαμεν, καὶ γέλωτος ἄξιον τοὔνομα εἶ) ἔδοξεν ἡ Ἀποφράς; νὴ Δί', οὐ γὰρ ἴσασιν τῶν Ἑλλήνων ἴδιον, ἀλλά πόθεν ἐπεισκωμάσθη αὐτοῖς ἀπὸ τῆς τῶν Κελτῶν ἢ Θρᾳκῶν, ἢ Σκυθῶν, ὅτι μιξίας. σὺ δ' (ἅπαντα γὰρ οἶσθα τὰ τῶν Ἀθηναίων) ἐξέκλεισας τοῦτο θύρας, καὶ ἐξεκήρυξας τῆς Ἑλληνικῆς. καὶ ὁ γέλως ὅτι τοῦτο, ὅτι βαρβαρίζω, καὶ ξενίζω, καὶ παροιμιάζω τοὺς ὅρους τοὺς Ἀττικούς. καὶ μὴν τί ἄλλο ἔστιν Ἀθηναίοις ἐπιχώριον, ὡς τοῦτὶ τοὔνομα, φαῖεν ἄν, εἴγε σοῦ μᾶλλον τὰ τοιαῦτα εἰδότες; ὥστε ῥᾴτον ἂν Ἐρεχθέα, καὶ τὸν Κέκροπα, ξένους ἀποφήναις, καὶ ἐπήλυδας εἶ) τῶν Ἀθηνῶν, ἢ τὸν ἀποφράδα δείξας οὐκ οἰκείαν καὶ αὐτόχθονα τῆς Ἀττικῆς. πολλὰ μὲν γάρ ἐστιν, ἃ καὶ αὐτοῖς καὶ ταῦτα τοῖς πᾶσιν αὐθρώποις ὀνομάζουσιν, ἀποφράδα δὲ μόνοι σκληροὶ, τὸν μιαρὸν, καὶ ἀποδυκτὸν, καὶ ἀπαίσιον, καὶ ἀποφατικὸν, καὶ σοὶ ὁμοίαν ἡμέραν. ἰδοὺ καὶ μεμάθηκας ἤδη ὁδοῦ πρότερον, τί βούλεται αὐτοῖς ἡ ἀποφράς ἡμέρα, ὅταν μήτε αἱ ἀρχαὶ χρηματίζωσι, μήτε εἰσαγώγιμοι αἱ δίκαι ὦσι, μήτε τὰ ἱερὰ ἱεουργῆται, μηδ' ὅλως τι τῶν αἰσίων τελῆται, αὕτη ἀποφράς ἡμέρα. συμβαίνει δὲ τοῦτο ἄλλοις ἐπ' ἄλλαις αἰτίαις,

A Huius igitur gratia orationem hanc scripsit is qui me huc ad vos præmisit, vt videlicet ostenderet, celebrem istum sophistam, communia illa Græcorum, & quæ illi etiam qui in officinis atque tabernis sedent, scire solent, adhuc ignorare. Hactenus Elenchus ille. Ego verò (iam enim ipse ad reliqua fabulæ peragenda accedo) meritò debebam veluti ex Delphico tripode tandem illa addere, qualia videlicet facta tua in patria fuerint, qualia in Palæstina, qualia in Ægypto, qualia in Phœnicia ac Syria, atque exinde deinceps in Græcia & Italia: & postremò quæ nunc Ephesi facis, quæ B quidem vecordiæ istius tuæ quasi quoddam summarium sunt & caput, & coronis morum. Postquam enim, iuxta prouerbium, Iliensis cùm sis, tragœdos conduxisti, tempus iam est vt propria tua mala audias. Imò verò nondum etiam, sed de Apophrade priùs. Nam dic mihi per Pandemum, & Genetyllidē, & magnam matrem, quo tandem modo reprehendendum ac risu dignum videtur nomen Apophradis? Nō enim mehercle Græcorum proprium erat, sed alicūde ex Gallorum, aut Thracum, aut Scytharum com- C mixtione velut comessabundum introductum: tu verò (cuncta enim Atheniēsium cognita habes) exclusisti illud continuò, & velut per præconem è ciuitate Græcorum eiecisti: & ex eo risus iste videlicet, quòd barbarè ac peregrino modo loquor, & transgredior terminos Atticos. At verò quid aliud Athenien sibus ita familiare ac patrium, vti hoc nomen? dixerint illi qui huiusmodi meliùs quàm tu, sciunt. Quapropter citiùs Erechtheum aut Cecropem peregrinos & aduenas apud Athenienses esse probaueris, quàm Apophradis nomen ostenderis non pro- D prium, aut non inibi natum, & genuinum Atticæ esse. Nam multa quidem sunt quæ & ipsi eodē modo cum cæteris hominibus omnibus appellant: Apophradem autem soli illi atram & abominabilem, & inauspicatam & nefastam, tibique similem diem vocant. Ecce didicisti iam obiter quoque significationem Apophradis, & quis dies ater vocetur. Quando videlicet neque magistratus de rebus consultant publicè, neque lites in foro disceptātur, neq; sacrificia peragun tur, neque quicquam eorum quæ more & auspicato solent, tractatur, is dies Apophras siue ater dicitur. Atque huiusmodi dies apud alios aliis de caussis indicti sunt:

Veneris cognomina sunt apud Suid.

Aut enim pugna aliqua magna ac graui superati sunt, ac dies exinde tales quibus cladem eam accepere, pro nefastis & inauspicatis ad res legitimas gerendas habendos censuerunt: aut mehercle etiam. *Praefio.* Atqui ineptum fortassis & intempestiuum vtique iam fuerit dedoceri, ac denuo discere talia, virum senem adeò, ne illa quidem quę his priora sunt, scientem. Proinde hoc omnino reliquum est, & si dideceris ipsum, omnia exinde nobis scies. Vnde enim heus tu? Nam cętera quidem etiamsi ignorare ignoscendum sit, ea videlicet quæ extra communem viam posita, & obscura hominibus priuatis atque indoctis sunt: diem tamen atrum, etiamsi volueris, nominare aliter quàm Apophrada non poteris. Nam hoc vnum ac solum nomen omnium positum esse dixerit quispiam. At verò vetustorum verborum alia quidem vsurpanda sunt, alia autem non item, quæcunque eorum videlicet non ita multis consueta atque vsitata sunt, vt ne perturbemus auditum, & vulneremus intelligentium aures. Ego *Fortassis, non intelligentium, legendum.* verò, vir optime, si ad te quidem verba fecissem, de te ita dicens, peccassem fortassis. Decebat enim, decebat, inquam, aut Paphlagonum, aut Cappadocum, aut Bactrianorum verbis consuetis ac patriis tecum loqui, si intelligere deberes quæ dicerentur, & audiendo voluptatem aliquam capere. Cæteris autem Græcis, opinor, secundùm Græcam linguam conuersari decet. Deinde etiam Atticis per successionem temporum multa variantibus in lingua sua, hoc nomen inter præcipua mansit, hoc modo semper & ab omnibus ipsis dictum. Ac sanè commemorarem etiam eos qui ante nostram ætatem eodem nomine vsi sunt, nisi & isto modo perturbaturus te essem, peregrina & ignota tibi poëtarum, oratorum & historicorum verba recensendo. Imò verò ne ego quidem tibi eos dicam, qui illud vsurparunt, omnes enim norunt: sed tu contra si mihi vnum aliquem ex veteribus ostenderis, qui nomine hoc vsus non fuerit, Aureus, vt aiunt, in Olympia statuêris. Atqui si quis senex adeò, & ætate confectus, huiusmodi ignorat, videtur idem mihi, quòd Athenæ ciuitas est Atticæ, & Corinthus in Isthmo, & Sparta in Peloponneso, ignorare. Supereſt igitur fortassis illud tibi vt dicas, ipsum quidem nomen apophradis nosse te, cæterùm vsum eius vt intempestiuum accusasse.

ἢ γὰρ αὖ ἡττηθέντες μάχαις μεγάλαις, ἔπειτα ἔταξαν ἐκείνας τὰς ἡμέρας, ἐν αἷς τὰ τοιαῦτα ἐπεπόιθεσαν, ἀποφάκτους καὶ ἀκύρους τῶν ἐνόμων ποιήσεων εἶναι, ἢ καὶ, νὴ Δία. καίτοι ἄκαιρον ἴσως, καὶ ἔξωρόν γε ἤδη, γέροντα ἄνδρα μεταπαιδεύειν, καὶ ἀναδιδάσκειν τὰ τοιαῦτα, μηδὲ τὰ ποὸ τούτων εἰδότα. πολύ γοῦν τοῦτ' ἔστι τὸ λοιπόν, κἂν ἐκμάθῃς αὐτό, πᾶν ἡμῖν εἰδὼς ἔσῃ. πόθεν γὰρ ὦ φίλτατε; τὰ μὲν γὰρ ἄλλα κἂν ἀγνοῆσαι, συγγνώμη, ὁπόσα ἔξω τῆς πολλοῦ πάτου, καὶ ἄδηλα τοῖς ἰδιώταις· τὸ δὲ ἀποφράδα δὲ, οὐδὲ βουληθεὶς ἄν, ἄλλως εἴποις. ἓν γὰρ τοῦτο καὶ μόνον ἀπάντων τοὔνομα ἔσται, φησί τις· ἀλλὰ τῶν παλαιῶν ὀνομάτων, τὰ μὲν λεκτέα, τὰ δ' οὔ, ὁπόσα αὐτῶν μὴ συνήθη τοῖς πολλοῖς, ὡς μὴ παρακινοῖμεν τὰς ἀκοάς, καὶ πτοῴσκοιμεν τῶν συνόντων τὰ ὦτα. ἐγὼ δὲ, ὦ βέλτιστε, τοῖς μὲν σὲ, ἴσως ταῦτα τοῖς σοὶ εἰπών, ἥμαρτον, ἐλέγχω γὰρ ἐλέγχω ἢ τοὺς τὰ Παφλαγόνων, ἢ Καππαδοκῶν, ἢ Βακτρίων πάτρια διαλέγεσθαί σοι, ἕως σὺ μάθῃς τὰ λεγόμενα, καὶ σοὶ ἀκούειν ἡδέα· τοῖς δ' ἄλλοις Ἕλλησιν, οἶμαι, καθ' Ἑλλάδα γλῶττον συνῆναι χρῆ. εἶτα καὶ τῶν Ἀττικῶν τοὺς χρόνοις τινὰς πολλὰ συντεταράντων τῆς αὐτῶν φωνῆς, τοῦτο ἐν τοῖς μάλιστα τοιοῦτον διετέλεσεν, οὕτως ἀεὶ, καὶ τοῖς ἀπάντων αὐτῶν λεγόμενον. εἶπον ἂν καὶ τοὺς τοῖς ἡμῶν κεχρημένους τοῦ ὀνόματι, εἰ μὴ καὶ ταύτῃ σε διαταράξειν ἔμελλον, ξένα σοι καὶ ἄγνωστα ποιητῶν, καὶ ῥητόρων, καὶ συγγραφέων ὀνόματα διεξιών. μᾶλλον δὲ, ἀλλ' ἐγώ σοι τοὺς εἰπόντας ἐρῶ. πάντες γὰρ ἴσασιν. ἀλλὰ σύ μοι ἕνα τῶν πάλαι δεῖξαι οὐ κεχρημένον τοῦ ὀνόματι, Χρυσοῦς, φασὶν, ἐν Ὀλυμπίᾳ στάθητι. καίτοι, ὅστις γέρων ὤν, καὶ ἀφιλίζ, τὰ τοιαῦτα ἀγνοῶ, δοκεῖ μοι ὅτι καὶ Ἀθῆναί πόλις ἐστὶν ἐν τῇ Ἀττικῇ, καὶ Κόρινθος ὅτι τοῦ Ἰσθμοῦ, καὶ Σπάρτη ἐν τῇ Πελοποννήσῳ, μὴ εἰδέναι. λοιπὸν ἴσως ἐκεῖνό σοι λέγω, ὡς τὸ μὲν ὄνομα ἤδῃς, τὸ δὲ χρῆσιν αὐτοῦ ἄκαιρον ἠτιάσω.

Φέρε δὴ καὶ ἐκ τούτου σοὶ σκέψωμαι· σὺ δὲ προσέχε τὸν νοῦν, εἰ μὴ πάνυ ὀλίγον σοι μέλει τοῦ μηδὲν εἰδέναι. εἰ οἱ πάλαι πολλὰ τοιαῦτα περὶ ἡμῶν ἀπερρίφθαι εἰς τοὺς σοὶ ὁμοίους ἔκασοι τοῖς τότε. ἦσαν γὰρ καὶ τότε, ὡς ἔοικε, βδελυροί τινες ἐς τὰ ἤθη καὶ μιαροὶ, καὶ πανοῦργοι τὸν τρόπον. καὶ ὁ μὲν Κόθορνόν τινα εἶπεν, εἰκάσας αὐτοῦ τὸν βίον, ἀμφίβολον ὄντα τοῖς τοιούτοις ὑποδήμασιν· ὁ δὲ, Λυπαίῳ, ὅτι ταῖς ἐκκλησίαις θορυβώδης ῥήτωρ ὤν, ἐπεπαίεκτει· ὁ δὲ, Ἑβδόμῳ, ὅτι ὥσπερ οἱ παῖδες τὰ περὶ τὰς ἑβδόμας, καὶκεῖνος τὰ περὶ τὰς ἐκκλησίας ἔπαιζε, καὶ διεγέλα, καὶ παιδιὰν ἐποιεῖτο τὴν σπουδὴν τοῦ δήμου. μὴ δῶς οὖν καὶμοὶ, πρὸς Ἀδώνιδος, εἰκάσαι παμπόνηρον ἄνθρωπον, ἀπάσῃ κακίᾳ σεσωρευμένον, ἡμέρᾳ δυσφήμῳ καὶ ἀπαισίᾳ. ἡμεῖς γὰρ τοὺς χωλοὺς, τῷ δεξιῷ σκέλει προπέμπομεν, καὶ μάλιστα εἰ ἕωθεν ἴδοιμεν αὐτούς. κἂν εἴ τις βάκηλον ἢ εὐνοῦχον ἴδοι, ἢ πίθηκον, θύρας ἐξιὼν τῆς οἰκίας, ὀπίσω πόδα ἀναστρέφει, καὶ ἐπανέρχεται, οὐκ ἀγαθὰς μαντευόμενος τὰς ἐφημερίους ἐκείνας πράξεις ἔσεσθαι αὐτῷ, τὸν πονηρὸν τοῦτον καὶ δυσφήμου κληδόνισμα. ἐν ἀρχῇ δὲ, καὶ ἐν θύραις καὶ ὅτε τὴν πρώτην ὁδὸν, καὶ ἕωθεν τοῦ ἀπόπτου ἔτους, εἴ τις ἴδοι κίναιδον, καὶ ἀπόῤῥητα ποιοῦντα, καὶ πάσχοντα, ὀπίσημον ὅτι τοῦτο, καὶ ἀνόῤῥωστα, καὶ μονονουχὶ τοῖς ὠμοῖς τῶν ἔργων αὐτῶν ὀνομαζόμενον, ἀπατεῶνα, γόητα, ἐπίορκον, ὄλεθρον, κύφωνα, καθεκτὸν, μὴ φύγῃ, μηδ' εἰκάσῃ τοῦτον ἀποφράδι ἡμέρᾳ; ἀλλ' ἆρ' οὐ σὺ τοιοῦτος; οὐκ αὖ ἔξαρνος γένοιο, εἰ ἐγὼ τοῦτο αἰδρίαν οἶδα τὴν σὴν, ὅσῃ καὶ μέγα φρονεῖν ὅτι τοῦτο μοι δοκεῖς, ὅτι μὴ ἀπόλλυταί σοι ἡ δόξα τῶν ἔργων, ἀλλὰ πᾶσι δῆλος εἶ, καὶ περιβόητος. εἰ δὲ καὶ ὀμόσαι χρήσῃς, καὶ ἀρνήσαιο μὴ τοιοῦτος εἶναι, τίσι πιστὰ ἐρεῖς; τοῖς πολίταις τοῖς σοῖς (οὐκεῖθεν γὰρ ἄρχεσθαι δίκαιον) ἀλλ' ἴσασιν οὗτοι τὰς πρώτας σου τροφὰς, καὶ ὡς παιδαρίου σεαυτὸν τῷ ὀλέθρῳ ἐκείνῳ γραπώτην, συμπεφθειρὼς πάντα ὑπηρέτου, ἄχρι δή σε ὃ τὸ λόγου τοῦτο, ῥάκους πολυχρόνιος ἐργασάμενος, ὄζειν ἐποίησε. καὶκεῖνα μέμνησαι, ὡς ὃ εἰκὸς, ἃ πρὸς τὸ θέατρον ἐσεπαίδευε,

A Age itaque, & de hoc respondebo tibi consentanea: tu verò animum aduerte, nisi omnino parui facis si nihil scire videaris. Nam & veteres huiusce modi multa ante nos in eos qui tibi similes erant, tum iactarunt. Erant enim tunc quoque (vt est verisimile) moribus abominabiles quidam, & impuri, & perditi ingeniis. Atque alius quidem [1] Cothurnum quendam appellabat, vitam illius comparatione hac perstringens, vt inconstantem & ambiguam, perinde vt calciamēti genus hoc est: alius autem Lypaën [2], quòd conciones turbare solebat, orator tumultuosus existens: rursum alius Hebdomam, quòd perinde vt pueri septimanis diebus B solent, etiam ille in concionibus luderet & rideret, & serium studiúmque plebis pro ludo ac ioco haberet. Ne dederis itaque & mihi, per Adonidem, comparare hominem perditum, & omni malitiæ innutritum, diei atro & inauspicato. Nam nos & claudos ad dexteram declinamus, ac maximè si manè videamus ipsos. Et si quis spadonem aut eunuchum aspexerit, aut simiam quoque, egressus domo statim, conuertit pedem, & regreditur, ominans sibi haudquaquam prosperas diei illius res atque actiones fore, præ malo C hoc primo & inauspicato omine. A principio autem, & in foribus, & in primo egressu, & mane primo totius anni, si quis videat cinædum, & nefaria perpetrantem pariter & patientem, notum ob hęc, & eneruatum, & tantùm non ipso nomine, quæ agit, præ se ferentem, deceptorem, præstigiatorem, periurum, pestem, catastam, barathrum, non effugiat, neque talem diei atro comparet? An verò tu talis non es? Haudquaquam negabis, si modò noui fortitudinem tuam istam, qui certè & animum attollere ob hæc mihi videris, videlicet quòd tibi gloria D ista rerum tuarum non prorsum perit. Sed omnibus notus es, & passim celebris. Quòd si autem etiam contrà ieris, & inficiaberis talem te esse, cui quæso credibilia ista dices? An ciuibus tuis? nam hinc ordiri æquum est: at norunt illi prima tua incunabula, & quo pacto tradideris te ipsum perdito illi militi, & cum eo vnà turpissimè ac flagitiosissimè oberraueris, omnia obsequens ac patiens, donec te, iuxta prouerbium, pannum lacerum, detritum & confectum extrusit. Etiam illa meminerunt, vt est consentaneum, quæ in theatro adolescens egisti,

[1] *Hoc nomine notatus fuit Therameues, de quo Xenophon lib. 2.*

[2] *ἀπὸ λυπεῖν videlicet deducta voce: quod molestare & vexare significat.*

quando ſaltatoribus ac mimis ſubſeruiebas, & in ducendis ordinibus ſeu choris quaſi quidam dux eſſe cupiebas. Quippe nemo ante te theatrum ingrediebatur, nemo ne nomen quidem fabulę quod eſſet, renũciabat, ſed tu ornatè admodum, ſubligatis aureis crepidis, & indutus veſte tyrannica, ante cæteros immittebaris, qui benevolentiam à theatro poſtulares, coronas ferens, & cum plauſu rediẽs, honore tandem ab ipſis affectus. At nunc orator es, & ſophiſta: & ob hoc ſi audiant aliquando talia de te illi, iſtud ex Tragœdia videlicet, *Et ſolem geminum, & duplices ſe oſtendere Thebas* putabunt: & in promptu atque in ore tum omnibus ſtatim notum illud erit: Hiccine ille qui tum? & quæ poſt illa ſequuntur. Proinde & ipſe rectè facis, qui omnino non aſcendis ad illos, neque in patriam crebrò ventitas, ſed fugis illam vltro, quanquam neque hyeme malam, neque æſtate moleſtam nimis, ſed pulcherrimam & maximam omnium in Phœnicia ciuitatum. Nam coargui, & cum iis qui vetera illa ſciunt ac meminerunt, conuerſari, laqueus reuera tibi eſt. Sed quid iſta fruſtra nugor? Quem enim tu vnquam veritus fueris? aut quid turpe putaueris eorum etiam quæ extrema ſunt? Audio autem & poſſeſſiones eſſe tibi apud illos magnas: nimirum miſeram illam turriculam, cum qua Sinopenſis illius dolium collatum, Iouis atrium videri queat. Proinde ciuibus quidem tuis haudquaquam vllo modo perſuaſeris, vt non omnium deteſtabiliſſimum te credant, & commune adeò totius ciuitatis dedecus. Fortaſſis autem & cæteri habitantes in Syria, eadem de te cum illis teſtabuntur, ſi te dicas nihil mali aut reprehenſione dignũ feciſſe. Nam mehercle Antiochia quidem etiam ipſum iſtud opus vidit, quando adoleſcentem illum Tharſo venientem abduxiſſes. Sed & detegere ipſa inhoneſtum fortaſſis mihi fuerit. Veruntamen norunt & meminerũt illi qui tum adſtabant vobis, atque aſpiciebant te quidem in genu inclinatum, illum autem noſti quid facientem quoque, niſi omnino perpetua rerum obliuione laboras. At in Ægypto illi fortaſſis non norunt te, qui te poſt præclara iſta in Syria certamina, fugientem inde ob ea quę modò dixi, ſuſceperunt, cùm te veſtiarij inſequerentur, à quibus veſtibus pretioſis comparatis, viaticum tum habebas.

A Τοῖς ὀρχησταῖς ξυνοκεινόμενος, καὶ συμπαγματάρχης ἀξιῶν εἶναι. οὐδεὶς γοῦν πρὸ σοῦ αὐ εἰσῆλθεν εἰς τὸ θέατρον, οὐδ' ἂν ἐμιμοῦσεν ὅ, τι τοιοῦτον τῶν δραμάτων· ἀλλὰ σὺ κομψὸς ἦν, χρυσᾶς ἐμβάδας ἔχων, καὶ ἐσθῆτα τυραννικὴν, πρῶτος εἰσέπεμπου, δυμωδίαν αἰτήσων τὸν θεατήν, στεφάνους κομίζων, καὶ κρότῳ ἀπιών, ἤδη τιμώμενος πρὸς αὐτῶν. ἀλλὰ νῦν ῥήτωρ, καὶ σοφιστὴς, καὶ ἀφ' ἑνὸς τούτου ἴσως πύθωνταί ποτε τὰ τοιαῦτα περὶ σοῦ ἐκεῖνοι, τοῦτο δὴ τὸ ἐκ τῆς τραγῳδίας, δύο μὲν ἡλίους ὁρᾶν δοκοῦσι, διοσκοῦροι δὲ Θήβας. καὶ προσέχειν ἅπασιν αὐτοῖς ὁ, B Ἐκεῖνος, ὁ τότε, καὶ μετ' ἐκεῖνα. τοιγάρτοι καὶ αὐτὸς οὐ ποιῶν, οὐκ ὀπιβαίνεις τὸ πεδίον, οὐδ' ὀπιχωριάζεις αὐτοῖς, ἀλλὰ φεύγεις ἔχων πατρίδα, οὔτε χεῖμα κακὸν, οὔτε θέρος ἀργαλέον, ἀλλὰ καλλίστην, καὶ μεγίστην τῶν ἐν Φοινίκῃ ἁπασῶν. ὃ γὰρ ἐλέγχεσθαι, καὶ τοῖς εἰδόσι καὶ μεμνημένοις τὴν πάλαι ἐκείνων σωφροσύνην, βρόχος ὡς ἀληθῶς ἔστι σοι. καίτοι τί ταῦτα λήρω; τίνα γὰρ αὐ αἰδεσθείης σύ; τί δ' ἂν αἰσχρὸν ἡγήσαιο C τῶν ὑστάτων; πιθανόμην δὲ καὶ κτήματα εἶναί σοι μεγάλα παρ' αὐτοῖς, τὸ δυσχωρον ἐκεῖνο πυργίον, ὡς τὸν τοῦ Σινωπέως πίθον, τὸν Διὸς αὐλὴν εἰσιδεῖν πρὸς αὐτό. τοὺς μὲν δὴ πολίτας, οὐδαμῇ οὐδαμῶς μεταπείσῃς ἄν, μὴ οὐχὶ τῶν ἀπιθάνων βδελυρώτατόν σε ἡγεῖσθαι, ὄνειδος κοινὸν ἁπάσῃ τῇ πόλει. τάχα δ' ἂν τοὺς ἄλλους τοὺς ἐν τῇ Συρίᾳ προσλάβοις ὁμοψήφους, εἰ λέγοις μηδὲν πονηρὸν μηδὲ ἐπαίτιον βεβιωσθαί σοι. Ἠφέκλης μὲν Ἀντιόχεια, καὶ, τοῦργον αὐτὸ εἶδεν, ὅτε τὸν Ταρσόθεν ἥκοντα σὸν νεανίσκον ἀπαγαγών· ἀλλὰ καὶ ἀναδέρειν αὐτὰ, αἰσχρὸν ἴσως ἐμοί. πλὴν ἀλλ' ἴσασί γε, καὶ μέμνηνται οἱ τότε ὑμῖν ὀπισάντες, καὶ σὲ μὲν ἐς γόνυ συγκαθήμενον ἰδόντες, ἐκεῖνον δὲ, οἶσθα ὅ, τι καὶ ποιοῦντα, εἰ μὴ πανταπασιν ὀπιλήσμων τις εἶ. ἀλλ' οἱ μὲν Αἰγύπτῳ ἴσως ἀγνοοῦσί σε, οἱ μετὰ τοὺς ἐν Συρίᾳ θαυμασιοὺς ἄθλους ἐκείνους ὑποδεξάμενοι φεύγοντα, ἐφ' οἷς εἶπον, ὑπὸ τῶν ἱματιοκαπήλων διωκόμενον, παρ' ὧν ἐσθῆτας πολυτελεῖς πριάμενος, ἐφόδια εἶχες.

ἀλλ' οὐκ ἐλάττω σοι ἡ Ἀλεξάνδρεια συνοιδεν, οὐδὲ, μὰ Δί', ἐγχωρῶ δευτέραν τῆς Ἀντιοχείας κεκρίσθαι αὐτῷ. ἀλλ' ἥτε ἀκολασία γυμνοτέρα, καὶ ἡ αἰσχρουργία σοι οὐκ ὀπτιμανεστέρα, καὶ τοὔνομα ὅτι τούτοις μεῖζον, καὶ ὅτι πᾶσιν, ἀκάλυπτος ἡ κεφαλή. εἷς μόνος ἂν ὑπέστευσέ σοι ἐξαρνήσῃ μηδὲν τοιοῦτον εἰργάσθαι, καὶ βοηθὸς αὖ κατέστη ὁ τελευταῖος μαθητὴς αὐτὴρ ἐν τοῖς ἀρίστοις Ρωμαίων. τοὔνομα δὲ αὐτὸ δώσεις ἀποσιωπῆσαί μοι, καὶ ταῦτα, ποῖς πρώτοις εἰδόσιν οὐ λέγω οὐκ οἶνος τοῖνυν τὰ μὲν ἄλλα ὁπόσα ἔπλη ἐν τῇ συνουσίᾳ τολμηθέντα ὑπὸ σοῦ, τί χρὴ λέγειν; ἀλλ' ἰώνικα σε κατέλαβε τῷ μειρακίῳ τῷ οἰνοχόῳ τῷ Οἰνοπίωνος ἐν γόνασι κείμενον, τί οἴει; ὅτις ἄρα σοι μὴ εἶναι τοιοῦτον, αὐτὸ τὸ ἔργον ὁρῶν; οὐκ, εἴτε μὴ πρωτάπασι τυφλὸς ἰῷ, ἀλλ' ἐδήλωσε τῷ γνώμῃ, αὐτίκα ὀξέλασας τῆς οἰκίας, καὶ καθάρσιόν γε, ὡς φασι, περιενεγκὼν ὅτι τῇ σῇ ὀξόδῳ. Ἀχαΐα μὲν γὰρ καὶ Ἰταλία πᾶσα ἐμπέπλησαι τῶν σῶν ἔργων, ἐς τοῖς ἐσ' αὖθις δόξης, καὶ ὅ γε τῆς εὐκλείας. ὥστε τοῖς θαυμάζουσι ἔγωγε τὰ ἐν Ἐφέσῳ νῦν περὶ σοῦ, οἶνο λέγω ὅτι ἀληθέσατον, πῶς οὐκ ἂν ἐθαύμαζον, εἰ τὰ πρῶτά σου ἤδεσθην; καίτοι καινὸν οὐδὲν ἔοικε τὸ τοῖς γυναίοις περιέπεσθαι. ἀλλὰ πόθεν οὖν τῷ τοιούτῳ εἰπέ μοι ἀποφράδα ὀνομάζεσθαι; μηδὲ τί ποῖς Διὸς, καὶ φιλῆσαι τῷ σώματι προσέπι ἀξιώσας ἡμᾶς ἐπ' ἐκείνοις τοῖς ἔργοις; τοῦτο γοῦν τὸ ὑβριστότατον ποιεῖς, καὶ μάλιστα ποῖς οἷς ἥκιστα ἐχρῆν, καὶ τοῖς ὁμιλητάς, οἷς ἱκανὰ μὲν ἐκεῖνα μόνα τὰ κακὰ τῆς σοῦ στόματος ἀπολαύειν, τὸ βαρβαρον τῶν ὀνομάτων, τὸ πρᾶγμα τῆς φωνῆς, τὸ ἄκαιρον, τὸ ἄτακτον, τὸ πρώτην ἄμουσον, καὶ τὰ τοιαῦτα· φιλῆσαι δέ σε ὅτι τούτοις μὴ γλοιτο, ὦ ἀλεξίκακε ἀπόλλον μᾶλλον ἢ ἔχιδναν φιλῆσαι ἄμεινον, δῆγμα οὐχ ὁ κιδνώδυμα, καὶ ἄλγημα, καὶ ὁ ἰατρὸς εἰσκληθεὶς, ἐπήμυνεν ἀπὸ δὲ τοῦ σοῦ φιλήματος, καὶ τοῦ σοῦ ἐκείνου, τίς ἂν ἱερεῖς ἢ βωμοῖς προσέλθοι; τίς δ' ἂν θεὸς ἐπακούσειεν ἐπὶ δυσχόλμου; πόσων περιῤῥαντηρίων, πόσων ποταμῶν δεῖ;

Sed non minùs Alexandria quoque conſcia tibi eſt. Et per Iouem haudquaquam poſteriorem eam Antiochia cenſeri decebat, niſi quòd proteruitas iſta tua manifeſtior, & turpitudo flagitiorũ inſanior illic fuit, & nomen ob hęc maius, & ſuper omnia caput adapertum. Vnus tantùm fuit qui crederet tibi inficias eunti, quòd nihil tale commiſiſſes, ac poſtremus auxiliator tibi fuit, is qui ſtipendium dabat, vir inter præcipuos Romanorũ. Nomen autem ipſum permittes mihi vt taceam, & hoc apud omnes eos qui ſciunt quem dicam. Ille igitur cætera quidẽ quæcunque ſuſtinuit in conuerſatione illa à te perpetrata, quid attinet dicere? At verò quando te deprehẽdit in genibus adoleſcentuli pocillatoris Oenopionis iacentem, quid putas? credidítne tibi talem te nõ eſſe, cùm ipſum opus aſpiceret? Haudquaquam opinor, niſi prorſus cæcus fuit: verùm apertam voluntatis atque animi ſignificationem dedit, cùm te ſtatim ex ædibus eiecerit, & eas expiamentis quibuſdam luſtrauerit poſt exitũ inde tuum. Nam Achaia quidem & Italia tota referta eſt operibus tuis, & fama ea quæ ob illa conſecuta eſt: & ſanè gratulor tibi ob tam præclaram laudem. Quare ad eos qui mirantur ea quæ nunc Epheſi abs te geruntur, illud equidem dico, quod veriſſimum eſt, quòd mirum foret ſi non mirarentur, ſi prima illa tua opera noſſent. Atqui nouum hîc iſtud videlicet cum mulieribus quoque addidiciſti. An non congruum igitur, dic mihi, fuerit, hominem talem Apophradem appellari? Sed quid, per Iouem? num etiam oſculari ore inſuper voluiſti nos ob talia facta? Iſtud igitur contumelioſiſſimè facis, & maximè erga eos quos minimè decebat, ſectatores tuos, quibus ſatis fuerat, illa ſolùm mala ab ore tuo percipere, verborũ videlicet barbariẽ, & vocis aſperitatem, & indiſcretam atque inordinatam enunciationem, & à Muſis omnino alienam, & id genus alia: oſculari autem etiam te ſupra hæc, abſit, ô malorum auerſor Hercules. Nam ſcutum potiùs aut viperam oſculari ſatius fuerit, quòd in morſu ibi omne periculum & omnis dolor, & medicus accerſitus facilè illum depulerit: à tuo autem oſculo, & veneno iſto, quis quæſo vel ad ſacra vel ad aras accederet? Quis autem deus exaudiret etiam precantem? quàm multis luſtrationibus, multíſque fluminibus opus foret?

At talis ipſe cùm ſis, derides alios ob nomina ac verba, cùm tu interim facinora talia ac tanta perpetrare ſoleas. Atqui ego quidem ſi Apophradis vocabulum ignorarem, erubeſcerem potiùs: nedum ſi dixiſſem, inficias irem. Te verò nemo noſtrum accuſauit adhuc quòd ἐρωμολόγης dixeris, & ἐπιμαθλήτας, & ῥησιμετρεῖν, & ἀθηνιῶ pro Athenas deſidero, & ἀῤῥοκεατεῖν, & σφενδικίζειν, & χειροβλημᾶσθαι. Malum te malè perdat Mercurius Logius, vnà cum ipſis verbis. Vbi enim huiuſmodi ſcripta reperis? In angulo fortaſſis alicubi alicuius ex poëtis iſtis Ialemo frigidioribus defoſſa, ſitu & araneis oppleta: aut alicubi ex libris Philænidos, quos in manibus crebrò habes: veruntamen te atque ore tuo digna. Quia autem oris mentionem feci, quid diceres quæſo ſi te in ius vocaret lingua? Fingamus enim hoc pacto, vt te iniuriæ, aut, quod modeſtius paulo foret, contumeliæ accuſaret, ita dicens: Ego te, ingratiſſime, pauperem atque inopem ſuſceptum, & victu quoque carentem principiò quidem in theatris celebrem feci, nunc quidem Ninum, nunc autem Metiochum, deinde paulo pòſt Achillem quoque exhibens. Poſt hæc autem docentem pueros ſyllabas nectere, longo tempore alui. Iam autem & alienas iſtas orationes velut in ſcena exhibentem, Sophiſtam videri feci, eámque gloriam tibi, quam minimè conueniebat, adaptaui. Quid igitur tantum habes quod imputare mihi poſſis, ob quod adeò contumelioſè me tractas, & iniungis mihi mandata quædam turpiſſima, & miniſteria execratione digna? Non ſatis mihi ſunt ea quæ per diem fiunt opera nefaria, mentiri puta, & peierare, & tot nugas atque ineptias exhaurire: imò verò cœnum verborum iſtorum euomere: ſed neque noctu me miſeram otium ducere ſinis, ſed ſola ego omnia tibi facio, & proculcor, & contaminor: ac lingua perinde vt manu vti decreuiſti, & quemadmodum alienam contumelia afficis me, tantíſque malis obruis. Loqui, meum opus ſolum eſt: talia autem facere ac pati, quæ tu cogis, aliis partibus iniunctum eſt. Quare vtinam & me aliquis, ceu philomelæ illam, execuiſſet. Nam mihi beatiores illorum linguæ videntur, qui liberos ſuos deuorarunt. Huiuſmodi, per Deos, igitur ſi lingua diceret,

Proſopopœia linguæ expoſtulantis cum abuente.

A καὶ τοιοῦτος αὐτὸς ὢν, κατηγέλας τῶν ἄλλων ἐπ' ὀνόμασι, καὶ ῥήμασιν, ἔργα τοιαῦτα καὶ τηλικαῦτα ἐργαζόμενος. καίτοι ἐγὼ μὴν ἀποφράδα μὴ εἰδὼς, ἠχθόμην μᾶλλον, ἢ ὅπως εἴποιν ἀρρητείλεον αὖ. σὲ δὲ οὐδεὶς ἠπάσατο ἡμῶν βρωμολόγους λέγοντα, καὶ ἐπιμαθλήτας, καὶ ῥησιμετρῆν, καὶ Ἀθηνιᾶν, ὃ Ἀθηνῶν ἐπιθυμῶ, καὶ ἀῤῥοκεατεῖν, καὶ σφενδικίζειν, καὶ χειροβλημᾶσθαι. κακὸν κακῶς σε ὁ λόγιος Ἑρμῆς ἐπιτείλαιτο αὐτοῖς λόγοις. ποῦ γὰρ ταῦτα τῶν βιβλίων εὑρίσκῃς; ἐν γωνίᾳ που τάχα τῶν Ἰαλέμων τινὸς ποιητῶν, κα-

B τορωρυγμένα, ὑράδος καὶ ἀραχνίων μεστὰ, ἢ που ἐκ τῶν Φιλαινίδος δέλτων, ἃς ἀεὶ χειρὸς ἔχεις· σοὶ μὲν οὖν, καὶ τοῖς σοῖς σώμασιν ἄξια. ἐπεὶ δὲ τοῦ σώματος ἐμνήσθην, τί φαίης ἄν, εἴ σε ἡ γλῶττα εἰς δικαστήριον παρακαλέσαιμι (φῶμι γὰρ οὕτως) ἀδικήματος, ἢ, ὃ μετριώτερον, ὕβρεως λοιδοροῦσα; Ἐγώ σε, ὦ ἀχάριστε, πένητα καὶ ἄπορον παραλαβοῦσα, καὶ βίου δεόμενον, τὰ μὲν πρῶτα, ἐν τοῖς θεάτροις εὐδοκιμεῖν ἐποίησα, νῦν μὲν, Νῖνον, νῦν δὲ, Μητίοχον, εἶτα μετὰ μικρὸν

C Ἀχιλλέα πλεῖσα, μετὰ ταῦτα δὲ, παῖδας συλλαβίζειν διδάσκοντα, μακρῷ χρόνῳ ἔθεσχον, ἤδη δὲ καὶ τοὺς ἀλλοτρίους τούτους λόγους ὑποκρινόμενον, σοφιστὴν εἶναι δοκεῖν ἐποίησα, καὶ τὸ μηδὲν προσήκουσάν σοι δόξαν περιῆψα· τί τοίνυν τηλικοῦτον ἔχων ἐγκαλεῖς, τοιαῦτά με λοιδορῶν, καὶ ἐπιτάττεις ἐπιτάγματα αἴσχιστα, καὶ ὑπουργίας καταῤῥύσους; οὐχ ἱκανά μοι τὰ ὑπὲρ τὰς ἡμέρας ἔργα, ψεύδεσθαι, καὶ ὀμνύειν, καὶ τοὺς τοσούτους ὕθλους, καὶ λήρους, ἀφιέντι, μᾶλλον δὲ

D τὸν βόρβορον τῶν λόγων ἐκείνων ἐμεῖν; ἀλλ' οὐδὲ νυκτὸς τὸ κακοδαίμονα σχολὴν ἄγειν ἐᾷς· ἀλλὰ μόνη σοι πρᾶγμα ποιῶ, καὶ πατοῦμαι, καὶ μιαίνομαι, καὶ αὐτὴ γλώττης, ὅσα καὶ χεῖρες ἔχῃσθαι διέγνωκας, καὶ ὥσπερ ἀλλοτρίαν ὑβρίζῃς, καὶ ὀπτικλύζῃς τοσούτοις κακοῖς, λαλεῖν μοι ἔργον ὄντι μόνον. τὰ δὲ τοιαῦτα ποιεῖν, καὶ πάσχειν, ἄλλοις μέρεσι προστέτακται. ὡς ὤφελε καμέ τις, ὥσπερ τὸν τῆς Φιλομήλας, ἐκτεμεῖν. μακαριώτεραι γοῦν μοι αἱ γλῶτται, τῶν τὰ τέκνα κατεδηδοκότων. πρὸς θεῶν, ἤν λέγῃ ταῦτα ἡ γλῶττα,

ἰδίαν αὐτῇ φωνὴν λαβοῦσα, καὶ τὸν πώγωνα σωπήρεφον ὑπικαλεσαμένη, τί δὴ ἀποκρίναιο αὐτῇ; ἐκεῖνα δηλονότι, ἃ καὶ πρὸς τὸν Γλαῦκον ἔναγχος εἴρηταί σοι, ὅτι περιεσμένῳ ἤδη παῤ ἔργῳ αἰτιώμενον, ὡς ὅτι τοῦτῳ ἔνδοξος ἐν βραχεῖ, καὶ γνώριμος ἅπασι γεγένησαι. πόθεν αὖ, οὕτω περιβόητος ὑπὸ τῶν λόγων γενόμενος, ἀγαπητὸν δὲ ὁπωσοῦν κλῆσιν καὶ ὀνομασίαν ἔχῃ; εἶτα καταριθμήσῃ αὐτῇ τὰς πολλάς σου περιηγείας, ὁπόσας καλὰ ἔθνη περιείληφας, ὃ κἀγὼ θαυμάζω, ὅτι τῷ μὴ ἀποφῆναι ἑδρίχεφανας ἀκούσας, ἐπ' ἐκείνοις δὲ τοῖς ὀνόμασιν οὐκ ἠγανάκτεις, ἐν Συρίᾳ μὲν, ῥοδοδάφνη κληθείς, ἐφ' ᾧ δὲ, νὴ τὴν Ἀθηνᾶν, αἰσχύνομαι διηγεῖσθαι. ὥστε τόγε ἐμοὶ, ἀσαφὲς ἔτι ἔστω. ἐν Παλαιστίνῃ δὲ, φραγμὸς ἐς τὰς ἀκάνθας τῶν πώγωνος, οἶμαι, ὅτι ἔνυπτε μεταξύ· ἔτι γὰρ ἔξυρες αὐτόν. ἐν Αἰγύπτῳ δὲ, σιωπᾷ, περιδήλων τοῦτο· μικροῦ γοῦν φασιν ἀποπνιγῆναί σε ναύτην τινὰ τῶν τελαρυδρίων ἐντυχόντα, ὃς ἐμπεσὼν ἀπέφραξέ σοι τὸ στόμα. Ἀθηναῖοι μὲν γὰρ βέλτιστοι, αἰνιγματώδες σοῦ, ἀλλὰ γράμματος ἑνὸς προσθήκῃ τιμήσαντές σε, Ἀτίμαρχον ὠνόμαζον. ἔδει γὰρ κἀκείνου τι προσπότερον προσῆναί σοι. ἐν Ἰταλίᾳ δ', Καβαῖ, ἡρωϊκὸν ὄντως ἐπεκλήθης, ὁ Κύκλωψ, ἐπειδή ποτε καὶ πρὸς ἀρχαίαν σχηματοποιΐαν πρὸς αὐτὰ τὰ τοῦ Ὁμήρου ῥαψῳδήσας καὶ σὺ τὴν αἰσχρουργίαν ἐπεθύμησας. καὶ αὐτὸς μὲν ἔκειτο μεθύων ἤδη, κισσύβιον ἔχων ἐν τῇ χειρὶ βινητιῶν Πολύφημος, νεανίας δὲ εὐστόμαθος, ὀρθὸν ἔχων τὸν μοχλὸν, ὃν μάλα ἡκονημένον, ὅτι σὲ Ὀδυσεύς τις ἐπῄει, ὡς ἐκκόψων τὸν ὀφθαλμόν.

Κἀκείνω μὲν ἄμφω τε, τῷδε δὲ οἱ ἐπάπεττ' ἔλῃς.

Αἰχμὴ δ' ὀξεῖα διέλυθη τῷδε νείατον ἀμφιρεῶνα.

καὶ γὰρ ἂν ἄπορον εὑρεῖν, σὺ λέγοντα, ψυχρολογεῖν· σὺ δ' ὁ Κύκλωψ, ἀναπετάσας τὸ στόμα, καὶ ὡς ἔνι, πλατύτατον χασμώσας, ἀνείχου τυφλόμενος ὑπ' αὐτοῦ τοῦ γνάθου. μᾶλλον δ', ὥσπερ ἡ Χάρυβδις, αὐτοῖς ναυσὶ καὶ πηδαλίοις, καὶ ἱστοῖς, ὅλον ζητοῦσα καταπιεῖν τὸν Οὖτιν.

propria aliqua assumpta sibi voce, ac barba tua velut patrona aduocata, quid quæso responderes ipsi? Illa scilicet quæ & ad Glaucum nuper abs te dicta sunt, cùm ille te ob opus iam actum accusaret, quòd ob hoc celebris breui tempore, & notus omnibus factus esses. Vnde ergo ita celebris? ob orationes ne redditus? At sufficit quomodocunque clarum ac celebrem esse, deinde connumerare ipsi multas istas appellationes, quas passim apud varias gentes adeptus es. Quo magis etiam miror quòd cùm apophradem audieris, ægrè tantopere tuleris, ob illa autem nomina nihil indigneris. Nam in Syria quidem Rhododaphne vocatus es: quamobrem autem, ita me Minerua amet, erubesco dicere. quare quantum quidem in me est, obscurum etiam maneat. In Palæstina autem, sepis nomine, ob barbæ opinor spinositatem, quoniam inter opus pungere solebat. adhuc enim tondebas ipsam. In Ægypto verò angina dictus es: quod per se manifestum est. Nam aiunt te propemodum suffocatum esse, cùm in nautam quendam crassiorem ex iis qui in onerariis atque maioribus nauibus sunt, incidisses: qui tibi postquam imposuisset, etiam ipsum os obturauit. Nam Athenienses quidem, optimi illi, obscurius nomen nullam dedere tibi, sed literæ vnius appositione te honorantes, Atimarchum appellarunt. Decebat enim & illud affectatum ac nouum habere te. In Italia autem, papæ! heroicum illud, Cyclops vocatus es, quòd aliquando etiam ad veterē ornatum ac modum illum, iuxta ipsa Homeri poëmata, versibus peragere tu quoque turpitudinem illam affectasses. Ac ipse quidē iacuisti ebrius iam, mulctrale habens in manu, Polyphemus videlicet coire gestiens: adolescens autem mercede conductus, rectum habens vectem, probè admodum acutum, quasi Vlysses quidam te inuadebat, excussurus videlicet oculum.

Fortassis enim nomen illius Timarchus fuerat.

Quē tamē haud tetigit, iuxta ſ. elabitur haſta,
Et ferit extremum vibrata cuſſide mentum.

Neque enim absurdum aut ineptum puto fuerit, cùm de te verba faciamus frigidiora quoque paulo hæc dicere. Tu verò Cyclops ille, diducto ore, & quàm latissimè licebat, hians, sustinebas ab illo tum occæcari tibi maxillam. Imò verò quemadmodū Charybdis, quærebas vnà cum ipsis nautis & clauis & velis totum illum absorbere Vtin, siue Neminem.

Atque hæc tum aſpiciebant etiam cęteri qui aderant. Deinde poſtero die vna ea tibi defenſio erat, ebrietas, & ad merum confugiebas. His igitur ac talibus nominibus opulentus cùm ſis, pudore afficeris erga Apophradem. Per deos itaque dic mihi, quo pacto afficeris cùm illa quoque dicunt plerique, λεσβιάζειν & φοινικίζειν? num igitur & hæc perinde vt Apophradem ignoras, & exiſtimas fortaſſis etiam laudari te ab ipſis? An hæc quidem vt conſueta & familiaria noſti: Apophradem autem vt ſolam ignotam improbas, & à catalogo verborum tuorum excludis? Proinde non indignas pœnas nobis exſoluis, ſed etiam muliebri conſortio, & ad Gynæcea vſque notus es. Nuperrimè igitur cùm nuptias quaſdam Cyzici ambire auſus eſſes, probè admodum explorata omnia habens optima illa mulier reſpondit: Haudquaquam, inquiens, virum eum accepero, qui ipſe quoque viro indiget. Et tamen in talibus rebus conſtituto tibi, adhuc verborum cura eſt, & rides conſpuíſque cæteros. Meritò ſanè. Neque omnes ſimilia tibi dicere poſſumus. Vnde enim, aut quis adeò in verbis audax foret, vt contra tres adulteros pro gladio tridentem poſtulet? De Theopompo autem ob Tricaranum in iudicio agente dicat tricuſpide oratione ipſum confeciſſe ciuitates præſtantiores? Et rurſum, tridente interfeciſſe ipſum Græciam: & eſſe Cerberum in oratione? Nam paulo antè & lucerna accenſa quærebas fratrem quendam, ni fallor, mortuum, & alia infinita, quorũ ne mentionem quidem facere dignum eſt, excepto ſolo illo, quod qui audierunt, memoriæ retulere. Diues quidam opinor, & duo pauperes erant inter ſe inimici: poſtea de diuite loquens, occidit, inquis, θάτερον τῶν πενήτων. Ridentibus autem vt par erat, iis qui tum aderant, corrigens videlicet, & id quod erratum erat, reſtituens, Haudquaquam, ſubiicis, ſed ἕτερον αὐτῶν occidit. Omitto antiqua illa: puta τειῶν μωσῶν, & ἀνιπεμία, & πίπαμαι, & ὀκχύνειν, & quæ alia præclara in orationibus tuis effulgent. Nam quæ paupertatis cauſſa facis, ô chara Adraſtia, nemini exprobrauero. Ignoſcendum enim, ſi quis fame coactus, depoſito à ciue accepto, deierarit ſe illud haudquaquam accepiſſe: aut ſi quis impudenter poſtulat, imò verò mendicat, & furatur, & publicanorum more rapit. Haud equidem iſta diço.

A καὶ ταῦτα ἑώρων καὶ ἄλλοι παρόντες. εἶτά σοι ἐς τὴν ὑστεραίαν μία ἦν ἀπολογία, ἡ μέθη, καὶ εἰς τὸν ἄκρατον ἀπέφευγες. τοιούτοις δὴ καὶ τοσούτοις ὀνόμασι πλουτῶν, αἰσχύνῃ τὴν ἀποφράδα; πρὸς θεῶν εἰπέ μοι τί πάσχεις, ἐπειδὴ καὶ κακὰ λέγουσιν οἱ πολλοὶ, λεσβιάζειν σε καὶ φοινικίζειν; ἆρα καὶ ταῦτα ὥσπερ τὴν ἀποφράδα ἀγνοεῖς, καὶ οἴει πάντα σου ἐπαγνάζειν τοὺς αὐτούς; ἢ ταῦτα μὲν οἶδε σεμνότερον οἶδα, τὴν ἀποφράδα δ' ὡς ἀγνῶτα μόνην ἀτιμάζεις, καὶ ἀποκλείεις τοῦ καταλόγου τῶν ὀνομῶν; θαυμάζω δ' εἰ μεμπτὰς ἡμῖν τινας τὰς δίκας, δι' ἃ μέλει καὶ

B τῷ γυναικωνίτιδος ἀεὶ δεομένῳ εἶ. πρώην γοῦν ἐπειδή τινα γάμον ἐν Κυζίκῳ μνᾶσθαι ἐτόλμησας, ὃν μάλα σκεπτομένη πρώτα ἡ βελτίστη ἐκείνη γυνὴ, Οὐκ ἂν προσείμην, ἔφη, ἄνδρα, καὶ αὐτὸν ἀνδρὸς δεόμενον. εἶτα ἐν τοιούτοις ὄντι σοι, ὀνομῶν μηδέν, καὶ γλαῦκας, καὶ τὴν δημόσιαν καταπυγὴν; εἰκότως. ἃ γὰρ αὐ ἄπαντες ὁμοίως σοι λέγειν δυναίμεθα. πόθεν; τίς οὕτως εὐλόγοις μεγαλότολμος, ὡς ὅτε μὲν τοὺς ῥᾴστους μαχοὺς, αὖτε ξίφους, τρίαιναν αἰτεῖν; τὸν δὲ Θεόπομπον ὅτι τῇ Τρικαράνῳ κρίνοντα, φαίης,

C τριγλώχινι λόγῳ καθηρηκέναι αὐτὸν τὰς πρεσβύτατας πόλεις; καὶ πάλιν, ἐκτριαίνωσαν αὐτὸν τὴν Ἑλλάδα, καὶ εἶναι Κέρβερον ἐν τοῖς λόγοις; πρώην γὰρ καὶ λύχνον ἅψας, ἐζήτεις ἀδελφόν τινα, οἶμαι, ἀπολωλότα· καὶ ἄλλα μυρία, ὧν οὐδὲ μεμνῆσθαι ἄξιον, ἢ μόνου ἐκείνου, ὅπερ οἱ ἀκούσαντες ἀπεμνημόνευσαν. πλούσιός τις, οἶμαι, καὶ δύο πένητες ἦσαν ἐχθροί. εἶτα μεταξὺ περὶ τοῦ πλουσίου λέγων, Ἀπέκτεινεν, ἔφης, θάτερον τῶν πενήτων· γελασάντων δ', ὡς τὸ εἰκὸς, τῶν παρόντων, ἐπανορ-

D θούμενος δὴ σὺ, καὶ αὖ διηπορημένος τὸ διημαρτημένον, ΟΥ μὴν, ἔφης, ἀλλὰ θάτερον αὐτὸ ἀπέκτεινεν. ἐῶ τὰ ἀρχαῖα, τὸ τειῶν μιωσῶν, καὶ τὸ αἰκιωρεμία, καὶ τὸ πέπαμαι, καὶ τὸ ὀκχύνειν, καὶ ὅσα ἄλλα καλὰ τοῖς σοῖς λόγοις ἐπαστράπτει. ἃ μὲν γὰρ ἀπὸ τῆς πενίας ἐλαφυσσόμενος ποιεῖς, Ἀδράστεια φίλη, οὐκ ἂν τινι ὀνειδίσαιμι. συγγνωστὰ γοῦν, εἴ τις λιμῷ πιεζόμενος, τὸν καταθήκας παρ' ἀνδρὸς πολίτου λαβὼν, εἶτα ὀμωμόκηκεν, ἢ μὴν μὴ παρεληφέναι· ἢ εἴ τις αἰσχρῶς αἰτεῖ, μᾶλλον δὲ προσαιτεῖ, καὶ λωποδυτεῖ, καὶ τελωνεῖ. οὐ δὴ λέγω ταῦτα.

Φθόνος γὰρ οὐδεὶς ἔξ ἀπάντος ἀμυάθητον τὴν ἀπορίαν· σκῆψιν δὲ οὐκέτι φορητόν, πένητά σε ὄντα, ἐς μόνας τὰς τοιαύτας ἡδονὰς ἐκχεῖν τὰ ἐκ τῆς αἰσχυντίας περιγινόμενα. πλὴν εἴ γέ τι καὶ ἐπαινέσαι μοι δώσεις πάνυ ἀστείως σοι πεπραγμένον, ὁπότε τὴν Τισίου τὴν τέχνην οἶδα, ὡς ὁ διπλόθριξ ἔργον αὐτὸς ἐποίησας, ὀξαρπάσας τὸν αὐτοῦ ἐκείνου πρεσβύτου χρυσοῦς τριακοντα· ὁ δὲ, ἀφ' ὧν Τισίαν, ἀπὶ τοῦ βιβλίου, πεντήκοντα καὶ ἑπτακοσίας ὀξέπεσε, καταφρονηθείς. πολλὰ ἔτι ἔχων εἰπεῖν, τὰ μὲν ἄλλα ἐκὼν ἀφίημί σοι. ἐκεῖνο δὲ μόνον προσλέγω, πρόπε μὴ τοῦτο, ὅπως σοι φίλον, καὶ μὴ παύσῃ τὰ τοιαῦτα ἐς ἑαυτὸν παρανόων, ἐκῆψιν δὲ μηκέτι, ἄπαγε. οὐ γὰρ ὅσιον ὅτι τὴν αὐτὴν Εστίαν τοῖς τοῦτο ἁμαρτήσασι καλῶν, καὶ φιλοτησίας προπίνειν, καὶ ὄψων τῶν αὐτῶν ἅπτεσθαι. ἀλλὰ μηδὲ σκῆψιν ἔχω ὅτι τοῖς λόγοις, φιλήματα, καὶ τοῦτο πρὸς τοὺς οὐ πρὸ πολλοῦ ἀποφάδα σοι ἐργασαμένους ὅ σώμα, καίτοιδήπου ἅπαξ φιλικῆς προξενέσεως ἠξιώμην, κἀκεῖνα, εἰ δοκεῖ, ἄφελε, ὅ μύρῳ χρίεσθαι τὰς πολιάς, καὶ ὅ πιπτοῦσθαι μόνα ἐκεῖνα. εἰ μὲν γὰρ νόσος τις ἐπείγει, ἅπαν ὅ σῶμα θεραπευτέον· εἰ δὲ μηδὲν νοσεῖς τοιοῦτον, τί σοι βούλεται καθαρὰ, καὶ λεῖα, καὶ ὁλιθηρὰ ἐργάζεσθαι, ἃ μηδὲ ὁρᾶσθαι θέμις; ἐκεῖνό σοι μόνον σκοπὸν, αἱ πολιαὶ, καὶ ὅ μηκέτι μελαίνεσθαι, ὡς προκάλυμμα εἶεν τῆς βδελυρίας. φείδου δὴ αὐτῶν, πρὸς Διὸς, κἂν τούτῳ, καὶ μάλιστα τῷ πώγωνος αὐτῶν, μηδὲ μιαίνῃς ἔτι, μηδὲ ὑβρίσῃς· εἰ δὲ μή, ἐν νυκτί γε, καὶ σιὼ σκότῳ. ὅ δὲ μεθ' ἡμέραν, ἄπαγε, κωμικὸν ἄγαλμα καὶ θηριῶδες· ὁρᾷς ὡς ἄμεινον ἦν σοι ἀκίνητον τὴν Καμαρίναν ἐᾶν, μηδὲ καταγελᾶν τῆς ἀποφάδος, ἣ σοι ἀποφάδα τὸν βίον ὅλον ἐργάσεται; ἢ ἔτι προσδεῖ τινος, ὡς τό γε ἐμὸν οὔποτ' ἐλλείψῃ; οὐδέπω γοῦν οἶδα ὡς ὅλην τὴν ἅμαξαν ἐπεσπάσω, δέον, ὦ παγκάλημα, καὶ κίναιδος, ὑποπτήσσειν εἴ τις αὐτὴν δασὺς, ἢ τοῦτο δὴ ὁ ἀρχαῖον, μελάμπυγος, δριμὺ μόνον εἰς σὲ ἀπολέψειεν.

Neque enim inuidia vlla est quoquo modo depellere inopiam, sed illud intolerabile tandem, pauper cùm sis, in solas huiusmodi voluptates omnia ea profundere, quæ per impudentiam istam acquiris. Nisi si quid vtique etiam laudare mihi concesseris admodum vrbanè abs te factum, quando cùm Tisiæ artem noris, bis Coracis opus ipse peregisti, subreptis stulti illius senis triginta aureis. Ille autem propter Tisiam pro libro septingentas & quinquaginta drachmas exoluit, deceptus videlicet. Multa adhuc alia possem dicere, sed tamen cætera quidem volens remitto tibi: illud autem solum adhuc verbis addam. Age ista quidem fac vt tibi lubet, néve desieris huiusmodi in te ipse debacchari: ab illo autem caue. Non enim pium aut fas est, eandem Vestam, eos qui talia committunt, inuocare, & amicitiam præbibere, eadémque obsonia attingere. Sed neque illud, Ob verba videlicet oscula: ídque cum iis qui tibi non multò antè apophradem ipsum os effecere. Ac postquam semel admonitionem amicam exorsi sumus, etiam illa, si videtur, abs te amoue, vnguento puta canos istos inungere, & pice sola illa quæ scis, velli. Nam si morbus quidem aliquis vrgeret, totum corpus curandum foret: nunc autem cùm nihil ægrotas tu huiuscemodi, quid attinet pura ac leuia & glabra illa tibi reddi, quæ ne aspici quidem fas erat? Illud tibi vnum relictum est, qui doctrinam ac sapientiam præ te feras, cani videlicet, & non ampliùs nigricare. Id tanquã operculum quoddam malitiæ ac detestabilitatis istius sit. Proinde parce ipsis per Iouem, cùm in hoc tum maximè in barba ipsa, neque polluas hanc ampliùs, neque contumelia afficias: aut si prorsus hoc nequeas, noctu saltem, & in tenebris: interdiu autem apage: est enim omnino ferum ac bestiale. Vidésne quanto satius fuerat tibi Camarinam immotam relinquere, neque Apophradẽ deridere, quæ tibi apophradem & atram totam vitam reddiderit? An etiam amplius aliquid desideras? Nam quod ad me attinet, nunquam quicquam deficiam. Nondum igitur scis quòd totum attraxisti tibi plaustrum, cùm conueniret, ô pæpalema (id est, omnifariam scelerate) atque cinæde, vereri te si quis homo hirsutus, & iuxta antiquum illud, Melãpygus, acerbè solùm intueretur te.

Fortaſſis iam hæc quoque ridebis, pæpalema quod dixi,& cinædum, perinde vt ænigmata quædam & griphos audiens. Ignota enim tibi ſunt tuorum operum nomina. Quare licet tibi iam etiam hæc cauillari, niſi tibi tripla atque etiam quadrupla Apophras iam parta eſt. Accuſes autem teipſum ob hęc omnia,licet.Nam vt præclarus ille Euripides dicere ſolitus fuit,Oris indomiti, & ſtultitiæ & iniquitatis finis, infelicitas eſſe conſueuit.

A ἴσως ἤδη καὶ ταῦτα γελάσῃ, ὃ παιπάλημα, καὶ ὃ κίναιδος, ὡς περ τινὰ αἰνίγματα, καὶ γρίφους ἀκούσας. ἄγνωστα γάρ σοι τὰ σῶν ἔργων τὰ ὀνόματα. ὥστε ὥρα ἤδη καὶ ταῦτα συκοφαντεῖν, εἰ μὴ τριπλῆ καὶ τετραπλῆ σοι ἡ ἀποφορὰ κτέτηκεν. αἰτιῶ δ' οὖν σεαυτὸν ὅτι πᾶσιν. ὡς γὰρ ὁ καλὸς Εὐριπίδης λέγειν εἴωθεν, Ἀχαλίνων στομάτων, καὶ ἀφροσύνης, καὶ ἀνομίας, τὸ τέλος δυσχία γίγνεται.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΟΙΚΟΥ.

DE DOMO. Iacobo Micyllo interprete.

ARGVMENTVM.

Obliqua quædam domus laudatio eſt,cuius & ſitum & ſtructuram,& tecti cæterarúmque partium ornamenta, poſtremò etiam parietum picturas deſcribit, additis paſſim amplificandi gratia etiam ſimilitudinibus quibuſdam. Atque hæc omnia ſub diſputationis ſeu contentionis quadam figura, qua de pulchritudine domus, vtrùm ea videlicet ad inuitandum & iuuandum oratorem in ea dicentem plus proſit,an noceat,diſputatur.Cuius quidem affirmatiua pars priore loco tractatur, ab effectu & poteſtate pulchritudinis comprobata, additis & exemplis & ſimilitudinibus eodem pertinentibus. Altera autem, ac negatiua,per proſopopœiam ſubiungitur. Fingitur enim alia quædam alterius oratio ſuperiorem refellere,& ſimilitudines, & quæ de vi pulchritudinis à ſuperiore afferuntur,per inuerſionem confutare,ipſa autem ſuam ſententiam ab aliis elegantiæ ac pulchritudinis effectibus, præterea & Herodoti teſtimonio,& ipſorum auditorum exemplo, confirmare. Ac in priore quidem parte ſitus domus & tecti, cæterarúmque partium elegantia depingitur:in poſteriore verò parietum picturæ deſcribuntur,vt ex ea quoque re nouitas ac gratia quædam ſcripto accedat.

ERgo Alexander quidem B expetiuit in Cydno lauari, cùm pulchrum adeò & perſpicuum fluuium eum conſpicatus eſſet, deinde & tutò profundũ, & leniter concitatum,& æſtatis tempore gelidum, adeò etiam,vt ſi iam antea manifeſtum eum morbum quo poſtea ex illo ægrotare cœpit, præuidiſſet, non facilè ab illius lauacro abſtinere ſe potuiſſe videatur. Domum autem ſi quis videat mole maximam,forma pulcherrimam, luce clariſſimam,auro fulgentiſſimam, denique & picturis floridiſſimis, non expetat in ea orationem velut teſtato relinquere, ſi fortè circa hoc ſtudium verſetur, & celebrari intus & inclareſcere,ac voce illam implere,& quàm maximè licet, etiã ipſe pars quædam pulchritudinis illius eſſe; ſed ſtatim poſtquam diligẽtiùs paulo contemplatus illam atque admiratus tãtummodo fuerit, iterum inde abeat,mutam,

ΕΙτα Ἀλέξανδρος μὲν ἐπεθύμησεν ἐν τῷ Κύδνῳ λέσθαι, καλόν τε καὶ διαυγῆ τὸν ποταμὸν ἰδών, καὶ ἀσφαλῶς βαθύν, καὶ τοῦ μὲν ὀξύ, καὶ νήξασθαι ἡδύ, καὶ θέρους ὥρᾳ ψυχρόν, ὥστε καὶ ὅτι τοῦδε ἤλω τῇ νόσῳ, ὧν ἐνόσησεν ἀπ' αὐτοῦ, δοκεῖ μοι οὐκ ἂν τῶν λουτρῶν ἀπασχέσθαι. οἶκον δέ τις ἰδὼν μεγέθει μέγιστον, καὶ κάλλει κάλλιστον, καὶ φωτὶ φαιδρότατον, καὶ γραφαῖς C ἀνθηρώτατον, οὐκ ἂν ὑπομείνειε λόγους ἐν αὐτῷ καταθέσθαι, εἰ τύχοι περὶ τούτοις ἀσκούμενος, καὶ ἐνδοκιμῶν, καὶ ἐλλαμπρύνεσθαι, καὶ βοῆς ἐμπλῆσαι, καὶ ὡς ἔνι μάλιστα καὶ αὐτὸς μέρος τῶν κάλλους αὐτοῦ γένοιτο, ἀλλὰ περιοπτήσας ἀκριβῶς, καὶ θαυμάσας μόνον, ἄπεισι, κωφὸν αὐτὸν, καὶ ἄλογον

καὶ ἄλογον καταλιπών, μήτε προσειπών, μήτε προσομιλήσας, ὥσπερ τις αὐανδος, ἢ φθόνῳ σιωπᾶν ἐγνωκώς; Ἡρακλῆς, οὐ φιλοκάλου τινὸς, οὐδὲ περὶ τὰ ἀμορφότατα ἐρωτικοῦ ἔργον, ἀγροικία δὲ πολλὴ, καὶ ἀπειροκαλία, καὶ προσέτι γε ἀμουσία, τῶν ἡδίστων αὐτὸν ἀπαξιοῦν, καὶ τῶν καλλίστων ἀποξενοῦν, καὶ μὴ στωμύλην ὡς οὐχ ὁ αὐτὸς περὶ τὰ θεάματα νόμος ἰδιώταις τε καὶ πεπαιδευμένοις ἀνδράσιν, ἀλλὰ τοῖς μὲν ἀπόχρη τὸ κοινὸν τοῦτο ἰδεῖν μόνον, καὶ περιβλέψαι, καὶ τῷ ὀφθαλμῷ περιενεγκεῖν, καὶ πρὸς τὸν ὄροφον ἀνακύψαι, καὶ τὸν χεῖρα ὑπισχεῖσθαι, καὶ καθ' ἡσυχίαν ἡδῆναι, δέει τοῦ μὴ οὐ δυνηθῶσιν ἄξιόν τι τῶν βλεπομένων εἰπεῖν. ὅστις δὲ μὴ παιδείᾳ ὀρᾷ τὰ καλὰ, οὐκ οἶμαι, ἀγαπήσει, ὄψει μόνῃ καρπωσάμενος τὸ τερπνὸν, σιγῇ οὐ κωμείσας ἄφωνος θεατὴς τοῦ κάλλους γενέσθαι. πειράσεται δὲ ὡς οἷόν τε, καὶ ἐναργεῖσθαι, καὶ λόγῳ ἀμείψασθαι τὸν θέαν. ἢ δὲ ἀμουσία, οὐκ ἔπαινος τοῦ οἴκου μόνον (τοῦτο μὲν γὰρ ἴσως ἐκείνῳ τῷ νησιώτῃ μειρακίῳ ἔπρεπε, τῷ Μενέλεω οἰκίᾳ ἐπεκπεπλῆχθαι, καὶ πρὸς τὰ ἐν οὐρανῷ καλὰ, τὸν ἐλέφαντα καὶ τὸν χρυσὸν αὐτῆς ἀπεικάζειν, ἅτε μηδὲν ἐν γῇ καλὸν τι ἄλλο ἑωρακότι) ἀλλὰ καὶ τὸ εἰπεῖν ἐν αὐτῷ, καὶ τοὺς βελτίστους συγκαλέσαντα λόγων ἐπίδειξιν ποιήσασθαι, μέρος τοῦ ἐπαίνου καὶ τοῦτο ἡγοῖτο ἄν. καὶ τὸ πρᾶγμα ἐπῳδήσιμον, οἶμαι, οἴκων ὁ κάλλιστος ἐς ὑποδοχὴν λόγων ἀναπεπταμένος, καὶ ἐπαίνου καὶ εὐφημίας μέσος ὤν, ἠρέμα κἀγὼ αὐτὸς ὥσπερ τὰ ἄπτερα σιωπηχῶν, καὶ τοῖς λεγομένοις προσακολουθῶν, καὶ προτεινόντων τὰ τελευταῖα τῆς φωνῆς, καὶ τοῖς ὑστάτοις τῶν λόγων ἐμβραδύνων. μᾶλλον δὲ ὡς ἂν τις ἐμὸς ἀκροατὴς ἐμμιμνησκόμενος τὰ εἰρημένα, καὶ τὸν λέγοντα ἐπαινῶν, καὶ ἀντίδοσιν οὐκ ἄμουσον ποιούμενος πρὸς αὐτὰ οἷόν τι πάσχουσι πρὸς τὰ αὐλήματα τῶν ποιμένων αἱ σκηναὶ ἐπαυλούσαι, τῆς φωνῆς ἐπῳδιούσης καὶ ὁ αὐτόπτυπον, κἀγὼ πρὸς αὐτὸν ἀναστρεφόμενος· οἱ δὲ ἰδιῶται νομίζοιεν πρᾶγμά τινα εἶναι τὸν ἀμειβόμενον τοὺς ᾄδοντας,

& orationis expertem illam relinquens, neque alloquendo quicquam videlicet, neque sermonem conferendo, perinde atque elinguis aliquis, aut qui inuidia quadam tacere decreuisset? At Hercle neque honesti aut studiosi vllius officium hoc, neque eius qui pulcherrimarum rerum amore teneatur, sed rusticitas multa atque insciti est, & præterea amusum certè & barbarum quiddam, suauissimis rebus se ipsum velut indignum abstinere, & à pulcherrimis velut exulem relegare, neque intelligere quòd non eadem circa spectacula lex posita sit idiotis siue indoctis, & eruditis viris: sed illis quidem sufficit commune hoc, videre solum, & circumspicere, atque oculos circumferre, ac sursum versus tectum spectare, manúmque attollere, & cum silentio voluptatem capere, præ metu ne quid nõ satis dignum iis quæ spectantur, dicendo proferat. At qui cum eruditione siue iudicio aliquo spectat ea quæ pulchra sunt, ille haudquaquam, puto, contentus erit visu tantùm, id quod delectabile est, decerpere, aut mutus spectator pulchritudinis esse: sed enitetur, quoad fieri potest, & immorari in eo, & oratione compensare visum. Cæterùm compensatio ea, non laus modò domus (nam hoc quidem fortassis adolescentem illum insularem decebat, Menelai videlicet domum cum admiratione quadam spectare, & cum iis quæ in cœlo pulchra sunt, ebur & aurum ipsius comparare, vt qui in terris pulchrum aliud nihil vidisset) sed & dicere in ea, & optimis quibusque conuocatis, orationis specimen exhibere, pars quædam laudis hoc quoque fuerit. Atque adeò rem suauissimam arbitror esse, domum pulcherrimam ad suscipiendas orationes adapertam, laudísque & comprecationis plenam, paulatim ipsam quoque, perinde vt antra, voces referentem, & iis quæ dicuntur, respondentem, & protendentem postrema sermonis, & vltimis verborum immorãtem, imò verò, quemadmodum docilis aliquis auditor solet, ea quæ dicta sunt, memoria repetentem, & eum qui dicit, laudãtem, ac permutationem haudquaquam à Musis alienam cum ipsis facientem: quale quiddam accidit & speculis pastorum, tibiis & cantu resonantibus, voce in contrarium repercussa, atque in seipsam reuertente. Idiotę autem & indocti putant virginem quandam esse, quæ canentibus

vel clamantibus hoc modo respõdeat, in A
mediis alicubi præcipitiis habitantem, ac
loquentem intus de rupibus. Mihi ita-
que videtur vnà cum magnificentia do-
mus ac sumptu, etiam dicentis animus
attollere sese, & ad perorandum excitari,
vtpote cui ipse quoque visus submini-
strat ac subiicit nonnihil. Fermè enim in-
trò per oculos permanat ac descendit ad
animum vsque pulchrũ aliquid, ad quod
deinde ille exornatam & compositam o-
rationem foras emittit. An verò Achilli
credimus, visum armorum intendisse il-
lum contra Troianos impetum, & post-
quam idem illa experiendi tantùm gra-
tia induisset, elatum fuisse, & veluti su- B
blimem ad belli desiderium abreptum:
orationis autem atque dicendi studium
non eodem modo pulchritudine loco-
rum accendi? Atqui Socrati quidem sa-
tis fuit platanus illa ingeniosa, & herba
virescens, & fons perpicuus non longè
ab Iliisso: atque ibi residens, cùm Phæ-
drum illum Myrrhinusium verbis elude-
bat, ac Lysiæ Cephali illius filij orationẽ
redarguebat, tum Musas quoque acces-
sebat, credebátq; venturas eas esse in so-
litudinem, & coadiuturas se ad illã tum
de amore institutam orationem. Neque C
verebatur homo senex aduocare virgi-
nes ad amores masculos intelligendos.
Nos autem in locum adeò pulchrum nõ
putemus eas vel inuocatas venturas esse?
At sanè non in vmbra solùm aut sub Pla-
tani pulchritudine receptaculum hoc e-
rit, neque etiam illa ad Iliissum amœni-
tate relicta, Regis domum auream cum
hac contuleris. Nam illius quidem ad-
miratio omnis in magnificentia ac sum-
tu consistebat, ars autem, vel pulchritu-
do, vel delectatio, vel concinnitas par-
tium, vel iusta etiam proportio, nulla re-
spondebat: neque etiam auro sparsim ac D
modestè ornata erat, sed erat spectacu-
lum planè barbarum opulentia mera, &
inuidia aspicientium, & felicitatis iactan-
tia iis qui eam possidebant: quod autem
verè laudares, nihil illi aderat. Neque e-
nim ratio vlla erat Arsacidis pulchri, ne-
que ostentationes suas ad voluptatem
comparabant, neque etiam curabant,
laudaturine eam essent spectatores, an
non, sed hoc solum, vt cum stupore quo-
dam intuerentur. Non enim honesti a-
mantes, sed diuitiarũ studiosi barbari sũt.

ἢ βοῶντας, ἐν μέσοις που τοῖς κρημνοῖς κα-
τοικοδομῆσθαι, καὶ λαλοῦσθαι ἐκ τῶν πετρῶν ἔν-
δοθεν. ὅ μοι μᾶλλον δοκεῖ καὶ συνεξαίρεσθαι οἴ-
κου πολυτελείᾳ τὴν τοῦ λέγοντος γνώμην, καὶ
πρὸς τοὺς λόγους ἐπεγείρεσθαι, καθάπερ τι
καὶ ὑποβαλλούσης τῆς ὄψεως. ἡδὺ γὰρ εἰσρεῖ τι
διὰ τῶν ὀφθαλμῶν ὅτι τιμῇ ψυχῇ καλόν.
εἶτα πρὸς αὐτὸ κοσμῆσθαι ἐκπέμπει τοὺς
λόγους. ἢ τῷ μὲν Ἀχιλλεῖ πιστεύομεν, τὸ ὄμμα
τῶν ὅπλων ὑπιτεῖναι καὶ τὴν Φρυγῶν τιμὴν ὁρ-
μῆσαι, καὶ ὑπὲρ ὀλίγου αὐτὰ πειρώμενος, ἐπῆρ-
θῆναι καὶ προερωτῆσαι πρὸς τιμὴν τὸν πολέμου
ὑπὸ θυμοῦ. λόγου δὲ σοφοῦ μὴ ὑπιτείνε-
σθαι πρὸς κάλλη χωρίων; καίτοι Σωκράτει
μὲν ἀπέρρησε πλάτανος εὐφυὴς, καὶ πόα εὐ-
θαλὴς, καὶ πηγὴ διαυγὴς, μικρὸν ἀπὸ τοῦ
Ἰλισσοῦ· κἀνταῦθα καθεζόμενος, Φαίδρου τὲ
τὸν Μυῤῥινουσίου κατειρωνεύετο, καὶ τὸν Λυσίου
τοῦ Κεφάλου λόγον διήλεγχε, καὶ τὰς Μούσας
ἐκάλει, καὶ ὑπίστευεν ἥξειν αὐτὰς ὑπὸ τιμῆς
ἐρημίαν, συμπαιδιλλομένας τῷ σοφῷ τοῦ
ἔρωτος λόγων. καὶ οὐκ ἠξίου γέρων ἀνὴρ σοφὸς,
παῖδας καλεῖν παρθένους, συνεσομένας τὰ
παιδεραστικά. ἐς δὲ οὕτω καλὸν χωρίον, οὐκ
ἂν οἰώμεθα καὶ ἀκλήτους αὐτὰς ἐλθεῖν; καὶ
μὴν ὑπό γε σκιᾷ μόνῃ, οὐδὲ τοῦ πλα-
τάνου κάλλος ἡ ὑποδοχὴ, οὐδ' ἂν τιμῇ ὅτι
τῷ Ἰλισσῷ καταλιπών, τιμῇ βασιλέως λέ-
γῃς τιμῇ χρυσῆν. ἐκείνης μὲν γὰρ, ἐν τῇ πο-
λυτελείᾳ μόνῃ ὁ θαῦμα· τέχνη δὲ, ἢ κάλ-
λος, ἢ τέρψις, ἢ ὁ σύμμετρον, ἢ ὁ εὐρυθμον,
ἢ συνείργασο, οὐδὲ κατεμέμικτο τῷ χρυ-
σῷ, ἀλλ' ἦν βαρβαρικὸν ὁ θέαμα, πλοῦ-
τος μόνον, καὶ φθόνος τῶν ἰδόντων, καὶ εὐδαι-
μονισμὸς τῶν ἐχόντων. ἔπαινος δὲ, οὐδαμοῦ
προσῆν· οὐδὲ γὰρ ἔμελλε τοῖς Ἀρσακίδαις
τῶν καλῶν, οὐδὲ προὸς ὁ τερπνὸν ἐποιοῦν-
το τὰς ὑπιδείξεις, οὐδὲ ἐφρόντιζον, εἰ ἐπαι-
νέσονται οἱ θεαταὶ, ἀλλ' ὅπως ἐκπλαγήσο-
νται· ἢ φιλόκαλοι γὰρ, ἀλλὰ φιλόπλουτοί
εἰσιν οἱ βάρβαροι. τούτου δὲ τῷ οἴκου ὁ κάλ-
λος, οὐ κατὰ βαρβαρικούς τινας ὀφθαλ-
μοὺς, οὐδὲ κατὰ Περσικὴν ἀλαζονίαν, ἢ βα-
σιλικὴν μεγαλαυχίαν, οὐδὲ πένητος μόνον,

At huius domus pulchritudo, non ad barbaricos aliquos oculos, neque ad Persicã ar-
rogantiam, aut regiam iactantiam comparata est: neque pauperẽ modò spectatorem,

ἀλλὰ δύφυοῦς ἄνδρα δεόμενον, καὶ ὅτῳ μὴ ἐν τῇ ἐμφάσει ἡ κρίσις, ἀλλά τις καὶ λογισμὸς ἑπακολουθεῖ τοῖς λεγομένοις. Ὃ γὰρ τῆς τε ἡμέρας ὥρας ὃ κάλλιστον ἀποβλέπειν (κάλλιστον δὲ αὐτῆς καὶ ποθεινότατον, ἡ ἀρχὴ) καὶ τὸν ἥλιον ἐπιφαύσαντα θύραις ὑποδέχεσθαι, καὶ τῷ φωτὸς ἐμπίπλασθαι ἐς κόρον, ἀναπεπταμένων τῶν θυρῶν, καθ' ὃ καὶ τὰ ἱερὰ βλέποντα ἐποίουν οἱ παλαιοί, καὶ ὃ τῷ μήκους ὥρας ὃ πλάτος, καὶ ἀμφοῖν ὥρας ὃ ὕψος βάθει μόν, καὶ τῶν φωταγωγῶν ὃ ἐλαύθερον, καὶ ὥρας ὤρην ἑκάστην δὲ ἔχον, πῶς οὐχ ἡδέα ταῦτα πάντα, καὶ ἐπαίνων ἄξια; ἔτι δὲ θαυμάσειεν αὖ τις καὶ τῆς ὀροφῆς ἐν τῷ διμόρφῳ ὃ ἀπέραντον, καὶ τῷ διακόσμῳ ὃ ἀνεπίληπτον, καὶ ὃ τῷ χρυσοῦ ἐς ὃ διαφανὲς συμμέτρον, ἀλλὰ μὴ ὥστε ταῖς χερσὶν ὑπόφθονον, ἀλλ' ὁπόσον αὖ καὶ γυναικὶ σώφρονι, καὶ καλῇ, ἀρκέσειν ὑπισημότερον ἐργάσασθαι ὃ κάλλος, ἢ ὥστε τῇ δεξιᾷ λεπτός τις ὅρμος, ἢ ὥστε τῷ δακτύλῳ σφενδόνη διφορεῖς, ἢ ἐν τοῖν ὦσιν ἑλλόβια, ἢ πόρπη τις, ἢ ταινία ὃ ἄφετον τῆς κόμης στρωδέουσα, τοσοῦτον τῇ διμορφίᾳ ὥρας τιθεῖσα, ὅσον τῇ ἐσθῆτι ἡ πορφύρα· αἱ δέ γε ἑταῖραι, καὶ μάλιστα αἱ ἀμορφότεραι αὐτῶν, ἐς τὴν ἐσθῆτα ὅλην πορφυρᾶν, καὶ τὸν διφρὸν χρυσῆν πεποίωνται, τῷ πολυτελεῖ θηρώμεναι ὃ ἐπαγωγὸν, καὶ ὃ σύνδεσμον τῷ καλῷ, ὥρᾳ θέσθαι τ' ἔξωθεν τέρπνον ὥρᾳ μυδούμεναι. ἡγοῦνται γὰρ καὶ τὸν ὠλένιον αὐτῶν στιλπνότερον φαίνεσθαι, στιλπολάμπουσαν τῷ χρυσῷ, καὶ τὸν ποδὸς ὃ μὴ διαφανὲς γράφον, λήσειν ὑπὸ χρυσῷ σανδάλῳ, ἐς ὃ ὥρασιμον, αὐτὸ ἐρασμιώτερον θυήπασι, τῷ φανοτάτῳ στιλπορώμενον. ἀλλ' ἐκεῖναι μὲν ὕπως, ἡ δέ γε σώφρων γυνὴ, χρυσῷ μὲν τὰ ἀρκοῦντα, καὶ μόνον τὰ ἀναγκαῖα ὥρας ἔχῃ τοῦ, ὃ δ' αὐτῆς κάλλος, ὃν αὐ αἰσχύνοιτο, οἶμαι, καὶ γυμνὸν δείκνυσα· ἐς τοίνυν ἡ τῶνδε τῶν οἴκου ὀροφὴ, μᾶλλον ἢ κεφαλὴ, διπρόσωπος μὲν καθ' ἑαυτὴν, τῷ χρυσῷ ἢ ἐς τοσοῦτον κεκόσμηται, ἐς ὅσον καὶ ἀνὴρ ἐν νυκτὶ ὑπὸ τ' ἀστέρων, ἐκ διαστήματος ὥρας λαμπόμενος, καὶ ἐκ διαλείμματος αὐτῶν τῷ πυρί.

A sed ingenioſum aliquem poſtulat, & cuius non ſolùm in viſu iudicium, ſed & cõſideratio aliqua atque æſtimatio verba ſequantur. Nã quòd & ad pulcherrimam diei partem reſpicit (pulcherrima autem ipſius pars, & amabilis maximè, principium eſt) & ſolẽ proſpicientem ſtatim excipit, & lumine ad ſatietatem vſq; repletur foribus adapertis, pro eo ac veteres quoque tẽpla ſua ſtatui, & ad ſolem aſpicere fecerunt: deinde quòd & longitudo cum latitudine, & rurſum vtraq; hęc cum altitudine iuſta proportione cõſentiunt, & feneſtræ liberæ vndequaque à nulla parte impediuntur, & ad quodlibet B anni tempus bene comparatæ atque appoſitæ ſunt, hæc, inquam, quomodo non ſuauia omnia, & multa laude digna? Prętera autem & tecti miretur quiſpiam illud, quòd in tam pulchro nihil affectatum aut nimium, in tam eleganti nihil quod reprehẽdere meritò poſſis, & quòd aurum quibus additum eſt, decorè atque concinnè reſpondet, neque vbi opus eo eſt, ibi immodicè aut ſuperfluè accumulatum, ſed perinde vt & mulieri modeſtæ ac pulchræ ſatis erit ad formam inſigniorem reddendam, vel circa collum C tenue aliquod monile, vel circa digitum annulus geſtabilis, vel de auribus ſuſpenſæ inaures, aut annulus quiſpiam, vel tænia comam diffluentem colligans, quæ tantum pulchritudini apponit, quantum veſtitui purpura ſolet. At meretrices certò, & maximè deformiores, earum & veſtem purpuream totam, & ceruicem auream facere ſolent, magnificentia videlicet ſumptus iſta venuſtatem atque amabilitatem quandam venantes: & quod pulchritudini deeſt, appoſitione externæ delectabilitatis ceu quodam ſolamine compenſantes. Arbitrantur e- D nim & humeros ſuos nitidiores apparere, reſplendentes vnà cum auro: & pedis craſſitiem & inęqualitatem, ſub aureo ſandalio tectum iri: faciémque etiam ipſam amabiliorem fore ſi vnà cum eo quod ſplendidiſſimum, conſpiciatur. Ac illæ quidem hoc pacto. Modeſta verò mulier, auro quidem pro eo ac ſatis eſt, & ad illa ſolùm quibus opus eſt, vtitur: pulchritudinem verò ſuam haudquaquam verebitur etiam nudam exhibere ſpectandam. Proinde etiam huius domus tectum, imò potiùs caput, formoſum quidem per ſe ipſum quoque eſt, auro autem in tantum exornatum eſt, quantum & cœlum noctu ſtellis certis ſpatiis inter ſe diſtantibus circumcirca ſplendet, certíſque item interuallis igne collucet.

σφενδόνη *eſt in Græco, quod palam annuli ſignificat propriè.*

Quòd si totum foret igneum, haudquaquam certè pulchrum, sed terribile nobis videretur. Cæterùm & hoc videre licet, aurum hîc haudquaquam otiosum, aut delectandi modò gratia, reliquo ornatui interspersum esse, sed & fulgorem quendam non iniucundum de se præbere, & totam domum rubore suo velut inficere. Quando enim lumen diei incidens applicatur & commiscetur cum auro, commune quiddam resplendent, & duplicem ruboris claritatem ac rutilantiam exhibent. Proinde ea quidem quæ ad fastigium & verticem domus pertinent, huiusmodi sunt, vt Homero aliquo laudatore opus habeant, qui illam vel celsitectam perinde ac Helenes thalamum, vel splendorosam velut Olympum ipsum appellet. Reliquum autem ornatum, & parietum picturas, & colorum pulchritudinem, & vniuscuiusque euidentiam, & diligentiam & veritatem, cum veris aspectu & prato aliquo florido haud iniquum fuerit comparare: nisi quòd illa quidem defloresçunt, & emarcescunt, & immutantur, & abiiciunt pulchritudinem: hoc autem ver perpetuum, & pratum nunquam marcescens, & flos immortalis, vtpote solo risu apprehendente hæc, & decerpente suauitatem eorum quæ carpuntur. Atqui tot ac talibus quis non voluptate afficeretur spectandis? aut quis non magnopere expeteret, etiam præterquam posset, inter ea orationem habere? cùm sciat turpissimum esse ab iis quæ risu percipiuntur, superari atque à tergo relinqui? Maximam enim alliciendi vim habet aspectus pulchrorum, non inter homines modò, sed & equus libentiùs opinor cursurus fuerit per campum decliuem & mollem, placidè recipientem gressum, & sensim cedentem pedi, neque referientem, aut resistentem vngulæ. Toto igitur nunc vtitur cursu, totúmque se ipsum tradens celeritati, certat etiam cum campi pulchritudine. Pauo autem incipiente vere ad pratum aliquod accedens, quando & flores prodeũt non amabiliores modò, sed & (vt ita dixerit quispiam) floridiores, & quod ad colores & tincturam attinet, liquidiores: ipse quoque extentis pennis, issque ostensis Soli, & sublata cauda, cámque vndique circa se pandens, spectandos exhibet & illius flores, & ver illud pennarum,

ὑψόροφον vt Iliad. 3. αἰγλήεντα.

A Εἰ δὲ γε πῦρ ἰῶ ὅ πᾶν, οὐ καλὸς ἂν ἀλλὰ φοβερὸς ἡμῖν ἔδοξεν. ἴσθι δ' αὖ τις οὐδ' ἀργὸν οὕτω τὸν χρυσὸν, οὐδὲ μόνον τῆ τέρψεως εἵνεκα τῷ λοιπῷ κόσμῳ συνεξαρμόττον, ἀλλὰ καὶ αὐγήν τινα ἡδεῖαν ἀπολάμπει, καὶ τὸν οἶκον ὅλον ὑπερυθραίνει τῷ ἐρυθήματι. ὁπότε γὰρ ὁ φῶς τοῖς πέπλοις ἐφάψηται, καὶ ἀναμιχθῇ τῷ χρυσῷ, κοινόν τι ἀπαστράπτουσι, καὶ διπλασίαν τὴν ἐρυθήματος ἐκφαίνουσι τιθὼ αἴγλαν. τὰ μὲν δὴ ὑψηλὰ καὶ κορυφαῖα τῆς οἰκου, τοιάδε, ὁμήρου τινὸς δεόμενα ἐπαινέτου, B ἵνα αὐτὸν ἢ ὑψόροφον ὡς τὸν Ἑλένης θάλαμον, ἢ αἰγλήεντα, ὡς τὸν Ὄλυμπον, εἴποι. τὸν δὲ ἄλλον κόσμον, καὶ τὰ τῶν τοίχων γράμματα, καὶ τῶν χρωμάτων τὰ κάλλη, καὶ τὸ ἐναργὲς ἑκάστου, καὶ τὸ ἀκριβές, καὶ τὸ ἀληθὲς, ἔαρος ὄψει καὶ λειμῶνι δὲ ἰσάζειν, καλῶς ἂν ἔχοι προσβαλεῖν· πλὴν πρὸς ὅσον ἐκεῖνα μὲν ἀποθνῄσκει, καὶ μαραίνεται, καὶ ἀλλάττεται, καὶ ἀποβάλλει τὸ κάλλος, τουτὶ δὲ τὸ ἔαρ ἀίδιόν, καὶ ὁ λειμὼν ἀμάραντος, καὶ τὸ ἄνθος ἀθάνατον, ἅτε μόνης C τῆς ὄψεως ἐφαπτομένης, καὶ δρεπομένης τὸ ἡδὺ τῶν δρεπομένων. τὰ δὴ τοσαῦτα, καὶ τοιαῦτα, τίς οὐκ ἂν ἡδονῇ βλέπων, ἢ τίς οὐκ ἂν προθυμηθείη καὶ πρὸς τὴν δυναμιν ἐν αὐτοῖς λέγειν, εἰδὼς ἄμεινον ὂν ἀπολειφθῆναι τῶν ὡρωμένων; ἐπαγωγότατον γὰρ τι ἡ ὄψις τῶν καλῶν, οὐκ ἐπ' ἀνθρώπων μόνον, ἀλλὰ καὶ ἵππος ἴδοι ἂν, οἶμαι, δρόμοι κατὰ πρανοῦς πεδίου, καὶ μαλακοῦ, προσιόντος δεχομένου τὴν βάσιν, καὶ ἡρέμα ὑποχωροῦντος τῷ ποδὶ, D καὶ μὴ ἀντιτυποῦντος τῇ ὁπλῇ. ἀπονητὶ γοῦν τότε χρῆται τῷ δρόμῳ· καὶ ὅλον ἐπιδοὺς ἑαυτὸν τῷ τάχει, ἁμιλλᾶται καὶ πρὸς τὸ πεδίου τὸ κάλλος. ὁ δὲ ταὼς, ἦρος ἀρχομένου, πρὸς λειμῶνά τινα ἐλθὼν, ὁπότε καὶ τὰ ἄνθη προΐεισιν, οὐ ποθεινότερα μόνον, ἀλλὰ καὶ ὡς ἂν εἴποι τις, ἀνθηρότερα, καὶ τὰς βαφὰς καθαρώτερα, τότε δὴ σὺν συμπετάσας τὰ πτερὰ, καὶ ἀναδείξας τῷ ἡλίῳ, καὶ τὴν οὐρὰν ἐπάρας, καὶ πόρρωθεν αὖτὴν περιστήσας, ἐπιδείκνυται τὰ ἄνθη τὰ αὑτοῦ, καὶ τὸ ἔαρ τῶν πτερῶν,

ὥσπερ αὐτὸν προκαλούμενος τῷ λόγῳ ἐς τὸ ἀγωνίσασθαι. ὑπισχνοῦμαι γοῦν ἑαυτὸν, καὶ πειράσομαι, καὶ σκοπεῖν παρέξειν τῆς καλλονῆς. ὅτε δὴ καὶ θαυμασιώτερος φαίνεται πρὸς τὸν αὐγοῦν, ἀλλαττομένων αὐτῷ τῶν χρωμάτων, καὶ μεταβαινόντων ἠρέμα, καὶ πρὸς ἕτερον διαφορᾶς εἶδος προπορευόντων. παράγει δ' αὐτὸ μάλιστα ὑπὸ τῶν κύκλων, οἳ ἐπ' ἄκροις ἔχει τοῖς πτεροῖς, ἴριδός τινος ἔκαστον περιθέοντος. ὁ γὰρ πρόσθεν χαλκοῦς ἰών, τοῦτο ἐκκλίνοντος ὀλίγον, χρυσοῦς ὤφθη, καὶ ὃ ὑπὸ τῇ ἡλίᾳ κυανοῦς, εἰ σκιασθείη, χλοαυγὴς ἔστιν, ὕστερον μεταχωρήσαντι πρὸς ὃ φῶς ἡ πέρωσις. ὅτι μὲν γὰρ καὶ ἡδὺ λαμπρὸν ἰδεῖν προκαλέσασθαι, καὶ εἰς ὑπομνήσεως ὑπισχνήσασθαι ἐναλίου φανῆναι, ἴστε, κἂν μὴ εἴπω· ὅτε, εἰ καὶ πανταπασιν ἀπείρατός τις εἴη, πάντως ἂν ἐθελήσοι καὶ αὐτὸς ἐμβῆναι, καὶ πλεύσαι, καὶ πολὺ ἀπὸ τῆς γῆς ἀποπλεύσαι, καὶ μάλιστα εἰ βλέποι τὴν μὲν αὔραν, κούφως ἐπουριάζουσαν τὴν ὀθόνην, τὴν δὲ ναῦν, πρᾴως τε καὶ λείως ἐπ' ἄκρων ἠρέμα διαλιθαίνουσαν τῷ κύματι. καὶ τοίνυν καὶ τῆς δεῦρο οἴκου ὁ κάλλος ἱκανὸν καὶ παρορμῆσαι ἐς λόγους, καὶ λέγοντα ἐπεξελθεῖν, καὶ πάντα δὴ τὸν βύσσινον πρᾶσαι σκυθάσαι. ἐγὼ μὲν δὴ τούτοις πείθομαι, καὶ ἤδη πέπεισμαι, καὶ ἐς τὸν οἶκον ὑπὸ λόγοις προελήλυθα, ὥσπερ ἀπὸ ἴυγγος ἢ Σφρῆνος τῷ κάλλει ἑλκόμενος, ἐλπίδα οὐ μικρὰν ἔχων, εἰ καὶ τέως ἡμῖν ἄμορφοι ἦσαν οἱ λόγοι, καλοὶς αὖθις φανῆναι, καθάπερ εὐθὺς καλῇ κεκοσμημένους. ἕτερος δέ τις οὐκ ἀγλωσσος λόγος, ἀλλὰ καὶ πάνυ γλαφυρός, ὡς φησι, καὶ μεταξύ μου λέγοντος ὑπερέκρουε, καὶ διεκώλυε ἐπεξελθεῖν τῷ ῥήσει. καὶ ὑπὲρ πέπαυμαι, οὐκ ἀληθῆ ταῦτα λέγειν φησί με, ἀλλὰ θαυμάζειν, εἰ φάσκοιμι ὑπερτιθέσθαι τοὺς λόγους ὑπὲρ δόξαν οἴκου καλλους, γραφῇ καὶ χρυσῷ κεκοσμημένου. αὐτὸ γάρ που τοὐναντίον ἀποφαίνειν. μᾶλλον δὲ εἰ δοκεῖ, αὐτὸς προελθὼν ὁ λόγος ὑπὲρ ἑαυτοῦ, καθάπερ ὑπὲρ δικαζοῦς ὑμῖν, εἰ πάντως ὅπῃ λειτελέστερον ἡγεῖται τῷ λέγοντι διατελεῖν οἴκου, καὶ ἀμορφίαν.

perinde vt prato ad huiuſmodi contentionem & certamen ipſum prouocante: conuertit quippe ſeipſum & circumagit, & quaſi quandam pompam agit pulchritudinis ſuæ, quando videlicet etiam admirabilior apparet ad ſplendorem ſolis, variantibus ſe coloribus, & paulatim in alios atque alios tranſeuntibus, aliámque ac nouam formoſitatis ſpeciem ſubinde recipientibus. Accidit autem hoc potiſſimùm in circulis quos in ſummis pennis habet, quorum quemlibet quaſi quędam irides circundant. Nam qui antè æreus viſus fuit, mox inclinante ſe paululum illo, aureus conſpicitur: & rurſum quod ad ſolem, cæruleum apparuit, ſi ſub vmbram transferatur, viride videtur: adeò ad luminis viciſſitudinem, pĕnarum ille ornatus variatur. Nam quod & mare idoneum eſt ad prouocandum, & ad cupiditatem concitandam, quando tranquillum videlicet eſt, ipſi ſcitis, tametſi ego nõ dicam, quandoquidem etiamſi quiſpiam longiſſimè à mari continẽtem incolat, & omnino nauigationis inexpertus ſit nihilominus tamen & ipſe cupit ingredi illud, & circumnauigare, & quàm procul à terra in altum deduci, ac maximè ſi videat auram quidem leniter à tergo proſequentem velum, nauem autem placidè ac leuiter per ſummos paulatim fluctus labentem. Atque ob eam quidem rem etiã huius domus pulchritudo idonea ſatis atque efficax eſt ad prouocandas orationes, & ad excitandos dicentes, omnibúſque adeò modis celebrem aliquem reddendum. Proinde ego quidem hiſce credo, & iamdudum perſuaſus ſum, & in domum dicendi gratia ingreſſus ſum, pulchritudine illius velvti rhombo aut Sirene aliqua tractus, ſpem haud exiguam habens, etiamſi antehac orationes meæ deformes atque inelegantes fuerint, exinde pulchras atque elegantes eas viſum iri, perinde ac veſte aliqua pulchriore exornatas. Cæterùm altera quædam Oratio haudquaquam ignaua, ſed valde generoſa quoque, vt ait, & inter loquendum refellebat me, & interrumpere ſermonem conabatur, & poſtquam dicendi finem feci, haudquaquam vera hæc dicere me ait: ſed mirari ſe, ſi dicam aptiorem eſſe ad orationes recitandas ac peragendas, domus pulchritudinem picturis atque auro exornatam. Nam ipſum contrarium planè euenire. Imò verò, ſi videtur vobis, ipſa huc accedens Oratio, pro ſe tanquam apud iudices vos dicat, quatenus conducibiliorem putet eſſe dicenti domum ſimplicem atque deformem,

Ac me quidem iam audiſtis, atque orationem meam: proinde opus non habeo de eadem re bis dicere. Iſta autem accedens iam dicat, & ego tacebo, atque aliquantiſper locum ipſi dabo. Proinde, viri Iudices, inquit oratio, ille quidem orator qui antea verba fecit, multis ac magnis modis domum hanc prædicauit, & oratione ſua ornauit. Ego verò tantum abeſt vt illam reprehendere aut vituperare velim, vt etiam ea quæ ab illo prætermiſſa ſunt, addenda ampliùs mihi putem. Nam quo pulchrior illa vobis apparuerit eſſe, eo magis contraria eſſe dicentis commoditati atque vſui oſtendetur. Ac primùm quidem, poſteaquam mulierum & ornatus & auri mentionem ille fecit, mihi quoque permittatis quæſo eodem exemplo vti. Nam aio equidem, mulieribus formoſis non modò nihil conferre ad pulchritudinem ampliorem reddendam, ornatum illum multum, ſed contrà aduerſari potiùs, quando videlicet eorum qui fortè aſpiciunt illas, vnuſquiſque auro & lapillis iſtis pretioſis obſtupefactus, pro eo quòd laudare vel colorem, vel vultum, vel ceruicem, vel cubitum vel digitum debebat, relictis his, ad Sardium vel Smaragdum, vel monile vel armillas reſpicit, vt ob id meritò illa ita neglecta, dolore affici poſſit, propter ornatum ſeu mundum ſpectatoribus non habentibus otium ac ſpatium laudandæ illius, ſed obiter duntaxat ipſam intuentibus. Quod idem opinor neceſſe eſt etiam illi accidere, qui inter tam pulchra opera orationem recitare volet. Latet enim inter magnitudinem pulchrarũ rerum, quod dictum eſt, obſcuratúrque, & vnà abripitur, perinde ac ſi quis lucernam allatã in rogum aliquem magnum iniiciat, aut formicam in elephante ſeu camelo ſpectandam exhibeat. Proinde hoc euitandum dicenti eſt. Præterea autem & vocem ipſam confundit, qui in vocali adeò & ſonoroſa domo dicit. Nam illa reſpondet, & ex aduerſo reſonat, & contradicit, imò etiam obruit atque abſcondit vocem dicentis, quale quiddam & tuba facit tibiæ, ſi pariter inflentur, aut hortatoribus mare, quoties illi ad ſtrepitum maris, remigationi accinere volunt. Vincit enim magnitudo vocis, & ſupprimit id quod minus eſt. Iã verò etiam illud quod dixit aduerſarius, quòd videlicet excitet pulchra domus dicentem,

A ἐμοῦ μὲν ἀκηκόατε ἤδη λέγοντος, ὥστε οὐδὲν δέομαι δὶς περὶ τῶν αὐτῶν εἰπεῖν. ὁ δὲ, προελθὼν ἤδη λεγέτω, κἀγὼ σιωπήσομαι, καὶ τοῖς ὀλίγον αὐτῷ μεταδώσομεν. Ἄνδρες τοίνυν δικασταί, φησὶν ὁ λόγος, ὁ μὲν πρόσθεν ῥήτωρ, πολλὰ καὶ μεγάλα τὸν δε τὸν οἶκον ἐπήνεσε, καὶ τῷ ἑαυτῆς λόγῳ ἐκόσμησεν. ἐγὼ δὲ τοσούτου δέω φόγον αὐτῷ διεξελθέσθαι, ὥστε καὶ τὰ ὑπ' ἐκείνου παραλελειμμένα προσθήσειν μοι δοκῶ. ὅσῳ γὰρ ἂν ὑμῖν καλλίων φαίνηται, τοσῷ δὲ ἐναντίως τῇ τῆς λέγοντος χρείᾳ δηλώσεται. καὶ B πρῶτόν γε ὅπερ γυναικῶν, καὶ κόσμου, καὶ χρυσοῦ ἐκεῖνος ἐμνημόνευσε, κἀμοὶ ὑπερθέσθαι τοῦτο δεήσεσθαι τῷ παραδείγματι. φημὶ γὰρ οὖν καὶ γυναιξὶ καλαῖς οὐχ ὅπως συλλαμβάνειν εἰς τὸ εὐμορφότερον, ἀλλὰ καὶ ἐναντιοῦσθαι τὸν κόσμον τὸν πολὺν, ὁπότε τῶν ἐντυγχανόντων ἕκαστος ἐκπλαγεὶς τὸ τε χρυσοῦ, καὶ τῶν λίθων τῶν πολυτελῶν ἐκπλαγεὶς, αὐτὴ τε ἐπαινῶν ἢ χρῶμα, ἢ βλέμμα, ἢ δειρὴν, ἢ πῆχυν, ἢ δάκτυλον. ὁ δὲ, ζωὸν ἀφεὶς, εἰς τὸν Σαρδῶ, ἢ τὸν Σμάραγδον, C ἢ τὸν ὅρμον, ἢ τὸ φέλλιον ἀποβλέπει, ὥστε ἀξιόν γε δὴ εἰκότως παροφθῆναι, διὰ τὸν κόσμον, ὃν ἀργόντων θρυλῶ ἐπαινεῖν αὐτὸν τῶν θεατῶν, ἀλλὰ πρόσεργον αὐτῆς ποιουμένων τὸν θέαν. ὥσπερ ἀνάγκη, οἶμαι, παθεῖν καὶ τὸν ἐν οὕτω καλοῖς ἔργοις λόγους διεξιόντα. λανθάνει γὰρ ἐν τῷ μεγέθει τῶν καλῶν ὃ λεχθὲν, καὶ ἀμφιῤῥεῖται, καὶ συναρπάζεται· καθάπερ εἴ λύχνον τις εἰς πυρκαϊὰν μεγάλην φέρων ἐμβάλοι, ἢ μύρμηκα ἐν ἐλέφαντος ἢ καμήλου δείκνυοι. D τοῦτο γοῦν φυλακτέον τῷ λέγοντι. καὶ προσέτι γε μὴν καὶ τὴν φωνὴν αὐτὴν ἐπιταράττεται, ἐν οὕτως δυφώνῳ γ' ἠχείσῃ οἴκῳ λέγων. ἀντιφθέγγεται γὰρ, καὶ ἀντιφωνεῖ, καὶ ἀντηλεγεῖ. μᾶλλον δὲ ὑπικαλύπτει τὴν βοὴν, οἷόν τι καὶ σάλπιγξ δρᾷ τὸν αὐλὸν, εἰ συναυλοῖεν, ἢ ζωὶς κελεύσας ἢ θαλάττης, ὁπότε τοὺς κώπας ἦχον ἐπάδειν τῇ εἰρεσίᾳ θέλοιεν. ὑπερβάλλει γὰρ ἡ μεγαλοφωνία, καὶ καταπίνει τὸ ἧττον. καὶ μὴν κἀκεῖνο, ὅπερ ἔφη ὁ ἀντίδικος, ὡς ἄρα ἐπεγείρει ὁ καλὸς οἶκος τὸν λέγοντα,

καὶ θρασύτερον παρασκευάζῃ, ἐμοὶ δοκεῖν, τὸ ἐναντίον ποιῆν. ὁκ πλήττῃ γὰρ, καὶ φοβῇ, καὶ τὸν λογισμὸν διαταράττῃ, καὶ δειλότερον ἐργάζεται ἐνθυμούμενον ὡς ἀπρεπῶν ὄντων αἰσχίστων ἐν εὐμόρφῳ χωρίῳ μὴ ὁμοίους φαίνεσθαι τοῖς λόγοις. ἐλέγχων γὰρ οὗτός γε ὁ φανερώτατος ὥσπερ ἂν εἴ τις πανοπλίαν καλὴν ἐνδύς, ἔπειτα φεύγοι τοὺς ἄλλων, ὅπως ἐπισημότερος ὢν δῆλος ἀπὸ τῶν ὅπλων. τοῦτο δέ μοι δοκεῖ λογισάμενος καὶ ὁ τοῦ Ὁμήρου ῥήτωρ ἐκεῖνος, εὐμορφίας ἐλάχιστον φροντίσαι, μᾶλλον δὲ καὶ πανταπασιν αἰσχρᾷ φωτὶ ἑαυτὸν ἀπεικάσαι, ἵνα αὐτῷ προσδοξότερον φαίνηται τῶν λόγων τὸ κάλλος, ἐκ τῆς πρὸς τὸ ἀμορφότερον ἐξετάσεως. ἄλλως τε, ἀνάγκη πᾶσα καὶ τὴν τοῦ λέγοντος αὐτοῦ διάνοιαν ἀσχολεῖσθαι περὶ τὴν θέαν, ἐκ τῆς φροντίδος τὸ ἀκριβὲς ἐκλύειν, τῆς ὄψεως ὑπερεχούσης, καὶ πρὸς αὐτὴν καλούσης, καὶ τῷ λόγῳ προσέχειν οὐκ ἐώσης. ὥστε τίς μηχανὴ μὴ οὐχὶ πάντως ἔλαττον ἐρρῶσθαι αὐτὸν τῆς ψυχῆς διατεινούσης πρὸς τὸν τῶν ὁρωμένων ἔπαινον; ἐγὼ γὰρ λέγω ὅτι καὶ οἱ παρόντες αὐτοὶ, καὶ πρὸς τὴν ἀκρόασιν προσκεκλημένοι, ἐπειδὰν εἰς τὸν οἶκον οἷον εἰσέλθωσιν, αὐτὶ ἀκροατῶν θεαταὶ καθίστανται. καὶ οὐχ οὕτω Δημοδόκος, ἢ Φήμιος, ἢ Θάμυρις, ἢ Ἀμφίων, ἢ Ὀρφεύς τις λέγων ἔστιν, ὥστε ἀποστάσαι τὴν διάνοιαν αὐτῶν ἀπὸ τῆς θέας. ἀλλ' οὕτω ἕκαστος ἐπειδὰν μόνον ὑπερβῇ τὸν οὐδὸν, ἀθρόᾳ τῇ κάλλει περιχυθεὶς, λόγων μὲν ἐκείνων, ἢ ἀκροάσεως, ἀλλ' οὐδὲ τῆς ἀρχῆς αἴσθησιν ἔοικεν· ὅλος δὲ πρὸς τοῖς ὁρωμένοις ἔστιν, εἰ μή τύχοι τις πανταπασιν τυφλὸς ὤν, ἢ ὑπὸ νυκτὶ ὥσπερ ἡ ὀξὺ Ἀρείου πάγου βουλὴ, ποιοῖτο τὴν ἀκρόασιν. ὅτι γὰρ οὐκ ἀξιόμαχον λόγων ἰσχὺς ὄψει ἀνταγωνίσασθαι, καὶ ὁ Σφηνῶν μῦθος παραθεὶς, τῆς πρὸς τὴν Γοργόνων διδάξει αἴσθησιν· μὲν γὰρ ἐκήλουν τοὺς παρὰ πλέοντας, μελῳδοῦσαι, καὶ κηλαχεύουσαι τοῖς ἄσμασι, καὶ καταπλοῦν ποιοῦσας, ὅπου πολὺ κατεῖχον, καὶ ὅλως, ὃ ἔργον αὐτῶν ἐδεῖτό τινος διατριβῆς· καί που τις αὐτὰς καὶ παρέπλευσε, καὶ τοῖς μέλεσι προσήκουσε. ὁ δὲ τῶν Γοργόνων κάλλος, ἅτε βιαιότατόν τε ὄν,

A & alacriorem reddat, quantum mihi quidē videtur, diuerso modo se habet. Obstupefacit enim & perterret, & rationem conturbat, timidioremque facit, cogitantem nimirum illud, quòd omniū turpissimum sit, in loco pulchro ac speciosō non pulchram ac speciosam orationem quoq; apparere. Index enim iste profectò omniū manifestissimus est, non aliter ac si quis armaturam pulchram induat, deinde ante cæteros fugiat, notabilior videlicet ex eo, quòd armis insignioribus ornatus. Atque hoc quidem videtur mihi etiam apud Homerum orator ille perpendisse, atque ideo formositatis minimam curam
B habuisse, quin magis homini prorsus etiā imperito se ipsum assimilasse, quo videlicet maiori admirationi foret verborū & orationis ipsius pulchritudo, ex illa cum deformitate facta collatione, præsertim cùm omnino necesse illud quoque sit, dicentis ipsius mentem circa intuitum detineri, & cogitandi diligētiam ac curam languescere visu superante, & ad sese vocante, neque orationi vacare atque incumbere permittente. Quare quid restat vltrà quominus deteriùs prorsum dicat talis aliquis, animo circa eorum quæ vi-
C dentur laudes occupato? Omitto enim dicere, quòd & præsētes ipsi, & ad auscultandum intrò assumpti, postquam ad talem domum accesserint, ex auditoribus spectatores fiunt: & neque iam Demodocus, aut Phemius, aut Thamyris, aut Amphion, aut Orpheus aliquis, is qui orationem habet, ita est, vt auellere cogitationes illorum à spectando possit: sed vt quisque ipsum modò limen transcenderit, ita frequenti ac multa pulchritudine circumfusus, verborum sanè illorum aut recitationis ne principium quidem exaudire videtur: sed totus in spe-
D ctando versatur, nisi quis fortè omnino cæcus fuerit, aut noctu, velut ille in vico Martio Senatus solet, ad auscultandum venerit. Nam quòd verborum vis longè inferior sit quàm vt cum visu certare queat, etiam Sirenum fabula cum illa de Gorgonibus comparata, facilè docuerit. Illæ enim mulcebant quidem præternauigantes, canendo, atque abblandiendo carminibus, & ad se delatos aliquandiu detinebant: & in summa, res ipsa, mora quadam opus habebat, atque interim eas etiam præteruectus quispiam est, & carmen ipsum ob-

turatis auribus prætermisit: at Gorgonum pulchritudo, vt quæ violentissima esset,

& partibus animæ præcipuè ſauciabilibus obverſaretur, ſtatim attonitos reddebat aſpicientes, ac mutos faciebat, & quemadmodum fabulæ placet, & fertur, in lapides illico præ admiratione conuertebantur. Quamobrem & illa quæ de pauone paulo antè ad vos dixit, pro me ipſa dicta eſſe exiſtimo. Nam & illius in aſpectu non in voce delectatio eſt: ac ſi quis iuxta illum vel philomelam vel cygnum ſtatuat, ac canere iubeat, inter canendum autem pauonem iacētem commonſtret, ſat ſcio quòd ad hunc deflexurus ſit animus, longum valere iuſſis illorum canticis. Adeò inexpugnabile quiddam videtur eſſe ea quæ per viſum voluptas capitur. Atque equidem, ſi vultis, teſtem vobis adducam virum doctum, qui ſtatim mihi teſtimonium feret, quòd multo magis ſuperant ea quæ viſu percipiuntur, quàm quæ auditu. Ac iam heus præco accerſe mihi huc ipſum Herodotum, Lyxi filium, Halicarnaſſenſem. Et quia probè fecit, atque obediit, teſtimonium dicat accedens. Vos autem aduertite ipſum Ionica lingua vobis loquentem, perinde vt conſuetum ipſi eſt. Vera iſta, Oratio vobis hæc, Iudices, narrat, atque ipſi credite quæcunque de his vobis dixerit, viſum auditui præferendo. Aures ſiquidem fide minùs digniores ſunt, quàm oculi. Auditis teſtem, quæ dicit, & vt primas viſui tribuerit? ac meritò. Nam verba quidem alata ſunt, & euaneſcunt, pariter cum eo quando proferuntur, auolantia. At eorum quæ videntur, delectatio, ſemper adeſt, ac præſens manet, & ſpectatorem ad ſe prorſus abducit. Proinde quomodo non difficilis ac grauis dicenti aduerſaria fuerit domus ita pulchra, & ab omni parte conſpicua? Quin quod maximum eſt, nondum etiam dixi. Nam vos ipſi Iudices, & interea dum nos dicimus, ad tectum ſurſum aſpexiſtis, & parietes admirati eſtis: & picturas, ad vnamquamque auerſi, examinaſtis, neque quicquam etiam veriti eſtis. Venia enim dignũ eſt ſi quid humanum paſſi eſtis, præſertim erga tam pulchra ac varia obiecta. Nam artis diligentia, & hiſtoriæ cum antiquitate vtilitas, reuera illiciendi vim quandam habent, & ſpectatores eruditos requirunt. Et vt ne per omnia iſthuc oculos auerſos habeatis, nobis relictis, age, quoad fieri poteſt, depingam illa vobis oratione.

Lib. 1. Herodoti.

A καὶ τοῖς καιριωτάτοις τῆς ψυχῆς ὁμιλοῦσι, θηλυς ὄψις τοὺς ἰδόντας, καὶ ἀφώνους ἐποίει· ὡς δὲ ὁ μῦθος βούλεται, καὶ λέγεται, λίθινοι ἐγίγνοντο ἀπὸ τοῦ θαύματος. ὥστε καὶ ὃν ὑπὲρ τοῦ παῶνος λόγον εἶπε πρὸς ὑμᾶς μικρὸν ἔμπροσθεν, ὑπὲρ ἐμαυτοῦ εἰρῆσθαι νομίζω. καὶ γὰρ ἐκείνου ἐν τῇ ὄψει, οὐκ ἐν τῇ φωνῇ ὁ τερπνόν. καὶ εἴ γέ τις παρασταίη τῷ ἀηδόνα ἢ τὸν κύκνον, ἀδηλον. κελεύοι, μεταξὺ δὲ ᾀδόντων παραδείξειε τὸν παῶνα σιωπῶντα, εἰς οἵαν ἔπ' ἐκεῖνον μεταβήσεται ἡ ψυχὴ, μᾶλλον χαίρειν φράσασα τοῖς ἐκείνων ἄσμασιν, ὅτως ἀμαχόν τι ἔοικεν εἶναι ἡ δι' ὄψεως ἡδονή. καὶ ἔγωγε, εἰ βούλεσθε, μάρτυρα ὑμῖν παρασήσομαι σοφὸν ἄνδρα, ὃς αὐτίκα μοι μαρτυρήσει ὡς πολὺ ὀπίσω τὰ τέρψει ἐστὶ τῶν ἀκουομένων τὰ ὁρώμενα. καί μοι σὺ ἤδη ὁ κήρυξ, πρόσκαλει αὐτὸν Ἡρόδοτον τὸν Λύξου Ἁλικαρνασσέα· καὶ πειδὴ καλῶς ποιῶν ὑπήκουσε, μαρτυρείτω παρελθών, ἀναδέξασθε δὲ αὐτὸν, Ἰαστὶ πρὸς ὑμᾶς λέγοντα, ὥσπερ αὐτῷ ἔθος. Ἀληθῆ τὰ δὲ ὁ λόγος ὑμῖν ἀνδρες δικασταὶ μυθήσεται, καὶ οἱ πείθεσθε ὅσα ἂν λέγῃ τουτέων πέρι, ὄψιν ἀκοῆς προτιμέων· ὦτα γὰρ τυγχάνει ἐόντα ἀπιστότερα ὀφθαλμῶν. ἀκούετε τοῦ μάρτυρος, ἃ φησιν, ὡς τὰ πρῶτα τῇ ὄψει ἀποδέδωκεν; εἰκότως· τὰ μὲν γὰρ ἔπεα, παραφερόμενά ἐστι, καὶ οἴχεται ἅμα τῷ προσελθεῖν ἀποπταμένα. ἡ δὲ τῶν ὁρωμένων τέρψις, ἀεὶ πάρεστῶσα, καὶ παραμένουσα, πάντως τὸν θεατὴν ἐπάγεται. πῶς οὖν ὁ χαλεπὸς τῷ λέγοντι ἀνταγωνιστὴς, οἶκος οὕτω καλὸς, καὶ παρέλεκτος ὤν; μᾶλλον δὲ τὸ μέγιστον οὐδέπω φημί· ὑμεῖς γὰρ αὐτοὶ οἱ δικασταὶ, ἐν μεταξὺ λεγόντων ὑμῶν, εἰς τὸν ὀροφὸν ἀπεβλέπετε, καὶ τοὺς τοίχους ἐθαυμάζετε, καὶ τὰς γραφὰς ἐξητάζετε, πρὸς ἑκάστην ἀποστρεφόμενοι, καὶ μηδὲν ἀμελῶντε. συγγνώμη γὰρ, εἴ τι ἀνθρώπινον πεπόνθατε, ἄλλως τε, καὶ πρὸς ὕτω καλὰς καὶ ποικίλας τὰς ὑποθέσεις. τῆς γὰρ τέχνης ὁ ἀκριβὲς, καὶ τῆς ἱστορίας μετὰ τοῦ ἀρχαίου ὠφέλιμον, ἐπαγωγὸν ὡς ἀληθῶς, καὶ πεπαιδευμένων θεατῶν δεόμενον. καὶ ἵνα μὴ πάντα ἐκεῖσε ἀποβλέπητε, ἡμᾶς ἀπολιπόντες, φέρε, ὡς οἷόν τε γράψωμεν αὐτὰ ὑμῖν τῷ λόγῳ.

ἡδήπεσθε γάρ, οἶμαι, ἀκούοντες, ἃ καὶ ὁρῶντες θαυμάζετε. καὶ ἴσως ἂν μὲ καὶ δι' αὐτὸ ἐπαινέσαιτε, καὶ τῷ ἀντιδίκῳ προσπαίσαιτε, ὡς καὶ αὐτὸν ὑπιδείξαντα, καὶ διπλασιάσματα ὑμῖν τοῦ ἡδονοῦ. Ὃ χαλεπὸν δὲ τῶν τολμήματος ὁρᾶτε, δίχα χρωμάτων, καὶ γλυφίδων, καὶ τόπου, συσπάσασθαι τοσαύτας εἰκόνας· ψιλὴ γάρ τις ἡ γραφὴ τῶν λόγων. Ἐν δεξιᾷ μοῦ ὄντι εἰσιόντι, Ἀργολικῷ μύθῳ ἀναμέμικται πάθος Αἰθιοπικόν, ὁ Περσεὺς τὸ κῆτος φονεύει, καὶ τοῦ Ἀνδρομέδαν καθαιρεῖ, καὶ μὴ μικρόν, γαμήσει, καὶ ἄπεισιν, αὐτοῦ ἄγων· πάρεργον τοῦτο τῆς ὑπὲρ Γοργόνας ἀπήσεως· ἐν βραχεῖ δὲ, πολλὰ ὁ τεχνίτης ἐμιμήσατο, αἰδῶ παρθένου, καὶ φόβον· ὑπισχνεῖται γὰρ τοῦ μάχου αὐτόθεν ἐκ πέτρας, καὶ νεανίου τόλμαν ἐρωτικοῦ, καὶ θηρίου ὄψιν ἀπροσόμαχον· καὶ τὸ μὲν, ἔπεισι πεφρικὸς ταῖς ἀκμαῖς, καὶ δεδιπόμενον τοῖς χάσμασι· καὶ ὁ Περσεὺς δὲ, τῇ λαιᾷ μὲν προδείκνυσι τοῦ Γοργόνα. τῇ δεξιᾷ δὲ καθικνεῖται τοῦ ξίφει. καὶ τὸ μὲν, ὅσον τῶν κήτους εἶδε τοῦ Μέδουσαν, ἤδη λίθος ἐστί· τὸ δ' ὅσον ἔμψυχον μένει, τῇ ἄρπῃ κόπτεται. Ἐξῆς δὲ μετὰ τοῦ δὲ τοῦ εἰκόνα, ἕτερον γράμμα γέγραπται δικαιότατον, οὗ τὸ ἀρχέτυπον ὁ γραφεὺς παρ' Εὐριπίδου ἢ Σοφοκλέους δοκεῖ μοι λαβεῖν. ἐκεῖνοι γὰρ ὁμοίαν ἐγραψάτην εἰκόνα, τῷ νεανία τῷ ἑταίρῳ, Πυλάδης τε ὁ Φωκεύς, καὶ Ὀρέστης, δικῶντε ἤδη τεθνεώσαν, λαθόντε τὰ βασίλεια, καὶ παρελθόντε, φονεύουσιν ἄμφω τὸν Αἴγισθον. ἡ δὲ Κλυταιμνήστρα ἤδη ἀπήρκται, καὶ ἐπ' ὀλίνης τινὸς ἡμίγυμνος κεῖται, καὶ θεραπεία πᾶσα, ἐκπεπληγμένοι τὸ ἔργον· οἱ μὲν, ὡς περ βοῶσιν, οἱ δέ τινες, ὅπῃ φύγωσι, περιβλέπονται. σεμνόν δέ τι ὁ γραφεὺς ἐπενόησε, τὸ μὲν ἀσεβὲς τῆς ὑπογραφῆσεως δείξας μόνον, καὶ ὡς ἤδη πεπραγμένον παραδραμών, ἐμβραδύνοντας δὲ τοῖς νεανίσκοις ἐργασάμενος τοῦ τῶν μοιχοῦ φόνῳ. Μετὰ δὲ τοῦτο, θεός ἐστιν εὔμορφος, καὶ μειράκιον ὡραῖον, ἐρωτική τις παιδιά· ὁ Βράγχος ὑπὲρ πέτρας καθήμενος, αἰχμὴ λαγῶ, καὶ παίζει τὸν κύνα· ὁ δὲ πηδήσομένῳ ἔοικεν ἐπ' αὐτὸν εἰς τὸ ὕψος·

A Delectabimini enim, vt puto, audientes quoque ea quæ oculis intuentes miramini. Ac fortassis ob id ipsum etiam laudabitis me, & aduersario anteponetis, vt qui & ipse demonstrem hæc, & duplicem vobis voluptatem pariam. Cæterùm conatus huius difficultatem videtis, nimirum quàm graue sit, absque coloribus & figuris & loco tam multas imagines in vnum congerere. Est enim exilis planè pictura verborum. Quare ad dexterã quidem ingredienti, Argolicæ fabulæ intermixtum est malum illud Æthiopicum: Perseus videlicet monstrum illud marinum interficit, & Andromedam deponit, B & paulo pòst eandem ducet, atque inde discedet abducta secum illa. Atque hoc parergon quoddam, siue extra propositam rem additum fuit ad eum quo ad Gorgonas abiit volatum. In exigua autem parte, multa imitatione expressit artifex ille, verecundiam puta virginis, & metum. Spectat enim & pugnam desuper ex rupe, & adolescentis audaciam amatoriam, & belluæ visum intolerabilem. Atque ea quidem accedit horrida spinis, & formidabilis hiatu oris. Perseus autem sinistra quidem ostẽdit Gorgonem, dextra verò ense ferit. Et rursum, quantum C quidem belluę illius Medusam aspexit, iam saxum est: reliquum autem quod adhuc animatum est, falcato ense cæditur. Deinceps autem post hãc imaginem alia quædam pictura, iustissima illa quidem, depicta est, cuius primum exemplar videtur mihi pictor ab Euripide vel Sophocle accepisse (nam illi similem quãdam imaginem descripsere) adolescentes duo socij, Pylades videlicet Phocensis, & Orestes, cùm iam viderẽtur mortui esse, post regiam latentes, & clàm adeuntes, occidunt ambo Ægisthum: Clytęmnestra autem iam interfecta est, & in lecto quodã D seminuda posita iacet. Ac totum famulitium, facinore tãto obstupefacti, alij quidem clamantibus similes apparent, alij autẽ nonnulli quò fugam capiãt, circunspiciunt. Honestum autem quiddam pictor excogitauit, qui quod impiũ in hac re fuit, id ostendit solùm, & quasi iã peractum trãscurrit: adolescentes autem in cæde adulteri immorari fecit. Post hæc autem deus est formosus, & adolescentulus venustus, amatorium quoddam ludicrum: Branchus puta in rupe sedens tenet leporem, & alludit cani. Hic autem assilienti ad ipsum in sublime, similis est:

& Apollo adſtans arridet: delectatur videlicet vtroque, & puero ludente, & cane ſaltum meditante. Vltra hæc Perſeus iterum ſequitur, illa quæ belluæ marinæ cędem anteceſſerunt, aggrediens, & Meduſæ caput amputans, & Minerua protegens Perſeum: atque hic quidem facinus iam peregit, factum autem ipſum nõdum vidit in clypeo, Gorgonis imaginem videlicet: vidit enim pœnam veri aſpectus. In medio autẽ pariete ex aduerſo ianuæ, Mineruæ ædicula quædam eſt, & dea ipſa ex marmore candido: habitus autem haudquaquam militaris, ſed qualis fuerit pacem agentis deæ bellicæ. Deinde poſt hanc alia Minerua, non marmorea illa quidem, ſed pictura rurſum, quam Vulcanus amans inſequitur, ipſa autem fugit, & ex ea perſecutione Erichthonius naſcitur. Hanc conſequitur vetus quædam alia pictura: Orion portat Cedalionem, cæcus exiſtens: ille autem dum ita vehitur, indicat ipſi ferentem ad lucem viam, & Sol apparens medetur cæcitatem. Vulcanus autem à Lemno opus hoc intuetur. Poſt hæc Vlyſſes ſequitur, inſaniens videlicet, quando cum Atridis in expeditionem ire nolebat. Adſunt autem legati iam vocãtes ipſum. Atque ea quidem quæ ad ſimulationem pertinebant, probabilia omnia, vehiculum videlicet, & iumentorum iunctorum abſurditas & repugnantia, & eorum quæ agebantur, inſcitia: ſed redarguitur tamen obiecto infante. Nam Palamedes Nauplij filius, intelligens rem, correpto Telemacho, minatur ſe eum interfecturum eſſe, ſtrictum tenens enſem: & vt ille inſaniam fingit, ita hic quoque iram contrà ſimulat. Vlyſſes autem ad metum hunc reſipiſcit, & pater fit, ſimulationémque deponit. Poſtrema verò Medea depicta eſt, æmulatione atque inuidia flagrans, pueros aſpiciens, & graue quiddam meditãs. Tenet quippe iam gladium: miſeri autem illi adſtant ridentes, nihil eorum quæ futura erant, ſcientes, & hoc, aſpicientes in manibus matris gladium. Hæc igitur omnia viri Iudices an non videtis quomodo abducant quidem auditorem, & ad ſpectandum auertant, ſolum autem relinquant dicentem? Atque equidem verbis ea perſecutus ſum, non vt aduerſarium, pro audaci ac temerario eo habito, quòd rebus ita difficilibus ſeipſum volens immerſit,

A καὶ Ἀπόλλων πρεσβὺς μειδιᾷ, τερπόμενος ἀμφοῖν, καὶ τῷ παιδὶ παίζοντι, καὶ πειρωμένῳ τῷ κυνί. ὅπῃ δὲ τούτοις ὁ Περσεὺς πάλιν τὰ ἑξῆς τῆς κήτους ἐκφέρεται πολεμῶν, καὶ ἡ Μέδουσα τεμνομένη τὴν κεφαλὴν, καὶ Ἀθηνᾶ σκέπουσα τὸν Περσέα· ὁ δὲ τὴν μὲν τόλμαν εἴργασται, τὸ δὲ ἔργον οὐκ ἐώρακέ πω ὅπῃ τῆς ἀσπίδος, τῆς Γοργόνος τὴν εἰκόνα. οἶδε γὰρ τὸ ἐσόμενον τῆς ἀληθοῦς ὄψεως. κεῖται δὲ τὸν μέσον τοῖχον, ἀΐδιος τῆς αὐτόθυρος, Ἀθηνᾶς ναός πεποίηται, ἡ θεὸς, λίθου λευκοῦ, ὃ σχῆμα, οὐ πολεμιστήριον, ἀλλ' οἷς ἂν μάλιστα εἰρήνην ἀγούσης θεοῦ πολεμικῆς. Εἶτα μετ' αὐτὴν, ἄλλη Ἀθηνᾶ, οὐ λίθος αὕτη γε, ἀλλὰ γραφή. πάλιν Ἥφαιστος αὐτὴν διώκει ἐρῶν, ἡ δὲ, φεύγει· καὶ ἐκ τῆς διώξεως, Ἐριχθόνιος γίγνεται. Ταύτην ἕπεται παλαιά τις ἄλλη γραφή. Ὠρίωνα φέρει τὸν Κηδαλίωνα, τυφλὸς ὤν. ὁδηγεῖ αὐτῷ σημαίνει τὴν πορείαν ὁ φῶς ὀδὸν, ἐποχούμενος. καὶ ὁ Ἥλιος φανεὶς, ἰᾶται τὴν πήρωσιν, καὶ ὁ Ἥφαιστος Λήμνου ἐπισκοπεῖ τὸ ἔργον. Ὀδυσσεὺς δὲ μετὰ τοῦτο, δῆλον μεμηνώς, ὅτε συστρατεύειν τοῖς

C Ἀτρείδαις μὴ ἤθελεν· πάρεισι δὲ οἱ πρέσβεις, ἤδη καλοῦντες. καὶ τὰ μὲν τῆς ὑποκρίσεως, πιθανὰ πάντα, ἡ ἀπάτη, ὁ τῶν ὑποζυγίων ἀσύμφωνον, ἄγνοια τῶν δρωμένων· ἐλέγχεται δὲ ὅμως τῷ βρέφει. Παλαμήδης γὰρ ὁ τοῦ Ναυπλίου, σωτὴρ ὁ γνησιώτατος, ἁρπάσας τὸν Τηλέμαχον, ἀπειλεῖ φονεύσειν, παρῆκται ἔχων τὸ ξίφος, καὶ πρὸς τὴν μανίας ὑπόκρισιν, ὀργὴν καὶ σὺ αὐτῷ ὑποκρίνεται. ὁ δὲ Ὀδυσσεὺς, πρὸς τὸν φόβον τοῦτον σωφρονεῖ, καὶ πατὴρ γίγνεται, καὶ

D λύει τὴν ὑπόκρισιν. Ὑστάτη δὲ ἡ Μήδεια γέγραπται, τοῦ ζήλου μαινάς, τὼ παῖδε ὑποβλέπουσα, καί τι δεινὸν ἐννοοῦσα· ἔχει γοῦν ἤδη τὸ ξίφος, τὼ δ' ἀθλίω καθῆσθον γελῶντε, μηδὲν τῶν μελλόντων εἰδότε· καὶ ὁρᾶτε τὸ ξίφος ἐν ταῖν χερσῖν. Ζῶντα πάντα, ὦ ἄνδρες δικασταί, οὐχ ὁρᾶτε ὅπως ἀπάγει μὲν τὸν ἀκροατὴν, καὶ ὡς τὴν θέαν ἀποτρέφει, μόνον δὲ καταλείπει τὸν λέγοντα; καὶ ἐγώγε διεξῆλθον αὐτὰ, οὐχ ἵνα τὸν ἀνυπόδικον τολμηρὸν ὑπολαβόντες, ἐθέλησθε, εἰ τοῖς ὅτῳ δυσκόλοις ἑαυτὸν ἐκὼν φέρων ἐπέβαλε,

καταγνῶτε, & μισήσητε, & ὅτι τῶν λόγων ἐξ- καταλίπητε, ἀλλ' ἵνα μᾶλλον αὐτῷ συνα- νίσησθε, & ὡς οἷόν τε καταμύοντες, ἀκούη- τε τῶν λεγομένων, λογιζόμενοι τὸ πρᾶγμα- ὡς δυσχέρειαν. μόλις γὰρ ἂν ὅπως δικη- θῇ γε δικαίας ἀλλὰ συναγωνιστὰς ὑμῶν λαβόμενος, μὴ πάντα πάσιν ἀνάξιος τῆς τοῦ οἴκου πολυτελείας νομισθῶμαι. εἰ δὲ ὑπὲρ ἀντιδίκου ταῦτα δέομαι, μὴ θαυμάσητε. ὑπὸ γὰρ τοῦ, τὸν οἶκον φιλῶ, καὶ τὸν ἐν αὐτῷ λέγοντα, ὅστις ἂν ἦ, βουλοίμην ἂν εὐδοκιμεῖν.

A damnetis, atque odio habeatis, solúmque eum cum suis orationibus relinquatis, sed vt magis in certamen ipsi adsitis, & quoad fieri potest, conniuentes, ea quæ dicuntur audiatis, æstimantes apud vos rei difficultatem. Vix enim etiam hoc pacto haudquaquam videlicet Iudices vos, sed auxiliatores habendo, poterit non omnino indignus magnificentia domus hac censeri. Quòd autem pro aduersario hæc oro, ne miremini. Nam ex eo quòd domum hanc amem, & eum qui in ea dicit, quicunquetandem is fuerit, optarim equidem celebrari.

MAKPOBIOI.

MACROBII. Vincentio Obsopœo interprete.

ARGVMENTVM.

Catalogus est μακροβίων, hoc est, eorum qui ad longam ætatem peruenerunt, quem natalitij muneris loco Quintillo cuidam mittit; somnio ad hoc faciendum, vt ipse ait, admonitus. Recenset autem principiò totas hominum nationes ac genera quæ diutissimè vixerint: deinde transitione ad singulos facta, reges primùm ac principes, deinde & philosophos, & Historicos, & Oratores, & Poetas, & Grammaticos, qui quàm maximè longæui fuisse perhibentur, annumerat. Orditur autem à caussa qua ad hoc scriptum impulsus fuit, addita etiam commendatione operis ab vtilitate quam ex huius lectione percepturus sit Quintillus.

ΟΝαρ τί τοῦτο, λαμπρότατε Κυϊντίλλε, κελεύσεις, προσφέρω σοι δῶρον, ἃς μακροβίους, πάλαι μὲν ὄναρ ἰδών, καὶ ἱστορήσας τοῖς φίλοις, ὅτε ἐπέθεσο τῷ δευτέρῳ σου παιδὶ τοὔνομα. συμβαλεῖν δὲ οὐκ ἔχων τινὰς ὁ θεὸς κελεύσῃ μοι προσφέρειν σοι τοὺς μακροβίους, τότε μὲν ηὐξάμην τοῖς θεοῖς ἐπιμῆκες ὑμᾶς βιῶναι, σέ τε αὐτὸν, καὶ παῖδας τοὺς σούς· τοῦτο συμφέρειν νομίζων, καὶ συμπᾶσι μὲν τοῖς ἀνθρώποις, μοὶ δὲ τῶν ἀπόντων, αὐτῷ τε ἐμοὶ, καὶ πᾶσι τοῖς ἐμοῖς. καὶ γὰρ κἀμοί τι ἀγαθὸν ἐδόκει προσημαίνειν ὁ θεός· σκεπτόμενος δ' κατ' ἐμαυτὸν, εἰς συνοίσειν ἥκοι, εἰκὸς εἶναι τοῖς θεοῖς αὐτοῖς τοῦτο παιδείαν ἔχοντι, ταῦτα προστάττειν, κελεύειν τί προσφέρειν σοι τῶν ἀπὸ τῆς τέχνης. οὕτω δὴ αἰσιωτάτην νομίζων τὴν γε τῶν γενεθλίων ἡμέραν,

B Omnium muneris loco, clarissime Quintille, iussus apporto tibi, lõgęuos: somnium inquam, quod iam olim vidi, & amicis narraui meis, quo die minori natu filio tuo nomen indidisti. Cùm autem nulla coniectura potuissem assequi, quosnam Deus hoc somnio longæuos tibi me afferre mandaret, equidem deos id temporis precatus sum, vt vitam quàm longissimam tu & filii tui traduceretis, ratus scilicet hoc profuturum cùm vniuerso generi hominum, tum præ cęteris mihi, & meis omnibus. Siquidem hoc ipso & mihi quiddam felicitatis Deus visus est prædicere. Considerantiautem apud animum meum, venit in mentem, vt par erat homini in liberalibus disciplinis versanti, deos hæc mihi præcepisse, vt aliquod eruditum opusculum, & ab ingenuis artibus profectum ad te deferrem. Hanc itaque aptissimam natalitiis muneribus offerendis diem existimans,

C

eos tibi dedico, quos ad longam ſenectutem ſana mente & integris corporis viribus peruenisſe comperimus. Fortaſſe autem ex huius libelli lectione gemina ad te peruenire poteſt vtilitas: vna, vt & alacritatem animo & optimam ſpem concipias & te poſſe quàm diutiſſimè viuere: altera, qua inſtitutionem ab exemplis capias, cognitis iis qui poſteaquam maximam ſui curam habuerunt, corporis pariter & animi ratione habita, ſummam ſenectutem ſine omni corporis incommodo ſunt conſequuti. Homerus igitur Neſtorem principum Achiuorum ſapientiſſimum vitám ſuam tribus ſeculis produxiſſe ſcribit, quem nobis & animo & corpore exercitatum commendat. Et Tireſiam vatem poëtæ tragici ad ſex vſque ætates hominum vitam prorogaſſe perhibent. Credibile eſt autem virum diis immortalibus ſacrum, & moderatiore viuendi ratione vtentem, longiſſima vita fuiſſe functum. Quin omnes nationes propter victus rationem longæuæ fuiſſe inueniuntur: cuiuſmodi ſunt Ægyptiorum ſacri ſcribæ, & apud Aſſyrios & Arabas fabularum interpretes, & apud Indos Brachmanes, ad amuſſim philoſophiæ ſtudiis vacantes. Præterea quos Magos vocant, genus illud vatidicum, & diis dicatum. Inſuper apud Perſas & Parthos, & Bactros, & Choraſmios, & Sacas, & Medos, aliaſque multas gentes barbaras, qui & firma corporis valetudine ſunt præditi, & valde diuturni, cùm beneficio magicæ quam exercent, tum quòd & ipſi accurata victus ratione vtantur. Iam verò gentes quoque ætate omnium longiſſima vtentes, ex quibus ſunt Seres, ad trecentos annos vſque viuere, memoriæ proditum eſt. Cuius rei cauſſam nonnulli temperato aëri, nonnulli naturæ terræ, alii rationi viuendi aſſignant. Siquidem aiunt omnes illas nationes tantùm aquam potare. Compertum eſt autem Athotas quoque centum & triginta annos viuere, & Chaldæos vltra centum annos egredi fama eſt, & eoſdem hordeaceo pane vti, tanquam perſpicacitatis pharmaco. Quibus perhibent ob hanc ipſam victus rationem alios quoque ſenſus quàm cæteris hominibus eſſe validiores. Sed hæc de nationibus longæuis, & gentibus quas plurimum ætatis aiunt viuere: nonnulli, propter ſitum terræ: nonnulli, propter aëris temperiem,

Catalogus Macrobiorum.

δίδωμί σοι τοὺς ἱστορημένους εἰς μακρὸν γῆρας
ἀφικέσθαι σὺν ὑγιαινούσῃ τῇ ψυχῇ, καὶ ὁλοκλήρῳ τῷ σώματι. καὶ γὰρ αὖ καὶ ὄφελος γένοιτό τι σοι ἐκ τῆς συλλεγόμενος διπλοῦν. ὃ μέν, εὐθυμία τις, καὶ ἐλπὶς ἀγαθὴ, καὶ αὐτὸν ἐπιμήκιστον δυνάσθαι βιῶναι. ὃ δὲ, διδασκαλία τις ἐκ τῶν δεδιδαγμένων, εἰ ἐπιγνοίης ὅτι οἱ μάλιστα ἑαυτῶν ἐπιμελήσαντο ποιησάμενοι κατά τε σῶμα, καὶ κατὰ ψυχήν, οὕτοι δὲ εἰς μακρότατον γῆρας ἦλθον, σὺν ὑγείᾳ πρωτελῆ. Νέστορα μὲν οὖν τὸν σοφώτατον τῶν Ἀχαιῶν ἐπὶ τρεῖς μὲν γενεὰς ζῆσαι Ὅμηρος λέγει, ὃν σὺν ἵπποισιν ἡμῖν γεγυμνασμένον ἄρτια καὶ ψυχῇ καὶ σώματι. καὶ Τειρεσίαν δὲ τὸν μάντιν, ἡ τραγῳδία μέχρις ἓξ γενεῶν προάγειν λέγει. πιθανὸν δ' ἂν εἴη ἄνδρα θεοῖς ἀνακείμενον, καὶ καθαρωτέρᾳ διαίτῃ χρώμενον τὸν Τειρεσίαν, ἐπιμήκιστον βιῶναι. καὶ γὰρ δὴ καὶ ὅλαι μακρόβιοι ἱστορηται διὰ τοῦτο διαίτην, ὥσπερ Αἰγυπτίων οἱ καλούμενοι ἱερογραμματεῖς, Ἀσσυρίων δὲ, καὶ Ἀράβων, οἱ ἐξηγηταὶ τῶν μύθων. Ἰνδῶν δὲ, οἱ καλούμενοι Βραχμᾶνες, ἄνδρες ἀκριβῶς φιλοσοφίᾳ σχολάζοντες, καὶ οἱ καλούμενοι δὲ μάγοι, γένος τοῦτο μαντικὸν, καὶ θεοῖς ἀνακείμενον, πρός τε Πέρσας, καὶ Παρθους, καὶ Βάκτρους, καὶ Χωρασμίους, καὶ Ἀρείους, καὶ Σάκας, καὶ Μήδους, καὶ πρὸς πολλοὺς ἄλλους βαρβάροις ἐρρωμένοι τέ εἰσι, καὶ πολυχρόνιοι, πρὸς ὃ μάλιστα διαιτώμενοι καὶ αὐτοὶ ἀκριβέστερον. ἤδη δέ τινα ἔθνη ὅλα μακροβιώτατα, ὥσπερ Σῆρας μὲν ἱστορεῖσθαι μέχρι τριακοσίων ζῆν ἐτῶν· οἱ μὲν, τῷ ἀέρι, οἱ δὲ, τῇ γῇ τὴν αἰτίαν τοῦ μακροῦ γήρως προστιθέντες, οἱ δὲ, καὶ τῇ διαίτῃ. ὑδροποτεῖν γάρ φασι τὸ ἔθνος τοῦτο σύμπαν. καὶ Ἀθῶτας δὲ μέχρι τριάκοντα καὶ ἑκατὸν ἐτῶν βιῶναι ἱστορηται, καὶ τοὺς Χαλδαίους ὑπὲρ τὰ ἑκατὸν ἔτη βιοῦν λόγος. τούτοις μὲν καὶ κριθίνῳ ἄρτῳ χρωμένοις, ὡς ὀξυδορκίας τοῦτο φάρμακον. οἷς γε φασὶ διὰ τοιαύτην διαίτην, καὶ τὰς ἄλλας αἰσθήσεις ὑπὲρ τοὺς ἄλλους ἀνθρώπους ἐρρωμένας εἶναι. ἀλλὰ ταῦτα μὲν καὶ τῶν μακροβίων γένεσιν, καὶ τῶν ἐθνῶν, ἃ πολὺ φασιν ὡς ἐπὶ πλεῖστον διαγίγνεσθαι χρόνον. οἱ μὲν, διὰ τὴν γῆν, ὑπὸ τοῦ ἀέρος,

οἱ δὲ,

οἱ δ', διὰ τὸ δίαιτον, οἱ δ', καὶ δι' ἄμφω. ἐγὼ A nonnulli propter rationem victus, nonnulli autem propter vtrunque. Cæterùm ego iure optimo longè meliorem ſpem tibi oſtendam, ſi planum fecero, homines vbique terrarum & gentium, & ſub quouis aëre degentes, ad ſummam ſenectutem peruenire, qui commodis exercitationibus, & conuenientem ſanitati viuendi rationem ſectantur. Facta autem huius narrationis ſectione, primùm obſeruatis virorum ſtudiis, initiò Reges, & virtute imperatoria claros homines memorabo, quorum vnum ſummæ religionis pietas ad perfectiſſimum ordinem perducens, maximis beneficiis imperium & terram ipſius affecit. Ad hunc B modum & tu longæuorum hominum naturæ & fortunæ animaduerſioni intentus, tanto promptiùs ſperare poteris ſenectutem ſanam & longam: & pari ſtudio hos ipſos æmulatus, tibi ipſe longiſſimam & prouectiſſimam vitam ratione victus paraueris. Numa Pompilius Romanorum Regum longè feliciſſimus, ac Deorum cultui deditiſſimus, ſupra octoginta annos vixiſſe traditur. Seruius autem Tullius, & ipſe Romanorum rex, ſimiliter vltra octoginta annos vixiſſe dicitur. Tarquinius nouiſſimus rex Romanorum eiectus in exilium C Cumis conſenuit, ac vltra nonaginta annos firmiſſima valetudine vſus vixiſſe perhibetur. Et hi Romanorum reges fuere, quibus & reliquos reges adiungam qui ad vltimam ſenectutẽ peruenerunt, (demonſtratis etiam illorum exercitationibus. In calce autem reliquos etiam Romanorum ad longiſſimam ſenectutem delatos adſcribam, adiectis etiam cæteris Italiæ populis, qui diutiſſimè vixerunt. Etenim qui ſola hiſtoria noſtratem aërem calũniantur, probabilibus argumentis refelli poſſunt, adeò vt meliorem ſpem habere liceat, fore vt perfecti voti compotes fiamus, & longiſsimam ac pleniſſimam tota terra marique dominantem ſenectutem, iámque in ſuis locis regnantem & ſeneſcẽtem conſequamur. Proinde Arganthonius Tarteſiorum rex centum & quinquaginta annos vixiſſe traditur, authoribus Herodoto hiſtorico, & Anacreonte poëta lyrico: tametſi hoc quibuſdam fabuloſum videatur. Agathocles Siciliæ tyrãnus annos quinque & nonaginta egreſſus fato functus eſt

ὁ δ', ἀλλὰ τῷ μὲν δίαιτον· ἐγὼ δὲ σοὶ δι' ἄμφω δικαίως τῷ ἐλπίδα ῥᾳδίως παρέχοιμι, ἱστορήσας ὅτι καὶ πᾶσαν τὴν γῆν, καὶ πάντα ἀέρα, μακρόβιοι γεγόνασιν ἄνδρες, οἱ γυμνασίοις τοῖς καθήκουσι, καὶ ἀλείπτῃ τῇ ὑπαρκτῇ τοῖς ὑγίειαν χαίρουσιν. ἀλείφεσιν δὲ τὸν λόγον ποιήσομαι, τὸν αὐτὸν, καὶ κατὰ τὰ ὑπαρκτὰ τῶν ἀνδρῶν· καὶ αὐτόν τοι σοὶ τοῖς βασιλικοῖς καὶ στρατηγικοῖς ἄνδρας ἱστορήσω, ὧν ἕνα καὶ εὐσεβεστάτη μεγάλου θεοῦ εὐσχήμονες τύχη εἰς τὸν τελεωτάτην ἀγαγοῦσα τάξιν, εὐηρέτησε τὰ μέγιστα τῷ οἰκουμένῳ τῷ ἑαυτῆς· οὕτω καὶ σὺ ἀπιδὼν καὶ σύ, τῶν μακροβίων ἀνδρῶν τὸν ὅμοιον τῆς ἕξεως καὶ τῆς τύχης, ἑτοιμότερον ἐλπίσῃς γῆρας ὑγιᾶ, καὶ μακρόν, καὶ ἅμα ζηλώσας, ἐργάσαιο σεαυτῷ τὴν ἀλείπτην μέγιστόν τε ἅμα καὶ ὑγιεινότατον βίον. Νομᾶς Πομπίλιος Νομᾶς ὁ εὐδαιμονέστατος τῶν Ῥωμαίων βασιλέων, καὶ μάλιστα θεοῖς τῷ θεραπείᾳ τῶν θεῶν ἀσχοληθείς, ἔτη ὀγδοήκοντα ἔτη βεβιωκέναι ἱστορεῖται. Σέρβιος δὲ Τύλλιος Ῥωμαίων καὶ οὗτος βασιλεύς, ἔτη τὰ ὀγδοήκοντα ἔτη καὶ αὐτὸς βιώσας ἱστορεῖται. Ταρκύνιος δὲ ὁ τελευταῖος Ῥωμαίων βασιλεύς, φυγαδευθείς, καὶ ὑπὸ Κύμης ἀθηναίων, ἔτη τὰ ἐνενήκοντα ἔτη λέγεται γεραίτατα βιῶσαι. Οὗτοι μὲν οὖν Ῥωμαίων βασιλεῖς, οἷς συνάψω καὶ τοὺς λοιποὺς βασιλέας, τοὺς εἰς μακρὸν γῆρας ἀφικομένους, καὶ τὰ ὑπαρκτὰ μέτρα ἐκείνου. ὑπὸ τέλει δέ σοι καὶ τοὺς λοιποὺς Ῥωμαίων, τοὺς εἰς μήκιστον γῆρας ἀφικομένους προσαναγράψω, προσθεὶς ἅμα καὶ τοὺς κατὰ τὴν λοιπὴν Ἰταλίαν ὑπὸ πλεῖστον βιώσαντας. ἀξιόλογος γὰρ ἔλεγχος ἡ ἱστορία τῶν ἀθανάτων πειρωμένων τὸν ἐνταῦθα ἀέρα, ὥστε καὶ ἡμᾶς χρησιμωτέρας ἔχειν τὰς ἐλπίδας, τελείους ἡμῖν τὰς βύλας ἔσεσθαι πρὸς τὸ εἰς μήκιστόν τε καὶ λιπαρὲς τὸν πάσης γῆς καὶ θαλάττης διασπεῖσαι, γῆρας ἀφικέσθαι, τῇ ἑαυτῆς οἰκουμένῃ βασιλεύοντα ἥδη, καὶ γέροντα. Ἀργανθώνιος μὲν οὖν Ταρτησίων βασιλεύς, πεντήκοντα καὶ ἑκατὸν ἔτη βιῶναι λέγεται, ὡς Ἡρόδοτος ὁ λογοποιός, καὶ ὁ μελοποιὸς Ἀνακρέων· ἀλλὰ τοῦτο μὲν, μῦθος ποι δοκεῖ. Ἀγαθοκλῆς δὲ ὁ Σικελίας τύραννος, ἐτῶν ἐνενηκονταπέντε τελευτᾷ,

sicut Democharis & Timæus literis prodiderunt. Hieron quoque Syracusanorum tyrannus duos & nonaginta annos natus, morbis tandem absumptus obiit, cùm regnasset annos septuaginta, sicut Demetrius Callistianus & alij memorãt. Anteas autem rex Scytharum, qui ad Istrum fluuium cum Philippo confligens in pugna occubuit, vltra nonaginta annos egressus est. Bardylis verò rex Illyriorum, qui ex equo in eo quod gessit contra Philippum bello pugnasse dicitur, nonaginta annos compleuit. Teres rex Drysorum, authore Theopompo, duos & nonaginta annos agens mortuus est. Antigonus autem Philippi filius luscus, rex Macedonum, in Phrygia cum Seleuco & Lysimacho confligens, multis acceptis vulneribus collapsus, anno vno & octogesimo vitam finiuit, sicut narrat Hieronymus, qui cum eo militauit. Porrò Lysimachus & ipse rex Macedoniæ, in pugna contra Seleucum suscepta occubuit, octogesimum annum consequutus, vt idem Hieronymus testatur. Antigonus verò filius Demetrij, Antigoni Lusci nepos, quatuor & quadraginta annos regnum Macedoniæ tenuit: vixit autem octoginta, sicut Medius & alij scriptores testantur. Consimiliter quoque Antipater, patre Iolao genitus, maxima fultus potentia, & qui multorum regum Macedoniæ tutelam egit, vltra octogesimum annum egressus excessit è vita. Ptolemæus autem Lago patre natus, inter reges propria fortuna felicissimus, imperauit Ægypto annos octoginta natus. Viuus autem tradidit imperium duobus annis antequam moreretur, Ptolemæo filio, cui cognomentum fuit Philadelpho, qui & paternum regnum à fratribus sortitus est. Philæteros, qui primus condendi circa Pergamum principatus author fuit, & eundem cùm esset Eunuchus, obtinuit, mortuus est octoginta annos natus. Attalus autem cognominatus Philadelphus, & hic rex Pergamenorum, ad quem etiam Scipio Romanorum Imperator venit, duos & octoginta annos agens, vitam reliquit. Mithridates rex Ponti, Ktistes appellatus, Antigonum Luscum fugiens, in Ponto mortuus est, cùm egisset annos quatuor & octoginta,

καθάπερ Δημοχάρης καὶ Τίμαιος ἱστορήσαν. Ἱέρων δὲ ὁ Συρακοσίων τύραννος, δύο καὶ ἐνενήκοντα ἔτη γηράσας, ἐτελεύτα νοσῶν, βασιλεύσας ἑβδομήκοντα ἔτη, ὡσπερ Δημήτριός τε ὁ Καλλισθένους, καὶ ἄλλοι λέγουσιν. Ἀντέας δὲ Σκυθῶν βασιλεύς, μαχόμενος πρὸς Φίλιππον περὶ τὸν Ἴστρον ποταμὸν, ἔπεσεν ὑπὲρ τὰ ἐνενήκοντα ἔτη γεγονώς. Βαρδυλις δὲ ὁ Ἰλλυριῶν βασιλεύς, ἀφ' ἵππου λέγεται μάχεσθαι ἐν τῷ πρὸς Φίλιππον πολέμῳ, εἰς ἐνενήκοντα τελῶν ἔτη. Τήρης δὲ ὁ Δρυσῶν βασιλεύς, καθά φησι Θεόπομπος, δύο καὶ ἐνενήκοντα ἐτῶν ἐτελεύτησεν. Ἀντίγονος δὲ ὁ Φιλίππου ὁ μονόφθαλμος, βασιλεύων Μακεδόνων, περὶ Φρυγίαν μαχόμενος Σελεύκῳ καὶ Λυσιμάχῳ, τραύμασι πολλοῖς περιπεσών, ἐτελεύτησεν ἐτῶν ἑνὸς καὶ ὀγδοήκοντα, ὡσπερ ὁ συστρατευόμενος αὐτῷ Ἱερώνυμος ἱστορεῖ. καὶ Λυσίμαχος δὲ Μακεδόνων βασιλεύς, ἐν τῇ πρὸς Σέλευκον ἀπώλετο μάχῃ, ἔτος ὀγδοηκοστὸν τελῶν, ὡς ὁ αὐτὸς φησιν Ἱερώνυμος. Ἀντίγονος δὲ, υἱὸς μὲν ἦν Δημητρίου, υἱωνὸς δὲ Ἀντιγόνου τοῦ μονοφθάλμου, ὃς τέσσαρα καὶ τεσσαράκοντα Μακεδόνων ἐβασίλευσεν ἔτη, ἐβίωσε δὲ ὀγδοήκοντα, ὡς Μήδιός τε ἱστορεῖ, καὶ ἄλλοι συγγραφεῖς. ὁμοίως δὲ καὶ Ἀντίπατρος ὁ Ἰολάου μέγιστον δυνηθεὶς, καὶ ἐπιτροπεύσας πολλοὺς Μακεδόνων βασιλέας, ὑπὲρ ὀγδοήκοντα ἔτη ζήσας, ἐτελεύτα τὸν βίον. Πτολεμαῖος δὲ ὁ Λάγου, ὁ τῶν καθ' ἑαυτὸν διαφερόντως βασιλέων, Αἰγύπτου μὲν ἐβασίλευσε, τέσσαρα καὶ ὀγδοήκοντα βιώσας ἔτη, ζῶν δὲ, παρέδωκε τὴν ἀρχὴν τοῖς δυοῖν ἐπὶν τῆς τελευτῆς τοῦ Πτολεμαίου τοῦ υἱοῦ, Φιλαδέλφῳ δὲ ἐπίκλησιν, ὅστις διαδέξατο τὴν πατρῴαν βασιλείαν ἀδελφῶν. Φιλαίτερος δὲ, πρῶτος μὲν κτίσατο τὴν περὶ Πέργαμον ἀρχὴν, καὶ κατέλιπεν, εὐνοῦχος ὤν. κατέστρεψε δὲ τὸν βίον, ὀγδοήκοντα ἐτῶν γηρύσας. Ἄτταλος δὲ, ὁ ἐπικληθεὶς Φιλάδελφος, τῶν Περγαμηνῶν καὶ οὗτος βασιλεύων, πρὸς ὃν ἡ Σκηπίων ὁ τῶν Ῥωμαίων στρατηγὸς ἀφίκετο, δύο καὶ ὀγδοήκοντα ἐτῶν ἐξέλιπε τὸν βίον. Μιθριδάτης ὁ Πόντου βασιλεύς, ὁ πρόσαγορευθεὶς Κτίστης, Ἀντίγονον τὸν μονόφθαλμον φεύγων, ἐν Πόντῳ ἐτελεύτησε, βιώσας ἔτη τέσσαρα καὶ ὀγδοήκοντα,

ὡς καὶ Ἱερώνυμος ἱστορῆ, καὶ ἄλλοι συγγραφεῖς. A
Ἀριαράθης δὲ ὁ Καππαδοκῶν βασιλεὺς, δύο μὲν καὶ ὀγδοήκοντα ἔζησεν ἔτη, ὡς Ἱερώνυμος ἱστορῆ· ἐδυνήθη δὲ ἴσως ἂν ὅτι πλέον διαγηρᾶσαι, ἀλλ' ἐν τῇ πρὸς Περδίκκαν μάχῃ ζωγρηθεὶς, ἀνεσκολοπίσθη. Κῦρος δὲ ὁ Περσῶν βασιλεὺς, ὁ παλαιὸς, ὡς δηλοῦσιν οἱ Περσῶν καὶ Ἀσσυρίων λόγοι, οἷς καὶ Ὀνησίκριτος ὁ τὰ περὶ Ἀλεξάνδρου συγγράψας, συμφωνῶν δοκεῖ, ἑκατοντούτης γηρόμενος, ἐζήτει μὲν ἕνα ἕκαστον τῶν φίλων. μαθὼν δὲ τοὺς πλείστους διεφθαρμένους ὑπὸ Καμβύσου τοῦ υἱέος, καὶ φάσκοντος Καμβύσου τοῦτο πεπρᾶχθαι B
ἐκεῖνα ταῦτα πεποιηκέναι, ὃ μὲν τι, πρὸς τὴν ὠμότητα τοῦ υἱοῦ διαβληθεὶς, ὃ δέ τι, ὡς παρανομοῦντα αὐτὸν αἰτιασάμενος, ἀθυμήσας, ἐτελεύτα τὸν βίον. Ἀρταξέρξης, ὁ Μνήμων ὀνομασθεὶς, ἐφ' οὗ Κῦρος ὁ ἀδελφὸς ἐστρατεύσατο, βασιλεύων ἐν Πέρσαις ἐτελεύτησε νοσῶν, ἔτη ζ ὀγδοήκοντα ἐτῶν γηρόμενος· ὡς δὲ Δείνων ἱστορῆ, τεσσάρων καὶ ἐνενήκοντα. Ἀρταξέρξης ἕτερος Περσῶν βασιλεὺς, ὃν φησιν ὅτι τῶν πατέρων τῶν ἑαυτοῦ Ἰσίδωρος ὁ Χαρακηνὸς συγγραφεὺς βασιλεύειν, C
ἔτη τρία καὶ ἐνενήκοντα βιοὺς, ὑποβουλῇ ἀδελφοῦ Γωσίθεου ἐδολοφονήθη. Σιναρθοκλῆς δὲ ὁ Παρθυαίων βασιλεὺς, ἔτος ὀγδοηκοστὸν ἤδη γεγονὼς, ἀπὸ Σακαυρακίων Σκυθῶν καταχθεὶς, βασιλεύειν ἤρξατο, καὶ ἐβασίλευσεν ἔτη ἑπτά. Τιγράνης δὲ ὁ Ἀρμενίων βασιλεὺς, πρὸς ὃν Λεύκουλλος ἐπολέμησε, πέντε καὶ ὀγδοήκοντα ἐτῶν ἐτελεύτα νόσῳ. Σπασίνης δὲ ὁ Χαρακηνὸς, καὶ τῶν κατ' Ἐρυθρὰν τόπων βασιλεὺς, πέντε καὶ ὀγδοήκοντα ἐτῶν νοσήσας, ἐτελεύτησε. Τήρεως δὲ ὁ μετὰ Σπα- D
σίνην τρίτος βασιλεύσας, δύο καὶ ἐνενήκοντα βιοὺς, ἐτελεύτα νόσῳ. Ἀρτάβαζος δὲ ὁ μετὰ Τήρεων ἕβδομος βασιλεύσας Χαρακηνῶν, ἓξ καὶ ὀγδοήκοντα ἐτῶν καταχθεὶς ἀπὸ Παρθυαίων, ἐβασίλευσε. καὶ Μνασκίρης δὲ βασιλεὺς Παρθυαίων, ἓξ καὶ ἐνενήκοντα ἔζησεν ἔτη. Μασσινισσᾶς δὲ Μαυρουσίων βασιλεὺς, ἐνενήκοντα ἐβίωσεν ἔτη. Ἀσάνδρος δὲ ὁ ὑπὸ τοῦ θείου Σεβαστοῦ αὖθις ἐναρχθεὶς, βασιλεὺς αἱρεθεὶς Βοσπόρου, πρὸς ἔτη ὧν ἐνενήκοντα, ἱππομάχων καὶ πεζομάχων ἀδενὸς ἥττων ἐφάνη·

sicut Hieronymus & alij ſcriptores prodiderunt. Ariarathes rex Cappadocum Hieronymi teſtimonio duo & octoginta annos vixit: atque haud dubiè ad grandiorem ætatem peruenire potuiſſet, niſi in pugna contra Perdiccam vinus captus, & in crucem ſublatus fuiſſet. Maior autem Cyrus rex Perſarum, ſicut Perſæ & Aſſyriorum hiſtoriæ loquuntur, quibus etiam ſuffragari videtur Oneſicritus, qui res geſtas Alexandri Magni in hiſtoriam contulit, centeſimum annum aſſequutus, requirebat vnumquemque amicorum: quorum cùm plurimos à filio ſuo Cambyſe interemptos comperiſſet, ac Cambyſes ipſius iuſſu hoc ipſum ſe feciſſe fateretur, partim ob filii crudelitatem probrosè affectus, partim ſe ipſe tanquam iuſtitiæ & legum violatorem accuſans, maxima triſtitia conturbatus, vitam finiuit. Artaxerxes Mnemonis cognomentũ ſortitus, contra quem Cyrus frater exercitum duxit, imperium Perſarum obtinens, morbis conſumptus deceſſit, annos ſex & octoginta natus, ſed vt Dinon ſcribit, quatuor & nonaginta. Artaxerxes alter Perſarum rex, quem patrum ſuorum memoria Iſidorus Characenus hiſtoricus regnaſſe tradit, cùm annos tres & nonaginta vixiſſet, inſidiis fratris Goſethræ clàm obtruncatus eſt. Sinarthocles autem rex Parthyæorum annos nonaginta iam natus, à Sacauracis Scythis reductus ab exilio, regnare incepit, & regnauit annos ſeptem. At Tigranes rex Armeniorum, contra quem Lucullus pugnauit, quinto & octogeſimo anno morbo conſumptus periit. Spaſines Characenorum & regionum mari rubro adiacentium rex, quinto & octogeſimo anno morbo correptus deceſſit. Tereus tertius poſt Spaſinem earum nationum rex, cùm vixiſſet duos & nonaginta annos, morbo periit. Artabazus autem qui ſeptimus poſt Tirçum Characenorum regnum tenuit, ſex & octoginta annos reductus à Parthis ab exilio, regnauit. Et Mnaſcires rex Parthyçorum ſex & nonaginta annos vixit. Maſiniſſa verò rex Mauritaniæ nonaginta annos vixit. Aſandrus autem à diuo Auguſto loco Etnarchi rex Boſpori declaratus, annum agens nonageſimum, & equeſtri & pedeſtri pugna nullo inferior vſpiam eſt conſpectus.

Qui vt animaduertit Scribonio rem militarem commendatam, cibo abstinens diem suum obiit, cùm vixisset annos tres & nonaginta. Goæsus, vt Isidorus auctor est, Characene regnum tenuit, quo tempore Mano quoque imperauit Arabibus, centum & quindecim annos natus, postremùm morbo periit. Tot igitur ante nostram memoriam memorandæ senectutis reges fuisse maiores nostri literis prodiderunt. His annumerantur Philosophi, & omnes qui ingenio & eruditione præstantes fuerunt, qui aliqua sui cura habita, ad extremam senectutem peruenerunt. Eos itaque quos multa lectione didicimus, perscribemus, ac initio quidem Philosophos, quorum Democritus Abderites centum & quatuor annos natus, cùm alimento abstineret, mortuus est. Xenophilus Musicus, perhibente Aristoxeno, Pythagoricę philosophiæ candidatus, vltra quinque & centum annos Athenis vitam traduxit. Solon autem, & Thales, & Pittacus, qui è septem sapientum numero fuerunt, cētum annos vnus quisque vixit. Zenon verò Stoicę philosophiæ auctor & princeps, octo & nonaginta. Hunc aiunt in concionem prodeuntem offenso pede exclamasse: Quid me vocas? & domum reuersum inedia vitam finisse. Cleanthes Zenonis discipulus & successor, nouem & nonaginta annos natus, tuberculum in labiis habuit. Cúmque decreuisset inedia vitā absumere, allatæ sunt ei ab amicis literæ. Ac mox adhibito cibo, & perfectis amicorum postulatis, iterum cibo abstinens, vita defunctus est. Xenophanes autem Dexino patre natus, Archelai physici auditor, vnum & nonaginta annos vixit. Xenocrates Platonis discipulus, quatuor & octoginta. Carneades nouæ Academiæ fundator, annos quinque & octoginta. Chrysippus vnum & octoginta. Diogenes autem Seleucus Tigrius, Stoicæ sectæ philosophus, duodenonaginta. Posidonius Apamea Syriæ oriundus, lege autem philosophus Rhodius, pariter & historicus, octoginta quatuor. Critolaus Peripateticus vltra duos & octoginta. Plato philosophorum sanctissimus, vnum & octoginta. Athenodorus Sandonis Tarsensis, qui fuit Cæsaris Augusti præceptor,

Philosophi.

A ὡς δὲ ἐώρα τοὺς ὑπὸ τῇ μάχῃ Σκριβωνίῳ τετιμημένους, ἀποχόμενος σιτίων, ἐτελεύτησε, βιοὺς ἔτη τρία καὶ ἐνενήκοντα. Γόαμσος δὲ, ὡς φησιν Ἰσίδωρος ὁ Χαρακηνὸς (ὅτι τῆς ἑαυτῆς ἡλικίας ὁ Μαῦνος τῆς Ἀρωματοφόρου βασιλεύσας) πεντεκαίδεκα καὶ ἑκατὸν γενόμενος ἐτῶν, ἐτελεύτησε νόσῳ. Βασιλέας μὲν οὖν τοσούτους ἱστορήκασι μακροβίους οἱ τὰ ἡμῶν. ἐπεὶ δὲ καὶ φιλόσοφοι, καὶ πολῖται οἱ τὰ παιδείαν ἔχοντες, ὅτι μέλοι πως καὶ ὅσοι ποιούμενοι ἑαυτῶν, εἰς μακρὸν γῆρας ἦλθον, ἀναγράψωμεν καὶ τούτων τοὺς ἱστορημένους, καὶ τὰ τῶν φιλοσόφων. Δημόκριτος μὲν ὁ Ἀβδηρίτης, ἐτῶν γενόμενος τεττάρων, καὶ ἑκατὸν, ἀποχόμενος τῆς, ἐτελεύτα. Ξενόφιλος δὲ ὁ μουσικὸς, ὡς φησιν Ἀριστόξενος, τὰ τῆ Πυθαγόρου φιλοσοφίᾳ, ὑπὲρ τὰ πέντε καὶ ἑκατὸν ἔτη Ἀθήνησιν ἐβίωσε. Σόλων δὲ, καὶ Θαλῆς, ἢ Πιττακὸς, οἵ τινες τῶν ἑπτὰ σοφῶν ἐκαλοῦντο, ἑκατὸν ἕκαστος ἔζησεν ἔτη. Ζήνων δὲ ὁ τῆς Στωϊκῆς φιλοσοφίας ἀρχηγὸς, ὀκτὼ καὶ ἐνενήκοντα· ὃν φασιν εἰσερχόμενον εἰς τὴν ἐκκλησίαν, καὶ προσπταίσαντα, ἀναφθέγξασθαι, τί με καλεῖς; καὶ ὑποστρέψαντα οἴκαδε, καὶ ἀποχόμενον σῖτα, τελευτῆσαι τὸν βίον. Κλεάνθης δὲ ὁ Ζήνωνος μαθητὴς, ὁ διάδοχος, ἐννέα καὶ ἐνενήκοντα τοῦτ' ἐγένετο ἔτη, φῦμα ἔχων ὑπὸ τῷ χείλει, καὶ ἀποκαρτερῶν, ἐπελθόντων αὐτῷ πρὸ ἑταίρων τινῶν γραμμάτων, προσενεγκάμενος σῖτα, καὶ προέμενος ἃ ὧν ἠξίουν οἱ φίλοι, ἀποχόμενος αὖθις σῖτα, ἀπέλιπε τὸν βίον. Ξενοφάνης δὲ ὁ Δεξίνου μὲν υἱὸς, Ἀρχελάου δὲ τοῦ φυσικοῦ μαθητὴς, ἐβίωσεν ἔτη ἓν καὶ ἐνενήκοντα. Ξενοκράτης ὁ, Πλάτωνος μαθητὴς γνόμενος, τέτταρα καὶ ὀγδοήκοντα. Καρνεάδης δὲ, ὁ τῆς νεωτέρας Ἀκαδημίας ἀρχηγὸς, ἔτη πέντε καὶ ὀγδοήκοντα. Χρύσιππος, ἓν καὶ ὀγδοήκοντα. Διογένης δὲ ὁ Σελευκεὺς ὁ ἀπὸ Τίγρεως, Στωϊκὸς φιλόσοφος, ὀκτὼ καὶ ὀγδοήκοντα. Ποσειδώνιος ὁ Ἀπαμεὺς τῆς Συρίας, νόμῳ δὲ Ῥόδιος, φιλόσοφός τε ἅμα, καὶ ἱστορίας συγγραφεὺς, τέτταρα καὶ ὀγδοήκοντα. Κριτόλαος ὁ Περιπατητικὸς, ὑπὲρ δύο καὶ ὀγδοήκοντα. Πλάτων δὲ ὁ ἱερώτατος, ἓν καὶ ὀγδοήκοντα. Ἀθηνόδωρος, Σανδώνος, Ταρσεὺς, Στωϊκὸς, ὃς καὶ διδάσκαλος ἐγένετο Καίσαρος Σεβαστοῦ θεοῦ,

ὑφ' ἧς ἡ Ταρσέων πόλις τῶν φόρων ἀνεφίθη, δύο καὶ ὀγδοήκοντα ἔτη βιοὺς, ἐτελεύτησεν ἐν τῇ πατρίδι. καὶ τιμᾶς ὁ Ταρσέων δῆμος αὐτῷ κατ' ἔτος ἕκαστον ἀποπέμπει ὡς ἥρωϊ. Νέστωρ δὲ Στωϊκὸς ἀπὸ Ταρσοῦ, διδάσκαλος Καίσαρος Τιβερίου, ἔτη δύο καὶ ἐνενήκοντα. Ξενοφῶν δὲ ὁ Γρύλλου, ὑπὲρ τὰ ἐνενήκοντα ἐβίωσεν ἔτη. ἔτι μὴν φιλοσόφων οἱ ἔνδοξοι, συγγραφέων δέ, Κτησίβιος μὲν, ἑκατὸν εἰκοσιτεσσάρων ἐτῶν ἐν περιπάτῳ ἐτελεύτησεν, ὡς Ἀπολλόδωρος ἐν τοῖς χρονικοῖς ἱστορεῖ. Ἱερώνυμος δὲ, ἐν πολέμοις γυμνάσιος, καὶ πολλοῖς καμάτοις ὑπομείνας, καὶ τραύμασι, ἔζησεν ἔτη τέσσαρα, καὶ ἑκατὸν, ὡς Ἀγαθαρχίδης ἐν τῇ ἐνάτῃ τῶν περὶ τῆς Ἀσίας ἱστοριῶν λέγει, καὶ θαυμάζει γε τὸν ἄνδρα, ὡς μέχρι τῆς τελευταίας ἡμέρας ἄρτιον ὄντα ἐν ταῖς διατριβαῖς, καὶ πᾶσι τοῖς αἰσθητηρίοις μηδενὸς γενόμενον τῶν πρὸς ὑγίειαν ἐλλιπῆ. Ἑλλάνικος ὁ Λέσβιος, ὀγδοήκοντα καὶ πέντε. καὶ Φερεκύδης ὁ Σύριος, ὁμοίως ὀγδοήκοντα καὶ πέντε. Τίμαιος ὁ Ταυρομενείτης, ἓξ καὶ ἐνενήκοντα. Ἀριστόβουλος δὲ ὁ Κασσανδρεύς, ὑπὲρ τὰ ἐνενήκοντα ἔτη λέγεται βεβιωκέναι· τὴν ἱστορίαν δὲ, τέταρτον καὶ ὀγδοηκοστὸν ἔτος γεγονὼς, ἤρξατο συγγράφειν, ὡς αὐτὸς ἐν ἀρχῇ τῆς συγγραφῆς λέγει. Πολύβιος δὲ ὁ Λυκόρτα, Μεγαλοπολίτης, ἀγρόθεν ἀπελθὼν, ἀπ' ἵππου κατέπεσε, καὶ ἐκ τούτου νοσήσας ἀπέθανεν ἐτῶν δύο καὶ ὀγδοήκοντα. Ὑψικράτης δὲ ὁ Ἀμισηνὸς συγγραφεύς, μετὰ πολλῶν μαθημάτων γυμνασθεὶς, ἔτη δύο καὶ ἐνενήκοντα. Ῥητόρων δὲ, Γοργίας, ὃν τινες σοφιστὴν καλοῦσιν, ἔτη ἑκατὸν ὀκτώ. Ἔφηβος δὲ ἀποθανὼν, ἐτελεύτησεν· ὃν φασιν ἐρωτηθέντα τὴν αἰτίαν τοῦ μακροῦ γήρως, καὶ ὑγιαίνοντος ἐν πάσαις ταῖς αἰσθήσεσιν, εἰπεῖν, Διὰ τὸ μηδέποτε συμπεσεῖν ἐθέλειν ταῖς ἄλλων ἀνοίαις. Ἰσοκράτης ἐνενήκοντα καὶ ἓξ ἔτη γεγονὼς, τὸν πανηγυρικὸν ἔγραφε λόγον· περὶ ἔτη δὲ ἐνὸς ἀποδέοντα ἑκατὸν, γεγονὼς, ὡς ἤθετο Ἀθηναίοις ὑπὸ Φιλίππου ἐν τῇ περὶ Χαιρώνειαν μάχῃ νενικημένοις, πενθοῦντας, τὸν Εὐριπίδειον στίχον ἐπεσιωπήσατο, εἰς ἑαυτὸν ἀναφέρων·

Σιδωνίων ποτ' ἄστυ Κάδμος ἐκλιπών.

cuius precibus Tarsis ciuitas vectigalibus leuata est, duos & octoginta annos agens mortuus est in patria. Huic Tarsensis populus quotannis solennes honores vt heroi persoluit. Nestor verò Stoicus, & hic à Tarso ortum trahens, præceptor Cæsaris Tiberij, duos & nonaginta. Xenophon Grylli filius vixit vltra nonaginta annos. Et hi celebres fuere philosophi. Ex scriptoribus autem historicis Ctesibius centum & viginti quatuor annos egressus, inter deambulandum mortuus est, sicut narrat Apollodorus in Chronicis. Hieronymus verò & in bellis versatus, ac non paucis laboribus & vulneribus affectus, vixit ad annum quartum & centesimum, sicut refert Agatharchides libro nono historiæ Asiaticæ. Ac hominem non mediocriter demiratur, quòd ad summum vsque vitæ diem valuerit in colloquiis, & in sensibus ad sanitatem necessariis non defecerit. Hellanicus Lesbius octoginta quinque annos vixit. Similiter Pherecydes Syrus quinque & octoginta. Timæus Tauromenites sex & nonaginta. Aristobulus Cassandræus vltra nonaginta annos vixisse fertur: qui historiam suam quartum & octogesimum annum agens orsus est conscribere, id quod ipse in operis sui principio testatur. Polybius autem Lycorta patre genitus, Megalopolitanus, rure rediens ab equo delapsus est, quo casu morbo correptus decessit anno secundo & octogesimo. Porrò Hypsicrates Amisenus historicus, vir in multis disciplinis versatus, annos duos & nonaginta vixit. Cæterùm è Rhetoribus Gorgias, quem quidam Sophistam vocant, annum agens octauum & centesimum, inedia vitam finiuit. Hunc interrogatum caussam tam longæ senectutis, & valetudinis in omnibus sensibus vigentis, respondisse aiunt, quòd aliorum conuiuia non sit sectatus. Isocrates sex & nonaginta annos natus sermonem scripsit Panegyricum. Iam verò ingressus annum nonagesimum nonum, cùm accepisset, Athenienses in pugna apud Chæroneam commissa à Philippo esse superatos, quiritando Euripideum versiculum recitauit, ad seipsum referens:

Sidonis vrbis alta quondam mœnia
Cadmus relinquens.

Quibus cùm adiecissẽt, fore vt Græcia in seruitutem prolaberetur, è vita decessit. Apollodorus autem rhetor Pergamenus, Cæsaris Augusti in diuos relati præceptor, quem vnà cum Athenodoro Tarsensi bonis disciplinis imbuit, totidem quot Athenodorus annos, nempe duos & octoginta, vixit. Potamon rheetor non incelebris, annos nonaginta. Sophocles poëta Tragicus deuorato vuæ acino strangulatus est, cùm egissẽt annos quinque & nonaginta. Hic à filio Iophonte sub finem vitæ in ius vocatus, & desipientiæ accusatus, recitauit Iudicibus Oedipum Colonæum, planum faciens ea fabula, quòd sanæ mentis compos essẽt. Qua audita, Iudices ingenium eius admirati sunt, ac filium insaniæ damnauerunt. Cratinus autẽ poëta Comicus, septem supra nonaginta annos vixit, atque sub finem vitæ cùm docuissẽt fabulam Pitynen, eáque victor euasissẽt, haud ita multo pòst est mortuus. Non dissimiliter quoque Philemon Comicus septimum & nonagesimum annum agẽs decũbebat in lectulo quiescens: qui cùm vidissẽt asinum ficus sibi præparatas deuorantem, prolapsus in cachinnos, & accersito famulo, multo & vehementi cum risu præcepit, asino merum ad sorbendum dari, atque ita risu suffocatus obiit. Epicharmus autem & ipse poëta Comicus, septem & nonaginta annos vixisse dicitur. Porrò Anacreon poëta Lyricus vixit annos quinque & octoginta. Et Stesichorus poëta Lyricus totidem. Simonides Cius supra nonaginta. Sedenim ex Grammaticis Eratosthenes Cyrenæus Aglai filius, quem non Grammaticum solùm, sed etiam poëtam meritò quis vocarit, & philosophum & geometram, duos & octoginta annos vixit. Quin etiam Lycurgus Lacedæmoniorum legum conditor, quinque & octoginta annos vixisse dicitur. Tot impræsentiarum Reges & eruditos homines colligere potui. Quia verò pollicitus sum & Romanorum quosdam longæuos, & Italos, qui ad summam senectutem peruenerunt, perscribere: eos tibi Diis volentibus, præstantissime Quintille, in altero libro manifestabimus.

Τούτους σοι, θεῶν ἑκόντων, ἱερώτατε Κοϊντίλλε, ἐν ἄλλῳ δηλώσομεν λόγῳ.

καὶ ἐπειπὼν ὡς δουλεύσῃ ἡ Ἑλλὰς, ἐξέλιπε τὸν βίον. Ἀπολλόδωρος δὲ ὁ Περγαμηνὸς ῥήτωρ, θεοῦ Καίσαρος Σεβαστοῦ διδάσκαλος γνώριμος, καὶ σὺν Ἀθηνοδώρῳ τῷ Ταρσεῖ φιλοσόφῳ παιδεύσας αὐτὸν, ἔζησε τοσαῦτα τῷ Ἀθηνοδώρῳ, ἔτη ὀγδοήκοντα δύο. Ποτάμων δὲ, οὐκ ἄδοξος ῥήτωρ, ἔτη ἐνενήκοντα. Σοφοκλῆς ὁ τραγῳδοποιὸς, ῥᾶγα σταφυλῆς κατασπισθεὶς, ἀπεπνίγη, πέντε καὶ ἐνενήκοντα ζήσας ἔτη. Οὗτος ὑπὸ Ἰοφῶντος τοῦ υἱέος ὅτι τελεῖ τὸ βίου παραφροσύνης κρινόμενος, ἀνέγνω τοῖς δικασταῖς Οἰδίποδα τὸν ἐπὶ Κολωνῷ, ὃν διδασκόμενος, ἔφρασε τοῦ δράματος, ὅπως τὸν νοῦν ὑγιαίνῃ· ὡς τοὺς δικαστὰς, τὸν μὲν θαυμάσαι, καταψηφίσασθαι δὲ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ μανίας. Κρατῖνος δὲ ὁ τῆς κωμῳδίας ποιητὴς, ἑπτὰ καὶ ἐνενήκοντα ἔτεσιν ἐβίωσε, καὶ καθὼς τῷ τελεῖ τοῦ βίου διδάξας τὸν Πυτίνην, καὶ νικήσας, μετ' ὀλίγον ἐτελεύτα. καὶ Φιλήμων δὲ ὁ κωμικὸς, ὁμοίως τῷ Κρατίνῳ, ἑπτὰ καὶ ἐνενήκοντα ἔτη βιοὺς, κατέκειτο μὲν ὅτι κλίνης ἠρεμῶν, θεασάμενος δὲ ὄνον τὰ παρασκευασμένα αὐτῷ σῦκα καταθέοντα, ὥρμησε μὲν εἰς γέλωτα, καλέσας δὲ τὸν οἰκέτην, καὶ σὺν πολλῷ καὶ ἀθέῳ γέλωτι εἰπὼν παρασδοῦναι τῷ ὄνῳ ἀκράτου ῥοφῆσαι, ἀποπνιγεὶς ὑπὸ τοῦ γέλωτος, ἀπέθανε. καὶ Ἐπίχαρμος δὲ ὁ τῆς κωμῳδίας ποιητὴς, καὶ αὐτὸς ἐνενήκοντα καὶ ἑπτὰ ἔτη λέγεται βιῶναι. Ἀνακρέων δὲ ὁ τῶν μελῶν ποιητὴς, ἔζησεν ἔτη πέντε καὶ ὀγδοήκοντα. καὶ Στησίχορος ὁ μελοποιὸς, τοσαῦτα. Σιμωνίδης δὲ ὁ Κῷος, ὑπὲρ τὰ ἐνενήκοντα. Γραμματικῶν δὲ, Ἐρατοσθένης μὲν ὁ Ἀγλαοῦ Κυρηναῖος, οὐ μόνον γραμματικὸν, ἀλλὰ καὶ ποιητὴν αὐτὸν ὀνομάσαι, καὶ φιλόσοφον, καὶ γεωμέτρην, δύο καὶ ὀγδοήκοντα οὗτος ἔζησεν ἔτη. καὶ Λυκοῦργος δὲ ὁ νομοθέτης τῶν Λακεδαιμονίων, πέντε καὶ ὀγδοήκοντα ἔτη ζήσας ἰσορρᾷ. Τοσούτους ἐδυνήθημεν βασιλέας, καὶ πεπαιδευμένους, ἀθροῖσαι· ἐπεὶ δὲ ὑπεσχόμεθα καὶ Ῥωμαίων τινὰς, καὶ τοὺς τὴν Ἰταλίαν οἰκησάντων μακροβίων ἀναγράψαι,

ΠΑΤΡΙΔΟΣ ΕΓΚΩΜΙΟΝ.

PATRIÆ ENCOMIVM.

Vincentio Obſopœo interprete.

ARGVMENTVM.

Argumentum & genus orationis ipſe titulus exponit. Eſt autem propoſitio & ſumma negotij, patriam omnium rerum eſſe digniſſimam & venerabiliſſimam, vt quam & homines & dij reliquis rebus omnibus anteponant. Argumenta pleraque à ſignis & conſequentibus ſumuntur. Oſtendit enim, quæcunque homines faciunt, ea ad patriæ vel ornamentum vel defenſionem comparare, & quantumuis humili aut ſterili ſolo aliquis natus ſit, nihilominus patriam ſuam ſplendidiſſimis ciuitatibus ac regnis anteponere: quemadmodum parentum quoque & liberorum inter ſe affectus eiuſmodi eſt, vt qualeſcunque ipſi ſint, tamen ſuos omnibus alijs plus ament & colant. Proinde & legiſlatores cùm grauiſſimè punire homines vellent, patriæ priuationem atque exilium, tanquam acerbiſſimam pœnam, inſtituiſſe.

ΟΤΙ μὲν οὖν γλύκιον ἦς πατρίδος φάναι τοῦτο θρυλλημένον. ἆρ' οὖν ἥδιον μὲν οὐδέν, σεμνότερον δέ τι, καὶ φοβερώτερον ἄλλο; καὶ μὴν ὅσα σεμνὰ καὶ θεῖα νομίζουσιν αἱ θεοσεβεῖς, τούτων πατρὶς αἰτία, καὶ διδάσκαλος, γυμνασαμένη, καὶ ἀναθρεψαμένη, καὶ παιδεύσαμένη. πόλεων μὲν οὖν μεγέθη, καὶ λαμπρότητας, καὶ πολυτελείας κατασκευῶν, θαυμάζουσι πολλοὶ, πατρίδας δὲ ἔργοις πάντες· καὶ τοσοῦτον οὐδεὶς ἄξιος πατρίδι τῆς καὶ τὴν θέαν ἡδονῆς, ὡς ὑπὸ τῆς ὑποβολῆς τοῦ περὶ ἄλλοις θαυμάτων λήθην ποιήσασθαι τῆς πατρίδος. ὅστις μὲν οὖν σεμνύεται πολίτης ὢν εὐδαίμονος πόλεως, ἀγνοῦν μοι δοκεῖ τίνα χρὴ τιμὴν ἀπονέμειν τῇ πατρίδι· καὶ ὁ ζηλοῦν, δῆλός ἐστιν ἀθλιώτερος αὖ, εἰ μετριωτέρας ἔλαχε τῆς πατρίδος. ἐμοὶ δὲ ἥδιον αὐτὸ τιμᾶν τὸ τῆς πατρίδος ὄνομα. πόλις μὲν γὰρ θαλλεῖν πειρωμένῳ, τοσοῦτον ἔχει μέγεθος ἐξετάζειν, καὶ κάλλος, καὶ πλοῦ τοῦ ὠνίων ἀφθονίαν. ὅπου δ' αἵρεσίς ἐστι πόλεων, οὐδεὶς δοῦ ἕλοιτο τὸ λαμπρότερον, ἐάσας τὴν πατρίδα, ἀλλ' ὑξαιτο μὲν οὖν εἰ καὶ πατρίδα τοῖς εὐδαίμοσι θαυμάζοιτο πλησίαν, ἕλοιτο δ' ἂν τὴν ὁποιανοῦν.

IAM olim vulgi ſermone detritum eſt, nihil eſſe patria dulcius, proinde neque iucũdius quicquam. Eſt verò hac aliquid venerabilius aut diuinius? Siquidem quæcunque diuina quæcunque veneratione digna homines eſſe exiſtimant, horum cauſſa atque magiſtra eſt patria, quæ nos genuit, aluit atque inſtituit. Enimvero vrbiũ magnitudinem atque ſplendorem, ſumptuoſos præterea variorum inſtrumentorũ apparatus admirantur multi, patriam verò pio amoris affectu proſequuntur omnes: neque quiſquam quamlibet potens, ita deceptus eſt alienarum rerum amœno & voluptuoſo ſpectaculo, vt propter immodicam apud alios rerum cùm viſendarum tum admirandarum excellentiam, obliuiſcatur patriæ. Itaque quicunque felicis & ſplendidę ciuitatis ſe ciuem eſſe iactat, ignorare mihi videtur quam gloriam aut honorem patriæ tribuere oporteat. Neque occultè fert talis, ſe dolore affectum iri, ſi mediocrem patriam ſortitus eſſet. Mihi verò iucundum eſt, ipſum nomen patriæ reuerenter atque religiosè colere. Etenim ei qui ciuitates inter ſe collaturus eſt, peropus eſſe video, ſingularum amplitudinem accuratè expendere, earundémque elegantiam obſeruare, neque non commerciorum ac rerum venalium copiam conſiderare. Cæterùm vbi de vrbium electione agitur, nemo vtique poſthabita patria ſplendidiorem electurus eſt, verùm in optatis habebit, patriam quoque ſuam quàm maximè conformem eſſe vrbibus copioſis & felicibus: ipſam tamen, qualiſcunque tãdem fuerit, delectu habito cæteris haud dubiè præpoſiturus eſt.

Isthuc verò ipsum liberi quoque faciunt probi & legitimi, neque non patres, qui quidē fuerint nō mali. Neque enim spectatæ honestatis & probitatis adolescens, alium patri suo honoribus præferet: neq; pater neglecto filio alium paterno affectu iuuenem complexurus est. At qui his inferiores sunt patres, tantum tamen filiis ex se genitis non grauatim tribuunt, vt sint & vita honestissimi, & dignitate amplissimi, appareántque omnibus sua opera quàm optimè educati atque exornati. Porrò qui tali erga filium suum non vtitur iudicio, ille patris oculos habere mihi videtur minimè. Proinde nomen patriæ primum est, & omnium familiarissimum. Etenim nihil est quod patre nobis sit familiarius. Si quis verò iustum habebit honorem patri, quemadmodum & lex & natura imperat, ille patriæ quoque conuenienter præcipuum honorē habiturus est. Siquidē ipse etiam pater peculiaris est patriæ possessio; ac patris pater, tū omnes qui ex illis numerosa retro serie generis domestici prognati sūt. Et ad deos vsque paternos patrium nomē protenditur. Gaudent verò ipsi quoque Dij solo natalitio, ac vniuersas res humanas, vt par est, intuentur, suam possessionem esse existimātes totum terrarum orbem, atque omnem Oceanum. In qua tamen quisque illorum terra natus est, hanc omnibus cæteris vrbibus quamuis florentioribus honore anteponere nō dubitat. Quin etiam ciuitates quæ Deorū ferūtur esse patriæ, cæteris sunt venerabiliores, & insulæ præcipuo loci genio diuiniores, apud quas Deorum natiuitates & incunabula laudibus extolluntur. Itaque sacra quoq; illa superis gratiora esse existimantur, quæ quisque ad domesticos delatus locos offert atque sacrificat. Iā si patriæ nomen tanto in pretio apud Deos habetur, cur non iure optimo longè maiori in existimatione foret apud homines? Siquidem quisque nostrūm in patria primùm iucundū illud solis lumen intuitus est non secus atque Deum, qui tametsi omnibus gentibus cōmunis est, vnicuique tamē patrius esse existimatur, propterea quòd sub vitæ initiū ab illo loco primùm auream illam solis lampadem conspexerit. Accedit his quòd & vocem quisque suam in patria auspicatus est, primùm suæ gentis vernacula lingua amabili balbutie sonare perdiscens, Deósque cognouit. Porrò si quis talem sortitus est patriam, quæ ad res maiores perdiscēdas alterius egeat adminiculo, talium tamen disciplinarum gratiam acceptam feret patriæ. Neq; enim vrbis nomen cognouisset vnquā, nisi patrię beneficio & opera vrbes esse cognouisset.

A Τὸ δ' αὐτὸ τοῦτο καὶ οἱ δίκαιοι τῶν παίδων ποιήσουσι, καὶ οἱ χρηστοὶ τῶν πατέρων. οὔτε γὰρ νέος καλὸς, καὶ ἀγαθὸς, ἄλλον ἂν ποτε τιμήσαι τοῦ παιδὸς, οὔτε πατὴρ καταμελήσας τοῦ παιδὸς, ἕτερον ἂν περιέλοιτο νέον, ἀλλὰ τοσοῦτόν γε οἱ πατέρες νικῶνται, ποτε τοῖς παισὶν, ὥστε καὶ καλλίστοις, καὶ μέγιστοι, καὶ τοῖς πᾶσιν ἄριστα φαίνονται κεκοσμημένοι οἱ παῖδες αὐτοῖς. ἔστι δ' μὴ τοιοῦτός ὅστις δικαστὴς ποτὲ τὸν υἱὸν, ὃ δοκεῖ μοι παιδὸς ὀφθαλμοὺς ἔχειν. πατρίδος τοίνυν τὸ ὄνομα, πρῶτον, καὶ οἰκειότατον πάντων· τοῦτο γὰρ ὅ, τι τοῦ παιδὸς
B οἰκειότερον. εἰ δέ τις ἀπονέμει τῷ πατρὶ τὴν δικαίαν τιμὴν, ὡσπερ καὶ ὁ νόμος, καὶ ἡ φύσις κελεύει, ποτε κόντως ἂν τὴν πατρίδα προτιμήσαι. καὶ γὰρ ὁ πατὴρ αὐτὸς, τῆς πατρίδος κτῆμα, καὶ ὁ τοῦ παιδὸς πατὴρ, καὶ οἱ ἐκ τούτων οἰκεῖοι πάντες ἀνωτέρω, καὶ μέχρι θεῶν πατρῴων ποτέρχονται ἀναβιβαζόμενον τὸ ὄνομα. χαίρουσι γὰρ θεοὶ πατρίοις, καὶ πάντα μᾶλλον, ὡς εἰκὸς, ἐφορῶσι τὰ τῶν αὐθεφπων, αὐτῶν ἡδυνόμενοι κτήματα, πᾶσαν γῆν, καὶ θάλασσαν. ἐφ' ἧς ἕκαστος αὐτῶν ἐγένετο, ποτε
C μᾶ τῶν ἄλλων ἁπασῶν πόλεων. ἡ πόλις σεμνότεραι θεῶν πατρίδες, καὶ νῆσοι ἁγιώτεραι, πρὸ ἃς ὑμνῆται γένεσις θεῶν. ἱερὰ γοῦν κεχαρισμένα τοῦτα νομίζεται τοῖς θεοῖς, ἐπειδὴ εἰς τοὺς οἰκείους ἕκαστος ἀφικόμενος ἱερουργῇ τόπους. εἰ δὲ θεοῖς τίμιον τὸ τῆς πατρίδος ὄνομα, πῶς οὐκ ἀνθρώποις πολύ τε μᾶλλον; ἡ γὰρ εἶδε τὸν ἥλιον ποτὲ τὸν ἕκαστος ἀπὸ τῆς πατρίδος· ὡς ἡ τοῦτον τὸν θεὸν, εἰ καὶ κοινός ἐστιν, ἀλλ' οὖν ἑκάστῳ νομίζεται πατρῷον,
D καὶ τῷ ποτὲ τῷ ἀπὸ τοῦ τόπου φάος, καὶ φωνῆς ἀπαρχὴν ἤρξατο, ὑπερχώρια ποτὲ τὰ λαλῆσαι μανθάνων, ἡ θεὸς ἐγνώρισεν. εἰ δέ τις τοιαύτης ἔλαχε πατρίδος, ὡς ἑτέρας δεηθῆναι ποτὲ τῷ τῶν μειζόνων παιδείᾳ, ἀλλ' οὖν ἐχέτω ἡ τούτων τὴν παιδαγωγίαν τῇ πατρίδι τιμᾷ χάριν· ὁ γὰρ αὐ ἐγνώρισεν οὐδὲ πόλεως ὄνομα, μὴ ὅτι γε πατρίδος, πόλιν εἶ μαθών.

πάντα δὲ, οἶμαι, παιδεύματα, καὶ μαθήματα συλλέγεσιν αὐτόθεν τοῖς, χρησιμωτέρους αὐτοὺς ἀπὸ τούτων τοῖς πατρίοις παιδεύοντες. κτῶνται δὲ καὶ χρήματα, φιλοτιμίας ἕνεκεν τῆς εἰς τὰ κοινὰ τῆς πατρίδος δαπανήματα. καὶ εἰκότως, οἶμαι· δεῖ γὰρ οὐκ ἀχαρίστους εἶναι τοὺς τῶν μεγίστων τυχόντας εὐεργεσιῶν. ἀλλ' εἰ καὶ τοῖς καθ' ἕνα τις ἀποτίσει χάριν, ὡς ἔστιν ὅτε δίκαιον, ἐπειδὰν δὲ πάθη τοιοῦ τινος, πολὺ μᾶλλον προσήκει τὴν πατρίδα τοῖς καθήκουσιν ἀμείβεσθαι. κακώσεως μὲν γὰρ γονέων εἰσὶ νόμοι παρὰ πάσαις πόλεσι. κοινὴν δὲ προσήκει πάντων μητέρα τὴν πατρίδα νομίζειν, καὶ χαρισθεῖσαν ἔφαν ἀποδιδόναι, καὶ τῆς τῶν νόμων αὐτῶν γνώσεως. ὥφθη δὲ τοιοῦτος οὔτως ἀμνήμων τῆς πατρίδος, ὡς ἐν ἄλλῃ πόλει γηρόμενος, ἀμελεῖν. ἀλλ' οἵ τε κακοπραγοῦντες ἐν ταῖς ἀποδημίαις, συνεχῶς ἀναβοῶσιν ὡς μέγιστον τῶν ἀγαθῶν ἡ πατρίς· οἵ τε εὐδαιμονοῦντες, ἂν καὶ τἄλλα εὖ πράττωσι. τοῦτο γοῦν αὐτοῖς μέγιστον ἐνδεῖν νομίζουσι, τὸ μὴ τὴν πατρίδα οἰκεῖν, ἀλλὰ ξενιτεύειν. ὄνειδος γὰρ τὸ τῆς ξενιτείας· καὶ τοὺς ἐκ τῶν τῆς ἀποδημίας χρόνον λαμπρῶς γηρομένους, ἢ ἀφ' ἑαυτῶν κτῆσιν, ἢ ἀφὰ τιμῆς δόξαν, ἢ ἀφὰ παιδείας μαρτυρίαν, ἢ δι' ἀνδρίας ἔπαινον, ἔστιν ἰδεῖν ἐς τὴν πατρίδα σπεύδοντας, ὡς οὐκ ἂν ἐν ἄλλοις βελτίοσιν ὑποδεξομένους τὰ αὐτῶν καλά. καὶ τοσούτῳ γε μᾶλλον ἕκαστος σπεύδει λαβέσθαι τῆς πατρίδος, ὅσῳπερ δὴ φαίνηται μείζονων παρ' ἄλλοις ἀξιωμένος. σπουδὴ μὲν οὖν καὶ νέοις πατρίς. τοῖς δὲ ἤδη γεγηρακόσιν, ὅσῳ πλέον τῷ φρονεῖν ἢ τοῖς νέοις μέτεστι, τοσούτῳ καὶ πλείων ἐγγίνεται πόθος ὁ τῆς πατρίδος. ἕκαστος γοῦν τῶν γεγηρακότων, καὶ σπεύδει καὶ εὔχεται καταλῦσαι τὸν βίον ὑπὲ τῆς πατρίδος, ἵν' ὅθεν ἤρξατο βιοῦν, ἐνταῦθα πάλιν καὶ τὸ σῶμα παρακατάθηται τῇ θρεψαμένῃ γῇ, καὶ τῶν πατρῴων κοινωνήσῃ τάφων. μάλα γὰρ

A In ea verò opinione ſum, vt putem ab hominibus tantùm in hoc ſibi parari omnium artium ac diſciplinarum cognitionem, ne patriæ indecores, ſed ſeipſos huic vtiliores informent. Inſuper opes etiam poſſidentur liberalitatis exercendæ gratia, vt communibus impenſis patriæ inopiam ſubleuemus. Conſentaneum enim eſſe opinor, ne, cùm maximis beneficiis affectiſimus, parum grati eſſe reperiamur. Sed ſi eſt qui vnì officiosè refert gratias, quemadmodum æquum eſt, poſteaquam beneficia nõ mediocria ab illo acceperit: multo magis conuenit quàm cumulatiſſimè paria re-
B ferre patriæ. Etenim ſuper parentum ærumnoſa afflictione in ciuitatibus leges ſunt conditæ. Æquum verò eſt communem omnium matrem patriam eſſe exiſtimare, huícque pro nutricandi officiis ipſarum legum decreto iubente quàm ampliſſimas gratias reponere. Cæterùm vſqueadeo patrię negligens & immemor conſpectus eſt nemo, vt in alia Republ. ætatem degens, omnem curam colendę patriæ depoſuiſſet. At etiam qui peregre multis iactati difficultatibus calamitosè agunt, crebrò teſtantur rerum opti-
C marum omnium præſtantiſſimam eſſe patriam: tum etiam egregiè felices, quanquam in cæteris omnibus per omnia bene & beatè vitam exigant, tamen in hoc egentiſſimos ſe eſſe opinantur, quòd patriæ fines non incolant, ſed extorres & peregre agant: quippe peregrinationis probrum nõ mediocriter eos diſcruciat. Videmus quoque eos qui per tempus quod peregrè agendo inſumpſerunt, nonnihil ſplendoris & gloriæ ſibi adiunxerunt, aut paratis diuitiarum poſſeſſionibus, aut dignitate & honoribus, aut celebri diſciplinarum atque ingenij teſtimonio, aut laude virtutis, omnes certatim ad patriam terram properare,
D quaſi nequaquam apud alios meliores ſua ipſorum bona eſſent cum aliqua laude oſtenſuri. Ac tanto quiſque maiori ſtudio patriam comprehendere approperat, quanto rebus maioribus dignus apud exteros habitus eſt. Proinde iuuenibus quoque deſiderabilis & amabilis iuxtà eſt patria. Porrò autem homines iam ætate ac ſenio confecti, quanto maiori quàm iuuenes prudentia exculti ſunt, tanto vehementiori patriæ dulcedine ac deſiderio trahuntur. Quare vnuſquiſque è ſenum numero & feſtinat & in votis habet maximè in ſolo natalitiò vitã cum morte cõmutatam relinquere, vt quò loci vitam auſpicatus eſt, eodem iterũ & corpus terræ altrici humandum reponat, ac patrię ſepulturę participem ſe fore cognoſcat. Etenim

graue & acerbum vnicuique esse videtur, peregre agentem se deprehendi, ac demum post mortem in aliena terra reconditum cinescere. Cæterùm quanta erga patriam sit verè germanis ac genuinis ciuibus charitas, non certiùs aut faciliùs quàm ex indigenis perdiscitur. Siquidem peregrini & aduenæ, non secus atque nothi aut spurij, paruo in discrimine ponunt exilia, quippe quibus patriæ nomen prorsus ignotum est, neque vllo animi beneuoli argumento prosequuntur, existimantes nusquam non rerum necessariarum copiam sibi haud difficulter suppeditari, modum felicitatis in ventris ac gulæ fœdis & beluinis voluptatibus situ habentes. Veruntamen quibus mater est patria, terram illam singulari amore prosequuntur, in quâ in lucem editi, in qua nutriti sunt. Quanquam modicam habeant, quanquam asperam & sterilem, quanquam vnde terræ virtutem collaudent, non habuerint, attamen quo patria encomio potissimùm celebranda sit, nequaquam animo perplexi hæsitabunt. Verùm tametsi non ignorauerint alios suam iactasse patriam superbiùs ob agrorum fœcunditatem, ac pratorum viridantium plantas omniiugas: neque ipsi tamen patrii soli laudis obliuiscuntur: quam equis alendis aptam suspicientes, numerosa quoque ac robusta pube fœcundam collaudant. Ad hæc maturat etiam reditum in patriam aliquis qui insularis fuerit, tametsi apud alios belle & feliciter viuere possit: oblatámque immortalitatem respuet, patriæ sepulcrum perpetuitati præferens. Et vel patriæ fumus alieno igne ipsi luculentior esse videbitur. Vsqueadeo verò in vniuersum res omnes quamlibet pretiosas excellit patria, vt legum quoque conditores passim quisque videat maximis puniendis sceleribus exilium pœnam constituisse, tanquam grauissimum & acerbissimum supplicium. Neque verò solùm legislatorum consuetudo sic se habet, eorum verò qui cum imperio exercitibus præsunt, aliter: neque enim maiore ac vehementiore exhortatione in pugnis militum perturbati accenduntur & inflammantur animi, quàm si pro tuenda patria se præliari cognouerint: nec ferè vllus est qui his auditis ignauus esse sustineat. Etenim strenuum & audacem ex meticuloso quoque facit nomen patriæ.

Alludit ad Palladis verba Odyss. a. de Vlysse. & item lib. 9.

A ἑκάστῳ δοκεῖ ξενίας ἀλίσκεσθαι, καὶ μὴ θάνατον ἐν ἀλλοτρίᾳ κειμένῳ γῇ. ὅσον δὲ τῆς οἰκείας τῆς πρὸς τοὺς πατρίδας μέτεστι πᾶσι ὡς ἀληθῶς γνησίοις πολίταις, μάθοι τις ἂν τῶν αὐθιγενῶν. οἱ μὲν γὰρ ἐπήλυδες, καθάπερ νόθοι, ῥᾳδίας ποιοῦνται τοὺς μετοικισάντας, ὃ μόνῳ τῆς πατρίδος ὀνόματι μήτε εἰδότες, μήτε σέβοντες· ἡδόμενοι δὲ ἀπόντα χῆ τῶν ἐπιτηδείων διπορήσειν, μέτριον οἰόμενοι τῆς τῆς γαστρὸς ἡδονὰς πεθέμενοι. οἷς ἡ καὶ μήτηρ ἡ πατρὶς, ἀγαπῶσι τὸν γῆν, ἐφ' ἧς ἐγένοντο, καὶ ἐτράφησαν, κἂν ὀλίγην ἔχωσι, κἂν τραχεῖαν, καὶ λεπτόγεων κἂν ἄπορον τῆς γῆς ἐπαινέσαι τὸν ἀρετὸν, τῶν γε ἐκ τῆς πατρίδος οὐκ ἀπορήσουσιν ἐγκωμίων, ἀλλὰ καὶ ἴδωσιν ἑτέρους σεμνυνομένους, πεδίοις μὲν ὑψηλοῖς, καὶ λιμνῶσι φυτοῖς πολυτόκοις διαλαμπομένους, καὶ αὐτὸν τῶν τῆς πατρίδος ἐγκωμίων οὐκ ἀποκλαυθάνοντας· τὸν δὲ ἱππόβοτον ἐκφορωντες, καὶ κουροτρόφον ἐπαινοῦσι. καὶ σπεύδει τις ἐς τὸν πατρίδα, κἂν νησιώτης ᾖ· κἂν πρὸ ἄλλοις εὐδαιμονῆν δοκῶσι, καὶ διδομένην ἀθανασίαν οὐ προήσεται, προτιμῶν τὸν ὀπὶ τῆς πατρίδος τάφον· καὶ ὁ τῆς πατρίδος αὖ καπνὸς, λαμπρότερος ὀφθήσεται τοῦ πρὸ ἄλλοις πυρός. οὕτω δὲ ἄρα τίμιον ἐστὶ δοκεῖ πρὸς πᾶσιν ἡ πατρίς· ὥστε καὶ τοὺς πολυταχοῦ νομοθέτας ἴδοι τις ἂν ὅτι πρὸς μεγίστοις ἀδικήμασιν ὡς χαλεπωτάτην ἐπιβεβληκότας τὴν φυγὴν, τιμωρίαν. καὶ οὐκ οἶ νομοθέται μὲν οὕτως ἔχουσιν, οἱ δὲ πιστευόμενοι τὰς στρατηλάτας, ἑτέρως, ἀλλ' ἐν ταῖς μάχαις ὃ μέγιστον ὄφελος τῶν παραγγελμάτων τοῖς πολεμουμένοις, ὡς B ὑπὲρ πατρίδος αὐτοῖς ὁ πόλεμος. καὶ τοιοῦτος ὅστις ἂν ἀκούσας τοῦτο, κακὸς ἂν δόξειε. ποιεῖ γὰρ καὶ τὸν δειλὸν, ἀνδρεῖον, ὃ τῆς πατρίδος ὄνομα.

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΔΙΨΑΔΩΝ.

DE DIPSADIBVS.

Vincentio Obſopœo interprete.

ARGVMENTVM.

Præfatio quædam eſt, cuiuſmodi & ſuperiores nonnullæ ſunt, qua ſtudium ſuum erga auditores, ſiue quicunque illi tandem fuere quibuſcum verſatus tum fuit, collatione iſta cum Dipſadibus facta, declarat. Vt enim eos qui ab hoc genere ſerpentis percuſſi ſunt, inexplebilis quædam ſitis inuadit, ita vt quo ſunt plus potæ, plus ſitiantur aquæ, vt ille ait: ita ſe quoque deſiderio quodam inſatiabili teneri ait, & quo frequentiùs apud illos ſit, eo magis ac magis eſſe cupere. Porrò quod ad Dipſadis morſum, & ſitim iſtam lethalem attinet, habes conſimilem fermè deſcriptionem, atque exemplum Auli cuiuſdam ſigniferi in exercitu Catonis, qui eodem modo periit, vt ille de quo epigramma præſentis narrationis teſtatur, apud Lucanum libro nono, vbi & cæterorum ſerpentium genera, de quibus hîc mentio fit, enumerantur, addita etiam fabula cur Libya ſerpentibus ita abundet atque infeſta ſit.

Ἡ Λιβύης τὰ νότια, ψάμμος ἐστὶ βαθεῖα, καὶ γῆ διακεκαυμένη, ἔρημος ὅτι πολύ, ἀκριβῶς ἄκαρπος, πεδινὴ ἅπασα, οὐ χλόη, οὐ πόα, οὐ φυτόν, οὐχ ὕδωρ ἔχουσα, ἢ εἴπου ἄρα ἐν κοίλοις στωεχηκὸς ὑετῷ ὀλίγου λείψανον, παχὺ καὶ τοῦτο, καὶ δυσῶδες, οὐδὲ πάνυ διψῶντι αὐθαιρέτῳ πότιμον. ἀοίκητος γοῦν ἐστὶ διὰ ταῦτα. ἢ πῶς γὰρ ἂν οἰκοῖτο, αἰθὴρ μὲν οὕτω, καὶ ξηρὸς, καὶ ἄφορος οὖσα, καὶ πολλῷ τῷ ἀυχμῷ πιεζομένη, καὶ ὁ ἅλπος αὐτὸ, καὶ ὁ ἀὴρ, κομιδῇ πυρώδης, καὶ φλογερὸς ὤν; καὶ ἡ ψάμμος ὑπερζέουσα, πάντελῶς ἄβατον τῷ χώρῳ τίθησι. Γαράμαντες μόνοι τοιοῦτοι ὄντες, βύσαλες καὶ κοῦφον ἔθνος, ἀνθρωποι σκηνίται, ἀπὸ θήρας τὰ πολλὰ ζῶντες, σπάνιοι ποτε ὅτι ἐσβάλλουσι, θηρεύοντες ἀμφὶ ἑσπέρας τὰς χαμαιεύνας, μάλιστα ὕσματα τὸν θεὸν τηρήσαντες, ὁπότε ὁ πολὺ τοῦ καύματος σβεσθείη, καὶ ἡ ψάμμος νοτισθείη, καὶ ἀμηχέπη βατὴ γένοιτο. ἡ θήρα δέ ἐστιν, ὄνων τε τῶν ἀγρίων, καὶ στρουθῶν τῶν μεγάλων καμπτέων, καὶ πιθήκων μάλιστα, καὶ ἐλεφάντων σπάνιον. Ταῦτα γὰρ μόνα διαφέρει τοῦτο τὸ δίψος, ἐπεὶ δύναται ὅτι πολὺ παλαιπωρέεσθαι ὑπὸ πολλῷ καὶ ὀξέϊ τῷ ἡλίῳ.

A pars Libyæ quæ ad auſtrum tendit, arena eſt profunda, & terra exuſta ſolis ardoribus, deſerta vt plurimùm, frugibus in totum infœcũda, campeſtris vniuerſa, non gramen, nõ fœnum, non plantam vllam nec aquã habens, niſi ſicubi in terrę concauitatibus cõſtiterint imbris & pluuiarum reliquiæ, quæ tamen & ipſæ dẽſæ ſunt, & mali odoris, & homini ſitibũdo minimè potabiles. Has igitur ob cauſſas inhabitabilis eſt. Aut quo pacto tãdem inhabitari poſſit locus ita durus & implacidus, tum etiam aridus, ac frugibus arboribúſque iuxtà infœcũdus, quíque tam moleſtis feruoribus ſit ſubiectus, cùm ipſe quoq; calor & aër nimiùm ardens ſit, & igneus? Prętera ipſa arena magnopere feruens regionem prorſus facit inuiam & inacceſſibilẽ. Soli verò Garamantes iis lọcis finitimi, gens leuis atque frugalis, vitam degentes in tentoriis, venationibus vt plurimùm viuentes, nonnunquam irrumpunt venantes iuxta ſolſtitium hybernum, ſidere maximè pluuioſo obſeruato, quando videlicet maior ardoris pars deferbuit & extincta eſt, & arena aſſiduis imbribus madefacta, & aliquo modo peruia reddita eſt. Venantur autem onagros, & magnos ſtruthiones humi volantes, cùm primis verò ſimias, aliquando etiam elephantos. Hæc enim animantia ſola adperſus ſitim perdurant, tum magnopere ſufferre poſſunt immodici & feruentis ſolis moleſtias.

Sedenim Garamantes posteaquam commeatum quem secum ingredientes importauerant, omnem consumpserunt, iterum ad suos discedunt postliminio, metuentes ne arena iterum incensa illis intercludat aut difficiliorem reddat reditum, deinde, quemadmodũ in reti comprehensis & sibi ipsis pereundum sit vnà cum præda. Siquidem omnis euadendi facultas sublata est, siquando sol subtracto humore ex regione celerrimè exiccata, feruere inceperit ardentioribus radiis emissis, veluti ad humiditatem acuminatis: illa enim igni nutrimentum suppeditare solet. Et sanè hæc omnia quæ mihi hactenus dicta sunt, feruor, sitis, solitudo, sterilis soli infœcunditas, minùs vobis videbuntur grauia præ hoc quod dicturus sum: & ob hoc ipsum omnibus modis regio ista fugienda est. Omnis enim generis is locus serpentes alit, permagnos & varios, multitudine innumeros, forma terribiles, veneno præsentissimo inexpugnabiles, & partim in cauernis subterraneis excubantes, ac in arenæ

Serpentiũ genera, & ab iis persecula.

secessibus degentes: partim verò supernè repentes, nempe Physallos, aspides, viperas, cerastas, bupreste, iacula, amphisbænas, dracones, & duplex genus scorpionum, vnum terrestre & pedibus ingrediẽs, permagnum, multis corporum vertebris insigne: alterum aërium & volatile, alis tenuibus, cuiusmodi ferè sunt locustæ & vespertiliones. Istiusmodi auibus multis circumuolantibus inaccessibilis & infesta redditur illa Libya. Cęterùm serpentum omnium nocẽtissimum, quos

Dipsas, & eius natura.

arena nutrit, Dipsas est, serpens non admodum magnus, viperæ similis, violento ictu, veneno crasso, dolores illico inducens intolerabiles. Ardores enim immittit inextinguibiles, & putredines, & totũ corpus adurit incendio. Et qui ab illa icti fuerint, clamant non secus atque illi qui in ignem coniecti sunt. Quod autem illos omnium vehementissimè affligit & torquet, illud est, nempe cruciatus serpenti respondens cognomine. eius enim morsum mox sequitur bibendi sitis inexplebilis: & vltra modum sitiunt. Et quod maximè admirandum est, quanto plus biberint, tanto magis potum expetunt: ac subinde magis atque magis potando crescit bibendi desiderium. Neque illorum sitim extinxeris, tametsi totum Nilũ aut Danubium epotandum præstiteris, verùm irrigandi sedulitate morbum incendis:

A καὶ ὅμως οἱ Γαραμάντες ἐπειδὴ τὰ σιτία κατημαλώσωσιν, ἃ σφ ἔχοντες ἀφίκοντο, ἀπελαυνόμενοι ὀπίσω, δεδοῤῥότες μὴ σφίσιν ἡ ψάμμος αἰαφλεγεῖσα, δύσβατος καὶ ἄπορος γένηται· εἶτα ὥσπερ ἐν τοῖς ἀρκύσιν ληφθέντες, καὶ αὐτοὶ ἀπόλωνται μετὰ τῆς ἄγρας. ἄφυκτα γάρ ἐστιν, ὡς ὁ ἥλιος ἀναπάσας τὴν ἰκμάδα, καὶ πάχιστα ξηράνας τὴν χώραν, ὑπερξέσῃ, ἀκμαιοτέραν τὴν ἀκτῖνα προσβαλών, ἅτε προὸς τὴν ποτίδα προσπεπνιγμένην. ἔφηκε γὰρ αὕτη τῷ πυρί. καίτοι ταῦτα πάντα ὁπόσα εἶπον, ὁ B ψάλλος, ὁ δίψος, ἡ ἐρημία, ὁ μηδὲν ἔχειν ἐκ τῆς γῆς λαβεῖν, ἧττον ὑμῖν δυσχερῆ εἶναι δόξει τοῦ λεχθησομένου· καὶ μᾶλλον τοῦτο φυκτέα πάντως ἡ χώρα ἐκείνη. ἕρπετὰ γὰρ ποικίλα, μεγέθη τε μέγιστα, καὶ πλῆθος πάμπολλα, καὶ τὰς μορφὰς ἄλλοκοτα, καὶ τὸν ἰὸν ἄμαχα, ὑπνέμεται τὴν γῆν. τὰ μὲν, ὑποβρύχια, φωλεύοντα ἐν μυχοῖς τῆς ψάμμου· τὰ δὲ, αὖθις ὑπὲρ πολλάζοντα, φύσαλλοι, καὶ ἀσπίδες, καὶ ἔχιδναι, καὶ κεράσται, καὶ βουπρῆστις, καὶ ἀκοντίαι, καὶ ἀμφίσβαιναι, καὶ δράκοντες, καὶ σκορπίων γένος διττὸν, ὃ μὲν ἕτερον, ὑπόγειόν τε καὶ πεζὸν, ὑπέρμεγα, καὶ πολυσφόνυλον, θάτερον δὲ, ἀναέριον, καὶ πτηνὸν, ὑμεναίοις C ὅμοιον δὲ, οἷα τὰς ἀκρίδι, καὶ τέττιξι, καὶ νυκτερίσι τὰ πτερά. τοιαῦτα ὄρνεα πολλὰ ὑπερπετώμενα, οὐκ ἀνασχόμενον ἀφῆναι τὴν Λιβύην ἐκείνην. ὃ δὲ δὴ πάντων ἑρπετῶν δεινότατον, ὧν ἡ ψάμμος τρέφει, ἡ δίψας ἐστὶν, ὄφις οὐ πάνυ μέγας, ἐχίδνῃ ὅμοιος, ὃ δῆγμα βίαιον, τὸν ἰὸν παχὺς, ὀδύνας μὲν ἀλύκτους ἐπάγων λύγῳ· ἐκκαῖ τε D γὰρ, καὶ σήπει, καὶ πίμπρησθαι ποιῇ, ὃ βοῶσιν, ὥσπερ οἱ ἐν πυρὶ κείμενοι. ὃ δὲ μάλιστα καταπονοῦ, καὶ καταντύχον αὐδᾷς, ἐκεῖνό ἐστιν, ὁμώνυμον παθὸς τῷ ἕρπετῷ, δίψῃ γὰρ εἰς ὑπερβολήν. καὶ ὃ παραδοξότατον, ὅσῳπερ μᾶλλον πίνωσι, τοσούτῳ μᾶλλον ἐρέσθονται τοῦ ποτοῦ. καὶ ἡ ὑπερυμία πολὺ πλέον ὑπαυξάνεται αὐδῆς. οὐδὲ ἂν σβέσας ποτὲ ὁ δίψος, οὐδὲ ὅλον τὸν Νεῖλον αὐτὸν, ἢ τὸν Ἴστρον ὅλον ἐκπιὼν παραδράμῃς, ἀλλὰ προσεκκαύσῃς ἐπιρρέων τῷ νόσῳ,

ὥσπερ

ὥσπερ αὐ εἴ τις ἐλαίῳ πῦρ κατασβεννύοι. λέ- A
γουσιν ἰατροὶ παῖδες ἀνιήτου νοσήματος αἰτίαν
εἶναι, παχυῶν τὸν ἰὸν ὄντα, ἐπειτα δλυόμενον τῷ
ποτῷ, ὀξυκίνητον γίγνεσθαι, ὑγρότερον, ὡς
δ εἰκὸς, καὶ ἰξαίνεσθαι, καὶ ὅτι πλῆσον διαχε-
όμενον. ἐγὼ μὲν οὖν οὐδένα τοῦτο πεπον-
θότα εἶδον. μηδὲ, ὦ θεοὶ, ἴδοιμι οὕτω κολαζό-
μενον ἀνθρωπον. ἀλλ' οὐδὲ ἐπέβαν τῆς Λι-
βύης δ πώποτε, δ' ποιῶν. ἐπίγραμμα δέ
τι ἤκουσα, ὅ μοι τῶν ἑταίρων τις ἔλεγεν αὐτὸς
ἐπὶ στήλης ἀναγινωσκέναι, ἀνδρὸς ὅτως ἀποθα-
νόντος, ὃς ἐκ Λιβύης, ἔφη, ἀπιὼν ἐς Αἴγυ-
πτον, πρὸς τῷ μεγάλῃ Σύρτιν ἐποιεῖτο B
τὴν παρείαν· οὐ γὰρ εἶναι ἄλλως. ἔνθα δὴ παρὼν
ἐντυχεῖν, πρὸς τῷ ἠιόνι, ἐπ' αὐτῷ τῷ
κλύσματι, καὶ στήλην ἑφεστάναι, δηλοῦσαν τὴν
ὁλέθρου τὸν τρόπον. κεκολάφθαι γὰρ ἐπ' αὐ-
τῇ ἀνθρωπον μέν τινα, οἷς τ' Ταίναρον γεά-
φουσιν ἐν λίμνῃ ἑστῶτα, καὶ ἀρυόμενον τὸ
ὕδατος, ὡς πίοι δῆθεν· δ θηρίον δὲ, τῷ δι-
ψάδα ἐμπεφυκὸς αὐτῷ περιεστρέφεσθαι τῷ
ποδὶ, καὶ τινας γυναῖκας ὑδροφορούσας ἅμα
πολλὰς καταχεῖν δ ὕδωρ αὐτοῦ. πλησίον δὲ C
ὠὰ κεῖσθαι οἷα τῶν στρουθῶν ἐκείνων, οὓς
ἔφασαν θηρᾶν τοὺς Γαραμάντας. γεγράφθαι
δὲ καὶ ὑπόγραμμα, οὐ χεῖρον δὲ καὶ
αὐτὸ εἰπεῖν,

Τοῖα παθὼν', οἰμῆ, καὶ Ταίναλον ἄν-
θροπος ἰοῦ
Μυδαλέῃ χειμέσας διψαλέην ὀδύνην·
Καὶ Δαναοῖο κόρας τοῖον πίδον οὐκ ἀνα-
πλήσας,
Αἰὲν ἐπομπεύσας ὑδροφόρῳ καμάτῳ.

ἔτι καὶ ἄλλα ἔπη τέτταρα ὄντι τοῖς τῶν ὠῶν,
καὶ ὡς ἀναιρούμενος αὐτὰ, ἐδήχθη. ἀλλ' D
οὐκ ἔτι μέμνημαι ἐκείνων. συλλέγουσι δὲ
ἅμα τὰ ὠὰ, καὶ ἐκκενδάκασι τοῖς αὐτὰ
οἱ τοῖσιν, οὐχ ὡς φαγεῖν μόνον, ἀλλὰ
καὶ σκεύεσι χρῶνται κενώσαντες, καὶ σκ-
πώματα ποιοῦνται ἀπ' αὐτῶν. ἢ γὰρ ἔλαυ-
σι κεραμεύειν, ἢ δ φάμμον εἰς τὴν χύσιν. εἰ
δὲ καὶ μεγάλας θύρεθείη, καὶ πῖλοι γίγνονται
δύο ἐκ τοῦ ὠοῦ ἑκάστου. δ γὰρ ἥμισυ μόριον ἑκά-
τερον ἀποχρῶν τῇ κεφαλῇ, πῖλός ἐστιν.

quemadmodum si quis oleo ignem conetur extinguere. Eam verò incurabilis morbi causſam afferre ſolent medici: Venenum Dipſadis, cùm craſſum eſſe conſueuit, poſteaquam potu rigatum fuerit, cõtinuò mouetur atque incenditur, atq; etiã humidius, vt par eſt, redditur, & per omnia membra diffunditur. Ego verò neminem vnquam tali affectum morbo aut laborantem vidi: & faxint ſuperi, ne vnquam mihi contingat videre hominem his conflictantem cruciatibus. Sed ne omnino quidem vnquam ingreſſus ſum Libyam, & rectè mihi feciſſe videor. Porrò autem epigramma quoddam audiui, quod mihi vnus è familiaribus pro certo cõfirmabat ſeipſum legiſſe ſupra ſtatuam viri ad hunc modum fato functi: qui, vt aiebat, in Ægyptum iter faciens, magnã Syrtin præteribat: neque enim alia eò peruenienti via patet. Ibi in littore obiter ad ſepulcrum eſſe delatũ, ac propter fluxum ipſum adſtantem vidiſſe ſtatuam exitij rationem indicantem, quippe ſupra illam ſculptum eſſe hominem quendam, qualem ferè pingere ſolent Tantalum in media palude conſiſtentem, ac vndas haurientem, non aliter ac ſi biberet: beſtiolam autem, nempe Dipſada, illi inhærentem, ac pedi eius implicatam. Tum mulieres quaſpiam aquã ferentes, eadémque opera non paucas illi eandem potandam affundentes. Inſuper oua quoque adiecta conſpiciuntur, qualia ferè ſtruthionum illorum eſſe perhibentur, quos Garamantas venari ſuprà memorauí. Eſt autem epigramma aſcriptũ, quod & hîc referre non alienum eſſe opinor,

Talia paßus erat quoque Tantalus Aethope cretus,
Qui nullo potuit fonte leuare ſitim.
Tale nec è Danao natas implere puellas
Aßiduis vndis vas potuiſſe reor.

αἰθοπες ἰὸς, *Græcè; quod nigrum venenum ſignificat.*

Erant adiecta adhuc & alia quatuor carmina de ouis, quemadmodum ea tollens à Dipſade percuſſus ſit: ſed illa memoriter non tenco. Itaque oua colligunt, eáque ſtudiosè gentes vicinæ indagant, non edendi tantùm gratia, ſed illis euacuatis pro vaſis & inſtrumentis vtuntur: plurimùm verò ex illis pocula præparant. Neque enim figulinam exercere poſſunt, propter terram arenoſam. Cæterùm magnis & capacibus inuentis, etiam pileos ex illis conficiunt, ſemper ex ouis ſingulis geminos: cuiuſque enim pars dimidia aptum & ſufficientem pileum præſtat tegendo capiti.

Ibi ergo iuxta oua dipſades inſidioſè excubant, tum accedẽtem quempiam mox ex arena prorepentes morſu infelicem feriunt. Ille verò ictus, illico incurabili morbo affectus, talia patitur, quæ paulò antè à me relata ſunt, ſubinde bibens, ac vehementiùs ſitiens, cùm tamen nunquam ſedata ſiti repleri poſſit. Hæc per Iouem non in hoc à me dicta ſunt, vt ambitioſè cum Nicandro contenderem, neque vt vobis planum facerem, quàm non neglectui dederim Libycorũ ſerpentum noſſe naturas. Medicorum enim magis iſta laus eſt, quibus hæc neceſſariò comperta eſſe debent, vt in tali caſu egentibus opem ferre pro artis ſuæ profeſſione queant. At ego mihi videor (& per Phidiam ne iniquo feratis animo comparationem ferinam exiſtentem) non diſſimile quiddam erga vos pati, cuiuſmodi illi patiuntur grauiſſimè, qui morſu dipſadis percuſſi ſunt. Quo enim crebriùs ad vos itare ſoleo, hoc magis atque frequentiùs ad vos eundi me vexat cupiditas, & planè ſiti aduror intolerabili, videórque mihi tali nunquam expleri poſſe deſiderio: & quidem iure optimo. Vbi enim adeò claram & conſpicuam aquam poſſim conſequi? Quare ignoſcite, ſi & ego ictus animo, hoc morſu iucundiſſimo & ſaluberrimo prolixè & abundanter me impleo, capite, ſcaturienti ſubiecto fonticulo, dummodo me non deficiant vndæ à vobis influentes, néve effuſo audiendi ſtudio hiantem & ſitientem deſeratis. Nam quod ad meam erga vos ſitim attinet, nihil prohibebit ſubinde bibere. Etenim iuxta ſapientis Platonis ſententiam, Rerum venuſtarũ nulla eſt ſatietas.

A ἐκεῖ τοίνυν λοχῶσιν αἱ δίψάδες ὑπὸ τὰ ᾠά, κἀ ἐπειδὰν προέλθῃ ὁ ἀνθρωπος, ἐκ τῆς ψάμμου ἐξερπύσασαι, δάκνουσι τὸν κακοδαίμονα· ὁ δὲ, πάσχει ἐκεῖνα τὰ μικρὸν ἔμπροσθεν εἰρημένα, πίνων ἀεὶ, κἀ μᾶλλον διψῶν, καὶ πιμπλάμενος οὐδέποτε. Ταῦτα οὐ, μὰ Δία, πρὸς Νίκανδρον τὸν ποιητὴν φιλοτιμούμενος διεξῆλθον, οὐδ' ὅπως ὑμεῖς μάθοιτε ὡς οὐκ ἀμελὲς γεγώνηταί μοι, φύσεις τῶν Λιβυκῶν ἑρπετῶν εἰδέναι, ἰατρῶν γὰρ B μᾶλλον ὁ ἔπαινος εἴη, οἷς ἀνάγκη εἰδέναι ταῦτα, ὡς ἂν ἀμεινόν τι ἀπὸ μιᾶς τέχνης ἔχοιεν. ἀλλά μοι δοκῶ (καὶ πρὸς Φειδίου μὴ δυσχερήνητε τὴν εἰκόνα θηριώδη οὖσαν) ὁμοιόν τι καὶ αὐτὸς πάσχειν πρὸς ὑμᾶς, οἷς ἐκεῖνοι πάσχουσι πρὸς τὸ ποτὸν οἱ δηχθέντες ὑπὸ τῆς δίψάδος. ὅσῳ γὰρ αὖ ὀφθῆναι πλέον πρίω ἐς ὑμᾶς, τοσούτῳ μᾶλλον ὀρέγομαι τοῦ πρόσωπος, καὶ ὁ δίψος ἄγχειν ὑπεκκαίεταί μοι, καὶ ἔοικα οὐδὲ ἐμπλήσεσθαί πο- C τε τοῦ τοιούτου ποτοῦ, καὶ μάλα εἰκότως. ποῦ γὰρ δὴ οὕτω διψῶν τε καὶ καθαρᾷ ὕδατι σπεύσειμι; ὥστε σύγγνωτε, εἰ δηχθεὶς καὶ αὐτὸς τὴν ψυχὴν ἡδίστῳ τούτῳ καὶ ὑγιεινοτάτῳ τῷ δήγματι, ἐμφορεῦμαι χανδὸν, ὑπολύων τῷ κρουνῷ τὴν κεφαλήν· εἰη μόνον μὴ ὑπολείπειν τὰ πρὸ ὑμῶν ὑπορρέοντα, μηδὲ χωσθῆναι τὴν ἀπορροὴν τῆς ἀκροάσεως, κεχηνότα ἔτι καὶ διψῶντα καταλιπεῖν· ὡς δίψος γε ἕνεκα τοῦ μοῦ πρὸς ὑμᾶς, οὐδὲν ἂν ἐκώλυε πίνειν ἀεί. καὶ γὰρ τὸν σοφὸν Πλάτωνα, Κόρος οὐδεὶς τῶν καλῶν.

ΔΙΑΛΕΞΙΣ ΠΡΟΣ ΗΣΙΟΔΟΝ.

DISSERTATIO CVM HESIODO.

Vincentio Obſopœo interprete.

ARGVMENTVM.

Cauillatio quædam poëtarum eſt, qua Heſiodum vanitatis atque mendacij coarguit, quòd cùm iactauerit ſe à Muſis accepiſſe munus hoc, vt carmine celebraret & præterita, & quæ futura eſſent, nihil de futuris, quod quidem extet, vaticinatus fuerit, ſiue hoc inuidia quadam fecerit, communicare nolens aliis quæ ipſe accepiſſet: ſiue vanitate aliqua, qua cùm nihil tale à Muſis didiciſſet, ad vulgus tamen huiuſcemodi de ſe iactarit. Ad hanc accuſationem fingitur poſtea Heſiodus reſpondere, ac primùm tranſlatione tueri ſeſe, qua cõmuniter poëtæ omnes vti ſolẽt, cauſſã eius rei in Muſas reiicièdo, ſi quid nouum, aut incredibile, aut cuius euẽtus conſecutus nõ ſit,

carminibus suis fortè insertum habeant. Nam id instinctu illo atque poëtico furore fieri, & multa sæpe, metrorum quoque gratia, dum in cursu opus est, eodem spiritu illo assumi, quorum ratio interdum reddi satis non possit. Deinde autem & absolutè se defendere, recitando ex carminibus suis quædam, vbi futurorum rationem & prædictionem nonnihil attigerit. Quæ tamen iterum refutans Lucianus, posteriora quidem ostendit non satisfacere definitioni & officio vaticinandi, cùm quiuis agricola eiusmodi quoque possit, qualia ille prædixit: priora autem, quæ de poëtico furore, & de Musarum instinctu respondit, aliquo modo recipit. Porrò fabula vnde occasio cauillationis huius nata est, in principio Theogoniæ habetur. Ibi enim de se ipso ait Hesiodus, pascenti sibi sub Helicone oues, astitisse Musas, & dato sceptro ex Lauro, inspirasse canendi vim, ἵνα, inquit, κλείομι τά τ' ἐσόμενα, πρό τ' ἐόντα, hoc est, vt carmine celebraret futura pariter & antèacta.

Αλλά ποιητικὸν μὲν ἄριστον εἶναί σε, Ἡσίοδε, καὶ τοῦτο παρὰ Μουσῶν λαβόντα μυθεῖται ἡ Δάφνης αὐτός τε δάκνυσι ἐν οἷς ποιεῖς. ἔνθεα γάρ, καὶ σεμνὰ πάντα, καὶ ἡμεῖς πιστεύομεν οὕτως ἔχειν. σκοπεῖν δὲ ἀπορήσαι ἄξιον, τί δήποτε πρόφασιν ἐπὶ σαυτῷ, ὡς ἄρα τοῦτο λάβοις παρὰ θεῶν ἐκείνων ᾠδὴν τὴν θεσπίσιον, ὅπως κλείοις καὶ ὑμνοίης τὰ πρεσβύτερα, καὶ θεσπίζοις τὰ ἐσόμενα. θατέρου μὲν καὶ πάνυ ἀντιλαβόμενος ἐξενίκησας· θεῶν τε γὰρ ἡ γενεὰ διεξελήλυθας, ἄρξει καὶ τῶν πρώτων ἐκείνων, χάους, καὶ γῆς, καὶ οὐρανοῦ, καὶ ἔρωτος, ἔπι δὲ γυναικῶν ἀρετάς, καὶ παραινέσεις γεωργικάς· καὶ ὅσα περὶ Πλειάδων, καὶ ὅσα περὶ κυμάτων δρόπου, καὶ ἀμήτου, καὶ πλοῦ, καὶ ὅλως, τὴν ἄλλων ἀπάντων. θατέρου δέ, καὶ ὁ χρησιμώτερον ἴσως τῷ βίῳ παραπολύ, καὶ θεῶν δωρεᾶς μᾶλλον ἐοικός, λέγω δὲ τὸ τῶν μελλόντων προαγορεῦσιν, οὐδὲ τοῦτο ἔχεις ἐξαπέφηνας, ἀλλὰ τὸ μέρος τοῦτο πάνυ, λήθη πως δεδώκας, οὐδαμοῦ τῆς ποιήσεως ἢ τὸν Κάλχαντα, ἢ τὸν Τήλεφον, ἢ τὸν Πολύϊδον, ἢ καὶ Φινέα μιμησάμενος, οἳ μηδὲ τῶν Μουσῶν τούτου τυχόντες, ὅμως προεθέσπιζον, καὶ σὺ ὢν χρῶν τοῖς δεομένοις. ὥστε ἀνάγκη σοι τὴν τοιαύτην αἰτίαν μιᾷ γε πάντως ἐνέχεσθαι. ἢ γὰρ ἐψεύσω εἰ καὶ πικρὸν εἰπεῖν, οὐκ ὡς ὑποχρεωθέντα σοι τὴν Μουσῶν ἃ τὰ μέλλοντα προλέγειν δυνάσθαι, ἢ αἱ μὲν ἔδοσάν σοι ὥσπερ ὑπέσχοντο· σὺ δ' ὑπὸ φθόνου ἀποκρύπτῃς, καὶ ὑπὸ κόλπον φυλάττῃς τὴν δωρεάν, καὶ μεταδιδοὺς αὐτῆς τοῖς δεομένοις,

T poëtam præstantissimum esse te Hesiode, & hoc ipsum à Musis vnà cum lauro te accepisse, cùm ipse palàm in iis quę à te edita sunt, indicas (sunt enim diuina, & admirationis plena omnia, tum nos rem ita se habere constanter credimus. Illud tamen non iniuria nos incertet pendentes animi, quánam re de te ipso prædicta, quasi propter hoc diuinum illum cantum à deabus acceperis, vt celebrares ac laudibus illustrares præterita, & futura prædiceres. Quippe alterum excellenter admodum extulisti, Deorum genealogiam percensendo, ad vsque primos illos, nempe chaos, & terram, & cœlum, & amorem. Præterea autem heroidum matronarúmque virtutes, tum rei rusticæ institutа : ad hæc quæcunque ad ortum & occasum Vergiliarum, & arationis ac messis & nauigandi tempora attinent, breuiter, omnia alia pulcherrimè executus es. Alterius autem, quod & multo interuallo hominum vitæ erat accommodatius & vtilius, Deorúmque munificentiæ conuenientius, dico autem futurorum prædictionem, ne principium quidem attigisti, verùm eam partem prorsus obliuioni traditam silentio inuoluisti, nullo modo tua poësi aut Calchanta, aut Telephum, aut Polyidum, aut Phinea imitatus : qui etsi vaticinandi peritiam à Musis non sunt consecuti, multa tamen prædixerunt, nec eosdem piguit respondere egentibus. Itaque harum trium caussarum vna te fuisse præpeditum & implicitum valde verisimile est. Aut enim mentitus es, quanquam dictu acerbum hoc sit, Musas tibi fuisse pollicitas fore vt futura queas prædicere. Aut illæ quemadmodum pollicebantur, futurorum scientiam tibi præstiterunt, tu verò inuidiæ morbo adductus, acceptum munus à virginibus celas, & in sinu seruas conditum, neque illius egentes, participes reddere voluisti.

Aut ea de re multa tibi conſcripta ſunt, ſed quæ nondum in lucem edidiſti, haud ſcio in quodnam tempus aliud horum vſum promendum reſeruans. Illud autem nullo modo auſim dicere, quòd cùm Muſę duas res ſe tibi pręſtituras promiſerint, alterum reddiderint, dimidium autem promiſſionis negando retractarint. Dico autem rerum futurarum cognitionẽ, maximè verò iſta priores in promittendo partes obtinente. Itaq; hæc ipſa alicui ab alio potiùs quã à te perdiſcenda ſunt Heſiode. Valde enim cõſentaneum eſt, quẽadmodum Dei bonorũ largitores ſunt, ſic & nobis amicis atque diſcipulis veſtris quàm veriſſimè iis de rebus certitudinem exponere quæ vobis notę ſunt, ac omni nos animi hæſitatione liberare. HESIO. Poteram equidẽ, ô bone, facile ac promptum reſponſum reſpondere ſuper omnibus quæ me interrogaſti, nimirum nihil eorum quæ mihi carminibus decantata ſunt, meum eſſe, ſed Muſarũ. Et æquum fuerat, vt ab illis dictorum neque non omiſſorum rationem poſtulaſſes. Ego verò ſuper iis quę mihi priuatim explorata sũt & cõperta, dico autem pecora paſcẽdi & regendi, & à ſtabulis agendi, & mulgẽdi rationẽ, tum etiam ſi qua ſunt alia paſtorum opera & officia, me rectiſſimè tueri poſſim: cęterùm ipſę deę ſua munera quibuſcunque voluerint, & quantum ea rectè tribui poſſe exiſtimauerint, præſtare conſueuerunt. Neque enim opinor oportere à poëtis ad viuum vſque leuia quæque perſcrutãtes poſtulare vt ſyllabatim omnia exactiſſimè & dicta & ſcripta ſint. Et ſi in curſu poëſeos aliquid per imprudentiã influens, poëtæ memoriam fefellerit, illud perpendere acerbũ eſt. Sed non ignorandũ eſt, nos poëtas metrorum & concinnitatis gratia nõnihil ſuperuacuum interſerere. Quædã verò ipſius carminis tenor ſępenumero plana & polita exiſtentia, haud ſcio quo modo recipiat. Atenim tu maximo quo præditi ſumus bono nos violẽter diſpolias, nempe libertate, ac ea qua in fingẽdo vtimur facultate. Alios equidẽ ornatus poëſeos, quibus paſſim culta & compta eſt, non perſpicis: palos autem & ſpinas quaſpiã excerpis, ac anſas intentandæ ſycophãtiæ ſtudioſè rimaris. Atqui hoc tibi nõ ſoli ſtudio eſt, neque me ſolũ inſectaris, ſed & alij non pauci eadẽ in Homero collega meo flagellant & calũniantur, impensè tenuia & extremè modica quæpiã calumniantes.

Quatenus poetarum dicta accipienda.

ἢ λέγεται μὲν σοι καὶ τὰ τοιαῦτα πολλά, οὐδέπω δὲ αὐτὰ τῷ βίῳ παραδέδωκας, οὐκ οἶδα εἰς ὁντινα χρόνον τινὰ ἄλλον ταμιευόμενος τῇ χρῆσιν αὐτῶν. ἐκεῖνο μὲν γὰρ οὐδὲ τολμήσαιμ' ἂν εἰπεῖν, ὡς αἱ Μοῦσαι δύο σοι παρέξειν ὑποσχόμεναι, τὸ μὲν ἕτερον, τῆς ἡμισείας ἀπεκαλέσαντο τῇ ὑποσχέσει. λέγω δὲ τὴν τῶν μελλόντων γνῶσιν. καὶ ταῦτα, πρότερον αὐτὰ ἐν τῷ ἔπει ὑπερθέμεναι. ταῦτα οὖν παρὰ τίνος ἄλλου Ἡσίοδε, ἢ παρ' αὐτῶν σοῦ μάθοι τις ἄν; πρέπον γὰρ ἂν, ὥσπερ οἱ θεοὶ δοτῆρες ἑαυτῶν εἰσιν, οὕτω δὲ καὶ ἡμῖν τοῖς φίλοις καὶ μαθηταῖς αὐτῶν, μὴ πάσης ἀληθείας ἐξηγεῖσθαι πρὸς ἃ ἴσμεν, καὶ λύειν ἡμῖν τὰς ἀπορίας. ΗΣΙ. ἐγὼ μὲν οἶμαι, ὦ βέλτιστε, ῥᾴδιαν ἀπόκρισιν ἀποκρίνεσθαί σοι περὶ ἁπάντων, ὅτι μηδέν ἐστι τῶν ἐρραψῳδημένων ὑπ' ἐμοῦ, ἴδιόν ἐμόν, ἀλλὰ τῶν Μουσῶν. ἐγὼ δὲ ὑπὲρ ἐκείνων τοῖς λογισμοῖς τῶν τε εἰρημένων καὶ τῶν παραλελειμμένων ἀπαιτεῖν. ἐγὼ δὲ ὑπὲρ μὲν ὧν ἰδίᾳ ἠπιστάμην, λέγω δὲ τὸ νέμειν, καὶ ποιμαίνειν, καὶ ἐξελαύνειν, καὶ ἐναλλάττειν, καὶ τῶν ἄλλων, ὅσα ποιμένων ἔργα, καὶ μαθήματα, δίκαιος ἂν εἶην ἀπολογεῖσθαι. αἱ θεαὶ δέ, ταῖς αὐτῶν δωρεαῖς οἷς τε ἂν ἐθέλωσι, καὶ ἐφ' ὅσον δοκῶσιν οἴκοθεν καλῶς ἔχειν, μεταδιδόασιν. ὅμως δὲ, οὐκ ἀπορήσω πρὸς σὲ καὶ ποιητικῆς ἀφυολογίας· ἃ γὰρ, οἶμαι, χρὴ παρὰ τῶν ποιητῶν ἐς ὅ λεπτότατον ἀκριβολογουμένους, ἀπαιτεῖν καὶ τὰ τῇ συλλαβῇ ἑκάστῳ ὑπάρχοντα πάντως τὰ εἰρημένα. κἂν εἴ τι ὑπὸ τῆς ποιήσεως δρόμῳ παραρρυὲν λάθῃ, πικρῶς τοῦτο ἐξετάζειν, ἀλλ' εἰδέναι ὅτι πολλὰ ἡμεῖς, καὶ τῶν μέτρων ἕνεκα, καὶ τῆς εὐφωνίας, ἐπεμβάλλομεν. τὰ δὲ, ὃ ἔπος αὐτὸ πολλάκις λῆρα ὄντα οὐκ οἶδ' ὅπως προεδέξατο· σὺ δὲ, ὃ μέγιστον ὧν ἔχομεν ἀγαθῶν, ἀφαιρῇ ἡμᾶς, λέγω δὲ τὴν ἐλευθερίαν, καὶ τὴν ὑπὸ τῆς ποιῆσαι ἐξουσίαν· καὶ τἄλλα μὲν ἄλλα, οὐχ ὁρᾷς ὅσα τῆς ποιήσεως καλά· σκινδαλάμους δὲ, καὶ ἀκάνθας τινὰς ἐκλέγῃ, καὶ λαβὰς τῇ συκοφαντίᾳ ζητεῖς. ἀλλ' οὐ μόνος ταῦτα σὺ, οὐδὲ κατ' ἐμοῦ μόνου, ἀλλὰ πολλοὶ καὶ ἄλλοι τὰ τῷ ὁμοτέχνῳ τῷ ἐμοῦ Ὁμήρου καταμίγνυσι, λεπτὰ ὄντα κομιδῇ, καὶ μάλιστα μικρὰ ἄπτα διεξιόντες.

εἰ δὲ χρὴ ὁμόσε χωρήσαντα τῇ αἰτίᾳ τὴν ὀρθοτάτην ἀπολογίαν ἀπολογήσασθαι, ἀνάγνωθι, ὦ οὗτος, τὰ ἔργα μου, καὶ τὰς ἡμέρας. εἴσῃ γὰρ ὅσα ἐν τῷ ποιήματι τούτῳ, μαντικῶς ἅμα καὶ προφητικῶς προτεθέασταί μοι, τὰς ἀποβάσεις προδηλωσάντων τῶν θεῶν ὀρθῶς καὶ κατὰ καιρὸν προπομπῶν, καὶ τῶν παρελελυμμένων τὰς ζημίας. καὶ ὅ,

Οἵοισ δ' ἐν φορμῷ, παῦροι δέ σε θηήσονται,

καὶ πάλιν ὅσα ἀγαθὰ προτίεται τοῖς ὀρθῶς γεωργοῦσι, χρησιμωτάτη ἐν τῷ βίῳ μαντικὴ νομίζοιτο. ΛΥ. τοῦτο μὲν οὕτω, ὦ φίλε Β Ἡσίοδε, καὶ πάνυ ποιμενικὸν εἴρηταί σοι, καὶ ἐπαληθεύειν ἔοικας τὴν τῶν Μουσῶν ἐπίπνοιαν, αὐτὸς οὐδ' ἀπολογεῖσθαι ὑπὲρ τῶν ἐπῶν δυνάμενος· ἡμεῖς δὲ, οὐ ταύτην τὴν μαντικὴν παρὰ σοῦ, καὶ τῶν Μουσῶν προτεμόμεθα. ἐπεὶ τά γε τοιαῦτα, πολὺ μαντικώτεροι ὑμῶν οἱ γεωργοὶ, καὶ ἄριστα μαντεύσαιντ' ἂν ἡμῖν περὶ αὐτῶν, ὅτι ὕσθμος μὲν τοῦ θεοῦ, βάλῃ ἔρας τὰ δράγματα· ἰὼ δὲ αὐχμὸς ἐπιλάβῃ, καὶ διψήσωσιν αἱ ἄρουραι, οὐδέμια μηχανὴ μὴ οὐχὶ λιμὸν ἐπα- C κολουθῆσαι τῇ δίψει αὐτῶν. καὶ ὅτι οὐ μεσοῦντος θέρους, χρὴ ἀρόω, ἢ οὐκ ἂν τι ὄφελος γένοιτο, εἰκῇ ἐκχυθέντων τῶν σπερμάτων, οὐδὲ ἁμᾶν χλωρὸν ἔτι τὸν στάχυν, ἢ κενὸν εὑρεθήσεσθαι τὸν καρπόν. οὐ μέντοι οὐδ' ἐκφυομαντείας δεῖται, ὡς ἰὼ μὴ καλύψῃς τὰ σπέρματα, καὶ θεράπων μαχέλλιον ἔχων διαφορεῖν τῆς γῆς αὔλιος, καταπήσεται τὰ ὄρνεα, καὶ προκατεδεῖται τὴν ἅπασαν τῶν θέρους ἐλπίδα. τὰ γὰρ τοιαῦτα, προμνήστης μέν, καὶ ὑποθήκας λέγων, οὐκ ἂν τις ἀμαρτάνοι. μαντικῆς δὲ, πάμπολυ ἀποδεῖν μοι δοκεῖ, ἧς ἔργον, τὰ ἄδηλα, καὶ οὐδαμῇ οὐδαμῶς φανερὰ προγιγνώσκειν. ὥσπερ D τοῦ Μίνωϊ προφῆναι, ὅτι ἐν τῷ τοῦ μέλιτος πίθῳ ὁ παῖς ἐστιν αὐτοῦ ἀποπνιγόμενος, καὶ τοῖς Ἀχαιοῖς προμηνύσαι τὴν Ἀπόλλωνος ὀργὴν τὴν αἰτίαν, καὶ τὸν δεκάτῳ ἔτει ἁλῶσεσθαι τὸ Ἴλιον. ταῦτα γὰρ ἡ μαντική. ἐπεὶ καὶ τὰ τοιαῦτα εἴ τις αὐτῇ αἰτιᾶσθαι, οὐκ ἂν φθάνοι κἀμὲ μαντεύεσθαι λέγων. προφερῶ γὰρ, καὶ προθεσπιῶ, καὶ αὖθις Κασταλίας, καὶ δάφνης,

A Porrò autem si cauſſa cedentem me oporteat rectiſſimam in medium afferre defenſionem, age ô amice, perlege Operum & Dierum opus à me conſcriptum. Planè enim comperies quanta in eo ipſo poëmate è vatidico & prophetico ſpiritu prædicta ſint, ſucceſſus manifeſtante laborum rectè atque tempeſtiuè factorum, ac omiſſorum diſpendia. Et illud:

Demeßas in corbe feres intra horrea fruges,
Et te ſpectabunt mirantes tritica pauci.

Ac rurſus quanta bona conſequantur rus & agros rectè & in tempore colentes. Et hoc ſanè vtiliſſimum in vita vaticinium eſſe exiſtimatur. L V C. Enimuero hoc, B ô admirande Heſiode, nimiùm paſtoraliter à te dictum eſt, & verè Muſarum inſpirationem mihi referre videris, quando ipſe verſiculos tuos aliter tueri nequeas. Nos autem eiuſmodi vaticinationem neque à te neque à Muſis expectabamus, quoniam talia longè certiùs noſtri nouerunt agricolæ, ac nobis de illis quàm optimè vaticinarentur, fore vt ſi Iupiter largis imbribus terram irrigarit, manipuli vberes proueniant: ſi Solis ardores fata exuſſerint, & arua ſitierint, nihil obſtare quo minus & fames illorum ſitibundam ſiccitatem ſubſequutura ſit. C Tum quòd æſtate media terra aratro ſubigenda non ſit, propterea quòd nulla vtilitas arandi laborem exceptura ſit, effuſis temere ſeminibus. Neque ſpicas adhuc virides eſſe demetendas, quippe fructum inanem inuenturos eſſe ruſticos. Sed neque illud valde eget vaticinio, quòd niſi ſemina inuolueris, & miniſter raſtrum habens, terra obducat illa, auiculas aduolaturas, ac omnem futuræ meſſis ſpem interceptura. Etenim talia ſi quis agricolarum adhortationes & documenta dixerit, haud quaquam à vero aberrabit: cæterùm à vaticinio mihi longè latéque eſſe videntur, cuius opus eſt, D obſcura ac nullo modo vſpiam apparentia præcognoſcere: exempli gratia quòd Minoi prædictum eſt, in vaſe mellis pleno eius filium ſuffocatum iri. Tum Achiuorum quoque proceribus, Apollinis iracundiæ cauſſam præſignificaſſe, & anno decimo fore vt Ilium captum à Danais excinderetur. Hæc equidem vaticinij officia ſunt peculiaria. At ſi quis & ea quæ tu iactas, illi adſcribere voluerit, & ille me quoque vatem rectiſſimè dicere poterit: prędicam enim & vaticinabor vel ſine aqua Caſtalia, & lauro,

& tripode Delphico, quòd si quis hyberno gelu sæuiente, & ad hæc Ioue pluente & grandinante nudus obambulauerit, hunc algor non modicus inuasurus est: & quod adhuc priorem vaticinij certitudinem longè exuperat, calores quoque hyberna frigora subsecuturos: aliáque id genus permulta, quorum meminisse valde ridiculum est. Quare eiusmodi & apologias & vaticinia missa facito: illud autem quod initiò dixisti, fortasse indignum non est suscipere: nempe quòd nihil eorum quæ abs te dicta sunt, noueris, sed afflatus quispiam diuinus suggessit tibi versiculos, neque ille admodum firmus existens. Siquidem quædam promissorum non plenè perfecta reddidit, quædam verò inabsoluta prorsus reliquit.

A καὶ τρίποδος Δελφικοῦ, ὅτι αὖ γυμνὸς τῷ χρύσῳ παρεινοχῇ τις, ὑόντος παρασεπῇ ἢ χαλαζῶντος τοῦ θεοῦ, ἠπίαλος ἢ μικρὸς ὑπιπτεῖται τοῦ τοιούτου. Ἐ ὃ ἔτι γε τούτου μαντικώτερον, ὅτι καὶ θέρμη μετὰ ταῦτα ὡς ὃ εἰκὸς ὑπογλυκήσεται, καὶ ἄλλα πολλὰ τοιαῦτα, ὧν γελοῖον αὖ εἶη μεμνῆσθαι. ὥστε τὰς μὲν τοιαύτας ἀπολογίας, Ἐ μαντείας, ἄφες. ἐκεῖνο δέ, ὃ εἴρηκας ἐν ἀρχῇ, ἴσως παραδεκτέον ἄξιον, ὡς οὐδὲν ἤδης τῶν λεγομένων, ἀλλά τις ἔμπνοια δαιμόνιος ἐπεποίηκέ σοι τὰ μέτρα, καὶ πάνυ οὐδὲ ἐκείνη βέβαιος ὅσα. καὶ γὰρ αὖ τὰ μὲν ἐπετέλεσε τῶν ὑποσχημένων, πάσῃ δὲ τελῶ ἀπελίμπανεν.

B

ΠΛΟΙΟΝ, ἢ ΕΥΧΑΙ.

NAVIGIVM, SEV VOTA.

Iacobo Micyllo interprete.

ARGVMENTVM.

Irridet hoc dialogo Lucianus cupiditates & stulta hominum vota, vt qui in iis rebus plerunque felicitatem ponant, eáque sibi expetant, quæ si ipsis contingant, plurimum & molestiæ & periculorum quoque interim habituri sint. Ita enim fingitur hic Adimantus primò diuitias, post hunc Samippus potentiam & imperium, postremus autem Timolaus voluptates; & quicquid mundo plausibile videtur, optare. Quorum omnium vota Lucianus ita confutat, vt ostendat quiduis potiùs quàm felicitatem in his rebus positam esse. Argumenti autem huius occasio à noua & inusitata nauis magnitudine nasci fingitur, quæ cùm fortè tum ex Aegypto frumentum in Italiam portaret, tempestatibus acta, Athenas in Piræum appulsa fuerat. Hanc cùm Adimantus (vt fingitur) conspicatus esset, & de numero frumenti quem portaret, déque annuo quæstu quem domino faceret, audisset, inita secum ratione, vt si tantos quotannis reditus ipse caperet, felicissimum ac beatissimum sese putaret, interim dum à Luciano ob stultitiam deridetur, cæteris quoque personis, optandi cuique quod vellet, occasionem ac facultatem præbet. Est ij, hæc veluti narratio quædam totius Dialogi. Ad quam antequam venitur, persona quoque Adimanti, & nauis magnitudo, & tempestuosum circa Chelidonias mare, dialogi gratia describuntur. Exordium à Timolai studio trahitur, qui ad famam nauis, à Corintho Athenas spectandæ eius gratia veniße fingitur. Eiusdem autem argumenti satyra quoque est apud Iuuenalem decima, in qua & ille suo more cupiditates & inania vota hominum insectatur.

LYCINVS, TIMOLAVS, SAMIPPVS, ET ADIMANTVS.

LYCINVS. AN non dixi quòd citiùs latuerit vultures cadauer pridianum ac marcidum in propatulo positum, quàm spectaculum aliquod nouum & inopinatum, Timolaũ, etiamsi Corinthum illum oporteat sine respiratione curriculo abire? Quamobrẽ autem ita spectãdi cupidus es tu, & ad huiusmodi res adeò impiger?

C ΥΚ ἐγὼ λεγον ὅτι θᾶττον τοὺς γύπας ἕωλος νεκρὸς ἐν φανερῷ κείμενος, ἢ θεαμά τι τῶν παραδόξων Τιμόλαον διαλαθοι, καὶ εἰς Κόρινθον δέοι ἀπνευσὶ θέοντα ἀπιέναι; Διὰ τοῦτο οὕτω φιλοθεάμων σύ γε, καὶ ἄοκνος τὰ τοιαῦτα.

ΤΙΜ. τί γὰρ ἔδει ἡμᾶς ποιεῖν, ὦ Λυκῖνε, σχολὴν ἄγοντας, πυθόμενον ὅτως οὕτω μεγάλην ναῦν, καὶ σφᾶς τὸν μέτρον ἐς τὸν Πειραιᾶ καταπεπλευκέναι, μίαν τὴν ἀπ' Αἰγύπτου εἰς Ἰταλίαν σιταγωγῶν; οἶμαι γὰρ ἐγὼ σφὼ, σέ τε καὶ Σάμιππον τουτονὶ, μὴ κατ' ἄλλό τι δεῦρο ἥκειν, ἢ ὀψομένους τὸ πλοῖον. ΛΥ. νὴ Δία, καὶ Ἀδείμαντος ὁ Μυρρινούσιος εἵπετο μετ' ἐμοῦ. ἀλλ' οὐκ οἶδ' ὅπου ποτὲ ἐκεῖνός ἐστιν, ἀποπλανηθεὶς ἐν τῷ πλήθει τῶν θεατῶν. ἀγελαῖος γὰρ τῆς νεὼς, ἅμα ἠλθομεν, καὶ ἀναβάντες ἐς αὐτὴν, σὺ μὲν, οἶμαι, Σάμιππε, παρῆσθα· μετὰ δὲ, ὁ Ἀδείμαντος ἐῶ· εἶτ' ἐγὼ μετ' ἐκεῖνον ἐχόμενος αὐτοῦ ἀμφοτέραις. καὶ με διὰ τῆς ἀποβάθρας ὅλης προὔπεμπε χειραγωγῶν, ὑποδεδεμένον, αὐτὸς ὢν ἀνυπόδητος αὐτὸς ὤν. ὃ ἀπὸ τούτου γ', οὐκ ἔτ' αὐτὸν εἶδον, οὔτε ἔνδον οὔτε ἐπὶ κατελθόντι. ΣΑ. οἶδα, ὦ Λυκῖνε, ὅπου ἡμᾶς ἀπέλιπεν, ὁπότε, οἶμαι, τὸ ὠραῖον ἐκεῖνο μειράκιον ἐκ τῆς θαλάμης προῆλθε, τὸ τὴν κεφαλὴν οὕτω κεκαδυκός, ἀναδεδεμένον ἐς τοὐπίσω τὴν κόμην, ἐπ' ἀμφότερα τοῦ μετώπου ἀπηγμένην. εἰ τοίνυν ἐγὼ Ἀδείμαντον οἶδα, οἶμαι, γλαφυρὸν ὅτω ἐκεῖνος θεάματι ἰδὼν, μαλακὰ χαίρειν φράσας τῷ Αἰγυπτίῳ ναυπηγῷ, παρενεβόμβησε τὸ πλοῖον πρέσηκε δακρύων, ὥσπερ εἴωθε· ταχὺ δακρις γὰρ ὁ ἀνὴρ ἐς τὰ ἐρωτικά. ΛΥ. καὶ μὴν ὑπάνυ καλὸς, ὦ Σάμιππε, ὁ μειράκιόν ἐδόξε μοι, ὡς οὐ νὴ Ἀδείμαντον ἐκπλῆξαι, ᾧ ποσῶτοι Ἀθηναίων καλοὶ ἔπονται, πρῶτες ἐλεύθεροι, στωμύλοι τὸ φθέγμα, παλαίστρας ἀποπνέοντες, οἷς καὶ τὸ δακρύειν οὐκ ἀμύνες. οὗτος δὲ παρὰ τὴν μελαγχροΐαν εἰ, καὶ πρόχλους ἐστὶ, καὶ λεπτὸς ἄγαν τὴν σκέλοιν, καὶ ἐφθέγξατο ὀπτισσυρμόν τι, καὶ συνεχὲς, καὶ ὑπορρυὲν, Ἑλληνιστὶ μὲν, ἐς δὲ πάτριον τὴν φορὰν, καὶ τὴν τῆς φωνῆς τόνον. ἡ κόμη δὲ, καὶ ἐς τοὐπίσω ὁ πλόκαμος συνεστραμμένος, οὐκ ἐλευθέριόν φησιν αὐτὸν εἶναι. ΤΙΜΟΛ. τοῦτο μὲν εὐγλωσσίας, ὦ Λυκῖνε, σημεῖόν ἐστιν Αἰγυπτίας, ἡ κόμη. ἅπαντες γὰρ αὐτόθι οἱ ἐλεύθεροι παῖδες αἰωρούμενον, ἐς τε τὸν ὑποκόρον

ΤΙΜΟΛ. Quid enim aliud conueniebat facere quoque, Lycine, cùm otium alioqui agerem, audito nauem adeò ingentem, & mensuram omnem excedentem, in Piræum appulsam esse, vnam videlicet earum quibus ex Ægypto in Italiam frumentum importari solet? Arbitror autem & vos, te videlicet & Samippum hunc, non ob aliam causſam ex vrbe huc progressos esse, quàm vt nauigium hoc videretis. LYC. Per Iouem, & Adimantus quoque Myrrhinusius vnà nobiscum. Sed nescio vbinam ille nunc sit, inter multitudinem spectatorum alicubi errans. Nam vsque ad nauem quidem vnà venimus, & ascendentes in ipsam, tu quidē opinor Samippe præibas, sequebatur autem Adimantus: deinde ego post illum, vtrisque ipsum manibus apprehendens. Ac me per totas scalas subuehebat ille, manu ducens, subligatum crepidis, cùm ipse absque calceis incederet. Sed postea non ampliùs ipsum vidi, neque intus in naui, neque postquam iterum descendimus. SAMIP. Nosti Lycine vbi nos reliquit ille? Quando opinor formosus ille adolescentulus ex interiore parte nauis progrediebatur, niueo ac puro amiculo indutus, religata post tergum coma, ad vtranque frontis partem reducta. Proinde si ego Adimantum rectè noui, arbitror venustum ac dulce adeò spectaculum conspicatum, longum valere iusſo Ægyptio fabricatore, per nauigium circumcirca præeunte, adstitisse lacrymantem, quemadmodum consueuit. Admodum enim procliuis ad lacrymas homo est, quod ad amores attinet. LYC. Atqui non adeò formosus, Samippe, adolescens ille mihi visus est, vt etiam Adimantum velut attonitum in se conuerteret, quem tot subinde Athenis formosi sectantur, ingenui omnes, loquendo garruli, & palæstram spirantes, quibus etiam illacrymari non ignauum est. Hic autem præterquam quòd colore fusco est, etiam labia habet prominentia, & gracilia nimis crura, loquiturque dissolutum & incompositum quiddam continuatis & agglomeratis inter se verbis, Græcè quidem, sed ad patrium morem concitato strepitu, & inflexo vocis accentu. Coma autem & ille post tergum conuolutus capillus, haudquaquam liberum esse ipsum arguit. TIMOLAVS. Hoc quidem nobilitatis signum, Lycine, est Ægyptiacæ, coma videlicet. Cuncti enim illorum pueri ingenui capillum à tergo collectum gerunt, vsque dum ex ephebis excedunt.

Pallenem hic pagum Atticum accipio.

quemadmodum & Pallenæ maiores nostri, quibus pulchrum videbatur comam nutrire senes quoque, redimitos crobylli textura, sub aurea cicada religata. SAM. Euge Timolaë, quòd nos commonefacis

Locus est in primo Thucydidis, vbi de coloniis Ionũ tractat τῶν χρόνων ἐπιμνημένων.

Thucydidis commentariorum, quæque in proœmio de veteri nostra luxuria dixit ille in Ionibus, quando illi tum vnà cum cæteris in coloniam missi fuere. TIM. At nunc demum in mentem mihi venit Samippe, vbi à nobis relictus fuerit Adimãtus, quando videlicet iuxta malum aliquandiu stetimus sursum spectantes, numerantes coria alia aliis superimposita, & mirantes ascendẽtem per funes nautam, deinde per antennam supernè tutò adeò currentem, apprehensis antennarum clauis seu cornibus. SAM. Rectè dicis: quid igitur oportet facere nos hîc? vtrùm expectare ipsum? an vis vt ego ad nauigium iterum abeam? TIM. Nequaquam, sed pergamus. Nam verisimile est præteriisse illum iam, recipientem in vrbem sese, postquam nos ampliùs inuenire non potuit. Quòd si minùs, at viam saltem nouit Adimantus: neque metuendum est ne à tergo relictus, à nobis seducatur. LYC. At videte ne agreste nimis fuerit, relicto post nos amico, ipsos hinc abire. Sed eamus tamen, si idem hoc Samippo quoque videtur. SAM. Atque admodũ videtur, si fortè apertã adhuc palastram deprehẽdere possimus. Sed interea dum sermones cedimus, quãta nauis hæc? centum & viginti cubitos in longitudinem porrecta, latitudine autẽ supra quartam maximè partem mensuræ huius patens. Tum à summis foris ad fundum vsque, quà profundissima est, eo loci videlicet quò sentina defluit, nouem & viginti cubitos alta. Præterea autem quãtus malus, quantámq; sustinet antennam? quanto autem rudente vtitur, atque astringitur? Vt autem ipsa quidem puppis paulatim assurgit inflexa, atque aureũ anserculum supernè habens impositum: è regione autem æqua proportione prora prominet, in anteriorem partem longè porrecta, cognominem naui deam, Isidem videlicet, vtrinque additam habens. Nam cætera quidem ornamenta, vti picturæ, & veliflammeus ille atque parasius color, & ante hæc anchoræ quoque, & vertendi circumagendíque instrumẽta, & habitationes illæ post puppim, omnia admiratione digna visa mihi sunt. Iam & nautarum multitudo, cum exercitu cõparari posset.

Ornamẽtum in anseris modũ effigiatũ. vide Lazarum de nauiũ partibus.

Fortasse quali Parasius vsus fuit.

ἐν Παλλήνῃ οἱ πρόγονοι ἡμῶν, οἷς ἐδόκει καλὸν εἶναι κομᾶν τοὺς γέροντας, ἀναδουμένους χρώβυλλον ὑπὸ τέττιγι χρυσῷ ἀφλημμένον. ΣΑΜ. εὖγε, ὦ Τιμόλαε, ὅτι ἡμᾶς ἀναμιμνήσκεις τῶν Θουκυδίδου συγγραμμάτων, ἃ ἐν τῷ προοιμίῳ περὶ τῆς ἀρχαίας ἡμῶν τρυφῆς εἶπεν ἐν τοῖς Ἴωσιν, ὁπότε οἱ τότε συναπῳκίσθησαν. ΤΙΜ. ἀτάρ, ὦ Σάμιππε, νῦν αἰσμνήσθη ὁπόθεν ἡμῶν ἀπελείφθη Ἀδείμαντος, ὅτε παρὰ τὸν ἰσὸν ὄπιπολὺ ἔστημεν ἀναβλέποντες, ἀριθμοῦντες τῶν βυρσῶν τὰς ὑπερβολὰς, καὶ θαυμάζοντες ἀνιόντα τὸν ναύτην διὰ τῶν κάλων, εἶτα ὑπὸ τῆς κεραίας ἄνω ἀσφαλῶς διαθέοντα, τῶν κεραιάκων ὑπιλημμένον. ΣΑΜ. εὖγε λέγεις. τί δ' οὖν χρὴ ποιῶν ἡμᾶς ἐνταῦθα; καραδοκεῖν αὐτὸν, ἢ ἐξέλθωμεν ἐγὼ αὖθις ἐπὶ τὸ πλοῖον; ΤΙΜ. μηδαμῶς, ἀλλὰ πορεύωμεν. εἰκὸς γὰρ ἤδη παρεληλυθέναι ἐκεῖνον ἀποσοβοῦντα ἐς τὸ ἄστυ, ἐπεὶ μηκέθ' ἡμᾶς εὗρεν ἐδυνάτο· εἰ δὲ μή, ἀλλ' οἶδε γοῦν τὴν ὁδὸν Ἀδείμαντος, καὶ δίος οὐδὲν, μὴ ἀποληφθεὶς ἡμῶν ἀποδουκολήσῃ. ΛΥΚ. ὁρᾶτε μὴ σκαιὸν ᾖ φίλον ἀπολιπόντας, αὐτοὺς ἀπιέναι· βαδίζωμεν δ' ὅμως, εἰ καὶ Σαμίππῳ τοῦτο δοκεῖ. ΣΑΜ. καὶ μάλα δοκεῖ, ἵν' πως ἀνεφγῶσαι τὴν παλαίστραν ἔτι καταλάβωμεν. ἀλλὰ μεταξὺ τῶν λόγων, ἡλίκη ναῦς, εἴκοσι καὶ ἑκατὸν πήχεων ἔλεγεν ὁ ναυπηγὸς τὸ μῆκος, εὖρος δὲ, νὴ Δία τὸ τέταρτον μάλιστα τούτου· καὶ ἀπὸ τῶν καταστρώματος, ἐς τὸν πυθμένα, ἢ βαθύτατον κατὰ τὸν αὐλῶνα, ἐννέα πρὸς πῖσι εἴκοσι. τὰ δ' ἄλλα, ἡλίκος μὲν ὁ ἱστὸς, ἔστιν δὲ αἴρει τὴν κεραίαν, οἵῳ δὲ πρότονῳ κέχρηται, καὶ σωέχεται, ὡς δὲ ἡ πρύμνα μὲν ἐπανέστηκεν ἠρέμα καμπύλη, χρυσοῦν χηνίσκον ὑπικειμένη, κατάπτερον δὲ, ἀνάλογον ἡ πρῷρα ὑπερβέβηκεν, ἐς τὸ πρόσω ἀπομηκυνομένη, τὴν ἐπώνυμον τῆς νεὼς θεὸν ἔχουσα τὴν Ἶσιν ἑκατέρωθεν. ὁ μὲν γὰρ ἄλλος κόσμος αἰγραφαὶ, καὶ τὸ ἱστίον ὃ πορφύρεον πυρσαγὲς, καὶ περὶ τούτων, αἱ ἄγκυραι, καὶ τροφεῖα, καὶ περιαγωγεῖς, καὶ αἱ μετὰ τὴν πρύμναν οἰκήσεις, θαυμάσια πάντα μοι ἔδοξε. καὶ ὅ τ' ναυτῶν πλῆθος, στρατοπέδῳ ἂν τις εἰκάσειεν.

ἐλέγετο δὲ καὶ τοσοῦτον ἄγλιν σῖτον, ὡς ἱκανὸν εἶ πᾶσι τοῖς ἐν τῇ Ἀττικῇ ἐνιαύσιον τοεῖς ἔφλω. κἀκεῖνα πάντα μικρὸς τις ἀνθρωπίσκος ἥρων ἤδη, ἔσωζεν ὑπὸ λεπτῇ κάμακι τὰ τηλικαῦτα πηδάλια περιστρέφων. ἐδείκθη γάρ μοι ἀκαφαλαντίας οὗλος, Ηρων, οἶμαι, τοὔνομα. TIM. θαυμάσιος τὴν τέχνην, ὡς ἔφασκον οἱ ἐμπλέοντες, καὶ τὰ θαλάττια σοφός, ὑπὲρ τὸν Πρωτέα. ἠκούσατε δὲ ὅπως διέσεσ κατήγαγε τὸ πλοῖον, οἷα ἔπαθον πλέοντες, ἢ ὡς ὁ ἀὴρ αὐτοὺς ἔσωσεν; ΛΥΚ. οὐκ, ὦ Τιμόλαε, ἀλλὰ νῦν ἡδέως σ' ἀκούσαιμι. TIM. ὁ ναύκληρος αὐτὸς διηγεῖτό μοι, χρηστὸς ἀνὴρ, καὶ τοεσομιλῆσαι δεξιός. ἔφη δὲ ἀπὸ τῆς Φάρου ἀπάραντας ὑπὸ πνεύματι, ἑβδομαίους ἰδεῖν τὸν Ακάμαντα. εἶτα ζεφύρου αὐτοπνεύσαντος, ἀπενεχθῆναι πλαγίους ἄχρι Σιδῶνος· ἐκεῖθεν δὲ, χειμῶνι μεγάλῳ δεκάτῃ ὅτι Χελιδονέας δέκα τῶν Αὐλῶνος ἐλθεῖν. ἔνθα δὴ τοεὶ μικρὸν ὑποῤῥυχίους δυῶν ἀπῶσθαι. οἶδα δέ ποτε τοεῖς πλούσας καὶ αὐτὸς Χελιδονέας, ἥλικον ἐν τῷ τόπῳ αἴσασθαι τὸ κῦμα, καὶ μάλιστα τοεὶ τὸν Λίβα, ὁπόταν ὑπολάβῃ καὶ τὸν Νότου. μετ' ἐκεῖνο γὰρ δὴ συμβαίνει μεμίχθαι τὸ Παμφύλιον ἀπὸ τῆς Λυκιακῆς θαλάσσης· καὶ ὁ κλύδων ἅτε ἀπὸ πολλῶν ῥευμάτων τοεὶ τὰ ἀκρωτήρια ζοφώδης. ὑπόξυροι δέ εἰσι πέτραι, καὶ ὀξεῖαι, τοῦτο θηρώμεναι τὰ κλύσματι, καὶ φοβερωτάτῳ ποιεῖ τὸν κυματωγὸν, καὶ τὸν ἦχον μέγαν. καὶ τὸ κῦμα πολλάκις αὐτὰ ὑπερμεγέθες τὰ σκόπελα. τοιοῦτο καὶ σφᾶς καταλαβεῖν ἔφασκεν ὁ ναύκληρος, ἔτι καὶ νυκτὸς οὔσης, καὶ ζόφου ἀκριβοῦς· ἀλλὰ τοεὸς τὸν ὀμφαλὸν αὐτῶν ὑπικλαθέντας τοῖς θεοῖς, πῦρ τε φανεῖσαι ἀπὸ τῆς Λυκίας, ὡς γνωρίσαι τὸν τόπον ἐκεῖνον, καί τινα λαμπτοεὸν ἀστέρα, Διοσκούρων τὸν ἕτερον, ὑπικαθίσαι τὰ καρχησίῳ, καὶ κατευθῦναι τὴν ναῦν ὅτι τὰ λαιὰ ἐς τὸ πέλαγος, ἤδη τὰ κρημνῷ τοεσφερομένῳ. ἐνταῦθεν δὲ ἅπαξ τῆς ὀρθῆς ἐκπεσόντας, ἀχρὶ τῆς Αἰγαίου πλεύσαντας, ἑβδομηκοστῇ ἀπ' Αἰγύπτου ἡμέρᾳ τοεὸς αὐτοὺς φῦσι Ἐτησίας πλαγιάζοντας,

A Dicebatur autem tãtum frumẽti numerum portare, quantus in annuum victum sufficere omnibus in Attica facilè posset. Atque hæc omnia paruus quidã homuncio, senex iam, conseruabat, tenui adeò pertica tanta gubernacula conuertens. Cõmonstratus enim mihi fuit caluaster quidam crispus, Heron, opinor, nomine. TIM. Mirabilis, quod ad artem attinet, ille, quemadmodum dicebant ij qui cum eo nauigabãt, & rerum marinarum supra Protea illum doctus. Audistis autẽ quomodo huc appulerit nauem? qualia acciderint nauigãtibus? aut quemadmodum stella ipsos seruarit? LYC. Haud quaquã B Timolaë. Quin hoc ipsum abs te libenter nunc audierimus. TIM. Ipse nauclerus narrauit mihi, homo probus, & ad conuersandum ingenuus. Aiebat autem, cũ à Pharo soluissent, flatu non admodum vehementi septimo die eò fuisse prouectos, vt iam Acamantem viderẽt. Exinde Zephyro ex aduerso spirante trãsuersos abreptos fuisse ad Sidonem vsque. Inde autem tẽpestate magna iactatos, decimo tãdem die per angustias illas ad Chelidonias peruenisse, vbi parum abfuit quin omnes submergerentur. Noui autem, aliquando etiã ipse naui præteruectus Chelidonias, quanti se eò loci attollãt fluctus, C & maximè flante Africo, si quãdo assumpserit & Austri partem aliquam secum. Nam ab eo loco contingit diuidi Pãphylium mare à Lycio, & fluctus ipsi, vtpote multis ac variis vndis circa promontoriũ illud velut intersecti (præruptæ autẽ rupes sunt, & acutæ, & incursionibus aquarum exasperatæ) & procellas excitãt terribiliores, & fragorẽ edunt immẽsum. Ac fluctus sæpenumero tanti attolluntur, vt ipsius scopuli altitudinem exæquent. Talia igitur se quoq; tum deprehendisse atque expertos esse nauclerus aiebat: insuper etiam nocte existẽte tum, & tenebris D profundis. Cæterũm cùm ad ploratum ipsorum dij tandẽ flexi atq; inclinati fuissent, ignem apparuisse ipsis ex Lycia, ita vt locum illũ manifestè cognoscere possent, & stellam quãdam splendidã, Dioscurorum videlicet alterũ, in summa parte mali cõsedisse, nauémque ad sinistram in altum iterũ direxisse, cùm iam præceps in rupem deferretur. Atque ex eo, cùm iam semel à recta via excidissent, per Ægæum nauigantes, septuagesimo die quàm ex Ægypto soluerunt, aduersus Etesias per obliquum & transuersè actos,

Chelidonia, & quã difficilia circa easdem nauigatio.

Ita Græcè appellãtur Castor & Pollux, nauigãtium numina.

in Piræum heri appulsos huc esse,eò vsq; videlicet ad inferiorem partẽ abreptos, quos conueniebat Creta ad dexteram relicta,supra Maleam tenẽdo cursum, iam in Italia esse. LYC. Per Iouem, mirabilem quendam gubernatorem narras, Heronem istum,aut Nerei potiùs æqualem, qui tantum à via aberrarit. Sed quid hoc? an non Adimantus ille? TIM. Admodũ Adimantus ipse. Vocemus igitur hominem. Adimante: Te,inquam,Myrrhinusium illum, Strobichi filium. LYC. Ex duobus alterum illi accidit videlicet: aut enim succenset nobis,aut obsurduit. Nã omnino Adimantus ille est, neque alius quisquã. Admodum igitur planè iam video, & vestẽ ipsius & incessum agnosco. Etiam tonsura illa ad viuum vsque,arguit hominem. Sed tamen acceleremus obambulationẽ hanc & gressum,vt assequamur hominem. Quòd nisi veste apprehẽsum te conuertissemus Adimante, nunquam puto hodie clamantes nos exauditurus fuisses. At etiam cogitabundo similis videris,nescio quid magnum,ac minimè contemnendũ, tecum ipse animo & cogitatione, vt vidêre, volutans. ADIM. Nihil equidem acerbum aut graue, Lycine,sed mihi noua quædam cogitatio inter eundum in mentem veniens, vt ne audirem vos fecit, dum intẽtè adeò ac tota mente in illã velut defixus incũbo. LYC. Quænã ista? ne enim graueris dicere, nisi omnino ex arcanis istis aliqua fuerit. Atqui initiati sumus & nos, vt scis, & celare quæ audimus, didicimus. ADIM. At erubesco equidẽ apud vos dicere: adeò iuuenile vobis videbitur, sat scio, id quod nunc cogito. LYC. Num amatoriũ quiddam est? Neque enim hoc profanis nobis narrabis, sed splendida admodum face etiam ipsis lustratis initiatísq;. ADIM. Nihil,ô præclare,istiusmodi,sed opulentiã quandam mihi ipsi fingebam,quã inanem felicitatem plerique vocare solent: atque in ipsa adeò acie opum & deliciarũ versãti mihi,superueniistis. LYC. Proinde illud quod in procliui est, Communis Mercurius,aiunt. Ac in medium allatas huc diuitias istas depone. Æquum enim est nos quoque parte aliqua frui voluptatum Adimãti,amici cùm simus. ADIM. Relictus equidẽ à vobis fui statim à principio cùm primùm nauem conscendissemus, postquã te Lycine in tuto collocassem. Nã metiente me anchoræ magnitudinem,nescio quorsũ vos à me discessistis.

A ἐς Πιραιᾶ χθὲς καθορμίσασθαι, τοσοῦτον ἀποσυρέντας ἐς ὀκάτω, οὓς ἔδει τὴν Κρήτην δεξιὰν λαβόντας, ὑπὲρ τὸν Μαλέαν πλοῦσαι, ἤδη ἂν ἐν Ἰταλίᾳ. ΛΥ. νὴ Δία, θαυμάσιόν τινα φῆς κυβερνήτην τὸν Ἥρωνα, ἢ τῷ Νηρέως ἡλικιώτην, ὃς τοσοῦτον ἀπεσφάλη τῆς ὁδοῦ. ἀλλὰ τί τοῦτο; οὐκ Ἀδείμαντος ἐκεῖνός ἐστι; TIM. πάνυ μὲν οὖν Ἀδείμαντος αὐτός. ἐκβοήσωμεν οὖν· Ἀδείμαντε, σὲ φημὶ τὸν Μυρρινούσιον, τὸν Στροβίχου. ΛΥΚ. δυοῖν θάτερον, ἢ δυσκεραίνει καθ' ἡμῶν, ἢ ἐκκεκώφωται· Ἀδείμαντος B γὰρ, οὐκ ἄλλος τίς ἐστι, πάνυ ἤδη σαφῶς ὁρῶ, καὶ ἱματίου αὐτοῦ, καὶ τὸ βάδισμα ἐκείνου, καὶ ἐκ χειρὸς ἡ κουρά. ὑποτείνωμεν δὲ ὅμως τὸν ταχίστον, ὡς καταλάβωμεν αὐτόν· ἴσως μὴ τοῦ ἱματίου λαβόμενοί σε ὑπισχνήσωμεν, ὦ Ἀδείμαντε, οὐχ ὑπακούσῃ ἡμῖν ἐμβοῶσιν; ἀλλὰ γὰρ φροντίζοντί ἐοικας ὑπὸ σεμνοίας τινὸς, οὐ μικρὸν οὐδὲ ὑπερφερὲς πρᾶγμα, ὡς δοκεῖς, αἰωρούμενον. ΑΔΕΙ. οὐδὲν, ὦ Λυκῖνε, χαλεπὸν, ἀλλά με καινή τις ἔννοια μεταξὺ βαδίζοντα ὑπελθοῦσα, C παθοῦσαν ὑμᾶς ἐποίησεν, ἀτενεῖς πρὸς αὐτὸ ἀπόντι τῷ λογισμῷ ἀποβλέποντας. ΛΥΚ. τίς αὕτη; μὴ γὰρ ἀκήκοας εἰπεῖν, εἰ μή τις ἐστὶ τῶν πάνυ ἀπορρήτων. καίτοι ἐτελέσθημεν, ὡς οἶσθα, καὶ τέλεσιν μεμαθήκαμεν. ΑΔΕΙ. ἀλλ' αἰσχύνομαι ἔγωγε εἰπεῖν πρὸς ὑμᾶς· οὕτω γὰρ μειρακιώδες ὑμῖν δόξει τὸ φρόντισμα. ΛΥ. μῶν ἐρωτικόν τί ἐστιν; οὐδὲ γὰρ οὐδὲ τοῦτο ἀμυήτοις ἡμῖν ἐξαγορεύσῃς, ἀλλ' ἴσως λαμπρᾷ τῇ δᾳδὶ καὶ αὐτοῖς τετελεσμένοις. ΑΔΕΙ. οὐδὲν, ὦ D θαυμάσιε, τοιοῦτον, ἀλλά τινα πλοῦτον ἐμαυτῷ αἰσχλατόμην, ἵν' κενὸν μακαρίαν οἱ πολλοὶ καλοῦσι· καί μοι ἐν ἀκμῇ τῆς πειρωσίας καὶ τρυφῆς ἐπέστητε. ΛΥ. οὐκοῦν τὸ παραφέρεσθαι τοῦτο, κοινὸς Ἑρμῆς, φασὶ, καὶ εἰς μέσον καταθεὶς φέρων τὸν πλοῦτον· ἄξιον γὰρ ἀπολαῦσαι τὸ μέρος φίλους ὄντας, τῆς Ἀδιμάντου τρυφῆς. ΑΔ. ἀπειλείφθω μὲν ὑμῖν οὗτος ἐν τῇ παρούσῃ εἰς τὸν ναὸν ἐπιβάσῃ, ἐπεί σε, ὦ Λυκῖνε, κατέσπασα εἰς τὸ ἀσφαλές. παρεμέτρησεν γάρ μου τὸ ἀγκύρας τὸ μέγεθος, οὐκ οἶδ' ὅπου ὑμᾶς ἀπέστητε.

ἰδὼν δ' ὅμως τὰ πρῶτα, ἠρόμην τινὰ τῶν ναυτῶν ὁπόσην ἀποφέρῃ ἡ ναῦς τῷ δεσπότῃ ὡς ἐμπορικὴ κατ' ἔτος ἕκαστον τὸν μισθοφορίαν. ὁ δέ μοι, Δώδεκα, ἔφη, Ἀττικὰ τάλαντα, εἴ τις πρὸς πύλας χοῦν τις λογίζοιτο. τοιούτου ἐγὼ ἐπορίων, ἐλογιζόμην, εἴ τις θεὸς τὴν ναῦν ἄφνω ἐμὴν ποιήσειεν ἔχειν, ὅσῃ αὖ ὡς εὐδαίμονα βίον ἐβιώσομαι, εὖ ποιῶν τοὺς φίλους, ἐκ πλέων ἐνίοτε μὲν αὐτὸς, ἐνίοτε δὲ οἰκέτας ἐκπέμπων· εἶτα ἐκ τῶν δώδεκα ἐκείνων τάλαντων, οἰκίαν τε ἤδη ἀνοδομησάμην ἐν ὀλίγῳ μικρὸν ὑπὲρ τὴν ποικίλην, τὴν τοῦ τὸν Ἰλισσὸν ἐκείνην τὴν παρῳκίαν ἀφεὶς, καὶ οἰκέτας ὠνήμην καὶ ἐσθῆτας, καὶ ζεύγη, καὶ ἵππους. νυνὶ δὲ ἤδη καὶ ἔπλεον, ὑφ' ἁπάντων εὐδαιμονιζόμενος τῶν ὁπόσα τῶν, φοβερὸς τοῖς ναύταις, καὶ μονονουχὶ βασιλεὺς νομιζόμενος. ἔτι δέ μοι τὰ κατ' τὴν ναῦν εὐτελίζοντι, καὶ ἐς λιμένα πόρρωθεν ἀποβλέποντι ὀλίγας, ὦ Λυκῖνε, κατέδυσας τὸν πλοῦτον, καὶ ἀνέτρεψας οὐ φερόμενον ὃ σκάφος ὑρείῳ τῷ βύθῃ τῷ πνεύματι. ΛΥ. σύκοιν, ὦ γενναῖε, λαβόμενός μου, ἄπαγε σεαυτὸν ἐπὶ τὸν γραπτὸν, ὡς πείρατὴν, ἢ καταπονήσῃν, ὃς τηλικοῦτον ναυάγιον εἰργάσω, καὶ ταῦτα, ἐν γῇ κατὰ τὴν ἐκ Πειραιῶς ἐς ἄστυ. ἀλλ' ὅρα ὅπως παραμυθήσομαί σου τὸ πάθημα. πέντε γάρ εἰ βούλει, καλλίω καὶ μείζω τοῦ Αἰγυπτίου πλοῖα ἤδη ἔχε, καὶ ὃ μέγιστον, σοὶ καταδύσαι δυνάμενα. καὶ τάχα σοι πεντάκις ἐξ Αἰγύπτου κατ' ἔτος ἕκαστον σιταγωγείτω σιταγωγίαν, καὶ, ὦ ναυκλήρων ἄριστε, δῆλος εἶ ἀφόρητος ἡμῖν τότε γενησόμενος. ὡς γὰρ ἔπ' ἐνὸς πλοίου τοσουτοὶ δεσπότης ὤν, πρήκουες βοώντων, εἰ πέντε κτήσαιο τοσούτω τριάκοντα πρῶτα, καὶ αὐτόλεμβα, σοὶ ἴσως δηλαδὴ τοὺς φίλους. σὺ μὲν οὖν δίπλει, ὦ βέλτιστε· ἡμεῖς δὲ, ἐν Πειραιεῖ καθεδούμεθα· καὶ τοὺς ἐξ Αἰγύπτου ἢ Ἰταλίας καταπλέοντας αἰσθανόμενοι, εἴ που τὸ μέγα Ἀδαμάντου πλοῖον, τὸν Ἶσιν, τὴν οἶδεν. ΑΔΕΙ. ὁρᾷς, ὦγαθὲ τοῦ ὠκύμορον εἰπεῖν ἃ ἐνενόουν, εἰδὼς ὅτι ἐν τέλοντι καὶ σκώμματι ποιήσασθέ μου τὸν βύθην.

A Attamen cùm omnia perlustrassem, interrogaui quendam ex nautis, quantum mercedis ac lucri cõmunibus rationibus nauis ea referret domino in singulos annos. Ille autẽ, Duodecim, inquit, talenta Attica, etiam si quis cõmuniora tantùm cõputaret, & ad minimã summam redigeret. Exinde igitur rediens mecum ipse cogitabam, Quòd si nũc deorum quispiã nauem hanc derepentè meam esse faceret, qualem & quàm beatam vitam acturus eram? qui & amicis benefacturus, & interdum quidem ipse in ea nauigaturus, interdum autem seruos emissurus, deinde ex duodecim illis talentis & do-
B mum ædificaturus essem in loco maximè opportuno, paulò videlicet supra porticum pictam, relicta paterna illa, quam apud Ilissum habeo, & seruos coëmpturus, & vestes, & vehicula, & equos. Iam autem nauigabam quoque, & felix ab omnibus iis qui nauem conscenderant, prædicabar, à nautis autem formidabar, & tantùm non rex quispiam existimabar, cùm interea dum ea quæ in naui sunt, compono, & ad portum à longè aspicio, superueniens Lycine opulentiam hãc omnem submersisti mihi, nauémque
C ipsam bene ac secundo voti vento labentem, subuertisti. L Y C. Proinde ô generosè, correptum me abduc hinc ad Imperatorem, veluti piratam aliquem, aut demersorem, vt qui tantum naufragium effecerim, idque etiam in terra, in via videlicet qua ex Piræo in vrbem itur. At vide tamen quo pacto te consolabor pro hoc lapsu. Quinque enim, si placet, pulchriora adeò, & maiora Ægyptio isto nauigia possidere te facito: &, quod maximum fuerit, etiam talia, quæ demergi non possint. Deinde etiam quinquies tibi ex Ægypto per singulos annos frumẽ-
D tum fortassis importent. Atque ô naucle re optime, iam nunc prę te fers quàm nobis tũ intolerabilis futurus sis. Nam cùm vnius etiam nauigij istius dominus existens, exaudire clamantes nos haud volueris, quid ageres si quinque possideas vltra hoc, tribus velis instructa, & tempestatibus inuicta? nempe ne aspiceres quidem amicos. Proin tu quidem secunda nauigatione vtere, ô præclare, nos autem in Piræo sedebimus, eósque qui vel ex Ægypto vel Italia nauigabunt, interrogabimus, Eccubi magnum illud Adimanti nauigium, Isidem puta, quispiam viderit. A D I M. Vides. propterea equidẽ grauabar dicere quidnam esset quod in animo mecũ ipse cogitabam, sat sciẽs quòd risu & dicacitate prosecuturi essetis votũ meum.

Quare subsistens hîc aliquantulum, dum vos progressi fueritis, cum naue mea iterum hinc nauigabo. Nam multo satius est cum nautis me colloqui, quàm hîc à vobis irrideri. LYC. Nequaquam: nam tecum illam conscendemus etiam ipsi subeuntes. ADIM. At scalas subtrahã, ingrediendo vos præuertens. LYC. Proinde nos adnatando sequemur vos. Ne enim putes tibi quidem facile esse tanta nauigia possidere, cùm neque emeris illa, neque ædificaueris: nos autem nõ posse à diis petere vt per multa stadia indefessis nobis liceat natare. Atqui primũ etiam in Æginam ad festum Dianæ, scis quàm parua nauicula omnes simul amici, quatuor quisque datis obolis traiecerimus, & tamen nihil ægrè ferebas quòd tecum nauigaremus: nunc autem indignaris quòd tecum conscensuri sumus, & scalas præingressus subtrahis. Nimirum luxu diffluis Adimante, & in sinum non inspuis, neque agnoscis quinam ipse sis, qui nauclerum nunc agis. Adeò te sublimem euexit domus ista, in pulcherrimo vrbis loco ædificata, & seruorum multitudo. Atqui ô præclare, per Isidem quæso, etiam Niliaca salsamenta, tenuia ista dico, memineris nobis huc ex Ægypto apportare, aut vnguentum à Canopo aliquod, aut Ibin ex Mẽphide: Quòd si verò nauis etiam sufficiet, ex pyramidibus quoque vnam. TIM. Satis iocorum, Lycine. An non vides quo pacto erubescere Adimantum feceris, multo adeò risu nauigio inundato, ita vt iam superfluat, neque ampliùs ad id quod influit, resistere possit? Et quoniam adhuc multum nobis viæ ad vrbem vsque restat, diuiso in quatuor partes itinere, suo cuique attributo stadio, postulemus à diis quæ cuique maximè videbuntur. Ita enim & nos laborẽ eundi fefellerimus, & pariter lætitia quadã afficiemur, perinde ac somnio aliquo suauissimo vltro nobis obiecto, quod nos quoad ipsi voluerimus, beet. Nam penes vnumquenque ipsum mensura voti erit, & dij omnia exhibendo subministrent, etiamsi alioqui natura incredibilia fuerint. Et quod maximum est, demonstratio quædam erit hæc res, quinã omnium optimè diuitiis ac votis vsurus sit. Indicabit enim quisque qualisnam futurus fuerit, si ei diuitiæ tantæ contigissent. SAMIP. Pulchrè mehercle Timolaë, atque adeò obsequor tibi, & cùm tempus vocauerit, optabo quæcũque videbitur.

A ὥστε ὀλίγας μικρὸν, ἔστ' ἂν ὑμεῖς προχωρήσητε, ἀπὸ πλοὸς δμαι πάλιν ὅτι τῆς νεώς. πολὺ γὰρ ἄμεινον τοῖς ναύταις προσλαλεῖν, ἢ ὑφ' ὑμῶν καταγελᾶσθαι. ΛΥ. μηδαμῶς, ἐπεὶ συνεμβησόμεθά σοι καὶ αὐτοὶ ὑποστάντες. ΑΔΕΙ. ἀλλὰ ὑφαιρήσω τὴν ἀποβάθραν, προσελθών. ΛΥ. ἀκουσῶν ἡμᾶς τε προσνήξόμεθα ὑμῖν. μὴ γὰρ οἴου σοὶ μὲν εἶ) ῥᾴδιον τηλικαῦτα πλοῖα κτᾶσθαι, μήτε πρίασθαι μήτε ναυπηγησάμενον· ἡμεῖς δὲ, οὐκ αἰτήσομεν παρὰ τῶν θεῶν ὅτι πολλοὺς σταδίους ἀκμῆτες διῦσθαι ἡμᾶς. καίτοι πρώην καὶ εἰς Αἴγιναν ὅτι τὴν τῶν ἑορτῶν τελετὴν, οἶσθα ὅτι ἡλίκων σταφίδι πάντες ἅμα οἱ φίλοι τεττάρων ἕκαστος ὀβολῶν διεπλύσαμεν, καὶ οὐδὲν ἐδυσχέραινες ἡμᾶς συμπλέοντας· νῦν δὲ ἀγανακτεῖς, εἰ συνεμβησόμεθά σοι, καὶ τὴν ἀποβάθραν προσελθὼν ἀφαιρῇς. ὑπόμεινόν γε, ὦ Ἀδείμαντε, ἐς τὸν κόλπον ἐμβὰς τοῦτον, οὐδὲ οἶσθα ὅστις ὢν ναυκληρῇς. οὕτως ἐπῄρέ σε ἡ οἰκία, ἡ καλὴ τῆς πόλεως οἰκοδομηθεῖσα, καὶ τῶν ἀκολούθων ὁ πλῆθος. ἀλλ', ὦ γαθὲ, πρὸς τῆς Ἰσιδος, B κἂν τὰ Νειλῶα ταῦτα παείχη τὰ λεπτὰ μεμνησο ἡμῖν ἄγειν ἀπ' Αἰγύπτου, ἢ μύρον ἀπὸ τοῦ Κανώπου, ἢ Ἰβιν ἐκ Μέμφιδος· εἰ δὲ καὶ ἡ ναῦς ἐδυάτη, καὶ τὴν πυραμίδων μίαν. TI. ἄλις παιδιᾶς, ὦ Λυκῖνε· ὁρᾷς ὡς ἐρυθριᾷ Ἀδείμαντον ἐποίησας, πολλῷ τῷ γέλωτι ἐπικλύσας ὁ πλοῖον, ὡς ἐπ' ἐργαστήριον εἶ), καὶ μηκέτι ἀντέχειν πρὸς ὃ ἐπιῤῥέον; καὶ ἐπεὶ πρὸ ἔτι πολὺ ἡμῖν ὁ λοιπὸν ὁδὸς πρὸς ὃ ἄστυ, διελόμενοι τέτταρσι τὴν ὁδὸν κατὰ τοὺς ἐπιβάλλοντας ἕκαστος σταδίους, αἰτησώμεθα παρ' αὐτῶν δοχὴν παρὰ τῶν θεῶν· οὕτω γὰρ αὖ ἡμᾶς C ὅ, τε κάματος λάθοι, καὶ ἅμα εὐφρανούμεθα, ὥσπερ ἡδίστῳ ὀνείρατι ἐκουσίῳ περιπεσόντες, ἐφ' ὅσον βουλόμεθα δῦ ποιήσοντι ἡμᾶς. πρὸς αὐτῷ γὰρ ἑκάστῳ ὁ μέτρον τῆς εὐχῆς, καὶ οἱ θεοὶ πάντα ὑποχείσονται παρέξοντες, εἰ καὶ τῇ φύσῃ ἀπίθανα ἔσται. ὁ δὲ μέγιστον ἐπίδειξις ἔσται ὁ πρᾶγμα, ὅστις δῦ ἄριστα χρήσαιτο τῷ πλούτῳ, καὶ τῇ εὐχῇ. δηλώσει γὰρ οἷος αὖ ἐν πλουτήσας ἐγένετο. ΣΑΜ. καλῶς, ὦ Τιμόλαε, καὶ πείθομαί σοι, καὶ ὅταν ὁ καιρὸς καλῇ, εὔξομαι ἅπερ δῦ δοχῇ. D

εἰ μὴ

εἰ μὲν γὰρ Ἀδείμαντος βούλεται, οὐδὲ ἐρωτᾶν οἶμαι, ὅς γε δὴ ἐν τῇ νηΐ τὸν ἕτερον πόδα ἔχει· χρὴ δὲ καὶ Λυκίνῳ δοκεῖν. ΛΥ. ἀλλὰ πλουτῶμεν, εἰ τοῦτο ἄμεινον, μὴ καὶ βασκαίνειν δόξωμεν ταῖς κοιναῖς εὐτυχίαις δοκῶ. ΑΔΕΙ. τίς γοῦν πρῶτος ἄρξεται; ΛΥ. σὺ, ὦ Ἀδείμαντε, εἶτα μέ σε, οὗτοσὶ Σάμιππος, εἶτα, Τιμόλαος, ἐγὼ δὲ, ὀλίγον ὅσον ἡμιστάδιον τοῦ πρὸς Διπύλου ἐπιλήψομαι τῇ εὐχῇ, καὶ τοῦτο ὡς οἷόν τε τρέχων. ΑΔΕΙ. οὐκοῦν ἐγὼ μὲν οὐδὲ νεὼ ἀποστήσομαι τῆς νεώς. ἀλλ' εἴ τῳ ἔξεστιν, ἐπιμετρήσω τῇ εὐχῇ. ὁ δὲ Ἑρμῆς ὁ κερδῷος ἐπευθυσάτω ἅπασιν. ἔστω γὰρ ὃ πλοῖον, καὶ τὰ ἐν αὐτῷ πάντα, ἐμὰ, καὶ ὁ φόρτος, οἱ ἔμποροι, αἱ γυναῖκες, οἱ ναῦται, καὶ ἄλλο εἴ τι ἥδιστον κτημάτων ἀπάντων. ΣΑΜ. λέληθας σεαυτὸν ἔχων ἐν τῇ νηΐ. ΑΔ. τὸν παῖδα φῄς, ὦ Σάμιππε, τὸν κομήτην; κἀκεῖνος οὖν ἔστω ἐμός· ὁπόσος δέ ὁ πυρός ἐστιν, ὅσοι ὁ ἀριθμὸς ἅπας, χρυσοῦν ἐπίσημον γενέσθω, τοσοῦτοι Δαρεικοί. ΛΥΚ. τί τοῦτο, ὦ Ἀδείμαντε, καταδύσεταί σοι ὃ πλοῖον; οὐ γὰρ ἴσον βάρος πυρός, καὶ τῷ ἰσαρίθμου χρυσίου. ΑΔΕΙ. μὴ φθόνει, ὦ Λυκῖνε, ἀλλ' ἐπειδὰν εἰς σὲ προέλθῃ ἡ εὐχὴ, πλὴν Παρνηθα ἐκεῖνο εἰ θέλοις, ὅλον χρυσοῦν ποιήσας ἔχε, κἀγώ σιωπήσομαί σοι. ΛΥ. ἀλλ' ὑπὲρ ἀσφαλείας τοῦτο ἐγώγε τῆς σῆς ἐποιησάμην, ὡς μὴ ἀπολέσθαι ἀπόντας μετὰ τοῦ χρυσίου· καὶ τὰ μὲν ὑμέτερα, μέτρια, ὃ μειράκιον δὲ ὡραῖον, ἀποπνιγήσεται ἅθλιον, ἢν οὐκ ἐπισάμενον. ΤΙΜ. θαῤῥεῖ, ὦ Λυκῖνε· οἱ δελφῖνες γὰρ αὐτὸ ὑποδυόντες, ἐξοίσουσιν ἐπὶ τὴν γῆν. ἢ νομίζεις κιθαρῳδὸν μέν τινα σωθῆναι πρὸ αὐτῶν, καὶ ἀποδοῦναι τὸν μισθὸν αὐτὴ τῆς ᾠδῆς, καὶ νεκρὸν τὸ ἄλλο παιδίον εἰς τὸν Ἰσθμὸν ἐπὶ δελφῖνος οὕτως ἐκκομισθῆναι, τὸν δὲ Ἀδείμαντου οἰκέτην τὸν νεώνητον, ἀπορήσειν δελφῖνος ἐρωτικοῦ; ΑΔΕΙ. καὶ σὺ γὲ, Τιμόλαε, μιμῇ Λυκῖνον, καὶ ἐπιμέμψῃ τῷ σκώμματι, καὶ ταῦτα, εἰσηγητὴς αὐτὸς γενόμενος. ΤΙ. ἄμεινον γὰρ ἦν πιθανώτερον αὐτὸ ποιῆσαι, καί τινα φῆσαι ἐν ὑπὸ τῇ κλίνῃ αἰθυρῆν, ὡς μὴ πρόφασιν ἔχοις ἐκ τοῦ πλοίου, μεταλαβεῖν χρυσίου ἐς τὸ ἄστυ.

A Nam si Adimantus vult, ne interrogandum quidem opinor, vt qui in naui alterum pedem habeat. Oportet autem & Lycino idem videri. LYC. Ac diiudicemus sanè, si hoc potius, ne inuidere etiam communi fortunæ videar. ADIM. Quis igitur primus incipiet? LYC. Tu Adimante, deinde secundo loco Samippus hic, post quem Timolaus. Ego verò paulò antè quàm ad Dipylum peruenimus, circa extremum semistadium videlicet votum meum incipiam, idque, quoad fieri potest, breuissimè percurram. ADIM. Proinde ego quidem neque nunc à naui discedam, sed si modò licet, etiam amB plius aliquid voto adiiciam; Mercurius autem quæstuosus ille annuat omnibus. Sit enim nauigium, & quæ in eo sunt, mea omnia, & onus quod fertur videlicet, & mercatores, & mulieres, & nautæ, & si quid aliud suauissimum fuerit ex cūctis facultatibus. SAMIP. At te ipsum oblitus es in naui habēs. ADIM. Puerum istū, inquis, Samippe, comatum? Et ille igitur meus sit: quantum autē frumenti est, totus ille numerus in aurum signatum vertatur, fiántque totidem Darici. LYC. Quid hoc Adimante? Submergetur tibi nauigium: non enim idē pondus est tritici, & æqualis numero auri. ADIM. Ne inuideas quæso Lycine, sed postquam ad te peruenerit votum, Parnethen, si placet, totam auream facias licet, atque ego tum tacebo tibi. LYC. At ego, quò magis in tuto ipse nauigares, hoc agebam, ne videlicet vnà cum auro omnes periretis. Ac quantum ad vestras quidem res attinet, mediocre periculum hoc futurū erat: adolescentulus autem ille formosus suffocabitur miser, cū natare nesciat. TIM. Bono animo sis Lycine. Delphines enim ipsum tergo subeūtes, in terrā deportabunt. An tu putas citharœdum quempiā ab illis seruatum esse, accepisséque mercedem hanc carminis sui: deinde & alium quendam puerum mortuum, in Isthmum à Delphine eodem pacto apportatum: Adimāti autem seruum hunc nouitium nullum habiturum Delphinem amatorem? ADIM. Etiam tu Timolaë imitaris Lycinum hunc, & ingeris conuitia, & hoc, cùm tu ipse huius rei dux & caput sis. TIM. Melius enim fuerat verisimilia magis te fingere hæc, & alicubi thesaurum sub lecto effodere aliquem, ne tibi negotium ipse exhiberes, dum aurum è naui in vrbem transferes.

κερδῷος cognomētum Mercurij est, ἀπὸ τοῦ κέρδους, ἐὰ quòd lucris præsit.

Scilicet aurei, vt Philippici.

Mons est Attica.

ADIM. Rectè dicis. Effodiatur igitur thesaurus sub Mercurio illo marmoreo, qui nobis in aula est, medimna videlicet mille auri signati. Statim itaque, iuxta Hesiodum, ædes principiò quàm maximè insignes habitarem, deinde quæ circa vrbẽ sunt, omnia iam coëmissem, præterquã quæ in Isthmo, & apud Delphos, & Eleusine sunt. Præterea quæ ad mare iacent, & circa Isthmum nonnulla quoque certaminum gratia, si quãdo ad Isthmia proficisci lubitũ esset, & Sicyonium campum: & in summa quicquid vsquã in Græcia foret vel cõsitum nemoribus, vel irriguum fontibus, vel fœcundum frugibus, id omne breui adeò tempore Adimanti sit. Aurum autem cõcauum nobis sit ad cibum ex eo capiendum, pocula verò haudquaquã leuia, vt Echecratis illa, sed duorum talentorum vnumquodque põdere. LYC. Quo pacto ergo pocillator plenum porrigat tibi poculũ adeò graue? aut quomodo tu accipies ab eo, nisi cum magno negotio, non scyphum illo, sed Sisyphium quoddã pondus attollẽte? ADI. Mi homo, ne mihi disturba votum. Ego verò etiam mensas totas aureas facturus sum, & lectos aureos: si verò nõ tacueris, etiam ipsos ministros. LYC. Vide modò ne quemadmodum Midæ & panis tibi & potus aurum fiat, & dirè escẽdo miser pereas, fame ista pretiosa enectus. ADIM. Tua igitur magis verisimiliter compones paulo pòst Lycine, postquam ipse optare incipies. Cæterùm ad hæc vestis quoque purpurea mihi sit, & victus quàm maximè delicatus: somnus, quoad fieri potest, suauissimus: amicorum salutationes, & petitiones: & quod vulgo faciunt, omnes me vereantur & adorent: atque alij quidem primo statim mane ad fores sursum ac deorsum obambulent, inter ipsos autem & Cleænetus & Democrates, illi supra modum. Atque accedentibus quidem ipsis, & ante alios introrecipi volentibus, ianitores septem astantes, ingentes barbari, in frontem statim impingant ianuam, perinde atque ipsi nunc aliis faciunt. Ego verò, quando visum fuerit, prospiciẽs quemadmodum sol, illorum quidem nonnullos ne aspiciam quidem: si verò pauper quispiam, qualis egò videlicet fui ante repertum thesaurum, illum humaniter complectar ac lotum ad cœnam sub tempus venire iubebo. Diuites autem isti rumpentur, aspicientes vehicula, equos, & pueros formosos circiter bis mille, ex omni ætate delectos, vt quisque fuerit maximè floridus.

ΑΔ. Οὐ λέγεις. ἀπορωρύχθω θησαυρὸς ὑπὸ τὸν Ἑρμῆν τὸν λίθινον, ὃς ἔστιν ἡμῖν ἐν τῇ αὐλῇ, μέδιμνοι χίλιοι ἀπεσήμου χρυσίου. Οὕτως οὖν, κατὰ τὸν Ἡσίοδον, οἶκος ὁ πρῶτον, ὡς αὐτὸς ἀποσημότατα οἰκοίην· καὶ τἆλλα ὁπόσα ἐστὶν ἀγορᾶσαι μοι ἤδη, πλὴν ὅσα Ἰσθμοῖ καὶ Πυθοῖ, καὶ ἐν Ἐλευσῖνι· ὅσα δὲ παραθαλάττια, καὶ περὶ τὸν Ἰσθμὸν ὀλίγα, τῶν ἀγώνων εἵνεκα, εἴ ποτε δὴ τὰ Ἰσθμια ἐπιδημήσαιμι, καὶ ὁ Σικυώνιον πεδίον, καὶ ὅλως, εἴ που τι ἦν σπουδεῖον, ἢ ἔνυδρον, ἢ εὔκαρπον ἐν τῇ Ἑλλάδι, πάντα ἐν ὀλίγῳ Ἀδαμάντου ἔσω. Ὁ χρυσοῦς δὲ, κοῖλος ἡμῖν ἐμφαγεῖν· τὰ γὰρ σκεύη, ἃ νῦν φέρει, ὡς τὰ Ἐχεκράτους, ἀλλὰ διτάλαντον ἕκαστον τὸ ὁλκεῖον. ΛΥ. εἶτα πῶς οἰνοχόος ἀρεῖ πλῆρες ἄτου χαρὺ ἔκπωμα; ἢ σὺ δέξῃ παρ' αὐτοῦ ἀμογητὶ τὸ σκύφον, ἀλλὰ Σισύφιόν τι βάρος ἀναδιδόντος; ΑΔ. ἀλλ' εὐφήμει, μή μοι ἀπάλυε τὸ βύκλιον· ἐγὼ γὰρ καὶ τραπέζας ὅλας χρυσᾶς ποιήσομαι, καὶ τὰς κλίνας χρυσᾶς· εἰ γὰρ μὴ σιωπήσῃ, καὶ τοὺς διακόνους αὐτοῖς. ΛΥ. ὅρα μόνον μὴ ὥσπερ τῷ Μίδᾳ, καὶ ὁ ἄρτος σοι, καὶ ὁ ποτὸν, χρυσοῦς γένηται, καὶ πλουτῶν, ἀθλίως ἀπόλῃ, λιμῷ διαφθαρεὶς πολυτελῶς. ΑΔ. τὰ σὰ ῥυθμιεῖς πιθανώτερον, ὦ Λυκῖνε, μετ' ὀλίγον, ἐπειδὰν αὐτὸς αἰτῇς. ἐρεῖς γὰρ δὴ τοῦτο ἀλουργεῖς, καὶ ὁ βίος οἷος. ἀβρότατος ὕπνος, ἐφ' ὅσον ἥδιστος· φίλων προσόδοι, καὶ δεήσεις, καὶ τὸ ἀπαντᾶσθαι ὑποπτήσσειν, καὶ προσκυνεῖν· καὶ οἱ μὲν, ἕωθεν πρὸς ταῖς θύραις δύο καὶ κάτω προπατήσουσιν, ἐν αὐλῇ ὄν, καὶ Κλεαίνετος καὶ Δημοκράτης οἱ πάνυ· καὶ προσελθόντες γε αὐτῆς, καὶ πρὸ τῶν ἄλλων εἰσδεχθῆναι ἀξιώσουσι, θυρωροὶ ἑπτὰ ἑφεστῶτες, μεγέθει βαρβάροι προσαράξαντες τὸν μέτωπον θύρᾳ τῇ θύρᾳ; εἶτα νεῦσαι αὐτοῖς ποιήσουσιν. ἐγὼ δὲ, ὁπότε μοι δόξῃ, προσκύψας ὥσπερ ὁ ἥλιος, ἐκείνων μὲν οὐδὲν ὑποβλέψομαι οὐδένας· εἰ δέ τις πένης, οἷος ἐγὼ πρὸ τοῦ θησαυροῦ, φιλοφρονήσομαι τοῦτον, καὶ λουσάμενον, ἥκειν κελεύσω τὴν ὥραν ὅτε τὸ δεῖπνον. οἱ δὲ, ἀποπνιγήσονται οἱ πλούσιοι, ὁρῶντες ὀχήματα, ἵππους, καὶ παῖδας ὡραίους, ὅσον δισχιλίους ἐξ ἁπάσης ἡλικίας, ὅ, τι ἂν ὁ ἀνθηρότατον.

εἶτα δεῖπνα ὀπὶ χρυσοῦ (οὐτελὴς γὰρ ὁ ἄργυρος, ὃ γε κατ' ἐμέ) παρεῖχες μοὶ, ἐξ Ἰσπανίας, οἶνος δὲ, ἐξ Ἰταλίας, ἔλαιον δὲ, ἐξ Ἰσπανίας· τοῦτο, μέλι δ' ἡμέτερον ὃ ἄπυρον, καὶ ὅσα πανταχόθεν, ὗες, λαγῶς, ὅσα πτηνά, ὄρνις ἐκ Φάσιδος, ταὼς ἐξ Ἰνδίας, ἀλεκτρυὼν Νομαδικός· οἱ δὲ σκυθάζοντες ἔκπωμα, Φρύγιαί τινες, ἢ πέμματα καὶ χυμοὺς ἔχοντες. εἰ δέ τινι προσποιοῦμαι, σκύφον ἢ φιάλην αἰτήσας ὁ ἐκπιὼν, ἀποφερέτω καὶ ὃ ἔκπωμα· οἱ δὲ νῦν πλούσιοι, πρὸς ἐμὲ Ἰόντι καὶ προσιόντα δηλαδὴ ἄπαντες. καὶ οὐκ ἐπὶ ὃ ἀργυροῦν πινάκιον, ἢ τὸν σκύφον ὑποδείξεται Διονύσιος ἐν τῇ πομπῇ, καὶ μάλιστα ἐπειδὰν ὁρᾷ τοὺς οἰκέτας τοὺς ἐμοὺς ἀργύρῳ τοσούτῳ χρωμένους. τῇ πόλει δὲ ταῦτα πρὸς ἐμοῦ ὠφέλητα ὑπάρξει αὖ, αἱ μὲν δραχμαὶ, καὶ μύρια ἕκαστον δραχμαὶ, τοῖς μὲν ἄστει ἑκατὸν, τοῖς δὲ μετοίκοις, ἥμισυ τούτων. δημόσια δὲ ἐς κάλλος θέατρα, καὶ βαλανεῖα· καὶ τὸν θάλατταν ἄγειν πρὸς τὸ Δίπυλον ἥκειν, κἀνταῦθά που λιμένα εἶναι, ἐπαγόντος ὀρύγματι μεγάλῳ τὸ ὕδατος, ὡς τὸ πλοῖόν μου πλησίον ὁρμεῖν, καταφανὲς ὂν ἐκ τοῦ Κεραμεικοῦ. τοῖς φίλοις δὲ ὑμῖν, Σαμίππῳ μὲν, εἴκοσι μεδίμνους ὀπισήμου χρυσίου καταμετρῆσαι τὸν οἰκονόμον ἐκέλευσα αὖ, Τιμολάῳ δὲ πέντε χοίνικας, Λυκίνῳ δὲ χοίνικα, ἀπομεμαγμένην καὶ ταύτην, ὅτι λάλος ἐστὶ, καὶ ὑποσκώπτει μου τὴν εὐχήν. ἃ δὲ ἐβουλόμην βιῶναι τὸν βίον, πλουτεῖν ἐς ὑπερβολὴν, καὶ τρυφᾶν, καὶ πάσαις ἡδοναῖς ἀφθόνως χρώμενον. εἴρηκα. καὶ μοι ὁ Ἑρμῆς τελεσιουργήσειεν αὐτά. ΛΥ. οἶδα οὖν, ὦ Ἀδείμαντε, ὡς πόθεν σοι ἀπὸ λεπτῆς κρόκης ὁ πᾶς ἀτοὶ πλοῦτος ἀπήρτηται, καὶ ἰὼ σκιᾶν ἀπορραγῇ, πάντα οἴχεται, καὶ αὖθις ἀράχνης ὁ θησαυρὸς ἔσται; ΑΔ. πῶς λέγεις, ὦ Λυκῖνε; ΛΥ. ὅτι, ὦ ἄριστε, ἄδηλον ὁπόσον χρόνον βιώσεις πλουτῶν. τίς γὰρ οἶδεν εἰ ἔτι σοὶ τὰ δαιδαλεμένης σοι τῆς χρυσῆς τραπέζης, πρὶν ὑποδῦναι τὴν χεῖρα, καὶ ἀποτεύσασαι τοῦ ταὼ, ἢ τὸν Νομάδος ἀλεκτρυόνος, ἀποφυσήσας ὁ ψυχίδιον, ἅπαξ, γυμνὴ καὶ κόραξι πάντα ἐκεῖνα καταλιπών; ἢ ἐθέλεις καταμεθύσομαί σοι τοῖς μυρίοις ἀθλίως ἀπολέσας τὰ πάντα, ἀποθανόντας, ἐνίους δὲ, καὶ ζῶντας ἀποστερηθέντας ὧν εἶχον,

Deinde & cœnas in auro appositas (vile enim argentum, & nihil ad nostrã fortunam) ac salsamentum quidẽ ex Hispania, vinum autem ex Italia, oleũ verò & ipsum ex Hispania, mel autem nostrate nouum, & igni nondũ admotum. Præterea obsonia vndequaque allata, sues videlicet, & lepores, & quęcũque volatilia, gallina ex Phasíde, & pauo ex India, & gallus Numidicus. Qui verò vnũquodque apparãt, sophistæ quidam sint, circa bellaria & sapores exercitati. Quòd si cui autem præbibero, scyphum aut phialam poscẽs, ille qui ebiberit, auferat secum & poculum. Diuites verò isti qui nũc sunt, præ me Iri videlicet & mẽdici omnes videantur: neque ampliùs tum argenteam istã scutellam aut scyphum Dionicus in põpa spectãdum præbebit, & maximè postquã videbit seruos etiam meos tam multo argento vti. Ciuitati autem hæc apud me velvt exemptitia erunt. Ac pecuniarum quidem distributiones, singulis mensibus drachmas ciui quidem cẽtum, inquilino autem quinquaginta dabo. Publicè verò ad ornamentum vrbis theatra ædificabo, & balnea: & mare vsq; ad Dipylum intromittã, atque ibi portum aliquem extruã, aqua per fossam magnã introducta, vt nauigium meum propiùs appelli, & ex Ceramico apertè cõspici possit. Amicis autẽ vobis, Samippo quidẽ viginti medimna auri signati adnumerare dispensatorẽ iubebo: Timolao autẽ quinque chœnices: Lycino verò chœnicem solam, eámque etiam circũscriptam, eo quòd loquacior est, & votum meum irridet. Atque hanc viuere vitam volebã, supra modum ditescẽs, & delicatè agẽs, omnibúsq; voluptatibus copiosè fruẽs. Dixi. Ac mihi Mercurius perficere ea, & ad euentũ perducere velit. LYC. Scis igitur Adimãte, vt tibi ex tenui admodũ trama puer iste Plutus suspensus sit: ac si fors aliqua ruperit illã, omnia euanescent, & carbones tibi thesaurus iste erit? ADIM. Quomodo dicis hoc Lycine? LYC. Quoniam ô optime, incertum est quantum temporis victurus sis. Quis enim scit an adhuc appositæ tibi mẽsa ista aurea, priusquã manum admoueas, & pauonem aut gallum Numidicũ degustes, exhalata animula abiturus sis, vulturibus & coruis omnia illa relinquens? An vis vt enumerem tibi alios quidem statim priusquã diuitiis fruerentur, mortuos, alios autem etiam viuos, iis quæ possidebant, spoliatos atque exutos

à deo aliquo qui huiusmodi rebus inuidebat? An non audis, Crœsum & Polycratem, multo te opulentiores cùm fuerint, breui adeò tempore à bonis illis omnibus excidisse? Sed vt tibi missos hos faciam, num tibi valetudinem adeò firmam putas fore, atque constantem? An non vides multos diutum infeliciter ætatem agere, doloribus ac morbis vexatos? ac alios quidem ne vadere quidem posse, alios autem cæcos esse, aut intus labore aliquo affectos? Nam quòd ne alteram quidem tantam opulentiam possidere velis, atque eadem cum Phanomacho diuite isto pati, paritérque vt ille mulierosus esse, sat scio, etiam si nullus ipse dixeris. Omittam interim dicere, quàm multas insidias cum diuitiis coniunctas norim. Præterea & prędones, & cædes, & odium quod apud multitudinem obeundum est. Vides nimirum cuiusmodi rerum causſa extiterit tibi thesaurus iste. A D I M. Semper tu mihi, Lycine, aduersarius es: quare neque chœnicem etiam accipies, vt qui perpetuò votum meum insecteris. LYC. Atqui hoc quidem iam communi diuitum more detrectas, & promissum reuocas. Sed tu Samippe iam opta. SAMIP. Ego verò (Arcas enim sum ex Mantinea, vt scitis, in continente vitam agens) nauem quidem haudquaquam postulabo mihi contingere, vt quam ciuibus meis spectandam exhibere impossibile sit: neque scrupulosè adeò cum diis rationem inibo, thesaurum petens, & aurum ad mensuram accumulatum: sed (possunt enim omnia dij, etiã ea quæ maxima videntur esse, & lex voti quam Timolaus tulit, iubet nihil vereri postulare, tanquam illis nihil non annuentibus) postulo videlicet rex esse, non qualis Alexander Philippi filius, aut Ptolemæus, aut Mithridates, aut si quis alius accepto à patre regno imperauit, sed mihi principio à prædandi consuetudine exorso, socij & coniurati circiter triginta fideles admodum & audaces adsint. Deinde paulo pòst trecenti accedentes nobis alij super alios. Postea mille, & non multo pòst decies mille, postremò totæ armatorum summa quinquaginta millia. Equitum autem circa quinque millia sit. Ego verò suffragiis cunctorum antepositus & electus, Imperator optimus esse videar, qui & hominibus præeam, & rerum administrationem geram.

Votũ imperij & potentiæ.

A ἐτύπτινος βασκαίνου σοὶ τὰ τοιαῦτα δαίμονος; ἀκούεις γάρ που, τὸν Κροῖσον καὶ τὸν Πολυκράτη, πολὺ σοῦ πλουσιωτέρους γενομένους, ἐκπεσόντας ἐν βραχεῖ τῶν ἀγαθῶν ἁπάντων; ἵνα δὲ σοι καὶ τούτους ἀφῶ, τό, τε ὑγιαίνειν ἐγγύην σοὶ γενέσθαι, καὶ βέβαιον; ἢ οὐχ ὁρᾷς πολλοὺς τῶν πλουσίων κακοδαιμόνως διαφέροντας ἐτῶν τῶν ἀλγηδόνων, τοὺς μὲν, οὐδὲ βαδίζειν δυναμένους, ἐνίους δὲ, τυφλοὺς, ἢ τῶν ἐσπαθίων τὴ ἀλγεινῶντας; ὅτι μὲν γὰρ οὐκ ἂν ἕλοιο πλουτεῖν οὕτως τοσοῦτον πλοῦτον, ὅμοια πάσχειν Φανο-
B μάχῳ τῷ πλουσίῳ, καὶ θηλυνέσθαι ὡς ἐκεῖνος, οἶδα κἂν μὴ εἴπῃς. ἐγὼ λέγω ὅσας ἐπιβουλὰς οἶδα μετὰ τοῦ πλούτου, καὶ λῃστὰς, καὶ φθόνον, καὶ μῖσος παρὰ τῶν πολλῶν. ὁρᾷς οἷόν σοι τὸ πρᾶγμάτων αἴτιος ὁ θησαυρὸς γίγνεται; ΑΔΕΙ. ἀεί σοι μοι, ὦ Λυκῖνε, ἐτοιμασίος· ὥστε οὔτε τὴν χοινικίδα ἐπὶ λήψῃ, ἕως τέλους μου τῆς εὐχῆς ἐπιρεάζων. ΛΥ. τοῦτο μὲν ἤδη καὶ πολλοὺς τῶν πλουσίων αἰσθάνῃ, καὶ αἰσχαλεῖς, τὴν ἐτοιμασίαν. ἀλλὰ σὺ ἤδη ὁ Σάμιππος, εὖ-
C χου. ΣΑΜ. ἐγὼ δὲ (ἠπειρώτης γάρ εἰμι, Ἀρκὰς, ἐκ Μαντινείας ὡς ἴστε) ναῦν μὲν οὐκ αἰτήσομαι γενέσθαι, ἵν' γε τοῖς πολίταις ἐπιδείξασθαι ἀδύνατον, οὐδὲ μικρολογήσομαι πρὸς τοὺς θεοὺς, θησαυρὸν αἰτῶν, καὶ μεμετρημένον χρυσίον. ἀλλὰ (δύνανται γὰρ ἅπαντα οἱ θεοὶ, ἃ τὰ μέγιστα εἶναι δοκοῦντα, καὶ ὁ νόμος τῆς εὐχῆς, ὃν Τιμόλαος ἔθηκε, φήσας μηδὲν ὀκνεῖν αἰτεῖν, ὡς ἐκείνων πρὸς ἅπαν εὐανδυόντων) αἰτῶ δὴ βασιλεὺς γενέσθαι, οὐχ οἷος Ἀλέξανδρος ὁ Φιλίππου, ἢ
D Πτολεμαῖος, ἢ Μιθριδάτης, ἢ εἴ τις ἄλλος ἐκδεξάμενος τὴν βασιλείαν παρὰ πατρὸς, ἦρξεν. ἀλλά μοι ὁ πρῶτον ἀπὸ ληστείας ὁρμώμενος, ἑταῖροι καὶ συνωμόται ὅσον τριάκοντα, πιστοὶ μάλα καὶ πρόθυμοι γενέσθωσαν· εἶτα κατ' ὀλίγον, τριακόσιοι προσιόντες ἡμῖν, ἄλλοι ἐπ' ἄλλοις· εἶτα, χίλιοι, καὶ μετ' οὐ πολὺ, μύριοι· καὶ ὅπου, εἰς πέντε μυριάδας ὁ ὁπλιτικὸν, ἱππεῖς δὲ, ἀμφὶ τοὺς πεντακισχιλίους, ἐγὼ δὲ, χειροτονητὸς ὑφ' ἁπάντων πρόκριτος, ἄρχων ἄριστος εἶναι δόξας ἀνθρώπων ἡγεῖσθαι, καὶ πράγμασι χρῆσθαι.

ὡς τοῦτό γε αὐτὸ ἤδη μείζων εἰμὶ τῶν ἄλλων βασιλέων, ἅτε ἀρετῇ προηχθειωθεὶς τῆς στρατιᾶς ἀρχήν, οὐ κληρονόμον γιγόμενον, ἀλλὰ πονήσαντος εἰς τὴν βασιλείαν· ἐπεὶ τῷ Ἀδαμάντου θησαυρῷ παραπλήσιον ὃ τοιοῦτος. καὶ ὃ πρᾶγμα οὐχ ὅμοιον ἡδύ, ὥσπερ ὅταν ἴδῃ τις αὐτὸς δι' αὑτοῦ κτησάμενος τὴν δυναστείαν. ΛΥ. παπαί, ὦ Σάμιππε, οὐδὲν μικρὸν, ἀλλὰ ὃ κεφὴ αὐτὸ τῶν ἀγαθῶν ἁπάντων σύγε ᾔτησας, ἀρχὴν ἀοιδοῦ τοσαύτης, ἄριστος δὴ προκριθεὶς ὑπὸ τῶν πεντακισμυρίων. τοιοῦτον ἡμῖν ἡ Μαντίνεια θαυμαστὸν βασιλέα καὶ στρατηγὸν ἐλελήθει αἱματέφυσα· πλὴν ἀλλὰ βασίλευε, καὶ ἡγοῦ τῆς στρατιᾶς, καὶ διακόσμει τό, τε ἱππικὸν, καὶ τοὺς ἀφ' ἕρμας τοὺς ἀσπιδιώτας. ἐθέλω γὰρ εἰδέναι οἵ βαδιοῦνται τοσοῦτοι ὄντες ἐξ Ἀρκαδίας, ἢ ὅτι πέμψας ἀθλίους προφθάσεσθε. Σ Α. ἄκουε, ὦ Λυκῖνε, μᾶλλον δὲ εἴ σοι φίλον, ἀκολούθει μοὶ ἡμῖν, ἵππαρχον γάρ σε τῶν πεντακισχιλίων ἀποφαίνω. ΛΥ. ἀλλὰ τῆς μὲν τιμῆς, ὦ βασιλεῦ, χάριν οἶδά σοι, καὶ ὑποκύψας εἰς τὸ Περσικὸν, προσκυνῶ σε, προσαγαγὼν εἰς τοὐπίσω τὼ χεῖρε, τιμῶν τὸν πάρεδρον, ὀρθὸν ὄντα, καὶ τὸ διάδημα. σὺ δὲ τῶν ἐρρωμενεστάτων τούτων τινὰ ποίησον ἵππαρχον. ἐγὼ γάρ σοι δεινῶς ἀφίππως εἰμὶ, καὶ οὐδὲ ὅλως ἐπέβαν ἵππου ἐν τῷ πρὸ τοῦ χρόνῳ. δέδοικα τοίνυν μὴ τῇ Γαλπίκτῃ ἐπορχουμένου, καταπεσὼν ἐγὼ, συμπατηθῶ ἐν τῇ τύρβῃ ὑπὸ τοσούτων ὁπλῶν, ἢ καὶ θυμοειδὴς ὁ ἵππος ὢν, ἐξενέγκῃ με, τὸν χαλινὸν σπάσας, ἐς μέσους τοὺς πολεμίους, ἢ δείσας καταδεδῆναί με πρὸς τὸ ἐφίππιον, εἰ μέλλω μιμνῶν τε αὖθις, καὶ ἔξεσθαι τοῦ χαλινοῦ. ΑΔΕΙ. ἐγώ σοι, ὦ Σάμιππε, ἡγήσομαι τῶν ἱππέων. Λυκῖνος δὲ, ὃ δεξιὸν κέρας ἐχέτω. δίκαιος δ' αὖ εἶμι τυγχάνειν παρὰ σοῦ τῶν μεγίστων, τοσούτοις σε μεδίμνοις δωρησάμενος ὀπισθόμου χρυσίου. Σ Α. καὶ αὐτοὺς ἐρώμεθα, ὦ Ἀδείμαντε, τοὺς ἱππέας, εἰ δέξονταί σε ἄρχοντα σφῶν γενέσθαι. ὅτῳ δοκεῖ, ὦ ἱππεῖς, Ἀδείμαντον ἵππαρχεῖν, αἰρετινάτω τὴν χεῖρα· πάντες, ὡς ὁρᾷς, ὦ Ἀδείμαντε, ἐχειροτόνησαν. ἀλλὰ σὺ μὲν ἄρχε τοῦ ἵππου, Λυκῖνος δ' ἐχέτω τὸ δεξιόν· ὑποστὶς δὲ Τιμόλαος, ὅτι τῷ εὐωνύμου τεταξεται.

A Vt hoc vtique ipso iam maior sim cæteris regibus, vt pote qui virtute cæteris antepositus, exercitui imperem, non per successionem hæreditariam ab alio in regnum introductus. Nam hoc Adimanti thesauro non dissimile foret: & ipsa res haudquaquam eodem modo suauis, vt cùm aliquis videtur ipse per se ipsum potentiam ac principatum assecutus esse. LYC. Papæ, Samippe! haudquaquam exiguum aliquid tu quidem, sed ipsum adeò caput bonorum omnium postulasti, videlicet aciei tantæ optimus ipse iudicatus à quinquaginta millibus. Talem scilicet nobis Mantinea, & tam B admiratione dignum regem atque imperatorem, interim dum non animaduertit, enutriuit. Verùm age, regna, præi militibus, & exorna equestrem exercitum, pariter & viros clypeum gestantes. Cupio enim scire quonam profecturi sitis tam multi ex Arcadia, aut contra quos miseros primos expeditionem facturi. SAMIP. Audi Lycine. Imò verò si tibi placet, sequere vnà nobiscum. Præfectum enim alæ constituam te equitum quinque millium. LYCIN. At pro honore quidem isto, ô rex, gra- C tiam tibi habeo, ac Persico more procumbens adoro te, circumactis post tergum manibus venerando tiaram rectam istam, atque ipsum diadema. Tu verò ex validis istis aliquem, præfectum equitum designa. Nam ego tibi à re equestri valde alienus sum, neque omnino equum vllum ascendi ante hunc diem. Proinde metuo ne tubicine classicum intonante, decidens ego, in tumultu à tot vngulis conculcer, aut etiam equus ferocior existens, arrepto freno in medios hostes efferat me, aut denique oporteat me alligari ephippio, si D manere super illud debeam, frenúmque tenere. ADIM. At ego tibi Samippe ducam equites, Lycinus autem dextrum cornu habeat. Meritus autem sum qui maximos honores abs te consequar, vt qui te tam multis medimnis auri signati donauerim. SAMIP. Ipsos interrogemus equites, Adimante, num recipere te velint præfectum suum. Cui igitur placet, equites, Adimantum hunc præfectum vestrum esse, manum attollat. Omnes, vt vides, Adimante, suffragantur tibi. Proin tu quidem equitatui præsis, Lycinus autẽ dextrum cornu ducat. Timolaus porrò hic ad sinistram ordinabitur.

Ego verò mediam aciem regam, pro eo atque legitimum est Persarum regibus, quando ipsi assidere sibi aliquos volunt. Sed progrediamur iam rectà versus Corinthum, quà per montana itur, comprecati Iouem Regium. Ac postquam ea quæ in Græcia sunt, omnia sub potestatem redegerimus (neque enim quisquam erit qui nobis resistet, aut arma opponet, cùm tam multi simus, sed absque sudore ac puluere vincemus) conscensis triremibus, & equis in naues impositis (apparatum autem est in Cenchreis & frumentum satis multum, & nauigia quæ sufficiant, cæteráque ad hanc rem omnia) traiiciamus per Ægæum in Ioniam, & exinde ibi sacris Dianæ peractis, ac ciuitatibus nullo defendente captis, præfectisque ibidem facilè relictis, in Syriam pergamus, per Cariam itinere facto, inde per Lyciam, & Pamphyliam, & Pisidas, & vtranque Ciliciæ oram, maritimam videlicet & montanam, donec ad Euphratem peruenerimus. LYC. At me, ô rex, si placet, satrapam aliquem Græcis relinque. Formidolosus enim sum, neque domo longiùs abire facilè sustinuero: tu verò videris etiam contra Armenios & Parthos exercitum ducturus esse, gentes bellicosas, & sagittandi perquam peritas. Quare alteri alicui dextram cornu commitre: me verò Antipatrum quempiam in Græcia relinque, nequis etiam sagitta me transfigat ea parte qua nudus maximè ero, miserum me feriens, circa Sura vel Bactra alicubi phalangem ducentem tibi. SAMIP. Aufugis Lycine, ac deseris ordinem, meticulosus videlicet existens: atqui lex iubet caput amputari ei, si quis ordinem deseruisse deprehendatur. Sed quoniam apud Euphratem iam sumus, & fluuius ipse ponte iunctus est, & quæcunque à tergo reliquimus, bene ac tutò nobis se habent, omniáque à præfectis tenentur, qui à me cuique genti impositi sunt, alii autem etiam abierunt, Phœniciam interea nobis & Palæstinen, & exinde Ægyptum quoque adiuncturi: age tu primus Lycine transi, dextrum ducens cornu: deinde ego sequar, & post me Timolaus hicce. postremus autem equestrem duc exercitum Adimante. Ac per Mesopotamiam quidem nullus nobis obuiam fuit hostis, sed vltro seipsos & arces, homines dediderunt.

Vt ille, cui Macedoniam cõmisit Alexander, dũ in Asiam traiiceret.

ἐγὼ δὲ, κατὰ μέσον, ὡς νόμος βασιλεῦσι τῶν Περσῶν, ἐπειδὴ αὐτοῖ συμπροεδρεύειν αὐτοῖς βούλωνταί τινας. παρίωμεν δὲ ἤδη τὸ ὅτι Κορίνθου ἀφ' ὑμῶν ὀρεινῆς, ἐπευξάμενοι τῷ βασιλείῳ Διΐ. κἀπειδὴ τὰ ὅσα τῇ Ἑλλάδι πρόσπορα χειρωσώμεθα (οὐδεὶς γὰρ ὁ ἀνθιστησόμενος ἡμῖν τὰ ὅπλα τοσοῦτοι οὖσιν, ἀλλ' ἀκονητὶ κρατήσομεν) ὅτι διόντες ὅτι ἐπὶ τὰς τριήρεις, καὶ τοὺς ἵππους εἰς τὰς ἱππαγωγοὺς ἐμβιβάσαντες, πλεύσαντες ἐς Κεγχρεᾶς καὶ σῖτος ἱκανὸς, καὶ τὰ πλοῖα ἀφορμὴ, καὶ τἆλλα πρόσπορα, διαλάβωμεν τὸν Αἰγαῖον ἐς τὴν Ἰωνίαν. εἶτα ἐκεῖ τῇ Ἀρτέμιδι θύσαντες, καὶ τὰς πόλεις ἀτειχίστους λαβόντες, ῥᾳδίως ἄρχοντας ἀπολιπόντες, παρχωρῶμεν ὅτι Συρίας διὰ Καρίας, εἶτα Λυκίας, καὶ Παμφυλίας, καὶ Πισίδων, καὶ τῆς ἑκατέρου, καὶ ὀρεινῆς Κιλικίας, ἄχρις οὗ ὅτι τὸν Εὐφράτην ἀφικώμεθα. ΛΥΚ. ἐμὲ, ὦ βασιλεῦ, εἰ δοκεῖ, Σατράπην τῆς Ἑλλάδος κατάλιπε. δῆλος γάρ εἰμι, καὶ τῶν οἴκοι πολὺ ἀπελθεῖν οὐκ ἂν ἡδέως ὑπομείναιμι· σὺ δὲ ἔοικας ὅτι Ἀρμενίοις καὶ Παρθυαίοις ἐλάσῃ, μάχιμα φῦλα, καὶ τὸ ἐξικνεῖσθαι δύσχρα, ὥστε ἄλλῳ τῳδαδὶ ὃ δεξιὸν, ἐμὲ Ἀντιπάτρου τινὰ ἔασον ὅτι τῆς Ἑλλάδος, μή με καὶ διαπείρῃ τις ὀϊστῷ, ἄθλιον βαλὼν ἐς τὰ γυμνά, ἐπεὶ Σοῦσα ἢ Βάκτρα ἡγούμενόν σοι τὴν φάλαγγος. ΣΑΜ. ἀποδιδράσκεις, ὦ Λυκῖνε, τὸν κατάλογον, δειλὸς ὤν. ὁ δὲ νόμος, ἀποτετμῆσθαι τὴν κεφαλὴν, εἴ τις λιπὼν φαίνοιτο τὴν τάξιν. ἀλλ' ἐπεὶ κατὰ τὸν Εὐφράτην ἤδη ἐσμέν, καὶ ὁ ποταμὸς ἔζευκται, καὶ κατόπιν ὁπόσα διελήλυθαμεν ἀσφαλῶς ἡμῖν ἔχει, καὶ πόλεις ὑπήκοοι κατέχουσιν, ἐφ' ἑκάστῃ ἔθνει ἐπισταθέντες, οἱ δὲ καὶ ἀπίασι, τὴν Φοινίκην ἡμῖν σὺν τοσούτῳ, καὶ τὴν Παλαιστίνην, εἶτα καὶ τὴν Αἴγυπτον προσαξόμενοι, σὺ πρῶτος, ὦ Λυκῖνε, διάβαινε, τὸ δεξιὸν ἄγων, εἶτα ἐγὼ, καὶ μετ' ἐμὲ, οὗτοσὶ Τιμόλαος. ὅτι πᾶσι δὲ, ὃ ἱππικὸν ἄγε σὺ, ὦ Ἀδείμαντε. καὶ διὰ μὲν τῆς Μεσοποταμίας οὐδεὶς ἀπήντησεν ἡμῖν πολέμιος, ἀλλ' ἑκόντες αὐτούς τε καὶ τὰς ἀκροπόλεις αὐθέρποι ἐνεχείρισαν,

καὶ ὅτι Βαβυλῶνα ἐλθόντες ἀπροσδόκητοι A
παρήλθομεν εἰς ὃ εἴσω τῶν τειχῶν, καὶ ἔχομεν
τὴν πόλιν. ὁ βασιλεὺς δὲ περὶ Κτησιφῶντα
διατρίβων, ἥκουσι τὴν ἔφοδον. εἶτα εἰς Σε-
λεύκειαν παρελθών, παρασκευάζῃ, ἱππέας
τε ὅτι πλείστους μεταπεμπόμενος, καὶ τοξό-
τας, καὶ σφενδονήτας. ἀπαγγέλλουσι δ' οὖν οἱ
σκοποὶ ἀμφὶ τὰς ἑκατὸν ἤδη μυριάδας τῶν
μαχίμων συνηλέχθαι, καὶ τούτων εἴκοσιν ἱπ-
ποτοξότας· καίτοι ὅπω ὁ Ἀρμένιος πάρεστιν,
ὅτε οἱ ἐπὶ τὴν Κασπίαν θάλατταν οἰκοῦν-
τες, ὅτε οἱ ἀπὸ Βάκτρων, ἀλλ' ὅσοι τῶν πλη-
σίον καὶ παραστείων τῆς ἀρχῆς· ὅπως ῥᾳδίως B
τοσαύτας μυριάδας κατέταξε. καιρὸς οὖν
ἤδη σκοπεῖν ἡμᾶς ὅ,τι χρὴ ποιεῖν. ΑΔΕΙ.
Ἀλλ' ἐγὼ μὲν φημι δεῖν ὑμᾶς, ὃ πρῶτον, ἀπιέ-
ναι τὴν ὅτι Κτησιφῶντος, ἡμᾶς δὲ, ὅ ἱππικὸν
ὄν, αὐτοῦ μένειν, τὴν Βαβυλῶνα διαφυ-
λάξοντας. ΣΑΜ. ἀποδειλιᾷς καὶ σύ, ὦ
Ἀδείμαντε, πλησίον τοῦ κινδύνου γιγόμε-
νος. σοὶ δὲ τί δοκεῖ, ὦ Τιμόλαε; ΤΙΜΟ.
ἁπάσῃ τῇ στρατιᾷ βαδίζειν ὅτι τοὺς πολε-
μίους, μηδὲ περιμένειν ἔστ' ἂν ἄμεινον πα- C
σκευάσωνται, πάντα χόθεν αὐτοῖς συμμά-
χων προσγιγομένων, ἀλλ' ἕως ἔτι καθ' ὁδὸν
εἰσὶν οἱ πολέμιοι, ὅτι τάχιστα αὐτοῖς. ΣΑ.
Εὖ λέγεις· σὺ δὲ τί, ὦ Λυκῖνε, δοκιμάζεις;
ΛΥΚ. ἐγώ σοι φράσω. ὅτε γὰρ κεκμήκαμεν
σιωπῇ ὁδεύοντες, ὁπότε κατείημεν ἔω-
θεν ἐς τὸν Πειραιᾶ, καὶ νῦν δὲ ἤδη τριάκοντά
που σταδίους παρηλάκαμεν, καὶ ὁ ἥλιος
πολύς, καὶ μεσημβρίαν γὰρ ἤδη μάλιστα,
ἐνταῦθά που ὅτι τὰς ἐλαίας ὅτι τῆς αἰγει-
ρομμούσης φήλης καθίσαντας, ἀναπαύσα-
σθαι, εἶτα οὕτως ἀναστάντας, πορεύεσθαι, D
ἀύειν ὃ λοιπὸν ἐς ὃ ἄστυ. ΣΑΜ. ἔτι γὰρ
Ἀθήνησιν, ὦ μακάριε, εἰ δοκεῖς, ὃς ἀμ-
φὶ Βαβυλῶνα ἐν τῷ πεδίῳ, παρὰ τῶν τει-
χῶν ἐν τοσούτοις στρατιώταις καθῆσαι περὶ τοῦ
πολέμου διασκοποῦμενος. ΛΥ. ὑπέμνη-
σας· ἐγὼ δὲ νήφειν ὤμην, καὶ οὐ παρὰ τὸ φα-
νῆσθαι τὴν γνώμην. ΣΑ. παράσχου δή,
εἴ σοι δοκεῖ, καὶ ὅπως ἄνδρες ἀγαθοὶ ἐν τοῖς
κινδύνοις ἔσεσθε, μηδὲ παραδώσετε τὸ πάτριον
φρόνημα· ἤδη γάρ που καὶ οἱ πολέμιοι ὅπλα μι-
σαίνουσιν. ὥστε ὃ μὲν σύνθημα ἔστω, Ἐνυάλιος.

Etiam ad Babylonem accedentes, præ-
ter ſpem intra muros recepti ſumus,
ac vrbem ipſam tenemus. Rex autem
ad Cteſiphontem commorans, aduen-
tum noſtrum accepit. Proinde Seleu-
ciam profectus, exercitum comparat,
& equites quamplurimos vndecunque
accerſens, & ſagittarios, & funditores.
Renunciant itaque ſpeculatores, ad cen-
tum myriadas hominum bello apto-
rum congregatas eſſe, & ex his viginti
qui ex equis iaculantur. Neque tamen
adhuc neque Armenius adeſt, neque ij
qui ad Caſpium mare habitant, neque
Bactriani, ſed ij tantùm qui in vicino
degunt, & in ipſo quaſi ſubvrbio regni.
adeò facilè tot myriadas ille recepit.
Tempus igitur iam eſt vt videamus quid- κατέταξε, Græcè.
nam oporteat nos facere. ADIM. At quodammodò, fregit, ſignificat.
ego quidem cenſeo oportere vos, pe-
deſtrem videlicet exercitum, proficiſci
hinc ad Cteſiphontem: nos autem, e-
quites puta, manere hîc, & Babylonem
aſſeruare. SAMIP. Etiam tu metu ef-
fœminaris Adimante, poſtquam pro-
pius periculo ventum eſt. Sed quid tibi
videtur Timolaë? TIMOL. Omni-
bus copiis eundum hoſti obuiam eſſe,
neque expectandum dum illi meliùs ſe-
ſe pararint, auxiliis vndique ipſis acce-
dentibus: ſed dum adhuc in itinere
ſunt hoſtes, adoriamur ipſos. SAMIP.
Rectè dicis. Tu verò Lycine quid cen-
ſes? LYC. Equidem tibi dicam. Po-
ſteaquam defeſſi iam ſumus contendendo, & abſque intermiſſione iter fa-
ciendo, quando in Piræum mane de-
ſcendimus, & nunc autem triginta pro-
pè ſtadia proceſſimus, deinde & ſolis ar-
dor frequens (nam iam circa meridiem
maximè eſt) hîc alicubi ad oleas, ſuper
columnam iſtam inſcriptionibus inſigni-
tam reſidentibus, quieſcendum paulis-
per eſſe. Deinde reſurgentibus inde
iterum eundum, & reliquum viæ ad vr-
bem abſoluendum eſſe. SAMIP. Et-
iámne Athenis, ô beate, tibi eſſe vi-
deris, qui circa Babylonem in campo
ante muros inter tot milites ſedes de
bello deliberans? LYC. Submonuiſti.
Ego verò ſobrium eſſe me putabam, at
tu in eo, vt ſententiam proferrem. SA-
MIP. Accedamus igitur, ſi tibi vide-
tur. Ac vt viri fortes in periculis ſitis fa-
cite, neque prodatis patrios ſpiritus. Iam
enim & hoſtes videlicet pugnam capeſ-
ſunt. Quare teſſera quidē Enyalius eſto.

Martis cognomentũ est ἀπὸ τ ἐνυοῦς.

Vos autem postquam classicum cecinerit tubicen, cum clamore inuadentes, & clypeos hastis pulsantes, properate cum aduersariis manum conserere, ac cominus pugnate, atque intra teli iactum consistite, vt ne plagas accipiamus, dum illis spatium feriendi eminus concedimus. Et quoniam ad manus mutuò iam ventum est, sinistrum quidem cornu & Timolaus in fugam verterunt eos quibuscum congressi sunt, Medos. Media autem acies, & quod circum me est, æquo adhuc Marte pugnat. Persæ enim sunt, & inter eos ipse rex. Vniuersus autem equitatus Barbarorum in dextrum cornu nostrum fertur. Quare ô Lycine & ipse vir fortis sis, & eos qui tecum sunt, exhortare ad fortiter excipiendam & sustinendam impressionem. LYC. O fortunam. Aduersum enim me equites cuncti, solúsque idoneus ipsis visus sum qui contra ferar. Ac mihi videor, si vim adhibeant, transfugiturus esse, in palæstram hinc currens, belligerantes etiamnum vos relinquens. SAM. Nequaquam. Vincis enim & tu ipsos iam parte quadam. Ego verò, vt vides, etiam singulari prælio cũ rege congrediar. Prouocat enim me, & pugnam detrectare omnino turpe fuerit. LYC. Per Iouem etiam vulneraberis statim admodum ab eo. Nam hoc quoque regium est, vulnerari de regno dimicantem. SAM. Bene dicis. Leue tamen, & vix summam cutem perstringens vulnus hoc, neque etiam in aperta corporis parte, vt ne cicatrix quidem deformis apparitura sit postea. Cæterùm vides quo pacto ipse incursando vna adeò plaga & ipsum & equum emissa hasta transegerim: deinde amputato capite, & ablatò diademate, rex adeò ipse factus iam sim, & ab omnibus adorer? Barbari igitur adorent nos, ego verò iuxta Græcorum legem imperabo, atque vnus Imperator nominabor. Post hæc igitur cogitate quàm multas quidem ciuitates cognomines mihi ipsi conditurus sum, quàm multas autem etiam destructurus per vim captas, si quæ contumeliosè aliquid in regnum fecerint. Omnium autem maximè Cydiam istum diuitem persequar, qui cùm mihi vicinus tam esset, eiecit me agro, transcendens paulatim in interiora finium. LYC. Desine tandem Samippe. Tempus enim est, te quidẽ post pugnam tantam superatam, Babylone conuiuium celebrare, & victoriæ sacra peragere,

A ὑμεῖς δὲ, ἐπειδὴ σημαίνῃ ὁ Σαλπιγκτὴς, ἀλαλάξαντες, καὶ τὰ δόρατα κροῦσάντες τοῖς τῶν ἀσπίδας, ἐπίγεσθε συμμίξαι τοῖς ἀντιπάλοις, καὶ ἐντὸς γίνεσθαι τῆς τοξευμάτων, ὡς μηδὲ πληγὰς λαμβάνωμεν, ἀκροβολίζεσθαι αὐτοῖς διδόντες. καὶ ἐπεὶ ἐς χεῖρας ἤδη συνελήλυθαμεν, ὁ μὲν εὐώνυμον, καὶ ὁ Τιμόλαος, ἐτρέψαντο τοὺς καθ' αὑτοὺς, Μήδους ὄντας, ὁ δὲ κατ' ἐμὲ, ἰσόπαλον ἔτι. Πέρσαι γάρ εἰσι, καὶ ὁ βασιλεὺς ἐν αὐτοῖς· ἡ δὲ ἵππος ἅπασα τῶν βαρβάρων, ὅπῃ ὁ δεξιὸν ἡμῶν ἐλαύνουσιν, ὥστε, ὦ Λυκῖνε, αὐτός τε αἰνὴρ ἀγαθὸς γίγνου, καὶ τοῖς μετὰ σαυτὸν παρακελεύου δέχεσθαι τὴν ἐπέλασιν. ΛΥΚ. ὦ τῆς τύχης, ἐμὲ γὰρ οἱ ἱππεῖς ἅπαντες, καὶ μόνος ὑπερτείνω αὐτοῖς ἔδοξα ἐπελαύνεσθαι· καί μοι δοκῶ, εἰ βιάζωνται, αὐτομολήσειν, τοῦ γυμνασίου ἐς τὴν παλαίστραν, ἔτι πολεμίους ὑμᾶς καταλιπών. ΣΑΜ. μηδαμῶς. κρατεῖς γὰρ αὐτῶν καὶ σὺ ἤδη τοῦ μέρους· ἐγὼ δὲ, ὡς ὁρᾷς, καὶ μονομαχήσω τοῦ βασιλέα, τοῦ καλοῦντα γάρ με, καὶ αἰσχύνη πάντως αἰτιόν. ΛΥΚ. νὴ Δία, καὶ τετρῶσθαι αὐτίκα μάλα τοῦ αὐτὸν, βασιλικὸν γὰρ καὶ τοῦτο περὶ τῆς ἀρχῆς μαχόμενον. ΣΑΜ. εὖ λέγεις, ὅπως πόλαιον μέν μοι τὸ τραῦμα, καὶ οὐκ εἰς τὰ φανερὰ τοῦ σώματος· ὡς μηδὲ τὴν οὐλὴν ὕστερον ἄμορφον γενέσθαι· πλὴν ἀλλὰ ὁρᾷς ὅπως ἐπελάσας, μιᾷ πληγῇ αὐτόν τε καὶ τὸν ἵππον διέπειρα, τὴν λόγχην ἀφείς; εἶτα τὴν κεφαλὴν ἀποτεμών, καὶ ἀφελὼν τὸ διάδημα, βασιλεὺς ἤδη γέγονα, τοῦ κυνούμενος ὑπ' ἀνθρώπων· οἱ βάρβαροι τοῦ κυνείτωσάν μὲν, καὶ τὸν Ἑλλήνων νόμον ἄρξω, εἷς τρατηγὸς ὀνομαζόμενος. ὅτι τούτοις ἄρα σκοπεῖτε ὅσας μὴν πόλεις ἐπωνύμους ἐμαυτῷ οἰκιῶ, ὅσας δὲ καὶ καθαιρήσω ἐλὼν καὶ κρατήσας, εἴ τι ὑβρίσουσί τι ἐς τὴν ἀρχήν· ἀνθρώπων δὲ μάλιστα Κυδίαν τὸν πλούσιον μεταλήψομαι, ὃς ἔμοιγε ἤδη ὢν μοι, ἐξέωσε τῆς ἀγροῦ, διαβαίνων κατ' ὀλίγον ἐς τὸ εἴσω τῆς ὁρῶν. ΛΥ. πέπαυσο ἤδη, ὦ Σάμιππε, καιρὸς γάρ σε ἤδη μὴν νενικηκότα τὴν τηλικαύτην μάχην, εἰς Βαβυλῶνα εὐωχεῖσθαι τὰ νενικητήρια,

(ἐκτὰδίδος γὰρ, οἶμαί, σοι ἡ ἀρχή) Τιμόλαον δὲ ἐν τῷ μέρει εὔχεσθαι ὅτου ἂν θέλῃ. ΣΑΜ. τί δ' οὖν, ὦ Λυκῖνε, οἷά σοι ἠτήσθαι δοκῶ; ΛΥΚ. πολλοῦ, ὦ λαμπροτάτων βασιλέων, ὀπισθονώτερα καὶ βιαιότερα τοῦ Ἀδαμάντου, πολὺ ὅσον ἐκεῖνος μὲν ἐτύφα, διπάλαιστα χρύσεα σκεπάσματα προστείνων τοῖς συμπόταις, σὺ δ', καὶ ἐπιτεθώρηκαι μονομαχῶν, καὶ ἐδεδίεις, καὶ ἐφρόντιζες νύκτωρ, καὶ μεθ' ἡμέραν· ἃ μόνον γάρ σοι τὰ παρὰ τῶν πολεμίων φοβερὰ ἦν, ἀλλὰ καὶ ὀπίβουλαι μυρίαι, καὶ φθόνος παρὰ τῶν συνόντων, καὶ μῖσος, καὶ κολακεία, φίλος δὲ οὐδεὶς ἀληθής, ἀλλὰ πρὸς τὸ δέος ἅπαντες, ἢ πρὸς τὸ ἐλπίδα δοῦναι δοκοῦντες εἶναι). Ἀπόλαυσις μὲν γε, οὐδὲ ὄναρ τῶν ἡδέων, ἀλλὰ δόξα μόνον, καὶ πορφυρὶς, χρυσῷ ποικίλη, καὶ ταινία λευκὴ περὶ τῷ μετώπῳ, καὶ δορυφόροι προϊόντες. τὰ δ' ἄλλα, κάματος ἀφόρητος, καὶ ἀηδία πολλὴ· καὶ ἡ χρηματίζειν τοῖς παρὰ τῶν πολεμίων ἥκουσι δεῖ, ἢ δικάζειν, ἢ καταπέμπειν τοῖς ὑπηκόοις ὁπιτάγματα. καὶ ἤτοι ἀφέστηκέ τι ἔθνος, ἢ ἐπολεμοῦνοί τινες τῶν ἔξω τῆς ἀρχῆς. δεδιέναι οὖν δεῖ πάντα, καὶ ὑφορᾶσθαι. καὶ ὅλως, ὑπὸ πάντων μᾶλλον ἢ ὑπὸ σαυτοῦ εὐδαιμονίζεσθαι. καὶ γὰρ οἶμαι καὶ τόδε, πῶς οὐ παπεινόν, ὅτι καὶ νοσεῖς τὰ ὅμοια τοῖς ἰδιώταις, καὶ ὁ πυρετὸς οὐ προσκυνήσας σε βασιλέα ὄντα, οὐδὲ ὁ θάνατος δέδιε τοὺς δορυφόρους, ἀλλ' ὁπόταν αὐτῷ δοκῇ, ἄγει οἰμωζοντα, οὐκ αἰδούμενος τὸ διάδημα; σὺ δὲ ὁ οὕτως ὑψηλὸς καθαπερεῖ, ἀπάραντος ἐκ τοῦ βασιλείου θρόνου πρὸ αὐτοῦ ὁδὸν ἅπει, τοῖς πολλοῖς ἰσότιμος, ἐλαυνόμενος ἐν τῇ ἀγέλῃ τῶν νεκρῶν, χῶμα ὑψηλὸν ὑπὲρ γῆς, καὶ στήλη μακρὰν, ἢ πυραμίδα ὀρθογώνιον ταῖς γωνίαις ἀπολιπών, ἐκπρεπέσματα καὶ αἰσχύνης ἄκρα φιλοτιμήματα· εἰκόνες δὲ ἐκεῖναι, καὶ νεὼς, οὓς ἀνίσασιν αἱ πόλεις θεραπεύουσαι, καὶ ὃ μέγα ὄνομα, πάντα κατ' ὀλίγον ἀπορρεῖ, καὶ ἄπειστιν ἀμελούμενα. ἰὼ δὲ τὸ ὅτι μάλιστα ὅτι πλεῖστον χρόνον μείνῃ, τίς ἔτι ἀπόλαυσις ἀναθήσει αὐτῷ γνωμένῳ; ὁρᾷς,

(iam enim extra præscriptum stadium, opinor, processit tibi imperium) Timolaum autem vicissim optare quicquid voluerit. SAMIP. Quid igitur Lycine? qualia tibi postulasse videor? LYC. Longè, ô præclarissime regum, laboriosiora & violentiora, quàm quæ Adimantus: quippe cùm ille quidem in deliciis versaretur, & duorum talentorum pocula aurea compotoribus porrigeret, tu verò etiam vulnerabaris singulari prælio dimicans, & metuebas, & curis distinebaris, noctu interdiúque. Non solùm enim ea quæ ab hostibus fierent, formidanda tibi erant, sed & insidiæ innumerabiles, & inuidia eorum quibuscum viuebas, & odium, & adulatio. Amicus autem nullus verus, sed ad metum omnes vel spem beneuolentiam simulantes. Fruitio certè voluptatum ne per somnium quidem, sed gloria solùm, & purpura auro variegata, & fascia candida circum frontem, & satellites præeuntes. Cætera autem, labor intolerabilis, & acerbitas multa. Et aut responsa dare ab hostibus venientibus oportet, aut ius dicere, aut mittere ad subditos edicta. Et vel gens aliqua defecit, vel incursiones fiunt ab iis qui extra imperium degunt. Timere itaque oportet omnia, & habere suspecta. Et in summa, ab omnibus magis quàm à teipso beatum prædicari. Nam illud quoque an non humile & abiectum, quòd & ægrotas eodem modo cum priuatis, & febris in nullo discrimine habet te regem, neque etiam mors metuit satellites tuos, sed superueniens quandocunque ipsi lubitum fuerit, ducit plorantem te, nihil verita diadema istud? Tu verò ille sublimis adeò ex alto decidens, abreptus è solio regio, eandem viam abis cum multitudine, eodémque honore cum cæteris inter gregem mortuorum agitaris, tumulum excelsum supra terram, & columnam in longum porrectam, aut pyramidem æquis ac rectis angulis assurgentem post te relinquens, serotina videlicet & tum insensibilia magnificentiæ spectacula. Statuæ autem illæ & templum, quæ ciuitates erigunt colentes, & magnum illud nomen, omnia paulatim defluunt atque abeunt neglecta. Quòd si autem quàm maximè etiam in longissimum perdurarint, quis quæso fructus eorum ampliùs fuerit, cùm sensu careas? Vides

qualia quidem etiam viuus negotia habiturus sis, metuendo videlicet, & cogitando, & laborando: qualia verò & illa quoque quæ post mutationem sequentur. Sed iam tuum erit Timolaë, optare: ac vt superes istos, vide, quemadmodum decet virum intelligentem, & rebus vti scientem. TIM. Attende igitur Lycine, num quid reprehensione dignum optabo, & quidnam arguere quispiã meritò possit. Nam aurum quidem, & thesauros, & medimna nummorum, aut regna, & bella, & terrores pro imperio, quæ tu meritò reprehendisti, haudquaquam postulabo. Caduca enim hæc, & multis insidiis referta: & plus molestiæ in ipsis est, quàm dulcedinis. Cæterùm Mercurius ego volo obuiàm mihi venientem dare nonnullos annulos, qui huiusmodi vim habeant, primùm quidem vt rectè semper valeam, & corpore sanus sim, & insauciabilis, & nulli perturbationi obnoxius. Secundum autem, vt ne conspici possit is qui eum induerit, qualis ille Gygis fuit. Deinde alium quendam, vt robore superem virorum decem millia: atque onus quod alioqui decem millia hominum mouere simul vix possent, ego solus facilè in humeros attollere possim. Præterea autem & volare possim, longè à terra in sublime sublatus, & ad hoc quoque annulum quendam habeam. Iam verò & in somnum resoluere quos voluero, & omnem ianuam accedenti mihi aperiri, laxata sera, & dimoto obice. hæc ambo vnus anulus possit. Et quod maximum est, alius quispiam sit supra omnes suauissimus, qui me amabilem faciat indutus, & pueris formosis & mulieribus, & populis totis, neque quenquam amoris expertem esse sinat, & cui non desiderabilissimus ipse videar, atque in ore sim, ita vt multę mulieres dum amorem pati nequeunt, seipsas etiam suspendant, & adolescentuli ad insaniam redigantur mei desiderio, adeóque seipsos beatos esse putent, si quem ipsorum vel aspiciam solùm: siverò contemnam, etiam illi mœrore pereant: & in summa, supra Hyacinthum, aut Hylam, aut Phaonem Chium illum sim. Atque hæc omnia habeam non in breue tempus ac statim moriturus, neque etiam ad mensuram humanæ vitæ viuens, sed annos mille, subinde iuuenis ex iuuene renascens, viuendo exigam, circa decimumseptimũ quenque annum exuens senectutem, perinde atque serpentes.

Votum omnis fortunæ & felicitatis.

A εἰα μὲν ζῶν ἔτι ἔξῃς πρᾶγματα, δηλῶ, & φροντίζων, καὶ κάμνων, οἷα δὲ καὶ μὴ πάνυ ἀπαλλαγὴν ἔχει; ἀλλ' ἤδη σὸν αἰτεῖν, ὦ Τιμόλαε, καὶ ὅπως ὑπερβάλῃ τοὺτους, ὡς πρὸς εἰκὸς ἄνδρα σωφρονοῦντα, καὶ πράγμασι χρῆσθαι εἰδότα. ΤΙΜ. σκόπει γοῦν, ὦ Λυκῖνε, εἴ τι ὀπιλήψιμον εὔξομαι, καὶ ὃ, τι ἂν θύγοιμι τὶς δικαίως. χρυσὸν μὲν οὖν, καὶ θησαυροὺς, καὶ μεδίμνους νομίσματος, ἢ βασιλείας, καὶ πολέμους, καὶ δείματα ὑπὲρ τῆς ἀρχῆς, ἃ εἰκότως διέβαλες, οὐκ αἰτήσομαι, ἀβέβαια γὰρ ταῦτά γε, καὶ πολλὰς τὰς ἐπιβουλὰς ἔχοντα, καὶ πλέον τῆς ἡδέος ὀδυνηρὸν ἐν αὐτοῖς ἔχω. ἐγὼ δὲ βούλομαι τὸν Ἑρμοῦ ὑπερτυχόντα μοι δοῦναί τινας δακτυλίους τοιούτους τὴν δύναμιν, ἕνα μὲν, ὥστε ἀεὶ ἐρρῶσθαι, καὶ ὑγιαίνειν τὸ σῶμα, καὶ ἄτρωτον εἶναι, καὶ ἀπαθῆ· ἕτερον δὲ, ὡς μὴ ὁρᾶσθαι τὸν περικείμενον, οἷος ἦν ὁ τῆς Γύγου· τὸν δὲ τίνα, ὡς ἰσχὺν ὑπὲρ ἄνδρας μυρίους, καὶ ὅ, τι ἂν ἄχθος ἅμα μυρίοι κινῆσαι μόλις δύναιντο, τοῦτό με ῥᾳδίως μόνον αἴρεσθαι· ἔτι δὲ καὶ πέτεσθαι, πολὺ ἀπὸ τῆς γῆς ἐρθέντα· καὶ πρὸς τούτῳ μοι εἶναι δακτύλιόν τινα, καὶ μοὶ καὶ εἰς ὕπνον καταστάντι, ὁπόσους ἂν ἐθέλω, καὶ ἅπασαν θύραν ἀνοῖξαι προσιόντι μοι ἀνοίγεσθαι, χαλωμένου τοῦ κλείθρου, καὶ τοῦ μοχλοῦ ἀφαιρουμένου. ταῦτα ἀμφότερα εἰς δακτύλιος δυνάσθω. ὃ δὲ μέγιστον, ἄλλός τις ἔστω ὑπὲρ πάσιν ὁ ἥδιστος, ὡς ἐράσμιον εἶναί με, περικείμενον, παισὶ τοῖς ὡραίοις, καὶ γυναιξὶ, καὶ δήμοις ὅλοις, καὶ μηδένα εἶναι ἀνέραστον, καὶ ὅτῳ μὴ προσήνεστος ἐγὼ, καὶ αὐτὰ σώματα. ὥστε πολλὰς γυναῖκας οὐ φερούσας τὸν ἔρωτα, καὶ ἁρπάζειν ἑαυτὰς, καὶ τὰ μειρακία ὀπιμεμηνέναι μοι, καὶ δαίμονα εἶναι δοκεῖν, εἴ τινα καὶ μόνον προσβλέψαιμι αὐτῶν· εἰ δ' ὑπερορῷμι, κἀκεῖνα ὑπὸ λύπης ἀπολλύσθω. καὶ ὅλως, ὑπὲρ τὸν Ὑάκινθον, καὶ Ὕλαν, καὶ Φάωνα τὸν Χῖον εἶναί με· καὶ ταῦτα πάντα ἔχω, μὴ ὀλιγοχρόνιον ὄντα, μηδὲ κατὰ μέτρον ζῶντα τῆς ἀνθρωπίνης βιοτῆς, ἀλλ' ἔτη χίλια νέον ἐκ νέου γιγνόμενον διαβιῶναι, ἀμφὶ τὰ ἑπτακαίδεκα ἔτη ἀεὶ ἀποδυόμενον τὸ γῆρας, ὥσπερ οἱ ὄφεις.

οὐδὲν γὰρ δεήσει με τούτων ἔχοντα. πάντα γὰρ ἐμὰ ἔσται ἃ καὶ τοῖς ἄλλοις, ἐς ὅσον ἀνοίγειν τε τὰς θύρας ἐδυνάμην, καὶ κοιμίζειν τοὺς φύλακας, καὶ ἀθέατος εἰσιέναι. εἰ δέ τι καὶ Ἰνδοῖς ἢ Ὑπερβορέοις θέαμα παράδοξον, ἢ κτῆμα τίμιον, ἢ ὅσα ἐμφαγεῖν ἡδέα, οὐ μεταστήσομαι, ἀλλ' αὐτὸς ἀπιὼν ἀπολαύσομαι ἀπάντων ἐς κόρον. καὶ ἐπὶ χρυσοῦ, καὶ λαμπρότερον θηρίου, ἢ φοίνικος, ὄρνεον καὶ Ἰνδοῖς ἄθεατον τοῖς ἄλλοις, ἐγὼ δὲ καὶ τοῦτο ἑώρων ἂν, καὶ τὰς πηγὰς δὲ τὰς Νείλου, μόνος ἂν ἠπιστάμην, καὶ ὅσον τῆς γῆς οἴκητόν, καὶ εἴ τινες αὐτίποδες ἡμῖν οἰκοῦσι, τὸ νότιον τῆς γῆς ἡμίτομον ἔχοντες. ἔτι δὲ καὶ ἀστέρων φύσιν, καὶ σελήνης, καὶ αὐτοῦ ἡλίου, ῥᾳδίως ἂν ἔγνων, ἀπαθὴς ὢν τοῦ πυρός. καὶ ὃ πάντων ἥδιστον, αὐθημερὸν ἀγγελίαν ἐς Βαβυλῶνα τὴν ἔσπερον Ὀλύμπια· καὶ ἀριστήσομαι, εἰ τύχοιμι ἐν Συρίᾳ, δειπνήσας ἐν Ἰταλίᾳ. εἰ δέ τις ἐχθρὸς εἴη, ἀμύνασθαι καὶ τοῦτον ἐκ τοῦ ἀφανοῦς, πέτρον ἐμβαλόντα τῇ κεφαλῇ, ὡς ὀπιστοτείφθαι τὸ κρανίον. τοῖς τε αὖ φίλοις, ὧν ποιῆσαι, ὀπτήσασι κοιμωμένοις αὐτοῖς τὸ χρυσίον. καὶ μὴν εἴ τις ὑπερόπτης εἴη, ἢ τύραννος πλούσιος ὑβρίζοι, φράσθησόν αὐτὸν ὅσον ὅτι σταδίους εἴκοσιν, ἀφῆκα φέρεσθαι κατὰ τοῦ κρημνοῦ. τοῖς παιδικοῖς δὲ ὁμιλεῖν ἀκωλύτως ἂν ἐξῆν, εἰσιόντα ἀθέατον, κοιμίσαντα ἅπαντας, μόνων ἐκείνων. οἷς δὲ κἀκεῖνο ἐδόκει, τοὺς πολεμοῦντας ὀπτασκεπεῖν ἔξω βέλους ὑπερφαινόμενον, καὶ εἰ δόξειέ μοι, παραθέμενος δὴ τοῖς ἡττημένοις, κοιμίσας τοὺς κρατοῦντας, νικᾶν παρέχειν τοῖς φεύγουσιν, ἀναστρέφασιν ἀπὸ τῆς ἕδρας. καὶ ὅλον, παίζων ἐποιούμην ἂν τὸν τοῦ ἀνθρώπου βίον, καὶ πάντα ἐμὰ ἔσται, καὶ θεὸς ἐδόκουν τοῖς ἄλλοις. τοῦτο ἡ ἄκρα εὐδαιμονία ἐστί, μήτε ἀπολέσθαι, μήτε ὀπισθοδιωχθῆναι δυναμένην, καὶ μάλιστα μὲν ὑγείας ἐν μακρῷ τῷ βίῳ. τί ἂν αἰτιάσαιο, ὦ Λυκῖνε, τῆς θήρας; ΛΥΚ. οὐδέν, ὦ Τιμόλαε, οὐδὲ γὰρ ἀσφαλὲς ἐναντιοῦσθαι ἀνδρὶ πτηνῷ, καὶ ὑπὲρ μυρίους τοὺς ἐμοὺ. πλὴν ἀλλά σε ἔκ γε ἐρήσομαί τι, εἴ τινα ἄλλον εἶδες ἐν τοσούτοις ἔθνεσιν, ὅσα ὑπερέπτης, γέροντα ἤδη ἄνδρα, ὥστε παρακεκινηκότα τοῦ γνώμου,

A Nihil enim deerit mihi, cùm hæc habebo. Siquidem omnia quæcunque alij habent, mea futura essent, quatenus & fores aperire possem, & sopire custodes, & ipse ingressus inuisibilis esse. Quòd si apud Indos aut Hyperboreos spectaculũ aliquod mirum ac nouum foret, aut res aliqua pretiosa, aut quicquid esu vel potu dulce: nihil veritus, sed ipse eò aduolans, fruerer omnibus ad satietatẽ vsque. Et quia Gryps alata fera, aut Phœnix auis apud Indos à cæteris videri nequit, ego verò etiam illud viderem. Et fontes Nili quoque solus scirem, & terræ quicquid inhabitabile est, & siqui Antipodes B ex aduerso nobis habitant, australem terræ partem dimidiam tenentes. Præterea autem & stellarum naturam, & Lunæ & ipsius Solis, facilè nossem, vt qui ab igne illorum lædi non possem. Et quod omnium suauissimũ fuerit, vno eodémque die annunciare Babylonem possem quisnam in Olympiis vicisset: & si fortè in Syria pransus essem, cœnare in Italia. Si quis autem inimicus mihi foret, vlcisci etiam istum, ex obscuro iniecto in caput eius saxo, ita vt diminueretur ei cerebrũ. Amicis autem contrà benefacere, offun- C dendo dormientibus ipsis aurum. Ac sanè si quis superbus foret, aut tyrannus diues contumelioſus, sublatum ipsum ad stadia viginti per præcipitia supernè deiicerem: Cum pusionibus autem nemine prohibẽte conuersari mihi liceret, quippe cùm & videri non possem ingressus, & omnes in somnum resoluerem, solis illis exceptis. Quale verò etiam illud foret, quòd belligerantes tutò spectare possem, extra teli iactum in altum sublatus? Et si visum fuisset, adiungendo me victis, & sopiendo victores, fugientibus victoriam subministrarem, ex fuga videlicet reuer- D sis. Et in summa, ludum quendam facerem vitam humanam, omniáque adeò mea forent, ac deus viderer cæteris. Atque hæc summa felicitas est, quæ neque perire, neque insidiis peti potest, & maximè cum bona valetudine per longam ætatem. Quid igitur est Lycine, quod in hoc voto culpare queas? LYC. Nihil, Timolaë. neque enim tutum fuerit aduersari viro alato, & qui robore multa hominũ millia superat. Verumtamen illud interrogabo te, ecquem alium videris inter tot gentes quas volando oberrasti, senem iam virum mente à statu suo ita dimota,

qui annulo exiguò vectus, totos adeò montes digito mouere potuerit, amabilem omnibus, idque cùm caluus esset, & nasum haberet simum? At verò etiam hoc respondè mihi: Cur tandem non vnus annulus omnia tibi ista potest, sed tam multis reuinctus incedes, sinistra grauata per singulos digitos? imò verò excedit numerus, & necesse erit etiam dextram ferendo oneri succedere. Atqui vno adhuc necessario maximè opus est, qui te indutum à stultitia cohibeat, multa ista insolentia detersa. aut an hoc quidem etiam Elleborus abundè potest, meracior videlicet haustus? TIMO. At prorsus Lycine etiam ipse optabis tandem iam aliquid, quò discamus qualia tu postulaturus sis, irreprehensibilia videlicet, & quæ accusari nequeant, quandoquidem cæteros calumniaris omnes. LYCIN. At non opus habeo voto ego. Venimus enim iam ad Dipylum, & optimus hic Samippus, dum circa Babylonem singulari prælio dimicat, & tu Timolaë dum in Syria quidem prandes, in Italia autem cœnas, etiam ea stadia quæ ad me pertinent, absumpsistis, rectè sanè facientes, præsertim cùm non probem in breue tempus ditescere opulentia quadam quasi subuentanea, deinde post paulum mœrore affici, dum nudam aliquam massam panis comedam: quale vobis non multò pòst accidet, postquam felicitas quidem ista vobis, multæque diuitiæ auolantes euanescent, ipsi autem digressi à thesauris & diadematibus istis, tanquam ex suauissimo aliquo somnio excitati, domi dissimilia omnia reperietis, perinde vt histriones regum personas agentes, qui ex theatro regredientes, plerique fame conficiuntur. idque cùm paulò antè Agamemnones aut Creontes fuerint.. Mœrore igitur afficiemini, vti consentaneum est, ægróque animo ea quæ domi vobis sunt, aspicietis: & maximè tu Timolaë, quando necesse tibi erit idem pati quod Icarus olim, vt soluta videlicet pennarum textura, de cœlo delapsus, humi incedere cogaris, amissis annulis illis omnibus, vltro de digitis effluentibus. Mihi verò etiam hoc abundè satis erit, pro omnibus thesauris, ipsaque adeo Babylone, suauiter admodum ridere ad ea quæ vos optastis, tam præclara scilicet, & hoc, cùm ipsi philosophiam laudetis.

A ὅτι δακτυλίῳ μικρῷ ὀχούμενον, ὄρη ὅλα κινῆν ἄκρῳ τῷ δακτύλῳ δυνάμενον, ἐφάανον πᾶσι, καὶ ταῦτα, φαλακρὸν ὄντα, καὶ τὴν ῥῖνα σιμόν; ἀτὰρ εἰπέ μοι καὶ τόδε, τί δή ποτε οὐχ εἷς δακτύλιος ἅπαντα ταῦτα δυναταί σοι, ἀλλὰ τοσούτοις περιειλημένος βαδίζῃ, τὴν ἀριστερὰν πεφορτισμένος χεῖρα δακτυλίων ἕνεκα; μᾶλλον γὰρ παίζῃ ὁ ἀριθμὸς, καὶ δεήσῃ καὶ τὴν δεξιὰν συνεπιλαβέσθαι. χώρει ἐπὶ τὸν ἀναγκαιότατον περιόδει, ὃς περιελόμενόν σε, παυσέι μεφρονοῦντα, τὴν πολλὴν ταύτην κόρυζαν ἀποξύσας. ἢ τοῦτο μὲν οὐχ ὁ ἑλλέβορος ἱκανὸς ποιῆσαι, ζωφερώτερος πρὸς εἶ; TIMO. Ἀλλὰ πάντως, ὦ Λυκῖνε, καὶ αὐτὸς δέξῃ τι ἤδη ποτὲ, ὡς αὖ μάθωμεν οἷα αἰτήσῃ ἀνεπίληπτα καὶ ἀνέγκλητα, ὁ συκοφαντῶν πρὸς ἅπαντας. ΛΥ. Ἀλλ' ὁ δίομαι δέομαι ἐγώ. ἥκομεν γὰρ ἤδη πρὸς τὸν Δίπυλον, καὶ ὁ βέλτιστος οὑτοσὶ Σάμιππος, ἀμφὶ Βαβυλῶνα μονομαχῶν, καὶ σύ, ὦ Τιμόλαε, ἀρίστων μὲν ἐν Συρίᾳ, δειπνῶν δὲ ἐν Ἰταλίᾳ, καὶ ταῖς ἐμοὶ ὑπερβάλλουσι καὶ σταδίοις κατεχρήσασθε, καλῶς ποιοῦντες· ἄλλως τε, οὐκ ἂν δόξαιμι πλουτήσας ἐγὼ ὀλίγον, ἀπολαύσειόν τινα πλοῦτον ἀνιαδιῶν, μετ' ὀλίγον ψιλὴν τὴν μᾶζαν ἐσθίων, οἷα ὑμᾶς πείσεσθε μετ' ὀλίγον, ἐπειδὴ ἡ εὐδαιμονία μὲν ὑμῖν, καὶ ὁ πολὺς πλοῦτος οἴχεται ἀποπτάμενος· αὐτοὶ δὲ καθαρεύοντες ἀπὸ τῶν θησαυρῶν τε, καὶ διαδημάτων, ὥσπερ ἐξ ἡδίστου ὀνείρατος ἀνεγρόμενοι, ἀνόμοια τὰ ἔνδον τῆς οἰκίας εὑρήσετε· ὥσπερ οἱ πρὶν βασιλέας ὑποκρινόμενοι τραγῳδοὶ, ἐξελθόντες ἀπὸ τῆς σκηνῆς, λιμώττοντες οἱ πολλοὶ, καὶ ταῦτα, πρὸ ὀλίγου Ἀγαμέμνονες ὄντες ἢ Κρέοντες. λυπήσεσθε οὖν, ὡς ὁ εἰκὸς, καὶ δυσαρεστοὶ ἔσεσθε τὰ ἔνδον τῆς οἰκίας, καὶ μάλιστα σύ, ὦ Τιμόλαε, ὁπότε δέῃ σε ὃ αὐτὸ παθεῖν τῷ Ἰκάρῳ τῆς πτερώσεως ἐξελυθείσης, καταπεσόντα ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, χαμαὶ βαδίζειν, ἀπολέσαντα τοὺς δακτυλίους ἐκείνους ἅπαντας ἀπορρυέντας τῶν δακτύλων. ἐμοὶ δὲ καὶ τοῦτο ἱκανὸν, ἀντὶ πάντων θησαυρῶν, καὶ Βαβυλῶνος αὐτῆς, ὁ γελάσαι μάλα ἡδέως ἐφ' οἷς ὑμεῖς ἠτήσατε, πλουσίοις οὖσι, καὶ ταῦτα, φιλοσοφίαν ἐπαινοῦντες.

TPA-

ΤΡΑΓΟΠΟΔΑΓΡΑ.

TRAGOPODAGRA. Ioanne Sinapio interprete.

ARGVMENTVM.

Argumentum fabulæ tale est. Peragunt encomium & laudes Podagræ, sacerdotes, potestatem deæ carminibus celebrantes. Ad quorum inuocationem cùm ipsa quoque dea adesset, sumque numen vt insuperabile & inuictum prædicaret: nuntiatur interea medicos quosdam Syros deam cõtemnentes, ac vires ipsius eleuantes, medicinam, à patre videlicet acceptam, contra illam vulgo polliceri. Indignata itaque dea, arrogantiámque ac temeritatem hominum non ferens, immissis tortoribus suis miserè illos excruciare atque vexare cœpit. Qui cùm medicina sua frustra adhibita, doloris vehementiam atque acerbitatem ferre non possent, supplicantes deæ, victos sese, artémque suam nullam esse confitentur. Exorata igitur dea tortores suos reuocat, ac victrix palmam refert. Proloquitur Podagricus quidam, malum & cruciatum immedicabilem detestans. Fabula verò in vniuersum idem illud innuit quod Ouidius, cùm inquit,

Tollere nodosam nescit medicina podagram.

tum quòd & vanitatem Iudæorum ac Syrorum nonnihil taxare videtur, vt qui contra omnes morbos quantumuis incurabiles, medicinam pollicerentur: quale & hodie quidam ex eadem gente vulgo faciunt.

Personæ, Podagricus, Chorus, Podagra, Nuncius, Medici, Tortores.

LOQVITVR PODAGRICVS. *Trimetri Iambici.*

Ω Στυγνὸν οὐόμ', ὦ θεοῖς ϛυ-
γνούμενον,
Ποδάγρα, πολυϲτένακτε,
κωκυτῷ τέκμον,
Ἣν παρτάρου κευθμῶσιν ἐν
ϛαθυσκίοις,
Μέγαιρ' ἐεννὲς γαϲτρὸς ἐξεγείναϲ',
Μαζοῖϲί τ' ἐξέθρεψε, ϗ πικρῷ ϐρέφει
Εἰς χεῖλος ἐϲάλαξεν Ἀληκτὼ γάλα,
Τίς τλὼ δυϲώνυμόν ϲε δαιμόνων ἄϱα,
Εἰς φῶς ἀϊῆκεν; ἦλθες ἀνθϱώποις ϐλάϐος.
Εἰ γὰϱ τεθνεῶϲιν ἀμπλακημάτ' ἦϱ
Βϱοτῶν ὀπηδεῖ, τῶν ἔϱϱαϲεν ἐν φάει,
Οὐ Ταντάλου ποτῖϲιν, οὐδ' Ἰξίονα
Τϱοχῷ ϲτϱοϐητὸν, οὐδὲ Σίϲυφον πέτϱῳ
Εδεῖ κολάζειν ἐν δόμοιϲι Πλουτέως·
Ἁπλῶς δὲ πᾶϲαϲ τοὺς κακῶς δεδϱακότας
Τοῖς σοῖς ϖϱοϲάπτει ϗϱ θεϱηδέϲιν πόνοις·
Ὡς μοῦ ϐ λυτϱοῖ ϗ παλαίϖϱωϱον δέμας,
Χϱὼς ἀϖ' ἄκϱων εἰς ἄκϱας ποδῶν ϐάϲεις,
Ἰχῶϱι φαύλῳ, ϗ πικϱῷ χυμῷ χολῆς
Πνεύματι ϐιαίῳ τῷ δὲ δϱαϲτίλλον πόθεις
Ἕϖηκε, ϗ μεμυκὸς ὀϖτιτεύει πόνος.
Δίναιϲι φλεγμῶν ϕϱὰξ πυϱοτεύμενον,

A Triste nomen, ô diis odibile,
Podagra, lacrymosa,
Cocyto sata,
In Tartari specubus opacis edita,
Erinnys vtero quam Megæra suo tulit,
Et vberibus aluit, cuique paruulæ
Amarulentæ, in os lac Alecto dedit.
Ergo quis abominabilem te dæmonum
Produxit in lucem exitio mortalibus?
Quòd si luunt errata manes mortui,
Si luce commissi rationem nox petit,
Nec Tantalus siti, nec Ixion rota
B Volubilis, nec Sisyphus onere lapidis
Cruciandus in Stygii fuit Ditis domo,
Tuis sed omnes omnium scelerum reos
Aptare decuit membrifragis cruciatibus.
Vt corpus affectum & fatigatum meũ
Manibus ab extremis ad infimas pedum
Plantas, sanie tetra, fluentéque fellea
Per membra bile, & impetuoso flamine,
Suis vbique stringitur meatibus,
Porisque clausum me premit doloribus:
Per ipsa currit ignea pestis viscera,
Carnémq; vorticibus populatur ignium,
Aetnæ velut crater facibus exæstuans:
Ἐπλάϲχνων δ' ἐπ' αὐτῷ δϱάπυϱον πέϱϕ κακὸν,
Οποῖα χϱητὴϱ μεϲὸς Αἰτναίου πυϱὸς,

Aut Sicula vallis æquorearum rupium,
Æstibus ineuolubilibus, vbi fluctuans
Sinuosa ruinas vnda scopulorum ferit.
O omnium mortalium opinionibus
Incogitabile malum, vt omnes perditè,
Quicunque vana spe stolidi, te leniter
Mulcere medicaríque cupimus, fallimur!

Α Η Σικελὸς αὐλὼν ἁλιπόρου δίχα φάρος,
Ὁπου δι' ἐξελίκτα πυμα τύμβος,
Σήραξι πέτραν σχολιὸς εἴλῃται κλύδων.
Ὦ δυσέκμορτον πᾶσιν ἀνθρώποις τέλος,
Ὡς εἰς μάτην σε πρῶτες ἀμφιθάλπομεν,
Ελπίδι ματαίᾳ μωρὰ βουκολούμενοι.

Dimetri catalectici omnes.

Iuga Dindymi Cybeles
Phryges vlulante voce,
Tenero frequentare Atti
Solent, modíque sistri
Phrygij, super iuga Tmoli
Comon celebrare Lydi,
Et perciti furore
Resonant suis in armis
Euantis orgia rythmis
Cretensibus Corybantes,
Clangit quoque tuba duro
Marti, modulans tumultus
Depressa bellicosos:
Sed nos tui podagra
Mystæ, tibi sacramus
Ineunte vere, luctus,
Vernum tempus a-prum podagræ. Cels. lib. 4, c. 24. Vbi graminifera passim
Herbis virere prata,
Et in arboribus tenellæ
Zephyro reflante frondes
Inceperint vigere,
Malè nuptáque cùm per ædes
Hominum strepens hirundo,
Nocturna pérque lucos
Ityn gemit querelis
Vbi tristibus philomela.
Καὶ νύκτερος καθ' ὕλαν Τὸν Ἴτυν τέκνα δακρύοις Ἀηδὼν γόοις ἀνδών.

CHORVS.

Β ΧΟ. αἰὰ Δίνδυμον Κυβήλης
Φρύγες ἔνθεον ὀλολυγμῷ
Ἁπαλῷ τελοῦσιν Ἀτῇ.
Καὶ τοὺς μόλος κεραύλου
Φρυγίου κατ' ὄρεα Τμώλου,
Κῶμον βοῶσι Λυδοί.
Παρακτυπεῖς δ' ἀμφὶ ῥόθοις
Κελαδοῦσι Κρητὶ ῥυθμῷ
Νόμον διὰ Κορύβαντες.
Κλάζει δὲ βοῶσα σάλπιγξ
Ἀρεϊ κρέκουσα θούριον
Πολεμηίαν ἄτλαν.
C Ἡμεῖς δὲ σοὶ Ποδάγρα,
Πρώταις ἔαρος ἐν ὥραις
Μύσται τελοῦμεν οἶκτους,
Ὅτε πᾶς χλοητόκοισι
Ποίαις τέθηλε λήμων,
Ζεφύρου δὲ δένδρεα πνοαῖς
Ἁπαλοῖς κομᾷ πετήλοις.
Ἁ δὲ δίγαμος κατ' οἴκους
Μερόπων θοᾷ χελιδών,

Trimetri Iambici.

O ægritudinis opifer & comes meæ,
O tertij gerens bacule vicem pedis,
Tremulum mihi suffulcias oro gradum,
Itérque dirigas, leuia & vestigia
Firmes pedum, possint vt inniti solo.
Age miser ex stratis tua membra corripe,
Et culmen ædium relinque vmbratile,
Nigrámq; ab oculis excutiens caliginem,
Prodi foras, & ad rutilum Solis iubar
Auram serenam spiritu læto trahe,
Ter quinque prętereire nunc solidi dies,
A sole cùm procul in tenebris abditus
Incomposito in lecto cubãs distorqueor.
Adest animus, adest voluntas sæpius
Vt in pedes mẽ coniiciam, fores petens,

PODAGRICVS.

D ΠΟ. ὤμοι πόνων ἀρωγόν, ὦ πίτου ποδὸς
Μοῖραν λελοιπὸς βάκτρον, ἐξέρπε δέ μου
Βάσιν τρέμουσαν, καὶ κατήγυιον τείνον,
Ἰχνος τε βαῖον ὡς ὀπίσω πέδῳ.
Ἔγειρε πλῆμον γῦα δεμνίων ἄπο.
Καὶ λίπε μελάθρων τὸν ὑπαίθριον τέγος.
Σκέδασον δ' ἀπ' ὀφρύων νύχιον ἀέρος βάθος,
Μολὼν θύραζε, καὶ τοὺς ἠλίου φάος
Ἀθόλωτον αὖραι, πνεύματος φαιδρᾶς ἀπάσον.
Δέκατον γὰρ ἤδη τῶν τοὺς πέμπτους φάος,
Ἐξ οὗ ζόφῳ σύγκλῃστος ἠλίου δίκα,
Δύναις ἐν ἀστρώτοισι τείρεσιν δέμας.
Βάσις ἀμείβεν ὅπι θύρας ὁρμηθμόν.

Ψυχὴ μὲν ὧδε μοι, καὶ τοῦθυμία πάρα,

Δέμας δὲ νωθὲν ὐχ ὑπηρετεῖ πόθοις.
Ομως σὴ ἐπείγου θυμέ, γιγνώσκων ὅτι
Πτωχὸς ποδαγρῶν, ὡς παρῆν μὴ αὐ θέλῃ,
Καὶ μὴ δυνήται, τῶν ἐν νεκροῖς πέφη.
Αλλ' εἶα.
Τίνες γὰρ οἵδε βάκτρα νωμῶντες χεροῖν,
Κάρηνα φύλλοις Ακτέας καλλιφθεῖς·
Τίνα δαιμόνων ἄγουσι κωμασὴν χορόν;
Μῶν Φοῖβε Παιὰν σὸν φαιδρύνουσι σέβας;
Αλλ' οὐ τέφονται Δελφίδος φύλλῳ δάφνης.
Η μή τις ὕμνος Βακχείων κωμάζεται;
Αλλ' οὐκ ἔπεστι κισσίνη στεφανὶς κόμης.
Τίνες ποθ' ἡμῖν, ὦ ξένοι, βεβήκατε;
Αὐδᾶτε, κοὐ τρέφεσθε μηδερτῆ λόγῳ.
Τίς σ' ἔστιν, ὦ ὑμνεῖτε, λέξατ', ὦ φίλοι.

CHO. σὺ δ' ὢν τίς, ἡμᾶς, ἢ τίνων, προσεννέπεις;
Ως γὰρ σε βάκτρῳ τῷδε κἀσὶς μιμνύεται,
Μύστην ὁρῶμεν τῆς ἀνικήτου θεᾶς.

POD. εἷς εἰμι κἀγὼ τῆς θεᾶς ἐπάξιος.

A Sed corpus imbecille vota deserit.
Atenim propera mea mens, quoniam te non latet
Egena vita podagrici, qui cùm velit
Obambulare, non queat, viuentium
Hunc exime numero, & refer inter mortuos.
Sed eia.
At qui veniunt huc qui baculos manibus mouent?
Capita coronati foliis sunt Actææ:
Cuiúsve dæmonũ celebrant festũ chorũ?
An Phœbe Pæan numen extollũt tuum?
At Delphica nulla cingit illos laurea.
B An fòrs canitur laus aliqua Bacchanaliũ?
Sed nõ adest signum comis hederaceum.
Age qui, vel vndénam venitis hospites,
Exponite nobis, veráque fateamini:
Et quam deam celebretis amici, dicite.
CHO. At tu quis es, vel vnde nos interrogas?
Vt enim baculus gressúsq; nobis indicãt,
Mysten videmus insuperabilis deæ.
POD. Vnus quidem & ego sum, deam non dedecens.

CHORVS. *Dimetri partim catalectici, partim acatalectici.*

ΧΟ. Ταὶ μὲν Κυπρίαν Αφροδίταν
Σπαγόνων προπεσοῦσαν ἀπ' αἰθέρος,
Ανέθρεψατο κόσμον ἁρμοταὶ
Αλιος ἐν κύμασι Νηρεύς.
Ταὶ δ' Ωκεανοῦ ποτὶ παγαῖς
Ζωὸς ποτάκοιτιν Ολυμπίᾳ,
Λευκώλενον θῆρσι κόλποις
Ηγεν ἐπιθωύσσατο Τηθύς.
Κορυφαῖσι δὲ κρατὸς ἐν ἀφθίτου
Ελόχευσε κόρης ἄτρομον φυτὰ
Κρονίδας, μέγ' ἄριστος Ολυμπίων,
Ταὶ ἐγρεκύδιμον Αθάναν.
Ταὶ δ' ἡμετέραν θεὸν ὀλβίαν
Ο γῆρων λιπαρῆσιν ἐν ἀγκάλαις
Πρώτοσε ἐλόχευσεν Οφίων.
Οτ' ἐπαύσατο μὲν σκότιον φάος,
Ανέτειλέ τε λαμπέτις ἠώς,
Καὶ παμφαὲς ἀελίου σέλας,
Τότε κὴ Ποδάγρας ἐφάνη κρατός.
Οτε γὰρ λαγόνων σε τεκοῦσα
Μοῖρα, Κλωθὼ τότ' ἔλυσεν,
Ελέλαμεν ἄπαν σέλας ἠέρος,
Μέγα δ' ἔκτυπεν ὕδατος αἰθήρ,
Τῷ δ' ὐγλαγέτοις ἐν μαζοῖς,
Ενόλβιος ἐθρέψατο Πλούτων.

C Venerem sacræ deam Cypri
Ex ætheris ortam semine
Nutriuit in æquoreis aquis
Nereus decentem fabricam,
Iunóque coniunx & soror
Tonantis, vlnas candida,
Apud Oceani fontes vagis
In sinubus educata
Nutrice fuit à Tethyde.
Summóque vertice cerebri
Est virginis interritam
Enixus indolem pater
Cœlestium Saturnius,
Virtute claram Palladem.
Sed hanc deam beatam
D Primam cubitis Ophion senex
In delicatis protulit.
Cùm desiit tenebrosa lux,
Et orta lucifera fuit
Aurora, iubárque lucidum
Solis, podagræ tum simul
Apparuit potentia.
Te prodeuntem ex ilibus
Parca statim Clotho abluit,
Totúsque risit ætheris
Fulgor, tonuitque serenum
Cœlum, beatus at aluit
Hanc in papillis lacteis
Largus pater ipse Pluton.

PODAGRICVS ET CHORVS.

POD. Sed qualibus ſacris miniſtros excitat?
CHO. Nihil cruoris ab ore ferri fundimus,
Nec vlla ſeta de ceruice vellitur,
Nec terga talis perſtrepunt ſonantibus,
Nec fruſta crudę paſcimur carnis boum.
Cùm vere florẽ tenuis vlmus germinat,
Et inſidet ramis loquacula merula,
Acuta tunc myſtis ſagitta figitur
Per membra, clàm, latens, & intima penetrans,
Pedem, genu, cauóſque nodos oſſium,
Talóſque, coxarúmq; vertebra, femora,
Manus, ſcapulas, & brachia, & imas artuũ
Cauernulas, tumidáſque digitorũ baſes,
Omnia vorat, depaſcitur, vrit, occupat,
Inflammat, emollit, dea donec iuſſerit
Aufugere morbum, & eſſe modum doloribus.

POD. Ergo vnus & ego, neſcius licèt, fui
Deæ ſacratæ numine tali percitus,
Ergo benigna veniat apparens dea,
Simúlq; cũ myſtis, & ego hymnos ordiar
Solitum podagricis modulaturus melos.

Δαίμων φανῆσα, σεμνὴ δ' ἐγὼ μύσταις ὁμοῦ,

Dimetri.

Tranquilliter igitur & ſine
Ventis ſit æther, quilibet
Laudes canat podagricus.
En ſtratą diligens dea,
Suas ad aras aduenit
Baculo gradum ſuffulciens.
Salue deûm mitiſſima,
Tuóſque benigna reſpice
Lætante lumine famulos,
Huiúſque veris tempore
Paulum dolores mitiga.

Trimetri Iambici.

Quis eſt hominum, cui non ego inſuperabilis
Regina morborum Podagra nota ſim?
Quam nulla thura, nulla fumigatio,
Nec fuſus apud aras cruor, aut donaria
Suſpenſa templis diuitum placabilem
Reddunt: nec ipſe vincere ſummus omnium
Pæan deorum medicus arte ſua poteſt,
Apollinifve filius Æſculapius.
Ex quo ſiquidem mortalium fuit genus,
Omnes meas retundere vires geſtiunt,
Omnémque turbant pharmacorum induſtriam:
Plantaginem terunt, apiíque ſemina,
Foliáque lactucarum, & agreſte peplion,

A ΠΟ. Τίσι δ' ἐν τελεταῖς ὀργιάζῃ τοὺς ἐμοὺς πόλεις; (ἀπὸ σώματος σιδάρου,

ΧΟ. Οὐχ αἷμα λαβεῖν τοὺς ἐμοὺς χέομεν
Οὐ τριχὸς ἀφαίρου λυγίζῃ τροφαῖσιν αὐχήν,
Οὐδὲ πολυκρότοις ἀστραγάλοις πέπληγε νῶτα,
Οὐδ' ὠμὰ λαχισταὶ κρέα σιτούμεθα βοῶν.
Ὅτε δὲ τὰ τελέας ἔαεν βρύῃ τὸ λεπτὸν ἄνθος,
Καὶ πολυκέλαδος κόσσυφος ὅτι κλάδοισιν ἄδῃ,
Τότε δῆτα μελέων ὀξὺ βέλος πέπηγε μύταις,
Ἄφαντες, χρύφιον, δεδυκὸς ὑπὸ μυχοῖσι γύων,
B Πόδα, γόνυ, κοτύλην, ἀστραγάλοις, ἰσχία, μηροὺς, (καρπούς,
Χεῖρας, ὠμοπλάτας, βραχίονας, κόρυμα,
Ἐδωδῇ, νέμεται, φλέγῃ, κρατεῖ, πυρεῖ, μαλάσσει, (λύσῃ.
Μέχρις αὖ ἡ θεὸς τὸν πόνον ἀποφυγεῖν κε-

ΠΟ. Εἶς ἄρα κἀγὼ τῶν κατωργασμένων
Ἐλθὼν ἐς ἀρχὰς, οἳ γὰρ ἥκετε θορυβοῦντες
Ὑμῖν κατάρξω τὸν ποδαγρικὸν ἀδὸν μέλος.

CHORVS.

C Σίγα μοι αἰθὴρ, καὶ νεώεμος ἔστω,
Καὶ πᾶς ποδαγρῶν εὐφημείτω.
Ἰδὲ τοὺς θυμέλας κλινοχόρης
Βαίνῃ δαίμων, σκίμπτων ἑὰν ἐς ἐμὲ χολήν.
Χαίρεις μαχάρων πολυθαρσοπάτᾳ,
Καὶ σοῖς τοὺς πόλοις ἵλαος ἔλθοις,
Ὁμμασι φαιδρῷ, δοίης δὲ πόνοις λύσιν ὠκείαν,
Ταῖς δ' εἰαεναῖς ὥραις.

PODAGRA.

D Τίς πλὰ αἰχὴ τὸν με δεκοῦτιν πόνων
Οὐκ οἶδε ποδάγραν, τὴν ὅτι θεὸς ἔσχ';
Ἣν ὅτε λιβαίων ἀτμὶς ὀξιλόσκεται,
Οὔτε χυτὴν αἷμα βωμοῖς πῦρ' ἐμπύρεις,
Οὐ ναὸς ὅλος τοὺς ἐκρεμὴς ἀγάλμασιν.
Ἣν ὅτε Παιὰν φαρμάκοις νικᾷν ἀδῇ,
Πάντων ἰατὴς τὴν σὺν ἀργυρῷ θεῶν,
Οὐ παῖς ὁ Φοίβου πολυμαθὴς Ἀσκληπιός.
Ἐξ οὗ γὰρ ἐφύη τοῦτον αἰθέσποις γλῶς,
Τολμῶσι πολῖται τοὺμὸν ἐκβαλεῖν ἀθέως,
Κυκλοῦντες ἀεὶ φαρμάκων τεχνήματα.
Ἄλλος γὰρ ἄλλῳ ἐπ' ἐμὲ πειρᾶται τέχνῳ·
Τείνουσιν ἀρνόγλωσσα, χὠ σέλινά μοι,
Καὶ φύλλα θριδάκων, χὠ νομὴ καὶ ἀνδράχνη,

Αλλοι τραγάσιον, οἱ δὲ ποταμογείτονα,
Αλλοι κνίδας τείβουσιν, ἄλλοι σύμφυτον,
Αλλοι φακοὺς φέρουσι τοὺς ἐκ τελμάτων,
Σταφυλίνον ἕφθον, οἱ δὲ φύλλα Περσικῆς,
Υοσκύαμον, μήκωνα, βολβούς, σίσυμβρα,
Ψύλλιον, λίβανον, ῥίζαν ἑλλεβόρου, νίτρον,
Τῆλιν μετ' οἴνου, γυρίνῳ, κολλάμφακον,
Κυπαρισσίνῳ κυκῖδα, γύρινι κριθίνῳ,
Κράμβης ἀπέφθου φύλλα, γύψον ἐκ Γαρὰ,
Σπυράθους ὀρείας αἰγὸς, αἰθρίου κόπρου,
Αλθυρα κυάμων, ἄνθος Ασίου λίθου.
Εψουσι θρυῶν, μυγαλᾶς, σαύρας, γαλᾶς,
Βατράχους, ὕαινας, τραγελάφους, ἀλώπεκας.
Ποῖον μέταλλον οὐ πεπείραται βροτοῖς;
Τίς οὐχὶ χυμός; ποῖον οὐ δένδρου δάκρυ;
Ζώων ἀπόντων ὀστᾶ, νεῦρα, δέρματα,
Στέαρ, αἷμα, μυελός, ὄρος, ἀπόπατος, γάλα.
Πίνουσιν οἱ μὲν, ὃ δὲ τεττάρων ἄκος,
Οἱ δὲ, ὃ δ' ὀκτὼ· ὃ δ' ἑπτὰ, πλείονες.
Αλλος δὲ πίνων τὸν ἱερὸν, καθαίρεται.
Αλλος ἐπ' ἀοιδαῖς ὑπνοῦσθαι, ἐμπαίζεται.
Ιουδαῖος ἕτερον μῶρον ἐξεύρε λαβών.
Ο δὲ, θεραπείαν ἔλαβε τοῦτο τῆς κρήνης.
Ἐγὼ δὲ τούτοις πᾶσιν οἰμώζειν λέγω,
Καὶ τοῖς ποιοῦσι ταῦτα, καὶ πειρῶσί με,
Εἴωθ' ἀπόντων μᾶλλον ὀργιλωτέρα.
Τοῖς δὲ φρονοῦσι μηδὲν αἰτίζοιμι ἐμοί,
Ἥπιον ἔχω νοῦν, εὔμυθός τε γίγνομαι.
Ο γὰρ μεταλαβὼν τῆς ἐμῆς μυήσεως,
Πρῶτον μὲν εὖ θύειν εὖ σοφὸν διδάσκεται,
Τέρπων ἀπούσας, εὖ τραπέλοις λέγων λόγοις.
Πᾶσιν δ' ὁρᾶται μὴ γέλωτος, καὶ χρόνου,
Οτε ὅπου λουτρὰ φερούμενος βαδίζεται.
Ατιμος γὰρ, ὡς εἶπεν Ομηρος, ἥδ' εἰμὶ ἐγὼ,
Βαίνουσ' ἐπ' ἀνδρῶν κράτα, καὶ βάσεις ποδῶν
Απαλὰς ἔχουσα, τοῦτό γ' ἐστὶ πολλοῖς βροτοῖς,
Ποδάγρα καλοῦμεν, γιγνομένη ποδῶν ἄγρα.
Αλλ' εἶα μύσται πρύτανες ὀργίων ἐμῶν,
Γεραίρετ' ὕμνοις τὴν αἰσίκηλον θεάν.

A Et marrubium, amnicolámque potamogeitona.
Alij Cnidas terunt, aliíque ſymphyton,
Lentes alij de ſtercore lectos illinunt.
Hos cocta paſtinaca, foliáque perſica,
Hyoſcyamus, papauer, & bulbi iuuant,
Cortéxque pomi punici, malicorium,
Et pſyllion, thus, ellebori radix, nitrum,
Et mixta vino telis, & collamphacos,
Et gyrine, ſimúlque galla cupreſſina,
Et panis hordeaceus, atque braſſicæ
Crudæ folia, gypſus gari liquaminis, [nis,
Et ſtercora ſylueſtris capræ, ſimus homi-
B Farina fabarum, flos quoque lapidis Aſij.
Alij rubetas, quíque vocantur aranei
Mures, lacertas atque muſtelas coquunt,
Ranas, hyænas, tragelaphos, vulpeculas.
Cuius metalli non pericla ſumpta ſunt?
Quis nõ probatus humor eſt mortalibus?
Aut cuius inexplorata lacryma eſt arbo-
Animaliũ omniũ oſſa, nerui, tergora, [rũ?
Adeps, cruor, medulla, lotiũ, merda, lac.
Bibunt alij numero quaterno pharmacũ,
Alij per octo; pérque ſeptem plurimi.
Alius bibens ſacram, repurgari ſtudet,
Aut carminibus animũ adhibẽs illuditur.
C Iudæus excantat fatuum nactus alium.
Rurſus alius à fonte remedium petit.
Sed omnibus illis nil niſi plorare impe-
Et ſic facientibus vel irritantibus [ro:
Occurrere ſoleo magis iracundior.
Qui verò contra me nihil eius cogitant,
Illis facilem & tractabilem me præbeo.
Nam qui meis communicat myſteriis,
Primùm quidẽ ſtatim bona verba dicere
Docetur, oblectaréque ſalibus & iocis
Dictíſque facetis ſe ſalutantes ſolet.
Deinde cùm geſtatus intrat balnea,
Fit ridiculus, fit & voluptas omnibus.
D Aten enim quam dixit Homerus, illa ſum
Ego, per hominum capita molliter ambulans,
Plantas pedum teneras habens: veruntamen
Plerique me mortaliũ podagram vocant,
Quoniam pedum captura ſum, ποδῶν ἄγρα.
Sed agite Myſtæ, qui mea colitis ſacra,
Celebrate laudibus inſuperabilem deam.

CHORVS.

Dimetri Anapeſtici.

Αδαμαντινον ἦθος ἔχουσα κόρα,
Πολυσθενές, εὐβουλόθυμε θεά,
Κλῦθε σῶν ἱερῶν μεθόπων εὐχὰς,
Μέγα σὸν κράτος ὀλβιόφρον Ποδάγρα.

E O nympha, ingeniũ adamãtinum habẽs,
Multipotens, animo dea valido,
Audi vota tuorum ſupplicum,
Magna potentia, vis tua magna,
O Regina opulenta Podagra,

Quam Iouis horret pernix telum,
Quámque profundi fluctus pelagi
Trepidant, quam quoque trepidat, sceptra
Qui gerit infera Stygius Pluton,
O gaudens nodis, lectigrada,
Cursiuetans, talorum tortrix,
Calcicrematrix, malehumitanga,
Ossitremenda, genufraga, pernox,
Articulos cruciandi cupida,
Curuigenuflexa, potens Podagra.

A Ταὶ καὶ Διὸς ὠκὺ πέφευγε βέλος,
Τρομέῳ δέ σε κύματ' ἁλὸς βαθείης,
Τρομέῳ βασιλὰς σκήπτρων αἴδας,
Ἐπιδεσμοχαρές, καταχλινοβατές,
Κωλυσοδρόμα, βασυμαστραγάλα,
Σφυροθρησιπύρα, μογιοσαφιδάφα,
Δοιδυκωφόβα, γονυκλαυσαγύπνα,
Πεζικονδυλοπωροφίλα,
Γονυκαμψιπίκυρτε Ποδάγρα.

Trimetri Iambici. *PERSONAE.* NVNCIVS. PODAGRA. MEDICI. TORTORES.

NVN. Domina, peropportuna te fers obuiam:
Audi, neque enim tibi nuncium fero friuolum,
Sed socia verbis ipsa res adiungitur.
Nam ciuitates, vt statueras, vndique
Lento pede vestigans, tibi scrutabar domos
Cunctas, vt aduerterem si quis tuam
Potentiam non debito more coleret:
Alió sque tuarum vi manuum sat repperi
Regina domitos, mente bona quiescere.
Isti sed audaces duo, confidentia
Freti sua, non desierunt dicere
Ac deierare, vim tuam venerabilem
Nón esse, sed exortem volunt mortalium
Te generis ac vitæ. Religans igitur pedes
Mox fasciis, vehemẽter approperãs, die
Iam denique quinta veni, lassus itinere.
Nam tota fermè duo stadia pertransij.

POD. Quàm subitus ades ô nuncie velocissime!
Sed cuius obsecro regionis terminos
Duros & inuios reliqueris, explica
Claréque refer, vt celeritatem intelligã.

NVN. Quinque graduum scalas reliqui primitus,
Tremulas quoque, luxatis trabium compagibus.
Deinde sternax me excipit mox area,
Duris renitens ad pedes impulsibus.
Quod iter vbi confeci grauibus vestigiis,
Stratam silicibus ingrediebar semitam,
Itúque scrupulis acutis asperam.
Hinc incidens in lubricá & planam viã,
Dum propero progredi, solutũ retrahit
Calces malè firmas illico cœnum retro,
Quà transeunti liquidus è membris mihi
Sudor fluebat, æger vt fessum gradus
Deficeret: inde lassus omni corpore,
Latam quidẽ, ast tutam minùs insisto viã,
Variis & hinc & inde me vehiculis
Vt currerem, cogentibus & vrgentibus.
Quare celeriter subleuans segnẽ pedem,

B Δέσποινα, καιρίᾳ γὰρ ἰῶτησας ποδί,
Ἄκουε, ἔπος γὰρ οὐκ ἐτώσιον φέρω.
Ἀλλ' ἔστι πρᾶξις τῶν λόγων συνέμπορος.
Ἐγὼ γάρ, ὡς ἔπαξας, ἠρέμᾳ ποδί,
Πόλεις ἰχνεύων, πάντας ἠρύκων δόμους,
Μαθεῖν ποθῶν εἴ τις σὸν ἀτιμᾷ κράτος,
Καὶ τῶν μὲν ἄλλων ἥσυχον εἶδον φρένα,
Νικωμένων ἅπασα σὰν βίᾳ χερός.
Δύω δὲ τὼ δὲ φῶτε θαλμηρὼ θράσει,
Ἐφεζέτην λαοῖσι, καὶ κατημύτην,
Ὡς οὐκ ἔστι σὸν κράτος σεβάσμιον,
C Ἀλλ' ἔκβολον θεσπῶν σε θνητοῖσιν βίᾳ.
Διόπερ κραταιὰς συνοχμάσας δεσμῷ πόδα
Πεμπταῖος ἥκω, τἀδύτῳ δρομάδας δύο.

ΠΟ. ὡς καιπνὸς ἔπλης ἀγγέλων ὠκιστέ μοι·
Τίνος δὲ καὶ γῆς θεία δυσβάτου λιπών,
Ἥκεις; σαφῶς μάθωμεν, ὡς ἴδω τάχος.

ΑΓ. πρῶτον μὲν ἔλιπον πέντε βαθμοὺς κλίμακα,
Ξύλων τρέμουσάν μ' ἁρμογαῖς ἀμαλύτοις,
Ὅθεν με δέκται κορδυβαλλώδες πέδον,
Σκληροῖσι παρσοῖς αὐτερύδον κρύμασιν.
Ὅπερ δρομάδας ἴχνεσιν ἀλγεινοῖς ἐγὼ,
Ἐτρωμόλιον χάλιξιν εἰσέβην ὁδόν,
D Καὶ δυσπάτητον ὀξέσι κέντροις λίθον.
Μεθ' ὃν ὀλίσθῳ πρεπεσὼν λείας ὁδοῦ,
Ἐπευδὴν εἰς ὃ πρόσθε, δρόμητος δέ μου
Ἔσυρεν ὀπίσω πηλὸς ἀθενῆ σφυρά,
Δίης πρόσωπα, νότιος ὡς μελῶν ἱδρώς
Ἐρρύη, βάσιν μου θραύσαι σκυλυομένῳ.
Ὅθεν με δέκται πρὸς δέμας κεκμηκότα,
Πλατεῖα μὲν κέλευθος, ἀλλ' οὐκ ἀσφαλής.
Τὰ μὲν γὰρ ἔνθεν, τὰ δ' ἐκεῖθεν ὀχήματα,
Ἠπείγου, ὠθίζειν, ἔσπερχε πρέχειν.
Ἐγὼ δὲ νωθρὸν ἐλαφρὰ κουφίζων πόδα,

Δόγμιος ἔβαινον εἰσόδου πέζαν τενὼ,
Εως ἀπῆν τὸ δραδράμῃ ἔχνλατος.
Μύστης γὰρ ὢν σος, ζαχὺ τ' ἔχθν οὐκ ἔθενον.
ΠΟ. οὐκ εἰς μακτὸν βέλπτερ τὸ ἔξις
ἢ δέ σοι
Ορθῶς πέπρακται, τῇ ὑ σῇ τὸ θυμίᾳ
Ισαμι τιμᾶς ἀντισηκώσω χάριν.
Εγω δέ σοι δώρημα ὑμῖν τόδε,
Εξῆς τελείας πειρίσῃ κύφων πόνων.
Υμεῖς δὲ μαργοὶ, καὶ θεοῖς ἐχθίστοι,
Τίνες πότ' ὄντες, ἢ τίνων πεφυκότες,
Τολμᾶτε Ποδάγρας αἰθαμιλλᾶσθ' ἁλίσκ;
Τῆς ἐσθ' ὁ Κρονίδας οἶδε νικήσας βίαν;
Λέγετ' ὦ κάκιστοι, ἐγὼ γὰρ ἡρώων ἐγὼ
Εδάμασα πλείστους, καί γ' ὀπίσανται Φοῖ,
Πέλοπος ποδάρκης, ποδαγὸς ὢν, σκληρότατος.
Εθανε δ' Αχιλλεὺς ποδαγὸς ὢν, ὁ Πηλέως.
Ο Βελλεροφόντης ποδαγὸς ὢν, σκαρτερός.
Θηβῶν δυνάστης Οἰδίπους, ποδαγὸς ἦν.
Εκ τ' Πελοπιδῶν, ποδαγὸς ἦν ὁ Πλισθένης.
Ποίαντος υἱὸς ποδαγὸς ὢν, ἦρχε στόλου.
Αλλος ποδάρκης Θεσσαλῶν ἦν ἡγεμών.
Ος ἐπεὶ ὤφθη ἔπεσε Πρωτεσίλαος ὑπ' μάχῃ,
Ουκφς ποδαγὸς ὢν, καὶ πονῶν, ἦρχε στόλου.
Ιθάκης ἄναξ τα Λαερτιάδης Οδυσσεύς
Εγὼ κατέπεφνον, οὐκ ἄκαυθα τρυγόνος.
Ως ὅτι χαίροντες, ὦ δυσδαίμονες,
Ισην παθητε κόλασιν οἷς δεδράκατε.
ΙΑ. Συρὶ μὲν γὰρ ἐσμεν, οὐκ Δαμασκοῦ
τοῦ γένους,
Λιμῷ δὲ πολλῷ καὶ πενίᾳ κεκτυλιγμένοι,
Γῆν καὶ θάλασσαν ἐφέποντες πλανώμενοι.
Εχομεν δὲ χρίσμα τοῦδε τοῦ δώρητον τόδε,
Εν ᾧ πρήσσομεν ἀλγεινῶν πόνους.
ΠΟ. τί δὴ τὸ χρίσμα, καὶ τίς ἡ σκιά;
φράσον.
ΙΑ. μύστης με σιγᾶν ὅρκος, οὐκ ἐᾶ φράσαι
Καὶ λοίσθια θνήσκοντος ἐντολὴ πατρός.
Ος ἔπαξε κεύθειν φαρμάκου μέγα σθένος,
Ο καὶ σὲ παύειν οἶδεν ἠλεημένον.
ΠΟ. εἶτ', ὦ κατάρατοι, καὶ κακῶς
ὀλοίμενοι,
Εστιν τις ἰσχὺς φαρμάκου δρᾶσις τόση,
Ο χρῆσθον οἶδε τἀμὲ παῦσαι βίας;
Αλλ' εἶα, τἀδε σύμβασιν στωσώμεθα,

A Transfuerſus occurſum fugiēs, ceſſi loco,
Donec citis quadriga tranſiret rotis.
Myſtes enim tuus nequibam currere.
POD. Non gratis hæc rectè tibi
res geſta ſit,
Mi nuncie: tuæ nanque promptitudini
Parem rependam gratiam pretio pari.
Atque hoc adeò gratū tibi ſit præmium,
Poſthac triennio ſemel modò leues
Tentare te noſtros dolores perferam.
Sed vos ſceleſti, diis & inuiſiſſimi,
Quinam, vel à quibus parentibus editi,
Audetis obniti podagræ potentiæ,
Cuius ſuperari e vim nequit Saturnius?
Heus dicite peſſimi: quoniam heroas ego
B Quāplurimos domui, ſapientes vt ſciunt:
Priamus pede celer ille, canitur poda- Heroës podagrici.
gricus.
Perīt Achilles podagricus ille, Pelei,
Et Bellerophontes podagricus, me pertulit.
Podagricus & Thebanus erat dux Oedipus,
Et ex Pelopidis podagricus erat Plesthenes:
Et filius Pæantis etiam podagricus,
Dux præfuit claſſi: fuit & alius celer
Dux Theſſalorū, qui ſimul atque prælio
C Victus ceciderat Proteſilaus, præfuit
Claſſi, podagricus licèt & æger foret.
Ithacæ quoque principem Laërtæ filium
Vlyſſem, ego, non ſpina necuit trigonos.
Nunquā ergo gauiſuri ô calamitoſiſſimi,
Pœnam patiamini meritis veſtris parem.
MED. Syri quidem genere Damaſceni ſumus:
Multa fame verò coacti & inopia,
Terram & mare peragramus, errantes, vagi.
Habemus autem quod pater vnguentum dedit,
Per hoc mala conſolamur ægrotantium.
POD. Cedo, quod vnguentum? quis illius habitus?
MED. Sacrum tacendi ius mihi iurandum datum,
Me talia dicere tibi planè non ſinit.
Nec vltimum morientis edictum patris,
Qui iuſſit hanc celare nos vim pharmaci,
Quod ſæuientem te quoque ſcit compeſcere.
POD. An igitur, ô execrabiles, malè perditi,
Vllius vſquam tanta vis eſt pharmaci,
Meam quod inunctum vim ſciat compeſcere?
Sed ſine, paciſcamur age tali fœdere,

Et experiamur ánne virtus pharmaci
Futura sit superior, an flammæ meæ.
Huc ô seuera statim vndique conuolãtia
Tormenta, præsides meæ vesaniæ,
Ocyus adeste, túque soleas infimas
Pedum, sub ipsos vsque digitos vrito,
Tu calcibus insili, profundam tu riges
A fœminibus ad genua tabem felleam,
At vos manuum repentè flectite digitos.

TOR. En imperata singula tibi fecimus.

Iacent, miseríque clamitant grauissimè,
Per omnia torti membra tuis complexibus.

POD. Nunc agite, ô hospites, videamus optimè,
An illitum vos nunc muniet hoc pharmacum.
Nam si palàm aduersum fuerit illud mihi,
Mundum relinquês, abditos terræ sinus
Subibo, & infimos abyssos Tartari,
Obscura & ignota omnibus mortalibus.

MED. En vnximus, leuat neque dolores tamen.

PODAGRICVS. Heu proh dolor, heu tabesco miser atque pereo.
Omnia populatur membra mea cæcum malum.
Non Iuppiter fert tale telum fulminis,
Non vlla sic procella sæuit æquoris,
Non impetuosi tanta vis est turbinis.
An asperos sustineo morsus Cerberi?
Num virus Echidnæ membra mea depascitur?
An tunica sanie tincta Nessi sanguinis?
O dea miserere: nam neque meum pharmacum,
Nec aliud inhibere poterit cursum tuũ:
Victrix sed omnium omnibus es suffragiis.

POD. Desinite nunc tormenta, dolores cedite:
Mecum quia cœptæ litis illos pœnitet:
Et norit vnusquisque me solam omnium
Illacrymabilem & immedicabilẽ deam.

A Καὶ πειράσωμεν εἴτε Φαρμάκου θέλος
Υμῶν τὸ πέφυκεν, εἴτ' ἐμὴ φλόγες.
Δεῦτ', ὦ σκυθρωποί, πόνοι θεραπαί, ποτώμεναι
Βάσημοι, πρέσβεις τῆς ἐμῆς βακχεύμ[ατος],
Πελάζετ' ἄσσον. καὶ σὺ μὴ ποδῶν ἄκρους
Φλέγμαινε ταρσοὺς δακτύλων ποδῶν ἄχρι,
Σὺ δὲ σφυρῶν ἔμβαινε, σὺ δὲ μηρῶν ἄπο,
Ες γόνατα λῆξε πικρῶν ἰχώρων ἕλκος.
Υμεῖς δὲ χειρῶν δακτύλους λυγίζετε.

ΠΟ. ἴσχ', ὡς ἔπαξας, πόνοι σοι δεδράκασιν.

Κῆται βοῶντες οἱ παλαίπωροι μέγα,
Απόντα γῆρα τερψικόλῃ τρεβλώμενοι.

B ΠΟ. Φέρετ', ὦ ξένοι, μάθωμεν ἀτρεκέστατον,
Εἰ χρηστὸν ὑμᾶς φάρμακον τόδ' ὠφελῇ.
Εἰ γὰρ σαφῶς τόδ' ἔστιν ἀντίξοον ἐμοί,
Λιποῦσα γαῖαν, εἰς μυχοὺς εἶμι χθονός,
Αϊδος, ἀφανὴς, πύματα Ταρτάρου βάθη.

IA. ἰδού, κέχρισαι, κοὐ χαλᾷ φλογμὸν πόνων. (μοι,

ΠΟ. Οἴμοι, παπαῖ γε, τί ἔρεξμεν, ἀθλίω
Απὸν πέπρωμαι γῆρον ἀσκόπῳ κακῷ·
Οὐ Ζεὺς κεραυνοῦ τοῖον αἴωρεῖ βέλος,
Οὐδεὶς θαλάσσης τοῖα μαίνεται κλύδων,
Οὐδὲ τροχηρὴ λαίλαπος τόση βία.

C Μὴ κάρχαρον πορθεῖ με δῆγμα Κερβέρου;
Μὴ τις ἐχίδνης ἰὸς ἀμφιδόσκεται,
Η δηλητηρὶς ἰχὼρ Κενταύρου πέπλος;
Ελέαιρ' ἄναστα, φάρμακον γὰρ ὅτ' ἐμὸν,
Οὔτ' ἄλλο, δυνατὸν σὸν ἀναχαιτίσαι δρόμον,
Τύφοις δὲ πάσαις, πλὴν ἔθνος νικᾷς βεβηκός.

ΠΟ. παύσασθε βάσημοι, καὶ πόνους μειώσατε
Τῶν μετημοιρώντων εἰς ἐμὲ ἕνεκα μολθῆ.
Γιγνωσκέτω δὲ πᾶς τις, ὡς μόνη θεῶν
Ατεκτος ἔσα, φαρμάκοις ἃ πείθομαι.

Hexametri μείονες & Anapæstici Dimetri. CHORVS.

Non vis Salmonei, contendere cum tonitribus
Ausa Iouis, pœnas euadere salua potuit:
Verùm animo repressa, repentèque fulmen Dei
Fumigero stygias detruditur icta sub aquas.
Nec satyrus Phœbo congressus Marsya [tulit

D Οὔτε Διὸς βεβηκυῖας, Σαλμωνέος πεῖσεν βία,
Αλλ' ἔθανε φολόεντι δαμεῖσα θεοῦ φρένα βέλει.
Οὐκ εἴσας ἐχθρὴ Φοίβῳ Σάτυρος Μαρσύας,

Αλλά λιγὺ φαίρῃ κείνου ἀπὸ δέρμα πί- A Inde voluptatem, cùm diripit vndique cutem
τυς.
Πένθος ἀείμνηστον δ' ἔριν τοκῆς ἔχε Νιόβη, Pythius illius, non præmia grata referens
Litis habet memorem, luctu quoque fœ-
Αλλ' ἔτι μυρομένη, ἀμφιχέῃ πολὺ δάκρυ ta Niobe,
Σιπύλῳ. Nanque & adhuc lugens Sipylum, rigat
Μαιονία δ' ἀράχνη Τειτωνίδος ἦλθεν εἰς vda lacrymis
ἔριν· Mœonis ad lites Arachne, quia Pallada
Αλλ' ὀλέσασα τύπον, καὶ νῦν ἔτι νήματα vocat
πλέκει· Perdita, nunc scelus id testantia stamina
Οὐ γὰρ ἴσον μακάρων ὀργαῖς θράσος ἐστὶ plicat,
μερόπων, Impar enim est diuorum affectibus hu-
Ὡς Διός, ὡς Λητοῦς, ὡς Παλλάδος, ὡς mana vis:
Πυθίου. Vt Iouis, vt Latonæ, vt Pallados, vt Py-
thi.
Ἤπιον ὦ πολύδημε φέρεις ἄλγημα Po- Mites ergo feras cruciatus atque faciles,
δάγρα, B O celebris, cunctísque locis dea nota po-
dagra,
Κοῦφον, ἐλαφρὸν, ἄδριμυ, βραχυλαβές, Férq; leues, & acutos, & breuiter noxios
ἀνώδυνον, Absque dolore, nec intolerabiliter, bene
Εὔφορον, ἄλυκτον, ὀλιγοδρανές, εὐπετὲ- suos
πατον. Qui teneant fines, sint exiguúmq; validi,
Quíque gradum non impediant facien-
Πολλαὶ μορφαὶ τῶν ἀτυχούντων, tibus iter,
Μελέται δὲ πόνων, καὶ ὁ συνήθης Multæ sunt formæ miserorum,
Τοὺς ποδαγροῦντας θαμυθείθω. Sed podagricos soletur morbi
Ὅθεν εὐθύμως, ὦ συνανακλιθέντες, λήσεσθε Exercitium & consuetudo.
Πόνων, εἰ τὰ δοκηθέντ' οὐκ ἐτελέσθη, Quare æquanimiter nobiscum
Τοῖς δ' ἀδοκήτοις πόθεν εὗρεν θεός, O quotquot in hac estis naui,
Πᾶς ἀνεχέσθω τῶν παρόντων, Cruciatus ex animo eiicite.
Ἐμπαίζόμενος, καὶ σκωπτόμενος, Quòd si quæ placeant, non fiunt,
Τοῖον γὰρ ἔφυ τόδε θέαμα. Et iter non placitis dij inueniunt,
Quisquis es hic cui morbus grauis est,
Te ludi rideríque feras,
Nam hæc huius ludi natura est.

Ω Κ Υ Π Ο Υ Σ.

Ωκύπους, Ποδαλφείου καὶ Ἀστασίας υἱὸς ἐγένετο, κάλλει καὶ δυνάμει διαφέρων, γυμνασίων τε καὶ κυνηγεσίων μὴ ἀμελῶν. πολλάκις δὲ θεωρῶν τοὺς ἐχομένους ὑπὸ τῆς ἀτέγκτου Ποδάγρας, κατεγέλα, φάσκων, μηδὲν ὅλως εἶναι τὸ πάθος. ἡ θεὸς τοίνυν ἀγανακτεῖ, καὶ ἀφ' ἑαυτῆς ποδῶν εἰσρέχει. τοῦ δ' ὑπόνου φέροντος, καὶ ἀρνουμένου, ὕστερον ὅλως πίθησιν ἡ θεός. Ἡ μὲν σκηνὴ τοῦ δράματος, ὑπόκειται ἐν Θήβαις. Ὁ δὲ χορὸς συνέστηκεν ἐξ ὀπαδείων ποδαγρῶν, συνελεγχόντων τὸν Ωκύπουν. Τὸ δὲ δρᾶμα, τῶν πολυτρόπων ἐστίν. Τὰ τοῦ δράματος πρόσωπα, Ποδάγρα. Ωκύπους. Τροφός. Ἰατρός. Πόνος. Ἄγγελος. Περιλαμβάνει δὲ ἡ Ποδάγρα.

OCYPVS. Iacobo Micyllo interprete.

ARGVMENTVM.

Ocypus Podalirij & Astasiæ filius fuit, pulchritudine ac viribus præstans, gymnasiorúmque & venationum in primis studiosus. Hic cùm sepe videret eos qui à rigida podagra detinerentur, irridere illos cæpit, dictitans nihil esse prorsum, cur illi tantos dolores præ se ferrent. Indignatur itaque dea, ac pedes illius inuadit. Qui cùm ab initio constanter ferret, ac morbum detrectaret, tan- Mimesis est Græcorum grammaticorũ, qui huiusmodi

modi inscriptiones fabularũ premittũt vt apud Euripidẽ, Aristoph. &c, videre licet.

dem à dea totus prosternitur, & supinus decumbit. Scena quidem siue actio fabulæ apud Thebas esse intelligitur. Chorus autem ex popularibus eius loci podagricis constituitur, qui omnes Ocypum pariter coarguunt. Fabula est ex iis quæ pro valde vrbanis habentur. Interlocutores fabulæ sunt, Podagra. Ocypus. Nutritor. Medicus. Labor. Nuncius. Proloquitur autem podagra. Poema imperfectum & mendosum est, &, vt Erasmus addit, ne micam quidem Lucianici salis habens.

POD.

GRauis hominibus, & inauspicati nominis
Podagra vocor, mortalibus dirum malum:
Quæ vinculis adstringo neruorum pedes,
Ingressa clâm sub artuum compagines.
Ridere verò soleo eos quos torqueo,
Dum proloqui veram mali causſam haud volunt,
Aliámque fictam in promptu habent, qua se tegant.
Quilibet enim se decipit mendacio,
Luxatum alicubi, aut grauiter allisũ pedẽ
Dũ dictitat, verãque causſam supprimit.
Quod enim ipse celat, & latere alios cupit,
Hoc tempus inuito arguit eo pòst tamen:
Ac tum domitus, veróque nomine me vocans,
Gestatur ab amicis, triumphus omnibus.
At verò ad hanc rem adiutor est Labor mihi:
Neque enim sine hoc ego sola quicquam potueto.
Proinde mordet me illud, & præcordia
Tangit mihi, quòd cùm ille causſa sit omnibus
Malorũ, & omnes excruciet, nemo tamẽ
Incessat ipsum maleficis conuiciis,
Sed ab omnibus (ita est dementia)
Me prosequuntur imprecationibus,
Quasi hoc mea modo effugere possint vincula.
Verùm quid ista nugor, & non protinus
Qua gratia huc aduenerim ad vos, proloquor,
Irã euomens hãc intus omnẽ, vt est, meã?
Nam cursor hic (si diis placet) generosus,
Elatus animo præter alios Ocypus
Contẽnit, & nullam esse me demens ait.
Ego autem, vt mulier, ira acerbè percita,
Illum vicissim acerbo & immedicabili
Adorta malo, vt mos est meus,
Ictu illico talum pedis certo petens.
Ac nunc quidẽ dirus labor locũ eũ tenet,
Plantámq; terebrat infimã stimulis suis.
At ille, ceu cursu aut palæstra offenderit
Pedẽ, magistrum decipit, miserũ senem,
Sed bilioſum ægrè mouens captũ pedem
Progreditur infelix domo ipsus huc foras.

Εἰνὴ μὲν ὦ βροτοῖσι, καὶ
δυσώνυμος
Ποδάγρα κέκλημαι, δεινὸν
ἀνθρώποις πάθος,
Δεσμῶ δὲ νευρίνοισι τοὺς
πόδας βρόχοις,
Ἀρθρῖσιν εἰσδραμοῦσα μὴ νομιζόμην.
Γελῶ δὲ τοὺς πλημμύρας ὑπ' ἐμοῦ,
Καὶ μὴ λέγοντας αἰτίαν τῆς συμφορᾶς,
Ἀλλ' εἰς ματαίαν τροφὰν ἐξηκριβωμένους.
Ἅπας γὰρ αὐτὸν ἕκαστος ψευδόμενος,
Ὡς ἐξέστραπται, ἢ τροχοῦ βάσις τις ἐστίν,
Λέγει φίλοισι, μὴ φράσας τὴν αἰτίαν,
Ὃ μὴ λέγει γὰρ, ὡς δοκῶν λαθεῖν τινάς,
Χρόνος δέ γ' ἕρπων μαρτυρεῖ καὶ μὴ θέλῃ.
Καὶ τότε δαμασθεὶς, ὀνομάσας μου τοὔνομα,
Πᾶσι θρίαμβος ἐμβεβάσκται φίλοις.
Πόνος δέ μοι συνεργὸς ἔστι τῶν κακῶν·
Ἐγὼ γὰρ τόδ' εἰμὶ τοὔργου δίχα μόνη.
Τοῦτ' οὖν δάκνει με, καὶ φρενῶν καθάπτεται,
Ὅτι τὸν ἅπασιν αἴτιον πόνον κακῶν,
Οὐδεὶς κακουργοῖς λοιδορεῖ βλασφημίαις,
Ἀλλὰ κατ' ἐμοῦ πέμποισι δυσφήμους ἀρὰς,
Ὡς δεσμὸν ἐλπίζοντες ἐκφυγεῖν ἐμόν.
Τί ταῦτα φλυαρῶ, καὶ λέγω τίνος χάριν
Παρῆμι, μὴ φέρουσα τὴν ἐμὴν χολήν;
Ὁ γὰρ δόλων γυναῖος ὁ θρασὺς Ωκύπους,
Φρονεῖ καθ' ἡμῶν, μηδὲν εἶναί μέ τι λέγων.
Ἐγὼ δ' ἐπ' ὀργῆς, ὡς γυνὴ δεδηγμένη,
Ἀντέδακα τὸν ἀθεράπευτον θύσηχον,
Ὡς ἰῶ ἔθος μοι κοὐδύλου ποδὸς τυχεῖν.
Ἤδη δ' ὁ δεινὸς πόνος ἔχει λεπτὸν τόπον,
Καὶ τὴν βάσιν νυγμοῖσι πυκνὰ τὴν κάτω.
Ὁ δ' ὡς δρόμοισιν ἢ πάλῃ πλήξας ἴχνος,
Πλανᾶ γέροντα παιδαγωγὸν ἄθλιον.
Καὶ κλευχόλον πόδα πιθεὶς ἰχθυλμύον,
Δύσηνος αὐτὸς οἰκίαν προσέρχεται.

ΩΚΥ. πόθεν δ' ὀδυνὸς κῦ ποδῶν σοὶ πρὸ
πρὸ ὦ,
Ἀτραυμάτιστος, ἄδακτος, ἄσαπρος πόνος;
Τείνω δὲ νεῦρον οἷα τοξότης ἀνὴρ,
Βέλος ὅταν πέμπων, καὶ λέγειν διδάξεται,
Τὸ πῶν πονοῦντων ἔσχατον σοιχεῖ χρόνῳ.
ΤΡΟ. ἔπαιρε σαυτὸν, ὦ τέκνον, καὶ κούφισον,
Μή πως με πίπτων, καταβάλῃς σὺ χωλὸς ὤν.
ΩΚΥ. ἰδοὺ κρατῶ σε δίχα βάρους, κοὐ πείθομαι,
Καὶ τὸν πονοῦντα πόδα πιθῶ, καὶ καρτερῶ.
Νεωτέρῳ γὰρ αἶσχος ἐν παισὶν ἀεὶ,
Ὑπηρέτης ἀδυνάτου γηρύων γέρων.
ΤΡΟ. μὴ, μή τι τοῦτο, μῶρε, μή με κερτόμει·
Μή μ' ὡς νέος κόμπαζε, τοῦτ' εἰδὼς, ὅτι
Ἐν πᾶσι δυσκόλοις πᾶς γέρων ἐστὶ νέος.
Πείθου λέγοντι· ὃ μὲν ἐμοὶ δοκεῖ σοὶ φράσω,
Ἔστιν ὁ μὲν σὸς, σὺ δ' ὁ νέος πίπτῃς χαμαί.
ΩΚΥ. σὺ δ' αὖ σφαλῇς, πεπτωκὼς ἄπονος ὢν γέρων.
Περθυμία γὰρ ἐν γέρουσι πρέπεται.
Παῖξις δὲ τούτοις οὐκέτ' ἔστιν οὐ πόνος.
ΤΡΟ. τί μοι σοφίζῃ, καὶ λέγεις οἵῳ τρόπῳ
Πόνος σοι ἦλθε σοὶ ποδὸς χείλλω βάσιν;
ΩΚΥ. δρόμοισιν ἀσκῶν, κοὐφον ὡς πιθῶ πόδα,
Τρέχων ἔσφλασ', καὶ συνεμέχθη πόνῳ.
ΤΡΟ. πάλιν τρέχ' ὅστις εἶπον, ἢ κακοῤῥήθους,
Πώγωνα τίλλῃ κουρέων ἐπ' ὠλέναις.
ΩΚΥ. οὐκοιῶ παλαίων ὡς θέλων προβολιῶ
Βαλῶν, ἐπλήγην. τοῦτο δή πίστευέ μοι.
ΤΡΟ. ποῖος γραπιώτης γέγονας, ἵνα προβολιῶ
Βάλλων σὺ πληγῆς; ὡς ἐκυκλοῖς ψευδλογῶν;
Τὸν αὐτὸν ἡμῖς εἴχομεν λόγον ποτὲ,
Μηδενὶ λέγοντες τἀληθῆ φίλων.
Νῦν δ' εἰσορᾷς ἅπαντα δῆτα
Ὁ πόνος δ' ἐλελίξας ἐμμελῶς διαστρέφει.

OCYP. Vnde autem acerbus iste per pedes mihi
Sine vulnere improuisus accidit dolor,
Qui neque gradi me, neque loco stare patitur?
Intendo verò neruum, vt arcũ olim solet
Iaculator, inde dum sagittas emouet:
Cogítque tandem vis iniqua proloqui.
Cedit dolentium vltimum iam tempori.
NVTR. Attolle te ipsum quæso fili, & alleua,
Ne fortè concidens pro eo atque claudus es,
Tecum pariter & me trahas pronũ solo.
OCYP. En teneo te absque pondere, & tibi pareo:
Ægro pedi insistens, doloremque opprimens.
Nánque iuniori turpe, pueros inter, est,
Obmurmurans minister, inualidus senex.
NVTR. Ne ne quid huius stultè ne mihi obiice,
Ne fastuosè me lacesse vti iuuenis,
Illud sciẽs, quòd iuuenis est quiuis senex
Quoties necessitas & opus hoc postulãt:
Ac crede dicenti, vltimũ hoc si subtrahã,
Stabo senex, at tu iuuenis cades humi.
OCYP. At tu, parum si offenderis, senex, cadis,
Et hoc, dolor cùm nullus etiã te premit.
Siquidẽ parata in sene volũtas sẽper est,
Sed res & opus haudquaquam in eo itidem vigent.
NVTR. Quid hæc sophisticando ineptias agis? [dis
Quin potiùs vnde morbus hic cauam pe-
Adúsque plantam venerit tibi, differis?
OCYP. Dum cursitando exerceo, me, atque ibi leuem
Pono pedem, currẽs retorsi, atque incidi
In hoc malũ, implicitus dolore quo vides.
NVTR. Denuo igitur curre, vti monebat qui sedet,
Barbámque sub tonsore vellit hispidus.
OCYP. Ergo vbi palæstra exerceor, [1] parembolam
Dum iacere luctãdo volo, hãc plagã tuli.
Hoc vtique tãdem credere volo te mihi.
NVTR. At qualis ipse miles es, cedo, vt iaciens
Parembolã, percussus hanc plagã feras?
Mendacium nectendo, falsa prædicas.
Eadem ista diximus aliquando nos quoque,
Fatendo veritatem amico nemini.
At nunc vides vt cuncta [2] [labor.
Quassánsque facilè intorquet huc illuc

1 *De hoc loco Erasmum vide in prouerbio: Curre denuo. Quid parembole inter palæstritas propriè sit, alibi nõ reperio. Videtur tamen aquiuocatione hic vti, & priore loco tarditatem & subdolam luctãtium interstitionem pedũ significare, posteriore autẽ vel vallú, vel cohortem aut manũ subsidiariam, quæ in ipsa pugna cæteris ordinibus inseritur. de qua significatione Suidas & Hesychius meminerunt, & Pollux quoque.*

2 *Haud scio an hic quoque desit quippiã cùm posteriora verba à choro magis, quã à nutritore fieri videãtur. & Medicus quoque postea non vnum, sed multos compellat.*

MED. At vbi, vbi reperiam inclytum Ocypum viri,
Ex pede laborantem, & vacillantè gradu?
Medicus enim cùm sim, ex amico quopiam
Audiui eum vehementer affici malè
Dolore, qui consistere pede ipsum haud sinit.
Sed ipsus hic prope iacet ante oculos meos,
Stratus supino per cubile corpore.
Saluere iubeo per deos te, ac tuum.
Quid istud Ocype? dic mihi forsan,
Si fortè enim cognôro, forsan remedium
Adhibebo tam sæuo dolori, atque istius
Tantã mali caussã leuabo scilicet. [che,
OCYP. At me vides, ô Soter & Soteri-
Tubæ ipsius nomen gerens, Soteriche.
Sæuus dolor pedem mihi arrodit malè,
Gressúmque timidè facio, & haud planum pede.
MED. Vnde, aut quid accidit expedi, aut quibus modis? [pto metu
Nam medicus audiens, rem vt est, demMeliùs adit: non audiens errat ferè.
OCYP. Dum genere cursus nescio quo exerceor
Arti studens gymnasticæ, plagam tuli
Percussus à quodam meorum æqualium.
MED. Cur tristis igitur cessat inflammatio [sitas habes
Locum per ipsum? aut cur neque impoTinctas salubri fascias aspergine?
OCYP. Quoniam haud amo ex lana illigata vincula,
Vt quæ afferant deformitatem inutilem.
MED. Quid ergo tibi videtur? incîdam pedem?
Nam si hoc feres, scias licet, quamplurimum
Exhauriam tibi secando sanguinem.
OCYP. Fac quicquid inuenire nunc nouum potes,
Vt me hoc pedum dolore quàm citò liberes.
MED. Et sectionem acutam, & æriferream,
Cruoribibulam, semicuruam infero tibi.
OCYP. Heus, sine, sine.
NVTR. Soter quid agis? vt ne tibi Soteria
Contingat vlla, qui facinus istud facis.
Adhibere ferrisatum laborem sustines?
Malúmque nil planè sciens, infers pedi?
Falsus etenim audisti opera quæ audisti modò. [dictitat,
Nam neque palæstra iste, neque cursu, vt

Id est seruator: sic enim demulcendi caussa medicum vocat. & Soterichus à Soter deductitium est, alias proprium quoque.

A ΙΑ. ποῖ ποῖ καθεύρω κλεινὸν Ωκύποδα
φίλοι,
Τὸν πόδα πονοῦντα, καὶ βάσιν πεπηρότα;
Ιατρὸς γὰρ ὤν, ἔκλυον ἐκ τοῦ φίλου τινὸς,
Πάσχοντα δεινὰ τὸν ἀσάτῳ πάθει.
Αλλ' αὐτὸς ὄψει ἐκ τύπων ὀμμάτων ἐμῶν,
Κεῖται κατ' ὄκνης ὕπτιος βεβλημένος.
Ασπάζομαί σε πρεσβὺς θεῶν, καὶ σόν,
Τί τῦτο λέξον Ωκύπου πάχα,
Εἰ γὰρ μάθοιμι τυχὸν, ἴσως ἰάσομαι
Τὸ δεινὸν ἄλγος, τῦ παθοῦς τιμὼ συμφορᾶν.
ΩΚΥ. ὁρᾷς με σωτῆρ, καὶ πάλιν σω-
τήριχα,
B Σάλπιγγος αὐτῆς οὐδὲν ἔχων σωτήριχος·
Δεινὸς πόνος με τῦ ποδὸς δάκνει κακῶς,
Δειλὸν δὲ σῶμα, κοὐχ ἁπλοῦν πηδῶ ποδί.
ΙΑ. πόθεν τί παθών; μείωσον, ἢ ποίῳ
τρόπῳ;
Μαθὼν γὰρ ἀληθῶς ὁ ἰατρὸς ἀσφαλῶς,
Κρᾶτιστον ποιήσεισι, σφάλεται δὲ, μὴ μαθών.
ΩΚΥ. δρόμον τιν' ἀσκῶν, καὶ τέχνῃ
γυμναστικῇ,
C Δεινῶς ἐπλήγην ὑπὸ φίλων ὁμηλίκων.
ΙΑ. πῶς οὖν ἀηδὴς ἡ πρόσεστι φλεγμονὴ
Τόπου κατ' αὐτὸ, κοὐκ ἔχεις τιν' ἐμβοχὴν;
ΩΚΥ. οὐ γὰρ φέρω τὰ δεσμὰ τῶν ἐρι-
ειδίων,
Εὐμορφίαν ἄχρηστον εἰς πολλοὺς καλῶ.
ΙΑ. τί οὖν δοκεῖ σοι, καπαχήσω σε τὸν
πόδα;
Αν γὰρ πρόθῃς μοι, γνωσόμεσθα σε χρεών,
Ως ταῖς τομαῖσι πλῆξον αἷμά σου κενόν.
ΩΚΥ. ποίησον εἴ τι χρηνὸν ἐξευρεῖν
ἔχεις,
D Ιν' ὠκὺ ὄκνον ἐκ ποδῶν παύσῃς πόνον.
ΙΑ. ἰδοὺ σιδηρέχαλκον ὀπίσω τομὴν,
Οξεῖαν, αἱμόδιψον, ἡμιρόκυλον.
ΩΚΥ. ἔα, ἔα.
ΤΡΟ. σῶτερ, τί ποιῇς; μὴ τύχοις σω-
τηρίας·
Τολμᾷς σιδηρᾶν ἀμφὶ χαλκῆν πόνον;
Μηδὲν κατειδὼς, πρεσφέρεις κακὸν ποσί.
Ψευδὴς γὰρ ἔκλυες ὢν ἀκηκοὰς ἔργων.
Οὐ γὰρ πάλαισιν, ἢ δρόμοισιν, ὡς λέγῃ,

Ασκῶν

Ασκαῖν ἐπλήγη. τοῦτο γοῦν ἄκουέ μου.
Ηλθεν μολὼν οὗτος πρωΐθεν ὑγιὴς ἐν δόμοις.
Φαγὼν γ' πολλά, καὶ πιὼν ὁ δυστυχὴς,
Κλίνης ὕπερθε κεῖται πεσὼν, ὑπνοῖ μόνος.
Επειτα νυκτὸς δι[illegible], ἐκφεύγασεν,
Ως δαίμονι πληγεὶς, ἢ πάντα φόβον λαβὼν.
Ελεξε δ', οἴμοι, πόθεν ἔχω κακὴν τύχην,
Δαίμων τάχα κρατεῖ με ἔξω ποδός.
Πρὸς ταῦτα νυκτὸς αὐτὰρ ἡμῖν μόνος,
Ο ποιᾶ κήρυξ ὄζεν ἡρμόσθη τὸν πόδα.
Επεὶ δ' ἀλέκτωρ ἡμέραν ἐσάλπισεν,
Οὗτος προσῆλθε, χεῖρα θεὶς ἐμοὶ πικρὰν,
Θρηνῶν, πυρέττων, ἐς ἐμοὶ βάζων.
Α πρὶν δέ σοι κατεῖπε, πάντ' ἐψεύσατο,
Τὰ δεινὰ κρύπτων τῆς νόσου μυστήρια.
ΩΚ. γέρων μὲν ἀεὶ τοῖς λόγοις ὁπλίζεῖ,
Καυχώμενος τὰ πάντα, μηδὲν ὢν ἀνήρ.
Ο γὰρ πονῶν τε, καὶ φίλοις ψευδῆ λέγων,
Πέφυκ' ἔοικε μαστίχῳ μαστωμένῳ.
ΙΑ. πλανᾷς ἀπόντας, ἄλλα δ' ἐξ ἄλλων λέγῃς,
Λέγων, πονῶ μὲν, ὁ δὲ πονῶ, ὅπου λέγῃς.
ΩΚ. πῶς οὖν φράσω σοι τὰ παθοῦς πλὴν συμφορᾶν;
Πάσχων γὰρ, οὐδὲν οἶδα, πλὴν πονῶ μόνον.
ΙΑ. ὅταν ἀφορμῆς δίχα πονῇ τις τὸν πόδα,
Πλάττει δ' λοιπὸν οὐ θέλῃ κενοὺς λόγους,
Εἰδὼς δ' δυνὸν ᾧ συνέζυκται κακῷ.
Καὶ νῦν μὲν ἀκμὴν εἶς.
Επὰν δ' καὶ τὸν ἕτερον ἀλγήσῃς πόδα,
Στένων, δακρύεις, ἓν δέ σοι φράσαι θέλω.
Τοῦτ' ἐς' ἐκεῖνο κἂν θέλῃς, κἂν μὴ θέλῃς,
ΩΚΥ. πάλι' ἐς' ἐκεῖνό γ', εἰπὲ, καὶ τί κλαίζεται;
ΤΡΟ. ἔχει μὲν ὄνομα συμφορᾶς γέμον δι πλῆς.
ΩΚ. οἴμοι. τί τοῦτο; λέξον, ὦ, δέομαί σ' ἐγώ.
ΤΡ. ἐκ τ' τόπου μέν, ὦ πονῶ, ἀρχὴν ἔχει.
ΩΚ. ποδὸς μὲν ἄρχει' ὄνομ' ἔχει καθὼς λέγῃς;
ΤΡ. Τούτῳ σὺ προσθεὶς ὅτι τέλει δεινὴν ἄγραν.
ΩΚ. καὶ πῶς με τὸν δύστηνον ἔτι;
ΤΡ. δεινὴ γὰρ ἔστι, φείδεται γὰρ οὐδενός.
ΩΚ. σωτὴρ, τί λέγῃς; τί δέ με;

A Certando læsus est: id ex me ergo audias.
Principiò enim saluus quidē venit domū;
Pòst autem edēs multum, & bibēs miser,
Solus, super lectū cadens, somnum capit:
Ac deinde noctu expergefactus occipit
Clamare quasi perculsus aliquo dęmone,
Vt omnibus clamore eo incuteret metū.
Dicebat autem, vnde hoc malum mihi?
heu miser!
Fortasse dæmon potitur aliquis pede.
Noctu insuper solus quoque residēs toro,
Ceu pręco, lamētando prosequitur pedē.
Ast vbi diem iam gallus intonat tuba,
Accessit, & tristem mihi imposuit manū,
Plorans, febricitās, corpori innitēs meo.
B Tibi verò, quæ dixit priùs, mentitus est,
Sæua hæc volens morbi tegere mysteria.
OCYP. Verbis senex armatus omnis semper est,
Nil iactitans nō, ast opere præstans parū.
Nā qui dolet, falsúmque amicis differit,
Similis edenti mastichen famelico est.
MED. Deludis omnes tu, aliáque aliis implicas,
Dicens dolere te, ast vbi doleas, tacens.
OCYP. Quónam ergo pacto edisseram causam tibi
Huiusce morbi, qui doleo grauiter quidem,
C Verùm nihil scio, nisi quòd doleo modò?
MED. Atenim absque causa cùm dolet aliquis pedem,
Posthac inania verba fingit, vt lubet,
Sciens graue illud quo implicatus est malo.
Ac nunc quidem consistis in acie mali:
Vbi verò & alterum pedē inuadet dolor,
Flebis gemens: at dicere vnum tibi volo,
Hoc illud est, nolis, velis, hoc illud est.
OCYP. Quod illud autem? quódve nomen habet? cedo.
NVTR. Nomen quidem habet è duplici factum malo.
D OCYP. Hei mihi, quid hoc? dic obsecro te, dic senex.
NVTR. Ab eo loco principium habet, vbi nunc doles.
OCYP. Pedis igitur principium habet, quantum dicis.
NVTR. Huic adde sæuæ nomen Agræ, Doricum.
OCYP. Quo me ergo pacto miserum adhuc?
NVTR. Est sæua nempe, námque parcit nemini.
OCYP. Soter, quid ais? quid me autem?

MED. Sine me parum, ſtulte, tui ego gratia.
OCYP. Quid hoc mali autem, aut quid tibi accidit graue?
MED. In graue malum incidiſti & incurabile.
OCYP. Proin claudicantem viuere hinc neceſſe me eſt?
MED. At eſſe claudum, nihil erat, néve hoc time.
OCYP. Quid peius autem? [etiã.
MED. Iacere vtroq; te impeditũ pede hic
OCYP. Heu, vnde nouus inuaſit mihi dolor
Etiam alterum pedem, huícque compatitur malè? [volo?
Quóve penitus modo obrigui vt irehinc
Formido verò dimouere pedem nimis,
Stultus, quaſi infans derepẽte exterritus.
Sed obſecro te per deos Soteriche,
Vt ſiquid ars poteſt tua, nihil inuidens
Medeare mihi. ſin minùs, ego pereo funditus. [pedes
Nanque intus excrucior, doleóque per
Tanquam ſagitta fixus ex arcu leui.
MED. Equidem remota ambage verborum procul
Hac, qua medici alii ſolent vti modò,
Ipſáque re nullam ſalutis ferre opem,
Cuncta patienti breuiter exponam tibi:
Principiò ineuitabile in malum miſer
Planè incidiſti: non enim compactilem
Ferróque fictã pede ſubiſti compedem,
Sed ſæuam & abditam omnibus prorſus malam,
Cuius hominũ natura non tulerit onus.
OCYP. Eheu miſer, væ væ mihi, [lor?
Vnde hic mihi tacitus pedẽ terebrat do-
Suſcipite me manibus priuſquã concidã,
Perinde vti Satyri ſub vlnas Bacchicos.
NVTR. Equidem ſenex ſum: at ecce tibi pareo tamen,
Iuuenẽque te longæuus ipſe manu rego.

ΙΑ. Ἄφες με μικρόν, ἱκέτημά σοῦ χάριν.
ΩΚ. τί δ' ἔστι δεινόν, ἢ τί συμβέβηκέ σοι;
ΙΑ. εἰς δεινὸν κἀχώρισον πόνον ἦλθες ποδός. (πλὴν πόνον;
ΩΚ. Οὐκοῦν με δεῖ σοι χωλὸν ἐξαν-
ΙΑ. Χωλὸς μὲν οὐκ ἦς, οὐδὲν ἔστι, μὴ φό-
ΩΚ. Τί δ' ἔστι χεῖρον; (βου.
ΙΑ. Ἀμφοῖν ποδοῖν σε συμποδισθῆναι μόνῳ. (πόνος
ΩΚ. Οἴμοι. πόθεν μοι κακὸς εἰσῆλθεν
Ποδὸς δι' ἄλλου, κἀμὲ συμπάσχει κακῶς;
Ἢ πῶς ὅλος πέπτηκα, μεταβαίνειν θέλων;
Ἀφλαίνομαι δὲ πολλὰ μεταξῆσαι πόδα
Νήπιος, οἷα δρέφος ἄφνω φοβούμενος.
Ἀλλ' αἴτομαί σε τοὺς θεοὺς Σωτήριχε,
Εἴπερ τέχνη σοὶ δυνατόν, μηδὲν φθονῶν,
Θεράπευσον ἡμᾶς, εἰ δὲ μή, διόλλυμαι.
Πάσχω γὰρ ἀφανῶς, κἀπὸ ποδῶν πτύομαι.
ΙΑ. Τοὺς μὲν πλανήτας τῶν λόγων
Τοὺς τῶν ἰατρῶν τῶν ὁμιλούντων μόνον, (ἐγώ,
Ἔργῳ δὲ μηδὲν εἰδότων σωτήριον,
Ταῦτά σοι πάσχοντι, σὺν τόμοις φράσω.
Ἄφυκτον ἦλθες τοῦτον ἐς παθος κακόν.
Οὐ γὰρ σιδηρόπλαστον ὑποδύσῃ βάσιν,
Ὃ τοῖς κακουργοῖς εὕρεθη τεκμήριον.
Δῆλον δὲ καὶ χρυφαίαν εἰς πόδας κακήν,
Ἣν οὐκ ἂν ἄροιτ' ἄνθρωπος ἀνθρώπων φύσις.
ΩΚ. αἰ, αἰ, αἰ, αἰ, οἴμοι, οἴμοι.
Πόθεν μοι τρυπᾷ τὸν πόδα χρυπτὸς πόνος;
Δέξασθε χεῖρας τὰς ἐμὰς τοῦ τὸ πεσεῖν,
Ὅποῖα Σάτυροι Βακχίους ὑπὸ ὠλένας.
ΤΡΟ. ἡδὺν μὲν εἰμι, πλὴν ἰδού σοι πείθομαι,
Καὶ τὸν νέον σε χειραγωγῶ παρέδρους ὤν.

Cætera deſunt.

ΕΤΑΙΡΙΚΟΙ ΔΙΑΛΟΓΟΙ.

DIALOGI MERETRICII Iac. Micyl. interprete.

ARGVMENTVM.

Vt in ſuperioribus dialogis, breuioribus quidem illis, Lucianus cùm ſuperorum tum inferorum res irridet, ſumpta, vt videtur, occaſione partim ex Homero, & cæteris epicis, partim ex Tragœdiarum quoque ſcriptoribus: ita in hiſce meretricum colloquiis, mulierum quoque vitia, amores, variámque laſciuiam perſequitur, idq; accepta eius rei occaſione atque materia ex Menandro, & eius ætatis comœdis. Eadem enim & illic argumenta tractata eſſe, ex Latinorum Terentii ac Plauti conuerſionibus coniecturam facere licet. Quòd ſi autem in re non vſque adeo grauí aut periculoſa etiam diuinare licet, videtur Lucianus exercitãdi quoque gratia huiuſmodi luſitaſſe, quippe qui iis quibus aliquando rhetoricam tum alibi tum in Gallia quoque profeſſus eſt, huiuſmodi

quasi exempla quædam proposita voluerit. Ita enim accuratè hic vbique Atticam elegantiam ac pròprietatem custodiuit, vt prorsus ad imitationem hæc composuisse videatur. Neque verò hoc loco crimini nobis verterit quispiam, quasi meretricia hæc, & infanda etiam nonnulla, Latina facta, inuentuti legenda proponamus. Nam præterquam quòd suscepto operi seruiendum fuit, etiam illud defendere nos debet, quod ex sapientioribus quoque dixisse quidam fertur, Mala cognoscenda esse, non vt faciamus, sed vt facilius euitemus.

ΓΛΥΚΕΡΑ ΚΑΙ ΘΑΙΣ.

GLYCERA ET THAIS.

ΤΟν γραπώτην, Θαΐ, τὸν Ἀκαρνᾶνα, ὃς πάλαι μὲν Ἀβρότονον εἶχε, μετὰ ταῦτα δὲ ἠράσθη ἐμοῦ, τὸν βυπάρυφον λέγω, τὸν σὺ τῇ χλαμύδι, οἶσθα αὐτόν, ἢ ὑπιλέλησαι τὸν ἄνθρωπον; Θ Α. οὐκ, ἀλλὰ οἶδα, ὦ Γλυκέριον, καὶ σωέπιε μὲν ἡμῖν τῶν ἱερῶν ἐν τοῖς Ἀλῴοις. τί δὲ τοῦτο; ἐώκεις γάρ τι περὶ αὐτοῦ διηγεῖσθαι. ΓΛΥ. Γοργόνα αὐτὸν ἡ παμπόνηρος φίλη δοκοῦσα εἶναι, ἀπέσπασεν ἀπ' ἐμοῦ ἀπαγαγοῦσα. Θ Α. Ἀλλ' οὐ σοὶ μὲν οὐκ ἐφθόνουν οὐ πρόσθεν, Γοργόναν δὲ ἑταίραν πεποίηται; ΓΛ. ναί, ὦ Θαΐ, καὶ δεῦρο μὲν οὐ μετρίως μου ἤλγησε. Θ Α. πονηρὸν μέν, ὦ Γλυκέριον, οὐκ ἀδόκητον δὲ, ἀλλὰ εἰωθὸς γίγνεσθαι ὑφ' ἡμῶν τῶν ἑταιρῶν. ἐγὼ οὖν χρὴ ὅτε αἰτιᾶσθαι ἄγαν, ὅτε μέμφεσθαι τῇ Γοργόνῃ. οὐδὲ γὰρ σὲ Ἀβρότονον ἐπ' αὐτοῦ πρότερον ἐμέμψατο, καίτοι φίλαι ἦτε. ἀτὰρ οὐκ ἐνθαυμάζω, τί ποτ' ἐπῄνεσεν αὐτῆς ὁ γραπώτης οὗτος, οὐκ εἰ μὴ πάντα πάσι τυφλὸς ἐστιν, ὃς οὐχ ἑωρᾷ, ταῖς μὲν τρίχας αὐτὸν ἀραιὰς ἔχουσαν, καὶ ὑπερπολὺ τοῦ μετώπου ἀπῃρμένας· τὰ χείλη δὲ, πελιδνὰ, καὶ νεκρικὰ, καὶ τράχηλος λεπτὸς, καὶ ὀφθαλμοὶ ἐν αὐτῇ αἱ φλέβες, καὶ ῥὶς μακρὰ· ἓν μόνον, εὐμήκης ἐστὶ, καὶ ὀρθὴ, καὶ μειδιᾷ πάνυ ἐπαγωγόν. ΓΛ. οἴει γὰρ, ὦ Θαΐ, τῷ καλλει ἡρῆσθαι τὸν Ἀκαρνᾶνα; οὐκ οἶσθα, ὡς Φαρμακὶς ἡ Χρυσέριον ἡ μήτηρ αὐτῆς, Θεσσαλάς τινας ᾠδὰς ὑπισαμένη, καὶ τὴν σελήνην καταγουσα, φασὶ δὲ αὐτὴν καὶ πέτεσθαι τῆς νυκτός· ἐκείνη ἐξέμηνε τὸν ἄνθρωπον, πίσα τῶν φαρμάκων ἐγκέρασα, καὶ νῦν τρυγῶσιν αὐτόν. Θ Α. καὶ σὺ, ὦ Γλυκέριον, ἄλλον τρυγήσεις, τὸν δὲ χαίρειν ἔα.

MIlitem istum, Thais, Acarnanem, qui dudum quidem Abrotanum habebat, pòst autem me amauit, purpuratũ istum dico, nostíne ipsum, an oblita es hominis? THA. Quid ni nossem, Glycerium? nam & potauit nobiscum superiori anno in festis Arualibus. Sed quid istud? videris enim nescio quid de illo narratura esse. GLYC. Gorgona ipsum, scelestissima ista, quæ se amicã esse meam simulabat, subductum verbis, à me abstraxit. THA. Et nunc tibi quidem ille ampliùs non cõuersatur, Gorgonam autem amicam sibi parauit? GLYC. Ita est, ô Thais: atque hæc res non mediocriter dolore me afficit. THA. Malum quidẽ hoc est, Glycerium, haudquaquã nouum aut mirum tamen, sed consuetum adeò, ac fieri à nobis meretricibus solitũ. Proinde neque mœrore affici nimiùm decet, neque accusare Gorgonam. Neque enim tibi Abrotanum ob hoc priùs succensuit, quanquam amicæ inter vos eratis. Cæterùm illud miror, quidnam adeò laudet in ea miles iste, nisi si omnino cæcus est, qui non viderit capillitium illam rarum habere, & in multam vsque frontem deductum: deinde & labia liuida, atque emortua, collum autem exile, & extantes in eo venas, longúmque nasum. Vnum sõlum habet, quòd procera est, & recta, & ridet admodum illecebrosum quiddam. GLYC. An tu putas, ô Thais, propter pulchritudinem amasse illam Acarnanem? an nescis quòd venefica est Chrysarium, mater illius, Thessalas nescio quas incantationes sciens, ac lunam deducens? aiunt autem ipsam volare quoque noctu. Illa igitur in insaniam vertit hominem, pharmaco quodam ei temperato, ac bibere dato: & nunc vindemiant ipsum. THA. Tu quoque Glycerium, alium aliquem vindemiabis, istum autem valere sine.

MYRTION, ΠΑΜΦΙΛΟΣ, ΚΑΙ ΔΩΡΙΣ.

MYRTIVM, PAMPHILVS, ET DORIS.

DVcísne Pamphile, Philonis naucleri istius filiam? Iam enim vxorem duxisse te aiunt. Tot autem iuramenta quæ iurasti, & lacrymę istę, breui adeò momẽto omnia euanuerunt? & nunc Myrtij oblitus prorsum es? idque etiam Pamphile, cùm octauum iam mensem ex te prægnans sim? Quippe hoc vel solum ex tuo amore consecuta sum, quòd mihi tantùm impleuisti vterum, & me non ita multo pòst liberos alere oportebit, rem meretrici grauissimam. Neque enim exponam infantem, & maximè si masculus nascatur, sed Pamphilo ei nomine imposito, ego quidem solamen quoddam amoris habebo: tibi verò exprobrabit aliquando accedens ad te ille, quòd perfidus fueris in miseram ipsius matrẽ. Cæterùm Pamphile, haud quaquam formosam virginem ducis. Vidi enim nuper ipsam in Thesmophoriis vnà cum matre, nondum etiam sciẽs quòd propter ipsam Pamphilum visura amplius non essem. Proin tu quoque antea ipsam contemplare, faciémque & oculos ipsius vide, ne te postea discruciet, quòd cæsios eos admodum habet: neque etiam quòd distorti sunt, & se mutuò aspiciunt. Imò verò Philonem vidisti, patrem puellæ: faciem igitur illius nosti: quare nihil amplius opus erit filiam quoque videre. PAM. Adhuc Myrtium, nugantem te audio, virgines, ac nuptias nescio quas nauticas commemorantem? Egon' autem simam aliquam aut formosam sponsam noui? aut omnino quòd Philon Alopecensis (illum enim opinor te dicere) filiam habet nubilem? At neque patri amicus ille est. Memini enim de pacto nautico non multo antè iudicio illum cum illo contendere. Nam talentum, opinor, debens patri, exoluere nolebat. Pater autem apud eos qui controuersias nauticas disceptant, accusauit illum: adeóq; ægrè tum exoluit illud, imò neque totum, vt pater dicebat. Quòd si autem vxorem ducere etiam decretum mihi esset, Demeæ scilicet filia relicta, eius qui superiore anno exercitum duxit, idque etiam cùm consobrina ea mihi sit, Philonis istam nescio quam vxorem ducerem?

ΓΑμεῖς, ὦ Πάμφιλε, τὴν Φίλωνος τοῦ ναυκλήρου θυγατέρα, καὶ ἤδη σε γεγαμηκέναι φασίν. οἱ τοσοῦτοι ὄρκοι, οὓς ὤμοσας, καὶ τὰ δάκρυα ἐν ἀκαρεῖ πάντα οἴχεται, καὶ ἐπιλέλησαι Μυρτίου πω̃, καὶ ταῦτα, ὦ Πάμφιλε, ὁπότε κύω μῆνα ὄγδοον ἤδη; τοῦτο γοῦν καὶ μόνον ἐφιάμην τῆ σῆ ἔρωτος, ὅτι μου τηλικαύτην πεποίηκας τὴν γαστέρα, καὶ μετὰ μικρὸν παιδοτροφῆσαι δεήσει, πρᾶγμα ἑταίρᾳ βαρύτατον. οὐ γὰρ ἐκθήσω τὸ τεχθέν, καὶ μάλιστα εἰ ἄρρεν γένοιτο, ἀλλὰ Πάμφιλον ὀνομάσασα, ἐγὼ μὲν ἕξω παραμύθιον τοῦ ἔρωτος· σοὶ δὲ ὀνείδιζε ποτὲ προσελθὼν ἐκεῖνος, ὡς ἄπιστος γεγένησαι πρὸς τὴν ἀδελφὴν αὐτοῦ μητέρα. γαμεῖς δ' οὐ καλὴν πάρθενον· εἶδον γάρ αὐτὴν ἔναγχος ἐν τοῖς Θεσμοφορίοις μετὰ τῆς μητρός, οὐδέπω εἰδυῖα ὅτι δι' αὐτὴν οὐκ ἔτι ὄψομαι Πάμφιλον. καὶ σὺ δ' οὖν πρότερον ἴδου αὐτὴν, καὶ τὸ πρόσωπον, καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς ἴδε, μή σε ἀπιάτω, εἰ πάνυ γλαυκοὺς ἔχει αὐτούς, μηδὲ ὅτι λοξότροφοί εἰσι, καὶ ἐς ἀλλήλους ὁρῶσι· μᾶλλον δὲ τὸν Φίλωνα ἑώρακας τὸν πατέρα τῆς νύμφης, ὃ πρόσωπον αὐτοῦ οἶσθα, ὥστε οὐδὲν ἔτι δεήσει τὴν θυγατέρα ἰδεῖν. ΠΑΜΦΙΛΟΣ. ἔτι σου ληρούσης, ὦ Μύρτιον, ἀκούσομαι, πάρθένους καὶ γάμους ναυκληρικοὺς διεξιούσης. ἐγὼ δὲ, ἢ σιμὸν τινα ἢ καλὴν νύμφην οἶδα; ἢ ὅτι Φίλων ὁ Ἀλωπεκῆθεν (οἶμαι γὰρ ἐκεῖνόν λέγειν σε) θυγατέρα ὅλως εἶχεν ὡραίαν ἤδη γάμου, ἀλλ' οὐδὲ φίλος ἐστὶν οὗτος τῷ πατρί. μέμνημαι γὰρ ὡς περίπου ἐδικάσατο περὶ συμβολαίου ναυτικοῦ. τάλαντον γάρ, οἶμαι, ὀφείλων τῷ πατρί, οὐκ ἤθελεν ἐκτίνειν· ὁ δὲ, παρὰ τοῖς ναυτοδίκαις ἀπήγαγεν αὐτὸν, καὶ μόλις ἐξέπεσεν αὐτῷ, οὐδὲ ὅλον, ὡς ὁ πατὴρ ἔφασκεν. εἰ δὲ καὶ γαμεῖν ἐδέδοκτό μοι, τὴν τοῦ Δημέου θυγατέρα τὴν τῷ πρίσιν ἐστρατηγηκότος ἀφεὶς, καὶ ταῦτα, ποῦς μὴ ἐς ἀνεψιὰν οὖσαν, τὴν Φίλωνος ἐξαμῶν δή;

σὺ δὲ πόθεν ταῦτα ἤκουσας; ἢ σιωπτέθηκας αὐτὴ, ὦ Μύρτιον, καινάς τινας ζηλοτυπίας σκιαμαχοῦσα; ΜΥΡ. σκοπῶ δ' γαμεῖς, ὦ Πάμφιλε; ΠΑΜ. μέμηνας, ὦ Μύρτιον, ἢ κραιπαλᾷς. καίτοι χθὲς δ' πρώην ἐμεθυσθημεν. ΜΥΡ. ἡ Δωρὶς αὕτη ἐλύπησέ με. πεμφθεῖσα γὰρ ὡς ἔρια ὠνήσαιτό μοι ὅπως τὼ γαστέρε, καὶ δύξαιτο τῇ λοχείᾳ ὡς ἐμοὶ, Λεσβίαν ἔφη συντυχοῦσάν αὐτῇ. μᾶλλον δὲ σὺ αὐτῇ, ὦ Δωρὶ, λέγε, ἅπερ ἀκήκοας, εἴ τε μὴ ἐπλάσω αὐτά. ΔΩ. ἀλλ' ὀπτεύσειέν, ὦ δέσποινα, εἴ τι ἐψευσάμην· ἐπεὶ γὰρ τὸ Πρυτάνειον ἐλθόμην, συνέτυχέ μοι ἡ Λεσβία μειδιῶσα, καὶ φησὶν, ὁ ἐρώσης ὑμῶν ὁ Πάμφιλος, γαμεῖ τὼ Φίλωνος θυγατέρε· εἰ δὲ ἀπιστοίην, ἠξίου με παρακύψασθαι ἐς τὸν γειτονιτὸν ὑμῶν ἰδεῖν πρώτα κατεστεμμένα, καὶ αὐλητρίδας, καὶ θορυβὸν, καὶ Υμέναιον ᾄδοντάς τινας. ΠΑΜ. τί οὖν; παρέκυψας, ὦ Δωρί; ΔΩ. καὶ μάλα, καὶ εἶδον ἅπαντα, ὡς ἔφη. ΠΑΜ. μανθάνω τὼ ἀπάτω. ὅτε πρώτα ἡ Λεσβία, Δωρὶ, παρῆς σε ἐψεύσατο, καὶ σὺ πάλιν ἀπηλέγχας Μυρτίῳ· πλὴν μάτην γε ἐταράχθητε· οὔτε γὰρ πρὸ ἡμῶν οἱ γάμοι· ἀλλὰ νῦν μοι ἀνεμνήσθη ἀκούσας τῆς μητρὸς, ὁπότε χθὲς ἀνέστρεφα πρὸς ὑμᾶς· ἔφη γὰρ, ὦ Πάμφιλε, ὁ μὴ ἡλικιώτης σοι Χαρμίδης ὁ τοῦ γείτονος Ἀρισταινέτου υἱὸς, γαμεῖ ἤδη, καὶ σωφρονᾷ, σὺ δὲ μέχρι τίνος ἑταίρᾳ συνῇ; ταῦτα τοιαῦτα παρακούων αὐτῆς, ἐς ὕπνον κατεμαλακίζόμην· εἶτα ἕωθεν παρῆλθον ἀπὸ τῆς οἰκίας, ὥστε σοὶ μὲν εἶδον ὧν ἡ Δωρὶς ὕστερον εἶδεν· εἰ δὲ ἀπιστεῖς, αὖθις ἀπελθοῦσα, ὦ Δωρὶ, ἀκριβῶς ἰδὲ, μὴ τὸν γειτονιτὸν, ἀλλὰ τὴν θύραν, ποτέρα ὅτιν ἡ κατεστεμμένη· εὑρήσεις γὰρ τὰ τῶν γάμων. ΜΥΡ. ἀπέσωσας, ὦ Πάμφιλε· ἀπηγξάμην γὰρ ἄν, εἴ τι τοιοῦτο ἐγένετο. ΠΑΜ. ἀλλ' οὐκ ἂν ἐγένετο, μηδ' οὕτω μανείην, ὡς ἐκλαθέσθαι Μυρτίου· καὶ ταῦτα, ἤδη μοι κωφοῦσης παιδίον.

A Tu verò vnde ista audisti? an fortè ipsa hoc effinxisti, nouas quasdam zelotypias meditando, & cum iis perinde vt cum vmbris nequicquã digladiãdo? MYRT. Proinde vxorem Pamphile non duces? PAM. Insanis Myrtium, aut certè temulenta es. Atqui heri non ita multùm inebriati fuimus. MYRT. Doris hæc mœrore isto affecit me. Nam cùm fortè missa esset vt lanas coëmeret mihi ad vẽtrem, & vota pro me faceret, Lesbiam ait fortè conuenisse se. Quin potiùs ipsa huic, Dori, narra quæ audieris, nisi tute finxisti ea. DORIS. At malè dispereã, hera, si quicquam mentita fui. Nam post- B quam eò loci vbi curia est, veneram, obuiam fit mihi fortè Lesbia, subridens, atque ait: Amator vester Pamphilus vxorem ducit, Philonis filiam: ac si credere nollem, iussit vt in angiportum vestrum intrò aspicerem, vbi omnia corollis & sertis ornata essent; præterea & tibicinæ, & tumultus, & qui Hymenæum canerẽt, nonnulli. PAMPH. Quid igitur? aspexisti intrò? DOR. Atque admodum, vidique omnia quæ illa dixit. PAM. Intelligo errorem; neque omnia tibi Dori mẽtita Lesbia est, & tu vera Myrtio quo- C que renunciasti, nisi quòd metu frustra ambæ territæ estis. Neque enim nuptiæ illæ apud nos fiunt: sed in mentem nunc venit mihi quod ex matre audiui, quando à vobis heri domum reuersus fui. Nam illa mihi, Pamphile, inquit tum, æqualis hic quidẽ tuus Charmides, vicini huius Aristęneti filius, vxorẽ iam ducit, & resipiscit. Tu verò quousque tandẽ cum amica consuetudinem habebis? Talia ego tum audiens, per negligentiam transmittebam, atque in somnum prolabebar. Deinde mane exurgẽs, domo statim exiui, vt nihil eorum sciam quæ Doris postea vidit. Quòd si autem mihi non cre- D dis, denuo abiens hinc Dori diligenter inspice, non porticum, sed ianuam ipsam, vtra coronis ac sertis exornata sit: deprehendes enim non nostram illam, sed vicinæ esse. MYR. Seruasti me Pamphile. Strangulassem equidem me, si quicquam tale factum fuisset. PAM. At factum non est, neque ita insaniero ego, vt Myrtii oblitus esse videar, præsertim iam vterum ex me ferentis.

ΜΗΤΗΡ, ΚΑΙ ΦΙΛΙΝΝΑ.

MATER, ET PHILINNA.

INſanáne fuiſti Philinna, aut quid tibi accidit tandem in conuiuio heri? Venit enim ad me Diphilus mane lacrumans,& narrauit mihi ea quæ indignè à te paſſus fuerit. Ebriam enim fuiſſe te,& in medium progreſſam ſaltaſſe ait ipſo prohibente, poſtea autem etiam oſculatam fuiſſe Lampriam ſodalem ſuum, ac poſtquam ſuccenſuerit tibi, relicto ipſo ad Lampriam tranſiiſſe,illúmque amplexatam eſſe: ſeſe verò diſperiiſſe cùm hęc fierent. Sed neque noctu opinor concubuiſti cum eo, relicto autem lacrumante ſola in proximo grabatulo iacuiſti, cãtillans, atque ægrè faciens illi. PHIL. At ea quæ ipſe feçit, mater, haudquaquam narrauit tibi: neque enim patrocinareris ipſi.contumelioſo adeò exiſtenti, qui me quidem dimiſſa, ſermones ſubinde conferebat cum Thaide Lampriæ amica, cùm ille nondum adeſſet. Poſtquam autem videbat indignè ferre me, atque ego nutu admonebam hominem eorum quæ faciebat, ille ſumma auricula apprehenſam, & ceruice ad ſe reclinatam Thaidem etiam oſculatus eſt, ita impreſſo ore, vt vix inde labia retraheret. Proinde ego quidem lacrumabar, ille verò ridebat, ac Thaidi multa in aurem clàm ſuſurrabat,de me videlicet. Et Thais quoque ad me aſpiciens, ſubridebat. Vbi autem aduenire Lampriam animaduertebant, ac tandem mutuis oſculationibus explerant ſeſe, ego quidem cum ipſo tamen accubui, vt ne in poſterũ etiam hoc cauſſari poſſet. Thais autem exurgens,ſaltauit prima, nudatis in multum vſque talis, perinde ac ſi ſola pulchros eos haberet:ac poſtquã deſiit,Lamprias quidem tacebat, neque quicquam verbis addidit: Diphilus autem ſupra modum laudabat concinnitatem, ac geſtus æquabilitatem, eò quòd in nullo adeò defeciſſet, quódque aptè ad citharam & motus & planta reſpondiſſent, & alia infinita, perinde ac ſi Calamidis Soſandram laudaret,& non Thaidem,quam tu quoque ſatis noſti,cùm nobiſcum lauaret nuper,qualis ſit.Ipſa autem Thais qualia in me ſtatim probrosè dixit? Si quam enim, inquit, non pudet gracilium crurum quę habet,exurgẽs ſaltet etiam ipſa.

De Calamide ſtatuario Plinius lib. 34. c. 8.

ΕΜαίης, ὦ Φίλιννα, ἢ τί ἔπαθες ὸ τῷ ξυμποσίῳ χθές; ἦκε γὰρ πρὸς ἐμὲ Δίφιλος ἕωθε δακρύων, καὶ διηγήσατό μοι ἃ ἔπαθεν ὑπὸ σοῦ. μεμεθύσθαι γάρ σε, καὶ ἐς ὸ μέσον ἀναςᾶσαν, ὀρχήσασθαι, αὐτοῦ ἀφαιρουμένου, καὶ μὴ ἐῶντος, φιλῆσαι Λαμπρίαν τὸν ἑταῖρον αὐτοῦ, καὶ ἐπεὶ ἐχαλέπηνέ σοι, καταλιποῦσάν αὐτὸν, ἀπελθεῖν πρὸς τὸν Λαμπρίαν, καὶ προσκαλεῖν ἐκεῖνον, ἑαυτὸν δὲ ἀποπνίγεσθαι, τούτων γινομένων. ἀλλ' ὐδὲ τῆς νυκτὸς, οἶμαι, συνεκάθευδες· καταλιποῦσα δὲ δακρύοντα, μόνη ὀκὶ τῷ πλησίον σκίμποδος κατέκεισο ἄδουσα, καὶ λυποῦσα ἐκεῖνον. ΦΙΛΙΝ. τὰ γὰρ αὐτοῦ σοι, ὦ μῆτερ, ὐ διηγήσατο; ὐ γὰρ ἂν συνηγόρευες αὐτῷ ὑβριςῇ γε ὄντι, ὃς ἐμοῦ γε ἀφέμενος, ἐκοινολογεῖτο Θαΐδι τῇ Λαμπρίου ἑταίρᾳ, μηδέπω ἐκείνου παρόντος· ἐπεὶ δὲ ἐχαλεπαίνουσάν εἶδέ με, καὶ διένθουσα αὐτῷ οἷα ποιῇ, τῷ ὠτὸς ἄκρου ἐφαψάμενος, ἀνακλάσας τὸν αὐχένα τῆς Θαΐδος, ἐφίλησεν οὕτω πρόσφυδς, ὥστε μόλις ἐπέσασε τὰ χείλη, εἶτ' ἐγὼ μὲν ἐδάκρυον, ὁ δὲ ἐγέλα, καὶ πρὸς τὴν Θαΐδα πολλὰ πρὸς ὃ ἔλεγε, κατ' ἐμοῦ δηλαδή, καὶ ἡ Θαὶς ἐμειδία, βλέπουσα πρὸς ἐμέ· ὡς δὲ πρόσιόντα ἠσθοντο τὸν Λαμπρίαν, καὶ ἐκορέσθημέν ποτε φιλοῦντες ἀλλήλους, ἐγὼ μὲν ὅμως πρὸ αὐτὸν κατεκλίθην, ὡς μὴ καὶ τοῦτο προφασίζοιτο ὕστερον. ἡ Θαὶς δὲ ἀναςᾶσα, ὠρχήσατο πρώτη, ἀπογυμνοῦσα ὅσα πολὺ τὰ σφυρά, ὡς μόνη καλὰ ἔχουσα· καὶ ὅσῳ ἐπαύσατο, ὁ Λαμπρίας μὲν ἐπῄνει, καὶ εἶπεν οὐδέν· Δίφιλος δὲ ὑπερεπῄνει ὸ ῥυθμὸν, καὶ ὸ κεχορηγημένον, ὡς ὅτι οὐ πρὸς τὴν κιθάρᾳν ὁ πους, καὶ ὸ σφυρὸν, ὡς καλὸν, καὶ ἄλλα μυρία, καθάπερ τὴν Καλλάμιδος Σωσάνδραν ἐπῄνει, ἀλλ' οὐχὶ Θαΐδα, ἣν καὶ σὺ οἶσθα συλλουόμενον ἡμῖν, οἷά ὅστ. Θαὶς δὲ οἷα ἢ ἔσκωπτεν ἐμέ; εἰ γάρ τις, ἔφη, μὴ αἰσχύνεται λεπτὰ ἔχουσα τὰ σκέλη, ὀρχήσεται καὶ αὐτὴ ἐξαναςᾶσα.

τί αὖ λέγοιμι, ὦ μῆτερ; αἰσχύνη γὰρ, καὶ ὠρχησάμην, τί γὰρ ἔδει ποιεῖν; ἀναχέσθαι, καὶ ἐπαληθεύειν τὸ σκῶμμα, καὶ τῇ Θαΐδι ἐᾶν τυραννεῖν τὸ συμπόσιον; ΜΗ. Φιλονικότερον μέν, ὦ θύγατερ, οὐδὲ φερντίζειν γὰρ ἐχρῆν· λέγε δ' ὅμως τὰ μετὰ ταῦτα. ΦΙ. οἱ μὲν οὖν ἄλλοι ἐπῄνουν, ὁ Δίφιλος δὲ, μόνος ὕπτιον καταβαλὼν ἑαυτὸν, εἰς τὴν ὀροφὴν ἀνέβλεπεν, ἄχρι δὴ καμοῦσα ἐπαυσάμην. ΜΗ. Τὸ φιλῆσαι δὲ τὸν Λαμπρίαν ἀληθὲς ἦν, καὶ τὸ μεταβᾶσάν σοι πρὸς πλέκεσθαι αὐτῷ; τί σιγᾷς; οὐκ ἐπὶ γὰρ τούτοις συγγνώμης ἄξια. ΦΙΛ. ἀντιλυπεῖν ἐβουλόμην αὐτόν. ΜΗ. Εἶτα οὐδὲ συνεκάθευδες, ἀλλὰ καὶ ἦδες, ἐκείνου δακρύοντος. οὐκ αἰσθάνῃ, ὦ θύγατερ, ὅτι πωλούμεθα ἐσμεν, οὐδὲ μέμνησαι ὅσα παρ' αὐτοῦ ἐλάβομεν, ἢ οἷς δὴ τὸν παρεσκευασμένον ἡμῖν ἡ Ἀφροδίτη ἔπεμψε; ΦΙΛ. τί οὖν, ἀνεχώμην ἂν τοῦτο, ὑβριζομένη ὑπ' αὐτοῦ; ΜΗ. ὀργίζου μὲν, μὴ ἀντυβρίζε δέ· οὐκ οἶσθα ὅτι ὑβριζόμενοι παύονται οἱ ἐρῶντες, καὶ ὑπερημῶσιν ἑαυτοῖς; σὺ δὲ πάνυ χαλεπὴ ἀεί πως αὐθαδέστερον γεγένησαι, καὶ ὅσα μὴ κατὰ τὴν παροιμίαν, ἀπορρήξωμεν πάνυ τείνασα τὸ καλώδιον.

A Hîc tibi quid dicam mater? surrexi equidem, atque saltaui. Quid enim facere conueniebat? perferre scilicet, & silentio scomma illud tacitè confiteri? ac Thaidem permittere ita in conuiuio regnare? MAT. Æmulatio hæc quidem, filia, grauior paulo fuit. Nam ne curare quidem ista oportebat. sed tamen dic quæ post hæc consecuta sunt. PHIL. Cæteri quidem igitur laudabant, Diphilus autem solus, supinus in tergum iacēs, ad lacunar sursum aspiciebat scilicet, donec saltando defessa ego quieui. MAT. Quid autem quòd Lampriam osculata esse diceris, verúmne istud fuit? quid taces? non enim hoc quoque venia dignũ B est. PHIL. Atqui vicissim illi ægrè facere volebam. MAT. Deinde neque concubuisti vnà cum illo sed etiam cantillasti lacrumante illo. An non intelligis filia, quòd mendicæ atque inopes sumus? neque meminisli quàm multa ab illo accepimus, aut quo pacto superiore hyeme viuendum nobis fuisset, nisi hunc nobis ipsa adeò Venus obtulisset? PHIL. Quid tum igitur? an ob id toleratem hæc, & contumelia ab ipso afficerer? MAT. Irascere quidem, ne autem vicissim contumeliosa fueris. An nescis quòd contumelia affecti amatores, amare desinunt, & se ipsos obiurgant? Tu verò omnino difficilis semper erga hominem fuisti. Ac vide, ne iuxta prouerbium, Funiculum nimis intendendo, abrumpamus aliquando.

ΜΕΛΙΤΤΑ, ΚΑΙ ΒΑΚΧΙΣ.

MELISSA ET BACCHIS.

ΕΙ τινα οἶσθα Βακχὶ γραῶν, οἵας πολλαὶ Θετταλαὶ λέγονται ἐπᾴδουσαι, καὶ ἐρασμίους ποιοῦσαι, εἰ καὶ πάνυ μισουμένην γυνὴ τυγχάνοι (οὕτως ὄναιο) προσαγαγοῦσα, ἧκέ μοι. ἱμάτια γὰρ ὅλα, καὶ τὰ χρυσία ταυτὶ προεἰμένῳ ἡδέως, εἰ μόνον ἴδοιμι ἔτ' ἐμὲ αὖθις ἀναστρέφαντα Χαρῖνον, μισήσαντα Σιμμίχην, ὡς νῦν ἐμέ. ΒΑ. τί φῄς; οὐκ ἔτι σώφρων, ἀλλὰ πρὸς τὴν Σιμμίχην, ὦ Μέλιττα, οἴχεται Χαρῖνος, δι' ἣν τοσαύτας ὀργὰς τῶν γονέων ἠνέσχετο, καὶ βουληθεὶς τὴν πλουσίαν ἐκείνην γῆμαι, πέντε προικὸς τάλαντα, ὡς ἔλεγον, ὑπεφερομένην; μέμνημαι γὰρ ταῦτά σε ἀκηκοὼς.

C SI quam fortè nosti, Bacchi, anum, quales multæ Thessalæ perhibentur esse incantatrices, & amabiles videri facientes, etiam si qua prorsum odio digna mulier existat, eam acceptã ad me adducas quæso. ita tibi rebus tuis optatò frui liceat. Nam ego vestes omnes, atque omne aurum hoc libenter amiserim, si solùm videam iterum ad me reuerti Charinum, odio Simmichen perinde habentem, atque me nunc habet. BAC. Quid ais Melissa? non ampliùs tecum consuetudinem habet, sed ad Simmichen diuertit Charinus, cuius gratia tantas iras parentum sustinuit, cùm diuitē illam vxorē ducere negaret, quæ quinque in dotem talenta, vt dicebatur, illi allatura erat? memini enim me ista ex te audire.

MELIS. Cuncta hæc euanuerunt, Bacchi, & iam quintus dies est ex quo illum prorsus ne vidi quidem: sed potant apud æqualem Pammenem ipse & Simmiche.
BAC. Acerba sanè hæc Melissa tibi accidunt. Sed quid adeò dissidium hoc inter vos conciliauit? Videtur enim haudquaquam exiguum istud esse. MELIS. Quod ad summam rei attinet, prorsum ne dicere quidem possum. Paulò autem antè, cùm ex Piræo rediret (descenderat enim opinor eò, vt debitum quoddã exigeret, à patre missus videlicet) neque me aspicere volebat ingressus, neque etiam recipiebat accurrentem me, vti consuetum inter nos erat, sed repellens à se, amplexari volentem, Abi, inquit, ad nauclerũ Hermotimum, aut ea quæ in parietibus in Ceramico scripta sunt, lege, vbi nomina vestra columnis incisa sunt. Tum ego: Quemnã, inquam, quem mihi Hermotimum narras? aut quas columnas dicis? Ille autem nihil respondens, atque etiam incœnatus dormiebat, auersus à me iacens. Quàm multa hîc me putas machinatam fuisse, amplectendo, conuertẽdo, atque etiam osculando auersi illius ceruicem? At ille ne vllo quidem pacto se deliniri passus est, sed, Si mihi, inquit plus satis molesta fueris, abibo hinc, etiamsi nox intẽpesta sit. BAC. At tamen noras Hermotimũ? MEL. At me videas, ô Bacchi, miseriorem multo quàm nunc sum, degere, si vllum ego nauclerum Hermotimum vsquam noui: nisi quòd ille quidem summo mane à me abiit, statim ad galli cantũ experrectus, ego verò memineram quòd in pariete quodã in Ceramico scriptum aiebat nomen istud esse, atque ob id misi statim Acidem, quæ illud videret. Illa verò aliud quidem nihil reperit, nisi hoc solum inscriptum ad dexterã ab ingressu supra Dipylũ, Melissa amat Hermotimum: & rursum inferiùs paulo: Nauclerus Hermotimus amat Melissam.
BAC. O aduleſcentes curiosos ac petulantes! Intelligo enim. Ægrè facere quispiam Charino volens, inscripsit hæc, zelotypum videlicet ipsum esse sciens. Ille autẽ statim vt legit, credidit. Quòd sicubi igitur ipsum viderem, dicerem: Imperitus rerum est, ac puer adhuc. MEL. Vbi verò videas illũ, qui cum Simmiche conuersatur, se ipsum cum illa concludens? Parẽtes autem etiamnũ apud me quærũt ipsum. Sed si quã anum habere, Bacchi, vt dixi, possim, ea apparens fors seruaret me.

Locus fuit Athenis, vbi meretrices habitabant: & alter, vbi bello cæsi sepelicbãtur. Suid.

ΜΕ. ἄπωπα σκῆνα οἴχεται, ὦ Βακχέ, καὶ πέμπτην ταύτην ἡμέραν οὐδὲ ἑώρακα ὅλως αὐτόν, ἀλλὰ πίνουσι παρὰ τῷ σωφρονεστάτῳ Παμμένει αὐτός τε καὶ Σιμμίχη.
ΒΑΚ. δεινά, ὦ Μέλιττα, πέπονθας. ἀλλὰ τί καὶ ὑμᾶς διέστησεν; ἔοικε γὰρ οὐ μικρὸν τοῦτ' εἶναι. ΜΕ. Ὅ μοι ὅλον, οὐδὲ εἰπεῖν ἔχω. παρῆλθον δὲ αἰεὶ θεόν Πέρασιν (κατελιλύθει γὰρ, οἶμαι, χρέος τι ἀπαιτήσων, πέμψαντος τοῦ πατρός) οὔτέ με παρεσέβλεψεν ἐσελθόντα, οὔτε παρεσκευάσατο ὡς ἔθος παρασπάσασθαι, ἀποσπασάμενος δὲ παρεπλάκην θέλουσαν, Ἄπιθι, φησί, πρὸς τὸν ναύκληρον Ἑρμότιμον, ἢ τὰ ὅτι τῶν τοίχων γεγραμμένα ἐν τῷ Κεραμεικῷ ἀνάγνωθι, ὅπου κατεγλίτευται ὑμῶν τὰ ὀνόματα. τίνα Ἑρμότιμον, τίνα ἔφην; ἢ ποίους τοίχους λέγεις; ὁ δὲ, οὐδὲν ἀποκρινάμενος, οὐδὲ δεῖπνήσας, ἐκάθευδεν ἀποστραφείς. πόσα οἴει ὅτι τὸν μεμηχανῆσθαί με παρεβάλλουσαν, ὑπεστρέφουσαν, φιλοῦσαν ἀπεστραμμένου δὲ μετάφρενον; ὁ δὲ οὐδὲ ὑπωστιοῦν ἐπεμαλάχθη, ἀλλ', Εἰ μοι, φησὶν, ὅτι πλέον ὀχλήσας, ἄπειμι ἤδη, εἰ καὶ μέσαι νύκτες εἰσίν.
ΒΑΚ. ὅμως ἤδεις τὸν Ἑρμότιμον; ΜΕΛ. ἀλλά με ἴσθι, ὦ Βακχέ, ἀθλιώτερον ἂν φέρεσθαι ἢ νῦν ἔχω, εἴ τινα ἐγὼ ναύκληρον Ἑρμότιμον οἶδα, πλὴν ἀλλ' ὁμῶς ἔωθεν ἀπελήλυθε, τοῦ ἀλεκτρυόνος λύθης ἅσματος ἀνεγερθείς. ἐγὼ δὲ ἐμεμνήμην ὅτι κατ' οἶκον τινὸς ἔλεγε καταγεγράφθαι τοὔνομα ἐν Κεραμεικῷ· ἔπεμψα οὖν Ἀκίδα κατασκεψομένην· ἦλθε μὲν οὖν δεῦρο, τὸ δὲ μόνον ὑπεγραμμένον ἐσιόντων ὅτι τὰ δεξιὰ πρὸς τῷ Διπύλῳ, Μέλιττα φιλεῖ Ἑρμότιμον, καὶ μικρὸν αὖθις κατωκάτω, Ὁ ναύκληρος Ἑρμότιμος, φιλεῖ Μέλιτταν. ΒΑΚ. ὦ τῶν πεπλεγμένων νεανίσκων. σωφρονεῖν γάρ. λυπῆσαί τις θέλων τὸν Χαρῖνον, ἐπέγραψε, ζηλότυπον ὄντα εἰδώς· ὁ δὲ αὐτίκα ὑπέλαβεν. εἰ δέ που ἴδοιμι αὐτὸν, διαλέξομαι· ἄπειρός ἐστι, καὶ παῖς ἔτι. ΜΕ. πῶς δ' ἂν ἴδοις σκῆνον, ὃς ἐγκλῃσάμενος ἑαυτὸν, σώφρονι τῇ Σιμμίχῃ; οἱ γονεῖς δὲ ἔτι πρὸ ἐμοῦ ζητοῦσιν αὐτόν. ἀλλ' εἴ τινα δύναμαι, ὦ Βάκχε, χαριοῦμαι, ὡς ἔφην, ἀποσώσει γὰρ αἰεὶ φασκουσα.

ΒΑΚ. ἔστιν, ὦ Φιλτάτη, ὅ, τι χρησίμη φαρμακὶς, Σύρα τὸ γένος, ὠμὴ ἔτι, καὶ συμπεπηγυῖα, ἥ μοι ποτὲ Φανίαν καλεπαίνοντα κἀκεῖνον εἶχεν, ὥστε Χαρῖνος, διήλλαξε μὴ μιῶν ὅλοις τέτρασιν, ὅ, τι ἐγὼ μὴν ἤδη ἀπεγνώκειν· ὁ δὲ ὑπὸ τῶν ἐπῳδῶν ἦκεν αὖθις ἐπ' ἐμέ. ΜΕ. τί δὲ ἐπράξεν ἡ χραῖς, εἴ γε ἔτι μέμνησαι; ΒΑΚ. λαμβάνει μὲν οὐδὲ πολύ, ὦ Μέλιττα, τὸν μισθὸν, ἀλλὰ δραχμὴν, καὶ ἄρτον, καὶ ὀπτεῖσθαι δεῖ μετὰ τῶν ἀλῶν, καὶ ὀβολοὺς ἑπτὰ, καὶ θύον, καὶ δᾷδα. ταῦτα ἢ ἡ χραῖς λαμβάνει, καὶ κρατῆρα κεκερᾶσθαι δεῖ, καὶ πίνειν ἐκείνῃ μόνῃ. δεήσει δέ τι αὐτοῦ τοῦ ἀνδρὸς εἶναι, οἷον ἱμάτια, ἢ κρηπῖδας, ἢ ὀλίγας τῶν τριχῶν, ἤ τι τῶν τοιούτων. ΜΕΛ. ἔχω τὰς κρηπῖδας αὐτοῦ. ΒΑΚ. ταύτας κρεμάσασα ἐκ πατταλου ὑπὸθυμιᾷ τῷ θύῳ, πάτταλουσα καὶ τῶν ἀλῶν ὅτι δὲ πῦρ· ὀπτιλέγει δ' ἀμφοῖν τὰ ὀνόματα, καὶ δὲ ἐκείνου, καὶ δὲ σόν. εἶτα ἐκ τοῦ κόλπου παρεκόμισασα ῥόμβον, ὀπισθρέφει ἐπῳδήν τινα, λέγουσα ὀπιδέχω τῇ γλώσσῃ, βαρβαρικὰ καὶ φρικώδη ὀνόματα. ταῦτα ἐποίησε τότε. καὶ μετ' ὀλίγου Φανίας ἦλθε, καὶ τῶν συνεφήβων ὀπιμεμφόντων αὐτῷ, καὶ τῆς Φοιβίδος, ἣ συνῆν, πολλὰ αἰτούσης, ἦκέ μοι, ὃ πλέον ἢ τῆς ἐπῳδῆς ἀγόμενος· ἐπὶ δὲ καὶ τοῦτό με σφόδρα ἔτι τῆς Φοιβίδος ὃ μίσος ἔδιδαξατο, τηρήσασθαι ὃ ἴχνος, ἐπῳδὴ ἀπολίποι, ἀμφωρύσασθαι ὀπιβῶσαι μὲν τῷ ἀριστερῷ ἐκείνης, τὸν ἐμὸν δεξιὸν, τῷ δεξιῷ δὲ τὸν ἀριστερὸν ἔμπαλιν, καὶ λέγειν, Ἐπιβέβηκά σοι, καὶ ὑπέρκειμαι. καὶ ἐποίησα ὡς παρήγγειλε. ΜΕ. μὴ μέλλε, μὴ μέλλε, ὦ Βακχί, κάλει ἤδη τινὰ Σύραν, σὺ δὲ, ὦ Ἀκί, τὸν ἄρτον, καὶ τὸ θύον, καὶ τἄλλα πάντα παρὸς τὴν ἐπῳδὴν δὸς ἑτοίμαζε.

A BAC. Est quædam venefica, mea tu, ad hanc rem maximè idonea, Syra natione, cruda adhuc, & bene compacta, quæ mihi aliquando Phaniam, cùm & ille mihi temere ita succenseret, reconciliauit, idque post totos menses quatuor, cùm ego iam planè desperassem. Ille autem incantationibus compulsus, rursum ad me rediit. MELIS. Quid igitur poscebat anus ea, si modò adhuc meministi? BAC. Non magnam accipit mercedem, Melissa, sed drachmam, & panem: & impositos præterea oportet esse cum sale obolos septem & thyum, & facem. Ista verò a- B nus accipit, & cratêrem quoque misceri illi oportet, biberéque illam inde solam. Oportebit autem & ipsius viri aliquid adesse, vti vestem, aut crepidas, aut pauculos crines, aut id genus aliud quippiã. MELIS. Habeo crepidas illius. BAC. Hisce igitur ex palo suspensis, infrà suffitum thyo facit, aspergens igni salem quoque. Pronunciat autem amborum nomina ad hæc, & illius videlicet, & tuum. Deinde è sinu proferens rhombum huc illuc conuertit, incantationem quandam dicens volubili lingua, barbara videlicet atque horrenda nomina. Hæc illa tum C fecit, ac non multo pòst Phanias, cùm illum pariter & æquales ob hoc reprehenderent, & ipsa Phœbis, quîcum rem habebat tum, multùm postularet, venit mihi incantatione ista prorsum attractus. Præterea autem etiam odij conciliandi medicamentum hoc contra Phœbidem docuit me, vt videlicet vestigium ab illa impressum obseruarẽ, & in sinistrũ illius pedẽ meo dextero insisterem, contrà autem in dexterum illius, sinistro meo, atque ita dicerem, Conscendi te, ac superior sum: fecíque ita vt illa tum præcepit. MELIS. Ne morare Bacchi, ne morare, sed voca iam Syram illam. Tu verò Aci panem & verbenas, & cætera omnia ad incantationem quæ pertinẽt, appara.

θύον, ὄνομα δένδρου, inquit Hesychius. huius fustitu in sacris vtebatur.

ΚΛΩΝΑΡΙΟΝ ΚΑΙ ΛΕΑΙΝΑ.

CLONARIVM ET LEÆNA.

ΚΑινά σοὶ ἀκούομεν, ὦ Λέαινα, τὴν Λεσβίαν Μέγιλλαν τὴν πλουσίαν, ἐρᾶν σὲ ὥσπερ ἀνδρα, καὶ συνῆναι ὑμᾶς, οὐκ οἶδ' ὅ, τι ποιούσας μετ' ἀλλήλων. τί τοῦτο; ἐρυθρίασας· ἀλλ' εἰπὲ εἰ ἀληθῆ ταῦτά ἐστιν.

D NOua quædam de te audimus Leæna, Lesbiam videlicet Megillam diuitem illam amare te perinde vt virum, & coire vos, nescio quid mutuò vobis facientes. Quid istud? erubuisti? Sed dic mihi, veráne ista sunt?

LEÆN. Vera, Clonarium: pudet autē dicere: alienum enim quiddam est. CL. At per Cererem, quid hoc negotij? aut quid sibi vult mulier? Quid autem etiam agitis quando coitis? Vides, haudquaquā amas me: neque enim celares me talia. LEÆN. Amo equidem te, quantum vllam aliam. Mulier autem illa, virilis supra modum est. CLO. Non intelligo quidnā etiam dicas, nisi si Tribas quæpiam est. Tales enim in Lesbo perhibent mulieres esse, quæ à viris quidem pati illud nolint, cum mulieribus autem ipsæ perinde ac viri solent, congrediantur. LEÆN. Tale quippiam est. CLO. Proin, mea Leæna, istud ipsum etiam expone, quo pacto videlicet ab initio solicitauerit te, quóque modo etiam adduci te vt illi morem gereres, passa fueris, & quę deinceps consecuta sunt. LEÆN. Cōpotatiunculam quandam instituerant ipsa & Demonassa Corinthia ista, diues ipsa quoq;, & in eadē arte cum Megilla exercitata: assumpserántq; me, vt cithara ipsis canerem. Postquam autem satis cecineram, & iam intempesta nox erat, cubitúmq; ire conueniebat, ipsæ autem iam ebriæ erāt: tum Megilla, Age, inquit, Leæna, iam enim dormire æquū est, hîc nobiscum vnà cuba, media inter vtrāque. CLO. Concubuisti ne? Quid tum postea factū est? LEÆN. Osculabantur me primò perinde atque viri solent, non ipsa mōdò labia applicantes, sed os subaperiētes quoque. Deinde & amplexabantur, & papillas atterebant mihi. Demonassa autē etiam mordebat inter deosculandum. Ego verò quidnā rei esset, haudquaquā etiam coniectura consequi poteram. Cæterùm parua interiecta mora, Megilla cùm iam incaluisset, comā, vt illam quidē fictitiam habebat, à capite reiecit, ipsa autem iacebat omnino similis atq; equiparanda gladiatori alicui vehementer virili, atque robusto, ad viuū vsque cute detōsa. Ac ego quidē vbi aspexi, perterrita sum. Illa verò, Leæna, inquit, ecquē adolescentem vnquam vidisti ita pulchrum? At non video, inquam ego, vllum hîc adolescentē, Megilla. Tū illa, Ne me, inquit, effœmines, aut mulierem facias: Megillus enim vocor ego, & iam olim Demonassam hanc vxorem duxi, éstque ea vxor mea. Risi equidem ad hæc, Clonarium, atque, Proinde Megilla, latuisti, inquam, tu nos, vir existens, quemadmodum Achillem aiunt inter virgines abscōditum latuisse:

ΛΕ. ἀληθῆ ὦ Κλωνάριον· αἰσχύνομαι δέ, ἀλλότριον γὰρ πί ἐστι. ΚΛΩ. τοῦς τῆς κουροδότρου, τί ὃ τοῦτο, ἢ τί βούλεται ἡ γυνή; τί δὲ καὶ τοιοῦτε ἔστον σιωπᾶτε; ὁρᾷς; ὑ φιλῇς με, ὑ γὰρ ἂν ἀπεκρύπτου τὰ τοιαῦτα. ΛΕ. φιλῶ μὰν, εἰ καί τινα ἄλλων· ἡ γυνὴ δὲ, δεινῶς ἀνδρικὴ ἐστιν. ΚΛΩ. οὐ μανθάνω ὅ, τι καὶ λέγῃς, εἰ μή τις ἑταιρίστρια τυγχάνει οὖσα· τοιαύτας γὰρ ἐν Λέσβῳ λέγουσι γυναῖκας, οὐκ ἐθέλειν μὰν ὑπὸ ἀνδρῶν πάσχειν τὰ τοιαῦτα, γυναιξὶ δὲ αὐτὰς πλησιάζουσας, ὥσπερ ἄνδρας. ΛΕ. τοιοῦτό τι. ΚΛ. ὁρῶ, ὦ Λέαινα, τοῦτο αὐτὸ καὶ διήγησαι, ὅπως μὰν ἐπείρα ὃ τοῦτον, ὅπως δὲ καὶ συνεπείσθης, καὶ τὰ μετὰ τοῦτο. ΛΕ. πότον τινὰ συλλεγοῦσα αὐτὴ, καὶ Δημώναξα ἡ Κορινθία, πλουσία δὲ καὶ αὐτὴ, καὶ ὁμότεχνος τῇ Μεγίλλῃ, παρῆλθόν με κιθαρίζειν αὐταῖς· ἐπεὶ δὲ ἐκιθάρισα, καὶ ἀοιδὰς ᾖδον, καὶ ἐδόκει καθεύδειν, καὶ ἐμέθυον, Ἄγε δή, ἔφη, ὦ Λέαινα, ἡ Μέγιλλα, κοιμᾶσθαι γὰρ ἤδη καλόν, ἐνταῦθα καθεύδε μὰν ἡμῖν μέση ἀμφοτέρων. ΚΛΩΝ. ἐκάθευδες; ὃ μετὰ ταῦτα τί ἐγένετο; ΛΕΑΙΝΑ. ἐφίλουν με ὃ τοῦτον, ὥσπερ οἱ ἄνδρες, οὐκ αὐτὰ μόνον τοῦσαρμόζουσα τὰ χείλη, ἀλλ' ἀναοίγουσα ὃ στόμα, καὶ ὑπερέβαλλον, καὶ τοὺς μαστοὺς ἔθλιβον· ἡ Δημώναξα δὲ, καὶ ἔδακνε μεταξὺ καταφιλοῦσα· ἐγὼ δὲ, οὐκ εἶχον εἰκάσαι ὅ, τι ὃ τοῦτο εἴη. χρόνῳ δὲ ἡ Μέγιλλα ἐκθερμος ἤδη οὖσα, τὸν μὰν πηνίκιν ἀφείλετο τῆς κεφαλῆς, ἐπέκειτο δὲ πολὺ ἐμοῖα, καὶ τοιοῦτος, καὶ ἐν χρῷ ὤφθη αὐτὴ, καθάπερ οἱ σφόδρα ἀνδρώδης τῶν ἀθλητῶν, ἀποκεκαρμένη· καὶ ἐγὼ ἐταράχθην ἰδοῦσα. τί δὲ, Ω Λέαινα, φησιν, ἑώρακας ἤδη οὕτω καλὸν νεανίσκον; ἀλλ' οὐχ ὁρῶ, ἔφην, ἐνταῦθα νεανίσκον, ὦ Μέγιλλα. Μὴ καταθήλυνέ με, ἔφη, Μέγιλλος γὰρ ἐγὼ λέγομαι, καὶ γεγάμηκα τοιαύτην Δημώναξαν, καὶ ἔστι ἐμὴ γυνή. ἐγέλασα, ὦ Κλωνάριον, ἐπὶ τούτῳ, καὶ ἔφην, Οὕτω σὺ, ὦ Μέγιλλε, ἀνὴρ ὢν, ἐλελήθεις ἡμᾶς, καθάπερ ὁ Ἀχιλλέα φασὶ κρυπτόμενον ἐν ταῖς

καὶ ὃ ἀνδρῶν ἐκεῖνο ἔχεις, ἢ ποιῇς τὼ Δημώνακτι ὅπερ οἱ ἄνδρες. Ἐκεῖνο μὲν, ἔφη, ὦ Λέαινα, οὐκ ἔχω, δέομαι δὲ οὐδὲ πάνυ αὐτοῦ. ἦσθην δέ τινα ἔγωγε αὐλητρίδα μετρίως πάνυ ὁμιλοῦσαν ὄψει με. ἀλλὰ μὴ Ἑρμαφρόδιτος εἶ, ἔφην, οἷοι πολλοί τινες λέγονται, ἀμφότερα ἔχοντες; ἔτι γὰρ ἠγνόουν, ὦ Κλωνάριον, ὃ πρᾶγμα. οὔ, φησίν, ἀλλὰ ὃ πᾶν ἀνήρ εἰμι. ἤκουσα, ἔφην ἐγὼ, τῆς Βοιωτίας αὐλητρίδος Ἰσμηνοδώρας, διηγουμένης τὰ Ἐφέστρια πρὸ αὐτοῖς, ὡς ἡνίκα τις ἐν Θήβαις ἐκ γυναικὸς ἀνὴρ· ὁ δ' αὐτὸς, καὶ μάντις ἄριστος, οἶμαι, Τειρεσίας ποιῶμαι. μὴ οὖν τι καὶ σὺ τοιοῦτο πέπονθας; ἤκουσα, ὦ Λέαινα, ἔφη, ἀλλὰ ἐγκυμονῶ μὲν ὁμοία ταῖς ἄλλαις ὑμῖν. ἡ γνώμη δὲ, καὶ ἡ ὀπτηδυμία, καὶ τἆλλα πάντα, ἀνδρός ἐστί μοι. καὶ ἱκανὴ γοῦν σοι, ἔφην, ὀπτηδυμία. πρόσχε γοῦν, ὦ Λέαινα, εἰ ἀπιστεῖς, ἔφη, καὶ γνώσῃ οὐδὲν ἐνδέουσάν με τῶν ἀνδρῶν. ἔχω γάρ τι αὐτὶ τοῦ ἀνδρείου, ἀλλὰ πρόσχε, ὄψει γάρ. πρόσχον, ὦ Κλωνάριον, ἱκετευούσης πολλὰ, καὶ ὄρμόν τινά μοι δούσης τῶν πολυτελῶν, καὶ ὀθόνας τῶν λεπτῶν. εἶτα ἐγὼ μὲν, ὥσπερ ἄνδρα, περιελαμβανον· ἡ δὲ, ἐποίει τε, καὶ ἐφίλει, καὶ ἠσθμαινε, καὶ ἐδόκει μοι ἐς ὑπερβολὴν ἥδεσθαι. ΚΛΩ. τί ἐποίει, ὦ Λέαινα; ἢ τίνα ἦν τοῦτο; τοῦτο γὰρ μάλιστα εἰπέ. ΛΕ. μὴ δυάκεινε ἀκριβῶς, αἰσχρὰ γάρ· ὥστε, μὰ τὴν Οὐρανίαν, οὐκ ἂν εἴποιμι.

habéſque virile illud, ac Demonaſſæ facis idem quod viri ſolent? Idem ego Leæna, inquit, non habeo, ſed neque opus eo admodum habeo. Peculiari autem modo ſuauiùs aliquanto conuerſari me videbis. At num Hermaphroditus es, inquam ego, quales multi perhibentur eſſe, vtrunque membrum habentes? (Adhuc enim, Clonarium, ipſam rem ignorabam.) Neque hoc, inquit illa, ſed per omnia vir ſum. Tum ego, Audiui, inquam, ex Bœotia tibicina quadam Iſmenodora nomine, cùm illa quæ Epheſtria apud ipſos dicuntur, enarraret, fuiſſe Thebis quendam ex muliere virum factum, qui idem & vates optimus fuerit. Num igitur & tibi tale aliquid accidit? Haudquaquam, Leæna, inquit, ſed nata equidem ſum ſimilis vobis aliis: ſententia autem & lubido, cæteráque omnia virilia mihi ſunt. Proinde ſufficiens tibi, inquam, lubido eſt? Tum illa: Præbe igitur, Leæna, inquit, & cognoſces me nihilo inferiorem viris eſſe. Habeo enim quiddam aliud pro virili illo Sed præbe, videbis enim. Præbui itaque, Clonarium, cùm illa diu multùmque ſupplicaret, atque etiam monile daret ex pretioſioribus illis quoddam, & velamina aliquot tenuiora. Atque exinde ego quidem illam perinde ac virum complectebar. Illa autem & faciebat, & oſculabatur & anhelabat, videbatúrque mihi ſupra modum adeò voluptate affici. CLO. Quid faciebat, Leæna? aut quomodo? hoc enim quæſo vt maximè dicas. LEÆN. Ne quære accuratiùs omnia: turpia enim ſunt; quare equidem, per Vraniam, haud facilè dixero.

Epheſtris: veſtimenti genus militaris eſt, vnde epheſtria deriuari videtur: vtrùm autè poëma, aut canticum, aut etiam feſtum aliquod apud Thebanos fuerit, dubitari poteſt.

ΚΡΩΒΥΛΗ ΚΑΙ ΚΟΡΙΝΝΑ.

CROBYLE ET CORINNA.

Ὦ Κόρινν', ὡς μὰ τὸν πάνυ δοκοῦν ἐμοὶ εἶναι σὺ οὐκ ἐνόμιζες, ἐκ γυναικὸς γεγενῆσθαι ἐκ παρθένου· μεμάθηκας ἤδη, μᾶν, μειρακίου μὲν ὡραίου γεγονυῖαν, μικρὰν δὲ τὸ πρῶτον μίσθωμα κομισαμένην, ἐξ ἧς ὅρμον αὐτίκα ὠνήσομαί σοι. ΚΟ. καὶ μανθάνειον· ἐχέτω δὲ καὶ ψήφους τινὰς πυραυγεῖς, οἵος ὁ Φιλαινίδος ἐστίν. ΚΡ. ἔσται τοιοῦτος· ἄκουε δὲ καὶ τἆλλα πρ' ἐμοῦ, ἃ σε χρὴ ποιῆσαι, καὶ ὅπως προσφέρεσθαι τοῖς ἀνδράσιν. ἄλλη μὲν γὰρ ἡμῖν ἀπὸ τέχνης ἡ βίοτος οὐκ ἔστιν, ὦ θύγατερ, ἢ

QVòd igitur Corinna mea, haudquaquā ita graue fuerit, ceu tu putabas, ex virgine mulierem fieri, id iam didiciſti videlicet, quippe quæ cũ adoleſcẽte quidem formoſo fueris, minam autem pro prima mercede abſtuleris, pro qua ſtatim monile cõparabo tibi. COR. Ita amabò. Habeat autem & lapillos aliquos pellucidos, quale Philænidis eſt. CROB. Erit ſanè tale. Sed audi etiam cætera ex me, quæ te oportet facere, & quo pacto accommodare te viris. Nam alia nobis victus ratio nulla eſt, filia, ſed

per duos hoſce annos, ex quo pater tuus A piæ memoriæ defunctus eſt, an neſcis quo pacto vitam egerimus? At quando ille adhuc viuebat, abundè nobis omnia ſuppetebant. Artem enim ferrariam exercebat, magnúmque adeò nomen eius erat in Piræo: ac pleroſque audire licet deierantes, quòd poſt Philinum, ferrarius talis opifex alius ampliùs non ſit futurus. Poſt mortem autem eius, principiò quidem diuenditis forcipibus, & incude, & malleo, duabus minis ex illis tum vitam ſuſtentauimus. Poſtea autem, aliàs quidem texendo, aliàs autem tramam deducendo, interdum etiam ſtamina nendo, ægrè victum parabam. Te verò, filia, enu- B triebam, ſpem expectans. COR. Minam iſtam dicis? CRO B. Non, verùm ita rationem inibam, quòd cùm ad iſtam ætatem peruenifſes & me facilè alere poſtea, & te ipſam exornare poſſes, dies videlicet ipſa futura, & veſtes habitura purpureas, & ancillas pediſequas. COR. Quomodo hoc, mater? aut quid dicis? CRO B. Si cum adoleſcentibus rem haberes, & vnà potares cum ipſis, & pro mercede concumberes. COR. Quemadmodum Daphnidis filia Lyra? CRO. Ita. COR. At illa meretrix eſt. CRO. C Nihil graue hoc. Nam & tu perinde vt illa, opulenta eris, multóſque amatores habebis. Quid lacrumaris Corinna? An non vides quàm multæ ſint, & vt ab omnibus magno ſtudio ambiantur meretrices? deinde & quantum pecuniæ accipiant? Daphnidem igitur, ô chara Adraſtia, noui ego, cùm pannoſa ac lacera incederet, priuſquam videlicet illa ad adultam ætatem peruenifſet. At nunc vides qualis prodeat, vt illi aurum, & veſtes floridæ, & ancillæ quatuor. COR. Quo pacto autem hæc acquiſiuit Lyra? CRO. Principiò quidem exornando ſeipſam eleganter, deinde facilem atque hilarem gerendo ſe erga cunctos, non eò q uidem vſque vt in cachinnum facilè ſolueretur, quemadmodum tu ſoles, ſed arridendo ſuaue ac blandum quiddam. Poſtea autem & conuerſando ſapienter ac dextrè, neque decipiens ſi quis eam accedit, aut accerſit, neque etiam obiurgans atque increpans viros. Ac ſiquando ad cœnam quoque abit accepta mercede, neque inebriatur (ridiculum enim hoc, & oderunt viri tales) neque ineptè ac ruſticè oppletur obſonio, ſed attingit quidem ſummis digitis:

δύο ἔτη ταῦτα ἐξ οὗ τέθνηκεν ὁ μαχαιρίτης σου πατήρ, οὐκ ἴοισθα ὅπως ἀπεζήσαμεν; ὅτε δὲ ἐκεῖνος ἔζη, πάντα ἡμῖν ἱκανά. ἐχαλκεύετο γάρ, καὶ μέγα ἦν ὄνομα αὐτοῦ ἐν Πειραιεῖ, καὶ πάντων ἐστὶν ἀκοῦσαι διομνυμένων, ἢ μὴν μετὰ Φιλῖνον, μηκέτι ἔσεσθαι ἄλλον χαλκέα. μετ' ἐκεῖνον τελευτήσαντα, ἐγὼ μὲν πρῶτον ἀπέδυμην τὰς πυράγρας, καὶ τὸν ἄκμονα, καὶ σφύραν δύο μναῖν, ἀπὸ τούτων διετάφημεν, εἶτα, νὴ μὴ, ὑφαίνουσα, νὴ δὲ, κρόκην καταγουσα, ἢ στήμονα κλώθουσα, ἐποριζόμην τὰ σιτία μόλις, ἔβοσκον δέ σε, ὦ θύγατερ, τὴν ἐλπίδα παρεμύθουσα. KO. τὴν μυᾶν λέγῃς; KPΩ. οὐχ· ἀλλὰ ἐλογιζόμην ὡς τηλικαύτην θυομένην, ὀρέψῃς μὲν ἐμὲ, σεαυτὴν δὲ κατακοσμήσῃς ῥᾳδίως, καὶ πλουτήσῃς, καὶ ἑταίρας ἕξῃς ἁλουργεῖς, καὶ θεραπαίνας. KO. πῶς, ἔφης, μῆτερ, ἢ τί λέγῃς; KPΩ. σωφρονοῦσα μὲν τοῖς νεανίσκοις, καὶ συμπίνουσα μετ' αὐτῶν, καὶ συγκαθεύδουσα ἔστι μισθῷ. KOP. καθάπερ ἡ Δάφνιδος θυγατηρ Λύρα; KPΩ. ναί KOP. ἀλλ' ἐκείνη ἑταίρα ἐστίν. KPΩ. οὐδὲν τοῦτο δεινόν. καὶ σὺ γὰρ πλουτήσῃς ὡς ἐκείνη, καὶ πολλοὺς ἐραστὰς ἕξεις. τί ἐδάκρυσας, ὦ Κορίννα; οὐχ ὁρᾷς ὁπόσαι, καὶ ὡς σπουδαζόμεναι εἰσὶν αἱ ἑταῖραι, καὶ ὅσα χρήματα λαμβάνουσι; τὴν Δάφνιδα γοῦν ἐγὼ οἶδα, ὦ φίλη Ἀδράστια, ῥάκη περὶ αὐτὴν ἀκμάσαν τὴν ὥραν περιβεβλημένην, ἀλλὰ νῦν ὁρᾷς οἷα περιέρχεται, χρυσοῦς, καὶ ἐσθῆτας βυσσίνας, καὶ θεραπαίνας τέτταρας. KOP. πῶς δὲ ταῦτα ἐκτήσατο ἡ Λύρα; KPΩ. τὸ μὲν πρῶτον κατακοσμοῦσα ἑαυτὴν σώφρονος, καὶ σύμμετρος οὖσα, καὶ φαιδρὰ πρὸς ἅπαντας, οὐκ ἄγαν τοῦ καγχάζειν ῥᾳδίως, καθάπερ σὺ εἴωθας, ἀλλὰ μειδιῶσα ἡδύ καὶ ἐπαγωγόν, εἶτα προσομιλοῦσα δεξίως, καὶ μήτε φεναχίζουσα εἴ τις προσέλθοι ἢ προσπέμψαι, μήτε αὐτὴ ὑπολαμβανομένη τῶν ἀνδρῶν· νὴ δέ ποτε καὶ ἀπέλθῃ ὑπὸ δείπνου λαβοῦσα μισθὸν, ὅτε μεθύσκεται (καταγέλαστον γὰρ, καὶ μισοῦσιν οἱ ἄνδρες τὰς τοιαύτας) ὅτε ὑπὸ ἐμφορεῖται τοῦ ὄψου ἀπειροκάλως, ἀλλὰ προσάπτεται μὲν ἄκρως τοῖς δακτύλοις,

σιωπῇ

θιωπῇ δὲ ταῖς ὀφθαλμοῖς οὐκ ἐπ' ἀμφοτέραις τὴν γνάθον βύεται ταῖς ψωμίοις, πίνῃ δὲ ῥέμα, οὐ χανδόν, ἀλλ' ἀναπαυομένη. ΚΟΡ. κἂν εἰ διψῶσα, ὦ μῆτερ, τύχοι; ΚΡΩ. πότε μάλιστα, ὦ Κόρινν', καὶ οὔτε πλέον τοῦ δέοντος φθέγξεται, οὔτε ἀποσκώπτει τινὰ τῶν παρόντων, εἰς μόνον δὲ τὸν μισθωσάμενον βλέπει· καὶ διὰ τοῦτο ἐκεῖναι φιλοῦσιν αὐτήν. ἢν δὲ πεισθῇ τοι μαθεῖν δέοι, ἀσελγὲς οὐδέν, οὐδὲ ἀμελὲς ἐκείνη αὐτῇ τι ἐργάσαιτο, ἀλλὰ ἐξ ἁπάντων ἐν τοῦτο θηρᾶται, ὡς ἐπαγάγοιτο, καὶ ἐραστὴν ποιήσειν ἐκείνην. ταῦτα γὰρ αὐτὴν ἅπαντες ἐπαινοῦσιν. εἰ δὴ καὶ σὺ ταῦτα ἐκμαθοῖς, μακάριαι καὶ ἡμεῖς ἐσόμεθα. ἐπεὶ τά γε ἄλλα πολὺ αὐτῆς. ἄλλο οὐδέν, ὦ φίλη Ἀδράστεια, φημί, ζώσης μόνον. ΚΟΡ. εἰπέ μοι, ὦ μῆτερ, οἱ μανθάνοντες πάντες χιονοῖοί εἰσιν, οἷος ὁ Εὐκρίτος, μεθ' οὗ χθὲς ἐκάθευδον; ΚΡΩ. οὐ πάντες, ἀλλ' ἔνιοι μὲν ἀμείνους, οἱ δὲ καὶ ἤδη ἀνδρώδεις. οἱ δὲ καὶ οὐ πάνυ μορφῆς εὖ φυῆς ἔχοντες. ΚΟΡ. καὶ τούτοις συγκαθεύδειν δεήσει; ΚΡΩ. μάλιστα, ὦ θύγατερ· οὗτοι μὲν γὰρ καὶ πλείονα διδόασιν· οἱ καλοὶ δέ, αὐτὸ μόνον, καλοὶ θέλουσιν εἶναι. καὶ σοὶ δὲ μελέτω ἀεὶ τοῦ πλείονος, εἰ θέλεις εὖ βραχεῖ λέγειν ἅπασας, ἐπιδεῖξάσας σε τῷ δακτύλῳ, οὐχ ὁρᾷς τὴν Κόρινναν τὴν τῆς Κρωβύλης θυγατέρα, ὡς εὖ πλουτεῖ, καὶ τετρυφάκασι τὴν μητέρα; τί φῄς; ποιήσεις ταῦτα, ποιήσεις; οἶδα ἐγώ, καὶ τοιαύτη ἁπασῶν ῥᾳδίως νεωστὶ ἀπὸ λουσαμένη, εἰ ἀφίκοιτο καὶ τήμερον ὁ μειράκιον ὁ Εὐκρίτος, ἀπιγνώσεται γάρ.

A tacitè autem edendo non obturat vtranque maxillam ingestis buccellis. Præterea autem & bibit modestè, non affatim, & velut ore dehiscente, sed remissè ac placidè. COR. Etiamsi fortè siti afficiatur, mater? CRO. Imò præcipuè tum, Corinna: & neque plus æquo loquitur, neque acerbè vllum ex iis qui vnà adsunt, perstringit. Ad solum autem eum à quo conducta est, aspicit. Et ob hoc illi amant ipsam. Ac postquam cubitum eundum est, nihil neque petulans nimis, neque ineptum & incompositum facilè admittit, sed ex cunctis vnum hoc maximè obseruat, vt illum alliciat ad sese, & amatorem sui faciat. Hoc enim nomine cuncti ipsam laudant. Quòd si igitur & tu eadem hæc didiceris, beatæ nos quoque erimus. Nam cætera quidem multò ipsa. Sed nihil ô chara Adrastia addam amplius: viuas modò. COR. At dic mihi mater, ij qui mercede nos conducunt, omnésne tales sunt, qualis est hic Eucritus, cum quo heri concubui? CR. Non omnes, sed alij quidem meliores, alij autem etiam duriores, magisque viriles: nonnulli verò non adeò liberali forma quoque præditi. COR. Et cum hisce igitur concumbere oportebit? CRO. Maximè verò, filia. Nam hi quidem plura quoque dant: formosi autem, hoc ipsum solùm formosi videri volunt. Tu verò eius quod plus est, rationem semper habeas, si breui cupis cunctas demonstrare digito te, ac dicere: An non vides Corinnam Crobylæ filiam, vt excellenter diues est, & terque quaterque beatam matrem suam reddidit? Quid ais? faciésne ista? Facies, noui ego, faciléque adeo cunctis anteibis. Nunc autem abi vt laues, si fortè veniat etiam hodie adolescens ille Eucritus: ita enim pollicitus est.

ΜΗΤΗΡ ΚΑΙ ΜΟΥΣΑΡΙΟΝ.

MATER ET MVSARIVM.

ΑΝ ἔτι τοιοῦτον ἐραστὴν εὑρωμεν, ὦ Μουσάριον, οἷος ὁ Χαιρέας ὅδε, θῦσαι μὲν τῇ Παιδήμῳ δεήσει λευκὴν μηκάδα, τῇ Οὐρανίᾳ δ', ἢ τῇ ἐν κήποις, δάμαλιν ἑκατέρᾳ, στεφανώσαι δ' ἢ τῷ πλουτοδότειραν, καὶ ὅλως, μακάριαι ἢ τετρυφήμεναι ἐσόμεθα.

ERgo si talem amatorem posthac inueniamus, Musarium, qualis Chærea hic est, immolare oportebit nos, [1] Publicæ quidem Veneri capram candidam, Cœlesti autem, & ei quæ in hortis est, iuuencam vtrique: sertis præterea coronare etiã opum largitricẽ: & in summa beatæ ac ter felices erimus.

1. τῇ Παιδήμῳ, ἢ τῇ Οὐρανίᾳ ἢ τῇ ἐν κήποις. *Cognomenta autem Veneris sunt, Pãdemus, Vrania, & Hortensis: Priorum etymõ reddit Pausanias in Bœoticis. Hortensis autem à loco dicitur, cuius item Pausanias meminit in Atticis.*

Quippe vides nunc ab adoleſcente iſto quàm multa accipiamus, qui obolũ quidem nunquam vllum tibi dedit, neque veſtẽ,neq; ſoleas,neque vnguentum, ſed excuſationes apud illum ſemper,& pollicitationes,& ſpes longæ, & illud crebrũ, Si pater,&,ſi dominus fiam paternarum poſſeſſionum,&,omnia tua. Tu autem etiam iuſiurandum dediſſe ipſum ais, quòd legibus vxorem te ſibi facturus ſit. MVS. Iurauit enim,mater,per Cererem & Proſerpinam,& Mineruam. MAT. Et credis illi ſcilicet? & ob hoc paulo antè, cùm nõ haberet vnde daret ſymbolum, annulum dediſti illi,me ignorante: ille verò vendito eo,potando abſorbuit. Et rurſum duo monilia iſta Ionica, quorum vtrunque pendebat duos Daricos, quæ tibi Chius ille nauclerus Praxia attulerat,Eſſeſi cõmercatus. Debebat enim tum Chærea cœnam collatitiam vnà cum adoleſcentibus æqualibus dependere. Nam vela & tunicas quid attinet dicere? Et in ſumma lucrum adeò quoddam nobis, & magna vtilitas iſte obuenit ſcilicet. MVS. At pulcher eſt,& imberbis,& amare ſe ait,& lacrymatur. Præterea & Dinomaches, Lachetiſque filius eſt, Areopagitæ illius, dicítque vxorem me ducere velle ſe: denique magnę ſpes ab ipſo nobis factę sũt, ſi ſenex ille ſolùm oculos clauſiſſet. MA. Proinde Muſarium, vbi ſoleis aut crepidis opus erit,& ſutor didrachmam poposcerit, dicemus & nos illi, Argentum quidem non habemus, tu autem ſpes quaſdam modicas à nobis accipe. Et rurſum ad piſtorem eadẽ hęc. Et cùm penſionem domus depoſcemur: expecta dicemus, videlicet dum Laches Colyttenſis moriatur. Exoluemus enim tibi tũ poſt nuptias. An non pudet te, quòd ſola meretricum neque inaureis habes, neque monile aliquod, neq; veſtem Tarentinam? MVS. Quid igitur mater, fortunatiorésne illæ me, & pulchriores ſunt? MAT. Non, ſed prouidẽtiores, norúntque meretricari, neque credunt verbis modò, & adoleſcentulis, in ſummis labris iuſiurandum gerentibus. Tu verò fidelis es, & amans viri, neque admittis alium quenquam, præterquam ſolum hunc Chæream. Ac nuper quando agricola ille Acarnenſis veniebat duas minas ad te afferens, imberbis ipſe quoque (vini autem pretium hoc retulerat, à patre ad id miſſus) tu verò etiam ſubſannaſti hominem;

Pagi Attici nomen eſt Colyttea.

Hactenuis ac pelluci da quadã fiunt, vt Pollux lib. 7. ca. 17.

νῶν ὀφῆς γοῦν πῶδέ τῶ νεανίσκου ἡλίκα λαμβάνομεν, ὃς ὀβολὸν μὲν οὐδέποτέ σοι δέδωκεν, οὐκ ἐσθῆτα, οὐχ ὑποδήματα, οὐ μῦρον, ἀλλὰ προφάσεις ἀεὶ, καὶ ὑποσχέσεις, καὶ μακραὶ ἐλπίδες, καὶ πολύ γε, ἐὰν ὁ πατὴρ, καὶ εἰ κύριος γένωμαι τῶν πατρῴων, & πάντα σά. σὺ δὲ καὶ ὀμωμοκέναι αὐτὸν φῂς, ὅτι νόμῳ σε γαμετὴν ποιήσεται. MOY. ὤμοσε γάρ, ὦ μῆτερ, καὶ τὴν θεὰν, καὶ τὴς Πολιάδος. MHT. καὶ πῶς δύῃς δηλαδή; καὶ δῆτα τοῦτο προφέρων οὐκ ἔχοντι αὖθις καταλεῖναι συμβολὴν, τὸν δακτύλιον δέδωκας ἀγνοούσης ἐμοῦ· ὁ δὲ, ἀποδόμενος, κατέπιε, καὶ πάλιν τὰ δύο περιδέραια τὰ Ἰωνικὰ, ἕλκοντα ἑκάτερον δύο Δαρεικούς, ἃ σοι ὁ Χῖος Πραξίας ὁ ναύκληρος ἐκόμισε, ποιησάμενος ἐν Ἐφέσῳ. ἐδεῖτο γὰρ Χαιρέας ἑστιᾶν σὺν ἑταίροις ἀπερίοις. ὀθόνας γὰρ, καὶ χιτωνίσκους, τί αὖ λέγωμι; καὶ ὅλως Ἑρμοῦν τι ἡμῖν, καὶ μέγα ὄφελος συμπέπτωκεν οὗτος. MOY. ἀλλὰ καλὸς, καὶ ἀγλύειος, καὶ φησὶν ἐρᾶν, καὶ δακρύει, καὶ Δεινομάχης καὶ Λάχητος υἱός ἐστι τῶ Ἀρεοπαγίτου, καὶ φησὶν ἡμᾶς γαμήσειν, καὶ μεγάλας ἐλπίδας ἔχομεν πρὸς αὐτὸν, ἐὰν ὁ γέρων μόνον καταμύσῃ. MHT. ὀκνῶ, ὦ Μουσάριον, ἐὰν ὑποδήσασθαι δέῃ, καὶ ὁ σκυτοτόμος αἰτῇ ὃ δίδραχμον, ἐροῦμεν πρὸς αὐτὸν, Ἀργύριον μὲν οὐκ ἔχομεν, σὺ δὲ τῶν ἐλπίδων ὀλίγας πρὸς ἡμῶν λάβε· καὶ πρὸς τὸν ἀλφιτοπώλιν τὰ αὐτά· καὶ ἐὰν ὃ στοιχεῖον αἰτῶμεθα, Πεῖμειον, φήσομεν, ἔστ' ἂν Λάχης ὁ Κολυττιὰδε ἀποθάνῃ· ἀποδώσομεν γάρ σοι μετὰ τοὺς γάμους. οὐκ αἰσχύνῃ μόνη τῶν ἑταιρῶν οὐκ ἐλλόγιον, οὐχ ὅρμον, οὐ Ταραντινίδιον ἔχουσα; MOY. τί οὖν, ὦ μῆτερ, εὐδαιμονέστεραί μου, καὶ καλλίους εἰσίν; MHT. οὐκ, ἀλλὰ σωφρονέστεραι, καὶ ἴσασιν ἑταιρεῖζειν. σοὶ δὲ πιστεύουσι ῥηματίοις, καὶ νεανίσκοις, ἐπ' ἄκρου τῶ χείλους τοὺς ὅρκους ἔχουσι· σὺ δὲ εἶ πιστὴ, καὶ φίλανδρος· οὐδεὶς πρόσθεν ἄλλον τινὰ, ὅτι μὴ μόνον Χαιρέαν. καὶ πρόσφατον ὅτε ὁ γεωργὸς ὁ Ἀκαρνανὶς ἦκε δύο μνᾶς κομίζων, ἀγλύειος καὶ αὐτὸς (οἴνου δὲ τιμὴν ἀπειλήφει, τῆς παιδὸς πέμψαντος) σὺ δὲ σκῦφον μὲν ἀπεμύκτισας,

καθεύδῃς δὲ μετὰ τῆς Ἀδώνιδος Χαιρέου.
ΜΟΥ. τί οὖν; ἐχρῆν Χαιρέαν καταλείψαντα, τοῦδε δέξασθαι τὸν ἐργατικὸν ὀσφρησιν, καὶ δεῦρο ἀπόζοντα; λῆρος μοι, φασὶ, Χαιρέας, καὶ χοιρίσκος Ακαρνάνιος. ΜΗ. ἔστω ὀσφρησις ἀγροικος, καὶ πονηρὸν ἀποπνεῖ· τί καὶ Ἀντιφῶντα τὸν Μενεκράτους μιαῦ ἀπειχούμενον, οὐδὲ τοῦτον ἐδέξω, οὐ καλὸς ἦν, καὶ ἀστεῖος ἡλικιώτης Χαιρέου; ΜΟΥ. ἀλλ' ἠπείλησε Χαιρέας ἀποσφάξειν ἀμφοτέρους, εἰ λάβοι με ποτὲ μετ' αὐτοῦ. ΜΗΤ. πόσοι δὲ καὶ ἄλλοι ταῦτα ἀπειλοῦσιν; ὀκνεῖς σὺ μὴ ἕνεκα τούτου, καὶ σωφρονήσῃς, καθάπερ οὐκ ἑταίρα, τῆς δὲ Θεσμοφόρου ἱέρειά τις οὖσα; ἐᾷ πάλλα, σήμερον Αλῶα ἐστί, τί δέ σοι δέδωκεν ἐς τὴν ἑορτήν; ΜΟΥ. οὐκ ἔχει, ὦ μῆτερ. ΜΗΤ. μόνος οὗτος ἀνὴρ τέχνην εὕρηκεν ὅπως τὸν πατέρα, οὐκ οἰκέτην καθήκεν ἐξαπατήσοντα, οὐκ ἀπὸ τῆς μητρὸς ᾔτησεν ἀπειλήσας ἀποπλεύσεσθαι στρατευσόμενος, εἰ μὴ λάβοι; ἀλλὰ κάθηται, ἡμᾶς ὀπτεύων, μήτε αὐτὸς διδούς, μήτε τοῦδε τῶν διδόντων ἐᾶν λαμβάνειν; σὺ δὲ οἶσθ', ὦ Μουσάριον, ὀκτωκαίδεκα ἐτῶν ἀεὶ ἔσεσθαι; ἢ τὰ αὐτὰ φρονήσειν Χαιρέαν, ὅταν πλουτῇ μηδὲ αὐτὸς, ἡ δὲ μήτηρ γάμων πολυτελῶν ἐξεύρῃ αὐτῷ; μνησθήσεται οἶει τότε τῶν δακρύων, ἢ τῶν φιλημάτων, ἢ τῶν ὅρκων, πέντε ἴσως τάλαντα τοκικὸς βλέπων; ΜΟΥ. μνησθήσεται ἐκεῖνος· δεῖγμα δὲ, ὡς οὐδὲ νῦν γεγάμηκεν, ἀλλὰ κατδιαλεξόμενος καὶ βιαζόμενος ἠρνήσατο. ΜΗΤ. γένοιτο μὴ ψεύδεσθαι, ἀναμνήσω δέ σε, ὦ Μουσάριον, τότε.

A dormis autem cum Adonide scilicet isto tuo Chærea. MVS. Quid igitur? An decebat relicto Chærea recipere me operarium istum fœtidum, atque hircum olentem? Leuis mihi, vt aiunt, Chærea, & porcellus Acarnanius. MAT. At esto sanè ille agrestis, & malè oleat, quid autem? Cur neque Antiphontem Menecratis filium, minam tibi pollicentem recipere voluisti? An non formosus erat, & vrbanus, æqualis Chæreæ? MVSAR. At interminatus fuerat Chærea ambos nos iugulaturum esse se, si me cum illo vnquam deprehenderet. MAT. Quàm B multi autem & alij eadem hæc minãtur? An tu igitur sine amatoribus ob hoc manebis? & pudicè ages, perinde ac si non meretrix, sed Cereris sacerdos quæpiam fores? Ac cætera omitto, hodie verò Aloa sunt: quid tibi igitur dedit, quin celebritatem hanc perageres? MVS. Ah, non habet, mater mea. MAT. Quid? an solus iste artem nullam aduersus patrem inuenire potest? non seruum immittere, qui illum decipiat? non à matre ipse postulare, minitando se in militiam hinc nauigaturum esse, nisi accipiat? Ve- C rùm sedet nos atterens, ac vana spe producens, neque ipse quicquam dans, neque à dantibus accipere sinens? Tu verò, ô Musarium, an putas te octodecim annorum semper fore aut eodem animo futurum Chæream? Quando ipse quidem diues erit, mater autem opimas aliquas ac bene dotatas nuptias ipsi inueniet, an ille tum, putas, meminerit lacrymarum istarum? aut suauiorum, aut etiam iurisiurandi alicuius, cùm dotem quinque fortassis talentorum aspiciet? MVSAR. Meminerit ille: cuius rei argumẽtum illud vtique, quòd neque nunc vxorem duxit, sed cùm à patre cogeretur, ac vim propè pateretur, tamen negauit ducere. MAT. Vtinam non decipiaris, sed tamen admonebo te, Musarium, aliquando horum.

Hoc est, festa messis, seu triturationis, eadem quæ suprà Arualia exposuimus.

ΑΜΠΕΛΙΣ ΚΑΙ ΧΡΥΣΙΣ.

AMPELIS ET CHRYSIS.

ΕΙ τις δὲ, ὦ Χρυσὶ, μήτε ζηλοτυπεῖ, μήτε ὀργίζεται, μήτε ἐῤῥάπισέ ποτε, ἢ κατέκειρεν ἢ τὰ ἱμάτια κατέσχισεν, ἔτι ἐρασὴς ὀσφὺς ὅστις; ΧΡΥΣ. οὐκοῦν ταῦτα μόνα ἐραστοῦ, ὦ Ἀμπελὶ, δείγματα; ΑΜΠΕ. ναὶ, ταῦτ' ἀνδρὸς θερμοῦ.

D SI quis, ô Chrysi, neque zelotypus est, neque irascitur, neque alapas inflixit aliquando, aut capillos conscidit, aut vestes lacerauit, pro amatore ne adhuc habendus videtur? CHR. Proinde ista sola amantis, Ampeli, indicia? AMPE. Maximè: siquidẽ hæc viri feruentis sunt.

Nam cætera illa, oſcula, & lacrymæ, & A iuſiurandum, & crebrò ventitare, incipientis & adhuc creſcentis amoris ſigna. Cæterùm totus hic ignis zelotypiâ conſtat. Quare ſi te, quemadmodum dicis, Gorgias alapis cædit, & zelotypus eſt, bene ſperes licet, optéſque vt eadem ſemper faciat. CHR. Eadem autem? quid ais? vt ille me ſemper percutiat alapis? AMP. Non, ſed vt ſemper illi ægrè ſit ſi non ad ſolum ipſum aſpicias: quoniam certè niſi amaret te, cur quæſo iraſceretur etiam ſi quem alium amatorem habeas tu? CHR. At equidem non habeo: ille verò nequicquam ſuſpicatus eſt diuitem iſtum me amare, ex eo quòd B mentionem eius fortè aliquando feci. AMP. Atque hoc ſuaue ſanè eſt, putare illum à diuitibus obſeruari ac coli te. Ita enim maiori dolore afficietur, magíſque æmulabitur & cõtendet, ne potiores ipſo apud te ſint riuales. CHR. At verò ille quidem ſolùm iraſcitur, & alapis cædit, nihil autem dat AMP. At dabit poſtea. Nam zelotypi vel maximè dolore afficiuntur. CHR. Neſcio quo pacto alapas accipere me vis, ô mea Ampeli. AMP. Haudquaquam ego: ſed, vt arbitror, maximi amores inde naſcuntur, et- C iam ſi audiat ſe negligi. Quòd ſi autem perſuaſum illi fuerit, ſe ſolum habere te, elangueſcet neſcio quomodo lubido illa. Atque hæc tibi dico, quæ iam annos viginti totos meretricium quęſtum exercui. Tu verò annos, vt arbitror, decem & octo nata es, aut pauciores etiam. Quod ſi autem vis, narrabo etiam quæ mihi acciderunt aliquando, nõ adeò multos ante annos. Amabat me Demophantus, fœnerator ille, momẽtaneo ac leui quodam amore, neque ingemiſcens, neque lacrumans, neque etiam intempeſtiuè ac ſera nocte ad fores ventitans, ſed illud ſolum, D interdum dormiẽs mecum, ídque etiam poſt longum interuallum. Poſteaquam autem venientem aliquando excluſi (nãtum Calliades pictor intus erat, datis decem drachmis) principiò quidem abiit, verbis me inſectatus. Poſtquam autem multæ dies iam tranſiiſſent, neque ego ad illum mitterem (rurſus autem tum Calliades intus erat) incaleſcẽs tum tandem Demophantus, etiam ipſe ad rem inflammatur. Atque adſtans aliquando, cùm ianuam obſeruaſſet apertam, flebat, percutiebat, minabatur ſe occiſurũ eſſe, lacerabat veſtem, omniáque faciebat.

ἐπεὶ τἆλλα, φιλήματα, καὶ δάκρυα, καὶ ὅρκοι, καὶ τὸ πολλάκις ἥκειν, ἀρχομένου ἔρωτος σημεῖον, καὶ φυομένου ἔτι· τὸ δὲ πῦρ ὅλον, ἐκ τῆς ζηλοτυπίας ἐστίν. ὥστε εἰ καὶ σὲ, ὡς φῄς, ὁ Γοργίας ῥαπίζῃ, καὶ ζηλοτυπεῖ, χρηστὰ ἔλπιζε, καὶ εὔχου ἀεὶ τὰ αὐτὰ ποιῆν. XP. τὰ αὐτά; τί λέγῃς ἀεὶ ῥαπίζειν με; AM. οὐχί, ἀλλ' αἰᾶσθαι, εἰ μὴ πρὸς μόνον αὐτὸν βλέποις. ἐπεὶ εἰ μὴ ἐφ' ᾧ γε, τί ἂν ἔτι ὀργίζοιτο, εἰ σύ τινα ἕτερον ἐραστὴν ἔχοις; XP. ἀλλ' οὐδὲ ἔχω ἔγωγε. ὁ δὲ μάτην ὑπέλαβε τὸν πλούσιόν μου ἐρᾶν, ὅτι ἄλλως ἐμνημόνευσά ποτε αὐτοῦ. AM. καὶ τῷ ὄντι τοῦτο, ὑπὸ πλουσίων οἴεσθαι κακοδαίζεσθαί σε. ὅτῳ γὰρ αἰσθήσεται μᾶλλον, καὶ φιλοτιμήσεται, ὡς μὴ ὑπερβάλοιντο αὐτὸν οἱ ἀντερασταί. XP. ἀλλὰ μὰ τοὺς θεοὺς γε μόνον ὀργίζεται, καὶ ῥαπίζει· δίδωσι δὲ οὐδέν. AMΠ. ἀλλὰ δώσει· ζηλότυποι γὰρ καὶ μάλιστα λυποῦνται. XP. οὐκ οἶδ' ὅπως ῥαπίσματα λαμβάνειν βούλῃ με, ὦ Ἀμπελίδιον. AM. οὐκ, ἀλλ', ὡς οἶμαι, μεγάλοι ἔρωτες γίγνονται, ἂν εἰ πύθοιτο ἀμελεῖσθαι· εἰ δ' ὑπόπτευσαν μόνος ἔχειν, ἀπομαραίνεταί πως ἡ ὀπτηδυμία. ταῦτα λέγω πρὸς σὲ, εἴκοσιν ὅλοις ἔτεσιν ἑταιρίσασα. σὺ δ' ἐκτωκαιδεκάετης, οἶμαι, ἢ ἔλαττον, οὖσα τυγχάνεις. εἰ βούλει δὲ, καὶ διηγήσομαί σοι ἔπαθόν ποτε, οὐ πάνυ πρὸ πολλῶν ἐτῶν. ἦρα μου Δημόφαντος ὁ δανειστὴς, ἐκ παππίνου οἴκου τῆς Ποικίλης. οὗτος οὐδὲ πώποτε πλέον πέντε δραχμῶν δέδωκε, καὶ ἡξίου δεκάτους εἶναι. ἦρα δ', ὦ Χρυσί, ὅτι πολλαγόθι ἄλλα ἔρωτα, οὔτε ὑποστένων, οὔτε δακρύων, οὔτε ἀωρὶ προσαιτῶν θύρας ἐπὶ τὰς θύρας, ἀλλ' αὐτὸ μόνον, συνεκάθευδέ μοι ἐνίοτε, καὶ τοῦτο ὄψε μακρόθεν. ὅπου δὲ ἐλθόντα ποτὲ ἀπέκλεισα (Καλλιάδης γὰρ ὁ γραφεὺς ἔνδον ἦν, δέκα δραχμὰς πεπομφώς) τὸ μὲν πρῶτον ἀπῆλθέ μοι λοιδορησάμενος. ἐπεὶ δὲ πολλαὶ μὲν διῆλθον ἡμέραι, ἐγὼ δ' οὐ πρόσεπεμπον, ὁ Καλλιάδης δ' ἔνδον ἦν αὖθις, ὑποθερμαινόμενος ἤδη τότε ὁ Δημόφαντος, καὶ αὐτὸς ἀναφλέγεται εἰς τὸ πρᾶγμα, καὶ βαίσας ποτὲ, αἰεσχημόνησε τὴν θύραν, ἐκλαιεν, ἐτυπτεν, ἠπείλει σοιδύσειν, πρόρρησιν τὴν ἐσθῆτα, ἄπορα ἐποίει.

καὶ τέλος παλαιτὸν δοὺς, μόνος εἶχεν ὀκτὼ ὅλους μῆνας· ἡ γυνὴ δὲ αὐτοῦ τοῖς ἀπαντῶσιν ἔλεγεν, ὡς ὑπὸ φαρμάκων ἐκμήναιμι αὐτόν. Ὃ γὴ ὦ ἄρα ζηλοτυπία, ὃ φάρμακον. ὥστε, ὦ Χρυσὶ, καὶ σὺ χρῶ ὅτι τὸν Γοργίαν τῷ αὐτῷ φαρμάκῳ. πλούσιος δὲ ὁ νεανίσκος ἔσται, ὅταν τι ὁ πατὴρ αὐτοῦ πάθῃ.

A Et postremùm talento dato habebat me solus totos octo menses. Vxor autem ipsius cúctis dicebat, medicamentis à me ipsum ad insaniam redigi. At hoc igitur medicamentum zelotypia erat. Quare ô Chrysi, & tu vtere contra Gorgiam eodem medicamento. Porrò diues adulescentulus hic erit, si quando patrem ipsius mori continget.

ΔΟΡΚΑΣ. ΠΑΝΝΥΧΙΣ. ΦΙΛΟΣΤΡΑΤΟΣ. ΠΟΛΕΜΩΝ.

DORCAS. PANNYCHIS. PHILOSTRATVS. POLEMON.

Ἀπολώλαμεν, ὦ κεκτημένη, ἀπολώλαμεν, ὁ Πολέμων ἀπὸ τῆς στρατείας ἀνέστρεψε πλουτῶν, ὡς φασιν· ἑώρακα δὲ κἀγὼ αὐτὸν, ἐφεστρίδα περιπόρφυρον ἐμπεπορπημένον, καὶ ἀκολουθοὺς ἅμα πολλούς. καὶ οἱ φίλοι, ὡς εἶδον, συνέθεον ἐπ' αὐτὸν, ἀσπασόμενοι. ὁ δὲ πρότερον τὸν θεράποντα ἰδόντα καὶ πρὸ ἡμῶν ἐπόμενον, ὃς συνεπεδεδήμηκει μετ' αὐτοῦ, ἠρώμην, καὶ εἶπέ μοι, ἔφην, ὦ Παρμένων, ἀσπασάμενος πρότερον αὐτὸν, πῶς ἡμῖν ἐπράξατε, καὶ εἴπ' ἄξιον τῶν πολέμων ἔχοντες ἐπανεληλύθατε; ΠΑΝ. οὐκ ἔδει τοῦτο θύειν, ἀλλ' ἐκεῖνα, ὅτι μὲν ἐσώθητε, πολλὴ χάρις τοῖς θεοῖς, καὶ μάλιστα τῷ ξενίῳ Διΐ, καὶ Ἀθηνᾷ στρατείᾳ. ἡ δὲ ἀπορία δὲ ἐπεφαίνετο ἀεί τι προσέροιτε, καὶ ἔνθα εἶητε. εἰ δὲ καὶ τοῦτο προσέθηκας, ὡς καὶ ἐδάκρυε, καὶ ἀεὶ ἐμέμνητο Πολέμωνος, ἄμεινον ἦν πολλῷ. ΔΟΡ. πρόσθεν θύειν σε ἐχρῆν ἅπαντα. πρὸς δὲ σὲ οὐκ αὖ εἶπον, ἀλλὰ ἃ ἤκουσα, ἐβουλόμην εἰπεῖν. ἐπεὶ πρός γε Παρμένοντα οὕτως ἠρξάμην. ἦ που, ὦ Παρμένων, ἐβόμβει τὰ ὦτα ὑμῖν; ἀεὶ γὰρ ἐμέμνητο ἡ κεκτημένη μετὰ δακρύων, καὶ μάλιστα εἴ τις ἐληλύθει ἐκ τῆς μάχης, καὶ πολλοὶ τεθνάναι ἐλέγοντο, ἐσπάραττε τότε τὰς κόμας, καὶ τὰ στέρνα ἐτύπτετο, καὶ ἐπύνθετο πρὸς τὸν ἀγγελίαν ἑκάστην. ΠΑΝ. λέγε, ὦ Δορκὰς, οὕτως ἐχέτω. ΔΟΡ. εἶτα ἐξῆς μετὰ πολὺ ἠρόμην ἐκεῖνα. ὁ δὲ, πάνυ λαμπρῶς, φησὶν, ἀνεστράφημεν. Π. οὕτω κἀκεῖνος ἅδην πρόσθεν ὡς ἐμέμνητό μου ὁ Πολέμων, ἢ ἐπόθει, ἢ ἤυχετο ζῶντά με καταλαβεῖν; ΔΟΡ. καὶ μάλα πολλὰ τοιαῦτα ἔλεγε.

B PEriimus ô hera, periimus. Polemō ex militia reuersus est, diuitiis onustus, vt aiunt. Vidi autem & ego ipsum sago purpura prætexto & fibulato indutum, & seruos pediseques vnà cum eo multos. Ac amici vt aspexerunt concurrebant ad ipsum, salutaturi videlicet. Interea autem seruum conspicata à tergo sequentem, eum qui cum ipso profectus fuerat, interrogabam, ac, dic mihi Parmeno, inquiebam, salutato priùs ipso, quo pacto nobis egistis? & nunquod operæpretium bellorum consecuti, huc reuersi estis? PAN. Non decebat hoc statim, sed C illa primùm, Quòd quidem seruati estis, multa diis gratia, & in primis Ioui Hospitali, & Mineruæ militari. Cæterùm hera semper rogitare solebat quidnam ageretis, & vbi essetis. Quòd si autem etiam hoc addidisses, quòd & lacrumaretur, & mentionem Polemonis faceret semper, satius id fuerat multo. DOR. Præfata equidem sum statim à principio cuncta hæc: ad te autem non putaui opus esse, verùm illa dicere volui, quæ audiui. Nam ad Parmenonem certè ita incepi: Eccubi, Parmeno, tinnierunt vobis aures? semper enim reminiD scebatur vestri hera cum lacrymis, & maximè siquando ex pugna venerat quispiam, multique mortui esse dicebantur, euellebat tum crines, & pectus percutiebat, & lugebat ad vnũquodque nuntium. PAN. Rectè Dorcas. ita decebat. DOR. Deinde non multo pòst interrogabam illa quoque ordine. Ille autem, Admodum splendidè, inquit, reuersi sumus. PAN. Ita autem etiam ille, nihil præfatus quòd meminerit mei Polemon, aut desiderio affectus fuerit, aut optauerit saluam atque incolumem me iterum deprehendere? DOR. Atque adeò multa huiusce modi dicebat.

Quod igitur caput rei eſt, narrauit diuitias multas, aurum, veſtes, ſeruos, ebur. Nam argentum quidem afferre ipſum dicebat non ad numerum, ſed ad menſuram, multos videlicet medimnos plenos. Habebat autem & ipſe Parmeno annulum in digito paruo maximum, ac multangulum, lapillúſque incruſtatus in eo erat ex tricoloribus illis quidam, rubebátque ſupernè. Reliqui autem ipſum, cùm adhuc pararet mihi dicere, quo pacto Alyn tranſiiſſent, & vt occidiſſent Tiridatem quendam, & quomodo verſatus ipſe Polemon in pugna contra Piſidas eſſet: accurríque domum, vt hæc tibi renunciarem, vt quid de omnibus rebus faceres, deliberares ipſa tecum. Nam ſi veniens Polemon (veniet enim haud dubiè poſtquam à ſe notos ac ſalutantes illos amouerit) ac reſciſcens, deprehenderit Philoſtratum apud nos intus, quid putas quæſo facturum ipſum eſſe. PAN. Inueniamus Dorcas ex re præſenti tuum cõſilium, atqùe ſalutẽ aliquam. Nam neque hunc ablegare honeſtum fuerit, vt qui talentum nuper dederit, & præterea mercator quoque eſt, & multa pollicitus: neque rurſum vtile, Polemonem talem ac tantum redeuntem nõ recipere. Nam præter hæc etiam zelotypus eſt: & cùm pauper adhuc intolerabilis adeò fuerit, quid nunc nõ putes illum facturũ? DOR. At etiam accedit. PAN. Deficio ô Dorcas conſilij inopia, ac tremo. DOR. Sed & Philoſtratus accedit. PAN. Quę igitur fiã? quomodo me autem terra abſorbeat? PHIL. Quid? cur non potamus Pãnychi? PAN. Perdidiſti me ô homo. Tu verò ſalue Polemon, poſt longum adeò oculis oblatus iterum meis. POL. Hicce igitur quiſnam eſt, qui huc ad nos accedit? taces? Euge abi ô Pannychi. Ego verò ex Pylis intra quintum diem huc adUolaui, approperans videlicet ad talem mulierem. Ac meritò ſanè hæc mihi accidunt, tibíque adeò gratiam habeo: neque enim poſthac ampliùs abs te diripiar. PHIL. Tu verò quiſnam es, bone vir? POLEM. Nimirum audis, quòd Polemon ego, Sterienſis ille, ex tribu Pandionis, qui Tribunus militum à principio fui, nunc autem totius dux legionis, amator Pannychidis, cùm eam adhuc humana ſapere putarẽ. PHIL. At nũc, Trigiane bune', Pãnychis hęc mea eſt, talentúmq; à me accepit. Accipiet autẽ & alterum iam, vbi onera ſeu merces diſtraxerimus.

Eadem Thermopylæ aliàs.

1 Ξεναγὲ *Græcè, hoc eſt, externi & conducti militis ductor, propriè. Suidas tamen* ξεναγίαν *&* χιλιαρχίαν *pro eodem ſumit.*

Ὃ μὲν οὖν κεφάλαιον ἐξήγγειλε, πλοῦτον πολὺν, χρυσὸν, ἐσθῆτα, ἀκολουθους, ἐλέφαντα. Ὁ μὲν γὰρ ἀργύριον, μηδὲ ἀριθμῷ ἄγειν αὐτὸν, ἀλλὰ μεδίμνῳ, ἀπομεμετρημένον πολλοὺς μεδίμνους. εἶχε δὲ καὶ αὐτὸς Παρμένων δακτύλιον ἐν τῷ μικρῷ δακτύλῳ, μέγιστον, πολύγωνον, ᾧ ψῆφος ἐνεβέβλητο τῶν τειχεώμων, ἐρυθρά τε ἐῶ ὑπόλευκος. εἰάσας δ' οὖν αὐτὸν ἐθέλοντά μοι διηγεῖσθαι ὡς τὸν Ἅλυν διέβησαν, καὶ ὡς ἀπέκτειναν Τηριδάτην τινὰ, καὶ ὡς διέτριψεν ὁ Πολέμων ἐν τῇ πρὸς Πισίδας μάχῃ· καὶ ἀπέδραμόν σοι ταῦτα προσαγγελῶν, ὡς περὶ τῶν πάντων σκέψαιο. εἰ γὰρ ἐλθὼν ὁ Πολέμων (ἥξει γὰρ πάντως, ἀποσοβήσαντας τοὺς γνωρίμους) αἰσθοῖτο ἔνδον παρ' ἡμῖν, τί οἴει ποιήσειν αὐτόν; ΠΑΝ. ἐξευρίσκωμεν, ὦ Δορκὰς, ἐκ τῶν παρόντων σωτήριον. οὔτε γὰρ τὸν ἀποπέμψαι καλὸν, τάλαντον ἐναλλὰς δεδωκότα, καὶ πάλιν ἔμπορον ὄντα, καὶ πολλὰ ὑπισχνούμενον· οὔτε Πολέμωνα τοιοῦτον ἐπάνοδον ἐνεγκόντα, χρήσιμον μὴ προσδέχεσθαι· προσέτι γὰρ, καὶ ζηλότυπός ἐστιν, ὃς καὶ πένομενος ἔτι, πολὺ ἀφόρητος ἦν. νῦν δὲ τί ἂν οὐκ αὖ ἐκφύσειε ποιήσειν; ΔΟΡ. ἀλλὰ καὶ προσέρχεται. ΠΑΝ. ἐκλύομαι, ὦ Δορκὰς, ὑπὸ τῆς ἀπορίας, καὶ τρέμω. ΔΟΡ. ἀλλὰ καὶ Φιλόστρατος προσέρχεται· τί χρώμεθα; πῶς αὖ με ἡ γῆ καταπίοι; ΦΙ. τί δ' πένομαι, ὦ Πανυχί; ΠΑΝ. ἄνθρωπε, ἀπολώλεκάς με. σὺ δὲ χαῖρε Πολέμων, χρόνιος φανείς. ΠΟ. σοὶ οὖν τίς ἐστιν ὁ πρόσθεν ὑμῖν; σιωπᾷς; ἄγε οἶχου, ὦ Πανυχί. ἐγὼ δὲ πεμπταῖος ἐκ Πύλων διέπτην, ἐπειγόμενος ὅτι τοιαύτην γυναῖκα. ἡδίκημαι μόνοι πέποιθα, καί σοι χάριν ἔχω, ὅτι ἐπὶ γὰρ ἁρπαδήσομαι ὑπὸ σοῦ. ΦΙΛ. σὺ δὲ τίς εἶ, ὦ βέλτιστε; ΠΟ. ὅτι Πολέμων ὁ Στειριὰς, Πανδίονος φυλῆς, ἀκούεις, χιλιαρχήσας τὸ πρῶτον, νῦν δὲ, ἑξαναστήσας πεντακισχιλίαν ἀσπίδα, ἐραστὴς Πανυχίδος, ὅτε ὠόμην ἔτι ἀνθρώπινα φρονεῖν αὐτήν. ΦΙ. ἀλλὰ τὰ νῦν, ὦ ξεναγὲ, Πανυχὶς ἐμή ἐστι, καὶ τάλαντον εἴληφε, λήψεται δὲ κἄλλα καὶ ἕτερα, ἐπειδὰν τὰ φορτία διαθώμεθα.

καὶ νῦν ἀκολούθει μοι, ὦ Πανυχί. τοῦτον δὲ πρὸ Ὀδρύσαις χιλιαρχεῖν ἔα. ΔΟΡ. ἐλεύθερα μὲν ἔστι, καὶ ἀκολουθήσει, ἐὰν ἐθέλῃ. ΠΟ. τί ποιῶ, Δορκάς; ΔΟΡ. ἐσιέναι ἄμεινον, ὀργιζομένῳ οὐκ οἶδ' ὅτε πρόσφατα Πολέμωνι, καὶ μᾶλλον ὑβριπαθήσεται ζηλοτυπῶν. ΠΑΝ. Εἰ θέλεις, εἰσίωμεν. ΠΟ. Ἀλλὰ προλέγω ὑμῖν ὅτι ὃ ὕστατον πίεσθε τήμερον, ἢ μάτην ἐγὼ τοσούτοις φόνοις ἐλεγυμνασμένος πρόμοις, τοῖς Θρᾳξὶ, ὦ Παρμένων. ΠΑΝ. ὡπλισμένοι ἦκον, ἐμφράξαντες τὸν στενωπὸν τῇ φάλαγγι· ὅτι μετώπου μὲν, ὃ ὁπλιτικὸν, πρὸ ἑκάτερα δὲ, οἱ σφενδονῆται, καὶ τοξόται, οἱ δ' ἄλλοι, κατόπιν. ΦΙ. ὡς βρεφυλλίοις ταῦτα, ὦ μιαθοφόρε, ἡμῖν λέγῃς, καὶ μορμολύττῃς· σὺ γὰρ ἀλεκτρυόνα πώποτε ἀπέκτεινας, ἢ πόλεμον εἶδες; ἐρυμάτιον ἐφεύρῃς, τάχα δημοιρίτης ὤν, ἵνα σὲ τοῦτο προσχαρίσωμαί σοι. ΠΟ. καὶ μὴν εἶσῃ μετ' ὀλίγον, ἐπειδὰν προσιόντας ἡμᾶς ὅτι δόρυ ἡάσῃ, σὺν ὅπλοις. ΦΙ. ἥκετε μόνον συσκευασάμενοι. ἐγὼ δὲ, σὺ Τίβις οὗτος (μόνος γὰρ οὗτος ἕπεταί μοι) βάλλοντες ὑμᾶς λίθοις τε, καὶ ὀστράκοις, οὕτω διασκεδάσομεν, ὡς μηδὲ ὅποι οἴχεσθε ἔχοιτε εἰδέναι.

A Ac nunc Pãnychi ſequere me: iſtum autem apud Odryſas Tribunatũ gerere ſine. DOR. Libera hæc quidem eſt, ſequetúrque nõ, niſi volet. PAN. Quid faciam Dorcas? DOR. Intrò ire melius. Nã Polemoni adeſſe irato, haudquaquã facile aut tutũ eſt, & magis incenderetur æmulãdo. PAN. Si placet, eamus intrò. POL. At prædico vobis, quòd hodie poſtremũ potabitis, aut ego fruſtra adſum, tãtis cædibus exercitatus. Thracas huc Parmeno. PAR. Armati adſunt, cingentes angiportum phalange. Ac in fronte quidem, qui grauis armaturæ ſunt, in vtroq; autem latere funditores & ſagittarij, cæteri à tergo locato. PHIL. Tanquã infantibus nobis hæc ô ſtipendiarie minitaris, ac laruis nequicquam nos territas. An tu verò vnquam gallum aliquem gallinaceum occidiſti? aut etiam bellum vidiſti? Caſtellum, vt multũ, præſidio tenuiſti, fortaſſe dux manipularis quiſpiã, vt tibi hoc interim gratificando concedam. POL. At verò ſcies paulo pòſt, vbi nos acie in dextrum conuerſa aduentare ſpectabis, armis reſplendentes. PHIL. Aduentate modò conferti, atque inſtructi. Ego verò & Tibys iſte (nam hic ſolus me ſequitur) iaciendo, cùm ſaxis, tum teſtis oſtraceis, ita diſpergemus vos, vt neque quò vertamini, ſcire tum poſſitis.

B

C

δημοιρίτης ἀ δήμοιρία, quam eàdem & ἡμιλοχίαν Suidas vocat.

ΧΕΛΙΔΟΝΙΟΝ ΚΑΙ ΔΡΟΣΗ.
CHELIDONIVM ET DROSE.

Οὐκ ἔτι φοιτᾷ πρὸς σέ, ὦ Δρόση, ὁ μειράκιον ὁ Κλινίας; ἑ γὰρ ἑώρακα πολὺς ἤδη χρόνος αὐτὸν πρὸ ὑμῶν. ΔΡΟ. οὐκ ἔτι, ὦ Χελιδόνιον· ὁ γὰρ διδάσκαλος αὐτὸν εἶρξε μηκέτι μοι προσιέναι. ΧΕ. τίς οὗτος; μή τι τὸν παιδοτρίβου Διότιμον λέγῃς; ἐπεὶ σκληρός γε φίλος μοι. ΔΡΟ. οὐκ· ἀλλ' ὁ κάκιστα φιλοσόφων ἀπολούμενος Ἀριστάνετος. ΧΕ. τὸν σκυθρωπὸν λέγῃς; τὸν δασὺν; τὸν βαθυπώγωνα; ὃς εἴωθε μετὰ τῶν μειρακίων περιπατεῖν ἐν τῇ Ποικίλῃ; ΔΡ. σκληρὸν φημι τὸν ἀλαζόνα, ὃν κάκιστα ἀπόλοιμι ἀπολούμενον, ἑλκόμενον τῷ πώγωνος ὑπὸ δημίου. ΧΕ. τί παθὼν δὲ σκληρὸς, τοιαῦτα ἔπεισε τὸν Κλινίαν; ΔΡΟ. οὐκ οἶδα, ὦ Χελιδόνιον, ἀλλὰ μηδέποτε ἀποκοιτὸς μὰ γιόμενος, ἀφ' ἧς γυναικὶ ὁμιλεῖν ἤρξατο,

ON amplius ventitat ad te, Droſe, adoleſcentulus ille Clinias? Non enim vidi longo iam tempore apud vos ipſum. DRO. Nõ amplius, Chelidonium. Nam præceptor prohibuit ipſum amplius ad me accedere. CHE. Quinam iſte? num exercitorem iſtum puerorum Diotimum dicis? Nam is certè amicus mihi eſt. DRO. Non: ſed perditiſſimus iſte philoſophorum, Ariſtænetus. CHE. Tetricum iſtum dicis & hirſutum, profunda barba, qui cum adoleſcentibus conſueuit deambulare in porticu picta? DROS. Illum equidem, vanum iactatorem, quem vtinam peſſimè perire videã, barba tractum à carnifice. CHEL. Quid autem accidit illi cur talia perſuaderet Cliniæ? DROS. Neſcio, Chelidonium. Sed cùm antea nunquam vllam noctem intermiſerit quin mecum dormiret, ex quo rem cum muliere habere cœpit,

(primùm autem mecum habere cœpit) tribus istis diebus proximis ad angiportũ hoc ne vnquam accessit quidem. Postquam autem ex eo contristari cœpi (nam nescio quo pacto mihi ægrè quiddam ob illum accidit) Neuridem misi, quæ illum circunspiceret, aut in foro commorantem alicubi, aut in palæstra. Ea autem rediens, deambulantem vidisse se ait cum Aristæneto, atque innuisse illi à longè. Illum autem erubuisse, deiectis in terram oculis, neque aspicere ampliùs ad ipsam voluisse. Atque exinde ambos ad vrbem iisse. Ipsa verò ad Dipylum vsque secuta, cùm ille prorsus neque conuerteret sese, domum rediit, nihil planum aut certum habens quod renuntiaret. Quo me igitur pacto post illa tum affectam putas? quæ coniecturam facere nusquam poteram, quidnam esset quod adolescẽti huic accidisset: sed ita mecum dicebam: Núm nam ægrè illi aliquid feci? aut num quam aliam amat, me perosus? aut num pater vetuit ipsum? Multa adeò huiusmodi mecum ipsa voluebam. Porrò autem circa multam vesperam venit Dromo, literas has ab illo afferens. Accipe Chelidonium, ac lege. Scis enim literas videlicet. CHE. Age videamus. Ac literæ quidem ipsæ non admodum planè scriptæ, sed incompositæ, & malè coagmentatæ, properantiam quãdam scribentis indicant. Sic autem sonant: Quo quidem pacto amarim te mea Drose, testes facio deos. DRO. Væ væ miseræ mihi, neque salutationem à principio adscripsit. CHE. Et nunc autem non odio aliquo, sed necessitate coactus desero te. Nam me pater Aristæneto tradidit, vt philosophiæ dem apud illum operam. Atque ille (cognouit enim cuncta quæ ad nos pertinẽt) multis admodum obiurgauit me, inhonestum esse dictitans, cum meretrice rem habere me, Architelis & Erasicleę filium: longè enim melius esse, virtutem anteponere voluptati. DR. Vt nunquam ad maturitatem perueniat nugator ille, qui talibus adolescentem instituit. CHEL. Quamobrem necesse mihi est parêre illi. Assequitur enim me, diligenter vbique obseruans: & in summa, ne aspicere quidem alium quemquam præter ipsum solum mihi licet. Quòd si verò temperãter & pudicè viuã, ipsique per omnia obtemperem, pollicetur prorsus beatũ fore, præclarúmque ac fortem me redditurum esse, laboribus ad hoc antè præexercitatum. Hæc tibi vix adeò scripsi, me ipsum suffuratus paululum. Tu verò feliciter mihi vale,

Aliàs portícu, παιδικὴν enim Græcè habetur, quod vt corruptum puto, sic vtrsum ποικίλην, vel παλαίστρα legendum puto.

μὴ ὄραισιν ἴκοιτο, Græcè.

A πρῶτον δὲ ὡμίλησέ μοι, πρώην τούτων ἐξῆς ἡμερῶν, οὐδὲ πρόσηλθε τῷ γειτνιῶντι· ἐπεὶ δὲ ἐνιαύσιμον (οὐκ οἶδα δ' ὅπως τι ἐπαθον ἐγὼ αὐτὸς) ἐπεμψα τὴν Νευρίδα προσκεψομένην αὐτὸν, ἢ ἐν ἀγορᾷ διατρίβοντα, ἢ ἐν παλαίστρᾳ· ἡ δ' ὑποστρέφουσα ἔφη ἰδοῦσα μὲν τὸν Ἀρισταινέτου, πορρωτάτω δὲ ἐρυθριάσαντα, κάτω ὁρᾶν, καὶ μηκέτι προσενεγκεῖν τὸν ὀφθαλμόν. εἶτ' ἐβάδιζον ἅμα εἰς τὴν πόλιν· ἡ δὲ ἄχρι τοῦ Διπύλου ἀκολουθήσασα, ἐπεὶ μηδ' ὅλως ἐπεστράφη, ἐπέμπεται, οὐδὲν σαφὲς ἀπαγγεῖλαι ἔχουσα. πῶς με οἴῃ

B διάγειν τὸ μετ' ταῦτα, οὐκ ἔχουσάν εἰκάσαι ὅ,τι μοι πέπονθεν ὁ μειρακίσκος; ἀλλὰ μή ἐλύπησά τι αὐτὸν, ἔλεγον, ἢ τινὸς ἄλλης ἠράσθη, μισήσας ἐμέ; ἀλλ' ὁ πατὴρ διεκώλυσεν αὐτόν; πολλὰ τοιαῦτα ἐστρεφον. ἤδη δὲ πρὸς δείλην ὀψίαν ἦκεν ὁ Δρόμων, τὸ γράμματον τοῦτ' πρ' αὐτοῦ κομίζων, αἰσχύνῃ λαβοῦσα, ὦ Χελιδόνιον, οἶσθα γὰρ δήπου γράμματα. ΧΕ. φέρ', ἴδωμεν τὰ γράμματα· καὶ πάνυ σαφῆ, ἀλλ' ὑποστενοχωρημένα, δηλοῦντα ἔπειξίν τινα τοῦ γεγραφότος. λέγε δὲ, Πῶς

C μάλ' ἐφίλησά σε, ὦ Δρόσον, τοὺς θεοὺς ποιοῦμαι μάρτυρας. ΔΡΟ. αἰαῖ αἰαῖ πάλαι, οὐδὲ ὁ χαίρειν προσέγραψε. ΧΕ. καὶ νῶν δὲ οὐ κατὰ μῖσος, ἀλλὰ κατὰ ἀνάγκην ἀφίσαμαί σου. ὁ πατὴρ γὰρ Ἀρισταινέτῳ προέδωκέ με φιλοσοφεῖν αὐτῷ. κἀκεῖνος (ἔμαθε γὰρ τὰ καθ' ἡμᾶς ἅπαντα) πάνυ πολλὰ ἐπετίμησέ μοι, ἀφροπρεπῆ εἶναι λέγων ἑταίρᾳ συνεῖναι, Ἀρχιτέλους καὶ Ἐρασικλείας υἱὸν ὄντα· πολὺ γὰρ ἄμεινον εἶναι τὴν ἀρετὴν προτιμᾶν τῆς ἡδονῆς. ΔΡΟ. μὴ ὥραισιν ἵκοιτο ὁ λῆρος οὗτος, τοιαῦτα παιδεύων

D τὸν μειράκιον. ΧΕΛΙ. ὥστε ἀνάγκη πείθεσθαι αὐτῷ· παρακολουθεῖ γὰρ ἀκριβῶς παρεφυλαττον, καὶ ὅλως οὐδὲ προσβλέπειν ἄλλῳ οὐδενὶ ἔξεστιν ὅτι μὴ ἐκείνῳ· εἰ δὲ σωφρονοίμι, καὶ πάντα πειθοίμην αὐτῷ, ὑπισχνεῖται πάνυ εὐδαίμονα ἔσεσθαί με, καὶ ταχέως καταστήσεσθαι, τοῖς πόνοις προγεγυμνασμένον. ταῦτά σοι μόλις ἔγραψα, ὑποκλέψας ἐμαυτόν. σὺ δέ μοι εὐτύχει,

καὶ μέμνησο Κλιγίου. ΔΡΟ. τί σοι δοκεῖ ἡ ἐπιστολή, ὦ Χελιδόνιον; ΧΕΛ. τὰ μὲν ἄλλα, ἡ ἀπὸ Σκυθῶν ῥῆσις, ὃ δὲ, μέμνησο Κλιγίου, ἔχει τινὰ καὶ λοιπὸν ἐλπίδα. ΔΡ. κἀμοὶ οὕτως ἔδοξεν· ἀπόλλυμαι δ' οὖν καὶ τῷ ἔρωτος. ὁ μὲν τοι Δρόμων ἔφασκε παιδεραστήν τινα εἶναι τὸν Ἀριστάινετον, καὶ ὅτι τοιαῦτά τῶν μαθημάτων, σκῶψαι τοῖς ὡραιοπάτοις τῶν νέων, καὶ ἰδίᾳ λαλῆσαι τοιὰς τὸν Κλιγίαν, ὑποσχέσεις τινὰς ὑποιγνύμενον, ὡς ἴσοντα ἀποφανῇ αὐτόν. ἀλλὰ καὶ ἀναγιγνώσκει μετ' αὐτοῦ ἐρωτικούς τινας λόγους τῶν παλαιῶν φιλοσόφων τοῖς τοὺς μαθητάς, καὶ ὅλως περὶ τὸ μειράκιόν ἐστιν· ἠπείλησε δὲ καὶ τῷ πατρὶ τοῦ Κλιγίου καταρῶν τοῦτο. ΧΕ. ἐχέτω, ὦ Δρωσὶ, λαθοῦσα τὸν Δρόμωνα. ΔΡΟ. ἐλάθρισα, καὶ αὐτὸν δὲ τοῦτον, ἐμὸς ἐστι. κέκνισται γὰρ κἀκεῖνος τῆς Νευρίδος. ΧΕ. θαῤῥεῖ, πολλὰ ἔσται καλὰς. ἐγὼ δὲ καὶ ἐπιγράψω μοι δοκῶ ἐπὶ τοῦ τοίχου ἐν Κεραμεικῷ, ἔνθα ὁ Ἀρχιτέλης εἴωθε περιπατεῖν, Ἀριστάινετος ἀλαφθείρει Κλιγίαν, ὥστε καὶ ἐκ τούτου τι συνδραμεῖν τῇ περὶ τὸν Δρόμωνος σχολῇ. ΔΡΟ. πῶς δ' ἂν λάθοις ἐπιγράψασα; ΧΕ. τῆς νυκτὸς, ὦ Δρωσὶ, αἴθραν τινὰ λαβοῦσα. ΔΡΟ. ἴθι. συγγράτευε μόνον, ὦ Χελιδόνιον, κατὰ τοῦ ἀλαζόνος Ἀριστάινέτου.

A & memineris Clinię. DR. Quid igitur videtur tibi epistola hęc, Chelidoniũ? CH. Quod ad cætera quidem attinet, Scythica, vt aiunt, oratio: illud autem, Memineris Cliniæ, spem quandam adhuc reliquam præ se fert. DR. Etiam mihi ita videtur. Proinde pereo amore. Cæterùm Dromo dicebat etiam pęderastem quendam esse Aristænetum, & prætextu doctrinæ consuetudinem habere cum pueris venustissimis, & priuatim orationem habere cum Clinia, pollicitationes quasdam faciendo, quòd videlicet diis similem illum redditurus sit. Quin & amatorios quosdam sermones philosophorum veterum ad discipulos suos idem, inquit, cum illo legit, & in summa, totus circa adolescentem est. Interminatus autem etiam est, patri Cliniæ ista se dicturum esse. CHEL. Oportebat, Drose, Dromonem ipsum inescare, ac lautiùs paulò accipere. DROS. Inescaui hominem, & præter hoc autem etiam meus est. Nam & ille gustauit Neuridem. CHEL. Bonum animum habe. Omnia rectè fient. Ego verò etiam inscribere in pariete volo in Ceramico vbi Architeles deambulare solet, Aristænetus corrumpit Cliniam: vt ex hoc quoque aliquid B concurrat ac faciat ad delationem Dromonis. DROS. At quomodo id clàm facies, ne deprehendaris? CHEL. Nøctu, Drose, carbone alicunde sumpto. DRO. Rectè sanè. Commilita modò, atque auxiliare, mea Chelidonium, adC uersus arrogantem ac vanum istum Aristænetum.

ΤΡΥΦΑΙΝΑ ΚΑΙ ΧΑΡΜΙΔΗΣ.

TRYPHÆNA, ET CHARMIDES.

ΕΤαῖραν δέ τις ἁλαλαβοῦσα, πέντε δραχμὰς ὁ μίσθωμα δοὺς, καθεύδει ἀποκλαφεῖς, δακρύουσα καὶ στένουσα; ἀλλ' οὔτε πέπωκας ἡδέως, οἶμαι, οὔτε δειπνήσασα μόνος ἠθέλησας, ἔκλαες δὲ καὶ τοῦδε τοῦ δείπνου, ἑώρων γάρ. καὶ νῦν δὲ οὐ διαλέλοιπας ὀλολύζων, ὥσπερ βρέφος. τοῦτο οὖν, ὦ Χαρμίδη, τίνος ἕνεκα ποιεῖς; μὴ ἀποκρύψῃ με, ὡς ἂν καὶ τοῦτο ἀπολαύσω τῆς νυκτὸς ἀγρυπνήσασα μετὰ σοῦ. ΧΑΡΜ. ἔρως με ἀπόλλυσιν, ὦ Τρύφαινα, καὶ οὐκέτ' αὐτέχω πρὸς ὃ δεινόν. ΤΡΥ. ἀλλ' ὅτι μὲν οὐκ ἐμοῦ ἔρᾳς, δῆλον.

A Mica autem quispiam accepta, & quinque drachmarum mercede data, auersus dormit, lacrumans ac gemens? Sed neque potasti lubenti animo, opinor, neque cœnare solus voluisti. Flebas autem etiam inter cœnandum: aspiciebam enim. & nunc autem non desinis vlulare, perinde atque infans aliquis. Ista igitur, ô Charmide, cuius gratia facis? Ne quæso me celes, vt vel hac parte consequar aliquid ex nocte hac, quam totam hucusque tecum vigilaui. CHARMID. Amor me perdit Tryphæna, neque malum hoc ampliùs sustinere possum. TRYPH. At quòd me quidem non ames, manifestum est:

neque enim ita negligeres me, cùm propè habeas: atque abs te repelleres, quoties amplexari te volo: denique etiam quasi quodam septo interposita veste intercluderes, metuens videlicet ne te tangam. Sed tamen quænam illa est, dic mihi. Fortassis enim etiam ipsa nonnihil ad amorem istum tibi contulero. Scio enim quo pacto conueniat huiusmodi res administrare. CHAR. At verò nosti atque admodum probè ipsam, & rursum illa te quoque: neque enim obscura adeò meretrix est. TRYPH. At nomen mihi cedo, Charmide. CHARMID. Philematium, ô Tryphæna. TRYPH. Vtram dicis? duæ siquidem sunt. Illámne ex Piræo, quæ nuper adeò mulier facta est, quam Damyllus amat, eius qui nunc exercitum ducit, filius: an alteram, quam cognomento decipulam vocãt? CHAR. Illam equidem, atque adeò captus ab ea & comprehensus miser sum. TRYPH. Ob illam itaque plorabas? CHAR. Atque admodum. TRYPH. Multum autem temporis amasti illam; an nuper adeò cœpisti? CHAR. Haud nuper adeò, sed menses propè septem sunt, à Dionysiis vsque videlicet, ex quo primùm illam vidi. TRYPH. Vidistine autem totam ipsam diligenter, an faciem solùm, eásque corporis partes quę in aperto sũt? & quæ vidisti, Philematine erant, atque ita vti conueniebat esse mulierem quinque & quadraginta annos iam natam? CHAR. At verò deierat illa, secũdum supra vigesimum modò ad proximum Decembrem cõpleturam esse se. TRY. Tu verò vtrum credis iuriiurando illius, an propriis oculis? Contemplare enim diligenter, suspiciens aliquando ad tempora illius, quo loco solo suos crines habet: nam cætera, impostura mera. Circa tempora autem quoties medicamentum quo infici solet, langueſcit, ac vim suam remittit, albescit plerunque. Quanquam quid hoc attinet? Coge aliquando vt nudam quoque spectandam se tibi exhibeat. CHARMID. At nunquam mihi in hoc consentire voluit. TRYPH. Meritò sanè. Sciebat enim abominaturum esse te canos ipsius capillos. Cæterùm tota à collo ad genua vsque Pardali similis est. At tu lacrumabaris, quòd cum tali non coires? Fortassis autem etiam ægrè tibi faciebat, & superbam gerebat sese. CHAR. Sanè verò, Tryphæna: & hoc quamuis tam multa à me acciperet.

οὐ γὰρ ἂν ἔχων με ἠμέλεις, καὶ ἀπήνθου με προσπλέκεσθαι θέλουσάν, καὶ τέλος διετείχιζες ὃ μεταξὺ ἡμῶν τῷ ἱματίῳ, δεδιὼς μή σου ψαύσαιμί. τίς δὲ ὅμως ἐκείνη ὅστις, εἰπέ. τάχα γὰρ ἄν τι καὶ συμπαρεσκευασάμην πρὸς τὸν ἔρωτα. οἶδα γὰρ ὡς χρὴ τὰ τοιαῦτα διαχειρίζεσθαι. ΧΑΡΜ. καὶ μάλα οἶδα καὶ πάνυ ἀκριβῶς αὐτάν, κἀκείνη σέ. οὐ γὰρ ἀφανὴς ἑταίρα ἐστίν. ΤΡΥΦ. Εἰπὲ τοὔνομα, ὦ Χαρμίδη. ΧΑΡΜΙΔ. Φιλημάτιον, ὦ Τρύφαινα. ΤΡΥΦ. ὁποτέραν λέγεις; δύο γὰρ εἰσὶν αὖ τὼ ἐκ Πειραιῶς, τὼ ἀρτι διακορυμβούσω, ἧς ἐρᾷ Δάμυλλος ὁ τῶν νῦν στρατηγούντων υἱός; ἢ τὼ ἑταίραν, ἣν Παγίδα ἐπικαλοῦσιν; ΧΑΡΜ. ἐκείνην, ἣν ἐάλωκα ὁ κακοδαίμων, καὶ συνείλημμαι πρὸς αὐτῆς. ΤΡΥΦ. σὺ δ' ἐκείνην ἔκλαες; ΧΑΡΜΙΔΗΣ. καὶ μάλα. ΤΡΥΦ. πολὺς δὲ χρόνος ἔστι σοι ἐρῶντι, ἢ νεοτελὴς τις εἶ; ΧΑΡΜ. οὐ νεοτελής, ἀλλὰ μᾶλλον ἐπὶ τὰ ἀρχαῖα ἀπὸ Διονυσίων, ὅτε πρῶτον εἶδον αὐτήν. ΤΡΥΦ. Εἶδες δὲ ὅλην ἀκριβῶς, ἢ ὃ πρόσωπον μόνον, καὶ ὅσα τοῦ σώματος φανερά, ἃ εἶδες, Φιλημάτιον, καὶ ὡς ἔχειν γυναῖκα πέντε καὶ τεσσαράκοντα ἔτη γεγονυῖαν ἤδη; ΧΑΡΜ. καὶ μήν ἐπόμνυται δύο καὶ εἴκοσιν εἰς τὸν ἐσόμενον Ἐλαφηβολιῶνα τελέσειν. ΤΡΥΦ. σὺ δὲ πότερα πιστεύσας αὐτῇ, τοῖς ἐκείνης ὅρκοις, ἢ τοῖς σαυτοῦ ὀφθαλμοῖς; ἐπίσκεψαι γὰρ ἀκριβῶς, ἀναβλέψας ποτὲ τοῖς κροτάφοις αὐτῆς, ἔνθα μόνον ταῖς αὐτῆς τρίχας ἔχει· τὰ δὲ ἄλλα, φενάκη βαθεῖα· πρὸς δὲ τοῖς κροτάφοις ὑποτρῳ ἀλοιφήν τινα φαρμακον, ᾗ βάπτεται, ἀναλυομένην τὰ πολλὰ· καίτοι τί τοῦτο βιάσαι ποτε καὶ γυμνὴν ἰδεῖν; ΧΑΡΜΙΔ. οὐδὲ πώποτέ μοι πρὸς τοῦτο ἐπείθετο. ΤΡΥΦΑΙΝΑ. εἰκότως· ἠπίστατο γὰρ μυσαχθησόμενόν σε ταῖς αὐτῆς λευκαῖς· ὅλη γὰρ ἀπὸ τοῦ αὐχένος ἐς τὰ γόνατα παρδάλει ἔοικεν· ἀλλὰ σὺ ἐδάκρυες, τοιαύτην μὴ σεσωκώς; ἢ που τάχα καὶ ἐλύπει σε, καὶ ἀπρεπῶς; ΧΑΡ. ναί, ὦ Τρύφαινα, καίτοι τοσαῦτα πρ' ἐμοῦ χαριζομένου.

καὶ νῦν ὅπῃ χιλίας αἰτούσῃ οὐκ εἶχον διδόναι ῥᾳδίως, ἅτε τοῦ πατρὸς φειδομένου πεφόμενος, Μοσχίωνα ἐσδεξαμένη, ἀπεκλεισέ με, αἰθ' ὧν λυπῆσαι καὶ αὐτὸς θέλων αὐτῷ, σὲ προείλημμαι. ΤΡΥΦ. μὰ τὴν Ἀφροδίτην οὐκ ἂν ἔγωγε, εἴ μοι προσῆκέ τις ὡς ὅτι τούτοις ἀλγαμβανομένῳ λυπῆσαι ἀλλήλω, καὶ ταῦτα, Φιλήματιον τῷδε σοφόν. ἀλλ' ἄπειμι, καὶ γὰρ ἤδη τρίτον τοῦτο ἦσεν ἀλεκτρυών. ΧΑΡ. μὴ σύγε οὕτω ταχέως, ὦ Τρύφαινα. εἰ γὰρ ἀληθῆ ἐστιν ἃ φῂς περὶ Φιλήματίου, τὸν φενάκιν, καὶ ὅτι βάπτεται, καὶ ὃ τὴν ἀλφόν, οὐδὲ προσβλέπειν αὐτὸν ἔτι δυναίμην αὐτῇ. ΤΡΥ. ἐρώτα τὴν μητέρα, εἴ ποτε λέλουται μετ' αὐτῆς· περὶ γὰρ τῶν ἐτῶν, κἂν ὁ πάππος διηγήσεταί σοι, εἴγε ζῇ ἔτι. ΧΑΡ. σχολῇ γ' ὅπῃ τοιαύτην σκιάν, ἀφηρήσθω μὲν ἤδη τὸ δίγραμμα, περιβάλλωμεν δὲ ἀλλήλους, καὶ φιλῶμεν, καὶ ἀληθῶς σπουδῶμεν· Φιλήματίον δὲ πολλὰ χαιρέτω.

Ac nunc quidem postquam mille petenti facilè ac statim dare non potui, vtpote qui patrem habeam parcum & tenacem, Moschione intrò ad se recepto, me excluſit. Ob quæ, dum illi vicissim ægrè facere volo, te assumpsi. TRYP. At ego, per Venerem, haudquaquam venissem, si quis prædixisset mihi, ob id solùm assumptam esse me, vt alteri ægrè facerem, præsertim Philematio huic, capulo videlicet. Verùm abeo. Iam enim tertiùm hoc cecinit gallus. CHAR. Ne tu vtique tam statim, mea Tryphæna. Nam si vera ista sunt quæ de Philematio dicis, coma videlicet supposititia, & quòd tingitur, & vitiligines illæ, ne aspicere quidem ampliùs illam potuero. TRYP. Interroga matrem, si quando cum illa lauit forte. Nam de annis etiam anus narrare tibi poterit, si modò viuit etiamnum. CHAR. Proinde postquam talis illa est, auferatur quidem iam è medio septum hoc, amplexemur autem mutuò, atque osculemur nos, ac tandem verè coëamus, Philematium autem longè valeat.

ΙΟΕΣΣΑ ΚΑΙ ΠΥΘΙΑΣ ΚΑΙ ΛΥΣΙΑΣ.

IOESSA. PYTHIAS. ET LYSIAS.

ΘΡύθη, ὦ Λυσία, πρὸς ἐμέ; καὶ καλῶς, ὅτι μήτε ἀργύριον πώποτε ἤτησά σε, μητ' ἀπεκλῃσμένον ἐλθόντα, ἔνδον ἕτερος, εἰπόσα· μήτε ἀπατηλογισάμενον τὸν πατέρα, ἢ ὑφελόμενον τῆς μητρός, ἰώ σ' ἔλκουσα ἐμοί τι κομίσαι, ὁποῖα αἱ ἄλλαι ποιοῦσιν, ἀλλ' αὐθυβόλως ἐξ ἀρχῆς ἄμισθον, ἀσύμβολον εἰσεδεξάμην. οἶσθα ὅσους ἐραστὰς παρεπεμψάμην; Ἠθοκλέα τὸν πρυτανεύοντα νῦν· καὶ Παππίωνα τὸν ναύκληρον· καὶ τὸν συνέφηβόν σου Μέλισσον, καίτοι ἑνὸς ἀποθανόντος αὐτῷ τοῦ πατρὸς, καὶ κύριον αὐτὸν ὄντα τῆς οὐσίας· ἐγὼ δὲ σὲ τὸν Φάωνα μόνον εἶχον, οὔτε τινὰ προσβλέπουσα ἕτερον, οὔτε προσιεμένη, ὅτι μὴ σέ· ὤμην γάρ ἢ ἀνόητος ἀληθῆ εἶ ἃ ὤμνυες, καὶ δι' ἐμὲ τοῦτό σοι προσέχουσα, ὥσπερ ἡ Πηνελόπη, ἐσωφρόνουν, ὑπεροωμένης τῆς μητρὸς, καὶ πρὸς τὰς φίλας ἐγκαλούσης· σὺ δὲ ἐπεὶ ἔμαθες ἀνοχείλιον ἔχων με τετηκέναι ὑπὲρ σοῦ,

INsolescis igitur ô Lysia aduersum me? Et rectè sanè, quandoquidem neque argentum vnquam abs te popoſci, neque venientem excluſi, alterum intus esse dictitans, neque decepto patre, aut ex matris rebus aliquo subtracto, coëgi te mihi afferre quippiam, perinde atque aliæ facere solent: sed statim ab initio inde, nulla data mercede, atque asymbolum recepi te intrò. Nostine quàm multos amatores reiecerim? Etheoclem videlicet, eum qui nunc inter senatores est; Passionem nauclerum; & coæqualem tuum Melissum, quanquam etiam nuper adeò pater eius mortuus esset, ac dominus ipse factus bonorū omnium. Ego verò te, Phaonem scilicet meum, solum habebam, neque aspiciens neque admittens alium quenquam præter te. Arbitrabar enim stulta ac demens, vera illa esse quæ iurabas, & ob hoc animum tibi aduertens, perinde ac Penelope illa, pudicè ac castè agebam, clamante atque increpante ob hoc matre, & apud amicas accusante me. Tu verò postea quam intellexisti me obnoxiam habere te, vti quæ iam ex te peperissem,

nunc quidem ad Lycænam alludebas, intuente me, nimirum vt ægrè mihi faceres: nunc autem iuxta me accumbens, Magidium laudabas, psaltriam istam videlicet. Ego verò ob hæc lacrymor, & sentio contumeliam. Paulo autem antè, quando cõpotabatis Thraso & tu & Diphilus, aderãt & tibicina Cymbalium, & Pyrallis, ea quæ inimica mihi est. Tu verò cùm hoc scires, Cymbalium quidem quinquies osculatus es, id quod non admodum curæ mihi erat, (teipsum enim afficiebas contumelia, talem osculando) Pyrallidi autem quàm multa innuebas, ac bibens illi quidem poculũ commonstrabas, puero autem reddens, in aurẽ iubebas, vt nisi Pyrallis id postularet, alteri nemini infunderet. Postremò autẽ etiam demorso malo, quando Diphilum alias res agere videbas (loquebatur enim cum Thrasone tum) inclinans te quodammodo, collimatè adeò iaculabaris illud in sinũ ipsius, ne latêre quidem me cupiens. Illa autem exosculata, inter mamillas sub fascia insertabat illud. Ista igitur cuius gratia facis? Qua te autem siue magna siue parua iniuria affeci aut etiam offendi ego? quem alium cunque intuita sum? an non ad vnius ingenium & morem tuum viuo? Haud sanè præclarum aut magnum hoc, Lysia, facis, miseram mulierculam, & in te insanientem, mœrore implicans. Est dea vtique aliqua Adrastia, ac talia videt. Tu verò aliquãdo mœrore afficieris; vbi fortasse audieris de me aliquid, quòd iacẽa videlicet aut laqueo à meipsa suffocata, aut in puteum præcipitata, aut quẽcunque tandem mortis modũ inuenero, dum ne ampliùs ita coràm & ob aliorum oculos molestiis afficiar. Ac tum põpam vtique duces tu, perinde ac re magna splendidáque peracta. Quid me toruè aspectas, ac dentibus infrendis? Nam si quicquam est cur me accuses, dicas licet. Pythias hęc inter nos iudicet. Quid hoc? ne respõso quidem dato abis hinc, me relicta? Vides mea Pythias qualia patiar à Lysia. P Y T. O feritatem. Nã quòd nullis neque lacrymis flectitur, lapis sanè, nõ homo est. Quãquam si vtique veritatem conuenit dicere, tute Ioëssa perdidisti ipsum, quæ supra modum amasti hominẽ, idque etiam palam fecisti illi. Oportebat autem nõ nimis æmulari ipsum. Insolentes enim fiunt cùm hoc sentiunt. Ah desine lacrymari misera: & si me audies, semel atque iterum exclude venientem.

A αρτι μὲν Λυκαίνη προσέπαιζες, ἐμοῦ ὁρῶσης, ὡς λυποίης ἐμέ, αρτι δὲ, σοὶ ἐμοὶ κατακείμενος, ἐπῄνεις Μαγίδιον τὴν ψάλτειαν· ἐγὼ δ' ὅτι τύτοις δακρύω, καὶ σοιῶμι ὑβριζομένη. προσέτι δὲ ὁπότε σοιοεπίνετε, Θρασων, καὶ σὺ, καὶ Δίφιλος παρῆσθε, καὶ ἡ αὐλητρὶς Κυμβάλιον, καὶ Πυρραλλὶς, ἐχθρὰ οὖσα ἐμοί. σὺ δὲ τῦτ' εἰδὼς, τὴν Κυμβάλιον μὲν οὐ μοι πολὺ ἐμέλησεν ὅτι πεντάκις ἐφίλησας, σαυτὸν γὰρ ὕβριζες, τοιαύτην φιλῶν· Πυρραλλίδα δὲ, ὅσον ἐνῦες, καὶ πιὼν αὖ, σκείνῃ μὲν σοπροέδιξας ὃ πο-
B τήριον, ἀποδιδοὺς δὲ τῷ παιδὶ, προὺς ὃ οὐς σκέλθοις εἰ μὴ Πυρραλλὶς αἰτήσαι, μὴ αὖ ἄλλῳ ἐγχέαι· τέλος ὄ, τὸ μῆλον ἀποδακὼν, ὁπότε τὸν Δίφιλον εἶδες ἀσχολύμενον (ἐλάλει γὰρ Θρασωνι) προσκυψας πως, λάθρα προσηκόντισας ἐς τὸν κόλπον αὐτῆς, ὥστε λαθεῖν γε πειρώμενος ἐμέ. ἡ δὲ, φιλήσασα, μεταξὺ τῶν μαστῶν σοὶ τῷ ἀποδέσμῳ πρεβύσατο. Τῦτα οὖν τίνος ἕνεκα ποιεῖς; τί σε ἢ μέγα ἢ μικρὸν ἠδίκησα, ἢ λελύπηκα ἐγώ; τίνα ἕτερον εἶδον; οὐ
C προὺς μόνον σὲ ζῶ; οὐ μέγα, ὦ Λυσία, τῦτο ποιεῖς, γύναιον ἄθλιον λυπῶν, μεμηνὸς ὅτι σοί; ἔστι τις θεὸς ἡ Ἀδράστα, καὶ τὰ τοιαῦτα ὁρᾷ· σὺ δέ ποτε λυπήσῃ, τάχα δ' ἀκούσῃς τί προὶ ἐμοῦ, κειμένῃ με, ἢ πα βρόχῳ ἐμαυτὴν ἀποπνίξασθαι, ἢ ἐς ὄ φρέαρ ὅτι κεφαλὴν ἐμπεσοῦσθαι, ἢ ἕνα γέ τινα ζήτον εὑρήσω θανάτου, ὡς μηκέτ' ἐνοχλοίην βλεπομένη. πομπεύσῃς τότε, ὡς μέγα καὶ λαμπρὸν ἔργον ἐργασάμενος. τί με σοβολέπεις, ὦ ταρίχη τοὺς ὀδόν-
D τας; εἰ γάρ τι ἔγκαλῇς, εἰπὲ, Πυθιὰς ἡμῖν αὐτὴ δικασάτω. τί τῦτο, δὲ ἀποκεινάμενος ἀπῆλθες καταλιπὼν με; ὁρᾷς, ὦ Πυθιὰς, οἷα πάσχω σοὶ Λυσίου; ΠΥΘ. ὦ τῆς ἀγελιότητος, ὃ δὲ μὴ ὑπακλαυθῆναι δακρυούσης, λίθος σόν ἀνθρωπός ἐστι· πλὴν ἀλλ' εἴγε χρὴ τἀληθὲς εἰπεῖν, σύ, ὦ Ἰόεσσα, διέφθειρας αὐτὸν σοφαγαπῶσα, καὶ τῦτο ἐμφαίνουσα. ἐχρῆν δὲ μὴ πολὺ αὐτὸν ζηλοῦν, σοφρόνως γὰρ ἀμαθανόμενοι γίγνονται. παῦσο, ὦ τάλαινα δακρύουσα, καὶ μοι πείθῃ, ἅπαξ ἢ δὶς ἀποκλῄσοι ἐλθόντα.

ὄψῃ γὰρ αὖθις μαινόμενον αὐτὸν πάλιν, καὶ αὖ- A Videbis enim inflammari ipsum denuo
πις μεμνήσεται ἀληθῶς. ΙΟΕΣΣΑ. ἀλλὰ prorsus, & vicissim insanire vero pacto.
μηδ' εἴπῃς, ἄπαγε· ἀποκλείσω Λυσίαν; IOES. At ne dixeris quidem, apage.
εἴθε μὴ αὐτὸς ἀποσφήλῃ φθάσας. ΠΥΘ. Vt ego excludam Lysiam? Vtinam ne
ἀλλ' ἐπάνειμι ταχύ. ΙΟΕΣΣΑ. ἀπολώλεκάς ipse à me deficiat modò. PYTH. At
ἡμᾶς, ὦ Πυθιάς, ἠκροάσω σου rursus huc reuertitur. IOES. Perdidi-
ἴσως, ἀποκλείσαν λέγουσης. ΛΥΣ. οὐχὶ sti nos, Pythias: fortassis audiit te de ex-
τούτου ἕνεκεν, ὦ Πυθιάς, ἐπανῆλθα, ἵν' cluſione verba facientem. LYS. Non
οὕτω προσβλέψαιμι ἔτι τοιούτῳ οὐδαμοῦ, huius causſa, Pythias, huc reuersus sum,
ἀλλὰ λέγε σὺ, ὡς μὴ καταγνώσῃς ἐμοῦ, vt quam ne aspexero quidem amplius, ta-
καὶ λέγῃς αὖ, ἔγκοτος ὁ Λυσίας ἐστίν. ΠΥ. lis cùm sit, sed tua gratia, vt ne damna-
ἀμέλει καὶ ἔλεγον, ὦ Λυσία. ΛΥΣΙΑΣ. res me, ac diceres fortè, Irreconciliabi-
φέρε οὖν ἐθέλῃς, ὦ Πυθιάς, Ἰόεσσαν τὴν lis hic Lysias est. PYT. Atque equidem
νῦν δακρύουσαν αὐτόν, ὑπισχάντα αὐτῇ πο- dixissem Lysia. LYS. Ferre igitur me
τε μετ' νεανίου καθευδούσῃ, ἐμοῦ ἀποστάσῃ; vis Pythias Ioëssam hanc, quæ nunc la- B
ΠΥΘ. Λυσία, δ' μὲν ὅλον ἑταίρα ἐστί. πό- crymatur, cùm ipse superuenerim ei ali-
τε δ' οὖν κατέλαβες αὐτοὺς συγκαθευδον- quando cum adolescente concumbenti,
τας; ΛΥΣ. ἕκτην ἀγαθὴν ταύτην ἡμέ- & à me desciscenti? PYTH. Lysia, in
ραν, νὴ Δί', ἕκτην γε, δευτέρα ἱσταμένου· vniuersum quidem meretrix est. Cæte-
δ' τέμενον δὲ, ἑβδόμη ἐστίν. ὁ πατὴρ εἰδὼς rùm quando verò deprehendisti ipsos
ὡς πάλαι ἐρῶν ταυτησὶ τῆς χρησῆς, συνέ- concumbentes? LYS. Sextus, ni fallor,
κλῃσέ με, προσκείλας τῷ θυρωρῷ μὴ ἀ- dies hic est, per Iouem, sextus vtique:
νοίγειν· ἐγὼ δὲ, οὐ γὰρ ἔφερον μὴ οὐχὶ συμφ- fuit enim secunda mensis incipientis, ho-
ναι αὐτῇ, τὸν Δρόμωνα ἐκέλευσα προσκύ- die verò eiusdem septima est. Pater igi- C
ψαντα τῷ θριγκῷ τῆς αὐλῆς, ἧ ταπεινότατον tur cùm sciret me iam olim amare, pro-
ἦν αἀναδῆσασθαί με ὅτι τάχιστα· bam hanc scilicet, conclusit me domi, da-
ῥᾷον γὰρ οὕτως διαβήσεσθαι ἔμελλον. τί δεῖ to ianitori mandato, ne aperiret. Ego
μακρὰ λέγειν; προσῆλθον, ἦκον, τὴν αὐ- verò (non enim ferebam ab huius con-
λειον θύραν ἀποκεκλεισμένην ὑπαμελῶς· gressu prohiberi me) Dromonem iussi,
μέσαι γὰρ νύκτες ἦσαν. οὐκ ἔκοψα δ' οὖν, acclinantem muro atrij, qua parte hu-
ἀλλ' ἐπάρας ἠρέμα τὴν θύραν, ἤδη δὲ καὶ millimus erat, in tergum recipere me.
ἄλλοτε ἐπεποίκειν αὐτὸ, προσαγαγὼν τὸν Nam hoc pacto minore negotio ascensu-
τροφέα, παρῆλθον ἀψοφητί, κἀκάθευδον δὲ rus eram: quid multis opus est? trāscendi,
πρώτης, εἶτα ἐπαφώμενος τοῦ τοίχου, ἐφί- veni, atrium offendi occlusum diligēter:
σαμαι τῇ κλίνῃ. ΙΟΕΣΣΑ. τί ἔρδῃς, ὦ iam enim nox erat media. Itaque neque
Δάματερ; ἀγωνιῶ γάρ. ΛΥΣ. ὅπῃ δὲ pulsaui tum, sed attollens sensim ianuam
οὐχ ἑώρων δ' ἄθυμα ἦν, δ' μὲν πρῶτον ὠ- (iam autem & antea idem aliquoties fe-
μίλουν τὴν Λυδὴν αὐτῇ συγκαθεύδειν, τόσ' ceram) transuersum acto cardine, tacitè
οὐκ ἴσθ', ὦ Πυθιάς. ἀλλ' ἐφαπάμενος, δ' ἦν ac sine tumultu ingressus sum. Dormie-
ἀγλῳφόν τινα, παῦρα ἀπαλόν, ὑπὲρ χεῖρ κεκαρ- bant autem omnes, atque ego exinde
μένον, μύρων δ' αὐτὸν ἀποπνέοντα· τοῦτο ἰδὼν, contrectato pariete (vt fit in tenebris) su-
εἰ μὲν καὶ ξίφος ἔχων ἦλθον, οὐκ ἂν ὤκνησα, per lectum adstiti. IOES. Quid narras, ô
ἴσχε. τί γελᾶτε, ὦ Πυθιάς; γέλωτος ἄξια D Ceres? propè enim deficio. LYS. Post quā
δοκῶ σοι διηγεῖσθαι; ΙΟ. τοῦτό σε, ὦ Λυ- autem animaduertebā non vnum esse an-
σία, λελύπηκεν; ἡ Πυθιὰς αὕτη μοι συνεκά- helitum: principiò quidem putabam Ly-
θευδε. ΠΥ. μὴ λέγε, ὦ Ἰόεσσα, πρὸς αὐτόν. den cum ipsa vnà dormire, cæterùm ali-
ter multò res erat, Pythias. Nam vbi con-
trectare cœpi, deprehendi imberbem
quendam, admodum tenerum, ad cutem
vsque detonsum, vnguenta etiam ipsum
olentem. Hoc vbi sensi, si quidem & gla-
dium veniens mecum attulissem, non ita
quiessem tum, sat scitote. Quid ridetis
Pythias? an verò risu digna dicere vobis
videor? IOES. Hoccine igitur Lysia
acerbum adeò tibi fuit? Pythias hæc me,
cū dormiebat. PYT. Ne dicas illi, Ioessa,

IOES. Cur non dicam? Pythias erat, ô chariſſime, à me accerſita tum, vt vnà mecum dormiret. Ægrè enim erat mihi quòd te non habebam. LYS. Pythias autem? ille ad cutem vſque detonſus? atque exinde intra ſex dies hoſce tantam iterum produxit comam? IOES. Ex eo cùm morbo laborauit, tonſa eſt, Lyſia: defluxerant enim illi tum crines, nunc autem fictitiam comam impoſuit. Oſtende Pythias, oſtende ita rem habere ſe, ac fidem illi fac. Ecce tibi aduleſcentulum iſtum mœchum, quem zelotypia proſequebaris. LYS. Quid igitur? an non conueniebat hoc? præſertim amantem, & qui ipſe contrectauerat? IOES. Proinde tu quidem iam perſuaſus es vt credas. Vis autem & ipſa viciſſim tibi ægrè faciam, vt quæ meritò viciſſim iraſcar tibi? LYS. Nequaquam, ſed bibamus iam, Pythiáſque hæc vnà nobiſcum. Æquum enim eſt adeſſe ipſam reconciliationi faciendæ. IOES. Aderit. Qualia autem propter te paſſa ſum, ô generoſiſſime aduleſcentum Pythias? PYT. At idem ipſe reconciliaui quoque vos: quare non eſt cur mihi ſuccenſeas, niſi iſtud quæſo vide Lyſia, ne cui de coma quicquam dixeris.

ΑΙΟΕΣΣΑ. τί μὴ λέγω; Πυθιὰς ἦν, φίλτατε, μεταπεμψαμένη σοῦ ἐμοῦ, ὡς ἅμα καθεύδοιμεν. ἐλυπούμην γὰρ σὲ μὴ ἔχουσα. ΛΥΣ. Πυθιάς, ὁ σὺ χρῶ κεκαρμένος; εἶτα δι' ἕκτης ἡμέρας αὖ ἐκόμησε τοσαύτην κόμην; ΙΟΕΣΣΑ. ἀπὸ τῆς νόσου ἐξυρήσατο, ὦ Λυσία· κατέῤῥεον γὰρ αὐτῇ αἱ τρίχες, νῦν δὲ καὶ τὴν πυκνὴν ἐπέθετο. Δεῖξον, ὦ Πυθιάς, δεῖξον οὕτως ὄν, πεῖσον αὐτόν. ἰδοὺ δ' μειρακιον ὁ μοιχὸς, ὃν ἐζηλοτύπεις. ΛΥΣ. οὐκ ἐχρῆν οὖν, ὦ Ἰόεσσα, καὶ ταῦτα, ἐρῶντα, ἐφαπτόμενον αὐτόν; ΙΟ. σὺ μὲν ἤδη πέπεισαι, βούλῃ δὲ αὐτὴν ὀργιζομένην δικαίως σοι πρᾶξαι; ΛΥΣΙΑΣ. μηδαμῶς, ἀλλὰ πίνωμεν ἤδη, καὶ Πυθιὰς μεθ' ἡμῶν. ἄξιον γὰρ αὐτὴν παρεῖναι τοῖς συνδαῖσι. ΙΟΕΣΣΑ. πάρεσται. οἷα πέπονθα δι' σὲ, ὦ γλυκύτατε νεανίσκων Πυθιάς. ΠΥΘ. ἀλλὰ καὶ διήλλαξα ὑμᾶς ὁ αὐτός. ὥστε μή μοι χαλέπαινε. πλὴν τὰ δεινὰ ὄρα, ὦ Λυσία, μή τινι εἴπῃς τὰ περὶ τῆς κόμης.

ΛΕΟΝΤΙΧΟΣ, ΧΗΝΙΔΑΣ ΚΑΙ ΥΜΝΙΣ.

LEONTICHVS, CHENIDAS ET HYMNIS.

IN pugna autem contra Galatas, dic Chenida quo pacto ipſe quidem antè cæteros equites curſu præuectus fuerim, equo inſidens candido, Galatæ autem, tametſi fortes alioqui bellatores, trepidarint continuò vbi aſpiciebant me, neque quiſquam ampliùs ſubſiſtere ſuſtinuerit. Ibi igitur tum ego lancea quidem emiſſa transfixi præfectum alæ ipſorum vnà cum equo. Contra eos autem, qui conferti adhuc reſiſtebant (erant enim nonnulli qui perſiſtebant, phalange quidem ſoluta, in quadrangulam autem aciem aggregatis ipſis) progreſſus, arrepto gladio, ac totis animis facto in illos impetu, in fugam quidem conuerto circà ſeptem eorum qui in prima acie pugnabant, equi incurſu: gladio autem impacto manipularii vnius ducis caput in duas partes diſſeco vnà cum ipſa galea. Vos autem Chenida paulò pòſt ſuperueniſtis, fugientibus iam illis. CHEN. Nam cùm, Leontiche,

ΕΝ δὲ τῇ πρὸς τοὺς Γαλάτας μάχῃ εἰπέ, ὦ Χηνίδα, ὅπως μὲν πρεξέλασα τῶν ἄλλων ἱππέων ὅτι τῷ ἵππῳ τῷ λευκῷ, ὅπως δὲ οἱ Γαλάται, καίτοι ἀλκιμοί ὄντες, ἔτρεσαν θᾶττον ὡς εἶδόν με, καὶ οὐδεὶς ἔτι ἔστη. τότε τοίνυν ἐγὼ, τὸν μὲν λόγχην ἀκοντίσας, διέπειρα τὸν ἵππαρχον αὐτῶν, σὺν τῷ ἵππῳ, ὅτι δὲ ὁ στρατηγὸς ἐπ' αὐτῶν (ἦσαν γάρ τινες, οἳ ἔμενον διαλυόμενοι μὲν τὴν φάλαγγα, εἰς πλαίσιον δὲ συναγόντες αὐτοὺς) ὅτι τοῦτον ἐγὼ κατασάμενος τὸν κάνθωνα, ἅπαντι τῷ θυμῷ ἐπελάσας, διατρέπω μὲν ὅσον ἑπτὰ τοὺς πρώτους αὐτῶν τῇ ἐμβολῇ τοῦ ἵππου· τῷ ξίφει δὲ κατενεγκὼν, διέτεμον τὴν λοφιὰν ἑνὸς, εἰς δύο τὴν κεφαλὴν αὐτῷ κρίνων. ὑμεῖς δὲ, ὦ Χηνίδα, μετ' ὀλίγον ἐπέστητε ἤδη φεύγουσιν. ΧΗ. ὅτε γὰρ, ὦ Λεόντιχε,

περὶ Παφλαγονίαν ἐμονομάχησας τῷ Σατράπῃ, οὐ μεγάλα ἐπεδείξω καὶ τότε; ΛΕ. καλῶς ὑπεμνησας οὐκ ἀγνοῶς δὲ ἐκείνης τῆς παρατάξεως. ὁ γὰρ Σατράπης μέγιστος ὢν, ὁπλομάχων ἄριστος δοκῶν εἶναι, καταφρονήσας τῶν Ἑλληνικοῦ, παρῆλθεν εἰς τὸ μέσον, παρεκαλεῖτο εἴ τις ἐθέλοι αὐτῷ μονομαχῆσαι. οἱ μὲν οὖν ἄλλοι κατεπεπλήγεσαν, οἱ λοχαγοὶ, καὶ οἱ ταξίαρχοι, καὶ ὁ ἡγεμὼν αὐτὸς, καίτοι οὐκ ἀγνώμων αὐθέκτως ὤν. Ἀρίσταρχος γὰρ ἡγεμὼν ἦγειτο Αἰτωλὸς, ἀκοντιστὴς ἄριστος, ἐγὼ δὲ ἐχιλιάρχουν ἔτι, τολμήσας δ' ὅμως καὶ τοῖς ἑταίροις ὀπλαφμβανομένοις ἀποστάντας. ἐδεδοίκεσαν γὰρ ἐμοῦ ὁρῶντες ἀποσπῶντα μὲν τὸν βάρβαρον ὀπλαῖς τοῖς ὅπλοις, μέγαν τε, καὶ φοβερὸν ὄντα τὸν λόφον, καὶ κεκαδαγκότα τὸν λόγχην. ΧΗ. καγὼ ἔδεισα τότε, ὦ Λεόντιχε, καὶ οἶδα ὡς εἰχόμην σου δεόμενος, μὴ παρακινδυνεύειν, ἀδίκως γὰρ ἂν μοι σοῦ ἀποθανόντος. ΛΕ. ἀλλ' ἐγὼ τολμήσας, παρῆλθον εἰς τὸ μέσον, οὐ χεῖρον τοῦ Παφλαγόνος ὡπλισμένος, ἀλλὰ παγχρύσους καὶ αὐτός. ὥστε βοὴ εὐθὺς ἐγένετο καὶ παρ' ἡμῶν, καὶ παρὰ τῶν βαρβάρων· ἐγνώριστό με γὰρ κἀκεῖνοι ἰδόντες ἀπὸ τῆς πέλτης μάλιστα, καὶ τῶν φαλήρων, καὶ τοῦ λόφου. εἰπὲ, ὦ Χαρίδα, τίνι με ποθ' ὑπὸ τότε εἴκαζον; ΧΗ. τίνι δὲ ἄλλῳ, ἢ Ἀχιλλεῖ, νὴ Δία, τῷ Θέτιδος καὶ Πηλέως; οὕτως ἔφερε μοῦσοι ἡ κόρυς, ἡ φοινικὶς δὲ ἐπέκνιζε, καὶ ἡ πέλτη ἐμαρμάρυρεν; ΛΕΟΝΤ. ἐπεὶ δὲ συνέμιξα, ὁ βάρβαρος πρότερος πατάσσει με, ὀλίγον ὅσον ὑπερφαύσας τοῦ δόρατι, μικρὸν γάρ τι ἦν· ἐγὼ δὲ διελάσας τὸν ἀσπίδα τῇ δορὶ, παίω διαμπὰξ εἰς τὸ στέρνον, εἶτ' ὀπισθαμῶν, ἀποδηξάμενος τῇ ἀσπίδι ῥᾳδίως, καὶ τὰ ὅπλα ἔχων, ἐπανῆλθον, ἅμα καὶ τὸν κεφαλὸν ὅτι τῆς δορίτης πεπηγῶτα κομίζων, λελουμένος τοῦ φόνου. ΥΜΝ. ἄπαγε, ὦ Λεόντιχε, μιαρὰ ταῦτα καὶ φοβερὰ περὶ σαυτοῦ διηγῇ, καὶ οὐκ ἂν ἔτι σε οὐδὲ περιβλέψαί τις, οὕτω χαίροντα τοῦ λύθρῳ, καὶ ὅπως συμπίοι,

A circa Paphlagoniam singulari prælio cum satrapa illo congressus es, an non tum quoque præclarum facinus ac magnum edidisti? LEONT. Pulchrè commonuisti facinoris haudquaquã etiam illius ingenerosi. Nam satrapa ipse cùm corpore quidem esset maximus, inter grauis autem armaturæ milites pugnator haberetur optimus, cõtemptis videlicet Græcis, in medium prosiliebat, ac prouocabat si quis cum ipso singulari prælio decertare vellet. Ibi igitur tum cæteri quidem perculsi atque perterriti erant, Manipularij videlicet, Præfecti, & Centuriones, & ipse etiam Imperator, quanquam B homo esset minimè alioqui ingenerosus aut ignauus. Nam Aristarchus tum imperator exercitũ ducebat, Ætolus, idémq; iaculator optimus. Ego verò tribunatum adhuc tum gerebam, sed tamen nihilominus fidens animo, & dimotis à me sociis, qui me increpando retinebant. Metuebant enim mihi, aspiciẽtes Barbarum quidem ipsum resplendentẽ armis inauratis, magnam autẽ atque terribilem indutum galeam, & prẽterea lanceam quoque vi multa librãtem. CHE. Nimirum ego quoque tum metui, Leontiche, & C scis quo pacto instabam tibi precando, ne præ aliis periculo committere te velles. Nam mihi vita hæc ingrata futura erat te morte amisso. LEON. At ego tum præ cæteris ausus, processi in medium, nõ peiùs neq; ipse Paphlagone illo armatus, sed totus adeò auro collucens. Quare clamor statim coortus est & à nostra parte, & à barbaris. Agnoscebant enim etiã illi me videntes, & maximè ex pelta, & phaleris, & cristis. Dic quæso Chenida, cuínam me tum omnes assimilabant? CHE. Cui autem alteri, quàm Achilli, per Iouem, Thetidis & Pelei filio? ita decebat quidem te galea, efflorebat autem D purpura: pelta verò etiam fulguris modo coruscabat? LEONT. Postquam autem ad manus ventum est, Barbarus ille prior vulnerat me modicè, quasi perstringens hasta paulum supra genu. Ego verò adacta per clypeum lancea, totum vtrinque pectus illius trãsverbero: atque exinde accurrens, ceruicem quoque gladio amputo facilè: armáque illius referẽs inde redeo, caput quoque vnà summa fixum lancea portãs, cæde videlicet lotus ac madens. HYM. Apage Leontiche, fœda sceleratáque hęc, atque adeò horribilia de te ipso narras: neque verò te ampliùs ne aspexerit quidem aliquis, cruore ac tabo ita gaudentem, nedum bibat tecum,

aut concumbat. Ego certè igitur hinc abeo. LEON. Quin duplam accipe mercedem. HYMN. Non potero cum viro cædibus polluto concũbere. LEON. Ne metuas, Hymni. Nam illa tum in Paphlagonia gesta sunt. nunc autem pacem hîc agò. HYMN. At homo deuotus & execrabilis es, & cruor ex capite Barbari illius, quod in lancea fixum portabas, in te destillabat. Egóne igitur vt talem virum amplectar & osculer? absit, ô Charites: neque enim iste talis carnifice melior. LEON. At verò si me vidisses in armis, sat scio, amasses Hymni. HYMN. Audiens solùm hæc, Leontiche, nauseo, atque horreo, ipsásque illas vmbras videre mihi videor & simulacra occisorum, & præcipuè mĩseri illius manipularij præfecti, cuius tu caput in duas partes dissecuisti. Quid putas igitur si ipsum opus aspicerem, & cruorem manantem, & iacentium cadauera? Emoritura certè mihi videor, vt quæ nunquam ne gallum quidem gallinaceum occidi viderim. LEON. Adeóne autem ingenerosa Hymni es, & pusillanimis? Ego verò oblectatum iri te putabam audiendis istis. HYM. At huiusmodi narrationibus oblecta si quas Lemniades inueneris, aut Danaides. Ego autem hinc ad matrem curriculò abibo, dum adhuc dies est. Sequere & tu Gramme. Tu verò vale, Tribunorum optime, & occisor, quotquot etiam volueris. LEON. Mane quæso, Hymni, mane. Abiit. CHEN. Nempe Leontiche puellam simplicem territasti, concutiendo cristas, & incredibilia quædam præclarè facta commemorando. Ego verò statim videbam quo pacto expallescebat, cùm tu adhuc illa quę circa manipularium facta essent, narrares: contrahebátque vultum, & exhorrebat aliquantum, postquam etiam dissecuisse te caput illius dicebas. LEON. At ego me illi amabiliorem eò visum iri putabam. Sed & tu me perdidisti, Chenida, qui vltra hæc etiam de singulari certamine submonuisti. CHEN. An nõ decebat me quoque mentiri tecum, quando caussam arrogantiæ istius videbam? Tu verò longè terribiliora omnia fecisti. Esto enim amputaris infelicis istius Paphlagonis caput, cur idem etiam lanceæ affixisti, ita vt cruor in te destillaret? LEON. Vnum hoc impurum ac detestabile re vera, Chenida. Nã cætera quidem non omnino malè conficta fuerant.

A ἢ συγκοιμηθοίη. ἔγωγε οὖν ἄπειμι. ΛΕ. διπλάσιον ἀπόλαβε τὸ μίσθωμα. ΥΜΝ. οὐκ ἂν ὑπομείναιμι ἀνδροφόνῳ συγκαθεύδειν. ΛΕ. μὴ δῆτα, ὦ Ὑμνί· ἐν Παφλαγόσιν ἐκεῖνα πέπρακται, νυνὶ δὲ εἰρήνην ἄγω. ΥΜΝ. ἀλλ' ἀναγὴς ἀνθρωπος εἶ, καὶ τὸ αἷμα κατέσταζέ σου ἀπὸ τῆς κεφαλῆς τοῦ βαρβάρου, ὃν ἔφερες ὀπὶ τῇ ἀκίδι. εἶτ' ἐγὼ τοιοῦτον ἄνδρα περιβαλῶ, καὶ φιλήσω; μὴ, ὦ Χάριτες, γένοιτο. οὐδὲν γὰρ τούτου ἀμείνων τοῦ δημίου. ΛΕΟΝΤ. καὶ μὴν εἴ με εἶδες ἐν τοῖς ὅπλοις, οὐκ οἶδα, ἠφάνης ἄν.

B ΥΜΝ. ἀκούουσα μόνον, ὦ Λεόντιχε, ναυτιῶ, καὶ φείδομαι, καὶ τὰς σκιὰς μοι δοκῶ ὁρᾶν, καὶ τὰ εἴδωλα τῶν πεφονευμένων, καὶ μάλιστα τοῦ ἀθλίου λοχαγοῦ, ἐς δύο τὸν κεφαλὸν διηρημένου· πῶς, ὃ ἔργον αὐτὸ καὶ τὸ αἷμα εἰ θεασαίμην, καὶ νεκροὺς τοὺς νεκρούς; ἀποθανεῖν γάρ μοι δοκῶ, οὐδ' ἀλεκτρυόνα πώποτε φονευόμενον εἶδον. ΛΕ. οὕτως ἀγλυκὺς, ὦ Ὑμνί, καὶ μικρόψυχος εἶ; ἐγὼ δὲ ὑμᾶς ἡδέσθαί σε ἀκούουσαν.

C ΥΜΝ. ἀλλὰ τέρπε τοῖς διηγήμασι τούτοις, εἴ τινας Λημνιάδας ἢ Δαναΐδας εὕρῃς. ἐγὼ δ' ἀποτρέχω τάχα πρὸς τὴν μητέρα, ἕως ἔτι ἡμέρα ἐστὶν, ἕπου καὶ σύ, ὦ Γράμμε· σὺ δὲ ἐρρῶσθαι χιλιάρχων ἄριστε, καὶ φονεῦε, ὁπόσων ἂν ἐθέλῃς. ΛΕ. μεῖνον, ὦ Ὑμνί, μεῖνον. ἀπελήλυθε. ΧΗ. σὺ γὰρ, ὦ Λεόντιχε, ἀφελῆ παιδίσκην κατεφόβησας, ὑπείρων λόφους, καὶ ἀπιθάνους ἀριστείας διεξιών· ἐγὼ δὲ ἐώρων αὐτὴν ὅπως χλωρὰ ἐγένετο, ἔπου σου τὰ κατὰ τὸν λοχαγὸν σκήνα διηγουμένου, καὶ συνέσπα τὸ πρόσωπον, καὶ ὑπανέφερεν, ἐπεὶ καὶ διέκοψας τὸν κεφαλὸν ἔφης.

D ΛΕΟΝΤ. ὡμὴν ἐρασμιώτερος αὐτῇ φανῆναι, ἀλλὰ καὶ σύ με περιεσαπρώλεκας, ὦ Χελιδὼν, τὸ μυρμάκιον ὑποβαλών. ΧΗ. οὐκ ἔδει γὰρ συνεπιψεύδεσθαί σοι, ὁρῶντα τὴν αἰτίαν τῆς ἀλαζονείας; σὺ δὲ πολὺ φοβερώτερον αὐτὸ ἐποίησας. ἔστω γὰρ, ἀπέτεμες τοῦ κακοδαίμονος Παφλαγόνος τὸν κεφαλὸν, τί καὶ κατέπηξας αὐτὸν ὑπὲρ τῆς σαυλίσης, ὥστε σου καταῤῥεῖν τὸ αἷμα; ΛΕ. τοῦτο μιαρὸν, ὡς ἀληθῶς, ὦ Χελιδὼν, ἐπεὶ τά γε ἄλλα ὑ κακῶς συνεπέπλασο.

ἄπιθι δ' οὖν, καὶ πεῖσον αὐτὸν συγκαθευδήσουσάν. ΧΗ. λέγω οὖν ὡς ἐψεύσω ἅπαντα, ἀνὴρ ἀγαθὸς αὐτῇ δόξαι βούλόμενος; ΛΕ. αἰσχρόν, ὦ Χαιρίδα. ΧΗ. καὶ μὴν οὐκ ἄλλως ἀφίκοιτο. ἐλεύθεόν σοι θατέρου, ἢ μισεῖσθαι ἀριστεύειν δοκοῦντα, ἢ καθεύδειν μετὰ Ὑμνίδος, ἐψεῦσθαι ὁμολογοῦντα. ΛΕ. χαλεπὰ μὲν ἄμφω· αἱρεῦμαι δ' ὅμως τὸν Ὑμνίδα. ἄπιθι οὖν, καὶ λέγε, ὦ Χαιρίδα, ἐψεῦσθαί μέν, μὴ πάντα δέ.

A Abi igitur, ac persuade illi vt redeat, mecúmque dormiat. CHEN. Quid igitur? dicámne quòd omnia ista mentitus fueris, dum generosus ipsi videri affectas? LEON. Turpe hoc, Chenida. CHEN. At verò alio pacto non redibit facilè. Proinde alterum ex his elige, vt vel odio habearis, dum præclarus bellator videri cupis: vel mentitum esse te ista confitearis, & cum Hymnide dormias. LEON. Difficile sanè vtrunque est, sed tamen Hymnidem habere malo. Abi itaque, ac dic illi, Chenida, mentitum quidem esse me, non tamen omnia.

ΔΩΡΙΩΝ ΚΑΙ ΜΥΡΤΑΛΗ.
DORIO ET MYRTALE.

Νῦν με ἀποκλείεις ὦ Μυρτάλη; νῦν, ὅτε πένης ἐλήλυθα δι' ἐμὲ; ὅτε δέ σοι τὰ τοσαῦτα ἐκόμιζον, ἐρώμενος, ἀνήρ, δεσπότης, πάντ' ἦν ἐγώ. ἐπεὶ δ' ἐγὼ μὲν αὖος ἤδη ἀκριβῶς, σὺ δὲ τὸν Βιθυνὲν ἔμπορον εὕρηκας ἐραστήν, ἀποκλείομαι μὲν ἐγώ, καὶ πρὸ τῶν θυρῶν ἕστηκα δακρύων, ὁ δέ, τὴν νύκτα φιλήσει, καὶ μόνος ἔνδον ἔσται, καὶ παννυχίζεται, καὶ κύων φὴς ἀπ' αὐτοῦ. ΜΥΡ. ταῦτά με ἀποπνίγει Δωρίων καὶ μάλιστα, ὁπότε μοι λέγεις ὡς πολλὰ ἔδωκας, καὶ πένης γεγένησαι δι' ἐμέ. λόγισαι γοῦν ἅπαντα ἐξ ἀρχῆς, ὁπόσα μοι ἐκόμισας. ΔΩ. ἴθι, ὦ Μυρτάλη, λογισώμεθα· ὑποδήματα ἐκ Σικυῶνος ὃ πρῶτον δύο δραχμῶν· πάρει δύο δραχμαί. ΜΥΡ. ἀλλ' ἐκοιμήθης νύκτας δύο. ΔΩ. καὶ ὁπότε ἦκεν ἐκ Συρίας, ἀλάβαστρον μύρου ἐκ Φοινίκης, δύο ἐς τοῦτο δραχμῶν, νὴ τὸν Ποσειδῶ. ΜΥΡ. ἐγὼ δέ σοι ἐκπλέοντι, ὃ μικρὸν ἐκεῖο χιτώνιον, ὃ μέχρι τῶν μηρῶν, ὡς ἔχοις ἐρέττων, Ἐπικούρου τοῦ προφήτου ἐκλαθομένου αὐτὸ παρ' ἡμῖν, ὁπότε ἐκάθευδε παρ' ἐμοί. ΔΩ. ἀπέλαβεν αὐτὸ γνωρίσας ὁ Ἐπικούρος πρώην ἐν Σάμῳ μετὰ πολλῆς γε, ὦ θεοί, τῆς μάχης. κρόμμυα δὲ ἐκ Κύπρου, καὶ σαπέρδας πέντε, καὶ τέττιγας τέσσαρας, ὁπότε κατεπλέομεν ἐκ Βοσπόρου, ἐκόμισά σοι. τί δῆτα; καὶ ἄρτους ὀκτὼ ναυτικοὺς ἐν γυρίθῳ, ξηροὺς, καὶ ἰσχάδων βίκον ἐκ Καρίας, καὶ ὕστερον ἐκ Πατάρων, σανδάλια ἐπίχρυσα, ὦ ἀχάριστε.

B Nvnc me excludis scilicet Myrtale? nunc, quando ad inopiam perueni propter te? At quando tam multa ad te afferebam; amator, vir, dominus, denique nihil non eram. Posteaquam igitur ego quidē exhaustus ac siccus planè iam, tu verò Bithynū istum mercatorem inuenisti, qui te amet, ego quidē excludor, & ante fores sto lacrumās: ille autē tota nocte osculatur, & solus intus est, & quasi quoddam sacrum peruigiliū tecum peragit, iámq; etiam prægnantem ex eo esse te ais. MYR. Ista me enecant, Dorio, & C maximè quādo dicis quòd multa dederis mihi, & ad inopiam propter me redactus sis. Rationē igitur subduc quæso omniū eorum quę iā inde à principio ad me attulisti. DO. Rectè sanè, Myrtale, subducamus rationē. Principiò igitur calceos attuli tibi Sicyonios, duarum drachmarū pretio: pone duas drachmas. MYR. At cōcubuisti quoque noctes duas. DOR. Et quando ex Syria veniebā, alabastrum vnguenti ex Phœnicia, duarum etiam istud drachmarum, ita me seruet Neptunus. MY. At ego tibi, cū hinc nauigares, parD uam illā tuniculā dedi ad femora vsque demissam, quò remigādo vtereris, quā Epiurus proreta, quādo dormierat mecū, per obliuionē hîc intus reliquerat. DO. Verùm cognitam illam in Samo nuper à me rursū abstulit Epiurus, non sine multo (prò dij) certamine. Cepas autem ex Cypro, & saperdas quinq; & percas quatuor, quādo ex Bosporo nauigauimus, attuli tibi quoque. Quid ergo? etiam panes octo nauticos in canistro, siccos, & cortinam caricis plenam ex Caria, & postea ex Pataris sandalia inaurata, ô ingrata.

Etiam caſeum aliquando memini afferre me tibi ex Gythio. MYR. Quinque fortaſſis drachmarum, Dorio, omnia hæc. DOR. O Myrtale, quantum equidem potui, homo nauta, & mercede operam nauibus locans. Nunc enim etiam lateri præfectus ſum dextero, & tu nos contemnis? Nuper autẽ quando Aphrodiſia celebrabantur, an non drachmam quoque ante pedes Veneris pro te poſui auream? & rurſum matri pro calceamentis drachmas numeraui duas, & Lydæ huic in manum aliquoties, nunc duos, nunc quatuor obolos? Hæc omnia in vnum computata, ſubſtantia certè viri nauitæ fuerunt. MYR. Cepæ illæ videlicet, & ſaperdæ, Dorio? DOR. Ita certè. Neque enim plura aut maiora ferre potui. Non enim remis locarem operam, ſi diues forem. Cæterùm matri meę ne caput quidem vnum alij vnquam attuli. Libenter autem ſcirem, quænam tibi à Bithyno iſto dona darentur. MYR. Principiò tunicam hanc vides? eam ille emit, & monile hoc craſſius. DOR. Illéne? An non ego te iam olim habere norã? MYR. At quod tu noras, multo tenuius erat, neq; vllos ſmaragdos habebat. Deinde & inaureis has, & tapetem. Nuper autem etiam duas minas. Et penſionẽ domus quoque pro nobis exoluit, non ſandalia Patarica, & caſeum Gythiacum, & id genus nugas. DOR. At illud non dicis, cum quali ipſo concumbas, qui annos omnino ſupra quinquaginta natus vxorem duxit, caluus videlicet, & colore ſimilis carabo? Neque etiam dentes illius vides? Nam gratiæ quidem, ô Dioſcuri, illius multæ, & præcipuè quoties cantat, & delicatior paulo eſſe cupit, aſinus ad lyram, vt dici ſolet. Sed tu fruere eo, digna vtique exiſtens, ac puer vobis naſcatur patri ſimilis. Ego verò etiam ipſe inueniam Delphidem aut Cymbalium aliquam, meæ conditionis, aut etiam vicinam veſtram hanc tibicinam, aut omnino vllam aliquam. Tapetas autem, & monilia, & duarum minarum mercedem nõ omnes habemus. MYRT. Beatam igitur illam, quæ te amatorem habebit Dorio. Cepas ſiquidem illi feras ex Cypro, & caſeum ſcilicet quando ex Gythio nauigabis.

Id eſt, Veneris feſta, vel ſacra.

A καὶ τυρόν ποτε μέμνημαι τὸν μέγαν ἐκ Γυθίου. ΜΥΡ. πέντε ἴσως δραχμῶν, ὦ Δωρίων, ταῦτα πάντα. ΔΩ. ὦ Μυρτάλη, ὅσα ναύτης ἀνθρωπος ἐδυνάμην, μισθοῦ ὑπὸ πλέων· νῦν γὰρ ἤδη τοίχου ἄρχω τῆ δεξιᾶ, καὶ σὺ ἡμᾶς ὑπερορᾷς; πρῴην δὲ ὁπότε Ἀφροδίσια ἦν, οὐχὶ δραχμὴν ἔθηκα πρὸς τῶν ποδῶν Ἀφροδίτης σοῦ ἕνεκεν ἀργυρᾶν, καὶ πάλιν τῇ μητρὶ εἰς ὑποδήματα δύο δραχμάς, καὶ Λυδῇ ταύτῃ πολλάκις εἰς τὴν χεῖρα, νῦν μὲν δύο, νῦν δὲ τέτταρας ὀβολούς; ταῦτα πάντα συντεθέντα, οὐσία ναύτου ἀνδρὸς ἦν. ΜΥΡ. τὰ κρόμμυα, καὶ οἱ σαπέρδαι, ὦ Δωρίων; ΔΩ. ναί, οὐ γὰρ εἶχον πλείω κομίζειν, οὐ γὰρ ἂν ἠρέτουν, εἰ μὴ πλουτῶν ἐτύγχανον· τῇ μητρὶ δὲ οὐδὲ κεφαλίδα μίαν σκεψόδου ἐκόμισα πώποτε· ἡδέως δ' ἂν ἔμαθον ἃ τινά σοι δῶρα τὸν Βιθυνὸν τὰ δῶρα. ΜΥΡ. ταυτὶ πρῶτον ὁρᾷς ὁ χιτώνιον; ἐκεῖνος ἐώνητο, καὶ τὸν ὅρμον τὸν παχύτερον. ΔΩ. ἐκεῖνος; ἤδειν γάρ σε πάλαι ἔχουσαν. ΜΥΡ. ἀλλ' οὐκ ἤδεις, πολὺ λεπτότερος ἦν, καὶ σμαράγδους οὐκ εἶχε. καὶ ἑλλόβια ταυτί, καὶ δάπιδα· καὶ πρῴην, δύο μνᾶς· καὶ ὃ οἰκοῦμεν κατέβαλεν ὑπὲρ ἡμῶν, οὐ σανδάλια Παταικά, καὶ τυρὸν Γυθιακὸν, καὶ φλυαρίας. ΔΩ. ἀλλὰ ἐκεῖνο οὐ λέγεις, οἷός ὄντι συγκαθεύδεις αὐτῷ; ἐγημένῳ ὑπὲρ τὰ πεντήκοντα πώντως, αἰφαλακρίας, καὶ τὼ χεῖλεε, οἷος κάραβος. οὐδὲ τοὺς ὀδόντας αὐτοῦ ὁρᾷς; αἱ μὲν γὰρ χάριτες, ὦ Διοσκόρω, πολλαί, καὶ μάλιστα ὁπόταν ᾄδῃ, καὶ ἁβρὸς εἶναι θέλῃ, ὄνος αὐλουμένῳ φασίν. ἀλλὰ ὅμως αὐτοῦ, ἀξία γε οὖσα, καὶ γένοιτο ὑμῖν παιδίον ὅμοιον τῷ πατρὶ, ἐγὼ δὲ αὐτὸς εὑρήσω Δελφίδα, ἢ Κυμβάλιόν τινα τῶν κατ' ἐμὲ, ἢ τὼ γείτονα ὑμῶν τὼ αὐλητρίδα, ἢ πώντως τινά. δάπιδας δὲ, καὶ ὅρμους, καὶ δισμυρίων μισθώματα, οὐ πάντες ἔχομεν. ΜΥΡ. ὦ μακαρία ἐκείνη, ἥ τις ἐραστὴς ἔσται, ὦ Δωρίων, ἕξει. κρόμμυα γὰρ αὐτῇ οἵοις ἐκ Κύπρου, καὶ τυρὸν, ὅταν ἐκ Γυθίου καταπλέῃς.

ΚΟΧΛΙΣ ΚΑΙ ΠΑΡΘΕΝΙΣ.

COCHLIS ET PARTHENIS.

ΤΙ δακρύεις, ὦ Παρθενὶ, ἢ πόθεν κατεαγότας τοὺς αὐλοὺς φέρεις; ΠΑΡ. ὁ στρατιώτης ὁ Αἰτωλὸς δυμέγας, ὁ Κεγχάλης ἐρῶν, ἐῤῥάπισέ με, αὐλήσαντα ὑμῶν τῇδε τῇ Κεγχάλῃ, ἐπὶ τῷ αἰτεροῦ αὐτῷ Γόργου μεμισθωμένῳ, καὶ τοὺς τε αὐλοὺς μου συνέτριψε, καὶ τὴν τράπεζαν μεταξὺ δείπνου τῶν ἀνέτρεψε, καὶ τὸν κεφαλὴν ἐξέλκειν ἐπεισπίσας· καὶ τὸν μὲν ἀγροῖκον σκῦλον τὸν Γόργον, ἀπὸ τοῦ συμποσίου καταπαύσας τῆς τειχῶν, ἔπαιον παρεισάντες αὐτός τε ὁ στρατιώτης (Δυνόμαχος, οἶμαι, καλεῖται) καὶ ὁ συστρατιώτης αὐτοῦ. ὥστε οὐκ οἶδα εἰ βιώσεται ὁ ἀνθρωπος, ὦ Κοχλὶ, αἵμά τε γὰρ ἐῤῥύη πολὺ ἀπὸ τῶν ῥινῶν, καὶ τὸ πρόσωπον ὅλον ἐξώδηκεν αὐτοῦ, καὶ πελιδνόν ἐστιν. ΚΟ. ἐμαίνη ὁ ἀνθρωπος, ἢ μέθη τις ἦν, καὶ παροινία τὸ πρᾶγμα; ΠΑΡ. ζηλοτυπία τις, ὦ Κοχλὶ, καὶ ἔρως ἄκοπος· ἡ Κεγχάλη δὲ, οἶμαι, δύο πάλαντα αἰτήσασα, εἰ βούλεται μόνος ἔχειν αὐτήν· ἐπεὶ μὴ ἐδίδου ὁ Δυνόμαχος, σκῦλον μὲν ἀπέκλεισεν ἥκοντα, παρεισαράξασά γε αὐτοῦ τὰς θύρας, ὡς ἐλέγετο· τὸν Γόργον δὲ Οἰνοέα τινὰ γεωργὸν ὄντα οὐκ πολλοῦ ἐρῶντα, καὶ χρηστὸν ἀνθρωπον προσιεμένη, ἔπινε μετ' αὐτοῦ, κἀμὲ παρέλαβεν αὐλήσουσάν σφι· αὐλῶν. ἤδη δὲ προχωρούντος τοῦ πότου, ἐγὼ μὲν ὑπανέκρουόν τι τῶν Λυδίων, ὁ γεωργὸς δὲ ἤδη ἀίσατο ὀρχησόμενος· ἡ Κεγχάλη δὲ σκώπτει, καὶ πρὸς τὸν ἡδέα· ἐν τοσούτῳ δὲ κτύπος ἠκούετο, καὶ βοὴ, καὶ ὁ αὐλὸς ἠρέμα ἐτο, καὶ μικρὸν ἐπεισέπεσον ὅσον ὀκτὼ νεανίσκοι, μάλα καρτεροί· καὶ ὁ Μεγαρεὺς ἐν αὐλῶν· δίδυς οὖν αἰεπέτασαν πρὸς, καὶ ὁ Γόργος, ὥσπερ ἔφην, ἐπαίετο, καὶ ἐπατεῖτο χαμαὶ κείμενος. ἡ Κεγχάλη δ', οὐκ οἶδ' ὅπως ἔφη, ὑπεκφυγοῦσα τῆδε τὸν γείτονα Θεσπιάδα. ἐμὲ δ' ῥαπίσας ὁ Δυνόμαχος, Ἐκφθείρου, φησὶ, καταγότας μοι τοὺς αὐλοὺς παρείσας. καὶ νῦν ἀπιέχω φέρουσα ταῦτα τῷ δεσπότῃ.

QVid ploras Partheni? aut vnde fractas hasce tibias affers? PAR. Miles Ætolus iste magnus, qui Crocalen amat, alapis cecîdit me, cùm deprehendissет canentem apud Crocalen, à riuale suo Gorgo cõductam, idémque tibias hasce fregit mihi, ac mensam inter cœnandum euertit, craterémque effudit quoque irrumpens: ipsum autem agrestem illum Gorgum ex sympolio capillis abstractum, verberarunt circunstantes, ipse miles (Dinomacho, opinor, nomen illi est) & commilitonum ipsius alter quidam. Quare equidem nescio an superuicturus etiam homo sit. Nam illi pariter & cruor multus è naribus manabat, & tota facies eius intumuerat, ac liuida erat. COC. Quid? insaniitne homo, an hæc temulentia quædam fuit, & ex ebrietate insolentia? PAR. Zelotypia quædam Cochli fuit, amórque adeò enormis. Crocale autem duo, opinor, talenta poposcerat ab eo, si se solam habere vellet. Ea igitur postquam Dinomachus non dabat, ipsum quidem venientem exclusit, illisa illi etiam ianua, quemadmodum ferebatur: Gorgum autem, Œnoënsem quendam agricolam prædiuitem, iam diu ipsam amantem, hominem videlicet facilem ac probum, intromittens, potabat cum eo, me quoque assumpta, vt tibia canerem apud ipsos. Cæterùm cùm iam procederet conuiuium, ego quidē personare cœpi carmen quoddam Lydij generis, ac toni: rusticus autem ille surgebat iam vt saltaret, & Crocale autem etiam manibus applaudebat, omniáque adeò iucunda ac suauia erant. Interea verò strepitus exauditur, & clamor quidam, ianuáque domus exterior effringitur. Nec multo pòst irruerunt adolescentes quasi octo, admodum robusti ac validi, & Megarensis ille vnà inter ipsos. Illico igitur euertebantur omnia, & Gorgus, quemadmodum dixi, verberabatur, humíque iacens etiam pedibus proculcabatur. Crocale autē, nescio quo pacto, clàm subduxerat sese, & ad vicinā Thespiadem effugerat. Mihi verò Dinomachus inflictis alapis, Dispereas, inquit, & simul tibias cõfractas abiecit. Et nunc currens abeo vt hæc dicam hero meo.

Abit autem & agricola, circunſpecturus amicos quoſpiam in vrbe, qui Megarenſem illũ magiſtratibus tradant. COCH. Hoc nimirum eſt frui militaribus iſtis amoribus, plagas & actiones ſuſtinere: cætera verò, Duces eſſe ſe & Tribunos iactitant, & ſi quid dandum ſit, Expecta, aiunt, dum tributum conferatur, dúmque ipſe ſtipendium accipiam, atque omnia tibi conficiam. Pereant itaque arrogantes iſti iactatores. Nam ego certè rectè facio, quæ ipſos penitus non admitto. Piſcator mihi quiſpiam obueniat, aut nauita, aut agricola, æqualis conditionis, qui adulari ſciat parum, & afferat multum. Criſtas autem concutientes iſti, & prælia commemorantes, nihil aliud, Partheni, quàm inanes crepitus.

ἀφίξεται ὁ γεωργὸς ἐφόλκιός τινας φίλους τῶν ἀστικῶν, οἱ παραδώσουσι τοῖς ταξιάρχοις τὸν Μεγαρέα. ΚΟ. Ταῦτ' ἔστιν ἀπολαύσαι τῶν στρατιωτικῶν τούτων ἐρώτων, πληγάς, καὶ δίκας· τὰ δὲ ἄλλα, τὰ μεγάλα εἶναι καὶ χιλίαρχοι λέγοντες, ἂν τι δοῦναι δέῃ. Περίμεινον φασὶ τὴν σύνταξιν, ἔστ' ἂν ἀπολάβω τὸν μισθοφορᾶς, καὶ ποιήσω πάντα. ἐπιτρέψεν δ' οὖν ἀλαζόνες ὄντες· ἐγὼ δ' οὖν οὐ ποιῶ, μὴ προσιέμενόν μου τὸν παράπλου, ἁλιάς τις ἐμοὶ γένοιτο, ἢ ναύτης, ἢ γεωργὸς ἰσότιμος, χαλεπεύειν εἰδὼς μικρά, καὶ κομίζων πολλά. οἱ δὲ τοὺς λόφους ἐπισείοντες οὗτοι, καὶ μάχας διηγούμενοι, ψόφοι, ὦ Παρθενί.

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΠΕΡΕΓΡΙΝΟΥ ΤΕΛΕΥΤΗΣ.

DE MORTE PEREGRINI.

Vincentio Obſopœo interprete.

ARGVMENTVM.

Inſectatur hìc Lucianus (id quod aliàs quoque libenter facit) arrogantiam & inſanam gloriæ cupiditatem, præcipuè philoſophorum, vt cuius gratia plerique omnia audeant, neque quicquam intentatum relinquant. Atque eius rei exemplum, Peregrini huius mortem deſcribit, qui vt famam aliquam ſui relinqueret, in Olympiis conſtructo rogo, ſeipſum in ignem vltro coniecerit, atque ita extinxerit. Quanquam autem potiſſimum ea commemorat, quæ circa mortem illius acta ſunt, id quod etiam inſcriptio ac titulus pollicentur, interim tamen & vitam eiuſdem & facinora perſequitur, à quibus progreſſus ille, ad hoc genus ſtudiorum poſtremò ſeſe contulerit, & hoc ſub aliena perſona, à qua ipſum etiam modum & cauſſam mortis, in qua præcipuè nitebantur ſectatores illius, refelli ac refutari facit, nimirum vt eam inuidiam à ſeipſo remoueret. Apparet enim illis tum temporibus Peregrini nomen non ita leue aut vile apud multos fuiſſe, præſertim imperitiores, quibus facti huiuſce nouitas admirationem incuſſerat, quemadmodum & ex A. Gellio animaduertere licet, qui ipſe quoque honorificam illius mentionem facit libro. xii. cap. xi. Videtúrque omnino Stoica quadam animi pertinacia, vitæque tædio mortem vltro ſibi conſciuiſſe, quemadmodum & alios quoſdam eiuſdem profeſſionis viros feciſſe aliquando legimus. Sed quòd idem hoc in Olympÿis potiſſimùm, & frequentiſſimo hominum conuentu fecit, ambitionis argumentum præ ſe fert, ac reprehenſioni locum dedit. Et eſt ſanè eiuſmodi res, ambitio, vt multos eò dementiæ adigat, vt dum gloriam nimis auidè captant, in ſummam interim temeritatem & infamiam præcipitentur, nihil neque penſi neque moderati habentes, dummodo famam tantoperè ambitam poſt ſe relinquant: cuiuſmodi Proteos vtinam nec noſtra ætas quoſdam tuliſſet, ἀλλὰ ταύτην Καμαρίνην μὴ κινητέον, φασὶ. Cæterùm fuit hic Peregrinus, philoſophus quidpiam ex ſeuerioribus illis Stoicæ diſciplinæ profeſſoribus (Lucianus Cynicum videri vult) patria Parianus, ex Ponto, temporibus Traiani viuens, æqualis Epicteto, Dioni, Muſonio, & cæt. quem ſe Gellius vidiſſe quoque ait Athenis extra vrbem in tugurio quodam habitantem. A principio Chriſtianorum quoque religionem aliquandiu ſecutus fuit, ſed mox ad philoſophiam relapſus, ab illis, vt Luciano placet, propter ritus ipſorum neglectos atque præteritos repudiatus.

ΛΟΥΚΙΑΝΟΣ ΚΡΟΝΙΩ ΕΥ ΠΡΑΤΤΕΙΝ.

LVCIANVS CRONIO SALVTEM.

Ο Κακοδαίμων Περεγρῖνος, ἢ (ὡς αὐτὸς ἐχαιρεν ὀνομάζων ἑαυτὸν) Πρωτεύς, αὐτὸ δὴ τοῦτο ὃ τῦ Ὁμηρικοῦ Πρωτέως ἔπαθεν· ἀπόνητα γὰρ δόξης ἕνεκα γυόμενος, καὶ μυρίας ἐκπώματος περιόδους, τὰ τελευταῖα καὶ πῦρ ἐγένετο· τοσούτῳ ἄρα τοῦ ἔρωτος τῆς δόξης εἶχετο. ἐγὼ νῦν σχεδόν ἁπαν ἀπήγγελται σοι ὁ βέλτιστος περὶ τοῦ Ἐμπεδοκλέα, πλὴν ὅσον ὁ μὲν κακὸν ἀφανισθῆναι ἐπιμελῶς ἐμηχανᾶτο ἑαυτὸν εἰς τοὺς κρατῆρας· ὁ δὲ γυνάδας τοῦτο τὸν πολυανθρωποτάτων τῶν Ἑλληνικῶν πανηγύρεων τηρήσας, πυρὰν ὅτι μεγίστην νήσας, ἐπεπήδησεν, ὅτι τοσούτων μαρτύρων, καὶ λόγους τινὰς ἴσως τούτου εἰπὼν πρὸς τοὺς Ἕλληνας, ὃ πρὸ πολλῶν ἡμερῶν τῦ θανάτου. πολλά τοίνυν δοκῶ μοι ἐρᾶν σε γελῶντα ὅτι τῇ κουφότητι τοῦ γέροντος. μᾶλλον δὲ καὶ ἀκούω ἔγωγε, οἷά σε εἰκὸς βοᾶν, ὦ τῆς ἀβελτηρίας, ὦ τῆς δοξοκοπίας, ὦ τῶν ἄλλων ἀλεξιφαρμάκου πρὸς αὐτῶν. σὺ μὲν οὖν πόρρω ταῦτα, καὶ μακρῷ ἀσφαλέστερον. ἐγὼ δέ, ὡς καὶ τὸ πῦρ αὐτό, καὶ ἔτι πρόσθεν ἐν πολλῷ πλήθει τῶν ἀκροατῶν εἶπον αὐτά. ἐνίων μὲν ἀχθομένων, ὅσοι ἐθαύμαζον τὴν ἀπόνοιαν τοῦ γέροντος. ἦσαν δέ τινες, οἳ καὶ αὐτοὶ ἐγέλων ἐπ' αὐτῷ, ἀλλ' ὀλίγοι δήν, ὑπὸ τῶν Κυνικῶν ἐγὼ σοι διεσπάσθην, ὥσπερ ὁ Ἀκταίων ὑπὸ τῶν κυνῶν, ἢ ὁ ἀνεψιὸς αὐτοῦ ὁ Πενθεὺς ὑπὸ τῶν Μαινάδων. ἵν' δὲ πᾶσα τοῦ πράγματος διάθεσιν, τοιάδε ἴσθι· τὸν μὲν ποιητὴν οἶδα οἷός τε ἦν, καὶ ἡλίκα ἐπαγῳδήσας πρὸς ὅλον τὸν βίον, ὑπὲρ τὸν Σοφοκλέα, καὶ τὸν Αἰσχύλον. ἐγὼ δ' ἐπεὶ τάχιστα εἰς τὴν Ἦλιν ἀφικόμην, διὰ τὰ γυμνάσια αὐτῶν ἐπήκουον ἅμα Κυνικοῦ τινος, μεγάλῃ καὶ τραχείᾳ τῇ φωνῇ τὰ συνήθη ταῦτα, καὶ ἐκ τριόδου τὴν ἀρετὴν ὑποβωμολοχῶν, καὶ ἅπασιν ἁπλῶς λοιδορούμενος, εἶτα κατέληξεν αὐτοῦ ἡ βοὴ ἐς τὸν Πρωτέα· καὶ ὡς ἂν οἷός τε ὦ, πειράσομαί σοι αὐτὰ ἐκεῖνα ἀπομνημονεῦσαι, ὡς ἐλέγετο.

A

B

C

D

I Nfelix ille Peregrinus, aut (quo nomine potissimùm delectari visus est se ipse nominãdo) Proteus, illud ipsum Homerici Protei passus est: nihil enim non gloriæ gratia fieri sustinuit: cúmque infinitis mutationibus trãsformatus esset, postremùm ignis quoque factus est. vsque adeò gloriæ cupiditate tenebatur. Et nunc optimus ille in carbones & fauillas redactus est, post Empedoclem, nisi quòd hic temerarium facinus celare conatus, clanculum in cratêras se dedit præcipitem: porrò generosus ille populosissimo Græcorum conuentu obseruato, ingentissimáque pyra constructa, tot ac tantis testibus consciis insiluit, ac orationes nonnullas super hac re ad Græcos habuit aliquanto antè quàm hoc ausus est. Videor itaque mihi videre te nimiùm huius senis deridentem arrogantiam, aut potiùs exclamantem, qualia par est te exclamare: O insipientem insipientiam, ô ærumnosam gloriam: aliáque quę de illis ferè dicere consueuimus. At tibi quidem hæc eminus & longè tutiùs dicta sunt: ego verò iuxta rogum ipsum, insuper antè quoque in copiosa auditorum multitudine eadem dicere non reformidaui, nonnullis equidem grauiter ferentibus, quotquot senis arrogans consilium, admirationem incusserat. Erant autem aliquot alij, qui & ipsi huius gratia ridebant. At ego propemodum à Cynicis discerptus essem, velut Actæon à canibus, aut consobrinus eius Pentheus à Bacchis. Cæterùm totius rei apparatus talis erat: etenim Poëtam haud dubiè qualis fuerit nosti, tum quantas per omnem vitã tragœdias in lucem dederit, supra Sophoclem & Æschylum. Ego verò vbi primùm in Elin veniissem, illorum certamine eò illectus atque perductus, statim Cynicum quendam inaudiui, magna & aspera voce consueta illa ac virtutem ex triuio intonantem, omnésque indiscriminatim dicteriis & conuitiis inuadentem: tandem verò in Proteo eius vociferatio desiit. Hæc quemadmodum dicebantur, pro mea virili cuncta tibi ex ordine percẽsere conabor.

Tu verò hæc planè ita ſe habere cognoſces, quippe qui ipſis vociferantibus non ſemel adſtitiſti. Proteum, inquit, audet quiſpiam ambitioſum dicere, ô terra, ô Sol, & flumina, & mare, & patrie Hercules? Proteum, qui in Syria vinclis colligatus fuit, qui in patria quinque millia talentorum vltro reliquit, qui ex vrbe Roma eiectus eſt, quem Sole longè illuſtriorem eſſe cõſtat, qui cum ipſo Olympio commiſſus decertare poſſit. At quia ignis adminiculo è viuis ſe ſubducere ſtatuit, hoc ambitioni eius & vanæ gloriæ quidam imputant. Nonne verò ad hunc modum è terris diſceſſit & Hercules? nõne ita Æſculapius & Dionyſius fulmine? Nónne poſtremùm & Empedocles ita in cratêras ſemet immiſit præcipitem? Hęc vbi dixiſſet Theagenes (hoc enim nomine vociferator ille vocabatur) rogabam quendam ex aſſiſtentibus, quid hoc de igne aut Hercule aut Empedocle ad Proteum attineret. Atqui, inquit ille, breui ſemet ipſe flammis abſumpturus eſt Proteus. Quomodo, inquam ego, aut cuius gratia? Deinde cùm ille omnem rẽ mihi exponere inſiſteret, Cynicus in tantum vociferabatur, vt nullo pacto eius audiendi copia mihi relinqueretur. Audiebam itaque reliqua ipſum effundentem, ac laudibus mirificis Proteum extollentem. Etenim Sinopea, aut præceptorem eius Antiſthenem, ne conferre quidem cum illo dignatus eſt, ſed neque ipſum Socratem. Prouocabat autem & ipſum Iouem in certamen: deinde cùm viſum eſſet illi ſimiles eos quodammodo inter ſeipſos ſeruare, eiuſmodi finem orationi impoſuit. Duo hæc, inquit, præſtantiſſima opificia ætas noſtra vidit, nimirum Iouem Olympium, & Proteum: quorum quidem illius architectus fuit Phidias, huius verò opifex natura. At nunc ex hominum commercio ad ſuperos hæc ſtatua migratura eſt: cæterùm per ignem abiens, nos orphanos in terris deſtituet. Hæc vbi cum multo ſudore diſſeruiſſet, lacrymatus eſt ſatis ridiculè, capillóſque vellebat è capite, ſubparcens tamen, ne radicitus extraheret. At poſtremum abductus eſt à quibuſdam Cynicis, triſtem ac lacrymantem conſolantibus. Hoc abducto alius illicò concionaturus aſcẽdit, non cunctatus donec multitudo dilaberetur, ſed ardẽtibus adhuc ſacris turbam continebat. Ac ſub initium quidem effuſiſſimè ridebat, videbatúrque illud ex in-

A σὺ δὲ γνωρίζῃς δηλαδὴ, πολλάκις αὐτοῖς παρεσῆς βοῶσι. Πρωτέα γάρ τις, ἔφη, κενόδοξον ζηλωτὰ λέγων, ὦ γῆ, καὶ ἥλιε, καὶ ποταμοὶ, καὶ θάλαττα, καὶ πατρῷε Ἡράκλεις; Πρωτέα, τὸν ἐν Συρίᾳ δεδεμένα, τὸν τῇ πατρίδι αὐτοῦ πεντακισχίλια τάλαντα, τὸν ἀπὸ τῆς Ρωμαίων πόλεως ἐκβληθέντα, τὸν τοῦ Ἡλίου ὀφθαλμότερον, τὸν αὐτῷ τῷ Ὀλυμπίῳ διαμιλλώμενον. ἀλλ' ὅτι δῆθεν πυρὸς ἐξάγων τοῦ βίου διέγνωκεν ἑαυτὸν, εἰς κενοδοξίαν τινὲς τοῦτο αἰτιῶνται. οὐ γὰρ Ἡρακλῆς οὗτος; οὐ γὰρ Ἀσκληπιὸς καὶ
B Διόνυσος, κεραυνῷ; ἢ γὰρ τὰ τελευταῖα Ἐμπεδοκλῆς εἰς τοὺς κρατῆρας; ὡς δὲ ταῦτα εἶπεν ὁ Θεαγένης (τοῦτο γὰρ ὁ κεκραγὼς ἐκεῖνος ἐκαλεῖτο) ἠρόμην τινὰ τῶν παρεστώτων, τί βούλεται ὁ περὶ τοῦ πυρὸς, ἢ τί Ἡρακλῆς, ἢ Ἐμπεδοκλῆς, πρὸς τὸν Πρωτέα· ὁ δὲ, Οὐκ εἰς μακρὰν, ἔφη, καύσει ἑαυτὸν ὁ Πρωτεὺς Ὀλυμπιάδι. Πῶς, ἔφην, ἢ τίνος ἕνεκα; εἶτα ὁ μὲν ἐπειρᾶτο λέγειν· ἐβόα δὲ ὁ Κυνικὸς, ὥστε ἀμήχανον ἦν ἄλλου ἀκούειν. ἐπήκουον οὖν τὰ λοιπὰ, ἐπαυλοῦν-
C τος αὐτῷ, καὶ θαυμαστὰς τινας ἐκφοβούσας διεξιόντος καθ' ὁ Πρωτέως· τὸν μὲν γὰρ Σινωπέα, ἢ τὸν διδάσκαλον αὐτοῦ Ἀντισθένη, οὐδὲ παραβάλλειν ἠξίου αὐτῷ, ἀλλ' οὐδὲ τὸν Σωκράτη αὐτόν· ἐκάλει δὲ τὸν Δία ὅτι πρὸς ἄμιλλαν. εἶτα μέντοι ἔδοξεν αὐτῷ ἴσως πως φυλάξαι αὐτοὺς, καὶ οὕτω κατέπαυσε τὸν λόγον. Δύο γὰρ ταῦτα, ἔφη, ὁ βίος ἀείσας δημιουργήματα ἐθαύμασε, τὸν Δία τὸν Ὀλύμπιον, καὶ Πρωτέα· πλάσας δὲ καὶ τεχνίτας, τοῦ μὲν, Φειδίας, τοῦ δὲ, ἡ φύ-
D σις· ἀλλὰ νῦν ὀξὺ ἀνθρώπων εἰς θεοὺς τὸ ἄγαλμα τοῦτο οἰχήσεται, ὀχούμενον ὅτι τοῦ πυρὸς, ὀρφανοὺς ἡμᾶς καταλιπὸν. Ταῦτα ξυὼ πολλῷ ἱδρῶτι διεξελθών, ἐδάκρυε μάλα γελοίως, καὶ τὰς τρίχας ἐπίλλετο, ὑποφειδόμενος μὴ πάνυ ἕλκειν, καὶ τέλος, ἀπῆγον αὐτὸν λύζοντα μεταξὺ τῶν Κυνικῶν τινες, παραμυθούμενοι. μετ' δὲ τοῦτον ἄλλος ἀνὴρ ἀναβαίνει, οὐ περιμείνας ἀγελυθῆναι τὸ πλῆθος, ἀλλὰ ἐπ' αὐτομάτοις τοῖς πρώτοις ἱερείοις ἐπέχει τὴν ἀσωνδὴν. καὶ τὸ μὲν πρῶτον, ὅτι πολὺ ἐγέλα, καὶ δῆλος ἦν

νειόθεν αὐτὸ ὁρῶν. Εἶτα ἤρξατο ὧδέ πως· ἐπεὶ ὁ κατάρατος Θεαγένης τέλος τῶν μιαρωτάτων αὑτοῦ λόγων, τὰ Ηρακλείτου δάκρυα ἐποιήσατο, ἐγὼ κἀγὼ ὃ σοφιστήν, ἀπὸ τοῦ Δημοκρίτου γέλωτος ἄρξομαι· καὶ αὖθις ἐγέλα ὑπερπολύ, ὥστε καὶ ἡμῶν τοὺς πολλοὺς ὑπὸ ὁμοίων ἐπεσπάσατο. εἶτα ὑποστρέψας ἑαυτόν, Η τί γὰρ ἄλλο, ἔφη, ὦ ἄνδρες, χρὴ ποιεῖν, ἀκούοντας μὲν οὕτω γελοίων ῥήσεων, ὁρῶντας δὲ αὐθρας γέροντας δόξαρίου καταπτύστου ἕνεκα, μονονοὺ κυβιστῶντας ἐν τῷ μέσῳ; ὡς δὲ εἰδεῖητε οἷόν τι ὃ ἄγαλμά ἐστι ὃ καυθησόμενον, ἀκούσατέ μου, ἐξαρχῆς ὧδε φυλάξαντος τὸν γνώμονα αὐτοῦ, καὶ τὸν βίον ὑποτηρήσαντος. ἔνια δὲ καὶ τῶν πολιτῶν αὐτοῦ ἐπυθανόμην, καὶ οἷς ἀνάγκη μοι ἀκριβῶς εἰδέναι αὐτόν. Ὁ γὰρ τῆς φύσεως τοῦτο πλάσμα, καὶ δημιούργημα, ὁ τοῦ Πολυκλείτου κανών, Ἐπεὶ εἰς ἄνδρας τελῶν ἤρξατο, ἐν Αρμενίᾳ μοιχεύων ἀλοὺς, μάλα πολλὰς πληγὰς ἔλαβε, καὶ τέλος καλὰ τοῦ τέγους ἁλόντος, διέφυγε, ῥαφανίδι τὸν πυγμὸν βεβυσμένος· εἶτα μειράκιόν τι ὡραῖον ἁρπάσας, τρισχιλίων ὀξωνήσατο ὧδε τῶν γονέων τοῦ παιδός, πενήτων ὄντων, μὴ ὑπὸ τὸν ἁρμοστὴν ἀπαχθῆναι τῆς Ασίας. Ταῦτα καὶ τὰ τοιαῦτα ἐάσω μοι δοκῶ· πλοῦς γὰρ ἔτι ἁπλοῦς ἐστὶν, καὶ οὐδέπω σύντελὲς ἄγαλμα ἡμῖν ἐδεδημιούργητο. ἃ δὲ τὸν πατέρα ἔδρασε, καὶ πόθεν ἀκοῦσαι ἄξιον, καίτοι πολλοὶ ἴστε, καὶ ἀκηκόατε ὡς ἀπέπνιξε τὸν γέροντα οὐκ ἀναμένοντα αὐτὸν ἐπ' ἐξήκοντα ἔτη ἤδη γηρῶντα. εἶτα ὑπὸ τοῦ τραύματος διεβεβόητο, φυγὼν ἑαυτὸν καταδικάσας, ἐπλανᾶτο, ἄλλοτε ἀλλοῦ ἀμείβων, ὅτε καὶ τὸν θαυμασιώτατον σοφίαν τῶν Χριστιανῶν ἐξέμαθε, περὶ τὸν Παλαιστίνων τοῖς ἱερεῦσι καὶ γραμματεῦσιν αὐτῶν ξυγγενόμενος. καὶ τί γὰρ οὐ θαυμαστὸν παῖδας αὐτοὺς ἀπέφηνε, προφήτης, καὶ ἀρχισυνάγωγος, καὶ πάντα μόνος αὐτὸς ὤν. καὶ τῶν βίβλων τὰς μὲν ἐξηγεῖτο, καὶ διεσάφει, πολλὰς δὲ αὐτὸς καὶ συνέγραφε,

timis præcordiis facere: deinde ad hunc modum orationem suam exorsus est: Posteaquam maledictus Theagenes scelestissimis orationibus suis lacrymando finem imposuit, ego diuersa ratione à risu Democriti exordiar. Ac iterum sublatis cachinnis, in risum vberem solutus est, adeò vt nostrûm plerosque ad communem risum pertraheret. Deinde sedato risu, conuertens seipsum: Et quidnam aliud, inquit, ô viri, nobis peræquè faciendũ est, adeò ridiculas orationes audientibus, vidẽtibúsque viros ętate decrepita vilissimę gloriolæ gratia tantum non saltantes in medio? Vt autem rectiùs intelligatis cuiusmodinam illa sit statua quæ flammis abolebitur, audite me qui ab initio eius mentem callidè animaduerterim, omni eius vita diligenter obseruata. Nonnulla verò à ciuibus quoq; suis memorata percepi, quibus non potuit, non exactissimè perspectus & cognitus esse. Etenim hoc naturæ figmentum & opificium, Polycleti canon, vbi firmata iam ætate in virum adolescere incepisset, multis in Armenia vitiatis per adulterium mulierculis, non parum multa suscepit verbera. Denique verò per tectum exiliens & elapsus, fuga salutem redemit, raphano oppletas nates auferens. Exin puero quopiam formoso per vim constuprato, tribus nummorum millibus à pueri parentibus, cùm tenuis essent fortunæ, fœditatis impunitatem mercatus est, ne ad præfectũ Asiæ duceretur. Hęc atque eiusmodi missa mihi facienda esse videntur, etenim lutum adhuc informe erat, ac nondum perfecta statua nobis formata. Cæterùm quibus iniuriis confectum ætate parentem affecerit, admodum auditu dignum esse opinor, & memoratu necessarium. Et sanè omnibus vobis cõpertum atque auditum esse reor, quomodo senem præfocauerit, nequaquam sustinens eum vltra sexaginta annos iam senescentem. Postea verò quàm tãti sceleris fama diuulgata est, arreptáque fuga se ipse cõdemnasset, incertis vagans sedibus oberrabat, terram terra commutando. Qua in peregrinatione & mirificam illam Christianorum sapientiam perdidicit, circa Palæstinam sacerdotibus & scribis illorum conuersans. Ac sanè non multo in tempore pueros omnes illos præse esse ostendit, propheta, ac sacrificiorum princeps, & Synagogę socius, breuiter, omnia solus existẽs. Præterea librorum nonnullos exposuit, nonnulli verò & sua industria conscripti sunt.

Ac veluti deum hunc ipſum perhibebãt: nam eo & legum auctore vtebantur, & præfectum illum declarabant. Itaque etiamnum magnum illum hominem reuerenter colunt, nempe illum qui in Palæſtina crucifixus eſt: quoniam primus nouum illud myſterium in hominum vitam inuexerat. Tunc verò comprehenſus etiã ob hoc ipſum Proteus in carcerẽ illapſus eſt. Quæ quidem res ipſi non mediocrem dignitatem cùm ad inſequentem vitam, tum ineptias & gloriam, quarum erat amantiſſimus, conciliauit. Itaque poſtquam in carcerem coniectus eſt, Chriſtiani hanc rem grauiter & indignè ferentes, nullam non impendebant operam, & planè mouebant omnia, tentantes ſi quo modo illum furtim poſſint eripere. Deinde animaduertentes hunc conatum fruſtra eſſe, nihil tamen ex altero quo captiuus egebat obſequio intermittebant, verùm omnia cum magna fide & diligentia præſtabant. Ac manè quidem illico videre erat iuxta carcerem præſtolantes anus viduas quaſpiam, & orbos puerulos. Illorum verò pars etiam vnà intus cum illo ſomnum capiebant, corruptis pecunia cuſtodibus. Exin omnis generis cœnæ inferebantur variæ, ac ſacri inter ſeſe ſermones dicebantur. Atqui optimus ille Peregrinus (adhuc enim hoc nominis obtinebat) nouus quoque Socrates ab illis nominabatur. Quin etiam in Aſia pleraſque vrbes fuiſſe conſtat, à quibus venerunt quidam laturi auxilium, Chriſtianis mittentibus ex publico, neque non collocuturi, & virum conſolaturi. Incredibile verò eſt, quantum ſtudium & celeritatem in hoc oſtendãt, ſi quid tale vulgo innotuerit. Illicò enim nulli rei parcũt. Proinde Peregrino quoque multæ tunc opes ab illis mittebãtur, ſub vinculorum prętextu, nec vulgarẽ rerũ prouentũ lucrifaciebat. Etenim haud dubitanter ſibi perſuaſerunt infelices illi ſe omnino immortalitate fruituros, perpetuóque victuros eſſe. Quamobrem & mortẽ magno contemnunt animo, ac nõ pauci ſua ſponte ſemet occidendos offerunt. Deinde primus quoque illorum legiſlator eorũ perſuaſit animos quemadmodũ omnes inter ſe fratres eſſẽt. Poſtea verò quã ſemel à nobis deſciuerunt, Græcorum deos conſtanter abnegant, ſolum autem Crucifixum illum impoſtorem adorantes, ſecundùm illius leges viuendi rationem inſtituunt. Proinde apud illos

καὶ ὡς θεὸν αὐτὸν σκῆνοι ἐδιηγοῦντο, καὶ νομοθέτῃ ἐχρῶντο, καὶ προστάτην ἐπέγραφον. τὸν μέγαν γοῦν σκῆνον ἔτι σέβουσιν ἄνθρωπον, τὸν ἐν τῇ Παλαιστίνῃ ἀνασκολοπισθέντα, ὅτι καινὸν τοῦτον τελετὴν εἰσήγαγεν ἐς τὸν βίον. τότε δὴ καὶ συλληφθεὶς ὑπὲρ τούτου ὁ Πρωτεὺς, ἐνέπεσεν εἰς τὸ δεσμωτήριον. ὅθεν καὶ αὐτῷ οὐ μικρὸν αὐτῷ ἄξίωμα προσεποίησε πρὸς τὸν ἔξης βίον, καὶ τὴν περιτείαν, καὶ δοξοκοπίαν, ὧν ἐρᾷν ἐτύγχανεν. ἐπεὶ δ' οὖν ἐδέδετο, οἱ Χριστιανοὶ συμφορὰν ποιούμενοι τὸ πρᾶγμα, πάντα σκίνουν, ὅπως ἁρπάσαι πειρώμενοι αὐτόν. εἶτ' ἐπεὶ τοῦτο μὲν ἀδύνατον, ἦγε ἄλλη θεραπεία πᾶσα οὐ προῆργως ἀλλὰ ξὺν σπουδῇ ἐλίγνετο· καὶ ἕωθεν μὲν θύρας μὲν ἐν τῷ δεσμωτηρίῳ προσεμένοντα γραΐδια, χήρας τινὰς, καὶ παιδία ὀρφανά. οἱ δὲ ἐν τέλει αὐτῷ, καὶ συνεκάθευδον εἴδον μετ' αὐτοῦ, ἀμφιθύοντες τοῖς δεσμοφύλαξι· εἶτα δεῖπνα ποικίλα εἰσεκομίζετο, καὶ λόγοι ἱεροὶ αὐτῷ ἐλέγοντο, καὶ ὁ βέλτιστος Περεγρῖνος (ἔτι γὰρ τοῦτο ἐκαλεῖτο) καινὸς Σωκράτης ὑπ' αὐτῶν ὠνομάζετο. καὶ μὴν καὶ τῶν ἐν Ἀσίᾳ πόλεων ὅσαι, ὧν ἦκόν τινες, τῶν Χριστιανῶν ξυλλόντων ἀπὸ τοῦ κοινοῦ, βοηθήσοντες, καὶ ξυναγορεύσοντες, καὶ παραμυθησόμενοι τὸν ἄνδρα. ἀμήχανον δέ τι τὸ πάχος ὑπιδείκνυνται, ἐπειδάν τι τοιοῦτον γνῶνται δημόσιον. οὐ βραχεῖ γὰρ ἀφειδοῦσι πόντων. καὶ δὴ καὶ τῷ Περεγρίνῳ πολλὰ τότε ἦκε χρήματα πρὸ αὐτῶν ὑπὸ προφάσει τῶν δεσμῶν, καὶ προσόδου οὐ μικρᾶς τοῦτον ἐποιήσατο. πεπείκασι γὰρ αὐτοὺς οἱ κακοδαίμονες, τὸ μὲν ὅλον ἀθάνατοι ἔσεσθαι, καὶ βιώσεσθαι τὸν ἀεὶ χρόνον. πρὸ ὃ καὶ καταφρονοῦσι τοῦ θανάτου, καὶ ἑκόντες αὐτοῖς ὑπιδίδασιν οἱ πολλοί. ἔπειτα δὲ ὁ νομοθέτης ὁ πρῶτος, ἔπεισεν αὐτοῖς, ὡς ἀδελφοὶ πάντες εἶεν ἀλλήλων· ἐπειδὰν ἅπαξ παραβαίντες, θεοῖς μὲν τοῖς Ἑλληνικοῖς ἀπρήκασιν, τὸν δὲ ἀνεσκολοπισμένον ἐκεῖνον σοφιστὴν αὐτῶν, προσκυνοῦσι, καὶ κατὰ τοὺς ἐκείνου νόμους βιοῦσι. καταφρονοῦσιν οὖν ἁπάντων

ἀπόντων ἐξίσης, καὶ κοινὰ ἡγοῦνται, δύο A omnia ex æquo habentur contemptui, existimantúrque esse communia quæ citra fidem exactè exploratam in communem vsum à quoquam deferente suscipiunt. Quòd si quis præstigiator, aut alioqui homo promptus & versutus, & rei faciendæ appositus eos accesserit, breui admodum opulẽtus efficitur, quippe qui hominum idiotarum simplicitate callidè queat abuti. Ceterùm Peregrinus tandem liber dimissus est ab eo qui id tẽporis præsidem agebat in Syria, viro non mediocriter Philosophiæ cõmercio gaudente. Qui cùm illius subolfecisset arrogantiam, quòd iam statuisset mortem B oppetere, vt per hoc præclaræ famæ gloriam apud posteros relinqueret, dimisit illum, ne dignum quidem ratus eundem esse supplicio. Ille verò exin domum regressus, comperit paternæ cædis memoriam nondum fuisse sopitam, sed multos superesse, qui mira peruicacitate accusationem aduersus illum adornarẽt. Dissiparat itaque maiorem possessionum suarum partem in peregrinationem, ac tantùm relicti erant agri fermè quindecim talentorum. Nam tota substantia quam pater reliquerat, triginta talentorum C summam non excessit, non, vt omnibus modis ridiculus Theagenes illam tribus millibus dignam falsò confirmauit. Tanti enim neque tota Parianorum vrbs, tametsi quinque ciuitates sibi vicinas adiungeret, venderetur, vnà cum ipsis hominibus & iumentis, & reliqua supellectile. Vigebat itaque eius etiam dum flagitium & accusatio in recenti hominum memoria. Nec ita diu habitauit in patria, sed statim aduersus eum quispiam insurrexerat. Potissimùm verò ipse populus indignabatur, senem frugi, vt illi quibus visus erat, perhibent, familiariter lugentes, qui tam crudeliter & impiè fuerat occisus. Sedenim sapiens ille Proteus ad hęc omnia nõ oscitãter intentus erat, quînam aliquid inuentũ comminiscerẽtur, vnde vim & periculum à se declinaret. Progressus ergo in mediã Parianorum multitudinẽ, nutriebat verò iam comã, sordido amictus pallio, pera ex humeris suspẽsa, & baculum manu tenebat: erat autem omnino instructus more tragico. Talis itaque cùm ciuibus suis apparuisset: vniuersam, inquit, substantiam quam sibi beatæ memoriæ pater reliquis- D set, se velle illis publicam dimittere. His auditis, homines egeni & inopes, neque non ad distributionẽ auidè inhiantes, protinus exclamauerunt, illũ vnicũ esse Philosophũ;

πινὸς ἀκεραίους πίστεως τὰ τοιαῦτα προσδεξάμενοι. ὧν πίνυ προέλθῃ τις εἰς αὐτὸ γρῆς, καὶ τεχνίτης ἀνθρωπος, καὶ προσφάγμασι χρῆσθαι δυνάμενος, αὐτίκα μάλα πλούσιος ἐν βραχεῖ ἐλύετο, ἰδιώταις ἀνθρώποις ἐγχανών. πλὴν ἀλλ' ὁ Περεγρῖνος ἀφείθη ὑπὸ τῷ τότε τῆς Συρίας ἄρχοντος, ἀνδρὸς φιλοσοφίᾳ χαίροντος, ὃς σωφρονεῖς τὴν ἀπόνοιαν αὐτοῦ, καὶ ὅτι δέξαιτ' ἂν ἀποθανεῖν, ὡς δόξαν ὅτι τούτῳ ἀπολίποι, ἀφῆκεν αὐτὸν, τοῦδε τῆς κολάσεως ὑπολαβὼν ἄξιον. ὁ δὲ εἰς τὴν οἰκίαν ἐπανελθών, καταλαμβάνει τὸ μὲν τοῦ πατρῴου φόνου ἔτι φλεγμαῖνον, καὶ πολλοὺς τοὺς ἐπιμαρτυροῦντας τὴν κατηγορίαν. διήρπασο δὲ τὰ πλεῖστα τῶν κτημάτων τοῦδε τὴν ἀποδημίαν αὐτοῦ. καὶ μὴν ὑπελείποντο οἱ ἀγροὶ ὄντες εἰς πεντεκαίδεκα τάλαντα· ὧν γὰρ ἡ πᾶσα οὐσία, τριάκοντά που ταλάντων ἀξία, ὧν ὁ πρῶτος κατέλιπεν, οὐχ ὡς ὁ παγγέλοιος Θεαγένης ἔλεγε, πεντακισχιλίων. τοσούτου γὰρ οὐδὲ ἡ πᾶσα τῶν Παριανῶν πόλις, πέντε σὺν αὐτῇ ταῖς γειτνιώσαις παρελαβοῦσα, προσθεῖναι ἂν, ὥστε καὶ βουκήμασι, καὶ τῇ λοιπῇ προσκευῇ. ἀλλ' ἔτι γε ἡ κατηγορία, καὶ τὸ ἔγκλημα, θερμὸν ὧν, καὶ ἐφ' οἷς οὐκ εἰς μακρὰν ἐπιστασήσεσθαί τις αὐτῷ, καὶ μάλιστα ὁ δῆμος αὐτὸς ἠναγάκει, γεροντα, ὡς ἔφασαν οἱ ἰδόντες, γέροντα πειθομένους, οὕτως ἀσεβῶς ἀπολωλότα. ὁ δὲ σοφὸς οὗτος Πρωτεὺς, πρὸς ἅπαντα ταῦτα σκέψασθε οἷον τι ἐξεῦρε, καὶ ὅπως τὸν κίνδυνον διέφυγε. προελθὼν γὰρ εἰς τὸν ἐκκλησιαστὴν τῶν Παριανῶν, κόμην μὲν ἤδη, καὶ πώγωνα πυκνὸν ἠμπείχετο, καὶ πήραν προὐτίτητο, καὶ ῥόπαλον ἐν τῇ χειρὶ ἦν, καὶ ὅλως μάλα τραγικῶς ἐσκεύασο· τοιοῦτος ὢν ἐπιφανεὶς αὐτοῖς, ἀφῆναι ἔφη, τὴν οὐσίαν, ἣν ὁ μακαρίτης πατὴρ αὐτοῦ κατέλιπε, δημοσίαν εἶναι πᾶσιν. τοῦτο ὡς ἤκουσεν ὁ δῆμος, πάντες ἀνθρωποι, καὶ προὶξ ἁρπαγὴν κεχηνότες, ἀνέκραγον ὡς ἕνα φιλόσοφον,

vnicum amantem patriæ, vnum qui verè Diogenis & Cratetis esset æmulus. Porrò autem inimici necessariò quiescebāt. Etenim si quis conatus esset mentionem paternæ cædis facere, illico petebatur lapidibus. Secunda itaque susceptа peregrinatione egreditur vagaturus, satis sibi viatici in Christianis repositum esse existimans, à quibus quaquauersum incedebat, stipatus, in omni agebat rerum abūdantia. Atque ad hunc modum aliquantum temporis alebatur. Tandem admisso nescio quo aduersus illos flagitio (siquidem visus erat, vt opinor, aliquid ex interdictis comedisse) non recipientibus ampliùs illis, magna rerum difficultate perplexus, per recantationem opinabatur opes suas iterum à ciuitate repetendas esse: missisque literis, voluit iussu regis denuò cuncta auferre. Contrà deinceps missa legatione etiam à ciuibus, nihil actum est, sed iussus est stare rebus semel ab ipso constitutis, præsertim à nemine ad hoc per vim compulsus. Post id tertiam in Ægyptum peregrinationem instituit ad Agathobulum iter faciens, vt admirando studio semet exerceret, tondens capitis dimidium, ac vultum limo oblinens. Postea in magna circunstantis populi corona, tractans in manibus virilia, hoc tanquam medium & indifferens esse demonstrabat. Exin verberabat, & verberabatur ferula circa nates: multáque alia iuueniliora more mirifico ac præstigioso designabat. Cæterùm ad hunc modum instructus & exercitatus hinc soluit in Italiam: egressúsque è naui, statim omnes homines insectatus est linguæ petulātia, cùm primis verò regem, quem nouerat natura placidissimum & māsuetissimum: qua re impulsus, tutiori debacchabatur in omnes audacia. Etenim regi, vt par erat, parum curæ erant conuitia & blasphemiæ, neque vllum ex iis qui philosophiæ se tradiderant, propter verba supplicio afficere dignabatur, cū primis verò eos qui ratione conuitiis impetendi alios artem sibi peculiarem fecissent. Porrò autē Peregrinus tanta dicēdi licentia non mediocrem sibi gloriā comparabat. Itaq; apud homines idiotas in magna erat admiratione & reuerētia propter arrogantiā, donec is qui Reip. procurationē obibat, vir sapiēs, eiectū eum ablegasset, cùm præter modū hac libertate nimisq; petulanter abuteretur, dicens, vrbi nihil opus esse tali philosopho. Quare hoc quoque de illo memorabile est, dum in ore erat omnibus, philosophus propter dicendi libertatem ac immodicam linguæ licentiam eiectus.

A ἕνα φιλόπατριν, ἕνα Διογένους καὶ Κράτητος ζηλωτήν. οἱ δὲ ἐχθροὶ ἐπεφίμωντο. κἂν εἴ τις ὑπετόλμησε μνησθῆναι τοῦ φόνου, λίθοις βυθὸς ἐβάλλετο. ἐξελθὼν οὖν ὁ δεύτερον πλανησόμενος, ἱκανὰ ἐφόδια τοὺς Χριστιανοὺς ἔχων, ὑφ' ὧν δορυφορούμενος, ἐν ἅπασιν ἀφθονίοις ἐῶ. καὶ χρόνον μέν τινα οὕτως ἐβόσκετο. εἶτα παρανομήσας τί καὶ ἐς ἐκείνους (οὐ φημὶ γάρ τι, ὡς οἶμαι, ἐσθίων τῶν ἀπορρήτων αὐτοῖς) οὐκ ἔτι προσιεμένων αὐτόν, ἀπορούμενος, ἐκ παλινῳδίας ᾤετο δεῖν ἀπαιτεῖν παρὰ τῆς πόλεως τὰ κτήματα, καὶ γραμματεῖον ὑπιδών, ἠξίου ταῦτα κομίσασθαι, καλύσαντος βασιλέως. εἶτα τῆς πόλεως αὐτιπαρεσκευασμένης, οὐδὲν ἐπράχθη, ἀλλ' ἐμμένειν ἐκελεύσθη, οἷς ἅπαξ διέγνω, μηδενὸς καταναλισκόσαντος. τελευτᾷ δὲ τούτοις ἀποδημία εἰς Αἴγυπτον παρὰ τὸν Ἀγαθόβουλον, ἵνα καὶ τῷ θαυμαστῷ ἄσκησιν διήσκητο, ξυρόμενος μὲν τῆς κεφαλῆς τὸ ἥμισυ, χριόμενος δὲ πηλῷ τὸ πρόσωπον. ἐν πολλῷ δὲ τῷ παρεστώτων ὄχλῳ ἀναφανδὸν τὸ αἰδοῖον, καὶ τὸ ἀσχημότερον δὴ τοῦτο καλούμενον ὑπιδεικνύμενος. εἶτα παίων, καὶ παιόμενος ῥάπτει εἰς τὰς πυγάς, καὶ ἄλλα πολλὰ νεανικώτερα θαυμαστοποιῶν. ἐκεῖθεν δὲ οὕτω παρεσκευασμένος, ὅτε Ἰταλίδα ἔπλευσε, καὶ ἀποβὰς τῆς νεώς, βύβλους ἐλοιδόρησε πᾶσι, καὶ μάλιστα τὰ βασιλέως, θρασύτατον αὐτὸν καὶ ἡμερώτατον εἰδώς. ὥστε ἀσφαλῶς ἐτόλμα. ἐκείνῳ γὰρ, ὡς εἰκός, ὀλίγον ἔμελε τῶν βλασφημιῶν, καὶ οὐκ ἠξίου φιλοσοφίαν ὑποδυόμενόν τινα κολάζειν ὅτι ῥήμασι, καὶ μάλιστα τέχνῃ τινὰ τοιδορεῖσθαι πεποιημένον. οὕτω δὲ καὶ ἀπὸ τούτων τὰ τῆς δόξης ηὐξάνετο. τοῖς γοῦν τοῖς ἰδιώταις, καὶ περιβλεπτος ἦν ὅτι τῇ ἀπονοίᾳ, μέχρι δή ὁ τῇ πόλει ὑπατεύσας μῦθος αὐτὸν ἀμέτρως ἐνυφάνθη τῷ πράγματι, εἰπὼν μὴ δεῖσθαι τῇ πόλει τοιούτου φιλοσόφου. πλὴν ἀλλὰ καὶ τοῦτο κλῆσιν αὐτῷ, καὶ δόξαν ἔσχεν ἅπασιν, ὁ φιλόσοφος δι' τὴν παρρησίαν καὶ τὴν ἄγαν ἐλευθερίαν ἐξελαθείς.

B

C

D

καὶ προσήλασεν καὶ τοῦτο τῷ Μουσωνίῳ, καὶ Δίωνι, καὶ Ἐπικτήτῳ, καὶ εἴ τις ἄλλος ὁμοίᾳ συμφορᾷ περιπεπτωκὼς ἐτύγχανεν. οὕτω δὴ ὅτι πρὸς τὴν Ἑλλάδα ἐλθὼν, ἅρτι μὲν Ἠλείοις ἐλοιδορεῖτο, ἅρτι δὲ τοῖς Ἕλλησιν ἐπετίθετο αὐτάρεσθαι ὅπλα Ῥωμαίοις, ἅρτι δὲ ἄνδρα παιδείᾳ καὶ ἀξιώματι προέχοντα, δίψῃ καὶ ἐν τοῖς ἄλλοις εὖ ἐποίησε τὴν Ἑλλάδα, καὶ ὕδωρ ἐπήγαγε τῇ Ὀλυμπίᾳ, καὶ ἔπαυσε δίψῃ ἀπολυμένους τοὺς πανηγυριστάς, κακῶς ἠγόρευεν ὡς καταθηλύναντα τοὺς Ἕλληνας, δέον τοὺς θεατὰς τῶν Ὀλυμπίων δίψῃ καρτερεῖν διψῶντας, καὶ νὴ Δία γε καὶ ἀποθνήσκειν πολλοὺς αὐτῶν ὑπὸ σφοδρᾶς τῆς νόσου, αἱ τέως δίψῃ ὁ ξηρὸν τοῦ χωρίου, ἐν πολλῷ τῷ πλήθει ἐπεπόλαζον. καὶ ταῦτα ἔλεγε, πίνων τοῦ αὐτοῦ ὕδατος. ὡς δὲ μικροῦ κατέλυσεν αὐτὸν, ὑποδραμόντες ἄπωθεν, τότε μὲν ὅτι τὸν Δία καταφυγὼν ὁ γυμνὸς, οὗτος ὁ μὴ ἀποθανεῖν. ἐς δὲ τὴν ἑξῆς Ὀλυμπιάδα, λόγον τινὰ περὶ τετταράκοντα ἐτῶν σωθεὶς τῶν περὶ μέσου, ὀξέως ἔσχε πρὸς τοὺς Ἕλληνας ἔπαινον ὑπὲρ τοῦτο ὕδωρ ἐπαγαγόντος, καὶ ἀπολογίαν ὑπὲρ τῆς τότε φυγῆς. ἤδη δὲ ἀμελούμενος ὑπ' ἀπάντων, καὶ μηκέτ' ὁμοίως πρόσβλεπτος ὤν (ἔοικε γὰρ ἤδη ἅπαντα, καὶ οὐδὲν ἔτι καινουργεῖν ἐδύνατο) ἐφ' ὅτῳ ἐκπλήξει τοὺς ἐντυγχάνοντας, καὶ θαυμάζειν, καὶ πρὸς αὐτὸν ἀποβλέπειν ποιήσῃ, ἔρωτα ἔρωτα ἐρῶν ἐτύγχανε, τὸ τελευταῖον τοῦτο τόλημα ἐβουλεύσατο περὶ τῆς πυρᾶς, καὶ διέδωκε λόγον ἐς τοὺς Ἕλληνας δι' ὀλίγου ἀπὸ Ὀλυμπίων τῶν ἔμπροσθεν, ὡς ἐς τὸ πρόσω καύσων ἑαυτόν. καὶ νῦν αὐτὰ ταῦτα θαυμαστοῖς, ὡς φασι, βόθροις ὀρύττων, καὶ ξύλα συλλαμβάνων, καὶ δρυὸν τινα τὴν καρτερίαν ὑπισχνούμενος. ἐχρῆν δ', οἶμαι, μάλιστα μὲν προελόμενον τὸν θάνατον, καὶ μὴ δραπετεύειν ἐκ τοῦ βίου. εἰ δὲ τὸ πρόσω διέγνωσται οἱ ἀπαλλάττεσθαι, μὴ πυρὶ,

A Atenim iam exactus oppido, cũ Musonio ac Dione & Epicteto cõsuetudinem habuit, cúmque aliis quotquot non dissimili infortunio mulctatos esse nouerat. Ad extremũ ita regressus in Græciã, modò probrosis dictis Elienses impetebat, modò Græcos vt aduersus Romanos arma sumerent, solicitabat, modò virum industrium, & multa dignitate præditum turpiter inuadebat, propterea quòd ille præter alia quibus de Græcis erat optimè meritus, etiam hac in re non vulgarẽ præstitisset Græcię & opem & operam, quòd aquã in Olympiam deduxisset, ac primus populum ad festiuitatem cõfluere solitum, siti pereuntem subleuasset. In hunc ergo Peregrinus linguæ procacitate adductus, turpia verba euomere non cessabat, quasi Græcos hac mollitie effœminaret: Oportet spectatores Olympiorũ sitim fortiter tolerãtes perdurare. Ac per Iouem non pauci illorum mortem oppetebant, vehementibus morbis impliciti, interea propter loci siccitatem in magna & promiscua multitudine emergẽtibus. His ita dictis, de eadem aqua potare solebat, adeò vt propemodũ ab omnibus accurrentibus lapidibus fuisset obrutus, nisi tunc commodùm ad Iouis simulachrũ arrepta fuga generosus ille se contulisset, ac ita præsenti discrimini vitata morte se subtraxisset. Cęterùm in proxima Olympiade orationem per quadriẽnium quod interfluxerat, multa cura meditatam atque compositam, ad Græcos habuit, laudes eius qui aquam deduxerat, ac fugæ suæ tunc factę defensionem complectentem. Iam verò ab omnibus certatim contemptus negligebatur, nec erat ampliùs perinde in pretio & admiratione. Siquidem friuola & exoleta erant quæ moliebatur omnia, nec quicquam poterat ampliùs nouiter commentum aut excogitatum producere, quod stuporem & admirationem incussisset accedẽtibus, & quo ille sibi dignitatem atque authoritatem conciliasset, cuius sub initium amore nõ dicendo extremè ambitiosus flagrabat. Ad extremum hoc temerarium & audax de pyra facinus commentus est, eáque de re in Græcorum multitudinẽ sermonem iam sparsit quòd statim à prioribus Olympiis veluti in diem posterum flammis semet ipse traditurus esset. Et nunc hæc ipsa multis adornat præstigiis, vt fama est, eruenda fossa, ligníque comportandis, ac miram & inusitatam tolerantiam promittendo. Erat verò illi, vt mea fert sententia, omnino mors expectanda, nullóque modo è vita profugiendum. At si immobili proposito prorsus constitutum habet mortem cum vita commutare, consentaneum mihi videbatur, ne hoc igne fieret,

Musonius. *Dion.* *Epictetus.*

neque his quæ ſunt in tragœdiis, vteretur, ſed alia aliqua mortis permutatione, quum infinitæ ſint, electa, è viuis diſcederet. Quòd ſi tamen igne, tanquam re quapiam Herculea, tantopere delectatur, cur non potiùs per ſilentium electo quopiã monte multis arboribus conſito, in eo ſe ipſe concremauit ſolus, vno aliquo, cuiuſmodi eſt Theagenes, Philocte-te aſſumpto? Ille autem in Olympia præſente magna hominum frequentia, non in tabernaculis ſe ſolum videbit, alioqui haud indignus exiſtens per Herculem, ſicut par eſt homines parricidas ac impios malefactorum pœnas dare. Quin etiam nimiùm cunctanter ac ſerò illud facere videtur, quem iam dudum oportebat in Phalaridis taurum illapſum, dignum nefariis factis exhauſiſſe ſupplicium, nec tantùm ſemel in flamma hiſcentem ſubitò expirare. Etenim à multis hoc pro certo confirmari audio, nullam mortem eſſe velociorem aut properantiorem, quàm eam quæ per ignem illata fuerit. Solum enim os aperiendum eſt, & ſtatim efflatur anima. Atqui & ille, vt opinor, eam quoque ſpectaculi dignitatem ſecum volutat in animo, rem videlicet grauem & præclaram eſſe, ſacro in loco comburi, vbi ne ſepelire quidem alios morientes religioſum ducitur. Audiuiſtis enim, niſi fallor, quemadmodum iam olim quidam cupiens glorioſum & celebre apud poſteros nominis ſui monimentum relinquere, cùm nullam aliã videret ſibi relictam eſſe innoteſcẽdi rationem, Epheſiæ Dianæ templum abſumpſit incendio. Tale quippiam & hic ſecum molitur in animo: tanta gloriæ cupiditate tantumnon miſer ille contabeſcit. Sed enim aiunt illum hęc ipſa hominum gratia facere, vt eoſdem mortis cõtemptum doceat, ac in rebus arduis tolerantiã. Ego verò perlibenter interrogarem, nõ illum, ſed vos, nunquid etiam maleficos & facinoroſos eius diſcipulos fieri cupiatis in eiuſmodi tolerãtia perdiſcenda, ac morte contemnenda, tũ afflictionibus & cęteris terroribus fortiter perferẽdis? Atqui certè cõpertum habeo, iſta vos minimè velle aut cupere. Quo igitur pacto hoc Proteus diſcernit, vt bonis tantùm hac in re ſit profuturus, nec malis & nefariis hominibus maiorem ad contemnenda pericula, & ſceleratiora audendi animum additurus? Eſto ſanè ad hoc tantùm concurſuros eſſe, qui in optimam partem hanc rem ſaltem ſpectaturi ſint. Proinde ego vos iterum rogabo: Cupitiſne liberos veſtros illius æmulos fieri? Haud quaquam dicetis.

A μηδὲ τοῖς ἀπὸ τῆς τραγῳδίας τούτοις χρῆσθαι, ἀλλ' ἕτερόν τινα θανάτου τρόπον, μυρίων ὄντων, ἐλόμενον ἀπελθεῖν. εἰ δὲ καὶ ὁ πῦρ ὡς Ἡρακλέόν τι ἀσπάζεται, τί δήποτε οὐχὶ κατὰ σιγὴν ἑλόμενος ὄρος δένδρων, ἢ ἐκείνῳ ἑαυτὸν ἐπέφρικε μόνος, ἕνα τινὰ, οἷος Θεαγένη τὸν Φιλοκτήτην προσλαβών; ὁ δὲ ἐν Ὀλυμπίᾳ, τῆς πανηγύρεως πλήθουσης, μόνον οὐκ ὄψεται σκηνῆς ὀλίγης ἑαυτὸν, οὐκ ἀνάξιος ὢν, μὰ τὸν Ἡρακλέα, εἴγε χρὴ καὶ τοῖς πατραλοίαις, καὶ τοῖς ἀθέοις, δίκας διδόναι τῶν ἁλισκομένων· καὶ κατὰ τοῦτο πάνυ ἐμοὶ

B δρᾶν αὐτὸ ἔοικεν, ὃν ἐχρῆν πάλαι ἐς τὸν τοῦ Φαλάριδος ταῦρον ἐμπεσόντα, τιμὴν ἀξίαν ἀποτετικέναι, ἀλλὰ μὴ ἅπαξ χανόντα πρὸς τὴν φλόγα, εὐθὺς ἀκαρῆ τεθνάναι. καὶ γὰρ αἱ μὲν τὸ δὲ οἱ πολλοί μοι λέγεσιν, ὡς σοβεῖς ὀξύτερος ἄλλος θανάτου τρόπος τοῦ δι' πυρός. ἀνοῖξαι γὰρ δεῖ μόνον τὸ στόμα, καὶ αὐτίκα τεθνάναι. τὸ μὴν τοιοῦτο θέαμα ὑπονοῶ, οἶμαι, ὡς σεμνὸν, ἐν ἱερῷ χωρίῳ καθάπτεσθαι δυσθέατον,

C ἔνθα μηδὲ θάπτειν ὅσιον τοῖς ἄλλοις ἀποθνήσκοντας. ἀκούετε δὲ, οἶμαι, ὡς καὶ πάλαι τέλων τις ἔνδοξος γενέσθαι, ἐπεὶ κατ' ἄλλον τρόπον οὐκ εἶχεν ὑπερτυχεῖν τούτου, ἐνέπρησε τὴν Ἐφεσίαν Ἀρτέμιδος τὸν νεών. τοιοῦτόν τι καὶ αὐτὸς ὑπνοῶ, τοσοῦτος ἔρως τῆς δόξης ἐντέτηκεν αὐτῷ. καίτοι, φησὶν, ὅπη χωρὶς τῶν δυσθεάτων αὐτὸ δρᾷ, ὡς διδάξειν αὐτοὺς θανάτου καταφρονεῖν, καὶ ἐγκαρτερεῖν τοῖς δεινοῖς. ἐγὼ δὲ ἡδέως δι' ἐρωτήσεως οὐκ ἂν εἰδείην, ἀλλ' ὑμᾶς, εἰ καὶ τοὺς κακούργους βούλοισθε δι' μαθητὰς αὑτῶν γενέσθαι τῆς καρτερίας ταύτης, καὶ καταφρονεῖν θανάτου, καὶ κακώσεως,

D καὶ τῶν τοιούτων δειμάτων. ἀλλ' οὐκ ἂν δι' οἶδ' ὅτι βουληθείητε. πῶς οὖν ὁ Πρωτεὺς τοῦτο διακρίνει, καὶ τοῖς μὲν χρησοῖς ὠφελήσει, τοῖς δὲ πονηροῖς ἀφελεστέροις καὶ θαρραλεωτέροις ἀποφανεῖ; καίτοι δυνατὸν ἔστω ἐς τοσοῦτον μόνοις ἀποκωλῦσαι τοῖς κακοῖς τὸ ὠφέλιμον ὀφθῆναι τὸ κακόν· ὑμᾶς δ' ἂν αὖθις ἐρήσομαι, Δέξασθ' ἂν ὑμῶν τοὺς παῖδας ζηλωτὰς ἔτι τινὸς γενέσθαι; οὐκ ἂν εἴποιτε.

καὶ τί τοῦτο ἠρώμην, ὅπου μηδεὶς αὐτῶν τῆς A Atqui hoc ipsum quærebam, num quis
τῶν μαθητῶν αὐτοῦ ζηλώσειεν αὐ; τὸν οὖν ex discipulis eius eundem imitaretur?
Θεαγένη τοῦτο μάλιστα αἰτιάσαιτο αὖ τις, ὅτι Theagenem itaque in hoc quispiam iure
πάλαι ζηλῶν τὸν ἄνδρα, οὐχ ἕπεται τῷ διδα- optimo accusare possit, quòd cùm in aliis
σκάλῳ, καὶ σπουδῇ τῷ ἐκείνου τὸν Ἡρακλέα, per omnia viri æmulus esse studeat, hac
ὡς φησιν, ἀπιόντι, δυσάμιλλος ἐν τούτῳ παν- in parte tamen præcedentem præcepto-
θυδαμεὶ γενέσθαι, καὶ συμπεσὼν ὅτι κεφα- rem minùs sequatur, itérque cum eo fa-
λῆς ἐς τὸ πῦρ. τὸ γὰρ ἐν πήρᾳ, ἢ βάκτρῳ, καὶ ciat, ad Herculẽ, veluti perhibẽt, abeun-
πέδῃσι ὁ ζῆλος, ἀλλὰ ταῦτα μὲν, ἀσφα- te, præsertim cùm in breui possit summè
λῆ καὶ ῥᾴδια, καὶ πολλοὶ ἂν εἶεν· τὸ τέλος δὲ, ac omnibus numeris felix euadere, per
καὶ τὸ κεφάλαιον χρὴ ζηλοῦν, καὶ πυρὶ σπου- præceps saltem in ignem illapsus. Neque
δῇ τὰ κορμῶν σικύινων, ὡς ἔνι μάλιστα χλω- enim in pera, aut baculo, aut sordido pal-
ρὸν, ἐναποπνιγῆναι τῷ καπνῷ. τὸ πῦρ γὰρ B lio circumferendo, æmulationis summa
αὐτὸ, ὃ μόνον Ἡρακλέους, καὶ Ἀσκληπιοῦ, sita est, sed hęc extra periculũ posita sunt,
ἀλλὰ καὶ τῶν ἱεροσύλων, καὶ ἀνδροφόνων, ὃς & imitatu facilia, & cuiusuis hominis.
ὁρᾷς ὅτι οὐκ ἀκαδίκως αὐτὸ πάσχοντας. ὥστε Ipsum finem & caput æmulari conuenit,
ἄμεινον τὸ ἀφ' ἑστίας καπνοῦ. ἴδοι γὰρ καὶ ingenti videlicet pyra ex truncis ficulneis
ὑμῶν μόνων αὖ γένοιτο. ἄλλως τε, ὁ μὲν Ἡρα- & maximè viridibus congesta; fumo se-
κλῆς, εἴπερ ἄρα καὶ ἐπάλμησέ τι τοιοῦτον, met præfocari. Siquidem ignis non tan-
οὐκ ἀσόου αὐτὸ ἔφασεν, οὐκ ἐκ τῆς Κενταυ- tùm Herculis & Æsculapij proprium æ-
είου αἵματος, ὡς φησιν ἡ τραγῳδία, κατε- stimandum est, sed sacrilegorum quoque
σθιόμενος. σοὶ δὲ, τίνος αἰτίας ἕνεκεν ἐμβάλ- & parricidarum, quos iudicio condem-
λῃ φέρων ἑαυτὸν εἰς τὸ πῦρ; νὴ Δί', ὅπως τὴν natos, hoc ipso supplicio affici videmus:
καρτερίαν ἐπιδείξηται, καθάπερ οἱ Βρα- C ita vt longè præstabilius esse putem, vo-
χμανες. ἐκείνοις γὰρ ἑαυτὸν ἠξίου Θεαγένης bis fumo præfocatis oppetere. Hoc enim
εἰκάζειν, ὡς ἔοικεν οὐκ ἐνὸν καὶ ἐν Ἰνδοῖς εἶναί τινας vobis tandem vt peculiare & propriũ ad-
μωρούς καὶ κενοδόξους ἀνθρώπους. ὅμως δ' ἂν scribi potest. Alioqui etsi Hercules tale
κἀν ἐκείνους μιμείσθω. ἐκεῖνοι γὰρ οὐκ ἐμ- quippiã ausus est, doloris & morbi impa-
πηδῶσιν εἰς τὸ πῦρ, ὡς Ὀνησίκριτος ὁ Ἀλε- tientia impulsus hoc fecit, dum à sangui-
ξάνδρου κυβερνήτης, ἰδὼν Κάλανον καλούμε- ne Centaurico, veluti testis est tragœdia,
νον, φησίν. ἀλλ' ἐπειδὴν κήσωσι, πλησίον πα- infectus absumeretur. Cæterùm ille qua
ραστάντες ἀκίνητοι, ἀνέχονται παρεστῶτες, causa incitatus seipsum in ignem feren-
εἶτ' ὀπτηθέντες καῦμα, κάμνουσι, οὐδ' ὅσον præcipitat? Per Iouẽ scilicet vt animi to-
ὀλίγον ἀνασείσαντες τῆς κατακλίσεως. σοὶ lerantiam hoc argumento notam faciat,
δὲ τί μέλα, εἰ ἐμπεσὼν πεθνήξει), σπου- non secus atque Brachmanes. Illis enim
δῇ ταθεὶς ὑπὸ τῆς πυρᾶς; οὐκ ἀπ' ἐλπί- Theagenes præceptorem suum assimilare
δος μὴ δυναπνεύσεσθαι αὐτὸν, ἢ ἡμίφλεκτον, contendit. Quasi verò non etiam apud
εἰ μὴ, ὥσπερ φασὶ, μηχανήσεται, βαθεῖαν γέ- Indos inueniantur homines vecordes &
νεσθαι καὶ ἐν βόθρῳ τινὶ πυρὰν. εἰσὶ δ' οἳ καὶ με- stolidi, vanæque gloriæ extremè dediti.
ταβάλλεσθαι φασὶν αὐτὸν, καί τινα ὀνείρατα Attamen quando ita fert animus, imite-
διηγεῖσθαι, ὡς τῷ Διὶ οὐκ ἐόντος μαίνειν tur illos. Etenim illi ignem insiliendi
ἱερὸν χωρίον. ἀλλὰ θαρρείτω γοῦν γε ἕνεκα. morem non habent, veluti Onesicritus
classis Alexandrinæ gubernator ait, cùm
D Indum ardentem, sicut fama est, conspe-
xisset. Verùm posteaquam cõgesta atque
incensa pyra conuenerint, propè assisten-
tes immobiles lẽtè assari fortiter sustinẽt.
Deinde ingressi iuxta habitum, ardẽt, ne
tantillũ quidem post accubitũ se auertен-
tes. Cæterũ ille quid adeò magni aut præ-
clari designat facinoris, si illapsus suffoca-
tur, à flãmis subitò & violẽter discerptus?
Neq; enim eam, vt opinor, spem concepit
in animo, vt semiustus ab igne resiliat, nisi hoc, quod à nõnullis audio, insidiosè struat,
vt infrà quoque in fossa pyra profunda sit. Sunt præterea qui illum transformatum iri
confirmẽt: eique rei cõprobandę iam percensent somnia tanquam Iupiter cõcessurus
non sit vt sacer locus cæde contaminetur. Atqui eam ob rem planè securus sit animi.

Ego enim iurare non dubito nullum profectò deorum grauiter & indignè laturum, si Peregrinus malo & infelici fato pessimè interierit. Sed enim neque facile neque prōptum iam illi est à proposito regredi. Siquidem qui cum illo habent consuetudinē, miserum omnibus modis incitant, & in ignem compellunt, non sinentes eundem timore consternari aut trepidare: quorum si duobus discerptis in ignem incideret, solum hoc præclarè & cum multorum gratia faceret. Quinetiam hoc inaudiui, se ampliùs Proteum nominari nolle, sed Phœnicem, quòd & Phœnix auis Indica iam summo confecta senio, pyram dicatur inscendere. Sed enim vana comminiscitur mendacia, oracula quædam vetera percensens, ac si deum quempiam noctis custodem illum fieri oporteat. Ac iam non obscurè aras quoque desiderare videtur, aureísque donariis se honoratum iri planè sperat. Et per Iouem haudquaquam absurdum factu æstimandum est, si in tanta stultorum hominum multitudine inueniantur etiam qui prędicarè non vereantur, quòd per ipsum quartana sint liberati, quódque noctu in dæmonē nocturnum inciderint. Porrò autem execrandi illius discipuli oraculum quoque, vt opinor, & adytum iuxta pyram machinabuntur, propterea quòd & Proteus ille Ioue natus, huius nominis propater, vaticinio celebris habitus est. Neque testari dubito certò futurum confirmans, vt sacerdotes quoque illi constituantur flagellorum, aut incendiorum, aut alicuius alterius rei monstrificæ. Aut per Iouem festiuitas illi nocturna sacrificabitur, aut festum facibus iuxta pyram celebrandum. Cæterùm Theagenes nuper, vt quidam mihi ex familiaribus retulit, ait Sibyllam quoque ea de re ista prædixisse. Et cur non ipsos percenseamus versiculos?

Ast vbi iam Proteus Cynicos longè optimus inter,
Per loca sacra Iouī rutilū succenderit ignem,
Tunc omnes quotquot fructu vescuntur agrorum,
Noctiuagum, vt iubeo, placate heroa colētes,
Concessa Alcidæ ac Vulcano sede propinquum.

Hæc quidem Theagenes ex Sibylla se audîsse falsò prædicat. Cæterùm ego illi Bacidis oraculum contrà memorabo. Ait autem ad hunc modum Bacis, nimiùm verè vaticinatus:

ἐγὼ γὰρ ὀμνύναι μὲν οὐ, ἢ μὴν μηδένα τῶν θεῶν ἀγανακτήσειν, εἰ Περεγρῖνος κακῶς ἀποθάνοι. ἀμὴν τοῦδε ῥᾴδιον αὐτῷ ἔτ' ἀναδῦναι. οἱ γὰρ συνόντες κύνες, παροξύνουσι, καὶ συνωθοῦσιν ἐς τὸ πῦρ, καὶ ἐπισχήσουσι τὴν γνώμην, οὐκ ἐῶντες ἀποδειλιᾶν· ὧν εἰ δύο συγκαταπάσας ἐμπέσοι εἰς τὴν πυρᾶν, τοῦτο μόνον χαρίεν ἐργάσαιτο. ἤκουον δὲ ὡς ἄρα Πρωτεὺς ἐπὶ καλῷ ἄξιοῖ, ἀλλὰ Φοίνικα μετονομάσειν ἑαυτόν, ὅτι καὶ Φοῖνιξ ὁ Ἰνδικὸν ὄρνεον ἐπιβαίνειν πυρᾶς λέγεται, πορρωτάτω γήρως τοῦ θείου καὶ ἱεροῦ. ἀλλά καὶ λογοποιοῖς καὶ χρησμῴδοῖς τισὶν διέξεισι παλαιὰς δή, ὡς χρεὼν εἴη δαίμονα νυκτοφύλακα γενέσθαι αὐτόν. καὶ δῆλός ἐστι βωμὸν ἤδη ἐπιθυμῶν, καὶ χρυσοῦς ἀναστήσεσθαι ἐλπίζων. καὶ, μὰ Δία, σφόδρα ἀπεικὸς ἐν τοῖς πολλοῖς τοῖς ἀνοήτοις εὑρεθήσεσθαί τινας τοὺς καὶ τεταρταίων ἀπηλλάχθαι δι' αὐτὸν φήσοντας, καὶ νύκτωρ ἐντετυχηκέναι τῷ δαίμονι τῷ νυκτοφύλακι· οἱ κατάγαιοι δὲ οὗτοι μαθηταὶ αὐτοῦ, καὶ χρησήριον, οἶμαι, καὶ ἄδυτον ὑπὸ τῇ πυρᾷ μηχανήσονται. διότι καὶ Πρωτεὺς ἐκεῖνος ὁ Διὸς, ὁ τοῦ πάτωρ τοῦ ὀνόματος, μαντικὸς ἐὼν μαρτύρομαί γ', ἢ μὴν καὶ ἱερέας αὐτοῦ ἀποδεῖξθαι, μαστίγων, ἢ καυτηρίων, ἢ τινος τοιαύτης τερατουργίας, ἢ καὶ, νὴ Δία, τελετήν τινα ἐν αὐτῷ ἔσεσθαι νυκτέριον, καὶ δαδουχίαν ὑπὸ τῇ πυρᾷ. Θεαγένης δὲ ἔναγχος, ὡς μοί τις τῶν ἑταίρων ἀπήγγειλε, καὶ Σιβύλλαν ἔφη τοιαῦτα περὶ τούτων. καὶ τὰ ἔπη γὰρ ἀπεμνημόνευεν.

Ἀλλ' ὁπότ' ἂν Πρωτεὺς Κυνικῶν ὄχ' ἄριστος ἁπάντων,
Ζηνὸς ἐριγδούπου τέμενος κατὰ πῦρ ἀνακαύσας,
Ἐς φλόγα πηδήσας, ἔλθῃ ἐς μακρὸν Ὄλυμπον,
Δὴ τότε πᾶσι βροτοῖσιν, οἳ ἀρούρης καρπὸν ἔδουσι,
Νυκτιπόλον τιμᾶν κέλομαι ἥρωα μέγαν,
Σωτῆρα Ἡφαίστῳ καὶ Ἡρακλῆϊ ἄνακτι.

Ταῦτα μὲν Θεαγένης Σιβύλλης ἀκηκοέναι φησίν. ἐγὼ δὲ Βάκιδος αὐτῷ χρησμὸν κατὰ τούτων ἐρῶ. φησὶ δὲ ὁ Βάκις οὕτω σφόδρα ἐξαίφνης,

Αλλ' ὁπότ' ἂν Κυνικὸς πολυώνυμος ἐς Α
φλόγα πολλὴ
Πηδήσῃ δόξης ὑπ' ἐεννυΐῃ θυμὸν ὀρινθείς,
Δὴ τότε τοὺς ἄλλους κυναλώπεκας, οἵ' οἱ
ἔπονται, (λύκοιο.
Μιμεῖσθαι χρὴ πότμον ἀποιχομένοιο
Ος δέ κε δηλήσῃ ἑὸν, φθύσῃ μένος Ηφαί-
στοιο, (χαλκοῦ,
Λάεσσι βαλλέμεν τὸν πάλαι πρὸ βίας Α-
Ως μὴ ψυχρὸς ἐὼν, θερμῇ γε μένει ὀπὶ-
σσω χρῇ,
Χρυσῷ ἐξάλμενος πήλῳ, μάλα πολλὰ
δωρίζων,
Εν καλαῖς πάτραισιν ἔχων τοὺς πέντε
τάλαντα.

Τί ὑμῖν δοκεῖ ἄνδρες; ἆρα φαυλότερος χρησμολόγος ὁ Βάκις τῆς Σιβύλλης ἦν; ὥστε ὥρα τοῖς θαυμασιοῖς τούτοις ὁμιληταῖς τῷ Πρωτέως, θεασκοπεῖν ἔνθα ἑαυτοὺς ἐξαιρώσουσι· τῶν γὰρ πολὺ καυσιν καλοῦσι. ταῦτ' εἰπόντος, ἀνεβόησαν οἱ πρεσβῦται ἅπαντες, Ηδη καιέσθω πάλαι, ἄξιοι τοῦ πυρός. κἀγὼ μὲν κατέβην γελῶν. Νέστορα δ' οὐκ ἔλαθεν ἰαχὴ τοῦ Θεαγένους· ἀλλ' ὡς ἤκουσε τῆς βοῆς, ἦκεν βοῶν, καὶ ἀναβὰς, ἐκεκράγει, καὶ μυρία κακὰ διεξῄει τὸν καταβεβηκότος· ὃ γὰρ οἶδα ὅστις ὁ βέλτιστος ἀνὴρ ἦν ἐκάλει. ἐγὼ δὲ ἀφεὶς αὐτὸν διαρρηγνύμενον, ἀπῄειν ὀψόμενος τοὺς ἀθλητάς· ἤδη γὰρ οἱ Ελλανοδίκαι ἐλέγοντο εἶναι ἐν τῇ πλεθρίῳ. ταῦτα μὲν σοι τὰ ἐν Ηλιδι. ἐπεὶ δὲ εἰς τὴν Ολυμπίαν ἀφικόμεθα, μεσοῦντος ἦν ὁ ὀπισθόδομος τῶν κατηγορούντων Πρωτέως, ἢ ἐπαινούντων τὴν προαίρεσιν αὐτοῦ, ὥστε καὶ εἰς χεῖρας αὐτῶν ἦλθον οἱ πολλοὶ, ἄχρι δὴ προελθὼν αὐτὸς ὁ Πρωτεὺς μυρίῳ τῶν πλήθει ἐπεμπόμενος, κατόπιν τῶν τῶν κηρύκων ἀγῶνος, λόγους τινὰς διεξῆλθε περὶ αὐτοῦ, τὸν βίον τε ὡς ἔβιω, καὶ τοὺς κινδύνους, οὓς ἐκινδύνευσε διηνυσμένος, καὶ ὅσα πράγματα φιλοσοφίας ἕνεκα ὑπέμεινε. τὰ μὲν οὖν εἰρημένα, πολλὰ ἦν· ἐγὼ δὲ ὀλίγων ἤκουσα ὑπὸ πλήθους τῶν περιεστώτων. εἶτα φοβηθεὶς μὴ συμπατηθείην ἐν τοσαύτῃ τύρβῃ, ἐπεὶ ἐπολλοῖς τοῦτο πάσχοντας ἑώρων, ἀπῆλθον, μακρὰν χαίρειν φράσας θανατώντι σοφιστῇ, τὸν ἐπιτάφιον ἑαυτῷ πρὸ τελευτῆς διεξιόντι.

Postquam multiplici Cynicus cognomine Proteus
Inflammam sese per præceps iecerit acrem,
A furiis vanum propter compulsus honorē,
Protinus occisi, viuum quicunque sequūtur,
Vulpicanes alios imitari fata decebit.
At quicunque metu trepidus vitaucrit ignē,
Quàm primùm saxis populo lapidetur Achiuo:
Ne dum friget iners, nugas producat acutas,
Vsuram exercens, & plena diuite pera,
In patria nummosus habens ter quinque talenta.

Quid vobis videtur viri? nunquid Bacis deterior visus est vates esse quàm Sibylla? B Sed iam tempus est admirandis illis discipulis Protei circumspiciendi, vbi potissimùm semetipsos purgent in aërem. Hoc enim ipsi combustionem vocant. Hæc cùm dixisset, certatim ab omnibus circunstantibus succlamatum est: Comburantur iam illicò flammis dignissimi. Ac ille quidem descendit vbertim ridēs: porrò Nestorem, nempe Theagenem, non latebat vociferatio, verùm exaudito clamore venit illicò. Cúmque dicturus ascendisset, magna voce exclamauit, innumera mala de eo percensens, qui de- C scenderat. Minimè verò compertum habeo quódnam illi optimo nomen fuerit. Cæterùm ego relicto illo, vociferatione se rumpente, abibam visurus athletas. Iam enim certaminum iudices & arbitri in circo esse dicebant. Et hæc quidem acta sunt in Elide. Cùm autem venissemus iij Olympiam, maior ibi multitudo aderat, Proteum accusantium, quàm eius inceptum laudantium, adeò vt non pauci illorum contixantes ad manus deuenerint: donec progressus ipse Proteus infinita hominum frequentia deduceretur, relicto à tergo præconum certami- D ne: vbi orationes quaspiam de se ipse habuit, nimirum quibus exercitiis vitam suam transegisset, quibúsque in periculis versatus fuisset, tum quantas & quàm duras difficultates philosophiæ gratia per omnem ætatem pertulisset. Itaque multa eius generis erant, quæ ille disseruerat. Ego verò saltem panca quædam præ circunstantium multitudine audiebam. Deinde metuens ne in tanta turba comprimerer, posteaquam multos idem patientes cernerem, abij, longum valere iubens sophistam semet perimentem, suique funeris epitaphium ante mortem recitantem.

Sed enim tunc etiam hoc inaudieram. A Dixerat enim, aureæ vitæ auream quoque ſe velle imponere coronidem: conſentaneum autem eſſe, vt qui Herculeã vitã exegiſſet, Herculeam quoque mortẽ oppetens è viuis diſcederet, aëriq; miſceretur. Ac eam quidem vtilitatem, inquit, ſtatui præſtãdam eſſe hominibus, vt commonſtremillis, qua ratione & mentis conſtantia mortis acerbitas reſpuẽda ſit. Itaque oportet omnes homines mihi morienti Philoctetas præſtò eſſe. Iam qui imprudentiores erant ex illis, lacrymas profundebãt, exclamantes: Serua te Græciæ ſaluum atque ſuperſtitem. Cordatiores verò vociferabantur: Perfice quæ facienda decreuiſti. Horum itaque diuerſo ſtudio ſenex non mediocriter perturbatus eſt, ſperans omninò ſe ab omnibus retentum iri quominus in ignem ſe mitteret præcipitem, ſed inuitum & nolentem illis reſiſtentibus in vita ſe manſurum. Ac ſanè cùm præter ſpem atque ſententiam accidiſſet, vt illi quæ arrogantia inductus facienda decreuerat, ea quoque opere compſobanda forent, maiorem in modum expalluit. Cúmque iam mortui cadaueris ſpeciem vultu ac colore præ ſe ferret, per Iouem timore C impendiò magis perculſus, ſubtrepidauit etiam. Ego verò, vt opinor, iam quęris quantùm riſerim? Neque enim commiſeratione mihi dignus videbatur, homo ita miſerè ambitioſus, ita anxiè gloriæ cupidus ſupra omnes quotquot vnquam hoc vitio laborauerunt. Nihilo ſecus tamen à multis ſtipatus deducebatur, ac gloriæ amenti deſiderio in præceps rapiebatur, ſubinde oculos in multitudinem admirantium reiiciens, ignarus miſer quòd eos quoque qui ad crucem ducerentur, aut in carnificis manibus tenerentur iam occidendi, multo D plures ſubſequerentur. Finitis autem certaminibus Olympicis, quæ omnium pulcherrima fuiſſe cognoui (iam enim quater præſens interfui) cùm currus inopia laborarem, multis diſcedentibus inuitus relinquebar. Cæterùm Proteus exitioſum ſibi ſpectaculum ſubinde protrahens, noctem demum poſtremum tempus ei rei deſtinauit, quando ſe ipſum eſſet concrematurus. Sub noctem itaque mediam aſſumptus à quodam familiari, cùm è ſtrato ſurrexiſſem, conceſſi rectà in Arpinam, vbi pyra erat. Ad id loci viginti erãt ſtadia ab Olympia per Hippodromum ad auroram euntibus. Quum primùm verò eò ventum eſt, offendimus pyram altè congeſtam, in profundum verò ad magni cubiti altitudinem egeſtam. Crebræ faces præſtò erant: aridis inſuper ſarmentis & ſtipulis pyra erat intexta, vt quàm primùm igne ſuſcepto in flammam erumperet.

πλεῖν τότε ζοσῦτον ἐπήκουσα. ἔφη γὰρ βάλεσθαι χρυσῷ βίῳ χρυσῆν κορωνίδα ἐπιθεῖναι· χρῆναι γὰρ τὸν Ἡρακλείους βεβιωκότα Ἡρακλείως ἀποθανεῖν, καὶ αἰθερίαν ἀπολαβεῖν τὴν αἴγλην. καὶ ὠφελῆσαι, ἔφη, βάλεσθαι τοὺς ἀνθρώπους, δείξας αὐτοῖς ὅν χρὴ τρόπον θανάτου καταφρονεῖν. πολλοῖς οὖν δεῖ μοι ζοῖς ἀνθρώποις Φιλοκτήτας γενέσθαι. οἱ μὲν οὖν ἀφρονέστεροι τῶν ἀνθρώπων, ἐδάκρυον, καὶ ἐβόων, Σῶζε ζοῖς Ἕλλησιν· οἱ δὲ ἀνδρωδέστεροι ἐκελεύομεν, Τέλει τὰ δεδογμένα· ὑφ' ὧν ὁ πρεσβύτης οὐ μετρίως ἐθορυβήθη, ἐλπίζων πολλοὺς ἕξειν αὐτῷ, καὶ μὴ προήσεσθαι τοῦ πυρός, ἀλλὰ ἄκοντα δὴ καθέξειν τὸ τοῦ βίου. ὃ δὴ τελεῖν τὰ δεδογμένα, ἀδόκητον αὐτῷ προσπεσόν, ὠχριᾶν μᾶλλον ἐποίησε· καίτοι ἤδη νεκρικῶς τοῦ χροιὰν ἔχοντι, καὶ νὴ Δία καὶ ὑποτρέμειν, ὥστε κατέπαυσε τὸν λόγον. ἐγὼ δέ, εἰκάζεις, οἶμαι, πῶς ἐγέλων. οὐδὲ γὰρ ἔλεξν ἄξιον ἴσως, οὕτω δυσέρωτα τῆς δόξης αὐτὸν ὑπὸ ἀπόνοιας, ὅσοι τῇ αὐτῇ ποινῇ ἁλισκόμενοι. παρεπέμπετο δὲ ὅμως ὑπὸ πολλῶν, καὶ ἐπεφορεῖτο τῆς δόξης, ἀποβλέπων ἐς ὃ πλῆθος τῶν θαυμαζόντων, οὐκ εἰδὼς ὁ ἄθλιος ὅτι καὶ ζοῖς ὑπὲρ τὸν φανερὸν ἁπαρνουμένοις, ἢ ὑπὸ τοῦ δημίου ἐχομένοις, πολλῷ πλείους ἕπονται. καὶ δὴ τὰ μὲν Ὀλύμπια τέλος εἶχε, κάλλιστα Ὀλυμπίων γενόμενα, ὧν ἐγὼ εἶδον, τετράκις ἤδη ὁρῶν. ἐγὼ δέ, ὡς γὰρ ἐπορῆσαι ὀχήματος ἅμα πολλῶν ἐξιόντων, ἄκων ὑπελιπόμην. ὁ δ', ἀεὶ ἀναβαλλόμενος, νύκτα τὸ τελευταῖον προφρικῶδες ὑπεδείξατο τὴν καῦσιν· καὶ μετ' ἑταίρων τινὸς προπέμποντος περὶ μέσας νύκτας, ἐξαναστὰς, ἀπῆλθον ἐπὶ τὴν ἀρπίνης, ἔνθα ἦν ἡ πυρά. σταδίοι πάντες ὅσοι εἴκοσιν ἀπὸ τῆς Ὀλυμπίας ἐπὶ τὸν ἱππόδρομον, ἀπίοντων προὸς ἕω· καὶ ἐπεὶ τάχιστα ἀφικόμεθα, καταλαμβάνομεν πυρὰν νενησμένην ὑπὲρ βάθη, ὅσον ἐς ὀργυιὰν ὁ βαθὺς· δᾷδες ἄφθονοι, καὶ τὰ πολλὰ, καὶ παρεδέδοσο τῷ φρυγάνων, ὡς ἀναφλεῖν τάχιστα.

καὶ ὅπως ἡ σελήνη ἀνέτειλεν (ἔδει γὰρ καὶ ἐκείνην θεάσασθαι τὸ κάλλιστον τοῦτο ἔργον) προῆσιν ἐκ τοῦ ἑστιάσεως ἐσκευασμένος ἐς τὸν αἰεὶ τρόπον, καὶ ξυὶ αὐτῷ τὰ τέλη τῶν κυνῶν. καὶ μάλιστα ὁ γενναῖος ὁ ἐκ πατρῶν, δᾷδα ἔχων, ὑφ' ἅλλος δευτεραγωνιστής. ἐδᾳδοφόρει δὲ καὶ ὁ Πρωτεύς· καὶ παρελθόντες, ἄλλος ἀλλόθεν αἰῆψαν τὸ πῦρ μέσον, ἄτε ἀπὸ δᾳδῶν, καὶ φρυγανίων· ὁ δέ, καί μοι πρόσω ἤδη προσῆγε τὴν κάρα, ἀποθέμενος τὴν πήραν, καὶ τὸ τριβώνιον, καὶ τὸ Ἡρακλέους ἐκεῖνο ῥόπαλον, ἕως ἐν ὀδύνῃ ῥυπώσῃ ἀκριβῶς. εἶτα αἰτεῖ λιβανωτὸν ὡς ὀπτησόμενος ὅτι τὸ πῦρ. ἐκ ἀναδύντος τινὸς, ἐπέβαλέ τε, καὶ εἶπεν, ἐς τὴν μεσημβρίαν ἀποβλέπων (καὶ γὰρ καὶ τοῦτο πρὸς τὴν τραγῳδίαν ἦν ἡ μεσημβρία) Δαίμονες μητρῷοι καὶ πατρῷοι δέξασθέ με ἱλεῳ. ταῦτα εἰπὼν, ἐπήδησεν εἰς τὸ πῦρ, καὶ μὴν ἐωρᾶτό γε, ἀλλὰ διεφάνη ἐπὶ τῆς φλογὸς, πολλῆς ἠρμένης. αἴδις ὁρῶ γελῶντά σε, ὦ καλὲ Κρόνιε, τὴν καταστροφὴν τοῦ δράματος. ἐγὼ δὲ τοὺς μητρῴους μὲν δαίμονας ὀπτοῤῥώμουν, μὰ τὸν Δί', καὶ σφόδρα ἠπιώμην. ὅτε δὲ τοὺς πατρῴους ἐπεκαλέσαντο, ἀναμνησθεὶς τοῦ περὶ τοῦ φόνου εἰρημένων, οὐδὲ κατέχειν ἠδυνάμην τὸν γέλωτα. οἱ Κυνικοὶ δὲ περιστάντες τὸ πυρὸν, καὶ ἐδάκρυον μὲν, σιωπῇ δὲ συνεδείκνυντο λύπην τινὰ, εἰς τὸ πῦρ ὁρῶντες, ἄχει δὲ ἀσημάντῳ ἐπ' αὐτοῖς, Ἀπίωμεν, φημὶ, ὦ μάταιοι. οὐ γὰρ ἡδὺ τὸ θέαμα ὠπημένον γέροντα ὁρᾶν, καὶ οὕτως ἀναπιμπλαμένους πονηρᾶς. ἢ περιμένετε ἕως ἂν γραφεύς τις ἐπελθὼν, ἀπεικάσῃ ὑμᾶς, οἵους τοὺς ἐν τῷ δεσμωτηρίῳ ἑταίρους τοῦ Σωκράτει περιγράφουσιν; ἐκ τοῦ μὲν ἂν ἠγανάκτουν, καὶ ἐλοιδοροῦντό μοι, ἔνιοι δὲ καὶ ὅτι τὰς καλιγείας ἦραν. εἶτα ὅπως ἠπείλησα ξυναρπάσας τινὰς ἐμβαλεῖν εἰς τὸ πῦρ, ὡς αὐτὸ ποιοῦντο τοῦ διδασκάλου, ἐπαύσαντο, καὶ εἰρήνην ἦγον. ἐγὼ δὲ ἐπῃνουν, ποικίλως, ἑταῖρε, πρὸς ἐμαυτὸν συνενοῦν τὸ φιλόδοξον οἷόν τί ἐστιν ἀναλογιζόμενος, ὡς μόνος σοῦ ὁ ἔρως ἄφυκτος, καὶ τοῖς πολλοῖς θαυμαστοῖς εἶναι δοκοῦσιν, οὐχ ὅπως ἐκείνῳ τῷ ἀνδρὶ, καὶ πάλαι ἐμπλήκτως, καὶ ἀπονενοημένως βεβιωκότι, καὶ οὐκ ἀναξίως τοῦ πυρός.

A Postea verò quàm luna exorta est (oportebat enim & hanc huius pulcherrimi facinoris spectatricem adesse) prodiit ille eo quo semper more solebat exornatus, ac cum illo reliqua Cynicorum multitudo. Hîc generosus quisque ex patribus facem in manu tenens, nõ segniter submini-
B strabat: insuper ipse quoq; Proteus face armatus incedebat. Mox aggressi alius aliunde admotis facibus maximũ ignem succenderunt, nempe facibus & sarmentis copioso igni suppeditãtibus. Ille autẽ (nunc verò fac maximè attẽto sis animo) depositis pera & pallio, ac baculo illo Herculeo, in extremè sordido adstitit a-
B miculo. Deinde postulato thure, vt in ignem spargeret, quidam illi porrexit: quo in ignem coniecto, & versis ad meridiem oculis (etenim ipse quoque meridies ad huius tragœdiæ partẽ attinebat) sic exorsus est: O materni atque paterni dæmones, suscipite me propitij. Quibus dictis actutũ in ignẽ insiliit, nec ampliùs à quoquam visus est, sed à flãma quæ multa erat, circũfusus disparuit. Iterum te, optime Cronie, fabulę catastrophẽ ridentem video. Ego verò maternos dæmones inclamantẽ per Iouem non admodũ accu-
C sabã. At cùm paternos quoq; inuocaret, recordatus eorũ quæ de patris interfecti cæde dicta fuerant, risum continere non potui. Porrò autem Cynici rogũ circunstantes, nullas quidem profundebãt lacrymas: cæterùm ipso silentio non vulgarem perturbati animi ægritudinẽ indicabant ignem inspicientes, donec vnà cum illis affectus graueolẽtia: Abeamus, inquam, ô stolidi. Neque enim voluptuosum hoc est spectaculum, senem assatum videre, præsertim cùm ita malo odore omnium nares impleantur. An expectatis dum pictor quispiã accedens vos depingat, quẽ-
D admodum in carcere iuxta Socratem socij depicti sunt? His auditis illi indignabantur, & me cõuitiis proscindebant. A nonnullis quoque illorũ ad fustes concursum est. Deinde verò cùm essem illis cõminatus, me correptos per vim quospiam in ignem præcipitaturum, vt præceptoris sequãtur vestigia, à cœpto destiterunt, & pacem egerũt. Ego autem à pyra regressus, equidẽ varia meo cum animo, ô amice, voluebã, identidem mecum reputans cuiusmodinam res esset gloriæ sitis & cupiditas, quippe qua sola quoque magni alioqui viri & admirãdi omnes ex æquo caperentur, nedum hic Proteus, cuius omnis vita parum prudenter instituta, eò tantùm tendebat, vt aliis admirationi esset, & stupori, prorsus flammis non indigni.

Peregrini mors.

Exinde multis occurrebam, & ipsis spectatum euntibus. Etenim existimabant adhuc ipsum viuum relictum iri. Siquidem & hoc priori die fama sparserat, tanquam ad solem orientem salutaturus, quemadmodum aiunt factitare Brachmanas quando pyram sint inscensuri. Itaque multos illorum ab incepto itinere absterrui, dicens omnem rem iam esse confectam, quibus ne hoc ipsum quidem dignum erat diligentia etsi ipsum vidissent locum, ac nonnihil ab igne reliquiarum inuenissent. Hîc mihi, ô amice, infinita erant negotia, dum omnibus percenseo quærentibus, & singula exactè indagantibus. Quoties ergo videram eminentis auctoritatis & gratiæ virum, illi omnem rem nudè & simpliciter vt acta erat, quemadmodum tibi, commemorabam. Cæterùm erga homines bardos & stupidos, & ad audiendum suspenso animo inhiantes, magnificis & tragicis verbis efferebar, Quod posteaquã pyra fuisset incensa, & semet Proteus iniecisset, facto sub initium ingenti motu, cum horrendo concussæ terræ mugitu, vultur è flamma subuolans, rectà in cœlum iuisset, magna voce humana dicens: Reliqui terram, in Olympum commigro. Illi his auditis obstupescebant animis, ac adorabant perhorrescentes: méque interrogabant, vtrónam, ad auroram, an ad occasum versus subductus esset vultur. Ego verò quodcunque fortè succurrebat, respondebam illis. Porrò vbi ad frequentem hominum celebritatem venissem, in virum canum incidi, & per Iouem, quantum ad vultum & barbam, & reliquam grauitatem attinebat, quantiuis pretij, qui cùm alia de Proteo circunstantibus percẽseret, etiam hoc adiecit, quòd eum, posteaquam combustus esset, aliquanto antè in veste candida vidisset, ac nunc eundem hilarum in porticu Heptaphono, hoc est, septem vocibus perstrepente, obambulantem reliquisset, oleaginis sertis coronatum. Ad extremum super omnia addidit etiam vulturem, persanctè deierans quòd ipsi ex pyra subuolans fuisset conspectus: quem ego paulò antè volantem dimiseram, in hoc, vt hominum stolidorum & stupidorum mentem dementaret atque deluderet. Considera verò reliqua, quæ propter ipsum (vt verisimile est) breui euentura sint. Qualésnam apes locum non sunt frequentaturæ? Quæ verò cicadæ non accessuræ? Quæ cornices non aduolaturæ, quemadmodum ad sepulchrum Hesiodi, & similia?

A εἶτα ἐνετύγχανον πολλοῖς ἀπιοῦσιν, ὡς θεασαιντο καὶ αὐτοί. ᾤοντο γὰρ ἔτι καταλήψεσθαι ζῶντα αὐτόν. καὶ γὰρ ἡ πρόδε τῇ πυρεία διεδίδοτο, ὡς πρὸς ἀνίσχοντα τὸν ἥλιον ἀσπασόμενος. ὥσπερ ἀμέλει καὶ τοὺς Βραχμᾶνας φασὶ ποιεῖν ὁπόταν μέλλωσι τῆς πυρᾶς ἀπτεσθαι. ἀπετρεφον δ' οὖν τοὺς πολλοὺς αὐτὸν, λέγων ἤδη τετελέσθαι τὸ ἔργον, οἷς μὴ καὶ τοῦτ' αὐτὸ πεισανούδαστον ἦν, καὶ αὐτοῖς ἰδεῖν τὸν τόπον, καί τι λείψανον καταλαμβάνειν τῆς πυρᾶς. ἔνθα δή, ὦ ἑταῖρε, μυρία πράγματα εἶχον, ἅπασι διηγούμενος καὶ ἀκριβέσιν, καὶ ἀκριβῶς ἐκπεπυσμένοις. εἰ μὲν οὖν ἴδιόν τινα χαρίεντα, φιλόμουσον, ὡς σοί, τὰ πραχθέντα διηγούμην. πρὸς δὲ τοὺς βλάκας, καὶ πρὸς τὴν ἀκρόασιν κεχηνότας, ἐπῃρόμην τι πρὸς ἐμαυτῷ, ὡς ὅπερ αἰήφθη μὲν ἡ πυρὰ, ἐνέβαλε δὲ φέρων ἑαυτὸν ὁ Πρωτεύς, σφοδρὸν πρότερον μεγάλου ἐξορμήσαντος, σὺν μυκηθμῷ τῆς γῆς, γὺψ ἀναπτάμενος ἐκ μέσης τῆς φλογὸς, οἴχοιτο ἐς τὸν ὑπερῶον, ἀνθρωπίνῃ μεγάλῃ τῇ φωνῇ λέγων, Ἐλιπον γαῖαν, βαίνω δ' ἐς Ὄλυμπον. ἐκπλαγέντες μὲν οὖν ἐπεθήπεσόν, καὶ προσεκύνουν, ἐπιστρεφόμενοι τοῦτο, καὶ ἀνερωτῶντες, πότερον, πρὸς ἕω, ἢ πρὸς δύσιν ἐνεδύετο ὁ γύψ; ἐγὼ δὲ, ὅ τι ἐπελθὸν ἀπεκρινάμην αὐτοῖς· ἀπελθὼν δὲ ἐς τὸ πωλεῖν, ἐπέσην τινὶ πολιῷ ἀνδρὶ, ὦ, νὴ τὸν Δί', ἀξιοπίστῳ τὸ πρόσωπον ὅτι τῷ πώγωνι, καὶ τῇ λοιπῇ σεμνότητι, πάνυ ἄλλα διηγουμένῳ περὶ τοῦ Πρωτέως, καὶ ὡς μετ' ὀλίγον ἀναφθείη, ἑωρακέναι αὐτὸν ἐν λαμπρᾷ ἐσθῆτι μικρὸν ἔμπροσθεν, καὶ νῦν ἀπολίποι περιπατοῦντα φαιδρὸν ἐν τῇ ἑπταφώνῳ στοᾷ, κοτίνῳ τε ἐστεμμένον· εἶτ' ὀπίσω πᾶσι προσέθηκε τὸν γύπα, δεσμούμενος ἤ μιν αὐτὸς ἑωρακέναι ἀναπτάμενον ἐκ τῆς πυρᾶς· ὧν ἐγὼ μικρὸν ἔμπροσθεν ἀφῆκα πέτεσθαι, καταγελάσας τῶν ἀνοήτων καὶ βλακικῶν τούτων. σκόπει δὲ λοιπὸν οἷα εἰκὸς ἐπ' αὐτῷ γενήσεσθαι, ποίας μὲν μελίττας ὁπτιήσεσθαι ὁπὸ τὸν τόπον, πίνας δὲ τέττιγας οὐκ ἐπαγαγέσθαι, πίνας δὲ κορώνας οὐκ ὁπισθήσεσθαι, καθάπερ ὁπὸ τὴν Ἡσιόδου πάφον· καὶ τὰ τοιαῦτα;

εἰκόνας μὲν γὰρ καὶ παρά τε Ἠλείων αὐτῶν, παρά τε τῶν ἄλλων Ἑλλήνων, οἷς καὶ ἐπεσταλκέναι ἔλεγεν· αὐτίκα μάλα οἶδα πολλὰς ἀναστησομένας. φασὶ δὲ πάσαις σχεδὸν ταῖς ἐνδόξοις πόλεσιν ὑπισχνεῖσθαι πέμψαι αὐτὸν, διαθήκας τινὰς, καὶ καταδικάσεις, καὶ νόμους. καί τινας ὅτι τούτων πρεσβεύσας τῶν ἑταίρων ἐχειροτόνησε, νεκρικαῖς ἐλαίαις καὶ νεκροδρόμοις παρασκευάσας. τοῦτο τέλος τοῦ κακοδαίμονος Πρωτέως ἐγένετο, ἀνδρὸς, ὡς βραχεῖ λόγῳ προσειπεῖν, πρὸς ἀλήθειαν μὲν οὐδεπώποτε ἀποβλέψαντος, ὅτι δόξῃ δὲ, καὶ ὃ καὶ τῶν πολλῶν ἐπαίνῳ, ἅπαντα εἰπόντος ἀεὶ, καὶ πραξάντος, ὡς ἐς εἰς πῦρ ἁλέσθαι, ὅτε μηκέτ' ἀπολαύειν τῶν ἐπαίνων ἔμελλεν, ἀναισθητος αὐτῶν γενόμενος. Ἓν ἔτι σοι προσδιηγησάμενος παύσομαι, ὡς ἔχῃς ὅτι πολὺ γλαῦξ. σκάφα μὲν γὰρ πάλαι οἶδα θοὺς ἀκούσας μου, ὅτε ἥκων ἀπὸ Συρίας διηγουμένου, ὡς ἀπὸ Τρῳάδος συμπλεύσαιμι αὐτῷ, καὶ τήν τε ἄλλην τρυφὴν ἐν τῷ πλῷ πυθοίμην, καὶ ὃ μειράκιον ὂν ὡραῖον, ὃ ἔπεισε κυνίζειν, ὡς ἔχοι καὶ αὐτὸς τινὰ Ἀλκιβιάδην· καὶ ὡς ὑπαραχθείη μὲν τῆς νυκτὸς ἐν μέσῳ τῷ Αἰγαίῳ, γνόφου καταβαίνοντος, καὶ κῦμα παμμέγεθες ἐγειρόντων, σκώπτειν μὲν τῶν γυναικῶν ὁ θαυμαστὸς, καὶ θανάτου κρείττονα εἶναι δοκεῖν. ἀλλὰ μικρὸν πρὸ τῆς τελευτῆς, πρὸ ἑνὸς σχεδόν που ἡμερῶν, πλοῦν, οἶμαι, τὸν ἐκ Κανώβου ἐμφαγών, ἅμα τε τῆς νυκτὸς, καὶ ἐάλω πυρετῷ μάλα σφοδρῷ. Ταῦτα δέ μοι Ἀλέξανδρος ὁ ἰατρὸς διηγήσατο, μεταπεμφθεὶς ὡς ὑπασκοπήσων αὐτόν· ἔφη οὖν καταλαβεῖν αὐτὸν χαμαὶ κυλιόμενον, καὶ τὸν φλεγμὸν οὐ φέροντα, καὶ ψυχρὸν αἰτοῦντα πολὺ ἐρωτικῶς, ἑαυτὸν δὲ μὴ δοῦναι. καίτοι εἰπεῖν ἔφη, πρὸς αὐτὸν, ὡς εἰ πάντως θανάτου δέοιτο, ἥκειν αὐτὸν ἐπὶ τὰς θύρας αὐτόματον· ὥστε καλῶς ἔχειν ἕπεσθαι, μηδὲν τῷ πυρετῷ δεόμενον· τόνδ' οὖ φάναι· Ἀλλ' οὐχ ὁμοίως ἔνδοξος ὁ θάνατος γένοιτ' ἄν, πᾶσι κοινὸς ὤν. Ταῦτα μὲν ὁ Ἀλέξανδρος. ἐγὼ δὲ οὐδὲ αὐτὸς πρὸ πολλῶν ἡμερῶν εἶδον αὐτὸν ἐγκεχεισμένον, ὡς ἀποδακρύσαι τὸν φαρμάκου.

A sedenim imagines quoq; ab ipsis Eliensibus reliquisque Græcis missas esse confirmabat: hoc profectò sat scio, breui non paucas erectum iri. Aiunt præterea omnibus fermè ciuitatibus celebrioribus ipsum scriptis epistolis misisse testamenta quædam, & exhortationes ac leges: ac quospiam propter hæc ipsa legatos ex familiaribus elegisse, funeris sui nunciis & cursoribus declaratis. Hic finis vitæ fuit infelicis illius Protei, viri, vt breui oratione cuncta perstringam, qui ad veritatem nunquam respexit: propter gloriam verò & hominum laudem aucupandam, omnia semper & dixerit & fecerit, adeò vt in ignem quoque se per præceps saltu B miserit, quãdo laudum titillatione haudquaquam ampliùs perfuncturus erat, quippe quas mortuus sentire non poterat. Vnum adhuc si addidero, verborum finem faciam, vt abundè habeas quod rideas. Siquidem illa iam olim nosti, quippe quæ statim vt ex Syria domum veni, ex me denarrante audisti, vt à Troade vnà cum illo nauigarim, præter alias quas exercebat inter nauigandum delicias, etiam puerum formosum persuasit vt Cynicæ sectæ se addiceret, videlicet vt esset etiam illi Alcibiades. Et C quemadmodum conterritus sit sub noctem in medio Ægæo, oborta caligine, magnisque fluctibus insurgentibus, vtque cum mulieribus turpiter eiularit admirandus ille, visus sibi potior esse quàm vt mortem oppetere debeat. Atqui aliquanto antè quàm diem suum obiit, ante nouem fermè dies, plus quàm sat erat, vt opinor, cùm auariter deuorasset, sub noctem vomuit, ac febricula valde vehementi subitò correptus est. Hæc mihi Alexander medicus denarrauit, accersitus in hoc, vt eum inspiceret. Ait ergo se illum semet humi voluentem deprehendisse, æstuantem morbum perferre non valentem, ac frigidã valde desideranter postulantem: se verò non dedisse. Dicebat quoque ita ad illum dixisse sese: quòd si prorsus mortis amore & cupiditate teneretur, ipsam vltro breui ad ianuam esse venturam, ita vt ignis sibi superuacaneus ad hanc maturandam esse videretur. Ad quæ ita respondisse Proteum aiebat: Atqui haudquaquam perinde celebris & glorioſa oppetendæ mortis futura est ratio, cùm omnibus communis sit. Hæc quidem Alexander. Cæterùm ego quoque illum non ita multos ante dies vnctum conspexi, quemadmodum præ pharmaci amarulentia fleuerit.

Vidésne vt non omnino Æacus cæcutiẽtes ſuſcipiat? Non abſimile ſiquis iamiam in crucem aſcenſurus, digiti vulnuſculo medeatur. Quid tibi facturus fuiſſe videtur Democritus, ſi horum ſpectator contigiſſet? Nunquid pro dignitate virum deriſiſſet? Et vnde tantus miſero riſus ſuppetiſſet? Proinde, amice, ride & tu ipſe, ac tum maximè & effuſiſſimè, quoties alios eundem admirantes audieris.

Ὁρᾷς; ὦ πόλυ τοὺς ἀμβλυωποῦντας ὁ Αἰακὸς παραδέχεται; ὅμοιον ὡς εἴ τις ὀπτὴ ἤδη ἀναβήσεσθαι μέλλων, ὃ ἐν τῷ δακτύλῳ τρώσας θεραπεύοι. πῶς δοκεῖ ὁ Δημόκριτος εἰ ταῦτα εἶδε; κατ' ἀξίαν γελάσαι ἂν ὀπὶ τῷ ἀνδρί. κόθεν πόθεν εἶχεν ἐκεῖνος τοσοῦτον γέλωτα; σύσῃ' οὖν, ὦ Φιλότης, γέλα καὶ αὐτὸς, καὶ μάλιστα ὁπότ' ἂν τῶν ἄλλων ἀκούσῃς θαυμαζόντων αὐτόν.

ΔΡΑΠΕΤΑΙ,

FVGITIVI. Bilibaldo Birckheimero interprete.

ARGVMENTVM.

Rurſum inuehitur hoc dialogo Lucianus in Philoſophos, quos ſub fugitiuorum nomine non ſolùm ipſos per ſe homines facinoroſos ac perditos pleroſque oſtendit, verumetiam à turpibus principiis, nullis honeſtis ſtudiis, nulla diſciplina inſtitutos, ſed ſolùm ventris & otij gratia, quò cum maiori ignauia ac ſecuritate, libidini atque aliis vitiis inſeruire poſſint, ad hanc profeſſionem prorumpere docet. Fingitur autem Iupiter cum Mercurio de eo quod nuper in Olympiis circa Proteum acciderit, ſermonẽ habere (quæ occaſio dialogo eſt) atque ibi inter narrandum philoſophiam adhuc ire, multa querentem ac deteſtantem de moribus & vitijs recentiorum ac nuper natorum Philoſophorum, vt qui non ipſi modò nihil dignum hac profeſſione agant aut tractent, verumetiam iniuriam ac fraudes, quibus alios circumueniant, ſub hoc ſpecioſo titulo tegant: expoſita interim prima origine, qua de cauſſa Philoſophia primùm in terras à Ioue demiſſa fuerit, qui homines philoſophari primùm cœperint, & quale poſtremum hoc hominum genus ſub hac profeſſione ſeſe venditare ſoleat. Qua querela Iupiter, pro eo ac par erat, commotus, Mercurium & Herculem vnà cum Philoſophia ad puniendos huiuſmodi impoſtores demittit, qui, ducente Philoſophia, in Thraciam deueniunt, atque ibi fugitiuos quoſdam ſeruos, philoſophorum nomine ſeſe tuentes, & quandam Laconici cuiuſdam vxorem, libidinis cauſſa ſecum circumferentes, indicante & adiuuante ad hoc etiam Orpheo poëta, comprehendunt, & malè multatos dominis ſuis in ſeruitutem reſtituunt. Vtrùm autem ex vero aliquo facto occaſionẽ argumenti huius Lucianus traxerit, incertũ eſt: loci certè ac nominis mentio, quam ille ſubobſcurè facit, tale aliquid innuere videntur. Et fuere illis tum temporibus præter Epictetum & Menippum, de quibus notum eſt, & Macrobius quoque libro Saturnalium primo meminit, etiam alij quidam, qui à ſeruis ad philoſophiam progreſſi ſunt, quorum haud dubiè nonnulli non tam virtutis ſtudio quàm ignauiæ & ſecuritatis gratia, quemadmodum & noſtra ætate non paucos vidimus, ad hoc vitæ genus excitati fuere.

Interlocutores, Apollo, Iupiter, Philoſophia, Hercules, Mercurius, Viri, Dominus, Orpheus, Fugitiuus, Maritus.

APOLLO: VEráne quę dicunt, Pater, quòd in ignem quidam ſe ipſum corã Olympiis iniecerit, homo iam ſenex, nec ingeneroſus ad talia præſtigiator? Siquidem ita nobis Luna retulit, ſe illum ardentem vidiſſe dicens. IVP. Et admodum vera, ô Apollo, atque vtinam nunquam facta fuiſſent. APOL. Num adeò bonus ſenex erat, & indignus qui in igne

Λέγῃ ταῦτά, φασι, πάτερ, ὡς ἐμβόλοι τις αὐτὸν φέρων εἰς τὸ πῦρ, καίεται Ὀλυμπίων, ἤδη γεγονὼς ἄνθρωπος, οὐκ ἀγεννὴς θαυματοποιὸς τὰ τοιαῦτα; ἢ Σελήνη γὰρ ἡμῖν διηγεῖτο αὐτὴ ἑωρακέναι, χαίρουσα λέγουσα. Ζ. καὶ πόλυ δὴ θᾶττον, ὦ Ἀπολλον, ὡς μή ποτε γενέσθαι ὤφελεν. ΑΠ. Ὅτῳ γέγηθε δ' ἤδων ἦν, καὶ αἰδέσιος ἐν πυρὶ

ἀπολωλέναι; ΖΕΥΣ. καὶ τοῦτο μὲν ἴσως· ἀλλ' ἐγὼ πολλήν μοι τὴν ἀνδίαν μέμνημαι ἀναζώννυσθαι τότε ὑπὸ κνίσης πονηρᾶς, οἵαν εἰκὸς ἀποφέρεσθαι ὀπτωμένων ἀνθρωπίνων σωμάτων. εἰ γοῦν μὴ εἰς τὴν Ἀραβίαν ὡς εἶχον βύθυς ἀπιὼν ᾠχόμην, ἀπολώλειν ἄν, οὐ ῥᾴδιον εἰπεῖν ὁπότερον ἀποπνιγεὶς ἢ ὑπὸ τῆς ὀσμῆς. καὶ ὅμως οὐ τοσαύτην εὐωδίαν, οὐδὲ ἀφθονίαν τῶν ἀρωμάτων, καὶ σὺ λιβανωτοῦ παμπόλλου, μόλις αἱ ῥῖνες ὑπολαθέσθαί μοι καὶ ἀπομαθεῖν ἤθελον τὴν κηλῖδα σχεδόν τι τῆς ὀσμῆς, ἀλλὰ καὶ νῦν ὀλίγου δέω ναυτιᾶν, ἀναμιμνησθεὶς αὐτῆς. ΑΠΟΛ. τί δὲ βουλόμενος, ὦ Ζεῦ, τοιαῦτα εἰργάσω ἑαυτόν; ἢ τί ὄφελος, ἀπομυθραπωθῆναι ἐμπεσόντα εἰς τὴν πυράν; ΖΕ. τοῦτο μὲν οὐκ αὖ, ὦ παῖ, φθόνοις καὶ Ἐμπεδοκλεῖ τῷ αὐτὸ ἐγκαλοῦν, ὃς ἐς τοὺς κρατῆρας ἥλατο καὶ αὐτὸς ὁ Σικελία. ΑΠ. μελαγχολίαν τινὰ δηλοῖ λέγεις. αὐτὰρ οὗτός γε τίνα ποτὲ ἄρα τὴν αἰτίαν ἔσχε τῆς ὁρμῆς; ΖΕΥΣ. αὐτό σοι λόγον ἔρω, ὃν ἔλεξε πρὸς τὴν πρώτην, ἀπολοφυρόμενος πρὸς αὐτὴν ὑπὲρ τῆς τελευτῆς. ἔφη γάρ, εἰ γε μέμνημαι, ἀλλ' ἡ αὐτὴ συμφορὴ πρόσφατα πεπραγμένη, καὶ δακρύουσα, πάνυ ἀδικουμένη ἐοικυῖα; μᾶλλον δὲ Φιλοσοφία ἐστί, καὶ τοὐμόν γε θυμὸν ὑποδεδραγμένη ἀφηλιάζουσα. Τί ὦ θύγατερ δακρύεις; ἢ τί ἀπολιποῦσα τὸν βίον ἐλήλυθας; ἆρα μή σοι ἰδιῶται αἵδε ὑπεβεβουλεύκασί σοι ὡς ὁ πρόσθεν, ὅτε τὸν Σωκράτη ἀπέκτειναν ὑπὸ Ἀνύτου κατηγορηθέντα; εἶτα φεύγεις ἀφ' οὗ τοῦτο αὐδεῖς; ΦΙΛ. οὐδέν τοιοῦτον, ὦ πάτερ, ἀλλ' ἀκμῇ μοι, ὁ πολιεὺς λεώς, ἐπήνεσαν, καὶ ἀφ' ἡμῶν ἦσαν αἰδούμενοι, καὶ θαυμάζοντές με, καὶ μονονουχὶ προσκυνοῦντες, εἰ καὶ μὴ σφόδρα ξυνίεσαν ὧν λέγοιμι. οἱ δέ, πῶς ἂν εἴποιμι; οἱ ξυνήθεις καὶ φίλοι φάσκοντες εἶναι, καὶ τοὐμὸν κύμον ὑποδυόμενοι, ἀκμῇ μὲ τὰ δεινότατα εἰργάσαντο. ΖΕΥΣ. οἱ φιλόσοφοι ὑπεβουλεύκασί τινα ὑπεβεβουλεύκασί σοι; ΦΙΛ. οὐδαμῶς, ὦ πάτερ, οἵγε ξυνδικοῦσί μοι καὶ αὐδῶσι. ΖΕΥΣ. πρὸς τίνων οὖν ἠδικήσω, εἰ μήτε τοὺς ἰδιώτας, μήτε τοὺς φιλοσόφους αἰτιᾷ; ΦΙ. εἰσί τινες, ὦ Ζεῦ, ὑπὸ μεταιχμίῳ τῶν τε πολλῶν, καὶ τῶν φιλοσοφούντων, ὃ μὲν σχῆμα, καὶ βλέμμα, καὶ βάδισμα, ἡμῖν ὁμοῖοι, καὶ κεκοσμημένοι ἐσταλμένοι· ἀξιοῦσι γοῦν ὑπ' ἐμοὶ πάντες,

A periret? IVP. Et illud forsitan. Ceterùm multam me tum memini insuauitatem, ob nidoris, qualem ab tostis humanis corporibus exhalare par est, fœtorem pertulisse. Etenim ni confestim in Arabiam, vt habebam, discedens abiissem, ob fumi, certè scias, fœditatem periissem: & tamen in fragrantia tanta, aromatúmque copia, necnon thuris abundantia, vix mihi nares odoris obliuiscì, & graueolentiam illam dediscere volebant: sed & nunc cùm tantùm recordor, quasi nauseo. APOL. Quídnam ô Iupiter, volebat cùm ita se ipso abuteretur? aut quódnam inde bonum, si in rogum incideret,
B ac carbonatim deflagraret? IVP. Atqui fili, nonne in hoc Empedoclem ante ipsum criminari videris, qui in Sicilia & ipse in cratêras insiluit? APOL. Melancholiam quandam molestam dicis. Cæterùm iste quamnam tandem desiderii causſam habebat? IVP. Ipsius tibi sermonem referam, quem coram Panegyri, cùm mortis genus defenderet, habuit, dicebat enim, si memini, sed quænam est ista quæ accelerans aduentat, perturbata, lacrymans? magna videtur iniuria affecta. Atqui philosophia est,
C ac nomen meum, se ipsam deplorans ærumnis plena, inuocat. Cur filia lacrymaris? aut cur vitam relinquens aduenisti? num tibi rursus Idiotæ, vt olim, struxere insidias, cùm Socratem ab Anyto accusatum interfecere? ideóne illos fugis? PHI. Nil tale, ô pater, verùm turba illa ingens me laudat, honorémque dignam censens veneratur, & tantumnon adorat, tametsi non admodum quæ dico intelligat. Hi verò, quónam modo dicam? familiares, & qui se amicos esse asserunt, ac nomen meum induêre, illi me grauissimè læserunt.
D IVPIT. Philosophine tibi insidias quasdam struxere? PHIL. Minimè, pater. nam & illi pariter mihi iniuria sunt affecti. IVPIT. A quibus igitur iniuriam perpessa es, si nec Idiotas, neque philosophos incusas? PHIL. Sunt nonnulli, ô Iupiter, inter multitudinem & philosophantes medii, forma, aspectu & incessu nobis similes, hísque ornati: hi mihi subesse gloriantur,

ac nomen noſtrum præ ſe ferunt, diſcipulos, ſectatores ac contubernales ſe noſtros eſſe dicentes: at vita eorum ſceleſtiſſima, ignorantia, temeritate & petulantia penitus eſt referta: nobis iniuria haud parua: ab illis, ô pater, iniuria affecta profugi. IVP. Moleſta hæc, filia: verùm qua re potiſſimùm te læſere? PHIL. Conſidera pater, num parua: etenim cùm vidiſſes humanam vitam iniquitate & iniuſtitia plenam, tanquam ignorantia & violētia agitatam, & perturbatam, tu rerum humanarum, quòd tanta caligine conflictarentur, miſeratus, me in terram demiſiſti, iniungens vt omnem adhiberem diligentiam, quò homines à violentia & mutuis deſinerent iniuriis, ac non beluarum ritu viuerent, ad veritatémque reſpicientes, pacatiùs inter ſe degerent. Dicebas etenim cùm me demitteres, quænam homines agunt, qualitérque, ô filia, ob ignorantiam ſint affecti, tute quoque cernis. Ego verò, quoniam eorum me miſeret, te, quam ſolam tãtis erroribus mederi poſſe arbitror, ex omnibus nobis elegi, ac vt illos cures, demitto. IVP. Noui, multa talia tum dicebam: at tu iam dicere perge quomodo ſub initium te deuolantem homines ſuſceperint, & quæ nunc ab ipſis pertuleris. PHI. Perrexi igitur, pater, non confeſtim ad Græcos, ſed quod longè mihi difficilius opus eſſe videbatur, Barbaros videlicet inſtituere & docere, hoc primum aggrediendum eſſe cenſebam. Intermiſſis igitur Græcis, tanquam qui facilè ſubigi poſſent, ac celeriter vt putabam, frenum ſuſcepturi, iugóque collum ſubdituri forent, ad Indos primò moui, gentem omnium quæ viuunt, maximam: illíſque haud grauatè perſuaſi, vt ab elephantis deſcendentes, mecum conuerſarentur: quemadmodum Brachmanes, felix hominum genus, Nechrēis & Oxydracis finitimi, qui omnes mihi ſubduntur, ac noſtris viuunt inſtitutis, ac omnibus circumhabitantibus honorati, mortíſque genere moriuntur admirando. IVP. Gymnoſophiſtas dicis: de quibus inter cætera & hoc audio, quòd in rogum ingentem aſcendentes ſponte comburuntur, minimè vel forma aut cathedra excidentes: ſed nihil magni hoc:

Qui primi philoſophari cœperint. Brachmanes.

Gymnoſophiſtæ.

καὶ τοὔνομα ὃ ἡμέτερον ὀπιγράφονται, μαθηταὶ, καὶ ὁμιληταὶ, καὶ θιασῶται ἡμῶν εἶναι λέγοντες· ὁ δὲ βίος αὐτῶν, παμμίαρος, ἀμαθίας, καὶ θράσους, καὶ ἀσελγείας ἀάπλεως, ὕβεις οὐ μικρὰ καθ' ἡμῶν· ὑπὸ τούτων, ὦ πάτερ, ἠδικημένη πέφυγα. ΖΕ. διὰ ταῦτα, ὦ θύγατερ, ἀλλὰ, τί μάλιστα ἠδικήκασί σε; ΦΙΛ. σκόπει, ὦ πάτερ, εἰ μικρά. σὺ γὰρ καθορῶν τὸν βίον ἀδικίας καὶ παρανομίας μεστὸν, ἅτε ἀμαθίᾳ καὶ ὕβρει ξυνόντα, καὶ ταραττόμενον ὑπ' αὐτῶν, κατελεήσας ὃ ἀνθρώπινον ὑπὸ τῇ ἀγνοίᾳ ἐλαυνόμενον, ἐμὲ κατέπεμψας, ὑπτιελάμενος ὅπῃ μεληθείᾳ, ὡς παύσαιντο μὲν ἀδικοῦντες ἀλλήλους, καὶ βιαζόμενοι, καὶ ὅμοια τοῖς θηρίοις βιοῦντες· ἀναβλέψαντες δὲ πρὸς τὸ ἀληθείαν, εἰρηνικώτερον ξυμπολιτεύοιντο. ἔφης γοῦν πρός με καταπέμπων, ἃ μὲν ποιοῦσιν ἄνθρωποι, καὶ ὡς πράττουσιν ὑπὸ τῆς ἀμαθίας, ὦ θύγατερ, καὶ αὐτὴ ὁρᾷς. ἐγὼ δὲ, ἔλεος γάρ μ' εἶχεν, ἐπὶ μόνῳ ἰάσασθαι τὰ γιγνόμενα οἴμην, πρόχειρος ἐξ ἀπόντων ἡμῖν, πέμπειν ἰασομένῳ. ΖΕΥΣ. οἶδα πολλὰ καὶ τοιαῦτα εἰπὼν τότε, σὺ δὲ τὰ μετὰ ταῦτα ἤδη λέγε, ὅπως μοὶ ὑπεδέξαντό σε καταστάμενον ὃ πρῶτον, ἃ τινα δὲ νῦν ὑπ' αὐτῶν πέπονθας. ΦΙΛ. ἤξα μὲν, ὦ πάτερ, οὐκ ὀπὶ τοὺς Ἕλληνας δύῃς, ἀλλ' ὅπερ ἐδόκει μοι χαλεπώτερον τοῦ ἔργου εἶναι, ὃ βαρβάρους παιδεύειν, καὶ διδάσκειν, τοῦτο πρῶτον ἠξίουν ἐργάσασθαι. ὃ Ἑλληνικὸν δὲ εἴων ὡς ῥᾷον ὑποδαλέσθαι, καὶ τάχιστα, ὡς γε ἐμοὶ, ἐνδεχόμενον τὸν χαλινὸν οἵ τε, καὶ ὑπαχθησόμενον τῷ ζυγῷ, ὁρμήσασα εἰς Ἰνδοὺς ὃ πρῶτον, ἔθνος μέγιστον τῶν ἐν τῷ βίῳ, οὐ χαλεπῶς ἔπεισα καταβαίνειν ἀπὸ τῶν ἐλεφάντων ἐμοὶ ξυνεσναι· ὥστε καὶ γῆρος ὄλβιον οἱ Βραχμᾶνες τοῖς Νεχρᾶιοις καὶ Ὀξυδράκαις ὁμορεῖ, οὗτοι πάντες ὑπ' ἐμοὶ τάττονται, καὶ βιοῦσί γε κατὰ τὰ ἡμῖν δοκοῦντα, τιμώμενοι πρὸς τῶν περιοίκων ἀπόντων, καὶ ἀποθνήσκουσι πρᾴδδξον πνα τοῦ θανάτου τρόπον. ΖΕΥΣ. τοὺς γυμνοσοφιστὰς λέγεις. ἀκούω γοῦν πάντα ἄλλα περὶ αὐτῶν, καὶ ὅτι ὀπὶ πυρὰν μεγίστην ἀναβαίνοντες, ἀνέχοντας καιόμενοι, οὐδὲν τοῦ σχήματος ἢ τῆς καθέδρας ἐκπίπτοντες. ἀλλ' ὃ μέγα τοῦτο·

ἐναλιχος γεγωνὼς καὶ Ολυμπιάσι τὸ ὅμοιον ἐγὼ εἶδον γιγνόμενον, εἰκὸς δὲ καὶ σὲ πρόσθεν, γιγνομένου τότε τοῦ γέροντος. ΦΙ. Οὐδὲ αὐτὸν, ὦ πάτερ, εἰς Ολυμπίαδα δέδιά τῶν καταράτων ἐκείνων, οὓς ἔφην, ὅτι πολλοὺς αὐτῶν ἑώρων ἀπιόντας, ὡς λοιδορήσαιντο τοῖς ξυνελκυσθεῖσι, καὶ βοῆς τὸν ὁπισθόδομον ἐμπλήσουσιν ὑλακτοῦντες, ὥστε οὐδὲ εἶδον ἐκεῖνον ὅπως ἀπέθανε. μετὰ γοῦν τοὺς Βραχμᾶνας, εἰς Αἰθιοπίαν βύθις, εἶτα εἰς Αἴγυπτον κατέβαν, καὶ ξυγγενόμενός τοῖς ἱερεῦσι, καὶ προφήτας αὐτῶν, καὶ τὰ θεῖα παιδεύσασα, ἐς Βαβυλῶνα ἀπῆρα, Χαλδαίους καὶ μάγους μιμήσουσα, εἶτα ἐς Σκυθίαν ἐκεῖθεν, εἶτα ἐς Θράκην, ἔνθα μοι Εὔμολπός τε καὶ Ορφεὺς συνεγένοντο, οὓς καὶ προαποστείλασα ἐς τὴν Ελλάδα, τὸν μὲν, ὡς τελέσοιεν αὐτοῖς, τὸν Εὔμολπον (ἐμεμαθήκει γὰρ τὰ θεῖα πρὸ ἡμῶν ἅπαντα) τὸν δὲ, ὡς ἐπᾴδων προσβιάζοι τῇ μουσικῇ, κἀγὼ πόδας βύθις εἰπόμην. καὶ ὃ μὲν προτερον βύθις ἐλθοῦσαν, οὔτε πάνυ ἠσπάσαντο οἱ Ελληνες, οὔτε ὅλως ἀπέκλεισαν. κατ' ὀλίγον δὲ προσομιλοῦσα, ἑπτὰ ἐκ τῶν ἁπάντων ἑταίρους καὶ μαθητὰς προσηγαγόμην, καὶ ἄλλον, ἐκ Σάμου, καὶ ἄλλον, ἐξ Εφέσου, καὶ Αβδηρόθεν ἄλλον, ὀλίγους πάνυ πάνυ. μετ' οὐ δὲ σοφιστῶν φῦλον οὐκ οἶδ' ὅπως μοι παρενεφύη, οὔτε ζηλωτὸν τὸ μὲν ἐς βάθος, οὔτε κομιδῇ ἀπᾴδον, ἀλλ' οἷόν τι Ιπποκενταύρων γένος, σοφόν τι καὶ μικρὸν ἐν μέσῳ ἀλαζονείας καὶ φιλοσοφίας πλαζόμενον, οὔτε τῇ ἀγνοίᾳ τέλεον προσεχόμενον, οὔτε ἡμᾶς ἀτενέσι τοῖς ὀφθαλμοῖς καθορᾶν δυνάμενον, ἀλλ' οἷς λημῶντες ἐοικότες τὸ ἀμβλυώττειν ἀσαφές τι, καὶ ἀμυδρὸν ἡμῶν εἴδωλον, ἢ σκιὰν ἐνίοτε ἰδόντες αὖ. οἱ δὲ ᾠοντο ἀκεραίως πάνυ κατανενοηκέναι. ὅθεν πρὸς αὐτοὺς ἡ ἀληθὴς ἐκείνη, καὶ προτρεπτικὴ σοφία, καὶ ὡς αὐτοὶ ᾠοντο, ἀπροσμάχως ἀνεφλέγετο, αἱ κομψαὶ, καὶ ἄπορεῖ, καὶ ἄτοποι ἀποκρίσεις, καὶ δυσέξοδοι, καὶ λαβυρινθώδεις ἐρωτήσεις. εἶτα κωλυόμενοι, καὶ ἐλεγχόμενοι προς τῶν ἑταίρων τῶν ἐμῶν, ἠγανάκτουν, καὶ συνίσαντο ἐπ' αὐτοῖς, καὶ τέλος, δικασταῖς ἐοικότες, ἐκρίνον, καὶ προεδίδοσαν πολλοὺς τοῦ κωνείου. ἐγὼ μὲν οὖν ἴσως τότε φυγεῖν βύθις, καὶ μηκέτι ἀνέχεσθαι τὴν συνουσίαν αὐτῶν,

A nam & ego nuper in Olympiacis simile quiddam fieri conspexi: quin & tu cùm senex cõflagraret, adesse decuisset. PHI. Haud ad Olympia, pater, ascendi, execrandorum illorum quos dicebam, metu, quoniam multos eorum abire vidi, tanquam cõtilio maledicerẽt, latrantéque domus posteriora clamore implerent: ita vt nec illum quemadmodum occubuerit viderim. Post Brachmanes igitur confestim in Æthiopiam, inde in Ægyptum descendi, & cum sacerdotibus & prophetis illorum congressa sum. Quos cùm diuina docuissem, in Babylonem perrexi, Chaldæos & Magos initians. Inde in B Scythiam, postea in Thraciam, vbi Eumolpus & Orpheus mecum congressi sunt, quos etiam in Græciam præmisi, Eumolpum quidem vt Græcos initiaret (etènim cuncta diuina à nobis didicerat) Orpheum autem vt in cantando musica eos cogeret: quorum vestigia confestim insecuta sum: ac sub initium cùm venissem, non admodum Græci me amplectebantur, nec tamen penitus excludebant. Paulatim verò cum eis conuersata, septem ex omnibus amicos & discipulos collegi, & alium ex Samo, alium verò ex C Epheso, ex Abdera quoque alium, omnino paucos. Quibuscum Sophistarum genus, nescio quo pacto, mihi subpullulauit, neque mea absolutè æmulans, nec tamen penitus discrepans, sed tanquam Hippocentaurorum genus, compositum quid, & mixtum, in medio superbiæ & philosophiæ errans, neque ignorantiæ finem imponens, neque fixis oculis nos intueri valens, sed tanquam hebetudine cæcutientes, obscurũ quid, & dubiam nostri imaginem vmbrámve quandoque cernẽs, nihilominus tamen exactè cuncta se nosse existimat. Hinc illa inutilis & superuacanea apud D eos sapientia, & vt ipsi arbitrantur, inexpugnabilis, accenditur: arrogantes quoque & dubiæ, necnon absurdæ responsiones: inextricabiles præterea & labyrintheæ interrogationes. Quòd si ab amicis meis prohibentur & redarguuntur, indignantur, ac contra illos conspirant, tandémque in ius rapiunt, & ad cicutam bibendam tradunt. Et quamuis fortasse tum confestim fugere, nec amplius eorum cõuersationem tolerare oportuisset;

Aegyptij.
Chaldæi. Scythæ. Thraces. Græci.
Sophistæ quales, & vnde.

Antisthenes tamen,& Diogenes,ac paulo pòst Crates,Menippus quoque, mihi, vt parumper discessum meum differrem, persuasere: quod vtinam nunquam factum esset:non enim tãta postea fuissem perpessa. IVP. Sed nondum mihi, ô Philosophia,enarras quemadmodum iniuria sis affecta, verùm tantummodo indignaris. PHIL. At qualiter, nunc, ô Iupiter, audi: Sceleſtum quoddam hominum genus est, & vt plurimùm seruile ac mercenarium, haud nobiscum ob negotiorum multitudinem à pueris conuersatum: seruitutem enim seruiuit,aut sub mercede operam locauit, aut alias artes exercuit,quales par est homines tales addiscere,coriariam, fabrilem, fullonicam, aut lanam excutere, vt mulieribus sit accommoda, & ad filandum apta, ductilisque, cùm illæ tramam vertunt, vel licium circunuoluunt: talia igitur in puerili exercentes ætate, nec nomen cognouêre nostrum. Postquam verò annos viriles ingredi cœpere, ac reuerentiam quæ à quamplurimis amicis exhibetur meis,conspexerunt,quemadmodúmque homines loquendi eorum libertatem tolerant,& correpti gaudent, ac consulentibus obtemperant, increpantes denique formidant:hæc omnia tyrannidem haud paruam esse arbitrabantur. Verùm addiscere quæ professioni huic conueniũt, longum erat, seu potiùs impossibile valde: artificia verò tenuia,& quæ vix cum summo etiam labore necessaria suppeditare possent: nonnullis etiam seruitus molesta, & quomodocunque erat, intoleranda videbatur. Re igitur diligenter perpensa,ancoram nouissimam,quam nauigantes sacram appellant, visum est demittere: ad optimam itaque socordiam declinantes, audaciam quoque & ignorantiam ac impudentiam in auxilium aduocarunt, quæ potissimùm cum eis in certamen irent. Conuitia præterea noua excogitarunt, vt prompta essent, ac solas decertationes has in ore haberent. Qualiánam ad philosophiam cernis viatica ? proinde & formæ student, ac oppidoquam eleganter se exornant, planéque ita mecum agunt, quemadmodum Æsopus Cumanum illum asinum fecisse refert, qui cùm leoninam induisset pellem, & asperè derudisset,se quoque leonẽ esse videri cupiebat: & erant fortassis nonnulli qui ei crederent. Nostra verò admodum,vt nosti,

A νῶν δὲ Ἀντισθένης μὲ, καὶ Διογένης, καὶ μετὰ μικρὸν Κράτης, καὶ Μένιππος, ὅτοι ἔπεισάν με ὀλίγον ὕστερον διατρῆσαι τὴν μονήν, ὡς μή ποτε ὤφελον. ὃ γὰρ αὖ τοσαῦτα ἔπεσθαι ὕστερον. ΖΕΥΣ. Οὐδέπω μοι λέγεις, ὦ Φιλοσοφία, τίνα ἠδίκησαν, ἀλλὰ ἀγανακτεῖς μόνον. ΦΙΛ. καὶ μάλ' ἄκουε, ὦ Ζεῦ, ἡλίκα ἐστί. μισεῖν γάρ τι φῦλον ἀνθρώπων, καὶ ὡς ὄ πολὺ δουλικὸν, καὶ θητικὸν, καὶ ξυγγενόμενον ἡμῖν ἐκ παίδων ἐπ' ἀσχολίας· ἐδούλευε γάρ, ἢ ἐθήτευεν, ἢ ἄλλας τέχνας, οἵας εἰκὸς τοὺς τοιούτους, ἐμανθανε, σκυτεύειν, ἢ τεκταίνειν, ἢ τοὺς πλυνοὺς ἔχειν, ἢ ἔρια ξαίνειν, ὡς θήλεα εἴη ταῖς γυναιξὶ, καὶ ἀνήνυτα, καὶ καταγάργαιτο ἀνύδρως, ὁπότε ἢ κρόκιον ἐκλύσαι τρέφοιεν, ἢ μίτον κλώθοιεν. τοιαῦτα τοίνυν ἐν παισὶ μελετῶντες, οὐδὲ ὄνομα ὃ ἡμέτερον ἠδεσθη. ἐπεὶ δὲ εἰς ἄνδρας τελεῖν ἤρξαντο, καὶ κατεῖδον τὴν αἰδῶ ὅση τοῖς ἐμοῖς, καὶ ὡς αἰέρονται οἱ ἄνθρωποι τὴν παρρησίαν τὴν αὐτῶν, καὶ χαίρουσι θεραπευόμενοι, καὶ συμβουλεύουσι πείθονται, καὶ ὑπερμενῶν ἐκφοβοῦνται, ταῦτα πάντα τυραννίδα ἐμηχανῶντο εἶναι. ὃ μὲν δὴ μανθάνειν ὅσα τῇ τοιαύτῃ προαιρέσει προσφορά, μακρὸν ἂν· μᾶλλον δὲ χαλεπὴ ἀδύνατον. αἱ τέχναι δὲ, ὀλίγαι, καὶ σὺν πόνῳ, ἐς μόγις ἱκαναὶ παρέχειν ἐδόκουν· οἷαι δὲ καὶ ἡ δουλεία βαρύ, ἐς ὥσπερ οὖν ἐστιν, ἀφόρητον ἐφαίνετο. ἔδοξεν οὖν σκοπουμένοις, τὴν ὑστάτην ἀγκυραν, ἣν ἱερὰν οἱ ναυτιλλόμενοι φασὶ, καθιέναι· καὶ ὅτι τὴν βελτίστην ὑπόνοιαν ὁρμισάμενοι, ἔπι τε ἐς τόλμαν, καὶ ἀμαθίαν, καὶ ἀναισχυντίαν προσκαλέσαντες, ἅτε σὺν αὐτοῖς μάλιστα συναγωνίζονται, καὶ λοιδορίας καινὰς ἐκμελετήσαντες, ὡς προχείρους εἶεν, καὶ μόνα τοῦτα μόνας ξυμβολὰς ἔχοντες. ὁρᾷς ὁποῖα προὸς φιλοσοφίαν ἐφόδια; σχηματίζονται, καὶ μεταχρωμάσιν αὐτοὺς δὴ μάλα εἰκότως, καὶ προὸς ἐμὲ, οἷ' ἤ μέλλει ὁ Αἴσωπος φησὶ ποιῆσαι τὸν ἐν τῇ Κύμῃ ὄνον, ἐς λεοντῆν προσκαλλόμενος, καὶ πάχυ ὀγκώμενος, ἠξίου λέων καὶ αὐτὸς εἶναι, καὶ που τινὲς καὶ ἦσαν ἴσως οἱ πιστεύοντες αὐτῷ. τὰ δ' ἡμέτερα, πάνυ ῥᾴδια, ὡς οἶσθα,

καὶ ἐς μίμησιν εὐχερέα (τὰ εὐφυᾶ λέγω) καὶ οὐ πολλῆς τῆς γραμματείας δεῖ περιώσιον εἰδαλέεσθαι, καὶ πήρην ὀξαρτήσασθαι, καὶ ξύλον ἐν τῇ χειρὶ ἔχειν, καὶ βοᾶν, μᾶλλον δὲ ὀγκᾶσθαι, ἢ ὑλακτεῖν, καὶ λοιδορᾶσθαι ἅπασι. τὸ μὲν ἀσφάλεια γὰρ αὐτοῖς τοῦ μηδὲν ὅτι τοιοῦτο παθεῖν· ἡ δὲ εὐσχημοσύνη αἰδῶς τις ἔμελλεν. ἡ ἐλευθερία δὲ, εὐχερὲς, ἄκοντος τοῦ δεσπότου, κἂν εἰ βούλοιτο ἀπάγειν, παπταινομένου τὸν ξύλον. καὶ τὰ ἄλφιτα οὐκ ἔτ' ὀλίγα, οὐδὲ ὡς τυχὸν, μάζα ψιλή. ὄψον δὲ ὀψώνιον, ἢ πάνειχος, ἢ θύμον, ἀλλὰ κρέα πολυτελῆ πολλὰ, καὶ οἶνος, οἷος ἥδιστος, καὶ χρυσίον πρόσοδον ἔχουσιν· ὁμολογοῦσι γὰρ ὑπὸ φοιτῶντες, ἢ, ὡς αὐτοί φασιν, ἀποκείρουσι τὰ εὐθήνια, δῶσόν τε πολλοὺς οἰόμενοι, ἢ αἰδοῖ τοῦ ἡμάτιος, ἢ δείᾳ τοῦ μὴ ἀκοῦσαι κακῶς. καὶ γὰρ αὖ καὶ τοῦτο ἐώρων, οἶμαι, ὡς ἄξιόν ἐστι καταγινώσκοντας τοῖς ὀρθῶς φιλοσοφοῦσιν. οὐδὲ τις ὁ δικάσων, καὶ διακρινῶν τὰ τοιαῦτα, ἔσται, ἐὰν μόνον τὰ ἔξω ἢ ὅμοια. ἐρχομένου γὰρ οὐδὲ τὸν ἔλεγχον δέχονται, ἐὰν ἐρωτᾷ τις οὕτως κομψῶς, καὶ καταβοᾷ, ἀλλ' ἀθρόοι βοῶσι, καὶ ὅτι τὴν ἀκρόπολιν τὴν ἑαυτῶν ἀναφεύγουσι τὸν λοιδορίαν, καὶ εὐχερὲς ὁ ξύλον. ἐὰν μὲν τὰ ἔργα ζητῇς, οἱ λόγοι πολλοί· ἐὰν δὲ ἀπὸ τῶν λόγων κρίνειν ἐθέλοις, τὸν βίον ἀξιοῦσι σκοπεῖν. τοιγαροῦν ἐμπέπλησται πᾶσα ἡ πόλις τῆς τοιαύτης ῥᾳδιουργίας, καὶ μάλιστα τὸν Διογένη, καὶ Ἀντισθένη, καὶ Κράτητα ὑπογραφομένων, καὶ ἔτι τὸ τῶν κυνῶν πατρομένων, ἢ ὃ μὲν χρήσιμον ὁπόσον ἔνεστι τῇ φύσει τῶν κυνῶν, οἷον τὸ φυλακτικὸν, ἢ τὸ οἰκουρικὸν, ἢ τὸ φιλοδέσποτον, ἢ μνημονικὸν, οὐδαμῶς ἐζηλώκασιν· ὑλακτικοὶ δὲ, καὶ λιχνίαι, καὶ ἁρπαγαὶ, καὶ Ἀφροδίσια συχνὰ, καὶ κολακεῖαι, καὶ τὸ σαίνειν τὸν διδόντα, καὶ τοῖς τραπέζας ἔχειν, ταῦτα ἀκριβῶς ἐκπεπονήκασιν. ὀλίγοι τοίνυν μετὰ μικρὸν οἷα ἔσαι. οἱ γὰρ ἐκ τῶν ἐργαστηρίων ἀπόντες ἀναπηδήσαντες, ἐρήμους τὰς τέχνας ἐάσουσιν, ὅταν ὁρῶσιν σφᾶς μὲν πονοῦντας, καὶ καμνοντας, ἔωθεν εἰς ἑσπέραν ὑπεκκυφότας τοῖς ἔργοις, καὶ μόλις ἀποζῶντας ἐκ τῆς τοιαύτης μαθαρίας· ἀργοὺς δὲ καὶ γόητας αὐθρώπους, ἐν ἅπασιν ἀφθόνως βιοῦντας, αὐτοὺς μὲν τυραννικῶς,

A sunt facilia, & ad imitandum leuia (de externis loquor) haud enim magni est negotij, vel vestem sibi tritam circundare, aut peram collo suspendere, seu lignum in manibus gestare, vel vociferari, aut potiùs rudere, siue latrare, ac omnibus maledicere. Equidem securitatem, quòd nihil ob talia passuri essent, formæ reuerentia præstare tenebatur. Libertas verò etiam inuito domino prompta: qui se comprehensos abducere conabatur, baculi experiebatur violentiam. Cæterùm farina non ampliùs pauca, neque placenta vt antea tenuis, obsonia verò nequaquam solita, cepéve agreste, sed B carnes omnifariam, & vinum quod suauissimum: quin & aurum cùm volunt, paratum: etenim circumerrantes tributum colligunt, vel, vt ipsi dicunt, pecora detondent, multósque dare existimant vel habitus veneratione, aut metu ne malè audire cogantur. Siquidem & hoc quoque, vt arbitror, præuidêre, quòd ex æquo inter rectè philosophantes collocarentur, nec esset qui talia discerneret & diiudicaret, si tantùm exteriora essent similia, quandoquidem nec principium redargutionis sustinent: veluti si dicatur, C quis ille sic ornatus, & tam repentè? sed confestim clamitant, & ad eorum arcem, maledicentiam scilicet, confugiunt, lignúmque promptum est. Proinde si opera quæris, sermones multi: quòd si à sermonibus iudicare velis, vitã considerandam esse censent. Tali igitur impostura ciuitas repleta est vniuersa, & maximè sub Diogenis, Antisthenis, & Cratetis titulo, necnon canum prætextu. Cæterùm quod natura optimum optimum est in canibus, veluti custodia, vel domus tutela, aut herilis amor, siue memoria, minimè imitantur, verùm latratu, gulositate, rapina, venereis, crebris adulationibus, dantium blanditiis, mensarum denique frequentatione, his perquam diligenter elaborant. Atqui paulo pòst quónam hæc euadant, videbis. omnes enim ex officinis exilientes, artes relinquent desertas, cùm cernunt se laborantes, & operibus desudantes, ab aurora ad vesperum vsque defatigatos, vix tamen mercede tali vitam sustẽtare posse: segnes verò & subdolos homines, abundè in omnibus viuentes, tyrannicè quidem postulantes,

ac promptò accipientes, & cùm non acceperint, indignantes, neque si acceperunt, laudantes: hoc Saturnium eis videbitur seculum, spontéque mel ipsum ex cœlo in ora influere. Proinde res minùs esset molesta, si cùm tales sint, nulla alia nos afficerent iniuria. Nunc verò cùm admodum casti & seueri ab extra & in publicis appareant, si puerum nacti fuerint formosum, vel mulierem speciosam, aut quid silentio dignum sperant, qualiánam faciunt? Nonnulli verò & hospitum suorum adulterantes vxores abducunt, Iliensis illius iuuenis instar, tanquam & ipse quoque philosophaturæ essent. Inde communiter illas vniuersis coëuntibus prostitúentes, Platonis se legem implere arbitrantur, haud intelligentes quo pacto sacer ille mulieres communes esse debere censuit. Quæ verò in conuiuiis agunt, quemadmodum inebrientur, longum esset recensere: & hæc faciunt, quomodo putas, dum ipsi ebrietatem, adulteria, luxuriam, & auaritiam reprehendunt. Nil igitur magis inter se inuenies contrarium, quàm illorum sermones & opera: quemadmodum cùm adulationem odio habendam asserunt, & tamen adulandi gratia gnathonicã vel assentationem ipsam exuperent. Alios vera loqui hortantur, cùm ipsi nec linguam nisi mentiendo mouere possint. Voluptates omnibus sermone inimicæ, Epicurúsque hostis, opera verò omnia propter illas patrare audent. Iræ præterea vehementia, leuissimarúmque rerum perturbatione, necnon indignationis facilitate, etiam nuper genitos infantulos superant. Non paruum igitur risum spectatoribus mouent, cùm quouis etiam fortuito casu adeò illis ira ebullit. Colore autem liuidi videntur, impudens quid & abominabile præ se ferentes. Os verò spuma vel potiùs veneno est refertum: ne tu illic cùm fœda illa euomitur illuuies, deprehendaris, caue. Proin aurum vel argentum, Hercules, neque possidere dignantur. obolus sufficit vt lupinos emant. nam potum fons seu riuus suppeditabit. At paulo pòst non obolos vel drachmas paucas, sed totas postulant diuitias, adeò vt mercator quispiam tanto impleri onere posset, quantum illis ad quæstum Philosophia cõfert.

A λαμβάνοντας δὲ χειρίως, ἀγανακτοῦντας δὲ εἰ μὴ λάβοιεν, οὐκ ἐπαινοῦντας δέ, οὐδ' εἰ λάβοιεν. ταῦτα ὁ ὅτι Κρόνου βίος δοκεῖ αὐτοῖς, καὶ ἀτεχνῶς τὸ μέλι αὐτὸ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ. καὶ ἦν ἂν ἧττον ἀηδὲς τὸ πρᾶγμα ἐμοί, εἰ τοιοῦτοι ὄντες, μηδὲν ἐς ἡμᾶς ἄλλο ἀδικοῖεν. οἱ δὲ μάλα σεμνοὶ καὶ σκυθρωποὶ τὰ ἔξω, καὶ τὰ δημόσια φαινόμενοι, ἐὰν παιδὸς ὡραίου ἢ γυναικὸς λάβωνται καλῆς, ἢ ἐλπίσωσι σιωπᾶν ἄξιον, οἷα ποιοῦσιν; ἔνιοι δὲ, καὶ ξένων τῶν σφετέρων γυναῖκας ἀπάγοισι μοιχεύσοντες, καὶ τὸν Ἰλιέα ἐκεῖνον νεανίσκον, ὡς φιλοσοφοῖεν δὴ καὶ αὐταί. εἶτα κοινὰς ταύτας ἅπασι τοῖς ξιφοδόκοις προθέμενοι, Πλάτωνός φασι δόγμα οἴονται ποιεῖν, οὐκ εἰδότες ὅπως ὁ ἱερὸς ἐκεῖνος ἠξίου κοινὰς ἡγεῖσθαι τὰς γυναῖκας. ἃ μὲν γὰρ ἐν τοῖς συμποσίοις δρῶσι, καὶ ἃ μεθύσκονται, μακρὸν ἂν εἴη λέγειν· καὶ ταῦτα ποιοῦσι, πῶς οἷόν κατηγορῶντες αὐτοὶ μέθης, καὶ μοιχείας, καὶ λαγνείας, καὶ φιλαργυρίας; σοὶ δὲ γοῦν οὕτως δύσκολος ἄλλο ἄλλῳ ἐναντίον, ὡς τοὺς λόγους αὐτῷ καὶ τὰ ἔργα, οἷς, κολακείαν μισεῖν φασι, κολακείας ἕνεκα τὸν Γναθωνίδην ἢ τὸν Στρουθίδην ὑπερβαλέσθαι δυνάμενοι, ἀληθεύειν τοῖς ἄλλοις παρέχοντες· ὅτι μὲν οὐδὲ κινῆσαι πρὸς γλῶτταν μὴ μετὰ καὶ τοῦ ψεύσασθαι δύναιντο. ἡδονὴ πᾶσιν ἐχθρὸν τὸν λόγον, καὶ ὁ Ἐπίκουρος πολέμιος, ἔργῳ δὲ ὑπὲρ ταύτης ἅπαντα πράττουσι. τὸ δ' ὀξύχολον, καὶ μικρόψυχον, καὶ πρὸς ὀργὴν ῥᾴδιον, ὑπὲρ τὰ βρεφύλλια τὰ νεογνά. γέλωτα γοῦν οὐ μικρὸν παρέχουσι τοῖς θεωμένοις, ὁπότε ὑπὸ τῆς τυχούσης αἰτίας ὀργίζεσθαι μὲν αὐτοῖς ἡ χολή, πελιδνοὶ δὲ τὴν χροιὰν βλέπωνται, ἰταμόν τε τὸ πρόσωπον δεδορκότες, καὶ ἄφρον, μᾶλλον δὲ ἰοῦ μεστὸν αὐτοῖς ἦν τὸ στόμα. μὴ σύ γε ἐκείνῃ τύχοις, ὅτε ὁ μαινὸς ἐκεῖνος ἐκχεῖται βόρβορος. χρυσίον μέν, ἢ ἄργυρον, Ἡράκλεις, οὐδὲ κεκτῆσθαι ἀξιοῦσιν, ὀβολὸς ἱκανός, ὡς θέρμους ὠνήσωνται. ποτὸν γάρ, ἢ χρηνὴ ἢ ποταμὸς παρέξει. τὰ μὲν ὀλίγου αἰτοῦσιν οὐκ ὀβολοὺς, οὐδὲ δραχμὰς ὀλίγας, ἀλλὰ πλούτους ὅλους. ὥστε τίς ἔμπορος τοσοῦτον ἀπὸ τοῦ φόρτου πλήσειεν ἄν, ὅσον τούτοις φιλοσοφία εἰς χρηματισμὸν συντελεῖ;

εἶτ' ἐπειδὴ ἱκανῶς συλλέξωνται, καὶ ὀπτισθῶσιν, ἀπορρίψαντες ἐκεῖνο ὃ δύτιλων τελεώνιον, ἀγορᾶς ἐνίοτε καὶ ἐσθῆτας τὰς μαλακὰς ἐωρίαντο, καὶ παῖδας κομήτας, καὶ οἰκοιδίας ὅλας, μακρὰ χαίρειν φράσαντες τῇ πήρᾳ τῇ Κράτητος, καὶ τῷ τείβωνι τῷ Ἀντισθένους, καὶ τῷ πίθῳ τῷ Διογένους. οἱ ἰδιῶται δὲ ταῦτα ὁρῶντες, καταγιγνώσκουσιν ἤδη φιλοσοφίας, καὶ ἀπιστίας τοιούτους οἴονται, καμὲ τῆς διδασκαλίας αἰτιῶνται. ὥστε πολλοῦ ἤδη τοῦ χρόνου, ἀδυνατόν μοι γεγένηται καὶ ἕνα τινὰ προσαγαγέσθαι αὐτῶν· ἀλλὰ ὃ τῆς Πηνελόπης ἐκεῖνο πάσχω. ὁπόσον γὰρ δὴ ἐγὼ ὀξυφήνω, τοῦτο ἐν ἀκαρεῖ αὖθις ἀναλύεται. ἡ Ἀμαθία γάρ, καὶ ἡ Ἀδικία, ὑπιγελῶσιν, ὁρῶσαι ἀνεξέργαστον ἡμῖν τὸ ἔργον, καὶ ἀϊδιώτατον πόνον. ΖΕΥΣ. οἷα, ὦ θεοί, πέπονθεν ἡμῖν ἡ Φιλοσοφία πρὸς τῶν καταφρόντων ἐκείνων; ὥστε ὥρα σκοπεῖν ὅ, τι καὶ προακτέον, ἢ ὅπως αὖθις μετελθεῖν. ὁ μὲν γὰρ κεραυνὸς, ἀπαγὲ μιᾶς πληγῆς, καὶ ὁ θάνατος παχύς. ΑΠΟΛ. ἐγώ τοι, ὦ πάτερ, οὐκ ἀποδήσομαι, μισῶ γὰρ καὶ αὐτὸς ἤδη τοὺς ἀλαζόνας, ἀμούσους ὄντας, ἐκτὸς τῶν Μουσῶν ἀγαναχτῶ. κεραυνοῦ μὲν γὰρ, ἢ τῆς σῆς δεξιᾶς, οὐδαμῶς ἐκεῖνοι ἄξιοι. τὸν Ἑρμῆν δὲ εἰ δοκεῖ, ἀδεκαίτερα τῆς κολάσεως καταπέμψωμεν ἐπ' αὐτούς. ὃς ἅτε δὴ πρὸς λόγους ἔχων καὶ αὐτὸς, τάχιστα εἴσεται τοὺς τε ὀρθῶς φιλοσοφοῦντας, καὶ τοὺς μή. εἶτα τοὺς μὲν ἐπαινέσεται, ὡς ὃ εἰκὸς· οἱ δὲ κολασθήσονται, ὅπως αὖ ἐκείνῳ τοῦδε τὸν χαιρὸν δοκεῖ. ΖΕΥΣ. οὐ λέγεις, ὦ Ἀπολλον, ἀλλὰ σὺ, ὦ Ἡράκλεις, ἅμα καὶ τὴν φιλοσοφίαν αὐτὴν ἔχοντες, ἄπιτε ὡς τάχιστα εἰς τὸν βίον. τεσσαρακαιδέκατον γοῦν ἄθλον οἷον τὸν τοῦ μικροῦ ἐκτελέσατε, ὦ ἐκεῖνε μιαρὰ οὕτω καὶ ἀναίσχυντα θηρία. ΗΡΑ. καὶ μὴν ἄμεινον ἦν, ὦ πάτερ, πρῶτον ἐκκαθᾶραι αὖθις τὸν Αὐγείου, ἢ τοὺτοις συμπλέκεσθαι. ἀπιστῶ μὴ ὄμως. ΦΙΛ. ἄκουσα μὲν, ἀκουστέον δὲ κατὰ τὰ δόξαντα τῷ πατρί. ΕΡΜ. καὶ πιστῶ, ὡς καὶ ὀλίγοις αὐτῶν ὑπιτείσωμεν σήμερον. ποίαν δὲ χρὴ πρᾶξαι ὦ Φιλοσοφία; σὺ γὰρ οἶσθα ὅπου εἰσὶν, ἢ πρόδηλον ὅτι ἐν τῇ Ἑλλάδι. ΦΙΛ. ἔδαμοῦ. ἢ πάνυ ὀλίγοι, ὅσοι ὀρθῶς φιλοσοφοῦσιν, ὦ Ἑρμῆ.

A Inde postquam ad satietatem vsque corrasere, ac frumentati sunt, infelicem illam abiicientes lacernam, agros nonnunquam, ac vestes molles, pueros quoque cincinnatos, necnon instructas domos totas emunt, Cratetis peræ, Antisthenis lacernæ, ac Diogenis dolio, longum valere dicentes. Talia cùm idiotæ cernunt, Philosophiam iam conspuunt, omnésque tales esse arbitrantur, ac doctrinam meam reprehendere non desinunt, adeò vt longo iam tempore impossibile mihi fuerit vel vnum ex eis conciliare: sed planè Penelopes illud patior. etenim quantum ego texo, tantum cursus eueſtigio dissoluitur. Ignorantia verò B & Iniustitia, cùm opus nostrum inextricabile, laborémque cernunt inanem, minimè à risu temperant. IVPIT. Proh ô dei, qualia nobis Philosophia ab execrandis illis perpessa est? quapropter considerandi tempus adest, quid faciundum, vel quo pacto è medio sint tollendi. Cæterùm fulmẽ eos iaculatione vnica, mórsque auferet cita. APOL. Ego tibi pater aurem vellam: nam & ipse iam arrogantes, & à Musis alienos, Musarum gratia indignatus, odi: fulmine siquidem aut C tua dextra minimè illi digni sunt. Mercurium autem, si videtur, pœnæ exactorem ad illos demittemus: is, tanquam qui & ipse inter disciplinas versatur, celerrimè eos qui rectè philosophantur, & qui minùs, cognoscet: dein hi quidem, vt par est, laudabuntur, illi verò quemadmodum ex tempore videbitur, plectentur. IVPIT. Rectè dicis Apollo: sed & tu Hercules, vnà Philosophiam ipsam pariter ducentes, properiter in vitam abite, certaménque decimumtertium istud, nec paruum, te absoluere putato, si tam sceleſta & impudentissima extirpaueris animalia. HER. Atqui pater Augiæ fimum repurgare præstaret, quàm cum talibus manus conferre: eamus tamen. PHI. Inuita quidem: ex patris tamen sententia subsequendum est. MER. Descendamus, quandoquidem haud paucos ex illis hodie cõteremus. Cæterùm ô Philosophia, quónam tendere oportet? tu enim vbi versantur, nosti: an perspicuum est quòd in Græcia? PHI. Minimè, nisi admodum pauci, qui rectè ô Mercuri philosophãtur.

Illi verò Attica haud indigent paupertate, sed vbi auri & argenti eruitur copia, ibi nobis sunt quærendi. MERC. Nunquid igitur confestim in Thraciam abeundum? HERC. Bene dicis: ego vos in via deducam: nam cuncta Thracum, vtpote qui sæpius illuc accesserim, cognoui: & nunc huc mihi flectatis. MER. Quónam dicis? HER. Videtisne Mercuri & Philosophia, montes duos maximos, omniúmque pulcherrimos? maior Hæmus est, oppositus verò Rhodope: at campus interiectus, perquam fertilis, ab vtriusque confestim radice se pandens: & colles quosdam tres perpulchros assurgentes, minimè asperitate deformes, tanquam subiectæ ciuitatis arces varias: & iam vobis ipsa apparet. MERC. Ita per Iouem ô Hercules, maxima, & omnium formosissima: etenim à longè illius resplendet pulchritudo: quin & fluuius quidam maximus præterlabitur, opportunè illam alluens. HERC. Hebrus est, ciuitas verò Philippi illius opus: proinnos iam contege, nebuláque inuolue, vt bona descendamus fortuna. MERC. Ita fiet. Cæterùm quid facere oportet vt animalia indagentur? HERC. Hoc quidem tuum iam Mercuri opus: nam præco es: ne igitur præconium enuntiare cuncteris. MERC. Haud difficile hoc, verùm illorum nomina ignoro: tu igitur Philosophia, quo nomine sint appellandi, insuper & signa profer. PHI. Sed neque ipsa manifestè quínam vocentur noui, quoniam nullum mihi cum his consortium. Cæterùm non aberrabis si eos à possidendi desiderio, vel Possidonios, aut Possidippos, seu Possicleos, vel Possifundos, aut Possidoros nominaueris. MER. Bene dicis: sed quinam hi sunt qui & ipsi circũspectant? atqui accedunt, & quid loqui velle vidĕtur. VIRI. Potestis ne ô viri, vel tu optima, nobis indicare, num ternos pariter videritis præstigiatores, ac mulierem quandam Laconicè corpus ornatam, aspectu masculo, ac penè virili? PHI. Papæ: hi nostra quærunt. VIRI. Quomodo vestra? etenim Fugitiui illi omnes: nos verò præcipuè mulierem pro mancipio ab eis abductam desideramus. Intelligetis autem cúrnam ipsos quæramus. MERC. Igitur pariter enuntiemus præconium.

Thraciæ hypotyposis.

Philippi ciuitas.

A οὗτοι δὲ σοδὲν Ἀτθικῆς πενίας δέονται, ἀλλ' ἔνθα πολὺς χρυσὸς, ἢ ἄργυρος ὀρύττεται, ἐκεῖ που ζητητέοι εἰσὶν ἡμῖν. ΕΡΜ. σὺ μὲν οὖν βάδιζε τῆς Θράκης ἀπίτεον. ΗΡΑ. ἆ λέγῃς, ἐγὼ ἡγήσομαί γε ὑμῖν τῆς ὁδοῦ. οἶδα γὰρ τὰ Θρακῶν ἄπαντα, συχνάκις ἐπελθών. καί μοι τῷ δὲ ἤδη τραπώμεθα. ΕΡ. ποίαν λέγῃς; ΗΡΑ. ὁρᾶτε ὦ Ἑρμῆ καὶ Φιλοσοφία; δύο μὲν ὄρη μέγιστα καὶ κάλλιστα ὁρῶ ἀπάντων, Αἷμός ἐστι θάτερον, ἢ κατάντικρυ δὲ, Ροδόπη, πεδίον δὲ ὑποπεπταμένον, πάμφορον, ἀπὸ τῶν τοιῶνδε ἑκατέ- B ρων ὑπὸ ῥιζῶν ἀρξάμενον· καί τινας λόφους τῆς πόλεως καλοὺς ἀνεσηκότας, οὐκ ἀμόρφως τῷ τραχύτητα, οἷ ἀκροπόλεις πολλὰς τῆς ὑποκειμένης πόλεως. ἡ δὲ πόλις γὰρ ἤδη φαίνεται. ΕΡΜ. νὴ Δί', ὦ Ἡράκλεις, μεγίστη, καὶ κάλλιστη ἁπασῶν. πόρρωθεν οὖν ἀπολάμπει θ' κάλλος. καί τις ποταμὸς μέγιστος παρεμείβεται, πρὸς αὐτὴν χεῶν ῥαῦσιν αὐτῆς. ΗΡΑ. Ἕβρος μὲν, οὗτος· ἡ δὲ πόλις, ἔργον Φιλίππου ἐκείνου. ἐγὼ ἡμεῖς ἤδη τραφέντες, καὶ ὑποπεφελοι· ὥστε ὑπαθαίνωμεν ἀγαθῇ τύ- C χῃ. ΕΡΜ. οὕτω γενέσθω. τίσι οὖν χρὴ ποιεῖν, ὅπως τὰ θηρία ἐξιχνεύτεον; ΗΡΑ. τοῦτο μὲν σὸν ἤδη ἔργον, ὦ Ἑρμῆ, κῆρυξ γὰρ εἶ, ὥστε σὺκ ἂν φθάνοις κηρύττων. ΕΡΜ. σοδὲν τοῦτο χαλεπόν. ἀλλὰ τά γε ὀνόματα σὺκ ἔστιν ὅπως ἀν εἰδείην αὐτῶν. σὺ οὖν ὦ Φιλοσοφία, λέγε, οἵτινας ὀνομαστέον, καὶ τὰ σημεῖα τοιαῦτα. ΦΙ. σοδὲ αὐτὴ μὲν οἶδα ἅπαντες, οἵτινες ὀνομάζονται, ἐγὼ δὲ μὴ ξυγγενέσθαι αὐτοῖς. ἀπὸ σκοπῆς οὖν τῆς ἐπιθυμίας ἴσως ἔχουσιν εἰς τὰ κτήματα, σὺκ ἂν ἁμάρτοις τοιαῦτα καλῶν. D Κτήσωνας, ἢ Κτησίππους, ἢ Κτησικλέας, ἢ Εὐκτήμονας, ἢ Πολυκτήτας. ΕΡ. ἆ λέγῃς. ἀλλὰ τίνες οὗτοί εἰσιν, ἢ τί καὶ τοιοῦτοι καὶ αὐτοί; μᾶλλον δὲ ἅ τοιοῦτοι, καὶ τί καὶ ἔρεσθαι θέλοιεν. ΑΝΔ. ἆρ' ἂν ἔχοιτε ἡμῖν, ὦ ἄνδρες, εἰπεῖν, ἢ σύ, ὦ βέλτιστε, εἴ τινας τοιάσδε γυναῖκα ἅμα εἴδετε, καὶ τινα γυναῖκα σὺν χρῷ κεκαρμένῳ εἰς τὸ Λακωνικὸν, ἀγρένωπον, καὶ κομιδῇ ἀνδρικήν; ΦΙ. παπαῖ, τὰ ὑμέτερα οὗτοι ζητοῦσι. ΑΝ. πῶς τὰ ὑμέτερα; ΦΙ. Δεσπόται γὰρ ἐκεῖνοι ἄπαντες. ἡμῖν δὲ τῇ γυναῖκα μάλιστα μέτεστιν, ἀνδραποδισμένῃ παρ' αὐτῶν. εἴσεσθε δὲ καὶ ὅτι ἅ ζητοῦμεν αὐτοί. ἴσως γὰρ ἅμα κηρύξομεν·

εἴ τις ἀνδράποδον Παφλαγονικὸν, τῶν ἀπὸ Σινώπης βαρβάρων, ὄνομα τοιοῦτον, οἷ ἀπὸ κτημάτων, ὑπωχρὸν; ἐν χρῷ κουρίαν, ἐν γενείῳ βαθῇ πώγωνα ἐξημμένον, καὶ τελαμῶνιον ἀμπεχόμενον, ὀργίλον, ἄμουσον, τραχύφωνον, λοίδορον, μιαιφόνον ὅτι ῥητὰ ἀνδρὸς ἐλευθέρου. ΔΕ. νοεῖ σοῦ, ὁ κηρύττης. ὡς ἐκείνῳ γε ὄνομα ἦν πρὸς ἐμοὶ, Καράβος. καὶ ἐκόμα δὲ, καὶ ὁ γένυς ἐπίλητο, καὶ τέχνην τὴν ἐμὴν ἠπίστατο. ἀπέκειρε γὰρ ἐν τῇ γναφείῳ καθήμενος, ὁπόσον τριχίδιον τοῖς ἱματίοις τῶν χροιδίων ἐπῆν. ΦΙ. ἐκεῖνος αὐτός ἐστιν ὁ οἰκέτης ὁ σός. ἀλλὰ νῦν φιλοσόφῳ ἔοικεν, ἀκριβῶς ἑαυτὸν ἀπογνάψας. ΔΕ. ὦ τῆς τόλμης, ὁ Καράβος φιλόσοφος, φησὶν, ἡμῶν δ' οὐδεὶς λόγος. ἀμέλει ἅπαντες αὐθρήσομεν, ξυνίσει γὰρ, ὡς φησιν, αὐτή. ΦΙ. τίς δ' οὗτος ἄλλος ὁ τριττιών ἐστιν, ὦ Ἡράκλες, ὁ καλὸς, ὁ τὴν κιθάραν; ΗΡ. Ὀρφεύς ἐστι, σύμπλους ὅτε τῆς Ἀργοῦς ἐμός, ἥδιστος κελευστῶν ἁπάντων. τριττὸς γὰρ τὴν ᾠδὴν αὐτοῦ, ἡνίκα ἐκαμνομεν ἐρέττοντες. χαῖρε, ὦ ἄριστε, καὶ μουσικώτατε Ὀρφεῦ, οὐκ ἐπιλέλησαι γάρ που Ἡρακλέους. ΟΡ. νὴ καὶ ὑμᾶς γε ὦ Φιλοσοφία, καὶ Ἡράκλες, καὶ Ἑρμῆ. ἀλλὰ καιρὸς ἀποδιδόναι τὰ μισθώματα, ὡς ἴστε πάνυ σαφῶς ὃν ζητεῖτε, οἶδα. ΕΡ. ἐκοῦ δῆξον, ὦ παῖ Καλλιόπης, ἔνθα ἐστὶ, χρυσὸν γὰρ ὀδεῖν, οἶμαι, δεῖ, σοφὸς ὤν. ΟΡ. οὗ ἔφης, ἐγὼ δὲ τὴν μὴ οἰκίαν δείξαμι' ἂν ὑμῖν, ἔνθα οἰκεῖ, αὐτὸν δ' οὐκ ἄν, ὡς μὴ κακῶς ἀκούοιμι παρ' αὐτοῦ, μαργὸς γὰρ εἰς χολὴν, καὶ μόνον τοῦτο οὐ μεμελέτηκε. ΕΡ. δῆξον μόνον. ΟΡ. αὕτη πλησίον. ἐγὼ δ' ἄπειμι ὑμῖν ἐκποδών, ὡς μηδ' ἴδωμι αὐτόν. ΕΡ. ὑπάρχει. ἀκούεις γυναικός ἐστι φωνή, ῥαψῳδούσης τι τῶν Ὁμήρου; ΦΙΛ. νὴ Δία. ἀλλ' ἀκουσώμεθα, τί λέγει.

ΔΡΑ. Ἐχθρὸς γάρ μοι κεῖνος [ἀνὴρ] ὁμῶς Ἀΐδαο πύλῃσιν,
Ὅς χρυσὸν φιλέῃ μᾶλλον ἢ φρεσὶν, ἄλλο δ' εἴπῃ.

ΕΡ. ἐκοῦ τὸν Καράβου σοι μισητέον, ὃς ξυνοδόκον κακὰ ῥέζειν, ὅταν φιλότητα πρόσχῃ.

ΥΠΟ. ὡς ἐμοῦ τοῦτο δ' ἔπος, ὃ τὴν γυναῖκα

A Num quis mancipium Paphlagonicum, ex Sinopenſibus barbaris, nomine tale, quale à poſſeſſionibus imponitur, perpallidum, corpore hirſutũ, barba horridum, pera inſtructum, lacerna indutum, iracundum, ineruditum, voce aſperum, maledicum, ſub imaginaria libertate viuẽs, indicare poteſt? DOMINVS. Noui, heus tu, quod prædicas mancipium. Illi enim apud me Scarabeus nomen erat: caluaſtrũ barbámque vellebat, & artem meam nouerat: in fullonia enim ſedẽs officina, flocculos abradebat, qui ex veſtimentis ſuperflui pullulabant. PHI. Ille ipſe ſeruus tuus eſt, ac nunc philoſopho

B ſimilis videtur, ac perbellè ſeipſum fullonia expoliuit. DOMINVS. Proh audaciam, Scarabeus philoſophari dicitur? VIRI. De nobis verò nullus ſermo. MER. Atqui omnes inueniemus, quoniam, vt aiunt, indifferenter cum muliere concumbunt. PHI. Sed quiſnam ô Hercules ille alter eſt, qui contrà tendit, pulcher, & citharam geſtans? HERC. Orpheus, qui mecum Argos nauigauit, omnium nautarum iucundiſſimus. Nam ad cantum ſuum remigantes, nullatenus laborabamus. Salue optime & per-

C quam canore Orpheu, qui nullibi vnquam Herculis oblitus es. ORPH. Nequaquam, ſed & Philoſophia, Hercules, & Mercuri, ſaluete: ſed tẽpus eſt vt mihi præmium indicij perſoluatis: ego enim planè quemnam quæratis, noui. MERC. Nónne igitur, Calliopes fili, vbinam ſit, monſtrabis? cùm enim ſapiẽs exiſtas, minimè, vt arbitror, auro indiges. ORPH. Rectè dicis: proin ego vobis domum quam inhabitat, oſtendero, ipſum verò minimè, ne malè ab eo audire cogar: ſummè enim ſceleſtus eſt, ac vni huic rei ſtudet. MERC. Oſtende ſolùm. ORPH. En proxima hæc: ego

D verò, ne ipſum videam, epedibus vobis abeo. MERC. Attende, an non mulieris vox eſt, Homeri quid connectentis? PHI. Ita per Iouem: ſed quidnam dicat, audiamus.

FVG. *Non minùs ille mihi eſt hoſtis, quàm ianua Ditis,*
Aurum mente colens, verbis cõtraria ſentit.

MER. Nonne igitur [1]cantharus tibi odio habendus, qui [1] Scarabeus.
Praua gerens hoſpes, quamuis ſimularet amicum?

MARIT. De me carmen hoc, cuius vxorem

Abduxit fugiens, fuerat qui acceptus amicè.

FVG. *Ebrius, atque canis facie, sed pectore ceruus,*
Consilio ignauus, sed longè ignauior armis,
Thersites vecors, pranarúmque optima pica,
Regibus illicitè & frustra contendere suetus.

DOMI. Iure execrandi carmina hæc.

FVG. *Ante canis, retróque leo, medióque chimæra,*
Impetum exhalans grauiter trinicanis acris.

MARI. Hei mihi vxor, qualia à tot perpessa es canibus? quin ipsam ex ipsis concepisse ferunt. MERC. Confide, Cerberum tibi quendam aut Geryonem pariet, vt Hercules ille rursus alium habeat laborem. Sed obuiam pergunt, ita vt fores pulsare necesse non sit. DOM. Teneo te Scarabee? siles iam, age videamus quid tibi pera contineat, lupinos forsitan, vel panis frusta. MERC. Minimè per Iouem, verùm zonam auream. HERC. Ne mireris: nam sub initium in Græcia se Cynicum esse dicebat, hîc autem planè Chrysippeus est: Igitur nõ diu posthac Cleanthem ipsum videbit: à barba etenim, cùm tam scelestus sit, suspendetur. DOMI. Tu verò ô scelerate, nonne Doliolum [1] fugitiuus meus existis? certè, non alius: proh risu digna res! quid dehinc haud fiet? & Doliolum [2] quoque philosophatur. MERC. Nunquid tertius ille domino caret? DO. Minimè, verùm ego dominus sponte in rem malam ipsum dimisi. MERCV. Quamobrem? DOMI. Quoniam teterrimè fœtet, nomine verò Odorisspirum appellabamus. MERC. Hercules malorum depulsor, audisne? dein pera & baculum? Atqui tu vxorem recipe. MARI. Minimè, quandoquidem nec si mihi libellum ex veteribus in vtero gestaret, reciperem. MER. Quomodo libellum? MAR. Aliquid est vir optime, triceps libellus. MERC. Haud absurdè, quandoquidem ex Comicis trigaleatus quidam. HERC. At dehinc tuum est iudicare. MERC. Ita mihi videtur, mulierẽ hanc, ne monstrum aut multicaput pariat, retro in Græciam ad virum reuerti debere:

Ωχετο ἀπάγων, ὅτι αὐτὸν ἐκδεξάμενον.

ΔΡΑ. Οἰνοβαρὲς, κυνὸς ὄμματ' ἔχων, κραδίην δ' ἐλάφοιο,
Οὔτ' εἰνὶ πολέμῳ ταλαείθμιος, οὔτ' ἐνὶ βουλῇ,
Θερσίτ' ἀκριτόμυθε, κακῶν πομπεῖε κολοιῶν.
Μάψ, ἀτὰρ ἠδὲ καὶ ὑμὸν ἐείξεμμαι βασιλεῦσιν.

ΔΕΣ. εἰκότως τῆ καθαρσίου τὰ ἔπη.

ΔΡΑ. Πρόσθε κύων, ὄπιθεν δὲ λέων, μέσση δὲ χίμαιρα,
Δεινὸν ἀποπνείουσα, τείου κυνὸς ἀγρίου ὁρμήν.

ΥΠΟ. οἴμοι γυναι, ὅσα πέπονθας ὑπὸ κυνῶν βουτύπων. φασὶ δ' αὐτὴν καὶ κύφ' ἀπ' αὐτῶν. ΕΡΜΗΣ. θαῤῥῆ, Κέρβερόν τινα τέξεταί σοι, ἢ Γηρυόνην, ὡς ἔχοι ὁ Ἡρακλῆς καὶ αὖθις πόνον. ἀλλὰ καὶ παρρησίαν, ὥστε οὐδὲν δεῖ κόπῳ τὴν θύραν. ΔΕΣΠ. ἔχω σε, ὦ Καθαρε, νῶν σιωπᾶς; φέρ' ἴδωμεν ἄττά σοι ἡ πήρα ἔχει, θέρμους ἴσως, ἢ ἄρτου τρίφος. ΕΡ. οὐ, μὰ Δία, ἀλλὰ ζώνην χρυσῆν. ΗΡΑ. μὴ θαυμάσῃς. Κυνικὸς γὰρ ἔφασκεν εἶναι ὁ πρόσθεν ὅτι τῆς Ἑλλάδος, ἐνταῦθα δὲ Χρυσίππειος ἀκριβῶς ἐστι. τοιγαροῦν Κλεάνθην οὐκ εἰς μακρὰν αὐτὸν ὄψει. κρεμήσεται γὰρ ἀπὸ τῆς πώγωνος, οὕτω μιαρὸς ὤν. ΔΕ. σὺ δὲ, ὦ κακὲ, ὁ Λικυθίων οὐμὸς δραπέτης τυγχάνεις ὤν; οὐμήνουν ἄλλος, ὦ τῆς γέλωτος. εἶπα τί σὸν ἀπόλοιτο; ἢ Λικυθίων φιλόσοφος; ΕΡΜ. ὁ τρίτος δὲ ἦν ἀδέσποτος ὑμῖν ἐστιν; ΔΕΣΠ. ἀδαμῶς, ἀλλ' ὁ δεσπότης ἐγὼ, ἐκὼν ἀφίημι αὐτὸν ἀπολωλέναι. ΕΡΜ. ὅτι τί; ΔΕΣ. ὅτι δεινῶς τὴν ὑποσάθρην ἐστί. δ δ' ἐνόμα, Μυρόπνουν αὐτὸν ἐκαλεσάμην. ΕΡ. Ἡρακλῆς ἀλεξίκακε, ἀκούεις; ἔπειτα πήρα, καὶ βάκτρον, ὃ αὐτὸς ἀπόλωβε τὴν γυναῖκα σύ. ΥΠ. μηδαμῶς, σὺν αὖ ἀπολάβοιμι βιβλίον μοι τὴν παλαιὰν κύστην. ΕΡ. πῶς βιβλίον; ΥΠ. ἔστι τι, ὦ γαῖα, τετρακέφαλος βιβλίον. ΕΡ. οὐδὲν ἄτοπον, ἐπεὶ καὶ τριφάλλης τὴν κωμικὴν εἶς. ΔΡΑ. σὸν ὦ Ἑρμῆ, δικάζειν ὅ μοι τοῦτο. ΕΡ. ὅταν μοι δοκεῖ. ταυτὶ μὲν ἵνα μηδὲν τέρας, μηδὲ πολυκέφαλον τέκῃ, οἴχεσθαι πρὸς τὸν ἄνδρα ἐπίσω εἰς τὴν Ἑλλάδα·

τὼ δύο δὲ τούτω τὼ δραπέτίσκω, ἀλλὰ δόντε τοῖν δεσπότοιν μανθάνειν ἃ χρὴ τὸν μὲν ἀποπλύνειν τὰς ῥυπώσας τῶν ὀθονῶν, τὸν Λικυθίωνα· τὸν Μυρόπνουν δὲ, αὖθις ἀκεῖσθαι τῶν ἱματίων τὰ διερρωγότα, μαλάχῃ γε πρότερον μαστιγωθέντα· ἔπειτα καὶ τοῦτον ἀλλὰ δοθῆναι τοῖς πιπίωσιν, ὡς ἀπόλοιτο ἀλλὰ πλόμβος τὰ πρῶτα, ῥυπώσῃ πρόσεστι καὶ γυναικεία τῇ πίττῃ. εἶτα ἐς τὸν Αἶμον ἀναχθέντα γυμνὸν, ὅτι τῆς χιόνος μόνην συμπεπεδημηκὼς τὼ πόδε. ΔΡΑ. φεῦ τῶν κακῶν, ὀτοτοῖ, παπαπαπάξ. ΔΕΣΠ. τί τοῦτο πρεπῶδες τῶν τραγικῶν σὺ φθέγγῃ; ἀλλ' ἀκολούθει ἀλλὰ τοῖς πιπίωσιν ἤδη, ἀπόδυσάμενος πρότερόν γε τὸν λεοντῆν, ὡς γνωσθῇς ὄνος ὤν.

A & fugitiuulos hos duos dominis reddi, vt discant quæ antea: Doliolum [1] quidem sordidos abluere panniculos, Odorispirum autem rursus vestimenta resarcire lacera, malua tamen priùs flagellatum. Inde & hūc picatoribus tradi, vt pereat, vulsus primò: insuper pudenda pice inquinari, postea in Hæmum sublatum nudum, pedibúsque colligatum, in niue destitui. SCARA. Heu malorum, ah, ah, papæ, heu. DOMI. Quid hoc est? tragicas interseris voces? sed ad picatores iam sequere, priùs tamen leoninam exue pellem, vt planè asinus esse cognoscaris.

λικυθίων.

ΤΑ ΠΡΟΣ ΚΡΟΝΟΝ.

SATVRNALIA. Erasmo Roterodamo interprete.

ARGVMENTVM.

Saturnalia, festa Romæ fuerunt in honorem Saturni instituta, quæ mense Decembri, initio à decimosexto calen. Ianuarij facto, per proximos dies septem peragebātur. In ijs neque bella gerendæ suscipiebantur, neque pœnæ à nocentibus sumebātur, sed licebat seruis, pileatis (quod signū libertatis erat) per vrbem liberè vagari, atque aleæ vacare, & cum ipsis dominis etiam cibū capere. Pauperes autem à diuitibus conuiuijs, quoque accipiebātur, ijdémque inter se dona mittebāt: quorū quæ mittebantur, xenia: quæ verò referebantur, apophoreta vocabant. Id quod cùm ex alijs scriptoribus, tum ex Martiale præcipuè apparet, qui postremos suos libros illorum titulis inscripsit quoque. Quoniam igitur tum (vt est verisimile, omniáque in deterius abeunt tempore) pauperes à diuitibus non eodem modo vt à principio, æqualiter accipiebantur, vinóque alij viliore, atque epulis vix dum gustatis, semijciuni & esurientes interim è conuiuio discedebant, deinde neque munera eodem precio, quo olim, referebant: occasionem inde sumpsisse Lucianus videtur, vt consuetudinem illam pro suo iure ac modo exagitaret, atque hæc, tanquam & ipsa Saturnalia quædam munera, legenda proponeret. Quanquam neque hic ab ingenio suo quicquam recedit, paritérque & deos & homines more suo incessit. Nam Saturni fabulam quoque persequitur, & vecordiam ipsius coarguit, vt qui pro liberis saxa deuorarit, & compedibus vinctus degat, à Ioue regno depulsus. Et Iouem ipsum accusat, vt qui citra delectum & inæqualiter bona fortunásque hominibus distribuat, malos euehendo, & contrà bonos deprimendo. Atque hæc summatim per tota Saturnalia tractantur. Cæterùm primo hoc dialogo ritum & originem sacri huius potissimùm tradit, ficto Sacerdotis & Saturni colloquio: quorum alter quidem diuitias à deo postulat: alter autem dum diuitias largiri, suæ potestatis esse negat, interea quatenus ipse regnet, & quid præstare soleat, denique cur hoc festum institutum sit, exponit, refutata interim etiam fabula quæ de liberis deuoratis, & amissione regni, & captiuitate ipsius vulgo iactatur. In sequenti autem Chronosolone, leges Saturnaliorum constituit, primam videlicet de ritu ac modo peragendi festi, & de iis quæ in eo agere fas sit. Secundam de accipiendis atque tractandis pauperibus, déque muneribus à diuitibus iisdem mittendis. Postremam de modo & ratione conuiuiorum, quæ apponi videlicet debeant, & quantum à quoque bibi, & quousque ludo vtendum sit. Et hæc omnia cum longa præfatione, qua legibus hisce auctoritatem à persona & mandato ipsius dei parat. Inscribitur autem Chronosolon, vt videtur, ab exemplo, quòd eodem modo & apud Athenienses olim Solon illi leges dictauit. Post hæc in epistolis, in prioribus quidem de mutandis rebus, & instituenda æqualitate agitur. Nam pauper quispiam petit à

Saturno, vt cum diuitibus agat, quò depositis in medium opibus, ex æquo se quoque frui illis patiantur, aut certas vtique vestes & pecunias, & cætera ad festum peragendum pauperibus mittant. Primùm quia absurdũ & inconueniens sit, ita inæqualiter agere: deinde quòd contra vetus exemplum, quo Saturni temporibus omnia æqualia fuisse perhibeãtur: addita etiam collatione diuitum, & hypotyposi quadam morum ac vitæ illorum. Postremò comminantes se omnia mala illis imprecaturos esse, nisi hæc quæ petant, fiant. Contrà autem Saturnus increpat pauperem, qui ea à se postulet, quæ suæ potestatis non sint: sed tamen respondet, se cum diuitibus hoc nomine agere velle, addita post hæc longa commonitione, qua pauperes, vt sua sorte contenti sint, hortatur, ostendens plus molestiæ & periculorum diuitias quàm voluptatis secum habere. In posterioribus autem agunt inter se Saturnus & diuites de æqualitate in cœnis habenda: ac prior quidem Saturnus exponit diuitibus quæ à pauperibus ad se scripta ac postulata fuerint, admonens illos, vt benigniores erga ipsos se gerant, atque æqualitatem recipiant, argumentis à signo & consequentibus: tum commodis, si faciãt, tum periculis, si detrectent, adhibitis. Contrà autem diuites extenuata accusatione pauperum à consueto, respondent, se quidem fecisse pro eo atque æquum & honestum fuerit, sed illos ita immodestos & intemperantes se gerere, vt eos de cætero omnino excludendos censuerint. Veruntamen ex illius consilio denuo admissuros se eos esse, si ex pacto recipiant, se nihil cõtumeliosè aut intemperanter posthac facturos esse.

SACERDOS ET SATVRNVS.

DIC mihi Saturne, quando tu quidem hoc tempore regnare videris, tibíque & sacrificatum & litatum est à nobis, quid potissimùm abs te pro immolatis hostiis postulare debeã, quod postulatum feram? SAT. Istud quidem te ipsum perpendere oportuit, quid tibi foret optandum: nisi qui princeps sit, eundem & vatem esse vis, vt norit quid maximè collubitum sit animo tuo petere. Cæterùm ego, quantum facultas feret, non abnuam votis tuis. SAC. Quin istud iam olim mihi perpensum est: desidero enim vulgaria ista, ac passim obuia, videlicet opes, multam auri vim, vtque viris imperem, vtque multa possideam mancipia, vestes splendidas ac delicatas, tum argẽtum & ebur, breuiter si quid est præterea rerum pretiosarum. Hæc igitur mihi da optime Saturne, vt & ipse nonnihil emolumenti ex tuo sentiam imperio, néve solus per omnem vitam earum rerum sim expers. SAT. Illud vide, iam postulas quod non est meæ potestatis: neque enim mearum partium est ista distribuere. Quare ne grauiter feras, si quę petis, non assequeris: quin magis ista à Ioue postulato, quum ad eum imperij vices redierint, id quod breui futurum est. Nam ipse præscriptis conditionibus rerum administrationem ab illo suscipio. Est autem vniuersum imperium meum, septem duntaxat dierum, quorum si ius excesserit, illico priuatus reddor, ac velut vnusquilibet de plebeia multitudine. Nec tamen in his ipsis septem

Ritus Saturnaliorum.

Κρόνε, οὐ γὰρ ἔοικας ἄρχων τό γε νῦν εἶ, καὶ σοὶ τέθυται, καὶ κεκαλλιέρηται πρ' ἡμῶν, τί ἂν μάλιστα ὅτι τῶν ἱερῶν αἰτήσας λάβοιμι παρὰ σοῦ; ΚΡΟ. τοῦτο μὲν αὐτόν σε καλῶς ἔχει ἐσκέφθαι ὅ, τι σοι βούκτεον, εἰ μὴ καὶ μαίνῃ ἅμα ἐθέλοις εἶ τὸν ἄρχοντα, εἰδέναι τί σοι ἥδιστον αἰτεῖν, ἐγὼ δὲ τά τε δυνατὰ ὀκ ἂν ἀναβύσω τοῖς σοῖς βουλεύμασι. ΙΕ. ἀλλὰ πάλαι ἔσπευμαι, ἐρῶ γὰρ τὰ κοινὰ ταῦτα, καὶ παρεῖχεν, πλοῦτον, καὶ χρυσὸν πολὺν, καὶ ἀνδρῶν δεσποτεῖν εἶ, καὶ ἀνδράποδα πολλὰ κεκτῆσθαι, καὶ ἐσθῆτας βαπτὰς, καὶ μαλακὰς, καὶ ἄργυρον, καὶ ἐλέφαντα, & τἄλλα, ὁπόσα τίμια. ταῦτα οὖν, ὦ ἄριστε Κρόνε, δίδου μοι, ὡς τι καὶ αὐτῶν ἀπολαύσω τῆς σῆς ἀρχῆς, μηδὲ ἄμοιρον εἶ μόνον αὐτὸν ἀφ' πάντος τοῦ βίου. ΚΡΟ. ὁρᾷς, ὑπὲρ ἐμὲ τοῦτο ἤτησας· οὐ γὰρ ἐμὸν ἀφαιρεῖσθαι τὰ τοιαῦτα· ὥστε μὴ ἄχθου, εἰ ἀτυχήσῃς αὐτῶν, ἀλλ' αἴτει παρὰ τοῦ Διός, ὁπότερον εἰς ἐκεῖνον ἡ ἀρχὴ περιελήλυθε μετ' ὀλίγον. ἐγὼ δ' ὅτι ῥητοῖς παραλαμβάνω τὴν διοικησίαν. ἑπτὰ μὲν ἡμερῶν ἡ πᾶσα βασιλεία· ἐν ταύταις ἐκεῖνος τούτων γίγνομαι, ἰδιώτης βίος εἰμι, καὶ πρὸς τοῦ πλήθους ἡμῶν εἷς. ἐν αὐταῖς δὲ ταῖς ἑπτὰ

ασυνδαῖον μὴ σοὶ ἀγορᾶιον δίκην ἐπιτελεῖσθαι μοι συγκεχώρηται, πίνειν, καὶ μεθύειν, καὶ βοᾶν, καὶ παίζειν, καὶ κυβεύειν, καὶ ἄρχοντας καθίζεσθαι καὶ τοῖς οἰκέταις βιωτικῶν, καὶ γυμνὸν ᾄδειν, καὶ κροτεῖν ὑποτρέμοντα· ἐνίοτε δὲ καὶ ἐς ὕδωρ ψυχρὸν ὅτι κεφαλὴν ὠθεῖσθαι, ἀσβόλῳ κεχρισμένον τὸ πρόσωπον. ταῦτα ἐφεῖταί μοι ποιεῖν. τὰ μεγάλα δὲ ἐκεῖνα, τὸν πλοῦτον, καὶ τὸ χρυσίον, ὁ Ζεὺς δίκαιός ἐστιν οἷς ἂν ἐθέλῃ. ΙΕ. ἀλλ' ὦ δέσποτα, ὦ Κρόνε, ῥᾳδίως καὶ προθύμως. ἐγὼ γοῦν ἤδη ἀπεκόρυκα, αὐτῷ μεγάλῃ τῇ φωνῇ· ὁ δὲ οὐκ ἐπαΐει τὸ παράπαν, ἀλλὰ τὴν αἰγίδα ὀπισίων, καὶ τὸν κεραυνὸν ἐπαλατεινόμενος, ἀριμὺ σκοπῶν, ἐκπλήττει τοὺς ἐπιόντας ἐνίοτε δὲ ποτὲ καὶ ὀπτυδύσῃ τινὶ, καὶ πλούσιον ποιήσῃ, πολὺ τὸ ἄκριτον ἐπιδείξων, καὶ τοῖς ἀγαθοῖς ἐνίοτε καὶ σπουδαίοις ἀφείς. ὁ δὲ παμπονήρους τε καὶ ἀσώτους ἀνδράσι προσήκει τὸν πλοῦτον, μαστιλίαις ἢ ἀνδρογύνοις τοῖς πλείοσι αὐτῶν· πλὴν τά γε σοὶ δοκοῦντα ἐθέλω εἰδέναι, τίνα ταῦτά ἐστιν; ΚΡ. ὦ μικρὰ ὅλως, καὶ οὐδὲ πρωτάπασιν ὑπερφέροντα, ὡς γοῦν τὴν δυναμιν ἐξετάζεσθαι τῆς συμπάσης ἀρχῆς, εἰ μή σοι τε μικρὸν δοκεῖ τὸ νικᾶν κυβεύοντα, καὶ τοῖς ἄλλοις ἐς τὴν μονάδα κυλινδοῦντα τὸν κύβον, σοὶ τὴν ἑξάδα ὑποφαίνειν ἀεὶ φαίνεσθαι. πολλοὶ γοῦν ἐς κόρον ἀπὸ τοῦ ζῆν ἐπεσιτήσαντο, οἷς ἔλεως ἐπιφορὰς ὁ κύβος ὀπτυδύσῃ. οἱ δὲ, ἐμπαλιν γυμνοὶ ἐξεννέξαντο, σπουδαιότερος αὐτοῖς τὸ σκάφος, ὅταν μικρῷ ἔρματι τῷ κύβῳ καὶ μόλις καὶ πεῖσαι ἐς τὸ ἥδιον, καὶ φιλικώτερον ἄλλα δόξαι ἅμα ἐν τῷ συμποσίῳ, καὶ διακόνων ὑμῶν τοῖς μὲν ἄλλοις ἐς τὸ ὕδωρ ἐμπεσοῦν (τοῦτο γὰρ τοὐπιτήδειον τῆς ἀδεξίου διακονίας) σε δεῖ, καὶ ἀναγορεύεσθαι καλλίνικον, καὶ τὰθλ' ἁρπάζειν τὸν ἀληθῆ. ὁρᾷς ἡλίκον τὸ ἀγαθὸν, ἐπὶ σὲ βασιλέα μόνον ἐφ' ἁπάντων γενέσθαι, τῷ ἀγραύλῳ κεφαλήν σοι, ὡς μήτε ὑπερβαίνεις γέλωτα ὑπερβάλλοντα, καὶ αὐτὸς ὑπερβαίνεις ἔχοις, τῷ μὲν ἀγροῖκόν τι σοὶ αὐτὸ ἀναδοῦσαι, τῷ δὲ γυμνὸν ὀρχήσασθαι, καὶ κρόταλον τὸν αὐλητρίδα, τρεῖς τὴν οἰκίαν περιελθεῖν; πῶς δὲ καὶ ταῦτα δείγματα μεγαλοδωρίας τῆς ἐμῆς; εἰ δὲ μὴ ἀληθῆ μηδὲ βέβαιον γίνεσθαι τὴν τοιαύτην βασιλείαν αἰτᾶσι, ἄγνωμον ποιήσῃς,

A diebus ſerium quippiam aut publicum tractare mihi permiſſum eſt, verùm potare, inebriari, vociferari, ludere, certare teſſeris, creare reges, famulos in conuiuium adhibere, canere nudum, laſciuo corporis motu ſaltitare, nonnunquam & in gelidam aquam dare præcipitem, facie fuligine oblita. Hæc vti faciam, permiſſum eſt. Cæterùm magna illa, puta diuitias & aurum, Iupiter ipſe dilargitur, quibus illi viſum fuerit. SAC. Imò ne ille quidem, Saturne, admodum facilè ac lubens id facit, adeo vt me iam vox defecerit, magno clamore hæc ab illo flagitantem. At is nihil prorſus audit,
B verùm ægidem obvibrans, ac fulmen intentans, toruúmque obtuens, pauefacit inſtantes. Quòd ſi quando etiam annuerit alicui, diuitémque reddiderit, mirum quàm id nullo delectu facit, vt aliquoties præteritis probis ac ſapientibus viris, ſceleratis ac ſtultis hominibus opes offundat, verberonibus atque effœminatis, cuiuſmodi ſunt iſti plerique. Quanquam equidem cupio cognoſcere quænam ſint iſta tuæ poteſtati permiſſa.
SAT. Haudquaquam parua, neque omnino contemnenda, ſi quis vniuerſi
C imperij vim expendat: niſi fortè tibi paruum eſſe videtur, vt in teſſerarum ludo vincas, cùm quæ cæteris alea in vnionem voluatur, tibi ſenionem ſemper in ſummo latere oſtendat. Nam hinc ſibi plerique victum parant vel ad ſaturitatem vſque, quibus propitia ac ſecunda aſpirarit Teſſera. Rurſum alij nudi enatarunt, naue eliſa, fracta ad tam minutum ſcopulum, puta aleam. Adde his, potando quàm maximè hilareſcere, ac modulatiùs alio videri canere in conuiuio. Præterea reliquis miniſtris in aquam præcipitatis (nam ea pœ-
D na eſt parum dextrè miniſtranti) te & victorem pronuntiari, atque ei quem viceris, præmia præripere. Vides nimirum quàm ingens ſit bonum: quemadmodum & illud, quum talo victor ſolus omnibus rex præficeris, vt non ſolùm ipſe non feras vlla ridicula imperata, verumetiam ipſe poſſis aliis imperare: huic vt turpe quiddam de ſe ipſo vociferetur: illi vt ſaltet nudus, vtque ſublata in humeros tibicina ter domum obambulet. An non hæc quoque munificentiæ meæ non exiguæ ſunt argumenta? Quòd ſi cauſaberis regnum hoc nec verum eſſe, nec ſtabile, inſcitè feceris,

quum videas meipsum, qui ista dilargior, exigui temporis imperium tenere. Ex his igitur quæ meæ facultatis est præstare, nempe de taxillis, de regnando, de canendo, déque reliquis quæ modò recensui, audacter quæ voles petito, nihil veritus ne te ægide aut fulmine territem. SAC. Atqui istis nihil mihi est opus, Titanum optime. Tu tamen illud mihi respondeas velim, quod maximè cupiebam cognoscere: quod si mihi dixeris, satis magnam gratiam pro sacro persolueris, quin & in reliquum tempus quæ debueris, condono. SAT. Roga modò, equidem respondebo, si fortè quod rogaris, sciero. SAC. Illud in primis, num vera sunt ista, quæ de te audimus. quemadmodum deuoraris liberos tibi ex Rhea natos, vtque clam illa subducto Ioue, saxum infantis loco suppositum, tibi deuorandum tradiderit: deinde puer adultus te regno expulerit, bello superatum, mox arreptum in Tartarum præcipitarit, vinculis iniectis tum tibi, tum omnibus copiis auxiliaribus quæ tecum in acie steterant? SAT. Quid dixti? Nisi festum celebraremus, essétque licitum inebriari, atque in dominos impune conuitia iacere, intelligeres profectò mihi permissum esse irasci, qui quidem istiusmodi roges, nihil reueritus adeò canum ac senem deum. SAC. At ego hæc Saturne, non ex me ipso dico: quin & Hesiodus & Homerus (nolo enim dicere, reliqui propè mortales omnes) eadem de te credunt. SAT. An tu putas vel pastorem illum, vel hunc ampullosum, verè quippiã de me scisse? Rem ad hunc considera modum. Estne quisquam homo, non dicam deus, adeò durus vt possit ipse volens suos deuorare liberos? nisi si quis esset Thyestes, qui ab impio circumuentus fratre comederet? Sed finge esse qui possit, quî fiat vt ignoret sese saxum edere vice pueri? nisi fortè dentibus sit huiusmodi, vt dolere non queant. Imò neque bello consi ximus, neque Iupiter per vim imperium occupauit, sed ego illi volens & vltro rerum administrationem tradidi, cessíque. Porrò neque vinctum esse me, neque in Tartaro esse, vel ipse vides opinor, nisi prorsus oculis captus es, quemadmodum Homerus. SAC. Sed quid tibi accidit Saturne, vt imperium deponeres? SAT. Ego tibi dicam in summa:

Vide Macrobiũ lib. 1. Sat. c. 8.

ὁρῶ αὐτὸν ἐμὲ τὸν ταῦτα δεδωκότα ὀλιγοχρόνιον τὴν ἀρχὴν ἔχοντα. τούτων δ' οὖν ἃ μοι δοκεῖ δοῦναι δοῦναι, τὴν πεττείαν, τὴν ἀρχήν, τὸ ᾄδειν, καὶ τὴν ἀκατηθιμοσύμμιν, θαῤῥῶν αἴτει, ὡς ἐμοῦ τοῖς σοῖς δεδιξομένου σε τῇ αἰγίδι, καὶ τῷ κεραυνῷ. ΙΕ. ἀλλ', ὦ πάτερ ἄριστε, τὴν μὲν τοιούτων οὐ δέομαι, σὺ δὲ ἀλλ' ἐκεῖνό μοι ἀπόκριναι, ὃ μάλιστα ἐπόθουν εἰδέναι· καί μοι λῶ εἶπῃς αὐτό, ἱκανῶν ἕξει τὴν ἀμοιβὴν ἀποδεδωκὼς αὐτὴ τῆς θυσίας, καὶ τοῖς ὀλιγοστοῖς ἀφίημί σοι τὰ χρέα. ΚΡΟ. ἐρώτα μόνον, ἀποκρινοῦμαι γάρ, λῶ εἰδὼς τύχω. ΙΕ. ὃ μὲν πρῶτον ἐκεῖνο, εἰ ἀληθῆ ταῦτ' ἐστίν, ἃ περὶ σοῦ ἀκούομεν, ὡς κατεσθίεις τὰ γιγνόμενα ὑπὸ τῆς Ρέας, ἐκείνης δὲ ὑφελομένης τὸν Δία, λίθον ὑποβαλλομένης αὐτὶ τοῦ βρέφους, ἐδωκέ σοι καταπιεῖν· ὁ δ' εἰς ἡλικίαν ἀφικόμενος, ἐξήλασέ σε τῆς ἀρχῆς, πολέμῳ κρατήσας, εἶτα εἰς τὸν Τάρταρον φέρων ἐνέβαλε, πεδήσας αὐτόν σε, καὶ ὁ συμμαχικὸν ἅπαν, ὁπόσον μετ' σοῦ παρετάξατο. ΚΡ. εἰ μὴ ἑορτὴ, ὦ οὗτος, ἦγεν, καὶ μεθύειν ἐξῆν, καὶ λοιδορεῖσθαι τοῖς δεσπόταις ἐπ' ἐξουσίας, ἔγνως ἄν, ὡς ὀργίζεσθαι γοῦν ἐφέρεταί μοι, τοιαῦτα ἐρωτήσας. οὐκ αἰδεσθεὶς πολιὸν οὕτω καὶ πρεσβύτην θεόν. ΙΕ. κἀγὼ ταῦτα, ὦ Κρόνε, οὐ παρ' ἐμαυτῷ φημι, ἀλλ' Ἡσίοδος καὶ Ὅμηρος· ὀκνῶ γὰρ εἰπεῖν ὅτι καὶ ἄλλοι ἅπαντες ἀνθρωποι σχεδὸν ταῦτα πεπεισμένοι σοί. ΚΡΟ. οἴει γάρ τι τὸν ποιμένα ἐκεῖνον, τὸν ἀλαζόνα, ὑγιές τι περὶ ἐμοῦ εἰδέναι; σκόπει γοῦν, ἐάν τις ἀνθρωπος (οὐ γὰρ θεὸν ἐρῶ) ἱκανὸς εἴη ἀνὴρ ἐκὼν αὐτὸς καταφαγεῖν τὰ τέκνα, εἰ μή τις Θυέστης ἦν, καὶ ἀσεβεῖ ἀδελφῷ περιπεσών, παθεῖν; καὶ τοῦτο γ' ἂν εἴη πῶς ἀγνοήσαι λίθον ἀντὶ βρέφους ἐσθίων, εἰ μὴ ἀνάλγητος εἴη τοὺς ὀδόντας; ἀλλ' οὔτε ἐπολεμήσαμεν, οὔτε ὁ Ζεὺς βίᾳ τὴν ἀρχὴν ἀφείλετο, ἑκόντος δέ μου παραδόντος αὐτά, καὶ ἐπιτρέψαντος ἄρχειν. ὅτι μὲν γὰρ οὔτε πεπέδημαι, οὔτε ἐν τῷ Ταρτάρῳ εἰμὶ, καὶ αὐτὸς ὁρᾷς, οἶμαι, εἰ μὴ τυφλὸς, ὥσπερ Ὅμηρος εἶ. ΙΕ. τί παθὼν δὲ, ὦ Κρόνε, ἀφῆκες τὴν ἀρχήν; ΚΡ. ἐγώ σοι φράσω.

ὁ μὲν ὅλον, γέρων ἤδη καὶ ποδαγρὸς ὑπὸ τῆ γήρᾳ ὤν (διὸ καὶ πεπεδῆσθαί με οἱ πολλοὶ εἰκάσουσιν) οὐ γὰρ ἠδυνάμην διαρκεῖν πρὸς οὕτω πολλὰ ἀδικήματα τῷ νεῳ, ἀλλ' ἀεὶ ἀναθεῖν ἔδει ἄνω καὶ κάτω, τὸν κεραυνὸν διπρηνῆ φέροντα, τοὺς ὑποτόρκους, ἢ ἱεροσύλους, ἢ βιαίους καταφλέξοντα, καὶ ὁ πρᾶγμα πολὺ ἐργῶδες ἐμοὶ, καὶ νεανικόν· καὶ ἐξέδωκα ὧν ὑποιῶν τῷ Διΐ. καὶ ἄλλως δὲ, καλῶς ἔχειν ἐδόκει μοι διαπεπαυμένα τοῖς παισὶν ὧν τηνικαῦτα ἤρχον, αὐτὸν διαχρῆσθαι τὰ πολλὰ ἐφ' ἡσυχίας, οὔτε τοῖς διαφθείρουσι χρηματίζοντα, οὔτε ὑπὸ τῶν παιανισμάτων αὐτῶν ἐνοχλούμενον, οὔτε βρονταῖς, ἢ ἀστραπαῖς, ἢ χάλαζαν ἐνίοτε βάλλῃ αἰσχαλούμενον. ἀλλὰ πρεσβυτικήν τινα τοῦτον ἥδιστον βίον διάγω, ζυθοπότην πίνων ὁ νέκταρ, τῷ Ἰαπετῷ, καὶ τοῖς ἄλλοις ἡλικιώταις προσμυθολογῶν. ὁ δὲ ἀρχὴ μυρία ἔχων πράγματα· πλὴν ὀλίγας γούτας ἡμέρας, ἐφ' οἷς εἶπον, ὑπεξελέσθαί μοι ἔδοξε, καὶ διαλημψόμαι τὴν ἀρχὴν, ὡς ὑπομνήσω μι τοὺς ἀνθρώπους οἷος ἐπ' ἐμοῦ βίος, ὁπότε ἄσπορα καὶ ἀνήροτα πάντα ἐφύετο αὐτοῖς, οὐ ζάχνες, ἀλλ' ἕτοιμος ἄρτος, καὶ κρέα ἐσκευασμένα, καὶ ὁ οἶνος ἔρρει ποταμηδὸν, καὶ πηγαὶ μέλιτος, καὶ γάλακτος. ἀγαθοὶ γὰρ ἦσαν καὶ χρυσοῦ ἄπορυτες. αὕτη μοι ἡ αἰτία τῆς ὀλιγοχρονίου ταύτης διαιτείας, καὶ διὰ τοῦτο ἀπόπυραχολος ἐγένετο, καὶ ᾠδὴ, καὶ παιδιὰ, καὶ ἰσοτιμία πᾶσι, καὶ δούλοις, καὶ ἐλευθέροις. οὐδεὶς γὰρ ἐπ' ἐμοῦ δοῦλος ἦν. ΙΕ. ἐγὼ δὲ, ὦ Κρόνε, καὶ τοῦτο εἴκαζον εἰς τοὺς δούλους, καὶ παιδοτρίβας, φιλανθρωπον ἐκ τοῦ μύθου ἐκείνου ποιῆσαι σε, τιμῶντα τοὺς τὰ ὅμοια πάσχοντας, ἅτε καὶ αὐτὸν δουλεύοντα, μεμνημένον τῆς πέδης. ΚΡΟ. οὐ παύσῃ γὰρ τὰ τοιαῦτα ληρῶν; ΙΕ. Οὐ λέγεις, καὶ παύσομαι πλὴν ἔτι μοι καὶ τοῦτο ἀπόκειται, ὃ τι πολλῶν σωρηδὸν ἦν καὶ τοῖς ὑπὸ σῶ ἀνθρώποις; ΚΡΟ. Ἐμάνης, ὦ μῶν τοῖς παλαίστων γε, καὶ μυρμιδόνων, ὥσπερ ὑμῖν, ἀλλὰ τοῖς καιρίων ὃ μέγιστον, ὡς μὴ αἰσθάνεσθαι ἠτυχηκότα, μηδὲ δακρύειν ἀεὶ ἀσιτον ἔοντα μόνον τῶν ἄλλων. ΙΕ. Οὔκουν σκῶμεν ποιοῦντες.

A Senex iam & podagrosus quum essem ob ætatem (vnde etiam factum est vt plerique mihi compedes esse finxerint) impar eram viribus ad tam multa huius ætatis facinora punienda: nam erat assiduè mihi sursum ac deorsum cursitandum obarmato fulmine, quo sacrilegos, periuros, ac raptores exurerem. Erátque negotium plenum laboris, quódque iuuenem desideraret. Itaque mihi consulens, Ioui locum dedi. Quanquam & alioqui rectè facturus mihi videbar, si partitus filiis (nam erant) imperium, ipse pleramque vitam conuiuus per otium traducerem, nihil necesse habens, neque B vota facientibus operam dare, nec ab iis qui contraria petunt, molestia affici, neque tonare, neque fulminare, neque grandinem aliquoties immittere. Sed senilem hanc ac iucundissimã dego vitam, meracius bibens nectar, atque interim cum Iapeto reliquisq; æqualibus diis cõfabulans. At regnat quidem ille mille distractus negotiis, nisi quòd hos pauculos quos dixi dies mihi visum est excipere, in quibus recipio principatum, vt mortalibus in memoriam reducam cuiusmodi fuerit me regnante vita, cùm citra sementem citráque arationem cuncta illis C prouenirent. Haud tum quidem aristæ, sed panis paratus, carnes apparatæ, ac vinum fluminum instar fluebat, tum fontes mellis, lactisque, propterea quòd mortales omnes probi essent, & aurei. Hæc, inquam, mihi caussa fuit cur exigui temporis imperium geram; atque ob id vndique plausus, cantiones, lusus, æqualitas omnibus seruis æquè ac liberis: neque enim me regnante quisquam erat seruus. SAC. At ego Saturne coniecturam istam ad seruos, & eos qui boias terunt, referebã, quasi ob eam caussam tibi fabula tribueret erga hos humanitatẽ, quòd memor teipsum aliquando seruitutem seruisse, ac gestasse compedes, eos magnifaceres, qui simili essent fortuna. SAT. Non tu desines istiusmodi nugari nugas? SAC. Bene mones, itaque desino. Quin illud etiam mihi respondè, talis ludere, in vsu fuit tui quoque seculi mortalibus? SAT. Erat sanè, at non depositis talẽtis, ac decem nummûm millibus, quemadmodum vos facitis, verùm vt plurimo, nucibus, ne videlicet discrucietur qui victus esset, néve semper ploraret sese vnum omnium non habere quod ederet. SAC. Et rectè quidem illi,

Digressio in præsentes mores,

Nam quo tandem præmio certassent ipsi talis, quum ipsi toti essent aurei? Itaque te loquente, tale quiddam mihi venit in mentem, si quis vnum aliquem ex aureis illis viris, in hanc nostram ætatem adductum vulgo ostenderet, quid illi tandem eueniret? Nempe miserum (sat scio) discerperent, haud aliter incursantes, quàm in Pentheum Mænades, aut in Orpheum fœminæ Thraciæ, aut in Actæonem canes, intérque sese decertarent, quantam quisque maximam posset portionem auferre, vt qui ne in festo celebrando à lucri studio temperent, quin ipso etiam festo ad lucri abutuntur incrementum. Itaque alij quidem tibi primitias immolant, amicos in conuiuio deprædantes. Alij verò tibi conuitiantur, cùm nihil ad rem pertineat: tum ipsas comminuunt tesseras, perinde quasi illis sit imputandum, quod illi suapte sponte faciunt. Sed dic mihi & illud, quid tandē caussæ fuit vt deus vsque adeo imbecillis ac senex, tempus inamœnissimum delegeris, cùm iam nix omnia occupat, plurimus sæuit Boreas, cúmque nihil non gelu concretum est, arent arbores nudæ decussis frondibus, squalent horrentque vacua floribus prata, cùm incurui contractíque mortales, perinde quasi extremo confecti senio, ad focum ferme desident, interea tu festum diem agis? neque enim accommodum seni tempus, neque satis idoneum genio indulgentibus. SAT. Sed heus tu, permulta quidem à me scisscitaris, cùm potare iam oporteat. Itaque non exiguam temporis portionem tuis rogationibus mihi de festo perdidisti, dum ista mecum philosopharis, non admodum ad rem pertinentia. Quare nunc istis tandem omissis, conuiuium agitemus, plaudamus, ac liberam agamus vitam. Deinde prisco more depositis nucibus, ludamus tesseris, ac reges suffragiis creemus, ipsísque vltro pareamus. Siquidem ad eum modum effecerimus vt verum videatur prouerbium quod dicunt, Senes repuerascere. SAC. Imò cui ista quæ dicis, non probantur Saturne, precor vt ei nec tum bibere liceat, cùm sitit. Itaque bibamus, quandoquidē & primo colloquio satis à te responsū est. Proinde videor mihi rectè facturus, si nostram hanc confabulationem, & quę ipse interrogarim, & quæ tu propitius responderis, literis prodita tradam amicis legēda, si qui sunt digni qui tua dicta accipiant.

A ἀλλ' ἦν γὰρ αὖ καὶ ἐπὶ τοῦτο, αὐτοὶ ὅλοι χρυσοῖ ὄντες; ὡς ἔγωγε καὶ μεταξὺ λέγοντός σου, τοιόν τι ἐνενόησα· εἴ τις ἕνα τῶν ἀνδρῶν ἐκείνων τῶν χρυσοπλάτων, ἐς τὸν ἡμέτερον τοῦτον βίον ἀγαγὼν ἔδειξε τοῖς πολλοῖς, οἷα ἔπαθεν αὖ ἄθλιος ὑπ' αὐτῶν; διεσπάσθαι γὰρ αὐτὸν δῆλον ὅτι διαδραμόντες, ὥσπερ τὸν Πενθέα αἱ Μαινάδες, καὶ αἱ Θρᾷτται τὸν Ὀρφέα, ἢ τὸν Ἀκταίονα αἱ κύνες, περὶ τοῦ μεῖζον ἀπενέγκασθαι μέρος, πρὸς ἀλλήλους ἕκαστος ἀμιλλώμενοι. οἱ γοῦν ἑορτάζοντες, ἔξω τῆς φιλοκερδοῦς εἰσιν, ἀλλὰ

B πρόσθεν οἱ πολλοὶ πεποίηνται τὴν ἑορτήν. εἶτα οἱ μὲν ἀπαρχόμενοι λῃστεύοντες ἐν τῷ συμποσίῳ τοὺς φίλους· οἱ δὲ σοί τε λοιδοροῦνται, οὐδὲν δέον, καὶ τοὺς κύβους συντρίβουσιν, αἰτίους ὄντας αὐτοῖς ὧν ἑκόντες ποιοῦσιν. ἀπαρείπέ μοι καὶ τόδε, τί δήποτε αὖ θεὸς οὕτω θεὸς ὤν, καὶ γέρων, ὑπολεξάμενος τὸ ἀτερπέστατον, ὁπότε ἡ χιὼν ἐπέχει τὰ πάντα, καὶ ὁ Βορρᾶς πολύς, καὶ οὐδὲν ἔτι ὑπὲρ πέπηγεν ὑπὸ τοῦ κρύους, καὶ τὰ δένδρα ξηρά, C γυμνά, ἄφυλλα, καὶ οἱ λιμῶνες ἄμορφοι, καὶ ἀπηνθηκότες, καὶ οἱ ἄνθρωποι ὑπεκκεχυφότες, ὥσπερ οἱ πάνυ γεγηρακότες, ἀμφὶ τὸν κάμινον οἱ πολλοί, τίνι καιρῷ ἑορτάζεις; ὃ γὰρ πρεσβυτικός γε ὁ καιρός, οὐδὲ ὑποτιθέμενος πυθέσθαι. ΚΡΟ. πολλά με ἀνακρίνεις, ὦ οὗτος, ἤδη πίνειν δέον. πρῆρησαι γοῦν μοι χρόνον τῆς ἑορτῆς οὐκ ὀλίγον, ὃ πάνυ αἰσχρά μοι ταῦτα πρὸς φιλοσοφεῖν. ὥστε νῦν μὲν ἄφες αὐτά, βιωσώμεθα δὴ ἤδη, καὶ κρατῶμεν, D ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας ἤδη ζῶμεν. εἶτα πεπαύσομαι ἐς τὸ δεῖσθαί σου ὑπὲρ καρύων, καὶ βασιλέας κρατοῦμεν, καὶ πειθαρχῶμεν αὐτοῖς. οὕτω γὰρ αὖ τῷ παροιμίᾳ ἐπαληθεύσαμεν, ἣ φησι, πάλιν παῖδας τοὺς γέροντας γίνεσθαι. ΙΕ. ἀλλὰ μὴ δυνατὸν δι' ὧν πίῃ, ὦ Κρόνε, ὅτῳ μὴ ταῦτα ἀλήθη ἡδέα. ὥστε πίνωμεν· ἱκανὰ γὰρ ἀποκέχρισαι καὶ τὰ πρῶτα· καί μοι δοκῶ γραφήσεσθαι εἰς βιβλίον ταυτὶ ἡμῶν τὸν συνουσίαν, ἅτε αὐτὸς ἠρώτησα, καὶ σὺ πρὸς ταῦτα ἵλεως ἀπεκρίνω, προΐεναι ἀναγνῶναι τῶν φίλων, ὅσοι γ' ἐπακούσονται τῶν σῶν λόγων ἄξιοι.

ΚΡΟΝΟΣΟΛΩΝ.

CRONOSOLON, id est, SATVRNALIVM LEGVMLATOR.

Erasmo Roterodamo interprete.

Ταδε λέγει Κρονοσόλων ἱερεὺς, καὶ προφήτης τοῦ Κρόνου, καὶ νομοθέτης τῶν ἀμφὶ τὴν ἑορτήν. ἃ μὲν τοὺς πένητας χρὴ ποιεῖν, αὐτοῖς ἐκείνοις ἔπεμψα, ἄλλο βιβλίον ἐγγράψας· καὶ δοῦναι οἶδ' ὅτι ἐμμενοῦσι καὶ ἐκεῖνοι τοῖς νόμοις, ἢ αὐτίκα ἔνοχοι ἔσονται τοῖς ὑπερτιμίοις, ἃ κατὰ τῶν ἀπειθούντων μεγάλα ὥρισαι. ὑμεῖς δ', ὦ πλούσιοι, ὁρᾶτε ὅπως μὴ παρανομήσητε, μηδὲ παρακούσητε τῶν δε τῶν προσταγμάτων. ὡς ὅστις αὖ οὕτω μὴ ποιήσει, ἴστω σοφὸν, οὐκ ἐμοῦ νομοθέτου ἀμελήσαντα, ἀλλ' εἰς τὸν Κρόνον αὐτὸν, ὃς με προείλετο νομοθετῆσαι εἰς τὴν ἑορτήν, οὐκ ὄναρ ὑπνώσας, ἀλλὰ προφὼν ἐγρηγορὼς ἐναργῶς συλλογιζόμενος. ἰδοὺ δ' ὑπ' πεδήτης, οὐδὲ αὐχμοῦ πλέως, οἷ αὐτὸν οἱ ζωγράφοι παρὰ τῶν ληρωδῶν ποιητῶν παραδεδεγμένοι ὑπογράφουσι, ἀλλὰ τὴν μὲν ἁρπην εἶχε πάνυ τεθημμένην· πάσῃ δ' ἄλλα φαιδρός τε ἰδεῖν, καὶ καρτερὸς, καὶ βασιλικῶς ἐσκευάσατο· μορφὴν μὲν τοιόσδε ὤφθη μοι. ἃ δ' εἶπε, πάνυ θεσπέσια, καὶ ταῦτα προφρασθαι ὑμῖν ἄξια. ἰδών γάρ με σκυθρωπὸν, ὅτι συννοίας βαρύζοντα, ὥσπερ εἰκὸς ἦν θεὸν, ἔγνω αὐτίκα τὴν αἰτίαν τῆς λύπης τίς ἐστί μοι, καὶ ὡς τὴν πενίαν δυσχεραίνοιμι, ἃ κατὰ τὴν ὥραν μηνοχιτῶν· καὶ γὰρ κρύος, καὶ Βορρᾶς πολὺς, καὶ κρύσταλλοι, καὶ χιών· ἐγὼ δ' ἧκιστα ἐπεφράγμην πρὸς αὐτά. ἀλλ' ὅτι καὶ τῆς ἑορτῆς πάνυ πλησιαζούσης, ἑώρων τοὺς μὲν ἄλλους παρασκευαζομένους, ὅπως θύσωσι, καὶ διωχήσωνται, ἐμφυτρᾷ δ' ἃ πάνυ ἑορτάσιμα ὄντα. καὶ δὴ προσελθὼν ὄπισθεν, καὶ τῆς ὠτὸς μου λαβόμενος, καὶ διαστείσας, ὥσπερ μοι προσκαλεῖν εἴωθε, Τί τοῦτο, ἔφη, ὦ Κρονοσόλων, αἰσχυνόμενός ἐοικας; Οὐ γὰρ ἄξιον, ἔφην, ὦ δέσποτα, ὅταν καταφάτιες μὲν καὶ μιαροὶ ἀνθρωποι πλουτῶσι, καὶ μόνοι τρυφῶντας ὁρῶ, αὐτὸς δ' καὶ ἄλλοι συχνοὶ τῶν πεπαιδευμένων, ἀπορίᾳ καὶ ἀμηχανίᾳ συνέσμεν;

HÆc ait Cronosolon sacrificus, & idem vates Saturni, earúmque legum conditor, quæ quidem ad festum pertinent. Quid pauperes facere oporteat, id alio misso libro illis ipsis præscripsi. Neque dubito quin eas leges seruent, alioqui obnoxij futuri pœnis quæ grauissimæ decretæ sunt in eos qui minùs paruerint. Vos autem diuites, videte ne hæc mandata prætergrediamini, neque negligatis. Nam si quis secus fecerit, is sciat se non me neglectum legislatorem, sed ipsum potiùs Saturnum, qui me condendis festi sui legibus delegit, haud ille quidem in somnis visus, sed nuper cum vigilante palàm congressus. Erat autem neque compedibus vinctus, neque situ obsitus, qualem eum pictores fingunt, exemplar à deliris poëtis mutuati, verùm falcem quidem tenebat præacutam, cætera verò & hilaris erat, & validus, regióque apparatu. Atque hac quidem specie mihi visus est. Cæterùm quæ locutus est, planè diuina sunt, & in his hæc digna quæ vobis priùs exponam. Nam vbi me vidit animo mœstum inambulantem, mox intellexit, quippe deus, quænam esset molestiæ caussa, videlicet grauiter me ferre paupertatem, vt qui non pro temporis ratione vnicam vestem haberem, cùm iam esset gelu, multúsque flaret Boreas, glacies, ac nix, aduersus quæ ego minimè communitus eram. Multo magis autem, quòd cùm festum instaret iam proximè, reliquos viderem apparantes quæ ad victimas quæque ad conuiuia requirebantur, mihi verò ipsi res non admodum ad festum instructas esse. Iam à tergo accedens, auréque prehensa, ac vellicata (nam hac specie sese mihi consueuit ostĕdere) Quid istud sibi vult (inquit) Cronosolon? vidêre mihi solicitus. An non æquum, inquam, here, cùm impios ac scelestos homines opibus superfluere, & solos deliciis frui videam, ipse verò mecúmq; complures alij docti, cum inopia summáque rerum penuria vitã degimus?

Ne tu quidem here curas his rebus finem imponere, & ad æqualitatem reuocare. Tum ille, Cætera quidem, inquit, haud facile fuerit innouare, quæ vobis à Clotho reliquíſque Parcis acciduntur: porrò paupertatis malum vobis corrigam, quatenus ad feſtum attinet. Sit autem hæc corrigendi ratio. Abi Cronoſolon, ac mihi leges aliquot conſcribito, oſtendẽs quid obſeruandum ſit in feſto, vti ne diuites inter ſeſe feſtum celebrent, ſed vobis ſua bona impertiant. At non noui, inquam, leges conſcribere. Quin ego, inquit, docebo te. Móxque ingreſſus, ordine me docuit. Deinde cùm cuncta perdidiciſſem: Et illud, inquit, illis dicito, niſi ſeruarint hæc, tum ego profectò ſine cauſſa falcem hanc acutam circumfero. alioqui ridiculus ſim, ſi cùm patrem Cœlum execuerim, non item caſtraro diuites iſtos, quicunque leges meas violauerint, vt iam euirati, Cybeli matri ſeſe adiungant cum tibiis ac cymbalis. Hæc ille minabatur. Quare rectè facietis, ſi leges non prætergrediamini. Lex prima: Ne quis quid intra feſti tempus agito, neque publicum, neque priuatum, niſi quæ ad luſum, ad voluptatem animíque oblectationem pertinebunt. Obſoniorum & bellariorum artifices ſoli in opere ſunto. Æqualitas omnibus eſto, ſeruis, liberis, pauperibus, diuitibus. Iraſci, indignari, minarive ne cui liceat. Rationem exigere ab iis qui res curant Saturnalitias, ne id quidem fas eſto. Ne quis argentum veſtémve expendito, néve inſcribito ſolennitatis tempore. Ne quis exerceatur, néve literis operam dato, aut recitato, niſi ſi quæ ſint vrbana lepidáque, quæ dicacitatem reſipiant ac iocum. Lex ſecunda: Multò ante feſtum diuites ſingulorum amicorum nomina in tabella ſcribunto. Porrò pecuniam paratam habento ad decimam partem annuorum fructuum. Præterea quicquid illis ſupereſt veſtium, & quicquid eſt cultus pinguioris, quàm vt ipſis conueniat. Ad hæc argenteorum vim non modicam. Atque hæc quidem in promptu ſunto. Cæterùm ante ſolennitatem porcellus circumagitor, atque ex ædibus eiiciuntor ſordes, auaritia & quæſtus, & ſi quæ id genus alia ſunt pleriſque diuitum domeſtica. Deinde vbi domum perpurgarint, tum rem diuinam faciunto Ioui diuitiarum largitori

A ἀλλ' οὐδὲ σὺ, ὦ δέσποτα, θέλῃς παῦσαι ταῦτα, καὶ μετακοσμῆσαι πρὸς τὸ ἰσόμοιρον. τὰ μὲν ἄλλα, ἔφη, ῥᾴδιον ἀλλάττειν, ὁπόσα ἐκ Κλωθοῦς, καὶ τῶν ἄλλων Μοιρῶν πάσχετε· ἃ δὲ ὄντι τῆς ἑορτῆς, ἐπανορθώσομαι ὑμῖν πρὸ πενίαν. ἢ γὰρ ἐπανόρθωσις, ἥδε ἔσται. Ἴθι, ὦ Κρονοσόλων, καὶ γράψον μοι νόμους τινάς, ἃ χρὴ πράττειν ἐν τῇ ἑορτῇ, ὡς μὴ καθ' αὑτοὺς οἱ πλούσιοι ἑορτάζοιεν, κοινωνοῖεν δὲ ὑμῖν τῶν ἀγαθῶν. Ἀλλ' οὐκ οἶδα, ἔφην ἐγώ, ἦδη ὅς, διδάξομαί σε. καὶ πάνυ ἀξιάμιλλος ἐδίδασκεν. εἶτα ὅπως πρῶτα ἀπεισαμίμην, καὶ εἶπε· αὐτοῖς, ἔφη, ὅτι ἐὰν B μὴ τοῦτο ποιῶσι, μάτην ἐγὼ τὴν ἅρπην ταύτην ὀξὺν περιφέρω, ἢ γελοῖος ἂν εἴην, τὸν μὲν πατέρα Οὐρανὸν τετμηκὼς, τοὺς δὲ πλουσίους μὴ θυνάλλων, ὁπόσοι αὖ παρανομήσωσιν, ὡς ἀτιμάσειεν τῇ μητρὶ σὺν αὐλοῖς, καὶ κυμβάλοις, βακχῆσι γιγνόμενοι. ταῦτα ἠπείλησεν. ὥστε καλῶς ἕξει ὑμῖν μὴ παραβαίνειν τοὺς θεσμούς. Νόμοι πρῶτοι. Μηδὲν μηδὲν, μήτε ἀναγκαῖον, μήτε ἔργον πρᾶξαι ἐντὸς τῆς ἑορτῆς, ἢ ὅσα ἐς παιδιὰν, καὶ τρυφὴν, καὶ θυμηδίαν. ὀψοποιοὶ μόνοι καὶ C πεμματουργοὶ, ἐνεργοὶ ἔστωσαν. ἰσοτιμία πᾶσιν ἔστω, καὶ δούλοις, καὶ ἐλευθέροις, καὶ πένησι, καὶ πλουσίοις. ὀργίζεσθαι ἢ ἀγανακτεῖν, ἢ ἀπειλεῖν, μηδενὶ ἐξέστω. λογισμοὺς πρὸς τῶν ὀπισθελυμένων κρινοῖς λαμβάνειν, μηδὲ τοῦτο ἐξέστω. μηδεὶς τὸν ἀργυρον ἢ τἄλλα ἐξετάζετω· μηδὲ ἀναγραφέτω ἐν τῇ ἑορτῇ, μηδὲ γυμνάζεσθω κρινοῖς, μηδὲ λόγοις ἀσκείτω, ἢ ἐπιδεικνύσθαι, πλὴν εἴ τινες ἀστεῖοι, καὶ φαιδροὶ, σκώμματα καὶ παιδιὰν ἐμφαίνοντες. Νόμοι δεύτεροι. Περὶ πολλοῦ τὴν ἑορτῆς, οἱ πλούσιοι γραφόντων μὲν ἐς πινάκιον ἑκάστου τῶν φίλων τιμῶμαι, ἐχόντων δὲ καὶ ἀργύριον ἕτοιμον, ὅσον τῶν κατ' ἔτος τοκισθέντων, τὸ δέκατον, καὶ ἐσθῆτα τῆς οὐσίας τὴν τοιαύτην, καὶ ὅση παχυτέρα ἢ κατ' αὐτοὺς καθεσθὴς καὶ τῶν ἀργύρων, οὐκ ὀλίγα. ταῦτα μὲν προχείρα ἔστω. τῇ δὲ περὶ τῆς ἑορτῆς, καθάρσιον μέν τι περιφερέσθω, καὶ ἐπ' αὐτῷ ἐξελαυνέσθω ἐκ τῆς οἰκίας μικρολογία, καὶ φιλαργυρία, καὶ φιλοκερδία, καὶ ὅσα τοιαῦτα ἀνία συνοικεῖ τοῖς πλείοσιν αὐτῶν. ἐπειδὴ δὲ καθαρὰν τὴν οἰκίαν ἐξεργάσωνται, θυόντων Διὶ πλουτοδότῃ,

καὶ Ερμῇ δώτορι καὶ Ἀπόλλωνι μεγαλοδώρῳ. εἶτα περὶ δείλην ὀψίαν, ἀναγινωσκέσθω μὲν σφίσι τὸ φιλικὸν σκῆνος πινάκιον. καταμείναντες δὲ αὐλοὶ κατ' ἀξίαν ἑκάστῳ ὡρὶν ἥλιον δῦναι, πεμπόντων τοῖς φίλοις. οἱ δὲ ἀποκομίζοντες, μὴ πλείοις τριῶν ἢ τεττάρων, οἱ πιστότατοι τῶν οἰκετῶν, ἤδη ὡρεσβύται· ἐγγεγράφθω δὲ ἐς γραμμάτιον ὅ, τι τὸ πεμπόμενον, καὶ ὅσον, ὡς μὴ ἀμφότερα ὑποπτεύοιεν τοὺς ἀφικομένους. αὐλοὶ δὲ οἱ οἰκέται, μίαν κύλικα ἕκαστος πίοντες, ἀποτρεχόντων· ἀπαγορευόντων δὲ μηδὲν πλέον. τοῖς πεπαιδευμένοις δὲ πλάσια πρόσωπα πέμπεσθω· ἄξιον γὰρ δημοσίας εἶναι. τὰ δ' ὅτι τοῖς δώροις λεγόμενα, ὡς μετριώτατα, καὶ ὀλίγιστα ἔστω. ἐπαχθὲς δὲ μηδεὶς μηδὲν συνεπιτελλέτω, μηδὲ ἐπαινείτω τὰ πεμπόμενα. πλούσιος πλουσίῳ μηδὲν πεμπέτω, μηδὲ ἐξιάτω Κρονίοις ὁ πλούσιος τὸν ἰσότιμον. τῶν εἰς τὸ πεμφθῆναι προσχρειωδεστάτων, φυλαττέσθω μηδὲν, μηδὲ μετάνοια εἰσίτω ὅτι τῇ δωρεᾷ· εἴ τις ἀφίσιν ἀποδημῶν, δι' αὐτὸ ἀμοίρως κατέσται, ἀπολαμβανέτω κἀκεῖνα. ἀφαλυόντων δ' οἱ πλούσιοι καὶ χρέα ὑπὲρ τῶν φίλων τῶν πενήτων, καὶ τὸ ἐνοίκιον, οἵ τινες αὐτὸ καὶ τοῦτο ὀφείλοντες, καταβαλεῖν μὴ ἔχωσι· καὶ ὅλως, περὶ πολλοῦ μελέτω αὐλοῖς εἶναι ὅτου μάλιστα δέονται· ἀπίσω δὲ καὶ τῶν λαμβανόντων μεμψιμοιρία, καὶ τὸ πεμφθὲν ὁποῖον δή ἐστι, μέγα δοκείτω. οἴνου ἀμφορεύς, ἢ λαγώς, ἢ ὄρνις παχεῖα, Κρονίων δώροις μὴ δοκείτω· μηδὲ τὰς Κρονικὰς δωρεὰς εἰς γέλωτα φερέτω τις. αὖ τι πεμπέτω δὲ ὁ πένης τῷ πλουσίῳ, ὁ μὲν πεπαιδευμένος, βιβλίον τῶν παλαιῶν, εἴ τι εὕφημον, καὶ συμποτικὸν ἢ, ἢ αὐτοῦ σύγγραμμα, ὁποῖον αὐτὸ δώσηται, καὶ τοῦτο λαμβανέτω ὁ πλούσιος πρὸς φαιδρῷ τῷ προσώπῳ, καὶ λαβών, ἀναγινωσκέτω βύθις· εἰ δὲ ἀποθοῖτο, ἢ ἀποῤῥίψῃ, ἴσθι τῇ τῆς ἅρπης ἀπειλῇ ἔνοχος ὤν, κἂν πέμψῃ ὅσα ἐχρῆν. οἱ δ' ἄλλοι, οἱ μὲν, στεφάνους, οἱ δ', λιβανωτοῦ χόδρας πεμπόντων. εἰ δ' ἡ πένης, ἐσθῆτα, ἢ ἄργυρον, ἢ χρυσὸν πρὸς τὴν δωρὰν πέμψῃ πλουσίῳ, τὸ μὲν πεμφθὲν, ἔστω δημόσιον, καὶ καταφαγὸν, ἐμβαλέσθω εἰς τὸν θησαυρὸν τῶν Κρόνου·

ac Mercurio munifico, atque Apollini magna donanti. Deinde circa vesperam tabulam illam amicorum nomina tenentem relegunto. Distributis autem pro cuiusque dignitate muneribus, ante solis occasum amicis mittunto. Porrò qui deferant, ne plures tribus quatuórve sunto, atque hi certissima ex famulis fide, iámque natu grandes. Ascribatur autem in literis & quid mittatur, & quãtum, vt ne vtrique suspectos habere possint eos qui perferũt. Atque ipsi ministri vnico qũisque calice epoto, domum recurrunto, neque præterea quicquam ab eis postulanto. Doctis omnia dupla mittuntor: nam hos æquum est geminã accipere portionem. De muneribus quàm modestissima simul & quàm paucissima verba fiunto, neque graue quicquam in literis quisquam ascribito, nec odiosè laudato quę mittuntur. Diuiti dies ne quid mittito. Neque locuples Saturnalibus æquali sorte quempiam conuiuio accipito. Ne quid eorum quæ in hoc deprompta fuerint vt mittantur, seruanto. Néve cui muneris pœnitentia subito. Quòd si quis anno superiore peregrè fuit, eáque causſa munerum expers fuit, & illa accipito. Quinetiam pro tenuibus amicis æs alienum diuites soluunto: atque etiam conductarum ædium pretium, si qui fortè & hoc debent, neque sunt soluendo. In summa verò, multo antè illud illis esto curæ, vt cognoscant qua re maximè his sit opus. Rursum qui accipiunt, ne de missis donis vt exiguis queruntor: & quicquid mittetur, qualecunque fuerit, id magni ducunto. Vini cadus, aut lepus, aut pinguis auis, inter munera Saturnalitia ne habentor. Néve Saturnalia dona in risum vertunto. Remittito vicissim diuiti pauper: si doctus est, libellum aliquem veterem, aut si quid ipse conscripsit, quod fausti sit ominis, & conuiuiis accommodum, qualecunque potuerit: atque id diues læto admodum hilaríque vultu accipito, acceptum protinus perlegito. Quod si recusarit, reiecerítve, sciat sese iis quæ de falce minatus sum, obnoxium esse, etiam si miserit quicquid alioqui mittendum erat. Porrò reliqui, coronas alij, alij thuris frustula mittunto. Quòd si pauper aut vestem aut argentum aut aurum supra facultatem diuiti miserit, id quidem quod missum fuerit, publicum esto, conflatúmque in Saturni thesaurũ infertor:

ipse verò pauper postridie plagas à diuite, manibus ferulæ suppositis, accipito, non pauciores quinquaginta supra ducentas. Leges conuiuales: Lauandum est vbi linea sex erit pedum. Ante lauandum, nucibus ac talis lusitãdum. Vbicunque casus cuique locum dederit, ibi accumbito. Dignitas, aut genus, aut diuitiæ, parum momenti habento vt priùs alicui ministretur. Eodem de vino omnes bibunto, neque prosit diuiti si causetur vel stomachi vel capitis dolorem, vt ideo bibat de meliore. Carnium omnibus æqua portio. Ministri ne cui quid fauore danto, neque contantor, neque prætermittunto, donec ipsis visum fuerit, quæ tollenda erunt. Neque huic quidem magna, illi verò perexigua apponunto. Néve huic coxa suis, illi maxilla apponitor, sed in omnibus æqualitas esto. Pocillator acutis oculis vnumquemque obseruato, minùs tamen herum. Acutiùs etiam exaudito. Calices omnis generis sunto. Ad potandum inuitare si quis voluerit, ius esto. Omnes omnibus præbibunto, si libeat, vbi præbiberit dives. Neque quisquam bibere compellitor, qui non valeat ad computationem. Ne liceat ipsis neque saltatorem neque citharœdum inducere, nisi qui nuper discere cœperit. Quòd si cui libeat dicteriis vti, liceat, sed hactenus adhibeatur modus, vt ne sint molesta. Super omnia, pro nucibus ludunto talis. Si quis deposita pecunia talis luserit, in posterum vsque diem ieiunato. Et maneto quisque & abito cùm voluerit. Porrò cùm dives famulos suos conuiuio accipiet, tum amici quoque vnà cum ipso ministranto. Leges hasce singuli diuites, æreæ columnæ inscriptas, in aulæ meditullio habento, ac legunto. Atque id quidem sciendum est, quoad ea columna manebit, neque fames, neque pestilentia, neque incendium, neque quicquam alioqui molestum, in illorum domum subibit. Quòd si quando (id quod dij prohibeant) tollatur, abominanda sunt quæ illis tum euentura.

A ὁ δὲ πένης ἐς τὴν ὑστεραίαν πληγὰς τοσάσδε τῶν πλουσίου λαμβανέτω τοσαύτας εἰς τὰς χεῖρας, ὅσας ἐλάττους διακοσίων καὶ πεντήκοντα. Νόμοι συμποτικοί. Λουέσθαι μὲν ὁπόταν ὁ σοιχεῖον ἐξάπουν ᾖ. τὰ δ' ἄλλα τοσάδε λουέσθω, κάρυα, καὶ πεσσοὶ ἑστωσάν. κατακείσθω ὅπου αὐτῷ τύχοι ἕκαστος, ἀξίωμα, ἢ γένος, ἢ πλοῦτος, ὀλίγον σπουδαζέσθω εἰς τοσοῦτον. οἴνου τοῦ αὐτοῦ πίνειν ἀπάντων. μηδὲ ἔστω τοσοῦτος τῷ πλουσίῳ, ἢ σοὶ μάχου ἢ κεφαλῆς ὀδύνη, ὡς μόνον δὴ αὐτῷ πίνειν τοῦ χρείττονος. μοῖραι κρεῶν, καὶ B ἴσον ἅπασιν, οἱ διάκονοι, τοσὸς χάριν μηδενὶ μηδέν. ἀλλὰ μηδὲ βεβαιωσάτωσαν, μηδὲ τοσαυταπατάτωσαν, ἔστ' ἂν αὐλοῖς δοκῇ, ὁπόσα χρὴ ἀποφέρειν. μηδὲ τῷ μὲν μεγάλα, τῷ δὲ κομιδῇ μικρὰ τοσοῦτον θέτω. μηδὲ τῷ μὲν ὁ μηρὸς, τῷ δ' ἡ γνάθος συός, ἀλλ' ἰσότης ὅτι πᾶσιν. οἰνοχόος ὀξὺ δεδορκέτω ἐκ τοσιωπῆς ἑκάστου, καὶ ἐλαττον ἐς τὸν δεσπότην, καὶ ἐτ' ὀξύτερον ἐπακουέτω, καὶ κύλικες πάντοῖαι, καὶ ὀξέως παρέχειν ἐὰν τις ἐθέλῃ, φιλοτησίαν. πάντες πᾶσι τοσυμπινέτωσαν, ἐὰν ἐθέλωσι, τοσοῦτον τοῦ πλουσίου. μηδὲ ἐπαύλακες ἔστω C πίνειν, ἐὰν τις μὴ δύνηται. εἰς δὲ συμπόσιον μήτε ὀρχηστὴν ἐὰν, μήτε κιθαρεικτὴν ἐὰν αὐλοῖς ἀλλὰ ἄρτι μεμαθήκοντα ὀξέως. ἐὰν τις ἐθέλῃ, σκώμματα, καὶ μέτρον ἔστω ὃ ἄλυπον, ἐπὶ πᾶσι. πεπιθυέτωσαν ὅτι καιρὸν ἐὰν τις ἐπ' ἀργυρίῳ πεπιθυῖν, ἄοικος ἐς τὴν ὑστεραίαν ἔστω. καὶ μεθυέτω καὶ ἀπίτω ἕκαστος, ὁπόταν βούληται. ἐπὰν δὲ τοῖς οἰκέταις ὁ πλούσιος δώσῃ, διακονούντων καὶ οἱ φίλοι σὺν αὐτοῖς. τοὺς νόμους τούτους ἕκαστον τὴν πλουσίων ἐκτεθεῖσθαι ἐς χαλκῆν στήλην, ἔχειν δὲ μεσαυλίου τῆς αὐλῆς, ἐπαναγινώσκειν. καὶ εἰδέναι δεῖ ὅτι ἔστ' ἂν αὕτη ἡ στήλη μένῃ, ἤτε λιμὸς, ἤτε λοιμὸς, ἤτε πυρκαϊὰ, ἤτε ἄλλο χαλεπὸν τοσὲν εἴσῃσιν εἰς τὴν οἰκίαν αὐτοῖς. ἐὰν δέ ποτε (ὅπερ μὴ γένοιτο) καθαιρεθῇ, ἀποβήσεσθαι οἷα πείσονται.

D

ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ ΚΡΟΝΙΚΑΙ.

EPISTOLÆ SATVRNALES.

Ἐγὼ Κρόνῳ χαίρειν. *Ego Saturno Salutem.*

ΕΓεγράφην μὲν ἤδη σοι καὶ πρότερον, δηλῶν ἐν οἷς εἶμι, καὶ ὡς οὐκ ἀπὸ πενίας κινδυνεύοιμι μόνος ἀμοιρεῖν τῆς ἑορτῆς, ἐπηλέγξας, ἔτι καὶ τοῦτο προσθεὶς (μέμνημαι γάρ) ἀλογώτατον εἶναι, τοῖς μὲν ἄλλοις ἅπασιν ἐξεῖναι πλουτεῖν, καὶ τρυφᾶν, ἐκ κοινωνοῦντας ὧν ἔχουσι τοῖς πενεστέροις, τοὺς δὲ λιμῷ διαφθείρεσθαι· καὶ ταῦτα, Κρονίων ἐνεστώτων. ἐπεὶ δέ μοι τότε οὐδὲν ἀντεπέστειλας, ἡγησάμην δεῖν αὖθις ἀναμνῆσαί σε τῶν αὐτῶν. ἐχρῆν γάρ σε, ὦ ἄριστε Κρόνε, τὸ αἴτιον τοῦτο ἀφελόντα, καὶ τὰ ἀγαθὰ εἰς τὸ μέσον ἅπασιν καταθέντα, ἔπειτα κελεύειν ἑορτάζειν. ὡς νῦν ἔχομεν, μύρμηξ ἡ κάμηλος, ὡς ἡ παροιμία φησί. μᾶλλον δὲ τραγικὸν ὑποκειτέλλω σανίσσιον, θατέρῳ μὲν τῶν ποδῶν, ἐφ' ὑψηλοῦ βεβηκότα, οἵ εἰσιν οἱ τραγικοὶ ἐμβάται· ὁ δὲ ἕτερος, ἀνυπόδητος ἔστω. εἰ τοίνυν βαδίζοι ὅτῳ τρόπῳ ἔχων, ὁρᾷς ὅτι ἀναγκαῖον αὐτῷ, ἄρτι μὲν, ὑψηλῷ, ἄρτι δὲ, ταπεινῷ χρῆσθαι, καθ' ὁπότερον δὲ πόδα προβαίνῃ; τοσοῦτον καὶ τοῦ βίου ἡμῶν τὸ δύσιον. καὶ οἱ μὲν ὑποδησάμενοι ἐμβάταις, τῆς τύχης χορηγούσης, ὑποτραγῳδοῦσιν ἡμῖν· οἱ πολλοὶ δέ, πεζῇ καὶ χαμαὶ βαδίζομεν, δυνάμενοι αὖ, εἴ τις ἄλλος, μὴ χεῖρον αὐτὰ ὑποκρίνεσθαι, καὶ διαβαίνειν, εἴ τις ἡμᾶς ἐνεσκεύασε παραπλησίως ἐκείνοις. καίτοι ἀκούω τῶν ποιητῶν λεγόντων, ὡς ὁ παλαιὸν, ὅτε τοιαῦτα ἦν τοῖς ἀνθρώποις τὰ πράγματα, οὐκ ἐπὶ μεταρχόντων. ἀλλ' ἡ μὲν γῆ, ἀσπόρους καὶ ἀνήροτος ἔφυεν αὐτοῖς τὰ ἀγαθὰ, δεῖπνον ἕτοιμον ἑκάστῳ ἐς κόρον· ποταμοὶ δὲ, οἱ μὲν οἶνον, οἱ δὲ γάλα. εἰσὶ δὲ οἳ καὶ μέλι ἔρρεον. ὃ δὲ μέγιστον, αὐτοῖς ἐκείνοις φασὶ τοῖς ἀνθρώποις χρυσοῦς εἶναι, πενίαν δὲ, καὶ ὃ τοῦδέ που αὐτοῖς πλησιάζειν. ἡμᾶς δὲ, αὐτοὶ μὲν οὐδὲ μόλιβδος ἂν εἰκότως δοκοίημεν, μὴ εἴτι καὶ τούτου ἀτιμότερον.

EQuidem & antea tibi scripsi, significans quonam in statu essem, & quemadmodum ob inopiam mihi periculum esset, ne solus omnium expers relinquerer solennitatis quam indixisti. Addidi & illud (nam memini) iniquissimum esse, si nostrûm alij opibus ac deliciis superfluerent, nihil ex suis facultatibus impertientes pauperioribus, alij rursum fame cõtabescerẽt: atque id quidem instantibus Saturnalibus. Verùm quoniã tum ad meas literas nihil respondisti, operæpretium existimaui, te denuo iisdem de rebus commonefacere. Tuum erat, optime Saturne, sublata hac rerum inæqualitate, bonisque in medio depositis, postea celebrandum festum edicere. Nam vti nũc res habẽt, formica camelus, quemadmodũ aiũt prouerbio. Quin magis tragœdiæ histrionem animo concipe, qui altero pede prælatis cothurnis sublimis insistat, cuiusmodi sũt tragica calceamenta, altero verò sit incalceatus. Is si ad hunc modũ instructus ingrediatur, vides necessariò futurum, vt nunc excelsus sit, nunc humilis, prout hũc aut illum pedem viciſſim promouerit. Nec minor est in vita nostra inæqualitas, dum illi cothurnis fulti, adornante fortuna tragœdias in nos agunt. Cõtrà magna pars pedibus atque humi ingredimur, cùm & ipsi, scias velim, nihilo deteriùs illis fabulam agere possimus, atque ingredi, si quis nos quoque ad eundem istum modum adornarit. Atqui ex poëtis audio, nihil harum rerum inter homines fuisse olim, cùm tu solus adhuc imperium teneres: verùm tellus illis citra serendi arandique laborem bona progignebat, cœnam vnicuique paratã, vel ad satietatem vsque. Porrò flumina partim vinum, partim lac, erant autem & quæ mel manabãt. Quódque est omnium maximum, aiunt illos ipsos homines aureos fuisse, cæterùm paupertatẽ omnino procul ab illis abfuisse. Nos contrà non satis idonei sumus qui vel plumbum videri possimus, aut si quid etiam plumbo vilius,

vt quorum plerisque victus labore quæritur, ac passim paupertas, egestas ac desperatio, & illud, Hei mihi: &, vnde inueniam? &, ô fortunam, atque id genus alia permulta apud nos nempe pauperes abundant: quanquam his de rebus leuiùs discruciaremur, nisi diuites conspiceremus tanta fruentes felicitate, qui quidem quum tantum auri, tantum argenti conditum habeant, tantum vestium possideant, tot mancipia, tot currus, familias, agros, atque harum rerum omnium magnam vim teneant, tamen adeò nobis nihil vnquam de eis impertiunt, vt plebeios homines ne aspectu quidem dignentur. Hæc, inquam, sunt Saturne, quæ nos enecant maximè, planéque rem intolerandam arbitramur, hunc in purpura accumbentem, tantis oputh deliciis affluere, ructantem interim, & applaudentibus amicis perpetuò festum diem agere: me verò, meíque similes, somniorũ coniecturas interpretari, sicunde fortè quatuor oboli contingant; quò videlicet pane polẽtáve expleti dormire queamus, nasturtium, aut porrum, cepásve, alliúmve obsonij vice arrodentes. Aut hęc igitur, Saturne, ad æqualitatem vitę mutes corrigásque necesse est: aut quod est postremum, illis ipsis interdicas diuitibus, ne soli bonis fruantur, verùm è modiis auri tam multis vel heminam in omneis nos dispergant. Porrò ex vestibus, si quas iam à tineis exesas, citra suum incommodum dare possint: malintque hæc prorsus vetustate sitúque peritura, nobis dare qui induamur, quàm sinere vt in cubilibus ac scriniis multa carie computrescant. Præterea vt cœnent singuli, nunc quaternis nunc quinis pauperibus ad conuiuium adhibitis. Haud isto quidem pacto, quo his temporibus conuiuia peraguntur, verùm populariùs, vt æqua sit omnium portio, neque vt hic opsoniis ingurgitet sese, famulo interim adstante atque opperiente donec herus vorando præfocetur. Cæterùm vbi nox venerit, quum vix etiam apparauerimus admouere manum, protinus ad alios transferatur patina tantùm ostensa, vel si quid de placenta reliquum est. Neque illatum aprum ita partiatur, vt domino totum dimidium apponat vnà cum capite, reliquis autem ossa tecta apponat.

A ἡ ἔφη δὲ μὴ πόνων τοῖς πλείοσις, ἡ πενία δὲ, καὶ ἀπορία, καὶ ἀμηχανία, καὶ ὀ, οἴμοι, καὶ ὀ, πόθεν αὖ μοι γένοιτο, καὶ ὡ τῆς τύχης, πολλὰ τοιαῦτα παρ' ἡμῖν τοῖς πένησι· καὶ ἦτον δὴ, ὦ Ἄδη, ἐλεώμεθα αὐ ἐπ' αὐτοῖς, εἰ μὴ τοὺς πλουσίους ἑωρῶμεν τοσαύτη δαιμονίᾳ σεσωσμένους, οἳ τοσοῦτον μὲν χρυσὸν, τοσοῦτον δὲ ἀργύρεον ἐγκεκλεισμένοι, ἐσθῆτας δὲ ὅσας ἔχοντες, ἀνδράποδα δὲ, ζεύγη, καὶ σεσωσμένας, καὶ ἀγροὺς, πάμπολλα δὲ ταῦτα ἕκαστα κεκτημένοι, οὐχ ὅπως οὐ μετέδοσάν ἡμῖν ποτε αὐτῶν, ἀλλ'

B οὐδὲ παρεμβλέπειν τοῖς πολλοῖς ἀξιοῦσι. ταῦτα ἡμᾶς μάλιστα ἀποπνίγει, ὦ Κρόνε, καὶ ἀφόρητον ἡγούμεθα τὸ πρᾶγμα. τὸν μὲν ἐφ' ἁλουργίδων κατακείμενον, τοσούτοις ἀγαθοῖς σεσυφᾶν ἐρυγγάνοντα, ἐν ὑπὸ τῶν σεσωσμένων δαιμονιζόμενον, ἀεὶ ἑορτάζοντα. ἐμὲ δὲ, καὶ τοὺς ὁμοίους, ὀνειροπολεῖν, εἴ ποθεν ὀβολοὶ τέτταρες γένοιντο, ὡς ἔχοιμι ἄρτων ἢ ἀλφίτων ἐμπεπλησμένοι καθεύδειν, κάρδαμον, ἢ θύμον, ἢ κρόμμυον ὑπερωρύγοντες. ἢ τοίνυν ταῦτα, ὦ Κρόνε, ἀλλάττειν, καὶ μεταποιεῖν ἐς ὃ ἴσον ἐστὶν,

C ἢ ὃ ὕστατον, αὐτοὺς γε ἐκείνους κελεύειν τοὺς πλουσίους, μὴ μόνοις ἀπολαύειν τῶν ἀγαθῶν, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ μεδίμνων τοσούτων, χρυσίου χοίνικά γε ἡμῖν πρώτων καταμεδᾶσαι. ἀπὸ δὲ ἱματίων, ὅσα καὶ ἐστὶ σπῆρ ἀφανρωθέντα, ὅτι μὴ αὐτοῖς ἀνιᾶσθε· ταῦτα γὰρ πρώτως ἀπολυμήνα, καὶ ἐστὶ τὸ χρόνου ἀφθαρτότερα, ἡμῖν δοῦναι περιβαλέσθαι μᾶλλον, ἢ ἐν ταῖς κοίτῃσι, καὶ κίσταις, βρώσει πολλῷ κατασαπῆναι. καὶ

D μὴν καὶ δειπνίζειν ἕκαστον, ἄρτι μὲν, τέτταρσι, ἄρτι δὲ, πέντε τῶν πενήτων παρακαλοῦντας· μὴ μὴν τοί γε ἐς τὸν νῶτον ὄγκον τῶν δείπνων, ἀλλ' ἐς ὃ δημοτικώτερον, ὡς ὄψεσι μετέχειν ἀπόρων, καὶ μὴ τὸν μὲν ἐμφορεῖσθαι τῶν ὄψων, καὶ τὸν οἰκέτην παρεστάναι ἑστῶτα, ἔστ' ἂν ἀπαγορεύσῃ ἑαυτῷ. ἐφ' ἡμᾶς δὲ ἐλθόντα, ἔτι παρασκευαζομένων ὡς ὀψοφαγήσοντας τὴν χεῖρα, παραμείρεσθαι, δείξαντα μόνον τὴν λοπάδα, ἢ

ὅσον ὅσον τὸ πλακοῦντος τὸ λοιπὸν· μηδὲ ἐσχηματισμένου συὸς, ἀφανέμοντα, τῷ μὲν δεσπότῃ παρατιθέναι ὃ ἡμίτομον ὅλον σὺν τῇ κεφαλῇ, τοῖς δὲ ἄλλοις ὁπόσα φέρειν ἐγκεκαλυμμένα.

ωοφθῆναι δὲ καὶ τοῖς οἰνοχόοις μὴ παρεμβάλῃ, A Vtque præmoneantur pincernæ, ne con-
ἔστ' αὖ ἑκάστης αἰτήσῃ πιεῖν ἡμῶν ἕκαστος, tentur donec vnuſquiſque noſtrûm ſe-
ἀλλὰ ἰὼ ἅπαξ κελεύσῃ, αὐτίκα ἐγχέαι, & pties poſcat bibere, ſed ſemel iuſſi proti-
αἰαδοῦναι, μεγάλῳ κύλικα ἐμπλησα- nus infundant, & ingentem calicem im-
μένοις, ὥσπερ τὸν δεσπότην. καὶ τὸν οἶνον δὲ αὐ- pletum tradant æquè atque ipſi domino,
τὸν πᾶσι τοῖς συμπόταις, ἕνα καὶ τὸν αὐτὸν εἶ- vtque vnum & idem vinum conuiuis ſit
ναι. ἢ που γὰρ γεγράφθαι τοῦτον τὸν νόμον, τὸν omnibus. Alioqui vbinam iſta lex ſcri-
μὲν, αἰθοσμίου μεθύσκεσθαι, ἐμοὶ δὲ ὑπὸ pta fuit, aut receptus mos, vt hic vino o-
τοῦ γλεύκους διαῤῥήγνυσθαι τὸν γαστέρα; ἰὼ dorato generoſóque temulentus ſit, mi-
ταῦτα ἐπιμορφώσῃς, καὶ μετακοσμήσῃς, ὦ hi contrà muſto diſrumpatur alius. Hęc
Κρόνε, βίον μὲν τὸν βίον, ἑορτὴν δὲ τὴν ἑορ- ſi correxeris nouariſque Saturne, tum
τὴν ἔσῃ πεποιηκώς· εἰ δὲ μή, ἐκφυοῖ μὲν demum effeceris vt vita verè vita ſit, feſ-
ἑορταζόντων· ἡμεῖς δὲ καθεδούμεθα, βυβῶντες B tum verè feſtum: ſin minùs, illi quidem
ἐπειδὴ λευσάμενοι ἥκωσι, τὸν παῖδα epulentur, nos autem interim ſedentes
μὲν αὐλοῖς αἰαπρέψαντα τὸν ἀμφορέα, κατά- precabimur, vt ſimul atque loti venerint,
ξαι· τὸν μάγειρον δὲ, τὸν ζωμὸν κνιστῶσαι, puer ſubuerſam amphoram rumpat, vt-
ὑπιλαθόμενον, ὃ πάντας μὲν ἐς τὴν φακὴν que coquus ius adurat, ac per obliuio-
ἐμβαλεῖν τῶν ἰχθύων· τὴν κύνα δὲ παρεισ- nem muriam piſcium in lentem infun-
πεσοῦσαν, τόν τε ἄλλην ὅλον καταφαγεῖν, dat, vtque canis in domum irruens, ob-
καὶ τἄλλα τῶν ὀψοποιῶν ἐχόντων, καὶ τὸ ſoniorum artificibus alibi intentis, exta
πλακοῦντος ἥμισυ. τὸν ὦν δὲ, καὶ τὸν ἔλα- deuoret vniuerſa, præterea placentæ di-
φον, καὶ τὰ δελφάκια μεταξὺ ὀπτώμενα, ὃ midium: vtque ſus ac ceruus, neque non
ὅμοιον ποιῶν, ὥσπερ Ὅμηρος καὶ τῶν ἡλίου ſuculæ inter aſſandum idem faciat, quod
βοῶν φησι· μᾶλλον δὲ μὴ ἕρπειν μόνον, ἀλλ' C Homerus de Solis bobus commemorat: imò vti non ſerpant ſolùm, verumetiam
ἁπανδήσωσι, φύγῃ εἰς τὰ ὄρη αὐτοῖς ὀβε- vnà cum ipſis verubus in montem abri-
λοῖς· καὶ τὰς ὄρνις δὲ τὰς παχείας, καίτοι ἀπέ- piant ſeſe, fugiántque: vtque ipſæ etiam
ρεσις ἤδη οὔσας, καὶ ἐσκυασμένας, ἀναπαλα- aues pingues, iam ademptis plumis, & ad
μένας, οἴχεσθαι καὶ ταύτας, ὡς μὴ μόνοι ἀπο- coquendum apparatæ, volatu aufugiant,
λαύοιεν αὐτῶν. ὃ δὴ μάλιστα αὐτοὺς αἰσθῆναι, ne ſoli illis fruantur: quódque futurum
τὸ μὲν χρυσίον, μύρμηκάς τινας, οἵους τοὺς Ἰν- eſt illis grauiſſimum, vt formicæ tales,
δικούς, ἀνορύττοντας ἐκ τῶν θησαυρῶν, ἐκ- quales feruntur Indicæ, aurum è theſau-
φέρειν νύκτωρ ἐς τὸ δημόσιον. τὴν ἐσθῆτα δ' οἱ ris effoſſum, noctu in publicum efferant:
ὀλιγωρίᾳ τῶν ἐπιμελητῶν κοσκινηδὸν διαπε- vtque veſtis curatorum indiligentia ita
τερυπῶσθαι ὑπὸ τῶν σελήνης μυῶν, ὡς ab optimis muribus perforetur, vt cribrũ
σκιώδους ὑφαντικῆς μηδὲν διαφέρειν. παῖ- D videri poſſit, nihilque differat à caſſe ve-
δας δ' αὐτῶν τοὺς ὡραίους, καὶ κομήτας, οὓς natorio: vtque formoſi illorum comati-
ὑακίνθους, ἢ Ἀχιλλέας, ἢ Ναρκίσσους ὀνομά- que puelli (quos Hyacinthos, aut Achil-
ζουσι, μεταξὺ ὀρέγοντας σφίσι τὸ ἔκπωμα, les, aut Narciſſos appellare ſolent) dum
φαλακρὸς γίγνεσθαι, διαῤῥεούσης τῆς κόμης, ipſis poculum porrigunt, ſubitò defluen-
καὶ πώγωνα φύειν ὀξύν, οἷοί εἰσιν ἐν ταῖς κω- te coma calui fiant, & acutam edant bar-
μῳδίαις οἱ σφιλοπώγωνες, καὶ τοῖς κρο- bam, cuiuſmodi in comœdiis induci ſo-
κάδειλοις, πάνυ λάσιον, καὶ κάρτα ἐκκεκοπῶν· ὃ lent Sphenopogones, quibus à cuneata
μεταξὺ δ', λεῖον καὶ γυμνὸν εἶ). ταῦτα καὶ πλείω τούτων εὐξαίμεθ' ἄν, ἰὼ μὴ θέλωσι ὅ barba nomen inuentum eſt: vtque ver-
ἄγαν φίλαυτον τοῦτο ἀφέντες, ἐς τὸ κοινὸν πλουτεῖν, καὶ μεταδιδόναι ἡμῖν τῶν μετεόν- tex illis aſperis ac pungentibus pilis ſit
hirtus, reliqua capitis parte nuda. Hæc
atque his etiam plura illis imprecabi-
mur, niſi deſinant vſqueadeo ſuis priua-
tim ſtudere commodis, velintque in
commune diuites eſſe, nobis quoque
quantum æquum eſt impartientes.

ΚΡΟΝΟΣ ΕΜΟΙ ΤΩ ΤΙΜΙΩΤΑΤΩ ΧΑΙΡΕΙΝ.

SATVRNVS MIHI CHARISSIMO SAL.

QVid tu, obsecro nugas istas ad me, ac de rebus huiusmodi scribis, iubésque vt de integro bonorum faciam partitionem? quod quidem alterius munus fuerit, penes quem nunc est imperium. Etenim demiror te, si solus omnium ignoras quemadmodum iampridem regnare destiterim, ac priuatus esse cœperim, liberis partitus imperium: quãquam Iupiter præcipuè rerum istiusmodi curam agit. Porrò mea potestas non nisi ad taxillos vsque, saltationes, cantiones, & ebrietatem valet, idque septem non ampliùs diebus. Itaque grauioribus in caussis, de quibus scribis, videlicet de tollenda rerum inæqualitate, vtque ex æquo omnes aut opibus abundent, aut egeant, Iupiter vobis operam dabit. Quòd si quid in his quæ ad festum pertinent, vel fraude detractum est alicui, vel additum, id erit mearum partium iudicare. Iámque scribo diuitibus de cœnis, déque auri hemina, neque non de vestibus, vt vobisquoque ad celebrandum festum nonnihil mittant: quandoquidem æqua sunt ista, decétque illos facere quemadmodum prædicatis, nisi fortè habent isti quod probabiliter ad hæc respondeant. In summa tamen illud scitote pauperes, vos longè falli, neque rectè iudicare de diuitibus. Siquidem illos felices arbitramini, solósque suauem vitam viuere, propterea quòd illis liceat opiparè cœnare, vino suaui inebriari, formosis frui mulieribus, vestibus vti delicatis: verùm istam felicitatem cuiusmodi sit, ignoratis: siquidem hæ res non mediocribus curis eos distorquent, sed singulis inuigilare coguntur, ne quid rerum domesticarum dispensator fraudet, aut clanculum suffuretur, ne vinum accescat, ne frumentum vermibus corrumpatur, ne latro tollat pocula, ne populus credat calumniatoribus, si illum dixerint affectare regnum. Atqui hęc quidem quota pars est eorum quæ istos discruciant? Quòd si nosseris metus & curas quibus obnoxij sunt, planè fugiendas vobis esse diuitias existimaretis. Alioqui creditis vel meipsum vsque adeo insanum,

Τί ταῦτα ληρεῖς, ὦ οὗτος, ἐμοὶ περὶ τῶν παρόντων ὑπισχνούμενος, καὶ αἱρεσιν τῶν ἀγαθῶν ποιῶν κελεύων; ὃ δὲ ἕτερου ἂν εἴη, τοῦ νῦν ἄρχοντος. θαυμάζω γάρ σε, εἰ μόνος τῶν ἀπάντων ἀγνοεῖς, ὡς ἐγὼ μὲν πάλαι βασιλεὺς ὢν, πέπαυμαι εἰς ὢν, τοῖς παισὶ διενείμας τὴν ἀρχήν· ὁ Ζεὺς δέ, μάλιστα τῶν τοιούτων ὑπιμελεῖται. τὰ δὲ ἡμέτερα ταῦτα, μέχρι πεττῶν, καὶ κότου, καὶ ᾠδῆς, καὶ μέθης, καὶ τοῦτο, ἢ πλέον ἡμερῶν ἑπτά. ὥστε περὶ τῶν μειζόνων ἃ φῂς, ἀφελεῖν ὃ αἴτιον, καὶ ἐκ τῆς ὁμοίας ἢ πένεσθαι, ἢ πλουτεῖν ἀπάντων, ὁ Ζεὺς αὐτὸς χρηματίσει ὑμῖν. εἰ δέ τι τῶν ἐκ τῆς ἑορτῆς ἀδικοῖτό τις, ἢ πλεονεκτοῖτο, ἐμὸν αὖ εἴη δικάζειν. καὶ ὑπισχνοῦμαι δὲ τοῖς πλουσίοις περὶ τῶν δείπνων, καὶ τοῦ χοίνικος τοῦ χρυσίου, καὶ τῶν ἐσθήτων, ὡς καὶ ὑμῖν πέμπειν εἰς τὴν ἑορτήν. δίκαια γὰρ ταῦτα, καὶ ἄξια αὐτοῖς ποιῶν, ὡς φατέ, εἰ μή τι εὔλογον ἔχουσι πρὸς ταῦτα ἔχουσι λέγειν. ὃ δὲ ὅλον, ἴσθε οἱ πένητες ὑμεῖς ὀλιγωρούμενοι, καὶ οὐκ ὀρθῶς δοξάζοντες περὶ τῶν πλουσίων, εἴ γε πάνυ δαιμονᾶς αὐτοὺς οἴεσθε εἶναι, καὶ μόνους ἡδύ τινα βιοῦν τὸν βίον, ὅτι δεῖπνά τε πολυτελῆ ἔστιν αὐτοῖς, καὶ μεθύσκεσθαι οἴνου ἡδέος, καὶ παισὶν ὡραίοις, καὶ γυναιξὶν ὁμιλεῖν, καὶ ἐσθῆσι μαλακαῖς χρῆσθαι. ὃ δὲ πάνυ ἀγνοεῖτε ὁποῖόν ἐστιν. αἱ τε γὰρ φροντίδες αἱ περὶ τούτων, ἃ μικρά· ἀλλ' ἀνάγκη ἐπαγρυπνεῖν ἑκάστοις, μή τι ὁ οἰκονόμος βλακεύσας, ἢ ὑφελόμενος λάθῃ, μὴ ὁ σῖτος φθείρηται, ἢ ὁ ληκὸς ὑφέληται τὰ σκεύη, μὴ πιστεύσῃ τοῖς συκοφάνταις ὁ δῆμος, λέγουσι τυραννῖδα αὐτὸν ἐθέλειν. ταῦτα δὲ πάντα οὐδὲ ὃ πολλοστὸν αὖ εἴη μέρος τῶν ἀνιώντων αὐτούς. εἰ γὰρ ἠπίστασθε τὰς φύσεις, καὶ τὰς μερίμνας, ἃς ἔχουσι, πάνυ ἂν ὑμῖν φευκτέον ὁ πλοῦτος ἔδοξεν. ἐπεὶ τοί οἶδ' ἐμαυτὸν ὅτι ποτὲ χρυσοῦν πάσας, ὡς εἰ

ὡς εἰ καλὸν ἦν ὃ πλουτεῖν, καὶ βασιλεύειν, ἀφέντα αὖ αὐτὰ, καὶ παραχωρήσαντα ἄλλοις, καθῆσθαι ἰδιωτεύοντα, καὶ ἀνέχεσθαι ὑπ' ἄλλῳ τεταγμένον. Ἀλλὰ τὰ πολλὰ ταῦτα εἰδὼς, ἃ τοῖς πλουσίοις καὶ ἄρχουσι παρεῖναι ἀνάγκη, ἀφῆκα τὴν ἀρχὴν, ὃν ποιῶν. καὶ γὰρ ἃ νῦν ἐποτνιῶ παρὰ μὲν, ὡς τοῖς μὲν, συῶν καὶ πλακούντων ἐμφορουμένοις, ὑμᾶς δὲ, καρδαμον, ἢ θύμον, ἢ χρόμμυον ὀπτησάντων ἐν τῇ ἑορτῇ, σκέψαι ὁποῖά ἐστι. παρὰ μὲν γὰρ τὸ παρὸν, ἡδύ, καὶ οὐκ ἀνιαρὸν ἴσως ἑκάτερον αὐτῶν· ὡς δὲ μὴ ταῦτα, ἔμπαλιν διαφέρεται τὸ πρᾶγμα. εἶτα ὑμεῖς μὲν οὔτε καρηβαρήσαντες ἀναζήτ' ἂν ἐς τὴν ὑστεραίαν, ὥσπερ ἐκεῖνοι ὑπὸ τῆς μέθης, οὔτε ὑπὸ τῆς ἄγαν πλησμονῆς, δυσῳδές τι, καὶ καπνωδέστερον ἐρυγησόμενοι· οἱ δὲ, τούτων τε ἀπολαύουσι, καὶ τὸ πολὺ τῆς νυκτὸς, ἢ παρὰ, ἢ γυναιξὶν, ἢ ὅπως αὖ ὁ τράγος κελεύῃ στωμυλοφυρόμενοι, ἢ φθόῃ, ἢ πεπνυμονίᾳ, ἢ ὕδερον, ἃ χαλεπῶς σωθεῖσι μόλις ἐξελέξαντο ἐκ τῆς πολλῆς τρυφῆς. ἢ τίνα δῶ αὐτῶν ῥᾳδίως δεῖξαι δυσάλιο, μὴ πρώτως ὠχρὸν ὄντα, πολὺ δὲ νεκρωδέστερον φαίνοντα; τίνα δὲ ἐς γῆρας ἀφικόμενον, τοῖς αὐτοῦ ποσὶν, ἀλλὰ μὴ φορείῳ ὑπὸ τεττάρων ὀχούμενον, ὁλόχρυσον μὲν τὰ ἔξω, κατάῤῥαφον δὲ τὰ ἔνδον, ὥσπερ αἱ τραγικαὶ ἐσθῆτες ἐκ ῥακῶν πρώην ὑφάντων συγκεκομμέναι; ὑμεῖς δὲ, ἰχθύων μὲν ἄγαν σοι, καὶ ἀσιτοι· ποδάγρας δὲ, ἢ πεπνυμονίας, οὐχ ὁρᾶτ' ὅτι καὶ τούτων ἄπειροί ἐστε; ἢ εἴ τι κατ' ἄλλην τινὰ αἰτίαν συμβαίνοι. καίτοι οὐδὲν ἀνδρὶ ἐκείνοις ἐπὶ ὀστοῦν αὐτὸ, καθ' ἡμέραν, καὶ πέρα τοῦ κόρου ἐσθίειν τούτων. Ἀλλ' ἴδοις ἂν αὐδὶς οὕτω λαχάνου καὶ θύμου ὀρεγομένους ἐνίοτε, ὥσπερ σὺ τῶν λαγῶν, καὶ συῶν. ἐᾶν λέγειν ὅσα ἄλλα λυπεῖ αὐδὶς, ἢ υἱὸς ἀκόλαστος, ἢ γυνὴ, τὸν οἰκέτου ἐρῶσα, ἢ ἐρώμενος, ὥσπερ ἀνάγκην μᾶλλον, ἢ ὡσὲ ἡδονὴν σιτῶν· καὶ ὅλως, πολλά ἐστιν ἃ ὑμεῖς ἀγνοοῦντες, τὸν χρυσὸν ὁρᾶτε αὐτῶν μόνον, καὶ τὴν πορφύραν, καὶ ἢν ἰδητέ ποτε ἐξελαυνόντας ὑπὸ λευκῶν ζεύγους, κεχηνατε, καὶ ὡσκυνεῖτε.

A vt si præclara res esset opulentia, aut regnum, depositurus hæc, aliisque ea cessurus fuerim, paterérque vt nunc priuatus alieno parerem imperio? Quin potiùs quum non essem ignarus huiusmodi malorum quæ plurima diuitibus ac regibus adsint necesse est, imperium deposui, idque sapienter. Nam quod tu nunc apud me deos obtestans deplorabas, illos apris ac placentis expleri, vos contrà nasturtium porrúmve aut cepe per festi tempus opsonij loco arrodere, cuiusmodi sit, considera. Etenim in præsens quidem vtrunque dulce est illis, miniméque molestum: at postea B res inuertitur: quandoquidem vobis deinde non accidit vt postridie surgatis capitis dolore grauati ob temulentiam, quemadmodum illi, neque ob immodicam ingurgitationem, graueolentem & acrem spiritum ructatis. At illi hoc quoque fructus ferunt, vt quoniam magnam noctis partem vario coitu pro libidinis arbitrio transigunt, facilè sibi vel tabem, vel tussim, vel morbum intercutem, ex intemperato voluptatum vsu colligant. Alioqui quotumquemque potes ostendere, qui non C planè palleat, ac faciem cadaueroſam præ se ferat? Quotumquenque autem, qui cùm ad senectutem peruenerit, suis ipsius pedibus ingrediatur, ac non potiùs à quatuor baiulis gestetur? foris quidem totus aureus, intus putris ac pannosus, cuiusmodi sunt tragica indumenta, ex pannis admodum vilibus consarcinata. Vos autem quum molestum est quòd de piscibus gustare non liceat, quòd inedia laboratis, non illud item cogitatis, eosdem & podagræ & tussis expertes esse, aut si quid aliud aliam ob caussam illis incommodi contingit. Quanquam nec illis ipsis D æquè dulce est, quotidie, supráque satietatem istis vesci: quin potiùs videas eos nonnunquam ita olus ac lupinum appetere, vt tu non æquè leporem appetas aut aprum. Vt de reliquis interim sileam, quæ illos discruciant, puta si filius sit luxuriosus, si vxor vel amans, vel amata à famulo, coacta magis quàm ex animo cum illo dormiat. In summa, multa alia sunt, quæ vos ignorantes, tantùm aurum illorum ac purpuram videtis. Tum si quando videtis eos albo prouehi curru, inhiatis & adoratis.

Quòd si illos contemneretis negligeretisque, neque ad argenteum currum oculos haberetis intentos, neque inter colloquendum, smaragdum annulo inclusum respectaretis, neque vestes obiter contrectantes, mollitiem admiraremini, sed sineretis eos ipsos sibi diuites esse; haud dubiè futurum sit vt ipsi vos vltrò adirent, ad cœnam rogarent, nimirum vt vobis ostendere possint lectos, mensas, ac pocula. Quarum rerum nulla sit vtilitas, si sine teste possideantur. Certè reperiretis pleraque hæc illos vestra caussa parare, non quò vtantur ipsi, sed vti vos admiremini. Hæc ad consolandos vos scribo, vtranque vitam cognitam habens. Conuenítque ita festum agere, vt cogitetis omnibus breui decedendum è vita; & illis, depositis opibus; & vobis, relicta paupertate. Quanquam & illis scribam, sicuti sum pollicitus: certum scio eos non neglecturos literas meas.

Εἰ δὲ ὑπερεωρᾶτε αὐτῶν, καὶ καταφρονεῖτε, καὶ μήτε ἐπιστρέφεσθε πρὸς τὸ ἀργυροῦν ἁρμάμαξαν, μήτε μιμαξὺ διαλεγομένων, εἰς τὸν ἐν τῷ δακτυλιδίῳ σμάραγδον ἀφεωρᾶτε, καὶ τῶν ἱματίων ἁπτόμενοι, ὃ μαλακὸν ἐθαυμάζετε, ἀλλ' εἰᾶτε καθ' ἑαυτοὺς πλουτεῖν, δι' ἴσης, αὐτοὶ ἐφ' ἡμᾶς ἰόντες, ἐδέοντο συνδειπνεῖν, ὡς ὑποδείξαιντο ὑμῖν τὰς κλίνας, καὶ τὰς τραπέζας, καὶ τὰ σκεύη, ὧν οὐδὲν ὄφελος εἰ ἀμάρτυρος ἡ κτῆσις εἴη. τὰ γέ τοι πλεῖστα ὑφ' ἑτέρων αὐτοὶ, αὐτοῖς ὑμῖν ἕνεκα κτωμένοις, οὐχ ὅπως αὐτοὶ χρήσωνται, ἀλλ' ὅπως ὑμεῖς θαυμάζοιτε. ταῦτα ὑμᾶς προμηθούμενοι, εἰδότες τὸν βίον ἑκάτερον, καὶ ἄξιον ἑορτάζειν, συμβουλεύομεν ὅτι μετ' ὀλίγον ἀπολιπόντας δεῖσθαι ἀπείρους τοῦ βίου, καὶ ἐκείνους τὸν πλοῦτον, καὶ ὑμᾶς τὴν πενίαν ἀφέντας. πλὴν ὑπισχνοῦμαί γε αὐτοῖς ὡσαύτως ὑπογράψειν τῇ οἴσῃ ὅτι οὐκ ὀλιγωρήσουσι τῶν ἐμῶν γραμμάτων.

ΚΡΟΝΟΣ ΤΟΙΣ ΠΛΟΥΣΙΟΙΣ ΧΑΙΡΕΙΝ.

SATVRNVS DIVITIBVS S.

PAuperes nuper ad me datis literis incusarunt vos, qui nihil ipsis ex facultatibus quas possidetis, impertimini: atque omnino postularunt vt omnia bona facerem omnibus cõmunia, vt ad singulos illorum sua pars rediret. Æquum enim esse, vt rerum æqualitas constituatur, neq; decere vt huic supersit, ille nullo modo sit particeps voluptatum. Ego verò respondi, hisce de rebus rectiùs Iouem consideraturum. Cæterùm de præsenti negotio, déque iniuriis quibus sese per festos dies affici putant, videbã mei officij esse sententiam ferre, súmque pollicitus me vobis scripturũ. Sunt autẽ quę postulant, hæc, vt mihi quidẽ videtur, æqua. Nam quo pacto, inquiunt, tanto frigore horrentes, tantæq; obnoxij esuritioni, postea diem etiam festũ celebrare possimus? Quare si vellem & illos festi participes esse, postularunt vt cogerem vos, vt & de vestibus illis impertiamini, si quæ supersunt pinguiores quàm quæ vobis conueniant, vtque de auro nonnullas guttulas in illos destilletis. Quòd si ista feceritis, inquiunt, non erit ampliùs disceptatio inter vos de bonis apud Iouem.

Οἱ πένητες ἀναγκαῖος ἐπεσάλκασί μοι, αἰτιώμενοι ὑμᾶς, μὴ μεταδιδόναι σφίσιν ὧν ἔχετε· καὶ ὅλως ὅλον, ἠξίουν με κοινὰ πᾶσι ποιῆσαι τἀγαθὰ, καὶ ὅ μέρος, ἕκαστον αὐτῶν ἔχειν. δίκαιον γὰρ εἶναι ἰσοτιμίαν καθεστηκέναι, καὶ μὴ τῷ μὲν πλέον, τῷ δὲ μηδ' ὅλως μετεῖναι τῶν ἡδέων. ἐγὼ δὲ περὶ μὲν τούτων ἔφην ἄμεινον σκέψασθαι τὸν Δία· περὶ δὲ τῶν παρόντων, καὶ ὧν ἀδικεῖσθαι φασι τῷ ἑορτῷ, ἐώρων ἐπ' ἐμὲ καθήκουσαν τὴν κρίσιν, καὶ ὑπισχνούμην γράψειν πρὸς ὑμᾶς. ἔστι δὲ ἅπερ ἀξιοῦσι ταῦτα μέτρια, ὡς ἐμοὶ ἔδοξε. πῶς γὰρ, φασι, ῥιγοῦντες τοσοῦτο κρύος, καὶ λιμῷ ἐχόμενοι, πρόσεστι ἑορτάζοιμεν ἄν; εἰ δίκαιον ἐθέλοιμι κἀκείνους μετέχειν τῆς ἑορτῆς, ἀναγκάζειν με ἀναπείσαι ὑμᾶς ἐσθήτων τε, ὧν ἔχετε, μεταδοῦναι αὐτοῖς, εἴ τινες περιττεύουσι, καὶ παχύτεροι ἢ καθ' ὑμᾶς· καὶ τοῦ χρυσίου ὀλίγον ὑποσταλάξαι αὐτοῖς. εἰ γὰρ ταῦτα, φασὶ, ποιήσετε, μήτε ἀμφισβητεῖν ὑμῖν ἔτι τῶν ἀγαθῶν ὑπὸ τοῦ Διός·

Εἰ δὲ μή, ἀπειλοῦσι προσκαλέσασθαι ὅτι τὸν διασασμόν, ἐπειδὴ ὁ πρῶτον δίκας ὁ Ζεὺς προεδῆ. Ταῦτά ἐστιν οὐ πάνυ χαλεπὰ ὑμῖν ἀπὸ τοσούτων, ἃ καλῶς ποιοῦντες ἔχετε. νὴ Δία καὶ τῶν δείπνων πάρεσι, ὡς συνδειπνοῖεν ὑμῖν. καὶ τοῦτο προαθεῖναι ἠξίουν τῇ ὀπτιζολῇ, ὡς νεῶ γε μόνοις ὑμᾶς τρυφᾶν, ὀπικλεισαμένους τὰς θύρας· εἰ δέ ποτε καὶ ἐκείνων τινὰς ἑστιᾶν ἀφὶ μακροῦ ἐθελήσοντε, πλέον τῦ ὠφελοῦντος ἐκεῖναι ὃ διάφορον τῶν δείπνων· καὶ τὰ πολλὰ ἐφ' ὕβρει αὐτῶν γίνεσθαι· οἷ ἐκεῖνο, ὃ μὴ τῦ αὐτοῦ οἴνου συμπίνειν, Ηρακλεῖς, ὡς ἀνελεύθερον, καὶ καταγνώσεσθαι αὐτῶν ἐκείνων ἄξιον, ὅτι μὴ μεταξὺ αἰσχύνται, οἴχονται, ὅλον ὑμῖν ὃ συμπόσιον καταλιπόντες. Ἀλλ' οὐδὲ ἐς κόρον ὅλως φασὶ πίνειν τοὺς γὰρ οἰνοχόους ὑμῶν, ὥσπερ τοὺς Ὀδυσσέως ἑταίρους, κηρῷ βεβύσθαι τὰ ὦτα. τὰ μὲν γὰρ ἄλλα οὕτως αἰσχρά ἐστιν, ὥστε οὐκ ἔχω λέγειν ἃ περὶ τῆς νομῆς τῶν κρεῶν αἰτιῶνται, καὶ τῶν διακόνων· ὑμῖν μὲν προσηκόντων ἐστὶ καὶ ἐμφορηθῆτε, ἐκείνους δὲ παραθεόντων, καὶ ἄλλα πολλὰ τοιαῦτα μικροφορεπῆ, καὶ ἥκιστα ἐλευθέρους πρέποντα. Ὃ γοῦν ἥδιστον, καὶ συμποτικώτερον, ἡ ἰσοτιμία ἐστί. καὶ ὁ ἰσοδαίτης τούτου ἕνεκα ἡγεῖται ὑμῖν τῶν συμποσίων, ὡς ὃ ἴσον ἅπαντες ἔχοιεν. ὁρᾶτε οὖν ὅπως μηκέτι ὑμᾶς αἰτιάσονται, ἀλλὰ τιμήσουσι, καὶ φιλήσουσι, τῶν ὀλίγων τούτων μεταλαμβάνοντες· ὧν ὑμῖν μὲν ἡ δαπάνη ἀνεπαίσθητος, ἐκείνοις δὲ ἐν καιρῷ τῆς χρείας ἡ δόσις ἀείμνηστος. ἄλλως τε, οὐδ' ἂν οἰκεῖν δύναισθε τὰς πόλεις, μὴ οὐχὶ καὶ πενήτων συμπολιτευομένων, καὶ μυρία πρὸς τὸ εὐδαιμονίαν ὑμῖν συντελούντων. οὐδ' ἂν ἔχοιτε τοὺς θαυμάζοντας ὑμῶν τὸν πλοῦτον, ὦ μόνοι καὶ ἰδίᾳ καὶ κοινῇ σκότῳ πλουτῆτε. ἰδέτωσαν οὖν πολλοί, καὶ θαυμασάτωσαν ὑμῶν τὸν ἄργυρον, καὶ τὰς τραπέζας, καὶ προπινόντων φιλοτησίας, μεταξὺ πίνοντες, περισκεπτέτωσαν ὃ ἔκπωμα, καὶ ὃ κάρυς ἰσάτωσαν αὖθις διαβασάτωσαν, καὶ τῆς ἰσοσίας ὃ ἀκριβὲς, τὸν χρυσὸν ὅσος, ὃς ἐπαινεῖ τὴν τέχνην.

A Sin minùs, minitantur sese ad nouam rerum partitionem prouocaturos, vt primùm Iupiter pro tribunali sedere cœperit. Atque hæc quidem facere vobis nequaquam graue fuerit, impertiri nonnihil de tantis opibus quas possidetis, & rectè possidetis. Quin de cœnis quoque, vt vobiscum cœnarent, & hoc literis addendum putarunt, quemadmodum vos in præsentia foribus occlusis, soli deliciis frueremini. Quòd si quando vobis visum fuerit & illorum quempiam post longum tempus conuiuio adhibere, plus esse molestiæ in cœna, quàm voluptatis, multáque illic in pauperum contumeliam

B fieri: velut illud, cùm non eodem de vino bibant, Dij bonì, quàm illiberale: planè dignum in quo & illi debeant accusari, qui non surgant potiùs, abeántque toto conuiuio vobis solis relicto. Quanquam negant sese etiam ad satietatem ex illo qualicunque vino bibere, propterea quòd vestri pincernæ aures habeant cera obturatas, quemadmodum olim Vlyssis socij. Porrò reliqua vsque adeò sunt turpia, vt pigeat commemorare, quæ de carnium partitione criminantur, déque ministris, qui cùm vobis assi-

C stant donec plus quàm ad plenum expleamini, ipsos prætercurrunt: aliáque huius generis permulta sordida, miniméque digna viris ingenuis. Proinde æqualitas res est omnium iucundissima, maximé que conuiuiis congruens. Atque hac de caussa vobis æquus ille partitor in conuiuiis præficitur, vt æquam omnes habeant portionem. Videte igitur ne posthac vos iterum accusare possint. Quin potiùs honorabunt vos, & amabunt, si paucula ista à vobis acceperint: quorum impendium à vobis nec sentiretur quidem, penes illos muneris in tempore dati memoria semper mansura est. Præterea nec Remp. administrare possitis, ni pauperes vnà vobiscum in ea versentur, milléque modis felicitatem vestram adiuuent. Neque enim habituri estis qui diuitias vestras suspiciant, si soli atque apud vos ipsos in tenebris eas possideatis. Videat igitur vulgus miretúrque vestrum argentum, mensas, & quemadmodum præbibentes ad potandum inuitetis. Dein illi inter bibendum poculum vndique contemplentur, ac pondus expendant, manu librantes. tum argenti absolutam cælaturam. tum auri vim, vicissim artem condecorantis.

Nam in istum modum non solùm illi vos probos viros & humanos prædicabunt, verumetiam inuidiam illorum effugietis. Quis enim inuideat impertienti dantíque quod æquum est? Quis non potiùs optet, vt quàm diutissimè viuens, bonis suis fruatur? Verùm vt nunc res vobis habent, & felicitas vestra teste caret, & diuitiæ inuidiosæ, & insuauis vita. Neque enim perinde iuuat, opinor, si quis solus expleatur, quemadmodum aiunt leones facere, & ex luporum genere quos solitarios vocant, quàm si cum lepidis hominibus, ac per omnia gratificari paratis, conuiuatis: qui primùm non sinent conuiuium surdum aut mutum esse, verùm consuetudine sua fabulas conuiuiis aptas, dicteriáque minimè molesta, variásque voluptates adferent: quibus rebus tempus iucundissimè transigitur. Idque gratum est Baccho, gratum Veneri, gratum etiam Gratiis. Deinde postero die, dum comitatem vestram referunt, beneuolentiam vobis conciliant. Hæc etiam magno fuerant emenda. Nam illud à vobis sciscitabor, si pauperes abeant taciti, sic enim fingamus, nónne vos ea res vreret, cùm non haberetis quibus ostentaretis purpureas vestes, comitum multitudinem, anulorum magnitudinem? Neque iam libet referre, necessariò futurum vt pauperum insidiæ atque odia in vos oriantur, si soli deliciis frui velitis. Nam quæ minantur vobis imprecaturos sese, prorsus abominanda sunt: ac dij prohibeant, ne vnquam ad eiusmodi imprecationes venire cogantur: quandoquidem si id fiat, neque intestina posthac gustabitis, neque placentam, nisi si quid canis reliquum fecerit. Præterea lenticula saperdæ liquamen vobis habebit. Porrò sus aut ceruus interim dum assantur, è veru in montes aufugere parabunt. Tum aues quoque pingues absque alis fugam molientes, ad pauperes auolabunt. Denique quod est omnium grauissimum, pocillatores formosissimi repentè vobis calui fient, ídque etiam fracta amphora. Super his rebus consulite quæ & festo sint digna, & vobis quàm maximè tuta, atque illis paupertatis onus subleuate, exiguo vectigali illos amicos habituri, neutiquam malos.

A ποιὸς γὰρ τῶν χρησοὶ καὶ φιλανθρώπους ἀκούσῃ, καὶ τὸ φθονεῖσθαι ὑπ' αὐτῶν ἔξω γενήσεσθε. τίς γὰρ ἂν φθονήσειε τῷ κοινωνοῦντι, καὶ διδόντι τῶν μετεόντων; τίς δ' οὐκ ἂν δύξαιτο εἰς ὃ μήκιστον διαβιῶναι αὐτὸν, ἀπολαύοντα τῶν ἀγαθῶν; ὡς ὑμῖν νῦν ἔχετε, ἀμάρτυρος μὲν ἡ εὐδαιμονία, ὀπίφθονος δ' ὁ πλῦτος, ἀηδὴς δὲ ὁ βίος. οὐδὲ γὰρ οἱ ὁμοίως ἡδύ, οἶμαι, μόνον ἐμπίπλασθαι, ὥσπερ τοὺς λέοντας φασὶ, καὶ τοὺς μονιοὺς τῶν λύκων, καὶ σεσωρευμένους δεξιοῖς ἀνδράσι, καὶ πόμασι χαίρειν πειρωμένους, οἳ τοῖσπερ μὲν ἀκοὴν καὶ ὄψιν B καὶ ἄφωνον ὃ συμπόσιον ἐάσουσι εἶναι, ἀλλ' ἐν μύθοις συμποτικοῖς, καὶ σκώμμασιν ἁρμοττούσαις, καὶ φιλοφροσύναις ποικίλαις συνέσονται, οἵαις ἥδιστα ἂν τέρποιντο, φίλαι μὲν Διονύσῳ, καὶ Ἀφροδίτῃ, φίλαι δὲ Χάρισιν. ἔπειτα δὲ τοῖς ἀπολειφθεῖσιν εἰς τὴν ὑστεραίαν διημερεύσουσι, ὑμῶν τὴν δεξιότητα φιλήσουσι. ταῦτα πολλοῦ τιμᾶσθαι καλῶς εἶχεν. ἐπεὶ ἐρήσεσθαι ὑμᾶς, εἰ μέλλοντες οἱ πένητες βαλλοῖεν (ὑποπτεύομεν γὰρ ἤδη) οὐκ ἂν ὑμᾶς ἰδίασεν οὐκ ἔχοντας εἰς C ὑποδείξασθε τὰς ἀλουργεῖς ἐσθῆτας, καὶ τῶν ἀκολούθων ὁ πλῆθος, ἢ τῶν δακτυλίων ὁ μέγεθος; ἐᾶν λέγειν ὡς καὶ ὑποβλαὶ, καὶ μίσος τοῦτο τῶν πενήτων αἰσχρὸν ἐξήνεγκε τοῖς ὑμᾶς, ὦ μόνοι τυφᾶν ἐθέλητε. ἃ μὲν γὰρ εὔξεσθαι κατ' ὑμῶν ἀπειλοῦσιν, ἀποφράδα, μηδὲ γλῶττ' εἰς δυσκλεῖαν αὐτοῖς καταξιῶσαι τῆς εὐχῆς· ἐπεὶ ὅτε ἀλλαίτων γεύσεσθε, ὅτε πλακοῦντος, ἢ εἴτι λείψανον τῆς κυνὸς ἡ φακῆ δὲ, ὑμῖν ὠφελίμως συντετηκότα ἕξει. εἰ δὲ, καὶ ἔλαφος, ὑπολύμενοι, μεταξὺ δρασμὸν βαλοῦσιν ἐκ τοῦ ὑπαυλείου εἰς τὸ ὄρος. καὶ ὄρνις D φύσας καταπτήσασα, ἀπόπτεροι καὶ αὐτὰ, πρὸς αὐτοῖς τοῖς πένησι κατακλινήσονται. τὸ δὲ μέγιστον, οἱ ὠραιότατοι τῶν οἰνοχόων, φαλακροὶ ἐν ἀκαρεῖ τοῦ χρόνου ὑμῖν γενήσονται, ὑπὸ καταιγίδι καὶ ταῦτα τῶν ἀμφορέων. τοῖς τὰ δὲ βαλλομένοις, ἃ καὶ τῇ ἑορτῇ πρέποντα γένοιτ' ἄν, καὶ ὑμῖν ἀσφαλέσατα, καὶ ὑπουφίζετε πολλὴν πενίαν αὐτοῖς, ἀπὸ ὀλίγου τελέσματος φίλους οὐ μετρίους ἕξοντες.

ΟΙ ΠΛΟΥΣΙΟΙ ΤΩ ΚΡΟΝΩ ΧΑΙΡΕΙΝ.

DIVITES SATVRNO SALVTEM.

Πρὸς γάρ σε οἵᾳ μόνον ταῦτὰ τῶν πενήτων ταῦτα γεγράφθαι, ὦ Κρόνε, οὐχὶ δὲ καὶ ὁ Ζεὺς ἤδη κεκώφωται τοῖς αὐτῶν ἀναβοῶντων καὶ αὐτὰ δὴ ταῦτα, τὴν ἀναδασμὸν ἀξιούντων γενέσθαι· καὶ αἰτιωμένων τὴν τε εἰμαρμένην ὡς ἄνισον τὴν νομὴν πεποιημένην, καὶ ἡμᾶς, ὅτι μηδενὸς αὐτοῖς μεταδιδόναι ἀξιοῦμεν; ἀλλ' οἶδεν ἐκεῖνος ἅτε Ζεὺς ὤν, παρ' οἷς ἐστιν ἡ αἰτία, καὶ διὰ τοῦτο ῥᾳθυμεῖ αὐτῶν τὰ πολλά· σοὶ δὲ ὅμως ἀπολογησόμεθα, ἐπείπερ ἄρχεις γε νῦν ἡμῶν. ἡμεῖς γὰρ ἅπαντα τοῖς ὀφθαλμοῖς λαβόντες, ἃ γέγραφας, ὡς καλὸν ἐπικουρεῖν ἀπὸ πολλῶν τοῖς δεομένοις, καὶ ὡς ἥδιστον σιτεῖσθαι, καὶ συνδιαιτᾶσθαι τοῖς πένησιν, ἀεὶ διετελοῦμεν οὕτω ποιοῦντες, ἰσοδίαιτοι καθεστῶτες, ὡς αὐ μηδὲ τὸν συνδιαίτῳ αὐτῶν αἰτιάσασθαί τι· οἱ δὲ ὀλίγων σὺ δεῖσθαι φάσκοντες, ἐπειδὴπερ ἅπαξ αὐτοῖς εἰσεπεπάσμεθα τὰς θύρας, οὐκ εἰσίεσθαι, ἄλλα ἐπ' ἄλλοις αἰτοῦντες. Εἰ δὲ μὴ πάντα δύθυς, μηδὲ τοῖς ἔπος λαμβάνοιεν, ὀργὴ, καὶ μῖσος, καὶ τοιαῦτα ἐπιφημίαι, κἂν εἴτι ὑπεψεύδοντο ἡμῖν. ἀλλ' οἵ γε ἀκούοντες ὑπὲρ ὧν ἂν, ὡς ἀκριβῶς εἰδόσιν οὐ τὰ συνήθη. ὥστε δυοῖν θατέρου, ἢ μὴ διδόντα ἐχθρὸν εἶναι πάντως ἔδει, ἢ πάντα τοιαῦτα, οἷα ἐμοὶ τοῖς αἰτιωμένοις καὶ αὐτὸν εἶναι. καὶ τὰ μὲν ἄλλα, μέτρια· οὐ γὰρ τοῖς δείπνοις αὐτοῖς, ἀμελήσαντες τοῦ ἐμπίπλασθαι, καὶ γαστρίζεσθαι, καὶ αὐτοὶ ἐπειδὰν πλείω τοῦ ἱκανοῦ πίωσιν, ἢ παιδὸς ὡραίου, μεταξὺ αἰσθόμενοι ὃ ἔκπωμα, ἔνυξαι τὴν χεῖρα, ἢ παλλακὴν, ἢ γαμετὴν γυναῖκα ἐπεχείρησαν· εἶτα κατεμέσαντες τοῦ συμποσίου, εἰς τὴν ὑστεραίαν λοιδορούμενοι ἡμῖν κατελθόντες, ὡς ἐδίψησαν, καὶ ὡς λιμῷ συνῆσαν διηγούμενοι. καὶ εἴ σοι ταῦτα καταψευδεσθαι αὐτῶν δοκοῦμεν, τὸν ὑμέτερον τοῦτον αἰσχύνεσθε μνησθέντες, τὸν Ἰξίονα· ὃς ἀξιωθεὶς κοινῆς τραπέζης, ἀξίωμα ἴσον ἔχων ὑμῖν,

NVm putas, Saturne, de rebus istis ad te solum scripsisse pauperes? Quin potiùs Iouis ipsius aures iam obsurduerunt illorum querelis, dum hæc eadem vociferantur, ac nouam rerum partitionem flagitant, ac simul & Fatum incusant, quòd non æqualiter distribuerit: & nos, quòd nihil ipsis velimus impertiri. Verùm nouit ille, quippe cùm sit Iupiter, penes quos sit culpa, eóque illos plerunque obaudit. Nihilominus tamen purgabimus nos tibi, quandoquidem hoc certè tempore princeps noster es. Nos enim omnia ista quæ scribis, ob oculos habentes, quàm sit honestum de magna rerum copia opitulari iis qui indigent, quantóque sit iucundius, simul cum pauperibus versari, & conuiuium agitare, ad eum modum assiduè facimus, adeóque in ratione vitæ nos æquamus, vt nihil possit incusare is quem ad conuictum admittimus. Verùm illi primùm aiunt sibi paucis opus esse: deinde vbi semel illis fores aperuerimus, nunquam desinunt alia super alia postulare. Quòd nisi protinus omnia, simúlque cum dicto acceperint, mox paratum odium, in promptu conuitia, etiam si quid de nobis sit mentiendum. Porrò qui audiunt, fidem illis habent, rati videlicet illos probè scire quæ dicunt, propterea quòd nobiscum consuetudinem habuerint. Ita fit, vt in alterutrum incidamus, vt aut si nihil demus, illos prorsus habeamus hostes: aut profusis omnibus, ipsi protinus egeamus, iámque in pauperum gregem veniamus. Ac cætera quidem vtcunque ferenda sunt, verùm inter cœnas ipsas non satis habent ingurgitari cibis, atque aluum explere, sed iidem vbi plus satis adbiberint, tum vel puellæ formosæ cyathum porrigentis manum vellunt, aut concubinam vxorémve solicitant. Postremò conuomito conuiuio, postero die nobis obtrectant, narrantes quemadmodum sitierint, esurierintque. Quòd si hæc aduersus illos mentiri videmur, vester ille parasitus Ixion in memoriam redeat, qui ad communis mensæ honorem admissus, ac vobis dignitate æquiparatus,

iam ebrius vir ille egregius, Iunonem adortus est. Hæc atque huiusmodi sunt, propter quæ in posterum statuimus, quò res nostræ sint in tuto, ne posthac illis in domum aditum præbeamus. Quòd si te auctore, pacto recipiant, sese moderatè petituros, quemadmodum nunc aiunt, neque quicquam flagitiosè in compotationibus admissuros, age, conuiuant nobiscum, simúlque cœnent bonis auibus. Ac de tunicis, sicuti iubes, mittemus, & de auro, quantum facultas patietur, ac sumptus augebimus: in summa, nihil omittemus officij nostri, modò vicissim desinãt ipsi arte nobiscum viuere, sintque pro parasitis & adulatoribus amici. Ita nihil erit quod in nobis desideres, si ipsi quoque suo fungi volent officio.

τῇ Ηρᾳ μεθυσθεὶς, ἐπεχείρησε ὁ γλυκὺς. Ταῦτα ἐστὶ καὶ τὰ τοιαῦτα, ὑφ' ὧν ἡμῖν ἐβουλήθησάμεθα τοῖς δ' λοιπὸν, ἀσφαλείας τῆς ἡμετέρας ἕνεκεν, μηκέτι ῥᾴδιον ποιῆσαι αὐλῆς τῆς οἰκίαν. εἰ δὲ ὅτι σὺν σωφροσύνῃ, μετρίων δεήσεσθαι, ὥσπερ νῦν φασι, μηδὲν δὲ ὑβριστικὸν ἐν τοῖς συμποσίοις ἐργάσεσθαι, κοινωνούντων ἡμῖν καὶ σωφρονούντων τύχῃ τῇ ἀγαθῇ. καὶ τὴν ἱματίων ὡς σὺ κελεύεις, πέμψομεν, καὶ τὸ χρυσίον ὅσον οἷόν τε, καὶ προσδαπανήσομεν, καὶ ὅλως οὐδὲν ἐλλείψομεν· καὶ αὐτοὶ δ' ἀφελήσομαι τοῦ κατ' τέχνην ὁμιλεῖν ἡμῖν, φίλοι αἰτεῖ κολάκων καὶ παρασίτων ἔστωσαν, ὡς ἡμᾶς γε οὐδὲν ἂν ἀπαίσαιο, κἀκείνων τὰ δέοντα ποιούντων ἐθελόντων.

ΣΥΜΠΟΣΙΟΝ, Ἢ ΛΑΠΙΘΑΙ.

SYMPOSIVM, VEL LAPITHÆ.

Erasmo Roterodamo interprete.

Erasmus Roterodamus Ioanni Eutychio suo S. D.

Quanquam hic Luciani Dialogus, Eutychi doctissime, plurimum habeat artis, ob decorum mirè seruatum in personis tam multis, támque diuersis: tamen aliquot reperi, qui dicerent esse premendum, quòd liberiùs ac velut ἐξ ἀμάξης philosophorum omne genus laceret. At mihi videtur iustiùs esse stomachandum in huius seculi mores, quo videmus Philosophorum scholas multo pueriliùs etiam inter se dissidere, nec minus atrociter digladiari, tum inter sectarum professores nihilo minùs cruentam esse pugnã, quàm in eo conuiuio fuisse Lucianus vel finxit, vel retulit. Hunc igitur libellum, quoniam fortè ἀδίατον reperi, & tamen patrono videbatur egere, Eutychio dicaui. Bene vale, καὶ εὐτύχει, vt planè sis quod diceris. Antuerpiæ. an. M. D. XVII.

ARGVMENTVM.

Rursum depingit hoc loco philosophorum mores & vitam Lucianus, atque illa quæ fictionibus ac fabulis alibi de illis prodidit, hic nunc exemplo ac vero facto comprobat. Est autem historica quædam rei gestæ commemoratio, qua exponit quo pacto diuersarum professionum Philosophi aliquot ab Aristæneto ad cœnam & nuptiarum celebritatem vocati, postquam vino incaluere, pro secta quisque sua inter se verbis primò contenderint, mox ad manus quoque & ad vulnera venerint, adeò vt saucij nonnulli ac mutilati è conuiuio asportati fuerint: Rursum autem ex aliis qui vocati non fuerant, quidam, Cynicus videlicet, vltro veniens, cœnantibus sese obtruserit, magna præsentiæ & impudentiæ suæ importunitate: Alius autem per literas cum Aristæneto expostulârit, tragicè propè in eum debacchatus, quòd præteritus, & cæteris postpositus fuisset. Ex quo apparet, istud hominum genus, quod foris virtutem prædicat, & specie religionis in se vulgi ora conuertit, non hac ætate modò (quod tamen grauissimum est, quando & Christianos esse plerique se, & aliis vitæ morúmque honestate præire profitentur) verùm olim quoque eadem simulatione, iisdémque præstigiis vsos esse, nimirum vt verbis quidem multa de pietate, de officiis, de vera viuendi ratione iactitarent, cæterùm ipsa re à virtute ac honestate omni quàm longissimè abesse nt, libidini & gulæ & cæteris vitiis turpissimè interim seruientes. Et accidêre sanè etiam nostra memoria huiusmodi

quædam exempla, conuiuio huic non admodum dissimilia, vbi isti in speciem grauissimi sanctissimiq; viri, vel pro leuibus ac puerilibus rebus acerbissimas sæpenumero contentiones incepêre: vel quia alicubi præteriti atque neglecti viderentur, grauissima odia exercuêre: vt non immeritò quispiam crediderit philosophos illos veteres (quanquam indignum adeò est tam venerabile nomen in tam turpibus personis hærere) in nostræ ætatis homines quosdam immigrasse. Vsque adeo nostri isti à veteribus non alia re quàm solo titulo ac nomine differunt. Cæterùm tametsi hæc omnia cum summa festiuitate pro ingenio atque facundia sua tractet Lucianus, interim tamen seriò quoque ac verè idem monet, nullum esse pretium operæ, si quis disciplinas omnes perdiscat, nisi simul & vitæ rationes ad id quod optimum est, accommodet: eosq; illos qui solos libros spectant, quiq; solicitudine ac cura quam illi afferunt, perpetuò tenentur, à recta ratione, bonisq; institutis fermè abduci, &c. Inscribitur autem dialogus hic, Conuiuium, vel Lapithæ: quorum prior titulus ab argumento & re ipsa sumptus est: alter à collatione: quòd vt hîc Philosophi, ita à poëtis Lapithæ & Centauri in nuptiis Pirithoi inter se funesto certamine congressi quoque feruntur.

ΦΙΛΩΝ ΚΑΙ ΛΥΚΙΝΟΣ.

PHILON. LVCIANVS.

Οἱ χίλιοι, ὦ Λυκῖνε, δεῖπνοι ἀξιόλογοι μὲν οὐδὲν ἔμοιγε δοκοῦσιν εἶναι· ἀκούσαντι δὲ ὅμως ἄξιον ἐπιμνησθῆναι τοῦ Ἀρισταινέτου δείπνου, καὶ τῶν ἐν αὐτῷ λόγων τῶν φιλοσόφων, καὶ τῆς ἐπὶ τούτοις ἐριδος, καὶ τῆς μέχρι τραυμάτων προελθούσης, καὶ τέλος, αἵματι διαλυθείσης τῆς συνουσίας. ΛΥ. τί φῂς, ὦ Φίλων, ἤπίστατο Χαρῖνος ταῦτα; οὐ γὰρ συνεδείπνει ἡμῖν. ΦΙ. Διονίκου ἔφη τοῦ ἰατροῦ ἀκούσαι. Διόνικος δὲ, ὡς αὐτὸς, οἶμαι, τῶν συνδείπνων ἦν. ΛΥ. νὴ μάλα. οὐ μὴν ἐξ ἀρχῆς γε οὐδὲ αὐτὸς ἅπασι παρῆν, ἀλλὰ ὑστερος, μεσούσης σχεδὸν ἤδη τῆς μάχης, ἐπεὶ ὀλίγον τοῦ τραυμάτων. ὥστε θαυμάζω εἴ τι σαφὲς εἰπεῖν ἐδυνάτο, μὴ παρακολουθήσας ἐκείνοις, ἀφ' ὧν ἐξαιφνης εἰς τὸ αἷμα ἐτελεύτησεν αὐτοῖς ἡ φιλονεικία. ΦΙ. διηγήσομαι, ὦ Λυκῖνε, εἰ καὶ Χαρῖνος αὐτὸς, εἰ βουλοίμεθα τἀληθῆ ἀκοῦσαι, καὶ ὅπως ἐπράχθη ἕκαστα, παρὰ σοῦ ἡμᾶς ἥκειν ἐκέλευε. ἔφη τὸν Διόνικον γὰρ αὐτὸν εἰπεῖν, ὡς αὐτὸς μὲν οὐ παρῆν ἅπασι, σὲ δὲ ἀκριβῶς εἰδέναι τὰ γεγενημένα, καὶ τοὺς λόγους αὐτοὺς ἀπομνημονεῦσαι, ἅτε μὴ πρέργως τῶν τοιούτων, ἀλλ' ἐν σπουδῇ ἀκροώμενον. ὥστε σὺκ ἂν φθάνοις ἑστιῶν ἡμᾶς ἡδίστην ταύτην ἑστίασιν, ἧς σὺκ οἶδ' ἂν τις ἡδίων ἔμοιγε· καὶ μάλιστα ὅσοι νήφοντες ἐν εἰρήνῃ, καὶ δυσμενεῖς ἔξω βέλους ἑστησόμεθα· εἴτε γέροντες

NOuam quandam & variam disputationem Luciane vobis fuisse narrãt super cœnam apud Aristænetum: tum philosophicos quosdam sermones dictos, ac super his summam contentionem exortam fuisse: quòd ni mentitus est Charinus, etiam ad vulnera vsque rem processisse: denique sanguine conflictum fuisse diremptum. LVC. Atqui vndenam, Philon, ista resciuit Charinus? neque enim is nobiscum aderat in cõuiuio. PHIL. E Dionico medico aiebat audisse sese: porrò Dionicus etiam ipse è conuiuarum numero fuit opinor. LVC. Fuit maximè: verùm ne is quidẽ ab initio rebus omnibus fuit præsẽs, sed seriùs aduenerat, media fermè pugna, paulóq; ante vulnera. Proinde demiror si quid comperti certè referre potuit, qui nõ ordine spectarit illa, vnde inter illos nata lis, postea ad sanguinẽ vsque deducta est. PHI. Proinde, Luciane, Charinus etiã ipse, si rem cõpertiùs vellẽ cognoscere, & quo singula modo sint gesta, doceri, te adirem iussit: nã Dionicum etiam ipsum fassum fuisse, ne se quidem toti negotio præsentem adfuisse: te verò, quicquid esset actũ, id omne cõpertò certóque scire: tum etiam quæ dicta inter illos fuerint, meminisse: quippe qui eiusmodi nõ obiter neque neglectim audire, sed per otium atq; attẽtè auscultarẽ sis solitus. Proinde nunquam effugies, quin nos hoc suauissimo accipias epulo: quo mihi quidẽ haud scio an vllũ possit accidere iucundius: præsertim quòd sobrij per otium tutò ac citra sanguinẽ, extráq; teli, quod aiunt, iactũ constituti, sumus epulaturi, Siue senes aliquid

Super cœnam sunt debacchati, Siue etiam iuuenes à mero compulsi sunt, quæ neutiquam fas erat, tum dicere, tum facere. LVC. Iuueniliùs tu quidem Philon, atque inconsultiùs hæc nos iubes in vulgus efferre, eáque referre quæ inter pocula ab ebriis sunt acta: quum hæc magis oporteat obliuioni tradere, eáque omnia Baccho deo velut auctori imputare, qui quidem haud scio an quenquam suis nõ afflatum Orgiis, & Bacchanalium expertem prætererit. Proinde vide ne hominis sit parum benè morati, eiusmodi ad amussim exquirere, quæ rectiùs erat in conuiuio reliquisse, atque ita discedere. Siquidem odi (sicut inquit versus poëticus) memorem compotorem. Ne à Dionico quidem rectè factum, qui hæc apud Carinum effutiuerit, immodicámque & pridianam dissiparit temulentiam hominum philosophorum. Cęterùm ego absit vt istiusmodi quippiã sim dicturus. PHIL. Nugas agis Luciane cùm ista dicis. Quin haud quaquam oportebat ad istum modum apud me præsertim agere: vt qui certò sciam te multo cupidiorem esse narrandi, quàm ego sim audiendi, adeò vt mihi videaris, si desint qui te audiant, vel ad columnam aliquam aut statuam libenter accessurus, quò cuncta pariter euomas. Quòd si nunc coner discedere, non sines, ni te priùs audiero, abire: verùm vltro aderis, consectabere, rogabis. At tum ego te vicissim lusero. Iámque adeò, si ita vis, abimus, ex alio quopiam hæc eadem audituri. Tu verò ne dicito. LVC. Age ne quid succenseas: equidem dicam, quandoquidem vsqueadeo cupidus es audiendi: verùm heus ea lege, ne passim in vulgus efferas. PHIL. Ni prorsus ignoro Lucianum, tute istuc potiùs feceris. Nam prior ipse denarrabis omnibus, vt me quidem ad id nihil futurum sit opus. Sed illud mihi primo respondе loco: Aristænetus num filio Zenoni dabat vxorem, atque ita in nuptiis eius vos accepit? LVC. Non, imò filiam suam elocauit Cleanthidem, idque Eucriti nummularij filio, qui philosophiæ dat operam. PHI. Formoso admodum per Iouem adolescentulo: tametsi tenero adhuc, & vxoriæ rei non admodum maturo. LVC. Verum: at non inueniebat, opinor, alterum generum magis idoneum. Hunc igitur, qui tum modestus videretur, tum ad philosophiæ studium propensus,

A ἐπιδρώησομέν τι τῷδε δεῖπνον, εἴτε νέοι, εἰπεῖν τε ὅσα ἥκιστα ἐχρῆν ὑπὸ τῆς ἀκρατοποσίας τολμήσαντες, καὶ πρᾶξαι. ΛΥ. νεανικώτερα ἡμᾶς, ὦ Φίλων, ἀξιοῖς ἐκφέρειν ταῦτα πρὸς τοὺς πολλούς, καὶ ἐπεξιέναι, διηνυσμένους πράγματα, ἐν οἴνῳ καὶ μέθῃ γενόμενα, δέον λήθῃ παραδοῦναι αὐτά, καὶ νομίζειν ἐκφυγόντα πάντα θεοῦ ἔργα τῆς Διονύσου εἶναι, ὃς οὐκ οἶδα εἴ τινα τῶν αὐτοῦ ὀργίων ἀτέλεστον καὶ ἀβάκχευτον ἀφῆκεν. ὅρα οὖν μὴ κακοήθων τινῶν καὶ ἀφθόνων ἢ ὃ ἀκριβῶς τὰ τοιαῦτα ὀξεπάξῃ, ἃ καλῶς ἔχει ἐν τῷ B συμποσίῳ καταλιπόντας ἀπαλλάττεσθαι. μισῶ γάρ, φησι καὶ ὁ ποιητικὸς λόγος, μνάμονα συμπότην, καὶ οὐδὲ ὁ Διόνικος ὀρθῶς ἐποίησε πρὸς τὸν Χαρῖνον, αὐτὰ ὀξαγορεύσας, καὶ πολλοῦ τινὸς ἐωλοκρασίαν καταστεδάσας ἀνδρῶν φιλοσόφων· ἐγὼ δέ, ἄπαγε, οὐκ ἂν τι τοιοῦτον εἴποιμι. ΦΙ. ἀρύπτη ταῦτα, ὦ Λυκῖνε. ἀλλ' οὔτι γε πρὸς ἐμὲ οὕτω ποιεῖν ἐχρῆν, ἀκριβῶς γιγνώσκοντα πολὺ πλέον ὑπιθυμοῦντά σε εἰπεῖν, ἢ ἐμὲ ἀκοῦσαι· καί μοι δοκεῖς εἰ ἀπορήσας τῶν ἀκουσομένων, κἂν πρὸς κίονά τινα, ἢ πρὸς ἀνδριάντα ἡδέως ἂν προσελθών, ἐκχέαι, πάντα σωρεύσας ἀμυσί. εἰ γοῦν ἐβουλήθην ἀπαλλάττεσθαι νῶϊ, οὐκ ἐάσῃς με δύσκολον ἀπελθεῖν, ἀλλ' ἕξεις, καὶ παρακολουθήσῃ, καὶ δεήσῃ, κἀγὼ ἀρύψομαι πρὸς σὲ τὸ μέρος· καὶ εἴ γε δοκεῖ, ἀπιωμεν ἄλλου αὐτὰ πυθόμενοι, σὺ δὲ μὴ λέγε. ΛΥ. μηδὲν πρὸς ὀργήν, διηγήσομαι γάρ, ἐπείπερ οὕτω προθυμῇ, ἀλλ' ὅπως μὴ πρὸς πολλοὺς ἐρῇς. ΦΙ. Εἰ μὴ πρώτοις πᾶσιν ἐγὼ ὑπολέλησμαι Λυκίνου, αὐτὸς σὺ ἄμφω ποιήσῃς αὐτό, καὶ φθάσῃς εἰπὼν ἅπασιν, ὥστε οὐδὲν ἐμοῦ δεήσῃ· ἀλλ' ἐκεῖνό μοι πρῶτον εἰπέ, τῷ παιδὶ τῷ Ζηνωνι ὁ Αριστάινετος ἀγόμενος γυναῖκα, εἰσία ὑμᾶς; ΛΥ. οὐκ, ἀλλὰ τῷ θυγατέρα ἐξεδίδου αὐτὸς τῷ Κλεανθίδα τῷ Εὐκρίτου τοῦ δημοσιοῦ τῷ φιλοσοφοῦντι. ΦΙ. παγκάλῳ, νὴ Δία, μειρακίῳ, ἀπαλῷ γε μὲν ἔτι, καὶ οὐ πάνυ καθ' ὥραν γάμων. ΛΥ. ἀλλ' οὐκ εἶχεν ἄλλον ὑπιτηδειότερον, οἶμαι. τοῦτον οὖν κρίνω τε εἶ) δοκοῦντα, καὶ πρὸς φιλοσοφίαν ὁρμη-

μῶν, ἐπὶ δὲ μόνον ὄντα πλουσίῳ τῷ Εὐκρίτῳ, προσείλετο νυμφίον ἐξ ἁπάντων. ΦΙ. Ἀμικρὰν λέγεις αἰτίαν ὁ πλουτεῖν τὸν Εὐκρίτον. ἀτάρ, ὦ Λουκῖνε, τίνες οἱ δεῖπνοῦντες ἦσαν; ΛΥ. Τίς μοὶ ἄλλος τί σοι λέγοιμι; οἱ ὑπὸ φιλοσοφίας, καὶ λόγων, ὅσῳπερ ἐθέλεις, οἱμαι, ἀκοῦσαι μάλιστα, Ζηνόθεμις ὦν ὁ πρεσβύτης, ὁ ἀπὸ τῆς στοᾶς, καὶ ξὺν αὐτῷ, Δίφιλος ὁ Λαβύρινθος ἐπίκλην, διδάσκαλος ὢν σοῦ τοῦ Ἀρισταινέτου, υἱέος τοῦ Ζηνώνος· τῶν δὲ ἀπὸ τοῦ περιπάτου, Κλεόδημος, οἶσθα τὸν στωμύλον, τὸν ἐλεγκτικόν; ξίφος αὐτὸν οἱ μαθηταί, καὶ κοπίδα καλοῦσιν. ἀλλὰ καὶ ὁ Ἐπικούρειος Ἕρμων παρῆν, καὶ εἰσελθόντα τε αὐτὸν, βύθιοι ἐπεβλέποντο οἱ Στωϊκοί, καὶ ἀπεστρέφοντο, ὡς δῆλοι ἦσαν ὡσπέρ τινα παρανοίαν καὶ ἀναγῆ μυσαττόμενοι. ἦσαν μὲν Ἀρισταινέτου αὐτοῦ φίλοι, καὶ συνήθεις ὄντες, παρεκέκλητο δεῖπνον, καὶ ξὺν αὐτοῖς ὁ γραμματικὸς Ἰστιαῖος, καὶ ὁ ῥήτωρ Διονυσόδωρος· ἅμα δὲ τὸν νυμφίον τὸν Χαρέαν, Ἴων ὁ Πλατωνικὸς συνῆκτο, διδάσκαλος αὐτοῦ ὤν, σεμνός τις ἰδεῖν, καὶ θεοπρεπὴς, καὶ πολὺ τὸ κόσμιον ὑπεφαίνων τῷ προσώπῳ. κανόνα γοῦν οἱ πολλοὶ ὀνομάζουσιν αὐτὸν, εἰς τὸ ὀρθότητα τῆς γνώμης ἀποβλέποντες. καὶ ἐπεὶ παρῆλθεν, ἐπανέστησαν πάντες αὐτῷ, καὶ ἐδεξιοῦντο ὥς τινα τῶν κρειττόνων· καὶ ὅλως, θεοῦ ὑπόδημα ἦν, Ἴων ὁ θαυμαστὸς συμπρῶν. δέον δὲ ἤδη κατακλίνεσθαι, ἀπάντων μὲν ἐδρῶν παόντων, ἐν δεξιᾷ μὲν εἰσιόντων, αἱ γυναῖκες ὅλον τὸν κλιντῆρα ἐκόσμουν ἐπέλασον, οὐκ ὀλίγαι οὖσαι, καὶ ἐν αὐταῖς ἡ νύμφη, πάνυ ἀκριβῶς ἐγκεκαλυμμένη, ἐπὶ τῶν γυναικῶν παρεμεμένη. ἐς δὲ τὸν αἰπήδυεον ἡ ἄλλη πληθὺς, ὡς ἕκαστος ἀξίας εἶχε. κατ' ἀντικρὺ δὲ τῶν γυναικῶν, πρῶτος ὁ Εὔκριτος, εἶτα ὁ Ἀριστάνετος. εἶτα ἐνεδιάζετο, πότερον χρὴ πρότερον, Ζηνόθεμιν τὸν Στωϊκὸν ἅτε γέροντα, ἢ Ἕρμωνα τὸν Ἐπικούρειον, ἱερᾶς γὰρ ἀμφοτέροιν, καὶ γένους τοῦ πρώτου ἐν τῇ πόλει· ἀλλὰ ὁ Ζηνόθεμις τὴν ἀπορίαν ἔλυσεν· Εἰ γάρ με, φησὶν, ὦ Ἀριστάνετε, δεύτερον ἄξεις Ἕρμωνος,

A præterea autem vnicus Eucriti diuitis, ex omnibus delegit filiæ suę maritum. PHI. Causſam neutiquam leuem dixisti, nempe quia dives sit Eucritus. Verùm heus Luciane, quinam erant conuiuæ? L V C. Reliquos illos quorsum attinuerit tibi recensere? Verùm è Philosophorum numero, ac literatorum, quos potissimùm opinor audire cupis, Zenothemis erat, senex ille Stoicus, vnáque cum hoc Diphilus, cui cognomen Labyrinthus: & hic quidem quòd esset Zenoni Aristæneti filio præceptor. Deinde Peripateticæ factionis Cleodemus: nosti hominem, nempe dicacem illum & argutum, atque ad
B refellendũ instructum. Discipuli gladium ac bipennem nominant. Quin & Hermon aderat Epicureus. Verùm hunc, cùm ingrederetur, Stoici toruis obtuebãtur oculis, & auersabantur, palámque perinde quasi parricidam quempiam atque impium ac funestum detestabantur. Et hi quidem tanquam Aristæneti ipsius amici familiaréque fuerãt ad cœnam vocati, quos comitabatur & Istiæus grammaticus, & Dionysidorus rhetor. Iam verò propter sponsum Chæream vnà cum illo ad conuiuium accesserat Ion ille Pla-
C tonicus, quòd is iuueni præceptor esset, vir venerandus aspectu, ac maiestatis quiddam præ se ferens, multúmque dignitatis ipso ostendens ore: vnde nonnulli propter animi constantiam ac rectitudinem, regulam illum appellant. Huic simul vt ingrediebatur, assurgebãt omnes, ac veluti præcipuum quendam ac primarium hominẽ comiter atque officiosè exceperunt: adeò vt planè numen aliquod aduenire videretur, cùm adesset Ion admirandus ille. Tandem verò cùm iam omnes fermè conuiuæ præsentes essent, tempus erat vt discũberetur. Itaque ad
D dextram ingressus, totam illam spondam mulieres (erant autem complures) occupabant. Inter quas erat & sponsa summo studio culta, hinc atque hinc stipata fœminis. Porrò ex aduerso ostij altera turba, pro cuiusque dignitate locis distributis. Pòrrò è regione mulierũ primo loco accumbebat Eucritus, secũdo Aristænetus. Sub hæc ambigi cœptum, vtrum altero priorem oporteret accũbere, Zenothemimne Stoicum, quippe senem: an Hermonẽ Epicureum: nam hic erat Castoris ac Pollucis sacerdos: tum autẽ nobilissimæ inter ciues familię. Verùm eã hæsitationem sustulit Zenothemis: Si me, inquiens, Aristænete, minoris ducis Hermone,

viro videlicet isto, vt ne quid aliud mali dicam, Epicureo, discedo, totúmque conuiuium vobis relinquo. Et puerum protinus aduocat, discedere parans. Tum Hermõ: Imò habeto, inquit, tibi priores partes Zenothemi. Quanquam etiam si nihil aliud, vel hoc nomine par erat mihi concedi, quòd sacerdos sim, vt planè contemnas Epicurum. Rideo, inquit Zenothemis, sacerdotem Epicureum. simúlque cum dicto accumbebat. Post hunc Hermon, deinde Cleodemus Peripateticus, pone hunc Ion, proxime hũc sponsus, post eum ego, iuxta me Diphilus, huic assidebat Zenon discipulus, postremò rhetor Dionysidorus cum Istiæo grãmatico. PHIL. Papæ Luciane! Musarum conuentum quendam mihi narras fuisse istud conuiuium, quippe plurimis sapiẽtibus ac doctis viris refertum. Ego verò laudo Aristænetum, qui quum optatissimam illam ac splendidissimam solẽnitatem celebraret, præ cæteris sapientissimos viros adhibere voluerit: idque adeò delectis ex vnaquaque philosophiæ secta præcipuis, non hos aduocans, illos præteriens, verùm promiscuè vocans omneis. LVC. Is verò nequaquam est è vulgarium istorum diuitum numero, verùm & literarum est studiosus, ac maximam vitæ partem in his rebus versatur. Cœnabamus igitur initiò quidem taciti & quieti, variúsque erat apparatus, & omniiugus. Neque enim arbitror operæpretium vt numero recensẽam etiam illa condimenta, cupedias, aromata, atque id genus illectamenta. Cuncta siquidem affatim suppetebãt. Inter hæc Cleodemus admoto ad Ionis aurem ore, Non vides, inquit, senem illum, Zenothemim dicebat (subauscultabam enim) vt sese opsoniis ingurgitat, vtque iure vestem oppleuit: tum quàm multa puero à tergo stanti porrigit, putans interim se aliorum oculos fallere: neque meminit post sese accumbentium? Hæc igitur fac & Luciano cõmonstres, quò testis esse possit. Mihi verò nihil Ione monstratore opus erat: quippe qui hæc multò antè limis iam oculis præuideram. Hæc simul atque dixisset Cleodemus, irruit in conuiuium & Alcidamas Cynicus, atque is quidem inuocatus, vulgatum illud festiuitatis gratia præfatus de Menelao, qui vltro ad fratris conuiuium accessisset. Itaque plerisque turpiter atque impudenter visus est fecisse: & quod cuique tum fortè in mentem veniebat, in eum torquebant: alius illud, *Insanis Menelae*: alius rursum,

Cœna descriptio.

Cynici intercurrentis & occasio turbæ.

A τουτοὶ τ̃ ἀνδρὸς, ἵνα μηδὲν ἄλλο κακὸν εἴπω, Ἐπικουρείῳ, ἄπειμι, ὅλον σοι τὸ συμπόσιον καταλιπών, καὶ ἅμα τὸν παῖδα ἐκάλει, καὶ ὀξίοντι ἐῴκει. καὶ ὁ Ἑρμων, Ἐχε μὲν ὦ Ζηνόθεμι τὰ πρ̃ῶτα, ἔφη, ἀτὰρ εἴ τι μηδὲν τι ἕτερον, ἱερεύς γε ὤντι, καὶ τ̃ ἐξίσασθαι καλῶς εἴχεν, εἰ καὶ τ̃ Ἐπικούρου πάνυ καταπεφρόνηκας. ἐγέλασε, καὶ εἶπεν ὁ Ζηνόθεμις, Ἐπικούρου ἱερέα· καὶ ἅμα λέγων, κατεκλίνετο, καὶ μετ' αὐτὸν ὅμως ὁ Ἑρμων, εἶτα Κλεόδημος ὁ Περιπατητικὸς, εἶτα ὁ Ἴων, καὶ τοῦτ' ἐκεῖνον, ὁ νυμφίος, εἶτ' ἐγὼ, καὶ πρ̃ὸς ἐμὲ, ὁ Δίφιλος, καὶ τοῦτ' αὖ-

B τῳ, Ζήνων ὁ μαθητὴς, εἶτα, ὁ ῥήτωρ Διονυσόδωρος, καὶ ὁ γραμματικὸς Ἰσταῖος. ΦΙ. βαβαὶ, ὦ Λυκῖνε, μουσεῖόν τι τὸ συμπόσιον δηγῇ σοφῶν τ̃ῶν πλείστων ἀνδρῶν, καὶ ἔγωγε τ̃ Ἀριστάινετον ἐπαινῶ, ὅτι τὴν θυσιαστικὴν ἑορτὴν ἄγων, τοὺς σοφωτάτους ἐξῃρ̃εῖτο τ̃ῶν ἄλλων ἀξίωσεν, ὅπερ τὸ κεφάλαιον ἐξ ἁπάσης αἱρέσεως ἀπομυσάμενος, καὶ οὐ τοὺς μὲν, τοὺς δ', ἀλλ' ἁπαμοῦ ἀπάντας. ΛΥ. ἔστι γάρ, ὦ ἑταῖρε, καὶ τ̃ῶν πολλ̃ῶν τούτων πλουσίων, ἀλλὰ καὶ παιδείας μέλει αὐτῷ, καὶ ὁ πλεῖ-

C στον τ̃ῦ βίου τοῖς τοιούτοις ξυνέστιν. εἰστιώμεθα οὖν ἐν ἡσυχίᾳ τὸ πρ̃ῶτον, καὶ παρεσκεύαστο ποικίλα. πολὺ γὰρ οἶμαι χρὴ καὶ ταῦτα καταριθμεῖσθαι, μύρους, καὶ πέμματα, καὶ καρυκείας· ἅπαντα γὰρ ἄφθονα. ἐν τούτῳ δ' ὁ Κλεόδημος ὑπακούσας τὸν Ἴωνα, Οὐχ ὁρᾷς, ἔφη, τὸν γέροντα (Ζήνοθεμιν λέγων, ἐπήκουον γὰρ) ὅπως ἐμφορ̃ᾶται τ̃ῶν ὄψων, καὶ ἀπαπέπλησται ζωμοῦ τὸ ἱμάτιον, καὶ ὅσα τ̃ῷ παιδὶ κατόπιν ἑστῶτι ὀρέγει, λανθάνειν οἰόμενος τοὺς ἄλλους, καὶ μεμνημένος τ̃ῶν μὴ αὐτόν; δεῖ-

D ξον οὖν καὶ Λυκίνῳ ταῦτα, ὡς μ̃ύρτους εἶη. ἐγὼ δὲ κἀκεῖνο ἐθαύμαζον δείξοντός μοι τὸν Ἴωνος, πολὺ πρ̃ότερον αὐτὰ ἐν ὀφθαλμοῖς ἐσχηκώς· ἅμα δὲ ταῦτα ὁ Κλεόδημος εἰρήκει, καὶ ἐπεισέπεσεν ὁ Κυνικὸς Ἀλκιδάμας ἄκλητος, ἐκ̃ῶν δ' οἶμαι ὑπακουσάμενος τὸν Μενέλαον αὐτόματον ἥκοντα. τοῖς μὲν οὖν πολλοῖς αἰσχύνην ἐδόκει ποιεῖσθαι, καὶ ἐπέκρουον τὰ πρ̃οσπίπτοντα· ὁ μὲν, Ὦ, Ἀφροσύνης Μενέλαε· ὁ δ',

Ἀλλ' οὐκ Ἀτρείδῃ Ἀγαμέμνονι ἤρεσκε θυμῷ,
καὶ ἄλλα πρὸς τὸν κυνικὸν ὕστερα, καὶ χαρίεντα ἐπιτωθάζοντες. ἐς μὲν τοίνυν ὁ Φανερὸν οὐδεὶς ἐτόλμα λέγειν· ἐδεδοίκεισαν γὰρ τὸν Ἀλκιδάμαντα, βοᾶν ἀτεχνῶς ὄντα, καὶ κεκραγότατον Κυνικῶν ἁπάντων, πρὸς ὃν καὶ ἀμείνων ἐδόκει, καὶ φοβερώτατος ἅπασιν. ὁ δὲ Ἀριστάνετος, ἐπαινέσας αὐτὸν, ἐκέλευε θρόνον τινὰ λαβόντα, καθίζεσθαι πρὸς Ἰσιαῖόν τε καὶ Διονυσόδωρον. ὁ δὲ, Ἄπαγε φησι, γυναικεῖον λέγεις, καὶ μαλθακὸν, ὅτι θρόνου καθίζεσθαι, ἢ σκίμποδος, ὥσπερ ὑμεῖς ὅτι μαλακῆς τούτης βύνης μικρᾶς δεῖν ὑπτιοι κατακείμενοι, ἐστιᾶσθε, πορφυρίδας ὑποβεβλημένοι. ἐγὼ δὲ, κἂν ὀρθοστάδιον δειπνήσαιμι, ἐμπεριπατῶν ἅμα τοῖς συμποσίοις· εἰ δὲ καὶ κάμοιμι, χαμαὶ καὶ τὸν τρίβωνα ὑποβαλλόμενος, κείσομαι ἐπ' ἀγκῶνος, οἷον τὸν Ἡρακλέα γράφουσιν. οὕτως, ἔφη, μηχέσθω, ὁ Ἀριστάνετος, εἴ σοι ἥδιον. καὶ ὃ ἀπὸ τούτου, ἐν κύκλῳ περιιὼν ὁ Ἀλκιδάμας, ἐδείπνει, ὥσπερ οἱ Σκύθαι πρὸς τὴν ἀφθονωτέραν νομὴν μετεξανιστάμενος, καὶ τοῖς παρεφέρουσι τὰ ὄψα συμπεριφερόμενος. καὶ μὴν καὶ σιτούμενος, ἐνεργὸς ἦν, ἀρετῆς πέρι καὶ κακίας μεταξὺ διεξιών, καὶ ἐς τὸν χρυσὸν καὶ τὸν ἄργυρον ἀποσκώπτων. ἤρώτα γοῦν τὸν Ἀριστάνετον, τί βούλονται αὐτοῖς αἱ τοσαῦται καὶ τηλικαῦται κύλικες, τῶν κεραμέων ἴσα δυναμένων. ἀλλ' ἐκεῖνον μὲν ἤδη διενοχλοῦντα ἔπαυσεν ἐς ὃ παρῆν Ἀριστάνετος, τῷ παιδὶ νύσας βραχέα τι σκύφον δοὺς αὐτῷ, ζωρότερον ἐγχέαντα. καὶ ἐδόκει ἄρτι ὑπανενοηκέναι, οὐκ εἰ δοὺς ὅσων κακῶν ἄρχοι ὁ σκύφος ἐκεῖνος ἐνεδεδώκει. λαβὼν δὲ ἅμα ὁ Ἀλκιδάμας, ἐσίγησε μικρὸν, καὶ ἐς τὸ ὕδαφος καταβαλὼν ἑαυτὸν, ἔκειτο ἡμίγυμνος, ὥσπερ ἠπειλήκει, πήξας τὸν ἀγκῶνα ὀρθὸν, ἔχων ἅμα τὸν σκύφον ἐν τῇ δεξιᾷ, οἷος ὁ παρὰ τῷ Φόλῳ Ἡρακλῆς ὑπὸ τῶν γραφέων δείκνυται. ἤδη δὲ καὶ ἐς τοὺς ἄλλους στρεφῶς περιεσοβεῖτο ἡ κύλιξ, καὶ φιλοτησίαι, καὶ ὁμιλίαι, καὶ φῶτα εἰσηνέχθησαν. ἐν τοσούτῳ δὴ ἐγὼ τὸν παρεστῶτα τῷ Κλεοδήμῳ παῖδα,

A *Verùm Agamemnoniæ menti non ista placebant.*

Ad hæc alia quæ pro tempore falsè lepidèque dici poterant, in eum obmurmurabant. Nam palàm nullus audebat quicquam dicere, propterea quòd metuerēt Alcidamantem, vt pote conuitiatorem egregium, vnúmque è Cynicis omnibus clamosissimum: qua quidem re adeò visus est reliquis antecellere, vt nulli non esset formidandus. At Aristænetus collaudatum illum quòd inuocatus aduenisset, iussit accepta sella iuxta Istięum ac Dionysidorum accumbere. At ille, Apage, inquit, muliebre quiddam ac B molle dicis, vti in scamno aut sella sedeam, quemadmodum facitis vos, mollibus in stratis penè supini recumbentes, purpura suffulti. Quin ego tibi vel stans cœnauero, in ipso interim conuiuio etiam obambulans. Quòd si defatigatus fuero, tum humi substrato pallio, cubito innixus cubuero: qualem videlicet Herculem pingunt. Ita fiat, inquit Aristænetus, si quidem isthuc mauis. Sub hæc Alcidamas in orbem conuiuium lustrans, cœnabat, Scytharum ritu ad vberiora pascua subinde sese C transferens, vnáque cum his qui inferebant edulia, circumiens atque obambulans. Atque interim tamen dum cibum caperet, haudquaquam negotio vacabat, de virtute obiter, de vitio differens, tum in aurum atque argentum dicteria iaculans: iámque Aristænetum percontabatur, quidnam sibi vellent tam multa, tam magna pocula, quum non minùs vsui possent esse fictilia. Verùm Aristænetus iam obturbantem, molestúmque esse pergentem, in præsens quidem compescuit, ministro innuens, vt ingentem calicem, infuso meracissimo vino, illi porrigeret. Atque id quidem visus est optimè excogitasse, nondum etiam intelligens quantorum malorum is calix esset auctor futurus. Hunc igitur vt accepisset Alcidamas, aliquantisper silentium agebat, ac solo sternens sese cubabat seminudus, quemadmodum facturū sese fuerat pollicitus, cubito humi fixo innitens, simúlque dextra scyphum sustinens, qualem Herculem apud Pholum pictores effingunt. Iam verò & inter alios calix assiduè circumagebatur: tum inuitatiunculę ad bibendum, & confabulationes ortæ, demū & lucernæ illatæ. Interim ego cùm puerum qui iuxta Cleodemum adstabat,

(erat autem is pocillator egregiè formo-
sus) subridentem vidissem (nam, arbitror,
quicquid obiter inter cœnandum obti-
git, commemorari oportere, maximè si
quid sit elegantius ac scitè factum) iam
admodum attētus obseruarè cœpi quid-
nam rei rideret. Ac paulo pòst accedebat
puer tanquam calicem à Cleodemo re-
cepturus. At ille simul & digitum illius
substringebat, & drachmas puto duas vnà cum calice tradebat. Porrò puer ad
substrictum digitum rursum arridebat:
cæterùm de pecunia, quum non sensisset
opinor, eóque non reciperet, in terram
delapsis drachmis strepitus est concita-
tus, móxq; ambo pariter rubore suffun-
debantur, idque ita palàm, vt nemo non
animaduerteret. Ambigebatur igitur in-
ter eos qui proximè sedebant, cuiusnam
essent illi nummi, cùm & puer negaret
à se proiectos, & Cleodemus item, iux-
ta quem strepitus acciderat, sibi exci-
disse dissimularet. Verùm ea res tum
neglecta est, ac conniuenter omissa: pro-
pterea quòd id quod acciderat, non ita
multi vidissent, præter vnum (vt mihi
quidem visum est) Aristænetum. Nam
is paulo pòst puerum loco mouit, clan-
culum ablegans, & alij cuidam innuit
vti Cleodemo pocillator assisteret, vi-
delicet ex exoletis illis ac robustis mulio-
ni aut equisoni cuipiam. Ad hunc modũ
ea res vtcunque abiit, summum alioqui
allatura pudorem Cleodemo, si quidem
ad omnes permanasset, ac non protinus
occupans Aristænetus eam sopisset, ci-
uiliter dextréque admodum inducta te-
mulentia. Cæterùm Alcidamas (iam
enim potus erat) percontatus quodnam
esset nomen puellæ nubenti, tum clara
voce indicto silentio, simul & ad fœmi-
nas conuerso vultu, Præbibo, inquit,
tibi Cleanthi, Herculis Archegetæ no-
mine. Sub hæc cùm risissent omnes: Ri-
detis, inquit, sacrilegi, quòd sponsæ,
Herculis dei mei nomine propinauerim?
Imò illud scito opus est, ni scyphum à me
traditum accipiat, nunquam futurum vt
illi filius obtingat talis, qualis ego sum,
virtute interritus, animo liber, tum cor-
pore adeò robusto. simúlque cũ dicto sese
magis etiam renudabat, etiam vsque ad
illa quæ sunt maximè pudenda. Ad ea
cùm iterũ arrisissent conuiuæ, indignatus
ille surrexit, toruis iam atque efferatis ob-
tuẽs oculis, vultúque ipso testãs iam neq;
pacem neque quietem acturum ampliùs.

Ita vocat ducẽ Musarum.

A οἰνοχόον ὄντα ὡραῖον, ἰδὼν ὑποµειδιῶντα
(χρὴ γὰρ, οἶµαι, ὅσα πρᾶγµα τῆς ἑστιάσεως, εἰπεῖν, µάλιστα εἴπερ τοῖς ὁ γλαφυρώτατον ἐπεσκήφθη) µάλα ἥδη προσέχων ἐτύγχανον, ὅπως τὸ µειδίαµα. τὸ µὲν µικρὸν, ὁ παῖς προσῆλθεν, ὡς ἀπολήψόµενος παρὰ τοῦ Κλεοδήµου τὸν φιάλην· ὁ δὲ, τόν τε δάκτυλον ἀπέθλιβεν αὐτοῦ, καὶ δραχµὰς δύο, οἶµαι, συναπέδωκε µετὰ τῆς φιάλης· ὁ παῖς δὲ πρὸς µὲν τὸν δάκτυλον ἀνθωµάλλετο, αὖθις ἐµειδίασεν, ὃ µὲν συνῄδειν, οἶµαι, ὁ νόµισµα, ὥστε µὴ δεξαµένου, ψόφον αἱ δύο
B δραχµαὶ πρὸς ἔδαφος ἐκπεσοῦσαι, τὸ πρυθριάσαν ἄµφω µάλα σαφῶς. ἠπόρουν οἱ πλησίον, οὗ πίπτοι εἴη τὰ νοµίσµατα, τοῦ µὲν παιδὸς ἀρνουµένου µὴ ἀποβεβληκέναι, τοῦ δὲ Κλεοδήµου καθ' οὗ ὁ ψόφος ἐγένετο, µὴ προσποιουµένου τὸ ἀπόβλητον. ἠµελήθη δ' οὖν, καὶ παρῴχθη τοῦτο, οὐ πάνυ πολλῶν ἰδόντων, πλὴν µόνου ὡς ἐµοὶ ἔδοξε τοῦ Αἰσχυνέτου· µετέστησε γὰρ τὸν παῖδα µικρὸν ὕστερον ἀφανῶς ὑποξαγαγών, καὶ τῷ
C Κλεοδήµῳ τινὰ τῶν ἀγοραίων δίδυσι τῶν ὀξυτέρων ἤδη, καὶ καρτερῶν, ὀρεωκόµον τινά, ἢ ἱπποκόµον· καὶ τοῦτο µὲν, ὡς δέπως ἐκεχωρήκει, µεγάλης αἰσχύνης αἴτιον τῷ Κλεοδήµῳ γιγνόµενον, εἰ ἔφθη διαφοιτῆσαν εἰς ἀπόνοιαν. ἀλλὰ µὴν κατίσχυσεν αὐτίκα, δεξιῶς πάνυ τοῦ Αἰσχυνέτου τὸν παρόντα κατεγχάνοντος. ὁ Κῳακὸς δὲ Ἀλκιδάµας, ἐπεπώκει γὰρ ἤδη, πυθόµενός τις ἢ γαµουµένη παῖς καλοῖτο, σιωπὴν προσκελεύσας µεγάλῃ τῇ φωνῇ, ἀποβλέψας εἰς τὰς γυναῖκας, Προπίνω σοι, ἔφη, ὦ Κλεανθὶ, Ἡρακλέους
D Ἀρχηγέτου. ὡς δ' ἐγέλασαν ὅτι τοῦτῳ ἄπαντες, Ἐγελάσατε, εἶπεν, ὦ καθάρµατα, εἰ τῇ νύµφῃ προὔπινον ὅτι τοῦ ἡµετέρου θεοῦ τοῦ Ἡρακλέους; καὶ µὲν δὴ εἰδέναι χρὴ, ὡς ἢν µὴ λάβῃ πρὸ ἐµοῦ τὸν σκύφον, ὅ ποτε Ἰσοδήτου αὐτὸς υἱὸς αὐτῇ γένοιτο, οἷος ἐγὼ, ἄτρεστος µὲν ἀλκὴν, ἐλεύθερος δὲ τὸν γνώµην, ὃ σῶµα δὲ οὕτω καρτερός· καὶ ἅµα προεγύµνα ἑαυτὸν µᾶλλον, ἄχρι τοῦ αἰσχίστου. αὖθις ὅτι τούτοις ἐτέλασσαν οἱ συµπόται, καὶ ὃς ἀγανακτήσας, ἐπεµύσατο, δριµὺ καὶ παρόφρων βλέπων, καὶ δῆλος ὢν οὐκέτι εἰρωνίαν ἄξων.

Τάχα

τάχα δ' ἂν τινος καθίκετο τῇ βακτηρίᾳ, εἰ μὴ τὸ κηρὸν εἰσεκέκμικτο πλακοῦς βὐμεγέθης· τοῦτο ὃν ἀποβλέψας, ἡμερώτερος ἐγίνετο, καὶ ἔληξε τῆς θυμοῦ, καὶ ἐπαύσατο τῆς συμποσίου. καὶ οἱ πλησίον ἐμέθυον ἤδη, καὶ βοῆς μεσοῦσης τοῦ συμποσίου. ὁ μὲν γὰρ Διονυσόδωρος ὁ ῥήτωρ αὐτὸς, ῥήσεις τινὰς ἐν μέρει διεξῄει, καὶ ἐπῃνεῖτο ὑπὸ τῶν κατόπιν ἑστώτων οἰκετῶν· ὁ δὲ Ἰστιαῖος ὁ γραμματικὸς ἐρραψῴδει, ὕστερος κατακείμενος, καὶ συνέφερεν ἐς ὃ αὐτὸ τὰ Πινδάρου, καὶ Ἡσιόδου, καὶ Ἀνακρέοντος, ὡς δὲ ἀποθῶνται μίαν ᾠδὴν παγγέλοιον ἀποτελεῖσθαι· μάλιστα δ' ἐκεῖνα ὥσπερ τερμαντευόμενος τὰ μέλλοντα,

Σεῦε δ' ἔβαλον ῥινούς. καὶ,

Ἔνθα δ' ἄρ' οἰμωγή τε, καὶ ὀλολυγὴ πέλεν ἀνδρῶν.

ὁ Ζηνόθεμις δ' ἀνεγίγνωσκε, παιδί τῳ παιδὸς λαβών, λεπτόγραμμόν τι βιβλίον. ὀλίγοι δὲ ὀλίγον, ὥσπερ εἰώθασι, τῶν παρακομιζόντων τὰ ὄψα, μηχανώμενος Ἀριστάνετος μηδ' ἐκλυτον ἀτερπῆ τὸν κηρὸν εἶναι, μηδὲ κενὸν, ἐκέλευσε τὸν γελωτοποιὸν εἰσελθόντα γε, εἰπεῖν τι, ἢ τερατεύσασθαι γελοῖον, ὡς ἔτι μᾶλλον οἱ συμπόται ἀφυπνιεῖεν. ὁ δὲ παρῆλθεν ἄμορφός τις ἐξυρημένος τὴν κεφαλὴν, ὀλίγας ὅπῃ τῇ κεφαλῇ τρίχας ὀρθὰς ἔχων· οὗτος ὠρχήσατό τε καταγελῶν ἑαυτὸν, καὶ ἀφυστρέφων, ὡς γελοιότερος φανείη· καὶ διάπαιγμα συγχροτῶν, διεξῆλθεν, αἰγυπτιάζων τῇ φωνῇ, καὶ τέλος, ἐπέσκωπτεν ἐς τοὺς παρόντας. οἱ μὲν οὖν ἄλλοι ἐγέλων ὁπότε σκώπτοιεν· ἐπεὶ δὲ καὶ εἰς τὸν Ἀλκιδάμαντα ὑμνιόν τι ἀπέρριψε, Μελιταῖον κυνίδιον προσειπὼν αὐτὸν, ἀγανακτήσας ἐκεῖνος (καὶ πάλαι δὲ δῆλος ἦν φθονῶν αὐτῷ δοκιμουμένῳ, καὶ κατέχοντι τὸ συμπόσιον) ἀπορρίψας τὸν τρίβωνα, προὐκαλεῖτο οἱ παγκρατιάζειν. εἰ δὲ μὴ, κατοίσω αὐτὸ, ἔφη, τῇ βακτηρίᾳ. ὅπως δὴ ὁ κακοδαίμων Σατυρίων (τοῦτο γὰρ ὁ γελωτοποιὸς ἐκαλεῖτο) συγκὰς, ἐπαγκρατιάζε. καὶ ὃ τερᾶγμα ἡδιστον ἦν, φιλόσοφος ἀνὴρ γελωτοποιῷ ἀνταγόμενος, καὶ παίων, καὶ παιόμενος ἐν τῷ μέρει,

A Forsitan & baculum illisisset alicui, ni commodùm id temporis placenta prægrandis fuisset illata. Nam hanc simul atque conspexit, lenior ac mitior esse cœpit, ac stomachari desiit, obambulans interim, ac placentam auidè vorans. Iam verò plerique temulenti esse cœperant, & clamoribus vndique perstrepebat conuiuium. Nam & Dionysidorus rhetorem illic agens, orationes quasdã pronuntiabat, laudabatúrque à ministris qui à tergo assistebãt. Et Istiçus Grãmaticus vicissim qui post illum accumbebat, versuum centones quosdã recitabat, Pindari, Hesiodi, & Anacreontis carmina simul contexens

B atque cõsarcinans: ita vt ex omnibus vnicam redderet cantilenam, oppidóq; ridiculam: in primis autem illa, perinde quasi vaticinans de his quæ postea acciderunt,

Commisere simul clypeos.

Tum illud quoque:

Tum verò clamorq; virûm luctusq; coortus.

At verò Zenothemis libellulum quempiam minutis conscriptum literulis, à puero acceptum legebat. Verùm quum ij quorum partes erant edulia inferre, aliquantisper, ita vt solent, cessarent morarentúrque: Aristænetus sedulò curans

C ne vel id interea tẽporis aut otiosum esset, aut voluptatis expers, accersitum intrò morionem iussit ridiculum aliquid vel dicere, vel facere, quò magis etiam exhilararentur conuiuę. Móxque ingressus deformis quidam, deraso capite, pauculos capillos in vertice gestans, eósque cristæ in morem erectos, hic saltabat, atque inter saltandum, quò maiorem cõcitaret risum, rotatu sese circumagebat, distorquebátque. Tum cymbalo concusso, sonabat interim quiddam, linguam imitans Ægyptiorum. Postremò dicteria quædam iaculabatur in eos qui aderant.

D Ac reliqui scommate tacti ridebant: verùm vbi & in Alcidamãtem simile quiddam torsisset, catulum illum Melitæum appellans, indignatus ille (iamdudum autem præ se ferebat quòd inuideret illi, dum probaretur, ac conuiuarum oculos retineret) abiecto pallio, vt secum luctaretur, prouocauit. Quod ni faceret, hũc, inquit, baculum tibi impingam. Atque ita miser ille Satyrion (nã id erat morioni nomen) congressus cum eo, pancratio decertabat. Erat id spectaculi multò iucundissimum, quippe cùm viderent hominem philosophum cum morione compositum, cùm ferire, tum vicissim feriri.

Proinde qui aderant, partim pudore tangebantur, partim ridebant: donec iam ictus Alcidamas, pugnam detrectaret, ab homuncione omnium plausu comprobato certamine superatus. Hæc igitur cùm essent non mediocri risu excepta: ibi tandē ingressus & Dionicus medicus, haud multò post peractam concertationem. Aiebat autem in mora fuisse Polyprepontem tibicinem, dum hunc phrenesi correptum curandi gratia viseret. Ac planè quiddam risu dignum commemorabat. Dicebat enim in ædes illius venisse sese, ignarum etiam hominem iam eo morbo teneri. At illum protinus surrexisse, foribúsque occlusis, ac nudato gladio, tibias ipsas sibi tradidisse, iísque vti caneret iussisse. Deinde vbi id non posset, illum percussisse, scuticam sublata manu gestantem. Sese porrò in tanto periculo tale quiddam fuisse commentum, nempe ad canendi certamen prouocasse hominem: idque ea lege, vt victus præscriptum certúmque plagarum numerum acciperet. Ac sese priorem cecinisse, prauè atque imperitè: deinde traditis illi tibiis, scuticam ab illo recepisse: gladium autem extemplo per fenestras in aream abiecisse. Dein cùm minore iam discrimine cum illo luctaretur, auxilio aduocasse vicinos. Eos reuulsisse belluam, atque ita illorum opera seruatum sese. Ostēdebat autem & plagarum vestigia quædam, nonnulláque in facie tubera liuentia. Ergo cùm Dionicus ob huiusmodi fabulam non minùs placuisset, quàm morio ipse: proxime Istiæum reclinans sese, de reliquiis cœnabat. Atque hic quidem haud absque numine quodam nobis aduenerat, imò prorsum vsui futurus ad ea quæ postea contigerunt. Nam prodiens in medium conuiuium puer quidam, qui se ab Etœmocle Stoico venire diceret, epistolium quoddam adferens, aiebat ab hero sibi mandatum, vt eo palàm omnibus audientibus perlecto, rursus domum sese reciperet. Hic igitur permittente Aristæneto, admotus ad lucernam legebat. PHI. Num orationem, Luciane, in sponsæ laudem compositam, aut carmen nuptiale, quod genus permulta faciunt? LVC. Videlicet nos quoque tale quippiam existimabamus. Verùm ne accedebat quidem ad id, vt aiunt. Cæterùm in literis ita scriptum erat: Etœmocles philosophus Aristæneto:

οἱ παρόντες δὲ, οἱ μὲν ἡδοῦντο, οἱ δὲ ἐγέλων, ἄχρι ἀπηγόρευσε παγόμενος ὁ Ἀλκιδάμας, ὑπὸ συγκεκροτημένου ἀνθρωπίσκου καταγωνισθείς. γέλως οὖν πολὺς ἐξεχύθη ἐπ' αὐλοῖς. ἐνταῦθα Διόνικος ἐπεισῆλθεν ὁ ἰατρὸς, ὀλίγον κατόπιν τοῦ ἀγῶνος· ἐδεδραθύκει δὲ, ὡς ἔφασκε, φρενίτιδι ἁλωκότα θεραπεύων Πολυπρέποντα τὸν αὐλητήν. καί τι καὶ γελοῖον διηγήσατο. ἔφη μὲν γὰρ εἰσελθεῖν πρὸς αὐτὸν, οὐκ εἰδὼς ἐκκόμμυον ἤδη τῶν παρόντων· τὸν δὲ, ταχέως ἀναστάντα, ὀπισθοφανῆ τε τὴν θύραν, καὶ ξιφίδιον ἀσπασάμενον, ἀναδόντα αὐτῷ τοὺς αὐλοὺς, κελεῦσαι αὐλῆσαι. ἔπειτα ἐπεὶ μὴ δύναιτο, παίειν, σκύτος ἔχοντα ἐς ὑπηρεσίας τῆς χειρός. τέλος οὖν ἐν τοσούτῳ κινδύνῳ ὀπτανόησαι τοῖον δὲ· ἐς ἀγῶνα γὰρ προκαλέσασθαι αὐτὸν ὅτι ῥητῆς πληγῶν ἀριθμοῦ καὶ ποίων μὲν, αὐτὸς αὐλῆσαι πονήρως· μετὰ δὲ, παραδόντα τοῖς αὐλοῖς ἐκείνῳ, δέξασθαι πρὸς αὐτοῦ τὸ σκύτος, καὶ τὸ ξιφίδιον ὑπορρίψαι τάχιστα διὰ τῆς φωταγωγοῦ ἐς τὸ ὕπαιθρον τῆς αὐλῆς· καὶ τὸ ἀπὸ τούτου, ἀσφαλέστερον ἤδη προσπαλαίων αὐτῷ, ὀπισθοῦσθαι τοὺς ἀγωνιστὰς, ὑφ' ὧν αἰσθομένων τὸ θηρίον, σωθῆναι αὐτόν. ἐδείκνυε δὲ καὶ σημεῖα τῶν πληγῶν, καὶ ἀμυχάς τινας ὅτι τοῦ προσώπου. καὶ ὁ μὲν Διόνικος, οὐ μεῖον ἀποδεξάμενος τοῦ γελωτοποιοῦ ὅτι τῇ διηγήσει, πλησίον τοῦ Ἰσταίου παραβύσας ἑαυτὸν, ἐδείπνει ὅσα λοιπὰ, οὐκ ἄνευ θεοῦ τινος ἡμῖν ὀπτάρων, ἀλλὰ καὶ πάνυ χρήσιμος τοῖς μετὰ ταῦτα γεγονόσιν. παρελθών γάρ τις ἐς τὸ μέσον οἰκέτης, παρ' Ἐτοιμοκλέους ἥκειν λέγων τοῦ Στωϊκοῦ, γραμματίδιόν τι ἔχων, κελεῦσαι οἱ ἔφη τὸν δεσπότην ἐν τῷ κοινῷ ἀναγνόντα, εἰς ἐπήκοον ἅπασιν ὀπίσω αὖθις ἀπαλλάττεσθαι. ἐφέντος οὖν τοῦ Ἀρισταινέτου, προσελθὼν πρὸς τὸν λύχνον, ἀνεγίγνωσκεν. ΦΙΛΩΝ. ἦ που, ὦ Λυκῖνε, τῆς νύμφης ἐγκώμιον, ἢ ὑπαλφάμιον, οἷα πολλὰ ποιοῦσιν; ΛΥΚΙΝΟΣ. ἀμέλει καὶ ἡμεῖς τοιοῦτόν τι ᾠήθημεν· ἀλλ' ἀκούσῃ ἐκεῖνα μετὰ τοῦτο· ἐπεὶ ἐκεῖνο γε, Ἐτοιμοκλῆς φιλόσοφος, Ἀρισταινέτῳ.

Ὅπως μὴν ἔχω πρὸς δεῖπνα, ὁ πρὸ ἐλήλυθώς μου βίος ἅπας μάρτυς ἂν γένοιτο· ὃς γε ὁσημέραι πολλῶν ἐνοχλουμένων, καὶ πολὺ σοῦ πλουσιωτέρων, ὅμως οὐδέ πώποτε φέρων ἐμαυτὸν, ἐπέδωκα, εἰδὼς τοὺς ὅτι τοῖς συμποσίοις θορύβους, καὶ παροινίας. ὅτι σοῦ δὲ μόνου εἰκότως ἀγανακτῆσαί μοι δοκῶ, ὃς τοσοῦτον χρόνον ἐν ἐμοὶ λιπαρῶς τεθεραπευμένος, οὐκ ἠξίωσας συναριθμῆσαι κἀμὲ τοῖς ἄλλοις φίλοις, ἀλλὰ μόνος ἐγώ σοι ἄμυητος, καὶ τοῦτο, ὃν γάστρων οἰκῶν. αἰσθάνομαι οὖν ὅτι σοὶ ὃ πλέον, ὅτῳ ἀχαρίστῳ φανέντι· ἐμοὶ γὰρ ἡ δυσμενία, οὐκ ἐν ὑὸς ἀγρίᾳ μοίρᾳ, ἢ λαγῳᾷ, ἢ πλακοῦντι, ἃ πρὸς ἄλλοις ἀφθόνως ἀπολαύω τὰ καθήκοντα εἰδόσιν, ἐπεὶ καὶ τήμερον πρὸς τοῦ μαθητοῦ Παμμένους δεῖπνον δυσάμενος, οὐκ ἐπένθυσα, ἱκετεύοντι, σοὶ ὁ αὐτὸς ἐμαυτὸν φυλάττων. σὺ δὲ ἡμᾶς παραλιπών, ἄλλους βιῶχεῖς, εἰκότως· οὔπω γὰρ δυνάσαι διακρίνειν τὸ βέλτιον, οὐδὲ τὴν καταληπτικὴν φαντασίαν ἔχεις. ἀλλὰ οἶδα ὅθεν μοι ταῦτα, παρὰ τῶν θαυμαστῶν σου φιλοσόφων, Ζηνοθέμιδος καὶ Λαβυρίνθου, ὧν (ἀπείη δὲ καὶ ἡ ἀδράστεια) συλλογισμῷ ἑνὶ ἀποφράξαι αὐτοῖς τάχιστα δοκῶ τὰ στόματα. ἢ εἰπάτω τις αὐτῶν, τί ἐστι φιλοσοφία ἢ τὰ τοιαῦτα ταῦτα, τί διαφέρῃ ἕξεως ἕξεως, ἵνα μὴ τῶν ἀπόρων εἴπω, τί κεραυνίναι, ἢ σωρείτης, ἢ ἠρεμίζοντα λόγου· ἀλλὰ σὺ μὲν ὄναιο αὐτῶν. ἐγὼ δὲ ὡς αἰσχίστου καλὸν ἀγαθὸν ἠνυμμένος εἶ), οἵῳ ῥᾳδίως τλῶ ἀτιμίαν. καίτοι ὅπως μὴ ἐς ἐκείνῳ ἔχῃς καταφυγὴν τῇ ἀπολογίαν ὕστερον, ὑπιλαθέσθαι λέγων σε τοσούτῳ θορύβῳ, τοσούτῳ πράγματι, δὶς σε τήμερον προσηγόρευκα, καὶ ἔωθεν ὅτι τῆς οἰκίας, καὶ ἐν ᾧ διακείμενον ὕστερον. ταῦτα ἐγὼ τοῖς παροῦσιν ἀπολελόγημαι. εἰ δὲ δεῖπνου ἕνεκα ὀργίζεσθαί σοι δοκῶ, ὃ τῷ τὸν Οἰνέα ἐννόησον. οἶμαι γὰρ καὶ τῇ Ἀρτέμιν ἀγανακτῆσαι, ὅτι μόνῳ αὐτῇ ὁ πρέλαβεν ἐκεῖνος ὅτι τῇ θυσίαν, τοῖς ἄλλοις θεοῖς ἔσιδν. φησὶ δὲ περὶ αὐτῶν Ὅμηρος·

A Quàm non mouear conuiuiis, omnis anteacta vita mea fuerit testis, qui quidem cùm quotidie mihi complures ea causſa molesti sint, te multo ditiores, tamen haud vnquam illis morem gessi: perpendens nimirum, quantum sit in eiusmodi compotationibus tumultus, quantum licentiæ petulantiæque: verùm aduersus vnum te mihi videor meo iure stomachatus, qui tantum temporis à me officiosissimè cultus & obseruatus, tamen indignum habueris, quem vel inter reliquos amicos tuos numerares, sed solum ex omnibus præterieris, idque cùm vicinus essem. Proinde tua causſa magis discrucior, qui quidem te tam ingratum præbueris. Nam ipse felicitatem nequaquã in hoc statuo, si quis mihi impartiat vel suem syluestrem, vel leporem, vel placentam: quæ mihi affatim contingunt apud alios, qui officia norunt: quandoquidem etiam hodie quum apud discipulũ Pammenem cœnare mihi licuerit opiparam (vt vocant) cœnam, non annui tamẽ vehementer obsecrãti, tibi scilicet demens ego memetipsum reseruans. At tu nobis præteritis, alios accipis conuiuio. Idque meritò facis: neque enim vllo modo potes quid sit rectius, dignoscere, nec apprehensiuam illam phantasiam habes. Cæterùm haud sum nescius vnde mihi ista sint profecta: nempe ab egregiis istis philosophis tuis Zenothemide ac Labyrintho: quibus equidem (absit inuidia dicto) vel vnico syllogismo mihi videor os protinus obturare posse. Alioqui respondeat istorum aliquis, quid sit philosophia, aut hęc quæ inter elementa traduntur, quid habitio differat ab habitu: vt ne quid interim de perplexis illis rogationibus proponam, quid sit syllogismus cornutus, quid acerualis, quid metens. Verùm tu quidem istis fruaris licet. Nam ego qui solum in bonis ducã quod sit honestum, facilè tulero cõtumeliam. Atqui ne possis posthac ad istam excusationem confugere, vt dicas te mei oblitum fuisse, nimirum in tanto rerum strepitu, tantisque occupationibus: bis te hodie sum allocutus, primùm mane domi tuæ, deinde rursum in Castoris ac Pollucis templo rem diuinam facientem. Ac his quidem de rebus hæc responderim. Quòd si tibi videor cœnæ gratia succẽsere, quid Oeneo acciderit cogitato. Videbis nimirum ipsam etiam Dianam indignãtem quòd ille se solã non adhibuerit ad sacrificium, cũ reliquos deos omneis acciperet cõuiuio. Nã hac de re sic alicubi meminit Homerus:

Seu quia non norat, seu non succurrerat illi:
Acriter est offensa tamen.

Item Euripides:

Calydon quidem hæc Pelopeÿ regio soli:
Qua parte sæuum spectat aduersa fretum,
Agros habens tum diuites, tum fertiles.

Rursum Sophocles:

Immanis apri triste monstrum in Oenei
Immisit agros gnata Latonæ dea
Docta eminus missis ferire spiculis.

Hæc tibi è plurimis pauca citaui, vt intelligeres cuiusmodi præterito viro Diphilum ad cœnam adhibeas, cui & ipsi filium commiseris tuum. Idque rectè. Est enim iucundus adolescenti, & ita cum eo viuit, vt placeat, atque obsequatur: atque adeò ni mihi turpe dictu fuerat, addidissem & aliud quiddam: quod quidem tu, si libebit, è Zopyro eius pædagogo verum esse cognosces. Verùm nõ conuenit obturbare in nuptiis, neque accusare quenquam: præsertim criminibus vsque adeò fœdis ac pudendis. Tametsi Diphilus dignus in quem facerem, quippe qui duos iam discipulos à me retraxerit: ego tamen ipsius philosophiæ causa reticebo. Porrò famulo huic mandaui, vti si quam partem dare velles vel apri, vel cerui, vel placentæ, mihi deportandã, vt isthoc pacto te mihi de cœna purgares, ne reciperet, ne ad hoc ipsum à nobis missus fuisse videatur. Hæc, amice, quum legerentur, sudor interim vtique mihi manabat præ pudore, simúlque iam illud quod vulgo dici solitum est, optabam, vt terra mihi dehisceret, quum viderem eos qui præsentes aderant, ad singulas epistolæ partes inter se ridentes, potissimùm autem hos qui nouerant Etœmoclem, virum canum, tantúmque seueritatis præ se ferentem. Admirabantur igitur, quòd eiusmodi vir esset, hactenus fugisse sese, barba videlicet ac vultus austeritate deceptos. Cæterùm Aristænetus mihi quidem haud videbatur hominẽ contemptu negligentiáve præteriisse, verũ quòd desperasset, si fuisset inuitatus, vnquam adduci posse vt annueret, vtque ad eiusmodi res se morigerum præberet: eoque ne tentandũ quidem esse putasse. Ergo posteaquam puer iam legere desiisset, vniuersum cõuiuium in Diphilum ac Zenonẽ torquebant oculos, quòd hi iam metu trepidi sederent, ac pallidi, ipsáque vultus inconstantia ac perplexitate crimen agnoscẽtes ab Etœmocle intentum.

Η λάθετ', ἢ οὐκ ἐνόησεν, ἀάσατο γὰ μεγαθυμῷ.

καὶ Εὐριπίδης·

Καλυδὼν μὲν ἥδε γαῖα Πελοπίας χθονὸς,
Εν αἰπιπόρθμοις πεδί' ἔχουσα δύσβαιμονα.

καὶ Σοφοκλῆς·

Συὸς μέγιστον χρῆμ' ἐπ' Οἰνέως γύαις,
Ανῆκε Λητῦς παῖς ἐκηβόλος θεά.

Ταῦτά σοι ἀπὸ πολλῶν ὀλίγα προθέμην, ὅπως μάθῃς οἷ ὕδρα προσαλιπών, Δίφιλον ἑστιᾷς, καὶ τὸν υἱὸν αὐτῷ προσδέδωκας, εἰκότως. ἡδὺς γάρ ἐστι τοῖς μειρακίοις, καὶ προσηνὴς ἀκοῦσαι αὐτῷ συνεῖναι. εἰ δὲ μὴ αἰσχρὸν ἦν ἐμὲ λέγειν τὰ τοιαῦτα, καὶ αὐτί τι προσεθήκα, ὅπερ σὺ εἰ θέλοις, προσλὰ Ζωπύρου τοῦ παιδαγωγοῦ αὐτοῦ μάθοις ἄν, ἀληθὲς ὄν. ἀλλ' ὁ χρὴ παρατίθη ἐν γάμοις, οὐδὲ διαβάλλειν ἄλλους, καὶ μάλιστα ἐφ' ὅτοις αἰσχραῖς αἰτίαις. καὶ γὰρ εἰ Δίφιλος ἄξιος δύο ἤδη μαθητάς μου ἀποστάσας, ἀλλ' ἔγωγε φιλοσοφίας αὐτῆς ἕνεκα σιωπήσομαι. προσεπαξα δ' τῷ οἰκέτῃ τούτῳ, ἢν δίδως αὐτῷ μοῖράν τινα ἢ συὸς, ἢ ἐλάφου, ἢ σησαμοῦντος, ὡς ἐμοὶ διακομίσῃ, καὶ αὐτὸ τὸ δεῖπνον ἀπολογίαν ἔχοιτο, μὴ λαβεῖν, μὴ καὶ δόξωμεν ὑπὸ τούτῳ πεπομφέναι. Τούτων, ὦ ἑταῖρε, διαγινωσκομένων μεταξύ, ἱδρώς τέ μοι προσιεχεῖτο κατ' αἰδοῦς· καὶ τοῦτο δὴ ὃ τοῦ λόγου, χανδὸν μοι τὸν χλωὸν ἠνχόμην, ὁρῶν τοὺς παρόντας γελῶντας ἐφ' ἑκάστῳ, καὶ μάλιστα ὅσοι ἤδεσαν τὸν Ετοιμοκλέα, πολιὸν αὐθέντορον, σεμνὸν εἶδος δοκοῦντα. ἐθαύμαζον οὖν οἷος ὢν διαλάθοι αὐτούς, ἐξαπατῶμενος τῷ πώγωνι, καὶ τῇ τοῦ προσώπου σκιᾷ. ὁ γοῦν Αεισχίνετος, ἐδόκει μοι οὐκ ἀμελείᾳ παιδεῦσαι αὐτὸν, ἀλλ' οὔποτ' ἂν ἐλπίσας κληθέντα δειπνῆσαι, οὐδ' ἂν ἐμοσχοδιαχεῖν ἑαυτὸν τοιούτῳ τινί· ὥστε οὐδὲ τὸν ἀγχόνην πειρᾶσθαι ἠξίου. ἐπεὶ δ' οὖν ἐπαύσατο ποτὲ ὁ οἰκέτης διαγινώσκων, ὃ μὲν συμπόσιον ἅπαν εἰς τοὺς ἀμφὶ τὸν Ζώπυρον καὶ Δίφιλον ἀπέβλεπε, δεδοικότας, καὶ ὠχριῶντας, καὶ τῇ ἀποσίᾳ τῶν προσώπων ἐπαληθεύοντας τὰ κατὰ τοῦ Ετοιμοκλέους κατηγορηθέντα.

ὁ Αριςαίνετος δὲ ἐτεπάρακτο, καὶ θορύβου μεσὸς ἦν. ἐκέλευε δ' ὅμως πίνειν ἡμᾶς, καὶ ἐπειρᾶτο διαχωνεῦσθαι τὸ γεγονὸς, ὑπομειδιῶν ἅμα, καὶ τὸν οἰκέτην ἀπέπεμψεν, εἰπὼν ὅτι βπιμελήσεται τούτων. μετ' ὀλίγον δὲ καὶ ὁ Ζηνὼν ὑπεξανέστη ἀφανῶς, τῷ παιδαγωγῷ νυστάζοντος ἀπαλλάττεσθαι, ὡς κεκμηκότος τῷ πότῳ. ὁ Κλεόδημος δὲ, καὶ πάλαι τινὸς ἀφορμῆς δεόμενος (ἐβούλετο γὰρ συμπλακῆναι τοῖς Στωϊκοῖς, καὶ διερρήγνυτο, οὐκ ἔχων ἀρχὴν ἄλογον) τότε οὖν ὁ εὐδόσιμον παραχορύσας τῆς βπιτολῆς, Τοιαῦτα, ἔφη, ἀξεργάζεται ὁ καλὸς Χρύσιππος, καὶ Ζηνὼν ὁ θαυμασὸς, καὶ Κλεάνθης, ῥηματία δίστηνα, καὶ ἐρωτήσεις μόνον, καὶ σκήμματα φιλοσόφων, τἆλλα δ' ἅπαντα, Ετοιμοκλεῖς οἱ πλεῖστοι. καὶ αἱ βπιτολαὶ ὁρᾶτε ὅπως παρεσβυτικαί, καὶ ὁ τελευταῖον, Οἶνός μοι Αριςαίνετος, Ετοιμοκλῆς δὲ, Αρτεμις. Ηράκλεις, ἄθυμα πάντα, καὶ ἑορτῇ παρέποντα. νὴ Δί', εἶπεν ὁ Ερμων ὑποκατακείμενος· ἠκηκόειν γὰρ, οἶμαι, ὡς τινα ἐσκευάσθαι Αριςαινέτῳ ἐς ὃ δεῖπνον, ὥστε οὐκ ἀκμὴν ᾠήθην μεμνῆσθαι τοῦ Καλυδωνίου· ἀλλὰ πρὸς ἑστίας, ὦ Αριςαίνετε, πέμπε ὡς τάχιστα τῶν ἀπαρχῶν, μὴ καὶ φθάσῃ ὁ παρεσβύτης ὑπὸ λιμοῦ, ὥσπερ ὁ Μελέαγρος ἀπομαραν θείς· καίτοι σοβεῖν αὐ πάντοι δεινόν· ἀλλοφόρα γὰρ ὁ Χρύσιππος τὰ τοιαῦτα ἡγεῖτο εἶναι. Χρυσίππου γὰρ μέμνησθε ὑμεῖς (ἔφη ὁ Ζηνόθεμις, ἐπεγείρας ἑαυτὸν, καὶ φθεγξάμενος παμμέγεθες) ἢ ἀφ' ἑνὸς δῆθεν οὐκ ἐννόμως φιλοσοφοῦντος Ετοιμοκλέους τοῦ γόητος, μετρεῖτε τὸν Κλεάνθην, καὶ Ζήνωνα, σοφοὺς ἄνδρας; οἵ τινες δὲ καὶ ὄντες, ὑμεῖς ἐρᾶτε ταῦτα; σὺ μὲν τὴν Διοσκούρων ἤδη, ὦ Ερμων, τοὺς πλοκάμους ἀφεικέκαρκας, χρυσοῦς ὄντας; καὶ δώσεις δίκην, παραδοθεὶς τῷ δημίῳ; σὺ δὲ τὴν Σωκράτους γυναῖκα τῷ μαθητῇ ἐμοίχευες, ὦ Κλεόδημε, καὶ καταληφθεὶς, τὰ αἴσχιστα ἔπαθες; σὺ σιωπήσεσθε οὖν ταῦτα συνεπισάμενοι αὐτοῖς; ἀλλ' ὁ μαστροπὸς ἐγὼ τῆς ἐμαυτοῦ γυναικὸς, ἦ δ' ὃς ὁ Κλεόδημος, ὥσπερ σύ·

A Porrò Aristænetus quanquam esset sanè perturbatus, vehementérque consternatus animo, tamen nos iubebat bibere, conans nimirum id quod euenerat, commodè vertere, subridens interim: ac puerum quidem redire iussit, respondens ea sibi curæ fore. Paulo autem pòst surgens & Zeno clanculum sese abduxit è conuiuio, submonitus à pædagogo, vt discederet, innuente, idque tanquam patris iussu. Ibi verò Cleodemus, qui iamdudum occasionem quæritabat (nam gestiebat omnino cum Stoicis conflictari, verùm dirumpebatur quòd non reperiret causſam ad id B satis idoneam) tum igitur ansam præbente epistola, Huiusmodi, inquit, facit egregius ille Chrysippus, & Zenon ille mirabilis, neque non Cleanthes, verbula misera, neque quicquam præter rogatiunculas, & vmbras duntaxat philosophorum: cæterùm Etœmocles sunt plerique omnes. Videtis quàm & ipsæ epistolæ graues sint ac seniles. Postremò Aristænetus hic Oeneus est, Etœmocles Diana. Dij boni, quàm bene auspicata omnia, quámque congrua celebrandæ festiuitati! Ita per Iouem, inquit Hermon, supra hunc accumbens: C inaudierat autem, vt opinor, aprum quendam Aristæneto paratum, vt in conuiuio proponeretur, eóque putabat non intempestiuè factam mentionem apri illius Calydonij: at per Lares, Aristænete, fac quamprimum sacri partem mittas, ne senex interim ille fame pereat, tanquam Meleager tabefactus. Tametsi nihil queat acerbum accidere, quandoquidem Chrysippus hæc indifferentia censet esse. Itane vos Chrysippum nominatis? inquit Zenothemis, erigens sese, maximáque voce intonans: An ex vno homine, qui non legitimè philosophiam exerceat, nempe præstigiatore isto Etœmocle, Cleanthem ac Zenonem metimini, viros sapientes? At qui tandem estis ipsi vos, qui hæc dicitis? an non tu Hermon Castoris & Pollucis cæsariem, quam habebant auream, circumtondisti? Cuius quidem facti pœnam dabis carnifici traditus; Tu porrò Cleodeme, nónne Sostrati discipuli tui vxorem stuprasti? Nónne in adulterio eo deprehensus, nefandissima passus es? An non igitur silebitis, cùm huiusmodi dedecorum vobis sitis conscij? Atqui non sum meæ ipsius vxoris leno, Cleodemus inquit, quemadmodum tu:

neque discipuli diuersantis apud me viaticum sustuli quod is deposuerat, eóque facto rapuisse me per Palladem deierans abnegaui: neque quaternis drachmis fœnero, neque discipulos obtorto collo in vincula duco, nisi in tempore mercedem persoluerint. Verùm illud, inquit Zenothemis, haud quaquá possis inficias ire, te Critoni venenum quo patrem necaret, ministrasse. Atque interea fortè bibebat: quicquid autem erat in calice reliquum (erat autem fermè semiplenus) in duos illos profundebat. Porrò cõsperfus est pariter & Ion, ídque præmij tulit, quòd illis vicinus accumberet, alioqui eo malo nõ indignus. Hermõ igitur demisso vertice merum è capite abstergebat, eos interim qui præsentes erãt, attestans, quòd id genus cõtumelijs esset affectus. Cleodemus autem cùm non haberet calicem, inuadens primùm conspuebat Zenothemin: deinde læua comprehensum à barba, plagam in tempus erat illisurus, ac senẽ fortasse necasset, ni Aristęnetus dextrã sublatam retinuisset. Ismox transcenso Zenothemide, inter vtrunque medius assedit, vt eo veluti muro direpti, pacem inter ipsos agerent. Hæc igitur dum gerebãtur, Philon, equidem varia meo cũ animo voluebam. Primùm illud statim occurrebat, nullũ esse operępretium, si quis disciplinas perdiscat, ni simul & vitæ rationes ad id quod est optimum, accommodet atque componat: cùm viderem illos qui verbis alios antecellerent, quàm factis ipsis sese ridiculos exhiberẽt. Deinde & illud veniebat in mentem, ne fortè verum esset quod vulgò plerique dictitarent, videlicet eruditionem à recta ratione boníque institutis abducere istos, qui solos libros spectarent, quíque solicitudine curáque quam illi afferrent, perpetuò tenerentur: quandoquidem quum ibi tam multi præsẽtes essent philosophi, ne casu quidem vllum erat cernere à peccando immunem: verùm alij faciebant turpia, alij dicebant turpiora. Neq; enim iam poteram eorum quæ fiebant culpam vino auctori imputare, mecum reputans cuiusmodi essent quæ Etœmocles neque cibo neque potu etiamdum gustato scripserat. Ita rerum vices prępostęræ atque inuersæ videbantur: siquidem vidisses idiotas illos summa cum modestia conuiuium agitantes, neque vino petulantes, neque indecorè sese gerentes: at ridebant duntaxat, & iam damnabant eos opinor quos dudum suspexerant, ex habitu iudicãtes eos alicuius esse pretij.

Quomodo & quatenus philosophandũ sit.

A οὐδὲ τὸν ξένου μαθητὴν λαβὼν τὸν φόδηγον παρακαταθήκας, ἔπειτα ὤμοσα πρὸς τὴν Πολιάδος μὴ εἰληφέναι, οὐδὲ ὅτι τετταράκοντα δραχμῆς δανείζω, οὐδὲ ἄγχω τοὺς μαθητὰς, ἐὰν μὴ πρὸς καιρὸν ἀποδῶσι τοὺς μισθούς. Ἀλλ' ἐκεῖνο, ἔφη ὁ Ζηνόθεμις, οὐκ ἂν ἔξαρνος γένοιο μὴ οὐχὶ φάρμακον δεδοκέναι Κείτωνι ὅτι τὸν πατέρα· καὶ ἅμα ἔτυχε πίνων, καὶ ὁπόσον ἐπὶ λοιπὸν ἦν τῇ κύλικι τοῦτ' ἦμυσε σχεδόν, κατεσκέδασεν αὐτῶν. ἀπέλουσε δὲ καὶ Ἴων τῆς γλυκύτητος, οὐκ ἀπάξιος ὤν. ὁ μὲν οὖν Ἑρμῶν ὑπεξύετο ἐκ τῆς κεφαλῆς τὸν

B ἄκρατον, ὡς γενναιότατα, καὶ τοὺς παρόντας ἐμαρτύρετο, οἷα ἐπεπόνθει. ὁ Κλεόδημος δὲ (οὐ γὰρ εἶχε κύλικα) ὑπισχνεῖτο, ὡς ἐκκόψοι τε τὸν Ζηνόθεμιν, καὶ τῇ ἀριστερᾷ τὸν πώγωνος λαβόμενος, ἔμελλε παίσειν κατὰ κόρρης· καὶ ἀπέκτεινεν ἂν τὸν γέροντα, εἰ μὴ Ἀρισταίνετος ἐπέσχε τὴν χεῖρα, καὶ ὑπελθὼν τὸν Ζηνόθεμιν, ἐς τὸ μέσον αὐτῶν κατεκλίθη, ὡς διασχών, ὑπὸ διατειχίσματι αὐτοὺς εἰρηνεύειν ἄγοντες. ἐν ὅσῳ δὲ ταῦτα ἐγίνετο, ποικίλα, ὦ Φίλων, ἐγὼ κατ' ἐμαυ-

C τὸν ἐνενόουν, ὃ τοιοῦτον ἦν, ὡς οὐδὲν ὄφελος εἴη ἄρα βλάπτεσθαι τὰ μαθήματα, εἰ μή τις ἄρα ἐς τὸν βίον ῥυθμίζοι τοὺς βέλτιον. ἐκείνους γοῦν τοιούτους ὄντας ἐν τοῖς λόγοις, ἐώρων γέλωτα ὄντα τῶν τοιούτων ὀφλισκάνοντας· ἔπειτα δὲ εἰσῆει με, μὴ ἄρα ὃ λεγόμενον τῶν πολλῶν ἀληθὲς ᾖ, καὶ ὃ πεπαιδεῦσθαι ἀπάγῃ τὸ ὀρθῶν λογισμῶν τοὺς ἐς μόνα τὰ βιβλία, καὶ τοῖς ἐν ἐκείνοις φροντίδας σπουδὰς ἀφορῶντας. τοσούτων γοῦν φιλοσόφων παρόντων, οὐδὲ τὸ

D τυχὸν ἕνα τινὰ ἔξω ἁμαρτήματος εἶδον· ἀλλ' οἱ μὲν ἐποίουν αἰσχρὰ, οἷα δ' ἔλεγον αἰσχίω. οὐδὲ γὰρ εἰς τὸν οἶνον ἔτι αἰτιᾶσθαι εἶχον τὰ γιγνόμενα, λογιζόμενος οἷα ὁ Ἐτοιμοκλῆς ἄσιτος ἔτι καὶ ἄποτος ἐγεγράφει. διέστραπτο δ' οὖν τὸ πρᾶγμα. καὶ οἱ μὲν ἰδιῶται, καίπερ πολὺ ἐστερημένοι, ὅτε παρθενῶντες, ὅτε ἀφημονοῦντες ἐφαίνοντο, ἀλλ' ἐγέλων μόνον, καὶ κατεγίνωσκον αὐτῶν, οἶμαι, οὐδὲ ἐθαύμαζον, οἰόμενοί τινας ἐκ τῶν ἠθῶν.

οἱ σοφοὶ δὲ ἠσέλγαινον, καὶ ἐλοιδοροῦντο, καὶ ἐπερενεπίμπλαντο, καὶ ἐμεκάοντο, καὶ εἰς χεῖρας ἤεσαν. ὁ θαυμάσιος δὲ Ἀλκιδάμας, καὶ ἐνόρει ἐν τῷ μέσῳ, οὐκ αἰδούμενος τὰς γυναῖκας. καὶ ἐμοὶ ἐδόκει ὡς ἂν ἄριστά τις εἰκάσειεν, ὁμοιότατα εἶναι τὰ ἐν συμποσίῳ, οἷς περὶ τῆς Ἔριδος οἱ ποιηταὶ λέγουσιν. οὐ γὰρ κληθεῖσάν φασιν αὐτὴν ἐς τὸν Πηλέως τὸν γάμον, ῥίψαι δὲ μῆλον εἰς δὲ συνόδιπνον, ἀφ' οὗ τοσοῦτον πόλεμον ἐπ' Ἰλίῳ γεγονέναι. καὶ ὁ Ἐτοιμοκλῆς τοίνυν ἐδόκει μοι τὴν ὀπισθόλιον ἐμβαλὼν εἰς δὲ μέσον, ὥσπερ τι μῆλον, οὐ μείω τῆς Ἰλιάδος κακὰ ἐξεργάσασθαι. οὐ γὰρ ἐπαύσαντο οἱ ἀμφὶ τὸν Ζηνόθεμιν καὶ Κλεόδημον φιλονεικοῦντες, ἐπεὶ μέσος αὐτοῖν ὁ Ἀρισταίνετος ἐγίγνετο. Ἀλλὰ νὴ μὰ, ἔφη ὁ Κλεόδημος, ἱκανόν, εἰ ἐλεσθείητε ἀμαθεῖς ὄντες· ἄμεινον δὲ ἀμυνοῦμαι ὑμᾶς ὅν τινα καὶ χρὴ τρόπον. Ἀπόκειταί μοι, ὦ Ζηνόθεμι, ἢ σύ, ἢ ὁ κοσμιώτατος Δίφιλος, καὶ ὅ, τι ἀδιάφορον εἶναι λέγοντες τῶν χρημάτων τὴν κτῆσιν, οὐδὲν ἄλλ' ἢ τοῦτο ἐξ ἁπάντων σκοπεῖτε, ὡς πλείω κτήσασθε, καὶ διὰ τοῦτο ἀμφὶ τοὺς πλουσίους ἀεὶ ἔχετε, καὶ δανείζετε, καὶ τοκογλυφεῖτε, καὶ ὅτι μαθὼν παιδεύετε, πάλιν αὖ τὴν ἡδονὴν μισοῦντες, καὶ τὸν Ἐπικούρειον κατηγορεῖτε, αὐτοὶ τὰ αἴσχιστα ἡδονῆς ἕνεκα ποιεῖτε, καὶ πάσχετε, ἀγανακτοῦντες εἴ τις μὴ καλέσειεν ὅτι δεῖπνον. εἰ δὲ καὶ κληθείητε, τοσαῦτα μὲν ἐσθίοντες φυσιοῦσθε, τοσαῦτα δὲ τοῖς οἰκέταις ὀπισδίδοντες. καὶ ἅμα λέγων, τὴν ὀθόνιον περιασπᾷν ἐπεχείρει, ἵν' ὁ παῖς εἶχε τὸν Ζηνοθέμιδος, μεστὸν οὖσαν πολυποδαπῶν κρεῶν, καὶ ἔμελλε λύσας αὐτὴν μὲν ἀποῤῥίπτειν αὐτὰ ἐς δὲ ἔδαφος, ἀλλ' ὁ παῖς οὐκ ἀνῆκε, κραταιῶς ἀντεχόμενος. καὶ ὁ Ἑρμῶν, Εὖγε, ἔφη, ὦ Κλεόδημε, εἰ πάτωσάν τινος ἕνεκα ἡδονῆς κατηγορῆσαι, αὐτοὶ ἥδεσθαι τοῖς ἄλλοις ἀξιοῦντες. Οὐκ, ἀλλὰ σύ, ἦ δ' ὃς ὁ Ζηνόθεμις, εἰπέ, ὦ Κλεόδημε, καὶ ὅ, τι οὐκ ἀδιάφορον ἡγῇ τὸν πλοῦτον. Οὐμοῦν, ἀλλὰ σύ. ἵν' ὅτι πολὺ δοκοίη τὸ τοιοῦτον εἶναι, ἄγει δή ὁ Ἴων περικύψας ἐς δὲ ἐμφανέστερον, Παύσασθε, ἔφη.

Cõtrà sapientes illi, & in libidinem ferebantur, & cõuitiis certabãt, & supra modum sese potu cibisq; explebãt: postremò vociferabãtur, & ad manus vsque conserendas rapiebantur. Cęterùm admirãdus ille Alcidamas, etiam meiebat sub oculis omniũ nihil reueritus fœminas. Ac mihi quidẽ si quis hæc quæ in eo conuiuio gerebantur, rectissimè voluisset conferre, simillima videbantur iis quæ de Eride dea poëtæ fabulãtur: nempe hanc, quòd non esset ad Pelei nuptias aduocata, malum in medium cõuiuium abiecisse, ex quo tam ingens apud Troiam bellum fuerit ortum. Itidem Etœmocles mihi visus est epistola illa quasi malo quopiam in medium proiecta, non minus malorum quàm Ilias habebat, excitasse. Neque enim finem contentionis faciebant Zenothemis ac Cleodemus: quanquam medius inter vtrunque interceſſerat Aristęnetus. Age, inquit Cleodemus, impręsentiarum quidem sat est si literas nescire conuincamini: sed crastino die vos vlciscar quibus conueniẽt modis. Respondeat mihi Zenothemi, vel tu, vel elegantissimus iste Diphilus, qua tandem gratia pecuniæ possessionem inter differentia ponendam esse censetis, cùm ex omnibus nil aliud expectetis, quàm vt ipsi quãplurimum pecuniæ possideatis, atque ob id causſæ semper apud diuites hæretis, fœneratis, atque vsuris incumbitis, neque non mercede docetis? Rursum cur voluptatem detestemini, atque hac de causſa Epicureos in ius vocetis: cùm ipsi voluptatis gratia, turpissima tum facitis, tum patimini: indignè ferentes si quis vos non vocarit ad cœnam: rursum si vocemini, non sat' est tantum vorare vt cibo turgeatis, nisi & famulis tantum donetis? Atque hæc cùm diceret, pariter & linteum reuellere conatus est quòd Zenothemidis puer tenebat, omni carnium genere refertum: planéque futurum erat, vt apertum illud ac solutum medium in solum abiiceret, nisi quia puer non omittebat è manibus, gnauiter aduersus trahentem retinens. Hîc Hermon: Euge Cleodeme, respondeant qua gratia damnent voluptatem, cùm ipsi supra cæteros omneis studeant voluptati. Quin magis, inquit Zenothemis, tu Cleodeme respondeto quamobrem diuitias inter indifferentia numeres. Imò tu potiùs. Atque hunc ad modum diutius est altercatum, donec Ion capite tãdem in apertum prolato, Desistite, inquit:

Ego, si libet, sermonum argumenta proponam in medium, conuiuio nuptiisque digna. Vos porrò citra contentionem viciſſim & dicite, & auſcultate: quēadmodum & apud Platonem noſtrum alternis dicēdi vicibus res vt plurimùm agitatur. Id dictum probabant cùm omnes qui aderant, tum in primis Ariſtænetus atque Eucritus, nimirum in ſpem erecti fore vt eo pacto ab odioſis illis contentionibus diſcedi poſſet. Et Ariſtænetus priorem in locum ſeſe recepit, iam partam eſſe pacē ratus. Iámque nobis inferebatur ea cōuiuij pars, abſolutam cœnam vocant, ſingulæ ſingulis aues, carnes aprugnæ, pulpa leporina, piſcis Tagenicus, placentæ: breuiter illa, quæcunque liberum eſt ſeu velis in aluum condere, ſeu domum aſportare malis. Apponebatur igitur nō ſua cuique quadrula, verùm Ariſtæneto atq; Eucrito eadem in parte menſæ vna ambobus cōmunis, ita vt de ſua vtrique parte quæ ſe ſpectaret, eſſet edendū, aut tollendum. Deinde altera Zenothemidi Stoico & Hermoni Epicureo, & his item inter ipſos communis. Deinceps Cleodemo atque Ioni. Poſt hos ſponſo ac mihi. Porrò Diphilo duorum pars appoſita, propterea quòd Zeno iam diſceſſerat. Hæc facito Philon vti memoria teneas: nam paulo pòſt ad intellectū narrationis erunt vſui. PHIL. Meminerò ſanè. LVC. Tum Ion: Primus igitur exordiar, inquit, ſi quidem videtur. Deinde vbi pauliſper interſiluiſſet, Conueniebat, inquit, fortaſſis, vt apud eiuſmodi viros de ideis, atque incorporeis ſubſtātiis, dēque animi immortalitate ſermo haberetur: verùm ne mihi contradicāt ij qui diuerſam philoſophiæ ſectam ſequūntur, de nuptiis dicā ea quæ congruūt. Atque illud quidem optimum fuerat futurum, ſi nuptiis opus non haberemus, ſed Platonis ac Socratis dogma ſecuti, à fœminarum commercio nos penitus abdicaremus. Etenim qui ita feciſſēt, ij demum ad abſolutam illam virtutem pertingere potuiſſent. Quòd ſi viris omnino ducendæ ſint vxores, vt eas iuxta Platonicam ſententiam inter ſe cōmunes habeant, videlicet quò zelotypia vacemus. Hęc cùm eſſent riſu excepta, vt quę nimis intempeſtiuè dicerentur, tum Dionyſodorus: Non tu deſines, inquit, barbarica iſta nobis occinere? Nam vbi zelotypiam iſtā reperias, aut apud quem? At tu etiam hiſcere audes, inquit, ſterquilinium? Ad hæc Dionyſodorus opinor iam erat conuicia quę conueniebat, regeſturus,

A ἐγὼ γάρ, εἰ δοκεῖ, λόγων ἀφορμὰς ὑμῖν ἀξίων τῆς παρούσης ἑορτῆς καταθήσω εἰς τὸ μέσον. ὑμεῖς δὲ ἀφιλονείκως ἔρξτε, καὶ ἀκούσεσθε ὡς τάχα ἀμέλει καὶ τῶνδε παρ' ἡμετέρῳ Πλάτωνι ἐν λόγοις ἡ πλείστη διαπεπαίνηται. πάντες ἐπῃνέσθην οἱ παρόντες, καὶ μάλιστα οἱ ἀμφὶ τὸν Αρισταίνετόν τε καὶ Εὔκριτον, ἀπαλλάξασθαι τῆς ἀνδίας ὅτω γοῦν ἐλπίσαντες. καὶ μετῆλθέ τε ὁ Αρισταίνετος ὅπῃ τὸν αὐτοῦ τόπον, εἰρωνίᾳ γεγηθέναι ἐλπίσας. καὶ ἅμα εἰσεκεκόμιστο ἡμῖν ὃ σύμπας ὀνομάζομεν δεῖπνον, μία ὄρνις ἑκάστῳ,

B καὶ κρέας ὗς, καὶ λαγῶα, καὶ ἰχθὺς ἐκ ταγήνου, καὶ σησαμοιῶντες, καὶ ὅσα σύμπεπτα, καὶ ἐξίω ἀποφέρεσθαι ταῦτα. προσῆκτο δὲ οὐχ ἓν ἑκάστῳ πινάκιον, ἀλλ' Αρισταινέτῳ μὲν καὶ Εὐκρίτῳ, ὅπῃ μιᾶς τραπέζης κοινόν, καὶ τὰ πρὸ αὐτῷ, ἑκάτερον ἐξεῖν λαβεῖν· Ζηνοθέμιδι δὲ τῷ Στωϊκῷ καὶ Ερμωνι τῷ Επικουρείῳ, ὁμοίως κοινὸν καὶ τούτοις, εἶτα ἑξῆς Κλεοδήμῳ, καὶ Ιωνι, μεθ' οὓς τῷ νυμφίῳ, καὶ ἐμοί. τῷ Διφίλῳ δὲ, τὰ ἀμφοῖν, ὁ γὰρ Ζήνων ἀπελελύθη. καὶ μέμνησό μοι τούτων, ὦ Φίλων, ὅτῳ δὴ ὅτι καὶ

C ἐν αὖθις χρήσιμον εἰς τὸν λόγον. ΦΙΛ. μεμνήσομαι δή. ΛΥ. ὁ τοίνυν Ιων, Πρῶτος οὖν ἄρχομαι, ἔφη, εἰ δοκεῖ. καὶ μικρὸν ὕπερθεν, Ἐγὼ μὲν ἴσως, ἔφη, τοιούτων ἀνδρῶν παρόντων περὶ ἰδεῶν τε καὶ ἀσωμάτων εἰπεῖν, καὶ ψυχῆς ἀθανασίας· ἵνα δὲ μή μοι ἀπολέγωσι, ὁπόσοι μὴ ξυμφιλοσοφοῦσι, περὶ γάμου ἐρῶ τὰ εἰκότα. Τὸ μὲν οὖν ἄριστον ἦν, μὴ δεῖσθαι γάμων, ἀλλὰ πειθομένους Πλάτωνι, καὶ Σωκράτει, παιδεραστεῖν. μόνοι γὰρ οἱ τοιοῦτοι ἀποτελεσθεῖεν ἂν πρὸς ἀρετήν. εἰ δὲ

D δεῖ καὶ γυναικείου γάμου κατὰ τὰ Πλάτωνι δοκοῦντα, κοινὰς εἶναι ἐκείνων τὰς γυναῖκας, ὡς ἔξω ζήλου εἶναι. γέλως ὅπῃ τούτοις ἐγένετο, ὡς οὐκ ἐν καιρῷ λεγομένοις. Διονυσόδωρος δὲ, Οὐ παύσῃ, ἔφη, βαρβαρικὰ ἡμῖν ᾄδων; ποῦ γὰρ ἂν εὑρεθείη τὸν ζῆλον ὅπῃ τούτου, καὶ τῷδε τινι; καὶ σὺ γὰρ φθέγξῃ καθαρμα; εἶπεν. οἶμαι, καὶ ὁ Διονυσόδωρος ἀντελοιδόρησε τὰ εἰκότα,

ἀλλ' ὁ γραμματικὸς Ἰστιαῖος ὁ βέλτιστος, Παύσασθε, ἔφη· ἐγὼ γὰρ ὑμῖν ὑπόθα λάμιον ἀναγνώσομαι, καὶ ἀρξάμενος ἀνεγίγνωσκεν. ἦν δὲ ταῦτα, εἴγε μέμνημαι, τὰ ἐλεγεῖα,

Ἦ οἵη πότ' ἄρ' ἦγε Ἀειραγένευ ἐν μεγάροις,
Δῖα Κλεαυθὶς αἰνὰ σὺν ἐτέφετ' ἰδυλέως, (κάων,
Περὔχουσα πασάων ἀλλάων πρόφενι-
Κρέουσιν δ' Κυθέρης, ἠδ' αὖ δ' Σελήνης.
Νυμφίε, σὺ δὲ χαῖρε, καρτερὸν κεφάτισε ἔφηβον,
Κρέουσιν Νηρῆος, καὶ Θέτιδος παιδός.
Ἄμμες δ' αὖθ' ὑμῖν τῶνδε θαλαμήϊον ὕμνον (μβα.

Ξενὼν ἐπ' ἀμφοτέροις πολλάκις ἀφσώγελως οὖν ὅτι τύτις, ὡς τὸ εἰκὸς, γενομένη, ἁρέας ἤδη τὰ προδακείμενα ἔδη, καὶ αἰείλοντο οἱ ἀμφὶ τὸν Ἀειραγένετον, καὶ Εὔκριτον, τὰ σφῶν αὐτῶν ἑκάτερος, κἀγὼ τἄμά, καὶ ὁ Χαιρέας, ὅσα ἐκείνῳ ἔκειτο, καὶ Ἰων ὁμοίως, καὶ ὁ Κλεόδημος. ὁ δὲ Δίφιλος ἠξίου καὶ τὰ τοῦ Ζηνῶνι ἤδη ἀπόντι προδατεθέντα φέρεσθαι, καὶ ἔλεγε μόνῳ προδατεθῆναι οἱ αὐτά, καὶ πρὸς τοὺς δεχομένους ἐμάχετο, καὶ αὐτέσπων, τὸ ὄρνιθος ἀντεπειλημμένοι, ὡς περ τὸν Πατρόκλου νεκρὸν ἀνθέλκοντες, καὶ τέλος, ἐνικήθη, καὶ ἀφῆκε, πολὺν γέλωτα προδαχὼν τοῖς συμπόταις, καὶ μάλιστα ἐπεὶ ἠγανάκτει μὴ τοῦτο, ὡς αὐτῷ τὰ μέγιστα ἠδικημένος. οἱ δὲ ἀμφὶ τὸν Ἑρμωνα καὶ Ζηνόθεμιν, ἅμα κατέκειντο, ὥσπερ εἴρηται, ὁ μὲν ὑπαφαίω, ὁ Ζηνόθεμις, ὁ δ' ὑπ' αὐτόν. προέκειτο δ' αὐτοῖς τὰ μὲν ἄλλα πρόσφατα, ἴσα· καὶ αἰείλοντο εἰρωνικῶς· ἡ δὲ ὄρνις ἡ πρὸς τοῦ Ἑρμωνος, πιμελεστέρα, ὥστως, οἶμαι, τυγχάνει· ἔδη δὲ καὶ ταύτας ἀναιρεῖσθαι, πρὸ ἑαυτοῦ ἑκάτερον. ἐν τούτῳ τοίνυν ὁ Ζηνόθεμις (καί μοι, ὦ Φίλων, πρόσεχε τὸν νοῦν, ὁμοῦ γάρ ἐσμεν ἤδη τοῦ κεφαλαίου τῶν προκειμένων) ὁ δὴ Ζηνόθεμις, φημί, τὴν πρὸ αὐτοῦ ἀφεὶς, πρὸ τοῦ τοῦ Ἑρμωνος αἰείλετο, ποτέραν, ὡς ἔφην, ἔσθ'. ὁ δ' ἀντεπελάβετο, καὶ οὐκ εἴα πλεονεκτεῖν. ἐν τούτῳ δὲ ὅτι τύτις, καὶ συμπεσόντες, ἔπαιον ἀλλήλους ταῖς ὄρνισιν αὐταῖς εἰς τὰ πρόσωπα. καὶ τῶν παρόντων ἐπειλημμένοι, ἐπεκαλοῦντο βοηθεῖν· ὁ μὲν τοῦ Κλεόδημον, ὁ Ἑρμῶν· ὁ δὲ Ζηνόθεμις,

A verùm Grammaticus Istiçus, vir optimus ille, Desinite, inquit, ego vobis epithalamion recitabo: simúlq; cœpit legere: erãt autem Elegiaci versus hi, si satis memini:

Nuper Aristæneti in ædibus vnica summo
Nutrita est studio diua Cleanthis hera,
Virginibus cunctis reliquis præstantior vna,
Vel potior Phœbe, vel potior Venere:
Salue & tu iuuenum validissime sponse valentum,
Nereo prior, ac fortior Aeacida.
At rursum vobis hoc carmen sæpius olim
Commune ambobus coniugiale canam.

Hæc, ita vt est consentaneum, risus est consecutus. Reliquum erat vt cibi tol-
B lerentur. Iámque tollebant Aristænetus atque Eucritus ex his quæ sibi fuerant proposita, suam vterque partem. Tum ego quæ mihi, & Chæreas item quæ sibi erant proposita. Eundem ad modum Ion & Cleodemus. Porrò Diphilus etiam Zenonis digressi partem tollere parabat, affirmans vni sibi ea fuisse proposita: atque hac de caussa cum ministris dimicabat, ac vicissim inter sese trahebant, manibus vtrinque in
C auem iectis, non aliter quàm Patrocli cadauer hinc atque illinc attrahere conantes. Postremò vicit ille, atque abstulit, plurimum interim risum præbens conuiuis: maximè cùm eam ob rem postea grauiter stomacharetur, perinde quasi atroci affectus iniuria. Iam verò Zenothemis atque Hermon, qui pariter, vt dictum est, accumbebant, alter superiùs, puta Zenothemis, alter infra hunc, reliqua quidem, quoniam æqualia fuerant apposita, citra pugnam sustulerant, cæterùm auis quæ iacebat ad Hermonis partem, erat altera paulo pinguior: idque ita casu euenerat, opinor. Iámque suam vterD que sublaturus erat, ibi Zenothemis (sed tu mihi nunc quammaximè fac animum aduertas: iam enim ad ipsum negotij caput peruenimus) Zenothemis, inquam, omissa ea quæ sese spectabat, eam quæ ante Hermonem iacebat, tollere est aggressus: quæ quidem (vti iam diximus) erat pinguiuscula. At ille contrà nitens retinebat, haud sinens vt ea in re potiores ferret. Inter hæc clamore coorto, vtrique in alterum irruentes, ipsis auibus facies mutuò cędebant: ac barbis inuicem prehensis, auxilio aduocabant, hic quidem Cleodemum, puta Hermõ: ille verò, nempe Zenothemis,

Alcidamantem ac Diphilum. Ac cæteri quidem ad partes acceſſerunt, partim huius, partim illius, præter vnum Ionem, qui ſeſe neutrum atque ancipitem ſeruabat. Cæterùm illi inuicem conſerti pugnabant, ac Zenothemis quidem ſcyphum è menſa ſublatum, eum qui coram Ariſtæneto ſtabat, abiecit in Hermonem,

Atque hunc haud tetigit, aliò ſed flexus aberrat:

Verùm ſponſi caput diſſecuit alto grauiſſimóque vulnere. Itaque mulierum coorta vociferatio, quæ medium in prælium inſiliebant: cum primis autem adoleſcentuli mater, cùm iam ſanguinem eius aſpexiſſet: præterea & ſponſa metu territa proſiliit. Inter hæc Alcidamas ſtrenuum virum præſtitit, cùm Zenothemidi ferret opem, & illiſo ſuo baculo, Cleodemi quidem caluariam, Hermonis verò maxillam comminuit: ad hæc è famulis aliquot opitulari parãtes, vulnerauit: quanquam illi nihil his rebus territi ceſſerunt: verùm Cleodemus intentato digito Zenothemidi oculum effodit: tum admotus narem mordicus auulſit. Porrò Hermon Diphilum Zenothemidi ſuppetias ferre conatum, è ſponda in terram præcipitem dedit. Sauciatus eſt & Iſtiæus grammaticus, dum interuentu ſuo eos ſtudet dirimere: calce videlicet in dentes illius illiſo, ídque à Cleodemo, cùm hunc Diphilum eſſe credidiſſet, non Iſtiæum. Iacebat igitur miſer ille iuxta ſuum ipſius Homerum, ſanguinem ab ore vomens. Præterea tumultus atque lacrymarum plena vndique erant omnia: dum & mulieres eiularent Chæreæ ſponſo circumfuſæ, dúmque alij has ſtudent compeſcere. Porrò maxima malorũ omnium pars erat Alcidamas, poſteaquam ſemel ad ſuum rediſſet ingenium, feriens quicunque fortè in ipſum incidiſſet. Neque verò pauci in eo prælio cecidiſſent, ſcito, ni baculum is fregiſſet. Ego porrò iuxta parietem erectus aſſiſtens, ſpectabam omnia, neque me ei negotio admiſcebam, nimirum Iſtiæi iam doctus exemplo, quàm eſſet periculoſum eiuſmodi cõflictus velle dirimere. Lapithas itaque Centauróſque vidiſſes, euerti menſas, effundi ſanguinem, proiici ſcyphos. Demum Alcidamas ſubuerſa lucerna magnas induxit tenebras. Iámque res, vt eſt coniectu facile, atrocior etiam multo eſſe cœpit, præſertim cùm haud eſſet procliue luminis copiam alicunde recuperare:

A Αλκιδάμαντα, καὶ Δίφιλον. καὶ συνίσταντο οἱ μὲν, ὡς τὸν, οἱ δὲ, ὡς ἐκεῖνον, πλὴν μόνου τοῦ Ἴωνος· ἐκεῖνος δὲ μέσον ἑαυτὸν ἐφύλαττεν. οἵδε ἐμάχοντο συμπλακέντες, καὶ ὁ μὲν Ζηνόθεμις, σκύφον ἁρπάσας ἀπὸ τῆς τραπέζης, κείμενον παρὰ τοῦ Ἀριστανέτου, ῥίπτει ὅπῃ τοῦ Ἑρμωνα· καὶ εἰς μὲν οὐκ ἤμβλε, πρὸς δὲ οἱ ἐτράπετ' ἄλλη· ὀλίγου δὲ τοῦ νυμφίου τὸ κεφάλιον ἐς δύο, χρηστῷ μάλα καὶ βαθεῖ τραύματι. Ἐκ δὴ τούτου τοῦ γυναικῶν ἐγένετο, καὶ κατεπήδησαν ἐς τὸ μεταίχμιον αἱ πολλαί, καὶ μάλιστα ἡ μήτηρ τοῦ μειρακίου, ἐπεὶ B τὸ αἷμα εἶδε· καὶ ἡ νύμφη δὲ ἀνεπήδησε, φοβηθεῖσα περὶ αὐτοῦ. ἐν τοσούτῳ δὲ ὁ Ἀλκιδάμας ἠείρετο, τῷ Ζηνοθέμιδι συμμαχῶν. καὶ παίξας τῇ βακτηρίᾳ, τὸν Κλεοδήμου μὲν τὸ κεφάλιον, τοῦ Ἑρμωνος δὲ τὴν σιαγόνα ἐπέτριψε, καὶ τῶν οἰκετῶν τινὰς βοηθεῖν αὐτοῖς ὑπαφεστῶτας, κατέπεσεν· ὁ μὲν ἀπετράποντο ἐκεῖνοι. ἀλλ' ὁ μὲν Κλεόδημος, ὀρθὸν ὦ δακτύλῳ τὸν ὀφθαλμὸν τοῦ Ζηνοθέμιδος ἐξώρυξε, καὶ τὴν ῥῖνα περιφὺς, ἀπέτραγεν. ὁ δὲ Ἑρμων, τὸν Δίφιλον ὑπὸ ξυμμαχίαν ἥκοντα τοῦ Ζηνοθέμιδος, ἀφῆκεν ὑπὸ κεφαλὴν C ἀπὸ τῆς κλιντῆρος. ἐπρώθη δὲ καὶ Ἰσταῖος ὁ γραμματικὸς, δάκνων αὐτοῦ ὑπογράφων, λάξ, αἰμάσσει, εἰς πεῖ ὁδόντας τοῦτο τοῦ Κλεοδήμου, Δίφιλον εἰς οἰηθέντος. ἔκειτο οὖν ἄθλιος καὶ τὸν αὐτοῦ Ὅμηρον, αἷμ' ἐμέων. πλὴν ταραχῆς τε καὶ δακρύων μεστὰ ἦν πάντα. καὶ αἱ γυναῖκες ἐκώκυον, τοῦ Χαιρέα περιχυθεῖσαι· οἱ δὲ ἄλλοι κατέπαυον. μέγιστον δὲ ἦν ἀπάντων κακῶν ὁ Ἀλκιδάμας, ἐπεὶ ἅπαξ τὸ καθ' ἑαυτὸν ἐπέσχετο, παίων τὸν περιτυγχάνοντα καὶ D πολλοὺς δή, οὐ ἴδοι, ἔπεσον, εἰ μὴ κατέαξε τὴν βακτηρίαν. ἐγὼ δὲ παρὰ τὸν τοῖχον ὀρθὸς ἑστὼς, ἑώρων ἕκαστα, οὐκ ἀναμιγνὺς ἐμαυτὸν, τοῦτο τοῦ Ἰσταίου διδαχθείς, ὡς ἔστιν ὑπόσοφος ἀφελεῖν τὰ τοιαῦτα. Λαπίθας οὖν καὶ Κενταύρους εἶδες ἄν, τραπέζας ἀνατρεπομένας, καὶ αἷμα ἐκχεόμενον, καὶ σκύφους ῥιπτουμένους· τέλος δὲ, ὁ Ἀλκιδάμας ἀνατρέψας τὸ λυχνίον, σκότος μέγα ἐποίησε. καὶ τὸ πρᾶγμα, ὡς τὸ εἰκὸς, μακρῷ χαλεπώτερον ἐγεγόνει· καὶ γὰρ ὑ ῥᾳδίως ὑπόρησον φωτὸς ἄλλου,

Ἀλλὰ πολλὰ ἐπεσάθη, καὶ δὴ καὶ ἐν τῷ σκότῳ. καὶ ἐπεὶ πρὸ τοῦ τις λύχνον ποτὲ κομίζων, κατελήφθη Ἀλκιδάμας μὲν, τὴν αὐλητρίδα ἀπογυμνῶν, καὶ πρὸς βίαν συνενεχθῆναι αὐτῇ ἀσυδαίζων. Διονυσόδωρος δὲ ἄλλό τι γελοῖον ἐφωράθη πεποιηκώς· σκύφος γὰρ ἐξέπεσεν ἐκ τοῦ κόλπου, ἐξαναστάντος αὐτοῦ· εἶτ' ἀπολογούμενος, Ἰωνα, ἔφη, αἰτησάμενον ἐν τῇ ταραχῇ, δοῦναι αὐτῷ, ὅπως μὴ ἀπόλοιτο· καὶ ὁ Ἰων κηδεμονικῶς ἔλεγε τοῦτο πεποιηκέναι. ὅτε τούτοις διελύθη τὸ συμπόσιον, τελευτῶσιν ἐκ τῶν δακρύων αὖθις εἰς γέλωτα ὅτε τῷ Ἀλκιδάμαντι, καὶ τῷ Διονυσοδώρῳ, καὶ Ἰωνι. καὶ οἵ τε τραυματίαι, φορείοις ἐξεκομίζοντο, πονήρως ἔχοντες· καὶ μάλιστα ὁ πρεσβύτης Ζηνόθεμις ἀμφοτέραις, τῇ μὲν, τῆς ῥινὸς, τῇ δὲ, τοῦ ὀφθαλμοῦ ἐπειλημμένος, βοᾶν ἀπόλλυσθαι ὑπ' ἀλγηδόνων· ὥστε καὶ τὸν Ἑρμῆνα, καίπερ ἐν κακοῖς ὄντα (δύο γὰρ ὀδόντας ἐξεκέκοπτο) αὐτημυρτύρεσθαι λέγοντα, Μέμνησο μέντοι, ὦ Ζηνόθεμι, ὡς οὐκ ἀδήφορον ἡγῇ τὸν πόνον. καὶ ὁ νυμφίος δὲ, ἀκεσαμένου τὸ τραῦμα τοῦ Διονύσου, ἀπήγετο εἰς τὴν οἰκίαν, ταινίαις κατειλημμένος τὴν κεφαλήν, ὅτι τὸ ζεῦγος αἰατηθείς, ἐφ' ᾧ τὴν νύμφην ἀπάξειν ἔμελλον, πικροὺς ὁ ἆθλιος τοὺς γάμους ἑορτάσας. καὶ τῶν ἄλλων δὲ ὁ Διόνυσος ἐπεμελήθη δὴ τὰ δυνατά. καὶ καθευδήσαντες, ἀπήεσαν ἐμοιῶτες οἱ πολλοὶ ἐν ταῖς ὁδοῖς. ὁ μέντοι Ἀλκιδάμας, αὐτοῦ ἔμεινεν. οὐ γὰρ ἐδυνήθησαν ἐκβαλεῖν τὸν ἄνδρα, ἐπεὶ ἅπαξ καταβαλὼν ἑαυτὸν ὅτι τῆς κλίνης, πλαγίως ἐκάθευδε. τοῦτό σοι τέλος, ὦ καλὲ Φίλων, ἐγένετο τοῦ συμποσίου, ἢ ἄμεινον ὁ τραγικὸν οὐκ ἔνεστιν εἰπεῖν, ὅ,

Πολλαὶ μορφαὶ τῶν δαιμονίων·
Πολλὰ δ' ἀέλπτως κραίνουσι θεοί·
Καὶ τὰ δοκηθέντ' οὐκ ἐτελέσθη.

Ἀπροσδόκητα γὰρ ὡς ἀληθῶς ἀπέβη καὶ ταῦτα. οὐκοῦν τε μεμάθηκα ἤδη, ὡς οὐκ ἀσφαλὲς ἀπροφύλακτον ὄντα, συνεστιᾶσθαι τοιούτοις φιλοσόφοις.

A sed multa interim ac sæua patrata sunt in tenebris. Pòst vbi accederet nescio quis lucernam tandem apportans, Alcidamas quidem repertus est tibicinæ vestem sustollens, vique cum illa congredi pugnans. Dionysodorus autem in alio quodam ridiculo facinore deprehensus est. Nam, vt surrexerat, scyphus è sinu illius elapsus in solum decidit: postea excusans aiebat Ionem in tumultu calicem sublatum sibi tradidisse, ne periret. Id ita factum, Ion admodum solicitè quasi patronum agens asseuerabat. His rebus dimissum est conuiuium, à lacrymis denuo in ridiculum exitum conuersum, idque B Alcidamantis, Dionysodori, atque Ionis gratia. Porrò qui erant saucij, sublati sarcinę ritu foras deportabantur miseris affecti modis, maximè senex ille Zenothemis, pariter tum oculo tum nare mutilatus, enecari se præ cruciatu clamitãs: adeò vt Hermon, quanquam ne ipse quidem expers malorum, (nam huic duo dentes fuerant excussi) palàm attestaretur, Memineris, inquiens, ô Zenothemis, ne posthac dolorem in mediis habendum ducas. At sponsus iam vulnere à Dionico curato, domum reuectus est C fasciis reuincto capite, eidem impositus vehiculo, quo sponsam fuerat abducturus. Atque ita miser ille nuptias acerbas celebrarat. Deinde & aliis item Dionicus pro sua virili remedium adhibuerat. Postremò postquam iam dormierant, asportati sunt plerique mediis in viis vomentes. Cæterùm Alcidamas inibi remanebat. Neque enim valebant hominem extrudere, posteaquam semel sese in spondam abiecerat, atque ibi trãsuersus accubuisset. Hic erat, ô bone Philon, eius exitus conuiuij, de quo rectissimè illud dici possit, quod in fine Tragœdiarum D nonnunquam accinitur:

Sunt fortunæ varij casus:
Plurima quæ haud speraueris vnquam,
Ea conficiunt numina diuûm.
Rursum quæ certò speraris,
Ea frustratò non contingunt.

Siquidem & hæc planè præter expectationem atque inopinatò exierunt. Præterea & illud iam didici, non esse tutum, cui non sit opus, cum eiusmodi philosophis agitare conuiuium.

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΣΥΡΙΗΣ ΘΕΟΥ.

DE SYRIA DEA.

Iacobo Micyllo interprete.

ARGVMENTVM.

Argumentum operis ipse titulus indicat. Describit enim Syriæ deæ & templum, & sacra, & effigiem quoque, facto narrationis initio à collatione reliquorum templorum sacrorúmque quæ in Syria sunt. Ac primùm quidem in genere commendat templum deæ huius, à sanctitate, miraculis, & opulentia. Deinde speciatim commemorat & de origine eius, quando videlicet, & à quibus conditum tradatur, & quænam ipsa Dea esse à pleriſque putetur. Post hæc de æde templi, à quibus ea extructa fuerit, quæ eius forma, qui situs sit. Item de signis ac statuis quæ tum intra ædem, tum extra visantur. Postremò autem & de sacerdotibus deæ, de lacu & piscibus sacris, ad quos simulacra deorum veluti per pompam quandam visendi causſa quotannis exeunt. Præterea & de panegyricis conuentibus qui ibi celebrentur, de Gallis, & eorum ceremoniis, déque sacrificandi ritu ac legibus: insertis suo loco & Antiochi & Combabi historiis, quorum alter Stratonicen nouercam amauit: alter ob euitandam eiusdem rei suspicionem sibi ipsi virilia præcidit. Atque in his nonnulla, vt videlicet illa de arca Noë (quem Lucianus, vt cæteri Græci quoque, Deucalionem hîc vocat) de Gallorum & sacerdotum purificatione, de vetito porcorum esu, & id genus alia ita traduntur, vt propemodum credi possit ex Iudæorum obseruationibus ac sacris pleraque illa transſumpta, sed tempore postea vsu ſ adulterata ac deprauata fuisse, siue hoc populorum vicinitate atque commercio factum demus, siue Barbari isti ad eorum exempla quæ à Iudæis tunc cùm in Assyria captiui erant, videbant fieri, suos quoque ritus conformarunt. Assyriorum enim & hæc ciuitas fuit, in qua tam prodigiosa dea culta est, ea parte quæ Cœlesyria à Plinio dicitur, condita: cuius nomen Stephanus quidem Hieram, hoc est, sacram, absolutè, Strabo autem & Plinius iuncta voce Hierapolin vocant: quod hîc Lucianus Ionica dialecto, qua per totam hanc descriptionem vtitur, in polin Hieram, hoc est, ciuitatem sacram, per tmesin diuisit. Eandem autem & Bambycem iidem, & Edeſſam, quod posterius nomen Strabo addit, & à Syris ipsis Magog, vt Plinius habet, appellari tradunt: ipsámque deam quam Lucianus simpliciter Syriam vocat, proprio nomine Atergatin, & à Græcis Derceto quoque nominari scribunt. Cæterùm de Atergatide non alienum opinor fuerit etiã illa huc apponere, quæ apud Athenæum leguntur, quando & ipsa ad vberiorem intellectum eorum quæ hîc à Luciano dicuntur, nonnihil facere videntur. Verborum eorum sententia hæc est: Antipater Tarsensis, inquit, professione Stoicus, libro περὶ δεισιδαιμονίας, hoc est, de religione, quarto, dicit à quibusdam tradit, quòd Gatis Syrorum regina, ita gulæ dedita fuerit, vt per præconem edixerit ne quis piscem aliquem absque Gatide comederet. Per ignorantiam igitur pleroſque Atergatim ipsam vocare, atque à piscibus abstinere. Mnaseas autem in secundo de Asia ita ait: Mihi quidem Atergatis videtur regina adeò intolerabilis fuisse, ac multa duriter populis suis imperasse, ita vt lege quoque cauerit illis, ne quem piscem ederent, sed ad ipsam afferrent, eò quòd hoc cibi genere delectaretur. Atque inde etiam in sacrificiis solenne hoc mansisse, vt quoties deam precarentur, pisces illi argenteos aut aureos offerrent: sacerdotes verò etiam tota die veros deæ pisces in mensa paratos ac coctos apponere, elixos pariter & assatos, quos ipsi postea sacerdotes deæ absumant. Ac paulo pòst idem addit: Atergatis autem, quemadmodum Xanthus ille Lydus tradit, à Mopso quodam Lydo capta vnà cum filio Ichthye, in lacu Ascalone contumeliæ causſa submersa, & à piscibus deuorata est. Hæc Athenæus libro 8. Præterea neque illud omittendum videtur, quòd Edeſſam tradit Volaterranus eam esse vrbem, in quam Tobias olim filium suum ad Gabelum quẽdam, apud quem pecuniam deposuerat, misit. Quod si verè ab illo traditur, eadémque Edeſſa & Hierapolis dicitur, vt Straboni placet, manifestum ex eo iam apparet, & Iudæos ibi captiuos vixisse, & illorum obseruationum vestigia quoque quædam eodem loco hæsisse. Sed hæc in medio relinquamus.

ἀτεργάτιδος, id est, absque Gatide, quæ verba iũcta Atergatidu nomen fecere.

Ἔστιν δὲ Συρίη πόλις, οὐ πολλὸν ἀπὸ τοῦ Εὐφρήτεω ποταμοῦ, καλέεται δὲ Ἱρή, καὶ ἔστιν ἱρὴ τῆς Ἥρης τῆς Ἀσσυρίης. δοκέει δέ μοι, πόδεν τὸ οὔνομα σὺν ἄμα τῇ πόλῃ οἰκεομένῃ ἐγένετο, ἀλλὰ τὸ μὲν ἀρχαῖον, ἄλλο ἦεν. μετὰ δὲ σφίσι, τῶν ἱρῶν μεγάλων γινομένων, ἐς τόδε ἡ ἐπωνυμίη ἀπίκετο. περὶ τούτης ὦν τῆς πόλιος ἔρχομαι ἐρέων ὁκόσα δὲ αὐτῇ ἔστι. ἐρέω δὲ καὶ νόμους, τοῖσι ἐς τὰ ἱερὰ χρέονται, καὶ πανηγύρεας τὰς ἀγορίσι, καὶ θυσίας τὰς ἐπιτελέουσι. ἐρέω δὲ ὁκόσα καὶ περὶ τῶν τὸ ἱρὸν εἰσαμένων μυθολογέουσι, καὶ τὸν νηόν, ὅκως ἐγένετο. γράφω δὲ, Ἀσσύριος ἐών· καὶ τῶν ἀπηγέομαι, τὰ μὲν αὐτοψίη μαθών· τὰ δὲ, καὶ τῶν ἱρέων ἐδάλω, ὁκόσα ἐόντα ἐμοῦ πρεσβύτερα, ἐγὼ ἱστορέω. Πρῶτοι μὲν δὴ ἀνθρώπων, τῶν ἡμεῖς ἴδμεν, Αἰγύπτιοι λέγονται θεῶν τε ἔννοίην λαβεῖν, καὶ ἱρὰ εἴσασθαι, καὶ τεμένεα, καὶ πανηγύρεας ἀποδέξαι· πρῶτοι δὲ καὶ ὀνόματα ἱρὰ ἔγνωσαν, καὶ λόγους ἱεροὺς ἔλεξαν. μετὰ δὲ, οὐ πολλῷ τῷ χρόνῳ πρὸς Αἰγυπτίων λόγον Ἀσσύριοι ἐς θεὸς ἤκουσαν, καὶ ἱρὰ καὶ νηοὺς ἤγειραν, ἐν τοῖσι καὶ ἀγάλματα ἔθεντο, καὶ ξόανα ἐστήσαντο. δὲ δὴ παλαιὸν, καὶ πρὸς Αἰγυπτίοισι ἀξίωσιν νηοὶ ἔσαν. καὶ ἔστι ἱρὰ καὶ ἐν Συρίῃ, ἀπὸ πολλοῦ τοῖς Αἰγυπτίοισι ἰσοχρονέοντα, τῶν ἐγὼ πλῆσα ὄπωπα. τὸ γε τοῦ Ἡρακλέος δὲ ἐν Τύρῳ, ἀπὸ τούτου τοῦ Ἡρακλέος, τὸν Ἕλληνες ἀείδουσι, ἄλλα τὸν ἐγὼ λέγω πολλὸν ἀρχαιότερος, καὶ Τύριος ἥρως ἔστι. ἔνι δὲ καὶ ἄλλο ἱρὸν ἐν Φοινίκῃ μέγα, δὲ Σιδώνιοι ἔχουσι, ὡς μὲν αὐτοὶ λέγουσι, Ἀστάρτης ἔστι. Ἀστάρτην δὲ ἐγὼ δοκέω Σελήνην εἶναι· ὡς δέ μοι τις τῶν ἱρέων ἀπηγέετο, Εὐρώπης ἔστι τῆς Κάδμου ἀδελφεῆς. Ταύτην δὲ ἐοῦσαν Ἀγήνορος τοῦ βασιλῆος θυγατέρα, ἐπειδή τε ἀφανὴς ἐγεγόνεε, οἱ Φοίνικες τὸν νηὸν ἐτιμήσαντο, καὶ λόγον ἱερὸν ἐπ' αὐτῇ ἔλεξαν, ὅτι ἐοῦσαν καλὴν Ζεὺς ἐπόθεε, καὶ δὲ εἶδος ἐς βοῦν ἀμείψας, ἥρπασε· καὶ μιν ἐς Κρήτην φέρων, ἀπίκετο. τάδε μὲν καὶ τῶν ἄλλων Φοινίκων ἤκουον· καὶ δὲ νόμισμα τῶν Σιδώνιοι χρέονται,

A

B

C

D

ST in Syria ciuitas non longè ab Euphrate flumine, vocatur autem Sacra, & est quoque sacra Iunonis Assyriæ: cæterùm nomen hoc videtur mihi nõ statim ab initio vrbi, cùm condita est, impositum fuisse, sed antiquitus quidem aliùd fuisse, postea verò cùm sacra ibi magna subinde peragerentur, in hoc cognomentum euasisse. De hac igitur ciuitate venio dicturus, quæcunque videlicet in ipsa sunt. Dicam autem & leges quibus in sacris vtuntur, & solennes conuentus quos celebrant, & sacrificia quæ peragunt. Dicam autem & quæcunque de illis traduntur, qui templum hoc consecrarunt, & de æde ipsa quo pacto condita fuerit. Scribo autem Assyrius ipse existẽs: & eorum quæ narro, alia quidem ipse coràm vidi, alia verò à sacerdotibus edoctus sum. Quęcunque igitur antiquiora me sunt, ab iis narrationem incipiam. Primi itaque hominum, quos nos scimus, Ægyptij, dicuntur & deorum notitiam percepisse, & templa constituisse, lucósque & conuentus solennes edidisse. Primi autem & nomina sacra intellexerunt, & sermones sacros docuerunt. Deinde verò non multo tempore pòst, ab Ægyptiis Assyrij doctrinam de diis acceperunt, & sacra templáque erexerunt, in quibus & simulacra posuerunt, & statuas dedicarunt. Antiquitus autem etiam apud Ægyptios absque simulacris & statuis templa erant. Et sunt in Syria quoque templa non multo Ægyptiis ætate posteriora, quorum ego plurima ipse vidi. Herculis vtique æquæuum est illud videlicet quod Tyri est: non huius Herculis quem Græci carminibus celebrant: sed quem ego dico, multo vetustior est, & Tyrius heros. Est autem & aliud templum in Phœnicia, magnum, quod Sidonij celebrant, Astartæ, vt quidem ipsi dicunt. Astarten autem ego puto Lunam esse. Cæterùm vt mihi ex sacerdotibus quidã narrauit, Europæ illud est, Cadmi sororis. Hanc autẽ fuisse ferunt Agenoris regis filiam: & postquam ampliùs non comparuit, Phœnices ipsam templo honorarunt, & sermonẽ de ea sacrum euulgarunt, quòd videlicet pulchra cùm esset, Iupiter amore eius captus fuerit, & mutata in taurum forma, rapuerit eam, & in Cretam inde abiens deportarit. Atq; hęc quidẽ etiam à cæteris Phœnicibus audiui: & nomisma quoq; quo Sidonij vtũtur,

Herculis Tyrius.

Astartes.

Europam habet insidentem tauro, Ioui videlicet. Cæterùm ipsam ædem non omnes confitentur Europæ esse. Habent autem & aliud templum Phœnices, non Assyrium, sed Ægyptium, quod ex Heliopoli in Phœniciam peruenit: quod ego quidem ipse non vidi, sed tamen magnum etiam hoc & pervetustum est. Porrò & Bybli vidi templum magnum, Veneris Bybliæ cognomento, in quo & ritus quosdam in Adonidem peragunt. Cognoui autem & ipse ritus eos. Dicunt igitur factum illud quo ab apro percussus Adonis fuit, in sua terra contigisse: & in memoriam rei verberantur anuis singulis, & lamentantur, & ritus solennes peragunt, ac ipsis magni adeò luctus per totam regionem inducuntur. Postquam autem iam verberandi ac deplorandi finis factus est, principiò quidem inferias Adonidi peragunt, perinde ac mortuo tum existenti, postea autem sequenti die & viuere ipsum dictitant, & in aërem sursum mittunt, & capita detondent, quemadmodum Ægyptij quando apud ipsos Apis mortuus est. Ex mulieribus autem quæcunque tonderi non volunt, talem pœnam exoluunt: vnum quidem diem ad quæstum corpore faciendum prostant: forum autem illud solùm peregrinis exhibetur: & quod inde mercedis auferunt, hoc Veneri in sacrificium datur. Sunt autem ex Byblijs nonnulli qui dicunt apud sese humatum esse Osirim Ægyptium, luctúsque & ritus hosce non Adonidi sed Osiridi omnes fieri. Dicam autem & vnde fidem eius rei sibi faciant. Caput vnoquoque anno ex Ægypto Byblum defertur, septem diebus, quantum spatij ex illa in hanc est, enatans. Ac venti ipsum ferunt diuina quadam remigatione. Vertitur autem nusquam aliò, sed solùm Byblum perfertur, & est in summa mirum quiddam. Et hoc quouis anno fit, quemadmodum & me præsente tum Bybli factum est, & caput ipsum spectaui è papyro effigiatum. Est autem & aliud miraculosum in terra Bybliorum: fluuius quidam ex Libano monte in mare defertur: fluuio nomen est Adonis. Hic quotannis cruore inficitur, & colorem amittit, & in mare exiens, ipsum quoque pelagus magna ex parte purpureum efficit, Bybliisque lugendi tempus indicat. Fabulantur autem quòd illis tum diebus Adonis per Libanum saucietur,

Venus Byblia.

Adonis fluuius.

A τὴν Εὐρώπην ἐφεζομένην ἔχει ταῦρος ταῦ Διός· τὸν δὲ νηὸν οὐκ ὁμολογέουσι Εὐρώπης ἔμμεναι. ἔχουσι δὲ καὶ ἄλλο Φοίνικες ἱρὸν, οὐκ Ασσύριον, ἀλλ' Αἰγύπτιον, ὃ δὲ Ηλίου πόλιος ἐς τὴν Φοινίκιον ἀπίκετο. ἐγὼ μὲν μιν οὐκ ὄπωπα, μέγα δὲ καὶ τόδε καὶ ἀρχαῖόν ἐστι. εἶδον δὲ καὶ ἐν Βύβλῳ μέγα ἱρὸν Αφροδίτης Βυβλίης, ἐν τᾷ καὶ τὰ ὄργια ἐς Αδωνιν ἐπιτελέουσι. ἐδάην δὲ καὶ τὰ ὄργια. λέγουσι γὰρ δὴ ὧν ὃ ἔργον ὃ ἐς Αδωνιν ἐπὶ τῷ συὸς, ἐν τῇ χώρῃ τῇ σφετέρῃ γενέσθαι, καὶ μνήμιον τοῦ πάθεος τύπτονταί τε ἑκάστου ἔτεος, καὶ
B θρηνέουσι, καὶ τὰ ὄργια ἐπιτελέουσι, καὶ σφισι μεγάλα πένθεα αἰεὶ τὴν χώρην ἴσχει. ἐπεὰν δὲ ἀποτύψωνταί τε, καὶ ἀπολαύσωνται, τοιῆδε μὲν καταλήγουσι τοῖσι Αδωνιδι, ὅκως ἐόντι νέκυϊ· μετὰ δὲ, τῇ ἑτέρῃ ἡμέρῃ, ζώειν τέ μιν μυθολογέουσι, καὶ ἐς τὸν ἠέρα πέμπουσι, καὶ τὰς κεφαλὰς ξυρέονται, ὅκως Αἰγύπτιοι, ἀποθανόντος Απιος. γυναικῶν δὲ ὁκόσαι οὐκ ἐθέλουσι ξυρέεσθαι, τοιῆδε ζημίην ἐκτελέουσι· ἐν μιῇ ἡμέρῃ, ὅτε πρῶτος τῆς ὥρης ἵσανται· ἡ δὲ ἀγορὴ μισθοῖσι ξείνοισι
C πωλέεται, καὶ ὁ μισθὸς ἐς τὴν Αφροδίτην, θυσίη γίνεται. εἰσὶ δέ τινες Βυβλίων, οἳ λέγουσι τοῦδε σφίσι τεθάφθαι τὸν Οσιριν τὸν Αἰγύπτιον, καὶ τὰ πένθεα, καὶ τὰ ὄργια, οὐκ ἐς τὸν Αδωνιν, ἀλλ' ἐς τὸν Οσιριν πάντα τρέπεσθαι. ἐρέω δὲ ὁκόθεν καὶ τάδε πίστα δοκέουσι. κεφαλὴ ἑκάστου ἔτεος ἐξ Αἰγύπτου ἐς τὴν Βύβλον ἀπικνέεται, πλώουσα τὸν μεταξὺ πλόον ἑπτὰ ἡμερέων. καὶ μιν οἱ ἄνεμοι φορέουσι θείῃ ναυπλίῃ. πέπεται δὲ οὐδαμᾶ, ἀλλ'
D ἐς μουνώπιδα τὴν Βύβλον ἀπικνέεται· καὶ ἔστι δὲ σύμπαν θῶμα. καὶ τοῦτο ἑκάστου ἔτεος γίνεται, ὃ καὶ ἐμεῦ παρεόντος ἐν Βύβλῳ ἐγένετο· καὶ τὴν κεφαλὴν ἐθησάμην Βυβλίνην. ἔνι δὲ ἄλλο θῶμα ἐν τῇ χώρῃ τῇ Βυβλίῃ, ποταμὸς ἐκ τοῦ Λιβάνου τοῦ ὄρεος, ἐς τὴν ἅλα ἐκδιδοῖ· οὔνομα τῷ ποταμῷ Αδωνις ἐπίκεται· ὁ δὲ ποταμὸς, ἑκάστου ἔτεος αἱματέεται, καὶ τὴν χροιὴν ὀλέσας, ἐσπίπτει ἐς τὴν θάλασσαν, καὶ φοινίσσει τὸ πολλὸν τοῦ πελάγεος, καὶ σημαίνει τοῖς Βυβλίοις τὰ πένθεα. μυθέονται δὲ ὅτι τούτῃσι τῇσι ἡμέρῃσι, ὁ Αδωνις ὑπὸ τὸν Λίβανον πληγώσεται,

καὶ τὸ αἷμα ἐς τὸ ὕδωρ ἐρχόμενον ἀλλάσσει τὸν ποταμὸν, καὶ τῷ ῥόῳ τὴν ἐπωνυμίην διδοῖ. ταῦτα μὲν οἱ πολλοὶ λέγουσι. ἐμοὶ δέ τις αὐτὴρ Βύβλιος, ἀληθέα δοκέων λέγειν, ἕτερόν οἱ ἀπηγέετο τοῦ πάθεος αἰτίην. ἔλεγε δὲ ὧδε· Ὁ Ἄδωνις ὁ ποταμὸς, ὦ ξεῖνε, δι' τοῦ Λιβάνου ἔρχεται· ὁ δὲ Λίβανος κάρτα ξανθόγεώς ἐστι· ἄνεμοι ὦν πρηχέες ἐκείνησι τῇσι ἡμέρῃσι ἰσταμένοι τὴν γῆν τὴν τοῦ ποταμοῦ ἐπιφέρουσι, ἐσσόμενοι ἐς τὰ μάλιστα μιλτώδεα· ἡ δὲ γῆ μιν αἱμώδεα τίθησι· καὶ τοῦ δὲ τοῦ πάθεος ὑπὸ τὸ αἷμα, τὸ λέγουσι, ἀλλ' ἡ χώρη αἰτίη. ὁ μὲν μοι Βύβλιος τοσαῦτα ἀπηγέετο. εἰ δὲ ἀτρεκέως ταῦτα ἔλεγε, ἐμοὶ μὲν δοκέει κάρτα θεῖα καὶ τοῦ αἱμάτου ἡ συντυχίη. αὐτὸς δὲ καὶ ἐς τὸν Λίβανον ἐκ Βύβλου, ὁδὸν ἡμέρης, πυθόμενος αὐτόθι ἀρχαῖον ἱρὸν Ἀφροδίτης ἐμυήθην, ὃ Κινύρης εἵσατο· καὶ εἶδον ὃ ἱρὸν, καὶ ἀρχαῖον ἦν. τάδε μὲν ὅτι τὰ ἐν τῇ Συρίῃ ἀρχαῖα καὶ μεγάλα ἱρά. τοσούτων δὲ ἐόντων, ἐμοὶ δοκέειν, οὐδὲν τῶν ἐν τῇ ἱρῇ πόλει μεῖζον ἐμμεναι, οὐδὲ νηὸς ἄλλος ἁγιώτερος, οὐδὲ χώρη ἄλλη ἱρωτέρη. ἔνι δὲ καὶ ἔργα ἐν αὐτῷ πολυτελέα, καὶ ἀρχαῖα ἀναθήματα, καὶ πολλὰ θώματα, καὶ ξόανα προφερέα, καὶ θεοὶ δὲ κάρτα αὐτόθεσι ἐμφανέες. ἱδρῶτά γοῦν δή κου ἐόντα παρὰ σφίσι τὰ ξόανα, καὶ κινέεται καὶ χρησμηγορέει· καὶ βοὴ δὲ πολλάκις ἐγένετο ἐν τῷ νηῷ, κλῃσθέντος τοῦ ἱροῦ, καὶ πολλοὶ ἤκουσαν. καί μιν καὶ ὅλον πέρι, ἐν τοῖσι ἐγὼ οἶδα, θωμάσιόν ἐστι. πολλὰ γὰρ αὐτοῖσι ἀπικνέεται χρήματα, ἔκ τε Ἀραβίης, καὶ Φοινίκων, καὶ Βαβυλωνίων, καὶ ἄλλα ἐκ Καππαδοκίης, τὰ δὲ καὶ Κίλικες φέρουσι, τὰ δ' Ἀσσύριοι. εἶδον δ' ἐγὼ καὶ τὰ ἐν τῷ νηῷ λάθρῃ ἀποκείμενα, ἐσθῆτα πολλὴν, καὶ ἄλλα, ὁκόσα ἐς ἄργυρον ἢ ἐς χρυσὸν ἀποκέκριται. ἑορταὶ μὲν γὰρ καὶ πανηγύρεις ἀνδράσι οἷσι ἄλλοισι οὐδαμοῖσι ἄλλοισι ἀνθρώπων τοσάδε ἀποδέδεκται. ἱστορέοντι δέ μοι ἐτέων πέρι, ὁκόσα τῷ ἱρῷ ἐστι, καὶ τὴν θεὸν αὐτοῖσι ἐν ἔπεσι δοκέουσι, πολλοὶ λόγοι ἐλέγοντο, τὴν οἱ μὲν ἱροὶ, οἱ δὲ ἐμφανέες, οἱ δὲ κάρτα μυθώδεες· καὶ ἄλλοι, βάρβαροι, οἱ μὲν τοῖσι Ἕλλησι ὁμολογέοντες, τοὺς ἐγὼ πάντας μὲν ἐρέω, δίκομαι δὲ οὐδαμῶς.

A & cruor illius in aquam delatus, fluminis colorem mutet, eidémque nomen præbeat. Atque hæc quidem vulgo dictitãt. Cæterùm mihi vir quidam Byblius, qui vera dicere visus est, aliam quandam huius rei causſam narrauit: Dicebat autem hoc pacto: Fluuius hic Adonis, ô hospes, per Libanum defertur. Libanus autem ipse terram habet admodum rubeam. Venti igitur vehementiores illis tum diebus exoriẽtes, terram in fluuium deferunt, quæ tum maximè minio similis est: ea postea illum cruentum videri facit. Atque ita rei huiusce causſa haudquaquam cruor est, vti ferunt, sed terra.

B Ac Byblius quidem tantum narrabat. Quòd si autem vera ista dixit, mihi quidem videtur diuinus adeò etiam vẽti iste tum ortus incidere. Cæterùm ascendi & in Libanum ex Bybli, itinere vnius diei, cùm audissem ibi antiquum tẽplum Veneris esse, quod Cinyras dedicasset. Ac vidi sanè templũ, erátque pervetustum. Atque hæc quidem in Syria sunt templa antiqua, & magna. Quę cùm multa adeò sint, nullum tamen, quantum mihi videtur, maius eo est quod in Sacra ciuitate habetur, neque etiam ædes alia sanctior,

C aut terra magis sacra vspiam est. Sunt autẽ & opera in eo pretiosa, & donaria antiqua, & miraculosa multa, & statuæ religiosæ, & dij quoque ex ipsis manifestam adeò sui significationem dantes. Siquidem & sudorem ipsis emittunt statuæ, & mouentur, & oracula edunt, & clamor sæpenumerò in æde coortus est cùm templum iam clausum esset, multíque audierunt. Iam verò & diuitiis inter ea quę quidem ipse vidi, primum atque præcipuum est. Nam multæ afferuntur ipsis opes tum ex Arabia tum à Phœnicibus & Babyloniis, & aliæ item ex Cappadocia, & quæcunque Cilices afferunt, &

D quæcunque Assyrij. Vidi autem ego etiam ea quæ secretò in æde posita sunt, vestes videlicet multas, & alia quæcunque argento aut auro seorsim deputata sunt. Nam festa quidem & solennes conuentus haud vllis aliis hominibus æquè multùm peraguntur. Porrò inquirenti mihi de annis, quàm diu templum hoc durasset, & de dea, quamnam ipsi eam esse putarent, multi sermones ferebantur, quorum alij sacri tradebantur, alij aperti ac plani erant, alij contrà valde fabulosi: rursum alij Barbari, alij cum Græcis consentientes: quos ego omnes quidem referam, haudquaquam autem approbo.

Deucalion: & de diluuio.

Complures igitur Deucalionẽ Scytham illum tradunt templum hoc conſecraſſe, eum puta Deucalionem, cuius temporibus aquarum diluuium fuit. Cæterùm de Deucalione inter Græcos ſermonem quẽ illi de eo referunt, audiui. Habet autem ſermo ille hoc pacto: Hanc hominum generationem quę nunc eſt, ab initio haud quaquam fuiſſe, ſed eam quæ tum fuit, totam interiiſſe. Hos autem homines qui nunc ſunt, ſecundi generis eſſe, eius quod rurſus à Deucalione in tantam multitudinem excreuit. De illis autem hominibus, huiuſmodi quędam traduntur: Cùm contumelioſi admodum eſſent, nefaria opera eos perpetraſſe. Neque enim iuſiurandum obſeruaſſe, neque hoſpites recepiſſe, neque ſupplicum miſertos eſſe. ob quam rem, maximam calamitatem ipſos mox conſecutam eſſe. Statim enim & tellus multam aquam effudit, & imbres magni fuerunt, & flumina ſolito maiora decurrerunt, & mare quoque in multum aſcendit, eò vſque, dum omnia aquis inundarentur, atque omnes perirent. Deucalion autem ſolus hominum relictus fuit, in ſecundam videlicet generationem, prudẽtiæ ſimul & pietatis gratia. Seruatus autem fuit hoc pacto: Arcam quandam magnam, quam ipſe habebat, impoſitis in eam & liberis, & vxore ſua, conſcendit. Cæterùm cùm ipſe ingrederetur, venerunt eôdem & apri, & equi, & leonum genera, & ſerpentes, aliáque quæcunque tellure paſcuntur, bina ex vnoquoque genere cuncta. Ille autem recepit ad ſe omnia, atque ea ipſum haud quaquam lædebant, ſed magna inter eos, Ioue ita diſpenſante, concordia erat, vnáque in arca omnes nauigabant quandiu aqua ſuperabat. Atque hæc quidem de Deucalione Græci tradunt. De iis autem quæ mox conſecuta ſunt, fertur alius quidam ſermo ab iis qui Sacram incolunt ciuitatem, magna certè admiratione dignus: quòd in ipſorum videlicet terra hiatus quidam factus fuerit, ac totã illam aquam abſorbuerit. Deucalion autem, vbi hæc ita facta ſunt, & aras conſtituit, & ædem ſupra hiatum illum Iunoni ſacram erexit. Ego verò etiã hiatum vidi, & eſt ſub æde illa, admodum exiguus quidam. Vtrùm autem antiquitus etiam maior fuerit, & nũc in tam paruum redactus ſit, equidẽ neſcio. Is vtique quem ego vidi, paruus eſt: ſignum autẽ quo fidẽ hiſtoriæ huic faciant, hoc peragunt: Bis vnoquoq; anno ex mari aqua in ędẽ defertur.

A οἱ μὲν ὧν πολλοὶ, Δευκαλίωνα τὸν Σκύθην ὃ ἱερὸν εἱσασθαι λέγουσι τοῦτον Δευκαλίωνα, ὅτι τοῦ ὃ πολλὸν ὕδωρ ἐγένετο. Δευκαλίωνος δὲ πέρι, λόγον οὐ Ἑλλησι ἤκουσα, τὸν Ἕλληνες ἐπ' αὐτῷ λέγουσι. ὁ δὲ μῦθος ὧδε ἔχει· τήνδε τὴν γενεὴν, οἱ νῦν ἄνθρωποι, οὐ πρῶτοι ἐγένοντο, ἀλλ' ἐκείνη μὲν ἡ γενεὴ, πάντες ὤλοντο. οὗτοι δὲ γένεος τοῦ δευτέρου εἰσί· ὃ αὖθις ἐκ Δευκαλίωνος ἐς πληθὺν ἀπίκετο. ἐκείνων δὲ πέρι τῶν ἀνθρώπων τάδε μυθέονται. ὑβρεϊσταὶ κάρτα ἐόντες, ἀθέμιστα ἔργα ἔρεξαν· ὅτε γὰρ

B ὅρκια ἐφύλαξαν, ὅτε ξείνους ἐδέκοντο, οὔτε ἱκετέων ἐφείδοντο, ἀντ' ὧν σφίσι ἡ μεγάλη συμφορὴ ἀπίκετο. αὐτίκα ἡ γῆ πολλὸν ὕδωρ ἐκίδνη, καὶ ὄμβροι μεγάλοι ἐγένοντο, καὶ οἱ ποταμοὶ κατέβησαν μέζονες, καὶ ἡ θάλασσα ὅτι πολλὸν ἀνέβη, ἐς ὃ πάντα ὕδωρ ἐγένοντο, καὶ πάντες ὄλοντο. Δευκαλίων δὲ μοῦνος ἀνθρώπων ἐλίπετο ἐς γενεὴν δευτέρην, Διὸς τε καὶ τῆς Δίκης εἵνεκα. ἦ δὲ οἱ σωτηρίη ἥδε ἐγένετο· λάρνακα μεγάλην, πάντ αὐτὸς ἔχε, ἐς ταύτην ἐσβὰς παῖδάς τε καὶ γυναῖκας ἑωυτῷ, ἐσέβη. ἐσβαίνοντι δὲ οἱ, ἀπίκοντο σύες, καὶ ἵπποι, καὶ λεόντων γένεα, καὶ ὄφιες, καὶ ἄλλα, ὁκόσα τε γῆ νέμονται πάντα ἐς ζεύγεα. ὁ δὲ πάντα ἐδέκετο· καὶ μιν οὐκ ἐσήνδε, ἀλλὰ σφίσι μεγάλη δάιδα Φιλίη ἐγένετο. καὶ τε μὴ λάρνακι πάντες ἔπλευσαν, ἔστε τὸ ὕδωρ ἐπεκράτεε. τὰ μὲν Δευκαλίωνος πέρι, Ἕλληνες ἱστορέουσι. τὰ δὲ ἀπὸ τούτου, λέγεται λόγος ὑπό τῶν τε τῇ ἱρῇ πόλῃ μεγάλως ἀξιος θωυμάσαι, ὅτι τε τῇ

D σφετέρῃ χώρῃ, χάσμα μέγα ἐγένετο, καὶ τὸ σύμπαν ὕδωρ κατεδέξατο. Δευκαλίων δὲ, ἐπεὶ τάδε ἐγένετο, βωμούς τε ἔθετο, καὶ νηὸν ὅτι τῷ χάσματι Ἥρης ἄγιον ἐξήσαν. ἐγὼ δὲ, καὶ τὸ χάσμα εἶδον, καὶ ἔστι ὑπὸ τῷ νηῷ κάρτα μικρόν. εἰ μὲν ὧν πάλαι τε μέγα ἦν, νεῶ τοιόνδε ἐγένετο, οὐκ οἶδα, τὸ δὲ ἐγὼ εἶδον, μικρόν ἐστι. σῆμα δὲ τῆς ἰσοείης τόδε φρήσασι· δὶς ἑκάστου ἔτεος ὑπὸ θαλάσσης ὕδωρ ἐς τὸν νηὸν ἀπικνέεται.

Φέρεσι ὴ οὐκ ἱρέες μοῦνον, ἀλλὰ πᾶσα Συ- A Ferunt autem illam non ſacerdotes
είη, καὶ Ἀραβίη, καὶ ὅσοι περὶ τὸν Εὐφρήτεω, πολ- modò, ſed tota Syria, & Arabia: & qui
λοὶ αὐθρωποι ἐς θάλασσαν ἔρχονται, καὶ πάν- trans Euphratem incolunt, multi homi-
τες ὕδωρ φέρεσι. ὃ, πρῶτα μὲν ἐν τῷ νηῷ nes ad mare deſcendunt, atque omnes
ἐκχέουσι, μετὰ δὲ, ἐς τὸ χάσμα κατέρχεται, inde aquam afferunt. Ac primò quidem
καὶ δέκεται τὸ χάσμα μικρὸν ἐὸν, ὕδατος in æde effundunt illam, poſtea autem in
χρῆμα πολλόν. τὰ μὲν ποιέοντες, Δευκαλίω- hiatũ defluit, recipítque lacus ille quam-
να ἐν τῷ ἱρῷ τόνδε νόμον θέσθαι λέγουσι, uis exiguus immenſam vim aquæ. Atque
συμφορῆς τε καὶ διεργεσίης μνῆμα ἐμέθυσαι. hæc ita facientes, Deucalionem ritum ac
ὁ μὲν οὖν ἀρχαῖος αὐτοῖς λόγος ἀμφὶ τῷ ἱρῷ, legem templi iſtam inſtituiſſe ferunt, ad
τοιόσδε ἐστί. ἄλλοι δέ, Σεμίραμιν τὴν Βα- teſtandam cladis pariter & beneficij me-
βυλωνίην, τῆς δὴ πολλὰ ἔργα ἐν τῇ Ἀσίῃ moriam. Vetuſtior igitur ſermo de tem-
ἐστί. ταύτην καὶ τόνδε ὁ ἕδος εἶσαθαι νομί- B pli origine talis quidem fertur. Alij au-
ζουσι, οὐκ Ἥρῃ ὴ εἶσαθαι, ἀλλὰ μητρὶ tem Semiramidem Babyloniã illam, cu-
ἑωυτῆς, τῆς Δερκετὼ οὔνομα. Δερκετὼς ius multa paſſim opera per Aſiam extant,
ὴ εἶδος ἐν Φοινίκῃ ἐθηησάμην, θῆνμα ξένον· etiam hanc ſedem conſecraſſe putant,
ἡμισέη μὲν, γυνή· ὃ ὴ ὁκόσον ἐκ μηρῶν ἐς cæterùm non Iunoni, ſed matri ſuæ, cui
ἄκρους πόδας, ἰχθύος οὐρὴ ἀποτείνεται. ἡ ὴ nomen Derceto fuit. Dercetûs autem *Dercetò.*
ἐν τῇ ἱρῇ πόλῃ, πᾶσα γυνή ἐστι. πίσιες ὴ τῷ imaginem in Phœnicia vidi, ſpectaculum
λόγῳ αὐτοῖσι, οὐ κάρτα ἐμφανέες. ἰχθύας, planè peregrinum, altera quidem parte
χρῆμα ἱρὸν νομίζουσι, καὶ οὔκοτε ἰχθύων mulierem, altera verò, quantum à fe-
φαύουσι, καὶ ὄρνιθας ἄλλους μὲν ἄλλους, σιτέον- moribus ad imos pedes protenditur, in
ται, περιστερὴν ὴ μοῦνον, οὐ σιτέονται, ἀλ- piſcis caudam deſinentem. At hæc quæ
λὰ σφίσι ἥδε ἱρή. τὰ ὴ γιγνόμενα, δοκέει αὐ- C in Sacra ciuitate eſt, tota mulier eſt. Por-
τοῖς ποιέεσθαι, Δερκετῦς καὶ Σεμιράμιος rò argumenta quibus huic narrationi fi-
εἵνεκα. ὃ μὲν, ὅτι Δερκετὼ μορφὴν ἰχθύος dem faciunt, non ita clara habent. Pi-
ἔχει· ὃ ὴ, ὅτι ὃ Σεμιράμιος τέλος, ἐς πε- ſces rem ſacram exiſtimant, neque vn-
ριστερὴν ἀπίκετο· ἀλλ' ἐγὼ τὸν μὲν νηὸν, ὅτι quam piſces attingunt. Deinde & aues,
Σεμιράμιος ἔργον ἐστί, τάχα κου δέκομαι· alias quidem edunt, columbam autem
Δερκετῦς ὴ ὃ ἱρὸν ἔμεθυσαι, οὐδαμᾷ πεί- ſolam non edunt, ſed hæc ſacra ipſis eſt.
θομαι, ἐπεὶ καὶ πρὸς Αἰγυπτίων ἔνιοί εἰσι, οἳ Et quòd hæc ita fiunt, placet ipſis Derce-
ἰχθύας οὐ σιτέονται, καὶ τὰ δὲ οὐ Δερκετοῖ tûs & Semiramidis gratia fieri: alterum
χαρίζονται. ἔστι ὴ καὶ ἄλλος λόγος ἱρὸς, τὸν quidem, quòd Derceto piſcis formam
ἐγὼ σοφοῦ ἀνδρὸς ἤκουσα· ὅτι ἡ μὲν θεὴ, habet: alterum autem, quòd Semiramis
Ρέη ἐστί· ὃ ὴ ἱρὸν Ἄτεω ποίημα. Ἄτης D ad poſtremum in columbam verſa eſt. At
ὴ Λυδὸς Λυδῶν μὲν ἐὼν, σοφιστὴς δὲ τὰ ὄρ- ego ipſam quidem ædem Semiramidis o-
για τὰ ἐς Ρέην ἐδιδάξατο. καὶ τὰ Φρύ- pus eſſe, fortaſſis permiſerim: Dercetûs
γες, καὶ Λυδοὶ, καὶ Σαμοθρᾷκες ὀπτελέσ- autem ſacram eſſe haudquaquam credo,
σι, Ἄτεω πάντα ἔμαθον. ὡς γὰρ μιν ἡ Ρέη quando & apud Ægyptios nonnulli ſunt
ἔτεμε, βίου μὲν ἀνδρηίου ἀπεπαύσατο, μορ- qui piſcibus non veſcuntur, ídque in gra-
φὴν ὴ θηλέην ἠμείψατο, καὶ ἐσθῆτα γυναι- tiam Dercetûs minimè faciũt. Fertur au-
κηίην ἐνεδύσατο, Ϲ ἐς πᾶσαν γῆν Φοινίκων, tem & alius ſermo ſacer, quem ego à ſa-
ὄργιά τε ἐπετέλεε, καὶ τὰ ἔπαθε, ἀπηγέετο, piente quodã viro audiui: quòd videlicet
καὶ Ρέῃ ἤδε· ἐν τοῖσι καὶ ἐς Συρίην ἀπί- ipſa dea Rhea ſit, templum autem Attæ
κετο. ὡς ὴ οἱ περὶ Εὐφρήτεω αὐθρωποι, opus. Porrò Attes genere quidem Lydus *Atten vo-*
fuit, primus autem ſacrorum ritus quibus *cat, quem*
Rhea coleretur, tradidit. Ac quibus *alij Atyn*
Phryges & Lydi & Samothraces in ſa- *tertia de-*
cris vtuntur, ea omnia ab Atte acceperunt. Poſtquam enim ipſum caſtrauit *clin.*
Rhea, vitam quidem virilem agere deſiit, formam autem fœmineam aſſumpſit, veſtémque muliebrem induit. Atque ita per omnem terram obambulans, & ſacra peragebat paſſim, & quæ paſſus eſſet, narrabat, Rheámque celebrabat. Inter quæ & in Syriam venit. Cæterùm cùm illi qui trans Euphratem incolunt homines,

neque ipsum, neque sacra eius recipe- A ὅτε αὐτὸν, ὅτε ὄργια ἐδέχετο, ἐν τῷ δὲ τῷ
rent, hoc in loco templum constituit. Ac χώρῳ ὅδε ἱερὸν ἐποιήσατο. σημήια δὲ ἡ θεὸς τὰ
multa signa adsunt deæ, quę ipsam Rheã πολλὰ ἐς Ρέην ἀπικέεται. λέοντες γάρ μιν
videri faciunt. Nam & leones ipsam fe- φέρουσι, καὶ τύμπανον ἔχει, καὶ ὅτι τῇ κεφαλῇ
runt, & tympanum habet, & coronam in πυργοφορέει, οἰκηίως Ρέῃ Λυδοὶ ποιέουσι. ἔλε-
capite turritam gestat, qualem & Lydi γε δὲ καὶ Γάλλων πέρι, οἵ εἰσι ἐν τῷ ἱρῷ, ὅτι
Rheam effigiant. Dicebat autem & de Γάλλοι Ἥρῃ μὲν οὐδαμᾷ, Ρέῃ δὲ τεμνονται, καὶ
Gallis idem, qui in templo sunt, quòd Ἄτθεα μιμέονται. τὰ δέ μοι βούπρεπέα μὲν δο-
Galli Iunoni quidem haudquaquam, κέει ἐμμεμαγμένα, ἀληθέα δὲ οὐ. ἐπεὶ καὶ τῆς τομῆς
Rheæ autem castrari solent, & Atten ἄλλην αἰτίην ἤκουσα πολλὸν πιστοτέρην. αὐ-
imitentur. Cæterùm hæc mihi conue- δηνὰ δέ μοι τὰ λέγουσι καὶ ἱεροῦ πέρι, ἔνιοι Ελ-
nientia quidem videntur esse, vera autẽ λήνων τὰ πολλὰ ὁμολογέοντες, τὴν μὲν θεὸν,
non, quoniam de castratione aliam quo- Ἥρην δοκέοντες, ὃ δ' ἔργον, Διονύσου τε Σε-
que audiui caussam, multa hac fide di- μέλης ποίημα. καὶ γὰρ δὴ Διόνυσος ἐς Συρίην
gniorem. Placent verò mihi hæc quæ de ἀπίκετο, κείνην ὁδὸν τὴν ἦλθε ἐπ' Αἰθιοπίην.
templo dicunt, in quibus cum Gæcis cõ- καὶ ἔστι πολλὰ ἐν τῷ ἱρῷ Διονύσου ποιητέα σή-
sentiunt, deam quidem Iunonem putan- ματα· ἐν τοῖσι καὶ ἐσθῆτες βάρβαροι, καὶ λίθοι
tes esse, ipsum autem opus Dionysij, eius Ἰνδοὶ, καὶ ἐλεφάντων κέρεα, τὰ Διόνυσος ἐξ
qui ex Semele natus fuit. Nam & Diony- Αἰθιόπων ἐκόμισε, καὶ φαλλοὶ ἑστᾶσι ἐν τοῖσι
sius in Syriam venit, eo videlicet itinere, προπυλαίοισι δύο κάρτα μεγάλοι. ὅτι τῶν
quo in Æthiopiam est profectus. Et sunt ἐπίγραμμα τοῖόνδε ἐπιγέγραπται,
multa in templo eius indicia, quæ ipsum
auctorem comprobant: inter quæ & ve- Τοιόσδε φαλλοὺς Διόνυσος Ἥρῃ μητρυιῇ
stes Barbaræ, & lapilli Indici, & Eleph- ἀνέθηκε.
torum cornua, quæ ille ex Æthiopia tu-
lit. Etiam Priapi stant in vestibulis, duo
admodum magni, qui tali Epigrammate
inscripti sunt:

Hos posui Bacchus tibi Iuno nouerca Priapos. C

Ac mihi quidem vel ista sufficiunt. Cæ- Ἐμοὶ μὲν ὦν καὶ τάδε ἐξοχέα. ἐρέω δὲ καὶ ἄλ-
terùm dicam & aliud, quo ritu videlicet λο, τὸ ἔστι ἐν τῷ νηῷ Διονύσου ὄργιον. Φαλλοὺς
Dionysij sacra in æde peragant. Priapos Ἕλληνες Διονύσῳ ἐγείρουσι· ὅτι τῶν δὲ τοῖόν
Græci (quos Phallos ipsi dicunt) Diony- δέ τι φέρουσι, ἀνδρας μικροὺς ἐκ ξύλου πε-
sio erigunt, in quibus & tale quiddã por- ποιημένους, μεγάλα αἰδοῖα ἔχοντας. καλέον-
tant, viros puta exiguos ex ligno effigia- ται δὲ τάδε, νευροσπαστα. ἔστι δὲ καὶ τόδε ἐν τῷ
tos, magna virilia habẽtes. Vocantur au- ἱρῷ, ἐν δεξιᾷ τοῦ νηοῦ· κάθηται σμικρὸς ἀνὴρ
tem Neurospasta hęc. Est igitur & hoc in χάλκεος, ἔχων αἰδοῖον μέγα. τοσάδε μὲν ἀμ-
templo illo. Nam ad dextram ædis par- φὶ τῶν οἰκιστέων τοῦ ἱροῦ μυθολογέουσι. ἤδη
tem sedet exiguus vir ex ære factus, ha- δὲ ἐρέω καὶ τοῦ νηοῦ πέρι· θεσπίου τε ὄχως ἐγέ-
bens virile magnum. Ac tantum de illo, νετο, καὶ ὅστις μιν ἐποιήσατο. λέγουσι τὸν νηὸν
quod ad conditores templi attinet, tra- τὸν πρὶν ἐόντα, μὴ ἐμμεμαγμένον τὸν τῷ ἀρχῷ
dunt. Iam verò & de æde dicam, & de si- D μεγαληνμένον, ἀλλ' ἐκφανῆ μὲν κατενεχθῆναι
tu eius, quo pacto ędificata sit, & quisnam χρόνῳ ὑστέρῳ· τὸν δὲ νεὼ ἐόντα, Στρατονίκης
illam ædificauerit. Dicunt igitur ędem il- ἐμμεμαγμένα ποίημα, γυναικὸς τοῦ Ασσυρίων
lam quæ à principio fuit, haudquaquam βασιλῆος. δοκέει δέ μοι ἡ Στρατονίκη ἐκείνη
eam esse quæ nunc est, sed antiquiorem ἐμμεμαγμένα, τῆς ὁ πρόγονος ἠρήσατο, τὸν ἤλεγξε
illam quidem successu temporum colla- τοῦ ἐνεργοῦ ὀπτῆρι. ὡς γὰρ μιν ἡ συμφορὴ κα-
psam esse, hanc autem quę nunc est, Stra- τέλαβε, ἀμηχανέων τῷ κακῷ, αἰσχρῷ δοκέοντι, κατ' ἡσυχίην εἶχε. ἔκειτο δὲ ἀλ-
tonices opus esse, vxoris regis Assyriorũ. γέων οὐδέν· καὶ οἱ ἥτε χροιὴ πάμπαν ἐτέτατο,

Quo nomine & imaguncula vocantur apud Græcos, quæ fidiculu tracta vel saltant, vel alios motus referunt. Vide Valer. lib. 5. ca. 7.

Videtur autem mihi Stratonice illa esse, quæ à priuigno amata fuit, cuius amo-
rem medici industria deprehendit. Post-
quam enim ipsum ægritudo hæc inuase-
rat, dubius animi, propterea quòd illi ma-
lum hoc turpe videretur, silentio rem premens, morbo decumbebat. Iacebat autem
nullo quidem certo dolore affectus, veruntamen & color eius omnino immutabatur,

καὶ τὸ σῶμα δι' ἡμέρης ἐμαραίνετο. ὁ δὲ ἰη- A & corpus in dies marcescebat. Medicus
τρὸς, ὡς εἶδέ μιν ἐς οὐδὲν ἐμφανὲς ἀρρωστέοντα, ἔγνω τὴν νοῦσον ἔρωτα ἐμπνέουσαν. ἔρωτος δὲ ἀφανέος πολλὰ σημήια, ὀφθαλμοί τε ἀσθενέες, καὶ φωνὴ, καὶ χροιὴ, καὶ δάκρυα. μαθὼν δὲ ταῦτα, ἐποίεε, χειρὶ μὲν τῇ δεξιῇ ἔχε τὸν νεηνίσκου τὴν καρδίην. σκάλεε δὲ τοὺς ἀνὰ τὴν οἰκίην πάντας· ὁ δὲ, τῶν μὲν ἄλλων ἐσιόντων πάντων, ἐν ἡρεμίῃ μεγάλῃ ἦεν· ὡς δὲ ἡ μητρυιὴ ἀπίκετο, τήν τε χροιὴν ἠλλάξατο, καὶ ἱδρῶτι ἀρύξατο, καὶ θόρνυ ἔχετο, καὶ ἡ καρδίη ἐπάλλετο. τὰ δὲ γινόμενα, ἐμφανέα τῷ ἰητρῷ τὸν ἔρωτα ἐ- B ποίεε, καὶ μιν ὧδε ἰήσατο. καλέσας τὸν νεηνίσκου τὸν πατέρα, καίρια ἀρρωδέοντα, λέγει ἡ νοῦσος, ἔφη, τὴν ὁ παῖς ὁ δὲ ἀρρωστέει, οὐ νοῦσός ἐστι, ἀλλὰ ἀδικίη· ὁ δὲ γάμοι ἀλγέα μὲν οὐδὲν, ἔρως δέ μιν καὶ φρενοβλαβείην ἔχει. ἐπιθυμέει δὲ, τῶν οὐδαμῇ τεύξεται, φιλέων γυναῖκα ἐμὴν, τὴν ἐγὼ οὔτι μετήσομαι. ὁ μὲν ὢν τοιάδε σοφίην ἐψεύδετο, ὁ δὲ αὐτίκα ἐλίσσετο, ὡς τε σοφίης, καὶ ἰητρικῆς, μή μοι παῖδα ὀλέσῃς· οὐ γὰρ ἐθέλων ταύτῃ συμφορῇ ἔχετο, ἀλ- C λά οἱ ἡ νοῦσος ἀέκοντι. τὸν σὺ μηδαμῇ ζηλοτυπέων, πένθος ἔγχρε πάσῃ βασιλείῃ, μηδὲ ἰητῆρος ἐὼν, φόνον ὡς ξενέῃ ἰητρικῇ. ὁ μὲν ὧδε ἀγνὼς ἐὼν, ἐδέετο, ὁ δέ μιν αὖθις ἀμείβετο, Ἀνόσια σεύδῃς, γάμων ἐμῶν ἀπαμερόμενος, ἠδὲ ἰητῆρα ἄνδρα βιώμενος. σὺ δὲ, κῶς αὖ αὐτὸς ἔρρηξας, εἴ τοι σὴν γυναῖκα ἐπόθεε ἐμεῦ τάδε δεόμενος; ὁ δὲ ὡς τὰ δὲ ἔλεγε, ὡς οὐδὲ αὐτὸς αὖ κοτε γυναικὸς ἐφείσατο, τῆς δὲ παιδὶ σωτηρίης ἐφθόνεε, εἰ καίτοι μητρυιῆς ἐπεθύμεε· οὐ γὰρ D ὁμοίῳ συμφορῷ ἔμελλε, γαμετῇ, ἢ παῖδα ὀλέσαι. ὡς δὲ τάδε ὁ ἰητῆρ ἤκουσε, Τί φῂς, ἔφη, ἐμὲ λίσσεαι; καὶ γάρ τοι σὴν γυναῖκα ποθέω· τὰ δὲ ἔλεγον ἐγὼ, πάντα ἔην ψεύδεα. πείθεται μὲν τοῖσδε, καὶ τῷ μὲν παιδὶ, λείπει καὶ γυναῖκα καὶ βασιλήιον. αὐτὸς δὲ ἐς τὴν Βαβυλωνίην χώρην ἀπίκετο, καὶ πόλιν ὑπὲρ τὸν Εὐφράτην ἐπώνυμον ἑωυτοῦ ἐποιήσατο, ἔνθα οἱ καὶ ἡ τελευτὴ ἐγένετο.

& corpus in dies marcescebat. Medicus autem vt ipsum aspexit, nullum manifestum morbi indicium præ se ferentem, amorem esse morbum cognouit. Amoris autem occulti multa indicia sunt: oculi videlicet languentes, & vox, & color, & lacrymæ. Quæ omnia cùm ille in hoc animaduertisset, huiusmodi quædam facit. Manu quidem dextera adolescentuli cor tenebat: eos verò qui in domo erant, omnes intrò in cubiculũ vbi ille decumbebat, vocabat. Ille igitur cæteris quidẽ ingredientibus omnibus cum summa quiete iacebat: at vbi nouerca aduenie- B bat, tum demum & colorem mutare, & sudorem emittere incipiebat, tremoréq; corripiebatur, & ei cor subsultabat. Quæ cùm ita fierent, manifesta amoris indicia medico prębebãt Ac ipsum hoc pacto sanitati restituit. Aduocato adolescentis patre, qui admodum tum filij causſa solicitus erat, Hic morbus inquit, haudquaquam morbus est, sed iniuria quædam. Nam ille quidem dolore neutiquam premitur, sed amor ipsum & vecordia tenẽt. Expetit autem ea quæ illi haudquaquam assequi licet. Vxorem enim meam amat, quam ego minimè dimissurus sum. Atque hac ille tum prudentia mentiebatur. Pater autem cõtinuò precari cœpit: Per prudentiã ego te tuam, pérque ipsam medicinam obtestor, ne mihi perditum eas filium. Non enim sua sponte hoc malo tenetur, sed morbus illi inuito hic accidit: quare tu nequaquam æmulando velis luctum toti regno conciliare: néve, medicus cùm sis, hanc homicidij notam inurere medicinæ. Atq; hoc pacto ignarus ille, tamen precabatur. Alter autem respondens ei rursum, Nefaria, inquit, moliris, coniugem meam à me auferre quærens, & homini medico vim faciens. Tu verò quonam pacto ipse affectus esses, si quis vxoris tuæ desiderio teneretur, quãdo nunc ista à me postulas? Tum ille ad hæc respondit, quòd neque ipse vxori vnquam parsurus fuisset, neque filio salutem inuideret, etiamsi nouercæ desiderio teneretur: neque enim parem iacturam esse, vxorem, ac filiũ amittere. Quæ cùm medicus audisset, Quid igitur me, inquit, obtestaris? Etenim tuæ illæ vxoris desiderio tenetur. Et quæ ego tibi modò dicebam, omnia falsa fuêre. Adducitur itaque hisce pater, ac filio quidem & vxorem relinquit, & regnum: ipse verò in terram Babyloniam abiit, & ciuitatem supra Euphratem, cognominem ipsi, condidit, vbi & mortem postea obiit.

Atque hoc quidem pacto tum medicus amorem cognouit,& curauit. Stratonice verò hæc, cùm adhuc priori marito cohabitaret,ſomnium tale vidit: Viſa eſt ei Iuno iubere ædem illam in Sacra ciuitate extruere ſibi,&,ſi minùs pareret, multa maláque ipſi cõminari. Illa verò principiò quidem nullam ſomnij huius rationem habuit: poſtea autẽ vt ipſam grauis morbus corripuit,& viro viſionem expoſuit,& Iunonem placare cœpit,ędémque ſe illã conditurã eſſe promiſit. Ac ſtatim vbi cõualuit,maritus ipſam in Sacram ciuitatẽ miſit,cum ipſa autem vnà & pecunias,& exercitum magnum,partim ędificandi cauſſa, partim etiã ſecuritatis gratia. Vocato autẽ quopiam ex amicis, homine adoleſcẽte admodum formoſo, cui nomẽ erat Combabo: Ego te,inquit,Cõbabe, vtpote probum, ex omnibus amicis diligo maximè, & cùm ob prudentiã tum ob beneuolentiam erga me tuam, quam & præſtitiſti, laudo in primis. In præſentia autem opus mihi eſt magna fide: quare te volo cum vxore mea hinc profectum,& ædificium abſoluere mihi, & ſacra peragere, & exercitui præeſſe. Cæterùm vbi reuerſus fueris, magnis à nobis honoribus afficieris. Ad hæc igitur Combabus ſtatim precari cœpit, multis obteſtans Regem,ne ſe mitteret,néve ſibi crederet pecuniam multo ſuis facultatibus maiorem: deinde & vxorẽ, & opus ſacrum. Cæterùm illud formidabat, nequando progreſſu temporis zelotypia erga Stratonicen ipſi pareretur, vt quam ſolus inde abducturus erat. Cæterùm vbi illum haudquaquam permouit, ſupplicare iterum cœpit,quò ſibi ſpatium ſeptem dierum permitteret, ac deinde vbi ea perfeciſſet quibus maximè opus haberet, ablegaret. Quod cùm facilè impetraſſet, domum ſuam abit, & procidens in terram, huiuſcemodi quædam cum fletu eiulauit: O me miſerum, quò mihi hac fide? quò mihi autem via iſta, quam nunc poſtremùm aſpiciam? Adoleſcens equidem ego, & cum muliere formoſa proficiſcar? Hæc mihi magna verò calamitas erit, niſi omnem mali cauſſam à me amouea. Quare neceſſe eſt magnum peragere me facinus, quod mihi metum omnem hunc ſubleuet ac curet. Hæc ita effatus,ſeipſum inutilem ac mãcum reddidit,amputatiſq; virilibus, in anguſtum quoddã vaſculum ea incluſit,myrrha pariter & melle aliiſq; odoramẽtis additis.

A ὧδε μὲν ὁ ἰηξὸς ἔρωτα ἔγνω τε καὶ ἴησατο. ἴδε δὴ ὧν ἡ Στρατονίκη ἐπὶ τῷ πρεσβυτέρῳ ἀνδρὶ συνοικέουσα, ὄναρ τοιόνδε ἐδήσατο, ὡς μιν ἡ Ηρη ἐκέλευε ἐγείρασί οἱ τὸν ἐν τῇ ἱρῇ πόλῃ νηόν· εἰ δ' ἀπειθέοι, πολλὰ οἱ καὶ κακὰ ἀπείλεε· ἡ δ', τὰ μὲν πρῶτα, οὐδεμίλλῳ ὥρῃ ἐποιέετο· μετὰ δ', ὡς μιν μεγάλη νοῦσος ἔλαβε, τῷ τε ἀνδρὶ τὠυτὸ ὄψιν ἀπηγήσατο, καὶ τὴν Ηρὴν ἱλάσκετο, καὶ σφέων τὸν νηὸν ἐπεδέξατο. καὶ αὐτίκα ὑγιέα γιγνομένῃ, ὁ ἀνὴρ ἐς τὸ ἱρὸν πόλιν ἔπεμπε, σὺν δὲ οἱ, καὶ χρήματα, καὶ
B πρηπτῶ πολλῷ. τοῖς μὲν, οἰκοδομέῃν, τοῖς δ', καὶ τῆς ἀσφαλείης εἵνεκα. καλέσας δέ τινα τῶν ἑωυτῆς φίλων νεηνίην, κάρτα καλὸν, τῷ οὔνομα ἦν Κομβάβος, Ἐγώ τοι, ἔφη, ὦ Κομβάβε, ἐὸν πάντων ἐόντα, φιλέω τε μάλιστα φίλων ἐμῶν, καὶ πάμπαν ἐπαινέω σοφίης τε, καὶ βουλοίης τῆς ἐς ἡμέας, τῷ δὴ ἐπιδέξαο. νῦν δέ μοι χρειὼ μεγάλης πίστιος, τῷ σε θέλω γυναικὶ ἐμῇ ἐκπομπὸν, ἔργον τέ μοι ἐπιτελέσαι, καὶ ἱρὰ τελέσαι, καὶ πρηπτῆς ἐπικρατέειν. σὺ δ' ἀπικόμενος
C ἐς ἡμέων τιμὴ μεγάλη ἔσεται. τοιάδε μὲν τάδε ὁ Κομβάβος αὐτίκα λίσσετο, πολλὰ λιπαρέων μή μιν ἐκπέμπειν, μηδὲ πιστεύειν οἱ τὰ πολλὸν ἑωυτῆς μείζονα χρήματα, καὶ γυναῖκα, καὶ ἔργον ἱερόν. τὰ δ' ὀρρώδεε, μή κοτέ οἱ ζηλοτυπίη χρόνῳ ἑτέρῳ ἐς τὸν Στρατονίκην γένοιτο, τὸν μοῦνος ἀπάξειν ἔμελλε. ὡς δ' οὐδαμᾶ ἐπείθετο, ὁ δὲ ἱκεσίης δευτέρης ἅπτεται, δεινῶς οἱ χρόνον ἑπτὰ ἡμερέων· μετὰ δ', ἀποστείλας μιν τελέσαντά τι τῶν μάλιστα ἐδέετο.
D τυχὼν δ' ῥηϊδίως, ἐς τὸν ἑωυτῆς οἶκον ἀπικνέεται, καὶ πεσὼν χαμάζε, τοιάδε ὠδύρετο· Ὦ δείλαιος, τί μοι ταύτης τῆς πίστιος; τί δέ μοι ὁδοῦ, τῆς τέλος ἤδη δέρκομαι; νέος μὲν ἐγὼ, καὶ γυναικὶ καλῇ ἕψομαι. ὃ δέ μοι μεγάλη συμφορὴ ἔσεται, εἰ μὴ ἔγωγε πάσῃ αἰτίῃ κακοῦ ἀποθήσομαι. τῷ με χρὴ μέγα ἔργον ἀποτελέσαι, τό μοι πρῶτα φόβον ἰήσεται. τάδε εἰπὼν, ἀτελέα ἑωυτὸν ἐποίεε, καὶ τομῶν τὰ αἰδοῖα, ἐς ἀργύριον μικρὸν κατέθετο, σμύρνῃ τε ἅμα, καὶ μέλιτι, καὶ ἄλλοισι θυώμασι,

καὶ ἔπειτα, σφρηγίδι, τῷ ἐφορέε, σημηνάμενος, ὃ πρῶτα ἴητο. μετὰ δ', ὡς μὲν ὁδοιπορέειν ἐδόκεε, ἀπικόμενος ἐς τὸν βασιλῆα, πολλῶν παρεόντων, δίδοῖ τε ἅμα τὸ ἀγγήϊον, καὶ λέγει ὧδε· Ω δέσποτα, τόδε μοι μέγα χειμήλιον ἐν τοῖσι οἰκίοισι ἀπεκέατο, τὸ ἐγὼ κάρτα ἐπόθεον. νῦν δ', ἐπεὶ μεγάλῳ ὁδὸν ἔρχομαι, παρὰ σοὶ τόδε θήσομαι· σὺ δέ μοι ἀσφαλέως ἔχειν. τόδε γάρ μοι χρυσοῦ βέλτερον, τόδε μοι ψυχῆς ἐμῆς αἰτάξιον. ὥστ' αὖ ἐπὶ κωμαι, σῶον αὖθις ἀποίσομαι. ὁ δὲ δεξάμενος, ἑτέρῃ σφρηγίδι ἐσημήνετο, καὶ τοῖσι ταμίῃσι φυλακὴν ἐνετίλατο. Κομβάβος μὲν ὦν, ὃ ἀπὸ τοῦδε ἀσφαλέα ὁδὸν ἰοῦσι. ἀπικόμενοι δὲ ἐς τὴν ἱρὴν πόλιν, ἀπουδὴ τὸν νηὸν οἰκοδόμεον. καὶ σφισι τρία ἔτεα ἐν τῷ ἔργῳ ἐξεγένετο· ἐν τοῖσι ἀπέβαινε τὰ περ ὁ Κομβάβος ὀρρώδεε. ἡ γὰρ Στρατονίκη χρόνον δὴ πολλὸν συνοῦσα μιν, πολλὰ ἀρᾶτο. μετὰ δὲ οἱ καὶ κάρτα ἐπεμήνατο. καὶ λέγουσι οἱ ἐν τῇ ἱρῇ πόλι τῇ Ἥρῃ τουτέων αἰτίην ἐθελουσέην γενέσθαι, Κομβάβον ἐόντα, λαθέειν μηδαμᾶ· Στρατονίκην δὲ πίσεσθαι, ὅτι οὐ ῥηϊδίως τὸν νηὸν ἐτελέστο. ἡ δὲ τὰ μὲν πρῶτα ἐσωφρόνεε, ἐν τῷ νοῦσον ἐκρυπτε· ὡς δὲ οἱ τὸ κακὸν μέζον ἦν, οὐκέτι ἐνῆν ἡσυχίην ἔχειν, ἐς ἐμφανὲς ἐτύγχανε, κλαίουσά τε δι' ἡμέρης, καὶ Κομβάβον ἀνεκαλέετο, καὶ οἱ πρώτῳ Κομβάβος ἐγένετο. τέλος δὲ, ἀμηχανέουσα τῇ συμφορῇ, δυσπρεπέα ἱκεσίην ἐδίζετο. ἄλλῳ μὲν ὧν τὸν ἔρωτα ὁμολογέειν ἐφυλάσσετο, αὐτὴ δὲ ὁκοτεδὴ ἐνδέεσθαι ἤθελε. ὁκοτεδὴ ὦν τοιάδε· οἴνῳ ἑωυτὴν μεθύσασα, ἐς λόγους οἱ ἐλθεῖν· ἅμα δὲ οἴνῳ ἐσιόντι, παῤῥησίη τε ἐσέρχεται, καὶ ἡ ἀποτυχίη οὐ κάρτα αἰσχρὴ, ἀλλὰ τῶν παραπολλῶν ἕκαστα ἐς ἀγνοίην διαχωρέει. ὡς δέ οἱ ἐδόκεε, καὶ ἐποίεε ταῦτα. καὶ ἐπεὶ ἐν δείπνου ἐλθόντο, ἀπικνεομένῳ ἐς τὰ οἰκήια, ἐν τοῖσι Κομβάβος αὐλίζετο, λίστετό τε, καὶ γονάων ἅπτετο, καὶ τὸν ἔρωτα ὁμολόγεε.

A Deinde vbi & annulo quem gestare solebat, obsignasset illud, vulnus curabat. Postea verò cùm ipsi iam tempus videretur vt proficisceretur, ad regem veniens, multis aliis præsentibus dat illi pariter & vasculum, & dicit in hunc modum: Hoc ego vasculum, domine, inter pretiosissima domi repositum habui, idque in primis amabam. Nunc autem, quando magnum adeò iter ingredior, apud te deponam. Tu verò fac vt tutum ac custoditum mihi præstes: nam hoc auro potius mihi est, eodémque pretio cum anima ipsum æstimo: vt postquam rediero, saluum & incolume iterum recipiam. Ille verò acceptum alte- B ro quoque annulo obsignauit, & quæstoribus asseruandum & custodiendum tradidit. Combabus igitur post illa securum iter peragebat. Cæterùm cùm iam ad Sacram ciuitatem venissent, ædem summa cura extruxerunt: atque ipsis dum in opere sunt, anni tres elabuntur: intra quos illa quæ Combabus tantopere metuerat, euenêre. Nam Stratonice, postquam ille multo iam tempore cum ea conuersaretur, amare illum cœpit, mox etiam grauiter in illum ex amore in- C saniit. Et ferunt, qui Sacram ciuitatem incolunt, Iunonem eius rei causſam extitisse: ac Combabum quidem vt bonum virum haudquaquam latuisse: Stratonicen autem vltam esse, eo quòd non statim ac facilè ædem illam promisisset. Porrò illa principio quidem modestè ac temperanter se gerebat, morbúmque celabat: postea verò vbi malum illi hoc in maius quàm vt tegi silentio posset, accreuit, manifestè adeò conficiebatur, flebátque continuè, ac Combabum vocabat. Atque illi tum omnia Combabus erat. Postremò autem cùm inopia consilij nullum huic malo remedium inue- D niret, honestam atque idoneam compellandi illius viam quærere cœpit. Proinde cùm alteri quidem vlli amorem fateri abhorreret, ipsa autem aggredi illum coràm verecundia prohiberetur, huiuscemodi quædam animo cogitare cœpit, vt postquam videlicet vino sese inebriasset, in colloquium cum illo veniret. Pariter autem cum vino ingrediente, & loquendi fiducia accedit, & non impetrasse quod postularis, non ita magnus pudor est, sed eorum quæ aguntur, singula in obliuionem retro abeunt. Postquam igitur apud se ista constituerat, faciebat quoque: & cùm cœna peracta discessissent, ad ædes in quibus Combabus diuertebatur, veniens, obtestabatúrq; illum, & genua eius prehẽsabat, & amorem fatebatur.

Ille autem orationẽ eius ægrè ac difficulter admittebãt, ipsúmque opus detrectabat, denique & ebrietatem illi exprobrabat. Ac verò cùm illa nescio quod magnũ malum in se ipsam facturam esse se minitaretur, adductus metu, totã illi rem manifestã fecit, & quicquid à se ipse passus esset, enarrauit, ipsúmq; opus in lucẽ protulit. Videns igitur Stratonice ea quæ nunquam futura putaret, à furore quidẽ illo in præsens ita destitit, amoris autem haudquaquam oblita est, sed per omnia cõuersando illi, hanc quasi quãdam consolationem amoris, cuius effectum consequi nequiuerat, quærebat. Est autem amor hic in Sacra ciuitate, & etiam nunc durat, vt Gallos quidẽ concupiscant mulieres, & vicissim Galli in mulieres depereant, neque tamen quisquam zelotypia siue æmulatione aliqua cõmoueatur, sed ipsis res hęc in primis sacra censetur. Porrò hæc in Sacra ciuitate circa Stratonicẽ ita gesta, regem haudquaquam latuere, sed complures venientes, accusabant illos, & quæ facta essent, commemorabãt. Quocirca dolore accẽsus, ab opere quanquam adhuc imperfecto Combabum reuocauit. Alij autem sermonem quendam neutiquam verum recensent, quòd videlicet Stratonice postquam ea consequi quæ expetiuerat, non potuisset, ipsa ad virum scribens, Combabum vltro accusarit, tanquam qui ad stuprum ipsam solicitasset. Et quod Græci de Sthenebœa dicunt, & de Phædra Cretensi, hoc idem & Assyrij de Stratonice confitentur. Ego quidem igitur neque Sthenebœam credo neque Phædram talia perpetrasse, si modò Hippolytum Phædra verè amauit: sed hæc in medio, ita vt sunt, relinquamus. Cæterùm vbi nuncius in Sacram ciuitatem peruenit, Combabus & causſam reuocationis agnouit, & animo fidente ad regem abiit: nam illi defensio domi relicta erat. Ac venientem ipsum continuò rex comprehendi iussit, & in custodia tenuit. Postea autem præsentibus amicis, qui tum quoque vnà adfuerant quando Combabus emittebatur, adductum illum in medium accusare cœpit, adulteriúmque & intemperantiam vitæ obiecit. Admodum autem grauiter commotus, & fidem inuocabat, & amicitiam, dicens tripliciter Combabum iniuriam feciſſe, vt qui & adulterium commisisset, & fidem fregisset, & in deam impius fuisset, in cuius opere huiusce modi perpetrasset. Multi autẽ adstantes coarguebãt ipsum, quòd videlicet manifestè vidissent ipsos mutuò cõgredientes,

A ὁ δὲ τὸν τε λόγον ἀπηνέως ἀπεδέχετο, καὶ τὸ ἔργον αἰσχύνετο, καὶ οἱ τὴν μέθην ὀνεκάλει. ἀπειλούσης δὲ μέγά τι κακὸν ἑαυτῇ ἐργάσασθαι, δείσας, πάντα οἱ λόγον ἔξέφηνε, καὶ πᾶσαν τὴν ἑαυτῆς πάθην ἀπηγήσατο, καὶ τὸ ἔργον ἐς ἐμφανὲς ἐνήνεικε. ἰδοῦσα δὲ ἡ Στρατονίκη, τὰ οὐ ποτε ἔλπετο, μανίης μὲν οὔτω ἐκείνης ἔληγε, ἔρωτος δὲ οὐδαμῇ ἐλήθετο, ἀλλὰ πάντα οἱ συνεῦσα, τοιούτῳ τρόπῳ ἐποιέετο ἔρωτος ἀπαρήκτου. ἔστι δὲ ἔρως οὗτος ἐν τῇ ἱρῇ πόλει, καὶ ἔτι νῦν γίνεται, γυναῖκες Γάλλων ἐπιθυμέουσι, καὶ γυναιξὶ Γάλλοι ἐπιμαίνονται,

B ζηλοτυπέει δὲ οὐδείς, ἀλλὰ σφίσι τὸ χρῆμα κάρτα ἱερὸν νομίζεται. τὰ δ' ἐν τῇ ἱρῇ πόλει, ἀμφὶ τῇ Στρατονίκῃ, οὐδαμᾶ τὸν βασιλῆα λέληθε, ἀλλὰ πολλοὶ ἀπικνεόμενοι κατηγόρεον, καὶ τὰ γιγνόμενα ἀπηγέοντο. ὑπὸ τοῖσι τοξευμάτων, ὡς ἀτελέος τοῦ ἔργου Κομβάβον μετεκάλεε. ἄλλοι δὲ λέγουσι λόγον οὐκ ἀληθέα, τῇ Στρατονίκῃ, ὅτῳ ἀπέτυχε τῶν ἐδέετο, αὐτὴν γράψασθαι ἐς τὸν ἄνδρα, τὸν Κομβάβον κατηγορέειν, πείθειν οἱ ὀπισκαλέασθαι. καὶ δὲ Ἕλληνες Σθενεβοίης πέρι

C λέγουσι, καὶ Φαίδρης τῆς Κρωστίης, ταὐτὰ καὶ Ἀσσύριοι ἐς Στρατονίκην μυθολογέουσι. ἐγὼ μὲν ὦν οὐδὲ Σθενεβοίῃ πείθομαι, οὐδὲ Φαίδρῃ, εἰ δὲ ὑπετέλεσαν, εἰ τὸν Ἱππόλυτον ἀπεχέως ἐπόθεε Φαίδρη. ἀλλὰ τὰ μὲν ἐχέτω ὅκως ἐκέκτητο. ὡς δὲ ἡ ἀγγελίη ἐς τὴν ἱρὴν πόλιν ἀπίκετο, ἔγνω τε ὁ Κομβάβος τὴν αἰτίην, θαρσέων τε ἤιε, ὅτι οἱ ἡ ἀπολογίη οἵκοι ἐλίπετο. καί μιν ἐλθόντα ὁ βασιλεὺς αὐτίκα μὲν ἔδησέ τε καὶ ἐν φυλακῇ ἔσχε. μετὰ δὲ παρεόντων οἱ τῶν φίλων, τοῖσι καὶ τότε παρῆν

D μὲν τῷ Κομβάβῳ παρεῖναι, τὸν ἀγῶνα ἐς μέσον, κατηγορέειν ἄρχετο, καὶ οἱ μοιχείην τε, καὶ ἀνοσιουργίην προσέφερε. κάρτα δὲ δεινοπαθέων, πίστιν τε καὶ φιλίην αἰσχαλέειν, λέγων τετιμᾶσθαι Κομβάβον ἀδικέειν, μοιχόν τε ἐόντα, καὶ ἐς πίστιν ὑβρίσματα, καὶ ἐς θεὸν ἀσεβέοντα, τῆς ἐν τῷ ἔργῳ τοιάδε ἐπορήξε. πολλοὶ δὲ παρεστεῶτες, ἤλεγχον, ὅτι ἀναφανδὸν σφέας ἀλλήλοισι συνεόντας εἶδον.

πᾶσι δὲ τέλος ἐδόκει αὐτίκα θνήσκειν Κομ- A
βάβον, θανάτου ἄξια ἐργασμένον. ὁ δὲ τέως
μὲν ἐσήκει, λέγων οὐδέν. ἐπεὶ δὲ ἤδη ἐς τὸν
φόνον ἦγετο, φθέγξατό τε, καὶ ὃ κειμήλιον ἦτει, λέγων, ὡς αἱρεθέντι μὲν οὐκ ὄφελος οὐδὲ γάμων εἵνεκα, ἀλλὰ σκείνων ἐπιθυμέων, τὰ οἱ ἀπιὼν παρεθήκατο. τωὐτὸ τὰ δὲ ὁ βασιλεὺς καλέσας τὸν ταμίην, σκέλλε σφέων τὰ οἱ φερουρέην ἔδωκε. ὡς δὲ ἔνεικε, λύσας τὸ σφρηγῖδα ὁ Κομβάβος, τά τε σκεύεα ἐπέδειξε, καὶ ἑωυτὸν ὁποῖα ἐπεπόνθεε· ἔλεξέ τε, Ω βασιλεῦ, τά δέ τοι ἐγὼ ὀρρωδέων, ὅτε μὲ τωύτῳ ὁδὸν ἔπεμ- B
πες, ἀέκων ἦιον. καὶ ἐπεί με ἀναγκαίη μεγάλη σὺν σέο κατέλαβε, ταῦτά δὲ ἐπετέλεσα, ἐθελὰ μὲν ἐς δεσπότεα, ἐμοὶ δ' οὐκ εὐτυχέα. τοῖός δὲ μέντοι ἐών, αὐδρὸς ἐὼν ἀδικίλου ἐγκαλέομαι. ὁ δὲ τωὐτὸς τάδε θαμβώσας, ὠλόλυξέ τε μιν, καὶ δακρύων, ἅμα ἔλεγε, Ω Κομβάβε, τί μέγα κακὸν εἰργάσαο; τί δὲ σεωυτὸν οὕτω ἀεικέλιον ἔργον μούνων ἀνδρῶν ἔφηνας; τὰ γὰρ πάμπαν ἐπαινέω, ὦ ἄθλιε, ὅς τοιάδε ἔτλης, οἷα μήτε σὲ παθέειν, μήτε ἐμὲ ἰδέσθαι ὤφελε· οὐ C
γάρ μοι τοιούτης ἀπολογίης ἔδεε. ἀλλ' ἐπεὶ δαίμων τοιάδε ἤθελε, τοῦτο μέν σοι πάσης ὀξὺ ἡμέων ἔσεται, αὐτέων συκοφαντέων ὁ θάνατος, μετὰ δὲ μεγάλη δωρεὴ ἀπίξεται, χρυσός τε πολλὸς, καὶ ἀργύρεος ἄπλετος, ἐσθῆτες Ἀσσύριαι, καὶ ἵπποι βασιλήιοι. ἀπίξεαι δὲ πρὸς ἡμέας οὐδὲ ἐσαγγελέος, οὐδέ τις ἀποσχήσει σε ἡμετέρης ὄψιος, οὐδ' ἐὼν γυναικὶ ἅμα συνάζωμαι. τὰ δὲ εἶπέ τε ἅμα, καὶ ἐποίεε· καὶ οἱ μὲν αὐτίκα ἐς φόνον ἦγοντο. τῷ δὲ τὰ δῶρα ἐδίδοτο, καὶ ἡ φιλίη μέζων D
ἐγεγόνεε. ἐδόκεε δὲ οὐδεὶς ἔτι Ἀσσυρίων Κομβάβῳ σοφίῃ καὶ δαιμονίῃ εἴκελος. μετὰ δὲ, αἰτησάμενος ἐκτελέσαι τὰ λείποντα τοῦ νεῴ (ἀτελέα γὰρ μιν ἀπολέλοιπε) αὖθις ἐπέμπετο, καὶ τὸν τε νεὼν ἐξετέλεσε, καὶ ὃ λοιπὸν, αὖτις ἔμιμνε. ἔδωκε δὲ οἱ ὁ βασιλεὺς ἀρετῆς τε καὶ εὐεργεσίης ἕνεκα, ἐν τῷ ἱρῷ ἑστάναι χάλκεον· καὶ ἔστη ἐς τιμὴν ἐν τῷ ἱρῷ Κομβάβος χάλκεος,

A Omnibus itaque postremò videbatur quamprimũ morte afficiẽdus esse Combabus, vt qui capitalia peregisset. Ille verò hactenus quidẽ stabat nihil dicens: postquam autẽ ad supplicium & cædem iam ducebatur, tum demũ loqui cœpit, & depositũ vasculum repoposcit, illud addẽs, Quòd nõ contumelię aut nuptiarũ causſa interficeret ipsum rex, sed quòd ea quę abiens apud illum deposuisset, hoc pacto retinere cuperet. Ad hęc igitur rex, vocato quæstore, iussit afferre ea quæ custodienda ei tradidisset. Ille vbi attulit, resignato Combabus sigillo, ea quæ incluſa fuerant, commonstrauit, & quæ ipse pas- B
ſus esset, exposuit, atque ita dixit: Nimirum ista, ô rex, veritus ego quando me primùm ad hoc iter suscipiendum mittebas, inuitus ibam: ac postquam magna necessitate à te compulsus fui, talia peregi, vtilia quidem domino, mihi verò non ita felicia ac bona. At verò talis cùm sim, tamen contumeliæ in virum coniugem accusor. Ille autem ad hæc stupefactus, amplexatus pariter ipsum est, & dixit: O Combabe, cur magnum hoc malum perpetrasti? cur autem teipsum indigno adeò facinore solus virorum deformasti? C Non ita prorsum laudo hæc, ô infelix, qui talia quidem sustinuisti, qualia vtinam neque te pati, neque me aspicere vnquam contigisset. Neque enim ista apologia mihi opus erat. Veruntamen quando deus quispiam hæc ita voluit, principiò quidem tibi vltio à nobis erit, mors videlicet ipsorum sycophantarum: postea autem maxima dona tibi venient, aurúmque multum, & argentum immensum, & vestes Assyriæ, & equi regij. Accedes autem ad nos inuocatus, neque te quisquam à nostro cõspectu prohibebit, ne si cum vxore quidem vnà cõcumbam. D Atque hæc quidem dixit pariter & fecit. Ac illi quidem continuò ad supplicium & cædem ducebantur, huic autem dona dabantur, amicitiáque hæc maxima conciliata fuit. Videbatur autem nullus Assyriorum ampliùs Combabo neque sapientia neque felicitate similis esse. Postea verò cùm postulasset vt sibi liceret ędem, quantum eius reliquum erat, absoluere, imperfectam enim ipsam reliquerat, rursum mittebatur: ac ædem quidem ille absoluit, & reliquam ætatem ibi peregit. Dedit autem illi rex, virtutis pariter & beneficentiæ causa, vt æreus in templo statueretur. Stat itaque præmij & honoris causſa in templo Combabus æreus,

Hermoclis Rhodij opus, forma quidem mulieri similis, vestitum autem virilem gerens. Ferũtur autem & amici illius, ij qui maximè erga ipsum beneuolentia affecti fuêre, in solatium eius quod passus ille fuit, eiusdem affectionis societatem vltro sibi elegisse. Nam & seipsos castrarunt, & eandem cum illo viuendi consuetudinem tenuerunt. Alij autem inter sermones sacros de hoc facto ita tradũt, dicentes, quòd Iuno quum amaret Combabum, multis castrandi cupiditatem in mentem immiserit, ne videlicet solus ille ob virilitatem amissam lugeret. Cęterùm consuetudo illa postquam semel cœpit, etiam nunc manet, & multi quotannis in templo hoc castrantur & emasculantur, siue Combabum hoc pacto consolantes, siue etiam Iunoni gratificantes. Castrantur autem illi, vestitum verò virilem ampliùs non habent, sed & muliebria indumenta gerunt, operáque mulierum perficiunt. Cæterùm vt ego audiui, refertur & huius rei causa in Combabum. Nam illi etiam hoc accidisse traditur. Peregrina quædam mulier ad solennem conuentum veniens, cùm vidisset & corpore formosum esse, & vestem præterea virilem habere illum, magno eius amore capta est. Postea autem vbi cognouit euiratũ atque inutilem esse, sibi ipsi mortem consciuit. Ob quæ Combabus mœrore affectus, quòd ea quæ ad Venerem pertinẽt, infeliciter illi cederent, vestem muliebrem induit, ne qua mulier posthac eodem modo deciperetur. Et hæc causa est cur Galli veste muliebri vtuntur. Ac de Combabo quidem tantum mihi dictum sit. De Gallis autem iterum in sequentibus mentionem faciam, puta de castratione ipsorum, quo pacto execentur, & de sepultura, quali sepeliantur: præterea & cuius gratia in templum non ingrediantur. Priùs autem animus mihi est & de positu ædis dicere, & de magnitudine. Atque igitur dicam. Locus quidem ipse in quo templum consecratum est, modicus quidam collis est. Iacet autem in media quasi ciuitate, cingitúrque muro duplici, quorum alter quidem vetustus est, alter autem non ita multo ante nostram ætatem factus. Vestibula verò templi versus Aquilonem ventum seorsim directa sunt, altitudine centum propè passuum. In his & Priapi stant, quos Dionysius dedicauit, trecẽtorum etiã isti circiter passuum. In horum vnum vir quispiam singulis annis bis ascẽdit,

A Ερμοκλέους τῦ Ροδίυ ποίημα, μορφὴν μὲν ὁκοίη γυνὴ, ἐοῦσα ὃ ἀνδρήϊον ἔχει. λέγεται δὲ τῶν φίλων τοὺς μάλιστα οἱ θυσέοντας, ἐς ὁμοπαθίην τῦ πάθεος, κοινωνίην ἐλέσθαι τῆς συμφορῆς. ἕτεμον γὰρ ἑωυτοὺς, καὶ διαιτὴν τὴν αὐτὴν ἐκείνῳ διαιτέοντο. ἄλλοι δ' ἱερολογέουσι ὅτι τῷ ὡρήματι, λέγοντες, ὡς ἡ Ηρη φιλέουσα Κομβάβον, πολλοῖσι τὴν ὀργὴν ὅτι νόον ἔβαλλε, ὅκως μὴ μοῦνος ὅτι τῇ ἀνανδρίῃ λυπέοιτο. ὃ δ' ἔτος τῦτο ὅτε ἅπαξ ἐγίνετο, ἔτι νῦν μένει, καὶ πολλοὶ ἑκάστου ἔτεος ἐν τῷ ἱρῷ τάμνονται, καὶ B θηλύονται, εἴτε Κομβάβον ὁμοπαθέμενοι, εἴτε καὶ Ηρη χαριζόμενοι. τάμνονται δ' ὧν, ἐοῦσα ὃ οἵδε οὐκ ἔτι ἀνδρήϊον ἔχουσι, ἀλλὰ καὶ εἵματά τε γυναικήια φορέουσι, καὶ ἔργα γυναικῶν ὑπερτελέουσι. ὡς δὲ ἐγὼ ἤκουον, ἀνακέαται καὶ τουτέων ἐς Κομβάβον ἡ αἰτίη. συνενείχθη γάρ οἱ καὶ παλαι ξείνη γυνὴ ἐς πανήγυριν ἀπικομένη, ἰδοῦσα καλόν τε ὄντα, καὶ ἐοῦσα ἔτι ἀνδρήϊον ἔχοντα, ἔρωτι μεγάλῳ ἔσχετο· μετὰ δὲ μαθοῦσα ἀπρεπέα ἐόντα, ἑωυτὴν διεργάσατο. ὅτι τοῖσι C Κομβάβος ἀχθομένοισι ὅτι οἱ ἀτυχέως τὰ ἐς Αφροδίτην ἔχει, ἐοῦσα γυναικήϊα σκευὴν ἐνέδησατο, ὅκως μηκέτι ἑτέρη γυνὴ ἴσα ἐξαπατέοιτο. ἥδε αἰτίη Γάλλοισι στολὴν θηλείην Κομβάβῳ μὲν μοι πέρι τοσάδε εἰρήσθω. Γάλλων δ' αὖτις ἐγὼ λόγῳ ὑστέρῳ μεμνήσομαι, τομῆς τε αὐτέων, ὅκως τάμνονται, καὶ ταφῆς, ὁκοίῃ θάπτονται, καὶ ὅτευ εἵνεκα ἐς τὸ ἱρὸν οὐκ ἐσέρχονται. πρόσθεν δέ μοι θυμὸς εἰπεῖν θέσιός τε πέρι τῦ νηῦ, καὶ μεγάθεος, καὶ δῆτα ἐρέω. ὁ μὲν χῶρος αὐτὸς, ἐν τῷ δὲ ἱρὸν ἵδρυται, λόφος ὀλίγος ἐστὶ, κέαται δὲ κατὰ μέσον μάλιστα τῆς πόλιος· καὶ οἱ τείχεα διὰ πολλὰ κέαται· τῶν δὲ τειχέων τὸ μὲν ἀρχαῖον, τὸ δὲ ὀλίγον πρὸ ἡμέων πρεσβύτερον. τὰ δὲ πρόπυλαια τῦ ἱροῦ, ἐς αἰθέρα Βορέην ἀποκέκριται, μέγαθος ὅσον τε ἑκατὸν ὀργυιέων. ἐν τούτοισι τοῖσι πρόπυλαίοισι καὶ οἱ Φαλλοὶ ἑστᾶσι, τοὺς Διόνυσος ἐζήσατο, ἡλικίην καὶ οἵδε πεντηκοσίων ὀργυιέων. ἐς τουτέων τὸν ἕνα Φαλλὸν ἀνὴρ ἑκάστου ἔτεος δὶς ἀναβαίνει,

οἰκέῃ

οἰκεῖ τε ἐν ἄκρῳ τῷ φαλλῷ χρόνον ἑπτὰ ἡμερέων. αἰτίη δ' οἱ τῆς ἀναδου ἥδε λέγεται· οἱ μὲν πολλοὶ νομίζουσι ὅτι ὑψοῦ θεοῖσι ὁμιλέει, καὶ ἀγαθὰ πάσῃ Συρίῃ αἰτέει· οἱ δὲ τῶν δυσκολέων ἀγχόθεν ἐπαΐουσι. ἄλλοισι δὲ δοκέει καὶ παῖδε Δευκαλίωνος εἵνεκα ποιέεσθαι, ἐκείνης ξυμφορῆς μνήματα, ὁκότε οἱ ἄνθρωποι ἐς τὰ ὄρεα καὶ ἐς τὰ ὑψηλότατα τῶν δενδρέων ἤϊσαν, δεδοικότες ἐμοὶ μὲν δὴ καὶ παῖδε ἀπίθανα δοκέουσι γε μὲν Διονύσῳ σφέας καὶ παῖδε ποιέειν. συμβάλλομαι δὲ δὴ τοῦτο καὶ τοῖσι φαλλοῖσι, ὅσοι Διονύσῳ ἐγείρουσι· ἐν δὲ τοῖσι φαλλοῖσι καὶ ἄνδρας ξυλίνους καθίζουσι· ὅτευ μὲν εἵνεκα, ἐγὼ οὐκ ἐρέω. δοκέει δὲ δὴ ὧν μοι καὶ ὅδε ἐς ἐκεῖνο μίμησιν τοῦ ξυλίνου ἀνδρὸς ἀνέρχεσθαι. ἡ δὲ οἱ ἀναδος, τοιήδε. σφῆν μακρὴν ἑωυτόν τε ἅμα, καὶ τὸν φαλλὸν περιβάλλει· μετὰ δὲ ὑπιβαίνει ξύλων περὶ φυὴν τοῦ φαλλοῦ, ὁκόσον ἐς χώρην ἄκρου ποδός· ἀνιὼν δὲ ἅμα ἀναβάλλεται τὸν σφῆνα ἀμφοτέρωθεν, ὅκως μὴ ἰσχέων. εἰ δέ τις τόδε μὲν οὐκ ὄπωπε, ὄπωπε δὲ φοινικοβατέοντας, ἢ ἐν Ἀραβίῃ, ἢ ἐν Αἰγύπτῳ, ἢ ἄλλοθί που, οἷδε δὲ λέγω. ἐπεὰν δὲ ἐς τέλος ἵκηται τῆς ὁδοῦ, σφῆνα ἑτέρην ἀφεὶς, τὴν αὐτὸς ἔχει, μακρὴν ταύτην, αἰέλκει τῶν οἱ ὦμοι, ξύλα, καὶ εἵματα, καὶ σκεύεα· ἀπὸ τῶν ἑδρίων στρωδέων, οἰκίην καλιήν, ἱζάνει· μίμησιν τε χρόνου, τὸν εἶπον ἡμερέων. πολλοὶ δὲ ἀπικνεόμενοι, χρυσόν τε καὶ ἄργυρον, οἱ δὲ χαλκὸν κομίζουσι· εἶτ' ἀφέντες σκεύεα τοιάδε κείμενα, ἀπίασι, λέξαντες τὰ οὐνόματα ἕκαστος. πρεσβεὺς δὲ ἄλλος, αἴρων ἀγγέλλει· ὁ δὲ δεξάμενος τοὔνομα, βοᾷ λίην ἐς ἕκαστον ποιέεται. ἅμα δὲ βοῶν, κροτέει ποίημα χάλκεον, ὃ ἀείδει μέγα ἐν τρηχὺ, κινεόμενον, εὖδε δὲ εὐδαμᾶ. τὸν γὰρ μὲν ὕπνος ἕλῃ ποτὲ, σκορπίος ἀνιὼν ἀνεγείρει τε, καὶ ἀεικέα ἐργάζεται, καὶ οἱ ἥδε ἡ ζημίη τοῦ ὕπνου ἐπικέαται. τὰ μὲν δὴ ὧν ἐς τὸν σκορπίον μυθέονται, ἱρά τε, καὶ θεοπρεπέα. εἰ δὲ ἀτρεκέα ἐστὶ, οὐκ ἔχω ἐρέειν. δοκέει δέ μοι, μέγα ἐς ἀγρυπνίην συμβαλλέσθαι καὶ τὸ φοβερὸν ἡ ὄρθωσις.

habitátque in ſummitate eius per tempus ſeptem dierum. Aſcēſus autem iſtius cauſſa talis refertur: Complures quidem putant quòd in ſublimi cum diis ſermones conferat, & toti Syriæ bona ab illis poſtulet. Nam illos ex propinquo preces faciliùs exaudire. Cæteris autem placet etiam hæc Deucalionis gratia fieri, in memoriam eius calamitatis, quando homines paſſim in montes & in altiſſimas arborum aſcenderunt, aquarum inundationem metuentes. Mihi quidem igitur etiam iſta non ſatis veriſimilia videntur. Exiſtimo enim certè Dionyſio ipſos etiam iſta facere. Coniecturam autem inde capio, Phallos ſiue Priapos quicunque Dionyſio erigunt, in ipſis etiam viros quoſdam ligneos collocant: cuius id autem gratia, in præſentia non dicam. Videtur mihi itaque etiam hic ad imitationem lignei illius viri aſcendere. Porrò aſcenſus iſte in hunc modum illi fit. Catena lōga ſeipſum pariter & Priapum circundat: deinde aſcendit in ligna quędam ex ipſo Priapo prominentia, ſpatio quantum ad ſummum capiendum pedem ſufficit. Aſcendens autem pariter & catenam vtrinque attollit, hanc perinde vt auriga habenas, moderans. Quod ſi verò quiſpiam iſtud non vidit, vidit autem eos qui palmas conſcendunt, ſiue in Arabia, ſiue in Ægypto, ſiue alio aliquo loco, intelligit facilè quod dico. Cæterùm poſtquam ad ſummum peruenit, aliam quandam catenam, quam ipſe ſecum habet, demittens, longam quidem illam, attrahit ſurſum quæcunque libet, ligna videlicet, & veſtes, & vaſa: ex quibus ſedem componens, perinde ac nidum aliquem, in illa ſe collocat, manétque ad id tempus dierum quod dixi. Multi autem venientes, aurúmque & argentum, quidam etiam æs afferunt, deinde ante illum appoſitis atque ibi relictis illis abeunt, vnuſquiſque nomen ſuum edentes. Adſtans autem alius quidam, ſurſum renunciat. Ille igitur accepto nomine, preces pro vnoquoque facit: precando autem pariter & æreum quoddam tintinabulum pulſat, quod motū, grauiter atque aſperè ſonat. Dormit autem haudquaquam: nam ſi ſomnus ipſum capiat aliquādo, Scorpius aſcendens excitat ipſum, atque indignè afficit: & hæc illi pœna ſomni propoſita eſt. Quæ igitur de ſcorpio tradunt, ſacra quidem ſunt, & diis conuenientia: vtrùm autem vera ſint, dicere non poſſum. Cæterùm quantum mihi videtur, non parum ad vigilantiam conducit & cadendi metus.

Scorpius ſacer.

Ac de conſcenſoribus Priapi tantum dixiſſe ſatis eſt. Porrò ædes ipſa ad ſolem quidem aſpicit orientem: forma autem & opere talis eſt, quales ſunt quas in Ionia ædes ædificant. Baſis magna protenditur, altitudine duorum paſſuum, ſupra quam ædes poſita eſt. Aſcenſus autem in ipſam lapideus eſt, non ita longus: verùm vbi aſcenderis, admirationem quidem & porticus ante ædem non paruam præbet, ianuíſque exornata aureis eſt. Intus autem ipſa ædes auro multo reſplendet, & tectum totum aureum eſt. Odorem autem effragrat diuinum quendam, qualis fertur & terræ Arabiæ eſſe. Ac tibi à longè aſcendenti auram aſpirat admodum ſuauem, & ſi rurſus inde abeas, haudquaquam ceſſat, ſed & veſtes tuæ in longum vſque eandem retinent, & tu in perpetuum quaſi quandam memoriam eius tecum referes. Cæterùm ipſa ædes intus ſimplex non eſt, ſed & penetrale quoddam alterum intra ſe factum habet, in quod & ipſum aſcenſus modicus eſt. Foribus autem exornatum non eſt, ſed ex aduerſo totum patet. In magnam igitur ædem omnibus ingredi licet, in penetrale autem ſiue cellam illam ſolis ſacerdotibus, neque verò iis omnibus, ſed illis tantùm, qui diuini maximè ſunt, quibúſque omnis cura & ſtudium in templum impenditur. In hoc autem adyto ſimulacra deorum poſita ſunt, Iunonis videlicet, & quem Iouem exiſtentem ipſi alio neſcio quo nomine appellant. Ambo autem aurei ſunt, ambóque ſedentes finguntur. Sed Iunonem quidem leones portant, Iupiter autē tauris inſidet. Atque adeò & Iouis quidem ſimulacrum per omnia Ioui aſſimilatum eſt, & capite, & oculis, & ſedendi habitu: neque ipſum alteri, ne ſi velis quidem, aſſimilare potueris. Iuno autem, ſi propius contempleris, haudquaquam vnius ſpeciei formam præ ſe fert. Nam in vniuerſum quidem, quod verè dixeris, Iuno eſt: cæterùm habet quippiam & Mineruæ, & Veneris, & Lunæ, & Rheæ, & Nemeſis, & Parcarum. Ac altera quidem manu ſceptrum tenet, altera autem colum, & in capite radios gerit, & turrim, & cæſtum habet, quo ſolam Venerem cognomento cæleſtem exornant: foris autem & aliud illi aurum circumpoſitum eſt, & lapilli valde pretioſi, quorum alij quidem candidi, alij autem cærulei, multi verò etiam rufi. Præterea autem & ſardonyches multi, & hyacinthi & ſmaragdi: quæ omnia aſſerūt Ægyptij,

Simulacra Iouis & Iunonis.

A φαλλοβατέων μὲν δὴ πέρι τοσαῦτα ἀρκέϲ. ὁ δὲ νηὸς ὁρεϲ μὲν ἐϲ Ἥλιον ἀνίοντα. εἶδοϲ δὲ, καὶ ἐργαϲίαν ὅϲη, οἰκίοις νηοῖϲ οἱ Ἰωνίη ποιέουϲι. ἔδρη μεγάλη προέχει ἐκ τῆϲ μέγαθοϲ ὀργυιέων δυοῖν, ὅϲη τῆϲ ὁ νηὸϲ ἀπίκεται. ἀνοδοϲ ἐϲ αὐτὸν λίθου πεποίηται, ὀλίγα μακρή. ἀνελθόντι δὲ θῶυμα μὲν καὶ ὁ προπύλαιοϲ μέγα πρόκειται, θύρηϲί τε ἥϲκηται χρυϲέοιϲι. ἔνδοθε δὲ ὁ νηὸϲ χρυϲοῦ τε πολλοῦ ἀποκαίεται, καὶ ἡ ὀροφὴ πᾶϲα χρυϲέη. ἀπὸ δὲ αὐτοῦ ὀδμὴ ἀμβροϲίη, οἵηπερ λέγεται τῆϲ χώρηϲ τῆϲ Ἀραβίηϲ. καί ϲοι τηλόθεν ἰόντι, προβάλλει πνοιὴν κάρτα ἀγαθήν· καὶ ὦν αὖθιϲ ἀπίῃϲ, ὀδμὴ λείπεται, ἀλλά ϲευ τὰ τε εἵματα ἐϲ πολὺν ἔχει τὴν πνοιὴν, καὶ σὺ ἐϲ πάμπαν αὐτῆϲ μνήϲεαι. ἔνδοθεν δὲ ὁ νηὸϲ, οὐχ ἁπλόοϲ ἐϲτί, ἀλλά ϲοι αὖτε θάλαμοϲ ἄλλοϲ πεποίηται. ἀνοδοϲ καὶ ἐϲ τοῦτον ὀλίγη· θύρηϲι δὲ οὐκ ἥϲκηται, ἀλλ' ἐϲ ἀντίον ἅπαϲ ἀναπέπταται. ἐϲ μὲν οὖν τὸν μέγαν νηὸν, πάντεϲ εἰϲέρχονται· ἐϲ δὲ τὸν θάλαμον, οἱ ἱρέεϲ μοῦνοι. ἐ μὲν τοι πάντεϲ ἱρέεϲ, ἀλλὰ τοὶ μάλιϲτα ἀγχίθεοί τέ εἰϲι, καὶ τοῖϲι πᾶϲα ἐϲ ὃ

B

C ἱερὸν μέλεται θεραπείη. ϲὺ δὲ ταῦδε, εἴαται τὰ ἕδεα, ἥτε Ἥρη, καὶ τὸν αὖθι Δία ἐόντα, ἑτέρῳ οἰῶϲαι κλῄζουϲι. ἄμφω δὲ χρύϲεοί τέ εἰϲι, καὶ ἄμφω ἕζονται. ἀλλὰ τὸν μὲν Ἥρῃ λέοντεϲ φορέουϲι· ὁ δὲ Ταύρῳϲι ἐφέζεται. καὶ δῆτα ὃ μὲν τοῦ Διὸϲ ἄγαλμα, ἐϲ Δία πάντα ὁρᾷ, καὶ κεφαλῇ, καὶ ὄμμαϲι, καὶ ἕδρῃ· καί μιν οὐδὲ ἐθέλων ἄλλωϲ εἰκάϲαι. ἡ δὲ Ἥρη, ϲκεπτέοντί τοι πολυειδέα μορφὴν ἐκφαίνει. καὶ τὰ μὲν ξύμπαντα, ἀτρεκέϲ λέγω Ἥρη ἐϲτί. ἔχει δέ τι καὶ Ἀθηναίης, καὶ

D Ἀφροδίτηϲ, καὶ Σελήνηϲ, καὶ Ῥέηϲ, καὶ Ἀρτέμιδοϲ, καὶ Νεμέϲιοϲ, καὶ Μοιρέων. χρεὼ δὲ τῇ μὲν ἑτέρῃ, ϲκῆπτρον ἔχειν, τῇ ἑτέρῃ δ' ἄτρακτον. καὶ ὅτι τῇ κεφαλῇ ἀκτῖναϲ τε φορέει, καὶ πῦργον, καὶ κεϲτὸν, τῷ μοιρίδιον τὸν Οὐρανίην κοσμέουϲι. ἔκτοθε δ' οἱ χρυϲὸϲ τε ἄλλοϲ περίκειται, καὶ λίθοι κάρτα πολυτελέεϲ. τῶν οἱ μὲν λευκοὶ, οἱ δ' ὑδατώδεεϲ, πολλοὶ δὲ πυῤῥώδεεϲ. ἔτι δὲ ὄνυχεϲ οἱ ϲαρδῶοι πολλοὶ, καὶ ὑάκινθοι, καὶ ϲμάραγδοι, τὰ φέρουϲι Αἰγύπτιοι,

καὶ Ἰνδοὶ, καὶ Αἰθίοπες, καὶ Μῆδοι, καὶ Ἀρμένιοι, καὶ Βαβυλώνιοι. Ὃ δὲ δὴ μέζονος λόγου ἄξιον, τοῦτο ἀπηγήσομαι. λίθον ὑπὲρ τῇ κεφαλῇ Φορέϊ, λυχνὶς καλέεται, οὐνόμα δὲ οἱ, τῷ ἔργου ἡ στεωτυχίη, ἀπὸ τούτου ἐν νυκτὶ σέλας πολλὸν ἀπολάμπεται, ὥστε δὲ οἱ ἐς ὀπὸς ἅπας, οἷ ὑπὸ λύχνοισι, φαείνεται. ἐν ἡμέρῃ δὲ, ὁ μὲν φέγγος ἀσθενές· ἰδέῃ δ' ἔχει καρτὰ πυρώδεα. καὶ ἄλλο θωυμασόν ἐστι ἐν τῷ ξοάνῳ. ἢν ἐς τεὸς αὐτὸς ἐσορέῃς, ἐς σὲ ὁρᾷ· ἢν μεταβαίνοντι, ὁ βλέμμα ἀκολουθέϊ, καὶ ἢν ἄλλος ἑτέρωθεν ἰσορέῃ, ἴσα καὶ ἐς ἐκεῖνον ἐκτελέϊ. ἐν μέσῳ δὲ ἀμφοτέρων, ἕστηκε ξόανον ἄλλο χρύσεον, ὑδαμῇ τοῖσι ἄλλοισι ξοάνοισι εἴκελον. Ὃ δὲ μορφὴν ἰδίην οὐκ ἔχει, φορέϊ δὲ τὴν ἄλλων θεῶν εἶδεα. καλέεται δὲ σημήϊον καὶ ὑπ' αὐτῶν Ἀσσυρίων. οὐδὲ τὸ οὐνόμα ἴδιον αὐτῷ ἔθεντο, ἀλλ' οὐδὲ γενέσιος αὐτοῦ πέρι καὶ εἴδεος λέγουσι. καί μιν οἱ μὲν ἐς Διόνυσον, ἄλλοι δὲ ἐς Δευκαλίωνα, οἱ δὲ ἐς Σεμίραμιν ἄγουσι. καὶ γὰρ δὴ ὧν ὑπὲρ τῇ κορυφῇ αὐτοῦ, ὑπερτερὴ χρυσείη ἐφέζηκε. τουνεκα δὴ μυθέονται Σεμίραμιος ἔμμεναι τόδε σημήϊον. ἀποδημέϊ δὲ δὶς ἑκάστου ἔτεος ἐς θάλασσαν, ἐς κομιδὴν τοῦ εἰπον ὕδατος. ἐν αὐτῷ δὲ τῷ νηῷ ἐστόντων, ἐν ἀριστερῇ κέαται θρόνοι μὲν Διὸς ἡλίου· αὐτοῦ δὲ εἶδος οὐκ ἔνι, μοῦνον γὰρ Ἡλίου καὶ Σελήνης ξόανα ὑπὸ δεικνύουσι. ὅτευ δὲ εἵνεκα ὧδε νομίζουσι, ἐγὼ καὶ τόδε ἔμαθον. λέγουσι τοῖσι μὲν ἄλλοισι θεοῖσι, ὅσον ἐμμέναι ξόανα ποιέεσθαι. ὑπὸ γὰρ σφέων ἐμφανέα πᾶσι τὰ εἴδεα. Ἥλιος δὲ, καὶ Σελήνη, πάμπαν σιαρρέες, καὶ σφέας πᾶσι ὁρέοισι. κοίη ὦν αἰτίη ξοανουργίης, τισὶ ἐν τῷ ἠέρι φαινομένοισι; μετὰ δὲ τὸν Διόνυσον τοῦτον, κέαται ξόανον Ἀπόλλωνος, οὐκ οἷ ἐώθεε ποιέεσθαι· οἱ μὲν γὰρ ἄλλοι πάντες, Ἀπόλλωνα νέον τε ἥλικα, καὶ θρασὺν ποιέουσι. μοῦνοι δὲ οὗτοι Ἀπόλλωνος γραπτέω ξόανον δεικνύουσι· καὶ τὰ δὲ ποιέοντες; ἑωυτοὺς μὲν ἐπαινέουσι, Ἑλλήνων δὲ κατηγορέουσι, καὶ ἄλλων, ὁκόσοι Ἀπόλλωνα παῖδα θέμενοι ἐλάσχηνται. αἰτίη δὲ δοκέϊ αὐτέοισι, ἀσοφίη μεγάλη ἐμμέναι, ἀτελέα ποιέεσθαι τοῖσι θεοῖσι τὰ εἴδεα. Ὃ δὲ ἐόν, ἀτελὲς ἐπὶ νομίζουσι.

& Indi, & Æthiopes, & Medi, & Armenij, & Babylonij. Quod igitur maximè memorabile eſt, id dicam: Lapidem in capite gerit, qui Lychnis vocatur. Nomen autem illi dedit operis effectus reſpondens. Ab hoc multus fulgor noctu reſplendet, totáque ædes ab eo perinde atque lucernis collucet. Interdiu autem ipſum quidem lumen emarceſcit, ſpeciem autem præ ſe fert admodum igneã. Iam verò & aliud admiratione dignum in ipſo ſigno deæ eſt. Si ex aduerſo ſteteris, ad te aſpicit: quòd ſi inde tranſeas, viſu te ſequitur; & ſi alius quiſpiam aliunde ipſam intuetur, eadẽ erga illum quoque facit. Porrò in medio inter vtrunque aliud quoddam ſimulacrum ſtat aureum, cæteris haudquaquam ſimile: formam quidem propriam non habet, aliorum autem deorum ſpecies gerit. Vocatur autem ſignum etiam ab ipſis Aſſyriis, neque illi nomen aliquod proprium poſuere: ſed neque de generatione ipſius, neque de ſpecie quicquam dicunt. Atque ipſum alij quidem ad Dionyſium, alij ad Deucalionem, alij ad Semiramidem referunt. Quando enim & in vertice eius columba aurea inſidet, ob eam videlicet rem tradunt Semiramidis illud ſignum eſſe. Proficiſcitur autem bis quotannis ad mare, ad afferendam aquam eam de qua dixi. In ipſa autem æde ad ſiniſtram ingredienti, ſtat principiò ſolium Solis, ipſius autem effigies non adeſt. Solius enim Solis & Lunæ ſimulacra non exhibent: cuius autem gratia faciendum ita putent, didici id quoque ego. Nam cæteris quidem diis fas eſſe aiunt ſimulacra fieri, neque enim illorum ſpecies aut formas manifeſtas omnibus apparere: Solem autem & Lunam omnibus eſſe manifeſtas, neque quenquam illos non videre. Quare quamnam cauſſam illorum effigiandorum eſſe, cùm in aëre appareant? Ac poſt ſolium hoc, ſignum Apollinis poſitum eſt, non quale vulgo conſueuit fieri. Nam cæteri quidem omnes Apollinem & iuuenem putant, & cum prima lanugine effingunt: ſoli autem iſti Apollinis barbati ſimulacrum effigiant. Atque hoc facientes, ſibi ipſi laudi ducunt, Græcos autem reprehendunt, & alios quicunque Apollinem puerum fingunt & colunt. Cauſſa verò ipſis videtur inſcitia magna eſſe, cur imperfectæ deorum formæ ac ſpecies fingantur. Nam iuuenem eſſe, ipſi adhuc imperfectum exiſtimant.

Solium Solis & Lunæ.

Cæterùm & aliud quiddã nouum Apollini suo affingunt. Soli enim Apollinem vestibus exornant. De operibus autem ipsius multa quidem dicere possim, sed tamen ea modò dicam, quæ maximè admiratione digna sunt. Principiò itaque oraculi mentionem faciam. Atque oracula quidẽ multa tum apud Græcos, tum apud Ægyptios sunt, multa autẽ & in Africa, & in Asia item multa, sed illa quidem neque absque sacerdotibus neque absque interpretibus responsa dant: hic autem Apollo & ipse per se mouetur, & vaticinia ad plenum vsque per se peragit. Modus autem eorum talis est. Postquã illi placitum est vaticinari, in sede sua primùm mouetur, sacerdotes autem ipsum continuò in sublime attollunt: quòd si non attollant, ille & sudorem emittit, & se in medium etiam emouet. At postquam illi subeuntes portant ipsum, tum & illos secum agit, circum circa vertendo sese, & ab alio in alium subinde trãsilit. Postremò princeps sacerdotum supplicans interrogat illum de omnibus rebus. Ille verò si quid non vult fieri, retro recedit: cõtra autem si quid approbat, agit in anteriorem partem gestantes, perinde ac si currus habenas moderaretur: atque ita illi colligunt oracula, & neque sacram rem vllam neque priuatam absque hoc gerunt. Prædicit autem illis & de anno, & de tempestatibus omnibus, & quando amplius futuri non sint. Prædicit item & de signo illo, quando proficisci illud oporteat profectionem eam de qua dixi. Dicam autem & aliud, quod me præsente fecit: Sacerdotes attollentes ipsum ferebant: ille autem illos quidem in terra infrà reliquit, ipse verò in aëre solus ferebatur. Porrò autem post Apollinem simulacrum Atlantis est, deinde Mercurii, & Lucinæ: atque hæc quidem intra ædem ita exornata sunt: foris autem ara quoque posita est magna ærea, atque ibi etiam alia simulacra innumera ærea regum & sacerdotum. Recensebo autem quæ mihi maximè memoratu digna videntur. Ad sinistram ædis, Semiramidis signum stat, ædem ipsam dextera demonstrantis. Stat autem talem ob caussam: Hominibus quicunque Syriam incolunt, legem illa tulerat, vt se ceu deam colerent, cęterorum autem deorũ, atque ipsius etiam Iunonis nullam rationem haberent. Atque illi tum ita faciebant. Postea autem vbi deorum indignatione

Apollinis vaticinia.

Semiramidis statua.

A ἐν δὲ καὶ ἄλλο τῷ σφετέρῳ Ἀπόλλωνι καινουργέουσι. μοιῶσι Ἀπόλλωνα εἵμασι κοσμέουσι. ἔργων δὲ αὐτοῦ πέρι, πολλὰ μὲν ἔχω εἰπεῖν· ἐρέω δὲ ὅ μάλιστα θωυμάζειν ἄξιον. τοῦτο δὲ τῆς μαντικῆς ὑπομνήσομαι. μαντήια πολλὰ μὲν πᾶν Ἕλλησι, πολλὰ δὲ καὶ πᾶν Αἰγυπτίοισι. τὰ δὲ ἐν τῇ Λιβύῃ, καὶ ἐν τῇδε Ἀσίῃ πολλά ἐστι. ἀλλὰ τὰ μὲν, ὅτε ἱρέων αἰδὼ οὔτε τοῦτοιν φθέγγονται. ὅδε δὲ, αὐτός τε κινέεται, καὶ τὴν μαντικὴν ἐς τέλος αὐτουργέει. ἕδος δ' αὐτῆς ἐοῖος δὲ· ὅτ' αὖ ἐθέλησι χρησμηγορέειν, ἐν τῇ ἕδρῃ τοῦτο κινέεται. οἱ δὲ μιν ἱρέες, αὐτίκα ἀείρουσι· ἢν δὲ μὴ ἀείρωσι, ὁ δὲ ἱδρώει, καὶ ἐς μέσον ἔτι κινέεται. ὅτ' αὖ ἑ ὑποδυόντες φέρωσι, ἄγει σφέας, πάντη τοῦτοδινέων, καὶ ἐς ἄλλον ἐξ ἑτέρου μεταπηδέων· τέλος, ὁ ἀρχιερεὺς αἰτιάσας, ἐπερέεται μιν περὶ ἁπάντων χρημάτων, ὁ δ', ἢν τι μὴ θέλῃ ποιέεσθαι, ὀπίσω ἀναχωρέει· ἢν δέ τι ἐπαινέῃ, ἄγει ἐς ὃ τοῦτο τοῖς περιφέρουσι, ἅτε περ ἡνιοχέων. οὕτω μὲν συναγείρουσι τὰ θέσφατα, καὶ οὔτε ἱρὸν χρῆγμα οὐδὲν, οὔτε ἴδιον ἄνευ τούτου ποιέονται. λέγει δὲ καὶ τοῦ ἔτεος πέρι, καὶ τῶν ὡρέων αὐτῶν ποίεων, καὶ ὁκόταν οὐκ ἔσονται. λέγει δὲ καὶ τοῦ σημήου πέρι, κότε χρὴ μιν ἀποδημέειν, τῷ εἶπον ἀποδημίῳ. ἐρέω δὲ καὶ ἄλλο, ὃ ἐμεῦ παρεόντος ἐποίησε. οἱ μὲν μιν ἱρέες, ἀείροντες ἔφερον. ὁ δὲ τοῖς μὲν ἐν γῇ κάτω ἔλιπε, αὐτὸς δὲ ἐν τῷ ἠέρι μοῦνος ἐφορέετο. μετὰ δὲ τὸν Ἀπόλλωνα, ξόανόν ἐστιν Ἄτλαντος, μετὰ δὲ, Ἑρμέω καὶ Εἰλειθυίης. τὰ μὲν δὴ ἐντὸς τοῦ νηοῦ, ὧδε κεκοσμέαται· ἔξω δὲ, βωμός τε χαλκοῦς μέγας, χάλκεοι δὲ, καὶ ἄλλα ξόανα μικρὰ χάλκεα, βασιλέων τε καὶ ἱρέων. καταλέξω δὲ, τῶν μάλιστα ἄξιον μνησθῆναι. ἐν δεξιῇ τοῦ νεῶ, Σεμιράμιος ξόανον ἕστηκε, ἐν δεξιῇ τὸν νηὸν ὑποδεικνυούσης. αἰτίη δὲ δι' αἰτίην τοιήνδε· ἀνθρώποισι, ὁκόσοι Συρίην οἰκέουσι, νόμον ἐποιέετο, ἑωυτέων μὲν ὄκως θεὸν ἱλάσκεσθαι, θεῶν δὲ τῶν ἄλλων, καὶ αὐτῆς Ἥρης ἀλογέειν· καὶ ὧδε ἐποίεον. μετὰ δὲ, ὡς οἱ θεῶν

ἀφίκοντο νῆσοί τε καὶ συμφορὴ, καὶ ἄλγεα, μανίης μὲν ἐκείνης ἀπεπαύσατο, καὶ θνητὴν ἑωυτὴν ὁμολόγεε, καὶ τοῖσι ὑπηκόοισι αὖθις ἐκέλευεν ἐς Ἥρην τρέπεσθαι. τουνεκα δὴ ἔτι τοιή δε αἰέσηκε, τοῖσι ἀπικνεομένοισι τὴν Ἥρην ἱλάσκεσθαι δηκνύουσα, καὶ θεὸν οὐκ ἔτι ἑωυτὴν, ἀλλ' ἐκείνην ὁμολογέουσα. εἶδον δὲ καὶ Ἑλένης αὐτόθι ἄγαλμα, καὶ Ἑκάβης, καὶ Ἀνδρομάχης, καὶ Πάριδος, καὶ Ἕκτορος, καὶ Ἀχιλλέως. εἶδον δὲ καὶ Νιρέως εἶδος τοῦ Ἀγλαΐης, καὶ Φιλομήλης, καὶ Πρόκνης, ἔτι γυναῖκας, καὶ αὐτὸν Τηρέα ὄρνιθα, καὶ ἄλλο ἄγαλμα Σεμιράμιος, καὶ Κομβάβου, ὃ κατέλεξα, καὶ Στρατονίκης, κάρτα καλὸν, καὶ Ἀλεξάνδρου, αὐτῷ ἐκείνῳ εἴκελον. τῷδε δ' οἱ, Σαρδαναπάλος ἔστηκε, ἄλλῃ μορφῇ, καὶ ἄλλῃ στολῇ. ἐν δὲ τῇ αὐλῇ, ἄφετοι νέμονται βόες μεγάλοι, καὶ ἵπποι, καὶ ἀετοὶ, καὶ ἄρκτοι, καὶ λέοντες, καὶ ἀνθρώποις οὐδαμὰ σίνονται, ἀλλὰ πρῶτοι ἱροί τέ εἰσι, καὶ χειροήθεες. ἱρέες δ' αὐτοῖσι πολλοὶ ἀποδεδέχαται· τῶν οἱ μὲν τὰ ἱρήια σφάζουσι, οἱ δὲ σπονδῶν φορέουσι, ἄλλοι δὲ πυρφόροι καλέονται, καὶ ἄλλοι τοιαῦτα ἐόντες. ἐμεῦ δ', πλείονες καὶ τριηκοσίων ἐς τὸν θυσίην ἀπικνέοντο. ἐσθὴς δ' αὐτέοισι πᾶσα λευκή· καὶ πίλον ὀπὶ τῇ κεφαλῇ ἔχουσι. ἀρχιερεὺς δ' ἄλλος ἑκάστου ἔτεος ὑπογίνεται. πορφυρέῃ δ' μούνῳ σφέων φορέει, καὶ τιάρῃ χρυσέῃ δεδέεται. ἔστι δὲ καὶ ἄλλο πλῆθος ἀνθρώπων ἱρῶν, αὐλητέων τε, καὶ συριστέων, καὶ Γάλλων, καὶ γυναῖκες ὑπομανέες τε, καὶ φρενοβλαβέες. θυσίη δ' ἐστὶν ἑκάστης ἡμέρης ὑπιτελέεται, ἐς τὸν πρώτους ἀπικνέονται. Διὶ μὲν δὴ οὐ κατ' ἡσυχίην θύουσι, ὅτε ἀείδοντες, ὅτε αὐλέοντες. ὅτ' αὖ δὲ τῇ Ἥρῃ καταρχόνται, ἀείδουσί τε, καὶ αὐλέουσι, καὶ κρόταλα ὑπικροτέουσι. καί μοι τούτου πέρι, οὐφὲς οὐδὲν εἰπεῖν ἐδυνάατο. ἔστι δὲ καὶ λίμνη αὐτόθι, ἣ πολλὸν ἔχει τοῦ ἱροῦ, ἐν τῇ ἰχθύες ἱροὶ τρέφονται πολλοὶ, καὶ πολυφυέες. γίνονται δὲ αὐτέων ἔνιοι κάρτα μεγάλοι· ἔστι δὲ καὶ οὐνόματα ἔχουσι, καὶ ἔρχονται καλεόμενοι· ἐν ἐμεῦ δὲ, τις εἴλκυσε ἐς αὐλοῖσι χρυσοφορέων· ἐν τῇ πρώτῃ δ', ποίημα χρύσεον αὐτέων ἀνεκέατο. καί μιν ἐγὼ πολλάκις ἐθηησάμην, καὶ ἔχε ὃ ποίημα.

A & morbi venerunt, & clades, aliaque mala, ab insania destitit, seseque mortalem agnouit, ac subditis iterum præcepit vt ad Iunonem conuerterentur. Ob eam igitur caussam adhuc tali specie stat, indicans aduenientibus Iunonem colendam esse, séque ipsam non ampliùs deam esse, sed illam confitens. Vidi autem & Helenæ simulacrum ibi, & Hecubæ, & Andromaches, & Paridis, & Hectoris, & Achillis. Vidi itidem & Nirei formam, filij Aglaiæ, & Philomelam, & Proguen, adhuc dum mulieres, & ipsum Tereum in auem iam conuersum. Præterea & aliud Semiramidis simulacrum,
B & Combabi, id de quo iam antea dixi, & Stratonices, admodum pulchrum, & Alexandri, ipsi illi simile. Iuxta autem & Sardanapalus stabat, alia quadam forma, aliáque etiam veste exornatus. Intra septa autem templi, liberi ac diis consecrati pascebantur boues magni, & equi, & aquilæ, & vrsi, & leones: atque illi homines haudquaquam lædunt, sed omnes & sacri sunt, & mansueti. Sacerdotes autem ipsis multi eliguntur, quorum alij quidem hostias mactant, alij autem libamenta ferunt, rursus alij flammiferi
C vocantur, & alij aræ ministri. Mea autem ætate plures etiam trecentis ad sacrificia ventitare solebant. Vestis autem illis tota candida est, & pileum in capite gestant. Summus autem sacerdos alius ac nouus vnoquoque anno surrogatur, solúsque hic purpuream vestem gerit, & tiara aurea redimitur. Est autem & alia multitudo hominum sacrorum, tibicinum videlicet, & fistulatorum, & Gallorum, & præterea mulieres furibundæ, ac mente captæ. Sacrificium autem bis quotidie peragitur, ad quos omnes veniunt. Ioui quidem igitur cum silentio
D sacrificant, neque cantantes, neque tibia modulantes. At postquam Iunoni primitias celebrant, & voce modulantur, & tibiis canunt, & tintinabula pulsant. Ac de ea re planum mihi dicere nihil potuerunt. Est autem lacus ibi non ita longè à templo, in quo pisces sacri aluntur, multi ac varij: nascuntur autem ipsorum nonnulli admodum magni, atque ij nomina quoque habent, & cùm vocantur, præstò veniunt. Meis autem temporibus erat quidam inter ipsos aurum ferens: cæterùm in pinna opus istud aureum ipsorum suspendebatur, atque ego illum sæpenumero vidi, & habebat opus illud.

Lacus extra templum sacer.

Altitudo autem lacus magna est, quanquam ego experimentum eius non ceperim. Dicunt autem etiam ducentorum ampliùs passuum esse. Cæterùm in medio ipsius ara lapidea stat. Putares autem si ex improuiso videres, & natare illam, & in summa aqua vehi: & multi ita existimant. Mihi verò videtur columna subesse magna, arámque sustinere. Semper autem sertis coronata est, & odoribus crematur. Ac multi quotidie precandi caussa ad ipsam enatantes, coronas portant. Fiunt autem ibidem & conuentus solennes maximi, vocantúrque descensus in lacum, quoniam in iis ad lacum deorum simulacra omnia descendunt: inter quæ Iuno prima aduenit piscium gratia, ne Iupiter illos primus aspiciat. Nam si hoc fiat, ferunt omnes illos emori. Atque ideo ille quidem vadit inspecturus, Iuno autem anteriore loco stans, & prohibet ipsum, & precibus obtestando dimittit. Maximi verò conuentus ipsis illi sunt, quòd solenni instituto ad mare conueniunt: sed ego de illis certum ac planum aliquid dicere non possum: neque enim ipse eò veni, neque vnquam profectionis istius periculum feci. Quæ verò redeuntes faciunt, vidi, eáque commemorabo. Vas vnusquisque aqua repletum portat, ídque cera obsignatur. Nemo autem suum ipse resoluens effundit, sed Gallus quidam sacer est, habitat autem ad lacum, qui postquam vasa illorum accepit, & sigillum inspexit, mercede quoque accepta & vinculum resoluit, & ceram reposcit. Et multæ adeò minæ ex hoc sacro Gallo accumulantur. Atque hinc in ædem ipsi ferentes, postquam libarunt ac sacrificarunt, retro domum reuertuntur. Festorum autem omnium quæ noui, maximum incipiente vere peragunt, atque illud Pyram alij, alij autem Facem appellant. Sacrificium autem in eo tale perficiunt: Arbores magnas cædentes, intra septum templi collocant: postea autem adducentes capras & oues, aliáque animantia bruta ex arboribus illis suspendunt, inter hæc autem & volucres, & vestes, & aurea argenteáque opera collocant: ac postquam omnia perfectè ac rite composuerunt, deorum simulacra circum arbores portant, atque exinde pyram accendunt, illa autem continuò omnia cremantur. Ad hoc festum multi homines aduenium, cùm ex Syria,

Panegyrici conuentus.

A βάθος ὃ τῆς λίμνης πολλὸν ἐγὼ μὲν οὐκ ἐπειρήθην. λέγεται δ' ὧν καὶ διηκοσίων ὀργυιέων πλέον ἔμμεναι. κὴ μέσον δὲ αὐτῆς βωμὸς λίθου ἀείσηκε. δοκέοις δ' ἂν ἄφνω ἰδών, πλωΐμην τέ μιν, καὶ τῷ ὕδατι ἐποχέεσθαι, καὶ πολλοὶ ὧδε νομίζουσι· ἐμοὶ δὲ δοκέει κίονος ἐφεστεὼς μέγας, αἰέχειν τὸν βωμόν. ἔστεπται δὲ ἀεὶ, καὶ θυώματα ἔχει. πολλοὶ δὲ ἑκάστης ἡμέρης κατ' ὀλίγον ἐς αὐτὸν νηχόμενοι, στεφανηφορέουσι. γίγνονται δ' αὐτόθι καὶ πανηγύρεις τε μέγιστα· καλέονται δὲ ἐς τὸν λίμνην καταβάσιες, ὅτι ἐν αὐτῇσι ἐς τὸν λίμνην τὰ ἱερὰ πάντα κατέρχεται· ἐν πίσι δὲ B Ηρη φοβέεται ἀπικνέεται τὴν ἰχθύων εἵνεκα, μὴ σφέας ὁ Ζεὺς φοβῆται ἴδηται. ἢν γὰρ τόδε γένηται, λέγεσι ὅτι πάντες ἀπόλλυνται. ἔστε δὴ τὰ μὲν ἔρχεται ὀψόμενος, ἡ δὲ φοβέεται ἱσταμένη, ἀπειρέη τέ μιν, καὶ πολλὰ λιπαρέουσα, ἀποπέμπει. μέγιστα δὲ αὖ τοῖσι πανηγύρεις, τὰ ἐς θαλάσσαν νομίζονται. ἀλλ' ἐγὼ τουτέων πέρι, σαφὲς οὐδὲν ἔχω εἰπεῖν· οὐ γὰρ ἦλθον αὐτὸς, οὐδὲ ἐπειρήθην τούτης τῆς ὁδοιπορίης. τὰ δὲ ἐλθόντες ποιέουσι, εἶδον, καὶ C ἀπηγήσομαι. ἀγγεῖον ἕκαστος ὕδατι σεσαγμένον φέρεσι· κηρῷ δὲ πάντα σεσήμανται· καὶ μιν οὐκ αὐτοὶ λυσάμενοι χέονται, ἀλλ' ἔστι ἀλεκτρυὼν ἱερὸς, οἰκέει δὲ ὅτι τῇ λίμνῃ, ὃς ἐπεὶ σφέων δέξηται τὰ ἀγγήια, τόν τε σφρηγῖδα ὁρῇ, καὶ μισθὸν ἀνύσηται, αὐτά τε λύει τὸν δεσμὸν, καὶ τὸν κηρὸν ἀπαιτέει, καὶ πολλαὶ μηχαναὶ ἐκ τουτέου τοῦ ἔργου τῷ ἀλεκτρυόνι ἀγείρονται. ἔνθεν δὲ ἐς τὸν νηὸν αὐτοὶ σπείσαντες, ἀπενδοῦσί τε, καὶ θύσαντες, ὀπίσω ἀπονοστέουσι. ἑορτέων δὲ πασέων, τὴν οἶδα, μεγίστην τῇ εἴαρος ἀρχομένου ἐπιτελέουσι. καὶ μιν οἱ μὲν πυρὸν, οἱ δὲ λαμπάδα καλέουσι. θυσίην δὲ ἐν αὐτῇ τοιήνδε ποιέουσι. δένδρεα μεγάλα κατασκήψαντες, ἐν τῇ αὐλῇ ἑστᾶσι, μετὰ δὲ ἀγαγόντες αἶγάς τε, καὶ οἶας, καὶ ἄλλα κτήνεα ζωὰ, ἐκ τῶν δενδρέων ἀπαρτέουσι· ἐν δὲ καὶ ὄρνιθες, καὶ εἵματα, καὶ χρύσεα, καὶ ἀργύρεα ποιήματα. ἐπεὰν δὲ συντελέα πάντα ποιήσωνται, περιενείκαντες τὰ ἱερὰ περὶ τὰ δένδρεα, πυρὶ κατᾶσι, τὰ δὲ αὐτίκα πάντα καίονται. ἐς ταύτην τὴν ἑορτὴν πολλοὶ αὐθρωποι ἀπικνέονται ἔκ τε Συρίης

καὶ τῶν πέριξ χωρέων πασέων· φέρουσί τε τὰ A
ἑωυτῶν ἱρὰ ἕκαστοι, καὶ τὰ σημήια ἕκαστοι ἔχουσι
ἐς τὰ δὲ μεμιμημένα. ἐν ῥητῇσι δὲ ἡμέρῃσι
ὃ μὲν πλῆθος ἐς ὃ ἱρὸν ἀγείρονται. Γάλ-
λοι δὲ πολλοί, καὶ τοὺς ἔλεξα, οἱ ἱροὶ ἀνθρω-
ποι τελέουσι τὰ ὄργια, πάμπονται τε τοὺς πή-
χεας, καὶ τοῖσι νώτοισι πρὸς ἀλλήλους τύπτον-
ται. πολλοὶ δὲ σφισι παρεστεῶτες, ἐπαυλέου-
σι, πολλοὶ δὲ τύμπανα παταγέουσι, ἄλλοι δὲ
ἀείδουσι ἔνθεα καὶ ἱρὰ ἄσματα. ὃ δὲ ἔργον
ἐκτὸς τοῦ νηοῦ τόδε γίνεται. ὅσοι δὲ ἐσέρχονται
ἐς τὸν νηόν, ὁκόσοι πάδε ποιέουσι. ἐν ταύτῃσι B
τῇσι ἡμέρῃσι, καὶ Γάλλοι γίνονται. ἐπεὰν γὰρ
οἱ ἄλλοι αὐλέωσί τε, καὶ ὄρχια ποιέωνται, ἐς
πολλοὺς ἤδη ἡ μανίη ἀπικνέεται, καὶ πολλοὶ οἱ
ἐς θέλω ἀπικόμενοι. μετὰ δὲ τοῖσιδε ἐπορώξαν,
καταλέξω δὲ καὶ τὰ ποιέουσι. ὁ νεηνίης, ἐπὴν
πάδε ἀποκέαται, ῥίψας τὰ εἵματα, μεγάλῃ
βοῇ ἐς μέσον ἔρχεται, καὶ ξίφος ἀναιρέεται.
τὰ δὲ πολλὰ ἔτεα ἐμοὶ δοκέει, ἀπὸ τοῦ ἔξω
λαῶν δὲ αὐτίκα, πάντῃ ἑωυτὸν, θέῃ τε
ἀπὸ τῆς πόλιος, καὶ τῇσι χερσὶ φέρῃ τὰ ἔτα-
με. ἐς οἰκίην δὲ οἰκίην τὰ δὲ ἀπορρίπτει, ἐκ
ταύτης ἐσθῆτά τε θηλείην, καὶ κόσμον τὸν C
γυναικήιον λαμβάνει. τὰ δὲ μὲν ἐν τῇσι το-
μῇσι ποιέουσι. ἀποθανόντες δὲ Γάλλοι, οὐκ
ὁμείλεον τοῖσι ἄλλοισι θάπτονται, ἀλλ'
ἐὰν ἀποθάνῃ Γάλλος, οἱ ἑταῖροι μιν ἀείρον-
τες, ἐς τὰ πεδία φέρουσι. θαλλοὶ δὲ
αὐτὸν, καὶ ὃ φέρεσθαι, τῷ ἐκόμισαν, ὕπερ-
θε λίθοις βάλλουσι, καὶ πάντα ἐπορώξαντες, ὀπίσ-
ω ἀπονοστέουσι· φυλάξαντες δὲ ἑπτὰ ἡμε-
ρέων ἀριθμὸν, ὕστερον ἐς ὃ ἱρὸν ἐσέρχονται.
πρὸ δὲ τουτέων, μὴ ἐσέλθωσι, οὐκ ὅσια
ποιέουσι. νόμοισι δὲ ἐς ταῦτα χρέωνται τοι- D
τέοισι· μὴ μοῦ τις αὐτέων νέκυν ἴδηται, ἐκεί-
νῳ τῷ ἡμέρῃ ἐς ὃ ἱρὸν οὐκ ἀπικνέεται.
τῇ ἑτέρῃ δὲ, καθήρας ἑωυτὸν, ἐσέρχεται. αὐ-
τῶν δὲ τῶν οἰκηίων τοὺς νέκυας ἕκαστοι φυλά-
ξαντες ἀριθμὸν ἡμερέων τελέοντα, καὶ τὰς
κεφαλὰς ξυρήμενοι, ἐσέρχονται. θεῖον δὲ
τὰ δὲ ποιῆσαι, ἢ σφισι ἐσιέναι ὅσιον. θύ-
ουσι δὲ βόας ἄρσενάς τε, καὶ θήλεας, καὶ αἶ-
γας, καὶ ὄϊας. σῦς δὲ μούνους σφαγέας νο-
μίζοντες, οὔτε θύουσι, οὔτε σιτέονται. ἄλλοι
δὲ ἢ σφέας σφαγέας, ἀλλὰ ἱροσυλέας νομίζουσι.

tum ex circumiacentibus oris omnibus, afferúntque & ſua quique deorum ſimulacra, & ſigna quæ ad imitationem illorum ſinguli facta habent. Diebus autem hiſce ſolennibus multitudo quidem ad templum congregatur, Galli autem frequentes, & ij quos dixi, homines ſacrati peragunt ſacrificia, vulnerantúrque cubitis, & in terga à ſe mutuo verberantur. Multi autem adſtantes ipſis tibiis accinunt, & tympana pulſant, alij autem diuinitus inſpirata ſacráq; carmina cantant. Atque hoc opus extra ædem peragitur, neque ingrediuntur in ædem quicunque iſta faciunt. Hiſce diebus & Galli fiunt. Poſtquam enim cæteri tibiis canunt, & ſacrificia peragunt, ad multos alios interea furor iſte peruenit: & multi qui ad ſpectaculum ſolummodo venerant, poſtea eadem fecêre. Recẽſebo autem & quæ faciunt. Adoleſcens quicunque fortè ad hoc paratus venit, abiectis veſtibus magna voce in medium progreditur, atque enſem diſtringit (hæc autem multis annis, vt mihi videtur, per hoc ſteterunt) Accepto autem eo continuò ſeipſum ſecat, currítque per vrbem, & manibus ea quæ reſecuit, portat. In quancunque autem domum hæc abiicit, ex ea & veſtem fœmineam, & ornatum muliebrem accipit. Atque hæc quidem in caſtrationibus faciunt. Quando autem moriuntur Galli, haudquaquam eandem cum cęteris ſepeliendi rationem habent: ſed poſtquam Gallus quiſpiam mortuus eſt, ſocij ſublatum ipſum in ſuburbana efferunt. Ibi depoſito ipſo, & feretro quo elatus fuit, lapides ſupernè iniiciũt: atque hæc poſtquam fecerunt, retro domum abeunt. Obſeruato autem ſeptem dierum numero, exinde in templum ingrediuntur. Nam ſi antea ac citiùs ingrediantur, nephas faciunt. Legibus autem ad hæc vtuntur talibus. Si quis ipſorum cadauer aliquod aſpexerit, illo die ad templum non accedit. Poſtero autem, vbi ſeipſum purgando luſtrauit, ingreditur. Eorum autem qui ex familia mortui ſunt, vnuſquiſque non niſi poſt triginta dierum numerum, raſóque capite, ingreditur. Antea verò quàm hoc fecerunt, fas illis introire non eſt. Immolant autem boues maſculóſque & fœminas, præterea capras & oues: ſues autem ſolos pro ſceleratis habentes, neque ſacrificant, neque manducant. Alij autem eos non ſceleratos, ſed ſacros exiſtimant.

Præterea ex auibus columba ipſis videtur res ſanctiſſima eſſe,& ne tangere quidem ipſam fas habent. Quòd ſiquando inuiti etiam attingunt, ſcelerati & execrabiles illo tum die habentur. Ob quam rem & compaſcuę ipſis ſunt,& ad domos ipſorum veniunt, & plerunque in terra paſcuntur. Porrò autem & illa dicam quæ ab iis qui ad conuentus ſolennes veniunt, factitantur. Vir quiſpiam quando primùm in Sacram ciuitatem abit, caput ille quidem & ſupercilia tondere ſolet, poſtea autem mactata oue, cætera quidem in fruſta concîdit, & conuiuatur, vellus autem humi ſternens, ſuper hoc in genua procumbit. pedes autem & caput animantis,ſuo ipſius capiti imponit,& ſimul precando poſtulat, vt preſens ſacrificium acceptum ſit,maiúſque aliud in poſterum pollicetur. His ita peractis, caput ſuum corona induit, itidémque aliorum omnium qui eandem cum ipſo viam proficiſcuntur : atque ita attollens ſe, ex terra ſua proficiſcitur,vtens & frigidis aquis, lauãdi cauſſa pariter & potus, & omnino humi quoque dormiens. Neque enim fas illi eſt conſcendere lectum,donec iter illud peregerit ,domúmque ſuam reuerſus iterum fuerit . In Sacra autem ciuitate recipit ipſum publicus hoſpes ignotũ. Certi enim vniuſcuiuſque ciuitatis hoſpites ibi ſunt,& quod ex patria cuiuſque venit, id denuo apud ſe recipit. Appellantur autem ab Aſſyriis iſti doctores, quoniam ipſis omnia exponunt & enarrant. Sacrificant autem non in ipſo templo : ſed poſtquam adduxit ad altare hoſtiam,libatione inſuper facta, rurſus eandem domũ ducit:deinde verò vbi rediit, ſecum ipſe domi ſacrificat, & precatur. Eſt autem & alius quidam ſacrificandi ritus talis. Poſtquam animalia immolationi deſtinata coronarunt , ex veſtibulis templi ea demittunt: illa verò præcipitata,ex caſu moriuntur. Quidam autem & pueros ſuos ex eodem loco demittunt, non tamen eodem modo quo pecudes, ſed in peram ſiue ſaccum incluſos, manu deducunt, ſimul autem & acerbè increpantes illos,dicendo quòd non pueri,ſed boues ſint. Certis autem notis compunguntur omnes , alii quidẽ in vola manus, alij autem in ceruice. Et inde eſt quòd cuncti Aſſyrii notas inuſtas habent. Faciunt autem & aliud quiddam, in quo cum ſolis Græcorum Trœzeniis conſentiunt. Dicam autẽ etiam quæ illi faciunt.

A ὀρνίθων τὲ αὐτέοισι θεσπεσιώτατόν ἐστι νενόμισται εἶναι χρῆμα ἱρώτατον, καὶ οὐδὲ ψαύειν αὐτέων δικαιεῦσι· καὶ ἢν ἀέκοντες ἅψωνται, ἐναγέες ἐκείνῃσι τῇσι ἡμέρῃσι εἰσί. ἔωθεν δὲ αὐτέοισι σιτώνιοι τέ εἰσι, καὶ ἐς τὰ οἰκήια ἐσέρχονται, καὶ τὰ πολλὰ ἐν γῇ νέμονται. λέξω δὲ καὶ τῶν πανηγυριστέων, τὰ ἐκεῖνοι ποιέουσι. ἀνὴρ ὅτ' ἂν ἐς τὴν ἱρὴν πόλιν πρῶτον ἀπικνέεται, κεφαλὴν μὲν ὁδε καὶ ὀφρύας ξύρεται· μετὰ δὲ ἱρεύσας οἶν, τὰ μὲν ἄλλα κρεουργέει τε, καὶ διαχέεται, δέρμα δὲ νάκος χαμαὶ τέλμενος, ὅπι τούτου ἐς γόνυ B ἕζεται, πόδας δὲ καὶ κεφαλὴν τῆς κτηνέος ὅπι τὴν ἑωυτῆς κεφαλὴν ἀναλαμβάνει· ἅμα δὲ εὐχόμενος, αἰτέει, τὴν μὲν πρόσθεν θυσίην δέκεσθαι· μέζω δὲ ἑωυτῆς ἐπιχρέεται. τελέσας δὲ ταῦτα, τὴν κεφαλὴν αὐτός τε σέφεται, καὶ τῶν ἄλλων, ὁκόσοι τὴν αὐτὴν ὁδὸν ἀπικνέονται. ἀρὰς δὲ, ἀπὸ τῆς ἑωυτῆς ὁδοιπορέει, ὕδασί τε ψυχροῖσι χρεώμενος, λουτρεῶντε καὶ πόσιος εἵνεκα, καὶ ἐς πάμπαν χαμοκοιτέων. οὐ γὰρ οἱ θέμις ἐστὶ ἐπιβῆναι ὅσιον, πρὶν τὴν τε ὁδὸν ἐκτελέσαι, καὶ ἐς τὴν ἑωυτῆς αὖθις ἀπικέσθαι. C ἐν δὲ τῇ ἱρῇ πόλι ἐκδέχεται μιν αὐτὴν ξεινοδόκος ἀγνοέοντα. ῥητοὶ γὰρ δή εἰσι ἑκάστης πόλιος, αὐτόθι ξεινοδόκοι εἰσί· οἳ πόδεν παρῆλθεν οἴκοι δέκονται. καλέονται δὲ ὑπὸ Ασσυρίων οἵδε, διδάσκαλοι, ὅτι σφίσι πάντα ὑποτίθενται. θύουσι δὲ οὐκ ἐν αὐτῷ τῷ ἱρῷ· ἀλλ' ἐπεὰν προσαγάγῃσι τῷ βωμῷ ὃ ἱρήϊον, σπασάμενοι, αὖθις ἀγάγωσιν ἐς τὰ οἰκήια· ἐλθὼν δὲ κατ' ἑωυτὸν θύει τε, καὶ εὔχεται. ἔστι δὲ καὶ ἄλλης θυσίης τρόπος τοιόσδε· στέφαντες τὰ ἱρήια ζῳὰ, ἐκ τῶν προπυλαίων ἀπιᾶσι, τὰ δὲ κατενειχθέντα, πίπτοντα θνήσκουσι· ἔνιοι δὲ καὶ παῖδας ἑωυτῶν, ὑπενεῖσι ἀπιᾶσι, οὐκ ὁμοίως τοῖς κτηνέσι, ἀλλ' ἐς πήρην ἐνθέμενοι, χρεὶ καπάζουσι, ἅμα δὲ αὐτέοισι ὑποκερτομέοντες, λέγουσι ὅτι οὐ παῖδες ἀλλὰ βόες εἰσί. σίζονται δὲ πάντες, οἱ μὲν ἐς καρπούς, οἱ δὲ ἐς αὐχένας. ἐκ τούτου δὲ ἀπάντων Ασσυρίων σιγματηφορέουσι. ποιέουσι δὲ καὶ ἄλλα, μουνοῦσι Ελλήνων Τροιζηνίοισι ὁμολογέοντες. λέξω δὲ καὶ τὰ κείνοι ποιέουσι.

Τροιζήνιοι τῆσι παρθένοισι, καὶ τοῖσι νεηνίοισι νόμον ἐποιήσαντο, μὴ μὲν ἄλλως γάμου ἔσεσθαι, πρὶν Ἱππολύτῳ κόμας κείρασθαι· καὶ ὧδε ποιέουσι. τοῦτο καὶ ἐν τῇ ἱρῇ πόλι γίνεται. αἱ μὲν νεηνίαι τὴν ἡλικίην ἀπορέουσαι· τοῖσι δὲ νέοισι, πλοκάμους ἱεροὺς ἐκ ἡλικίης ἀπιᾶσι· τοὺς ἐπεὰν ἐν τῷ ἱρῷ γένωνται, κάμνουσί τε, καὶ ἐς ἄγγεα καταθέντες, οἱ μὲν ἀργύρεα, πολλοὶ δὲ χρύσεα ἐν τῷ νηῷ, προσηλώσαντες ἀπίασι, ἐπιγράψαντες ἕκαστοι τὰ οὐνόματα. τοῦτο καὶ ἐγὼ ἔτι νέος ὢν, ἐπετέλεσα. καὶ ἔτι μευ ἐν τῷ ἱρῷ καὶ ὁ πλόκαμος, καὶ τοὔνομα.

A Trœzenij virginibus & adoleſcentibus legem ſtatuerunt, ne quis ipſorum connubio ſeſe illigaret priùs quàm Hippolyto comas totondiſſent: faciúntque hoc pacto. Idem igitur & in Sacra ciuitate fit. Ac adoleſcentes quidem barbas ſuas conſecrant: iuuenibus autem capillos ſacros à natiuitate vſque conſecratos demittunt, quos poſtquam in templo ſunt, reſecant, & in vaſa depoſitos, alij quidem argentea, multi verò etiam aurea, in æde affigunt, atque abeunt, inſcripto vniuſcuiuſque nomine. Atque hoc ego quoque cùm iuuenis adhuc eſſem, feci, & in templo meus capillus adhuc meúmque nomen reſtat.

ΔΗΜΟΣΘΕΝΟΥΣ ΕΓΚΩΜΙΟΝ.

DEMOSTHENIS ENCOMIVM.

Philippo Melanchthone interprete.

ARGVMENTVM.

Et hic titulus argumenti ſummam indicat. Eſt enim encomium Demoſthenis oratoris, ſed nouo quodam colore tractatum. Non enim ſimplici via, aut vulgatis laudandi rationibus, quæ à rhetoribus præſcribuntur, vtitur, ſed illis quodammodo poſt poſitis & reiectis, à confeſſione hoſtis potiſſimam encomij partem abſoluit, hoc videlicet ordine. Principio narrat quo pacto cùm deambulatum iiſſet, in Therſagoram poëtam incideriť, encomium Homeri meditantem. Ibi igitur cùm de Homero alter, alter autem de Demoſthene laudando inter ſe agerent, Therſagorásque contenderet longè difficilius eſſe Homerum laudare, quàm Demoſthenem: non quia id verſibus faciendum eſſet, ſed quia ipſa materia locorum ſterilior foret, idem hoc ipſa re comprobare illum cœpiſſe. Eáque encomij huius occaſio eſt, & quaſi quoddam operis proœmium. Fingitur itaque exinde Therſagoras ſub comparatione quadam Homeri & Demoſthenis, & eorum quæ ad vtriuſque laudem ab arte ſumi poſſint, omnes eos locos percurrere, ex quibus cùm perſona Demoſthenis, tum cæteræ virtutes & res geſtæ amplificari poterant. Quo loco & illud obiter videre licet, quid in auctorum lectione ſpectandum ſit, & quæ ratio in encomiis texendis potiſſimùm ſequenda, Therſagora iſta omnia quaſi digito, quod dici ſolet, indicante. Atque hæc prior encomij pars eſt, quæ ex locis technicis à Therſagora homine poëta perficitur. Altera autem ex atechnis quæ vocant, ſumitur, ſed quam ſumma prudentia atque arte Lucianus, vtpote orator, ac ſerio agens, tractaſſe ita videtur. Interpellato enim ſermone Therſagoræ, vt qui in vulgatis, & in ſchola exerceri ſolitis rationibus verſaretur: deinde & carminis illius auſcultatione, vt fingitur, viciſſim peracta, ipſe accepto ab eodē Macedonicarum rerum commentario, in quo & acta Antipatri & Demoſthenis quædam continebantur, ex eo reliquam inde orationem pertexit, illi videlicet inſuper commemorando quæ hoſtes quoque de eloquentia Demoſthenis, de magnitudine animi eius, & de rerum geſtarum excellentia, ſcripta atque teſtata reliquiſſent. Quo argumento neque grauius aliud, opinor, neque firmius quicquam afferri potuit. Eſt enim ea demum vera ac ſolida laus, quæ ab hoſte proficiſcitur, quippe qui nihil laudaturus facilè in eo quem odit, fuerit, niſi ad quod ipſa virtutis ac veritatis natura compellitur, quæ eiuſmodi ſanè eſt, vt quod infrà ipſe Antipater ait, Honeſtæ res etiam apud hoſtes honeſtæ ducantur: & Virtus laudem ſuam vbiuis locorum inueniat. Sed de hac re alibi dictum eſt.

CVM in porticu deambularem, exeunti ad sinistrã die decimosexto paulò ante meridiem, fortè se mihi Thersagoras offert: existimo eum plerisque vestrûm notum esse: pusillus est, naso aquilo, ferè candidus, virili specie. Hunc, cùm procul accedentem viderem, dixi: Hic Thersagoras poëta est. Et interrogaui quorsum aut vnde iret. Ille inquit domo se huc venisse. Num, inquam, deambulandi gratia? Tum ille: Omitte hoc interrogare: nocte intempesta surrexi, vt ad Homeri natalem carmen ei dedicarem. Præclarè, inquam, facis, quòd illi studes gratiam institutionis referre. Hoc cùm instituissem, ait ille, huc veni, neque animaduerti me deambulationem ad meridiem vsque produxisse. Tum ego: Et mihi opus est deambulatione. Sed ille: Multo antè, inquit, oportuit me illum salutare: monstrabat autem manu Homerum. Scitis enim in templo Ptolemæi ad dexteram collocatum esse, prolixa coma insignem, inquit: ad hunc eundum mihi est, vt eum salutem, & orem vt mihi magnam versuum copiam largiatur. Ego contrà, inquam, Si quid votis proficitur, & ego iam olim Demosthenì obstrepo, vt mihi suppeditet orationem ad natalem eius ornandum. Si igitur satis erit vota facere, adiunge me tibi socium: nam commune, inquit, lucrum auferre cupimus. Ego, inquit, habeo poëma lucubratum hac nocte & hodie, quod Homero propter beneuolentiam dedicaturus sum. Nam diuino quodam furore commotus ad poëticam rapior, vt iudicabis ipse. Gero enim mecum libellum in hoc paratum, vt ostendam sodalibus, cùm in aliquem otiosum incidero. O te felicem, inquam, qui videris mihi perinde facere, atque aliquis qui postquam cursu vicit in stadio, redit abluto puluere, vt oblectet se spectando, & cum luctatore iocatur expectante vt iam in certamen vocetur. Cui respondet ille, At paulo antè cùm à meta procurrendum esset, non erat otium ad iocandum. Sic tu velut in cursu poëtico victor, facis me ludos ac delicias, metuentem stadij fortunam. Scilicet, ait ille ridẽs, quasi rem difficilem susceperis.

Α Δεῖ γάρ μοι καὶ πρὸ τοῦ στοᾶ, πρὸ ἐντεῦθεν ἐξιόντων εἰ ἀριστερᾷ, τῆς ἕκτης ὅπου δέκα, σμικρὸν ἀπὸ μεσημβρίας, Θερσαγόρας ἀπαντυγχάνει. Τάχα τινὲς αὐτὸν ὑμῶν ἐπίσαντο σμικρὸς τὶς ὅστι, χροιᾶς, ὑπόλευκος, ἀνδρικὸς τὴν φύσιν. Ἰδὼν οὖν αὐτὸν ἔτι πορρωτέρω ὄντα, Θερσαγόρας, ἔφην, ὁ ποιητὴς, πῆ δή, καὶ πόθεν; οἴκοθεν, ἦ δ' ὅς, ἐνταῦθα. πότερον δή μοι δή ἐγὼ, ἕνεκα διπον; Ἀμέλει μὰ, ἔφη, καὶ τούτου δεόμενος· ἀεί γάρ τι τῶν νυκτῶν ἐξαναστὰς, ἔδοξέ μοι χαρίσασθαι τοῖς Ὁμήρου γενεθλίοις τῆς ποιητικῆς ἀπάρξασθαι. Καλῶς γε σὺ ποιῶν, ἔφην, καὶ τὰ ἔπαθλα τῆς παιδιᾶς ἐκείνῳ τίνων. ἐκεῖθεν οὖν ἀρξάμενος, ἦ δ' ὅς, ἔλαθον ἐμαυτὸν, εἰς τοῦτο τῆς μεσημβρίας ἐκπεσών. ὥρα οὖν, ἔφην, δεῖ μὰ μοι καὶ τὸν πάππου. Πολὺ μὰ τι πορρώτερον, ἔφη, προσφέρειν ποιοῦμαι δεόμενος ἥκω, τῇ χειρὶ τὸν Ὅμηρον ὑποδείξας. ἵστε δήπου τὸν ἐν δεξιᾷ τοῦ τοῦ Πτολεμαίων νεῶ, τὸν καθήμενον τὰς κόμας. προσερῶν τε οὖν αὐτὸν ἀφικόμην, ἔφη, ὡς προσδοξόμενος ἀγαθόν τι ἐπῶν, εἰ γὰρ, ἔφην, ἐν βύβλοις τὰ πρόχειρα εἴη. πάλαι γάρ τι καὶ αὐτός μοι δοκῶ τὸν Δημοσθένειον, ὑποκρούσαί τι πρὸς τὴν αὐτοῦ γενέθλιον. εἰ οὖν ἡμῖν ἐπιτρέποι ὁ βύβλος, συμβαλοίμην ἂν σοι. κοινὸν γὰρ ἡμῖν τὸ ἔρμαιον. Ἐγὼ μὰ, ἔφη, τὴν νύκτωρ τε καὶ τὴμέρας πεποιημένον, δοκῶ μοι τῆς θυσίας τὸν Ὅμηρον ὑποτρέφασθαι· θείως γάρ πως καὶ μαντικῶς εἰς τὴν ποίησιν ἐξεβακχεύθη· κεἰμαι δ' αὐτός. ὑπέτυδες γάρ τι πυκτὸ γραμματεῖον προσηγόμην, εἰ ἄρα τοῦ ὀρθίου ἄγοντι τοῦ ἑταίρου, προσεύξομαι. δοκεῖς οὖν μοι σὺ καλῶ σὺ τῆς ὥρας εἶναι. μακάριος γὰρ εἶ, ἦ δ' ἐγὼ, καὶ πεποιθὼς τὸ τοῦ τὸν δόλιχον νενικηκότος, ὡς ἤδη λελουμένος τὴν κόνιν, καὶ τὸ λοιπὸν τῆς θέας ψυχαγωγούμενος μυθολογεῖν πρὸς τὸν παλαιστὴν διενοοῦ το, ὑποδέξῃ κληθήσεσθαι τῆς πάλης ὕστερος. ἔοικ', Ἀλλ' ὑπὸ δ' βαλείδος οὐκ ἂν ἐμυθολόγης, ἔφη· καὶ σὺ δή μοι δοκεῖς νενικηκὼς τὸν δόλιχον τοῦ ἐπῶν, σὺ τεύξῃ αὐδρὶ μάλα δὴ καταῤῥαδιῶς τὴν τοῦ σταδίου τύχην. ὁ δ' γελάσας, Ὡς δή σοι τὰ τῶν ἀπόρων εἶπεν ἐργασόμενος.

Ἴσως γάρ, ἔφην, ὁ Δημοσθένης ἐλάττονος ἢ καθ' Ὁμήρου εἶναί σοι λόγου καταφαίνεται· καὶ σὺ μοὶ μέγα φρονῆς, Ὁμήρου ἐπαινέσας· ἐμοὶ δὲ ὁ Δημοσθένης σμικρόν, καὶ ὃ μηδέν; Συκοφαντεῖς, ἔφη. Δέδοικα μὴ δῆτα οὐκ ἂν τοῖς ἥρωσι, εἰ καὶ πλείων εἰμὶ τῷ γνώμῃ τοῦ Ὁμήρου πεπαῦσθαι. Εὖγε, εἶπον, ἐμὲ δ' οὐκ ἂν νομίζοις τοῦ τῶ Δημοσθένους; ἀλλ' ἐπεί γε μὴ ταύτῃ τὸν λόγον ἀπημάξῃς τῷ ὑποθέσιν, δῆλον ὡς τῷ ποιητικὴν ἔργον ἡγῇ μόνον, τοῖς δὲ ῥητορικοὺς λόγους καταφρονῇς ἀτεχνῶς, οἷς ἱππεὺς παρὰ πεζοὺς ἐλαυνῶν. Μὴ μανείην, ἔφη, ταῦτά γε, κἂν εἰ πολλῆς δεῖ τῆς μανίας ὅτι τοῖς ποιητικοῖς ἰοῦσι θύραις. δεῖ γάρ τοι κἀγὼ τοῖς καταλογάδην, ἔφην, οὐθέν πνος ὅτι πνοίας, εἰ μέλλοιτο μὴ παπεινοὶ φανήσεσθαι, καὶ φαύλης φρενίτιδος. Οἶδά τοι, ἔφη, ὦ ἑταῖρε, καὶ χαίρω πολλάκις, ἄλλων τε δὴ λογοποιῶν, καὶ τὰ Δημοσθένους ἐγγὺς τῶν Ὁμήρου πῆξεις. οἷς λέγω τῷ σφοδρότητα, καὶ πικρίδα, καὶ τὸν ἐνθουσιασμόν. καὶ ὃ μὲν οἰνοβαρεῖς, τοῖς ταῖς Φιλίππου μέθαις, καὶ κορδακισμοῖς, καὶ τῷ ἀσέλγειαν· ὃ δ', Εἷς οἰωνὸς ἄριστος, τοῖς ὃ, δεῖ γὰρ τοὺς ἀγαθοὺς ἄνδρας, ταῖς ἀγαθαῖς ὑποθεμένους ἐλπίδας· καὶ ὃ,

Ἦκε μέγ' οἰμώξεσθαι γὰρ ἐπ' ἠπύτα Πηλεΐδης, τοῖς ὃ,

Πηλείδην ποτὲ γεννάσαιεν αἱ οἱ ἄνδρες ἐκεῖνοι, οἱ ὑπὲρ δόξης καὶ ἐλευθερίας τελευτήσαντες. τοιγαροῦν καὶ τὸν ῥέοντα Πύθωνα, τοῖς ταῖς Ὀδυσσέως νιφάδας τῶν λόγων, καὶ ὃ,

Εἰ μὲν μέλλοιμεν ἀγήρω τ' ἀθανάτω τε ἔσεσθαι, τοῖς ὃ,

τοῖς μὲν γὰρ ἅπασιν αὐθαίρετοις τὸ εἶναι θάνατος, κἂν ἐν οἰκίσκῳ τις αὐτὸν καθείρξας τηρῇ. καὶ μυρίαι γεγόνασιν αὐτῆς αὐτοῖς ὅτι ταῦτα τῆς δεινότητος ὅτι θρομμή. ἥδομαι δὲ καὶ παθητικοῖς, καὶ δεινοῖς, καὶ ἁπλῆς λέξεως καταμανθάνων, καὶ τὰς ἀφαιρούσας τὸν λόγον μεταβολάς, καὶ τὰς ἐκ τῶν τοιούτων ἐπανόδους, καὶ τὰς τῶν παρεκβολῶν σὺν τῷ καιρῷ γλαφυρότητας, καὶ ὃ τὸ ἅπου μισοβάρβαρον πολυχρόνιον. καὶ μοι πολλάκις ἔδοξεν (οὐ γὰρ ἂν ἀληθὲς ἀποκρυψαίμην)

A Fortassis, inquam, Demosthenes videtur tibi indignus qui ad Homerum conferatur, & videri vis in argumento graui ac difficili posuisse operam, cùm Homerum laudasti: me verò existimas leue argumentum de Demosthene sumpsisse. Cauillaris, inquit ille: nam ego nolim heroas illos inter se committere, tametsi magis faueo Homero. Bene, inquam, an non putas me Demosthenis magis fauere? sed quoniam non recusas hac de re mecum colloqui, apparet te solam poëticam admirari, & solutam orationem prorsus contemnere, sicut eques peditem præteruectus aspernatur. Tum ille,

B Dij prohibeant ne sic insaniam, tametsi non leui furore opus est iis qui ad poëticas fores accedunt. Verùm & Oratoribus, inquã, opus est afflatu quodam diuino ad efficiendam orationem non humilem aut frigidam. Nec hoc, inquit, ignoro, ac sæpe me comparatio cùm aliorum oratorum, tum Demosthenis cum Homero, delectat, cùm similem video vim, acerbitatem & impetum. Vt Homerus Agamemnonem appellat vinolentum, ita Demosthenes in Philippi ebrietatem, saltationes, petulantiam inuehitur.

Collatio Homeri & Demosthenis.

C Et quale illud est apud Poëtam, Vnum augurium optimum est, pugnare pro patria: tale illud est apud Demosthenem: Oportet bonos viros bona cum spe suscipere defensionem Reipubl. Et illud,

Forsitan ipse senex deploret talia Peleus,

simile est huic sententiæ: Quàm grauiter ingemiscerent illi fortes viri qui propter gloriam & patriæ libertatem in acie perierunt. Confero & magna vi fluentem Pythonis orationem ad hybernas niues, quarum similis oratio Vlyssis esse scribitur: & illud,

D *Ni foret hæc hominum natura obnoxia morti,*

simile est huic loco: Omnes homines natura morti obnoxii sunt, etiamsi quispiam conetur se inclusum in caueam seruare. Denique infinitæ sunt similes vtriusque sententiæ. Delectant autem me & affectus, tum vehementiores, tum leniores, & orationis varietates & metaphoræ tædium leuantes, & tempestiui ex digressionibus reditus, & concinnæ collationes, denique totius vrbanitas orationis. Et mihi sæpe visum est (neque enim dissimulanda est veritas)

plus esse grauitatis in Demosthene ca- A
stigante segnitiem suorum ciuium magna libertate, quàm in Homero cùm Achiuos Achaidas appellat. Et Græcorum tragœdias grandiore sono repręsentat, quàm Homerus, qui fingit colloquia in mediis pugnis, & certamina iactu lapidis dirimit. Sæpe etiam apud Demosthenem membra suos habent numeros ac mensuras, quales sunt in poëtica: sicut neque desunt in Homero antitheses, comparia, figuræ asperiores aut candidiores. Nam ingenia videntur sua sponte similes virtutes etiam in dissimilibus studiis gignere. Quare igitur tuam Calliopen aspernarer? Quamuis autem hanc B
valde admirer, tamen mea caussa duplo plus habet negotij, quàm Demosthenis encomium: non ob illam caussam, quia mihi carmen scribendum est, sed etiam propter argumentum, nullam habeo materiam satis splendidam ad inchoandas laudes, præter ipsam poëticam: cætera sunt ignota, patria, genus, ætas: nam si hæc nota essent, nullæ extitissent inde dissensiones. Alij patriam ei assignant vrbem Ionicam Colophona, alij Cumam, alij Chium, nonnulli Smyrnam, quidam Thebas Ægyptias, & innumeras alias. Patrem Mæonem Lydum, aut fluuium, matrem Melanopen, aut aliquam nympham: siquidem humanum genus ignoratur. Alij existimant eum temporibus heroicis fuisse, alij Ionicis: nec satis constat vtrùm Hesiodus sit antiquior. Quidam etiam contendunt prius ei nomen Melesigenæ fuisse, quàm hoc quod nunc in vsu est Homeri. Nec de fortuna eius aliquid constat, de paupertate, de cæcitate: vt satius esset fortasse omittere ista, cùm sint ignota. Valde igitur angusta erit encomij materia, si nullæ res gestæ, & carmen tantùm D
laudandum erit, & sapientia ex versibus æstimãda. Tibi verò amplissima materia ad manum & in promptu est dicenti de rebus certis & celebratissimis: tantùm verbis opus est, tanquam condimento ad obsonium parato. Quid enim non magnum & splendidum fortuna Demostheni concessit? Quid non celebratissimum? Nónne patria, Athenę opulentæ & nobiles, & Græciæ propugnaculum? Quòd si mihi Athenæ contigissent,

A δύσπεπτέστερον μὼ ῥαθυμίας Ἀτθικῆς καθαπτόμενος Δημοσθένης, ὁ τὼ πρῴρησίαν, ὡς φασιν, αἰνιγμός, τὸ τοὺς Ἀχαιὰς Ἀχαΐδας προσειπόντος. βαρυτέρῳ δὲ τόνῳ πνεύματος, τὰς Ἑλληνικὰς ἀπὸ πλησίον τραγῳδίας, τὸ μεταξὺ τῆς ἀκμαιοτάτης μάχης ἀφαλόγλως αἰωρούντος, καὶ λίθοις τὼ φοβὰν σκεδαννυμένους. πολλάκις δὲ μὴ τὸ Δημοσθένους, καὶ μέτρα κώλων, καὶ ῥυθμοὶ καὶ βάσεις, οὐκ ἔξω τῆς ποιητικῆς ἡδονῆς ἐμβιβάζουσιν, ὥσπερ ἀλλ' Ὁμήρου ἐλλιπὴς αἰτιάσεσιν, ἢ παρισώσεων, ἢ σχημάτων B
τραχύτητος, ἢ καθαρότητος. ἀλλ' ἔοικε φύσεώς πως ἰσοταρχεῖν ταῖς δυνάμεσι ταῖς ἀρεταῖς ὁπαπὲ πλέεσθαι. πόθεν γὰρ δὴ σοι φθονοίμεν ἂν τὼ σὴν Καλλιόπην, ταύτην ἣ γνώσκων; ἀλλ' οὐδὲν ἧττον τοιμὲν ἀγώνισμα τῶν εἰς Ὁμήρου ἐγκωμίων δυσπλάσιον ἔργον, ἢ τοῖς σοῖς εἰς Δημοσθένους ἐπαίνοις πίθημι, ἃ πῖς μέζοις, ἀλλὰ τῇ ἰσοδόσῃ, φημί, τῶν τοιμὼν μὼ, οὐκ ἔχειν ἑδραίαν τινὰ χρηπῖδα ἰσοβαλέσθαι τῶν ἐπαίνων, πλὼ γε τῆς ποιητικῆς αὐτῆς. τὰ δ' ἄλλα, τὰ μὼ C
ἀσαφῆ, πατρὶς, καὶ γένος, καὶ χρόνος. Εἰ γὰρ ἐγὼ τι ταφὲς αὐτῶν ἰδών, οὐκ ἂν ἀμφίλεκτος αὖθις τοῖς ἔσεις. πατρίδα μὼ δίδοντων αὐτῶν, Ἰωνικὼ Κολοφῶνα, ἢ Κύμην, ἢ Χίον, ἢ Σμύρναν, ἢ Θήβας τὰς Αἰγυπτίας, ἢ μυρίας ἄλλας· πατέρα δ' Μαίονα τὸν Λυδὸν, ἢ ποταμὸν, μητέρα Μελανώπην, φασὶν, ἢ νύμφην τῶν Δρυάδων, αἰθρηνὼ γένους ἀποιχ· χρόνον δ', τὸν ἡρωϊκὸν ἢ τὸν Ἰωνικὸν. καὶ μηδ' ὅπως πρὸς τὸν Ἡσίοδον εἶχεν ἡλικίας ταφὰς εἰδέναι, ὅπυγε καὶ τοιῶμα D
πρὸ τῶν γνωρίμου, τὸ Μελησιγένη προκρίνουσι· τύχην δὲ, πενίας, ἢ πάθος ὀμμάτων, ἀλλὰ μὴ βέλτιον εἴη καὶ ταῦτα ἐὰν σὺ ἀσαφῆ κείμενα. πρὸς γενὸν δή μοι κομιδῇ δ' ἐγκώμιον, ποίησιν ἀπρακτον ἐπαινέσαι, καὶ σοφίᾳ σὺν τῶν ἐπῶν εἰκαζομένῳ συλλέγειν· δ' δ' σὸν, ἔφη, τῦ χρεὼς, ὑπόθεσιν τε, καὶ λόγον, ἐφ' ὡρισμένοις τε καὶ γνωρίμοις μόνον ὀνομάτων, οἷς, ὅλον ἕτοιμον, ἡδυσμάτων πρὸς σοῦ δεόμενον. τί γὰρ δ' μέγα, καὶ

χαμπρὸν ἡ τύχη τῶν Δημοσθένει πρόσῃκε; τίνι δ' γνώριμον; σὺν Ἀθῆναι μὼ, αὐτῶν πατρὶς, αἱ λιπαραὶ, δ' ἀοίδιμοι, τῆς Ἑλλάδος ἔρεισμα; καίτοι λαβόμενος αὖ ἐγὼ τῶν Ἀθηνῶν,

ἐπὶ

ὅτι τῆς ποιητικῆς ἐξουσίας ἐπεισῆγον αἰ ἔρωτες θεῶν, καὶ κρίσις, καὶ κατοικήσεις, καὶ δωρεαὶ, καὶ τὰ Ἐλευσίνια. νόμων δὲ, καὶ δικαστηρίων, καὶ πολιτογραφιῶν, καὶ Πειραιῶς, καὶ ἀποικιῶν, καὶ ἔξωθεν θαλαττίων τε καὶ χερσαίων ἐπεισημένων, οὐδ' ἂν εἰς ὅτιοῦν ἀξίως ἐφικέσθαι δυνάμενον τοῦ λόγου, φησὶν, ὁ Δημοσθένης. ἀφθονία μὲν ἴσως ἂν μοι παρείη πρώτως τοῦτ' ἐγκώμιον· οὐκ ἂν ἀπρεπῆ σοφιζόμενον, ἐν νόμῳ τοῖς ἐπαίνοις ὄν, οὐκ ἂν τὰ πατρίδων ὅπλα κοσμῆσαι τοὺς ἐπαινουμένους. Ἰσοκράτης δὲ, προεμπόρευμα τῆς Ἑλένης φέρων εἰσέθηκε τὸν Θησέα. Ὃ μὲν δὴ ποιητικὸν φίλτρον, ἐλεύθερον σοὶ ἡ ἴσως δύλακόδια Ὃ τῆς παροιμίας σκῶμμα ὅτι τῇ ἀτυμμετείᾳ ἐπαγάγοιτο, μή σοι μεῖζον παρακέοιτο τὸ πύτισγραμμα τοῦ δυλάκου. πρέπει δὲ τὰς Ἀθήνας, οὐκ ἐγκαταλείπειν τὸν λόγον πατὴρ ταμίας. χρυσία χρηπὶς, κατὰ Πίνδαρον. ὃ γὰρ μὲν Ἀθήνησι λαμπρότερον τιμήματος ταμιεῖον; εἰ δὲ τῷ Δημοσθένους ἔτι κομιδῇ παιδὸς ὄντος, ἐτελεύτα, τὰ ὀρφανικὰ οὐ συμφορὰν ὑπολητέον, ἀλλὰ δόξης ὑπόθεσιν, ὃ τῆς φύσεως γνήσιον ἀποκαλυπτούσης. Οὐ μὴν οὐδ', οὔτε παιδόθεν, οὔτ' ἄσκησιν μνήμης καθ' ἡσυχίαν προφέρομαι, ἀλλ' ὕλης ἀφθονίαν τοῦ ἐπαίνου ἀποβλέπεσθαι τοῖς ὑπ' αὐτοῦ δεδημιουργημένοις, ὕλαν οὐκ ἔξωθεν, καὶ μελέτης, καὶ διδασκαλίας οὐκ ἐχούσης· μηδ' οὕτω ὅτι τὰ Ἡσιόδου δάφνας καταφυγόντα, τὰ ῥαθύμως, καὶ τοῖς ποιμέσι τοῖς ἑπτὰ ὑπιππεύουσιν. σοὶ δὲ ἐνταῦθα δήπου πολὺς μὲν ὁ Καλλίστρατος, λαμπρὸς δ' ὁ κατάλογος, Ἀλκιδάμας, Ἰσοκράτης, Ἰσαῖος, Εὐβουλίδης, μυρίων μὲν ἐφελκομένων Ἀθήνησι τὴν ἡδονὴν, καὶ τοὺς παῖδας μισθοῦ ἀναγκαίως ὑποκειμένους. Ταχείας δ' οὔσης τοῖς μειρακίοις τῆς ἡλικίας εἰς τὰς τέρψεις ἀπολισθαίνειν, παρὸν δ' αὐτοῦ κατ' ἐξουσίαν κωμᾶν, οὐκ τῆς τῶν ὑπερόπτων ὀλιγωρείας, ὁ τῆς Φιλοσοφίας καὶ τῆς πολιτικῆς ἀρετῆς κατεῖχε πόθος, ὃς αὐτὸν ἦγε οὐχ ὅτι τὰς Φρυνίας, ἀλλ' ὅτι τὰς Ἀριστοτέλους, καὶ Θεοφράστου, καὶ Ξενοκράτους, καὶ Πλάτωνος ὑγείας. καὶ ταῦτα, ὦ βέλτιστε, Φιλοσοφοίης τοῦ λόγου. διττὰς ἐστ' ἂν ἀνθρώποις ἐρώτων ἀγωγὰς, τὰ μὲν θαλαττίου τινὸς ἔρωτος ἀφορμήν τε, καὶ ἀνέλειαν, ἃ κυμαίνουσιν ἐν ψυχῇ Ἀφροδίτης πανδήμου κλύδωνα, φλεγμαινούσας νέων ὁρμάς,

A poëtica consuetudine recitarem amores deorum, iudicia, commigrationes, dona, Eleusinem. Porrò de legibus, iudiciis, concionibus, Piræeo, coloniis, trophæis terra marique partis, ne Demosthenes quidem ipse pro dignitate dixerit. Ex his magna mihi copia suppeteret. Idque encomium non existimarem prætermittendum esse, cùm in præceptis laudationum hoc contineatur, vt laudes ex patriæ ornamentis cumulentur. Isocrates Helenæ præconio inseruit Theseum. Poëtis verò concessa est maxima libertas. Sed tu fortassis irrideri te metuis, si initium orationis iusto grandius B sit, & vereris ne quis iuxta prouerbium dicat, Epigramma maius esse calatho. Itaque etiamsi omittam Athenas, occurret pater præfectus classis, aureum, vt Pindarus ait, fundamentum. Nulla enim Athenis maior dignitas est, quàm præfectura classis. Quod verò extinctus est Demosthene adhuc puero, non est calamitas iudicanda, sed gloriæ occasio, retegens generosam indolem. Iam Homeri institutionem & studia nusquam legimus, sed statim oportet nos attingere poëmata eius, C cùm de educatione déque studiis eius nullæ extent historiæ. Neque licet fingere eum à Musis accepisse poëticam, sicut de Hesiodi Lauro ferunt, quæ otiosis pastoribus poëticam inspirabat. Tu verò Callistratum habes, & longum & magnificum catalogum, Alcidamantem, Isocratem, Isæum, Eubulidem. Et cùm innumeræ illecebræ Athenis ad se inuitent etiam illos qui sunt in custodia patrum, cúmque adolescentia per se procliuis sit ad voluptatem, ac Demostheni liceret propter tutorum negligentiam voluptates se- D qui, tamen continuit eum amor virtutis ac doctrinæ, & duxit non ad Phrynæ ianuam, sed Aristotelis, Theophrasti, Xenocratis, Platonis. Hîc poteris philosophari, duplicem amorem esse in animis humanis, alterum marì ortum, varium, ferocem scilicet, venereos fluctus in animo, qui mouentur ex æstuantibus cupiditatibus iuuenum,

naturam planè marinam: alter amor eſt aurea catena cœlo demiſſa. Hic non habet faces aut tela, quæ faciant lethalia vulnera, ſed bonum furorem immittit mentibus, quæ ſunt cognatæ diis, incitantem ad natiuam & incorruptam pulchritudinis formam comprehendendam. Omnia hæc amori facilia fuerunt, tonſuræ, latebræ ſubterraneæ ſpecuum, corrigere linguæ vitia, actionem in ætate virili diſcere, exercere memoriam, aſſuefacere animum ad contemnendos populi fremitus, cõtinuare ſtudia per diem & noctem. Vnde quis neſcit qualis extiterit orator Demoſthenes? quomodo orationem verbis & ſententiis ornauerit, argumentis adſperſerit affectus, quantus in copia ſplẽdor ſit, quanta vis & impetus, quanta verecundia & parſimonia ſit in verbis & ſentẽtiis, quanta varietas figurarum? Itaque Leoſthenes inquit ſolum illum ex omni Oratorum numero viuam orationem habuiſſe, non fabricatam malleo. Non enim componebat orationes ebrius, vt Calliſthenes Æſchylum ait tragœdias inter pocula ſcripſiſſe, cùm vino incaluiſſet. At Demoſthenes ſcribens aliquid, aquam bibebat. Et extat hac de re Demadis iocus, qui dixit alios ad aquam dicere, Demoſthenem verò etiam ſcribere ad aquam. Et Pytheas inquit orationem Demoſthenis lucernam olere. Hunc campum habes, ait ille, de Demoſthene dicendi: qui conueniet etiam ad meum argumentum, cùm erit de poëtica Homeri dicendum. Sed poſtea tranſibis ad benefacta, & liberalitatem & dignitatem quam in Republ. aſſecutus eſt. Hic cùm iret connecterétque reliqua, plura dicturum ego interpellaui, ac ridens, inquam, Hauriſne modò tanquam balneator, vt reliqua oratione perfundas mihi aures? Etiam, inquit ille, congiaria, ludos ex propriis facultatibus vltro factos, inſtructas naues, murum, foſſam, redemptos captiuos, virgines dotatas, conſilia optima in Republ. legationes, leges. Cúmque incidiſſet in magnitudinem rerum geſtarum, cœpi ridere hominem ſupercilia contrahentem, & timentem ne deficeret eum oratio de rebus geſtis Demoſthenis:

A αὐτόχρημα θαλάττιον, τὸν δ' ἀφανίζουσῆς τινος σφᾶς ἕλξιν, οὐ πυρὶ καὶ τόξοις ὑπηρεισθαι δυσαλθεῖς νόσους τραυμάτων, ἀλλ' ὅτι τὸν αὐτὸν τοῦ κάλλους ἄχραντόν τι καὶ καθαρὸν ἰδέαν ἐξορμῶσθαι, μανίᾳ σώφρονι τὰς ψυχὰς, ὅσαι ζωὸς ἐγγύς, καὶ θεᾶν ἀγχίστορες, φησὶν ὁ τραγικός. ἔρωτι δὴ πάντα πόριμα, κουφᾷ, ἀπήλαυνον, κατοπτέον, ξίφος, γλῶτταν ἀφαρθεῖσαν, μετελθεῖν ὀψὲ τῆς ἡλικίας ἐπανόρθωσιν, μνήμην ἀκριβῶσαι, δημοῦ κραυγὴν καταφρονῆσαι, στωμύλαι νύκτας ὑπὲρ πόνοις ἡμέραις. ἐξ ὧν τίς οὐκ οἶδεν ὁποῖος ὁ B Δημοσθένης, ἔφη, σοι τὸν ῥητορικὸν ἐγγέγραπται, ταῖς μὲν ἐννοίαις, καὶ τοῖς ὀνόμασι, καταπυκνῶν τὸν λόγον, ταῖς δὲ ἀγωγαῖσιν ἐξαίρετος τὰς πιθανότητας; λαμπρὸς μὲν τῷ μετέχειν, σφοδρὸς δὲ τῷ πνεύματι, σωφρονέστατος δὲ τὸν τῶν ὀνομάτων καὶ νοημάτων ἐγκρατεῖ δῆμον. ποικιλώτατος δ' ἀναλλαγαῖς σχημάτων. μόνος γέτοι τῶν ῥητόρων, ὡς ὁ Λεωσθένης ἐτόλμησεν εἰπεῖν, ἔμψυχον, οὐ σφυρήλατον παρῆκε τὸν λόγον. οὐ γὰρ ὡς τὸν Αἰσχύλον ὁ Καλλισθένης ἔφη που λέγων, τὰς τραγῳδίας ἐν οἴνῳ γράφειν, ἐξορμῶντα, καὶ αἰθαλομίγνυντα τὸν ψυχρὸν, οὐχ οὕτως ὁ Δημοσθένης σωζεπίσης τοῖς μέθαις τοὺς λόγους, ἀλλ' ὕδωρ πίνων· ἢ καὶ τὸν Δημάδην παίζειν φασὶν εἰς ταὐτὸν αὐτὸν τὸν ὑδροποσίαν, ὡς οἱ μὲν ἄλλοι, τοὺς ὕδωρ λέγοντες, τὸν Δημοσθένην δὲ τοὺς ὕδωρ γράφειν. Πυθέας δὲ ὁ χρότος τῶν Δημοσθενικῶν λόγων, ἀποζῆν ἐφαίνετο τὴν νυκτερινοῦ λύχνου· καὶ τοῦτό μοι, ἔφη, σοὶ δοκεῖ τὸ χωρίον τοῦ λόγου, κοινὸν τοῖς τὸν ἐμὸν ἐπαθήσειν· ὑγρὸν γὰρ τοῦ μείζονος ὁ περὶ τοῦ Ὁμήρου ποιήσιν, ἐπαρκεῖ κἀμοὶ λόγος. ἀλλ' εἰ μετεῖσιν ὅτι τὰς φιλανθρωπίας, ἃς τὸν ἐν τοῖς χρήμασι φιλοτιμίαν, καὶ τῆς πολιτείας τὸν ὅλον λαμπρότητα. καὶ ὁ μὲν ἤει στωμύλων, ὡς τἄλλα παραθήσων· ἐγὼ δ', γελάσας, Ἦ που τε, ἔφην, δεινὸν καταχεῖν μου τῶν ὤτων, ὥσπερ βαλανέως κατόπτλησας τὸν λοιπὸν λόγον; Νὴ Δία, τε, εἶπε, δημοδοσίας τε, καὶ χορηγίας ἐθελουσίους, καὶ τειχαρχίας, καὶ τεῖχος, καὶ πάφορον, καὶ λυσῳδῶν αἰχμαλώτων, καὶ παρθένων ἐκδόσεις, δρόμων

πολιτείαν, καὶ παρόδους, καὶ νομοθεσίας, καὶ μέγεθος πολιτευμάτων ἐμπεσόν, γελᾶν ἔπεισί μοι, τὸν τὰς ὀφρῦς συνάγοντος, καὶ δεδοίκοτος μὴ λόγοι τῶν Δημοσθένους αὐτὸν ἔργων ὑπολίποιεν.

ἴσως γὰρ, ἔφην, ὦ γαθὲ, νομίζῃς, ἐμὲ δὲ μόνον τῶν ἐν ῥητορικῇ θεβιωκότων, μὴ δύνασθαι συλλήβδην τὰ ὦτα ταῖς Δημοσθένους πράξεσιν; Εἶτ, ἔφη, σοὶ τὸν λόγον ὑπακουείας τινὸς, ὡς σὺ φῂς, δεόμεθα· πλὴν εἰ μή σε τοιοῦτόν κατέχει πάθος, οἷ ἀυγῆς θελιττομένους, οὐκ ἐᾷς τοὺς λαμπρὰν τὴν Δημοσθένους δόξαν, τὴν ὄψιν ἀπαφῆσαι. Ἐγὼ γὰρ αὐτός τι τοιοῦτον ἐφ' Ὁμήρῳ τῷ τὰς ἀρχὰς πεποιηκότι. κατέβαλον γοῦν μικρὸν δέον, ὡς οὐκ αἰτιολογητέον ὄν μοι τοὺς τὴν ὑπόθεσιν· εἶτ' ἐγὼ μὴν, οὐκ οἶδ' ὅπως, ἀνειλόμην, δοκῶ μοι τῷ σμικρὸν τοῦτο ἐθιζόμενος αἰτίον ὁρᾶν. καὶ μηδ' ἀποβλέπειν, ὡσπερ ἡλίου τοῖς ὄμμασι, τὸν τοῦ Ὁμήρου δόξης ἐλέγχεσθαι· σοὶ δὲ μὴν φαίνεται καὶ τοῦτο, ἔφη, πολὺ ῥᾷον, ἢ κατ' ἐμὲ εἶναι. τῆς μὲν γὰρ Ὁμήρου δόξης, οἷ ὅτι μιᾶς ὁρμώσης τῆς ποιητικῆς δυνάμεως, ἀθρόως ἐξ αὐτάρκης ἦν ἁπάσης λαβέσθαι. σὺ δ' εἰ μὲν ὅτι τὸν Δημοσθένειον ὅλον ἐφάπαξ τῇ γνώμῃ πράττοιο, καὶ μάλα ἂν ἀποροίης τοῦ λόγου ἄπτων, οὐκ ἔχων ὅτου πρώτου τὴν γνώμην λάβοις, καθάπερ οἱ λίχνοι πάσχουσι τοῖς Συρακουσίοις ψαπέζαις, ἢ οἱ φιλήκοοι, καὶ φιλοθεάμονες, εἰς μυρίας ἀκουσμάτων, καὶ θεαμάτων ἡδονὰς ἐμπεσόντες· οὐκ ἔχουσι γὰρ ἐφ' ὧν ἔλθωσιν, ἀεὶ τὴν ὀπτηθυμίαν μεταπηδῶντες. οἶμαι γοῦν σὲ μεταπηδᾶν, οὐκ ἔχοντα ἐφ' ὅ, τι χαίρῃς, ἐν κύκλῳ σε περιελκόντων, φύσεως μεγαλοφρεποῦς, ἁρμονίας δεξιπύρου, βίου σώφρονος, λόγου δεινότητος, τῆς ἐν ταῖς πράξεσιν αὐθρίας, λημμάτων πολλῶν, καὶ μεγάλων, ὑπεροψίας, δικαιοσύνης, φιλανθρωπίας, πίστεως, φρονήματος, συνέσεως, ἑκάστου τῶν πολλῶν καὶ μεγάλων πολιθυμίαν. ἴσως δὲ ὁρῶν ἔνθεν μὲν ψηφίσματα, πρέσβεις, δημηγορίας, νόμους· ἐκεῖθεν, ἀποστόλους, Εὐβοίαν, Μέγαρα, τὴν Βοιωτίαν, Χίον, Ῥόδον, τὸν Ἑλλήσποντον, Βυζάντιον, οὐκ ἔχεις ὅποι τὴν γνώμην ἀποκλίνῃς, συμπεριφερόμενος τοῖς πλεονεκτήμασιν. ὡσπερ οὖν ὁ Πίνδαρος, ὅτι πολλὰ τῶν ὑπ' αὐτοῦ πραπόμενος, οὕτως ἠπόρησεν, Ἰσμηνὸν, ἢ χρυσηλάκατον Μελίαν, ἢ Κάδμον, ἢ σπαρτῶν ἱερὸν γένος, ἢ τὰν κυανάμπυκα Θήβαν, ἢ δ' ἀγώτολμον ἄθλον Ἡρακλέος, ἢ τὰν Διονύσου πυκλοτάλαν τιμάν, ἢ γάμον λυκωλένου Ἁρμονίας ὑμνήσομαι;

ac; fortasse me, inquam, putas vnum ex omnibus qui eloquentiæ dederunt operam, nihil audisse de rebus gestis Demosthenis? Imò, ait ille, opus est nobis mutuo auxilio in scribendo, quemadmodum paulò antè dicebas. Verùm nisi fortasse aliter affectus es, existimo tibi perstringi oculos fulgore Demosthenicæ gloriæ, nec posse te tam claram lucem inspicere. Mihi quidem accidit hoc initiò in Homero. Penè igitur abieceram argumentum, quia non potui intueri: postea nescio quomodo recepi in manus, & paulatim assuefeci oculos, ne reformidarent aspectum, néve quisquam me accusare possit cæcutientem in Sole, nothum gentis Homericæ. Quanquã tua causa facilior est quàm mea. Nam cùm in Homero nihil præter poëticam laudare possimus, tota illa laus simul in animo concipienda est. Tibi verò cùm totum Demosthenem consideras, ingens copia se offert, vt dubites húcne an illuc te vertas: nec possis statuere quid primum sumere velis, sicuti delicati in Syracusanis mensis, aut auidi spectatores & auditores, cùm varia spectacula & carmina offeruntur, dubitant quò potissimùm applicent animum. Itaque opinor te ex alio in aliud desilire, nec posse in vna re commorari, cùm te subinde alia ad se rapiant, videlicet natura liberalis, ingenium ardens, temperantia, eloquentia, magnitudo animi in rebus gerendis, multa & præclara facinora, fortunę despicientia, iustitia, humanitas, fides, audacia, prudentia, singulæ actiones in Republica. Fortasse hinc intuens decreta, legationes, conciones, leges: inde classes, Eubœam, Megara, Bœotiã, Chium, Rhodum, Hellespontũ, Byzantium, dubitabis quò te potissimùm vertas in tanta copia, cùm in vnaquaque re emineat peculiare quiddam laude dignũ. Vt igitur Pindarus alicubi dubitat, multa videns sibi proposita esse, cùm inquit:

Num mea Ismenum, Meliámve nympham,
Seu magis Cadmum, genus aut virorum
Dentibus sæui genitum Draconis
Carmina dicent?
Seu canam Thebas, celebréve pugnas
Herculis? seu Bacche tuos honores?
Seu priùs nunc Harmoniæ puellæ
Dicam hymenæos?

Idem tibi accidet, vt dubites, vtrùm orationes, an res gestas, aut eloquentiam, aut doctrinam, aut auctoritatem, aut mortem viri sumas laudandam. Verùm non erraueris quicquid sumes. Si solam eloquentiam elegeris, argumentum copiosum habebis. Hìc satis erit eum cum Pericle conferre. Nam illius fulgura, tonitrua, & aculeos relictos in animis audientium, fama tantùm accepimus, sed nullæ extant eius orationes. Quare constat eas præter actionem nullam habuisse solidam aut durabilem laudem, quæ promereretur admirationem apud posteros. At Demosthenis scripta extant: sed hoc relinquam tibi dicendum, si hoc argumentum tractaueris. Si conuerteris te ad mores eius, & ad res gestas, poteris excerpere vnum locum, aut ad summum duos: hi tibi amplissimam materiam suppeditabunt. Res enim sunt splendidissimæ. Quòd si non vis totum argumentum pertractare, sumes partem aliquam, Homeri exemplo, qui heroas ex partibus laudat, prædicat pedes, aut caput, aut comam, aut vestes, aut clypeum. Et ne dij quidem huiusmodi laudes aspernantur, sumptas à telis, arcu, clypeo, nedum ab aliqua corporis aut animæ parte. Beneficia verò deorum nemo complecti semel potest. Itaque neque Demosthenes ægrè feret, si virtutes eius non comprehenderis vna oratione. Nam ne ipse quidem suas laudes omnes vna oratione complecti posset. Hæc dicentem Thersagoram interpellaui: ac, Puto, inquam, hæc te narrare, vt eloquentiam tuam apud me ostentes: nam cùm initiò tantùm volueris declarare quantus poëta sis, nunc ostendis etiam quantum in soluta oratione valeas. Tum ille, Volui, inquit, hoc argumentum percurrere, cùm viderem te segniorē esse, si tamen cura paulisper remissa audires me poëma meum recitantem. Ego verò respondi illum non facere operæ pretium: ac, Vide, inquam, ne magis etiam perturbatum me dimittas. Tum ille: Facile remedium erit, si nondum etiam tibi satisfactum est. At nescis, inquam, quæ res me angat. Deinde vt medicus ignorans morbi genus, aliena remedia adhibebis. Tu enim instituisti me iuuare tanquam rudem aliquem, & nunc primùm ad hęc studia accedentem, verùm hæc mihi iam olim detrita sunt.

ὕτωσί γ' ἢ σύτε ταὐτὸν ἔοικας ἀπορῆν, λόγον, ἢ βίον, ἢ ῥητορικὴν, ἢ φιλοσοφίαν, ἢ δημηγορίαν, ἢ τὸν θάνατον τὸν ἀνδρὸς ὑμνητέον. ἔστι δ' ὑδὲν ἔργον ἐκφυγεῖν, ἔφη, τὴν πλατύνην, ἀλλ' ἑνὸς ὄρους δὴ λαβόμενος, ἢ τῆς ῥητορικῆς καθ' αὑτὴν, εἰς ταὐτὸν καταβάλου τὸν λόγον. ἱκανὴ γοῦν σοι ἢ ἡ Περικλέους. ἐκείνου μὲν γὰρ ἀστραπὰς, καὶ βροντὰς, καὶ πειθοῦς τι κέντρον δόξη παραλαβόντες, ἀλλ' αὐτόν γε οὐχ ὁρῶμεν, δῆλον ὡς οὐδ' τὴν φαντασίαν, οὐδὲν ἔμμονον ἔχοντες, οὐδ' οἵαν ἀξιαρκέσαι πρὸς τὴν τοῦ χρόνου βάσανον, καὶ κρίσιν. τὰ δὲ τοῦ Δημοσθένους, μὴ σοὶ καταλελείφθω λέγειν, εἰ ταύτῃ τραπόμενος. πρόσεστι μὲν γὰρ τῆς ψυχῆς ἀρετὰς, ἢ τὰς πολιτείας αὐτοῦ τραπόμενος, καλὸν μέν τινα ἐπιλαβέσθαι τῆς διηγήσεως· εἰ δὲ βούλοιο διαφυλάξαι, δύο γε σωρῶς ἐλόμενον, ἔχειν ἀποχρῶσάν σοι λόγων ὑποβολήν. πολλὴ γὰρ ἐν ἅπασιν ἡ λαμπρότης. εἰ δ' οὐκ ἐκ τοῦ παντὸς, ἀλλ' ἐκ μέρους ἐπαινεσόμεθα. νόμος μὲν γὰρ Ὁμηρικὸς, ἡρώων ἐπαίνους ἐκ μερῶν διαπίπτεσθαι, ποδῶν, ἢ κεφαλῆς, ἢ κόμης, ἤδη δ' καὶ τῶν φορημάτων, ἢ ἀσπίδων. μεμπτὸν δ' οὐδὲ τοῖς θεοῖς ἐγίνετο, ὑμνεῖσθαι πρὸς τοῦ ποιητοῦ, ἐξ ἡλακάτης, ἢ τόξων, ἢ τῆς αἰγίδος, μήτι γε δὴ μέρεσι σώματος, ἢ τῆς ψυχῆς· τῶν δ' ἐργασιῶν δὲ οὐδὲ δυνατὸν ἐφάπαξ ἐλθεῖν. ἤκουσα δή ποτε ὁ Δημοσθένης αἰνιάσεται, καὶ ἐν τῷ αὐτοῦ καλῶν ἐπαινούμενος. ἐπεὶ τό γε σύμπαν δή ποτε οὐ τὸς οὐ αὐτὸν ἀξιαρκέσειν ἐπαινέσαι. ταῦτα τοῦ Θερσαγόρου διελθόντος, οἶμαί σε, ἔφην, ἐν ὑποδεδέχθαί μοι βουλόμενον, ὅ, μὴ μόνον ποιητικὸν ἀγαθὸν εἶναι, τὸν λόγον προεμπορεύσασθαι πεποιῆσθαι τὸν Δημοσθένειον, τὰ πρὸς τοῖς ἐμμέτροις προσκείμενα. σοὶ μὲν οὖν, ἔφη, τὴν ῥᾳστώνην ὑποτιθεὶς, προήδειν ὑποδραμεῖν τὸν λόγον, εἰ τι τοῦ φορτίδος ἀεὶς ἀκροατὴς ἡμῖν γένοιο. προσῴρησο πίνων, ἔφην, σοι γέγονεν ὑδέν, δ' ἴσθι. σκόπει γὰρ μὴ καὶ πλέον ἢ γέγονὸς θαττον. Καλὸν αὖ λέγεις, ἔφη, ὅ ἴαμα. σὺ γὰρ, ἔφην, ἀγνοεῖς, οἶμαι, ὃ πάσχω, εἶτα ἰᾶσθαί δίκαιον ὃ τοῦ νοσοῦντος ἄλλου ἀγνοοῦντος, ἄλλο θεραπεύειν, ὅτι καὶ σὺ μὲν ἃ παρέξει αὖ, τὸν προθυμον ἰόντα πρὸς τὸν λόγον, ἐπεχείρησας ἰᾶσθαι, παλαιὰ ἤδη κατιδὼν ἀλωτὰ παλαισμάτων τῶν ἐμοῖς.

ἔστε ταύτης τῆς ἀπειρίας ἑαυτοὶ σοι τὰ ἰάματα. τοῦτο δ' οὖν, ἔφη, σοι τὸ γε ἴαμα. χρὴ μὴν τοι καθάπερ ὁδοῦ, παρραλεωτάτῃ εἰ τῇ σεσυηθεστάτῃ τῇ σαυτίαν ἀγαγεῖν, εἶπον, τοῦ θέμιν, ἣ φασὶν Ἀννίκειον τὸν Κυρηναῖον φιλοτιμηθῆναι ποτὲ Πλάτωνά τε, καὶ τοῖς ἑταίροις. τὸν μὲν γὰρ Κυρηναῖον ἁρματηλασίαν ὑπειδέχνυσθαι, πολλὰς δὲ τὴν Ἀκαδημίαν ἐξελαύνειν δρόμους, ὅτι τὰ αὐτῆς ἁρματοτροχίας ἀπέφευγε, μηδὲν παραβαίνοντα, ἀλλ' ἑνὸς δρόμου σημεῖα τῆς γῆς ὑπολείπεσθαι. βούλει δέ γε, ἐναντίον αὖ τοῦτο, τὰς ἁρματοτροχίας ἀλεῖψαι· ἃ μάλα ῥᾴδιον εἶναι, οἶμαι, καινουργεῖν, οὐδεὶς πω τετεμμένων ἐκτρεπόμενον. ἀλλά τοι Πάσωνός, ἔφη, φασὶν, ἀκήκοα. Πάσωνι τῷ ζωγράφῳ φασὶν ἐκδοθῆναι γράψαι ἵππον καλινδούμενον· τὸν δὲ, γράψαι τε ἔχοντα, τὴν πολιὰν κονιορτὸν ποιεῖν τὸν ἵππον· ὡς δὲ ἐπὶ γράφοντος, ἐπιτάττειν τὸν ἐκδόντα, μέμφεσθαι, μὴ γὰρ τοῦτο προστάξαι· τὸν οὖν Πάσωνα τὸν πίνακος τὰ μετέωρα κάτω ποιήσαντα, παῖδι τινὶ γραφεῖ ἐπιδεῖξαι κελεῦσαι, καὶ τὸν ἵππον ἔμπαλιν κείμενον ὀφθῆναι καλινδούμενον. Ἡδύς εἶ, ἔφη, Θερσαγόρα, εἰ μία οἵᾳ με τροφῇ μεμηχανῆσθαι πολλῶν ἔτι, ἀλλ' οὐχὶ πάσας τροφάς, καὶ ποικιλωτάτας ἐναλλάττοντα, καὶ μεταπηδῶντα, δεδιέναι μὴ ὃ τελευταῖον πάθοιμι ὃ τῷ Πρωτέως. Ποῖον, ἔφη, πάθος; ὃ γλιχόμενον, ὃ φασιν αὐτὸν γλιχεσθαι, δρασμὸν ἐξευρίσκοντα τῆς αἰθεσπίνης ὄψεως, ἐπεὶ καταγελᾷ πάσας ἰδέας αἰθηρίων, καὶ φυτῶν, καὶ στοιχείων, αὖθις αὖ πενία μορφῆς ἐπεισάκτου, Πρωτέα γλιχεσθαι. Σὺ μὲν, εἶπεν, ὑπὲρ τὸν Πρωτέα μηχανᾷ τὴν ἐμὴν ἀκρόασιν ἀποδιδράσκειν. ἄκε, ὦ γαθὲ, ἔφη, τοῦτο. προέξω γοῦν ἐμαυτὸν ἀκροατήν. πρὶν τὴν ἐπιστημόνην Φερνίδα. πάλαι γὰρ αὖ τι τοῦ σοῦ κινήματος ἄφρων τῆς γλιχόμενος, καὶ τῆς ἐμῆς ᾠδῖνος συμφορτίσας. ὡς οὖν ἐδόκει ταῦτα αὐτῷ, καθίσαντες ὅτι τῆς πλησίον κρηπῖδος, ἐγὼ μὲν ἠκροώμην, ἐδ' αἰελέετο μάλα γλυκαῖα ποιήματα. μεταξὺ δ' ὡς περ ἔνιος γλιχόμενος, ὅτι πλύξας ὃ γραμματεῖον, Κομίζου τὸν ἀκροατικὸν, ἔφη, μισθὸν, καθάπερ Ἀθήνησιν ἐκκλησιαστικὸν, ἢ δικαστικὸν σμῆ ὅπως εἴσῃ μοι χάριν. Χάειν μὲν, ἔφην, εἴσομαι, καὶ φρὶν ὅ, τι καὶ λέγεις εἰδέναι.

A Proinde remedia tua nihil ad meam solicitudinem faciunt. At hoc, inquit, remedium fuerit: Trita via tutissima est. Mihi verò diuersum, inquam, placebat. Aiunt Annicerin Cyrenaicum quendam philosophum se aurigantem Platoni ostentasse ante Academiam, quòd in eadem orbita subinde duceret & reduceret currum, nihil deerrans, vt vestigia tantùm vnius perpetui cursus viderentur. Ego contrà studeo tritam viam & vetera vestigia effugere. Verùm difficile est nouam viam relicta vetere excogitare. Ad hæc Thersagoras ait: Placet igitur Passonis consilium? Quod? B inquàm. Non enim audiui. Tum ille: Ferunt quendam cum Passone pactum esse, vt equum pingeret volutantem se: iste currentem pinxit, & circa equum exuscitatum puluerem. Cúmque adstaret apud pingentem ille qui locauerat equum pingendum, & cum pictore expostularet, quia aliud pactus esset, exhibet pictor tabulam puero, & iubet inuertere, ac picturam illi ostendere: ita videbatur equus in tergo iacere, séque volutare. Festiuè, inquam: verùm putas me tot annis non sæpe conatum esse C vt materiam verterem? Ego verò multifariam verti ac reuerti, & vereor ne mihi ad extremum accidat idem quod Proteo. Quidnam? ait ille. Hic fertur consumptis omnibus formis quas solebat induere, videlicet bestiarum, plantarum, elementorum, rursus penuria peregrinæ formæ Proteus factus. Tu, inquit ille, magis varias formas excogitas quàm Proteus, vt effugias meam recitationem. Ego verò, inquam, libenter præbebo me auditorem, & eiiciam curam excogitandæ orationis ex animo. Forsan enim cùm lecto poëmate desines partum tuum curare, me D quoque parturientem adiuuabis. Itaque cùm perfeciſſem tandem, sedimus in proximo saxo. Hìc ego audio recitantem egregium poëma. At inter legendum repentè velut furore percitus, clauso libro, Auser, inquit, mercedem huius auscultationis, sicut Athenis sportulæ dabantur in concionibus ac iudiciis. Sed vide etiam atque etiam, vt gratiam mihi habeas. Egóne, inquam, gratiã habeam, cùm nondum intelligam quid dicas?

Verùm quid est quod promittis? Incidi, ait ille, in domesticos commentarios regum Macedoniæ; quæ res incredibilem mihi lætitiam attulit: quare librum illum non sine magno negotio mihi comparaui: huius mihi iam venit in mentem. Continet autem cùm reliquam interiorem Antipatri vitam, tum etiam quædam de Demosthene, quæ cupidè lecturus videris. Ego verò iam, inquam, refero gratiam pro euangelio: dabo tibi operam reliquos versus recitanti, neque dimittam donec promissum præstiteris. Nam vt Homeri encomio magnificè me delectasti, ita delectaberis haud dubiè & Demosthenis encomio. Postquam igitur perlegit reliquos versus, paulisper ibi commorati sumus, donec pro poëmate debitas laudes rependerem. Deinde ad ædes Thersagoræ imus: ibi vix tandem reperit librum, sed reperit tamen: quem ego accipiens, domum redij: & cùm legissem, decreui nihil mutare, sed totam historiam vobis ad verbum recitare. Non enim minor honos habetur Æsculapio cùm Alisodemi & Sophoclis versus ei decantantur, si desit nouum poëma sacrificantibus. Et Bacchо iam olim desiit mos noua poëmata faciendi: sed aliis composita non minorem gratiam merentur his qui ea tempestiuè proferunt ad Bacchum celebrandum. Liber autem hæc continebat (licet enim mihi interdum addere commentarium) Narratio autem libri erit. Sic igitur ait, Antipatro indicatum esse quòd adesset Archias. Verùm si quis adolescentium hoc ignorat, Archias fuit is cui rex mandauerat exules capere. Habebat autem & de Demosthene mandatum, vt nulla vi adhibita persuaderet ei vt ex Calauria discedens, ad Antipatrum veniret. Porrò Antipater in tãtam spem erectus anxiè expectabat Demosthenis aduentum. Quare cùm audiuisset Archiam ex Calauria venire, mox iussit eum intrò vocari. Postquam ingressus est: sed ipse liber narret ista. A R C. Salue Antipater. ANT. Quid ni saluus sim, si quidẽ Demosthenem adducis? A R C. Adduco vt potui: nam vrnam adueho in qua sunt exuuię Demosthenis. A N T. Magna de spe deiectus sum: quid enim mihi cũ vrna & ossibus, si non contigit Demosthenes?

τί δ' ἔστιν ὅ,τι καὶ λέγεις; Μακεδονικοῖς, εἶπεν, ἐντυχὼν τῆς βασιλικῆς οἰκίας ὑπομνήμασι, καὶ τότε ἐπῆλθεν ἡδονή, ὃ βιβλίον οὐ πρόπαλαι ὀπτησάμενος καὶ νῦν ἐπεμνήσθην ἔχων οἴκαδε. μέγα δὲ ἄλλο τε τῶν Ἀντιπάτρῳ προσηκόντων ὅτι τῆς οἰκίας, καὶ τοῦ Δημοσθένους· ἃ μὲν δοκεῖς οὐκ ἂν πρόφρων ἀκοῦσαι. καὶ μοί, εἶπον, ἤδη γέ σοι τῶν βουκολίων χάρις, καὶ τὰ λοιπὰ τῶν ἐπῶν. ἐγὼ μὲν οὖν οὐκ ἀπολείψομαί σου πρὶν ἢ τινὰ ἐπιδοῦναί σοι χρέος ἔργῳ σοι γένηται. σὺ δὲ εἰστήκεις μοι μεμισθωμένος τινὰ Ὁμήρου γλυκύθυμον, ἔοικας δὲ ἐστιάσοντι αὐτὸς ἢ τὸν Δημοσθένους. ὡς οὖν ἀπέγνως τὰ λοιπὰ τῶν γραμματείων, ἀφορμὴν λαβὼν ὀλίγου, ὅσον ἀποδοῦναι τῷ ποιήματι τοὺς δικαίους ἐπαίνους, ἦλθον εἰς τὸ Θερσαγόρου. κἀ μόλις μὲν, ὅπου τυγχάνῃ δὲ τὸ βιβλίον, κἀγὼ λαβὼν τότε μὲν, ἀπηλλαττόμην. ἐντυχὼν δ' ἔτυχον τοῦ γνώμην διατεθῆναι, ὡς οὐδὲν τι πλείονας, ἀλλ' ἐκ τῶν αὐτῶν ὀνομάτων τε καὶ ῥημάτων ὑμῖν ἀπαλέξομαι. οὐδὲ γὰρ τῷ Ἀσκληπιῷ μεῖόν τι γίγνεται τῆς τιμῆς, εἰ μὴ τῶν προσόντων αὐτῷ ποιουμένων ἄσματα, τὰ Ἀλισοδήμου τοῦ Τροιζηνίου, καὶ Σοφοκλέους, ᾄδεται, καὶ τῷ Διονύσῳ, ὃ μὲν ποιῆσαι χαριοῦμαι ποιεῖν, κωμῳδίας, ἢ τραγῳδίας, ἐκλελῆσθαι· τὰ δ' ἑτέροις συντεθέντα, τοῖς νῦν εἰς μέσον ὑπὸ χαρᾶς κομίζουσι, χαίρειν οὐκ ἐλάττω φέρῃ, τῷ τὸν θεὸν δοκεῖν τετιμηκέναι. ὃ μὲν οὖν βιβλίον, τοῦτο. ἔστι δὲ τῶν ὑπομνημάτων ὃ προσῆκον ἡμῖν μέρος, ὃ δ' ὅλον τοῦ βιβλίου, φησὶν, Ἀντιπάτρῳ μεμηνύσθαι παρόντα τὸν Ἀρχίαν. ὁ δ' Ἀρχίας, εἴ τις ἄρα τῶν νεωτέρων ἀγνοῖ, τοὺς φυγάδας ἐπέπακτο συλλαμβάνειν. ἐπέσταλτο δ' αὐτῷ καὶ Δημοσθένην ἀπὸ τῆς Καλαυρείας πεῖσαι μᾶλλον, ἢ βιάσασθαι πρὸς τὸν Ἀντίπατρον ἥκειν. ἐν δὲ τούτῳ μετέωρος ὁ Ἀντίπατρος ὑπὸ ταύτης ἦν τῆς ἐλπίδος, τὸν Δημοσθένην ἀεὶ προσδοκῶν. ὡς οὖν ἤκουσεν ἀπὸ τῆς Καλαυρείας ἥκοντα τὸν Ἀρχίαν, οὗτος ὡς εἶχεν, ἐκέλευσεν εἴσω καλεῖν. ἐπεὶ δ' εἰσῆλθεν, αὐτὸ φράσον τὰ λοιπὰ τὸ βιβλίον. Χαῖρε, ὦ Ἀντίπατρε· τί δ' ἂν μέλλω χαίρειν, εἰ Δημοσθένην ἤγαγες; ἤγαγον ὡς ἐδυνάμην· ὑδρίαν γὰρ κομίζω τῶν Δημοσθένους λειψάνων. ἀπ' ἐλπίδος γε μὲν ἔσφηλας, ὦ Ἀρχία· τί γὰρ τῶν ὀστῶν, καὶ τῆς ὑδρίας, Δημοσθένην οὐκ ἔχοντες

πλὴν γὰρ ψυχὴν αὐτῷ, ὦ βασιλεῦ, τοῖς ἔξω κατέχειν ἀδύνατον, ὁ Βοιώτιος, ὁ δὲ ἔνδον τὴν πρὸς ἐμοῦ λαβόντες. ἡμεῖς δὲ θᾶττον ἂν τὸ Βυζαντίων τεῖχος ἑλοιμεν μηχαναῖς, ἢ Δημοσθένη χρυσίῳ· ἐγὼ δὲ, ὦ Παρμενίων, ἔφη, εἴ μοί τις Ἀθηναῖος ἐν Ἀθήναις λέγων, ἐμὲ τῆς πατρίδος τιμᾷ, τοῦτο ἀργύριον μοὶ τοσοῦτον ἀεί, φιλίαν δ' οὐκ ἀεί. εἰ δέ τις διὰ τὴν τῆς πατρίδος ἐμὲ μισεῖ, τοῦτον τοσοῦτον μοὶ πολεμῶ, ὅσον ἀπεργάζομαι, καὶ τείχη καὶ νεωρίοις, καὶ πάροδον. θαυμάζω γὰρ τῆς ἀρετῆς, καὶ μακαρίζω γε τὸν τιμήσαντα τὴν πόλιν καὶ τοὺς τοιούτους ἐξ ὧν χρείας ἡγοῦμαι, ἧττον ἂν προσαπολέσαιμι· τὸν δὲ βουλόμενον ἂν σῶν ὄντα πρὸς ἡμῶν τυχεῖν ἡγοῦμαι μᾶλλον, ἢ τὴν Ἰλλυρικὴν ἵππον, καὶ Τριβαλλικὴν, καὶ πᾶν ὃ μισθοφορικὸν τῆς ὁπλιτείας, τοῖς τῶν λόγων πειθὼ, καὶ ὃ τῆς γνώμης εὐβουλίας ὑπολαμβάνειν δεῖν. τοιαῦτα Παρμενίωνα μοὶ λέγοντα, λοιπὸν δέ τινας καὶ πρὸς ἐμὲ λόγους ἐποιήσατο· τὴν γὰρ μετὰ Διοπείθους Ἀθήνηθεν ἀπεσταλμένων, ἐγὼ μὲν εἶχον λόγῳ φειδοῦς. ὁ δὲ μάλα γελάσας, ἔφη· Σὺ δ' Ἀθηναῖον στρατηγὸν, ἢ στρατιώτην δέδιας ἡμῶν. αἱ μὲν τριήρεις, καὶ ὁ Πειραιεὺς, καὶ τὰ νεώρια, λῆρος ἐμοί γε, καὶ φλύαρος. τίνα γὰρ ἂν ἄνθρωποι παρέξαιεν θέαν ἀγωνιστὰς ζητοῦντες, ἂν χρεμετισμοὺς καταζῶντες καὶ χορεγίας; εἰ δὲ μὴ Δημοσθένης εἷς ὁ Ἀθηναίοις ἐλλείποι, ῥᾴδιον ἂν εἴη μοὶ τὴν πόλιν, ἢ Θηβαίοις καὶ Θετταλοῖς ἀπατῶντες, βιαζόμενοι, φθάνοντες, ὠνούμενοι νῦν ἢ εἰς ἀκμὴν ἐληλήθαμεν, καὶ πᾶσι τοῖς χωρίοις ἐφέστηκε, καὶ ταῖς ἡμετέραις ὁρμαῖς ἐπακολουθεῖ, καὶ τοῖς στρατηγήμασιν αἰτιῶδ' ἀπάντων. λανθάνομεν δὲ αὐτὸν ὑ πειράζοντες, ὃν ὀφθῆναι βουλόμενοι, ὑ βλαπτόμενοι, καὶ καθάπαξ κώλυμά τι, καὶ τροχὸς ἡμῖν ἀνθρώπου ὄντι, μὴ πώποτ' ἐᾶν ἐᾷ ὀφθῆναι. ὁ γοῦν κατ' αὐτὸν, οὐκ Ἀμφίπολιν εἴληφεν, οὐκ Ὄλυνθον, ὑ Φωκέας, ἢ Πύλον ἔχομεν· ὑκ Χερρόνησον, ἢ τὴν περὶ τὸν Ἑλλήσποντον κεκρατήκαμεν· ἀλλ' αἰσπερ μοὶ δοκοῦσι, τοῖς ὑπὸ μανδραγόρου καθεύδουσι τοὺς αὑτῶν πολίτας, ὡς τομήν τινι καὶ καύσει τῆς ῥᾳθυμίας τὴν παρρησίαν χρώμενος, ὀλίγον τῷ περὶ ἡδονὴν Φωκέας. μεταπέμπει δὲ τὴν χρημάτων τοὺς πόρους, ἀπὸ τῶν θεάτρων, ὅτι τὰ στρατόπεδα· σιωπᾷ δὲ ὁ ναυτικὸν, νόμοις τειχέρχη-

A R. G. Non fuit possibile, Rex, vinum in hostium potestatem redigere. A N T I. Cur non in Bœotia aut hîc accepistis aurum ad eum corrũpendum? A R. C. Nos verò citiùs Byzantium vi aut machinis, quàm Demosthenem auro expugnaremus. A N T I. Ego, Parmenio, si quis Athenienſis in consiliis Reipublicæ plutis facit me quàm patriam, huic argentum offerre soleo, amicitiam non offero. Si quis autem propter patriam mihi inimicus est, aduersus hunc bellum gero, vt aduersus arcem, mœnia, portus, fossam. Admiror autem virtutem, & vrbem beatam esse duco, cui talis ciuis contigit. At proditores, cùm eorum opera non indigeo amplius, perdere cupio. Illum autem incorruptum ciuem malim apud me habere, quàm equitatum Illyricorum, & Triballorum, aut quicquid est mercenariorum militum. Nec postpono his eloquentiam ac prudentiam talis viri. Cùm hæc ad Parmenionem dixisset, rursus mecum loqui cœpit. Ego enim, inquam, curaui diligenter eos qui cum Diopithe Athenas missi sunt. Ille verò scitè admodum ridens, Tu verò, inquit, nobis ab Athenienſi duce aut milite metuis? Triremes, Piræus, portus, nugæ sunt. Quid enim facerent homines in spectaculis, ludis, conuiuiis, vitam omnem consumentes? Si vnus Demosthenes non fuisset Athenis, facilius potiti essemus vrbe, quàm Thebis aut Thessalia, dolo, vi, opprimentes, & corrumpentes: verùm vnus ille vigilat, in omnes intentus occasiones, & nostros obseruat impetus, & instructus est aduersus nostra consilia. Nunquam fallere neque insidiando, neque agendo, neque consulendo possumus. Hic velut murus est aut scopulus obsistens quominus omnia primo impetu capiamus. Nam quantum in ipso fuit, non potuissemus Amphipoli, non Olyntho, non Phocensibus, non Pylo, non Cherroneso, non ora Hellesponti potiri. Ille inuitos incitat, & tanquam mandragora sopitos expergefacit, ac velut secans & vrens castigat ignauiam summa libertate, nihil ad gratiam dicens. Publicas pecunias quæ antea dissipabantur in ludis, confert in stipendium: conscribit classem, quæ penè

perierat cõfusione veterum tributorum. Et vrbem, quæ iam nihil generosum cogitabat, tantùm sportulas & sesquidenarios captabat, restituit in pristinam dignitatem, & excitauit fractos & abiectos ciues ad imitationem gloriæ maiorum, & rerum ad Marathonem & Salaminem gestarum. Et Græcos inter se societate & fœderibus deuinxit. Hic non potest falli, non arte decipi: corrumpi verò non magis potest, quàm Aristides à rege Persarum corrumpi potuit. Hunc igitur, Antipater, magis formidare oportuit, quàm omnes triremes, & vniuersam classem. Quod enim apud veteres Athenienses Themistocles & Pericles fuerunt, id nunc est istis Demosthenes, prudentia par Themistocli, magnitudine animi Pericli. Itaque redegit in ipsorum potestatem Eubœam, Megara, oram Hellespontiacam, Bœotiam. Et feliciter accidit quòd Athenienses Charetem, Diopithen, & Proxenum, & similes quosdam præficiunt exercitui, Demosthenem verò domi retinent in suggestu. Quòd si hic in potestate haberet arma, naues, exercitus, occasiones rei bene gerendæ, & pecuniam, vererer ne de Macedonia iam periclitaremur. Nunc enim decretis tantùm pugnans, nos vndique adoritur, occupat, conficit pecuniã, exercitus. Sed cur non comprehendistis viuum? A R. Cepimus viuum. A N T. Num in itinere extinctus est? A R. Non, sed in Calauria, vbi erat. A N. Forsan hoc accidit negligentia vestra, quia non bene tractastis hominem. A R. Imò non fuit in potestate nostra. A N T. Quid ais? mera sunt ænigmata quæ dicis: viuum cepistis, nec tamen fuit in potestate vestra. Non mandasti initiò ne quis ei vim afferret? A R. Nihil profuit quòd nemo ei vim attulit: hoc enim curæ nobis fuit. A N. Non accidit igitur vestra negligentia, sed fortasse vos ipsi interfecistis eum. A R. Non interfecimus: neque opus erat ei vim afferre, cùm verbis impetraremus vt imperata faceret. Quid autẽ prodesset si viuum adduxissemus? Quid faceres de eo aliud, quã quòd occideres? A N. Dij meliora, Archia: non satis animaduertisti aut qualis vir fuerit Demosthenes, aut quod meum sit de his iudiciũ: sed putas perinde esse Demosthenem inuenire, & hos proditores, qui malè perierũt,

A κοῖς ἐπὶ τῆς ἀταξίας μονονοὺ τελέως διεφθαρμένον. ἐγείρας δ' ἐρρωμενέστερον ἤδη χρόνου τοῖς τὴν ῥᾳθυμίαν καὶ τὸ περιῶσόν τε τῆς πόλεως ἀξίωμα, πάλαι τύπτεις καταπεπληγμένους, εἰς τοὺς προγόνους ἐπανάγων, καὶ τὸν ζῆλον τὸν Μαραθῶνι καὶ Σαλαμῖνι κατειργασμένων. σεμνύσηται δ' ὅτι συμμαχίας, καὶ συντάξεις Ἑλληνικάς. τοῦτον ὑπολαβεῖν ὄντα, ὑφοπτεύσαι, καὶ φρίαθαι δ' ὑμᾶς μᾶλλον, ἢ τὸν Ἀριστείδην ἐκεῖνον ὁ Περσῶν βασιλεὺς ἐφρίατο. τοῦτον οὖν, ὦ Ἀντίπατερ, χρὴ δεδιέναι μᾶλλον, ἢ πάσας τριήρεις, καὶ πόλεις ἀποστάσας. ὁ γὰρ Ἀθηναίοις τοῖς πάλαι Θεμιστοκλῆς, καὶ Περικλῆς ἐγένετο, τούτοις νῦν ὁ Δημοσθένης ἐφάμιλλος, Θεμιστοκλεῖ μὲν, τὸ συνιέναι, Περικλεῖ δὲ, τὸ φρόνημα. ἐκτήσατο γοῦν αὐτοῖς ἀκούειν, Εὐβοίας, Μέγαρα, πρὸς τοῖς Ἑλλησπόντου, τὴν Βοιωτίαν. Καὶ καλῶς γε, ἔφη, ποιοῦσιν Ἀθηναῖοι, Χαρίπτα μὲν καὶ Διοπείθην, καὶ Πρόξενον, καὶ τοιούτους τινὰς ἀποδεικνύντες στρατηγεῖν, Δημοσθένην δ', εἴσω κατέχοντες ὅτι τῶν βημάτων. ὡς εἰ τοῦτον τὸν αὐθέντην ὅπλων ἀπέφηναν καὶ νεῶν, καὶ στρατοπέδων, καὶ χρημάτων, καὶ χρημάτων κύριον, οὐκοῦν μὴ πρὸς τῆς Μακεδονίας ἂν κατέσπευδον τὸν λόγον. ὃς καὶ νῦν ἀπὸ ψηφισμάτων ἀγωνιζόμενος ἡμῖν, πολυπραγμονεῖ συμπαρεσκευάσθαι, καταλαμβάνει, πόρους διείσκει, δυνάμεις συλλέγει. τί δ' ὑμεῖς ζῶντα κατειλήφατε; κατειλήφαμεν. καὶ τί οὐκ ἤγετε αὐτὸν δεῦρο; οὐκ, ἀλλ' οὐδ' ἦν ἐν Καλαυρείᾳ. πάλαι τῆς ὑμετέρας λήθης ἔργον ὀλιγωρίας, καὶ ῥᾳθυμίας τὸν αὐθέντην; ἀλλ' ὑπ' ἡμῶν ἐφυλάττετο. τί φῄς; αἰνίγματα λέγεις, ὦ Ἀρχία. ζῶντα λαβόντες οὐκ ἤγετε; καὶ γὰρ οἱ κελεύοντες τί τε προσέταττον μὴ βιάζεσθαι; καίτοι πλέον αὐτοῖς ἦν ὁδὶ βιασαμένοις ὁδὶν ἄγειν. καὶ γὰρ οὖν ἐμελήσαμεν. οὐκ ἄνευ ὑμεῖς ὁδὶ μελήσοντες· ἴσως οὖν ἐκ τῆς ὑμετέρας τέθνηκε δίας. ἡμεῖς μὲν αὐτὸν οὐκ ἀπεκτείναμεν, διάγεσθαι δ' αὐτὸν μὴ πεῖσαι αἰσχρῶν ἄγειν. σοὶ δ', ὦ βασιλεῦ, τί τὸ πλέον, εἰ ζῶν ἀφίκετο; πρώτως ὁδὲν αὐτὸν, ἢ ἀπέκτεινας. Εὐφήμει, ὦ Ἀρχία· δοκεῖς μοι μὴ συνεννοηκέναι, μηδ' ὅστις ὁ Δημοσθένης, μήτε τὴν ἐμὴν γνώ-

B

C

D

μην. ἀλλὰ νομίζειν ὅμοιον εἶναι Δημοσθένην εὑρεῖν, καὶ τούτους ζητεῖν τοὺς κακῶς ἀπολωλότας,

Ἱμεραῖον τὸν Φαληρέα, καὶ τὸν Μαραθώνιον Αἰσχίνην, καὶ τὸν ὁμοῦ Πφραιᾶσι Εὐκράτην, τῶν ῥαγδαίων ῥευμάτων οὐδὲν διαφέροντας, αἰθέρος τινὸς ταπεινοῦ, ἀφορμὴν τοῖς καιρῶν θορύβων ὁπωσοῦν λαβόντας, καὶ τοῖς μικρὰν ταραχῆς ἐλπίδα θρασέως δεξαμένοις, εἶτα πλήξαντας οὐκ εἰς μακρὰν, δίκην τῶν ἀθλίων πνευμάτων· καὶ τὸν ἄπιστον Υπερίδην, καὶ τὸν ἄφιλον δημοκόλακα, τὸν οὐδὲν αἰσχρὸν νομίσαντα κολακείᾳ τὸ πλῆθος, συκοφαντῆσαι Δημοσθένην, ἆρ' αὐτὸν εἰς ταῦτα προαγαγεῖν ἔμελλον, ἐφ' οἷς αὖθις μετενόησαν, οἷς ἐχρίζετο μετὰ πολὺ γοῦν τὸ συκοφαντίας λαμπρότερον ἢ κατ' Αλκιβιάδην αὖθις τὴν καθοδον ἀκηκοέναι ἡγέομαι. τῷ δὲ οὐκ ἔμελλεν, ἆρ' ἐπῃσχύνετο καὶ τῶν ποτὲ φιλτάτων τὴν γλῶτταν χρώμενος, ἵν' ἔχοιμι δήπου τῆς ἀγνωμοσύνης σκοτεινεῖν. τί δ' οὐκ ἔμελλον ἡμῖν ἔθειρος ὁ Δημοσθένης; ἀλλ' ὅτου μέλοι ἔχειν πίστεως, φίλον πανταχοῦ ἄδολον, καὶ βέβαιον ἦθος ἡγοῦμαι. τὰ γάρ τοι καλὰ, καὶ πρὸς ἐχθροῖς καλὰ, καὶ ἡ τῆς ἀρετῆς, πανταχοῦ τίμιον. οὐδὲ κακίων ἐγὼ Ξέρξου, τῷ Βουλιν καὶ Σπερχίᾳ τοῖς Λακεδαιμονίοις θαυμάσαντος, καὶ κτείναι παρόν, ἀφέντος. ἀλλ' εἰ δή τινα πολλῶν, καὶ Δημοσθένην, αὐτός τε δὶς Αθήνησιν, εἰ δὲ μὴ καὶ πολλοῖς ἅμιλλος συγγενόμενος, καὶ τοῦδε τῶν ἄλλων αἰσθανόμενος, ἔκ τε τῶν πολιτευμάτων αὐτοῦ εἶχον θαυμάσας, οὐχ ὡς αὖ νομίσαί τις τῆς τῶν λόγων δεινότητος· εἰ καὶ μηδὲν μοὶ ὁ Πύθων πρὸς αὐτὸν, οἱ δ' Αττικοὶ ῥήτορες παίγνιον, πρὸς δὲ ἅλλῳ τῷ τούτου κρότῳ, καὶ τόνῳ, καὶ λέξεων ῥυθμοῖς, καὶ ταῖς τῶν διανοιῶν περιγραφαῖς, καὶ συνεχείαις ἀποδείξεων, καὶ τῷ συνακτικῷ γε, καὶ χρηστικῷ. μετενοήθημεν γοῦν ὅτε τοὺς Ελληνας Αθήναζε συνηγάγομεν, ὡς ἐλέγξοντες Αθηναίους, Πύθωνι, καὶ τοῖς Πύθωνος ἐπαγγέλμασι πεπιστευκότες. εἶτα Δημοσθένει, καὶ τοῖς Δημοσθένους ἐλέγχοις περιπεσόντες. ἀλλ' ἡμῖν ἀπρόσμαχος ἡ δύναμις αὐτοῦ τῷ λόγῳ. ἐγὼ δὲ, τούτῳ μοὶ δευτέραν ἔπαθον, ἐν χώρᾳ πίστεις ἐργάνου. Δημοσθένην δ' αὖτον ὑποπτήσσειν τὸ τε φρονήματος, καὶ τῆς σωφροσύνης, ἀκλινῆ τινὰ ψυχὴν ἐπ' ὀρθῆς ἐν ἁπάσαις φυλάττοντα περιωπαῖς τῆς τύχης, καὶ προσοῦ μηδὲν τῶν δεινῶν ἐνδιδόντα.

A Himeræum, Aristonicum, Eucratem, qui nihil differunt à fluctibus qui perpetuò huc atque illuc agitantur, homines sordidi, qui per occasionem subitò in tumultibus inclarescunt, & ad leuem spem motus alicuius valde insolentes ac superbi fiunt: verùm breui tanquam vespertini flatus metu perterriti diffugiunt. Num similem putas Demosthenem improbo Hyperidi, perfido assentatori vulgi? quem non puduit iniquo iudicio Demosthenem, vt gratiam apud vulgus iniret, circumuenire: & assentari multitudini ea in re cuius statim illos pœnituit? Etenim non multò post hãc calumniam
B contigit ei reditus clarior reditu Alcibiadis. Istum autem nihil puduit lingua incessere homines quondam amicissimos, quam conueniebat ei propter ingratitudinem præcidere. A R. Quid audio? non oderas Demosthenem maximè omnium hostium? A N. Non, si quidem rationem habeam morum & fidei eius, & amem vbique integritatem & constantiam. Nam honestæ res etiam apud hostes honestæ ducendæ sunt, & virtus vbique digna laude est. Neque velim esse deterior quàm Xerxes, qui Bu-
C lidi & Sperchidi Lacedæmoniis pepercit propter admirationem virtutis eorum, cùm posset eos occidere. Ego verò, si quem alium, Demosthenem maximè admiratus sum, tum quia bis cum eo Athenis congressus sum, tum quia eius laudes ex aliis cognoui. Neque verò tantùm propter eloquentiam (vt arbitretur aliquis) magnifeci eum: quanquam Python ad hunc collatus, nullus erat, & Attici oratores ludus erant cum isto congressi: tantùm vincebar actione, sono, compositione, sententiarum luminibus, densis argumentis, conci-
D liandis & impellendis animis. Itaque valde pœnituit nos consilij, cùm Græcos Athenas conuocassemus, vt Athenienses obiurgaremus, freti promissis Pythonis. Sumus enim circumuenti Demosthenis argumentis, qui erat insuperabilis in dicendo. Sed hãc eloquentiæ laudem nõ duco in illo summam fuisse (erat enim organi vice) sed magis admiratus sum eum propter magnitudinem animi & consilij, & constantiæ quam in periculosissimis tempestatibus retinebat, nunquam cedens aduersis rebus.

Ac memini Philippum de illo sic sentire, A qui cùm afferretur quædam concio in qua Demosthenes in Philippum inuectus erat, & Parmenio vehementer stomacharetur, & Demostheni conuitiaretur: Hic vir, inquit, dignus est quem liberè loqui sinamus. Nam huic vni omnium Græciæ oratorum nihil fertur expensum in meis rationibus, cùm quidem ego malim ei confidere, quàm naualibus scribis: nullus est autem istorum, cui non inuenias in meis rationibus perscriptum esse aurum, ligna, reditus, agros: at Demosthenes classes armat, comparat exercitus, & subinde reparat. Talia dicebat ad me Philippus B tunc & sæpe aliàs de hoc viro: & in quadam felicitatis suæ parte numerabat, quòd Demostheni non esset commissa summa imperij apud exercitum, cùm omnia sua consilia perturbarentur illius orationibus, quæ ex Athenis velut arietes vel catapultæ mittebantur. De pugna ad Chæroneam facta, nec post victoriam desiit prædicare quantum hic vir creasset periculum ipsi. Nisi enim præter spem, inquit, propter ducum inscitiam, & aciem malè instructam, & insperatam fortunam, quæ multa nobis conficere solet, vicissemus, vno die non C modò regnum, sed & vitam meam in discrimen adduxerat. Coniunxerat potentissimas vrbes, coëgerat omnes vires Græciæ, Athenienses, Thebanos, Bœotios, Corinthios, Eubœenses, Megarenses: & effecit vt periculum simul omnes ciuitates subirent, & mihi transitum in Atticam intercluserit. Tales erant huius de Demosthene sermones perpetuò: & cùm diceretur ad eum quòd magnum antagonisten haberet populum Athenienſem, respondebat se vnum habere antagonisten Demosthenem. Nam quod absque Demosthene D sit, Athenienses similes esse Ænianensium & Thessalorum. Et quando legatos ad vrbes mittebat, si quos alios miserant Athenienses, facilè vincebat ipse, sed Demosthene præsente frustra inquit se legatos mittere: Non enim possunt contra Demosthenis eloquentiam erigere tropheum. Sic Philippus dicebat.

καὶ Φίλιππον δὲ τὰ ἐμὰ γνώμαια ἔχοντα περὶ ἀνδρὸς ἀκούσαμεν. ὅτε γάρ τις, δημηγορίας ἐξαγγελθείσης Δημοσθένους ποτὲ, καὶ διαπολεμοῦντος τῷ Φιλίππου, καὶ Παρμενίωνος ἀγανακτοῦντος, καὶ τι καὶ σκωπτικὸν εἰς τὸν Δημοσθένην ἐπειπόντος, Ὦ Παρμενίων, ἔφη, δίκαιος ὁ Δημοσθένης παρρησίας τυγχάνειν. μόνος γάρτοι τῶν ἀπὸ τῆς Ἑλλάδος δημαγωγῶν, ἅδαμαντοις τοῖς ἀπολογισμοῖς ἐλέγχεσθαι τῶν ἐμῶν ἀναλωμάτων. καίτοι μᾶλλον ἠβουλόμην, ἢ γράμματεῖσι τειρεῖταις ἐμαυτὸν πεπιστευκέναι. νυνὶ δὲ ἐκείνων μὲν ἕκαστος ἀπογέγραπται, χρυσίον, ξύλα, πόρους, ἀρέμματα, γῆν· ὁ δὲ, ὀπτιμάτοις σόλοις ἀποπέμπει, στρατιὰς δυνάμεις, ἀπιμελίσατα. τοιαῦτα καὶ τότε, καὶ πολλάκις περὶ μὲ Φίλιππος περὶ ἀνδρὸς ἔλεγε, ἐν τῷ δοκεῖ τῆς τύχης χρηστῶν πλέθρους, ὃ μὴ στρατηγεῖν τὸν Δημοσθένην. οὔτε καὶ τοῖς λόγοις ὥσπερ κριοῖς, ἢ καταπέλτας Ἀθήνηθεν ὁρμωμένους, σφοδρῶς αὐτὸν, καὶ καταφέρειν τὰ βουλεύματα. περὶ μὲν γὰρ Χαιρωνείας, οὐδὲ μέχρι νίκης ἐπαύετο περὶς ἡμᾶς λέγων, εἰς ὅσον αὐθέφρος ἡμᾶς κινδύνου κατέστησε. μὴ γὰρ εἰ παρ' ἐλπίδα, καὶ κακίᾳ στρατηγῶν, καὶ στρατιωτῶν ἀταξία, καὶ τῇ παραδόξῳ ῥοπῇ τῆς τύχης, τῇ πολλὰ πολλάκις ἡμῖν συμφορασαμένῃ, κεκρατήκαμεν. ἀλλ' ὅτι μιᾶς γε ταύτης ἡμέρας, τὸν περὶ τῆς ἀρχῆς καὶ τῆς ψυχῆς κίνδυνον ἐπέστησέ μοι, ταῖς ἀρίστας πόλεις εἰς ἓν συναγαγών, καὶ πᾶσαν τὴν Ἑλληνικὴν δύναμιν ἀθρήσας, Ἀθηναίοις ἅμα, καὶ Θηβαίοις, Βοιωτοῖς τε τοῖς ἄλλοις, καὶ Κορινθίοις, Εὐβοέας τε, καὶ Μεγαρέας, καὶ τὰ κράτιστα τῆς Ἑλλάδος σχεδὸν δυνάμεις καταναγκάσας, καὶ μηδ' εἴσω με τῆς Ἀττικῆς ὑπερβῆναι πρελθεῖν. τοιοῦτοί τινες καὶ τὰν αὐτῷ συνεχεῖς περὶ Δημοσθένους οἱ λόγοι, καὶ πρὸς τοὺς λέγοντας, ὡς μέγαν ἔχοι τὸν Ἀθηναίων δῆμον ἀνταγωνιστὴν, Ἐμοὶ Δημοσθένης μόνος, εἶπεν, ἀνταγωνιστής. Ἀθηναῖοι δὲ, Δημοσθένην οὐκ ἔχοντες, Αἰνιανῶν εἰσι, καὶ Θετταλοί. ἢ πρέσβεις ὁπότε πρὸς τὰς πόλεις πέμποι, τὸν μὲν ἄλλων ῥητόρων εἴ τινας ἢ τὸν Ἀθηναίων πόλις ἀποστέλλοι, τῇ πρεσβείᾳ ῥᾴστα ὡς κεκρατηκὼς τὸν Δημοσθένους δ' ὑπισάντος, Μάτην, εἶπεν ἂν ἐπρεσβεύσαμεν· οὐ γὰρ ἔστι τῷ Δημοσθένους λόγων ἐλεῖν κράτος. ταῦτα ὁ Φίλιππος.

καὶ μόνοι καὶ πόντος, ἔλαττον αὖ ἔχοντες, εἰ λάβοιμι τοιοῦτον ἄνδρα. πρὸς Διός, Ἀρχία, τί ποτε νομίζεις, βοῦν αὖ ὅτι σφαγιοῦν ἤγημι, ἢ πολὺ μᾶλλον αὖ σύμβουλον περὶ τῶν Ἑλληνικῶν πραγμάτων, καὶ τῆς ἀρχῆς πάσης ἐποιούμεθα; φύσει μὲν γὰρ αὐτῷ, καὶ κατ' ἀρχὰς προσεπεποίητο ἐξ αὐτῶν τὴν πολιτευμάτων. ἔτι δ' μᾶλλον Ἀριστοτέλης μάρτυρι. πρὸς τοῦτον Ἀλέξανδρον, καὶ πρὸς ἡμᾶς γε ἄγων, οὐδὲν ἐπαύετο τοιούτων ὄντων αὐτῷ τῶν προσποιητικῶν, μηδένα οὕτω πώποτε θαυμάσαι, μετρίους τε φύσεως, καὶ τῆς περὶ τὴν ἄσκησιν ἐπιμελείας, καὶ βάρους, καὶ τάχους, καὶ παρρησίας, καὶ καρτερίας. ὑμᾶς δ', ἔφη, δέδοικα μὴ ὥσπερ Εὐβούλου, καὶ Φρυνώνος, καὶ Φιλοκράτους, καὶ πειρᾶσθε δώροις καὶ τοῦτον ἀναπείθειν αὐθέκαστον, καὶ τῷ πατρίδι ὑμῶν εἰς Ἀθηναίους, ἰδίᾳ τε τοῖς δεηθεῖσι, καὶ δημοσίᾳ τῇ πόλει κατειλεγμένα. δεδοικότα δὲ, φοβοῦμαι οἶδα, πάλαι βεβουλευμένον τὸν ψυχὴν ὑποδῆναι ταῖς τῆς πατρίδος ἀδήλοις τύχαις· καὶ καθαπτομένου τῶν πραττομένων ὑμῖν, ἀγανακτεῖτε. ὅλῃ δὲ τὸν Ἀθηναίων δῆμον ὑποστέλλεται. λέληθεν ὑμᾶς, ἔφη, τῇ μὲν τῆς πατρίδος εὐνοίᾳ πολιτευόμενος, αὐτῷ δ' τῷ πολιτείαν γυμνάσιον φιλοσοφίας προθέμενος. τὰ τοιαῦτα, ὦ Ἀρχία, ὑποφερόμενον αὐτῷ συνενόμενος, τῷ τε γνώμην, ὃν ἔχει περὶ τῶν παρόντων, ἀκούσαι λέγοντος, καὶ τῶν ἀεὶ προσπεπλωκότων ἡμῖν κολάκων, εἰ ἐδεόμην, ἀπορᾶς, ἁπλοῦ τινος ἐξ ἐλευθέρας γνώμης ἀκούσαι λόγων, καὶ φιλαλήθους συμβουλῆς μεταλαβεῖν. καί τι καὶ νυθετῆσαι δίκαιον, ὑπὲρ οἵων ὄντων Ἀθηναίων τῷ ἀγνοεῖσθαι, πόντα προσκαλοῖτο τὸν αὐτῶν βίον, ὀξὺν διγνωμονεστέροις· καὶ βεβαιοτέροις κεχρῆσθαι φίλοις, ὦ βασιλεῦ, τῶν μὲν ἄλλων, ἴσως αὖ ἔτυχες. τοιοῦτος δὲ, μάτην δῶ ἔλεγες· οὕτω μανικῶς φιλοδίωκτος εἶ. τοιοῦτα, ὦ Ἀρχία, τί γὰρ αὖ λέγοιμι; ἀλλὰ πῶς ἀπέθανεν; ἔοικας ἔτι μᾶλλον, ὦ βασιλεῦ, θαυμάσαι, καὶ γὰρ ἡμεῖς οἱ τελευταῖοι, διεφερόμεθα οὐδὲν ἐκπλήξει τε καὶ ἀπιστίᾳ τῶν ὁρώντων. ἔοικε γὰρ δὴ πάλαι ὢν ὧδε βεβουλευμένος περὶ τῆς ὑστάτης ἡμέρας· δηλοῖ δὲ ἡ παρασκευή. καθῆστο μὲν γὰρ ἔνδον ἐν τῷ νεῷ, μάτην δὲ τῶν προόντων ἡμερῶν λόγοις ἡμῖν διαλεγόμενος. τίνες γὰρ ἦσαν οἱ πρὸς ὑμᾶς λόγοι;

A Itaque ego, qui quidem longè inferior sum Philippo, si cepissem talem virum, num velut bouem ad cædem abducerem, an verò potiùs in consilium de toto regno Græciæ constituendo adhiberem? Nam initiò natura ei bene affectus
• fui, propter res eius gestas, ac magis propter Aristotelis testimonium, qui solebat eum sæpe ad Alexandrum & ad nos ducere. Et cùm tot essent qui ad eum venire consueuerant, neminem sic admirabatur, propter magnitudinem ingenij, temperantiam, grauitatem, acumen, libertatem, & tolerantiam. Vos, inquit Aristoteles, similem putatis esse
B Demosthenem Eubulo, Phrynoni, & Philocrati, & conamini hunc quoque pecunia corrumpere, qui vniuersum patrimonium in Athenienses priuatim & publicè contulit: & quia nihil proficitis pecunia, minas adhibetis, cùm iste nihil dubitet pro patria mortem oppetere. Et si quid in vobis reprehendit, ægrè fertis: at ille ne populum quidem metuit. Non videtis eum amore patriæ Rempublicam gerere, ac ducere hãc administrationem tanquam philosophiæ ac virtutis scholam quandam esse, quam
C non conueniat ad quæstum aut alias cupiditates conferre? Propterea, Archia, valde optarem mihi eius consuetudinem contigisse, vt consilio eius vti possim in præsentia, & audire vocem liberæ mentis, tot alioqui circumfusus assentatoribus. Ac mihi sanè videtur hoc nomine reprehendendus esse, quòd vitam suam in discrimen adduxit pro tam ingratis ciuibus, cùm posset alios inuenire amicos fideliores & constantiores. ARCH. Alia quidem ô Rex rectè dixisti, sed hoc frustra dixisses illi: adeo furebat amore patriæ. AN. Sic est, ô
D Archia: quid enim manifesta negem? Sed quomodo mortuus est? ARCH. Magis etiam mireris eum ô Rex, si hoc scias. Nam & nos qui affuimus, non minùs obstupuimus, quàm alij spectatores. Videbatur enim iam olim apud se constituisse de hoc exitu vitæ: quod intelligi potest ex apparatu. Sedebat enim intus in templo, ac frustra superioribus diebus cum eo collocuti eramus. AN. Quales fuerunt vestri sermones?

A R. Multa humaniſſimè proponebam, promittebam ei veniam abs te, non ſanè expectans: non enim noram hanc tuam voluntatem, ſed arbitrabar te huic vehementer iratum eſſe: tantùm iſta dicebam perſuadendi cauſſa. A N. Quomodo accepit ille veſtram orationem? & nihil me celes. Vellem enim me coràm audiuiſſe: ſed tu nihil omittas. Magna res eſt tanti viri mores ſub exitum vitæ contemplari, vtrùm ſpiritus defecerit, vtrùm expalluerit, an conſtantiam animi retinuerit. A R. Nullam ſignificationem pauoris edidit. A N. Quomodo? A R. Suauiter enim riſit, ac luſit in priorem vitam meam: dixit me ineptum hiſtrionem eſſe tuorum mendaciorum, nec poſſe commouere ſpectatorem. A N. Itaque non credens tuis promiſſis, deſpondit animum? A R. Non. quòd ſi audies reliqua, non tantùm videbis fidem non habuiſſe, ſed etiam acrem obiurgationem attigiſſe. Dicam enim quia iubes. Non, inquit, indignum eſt aut nouum Macedonibus ſic capere Demoſthenem, vt Amphipolin, Olynthum, Oropum. Talia multa dixit. Adhibuimus enim ſcriptores, qui eius dicta exciperent. Ego, inquit, metu tormentorum aut mortis non moueor, vt ſpe vitæ propoſita promittam me ad Antipatrum venturum eſſe. Sed ſi hæc vera ſunt quę dicitis, multo magis cauere debeo ne mens mea videatur ab Antipatro corrupta, néve videar deſeruiſſe ordinem in quo ad Græciæ defenſionem collocatus ſum, & transfuga factus ad Macedones conceſſiſſe. Si mihi honeſtum eſt viuere, Piræus præbeat, & triremis quam inſtruxi, & murus & foſſa meo ſumptu facta, & tribus Pandionis, cuius cauſſa vltro ludos feci, & Solon, & Draco, & libertas conciuium, & liber populus, & decreta, & leges claſſium, & maiorum virtus ac trophæa, & ciuium beneuolentia, qui me ſæpe coronauerunt, & Græcorum auctoritas, qui hactenus à me ſeruati ſunt. Quòd ſi mihi vita debeat contingere alterius miſericordia, quanquam id turpe eſt, tamen hoc beneficium malim accipere à meis ciuibus, quorum redemi captiuos: aut à patribus, quorum elocaui filias, aut quibus donaui pecunias. At ſi me nec inſularum imperiũ, nec mare defendet,

A πολλὰ καὶ φιλανθρωπότατα προσυπεσχόμην, ἔλεόν τινα αὐτῷ σοῦ καταψηφιούμενος, οὐ μάλα μὲν προσδοκῶν· ἠπιστάμην γὰρ ὀργὴν ἔχειν τὸν ἄνθρωπον, χρήσιμον δ' οὕτω πρὸς τὸ πείθειν νομίζων. ὁ δὲ πῶς προσίετο τοὺς λόγους; καί με μηδὲν ἀποκρύψῃ. μάλιστα μὲν γὰρ αὐτήκοος ἂν ἐβουλόμην πρὸς σοῦ εἶναι. ἀλλὰ σύγε μὴ παραλίπῃς μηδέν. ἔστι γάρ τοι σμικρὸν ἔργον, ἦθος ἀνδρὸς γνῶναι πρὸς αὐτῷ τῷ τέλει τοῦ βίου καταμαθεῖν, πότερον ἄτονος καὶ νωθρὸς ἰών, ἢ πρυτάπασιν ἀκλινὴς ὁ τῆς ψυχῆς ὅρμος ἐφύλαξεν. ὁ δὲ ὑπεμείδησε μὲν ὡς τὰ πολλά· πῶς γάρ; ὃς ἤδη γελάσας, καὶ μέ τι σκώψας εἰς τὸν πρόσθεν βίον, Ἀπίθανον, ἔφη, με ὑποκριτὴν εἶναι τῶν σῶν ψευσμάτων. ἀπιστήσας ἄρα τοῖς ἐπαγγέλμασι, προσῆκτο τὸν ψυχρόν; οὐκ· εἶγε τῶν λοιπῶν ἀκούσας, τὸ δόξαί σοι μόνον ἀπιστεῖν, ἀλλ' ἐπὶ κεφαλῆς, ὦ βασιλεῦ, λέγω, Μακεδόσι μόνοις, εἶπεν, οὐδὲν ἀπώμοτον, οὐδὲ προσάδοξον, εἰ Δημοσθένην ὕστερον λαμβάνουσιν, ὡς Ἀμφίπολιν, ὡς Ὄλυνθον, ὡς Ὠρωπόν. τοιαῦτα πολλὰ ἔλεγε· καὶ γὰρ

C οὖν ἱστορικοὺς παρεσπάμην, ἵνα σοι τὰ λεχθέντα σώζοιτο. Ἐγὼ μὲν τοι, ἔφη, ὦ Ἀρχία, βασάνων, ἢ θανάτου φόβῳ κατ' ὄψιν οὐκ ἂν Ἀντιπάτρῳ χωρίμην. ἀλλ' εἰ ταῦτ' ἀληθεύετε, πολύ μοι μᾶλλον ἐπὶ φυλακτέον, μὴ τὸν ψυχὸν αὐτὸν παρ' Ἀντιπάτρου δεδεγδοχηκέναι, μηδ' ὡς ἐμαυτὸν ἔταξα, τάξιν λιπὼν τὴν Ἑλληνικήν, εἰς τὴν Μακεδονικὴν μεταβαλέσθαι. καλὸν γὰρ, ὦ Ἀρχία, εἰ ὃ ζῆν ἐμοὶ, Πειραιὰς αὐτὸς παρέχοι, καὶ τριήρης, ἣν ὁπλίσαμεν, καὶ τεῖχος, καὶ τάφρος τῆς ἐμῆς τέ-

D λεσιν ὀχυρώματα, καὶ Φυλὴ Πανδιονὶς, εἰς ἣν ἐθελοντὴς ἐχορήγησα ἐγὼ, καὶ Σόλων, καὶ Δράκων, καὶ παρρησία δήμου, καὶ δῆμος ἐλεύθερος, καὶ ψηφίσματα γραπτὰ, καὶ νόμοι πειραρχικοὶ, καὶ προγόνων ἀρεταὶ, καὶ τρόπαια, καὶ πολιτῶν εὔνοια, καὶ ἐμὲ πολλάκις ἐστεφανωκότων, καὶ δυνάμις Ἑλλήνων, καὶ ὑπ' ἐμοῦ μέχρι νῦν τετηρημένων. εἰ δὲ καὶ βίου τὸν ἐλεηθέντα, καπεινὸν μὲν, αἰσχρὸς δ' οὖν ὁ ἔλεος πρὸς τοὺς οἰκείους, οὓς ἐλυσάμην αἰχμαλώτους· ἢ τοῖς πατράσιν, ὧν συνεξέδωκα τὰς θυγατέρας, ἢ οἷς τοὺς ἐραστὰς συνδιελυσάμην· εἰ δέ με μὴ σώζοι νήσων ἀρχὴ, καὶ θάλαττα, πρὸς δὲ γε

τῶδέ γε ζυτοῦ Ποσειδῶνος αἰτῶ δ' ἀσ- A petam ab hoc Neptuno auxilium, & ab
ζεσθαι, καὶ τῶδε τῷ βωμοῦ, καὶ τῶν ἱερῶν νό-
μων. Εἰ δὲ Ποσειδῶν, ἔφη, μὴ δύναται φυ-
λάττειν τὴν ἀσυλίαν τοῦ νεώ, μηδ' ἐπαισχύ-
νεται προδοὺς Δημοσθένην Ἀρχίᾳ, τε-
θνάναι, οὐδὲ Ἀντίπατρος ἡμῖν αὐτὶ τοῦ θεοῦ
κολακευτέος. ἄξιῶ μοι φιλτέρους ἔχειν Ἀθη-
ναίων Μακεδόνας, καὶ νῦν μετέχειν τῆς ὑμε-
τέρας τύχης, εἰ μὴ Καλλιμέδοντος, καὶ Πυ-
θέου, καὶ Δημάδου στωμεν παρόμιον. ἄξιῶ γὰρ
καὶ ὀψὲ τῆς ψυχῆς μεταμέσασθαι, εἰ μὴ
τὰς Ἐρεχθέως θυγατέρας ἐπη-
γμένον ἤκουον ἡγούμην ἀδημοκρατοῦντι τῷ B
δαίμονι συμμεταβάλλεσθαι. καλὸν γὰρ χρη-
στὸν φύγετον θάνατον ἐν ἀκινδύνῳ πόλει αἱ-
ρεῖσθαι νικᾶν. νῦν, Ἀρχία, ὃ κατ' ἐμαυ-
τὸν ἐγὼ καταγελῶ τὰς Ἀθήνας ἐκὼν δου-
λείαν ἑλόμενος, ἐπαφίον δὲ τὸ κάλλιστον τῆς
ἐλευθερίαν προέμενος. Ἀλλὰ δίκαιον γάρ,
ἔφη, σοι τὴν παραφωνίαν μεμνῆσθαι. ἃ σεμνὸν
τὸ λεχθέν,

Ἡ δὲ, καὶ θνήσκουσ' ὅμως,
Πολλὴν προνοίαν εἶχεν εὐσχημόνως πε-
σεῖν.

χάρη καὶ ταῦτα. Δημοσθένης δὲ, εὐσχήμονος θα- C
νάτου βίον προκρίνας ἀσχήμονα, τὴν Ξενοκρά-
τους καὶ Πλάτωνος περὶ ἀθανασίας λόγων
ἐκλελοίπασιν; καί τινα πικρότερον ἔλεγε,
προσελθεῖς εἰς τοὺς ταῖς τύχαις ὀξυβρίζοντας.
Ἀλλὰ τί δεῖ λέγειν νῦν ἐμέ; τέλος δ' ἐμοῦ, τὰ μὲν
δεόμενον, τὰ δ' ἀπειλοῦντος, ἀπαλλὰ
μᾶσθαι πέρρᾳ κεραννύντος. Ἐπείθου αὖ, ἔφη,
Θύρσις Ἀρχίας ὤν· ἐπεὶ δὲ Δημοσθένης εἰμί,
συλλήψεσθέ μοι, ὦ δαιμόνιε, μὴ πεφυκότι
κακῶς φέρειν. τότε δὴ τότε προὺς βίαν αὐτὸν D
ἀπαγαγεῖν διενοήμην. ὅδ' ὡς ἤθετο, δῆλος ἦν
καταγελῶν. καὶ τὸν θεὸν προσβλέψας, Εἰκὸς
Ἀρχίας, εἶπεν, ὅπλα μόνα, καὶ τειχῆ, καὶ
τείχη, καὶ στρατόπεδα, δωρεὰ μεῖς εἶ καὶ χρη-
σφύγετα ταῖς ἀνθρωπίναις ψυχαῖς ὑπολαμβάνῃ· τῆς δ' ἐμῆς προαιρέσεως κα-
φρονῇ, ὡς οὐκ ἂν ἔλεγξαι Ἰλλυριοὶ, καὶ Τρι-
βαλλοὶ, καὶ Μακεδόνες, ὀχυρωτέραν ἢ ξύλινόν
ποτε τεῖχος ἡμῖν, ὃ θεὸς αἰνίξατο ἄπορθητον εἶ-
ναι. μεθ' ἧς αὖ τῆς προνοίας, ἀδεὴς μὲν ἐπολιτευ-
σάμην, ἀδεὴς δέ μοι ὁ τῶν Μακεδόνων θάρσος. ἐμέλησε δ' οὐδὲν οὐκ Εὐκτήμονος, οὐκ Ἀρι-
στογείτονος, οὐ Πυθέου, καὶ Καλλιμέδοντος, οὐ Φιλίππου τότε, οὐ πάλιν Ἀρχίου. ταῦτ' εἰπὼν,

petam ab hoc Neptuno auxilium, & ab hac ara, & à sacris legibus. Sin autem Neptunus non potest defendere immunitatem templi, nec pudet eum prodere Demosthenem Archiæ, moriar, nec mihi Antipater pro deo colendus erit. Liceret mihi amiciores habere Macedones quàm Athenienses, & frui felicitate vestra, si imitari vellem Callimedontem, Pytheam & Demadem. Liceret animum vel serò mutare, nisi verecũdia Codri, & filiarum Erechthei prohiberet. Non igitur volui transfugam fortunam sequi. Honestum enim effugium mors est, quæ est extra omne periculũ turpitudinis. Et nunc Archia, quantum in me est, nõ volo dedecorare Athenas, seruitutem accipiens abiecta libertate, in qua mori est honestissimum. Verùm conuenit te meminisse Tragœdiarum: nonne grauiter dictum est,

At illa iam moriens, tamen
Decenter vt caderet, cauebat sedulò? *Ex Euripidu Hecuba.*

Hoc cùm fecerit puella, quanto turpius erit Demostheni præferre inhonestam vitam honestæ morti? ac obliuisci Xenocratis & Platonis disputationum de immortalitate animarum? Addidit etiam quædam, inuectus in eos qui calamitatem exprobrant. Verùm quid attinet me nunc recitare, cùm ego ad extremum partim precarer, partim minas adhiberem, & blanditiis terrores miscerem? Ego, inquit ille, persuaderi mihi paterer, si Archias essem: sed quoniam Demosthenes sum, peto vt ignoscas mihi, qui non consueui inconstans esse. Hîc cùm eum vi abducere vellem, idque ipse sentiret, cœpit me irridere: & deum aspiciens ait, Archias putat tantùm arma & exercitus præsidia vitæ esse, & meum apparatum contemnit, quem expugnare neque Illyrici, neque Triballi neque Macedones possint. Firmior est enim quàm ille murus ligneus quem olim nobis Apollo respõdit inexpũgnabilem fore. Nam vt prudentia me in administratione Reipub. securum præstitit, ita me aduersus Macedones securũ reddet. Nũquam formidaui Euctemonem, aut Aristogitonem, aut Pytheam & Callimedõtem, aut Philippum, neque modò hũc Archiam formido. Cùm hæc dixisset, *Bello Persico videlicet, cùm ad Salaminem pugnatum est.*

Age, inquit, ne afferas mihi violentas manus: non enim prophanabo templum, quantum in me est: salutato deo sponte sequar. Ego sic sperabam facturum, cùm ille manum ori admouet: neque ego suspicabar eum aliud facere, quàm orare deos: sed quid egerit, postea ex ancilla per tormenta cognouimus, diu eum habuisse paratum venenum, vt morte libertatem redimeret. Neque extra templi limen peruenerat, cùm lapsus inquit, Hoc cadauer ad Antipatrum vehes, Demosthenem verò non vehes, non, per. Et videbatur suo more iuraturus per illos qui in Marathone occubuerunt, sed valedicens auolauit. Hunc ego finem, Rex, affero expugnati Demosthenis. A N. Demosthenis scilicet. O inuictum animum & beatum, quàm generosum facinus! Prudentia est, in manu retinere libertatis possessionem. Sed decessit victurus in beatorum insulis apud heroas, vt dicitur, aut in cœlum peruenturus, vt Deus factus comes sit Iouis liberatoris. Corpus verò nos remittemus Athenas, futurum honestius ornamentum patriæ, quàm illi qui in Marathone occubuerunt.

Mors Demosthenis.

A μὴ προσάγαγέ μοι τὴν χεῖρα, ἔφη· ὃ κατ' ἐμὲ γὰρ, ἀδύνατον βεβηλώσειν τὸν θεὸν προσιόντα· ἑκὼν δὲ ἕψομαι καὶ γὰρ ἐμοὶ ὡς δοκεῖ τῆς ἐλπίδος ταύτης· καὶ τὴν χεῖρα τῷ στόματι προσαγαγόντος, ἀδεῖν ἄλλ' ἢ προσεύχεσθαι ὑπελάμβανον. Ὃ δ' οὖν ἐποίησεν ὕστερον δὲ παρὰ τῶν θεραπαινίδων ἐφωράσαμεν, πάλαι φάρμακον αὐτῷ τεταμιεῦσθαι, λύσαι ψυχῆς ἀπὸ σώματος ἐλευθερίαν κτώμενον. Ἐπεὶ γὰρ οὕτως ἔφασαν ὑπορρᾶσαι τὸν ἀδὸν τῷ νεὼ ἐμὲ λέγειν, Ἄγε δή γε τὸν, ἔφη, πρὸς Ἀντίπατρον· Δημοσθένην δὲ οὐκ ἄξεις, ἀπειθεῖ. καὶ μοι ἐφαίνετο προσδοκᾶν τοῖς ἐν Μαραθῶνι πεπτωκόσιν ὁ δὲ χαίρειν εἰπὼν, ἀπέπτη. τοῦτό σοι τὸ τέλος, ὦ βασιλεῦ, τῆς Δημοσθένους πολιορκίας κομίζω ἔχω Δημοσθένους γε καὶ τοῦτο, ὦ Ἀρχία; βεβαίαν τῆς ἀνεπήτου ψυχῆς, καὶ μακαρίας, ὡς ἀνδρεῖον μοι αὐτοῦ τὸ λῆμα, πολιτικὴ δὲ προθυμία, μὴ χεῖρα τὸ πιστὸν τῆς ἐλευθερίας ἔχειν· ἀλλ' ἐμοὶ οἴχεσθαι, βίον ἔξων τὸν ἐν Μακάρων νήσοις ἡρώων λεγόμενον, ἢ τὰς εἰς θεοὺς ψυχὴν νομιζομένας ὁδοὺς, ἐπάδος τῆς δαίμονος ἐσόμενος Ἐλευθερίου Διός. Τὸ σῶμα δ' ἡμεῖς εἰς Ἀθήνας ἀποπέμψομεν, κάλλιον ἀνάθημα τῇ γῇ τῶν ἐν Μαραθῶνι πεπτωκότων.

ΘΕΩΝ ΕΚΚΛΗΣΙΑ.

DEORVM CONCILIVM.

Vincentio Obsopœo interprete.

ARGVMENTVM.

Rursum hoc loco Lucianus deorum gentilium vanitatem atque stultitiam more suo deridet: hominúmque superstitionem tacitè reprehendit, qui ridicula adeò atque absurda de illis sibi ipsis persuadeant ac credant. Est autem festiua quædam imitatio, qua ad exemplum Atheniensis Reipubl. concilium Deorum haberi fingit, superijs videlicet qui ceu nothi ac peregrini in ciuitatem ac cœtum deorum irrepsissent. Accusatoris igitur vicem Momus generalis deorum ceterorum sugillator suscipit: qui principiò quidem communi nomine in eos qui partim ex dijs, partim ex hominibus nati, in cœlum recepti fuerant, tanquam nothos ac peregrinos, inuehitur. Præcipuè verò Dionysum accusat, vt qui non solùm ipse aduentitius in cœlo sit, verùm etiam alios quosdam barbaros & informes, numeróque deorum prorsus indignos, secum introduxerit. Atque huius rei tanquam authorem & caussam Iouem quoque in crimen vocat, quòd is cum mulieribus mortalibus, nunc hac nunc illa specie transformatus concumbat, ac postea ex illis procreatos liberos inter deos referat, & in cœlo collocet. Itaque iam illius exemplo etiam deas cum viris hominibus congredi cœpisse, ac liberos ex ijsdem sustulisse. Secundo autem loco eos qui & Barbari & ex solis hominibus procreati, pro dijs haberentur, insectatur, illorum indignitatem, cùm ob personarum ac linguæ fœditatem, tum ob ea quæ ex eo quòd in cœlum recepti essent, consecuta sint, exaggerans. Inter quos præcipuè Aegyptiorum absurditatem persequitur, quorum alij, canum, alij boum, alij aliorum turpium atque brutorum animantium specie colerentur. Postremò etiam philosophorum illa plausibilia ac vulgo iactata nomina arripit, puta Virtutem, Fatum, Naturam &c. vt quæ non noua ac peregrina sint, sed ne vsquam quidem existant. Quo loco & temporum suorum vitia, & philosophorum vanitatem simul notasse videtur, vt qui verbis quidem multa de

virtute iactarint, ipso autem opere quiduis potiùs quàm virtutem & honestatem præstiterint. Quòd autem fati & naturæ quoque meminit, eò pertinet, quòd cultus deorum paulatim sublatus fuit, quando homines à philosophis edocti, fato quodam, & naturali rerum ordine ac serie, non deorum benignitate fieri ac geri omnia, opinari cæperunt. Atque ad hunc modum accusatione sua peracta, Momus decretum quoque à se compositum proponit ac recitat, quo ipso quoque ad exemplum Atheniensium psephismatum, qualia multa temporibus Demosthenis, & paulò suprà quoque facta sunt, efficto, iubetur dij cognitiones diuinitatis & originis quisque suæ ad proximum concilium afferre, vt qui peregrini & aduentitij reperti fuerint, è cœtu ac ciuitate deorũ remoueantur.

ΜΗκέτι τοιγαροῦν, ὦ θεοί, μηδὲ κατ' γωνίας συστρεφόμενοι, πρὸς οὓς ἀλλήλοις κοινολογεῖσθε, ἀγανακτοῦντες, εἰ πολλοὶ ἀνάξιοι μετέχουσιν ἡμῖν τοῦ συμποσίου. ἀλλ' ἐπειδὴ ἀποδέδοται καὶ τούτων ἐκκλησία, λεγέτω ἕκαστος εἰς τὸ φανερὸν τὰ δοκοῦντα οἱ καὶ κατηγορείτω. σὺ δὲ κήρυττε, ὦ Ἑρμῆ, τὸ κήρυγμα τὸ ἐκ τοῦ νόμου. ΕΡ. ἄκουε, σίγα, τίς ἀγορεύειν βούλεται τῶν τελείων θεῶν, οἷς ἔξεστιν; εἰ δὲ σκέψις, καὶ τῶν μετοίκων καὶ ξένων. ΜΩ. ἐγὼ ὁ Μῶμος, ὦ Ζεῦ, εἴ μοι ὀπτῆς ἐφῆκας εἰπεῖν. ΖΕ. τὸ κήρυγμα ἤδη ἐφίκνεῖται· ὥστε σοῦ ἐμοῦ δεήσει. ΜΩ. φημὶ τοίνυν δεῖν ποιεῖν οἵους ἡμῶν, οἷς οὐκ ἀπόχρη θεοὺς ἐξ ἀνθρώπων αὐτοὺς γεγονέναι. ἀλλ' εἰ μὴ καὶ τοὺς ἀκολούθους, καὶ θεράποντας αὐτῶν ἰσοτίμους ἡμῖν ἀποφαίνουσιν, οὐδὲν μέγα, οὐδὲ καινὸν οἴονται εἰργάσθαι. ἀξιῶ δή, ὦ Ζεῦ, μοι παῤῥησίας δοῦναι εἰπεῖν· οὐδὲ γὰρ ἄλλως δαιμόνιον· ἀλλὰ πάντες με ἴσασιν ὡς ἐλεύθερός εἰμι τὸν γλῶτταν, καὶ οὐδὲν ἂν κατασιωπήσαιμι τῶν οὐ καλῶς γιγνομένων. διελέγχω γὰρ ἅπαντα, καὶ λέγω τὰ δοκοῦντά μοι εἰς τὸ φανερόν, ὅτε δεδιώς τινα, οὔτε τὸν αἰδοῖ ὀπισκαλύπτων τὴν γνώμην· ὥστε δὲ ἐπαχθὴς δοκῶ τοῖς πολλοῖς, καὶ συκοφαντικὸς τὴν φύσιν, δημόσιός τις κατήγορος ὑπ' αὐτῶν ἐπονομάζομαι. πλὴν ἀλλ' ἐπειδὴ ἔξεστι, καὶ κεκήρυκται, καὶ σύ, ὦ Ζεῦ, δίδως μετ' ἐξουσίας εἰπεῖν, οὐδὲν ὑποκαλύψω ἐρῶ. πολλοί γάρ, φημί, οὐκ ἀγαπῶντες ὅτι αὐτοὶ μετέχουσι τῶν αὐτῶν ἡμῖν ξυνεδρίων, καὶ βιωσιμῶνται ὁπόσοι, καὶ ζῶντα, ἀνθρωπίδια ὄντες·

NE posthac clanculum consusurretis ô Superi, neque ad angulos conuersi, in aurem alter cũ altero colloquamini, indignantes multos parum dignos nostri symposij esse participes: verùm posteaquam coactum est concilium, quisque propalam in medium suam adferat sententiam, & quæ accusatione digna sunt, accuset. Cæterùm Mercuri præconium illud ex lege clara voce promulgato. MER. Arrige aures, vocem comprime: Quis ex diis senioribus & perfectis, quibus permissum est, in concione verba facere vult? Ipsa deliberatio de inquilinis & hospitibus futura est. MO. Ego Momus, ô Iupiter, si fandi copiã mihi feceris. IVP Iam ipso præconio loquendi libertas tibi facta est: itaque meo permissu nihil opus est. MO. Aio itaq; nonnullos nostrũ vitiosè & improbè facere, quibus non satis est semet deos ex hominibus factos esse, nisi suos quoq; pedisequos & famulos nobis honore pares esse ostenderint: qua in re nil magnũ aut iuuenile se feciſſe existimant. Volo verò ô Iupiter, vt interrita loquendi libertas mihi concessa sit. Neque enim aliter, quæ sentio, effari possim. Sed me omnes ex æquo nouerunt, quàm liberæ linguæ deus sim, & quàm nihil eorum quæ parum honestè & decorè fiunt, reticere soleam. Etenim omnia in reprehensionem rapio, ac propalã, quæ mihi optimè aut secus facta videntur, proloquor, neque reformidans cuiusquam auctoritatẽ, neque præ verecundia sententiam meam cõcelans. Quapropter & onerosus multis esse videor, & natura sycophãticus, dum popularis quispiam & cõmunis omnium accusator ab illis vocor. Sed enim posteaquam licitum est, atque ita iã proclamatum, & tu Iupiter cum libertate loquendi facultatem mihi cõcesseris, nihil dissimulanter tacitum aut præteritũ dicturus sum. Multi sunt, inquam, non contenti quòd ipsi in deorum cõcilium admissi, nostri cõtubernij sint participes, quódq; pari sorte nobiscũ conuiuantur, præsertim cùm ex dimidio homines eos esse constet:

IVPI-TER.

A

B

C

adhuc etiam miniſtros ſuos & chori ſocios in cœlum ſubduxerunt, eóſque deos fecerunt adſcriptitios: & nunc æqualem cum aliis diſtributionem auferunt, & ſacrificiorum conſortes ſunt, neque pẽſionem in inquilinos conſtitutam nobis perſoluentes. IVPIT. Ne quid obſcuris ambagibus inuoluas, ô Mome, verùm perſpicuè & dilucidè, quæ ſentis, eloquere, additis quoque nominibus. Iam enim in medium ita oratio tibi proiecta eſt, vt multos pariter in ſuſpicionem rapiamus, ac alium alio modo tuis dictis obnoxium inſimulemus. Oportet verò liberum concionatorem nihil ob metum reticere. MO. Euge ô Iupiter, quandoquidem me ad lĩnguæ libertatem cohortaris: fit verò hoc abs te animo prorſus regio & magnifico: proinde nominatim quoque tuo iuſſu eoſdem perſtringam. Ille enim generoſiſſimus Dionyſus, ſemihomo exiſtens, neque à materna ſtirpe Græcus, ſed Syrophœnicis cuiuſpiam mercatoris, nempe Cadmi nepos, poſteaquam immortalitate donatus eſt, cuiuſmodi quidem ille ſit, non dico, neque mitram, neque ebrietatem, neque errantem eius inceſſum vituperabo. Omnes enim, vt opinor, videtis quàm mollis ſit & effœminatus deliciis, dimidio inſaniens, ſtatim à ſummo mane merum ſpirans. Ille verò totam fratriam nobis induxit, & toto choro aduecto præſtò eſt, deóſque declarauit & Pana, & Silenum, & Satyros, agreſtes quoſpiã & caprarios permultos, homines ſaltationi deditos, & forma monſtroſa ſpectabiles: quorum hic quidem gerẽs cornua, dimidia parte corporis capram referens, barbámque profundam nutriens, parum ab hirco diſcrepat: alter verò ſenex caluitio & ſimis naribus deformatus, plurimùm ſuper aſinũ inequitans, genere Lydus eſt. Cæterùm Satyri acutis auribus, & ipſi calui & cornigeri, qualia ferè hœdis nuper natis excreſcunt cornua, Phryges quidam exiſtentes. Sunt verò caudati omnes. Videte cuiuſmodi deos nobis facit generoſus ille. Mitto enim dicere quòd & duas mulieres adduxerit, alteram amicam ſuam exiſtentem, nempe Ariadnen, cuius etiam coronam ſtellarum choro annumeratam addidit: alteram verò Icari agricolæ filiam. Et quod omnium eſt ridiculoſiſſimum, ô Superi, Erigones quoque canem illũ adduxit, ne triſtitia afficeretur puella, ſi familiarem ſuum in cœlo non haberet,

A ἐπὶ τὴν τῶν ὑπηρέτας, καὶ διασώζας τοὺς αὐτῶν αἰήγαγον ἐς τὸν θεῶνον, καὶ παρενέγραψαν. καὶ νῶν ὁπόσοις δίχνομας τε νέμονται, καὶ θυσιῶν μετέχουσιν, ἀδὲ καταβαλόντες ἡμῖν τὸ μετόκιον. ΖΕ. μηδὲν αἰνιγματωδῶς, ὦ Μῶμε, ἀλλὰ σαφῶς καὶ διῤῥήδην λέγε, ὡς ἐξεπλῆς καὶ τὸ σῶμα. νῶν γὰρ ἐς τὸ μέσον ἀπέῤῥιπταί σοι ὁ λόγος, ὡς πολλοὺς εἰκάζῃν καὶ ἐφαρμόζῃ ἄλλοτε ἄλλον τοῖς λεγομένοις. χρὴ δὲ παῤῥησιαζόμενα, μηδὲν ὀκνῆν λέγειν. ΜΩ. εὖγε, ὦ Ζεῦ, ὅτι καὶ παροτρύνῃς με ὡς τὸ παῤῥησιάσασθαι, ποιῆς γὰρ τοῦτο βασιλικὸν, ὡς B ἀληθῶς, καὶ μεγαλόφρον, ὥστε ἐρῶ καὶ τοῦσῶμα. ὁ γοῦν ἀνδρογύνης Διόνυσος, ἡμιδαὴς ὢν, οὐδὲ Ἕλλην μὴ ζῆθι, ἀλλὰ Συροφοίνικός τινος ἐμπόρου, τοῦ Κάδμου γυναικάδους, ἐπειτα ἠξιώθη τῆς ἀθανασίας, οἷος μὲν αὐτός ἐστιν, ὃ λέγω, οὔτε τὴν μίτραν, οὔτε τὴν μέθην, οὔτε τὸ βάδισμα. πάντες γὰρ, οἶμαι, ὁρᾶτε ὡς θῆλυς καὶ γυναικεῖος τὴν φύσιν, ἡμιμανὴς, ἀπὸ τοῦ ἕωθεν ἀποπνέων. ὁ δὲ καὶ ὅλην φαλακρὸν εἰσεποίησεν ἡμῖν, καὶ τὸν χορὸν ἐπαγόμενος πάρεστι, καὶ θεοὺς ἀπέφηνε, τὸν Πᾶνα, καὶ τὸν Σιληνὸν, καὶ Σατύρους, ἀγροίκους τινὰς, καὶ αἰπόλους τοὺς C πολλοὺς, σκιρτητικοὺς ἀνθρώπους, καὶ τὰς μορφὰς ἀλλοκότους· ὧν ὁ μὲν, κέρατα ἔχων, καὶ ὅσον ἐξ ἡμισείας ἐς τὸ κάτω αἰγὶ ἐοικώς, καὶ γένειον βαθὺ καθειμένος, ὀλίγου τράγου διαφέρων ἐστίν. ὁ δὲ, φαλακρὸς γέρων, σιμὸς τὴν ῥῖνα, ὄπισθεν ὄνου τὰ πολλὰ ὀχούμενος, Λυδὸς οὗτος, οἱ δὲ Σάτυροι, ὀξὺς τὰ ὦτα, καὶ αὐτοὶ φαλακροὶ, κεράσκια, οἷα τὰ ἄρτι γεγονόσιν ἐρίφοις τὰ κέρατα ὑποφύεται, Φρύγες τινὲς ὄντες, ἔχουσι δὲ καὶ οὐρὰς ἅπαντες. ὁρᾶτε οἵους ἡμῖν θεοὺς ποιεῖ ὁ γυνάδας; εἶτα θαυμάζομεν, εἰ καταφρονοῦσιν ἡμῶν οἱ ἄνθρωποι, ὁρῶντες οὕτω γελοίους θεοὺς καὶ τερατώδεις; ἐῶ γὰρ λέγειν, ὅτι καὶ δύω γυναῖκας ἀνήγαγε, τὴν μὲν ἐρωμένην οὖσαν αὐτῷ, τὴν Ἀριάδνην, ἧς καὶ τὸν στέφανον ἐγκατέλεξε τοῖς τῶν ἀστέρων χοροῖς· τὴν δὲ Ἰκαρίου τοῦ γεωργοῦ θυγατέρα. καὶ ὁ πάντων γελοιότατον, ὦ θεοὶ, καὶ τὸν κύνα τῆς Ἠριγόνης, καὶ τοῦτον ἀνήγαγε, ὡς μὴ ἀνίαιτο ἡ παῖς, εἰ μὴ ἔχοι ἐν τῷ οὐρανῷ τὸν ξυνήθη ἐκεῖνον,

καὶ ὅσα ἡλίκα κινίδδει. ταῦτα δ' οὐχ ὕβρεις A & eam quam in deliciis habuit caniculam. Hæc verò non videntur nobis esse
ὑμῖν δοκεῖ, καὶ παρανία, καὶ γέλως; ἀκούσατε δ' οὖν καὶ ἄλλους. ΖΕΥΣ. μηδέν, contumeliosa, quæque nec insania nec
ὦ Μῶμε, εἴπῃς, μήτε περὶ Ἀσκληπιοῦ, μήτε περὶ risu careant? Audite etiam alios. IVP.
Ἡρακλέους· ὁρῶ γὰρ οἷ φέρῃ τὸ λόγῳ. ὅτι γὰρ, Caue Mome quicquam dixeris aut de
ὁ μὲν αὐτῷ, ἰᾶται, καὶ ἀίρησιν ἐκ τῶν νόσων, καὶ ἔστι πολλῶν ἀντάξιος ἄλλων· ὁ δ' Æsculapio, aut de Hercule. Video enim
Ἡρακλῆς, υἱὸς ὢν ἐμὸς, οὐκ ὀλίγων πόνων quò orationis tuæ impetu rapiaris. Et-
ἐπρίατο τὴν ἀθανασίαν, ὥστε μὴ κατηγόρει enim horum alter agit medicum, & ægro-
αὐτῶν. ΜΩ. σιωπήσομαι δῆτα σέ, ὦ Ζεῦ, tos morbis leuat, éstque planè multis
πολλὰ εἰπεῖν ἔχων. χάριν εἰ μηδὲν ἄλλο, ἔτι aliis anteferendus. At Hercules filius
τὰ σημεῖα ἔχουσι τὴν πυράς. εἰ δὲ ἔξεστί μοι καὶ meus existens, non paucis laboribus im-
πρὸς αὐτόν σε τὴν παρρησίαν χρῆσθαι, πολλὰ mortalitatem adeptus est. Itaque caue
ἂν εἶχον εἰπεῖν. ΖΕ. καὶ μὴν πρὸς ἐμὲ B ne hosce accuses temere. MO. In tui
ἔξεστι μάλιστα. μῶν δ' οὖν κἀμὲ ξενίας διώκεις; quidem gratiam tacebo, ô Iupiter, etsi
ΜΩ. ἐν Κρήτῃ μὲν οὐ μόνον τοῦτο ἀκοῦσαί multa dicenda habeam: atque si nihil a-
ἔστιν, ἀλλὰ καὶ ἄλλό τι περὶ σοῦ λέγουσι, liud, adhuc tamen signa igne inusta in
καὶ τάφον ἐπιδεικνύουσιν. ἐγὼ δ' οὔτε ἐκείνοις corpore retinent. Porrò si liceret & ad-
πείθομαι οὔτε Ἀχαιῶν Αἰγινεῦσιν, ὑποβολιμαῖόν σε εἶναι φάσκουσιν. ἃ δὲ μάλιστα uersum te dicendi libertate vti, multa
ἐλεγχθῆναι δεῖν ἡγοῦμαι, ταῦτα ἐρῶ. πρὸ haberem quæ possim oratione reprehen-
γάρτοι τοῦ χορὸν τῶν νεωτέρων ποιήσω, dere. IVPIT. Atqui in me maximè ti-
καὶ τὴν αἰτίαν τῆς νοθευθῆναί μου τὸ ξενεδρίον, σύ, ὦ Ζεῦ, πρόσχες, θηταὶς ὑπομιγνύμενος, καὶ κατιὼν πρὸ αὐγῆς. οὐ γὰρ ἄλλοτε ἄλλῳ σχήματι· ὥστε ἡμᾶς δεδιέναι, μή σε καταδύσῃ τις ξυλλαβών, ὁπότ' αὖ ταῦρος ἦς, ἢ τῶν χρυσοχόων τις κατεργάσηται χρυσὸν ὄντα, καὶ αὖτις Διός, ἢ ὅρμος, ἢ φέλλιον, ἢ ἐλλόβιον ἡμῖν γλύψῃ. πλὴν ἀλλ' ἐμπέπληκάς γε τὸν οὐρανὸν τῶν ἡμιθέων τούτων· οὐ γὰρ αὖ ἄλλως εἴποιμι. καὶ τὸ πρᾶγμα γελοιότατόν ἐστιν, ὁπότ' αὖ τις ἀφνὼ ἀκούσῃ ὅτι ὁ Ἡρακλῆς μὲν, θεὸς ἀπεδείχθη· ὁ δὲ Εὐρυσθεὺς, ὃς ἐπέταττεν αὐτῷ, τέθνηκε, καὶ πλησίον Ἡρακλέους νεώς, οἰκέτου ὄντος, καὶ Εὐρυσθέως τάφος, τοῦ δεσπότου αὐτοῦ. καὶ πάλιν ἐν Θήβαις, Διόνυσος μὲν, θεὸς· οἱ δ' ἀνεψιοὶ αὐτοῦ, ὁ Πενθεὺς, καὶ ὁ Ἀκταίων, καὶ ὁ Λέαρχος, ἀνθρώπων ἀπολλύτων κακοδαιμονέστατοι. ἀφ' οὗ δὲ ἅπαξ σὺ, ὦ Ζεῦ, ἀνέῳξας τοῖς τοιούτοις ταῖς θύραις, καὶ ὅτι ταῖς θνηταῖς ἐπάπου, ἅπαντες μεμίμηνταί σε καὶ οὐχὶ ἄρρενες μόνον, mi ministri existentis; Euryſthei verò, illius domini, sepulcrum. Et rursus ex Thebanis Dionysus deus factus est: eius autem consobrini, nimirum Pentheus, & Actæon, & Learchus, homines fuerunt omnium infelicissimi. Ex quo verò tu Iupiter semel illis hanc licentiæ ianuam aperuisti, & cum mortalibus commercium habere cœpisti, omnes tuum institutum imitantur. Neque tantùm dij tui sunt imitatores;

ſed etiam deæ hac in parte tuum æmulantur ingenium. Quis enim ignorat Anchiſen, & Tithonum, & Endymiona, & Iaſonem, & complures alios? Itaque hæc mihi miſſa facienda videntur: multi enim laboris eſſet hæc cuncta ſingulatim reprehendere. IVPIT. At vide, Mome, ne quid de Ganymede dixeris. Malè enim me habebit, ſi adoleſcentem verbis conturbaueris, affecto contumelia genere. MO. Proinde neque de aquila quicquam dicturus ſum, quòd & illa in cœlo verſatur, regio ſceptro inſidens, ac tantùm non ſuper capite tuo nidificans, & deus eſſe geſtiens: aut illam quoque in Ganymedis gratiam præteribimus? At- B qui, ô Iupiter, Attis ille, & Corybas, & Sabazius vnde nobis tandem accerſiti veniunt? Aut etiam Mithres ille Medus, qui indumento Perſico amictus, & tiara redimitus eſt, neque Græcam vocem ſonans, adeò vt ſi quis illi nectar propinet, præbibentem non intelligat? Itaque & Scythæ & Getæ hæc videntes, nobis longùm valere iuſſis, ipſi immortalitate donant homines, ſuiſque ſuffragiis deos quoſcunque libuerit conſtituunt, non alia ratione quàm Zamolxis ſeruilis conditionis homo exiſtens, diuinitatem adeptus eſt, & deorum numero aſcriptus, C haud ſcio quomodo nobis impoſuerit. At ſanè hæc omnia, ô Dij, adhuc mediocria, & aliquo modo ferenda ſunt: cæterùm tu, ô canino rictu hians Ægyptie, qui ſindone amictus es, quiſnam eſſe gloriaris, ô optime, aut quomodo deus eſſe contendis latrando? Quid autem ſibi vult & Memphites taurus ille verſicolor, qui & precibus deveneratur, & reſpõdet oraculis, neque non prophetas habet? Pudet verò me ciconias percenſere, & ſimias, & hircos, atque his longè abſurdiora, quæ neſcio quomodo ex Ægypto in cœlum vſque conſcenderunt. Illa itaque, ô Dij, quomodo ſuſtinetis æquali vobiſcum honore, aut etiam ampliùs adorari? Aut, tu Iupiter, quo ferre potes animo, poſteaquam arietis cornua tibi produxerint? IVP. Turpia profectò ſunt quę dicis de Ægyptiis: attamen pleraque illorum in ſe myſtica complectuntur ænigmata, quæ non prorſus à prophanis deridenda ſunt. MO. Planè nobis Iupiter opus eſt myſteriis, vt deos, deos eſſe cognoſcamus: & caninis capitibus prædi- tos, canes eſſe intelligamus. IVP. Mitte de Ægyptiis in præſens dicere, nos verò de his aliàs per otium deliberabimus. Itaque alios, ſi qui notandi ſuperſunt, adducito.

A ἀλλ', ὅσῳ αἰσχιον, καὶ αἱ θήλειαι θεαί. τίς γὰρ οὐκ οἶδε τὸν Ἀγχίσην, καὶ τὸν Τιθωνόν, καὶ τὸν Ἐνδυμίωνα, καὶ τὸν Ἰάσονα, καὶ τοὺς ἄλλους; ὥστε ταῦτα μοὶ ἐάσθω μοι δοκῶ· μακρὸν γὰρ ἂν ὁ διελέγχειν γένοιτο. ΖΕΥΣ. μηδὲν σοὶ τῷ Γανυμήδους, ὦ Μῶμε, εἴπῃς, χαλεπῶς γὰρ, εἰ λυπήσῃς ὁ μειράκιον, ἐνδύσας ἐς ὀργάς. ΜΩ. οὐκοῦν μηδὲ σοὶ τῷ ἀετῷ εἴπω, ὅτι καὶ σοῦ ἐν τῷ οὐρανῷ ὄντι, ὅτι τῷ βασιλείου σκήπτρου καθεζόμενος, καὶ μονονουχὶ ὀρθὸν τὸν κεφαλίον σου νεοτθύων, θεὸς εἶναι δοκῇς; ἢ καὶ τοῦτον τῷ Γανυμήδους ἕνεκα B ἐάσομεν. ἀλλ' ὁ Ἄττις γε, ὦ Ζεῦ, καὶ ὁ Κορύβας, καὶ ὁ Σαβάζιος, πόθεν ἡμῖν ἐπεισεκεκλήκασιν οὗτοι, ἢ ὁ Μίθρης ἐκεῖνος ὁ Μῆδος, ὁ τὸν κάνδυν, καὶ τὴν τιάραν, οὐδὲ Ἑλληνίζων τῇ φωνῇ· ὥστε οὐδ' ἂν τὸν πότιμον τίς, ξυνίησι; βαυκαροῦσι δὲ οἱ Σκύθαι, καὶ οἱ Γέται ταῦτα ὁρῶντες αὐτοῖς, μακρὰ ἡμῖν χαίρειν εἰπόντες, αὐτοὶ ἀπαθανατίζουσι, καὶ θεοὺς χειροτονοῦσιν, οὓς ἂν ἐθελήσωσι, τὸν αὐτὸν τρόπον, ὅπερ καὶ Ζάμολξις δοῦλος ὤν, παρενεγράφη, οὐκ οἶδ' ὅπως ἀθανάτων. καίτοι ταῦτα πάντα, ὦ θεοὶ, μέτεστι. σὺ δὲ, ὦ κυνοπρόσωπε, καὶ σινδόνιν ἐσταλμένε Αἰγύπτιε, τίς εἶ, ὦ βέλτιστε, ἢ πῶς ἀξιοῖς θεὸς εἶναι ὑλακτῶν; τί δὲ βούλεται καὶ ὁ Μεμφίτης οὗτος ταῦρος, ὁ ποικίλος, προσκυνήσεται, καὶ χρᾷ, καὶ προφήτας ἔχει; αἰσχύνομαι γὰρ ἰβῖδας καὶ πιθήκους εἰπεῖν, καὶ τράγους, καὶ ἄλλα πολλῷ γελοιότερα, οὐκ οἶδ' ὅπως ἐξ Αἰγύπτου προβεβιβασθέντα ἐς τὸν οὐρανόν. ἃ ὑμεῖς, ὦ θεοὶ, πῶς ἀνέχεσθε ὁρῶντες θύτας, ἢ καὶ μᾶλλον ὑμῶν προσκυνούμενα; ἢ σὺ, ὦ Ζεῦ, πῶς φέρεις, ἐπειδὴ κριοῦ κέρατα φύσασί σοι; ΖΕ. αἰσχρὰ ὡς ἀληθῶς ταῦτα φῄς τὰ περὶ τὴν Αἰγυπτίων. ὅμως δ' οὖν, ὦ Μῶμε, τὰ πολλὰ αὐτῶν, αἰνίγματά ἐστι, καὶ ὑπὲρ νοῦν καταγελᾶν ἀμήχανον ὄντα. ΜΩ. πόθεν γοῦν μυστήρια ὦ Ζεῦ δεῖ ἡμῖν, ὡς εἰδέναι, θεοὺς μὲν, τοὺς θεοὺς· κυνοκεφάλους δὲ, τοὺς κυνοκεφάλους. ΖΕ. ἔα, Φημὶ, τὰ περὶ τῶν Αἰγυπτίων· ἄλλοτε γὰρ περὶ τούτων ὑπερσκεψόμεθα ὅτι σχολῆς. σὺ δὲ τοὺς ἄλλους λέγε.

ΜΩ. τὸν Τροφώνιον, ὦ Ζεῦ, καὶ ὃ μάλιστά με ἀποπίλλει τὸν Ἀμφίλοχον, ὃς ἀναγνοὺς αἰδεσίπου καὶ μητραλοίου υἱὸς ὢν, θεσπιῳδεῖ ὁ γυναῖος ἐν Κιλικίᾳ, ψευδόμαντις τὰ πολλὰ, καὶ γοητεύων τοῖν δυοῖν ὀβολοῖν ἕνεκα. τοιγαροῦν οὐκ ἔτι σύ, ὦ Ἀπολλον, δόξεις μαντικὴν, ἀλλὰ ἤδη πᾶς λίθος καὶ πᾶς βωμὸς χρησμῳδεῖ, ὅς ἂν ἐλαίῳ περιχυθῇ καὶ στέφανος ἔχῃ, καὶ γόητος ἀνδρὸς δύπορήσῃ, οἷοι πολλοί εἰσιν. ἤδη καὶ ὁ Πολυδάμαντος τῆ ἀθλητῆ ἀνδριὰς, ἰᾶται τοὺς πυρέττοντας ἐν Ὀλυμπίᾳ, καὶ ὁ Θεαγένης ἐν Θάσῳ, καὶ Ἕκτορι θύουσιν ἐν Ἰλίῳ, καὶ Πρωτεσιλάῳ κατὰ πρὸ ἐν Χερρονήσῳ. ἀφ' ὧν δὴ οὖν τοσοῦτοι γεγόναμεν, ὑπεδέδοκε μᾶλλον ἡ ὑπορκία, καὶ ἱερόσυλία, καὶ ὅλως, καταψευγήκασιν ἡμῶν, οἱ ποιοῦντες. καὶ ταῦτα μὲν περὶ τῶν νόθων, καὶ ὑποβεβλημένων. ἐγὼ δὲ καὶ ξένα ὀνόματα πολλὰ ἤδη ἀκούων, ὅτε ὄντων τινῶν παρ' ἡμῖν, ὅτε συζῇ αἱ ὅλως δυναμένων, σοὶ φύω, ὦ Ζεῦ, καὶ ὅτι τούτοις γελῶ. ἢ ποῦ γὰρ ἔστιν ἡ πολυθρύλλητος ἀρετὴ, καὶ φύσις, καὶ εἱμαρμένη, καὶ τύχη, ἀνυπόστατα, καὶ κενὰ σοφισμάτων ὀνόματα, ὑπὸ βλακῶν ἀνδρῶν τῶν φιλοσόφων ὑπονοούμενα, καὶ ὅμως αὐθαδέστατα ὄντα, ὅτου τοὺς ἀνοήτους πέπεικεν, ὥστε σοὶ μὲν ἡμῖν σοὶ δὲ φύειν βάλεται, εἰδὼς ὅτι κἂν μυρίας ἑκατόμβας σφάξῃσι, ὅμως τὴν τύχην σφέξουσιν τὰ μεμοιρασμένα, καὶ ἃ ἐξ ἀρχῆς ἑκάστῳ ἐπεκλώσθη. ἡδέως οὖν ἐροίμην σε, ὦ Ζεῦ, εἴ που εἶδες ἢ ἀρετὴν, ἢ φύσιν, ἢ εἱμαρμένην; ὅτι μὲν γὰρ καὶ σὺ ἀκούεις ἐν ταῖς τῶν φιλοσόφων διατριβαῖς, οἶδα, εἰ μὴ καὶ κωφός τις εἶ, ὡς βοώντων αὐτῶν, μὴ ἐπαύω. πολλὰ ἔτι ἔχων εἰπεῖν, καταπαύω τὸν λόγον. ὁρῶ γὰρ τοὺς πολλοὺς ἀηδῶς μοι λέγοντι, καὶ συρίττοντας· ἐκείνους μάλιστα, ὧν καθήψατο ἡ παρρησία τῶν λόγων. ὁρᾶς γὰρ εἰ ἐθέλεις, ὦ Ζεῦ, ψηφισμά τι περὶ τούτων ἀναγνώσομαι ἤδη ξυγκεχαραγμένον. ΖΕ. ἀνάγνωθι, ἐπεὶ ποῦτα γὰρ ἀλόγως ἠτιάσω· δεῖ τὰ πολλὰ αὐτῶν ὑπερθεῖν, ὡς μὴ ὑπὲρ πλέον δὺ γίγνηται.

A MO. Trophonium, ô Iupiter, & quod me præfocat, Antilochum. Ille, inquam, ſceleſti & matricidæ hominis filius vaticinatur in Cilicia, multa impudenter ementiens, & duorum obolorum gratia præſtigiis incantans homines. Quocirca non ampliùs tu Apollo ob vaticinij prædicationem haberis in pretio, ſed iam omnis lapis, & quæ vis ara reſponſa dat oraculumpetentibus, dummodo oleo perfuſa fuerit, & homine præſtigiatore abūdauerit, cuiuſmodi iam permulti ſunt. Iam etiam Polydamantis athletæ ſtatua medetur febre laborantibus in Olympia, & Theagenis in Thaſo. Quin Hectori B quoque ſacra faciunt in Ilio, & è regione Proteſilao, nempe in Cherroneſo. Ex quo igitur in tantum numerum ſubinde aucti excreuimus, magis in vſu fuit periurium & ſacrilegium, & omnino nos deſpectui habere ceperunt rectè facientes. Et hæc quidem de nothis & ſuppoſititiis dicta eſſe volui. Cæterùm ego & peregrina nomina permulta audiens eorum qui neque degunt apud nos, neq; vllo modo poſſunt eſſe, admodum ô Iupiter propter hæc rideo. Vbi enim gentium eſt multis modis iactata illa virtus, & natura, & fatum, & fortuna, intoleranda & vana rerum vocabula, ab inertibus hominibus philoſophiæ titulo ſemet venditantibus excogitata? Quæ quanquam ipſorum commenta ſunt, ſic tamen ſimplicium animos pervaſerunt, vt nemo ampliùs nobis ſacrificare dignetur, certò perſuaſum habens, quòd etiamſi infinitas hecatombas nobis obtulerit, fortunam tamen nihilo ſecus ea facturam quæ à fatis decreta ſunt, & quæ ſub initium cuique naſcentium Parcæ fatalibus fuſis adneuerint. Perlibenter itaque te Iupiter interrogarem, vbinam gentium tibi viſa eſſet aut virtus, aut natura, aut fatum? D Quòd enim & tu talia ſubinde in philoſophorum diſputationibus audias, mihi dubium nō eſt, niſi fortaſſe quiſpiam ſurdis ſit auribus, vt eoſdem vociferantes inaudire nequeat. Multa equidem adhuc dicenda ſuperſunt, ſed finem verborum faciam. Video enim quoſdam ob dicta mea dolenter perturbari, & iam ſibilare, maximè verò eos qui orationis libertate tacti ſunt. Itaque pro concludenda oratione, ſi ita ſedet animo tuo Iupiter, decretū quoddam de illis iam conſcriptum legam. IVP. Recita. Neque enim omnia abſurdè aut de nihilo reprehendiſti. Et ſanè multa ex illis inhibenda & coërcenda ſunt, ne in immenſum excreſcant.

ΨΗΦΙΣΜΑ ΑΓΑΘΗ ΤΥΧΗ.

DECRETVM BONA FORTVNA.

Et hoc ad exemplum Atheniensium psephismatũ factũ. Sic enim apud illos aliquoties de peregrinis vrbe eiiciẽdis in senatu decretum legésque latæ fuere, vt ciuis alibi, tum ex orationibus quibusdã Demosthenis patet.

COncilio legitimè coacto, septima die A mensis instantis Iupiter consulatum agebat, Neptunus præsidem, Apollo præfectum: Momus scribæ officio fungebatur noctu, & Somnus dixit sententiam. Quoniam multi ex peregrinis, non Græci tantùm, verùm etiam Barbari, nequaquam digni existentes cœlestis Reipublicæ, communi nobiscum participatione, nothi & subditicij, haud scio quonam modo etiam dij esse contendentes, cœlum angulatim compleuerunt, ita vt symposium tumultuosis turbis plenum sit, obstrepente passim diuersilingui & vndique accersita multitudine: defecit autẽ ambrosiæ & nectaris copia, adeò vt mnâ B iam coëmendus sit sextarius, propter bibentium multitudinem: sedenim illi, qua sunt procacitate & immodestia, diis veris & antiquis loco motis, semet ipsi primis dignãtur accubitibus præter omnem morem patrium: ad hæc in terris quoque ante alios honorari contendunt: Visum est curiæ & populo, vt ad hyberna solstitia cogatur in Olympo concilium: septem autem ad cognoscendum appositi eligantur Dij perfecti, tres quidem ex curia veteri, quæ Saturno regnante constituta est: quatuor autem ex duodecim, C quorum in numero vnus erit Iupiter. Cæterùm qui electi erunt arbitri, ipsi ad cognoscendum caussas sessum eant, dicto priùs iuramento legitimo, nimirum Styge. At Mercurius proclamato præconio vniuersos in concionem congreget, quicunque in deorum concilium legitimè admitti postulant. Veniant autem illi adductis iuratis testibus, & certi generis iudiciis. Deinde illi in vnum locum commeent: verùm arbitri accuratè expendentes, aut deos illos declarabunt, aut ad sua sepulcra & maiorum tumulos ablegabunt. Si verò quispiam ex ob- D scuris & reprobatis comprehensus fuerit, & semel ab arbitris condemnatus in cœlum ascenderit, ille per præceps in Tartarum corruat. Præterea quisque exerceat sua commercia, neque Minerua rei medicæ intenta sit, neque Æsculapius dandis oraculis vacet aut seruiat, neque Apollo tanta soli sibi obeunda vendicet, sed vna re quapiam electa, aut vatem, aut citharœdum, aut medicum agat.

Ἐκκλησίας ἐνόμου ἀγομένης, ἑβδόμῃ ἱσταμένου, ὁ Ζεὺς ἐπρυτάνευε, ⸌ ποσειδῶν ἐπεστάτει Ἀπόλλων, ἐγραμμάτευε Μῶμος τῆς νυκτὸς, καὶ ὁ Ὕπνος τὴν γνώμην εἶπεν. Ἐπειδὴ πολλοὶ τῶν ξένων, οὐ μόνον Ἕλληνες, ἀλλὰ καὶ βάρβαροι, ἀδαμῶς ἄξιοι ὄντες κοινωνῆσαι ἡμῖν τῆς πολιτείας παρελεγμένοι, οὐκ οἶδ' ὅπως καὶ θεοὶ δόξαντες, ἐμπεπλήκασι μὲν τὸν οὐρανὸν, ὡς μεσοῦντος ἤδη τοῦ συμποσίου ὄχλου ταραχώδους, πολυγλώττων τινῶν καὶ ξυγκλύδων, ὀπιπολείπει δὲ ἡ ἀμβροσία, καὶ ὁ νέκταρ, ὥστε μνᾶς ἤδη τοῦ κοτύλου ἐστὶ, λέγω δὲ πλῆθος τῶν πινόντων· οἱ δὲ ἐπὶ αὐθαδείας παρωσάμενοι τοὺς παλαιούς τε καὶ ἀληθεῖς θεοὺς, προεδρίας ἠξιώκασιν ἑαυτοὺς πρῶτα πάντα τὰ πάτεια, καὶ ἐν τῇ γῇ προτιμᾶσθαι θέλουσι, δεδόχθω τῇ βουλῇ, καὶ τῷ δήμῳ ξυλλεγῆναι μὲν ἐκκλησίαν ἐν τῷ Ὀλύμπῳ περὶ ἕβδομας χειμερινάς, ἑλέσθαι δὲ ὀπτιμώνους τελείους θεοὺς ἑπτὰ, τρεῖς μὲν, ἐκ τῆς παλαιᾶς βουλῆς τῆς ὅτε Κρόνου, τέτταρας δὲ, ἐκ τῶν δώδεκα, καὶ ἐν αὐτοῖς, τὸν Δία. τούτους δὲ, τοὺς ὀπτιμώνους, αὐτοῖς μὲν καθέζεσθαι ὀμόσαντας τὸν νόμιμον ὅρκον, τὸν Στύγα· τὸν Ἑρμῆν δὲ, κηρύξαντα ξυναγαγεῖν ἅπαντας, ὅσοι ἀξιοῦσι ξυντελεῖν εἰς τὸ συνέδριον· τοῖς δὲ, ἥκειν, μάρτυρας ἐπαγομένους ἐνιαυσίους, καὶ ἀποδείξεις τῶν γένους. ἐνταῦθεν δὲ, οἱ μὲν παρίτωσαν καθ' ἕνα, οἱ δὲ ὀπτιμώνους ἐξετάζοντες, ἢ θεοὺς εἶναι ἀποφανοῦνται, ἢ καταπέμψουσιν ὅτι τὰ σφέτερα ἤθεα, καὶ τὰς δίκας τὰς προγονικάς. ἰὼ δέ τις ἄλλα τῶν ἀδικημάτων, καὶ ἅπαξ ἐπὶ τῶν ὀπτιμώνων ἐκκεκλημένων ὀφλήσειεν τὸν οὐρανὸν, ἐς τὸν Τάρταρον ἐμπεσεῖν τοῦτον. ἐργάζεσθαι δὲ τὰ αὐτῷ ἔκαστον. καὶ μήτε τὴν Ἀθηνᾶν ἰᾶσθαι, μήτε τὸν Ἀσκληπιὸν χρησμῳδεῖν, μήτε τὸν Ἀπόλλω τοσαῦτα μόνον ποιεῖν, ἀλλ' ἕν τι ὀπτιλεξάμενον, μαντικὴν, ἢ κιθαρῳδὸν, ἢ ἰατρὸν εἶναι.

τοῖς δὲ φιλοσόφοις προσῆκεν μὴ αἰκαπλάττειν καινὰ ὀνόματα, μηδὲ λήρους περὶ ὧν οὐκ ἴσασιν. ὁπόσοι δὲ ἤδη ναοὺς ἢ θυσίας ἠξιώθησάν, ἐκείνων μὲν καθαιρεθῆναι τὰ ἀγάλματα, ἐντεθῆναι δὲ ἢ Διός, ἢ Ἥρας, ἢ Ἀπόλλωνος, ἢ τῶν ἄλλων τινός· ἐκείνοις δὲ τάφον χῶσαι τῆς πόλιν, καὶ τῷλίθῳ ὑπιζῆσαι αὐτὴ βωμοῦ. ᾧ δέ τις προσακούσῃ τῶν κηρύγματος, καὶ μὴ ἐθελήσῃ ἐπὶ τοὺς ὑπιγνώμονας ἐλθεῖν, ἐρήμῳ αὐτῷ καταψηφιτησόμενον. ΖΕ. τοῦτο μὲν ἡμῖν τὸ ψήφισμα, διηνεκέστατον, ὦ Μῶμε, καὶ ὅτῳ δοκεῖ, αἰατεινάτω τὴν χεῖρα, μᾶλλον δὲ οὕτω γιγνέσθω. πλείους γὰρ οἶσιν ὅτι ἔσονται οἱ μὴ χρησομένοντες. ἀλλὰ νῦν μὲν, ἄπιτε. ὁπότε δὲ κηρύξῃ ὁ Ἑρμῆς, ἥκετε, κομίζοντες ἕκαστος σαφῆ τὰ γνωρίσματα, καὶ πατρὸς τὴν ἀποδείξεις, πατρὶς ὄνομα, καὶ μητρὸς, καὶ ὅθεν τε ὅπως θεὸς ἐγένετο, καὶ φυλὴν, καὶ φράτορας. ὡς ὅστις ἂν μὴ προσάγηται, σαφὲς μελήσῃ τοῖς ὑπιγνώμοσιν, εἰ νεών τις μέγαν ὅπῃ γῆς ἔχῃ, καὶ εἰ οἱ ἄθεοι θεὸν αὐτὸν τὴν νομίζουσιν.

A Porrò autem philosophis dicetur, ne noua subinde fingendo comminiscantur nomina, neque de iis quorum imperiti sunt, nugentur. In quorumcunque autem honorem aut cultum templa aut sacra constituta sunt, illorum imagines subuertantur, earúmque loco, aut Iouis, aut Iunonis, aut Apollinis, aut alterius cuiuspiam erigatur. Illis autem vrbs congesta terra sepulcrum accumulet, & aræ loco statuam reponat. Quòd si quis præconio dicto audiens esse noluerit, arbitrorúmque examen & censuram subire recusarit, ille indicta caussa condemnetur. IV P. Iustissimum equidem decretum est istud ô Mome: & qui suffragatur huic, manum protendat. Atqui potiùs ita fiat. Complures enim noui futuros, qui sua non sunt adiecturi suffragia. Verùm in præsens abite. Cæterùm in concionem accersiti à Mercurio, venite adferentes vnusquisque cognitiones claras, & manifestas comprobationes, matris & patris nomen, & vnde oriundus sit, tum quomodo diuinitatem adeptus sit, ad hęc tribũ quoque, & curiales. Verumenimvero qui præsto non fuerit, parum curæ erit arbitris, tametsi ille in terris ingens delubrum habuerit, ac homines eundem deum esse existimauerint. B

ΚΥΝΙΚΟΣ.

CYNICVS. Thoma Moro interprete.

ARGVMENTVM.

Disputatio est Luciani ac Cynici, qua alter Cynicam vitam vt sordidam atque ferinam, & à natura hominis abhorrentem reprehendit: alter vt frugalem & modestam, & virtuti maximè conuenientem defendit. Luciani argumenta sumuntur à modo & descriptione vitæ victúsque Cynicorum, quòd illi vt mendici incedant: vt canes, quibusuis reiectamentis victitent: & vt feræ, nullas certas sedes, nulla certa habitacula teneant: deinde & contra naturam faciant, quæ ob id omnia crearit, vt illis ad corporum alimenta, defensionem, & voluptatem quoque vtamur: quæ cùm illi contemnant ac negligant, ipsam naturam ac Deum negligere atque contemnere videri. Contrà autem Cynicus à finitione opulentiæ & inopiæ ostendit se neque mendicum esse, neque quicquam sibi deesse. Deinde quod alter de natura, & rebus omnibus ad vsum nostrum creatis affert, id similitudine quadam diluit. Et primò, quod ad victum attinet, ostendit, vt in conuiuio lauto non omnia ab omnibus arripi & vorari; sic neque in rebus creatis omnia ab omnibus vsurpari conuenire: alia ægrotantibus & inualidis, alia valentibus & robustis magis accommoda esse. Atque eo loco in diuitias, vt quæ magna molestia multisque periculis pariuntur, deinde & ipsæ vicissim multorum malorum causse sint, inuehitur. Et quod alter de Cynicis vsurpat, hoc in diuites ipse retorquet, videlicet quòd contra quàm à natura omnia creata ac facta sint, ipsi illis vtantur. Denique vitam suam etiam deorum exemplo atque auctoritate comprobat. Deinde verò, quod ad habitum & cultum pertinet, ostendit ea quoque parte naturam magis sequi sese, quàm diuites, ex officio & fine vestium, cæterarúmque id genus rerum. Nam se, quatenus vsus postulat, illis vti: contrà diuites vt cinædos & mulieres incedere, glabros & delicatos, & perinde vt torrente aliquo, sic libidine sua præcipites ferri. Postremò etiam deos plerosque barbatos ac nudos fingi, sibíque quàm diuitibus illis habitu ac cultu similiores apparere.

ΚΥΝΙΚΟΣ ΚΑΙ ΛΥΚΙΝΟΣ.

CYNICVS ET LVCIANVS.

LVCIANVS. QVid tu tandem? barbam quidem habes & comã, tunicam non habes, nudus conſpiceris, ac ſine calceis, delecta nimirum vaga inhumanáque ac ferali vita: tũ proprio corpore contra quàm faciunt cæteri, ſemper vſus incommodè, nunc huc nunc illuc circumis, in arido præterea ſolo cubans, adeò vt plurimum etiam ſordium, tritum iſthuc pallium referat, alioqui nec ipſum vel tenui filo, vel molle, vel florulentum. CYN. Neque enim indigeo: ſi quid eſt huiuſmodi, vt comparetur facillimè, dominóque minimum exhibeat negotij, id, inquam, mihi ſufficit. At tu per deos dic mihi, putásne eſſe in luxu vitium? LVC. Imò admodum. CYN. Contrà in frugalitate virtutem? LVC. Admodum. CYN. Cur igitur tandem quum me videas viuentem frugaliùs quàm vulgò faciunt homines, eos verò ſumptuoſiùs, me, non illos arguis? LVC. Quia non frugaliùs per Iouem videris mihi, ſed egentiùs viuere, imò vitam omnino egenam atque inopem. Nam tu nihil à mendicis differs, qui cibum mendicant in diem. CYN. Vis ergo videamus (quandoquidem huc proceſſit oratio) quidnam inopia ſit, quídque rurſus copia? LVC. Si tibi quidem ita videtur. CYN. Nunquid ergo ſatis id cuique eſt, quicquid ipſius explet neceſſitatem? an aliud quippiam dicis? LVCIA. Eſto iſtud. CYN. Indigentia verò, quicquid cuiuſquam vſui deeſt, nec eò quò ſit neceſſe, peruenit? LVC. Scilicet. CYN. Nihil igitur meis in rebus deeſt. Nihil enim in his eſt, quod neceſſitatem non expleat meam. LVCIA. Quo pacto illud ais? CYN. Scies, ſi conſideres in quem vſum eorum quodque paratum eſt, quorum egemus: vt domus, an non tegumenti gratia? LVCIAN. Maximè. CYN. Quid veſtis, cuius gratia? nónne tegumenti etiam ipſa? LVCIA. Sanè. CYN. At ipſo per deos tegumento, cuius rei gratia indiguerimus? nónne vt meliùs ſe habeat id quod tegitur? LVCIA. Mihi quidem ſic videtur. CYN. Vtrùm igitur tibi peiùs ſe habere videntur pedes?

A ΤΙ ποτε, ὦ οὗτε; πώγωνα μὲν ἔχῃς καὶ κόμην, χιτῶνα δὲ οὐκ ἔχῃς, καὶ γυμνοδερχὴς, καὶ ἀνυποδητεῖς, τὸν ἀλήτην καὶ ἀπάνθρωπον βίον, καὶ θηριώδη ὑπιλεξάμενος, καὶ ἀεὶ τοῖς σώμασιν ὃ ἔδυσε δήμας οὐχ ὡς οἱ πολλοὶ διαχρησάμενος, τοιγαροῦν ἄλλοτε ἄλλα χοῦ, καὶ δύνα ζόμενος ὅπῃ ξυνοῦ διαπέδου, ὡς ἄσην πάμπολλον τουτὶ τὸ τριβώνιον φέρῃ· ἢ μᾶλλόν τι καὶ τοῦτο λεπτὸν, οὐδὲ μαλακὸν, οὐδὲ ἀνθηρόν. ΚΥ. οὐδὲ γὰρ δέομαι. B τοιοῦτον γ', οἷον αὐτοπροαιρεῖ ῥᾷσα, ᾧ ὦ κτησάμενός τε ἀγάλματα ὡς ἐλάχιστα πρέχον. τοιοῦτον γὰρ ἄρκεῖ μοι. σὺ δὲ πρὸς θεῶν, εἰπέ μοι, τὴν πολυτέλειαν ἡγεμίζῃς κακίαν πρὸς εἶναι; ΛΥ. νὴ μάλα. ΚΥ. τὴν δ' αὖτελείαν ἀρετήν; ΛΥ. νὴ μάλα. ΚΥ. τί ποτ' οὖν ὁρῶν ἐμὲ τῶν πολλῶν αὐτελέστερον διαιτώμενον, τοὺς δὲ, πολυτελέστερον, ἐμὲ αἰτιᾷ, καὶ οὐκ ἐκείνους; ΛΥ. ὅτι οὐκ αὐτελέστερόν μοι, μὰ Δία, τῶν πολλῶν διαιτᾶσθαι δοκεῖς, ἀλλ' εὐδεέστερον, μᾶλλον δὲ τελέως, εὐδεῶς, καὶ ἀπόρως. διαφέρῃς γὰρ οὐδὲν σὺ τῶν πωλοχῶν, οἳ τὴν ἐφήμερον τροφὴν μεταιτοῦσι. ΚΥ. βούλῃ οὖν εἰδῶμεν, ἐπεὶ προελήλυθεν εἰς τοῦτο ὁ λόγος, τί τὸ εὐδεὲς, καὶ τί τὸ ἱκανόν ἐστιν; ΛΥ. εἰ σοὶ δοκεῖ. ΚΥ. ἆρ' οὖν ἱκανὸν μὲν ἑκάστῳ, ὅσῳπερ ἂν ἀξιωθῇ πρὸς τὴν οἰκείαν χρείαν, ἢ ἄλλό τι λέγῃς; ΛΥ. ἔστω τοῦτο. ΚΥ. εὐδεὲς γ', ὅσῳπερ ἂν εὐδεέστερον ᾖ τῆς χρείας, καὶ μὴ ἐξικνῆται πρὸς τὸ δέον; ΛΥ. ναί. ΚΥ. οὐδὲν ἄρα τῶν ἐμῶν εὐδεές ἐστιν. οὐδὲν γὰρ αὐτῶν ὅ, τι μὴ τὴν χρείαν οἰκπληροῖ τὴν ἐμήν. D ΛΥ. πῶς γὰρ λέγῃς; ΚΥ. ἐὰν σκοπῇς πρὸς ὅ, τι τείνουσιν ἕκαστον, ὧν δεόμεθα, οἶμαι, οἰκία, ἆρ' οὐχὶ σκέπης; ΛΥ. ναί. ΚΥ. τί δὲ ἐσθής, τοῦ χαίειν; ἆρα οὐχὶ αὐτὴ τῆς σκέπης; ΛΥ. ναί. ΚΥ. τῆς δὲ σκέπης αὐτῆς πρὸς τί, πρὸς θεῶν, τίνος ἐδεήθημεν εἵνεκα, οὐκ ὥστε ἄμεινον ἔχειν τὸν σκεπόμενον; ΛΥ. δοκεῖ μοι. ΚΥ. πότερ' οὖν, τὼ πόδε κάκιον ἔχειν δοκεῖ σοι;

ΛΥ. οὐκ οἶδα. ΚΥ. ἀλλ' οὕτως αὖ μάθοις, ἢ ποδῶν ἕξ' ἔργον; ΛΥ. πορεύεσθαι. ΚΥ. κάκιον οὖν πορεύεσθαί σοι δοκοῦσιν οἱ ἐμοὶ πόδες, ἢ οἱ τῶν πολλῶν; ΛΥ. τοῦτο μὲν οὐκ ἴσως. ΚΥ. ἆ τοίνυν ἦσθ' εἰ χεῖρον ἔχουσιν, ἢ μὴ χεῖρον, ὃ ἑαυτῶν ἔργον ἀποδιδόασιν; ΛΥ. ἴσως. ΚΥ. τοὺς μὲν δὴ πόδας ἀδὲν φαίνομαι χεῖρον διακείμενος τῶν πολλῶν ἔχειν; ΛΥ. οὐκ ἔοικας. ΚΥ. τί δ', τοὐμὸν σῶμα τῶν λοιπῶν ἄρα κάκιον; εἰ γὰρ κάκιον, καὶ ἀσθενέστερον, ἀρετὴ γὰρ σώματος, ἰσχύς. ἆρ' οὖν ὃ ἐμὸν ἀσθενέστερον; ΛΥ. ἆ φαίνεται. ΚΥ. ἆ τοίνυν οὐδ' οἱ πόδες φαίνοιντό μοι σκέπης ἐνδεῶς ἔχειν, οὔτε ὃ λοιπὸν σῶμα. εἰ γὰρ ἐνδεῶς εἶχον, κακῶς ἂν εἶχεν. ἡ γὰρ ἔνδεια, πονηρόν κακὸν καὶ χεῖρον ἔχειν ποιεῖ ταῦτα, οἷς ἂν παρῇ. ἀλλὰ μήν, οὐδὲ τρέφεσθαί γε φαίνεται χεῖρον ὃ σῶμα τοὐμόν, ὅτι ἀπὸ τῶν τυχόντων τρέφεται. ΛΥ. δῆλον γάρ. οὐδὲ ἄρρωστον, εἰ κακῶς ἐτρέφετο. λυμαίνονται γὰρ αἱ πονηραὶ ξυφαὶ τὰ σώματα. ΛΥΚ. ἔστι ταῦτα. ΚΥΝ. πῶς οὖν εἰπέ μοι τούτων οὕτως ἐχόντων, αἰτιᾷ μου, καὶ φαυλίζεις τὸν βίον, καὶ φῂς ἄθλιον; ΛΥΚ. ὅτι, νὴ Δία, τῆς φύσεως, ἣν σὺ τιμᾷς, καὶ τῶν θεῶν, ἐν μέσῳ κατατεθεικότων, ὅσα ἐστὶν αὐτῆς ἀναδεδωκότων πολλὰ, καὶ ἀγαθά, ὥστ' ἔχειν ἡμᾶς πάντα ἄφθονα, μὴ πρὸς τὴν χρείαν μόνον, ἀλλὰ καὶ πρὸς ἡδονὴν, σὺ πάντων τούτων ἢ τῶν γε πλείστων ἄμοιρος εἶ, καὶ οὐδενὸς μετέχεις αὐτῶν, ὑδὲν μᾶλλον ἢ τὰ θηρία· πίνεις μὲν γὰρ ὕδωρ, ὅπερ καὶ τὰ θηρία, σιτῇ δὲ, ὅπερ αἱ ὑλοτόμοι, ὥσπερ οἱ κύνες, ὑπνοῖ δὲ οὐδὲν χρεῖττον τῶν κυνῶν ἔχεις. χόρτος γὰρ πάρεστί σοι, καθάπερ ἐκείνοις. ἔτι δὲ ἱματίον φορεῖς, οὐδὲν βαυκαλητικώτερον ἀκληήου. καίτοι εἰ σὺ τούτοις ἐρκούμενος ὀρθῶς φρονήσεις, ὁ θεὸς οὐκ ὀρθῶς ἐποίησε, τοῦτο μὲν, πρόβατα ποιήσας ἐμμανέστατα· τοῦτο δὲ, ἀμπέλους ἡδυοίνους· τοῦτο δὲ, τοῖς ἄλλοις πᾶσι θαυμαστῶν ποικίλων, καὶ ἔλαιον, καὶ μέλι, καὶ τὰ ἄλλα, ὡς ἔχομεν ἡμᾶς σιτία πανταχόθεν, ἔχομεν ὁπόθεν ὑδὺ, ἔχομεν δὲ χρήματα, ἔχομεν δὲ ὑπνοῦν μαλακὴν, ἔχομεν δὲ οἰκίας καλὰς, καὶ τἄλλα πάντα θαυμαστῶς κατεσκευασμένα.

A LVCIA. Nescio. CYN. Atqui hoc pacto didiceris: quodnam pedum officiū est? LVC. Ingredi. CYN. An deteriùs ergo ingredi pedes tibi videntur mei, quàm aliorum? LVC. Istud verò fortasse non. CYN. At non possent, seu sese meliùs seu deteriùs haberent, officium suum præstare? LVC. Fortasse. CYN. Pedibus ergo nihil peiùs affectus videor, quàm alij? LVC. Non videris. CYN. Quid corpus verò meum? Num deterius quàm reliquorum? Nempe si deteriùs se haberet, esset idem imbecillius: corporis quippe virtus robur est. An meum ergo debilius? LVCIA. Non videtur. B CYN. Neque pedes ergo tegumento videntur egere, neque reliquum corpus. Quippe si egerent, malè haberent. Egestas etenim omnino mala, ac peiùs habere se facit ea quibuscunque adfuerit. At ne ali quidem deteriùs corpus videtur meum, quod quibuslibet cibis alitur. LVC. Manifestum est id quidē. CYN. Nam nec vegetum esset robustúmque si aleretur malè. Mala siquidem alimenta corpus tabefaciunt. LVC. Ista quidem ita se habent. CYN. Quo pacto igitur, dic mihi, his ita se habentibus, me C arguis, vitámque improbas meam, ac miseram prædicas? LVC. Ideo per Iouem, quòd cùm natura (quam tu colis) ac superi terram in communi statuerint, ex eáque multa nimirum ac bona ediderint, vt nobis omnia supereſſent abundè, non in necessitatem modò, verùm in voluptatem quoque: tu tamen horum omnium aut maximæ saltem partis expers es, nec eorum quoquam frueris, nihilo certè magis quàm feræ. Nempe aquam bibis, quam etiam bibunt feræ: comedis verò quicquid offenderis, quemadmodum canes: tum cubile nihilo melius canibus habes, quandoquidem gramen D tibi sufficit, quemadmodum & illis: pallium præterea circumfers nihilo mendico decentius. Quanquam si tu his contentus rectè sapis, tum Deus profectò neutiquam rectè fecit, primùm quòd oues effecit pingues, deinde vites dulcis vini feraces, ac reliquum deinde apparatum varietate mirabilem, & oleum, & mel, & reliqua omnia vt nos haberemus, edulia quidem omnigena haberemus, potum dulcem haberemus, pecunias haberemus, mollē lectū haberemus: præterea pulchras domos, ac reliqua demum omnia mirū in modum præparata.

Nam & ipſa quoque artium effecta, deorum dona ſunt. At viuere omnibus hiſce bonis priuatum, id fuerit profectò miſerum, etiamſi ab alio quopiam prieris, quemadmodum hi qui ſeruantur in vinculis: longè verò miſerius ſi quis ipſe ſeſe omnibus bonis priuet. Nam ea demum manifeſta inſania eſt. CYNICVS. Et rectè quidem fortaſſe dicis. Verùm iſtuc dic mihi: Si quis diuite quopiam alacriter atque humanè, quin prolixè quoque exhibente conuiuium, tum hoſpites excipiente & multos ſimul & omnigenos, alios quidem imbecillos, alios autem robuſtos; deinde apponente multa atque omnigena: ſi quis, inquam, omnia corripiat, omniáque deglutiat, non ea tantùm quæ vicina ſunt, ſed ea quoque quę procul abſunt, præparata videlicet inualidis, ipſe tamen valens, cùm vnum duntaxat ventrem habeat, nec multis vt nutriatur indigeat, diutiùs tamen quàm alij multi immoretur, hic vir cuiuſmodi tibi videtur eſſe? probúſne? LVCIA. Non mihi quidem. CYN. Quid verò, num temperans? LVCIA. Ne id quidem. CYN. Quid verò ſi quis eiuſdem menſæ particeps, multa illa ac varia negligat, vno quopiam ex his quæ proximè apponuntur, electo, cùm ſatis in ſuam habeat neceſſitatem, id decenter edat, eóque ſolo vtatur, cætera illa ne reſpiciat quidem: an non hunc temperatiorem & meliorem virum illo putabis? LVCIA. Ego certè. CYN. Vtrùm ergo iam intelligis, an me oportet dicere? LVCIA. Quidnam? CYN. Quòd Deus illi quidem pulchrè conuiuium inſtruenti ſimilis eſt, vt qui appoſuerit multa ac varia, atque omnigena, vti eſſent quæ cuique conuenirent, alia quippe valentibus, alia rurſus ægrotantibus, atque alia quidem robuſtis, alia verò inualidis: non vt omnibus vtamur omnes, ſed vt his vtantur ſinguli, quæ ſuæ cuiuſque naturæ conueniunt, & ex ipſis, quacunque re maximè quenque indigere contigerit. At vos illum qui per inſatiabilitatem atque incontinentiam omnia corripit, refertis, vt qui rebus vti velitis omnibus, & vndecunque partis, non ſolis contenti præſentibus, exiſtimantes propriam quidem neque terram, neque mare ſufficere, ſed importantes ab ipſis vſque terræ finibus voluptates, patriiſque rebus peregrina præferentes,

καὶ γὰρ αὖ τὰ τῶν τεχνῶν ἔργα, δῶρα τῶν θεῶν ἐστι. Ὃ δὲ πάντων τούτων ζῆν ἀπεστερημένον, ἄθλιον μὲν, εἰ καὶ ὑπ' ἄλλου τινὸς ἀπεστέρητο, καθάπερ οἱ ἐν τοῖς δεσμωτηρίοις. πολὺ δὲ ἀθλιώτερον, εἴ τις αὐτὸς ἑαυτὸν ἀποστεροίη πάντων τῶν καλῶν. μανία τε ἤδη τοῦτό γε σαφής. ΚΥ. Ἀλλ' ἴσως ὀρθῶς λέγεις. ἐκεῖνο δέ μοι εἰπέ, εἴ τις ἀνδρὸς πλουσίου φιλοθύμως καὶ φιλανθρώπως, ἐπὶ τε φιλοφρόνως ἑστιῶντος, καὶ ξενίζοντος πολλοὺς ἅμα καὶ παντοδαπούς, τοὺς μὲν, ἀδυνεῖς, τοὺς δὲ, ἐρρωμένους, κἄπειτα παντοδαπὰ πολλὰ καὶ παντοδαπά, πάντα παρατίθοι, κἄπειτα πάντα ἐσθίοι, μὴ τὰ πλησίον μόνον, ἀλλὰ καὶ τὰ πόρρω, τὰ τοῖς ἀσθενοῦσι παρεσκευασμένα, ὑγιαίνων αὐτὸς, καὶ ταῦτα, μίαν μὲν κοιλίαν ἔχων, ὀλίγων δὲ ὥστε τραφῆναι δεόμενος, ὑπὸ τῶν πολλῶν ὀπτεσθαι μέλλων· σοὶ ὁ ἀνὴρ, ποῖός τις δοκεῖ σοι εἶ); ἆρά γε φρόνιμος; ΛΥΚ. Οὐκ ἔμοιγε. ΚΥΝ. τί δὲ, σώφρων; ΛΥΚ. Οὐδὲ τοῦτο. ΚΥΝ. τί δὲ, εἴ τις μετέχων τῆς αὐτῆς ταύτης τραπέζης, τῶν μὲν πολλῶν καὶ ποικίλων ἀμελῇ, ἓν δέ τι ἐλόμενος τῶν παρακειμένων ὀπτολεξάμενος, ἱκανῶς ἔχων πρὸς τὸ ἑαυτοῦ χρείαν, τοῦτο ἐσθίοι κοσμίως, καὶ τούτῳ μόνῳ χρῷτο, τοῖς δ' ἄλλοις οὐδὲ προσβλέποι, τοῦτον οὐχ ἡγῇ σωφρονέστερον, καὶ ἀμείνω ἄνδρα εἶναι; ΛΥΚΙΝ. ἔγωγε. ΚΥΝΙΚΟΣ. πότερον οὖν, σιωπῶ, ἢ ἐμὲ δεῖ λέγειν; ΛΥΚΙΝΟΣ. Ὃ ποῖον; ΚΥΝΙΚΟΣ. ὅτι ὁ μὲν θεὸς, παρασκευάζοντι καλῶς ἐκείνῳ ἔοικε, παρατιθεὶς πολλὰ, καὶ ποικίλα, καὶ παντοδαπὰ, ὅπως ἔχοιεν ἀριθμοῦντα· τὰ μὲν, ὑγιαίνουσι, τὰ δ', νοσοῦσι· καὶ τὰ μὲν, ἰσχυοῖς, τὰ δ', ἀσθενοῦσιν, οὐχ ἵνα χρώμεθα ἅπασι πάντες, ἀλλ' ἵνα τοῖς καθ' ἑαυτὸν ἕκαστος, καὶ τῶν καθ' ἑαυτὸν, ὅτου ἂν δὲ τύχοι, μάλιστα δεόμενος. ὑμᾶς δ', τῶν δ' ἀπλησίαν τε καὶ ἀκρασίαν ἁρπάζοντι πάντα, οὕτω μάλιστα ἐοίκατε, πᾶσι χρῆσθαι ἀξιοῦντες, καὶ τοῖς ἀπόντα χρῆ, μὴ τοῖς παρ' ὑμῖν μόνον, ἀ γῆν, ἀ θάλασσαν τὴν καθ' αὑτοὺς αὐτάρκη νομίζοντες, ἀλλ' ἀπὸ τῶν ἄκρων γῆς ἐμπορευόμενοι τὰς ἡδονὰς, καὶ τὰ ξενικὰ τοῦ ὀπτοχωρίου ἀεὶ προτιμῶντες,

καὶ τὰ

καὶ τὰ πολυτελῆ τῶν εὐτελῶν, καὶ τὰ δυσπόριστα τῶν εὐποριστῶν. καθόλου δὲ, τὰ σώματα, καὶ κακὰ ἔχειν μᾶλλον ἐθέλοντες, ἢ δίχα τῶν σωμάτων ζῆν. τὰ γὰρ δὴ πολλὰ, καὶ πάμπολλα, καὶ εὐδαιμονικὰ παρασκευάσματα, ἐφ' οἷς ἀγάλλεσθε, ἀφ' ὅσης πολλῆς ὑμῖν ταῦτα κακοδαιμονίας καὶ παλαιπωρίας παραγίγνεται. σκόπει γὰρ εἰ βούλει, τὸν πολύθρυλλητον χρυσὸν, καὶ τὸν ἄργυρον, σκόπει τὰς οἰκίας τὰς πολυτελεῖς, σκόπει τὰς ἐσθῆτας τὰς ἐσπουδασμένας, σκόπει τὰ τούτοις ἀκόλουθα πρόσωπα· πόσων σωμάτων ἐστὶν ὠνία, πόσων πόνων, πόσων κινδύνων, μᾶλλον δὲ, αἱμάτων, καὶ θανάτου, καὶ ἀφανῶν ἀνθρώπων πόσης; οὐ μόνον ὅτι πλέονες ἀπόλλυνται ἀφ' ὧν ταῦτα πολλοὶ, καὶ ζητοῦντες καὶ δημιουργοῦντες δεινὰ πάσχουσιν· ἀλλ' ὅτι καὶ πολυμάχιμά ἐστι, καὶ ἐπιβουλεύονται ἀλλήλοις ἀφ' ὧν ταῦτα, φίλοις φίλοι, καὶ πατράσι παῖδες, καὶ γυναῖκες ἀνδράσιν. οὕτως οἶμαι καὶ τῷ Ἐριφύλῃ, ἀφ' ὧν χρυσὸν παρέδωκαν τὸν ἀνδρα· καὶ ταῦτα μυρίοι πρόσωπα γίγνεται, τῶν μυρίων ποικίλων ἱματίων, οὐδέν τι μᾶλλον θάλπειν δυναμένων· τῶν δὲ χρυσορόφων οἰκιῶν, οὐδέν τι μᾶλλον σκεπουσῶν· τῶν δὲ ἐκ πορφύρας τῶν ἀργυρῶν, οὐκ ὠφελούντων τὸν πότον, οὐδὲ τῶν χρυσῶν, οὐδὲ τῶν ἐλεφαντίνων αὖ κλινῶν, τὸν ὕπνον ἡδίω παρεχομένων· ἀλλ' ὄψει πολλάκις διὰ τῆς ἐλεφαντίνης κλίνης, καὶ τῶν πολυτελῶν στρωμάτων, τοὺς δυσθύμους, ὕπνου λαχεῖν οὐ δυναμένους. ἔτι δὲ καὶ αἱ πανυστάται περὶ τὰ βρώματα τερατεῖαι, πρόφασιν μὲν οὐδὲν μᾶλλον, λυμαίνονται δὲ τὰ σώματα, καὶ τοῖς σώμασι νόσους ἐμποιοῦσι. τί δὲ δεῖ λέγειν ὅσα τῶν ἀφροδισίων ἕνεκα τερατεύματα ποιοῦσί τε καὶ πάσχουσιν οἱ ἄνθρωποι; καίτοι ῥᾴδιον θεραπεῦσαι ταύτην τὴν ἐπιθυμίαν, εἰ μή τις ἐθέλοι τυφλῶν. καὶ οὐδεὶς εἰς ταύτην ἡ μανία καὶ ἀφροσύνη φαίνεται τοῖς ἀνθρώποις ἀρκεῖν. ἀλλ' ἤδη καὶ τῶν ὄντων τὴν χρῆσιν ἀναστρέφουσιν, ἐκάστῳ χρωμένους, τρόπον μὴ πέφυκεν, ὥσπερ εἴ τις αὖ ἁμάξῃ ἐθέλοι τῇ κλίνῃ χρήσασθαι, καθάπερ ἁμάξῃ. ΛΥ. τί δαί; ΚΥ. ὑμᾶς οἱ τοῖς ἀνθρώποις ἅτε ὑποζυγίοις χρῆσθε, καθεύδετε ἐπ' αὐτοῖς, ὥσπερ ἁμάξας, τὰς κλίνας τοῖς πραχήλοις ἄγων, αὐτοὶ δ' αὖ κατάκεισθε τυφόμενοι,

A sumptuosáque frugalibus, atque ea quæ difficilè comparantur, his quæ sunt comparatu facilia: in summa denique molestias maláque potiùs eligentes, quàm absque molestiis viuere. At isti quidem plurimi ac pretiosi beatíque apparatus quibus exultatis, per magnam ad vos miseriam ærumnámque perueniunt. Aurum ipsum tam optabile, si libet, argentúmque considera: domus considera sumptuosas, vestes operosas considera: atque eius generis omnia, quanto negotio emuntur, quot laboribus, periculis, imò sanguine ac cæde, quantóque hominum interitu: non ideo solùm, quòd B dum nauigant, propter ista pereunt complures: ac dum quærunt parántque, grauia perferunt: sed ob id quoque, quòd digladiationes multas pariunt, quódque ob ea insidiantur inuicem & amicis amici, & parentibus liberi, & maritis coniuges. Sic opinor Eriphylen quoque auri gratia prodidisse maritum. Atque hæc quidem omnia fiunt, quum tamen vestes illæ variæ nihilo magis quicquam queant calefacere, auratáque illa ædificia nihilo prorsus magis tegant, nec pocula illa argentea potui quicquam magis C conducant, sed nec aurei illi nec eburnei item lectuli somnum suauiorem præbeant: imò videbis frequenter in eburneo lecto, sumptuosísque stromatibus, beatis illis somnum contingere non posse. Præterea omnigenæ illæ circa edulia curæ, nihilo magis alunt, quin tabefaciunt potiùs corpora, iisdémque morbos ingenerant. Quid autem dicere attinet, libidinis gratia quantas molestias mortales & faciunt, & patiuntur? Quanquam facile est isti cupiditati mederi, nisi quis velit indulgere deliciis. At ne hæc quidem insania corruptelaque D sufficere videtur mortalibus, sed iam rerum etiam vsum peruertunt, singulis rebus ad id vtentes, ad quod minimè paratæ sunt, quemadmodum lecto si quis vti carpenti loco velit, ac tanquam curru. LVCIA. Quisnam is est? CYN. Vos, inquam, qui hominibus tanquam iumentis vtimini. Nam eos iubetis, vt lecticas tanquam currus in ceruicibus ferãt, ipsi verò in sublimi residetis delicati,

atque illinc homines perinde tanquam asinos aurigamini, imperantes vt hac nō illac eant: & qui hæc facitis maximè, iidem maximè beati videmini. Tum hi qui piscium carnibus non tantùm vt alimentis vtuntur, verùm tincturas etiam quasdam ex his machinantur, eos dico qui purpuram tingunt: nónne & hi præter naturam his vtuntur quæ à deo præparata sunt? LVC. Non per Iouem, siquidem tingere etiam potest, non comedi tantùm, purpuræ caro. CYN. At non in id tamen nata est. Nam & cratere quispiam, si præter naturam detorqueat, ollæ loco posset vti, nec in id tamē paratus erat. Sed quo pacto posset quispiam vniuersam illorum infelicitatem percurrere, quæ tanta est? At tu me quoq; quòd nolo eius esse particeps, incusas: viuo ego tamen quemadmodum modestus ille, his videlicet duntaxat, quæ mihi apponuntur, vescens, ac frugalissimis vtens: variis verò illis atque omnigenis minimè inhians. Ac deinde quum paucis egeam, ac minimè multis vtar, ferinam tibi videor vitam viuere. Atqui hac ratione tua Dij profectò in periculum veniunt ne & ipsi sint feris etiam deteriores, quippe qui rei nullius indigent. Verùm vt exactiùs intelligas cuiusmodi horum vtrunque sit, vel paucis videlicet egere, vel multis, considera quòd pluribus egēt primùm pueri quàm adulti, deinde mulieres quàm viri, tum ægroti quàm valentes: atque omnino in summa, inferiora quælibet præstantioribus plurium indigent: proinde Dij omnino nullius egent rei: qui verò ad Deos accedunt proximè, quàm minimis egent. An Herculem putas omnium hominum præstantissimum, quippe diuinum virum, deúmque rectè creditum, miserum tunc fuisse, quum circumiret nudus, pelle duntaxat indutus, harum rerum nostrarū nihil desiderans? At ille miser profectò non erat, quippe qui miseriā ab aliis propulsabat: neque rursus pauper, qui terra marique dominabatur. Nempe quocunque intendisset impetū, omnes quaquaversum superabat: nec in quenquam sui temporis incidit, qui se vel æquarit vnquam, vel vicerit, quoad ex humanis excessit. At tu illi stromata putas calceósque defuisse, atque ob id mundum obambulasse tantum virum? Dicendum profectò non est: sed continens erat ac fortis, & moderatè viuere volebat, non indulgere deliciis.

A κ᾽ ἐκεῖθεν, ὥσπερ ὄνους ἐλαύνοντες τοὺς ἀνθρώπους, τοῦτον ἀλλὰ μὴ τοῦτον πέπεσθαι κελεύοντες. καὶ οἱ ταῦτα μάλιστα ποιοῦντες, μάλιστα μακαρίζεσθε. οἱ δὲ τοῖς κρέασι, καὶ μὴ ταφῇ χρώμενοι μόνον, ἀλλὰ καὶ βαφαῖς μηχανώμενοι δι᾽ αὐτῶν, οἷοίγε εἰσὶν οἱ τὴν πορφύραν βάπτοντες, οὐχὶ καὶ οὗτοι παρὰ φύσιν χρῶνται τοῖς τοῦ θεοῦ κατασκευάσμασι; ΛΥ. νὴ Δία. δύναται γὰρ βάπτειν, οὐκ ἐσθίεσθαι μόνον τὸ τῆς πορφύρας κρέας. ΚΥ. ἀλλ᾽ οὐ πρὸς τοῦτο γέγονεν· ἐπεὶ καὶ τῷ κερατῆρι δύναιτ᾽ ἄν τις βιαζόμενος, ὥσπερ χύτρᾳ χρήσασθαι, πλὴν οὐ πρὸς τοῦτο γέγονεν. ἀλλὰ B γὰρ πῶς ἅπασαν τὴν τούτων τὶς κακοδαιμονίαν διελθεῖν δύναιτ᾽ ἄν, τοσαύτη τὶς ἐστί; σὺ δέ μοι δοκεῖ μὴ βούλεσθαι ταύτης μετέχειν, ἐξηλᾶς· ζῶ δὲ καθάπερ ὁ κύσμος ἐκεῖνος, αὐταρκούμενος τοῖς κατ᾽ ἐμαυτὸν, καὶ τῆς αὐτελεστάτης χρώμενος. τῶν δὲ ποικίλων καὶ πανδαπῶν οὐκ ἐφίεμαι. κἄπειτα ἁπλοῦν βίον, βραχέων δεόμενος, καὶ ὀλίγοις χρώμενος, δοκῶ σοι ζῆν, κινδυνεύουσιν οἱ θεοὶ καὶ τῶν θείων εἰς χείρονες, καταγε τὸν σὸν λόγον, οὐδενὸς γὰρ δέονται. ἵνα δὲ καταμάθῃς C ἀκριβέστερον τό, τε ὀλίγων καὶ τὸ πολλῶν δεῖσθαι, ποῖόν τι ἑκάτερόν ἐστιν, ἐννόησον· ὅτι δέονται πλειόνων, οἱ μὲν παῖδες, τῶν τελείων, αἱ δὲ γυναῖκες, τῶν ἀνδρῶν, οἱ δὲ νοσοῦντες, τῶν ὑγιαινόντων. καθόλου δὲ πανταχοῦ τὸ χεῖρον τοῦ κρείττονος πλειόνων δεῖται. διὰ τοῦτο, θεοὶ μὲν, οὐδενός· οἱ δ᾽ ἧττον θεῶν, ἐλαττόνων δέονται. ἢ νομίζεις τὸν Ἡρακλέα τῶν πάντων ἀνθρώπων ἄριστον, θεῖον δὲ ἄνδρα, καὶ θεὸν ὀρθῶς νομισθέντα, διὰ κακοδαιμονίαν τοιαύτην γυμνόν, δέρμα μόνον ἔχοντα, καὶ μηδενὸς τῶν αὐτῶν ὑμῖν δεόμενον; ἀλλ᾽ οὐ κακοδαίμων γε ἐκεῖνος, ὃς καὶ τῶν ἄλλων D ἀπήμυνε τὰ κακά. οὐδ᾽ ἂν πένης, ὃς γῆς καὶ θαλάττης ἦρχεν. ἐφ᾽ ὅ,τι γὰρ ὁρμήσειεν, ἁπάντων κρείττων ἦν, καὶ οὐδενὶ τῶν τότε συνέτυχεν ὁμοίως, οὐδὲ κρείττονι ἑαυτοῦ, μέχρι τῶν ἐξ ἀνθρώπων ἀπῆλθεν. ἢ σὺ δοκεῖς χρωμάτων καὶ ἱματισμάτων ἀπόρως ἔχειν, καὶ διὰ τοῦτο τοιαύτην τοιοῦτος; οὐκ ἔστιν εἰπεῖν, ἀλλ᾽ ἐγκρατὴς, καὶ καρτερικὸς ὤν, καὶ κρατεῖν ἤθελε, καὶ τρυφᾶν οὐκ ἐβούλετο.

ὁ δὲ Θησεὺς ὁ τούτου μαθητὴς, οὐ βασιλεὺς μὲν ἁπάντων Ἀθηναίων, υἱὸς δὲ Ποσειδῶνος, ὡς φασιν, ἄρειος δὲ τὴν καθ' αὑτόν; ἀλλ' ὅμως καὶ ἐκεῖνος ἤθελεν ἀνυπόδητος εἶναι, καὶ γυμνὸς βαδίζειν· καὶ πώγωνα καὶ κόμην ἔτρεφεν ἥρεσκεν αὐτῷ, καὶ οὐκ ἐκείνῳ μόνον, ἀλλὰ καὶ πᾶσι τοῖς παλαιοῖς ἤρεσκεν. ἀμείνους γὰρ ἦσαν ὑμῶν· καὶ οὐκ ἂν ὑπέμεινεν οὐδὲ εἷς αὐτῶν οὐδὲν μᾶλλον, ἢ τὴν λέοντος τὶς ξυρώμενος. ὑγρότητα γὰρ, καὶ λιπότητα σαρκὸς, γυναιξὶ πρέπειν ἡγοῦντο· αὐτοὶ δὲ ὥσπερ ἦσαν, καὶ φαίνεσθαι ἄνδρες ἤθελον, καὶ τὸν πώγωνα, κόσμον ἀνδρὸς νόμιζον, ὥσπερ ἐπὶ ἵππου χαίτην, καὶ λεόντων γένυσι, οἷς ὁ θεὸς ἀγλαΐας καὶ κόσμου χάριν προσέθηκέ τινα· ὅτῳσι δὴ καὶ τοῖς ἀνδράσι τὸν πώγωνα προσέθηκεν. ἐκείνους οὖν ἐγὼ ζηλῶ τοὺς παλαιούς, καὶ ἐκείνους μιμεῖσθαι βούλομαι. τοὺς δὲ νῦν οὐ ζηλῶ τῆς θαυμαστῆς ταύτης εὐδαιμονίας, ἣν ἔχουσι, καὶ περὶ τραπέζας, καὶ ἐσθῆτας, καὶ λεαίνοντες καὶ φιλοκάλως πρὸς τὰ σώματος μέρος, καὶ μηδὲ τῶν ἀπορρήτων οὐδὲν, ἃ πέφυκεν, ἔχειν ἐῶντες. εὔχομαι δέ μοι τοὺς μὲν πόδας, ὁπλῶν ἵππειον οὐδὲν διαφέρειν, ὥσπερ φασὶ Χείρωνος· αὐτὸς δὲ μὴ δεῖσθαι τροφῶν, ὥσπερ οἱ λέοντες· ὅτε ἔφης δεῖσθαι πολυτελοῦς μᾶλλον ἢ οἱ κύνες. εἶη δέ μοι, γῆ μὲν ἅπασα βύνιν αὐτάρκη ἔχειν, οἶκον δὲ τὸν κόσμον νομίζειν, ἔφοδον δὲ αἱρεῖσθαι τὴν ῥᾳστώνην ποιεῖσθαι. χρυσοῦ δὲ καὶ ἀργύρου, μὴ δεηθείην, μήτ' ὢν ἐγὼ, μήτε τῶν ἐμῶν φίλων μηδείς. πάντα γὰρ τὰ κακὰ καὶ τοῖς ἀνθρώποις ἐκ τῆς τούτων ἐπιθυμίας φύονται, καὶ στάσις καὶ πόλεμοι, καὶ ἐπιβουλαὶ, καὶ σφαγαί. ταῦτα πάντα πηγὴν ἔχει τὴν ἐπιθυμίαν τοῦ πλείονος. ἀλλ' ἡμῖν αὐτὴ ἀπεὶη, καὶ πλεονεξίας μήποτε ὀρεχθείην· μειονεκτῶν δὲ ἀνέχεσθαι δυναίμην. τοιαῦτά σοι τάχ' ἡμέτερα, πολὺ δή που διαφωνα τοῖς τῶν πολλῶν βουλήμασι. καὶ θαυμαστὸν οὐδὲν, εἰ τῷ σχήματι διαφέρομεν αὐτῶν, ὁπότε καὶ τῇ προαιρέσει τοσοῦτον διαφέρομεν. θαυμάζω δέ σου πῶς ποτε κιθαρῳδοῦ μὲν τινα νομίζεις σοφὸν, καὶ σχῆμα, καὶ αὐλητῆ, νὴ Δία, σχῆμα καὶ σοφὸν τραγῳδοῦ, ἀνδρὸς δὲ ἀγαθοῦ σχῆμα καὶ σοφὸν οὐκ ἔτι νομίζεις,

A Quid Theseus eius discipulus? An non rex erat Athenienſium omnium, ac filius etiam, vt ferunt, Neptuni, ſua certè tempeſtate fortiſſimus? Attamen ille quoque voluit ſine calceis eſſe, ac nudus ingredi: barbámque & comam nutrire placuit ei: nec ei tamen ſolùm, ſed omnibus etiam veteribus placuit: nempe meliores erant quàm vos: atque adeò ne ſuſtinuiſſet quidem eorum quiſquam aliquid huiuſmodi, nihilo profectò magis quàm leo quiſpiam ſeſe tondèri. Siquidem carnis mollitiem ac læuorem decere mulieres exiſtimabant, ipſi verò ſicuti erant, ita videri quoque viri volebant: B ac barbam quidem cultum viri ducebant, quemadmodum in equis iubam, in leonibus barbam, quibus deus ſplendoris quandam atque ornamenti venuſtatem dedit: ſic & viris barbam adiunxit. Illos igitur ego æmulor, veteres inquam illos imitari volo. huius verò tempeſtatis homines non æmulor mirabilis huius felicitatis nomine, quam in epulis & veſtibus habent, dum poliunt ac læuigant ſingulas corporis partes, ac ne ſecretiorum quidem vllam, ita vt inſtituit natura, dimittentes. At mihi certè pedes opto vt nihil equinis differant, quales Chironis fuiſſe ferunt. Tum C vt ipſe ſtromatis non egeam, more leonum, nec cibo egeam magis exquiſito quàm canes. Contingat præterea mihi, vt terra quæuis mihi per ſe pro cubili ſufficiat. Domum verò vt mundum hunc exiſtimem. Alimenta demum vt ea diligam, quæ facillimè comparari poſſint. Aurum verò argentúmque ne deſiderem vnquam, neque ego, neque meorum amicorũ quiſquam. Omnia nanque mala inter homines ex horum cupiditate naſcũtur, & ſeditiones, & bella, & inſidiæ & cædes. Hæc omnia fontẽ habent plus habendi cupidinem. Ad hæc à nobis abſcedat procul, ne vnquam plus fatis appetam: minùs verò cùm habeam, ferre æquo animo valeam. Noſtra quidem ita ſe habẽt. Plurimum profectò à vulgi ſententiis iſta diſſentiunt. Neque quicquam ergo mirandum eſt, ſi ab his differimus habitu, à quibus tantum differimus inſtituto. Sed te miror, quonam pacto, cùm ſuam quandam citharœdo veſtem tribuas cultúmq; atque adeo tibicini ſuum, & tragœdo ſuum: bono viro cultum veſtémque propriam nullam exiſtimas,

ſed eandem ei cum vulgò habendam censes, idque quum vulgus malum sit. Quòd si bonorum cultus proprius debet esse vllus, quinam deceat magis quàm hic meus, qui maximè luxurioſis pudendus sit, quémque illi maximè auersentur? Cultus ergo meus huiusmodi est, squalidum esse, hirsutum esse, tritum pallium indui, comam producere, ac sine calceis ingredi. Vester verò, cinædorum ornatui simillimus est, nec dignoscere vos quisquam ab illis possit neque colore vestium, neque mollitie, neque camisiarum numero, neque lacernis, neque calceis, neque capillorum cura, neque odore. Nam & redoletis vt illi, iam præsertim vos, qui estis felicissimi. Et quidem quid facias, quum vir eundem cum cinædis odorem oleat? Etenim in ferendis laboribus nihil illis præstatis, voluptatibus verò nihilo minùs quàm illi superamini: eadem comeditis, eodem modo dormitis atque inceditis, imo verò incedere non vultis, sed gestari potiùs tanquam sarcinæ, alij ab hominibus, alij verò à iumentis. At me pedes ipsi gestant, quocunque sit opus: egóque & frigus tolerare sufficio, & calorem pati: eaque quæ dij obtulerint, minimè molestè ferre, ideo videlicet, quia miser sum. Vos verò propter hanc felicitatem nulla estis fortuna contenti, sed omnium pœnitet: ac præsentia ferre non potestis, absentia desideratis, hyeme quidem optantes æstatem, æstate rursum hyemem: atque in calore frigus, in frigore vicissim calorem: quemadmodum ægrotantes, morosi semper & querulí: quod in illis quidem facit morbus, in vobis verò mores. Atque hæc ita quum sint, iam nos in vitam vestram traducere æquum censetis, nostráinque corrumpere, quum sæpe malè consulta sint quæ facitis, ipsique sitis in vestris ipsorum negotiis minimè circunspecti, nihilque eorum iudicio ac ratione, sed consuetudine cupiditatis faciatis. Quamobrem nihil profectò differtis vos ab his qui torrente feruntur. Illi quippe quocunque fluxus intenderit, eò rapiuntur: & vos itidem quocunque libidines. Ac similiter quidem vobiscum agitur, vt cum quodam qui equum insanum ascenderat: equus igitur virum corripiens abstulit: hic verò ampliùs iam desilire equo currente non poterat:

A ἀλλὰ τὴν αὐτὴν αὐτὸν οἴῃ δεῖν ἔχειν τοῖς πολλοῖς. καὶ ταῦτα, τῶν πολλῶν κακῶν ὄντων. εἰ μὴ δεῖ ἑνὸς ἰδίου φήμαρος τοῖς ἀγαθοῖς, τί τρέποι αὖ μᾶλλον, ἢ τῷδ' ὅσῳ αἰσχύνεσθαι μᾶλλον τοῖς ἀκολάστοις ὅτι, καὶ ὅσῳ ἀπεύξαιντ' αὖ οὗτοι μάλιστα ἔχειν. ὁρῶ γὰρ ἐμὸν φῆμα, τοιοῦτόν ὅστιν, αἰχμητὴν εἶ), λῃστὴν εἶ), τρίβωνα ἔχειν, κομᾶν, ἀνυποδητεῖν· ὃ δ' ὑμέτερον, ὅμοιον τῷ τῶν κιναίδων, καὶ διαχρίειν οὐδὲ εἷς αὖ ἔχοι, ἢ τῇ χροιᾷ τῶν ἱματίων, ἢ τῇ μαλακότητι, ἢ τῷ πλήθει τῶν χιτωνίσκων, ἢ τοῖς ἀμφιάσμασιν, οἷς οὐ τοῖς B δήμασιν, ἢ καταυλῇ τειχῶν, οὐκ ἰδιωτῶν. καὶ γὰρ ἀπόζετε ἤδη τοῦδε πλησίον σκεύεσι, οἱ βδαιμονέστατοι ἅπαντες μάλιστα. καίτοι τί αὖ δρᾷ τὶς ἀνδρὸς τῷ αὐτῷ τοῖς κιναίδοις ὀδμὴν ἔχοντος; ἀθλιώτερος τοῖς μὲν πόνοις, οὐδὲν σκείνων μᾶλλον ἀνέχεσθε, ταῖς δ' ἡδοναῖς, οὐδὲν σκείνων ἧττον. καὶ τρέφεσθε τοῖς αὐτοῖς, καὶ κοιμᾶσθε ὁμοίως, καὶ βαδίζετε. μᾶλλον δὲ βαδίζειν οὐκ ἐθέλετε, φέρεσθε δ', ὥσῳπερ τὰ φορτία, οἱ μὲν, ὑπ' ἀνθρώπων, οἱ δ', ὑπὸ κτηνῶν, ἐμὲ δ' οἱ πόδες φέρουσιν ὅποι ποτ' ἂν C δέωμαι. κἀγὼ μὲν ἱκανὸς καὶ ῥίγους ἀνέχεσθαι καὶ θάλπους φέρειν, καὶ τοῖς τῶν θεῶν ἔργοις μὴ δυσχεραίνειν, διότι ἄθλιός εἰμι. ὑμεῖς δ', ἀφ' ἑνὸς εὐδαιμονίου, οὐδενὶ τῶν γιγνομένων ἀρέσκεσθε, καὶ πόνων μέμφεσθε. καὶ τὰ μὲν παρόντα, φέρειν οὐκ ἐθέλετε. τῶν δ' ἀπόντων, ἐρᾶτε· χειμῶνος μὲν δι' ὀλίγου θέρος, θέρους δ', χειμῶνα, καὶ καύματος μὲν ῥίγος, ῥίγους δ', καῦμα, καθάπερ οἱ νοσοῦντες δυσκόλως ἔχοντες, καὶ μεμψίμοιροι ὄντες· αἰτία δ' ἐκείνοις μὲν, ἡ νόσος· ὑμῖν δ', ὁ τρόπος. κἄπειτα δ' ἡμᾶς μεταπίθεσθαι, καὶ ἐπισφαλῶς D τὰ ἡμέτερα ἀλλήλοις ὑπεμφαίνετε, καὶ οὐ βουλευομένοις πολλάκις ὡς ἐν τοιούτοις, αὐτοὶ ἀσκεπτοι ὄντες ὡς τῶν ἰδίων, καὶ μηδὲν αὐτῶν κρίσει καὶ λογισμῷ ποιούμενοι, ἀλλ' ἔθει, καὶ ὑπ' ἐπιθυμίᾳ. βιαίως οὐδὲν ὑμεῖς διαφέρετε τοῦ ἐπὶ χαμαίρης φερομένου. ἐκεῖνοί τε γὰρ ὅπου αὖ τύχοι ὁ ῥοῦς, ἐκεῖ φέρονται· καὶ ὑμεῖς, ὅπου αὖ αἱ ὑπ' ἐπιθυμίαι. πάσχετε δ' ὥσπερ πλησίον τι, ὅ φασι παθεῖν τινα ἐφ' ἵππων ἀναβαίνοντα, μεμηνόμενον· ἁρπάσας γὰρ αὐτὸν, ἔφερεν ἄρα ὁ ἵππος· ὁ δ' οὐκ ἔτι καταβῆναι, τοῦ ἵππου θέοντος, ἐδύνατο.

καὶ τις ἀπαντήσας, ἠρώτησεν αὐτὸν, ποῖαν ἄπεισιν, ὁ δὲ εἶπεν, ὅπου αὐτῷ δοκεῖ, δηλονότι τὸν ἵππον. καὶ ὑμᾶς αὖ τις ἐρωτᾷ ποι φέρεσθε, πάλιν ἐθέλοντες λέγειν, ἐρᾶτε, ἁπλῶς μὲν, ὅπουπερ αὐτὰς ἐπιθυμίας δοκῇ· κατὰ μέρος δὲ, ὅπουπερ αὖ τῇ ἡδονῇ· ποτὲ δὲ, ὅπου τῇ δόξῃ· ποτὲ δὲ αὖ, τῇ φιλοκερδείᾳ· ποτὲ δὲ ὁ θυμὸς, ποτὲ δὲ ὁ φόβος, ποτὲ δὲ ἄλλό τι τοιοῦτον ὑμᾶς ἐκφέρειν φαίνεται. οὐ γὰρ ἐφ' ἑνὸς, ἀλλ' ἐπὶ πολλοῖς γε ὑμεῖς γε ἵππων βεβηκότες, ἄλλοτε ἄλλων, καὶ μαινομένων πάντων, φέρεσθε. τοιγαροῦν ἐκφέρουσιν ὑμᾶς εἰς βάραθρα, καὶ χρημνούς. ἴστε δ' ἀδαμῶς πρὶν πεσεῖν, ὅτι πεσεῖσθαι μέλλετε. ὁ δὲ τρίβων τοῦτο, οὗ καταγελᾶτε, καὶ ἡ κόμη, καὶ τὸ ἱμάτιον τοῦτο, τηλικαύτην ἔχει δύναμιν, ὥστε παρέχειν μοι ζῆν ἐφ' ἡσυχίας, καὶ τῷ παντὶ ὅ, τι βούλομαι, καὶ συνόντι οἷς βούλομαι. τῶν γὰρ ἀμαθῶν ἀνθρώπων, καὶ ἀπαιδεύτων, εἴθ' οἱ ἐθέλοι μοι προσιέναι διὰ τὸ ἱμάτιον. οἱ δὲ μαλακοὶ, καὶ πόρρωθεν ἐκπέπονται. προσίασι δὲ οἱ κομῶντες, καὶ ὑπομένουσι, καὶ ἀρετῆς ἐπιθυμηταί. οὗτοι μάλιστά μοι προσίασι. τοῖς γὰρ τοιούτοις ἐγὼ χαίρω συνών. θύρας δὲ τῶν καλουμένων ἀνθρώπων, οὐ προσπαίω, τοῖς δὲ χρυσοῖς στεφάνοις, καὶ τῷ πορφύρᾳ, τύφον νομίζω, καὶ τῶν ἀνθρώπων καταγελῶ. ἵνα δὲ μάθῃς περὶ τοῦ ἱματίου, ὡς οὐκ ἀνθρώποις μόνον ἀγαθοῖς, ἀλλὰ καὶ θεοῖς πρέπον τος, ἔπειτα καταγελᾷς αὐτοῦ, σκέψαι τὰ ἀγάλματα τῶν θεῶν, πότερά σοι δοκοῦσιν ὁμοίως ἔχειν ὑμῖν, ἢ ἐμοί. καὶ μὴ μόνον γε τῶν Ἑλλήνων, ἀλλὰ καὶ τῶν βαρβάρων τοὺς ναοὺς ὑπόσχες περιών, πότερον αὖθις οἱ θεοὶ κομῶσι, καὶ γλυφῶσιν, ὡς ἐγὼ, ἢ καθάπερ ὑμεῖς, ξυρημένοι πλάττονται, καὶ γράφονται. καὶ μὴν καὶ ἀχίτωνας ὄψει τοὺς πολλοὺς, ὥσπερ ἐμέ. τί οὖν ἔτι τολμᾷς περὶ τούτου τοῦ ἱματίου λέγειν ὡς φαύλου, ὁπότε καὶ θεοῖς φαίνεται πρέπον;

A quidam verò cùm occurrisset ei, rogauit quonam tenderet: hic respõdit, Quocunque huic videtur, equum demonstrans. Quòd si vos quisquam roget, quò feramini: Si verum vultis dicere, Idcirco in vniuersum quidem, quocunque videatur affectibus; sigillatim verò, interdum quocunque voluptati, interdum quocunque ambitioni, interdum rursus quò lucri studio. Quin interdum ira, interdum metus, interdum aliud quippiam huiusmodi vos auferre videtur. Neque enim vnum dumtaxat equum vos, sed multos insilientes, nunc hunc, nunc hunc, nunc illum, furiosos quidem omnes, auehimini. Auferunt ergo vos in barathrum, ac præcipita, vos tamen priusquam cadatis, casuros vos esse nescitis. At hoc detritum pallium quòd vos ridetis, comáque habitúsque meus tantam habet vim, vt vitam mihi quietam præbeat, vtque agam quicquid volo, versérque cum quibus volo. Nempe ex indoctis atque ineruditis hominibus nemo me adire voluerit, ob hunc habitum: at molles etiam qui sunt adhuc admodum procul, declinant: congrediuntur verò scitissimi atque modestissimi: & qui virtutem cupiunt, hi potissimùm congrediuntur mecum. horum ego consuetudine delector. Eorum verò fores qui homines vocantur, non obseruo: tum coronas aureas ac purpuram pro fastu habeo, atque homines ipsos derideo. At vt cultum hunc intelligas non bonos modò viros, sed ipsos etiam deos decere, atque eum deinde, si libet, irrideas, deorum statuas considera, vtri videantur, vobísne, an mihi similiores. Neque Græcorum solùm, sed barbarorum etiam templa circunspicias, vtrùm ipsi dij, vt ego, comati barbatique sunt, an quemadmodum vos, rasi finguntur atque pinguntur. Quin plurimos etiam sine tunicis conspicies, vt me nunc esse vides. Quo pacto igitur audeas posthac hunc habitum vitio dare, quum deos etiam decere videatur?

ΨΕΥΔΟΣΟΦΙΣΤΗΣ, Ἢ ΣΟΛΟΙΚΙΣΤΗΣ.

PSEVDOSOPHISTA, SEV SOLOECISTA.

Iacobo Micyllo interprete.

ARGVMENTVM.

Quanquam neque hic dialogus, vt suprà Lexiphanes ille, vertendus fuerat, quòd singula commodè ac suo modo Latinè reddi non possent, pro suscepto tamen opere addendum aliquid longius, & periculum qualecunque faciendum fuit. Quo equiorem nobis lectorem fore puto, si qua etiam hic offenderit quæ expectationi ipsius non omnino respondebunt, præsertim cùm ipsum quoque exemplar quo nos vertendo vsi sumus, in quibusdam locis non ita syncerum & castigatum appareret. Tractat autem de Solœcismo Lucianus, quem veteres Latini, vt Gellius indicat, Stribiliginem vocarunt, Græci etiam Solœcon: atque illud innuit, haudquaquam ita expeditum aût obuium cuiuis esse, planè at purè dicere, & ab omni vitio sermonis temperare, idque exemplo cuiusdam quem Pseudosophistam, à falsa, vt videtur, facundiæ atque doctrinæ persuasione, Solœcistam autem ab ipsa re appellat: qui cùm profiteretur se & loqui purè, & multos in sermone peccantes deprehendere facilè posse, interim ipse etiam illa quæ nota ac manifesta sunt, ignorare fingitur. At principiò quidem varias Solœcismi formas exemplis cùm suis tum aliorum proponit: postremò autem & quadam explicat, & quod in quo vitium & peccatum sit, ostendit. Propriè autem ad grammaticos hic Dialogus pertinet: quem si multi illorum tam diligenter perpenderent, quàm facilè sibi ipsi persuadent & Latinè & Græcè interim se scire, in plerisque haud dubiè minus ostentationis & arrogantiæ inesset.

ΛΥΚΙΝΟΥ ΚΑΙ ΣΟΛΟΙΚΙΣΤΟΥ.

LVCIANI ET SOLOECISTÆ.

LVCIANVS. NVm igitur qui agnoscere solœcissantem potest, idem etiam cauere potest ne solœcisset? SOL. Mihi quidem ita videtur. LVC. Qui verò cauere non potest, ille nec agnoscere potest eum qui talis est? SOL. Rectè dicis. LVC. Tu verò teipsum negas solœcissare, aut quo pacto de te dicamus? SOL. Indoctus equidem essem, si cùm tantæ ætatis sim, adhuc solœcissarem. LVC. Proinde & alium deprehendere poteris qui hoc facit, & negantem conuincere? SOL. Prorsus itaque. LVCIA. Age nunc, conuince me solœcissantem. Iampridem enim solœcissare gestio. SOL. Proinde dic. LVC. At equidem iam graue istud commisi: tu verò non agnouisti. SOL. Ludis tu nunc? LVCIANVS. Non, per deos. Nam solœcismo commisso latui te, perinde ac nesciens. Rursus autem contemplare. Neq; enim te puto intelligere posse: quoniam alia quidem nosti, alia autem non nosti.

Ράγε ὁ γιγνώσκων τὸν σολοικίζοντα δύναιτο, οὗτος καὶ φυλάξασθαι μὴ σολοικίζειν δυνατός; ΣΟΛ. ἐμοὶ μὲν δοκεῖ. ΛΥΚΙΝ. ὁ δέγε μὴ φυλάξασθαι, οὐδὲ γιγνώσκειν τὸν οὕτως ἔχοντα; ΣΟΛ. ἀληθῆ λέγεις. ΛΥ. σὺ δὲ αὐτὸς φὴς οὐ σολοικίζειν, ἢ πῶς λέγομέν σοι; ΣΟΛΟΙ. ἀπαίδευτος γὰρ ἂν εἴην, εἰ σολοικίζοιμι τηλικοῦτος ὤν. ΛΥΚΙΝ. σκοπῶ καὶ ἕτερον φωράσαι δυνήσῃ τοῦτο δρῶντα, καὶ ἐλέγξαι τὸν ἀρνούμενον; ΣΟΛ. πάνυ τάχα σοί γε. ΛΥ. ἴθι νυν, ἐμοὶ λάβοι σολοικίζοντος, ἅμα δὲ σολοικισμόν. ΣΟΛ. σκοπῶ εἰπέ. ΛΥ. ἀλλ' ἔγωγε ἤδη δ δύνον εἴργασμαι, σὺ δὲ οὐκ ἐπέγνως. ΣΟ. παίζεις ἔχων. ΛΥ. μαθοὺς θεός. ἐπεὶ σολοικίσας, ἔλαθόν σε ὡς οὐκ ἐπισάμενον. αὖθις δ' σκόπει, ὅ γάρ σε φημὶ δύνασθαι κατιδμοῦσαι ἐπεὶ ἃ μὲν οἶσθ', ἃ δ' οὐκ οἶσθα.

ΣΟ. εἰπὲ μόνον. ΛΥ. ἀλλὰ ἢ νῦν σεσο- A
λοίκιςαί μοι, σὺ δ' οὐκ ἔγνως. ΣΟ. πῶς γὰρ,
σὲ μηδὲν λέγοντος; ΛΥ. ἐγὼ μὲν λέγω, καὶ
σολοικίζω, σὺ δ' οὐχ ἕπῃ τῷ δρῶντι· ἐπεὶ
ὄφελον καὶ νῦν ἀκολουθῆσαι δυνήσῃ. ΣΟ.
θαυμαςὰ λέγῃς, εἰ μὴ δυνήσομαί καταμα-
θεῖν σολοικισμόν. ΛΥ. ἢ πῶς ἂν δεύτερο τὸν
ἕνα μαθεῖν, τοὺς τρεῖς ἀγνοήσας; ΣΟ. τίνας
τρεῖς; ΛΥ. ὅλως ἀρτιγενεῖς. ΣΟ. ἐγὼ
μέν σε παίζειν δοκῶ. ΛΥ. ἐγὼ δέ, ἀγνοεῖν τὸν
ἁμαρτάνοντα ἐν τοῖς λόγοις. ΣΟ. καὶ πῶς
ἄν τις μάθοι, μηδενὸς εἰρημένου; ΛΥ. λέλε-
κται, καὶ σεσολοίκιςαι τετραπλῆ, σὺ δ' οὐκ B
ἔγνως. μέγα οὖν ἆθλον κατέςρεψας ἄν, εἰ-
πὼν ἔγνως. ΣΟ. ἃ μέγα μέν, αἰσχρὸν δὲ τῷ
ὁμολογῆσαι. ΛΥ. ἀλλ' οὐδὲ νῦν ἔγνως.
ΣΟ. πότε νῦν; ΛΥ. ὅτε ἆθλον ἔφην
σε κατεςρεφέσθαι. ΣΟ. οὐκ οἶδα ὅ, τι λέ-
γῃς. ΛΥ. ὀρθῶς ἔφης. ἃ γὰρ οἶσθα· ἢ ςρεφί-
δι γε ἐς ὃ ἔμπροσθεν. ἃ γὰρ ἐθέλῃς ἕπεσθαι.
σκοπῶ αὖ, εἰ ἄρα θελήσεις. ΣΟ. ἀλλ' ἐγὼ
θέλομαι· σὺ δὲ οὐδὲν εἶπας ὧν αὖθις βέλτιοι
λοικίζοντες λέξουσι. ΛΥ. ὃ γὰρ νῦν ῥηθὲν,
μικρόν τί σοι φαίνεται κακὸν εἶ); ὅμως δὲ ἀ- C
κολούθησον αὖθις, ἐπεὶ οὐκ ἔμαθες σκιρτᾶ-
μόντα. ΣΟ. μὰ τοὺς θεούς, οὐκ ἔγωγε. ΛΥ.
ἀλλὰ μὴν μεθῆκα σὲ λαγὼ ταχέως, ἆρα
πρῆξαι; ἀλλὰ ἢ νῦν ἔξεσιν ἰδεῖν τὸν λαγώ· εἰ
δὲ μή, πολλοὶ γὰρ ὁμοῦμαι λαγὼ, λήσουσί σε ἐν
λοικισμῷ πεσόντες. ΣΟ. ἃ λήσουσι. ΛΥ.
καὶ μὴν ἔλαθόν γε. ΣΟ. θαυμαςὰ λέγῃς.
ΛΥ. σὺ δέ, ὑπὸ τῆς ἄγαν παιδείας διέφθο-
ρας, ὥστε μηδ' αὐτὸ τοῦτο λοικίζοντας κα-
τιδεῖν. ἃ γὰρ ἔστιν αὐτῷ ὅ τινά. ΣΟ.
ταῦτα μὲν οὐκ οἶδα πῶς λέγῃς· ἐγὼ δὲ πολλοὺς D
ἤδη λοικίζοντας κατενόησα. ΛΥ. κἀμὲ
τοίνυν εἶσῃ τότε, ὅταν τι τῶν παιδίων γλύ-
φῃ, τῶν τὰς τίτθας θηλαζόντων. ἢ εἰ ἃ νῦν ἔγνως λο-
λοικίζοντά με, οὐδὲ αὐξανόμενα παιδία λο-
λοικισμὸν ποιήσῃ τῷ μηδὲν εἰδότι. ΣΟ.
ἀληθῆ λέγῃς. ΛΥ. ἢ μὲν εἰ ταῦτα ἀγνοή-
σομεν, οὐδὲν γνωσόμεθα τῶν ἑαυτῶν, ἐπεὶ καὶ
τόδε λοικισθέν, ἀπέφυτέ σε. μὴ τοίνυν ἔτι
λέγῃ, ὡς ἱκανὸς εἶ καθιδεῖν τὸν λοικίζοντα,

SOL. Dic modò. LVC. Sed & nunc solœcismus à me commissus est, tu verò non cognouisti. SOL. Nam quomodo cognoscerem, cùm tu nihil dicas? LVC. Ego quidem dico, & solœcisso: tu verò non assequeris istud facientem: quoniam vtinam etiam nunc assequi possis. SOL. Mira dicis, si nequeam solœcismum quis sit, intelligeres. LVC. Et quo pacto vnum intelligeres, quando iam tres non animaduertisti? SOL. Quos tres? LVC. Totos recèns natos. SOL. Ego te quidem ludere puto. LVC. At ego te ignorare eum qui in verbis peccat. SOL. Et quomodo quis intelligat, quando nihil dictum est? LVC. Dictum est, & solœcismus iam quadrifariàm commissus: tu verò non cognouisti. Magnum igitur præmium confecturus fueras, si cognosses. SOL. Non magnum quidem, sed necessarium cõfitenti. LVC. Sed neque nunc cognouisti. SOL. Quando nunc? LVC. Quando præmium confecisse te dixi. SOL. Non intelligo quid dicas. LVC. Rectè dicis: neque enim intelligis. Ac procede sanè in anteriorem partem: non enim vis assequi. Intelligam enim si modò volueris. SOL. At ego volo: tu verò nihil dixisti eorum quæ homines solent cùm solœcismum faciunt. LVC. An tibi hoc quod modò dictum est, paruum aliquod malorum videtur esse? Sed tamen sequere denuo, quoniam non animaduertisti cursu digredientem. SOL. Ita per Deos, ego quidem non. LVC. At verò dimisi currere leporem celeriter. Num præteriisti? sed & nunc licet videre leporem. Si verò non, multi inde lepores facti latebunt te in solœcismo iacentes. SOL. Non latebunt. LVC. At verò latuerunt certè. SOL. Mira dicis. LVC. Tu verò præ nimia eruditione corruptus es, vt neq; ipsum hoc solœcisãtes intelligere possis. Deest enim ipsi distributiua vox τινά, id est, quendam. SOL. Hæc quidem non intelligo quo pacto dicas: ego verò multos iam solœcissantes perspexi. LVC. Et me igitur scies tunc, quando puer quispiam eris, eorum videlicet qui mammam adhuc sugunt. Aut si nũc non cognouisti solœcissantem me, neque crescentes pueruli solœcismum facient nihil intelligenti. SOL. Vera dicis. LVC. Atqui si hæc ignorabimus, nihil cognoscemus nostrorum propriorum: quoniam & hic solœcismus quem nunc feci, fefellit te. Ne igitur dixeris ampliùs quòd possis perspicere solœcissantem,

& ipse solœcismum non committere. Atque ego quidem hoc pacto. Socrates autem, qui à Mopso genus ducebat, cui in Ægypto conuersatus sum, huiusmodi dicere solebat citra inuidiã, neque apertè coarguebat eum qui sic peccasset: verùm ad eum qui interrogabat, πότε ἥξεισι, hoc est, quando exibit? Quis enim, inquit, responderit tibi de hodierna die tanquam exiens? Alio autem dicente, ἱκανὰ ἔχω τὰ πατρῶα, id est, satis habeo paternorum bonorum: Quomodo ais, inquit, an tibi pater mortuus est? Alio autem rursus dicente, συμπατριώτης ἐστί μοι, hoc est, conterraneus meus est: Latuisti igitur nos, inquit, barbarus existens. Alio autem quodam dicente, ὁ δεῖνά ἐστι μεθύσης, hoc est, iste nescio quis ebrius est: Matrísne, inquit, aut quomodo dicis? Alio autem, λέοντας: Duplicas, inquit, leones. Cùm autẽ quidam dixisset, λῆμμα πάρεστιν αὐτῷ, duplici videlicet μμ, id est, quæstus siue captura inest ipsi: Proinde, inquit, capiet, si captura ipsi inest. Alio autem dicente, προσεστιν ὁ μειρακίσκος οὑμὸς φίλος, id est, accedit adolescens meus amicus: Et conuitiaris illi, inquit, cùm sit amicus? Ad eum autem qui dixerat, δεδίττομαι τὸν ἄνδρα, καὶ φεύγω, hoc est, terreo, pro timeo virum, & fugio: Tu, inquit, etiam quando timebis aliquem, persequeris. Alio autem dicente, τῶν φίλων κορυφαιότατος, id est, amicorũ maximè summus: Festiuũ sanè, inquit, quòd supra verticem seu summam aliquid vltrà etiam ponis. Et ἐξορμῶ quopiam dicente, hoc est, inuado siue irrumpo: Et quisnam est, inquit, quem ἐξορμᾷς; hoc est, impellis. Ἐξεπιπολῆς autem quodam dicente, hoc est, de superficie: subiecit, οὐκ ἐκ ὑπιπολῆς ὡς οὐκ ἐκ πιθάκνης, hoc est, ex superficie vt ex doliolo. Dicente autem quodam, συνεζεύξατό μοι, hoc est, composuit mihi, vel eiusdem ordinis mecum fuit: & manipulum, inquit, Xenophon συνεζεύξατο, id est coordinauit. Alio autem dicente: περιέσην αὐτόν, ὥστε λαθεῖν, id est, circunsteti, seu circundedi ipsum, vt laterem: Mirum, inquit, si tu, cùm vnus sis, περίεσης, id est, circunsteteris vnum. Alio rursum dicente, συνεκρίνετο αὐτῷ, quod &, comparabatur ipsi, &, contendebat cum ipso, significat, subiecit: & διεκρίνετο πάντως, hoc est, diiudicabatur seu dirimebatur quoque omnino. Solebat autem & contra eos qui solœcismum Atticè loquendo committebant, eadem festiuitate ludere. Nam ad eum qui dixerat, νῶιν ταῦτα δοκεῖ, hoc est, nobis hoc videtur: Tu, inquit, etiam νῶιν dices, vt peccamus. Alio autem seriò narrante quippiam eorum quæ in patria sua acciderant, ac dicente, Illa verò Herculi μιχθεῖσα, hoc est, concumbens: Non igitur, inquit, Hercules ἐμίχθη αὐτῇ, hoc est, ipse concubuit, siue commixtus fuit. Porrò dicente quopiam quòd haberet opus καρῆναι, hoc est, tonderi: Quidnam graue adeò, inquit, & quod dignum ignominia ista sit, abs te factum est?

A καὶ αὐτὸς μὴ βλοιχίζειν. κἀγὼ μὲν οὕτω. Σωκράτης δὲ ὁ ἀπὸ Μόψου, ᾧ συνεγυμνάσθην ἐν Αἰγύπτῳ, τοιαῦτα ἔλεγεν ἀνεπαχθῶς, καὶ οὐκ ἤλεγχε τὸν ἁμαρτάνοντα. τοὺς μέντοι γε τὸν ἐρωτήσαντα πότε ἥξει, Τίς γὰρ ἄν, ἔφη, ἀποκριθῇ σοι περὶ τῆς τήμερον ὡς ἐξιών; ἕτερος δ' ἐπήσας, ἱκανά ἐστί μοι τὰ πατρῷα, πῶς φῄς, εἶπε· τέθνηκε γὰρ ὁ πατήρ σου; ἄλλου δὲ αὖθις λέγοντος, συμπατριώτης ἐστί μοι, ἐλάνθανες ἄρα ἡμᾶς, ἔφη, βάρβαρος ὤν. ἄλλου δὲ εἰπόντος, ὁ δεῖνά ἐστι μέθυσος, μῆτερ εἶπεν, ἢ πῶς λέγεις; ἕτερος δ', λέοντας, διπλασιάζεις, B ἔφη, τοὺς λέοντας. εἰπόντος δέ τινος λῆμμα πάρεστιν αὐτῷ δηλαδὴ τὼ δύο μμ, οὕτω, ἔφη, λήψεται, εἰ λῆμμα αὐτῷ πάρεστιν. ἕτερος δὲ εἰπόντος, προσέστιν ὁ μειρακίσκος οὑμὸς φίλος, ἔπειτα, ἔφη, λοιδορεῖς φίλον ὄντα; τοὺς δὲ τὸν εἰπόντα, δεδίττομαί τ' ἄνδρα, καὶ φεύγω, σύ, ἔφη, καὶ ὅταν τινα βλαβησῇ, διώξῃ. ἄλλου δ' εἰπόντος, τῶν φίλων ὁ κορυφαιότατος, χαρίεν γε, ἔφη, ὃ τῆς κορυφῆς ποιῇ τι ἐπιθείς. ἐγὼ δ' ἐξορμῶ δέ τινος εἰπόντος, καὶ τίς ἐστιν, εἶπεν, ὃν ἐξορμᾷς; ἐξεπιπολῆς δέ τινος εἰπόντος, οὐκ ἐκ τῆς ὑπιπο- C λῆς εἶπεν, ὡς οὐκ ἐκ τῆς πιθάκνης. λέγοντος δέ τινος, συνεπάξατό μοι, ἐγὼ λέγω, ἔφη, Ξενοφῶν συνεπάξατο. ἄλλου δὲ εἰπόντος, περιέσην αὐτὸν ὥστε λαθεῖν, θαυμαστόν, ἔφη, εἰ εἷς ὤν, περιέσης τὸν ἕνα. ἑτέρου δ' λέγοντος συνεκρίνετο αὐτῷ, καὶ διεκρίνετο πάντως, εἶπεν. εἰώθασι δὲ καὶ τοὺς βλοιχίζοντας Ἀττικῶς, παίζειν ἀνεπαχθῶς. τοὺς γοῦν τὸν εἰπόντα, νῶιν ταῦτα δοκεῖ, σύ, ἔφη, καὶ νῶιν ἐρεῖς, ὡς ἁμαρτάνομεν. ἑτέρου δ' ἀπροσδοκήτου διηγουμένου τι τῶν ἐπιχωρίων, καὶ εἰπόντος, ἡ δ' τῷ Ἡρακλεῖ μιχθεῖσα, D οὐκ ἄρα, ἔφη, ὁ Ἡρακλῆς ἐμίχθη αὐτῇ. καρῆναί δέ τινος εἰπόντος ὡς δέοιτο, τί γάρ, ἔφη, σοι δεινὸν εἴργασται, καὶ ἄξιον ἀτιμίας

καὶ ζυγομαχεῖν δέ τινος λέγοντος, πρὸς τὸν A ἐρώτα εἶπε, ζυγομαχεῖς; ἑτέρου δὲ εἰπόντος βασανίζεσθαι τὸν παῖδα αὐτῷ νοσοῦντα, ὅτι τῷ, ἔφη, ἢ τί βουλομένου τῷ βασανίζοντος; προκόπτει δέ τινος εἰπόντος ἐν τοῖς μαθήμασιν, ὁ δὲ Πλάτων, ἔφη, τοῦτο ὅτι διδόναι καλῷ. ἐρομένου δέ τινος εἰ μελετήσει ὁ δεῖνα, πῶς οὖν, ἔφη, ἐμὲ ἐρωτᾷς εἰ μελετήσομαι, λέγεις ὅτι ὁ δεῖνα; Ἀττικίζοντος δέ τινος, καὶ πεθανήξει εἰπόντος ὅτι τῷ τρίτῳ, Βέλτιον, ἔφη; καὶ σὺ ταῦτα μὴ Ἀττικίζειν. καταρώμενον. καὶ πρὸς τὸν εἰπόντα δὲ, σοχάζομαί σου, ὅτι τῷ φείδομαί σου, μὴ B τι, ἔφη, διήμαρτες βαλών; ἀφισᾶν δέ, τινος εἰπόντος, καὶ ἑτέρου ἀφισάνειν, ἄμφω μοι, ἔφη, οὐκ οἶδα. πρὸς δὲ τὸν λέγοντα, πλὴν εἰ μὴ ταῦτα, ἔφη, διπλᾶ χαιρίοι, καὶ χρᾶσθαι δέ τινος εἰπόντος, ψευδατθικὸν, ἔφη, τὸ ῥῆμα. τῷ δὲ λέγοντι, ἔκποτε, καλὸν, ἔφη, τὸ εἰπεῖν ἐκποθέσιν. ὁ γὰρ Πλάτων, εἰς τοτε λέγει. τῷ δὲ ἰδού, ὅτι τῷ ἴδε χρωμένου τινὸς, ἕτερα αὖ ἑτέρων, ἔφη, σημαίνεις. αὖ πλημμελούμενα δὲ, ὅτι τῷ σιωπῶ λέγοντός τινος, θαυμάζω, ἔφη, πῶς αὐτοποιούμενος C τῷ λέγοντος; φησὶν αὐτοποιεῖσθαι. βραδὺν δέ τινος εἰπόντος, οὐκ ἔστιν, ἔφη, ὅμοιον τῷ τάχιον. βαρεῖν δέ τινος εἰπόντος, οὐκ ἔστιν, ἔφη, ὃ βαρυῶσιν, ἢ νενόμικας. λέλογχα δὲ, ὃ εἴληχα λέγοντος, ὀλίγον, ἔφη, καὶ πρὸς οἷς ἀμαρτάνεται. ἴσασθαι δὲ ὅτι τῷ πέπασθαι πολλῶν λεγόντων, ὅτι μὲν ἀπὸ τῆς πτήσεως τὸ ὄνομα, σαφὲς ἴσμεν. πρεσβὺν δέ τινος εἰπόντος, ὡς δὴ Ἀττικὸν, καὶ τὸν φάτταν ἐροῦμεν, ἔφη. φακὸν δέ τινος εἰπόντος ἐδηδοκέναι· καὶ πῶς δὴ, ἔφη, D φακόν τις φάγοι; ταῦτα μὲν τὰ Σωκρατεῖα. ἐπιμιμνησκόμεθα δὲ εἰ δοκεῖ, ὅτι τὴν ἀμιλλαν τῶν προτέρων λόγων. κἀγὼ μὲν καλῶ τοὺς βελτίστους εἰς ὄλους, σὺ δ' γνώσεσθον.

Et ζυγομαχῶν, hoc est (vt Hesychius exponit) cum domesticis & familiaribus contendere: dicente quopiam: Túne aduersus hostem, inquit, ζυγομαχῆς; Alio autem quodam dicente puerum suum morbo decumbentem βασανίζεσθαι, hoc est, torqueri: Cuius gratia, inquit, torquetur? aut quid vult ille qui torquet? προκόπτει verò cùm quidam diceret ἐν τοῖς μαθήμασιν, hoc est, proficit in disciplinis, respondit: At Plato διδόναι, hoc est, crescere, vocat. Interrogante autem quopiam, εἰ μελετήσει ὁ δεῖνα, hoc est, an declamaturus nescio quis esset: Quomodo ergo, inquit, interrogans me an declamaturus sim, dicis ὁ δεῖνα, hoc est, in tertia persona, iste. Volente autem quodam Atticismum exprimere, & dicente, πεθανήξει, hoc est, morietur in diem tertium: Satius, inquit, foret etiam hîc non Atticissare adeò te, quando malum imprecaris. Ad eum autem qui dixerat, σοχάζομαί αὐτοῦ, pro φείδομαί αὐτοῦ, hoc est, parco ipsi: Nunquid, inquit, aberrasti iaculando? Quodam verò ἀφισᾶν dicente, & altero ἀφισάνειν, pro eo quod est ad defectionem solicitare: Vtrunque, inquit, non noui. Ad eum autem qui dicebat πλὴν εἰ μὴ, hoc est, nisi si: Hæc, inquit, dupla gratificantur. Et χρᾶσθαι cùm quidam diceret, Pseudatticum, inquit, verbum est. Rursum dicēti ἔκποτε, pro, ex eo tempore: Pulchrũ, inquit, fuerit & ἐκπόθεσιν, hoc est, ex superiori anno dicere: nã Plato εἰς τοτε, hoc est, in id tempus, dicit. Ei verò qui ἰδοὺ pro ἰδέ, hoc est, vide, vtebatur: Alia pro aliis, inquit, significas. Cùm quidã autem αὐτομαμέομαι pro σιωπῶ (hoc est, intelligo) diceret, mirari se ait quo pacto ὁ αὐτοποιούμενος τῷ λέγοντος, id est, qui cum dicente certaret, siue competitor eius foret, diceret αὐτοποιεῖσθαι, id est, cõcertare vel cõpetere se. Βραδὺν autem dicente quopiam, Non est simile, inquit, verbo τάχιον, quod celerius significat. Et rursum βαρεῖν pro grauare dicente quopiam: Non est, inquit, βαρυῶσιν, quemadmodum putasti. Λέλογχα item pro εἴληχα (id est, sortitus vel nactus sum) dicēte quodã, Modicũ, inquit, etiam apud quos peccatur. Multis autem ἴπτασθαι pro πέτασθαι (quod est volare) dicentibus, Quòd ἀπὸ τῆς πτήσεως (hoc est à volatu) quidē verbum hoc descendat, planè scimus. Πρεσβὺν autem quodam dicente (hoc est, columbum, masculino genere) Quasi hoc Atticum verò foret, etiam τὸν φατταν (id est, palumbum, masculino genere, dicamus, inquit. Rursum dicente quodam se φακὸν comedisse (hoc est, lentem) Et quomodo, inquit, φακὸν aliquis comederit; quod & algam, & lentiginem, & vas quoddam vnguentarium, & alia item quædam significat? Atque hæc quidem Socratica illa sunt. Redeamus autem, si videtur, ad certamen priorum verborum. Ac ego quidem citabo ea quæ optima videntur esse tota, tu verò cognitionem fac.

Arbitror enim vel nunc posse te, quippe qui tam multa ordine iam audieris. SO. Fortassis ne nunc quidem potero te dicente: sed tamen dic. LVC. Et quomodo ais te non posse? Nam cognitionis ipsorum propè ianua tibi aperta est. SOL. Dic igitur. LVC. At iam dixi. SOL. Nihil certè quod ego intelligam. LVC. An non intellexisti quod dixi ἀνεῳγει; (id est, aperuit, pro aperta est.) SOL. Non intellexi. LVC. Quid igitur patiemur, si ne nunc quidem assequeris ea quæ dicuntur? Atqui secundùm ea quæ ab initio abs te dicta sunt, ego quidem putabam me equites in campum prouocare: tu verò equites cogitasti. Sed videris non curare verba, maximè quæ inter nos ipsos prosecuti sumus. SOL. Ego quidem curo, tu verò obscurè ipsa prosequeris. LVC. Nempe omnino obscurum est quod dixi, κατ' σφᾶς αὐτὰς, cùm de nobis mentionem facerem. Sed hoc quidem manifestum est. Te verò nullus deorum ab ignorantia liberauerit, nisi fortassis Apollo. Vaticinatur enim ille omnibus interrogantibus: tu verò neque ipsum μαντευόμενον intelligis. SOL. Per deos equidem: non enim didici. LVC. Si ergo καθεὶς latet te circumiens. SOL. Videntur certè. LVC. At καθεὶς iste quo pacto præteriit? SOL. Neque hoc didici. LVC. Nosti autem quempiam sibi ipsi γάμους μνηστευόμενον, (hoc est, nuptias stipulantem vel despondentem?) SO. Quorsum igitur hoc? LVC. Quod necesse est solœcismum committere τὸν μνηστευόμενον αὐτῷ, id est, eùm qui sibi despondet. SOL. Quid igitur ad meum negotium hoc, si solœcismum cõmittit quispiam despondens? LVC. Quòd ignorat is, qui se scire dictitabat. Et hoc quidem ita se habet. Si verò quispiam dicat tibi accedens, ὡς ἀπολείποι τὴν γυναῖκα, hoc est, quòd repudiare velit vxorem, num permittes hoc illi? SOL. Quidni permittam, si videatur iniuria affectus esse? LVCIA. Si verò solœcismum committere videatur, etiámne hoc permittes illi? SOL. Haud equidem. LVCIA. Rectè dicis. Neque enim concedendum amico vt solœcisset, sed docendus potiùs est, vt hoc ne patiatur. Quòd si quis autem nunc crepare faciat ianuam ingrediens, aut exiens pulset, quid dicemus tibi accidisse? SOL. Mihi quidem nihil: illum verò vel exire velle, vel introire. LVCIA. Tibi verò, cùm ignores ὁ κόπτοντα, hoc est, qui pulsat, aut ὁ φοβῶν, hoc est, qui crepare faciat, nihil omnino accidisse putabimus indocto adeo existenti?

A οἶμαι γάρ σε καὶ νῦν δυνήσεσθαι, τοσούτων τε ἐπακούσαντα ἤδη ἑξῆς λεγομένων. ΣΟΛ. ἴσως μὲν οὐδὲ νῦν δυνήσομαί σου λέγοντος ὅμως εἰπεῖν. ΛΥ. καὶ πῶς φῂς οὐ δυνήσεσθαι; ἡ γὰρ θύρα σχεδὸν ἀνέῳγέ σοι τῆς γνώσεως αὐτῶν. ΣΟ. εἰπὲ τοίνυν. ΛΥ. ἀλλὰ εἶπον. ΣΟ. οὐδέν τε, ὥστε ἐμὲ μαθεῖν. ΛΥ. οὐ γὰρ ἔμαθες ὃ ἀνέῳγεν; ΣΟ. οὐκ ἔμαθον. ΛΥ. τί οὖν πεισόμεθα, εἰ μηδὲ νῦν ἀκολουθήσῃς τοῖς λεγομένοις; καίτοι σχεδόν τι καὶ ἐξ ἀρχῆς ῥηθέντα ὑπὸ σοῦ, ἐγὼ μὲν ᾠμην ἱππεῖς εἰς πεδίον καλεῖν, σὺ δ', τοὺς ἱππεῖς κα-

B τενόησας. ἀλλ' ἔοικας οὐ φροντίζειν τῶν λόγων μάλιστα, ὃς νῦν κατ' σφᾶς αὐτοὺς διήλθομεν. ΣΟ. ἐγὼ μὲν φροντίζω. σὺ δ' ἀδήλως αὐτοῖς διεξέρχῃ. ΛΥ. πολὺ γοῦν ἄδηλόν ἐστι, ὃ κατ' σφᾶς αὐτοὺς ἐφ' ἡμῶν λεγόμενον; ἀλλὰ τοῦτο μὲν δῆλον. σὲ δ' οὐδεὶς οὐ θεῶν ἀγνοοῦντα παύσει, πλὴν γε ὁ Ἀπόλλων. μαντεύεται γοῦν ἐκεῖνος πᾶσι τοῖς ἐρωτῶσι, σὺ δ' οὐδὲ τὸ μαντευόμενον κατανόησας. ΣΟ. μὰ τοὺς θεούς, οὐ γὰρ ἔμαθον. ΛΥ. εἰ ἄρα καθεὶς λανθάνει σε παριών. ΣΟ. ἔοι-

C κάσί γε. ΛΥΚ. ὁ δ' καθεὶς, πῶς παρῆλθεν; ΣΟ. οὐδὲ τοῦτο ἔμαθον. ΛΥ. οἶσθα δέ τινα μνηστευόμενον αὑτῷ γάμον; ΣΟ. τί οὖν τοῦτο; ΛΥ. ὅτι χολοικίζειν ἀνάγκη τὸν μνηστευόμενον αὐτῷ. ΣΟ. τί οὖν τοῦτο πρὸς τὸν ἐμὸν πρᾶγμα, εἰ χολοικίζῃ τις μνηστευόμενος; Λ. ὅτι ἀγνοῶν ὁ φάσκων εἰδέναι, ἃ τοῦτο μὲν ὅπως ἔχει· εἰ δέ τις λέγοι σοι πρελθὼν ὡς ἀπολείποι τὴν γυναῖκα, ἆρ' ἂν ἐπιτρέποις αὐτῷ; ΣΟ. τί γὰρ οὐκ ἂν ἐπιτρέποιμι, εἰ φαίνοιτο

D ἀδικούμενος; ΛΥ. εἰ δ' χολοικίζων φαίνοιτο, ἐπιτρέποις ἂν αὐτῷ τοῦτο; ΣΟ. οὐκ ἔγωγε. ΛΥ. ὀρθῶς γὰρ λέγεις· οὐ γὰρ ἐπιτρεπτέον χολοικίζοντι τῷ φίλῳ, ἀλλὰ διδακτέον, ὅπως τοῦτο μὴ πείσεται. καὶ εἴ τις γε νῦν φοβοίη τὴν θύραν εἰσιών, ἢ ἐξιών κόπτοι, τί φήσομέν σε πεπονθέναι; ΣΟ. ἐμὲ μὲν οὐδέν, ἀκούσιον δ' ἐπεισελθεῖν βούλεσθαι, ἢ ἐξιέναι. ΛΥ. σὲ δ' ἀγνοοῦντα τὸν κόπτοντα, ἢ τὸν φοβοῦντα, οὐδὲν ὅλως πεπονθέναι δόξομεν ἀπαίδευτον ὄντα;

Σ Ο. ὑβρισὴς εἶ. Λ Υ. τί λέγῃς; ὑβρισὴς ἐγὼ νῦν δὴ γιγνόμαι σοι διαλεγόμενος; ἔοικε δὲ σολοικίσαι ὃ νῦν δὴ γιγνόμαι, σὺ δ' οὐκ ἔγνως. Σ Ο. παῦσαι, πρὸς τῆς Ἀθηνᾶς. ἀλλ' εἰπέ τί τοιοῦτον, ὥστε κἀμὲ μαθεῖν. Λ Υ. καὶ πῶς ἂν μάθοις; Σ Ο. εἰ μοι πρῶτα ἐπέλθοις, ὅσα φῂς σολοικίσας, ἐμὲ λαθεῖν, καὶ πρὸς ὅ, τι ἕκαστον σεσολοίκικας. Λ Υ. μηδαμῶς, ὦ ἄριστε. μακρὸν γὰρ ἂν ποιήσαιμεν τὸν διάλογον. ἀλλὰ τοῖς μὲν τούτων ἔξεστί σοι καθ' ἕκαστον αὐτῶν πυνθάνεσθαι. νῦν δ' ἕτερ' ἄττα ἐπέλθωμεν, εἰ δοκεῖ, ἐὰν πρῶτόν γε αὐτὸ τοῦτο ὃ ἄττα μὴ δασέως ἀλλὰ ψιλῶς ἐξενεγκεῖν, ὀρθῶς φαίνεται ῥηθὲν μετὰ τοῦ ἕτερα σεσοφισμένου. μὴ γὰρ ὅτως ἄλογον ἦν ἄν. ἔπειτα ὃ τῆς ὕβρεως, ἦν με φῂς ὑβρίσαι, εἰ μὴ ὅτω λέγοιμι, ἀλλ', εἰς σέ, φαίην ἂν ἔγωγε, ἐγὼ μὲν οὐκ ἔχω εἰπεῖν. ὅτι δ' ἐμὲ σὲ ὑβρίζειν, ὃ σῶμά ἐστι δῆσαι, ἢ τοι πληγαῖς, ἢ δεσμοῖς, ἢ καὶ ἄλλῳ τρόπῳ. ὃ δὲ, εἰς σέ, ὅταν εἴς τι τῶν σῶν γίγνηται ἡ ὕβρις· καὶ γὰρ ὅστις γυναῖκα ὑβρίζει τὴν σὴν, εἰς σὲ ὑβρίζει, καὶ ὅστις παῖδα, καὶ φίλον, καὶ ὅστις γε οἰκέτην, πολλοῦ γὰρ δεῖ τῶν σωμάτων οὕτως ἔχει σοι· ἐπεὶ ὃ εἰς σῶμα ὑβρίζειν λέλεκται, οἷς εἰς τὴν παροιμίαν, ὡς ὁ Πλάτων φησὶν ἐν τῷ συμποσίῳ. Σ Ο. κατανοῶ ὃ διάφορον. Λ Υ. ἆρ' οὖν καὶ τοῦτο καταμανθάνεις, ὅτι ὃ τοῦτο ἀναλλάττειν, σολοικίζειν καλοῦσιν; Σ Ο. ἀλλὰ νῦν εἴσομαι. Λ Υ. αὐτὸ δὲ ὃ ἀναλλάττειν; Σ Ο. ἐμοὶ μὲν τοῦτον λέγειν δοκεῖ. Λ Υ. καὶ πῶς ἂν εἰ τοῦτον τῷ ἀναλλάττειν ὃ ἀναλλάττειν, εἶεν ὃ μὲν, ἑτέρου πρὸς ἕτερον γίνεται, τὸ μὴ ὀρθὸν πρὸς ὃ ὀρθόν, ὃ δὲ, τὸ μὴ ὄντος, πρὸς ὃ ὄν; Σ Ο. κατέμαθον ὅτι ὃ μὲν ἀναλλάττειν, ὃ μὴ κύριον ἀντὶ τοῦ κυρίου λέγειν ὅστι. τοῦτ' ἀναλλάττειν, ποτὲ μὲν τῷ κυρίῳ, ποτὲ δὲ τῷ μὴ κυρίῳ χρῆσθαι. Λ Υ. ἔχει τινὰ καὶ τοῦτα καταμάθησιν οὐκ ἄχαριν. ὃ δ' ἀπουδάζειν πρός τινα, τὸ οἰκείαν ὠφέλειαν τοῦ ἀπουδάζοντος ἐμφαίνει. ὃ δ' περί τινα, τὸ ἐκείνου περὶ οὗ ἀπου-

SO. Contumelioſus es. LV. Quid dicis? Ego contumelioſus verò nunc γιγνόμαι (id eſt, fiam) qui tecum diſputo? Videtur autem ſolœciſſare etiam ipſum γιγνόμαι, quo nunc vſus ſum: tu verò non cognouiſti. SO. Deſine, quæſo per Mineruam, ac dic potiùs tale aliquid, quod etiam ego intelligam. LV. Ac quo pacto intelligas? SO. Si mihi omnia iſta percurras quæ modò dixiſti à te cum ſolœciſmo dicta, à me autem non animaduerſa eſſe, & quo pacto in ſingulis peccatum ſit, exponas. LV. Nequaquam ô optime: longũ enim hoc modo facturi eſſemus dialogum: ſed de horum quidem vnoquoq; licebit tibi ſingulatim quærere. Nunc autẽ alia quædam perſequamur, ſi videtur. Ac primùm ipſum hoc ἄττα, abſq; aſpiratione, & cum tenui ſpiritu, vtrùm rectè videatur dictũ cum verbo ἕτερα compoſitum. Non enim ita præter rationem fuerit. Deinde & τὸ τῆς ὕβρεως, id eſt, de cõtumelia, qua te à me affectum ais, ſi non hoc pacto dicam, ſed εἰς σὲ, hoc eſt, in te contumelioſum (fuiſſe me ſcilicet) dicam, proprium id eſſe ego quidem non poſſum dicere: quoniam σὲ quidem ὑβρίζειν, hoc eſt, te, contumelia afficere, idem eſt quod corpus tuum, ſiue plagis, ſiue vinculis, ſiue etiam alio aliquo pacto. At εἰς σὲ (hoc eſt, in te, contumelioſus eſſe dicor) quando alicui tuorum cõtumelia fit. Nam & qui vxorem tuam contumelia afficit, in te cõtumelioſus eſt, & qui puerum tuum, & amicum, & certè qui ſeruum quoque. Nam præterquam de rebus, ita tibi ſe res habet: quoniam & in res contumelioſum eſſe dictum eſt, vt in prouerbium, quemadmodum Plato dicit in ſympoſio. SO. Intelligo differentiam. LV C. Num igitur & hoc intelligis, quòd ſi dicam, τοῦτο ἀναλλάττειν, ſolœciſmum vocant? SO. At nunc ſcibo. LV. Ipſum autem dici debere ἀναλλάττειν? SO. Mihi quidem videtur idem vtrunque dicere. LV. At quomodo idem fuerit ἀναλλάττειν & ἀνθαλλάττειν, quando illud quidem eſt alterum cum altero commutare, videlicet id quod rectum non eſt, cum eo quod rectũ eſt: hoc autem, id quod nõ eſt, cum eo quod eſt? SO. Intelligo quòd ἀναλλάττειν quidem ſit, id quod proprium non eſt, pro eo quod proprium eſt, dicere: ἀνθαλλάττειν verò, aliquando quidem eo quod proprium eſt, aliquando verò eo quod proprium non eſt, vti. LV C. Habent quandam & hęc conſiderationem non iniucundam: ἀπουδάζειν autem πρός τινα, id eſt, ſatagere vel obſequioſum eſſe erga aliquẽ, propriam vtilitatẽ eius qui ſatagit, indicat: cùm autem dico περί τινα, circa aliquem, illius indicat, circa quem quis ſatagit, ſiue obſequioſus eſt.

Atque hæc quidem fortaſſe confunduntur à quibuſdam, fortaſſis autem etiam obſeruantur: melius autem eſt obſeruare vnumquẽque. SO. Rectè dicis. LVC. καθίζεσθαι verò à καθῆσθαι, & κάθιζον à κάθησο ſcis quo pacto differant? SO. Haud ſcio: καθῆσθαι quidem audiui te dicere quòd ſit alienum. LVC. Et rectè quidem audiſti. Sed κάθησον à καθησο differre aio. SO. Et quo tandem inter ſe differunt? LVC. Quòd κάθησον quidem ad eum qui ſtat, dicitur: alterum autẽ ad eum qui ſedet, vt:

ἧσο ξεῖν', ἡμεῖς δ' ἢ κἀμόθι δώμαθ' ἕδρην.

Hoc eſt, Sede vel quieſce hoſpes, nos autem etiam alibi inueniemus ſellam. Rurſum itaque dictum ſit, quòd qui hæc commutat, vitium incurrit: καθίζω autem à καθίζομαι, num tibi parum diſtare videtur? Siquidem καθίζειν dicendo, alterum ſedere facimus: καθίζεσθαι verò, nosmet ipſos ſolos. SO. Et hæc ſufficienter proſecutus es. Atque igitur dicita enim oportet te docendo præire. LVC. Nam me alio pacto dicente, non intelligis. Nõ noſti quale ſit ξυγγραφεὺς ἀνήρ; (hoc eſt, vir hiſtoriarum ſcriptor aut commentator.) SO. Admodum noui, vt qui te audierim hæc dicentem. LVC. Quoniam & καταδουλοῦν tu quidem fortaſſis idem cum καταδουλοῦσθαι putaſti: ego verò ſcio differentiam non paruam habere. SO. Quámnam hanc? LVC. Quòd hoc quidem alteri, καταδουλοῦν autem ſibi ipſi fit. SO. Pulchrè dicis. LVC. Etiam alia verò multa licet tibi diſcere, ſi modò non ipſe tibi ſcire, cùm neſcias, videbere. SO. Non videbor facilè. LVC. Proin reliqua in poſterum reiiciemus, in præſentia autem dialogum diſſoluamus.

Vide num & de his in ſuperioribus deſit quippiam.

Id eſt, in ſeruitutẽ redigere, & redigi.

A δόξει. Ἃ ταῦτα ἴσως μὲν ὑποσυλλέγεται, ἴσως δὲ καὶ ἀκριβῶς· τὸ δὲ βέλτιον δὲ ἀκριβοῦν ἑκάστῳ. ΣΩ. ὀρθῶς γὰρ λέγεις. ΛΥ. τὸ γε μὲν καθέζεσθαι, τῷ καθίσθαι, καὶ τὸ κάθιζον, τῷ κάθησο, ἆρ' οἶσθ' ὅτι διενηνόχεν; ΣΩ. οὐκ οἶδα, ὃ καθεσθῆναι ἤκουόν σε λέγοντος ὡς ἔστιν ἐκφυλον. ΛΥ. καὶ ὀρθῶς γε ἤκουσας, ἀλλὰ τὸ κάθισον, τῷ κάθησο διαφέρειν φημί. ΣΩ. ἢ τοῦ ποτ' αὖ εἵνα διαφέρει; ΛΥ. τοῦ, τὸ μὲν πρὸς τὸν ἑστῶτα λέγεσθαι, τὸ κάθισον· τὸ δὲ πρὸς τὸν καθεζόμενον.

Ησο ξεῖν', ἡμεῖς δὲ καὶ ἄλλοθι δώμαθ' ἕδρην.

B αὖτε τῷ, μήθε καθεζόμενος. πάλιν οὖν εἰρήσθω ὅτι τὸ ταῦτα πολλαπλάσιον, ἁμαρτάνειν ἐστί· τὸ δὲ καθίζω, τῷ καθέζομαι ἆρά σοι δοκεῖ μικρῷ τινι διαφέρειν; εἰ γὰρ τὸ μὲν ἕτερον ἑαυτὸν, τὸ καθίζειν λέγει· τὸ δὲ, μόνους ἡμᾶς αὐτοὺς τὸ καθέζεσθαι. ΣΩ. ἢ ταῦτα ἱκανῶς διεληλύθας, ὥστε δεῖ λέγε, ὕτω γάρ σε δεῖ προδιδάσκειν. ΛΥ. ἑτέρως γὰρ λέγοντος, οὐ καταφρονεῖς. οὐκ οἶσθα οἵ ἐστι ξυγγραφεὺς ἀνήρ; ΣΩ. πολύ οἶδα νῦν γέ σου ἀκούσας ταῦτα λέγοντος. ΛΥ. ἐπεὶ καὶ τὸ καταδουλοῦν, σὺ μὲν ἴσως ταὐτὸν τοῦ καταδουλοῦσθαι νενόμικας, ἐγὼ δὲ, οἶδα διαφορὰν οὐκ ὀλίγην ἔχον. ΣΩ. ποίαν ταύτην; ΛΥ. ὅτι τὸ μὲν ἑτέρῳ, τὸ καταδουλοῦν δ' ἑαυτῷ γίγνεται. ΣΩ. καλῶς λέγεις. ΛΥ. καὶ ἄλλα δέ σοι πολλὰ ὑπάρχει μανθάνειν· εἰ γὰρ μοι αὐτὸς εἰδέναι οὐκ εἰδὼς δόξεις. ΣΩ. οὐκ αὖ δόξαιμι. ΛΥ. ἰκανὸν τἀλοιπὰ εἰσαῦθις διαπαλαίσθω, νῦν δ' διαλύσωμεν τὸν διάλογον.

ΦΙΛΟΠΑΤΡΙΣ, Ἢ ΔΙΔΑΣΚΟΜΕΝΟΣ.

PHILOPATRIS, SEV QVI DOCETVR.

Iacobo Micyllo interprete.

ARGVMENTVM.

Lucianine ſit Dialogus hic, an alterius cuiuſpiam, dubitari poteſt. Nam quod ad argumentum attinet, non abhorret ab illius ingenio & dicacitate: pariter enim & gentilium deos, & Chriſtianorum religionem, vt ſæpe aliàs, inceſſere videtur. Phraſis autem & tota adeò compoſitio, cæteris illius ſcriptis haudquaquam ſimilis eſt. Nam quorſum pertinet excurſus iſte, reliquo propè toto corpore longior? aut quid adeò grande & affectuoſum ſequitur, quod tragico iſti exordio reſpondeat? Sed de his doctiores iudicent. Cæterùm cuiuſcunque ſcriptum hoc fuit, videtur is Traiano Cæſari

Cæsari ob victoriã in Oriente partam potissimùm gratulari voluisse contra eos qui per id tẽpus siue ipsi vrbi, siue alteri alicui loco (nam patriam solùm vocat) pericula & clades præsagiebãt: quos ipse à principio sophistas appellat: ad finem tamen ita describit, vt propemodum Christianos intelligere videatur. Eò enim pertinet quod in fine de Persico supercilio, de Susis, & de tota Arabum regione meminit. Omnia enim illa à Traiano deuicta, in populi Rom. potestatem illis tum temporibus rediere, vt apud Dionem & Eutropium & cæteros qui eius ætatis historiam scripserunt, videre est. Et hinc alterius tituli caussa est, quo Philopatris dialogus hic inscribitur. Quod autem ad didascomenum pertinet, fingitur is, qui patriæ fortunæ ac prosperitati tantopere studet, tum ab eò quicum sermonem habet, de deo vero & religione recta informari, tum ab iis qui patriæ malè ominabãtur, eiusdem institutionis caussa in communem cœtum ac societatem introductus fuisse: vnde & catechumenus in ipso dialogo infrà vocatur, quo nomine Christiani vocare soliti aliquando fuêre eos quos pietate & religione sua informare nuper cœpissent. Porrò scribit in quadam epistola Ponticus Virunius, Lucianum etiam Euangelium Ioannis insectatum alibi fuisse: quod si est, non immeritò de hoc dialogo intelligi potest. Ita enim hîc de luce, de verbo, & cæteris quibusdam meminit, vt ex principio Euangelij illius sumpta videri queant. Nisi si quod aliud eius generis scriptum ab hoc editum fuit, quod ad nostram ætatem non peruenit. Quod autem ad versionem attinet, quanquam fortassis referret huiusmodi scripta, quæ vel contemptum religionis aliquem parere possent, vel alioqui impietatem præ se ferunt, omnino non verti: tamen quia argumento operis seruiendum fuit, rursus hîc lectorem oratum volo, vt si quid minùs perspicuè, aut aliter quàm debuit, conuersum deprehendet, veniam hanc exemplari nostro det, quod in quibusdam locis ita deprauatum fuit, vt nescias vtrùm de industria obscurata quædam fuerint, an librariorum vitio alia corrupta, aliáque omissa.

ΤΡΙΕΦΩΝ, ΚΡΙΤΙΑΣ ΚΑΙ ΚΛΕΟΛΑΟΣ.

TRIEPHON, CRITIAS, CLEOLAVS.

Τί τοῦτο, ὦ Κριτία; ὅλον σεαυτὸν ἠλλοίωσας, καὶ τὰς ὀφρῦς κάτω συνέσπασας, μύχιον δὲ βυσσοδομεύεις, ἄνω κἀκάτω σὲ πολῶν, κερδαλεόφρονι ἐοικώς, καὶ τὸν ποιητήν, ὦ φίλος τέ σευ εἶλε φρένας. μή που τετυκάρηνον τέθεασαι; ἢ Ἑκάτην ἐξ Ἅιδου ἐληλυθυῖαν; ἢ καί τινι θεῶν ἐκ προνοίας συνωμότης; οὐδέπω γάρ σε τοιαῦτα εἰκὸς πάσχειν, εἰ καὶ αὐτὸν ἠκηκόεις, οἶμαι, τὸν κόσμον κλυσθῆναι, ὡς ἐπὶ τοῦ Δευκαλίωνος. οἱ λέγω, ὦ καλὲ Κριτία, οὐκ αἴσθῃ ἐμοῦ βοῶντος τὰ πολλὰ, καὶ ἐς βαθὺ γαυδιάσαντος; δυσχεραίνεις καθ' ἡμῶν, ἢ ἐκκεκώφωσαι, ἢ καὶ τῆς ὁδοῦ παλαιὸν ἐπιλέλησαι; ΚΡ. ὦ Τριεφῶν, μέγαν τινὰ καὶ ἀπορρήτου λόγου ἀκήκοα, ἃ πολλῆς ὁδοῦ διελθὼν μεθύων, καὶ ἐπὶ αἰσχρὸν παίζω τοὺς ὕθλους, καὶ τὰς ἀκοὰς ἀποφέρεσθαι, μή που ἐπακούσαιμι ταῦτα, καὶ ἀποψύξω ἐκμανείς, καὶ μῦθος τοῖς ποιηταῖς γένωμαι, ὡς καὶ Νιόβη ὁ πρίν.

Quid hoc, ô Critia? totum te ipsum immutasti, & supercilia deorsum contraxisti, profundum autem quippiam, & quasi in intimo pectoris recessu tecum ipse cogitas, sursum atque deorsum inambulans, astutias & vaframenta meditanti similis, quemadmodum poëta ait: pallórque genas tibi cepit. Num alicubi Cerberum aspexisti, aut Hecaten ab inferis huc egressam? aut etiam deorum alicui ex prouidentia quadam occurristi? Nondum enim talia tibi accidere conueniebat, etiamsi ipsum audiuisses mundum aquis obrutum iri, quemadmodum Deucalionis tempore factum est. Tibi dico heus optime Critia, annon audis me tantopere inclamante, & breui adeò appropinquante? vtrùm indignatione aliqua aduersum nos percitus es, an obsurduisti, an verò etiã expectas dum te elata manu impellam? CRI. O Triephon, magnum quendam & admirabilem audiui sermonem, multísque viis tractatum. Ac nugas istas adhuc memoria repeto, aurésque obturo, necvbi etiam amplius audiam talia, & insania nimia dirigeam, fiámque poëtis fabula, perinde vt Niobe olim.

Quin per præcipitium in caput deuolue-
rer alicubi, veluti vertigine quadam a-
ctus, niſi, ô amice, inclamaſſes mihi, ad-
eóque & Cleombroti ſaltus, Ambracio-
tæ illius, de me fabula ferretur. TRI.
Papæ, quàm mirabiles iſtæ apparitiones
ſiue auſcultationes fuêre, ſcilicet quæ
Critiam adèò perculêre? Quot enim at-
toniti poëtæ, & præſtigiatores philoſo-
phi, percellere mentem tuam non po-
tuêre, ſed nugæ tibi fuêre omnia? CRI.
Deſine pauliſper, ô Triephon, neque
moleſtus ampliùs ſis. Neque enim con-
temnendus aut negligendus mihi eris.
TRI. Scio equidem, quòd neque par-
uam, neque contemptu facilem rem a-
pud te voluis, ſed admodum etiam arca-
nam. Nam & color, & quòd taurinum
quiddam tueris, quódque pedibus conſi-
ſtere nequis, ſed ſurſum atque deorſum
inambulas, conſpicuum te facit. Verum-
enim reſpira aliquantulum à malis, &
nugas iſtas euome, ne quid fòrs patiare
mali. CRI. Tu quidem, ô Triephon,
quantum iugeri ſpatium extenditur, tan-
tum à me hinc curriculò abi, ne te ſpi-
ritus in ſublime attollat, & ſupra ter-
ram elatus pleriſque appareas, atque a-
licubi etiam decidens Triephonteum
pelagus de te nominari facias, quemad-
modum Icarus de ſe Icarium olim. Nam
quæ audiui hodie à ter execrabilibus iſtis
ſophiſtis, maximopere mihi ſtomachum
commouerunt. TRI. At ego quidem
retro curſu abibo, quantum etiam voles.
Tu verò reſpira à malis iſtis. CRI. Phy,
phy, phy, phy, nugas illas. Heu, heu,
heu, heu, conſultationes malas. Væ,
væ, væ, væ, ſpei inani. TRI. Papæ,
qualis euaporatio, quantus tumor in in-
teſtinis latuit? Quantus autem tumultus,
quantáque agitatio ventrem concuſſit
tibi? Auritum ſanè quàm teipſum oſten-
dis fuiſſe, qui tam multa audieris, adeò
vt etiam iuxta monſtroſum illud, per
vngues exaudiſſe videaris. CRI. Atqui
mirabile non eſt, ô Triephon, per vngues
audiſſe, quando & tibiam ventrem ſpe-
ctaſti eſſe, & caput parere: & virilem na-
turam in muliebrem effectu trãſire, dein-
de & ex mulieribus aues transformari:
& in ſumma, prodigioſa vita ipſa eſt, ſi
poëtis credere voles. Sed quia te pri-
mum offendi hocce loco, abeamus, ſi
vis, eò vbi platani Solem abarcent,

De hoc apud Ciceronem in Tuſc. quaſtio. mentio fit, vt apud Ouidium in Ibin.

A ἀλλὰ χρὴ μηνυτὴν ὠδύμην αὖ ὅτι κεφαλῆς σκοτοδινήσας, εἰ μὴ ἐπεκραξάς μοι ὦ τᾶν, καὶ ὁ τῦ Κλεομβρότου πήδημα ἦ Ἀμβρακιώτου ἐμυθεύθη ἐς ἐμέ. ΤΡ. Ἡρακλῆς, τῶν θαυμασίων ἐκείνων φασμῶν, ἢ ἀκουασμῶν, ἀφ' Κριτίαν ἐξέπληξαν. πόσοι γὰρ ἐμβρόντητοι ποιηταί, καὶ περιαλγεῖς φιλόσοφοι, οὐκ ἐξέπληξάν σου τὴν διάνοιαν, μηδὲ λῆρος πάντα γέγονεν ὅτι σοί; ΚΡ. πέπαυσο ἐς μικρὸν, καὶ μηκέτι πρενοχλήσῃς, ὦ Τριεφῶν· οὐ γὰρ προπηδὲς ἢ ἀμελητὸς γνώσῃ πρὸς ἐμοῦ. ΤΡ. οἶδ' ὅτι σὺ μικρὸν οὐδὲ δυκαταφρόνητον B πρᾶγμα ἀνακυκλῇς, ἀλλὰ καὶ λίαν τ' ἀπορρήτων. ὁ γὰρ χρὼς, καὶ ὁ ταυρηδὸν ὑπιβλέπειν, καὶ ὁ ἄστατον τῆς βάσεως, ὁ αἴω τε καὶ κάτω πολῦν, ἀρίγνωτόν σε καθίστησιν. ἀλλ' ἀμπνυσον τῦ δένδ, ἔξεμεσον τοὺς ὕθλους, μή τι κακὸν παθῇς. ΚΡ. σὺ μὲν, ὦ Τριεφῶν, ὅσον πέλεθρον ἀπάδραμε ἀπ' ἐμοῦ, ἵνα μὴ ὁ πνῦμα ὀξαρῇ σε, καὶ πεδάρσιος τῆς πολλῆς ἀναφορῆς· καί που καταπεσὼν, Τριεφώντειον πέλαγος κατονομάσῃς, ὡς καὶ Ἰκαρος ὁ πρίν. C ἃ γὰρ ἀκήκοα τήμερον παρὰ τῶν τρισκαταράτων ἐκείνων σοφιστῶν, μεγάλως ἐξώκησέ μου τὴν νοῦν. ΤΡ. ἐγὼ μὲν ἀπαδραμοῦμαι ὁπόσον καὶ βούλῃ, σὺ δ' ἀμπνυσον τῦ δεινοῦ. ΚΡ. φῦ, φῦ, φῦ, φῦ, τῶν ὕθλων ἐκείνων. ἰοὺ, ἰοὺ, ἰοὺ, ἰοὺ, τῶν δένδων βαλυμῶν. αἰ, αἰ, αἰ, αἰ, τῶν κενῶν ἐλπίδων. ΤΡ. βαβαὶ τῦ ἀπαφυσήματος, ὡς βαὶ νεφέλας διέρρηξε. ζεφύρου γὰρ ὑπαπνέοντος λάβρου, καὶ τοῖς κύμασιν ἐπωθίζοντος, Βορέου αὖτι ἀπὸ τῦ Προποντίδα κεκίνηκας, ὡς δῆτα κάλων αἱ ὁλκάδες τὸν Εὔξεινον πόντον οἰχήσονται, τῶν κυμῶν ὑπικυλινδομένων ἐκ τῦ Φυσήματος. ὅσον οἴδημα τοῖς ἐγκάτοις ἐνέκειτο. πόσος κορκορυγμὸς, καὶ κλόνος τῦ γαστέρος σου σιωπαίνοντος· πολύωρον σεαυτὸν δυὰ πέφηνας, τοσαῦτα ἀκηκοώς. ὡς καὶ κἀγὼ τεράτωδες, καὶ δῆτα τῶν ὀνύχων ἠκηκόης. ΚΡ. ἃ μὲν δοξόν τι, ὦ Τριεφῶν, ἀκηκοέναι καὶ ἐξ ὀνύχων, καὶ γὰρ κνήμιον γαστέρα πεθέασαι, καὶ κεφαλὴν κύησιν, καὶ ἀνδρείαν φύσιν, ἐς γυναικείαν ἐνεργοβατοῦσαν, καὶ ἐκ γυναικῶν ὄρνεα μεταδημόμενα· καὶ ὅλως τερατώδης ὁ βίος, εἰ βούλῃ πιστεύῃς ποιηταῖς.

ἀλλ' ἐπί σε τοῦτον κιχάνω τῶν δ' ἐνὶ χώρῳ, ἀπίωμεν ἔνθα αἱ πλάτανοι τὸν ἥλιον εἴργουσιν,

ἀηδόνες δὲ καὶ χελιδόνες ὕμνα κελαδοῦσιν, ἵν' ἡ μελῳδία τῶν ὀρνέων τοῖς ἀκροωμένοις συνδιδοῦσα, τό,τε ὕδωρ ἠρέμα κελαρύζον, τοὺς ψυχὰς καταθέλξῃ. ΤΡΙΕΦ. ἴωμεν, ὦ Κριτία· ἀλλά δέδοικά μή που ἐπῳδὴ ὁ ἠκουσμένον ὄντι, καὶ μὲ ὕπεργον, ἢ θύρετρον, ἢ ἄλλό τι τῶν ἀψύχων ἀφράξεται ἡ θαυμασία σου αὕτη κατάπληξις. ΚΡΙ. νὴ τὸν Δία, τὸν αἰθέριον, ἃ τῦφο γλυκύσεται ὅτι σοί. ΤΡΙ. ἔτι με ἐξεφόβησας, τὸν Δία ἐπομοσάμενος. τί γὰρ ἂν δυνήσεται ἀμυνέμεναί σε, εἰ παραβαίης τὸν ὅρκον; οἶδα γὰρ καὶ σὲ μὴ ἀγνοῆν περὶ τοῦ Διός σου. ΚΡ. τί λέγεις; οὐ δυνήσεται ὁ Ζεὺς ἐς Τάρταρον ἀποπέμψαι; ἢ ἀγνοεῖς ὡς τοὺς θεοὺς πάντας ἀπέρριψεν ἀπὸ τοῦ θεσπεσίου βηλοῦ, καὶ τὸν Σαλμωνέα αὐτιβροντήσαντα, παρ' ὀλίγον κατεκεραυνώσε, καὶ τοὺς ἀσελγεστάτους ἔτι καὶ νῦν· παρὰ δὲ τῶν ποιητῶν, Τιτηνοκράτωρ καὶ Γιγαντολέτης ἀείδεται, ὡς καὶ παρ' Ὁμήρῳ; ΤΡΙΕΦ. οἶδα μὲν, ὦ Κριτία, πάντα περιέδραμες τὰ τοῦ Διός, ἀλλ' εἴ σοι φίλον, ἄκουε. οὐκοῦν κύκνος ἦν ἐκεῖνος, καὶ σάτυρος δι' ἀσέλγειαν, ἀλλὰ καὶ ταῦρος· εἰ μὴ ὁ πορνίδιον σκάφος ταχέως ἐπωμόσατο, καὶ διέφυγε δηλαδὴ τὴν πέλαγος, πάλαι ἂν ἠροτρία, σὺν τυχὸν γεωπόνῳ, ὁ βοηγὸς ποιός, καὶ κεραυνοβόλος σου Ζεύς; καὶ αὐτὴ τῇ κεραυνοβολίᾳ, τῇ βουπλήγι κατεκεντάνυτο; ὃ δὴ καὶ Αἰθίοψι σκυθρωπεῖσθαι, αὐδράσι μελανοτέροις, καὶ τὸν ὄψιν ἐξοφρυδίοις, καὶ ἐς δώδεκ' ἡλίους μὴ ἀφίστασθαι, ἀλλ' ἐπιβρεμόμενος καθεδεῖσθαι πρὸ αὐτῶν, πώγωνα τηλικοῦτον ἔχων, οὐκ αἰσχύνης ἄξια; τὰ δὲ τῆς αἰετοῦ, καὶ τῆς Ἰδης, καὶ ὃ κυοφορῆν καθ' ὅλου τοῦ σώματος, αἰσχύνομαι καὶ λέγειν. ΚΡΙΤ. μῶν τὸν Ἀπόλλωνα ἐπομοσόμεθα, ὃς τοσοῦτος ἄνεισος, καὶ ἰητὴς, ὦ γαθέ; ΤΡΙ. τὸν ψευδόμαντιν λέγεις; τὸν, Κροῖσον τοσοῦτο δηλαδὴ καὶ μετ' αὐτὸν, Σαλαμινίους, καὶ ἑτέρους μυρίους, ἀμφίλοξα πᾶσι μαντευόμενος; ΚΡ. τὸν Ποσειδῶνα δὲ τί; ὃς τρίαιναν ἐν ταῖν χερσῖν κραταιὸν, καὶ δεινόν τι, καὶ καταπληκτικὸν βοᾷ ἐν τῷ πολέμῳ, ὅσον χίλιοι ἄνδρες,

A luſciniæ autem & hirundines canora perſtrepunt, quò videlicet auium concentus aures exhilarans, & aqua leniter ſuſurrans, animos demulceat. TRI. Eamus ſanè, Critia. Verùm illud metuo, ne fòrs incantatio quædam ſit id quod audiſti, & me piſtillum, aut portarum obicem aliquem, aut ſimile quiddam rerum inanimatarum efficiat præclara iſta tua conſternatio. CR. Ita me amet cœleſtis Iupiter, vt nihil tale in te fiet. TR. Ampliùs etiam terrefeciſti me, cùm Iouem deieraſti. Quid enim ille poterit vlciſci te, etiam ſi fidem iuriſiurandi tranſgrediaris? Arbitror enim neque te B de Ioue iſto tuo ignorare. CRI. Quid ais? an non poterit Iupiter in tartarum præcipitare me? An ignoras quòd deos omnes deiecit à diuino illo ætheris pauimento? & Salmoneum, qui contra tonare auſus fuerat, paulò antè fulmine præcipitauit, & vt petulantiſſimus quiſque eſt, etiam nunc? A poëtis autem & Titanum victor, & Gigantum interfector, carminibus celebratur, quemadmodum & apud Homerum. TRI. Tu quidem Critia, omnia ea percurriſti quę Ioui tribuuntur: ſed ſi tibi ingratum non C eſt, auſculta annon Cygnus ille fuit, & Satyrus, ob petulantiam, imò & Taurus? Ac niſi ſcortillum illud celeriter in humeros ſuſtuliſſet, & per pelagus effugiſſet, fortaſſis araret etiam nunc, vbi in agricolam aliquem fortè incidiſſet iſte tuus tonitrua faciens, & fulmina iactans Iupiter: & pro eo quòd nunc fulmina iaculari dicitur, ſtimulo impelleretur. Illud autem quòd cum Æthiopibus conuiuatur, hominibus nigricantibus, & vultum obſcuratis, & in duodecimum vſque ſolem ab illis non diſcedit, ſed apud ipſos vino madefactus deſidet, idque cùm barbam tantam habeat, annon quę- D ſo pudore dignum fuerit? Quod autem ad aquilam attinet, & ad Idam, & quòd impręgnari per totum adeò corpus ſolet, etiam dicere erubeſco. CRI. Quid igitur? num Apollinem deierabimus, vt qui vates optimus ſit, & præterea medicus quoque? TRI. Vanum atque mendacem iſtum vaticinatorem dicis, qui Croeſum paulo antè perdidit, & poſt ipſum etiam Salaminios, aliòſque innumeros, obliqua atque ambigua omnibus illis reſpondendo? CR. Neptunum autem quid? qui & tridentem manu tenet, & in bellis immenſum atque terribile quiddam clamat, quantum alij viri mille,

Confutatio deorum gentilium.

Θεσπεσίου βηλοῦ. Alludit ad fabulam Vulcani, quem Iupiter è cœlo præcipitauit. vide Il. 1.

Iouis.

Herod. lib. 1.

Neptuni.

aut etiam decies mille: præterea & Sisichthon, hoc est, terræ tremefactor, ô Triephon, appellatur? TRI. Adulterum istum dicis, qui Salmonei filiam Tyro paulò antè vitiauit, & adhuc etiam mœchatur, liberatórque & patronus huiuscemodi vitiorum est? Nam Martem cùm vinculis premeretur, & nodis quibusdam insolubilibus arctaretur, cæteris diis omnibus præ pudore silẽtibus, equestris iste Neptunus exoluit, in lacrymas profusus scilicet, perinde vt pueruli magistros formidantes, aut quemadmodum aniculæ puellas decipientes. Instabat autem precibus Vulcano, vt solueret Martem. Ac claudicans iste deus, misertus videlicet dei senioris & vetusti, liberauit Martem: quare & mœchus est, vt qui mœchos conseruet. CRIT. Quid igitur? Mercurium? TRIE. Apage mihi veteratorem istum, improbum Iouis libidinosissimi seruum, ipsum quoque libidine insanientem in adulteria. CRIT. Proinde neque Martem, aut Venerem, recepturum esse te scio, vt qui iam antea abs te calũniis impetiti fuerint. Quapropter missos & hos faciamus. Mineruę autẽ adhuc mentionem faciam, virginis videlicet armatæ, & terribilis deæ, quæ & Gorgonis caput pectori applicatum habet, deam Gigantum interfectricem. Non enim, opinor, habes quod de ipsa dicas. TRI. At dicam tibi etiam de ista, si mihi respondere voles. CRI. Dic quicquid volueris. TRI. Dic mihi igitur Critia, quæ Gorgonis huius vtilitas est? & cur pectori gestamen hoc dea applicatum habet? CRI. Vti terribile quoddam spectaculum, & quod mala auertere possit. Sed & hostes perterrefacit, & victoriam vtroque inclinantem, quocunque ipsa vult, aduertit. TRI. Num ob hoc ipsa quoque Glaucopis inuicta atque insuperabilis est? CR. Atque admodum. TRI. Cur igitur non illis potiùs qui seruare possunt, quàm qui seruantur, femora adolemus taurorum atque capratum, vt nos quoque insuperabiles atque inuictos reddant, perinde atque Mineruam? CRI. Atqui ipsi potestas non est à longè auxiliari, perinde vt diis: sed solũ si quis ipsam gestat. TRI. Et quidnã hoc ipsũ est? Volo enim ex te scire, vti qui inueneris talia, & quã maximè perfectè assecutus sis. Ignoro enim omnia quę de ipsa feruntur, prętereà nomen.

Mercurij.

Martis & Veneris.

Minerua.

ἢ δεκάχιλοι, ἀλλὰ καὶ σφοίζθων, ὦ Τερεφῶν, ἐπονομάζεται; ΤΡΙΕΦ. τὸν μοιχὸν λέγῃς; ὃς τῷ τῦ Σαλμωνέως παῖδα τῷ Τυρῶ, σοφίω διέφθαρε, καὶ ἔτι ὀπιμοιχεύει, καὶ ῥύστης καὶ δημαγωγὸς τῶν τοιούτων ὄστι; τὸν γὰρ Ἄρεω ὑπὸ τῶν δεσμῶν πιεζόμενον, καὶ δεσμοῖς ἀλύτοις μετὰ τῆς Ἀφροδίτης συνόντων, πάντων τε τῶν θεῶν ἀφὸ τῷ μοιχείαν ὑπ' αἰσχύνης σιωπώντων, ὁ ἵππειος Ποσειδῶν ἔκλυσε δακρύροον, ὥσπερ τὰ βρέφυλλια, τοὺς διδασκάλους δεδιότα, ἢ ὥσπερ αἱ γραῦς, κόρας ὀξαπατῶσαι. ἐπέκειτο δὲ τῷ Ἡφαίστῳ λῦσαι τὸν Ἄρεα· ὃ δὲ ἀμφίχωλον τῦτο δαιμόνιον, οἰκτείρων τὸν πρεσβύτην θεὸν, τὸν Ἄρη ἀπέλυσεν· ὥστε καὶ μοιχὸς ὄστιν, ὡς μοιχοὺς ἀφανίζων. ΚΡΙΤ. Ἑρμείαν δὲ τί; ΤΡΙΕΦ. μὴ μοι τὸν κακόδουλον, τῦ ἀσελγεστάτου Διὸς, καὶ τὸν ἀσελγεμανοῦντα ὑπὸ τοῖς μοιχοῖς. ΚΡΙΤ. Ἄρεα δὲ καὶ Ἀφροδίτην οἶδα μὴ προσδέχεσθαί σε, ἀφ' ὧν προσβεβλήθαι πρόσθεν προσδιαφθείραντα σοῦ. ὥστε ἐάσωμεν τοὺς τῆς Ἀθηνᾶς ἔτι ὑπομνησθῆναι στόμα, τῆς παρθένου, τῆς σκύλου, καὶ κεφαλὴν πλοκτιχῆς θεᾶς, ἢ καὶ τῷ τῆς Γοργόνος κεφαλῷ ὑπὸ τῷ στήθῃ προσκόπτεται, τῷ Γιγαντολέτιν θεόν. οὐ γὰρ ἔχεις τί λέγειν περὶ αὐτῆς. ΤΡΙΕΦ. ἐρῶ σοι καὶ περὶ ταύτης, ἢν μοι ἀποκρίνῃ. ΚΡΙΤ. λέγε ὅ, τι γε βούλῃ. ΤΡ. Εἰπέ μοι, ὦ Κριτία, τί ὄ χρήσιμον τῆς Γοργόνος, καὶ τί τῷ στήθῃ τῦτο ἡ θεὰ ὑπιφέρεται; ΚΡΙ. ὡς φοβερόν τι θέαμα, καὶ ἀποτρεπτικὸν τῶν δεινῶν. ἀλλὰ ὑπὸ καταπλήσει τοὺς πολεμίους, καὶ ἑτεραλκέα τὴν νίκην ποιῇ ὅπου γε βούλεται. ΤΡ. μῶν καὶ ἀφ' ὕπνου ἡ Γλαυκῶπις ἀκαταμάχητος; ΚΡ. καὶ μάλα. ΤΡ. καὶ ἀφ' τί ὄ τοῖς σῴζειν δυναμένοις, ἀλλὰ τοῖς σωζομένοις, μηλα καὶ μένη ταύρων, ἠδὲ αἰγῶν, ὡς ἡμᾶς ἀκαταμάχητους ἐργάσωνται, ὥσπερ τὴν Ἀθηνᾶν; ΚΡ. ἀλλ' οὐ σοὶ δυνάμις γε παρῆν θεὸν ὑπισχνεῖν, ὥσπερ τοῖς θεοῖς; ἀλλ' εἴ τις αὐτὴν ὑπιφέρεται. ΤΡΙ. καὶ τί τοῦτ' ὄστιν; ἐθέλω γὰρ περὶ σοῦ εἰδέναι, ὡς ἐξευρηκόσου τὰ τοιαῦτα, καὶ ἐς μάλιστα κατορθωκότος. ἄγνοια γὰρ πάντα τὰ καθ' αὐτὴν, πλὴν γε τῦ ὀνόματος.

ΚΡΙ. αὕτη κόρη ἐγένετο δι' ὡραιότης, καὶ ἐπέ-
φασος. Περσέως δὲ τούτῳ δόλῳ ἀποθέγ-
τομήσαντος, ἀνδρὸς γενναίου, καὶ ἐς μα-
γικὸν ἐξησκημένου, ἐπαοιδαῖς τούτῳ πε-
ριφόβητον, ἄλκαρ οἱ θεοὶ τούτῳ ἐφήκα-
σι. ΤΡΙ. τοῦτό μ' ἐλάνθανέ ποτε τὸ καλόν,
ὡς αὐθρώπων θεοὶ ἐνδεεῖς εἰσι. ζώσης δέ τι
τὸ χρήσιμον; παρθενεύεσθαι ἐς γῆρας ἐπι-
τήδειον, ἢ κρυφίως συνεφθείρετο, καὶ κόρῃ
αὐτὴν ἐπωνόμαζε. ΚΡ. νὴ τὸν Ἄγνωστον τὸν
Ἀθήνῃσι, παρθένος διέμεινε μέχρι τῆς ἀπο-
τομῆς. ΤΡΙ. καὶ εἴ τις παρθένον καρατο-
μήσαι, τοῦτο γένοιτο φόβητρον τοῖς πολλοῖς;
οἶδα γὰρ μυρίας ἀμελείᾳ τιμηθείσας
Νήσῳ ἐν ἀμφιρύτῃ, Κρήτην δὲ μιν καλέου-
σι. καὶ εἰ τοῦτο ἐγίνωσκον, ὦ καλὲ Κριτία,
πόσας Γοργόνας σοι ἀνήγαγον ἐκ Κρήτης;
καί σε στρατηλάτην ἀκαταμάχητον ἀπεκα-
τέστησα· ποιηταὶ δὲ, καὶ ῥήτορες, ἐξ πολὺ μὲ
Περσέως διέκριναν, ὡς πλείονας Γοργόνας
ἐφευρηκότα· ἀλλ' ἔτι ἀναμιμνήσκω τὰ τῶν
Κρητῶν, ἡνίκα ἐπεδείκνυτό μοι τὸν Διὸς
σοῦ, καὶ τὰ τοῦ μητέρος θρέμματα δόχμια,
ὡς ἀειθαλεῖς αἱ λόχμαι αὐτὰ ἐφαμίλλοιεν.
ΚΡΙ. ἀλλ' οὐκ ἐγίνωσκες τοῦτο ἐπῳδόν, καὶ
τὰ ὄργια. ΤΡΙ. εἰ ταῦτα, ὦ Κριτία, ἐξ
ἐπῳδῆς ἐγίνετο, τάχ' ἂν καὶ ἐκ νεκάδων ἐξή-
νεγκεν αὖ, καὶ ἐς τὸ γλυκύτατον φάος ἀπή-
γαγε· ἀλλὰ λῆρος, παίγνιά τε, καὶ μῦθοι,
ποιητῶν τερατολογήματα. ὥστε
ἔασον καὶ τοῦτο. ΚΡΙ. Ἥραν δὲ τὴν Διὸς
γαμετὴν, καὶ κασίγνητον, οὐ προσδέχῃ;
ΤΡΙ. σίγα τῆς ἀσελγεστάτης ἕνεκα μίξεως,
καὶ τὼ ἐκ ποδῶν καὶ χερῶν ἐκτεταμένην,
παράδραμε. ΚΡΙ. τίνα ἐπομόσωμαί τε;
ΤΡΙ. Ὑψιμέδοντα θεὸν, μέγαν, ἄμβροτον, αἰθέριον, ἀΐδιον, υἱὸν πατρὸς, πνεῦμα ἐκ πα-
τρὸς ἐκπορευόμενον, ἓν ἐκ τριῶν, καὶ ἐξ
ἑνὸς τρία ταῦτα νόμιζε. Ζῆνα τὸν δὴ λέγω
θεόν. ΚΡΙ. ἀριθμεῖν με διδάσκεις, καὶ ὅρκος
ἡ ἀριθμητική. καὶ γὰρ ἀριθμεῖς ὡς Νικόμα-
χος ὁ Γερασηνός. οὐκ οἶδα γὰρ τί λέγεις, ἓν
τρία, τρία ἕν. μὴ τὸν τετρακτὸν φῂς τὸν
Πυθαγόρου, ἢ τὸν ὀγδοάδα, ἢ τριακάδα;

A CRI. Ipsa quidem puella fuit elegans & amabilis. Perseus autem cùm huic dolo caput amputasset, vt pote vir generosus, & qui in arte magica laudatus, carminibus illam quibusdam incantasset, in præsidium & quasi quoddam propugnaculum dij sibi ipsam retinuerunt. TRI. Hoc igitur præclarum tandem me latuit, quòd dij hominum quoque indigẽt. Quæ autem viuentis vtilitas fuit? meretricabatur nimirum per cauponas, aut latenter vitiabatur, deinde se ipsam virginem appellabat. CRI. Non, per Ignotum Athenis: sed virgo permansit vsque ad decollationem. TRI. Ergo si quis vir- B gini caput amputauerit, terriculamentum hoc ipsum erit multitudini? Noui enim innumeras membratim & per partes dissectas insula in circumflua, Cretam illam nomine dicunt. Quòd si igitur cognouissem hoc, ô optime Critia, quàm multas tibi Gorgonas ex Creta huc attulissem, téque ducem inuictum & insuperabilem reddidissem. Poëtę autem & oratores multò me Perseo anteposuissent, vt qui plures Gorgonas inuenissem. Verùm quoniam in Cretæ mentionem incidi, adhuc memini qui mihi sepulchrum Iouis tui istius demonstrabant, & occultas valles, quæ matrem eius enutrierant, C quanquam adhuc viridia ipsa ea arbusta essent. CRIT. At nesciebas incantationem & sacrificia quibus vtendum fuisset. TRI. Si hæc, ô Critia, per incantationes facta sunt, fortassis etiam ab inferis excitasset illam, & in lucem dulcissimam reduxisset. Sed nugæ ista, ac ludicra & fabulæ sunt, à poëtis præstigiosè conficta. Quapropter & hanc omitte. CRI. Iunonem autem, vxorem Iouis, & sororem eandem, annon recipis? TRI. D Tace obsecro, propter intemperantissimum concubitum, & istam ex manibus pedibúsque extentam, cursu præteruehe. CRITIAS. Quémnam igitur tibi iurabo? TRI. Deum altè regnantem, magnum, ætherium, atque æternum, Filium Patris, Spiritum ex Patre procedentem, vnum ex tribus, & ex vno tria. Hæc tu Iouem puta, hunc existima deum. CRI. Numerare me doces, & iusiurandum arithmetica tibi est. Nam & numeras, perinde vt Nicomachus ille Gerasenus. Neque enim intelligo quid dicas: Vnum tria, tria vnum: num quaternionem dicis, an numerum ex triginta constantem?

Deum scilicet cuius ara etiam in scriptura mentio fit.

δόχμια Græcè, quod obliqua prorsùs significat.

Iunonem.

Pythagoricum illum, an octernionem,

Vt apud Aristophanē Socrates fingitur.

TRI. Tace ea quæ infrà sunt, quæque silentio digna. Non licet hoc pacto metiri pulicum vestigia. Ego enim docebo te quid sit vniuersum, & quis fuerit ante omnia, & quæ item constitutio, quódve corpus vniuersi. Quando autem me Galilæus ille conuenit, recaluaster, naso aquilo, qui in tertium vsque cœlum per aërem ingressus est, quæque optima atque pulcherrima sunt, inde didicit, per aquam nos renouauit, in beatorum vestigia insistere fecit, & ex impiorum regionibus nos redemit. Ac te faciam, si me audieris, verè hominem. CRI. Dic quæso, doctissime Triephon: timore enim quodam iam correptus sum. TRI. Legistine aliquando Aristophanis Comici poëtæ fabulam, Aues? CRI. Atque admodum. TRI. Scriptum ab eo tale quippiam ibi est:

A principio chaos, & nox, & tenebræ nigræ erant, & tartarus altus,
Nulla autem terra, nec aër, aut polus vllus adhuc, &c.

CRI. Rectè dicis. quid autem postea? TRI. Erat lux incorruptibilis, inuisibilis, incomprehensibilis, quæ dissoluit tenebras, & informitatem istam abegit, verbo solo dicto ab ipsa, quemadmodum tardilinguis iste descripsit: Terram firmauit super aquas, cœlum explanauit, stellas formauit fixas, cursum ordinauit, quas tu veneraris vt deos. Terram autem & floribus exornauit, hominem ex nihilo ad essentiam produxit. Estque in cœlo aspiciens iustos pariter & iniustos, & in libris describens cuiusque res & actiones.

Deest forte quid.

Rependet autem omnibus, quam diem ipse præcepit. CRI. Quæ autem à Parcis agglomerata cunctis sunt, etiámne illa inscribunt? TRI. Qualiánam? CRI. Ea quæ ad fatum pertinent. TRI. Dic mihi ô optime Critia, de Parcis. Ego verò discere gestiens, de te libenter audierim. CRI. An non Homerus poëta celebris ait:

Iliad. ζ. *At fatum effugit nemo (mihi crede) virorum.*

De magno autem Hercule idem ait:

Iliad. σ. *Nec vis Herculea parcam vitauit amaram,*
Quanquam diis charus foret, & Iouis inclyta proles:
Sed fato, atque ira domitus Iunonis iniquæ est.

Quin & totam vitam, omnésque in ea mutationes, fato constitutas atque ordinatas esse idem innuit, cùm ait:

ΤΡ. σίγα τὰ νέρθε, καὶ τὰ σιγῆς ἄξια, ὦ ἑταῖρε· ὧδε μετρῆν τὰ ψυλλῶν ἴχνη. ἐγὼ γάρ σε διδάξω τί τὸ πᾶν, καὶ τίς ὁ θεὸς πάντων, καὶ τί τὸ σύστημα τοῦ παντός. καὶ γὰρ θεὸς κἀγὼ τοῦτ' ἔπαθον, ἀπορῶ σύ. ἰώνικα δέ μοι Γαλιλαῖος ἐπέτυχεν, αἰθαλοκάστιας, ὀπίρρινος, ἐς τρίτον οὐρανὸν ἀεροβατήσας, καὶ τὰ κάλλιστα ἐκμεμαθηκώς, δι' ὕδατος ἡμᾶς ἀνεκόμισεν, ἐς τὰ τῶν μακάρων ἴχνια πεδοσώδυσε, καὶ ἐκ τῶν ἀσεβῶν χώρων ἡμᾶς ἐλυτρώσατο. καί σε ποιήσω καὶ μου ἀκούειν, ἐπ' ἀληθείας ἄνθρωπον. ΚΡ. λέγε, ὦ πολυμαθέστατε Τριεφῶν, δέδοικα φόβῳ γάρ ἔρχομαι. ΤΡ. ἀνέγνωκάς ποτε τὰ τοῦ Ἀριστοφάνους τοῦ δραματοποιοῦ ὄρνιθας ποιημάτια; ΚΡ. καὶ μάλα. ΤΡΙ. ἐκεχαράκασι πρὸ αὐτοῦ τοιόνδε·

Χάος ἦν, καὶ νὺξ, ἔρεβός τε μέλαν τὸ πρῶτον, καὶ Τάρταρος εὐρύς.
Γῆ δὲ, οὐδ' ἀὴρ, οὐδ' οὐρανὸς ἦν.

ΚΡ. οὐ λέγεις. εἶπα τί ἦν; ΤΡ. ἦν φῶς ἄφθιτον, ἀόρατον, ἀκατανόητον, ὃ λύει τὸ σκότος, καὶ τῇ αὐτοῦ ἀκουσίαν τοῦτον ἀπέλασε, λέγω μόνῳ ῥηθέντι ἐπ' αὐτῷ, ὡς ὁ βραδύγλωσσος ἀπεγράψατο· γῆν ἔπηξεν ἐφ' ὕδασιν, οὐρανὸν ἐτάνυσεν, ἀστέρας ἐμόρφωσεν ἀπλανεῖς, δρόμον διεπάξατο, οὓς σὺ σέβῃ θεούς, φῶς δὲ τοῖς ἀνθρώποις ἐκαλλώπισεν, οὐδὲν θέντα ἐκ μὴ ὄντων εἰς τὸ εἶναι προήγαγε. καὶ ἔστιν ὁ θεὸς βλέπων δικαίους τε καὶ ἀδίκους, καὶ ἐν βίβλοις τὰς πράξεις ἀπογραφόμενος. ἀποδώσει δὲ πᾶσιν ὧν ἡμέραν αὐτοῖς ἐνετείλατο. ΚΡ. τὰ δὲ τῶν Μοιρῶν ὀπτανεσμένα εἰς ἀπάντων, ἐξακριβοῖ τε καὶ τοῦτο; ΤΡ. τὰ ποῖα; ΚΡ. τὰ τῆς εἱμαρμένης. ΤΡ. λέγε, ὦ καλὲ Κριτία, περὶ τῶν Μοιρῶν, ἐγὼ δὲ μαθητοῦ ἀκούσομαι περὶ σοῦ. ΚΡ. ἦ οὐχ Ὅμηρος ὁ ἀοίδιμος ποιητὴς εἴρηκε,

Μοῖραν δ' οὔ πώ φημι πεφυγμένην ἔμμεναι ἀνδρῶν.

ὅτι δὲ τοῦ μεγάλου Ἡρακλέους,

Οὐδὲ γὰρ οὐδὲ βίη Ἡρακλείη φύτο κῆρα,
Ὅς περ φίλτατος ἔσκε Διὶ Κρονίωνι ἄνακτι,
Ἀλλὰ μοῖρ' ἐδάμασσε, καὶ ἀργαλέος χόλος Ἥρης.

Ἀλλὰ καὶ ὅλον τὸν βίον καθημῶσι, καὶ τοῖς ἐν τούτῳ μεταβολάς·

--ἔνθα δ' ἔπειτα
Πείσεται ἅσσα οἱ αἶσα κραταιὼθείς τε
Μοῖρα (μήτηρ.
Γιγνομένῳ νήσατο λίνῳ, ὅτε μιν τέκε
Τῇς δὲ ξείνη ἐποχὰς ἀπ' ἐκείνης γίνεσθαι.
Ἦ ὡς Αἴολον ἰκόμην, ὅς με φιλόφρων
Ὑπεδέκτο, (τελέσαι ἰκέσθαι.
Καὶ πέμψαι, οὐδέπω αἶσα φίλῳ ἐς πατρῷστε πρύτανι ὑπὸ τ' Μοιρῶν γίνεσθαι ὁ ποιητὴς μεμαρτύρηκε. τὸν δὲ Δία μὴ θελῆσαι τὸν υἱὸν
(μᾶλλον
θανάτοιο δυσηχέος ὄξασθαι, ἀλλὰ
Αἱματόεσσας φιάδας κατέχευεν ἔραζε.
Παῖδα φίλον τιμῶν, τὸν οἱ Πάτροκλος
Φθίσειν ἐν Τροίῃ. (ἔμελλε
ὥστε, ὦ Τελεφόν, δι' ἃ τοῦτο μηδὲν προσοφείλειν τῇ τῶν Μοιρῶν ἐθελήσει, εἰ καὶ πάλαι παιδάριος ἐγεγόνεις μετὰ τοῦ διδασκάλου, καὶ τὰ ἀπόῤῥητα ἐμυήθης. ΤΡ. Ϛ πῶς ὁ αὐτὸς ποιητὴς, ὦ καλὲ Κριτία, διττὼ ὑπολέγει τὼ εἱμαρμένω, καὶ ἀμφίδολον; ὡς τὸ δὲ μὴ τι προέξασθαι, τοιόνδε τέλος συγκύρσαι· τοῖον δὲ ποιήσαντι, ἑτέρῳ τέλος ἐντυχεῖν; ὡς ἐπ' Ἀχιλλέως,
Διχθαδίας κῆρας φερέμεν θανάτοιο τέλοσδε, (φιμάχωμαι,
Εἰ μὲν κ' αὖθι μένων Τρώων πόλιν ἀμφιμάχωμαι, Ὤλετο μέν μοι νόστος, ἀτὰρ κλέος ἄφθιτον ἔσται·
Εἰ δέκεν οἴκαδ' ἵκωμαι, (ἔσται.
Ὤλετό μοι κλέος ἐσθλόν, ὅτι δηθὰ δέ μοι αἰὼν
Ἔσσεται.
Ἀλλὰ Ϛ ὅτι Εὐχήνορος,
Ὃς ῥ' ἐὺ εἰδὼς κῆρ' ὀλοὴν, ὅτι νηὸς ἔβαινε.
Πολλάκι γὰρ οἱ ἔφη θεῖος ἀγαθὸς Πολυΐδος, (μεγάθυμον,
Νόσῳ ἐνὶ δηϊαλέῃ φθίσθαι οἷς ἐν
Ἢ μετ' Ἀχαιῶν νηυσὶν ἐπὶ Τρώεσσι δαμῆναι.

ἦ πρὸ Ὁμήρου ταῦτα γέγραπται, ἢ ἀμφίβολος αὕτη, καὶ ἀμφίχρημπος ἀπάτη; εἰ γὰρ δὲλλ καὶ τ' Διὸς ὑπόθησο σοι τὸν λόγον· ἦ πῶς Αἰγίσθῳ εἶπεν ὡς ἀποχρώμενος μὲν τ' μοιχείας, καὶ τ' Ἀγαμέμνονος ὑποβολῆς, ζῆν καθειμάρτην πολὺν χρόνον, ὑπαλλομένῳ δὲ ταῦτα προσῆκεν, ἃ καθυστερὼν θανάτου; τοῦτο καγὼ πολλάκις προῳμαντευσάμην·

——vbi ille deinde
Illa ferat, quæcunque Deus Parcæque malignæ
Neuerunt genito, cùm matris prodìt aluo.

Etiam in peregrino solo retentiones ab eadem illa fieri, vt cùm Vlysses ait:

Atque vti susceptum placido rex Aeolus ore,
Miserit in patriam, sed nondum fata sinebant.

Quare omnia à Parcis fieri poëta testatus est: Iouem autem neque filium voluisse ab infanda defendere morte, sed potiùs

Sanguineas cælo guttas diffudit ab alto
Ob natum, quem Patroclus prope mœnia Troiæ
Occisurus erat ——

Quamobrem, Triephon, ob hæc mihi amplius addere de Parcis volueris, etiam si fortassis in sublime sublatus fuisses vnà cum præceptore, & arcanis illis initiatus.

TRI. Et quomodo ipse ille poëta, ô optime Critia, duplex allegat fatum, & ambiguum, vt qui hoc quidem fecerit, talem exitum sortiatur: aliud autem faciens, in alium euentum incidat? vt de Achille, cùm dicit:

Nam me mater ait, niueis Thetis inclyta plantis,
Sortitum geminas obeunda ad funera leges:
Nam si hìc persistam, pugnémque ad mœnia Troiæ,
Eripitur reditus mihi, at inclyta fama sequetur.
Sin autem patriam repetam, charósque penates,
Fama perit, verùm in longum mihi ducitur ætas.

Sed & de Euchenore ait:

Qui non ignarus fati, conscenderat æquor.
Nanque huic sæpe senex Polyidus dixerat antè,
Aut morbo in patria perituru, atque inter amicos,
Aut manibus Teucrorum, atque inter Dorica castra.

Annõ apud Homerum hęc scripta sunt? aut non ambigua hæc, atque adeò anceps deceptio? Quòd si placet, etiam Iouis orationem tibi addam. Annon Ægistho dixit quòd si ab adulterio & insidiis Agamemnonis sese contineret, fato illi constitutum esse vt in longum tempus viueret: si verò in animum induceret facere ista, mortem effugere non posse? Atque ad eum modum ego quoque vaticinatus sæpè sum;

Si occideris proximum, morti condemnaberis iudicio: si verò hoc non feceris, viues rectè:

Nec te fas adeò festinam incurrere mortem.

Annon vides quàm minimè correcta aut emendata sunt quæ à poëtis dicuntur? quámque item ambigua & obliqua, neque vnquam certa aliqua sede stabilita? Quare omnia isthæc missa fac, vt & te in cœlestibus bonorum libris inscribant. CRIT. Benè omnia reuoluis ac repetis, Triephon, sed mihi illud respondè: Vtrùm & Scytharum res in cœlo describuntur? TRI. Omnes, si quidem & inter gentes Chrestus fuerit. CRIT. Multos sanè scribas in cœlo narras, quãdo cuncta describuntur. TRI. Bona verba, Critia, neque quicquam cõtemptum aut vile de Deo dextero loquaris, sed Catechumenus existens, persuaderi à me tibi sine, si modò viuere cupis in æuum. Nam si cœlum explanauit vt pellem, terram autem firmauit super aquas, stellas formauit, hominémq; ex nihilo, vt esset, in lucem produxit: quid mirum adeò, si res quoque omnium ibi describantur? Nam & tu si domunculam aliquam ædificasses, ancillas autem & seruos in ea multos congregasses, nunquam te lateret quicquam eorum quæ ab illis gererentur, quamuis abiectum & vile: quantò igitur magis probabile est, eum qui omnia creauit, Deum, cuncta expeditè ac facilè percurrere, & vniuscuiusque consilia & actiones animaduertere? Nam tui dij pro cottabis, ab iis qui rectè sapiunt, habentur. CRI. Rectè omnino dicis, & mihi nunc diuersum accidit atque Niobę olim: ex statua enim in hominem conuersus sum. Quare iam deum istum tibi appono, & iuro quòd mali à me nihil patiêre. TRI. Si modò ex corde me diligis, ne quid alienum aut nouum in me facias:

Néve aliud celes animis, aliúdque loquaris.

Verùm age mirabilem illam auscultationem tuam tandem profer nobis, vt & ego expalleſcam, & prorsus immuter, & non quemadmodum Niobe, obmutescam, sed vti Philomela in auiculam conuertar, & mirabilem istam consternationem tuam in prato viridi, tragico quodam modo decantem. CRI. Ita per filium ex patre, haudquaquam istud fiet. TRI. Dic modò, à spiritu potestatem ac vim dicendi accipiens. Ego verò sedebo:

Ita per cõtemptum Christum vocarunt: vt & apud Suetoniũ alibi quodam loco appellatur.

Id est, pro ludo habetur. Fuit enim ludi genus apud Graecos cottabus, de quo apud Athenaum, Pollucem & Suidã. Vel pro inani strepitu, qualis in hoc ludo fiebat, quo pacto & apud Plautum ponitur. Nec rebri in te cottabi sones, &c.

A ἐὰν κτάνῃς τὸν πλησίον, θανατωθήσῃ παρὰ τῆς δίκης· εἰ δέ γε μὴ τοῦτο ποιήσεις, βιώσῃ καλῶς,

Οὐδέ σ' ὤκα θέμις τέλος θανάτοιο κιχεῖν. οὐχ ὁρᾷς ὡς ἀδιόρθωτα τὰ τῶν ποιητῶν, καὶ ἀμφίλογα, καὶ μηδέπω ἠδραιωμένα; ὥστε ἴσως ἄπωθεν, ὡς καὶ σὲ ἐν ταῖς ἐπουρανίοις βίβλοις τῶν ἀγαθῶν ἀπογράψωμαι. ΚΡΙ. ὦ πόποι αἰακτικῆς, ὦ Τριέφων, ἀλλά μοι τόδε εἰπέ, εἰ καὶ τὰ τῶν Σκυθῶν ἐν τῷ οὐρανῷ ἐγγεγράπται. ΤΡΙ. πάντα, εἰ τύχοι γε Χρηστὸς καὶ ἐν ἔθνεσι. ΚΡΙΤ. πολλοὺς γε γραφέας φῂς ἐν τῷ οὐρανῷ, ὡς ἅπαντα ἀπογράφεσθαι. ΤΡΙΕΦΩΝ. δίκαιον, καὶ μηδὲν εἴπῃς φλαῦρον θεοῦ δεξιοῦ, ἀλλὰ κατηχούμενος, πείθου πρὸς ἐμοῦ, εἴπερ ζῆν χρῄζεις εἰς τὸν αἰῶνα, εἰ ὑρανὸν ὡς δέρριν ἐξήπλωσε, γῆν δὲ ἐφ' ὕδατος ἔπηξεν, ἀστέρας ἐμόρφωσεν, ἄνθρωπον ἐκ μὴ ὄντος προήγαγέ, τί θαυμάσιον, καὶ τὰς τοιάδε πάντων ἐναπογράφεσθαι; καὶ γὰρ σοὶ οἰκίδιόν τι κατασκευάσαντι, οἰκέτιδας δὲ καὶ οἰκέτας ἐν αὐτῷ συναγαγόντι, οὐδέποτέ σε διέλαθε τούτων πᾶσιν ἀπόλλυσθαι· πόσῳ μᾶλλον τὸν πάντα πεποιηκότα θεὸν, οὐχ ἅπαντα ἐν εὐκολίᾳ διαφαμεῖν ἑκάστου πρᾶξιν, καὶ ἔννοιαν; οἱ γάρ σου θεοὶ, κότταβος τοῖς δὴ φρονοῦσιν ἐγένοντο. ΚΡΙΤΙΑΣ. πάνυ δὲ λέγῃς, καί με αἰσχρόφωνα τῆς Νιόβης παθεῖν· ἐκ φίλης γὰρ ἀνθρώπου ἀνεπέφηνα. ὥστε τοῦτον τὸν θεὸν προστιθῶ σοι, μή κακόν τι παθεῖν πρὸ ἐμοῦ. ΤΡΙΕΦΩΝ. εἴπερ ἐκ καρδίας μ' ὄντως φίλῃς, μὴ ἕτερόν τι ποιήσῃς ἐμοὶ,

B

C

D

Καὶ ἕτερον κεύσῃς μῦθον ἐνὶ φρεσὶν, ἄλλο δὲ εἴπῃς.

ἀλλ' ἄγε δὴ τὸ θαυμάσιον ἐκεῖνο ἀκουσμάτων ἄκουσόν, ὅπως κἀγὼ κατοχειάσω, καὶ ὅλως ἀλλοιωθῶ, καὶ οὐχ ὡς ἡ Νιόβη ἀπαιδώσω, ἀλλ' ὡς ἀηδὼν ὄρνεον γλυκύστομον, καὶ τὸ θαυμάσιόν σου ἔκπληξιν κατ' αὐτὸν λειμῶνα ἐκτραγῳδήσω. ΚΡΙ. νὴ τὸν υἱόν τὸν ἐκ παιδὸς, οὐ τοῦτο γλυκύσεται. ΤΡ. λέγε, παρὰ τῶν πνεύματος δυνάμιν τῷ λόγου λαβών. ἐγὼ δὲ καθεδοῦμαι,

Δέγμενος ἀμαχίδην ὁπότε λήξειεν ἀείδων.

ΚΡΙ. ἀπῆλθον ὅτι τὴν λεωφόρον, ὠνησόμενός γε τὰ χρησιμώτατα, καὶ δὴ ὁρῶ πλῆθος πάμπολυ εἰς ὃ οἷς ψιθυρίζοντας, ἅτι δὲ τῇ ἀκοῇ, ἐφιῶντο τοῖς χείλεσιν. ἐγὼ δὲ παντῇνας εἰς ἄπαντας, καὶ τὴν χεῖρα τοῖς βλεφάροις παρεικάμψας, ἐσκοπιάζον ὀξυδερκέστατα, εἴ που γέ τινα τῶν φίλων θεασαίμην. ὁρῶ δὲ Κράτωνα τὸν πολιτικὸν, παιδόθεν φίλον ὄντα, καὶ συμποτικόν. ΤΡ. αἰσθάνομαι τοῦτον. τὸν ἀξιοστολὴν γὰρ εἴρηκας· εἶτα τί; ΚΡ. ἐγὼ δὴ πολλοὺς παραγκωνισάμενος, ἦκον εἰς τὰ πρόσω, καὶ ὃ εὐθὺν, χαῖρε, εἶπον, ἐχαίρουν ὡς αὐτόν. αὐθεφίκης δέ τις, τοὔνομα Χαρίκενος, σεσηπυίαν γεραίτιον, ῥέζον τῇ ῥινὶ, ὑπέβηπε μύχιον, ἐξεμοῦτο ὀπισθοτρυφῶν· ὁ δὲ ὠλύελος, καὶ ὠτερος θανάτου εἶπα ἤρξατο ὅτι θέλοι καταχνημιῶν· εἶτ' ὡς πρόσθεν εἶπον, τοῖς τῶν ἀξιοστολῶν καταλείπει ἐλαφασμοὺς, καὶ τὰ χρέα τοῖς δημόσιαις ἀποδώσῃ, καὶ τὰ, τε οἰκία πρίαται, καὶ τὰ δημόσια, καὶ τοῖς εἰραμάγγας δίξει), μὴ ἀξεταίζων τῆς τέχνης, καὶ κατεφλυαρῇ ἐπὶ πικρότερα. οἱ πρὸς αὐτὸν δὲ, ἥδοντο τοῖς λόγοις, καὶ τῷ καινῷ τῶν ἀκουσμάτων προσέκειντο. ἕτερος δὲ, τοιῶμαι Χλευόχαρμος, περσώνιον ἔχων πολύσταθον, αὐτοδέτας τε, καὶ ἄσκεπος, μετέφη τοῖς ὀδοῦσιν ὑπικρούων, ὡς ἐπεδείξατό μοι τὶς καινείμων, ἐξ ὀρέων καταγλυόμενος, κεκαρμένος τὸν κόμιον, ἐν τῷ θεάτρῳ ἀναγεγραμμένον ὄνομα ἱερογλυφικοῖς γράμμασιν, ὡς ἅτι τῷ χρυσῷ ὑπικλύσῃ τὴν λεωφόρον· τὼ δ' ἐγὼ, καλὰ μὰν τὰ Ἀριστάνδρου καὶ Ἀρτεμιδώρου, οὐ καλῶς ἀποβήσονται ταῦτά γε τὰ ἐνύπνια ἐν ὑμῖν, ἀλλά σοὶ μὰν, τὰ χρέα πληθυνθήσεται διαλόγως τῆς ἀποδόσεως· σοὶ δὲ ὅτι πολὺ τὸ ὀβολοῦ γε σταθμήσεται, ὡς πολλοῦ χρυσίου δυ' πορικῶς. καὶ ἔμοιγε δοκεῖτε ὅτι λιθοκάδα πέπεσον, καὶ δῆμον ὀνείρων καταδαρθέντες, τοσαῦτα ὀνειροπολεῖν ἐν ἀκαρεῖ τῆς νυκτὸς οὔσης. οἱ δὲ ἀνεκάγχασαν ἅπαντες ὑπὸ τοῦ γέλωτος, καὶ τῆς ἀμαθίας μου κατεγνώσαν.

A *Acacidem expectans, dum cantum finiat ille.*

CRIT. Abieram in viam publicam, empturus videlicet ea, quibus maximè opus habebam: atque ibi video multitudinem admodum magnam in aurem mutuò susurrantes: audiendi autem studio etiam labiis inhærebant. Ego verò oculos per cunctos circumferens, & manum superciliis incuruam supernè obducens, inspectabam quàm acutissimè sicubi amicorum aliquem contemplarer. Video autem Cratonem politicum illum, qui mihi à puero vsque amicus fuit, & in conuiuiis vnà consuetus. TRI. Intelligo quem dicis, inspectorem videlicet il-

B lum: sed quid postea? CRI. Multis itaque oppositò cubito dimotis, in anteriorem partem penetraui, & matutinum illud Aue præfatus, accedebam ad ipsum. Cæterùm homuncio quidam nomine Charicenus, vetulus, emarcidus, & naso stridens, tussiebat primò intimũ quiddam, excreabátque languidum & incondítum. Erat autem sputum morte ipsa liuidum magis. Deinde cœpit loqui voce attenuata & exili admodum. Hic, vt antè dixi, inspectorum relinquit eleipasmos, & debita fœneratoribus reddet, &

C pensiones omnes tam priuatas quàm publicas: præterea & eiramangas capiet, non inquirens aut perpendens cuiusque artem. Atque etiam amariora his nugabatur. Illi autem qui circa ipsum erant, delectabãtur verbis hisce, & nouitati eorum quę audiebant, aduertebant animũ. Alius autem quidã, cui nomen Chleuocharmus, pallium habens admodum putre, sine calceis & tegmine capitis incedens, interloquebatur, dentibus applaudens: vt demonstrauit mihi malè vestitus quidam, qui ex montibus aduenerat, detonsa coma, in theatro perscriptum no-

D men literis hieroglyphicis (hoc est, sacris & arcanis notis) quòd iste auro inundaturus esset viam publicam. Ego verò inquam: At iuxta Aristandri & Artemidori præcepta non ita bonum euentum habebũt hæc inter vos somnia, sed tibi quidem debita multiplicabuntur secundùm proportionem pensionis: iste autem quãplurimùm obolo etiam carebit, tanquam qui multo auro tam diues fuerit. Ac mihi quidem videmini super Leucadem petram & somniorum populum consopiti, tam multa somniare, nocte quasi in puncto existente. Illi verò cachinnos sustulerunt vniuersi, ita vt risu propè suffocarentur, méque ignorantiæ condemnarunt.

ἀξιοστολὴν, Græcè, id est, ἐπόπτην. Vide Suidam.

Fortè legendum καταλείψει λειπασμούς, quæ si dicat, delebit residua, vel summas restantes.

At ego ad Cratonem conuersus inquam: Num perperam omnia ἐξερρίνισα, vt comico modo dicam aliquid, & non iuxta Aristandrum Telmisensem, & Artemidorũ Ephesium inuestigaui somnia? Tum ille: Tace, inquit, Critia. Si enim silentium ages, edocebo te sacrorum pulcherrima, & quæ nunc futura sunt. Nõ somnia hęc sunt, sed res ipsa. Euentum autem capient in mensem qui dicitur Mesori. Hæc postquam audissem à Cratone, & lubricam ipsorum mẽtem cognouissem, erubui, & tristitiam præ me ferens abij, multis Cratonem incusando. Vnus autem illorum acerbũ & Titanicum quiddam obtuens, arreptum me veste vellicabat, conuentionem feciſſe & credens, & ab inueterato illo numine instigatus: verbis autem hæc extendendo, persuadet mihi infelici, vt ad præstigiatores istos homines accederem, & in diem atram, quod dici solet, incurrerem. Dicebat enim se omnia ex ipsis, quæ ad sacra & arcana pertinerent, edoctum esse. Atque ita pertransiuimus ferreásque portas, & ærea limina. Multis autem superatis scalis, in domum aurato fastigio insignem ascendimus, qualem Homerus Menelai fingit esse. Atque ipse quidem omnia illa contemplabar, quæ insularis ille adolescens. Video autem non Helenen mehercle, sed viros in faciem inclinatos, & pallescentes. Illi autem vbi me conspexerunt, gauisi sunt, & ex aduerso ad nos accesserunt. Dicebant enim, num quod triste nuncium afferremus? Nam videbantur isti quàm pessima optare, gaudebántque tristibus & malis, perinde atque in theatro furiæ. Capita autem inter se iuncta tenentes consusurrabant. Postea interrogabant me:

Quisnam hominum, aut vnde es, quæ patria, quiq; parentes

Sunt tibi? Nam Chrestus quidem esse appares, vtique ex habitu. Tum ego: Pauci, inquam, Chresti, hoc est, frugi sunt, quemadmodum vbique video. Critias autem nomen mihi est: ciuitas verò inde, vnde & vobis. Vt autem sublimes illi & in aëre gradientes interrogarunt, quo pacto se res ciuitatis, & mundus adeò totus haberet, respondens ego: Benè, inquam, habent, & insuper etiam habebunt. Illi autem abnuentes superciliis: Haud ita, inquiunt: malè enim parturit ciuitas. Tum ego secundùm ipsorum mentem:

Hoc est verbis indagam, seu, olfeci.

Mesori.

Telemachum saliisse, vt Odyss. γ.

ἰῶ δ' ἐγὼ πρὸς Κράτωνα, Μῶν κακῶς πάντα ἐξερρίνισα, ἵν' εἴπω τί κωμικευσάμενος, καὶ οὐ κατ' Ἀρίσταν δρον τὸν Τελμισέα, καὶ Ἀρτεμίδωρον τὸν Ἐφέσιον, ἐξιχνεύσας τοῖς ὀνείρασιν; ἦδ' ὅς, Σίγα ὦ Κριτία, εἰ ἐχεμυθεῖς, μυσταγωγήσω σε τὰ κάλλιστα, καὶ τὰ νῦν γιγνόμενα. οὐ γὰρ ὄνειρά ταῦτ' εἰσὶν, ἀλλ' ἀληθῆ. ἐκβήσονται δὲ εἰς μῆνα μεσορέ. Ταῦτα ἀκηκοὼς πρὸς τοῦ Κράτωνος, καὶ ὁ ὀλιθρὸν τῆς ἀφροσύνης αὐτῶν κατεγνωκώς, ἠρυθρίασα, καὶ σκυθρωπάζων ἐπορευόμην, πολλὰ τὸν Κράτωνα ἐπιμεμφόμενος. εἰς δὲ ἀριμὺ καὶ πιθανώδες εἰδὼς, ἀραξάμενός μου τῆς λώπης, ἐκτάρασσε, ῥᾳδίως ποιήσασθαι πειθόμενός τε, καὶ πρὸς ἀναπειθόμενος πρὸς τοῦ παλαιωθέντος ἐκείνου δαιμονίου. εἰς λόγους δὲ ταῦτα προκεκτείναντες, πείθῃ με τὸν κακοδαίμονα εἰς χάσας αὐθρώπους πρόσιμεν, καὶ ἐπιφερόμενον ἡμέραν, συσκιρτῆσαι. ἔφασκε γὰρ πάντα ἐξ αὐτῶν μυσταγωγηθῆναι. καὶ δὴ διήλθομεν σιδηρᾶς τε πύλας, καὶ χαλκοῦς οὐδούς. ἀναβάθρας δὲ πλείστας προεκκλωσάμενοι, εἰς χρυσόροφον οἶκον αἰθλόμεν, οἷ Ὅμηρος τὸν Μενελάου φησί. καὶ δὴ ἄπαντα ἐσκοπιάζον, ὅσα ὁ νησιώτης ἐκεῖνος νεανίσκος. ὁρῶ δὲ οὐχ Ἑλένην, μὰ Δί', ἀλλ' ἄνδρας ἐπικεκυφότας, καὶ κατηγερωμένους· οἱ δὲ, ἰδόντες, γήθησάν, καὶ ἐξεναπίας προῆλθον· ἔφασκον γάρ, ὡς εἴ τινα λυγρὰν ἀγγελίαν ἀγαγοίμεν. ἐφαίνοντο γὰρ ὅτι ὡς τὰ κάκιστα βουλόμενοι, ἐπύθοντο ὅτι τοῖς λυγροῖς, ὥσπερ αἱ ποινοποιοὶ ὅτι θέατρα, ταῖς κεφαλὰς δ' ἀλλήλοντες, ἐψιθύριζον. μ' δὲ τὰ ἤρετό με,

Τίς, πόθεν εἰς ἀνδρῶν, πόθι τοι πόλις, ἠδὲ τοκῆες;

Χρηστὸς γὰρ δὴ εἶπε, ἀπόγε τῶν φύματος. ἰῶ δ' ἐγὼ, Ὀλίγοι γε χρηστοὶ, ὥσπερ βλέπω πάντα χοῦ. Κριτίας δὲ τοὔνομα, πόλις δέ μοι ἔνθεν, ὅθεν καὶ ὑμῖν. ὡς δ' ἀερβατοῦντες ἐπυνθάνοντο, πῶς τὰ τῆς πόλεως, καὶ τὰ τοῦ κόσμου, ἰῶ δ' ἐγὼ, Καλῶς γε πάντα, καὶ ἔτι γε καλῶς ἔσονται· οἱ δὲ, ἀνένευον τῇ ὀφρύσιν, οὐχ οὕτω. δυσκόλως γὰρ ἡ πόλις. ἰῶ δ' ἐγὼ τῷ λόγῳ αὐτῶν γνώμην

ὑμεῖς πεδάρσιοι ὄντες, καὶ ὡς ἀπὸ ὑψηλοῦ ἄπαντα καθορῶντες, ὀξυδερκέστατα καὶ τάδε γενοήκατε. πῶς δὲ τὰ τ' αἰθέρος; μῶν ἐκλείψει ὁ ἥλιος, ἢ δὲ σελήνη κατὰ κάθετον γενήσεται; ὁ Ἄρης εἰ τετραγώνισε τὸν Δία, καὶ ὁ Κρόνος διαμετρήσας τὸν ἥλιον; ἢ Ἀφροδίτη εἰ μὴ τῷ Ἑρμῇ συνοδεύσῃ, καὶ Ἑρμαφρόδιτος ἀποκυήσουσιν, ἐφ' οἷς ὑμεῖς ἥδεσθε; εἰ ῥαγδαίους ὑετοὺς ἐκπέμψουσιν; εἰ νιφετὸν πολὺν ἐπιχιονώσουσι τῇ γῇ, χάλαζαν δὲ καὶ ἐριοβόλον εἰ καταξουσι, λοιμὸν καὶ λιμὸν εἰ ἐπιπέμψουσιν, εἰ δὲ κεραυνοβόλον ἀγγεῖον ἀπεγεμίσθη, καὶ ὁ βρυτοποιὸν δοχεῖον αἰεμεγεῖθη; οἱ δ', ὡς ἄπαντα κατορθωκότες, κατεφλυάρουν τὰ αὑτῶν ἐράσμια, ὡς μεταλλαγῶσι τὰ σχήματα, ἀταξίαι δὲ καὶ ταραχαὶ τὴν πόλιν καταλήψονται, τὰ στρατόπεδα, ἥττονα τῶν ἐναντίων γενήσονται. τοῦτο ἐκταραχθεὶς, καὶ ὥσπερ τρίνος καόμενος οἰδήσας, ἀμφότερον ἀνέβόησα, Ὦ δαιμόνιοι ἀνδρῶν, μὴ μεγαλαλίδην λέγετε, θηγόντες ὀδόντας κατ' ἀνδρῶν θυμολεόντων, πνέόντων δόρυ καὶ λόγχας, καὶ λευκολόφους τελαμῶνας· ἀλλὰ τοῦτ' ὑμῖν ὅτι κεφαλὴν καταδήσεται, ὡς τὴν πατρίδα ὑμῶν καταπύξετε. ἃ γὰρ αἰθεροβατοῦντες, ταῦτα ἠκηκόατε, οὐ τὴν πολυάκριβον μαθηματικὴν κατορθώκατε. εἰ δέ γε μαντείαν καὶ γοητείαν ὑμᾶς πρέπειν δεῖ, διπλοῦν ὃ τῆς ἀμαθίας. γυναικῶν γὰρ εὑρέματα ταῦτα γραϊδίων, καὶ παίγνια. ὅτι πολὺ γὰρ τὰ τοιαῦτα αἱ τῶν γυναικῶν ὀπάονοι μετέρχονται. ΤΡΙ. τί δὲ πρὸς ταῦτα ἔφησθ', ὦ καλὲ Κριτία, οἱ κεκαρμένοι τὴν γνώμην, καὶ τὴν διάνοιαν; ΚΡΙ. ἅπαντα ταῦτα προὐφράμεν, εἰς ὀπάονας τετραμμένην καταπεφυγότες. ἔλεγον γὰρ ἥλιοι δέκα ἄσιτοι διαμενοῦμεν, καὶ ὅτι παννύχιοι ὑμνῳδίας ἐπαγρυπνοῦντες, ὀνειρώξομεν τὰ τοιαῦτα. ΤΡ. σὺ δὲ τί πρὸς αὐτοὺς εἶπας; μέγα γὰρ ἔφησθε, καὶ διαπορημένον. ΚΡΙ. θάρρει, οὐκ ἀγνοεῖς, αὐτεῖπον γὰρ τὰ κάλλιστα. τὰ γὰρ τῶν ἀστῶν θρυλούμενα, ἔφην, περὶ ὑμῶν, ὁπόταν ὀνειροπολῆτε, τὰ τοιαῦτα που προσάγονται. οἱ δὲ σεσηρότες ὑπομειδιῶντες, ἔξω που προέρχονται τοῦ κλινιδίου.

A Vos, inquam, ſupra terram & in ſublime ſublati, & ceu ex alto cuncta intuentes, acutiſſimè & hæc intellectu aſſecuti eſtis ſcilicet: ſed quo pacto ea quæ in æthere ſunt, habẽt ſeſe? Num deficiet Sol, & ad perpẽdiculum Luna interponetur? Num Mars quadrangulo aſpectu Solem aſpiciet, & Saturnus ex diametro eundem? Num Venus cum Mercurio congredietur, & Hermaphroditos procreabunt, quibus vos delectamini? num pluuias impetuoſas ac vehementes demittent? num denſa niue terram inſternent, grandinem autẽ & rubiginem deuoluẽt? Num peſtem ac famem immittent? num B vas illud fulminiferum exundat, & tonitruficum receptaculum repletum eſt? At illi, quaſi cunctis præclarè geſtis, deblaterabant ſua iſta amabilia, quòd videlicet res ſtatim immutandæ eſſent, perturbationes autem & tumultus ciuitatem inuaſuræ, & exercitus ab hoſtibus mox ſuperandi. Ob hæc itaque animo conturbatus, & quemadmodum ilex incenſa, intumeſcens, magna voce exclamaui: O miſeri hominum, ne vana adeò loquacitate efferamini, acuentes dentes aduerſus viros leonum animos præ ſe ferentes, θυμολέοντας. quò verbo Homerus vtitur. C ſpirantes haſtam & lanceas, & candicantes criſtis galeas: ſed iſta in veſtrum caput conuertantur, quando ita patriam veſtrã deprimitis. Non enim in aëre gradientes iſta audiuiſtis, neque negotioſam mathematicam perfectè adeò aſſecuti eſtis. Quòd ſi verò vaticinia vos & præſtigiæ huc induxerunt, duplex ignorantiæ nomen ſuſtinetis. Nam hæc mulierum atque anicularum inuenta ſunt, & ludicra plerunque enim huiuſcemodi res muliebres curæ proſequuntur. TRI. Quid autem ad hæc reſponderunt, ô optime Critia, iſti mente pariter & ſententiis detonſi? CRI. Cuncta hæc præterierunt, ad cogitationes illas à ſe inuentas D & exercitatas confugientes. Dicebant enim, Soles decem ieiuni & abſque cibo perſeuerabimus, & ad hymnos tota nocte decantandos vigilantes, talia ſomniamus. TRI. Tu verò quid ad ipſos dixiſti? Magnum enim & attonitum quiddã reſponderant. CRI. Confide, nihil ignauũ. Contrà enim reſpõdi pulcherrimè. Nam quæ vulgo ab vrbanis, inquam, de vobis iactantur, quando ſomniatis, huiuſcemodi ſcilicet proferuntur. Illi autem quaſi quiddam caninum ſubridentes, extra lectulum aliquantum progrediuntur.

Ego verò, Si vera ſunt, inquam, talia, ô æ- A therij, haud vnquam ſanè tutò ea quæ futura ſunt, inueſtigabitis, ſed perſuaſi ab ipſis nugabimini quæ neque ſunt, neque futura ſunt. Verùm hæc quidem neſcio quo pacto nugamini, ſomniis credentes, & quæ optima ſunt, abominamini: malis autem delectamini, haud ſanè quicquam abominatione iſta promouentes. Quamobrem miſſas facite alienas iſtas imaginationes, & praua conſilia vaticiniáque, necvbi deus vos in malam rem hinc eiiciat, eò quòd patriæ mala imprecamini, & verbis adulterinis ac perditis illam affamini. At iſti vnum eundémque omnes animum habentes, me multùm increpabant. Ac, ſi placet, iſta quoque tibi addã, quæ me etiam perinde vt ſtatuam, elinguem ac mutum reddiderunt, donec me frugi iſta tua loquela, cùm iam propè in lapidem conuerſus eſſem, reſoluit, & in hominem rurſus reſtituit. TRI. Tace Critia, neque nugas iſtas longiùs extenderis. Vides enim quomodo intumuerit mihi venter, & quaſi impræg natus eam: morſus enim ſum verbis à te modò dictis, perinde vt à cane rabioſa: ac niſi medicamentum aliquod obliuionem inducens hauſero, atque ita conquieſcam, C memoria hęc mecum cohabitãs, & quaſi domi apud me reſidens, magnum aliquod malum procreabit. Quamobrem miſſos iſtos facito, precationem à patre incipiens, & celebre illud carmen ad finem apponens. Sed quid hoc? annon Cleolaus hic eſt, is qui pedibus longum adeò incedit? ſeriò autem venit & accedit. Num alloquemur ipſum? CRI. Atque admodum. TRI. Cleolaë, ne quid curſu præteruehare, neque prætereas nos: ſed accede lætus, ſiquidem nuncium aliquod affers. CLE. Saluete ambo, ô præclarum par amicorum. TRI. Quæ autem eſt feſtinatio iſta? permultum enim anhelas. num nouum aliquid geſtum eſt? CLE.

Videtur victoriam Traiani intelligere: qui Teſiphontē & Babylonē, & alia multa ouantus in poteſtatem redegit.

Cecidit ſupercilium illud olim Perſidis
Fama celebratum, atque Suſa vrbs inclyta:
Cadet autem & omnis terra nobilis Arabum,
Valida imperantis dextera, & vi roboris.

CRIT. Hoc illud eſt, vt ſemper deus non negligit bonos, ſed auget, prouehens in melius. Nos autem, ô Trieſhon, pulcherrima inuenimus. Solicitus

ἰὼ ἡ ἐγώ, εἰ ἀληθῆ εἰσι ταῦτα, ὦ ἀθέμιτοι, οὐκ ἂν ποτε ἀσφαλῶς τὰ μέλοντα ἐξιχνεύσητε· ἀλλὰ καταπειθέντες ὑπ' αὐτῶν, ληρήσετε τὰ μὴ ὄντα, μηδὲ γενησόμενα. ἀλλὰ ταῦτα μὲν οὐκ οἶδ' ὅπως ληρεῖτε, ὀνείρασι πιστεύοντες, καὶ τὰ κάλλιστα βδελύττεσθε, τοῖς δὲ πονηροῖς ἥδεσθε, μηδὲν ὀνίνασθαι τοῦ βδελύγματος. ὥστε ἐάσατε τὰς ἀλλοκότους ταύτας φαντασίας, καὶ τὰ πονηρὰ βουλεύματα, καὶ μαντεύματα, μή που θεὸς ὑμᾶς ἐς κάρηνα βάλοι, ὀργὴ τῇ πατρίδι ἐπιθέσθαι, καὶ λόγους κιβδήλους ὀπιφημίζειν. οὗτοι δὲ ἄπαυστοι εἶα θυμὸν ἔχοντες, ἐμοὶ πολλὰ κατεμέμφοντο. καὶ εἰ βάλε, καὶ πάγε τοῦτο πίθῳ σοι, ἃ πινά με καὶ ὡς ψῆλον αἴσθησιν ἔθηκαν, μέχρις οὗ ἡ γλῶττά σου λαλιὰ λιθούμενον ἀπέλυσε, καὶ αὖθις ἄνθρωπον ἀπεκατέστησε. TP. σίγα, ὦ Κριτία, καὶ μὴ ὑπερεκτείνῃς τοὺς ὕθλους. ὁρᾷς γάρ ὡς ἐξοίδηκά μου ἡ νηδύς, καὶ ὥσπερ κυοφορῶ· ἐδήχθην γὰρ τοῖς παρά σου λόγοις, ὡς ὑπὸ κυνὸς λυττῶντος. καὶ εἰ μὴ φάρμακον ληθεδανὸν ἐμπιὼν ἡρεμήσω, αὕτη ἡ μνήμη οἰκήσασα ἐν ἐμοὶ, μέγα κακὸν ἐργάσεται. ὥστε ἔασον τούτους, τὸν δ' ἐμὸν ἀπὸ παιδὸς ἑρξάμενος, καὶ τὸν πολυώνυμον ᾠδὴν ἐς τέλος ἐπιθείς. ἀλλὰ τί τοῦτο; οὐχὶ Κλεόλαος οὗτός ἐστιν, ὁ τοῖς ποσὶ μακρὰ βιβάς, ἀσυδὴν δὲ ἥκει, καὶ κατέρχεται. μῶν προσφωνήσωμεν αὐτόν; ΚΡΙ. καὶ μάλα. TP. Κλεόλαε, μή τι τῶν δραμήμης γε ποσὶ, μηδὲ παρέλθῃς, ἀλλ' ἐλθὲ χαίρων, εἴγέ που μῦθον φέρεις. ΚΛΕ. χαίρετ' ἄμφω, ὦ καλὴ ξυνωρίς. TPIE. τίς ἡ ἀσυδή; ἀθυμοῦντες γὰρ ὁρῶμέν σε. μῶν τι καινὸν πέπρακται; ΚΛΕ.

Πέπρωκεν ὀφρῦς ἡ πάλαι σεσωμένη Περσῶν,
Καὶ Σοῦσα, κλεινὸν ἄστυ.
Πέσοι δ' ἔτι γε πᾶσα χθὼν Ἀραβίας,
Χειρὸς κρατούσης ὑπερτάτῳ κράτει.

ΚΡΙΤΙΑΣ. τοῦτ' ἐκεῖνο ὡς ἀεὶ ὁ θεὸς οὐκ ἀμελεῖ τῶν ἀγαθῶν, ἀλλ' αὔξει, ἄγων ἐπὶ τὰ κρείττονα. ἡμεῖς δὲ, ὦ Τριεφῶν, τὰ κάλλιστα εὑρηκότες ἐσμέν. ἐδιψήσαμεν γὰρ οὐ

γὰρ ἐν τῇ ἀποδιώσῃ τί τοῖς τέκνοις καταλιπεῖν ὑπὲρ τὰς διαθήκας. οἶδας γὰρ τὴν ἐμὴν πενίαν, ὡς ἐγὼ τὰ σά. τοῦτο ἀρκεῖ τοῖς παισίν, αἱ ἡμέραι τῶν αὐθεκάστους· πλοῦτος γὰρ ἡμᾶς οὐκ ἐκλείψει, καὶ ἔθνος ἡμᾶς ὁ καταπλήσον. ΤΡ. κἀγώ, ὦ Κριτία, ταῦτα καταλείπω τοῖς τέκνοις, ὡς ἴδωσι Βαβυλῶνα ὀλλυμένην, Αἴγυπτον δουλουμένην, τὰ τῶν Περσῶν τέκνα δούλην ἡμῖν ἄγοντα, τὰς ἐκδρομὰς τῶν Σκυθῶν παυομένας, εἴτ' οὖν καὶ ἀπαχθησομένας. ἡμεῖς δὲ τὸν ἐν Ἀθήναις Ἄγνωστον ἐφθεγμένοι, καὶ πρὸς τὸν οὐρανὸν ἐκτείναντες, τούτῳ διχόθεν ἐσόμεθα, ὡς καταξιωθέντες τοιούτου κρατεῖν, ἐῶντες τοὺς ἄλλους ληρεῖν. τοῖς δὲ λοιποῖς, πλὴν ἐᾶσαι μόνον, ἀρκεθέντες ἐπ' αὐτῶν εἰπεῖν, τὸ, Οὐ φροντὶς Ἱπποκλείδῃ, καὶ τὴν παροιμίαν.

A enim mecum ipse eram, quidnam in morte liberis meis testamento relicturus essem. Nosti enim paupertatem meam, quemadmodum ego tuas res quoque. Hoc igitur sufficit liberis, dies videlicet Imperatoris. Neque enim diuitię nos deficient, neque nos populus perterrebit. TRI. Et ego, ô Critia, hæc relinquam liberis, vt videant Babylonem perditam, Ægyptum in seruitutem redactam, Persarum liberos seruilem ætatem agentes, excursiones Scytharum sedatas, vtinam igitur & prorsus propulsatas. Nos autem B illum Athenis ignotum inuentum adorantes, & manus in cœlum tendentes, gratias illi agemus, vt qui digni facti fuerimus huiusmodi potestati atque virtuti subiecti esse. Reliquos autem istos nugari sinamus, contenti pro ipsis dicere notum illud, quod prouerbio dici solet: Non est curæ Hippoclidi.

ΧΑΡΙΔΗΜΟΣ, ἢ ΠΕΡΙ ΚΑΛΛΟΥΣ.

CHARIDEMVS, SIVE DE PVLCHRITVDINE,

Iacobo Micyllo interprete.

ARGVMENTVM.

Neque hic dialogus Luciani videtur esse: id quod Aldus quoque annotauit: & cùm ex stilo, quanquam is multo simplicior hîc quàm in superiore est, tum ex reliquo totius corporis contextu apparet. Continet autem encomium pulchritudinis seu formæ, tribus orationibus diuisum, vtpote à tribus personis in conuiuio tractatum: quarum priores duæ præstantiam ac dignitatem pulchritudinis commendant, multis ad hoc deorum pariter & hominum adhibitis exemplis. Postrema autem etiam vim & effectum illius ex mutua collatione reliquarum virtutum, & eorum quæ vulgo inter bona recensentur. Cætera plana sunt.

ΕΡΜΙΠΠΟΥ ΚΑΙ ΚΑΡΙΔΗΜΟΥ.

HERMIPPI ET CHARIDEMI.

Πεπάτουν ἔτυχον χθὲς, ὦ Χαρίδημε, ποιούμενος ἐν τῷ παραστείῳ, ἅμα μὲν καὶ τῆς ὄψεως τῶν ἀγρῶν χάριν ἀσπάσης, ἅμα δὲ (ἔτυχον γάρ τι μελετῶν, καὶ δεόμενος ἡσυχίας) ἐντυγχάνω δὴ Πρωξένῳ τῷ Ἐπικράτους. προσειπὼν δὲ, ὥσπερ εἰώθειν, πρώτων ὅθεν τε πορεύοιτο, καὶ ὅποι βαδίζοι,

C Eambulabam fortè heri in suburbio, Charideme, simul vt ex agrorũ aspectu me aliquantulum reficerem, simul etiã quietis & otij gratia: fortè enim tum meditabar quippiam. Obuiam igitur mihi fit Proxenus Epicratis filius. Allocutus autem ipsum, quemadmodum consueueram, interrogabam vnde veniret scilicet, & quò iturus esset,

Tum ille, venire se quidem etiam ipsum respondit huc oblectationis gratia, quam ex agrorum aspectu percipere consueuisset, refici autem velle etiam temperata acleni aura quæ illos afflaret. Cæterùm redire se à conuiuio, quod pulcherrimũ peractum fuisset in Piræeo apud Androclem Epicharis filium, qui ob partam victoriam Mercurio sacrificasset. Vicisse autem ipsum in Diasiis, libro quodam recitato. Commemorabat autem cùm alia multa quæ ibi acta essent vrbana & festiua, tum verò & pulchritudinis encomia à viris dicta aiebat, quæ ipsum quidem non posse referre, oblitũ eorum præ senectute videlicet: deinde etiã alioqui nõ ita multum circa orationes dicendas versatum. Te verò facilè commemoraturum, vt qui & ipse encomium dixisses, & cæteris per totum conuiuium animum aduertisses. CHAR. Facta sunt hæc, Hermippe, vt dicis. Veruntamen neque mihi facile fuerit accuratè cuncta persequi. Neque enim possibile erat omnia exaudire, multo adeò tumultu excitato & ab iis qui ministrabant, & ab iis qui conuiuabantur, & alioqui etiam ex difficilioribus hoc est, meminisse eorum verborum quæ in cõuiuiis fiunt. Nosti enim quàm obliuiosos reddant etiam eos qui alioqui plurimum memoria valent. Sed tamen tui gratia, quoad potero, commemorare tibi illa conabor, nihil eorum prætermittẽs, quæcunque memoria consequi potuero. HERM. Proinde ob hanc rem gratiam tibi habeo. Verumenim si mihi totam à principio narrationem repetieris, puta & quis liber fuerit quem recitauerat Androcles, & quem recitato eo superauerit, postremò & quosnam vos ad conuiuium vocarit, ita demum plenam apud me gratiam inibis. CHAR. Ipse quidem liber encomium Herculis erat, ex somnio quodam, ceu dicebat, ab ipso compositum. Vicit autem Diotimum Megarensem illum, pro spicis, imò verò pro gloria cum eo certans. HERM. Quid autem libri erat quod ille recitauit? CHAR. Encomium Castoris & Pollucis. Dicebat autem se quoque ex magnis periculis ab illis seruatum, hanc illis quasi quandam gratiam persoluisse: præsertim cùm ab illis etiam confirmatus fuisset, de summis nauium velis in extremo discrimine ipsi apparentibus. Aderant autem in conuiuio & alij multi, partim cognati ipsius, partim aliàs familiaritate iuncti:

Festa Iouis fuere Athenis Diasia. Διὸς διαφυγῆς αὐτῷ θυσίας τὰς ἄσας, *vt Suidas art. appellata.*

A ὁ δὲ ἥκειν μὲν ἔφη καὶ αὐτὸς ἐπὶ ταύτῃ τῇ διατριβῇ χάριν, ἣν εἰώθει τοῖς πολλοῖς ὄψιν γίνεσθαι τῇ ἀγρῷ, ἀπολαύσων δὲ καὶ τῆς τοῦ τόπου λιπαρευούσης θέρους, καὶ κούφης αὔρας, ἀπὸ συμποσίου μέντοι καλλίστου γεγονότος ἐν Πειραιεῖ, ἐν Ἀνδροκλέους τοῦ Ἐπιχάρους, παῖδος νίκια τεθυκότος Ἑρμῇ· ὅτι δὲ βιβλίον ἀναγνοὺς, ἐνίκησεν ἐν Διασίοις. ἔφασκε δὴ ἄλλα τε πολλὰ γελοῖα εἶναι ἀκούειν, καὶ χαρίεντα, καὶ δὴ καὶ καλλοῦς ἐγκώμια εἰρῆσθαι τοῖς ἀνδράσιν, ἃ δὴ οὐκ ἔφη μὴ οὐ δύνασθαι εἰπεῖν· τοῦ τε γήρως ἀπιλελησμένον, ἄλλως τε δὲ, ἢ οὐκ B ἀπὸ πολὺ λόγων μετεσχηκότα. σὲ δ' ἂν ῥᾳδίως εἰπεῖν, ἅ τε καὶ αὐτὸν ἐγκεκωμιακότα, καὶ τοῖς ἄλλοις πρὸ ὅλου τοῦ συμποσίου προσεσχηκότα τὸν νοῦν. ΧΑ. γέγονε ταῦτα, ὦ Ἑρμιππε. ἀλλὰ γὰρ ἐμοὶ ῥᾴδιον ἐπ' ἀκριβείας ἅπαντα διεξιέναι. οὐ γὰρ οἷόν τε ἦν πάντων ἀκοῦσαι, θορύβου πολλοῦ γενομένου, τῶν τε διακονουμένων, τῶν τε ἑστιωμένων, ἄλλως τε καὶ τῶν δυσχερεστέρων ὧν μεμνῆσθαι λόγοις ἐν συμποσίῳ γιγνομένοις. οἶσθα γὰρ ὡς ἀπιλήσμονας ποιεῖ καὶ τοὺς λίαν μνημονικωτάτους. πλὴν ἀλλά σοι χάριν, ὡς ἂν οἷός τε ὦ, πρὸς διήγησιν πειράσομαι ποιεῖσθαι, μηδὲν παραλείπων ὧν ἂν ἐνθυμηθῶ. EPM. Τούτων μὲν δὴ ἕνεκα, οἶδά σοι χάριν. ἀλλ' εἴ μοι τὸν πρῶτα λόγον ἐξ ἀρχῆς ἀποδοίης, ὅ, τε ἐκεῖνος ἦν ὃν ἀνέγνω βιβλίον Ἀνδροκλῆς, τίνα τε νενίκηκε, καὶ τίνας ὑμᾶς εἰς τὸ συμπόσιον κέκληκεν, οὕτως ἂν ἐγκαλῶ καταδῆσαί σοι χάριν. ΧΑ. τὸ μὲν δὴ βιβλίον, ὦ ἐγκώμιον Ἡρακλέους ἦν τινος ὀνείρατος, ὡς ἔλεγε, πεποιημένον αὐτῷ, νενίκηκε δὲ Διότιμον τὸν Μεγαρόθεν, διαγωνισάμενον αὐτῷ περὶ τῆς ἀσταχύων, μᾶλλον δὲ περὶ τῆς δόξης. EP. τί δ' ὦ ὁ ἕτερος ἀνέγνω βιβλίον; ΧΑ. ἐγκώμιον τῶν Διοσκούρων. ἔφασκε δὲ καὶ αὐτὸς ἐκ μεγάλων κινδύνων ὑπ' ἐκείνων σεσωσμένος, ταύτην αὐτοῖς καταδεῖναι τὴν χάριν· ἄλλως τε, ἢ ὑπ' ἐκείνων προκεκλημένος, ἐπ' ἄκροις ἤδη τοῖς ἐσχάτοις κινδύνοις φανέντων. πρῆσαν μέντοι τὰ συμποσίῳ καὶ ἄλλοι πολλοί, οἱ μὲν συγγενεῖς αὐτῷ, οἱ δὲ καὶ ἄλλως οἰκειότης

οἱ δὲ λόγου τε ἄξιοι, τό, τε συμπόσιον ὅλον κεκοσμηκότες, & κάλλους ἐγκώμια διελθόντες, Φίλων τε ἦν ὁ Διφίου, καὶ Ἀείσιππος ὁ Ἀγαθήνους, καὶ τρίτος αὐτός· συνηκολούθει δὲ ἡμῖν καὶ Κλεώνυμος ὁ καλός, ὁ τῆς Ἀνδροκλέους ἀδελφιδοῦς, μειρακίου ἁπαλοῦ τε καὶ τεθρυμμένου· νοῦν μέντοι γε εἶχεν ἔγνω. πάνυ γὰρ προθύμως ἠκροᾶτο τῶν λόγων. πρῶτος δὲ ὁ Φίλων περὶ τοῦ κάλλους ἤρξατο λέγειν, πρόοιμιασάμενος ὅτω. ΕΡ. μηδαμῶς, ὦ ἑταῖρε, μὴ πρὶν τῶν ἐγκωμίων ἄρξῃ, πρὶν ἂν μοι καὶ τὸ αἴτιον ἀποδῷς, ὑφ' ἧς εἰς τοῦτον προήχθητε τοὺς λόγους. ΧΑ. εἰκῇ ἀφικόμεθά σε, ὦ γαθέ, πάλαι δυναμένους τὸν ἄπαντα λόγον διελθόντας, ἀπαλλαγῆναι. πλὴν ἀλλά τί σε αὖ χρήσαντο, ὁπότε φίλος τις ὢν, βιάζοιτο; ἀνάγκη γὰρ ὑφίστασθαι πρῶ ὁτιοῦν· ἦν δὲ ζητεῖς αἰτίαν τῶν λόγων, αὐτὸς ἦν Κλεώνυμος ὁ καλός. καθημένου γὰρ αὐτοῦ μεταξὺ ἐμοῦ τε, καὶ Ἀνδροκλέους τοῦ θείου, πολὺς ἐγίνετο λόγος τοῖς ἰδιώταις περὶ αὐτοῦ, ἀποβλέπουσί τε εἰς αὐτὸν, καὶ ὑπερεκπεπληγμένοις ὁ κάλλος. ἡδὺν οὖν πρώτων ὀλιγωρήσαντες, κάθηντο διεξιόντες ἐγκώμια τοῦ μειρακίου. ἀγασθέντες δὲ ἡμεῖς τῶν ἀνδρῶν τὴν φιλοκαλίαν, καὶ ἅμα ἐπαινέσαντες αὐτούς, ἀργίας τε πολλῆς ἅμα ὑπολαβόντες, λόγοις ἀπολείπεσθαι τῶν ἰδιωτῶν περὶ τῶν καλλίστων, ᾧ μόνῳ τούτων οἰόμεθα προέχειν, καὶ δὴ ἠπειλούμεθα τῶν περὶ κάλλους λόγων. ἔδοξεν οὖν ἡμῖν, οὐκ ὀνομαστὶ λέγειν τὸν ἔπαινον τοῦ παιδός (οὐ γὰρ ἂν ἔχειν καλῶς, ἐμβαλεῖν γὰρ ἂν αὐτὸν εἰς πλείω τρυφήν) ἀλλ' οὐδὲ μὴν ὥσπερ ἐκείνους οὕτως ἀτάκτως, ὅπερ ἕκαστος τύχοι λέγειν, ἀλλ' ἕκαστον εἰπεῖν ἰδίᾳ, ὅσ' ἂν ἀπομνημονεύοι περὶ τοῦ προκειμένου. καὶ δὴ πρῶτος ὁ Φίλων προῆλθε, οὕτωσὶ τὸν λόγον ἐποιεῖτο, Ὡς ἔστι δεινὸν, εἰ πολὺ ὅσα πράττομεν ἑκάστης ἡμέρας, ὡς περὶ καλῶν ποιούμεθα τὴν σπουδήν, αὐτοῦ δὴ τοῦ κάλλους οὐδένα ποιησόμεθα λόγον, ἀλλ' οὕτω καθεδούμεθα σιγῇ, ὥσπερ δεδοικότες, μὴ λάθωμεν ἡμᾶς αὐτοὺς, ὑφ' οὗ σπουδάζομεν τὸν ἄπαντα χρόνον εἰπόντες.

A qui verò memoratu digni sunt, quique totum conuiuium cohonestarunt, laudésque pulchritudinis verbis persecuti sunt, Philo erat Diniæ filius, & Aristippus Agasthenis, tertiúsque ipse. Accumbebat autem nobiscum & Cleonymus formosus ille, Androclis nepos, adolescẽtulus tener & delicatus, qui mentem tum habere vtique videbatur. Admodum enim attentè auscultabat quæ dicebãtur. Primus itaque Philo de pulchritudine incipiebat dicere, facto in hunc modum exordio. HERM. Nequaquam, amice, ne mihi priùs ipsa encomia exordiare quàm causſam quoque exposueris, qua B adducti ad hoc argumentum tractãdum processeritis. CHAR. Præter rem moraris nos ô optime, qui tibi iamdudum potuissemus vniuersa oratione exposita iterum hinc abire. Veruntamen quid agas quando quispiam amicus existens tãtopere vrgeat? Necesse enim est quiduis etiam amici causſa perpeti. Causſa igitur quam quæris qua ad hoc argumentum compulsi sumus, ipse Cleonymus formosus ille fuit. Cùm enim medius inter me & Androclem, cuius nepos erat, sederet, multus ab idiotis sermo de eo fiebat, qui & respiciebant ad ipsum, & ad C formam eius plus quàm obstupescebant. Propemodum igitur cæteris omnibus postpositis, sedebant encomia adolescentis persequentes. Nos autem admirati illorum erga pulchritudinem amorem ac studium, & simul collaudatis ipsis, segnitiem quandam arbitrati sumus esse verbis ab idiotis superari, præcipuè de pulcherrimis dicendo, quo solo nos illis præstare putaremus. Atque ita de pulchritudine verba facere cœpimus. Visum igitur nobis est haud nominatim dicere laudes pueri (neque enim honestum fore, nam hoc pacto præcipitaturos nos D ipsum in maiorem insolentiam, esse) sed tamen neque illas incompositè adeò, & vt cuique fortè succurrisset, sed seorsim singulos quæcũque de re proposita commeminissent. Atque ita Philo primus exorsus, in hunc modum verba fecit: Quàm indignum verò est, quòd cùm quæcunque in singulos dies agimus, pro iis tanquam pulchris omnem operam ac diligentiam adhibeamus, de ipso pulchro sermonem nullum habemus, sed perinde silentes ac taciti sedemus, ac si metuamus ne fortè verbum aliquod de iis pro quibus tantopere laboramus, vel imprudentibus nobis excidat?

Atqui vbinam aliquis oratione meritò vtatur, si, cùm de illis quæ nullius pretij sunt, tantopere contendat, de eo quod omnium pulcherrimum est, planè conticescat? Aut quomodo id quod in verbis pulchrum est, rectiùs quàm omnia alia seruari poterit, si de ipso fine eorũ quæ quotidie aguntur, dicere prętermittamus? Verùm ne videar monere quidem scire quo pacto oporteat nos circa pulchrum affectos esse, dicere autem ipse de eo nihil posse: quoad fieri potest, de eo breuiter commemorare conabor. Nam pulchritudine omnes quidem cupierunt potiri: pauci autem omnino fuerunt qui illam assecuti fuissent. Qui verò donum hoc fortè adepti fuêre, illi omnium beatissimi fuisse visi sunt, & apud deos & apud homines meritò honore affecti. Atque huius rei argumentum tale fuerit. Nam eorum qui ex Heroibus in numerum deorum recepti sunt, Hercules, & Dioscuri, & Helena, Iouis filij sunt: quorum ille quidem fortitudinis caussa honorem hunc consecutus esse dicitur, Helena autem pulchritudinis gratia cùm se ipsam in deam mutasset, tũ fratribus Dioscuris caussa fuisse vt ante ipsam in cœlum ascenderent, iis quibus cæteri vita functi sub terra obnoxij premuntur, exoluti. Quanquam etiam quicunque hominum dignus vnquam iudicatus fuit vt deorum consuetudine frueretur, alium reperire non licet quàm qui pulchritudinis particeps fuisset. Nam & Pelops eadem hac caussa cum diis Ambrosiæ particeps fuit, & Ganymedes ille Dardani hoc pacto miscuisse nectar dicitur omniũ summo deorum: quare etiam ipsum neq; vllum deorum cæterorum alium voluisse secum venationis huius, amorum suorum videlicet, participem fieri: sed sibi soli deorum arbitrari esse in Gargarum Idæ devolare, atque inde amasium suum in eum locum vbi per omne tempus cum illo consuetudinem haberet, subducere. Tantam autem curam ille semper habuit pulchrorum, vt non solùm cœlo dignatus eos fuerit, illuc ipsos attollens: sed & ipse in terram quocunque fors tulit, descenderit, vt cum amatis singulis locis congrederetur. Ac eam quidem ob rem in cygnum conuersus, cum Leda rem habuit: ob eandem autẽ & tauri facie Europam rapuit: assimilatus autem Amphitryoni, procreauit Herculem. Multáque alia Iouis vaframẽta enumerare quispiam possit, quibus ille eorum congressu quorum desiderio tenebatur, potitus fuit.

A κήτοι ποῦ τις αὖ χρήσαιτο πρεπόντως τοῖς λόγοις, εἰ περὶ τῶν μηδενὸς ἀξίων ἀπουδάζων, περὶ τοῦ καλλίστου σιγήσῃ τῶν ὄντων; ἢ πῶς ἂν ὃ ἐν λόγοις καλὸν, σώζοιτο κάλλιον μᾶλλον, ἢ πάντα τἄλλα παρίεις, περὶ αὐτοῦ λέγειν τοῦ τέλους ἡμᾶς τ' ἐκάστοτε πραττομένων; ἀλλ' ἵνα μὴ δόξω λέγειν μὲν ὡς χρὴ περὶ τούτου δεδεικέναι εἰδέναι, εἰπεῖν δὲ μηδὲν ὑπίσασθαι περὶ αὐτοῦ, ὡς οἷόν τε βραχέα περὶ τούτου πειράσομαι διελθεῖν. κάλλους γὰρ δὴ πάντες μὲν ἐπεθύμησαν τυχεῖν· πάνυ δ' ὀλίγοις ἠξιώθησαν ὀλίγοι τινές. οἱ δὲ τούτου ἐτύχησαν τῆς δωρεᾶς, θεοῖς μονέσταις πάντων ἔδοξαν γεγενῆσθαι, καὶ παρὰ θεῶν, καὶ παρὰ ἀνθρώπων τὰ εἰκότα τετιμημένοι. τεκμήριον δὲ, τῶν μὲν θεῶν ὅσ ἡρώων γεγόνασιν, Ἡρακλῆς τέ ἐστιν ὁ Διὸς, καὶ Διόσκουροι, καὶ Ἑλένη, ὧν ὁ μὲν, ἀνδρίας ἕνεκα, τούτου λέγεται τυχεῖν τῆς τιμῆς, Ἑλένη δὲ, τοῦ καλλίους χάριν, αὐτήν τε μεταβαλοῦσαν εἰς θεὸν, καὶ τοῖς Διοσκούροις αἰτίαν γενέσθαι πρὶν αὐτὴν εἰς οὐρανὸν ἀνελθεῖν τοῖς ὑπὸ γῆν συνεξηπασμένοις. ἀλλὰ μὴν ὅστις ἀνδρῶν ἠξιώθη τῆς θεοῖς ὁμιλίας, οὐκ ἔστιν ὅρκῳ, πλὴν ὅσοι μετεσχήκασι κάλλους. Πέλοπι τε γὰρ τούτου χάριν τῆς θεοῖς ἀμβροσίας μετέσχε, καὶ Γανυμήδης ὁ τοῦ Δαρδάνου οὕτω κεκρατηκέναι λέγεται τοῦ πώματος τῶν θεῶν, ὥστ' αὐτὸν οὐκ ἀναχέσθαι συμμεταρρεῖν αὐτῷ τινὰ τῶν ἄλλων θεῶν τῆς θήρας τῶν παιδικῶν, ἀλλ' αὐτῷ μόνῳ περίπουσθαι ἠρυθμισμένον εἶναι, εἰς Γάργαρον καταπέμπειν τῆς Ἴδης, ἀναγαγεῖν ἐκεῖσε τὰ παιδικὰ, ὅπου συνέσεσθαι τὸν ἄπαντα ἐμέλλε χρόνον. τοσαύτην δ' ὑπεμέλησαν ἀεὶ πεποίηνται τῶν καλῶν, ὥστ' οὐ μόνον αὐτοὺς ἠξίωσε τῶν οὐρανίων ἀναγαγὼν ἐκεῖσε, ἀλλὰ καὶ αὐτὸς ὅπῃ γῆς ὅ, τι τύχοι γενόμενος, συνῆν ἑκάστοτε τοῖς ἐρωμένοις. καὶ τοῦτο μὲν, γενόμενος κύκνος, συνεγένετο Λήδᾳ, τοῦτο δ', ἐπειδὴ τοῦτου τὴν Εὐρώπην ἁρπάζει· εἰκασθεὶς δ' Ἀμφιτρύωνι, γυναῖκα τὸν Ἡρακλέα ἐκ πολλῶν τις ἂν ἔχοι λέγειν τεκνώσματα τοῦ Διὸς, ὅπως ἂν οἷς ἐπεθύμει συγγένοιτο, μηχανωμένου.

Ὃ δὲ δὴ μέγιστον, καὶ οἷς αὐτὸς θαυμάσαι ἔμοιγε ἄν τις δόξειεν, πλὴν εἰ μὴ τοῖς καλοῖς) ὅτε δὴ οὖν τούτοις διαλεγοίτην, οὕτω πεποίηται σοφὸς τὸν κοινὸν τῶν Ἑλλήνων ποιητὴν, καὶ θρασὺν, καὶ καταπληκτικὸν, ὥστ' ἐν μὲν τῇ πρώτερα διαλεγομένῳ τῷ Ἥρᾳ, καίτοι πρώτερον πώποτ' εἰωθυῖαν ὑποπτεύειν αὐτὸν, ὅμως δὴ αὐτίκα οὕτως ἐφόβησεν, ὥστ' ἤρκεσεν αὐτῇ τὸ μηδὲν παθεῖν, ἀλλὰ μέχρι λόγων ἐλθεῖν τὴν ὀργὴν τοῦ Διός· τοὺς δὲ ἅπαντας θεοὺς ἐν τῇ ὑστέρᾳ πάλιν οὐχ ἧττον κατέστησε φοβηθῆναι, μὴ αἰαστάσην αὐτοῖς αἴρῃ καὶ θαλάττῃ ἀπειλήσας. μέλλων δὲ συνέσεσθαι καλοῖς, οὕτω γίγνεται πρᾷος, καὶ ἥμερος, καὶ τοῖς πᾶσιν ὑπείκων, ὥστε πρὸς ἅπασι τοῖς ἄλλοις, καὶ αὐτὸ τὸ Διὸς εἶδος καταλιπών, ὅπως μὴ φαίνοιτο τοῖς παλλακικοῖς ἀνδρὸς, ἑτέρου τινὸς ὑποκρίνεται σχῆμα, καὶ τούτου καλλίστου, καὶ οἷον τὸν ὁρῶντα προσαγαγέσθαι, τοσοῦτον αἰδοῦς καὶ τιμῆς πρέπειν τῷ κάλλει. καὶ οὐχ ὁ μὲν Διὸς οὕτω μόνος ἑάλω τῶν καλλοῖς, τῶν δ' ἄλλων σοφὸς θεῶν, ἵνα μᾶλλον ἔχειν δοκῇ τοῦτο κατηγορεῖν Διός, οὐχ ὑπὲρ τῶν καλλοῖς εἰρῆσθαι· ἀλλ' εἴ τις ἀκριβῶς ἐθελήσοι σκοπεῖν, πᾶσι μὲν θεοῖς ταὐτὰ πεποιηκότας δὴ, οἷς τὸν μὲν Ποσειδῶ, τῶν Πέλοπος ἠράσθαι μειρακίου, Ὑακίνθου δὲ, τὸν Ἀπόλλω, τὸν Ἑρμεῖν δὲ, τῶν Κάδμου· καὶ θεαὶ δὲ ἐλάττους οὐκ αἰσχύνονται φαινόμεναι τούτου· ἀλλ' ὥσπερ φιλοτιμίαν αὐταῖς ἔχειν δοκεῖ, ὃ τῶν δεινῶν συγγενόμενον καλῷ διηγεῖσθαι, πρέπειν τοῖς ἀνθρώποις. ἐπὶ δὲ, τῶν μὲν ἄλλων ἁπάντων ἑκάστη προστάτις οὖσα, οὐχ ἑτέρᾳ ἀμφισβητεῖ, περὶ ὧν ἄρχει, ἀλλ' Ἀθηνᾶ μὲν τοῖς ἀνθρώποις ἠρεμάχηται τὰ ἐς πολέμους, πρὸς Ἄρτεμιν δ' διεμάχετο περὶ θήρας· ὡς δὲ αὕτως Ἀθηνᾶ κἀκείνῃ παραχωρεῖ τῶν πολεμικῶν· τῶν δὲ γάμων, Ἥρᾳ Ἀφροδίτη, δι' αὐτὴ πρὸς αὐτῆς ἐνοχλουμένη περὶ ὧν ἐφορᾷ· ἑκάστη δ' ὅτι κάλλει τοσοῦτον φέρειν, καὶ πάσας ὑπερβάλλεσθαι δοκεῖ, ὥστε καὶ ἡ Ἔρις αὐτὰς ἀλλήλαις ἐκπολεμῶσαι βουλομένη, τοῦτ' ἄλλο προβάλλειν αὐταῖς

A Quod autem maximum est, quódque meritò aliquis admirari possit, cùm ille cum diis versaretur (neque enim hominum vlli conuersatus est præterquam pulchris) quoties inter illos concionem aliquam habuit, ita austerus fingitur à communi Græcorum poëta, vt in priore quidem oratione Iunonem, quanquam illa antea vbique increpare ipsum cõsueuisset, nihilominus tamen ita perterruerit, vt ea satis habuerit quòd nihil grauius pateretur, & intra verba duntaxat, illius ira consisteret. In posteriore autem deos vniuersos non minore terrore affecerit, terram vnà cum ipsis hominibus & mare B quoque in sublime sublaturum sese minatus. At verò quoties cum pulchris cõgressurus esset, ita mansuetus & blandus, omnibúsque æquabilis redditur, vt apud omnes alios etiam ipso eo quod Iupiter est deposito, videlicet ne molestus aut ingratus cuiquam eorum quos amat, videatur, alienam aliquam formam induat, eámque pulcherrimam, & qua maximè putat intuentem allici posse. Tantum reuerentiæ & honoris pulchritudini exhibet. Ac non solùm ipse quidem Iupiter ita pulchritudine captus est, cæterorum autem deorum nullus; vt hæc magis accusationem Iouis continere videantur, quàm pro pulchritudine dicta esse: sed si quis diligenter considerare volet, omnibus etiam diis eadem hæc accidisse videlicet deprehẽdet: vt, verbi gratia, Neptunum, Pelopis, forma captũ fuisse, Hyacinthi autem, Apollinem, & Mercuriũ, Cadmi. Præterea neque deas pudet pulchritudine superatas ac captas videri, sed hanc quasi æmulationẽ quandam honoris inter se habent, puta eam quæ cum pulchro aliquo rem habuit, narrare posse, hominibus sese dedisse. Iã verò cùm ex cæteris omnibus vnaquæque suæ ac certæ rei præses sit, de iis quibus quæque præest, nulla cum altera contendit, sed Minerua quidem cum hominibus ad bella gerenda præit, haudquaquam cum Diana de venatione pugnat: eodémque modo & illa Mineruæ de re militari concedit: de nuptiis autem Iuno Veneri, neque hæc illi molesta est ob ea quibus illa præsidet. At contrà singulæ ob formam & pulchritudinem eò vsque animo efferuntur, omnésque alias excellere sibi videntur, vt cùm Eris ipsas inter se mutuò discordes & inimicas reddere vellet, nihil aliud obiecerit illis

quàm pulchritudinem, rata hoc pacto facillimè sese hoc quod volebat, effecturam esse. Ac prudenter sanè hoc excogitauit: animaduerterítque vel inde aliquis pulchritudinis potestatem. Nam postquam pomum illud accepissent, & inscriptionẽ legissent, cùm vnaquęq; suum illud esse censeret, neque tamen vlla contra seipsam suffragium ferre sustineret, quòd videlicet altera turpior esset; ad Iouem, harum quidem patrem, illius autem etiam fratrem & coniugem, deveniunt, litem hanc illi disceptandam committentes. Ille autem cùm & per se ipse sententiam, quænam earum pulcherrima foret, proferre posset; & multi fortes & sapientes & prudentes cùm in Græcia tum inter Barbaros essent, quibus eadem caussa delegari potuisset: iudicium hoc Paridi Priami filio commisit, manifestũ adeò calculum ferens, quòd & prudentiam & sapientiam & vires pulchritudo anteiret. Porrò tanto semper studio tantáque cura formosæ audire expetiuere, vt & heroum pariter & deorum exornatori poëtæ persuaserint, non aliunde magis quàm à pulchritudine sese appellare. Proinde libentiùs audierit λευκώλενος (hoc est, niueis lacertis) Iuno, quàm πρέσβα θεά, & θυγάτηρ μεγάλου Κρόνου (hoc est, antiqua dea, & Saturni magni filia) Minerua autẽ neque Tritogenia, quàm Glaucopis vocari maluerit. Et Venus vniuerso etiam redemerit nominari χρυσῆ, hoc est, aurea. Quæ cuncta ad pulchritudinem pertinent. Atqui hæc non modò argumento atque indicio sunt, quo pacto illi qui potiores habentur, circa hanc se gerant: sed & testimonium perhibent neutiquam falsum, quòd cæteris omnibus præstantior eadem sit. Proinde Minerua quidem fortitudine pariter & prudentia præstare illam suffragatur: vtrique enim harum præsidet ipsa. Iuno autem vniuersa dominatione atque potentia expetendam magis esse, sententia sua declarat, in partem etiam Ioue tanquam patrono aduocato. Quòd si igitur diuina adeò res & venerãda pulchritudo est, deinde & diis tantopere ambita & affectata, quomodo tandẽ honestum nobis fuerit, si nõ & ipsi deos imitantes, cùm rebus tum verbis, quibuscũque modis poterimus, pulchritudini patrocinemur? Atque hęc quidem Philo de pulchritudine perorauit, hoc quoque ad finem addens, quòd etiam plura hîc dicturus fuisset, nisi sciret verbositatem in conuiuiis longiorem improbari.

A ἢ κάλλος, οὕτως οἰομένη ῥᾳδίως, ὅπερ ἤθελε, κατασκήσειν· ὀρθῶς καὶ φρονίμως τοῦτο λογιζομένη. σκέψασθε δ' αὖ πῶς ἐντεῦθεν τιμᾷ τὸ κάλλος θεοειδέα· ὡς γὰρ ἐλάβοντο τοῦ μήλου, καὶ τιμὰ ἐπιγραφὴν ἀνελέξαντο, ἐκάστης αὐτῶν νομιζούσης εἶ) ὃ μῆλον, μηδεμιᾶς δὲ ἐλπίδος τιμὰ ψῆφον καθ' αὑτῆς ἐνεγκεῖν, ὡς ἂρ' αἰσχροτέρα τῆς ἑτέρας εἴη τιμὰ ὄψιν, ἀΐρχονται τοῦδε τὸν τοῦ μὲν πατέρα, τῆς δ' ἀδελφόν τε καὶ συνοίκου, Δία, ἐπιτρέψουσαι τιμὰ δίκην αὐτῷ. ἔχων δὲ καὶ αὐτὸς ἢ τις ἔστιν ἀποφήνασθαι καλλίστη· καὶ πολλῶν ἀνδρείων ὄντων, καὶ σοφῶν, B καὶ φρονίμων ἔν τε Ἑλλάδι καὶ τῇ βαρβάρῳ, οἷσι ἐπιτρέπει τιμὰ κρίσιν Πάριδι τῷ Πριάμου, ψῆφον σαφῆ καὶ καθαρὰν ἐξενεγκών, ὅτι καὶ φρονήσεως, καὶ σοφίας καὶ ῥώμης ὑπερέχει ὃ κάλλος. τοσαύτῃ δ' ἐπιμέλειᾳ ἀεὶ πεποίληται, καὶ σπουδῇ, ἀκούειν εἶ) καλαί, ὥστε καὶ τῶν ἡρώων τε κοσμήτορα, καὶ θεῶν ποιητὰ, οὐκ ἄλλοθέν ποθεν, ἢ τοῦδε τοῦ κάλλους πεπείκασιν ὀνομάζειν. ἤδειν αὖ ἐγὼ ἀκοῦσαι λευκώλενος ἢ C Ἥρα, ἢ πρέσβα θεά, θυγάτηρ μεγάλου Κρόνου. Ἀθηνᾶ δ' οὐκ ἂν βουληθείη Τριτογένεια πρὸ τοῦ Γλαυκῶπις καλεῖσθαι. Ἀφροδίτη τε τιμήσαιτ' ἂν τοῦ πρώτου καλεῖσθαι χρυσῆ. ἀτὰρ ἅπαντ' εἰς κάλλος πίπτει. καίτοι ταῦτ' οὐ μόνον ἀπόδειξιν ἔχει πῶς οἱ κρείττους ἔχουσι τοῦδε τοῦτο, ἀλλὰ καὶ μαρτυρίου ἐστὶν ἀψευδές, τοῦ κρεῖττον εἶ) πάντων τῶν ἄλλων. σέβομαι Ἀθηνᾶ μὲν, σώφρονος ἅμα καὶ φρονήσεως προσέχειν ἐπιψηφίζῃ. ἀμφοτέρων γὰρ προέστατο τούτων. D Ἥρα δ' ἁπάσης ἀρχῆς καὶ δυναστείας ἀρετώτερον ἀποφαίνει, συνηγορεῖ τ' αὐτῇ καὶ τὸν Δία προσλαβοῦσα. εἰ πίνω οὕτω μὲν θεῖον καὶ σεμνὸν ὃ κάλλος ἐστὶν, οὕτω δὲ προσπουδάσαι τοῖς θεοῖς· πῶς αὖ ἡμῖν ἔχει καλῶς, μὴ καὶ αὐτοὶ μιμούμενοι τοὺς θεοὺς, ἔργῳ τε, καὶ λόγῳ πᾶσῳ ὅ, τι ἔχομεν σπουδάζεσθαι τοῦ κάλλους; ταῦτα μὲν ὁ Φίλων περὶ τοῦ κάλλους εἶπεν, ἐπιθεὶς τοῦτο τῇ τελευτῇ, ὡς καὶ πλείω δ' ἂν τούτων εἰρήκει, εἰ μὴ ὃ μακρολογεῖν ἐπίστατο τοὺς ἀδοκίμους ἐν συμποσίῳ.

μετ' ὀκφίου δ' οὗτος Αἰσχίπους ἤρξατο τῶν λόγων, πολλὰ πρότερον ὑπὸ Ἀνδροκλέους ἀκληθεὶς ἐπ' Ἀνδροκλέους. ὁ γὰρ ἐβούλετο λέγειν ὃ μετὰ Φίλωνα βιαβύμυθος λέγειν. ἤρξατο δ' ἐντεῦθεν· Πολλοὶ πολλάκις ἀνθρωποι ὃ δεῖ τὰ βελτίστων, καὶ ἡμῖν συμφερόντων, ἀφέντες λέγειν, ἐφ' ἕτερας τινὰς ὁρμηθέντες ἀποδόσεις, ἀφ' ὧν αὐτοῖς μὲν δοκοῦσι δόξαν προσάγειν· τοῖς δ' ἀκροαταῖς τοὺς λόγους οὐδὲν λειποτελοῦντας ποιοῦνται· καὶ διελυθήσαν οἱ μὲν, δεῖ τῶν αὐτῶν ἐρίζοντες ἀλλήλοις, οἱ δὲ, διηρημένοι τὰ οὐκ ὄντα· ἕτεροι δὲ, δεῖ τῶν οὐδαμῶς ἀναγκαίων λόγων ποιοῦντες, ὃς ἐχρῆν τοῦτο πρῶτα καταλιπόντας, ὅπως τι βέλτιον τύχωσιν εἰπόντες σκοπεῖν· οἷς νῦν ἐγὼ δεῖ τῶν ὄντων οὐδὲν ὑμᾶς ἐγνωκέναι νομίζων, ἄλλως τε, καὶ ὃ πολλὴν ἀγνοίας τῶν βελτίστων καταγνῶσι τῆς αὐτοῖς δεῖ προσεῖναι, τῶν ὑπὲρ ἑτέρων οἰόμενος δεῖν πρώτην, τὸν αὐτὸν λειποτελεστάτην καὶ κάλλιστην τοῖς ἀκούουσιν ἐπόδοσιν ποιήσομαι τῶν λόγων, καὶ ἵν' πᾶς ὅστις ἂν φαίη κάλλιστ' ἂν ἔχειν ἀκούειν κάλλιστον. εἰ μὲν οὖν δεῖ τινος ἑτέρου τοὺς λόγους ἐποιούμεθα νῦν, ἀλλὰ μὴν δεῖ κάλλους, ἥρκεσεν ἂν ἡμῖν ἀκούσασιν ἑνὸς εἰπόντος, ἀπηλλάχθαι δεῖ αὐτοῦ. τοῦτο δ' ἄρα τοσαύτην ἀφορμὴν παρέχεται τοῖς βουλομένοις ἅπτεσθαι τῶν περὶ τούτου λόγων, ὥστ' οὐκ εἰ μὴ κατ' ἀξίαν τις ἐφίκοιτο τοῦ λόγου, νομίζειν δυστυχεῖν, ἀλλ' ἵν' πρὸς πολλοῖς ἄλλοις κἀκεῖνός τι δυνηθῇ συμβαλέσθαι πρὸς τοὺς ἐπαίνους, τῆς ἀμείνονος οἴεσθαι πειρᾶσθαι τύχης. ὃ γὰρ οὕτω μὲν δεῖ φανερῶς ὑπὸ τῶν χρηστῶν τετιμημένον, ὅτῳ θ' οἷς αὐθρώποις θεῖον, καὶ δεῖ σπουδαῖον, πᾶσι δὲ τοῖς ὅσιν οἰκειότατον κόσμον, καὶ οἷς μὲν αἰεὶ πρῶτα δεῖ πάντων σπουδαζομένων, ὧν δ' ἀφίσταται μισουμένων, καὶ δεῖ προσβλέπειν ἀξιωμένων, τίς ἂν εἴη τοσοῦτον λόγων μετεχθὼς, ὥστ' ἐπαινέσαι πρὸς ἀξίαν ἀρκέσαι; ὁ μὲν ἀλλ' ἐπειδήπερ οὕτω πολλῶν αὐτῷ δεῖ τῶν ἐπαινεσόντων, ὥστε μόλις ἂν τῆς ἀξίας τυχεῖν, δεῖν ἀπεικὸς καὶ ἡμᾶς ἐγχειρεῖν τι λέγειν περὶ αὐτοῦ, μέλλοντάς γε μετὰ Φίλωνα ποιεῖσθαι τοὺς λόγους.

A Cæterùm post illum statim Aristippus verba facere cœpit, multis antea ab Androcle inuitatus. Neque enim volebat primò, veritus proximo post Philonem loco dicere. Exorsus autem inde est: Multi sæpe homines (inquit) omittentes de rebus optimis & nobis conducentibus dicere, ad alia nescio quæ argumenta abripi consueuere, ex quibus sibi quidem famam comparaturos se putant, auditores autem verbis nihil conferentibus obtundunt. Ac dicere solent alij quidem de iisdem rebus inter se verbis contendentes: alij autem ea quæ non existunt commemorantes, alij etiam de

B iis de quibus minimè necesse est, verba facientes. Quos sanè decebat omnibus hisce relictis, quo pacto conducibile aliquid dicere fortè possint, apud animum cogitare. Hos igitur quando nunc ego de iis quæ existunt, nihil sani cognouisse existimo, & alioqui autem etiam aliorum ignorantiam de rebus optimis, reprehendentem, in eadem vitia incurrere, omnino stultitiæ cuiusdam esse puto: idem argumentum orationis vtilissimum atque pulcherrimum auditoribus proponam, quódque omnis quicunque etiam

C fuerit, fatebitur scio dignissimum esse quod pulcherrimum quoque vocetur. Quòd si igitur de alia aliqua re verba faceremus, & non de pulchritudine, satis fuisset vnum aliquem dicentem audisse, & exinde argumento eo relicto ad alia transisse: nunc autem præsens hoc tãtam dicendi copiam præbet iis qui de eo orationem instituunt, vt haudquaquam si quis pro dignitate ipsum nõ tractarit, ob id infeliciter sibi successisse rem arbitrari debeat: sed si post multos alios nonnihil ad priores laudes etiam ipse conferre potuerit, benigniorem fortunam experiri

D putetur. Nam quod manifestè adeò à superioribus in honore habitum semper est, ab hominibus autem ita pro re diuina & operæpretio digna existimatum, omnibúsq; quicunque viuunt, peculiare ornamentum existit, præterea & eos quibus adest, ab omnibus amari & coli, illos autem quibus abest, odio haberi, neq; dignos adeò quos aspicias, videri facit: quisnam dicendi facultate præditus tãta fuerit, vt id pro eo ac dignũ est, laudare sufficiat? Veruntamen quoniam ita multis ipsi opus est laudatoribus, vt vix vnquam pro dignitate tractari queat, nihil alienum aut indecorum fuerit etiam nos aliquid de eo dicere conãri, quanquam verentes nonnihil verba facere post Philonem.

Exordium simile Isocrati proœmio in orationem de laudibus Helenæ: vnde etiam huius orationis plera quæ sumpta videntur.

Adeò autem omnium quæ ſunt, veneratione digniſſima, maximéque diuina res pulchritudo eſt, vt etiamſi omittamus dicere quibus honoribus Dij pulchros affecere: ſuperioribus certè temporibus illis Helena ex Ioue nata, in tanta apud omnes homines admiratione fuit, vt cùm adhuc intra ætatem eſſet, Theſeus ob aliam quandam rem in Peloponneſum profectus, conſpecta illius forma, in tantam admirationem ipſius venerit, vt cùm & regnum haberet maximè tutum, & gloria excelleret nequaquã vulgari, nihilominus tamen putarit ſibi vitã vitalem, vt ille ait, non eſſe, ſi illa carere deberet: rurſum autem ſe omnes alios felicitate ſupergreſſurum eſſe, ſi ſecum illam cohabitare contingeret. Atque hoc modo cùm apud ſeſe animatus eſſet, à patre quidem ipſius accipere illam deſperauit: neque enim elocaturum ipſum illam, cùm nondum ad iuſtam ætatem peruenisſet: cæterùm imperio illius contempto atque deſpecto, ſpretiſque inſuper etiam omnibus qui tum in Peloponneſo agebant potentibus, aſſumpto Pirithoo, qui ipſi in raptu adeſſet, à patre vi abreptam in Aphidnam Atticę regionis oppidum aſportauit. Tantam autem gratiam habuit Pirithoo pro hoc auxilio præſtito, vt ipſum per omne deinde tempus ita amarit, vt etiam poſteris in exemplum abierit Theſei & Pirithoi amicitia. At poſtquam etiam illum oportebat ad Plutonis proficiſci regnum, ambientem filiam Cereris Proſerpinam, poſtquam multis ipſum dehortatus à propoſito ne quid tale tentaret, auertere non potuit, vnà cũ ipſo profectus eſt, arbitratus debere ſe hanc illi referre gratiam, vt pro eo etiam animam in periculũ poneret. Cæterùm vbi hoc profecto peregre, illa Argos mox rediiſſet, poſtquam ætate nubibilis facta eſt, quanquam principes Græciæ, & formoſas alias, & ex parentibus præclaris natas, ex tota ea terra ducere vxores ſibi poſſent, nihilominus tamen conuenientes, huius proci facti ſunt, cæteris omnibus perinde vt vilioribus contemptis. Scientes autem quòd non abſque certamine ab vno aliquo ducenda eſſet, metuẽtéſque ne pugnantibus inter ſe aliquibus, bellum inde toti Græciæ oriretur, de communi ſententia in hæc verba iurarunt, quòd omnes auxilium ferre vellent ei, qui vxorem hanc ducere dignatus fuiſſet: neque cuiquam concedere, qui iniuria aliqua afficere illum aggreſſus eſſet: exiſtimantes videlicet quiſque ſibi auxilium & ſocietatem hanc parari.

A ὅτω δὴ σεμνότατον καὶ θειότατον τῶν ὄντων ἐστὶν, ὥστε εἴ τι ὅσα θεοὶ καλοὺς τεθαύμακασι, παραλείπω. ἀλλ' οὖν οἵ γε τοῖς αὐτῶν χρόνοις ἐκ Διὸς Ἑλένη γνωσθεῖσα, ὅτως ἐθαυμάσθη παρὰ πᾶσιν ἀνθρώποις, ὥστ' ἔτι τῆς ἡλικίας ὄσης εἴη τότε, κατά τινα χρείαν εἰς Πελοπόννησον γνώμης ὁ Θησεὺς, ὅτω τῆς ὥρας ἰδὼν ἠγάσθη, ὥστ' ὅσης αὐτῷ καὶ βασιλείας ἀσφαλεστάτης, καὶ δόξης ὑπὲρ τὴν τυχοῦσαν, ὅμως οὐκ ἄνευ βιωτὸν αὐτῷ, ταύτης ἐστερημένῳ, προελθεῖν δὲ πάντας εὐδαιμονίαν, εἰ ταύτην αὐτῷ γήσοιτο συνοικεῖν. ὅτω δὴ ἀμηνοπλεῖς, ὃ μὲν παρὰ τὸ

B πατρὸς λαβεῖν ἀπεῖπεν, μὴ γὰρ αὐτὴν αὐτὸν ἐκδοῦναι μήπω ἡλικίας ἠμπεχούσαν, τὴν δ' ἀρχὴν ὑπερφρονήσας ἐκείνου, καὶ πρίαπον, ὀλιγωρήσας δὴ καὶ τῶν ἐν Πελοποννήσῳ πάντων δυνατῶν, κοινωνοῦντ' αὐτῷ τῆς ἁρπαγῆς καὶ Πειρίθοον παραλαβών, βίᾳ λαβὼν αὐτὴν τοῦ πατρὸς, εἰς Ἀφίδναν ἐκόμισε τῆς Ἀττικῆς· καὶ παραυτὴν ἔσχε χάριν αὐτῷ τοῦ συμμαχίας ταύτης, ὥσθ' ὅτως ἐφίλησε τὸν ἄνδρα χρόνον, ὥστε καὶ τοῖς ὑπερχθομένοις παράδειγμα γενέσθαι τὴν Θησέως καὶ Πειρίθου φιλίαν. ὅπερ

C δὴ ἔδει καὶ ἐκεῖνον ὑπὲρ Ἅιδου γενέσθαι, τὴν Δήμητρος μνηστευσόμενον κόρην, ὅπερ πολλοὶ πρόσθεν, ὑπὸ ἡδυπάθειαν ταύτης αὐτὸν τῆς πείρας ἀποσχέσθαι καταπείσαι, συνεκελεύσατο αὐτῷ, ταύτην μὲν ἐᾶν ὁρμῶντα αὐτῷ καταδήσειν τὴν χάριν ἐκ τῆς ψυχῆς ὑπὲρ αὐτοῦ κινδυνεύσας. ἐπανελθόντα δὲ εἰς Ἄργος, αὖθις ἀποδημοῦντος αὐτοῦ, ὅπερ καθ' ὥραν ἦν γάμων, κατοικεῖ ἔχοντες καλάς τε καὶ ἐκ γενετῆς ἐκ τῆς Ἑλλάδος σφίσιν αὐτοῖς ἄγεσθαι γυναῖκας οἱ τῆς Ἑλλάδος

D βασιλῆς, οἱ δὲ συνελθόντες, ἐμνηστεύοντο ταύτην, τὰς ἄλλας ἁπάσας ὑπερίδοντες ὡς φαυλοτέρας. γνόντες δὲ ὅτι ἀμφίλογοι ἔσαι, καὶ δείσαντες μὴ πόλεμος γένηται τῇ Ἑλλάδι, μαχουμένων περὶ μνήστης, ἐμώμοσαν ὅρκον τοιονδὶ ψήφῳ κοινῇ, ἢ μὲν ὅτινουρήσῃ τῷ ταύτης ἀξιωθέντι, μηδ' ὅτιτρέψειν ἐπί τινα ἀδικεῖν ἐγχειρῇ, ἕκαστος οἰόμενος ταύτην αὐτῷ τὴν συμμαχίαν βεβαιοῦσθαι.

τῆς μὲν οὖν ἰδίας γνώμης ἀπέτυχον πάντες, πλὴν Μενελάου. τῆς κοινῆς δ' ἐπειράθησαν αὐτίκα. οὐ πολλῷ γὰρ ὕστερον ἔριδος γενομένης ταῖς θεαῖς περὶ κάλλους, ὁπότερόν σφιν τὴν κρίσιν Πάριδι τῷ Πριάμου· ὁ δὲ, τῶν μὲν σωμάτων τὴν θεὸν ἠπίστει, τῶν δωρεῶν δ' ἀναγκαζόμενος γενέσθαι κριτὴς, καὶ διδούσης Ἥρας μὲν, τὴν τῆς Ἀσίας ἀρχὴν, τὸν δὲ πολέμου, Ἀθηνᾶς, κράτος, Ἀφροδίτης δὲ, τὸν τῆς Ἑλένης γάμον· καὶ φαύλοις μὲν ἀνθρώποις νομίσας οὐκ ἐλάττω βασιλείαν, Ἑλένης δ' οὐδένα τῶν ὑπαγορευομένων ἀξιωθεῖσαν, προείλετο τὸν τούτης γάμον. νομισθείσης δὲ τῆς ὑμνουμένης ἐκείνης στρατείας καθ' ὑμῶν, καὶ τῆς Εὐρώπης τότε πρῶτον ἐπὶ τῆς Ἀσίας ἐλθούσης, ἔχοντες οἵ τε Τρῶες ἀποδόντες τὴν Ἑλένην, ἀδεῶς οἰκεῖν τὴν αὐτῶν, οἵθ' Ἕλληνες τούτην αὖθις ἐκόντες ἔχειν, ἀπαλλάττεσθαι τῶν ἐκ πολέμου καὶ στρατείας δεινῶν, οἱ δ' οὐκ ἠβουλήθησαν ἀμφότεροι, ἐκ οἵου τε νομίσαντες βύρσην ἀφορμὴν καλλίω πολέμου, πρὸς ἣν ἀποθανοῦνται. καὶ θεοὶ δὲ τοὺς αὑτῶν παῖδας σαφῶς εἰδότες ἀπολουμένους ἐν τῷ πολέμῳ, οὐκ ἀπέτρεψαν μᾶλλον, ἀλλ' ἐπήγαγον εἰς τοῦτο, οὐκ ἐλάττων δόξαν αὖθις οἰόμενοι φέρειν, τοὺς θεῶν παῖδας γενέσθαι, ὃ μαχομένους ὑπὲρ Ἑλένης ἀποθανεῖν. καὶ τί λέγω τοὺς αὑτῶν παῖδας; αὖθι πρὸς αὐτοὺς μείζω καὶ δεινότερον ἐστήσαντο τὸν πρὸς Γίγαντας αὖθις γενομένου πολέμου. ἐν ἐκείνῳ μὲν γὰρ, μετ' ἀλλήλων· ἐνταῦθα δὲ, ἐναίροντο πρὸς ἀλλήλους. οὗ τί γένοιτ' ἂν ἐναργέστερον δεῖγμα, ὅσῳ τῶν αἰθερίων ἀπάντων ὑπερέχει τὸ κάλλος πρὸ ἀθανάτοις κριταῖς; ὅταν γὰρ ὑπὲρ μὲν τῶν ἄλλων οὐδενὸς ἀπάντων οὐδαμοῦ τὸ παράπαν φαίνονται διενεχθέντες, ὑπὲρ δὲ κάλλους, τὸ μέγιστον τοῖς ἐμοῖς ὑπιδεδωκότες, ἀλλ' ἤδη καὶ ἀλλήλοις ἐναντία πεπολεμηκότες, ἔνιοι δὲ καὶ τρωθέντες, πῶς οὐχ ἁπάσαις ψήφοις προτιμῶσιν ἀπάντων τὸ κάλλος; ἀλλ' ἵνα μὴ δόξωμεν ἀποδεία τοῦ περὶ κάλλους λόγων τοῦτο διατρίβειν ἀεὶ,

A Propria quidem igitur ſententia fruſtrati omnes ſunt præter Menelaum: cõmunis autem pacti experimentum ſtatim adeò dederunt. Non enim multo pòſt, cùm cõtentio inter deas de pulchritudine orta eſſet, diſceptatio eius litis Paridi Priami filio delegata fuit. Qui cùm iudicio inferior eſſet, quàm vt inter corpora dearum cognoſcere poſſet, donorum autem cogeretur iudex fieri, ac Iuno quidem offerret illi totius Aſiæ imperium, Minerua robur & vires ad bella, Venus autem Helenæ huius nuptias: ipſe verò contrà ſecũ ita cogitaret, quòd imperia quidẽ etiam vilibus & contemptis hominibus obue-

B nire poſſent, Helena autem non ſtatim vllus poſterorũ dignus futurus eſſet: nuptias huius cæteris rebus omnibus antepoſuit. Poſtea verò exorta celebri illa expeditione contra Troianos, & Europa tunc primùm contra Aſiam bello concitata, cùm Troiani poſſent Helena reddita, ſine periculo ac metu terram ſuam retinere, Græci autem hanc illis habẽdam permittentes, omnibus illis difficultatibus quæ ex bello & expeditionibus percipiuntur, liberari: neutri conſulere ſibi ipſis voluerunt, rati non aliam pulchriorem belli cauſſam ob quam morerentur,

C inuenire ſe poſſe. Iam verò & dij cùm certò ſcirent liberos ſuos in eodem bello perituros eſſe, haudquaquam illos ab eo abſterruerunt, ſed ad id vltro proficiſci fecerunt, rati non minorem illi gloriam conſecuturos eos eſſe ſi pro Helena mortem obiiſſent, quàm quòd deorum filij procreati eſſent. Et quid attinet de filiis deorum dicere, cùm ipſi dij maiore gratioréque certamine inter ſe eodem bello congreſſi fuerint, quàm tunc cùm contra Gigantes bellum geſſere? Nam in illo contra Gigantes communibus ac mutuis auxiliis dimicarunt: hîc autem ipſi

D contra ſe ipſos arma tulerunt. Quo ſanè argumento, quodnam aliud manifeſtius aut clarius eſſe poteſt, quanto etiam ipſis diis iudicibus, cæteras mortalium res omnes antecellat pulchritudo? Nam cùm pro aliarum quidem rerum nunquam vlla vllo modo inter ſeſe diſcordes fuerint, pro pulchritudine autem non ſolùm filios ſuos in mortem obtulerint, ſed ipſi inter ſe dimicarint, nonnulli autem etiam vulnerati fuerint: an non omnibus adeò calculis cenſuerunt pulchritudinem cæteris rebus vniuerſis anteponendam eſſe? Atenim ne penuria quadam de pulchritudine dicendi, circa hunc locum commorari diutius videamur,

ad alium hinc transire volo, haudquaquã his quæ antè dicta sunt, ad comprobandam pulchritudinis dignitatem, inferiorem, nempe ad Hippodamiam Arcadis illius Oenomai filiam. Quàm multos enim ille pulchritudine huius captos ostendit mortem subire voluisse potiùs, quàm ab hac dissociatos, lucem intueri? Nam postquam adultam ætatem attigit puella, illámque pater non paruo interuallo cæteras omnes anteire conspexit, ipse quoque forma illius captus est. Tanta enim hæc in illa excellebat, vt etiam eum à quo nata fuerat, præter naturam illexerit. Proinde cùm ipse quidem illam apud sese retinere cuperet, elocare autem velle ei qui dignus illa foret, simularet, vt hominum accusationem puta- B uitaret, technam quandam machinatur cupiditate sua multo iniustiorem, per quam putabat, id quod animo intendebat, facillimè sese conficere posse. Nam currui, quem quoad fieri maximè potuerat, ad celeritatem arte compararat, equis, qui ea tũ ætate in Arcadia omnium velocissimi erant, iunctis, cum procis puellæ aurigatione certabat, ei videlicet qui certamine superasset, sponsam illam proponens; qui verò victus esset, illum capite priuandum edicens. Iubebat C autem etiam ipsam vnà conscendere currum, quò videlicet illi dum vultu in illam defixi hærerent, intereà aurigandi curus obliuiscerentur. Cæterùm cùm qui primus certamen hoc iniisset, successu caruisset, & præterquam quòd à puella, etiã à vita excidisset, reliqui cùm ad certamen obeundũ cunctari, & eorum quæ semel decreuissent, quicquam detrectare, futile ac iuuenile quiddam esse censerent, rursum autem crudelitatem Oenomai detestarentur, alius alium præuertit moriendo, perinde ac si metuerent ne non pro puella illa mori possent. Ac pro- D cessit cædes ea, donec tredecim eorum iuuenum interficerentur. At dij cùm illum ob prauitatem hanc odio haberent, pariter autem & eos qui mortui fuerant, & puellam miserarentur, alteros videlicet quòd tantæ rei possessione priuati essent: puellam autem, quòd forma sua per ætatem frui non posset: pro iuuene eo quicunque mox certaturus esset (erat autem is Pelops) curam aduertentes, & currum illi donãt pulchriorem

A ἐφ' ἕτερον βούλομαι μεταβῆναι, οὐδαμῶς ἐλαττον ὄν, ὥστε δόξαι τιὼ τῶ κάλλους ἀξίαν, τῶ πρεσβυτερον εἰρημένων, τιὼ Ἀρκάδος Ἱπποδάμειαν Οἰνομάου· ὅσους τῶ ταύτης κάλλους ἁλόντας, μᾶλλον αἱρουμένους ἀπέφηνεν ἀποθνήσκειν, ἢ ταύτης διωκισμένους, τὸν ἥλιον προσορᾶν. ὡς γὰρ ἐλήφθετο τῆς ἡλικίας ἡ παῖς, καὶ τὰς ἄλλας ὁ πατὴρ οὐ πολλῶ τῶ μέσω προενεγκόντα ἑώρα, τῆς μὲν ὥρας αὐτῆς ἁλούς (τοσοῦτον γὰρ αὐτῆ προσῆν, ὥστε καὶ τὸν γεγεννηκότα ὑπερβάλλειν τῶ πρὸς φύσιν, καὶ ἀφ' τῦτ' ἀξιοῦν αὐτιὼ ἔχειν πρὸς ἑαυτῶ, βουλεσθαι δ' ἐπιβουλίαις πλατυτέρμοις αὐτιὼ τῶ ταύτης ἀξίῳ, τὰς πρὸς ἀνθρώπων φθόνων αἰτίας, μηχανιὼ τινα μηχανᾶται τῆς ὑπερθυμίας ἀδικωτέραν, καὶ ἰῶ ᾤετο ῥᾳδίως, ὅπερ ἐβούλετο, κατασκευῆν. ἵππω γὰρ ἅρματι ὡς οἷόν τε μάλιστα ἰῶ εἰς τάχος ἵππω τῆς τέχνης ἐξηρτυμένῳ, τοὺς ἐν Ἀρκαδίᾳ ζεύξας τὸν τῶ τότε ταχίστους ἵππους, ἠμιλλᾶτο πρὸς τοὺς μνηστῆρας τῆς κόρης, ἆθλον τῆς νίκης προτιθεὶς αὐτοῖς αὐτιὼ πρεσβεῖα, ἢ στέρεσθαι τῆς κεφαλῆς ἡττηθέντας. καὶ ἦν ἐξίου δ' αὐτιὼ αὐτοῖς συναναβαίνειν τὸ ἅρμα, ὅπως ἀποκλύμενοι πρὸς ταύτιν, ἀμελοῖεν τῆς ἱππικῆς. οἱ δ' ἀποτυχόντος τῆ προφάσεως ἁμαμένου τὸν δρόμου, καὶ τῆς κόρης ἐκπεσόντος μετὰ τῆ ζῆν, ὃ μὲν ἀποκτῆσαι πρὸς τὸν ἀγῶνα, ἢ μεταθεῖναι τί τῶν βεβουλευμένων, μειραξιώδες εἶναι ὑπολαβόντες, τὴν δ' ὠμότητα μισήσαντες Οἰνομάου, ἄλλος ἄλλον ἐφθανεν ἀποθνήσκων, ὥστε δεδοικὼς μὴ τῆ τεθνάναι πρὸς τῆς κόρης ἁμάρτη. ἐν πρῶτοις δὲ μέχρι τεσσαρεσδεκα νέων ὁ φόνος· θεοὶ δ' ἐφίσαν τῆς ποινείας μισήσαντες ταυτησὶ, τούς τε τεθνεῶτας ἅμα, καὶ τὴν κόρην ἐλεοῦντες· τοῖς μὲν, ὅτι κτήματος ἀπεστέρηται τοιᾶτου· τὴν κόρην δ' ὅτι τῆς ὥρας ἃ χρὴ χαίρειν ἀπολαύοι· κηδόμενοί τε τῆ νέᾳ, ὅστις ἔλθοι (Πέλοψ δ' ἦν οὗτος) ἀγωνιούμενος, ἅρμα τε χαλκοῦν) τοῦτον κάλλιον τέχνης πεποιημένον, ἵππους τε ἀθανάτους, δι' ὧν ἔμελλε τῆς κόρης κύριος ἔσεσθαι). καὶ γέγονέ γε τὸν κηδεστὴν ὑπὲρ τέρμασι τῆ νίκης ἀπεκτονώς.

arte factum, & equos immortales, quorum ope puella potiturus, ac dominus illius futurus esset. Et sanè factus quoque est, socero ad metam & terminos victoriæ occiso.

ὅτω δ' τῦ κάλλους χρῆμα αἰθεφόποις τε θεῖον εἶναι δοκεῖ, καὶ πρώτιστον τῶν πάντων, καὶ θεοῖς ἐσπουδάσθαι πολλαχόσε. δεῖ δὴ καὶ ἡμῖν οὕτω καὶ ἔχοι τις μέμφεσθαι δικαίως, εἰ φθάνουσι λοιπαμένοις δ' ταῦτα ὡδὶ κάλλιστα διεξελθεῖν. ὅτω μὲν δὴ καὶ Ἀρίστιππος διῆλθε τὸν λόγον. ΕΡ. σὺ δὲ λοιπὸς εἶ, Χαρίδημε, ὅπως ἂν ὥσπερ κορωνίδα τῷ τῦ κάλλους καλῶ ὑπιθῇς τὸν λόγον. ΧΑ. μηδαμῶς, ὦ θεοὶ θεῶν, πρὸ τοσούτου μὲ βιάσῃ. ἱκανὰ γὰρ δεδηλῶσθαι τοῖς σιωπῶσι καὶ τὰ νῦν εἰρημένα· ἄλλως τε, καὶ ἅπερ εἶπον ἀπομνημονεύοντα. ῥᾷον γὰρ ἄν τις μνημονεύοι τὰ ἑτέροις εἰρημένα, ἢ τὰ αὐτός. ΕΡ. ταῦτα μὲν δὴ ὕστερον, ὧν ἐξ ἀρχῆς ἐπεθυμοῦμεν ὑπὲρ τυχεῖν. ἐγὼ γὰρ δὴ τοσοῦτον ἡμῖν τῶν λόγων ἐκείνων, ὅσον ἐμέλησε τῆς σῶν ἀκοῦσαι. ὥστ' εἰ τούτων ἀποστερήσῃς, κἀκεῖνα μάτην ἔσῃ πεπονηκώς. ἀλλά, πρὸς Ἑρμοῦ, τὸν ἅπαντα λόγον ὥσπερ ἐξ ἀρχῆς, ἀπόδος. ΧΑ. βέλτιον μὲν οὖν τούτοις ἀπαλλάττῃν με, τῶν δυσχερῶν ἀεὶ πάντα ἐπεὶ δ' ὕτω πρόθυμα καὶ τῶν ἡμετέρων ἀκοῦσαι λόγων, καὶ τοῦθ' ὑπερετεῖν αἰδεῖσθαι, ὧδε τοίνυν καὶ αὐτὸς ἐποιησάμην τὸν λόγον· Εἰ μὲν πρῶτος αὐτὸς ἦρχον περὶ τῦ κάλλους λέγειν, προοιμίων ἂν ἐδεόμην συχνῶν· ἐπεὶ δ' ὅτι πολλοῖς ἔρχομαι τοῖς πρότερον εἰρηκόσιν ἐρῶν, ὀλίγα πρὸς τοῖς ἐκείνων κεχρημένον ὡς προοιμίοις ὑπιφέρειν ἔξεστι τὸν λόγον· ἄλλως τε δὲ ἑτέρωσε τῶν λόγων γιγνομένων, ἀλλ' ἐνταῦθα καὶ τῆς αὐτῆς ἡμέρας, ὥστε εἰκὸς καὶ τοῖς παροῦσι λαθεῖν, ὡς ἄρ' οὐχ ἕκαστος ἰδίᾳ λόγον ποιοῦσιν, ἀλλὰ τὸν αὐτὸν ἕκαστος ὑπὲρ μέρους διεξέρχονται λόγον. ἑτέρῳ μὲν οὖν ἦρκει γ' ἂν εἰς δόξαν, ἅπερ ὑμῶν ἕκαστος ἔτυχεν εἰπὼν περὶ τῦ κάλλους ἰδίᾳ. τοῦτο δ' ὅσον ἐστίν, ὥστε καὶ τοῖς ὑπολειπομένοις ἔξω τῦ νῦν εἰρημένων, οὐ δεῖν ἐπαινεῖν τὰ εἰς αὐτό. πλέον γὰρ πολλαχόθεν αὐτὰ ἔστι λέγειν ἕκαστα δόξαν παρέξοντα, ὥσπερ ἀνθέων ὑπὸ τοῦ χειμῶνος λειμῶνι, ἀεὶ τὰ φαινόμενα ἄρτι προσαναλισκόντων τοῖς ἀρέπτοις.

A Adeò pulchritudo ipsa cùm hominibus diuinum quiddam esse videtur, & ab omnibus coli consueuit, tum à diis quoque sæpenumero cum summo studio obseruata est. Quamobrem neque nos quispiã reprehendere meritò poterit, quòd quasi quoddam operæpretium putamus hæc de pulchritudine disseruisse. Atque ad hunc modum & Aristippus orationem suam peregit. HER. At tu iam restas Charideme: quare fac vt quasi quandam coronidem imponas oratione tua pulchris hisce de pulchritudine dictis. CH. Nequaquam, per deos quæso, vlteriùs progredi me cogas. Satis enim sit indi-
B casse tibi & quo pacto conuersati fuerimus, & hæc quæ modò dixi: præsertim cũ ne illa quidẽ satis adhuc meminerim quę modò commemoraui. Multo enim faciliùs ea memoria repetieueris, quæ ab aliis dicta sunt, quàm quæ ipse dixisti. HER. Hoc igitur illud est videlicet quod ab initio cõsequi me cupiebam. Neq; enim mihi tantopere orationes aliorũ ac tuam audire cura fuit. Quare si me hac priuaueris, etiam illa frustra laborasse te scias. Sed per Mercurium quæso, totam adeò orationem quemadmodum à principio
C exorsus fueris, mihi recita. CHAR. Satius quidẽ fuerat, cõtentum his quæ dixi, à difficilioribus abstinere me: attamen quãdo ita cupis & nostram audire orationem, in hoc quoque morem tibi gerere necesse est. Proinde hoc pacto ipse quoq; verba feci: Si primus ipse cœpissem de pulchritudine dicere, proœmiis fortasse frequentibus & densis opus haberem: nunc autem quando post multos alios qui ante me verba fecerũt, dicturus sum, nihil alienum puto fuerit, si illorum antè dictis, perinde ac proœmiis quibusdam vsus, sequentem orationem subiungam,
D præsertim cùm non alio loco, sed hoc in conuiuio, eodémque die, orationes istæ habeantur, ita vt liceat & præsentes latere nos, perinde ac si nõ quisque priuatim verba faceret, sed eandem singuli per vices prosequantur orationem. Proinde alteri quidem sufficerent ad laudem vtique comparandam, ea quæ vestrum vnusquisque seorsim de pulchritudine dixit. At verò hîc adhuc tantùm supereſt, vt & iis qui post nos venturi sunt, extra ea quæ nunc dicta sunt, satis laudum ad prædicandam illam suppetat. Plurima enim vndique circunstant, quæ & ipsa eam de se opinionem præbent, quasi singula eorum primo loco dici debeant; non aliter atque in prato aliquo floribus fœcundo, vbi semper ea quæ nouissimè apparent, carpentes potissimùm alliciunt.

Ego verò ex omnibus illis delectis, quæ mihi videbuntur minimè prætereunda fuisse, quàm breuissimè potero dicam, vt & pulchritudini debitum suum reddam, & vobis omissa verborum prolixitate morem geram. Proinde illi quidem qui vel ob fortitudinem, vel ob aliam aliquam virtutem præstare nobis videntur, si non quotidie honestis actionibus beneuolentiam sibi concilient, & nos quodammodo ad amandum se cogant, inuidemus illis magis: vndecunque etiam eis negotia quæ geruntur, minùs bene procedunt. Pulchris autem non modò non inuidemus formam suam, sed statim etiam vbi aspeximus tantùm, capimur, & plus quàm amamus eos, neque grauamur, tanquam superioribus, quantum nobis licitum fuerit, & seruire quoque illis. Libentiùs igitur quispiam obedierit formoso alicui, quàm imperauerit ei qui talis non est: maioremque gratiam habuerit formoso multa iubenti, quàm si nihil quicquam præcipiat. Ac cęterorum quidem bonorum quibuscunque caremus, vlteriorem assequendi curam nullam gerimus: at pulchritudinis nulla vnquam nobis satietas oboritur: sed siue Aglaiæ filium illum, qui cum Achiuis ad Troiam profectus fuit: siue Hyacinthum formosum illum, siue etiam Lacedæmonium Narcissum pulchritudine superemus, tamen nobis ipsi minimè satisfacimus, sed semper timemus ne fortè videamur apud posteros ab aliis superati fuisse. Propemodum autem omnium eorum quæ inter homines geruntur, vt ita dicam, quasi quoddam commune exemplum pulchritudo proposita est. Nam neque duces negligunt ad pulchritudinem exercitus suos instruere, neque oratores ad eandem orationes suas componere, neque etiam pictores imagines ac tabulas suas secundùm illam depingere. Et quid attinet ista recensere, quorum finis quoque pulchritudo est? Quin illa quoque quibus necessariò vtimur, haud quaquam prætermittimus, quin omnia quamaximè fieri potest, cum summo studio quam pulcherrimè apparemus. Nam Menelaus quidem non tantum curauit vsum & necessitatem ædium, quantum vt pulchritudine earum ingredientes quasi attonitos redderet: & ob hoc sumptuosissimas pariter & pulcherrimas eas ædificauit. Neque etiam sententia falsus est. Nam Vlyssis filius ita admiratus eas fertur, cùm ad percontandum de patre eò loci venisset, vt ad Pisistratum Nestoridem in hunc modum dixerit:

Niream intelligit, quo pulchrior alter nõ venit ad Troiam, vt Homerus ait Ilia 2.

A ἐγὼ δ' ὃν πάντων ἐκλέξας ὅσα μοι δοκῶ μὴ χεῖρον εἶναι παραλιπεῖν, λέξω δι' ὀλίγων, ὅπως τῷ τε καλλει τὰ μεγάλα ἀποδώσω, ὑμῖν τε δι' μακρολογεῖν παραλιπὼν, δράσω χαριέστερα. τοὺς μὲν δὴ καὶ ἀνδρίαν ἢ καθ' ἑτέραν τινὰ τῶν ἀρετῶν ἡμῖν προσέχειν δοκοῦσιν, ἂν μὴ τῶν καθ' ἡμέραν ποιῶσιν εὖ, αἰσχύνομεν ἡμᾶς δὲ αὐτοῖς δουλεύειν, ἐκκαίνομεν μᾶλλον, ὅς ὧν τ' αὖ καλῶς αὐτοῖς τὰ πράγματα παρέπεται, ἧττον καλὸς δ' ὁ μόνον ὁ φθονούμενος τῆς ὥρας, ἀλλ' ἡδύς τε ἰδόντες, ἀλισκόμεθα, καὶ παραχαπῶμέν τε, B καὶ δουλοῦμεν ὡς πρὸ χρείττοσιν, ὅσον αὐ ὑμῖν ἐξῇ, δουλεύοντες αὐτοῖς. ἥδιον αὖ ἂν ὑπακούσας τις ὥρας θύτυχήσοι, ἢ παραξάξε τῷ μὴ τοιούτῳ, καὶ πλείω χάριν αὖ εἰδείη τῷ πολλὰ προστάττοντι μᾶλλον, ἢ τῷ μηδ' ὁτιοῦν ἐπιτελλοντι. καὶ τὴν μὲν ἄλλων ἀγαθῶν, ὧν αὖ ἐνδεὴς ὤμην, ἑτέρῳ κατουδάζομεν τυχεῖν. κάλλιστος δ' ἡμῖν οὐδεὶς οὐδὲ πώποτε γέγονε κόρος. ἀλλ' ἐπὶ τε τὸν Αγλαΐης, τὸν εἰς Ιλιον ποτὲ στρατευσάμενον τοῖς Αχαιοῖς, ἐφ' ὑακίνθου τὸν καλὸν, ἢ τὸν Λακεδαιμόνιον C Νάρκισσον κάλλει νικῶμεν, οὐκ ἀρκεῖν ἡμῖν δοκοῦμεν, ἀλλὰ δεδοίκαμεν μὴ λάθωμεν τοῖς ὀπισθομένοις αὖ καταλιπόντες ὑπερβαλλόμενοι. φεῦ δ' ὡς εἰκὸς πάντων τῶν ἐν ἀνθρώποις πραγμάτων, ὥσπερ κοινὸν παράδειγμα τὸ κάλλος ὄν. ᾧ ὅτε στρατηγοῖς εἰς κόσμος ἠμέληται τὰ στρατεύματα στρωτάσειν, ὅτε ῥήτορσι τοὺς λόγους στρωτιθέναι, ὅτε μὴν γραφεῦσι τὰς εἰκόνας γεγραφέναι. ἀλλὰ τί ταῦτα λέγω; ὧν τὸ κάλλος τέλος ὄζιν. ὧν γὰ εἰς χρείαν ἔχομεν αἰσχύνης, οὐκ ἐλλείπομεν οὐδὲν κατουδὲς εἰς ὅσον ἔξεστι κάλλιστα καταστρωτιάζειν. τῷ τε γὰ Μενέλεῳ, ὃ ποσοῦτον ἐμέλησε τῆς χρείας τῶν οἴκων, ἢ ὅσον τοὺς εἰσερχομένους ἐκπλήττειν. ᾧ δι' τοῦτ' ὅτω πολυτελεστάτους ἅμα κατεσκεύασε, καὶ κάλλιστους. ᾧ τῆς γνώμης ἀχ ἥμαρτεν. ὁ γὰ Οδυσσέως ὅτως ἀγαθωσύνας λέγεται τοῦτος, χ' πύσιν τὸν παῖδ' εἰς αὐτὸν ἀφιγμένος, ὥστ' εἰπεῖν Πεισιστράτῳ τῷ Νεστορίδῃ,

Ζεῦ

D Neque etiam sententia falsus est. Nam Vlyssis filius ita admiratus eas fertur, cùm ad percontandum de patre eò loci venisset, vt ad Pisistratum Nestoridem in hunc modum dixerit:

Τοιοῦτος ποτὲ ἁβρὸς ἐκ τοῦ Διὸς ἐν αὐλῇ.

Talis & æthery forsan Iouis aula renidet.

αὐτὸς θ' ὁ τῆς μειρακίου πατὴρ, οὐκ ἄλλου τοῦ χάριν μιλτοπρῴρους ἦγε τὰς ναῦς, συστρατεύων τοῖς Ἕλλησιν ἐπὶ Τροίαν, ἢ ὅπως τοῖς ὁρῶσιν ἐκπλήξειεν ἔχει. καὶ σχεδὸν εἴ τις ἑκάστην ἐξετάζειν βούλεται τῶν τεχνῶν, εὑρήσει πάσας ἐς τὸ κάλλος ὁρώσας, καὶ τοῦτου τυγχάνειν τοῦ πρωτεύειν πεφυκυίας. τοσοῦτον δὲ τὸ κάλλος τῶν ἄλλων ἀπάντων διαφέρειν δοκεῖ, ὥστε τῷ μὲν, ἢ δικαιοσύνης, ἢ σοφίας, ἢ ἀνδρείας μετέχοντι, πολλά τις ἂν εὕροι ἡμιάμπυα μᾶλλον· τῷ δὲ τούτης τῆς ἰδέας κεχοινωνηκότων, βέλτιόν ἐστιν εὑρεῖν οὐδέν, ὡς γοῦν δὴ καὶ τῶν μὴ μετεχόντων ἀτιμότερον οὐδέν. μόνους γοῦν τοὺς μὴ καλοὺς, ὀνομάζομεν αἰσχροὺς, ὡς οὐδὲν ὂν εἴ τι τις ἔχων τύχοι πλεονέκτημα τῶν ἄλλων, κάλλους ἐστερημένος. τοὺς μὲν οὖν ἢ δημοκρατουμένοις τὰ κοινὰ διοικοῦντας, ἢ τυράννοις ὑποτεταγμένους, τοὺς μὲν, δημαγωγοὺς, τοὺς δὲ, κόλακας καλοῦμεν· μόνοις δὲ τοῖς ὑπὸ ταύτῃ τῇ δυνάμει γιγνομένοις, θαυμάζομέν τε, φιλοπόνους τε καὶ φιλοκάλους ὀνομάζομεν, καὶ κοινοὺς νομίζομεν εὐεργέτας, τοῖς τῶν καλῶν ἐπιμελητάς. ὅτε τοίνυν οὕτω μὲν σεμνὸν τὸ κάλλος ἐστὶν, οὕτω δὲ τοῖς πᾶσιν ἐν ἀδοκήτῳ μέρει τυχεῖν, κέρδος τε νομίζουσι τὸ τούτῳ τι διακονῆσαι δυνηθῆναι, πῶς ἡμᾶς εἰκότως οὐκ ἂν τις ἐμέμψατο, εἰ τοσοῦτον ἔχοντες κέρδος κερδαίνειν, ἔπειτ' ἔχοντι τοιούτῳ φθονοῖμεν, μηδ' αὐτὸ τοῦτο αἰσθέσθαι δυνηθέντες, ὅτι ζημιούμεθα; τοσοῦτον μὲν δὴ κἀγὼ τὸν λόγον ἐποιησάμην, πολλὰ τῶν ὄντων μοι παρὸν καλλίονα εἰπεῖν ἀφελών, ὅπως μὴ τὴν σπουδὴν ὅτι πολὺ προσδοκωμένην ἐώρων. ΕΡ. εὐδαίμονές γε, οἱ τοιαύτης ἀπολελαύκατε τῆς συνουσίας. σχεδὸν δ' ἤδη κἀγὼ οὐδὲν ἔλαττον ὑμῶν ἔσχηκα δι' σέ.

Et ipse adolescentis pater non aliam ob caussam minio infectas duxit naues, cùm vnà cum Græcis ad Troiam proficisceretur; quàm vt aspicientes earum aspectu obstupefacere posset. Et fermè siquis singulas artes perpendere volet, reperiet omnes eas ad pulchritudinem tendere, eámque consequi pro summo ducere. Adeò autem pulchritudo cæteras res cunctas excellere videtur, vt iis quæ vel cum iustitia, vel sapientia vel fortitudine aliqua fiunt, multa alia inuenias maiori pretio vel existimatione digna censeri: at verò quæ cum hac specie commune aliquid habent, iis nihil quicquam melius inuenire licet: vt rursum & illis quibus hæc coniuncta non est, nihil quicquam inhonestius atq; indignius. Quippe solos eos qui pulchri non sunt, turpes vocamus, perinde quasi pro nihilo habendum sit, quicquid tandem aliquis habuerit in quo cæteros antecellat, si idem pulchritudine careat. Proinde & eos quidem qui vel in republica degentibus imperio præsunt, vel tyrannorum potestati subiecti viuunt, alteros quidem populares * vocare solemus, alteros autem adulatores. Solos autem eos qui huic potestati subiecti sunt, & admiramur videlicet, & cùm philoponos tum philocalos nominamus, adeóque communes benefactores censemus esse eos, qui pulchrorum quasi quidam procuratores sunt. Quando igitur ita venerabilis res pulchritudo est, ita autem ab omnibus etiam votis expetitur, & quasi pro lucro putatur huic ministrare saltem aliquid potuisse: quomodo non meritò reprehenderit nos quispiam, quòd cùm tantum lucrum lucrifacere possimus, vltro illud prodamus, ne hoc ipsum quidem verentes damnum videlicet quod mox accipiemus? Ac tãtam quidem ego quoque orationem habui, multis quæ mihi de pulchritudine ampliùs dicere licebat, omissis, postquam conuersationem hanc in longum adeò progressam videbam. HER. Felices sanè vos, quibus tali conuersatione frui licuit. Fermè autem iam etiam ego non minùs voluptatis quàm vos, per te videlicet, accepi.

* δημαγωγοὺς κόλακας.

Neque hic videtur Luciani esse.

ΝΕΡΩΝ ἢ ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΟΡΥΧΗΣ ΤΟΥ ΙΣΘΜΟΥ, Εἰ γνήσιος.

NERO, SIVE DE FOSSIONE ISTHMI, *Si modò germanus est Luciani.*

Iacobo Micyllo interprete.

ARGVMENTVM.

Totus hic dialogus, cuiuscunque tandem est (nam Luciani esse, neque asseri puto posse, neque prorsus negari) quasi quædam in Neronem inuectiua est, qua potissimùm dementia illius exagitatur, quam cùm in Isthmo fodiendo, à quo & tituli ratio sumpta est, tum in obeundis scenicis certaminibus Imperator Romanus exercuit. Estque veluti perpetua facti commemoratio, paucis quibusdam & cæterorum ipsius facinorum exemplis amplificandi caussa adiectis, quæ tota Musonio philosopho tribuitur, qui Tuscus genere, vt Tacitus ait, cùm studia iuuenum præceptis sapientiæ foueret, à Nerone postremò, cùm in omnes bonos & claros æquè grassaretur, ob linguæ libertatem, vt Suidas addit, interfectus fuit. Huius & alij meminêre, & Gellius lib. XVI. cap. 1. Cæterùm fuerunt & in hoc dialogo multa ex coniectura magis quàm ex fide, ob exemplaris, velut apparebat, vitiositatem, vertenda: quam ob rem, vt in postremo operis, eam saltem à lectoribus veniam postulo, quæ cæteris hactenus in claris & manifestis etiam impingentibus, data fuit: præsertim cùm in nullo hactenus, quod equidem sciam, legentium fidem fefellerim, vbique cùm hoc loco, tum in superioribus, eo circa quòd vel ignorantia, quam & ipsam agnosco, vel alia aliqua de caussa hæsitassem, aut asteriscò, aut annotatiuncula aliqua signato. Qui si nihil aliud, illud certè tamen existimo, occasionem & quasi quandam ansam ad vlteriora ac verriora indaganda aliis me tradidisse.

ΜΕΝΕΚΡΑΤΟΥΣ ΚΑΙ ΜΟΥΣΩΝΙΟΥ.

MENECRATIS ET MVSONII.

MENECRATES. ΑΤ Isthmí fossio quæ in manu adeò, vt aiunt, tyranno fuit, & tibi Musoni, mẽtem habere Græcam videbatur. MVS. Scito Menecrates etiam meliora cogitasse Neronem. Nam & circuitus Peloponnesi illos supra Maleam, tollere nauigantibus volebat, Isthmo ad viginti stadia interrupto. ME. Hoc autem & emporiis profuturum erat videlicet, & ciuitatibus cùm maritimis, tum etiam illis quæ in mediterraneis sitæ sunt. Nam si maritima loca bene habeant, etiam illis quæ interiora sunt, domesticus agrorum prouẽtus sufficiet. Sed hæc narra quæso Musoni nobis: omnes enim audiendi cupidi sumus, nisi si quid aliud seriæ rei fortè est cui tu nunc incũbere cogitas. MV. Narrabo, quandoquidẽ vultis. Nam sat scio quòd plus etiam gratificabor, iis vtiq; qui ad iniucundam adeo curarum (vt ita dicam) officinam hanc studendi caussa venerunt. Neronem igitur in Achaiam via ducebat, & illud item, quòd sibi ipsi vehementer persuasetat, nec Musas quidem dulciùs modulari.

Α Ορυχὴ τῦ Ἰσθμοῦ καὶ σοὶ, Μουσώνιε, ἀφ' ὑψηλῆς, ὡς φασι, γεγονῖα τῦ τυράννου, νοῦν εἶχεν Ἑλλήνα. ΜΟΥΣ. Ἴσθι, ὦ Μενέκρατες, καὶ βελτίω ἐπιθυμῆσαι Νέρωνα. Τὰς γὰρ περιβολὰς τῆς Πελοποννήσου, τὰς ὑπὲρ Μαλέαν, ξυνάψει τοῖς θαλαττουμένοις, εἴκοσι σταδίων τῦ Ἰσθμοῦ ῥήγματι. ΜΕΝΕ. τῦτο δ' ἂν καὶ τὰς ἐμπορείας ὠφελήσοι, καὶ τὰς ὅπῃ θαλάττῃ πόλεις, Β καὶ τὰς ἐν τῇ μεσογείᾳ. καὶ γὰρ δὴ καὶ κείναις ἀποχρῶν ὁ οἰκεῖος καρπὸς, ὧν τὰ ἐπιθαλάττια εὖ πράττῃ. Ταῦτα δὴ διέξελθε, Μουσώνιε, βουλομένοις ἡμῖν ἀκοῦσαι πᾶσιν, εἰ μή τι σοὶ σπουδάσαι ἄλλο ἔτερον. ΜΟΥ. δίδωμι βουλομένοις. εὖ γὰρ οἶδ' ὅτι χαριζόμενον ἂν μᾶλλον τοῖς γε ἀφιγμένοις ἐς ἀνδὸς οὕτω φερομένοις ὅπῃ τῦ σπουδάζειν. Νέρωνα τοίνυν ἐς Ἀχαΐαν φέρων ἦγεν, καὶ ὃ σφόδρα αὐτὸν πεπείκει, μηδ' ἂν τὰς Μούσας ἁβρὰ ᾄδειν ἡδέως.

ἐβούλετο δὲ καὶ τὰ Ολύμπια (τὸν γυμνικώτατον τῶν ἀγώνων) στεφανοῦσθαι ἄδων. τὰ γὰρ Πύθια, τούτων μὲν ἑαυτῷ μετεῖναι μᾶλλον, ἢ τοῦ Απόλλωνι. μὴ γὰρ αὖ μηδ' ἐκεῖνον ἐναντίαν αὐτῷ κιθαρεῖν τε καὶ ᾄδειν θέσθαι. ὁ δὲ Ισθμὸς, ἃ τῶν ἄποθεν αὐτῷ βεβουλευμένων. ἀλλ' ἐντυχὼν τῇ φύσει τοῦ τόπου, μεγαλουργίας ἠράσθη, τόν τε βασιλέα τῶν ὅπη τοῦ Τρωϊκοῦ ποτὲ Αχαιῶν ἐνθυμηθεὶς, ὡς τὴν Εὔβοιαν τῆς Βοιωτίας ἀπέτεμνε Εὐρίπῳ τὰ πρὸς τὴν Χαλκίδα· ἔτι γε μὴν καὶ τὸν Δαρεῖον, ὡς ὁ Βόσπορος ἐγεφυρώθη αὐτῷ ὅπη τοὺς Σκύθας· τὰ δὲ Ξέρξου καὶ πρὸ τούτων ἴσως ἐνενόησε, μέγιστα τῶν μεγαλουργιῶν ὄντα· καὶ πρὸς τούτοις, ὃ δὴ ὀλίγου ἀλλήλοις ὑπεμίξαι πόλεις, εἰσαπτὸν τὴν Ελλάδα λαμπρὸν ἐσιᾶσθαι τοῖς ἔξωθεν. αἱ γὰρ τύραννοι φύσεις, μεθύουσι μὲν, ἡδύουσι δέ πη καὶ ἀκούσαντι τοῦτο φθέγμα. προσελθὼν ὁ τῆς σκηνῆς ὕμνον μὲν Αμφιτρίτης τε καὶ Ποσειδῶνος ἦσε, καὶ ᾄσμα τι μέγα Μελικέρτῃ καὶ Λευκοθέᾳ. ὀρέξαντος δ' αὐτῷ χρυσῆν δίκελλαν τοῦ τῶν Ελλάδα ὑπεξεπιόντος, ὅπη τῷ ὀρυχῷ ἥξει, χρυσοῦ μύθους τε καὶ ἀδόλιμος, καὶ καθηκόμενος τῆς γῆς, τοῖς, οἶμαι, τοῖς τε τῶν ἀρχὴν πεπιστευμένοις ὡδαιτέρως ξυμπόνως ἄπεσθαι τοῦ ἔργου, αὐτὴ εἰς τὸν Κόρινθον, τὰ Ηρακλέους δοκοῦν ἐξεβεβληκέναι πάντα. οἱ μὲν δὴ ἐκ τοῦ δεσμωτηρίου, τὰ πετρώδη τε καὶ δύσεργα ἐξεπόνουν, ἡ τραπιὰ δὲ τὰ γεώδη τε καὶ ὑπόπεδα. ἑβδόμῳ δέ που καὶ πέμπτῳ ἡμέραν προσεξυμένων ἤδη τοῦ Ισθμοῦ, κατέβη τις ἐκ Κορίνθου λόγος ἅπαν ἀφὴς, ὡς δὴ τοῦ Νέρωνος μετεγνωκότος τὸν πόνον. ἔφασαν γὰρ τοὺς Αἰγυπτίους γεωμέτρας τε ἐκατέρας θαλάττης τὰς φύσεις, οὐκ ἰσοπέδοις αὐτὰς σπουδαῖν, ἀλλ' ὑψηλοτέραν ἡγουμένους τὴν ἐκ τοῦ Λεχαίου πρὸς τῇ Αἰγίνῃ δεδοικέναι. πελάγους γὰρ ποσοῦ νήσῳ ὑποβρυχίῳ τε καὶ ὑποδρύχιον ἀπενεχθῆναι τὴν Αἴγιναν. Νέρωνα γὰρ τοῦ μὲν τοῦ Ισθμοῦ τομῆς, οὐδ' αὖ Θάλητα μετέσησεν ὁ σοφώτατός τε καὶ φυσικώτατος.

A Volebat autem & Olympiis (quod certamen omnium maximè exercitiis frequentatur) cantando coronari. Nã quæ in Pythiis aguntur, eorum pleraque ad se magis quàm ad Apollinem pertinere putabat. Neque enim neq; illum aduersus se citharam aut carmen aliquod mouere audere. Cæterũ Isthmus haudquaquam ex illis erat de quibus hic diu aut lõgè antè cogitasset, sed cùm fortè naturam loci consexisset, magnificum opus hoc animo concepit, Achiuorum videlicet regem, eorum qui ad Troiam olim profecti fuere, animo proponẽs, qui ipse Eubœam quoque à Bœotia resecuit, medio circa Chalcidem Euripo immisso. Deinde autẽ & Darium, vt à quo & Bosporus ponte iunctus fuerit cùm is cõtra Scythas proficiscereturNam Xerxis factum etiam ante ista fortassis animo cogitarat, quod magnificentissimum operũ magnificorum omniũ fuit. Supra omnia autẽ hæc etiam illud putabat, Græciã per hoc quòd breui adeò omnes inter se misceri possent, contra exteros splendidè adeo stabilitum iri. Nam tyrannorum ingenia ebria quidem sunt, tanguntur autẽ alicubi vbi vocem hanc audiunt. Porrò progressus in scenam, hymnum quidem Amphitrites & Neptuni cecinit, & canticum quoddam non magnum Melicertæ & Leucotheæ. Cùm autem aureũ ipsi ligonem porrexissent, Græciámque tanquam in tutelam commendassent, ad fodiendum profectus est, plausu cantúque prosequentibus illum tum omnibus. Atque vbi terrã ter, opinor, tetigisset, deinde & quibus præfecturæ atque imperia credita erãt, opus vnà capessere iussisset, Corinthum rediit, Herculis adeò res gestas omnes sibi visus superasse. Illi igitur qui in vinculis fuerant, pericolosis atque difficilibus conficiendis exercebantur: exercitus autem ea quæ terrea ac plana erant, fodiebat. At vbi iam septimum & quintum diem quasi alligari Isthmo fuissemus, rumor quidam è Corintho venit, nõ ita tamẽ manifestus aut planus, quòd Neronem pœnituisset Isthmi incisi. Dicebant autem, Ægyptios geometras altitudinem metientes, haudquaquam eandem atq; æqualem vtriusq; maris superficiem deprehendisse: sed cùm eam partem quæ Lechæum aspicit, altiorem iudicarent, de Ægina in timorem venisse. Nam si tantum pelagus contra insulam effunderetur, periculum esse ne illa aquis obruta in profundum demergeretur. At Neronem à fodiendo Isthmo ne Thales quidem absterriturus fuerat, quamquam sapientissimus, & naturalium rerum peritissimus.

ἐσιᾶσθαι, *quod à nomine ἐσία deriuasse videtur. Nã alterum ἐσιᾶν, quod continuo accipere significat, è tenui scribitur.*

Portus est ad Occidentem vergens, quẽ ex Italia nauigantes petunt.

Nam incidendi illius maiore ſtudio tenebatur quàm publicè canendi. Sed motus Occidentalium gentium, & aſperrimus qui illas nunc excitat & incendit (Vindex autem nomen ipſi eſt) reuocauit ex Græcia & ab Iſthmo Neronẽ, frigidè adeò maria dimenſum. Nam æquè altè à terra vtrumq. aſſurgere, eandémque ſuperficiem habere ſcio. Aiunt autem ipſi & Romanas res paulatim iam labi & declinare. Id quod & ipſi ex Tribuno heri, qui impegerat, audiſtis. MEN. At vox, Muſoni, propter quam in Muſas ita deperit, & Olympiadas pariter & Pythiadas amat, qualiſnã tyranno eſt? Nam eorum qui ad Lemnum nauibus veniebant, alij quidem admirabantur ipſum, alij autem etiam deridebant. MV. At ille, quod ad vocem attiner, neque admiratione dignus, neque riſu eſt. Nã ipſum natura inculpabilem, atque adeò mediocrem formauit. Sonat autem concauum quiddam, non natura tamen, & graue, impendente atque vrgente hoc gutture: ac carmina quidem hoc pacto accurata quodammodo etiam perſonat. Vocalationes autem ſonorum leuigant hunc, poſtquam ſibi ipſi non confidit: Chromatum verò humanitate & modulatione facili quidem illa, & ad citharæ cantum accommodata: & vbi tempus eſt, ire & ſtare, & de loco tranſire, deinde & nutum cum membris exæquare, hæc accuratè facere, eius eſt qui pudore ſolo eo afficitur, quòd rex videtur. At rurſum ſi imitetur ſuperiores, hui quàm multis ſpectatoribus riſus excidit! quanquam infinito adeò metu impendente, ſi quis ipſius cauſſa rideat. Nutat enim plus æquo, & cùm ſpiritum attrahit, ſtat ſummis pedibus diſtentus & refractus, perinde vt ij qui rotam circumagunt. Iam verò natura rubicundus exiſtẽs, multo magis etiam rubeſcit cùm ipſi facies incenditur. Spiritus autem modicus, & ægrè alicubi ſufficiens. ME. Qui verò certamine cum ipſo conferũtur, Muſoni, quo pacto ſe gerunt? Nam arti gratificantur ſcilicet. MVS. Arti quidem Muſoni, quemadmodum & qui luctando ſubſeruiunt: ſed cogita Menecrates tragicum hiſtrionem illum, quo pacto in Iſthmiis perierit. Paria enim pericula & circa artes ſunt, ſi qui in iis oſtentandis impendio elaborant. MENE. Quid hoc autem Muſoni? admodum enim ignarus eius ſum quod dicis. MVSON. Audi igitur rem abſurdam quidem & inſolentem, attamen in conſpectu Græcorum actam.

Vindicis, qui primus contra Neronem in Gallia ſurrexit, Suetonius & Tacitus quoque meminit.

A τῷ γὰρ τεμεῖν αὐτὸν ἥδιον μᾶλλον, ἢ τῷ δημοσίᾳ ἄδειν. ἡ δὲ τῶν Ἑσπερίων ἐθνῶν κίνησις, καὶ ὀξύπατος, ὡς τὴν ἐκείνης νῦν ἀνωστόμωμος, ὄνομα δὲ αὐτῷ Βίνδαξ, ἀπήγαγε τῆς Ἑλλάδος τὲ καὶ Ἰσθμοῦ Νέρωνα, ψυχρῶς γεγομένης πάνυ. ταῖς γὰρ θαλάτταις ἰσοπαλεῖς τὲ καὶ ἰσοπέδους οἶδα. Φασὶ δ' αὐτῷ καὶ τὰ ἐκ τοῦ Ῥώμης ὀλιγαθαρῆ ἤδη, καὶ ἐκκλίνοντα. πυνθάνεσθε γὰρ δῆτα ἐκεῖνα χθὲς ἠκούσατε τοῦ προπαλαίσαντος χιλιάρχου. ME. ἡ φωνὴ δὲ, Μουσώνιε, δι' ἣν μαίνῃ, καὶ τὴν Ὀλυμπιάδων τὲ καὶ Πυθιάδων ἐρᾷ, πῶς ἔχει τοῦ τυράννου; τὴν γὰρ

B Λήμνῳ προσπλεόντων, οἱ μὲν ἐθαύμαζον, οἱ δὲ κατεγέλων. MOY. Ἀλλ' οὐδέν γε, ὦ Μενέκρατες, ἔστε θαυμαστὸν ἔχει τὸ φθέγμα τοῦτο, οὔτ' αὖ γελοῖον· ἡ γὰρ Φύσις αὐτὸν, ἀμεμπτῶς τε, καὶ μέσως ἤρμοσε. φθέγγεται γοῦν κοῖλον μὲν φύσει, καὶ βαρὺ, ἐγχειμένης αὐτῷ τῆς φάρυγγος. μέλη δ' οὕτω κατεσκευασμένα βομβεῖ πως, οἱ δὲ γε τόνοι τὴν φθόγγων ὑπολείψεσι τοῦτον, ἐπεὶ μὴ θαῤῥεῖ αὐτὸς· χρωμάτων δὲ φιλανθρωπία, καὶ μελοποιΐα,

C διαγώγιμα μὲν δὴ, καὶ κιθαρῳδίᾳ ἁρμόττοντα· καὶ ὅ τε καιρὸς βαδίσαι, καὶ στῆναι, καὶ μεταστῆναι, καὶ τὸ νεῦμα ἐξομοιῶσαι τοῖς μέλεσιν, ἀκριβοῦν ἔχοντος μόνου τὸ βασιλέα δοκεῖν, ἀκριβοῦν ταῦτα. εἰ δὲ μιμεῖτο τοὺς πρόσθεν, φεῦ γέλωτος, ὡς πολὺς τῶν θεωμένων σκιρτᾷ, καίτοι μυρίων φόβων ἐπηρτημένων, εἴ τις ἐπ' αὐτῷ γελάσειεν. νῦν μὲν γὰρ τοῦ μετρίου πλέον, ξιφάγων τὸ πνεῦμα, ἐπ' ἄκρων διίσταται τῶν ποδῶν ἀνακλώμενος, ὡσπερ οἱ ὑπὸ τοῦ ῥόμβου. φύσει δ' ἐρυθρὸς ὢν, ἐρυθραίνει μᾶλλον, ἐμπιπτούσης αὐτῷ τῆς προσώπου. τὸ

D δὲ πνεῦμα ὀλίγον, καὶ οὐκ ἀποχρῶν που δή. ME. οἱ δ' ἐν ἀγῶνι πρὸς αὐτὸν, πῶς ὑφίενται, ὦ Μυσώνιε; τέχνῃ γάρ που χαρίζονται. MOY. τέχνῃ μὲν, ὡσπερ οἱ προπαλαίοντες, δὴ ἐνθυμήθητι, ὦ Μενέκρατες, τὴν τραγῳδίας ὑποκριτὴν, ὡς Ἰσθμοῖ ἀπέθανεν. ἴσοι γὰρ κίνδυνοι καὶ περὶ τὰς τέχνας, ἢν ὑπερτείνωσιν οἱ τεχνάζοντες. ME. Ἐπὶ τί τοῦτο, Μυσώνιε; σφόδρα γὰρ ἀπήχθου τῷ λόγῳ. MOY. ἄκρα δὴ λόγου ἁπτόμενος, ἐν ὀφθαλμοῖς γε Ἑλλήνων πεπραγμένα.

Ἰσθμοῖ γὰρ νόμος κειμένου, μήτε κωμῳδίαν ἀγωνίζεσθαι, μήτε τραγῳδίαν, ἐδόκει Νέρωνι τραγῳδοὺς νικᾶν. καὶ προῆλθον εἰς τὸν ἀγῶνα τοῦτον, πλείους μὲν· ὁ δ' Ηπειρώτης, ἄριστα φωνῆς ἔχων, καὶ δοκιμώτατος ἐπ' αὐτῇ, καὶ θαυμαζόμενος, λαμπρότερα τῶν εἰωθότων ἐπλάττετο καὶ τὸν στέφανον ἐρᾶν, καὶ μηδὲν ἀνήσειν πρότερον ἢ δέκα τάλαντα δοθῶσιν οἱ Νέρωνα. ἐπῆρτο τῆς νίκης· ὁ δ' ἠλείφετό τε, καὶ μανικῶς εἶχε· καὶ γὰρ δὴ καὶ ἤκροᾶτο ἤδη τῇ σκηνῇ, ἐπ' αὐτῷ δὴ τῷ ἀγῶνι. βοώντων δὲ τῶν Ἑλλήνων ὅτι τῷ Ηπειρώτῃ, πέμπει τὴν γραμματέα, κελεύων ὑφεῖναι αὐτῷ τὴν αὐτοῦ δὲ ἐπάρας ἐγγὺς ὁ φθέγμα, καὶ δημοτικῶς ἐείζοντος, εἰς πέμπει Νέρων ἐκ τῶν ὀκριβαίτων τινὰς ἑαυτῷ ὑποκριτάς, οἳ προσήκοντάς τε τῷ προάγματι. καὶ γὰρ δὴ καὶ δέλτους ἐλεφαντίνους καὶ διπλᾶς προβεβλημένοι αὐτάς, ὥσπερ ἐγχειρίδια, καὶ τὸν Ηπειρώτην αἰσθόμενοι πρὸς τὸν αὐχένα κίονα, κατέαξαν αὐτοῦ τὸ φάρυγγα, παίοντες ὀρθαῖς ταῖς δέλτοις. ΜΕ. τραγῳδίαν δὲ ἐνίκα, Μυσώνιε, μιᾷ γὲ οὕτω πάθος ἐν ὀφθαλμοῖς τῶν Ἑλλήνων ἐργασάμενος; ΜΟΥ. παῖ γάρ· ταῦτα νεανία τῷ μητροκτονήσαντι. ΜΕ. εἰ δὲ τραγῳδίας ὑποκριτὴν ἀπέκτεινεν ἐκτεμὼν αὐτοῦ τὸ φθέγμα, τί χρὴ θαυμάζειν; καὶ γὰρ δὴ καὶ τὸ Πυθικὸν στόμιον, πρὸς ὃ αἱ ὀμφαὶ ἐνέπνεον, ἀποφράττειν ὥρμησεν, ὡς μηδὲ τῷ Ἀπόλλωνι φωνὴ εἴη· καίτοι τὸν Πύθιον καταλέξαντος αὐτὸν εἰς τοὺς Ὀρέστας τε καὶ Ἀλκμαίωνας, οἷς ὁ μητροκτονήσαντι, καὶ λόγον τινὰ δυκλείας ἔδωκεν, ὅτῳ πατράσιν ἐπεμύρησαν. ΜΟΥ. ὁ δὲ μηδαμῶς εἰπεῖν ἔχων ὅτῳ ἐπεμύρησεν, ὑβρίσθαι ὑπὸ τοῦ θεοῦ ὤετο, πρᾴοτερα τῶν ἀληθῶς ἀκούων. ἀλλὰ μεταξὺ λόγων, τίς ἡ προσιοῦσα ναῦς; ὡς ἐπάγειν τι ἀγαθὸν ἔοικεν. ἐστεφάνωνται γὰρ τὰς κεφαλάς, ὥσπερ χορός· ὕφημος, καί τις ἐκ πρώρας προτείνει τὸ χεῖρα, ὡς μακελυόμενος ἡμῖν θαρρεῖν τε, καὶ χαίρειν, βοᾷ τε, εἰ μὴ παρακούω, Νέρωνα οἰχεσθαι. ΜΕ. βοᾷ γὰρ, Μυσώνιε, καὶ σαφέστερόν γε, ὅσῳ τῆς γῆς ἄπεστι. ΜΟΥ. εὖγε, ὦ θεοί. ΜΕ. ἀλλὰ μὴ ἐπαυχῶμεν. ὅτι γὰρ τοῖς κεκμηκόσι φασὶ δεῖν.

A Nam cùm in Isthmiis lex esset, vt neque comœdia certaret quispiam, neque tragœdia: Neroni placuit tragœdos superare. Ac prodierunt ad hoc certamen plures quidem: Epirota autem ille, vt qui voce optimè valeret, & ob eam autem etiam celebraretur, & in admiratione esset, clariùs solito fingebat & coronã amare se, & nihil de studio remittere velle priusquam à Nerone decem talenta pro victoria acciperet. At ille exasperabatur, simul & insani more ferebatur: nã & auditus iam sub scena fuerat, in ipso videlicet certamine. Acclamantibus autem Græcis, Epirotę mittit scribam, qui iuberet hunc submittere sibi sese. Sed pergẽte eo, & supra modum attollente vocem, popularitérq; ac liberè cum ipso contendente, immittit Nero in pulpita suos histriones, tanquam qui ad hoc negotium pertinerent. Nam & libellos elephantinos & duplices habebant, quibus præ se intentis, veluti pugionibus vtebãtur. Atque hi Epirotam ad proximam columnã erigentes, guttur ipsius fregerunt, cędentes obuersis in rectum libellis. ΜΕ. Tragœdiâ autem vicit, Musoni, sceleratum adeò facinus in oculis Græcorum ausus? ΜΥ. Quid putas? ludus hic adolescenti fuit, qui matrem occidit quoque. ΜΕ. Si verò inter tragœdias histrionem occidit exacta illius voce, quid adeò attinet demirari, quando & Pythicum os, vnde voces inspirare solebant, obturare conatus fuerit, vt videlicet neq; Apollini vox aliqua esset? quanquam ipso Pythio recensente eum inter Orestas & Alcmæones, quibus id quòd matres occidêre, etiã laudis aliquam famã præbuit, postquam id in vltionem patrum fecerant. ΜΥS. Hìc autem cùm nullo modo dicere posset quemnam vltus esset, contumelia à deo affectum sese putabat, cùm tamen mitiora quàm veritas exigebat, audiisset. Sed interea dum sermones cedimus, quęnam nauis ista est quæ huc propinquat? Vt autem boni aliquid afferre videtur! Nam coronati capitib. omnes sunt, perinde vt chorus quispiam, qui faustum aliquid nunciaturus ingreditur. Et quidam ex prora manum protendit quoque, iubens & confidere nos, & gaudere: clamátque, nisi non satis rectè percipio, Neronem periisse. ΜΕ. Clamat enim, Musoni, & manifestiùs vtique, quo propiùs terram contingit. ΜΥS. Euge, ô dij. ΜΕ. Sed ne gloriemur. Nam mortuis, vt aiunt, non decet conuiciari.

Et sunt qui tradant Paridem histrionem occisum ab eo, qua si grauem aduersarium, Suetonius.

PALINVRVS.

ARGVMENTVM.

Duo hi dialogi ſequentes, Luciani non ſunt, neque Græcè ſcripti etiam: ſed quia à doctis Italiæ cum Lucianicis eodem titulo coniunctos accepimus: ne horum quidem lectione fraudare quenquam voluimus, præſertim cùm ad exemplum Lucianicorum aliquo modo efficti & ipſi eſſent.

Interlocutores, PALINVRVS, CHARON.

PAL. OBſecro te ô Charon, ſine me vt iam nauim conſcendam. CHA. Quis me appellas? PAL. Ego nauita quondam illius quem nuper viuentem tranſuectaſti, Aeneæ Troiani. CHA. Túne ille es qui apud portus Velinos inhumatus iacebas? PAL. Ille ipſe ſum. Sed crede cœleſtium nutu fieri vt tranſuehar, quorum prodigiis longè latéque actæ finitimæ gentes, & oſſa mea iam expiauerunt, & tumulum mihi, tumulóque inſuper ſolennia ſtatuerunt. Quare te oro ô iuſtiſſime Charon, patere tandem vt ingrediar. ſic proſpera ſemper ſit nauigatio tua, ſit ſolida nauis tua, atque inconcuſſa. CHA. Rem iuſtam petis Palinure, ingredere vt libet. Vos verò tam confertæ vmbræ, quid fatigatis me precibus? quid fatigatis? quænam hæc vis deſiderij? Expectate tantiſper, dum trans flumen hunc porto: regrediar quamprimũ. PAL. Habeo tibi Charon immortales gratias, qui me his tãdem eripuiſti è malis, qui me dira hac tandem qua detinebar transfretãdi cupidine liberaſti. CH. Amo te equidem Palinure, tum propter Æneam regem quem mihi nominaſti, qui & ſuper omnes quos vnquam viderim mortales, viſus eſt mihi ſingulari quadam præditus pietate: tum propter meum etiam, quod olim commune fuit tibi, magiſterium: Par enim ſibi quiſque parem affectat: delectátque magis quæ inter pares fit vel confabulatio, vel vitæ actio. Afficiebar porrò non modico dolore, quum videbam iamdudum te in citeriore hac ripa errantem, incertúmque ſedis tuæ. Neque licebat tibi ſuccurrere, propter legem mihi datam, ne quẽquam niſi humato priùs corpore tranſportem. Sum enim ego minimus inter infernos habitatores, ſubiectúſq; alienæ poteſtati, cui parêre nõ tam pulchrum mihi quàm A aliâs neceſſe ſit. Gaudeo autem nunc & lætor, quòd ea aliquando ſe ſors tibi obtulerit, qua & tuum implere deſiderium, & meum releuare dolorem ſalua lege officij mei poſſum. PAL. Imò ego non minùs propter te dolebã, ô Charon, quia perſpiciebam tot te graues aſſiduóſque labores perferentem ſine vlla relaxatione. Neque enim me latet quot quantiſq; vexari malis ſolent nauium gubernatores, qui nihil aliud in vita quàm nauigationem exercui: atque ita exercui, vt nihil illa grauius, nihil periclitãtius contingere moralibus putẽ: propter quod credibile magis tibi videri poteſt ſi angebat B me vtique fatigatio tua, repetentem animo antiquas, quas iuuenis etiam ſuſtinebam, nauticas fatigationes meas: quarũ experientia iam edoctus ſciebam probè pari malo tuo condolere. CH. Fruſtra propter me dolebas, Palinure: nam nihil moleſta mihi eſt ars mea. PAL. Quid ais? CH. Aio gratam me habere & iucundam artem meam. Vides vt cruda viridíſque ſenectus eſt mihi? Memini haud vnquam ab ipſa, qua iam omnium annos ſupero, longæua ætate mea pertęſum me eſſe laboris mei, qui quotidie inſto alacrior atque valentior. Sed intelligo cur C tu aliter tibi perſuadeas. Eſt enim communis hic morbus mortaliũ, vt ſortis ſuæ quemque diſtædeat ſemper, viuátq; contentus nemo ſtudiis ſuis, laudent verò longè, ac beatiores exiſtimẽt omnes qui diuerſas à ſe artes atq; actiones ſequuntur: verùm falluntur maximè opinione ſua. Nam ſi rectè intueri velint, cognoſcent perſpicuè nullum eſſe in vita eorum ſtatum qui nõ magnis ſcateat miſeriis, quem non magnæ grauéſque perturbent vndique moleſtiæ & vexationes. Et ſi detur aliquando vt alter in alterius ſtudia transferatur, quàm videas tunc ſua cuique leuia videri, quæ priùs præ grauitate accuſabat: contráq; ea grauiora, quę

priùs leuia videbantur? Itaque si bene consideres, Palinure, non est ita grauis mea conditio vt censes, neque propterea quòd nauclerus sim, sum eo mirabilior. Sed tu (vt video) sequeris vanos errores mortalium, ego verò integritatem tantùm, iudiciique veri lucem secutus, dego contentus ac lætus sorte mea, neque adscribo mihi calamitatem, quòd desudem quotidie nauigando, & defatiger. Neque ob hoc arbitror quempiam horũ qui mecum simul vltimas sedes colunt, me esse beatiorem, non ipsos iudices, Minoëm, Rhadamãthum & Æacum, quanquam magna omnes emineant potestate: non ipsum Ditem, quãquam sceptro potens sit, atque regna ista moderetur. Sunt nanque & illis sui labores, suæque molestiæ, & maiores fortè, quo & maiore regiminis sarcina premuntur. PAL. Potes de te tibi Charon persuadere vt libet: mihi enim de me nunquam persuadere poteris, quin ars nostra sine vlla comparatione cæteras laboribus & periculis excedat: quod liquidò tibi probarem, nisi quòd vereor ne tædio te afficeret fortasse longior narratio nostra. CHA. Imò summa me afficeret recreatione. Nam & delectat me tecum sermocinari, & nauigantibus etiam magnam animorum refocillationem afferre solent huiusmodi confabulationes. PAL. Quando igitur non est tibi iniucundum, prosequar suscepti sermonis nostri rationem, vt intelligamus, non esse duriorem vllam, quàm nautarum sortem: quod tibi facilè persuadebo, si animaduertas quos æstus & frigora tolerare eos, quos perhorrescere tonitrus & fulgura, quibus perfundi imbribus, qua ventorum rabie agitari quotidie necesse sit. Si cognoscas quoties eos torqueri fame & siti, quoties squalore etiam teterrimo consumi contingat: si attendas habitationem eorum instar carceris, supellectilem vel nullam, vel sordidissimam, strata dura, cibaria aspera, potum immundissimum, indumenta spurca, incommoditatem rerum omnium, noctes insomnes, & sub diuo semper, & inquietas: taceo perpetuũ alioqui quoddam eorum exilium: quos patriæ eorum exteros, profugos, vagos, palãtes, ignaros quietis, priuatos omni (quo nihil est in vita dulcius) coniugis sobolisque fructu ac iucunditate, quis non abiectissimos, longéque omnium mortaliũ miserrimos esse iudicabit? Prætereo Scyllã, Charybdim, Syrtes, Symplegades, tot infesta nauigantibus maris pericula. Omitto tempestates, quibus nec visu quicquam est tristius, nec horribilius, quibus & ad summum vitæ vsque discrimen quotidie iactantur, quatiuntur, & (quod sæpe accidit) submersi tandem obruuntur. In qua re nemo est qui idoneus magis quàm ego, testis adhiberi queat: qui cùm multis fuerim quassatus tempestatibus, tum ea maximè quæ me ex Sicilia in Italiam nauigantem inuasit, tam sæua atque horrens, vt horrori sit adhuc mihi eius recordatio. Non possum certè vt par esset, explicare tibi acerbitatem illius tempestatis, sed quanta extiterit, ex hoc facilè coniecturam facere potes, quòd Æneam ducem, cuius summa constantia & animi fortitudo vbique decantatur, vidi ego contrementem grauiter atque ingemementem, extentísque ad cœlum manibus beatos longè inclamantem eos quibus ad Troiam oppetere contigisset, lamentantémque pari ab eorum morte, ac fortissima, à Diomedis gladio se creptum extitisse. Crudelem equidem diem illuxisse omnibus vltimum, neque ex numero nostro quenquam putaui euasurum, non ipsum Æneam, non Ilioneum, non Achatem, non Abantem, grandæuúmve Alethem, quorum naues longè disiectas, ad summúmque penè exitium adductas, nescio quæ vis illa nisi diuina liberauit. CHA. Non incognita mihi narras: hæc ea ipsa die resciui. PAL. Quo id modo? CHA. Quo id modo, rogas? An acrem illum fidúmque Orontem ignoras, ductorem Lyciæ nauis? Is quidem tunc submersus conscendit ad me illico, exponens mihi ex ordine omnia quæ tu disseruisti, implorans deinde opem, rogitánsque multùm vt se vlteriore in ripa sisterem: quod nunquam passus fui, quum inter fluctus adhuc corpus suum sine sepulchri honore iactaretur. Nũc agit sese circum hæc stagna mœstus atque errabundus: vidisti illum? PAL. Et tum vidi, & vnicum meorum solatium habui, dum tantisper in ripa moratus, pari cum eo detinebar infelicitate. Nec enim falsa de tristi eius interitu retulisti, cuius adhuc imago subit mihi, dum excussum è puppi, contortúmque ter eum atque circumactum (horrendum) à fluctu, *rapidus tandem æquore vortex Absorpsit*. Sanè quod ad me pertinet, nihil ediseram: qui licèt eam euaserim tempestatem, amarum

tandem aliquando etiam vitę meæ finem inueni, excuſſus & ipſe pariter atque iactatus inter vndas: quod deerat, inſuper ferro præterea obtruncatus. Ex quo nec tantum mihi timui, quàm Æneæ meo, ne tantis vndis ſurgentibus ſpoliata magiſtro nauis deficeret. Hæccine eorum deliciæ, opes, tranquillitas? ſic illis viuitur, ſic moritur. Tui nunc & aliorum defende ſtudia & artes, contendéque, ſi libet, maiorem eſſe etiam eorum miſeriam & calamitatem, qui patrias incolentes ſuas, vxorúmque ac filiorum ſocietate beati, quieſcunt, gaudent, ludunt, hortantur, amicitias colunt, exercẽtur commodè, habitant magnificè, veſtiuntur cultè, conuiúantur lætè, cubant molliter, iucundos ſuos ac geniales agunt dies. Adde qui in vrbibus optimates & primarij magnam ſibi vendicant auctoritatem, habentúrque ſummo in pretio atque honore, qui ius dicunt, qui cauſſas agunt aliorum, qui faſces gerunt, qui ducunt exercitus, qui vel aſſiſtunt principibus, vel principes ipſi magni illuſtréſque ſunt: quibus nec optabilius quicquam in vita eſſe video, neque beatius. CHA. Falleris longè Palinure: nam quos beatiores eſſe arbitraris, miſeriores illi ſunt vlla ſine dubitatione. Neque enim negauerim ſortem ſubiectam eſſe nautarum magnis malis: ſed ita ſubiectam, vt comparatione aliarum, quæ maioribus etiam grauantur incommodis, minùs certè miſera iudicanda ſit. Quid enim triſtius, vt ad tuos veniam qui patrias ſuas colunt, quid miſerabilius, quàm domi ſuæ agere, & ita agere, vt iucundiorem aliquando quàm vitam mortem optes? Quæ vlla maior calamitas, quàm circundari vrbem hoſtibus, ingruere bellum, volitare tela, ſtringi enſes, perfodi muros, fremere tormentis, ſaxo dirui, domos tremefieri & concuti? quámque fame ſitique deficere, corrumpi aërem, occupari mœnia, ſpoliari templa, diripi patrimonia, publicari bona, incendia parari, malos exultare, bonos torqueri, affici conuitiis, expelli domibus, vulnerari, carcerari, relegari, deportari, trucidari filios ante parentum ora, vim pati vxores, ſtuprari gnatas? Videntur an hæc tibi mala Palinure, & an his quæ tu meminiſti, vlla ex parte comparanda? PALIN. Quàm vera narras ô Charon! quàm nunc vel audiens iſta perhorreſco! Venit enim mihi in mentem grauis illa & deploranda patrię meæ deſolatio, Troiæ, inquam, tam præpotentis olim atquæ prædiuitis, cuius euerſione nihil credo referri poſſe crudelius aut lacrymabilius: tantáque fuit calamitatis eius magnitudo, vt longè plura etiam atque triſtiora quàm tu ſuprà memoraueris, ſibi contigerint: quæ ſi velis, omnia tibi, vt rem certiùs agnoſcas, explicabo. CHAR. Haud opus eſt, Palinure, quoniam & tempus non patitur, & ego hæc omnia non ſecus ac tu nota atque comperta habeo. Nam & mihi renunciauerunt vt quæque aduentabant animæ ex illo bello profectæ. Nihil certè vt nũc tu dixiſti, peruenit ad aures meas crudelius aut lacrymabilius. PALIN. Faxo vt iubeas: ſed aduertas Charon, grauiſſima licèt hæc ſint, rariora tamen contingere, quàm ea nautarum quæ ſuprà expoſui. CHAR. Referam ergo alia frequentiora, & ex ipſis quidemmet ciuitatibus, quarum relatio augebit etiam earum miſeriam. Vade oro, & per ciuitatem, plateas porticúſque diſcurre: quid aliud offendes, quàm oblatrantium maledicta, inſimulationes peſtilentiſſimas, optimi cuiuſque dilacerationem, quid non? exploratorum inſidias, inuidẽtiúmque venena. Diuerte modò greſſum, & artificũ mercatorúmque tabernas ac conuentus pete: quid aliud deprehendes, quàm ſermonum nebulas, fucos, mendacia, deceptionésque manifeſtas? Transfer dehinc te in fora publica, ſedéſque iudiciarias: quid aliud audis quàm vndique omnia magno ſtrepitu ac clamore miſceri? Quid intelliges aliud, quàm cædes, hominum compilationes, furta, graſſationes, conſpirationes, proditiones? Quæ alia occurrent tibi, niſi litigatorum iurgia & contentiones, teſtiũ periurationes, cauſidicorũ præuaricationes, iudicum corruptiones, pręſidum ambitiones ac rapinæ? Quos ibi alios obuiã tibi habebis, quàm exultãtes improbos, lugentes bonos, oppreſſas viduas, proculcatos pupillos, egentes proſtrątos? Attolle poſtea altiùs oculos, & atria principum perſcrutare, quam non videbis ibi aſſentatorum exaltationem, ſpeculatorum acceptionẽ, militum audaciam, fœneratorum voracitatem, quęſtorum improbitatem, quam non potẽtum hominum in tenuiores vim atque inſolentiam? Quas non concuſſiones? quas non populationes? quos non innocentes accuſari, criminari, carcerari, proſcribi? PAL. Grauia hæc nimis ac miſe-

rabilia. CHA. At reſtant alia, quæ non minùs tibi grauiora & miſerabiliora videbuntur. PAL. Perge. CHA. Quæ fortaſſis etiam grauiora & miſerabiliora iudicabis, quoniam domeſtica ac frequens magna eſt eorum peſtis. PAL. Fare. CHA. Nolo tibi Palinure afferre in medium graues longóſque artificum & negotiatorum labores: non eos quibus afficiuntur agrorum cultores, non quibus milites, non quibus cauſidici, cæterarúmque diſciplinarum ſectatores, æſtus, algores, inediam, peregrinationes, anxietates vel pericula, vulnera, cædes, diſtrictas habitationes, infinitáque agendi, cubandi, veſcendi incommoda vel faſtidia, laſſitudines, vigilias, ſolicitudines, odia, & infamationes. Nam ſi complecti cuncta ſermone meo atque exequi voluerim, tot tantáque dicenda ſe offerent, vt præ longitudine malorum ac mole, citiùs nauigatio noſtra quàm oratio finem poſſit inuenire. Omittam itaque, & commemorabo tantùm quas inter domeſticos parietes, tum ſeruorum, tum vxorum ac filiorum moleſtias ac turbationes peſſimas perferre ſolent qui gubernationi præſunt rei familiaris. Quam ſi ita vt naualem expertus eſſes, facilè quicquid dicturus ſum, me etiam tacente & intelligeres & approbares. Nam ſeruorum primò in dominos ſemper prompta maledicta, furta, impoſitiones, fugas, arrogantiam, negligentiam rerum dominorum, temulentiam, edacitatem, ſomnolentiam, tarditatẽ, ignauiam, nemo eſt qui non videat magnam afferre his qui patiuntur, infelicitatem. Deinde filios, quorum amore nihil dulcius eſſe fertur, quanta animi cum amaritudine aſpiciant parentes vel ægrotare, vel mortem obire, quod frequenter admodum fit, ſatis exiſtimo etiam te intelligere. Quàm verò grauẽ & anxiam credis eſſe eorum vel parturitionem, vel educationem, vel inſtitutionem? Quoties pro eis bonos parentes gemere, ſuſpirare, dolere, torqueri? Quanta etiam putas perturbatione affici, dum quos progenuerunt, immẽſáque adeò cura aluerunt, vel parum ſibi audientes, vel rebelles ac infeſtos poſtea habere contingat? quàm dolenter eos ferre arbitraris dum inſani & vecordes ſunt, dum hebetis & craſſi ingenij, dum effœminati & molles, dum dilapidant & euertunt patrimonia, dum nulli bono operi & ſtudio intendunt, dum per A præcipitia vitiorum omnium vitam ducunt ſuam? Quid de vxoribus loquar, quas dos tumidas, genus inſolentes, forma ſuſpectas, deformitas reddit inuiſas? Quarum lingua nihil pernicioſius, quarum audacia nihil prodigioſius, quarum improbitate nihil execrabilius. Quę iurgiis ſemper & contentionibus obtundunt viros, quæ ſemper conqueruntur, ſemper exprobrant, ſemper inſidiantur. Quibus quum deſint cætera, nunquam tamen lacrymæ, gemitus & ſuſpiria. Quæ cæca ſua (qua tantùm ardent) ornamentorum ambitione exhauriunt opes, labefactant domos, cogunt maritos in malos B quæſtus, in dira ſcelera. Non refero turpiſſima adulteria, quibus nec punitur minùs, nec peccatur magis quicquam. Ea quanto dolore afficiant bonos coniuges, nemo ſatis vnquam meo iudicio enarrare poſſet, ſed magnum doloris argumentum præſtant, & grauiſſimas cædes, & ingentia quæ ſæpe propter corruptas vxores bella exarſerunt. PAL. I. Hoc pius quàm vellẽ, ſcio: nam arduum illud quod ego vidi Græcorum & Troianorum bellum propter Helenæ raptum, in eam excreuit rabiem, quam nulla mundi regio C ignorauit. CHA. Quæ toti mundo manifeſta ſunt, ea tantùm noſti Palinure: at ſi ſingula, quorum nihil me latet, intelligeres, adducereris in tantum ſtuporem, vt ſtupeſcens etiam præ miſeratione coniugalem vitam lacrymares. PAL. Hui quid narras? CHA. Narro quæ quotidie video & pertracto. PAL. Ergo connubia putas polluta & coinquinata? CHA. Minimè: id nunquam dixerim. PALIN. Atqui multas memini me vidiſſe ea præditas honeſtate, ea religione, ac vitæ integritate, vt diuinum quiddam magis quàm humanum redolere viderentur. CHA. Et multas vtique eiuſcemodi eſſe confiteor, ſed eas quidem quę optimis honeſtiſſimiſque ortæ parentibus, ebiberunt à primis annis ſobrios & caſtos mores: quæ ſanctis parentum ſuorum exemplis educatæ, vitam inſtituerunt. peccare caſtigatæ, ſapiẽter ad manſuetudinem edoctæ, ad pietatem, ad fidem, ad diuinum cultũ, ad rectum compoſitúmque regimen rei familiaris. Quę ſe à thyaſis, ſaltibus, iocis: quæ ſe à ſpectaculis, ab immodeſtiore cultu, ab licentiore colloquio abdicarunt. Cæterùm quæ contra ſanctitatem, quæ malis inſtitutis, peruerſiſque parentum exemplis

imbutæ, molliter vixerint, assuefactæ deliciis atque turpi otio, quæ nihil nisi saltare, canere, fides pulsare didicerunt, quę præterea oculis suis hauserunt matrum præsertim obscœnitates & immunditias: hasce qua fide & integritate esse putas erga maritos? Illabuntur siquidem tanquam venena tenellis mentibus parentum exempla: inde rarior etiam quàm reris, est hymenalis honestas, quo qui eas vel emendatis instituant moribus, vel sancto inuitent exemplo, parentes simul rariores habeantur. Prodeunt postea in publicum quæque etiam procaciores, aperta fronte, directo gressu, quasi pudicitiam ipsæ consecrasse videantur. Et quæ secretum intra cubile probra gesserunt, cùm vestem induerint, illa contexisse atque occultasse existimant. Vósque ea, vanum vulgus, ita vt cernitis, vera ducētes esse arbitramini. At ego nihil quàm quod res habet, de eis iudico: nuda enim hîc omnia atque aperta sunt. Non veste hîc teguntur maculæ, non pallio obnubuntur scelera: exertos omnes ac nudatos, rerúmque omnium vacuos prorsus huc ingredi oportet. Quicquid in vita malè tentatum, maléque actum est, hîc fronte coràm ipsa demum gestatur, dispoliatur, ostentatur. Quare non mirum tibi videatur si quorumcunque nota habeo crimina, qui quorumcunque etiam nudas, ita vt prædixi, transueho vmbras. Quàm proinde ingentem video earum turbam, quæ cùm impudicitiam longè apertam ostendant suam, pudicissimæ tamen in vita habeantur! Quantas secum in maritos fraudes gerunt, quot simulationes, quot proditiones, quantam hypocrisim, quot aliorum obscœnos amores, quot pollutiones, quot supposititios partus, quot mentitas enutritiones, quot alieni seminis susceptas messes! At, quod ridiculum magis est, lugent postea ignari mariti hasce sibi extinctas vxores. Laudant inter cœtus & prædicant quasi pudicitiæ principes: statuunt mausolea: plurimi quoque epigrammata condi, orationes scribi & pronunciari curāt in laudem ac memoriam castitatis fideique earum sempiternam. An hæc tristia & amara esse censes Palinure? Et an comparationem vllam habere putas cum his nautarum, quæ ea seueritate & acrimonia recensuisti, vt cætera læta, fausta, deliciarúmque plena (si tibi fides daretur) existimanda essent? PAL. Haud equidem tāta in ciuitatibus priuatísque domibus, quanta modò enumerasti, mala regnare credidissem. CHA. Ita proficit inexpertos sermonem aliquando inire cum his qui multarum rerum vsum atque experientiam habent. PAL. Ita fit. CHA. Quòd si animaduertas, labores quos perferunt nautæ, corpori magis quàm animo infensos ire, concedes amplius etiam sententiam meam. Nam huiusmodi res duræ assiduo quodam vsu & assuefactione mitiores fiunt, & quodammodo domantur: quas verò ego memorauí, cùm animum magis affligunt, non ita vsus & assuefactio mitigare atque edomare potest. PAL. Consentio tibi iam, gaudéóque in eam lucem te illustrante peruenisse, vt intelligam tam magnam aliorum & maiorem etiam quàm nautarum miseriam. Sed illud non possum intelligere, quin principes saltem ac magni viri, non dicam nautis, sed cæteris insuper quibuscunque mortalibus beatiores sint. CHA. Cur? PAL. Quoniam omnibus abundent atque affluant bonis. CHA. Quibus? PAL. Honore, gloria, opibus, deliciis, amicis, potentatu, imperio. CHA. Hisce? PAL. Hisce, & multo pluribus. CHA. Erras. PAL. Errorem hunc optassem in vita mihi. CHA. Deliras. PAL. Maluissem ita delirare, quàm tua cum sententia sapere. CHA. Quid si nihil illis miserius? PAL. Quid si nihil beatius? CHA. Haud vnquam hoc mihi demonstrabis. PAL. Non tibi ij beati videntur, qui quicquid ad explendas voluptates optari potest, assequuntur? quibus cõuiuandi, cubandi, vngendi, lauandi, ludendi, venandi, aucupandi, ad omnem nitorem atque satietatem semper facultas sit? Quibus quotquot velint concubitus fœminarum, quotquot velint arua, equi, canes: quibus tot sunt serui, tot exculta palatia, tot munitę arces, oppida? Qui tantum possideant auri, gemmarum, vestium, suppellectilis? Quibus audiant omnes, assurgant, inclinent? Quos populi vereantur, timeant, laudent, decantent? Qui leges dicant, mandent, exerceant, proscribant, puniant, extollant amicos, vindicent inimicos, trucident rebelles? CHA. Non est tam magna vt existimas Palinure, eorum beatitudo. Nam parit certè fastidiū tanta bonorum continuatio, tantáque affluentia, neque sapit tantum, quæ non aliquando intermittitur voluptas. Præterea quomodo eos tu

beatos iudicare potes, qui tantis opibus atque deliciis suis nunquam fruuntur cum iucunditate, nunquam cum gaudio? qui in tanta rerum copia nunquam exhilarent se, nunquam releuent animum, nunquam exultent? Qui tanta licèt bonorum vbertate redundantes, tristitia tamen semper obducãtur, solicitudine premantur, anxietate torqueantur? Non tibi multo optabilior videtur priuatorum conditio, quorum & vita securior, & voluptates etiam, si mentem intendes, maiores sunt? quos summa semper condit hilaritas, mulcet festiuitas, explet alacritas? Quantam putas afferre delectationem, quæ communis cum vxoribus & filiis vita exigitur, dum cubant tutè, vescuntur lætè, iocantur modestè? Quàm dulcem esse arbitraris amicorum inter se & æqualium parem vitam, domesticum vsum, frequentem conuentum? Quid eorum amore suauius, confabulatione gratius, curis melius atque cõmodius? Quantum credis lætitiæ & exultationis habeant eorum conuiuia, ludi, cantus, saltationes? quantum dilatent animos & permulceant? quantum emanet mellis? cuius nec stillam principum aliquis degustauit. PAL. Haud intelligo Charon hanc quam refers regum tristitiam atque anxietatem, qui inter risus tantùm, blanditias iocósque versentur, quibus semper psallatur, canatur, plaudatur: & quicquid ad transigendam hilarem vitam excogitari potest, exhibeatur. CHA. Etiam, vt video, iudicas Palinure quæ oculis tãtùm patent: quo errore decepti mortales, plurimùm seduci solẽt: sed quod certum afferre possunt iudicium exteriora corporis, quæ velamenta quædam magis sunt veritatis? Aut quid certi promittere & ostentare potest frons hominum, quæ plures quàm Proteus species mentiri, atque in plures mutari queat? Considerandæ sunt secretæ animi fibræ: perscrutandæ sunt interiores mentis latebræ: quas si pervidere ita vt frontem posses, proh dolor, quantam ibi malorum turbam, quãtam formidinum atque strepitationum aciem introspiceres? quot angores, solicitudines, suspiciones? quot pestilentes morbos & perturbationes? quanta aperirentur vlcera, quot plagæ & cædes, quot insidiæ, quot enses, & telorum infinita genera? quæ nec somnos eorum quietos, nec cibos placidos, nec opulentiam dulcem, nec imperium iucundum, nec delicias iocósque lætos esse permittant. PAL. Nesciebam adhuc hæc eorum qui dominantur mala: sed cur illis contingant tanta, non capio. CHA. Contingunt tanta propter graues inimicitias, acerbáque odia quæ cõtinuè cum finitimis ciuitatibus, cum subditis sibi populis, cum semet ipsis etiam gerũt: quo fit vt ingraueſcentibus odiis, increſcentibúsque iniuriis, quibus quotidie afficiũt quemque, necesse sit illos torqueri & affligi grauiter, confidere nemini, suspicari omnia. Possunt extimere muscas etiam (vt aiunt) volantes, gaudere & lætari nunquam, tristitia & mœrore detineri semper. PAL. Adducis me facilè vt credam suspectas eos habere finitimas ciuitates, cum quibus & infensa odia confiteor, propter continua quæ exercentur bella, & dominandi libidinem, qua plurimùm incenduntur. Cum suis verò quibus imperant populis, nihil accipere possunt nisi amorem, & dulcissimam pacem. Porrò si cum finitimis sint inimicitiæ, si oriantur bella, sic demum etiam augentur imperia; subducuntur oppida, profligantur acies, spoliantur & captiuantur hostes, populationes magnæ fiunt, trophæis decoratur patria, victoriis celebratur, triũphis extollitur. Ob quæ & principum gloria, & vrbium ornatus, & inimicorum timor, & populorum inter se lætitia, atque erga principes fides & amor crescit. CHAR. At tantùm narras quæ prospera sunt & læta, ac quæ frequentiùs accidunt aduersa & tristia prætermittis, quasi semper eos putes debellare hostes, potiri victoria, triũphis exultare, nunquam verò vinci, prosterni, agros suos populari, bona sua diripi, & è suis se oppidis deiici. Sed maiora hæc prætereamus, de minoribus tantùm dicatur. Quippe si conferas quas strages suorum & cædes sustinent, comperies longè maiore damno quàm lucro partas eorum victorias constare, discussáque ratione decessisse plus illis quàm accessisse. His adiicias, vt populorum etiam suorũ odia, nedum finitimorũ intelligas, quòd ad inferenda bella & persequendos hostes opus illis est ingenti & niunito exercitu, multo nauigio, longa armorum & machinarum præparatione: quæ quum magno & inæstimabili constent sumptu, nec proprij suppeditent redditus, necesse est nouis vectigalibus vexare populos, nouas indicere præstationes, nouas angã-

rias: augere tributa, multiplicare onera, exhaurire æs omnium, eradere marsupia, imò viscera pauperum, paruos atque magnos diripere, spoliare, conculcare. Inde fit, vt quum inuisos manifestè se cunctis intelligant, suspectum tum sibi incipiant habere quemque: nullius fidei, nullius amicitiæ credere, coniectare omnia in malam partem. Habet enim hoc in se pessimum malefactorum conscientia, vt quos iniuria affecit, nunquam reuocari in amicitiam, nunquam mitigari, & ad veniam moueri posse putet: proinde magis insurgitur, grauiores itur in iniurias. Hunc proscribunt, illum carcere includunt: quorundam patrimonia publicant, alios iugulari aut strangulari iubent. Voluntate prò ratione vtuntur. Eorum quoque quos tantis læserunt malis, cognatos, affines, amicos, socios, seruos, quasi fidei suæ diffidentes, persequuntur. Tum cæteri qui chariores etiam videbantur, exempla aliorum proponunt sibi, acuúntque ipsi non minùs odia. Nam non minùs rebus suis ac saluti suæ timent. Ita pedetentim ciuitas omnis indignatur, obmurmurat, rapitur ira, odiis incenditur, coquit nouas cogitationes, noua consilia molitur. Mox eò deueniunt, vt hæc intelligentes videant quantæ ruinæ quantóque præcipitio subiaceant, quàm tenuissimo quasi quodam filo pendeant imperia sua. Tunc cernas eos pallere, tristari, consumi, expauere omnia, torqueri scelerum suorum conscientia (quæ prima est pœnarum omnium) timere hostium insidias, ciuium conspirationes, domesticorum proditiones, oppressorum vindictas. Tunc securum nihil existimare, nisi quod vi ac ferro tueantur. Propterea non credunt se tutò cuiquam, non ministris, nõ necessariis, non germanis, quorum maiorem etiam quàm aliorum auctoritatem magis formidant. Arcent se ab aspectu & præsentia omnium, cingunt se fossis & aggeribus, claudunt se arcibus, quasi ad perpetuos damnati carceres. Custodibus etiam tanquam ad expeditionem belli paratis, vt obsideri eos putes, circumuallantur. Nihil illis dulce, nihil apertum, nihil iucundum. Dormiunt cum magna inquietudine, cum maiore etiam vigilant. Terret illos conuentus hominum, angit solitudo: timent colloquia, timent salutationes, timent dona. Suspecti illis aditus, suspectæ sellæ, suspecti cibus & potus, qui nec etiam nisi prægustati sumuntur. Suspecti pellicum & item vxorum tori: quibus mirum est cur sine cuiusquam prægustatione congrediantur. Ipsos verò quorum se custodiæ commiserunt, non minùs extimescunt: quibus quum carere nequeant ob tutelam suam, eo magis augetur eorum timor & miseria, quo armatos pro firmiore illos præsidio esse necesse sit. Quare alienigenas & barbaros homines, atque abiectissimos quosque sibi deligunt, eósque frequentiùs comitãtur. Deiiciunt sæpius ac exterminant, quò saluti suæ si non alia, at saltem hac via, consulere possint. Quid fœdius & ignauius dici queat, quàm hominibus immanibus ac flagitiosis se committere: suos verò prudentes, sobrios, iustos spernere atque deuitare? Quanta ista tyrannorum felicitas, quos continuus & ingens semper angore afficit metus, quo non modò animi grauiter excruciantur, sed cuncta insuper dulcia mundi dona fugantur & dissipantur? Quantæ istæ eorum deliciæ, quanta gaudia, qui tranquillitatem nunquam & pacem sibi, ne dicam populis suis aut hostibus concesserint, expertes omnino tam sanctissimi atque omnium dulcissimi boni? Quænam vbertas ista bonorum, quæ distracti aliunde, neque sciant, neque visant, neque pertractent, neque gustent vnquam? Quanta ista imperij bona, quæ quum ipsi videre & attrectare nõ possint, committant necesse est aliorum curæ & gubernationi? ignari rerum suarum, nescij omnium fermè quæ sub se geruntur, fraudati quotidie & decepti, ab his præsertim, quos præ cæteris auxerunt: quibus tamen quum se credant, quot innocentium criminationes, quot facinorosorum falsas commendationes audiunt? Quoties eorum fidem sequuti, bonos pro malis, malos pro bonis ducunt, atque hos beneficiis, illos pœnis afficiũt? Quódque grauius est, quoties ipsis etiam videntibus, hi quos tantùm extulerunt, pro sententia sua in foro quosque lædũt, concutiunt, opprimunt, atque dilaniant? Quid mirum si exardescunt postea populorum odia? si labefactatur postea eorum status atque desolatur? Quãta ista, quámque optanda imperia, cum quibus & seruitutem pessimam degant? subiecti tantis perturbationibus, tantis insidiis: subiecti ipsis etiam quos sibi subiecerunt: constricti quasi quibusdam regni compedibus: clausi intra arces, quasi magni alicuius

cuius criminis rei: coarctati instar ferarum: exclusi ab omni quæ foris capitur recreatione: priuati libertate, quod est tã dulce & omnibus optabile bonum, non hominibus modò, sed cæteris insuper quibuscunque animantibus: cuius priuatione quid est quod tristius aut infelicius cõtingere possit? PAL. Non credis Charon bonos aliquos, mitisque & moderatę naturæ Tyrannos esse? CH. Imò multos credo: sed tanta est dominãdi libido, tantus ardor, tanta nescio quæ pestis ingenita, vt quos semel inuaserit, sint summa quanuis bonitate præstantes, adeò illiciat eos, illiciénsque deprauet, vt vita potiùs quàm imperio quod iam occupauerunt, carere possint. Vel ad conuersandũ, vel ad amplificandũ contendunt vnguibus dentibúsque: ac propterea nemo est tam bonus tyrannus, cui nõ conseruationis amplificationísq; suæ gratia, multis magnas inferre iniurias, atque ob eas illatas non plurimùm timere, plurimásve pati anxietates contingat. PAL. Miror cur tantis in malis, quæ planè ita vt narrasti, vera esse puto, appetant tantopere mortales imperium, nisi id fortasse faciũt cupidine honoris & gloriæ: quod nimirũ tam præstans atque excellẽs bonum, tolerabiliores reddit tantas quas modo exposuisti miserias. Dulce quippe est mandare aliis, præferri omnibus, eminere, præcellere, venerari, timeri, suppliciter exorari, assurgi sibi, via decedi, inclinari ceruicẽ, flecti genua, audire laudes suas, & rerum bene gestarum decantationes: Quæ quum & diuina numina plurimùm capiant, facilè intelligi potest quantum & his quoque mortalium mentes capiãtur. CH. Quæ tanta capere potest Tyrannos vllos honoris aut gloriæ exhibitio, qui se certò inuisos omnibus esse sciunt? A quibus si laudentur, si audiantur, si sibi assurgatur atque incuruetur, intelligũt palàm vel assentationis vel timoris caussa id fieri? Quare non est ita dulcis vt putas, huiusmodi honoris & glorię extorsio magis quàm exhibitio. At verò dulcior is est qui in priuatos homines ab amicis & beneuolis honor exhibetur propter aliquod eorum egregium facinus, aut excellentem virtutẽ. Vera ista gloria vetus, iste honor, ac dignus quidẽ quo & diuina numina capiantur. PAL. Nullam ergo video caussam cur tantopere imperia desiderentur, desideratáque conseruentur: nisi quòd habẽdi cupido, A qua tãtum trahitur humanum genus, in his maximè expletur. Quò enim quisq; plus auri, agrorum, ædificiorum, oppidorum, acquirere possit, nulli parcit labori quantumuis magno & intolerabili: neq; vllus tã amarus labor, quin propter quæstum & maiorem rerum cumulationem dulcescat. Ita quum tyrãni super omnes plus possideant, super omnes etiam beatiores videntur, licèt cętera eis tristia sint atque peracerba. CH. Neque istud quidem affert vllam beatitudinem. Nam in primis non efficit diuitem maior abundãtia, sed minor cupiditas. Qui enim paruo contentus est, id tantùm cupit, quod B necessitati vitæ sufficiat. Is abundè est locuples, propter honestum, quod facilius implere potest, desiderium: quod quum & impleuerit, liberatus est ab omni qua alij rapiuntur habẽdi anxietate. Qui verò quantumlibet diues plura cõcupiscit, pluribus indiget, quia perseuerante acquirendi insatietate efficitur minùs voti cõpos. Quo enim magis crescit multarũ rerum possessio, magis etiam cupiditas: neque finem vnquam habet vorago illa cupiditatis. Deinde non est iudicandus quisq, vel locuples multitudine, vel pau- C per paucitate diuitiarũ: sed vel rerũ magis implemento, vel necessitate. Nam si multitudinẽ excedunt sumptus, quomodo potest is credi diues, qui minus habet quàm necesse esset? Quare cùm necessitatẽ sępius magnam patiantur qui tãtam imperij molem administrãt, indigentiores etiã putandi sunt priuatis hominibus: quibus licèt tenues sint opes, at necessitatibus saltẽ suis vel pares sunt, vel superiores. Taceamus graues quas quotidie expilationes vel rapinas perferũt à quæstoribus suis, & ab his maximè quorũ fidei magis credunt: qui quo maiora etiã nacti D sunt imperia, eo maiora vtiq; furta, maiorémq; proinde rerum suarũ diminutionem patiuntur, à quibus priuatos saltem homines liberos esse constat, qui & diligentiùs patrimonia sua ipsi per se curare, & attentiùs omnia intueri possunt. Dicamus verò curas & labores quos in administrandis tantis opibus, gubernãdóque tãto potẽtatu tolerare eos oportet, quorũ fortiores quàm Herculis humeros esse necesse est ad sustentandã tantam molẽ: plures etiam quàm Argi oculos ad tantam rerum varietatem peruidendam atque distribuendam: plura quoque quàm Iani aut Vertumni capita, ad intelligẽdã

examinandáque tot ac tanta cùm ho- A
ſtium tum populorum ſuorum quæ illis
negotia deferuntur. Quę tanti animi vis,
quæ non debilitetur? quæ tanta ſoliditas,
quæ non concutiatur? quæ tanta prom-
ptitudo, quæ non remittatur? Cuius eſt
tanta valetudo, tantum robur, qui ſe tam
vaſto curarum põderi parem audeat pol-
liceri? Cuius eſt adeò æquabilis & mode-
ratus animus, adeò perſeuerãs, quin tam
multis támque continuis laboribus non
defatigari, non quaſſari, nunquam quo-
que confringi poſſit? Omittamus morta-
les: de nobis tantùm, qui hæc vltima loca
colimus, loquamur. Vtrum putas Palinu-
re beatiorem eſſe, vel me, qui pauperri- B
mus ſum omnium, qui nihil præter hanc
quam cernis puſillam lintrem poſſideo:
vel Plutonem, tam lati támque immenſi
regni tyrannum? Intelligo, etſi taceas,
quale de hoc ſis iudicium prolaturus.
Crede mihi, minimè meum cum ſuo ſta-
tu cõmutarem. PAL. Quare? CH. Quia
lætus ago, & ſumma cum quiete. Non vl-
lius rei vllam gero, niſi tranſuehendi haſ-
ce huc deſcendentes animas, & conſer-
uandi incolumem hunc faſelum meum,
ſolicitudinẽ: in quo dicam tibi quicquid
eſt quod me grauet. Cùm enim propter C
vetuſtatem fatiſcat aliquando rimis, cu-
rare me oportet vt reſtituatur integritati
ſuæ: quare eum cõſuo ſæpius, & obſtruo
ſi quid rimarum eſt: hæc omnis mea cura
eſt, hic omnis labor. At Pluto cum tantis
diuitiis ſuis, ac regno tanto, nunquã læta-
tur, nunquam quieſcit: tot curis carpitur,
quot repletur hic vmbris locus. Implica-
tum ſemper habet vbique animum: hinc
fertur, illinc rapitur, omnibus intẽtus lo-
cis, omnibus occupatus miniſtris: huic
mandat, illũ terret, alios acciri iubet. Me-
tum illi omnia incutiunt: nunc terrę hia-
tus, nunc motus formidat. Sæpe illũ tre- D
pidare cogit lãpas Phœbi, ne vlla ex par-
te irradiet regno ſuo. Sępe & fulmen ma-
gni fratris, ne penetret Auerna atq; labe-
factet. Quoties vidi ego illum, dum rebus
ſuis timet, inuectũ ſummo curru peragra-
re omnem hanc regionẽ, luſtrare fines,
ſcrutari omnia diligenter, aſcendere etiã
in ſuperum orbẽ, circumire terras, perue-
ſtigare quodcũque periculũ perferre poſ-
ſet, nihil omnino incauti & inexplorati
relinquere! quæ cùm multis in locis, tum
maximè ea ſolet efficere in terris Siciliæ,
quæ magis etiam eum terrent, propter
magnas reluctationes Typhœi gigantis,
quibus totam conquaſſat illam patriam.
Nam poſtquam ipſe àuſus fuit bella in-
ferre cœlo, iniecêre ſuperi eius corpori
Trinacriam, ſub qua ab omnibus vndi-
que montibus preſſus & grauatus, cona-
tur ſæpe ſe attollere, impoſitáque ſibi re-
iicere: proindéque magnos concitat mo-
tus, ac tantos quidem, vt hæc loca noſtra
concutiat grauiter & tremefaciat. Cogi-
ta nunc quàm læta & optanda ſit ſors hu-
ius inferni tyranni, cuius tot diuiditur a-
nimus curis, tot propellitur tumultuatio-
nibus: quem tot oporteat præcauere pe-
ricula, tot diſpenſare miniſteria, omnia
percenſere, omnia corrigere, omnia vel i-
pſum gubernare, vel aliis gubernanda cõ-
mittere. Attende rogo, & vel ex vno col-
lige eius felicitatem. Nam ſi me deficere
cõtingeret huic nauiculario miniſterio,
quod ita neceſſarium eſt vt vides, neceſſe
eſſet eum vices meas ſubire: ne alioquin
deficiente portitore, regno ſuo malè ſuc-
cederet. PAL. Hoc profectò non mo-
dò verum eſſe video, ſed manibus etiam
ipſis (vt aiunt) tango. Nã ea nocte qua a-
liàs ſomno grauatus è puppi in mare ex-
cuſſus fui, id continuò ſenſit Æneas
meus, qui errantem ſine magiſtro nauem
intelligens, gubernauit eam tota ipſa no-
cte, non indignatus quòd quę ſceptrũ ge-
ſtare ſolebant, remũ etiam manus attre-
ctarẽt. CH. De magno eius germano ni-
hil loquor: non me latet quantos & ille
labores ac curas ſuſtinet: ſed id præcipuè
ſcio, quum temeritate Phaëthõtis totus
penè orbis conflagraſſet, quantũ tunc re-
gno ſuo timuit, quantum tota cœli mœ-
nia circuit, & ne quid labefactatum vi-
bus ignis corrueret, explorauit. Prætereo
tertium fratrem, moderatorem vndarũ,
cuius plurimæ etiam ac maximæ curæ
non facilè explicari poſſent, ſed præſer-
tim quæ ſub illa quoque Phaëtõthea cõ-
flagratione ad ſummum penè vſque exi-
tium cum toto regno ſuo eum affece-
runt. PAL. De hoc poſſum, quod ocu-
lis meis vidi, afferre teſtimonium. Vidi
equidem tempore illius quam ſuprà re-
tuli, horrendæ apud Siciliam tempeſta-
tis, commotum grauiter Neptunum &
ex alto proſpicientem vocaſſe ad ſe Eurũ
& Zephyrũ, & increpatis acriter eis pro
tanta ſuſcitata tempeſtate, placaſſe ocy-
us omnia, atque tranquilla reddidiſſe.
Quod argumentũ præſtat mihi euidens
plurimarũ, vt inquis, ac maximarũ, quòd
omnia in latiſſimo imperio ſuo paria ſint,

sint, curarum suarum. CH. Dic oro Palinure, putásne iam beatam esse tyrannorum vitam? PA. Minimè. CH. Optarésne viuens eorum sortem? PA. Vt quid optarem, in quo nihil omnino optãdum esse manifestè intelligo? CH. Ergo certò eos arbitraris miseros? PA. Non miseros modò, sed omnium etiam miserrimos. CH. Mirum quòd modò eos tanta frui beatitudine prædicabas. PA. Quid mirum si cæcus laudet tenebras, quas postea luci restitutus damnet? CH. Vis vt & alia eorum mala tibi referam. PA. Restant item alia? CH. Et alia, & grauiora. PA. Quid audio grauiora? haud vnquã istud credam, posse his quę modò dixisti, grauius aliquid addi. CH. Credes quum audieris. PA. Dic ergo. CH. Vides vt appropinquamus iam ripæ. non possum longiora tecum iam facere verba. PA. Rogo te mi Charon, ne fallas auidissimã expectationem meam. CH. An cæterarum vmbrarum quas in littore reliqui, auidissimam etiam expectationem vis vt fallam? PA. Non diu moraberis, perge ô mi Charon. CH. Imò diutius quàm soleo, demoratus sum: sed lentus etiã nauigaui propter te, cuius confabulatione delectabar. PA. Age ergo, vt facis, lentiorem protrahe nauigationem, vt quæ reliqua sunt dicẽda, prosequi possis. CH. Ea tandem tanta est tibi audiendi cupiditas? PA. Tanta. CH. Morem tibi geram: qua in re illud te scire velim, quòd plurimùm miseram reddit mortalium vitam instabilitas scilicet, & ruina rerum. Nam certum nihil & permanens in vita quisquã sibi polliceri queat. Quomodo is beatus censebitur, cuius summam quãtumuis & plenam beatitudinem minima omnis disturbatio violare & auferre potest? Sanè quum omnia apud mortales infirma atq; mutabilia sint, nulla tamen infirmior fors est atq; mutabilior, quàm tyrannorum, quorum etiam quo maior sit exaltatio, & sublimata magis status altitudo, maior est proinde, quum mutari eos contingit, casus & ruina. Inde tantæ tyrannorum proditiones, euersiones, trucidationes, vt nemo eorum ferè vnquam euaserit, qui non vel regno depulsus, vel veneno necatus, vel cruẽta aliqua & pessima morte cęsus vel peremptus sit. Quis talem eorum vitam optarit, quæ pro modici temporis felicitate (si tamen illa felicitas appellanda sit) tam tristi postea támque amaro fine consumatur? Horret animus dicere. Nam ne credas iis tãtùm mortales subiectos malis esse, sensimus & horum magnam partem aliquando nos inferi, licèt tam valida nobis & munita sit ciuitas, tam firma & præpotens, atque omnibus vndique præsidiis circunsepta. Non possum sine dolore meminisse illius diei, qua Hercules heros ille fortissimus hæc regna penetrauit: perfregit fores, inuasit regem, exterruit reginam, quam & antè socij eius rapere adorti erãt, abstraxit Cerberum, vinctúmque eum catena tum magna vi in orbem duxit, concussit loca omnia, trepidare omnes vmbras atque ipsos iudices fecit: me quoque non modicum læsit, quem erepta cymba conto hoc meo percussit, impulsúmq; grauiter in mediam paludẽ exturbauit. Timui equidem tunc desolatum iri barathrum totum. Credidi tunc supremum Plutoni finem aduenisse regni sui: neq; minùs illum cum coniuge in prædam duci ad superos, quàm tartareum canem: sed paulo humaniùs cum eo actum est, quàm opinabar. Nam tandem sibi ac regno suo bene consultum est: neque tamen ita cõsultum est, quin tricipiti custode suo, qui tã perneccssarius erat, spoliaretur. Quòd si opinionem meam, quæ communis erat, fata coæquassent: tunc cernere fuisset vtrùm beatior vel meus vel Plutonis tanti regis status esset. Ego quidem nihil ambigo, priuatus fuissem hac nauicula. hoc enim habeo tantùm quod adimi possit. priuatus etiã fuissem rege meo: sed quotquot alios voluissem reges, procul dubio inueniissem, qui ministerio meo indigentes, seruitium meum perlibenter sibi delegissent: & fortasse hoc lucri feciissem, quòd pro vetusto & attrito, qualem hũc intueris, nouum mihi & magis solidum lembum acquisissem. At Pluto quantas opes, quantos honores, quãtum regnum amisisset: quantam in egestatem, quantam in calamitatem decidisset? Qui neq; par aliud regnum, vti parem ego vel meliorem nauim: neq; parem alium famulum, vti parem ego vel meliorem dominum, inueniisset. Excedo iam modum dicendi: sed si tempus sineret, narrarem & quibus olim curis vexatus, quantóque timore perculsus propter bella Gigantum fuit sũmus Olympi rector: cuius narratio maiorem etiam augeret eorum quæ suprà dixi, malorum confirmationem. PA. Haud opus est exemplis mihi. Nam nemo mortaliũ fuit qui maiora quàm ego vnquam viderit eorum malorũ exempla. Quid enim extitit his temporib. Troia-

no rege maius? quid opibus ſuis cumulatius? quid operib. munitius & pulchrius? & quid demũ exitu tantorum bonorum triſtius? quid crudelius? quid flebilius? Vidit infelix pater tam arduũ & longũ bellũ, tot cruentas mortes natorum ſuorum. Vidit euerſam funditus & incẽſam vrbẽ. Vidit latrantẽ coniugem, captiuas nurus & filias, populationẽ tantarum diuitiarũ: ipſe quoque, quod vltimũ reſtabat illi ſenectutis ſuę ſolatiũ, Pyrrhi enſe cõfoſſus, & crudeliſſima morte cõſumptꝰ eſt. CH. Quis meliùs me hæc nouit, qui cunctos hac ſcapha tranſuexi? A quibus & omnẽ calamitatẽ ſuam ſeriatim perdidici. Notus eſt abũdè mihi Priamus, cuius cognito acerbo caſu non potui nõ dolere: notus eſt Troilus: noti Hector & Deiphobus: nota eſt cætera tot filiorũ ac nepotũ turba: noti innumerabiles qui illo bello perierũt Troiani pariter & Graij duces. Nota eſt infinita quę tũc occidit populorum manus. Nullo memini tempore longiorem interfectorum multitudinẽ huc deſcendiſſe, quàm illo: quo ita laſſatus fui, vt præ multitudine omnibus tranſvehendis minimè hęc cymba ſufficeret planè. Quid opus eſt tibi monitore ad aperiendas eorum miſerias, quas tu ſubiectas oculis tuis habuiſti? Quòd ſi pro anguſtia tẽporis liceret (iam enim video propius nos applicare ripæ) narrarem & millia aliorum tyrannorum, ex quibus creſceret etiam magis tibi opinio eorum calamitatis. Nam illud poſſum, quod certò ſcio, tibi verum confirmare, nullum ferè me vidiſſe vnquam tyrannorum huc deſcendentium (deſcendunt porrò omnes) qui non vel alicuius veneni infectionem vel magnas vlcerum cicatrices, & ſanguinolẽtæ alicuius mortis horrida ſigna præ ſe ferret. Ita mirum eſt videre tot ac tantos necatos, confoſſos, cruentatos, trucidatos. P A. Quis nunc ſe tantis in malis tyrannum vnquam eſſe optabit? quis imperia aſſequi quæret, quę iã certiùs certo cognoſco magis fugiẽda eſſe, quàm Meduſæum caput? C H. Audiſti quibus apud ſuperos tyranni malis torquentur: ſed ſi intelligeres quæ hîc apud inferos grauiora etiam illis parantur, perhorreſceres & longè magis eorum ſortẽ. P A. Ergo & alia hîc tyrannis parantur? C H. Credis, Palinure, ſcelera quæ patrant mortales, hîc aliquando impunita eſſe? P A. Hoc modò animaduertebam. C H. Animaduertendum eſt igitur tibi, quodcunque ĩh vita peccatur, pari demum poſt mortẽ & reſpondente peccatis pœna puniri. Nam vt capias quod dico: ſi tu Palinure artem tuam nauiculariã viuens malè exercueris, ſi in dominum tuũ mali quicquam vel cogitaueris, vel commiſeris, ſi inaudiens dicto ſuo extiteris: inuenies hîc tibi præparatas his quæ deliqueris, ſimiles pœnas. P A. Nihil profectò Charon ſcio quod malè egerim, vel in dominum meũ peccauerim, niſi ſomnolentam illam dormitationem meam, qua negligentiùs certè quàm debebam, me geſſi. Nam magno in periculo nauim ſimul & dominum quem vehebat meũ reliqui, niſi vigilantior ipſe & cautior meliùs ſibi conſuluiſſet: ſed pœnarum ſatis tũ ob hoc craſſum peccatum meum etiã in vita recepi. C H. Recipies etiam in morte. Ibis enim quum è naui te dimiſero, ad ſeueros iudices noſtros, qui examinant & cenſent delicta omnium. Ducẽt quoque te in examinationem, ſcrutabũtúrque crimina tua. Videor verò videre quali te iudicabunt pœnę ſubiiciendum. P A L. Quali? C H. Parem peccato tuo tibi pœnam ſtatuent. Nam quum ſomno peccaueris, æterno etiam te ſomno damnabunt. P A. Dormiam ergo in æternum? C H. Ita puto: niſi grauius ſit aliud peccatum tibi. P A L. Sic mites habeam iudices, vt non ſit grauius aliud mihi. C H A. Nullam ergo niſi ſomni pœnam patieris. P A. Non hæc grauis pœna mihi videtur. C H. Neque aſinis etiam & bobus: at magnis & excellenti aliqua virtute præditis viris grauiſſima exiſtimatur. P A L. Quas verò, dic, pœnas perferent tyranni? C H. Audis tot clamantes & lamentantes voces? tot horrificos planctus? tantum ſtridorem ferri? tot tractus catenarum? P A L. Delectabat me adeò ſermocinatio tua, vt his minimè animum intenderem. Sed quid audio tam triſte atque horrendum, quod præ horrore pœnæ aures meæ ſuſtinere non poſſunt? C H A R. Sunt hæc quæ audis, tormenta tyrannorum. Nam quũ illi in vita carcere quemquam incluſerint, ſpoliauerint, flagellauerint, trucidauerint, in ſummum luctum, in ſummam egeſtatem & calamitatem deduxerint, damnati ſunt etiam ab incorruptis iudicibus ad perferendas pares pœnas. Ideo teterrimis quoq; carcerib. incluſi, ſpoliati, flagellati, rotati, cęſi membratim ac mille atrociſſimis mortibus cruentati, tantos edunt, quãtos audis, gemitus, tantum luctum, tot ac tantos reboatus, cla-

mores atque eiulatus. PAL. Dic etiam mihi Charō, an his pœnis plectuntur qui magni atque primarij tyrannis assistunt? CH. Prorsus iisdem: nam suasu & cōsilio eorum maximè committunt tyrāni scelera sua. PAL. An & in vita illi beati? CH. Non secus ac tyrāni quibus assistūt: nam iisdē quoq; malis subiecti sunt. eadē enim sunt in eos populorum odia, maiora etiā inter se, eædem curæ, eadem pericula: & quod miserabilius est, deiiciuntur sæpe à tyrānis suis, & vel carcere vel morte aliquando pessima afficiūtur. PA. Tāta est ergo, támque generalis omnium calamitas. Vllā verò prorsus esse putas hominū sortem, quæ beata duci possit? CH. Imò beatos aliquos non nego fuisse mortales, sed perraros tamen. PAL. Quos perraros? CH. Qui amore virtutis & literarum contempserunt cætera mundi bona: qui se innocuos, puros, castos, integros, incorruptos conseruantes, extulerunt animum altiùs ad gustandā diuinam excellētiam, humana quasi sordida & abiecta relinquentes. Nam virtus per se tam dulcis támque iucunda res est, vt incredibiles amatoribus suis afferat voluptates. Tam nobilis & præstans est eius possessio, vt summa quadam vbertate ditet possessores suos. Quam qui verè est assequutus, nihil præter literarum studia dulce, nihil præter dei cognitionem habet amabile. Quę tātùm prædulcia sibi bona stabilia, perpetua, incorrupta præeligit, custodit, amplectitur. Reliqua verò mundi, supremo tādem gustu amara, infirma, momentanea, corruptibiliora fuco, mendaciora hilo, inaniora hila, ieiuniora papis volantibus, fugit, contemnit, abiicit, cōculcat: contentúsq; se ipso, ac honestissimis suauissimísque studiis suis totū nihili mundum ducit, rucētem etiam non formidat. In his recreatur, refocillatur, lætam & iucundam agit vitam, ridet tantas hominū, támque stultas, & vltro sibi quæsitas anxietates, tot ineptias, tot cassos labores, tot inanes curas. Nemini nocet, nemini molestus est. Laudant eum omnes, prædicant, admirantur, beneuolentia complectuntur, fauore prosequuntur. Quàm verè hic beatus est, qui conscientiæ suæ innocentia & integritate fruitur! Quod primum est dulcius omnibus, bonus securúsque sui, nullo timore angitur, nulla angustia torquetur, non timet largas (quibus caret, quásque nihili facit) diuitias sibi à potētioribus eripi. Non timet à quocunque se lædi, qui nec quenquam se læsisse certò intelligat. Quàm verè hic felix est, qui tot tantísque semotus curis & periculis, tantarum vacuus perturbationum, sibi semper aliísque iucundus; lætetur semper, & omnibus quotquot sunt mundi honestis, & his etiam quæ cœlibum communes sunt, perfruatur voluptatibus: qui humanioribus sanctioribúsque deditus studiis, cōtemnat omnia, cōtemnénsque omnia possideat. Nam is possidere omnia videtur, non qui omnibus abundet, sed cui nihil deficiat. Porrò illi nihil deficit, qui nihil concupiscit. Concupiscens autem nihil, contemnit omnia: contēnénsq; ita id assequitur quod desiderat. Desiderio verò suo frui, ea demum vera & sola beatitudo, beatorúmq; omnium plenitudo est. PAL. Hi ergo cū nihil mali egerint, pœnarum etiā nihil patiuntur. CH. Nihil prorsus, imò propter transactam bene vitam, meritum magnū assequuntur. PAL. Quod? CHA. Vel cœli fiunt incolæ, cōmunicántq; æternū illis cœlestibus bonis: vel si huc descendunt, mittuntur in Elysium: qui locus est quietis ac deliciarū, vbi sedes fortunatæ, cāpi aperti, læti, omnium omnino pœnarum expertes. PAL. O si mihi ad mortales redire aliquādo cōtingeret, inclamarē quàm magna possem voce, admonerem de suo quenq; officio & dignitate, accusarem tantam laborum frustrationē, tantam curarum vanitatem, tot corruptas opiniones, peruersáq; iudicia: sed quā maximè increparē, qui vel magistratu quopiam magno vel imperiò cæteros antecedunt: ostenderē tanta, quę antea ignorabam, sed te docente nunc intelligo, mala eorum, grauissima, dictu horribilia: reuocarem omnes à vitiis, ab inferendis iniuriis, ad meliorem victum, à superflua agendarum rerum cura: incenderem desiderio virtutis: laudarem innocentiam, prædicarem frugalitatem, exhortarer cunctos ad bene, grauiter, castigatéque viuendū, ad se cognoscendum, ad contemnendum tot caduca, & somni cuiusdam vel vmbræ magis similia mundi bona: inuitarem ad honestas artes, ad ingenuas exercitationes, ad studia literarum, ad spem ac cōtemplationem diuinæ bonitatis. CH. Et rectè sanè: sed vides nos ripam attigisse: egredere iam. PA. Et iam egressus sum. Ad iudices eo. Placidā opto tibi semper nauigationem. Salue ô Charō, & vale. CH. Et ego ad reliquas vmbras redeo. Placidos opto tibi semper iudices. Salue Palinure, & vale.

Interlocutores, MERCVRIVS. VIRTVS.

VIrtus dea per epistolas orauit modò, vt ad se irem. Eo vt perconter quidnam me velit, illico ad Iouẽ redibo. VIR. Salue Mercuri: ago tibi gratias, quandoquidem tua in me pietas atque benignitas efficit vt non penitus despecta ab omni cœtu deorum sim. MER. Expecto quid narres: tu modò perbreues narrationes facito: nam edixit vt confestim ad se redirẽ, Iupiter. VIR. Etiámne tecum nobis non licebit nostras ærumnas exponere? Quos igitur habebo vltores iniuriarum, si non modò apud ipsum maximũ Iouem, verùm & apud te, quem semper in fratris locum habui, colui, obseruaui, condolẽdi facultas negatur? O me miseram, ad quos confugiam? vnde auxilium petam? Me quidem, cùm ita despiciar, malo esse truncum aliquem, quàm deam. MER. Tandem effare, dum præbeo operam. VIR. Viden' quàm sim nuda & fœda? Hoc ita vt sim, efficit Fortunæ deæ impietas atque iniuria. At eram sanè ornata apud Elysios campos inter veteres illos amicos, Platonẽ scilicet, Socratem, Demosthenem, Ciceronem, Archimedem, Polycratem, Praxitelem, & eiusmodi viros doctos, qui me, dum vitam agebant, piissimè atque religiosissimè coluere. Interea loci cùm iam non pauci salutatum ad nos aduolassent, è vestigio Fortuna dea insolens, audax, temulenta, procax, maxima armatorum turba consepta atque stipata, properans ad nos, iactabunda, En, inquit, plebeia, túne maioribus diis aduentãtibus non vltro cedis? Dolui iniuriam nobis immeritis eo pacto fieri: ac nonnihil ira concitata, inquam, Neque tu maxima dea his verbis me plebeiã efficies: neque si maioribus cedendum est, tibi turpiter cedendum censeo. Illa verò illico in conuitium sese effert aduersum me. Prætereo hîc quas contumelias in me primùm dum hæc inter nos geruntur, effuderit: idcirco Plato philosophus cœpit contra eam nonnulla de deorum ὀfficiis disputare. Illa excandescens, Apagite hinc verboси, inquit. Non enim decet seruos deorum causſam suscipere. Cœperat & Cicero orator plura velle suadere, at ex turba armatorum erupit, Mercuri, Antonius præpotens, latera illa sua gladiatoria ostendẽs, grauissimúmque pugnum in os Ciceronis iniecit: hinc cæteri mei amici perculsi metu, fuga sibi properè cõsuluere: neque enim Polycletus peniculo, aut Phidias scalpro, aut Archimedes horoscopo, aut cæteri inermes aduersus audacissimos armatos, eósque prædis atque homicidiis suetos, bello ad sese tuendos valebant. Ergo me infelicissimam, ab ipsis diis omnibus qui tum aderant, atque hominibus, desertã, pugnis ac calcibus totam confregere, vestes meas diripuere, in lutum prostratam reliquere, demum abiere ouãtes. Ego verò ita confecta, cùm primùm licuit, conscendi huc vt Iouem Opt. Max. his de rebus facerem certiorem. Iam quidem mihi vt intromittar expectanti, mensis elapsus est: dúmque id vt impetrem, omnes deos exeuntes atque redeuntes precor, nouas sẽper aliquas excusationes audio. Aut enim deos aiunt vacare vt in tẽpore cucurbitæ floreſcant, aut curare vt papilionibꝰ alę perpulchrè pictę adsint. Quid? igitúrne verò aliquid semper habebũt negotij, quo nos excluſas teneãt ac floccipendant? Tum etiã & villicus suscepit curam dudum, ne cucurbitæ siti pereãt: nos tamen neque diis neque hominibus cordi sumus. Has ob res te iterũ atq; iterum precor obtestórq; Mercuri, qui semper apud deos ipsos interpres extitisti, vt causſam hanc meam iustissimã atque piissimã suscipias. Ad te confugio, te supplex oro. In te omnis mea sita est spes atq; expectatio. Da quæso operã, ne dum à vobis excludor, ipsis quoque mortalibus sim ludibrio. Nam erit quidẽ dedecus deorũ ordini, vbi homũculi me tametsi infirmam deam floccipendãt. ME. Audiui, doleo: verùm pro vetere nostra amicitia vnũ admoneo, durã nimis atque difficilem causſam te aduersus Fortunã suscepisse. Nam & Iupiter ipse, vt cęteros omittã Deos, eã se ob accepta beneficia nimiũ Fortunę debere sentiat, illius vires atq; potentiã veretur. Ea enim ad cœlũ diis ascensum prę stitit: atq; vbi velit, valens sua armatorum manu eiiciet. Qua de re, si sapis, inter plebeios deos ignota, quoad Fortunę odium extinctum sit, latebis. VIR. Æternum latitandum est. Ego & nuda & despecta abeo.

EPIGRAMMATA LVCIANI.

Λουκιανοῦ εἰς τὸν ἑαυτοῦ βίβλον.

Λουκιανὸς τάδ' ἔγραψε, παλαιάτε μωρά τε εἰδώς,
Μωρὰ γὰρ ἀνθρώποις καὶ τὰ δοκοῦντα σοφά.
Οὐδὲν ἐν ἀνθρώποισι ἀκέραιον ἐστὶ νόημα.
Ἀλλ' ὃ σὺ θαυμάζεις, τοῦθ' ἑτέροισι γέλως.

Lucianus in ſuum ipſius librum. Iacobo Micyllo interprete.

LVcianus ſcripſi hæc, antiquáque ſtultáque doctus:
Id quoque enim ſtultum eſt, quod tibi valde ſapit.
Nil homini certum eſt, nec voto viuitur vno:
Sed ridens, eadem hic eleuat, ille probat.

Εἰς ἀσώτους.

Τὴν πατρικὴν πλοῦτον νέος ὢν Τήρων ὁ Μενίππου,
Αἰψηρῶς εἰς ἀκρατεῖς ἐξέχεεν δαπάνας.
Ἀλλά μιν Εὐκτήμων πατρικὸς φίλος ὡς ἐσάωσεν
Ἤδη καρφαλέῃ τειρόμενον πενίῃ,
Καί μιν δακρυόεσσαν ἀείραμενος κατὰ πόσιν αὐτὸν
Θῆκε γυναικὸς ἑῆς, πολλ' ὀνησάμενος δώς.
Αὐτὰρ ἐπεὶ Τήρωνι περ' ἐλπίδα ἦλυθε πλοῦτος,
Αὐτίκα ταῖς αὐταῖς ἐτρέφετ' ἐν δαπάναις,
Γαστρὶ χαριζόμενος πᾶσιν χαίειν, ὅ τι κόσμιον,
Τῇ δ' ἐτεὸν τὸν μαργὸν γαστέρα μαργοσύνῃ.
Οὕτω μὲν Τήρωνα δὶς δύτερον ἀμφεκάλυψεν
Οὐλομένης πενίης κῦμα παλιρρόθιον.
Εὐκτήμων δ' ἐδάκρυε δὶς δύτερον, οὐκ ἐπὶ κεῖνον,
Ἀλλὰ γυναικὸς ἑῆς πρηΐκα τε καὶ θάλαμον.
Ἐγὼ δ' ὡς οὐκ ἔστι κακῶς κεχρημένον ἀνδρα
Τοῖς ἰδίοις, εἰ μὴ πιστὸν ἐν ἀλλοτρίοις.

In Theronem prodigum. Luſcinio interprete.

Quum iuuenis Theron bona, filius ille Menippi,
Patria inexhauſta perderet ingluuie:
Diues opum quidam dolet hinc accedere duram
Pauperiem, patri iunctus amicitia:
Et miſerum lacrymis ſic conſolatur obortis:
Sume animum, dos eſt en tibi ſumma gener.
Ille vbi iam præter ſpem partas, ſorte nouata,
Senſit opes, priſcum concipit ingenium.
Omnis in hoc labor eſt, ventri vt famuletur inerti
Per phas atque nephas: ſic periiſſe iuuat.
Hinc inopem rurſus ſocer arguit, omnia rétrò
Dum fluitare videt, fortéque lapſa ſimul.

Iamque madent genæ, & luctu miser omnia complet,
Nec Theron, sed dos iam dolet, & soboles.
Heu nimiùm serò didicisse iuuat, aliis non
Esse bonum, quisquis non fuit ipse sibi.

Εἰς τὸν ἀνθρώπινον βίον.

Θηρατὰ τὰ τῶν θηρῶν, καὶ πάντα προέρχεται ἡμᾶς·
Ἢν δὲ μή, ἀλλ' ἡμεῖς αὐτὰ προερχόμεθα.

In vitam humanam.

Venatorio interprete.

Omnia nos fugiunt, nil non mortale tenemus:
Et, si non fugiunt, nos tamen hæc fugimus.

Εἰς αὐτάρκειαν.

Ὡς τεθνηξόμενος, τῶν σῶν ἀγαθῶν ἀπόλαυε·
Ὡς δὲ βιωσόμενος, φείδεο σῶν κτεάνων.
Εἰ δ' αὖ τὴρ σοφὸς ἐσσί, ὃς ἄμφω ταῦτα νοήσας,
Φειδοῖ καὶ δαπάνῃ μέτρον ἐφηρμόσατο.

In sufficientiam.

Venatorio interprete.

Vtere diuitiis, veluti iamiam moriturus:
Ceu sis victurus, tu quoque parce tuis.
Ille sapit verè, qui res perpendit vtrasque:
Parcus erit certo tempore, largus erit.

Εἰς μικρὸν βίον.

Τοῖσι μὲν εὖ πεφάτοισιν πᾶς ὁ βίος βραχύς ἐστι·
Τοῖς δὲ κακῶς, μία νὺξ ἄπλετός ἐστι χρόνος.

In breue æuum.

Vito Amerpachio interprete.

Felici breuis est etiam longissima vita:
Nox ingens miseris temporis vna mora est.

Εἰς ἔρωτα.

Οὐχ ὁ ἔρως ἀδικεῖ μερόπων νόους, ἀλλ' ἀχολάστοις
Τυχαῖς ἀνθρώπων ἔνδ' ὁ ἔρως πεφάσις.

In Amorem.

Venatorio interprete.

Non amor innodat mentes hominum, sed amorem
Criminis accusant, mens quibus est misera.

Εἰς Χάριτας.

Ὠκεῖαι χάριτες, γλυκερώτεραι· ὢ δὲ βραδυπὴς,
Πᾶσα χάρις χενεή, μηδὲ λέγοιτο χάρις.

Auſonius in Epigrammatis expreſſit.

Luſcinio interprete.

Munificus gratare citò, quò dulcior adſit
Gratia: nam longa mox perit illa mora.

Εἰς ἀχαρίστους.

Φαῦλος ἀνὴρ, πίθος ὅστις τετρημένος, εἰς ὃν ἅπασας
Ἀντλῶν τὰς χάριτας, εἰς κενὸν ἐξέχεας.

In Ingratos.

Luſcinio interprete.

Rimarum plenus perdit tua dona ſceleſtus:
Si ſapis, integro vina reconde cado.

Εἰς θεούς.

Ἀνθρώπους μὲν ἴσως λήσῃς ἅττα ποτ' ἢ ποιήσας·
Οὐ λήσῃς δὲ θεοὺς οὐδὲ λογιζόμενος.

In Deos.

Bergio interprete.

Improbe mortales quamuis tua crimina celes,
Fallere cœleſtes non potes ipſe deos.

Εἰς κόλακας.

Οὐδὲν ἐν ἀνθρώποισι φύσις χαλεπώτερον ἔφυσεν
Ἀνθρώπου κακίην ψευδομένου φιλίῃ.
Οὐ γὰρ ἔθ' ὡς ἐχθρὸν προφυλασσόμεθ', ἀλλ' ἀγαπῶντες
Ὡς φίλον, ἐν τούτῳ πλείονα βλαπτόμεθα.

In Adulatores.

Obſopœo interprete.

Nil homine inuenit natura nocentius illo,
Quàm qui ſynceram fingit amicitiam.
Non hoſtis vobis vltrà, ſed habetur amicus,
Talis: & hac iſta lædimur arte crebrò.

Εἰς μυστήριον.

Ἀῤῥήτων ἐπέων γλώσσης σφρηγὶς ὀπτικείθω.
Κρείσσων γὰρ μύθων ἡ κτεάνων φυλακή.

In Myſterium.

Obſopœo interprete.

Fac arcana premat tacitæ cuſtodia linguæ,
Sermonum cuſtos eſt mihi maior opum.

Εἰς πλοῦτον.

Πλοῦτος ὁ τῆς ψυχῆς, πλοῦτος μόνος ἐστὶν ἀληθής,
Τ' ἄλλα δ' ἔχῃ αὐτὴ πλείονα τῶν κτεάνων.
Τόνδε πολυκτέανον καὶ πλούσιόν φασι δίκαιον
Κλήζειν, ὃς χρῆσθαι τοῖς ἀγαθοῖς δύναται.
Εἰ δέ τις ἐν ψήφοις κατατήκεται, ἄλλοτε ἄλλῳ
Σωρεύῃ ἀεὶ πλοῦτον ἐπειγόμενος·
Οὗτος ὁποῖα μέλισσα πολυτρήτοις ἐνὶ σύμβλοις
Μοχθήσῃ, ἑτέρων δρεψομένων τὸ μέλι.

In Diuitias.

Sleidano interprete.

Nobilis eſt animi theſaurus, nobilis ille
Poſtrema quiſquis parte locabit opes.
Diues erit verè, qui fidos inter amicos
Largiter effundit parta labore bona.
Sed genium quiſquis defraudat, opéſque tenacem
Congerit in teſtam, quo numerare queat,
Qualis apes, fruſtra ſtudio complebit auaro
Vaſcula, mox fuco diripiente fauos.

Εἰς τύχην.

Ἀγρὸς Ἀχαιμενίδου ἡμοίμην ποτέ, νῦν δὲ Μενίππου·
Καὶ πάλιν ἐξ ἑτέρου βήσομαι εἰς ἕτερον·
Καὶ γὰρ ἐκεῖνος ἔχειν με πάρ' ᾤετο, καὶ πάλιν οὗτος·
Οἴεται, εἰμὶ δ' ὅλως οὐδενός, ἀλλὰ τύχης.

In Fortunam.

Vrſino Velio interprete.

Fundus Achæmenidæ fueram, nunc cedo Menippo,
Mox alium rurſus, mox aliúmque ſequar.
Vtque ſuum hic credit, ſic me priùs ille putauit:
Sed me, Fortunæ ſum quia, nullus habet.

Εἰς εὐτυχεῖς.

Μὴ πάλαιον, φίλος εἶ ἀνηκοῖς, φίλος εἶ μακάρεσι,
Καί σου ῥᾳδίως ἔκλυον εὐξαμένου.
Ἂν πάλαισης, οὐδεὶς ἔτι σοι φίλος, ἀλλ' ἅμα πάντα
Ἐχθρά, τύχης τε ῥοπαῖς συμμεταβαλλόμενα.

In Felices.

Vito Amerpachio interprete.

Si non delinques, tibi dii que hominéſque fauebunt:
Præſtabunt faciles quæque precatus eris:
Aſt vbi peccaris, ceſſat fauor, omnia plena
Sunt odij, facta & ſors aliena tibi eſt.

Εἰς φρόνησιν.

Ἡ βραδύπους βουλή, μετ' ἀμείνων, ἣ δὲ ταχεῖα
Αἰὲν ἐφελκομένῳ πολὺ μετάνοιαν ἔχει.

In Prudentiam.

Sleidano interprete.

Sit mora conſiliis. Nam ſi moderamine tractes,
Proſunt: vt ſtultè præcipitata nocent.

Εἰς βίον.

Ἐξ ὥραι μόνοις ἱκανώταται, αἱ δὲ μετ' αὐτὰς
Γράμμασι δηλοῦνται, ζῆθι λέγουσι βροτοῖς.

In vitam.

Volaterrano interprete.

Sex horæ tantùm rebus tribuuntur agendis:
Viuéque poſt illas, littera ζῆθι monet.

Εἰς βόεγν.

Εἰ παχὺς εἰς ὃ φαγεῖν, καὶ ποσὶς δρόμον ἀμβλὺς ὑπάρχῃς,
Τοῖς ποσὶ σοῦ πεῶγε, καὶ πρέχε τῷ στόματι.

In edacem.

Luſcinio interprete.

Dum pedibus piger es, curſu ſuperabere, ſi non
Bucca vorax tibi iam currat, edántque pedes.

Εἰς ἀδυώατον.

Εἴς τί μάτην νίπτῃς δέμας Ινδικὸν; ἴσχεο τέχνης,
Οὐ δυώσασ' ἀνοφερὼ νύκτα καθηλιάσαι.

In impoſsibile.

Sleidano interprete.

Æthiopem quid ſtulte lauas? Nam ſplendida nunquam
Nox fuerit, lumen Sole negante ſuum.

Εἰς δυσώδῃς.

Οὔτε χίμαιραν τοιοῦτον ἔπνευ κακὸν ἡ καθ' Ὅμηρον,
Οὐκ ἀγέλη ταύρων, ὡς ὁ λόγος πυρίπνους,
Οὐ Λῆμνος σύμπας, ἠ χ' ἁρπυιῶν τὰ πρόσω,
Οὐδ' ὁ Φιλοκτήτου ποδὸς ἀποσπόμβος.
Ὡς τέ σε παμψηφεὶ νικᾷν Τελέσιλλα χιμαίρας,
Σηπεδόνας, ταύρους, ὄρνεα, Λημνιάδας.

In fœtidos.

Baptiſta Pio interprete.

Mæonides non tale malum ſpiraſſe Chimæram
Trigeminam, aut tauros credidit igniuomos:
Non omnem Lemnon, volucrum excrementa ſororum,
Aut Philoctetæ vulnera dira pedis.
Iudicio quare populi Teleſilla chimæram
Vince, boues, ſanies, Lemniadas, volucres.

Εἰς τύχην.

Πολλὰ δ' δαιμόνιον δυώατ', κἀν ἦ παράδοξα·
Τοὺς μικροὺς αἰάγῃ, τοὺς μεγάλους καπάγῃ.
Καὶ σοῦ τὸ ὀφρῦν, ἠ τὸν τύφον καταπαύσῃ,
Κἂν ποταμὸς χρυσοῦ νάματά σοι πρέχῃ.
Οὐ θρύον, ἠ μαλάχην αὔεμος ποτὲ, τὰς δὲ μεγίστας
Ἡ δρύας, ἠ πλατάνους, οἶδε χαμαὶ καπάγῃ.

In fortunam.

Io. Sleidano interprete.

Multa poteſt Fortuna, vel inſperata, potentes
Deiicit, ac tenues ſubuehit illa viros.
Illa ſupercilium tibi protinus auferet, etſi
Aurifero madeat flumine tota domus.

Ventus enim malua, limoſáque abſtinet vlua,
Sed veteres ornos exagitare ſolet.

Εἰς βρέφη.

Παῖδά με πενταέτηρον ἀνηνδὲα θυμὸν ἔχοντα,
Νηλὴς ἀΐδης ἥρπασε Καλλίμαχον.
Ἀλλά με μὴ κλαίοις· καὶ γὰρ βιότοιο μετέσχον
Παύρου, καὶ παύρων τῶν βιότοιο κακῶν.

In infantes.

Vrſ. Velio interprete.

Quinquennem rapuit puerum immiſerabilis Orcus,
Curarum vacuum nomine Callimachum.
Sed me flere caue. nam paucos vt breuis annos
Vixi, ſic vitæ pauca ſiniſtra tuli.

Ἀπὸ ναυηγῶν.

Γλαύκῳ, καὶ Νηρεῖ, καὶ Ἰνοῖ, καὶ Μελικέρτῃ,
Καὶ βυθίῳ Κρονίδῃ καὶ Σαμοθρῃξὶ θεοῖς,
Σωθεὶς ἐκ πελάγους Λουκίλλιος, ὧδε κέκαρμαι
Τὰς πείρας ἐκ κεφαλῆς· ἄλλο γὰρ οὐδὲν ἔχω.

De naufragis.

Vrſ. Velio interprete.

Glauce, tibi & Nereo, Inóque tibi & Melicertæ,
Et Neptune tibi, & quos Samothraces habent:
Seruatus pelago Lucillius, hanc ego tonſus,
Nil aliud quum ſit, dedico cæſariem.

Ἀ πὸ γυναικῶν.

Ἑλλάδα νικήσασθαι ἐπ' ἠρίον ἀασίδα Μήδων,
Λαὶς θῆκεν ἑῷ κάλλεϊ λιτὸδίῳ.
Μουσάων ἐνικήθη ὑπὸ μήδεϊ, καὶ τὸν ἔλεγχον
Ἀνθετό σοι Παφίη, τὸν νεότητι φίλων.
Ἧς γὰρ ἰδεῖν φυγέῃ πολιῆς πάλαι θέαμα μορφῆς,
Τῆς δὲ σεσωφρονέῃ καὶ σκιόεντα τύπον.

De mulieribus.

Ad huius imitationem confinxit Latinum tetraſtichon Auſonius.

Laïs anus Veneri ſpeculum dico, dignum habeat ſe
Æterna æternum forma miniſterium.
At mihi nullus in hoc vſus: quia cernere talem
Qualis ſum, nolo: qualis eram, nequeo.

Εἰς ἄγαλμα Ἀφροδίτης, τῆς ἐν Κνίδῳ.

Τὴν Παφίην γυμνὴν οὐδὶς ἴδεν, εἰ δέ τις εἶδεν,
Οὗτος ὁπλὴν γυμνὴν στοιχάσμενος Παφίην.

In ſtatuam Veneris quæ eſt in Cnido.

Cornario interprete.

Nemo vnquam Venerem vidit: ſi quis tamen vnquam
Vidit, erit nudam hic qui Venerem ſtatuit.

Εἰς ὁ αὐτό.

Σοὶ μορφῆς αἰδέομαι τεῆς τοσσηλλὲς ἄγαλμα
Κύπρι, τεῆς μορφῆς φέρτερον οὐδὲν ἔχων.

In idem.

Cornario interprete.

Ipſe decus formæ poſui tibi pulchra Dione,
Hac cùm nil ſola gratius ipſe habeam.

Εἰς ἄγαλμα Ηχοῦς, ὡς τοῦδε τοῦ Πανός.

Ηχὼ πετρήεσσιν οἰκῆς φίλε, Πανὸς ἑταίρη,
Αντίτυπον φθογγῷ ἔμπαλιν ἀσομένη,
Παντοίων κομάτων λάλον εἰκόνα, ποιμέσιν ἡδὺ
Παίγνιον, ὅσσα λέγῃς, τοῦτα κλύουσ' ἄπιθι.

In ſtatuam Echûs, tanquam à Pane.

Cornario interprete.

En Echo in petris habitans ego, Panos amica,
Comparibúſque ſonis omnia quæ recino,
Oris imago loquens cuiuſuis, agricolis ſum
Deliciæ, audis quæ tu loqueris abiens.

Εἰς ἀγωνιστάς.

Οἱ σταδιονίκαι τὸν πυγμάχον ἐνθάδ' ἔθηκαν
Απιν, οὐδένα γὰρ πώποτ' ἐτραυμάτισεν.

In pugiles.

Bourdelotio interprete.

Hoc Apim pugiles pugilem impoſuere ſepulcro,
Nam nullum illorum læſerat ille manu.

Εἰς ὁ αὐτό.

Πάσσῳ ὅσην Ελλῆνες ἀγωνοθέτησιν ἄμιλλαν
Πυγμῆς, Ανδρόλεως πάσσῳ ἀγωνιστάμιλλον.
Εἶχον δ' ὃν Πίσῃ μὲν ἐν ὠπίον, ὃν δὲ Πλαταιαῖς,
Εν Κλέφασιν, Πυθοῖ δ' ἄπνοος ἐκφέρομαι.
Δαμοτέλης δ' ὁ πατὴρ ἐκορύσσετο σεῖο πολίτας,
Αραῖ μ' ἐκ σαδίων ἢ νεκρὸν, ἢ κομιδόν.

In idem.

Bourdelotio interprete.

Quamcumque athletis Græci ſtatuere coronam

Pugnorum, certaui hanc pugil Androleos.
Ex Pisa auriculam retuli, ciliúmque Platæis,
Ex Pythico tamen at efferor exanimus.
Seipsum Damoteles genitor cum ciuibus armat
Vt functum ex stadiis efferat, aut mutilum.

Εἰς γραμματικούς.

Ἱλαθι γραμματικὴ φιτύζοε, ἵλαθι μοῦσα,
Φάρμακον θυμηδὴν μιλτῶν ἄφθε θεά.
Ἐχθεῖν γὰρ τοὶ τοσαῦτα δωρήσασθαι,
Καὶ βωμὸν θυέων μήποτε δυόμενον.
Καὶ γὰρ σοῦ μεσταὶ μὲν ὁδοὶ, μεστὴ δὲ θάλασσα,
Καὶ λιμένες πάντων δέκτεια γραμματική.

In Grammaticos.

Bourdelotio interprete.

Sis placida, inuentrix victus, sis, Musa, placata
Grammatica, inuentas cui dat Homerus opes.
Debuerant tibi multa viri donare superba,
Atque aram, cultus quam colat assiduus:
Namque tui plenæ plateæ, plena æquoris vnda,
Pratáque, tu cunctis prospera Grammatica.

Εἰς δυσώδης.

Δαίμονα πολλὰ λαλῶν ὀζοστόμος ἐξορκιστὴς,
Ἐξέβαλ' οὐχ ὅρκων, ἀλλὰ κόπτων δυνάμει.

In fœtidos.

Bourdelotio interprete.

Exorcista olidus fugitat dum dæmona, verbis
Eiicit haud illum, sed feritate gulæ.

Ερως δραπέτης, Λουκιανοῦ.

Α Κύπρις τὸν ἔρωτα τὸν υἱέα μαχρὸν ἐβώσῃ,
Εἴ τις σὺν τριόδοισι πλανώμενον εἶδεν Ερωτα.
Δραπετίδας ἐμός ἐστιν· ὁ μανυτὰς, γέρας ἕξῃ·
Μιαθός τοι ὃ φίλαμα· ὃ Κύπριδος. ἰὼ σὺ ἀγάγης νιν,
Οὐ γυμνὸν ὃ φίλαμα, τὸ δ' ὦ ξένε, καὶ πλέον ἕξῃς.
Εστι δ' ὁ παῖς τερείσαμος, σὺν εἴκοσι πᾶσι μάθοις νιν·
Χρῶτα μὲν ὑ λευκὸς, πυρὶ σὺ εἴκελος, ὄμματα σ' αὖτε
Δειμύλα, καὶ φλογόεντα, κακαὶ φρένες, ἀδὺ λάλημα.
Οὐ γὰρ ἴσον νοεῖ καὶ φθέγγεται· ὡς μέλι, φωνά.
Ην δὲ χολᾷ, νόος ἐστὶν αἰάμερος, ἠπεροπεύει,
Οὐδὲν ἀληθεύων· δόλιον βρέφος, ἄγελα παίζει.
Εὐπλόκαμον ὃ κάρηνον, ἔχει σ' ἰταμὸν ὃ πρόσωπον.
Μικκύλα μὲν πτερύγια τὰ χερύδρια, μακρὰ δὲ βάλλῃ,
Βάλλῃ κ' εἰς Αχέοντα, καὶ εἰς Αΐδεω βασιλῆα.

Γυμνὸς μὲν τὸ γε σῶμα, νόος δ' οἱ ἐμπεπύκασται,
Καὶ πτερόφις ὅσσον ὄρνις ἐφίπταται ἄλλοτ' ἐπ' ἄλλοις
Ἀνέρας, ἠδὲ γυναῖκας, ὅτε πολλάκις δὲ καθῆπται.
Τόξον ἔχει μάλα καλὸν, ὑπὸ τόξῳ δὲ βέλεμνον.
Τυτθὸν ἑοῖ δ' βέλεμνον, ἐς αἰθέρα δ' ἄχρι φορῆται.
Καὶ χρύσεον ὦμοι νῶτα φαρέτριον. ἔνδοθι δ' ἐστὶ
Τοὶ πικροὶ κάλαμοι, οἷς πολλάκι κ' ἐμὲ πιρώσκῃ.
Πάντα μὲν ἄγρια, πόντε· πολὺ πλῆον δὲ οἱ αὖτῳ
Βαιὰ λαμπὰς ἐοῖσα, τὸν ἅλιον αὐτὸν ὑπαίθῃ.
Ἢν τόν' ἕλῃς τῆνον, δαμάσας ἄγε, μηδ' ἐλεήσῃς,
Κἢν ποτ' ἴδῃς κλαίοντα, φυλάσσεο μή σε πλανήσῃ.
Κἢν γελάῃ, τιμὴν ἕλκε, κἢν ἐθέλῃ σε φιλῆσαι,
Φεῦγε· κακὸν δ' φίλημα, τὰ χείλεα φαρμάκων ἐστί.
Ἢν δὲ λέγῃ, λάβε ταῦτα, χαριζόμενός σοι μὴ ὅπλα,
Μή τι θίγῃς πλατέα δῶρα, τὰ δ' πυρὶ πόντα βέβαπται.

Amor fugitiuus, Luciani.

Incerto interprete.

Perdiderat natum genitrix Cytherea vagantem:
Anxia ſollicito quem dum per compita paſſu
Quærit, ab excelſo tales canit aggere voces:
Errabunda meus veſtigia fortè Cupido
Quâ fugiens tulerit, quiſquis monſtrârit aperto
Indicio, huic merces Veneris libanda ferentur
Oſcula: captiuum ſi quiſquam adduxerit, illi
Mox aliquid gaudens vltra dabit oſcula mater.
Quò reperire queas puerum, bis dena dabuntur
Signa tibi, cautus memori quæ mente recondes.
Huic non candor ineſt: rubor igneus inficit omne
Corpus, & ardeſcunt acri contenta nitore
Lumina, nec dulces ſequitur mens ſubdola voces.
Quippe Hyblæa ſonus vincit dulcedine mella.
Sed malè fallaci reſpondent pectore ſenſus.
Feruidus accenſa ſi quando exæſtuat ira,
Indomitos animos gerit, immanſuetáque corda
Seducit verbis, nec vera fatebitur vnquam.
Eſt puer ille quidem, magno ſed prouidus aſtu:
Ludit & interdum, ſed ludens ſeria tentat.
Dependent humeris criſpi certo ordine crines,
Nec pudor audaci, nec ineſt reuerentia vultu.
Sunt illi paruæque manus, paruíque lacerti.
Sed tamen exiguo longos de corpore iactus
Dirigit: ima ferum telo ſub tartara Ditem
Perculit, & regem manes ſenſêre ſubactum,
Candida cùm Stygio rapta eſt Proſerpina curru:
Corpora nuda gerit, nullo velamine tectus:
Verùm animus vario prudens ornatur amictu.
Prætereà aligero ſuſpendens membra volatu,
Hinc Nymphas petit, inde viros, vltróque receptus,
Viſceribus ſedem ſibi ponit, & oſſibus imis.
Eſt breuis huic arcus, ſed quo fatalis arundo
Vſque ſub aſtra ſuum ſeruat propulſa tenorem.

Auratam cernes humero pendere pharetram,
Peſtiferóſque intus calamos, quibus impius ille
Ipſi ſæpè mihi lethalia vulnera fecit.
Omnia ſæua quidem, ſed cunctis ſæuius illud:
Dextra facem vibrat, miſeráſque inuecta medullas
Paſcitur: hæc ipſum Solem ſuccenderet æſtu.
Hunc ſi nexilibus poteris conſtringere nodis,
Duc arctè vinctum, neu tu miſerare precantis.
Quamuis aſpicias manantia lumina fletu,
Decipiâre caue: neu ſi ridentia cernas
Ora, graui iubeas laxari vincula nexu.
Quòd ſi te blandis inuitet ad oſcula verbis,
Effuge: nam labris certum eſt habitare venenum.
Si verò facili promittet vulnera vultu,
Teláque, Gnoſiacóſque arcus, pictámque pharetram,
Noxia dona time: quicquid tetigêre, pervrunt.

IO. BOVRDELOTII
AD LVCIANI
OPERA
NOTAE.

CLARISSIMO DOCTISSIMOQVE VIRO, THOMÆ GVERINO, IVRISCONSVLTORVM Principi,

IO. BOVRDELOTIVS S.

FATEOR me (vir Clarissime) sæpe peccasse, nam & homo sum & adhuc iuuenis. Quid autem peccato magis conueniens, quàm ætas imbecilla, cuilibet opinioni temerè succumbens: atquæ vbi pudor semel corruit, lubricis errorum casibus insistens & cum terrenis sordibus adolescens? fateor igitur me sæpe peccasse. Attamen dum elapsæ vitæ rationem ineo, dum tempus mihimet ipse subripio, quo recordatione præterita mihi palam faciam, elapsa tipulis leuiora diiudico, hoc nouum crimen Ætnæo pondere longè grauius est. Nec enim antea temerarius Alcibiades in ceremonias irruperam, arcana nulla violaueram, nullas aras fœdaueram: nunc verò sacram cryptam omnino turbaui, vnde cladis & anathematis ventura est execratio. Quod enim maius peccatum, & ad tui capitis iram exasperandam violentius patrare potui, quàm notulis, quas temporarias ad Lucianum tuo iussu properans festinans exscripsi, aures tuas obtundere? cùm sciam quibus ceremoniis occupatus pro communi salute vota suscipias, oracula nobis declares, Sibyllæ folia recites, meritò inter clariores gemmas & ornamenta seculi numerande? Peccaui, rursúsque fateor, habes confitentem reum, quidquid iusseris merui, nisi merenti pœnam satis est ipsius peccati confessio. Sed tamen si mihi quid grauius paratur, interim dum expediuntur pœnæ, Vnum quod te alloquor hoc est: *Huius erroris mei fontem liceat paucis aperiam. Vel me in hanc impulit calamitatem extremus ille amor in me tuus, pro quo quiduis agere, quiduis pati diu decreueram. Quid enim pro tanti viri beneuolentia faciendum non fuit, cui tantummodo notum esse summus*

honor eſt? Vel ſtellæ cuiuſdam quæ me tibi temperat vis acrior, hoc à pueritia mihi propoſuerat peccatum. Si nimio amore deliqui, cauſæ meæ patrocinatur Auſonius, dum ſibi patronus eſt:

Ignoſce noſtri læſus obſequio ſtili,
Amoris hoc crimen tui eſt.

Sin verò ſtellis error meus adſcribendus eſt, indignandum potiùs fatali neceſſitati quæ me voluntatis ſuæ miniſtrum elegerat. Sed quoniam in me vtrumque confluit, ira quæ in præcordiis tuis conſidebat, elabitur, tuque, qui admiranda & diuina facilitate omnia diſcutis, amori tuo peccantem poſtliminio reſtituis. Imò iam neſcio quid tacitis cogitationibus Deus agat, nec ſine amoris cauſa fatale mihi fuit eiuſmodi munere licèt tenuiſsimo grauiſsimis tuis occupationibus offeciſſe, quia fortean arctior amoris linea amantiùs eum tibi ſociatura eſt, qui laudes tuas breui carminibus & longè maiori dono adimplebit.

Tibi obſequentiſs. I. Bovrdelotivs.

Salue Humaniſsime

LECTOR.

VEREOR ne Luciano idem accidat, ac olim Hipparchi diſcipulo accidiſſe commemorant. Hic enim cùm in celeberrima totius Græciæ frequentia, plauſum popularis auræ non tam quęſiſſet, quàm videbatur meritum acquiſiiſſe, iratam in ſe ſenſit Hipparchi ferulam, eò quòd multis placuiſſe videbatur. Ita quoniam renaſcens Lucianus multorum calculos adepturus eſt, vereor ne cenſorum virga vapulet, quibus omnia licere temporis iubet licentia. Sed de Luciano ab hac infamiæ labe vindicando non ampliùs laboro: Maior enim in præcordiis timor ſcæuit, ne ſcilicet videar cauſam meam cum alterius abſolutione confundere. Igitur, vt etiam Hipparchos illos effugiam, ea dicenda ſunt, quæ me ad ornandum Lucianum impulerunt, quibúſque rationibus potiſſimùm fretus, ſpe incerta laborem certum mihi propoſuerim. De autoris huius ſtilo, elegantia purè putéque Attica, de doctrina & ingenio dicere non vltrà contendo, iam monui. Accedebat huic rationi non minor hæc ſecunda, ſcriptorem optimum, & quem (liberè ſed verè dico) nulli Græcorum poſthabendum quiuis Græcus iudicauerit, ita antea malè de librariis meritum, vt emendatior eius editio peiores aliorum codicum editiones, corruptione longè ſuperaret. Aderat ordinis luxatio, cùm multi dialogi errones & vagi, alienas ſedes incolerent, poſtliminio reſtituendi. Nec minorem addebant occaſionis ſuſcipiendæ cauſam, nothi multi ingenuorum locum occupantes, ad quorum ſimilitudinem vtcumque videbantur accedere. Sed parua hæc, & quàm paucis percontantibus præuiſa, tam multis ignorantibus tranſcurſa. Longè his omnibus fertilior ſeges, & alacrior aggrediendi muneris diſpoſitio, ſcilicet cum his ſuperioribus accedebat autoritas viri Clariſſimi Thomæ Guerini, quæ maius apud me pondus habere debuit, quã ea quæ ſuperiùs narrata ſunt. Quid enim agendum erat, vbi præcipuus ille myſtagogus virtutis, Muſarúmque magnus ſacerdos me clientem patronus deuouebat? fateor, obſequio lubens parui, & longè impari labori ceruicem ſuppoſui. Statim enim atque tanti viri voluntas Luciano ſuccurrendum voluit, diffugére vana illa & varia terriculamenta, quæ me in eum aggrediendi laboris diem inquietauerant, interquę præcipuũ illud, quódque longè audaciorem & paratiorem prouocaſſet ad metum: nempe Lucianum ita varijs autorum gemmis ſplendeſcere, quibus edacis temporis inuiderat voracitas, vt vanus eſſet labor hominis, & ingrata caſſæ ſegetis exſpectatio errores amoliri, interpretationem demoliri, & amiſſum requirere. Verùm hæc ſæpe tacitus mecum reuolue-

bam. Anne ideo doctiſſimi ſcriptores, æternis tenebris perenníque ſitu damnandi, quoniam illorum interpretatio venuſtáſque plurima conclamatis debetur ſcriptoribus? An autorum eorum penitus deſerendum patrocinium, qui ſe totos, Chryſippi more, mortuis implicitos fatentur? An negligendus omnino Plautus, quòd Eupolis, Cratinus, Plato, Alexis, Menander, Philemon, & Ariſtophanis pars melior obliuioſo ſolo ſepulti ſunt? vt interim de Grammaticis Græcis & Latinis ſileam, quorum nomina à mortuis quos citant autoribus, vitam accipiunt. Athenæus non minore laboraſſet inuidia, ſi talis conſideratio viros clariſſimos Dalechampium & Caſaubonum ſubiiſſet, qui tamen libere hoc fateri potuiſſent, ſi ipſos, Lector, conſuluiſſes, tot eſſe in pleriſque ſcriptoribus volumina perdita, quot autores nomine ſolo ſuperſtites. Nec ideo tamen illi negligendi, quòd diuerſis illorum ſcriptis variegati ſunt, quorum nomen ſolum relictum eſt. Acriùs tamen angebar animo, longéque vehementior in præcordiis dolor ſæuiebat: Iuuenilem ætatem ingenio ſolo fretam, abſque Mſſ. Codd. huic oneri non poſſe ſufficere, emendatiores Codd. quorum ope deſtituebar, ſummam operis eſſe medelam: fatalem eam fuiſſe Luciano calamitatem, libros ſuos verè aureos pauciſſimas bibliothecas adornare. His vndique curis labenti, ſuccurrit vir doctiſſimus Nicolaus Rigaltius, qui duos è bibliotheca regia codd. Mſs. viſendos dedit; huic commodo non leue pondus addidit beneficium Petri Golmani Britãni doctoris Medici viri doctiſſimi, atque amici mei, qui Codicem ſuũ quem cum Thomæ Linacri Mſs. Cod. contulerat, commodauit. Mox implorato viri amiciſſimi ſuffragio, diligentiſſimè collatum codicem Florentinum præbuit. Erant inſuper ad manum quatuor editiones, duæ, quæ Baſileæ, altera, quæ, Haganoæ, & Aldina, editionum quas vidi corruptiſſima: quo inſtructus viatico, adorato ſyderum autore intraui nauigium: In quo quid ſit à me confectum itineris, paucis præfandum. Exordium erit ob ordine, qui in multis Codicibus turbatus erat, & hac in parte Mſs. Regiorum opem implorare, cæcum ducem itineris cœpiſſem. Suppoſititios multos diſſimili oratione notaui, quos nec Luciani ſtylus, nec ſeries, nec ætas agnoſcebat. Peccabat in Luciani ſtylum Alcyon, Amores, Demoſthenis encomium: in ſeriem, Fugitiui, Charidemus: in ætatem, Philopatris, Nero. Quoniam tamen cuique iudicandi liberum arbitrum eſt, notaſſe ſatis duxi, non ſuperinduxi. Omnia igitur Luciani opera antea edita, & ſi quid inexploratum ſub Luciani nomine deliteſceret, edendum curaui. Videbatur etiam non vltra rationem poſitum ſi Phalaridis nomini falſò epiſtolæ adſcriptæ Luciano darentur, ſed tamen aliud omnibus Codd. placebat. Nec in emendatione vtriuſque textus quidquam mihi temere licuit, tolerabile ratus, ſi per ſe ſatis niteſceret. In quo tamen emendando ἀλεξίκακε Ἡράκλεις, καὶ Ζεῦ ἀποτρόπαιε καὶ Διόσκουροι quid non fuit mouendum cùm Αὐγείου βουσὶν ἀναπαθήρασθαι ſuſcepiſſem? víderis, humaniſſime lector, & fortaſſe aliquæ venient feriæ quæ te ſoluto pectore ad collationem huius editionis noſtræ cùm prioribus vocent. Nec enim emendationes meas infinitas potui notulis comprehendere. Sic autem ſuſcepti muneris conſtare rationem credebam, ſi Lucianus exiret

longè quàm antea purior & defęcatior, cum variorum interpretum verſione, eâque genuina. Cùm nihil ſit efficacius atque potentius ad commouendam ὀφθαλμῶν βασκανίαν, quàm in alienos labores ingenioſa ſubtilitas. Amicis tamen placuit (quorum conſilium mihi perpetuus agendi ſcribendíque tenor) vt ſi quod grauius peccatum occurreret (quod paſſim in hac verſione, partim ob codicum caliginoſam ſcripturam, partim alio fato accidit) emendarem, donec integram meam verſionem proponerem, cuius maiorem partem doctiſſimi viri iam viderant. Inuitus, feci tamen. Sed priùs ne quid exacerbatum ſentirem, ingenij candore iuuenilem licentiam calcaui, placatis manibus eorum, qui meum Syrum Romana ciuitate donauerant. Indecorum enim & iniuſtum eſt, vt qui ſemel Muſis & Mercurio litauit, alienis caſibus inſultet, & homines arguendo, ſe talem eſſe obliuiſcatur. Quod etſi hac ætate quidam etiam inter doctiſſimos numerandi faciant,

Ἦ ῥ' οἵ γ' ὑβρισταί τε καὶ ἄγριοι, οὐδὲ δίκαιοι,
Ἦ ε φιλόξεινοι, καί σφιν νόος ἐστὶ θεουδὴς,

Faxit Deus Op. M. vt hanc cacoethem à me longè longéque amoliar: καὶ μὴ ὅτω ποτε σφαλεὶην μηδὲ κακὸ τῆς ἀφελείης μειφακιώδες πιεσθείην, vt dum ingenuæ ſimplicitatis viam ingrediar, itineris tædium his artibus ſubleuem. Si quæ igitur in legenda Latina interpretatione ab autore omnino diſſentirent, aliquando mouenda cenſui, vt Lucianus integer ad oculos legentis accederet. Atque vt accuratiorem curam profiterer, Theodorum Marcilium virum clariſſimum rogaui, ne diutiùs quæ ad Lucianum notauerat, ſitu premeret; quod pro ſua in me beneuolentia fecit lubens. Sed vereor ne Deos iratos habeam, qui de me tantum volui, vt pro ampliſſimis & maximis Gilberti Cognati annotationibus breuiarium ſolum ſuppinxerim: nec illa contentus audacia, quicquid Sambuci fuerat, ebiberim. Malum factum, cuius tamen ne totus autor fiam, vltro in ſe pœnam autores alij repoſcunt, quibus videbatur in immenſum moles illa Luciani ſuccreſcere. Fimbrias margini verſionis adſcriptas, quæ commodè lectorem iuuant, retinui. Atq; mihi ſatis hæc videbantur ad Vlyſſem meũ naufragum, atque omnibus terris & fluctibus eiectum excipiendum: Cùm iam opere vltra partem multeſimam elaborato coactus ſum aliquot lineolas conficere, quæ variantes codicum lectiones adſcribant, & ſi quæ olim apud interpretes deprehenderim, elucident. In his prouerbia ſi quæ occurrebant, partim oſtendi, partim expoſui. non gloriam ex mendis ſublatis aucupans, non laudem. Quòd ſi quæ in tanto fortè opere irrepſerint, condonabit hoc ætas operúmque aliorum ſuperueniens numerus, & Luciani moles, in qua ad limam & lineam certam diregenda

Τίς δ' αὖ πάντ' ἐσίδοι; τίς δ' αὖ τόσον ὠπήσαιτο
Ὅσσος ἐὼν; μοιρῶσι δὲ θεοὶ ῥέα πάντ' ὀρέξαι. Oppia. lib. 4. Κλω

Atque vtinam mihi priùs incidere contigiſſet in viri clariſſimi ſacratioris Regij conſilij ſenatoris ampliſſimi Io. Iac. Memmij Herr. filij Cod. Mſſ. ſanior fortaſſe Lucianus prodiſſet. At illud omne ſolũ votis proſequebar, in quo vltimo etiam nũc hæreo, humaniorẽ veniã eò precatus, quò longè melhora ſunt quæ polliceor, atque in hoc voto (Lector humaniſſime) deſino.

ΕΙΣ ΤΟΝ ΙΩΑΝΝ. ΒΟΥΡΔΕΛΟΤΙΟΝ,
τὸ Λυκιανοῦ σορφωτικὸ λαμπρόφατον.

Ηρακλῆϊ, πόνων δυσπήνων εἵνεκα, πολλὰς
Εστιν ἰδεῖν λαμπρὸν κῦδος ὀπαζόμενας·
Αλλὰ κἠπτων κείνου κρίνοισιν ὑπέρτερον ἔμμεν
Κόσμος Αυγείου βυσσοδίων βαλέειν.
Νῶν δὲ πολυφραδέως ἀπορείσια λύματα κελεύθου
Εκ ῥα κλυτοῖο βίβλων Λυκιανοῖο βαλών,
Νημερτὲς νικᾷς μὲν κραταιόφρονα Ζηνός·
Εργον ὅλως γὰρ σὸν κέρδιον ὧδε πέλει.
Τῷ δὴ ξύμπαντες Σοφίης καλέουσί σ' ἄωτον,
Εὐμαθίης γὰρ ἔχεις αἶψα πολυπλανέας.
Εξ ὧν θύσμοις τεφαίοις ἐς σὸν κάρη πλέξας
Αλλος Φαιηὴς Φοῖβος ἅπασιν ἔμμεν.
Ωστε μάλ' ἀτρεκέως κ' ὀπιθοχάλκῳ καλέξω,
Αἰνάσῃ σὺ μοὶ εἶ γ' εἴκελος Ωκεανῷ.
Ως τοῦ γὰρ ποταμοῖς ἄλλοις ὅ γε ῥέα πρῆνλθε,
Οὕτω σὸν λοιποὺς οἰώομαι Μουσοπόλους.

Ιωαν. Οζελος Αμβιανός.

IO. BOVRDELOTII
AD LVCIANI
OPERA
NOTAE.

Litera (p) paginam notat: (l) literam: (v) primam vocem lineæ seu versiculi.

AD TITVLVM,
ΛΟΥΚΙΑΝΟΥ ΣΑΜΟΣΑΤΕΩΣ
ΔΙΑΛΟΓΟΙ.

TITVLVM authori meritissimò fecimus, meliores editiones sequuti. Mss. duo è Regis Christianissimi Bibliotheca, quos beneficio viri Clarissimi Nicolai Rigalti videre contigit, nec titulum, nec ordinem agnoscunt. A postrema etiam editione Basiliensi duæ postremæ voces aberant.

Ad Somnium seu vitam Luciani.

Περὶ τῦ Ενυπνίυ] Non dubium est quin προσλαλιὰ istam voluerit Lucianus operibus suis præfigi. Nec tamen persuasum habeo scribendi exordium eam illi fuisse. De ordine, quem in his dialogis seruandum putauimus, dictum est in præfatione nostra ad Lectorem.

PAG. 1. l. a. v. μην] εἰς τὰ διδασκαλεῖα φοιτῶν. Habet à Platone, in quo totus est, & à Xenophonte, cuius est assiduus imitator, apud quos, εἰς τὰς διδασκάλυς φοιτῶν. Sic p. 276. ὥσθ' αἱ τὰς διδασκάλυς φοιτῶντα, sic de Merc. cond. & passim alibi. Inde φοιτηταί, αἱ τῦ μαθητῶν. Hesych. Suid. Poll.

Diligens lector monendus est, Lucianum sæpissimè loquendi modos eosdem, easdem parœmias, & citationes vsurpare: quî enim aliter fieri potuit in tam floridâ & varicgatâ scripturâ? Quod igitur semel monuerimus, illud sequêtibus sufficiat. Ea satis constans ratio videbitur cur paululum in his principiis immorandum.

l. b. v. καὶ] ἡ τύχης δέ ἐσθ' ὅτε καμπὰς. Iacobus Micyllus, vir doctissimus, interpres huius καμπᾶς, autoris mentem sæpissimè frustratur, *& egere quodam fortunæ splendore.* Sic de Merc. cond.

v. εἰ δὲ] πύχην τὴν βαναύσων. Generaliter pro qualibet mechanica. ἁπλῶς tamen βαναυσία, πᾶσα πύχη, vt vult Hesych. Suid. vox est Peloponnesiaca. In Peloponneso βαῦνος καμινος ἡ ἐσία λεγεῖ. interp. Aristopha. Pollux.

P. 2. l. a. v. κἀπ] μικρὰν εἰκόνα. In Mss. & aliis editionibus, quoties occurrunt duæ vocales in duabus dictionibus, prior semper eliditur, quod semel monitum volui.

v. φέρων] τὸ γενόμενον. *Artis prouentum.* Bud. vertit *iustam mercedem.*

v. ἐλθυθέρῳ] ᾧ πρόχρον ἔχουσι πρὸ χορηγίαν. *Quæ paratam opem ferret, quæ promptas præberet suppetias.* Ea repetit passim.

l. b. v. ὡς] ἔχων δεξιῶς. Anglic. & Ms. δεξιᾶς, minùs Atticè.

v. φοίτην] ὑπὸ τῶν διδασκάλων. Angl. ἀπό.

v. ἀνθρώπους] εἰκότως, *ad veram imaginem*, πρὸς τὴν εἰκόνα. Non enim εἰκότως, ibi vulgariam recipit interpretationem, cùm nullus sensus elici possit.

l. d. v. κεμένης] Ἀρχὴ δ' ἅπαντος. Hesiodeum illud repetit in Hermotimo & alibi.

P. 3. l. a. v. ὁ] σκυτάλη. De hac voce eiúsque varia acceptione copiosè Grammatici. In Cod. Flor. & edit. Basil. malè σκυπάλη.

v. χρὴ] ἀνολολίζων. Mss. & Angl. ἀνολύζων: de qua voce dico ad lib. 10. Heliod.

Ib. δακρύων τὺς ὀφθαλμοὺς ὑπὸπλεως] τὺς ὀφθαλμὺς aberant ab vno Ms.

l. b. v. Ομηρ.] Θεὸς μοι. Agamemnonis verba, lib. 2. Iliad.

l. c. v. ἀκν.] ἔναυλος. Hac dictione passim vtitur. ἔναυλος ὁ ὑπὸ τῆς αὐλῆς. ὅθεν ὁ λόγος ἔναυλος ὁ ἐκ ὑπὸ

ὠι τῆς ἀκοῆς: atque hanc vocem sic capit, dum ait χήματά μοι τῶν φαινέντων ὠ τοῖς ὀφθαλμοῖς ἐμβεβλῆσθαι, &c.

v. ἦν] Δύο γυναῖκες. totius narrationis siue τῆ ὑποτύπω, exordium sumptum è Prodici Philosophi Hercule. Suid. in Prod. aliique multi. verùm figmentum illud non Prodico sed Xenophonti quidam adscripserunt, vt Cic. epist. 12. lib. 5. ad Fam. Scholiast. Homeri ad 14. Odyss. Lucia. hac προσλαλιᾷ p. 7. l. d. Malè hoc illi. Prodicus enim huius autor primus, vt patet apud ipsum Xenophontem. post primum autorem alij illud ipsum tetigere, vt Max. Tyr. serm. 4. Themist. Euphrad. Orat. 3. D. Basil. ora. ad Nepot.

v. βιαίως] ἐκ καρπερῶς. Sic iungi solita in Xenophonte & Platone.

v. κρατ.] ὅλον εἶχέ με. Sic in epist. amato. Philost.

l. d. v. ἀνδρικὴ] τῶ χείρι. Sic in omnibus & Mss. & edit. sic passim, vt p. 6. τῶ χεῖρε, τῶ πέχει, & similia in Platone.

v. πῆς] κόσμος τῶ ἀναβολήν, vt pòst passim, κοσμιώτερος τῶ ἀναβολήν.

p. 4. l. a. v. γεν.] τὰς ὥμους ἕξεις καρπερὰς, vt in Deor. & Mortuor. dialog. & in Contempl.

l. b. v. δὲ] ὃ δὲ δὴ λόγοις. Longè alia lectio concipitur ex Mss. & Angl. Cod. οἱ δὲ δὴ λόγοις, id est, qui partes τῆς παιδείας tuentur, ὐκ ὀλίγοις ἐπαινεσονταί σε, ἀλλὰ ὀλίγοις λόγοις. Recepta lectio facilior, hæc durior. παύτης abest à Mss.

v. λόγοις] μὴ μοσαχθῆς. In Flor. Cod. μοσαχθεὶς, malè. hanc vocem alibi interpretatus sum.

v. χῆς] τ ὐπιλίς. Vilitatem. Hanc vocem sæpè interpretati sunt viri doctissimi. Cætera huius concionatricis habes in Piscat.

v. τὸν Δία] Φειδίας ἐδείξε τ Δία Olympicum, vt patet postea, & apud Iul. Imper. in epist.

τῶ Ηραν] Πολύκλειτος ἐδείξε τῶ Ηραν Argiuam. patet apud Plin. de horum duorum operibus, autor libri de mundo, Cic. Tuscul. 1. Plin. c. 8. lib. 34. Val. Max. c. 15. lib. 8.

v. πάλης] ἐθαυμάσθη. Mss. ἐθαυμαστώθη.

v. πλειο.] πλείονα δίκην αἰσα, hunc locum imitatus est Iulia. Imp. ὐ προσπαίων, ὐ διαλογῶν, ὐκ ἐφισάμενος ἐφ' ᾧ τῶ ἀνάμνησιν ἀφεῖσαι σὺν χρόνῳ.

v. σα.] πάμπολλα. Angl. & Ms. πάντηλν. Sed πάμπολλα Lucianicum est: atque ipse hac dictione passim vtitur.

v. κὴ] εἰς πλος. Rectè ibi Latinus interpres *eis πλος, ad plenum.* Virg. lib. 2. Georg.

Huc ager ille malus, dulcesque à fontibus vndæ
Ad plenum calcentur.

l. d. v. ὑπλὴς] τῶ προσόδν. Sic rectè in omnibus & Mss. & impressis. Iacob. Micyll. nihilominus vult legi ὐτημὶς τῶ προσόδν.

v. τὸν] λαγὼ βίον ζῶν. Demosth. περὶ στεφ. λαγὼ βίον ἔξεις, δεδιὼς δ πρέμων δ ἀεὶ πλήκας προσδοκῶν. Partem. λαγὼ βίον ζῆν λέγονται οἱ ὐ σωσεχεῖ φόβῳ καθεσάμενοι κὴ ἀκροζῶντες. Ex hoc prouerbio illud natum, λαγωῶν δειλόπρος. de quo Lucia. Pisc. p. 213. & sæpe alibi. D. Anast. in Epist. de huius animalis metu. Arist. c. 1. lib. 1. hist. anim. & in Physiogn. Varr. Horat. Oppia. Ælia. Apul. Iul. Poll. Sido. Neque ineleganter Q. Cornificius poëta apud Euseb. in Chron. milites fugaces vocauit *galeatos lepores.* Horum prouerbiorum origo est quam profert Herod. in Thal. ὅτι ὁ λαγὸς ὑπὸ πάντων θηρεύεται δ θηρίων δ ὀρνίθων, δ ἀνθρώπων. Hinc metus leporis apud Auson.

At lepus, In me omnis terræ pelagique ruina est,
Forsitan & cœli, si canis astra tenet.

P. 5. l. a. v. χίων.] ὐκ ἔστι ὄ. Eleganter hæc Plutar. in Pericle. statim ab initio.

v. χρώνακ] χρῶν ἄνακ, μόναις τ χρὸν διατίζων. Aliter Hesych.

v. θαυμ.] ἀπαγγέλλουσα. Mss. & Angl. ἀπαγγῶ Id. Cod. pro ἀποφαίνουσα, ἀποφαιῶ.

l. b. v. ὁρμὴ] ἀκήρατος κόσμος. Sic passim alibi: sic Iulia. in epist. dixit ἀκήρατον χρυσὸν *defæcatum*, ἀκηράσιον, ἀκίρασιον, ἄφθορον, ἄφθαρτον, καθαρὸν, λὴν, ἁγνὸν.

l. c. v. νὴς] τὰ γηρύσματα. Dixerunt viri Clariss. hac de re dico ad Heliod.

v. σιον] δείξει σε τῶ δακτύλῳ. Arria. Epict. c. 1. lib. 3 Viri Clariss. Th. Marcil. Dess. Heral. δακτυλοδεικτίας.

l. d. ὅστ' ὀκῆνος] Sic in Harmonid. & alibi.

v. ἀποβ.] κεχηνότες. Vt in Nigr. Timo. Charont. & passim.

Ibid.] θαυμάζοντες ὐ διδαξιμοτίζοντές σε. Mss. θαυμάζονταί σε τῆς δωάμεως. Impressa lectione alibi sæpè vtitur.

P. 6. l. a. v. ἐρᾶς] τὸν Αἰσχίνην. Plin. Diog. Laërt. Autor vitæ Æschinis.

l. b. v. μαίζ.] ἀνακώπτων. Cod. Angl. ἀναπέφυκεν.

v. ξα] θαυμαπτικὸ γὰρ ὄνειρον. Dixi ad illud Petron.

somnia quæ mentes ludunt.

P. 7. l. a. v. πων] ὅπως ἴδῃς. Mss. & Angl. εἴδῃς, toleranda lectio, aliter tamen cæteræ editiones, atque aliter legit Interp.

v. νος] πρὸς ἑαυτὸν, πόλεις. Angl. πρὸς πὸς ἑαυτὸν πόλεις. Mss. πρὸς ἑαυτείας.

l. b. v. ἐμοὶ] καταλαβῶσα κὴ τ παῖδα. Alia lectio in Ms. καταβαλῶσα ἐκ τῶ ὠκείνου ἐσπα. Recepta lectio in margine regij Cod. adscripta est.

v. μνησεν] ἐβυλεύσαντο In Mss. ἐβυλεύσατο. vt hoc referatur ad patrem.

P. 8. l. a. v. μαλ.] ἐθελοκακεῖ. Ms. & Basil. & Flor. ἐθελοκολακεῖ. malè.

Ad dialogum, Prometheus es in verbis.

l. c. v. Ουκ] Προμηθέα. Hanc vocem interpretor ad lib. 5. Heliod. partem priorem huius dialogi interpretatur Athen. lib. 7. Scalig. ad Euseb.

v. κὴ] ὐκ τελεόδν βόρβορος. Mirum omnes editiones habuisse βάρβαρος, cùm de mendo viri docti monuissent: repetit illud Lucia. passim.

l. d. v. σοφ.] ἐπιθυμήσεις, malè in omnibus editionib. ὑπομήσεις. Alia lectio melior, de qua dico alibi.

v. ὅσα ἡ ἐρωτείαν δ μυκτῆρα. Copiosè vir Clariss. Is. Casaub. ad Theophr. Charact. in subsannationem Atticam. Id. Lucia. de Gymnas. ὁπόσοι ἐρῶντες ὠ τοῖς λόγοις. Sic postea ἐς τῶ Ἀττικὴν ἐκμύττα τῶ σκωμμάτων. Eunap. in Liban. Liban. ipse sæpiss. sic χλυασμὸς, ἀλισμὸς, ἐμπαγμὸς, & similia Atticor. de quib. interp. Aristoph.

P. 9. l. b. v. να] Κλέων Προμηθεύς. Aristophan. vers. ἱππεῦ. De eodem Aristoph. in Pac.

& Thucyd.

l. d. v. ὅλον] συνεργάζεται ἡ Ἀθηνᾶ. Omnia in quibus mentis ἀκμὴ ἢ τὸ θηλύπρον τῆς ψυχῆς deprehenditur, Mineruæ ſolent adſcribi.

P. 10. l. b. v. σωεὶς] ὡς πολὺ ἀμορφότερα. vult Lucia. deformiora ea eſſe quibus accidit vt cum nouitate diſpliceant.

l. c. v. μάζεται] ἡ καινότης. Antea illam vocauit τὸ ξένον.

l. d. v. λῶς] δέδοικα ἦ μὴ. Cùm viderem hæc omnia eſſe confuſa, non auſus ſum ex ingenio ſolo meliorem lectionem aſſerere, quam nec agnoſcebant vllæ editiones, nec Mſſ. hæc omnia ſic puto poſſe legi: ἆρ' ἐκ τὸν πόδον. οἱ ἄνθρωποι τὸν χαλινὸν ἐπ αὐτῷ θαυμάζουσι, & τὸ ἀμυχθίδα. δέδοικα δῆ, &c.

P. 11. l. a. v. κεῖσθαι.] ἀβελόγυς & κομψοΐας. de quibus in dial. Δὶς κατηγ.

v. δηλά.] χρὴ πιστεύειν τοῖς ζωγράφοις. Hac de re copiosè Philoſtrat. Liban. Greg. Nazianz.

l. c. v. καὶ.] ἐν ῥυθμῷ, Sic dial. ἀεὶ ὀρχήσ. Angl. ῥυθμῷ ἔβαινε.

v. μίαν] παρέλθωσιν. Angl. παρσαίρειν.

v. ἐλθυθ.] ἀεροβατοῦντας. Ex Ariſtoph. Nep. vt hæc tota narratio, ſic in Charont. & Icarom.

v. νυς] & τὸ διονυσιακὴν ἐλθυθερίαν, de qua copiosè Philoſtr. dico ad Heliod.

v. ροβαῖ.] νεφέλαις. Inde titul. Ariſtoph. Νεφέλαι, ex quibus hic locus integer deſumptus.

v. ονπας] ψιλῶν πηδήματα. Reſpicit procul dubio hos verſus Comici in Nebul. act. 1. Sc. 2.

Ἀτηρὼν ἆρα Χαιρεφῶντα Σωκράτης
Ψύλλαν ὁπόσους ἀλέοιτο τὰς αὐτοῦ πόδας.

Hoc alibi ſæpe tangit, dum Socrati, Platoni, & alijs inſultat.

l. d. v. μυσ.] δὶς δι' ἀπασῶν, vtitur paſſim hac comparatione.

p. 12. l. a. v. ῥεῖ] τὸ ὕδωρ τοῦ ἄρρενι, hac de re Phædrus fine Fab. & ibi interp.

v. ὀστᾶ] κεκαλυμμένα τῇ πυελῇ, Sic in Prometh. & Dial. Prom. & Iou. ex Heſiod. 1. oper.

v. πλικῆς] ὦ θεοὶ ἄπαγε τοῦτο μόνον. Sic in ſomnio, ἀποβλέπειν ὦ θεοί, τὸ δεῖνον. hac in re vtitur dictionibus ἀπερύκειν, ἀποτρέπειν, ἀπάγειν. Quod ſemel monitum volo.

Ad Nigrinum.

l. c. v. ἡ ἀδὺ] Γλαῦκα εἰς Ἀθήνας, Prouerb. ὅτι πρὸς μάτην ὀπισωρυόντων τινὰ τῶν προϋπαρχόντων, οἷς εἴ τις ἐν Αἰγύπτῳ σῖτον ἐπαγάγοι ἢ ἐν Κιλικίᾳ κρόκον. Ariſtopha. Orni. & ibi Scholiaſt.

P. 13. l. a. v. ἀμαθία μὲν] Hanc ſententiam ſic efferunt. Ἀμαθία μὲν θράσος, λογισμὸς δ' ὄκνον φέρει. Et ſic Thucyd. vt patet etiam apud Plin. Epiſt. 7. lib. 4. hanc ſic interpretatur D. Hieronym. Epiſt. ad Euagr. *Imperitia confidentiam, eruditio timorem creat.*

v. ὁμοίων λόγων] ὅμοιοι λόγοι, Sermones inter pares, pari libertate & conditione habiti vltro citroque, vt apud Homer. ὅμοιος πόλεμος, ὅμοιος ἅπασι, ὅμοιον γῦρας.

l. b. v. φιλ] ὁδὸς παρέρχεται, *vt te non morer.*

v. σκηνῆς ὄρομα] Sic idem alibi.

v. μὴ] ἐν κεφαλαίῳ μόνῳ. ἐν κεφαλαίῳ, & ἀκριβῶς opponuntur. εὐφραίνεσθαι ἐν κεφαλαίῳ μόνῳ dicuntur qui re nondum intellecta ad vultum amici exporrectum & hilarem lætantur.

v. π'] κομᾶς, *ſuperbus.* κομᾶν indulgere genio & elatum eſſe. Ariſtoph. Equit. vbi Scholiaſt. κομῶσι, τρυφῶσι. τὸ γὰρ ὅτι δ' τρυφᾶν λέγεται & χαυρᾶσθαι & μέγα φρονεῖν. aliàs κομᾶν, κόμην ἔχειν, κομεῖν ὅπλα λεῖσθαι. Poll. Heſych. Suid.

l. c. v. καὶ] πεπφωμένος. In quibuſdam πεπφλωμένος, ſed recepta lectio ſana eſt. πεπφωμένος, ὁ ἔμπροσθεν ἠλίζων, ἐμβροντημένος, ἔξω φρενῶν. πεπφωμένως hebeti ac ſtolido ingenio præditos ſignificare tradunt veteres Grammatici, vt ſunt qui fulmine tacti fuere. Moſcop. Heſych. qui etiam πυφωθῆναι interpretatur ἐπαρθῆναι, ὑπερηφανεύσασθαι.

l. d. v. χαμιθίων.] ἢ σφαῖρα Καλαίνη. Sic voluit interpres, cùm omnes codd. habeant καλάμης. in margine Mſſ. καλάμης ἢ ἀπὸ καλάμου. Theod. Marcil. vir clariſſimus monuit me ſe monituram, tu conſule.

P. 14. l. a. v. καπνὸς] ὥστε ταῖς Σειρῆσιν. Deſumptum ex Odyſſ. μ. Ariſtænetus epi. 1. Petro. ſat.

v. πὰν] λωτὸν. de quo Homer. Odyſſ. 9. Eunap. ædeſ. p. 50.

l. c. v. φῶς] ἀπ' ὀφθαλμῶν. Sic repoſuimus, ratio patet legenti.

l. d. v. ἡμῖν χαῦρος] Hæc clauſula interpretatur illud præced. pag. πεπφωμένος.

v. ἥναι] οἱ Ἰνδοί. Nonn. Dionyſiac.

v. θεος] μαθόντων ἀπὸ τῶν λόγων. Sic apud Philoſtr. & alios ἔρωτα μαθυσκόμενος.

P. 15. l. a. v. σπεύδοντα ἀθρόαν καλῆς.] De hac parœmia copiosè parœmiogr. & Eraſm.

Ibid. & εἰ μὴ ἔφης] Calaſir. apud Heliod. lib. 2. ὡδίνω ἢ ἢ ὕπνῳ τοῦς ἔνας ἐξειπεῖν· εἶπον αὖ ταχα & τοῖς καλάμοις χρῆ τὸ μῶθον, εἰ μή σοι προσέπεσχον. Sic in Lapith.

l. c. v. χολῶ] ἐν τοῖς ἐν ποσὶ, dele prius ἐν. & interpretare ἐν ποσὶ *præſentia.* Prouerb. Pind. Pythijs od. π. τὸ ἢ ἐν ποσὶ μοι. Anacr. ξυλίνοις ἀγραμμάτοις ἐν ποσὶ. *ante pedes.* Terent. Adelph. Sic paſſim apud Lucian. vt p. 130. & 132. Contrà ἐκ ποδῶν, vt pag. 212. & paſſim alibi.

l. d. v. αὐτὸ.] ἢ τῆ φωνῆς ὁ ἦχος. Demæneta apud Heliod. lib. 1.

v. τῆ.] κατὰ τὸν κωμικόν. Eupolim intelligit qui hoc de Pericle dixit tanquam oratore eloquentiſſimo. verſus citantur à Diod. Sic. lib. 12.

Περικλέης Ολύμπος
Ἡ ῥαπὶ, ἐβρόντα, στωμύλλα τὴν Ελλάδα.
Γεγραφὼς τῆς ἐπικαθίζει ὅπλα τοῖς χάλεσι,
Οὕτως ὀκνηρὰ, ἢ μόνος τῶν ῥητόρων
Τὸ κέντρον ἐγκαταλείπει τοῖς ἀκροωμένοις.

Cic. lib. 3. de orat. de Pericle loquens, *Cuius in labijs veteres Comici, etiam cùm illi male dicerent (quod tum Athenis fieri liceret) lepòrem habitaſſe dixerunt, tantámque in eo vim ſuiſſe vt in eorum mentibus qui audiſſent, quaſi aculeos quoſdam relinqueret.*

v. κας] πῶς συελπομένων. Sic pag. ſeq. ἀκουελπίης, & οὐζάτα συελξομαι. οὐζάτα, ruſticatim, plauſu incompoſito. De plauſuum generibus dixerunt alij. Hanc comparationem ſæpiſſime vſurpat: vt & illam quæ initium facit paginæ 17. quam

nunc ordior.

l. b. v. φιλοσοφίαι ϗ πτωχία σωφρονοῦσι. Hic vnus è præcipuis Luciani ſcopus Hic illa in Ariſtotelem & Peripateticos prælia. Multi in hanc philoſophantium paupertatem ſcripsêre, de quibus Cic. Tuſc. 1. & 5. Hanc ſæpe mendicantium habitu ſimulabant, cum perâ, auro, lupinorum vice, plenâ: vt in dial Mort. Piſcat. Catapl. & alibi.

v. καὶ] πρὸς τὸ καθαρὸν ἀφ' ἁπλότητος. Tangit fœditatem ſeu malis feritatem ſiue δυσχέρειαν philoſophorũ Lucian. in Lapith. & alibi. Liban. Theophraſt. in Charact.

l. c. v. μάλα ἀκολούθων ὄχλῳ,] Refer ad multitudinem officioſorum, ſiue comitum, ſiue proſequentium, de quibus nota res. ſic pa. 25. & in Catapl.

Ibid. καὶ ποικίλην ἐσθῆτα. Sic poſtea τὴν ἐσθῆτα τὴν ποικίλην. & pag. 41. ποικίλα ἐνδύς, & alibi. Has veſtes vocare videtur alibi, τὸ αἰθηρὸν, quæ in quibuſdam Græciæ vrbibus veſtes muliebres. D. Baſil. ad Gregor. Theolog. Apul. alij. Apud Athenienſes meretricum fuerunt. Suid. νόμος Ἀθήνησι ταῖς ἑταίραις ἱμάτια φορεῖν. apud Locrenſes hoc omnino vetitum. idem Suid. vt & apud Roman. lege Oppia. Liu. lib. 34. luxu tamen gliſcente receptum. poteſt tamen referri, propter mentionem pauonis, ad plumatas, de quibus Tertull. de pall. Achil Tat. lib. 3.

P. 18. l. a. v. ὅπως] πρὸς δακτυλίων τὸ πλῆθος. de horum numero, materia & vſu plenè alibi.

v. ἀπὸ] δημοσίᾳ παιδεύομένους. Sic in Scytha. & in omni ciuitate frugi, aduenæ δημοσίᾳ παιδεύονται: qua de re dico copioſè alibi.

l. b. v. σαὶ] ἢ τὸ κήρυκος ἀφειστήκεις. Legem ex Suida ſuprà retuli: aliam cauſam hîc aſſignat. Sed hoc ita accipiendum, Athenis ἑταίρας ἢ γυναῖκας ἢ ὁτιδήποτε ἄλλο ἀφροδισίαζον, βαπτὸν ἢ αἰθηρὸν ἔχον ἱμάτιον, ἄγεσθαι πρὸς τὸν ἀγωνοθέτην, quòd adeſſent τῇ ἀγορᾷ τῇ Παναθηναϊκῇ. hæc alibi copioſiùs explicanda.

l. c. v. καὶ] πρὸς τὰ φύσει καλὰ ζῆν. Per dictionem καλὰ temperat auſteritatem dictionis τὸ ζῆν, *lætari, genio indulgere*: de qua dixere viri doctiſſimi. Cætera huius paginæ in Gallo.

l. d. v. καὶ διεφθαρότων ἀσμάτων] διεφθαρμένα ἄσματα, quæ alijs καταγέλαστα μέλη, ni fallor.

v. μεσαὶ.] Idem pag. 61. ex Homero. quales perpetuæ parodiæ in Lucia.

v. ἀγυ.] πάσαις πύλαις τὴν ὑδρίαν καταδέχεσθαι. Suet. Lamprid. in Alogab.

P. 19. l. a. v. ῥεῦμα. [αἱ δυρύονται ὁδοί. Sic in Amorib. hanc vocem interpretatus ſum ad Petro. & alibi hoc opere.

v. νη.] δίνης, Angl. *ilyes* quod ferri poteſt vt & adſcripta lectio. quid ἴρηνος ὁ χῶρος dico alibi.

l. b. v. πᾶσι] Imitatio eſt Homeri Odyſſ. λ. verba Tireſiæ ad Vlyſſem.

l. c. v. βολ.] καθαρὸν ὁ Ζεὺς ἐπ' ἐκτρεφέα. locus eſt Iliad. λ.

Ἐκτορέα δ' ἐκ βελέων ὕσσαν Ζεύς, ἐκτ' ἀνίηκε,
Ἐκτ' αὐτοκτασίης, ἐκ τ' αἵματος, ἐκ τε κονίης.

v. μελαν.] μετέωρος ὑποπτεύω. Hinc dialogi paginæ 167. titulus & occaſio.

l. a. v. ρε τὰ ὦτα κηρῷ φραξάμενοι] Sic in Cronijs ſiue Saturnalib. Iulia. Imper. Liban. Omnes ex Odyſſ. μ.

v. δραμ.] ὡς οἰκέτης δραπέτην. Hanc crebrò repetit comparationem. vide quæ diximus ad illud Petron. *Grex agit in ſcena.*

l. b. v. κεἰπὶ] τὴν τύχην, Dei. ſic ſæpiſſime Lucian. πρὸς τύχην, αἰτὴ τῷ θεῷ ἢ δαίμονος vſurpat, vt monui multis exemplis ad lib. 1. Heliod.

Ibid. παίζειν τὰ πρὸς ἀνθρώπων. Sic res humanæ τῇ τύχῃ λογισέα, ἢ τύχης παίγνιον. Legend. Marcil. ad Horat. Aurel. Victor. in Æl. Pert.

l. c. v. ροκαλ.] τοὺς ὑπερηφάνους. de hac diuitis faſtuoſi nota Ariſtophan. Plaut. Ipſe Lucian. alibi.

v. περμ.] ὡς Πέρσαις νόμος. Sic de Merced. conduct. & multis alijs locis. de hac adoratione Perſica locus dicendi ad lib. 7. Heliod.

v. σιμασ.] τὸ σῶμα ἢ πρὸς δεξιάν. Idem dial. Mortuor. & in Pſeudom. patet apud Martial.

l. d. v. θεσσ.] γυναῖκας μὲν ἐξανεσταλμένοι. Sic in μισθ. λέτῃ de Merced. conduct. & in Gallo.

v. μέροι] κύπτες ἐς κόλακας. Eleganter hoc apud Demoſth. ὑπὲρ Φορμ. αἰτῶ γὰρ φίλων ἐς ξένων, ἃ πρότερον ὠνομάζοντο νῦν κόλακας ϗ λωποδύτας ἐχθροὺς ϗ τἄλλα ἃ προσήκει πάντα, ἀκούειν.

Ibid. ἀκούειν.] vt loco Demoſthenis proximè citato. Sic ἀκούσης apud Theocrit. in Charit. & κλύειν apud Æſchyl. in Prometh. ſic apud Latinos *audire*. Horat ſat. 7. lib. 2. *audis*. hunc Luciani locum profert Caſaub. vbi de officiis ſalutantium apud Suet.

v. ταῦτης] καὶ τὸ φορτικὸν ἐκεῖνο δεῖπνον. Idem de Merced. conduct. & in Gallo & ſæpe alibi. De his incommodis ſportulæ cauſa perceptis interpretes Martial. & Iuuenal.

P. 21. l. a. v. ποσα] octo ſequentes lineæ crebrò repetuntur in Lucia.

v. ἄκλ.] ἰατροῖς παρέχουσιν ἀφ. πελιόδων. hinc ἰατροὶ dicti πελιοδύται, vt patet in excerptis Gloſſar. cap. de Medic. Rectéque apud Heſychium interpretatur πελιόδης ἢ πρὸς τοὺς ἰατροὺς. Nam voluit Hippocrates τοὺς τὰς πόλιας φοιτῶντας μὴ λόγῳ μοῦνον ἀλλὰ ϗ ἔργῳ ἰητροὺς νομίζειν.

Ibid.] ἀδὲ νοεῖν σχολάζουσι. Cogitatione ſe refert ad Theſmopolidem, qui iam moriturus Eucratis conuiua venerat, vt patet in Gallo p. 710.

l. c. v. χρυσοῦ] εἰ μή τις αὐτὸν θαυμάζοι. Cic. in Parad. eod. ſenſu ipſe Gallo.

Ibid.] ἀπαυωνίζειν, *vile reddere*: vox ſatis infrequens.

Ibid.] ὑπολελοιδορῆσθαι, Hanc vocem interpretatur Vlpian. Demoſthenis ſcholiaſt. ad Phil. 1. dixi ad illud Petronij *pariete inæriecto*.

P. 22. l. a. v. κραν] καὶ ἐμφορούμενοι Repetit hanc philoſophorum ἀπειροκαλίαν. Vitar. auct. Piſc. Lapith. & paſſim.

l. b. v. λίσα.] περὶ ὧν μικρῷ, de quibus tractatum edidit qui pag. 235.

v. φούντων] τῶν ἀρετῶν ὄνειον. In hos aretalogos plenæ ſatyricorum paginæ, pleni philoſophorum οἱ ἀληθεῖς, libri.

l. c. v. κύμεσι] νόμῳ ὃ ἐς ὀδοντᾶς. Sic pag. 40. μετοικιοῦνται δὲν παρ' ἑτέρου πρὸς ἕτερον. & pag. 178. τὴν οἰκίαν ἀ, ἐς τ' ἄχθον, ἐς τὸ χρεῖον, ἀεὶ ἀλλοτ' ἄλλῳ, μέχ-

Κάλλων πις διαπόντας, hæc apud Lucian. passim. Lucian. siue is siue alius poëta,

Ἀχὸς Ἀχαμενίδη γενόμλω πότε, τῶν δὲ Μετίοπτε,
Καὶ πάλιν ἐξ ἑτέρε βήσομαι εἰς ἕτερον·
Καὶ γὰρ ἐκεῖνος ἔχειν μὲ δοτ' ὠφέλ, ἓ πάλιν ἔσσ
Οἴεται, ἐμὲ δ' ὅλως οὐδένος, ἀλλὰ τύχης.

v. αὐτῶν] ὀλιγοχρόνιοι διαπόντιοι. Ea passim in Lucia. sed præcipuè in Charo. siue ὑπόσκιοι.

P. 23. l. b. v. χᾶσχ] ἀδύναμοι ὑπὸ πίνων. Talis est βδέλυρος ille apud Theophr. Charact. περὶ βδελυρίας, qui solet τῇ ἀκολάθῳ ὑπιθεῖναι μεῖζον φορτίον ἢ δυνάται φέρειν.

l. c. v. ξύει] ἓ τ' ὠθισμὸν αὐτῶν. hæc συγχύσεις tangit, de Merced. cond. & multis aliis locis, in quibus hac de re prouerbium explicamus.

v. τὸν ἰατροδρόμον] Hanc ἰατρομανίαν multis verbis describit autor de causis corruptæ eloquentiæ, Iuuenal. Achill. Tat. lib. 2. Tangit Longus lib. 3 Liban. paras. omnes passim.

l. c. v. πρὸ.] μίαν φωνὴν οἱ Ρωμαίων παῖδες. Hîc cogor instituti mei breuitati fraudem facere quòd locum obscurum, vt multi ita ego iudicem. B. Brisso. vir clariss. longè hoc de loco disserit, & postea vir doctissimus Guther. lib. de Iure man. Horum interpretationem æquissimo Lectori relinquo. ait Nigrinus, ὅτι μίαν φωνὴν οἱ Ρωμαίων παῖδες ἀφῆκε πρὸ ὅλου τ βίου προϊόντα, τὴν ὑπὲρ τ δικαίως λέγων, ἵνα μὴ ἀποκλείσωσι τ σφετέρας ἀληθείας. Iacob. Micyll. interpres, *quòd vnam hanc vocem Romanorum pueri per omnem ætatem veram emittant, eam intelligens, quæ in testamentis vsurpatur, qua petunt ne à sua veritate depellantur.* Quibus verbis, vt equidem sentio, vult interpres Lucianum intelligi de liberis exhæredatis, variis modis patris testamentum infirmare nitentibus, & petentibus vt patrem liceat arguere dementiæ, prodigalitatis, & luxuriæ. Quam licentiam non solùm in exhæredatis sed in omnibus olim Solon, eúmq; sequuti, legibus suis inhibuerant; scilicet τ πεφυκότα μὴ κακῶς ἀγορεύειν. Hanc interpretis mentem esse facilè quiuis iudicauerit. Aliud tamen fortean voluit ἀλισμὸς Nigrini, & Ρωμαίων παῖδας accipi de ipsis Romanis. Ingemiscunt Romani quòd se sentiunt prohibitos veritate sua & voce libera frui, scilicet prohibitos legibus illis quibus cautum ne in tabulis testamenti quicquam elogij alterius famam læderet, nisi suorum quos exhæredare leges permittebant cum elogio. Solebant autem Græci Romanique κακοήθεις, vitam & mores eorum cum quibus grauiora odia & simultates habuerant, testamento lacessere, & hac licentiâ nullius existimationi & famæ parcere. & ita in Codicillis Petronij *flagitia Principis sub nominibus exoletorum, fœminariumque, & nouitate cuiusque stupri præscripta & obsignata missa* Neroni apud Tacit. annal. 16. hanc tamen antea testamentorum licentiam senatus sæpe in Principum gratiam inhibuerat. Sueto. Aug. c. 50. *Et tamen de inhibendâ testamentorum licentiâ, ne senatus quicquam constitueret interceßit.* Huius loci cùm mentem quærerem consului viri Clar. Isaaci Casaub. Animaduersiones, in quibus hunc Luciani locum acceptum, vt nos interpretamur, deprehendi, quod gaudeo.

l. d. v. μᾶν] ἑαυτοῖς ἑαυτοῖς. Cætera huius paginæ copiosè exequitur μελέτη de Luctu. & dixêre nuper viri doctissimi.

P. 24. l. a. v. συμπρσ.] μὴ κρόκων. Sic legit interpres, quod ex fide Mss. & impressorum Codd. retinendum censuimus. Monebat tamen Cod. Florent. meus. in cuius margine docti cuiusdam manu scriptum κρόκων: quod etiam reperi in amicissimi mei viri clarissimi Petri Golmani Cod. Angl. his accedebat nobilissimi Senatoris Burdigalensis Godofredi Maluyni Primetij calculus: sed quoniam hoc ipsum sæpe Lucian. repetit, non ausus sum tolerandam lectionem mouere, monere sufficiat. Et vt liberè fatear rarò Græci pluratiuè κρόκον efferunt. Cur vino miscuerint, rationem reddit Dioscor. cap. 25. l. 1. Hac de re viri doctissimi ad Propert. & Martialis amphitheat.

v. μᾶν] ἓ τὸ ἀπαίσιον. Inuehitur sapienter in prodigos & voluptuarios illos Sybaritas, τὰ ὑπὲρ καιρῷ ἓ χρ' φύσιν, ὡς δύπλεις ἐπιφανοιῶτας. qui communia naturæ munera fastidiunt, μόνον ἀγαπῶντις παράκαιρον. Tangit Horat. in Satyr. Sic apud Iuuenal. Sat. 11.

Magis illa iuuant quæ pluris emuntur.

Sic apud Petron.

Quidquid quæritur, optimum videtur.

Coripp. lib. 4.

Quidquid latet extat honorum.

l. b. v. δίαις.] ἐπὶ θύραν. Quid de hoc adagio sentiat Erasmus iam alij monuerunt. Ego verò legendum putarem ἐπὶ θύραν, vt similitudo ducta sit ab his qui in aliquem locum ingredi cupientes vel inde egredi, in ipso limine ita seipsos premunt vt sibi ipsis sint impedimento. Hos sic videtur describere Phædrus fab. 5. li. 2.

Est ardelionum quædam Romæ natio
Trepidè concurrans, occupata in otio,
Gratis anhelans, multa agendo nihil agens,
Sibi molesta, & alijs odiosissima.

v. βιαζ.] Σολοικισμόν. Solœcismus non solùm in verbis sed etiam in factis, & sic aliquando vsurpat Aristotel. vnde miror Gellium c. 20. lib. 5. scribere se apud Græcos hanc vocem non legisse.

v. ἔγε.] τῷ Μώμῳ. Hanc Momi accusationem sæpe repetit. In quibusdam codd. vice huius orationis liberæ legitur hic Iambus,

Μίμφετο τῷ ταύρῳ τ δημιουργὸν θεόν.

l. c. v. δῶν] ὑσὸ τῆ ῥινί. Octauius apud M. Fœlic. huius loci erit commentarius.

v. παιπάρων δακτύλων] Sermo est de voluptate gulæ, ἓ ἐφ' ὅσον τὶς ἀφ' ἡδονῆς κέρδον ἁρέπται, ἓ ὅτι μέχρι τῆ φάρυγγος, ἢ τύτῳ μηδὲ ὅτι (δ') δακτύλων μῆκος ἐκλειπόμενον. Breue iter huius voluptatis tangit sæpe alibi, vt Suet. Athen. alij.

l. d. v. πονεῖας τ πόνον, vt sequentibus dialogis μῶμον μωμᾶς, πομπὸν πέμπειν, & similia quibus etiam Latini gaudent.

v. ἡδονάς] φιλοσοφίαν, qui φιλοσοφίας εἰσὶν ἀχλὺς, ne minimum quidem verarum voluptatum percipere possunt.

P. 25. l. a. v. ὠθεῖ] ὁ πῖς βαλανείοις, nouam, ingreditur narrationem eorum quæ in balneis

fiunt: de quibus dixere ad Senecam, Athen. Apul.

v. πὰς ὕβρεις.] τὰς ὑπικειμένας πᾶσι οἰκέτας. Sic in dial. mortuor. pag. 119. οἰκέτας τέτρασιν ὑπικειμένους φόβοις. in Somnio. pag. 710. Sic in Cynico: ἐκοιμᾶτο ὁμοίως ἐβάδιζεν, μᾶλλον δ' βαδίζειν καὶ ἐδέλεπε, φέρεται δ' ὥσπερ τὰ φορτία, οἱ μὲν ὑπ' ἀνθρώπων, οἱ δ' ὑπὸ κτηνῶν.

v. μικρῶ ἀκφερομένους] Iocus ex ambiguo, qualis ille apud Plaut. Amphitruo. act. 1. sc. 1.

Merc. Faciam ego hodie te superbum, ni hinc abis.
So. quonam modo?
Merc. Auferere, non abibis si ego fustem sumpsero.

Voluit Plautinus Mercurius *efferere* quam vocem, quoniam non ad saliuam, interpretes mutauerunt, atque ratio ibi nulla constat nec iocus vllus si librorum lectio retineatur: Superbi ita efferuntur vt aliorum humeris & ceruicibus insultent, mortui superbi sunt quia etiam aliorum humeris elati. hinc propriatim *efferri* mortuorum, vt apud Atticos ἀκφέρεσθαι. ex his mens Nigrini percipi potest.

v. καὶ] περιόντας δ' πνας. Hunc locum interpretatur Clariss. Casaub. ad lib. 3. Suet.

l. b. v. ὃ] Φαλάκρου πάθος. Tangit hos versus Homeri Odyss. λ.

ὡς ἔφαθ', οἱ δ' ἄρα πάντες ἀκὴν ἐγένοντο σιωπῇ,
Κηληθμῷ δ' ἔχοντο κατὰ μέγαρα σκιόεντα.

l. c. v. βαθεῖα] De qua pagina sequente, & de Merc. cond. sic apud Petro. *Vulnus ingens.* vtitur crebrò Lucia. hac translatione.

P. 26. l. a. v. δὲ] ὑπιλοδην. ὁ κατὰ βάθους, ἀπὸ ὡς ὑπηλαύσας τρώσας τὰ ἐξ ὑπολῆς τὴν ὑπόφασιν· ἀπὸ τοῦ λείχω. quale vulnus Menelai lib. 4. Iliad. Sic ipse ὑπαλείφω postea interpretatur βαθεῖαν ἢ ἐργάζεται πληγήν.

l. c. v. βάλ' ὅπως. Ex Il. 4.

l. d. v. βροτ.] τῶ λωτῶ κεκορεσμένος. Sic in Apol. de Merc. conduct.

Ad Judicium Vocalium.

l. b. v. ὅτι ἀρχοῦς] Argumentum illud deest in Mss. autoris tamen censendum est.

P. 28. l. a. v. ὥστε καὶ ἀγαπῶν] Mss. καὶ ἀρκούμενος.

v. γραμμ.] ὁ ἴσως ὁ κῆδος τῶ φόβω. Angl. ψόφος. mendosè. patet postea verbo φόβω sæpius repetito. post φόβω adde τὰ λοιπὰ γράμματα. quæ dictiones scriptæ in margine vnius Ms. sic lin. seq. & pag. 30.

l. c. v. ῥῶ.] μισήρεως. apud Atticos μίσπιλις & κεφαλάρχια, & litteræ inuicem mutabiles λ. ρ. priorem tamen vocem neminem legisse puto.

v. μῦρον] ἢ μάλιστα. Locus corruptus, sed cui non medeor.

l. d. v. δίγαμ.] Κάδμος. hac de re copiosè vir clariss. Iust. Lipsi. ad Tacit. Claud. qui hæc omnia diligenter exequitur.

v. ὁ τῇ πάξει μόνον] Mss. καὶ ὁ τῇ πάξει μόνῃ, quod idem.

P. 29. l. b. v. ἢ ἔκλοπον] Mss. ἔκπλωπον, ἤτοι βίαιον καὶ ἀφόρητον.

v. μῦρον] Κυβέλῳ. dico ad Pausan.

v. λῷ] πολίχνιον. Sic Iulia. Imperat Misop. de Lutecia. Mendose in Mss. πολίχνιον.

l. c. v. τῦφ'] σωπήσειαν ὦμην. desunt in Ms.

v. ταῦτ' post λέγειν in Ms. σωπήσειαν ὦμῶν τὸ πρᾶγμα..

l. d. v. λαῖον] ἐκ μέσων τῶν κόλπων. Hoc prouerb. etiam in Achill. Tat. lib. 2. dico ad Heliod. lib. 4.

P. 30. l. a. v. σαν] ἀποκεκλεισμένον τῶν θαλ. Ms. ἀποκέκλεικέ μοι τὸν θάλαμον.

l. d. v. πεῖν.] παρεσκαπτὸν Ms. παρὰς ποδὸν. Cætera huius dialogi interpretantur autores libri de cruce.

Ad Timonem.

P. 32. l. a. v. Ζεῦ φίλιε] Exordium ab attonitis poëtis. οἱ σωοικοῦντες colunt τὸν Ἑστίαν, φίλοι Φίλιοι, ὧν τῇ μιᾷ πάξει Ἑταιρεῖον, ξένοι Ξένιον, ἐν ὅρκοις σωφρονίας πιστοῦντες Ὁρκιον, οἱ δεόμενοι Ἱκέσιον, οἱ ἀδελφοὶ Ὁμόγνιον. Interp. Sophocl. ad Aiac. Mastig. nomina collecta ex varijs Iouis officiis, de quibus alius locus dicendi.

P. 33. l. a. v. χά.] θρυαλίδα. Copiosè de hac voce doctissimus Christia. ad vesp. Aristoph. Pollux.

v. νος.] ὑπὸ Μανδραγόρα de hoc Prouerb. parœmiogr. de Mandragora, Dioscorid Hesych.

l. c. v. νος.] ἡ αἰγὶς. Sic in dial. Iouis & Cupid. & θεῶν. κρισ. & Bis accus. passim denique.

P. 34. l. b. v. τυχ.] σπίλω παλαιᾷ νεκρᾶ. Prouerb. Idem de Merced. Cond. p 253. & alibi.

v. ὑπὸ]. σωτῆρα δ' ὑπερόπλιον. Voces quæ iungi solitæ, de quibus ad Heliod. lib. 2.

l. d. v. ὑὲ.] ὑπόδυμον. Totus Homericus hic dialogus, in eo tamen Aristophanis multum inest.

v. εἰ μὴ.] ὑπὸ Κρητῶν. Callimach. εἰς Δία, & tangit illud alibi Lucian.

P. 35. l. a. v. ἀδὶ] ἑορτάζειν τὰ Διάσια Ἀθήνησιν ἑορτὴ Μειλιχίου Διὸς, μηνὸς Ἀνθεστηριῶνος φθίνοντος. Ἀπελλοῖος δ' ὁ Ἀχαρνεὺς διακρίνει τὰ Διάσια, ἀπὸ δὲ τοῦ Μειλιχίου Διὸς ἑορτῆς ὠνομάσθαι λέγων. Vide hac de re Scholiast. Aristoph. ad Nub. Sic ἑορτάζειν τὰ ὑπτικὰ. vt apud Long. ποιμέν. lib. 2. & Lucian alibi quod aliis notatum.

l. b. v. καὶ.] κόρακι δὲ λύκοις Idem passim dial. Mort. Sic vocat ὠμοφάγους δὲ κόλακας. dictum antea ex Demosth. ad pag. 20

l. d. v. ὅπ.] ταύρων τε δὲ αἰγῶν. Ex Homer. l. Iliad. quæ repetit multoties.

P. 36. l. a. v. καὶ λόγων ἐριδες.] Sic in omnibus dialogis: hæc enim Luciano subiecta materies.

Ibid. ἐπεπόλασαν] Nullum verbum æquè Luciano frequens. Sic p. 221. 248. 249. & passim. ἐμπολᾶ τὰ ἀπὸ τῶν παρασκομιδῶν ἀναμιμνήσκει, ἐπιμελοῦμαι, κερδαίνειν. Interp. Sophocl. ad Aiac. Flag. Hesych. Suid. Poll.

v. τῶν.] μεγάλῃ τῇ φωνῇ Sic passim inducit Pseudophilosophos suos μεγάλῃ τῇ φωνῇ κεκραγότας, magna & tragica voce sibi inuicem obstrepentes.

v. ὁμᾶς] ἡμᾶς τὰς θεάς. Ead. in Ioue Confut. & Tragœd.

v. εἰς τὸ Ἀνάκειον. vide Suid. & Hesych. verbo ἄνακας.

P. 37. l. c. v. καθ.] Δανάλω παρθενίας. Sic postea Δανάης παρθενίους. dial. Deor. & de salt. vbi in quibusdam edition. Δαν. διαπαρθένωσις imminutio, infloratio.

v. μᾶλλον] ἀσκελρδαμωκτὶ βλέποντας. ἀσκελρδαμωκτῶς μὴ μύσας τὺς ὀφθαλμύς. σκαρδαμωκτεῖν τὸ σκαίρειν ἢ μᾶλλον τὺς ὀφθαλμύς, τὸ πυκνῶς βλεφαρίζειν, ἰλιγγιᾶν ἢ ἰλιγγιᾷν. Schol. Arist. ἱππῶν. Hesych. Suid. Poll. aliam tamē etymologiam proferunt alij Grammatici, de qua postea.

l. d. v. ἅ] ὦ τῆ φάτνη κύνα. Sic alibi Prouerb. κύων ἐν φάτνη, sic sæpe vocat Philosophos & præcipuè Cynicos, obuios insequentes. Repetit illud, aduersus Indoctum.

v. τέρετον] ὡσὲς ἀμαυρὸν τι & μ. λυχνίδιον. Hunc locum imitatus est Apul. lib. 2. Milesi. vbi de Milone hospite suo Lucian. p. 722.

P. 38. l. a. v. αὐτὲς] ὑπὶ εἰς τὸ φῶς ἀφαγόντας. Hoc omne Pluti mutuatum ab Aristophanis Pluto. tu consule. Tangit idem in Catapl. in somnio & alibi.

l. c. v. κίαν] ἐπ' ἀρότῳ. εἰς τὸ σπερμαίνειν γυναῖκα, vt ait Hesiod. εἰς στρὸν ἅ γονῆς.

l. d. v. ἱερ.] ἱέρειαν τῆ Θεσμοφόρῳ. Æschines Demosthen. Æschyl. quales Vestales.

v. καὶ] στιγματίας. Frontem litteratus hoc charactere ΦΦ. ἁπλῶς pro seruo, vt Catapl.

P. 39. l. c. v. πῆ.] χωλὸς ἀμφοτερος. ἀμφιγυήεις. Vt Vulcan. Homericus. Aristoph. in Plut.

l. d. v. λον.] πρίασθ' βρόχον. Sic fine huius dialogi.

v. τήμερον] ὅτι λθυκῆ ζᾷγες. Sic de Merced. cond. dixi ad Heliod. fine operis.

P. 40. l. a. v. λιδόνα.] πτερωτὸς οἱ ῥεσπῶοι. Ex Iliad. β. In vaticinatione Calchantis.

Ibid. ἀφαιρεθῆ] Anglic. ἀφηρηθῆ & ἀϕωχθῆ. Tangit autem veterem testamētorum formam & literarum de qua alibi.

l. b. v. λαξ.] ὁκ παιδικῶν ῥημος: Id. Dial. Mort. interpretes Martial. & Petronij.

v. μᾶν] πως Γυρρᾶν. Dixerunt ad Persium viri clarissimi: de his nominibus copiosè Aristoph.

v. ῥος] ῥινὸς ὁκ μυχῶ ἅ σαγήνης. Ælia. hist. animal. Prouerb. sic id. Piscat. inde σαγηνευτὴς.

l. c. v. δοὺς] ἢ μᾶν δίμερφον ἔπερον. Id Dial. Mort. & copiosè in Somnio vbi de Simonide.

l. d. v. ΕΡ.] ὁ γὰ Αεσχείδης καπηλικῶν. Hac de re oratores Græci. Idem Ioue confutat.

P. 41. l. a. v. σὶ] σὶ ἅ Ερμῆ. Sic pòst hoc Dial. Inde cognomentum Mercurii κερδῶος. pag. 46.

l. c. v. ἅν] βαθυκήπεα πόντον. Ex Homero, vt postea πετρῶν καὶ ἠλιβάτων, quod ex eodem est.

v. ὁμολ.] κορυβαντᾶν. corybantiare, vt ex Plinio docet μακαρίτης Scalig. ad Catull.

P. 42. l. c. v. λιν.] ἐξώδης. Cod. Angl. ἰξώδης. vtrumque rectum, ἰξώδης tamen legit interpres.

l. d. v. μᾶν] ἐχῖδνος ἅ χλαμύδος. *Luciniam ducens.* Dixi ad Petron.

v. Τ ἐβόλω πάχα ἢ Κλέωνι. Aristopha. in pace.

v. ὡσὲς] ὀρειον. Malè Basil. edit. vlt. ὀνειρὸν, vt & quædam aliæ edit.

P. 43. l. a. v. παγ.] Αργᾶφόντας. Homeric. Patet Dial. Iouis & Merc. postea.

l. d. v. βαλ.] τοῖς βώλοις. Qualis gleba Ægyptia: de qua copiosè Achill. Tat. in Clitoph.

v. φατὶ] ἀνθρωπος μισῶ. Inde cognomen μισάνθρωπος. pag. 47. Interp. Aristoph. ad Aues & Lysistr.

P. 44. l. c. v. ὕπ] ῥωπτῶν. κολακτῶν, ἀπατῶν, Interp. Aristoph. Acharn. Hesych.

l. d. v. εχκ.] ὕδει ἀπόβλητα ἐστι. Ex hoc Homeri Il. 3. versu,

Ου γὰ ἀπόβλητ' ὅτι θεῶν ἐριωλὶα δῶρα.

Heliod. lib. 5. Apul. Apol. 1. Casaub. ad Athen. c. 25. lib. 1.

P. 46. l. a. v. ὑπὲρ.] ὦ χρυσὲ. Iambus: cætera ex Pindaro. 1. Olympionicarum.

l. b. v. ῥέον.] ἐν τῶ ἐν Δελφοῖς ἀναθήματα. De quibus in Charonte, dissertatione Solonis & Crœsi.

v. πη.] πρὶ Γαὶ τύτῳ ἀναθεῖναι. Longus lib. 1. & 2. propriè dicuntur ἀναθῆναι & ἀνακεῖσθαι vt notauit Clariss. μακαρίτης Isaac. Casaub. ad Athen.

l. c. v. δοκῶ.] Διεδόχθω. Ex formula ψηφίσματων quam passim imitatur.

v. Ζᾶλυ.] μονήρης ἢ διαίτα. Sic postea in Saturnal. μυῖοι λύκοι, quorum victus, vt suum, μονήρης.

l. d. v. φυλέται ἢ & φράτορες.] Sic in Catapl. Demosthen. Thucyd. Heliod.

P. 47. l. b. v. ἀῖχόντι δὲ] *Inde laqueus illis paretur.*: laqueus pro quolibet mortis genere. Vt alibi obseruamus.

l. c. v. πος.] Γναθωνίδης ὁ κόλαξ. Hoc nomen parasiticum. Terent. Liban. Long

v. πρώϊον ἕκτον] Copiosè Clariss. Casaub. ad Theophrasti Char. pag. 281.

v. ἀνὴρ.] ὑπερπόται. Sic antea ὑπὸ τριπόδων ῥήτορες, quod epitheton philosophis passim accommodat.

v. καινὸν] διθυράμβων. de quibus fusè Clariss. Marcil. ad Horat. Alij ad artem poëticam. Gl. Mss. διθυράμβους ὕμνους εἰς Διονυσον.

P. 48. l. a. v. δειν.] ἴσχαιμον, *sanguinem sedans.* Vox medica. Hippocr. Galen. vt ἰσχὼς, ἰσχαιμος, Tzetz. ad Lycoph.

v. κολακ..] βδελυρώτατος. *Impurissimus.* Legend. Casaub. ad Char. Theoph.

v. ὑπὲρ.] ὡδικώτερον πρὸς κύκνων. eodem prouerbio passim vtitur. Sic in Cycnis.

l. d. v. χθνι.] διαιρέμενον τὸ θεωρικὸν. pecunia primùm bellica, dein χρήματα εἰς θεῶν τιμὰς καὶ ἑορτὰς διδόμενα ὑπὸ τῶν Παναθηναϊκῶν καὶ Διονυσίων. Hesych. hæc autem pecunia diuidebatur in solos ciues vt pararent sibi πεπλώματα & alia vel ad sacrificia vel ad spectacula necessaria, vt patet lin. seq. distributio videtur μνᾶς ἐπίδοσις τοῖς ὑπ' παιδῶν πρὸς φυλῶν θεωρικοῖς εἰς ἕκαστον μνᾶς, εἰς θυσίας. Demost. ex quibus verbis non omnibus ciuibus distributum videtur τὸ θεωρικὸν, sed τοῖς θεωρικοῖς. Vocabant autem θεωρικὺς τὺς τοῖς θεοῖς ἀπαρχὰς ἀπάγοντας, ἐστιατορικὺς. Hesych. siue θεωρικοὶ ἢ θεωροὶ erant oratores illi quos extra fines ad sacra, vel ad trium dierum continuorum ludos, vel ad oracula Senatus mittebat. Sept. Flo. Christia. ad pac. Aristoph. Locus alius hac de re fusiùs dicendi.

v. μέγα.] τὸ [illegible]σμα τῆς Αθηναίων. Ex Pindaro, πλεῖσμα.

P. 49. l. a. v. τῶν.] [illegible]ηκα. Ead. narrat. pag. 243. siue de Merc. cond.

l. b. v. ἀν.] ὦ τῆ ἀκροπόλ. Dixi ad illud Petro.

vident Tritonis dis arces.

l. d. v. ἀλλ'] ἢ ὀπισθόδομον διωρύξας. ἁπλῶς Interpres *effosso erario.* Sed aliud voluit hîc Demeas. cùm enim dixisset πῶ ἀκρόπολιν ὠκέρησας, subiungit ἢ ὀπισθόδομον διωρύξας. Nam ὀπισθόδομος locus erat ὀπίσω τῦ νεῶ τῆ καλυμμένης Πυλιάδος ἔχων θύρας, ὅπου ἦν θησαυροφυλάκιον. Interpres Aristoph. ad Plut. Lucia. Herod.

P. 50. l. a. v. ὃς] ἐκπιπάσας ἢ πώγωνα. Character philosophi, quem passim proponit, vt βίων πρ. In Piscat. in Catapl.

l. b. v. σαλῆς] κόσμιος τὸ βάδισμα. Sic in Harmon. βαίνων ὡ ῥυθμῶ. Dixi ad illud Petro. *Incessus iste compositus.* Sic in tractatu de Saltat. & in Demonact. vita. & antea.

v. πηρ.] τὸ ὀλιγαρκὲς ἐπαινῶν. φιλοχρήματοι isti philosophi ἐ ῥυπαρὰ πῶ καρδίαν, nihil aliud in his dialogis laudant quàm τὸ ὀλιγαρκές. Sic pag. seq. & passim, quibus tamen nihil vsquam satis.

v. μεγάλω πῶ κύλικα] Sic Lapith. τῆ ζωροτέρα *amariore.* amabant calices amariores. μεγάλω autem videtur esse κύλικος ὄνομα, vt apud Virg. 1. Æn. Achil. Tat. lib. 2.

l. c. v. ζόμβους.] τὸ ᾄσματα ἀπλέως. vt in Lapith. & Merc. Cond. quod pag. 22. dixit ἐμφορεῖσθαι.

v. κῶν] τὰ σκύβαλα. Generaliter pro catinis apud Aristoph. vbi tamen interpretatur τὸ σκύβαλον εἶδος ἐξυβάφου, ad Pac. ad Concio. aliter etiam Hesych.

Ibid. λιχανῶ] De indice digito, siue λιχανῶ, Casaub. ad Athe. c. 13. lib. 1.

l. d. v. καὶ] ὑποτραυλίζων. ψελλίζων ἐ μηδὲν ἑαρδρον λαλῶν. Interp. Aristoph. ad Nub.

Ibid. εἶτα ἔμπης. Idem Lapith. de his vomitibus copiosè alibi.

P. 51. l. a. v. κεῖ] γοητεία. Hanc passim nugonibus istis exprobrat vt in Piscat. in Catapl.

v. ποικίλως] οἷ εἰς μακραν *Breui.*

l. b. v. καὶ] μάζα. Pro quouis genere panis. tenuiorum cibus, vnde mirum, Carionem. μάζαν accepisse pro delicatiori cibo. Fuere quidem μάζαι in delicijs sed compositæ. Aristoph. Hesiod. Athen. Hesych. Suid.

v. μὴ] θύμον. Male θυμὸν antea, qua loquendi formula passim vtitur.

v. ὦ] ἢ καρδαμον. Dixi ad illud Petronij *Nasturcij succum.*

v. ἀλῶν] ἐνεάκρηνος. Fons Athenis qui ab alijs dicitur καλλιρόη. dequo interp. Aristoph. malè apud Hesych. ἐνεάκρουνος dicitur. hac de re legendus Thucydides qui rem totam indicat. & Portus interp.

Ad Prometheum.

P. 56. l. a. v. Ο μὲν Καύκασος] Quid legerit Ottomarus Luscinius huius dialogi Interpres, non video, omnino aliud legisse statuendum est. sat monuisse.

l. b. v. ζωντ.] ἀνεσταυρώθω. *crucifigatur*, inde Caucasus dictus crux, monuit Lipſ. tract. de Cruce, σταυρὸς postea.

v. ἀμπον.] ἀπόπεμψι. ἀ[redacted]ngl. vt *exesis scopuli* apud Senec. Hercul[redacted]

v. πῶ.] ἀκροποδιτὶ μόλις ἑστάναι. ἄπορος. inde attæ qui inter ambulandum stare nesciunt. Casaub. ad Suet. Tiber. c. 1. tales sunt Medi, qui, ἐπὴν ἀναβῶσι τῆ ἵππον, ὥσπερ οἱ ἐπὶ τῆ ἀκανθῶν ἀπεσταλμένοι, μόλις βαδίζουσι. Lucia. Dial. Mort. p. 150. In Mſ. legitur μώλις quod idem est.

P. 57. l. a. v. λεῶς] ὁσᾶ καλύψας, ἀρχὲ ὁμῶ. Idem de Merc. Cond. habet autem accusationem omnem hanc ab Hesiod. 1. ῥγ.

l. b. v. ἐ] ἀνάμεσον αἰπᾶς. Vt Dial. Mort. ex Homero.

v. πε] ἐ ἐν Πρυτανείῳ σιτήσεως. A Platone in Apol. Socrat. εἰ σοῦ δεῖ με κρῖ τὸ δίκαιον ἐ ἀξίας πυᾶς, τότε πρῶμαι ἐ ἐν τῷ Πρυτανείῳ σιτήσεως. Tangit alibi. legend. Dionys. Halicar. lib. 5.

P. 58. l. d. v. εἰσι.] ὡς μειρακιω. Sic in Timo. & Toxare.

P. 59. l. a. v. ἀποπαιωνοῦνει] μισῶ μεμαστα τυραννίαν. Id. in Lapith.

l. c. v. ἕνεκα] πεπῶται ἐργάζεται. Anglic. πλακῶται ἐργάζεται.

l. d. v. μοῦ] ἀδειλιχμήσατο: scribe ἀδειλιγμήσατο, vt in Anglic. Cod. & ita rescripseram. tangit coquos catillones quorum supplicium flagella, crux, candens lamina. dixerunt interpret. Martial. & Horat.

P. 62. l. a. v. ἔχοντ.] ἠργῦσθω. Sic in Timone. Hanc vocem interpretor alibi. Reliqua huius Dialogi apud Homerum & dial. seq. cuius tamen finis alius videtur à fine huius dialogi.

Ad dialogum Amoris & Jouis.

P. 65. l. c. v. φεαξ.] ἀχαιόπυρος τῆ Ιαπετῦ. Sic pag. 72. ἔ Ιαπετῦ παρεσβύτερον. prouerbialiter.

l. d. v. πυρ.] σαίπυρον, ταῦρον, χρυσὸν: Sic pag. 82. Inde Iuppiter πολύμορφος, dial. Ven. & Cup. pag. 77. & pag. 193. & Dicaster. & locis innumeris huius operis.

P. 66. l. a. v. φυσ.] καμήπτω. Iul. Poll. lib. 2. cap. de Tonsorib. Philost. Heroic. & lib. 1. Anthol Apoll. Rhod. lib. 2. *Intonsus Deus* pro Apolline. Propert ecl. 11. lib. 3. Stat. de Coma Earini. Horat. atque illi χρυσοῖ Κόσμυχοι. Ælia. πικ. c. 21. lib. 1. Id. p. 81. & Pseudom. hæc notabilia.

v. ἀλλ'] καθειμένος βοστρύχους: Sic pòst, καθειμένα πλόκια καθειμένον, pag. 69. & 204. vide Brod.

v. μόνος] τῆ μόνα. Sic dial. Iuno. & Iouis. Virg. 4. Æn. Senec. Herc. fur. μόνα κοσμεῖ γαμετὴν. leg. pag. 83. φιλιμάτης Long. lib. 1.

v. ἐπὶ] θύριθμα βαῖα. Vt antea. dixi alibi.

l. c. v. ὦ] ἴσω θεός. Sic dial. Noti & Zeph.

v. 1. σωζέτω τοὺς πλέοντας. Sic pag. 98.

Iouis & Ganymedis.

P. 67. l. a. v. συ] συέγγια καὶ ἴχνη. Id dial. Pan. & Merc. in Bacch. in Bis accus. Cætera ex Orpheo Hymno Panis. Longus lib. 2. Achill. Tat. lib. 7.

v. καὶ] ἔορχιν. Ex Theocr. qui ὀόρχαν dixit. ex eo multa sunt huius dialogi.

Ibid. τὸ σπήλαιον. De hoc antro Dial. Pan. & Merc. & Bis accus. tangit Long. lib. 2. Aristoph. Achill. Tat. l. cit.

v. ἐπὶ

v. ἠκου] ὑδὲ ἑωμὸν ἐν τῷ Γαρεάρῳ. Huius aræ meminit Homer. Il. 9.

Γάργαρον, ἔνθα ἕ οἱ τέμενος βωμός τε θυήεις.

P. 68. l. a. v. ἐστὶ] ὅθεν τὸ νέκταρος πατάξη. Sic apud Heliodor. lib. 7. sic fine huius Dialogi, ὡς χρὴ ὀρέγειν τὸν σκύφον.

v. δεων] κιασύβιον. ποιμενικὸν ἔκπωμα ἀπὸ τῆς κισσοῦ. Schol. Theocr. Hesych. legit κιασίβιον, & interpretatur ποτήριον ἢ σκύφον.

P. 69. l. b. v. πῆς] ἀπολαβὼν. *Aufferens* ἀπολαβεῖν αὐτὴ τὸ ἁρπάζειν, sic ἁρπάζειν ἀπὸ τῆς σώματος. Long. lib. 3. Stat. de Glaucia.

Inceptas quis ab ore dapes libatáque vina.
Aufferet, & dulci turbabit cuncta rapinâ?

l. c. v. ἔνθα] σφεσὶν μοσι τὰ χείλη. Notabam has amoris ineptias ad Heliod. lib. 4. Eustat. siue Eumath. de Isimin. Agath. in Authol. Long. Tat.

l. d. v. παῖδ] ψηλυφίας. ὁ καπακεκλασμένος, τεθηλυμένος ἤγουν τῷ ἐξάγεσθαι ἡδονῆς. ψηλυφίαι περιχαράξαι εἰσίν. Interp. Aristophan. Θεσμοφ. sic antea ψηλυφήτης. Hesych. Suid.

P. 70. l. a. v. λις] ἥδιον τῆς νέκταρος. Sic apud Hesio. scut. Herc. τὰ σφιν πολυφόρτεα δοίτης.

Junonis & Iouis.

l. d. v. ἐσὶ] ὑθεισὶς γε ὤν. Clariss. Heyns. ad Max. Tyr. dixi ad Petro.

P. 71. l. b. v. αὐτ] ὁ ἔρως. Sic Dialog. Apoll. & Bacch. Long. lib. 2. Heliodor. lib. 4. & pag. 94. ἀπάντων ἀρχων.

Apollinis & Mercurij.

P. 73. l. a. v. π] In Cod. Florent. scribitur ἦλθεν ὅθεν τὸ σκῆπτρον.

v. κέναι] μὴ ὥραιον ἴκοιτο. Nescio cur mutatum, sic enim reposueram. Prouerb. de quo Aristopha. alii, σισυροποικίλαι μὴν ὤφελες· τὸ μὴ ὥρας ἴκοιτο. Verum tamen Atticum est, & vtitur Dialog. de saltat. pag. 501. Solœcismum notarunt Grammatici.

P. 74. l. b. v. ῥα] ἀδμωάτων ἐρᾶς. Vulcanum tamen habuisse Mineruam πλὴν τόμῳ γαμέτῃ. Testatur oraculum Byzantinum

Νῆσος πὰς ὀδὶ φυτώνυμον ἅμα λαχοῦσα
Ἰδμόν ὁμῶ ἢ πρβμὸν ἐπ' ἠπείροιο φέρεσα:
Ἐνθ' Ἡφαιστος ἔχων χαίρῃ γλαυκῶπιν Ἀθήνῃ.

P. 75. l. a. v. ζηλότυπος] Sic antea Dial. & Iou. & de sacrif. p. 184. Senec. herc. fur.

l. c. v. δῶν] ἐς πλὴν Νύσαν. Callimach. hym. Iouis.

Ibid. ὅς αἱ] Angl. æ.

l. d. v. σαν] αἱ ὧραι. Ex Homero.

P. 76. l. b. v. νον] ἀκοιμᾶτο. κοιμᾶσθαι, σωθεῖναι, κοιτωνεῖν, καθεύδειν, verba quibus vtitur, pro Latino *solere.*

v. μὴ ὄσαι] Malè Angl. μόνσαι. Nullus enim sensus esset.

P. 77. l. a. v. εἰς] ταῖς πυγαῖς τῇ σανδάλῳ. Sic Dial. Iouis Herc. & Æsc. dixerunt ad illud Pers.

Solea puer obiurgabere rubra.

Sic pag. 79. & sæpius.

l. b. v. πλὴν] ὁπικεκλασμένη. Sic de Merc. cond. p. 225. *laxa cervix*, Pers. sic ὄμμα κεκλασμένον.

Veneris & Cupidinis.

l. d. v. αὖ] καθαίρεις. Dixi ad Petro. Clar. Cas. ad Theophr.

P. 78. l. a. v. ὁλ] οἱ Κορύβαντες. Dixerunt ad Claudia. l. de rapt. pros.

l. b. v. αὖ] ὁλη. Tota, *vt totus in armis, totus venisti.* Petron.

l. d. v. φαρμακέα] Interpretatus sum ad Petro. *Pharmace respondes*, sic pag. 89.

v. το] ἐνκαθαίρων τῷ βίον. Sic p. 190. quo loci Cynicæ sectæ Deus præses Hercules.

P. 79. l. a. v. ῥιζότομος] Huius nominis tragœdiam fecit Sophocles ex qua versus citat Interp. Apollo. Conuicium est in medicos, qui etiam, vt hîc Æsculapius, Agyrtæ dicuntur.

P. 81. l. c. v. δίαν] ξεοκτονῆσα. Sic pag. 94. Dialog. Apoll. & Bacch. p. 94. Ouid. 3. de Ponto Achill. Tat. lib. 8.

l. d. v. πει] πάντα εἰδέναι. Callimach. hym. Apoll.

Τέχεη σ' ἀμφιλαφὴς ἵπες τόθι δουν Ἀπόλλων.

Apul. Florid. 1. Aristoph. in Plut. Orpheu. Homer. hym. εἰς Ἀπολλ.

v. μοις] λοξά. Momus in Apollinem δίκαιον. Sic in Alexand. sic in Ioue: Tragœd. & passim Λοξίας Apollinis cognomentum.

P. 82. l. a. Μαρσύας] Apul. loc. cit. Iul. Imp. Epist. ad Iambl.

Iuno. & Iouis.

P. 83. Repetit omnia huius Dialogi in Bacch. Eurip. Nonn. Ouid. alii.

Amoris & Iouis.

P. 65. l. c. v. φρω] ἀρχαιότερος τῶ Ἰαπετῶ. Sic pag. 72. τῷ Ἰαπετῷ πρεσβύτερον. Prouerbialiter.

l. d. v. πετ] σίτυρον, παῦρον, χρυσὸν. Sic pag. 82. Inde Iuppiter πολύμορφος. Dial. Ven. & Cup. p. 77. & pa. 193. & dicaster. & locis innumeris huius operis.

P. 66. l. a. v. φιν] κομήτην. Iull. Poll. lib. 2. cap. de Tonsorib. Philost. heroic. & lib. 1. Anthol. Apol. Rhod. lib. 2. *intonsus Deus* pro Apolline Propert. El. 11. lib. 3. Stat. de Coma Earini, Horat. atque illi χρυσοὶ βόστρυχοι. Ælia. ποικ. c. 21. li. 1. Id. p. 81. & Pseudom. hęc notissima.

v. δὴ] καθειμένος βοστρύχους. Sic post ἑαυτὸν πώγωνα καθειμένον. p. 69. & 204. vide Bud.

v. μένος] τῇ μίτρᾳ. Sic Dialog. Iunonis & & Iouis. Virg. 4. Æn. Senec. Herc. fur. μίτρα κοσμεῖς γυναικῶν. leg. p. 83. ψηλυμίτρης. Long. lib. 1.

v. ἔσσο] ῥύθμια βαίνει. Vt antea, dixi alibi.

l. c. v. το] ἔστω θεός. Sic Dial. Noti & Zeph.

v. σωζέτω] τὰς πλέονας. Sic pag. 98.

l. a. v. συ] σύεγμα οὐκ ἐχᾷς. Id. Dial. Pan. & Merc. in Bacch. in his accus. Cætera ex Orpheo hymno Panis, Longus lib. 2. Achill. Tat. lib. 7.

v. ἀρ] ἐνορχην. Ex Theocrit. qui ἀόρχαν dixit, ex eo multa sunt huius Dialogi.

Ibid. τὸ ἀσήλαιον] De hoc antro Dialog. Pan. & Merc. & bis accus. [illegible] Long. lib. 2. Aristopha. Achill. Tat. l. cit.

l.c.v.αὐτ] ἄωρον ὀμφαίαν. Aristæn. ἄωρα τὰ ὄψὲ κωμοῦ ζυγόμενα. Interp. Aristoph. Achar. dixi alibi. Habes hanc historiam Dialog. Mort. & lib. ver. hist.

P. 91. l.a v. βάρβαρῳ] Phrygi. notum. Iidem Barbaricarii & Phrygiones l. 7. Cod. *De palat. sacr. largit.*

v. δύω καλά. Malè antea δὶς καλῶ.

Ibid. ἵμερος καὶ Ερως] Dixi ad illud Petro. *tu desiderium, tu voluptas*: sequens Dialogus totus Homericus est.

P. 93. l. b. v. χαῖρε] μουσικὸς γὰρ εἰμι. Sic in Bacch. & δικασηρ. Copiosè Nonn. Dionys. Interpret. Theocriti, & Virg.

l.c. v. συο] παῦε καπρόν. λαμπρὸν, ἡδὺ, vt in schol. Theocr. Idyll. 7. καπυρὸν σῦκα, λαμπρὸν, ἡδὺ, μεταφορικῶς. τὰ γὰρ ἐξοπλα τῆς ἐδεσμάτων ἡδονῆς τίθησιν. Tangit aliam interpretationem. & hæc verba Micyll. interp. in quibusdam libris legitur λιγυρὸν, sed καπυρὸν, verbum rusticum, vt in Lõgi πομφ. δύφημῶς autem ἐκάθισεν καπυρὸν τὸ βαχὺ καὶ τὸ ἀγροικον τῆς συρίγματος ὃ αὖ ἤκουστο ὄϐ ὑπ κεκαμένῃ σκοδὺς διατεθρυμμένῃ. *testarum sonitus*. Quæ de re viri Clarissimi Isaac Casaub. ad Suet. Theod. Marcil. ad Pers.

l.d. v. εὐλ] ἐρωτικὸς γὰρ εἰμι. Sic Pan dictus φιλοπαρθένος, Achill. Tat. lib 8. & ἐρωτικὸς. Long. lib. 2.

v. πίτυς] Pitũ. Suid. in Pitus: Nonn. Dionys. lib. 2. Propert. lib. 1. Malè in quibusdam Pytĩ. in Anglic. Πυθοῖ.

Apollinis & Bacchi.

P. 94. l. a. v. ἢ] πέρα τῆς δύσεως. διὰ τὸ ὑπομένειν τὸν αἰδοῖα. Dixi alibi, vocant ἀκροπόδια: de qua dictione alibi.

l.c.v. πῦ] ὑποβεβρεγμένοι. Sic in Gall. καθήμας ἤδη ἐσθῶτας ὑποβεβρεγμένους. Heliod. lib. 1. & 2. Casaubo. ad Athen. Herald. ad Mart.

l d.v. ρη] ἐπιχρήσει. Sic bis antea dixit ἐπίεσα. Sic Eustath. lib. 5. Ilm. & Ism. καὶ ἂν ἄρα ἐπιχείρειν ἐρωτικώτερον. Heliod. lib. 1. ἐπιφέρετο τινὸς τῶν ἀθυμότων. Sic Latinis *tentare*. sic pag. 93. τὰς αἰξὶν ἐπιβαίνεις. Cod. doctissimi Golmani ἐπιχρεῖς.

Mercurij & Maiæ.

Hic Dialogus omnino turbatus in MSS.

P. 95. l. b. v. ἀγὴ] ψυχαγωγεῖν. Hinc Mercurius ψυχαγωγὸς, νεκρόπομπος, ψυχόπομπος, πομπαῖος, πομπὸς. quod facere credebatur virtute virgæ, de qua pag. 73. & 146. Iulia. Imp. passim. Eadem virtus Plutonianæ virgæ Pindar. Od. 9. Olympion. eadem Horarum virtus. Theocr. Idyll. 15.

l.d.v. πλ] ὀξύχολοι οἱ ἐρασταί. Sic in Contemp. p. 168. Cætera huius Dialogi pete p. 221.

Apollinis & Mercurij.

Hic Dial. ex Theocrito, [illegible] & seq. totus ferè est in his Dialogis Theocr[illegible]

Doridis & Galateæ.

P. 99. l. a. v. τῆς] ἐν τῇς θεήσοσι. Vt in Tim. ἐν τῇ ὑπωρείᾳ, & alibi.

l. b. v. ἦν] ταῦτα ὑμᾶς ἀνιᾷ. Heliod. lib. 1.

v. οἶμαι] καὶ γάλακτι. Ἔθος ἐπιμολυσμός.

l. c. v. ὁσ] Αφροδίτη φίλη. Leg. Αμφιτείτη, vt pag. 218. Cætera ex Theocr. Potuisset retineri Ασσυρίη, sed verius est marinas nymphas aliud dixisse.

P. 100. l. a. v. οἷος] κυανέρας ὑπόζων. Sic philosophus Lucianeus κυανέρεας pag. 126. Sic κυανέρεις ὑποζώστα, Dialog. ἑταιρ. κυανέρας δυσωδίαν ἦν βάρη. Hesych. Interpr. Aristophan. ad illud Plut. Λήθην τε κυανρώντων μελῶν, vult etiam κυανέρεαν esse τὴν μαλακὴν δυσωδίαν.

Valle sub alarum trux habitare caper.
κυανέρεας. Catull.

Cyclopis & Neptuni.

l.b.v. ὦ] Hic Dial. ex Homero.

P. 101. l.a. v. βοιμὶ] ἢ καθίζας vsque ad μόνα aberant à MS.

P. 101. l. d.v. δέχ] ἀναβλύζει. Inde ἀναβλύεις πηγὰι ἀναπηδᾶν, ἀναβρύειν, Hesych. verb. ἀναπηδᾷ.

Alphei & Neptuni.

Mirum est quod de Alpheo flumine narrat Achill. Tat. lib. 1. ὅταν οὖν ἡ τῶν Ολυμπίων ἑορτὴ, πολοὶ μὲν εἰς τὰς δίνας τοῦ ποταμοῦ καθιᾶσιν ἀγῶνας ἀγῶνα δόξης, ὁ δὲ δοὺς πρὸς τὴν ἐρωμένην κομίζει, καὶ ταῦτα θεσπίσιος ποταμοῦ.

Tritonis, Amymones & Neptuni.

P. 104. l.a.v. χι] ἢ αὐτουργεῖν διδάσκει. leg. Suetoni August.

v. ἐξ] πολυδίψιον Αργος. Homericum.

l.d.v. αἰνα] πατάξας τῇ τριαίνῃ. Callim. Hym. Iouis πλῆξεν ὄρος σκήπτρῳ, &c.

Noti & Zephyri.

P. 105. l.a. v. μης] διεκόρησεν. Sic pag. 109. & s. διαφθείρειν τὴν κόρην, διαφθείρειν: διακεκόρεσται, διαπαρθένευσεν. deHorare, deuirginare, dehonestare, vt alibi dicemus.

Neptuni & Nereid.

P. 107. l.b.v. ιλιγγιάσασα] σκοτοδινῆσαι. vox Syracusana, ὅταν ἢ περὶ τὴν καρδίαν τροφὸς ἢ ἐπακολουθῇ σκότος, καὶ τοῦτο τὸ πάθος καλεῖσιν ἰλιγγον. Interp. Aristopha. Acharn. Ιλιγγιᾶν τὸ σκοτοῦσθαι (leg. σκοτοῦσθαι) καὶ δοκεῖν περιφέρεσθαι, κύκλῳ συρέφεσθαι. Hesych.

P. 108. l.a.v. πὰ] ἀοίκα μίτεισι καὶ πηνητός. MS. δίκας μιτελούσῃ καὶ πηνῷ. Sequens Dialog. ex Homer. Il. v. Philostr.

P. 109. l.a. v. δω] εἶπ' ἔμαθες. Sic ex fide MS. hæc omnis clausula scribenda τίνος δ' ἕνεκα, ὦ ἀδελφὴ πῆ, ἐπὶ ἔμαθες ἀκελεύστως ἄπαυστα.

Neptuni & Enipei.

Sic

Sic debet esse titulus.

l.d.v.ρε] ἀλλὰ τὰς ὄχθας λέγουσα. Dixi ad illud Petro. *proximum littori.*

Triton. & Nereid.

P.12.l.a.v.πλὴν ἅρπην] Explicat in Pseudo. Hesych. ἅρπη εἶδος ὀργάνου, & δρέπανον καὶ ἄγκυρα. lego εἶδος ὀργάνου, καὶ δρεπάνη, ἢ ὄργανον. De Harpe organo Casaub. ad Pers.

l.b.v. κρουπ] καθικνεῖται, συγκαταλαμβάνῃ, καθάπτῃ, καταβαίνῃ.

Diogenis & Pollucis.

P.114.l.b.v.ἢ ὁ τῷ πεδάρῳ Εκάτης δεῖπνον] Narrat Interp. Aristoph. in Plut. Κρέαγρον ὁ παρὰ Κρεάγρῳ λύκειον γυμνάσιον παρ' Ἀθηναίοις ὁ συγκτίσας.

l.c.v.ἀν' ὑπαπυχαῖς τ' ἀκάνθων] Dico ad Helio. li. 6.

l.c.v.πν] ὡσὸν ὁ καθαρσίου. De ouis lustratoriis dico alibi. καθάρσια. ἔθος ὧν Ἀθήνησι καθαίρειν πῶς ὁικλημάτων, καὶ τὰ ἱάτρια, ἢ ὅλως τὰς τῶν δήμων συῳδούς, μικροῖς πάνυ χοιριδίοις ἃ τὴν ὠνομαζον καθάρσια. Suid. Scholiast. Aristoph. Celius c.10.lib.3. Hesych. verbo καθάρμα. τὸν δὲ ἐπιόντων οἱ λεγόμενοι περίψυχοι, ὀνομαζόμενοι οὕτως ἢ ἀπὸ τῆς περιψύχης, ἢ ἀπὸ τῆς ἑστίας. Suid. Hesych. vltimam tãgit originationem. Ex his Peristiarchis καθάρσια dicta περίστια. Scholiast. Aristoph. ad Concion. tangit alibi Lucian.

l.d.v.ὁλ] κίσσαπα φύσιον. ἀλλὰ τὸν κισσάπιον λέγει, καὶ τὸν κροκοδειλίτιν. De quib. vitar. auct.

v.Διο] οἰμώζειν τὸ εἶδος Ἀθηναῖοι ἀφ' ἑαυτῶν ἐπ' ἀγαθοῖς. leg. Scholiast. Aristoph. ad illud. ἱππ. κλάειν σε μακρὰ καλῶν. Dictio in vsu frequentissimo apud Lucia.

l.a.v.πι] χαροπὰ. χρώματα, ξανθὰ, γλαυκὰ, περιχαρῆ. Hesych φοβερὰ simpliciter interpretatur Schol. Aristoph. malè.

Ibid.ἢ μέλανα ἱμάτια] Dixi ad Petron.

Ibid.ἢ ἐρύθημα] ἐρύθημα βάμμα κόκκινον ἢ πυρρὸν ἢ μέλαν. ἐρύθημα, ἢ ῥίζα ἢ λευκοΐου ἐρυθρόδανον. Hesyc. verbo ἐρυθάνωες à quo Suid. qui adiungit ἢ ῥοδάνη ἢς ἢ ῥίζα ἐρυθρὰ ἢ ἐρυθρανοῦσι τὰ πρόσωπα αἱ γυναῖκες, ἅλιχουσα λέγει. Sed Erythrodanum ab Anchusa distinguunt Plin. Ruell. Fusch. Erythrodanum Rubiã Latinis, Gallis *Garense*, in vsu esse fucandis fœminis non alibi legi, Anchusa vtuntur maximè quam *orchanete* vocant Galli. Ista specie non colore differunt, vt alibi docendum erit.

Ad Plutonem, seu contra Menippum.

l.d.ἐκ] μεταπέσωμεν. *Aliò migremus.* μεταπέσωμεν mendosam lectionem secutus est Interp.

Ad Dialogum Menippi, Amphilocli, & Triphonij.

P.117.l.a.v.δω] ἐσκαμμένος τοῖς ὄνοις. Exsequitur hanc totam historiam Scholiast. Aristophan. ad Nub. tangit id. pag. 166. vide Philost. & Lucian. Necyo.

Plutonis & Mercurij.

l.c.v.κα] *Lætat* δῆλον ὅτι ἐκεῖ, πλανᾶ.

l.d.v.πις] καὶ οἱ κακῶς. Sic idem passim Aristoph. in Plut. Aristen. Heliod.

P.119.l.v.μο] οἰκέτας τέτρασιν ἐπικύφοντα. *In quatuor famulos incuruatum.* Idem Nigrino.

v.τὰς] ἄνω ποταμῶν. ἄνω ποταμῶν χωροῦσιν αἱ πηγαί. Prouerb. in ea quæ accidunt ἐναντία τῶν ὀφειλόντων. Repetit de merced. cond. vtitur Æschyl. Eurip. Aristoph.

l.d.ιθ] ἢ ἅμαξα τὸν βοῶν. Leg. Erasm.

v.πε] ὑπερχαίρεπε. Melius ὑπερχαίνεπε.

P.120.l.a.v.δωροφορήσαντες] Sic legit Interpres, sic reposuimus, cùm malè antea δορυφορήσαντες.

Zenophantæ & Callidemidæ.

P.121.l.a.v. δω] ζωρότερον. *Celerius* sic hoc loco hæc dictio sumenda, vt ex Homero Il. 9. interpretatur Plutar. Symposiac. dec. 5.

l.b.v.ἐπερ] σφαλεὶς. Tale σφάλμα apud Heliodor. lib. 7.

v.λα] ἐκτέθλιπται. Sic pag. 137.

Cnemonis & Damnippi.

l.d.v.τὸ] ὁ πεδρὸς τὸν λέοντα. Prouerb. δεῖ πρὸς μὲν πονηροὺς πονηρότερον. Aristoph. alii.

Simyli & Polystrati.

P.122.l.c.v.πατ] οἶνος ἀνθοσμίας, ἡδὺς, εὔοσμος, εὐῶδης, εὐόσμου, ἀνθηρὸς, εὐώδης, Sic ἀνθοσμίαν sæpissimè interpretatur, leg. Achill. Tat. lib. 1. Grammatici Græci.

v.πεκ] ὡσπερ τὰς ἐν Σικελίᾳ. πράπιδας Σικελικάς. Isaac Pontan. ad Macrob. Theod. Marcil. ad Horat.

P.123.l.c.v. ἐχρ.ζεπ] Notum quid in obscœnis sit χρίζειν, ἀφροδιάζειν.

Charontis & Mercurij.

P. 124.l.a.v.χε] τὰ ἐπιπλα. τὰ ἐλαφρότατα τῶν κτημάτων, ἀλλὰ τὸ ὑπερβολάζειν.

l. b.v. λμ.] ἀπορριφθῶν. Sana lectio quam variè inutiliter tentant.

v.χρ] ὃ τὸ φίλημα διπάλαστον ἐῶ. Rectè hunc locum sumus interpretati. Quid ibi esset φίλημα, alibi docuimus.

l.c.v.πρ.] ὁ ξυροτυρὲς. *Minax.*

P.125.l.b.v.ἀνδριάντων] ὑπερφαῖ. De quib. dico ad Catapl.

l.c.v.λε] ἐντόνως πολυπλόκους. Hinc Philosophorum πλοκὰς quas πλεκτάνας vocauit. pagin. 195. & alibi.

Pag.126. l. a. v. ταυ] ὑπόστυ. Sic vocat truncum super quo aliquid dissecatur, vox in vsu rarissimo.

Pag. 127. l. a. v. τω] βάλητε ἀφθόνως. Sic passim.

v. κυ] ἐξαρχὴ. Narrat eadem *de luctu.*

l. d.v.λον] Κεφατ. ἐν Διογ. Χθονίων παῖδες sic Necyo. pag. 159. Eunap. Æd.

v. πῆ] ἐν τοῖς παλαιοῖς. *Et hereditas modò ad illum, modò ad hunc vergebat.*

v. αἴρῃ] Λειστῇ. Mirum cur Λειστῇ, cùm dixerit Λειστέας.

P.128.l.a.v.Σικυῶνος] ἐς Κίρραν. Dico alibi. Hanc Phocidis vrbẽ Pausanias ab Hom. scribit vocari Crissam. Strabo & Ptolem. diuersas faciunt.

l. b.v.a. σκοπίνῳ] Ex cuius fronde στέφανος Ολυμπιακὸς. Hesych. Suid. interpres Pindari, Pollux, alii.

Alexandri, Annibalis, Minois.

P.129. l.c.v. μιᾶς.] δακτυλίους αὐτῶν μιδίμνους. Variæ de horum annulorum mensura sententiæ, quorundam sententias profert Liu. lib. 23. *explesse tres modios super dimidium.* Sed famam veriorem putat, quæ tradit non fuisse plus modio. Aliter Flor. aliter Pli. pro quo stãt Valer. Eutro. Oros. Multi ne litem hanc suam facerent, modum indefinitum posuerunt. vt Dio Prus. Tert. Apol. & hic Lucian. omnium ratio Liuii optima, qui modium putat. Ferrei isti fuêre nõ aurei, vt voluit Valer. quique eum secuti.

P.130.l.b.v. ἐχέτω μηδὲν] *Nihil erat respondendum.*

l.d.v.ἐς] Γρανικῷ. ad Granicum fluuium. Arria. Curt.

P.132.l.b.v.ἐπ] πεφῆται. Narrat M. Fœlix. Oct.

Diog. & Alex.

P.133.l.b.v. μον] ταινία λευκή. Sic p.135.

v. Α Λ. κολάκων ὀπτεπιτήδειος] Sic in Tim. Aristotelis φιλοχρηματίαν, ὠμότητα, κολακείαν vbique perstringit.

Alexandri & Philippi.

P.134.l.b.v. παρ] χάρρα οἰσύϊνα. *crates viminea.* quid gerræ docet Ioseph. 3. Excid. erant veluti scuta quadrangula. ἰτέα, de quib. alibi. ἰτέας vocat Hesych. quem vide, lege Lucia. pag. 358.

l.c.v.ὦ] χρυσοφόρων. dico alibi.

v.σι] πεφθείσας. Tangit patris cauponium, de quo Demost. alii.

P.135.l.a.v.καύδην] χιτῶνα Περσικὸν στρατιωτικόν. leg. Suid. Hesych. dico ad Heliod. lib. 7. de tœnia dictum antea. p. 36. l.a.

Achillis & Antilochi.

Dialog. ex his versib. Odyss.

Μή μοι θάνατόν γε παραύδα φαίδιμ' Ὀδυσσεῦ,
Βουλοίμην κ' ἐπάρουρος ἐὼν θητευέμεν ἄλλῳ
Ἀνδρὶ παρ' ἀκλήρῳ, ᾧ μὴ βίοτος πολὺς εἴη,
Ἢ πᾶσιν νεκύεσσι καταφθιμένοισιν ἀνάσσειν.

Cætera item ex variis locis Homeri.

Diogenis & Herculis.

P. 137. l. b. v. ὦ Κυμίνικε] Sic erat scribendum. Herculis cognomen est ex Hymno Archilochi qui decantabatur in ludis Olympicis, cuius initium Κυμίνικ' ἄναξ Ἡράκλεες. sic in Piscat.

v. σωσεσι.] ἐν ἕκτῃ καλλίσφυρον Ἥλιον. Ex Homero, hymno Herculis.

l.c.v. αὐ] αὐτανδρον. Sic p.121. & p. 226. hac pag. dixit ἀπολωλεκότων. dico alibi.

P.138.l.a. v.ἐρεχελοιῶτα] φιλογυμνάστας, φλυαροῦντα.

Æaci, Protesilai, Menelai, ac Paridis.

P.140.l.b.v.σα] ἀνεμέσητον. Ex Homeri Iliad. 5. Νέμεσις. Aristæn. alii.

l.d.v. ἡμιπλῆ] Ex Ilia. 2. Philo. Heroic. ex quib. hic dial. & dial. p. 145. quem tangit p. 167. & in Catapl. p. 225. vbi quædam.

Menippi & Æaci.

P.142.l.c.v.χρυσῆς ὁ μηρὸς] passim hoc.

l.c.v.ἀμ.] ἐξαρυφίας ἄρτος. ὁ ἐκ σταθοῦ ζυμώμενος ὀξὺ ἢ μὴ ἔτι καλέμενον. Hesych. de pane ῥυπαρῷ alii dixerunt. Lucia. Lexiph. sic post. αὐτοπυρίτου.

Diogenis, Antisthe. & Crat.

P.150.l.a.v.δύων] ἐπήγετο. MS. ὑπήγ.

v.τὰ] κυμβία, εἶδος θεκιφθαλαίας, πλοία, ἢ πτηνῶν. duas vltimas species habet Hesych.

l.d.v.ὦ] Ὀροίτης, Angl. Ηράδης.

P. 151. l. b. v. ταέτης.] ὀκτωκαιδεκέτει *Iuueni illi octodecim annos nato.*

l.a.v.δὲ] ὦν Γετικῶς, Angl. Γίσης.

Menippi & Tiresiæ.

P.152.l.c.v. τὰ] μόνον ὦ αἱ MS. κατὰ μύτας χῶρα.

v.ἢ διακόψῃ] dixi alibi.

P.153.l.b.v.ΣΩ] ποιεῖς κολάζων. longè aliter MS qui sic habet, ποιῶν φαιῇ εἰ κολάσεις μοῦ ὑμᾶς ὑπηρέτας ἡμεμόνους ὧν ἡ Κλωθὼ πεφύτευκε, πμήσεις ὃ τάχιστα. Cur potius hãc Parcam quàm aliam nominet, ratio est, quia Μοῖραι alio nomine Κλωθοί.

Ad Necyomantiam.

P.156. l. a. v. χαῖρε] Hoc omne principium ex Euripide & Homero, vt ipse ait fine huius paginæ. Iambi ex Eurip. Hecuba.

Ηκω νεκρῶν κευθμῶνα] Hos versus sic transtulit Ennius:

Adsum atque aduenio Acherunte vix, viâ difficilî atque ardua
Per speluncas saxeis structas asperis pendentibus
Maximeis, vbi rigida constat caligo inferûm.

P. 158. l. d. v. χρὼ] ἀπεχῶς. vt in Xenoph. Plat. Demosth. ἀληθὲς· τύχη, ὁ θεὸς πρᾶξαι Ἀττικοῖς, τὸ δ' αὖθις ὅλως ἀληθὲς ἔστιν. paginam 159. & seq. interpretor ad Heliod. lib. 6. tangit p. 179.

In pag. 159. l. d. v. ὠκ. Des. Herald. emendat ἀσαφεῖς, quod etiam est in vno Cod. Regio. & in Cod. Flor. sed alibi hac de re.

P.161.l.b.v.πρὸ] πρὸ ἀσφοδέλου. sic in Char. p. 180. Reliqua vsque ad pag. 164. continentur in Dial. mort.

P.164.l.b.v.ἀπ] καὶ καπέλας ὑπὸ πᾶν ἐμβαλεῖ. Eadẽ vtitur comparatione Iust. Martyr. epist. ad Zen. & Ser.

l. d. v. πον] ἢ πλέον πόδος, Ead. in Dialog. mort. Philist.

Philist.apud Stob ser.330. κἂν μωείων πηχῶν γῆς κύριος ὑπάρχῃς, δανοῦ γλιχόμενος πεντήκοντα ἢ πεντάκοντα. vtitur his ferè verbis Lucia.alibi.Sic in Char. πολλαῖον λαβεῖν τόπον ὑφ' ἡμᾶς τῶ Αἰακῶ. tangit Marcil. ad Horat.

P.165. l.a. v. τὰ σαθρὰ τῶν ὑποδημάτων] Sic in Catapl.p.131.

l.b.v.αὖ] φαρμακοποσίας. Plato in Phædro.

v. αἱαμετρημένων] Angl. αἱαμετροῦντων.

P.166.l.a.v.βίον] καταλύεσθαι. Angl. καταδύεσθ.

v. σμια] ἐπεψήφισαν μὴ αἱ ἀρχαὶ ψηφίζειν ἢ χρηματίζειν, separant iura ciuium, notissimum ex oratorib. Græ.

v.πίων] Ἀλιβαντάδης. Aug. Ἀλιβαντίδης.

Ad Dialogum, Charon sive Contemplantes.

P.169.l.c.v.θάλω] τῶ θ. In Cod.Flor. τωῦ θ, ὑ γὰρ δὴ κακῶ πλ.

P.172.l.b.v. πὶς γὰρ ὅδ.] Versus ex Iliad.3.

l.c.v. πλ.] ἐμπίδα. Malè ἐλπίδα.

P.173. l. b. v. ω.] πρὸς τὸ τέλος. Respicit Solonis dictum, de quo Auso.

v.π] προμάξαι. προμάξαι & προκαθᾶραι Interpretatur Casaub.ad Theophr. tangit & ad Athen. legend.interpr.Aristoph.Hesych.Suid.Eustat.

P.178. l.a.v.πτι] πυρόλυγας. Lx Homero postea vocat φύλλα, ψυσαλλίδας, φύσημα.

P.180.l.a. v. κἀτθαν' ὁμῶς] Homer.Odyss.

l.c.v.ιχ.] ὅπου ποτ' ἰῶν. Campus vbi fuit.

l.d.v.δὲ] ἀπῳκίσκεσαν αἱ πόλις. Plut.Romul.cętera Epitheta Homerica, vt & sensus & rationes quibus nititur.

Ad Dialogum de sacrificiis.

P.182.l.a. v.γρ] Αἰτωλικὰ πάθη. Hæc & cętera in Homero.

l.b. v. κτι] πωλοῦσι τοῖς ἀνθρώποις. Hesiod.1. oper. Lucia.passim.

l.c.v.κῆς] ὁ μὲν γὰρ ἑκατόμβη Rectiùs M s.Anglic. doctissimi Golmani, ὁ μὲν γὰρ Ἑκάτη, patet apud Homer.Iliad.6.

P. 183.l. a. v.τ] καξοφρακιοῦς. Rhetores Græci interpr.Aristoph.passim Hesych.Suid.Pollux.

l. b. v. πο] ἀμφόπροι πλινθεύοντες. Hæc M. Fœlix Oct.Ser.ad Virg.

l.c.v.μι] Ζεὺς κλαπὶς. Orpheus, Homer. Callimach.hymno in Iouem.doctores sacri.Tertull. Cypr.M.Fœlix.

l.d.v.δ] Περσῶν νόμοις. Etiam cum matribus Catull.M.Fœlix.

P. 185.l.a.v. Ηφαι] παρὰ Ζηνὶ καθήμενοι. Passim in Homero.vt & illa ἑλιατρμένη ἀεὶ καπνῷ. Quæ rursum reperit in Icarom.

l. b. v. πῖς] ὥσπερ αἱ μῦαι. Idem Muscæ encom. Athen.lib.1.Aristoph.

l.c.v.αὐ] ὁ μὲν Δέλφος. Cæcil.in M.Fœl.qui tangit cætera huius tractatus, quæ quidem etiam sunt in Dialog. Deor. antea. scribe Ἀρχῖος, vt in Angl.Cod.

P.186.l.a.v. ολ.] θεοῤῥήστης ἢ θεοῤῥαστήεια. De his vocibus copiosè alibi.

v. σίας] βοῶν ἀροτῆρα. De quo Hesiod.lib.2.op. Nefas autem fuit, & capital lege Attica bouem aratorem necare vel mactare.Varr.c.5.lib. 2. de re Rust.dico ad Pausan.

l. c. v. πη] δμωσὶδιαπᾶ. Homerica dictio, vt & versus sequens, qui li.5.

P.187.l.a.v.ἢ ἐξυρημμένων] Sic de Dea Syr.

v.πεσ] Θύρας δ' ἐπίθεσθε βέβηλοι. Malè Angl. βεβήλοις.Callim.alii: καρδιηλκεῖν, & cætera huius tractatus alibi exposui.

Ad Dialogum Vitarum auctio.

P.188.l.a.v.βι] κοσμήσας πρόπρον. Mancipia cùm proponerentur, onerari solebant.Plau.Mart.

l.b.v.ΕΡ.] ἄεθλοι βίον πωλῶ. Præco nusquam rem venalẽ prædicabat sine laudatione.Plaut. Stich. Cic.3.de off.Horat.Epist.2.li.2.l.37. de dolo malo.hoc passim.Hinc κήρυγμα pro laude.hinc præconium.

l.c.v.ασ.ὠ Αἰγύπτῳ] Sic alibi.Diog. Laert. Apul.

P.189.l.c.v.εἰ] ᾠδὲ ὦ π. Sic rectè & Angl. Cod. hanc lect.agnoscit.hac de re dico ad Hel.

l.d.v.δεῖδν.] Id.in Eunuch. Casaub.ad Suet. de fabis Pythagoræ. Plin. Plut.omnes, Lucian. passim.rationem reddunt ὅτι αἰδοῖοι εἰσὶν ὅμοιοι, alii aliam.

P.190.l.c.v.ὃ] τὴ Ηρακλέα. Cynici in tutela Herculis.Id.Lapithis, dixi alibi.

l.d.v. να] ἐκκαθᾶραι τὸν βίον. Sic Dial.Hercul. & Æscul.

v. πωλεῖς τὸν ἐλεύθερον] Incidit in pœnam legis Fabiæ qui liberum pro seruo vendit.Sic tit. vlti. Instit.de publ.Iud.Apul.lib.8.

P.193.l.b.v.να] πόψις ἀπερψίη. Sic καιρὸς ἄκαιρος, ἄσοφος σοφία, ἀσεβὴς εὐσέβεια, & mille simil.

l.d.v.ηε] παιδεραστὴς. Tangunt τὰ ἐρωτικὰ Socratis Athen. Aristæn. Aristoph. & alii quos recenset clariss. præses I. Sauar. ad Sido. Ego ad Petro. vbi interpretor illud sequens ἐστὸ ζωὸν ἱμάτιον. Contrà tamen multi, quos profert Ios. Merc. ad Aristæn.

P.195.l.a.v.τω] παῖς ἰφάδας. ἰφάδας ἢ παλάθας τ καιρῶν καὶ τὰ γλυκέα ἢ μελιτώδη potissimùm cupiebant, ipse passim Dial. seq. & aliis passim Athen.

v.τω] ἐν χεῶ κουείας ἐκεῖνον. *Detonsum.* Mirum est interpretes in his omnibus dialo. hac in re peccasse, dico postea. Angl. ἐν χεῶ κουείαν ὠκ.

l.d.v.δὴο] τ λόγων παλαιπαίας. De quibus suprà diximus. Habuit Chrysipp. multas argumentationum species, vt Soritem, Mentientem, Crocodilitem, Cornutam, Electram, Ignauam, Achillem, Metentem, Dominantem, Neminem, & alias quas vel ipse Aristoteles nusquam attigit, de quibus Laërt.in Zen.Fab.c.10.lib.1.Themist. orat.14.Ipse hoc Dial.

l.b.v.μανθάνω ἢ λέγῃς] Angl. ὅπ ἢ λεγ. sic id.Cod. pro ὁποίων καὶ ὁπόσων habet ὁπία καὶ ὁπόσα.

P. 196. l. d. v. φα] ἰῶ μὴ πεῖς. De his Hellebori potionib. dixi ad Petro.

P.198.l.c.v.θῳ] ὄνος ὑ γελασπὸν. Contrà disputat Theod.Marcil.ad Pers.

v. πος] καταλείφθαι. Angl. καπλείπται.

Ad Dialogum, Piscator, sive Reuiuiscentes.

P.200.l.b.v.Εσὶ σοφοὶ] Parod. Homer. quales

hic multæ: Homerus ἐστὶ φίλοι.

v. καὶ] μαστιγοῦνται πρότερον. Omnia hæc in interprete turbata. μαστίγωσις ante crucem nota, Sic apud Dion. Hal. 5. & tanguntur litteræ sacræ.

l.c.v. τοὺς ὀφθαλμοὺς ἐκκεκόφθω] Hos solebant cædenti ferro perforare vt alii docuerunt ex Parthenii cap. 20.

v. πν] λάκυσεν. Ex Euripide. Cætera Homerica sunt ex 7. & 10. Iliad.

P. 201. l.c.v. π] δύπτεται. Angl. ἀμείλικτα.

v. ἐρω] καὶ τοὺς κακούς. Angl. & τοὺς κακοὺς ὀκείτης συλλόγους. Sanior scripta lectio cum Ironia.

l.d.v. Λαίτου ἑαυτὸ] Iliad. 3.

P. 202. l.a.v. ὑμ] μὴ τὸ σῶ. Angl. κῆ τὺς πόλυς σῶ τοῦ φιλοσόφου.

v. τῆς. κακηγορίας] Angl. κατηγ.

l.c.v. γλ] ἀφ' ὧν. Angl. ἀφ' ὧν ἤδη τις εἶ ἐδ.

l.d.v. σα] ὁκωλύουθμ. Angl. ὁκωλύσαρθμ rectius.

P. 203. l.b.v. καθ] ἀφήσουσι μοὶ. Scribe vt in Angl. C. ἀφήσουσί με & sic interpres.

P. 204. l.d.v. ει] ἐξέλεων. Angl. κλοιῶν.

P. 205. l.a.v. ὸδ] ὡς Κεραμεικῷ. De his omnibus locus dicendi ad Pausa.

v. ὀσ] πρόστιν. Angl. πρόσῤῥχ.

v. νο] πρίμα. Compositè.

l.d.v. χη] πὼ ἀξίαν. ἀξιά, τιμὴ, τίμησις, ὄνλαξ ἀὐτὴ τὸ κολάσεως. Vt apud Latinos pretium, stipendium, & similia. Eust. ad Iliad. 1. Inter. Aristoph. alii.

πὸς ὑμᾶς] Angl. ὑ.

v. λαδ] λωποδύτης. Angl. τυμβωρύχος. Has voces interpretantur Pollux, Hesych. Suid. copiosè interpres, Demosth. Liban. Arg. orat. contra Midiam.

v. π] καὶ ὅι ὅπ αὖ δοκῇ. Angl ὅ στι δὺ δοκῇ.

P. 206. l. a. v. μθ] Ἀρεῖον πάγον. De loco & voce multa eruditè vir sanctus Gulon. Fulien. ad Dionys. Areop. dixit Suid. Interp. Aristoph. alii de quib. ad Pausan.

P. 208. l. a. v. ζω] Πολιάδος. Sic in Lapith. & apud Herod. li. 5. Mineruæ cognomentum, cuius rationem alibi reddimus, ead. dicta Πολίας Aristophani & Πολιοῦχος Pindar.

v. c. v. πλωὸν δρμα ἑλαιώων] Homer. Pind. à quibus Poëtæ omnes Latini leg. Mar. ad Horat. pag. 35.

P. 209. l. b. v. ὀκκέχυται τὸ ὕδωρ] Hac de re copiosè Galen. interp. Aristophan. passim. Apul. Sen. innumeri. Dispẽsator clepsydræ ἐφύδωρ, Pollux lib. 8. ab hoc dispensatore prouerbialiter dictum ἐφ' ὕδωρ λαχεῖν. qua de re Hesych.

P. 212. l.c.v. ἰω] εἰ ὕλικα τοῦτον. Angl. πύντων melius.

v. νω] καὶ τὸν λόγους. Angl. καὶ τοῦτ' ψόγους.

P. 213. l.a. v. δη] μαστιγοῦν. Tangit hunc morem Interpres Aristophanis. & Oratores Græci.

l.b.v. ξης] τὸ καλὸν ἀγαθόν. Summa Philosophiæ Stoicæ quam explicat Laert. in Zen.

l.c.v. κβ] γλωττα ὀφλισκάνουσι. Sic apud Plat. Idem passim.

v. πλε] παρωδούμενοι. Sana quidem lectio, sed sanior Anglicana παδαλφονιζόμενοι, quod passim ead. vratur, vt in Nigrin. vide.

l.d.v. εα] ἐμφορούμενοι. Copiosè hanc philosophantium λυχόφαν explodit in Lapith. dixi supra.

P. 214. l.a.v. πα] ὁ τοῖς αἰγιαλοῖς ψηφίδων. Hac specie Prouerbii vtitur antea in Timo.

v. παν] πλεόνεκτα ἔπη. Ex Homero, cuius copiosus Interpres Apul. lib. 2. Florid.

l.c.v. δι] βασιλὶς πις Αἰγύπτιος. Cleopatra: tangit enim Cleopatræ simiam, vt in tract. Προμηθεὺς ἐν ὁ λόγοις.

v. π] πυῤῥιχίζειν. Pro omni genere saltationis, vt id. docet περὶ ὄρχε.

P. 215. l.a. v. πω] φιλοσοφεῖν ἀσκῶσι. Sic bene legit Interp. minus recte Cod. Angl. φάσκουσι.

v. σκυτρωποί εἰσι] Vt in Nigrin. & Lapith. & passim alibi.

l. b. v. σο] κῆ τῆς γῆς δῶμαι. Sic de merced. conduct. δοῦχη ἢ ἢ σώματῶ συμπεσεῖν ὀκεῖται πάντα. Sic aduersus Indoct. δοῦξη ποτε χαίρῃ σοι τῶν χῶν κῆ σωσῶ, sic ἑταιρ. πῶς ἄν με ἡ γῆ καταπίοι; ead. in Lapith. sic apud Heliod. lib. 1. ἡνιόχουν ὃ καθαδῶναι μᾶλλον habent ex Homeri Iliad. 4. πότε μοι χαῖοι δώρεια χθών. Simile illud est Æschyli Suppl.

Θέλοιμι δ' ἂν μορσίμως
Βρόχου τυχεῖν ὠ σθρχαίας.

l.d.v. πον] ὦ μέγα σῆμα Νίκη. Ex Euripid.

v. λη] δευτέρου κρατῆρος. Specie prouerbii. De secundo cratere, Long. lib. 3. πιμθ. Achil. Tat. li. 2.

P. 216. l.b.v. δο] σησαμᾶος πλακοῦς. Dixi ad Petro.

v. πω] παλάθῳ ἰχάδων. Hæc passim apud Lucia. hac de re Theophyl. Simoc. Epist. 14. ὁ δὲ σκαπτὸς ὑποὶ νεανίας τὸ ἰχάδων τὰ πλεῖστα ὠκοῦρησε καὶ τὰς ἀκρίδας ἐκ οἷδ' ὅπως ἐτερρόφησεν, ὃ δὲ πρυτάνεις ὠκεχώλευε, ἢ μοῖραν ἤτει μὴ κόρον κομίζεσθαι οἰκαδε, posteriorem hanc partem tangit in Lapith.

v. Κεῖται δ' ὠ μυσταῖσι] Parodia ex Iliad. σ.

l.c.v. Μυεῖοι] Ex Homer. Il. C. pro ἦεν Angl. ἦν.

v. μετὴ ὃ] Casaub. ad Athen.

l.d.v. μὴ ὃ] Angl. μηδὲν.

v. δῃ] δεχόμεθα ἤδη. Angl. ἤδη αὐτὸς sic erat legendum, aliter tamen Interpres & Mss. & Cod. Florent.

P. 217. l.v. λα] Ἑρμοῦ. Dixi ad Petronii *Iupiter.*

l.v. ἑρτοὺς τ' αὐτοπυρίτους] Hæc omnia in Dialog. mort. & in Catapl.

v. καὶ μαχαιρίδιον θυτικὸν] *Secespita.* Casaubon. ad Suet. Aug. dico fusè alibi.

Ibid. καὶ κάπτειν] Hæc eleganter apud Apul. in Apol.

l.d.v. αῖ] αὐδρῶν ἐς τὸς χηνοὺς μεμιγμένους. Alia Anglic. Cod. lectio οἱ φαῦλοι τ' αὐδρῶν τι τ' χηνὸς μεμιγμένοι.

P. 218. l.b.v. κο] θαλῆ στεφανῶ. sic postea τῷ θαλῷ στεφάνῳ, Grammatici Græci idem esse aiunt ac θαλλὸς, quid autem θαλλὸς Theocr. docet Eryll. Hesych. Suid. vocauerunt etiam ὄχον κρατῆς vt apud Hesych. verbo χύτλασον cuius locum emendat Clariss. Scal. χύτλος ὃ κρατὴς ὄχος θύσιος παρὼν χυθρὸς &c. vocauerunt Latini sagmina Gl. vet. *Sagmina* θαλλὸς, στρουθεῖα. Hac de re Athen. lib. 7. ferebantur in Panathenaica pompa, quique ferebant θαλλοφόροι dicti, vt vult Iuncus apud Strob. licet quidá asserant fuisse ramos oliuæ quos manu gestabant, vt videatur esse illud Homericum σῆμα ἔχων ὠ χερσὶν vsi sunt & Latini vt autor Ceir.

Pergit Amyclæo sparsens altaria thallo.

Quod Virg. 6. Æn. dixit

ramo frondentis oliuæ.

αὖων ἔστ' γε] Hæc verba non sunt in Angl. Cod.

P. 220.

P.220.l.a.v.καὶ] ὦ πόσιδον. Auctior voce vna Angl.Cod. παχεῖαν ὀπτίλῃ πλὼ ἄχαν.

Ad Cataplum, siue Tyrannum.

P.221.l.a.v.τῷ] πρὸς ἀναχρολιὼ, ἀνάπλοιον.

v.σμ] ἄντλος. Vocauit τὸ ἐν τῇ ἀντλίᾳ ὕδωρ, sic & Grammatici.

v.κεχ] ἀδεκέκφυσαι. Dictio Atticorum propria ἅτω γράφασιν τὸ ἴδιον τὴν ὀδυνίαν τῇ κεραίᾳ συμβαλεῖν.

Ibid. πεζόπωται] ἐν τῷ ζοπατείῳ ἐμβάλεται. Est autem ζοπατὴρ λαῶν εἰς ὃν ἡ κώπην ἐμβολήσειν: tangit Hesych.verb.ζοπώσασζ.

l. b. v. χ. ἀμφὶ βυλυτὸν] Quid sit βυλυτὸν satis abundè declarant Interp. Aristopha. ad Vesp.& ad Aues, Suid. Pollux. Emenda in hac voce Hesych.apud quem βυλητὸν τῷ δειλέῳ ὥρᾳ ἐν ᾗ τὸ ἀρο-ζῆν λύει τῶν βοῶν.scrib.βυλυτὸν. Eust.ad illud Il. ϖ.

Ἦμος δ' ἠέλιος μετανείατο βυλυτὸν ἄξι.

Hoc voluit Virg.2. Ecl.

Aspice aratra iugo referunt suspensa iuuenci.

Non quod ibi somniauit Serui.

l.c.v.ἄπτι] παλαιᾷ μὴ πῦ ἐφῆσθαι. Hæ omnes artes Mercurii iam enatratæ Dial.Deor.& Mort.

P.222.l.a.v.χδ] χ πόπανα. Horum vsus maximus in sacris Dearum,vt patet apud Interp.Aristop. Thesmoph. & Lucia. Necyo. quid sit autem πόπανον docent Poll.Hesy.Suid.

Ibid. χαὶ] Dico ad Heliod. χαὶ, τὸ ὀπτχόμβυον τῆς ἀποθανόσι μαλικεσιον.

Ibid.χ ἀναλίσκματα] τὰ θεσφερόμενα τῆς νεκροῖς. Interp.Aristoph. *piacula*,ἄγος γδ μίασμα.Hesych.

l.c.v.με] λειπόνεως,ὁ μαπαλιμπάνων πῦ ναοῦ.

l.d.v.αξ] πολλὰ δώσειν. Vt in Dial.mort. ex Homer.πολλὰ δ' ἐν ἀφνειῷ.

P.223 l.c.v.θεὶ] τῶν ἀποβάθρων καθεζομένη. *In scalis sedens.* Hunc integrum versum ommisit Interpres,*scalam* reddidimus. Est enim ἀποβάθρα (vt ex Sophocle in Mysis testatur Hesych.) κλίμαξ πεώς. Falluntur qui aliter.nam in Gl. MS. ὅτω καλεῖται ὁ τὸ νέρθεν τόπος δι' ὃ ἐξερχόμεθα, ἡ καλουμένη σκάλα.

v. ὃ] σοίβαζε.πύκαζε,σβέζδηζε,σίκαζε, σικάζε, ἀ σίζειν, vnde σικοί, Aristoph. Acharn. quæ interpretatio huic loco rectè conuenit.

l. d. v. βα] ὀμφακίας,ἀώρους, μικρὰς,ἀνεψήπους,τὰ πεπλυτικότατα νήπια. Hanc vocem interpretatur Clar. Mercer.ad Aristen.

v.με] τὰ θεῦ Ευκλείδου] In bello Peloponnesiaco cùm Athenienses Lacedæmonii superassent, Athenis potiti triginta tyrannos statuerunt, quibus tandem depulsis Ευκλείδου ἄρχοντος ἵνα μὴ μετασκευάσωσιν οἱ πόλιται, σωφρόνας ἐποίησαν ὥστε τὰ θεῦ Ευκλείδ' ἄκουσα εἶ). Hoc igitur nunc dicit ὅτι πῦ πάνυ χρόνων ἀναζητῆσαι τὸν βίον ἐ βούλομαι.

v.παρ] βεβυσμένοι τὰ ὦτα, πεφραγμένοι. Sic in Satur. & de Merc.cond.Heliod.lib. 3.

P.224.l.a.v.πα] πέπιροι. contrà ὀμφακίαι. de quibus dictum antea:sic postea ἀσαφίσες.

l.b.v.δη] τοὺς ὀφ τυμπάνῳ. Rei cùm ad supplicium ducerentur, solebant gestare tintinabula ne populum incestarent, vt ciues tinnitu illo moniti de via decederent.Zon.li.2.Annal.hinc carnifices cum tintinabulo, vt apud Plau. Trucul. dico hac de re alibi: Sũt tamẽ qui τύμπανον hîc interpretentur ξύλον ᾧ τοὺς καταδικασθέντας φόνου. dixi de hoc supplicio ad illud Petron. *debeamus tepti perire.*

v.τ] σκηνὰν ἀμιλιῶ.Sic antea εἶων θεασ.

l.d.v.θρω] ἀμβρωτημάτων.Angl.θεαμάτων.minùs rectè.

P.225.l.a.v.θεῦ] ἡμιτελὴς ὁ δόμος. Iam hac de re diximus in Dial.Mort Val.Flacc.lib.6.

coniux miseranda Caïco
Linquitur & primo domus imperfecta cubili.

Sic postea ἀτελὲς μᾶλλον τὸ τεῖχος.

v.π] ἀῤῥαρεν. Sic passim antea κέκριται, ἔδοξεν.

l.d.v.νεω] πέντε μόνας ἡμ. Sanior hæc lectio quã quæ in Angl.Codic. πεντεκαίδεκα. Solebant enim mortui in exorabilis suis à Plutone diẽ postulare,& vt plurimum πέντε. Sic in Dial.Mort.

v.ταυ] ὀπτχάλω ὀπόσα. Eadem antea & in Toxar. & in Dipsad.tangit Theophr.Charact.θεὶ μικροφιλοτιμίας.

P.226.l.c.v.ωρ] ἔκαστα ἐπαινοῦσιν. Vt illud, *laudant conuiuæ*, Cõuiuæ, vt hîc, parasiti: dixerunt viri Clar.ad Pers.dixi ad illud Petro. *vt foris cœnares poëtam laudasti.*

v.τος] ὅρκος ἰῶ ἐγώ.Iurãt Parasiti per reges suos.

l.d.v.καρ] ἐπεὶ ἔχασά με ὑποθάνοντα εἶδε. Cùm dicere debuisset ἐπεὶ ἀπέθανον. διὸς τῶν εἰργασται· Ἀττικὸς χημα πισμὸς Euripidi frequens: quod & notauit Euripid.Schol.

P.227.l.a.v. εὖ] Γλυκέριον.Notant Grammatici Atticos ὑποκορίζοντας solere nomina secundæ sic transformare, vt διφραξία, διφημία,γλυκιρία,διφρεάξιον,διφήμιον,γ λυκίριον.

P.228.l.a.v.ὑ] ὃν διαμέτρῳ ἡμῶν οἱ Ζῶοι. MS.ἡμῖν.Prouerb.τ πάνυ διαφερόντων.

v.μῳ] ὑ γδ οἶδ' ὅπως. Interpungunt hunc locum Grammatici,& dici volunt ὑκ οἶδα γδ ὅπως.

l.d.v.π] ἰσοτιμίαν. Hanc apud inferos æqualem honoris sedem,sic alibi vocat in Dial. Mort. & postea p.231.& passim.

P.229.l.a.v.θεα] τύμπαλιν, MS.ἐς τὸ ἔμπαλιν,τόυπτειν ἐναντία τοῖς γιγνομένοις ἐν τῇ ζωῇ.

l. b. v. εἶ] πορφύρας ἄνθος. ἄνθος de re qualibet ridente,vt ἄνθος ὥρας. Sic apud Homer.ἄνθος πυρός·

Αὐτὰρ ἐπεὶ πυρὸς ἄνθος ἐπέπλατο, παύσατο ᾗ φλόξ.

A quo Philostr. in Scamand. Æschyl. Prometh. vinclo τὸ σὸν γδ ἄνθος.

v.πα] κλίνας ἀργυρόποδας. Potest sumi ἀπλῶς, vt in Somnio & alibi, potest etiam significare λευκόποδας, vt ἀργυρόπεζα, λευκόπους, vt apud Catul. Epithal. Iul.& Manlii.

O cubile quot ô nimis
Candido pede lectuli.

ἡ κλίνης ἀργυρόποδος, licet sciam hunc locum capi de lectulis ἐλεφαντόποσι.

v.πτον] ὑβριθρώπους πς. MS. Regius ὥσπερ ἂν ἡλίου ὡς ἀνήρ.

Ibid.πεισθλεῖος] Vt in principio Nigrini.

v.γου] ὅλῳ τῷ πήχει βασιλικῷ. Tangit hunc locum Theod.Marcil.ad Hora.dixit autem βασιλικῷ, ἀντὶ τοῦ, μεγάλῳ,ὁ γδ βασιλικὸς πῆχυς ἔχει ὑπὲρ τὸν ἰδιωτικὸν βῆς δακτύλους. Solet Lucia.tyrannos & cæteros superciliosos Τιτανώδεις βλέποντας, his verbis attollere.

v.θεῦ] ἢ ἑαυτὸν ἐξυπνίζων. Sic passim alibi ἀντὶ τοῦ πίνων τὸν πρόχλον & τοὺς ἰδίους ὤμους θεὶς κοπούμενος, δύ-ναμεσῶν ἢ ὑφηφάτως θεὶ πκῷ. Sic scriptum ad oram MS.Regii.

l.d.v. ζ'] ὀκλυθησόμενα. Angl. ὀκχθύ.

P.230.l.a.v. αὐτ'] ἀνιμήσονται MS. ἀναπαύσῃ.

v.δ'] μὴ ἀπαχρεώσας. MS. ἀπονήσας. Lucianea prorsus dictio.

l.b.v. πς'] σιωαρίπασον. Angl. σιωανάαπασον.

l.c.v. ζλη'] πεσίσκωπος. ὀπὶ τ κώπης καθήμενος. varia est κώπης acceptio quam vide apud Grammar.

P.231.l.a.v. ερ'] πεὸς τὸ ἔθος. Angl. ὡς τὸ ἔθος.

l.b.v. ζις'] ἢ καὶ ὕδατος. Dictio, φασὶ, quæ sequitur, prouerbium notat, de quo interpr. Catull.

l.d.v. αδις'] τὰ Ελευσίνια. ἑορτὴ Apud Athenienses ἡ ὀπτελουμένη Δημητρὶ καὶ Περσεφόνῃ, ἐν ᾗ ἐχρῶντο αἰόντα λινᾶ μανίσια. De Eleusiniis, Scalig. ad lib. 7. Tibulli, & copiosè dico alibi.

P.232.l.c.v. απ'] κηλίδας ὀκ τῆς ψυχῆς. ὄνειδος. Sic rectè hanc vocem ad mentẽ Luciani interpretatur Hesyc. qui hac in voce cõsulẽd. Interp. Aristoph. Suid. alia est κηλίδων acceptio alibi apud Lucia.

P.233.l.a.v. μεσ'] ὀπὶ τραχήλου ὠθοῦσα. *Collo iunixa*, Heliod. lib. 8.

l.b.v. σας'] ἀκείνους μὲν. Has omnes tyrannorum artes alibi fusè exsequor.

l. c. v. πν'] ἀσκαρδαμυκὶ. αὖθι τὸ καμμύειν. Sic Grammatici. dixi antea.

P.234.l.a.v. πψ'] τ λύχνον ᾗ τὴν κλίνην. Vt antea pa. 161. induxit τὰς πρὸς τ ἥλιον ἀποπλανήσας σκιὰς ἀπὸ τ σωμάτων accusantes τὰ πεπραγμένα ἡμῖν ὑπὸ τ ὄνου, sic nunc lucernam & lectum testes citat, alludens ad Græcos Philosophos ᾗ ὀπίπτοδες ἐμπαίζει τ λύχνον ᾗ τὴν κλίνην μαρτυρούντα ὑπὲρ αὐτῶν, siquidem Philosophis istis ᾗ πὰ φυτὰ erant etiam ἔμψυχα.

l.c.v. πας'] κατάγραφος. Ex Platone Lucianus, ex Luciano Iulia Imper. Cæsar. vide Clariss. Casaubon. ad Pers. dixit idem Lucia. alibi κῇ νύκτα ποικίλος. In re tamen dissimili pag. 528.

De Mercede conductis.

P.236.l.b.v. οἱ'] ἐξυρημένοι τὰς κεφαλὰς. Herald. ad Marti l. dixi ad Petro. τὸ γὰρ παλαιὸν οἱ ναυαγήσαντες ἄνθρωποι τοιούτῳ ὀκέχρωντο σχήματι πρὸ τοῖς ἱεροῖς καθήμενοι ᾗ τ αὐτῶν πύλῳ ὁλοφυρόμενοι.

v.ησ'] δίχα πάσης τῆς τελετῆς ἐξέρχεσθαι. Prouerb. de quo paræm.

P.237.l.b.v. σι'] μετ τῆς καρίδος ἄζυγος καταπίνοντα. Sic in Piscat.

l.d.v. ει'] καθάπερ ὁ Αδρός. Ex prouerb. αδρὸς χάσκει.

l.a.v. ϟ'] ὀπὶ παν. MS. ὀπὶ παρόντων.

l.b.v. ϟϟ'] ὀπὶ πμοι τ ὀπι. Angl. ὀπὶ μῶν τις.

l.c.v. εἰς τὸν ἀμίδα ἐνυρεῶντας. Prouerbium in fastosos diuites, dixi ad Petro.

l.d.v. σις'] ἐλευθεροδουλείας. De qua Herald. ad Mart.

v. θεικανὸν τὸν πρ. Angl καινὸν.

P.239.l.b.v. δ'] ὁ καλὸς πω ῥητωρ ἔφη. Demosthen. contra Philipp.

l. d. v. δ'] δὲ χῇ τὸν. In margine Regii Cod. αἱ γὰρ δὲ χαὶ ὀπὶ παν τὰ ἀδιώατα πρόσθεν ὀντα. Sic apud Lucia. Nauig.

P.240.l.c.v. μο'] ἐντεχνοτέρως πείθωνες. Hoc habet ex Aristophane. σημαίνῃ δ' perdictionem πείθωνες τοὺς ὠνησυμασμένους πινὶ πράγματι.

v.ϊσ'] ὀν τῇ πυκνῖν. Hæc sic dixit Helio. li. 1. κόρος γὰρ ἔρωτος τὸν ἔρωτον τὸ τέλος.

l.d.v. πς'] ἐξωροι. Vt passim in Dial. morr. & alibi, contrà πέντος ὥρος. Lucia. alibi Dio. in Iulio.

P.242.l.a.v. σιω'] τῆς συραυλίας. τῆς δὲ ταῖς θύραις πρεσβείας, vt συραυλεῖν πρὸς θύραις δίκη πείθειν. De his officiis horridulorum comitum dictum passim.

v.π'] ὀνομακλήτορες Λιβυκῷ. Hac de re Casaubo. ad Sueton. vbi de seruis Syris. Sauar. ad Sid. dixi ad Petron.

l.c.v.φρ'] καταδικάσας. κατηγορήσας

P.243.l.c.v. μα'] ᾗ ἔστεψαι τὰ Ολύμπια. Sic in Tim.

v.ἀμ'] ἀμέλξεις ὀρνιθων γάλα. Paræm. ὀπὶ τ ἀφρῶδη ἀγαθῶν.

l.d.v. να'] ἀποπίπτοντα τὸν πόδ. quod pag. 237. dixit ἐξυπνιάζοντα. sic in Paras. ὕπλιος ἀφεικώς, tangit Casaubon. ad lib. 2. Suet.

P.2.243.l.b.v. χον'] ὀκ τοῦ Διὸς δέλτων ὁ μάρτυς. Prouerb.

P.244.l.a.v. ζεπ'] πεπτέλεια. Metaphoricè sumit πεπτέλειαν vt patet apud Hesyc. Alii dixerũt πεπτέλειαι vt patet apud Achill. Tat. lib. 2. Scholiast. Æschyli ad Agamn.

l.b.v. τ'] κοσμιώτατα χρηματίσας. Sic in Gall. explicat illud verbis seq.

v.λω'] τῶ Διὸς τ οἴκου. Tangit Heliod. lib. 2.

l.c.v. πάντα [πθαύμακας. Et apud Cic. in parad.

v.ἐκ'] πρειωπῆς, ἐκ φροντίδος, πρεισκέψων.

l.d.v. σε'] χλόμαχθον. Hanc vocem ex Hesych. interpretatur Clarisſ. Casaub. c. vlt. li. 9. Animad. ad Athen. profert hanc Lucian. sæpe alibi.

P.245.l.a.v. δν'] εἶτα ζῆν. ζῶν interpretati sunt viri doctissimi.

v. ἀναβιῶναι] τὸν βιοῦν. πρεσβύτας. Hanc vocem interpretati Casaubon. ad Athen. Herald. ad Mart.

v.ηκ'] πολυετῆ δουλείαν. Vide quid dixerim ad hùc Petro. locum *veterem conuiuam*.

l.d.v. ολι'] ὑπὸ τὴν κλίνη. Laudat hunc locum Casaub. ad Suet. p. 167. hanc eandem comparationem alibi repetit Lucia.

P.248.l.b.v. ὡς'] Επὶ Μανδραβύλῳ. Paræm. de his quæ vergunt εἰς τὸ χεῖρον. ὁ γὰρ Μανδράβυλος ὅστις ἀνὴρ ποτὲ θησαυρὸν ἐν Σάμῳ χρυσοῦν πρόβατον ἀνέθηκε τῇ Ηρᾳ, πρῶτ' ἀργυροῦν ἔτι δεύτερον χρυσοῦν, καὶ τὸν τρίτον χαλκοῦν. Huius meminit Plato Comic. ἐν Διὶ κακεμβῶ.

l.d.v. αὐτα'] θηλύας. Homerica dictio, vt illud sequens ἀειπελίῳ ὀπὶ μαθῶ.

v. φεις'] ὑμμαθήσας. Sibi ipsi Interpres dum subiucgit ᾗ πόρρω τῶν τῆς ἁλικίας παῖδ' ὑόμενος. Casaub. ad Char. Theoph.

v. δραφθείρᾳ. Recordatio antiquæ liberratis seruos excruciat, qualia narrantur de elephantis qui nocte seruitutem suam lugent.

P.249.l.a.v. ᾗ'] ἀγοραίοις ᾗ βωμολόχοις] Hæc verba sæpissimè solet coniungere, posterius alibi interpretor, prius Hesych. verbo ἀγοραῖς πίναξι.

v. ᾗ'] πλήθει Ρωμαϊκῶν. Angl. πλήθ ἀσπίκῳ.

Ibid. ξενίζων] τῷ πείθωνι. Angl. ὦ πώγων.

v. δορ'] συδκυδώνων. συμμίκτων ᾗ ἐπηλύδων. Sic ad oram Angl. Cod.

l. d. v. μετ'] ὑπὸ κώδωνι. Sic pag. 259. ὁ κώδων ἦχε. Casaub ad Suet. Aug.

P.251.l.c.v. σοι'] νεοπλὸς ἡμίτομος. Omnia huius paginæ reperiuntur in Lapith.

P.253.l.a.v. πς'] ὀφθαλμοὶ βασιλέως. Qui Sycophantæ, Eunuchi, dico alibi, & patet lineis seq. repetit ea pag. 873.

P.254.l.d.v. λιν'] πεπτιλωμένων τὰ σκέλη. Athe. li. 12. Alexis, ex quo Lucia. hoc loc. vt patet postea.

Ὥρας

Οεῖς ὃ πιτποκοπέμβων πὶν ἢ
Συρήμβων.

Dixi ad illud Petro. Salamandra. Sic pag. 554. vbi peſſimè interpr. *qui crura totúmque corpus vnguento ſolebant perungere.* verte vt hic Eraſm.

P. 255. l. b. v. φη] ἔπως ὅταμο. Idem Icarm. & alibi Latini dicunt *ſit* Interpretes Horat. ad Od. 3. li. 1. & Martial. ad Epig. 6. lib. 5.

l. c. v. χ] ζαΰζον. Hanc vocem attigi ad principium Petro.

P. 256. l. b. v. ἐαί] ἐς πὰς λιδοτομίας. πὰς Διονυσίκ λαπομίας dicit Athen. c. 3. li. 1. Iun. in Adag. Turn. ca. 16. li. 22. lautumias vult legi dico alibi.

l. d. v. ἤπι] κοσμυμβίας. MS. κομμυμβίας, malè, nam ſequitur πὰς κόμας ἀδεπλεκόμβως: eſſétque δὶς τὸ αὐτό.

v. πὰ] ἡ Αδεξα. *Serua* Heſych. ἄδεξα, δ' ἔλη, παλλακή. Dictio quæ ſæpe corrumpitur, vt doceo alibi.

v. σα] ἐφεσρίδιον ἄθλιον. Dixere Perſii Interpretes ad illud.

Scis comitem horridulum trita donare lacerna.

MS. Regius ad hunc locum μαλδύαν τινὰ ἄμεινον ὃ κακρύφδον νοῆν. leg. Caſau. fin. lib. 6. Anim. ad Athen. Heſych. & Suid. verbo χρόμακθον.

P. 257. l. c. v. ἰῶ] κοσμοφπαπον. ἠδὺ. In Angl. Co. Paginã 258. interpretatur Theod. Marcil. ad Perſ. in p. 259. lin. 1. αὐτὸ τῶ παεπαῖον. Anglic. Cod. habet ωεοσιπίον, & ita legiſſe videtur Interp.

l. b. v. αὐτ] χρυσῶς ὅλος. Angl. ὅλως. Quod Lucianicum eſt, vt etiam antea notauimus, ſic p. 279. & paſſim.

P. 259. l. d. v. ἢ] ἐκείνῳ ἢ ἔμπαλιν. Senſus facilior ſi legas ἐκείνης τῆς ἐμπαλιν.

Apologia.

P. 260. Sufficiat mihi dixiſſe Petrum Moſellanum huius Apologiæ Interpretem oculis ſuis in hac vſum non fuiſſe, donec maius otium probandi. huius Apologiæ pars potior in tractatu præcedente, quale illud ſtatim ab initio ὑπὸ κλοιῷ πὴ χρυσῷ, & pag. ſeq.

P. 261. l. a. v. πῶ] τὰ σφιγγία. Hanc vocem interpretor alibi vt & ſequentem κουρεῖα.

v. Ελ] Ιλίῳ. Tangit in Piſcat. & in Pſeudolog.

P. 262. l. b. v. ἐς] ὅμοιά σι τῷ Σαλαίθῳ. In margine Cod. Regii Σαλδύκῳ, mendosè, ſunt enim variæ hiſtoriæ, patet conferenti.

l. c. v. τῶν] ἐνδιδόντων φυγῆν. Hic rectè Interpres Atticam expreſſit dictionem.

P. 263. l. b. v. αὐ] συγκαίμβων. MS. συγκυέμβων.

l. c. v. ἀκ] κδύδων ἐνὶ φρεσὶ. Malè omnes κδύδων, patet apud Homer. Il. 9.

l. d. v. ὅμ] εἰς ἢ κόλπον πλύσας. Sic p. 936. hac de re copiosè ad illud Petro. *ter me iuſſit expuere.*

P. 264. l. d. v. δὲ] ἦλον ἤλῳ. Sic pag. 271. Interpres Ariſtoph. Suid. Paræmiog.

P. 265. l. b. v. Ρωία ὃ κρείσσων. Melius alii Κρείσσων ὃ πῆνα.

P. 267. l. d. v. ἰκ] ὁ φρενπὶς Ιππακλείδη. Hæc dixerat antea, repetit in Hercule Ogmio, Prouerb. ὅπὶ μὴ παῦ ατύδαιον ἡμῶν λεγόμβνον. Legend. Heſych. ex Ariſtoph.

Prolapſu inter ſalutandum.

Scripta hæc diſſertatio ωεὸς Ασκληπιὸν vt patet fine. Cauſa diſſertationis hæc eſt: ὑγιαίνειν, dixerat αὐτὶ τῦ χαίρειν· αἱ γὸ πῶν παλαιῶν ωεσρήσεις αἱμὸ ἐωθιναὶ χαῖρες, αἱ ὃ ἑσπεριναί, ὑγίαινε.

l. a. v. κελ] ὁ χρυσῆς. Sic apud Ariſten. Epiſt. 1. & alibi quod notauit Doctiſſ. Mercer. Cætera ſummi Rhetoris & Philoſophi doctrinam declarant.

P. 270. l. c. v. Οικέλλω] Cod. Florent. Οικίλλω.

P. 271. l. a. v. εἰσὸ] ἢ πυραπαῶ. Huc pertinet quod eſt in aureo verſu Pythagoræ

Ναὶ μὰ τὸν ἡμετέρᾳ ψυχᾷ ωαραδόντα τετρακτὺν
Παγαὰν ἀενάου φύσεως.

P. 272. l. a. v. Αλ. ὼ] Ιωσῷ. Cod. Flor. ἐν Ισῷ.

De Sectis.

P. 276. l. a. v. τῦ] Βραχὺς ὁ βίος. Primus Aphoriſmorum Hippocratis in quẽ multa Gal. ſic p. 311.

l. d. v. ωερ] Ησίοδον οἰκεῖ. Li. 1. Oper. hæc tota diſſertatio Heſiodũ de via illa virtutis interpretatur.

P. 277. l. c. v. μῦ] Γαναθήναια. De quib⁹, & aliis ſacris ceremoniis dico copiosè σωὶ Θεῷ alibi.

v. ωεὸς] Ἀρετῆς ἄσκησιν. Hoc illud eſt quod Philoſophos omnes exercuit tandiu, de quo locus alius dicendi, vt & de illo ſeq. δὐδαιμονίας κτῆσιν.

l. d. v. ἐφ'] ἢ Αόρνς ἐκείνης. De hoc loco Id. Dial. Philipp. & Alex. Arr. Curt. alii.

P. 280. l. b. v. πῖν] ἀλλ' δὐφημεῖν χρὴ. *Bona verba.* Sũt verba ſolemnis huius formulæ σίγα πᾶς ἔστω λεώς, δὐφημεῖν χρὴ. de qua copiosè Scal. ad Varr. pag. 94. leg. Schol. Sophoclis. ad Oedip. Col. & ad Philoct. dico alibi.

l. c. v. λα] ἐκκλέμβω ωεὸς ἢ λόγον. Sic in Nigrino & ſæpe alibi. paginam 281. & ſeq. repetit in Lapithis.

l. c. v. ιρον] ἐκτεχνεία. ὅτι δεῖ πὰς χεῖρας ἀπίχειν πῶν ἔργων. Copiosè hac de re Schol. Ariſtoph. ad pac. Heſych.

v. ιος] μεγάλοις γράμμασι. Theod. Marcil. ad Perſ. dico ad Heliod.

v. συμ] Ευκράτει. Malè antea δὐκρέσι.

P. 282. l. b. v. χε] ὑπ' ὠαιμωτί. vt in Tim. & paſſim alibi.

v. δαο] σκύφον Νεστόρειον. Talis rixa in Lapith. & apud Heliod. lib. 5. de Scypho Neſtoreo Interp. Martialis ex Iliad. 11.

P. 285. l. a. v. πᾶς] Μαρίτη δβελέχεσθαι. ἄφρονι, μορῷ, De hoc Suid. ex Heſych. Interp. Ariſt. ad aues.

l. b. v. πε] ἐν χρῷ ἡ κυρά. vt antea ἐν χρῷ κυρίας: quid legerit in his locis Interpres non video, nam Stoici dicti ἐν χρῷ κουρίαι. *tonſi, cute tenus.* Ipſe verò *longa coma venerandos, prolixa in capite Cæſaries, capillus prolixior* vbique vertit. de his Iuuenal. Sat. 2. *atque ſupercilio breuior coma* hæc monebat Senator Clariſſ. Godofred. Maluynus. Dixi hac de re antea

P. 287. l. a. v. δὲ] ὑπὸ ἢ Λυγκία. Vt in Contempl.

P. 288. l. c. v. ἐβ] ὑποσισάμβνον. Angl. ὑποσσάμβνος, Mend.

v. ες] ὑποκλείση. Vt in Dial. Meret.

Ibid. χῆ γυμνὸν. χῆ deest in MS. & Aug. Cod.

P. 289. l. b. v. αὐτ] πολίτλω ὄντα. Angl. τῆ.

l. d. v. Λυ] σοὶ μὰ δῖ. Mend.

P. 90. l. c. v. ερ] ὑπολύσω τῆς ὑποείας. Vt in Nigr. & Hercul. Gall. & paſſim.

P. 291. l. d. v. πι] ὅπὶ ῥιπός. Paræmiogr. hoc autem prouerbium εἴρεται ὅπὶ πῶν παῦ ὑπόρων χῆ Θεῦ μόνε εἰς λύσιν ὅπῆρεπομένων.

P.295.l.a.v.παιδίων] οἰκοδομήμασιν. Ead. Iul. Imperator in Epist. ἴσα τοῖς Ὁμηρικοῖς παισὶ παίζομεν, οἱ ἀθρόοι τὰς δίνας ὅπ ἂν ἐκ πηλοῦ πλάσωσιν, ἀφιᾶσιν αἰγιθήλῳ κλυζόμενοι Locus autem Homeri quem imitandum sibi proponit Iulia. est Iliad. 5. Tangit Pisid.

Ὡς συλλογισμοῖσιν ὑὸλιάδα κύματα,
Καὶ κλύσμα χαῦνον παιδικῶν ἀθυρμάτων,
Τὰ λεπτὰ κἀφρη συμπεσόντων εἰς σίγλιν.

Habet sequens illud ἀσπίδα ὠμοβοείην. Ex Homero.

P.299.l.c.v.να] κλῆρος ἀρχαιρεσιακὸς παρὰ Κείοις. Sic p.309. in calpidem, siue capidem, siue capedinem, siue capidulam, siue capeduncula (tot enim nominibus Romani vas illud denominant) solebant iniicere sortes luctantium, & currentium, vt patet lineis seq. vnde rectè in Gl. Phil. ὕρνα κλεροῦσθαι, κλῆρος. ὑδρία, nec malè doctus Grammatic. Hesych. apud quem κλῆρος ἵππος βαδιστὴς καὶ εἶδος δρόμου, tãgit enim rem quæ sortes sequitur, sc. equorum agitationem: de Latinis nominibus superius aliatis dico alibi vt & de sortibus.

P.300.l.a.v.παρ] ἀντέχῃ. Angl. ἀνέχῃ.

l.c.v.πει] ἐπισκόπησον. Angl. ὀπισκοπῆς. Mend. in pagin. 304. nomina loquentium variè confusa erant.

l.c.v.Ιρκ] ὡς πεντηκοντάδεκα. Aod. Angl. πεντήκοντα ἢ ἑκατόν, Mend.

P.309.l.a.v.ὦ] ἀμφιθαλῆ. Patrimum, ἀμφοτέροις τοῖς γονεῦσι θάλοντα, καὶ μηδενὸς ὀρφανισμοῦ. Sic hanc vocem, ex Interprete Aristopha ad aues, interpretantur Scal. ad Catull. Marcil. ad Horat. Morem tangunt Interpretes Theocriti, Eustath. ad Homer.

P.310.l.b.v.ει] ἐν τῷ πυθμένι. Ex Hesiod.

l.c.v.σο] ὥσπερ φασὶν ἐν Δελφοῖς. Dico ad Pausan.

P.311.l.b.v.ρε] κατὰ τὴν παροιμίαν. Sic illa, ἄλλῳ μὲν ἐξαντλοῦμαι ἢ ἐμοὶ ὀπορρεῖ, consule paræmiographos. In Angli. Cod. dramata paginæ 315. omnino corrupta.

l.c.v.ωσθ] τῷ ὀπὶ τραπέζῃ. Hoc est τῷ ὀπὶ τῆς βαπέζης ἐκχεομένῳ ὕδατι· ὃ δηλοῖ τὴν ἰσορροπίαν καὶ τὸ ἀπαρέγκλιτον τῆς βαπέζης ἐπὶ χώρας μόνον, καὶ τῆς ἐπιφανείας ἐπιτηδείως τῷ δακτύλῳ ὀχετηγουμένῃ ἀπὸ φιλεῖ ἐπιδαι, ῥυτῆς φύσεως ὑπάρχον, καὶ ἀρεμινὴν μὴ πεφυκός. Cætera vsque ad pag. 317. crebræ sunt repetitiones comparationum quæ passim alibi.

l.c.v.δὲ] καινὴ μακαιρία. Sic pag. 934. Talis autem illa est qualis fœlicitas Micylli in Gallo ἡ κατ' τὸς ὕπνους ἐγγινομένη, τοιαῦτα τοῖς ὀνειρώττουσιν ἐμποιοῦσα τὰ εἰς βυτλὼ καὶ βιστηρίαν, κεινὴ, ὅλα μηδὲν ἐστῶς ἔχῃ καὶ βέβαιον, quæ omnia rectè interpretatur Gregor. Nazianzen. qui (vt alibi dixi) totus est in Luciano.

P.320.l.c.v.λοι] ἢ ἰδόντες. Angl. εἰδότες.

P.321.l.a.v.το] καὶ Στωϊκῶν τῷ ἄκρῳ. Melius quam in Anglic. εἰς Στωϊκὸν τὸ ἄκρον.

P.322.l.c.v.σα] ἄφικτα] Angl. & ms. ἄφυκτα.

P.323.l.b.v.φορια] ἐκτεπίσαμεν δίφορον. Rectè ibi Interpres est enim δίφορον ex Suid. τὸ τίμιον *merces*. Cætera huius Dialogi antea sum interpretatus.

Herodotus.

P.327.l.d.v.τὸν] Ολυμπιονίκας. Casau. ad Theocr. Scal. ad Catull. ex Suid. innominato. de Hippia, ipse postea, Cic. Apul. de Prodico, Xenophon, & nos ad somnium Luciani, de Anaximene & Polo. id. p. 208. Aristot. Diog. Laert. de Ætione, Theocrit. Epithap. Æscul. de nuptiis Alexandri & Roxanes, Arria. Curt.

P.328.l.c.v.της] κεφαλῆς τῷ καλύπτραν. Dixi ad Petro. de tædis Hymenæi, notum & multa Sc. ad Catull.

P.329.l.a.v.αὐτ] ἐχαύνου. ὄχανον ὁ τῆς ἀσπίδος πόρπαξ. Hesych. & Interp. Aristoph. ad Equit.

l.d.v.λυθ] ὅπ τῷ ὄφῃος. Rectè ibi Opsop. nam ὅπ τῷ ὄφῃος dictum ἀντὶ τοῦ μεγάλου οἱ μάγοι καὶ ἀξιοπρόσωπον.

v.χω] σκηναὶ καὶ καλύβας καὶ πῆγος. Voces interpretatus sum alibi: Rem tangit Suet. Iul. c. 39. *Ad quæ omnia spectacula tantum undique confluxit hominum, vt plerique aduenæ aut inter vias tabernaculis positis manerent, ac sæpe præturba, elisi exanimatique sunt plurimi, & in his duo Senatores.*

P.330.l.a.v.ὀλ] Πολυδάμαντι. Pers. Sat. 1. & ibi Interp.

μαντιφόσμος] Dixit antea & sæpe repetit alibi.

Zeuxis.

P.332. Huic dissertationi (quoniam de hac locus alius dicendi) non immoror: paucæ variantes lectiones, & quæ lectorem auidum non morentur.

p.334. ὀπολύσασθαι. In Angl. Cod. pro quo ex fide mss. & Cod. Florent. reposuimus ἀπολήσασθαι.

P.334.l.d.v.είων πτερῶτων] Mart. Delrio ad Senec. leg. putat βαχυπτέρων.

P.335.l.b.v.κατεδήσατο] ms. Regius καπελαμβάνετο.

Harmonides.

P.336.l.c.v.της] τῆς Φρυγίου. Sunt Harmonidæ quatuor solum musicæ modi principales. Phrygius, Lydius, Dorius & Ionicus: cùm tamen qui de musica scripserunt, quinque cõstituant, addentes his quatuor Æolium, vt Plato 3. de Rep. Athen. lib. 14. Cassiodo. Epist. 40. lib. 2. & libr. de Music. Nisi sub Dorio Æolium inuoluat, hæc enim duo sæpe confunduntur, vt in Pindaro qui cùm Doricè scriberet, vocauit musam suam αἰολίδα μολπὴν. Assignat autem τῷ Φρυγίῳ τὸ ἐνθουσιαστικὸν vbi malè Interpres Obsop. *attonitum*. voluit enim Harmonides *religiosum*, vt pater locis citat. & apud Apuleium libr. 1. Florid. Sed de tonorum istorum qualitate omnes isti ferè inter se dissentiunt: tribuit Ionio τὸ γλαφυρὸν. Interpres *suauitatem*, vertendum erat *varium* vt apud Apuleium loc. cit. sic sæpè apud Homer. γλαφυρὸν pro eo quod multos recessus multásque latebras habet.

Pag. 337. l. a. v. ὀπὶ τῷ] *aues circa noctuam*. Cætera enim sunt Interpretis non Luciani, de hoc prouerb. Aristot. Laert. Dio Chrysostomus, alii.

l.b. v.ω] ὠδὴν τὴν τῆς λαυθανούσης μουσικῆς ὠδὴς κόρης. Vide Interpr. Persii ad Sat. 1.

P.338.l.a.v.μον] τί σοι δῦ πᾶν πολλῶν. Vt mima illa, satis est equitem mihi plaudere.

l.d.v.ὥστε] διαελίφομεν ἀ κύδον. Vide Parœmiog. sic pag.604.

P.339.l. a.v. δείε] πλὼ λθυκήν. De his calculis res nota.

l.c.v.τε] ἐπῶν σκιαί. Sic legit Interpres & Parœmiog. In Anglic. Cod. rectius ἐπαίνων σκιαί. vt σκιαὶ ὄναρ apud Pind.

Scytha.

P.340.l.a.v.ὑ] ωφῶτες. Sic rectè, & patet hac narratione, mendosè in aliis ωφῶτα.

l.b.v. παῦα] πίμπειν ωδὲ τὸν Ζάμολξιν. Dico alibi.

l.c.v.λθυκὸς] ἴπτος. Dico alibi.

l. d. v. σιν] τῶ δαιμοντάτε. Anglic. Cod. τῷ δαιμοντάτων.

P. 345.l.a.v. καὶ] ὁ τηλεπόπης ἐκεῖνος. Telemachus apud Homer. Odyss. repetit alibi.

l.d.v.ἦν] ωδὲς τὸν τῦ Κλεινίε. Legend. Plut. in Alcibiad.

P.346.l.b.v.πίτω] ἀμβολᾶς ἔργον. Tangit hunc versum Heliod. lib. 2. ἐργ.

Αιεὶ δ' ἀμβωλίεργος ἀνὴρ ἄτασθος πελάζῃ.

Quomodo sit conscribenda historia.

P.346.l.c. v. φιλ] πυρεπαίνην. Anglic. πυρέπειν, sic pag. seq. ὡς πυρέξαι.

v.ῥω] ϗ λιπαρεῖ τῇ πυρετῷ. Sic apud Hippocr. & Gal.

P.347.l.a.v.δουω] ὲν μέλῃ. Angl. ὲν μέρῃ.

l.b.v.μλιὼ ἐνὶ ωδραδοῆτν. Vide Parœmiog.

l.c.v.Γέλιμος] Sic pag. 728. πόλεμον πᾶν ὅλων πατέρα ἦ ἐδίξατο. Hac de re copiosè Lipsius.

v.φέας] ὑπὸ μιᾶ τῦ πανηγ. Angl. ὁρμῇ.

P.350.l.a.v.δος] ἀκαλεαῖον. Angl. ἄκαμπον.

l.b.v.τος] ὑπὸ μιᾶς. Angl. ὑπὸ.

l.c.v.λὰ] κᾶν Ἀχαμ. Homer. Iliad. 2. Achil. Tat. lib. 1.

l.d.v.ῆ] ἑτέρας. Angl. ἑταίρας.

P.351.l.a.v.των.δημργίσι] Angl. δημργὸς π.

l.c.v.παρ.ἐρχάτας] Angl. ἑρκατὰς.

P.352.l.b.v.ἐς ἀσύρηλον] Flor. & Angl. ἀσύμφυλον & ἀσύμφηλον.

l. d. v. Λεισθενλ] χάψατος. Anglic. Λεισθένλος χάψας.

P.353.l.b.v.λῶ] ἐπαυθήσῃ] Angl. ἐπαίθισι.

v.δες] ϗεχαπδύοντας. Angl. ϗεχαπδύεζ.

l.d.v.πος] ωδϗὰ πόδα. Rectè Anglic. Cod. ωδὲ. Sic Apolog. de Merced. cond. de hoc prouerb. Hesych. Pollux. Casaub. ad Charact. Theoph.

P.356.l.b.v.ὅμοιος] Ante hanc dictionem est ὑχ in Angl. Cod. mendosè.

l.c.v.ϗ ἰεισοεδὴς] Angl. ἰροειδὴς.

P.357.l.b.v.γοῦ] ἐπὶ ἀ ϗ ὀκτώ. Angl. ἑπτὰ σι.

v.τραυ] ἔντεα. Angl. οε.

v.καχ] ὑπὸ. Flor. ὑπὸ.

l.c.2.πε] Κρόνος. Angl. Κρόνιος.

P.358.l.b.v.αὐτοῖς] ὦδινεν ὄρος. Parœmiog.

P.360.l.b.v.ντ] λοπαίδων. Flor. λοπαδίων.

l.d.v.εἶλ αἰηλωκότος. Flor. ἀλαλωκότα.

v.πᾶ] ἐς πλὼ Μαύρων. Angl. ἐς τὸν Μαῦρον.

P.361.l.c.v.ειν] Κεγχρεᾶν. Angl. Κεγχρέαν.

v.φῶ] ὥπε ὀφθαλμῷ. Idem de domo & de saltatione, & sæpius alibi, habet à Thurio oratore. Iulia Imperat. Epist. ὁ Θύριος ὥπα εἶπεν ἀνθρώπους ὀφθαλμῷ ἀπιδόντες.

P.363.l.b.v.ϗ] ὅλη ἀκμαιέμεν. ὅλη ϗ ῥῆμα in Cod. Flor.

l.d.v.ὰῦ] Μῶμος μωμήσαδαι. Hunc locum imitatus est Aristen. Epist. l. l. t. ex emendatione viri Clarissimi Ios. Merceri.

P.364.l.a.v.βδου] ὑπὸ πασι. Flor. ὑπ.

v.λϗ] Ηροδίξης. Angl. Ηρόδικος.

l.b.v.ὄπορ] ὀπίσω. Aristen. loc. cit.

P.366.l.a.v.ερεπῆ] ἴππον τ Νισαίων. De quibus dico alibi.

l.d.v. πιῦπος] Notæ sunt siue Characteres historici, de quib⁹ Cic. 1. de leg. & 2. de Orat. Strab. lib. 1. Polyb. lib. 12. Niceph. Greg. princip. histor.

l.d.v.ϗιάς] τὰ σῦκα. Sic passim.

P.367.l.b.v.ϗμα] πᾶς ὁ πόλεσι. Sic legit Interpres, aliter longè in Cod. Petri Golmani ὲν ποσὶ.

P.368.l.b.v.έπυ] σωπακτίον. Angl. σωακτίον.

P. 369. l.d.v.χρυσῷ] οἰκοδομήσαδαι. Flor. οἰκονομήσαδαι.

Veræ historiæ Liber I.

P.373. l.d.v. μητι] ϗμὲ οἰπόντος. Longè rectius in Flor. Cod. quem secutus est Interpres ϗμὲ ϗηθόντος. Probatur illius historia, vel qui rebus interfuit, vel qui è commentariis eorum qui adfuerunt hausit: vnde illud in historico fide dignum ϗ ἡμεῖς ἐπιτάμεθα, qua de re locus alius dicendi.

P.375.l.c.v.δα] οἷον ῥέοντα. Similia apud Eustath. in Amorib.

P.376.l.c.v.πλὼ] συμπλοκλὼ ϗ. Hæc desunt in Co. Florent.

v.ϗ] ϗ. Quidam legendum putant ὅσοι.

P.378.l.d.v.ὡς] ἕκασος. Angl. ὡς ἑκάσοις ἐδοκεῖ.

P.379.l.b.v.ὁ] Αἰροκόρδακας. Interpres secutus est Anglicanum Cod. in quo Αεροκόσακας.

v.ἐδυ] δυσοσμίας. Angl. δυσωδίας.

l.c.v.ὁ] χείσι. Vt in Nigr. & in Tox.

P.380.l.c.v.μαγ] τῦ Ροδίου. Angl. Ροδίν.

P.382.l.c.v. των] ϗεκαδιζόντος. Angl. ϗεκαδιζόμενοι.

l.d.v.σσίαν] ὠ τὰς πυγὰς. Castius, si quid in execrando tali scelere, Angl. C. ὠ τὰς ἕδρας.

P.383.l.a.v.καπ] πατωσιν. χατωσιν. In MS.

v.λακλι] ἀμείφυσιν. MS. & Cod. Angl. ἰάφῦσιν, aliter tamen legit Interp.

v.ὁ] πυραύδεις. Angl. πυροείδεις.

Veræ historiæ Liber 2.

P.394.l.a.v.χαν] ϗεπλόοις. Angl. ϗεπόλοις.

P. 395. l. b. v. τλὼ] ὁμοιότητα. Anglic. ὁραιότητα. Aliam tamen lectionem secutus est Interpres.

P. 396. l.c.v.φρο] ωδὲ. Angl ωδϗὲ.

Pag. 397. l. d. v. μέσος] ἦσαν ἀξιολογὲ. Flor. λογικόπατοι.

Pag. 400. l.b.v. ὑπὸ] κολαυδιτόμβος. Floren. χαλκοτύπτομβος.

l.c.v.σκοπ] πολὺ ἀπεχ. Flor. ἐ πολύ, malè, & aliter Interp.

P.401.l.c.v.π] μαχαίρᾳ πῦρ καυθὲν. De hac superstitione locus alius dicendi, præceptum est Pythagoræ.

P.408.l.b.v.λῦσαι] λαβεῖσαι. Angl. βδελυκτὸν.

l.d.v.παλ] ὀνοσκελίας. De his copiosè Cœlius, tangit vir Clarissimus Gilbert. Gaulminus ad Psellum. Interp. Aristoph. ad Ranas.

Phalaris 1.

P.462.l.b.v.σων] ὁμοφρόσυνοι τῶ θεῶ. οἱ ἀπὸ τῆ αὐτῆ στέγη ἀπερχόντες.

l.c.v.ὃ] αὐθέκαστον. ἀπερίβλητον, ἀπροκάλυπτον, vt apud Hesych. cæteræ huius vocis significationes huic loco non conueniunt.

P.463.l.a.v.ὃ] ἀπαρρησίαστος. Angl ἀσίαστος.

P.466. Hæc pag. ex Epist. Phalaridis.

P.467.l.c.v.χεται] ἐ φοίξας. Legend. Interpr. Persij.

v.περιθέναι] αἰπὴ τὸ περίθη. Attic.

Phalaris 2.

P.469.l.b.v.δρες] περίξενος. Differentiæ inter περίξενον & ἰδιόξενον, multæ, quas tradunt Grammatici.

P.470.l.a.v.μᾶς] δημιουργός. Deest in Anglic. Cod.

P.472.l.b.v.τήμοι] φιλοκερδεῖν. Rectius fortean φυλοκρινεῖν, vt est in Anglicano Cod. *per stirpes denaria discernere*, sequitur enim καὶ ῥητορικῆς τὰ πρωτότυπα.

Alexander.

P.473.l.c.v.σῦτ] εἰς κακίαν. Angl. ἐν κακίᾳ.

P.475.l.a.v.ρες] πολεμίους. Sic pag.723. ἐχθροῖς ἅπαν πλησθῆν ἤθοιτο. Æschylus Prometh. vinct.

Ep. χλιδᾶν ἔοικας τοῖς παροῦσι πήμασιν.
Pr. χλιδῶ; χλιδῶντας ὧδε τοὺς ἐμοὺς ἐχθρούς ἰδοιμι.

Ex quo Plaut. Asin. act. 3. sc. *Agedum.*

Ar. Hem adspecta rideo? vtinam malè qui mihi volunt sic rideant.

Sic Terent. Eunuc. Act. 4. Sc. 3. Albin. Cons. ad Liu.

Vrbs gemit, & vultum miserabilis induit vnum.
Gentibus aduersis forma sit illa, precor.

Idem Albin. etiam.

l.b.v.πον] Ρωπικωῦ. Sic legit Interpr. ex Cod. Florent.

l.d.v.νδυε] δεομβίοις. Angl Ευλομβίοις.

P.476.l.a.v.πκοῖς] ἐπαλ. πῖς ἐχθ. Flor. επαγ. ὅλη τ. ἐχθ.

v.δηθ] Θῶνος. Angl. Θόωνος & ita Interp.

l.b.v.ὧν] αὐτὸς. Angl. ἐπὶ.

l.c.v.τδυ] παχεῖς. Sic pag. seq. & pag. 481.

P.477.l.a.v.πολλοὶ ὃ] De serpentibus Pelleis Casaub. ad Suet. lib. 3.

l.b.v.π] ἐ Δελφούς. Sic in Ioue trag. & Icarom.

l.c.v.χρυσᾶς] πλίνθους. Sic in Contempl.

v.σους] ὑπερμεγέθους. Angl. ὅλη μεῖζον.

P.476.l.a.v.ἢ] κακίαν μαστιζόμενον. Paræmiogr.

l.b.v.ἐπι] ὑπὸ ἐχίδνης δηχθείς. Dico ad lib. 2. Heliodor.

v.χθεὶς] περιπεμπεῖ. Angl. περιπέμπει.

l.d.v.χει] σύεσθαι. Malè in Angl. Cod. σύεσθαι. vocem σύεσθαι alibi interpretor.

v.ξασθ] ὕρηπα. Minus rectè in Angl. Cod. ἔρπα.

P.479.l.a.v.περσο] ἐ ἀφρῦ ὑποπιμπλάμενος. De his impostorum & agyrtarum artibus alius locus dicendi.

l.b.v.πόθεν] συλλειβόμενον. Minus commodè in Angl. C. συμβλιβόμενον.

l.c.v.ἀνθαλίζοντες] Angl. ἀνθαλίζόμενοι.

l.d.v.ἐλθ] περιπεδομενῷλω. Cæteri Cod. περιπεμπόλω.

v.εκ] τύχη αἴσ. Flor. τύχη τῆ ἀγαθῆ.

P.488.l.c.v.Σειλλίῳ] Hac de re Suet. Caio.

l.d.v.ζω] Flor. μεῖζον ἀεὶ περισπόμ. Paginam sequentem alibi interpretor, & paginam 490.

P.493.l.a.v.γνω] ὑπὸ δαδί. Malè Cod. Angl. ὑδελ.

v βιβλιμωῦτα πάροδον] Hęc desunt in Flor. Cod.

l.d.v.ἢ] πολλὴν ὑπερβάντων. Cod. Anglic. πολλῶν ὑπὸ πολλὰ ἐπορεύοντων.

P.494.l.a.v.ὑ] Θρακιδιωδίων τὸ ὑπηχεῖ. Angl. C. Θρακιδίλιον τὸ ἐδεθλον.

l.d.v.λύειντο] Angl. δέδιντο.

v. Μορφι] Angl. C. sic habet hanc barbariem, siue, vt ipse alibi dixit ἀσαφῆ ἐ ἄσημα.

Μορφοῦ βαργύλω ἰχὲ αἰχνίχψι φάος δι.

v.δῆμος] ὅλως. Angl. δῆμω.

P.495.l.b.v.πῆ] ἡκιπεῖ. Post hãc vocem sic legitur in Angl. Cod. ἐεσωῤῥὸν τῶν ἐ πλουσιῶν.

P.496.l.c.v.βαυ] ῥαδίας. Flor. Cod. ῥαδία ἡμῶν μᾶλλον ἢ μεταβολή.

P.498.l.b.v.ὃ τιμωρῶν] Angl. Conδῶν.

De Saltatione.

P.499.l.b.v.σκληρὸν] Mordet Stoicum allusione ad generalem Stoicorum thesim.

P.500.l.b.v. των] κάρχαρον. Qualis Appii *canina facundia*, de qua D. Hieronym.

l.d.v.ἐπαγ] ἅπαντες αἰσχρά. Persuasi antiqui *saltationem* vmbram esse luxuriæ. patet apud Cicer. pro Mur. Horat. Sat. 1. lib. 2. Artemid. lib. 1.

P.502.l.a.v.ἀδὴ] χθὲς ἐ περσῶν. vide Paræmiogr.

l.c.v.δάντων] πολεμικὸν. Hanc saltationem φρυλλὶν vocat Callimach. hym. εἰς Δία.

P.503.l.a.v.Μηεύντη. Iliad. ω.

l.b.v. ἐ] καρυαλίζειν. De hac voce copiosè ad Pausan.

P.504.l.b.v.λέγει] ἐδίνεθον. Locus est in clypeo Achillis Il. Σ. vbi ἐδίνεον. Vnde error Luciani scribentis, omnes enim Cod. habent ἐδίνεον.

l.c.v.πας μιμουμένους] πανδήμασι, συνεχῶς τῶν πολιτῶν γινόμενος. Pollux, Hesych.

l.d.v.δε] ὄρχησιν σιωπᾶν. Hac de re alibi, attigi ad Petron.

v.μυεῖν] ἐξορχεῖσθαι. Prophani ἐ ἀμύητοι ab omnibus sacris arcebantur, nec licebat, si temerarii in cerimonias irrupissent, ea quæ viderant vulgare, hæc appellabant ἐξορχεῖσθαι, qua de re dicendum alibi.

P.505.l.a.v.ὐ] Δῆλον. Initium facit probandi nulla olim sacra facta ἀνθρώπους. Qua de re ipse in Elench. Clem. Alex. Protrept. & Stromat. 1. Dionys. Areopag. Eccles. Hierar. c. 1. laudat hunc

hunc locum Casaub.c.6.lib.14. Anim.ad Athen.

l.b.v. ἑαυτές] μιμόυμβοι. Iulianus Imper.hymno Solis.

P.506.l.a.v. ἢ πῶλ Ἰδαίων δακτύλων. De his Pollux, & vir Clarissimus Isaac. Casaub. c. 5. lib.1. Animad.ad Athen.

l.b.v. μὴν] πέρα τὸ μετεῖν. De eod. Dial. Apoll. & Bacchi.

v. βαν] Διοτυσιακά. Copiosè Long. ποιμέν. lib.2.

v. ὑσῶν] Κόρδακος. Tres enumerat saltationum species, quarum inuentores prohibentur Satyri Κόρδακα, Σικιννίδα, καὶ Ἐμμέλειαν, de prima Theodor. Marcil. ad Horat. Vlpia. Demosthe. Interpres ad Olynth. 2. pag. 215. Hesych. Pollux, de secunda iidem Pollux & Hesych. de vltima, Plato, Interpres Aristophan. ad nubes, & Hesych. apud quos rescribe Σίκιννις.

P.507.l.a.v. Ἀλλω] Iliad.ν.

l.b.v. πὸ] ῥεῖ κριθίων. Hesiod. in Theogo.

Καί τε ῥεῖ κριθίων ἰοειδέα ποτ' ἀπάλοῖσι
Ὀρχεῦται, καὶ ἕωμον ἐρυθαίνεος Κρονίωνος.

P.508.l.c.v. ῥεῖ] σολοικίαν. Dictum in Nigrino. Veteres Grammatici σολοικίαν interpretantur quidquid fit perperam σολοικία τὸ ἁμαρτές.

P.509.l.a.v. πασι] πόλις ἐν Ἰταλίᾳ. Hæc vrbs Chalcidici generis Cumæ.

l.c.v. τοσοῦτ] κῦ ἀντὶ Σιβασον. Godofredus Maluynus Clarissimus Senator monuit Interpretem iudicio & oculis abusum suis, dum ista vertit, *nec minus de se exhibens reuerētiæ*. Fraudi fuit, puto, quod Græci nominibus propriis maiusculas litteras præfigere neglexerint, dicere debuit *præcipuè circa Augusti tempus*.

P.511.l. b. v. τὸ] πῶπος πῶλ ἀετῶν. Fabula hæc apud Pindar. Cætera sunt nomina fabulis notissima.

l. c. v. καὶ Ἁλιῤῥόθιον] *Et Halirrothium*, de quo ad Pausan. hæc omnisit Interpres.

P. 515. l.b.v. σμος] καὶ κωφῶ. Tangit vetus oraculum quodquidem sic apud Plut.

Καὶ κωφῶ σιωπήμι, καὶ ὐ λαλέοντος ἀκύω.

P.516.l.a.v. ὁρῶ] ταῖς χερσίν. Hinc Lesbonax Mitylenæus vocauit eos χερσόφυς, & Lexiphanes Luciani pag.534.leg. Athe.c.8.& 16.lib.1.& cap.vlt. lib.4 cætera quæ ad saltationem spectant, vt de Bauciſmo, Betarmo, Hormo, & aliis fusius alibi.

P.519.l.c.v. εἰπ] οἱ δ' Ἀντοχῖς. Iul. Imp. Misop.

Lexiphanes.

P,524.l.a.v. Λεξιφάνης] Cogor longiores in hūc Dialogum diatribas componere vt cacozeli & antiquarii istius Lexiphanis quæquæ vocabula ponderentur: de similibus, Horat. Martia. Suet. Aug.c.86. & ibi interp.

v. Αυκ] πτισσόν· π ὡς ἀπὸ τῶ χθές, χθεσινόν, ὅτως ἀπὸ δ' τῆς, πτισσόν, σημαῖνον τὸ ἐπὶ τέτου ἦσι τὸ αὐτὸ ἔτος, ex quo οἱ Δωριεῖς dicunt σατὰς, vnde σαταῖοι πυροί leg. Scholiast. Aristoph. ad Nub.

v. νεο] νεοχμόν. MS. Regius auctior voce vnâ, nēpe κομιδῆ: per νεοχμὸν autem intelligit νεωστὶ ἐργασμένον, ἀφ' ὗ καὶ ῥῆμα τὸ νεοχμῶ νέον ἔχω vnde νέοχον. Hæc dictio etiam Thucydidi frequens, qua vti solet ἀπὸ τῶ νέον, πεποιῆσθαι, hāc Lexiphanes postea vult significare τὸ ἀρτιχαφές.

v. ὅτω] κωφλυβύσα. MS. Regius habet κωφλοῶπα, sed recepta lectio melior est, magisque alludit ad illud pag. sequētis ὀπιβύσρα ἡ Κυψελὶς κωφλὴ κωφλὴς & κωφλὶς (sic enim apud Hesych. & Interp. Aristoph. ad Pacem) ὁ πῶλ ὤτων ῥῦπος λέγεται, dicitur etiam τὸ ἐσρακεσῶ ἀγγεῖον ἐν ᾧ τὰς ἄρτας ἀποτίθενται, sic dictum ἀπὸ τ κακρύφτω τὸ ἕλω, vt vult doctissimus Christianus ad Aristoph. εἰρη. sic etiam vocabāt alueos è vitilibus vnde Cypselus rex Corinthiorum Æthionis filius, sic dictus quod ἀπεθήκατο τῶν ἐκ τῆς μητρὸς κάκρυφλαι ἐν ᾧ τῶ κυψέλῳ, Cuius posteritas diu postea Corinthi regnum tenuit, dico ad Pausa. Tangit Lucia. pag. seq. dum ait ὅτι Κύψελός πς ἦτ Πεισάνδρος. Vide Scal. ad Euseb.

l.b.v. ποσὶν] τὸν Πλάτωνα. Aliter Apul. de dogmate Platonis, qui vult Platonis patrem Aristonem, ipsum Aristotelem dictum, fuit & Aristoteus qui scripsit ἐρωτικά, de quo Clarissimus Casaub. ad Athen. c. 4. lib. 15.

P.525.l.a.v. τῦ] πεδῦ. Antiquè dictum pro χαμαί, ἀφ' τὸ πέδον.

v. ἀπις] ὀπιβύσρα. Leg. Scholiast. Aristophan. ad Plut.

v. σκάπ] ἀξιοθραύσμαι. De hac dictione locus dicendi ad vitam Demonactis.

v. Λυκῖν] βύβρυχος· εἰ καλῶ ἔχ ἁρῶ, καὶ ἀρεσίμιον. Hoc enim potissimum curabāt miselli scriptores illi, vt exordium reliquo opere longè splendidius eligerent. Quod antea Lucianus notauit tractatu, De conscribenda historia, & sæpè alibi postea. Imitati illi præceptum Pindari Od. 7. Olymp.

Ἀρχομένῳ δὴ ἔργῳ, πρέσωπον
Χρὴ θέμεν πλαυσίῳ.

Citat Lucia. p. 848.

v. λεξις] βύωνυμος. ἀγαθοῖς ὀνόμασι χρώμενος. Qua de re copiosè disserit tractatu, Quomodo conscribenda sit historia.

l.b.v. πα] ῥεῖ διπνησόμεθα. ῥεῖ ἐλθωλίῳ, γυμνασόμεθα, de hac voce vide Casaub. ad Athen.

v. ὦ] ἡλιοκαές. Vsitatum magis ἡλιόκαυσον, κακωμβρον ἐκ ᾧ ἥλ. ω. Hac de re Interpretes Petronii ad illa, *modica vnctione vsus*.

v. ἀφ] ἀπτησία· πρόνοια.

v. παι] σελγίδα. Interpretes Persii & Apuleii: dixi ad Petron. Ibid. καὶ βύρσαν. De hac balneorum supellectile omnes dixerunt. Ibid. καὶ φωσῶνια. intelligit vestem cubitoriam, siue κομιμάτιον, diminutum à φώσαν, τὸ λινῦν ἱμάτιον. Hesych.

v. καὶ] ῥύμματα. πέμματα. σημήματα, ζωπύνια. Tangit Casaub. ad Athen. c. 10. l. 8. Scholiast. Aristophan. Acharn. Ibid. ναυσολεῖν. ναυσολεῖν τὸ βδελυκτῶν, καὶ πυπίλεῖν κομίζειν ἐς τὸ αὐτό. Sic Aristopha. Thesmoph. iunxit ναυσολεῖν, vult intelligi κομίζειν, ἀλλὰ καρπαλίμως κομίζειν.

v. τλῶ] ἐγγυοθήκην. κιβώτιον. Hanc dictionem interpretatur Casaub. c. 13. lib. 5. Animad. ad Athen.

v. ξεις] ἑλινύσεις· ἀπὸ τ ῥίψις. Hesych. dicitur etiam ἑλινύσεις, ἤτοι ἡσυχάσεις, λήξεις, ὀκνήσεις, χολάσεις. Vide Interp. Aristoph. Thesmoph. Pollux.

v. Ση] τρίπαλαι· παλαι. Ibid. λωτῶ. ὀπτυμῶ λεπῆναι. Ibid. ἐκ εὐπόρως· ἀδιωάτως, ibid. τραμιν, ἀφεδρῶνα. Hanc vocem interpretatur Erotianus. Illud ſt quod apud eundem Erotianum Lysimachus vocauit σφιξκῆσα, vt emendauit Doctissimus Christianus ad Erotia. & ad Aristoph. εἰρη. vocat postea τ ὄρρον fine huius pag.

v. μαλακ] ἀσραῖος. Sic vocem hanc interpretatur Hesych. τὸ ὀπὶ τῶν ἵππων ξύλον ὁ κρατοῦσιν οἱ καθεζόμενοι. τίτταται ὃ ἢ ὀπὶ τῶν ἁμαξοπηγῶν ὄντων, οἱ ὃ κῦ τὸ πλεῖον μὲν τῶν σωματηρὸν ἡμίονον ἔτυχες ἔλεγον · εἰσὶ ὃ παῖται ἁπλῶς τὰ σωματηροῦντα. Videtur autem Lexiphanes ex sequentibus ἀσραῖος posuisse αἰτὶ τοῦ ἡμιόνου, sequitur enim ἀσραῖοπλάκτης ἐπάστερχε ἢ πὶ ἱππόκομος.

Ibid. ἀσκωλιάζων] ἐφ' ἑνὸς ποδὸς δηόμενος, dicitur & ἀσκωλίζω Hesych. apud quem rescribe δηόμενοι ἀσκωλιάζειν. Illud est quod Galli dicunt *aller a croche pied* cùm pes alter incuruatur : hanc vocem multis interpretatur Scholiast. Aristoph. ad Pluton.

Ibid. ὑκ ἀκμὴς. μὴ κακμικῶς.

l. c. v. πῦ] λιγυείζοντας · ἄδοντας quia ᾠδὴν λιγυρὴν dixerunt Homer. & Hesiod. de his rusticorum cantilenis Long. lib. 2 & 4. ποιμέν.

v. ἄνδηκα] τὰ χεῖλη τῶν ποταμῶν. De quibus dixi ad lib. 1. Heliod.

v. κα] καύματα. Profert hunc locum Clarissimus Casaubon. Animad. ad Athen. cap. 19. lib. 3. Iunge ab eo dictis Interpr. Virg. ad illud Georg.

Boreæ penetrabile frigus adurit.

Sic apud Long. lib. 3. ποιμέν · κρύος μὲν ἦν ἐξαίσιον ἡ αὖρα βόρειος ἐπέκαε. Philid. Cosmurg.

Χειμῶνος ὥρα, ἡ τὰ δένδρα σωτῆρος
Ἐκ τῆς πυρᾶχας τῶν κρύος μαρκίνεται.

l. d. v. ἑλκῶν] δρώματα · τὰ ἀρότρῳ ἐξειργασμένα πεδία, δρωτειάματα, χωνήματα. Hesyc. Schol. Aristoph. ad Pac.

v. αὐτοῖς] γηπατῆλαι, γηπατῆλοι, εἴδη λαχανῶν.

v. χανθύ] καρεμ. ὄπαιον.

v. ἀπολ] ἀποθρίξομαι. Quidam legunt ἀποθρίξομαι, depilabo.

v. πο] Λεκιθοπώλιδι · τὰ ὀμηλεσμένα ἢ βεβρεγμένα ὄσπεια πωλοῦσι.

P. 526. l. 2. v. ἢ] χυμαιπώλη · τὰς ὀπώρας παρασκευὴ ἰχθύδια ἐν τῇ ἰχθυὶ ἢ ἰχθυοπωλεία apud eum qui vendit piscium intestina siue quisquilias quæ χυμαίαι ἢ χυμέαι. de qua dictione Casaubon. ad Athen. cap. 11. & 19. lib. 7. vbi reprehendit eos qui facculum vertunt. Inde χὸ *hilum* quales miminuti illi pisciculi, de quibus Apuleius libr. 2. Milesi.

v. πι] ὅπ τὰ σέλγη. Locus hic, vt alii multi in cacozeloisto, perobscurus, quem vt concipiam altius repetenda mihi vocis originatio. Σέλγη πόλις ἔθνη Πισιδίας, ὅπου κακῶς ἔζων οἱ ἄνθρωποι, καὶ δημόλοις ὁμοιοῦνται, vt testatur Scholiast. Aristophan. ad Vesp. Igitur qui totam hanc narrationem attentè perleget, videbit Lexiphanem voluisse intelligere τὰ κοινὰ δειπνητήρια, non tam hominum ad ea confluentium multitudinem denotans, quam res communes siue viles de quibus hic perpetuus sermo est : detorta sanè metaphora, quidam hîc legunt τ' ἀσελγῆ mendosè.

v. ὡς] πυελάτιν. τὸν ὃν καλοῦσιν ὀπηδέντα ἄρτον : alii tamen πυελάτιν idem esse dicunt ac πύον quod conueniret cum dulciariis Interpr. Aristophan. ad Vespas. Casaub. quæ Gallis *tarteletes*.

Ibid. ἐγκυφίας ἄρτους τοὺς ἐν ἀποδύῳ. De quibus iam dixi, vbi de Empedocle cinericio.

Ibid. χήπια, κρίμνα. Hanc dictionem variè Grammatici efferunt χήπια, χήθια, χήπια. De quibus Hesych. Suid.

Ibid. οἶζον] τὸ ὀπτράχηλον, τὸ ἐπὶ τῷ τραχήλῳ, τῷ βοὸς κάλλιστον. Poll.

v. σας] ποίλους, βλεφάρους τοὺς ὀφθαλμούς.

v. ψύπαν] ἀ ψύπω. Quod etiam spiro significat, itaque inter varias huius vocis acceptiones, rectè Hesych. ψύπα, ὅπ τῷ ταχέως ἀποθραμεῖν. αἴγπα. Igitur ψύπαν καταπίτνας, ἐσχάτως δραμών.

l. b. v. εἰμί] λαπαγῆν κοπάδους. παίζειν. Nam λαπαγῆν κοπάδους, ἢ κοπαδίζειν, εἶδος ἐρωδιοῦ παιδιᾶς. Rectéque Hesych. λάταξ, ψόφος κοπάδων ὁ ἀπὸ ποτηρίων γινόμενος. Rectè inquam, ille, nam ludendo, cottabos cogebant sonum emittere Valer. Max. cap. 11. lib. 3. *Theramenes perfectam veneni potionem non dubitanter hausit, quodque ex ea superfuerat iocabundus in lusum humo clarum edere sonum coëgit.* Copiosè de variis cottaborum generibus Tzetz. Scholiast. Aristophan. Athen. viri Clarissimi Flor. Christian. ad Vespas. Theodor. Marcil. ad Horat. hic lusus apud Gallos *casse-pot*.

v. μαῖο] ξηραλοιφήσω. Vide Hesychium, apud quem rescribe ξηραλοιφεῖν. De his vnctionibus Theod. Marcil. ad Pers.

v. λυτρίῳ] τῷ ἀπολύματι, ῥυπώδει ὕδατι.

v. μάντων] μὴ τὸ σύρφακος. συρφετώδης ὄχλος ἢ χοδαίη.

v. τοι] δυσκιτῶ. ἀμβλυώττω.

v. ἐφ] ὀπτοδόλωδον, παρεξίεται, σκοπεῖται.

Ibid. σκαρδαμυκτῶ] De hac voce à me dictum antea.

l. c. v. ὄμματ] φαρμακᾶ · φαρμάκων δίκας.

v. ἐγχέας] ἀσφυθριάσας. ἀποκαθάρας τὸ αἷμα τῶν ἐφθωμένων.

v. τὲς] λυμαλέης. λύχνος, ἀπὸ τοῦ λυμᾶν καὶ λύμη, quæ sunt παρὰ τὸν καυθὸν τῶν ὀφθαλμῶν παυρὴν συσάσας ὀπρέουσαι, τῶν ὀφθαλμῶν ἀκαθαρσίαι. Sic pagin. 371.

v. ἀπωδ] ἀπηωδλευκόοι · ἀποδυσάμενοι τὰ ἱμάτια.

v. ἤδη] ἀκροχειρισμῷ. Genus luctæ ἀκροχειρισμὸς qua solebant ἀκραῖς χερσὶ παλαίειν, quoniam autem in plicaturis & nodis digitorum frequenter solebant vitam oppetere, ἀκρόχειρα dicti ἀσφοφόνοι.

Ibid. τραχηλισμῷ] *Succolatione* vt in Cynic. τὸν βαχήλοις ἄγει *succolare*. Hanc luctæ speciem Boeotii vocant βασραχηλίζειν. vocabant enim Boeotii βάσραχας τοὺς βαχήλους Hesych. Igitur certare τραχηλισμῷ est ἀπὸ τραχήλου καπέχειν.

Ibid. λίπα χρισάμενος. Ex Homero.

Ibid. ἐλυγίζετο] Hanc vocem alibi interpretor.

Ibid. ἀντίδηε] τῷ κορύνῳ. Hoc est ἀφεψήματος τοῦ κοιλίας τῆς ἀνθρώπου. Qua de re dico ad Heliodor. lib. 10. vide Scalig. ad Euseb. Hunc locum quidam capiunt de pila sparsina. Vnde genus exercitii quod fit cum folle, dictum κορυκομαχία.

l. d. v. ὁ ὃ] μηλυδαίνας χερμαδίας. Virgil. 5. Æneid. Plut. in Thes.

v. ἔχων] εἶτα σιωπιζόντες · ἀμήλες ἀφρίζαντες. Hanc integram periodum interpretatur Casaubon. ad Athen. cap. 19. libr. 3.

v. πὶ] τὸ ψυχοδαφές. τὸ ἐν τῇ ψυχῇ πνεῦμα βαπτιζόν.

Ibid. δελφινίσαντες] δίκην δελφίνων κυλισθέντες.

P. 527.

P. 527. l. a. v. ἐγὼ] ἐξυόμλω· ὀκπιζομλω. Hanc lineam profert & interpretatur Clariſſimus Caſaubon. loco citat. vt & illud ſequens ὁ κπίον. Duæ fuerunt apud Græcos vſitatiſſimæ tonſuræ ſpecies, σκαφίον καὶ κῆπος de quibus hic loquitur, τὸ μὲν σκαφίον τὸ ὃν χῶ, ὁ δ' κῆπος τὸ περὶ μετώπου. Scholiaſt. Ariſtophan. ad aues Heſych. Pollux, Suid.

v. δῆμος] ἐκπερισθράγη. τὰς θέρμας ἔπεφνε.

Ibid. ἥμη] τὸν ἡνίσιν. Prodigioſa tranſlatio à gutture ad anum.

v. ἀραίας] τῶ ἰχθυηρῶ ζωμῶ. Vel muria vel garo vtrumque enim è liquore piſcium, vide Scalig. ad Auſon.

Ibid. φαυλίας] τὰς ἐλαίας λευκάς. Plin. Celſ. Varr. de re ruſtic.

Ibid. ὁ δ'] ἐρρόφει τὴν κριθῶν. Sic apud Ariſtoph. Veſp. τὴν φακὴν ῥοφῶμαι.

Ibid. ἐκεῖνο δ' ἐν ὀκλαδίαι. De quibus in Lapith. & in Cynic. ὀκλαδίαι, δίφροι, ſiue chiramaxium, ſiue ſella geſtatoria. Nam ὀκλαδίας, δίφρος πεπειὸς ὃν οἱ ἀκόλουθοι φέροντες τοῖς εἰς τὰς ἀγορὰς ἐξιοῦσι πλησίοις, καὶ πεποίηται τὄνομα ἀπὸ τοῦ ὀκλάσθαι, vt vult Heſych. Calli vocant *chaize brizée*, δίφρος συγκλασμός, ἐν πόλει μὲν ὀκτανόμιον ποτὲ δὲ συστελλόμιος, Scholiaſt. Ariſtophan. ad Equit. De hac ſella geſtatoria L. Senec. cap. 12. de breuit. vitæ Martial. Epig. 17. lib. 12. Sueto. Nero c. 26. Vitell. c. 16. huius vſum vlterius proſequi non eſt otii.

Ibid. ἐν] ἀσκαυτὰ δύπλεῖς κράβατοι. Interpres Ariſtophan. σκίμποδα vertit.

Ibid. δεῖπνον] ὧν ἀπὸ συμφορῶν. Dico ad illud Petronii, *Nos vt ad tam viles acceßimus cibos.*

Ibid. δίχηλα] ὕειαι, πόδες χοίρειοι.

Ibid. ἐν ἡτειαῖα] Copioſè vir Clariſſimus Iſaac. Caſaubon. ad Athen. c. 16. lib. 3. Animad.

v. ὑὸς] καὶ λοβὸς ἐκ παχέων. vel vt in aliis ἐκ πηγάνου, Nam idem eſſe volunt Grammatici, vt Interp. Ariſtophan. ad Equit. Heſych. Pollux. videtur autẽ λοβὸς ὁ κ παχέων. Sic enim p. 1052. condimentum aliquod hepatis fuiſſe, de quo Suid. & Poll. conficiebatur ex melle, ſeſamo, & caſeo, legend. Heſych. Sed fortean Luciani ſtylo fuit λοπὰς, de qua dictione copioſè autores quos ſuper citaui.

Ibid. μυττωτὸς. quid ſit, docet Scaliger ad Moretum, ſed κυρίως μυττωτὸς ὅτι ἐκ σκορόδων.

Ibid. ἐν ἀζυρτάκη] Clariſſ. Iſaac. Caſaubon. ad Athen. cap 35. lib. 3. tangit aliam huius vocis interpretationem. Eſt enim hic ἀζυρτάκη βρῶμα ὀξυδερικὸν ἐσκευασμένον ἐκ καρδάμων, καὶ θερέων & aliis oleribus, vnde apud Heſychium ἀζυρτακοπώλης, ὁ τεύτλια καὶ ἐμβάμματα κατασκευάζων.

v. πνες] καρυκείαι. Aliis καρυκείαι, quod idem eſt, intelligit autem ἀρτύματα καὶ τραγήματα πολυτελῆ.

Ibid. θρυμματίδες] Sic nominare ſolent omne genus dulciariorum ἢ ἀπὸ τῶ θρύπτω, ἢ ἀπὸ τῶ τρίβεσθαι, Heſych. effertur autem hæc dictio vel per ι. vel per υ. vt patet apud eundem Grammaticum. v. ἐθθρυμματίς.

Ibidem ἐν] θρία. Quidam ſimpliciter per θρίας intelligunt φύλλα συκῆς, ſed vbi capiendum eſt pro omni altili quod vel συκῆς ἢ ἀμπέλου foliis inuoluitur, hoc autem vocabant ὀπτὰ ἐμπέπων; leg. Caſaubon. ad Athen. c. 24. lib. 3.

Ibid. μελιπήκτοις] πάσυλοι, μάζαι μέλιτι δεδυμμέναι, quæ & μελιπόεσσαι.

Ead. lin. ἀποδρυχῶν τὰ σελάχια. vocant σελάχια ὅσα ἄποδα. Heſych. Suid. Poll. Caſaub.

v. πολλὰ] τμάχη. κόμματα dernes.

v. ποσπὰ] ὀκ ὀρχαίως. ὀρχαῖαι δέπεοι ἐν πλέγμασι γυργατῶδη, καὶ κοπαῖδες, αἱ ἀπὸ τῆς κοπαίδος λίμνης ἐγχέλεις. De quibus Scholiaſt. Ariſtophan. Acharn. & Heſych.

v. καὶ] εἰς ὅλον ἐποκεῖ. ὀκ κλιβαίῳ ὀπηθήτω.

l. c. v. γέρων] ἀγλαδικὴς, ἀπδὴς.

Ibid. ποτήρια] Leg. Interpr. Petron. ad illud *cecidit mensa cum argento.* Caſaubonus ad Athen. c. 2. lib. 11.

v. δῶν] τῆς δελφικίδος τραπέζης, τῆς πόδας ἐχούσης εἰς πύπον δελφῖνος ἐξειργασμένους. Quæ Delphica vocabatur, de qua VVoV Ver. ad Petro. locum cit.

Ibid. ὁ κρυφιμέτωπος] κρύπτων τὸ μέτωπον τῶ πίνοντος.

v. τὼ] κέρκον. Leg. Heſych.

Ibid. ἐν] ὁμβυλιός. τρόχυλος. Vt interpretatur Scholiaſt. Ariſtophan. ad Veſpas.

γηθυῆ] ὀστρακιά.

Οἷα] Θεσικλῆς ὤπλα. Interpretatur hunc locum vir Clariſſimus Iſaac. Caſaub. ad Athen. c. 6. li. 11.

Ibid. βύρυκαδῆ] πλατία.

v. τὰ] αἰσχρόμορφα. ἐλαφρόβαρα δηλ. λεπτότητι.

v. ὑμῶν] κυμβία. τρίγγυλα καὶ βαθία.

Ibid. φιαλίδες] τρόχυλα ἐν ἀβάτῃ.

Ibid. ποτήρια] γραμματικὰ· γράμματα ἔχοντα. Plaut. Rud.

Ibid. πὶ] κυλίκιον, δοχεῖον.

Ead. lin. ἱππολέκης. de quo Flor. Chriſt. ad Veſp. Interpretes Macrobii de Miliario.

l. c. v. ἐς] ἐπίτρεπε. ἀνδρίπιζε. αἰσίπυμπε.

v. ὅπιν] ἀκροδρύεσκες. μέσον πῶς μυθύοντες.

v. εἶτ'] καὶ χρῆδι. ἐντεύμμαθι μυρῳδῇ.

v. ἡμῶν πλὴν ποδοκύπτην. τύμπανον.

Ibid. ἐν] πειγφιτρίαν. ὄργανον μουσικὸν, ὕπω ἀπὸ τῆς χήματος κληθὲν. leg. Heſych. verb. πείγφιτον.

v. ὁ μὲν] ὀπὶ τὴν κατήλιφα. κλίμακα, ἱκρίωμα. Heſych. Poll.

Ibid. αἰαρρίχησεν] αἰρῆσαν.

v. νος] ὁ δ' ληκύθια ἔπαιζεν. ἀπὸ τοῦ ληκῦν, ἢ ληκᾶν, χρυσῦν, βοᾶν, ποῆς ὠδὴν ὀρχεῖσθαι.

v. δῆμος] ἐρρικνᾶτο σὺν γέλωτι τὴν ὀσφῦν. Diceret Petro. *riſu latera commouebat.* lego enim ἐρρικνᾶτο. ῥικνᾶσθαι. *Inſultando lumbos agitare*, inde ῥικνὸς de quo Grammatici.

Pag. 528. l. a. v. χαῖρε] λεῖρον. Intelligit γναφικὸν ὄρμον, ἀπὸ τοῦ ἠλεῖν. Vt quibuſdam viſum eſt.

v. καὶ] ἐλλόβια. ἐρύθια, quidam τὰ ἄνθη. Interpretantur de his Scholiaſt. Ariſtophan. & Pollux.

Ibid. καὶ] πίδας. χαροπίλλια.

v. μὴν] ἄδικος ἡ ἡμέρα. ἡ μὴ ἔχουσα λόγον δικανικόν. cùm iuſtitium eſt.

v. δὴ] ἐκεχλωτίας. In qua linguis dantur feriæ, τὴν ἀρχαίαν ποιῆσαι τὴν χλωτίαν.

v. χεν] ὑδρονομεῖσθαι. ποῆς ὕδωρ τεμάθιον τὸ μέχρι τῆς λέξεως. Quod patroni dicerent ad clepſydram. nota res.

v. ἄχρηστα] καιρὰ. οἷς οὐδεὶς ἐχρήσατο.

Ibid. ἀφόρητα] μήπω φορηθέντα.

v. λοις] ἀῤῥητοποιοῖς · τοῖς τῆς μωσικῆς τελέτας. De quibus locus alius dicendi.

Ibid ἄγδιν] Τάκτικος. Vox Cretenſis de qua vide Interpr. 12. tabul.

v. τέτομα] σκευασφείοις · τοῖς κυβευτικοῖς, ὅθεν τὸ ἐν ἑνὶ ῥῳ ἢ δίῳ πεζεύειν ἔχειν.

v. καὶ] αὐτοκαβδάλων. Simpliciter αὐτοκάβδαλα dicunt Grammatici αὐτοχέδια, καὶ ποιήματα εὐτελῆ.

Ibid. ὑδρομίδας] De his calceis Heſych. Tertull.

Ibid. βαυκίδας] Baucides calceamenti genus crocei coloris, vt ſcribit Pollux. Heſych. vult βαυκίδας ὑπόδημα γυναικεῖον πολυτελές. Etãt etiam albæ baucides apud effœminatos. leg. Caſaub. ad Athen. c. 4. lib. 4.

Ibid. ἀμφιμάσχαλον] ἱμάτιον.

Ibid. ἀμηχέπη] κατά τινα ῥῆτον. De hac voce conſule Grammaticos.

v. δίκην] λαξ πατήσας · ῥαιδαλέως ἐκδύς. Vt apud Homer. λαξ ποδὶ κινήσας.

v. νὸς] τέως αὐλάμωνος · λόγοις ἐθιζόμενος.

Ibid. ἔμπιδος] δισμῶτα.

Ibid. ἀπιμαχλοῶπ · ἐξυβεΐζοντα, ἀπιμάχλος, dicitur taurus ὁ ἀχάλινος ἐξοισφῶν qui etiam dicitur ἀπιμάχλας, Grammatici. per καρπώδισμα & ῥαιδιέραστον intelligit χρήδισμα & ῥαχηλόδισμον.

l. d. v. ὃ] τὸ ἀκροκυνεφές. τὸν ὄρθρον.

v. καὶ] πολυνίκης. πολλὰ νικήσας.

v. μίεσο] διέκοψε τὴν ἑορτήν. *a troublé la feſte.*

Pag. 529. l. a. v. λυπηθ] σκοτεινία χρεὼς. ὑπὸ θεῶν ἐχθραινόμενος.

v. λυσα] ὀκλάξ. Homerica dictio de qua Euſtathius & cæteri Grammatici, ἐπὶ γόνυ καμφείς.

v. ῥαικαλῶν] διαφορέχων ἢ βοῶν καλῶν. Quales ferè ſunt quæ pueris occinuntur næniæ.

Ibid. διχκωδωνίζων. Metaphora ducta ab equis quos explorabant tympano εἰ ψοφόδεις εἶεν, ἢ εἰ θόρυβον ὑποφύγειν δύνανται, μήπως ἐν πολέμῳ εἰς κίνδυνον ὑπ' ἀυτῶν ἐμβληθεῖεν, vt patet apud Scholiaſt. Ariſtophan. ad Ranas, qui alias etiam huius vocis metaphoras exponit. alii ſimpliciter διχκωδωνίζειν dicunt eſſe αἰτιᾶσθαι τὸ συγχέειν.

v. ἀυτῇ] διηπείᾳ. Hac voce interpretatur illud præcedens σωεχὴς ἢ φόρυγξ. Attamen pro διηπείᾳ in MS. Cod. reperitur δίαυτα, quæ eſt præcedentis vocis interpretatio.

v. ἐγὼ] λακκοχέαν, λακκόωρορκτον, λακκοκαταπύγονα. De qua voce Ariſtopha. Athen. lege Heſych. verb. λακκοαυίδα.

Ibid. τὸν] μόρτωνα. *Turpem illum & mollem*, ſic enim ἐκάλουν τὺς μαλακοὺς καὶ αἰχρούς: nominabant enim μόρτον τὸ γυναικεῖον αἰδοῖον vt patet apud Scholiaſt. Ariſtophan. Lyſiſt.

Ibid. τὸν] χίνοβώκτας · τὸν χίνον ἐσθίοντα, πρὸς διάῤῥοιαν τοῦ σώματος. Sic quidam Grammatici, aliter tamen Heſychius qui vult ſchinum hac ratione comedi ſolitum vt dentes candefierent εἰώθασι τὸν χίνον βρώγειν οἱ καλοπιζόμενοι, ἕνεκα τοῦ λευκαίνειν τοὺς ὀδόντας. Vtuntur adhuc nobiles Hiſpani.

Ibid. ἀναφλῶντα] Anceps & varium de hac voce inter Grammaticos certamen, quidam enim interpretantur σύειν, ἢ μαλάττειν, vt Heſychius & Scholiaſt. Ariſtophan. ad Ranas, alii ἀναφλῶντα, dicunt eſſe γυμνοῦντα τὸ αἰδοῖον αἰσχρῶς. vt Alcidamas ille Cynicus pag. 1044. καὶ ἅμα παρεχόμενον ἑαυτὸν μᾶλλον, ἄχει πρὸς τὸ αἴσχιστον. Sic apud Theophraſtum Charact. περὶ βδελυρ. ὑπαστικῆς γυναικὶ ἐλθὼν ἀπασεσάλθος δεῖξαι τὸ αἰδοῖον. Alii ἀναφλᾶν interpretantur χρονιεῖν τὸ αἰδοῖον quam ſignificationem ſequutus eſt Iacob. Micyll. Interpres.

Ibid. καὶ] βλιμαζόντα. Simpliciter Ariſtophanes ex quo Heſychius interpretatur βλιμάζοντα, θλίβοντα, ὑβρίζοντα, vnde βλιμὸς πεσπλασμὸς, ὕβρις. Aliter tamen Didymus, aliter Suidas. Suidæ potior interpretatio qui vult βλιμάζειν, τὸ τῶν ὑπηκόων καὶ τῶν σίτων ἅπτεσθαι, ὥσπερ ἐπίουσι αἱ ὄρνιθες ὠνύμοι.

l. b. v. παῶδη] MS. παῳδή.

Ibid μῷ] πάσωνα. Etiam de hac voce dubitant Grammatici, quidam enim ſimpliciter *puerum* interpretantur aliud alii quos vide apud Doctiſſimum Chriſtian. explicatione huius vocis, & vocis ψωλοὶ ad Ariſtophan. pacem. Scalig. in Priap.

v. νὸς] λεκαλέος. λεκαλήφιλος, *patinarius* vt Vitell. apud Suet.

v. ὀδὶ] σκοπάδειον · τῷ Σκόπᾳ ἔργον τῶν ἀγαλματοποιῶν. De quo Plin.

l. c. v. τοὶ] παρηβηκόνες. οἱ νεκροί.

Ibid. καὶ] πυρὸ Φαλίδας. Intelligit ἐκ τῆς πλεγμάτος κομμάτα.

v. φυλάττω] σφεκάσι θριπιδεύσασθαι. *ſizillis vermiculatis.* Dico ad Pauſa.

Ibid ἐλαίας] νδυσάς. Diſtinguit ἐλαίας χαμαιπετεῖς ſiue ἀφ' ἑαυτῶν πεπτώκας à νδυσάς, quas κολυμβάδας vocant Grammatici & Colymbades Latini.

v. τέρων] κρωβυλώδη, ὃ χόρδιλλον νῦν καλοῦσι.

Ibid. ἐμπυδάκροτα] MS. Regius δύπωδάκροα πόδα καλὸν ἔχοντα.

l. d. v. ὃ] σωθλήσομαι. σωφλυδρήσομαι. Conſule Grammat.

v. εἰω] οἰνοφλύειν. Quidam interpretantur ἐν οἴνῳ φλυδρεῖν *tenir table*, ſed rectior eorum interpretatio qui dicunt eſſe ἐθίζειν ἐν τῇ οἰνοφλυσίᾳ, & ſic Lat. Interp.

Pag. 534. l. a. v. σμῦοις] λογᾶ. τέτιξ λέγει ὀπίδιμα. Vt M. Fœlix Octauio.

v. πόδυματ] δύφορᾶσαι, φορῶ ἢ ἑαίω πόδυμα φησὶ μῦλλος.

Ibid. ἀκροκυματῶσαι] μετοίκοις τοῖς κύμασι διαλυθείσαις.

Ibid. ἔκπεσας] Sic vocat τὰς ἀγώνας ἐπὶ τῇ ἔξει. Leg. Caſaub. ad Athen. c. 21. lib. 3.

Pag. 535. l. b. v. πνὶ] μακκᾷ. μάτην ἀκούει. Sic quidam Interpretes quaſi originatione vocis ludentes: ſed melius qui interpretantur τὰ μακκᾶς φρονεῖ, qua de re Scholiaſt. Ariſtophan. ad Equit. & hoc vult Lexiphanes dum ſubiungit ἢ ἄνδρας πεφρενωμένους ὀλιγαρχομεῖν οἴεται. Cætera communia ſunt.

Eunuchus

Eunuchus.

Pag. 534. l. c. v. εἰρὼ] ὅλας ἀμάξας βλασφημιῶν. παροιμία ὅτι πᾶν ἄχαν ὑβριστικῶς ἀηδίοις χωμῳδῶν. Sic apud Gallos *vne charretée de paroles.*

Pagin. 535. Locum Homeri emendauimus, in quo Erasmus ἱερεῖον *porcellum* verterat, dum legit ὑεῖον.

l. c. v. σκορπας] χρημάτων καταφρονεῖν. εἰς Δεινοτέλη ὑποσκώπτει, qui pecuniam efficit μέρος τῆς εὐδαιμονίας.

Pag. 536. l. d. v. καθημι] θυτὴς ὁν κῆρυξ. Intelligit Arelatensem Philosophum Fauorinum de quo in vita Demonactis.

Pagin. 538. l. a. v. καὶ] Ἄξων φησὶν. Axo leges Solonis vt patet apud Laërtium in Pitt. & in Solon. Interpr. Apollinaris libr. 4. Suid. Scholiast. Aristophan. Νεφ. Pollux, vt Rhetra Lycurgi.

Ibidem ἐρῆφα ἐν ἐρήφοις. καταμφαπτῶσι τοῦτο οἱ ἰδιῶται, φύσιν τρὸ φύσιν.

l. c. v. γυι] ἀναπόμπιμον εἰς τὴν Ἰταλίαν ὁν πέμψαι τὴν δίκην. *que la cause fut renuoyée en Italie.*

De Astrologia.

Pag. 540. l. a. v. λυειδ] δίκῃ μορφῇ. In Flor. Cod. δίκῃ μορφὴν.

Pagin. 541. l. a. v. εἰρητ] τρὸς τὸν Ἀμμ. Anglic. Codic. τρὸς τὸν Ἀμ. Cætera huius dissertationis ex Callimacho & Manilio repetit in Croniis, plurima interpretor alibi.

Demonactis vita.

Pag. 547. l. a. v. φιλοσ] ἀνίπποις ποσί. Vide Paræmiog.

Pag. 549. l. a. v. μὴ] ὑδὲ χὸ δεῖσθαι. Minut. Fœl. Octauio.

Pagin. 550. l. a. v. ἀφιξ] ὅτι τὴν ποικίλην. Anglic. ὅτι τὴν ποικίλην.

l. b. v. τέκνον] ὅτι περίτη. Legendus Doctissimus Flor. Christia. ad εἰρη. Aristoph.

v. ἐπιδ] ὥσθρα ἐχᾶς. Dixi ad illud Petron. *quæque virum quærunt.*

l. d. v. καὶ] δακτύλιον. De hac dictione alibi.

Pag. 553. l. a. v. σαμβ] Ευμόλπη. Dico alibi.

Pagin. 555. l. a. v. καὶ] θρωπαικαθῶσαι. Dixi ad illud Petronii *Salamandra superciliis tuis exussit.*

v. ναύσο] τὸν Κωναίγιον. Cuius historia notissima ex Herod. Diodor. Sicul. Valer. Maxim. Suid.

Pagin. 557. l. a. v. ἔθαψαν] αὐτὸν δημοσίᾳ. Non attendit ad vocem δημοσίᾳ Interpres *cum luctu publico extulerunt.* vt Lycias Rhetor in Epithaphio ἡ πόλις αὐτὸν καὶ ἐπένθησε καὶ ἔθαψε δημοσίᾳ, *publicè, siue funere publico, siue publico luctu.* de luctu publico longissima narratio. Licet videatur satisdatum ad Martial. & Pers.

Amores.

Non esse Luciani sed alicuius qui Lucianum superuixerit iam monui præfatione ad Lectorem, videtur esse Aristeneti. Incertus Interpres lectorem curiosum sæpissimè decipit.

Pag. 558. l. a. v. θρον] λόγοι. Angl. δικημάτων.

v. ἐλίγου] τοῖς Μιλησιακοῖς λόγοις. Interpres Apuleii ad Milesias.

l. b. v. σαθαι] ἑορταστικὴν ἄγομεν ἡμέραν. Iulian. Imperator Cæsar.

v. θαῖλον] θαλάττης κύματα. Vt in Catull.

Pagin. 559. l. a. v. καὶ] ἑαθὶς μέχρι ποδῶν. quales Medorum fluxorum siue laxorum vestes, sic ποδήρης χιτών, Aristenet. Epistol. 15. libr. 1. leg. Xenophon. 8. Pædiæ. Diodor. Sic. libr. 2. omnes.

l. b. v. παρ' Ησιόδῳ] καταλόγων. Qui inscribebatur ἠοίαι. De quo viri Clarissimi Daniel Heynsius & Ioannes Meursius ad Hesiod. Tangit ipse Lucianus dissertat. cum Hesiodo. sic in Lapith.

Ἡ οἵη πότ' ἀρ' ἦγε.

v. θλες] ἀπ' ὀμμάτων αἱ βολαί. Sic pag. 565. Aristen. Epist. 1.

l. c. v. πλὴ] βυφάγος. Philostrat. tabul. Theodam.

v. μων] ταῖς ἀκάτοις. legend. Athen. lib. 1.

v. λισα] Λιβυρνοί. De his nauigiolis Renat. Veget. c. 33. lib. 4. Appia. in Illyric.

l. d. v. μᾶς] ἐκύμαγον Angl. ἐπόιμαγον.

Pagin. 563. l. a. v. ἐγὼ] τὸ ἐρωτικὸν ζεῦγος. De quo Marcil. ad Horat. Mercer. ad Aristen. pag. 229. sic pag. 268.

Pagin. 265. l. d. v. θιζομὲν] καὶ πᾶς μαλακὸς δένδρα φλοιός. Notum ex Theocrit. Virg. Aristen.

P. 567. l. b. v. σάμιλλα] δεξιᾶ τὸ πρόσωπον ἀκατείλας. Dixi alibi, hoc sæpe repetit Lucia.

l. c. v. δὲ] πλὴ ἱερὰν πᾶν ὅλων φύσιν. Hac de re copiosè Interpretes Lucretii.

P. 568. l. b. v. εθρα] ξένας ὁδούς. Sic Latini istud obscenum *viam & locum* dixerunt.

l. c. v. χρυσιν] χῦ πρῶν ἀγόνων. De hoc Prouer. Paræmiogr.

P. 569. l. b. v. θηλυ] τῶρος ἀγελαρχίς. Longus lib. 4.

Pagin. 580. l. b. ὕπνον] ὕδατι λιπῇ. In Angl. Cod. legitur ὕδατι λιπῇ ἢ χρύσιον χλανίδα ταῖς ἐπωμίαις πρόναις.

Pagin. 581. l. b. v. δὲ] νόσος Anglic. νόμος ἐπιφαύσειεν ἀιπῇ.

l. d. v. νδύεσο] ἐλαυνούσας Ροινικᾶς. Dixi ad Petro.

P. 583. l. b. v. ὧδε] ἐρώτα. Angl. ἐρώντα.

l. c. v. ται] ἄμεινον ὑπεθανόντας. Angl. Cod. ἢ ἄμεινον ἀποθ.

P. 584. l. b. v. δὲ] ἀλλῃ πῇ ἔτω. Angl. τῷ προσώπῳ. Aliter tamen Interpres nec malè.

l. d. v. ἄχαν] τὸ παιδιᾶσθαι. Florent. Codic. τὸ παιδιᾶσθαι.

Imagines.

Dialogi isti duo, in quibus Pantheam Abradatæ vxorem describit, doctissimi sunt.

P.587.l.b v. ἔνθα] λίθος ἡ Ἡρακλεία. Plin. Aristot. Sic apud Pitid. Cosmurg.

Πάντας ὑφέλκων οἷα μαγνῆτις λίθος,
Ἢ μᾶλλον εἰπεῖν Ἡρακλείαν πρὸ λίθον,
Φύσιν δ' αὐτὸς ἐλκυστικὸς ἔχει ἔχλ.

P.589.l.a.v. σπ] ἐξ ἁπάσων ἤδη τούτων. Sic Homerus ex omnibus Diis Agamemnonem efformauit, Achil. Tat. lib. 2.

l.d.v. δεῖ] λευκὸν καὶ λευκοῦ. Angl. σεωὸν καὶ λῆ.

v. ερα] Σωσανδρας. Florent. Δωσανδρας.

v. φρατε] δοκεῖ Post hanc vocem in Anglicano Cod. πλὺ.

P.592 l.d.v. θου] ἄμει ἰαι αὐτῷ τῷ μέτρῳ. Vide Paræmiogr.

P.605.l.d.v. καὶ ὑπὲρ τὸν πόδα. Vide Paræmiogr.

Toxaris siue, de Amicitia.

P.619.l. d. v. θεον] ὁραῖντες ἐδώδιμον. Erasmus huius Dialogi Interpres lectorem sæpe decipit. Verte igitur hunc locum vt Godofredus Maluynus Senator Clarissimus monuit *machinantes, vt viderunt in Dinia adhuc esse quod edi posset.* Sic Terent. Eunuch. *hunc comedendum & deridendum vobis propino.* Idem Maluynus *debibendum* legebat.

Pag. 620. l. b. v. Ασίαν] Βασιλεῖ τῷ μεγάλῳ. Erasmus *ad versarum Regem.* verte *ad Imperatorem.* Solebant enim præsides Prouinciarum, vbi in honestos homines pœna statuenda erat, principem consulere l. Diui fratres §. 1. & 2. ff. de pœnis. At mentio Gyari Erasmum saltem admonuisset, loci Romanis exilii frequentis. Hoc monebat idem Senator, & Vincentius Obsopeus argumento εἰκόνων.

l. c. v. δὲς] πορφυροῦσι. Verte vt idem Senator *purpurarum piscatoribus.* Alibi de quibusdam huius Dialogi narrationibus fusius.

Lucianus siue Asinus.

P.647.l.d.v. σαι] ὡς ἄμμα σφίγγε. Scaliger ad Euseb. Incertus Interpres huius Dialogi ad incertum sæpe lectorem ducit. Reliqua in eo Dialogo satis nota ex commentariis Petri Coluii, & aliorum qui scripserunt ad Milesias Apuleii, etiam ipse solus Apuleius hunc sibi proponens Dialogum dum alia de suo conuectit Interpretis fungitur officio.

Iuppiter Tragœdus.

P.684.l.b.v. τῷ θητικῷ] θητικόν. Infimæ classis locus apud Athenienses. Nam totam ciuitatem in quatuor classes Solon diuiserat in πεντακοσιομεδίμνους ἱππάδας, ζευγίτας καὶ θητικούς. Scholiast. Aristopha. ad Equit. tres tantum facit ordines.

P.688.l.c.v. θεν] ἀπὸ καρδίας. Prouerbium de quo dixi ad Petro.

P.689 l.a.v. τυμπανιζομένους. quod damnati ducerentur cum tintinabulo ad supplicium, dixi alibi.

Pag.695.l.c.v. πφον] οἶκον ἢ μόρον. *Tectum domesticum.* Dixi de hoc prouerbio alibi, cætera huius Dialogi sunt centones Homerici & Euripidei.

Somnium siue Gallus.

P.705.l.b.v. τείχων] μοὶ τοιαῦτα παρίξης. Casau. ad Suet. Sic pag. 811.

l. c. v. ἥλιον] ἐρχόμενο, τοῦτο δ' ὑέσθω τῦτο ἐς τὰ ὄφιτα. Aliter in Flor. Cod. ἐργ. ἵν' ἐώθης τὰ ὄφιτα.

P.706.l.b.v. πάνυ] τοῦτο δοξόζεν σοι λόγον ὄντα λόγῳ. In Flor. Cod. deest λόγον. Sed similibus originationibus gaudere Lucianum supra monui.

P.707.l.b.v. ἀμέν] ὀκεῖνος αὐτός. Paraphrasis est huius versus.

Ἐκεῖνος εἶτ' ἐγὼ λοιδορεῖ ἢ μή.

v. λῶ] τῶτ' αὖ μ. ε. πεπωδέστερον In Flor. Cod. τοῦτο μ. ε. πεπωδέστερα.

P.710.l.a.v. σας] In Florent. Cod. deest ἀφανισθήσας.

l.c.v. τως] τὰ καθήκοντα. *Officia*, & sic rectè idem Interpres in Conuiuio seu Lapithis vertit, τὰ καθήκοντα εἰδόσιν. *qui officia norunt.*

v. Ευκραι] πρὸς ἡμᾶς. Flor. πρὸς ἡμᾶς.

l. d. v. ἠπιαλ] χεῖρας ὀρέγων αὐτῷ. Hanc scripturam secutus est Interpres. In aliis tamen Codd. legitur χρὴ χρῆν τὸν Θεσμοφόλιν ἐφεισόμενον τοῖν.

P.711.l.a.v. χὴ] κελεύσω. Flor. κελεύω.

Ibid. ἐν τῇ γυναικωνίτιδι διαδιδῶμι] Angl. διάδομ. De hoc loco Clariss Heyn. ad Hesiod.

P.712.l.a.v. ὴ] ὁ πόντος σωτηροποιὸς. Vt in Nigrin.

P.713.l.a.v. τον] κεραμεοῦν πρύβλιον. Generaliter pro quolibet fictili. Sumitur tamen pro sacris fictilibus qualia Numæ fictilia, & ita videtur interpretari πρύβλιον, Hesych. ποτήριον μυστικόν.

l.d.v. ὦ] κάλλιστον κτέρας. In Euripide κ. βροτοῖς.

Pagin. 721. l.a.v. καὶ] ξίφη ἐλεφαντόκωπα. Heliod. l.b. 2.

v. ἔνδοθεν] ῥάκια δύσηνα. Tangit scenicas vestes seruorum. Duplex vestis in scena, liberorum & seruorum, vt patet apud I. Polluc. c. 13. l. 7. Eorum qui seruos fingebant vestes centuculi ex paruulis pannis. Sic pag. 1029. αἱ τραγικαὶ ἐσθῆτες ἐκ ῥακῶν παύρων βύπλων συγκεκομμέναι. Hinc *centunculum mimi*, apud Apul. Apol. 1. Hinc locus ille Plautinus *Consutus tunicis hinc aduenio non dolis.*

Pagin. 722. l.b.v. Μι] τοὺς τὸν Σίφνα. Floren. τοὺς τὸν Σ. De hac mutatione nominum eleganter Clarissimus Casaubonus ad Athen. c. 14. lib. 5. Mercer. ad Arist. pag. 241.

Icaromenippus.

Pagin. 370. l. b. v. ἀρτι] Hic Dialogus est Homericus cento. πρὸ τῆς ἱπποπόλων. Ex Iliad. v.

l. d. v. γωλαια] ὀπίσω τρέφει ζηδ. αρ. Passim Homerus.

P.731

Pag.731.l.b.v. ὕπις. Homer Odyſſ.π.

l.c.v.σον] ἀπολύσωι τῆς παρούσης ἀπειλίας. Sic in Hercule Gallico.

l.d.v.μα] πλὴ ἀχλυώ. Ser.ad finem 2. Æneid. de hac nebula Æſchylus Sept.ad.Theb.p.80. Apul. lib.1. Flor.

Pag.732.l.b.v.πρὸς] τὰς καίνους ἀπθυθύνοντας. Verbum eſt tranſlatum à tectonica ad ſcholam Stoicorum. De hoc verbo vir Clariſſ. Theod. Marcil.ad Perſ.

l.d.v.νθύνται] τῇ μηβυᾷ. In multis Codd. τῇ μητεὶ. mendosè: hiſtoria narratur pag.1062.& de imaginib.& de conſcrib. hiſt. Galen.lib.de prœcognit. Plut.Iulia. Imper. Val. Max. ſimilem refert Ariſtenet.Epiſt.13.lib.1.

P.735.l.a.v.δώματα] Heſiod.1.Oper.

l.c.v.τὸ] In Flor. Cod. φασίμυ. Cætera Homerica ſunt.

P.740.l.a.v.ρυς] λόγον λαθυείνθοις. Sic pag.1041. Δίφιλος, Λαθύεινθος ὀπίκλην.

v.λα] πολλῷ γελοιοτ. Flor. πολλὰ.

Bis accuſatus.

Pagin. 742. l. b. v. ἐδὲ] κινησαθαι τὸ ἓς. Paræmia.

Pag.750.l.b.v.ἡ χαφ] Πύῤῥωνος λειποταξίν. Dioge. Laert.initio vitæ eius.

Pagin. 751. l. b. v. ἔχων] ἔωθεν εἰς ἑαυίεχεν μιθύων. Sic in Deorum conſilio ἀκράτυ ἔωθεν ἀποπίων.

Pagin. 754. l. a. v. καὶ τὸν] εἰ πεφθόιης. Angl. εἰ πιεδόιης.

l.d.v.σιν] ἀπῤῥίψας. Angl. ἀποκόψας.

Pag.755.l.a.v.ὦ] δοκιμαθὲν. Editiones plurimę δοκιμάσας.

l.b.v.μέχρι] τῷ λόγῳ. Baſil. τύτῳ.

Pag. 761. l. a.v. θῶς] τὸ δῆγμα λαθραῖον. Inuehitur in maliuolos *ſubleſta lingua*, qui vt ait Plautus,

Palam blandiuntur, clam ſi occaſio vſquam eſt.
Aquam frigidam ſub dolè ſuffundunt.

De quibus vide Caſau.ad Characteres Theoph. περὶ εἰρωνείας. Piſid. Coſmurg.

Ποιεῖ ὃ τὰς εἰρωνας ἀβλίτυς κύνας
Σαίνειν δοκοῦντας ϗ δακύειν ἠτεγμθύνς.

Pagin. 762. l. b. v. φος ἐς] πλὴ πετρυπημθύλυ. *Calculum condemnationis.* De his calculis copiosè Scholiaſt. Ariſtophan. & Florent. Chriſtian. ad Veſp.

De Paraſito.

Pagin.764.l.d. v.σκθυασ] Τυ. Tychiadis perſonam quidam loquentem inducunt vſque ad verbum ὀθίσασ. Aliter tamen omnes editiones, aliter Interpres.

Pag.765.l.a.v.σύσημα] ἐγκαπαλήψων. Quidam ἐκ καπαλήψων. vt poſtea.

v.πραι δὶ] μὴ σαφῶν. Caſaubo.ad illud Perſii *ſonat vetium*, legi vult ἄφρον.

l.b.v.αἴθρωπ] μὴ φανερῶ. Ex Anglic. Cod. negationem, quæ vbique aberat, addidimus.

l.d.v.τίχλω] πλάπιεδ. In quibuſd. πεφάπιεδαι.

P. 767. l.a. verſus Homerici erant corruptiſſimi.

l.b.v.σφωτ'] πῶ Ελλίων. In aliis Codd. πῶ ὅλων.

P.769.l.a.v.τὸ πίλυς. Nō attendit ad hanc vocē Interpres. Sic pag. 77. συμφωνία πῶ ἔργον ϗ τὸ τέλυς. Conſtituebat enim Epicurus philoſophiæ ſuæ ſummam ἐν τῷ πίλῃ. Lic Petro. Satyr.

Ipſe pater veri doctus Epicurus in arte
Iuſſit, & hoc vitam dixit habere telos.

Quo loci mendosè faciunt qui in ſecundo verſu reponunt *luſit* pro *iuſſit*, vt moneo ad emendationem huius epigrammatis.

l.d.v.νυσι] ϗ ὄρθιος εἶλιος. Heſiod.1.Oper.

Pag. 771. l.a.v.Τυ] ἀμόπεια. Athen.lib.1. In quo multa ſunt huius Dialogi.

v. ἔχω] καὶ μλὼ. Ante hæc verba, incipit loqui paraſitus. Aliud tamen ſequutus eſt Interpres.

P.773.l.d.v. καὶ μθύπι] νὴ τὸν Ἡρακλέα. De hoc Paraſitico ſacramento vir Clariſſimus Io. Meurſius, iurabant etiam Paraſiti νὴ τὰς ὄῆας Liban. Paraſ.

Pagin. 775. l. d.v. μέλας] ὐδὲ λθυκὺς (τὸ μθὺ γὰρ γυναικὶ) vide Iſaacum Caſaubonum ad hæc verba Theocriti Idyll. 16. ἢ φίλων ἀπὸ χρειᾶς Κύκνον ἔγω.

Pagin.777.l.a.v. νοι, καὶ] καταπείθοντις τὸ τῆς ἑρέτης ὄνομα. Sic apud Diog.Laert.in Stilpo.

Pagin.781. l.c.v. δὺ πις] πρὸς τὰς ἐν πῖς αἰγιαλοῖς ψηφίδας. Sic pagin. 51. ὐδὲν ῥιμώτερον πῶ ἐν πῖς αἰγιαλοῖς ψηφίδων. Tangit finem huius diſſertationis Long. lib.4. ποιμν. Liban. Paraſ.

Pag.785.l.b.v.μαι] φασὶ δὲ. Hoc accipiendum eſt cum diſtinctione. Nam verum illud eſt in matre quæ non conuolat ad ſecundas nuptias. Aliàs falſum, vt teſtantur politiſſimi Homerici verſus quos ex Odyſſ. profert Stobæ. ſerm. 192. vide D. Ambroſ.6.Hexamer.

Anacharſis, ſiue de Gymnaſiis.

Pag.786. Hanc paginam interpretor ad li. 10. Heliodor.

Pagin. 793. l.a.v. σκοιμι] αὐτόχθονας ἄνδρας. Thucydides in proœm. hiſtor. Ariſtid. in Panathen. Ariſtoph. ἱππθυ. Tzetz. ad Lycoph. vide virum Clariſſim. Io. Sauar. ad Sidon. Apoll. Epiſtol.6. lib.8.

Pagin. 803. l. b. v. μιθα] ὅσις ἐν ἄσει σιδηροφορείν. Simile ius Romanorum, vetitum enim prodire cum telo. Cic. parad. 4. Sic iure ciuili l. 14. ff.de re milit. Nouell.85. legend. Syneſ. Epiſtol.107.

Rhetorum præceptor.

Pagin. 816. l. b. v. παιδία] πήχις. Amores dicti πήχις à ſtatura. Philoſtrat. tabula Nili περὶ τ Νείλον οἱ πήχις ἀθύρυσι, παιδία ξυμμετρα πῶ σώμαπ.

Pagin. 819. l. d. v. πῶ] αἰτίοις τῆς ποιν. Eraſm. Paræmiogr.

Pagin. 824. l. a. v. ἐαθῆς] τῆς Τραπεζίνης ἐργασίας. Sic p.974. commendat Τραπεζίνιδον. Eſt autem

Ταραντίδιον, ὑφασμα ἁβροφανὲς καὶ λεπτὸν πρὸς Ταραντίνων ἀφελεστέρου πρὸς κατασκευαζόντων. Sic ad oram Codicis Memmiani.

Ibid. ὡς ἁβροφαίνεσθαι τὸ σῶμα. Dixi de his vestibus ad illud Petronii,

Palàm prostare nudam in nebula linea?

l.b.v. δὲς] ἐμβαὶς Σικυωνία. De hoc calceamenti genere, pag. 989.

l. c. v. σισύρα. Gl. MSS. σισύρα χιτὼν βαρβαρικὸς ἐκ δερμάτων. Rusticorum indumentum, sic Long. lib. 2. σισύρας ἀδυμόλους, penula scortea ex pellibus ouillis consarcinata, de qua Casaubonus ad Apol. Apul. Iunger. ad Long. dicitur etiam σίσυς, & σισύρνα Tzetz. ad Lycophro.

Pag. 823. l. c. v. ὡς λαμπάδες αἱ χωμᾳοῦσαι. Liban.

P. 824. l. c. v. πλεῖσα] οἱ φοίνικες δὲ. Aduocatorum palmæ aliquando sine lemniscis & corona, vt apud Iuuenal. Sat. 7.

Vt tibi lasso
Figantur virides, scalarum gloria, palma.

Et Martial. Epig. 27. lib. 7.

Sic fora mirentur, sic te palatia laudent,
Excolat & geminas plurima palma fores.

Palmas coronatas vt hoc loci ἐπὶ τῇ θύρᾳ χλωραὶ ἐστεφανωμέναι. Tangit Arrianus Epicteti cap. 12. lib. 3.

Philopseudes.

Pagin. 826. l. a. v. βλέπουτ] ὑδὲν πρὸς ἔπος. Prouerb.

Pag. 827. l. a. v. αἴρος] Γαῖα. In Ioue Tragœdo. Long. lib. 3.

P. 828. l. a. v. ἄρα] ὑπὸ λεοντῆ. Prouerb.

P. 829. l. d. v. ρος] ὠφελίαν. Hanc vocem interpretatur vir Clarissim. Gilbert. Gaulminus ad Psellum.

P. 832. l. b. v. τὰ τοιαῦ] βόθρον τε ὀρυξάμενος. Heliod. lib. 6.

Pag. 834. l. b. v. τὰ τὸ χῆμα τῆς ἀφέσεως. leg. Casaub. ad lib. 1. Athen.

Pagin. 839. l. d. v. διεξιὼ] ῥηθὲν ἀπὸ μηχανῆς. Prouerb.

Aduersus Indoctum.

Pagin. 865. l. c. v. λομδὸ] πίθηκος γὰρ ὁ πίθηκος. Prouerb.

P. 866. l. c. v. βλία] ἢ ἀνθρήνεις. Hæc omnia Pers. eiusque Interpretes ad Sat. 3.

l. c. v. τοιαῦ] πρὸς ἰχθύων ἀφωνότερος. Prouerb.

Pagin. 874. l. a. v. χύτρας] μυεῖα γὰρ. Sic pagin. 880. & 885. Sic apud Aristen. Epist. 19. lib. 2.

Pagin. 875. l. a. v. Αἰσώπια συμῆχλα ὀπηχρᾶ. Paræmiog.

Pseudologista.

Pag. 887. l. a. v. πέπλυκα] Prouerb.

Pagin. 891. l. b. v. κῦ] Ινδὰς βαγῳδούς. Prouerb. pag. 892.

l. d. v. κεχρημ] χρυσοῦς ἐν Ολυμπίᾳ κάθηπ. Prouerb.

Pag. 893. l. d. v. πρὸ] ἐξικος πολυχρόνιος ἐργασάμενος. Prouerb.

Pag. 889. l. d. v. θηκαδ] ἀκίνητον πρὸ Καμιρίναι ἴδρυ. Prouerb.

v. ὧτα ὡς] πρὸ ἄμαξαν ἐπαπάσω. Prouerb.

De Dipsadibus.

Págin. 925. l. a. v. ὀλὶ στήλης. Columna siue basis cui affixa statua: in basi planicies apta inscriptioni quam planiciem Strabo libr. 14. vocat τὸ πλάτος τῆς βάσεως. Tangit Theoph. Char. περὶ μικροφιλοτιμίας.

l. c. τοῖα] Interpres dum legit ἰᾷ pro ἴᾳ. nescio quem patrem Tantali facit. Rectiùs

Tantalus hoc patitur nigri prauitate veneni.

Nauigium seu Vota.

Pagin. 931. l. a. v. πλεῦσαι] ἀπ' Αἰγύπτου εἰς Ἰταλίαν σιταγωγῶν. Ex Ægypto & tota Africa Romam frumentum aduehebant Inde λιμὴν προφόρος Pindar. Isthm. Odyss. 1. Rutilius Itiner. lib. 1.

Quin & fecundas tibi conferat Africa messes.

Sic Africa cum spicis. Claudian. lib. 2. de laudib. Stilic. Ex aliis etiam prouinciis, è Sicilia, Gallia Narbonensi.

Pagin. 932. l. a. v. κρώζουσι ὑπὸ πέτρας. Legend. Interpr. Aristopha. ad nub. Tzetz. histor. 301. Chil. 10.

l. d. v. καμπύλ] χρυσοῦ χοινίσκον. Sic omnes omnino editiones legendum tamen est χωνίσκον. De chenisco multa Coluius ad Apul.

Pag. 934. l. d. v. οῦ] κοινὸς Ερμᾶς. Phrunut. cap. de Mercer. Theoph. Charact. 24. Latini *in commune*. Seneca Epistola 120. *Quoties aliquid inuenni non exspecto donec dicas in commune, ipse mihi dico.*

Pag. 938. l. c. v. χθιῶαι] βυμεχθεῖς βάρβαροι. Syri, Medi, sic enim illos vocabãt. Habes præcipuam partem pag. 939. apud Athen. lib. 1.

Tragopodagra.

Pagin. 949. l. b. v. ἔστικε] καὶ μωμικὸς. Potest hic legi δεδυκὸς, vt pagin. 952. δεδυκὸς ὑπὸ μοχθηρίων. Longè maiorem curam poscebant Tragopodagra & Ocypus, sed & maius otium, In nullis Codd. reliquum dramatis Ocypi comparuit.

Meretricij Dialogi.

Pagin. 963. l. a. v. καὶ σωιέτη] ὧν τῆς Αλῴοις. Ἀλῷα Festum Athenienſium agricolarum dictum quod

In areis hac die conuiuium personabat ἑορτὴ Ἀθήνησι μυστήριον ᾧδεί χυσα Δήμητρος. Tangit p. 975. Cætera huius Dialogi diligenter expolui ad Petron.

Pagin. 974. l. a. v. ὥμοσας] ἐν ἀκαρεῖ παίζα οἴχῃ. Prouerb.

l. c. v. ὡς ᾠχου] ᾠδεῖ συμβολαίᾳ ναυτικῇ. Leg. Vlp. ad Demosth. ᾠδεῖ Ἀλοιτήσι.

P. 965. l. a. v. ὄπι] τῇ λοχίᾳ. Ἀρτέμιδι, quæ præsidet λοχείαις ἢ ὠδῖνήσι.

P. 967. l. b. v. πλὼ παρ' Ἀπορρήξωιδν. Idem Prouerbium apud Aristenet. Epist. 1. lib. 2.

Pagin. 969. l. c. v. μίσηθρον] Aliud odii poculum est apud Origenem lib. 7. contra Celsum. De vtroque à me dictum alibi.

Pagin. 970. l. c. v. μὴ] ἐφίλουν μὲ τὸ ᾠρῶτον. Hæc & cætera huius Dialogi interpretati sunt ad Petronium. ad hæc verba, *commouebat vulgiter labra.*

v. βδυλον] μασὸις ἐθλιβον. Plaut. Pseud.

Teneru labellis molles morsiuncula
Papillarum horridularum oppreßiuncula.

Ouid. 1. Amor.

Forma papillarum quæ fuit apta premi.

v. κασσα] ἢ ἑδακνε. Plaut. loc. cit.

v. μος ἤδη] πυτήκη. De comis adsititiis copiosè dixi alibi, Iunge Cl. Alexand. Pæd. lib. 2 c. 11. Artemid. lib. 1. Firmic. Astro. c. 1. lib. 1. vide Herald. ad Martial.

Pagin. 973. τῇ Παιδήμῳ] Cognomenta Veneris, Pandemus & Vrania. ἀμφοτέραι πέρναι, ἡ μὲν Παίδημος ἡ δὲ Πυρανία ἢ τινι Οὐρανία πεπέμπτο ἐν κήπῃς. αἴσα ᾗ Ὀανδήμῳ, ἀφ' ὃ τὸ τὸ ζωῦ σωωσαστικόν τι καὶ ᾠᾠφέλιμον ἡ Ἀφροδίτια ἀκρατές. δαμαλιν δὲ τὴν Οὐρανίαν, ἀφ' ὃ σωφρονέστερον καὶ ὅτι ὑπὸ ζυγὸν ἄγεται τὸ ζῶον καὶ ὑπ' ἄφετον, ὃ πλὼ νόμιμον τῶ γάμῳ ὑπαγινίζεται συζυγίαν ὡς πολυπδότειρα ᾗ ἡδηδότιν. Sic ad oram ms. Regii, quam notam sequitur Cod. Memmian. dum dicit μυκάδα esse sacrificium τῆς Παιδήμου, ἀφ' τὸ, ᾠὸς σωωτῆραν καταφερὲς, καὶ δάμαλιν τῆς Οὐρανίας, ἀφ' τὸ ὑπὸ ζυγὸν πτάχθαι.

Pagin. 974. l. a. v. ὤμοσε] κῇ τῶν θεῶν. Ad oram ms. Regii scriptum erat κόρη καὶ Δήμητρα αἱ θεαὶ, ἡ ᾗ Ἀθίνα ἡ Πολιὰς, ὅρκος δὲ τῶτο Ἀθηναίων ὡς καὶ Λακεδαιμονίων οἱ Διόσκουροι οἱ καὶ ὀμνύουσιν ἐπὶ τῶ Σιῶ.

v. ἀφ' τῶτ] καθαθῆναι συμβολῶ. Hac de re copiosè vir Clarissimus Isaacus Casaubonus ad Athen.

l. b. v. τα ἑκατ] ὁ Χῖος. Deest à mss.

l. c. v. μὲν] ὀλίγας. Deest in mss.

Pagin. 975. l. a. v. νον] λεῖος μοι. De hoc Prouerb. Erasm.

L. c. v. ἐξδυρ] οἶει. In mss. ἐπ.

Pagin. 276. l. d. v. σιν] ἄπαντα ἐπίει. De irrito conatu vt apud Martialem, *omnia cùm fecit.*

Pagin. 97-. l. a. v. πα τὸ] ἀρχύδιον μηδὲ ἀελθμῶ. Specie Prouerbii pro immensis diuitiis, Sic in Epistol. Saturnal. Xenoph. Hellinic. lib. 3. Suid. μεδίμνῳ τ' ἀργύριον ἀπομετρῆν. Horatii & Petronii Interpretes.

v. διηκεῖσθαι] ὡς τὸν Ἄλυν διέβησαν. Hoc etiam specie prouerbii, patet apud Herodot. & Diodor. Sic.

l. c. v. λα ᾗ] ὠλύθμαι. Idem quod ἀδημονῶ leg. Aristen. Epist. 28. lib. 1.

Pagin. 979. l. b. v. μάλιον] δημοσίτης. Sic pag. 107. ita vocatur ὁ δίπλοιν μίδον λαμβάνων, dicitur & δημοιεκτὴς ᾗ δημοιεκτῖος.

l. b. v. δέξιν] ὑπ ἔχουσαν εἰκάσαι. Deerant in mss.

v. πάνυ] ὀπισθυρμίδα. ms. ᾠφελε.

l. c. v. πμᾶν · μὴ ὥραιστ ἴκοιτο. Prouerb. Atticum de quo antea Casaub. ad Athen.

Pag. 981. l. a. v. καὶ] τί σοι. Vsque ad ἴχνη aberant à mss.

l. b. v. αὖθι] κέκυκεν. In margine mss. Codd. κέκυκεν, αὐτὶ ἐρωτικῶς ἴχνη, εἰώθασιν γὰρ οἱ ἐρῶντες ὑπὸ τῆς ἀπόπτων λογισμῶν κάμνοντες καταπίπτειν.

Pag. 983. l. c. v. φύπῃ. Ex eo Aristen. Epistol. 16. lib. 2.

Pag. 984. l. c. v. νὸς ἐπ] ὅτι τὶς θεὸς ἡ Ἀφ. Catull.

l. d. v. δακρυν] λίθος ὑκ ἀνθρωπος. Prouerb.

P. 986. l. c. v. μὴ τῶ] ἐς πλαίσιον. Hanc vocem sic interpretatur Codic. Memmianus πλαίσιον, ᾠδή ταξις ἐν πέραπλύρῳ τῆ ῥήματι, ζωτικὸν ἢ ἐκτάσουσιν ὁπόπ ὀλίγοι ᾠδὲς πλείνες διαχρονίζοι. Hanc habent interpretationem Pollux, Hesych.

Pag. 989. l. c. v. ὦ Μυρτ] ὑποδήματα ὁκ Σικυῶνος· γυναικεῖα hæc ὑποδήματα, vt vult Hesych. De his Cic. 1. de Orat. *Vt si mihi calceos Sicyonios attulisses nõ vterer quamuis essent habiles & apti ad pedem quia non essent viriles.* In Memmiano Cod. erat Σικυωνικὰ ὑποδήματα διαφέροντα τῆς ἀλλων ἦσαν· ὡς ᾗ αἱ ἰφικράτιδες, ἀπὸ τῆ ἰφικράτης πολλὰ ᾠδεῖ ταῦτα φιλοκαλήσαντος ἐπιδειγμένου, dicuntur hi calcei etiam ἰφικράτῖρες.

l. d. v. σαπέρδας. Quid saperdæ, notum ex Interprete Aristophanis Polluce, Suid. Hesych. & Interpretib. Persii. In Cod. Memmiano saperdæ sunt ἀφύαι πεπαιεχυμμέναι διειρμέναι καλάμῳ, ἢ ἁλὶ πεμάχη πεπαιεχυμμέναι.

Ibid. ᾗ ᾠκας. In eod. Memmii Cod. ᾠκαι εἶδος ἰχθύος πεπαιεχυμμένου.

Pag. 990. l. a. v. ᾗ σὺ] ἡμῖν ὑποροφὰς. Sic antea, ὑποδόσεις γὰρ αἰσθανόμενοι γίνονται. Sic apud Petronium, *Postquam amari se sensit, supercilium altius tulit.*

l. c. v. μιᾶς] τὸ ἀοίκιον. Sic in Cronosol. Plutar. Theophrast. Dico cætera ad Pausan.

Pag. 991. l. b. v. παρθεν] ὦ Κοχλί. De his meretricum nominibus, & quam aliquando rectè personis conueniant, dictum alibi à me: lege interim doctissimum Interpretem Aristeneti, nam Aristenetus Epistolarum suarum nomina mutuatus est à Luciano, quod Alciphro, aliique plurimi amatorii scriptores fecere.

l. c. v. τὸ πότε] ὑπέκρεκον ἢ τῶν Λυδίων. De tonis dictum antea, dixit autem ὑπέκρεκον, αὐτὶ τᾶς χόρδας διεψηλάφων, αἰσθανομένη τῶν Λυδίων ἁρμονίαν, ἢ τις ἡδίστη τῶν ἀλλων ᾗ πότῳ ᾠφελιμωτάτη. κρέκω metaphora ducta à lanificio, vt apud Sapphon. γλυκεῖα μάτερ ἐ δύναμαι κρέκειν τὸν ἶσον.

Pagin. 992. l. a. v. μειὸν] πλὼ σωτᾶξιν. Quid sit σωτᾶξις. eod. ore interpretantur Grammatici, sc. est εἰσφορὰ ἐπὶ τῆς ψαλιώσεως διάτεμον· ᾠδέμενον πλὼ σωτᾶξιν, Gallis, *le vous payeray à la monstre.*

De morte Peregrini.

De hoc impostore multi Christiani & profani scripserunt.

Pagin. 995. l. a. v. νειόθεν. Homericum.

l. b. v. ἡβόμυψος] ῥαφανίδι πλὴν πυγμὴ βεβυσμένος. Supplicium deprehensorum in adulterio. τῆς μοιχοὺς τοῖς ῥαφανίσιν ἥλασιν κατὰ τὰς ἕδρας. Hesych. huic supplicio insuper addit depilationem & cineris calidi aspersionem Scholiast. Aristophan. ad nubes.

l. c. v. πα ὴ] πηλὸς Legend. Casaub. ad illud Persii *Vdum & molle lutum es.*

l. d. v. χης] παντα μόνος. Dixerunt ad Petron. Apparet ex hoc Dialogo frustra eos esse qui Lucianum nostrum contendunt olim fuisse Christianum.

Pagin. 1006. l. b. v. χθωβ] βλάκας. Hos pagin. 476. & 481. vocabat παχᾶς.

Fugitiui.

Dixi antea hunc Dialogum non esse Luciani.

P. 1012. l. c. v. ὑπάτῳ] ἀγκώνεκα ἱερεῖ. Prouerb. de quo in Ioue Tragœdo.

Pag. 1014. l. d. v. αἰτῆσιν] ἐκ ὀβόλου μιᾶς πλούτους. Sic apud Heliod. lib. 2. ἢ ἐμοὶ δοκεῖτε τοῖσι δὲ ὄντως ἐκ ἀκόλους, ἀλλ' ἄοσας τι ἢ λέξητας αἰτήσειν.

Pagin. 1017. l. a. v. κτῆμαι] ὦ χρῶ κουρέαν. Emendauimus antea interpretationem huius loci.

v. σον] σκιπίων τοῖς ἱματίοις. Legend. Casaubo. ad Theophrast. cap. de adulat.

l. d. v. δρα] ἐχθρὸς. Ex Iliad. 9. Cætera sunt ex Il. 1. 2. & 5.

P. 1018. l. d. v. βλίου] τελικάτιος. Huius nominis drama fecerat Varro, in quo Iulius, Crassus, Pompeius.

Pagin. 1019. l. a. v. ἀδαδοῦναι τοῖς πιπλωταῖς. Attigi hanc pœnam ad pag. 995. ex Interp. Aristoph. ad nubes. Coniunxit hæc omnia pag. 1049. ἢ καταληρεῖς τὰ αἴγισα ἔπαθες.

Epistolæ Saturnales.

Pag. 1036. l. a. v. λέοντας] καὶ τὰς μονιὰς τῶν λύκων. Censebat vir Clarissimus Godofredus Maluynus legendum esse μονιὰς τῶν σύων. atque mouebatur ea ratione quod lupi soleant bini incedere, at apri μονιοὶ dicantur, vt apud Lycophronem πόρκος μονήρης, quod confirmat Ælian. lib. 15. cap. 3. loquens de Thynnis καὶ οἱ μὲν ἄσπλοι καὶ τὰς οὖς εἰσὶ μονιοὶ, οἱ δὲ συνδυαζόμενοι καὶ εἰς τὸν καὶ τὰς λύκους συώνυμον. Sed pace tanti viri dixerim, loquitur Ælianus de lupis, quatenus bini ad raptum prodeunt, at hic sermo est de victu solitario lupi, lupus solus comedit. Itaque Timon Lucianeus pagin. 46. statuit sibi μονήρη τὸν διαιτᾶσθαι κατάπερ τοῖς λύκοις. Imo etiam μωνιὸς proprium videtur esse lupi adiunctum. Sic Antipater lib. 3. Anthol.

Μωνιὸς ὣς Θαύμοιο θοῶν λύκος ἄσκοπον ἄμβροτα
Ἔκταμεν.

Hinc etiam apud Suid. μονιὸς est μονόλυκος. pro priori parte stat Hesych. Contra omnes mss. Codd. nihil mutare ausus sum.

Symposium.

Caue, Lector, ne sequaris Erasmum huius Dialogi Latinum Interpretem, sæpe enim alienus est ab autoris mente.

Pagin. 1045. l. c. v. παρῆλθεν] ἐξυρημένος τὸν κεφαλὸν. Calui erant mimi. vt apud Artemid. capit. 23. libr. 1. ξυρᾶσθαι δὲ δοκεῖν τὸν κεφαλὸν ὅλον τελῶ Αἰγυπτίων θεῶν ἱερεῦσι καὶ γελωτοποιοῖς &c. sic in 3. Anthol. μορφὸν ὁρᾶς φαλακρόν.

v. φανεὶς] καὶ αἰκάπαστα συγκροτῶν. Vt cinædus Petronii.

Pagin. 1049. l. c. v. ὑφ' ὧν] αἰκαστασιάτων τὸ ἄφρειον. Vt apud Petronium *tanquam cupientis exire bellua*, loquitur de Poëta Eumolpo, vt hic de tibicine.

Pagin. 1047. l. c. v. λὰ σὺ] ὄναιο. Leg. Mercer. ad Aristenet. Epist. 6. lib. 2.

De Dea Syria.

Pagin. 1057. l. d. v. μὴ αὐτ] Ἀστάρτης. Leg. Scaliger ad Varron. 4. Lingu. Latin. Achill. Tat. l. 1. Tertullian. Apolog. cap. 24. *Vnicuique etiam prouinciæ & ciuitati suum Deum est, vt Syriæ Astartes.* Xiphilin. Quidam Iunonem esse contendunt, alii Venerem.

P. 1059. l. c. v. κάρβα] ἰδρώει χδ. De his imaginum sudoribus Ioseph. Scaliger ad Tibullus lib. 2. & Dan. Heynsius ad Sil. Ital.

P. 1061. l. b. v. ἑωυτῆς] τῆς Δερκετοῦς. Leg. Scal. ad Varr. locum cit.

v. λόγῳ] ἰχθύας χρῆμα ἱερὸν νομίζουσι. Et hac de causa piscator Heliodorus cum frustra multoties rete iecisset, huic Deæ suspendit lib. 6. Anth.

Δαίμονι τῇ Συρίῃ μάτην πείσας Ἡλιόδωρος
Δίκτυον, οὐ γνοὺς τὸ μὴ ἔδεν τὸ θεοῦ θύρεις.

P. 1062. l. c. v. δέπι] αἴδρας μικρούς. Phalli siue Priapi pingebantur nanorum specie, vt monui ad Petron. sequitur mox, μεγάλα αἰδοῖα ἔχοντας, & paulò post ἔχων αἰδοῖον μέγα. sic apud Hesych. πάνες ὅτι τὰ μικρῶν, ὡς πάτον καὶ αἰδοῖον ἔχοντα μέγα, οἱ γοῦν πάτοι μεγάλα ἔχουσιν αἰδοῖα. Talis erat pictura Dei hortorum cuius meminit Tzetzes ad Lycophronem vocans eum δυσειδῆ καὶ βαθυκάδιον lege βαυκαίδιον.

Pagin. 1077. l. a. v. ζωίζω] τῶν παρθένων. Leg. Iul. Pollux libr. 3. Demosthenis encomium quod sequitur non esse Luciani, iam monui præfat. ad Lectorem, satis prodit stylus; attamen Thomas Magister ἐν τῇ ἐκλογῇ Ἀττικῶν, in dictione ὀπισθόμυν citat locum huius encomii, vt Lucianeum, atque etiam quidam dubitarunt an tractatus de Dea Syria esset Luciani.

Pseudo-

Pseudosophista.

Negarunt multi hunc Dialogum esse Luciani, quoniam, inquiunt, nihil habeat salis: sed longè mihi videntur falli, nec attentè hunc Dialogum explorasse. Est enim mirè fabricatus propter varias texturæ significationes. De quibus copiosè Ammonius qui Dialogi huius sufficiens Interpres esse poterit. Dialogi sequentes nullo modo Luciani thymum Atticum redolent, atque ipse Lucianus hoc testatum voluit, dum his verbis huic tractatui finem facit τῶν ὃ ἡμῖν σοφιστῶν διάλογον.

ΕΙΣ

ΛΟΚΙΑΝΟΥ ΓΑΓΚΑΛΟΝ

ἔκδοσιν διγλωττον,

ΦΕΔΕΡΙΚΟΥ ΜΟΡΕΛΛΟΥ ΒΑΣΙΛΙΚΟΥ

ψευτοδιδασκάλου, τείμεσι καὶ ἀλαλογισμόν.

ΤΙΣ σεμνὸς, ὑπωθρόωπος ὧδε συσταφθύς;
ΛΟΥΚΙΑΝΟΣ εἰμι. Κεῖνος ὑτραπελέσατος
Καὶ πολυμαθέσατός τε ὑωτερόπικος,
Ὁ σὺ λόγοις φατὸς Προμηθεὺς; Ναὶ φίλε.
Τίς δ' ἀῤ βασιλικαῖς σελίσι, κὴ φαιδροῖς τύποις
Ἀναμφτοεπέσι τ' ἐξέδω κεκασμένον;
Ο ΒΟΥΡΔΕΛΩΤΙΟΣ θεοῖς κεχαρισμένος
Μούσαις τε πάσαις ἰδ' ἀλφησταῖς βροτοῖς,
Αἰζηϊος, διοζφὴς κὴ παύσοφος.
Ὅ δέ μοι σέλας, σέβας, νέον βίοντ' ἔδω·
Καὶ μειρακαί γ' ἀειθαλεῖς, ὑπατερείους
ΓΟΒΗΛΙΝΟΝ τε κὴ ΦΙΛΙΠΠΑΙΟΝ σοφοὺς
Πρόυθηκε λογικῶν μου θεραπαισας πόνων.

THEOD. MARCILII
NOTAE AD LVCIANVM
ANNO SALVTIS CIↃ. IↃCXV.
A. D. X. KALEND. MAII.

Περὶ τῦ ὀνυπνίυ, &c.

PAG. 1. Est λαμία siue φασολμία, Vt patet in fine vbi ait οἵος ὁ θεὸς ὑμας ἐπαυλήνυθα.

P. 6. l. a. v. ἢ ὅτι πολὺ συνὼν τοῖς παιδευομένοις, &c.] πεπαιδευμένοις, ἀμφιλογίας vltandæ causa.

Πρὸς τὸν Εἰ πόντα, προμηθεύς, &c.

P. 10 l. a. v. πρ. ἀλλὰ εἰ μὴ χαείεντα φαίνοιτο, &c.] Forte an Luciani stilo fuit, ἀλλὰ εἰ μὲν καὶ χρήσιμα.

v. ἐμοὶ δὲ. ὡς ἐμοὶ γοῦν ἔμοιγε apud me quidem.

l. b. v. σωμεν ἰς] τὰ μὲν τῦ ξένυ αὐτὰ πεποιήκοτα, &c. αὐτὸ πεποιηκότα. Ex sequentibus patescit.

l. d. v. πλοις. τὸν χαλκοῦν ἐπ' αὐτῆς θαυμάζοντ. &c.] θαυμάζωσι.

P. 11. l. a. v. Επεὶ ὃ δὲ, &c.] Επειδὴ δὲ. suspensum ex antecedente.

v. γοιτο. Εἴ τι γοῦν ἐκ δύο καλῶν ἀμείνοτον, πλὴν ξωυτῆκαν εἶη, &c. Εἴ τι γοῦν ἐκ δύο καλῶν, ἀμείνοτον.

l. c. v. καὶ ὠὰ παίσοις μέτρος ὅπ χουμεύη, &c.] ἐπιχουμεύη.

Νιγρῖνος.

Pag. 13. l. d. v. χρα. καὶ σφαῖρα κηλάμου, ποῖς τὸ τῦ πατὸς μίμημα, &c.] Robertus Titius locis suis contou ῦισ. c. 14. libr. II. relegit, ἢ σφαῖρα Κηλάμυ &c. & Sphæra Calami &c. eáque de re quantumuis copiosè dixerit, aut potius disperdit opus: magister autem eius Yuo Villiomarus, siue is Scaliger est, aliud discipulo suo nihil præcipit, quàm se non videre quemadmodum sphæra ex calamo fieri possit. Vtique & discipulo & magistro eius fraudi fuit, nescisse etiam ex orichalco fila craticia dici calamos siue culmos. Atqui eos id Theodoretus docere potuit Orat. III. De prouidentia. Ὄργανον γὰρ, inquit, τὸ σῶμα ἔοικεν ἀπὸ χαλκῶν συγκειμένῳ καλάμων καὶ ἐκ νεύρων ἀσκῶν ἐμφυσυμένῳ, καὶ κινουμένῳ ὑπὸ τῶν τεχνίτυ δακτύλων, καὶ ἁπλοῦν τινὰ ἐναρμόνιον ἀπεργαζομένῳ Dixeris Latinè, Os enim, nempe hominis instar est organi contexti de culmis aheneis, & à follibus inflati, & moti artificis digitis, & sonum illum harmoniæ plenum efficientis, &c. Idemque mox dentes oris humani cum aheneis calamis siue culmis comparat. Et rursus paucis interiectis, καὶ ἡ, inquit, ἐκ τῶν χαλκῶν καλάμων ὀργανοι.

Pag. l. b. v. αντ. καὶ θεσπεσῳδύσας ἐμφήνῳς, &c.] ἢ θεοπνευστεύσας ἐμφήνῳς.

P. 20. l. b. v. εἰδὰς. ἢ τὰς δακτύλας θεσπίσοντας, &c.] ἢ τὰς δακτύλας πρ. δακτυλίας, vt ante ἢ ταῖς πορφυρίσαις θεοφαίνοντας.

Pagin. 21. l. a. v. μίμ. ἀπολήσαντας, &c.] ἀπολαύσαντας.

v. καλ. ἐξωλεστέρυς τὰς κόλακας, &c.] ἐξωλεστέρυς τύτυς κόλακας.

l. c. v. μον. τῦ θεικλῆς οἰκίας ὦ οἰκοῦλι, &c.] τῦ θεικλῆς κύριον οἰκίας τῷ οἰκοῦντι.

P. 22. l. a. v. μετδαμβάνωσι, &c.] μετλαμβάνοισι.

Pagin. 24. l. a. v. ἢ τὸν οἶνον ἐν τοῖς συμποσίοις μὴ κρίνων τὸ καὶ ῥώματον ἐκχέοντας, &c.] Sic Dialogo Panopes & Galenes, τῶν μὴ πινόντων, οἷον ὃ κρινούντων.

l. c. v. δων. κατὰ τὴν ῥινὶ, &c.] Ex Apophthegmate Diogenis.

Δίκη φωνηέντων.

P. 28. l. a. v. χαμ. ἐνίοτε ὃ παῖδας τῦ φόβυ. Δίκαιον οὖν &c.] Excidit fortè an aliquid, vt. ἐνίοτε ὃ παῖδας τῦ φόβυ ἢ τὰ λοιπὰ χάμματα. Δίκαιον οὖν.

l. c. v. ἐπ. μαχόμβον τὸ μόγις ἀφαιρύμβον αὐτῦ, καὶ μάλιστα θραχέϊον.] Voluit si fortè Lucianus ἐπαυτο ὃ ἂν καὶ ποῖς τὸ λάμβδα μαχόμβον τῷ γάμμα, τὸ μόγις ἀφαιρύμβον αὐτῦ, καὶ μαχόδα θραχέϊον. Latinè dixeris, cessans verò etiam Lambda pugnans cum Gamma, propter surreptum sibi μόγις. atq; idipsum etiam surripiens μαχόδα siue magidem, &c. Intelligi vult vtrumque & lambda & gamma esse fures ac fu-

ac furari mutua. Gamma furripit μόγις, quia id μόλις, rectius dicitur, ſed maluêre οἱ Ἀτθιδογράφοι, μόγις: Lambda furripuit μαλίδα quia corruptione Attica, tunc μαλίδα dixêre.

Τίμων ἢ μισάνθρωπος.

P. 37. l. d. v. πῆς.] καλλίστη πλὴν ἐν τῇ φάττῃ κυσὶ &c. Eadem libro ad indoctum libros coëmentem.

P. 42. l. c. v. μὴ.] πάνυ. ἀλλὰ μεταξύ ἤδη, &c. Malè hîc notata Pluti perſona, loquitur enim hæc idem qui ſuperiora, Mercurius. Ep. τὸ ποῖον, ὅπως ὁ θησαυρός, &c. Malè notata etiã hîc perſona Mercurij & omiſſa Pluti. Eſſe debet Πλοῦ. τὸ ποῖον; Ep. ὅπως ὁ θησαυρός. ὑδὶ περιχάρλω, &c. ὑδὶ περιχάρλω.

P. 51. l. c. v. τὸν.] καὶ μηδ' ἑβδόλον αὐτῷ αἴτῃς, &c. & μηδ' ἑβδόλον αὐτὸ αἴτῃς, &c. αὐτό, αὐτῇ, nempe ἐν τῇ οἰκίᾳ, ſiue οἴκοι.

Ἀλκυών, ἢ περὶ μεταμορφ.

P. 52. Non eſt Luciani ſed Leontis Academici, ſi Antonio Mureto ſua ſtat fides Orat. IV. Luciani quidem prorſus non eſſe, tum dictio lenta & oſcitans, tum ſententiarum leuitas, & argumentorum frigus, & deliratione arguunt ſatis.

P. 54. l. c. v. χῦ.] & ὅσα ὀξὺ πρὸς ἰσχνῶν, &c. & ὅσα ὀξέως πρὸς ἰσχνῶν.

Περμηνεὺς ἢ Καύκασος.

P. 60. l. b. v. βαι.] ἦν πάντων πάλαι, &c. ὡς ἦν πάντων πάλαι, patet infrà p. 61.

P. 61 l. a. v. οἱ] μὴ & ὕπνοι ἀπόσκιον ἐπ' αὐτοῖς βυλλόωσι, &c. μὴ & οὔπνοι ἀπόσκιον ἀπ' αὐτοῦ.

P. 62. l. a. v. μελ.] & εἰ πάντως, &c. & πι πάντως.

Θεῶν κρίσις.

P. 89. l. a. v. πᾶσα.] & ὁμοίως καλή. Αφρ. Μὴ περότερον αὐτὴν ἀποδύσω ὦ Γάνυ, φρίν, &c. Locus hic peſſimè à librariis interpolatus eſt. Sic autem rectè habebit, & ὁμοίως καλή. Πα. Καὶ σύγε ἀπόδυθι Ἀφροδίτη. Αθ. Μὴ περότερον. Exciderãt nomina perſonarum Paridis ac Mineruæ, & illud Paridis verbum Καὶ σύγε.

P. 90. l. c. v. κως.] χαλόμβος, ποία δέ τις πλὴν ὄψις; &c. Excidit Paridis perſonæ notatio. Scilicet fuiſſe, χαλόμβος. Πα. ποία δέ τις.

Νεκρικοὶ διάλογοι.
Μένιππος ἢ Νεκυομαντία.

P. 156. l. c. v. περὶ.] & Θράσος τῶν νέων πλέον, &c. ἢ Θράσος τῶν νέων πλέον.

P. 159. l. d. v. πλ.] ὀλίγον τι ἢ ἀσφαλὲς ἐφοβήθη, &c. ὀλίγον τι ἢ ὑποφαλές.

P. 160. l. b. v. ἀδύ.] ἠξίουν ὁ μὲν ἀπεκάσειεν αὐτῆς, &c. ἠξίουν ὁ μὲν ἀπεκάσειεν αὐτῆς.

Βίων πρᾶσις.

P. 198. l. a v. ἢ.] Αγ. πῶς λέγῃς; δῆμος μὲν ὁ ἔκπωμον, &c. Excidit, aut potiùs malè traiecta eſt notatio perſonæ Mercurij. Eſſe debet. Αγ. πῶς λέγῃς; Ερ. δῆμος μὲν ὁ ἔκπωμον. Deinde vbi notata Mercurij perſona, delenda eſt ἢ ὁ ἑνδεκάτη ἔτη δοκεῖ; Ερ. ὥστε ἦν σφὶν αὐτὴν &c. Relege ἢ ὁ ἑνδεκάτη ἔτη δοκεῖ ὡς πάνυ.

Ἁλιεὺς ἢ Ἀναβιοῶντες.

In hunc dialogum Brodæus Miſcellaneis c. xxii. lib. III.

P. 200. l. c. v. ἅπα.] λακιστὸν ἐν πίτραισιν, &c. Brodæus, κάκιστον. Fallitur. λακιστὸν μόρον Lucianus dixit admodum ſignanter, exprimens mortis genus quo diſcerpti magno ſtrepitu Pentheus & Orpheus.

P. 202. l. c. v. γέτας.] ἀφ' ὧν ἅπαξ πῆ ἔδοξεν; &c. ἀφ' ὧν εἰδέναι, & pagina eadem παρ' ὧν ἅπαξ πλὴν ὠδῆν. Et illud, δοκεῖ ὅλως ὁ πρίαπος.

P. 208. l. a. v. λαμπ.] σὺ περὶ δίκης πλὴ σαυτοῦ, &c. Prouerbium, *Mineruæ ſuffragium.*

v. φι.] ἡμεῖς μὲν ὑμῶν ἢ δὴ καθήμεθα, &c. ἡμεῖς μὲν ὑμῶν ἤδη καθήμεθα.

l. c. v. χα.] ἢ σωτηρίαν &c. & σωτηρίαν.

P. 210. l. d. v. καὶ] ἀμπεπόλησεν ὥς φασι, &c. Rectè Brodæus ἀπεπόλησεν.

P. 211. l. a. v. Ανα.] φιλόβυβλος ὦ Διόγενες &c. Scribendum πλὴ βύβλου &c. aut. φιλόβυβλοι. Εὖγε.

P. 212. l. c. v. ἦν.] οἱ γὰρ ἄνθρωποι ἅπαντα τοῦτον ἐώρων. &c. Corrigit Brodæus εἴ τινα τύπτων. Melius fuerit, εἴ τινα δίκην.

v. των.] ἢ τοὺς λόγους ἐποιεῖτο, &c. Brodæus ἢ τοὺς λόγους περιεποιεῖτο. Sed melius illud ἐποιεῖτο, intelligi enim vult Lucianus: Si quis Stoicum, aut Platonicum, aut Pythagoricum ſe diceret, atque ita ſiue tali ſchemate, ſiue ſub tali perſona diſſertaret.

P. 214. l. c. v. δι.] λέγεται ὁ ἢ βασιλεὺς ὡς Αἰγόπιος. Atqui libro De mercenariis philoſophis nõ eſt βασιλεὺς ὡς Αἰγόπιος, verùm Κλεοπάτρα ἢ πάντυ. Niſi fortè an duæ hiſtoriæ ſunt. Nam hîc multi ſimij, ibi vnus: hîc nuces ſiue, κάρυα ibi caricæ aut amygdalæ ſiue nuces Græcæ ἰσχάδες ἢ ἀμύγδαλον.

P. 217. l. c. v. & μαχαιρίδιον δελφικὸν Brodæus μαχαιρίδιον πυθικόν. *Delphicum gladium.* Verùm ἀνυχὰ παιωνίαν. Dixiſſet ſaltim *Delphicum cultrum.* Sed neque hoc neque illud Lucianus voluit, verùm intelligi μαχαιρίδιον δελφικὸν cultellum ſacrificatorium, ſiue cultrum ad ſacrificia, ac feſtos dies atque epulas. Culter Delphicus neceſſitatis: cultellus ſacrificatorius deliciarum & voluptatis. Non perſtringit autem res ad vſum huiuſce Cynici villas Lucianus, in pera eius inuentas, ſed quæ ſummarum deliciarum ſint, χρυσίον, μῦρον, μαχαιρίδιον δελφικὸν, κάτοπτρον, κύβους. *Aurum, vnguentum, cultellum ad ſacrificia, ſpeculum, teſſeras, &c.* Quemadmodum ſacrificationes gumiis epularum occaſiones fuerint, longum fuerit nunc diſſertare.

P. 218. l. c. v. λαμβ.] φιλο. π' παρ' ἥτιον ἀνὴρ δίκαιος εἶναι. παῤῥη. δελεάσας τὸ ἄγκιστρον ἰχθύι, Brodæus. vbi notata παῤῥησιάδι persona reponi vult personam Ἀρετῆς. Sed frustra. Respondet enim Parrhesiades Philosophię cum admiratione interroganti, tertiámq; personam pro secũda vsurpanti oratorie π' παρ' ἥτιον ἀνὴρ διατοῦται pro π' παρ' ἥτιον διατοῦ ὦ παῤῥησιάδι; Mutauit personam vt exprimeretur admiratio rei nouę. Virtutis personæ locus hic nullus est. Patet autem etiam sequente mox interrogatione Philosophiæ π' ζωῆς, &c.

l. d. v. χάν.] καθῆκεν εἰς τ' πόλιν &c. καθήκειν εἰς τὴν πόλιν.

Καταπλους ἢ τύραννος.

P. 222. l. d. v. σκι.] ὕπος ὁ πὸ ξύλον vt inferiùs p. 225. πὸ ὑπὸ τὸ ξύλον.

P. 225. l. b. v. ξως.] Κλω. ἱκανῶς ἐξήκει θι ὁ χρόνος &c. ἐξήρκει.

Περὶ τῶν ὀπὶ μισθῷ συνόντων.

P. 226. l. a. v. Καὶ π' θι παρῶν &c. Ex Theocriti Ptoleimæo.

P. 244. l. c. v. τὰς] εἰ πολάκις ὁκ ἀφεστῶς ἀποβλέψας &c. ἢ εἰς παλακάς.

P. 247. l. b. v. Χιλεα μὲν τ' ἐδίπνει, &c. Meliùs infrà est χίλεα ὧν τ' ἐδίπνει.

l. d. v. οὐπ] ος ἢ προσλήψη μισθὸν δὲ τοιούτης &c. ὡς τοιούτης.

P. 349. l. d. v. σον.] ἔπ τ' χθιζὸν πηλὸν ἔχων ὠπῶν ὠκελῶν. Hoc eò pertinet, quòd nulla Romanis fœminalia. Dixi ad Propertij Eleg. III. lib. III.

P. 253. l. a. v. ρεσ.] ἦν μὲν γὰρ ἢ ζηλότυπος πς ἦ &c. ἦν μὲν γοῦν.

l. b. v. ὠπῖ.] διαπέφεχε πρὸ ὀίσῳ &c. διαπέφηνε δὲ τ. ὀ. Atque hic κἀδωνος de quo antè dixit.

P. 254. l. d. v. ναι.] χελιδόνιον γὰρ καλεῖτ. Sic Cleopatræ cinædus Χελιδών. Suidas in Κίναιδα.

Απολογία περὶ τῶν ὀπὶ μισθῷ.

P. 267. l. d. v. ικ.] εἶπ μοι τὸ, φρονῶς ἱππόκλειδή &c. εἶπ μοι τὸ οὐ φρονῶς ἱπ.

Υπὲρ τῶν ἐν τῇ προσαγορεύσει, &c.

P. 270. l. b. v. τῷ] τὸ μὲν χαίρειν κελεύειν ἢ παῦ ἀποδοκιμάζειν, &c. Plana sententia est. Sed fortè si Lucianus scripserat ludens. τὸ μὲν χαίρειν, χαίρειν κελεύειν, ἢ παῦ ἀποδοκιμάζειν, vt pagina ead. παῦ χαίρων τῷ χαίρειν.

P. 271. l. a. v. κον.] ἢ τ' ἐντολῶν αὐτοῖς ἀριθμὸν ἀποπλεῖν, ὁ δὲ τὰς ὑγείας ἀφ' ἑνὸς &c. ἢ τ' ἐντολὴν αὐτοῖς ἀριθμὸν ἀποπλεῖ, ὁ δὲ τὰς ὑγείας.

P. 275. l. b. v. ἀλλὰ.] ἐν τῷ τῶν ἐντολῶν βιβλίῳ &c. *Et in mandatorum libello.*

v. πρᾶγ.] ὑγείας τ' ὑμπίεχε αὐτῶν φροντιεῖν. Formula illa fuit: *Valetudinem tuam cura diligenter*, Aut, *Da operam vt valeas*, Aut, *Fac vt valetudinem cures.* Quæ formulæ in M. Tullij epistolis ad Terentiam vxorem. Sed illæ in epistolis extremis, in mandatorum verò libellis primis. Ἐντολῶν verò βιβλίον esse mandatorum libellum quem à principe accipiebant præsides & procoss. & ἐντολὰς βασιλέων esse mandata principum, patet Dionis lib. LIII.

P. ead. πῷ τ' ὑγ. ὀν πλη. ἀμείβεται. Formula est, *Vt vales?* vt Plauti Rud. sc. XXIX.

Ερμότιμος ἢ περὶ αἱρέσεων.

P. 279. l. b. v. βυτ.] πρὸς τ' ὀν τῇ ἀρετῇ βίον. ἀλλὰ ζῆνα &c. Excidit persona Λυκίνου. Scilicet fuisse πρὸς τ' ὀν τῇ ἀρετῇ βίον. Λυ. ἀλλὰ πνα.

P. 281. l. a. v. πόσα.] πῶῦπα γὰρ ὦ Ερμόλαμε &c. πῶῦπα γεωῦ ἃ E.

P. 291. l. a. v. συ.] εἰ δ' ἐκείνῳ εἶδεν, ἢ ἐχρῆν; ὁ ἢ ὅτι δημόβρῳ ἐμοὶ πὶ τὴ σὺ πολιόβοα. ἡδέως εἰς Κόρινθον, ἐλθὲν ὁ δ' ἐς Βαβυλῶνα ἀφικόμενος, εἶτ') Κόρινθον ἑωρακέναι. ἄδηλον ἐμοιγ' ὅπως ὑπ' ὀ γὰρ πάντως, &c. Locum totũ adscripsi, quia librariorum culpa distortissimus est verbis vltrò citróq. pessimè traiectis. Inferiem verò suã redigi & recorrigi sic potest. εἰ δ' ἐκείνῳ εἶδεν, ἢν ἐχρῆν ὁν ἢ ὅτι δημόβρῳ ἐμοὶ πὶ τὴ σὺ πολιόβοα, ἄδηλον. Ἡδέως εἰς Κόρινθον ἐλθεῖν ἔχω, ὁ δ' ὡς Βαβυλῶνα ἀφικόμενος οἴεται Κόρινθον ἑωρακέναι, ἄδηλα ἐμοιγ' ὅπως ὑπ' ὀ γὰρ πάντως.

P. 293. l. d. v. λθύες.] δικαιόπαζε γὰρ ὀκπλῆξαι &c. δικαιόπαζε γὰρ ὅτι πλῆξαι.

P. 294. l. b. v. ελθ.] π' βάλῃ ἀποκρίνωμαι αὐτῷ; τὸ ἀληθέσατον, &c. Excidit notatio personæ. Ερμοτίμου, scilicet fuisse, αὐτῷ; Ερμοτ. τὸ ἀληθέσατον.

P. eadem. προφῆς αὖῦς. ἢ νομίζεις &c. Excidit notatio personæ Λυκίνου. προφῆς αὖῦς. Λυκ. ἢ νομίζεις.

P. 297. l. c. v. ἀμφισ.] ὡς ἀναμφιλόγως ἴδιον τῶν Στωϊκῶν δίδως αὐτὸ ἔχειν. &c. δίδως αὐτοῖς ἔχειν.

P. 304. l. a. v. εἰ.] Ερμό. ζῶμεν ὕπως, εἶτα ἐξῆς &c. Excidit notatio personæ Luciani, nempe Ερμό. ζῶμεν ὕπως Λυ. εἶπα ἐξῆς.

v. πλ.] Λυ. ὁ γὰρ. Ερμό. Χρυσίππῳ δέκα, &c. Malè traiecta nomina personarum. Esse debet: Ερμό. ὁ γὰρ. Λυ. Χρυσίππῳ δὲ μ.

v. μις.] Λυ. ὕπως. Ερμό. εἶπα ἐξῆς Επικούρῳ. Rursus vitiosa personarum traiectio: Lucianus enim voluit: Ερμό. ὕπως. Λυ. εἶπα ἐξῆς Επικούρῳ. Patet fine eiusdem paginæ.

l. b. v. πάντα.] ἀλλὰ μόνον ὅλως εἰδέναι π. ἢ τότε μόνον &c. εἰδέναι π' ἢ τότε μ.

P. 309. l. a. v. ζωπ] ἢ θυσιάζη πρὸ μικρὸ ἱερεῖα ζωὰ τῶν μεγαλομίσθων προσκαλεῖν, *& sacrifices eo ipso, quòd non aduoces sacrificum aliquem pretiosum*, &c. Sed fortè an fuit, ἢ θυσιάζη πρῶ, μικρὸ ἱερεῖα δίον ζωὰ τῶν μεγαλομίσθων προσκαλεῖν, *& sacrifices Deo, neque opus sit accersere sacrificum aliquem pretiosum.*

P. 310. l. d. v. φακοί.] καὶ ἄλλα πολλὰ προσ. εἰ δὲ σὺ ὠνήσασθαι ἐθέλων, &c. καὶ ἄλλα ποικίλα, προσῆν δὲ σὺ ὠνήσασθαι ἐθέλων, &c.

& alia omnimoda. Accedis verò tu emere volens.

P. 312. l. b. v. ἀπαν.] καὶ μὴ δῦ οἰδίναι, &c. καὶ μὴν δῦ οἰδίναι.

v. αὖ.] ἀλλ' οὐκ ἐστὶν ὅπως μοι κῦ τὸν ποιητὴν αἰτιάσασθαι αὐτὸν, &c. αὖπως.

P. 314. l. b. v. Λυ.] τῦτο ξυμβαίνει γε, &c. Delenda nota personæ Λυ.

l. c. v. πάλ.] εἶπε δὲ μὴ, σὺ δὲ πῶς Ερμότιμε, &c. Excidit nota personæ, εἶπε δὲ μὴ. Λυ. σὺ δὲ πῶς.

v. διώκω.] ἢ ῦρηται πρὸς αὐτῦ; ἐγὼ μὲν ὅτι αὖ ὁμόσαιμι, καίτοι πόσα ἄλλα, &c. Excidêre nomina personarum, videlicet ἢ ῦρηται πρὸς αὐτῦ. Ερμό. ἐγὼ μὲν ὅτι αὖ ὁμόσαιμι. Λυ. καίτοι πόσα ἄλλα, &c.

P. 318. l. b. v. πας.] ἢ πλὴν εὐφυΐαν τῦ, &c. ἢ πλὴν εὐφυΐαν ἐκείνων, &c. nempe Aphroditen.

P. 326. l. b. v. αὖ.] ἓ ἐπίσορον πῶν δεῖ τῦτο εἰς τὸ ἔμπαλιν ἢ ὁ χρύσιππος, &c. Alij multi boníque hoc de Carneade. Edissertaui hoc ἀμφίλογον ad A. Persij Sat. v.

Ηρόδοτος ἢ Αεπίων.

Est λαλιὰ siue πρόσλαλιὰ, cuiusmodi etiam suprà Insomnium, & infrà πρὸ τῦ οἴκου. Et ἱππίας ἢ βαλανεῖον. Et πρὸ τῦ δυλείδων.

P. 328. l. b. v. ἠγῶν.] δεῖξαι τοῖς Ελλησι ταὶς Ελληνικαὶς διοξιόντα, &c. ταὶς Ελληνικαὶς τίκαις διοξιόντα.

Ζεῦξις ἢ Αντίοχος.

Προσλαλιὰ.] vt suprà. Habita verò etiam ista in theatro. Patet fine huiusce Laliæ.

Αρμονίδης.

Non est πρόσλαλιὰ sed Σύστασις siue commendatio.

P. 337. l. a. v. πῤ.] τῦ ὁμωνύμου σου, &c. τῦ ὁμωνύμου σου.

v. δὴ.] τῶν' ὅτι δ' ἄπορ ἠνέχθην, &c. δι' ἄπορ ἠν.

Σκύθης ἢ πρόξενος.

Προσλαλιὰ.] Habita verò in Macedonia & quidem vt coniecturam feceris Thessalonicę. Patescet legenti p. DXL. & sequentem.

P. 340. l. b. v. παθ.] ἓ πέμπειν πρὸς τὸν Ζάμολξιν, &c. ἓ πέμπειν ὡς παὶ πρὸς τὸν Ζάμολξιν.

Πῶς δεῖ ἱστορίαν συγγράφειν.

P. 349. l. d. v. πῤ.] τοῖς ἐπαίνοις ἀρχόντων ἓ στρατηγῶν διατρίβουσι, &c. ἐνδιατρίβουσι, vt p. 351. ἓ ἐνδιατρίβοντες, & immorantes, & p. 547. ἓ ἃ σκεπτέον ἓ οἷς ἐνδιατρεπτέον.

P. 355. l. d. v. συμπρώτοις παὶ ἀναγινώσκουσι,] &c. Dialecticè cum lectoribus dissertauit. vt cis pauca, ἀλλὰ συμπρωτιδία ἓ συμπεμένα κἀκεῖνα, sed dialecticè interrogata collectaque etiam illa.

P. 359. l. d. v. πι.] τῦ πολέμου ἐκείνοις νεκροῖς, &c. ἐκείνου ν.

P. 361. l. a. v. σκάρος παμμεγέθεις ἀξίως ὠνόμασεν,] &c. σκάρος παμμεγέθεις ἓ πολῦ ἀξίως ὠ.

P. 362. l. b. v. σία.] ῶξεων, καταλογισμῦ, &c. πάξεων ἢ καταλογισμῦ.

P. 364. l. a. v. Ατο.] ἀλλά που τὸ τῆς τέχνης, ἓ τὸ τῆς συμβουλῆς χρήσιμον, ὃν ἐς πίστιν, &c. χρήσιμον; ὃν. ε. π.

l. b. v. ἄλλος.] ὑπάρχοιτο αὖ σοι, τῦτον Περδίκκαν, &c. ὑ τῦτον Περδίκκαν.

l. d. v. Τίνων.] ἓ πίνων ἓ ὑμῖν Σωκράτης τις ὁ μαθητὴς τῶν Διογενίδου, σωθῆναί τε ἓ εἰπεῖν ὃν ἀγῶνας ἀλλ' ὀξὺ διδορκὼς, &c. Διογενίδου, ὃ σωθῆναί τε ἓ εἰπεῖν ἀγῶνας. ἀ. ὁ. δ.

l. d. v. γε.] ἓ γνώμῃ στρατιωτικῷ, ἀλλὰ μετὰ τῆς πολιτικῆς ἓ ἐμπειρίας στρατηγικῷ ἔχειν, &c. ἓ γνώμῃ στρατιωτικῷ, ἀλλὰ μετὰ πολιτικῆς, ἓ ἐμπειρίας στρατηγικῆς ἔχων. Requirit in historiarum scriba mentem præditam & rei militaris aliqua notitia, & sciétia politica, & vsu imperatorio. Eant videant nostri sæculi historiarum scribillones, ecquid eiusmodi trogalia in suo sinu aut penu inuenturi.

P. 365. l. c. v. ὁ.] ὁπῶς εἰ μὴ δέξασθαι δέον, μή τι παρέλιπεν, &c. extra quàm quod ei optandum, nihil prætermisisse, siue ne quid prætermiserit.

P. 372. l. d. v. τὸν.] ἀλλ' εἰς τὸν τῶν, ἓ τὸν τῶν, ἓ τὸν ἀεὶ, &c. ἀλλ' εἰς τὸν τῶν, ἓ τὸν ἑπόμενα. κ. τ. ἀ.

P. 373 l a. v. καμ.] κεκύλισται ὁ λίθος ὑ κραναίῳ. κεκύλισται ὁ πίθος, &c. Refert ad dolium Diogenis.

Αληθοῦς ἱστορίας λόγος πρῶτος.

P. 387. l. c. v. ἀλλ' ὑ ταῖς γεωγραφικαῖς, &c. Iosephus Acosta Historiæ Indicæ cap. XXXIIX. lib. I v.

Αληθ. ἱστορ. λόγ. δεύτερος.

P. 406. l. c. v. ρον.] ἓ δὴ ἐδόκει ἡμῖν αἰσθηδόνος πλῶ ναῦν ὅτι πλῶ κόλπῳ τῆς δέ δρυος, &c. Perridicula ista super siluæ ramis nauigatio, siue ὑλικὸς πλῦς: sed videntur fidem ei facere Iosephus Acosta & illi quos narrationis suæ fundos auctoréque habet, Historiæ Indicæ c. XXX. lib. I v. Ipsa eius hæc ῥητῶς narratio. *Vn de nos freres homme digne de foy nous conteit, que s'estant esgaré & perdu dans les montagnes, sans sçauoir quelle part ny par où il deuoit aller, il se trouua dedans des buissons si espais, qu'il fut contraict de cheminer sur iceux sans mettre les pieds en terre, par l'espace de quinze iours entiers, & que pour y voir le Soleil, & pour remarquer quelque chemin en ceste foreſt si espaisse & pleine de bois, il auoit besoing de monter au coppeau des plus grands arbres pour la descouurir le chemin.*

Τυραννοκτόνος, Μελέτη.

P. 412. l. b. v. δὲ.] τῆς σφαγῆς τῆς ἐμῆς, &c. ταῖς ἐμαῖς.

P. 414. l. c. v. ἰῶσ.] ἓ παρέχειν ἀφορμὴν τῷ φόνῳ πὰ ἴσα, ἓ τῦτον ἀξιοῖ ὁ νόμος αὖτὸν ἀνπκολάζεσθαι μάλα δικαίως, &c. ἓ παρέχειν ἀφορμὴν τῷ φόνου, τὰ ἴσα, ἓ τῦτον ἀξιοῖ ὁ νόμος αὖ τὸν ἀνπκολάζεσθαι, ἓ μάλα δικαίως.

v. τὸν.] ὃ γὰρ ἐβούλετο, &c. ἓ γὰρ ἐβούλετο. Etenim voluit par esse facto id quod extra metum siue periculum facti, τὸ τῆς ἀδείας, nempe ἀφορμὴν ἴσως παρέχειν.

l. d. v. δι.] κῦ τὸν αὐτὸν τύπον τῦτον, &c. τῦτον τῦπον.

Αποκηρυττόμενος, Μελέτη.

P 447. l. b. v. πα.] ἢ ὑπόπτθυον μὴ δὴ ὡς ὑ σφόδρα &c. ἢ ὑπόπτθυον μὰ Δί' ὡς ὑ σφ. Similis menda etiam Demosthenis Olynthiaca II. quæ vulgò I. numeratur. Ad quam ea de re dixi.

P. 454. l. c. v. σφαλ.] ὅταν γοῦν πολλάκις ποιήσωμεν, ἤδη πλησίον ᾖμεν τοῦ τέλους ἢ ἐλπίσωμεν, ἐμπεσόν τι μικρόν, &c. ὅταν γοῦν πολλάκις οἰήσωμεν ἤδη πλησίον ᾖμεν τοῦ τέλους, ἢ ἐλπίσωμεν, ἐμπεσόν τι &c.

P. 456. l. b. v. ζῶπα.] ἃ τῆς πάντων αἶπα; &c. αἰπᾶ;

Αλέξανδρος ἢ Ψευδόμαντις.

P. 473. l. c. v. γοητ.] ἢ ἑποπίας αὐτὸ, &c. ἑποπίας vox à librariorum putilagine, pro Attica ὀθόνιοι. Lexicographi tamen eam obtrusere quasi prox siue proba vox esset. Henricus Stephanus rectè omisit. Patet autem quoque hoc ipso inferius Luciani dialogo p. DCCXXXIX. vbi est ὀθόνια.

P. 476. l. b. v. ἐρ.] τῆς Απολλωνίῳ τῷ Τυανεῖ παύσυλλυομένων, &c. τῆς Απολλωνίῳ τῷ Τυανεῖ τῷ παύσυλλυομένων, &c.

P. 480. l. c. v. των.] ἢ τὰς καρδίας περιεξυρημένων, &c. περιεξηρημένων. Itaque sequitur περιθαπε pagina sequente.

P. 492. l. c. v. πάπ.] ἢ ἑρμάμου τοῦ κήρυκος οἱ θαυμάζει, τῷ δὲ αὐτῷ ἔπειν ἔνδοθεν ἐς κόρακας &c. ἢ ἑρμάμου τοῦ κήρυκος, οἱ θαυμάζοι; τὸ δὲ αὐτῷ ἔπειν ἔνδοθεν, ἐς κόρακας.

Περὶ ὀρχήσεως.

P. 499. l. a. v. ὡς.] τῆς ὧν τῷ βίῳ ἀγαθῶν καταγελῶν, &c. ὑποστερῶν.

P. 504. l. b. v. λέγει.] Κοῦροι δ' ὀρχησῆρες ἐδίνεον, Homerus, Iliade XVIII. vbi est ἐδίνευν.

P. 512. l. b. v. πος.] ὅτι τὸ κριοῦ πολὺ δριμύτερον φυγεῖν, &c. πολὺ δριμύπονον φυγεῖν.

P. 518. l. b. v. πος.] ἢ μέρος τείπον ἡγεμόνος, &c. Immo ἢ μέρος δεύτερον. Nam τείπον, ἢ χρήματα. Ipse in Eunucho p. 536. ἢ μὴ σφόδρα καταφρονεῖν χρημάτων, ἀλλὰ τείπον τι ἀγαθὸν ἢ τῶν οἴεσθαι.

Δημώναξτος Βίος.

P. 552. l. d. v. ταμ.] Ρηγίλαον ἢ Γολυδεύκη, &c. Ρηγίλλαν ἢ Π.

P. 552. l. b. v. δοῦλον.] Δανάης δὲ πρὸς τὸν ἀδελφὸν δίκαιον ἔχουσης, Κείτη ἦ, ἔφη, ὁ γὰρ εἶ Δανάη Ακρισίου θυγάτηρ, &c. Iocus sanè frigidus ex nomine Acrisij, quasi Ακρίσιος ἀεὶ κρίσεως. Nisi fortè an dixit, non enim es Acrisij filia, intelligi volens, non enim es turri clusa vt Acrisij filia, sed prodire potes. Aut, Procede in publicum litigatura: non enim metus ne quis tam deformem Iupiter te rapiat.

l. b. v. κὸν τρ. μ. κ. τ. ἐ.] ἀπὸ δὲ τῆς βακτηρίας, ὑπερόπτον κεκραγότα, &c. Meliùs πείθονα μὲν ἢ πάσαν ἔχοντα, ἐπὶ δὲ τῇ βακτηρίαν ὑπερόπτον, κεκραγότα, &c. nempe κωμικόν.

Ερωτες.

P. 558. l. a. v. Αφ.] Interpositio (εἰ τοιαῦτά με λέγειν ἔοικας) sed rescribe (εἰ μὴ τοιαῦτά λέγειν ἔοικας)

P. 560. l. a. v. ἐξ ὑποζύγιου τῆς ὑπαχθήσεως.] &c. ἐξ ὑποζυγίου τῆς ὑπ.

P. 563. l. c. v. δὲ.] ἦσθον ἀνθρώποισιν, &c. ἦσθον ἀνθρώποισιν.

l. d. v. ἀ.] τῆς μὲν ἀστικῶν, &c. τοῖς ἀστικοῖς opposuit, τὸν πολιτικὸν ὄχλον, &c. notabili discrimine.

P. 565. l. b. v. σμοὶ.] ἢ κλεπτομάμους λαλιᾶς, &c. ἢ κλεπτομάμης λαλιᾶς, &c.

Υπὲρ τῶν εἰκόνων.

P. 601. l. b. v. δρου.] ὃς τὸ ἀρχέτυπον ὑπογραφόμενον τὸν Λόγον, &c. Idem superiùs positum lib. De historia scribenda.

P. 605. l. d. v. πλατῶν.] ζῶπά σοι ἔμμετρα ἔδοξε, &c. ζῶπά σοι ἄμετρα ἐδ. Itaque adiungit, ἢ ὑπὲρ τὸν πόδα.

P. 606. l. a. v. δρᾶν.] ζιαύτας ἡμῖν τὰς ἀφορμὰς, &c. ζιαύτας ἡμῖν παρεσκεύαται τὰς ἀφορμάς.

l. c. v. τὸν.] μᾶλλον δὲ ἢ αὐτῷ ὁμοίων, &c. μᾶλλον δὲ ἢ κρείττω αὐτῷ ὁμοίων.

P. 607. l. b. v. τὸν.] τὸν Κροίσου γὰρ ὀξυνικώτερον εἶναι τῷ Μελάμποδος, &c. Atqui Herodotus lib. I. ἐ δὲ πᾶς ἔστι ὁ ἄφωνος. videtur itaque aut alios secutus auctores Lucianus, aut memoria ei vacillauisse. Nam & infrà in Gallo siue somnio, λυπῶ δὲ, inquit, τὸν μὲν Λυδὸν, ὡς κωφὸς ὤν. Neque dixeris hoc Luciani loco reponi posse λαλίστερον. Repugnat enim comparatio cum Melampode.

Τόξαεις ἢ Φιλία.

P. 613. l. d. v. τῆς.] σωφρονεμμένους, ἢ πρὸς πᾶν θυσίαν παρεσκευασμένους, &c. σωφρονεμμένους, κ. πρ. τ. θ. παρασκευασμένους.

Λούκιος ἢ Ονος.

P. 650. l. c. v. δοις.] μαθὼν οὖν ὅτι ἄλλο ἐβούλου, &c. ἄλλως ματαίως.

Ζεὺς ἐλεγχόμενος.

P. 675. l. d. v. λαξ.] εἰ μὴ πρὸς τῶν φῶς, &c. εἰ μὴ ἄρα τ. φ.

P. 676. l. d. v. στις.] δρῦν πτὰ πολλάκις. Lucretius lib. 6.

P. 682. l. c. v. μ.] Μήτε τις ὢν ἡλικία θεὸς, μήτε τι δρῶν, &c. Claudicat versus hic, vt etiam postremus in voce νώνυμοι. Sed volens sciens hoc Lucianus ita commisit in persona Mercurij, vt mali Poëtæ, & qui paulò superiùs de se ipse dixit, ἐγὼ δὲ ἥκιστα πειθήνιος εἰμι.

P. 688. l. c. v. ἀλλ'.] ἀλλ' ἡμεῖς μὲν, &c. ἀλλ' ὑμεῖς μὲν.

P. 694. l. b. v. πολ.] πολλὰ γὰρ ἔνθα μόθου, &c. πολλὰ γὰρ ἔνθα ἢ ἔνθα μόθοι.

P. 698. l. d. v. εἰλ.] Λιπεῖ δ' αἰπήεν, &c. Iliad. XX.

Ονειρος ἢ Αλεκτρυών.

P. 708. l. b. v. δεινὸν.] ἐγκλῆσις ὤν, &c. ὑποσολοικον, vt etiam mox illa μελιχρὸς ὥστε ἢ ὀργῆς φειδόμενος, &c. Neque dixeris hæc referri ad vocem ἔρωτα, disconuenit enim. Planè quidem hoc Luciani festinantis, & de re ipsa magis quàm dictione cogitantis, παρέργημα.

P. 709. l. b.] ὥσπερ τὸ τ' ὑμὸν, &c. ὥσπερ δὲ τ' ὑμὸν.

P. 712. l. a. v. ἢ.] δακτυλίνης βάρος, ὅσον ἐκκαίδεκα

ἐξημιδίους ἢ δακτύλων, &c. Videtur de duplicato annulorum numero dicere. Anuli enim plerumque octo in digitis, vt inferiùs Icaromenippo.

P. 720. l. b. v. πῦ.] ὑὸς κοφὸς ὤν, &c. Dixi ad ὑπὲρ τῶν εἰκόνων, siue apologiam pro imaginibus.

P. 721. l. d. v. συφῶν.] ἐ μὴν τιχωρυχεῖν, &c. ἐ μὴν τιχωρυχεῖν.

Ἰκαρομένιππος.

P. 725. l. b. v. κοι.] ὄνειρον γὰ ὦ ταὶ δοκῶσι λέγειν, &c. δοκῶ σοι λέγειν.

P. 725. l. c. v. τὸ.] ἀῶνον ἦκον ἐξὲ γὰ ἡλίε, &c. ἔ. ἦ. ἐξὲ γοῦν ἡλίν.

P. 739. l. a. v. κρέα.] ἐ μύρια ἡ Ἀφροδίτη, &c. ἢ μύρια ἡ Ἀφροδίτη.

Δὶς κατηγορούμενος.

P. 748. l. b. v. πολλοί.] ὃς τὸ ᾠὸν ἐχ ὁμοίνς ἐμοὶ, &c. πὸς τὸ ᾠὸν ὁμοίνς ἐμοί, vt mox ἐ ἰωιώμιλω ὅτι τῇ τῦ πώγωνος ὁμοιότητι. Pan idem qui & nunc, loquitur.

P. 762. l. b. v. φος.] Ἀμέλει πδτ' ἔθος ὅτι, ἢ πᾶσι τὴν πετρυπημένην ἔδη φέρει, ἢ μὴ παύσατο φθορῶν τοῖς ἀρίστοις, &c. Ἀμέλει πδτ' ἔθος ὅτι ἢ πᾶσι, τὸ πετρυπημένον ὕτως φέρειν, ἐ μὴ παῦσαι φθορεῖν τοῖς ἀρίστοις. Calculi autem pertusi siue ψῆφοι πετρυπημέναι in iudiciis condemnatorij. Æschines contra Timarchum, & planè plenéque Scholiastes Demosthenis Vlpianus in orationem eius contra Timocratem.

Περὶ θυσίου.

P. 763. l. d. v. ὐκ.] Πα. Ὄχε τῆς τέχνης, θεράδοξον, &c. Πα. Ὄχε τῆς τέχνης ὄνομα, θεραδόξον.

P. 764. l. a. v. παν.] αὐτὸν αἰτᾶν τῦ μοι τὸν μανίαν δόκει, &c. ἀ. αἰ. τῦ μοι τῆς μανίας δόκει, &c. Patet illo statim sequente, αἰαδεχομένου εἰς αὐτὸν τὰς αἰτίας.

P. 765. l. b. v. νὰ.] ἐὰν ὀλίγα δέηται ὀλιγωρόσειν, &c. ἢ ἐὰν. ε. δ.

v. χ.] χ ταῦτα, ὥσπερ τὴν νομισμάτων, &c. χ ταῦτα ὐχ ὥσπερ. τ. ν. Patet oraculo Euripidis sequente, & post illa, verbis Luciani p. sequente.

P. 766. l. d. v. πίχη.] ἐ τῷ δέχ ταῦτα λεκτέον, &c. λεκτέον.

P. 772. l. a. v. δή.] πὸν τὸν ῥητορικὸν χ τὸν φιλοσοφίας, ἃς δέχ ψυχαγωγότητα, &c. πὸν τὸν ῥητορικὸν χ ἢ φιλοσοφίαν μᾶλλόν τι ἐ καλλίους ἔῃ, ἃς δέχ γ. Sic paulo ante ὅπ γε μὲν τὴν μείζων χ καλλίων πραγμάτων διαφέρει, &c.

P. 774. l. d. v. λων.] φιλοσόφως μὲν ἴσ ὡς ἐπὶ τὸ, παρασκευὰ ἀσυνδόητος, &c. Fortean φιλοσόφως τὸ οὖν ὡς ἐπὶ τὸ ὑποχρεῶν, θεραπεία σπ. Nisi accipi Lucianus voluit, ὡς ἐπὶ τὸ, vt erat, pro, vt est, siue ὡς ἐπὶ τὸ ὄν, siue, vt res se habet.

P. 777. l. c. v. πα.] ὑδὲς αὐλητὴς Ὁμήρε, &c ὑδὲς μὴ αὐλητὴς Ο.

l. d. v. σ.] Ὅς ἐπὶ ἐδόκει, &c. ὡς ἐπὶ ἐδόκει.

Ἀνάχαρσις ἢ περὶ γυμνασίων.

P. 786. l. b. v. ἐπ.] ἐ τὸ ἰδού, &c. καὶ τὸ ἰδού.

P. 799. l. d. v. τὸ.] ὑπαλλαθῆναι πάφορ εἰ δεῖ, &c. πάφρον follatum, scamma.

Περὶ πένθους.

P. 810. l. b. v. πρὸς.] εἰ λάβοι φωνὰ. Suspensa oratio vsque in paginam sequentem vbi ait εἰπὲ δ' αὖ οὕτω πρὸς αὐτὸν ὁ πατήρ.

P. 811. l. d. v. μη.] ἐ δίκαιον τὸν παρ' ἡμῶν ζόφον, &c. ὅπ δίκαιον. τ. π. η. ζ.

v. σει.] καθεκλεισθεὶς ἐν ὅλῃ μνήματι, &c. ἐν ὁλμήματι, in superposito monimento.

Ῥητόρων διδάσκαλος.

Scriptus videtur dialogus in Iulium Pollucem cuius exstat onomasticum. Hinc illud p. CDLIII. ἀλλ' ἤδη πῆς Διὸς ἢ Λήδας, &c. Sic infrà dialogus ψευδολογιστὴς, in Polyeuctum Sophistam.

P. 814. l. d. v. ἢ νὴ Δι' δύσχρηστος καταπέλυμος ἔκπονος· ὁπόσοι, &c. ἢ νὴ Δι' δύσχρηστος καταπέλυμος ἔκπονος, ὁπόσοι, &c. ἔκπονος vt ἐκνομος, ἐκδικος, ἐκνεος, & id genus alia. Sic paucis interiectis μονοτυχὴ καὶ δυσδαιμονίαν. Et p. CDXL. ἀπονηπί.

P. 817. l. a. v. αἰρ.] ὅπὶ δ' οὖν εἰ τὸν ἀρχὸν, &c. ἐπὶ δ' οὖν εἰ τ. ἀ.

P. 819. l. a. v. φαίη.] ἀπαπασάμενος ὁπόσον ἔπ λοιπὸν τῆς κόμης, &c. ἀπαπασάμενος. ὁ. ε. λ. dimota nempe à fronte in tempora.

l. b. v. δαμ.] ᾗ τῷ δὲ, ἢ τῷ δὲ θεραπεύειν, &c. περαβαλεῖν.

l. d. v. χαμ.] ἄλλο γάρ τι θεὶ παῖπα ταῦτα ὁ ῥήτωρ, &c. θεὶ παῖπα, &c.

P. 820. l. c. v. ἀμο.] ἐ ἀσύμφηλα, ἐ ἀπώδα, &c. λεξικογράφοι non ἀσύμφυλον legunt, sed ἀσύφηλον. Proferunt Homeri locum ex Iliade IX. & alterum Luciani ex libro De historia scribenda. Et quidem apud Homerum etiam Cicero ἀσύφηλον legisse videri potest Tusculana III. in Latina interpretatione illius loci Homerici. Sed verum si amamus, non nauci vtraque vox ἀσύμφηλον & ἀσύφηλον. Neque Cicero ἀσύφηλον magis quàm ἀσύφυλον legisse ex illa interpretatione argui potest. Scriptura verò illa ἀσύμφυλος & ἀσύφηλος ex Criticæ gentis delirationibus orta est, quas apud Etymologistam legere licet. Oratoria vox est ἀσύμφυλος, & Poëtica, necessitate carminis ἀσύφυλος, ὁ ἔξω τῦ φύλου αὐτῦ, ἢ ὐκ ἐν τῷ φυλῷ αὐτῦ, qui extra gentem suam, siue extraneus gẽti suæ, vt nunc ἀσύμφυλα ἐ ἀπώδα, quasi quæ extra gentem suam, atque extra chorum. Et verò etiam Luciani loco illo De historia scribenda, rectius fuerit ἀσύμφυλον ἐ ἀνδρώδεσον, quàm vt nùc est, ἀσύφηλον aut ἀσύφυλον, quia vt præmonui ἀσύφηλον non nauci vox, ἀσύφηλον Poëtica. Hesychius tamen, ἀσύφηλος, inquit, ἀδόκιμος. μηδενὸς ἄξιος, ἄτιμος. Sed ea omnia etiam rectè interpretamenta vocis ἀσύμφυλος. Etiam illud Iliadis XXI. v. ἀλλ' οὔπω σευ ἄκουσα κακὸν ἔπος, ὐδ' ἀσύφηλον, rectiùs legeris ὐδ' ἀσύφυλον, quasi dicat Helena, verbum erga me quasi extraneam, aut quasi peregrinam, neque gentis eiusdem. Pateficet locum ipsum inspectanti. Et illud Iliade IX. ἀσύφηλον μ' ἔρεξε, melius ἀσύφυλον μ' ἔρεξε, *infamem fecit me*, nempe quasi de gente mea electum, aut exsulem. Vetus itaque scriptura illa fateor ἀσύμφηλος &

ἀσύφηλος: ſed etiam Saturniæ lemæ veteres ſunt.

P. 821. l. c v. γέπω.] ἐ πὶ Ὀδρυάδου χάμμαθα. Plutarchus in Parallelis c. III.

Φιλοψευδὴς ἢ Ἀπιστῶν.

P. 838. l. b. v. γένται.] D. Auguſtinus c. XII. De cura pro mortuis. Cæſarius Monachus Hiſtoriar. memorabil. c. XLIII. lib. XII.

P. 840. l. c. v. ρεπ.] ἀοίκητος ἰῶ ἦδ' ὃς ὀκ πολλοῦ ὑπὸ λιμάτων. C. Plinius epiſt. XXVII. lib. VII. Scriptor vitæ S. Germani Antiſiodorenſis epiſcopi c. XVII. D. Antoninus archiepiſc. Florentin. Tomi II. c. IX. tit. XII. paragr. IIX.

Ἱππίας ἢ Βαλανεῖον.

Προσλαλιά, vt aliæ nonnullæ de quibus antè dixi.

Περσλαλιὰ ἢ Διόνυσος.

P. 850 l. b. v. βοιῶπα.] ἀασίσι γὰ ἔκαζον, &c. Interpoſitio (ἀασίσι γὰ ἤκαζον ἐ τὰ τύμπανα)

v. ἀρχομ.] ἡσὺς ἔχοντας κεφάσας, &c. ἡσὺς ἔχοντας ἐ κέφαλα.

P. 852. l. c. v. σον.] ἠδ' ὧν ποιοῦμεν ἀλλότριον ὠ Ἰνδοῖς, &c. ἠδ' ὧν ποιοῦσιν. ἀ. ε. I. Pateſcit narratione ſequente.

Περὶ τοῦ Ηλέκτρου, ἢ τῶν κύκνων.

P. 857.] Præfatiuncula eſt orationis alicuius habitæ à Luciano in iudicio, priuſquam rhetoris ſiue cauſidici perſona depoſita, induiſſet Sophiſticam. De qua verſione pallij narrat hiſtoriam ipſe in Bis accuſato. Propterea quæ orationem illam ipſam ſuppreſſit, ne inter declamationes & dialogos illa exſtaret quaſi inter auiculas noctua, & priſtinæ cauſidicinæ veſtigium. Dicta verò illa apud Præſidem prouinciæ cauſa videtur, & concilium eius, coronámque populi circumſtantis. Atque inde in numeris perſonarum euariatio illa in fine præfationis, cùm modò vt multos, modò vt vnum adfatur. Multos vt ὑμεῖς, ἐλπίσαντες, ἐρεῖτε, &c. vnum vt ὥς τι ὄφελε, & ἐλπίσας, & σαυτὸν. Iudicialem verò dictionem fuiſſe etiam illud arguit, ἤδη ὧν σοι περολέγω, ὀκχέας τὸ ὕδωρ, &c. Reſpicit nempe ad clepſydram. Signanter verò, non dixit ἐγχέας, ſed ὀκχέας.

Μύας ἐγκωμιον.

P. 860. l. d. v. τῶ.] ἐ ἀποκτεῖναι σκώληκα, &c. Non ſatis ex fide hiſtoriæ.

P. 861. l. a. v. κἀν.] γυκτὸς δὲ ἐρεμίλλω ἄχει, ἐ οὔτε πέπτωκε, οὔτε ἄδῃ. Pugnat ſecum ipſe fine encomij. Nam cis pauca dicturus eſt, eam πᾶσι τοῖς κοιμωμένοις τὸ ὕπνω φθονεῖν, &c. nempe quia turbet eis ſomnum morſu & cantu. Sed dici poteſt, generatim accepto muſcæ nomine, & muſcas & culices contineri, & ſomni turbationem referri ad culices, noctis quietem ad muſcas alias.

l. b. v. ἀλλὰ.] ἀλλ' ὁ μεγαλοφωνότατος τῶν ποιητῶν Ὁμηρος, &c. ὑποσύλοιεν. Fuiſſet enim ἀλλὰ τὸν μεγαλοφωνότατον τῶν ποιητῶν Ὁμηρον τὸν γὰ, &c. Oliſthema ſtili properantis.

Πρὸς ἀπαίδευτον καὶ πολλὰ βιβλία ὠνούμενον.

P. 864. l. d. v. γονται.] ὑδὲ ἡδυπαθείας ἐαυτὰς, &c. τὰς αὐτὰς. Sic paulò ante ἐ ταῦτα μὴ μαθὼν ἡμῶν ἀπέστη.

Ibid.] σοὶ δὲ μεμνῆσθαι, &c. σοὶ δὲ ἐ μεμνῆσθαι.

P. 865. l. a. v. τα.] ἢ τῷ δεῖνι ξυνιφοίτας, &c. ἢ σὺ τῷ δεῖνι ξ.

P. 866. l. c. v. γεται.] ἐ ἐγχρίεταί τις περὶ πολλοῦ, &c. Καί τι ἐγχρίεται τις. περὶ π.

P. 875. l. d. v. Ἀξιῶ γὰρ σε ἀφέλεσθαι, &c.] Longè hîc à ſententia Luciani Latinus interpres. Locus enim hic totus ſic Latinus fieri debuit, *Auctor enim tibi ſum, vt omiſſis quæ nihil ad te adtinẽt*, nempe librorum emptione, *alterum illum morbum tuum cures, & miniſtros illos*, nempe libidinis tuæ, *dimittas qui liberi ſunt, cùm vernæ tibi non deſint, quibus ſi fugerint, non ſit tutum, eliminare omnia quæ poſt epulas & vinum agitis vos, etſi à te nihil acceperint*, &c. Quare non tutum vernis potiùs quàm liberis, aperta res.

v. ρεπας.] ὡνὴ δ' ὅμως μὴ ὀπλεπόντων σε τῶν οἰκοθεν, &c. vt cis pauca, ἐ φύλαπε ὡς οἷοι.

v. τον.] ἔτι ἐ διγματα ὀπιδεικτὰ, &c. ἔτι ἐ δήγματα ε. Morſiunculas nempe amatorias.

P. 874. l. a. v. ἔαῦτα.] ἔαῦτα ἐ λόγοις διηρευνῶμεν, &c. ἔαῦτα ἐ λοιποῖς, &c.

l. d v. αὖ πε.] πῶς ἀπὸ ψυχῆς ἔχων, ἄπλει τῶν βιβλίων, ὁποίαις χερσὶν αὐτὰ ἀνελίττεις; Ridiculiſſimè Latinus interpres, *quali animo, qualibus manibus libros verſes*, &c. Non intellecta locutione Attica, ἀπὸ ψυχῆς ἔχειν, vt ἀπὸ θυμοῦ ἔχειν, *auerſari, auoir à contrecœur*. Hoc dicit Lucianus, *quem tu mollium tuorum auerſatus, libros adtingis, aut quibus eos manibus euoluis?* Perinde vt ſi diceret, molles tui tibi tam περὸς θυμοὶ, tam περὸς καρδίαι, manus tuæ tam rebus obſcœnis occupatæ, vt libris vacare nullo modo poſſis. Hæc intelligi non magni refert, ſed neque vbi maximè βλάφειν Lucianus, interpretes Latini magnoperè aliquid intellexêre.

v. μὴκετ.] ἄφες δὲ ἐ βιβλία, &c. ἄφες δὴ τὰ β.

Περὶ τοῦ μὴ ῥαδίως πιστεύειν τοῖς διαβ.

P. 886. ἵς φασιν ἐκεῖνος πολιτικῆς φιλοτιμίας.] &c. ἵς φασιν ἐκεῖνος εἶχε πολιτικῆς φ.

Ψευδολογιστὴς, ἢ περὶ τῆς ἀποφράδος.

P. 887.] Scriptus in Polyeuctum Sophiſtam. L. Suidas in λωίτερος, & in πολύδικος.

P. 888. l. b. v. πες.] οὐχ οὕτως ἀσφαλὴς, &c. οὕτως ἀσφαλὴς, deleta negatione.

P. 893. l. b. v. δήμου.] μὴ δῶς ὃν καμοὶ, &c. Δῶς ὃν καμοὶ extrita negatione.

P. 895. l. a. v. ῥιπ.] τῆς βοηθοῦς αὖ κατέση ὁ πλουτῶν, &c. ἐ βοηθὸς αὖ κατέση ὁ τ. Illud autem ἐς μόνος σὺ ὀπίστευσέ σοι, &c. accipe cum ironia. *Vnus ille ſolus*, qui contra tibi vnguis in vlcere, cuius tu domui.

Περὶ τοῦ οἴκου.

P. 900.] περὶ τοῦ οἴκου, περιελκειά.

P. 904. l. c. v. πῆς.] ἢ ἀριτομόμης τὸ ἡδὺ τῆς ἀριτομο μόμων, &c. ἀρκομόμων.

P. 905. l. c. v. γος.] ὡς φησι, ἢ μετεξὺ &c. ὅς φησι ἢ μ.

P. 908. l. d. v. μῆν.] ἢ πιὴ πίχεις ἐθαυμάζετο &c. θαυμάζετο.

P. 909. l. a. v. κηὶ.] χρμάτων ἢ τόπου &c. ἢ τύπου.

Μακρόβιοι.

P. 911. l. b. v. περιφέρωσι δῶρον &c. περιφέρουσι δῶρον.

P. 913. l. a. v. κηὶ] πιὴ βασιλικοὺς, ἐραπωπικοὺς ἄνδρας, &c. τ. βασιλικοὺς ἢ ἐρ. ἄνδρ.

Ibid. ὧν ἵνα ἡ δυσεβεςάτη, μεγάλου θεοῦ πνος &c. ὧν ἵνα ἡ δυσεβεςάτη μεγάλου ἢ θεοπάτου.

P. 914. l. a. v. πιν.] πήρης ἢ ὁ Δρυσῶν, &c. Ὀδρυσῶν.

Πατρίδος ἐγκώμιον.

P. 919. l. a. v. κηὶ.] ἡιόπρον ἄλλος μιὼ ὅσα, &c. ἢ ἡιόπρον ἄλλος; ἀλλὰ μιὼ ὅσα.

Περὶ τῶν διψάδων.

P. 923. περιελκεια, περὶ τῶν διψάδων.

Διάλεξις περὶ Ησιόδου.

P. 928. l. d. v. πῖς.] ἀλλ' ὁ μόνος ἔωπα σύ, &c. ἀλλ' ὁ μόνος τ. σ.

Πλοῖον ἢ εὐχαί.

P. 939. l. d. v. ὁ.] Ασεί. πῶς λέγεις ὦ λυκῖνε; ὅπ ὦ ἀρῖςι &c. Ασεί. πῶς λέγεις ὦ λυκῖνε; λυ. ὅπ ὦ ἀρ.

P. 943. l. d. v. σας.] ἢ σὺ περὶ τὸ φανὲν τὼ γνώμιω, &c. Non ſine menda.

P. 944. l. d. v. ἀπιτ.] οἱ βαρβαροι περικωίπωσιν ὑμῖν, κῆ τ', &c. οἱ βαρβαροι περικωίπωσιν ὑμῖν, κῆ τ.

Περὶ τῆς παρεγείου τελετῆς.

P. 993. Athenagoras Apologia pro Chriſtianis. A. Gellius c. XI. lib. XII. Ammian. Marcellinus lib. XXIX.

l. d. v. ἀφικ.] ἐγὼ τὸ γυμνασίω αὐτῶν, &c. ἐγὼ τῶν γυμνασιῶν αὐτῶν. αὐτῶν pro ἐκεῖ: Sic inferiùs, p. DCCCXLI. ἀπήγαγε ἐφόμβος τὸς ἀθλητάς.

P. 995. l. b. v. σμα.] ὁ τὸ Ρολυκλέιτου παιών. Επὶ &c. ὁ τὸ Ρολυκλέιτε κανών, ἐπὶ.

l. d. v. ὅπ.] θαυμασιὼ ὄφιαν τῶν χρισιανῶν ἐξέμαθε, &c. Athenagoras Apologia.

Δεξιπέται.

P. 1008. Non videtur eſſe Luciani.

P. 1016. l. d. v. παπαῖ.] λυ. πῶς τὰ ὑμέτερα; δρακόντας γῶ, &c. λυ. πῶς τὰ ὑμέτερα; φι. Δεκάπηχυς γῶ.

τὰ πρὸς Κρόνον.

P. 1021. l. a. v. αυτοῦ.] ὑδὲ ἀγρεῖον διοικήσασθαι μοι συγκεχώρηται, πίνειν ὃ &c. ο. α. δ. μ. συγκεχώρηται ὑδὲν, πίνειν δέ.

Επιστολαὶ Κρονικαί.

P. 1021. l. d. v. φαλ.] ὑπερέυσης τὴ κόλπης, &c. ὑπερρεύσης τ. κ.

Κρόνος τοῖς πλουσίοις.

P. 1035. l. d. v. σαν.] αὐτὸι διαβασάνης, &c. αὐτοὶ διαβασάσαντες.

Συμπόσιον ἢ λαπίθαι.

P. 1040. l. b. v. πω.] ακριβῶς γιγνώσκων, &c. ἰσοσύλλικον Lucianici ſtili properantis.

Ibid. πολὺ πλέον ὅπ θυμοῦδ τε εἰπῖν, ἢ ἐμὶ ἀκοῦσαι &c. πολὺ πλέον ὅπ θυμοῦδ τὰ ἢ εἰπῖν ἢ ε. α. Terentius Hecyra. *Quaſi non tu multò malis narrare hoc mihi, Quàm ego quæ percontor ſcire, &c.*

P. 1044. l. c. v. πα.] ἀλλὰ μὶ καπίσθι αὐτίκα, &c. ἀλλὰ μιὼ κ. α.

Δημοσθένης ἐγκώμιον.

P. DCCC. LXIX. Eſſe non videtur Luciani, ſed alicuius Lucianum κακοζηλοτύπου.

P. DCCC. LXXIX. οἱ ἢ Αθηναῖοι βήτορες παιδικὰ, παρεκάλεσεν, &c. οἱ δ. Α. ῥ. παιδικὰ, παρεκάλεσεν.

Φιλόπατρις ἢ Διδασκόλμος.

P. DCCCC. XXV Non eſt huiuſce Luciani, ſed antiquioris alicuius. Multa id arguunt, Primùm ineptiæ ſtili, cùm aliæ omnibus paginis, tum illæ p. DCCCC. XXIX. φὺ φύ, &c. Deinde ratio temporis. Nam Syrus noſter Lucianus pervixit ad tempus belli Marcomanici anno Chriſti CLXXI. vt patet in Pſeudomante: at hic nebulo ſe baptizatum ſignificat à D. Paulo p. DCCCCXXX. D. Paullus verò martyrij palmam accepit imperantis Neronis anno XIII. Falliturq. Baronius Neronis anno XII. verba illa huiuſce Dialogi Γαλιλαῖος ἀναφαλαντίας, ὑπερέτης, ἐς πείσιν ἑξαετῆ ἀεροβατήσας δι' ὕδατος ἡμᾶς ἀνεκάμψεν, adſcribens huic Luciano. Nam quî potuit Lucianus hic à Neronis anno XII. & Chriſti. LXIX. ad annum Seruatoris CLXXI. peruiuere, ſiue annis CIII? Atqui etiam poſt bellum Marcomanicum, quin Lucianus hîc aliqua commentatus ſit negari non poteſt. Saperdæ autem prorſus illi ſunt, qui propter ea quæ in extremo dialogo iſto, de Babylonijs, Ægyptiis, Perſis, Scythis verba fiunt, huiuſce diſtortiſſimi fœtus parentem, ad tempora imperatoris Traiani referunt, cùm ea magis in Neronis aut etiam Claudij pertinere poſſe, quiuis facilè lolio non victitans, peruiderit. Planè quidem quiqui

tam belli pueri pater est, Neronis principatu eum susceperit.

Νέρων, ἢ περὶ τῆς ὀρυχῆς τοῦ Ἰσθμοῦ.

P. DCCCC. LXV. Neque hic Luciani dialogus est, quemadmodum facilè omnibus vestigiis colligi potest, ac præsertim fine dialogi. Scriptus nempe hic dialogus superstite Nerone, ac Luciano necdum nato, vt patet antedictis ad Philopatrin.

P. eadem ἡ ὀρυχὴ Ἰσθμοῦ & est Musonii. Quî potest Musonius hæc ista de Isthmi perfossione disserere à Nerone interfectus iam olim, vt apud Suidam est, atque alios? Hic autem Musonius sic agit, quasi qui Neroni supervixerit, vt cùm de Vindice narrat p. DCCCC. XXVII. Mitto iam stili indolem minimè Lucianicam, aliáque id genus argumenta.

P. DCCCC. LXVI. ἐπὶ τοῖς τούτοις, τὸ δὲ ὅλον ἀλλήλοις ὀλιγίζαι πάντας, εἶναι τὴν Ἑλλάδα, λαμπρῶς ἐφιλάξαι τὰς ἔξωθεν. Perobscurè dictum, ac neutiquam Lucianicè. Accessit non notatus interductus post πάντας. Nam esse debuit ἐπὶ τοῖς τούτοις τὸ δὲ ὅλον ὀλιγίζαι πάντας, εἶναι τὴν Ἑλλάδα λαμπρῶς ἐφιλάξαι τὰς ἔξωθεν. *Præter hæc*, cogitauit, *etiam, quòd si omnes* Græcos *compendio isto sic inter se permiscuissent, videretur extraneis Græciam splendido quasi epulo accepisse.* Nunc pretium aduerrere quemadmodum Iacobus Micyllus interpres qui de non pessimis est, rem gesserit. *Supra omnia autem hæc*, inquit, *etiam illud putabat: Græciã per hoc, quòd breui à leo omnes inter se misceri possent, contra exteros splendidè adeò stabilitum iri.* Prò Apollo & Musæ Pseudolucianicæ. Ita? ἐφιλάξαι est *stabilitum iri*? Haud vidi magis. Miserum Lucianum qui sub tam lentis maxillis, & hunc Pseudolucianum qui sic sub Luciani pelle vapulat. ἐφιλάξαι autem Ελλάδα hîc φιλοπάτριδες dixit ad Olympiorum celebritatem cogitatione se referens.

P. ead. ἀκοῦσαι τῶν φήμης. Notari debuit asterisco hic locus, & proclamari, *Hîc fossa est ingens.*

P. ead. ὁρίξαντες δ' αὐτοῦ χρυσῶν δίκελλαν, & τὴν Ἑλλάδα ὑπεξῆλθον. Relege ὁρίξαντες δ' αὐτοῦ χρυσῆν δίκελλαν τῇ τὴν Ἑλλάδα ὑπεξῆλθον. Intelligi vult procos. Achaiæ. Non dixit ὑπεξῆλθον, sed ὑπεξῆλθον. Quia principis aduentu, finitum Procos. imperium. De ritu autem hoc isto principum in operibus nouis, ad C. Suetonij Vespasianum narraui c. LIX. Ridere autem qui volet, videre illi tempus genium interpretis. *Cùm autem aui eum ipsi ligonem porrexissent, Græciámque tanquam in tutelam commendassent*, &c. Quid potè capitalius?

P. DCCCCLXVII. ὡς τῆς ἀκείνης τῶν ἀπόρμης. Melius ὁ τῆς ἀκείνης τῶν ἀπόρμης.

P. DCCCC. LXIIX. ὑπολαμβάνει τῶν, ἐπὶ μὴ ἡμῖν. Melius, ἐπ. τῶν, ἐπὶ μὴ ἡ. τῶν nempe τὸ βραδύ. Alia erant & quidem φαμμακοπολάγαρα, quæ in Luciano & Pseudolucianis notarentur; sed operæ non est. Hæc autem qualiacunque illa, ex paginis librimei fimbriatis olim stilo ætatis meę verno, nunc τῷ τῶν ἀδιαφόρων exscripsi.

Τέλος. Θεῷ πλείστη χάρις.

GILBERTI COGNATI
ANNOTATIONES.

In Somnium.

PA.1.l.A.v.In lud. *In ludum*] Omnem ſcholam (vt Aſcanius ait) Romani ludum dixerunt. Cicero 2.de orat. *ludum* pro Rhetorum ſchola dixit.

v. humani. *Humanitas*] Quoniam eruditio & bonarum artium diſciplinæ homini ſoli ſunt propriæ, factum eſt vt παιδεία pro eruditione acciperetur. Gell.lib.13.c.15.

l.b.v. *Fortuna*] Fortuna pro diuitiis, Horat. Epiſt.5.lib.1.

v. autem. *Noſtras autem res*] *Res* pro ſubſtantia. Terent.in Phorm.

p.2.l.b. aſpicies. *Statuarius*] Sunt qui ſtatuariam in quinque diuidant ſpecies, in *Comicen*, *Colapticen*, *Glyphicen*, *Encolapticen*, *Encauſticen*.

l.d.v.artem. *Dimidium facti*] ex Heſiod.idem in Hermot.

p.3.l.c.v.duæ. *Duæ mulieres*] Simile figmento Prodici ſophiſtæ quo induxit voluptatem & virtutem Herculi adhuc puero apparuiſſe.

p.b.l.a.vnius. *Demoſthenem*] Aphthonius in Chria.

Socrates] Fuit Sophroniſci lapidarij filius qui etiam lapides ſculpſiſſe dicitur. Aſſerunt quidam gratias veſtitas quæ ſunt in arce, illius opus eſſe.

l.d.v.autem.] *Nioben*.Ouid.6.Met.

v.ſomnia. *Somnia enim mirifica*] Eorum quæ in ſomno videmus Macrobius ait eſſe quinque genera: ſomnium, inſomnium, viſionem, oraculum, viſum.

p.7.l.a.v.alatis. *Pegaſo ſimilibus*] Homer. Iliad.9.Ouid.5.Metam.

v. quam. *Triptolemus*] legend. Virg. In Culic.

l.c.v.aut. *Trinoctiale*] Nota eſt fabula trinoctij concubitus Iouis & Alcmenæ.

l.d.v.o. *Xenophon*] videtur hoc ſomnium intelligere quod eſt lib. 3. Anabaſ. quo vidit Xenophon per quietem domum ſuam paternam fulmine collucere.

Ad dial. Prometheus es in verbis.

p.8.l.c.v. quaſi. Reſpondet Lucianus quibuſdam qui ob varietatem dialogorum eum Prometheum vocauerant. Fuit autem Prometheus Iapeti filius. Heſiod. lib. 1. oper.

Et mea opera lutea] Quidquid vile μεγάμυον dicunt Græci.

l.d.v. ironiam. *Atticam ſubſannationem*] Sue naſum Atticum. Plin.lib.11.c.32.

p.11.l.a.v.vulgatiſſimum. *Hippocentauri*] Ex homine & equo ſunt conflati, & propterea ὀφυεῖς ab Iſocrate appellantur.

l.d.v. δίχα. *Δὶς δίχα πασῶν*] vide Eraſmi Chiliad.

p.12.l.b.v. cœperis. *Mutare conſilium*] Poſt rem conſulere, vnde Pindarus illum appellat ὀψιβούλου. leg. Heſiod. in Theog.

Ad Nigrinum.

P.15.l.a.v.illud. *Feſtinantem hortari*] Sumpta Metaphora ex Homeri Iliad.θ.& Odyſſ.ω.

l.d.v. Comicum. *Aculeum quendam*] De Pericle ex Eupoli.

v. hiſtriones. *A dictione Hiſter*] quod Tuſco verbo *Ludionem* ſignificat.

p.17.l.b.v.mimum. *Athenæus*] De quibus Herodot.Strab.Plin.hodie dicuntur Sethinæ.

p.19.l.b.v.cur. Cur autem infœlix] Verba Tireſiæ ad Vlyſſem, Odyſſ.12.

l.c.v. modum. *Jupiter Hectorem*] apud Homer.Iliad.ξ.

p.24.l.b.v. præter. *Præter caſam*] Eraſm. prouerb. *ne præter caſam*.

v. dicebat. *Momi illius*] De quo Ariſtotel. lib.3.de partib.animal.

p.26.l.c. v. quotquot. *Rhea corripiuntur*] Sacerdotes matris Deûm audito Phrygio tibicine ſtatim in furorem aguntur.

Ad Iudicium vocalium.

p.28.l.d.v. Cadmus. *Cadmus inſularis*] Phœnix qui in Græciam litteras attulit α.β.γ.δ.ε.ι.κ.λ.μ.ν.ο.π.ρ.σ.τ.υ. his Palamedes addidit ξ.θ.φ.χ. & Simonides Syracuſanus medicus ζ.η.ψ.ω.

p.30.l.c.v.δ. *Ipſum δίκπα*] Legend. Corinthus de Attica dialecto.

v. auditis. *Capiti capillos euellere*] Geſtus indolentium Homer.Odyſſ. κ.

p.31.l.a. v. induxerit. *Tyrannos*] Antiquis reges tyranni ſunt nuncupati. Virg.4.& 6.Æn.

Ad Timonem.

p.33.l.d.v.factum. *Salmoneus tibi ſit*] Æcli filius, de quo Virg.6.Æn.

l.6. v. tu. *Sub Mandragora ſtertis*.] Mandragoræ ſomnifica vis ineſt. Plin. lib.15. Dioſcorid. indicat radicem decoctam ſumi aduerſus inſomnia. Demoſthen. Philipp.4.& Iulia.in epiſt.

p. 34. d. v. nam. *Epimenidem quoque*] Historia de Epimenide Cretensi Theologo extat in noctibus Gellian. apud Laert.

p. 37. l d. v. quàm. *In præsepi canis*] Prouerb. de quo extat Epigramma in Antholog.

p. 39. l. a. v. alteri. *Ceu Phineo cibos*] De Phineo Virgil. 3. Æn.

l. a. v. sinet. *Foraminoso cophino*] Alluſum ad Danaides de quibus Ouid. 4. Metam.

l d. v. somnium. *Per somnium diuites*] Vt piscator apud Theocrit. Eclog. 9.

p. 40. l. b. v. agentes. *Thynnus elapsus*] Prouerbium: de hoc pisce Plin. lib. 9. c. 15. Athen. lib. 7.

l. 42. b. c. digitos. *Paupertas*] Artium inuentrix. Aristopha. in Pluto.

In Alcyonem.

p. 52. b. v. nam. *Mutæ sunt quæ in aquis*] Causam adfert Aristot. quòd his neque pulmo sit neque arteria neque guttur.

v. qua. *Fabula proditur*] Hanc fabulam narrat Ouid. lib. 11. Metam. de Alcedoniis Varr. lib. 3. de ling. Lat. Plin. lib. 10. c. 32.

p. 55. l. a. v. ribus. *Cum informe*] Apes intelligit quæ nascuntur neque ex coitu, neque partu, sed ex suauitate herbarum. Aristot. lib. 5. c. 21. de Animal.

l. a. v. quin. *Ex mutis ouis*] De ouorum natura mirabili Aristot. loco cit. Rhodig. lib. 27. cap. 17.

l. c. v. thippæ. *Xanthippæ ac Myrto*] D. Hieronym. aduersus Iouinian.

v. vrbem. Ex Phalerico] Portu Athenis, à quo Demetrius Phalerius dictus.

Ad Prometheum affixum.

p. 56. a. v. en. *En tibi Caucasum*] Huius montis descriptionem habes apud Arrian. in vita Alexandri lib. 3.

p. 57. l. a. Imposuisti. *Hesiodi*] In Theogonia.

l. 6. b. contenderim. *In Prytaneo*] Locus Athenis sic dictus quasi πρὸ πωλείου.

Iuxta poetæ dictum] Æschylum intelligit.

p. 63. l. d. v. nostin'. *Thetin*] Hoc etiam narratur in seq. dialogo, sed copiosiùs à Seruio ad 6. Eclog.

p 64. l. a. fabricatus. *Nam quibus*] Copiosè hoc explicat Hyginus in Astronomico poetico.

v. tempus. *Tantum tempus*] Æschylus dicit in Prometheo, Prometheum aliquot annorum millia Caucaso affixum fuisse.

p. 65. l. b. v. enim. *Ad Thetin*] Ouid. 1. Met. Hoc vaticinium attribuit Prometheo, sed Lucia. Sic videtur Æschyli & aliorum sequi sententiam.

p. 66. l. b. v. illam. *Illam Inachi*] Sic in dial. Nothi & Zephyri.

v. deuolans. *In Nemeam syluam*] Achaiæ inter Cleonas & Phliuntem.

l. d. v. age. *Age ô*] Xenophon. in Sympos.

p. 67. l. b. v. vidisti. *Aram*] Græci Iouem ὑμέλιον venerati sunt, vt testatur Strab. & Pausa. & ὕετιον, & Arrian. & Phrunutus. Latini pluuium. Tibull.

Arida nec pluuio supplicat herba Ioui.

l. d. v. mortalis. *Sidus tuum*] Aquarium notat, quem Ganymedem esse perhibent: licèt ἄστρον ὑετίως, non ἄστρο aquariùs.

p. 73. l. c. v. Inde. *Alatus*] De forma Mercurij vide Macrob.

Ac Virgam] De Mercurij Virga Homer. Odyss. 5. Virg. 4. Æn. hinc dictus χρυσορράπις.

p. 75. l. a. v. filiabus. *Filiabus Cadmi*] Nam quatuor fuerunt Semele, Agaue, Ino, & Autonoë.

v. videatur. *Nam Semelem*] docet Euripid. in Bacch.

l. b. v. imperfectum. *Intra septimum mensem*] Patet apud Cic. 1. de Nat. deor.

l. d. v. audi. *Ne currum agas*] De solis curru, Lucia. In his accusato, de eius equis. Ouid. 2. Metam.

p. 76. l. d. v. sistas. *Endimionem*] Fabula hinc nata quòd Endymion motum huius primus obseruasse atque aliis ostendisse dicitur. Plin. lib. 2. c. 9.

p. 77. l. v. designas. *Iouem quoque*] leg. Erasm. Chil. 1. Cent. 3. Adag. 1. & Ouid. 6. Met.

v. deorum. *Rheam*] Cybelem, de qua dixit antea.

p. 79. l. c. v. dolore. *Daphne*] Hac de re leg. Ouid. lib. 10. Met. ex quo hic dial.

p. 81. l. a. v. præsertim. *Cum Marte*] Hic Deus inter alias multas Venerem amauit & Cupidinem genuit, de qua fabula Homer. Odyss. 21. Ouid. 4. Met.

l. c. v. pulchros. *Pulchros*] Latona Dianam & Apollinem suscepit: de quo puerperio Ouid. 6. Metam. Plin. lib. 34.

v. hic. Hic claudus] Vt in dial. præcedente. Cic. 3. de nat. deor.

v. modum. *Montinagæ*] Horat. lib. 4. Carm. Stat. in Achill. *littora multùm Montinagæ dilecta Deæ.*

v. Scythiam. *Scythiam*] Scythæ, & Tauri siue Sarmatæ inhospitales fuerunt, & hospites omnes Dianæ solebant immolare, vescebantur humanis carnibus & interfectorum caluariis habebant pro pateris.

l. d. v. tabernis. *In Claro*] Isacius Lycophronis interpres Clarum montem & vrbem non longè à Colophone ponit, vbi fuerit Clarius Apollo.

l. d. v. fugitiua. *Adeo formosum*] Virg. in Bucol.

Orphei Calliopea, Lino formosus Apollo.

v. quam. *Nioben*] de qua Eustat. ad Homer. Iliad. ω.

p. 85. l. c. v. Phrygiam. *Priami filium*] Paris pastor fuisse dicitur. Virg.

amarunt Dij quoque syluas
Dardanidæsque Paris.

l. d. v. autem. *Phrygius*] Fabula habetur apud Theocrit. in Syracus. Virg. 1. Æn.

p. 90. l. c. v. te. *Filia Ledæ*] Iuppiter Cygnus

Lædam compreſſit Tyndari regis vxorem, quæ ouum peperit, vnde nati ſunt Dioſcuri Pollux & Caſtor & Helena Homer. Il. 14. Ouid. 6. Meta. explicatio huius fabulæ eſt apud Athen. lib. 2. de Helena, vide Plin. l. 35. c. 3.

l. d. v. fuerit. *Theſeus*] De hoc raptu Iſocr. in Encom. Helenæ.

p. 95. l. v. porro. *Nouitius*] Ganimedem intelligit quem ab aquila raptum in cœlum tranſuectum aiunt. Autor Priapei carminis

raptus ab alite ſacra
Miſcet amatori pocula grata ſuo.

p. 97. l. c. v. potes. *Poteſne mihi dicere*] Hic Dial. deſumptus eſt ex Theocr. Idyll. 27. & Virg. 5. Æn.

l. d. v. oporteret. *Mortem obire*] Caſtore occiſo, Polluci optio data eſt, vtrum immortalitate ſolus vti vellet, an cum fratre vitam communicare. Ille maluit alternis viuere. Virg. 6. Æn.

Si fratrem Pollux alterna morte redemit.

Inde Homerus hos vocauit ἐφημέρους.

Dialogi Marini.

p. 98. l. c. v. ne. *Doris*] Nymphæ nomen filiæ Oceani, & vxoris Nerei, Heſiod. in Theog. interdum pro ipſo mari accipitur. Virg. 10. Eclog.

Doris amara ſuam non intermiſceat vndam

p. 99. l. a. v. cem. *Polyphemus*] Ex Cyclopibus vnus, Neptuni filius, excæcatus ab Vlyſſe, Homer. Odyſſ. Cic. lib. 5. Tuſc. Virg. Æn. 3.

l. c. v. libebit. *Qua ſis facie*] Negat Seruius ex mari effigiem vllo modo poſſe reddi, ſed Lucia. hic aliter ſentit, & in Alcyon. Theocr. Idyll. 6, hinc illud Maronis

nuper me in littore vidi
Cum placidum ventis ſtaret mare.

p. 100. l. b. v. autem. *Extra tela*] In dialogo Ven. & Cup. in Bacchо. in votis.

v. noui. *Itacenſem illum*] Vlyſſem ex Ithaca vrbe & patria, inſulâ in mari Ionio ante Epirum frequentibus ſcopulis aſpera.

p. 101. l. c. v. quid. *Alphee*] Virg. 3. Aen. Strabo lib. 6. Pauſa. lib. 5. Ouid. lib. 5. Luca. lib. 3. Papin. Epital. Stellæ. & Vol. Sil. lib. 13. Suid. in Alpheo.

v. in. *Gauia*] λάρους, Larum Gaza vertit Gauiam Plin. lib. 10.

c. 32. *Ardeæ*] aues quarum tria genera ponuntur ab Ariſtot. vrinatur ſicut & Larus.

l. d. v. ille. *Sicilia*] Italiæ inſula à pleriſque Trinacria & Triquetra, quod Triquetræ figuræ triangularis faciem obtineat, tribus promontoriis in diuerſa procurrentibus, ſuam claudens amplitudinem Lilibeo Aphricam, Pachinno Græciam, atque Peloro Carthaginem ſpectantibus. Plin. lib. 2. c. 8.

p. 102. l. c. v. neque. *Polypum*] De Polybi vario ingenio meminit Plin. lib. 9. c. 29. Plut. in libello περὶ πολυφιλίας. de eius acetabulis Plin. c. 30. lib. 9.

p. 104. l. d. v. faciam. *Fontem cognominem*] Eſt Amymone fons iuxta Lernam ab Amymone Danai filia nomen habens, cuius meminerunt Plin. lib. 4. c. Strab. lib. 8.

p. 105. l. d. v. laudo. *Delphines*] Delphines hominum amatores, refert aliquot exempla Lucia. in vot. Plin. lib. 9. c. 8. Muſica mirificè demulcentur, Plut. in lib. ſeptem ſapient.

p. 110. l. a. v. atque. *Tyro*] Virgunçula fuit Theſſala Salmonei filia, & Eunipei amica, ex qua Neptunus Meleum & Peliam ſuſcepit, de qua lib. 2. ver. hiſt. & in Philopat.

v. volebas. *Enipeï.*] Theſſaliæ fluuius eſt.

l. b. v. balena. *Balæna*] Narratur Hiſtoria Perſei & Andromede de qua Ouid. 4. & 5. Meta.

Mortuorum Dialogi.

p. 114. l. a. v. illum. *Corinthi circa Craneum*] Corinthus vrbs Achaiæ Græcarum vrbium clariſſima fuit quæ ne Romanæ quidem vrbi conceſſit. Craneum, Gymnaſium.

l. b. v. triuio. *Hecates cœnam*] Mos erat diuitibus, vt ſingulis menſibus, Hecate ſacrificando in Triuiis panes atque alia quædam ponerent, quæ poſtea à pauperibus auferebãtur. Suid. & Athen. lib. 7.

l. c. v. aut. *Ouum ex luſtratione*] Catharſium Græcis dicitur, mos purgandi conciones atq; theatra. Ouid. in arte.

Et veniat quæ luſtret anus, lectúmque locúmque
Præferat & tremulâ ſulphur & ova manu.

Iuuenal. *niſi ſe centum luſtrauerit ouis.*

p. 115. l. d. v. habuimus. *Sardanapalus*] Rex fuit Nini Perſicę regionis, de cuius luxu apud Athen. lib. 12. huius Epitaphium apud Cic. Tuſc. 5.

Hæc habeo quæ edi, quæque exſaturata libido
Hauſit, at illa iacent, multa & præclara relicta.

p. 116. l. c. v. vos. *Trophoni*] De Trophonio Cic. in Tuſcul. & de Nat. Deor. Herod. in Clio, Philoſtr. in vita Apollonij. Pauſa. de Amphilocho Strabo. & Pauſan.

p. 117. l. a. v. men. *Lebadia*] Oppidum eſt antiquum in Bœotia Gell. lib. 12. c. 15.

p. 118. l. d. v. ſenectute. *Iolaus*] de quo Ouid. Meta. 9.

p. 118. l. c. v. quam. *Animatum ſepulchrum*] Hac prouerbiali figura vtitur Sophocles in Antig. huc pertinet etiam illud mimi Laberij apud Gel. *Similis ſepulcris nil niſi nomen retineo.*

p. 128. l. a. v. quidpiam. *Sicyone Cirrham verſus*] Sicyone vrbs eſt Achaiæ non procul à Corintho Cyrrha, Phocydis oppidum, ad radicem Parnaſſi montis è regione Sicyonis.

v. obliquo. *Iapyge*] Vento ab occaſu ſolſtitiali ſpirante, qui & Caurus dicitur.

l. b. v. ac. *Chœnices*] χοίνιξ Attica menſura pro aridis, maximè cibo diurno cuius capacitas eſt ſeſquiſextarius.

p. 129. l. c. v. atque. *Celtiberos*] Ad Iberum Hiſpaniæ fluuium populos.

v. cepi. *Magnos montes*] In Alpibus occurrentem ſibi Tit. Sempronium Conſ. apud Trebiam profligauit Flaminium Conſ. fudit ad Traſimenum lacum cęſis 15000. Romanorum. Liu. 4. Eutro. 3.

Eridanum] Italiæ fluuium è Veſulo monte in mare Adriaticum influentem qui hodie dicitur Padus, omnium fluuiorum maximus. Cætera ſunt in Curt. & Arria.

Necyomantia.

p.158.l.a.v.profecto. *Ex fumo*] Senarius extat prouerbialis κάπνου γε φθίμενοι εἰς τὸ πῦρ πεπέτασται. Plat.lib 8. de Rep.

p.159 l.a.v. aliquem. *Ex Zoroastri discipulis*] In fragmentis Berosi Chaldæi legitur Zoroastrem Persam fuisse Cham Noë filium: huius meminerunt Plat.Plut.& alij.

l.b. v. pacisc ens. *Tiresiam*] de Tiresia Homer. Odyss.x.Cic.de diuinat.

l. d.v.atque. *Face lustrauit*] Qui enim id faciebant certum carmen insurrabant,& tæda, scilla, ouis, sulphure, aliisque circumpurgabant, quod περιαγίζειν & περικαθαίρειν Græcis, Latinis *circumferre.*

Charon.

p.172.l.b. v.Milo. *Milo Crotoniata*] Nihil aliud Milonis Crotoniatis vires tam famosas fecit quam exercitatio assidua tauri gestandi.

l.d.l.v.peregrino. *Cyrus*] Primus fuit qui apud Persas regnauit, transtulitque imperium, capto auo Astyage, à Medis ad Persas, de quo multa Herod. Iustin.Xenoph.

v.animo. *Vt Cræso*] Lydorum rex fuit opulentissimus, de quo Herod.lib.1.

p.175.l.b.v.adolescētem. *Cambyses*] Cyri filius, Persarum & Medorum rex de quo Herod. lib.2.

p.179.l c.v.quid. *Saxa illi coronant*] Moris fuit apud antiquos, vt non tantum cadauera vngerent,sed etiam cippum, cui corollas & serta imponerent.

Serta nouercali dederat fragrantia cippo.

l.d.v.volitando. *Mulsum*] Viuo fauillam lauabant. Quidam in lib. 2. Epig.viuo sibi exhiberi cupit quæ mortuis præstari solent. Omnia quæ sunt in tractatu de sacrificiis habes antea sparsim in Deorū dialogis, tangit enim variam Deorum originem, casus, sacrorum ritus,nomina,regiones,& reliqua de quibus abundè dixerat.

Vitarum auctio.

p.188.l.c.v.vbi. *In Ægypto.*] Plerique philosophorum discendi & videndi varia causa, eò profecti sunt : Pythagoras, Plato, Euripides, quod ibi & studia florerent, & multi sapientes viri reperirentur, de quo Laert. & Phil. in vita Apoll.

l.d. v. ergo. *Cræsi te filium*] De quo ex Herodoto,gellio,atq; Cælio Rhodigino prolixè multa habes alibi.

p. 189. l. a. v. festum. *Perfectum trigonium*] Sic vocat trigonium, cui quin sit perfectus triangulus nihil deest,neque enim rectangulo aut obtusiangulo triangulo absolutior est.

v.eod. *Nostrúmque iusiur.*] Per quaternarium numerum iurare consueuerant,Pythagorei. Est autem iusiurandum vt Cic. in 3. de off. ait, affirmatio religiosa.

l.c.v.qualis. *Nullum animal*] Athen.Lyconis testimonio Pythagoram animatis victitasse probat,gell.lib.4.c.11.

Piscator.

p.200.l.a.v.pera. *Pera vt reddat opem*] Alludit ad hunc Homericum versum Iliad.16.

ὡς φρήτη φρήτηφιν ἀρήγῃ, φῦλα κατὰ φύλους.

p.202.l.c v.Thamyris. *Euritum*] Artem iaculandi sagittas ab Apolline accepit à quo deinde Hercules didicit.

p.206.l.b.v.ad. *Arium abeamus pagum*] Atium pagum Areopagum vnico verbo:locus est Athenis vbi Orestes causam dixit,& vbi quæ ad Rempubl. spectabant seuerissimè administrabantur. Sic dictus (teste Pausa.in Attic.) quod eò primò vocatus sit Mars (quem Græci Arem vocant) in ius, propterea quòd Alirrhothoum interfecerat.

p.207.l.b.v. mihi. *Parrisiades*] παρρησιάστης dicitur,qui liberè loquitur, vnde Democares obnimiam & procacem linguam Parrhesiastes dictus est.leg.Senec.lib.3.de Ira.

p.210.l. ab debat. *Aristophanes & Eupolis*] De his Priscæ Comediæ scriptoribus Horat. Sat. 4. Eupolis floruit 88. Olympiad. principe Apollodoro, vt Euseb.obseruauit, huius meminit Cic. in Brut. Baptas eiusdem fabula à nostro Luciano celebratur.

p.218 l.c.v.de. *Ex Pelasgico*] Pelasgicum locus fuit Athenis iuxta arcem, de quo antea dictum est.

p.233.l.b.v.dum. *Quot scelera*] Eorum animis qui magnis se facinoribus, dum vitam agerent obstrinxerunt,maculas inustas esse docet,platonē ridens qui sic in Gorgia loquitur. Ἀλλὰ πολλάκις τῶ μεγάλα βασιλέως ὀφλακόμενος, ἢ ἄλλῳ ὁτῳοῦν βασιλέως ἢ δυνάστου κατεῖδεν ἰόβδην ὑγιὲς ὂν τῆς ψυχῆς, ἀνὰ δεσμαστιγωθήσεται καὶ ἀλῶν μεστὸν ἐπὸ ἀπορίων ἐς ἀδικίας. Hoc attigit lib.2.in Ruffin.Claudia.

Quid demens manifesta negat? en pectora insita
Deformant maculæ.

De mercede conductis.

p.235.l.a.v.ecquid. *Ecquid tibi*] Hoc initium sumptum est ex Homer.Odyss.lib.9.

τί πρῶτον, τί δ' ἔπειτα τί δ' ὕστατον καταλέξω;
Quid primum,quid mox, & quæ tandem vltima dicā.

p.245.l.d.v.per. *Albo pane*] græcis album panem in deliciis fuisse, locis aliquot testatur Lucia. Apud Athen. lib. 4. describitur conuiuium Atticum in quo commemorantur panes λευκότροι χόνοι. Græci panes elegantiores λευκὰς appellant,sordidiores φαιούς.

p.253 l.c.v. prouerbio. *Leo cordula vinctus*] Dicitur cum quis exiguo commodo detentus, apud aulicos ostentatur passim quod princeps tantum alat virum.

p.257.l.b.v. quod. *In lapidicinas Dionysiacas*] Meminit huius carceris insignis à Dionysio extructi Cic.act.7. in Ver. Plaut.in Capt.Liui.

p.258.

p. 258. l. d. v. Tereus. *Tereus*] Cum sequeretur Prognem vxorem & eius sororem Philomelam, ambæ versæ sunt in aues. Ouid. 6. Met. Pers. Sat. 6.

p. 259. l. d. memineris. *Deum in culpa non esse*] Cõsiderat enim id quod est in hominum moribus vt cum ipsa incogitantia præcipites ruant in mala, deinde tamen iis irretiti culpent fortunam & numina. Homer. Odys. 1. Æschyl. in Prom.

Prolapsu inter salut.

p. 271. l d. v. ineptam. *Clauum clauo*] Id est, malum alio malo. Aristot. lib. 5. polit. c. penult. Cic. Tus. 4.

p. 272. l. c. v. fuerit. *Pyrrhi Epirotæ*] De quo Iustin. lib. 18.

De sectis.

p. 285. l. a. v. sermonem. *Cum Margita*] Inerte & nullius precij stolidóque homine, Margitis enim meminit ex Homero Arist. atque Clem. Alex. Demosth. apud Plut. Alexandrum puerum & Margitem nominabat.

p. 286. l. d. v. bet. *Fabula*] Huius fabulæ mentionem facit Plato.

287. l. a. v. statuit. *Lynceo perspicatior*] Perspicaces intelligentes & acutè suptilitérq; videntes Lyncei dicuntur, non à Lynce animali, sed à Lynceo Argonautarum vno qui dictitabat vltra parietem videre, Hieronym. contra Ioa. Origenistam. Val. Flacc. lib. 1.

quumque cethera Iuppiter vmbra
Perdiderit, solus transibit sydera Lynceus.

Plin. lib. 4. c. 10. Cic. de eo Lucia. Icaromenip. & Dial. Menippi & Tiresiæ.

p. 300. l. a. v. habente. *Pancratio*] Pancratium quid tradit Lucia. de gymnas. Philostratus de athletis refert pancratium palæstram simul & pugillatum vocari.

p. 301. l. v. facite. *Olympicis*] Olympicum certamen quinto quoque anno fieri solebat in honorem Iouis Olympici cuius autorem Herculem fuisse putant.

p. 307. l. c. v. quædam. *Fuisse Phidiam*] Plut. in commentario de defectis oraculis videtur ad Alcæum referre. κατ' Ἀλκαῖον, inquit, ἐξ ὄρυγος τὸν λέοντα γράφοντας.

p. 308. l. a. v. quam. *Nihil ista ad Bacchum*] Hæc clausula in prouerbium abiit, quo significatur illa nihil ad rem attinere, & nimium inæqualem esse comparationem, idē in Baccho. vide Eras. Chiliad.

p. 310. l. 1. v. perhibent. *In Delphis*] Delphos tellus à principio vaticinari solita fuit, quæ paulo post Daphnem constituit à qua Themis eandem facultatem adepta est, à Themide autem Apollo dono accepit, qua de re Paus. in Phocicis.

p. 311. l. d. v. etenim. *Vitam breuem*] Virg. 10. Æn.

breue & irreparabile tempus
Omnibus est vitæ.

Horat. Od. 4. lib. 1. Iuuenal. Sat. 9.

p. 318. l. b. v. Iosa. *Hip. & Chimærarum*] Virg 6. Æn. facit. Centauros & Scyllas in infernûm vestibulo stabulare cum somniis. Centauros & Chimæram fuisse negat Lucret. lib. 4 & 5.

Harmonides.

p. 336. l. b. v. quodam. *Timotheum*] Hic nobilissimus sub Alexandro magno floruit, de cuius Musica, qua Alexandrum ad bellum accendere solebat, meminit Dio, in lib. de Regno.

l. c. v. conceutuum. *Concentuum*] Modorum seu nomorum ratio circumscribitur. Phrygio tribuit τὸ ἔνθεον Bacchanalem licentiam, Dorico seueritatem, Ionico iucunditatem Apul. lib. 1. Florid. Plut. & Boëth. in Music.

p. 337. l. a. v. omnibus. *Ad noctuam*] Noctua noctu videt, canit & volat sola, odiosa cæteris auibus in quas astuta vtitur dimicatione, nam auicularum multitudine circumdata resupina pedibus pugnat, collectáque in arcum rostro & vnguibus tota regitur, ei auxiliatur accipiter, fœdere quodã naturæ, vt inquit Plin. Laertius scribit, Timonem Philiasium hoc nomine maximè reprehẽdisse Arcesilaum quod is populares plausus non aliter consectaretur, atque noctua frequenti auium conuentu claudi consueuit.

Hæc ait, & turbam dextra lauáque frequentem
Ingreditur, volucres vlulas mirantur ineptæ,
Illa stupet solidum, sed tu vanissimè, plebis
Captator, quid ob hæc tam non præclara superbis?

sic Apologum Ang. Politia. in sua Lamia exponit.

l. b. v. delitescens. *Occultæ musicæ*] Huius Adagij sensus est, quasuis egregias dotes ingenij, si non proferas, perinde esse quasi nõ habeas. Suet. in Nero. Gell. c. vlt. lib. 13. Ouid.

Tu licet ad Thamyram superes, atque Orphea cantu
Non erit ignotæ gratia magna lyræ.

Scytha seu hospes.

p. 340. l. a. v. non. *Anacharsis*] Vide huius vitam & Epitaphium apud Laertium.

v. qui. *Octipedes*] Scythico prouerbio dicebantur, quibus rusticanæ tantum opes erant, quique duos possiderent boues, & currum vnum: inter opes enim rusticanas præcipuè recenset Hesiod. bouem aratorem.

l. b. v. homines. *Ablegare*] Morem hunc mittendi ad Zamolxim scribit Herod. in 4. Strab. in 7. Suid. in dictione Ζαμόλξις.

p. 345. l. a. v. nec. *Insularis ille*] Thelemachus sc. ex Insula Ithaca, Homer. Odyss. δ. Menelai domum ex auro, argento, electio, & ebore concinnatam, cum stupore quodam miratur.

p. 346. l. a. v. moris. *Alcibiadem complexi*] Hoc abundè scribit Plut. in Alcibiad. Aristophan. in ranis. Valer. Max. lib. 7.

Quomodo historia scribenda sit.

p. 346. l. c. v. abderitis. *Abderitis*] Conscribendæ historiæ ratio, ex Euripidis Andromeda.

p. 348. l.a.v. habitabat. *Per Cranium*] Craneum schola seu gymnasium, in quo Diogenes degebat ante Corinthum vt scribit Laërt. lib. 6. ἐτύγχανε μὲν οὖν διάγων ἐν τῷ Κρανείῳ πρὸ τῶν Κορίνθου γυμνασίων.

p. 358. l.a.v. *Edessa*] Edessa Arabiæ ciuitas antea Antiochia dicta vt scribit Plin. lib. 5. c. 24.

l.c.v. huiusm. *Rhodij*] Inter Colossos & statuas ingētes in primis celebratur Colossus Rhodius pedibus centum & quinque altus.

p. 366. l.a.v. facere. *Artaxerxem*] Testantur Hebræi scriptores nomen hoc, Persarum regibus commune fuisse, perinde ac Cæsaris Romanorum imperatoribus.

γ l.a.v. aureum. *Equum ex Nisæis*] Nisæa regio est Partyenes haud procul Caspiis montibus, ea equos præstantissimos maximósque aluit quibus reges ipsi vterentur Strab. lib. 11. Plin. lib. 6. c. 25. Plutar. in Pyrrho, Nisæi equi meminit.

v. scriptor. *Neque Thucydides*] Æmilius Probus in Themistocle & Cic. in Bruto Thucydidem plurima fide dignum putauerunt.

l.d.v. gratia. *Historicus*] Historicus omni metu carere debet, dicendi libertatem ac veritatem amare vt sit vere παρρησιαστής leg. Cicer. 2. de Orat.

Historiæ veræ, liber primus.

p. 373. l.b.v. *Mos Athletarum*] Præfatio in veras narrationes, in qua de corporis & animi cura agit, ac docet quibus modis vtriusque labores sint moderandi. De remissione studiorum leg. Quintil. lib. 1. c. 4. Cic. in off. Senec. de vitæ tranquilit. c. 15. & vlt.

p. 374. l.a.v. *Homericus*) Vlysses in patriam rediturus, graui exorta tempestate, primùm in Ciconum littus appulsus est. Atq; inde rursus soluens simili tempestate eiectus in Aphricam, ad Lotophagorum gentem peruenit: inde in Siciliam delatus est, vbi Cyclopi oculum eruit, præusto stipite. Hinc in Æoliam nauigans, ab Æolo ventos coactos, in vtrem obtinuit: postea ad Læstrygonas, tum ad Circen peruenit, post hæc in insulam Syrenum delatus est. Inde Scyllam transiens & Charybdim, In Siciliam peruenit, tandem in Phæacensium portum adnatauit.

l.b.v. monstris. *Phæacum populo*) Alcinoo Corcyræ regi & eius populis Phæacibus Vlysses Læstrygonas, Cyclopas & alia monstra à se conficta narrabat, & iis omnia vera esse persuadebat vnde Iuuenal.

Tam vacui capitis populum Phæaca putauit

p. 377. l.b.v. esset. *Endymion*) Pastor fuit admodum formosus, qui cum in Latmo monte obdormiuisset, aliquando à Luna deosculatus est, quæ in eius amorem ita exarserat, vt fratri bigas suas agitandas dederit. Senec. in Hyppolyt.

Ars sit obscura Dea clara mundi nocte deserta
Nitidósque fratri tradidit currus alite regendos

Ouid. *Latmius Endymion non est tibi, Luna, pudori.*

Historiæ veræ, liber secundus.

p. 392. l.c.v. habebant. *Momo placuit*] Lucianus hic alludere videtur ad id quod de Momo scripsit Aristoteles de partib. animal. lib. 3. eum naturam incusasse quod bobus cornua in capite nō in armis potius addiderit videlicet quod vehementius possint ferire. Id Luc. in Nigr.

p. 393. l.b.v. accendebatur. *Ad proram*] Proditum est à veteribus poëtis esse quasdā in Oceano insulas ad quas post mortem deferuntur eorum animæ qui sanctè religioséq; vixerint, Homer. Lucia. de luctu.

p. 394. l. a. v. se. *Creticum Rhadamantum*] Rhadamātus Lyciæ rex filius Iouis ex Europa Minois & Æaci frater vir iustissimus. vide Virg. 6. Æn.

v. prima. *De Aiace Telamonio*] Occubuit ad Troiam vt scribunt Sophocles in Aiac. & Dictys Cretens. in Histor.

p. 396. l.b.v. Lesbius. *Stesichorus*] Poëta propter Helenæ vituperationem oculis captus nō prius, nisi placato palinodia oblæso numine, videre potuit Lucia. Macrob.

l. c. vidi. *Semideos*] Semidei non integri dij, neq; homines sed altero parente diuino, altero humano, aut semidei ratione virtutis. Tertull. quatuor Gentilium deorum differentias fuisse scribit, quorum quidam selecti & maiorum gentium dij vocari sunt, quidam Semidei & Heroes, quidam Medioximi, & quidam Semones.

p. 398. l.d.v. Pythagoræ. *Euphorbi*] Troianus fuit adolescens Panthi filius fratris Hecubæ, teste Homero Il. 17. leg. Laert. in Pythag. & Ouid. lib. 15. Met.

p. 399. l.b.v. rumpere. *Phalaridem*) Hic Agrigentinorum tyrannus, cui Perillus taurum æneum fabricauit quo imposíti noxij dum torrerentur tauri mugitum reddebant. Sen. lib. 2. de Clem. c. 4. & li. 2. de Ira.

v. Agrigentinum. *Busiridem*) Busiris rex Ægyptiorum Neptuni & Libyæ filius qui Thrasij concilio hospites inuiolabat incognitos, & eorum sanguine pluuiam eliceret cuius penuria Ægyptus nouē annis laborauerat. Senec. loco cit.

v. *Diomedem*) Diomedes rex Thraciæ dum equos suos humana carne aleret, in Tyrida opido truculentus ab Hercule equis ipsis ad deuorandum obiectus est Ouid. 9. Met.

Et scironem) Latronem insignem qui proximos Megaris scopulos insidens, in viatores prætereuntes nullo non crudelitatis genere sæuiebat, hunc Theseus occidit.

v. *Pityocampten*) Schinim insignem latronem, qui circa Isthmi initium teste Pausan. miro crudelitatis genere sæuiebat. de eo Plutarch. in Thes.

Abdicatus.

p. 457. l.a.v. opinor. *Atqui medendi ars*) A conditione artis medicæ cuius studium erat olim cum primis honorificum vt Galen. & Erasm. comprobant.

l.b.v. etiam. *Vti arte*] Vitruuius in Præfat. lib 6. sic scribit, Alexis poeta Comicus dicebat, Athenienses ob eam rem esse laudandos, quòd cùm omnium Græcorum leges cogant parentes ali à liberis, Athenienſium non omnes, sed eos tantùm qui liberos artibus erudiissent. Ita Plut.in Solon.

Phalaris secundus.

p.471.d.v.dicitur. *Citra sementem*] Quæ citra nostram operam casu nobis eueniunt ἀσπαρτα καὶ ἀνήροτα contingere dicunt Græci. Id in Paras.& in Rhetor. Didasc. Natum à fabula Insularum Fortunatarum,de quibus Homer.Odyss. 9.Horat.& Lucia.

Alexander seu pseudomantis.

p.474.l.a.v.hunc. *Augiæ bubile*] Allegoria prouerbialis in hominem aut rem maiorem in modum inquinatam, qua etiam vsus est in Fugitiuis.

p. 475. l. a.v. superior. *Cecropibus Eurybato*] Nobiles facinorosi. Meminit horum & Æschines aduersus Ctesiphontem ὅτε γὰρ Φρυνώνδας, ὅτε Εὐρύβατος, ὅτε ἄλλος ὁστισὶ πώποτε τῶν πάλαι πονηρῶν τοιοῦτος μάγος καὶ γόης ἐγένετο. vide Erasm.ad Prouerb. Ne in lampygum incidas.

p.476.l.b.v. *Pharmaca*] Hoc carmen pluribus in locis est apud Homerũ præcipuè. Odyss. δ. quod vsurpatur in medicos imperitos, qui nõ rarò venenum pro remedio ministrant.

v.egregio. *Apollonio*] Huius vitam 8.libris Philostrat. describit. hunc Herocles Christo æquiparauit:contra quem Euseb.scripsit.

l.d.v. patria. *Pella*] Macedoniæ ciuitas est, vbi etiam Alexander Magnus natus dicitur. Solebant mulieres Pellæ dracones alere,eósque æstate frigoris causa collo circumdare.

p.477.l.a.v. vnde *Olympiade*] Matre Alexandri,de qua dial.Diog.& Alexand.

v. penderunt. *Hæc duo potissimum*] Metus & spes diuinationem & auguria repererũt. Qui impense cupiunt, suis votis vndecunque blandiuntur, & quiduis in omnem optati euentus partem trahunt. Qui vero misere cupiunt,quauis ex re solatium formidinis aucupant.vide Lucia.in Char.& in Demonact.

p. 478. l. a. v. abducens. *Cribro vaticinans*] Stultè de rebus occultis diuinãs, paræmia sumpta à diuinationis genere quod suspenso circumagóque cribro peragebatur.

p.492.l.d.v. medium. *Ac ligniis ficulnis*] Ex ligno ficulno fumũ existere acerrimum ac molestissimum Plut.in Sympos.perhibet.Si qua igitur ratio Alexandrum Pseudomantem impulit vt Epicurei κωφὰς δόξας ficulnis cremaret lignis, ea (vt opinor) fuit, non vt eum nullius pretij philosophum iudicaret.

p.497.l.a.v.exposita. *In Ægialos*] Ægialeus Phoronei,seu, vt alij volũt, Inachi filius fuit,cui Apis, cùm in Ægyptum trajiceret, regnum Argiuorum reliquit. Ab eo Ægialea cognominata fuit quæ postea à Pelope Peloponesos dicta est.

Lexiphanes.

p.531.l.b.v. ipsum. *Gry vel Phuy*] Minimum quiddam significat,aut sordes vnguium,rem videlicet vilissimam, aut vocem suillam, quam edere solent si qui grauãtur sermonem respondere. hinc hyperbole prouerbialis apud Græcos, Ne γρὺ quidem loquitur,pro eo quod est ne tantillum quidem.Aristopha.

p.532.l.a.v.ventris. *Equidem diuinatorem*] Alludit ad Euryclem, cuius Aristopha.mentionem facit his versib.

Μιμησάμενος πλὴν Εὐρυκλείους μαντείαν Θ' ἑρμαίαν
Εἰς ἀλλοτρίας γαστέρας ἀνδὸς κωμῳδικὰ πολλὰ χάσθαι.

Eurycles autem ventiloquus fuit Athenis, qui vera ariolari censebatur, quòd genium haberet intra viscera:ab eo arioli ἐγγαστρίτου καὶ Εὐρυκλῖται vocabantur. Suid. Plut. in libello de deff. oracul.

p.533.l.a.v.omnia. *Ne imiteris.*] Sophistæ passim à Platone perstringuntur, vt quodam in loco dicat eos esse euidentem discipulorum perniciem.

v. autem. *Gratijs*] Hesiod. in Theogo.tres facit. de his hymnus Orphei.

p.534.v.conferamus. *Dosiadæ ara.*] Sunt qui exponunt & intelligunt Epigramma Theocriti, quod βωμὸς inscribitur, ac Troili Epitaphium continet admodum obscurum.

Eunuchus.

p.535.l.b. vt illud. *Nec porcellus*] Carmen est Homer.ex Iliad. χ Virg.lib.12.Æn.hoc ita interpretatus est.

nec enim leuia aut ludicra petuntur
Præmia, sed Turni de vita & sanguine certant.

l.d.v. præterea. *Bagoas*] Barbara lingua significat Eunuchum,quin Ouid.de Amorib.seruum puellæ custodem Bagoüm appellat.

Quem penes est dominam seruandi cura Bagoüm.

De Astrologia.

p.540.l.d.v.Tauri.*Nam Apis*] Osiris rex AEgypti,tandem in deos relatus cum vxore sua Iside,colitur sub imagine bouis.

p.141.l.a.v.oraculum. *Ammonis*] Ammon Iouis Epitheton, hoc est,arenarius. Iuppiter enim arietis specie in extremo Libyæ arenoso colebatur. Ammonis oraculum erat olim, vt Mela scribit, fidei inclytæ, vbi responsa oratione non dabantur, sed nutu & signis, vt scribit Strabo.

p.54.l.d.v. Endymion. *Phaëthon*] Hanc fabulam persequitur Ouid.lib.2.Meta. Plat. Timæo. Arist.lib.4.de Mundo.Lucret.lib.5.

p.543.l.b. neum. *AEneam*] De eo Eustat. in lib.2.Iliad.Homer.Hymno Veneris.

p.544.l.c. v. *Lycurgus*] Pleniluniũm magna superstitione antiquis colebatur, & in eo mulieres partu faciliùs leuari scribit Plutarch. Prælium Lacedæmonij ante pleniluniũm ex Lycur-

gi præcepto non inibant. Erasm. in Adag. Aceſſæi luna.

l.d.v.regerentur. *Arcades*] Arcades in ſummã morum immanitatem efferati ſunt, quòd cæteris omnibus amplectentibus aſtrologiam, cæteráſque liberales diſciplinas, quarum cultu manſueſcunt hominum ingenia ſoli contempſerint, ſéque fecerint ipſa Luna antiquiores. Seru. in 2. Geor.

Demonax.

p.546.l.a.v.re. *Bœoticum Soſtratum*] Huius fortaſſe meminit in Dial. Mort. & in Alexand. Pſeudom. Soſtrati cuiuſdam Sicyonij, Pauſan. meminit in Eliac. lib.2.

p.547. l. a. v. Cæterùm. *Illotis pedibus*] Neutiquam inexercitatus neque rudis, quo prouerbio etiam vſus eſt in Rhetor.præcept.

l. d. v. parebat. *Socraticam Ironiam*] Hinc Socrates dictus εἴρων, vrebatur enim (vrait Cic. 1.de off.) libenter ea diſſimulatione quam Græci εἰρωνίαν vocant.

p.549.b.c. v. autem. *A Phauorino*] De quo Philoſtrat. li. 1.Sophiſtar.

p.551.l.c. v. vero. *Herodes*] Atticus, huius Herodis Gellius, Spartianus, Pauſan. & alij meminêre & Philoſtrat. in Sophiſt.

Amores.

p.559.l.c.v. perfectum. *Taurifrons*] Sunt qui Herculem bis integrum deuoraſſe bouem ſcribunt, ſemel apud Lindum vrbem, & iterum apud Oriopas Thiodamantis bouem: Callimachus Hymno εἰς Ἄρτεμ. fabulatur Herculem iam in Deos relatum, nihilominus inexplebilis edacitatis eſſe. ὁ γὰρ

Παύσατ' ἀδηφαγίης, ὅτι οἱ πρὸς ἤνδρις ἐκείνη
Τῇ πότ' ἀροτεύοντι συνήντετο Θειοδάμαντι.
Tanta erat ingluuie, quanta, cùm ſcinderet aruum,
Occurrit Dryopum ductori Thiodamanti:

exinde manſit apud Lindios ritus vt bos arator Herculi cognomento βυθοίνα immoletur cum multa dirarum imprecatione. Philoſtrat. Virg. lib.2. Lactant.lib.1.c.21.

p.563.l. d. v. ſanè. *Parum ſubridens*] Veneris Gnidiæ templum, & lucum & ſtatuam Lucia. hîc egregiè eſt exequutus, vt & Plin.lib.36.

p.573.l.d.v.fortaſſis. *Aſpaſia*] Idem Lucia.in Gallo teſtatur Pythagorã Aſpaſiam periclis Athenienſium ſcortum aliquando fuiſſe.

p.574. l. a. v. plurima. *Fagus Dodonea*] vide prouerbium Dodoneum & Cœlium Rhodiginum. lib. 29. c. 15.Sophoclem in Trachiniis de geminis columnis.

p.579.l.c.v nomina. *Coliadas.*] Genetyllis Veneris cognomina ſunt apud Ariſtophan. de quibus vide Pauſa. In Attic.

p.581.l.d.v. &. *Furijs Oreſtes*] Delphis obſeſſus furiis, Apollinis conſilio venit Athenas in Mineruæ delubrum, cuius conſilio vincens, reuerſus eſt Argos. Has verò ferias placans vocauit Eumenidas apud AEſchylum.

p.586.l.a.v.illos. *Comaſtæ*] Vox eſt Eidyllio-rum ſcriptoribus vſitatiſſima, pro his qui cantu puellis blandiuntur & earum amorem captant Theocr. Idyll.3.

Imagines.

p.588.l. c.v. maximè. *Venerem*] Venerem Gnidiam marmoream, Euploiam à Gnidiis nũcupatam, quam Praxiteles fecit, magni eſtimat Lucia. In Amorib. Nec me fugit id Sami contigiſſe, ab Athenæo id eſſe proditum, qui volumine is, Gnidiæ Veneris ſimulacro effingendo, Phyrnes amicæ corporis venuſtatem quaſi exemplar imitatum eſſe Praxitelem contexuit.

l. c. v. Athenis. *Quæ in hortis*] De Venere hortenſi vel potiùs in hortis poſita (Græcis enim ἐν κήποις Ἀφροδίτη) Lucia.in Dial.Meretr.

l.d.v.illam. *Lemniam*] Lemniam omnibus Phidiæ operibus anteponit, cui & nomen ſuum, ad eam ſcripſiſſe Phidiam refert, ab his qui eam dicarunt nomen ſortitam credit in Atticis Pauſan. nonnulli à loco qui eſt in arce Athenienſium Λήμναι nuncupato, vnde & Dionyſ. Λημναίας.

p.593. l. c. v. fuerint. *Pandionis natam*] Philomelam intelligit, reſpicítque ad fabulam de Procne & Philomela Pandionis filiabus de quibus Ouid.in Meta.

v.multiſonam. *Orpheus & Amphion*] De Orpheo dictum antea, de Amphione, Mercurij & Antiopes filio, Horat. in art. poët. extátque illius ſimulacrum apud Plin.lib.36.c.5.

p.597.l.a.v.neque. *Atem Homericam*] Ate dea fingitur ab Homero Iliad. 9. quam interpretantur noxam: de qua Eraſm.in prouerb. *ira omnium tardiſſimè ſeneſcit.* Bud.lib.5.de Aſſe.

Toxaris ſiue amicitia.

p.611.l.a.v. *Vos Scythæ*] Qui oram inter Tanaim & Phaſim accolunt, nunc Cercaſſij dicti, eos nonnulli Ziccos eſſe volunt.

p.617.l.c.v. tur. *A Chariclea*] Claudia nimirum quadrantaria Ciceronis in Plut.& apud Cic. pro M.Cælio.

p.625.l.b.v.adductus. *Pyramidas ac Memnonem*] Pyramides ſtructuræ ſunt ex ſaxis aut lateribus, ab imo amplæ, in ſummo acutæ, atque in aliam molem euectæ, ad nihil quàm ad effundendum opes inuentæ. Memnonis autem huius cineres in aues tranſmutati feruntur, quæ magnis gregibus & diuerſis locis, ſingulis annis ad ſepulcrum Memnonis conuolare atque ibi primùm querulas voces edere, deinde inter ſe dimicare dicuntur. Ouid.lib.13.Met.Lucia.in Philoph.

p.626.l.b.v.per. *Cataſta ſtringebatur*] Hæc inſtrumẽta intellexiſſe arbitror Prudent. in hymn. 1.& 5.περὶ στεφ. Cataſta autem inter alia, machinam ſignificat longæ & magnæ compedis formæ, qua ſerui vincti tenebantur, qualis à Prudẽtio deſcribitur in Vincent.

p.631.l.a.v.facimus *Inciſis digitis.*] Scytharũ amicitiæ vt concilientur, morem tradit, cui conforme eſt iuſiurandũ Catilinę de quo Salluſt.& Flor.

v.ſum-

v. ſummum. *Nam qui multis*] πολυφιλία apud Scythas non aliter infamis fuit, quàm apud alias gentes vnius mulieris cum pluribus viris conſuetudo. Sed diuerſa ſentit Cic. lib. de Amicit. & Plut. περὶ πολυφιλίας.

l.b.v.enim. *Per Ventũ & Acinacem*] Iuſiurandũ Scytharum νὴ τὸν Ακινάκην καὶ νὴ τὸν Ἄρεα. tametſi Acinaces vocabulum ſit Perſicum enſem ſignificans vt tradit Herod.in Polymnia.Græci tamen etiam pro gladio Scythico vſurpare ſolẽt, quem ſicut Deum quendam gens illa obſeruaret & coleret.Clem. Alex. Σκυθῶν δὲ οἱ Σκαυρομᾶται εἰς φησὶν Ἰκέσιος ἐν τῷ περὶ μυσίρνων, Ακινάκην σέβουσι. Ammia, lib.13.Lucia.in Tragœdo.

p.634.l.c.v. vero. *In Tergore bouis*] .i. ſupplex implorat auxilia: natum adagium à conſuetudine ſedendi in tergore bubulo : Scythæ enim diſtecto in minimas partes boue,fœdus iungebant. Morem hunc etiam Homolottis fuiſſe teſtatur Zenodotus.

p.642.l.c.v.qualem. *Geryonem*] Geryon Eritheæ inſulæ in Gaditano mari rex tricorpor fuiſſe fingitur,ob adminiſtrationem regni cum duobus fratribus concordiſſimam, ſunt qui trium Hiſpanicarum inſularum regem faciunt,Baleari dum ſc.duarum & Ebuſi.

Lucius ſiue Aſinus.

p.643.l a.v.quum. *Theſſaliam*] Græciæ regionem cuius montes ſunt 24. nobiliſſimi, flumina quoque inſigniora aliquot, & inter celebres vrbes, Hypata, Patara, vbi Apollo dabat reſponſa hyemalibus menſibus, & Lariſſa à qua Achilles Lariſſæus dictus.

p. 645.l. a. v. Hypparchi. *Magæ*] Non erant olim magi plebeiæ ſortis homines,ſed apud Perſas,Æthiopes,Chaldæos & Indos, ex regia ſtirpe proceres, in ſecretioribus Philoſophiæ & artis Mathematicæ arcanis educati, ſagaciſſimi ſympathiæ rerum naturalium & diuinarum exploratores.

l. b. v. vlciſcitur. [*Hos in belluas*] De hominum & brutorum metamorphoſi in alias formas Ariſt. de Mirabil.aud.Ouid.lib.14.Met. Plin. lib. 8.c.22. Ariſt.lib.9.c.36.lib.8.c.5.Solin. lib.9. Aug. lib.18.de Ciuit.Dei.c.16.Virg.Eccl.8.

l.c.v. cognoſces. *Seruis enim*] Quibus in domibus aut paterf. aut materf. nequiter libidinoſéque viuit, in eis ſeruos non eſſe ſeruos, neque communi conditione ſeruitutis vti, ſed liberiùs & licentiùs viuere, quotidiana docet experientia,Cic.pro Cœl.

v.vxorem. *Palæſtra*] Iocosè inditum ancillæ nomen vt apud Plaut.in Ciſtel. cuidam Gymnaſium.

p.649.l.b.v. circumſpiciens. *In aſinum*] Vitia quidem non tam corpus, quàm animam, verùm hominem immutant. Sunt etiam vitia animorum veneficia, quibus auari & raptores in harpyas,libidinoſi in Satyros,obſcœni in porcos aſinos ſiue iumenta, tyranni in lupos & alias beſtias transfigurantur. Auguſt.de Ciuit.Dei.lib.18. c.17.& ſeq.

l.d.v.conſpexere. *Veriti ne fœnum*] Non ſolum zelotypia equi laborant, ſed etiam inuidia & æmulatione.Ariſt.lib.2.Rhet.

Iuppiter confutatus.

p.674.l.a.v.Apollinem. *Admetum*] Apollo inter paſtorum numina numeratur, nam & ipſe greges Admeti Theſſali regis pauiſſe dicitur. Virg.

& te memorande canemus
Paſtor ab Amphryſo.

p.675.l.d.v.&. *Adraſtus*] Argiuorum rex,vnus ex ſeptem ducibus qui profecti ſunt Thebas, vt reſtituerent in regnum Polynicem.

p.676.l.b.v.traiecto. *Hale*] Halys Paphlagoniæ fluuius maximus, ex Tauri montis radicibus profluens per Cappadociam, & à Meridie Syros & Paphlagonas interfluens.Luc.lib.3.Ouid.4.de Pont.

p.678.l.c.v.fatum. *Pro Siſypho*] De Siſypho ob latrocinia à Theſeo interfecto leg. Virg. 6. Æn. Ouid.4.Meta.vide Prouerb. *ſaxum voluere.*

Iuppiter Tragœdus.

p.680.l.a.v. *O Iuppiter*] Exordium ab attentione & rei magnitudine.

p.681.l.a.v.quam obrem. *Polus aut Ariſtodem.*] Sunt hiſtrionum nomina, vt infra.

l.b. v. diſputationem. *De prouidentia*] Res & cardo totius negotij.

p.687.l.b.v.damis. *Riſu Sardonio*] Ridere riſum Sardonium dicuntur,qui riſum rident τὸν ὅπῃ ὑδενὶ ὑγῇ ſic in Aſin. Σαρδώνιον γελῶντες ἔλεγον. i. *Sardonicè ridentes aiebant.*

p. 699. l. a. v. turbatus. *Clypeum ſe abiecturum*] Clypeum abijcere dixit pro eo quod eſt cauſæ diffidere & contentionem relinquere. Deſperat enim quiſquis in bello arma abijcit, & aut fugam ſpectat, aut mortem exſpectat. Græci ſimplici vocabulo ῥιψάσπιδας vocant timidos, id cognominis Demoſthenes in prælio quondã emeruit. Cleonymus apud Ariſtophan.in fuc.ἀσπιδαπόλις appellatur. Plat. lib. de leg.12.declarat ῥιψάσπιδος nomen multo probroſiſſimum eſſe.

Somnium ſiue Gallus.

p.705.l.c.v. *Mutus piſc.*] Ariſt.2.de anima adimit omnibus piſcibus vocem, excepto Scaphro & Porco fluuiatili. Veteres autem quemuis piſcẽ vocabant ἔλλοπα, quòd vocem edere non poſſet. Vnde Plutarc.in Sympoſiac.& Athen.exiſtimant Pythagoricos à piſcibus abſtinuiſſe ob ἐχεμυθίαν.

v.ne. *Per ſomnium diues*] Simile protulit Cic.in Saluſt. Paſtor quidam apud Theocr. in Eclog 9.

ἔχω δέ τι ὅσσ' ἐν ὀνείρῳ
Φαίνονται, πολλὰς μὲν οἷς πολλὰς δὲ χιμαίρας.
Poſſideo quæcumque ſolent ſub nocte videri
In ſomnis, vim magnam ouium multáſque capellas

v. experrectus. *O prodigiorum*] πρόσιος Ζεὺς Sophocl.in Oedip.Epicolon. Ζεῦ ἀλιξήπτωρ ὅς ποθ' ὑπερθύρους. Heſychius ait πρόσιος Ζεὺς Deos eſſe

signorum ac prodigiorum effectores.

l.d.v.Homeri *Achillis equus*] Iliad.τ.in fine.

p.706.l.a.v.nauis. *Argo*] Dicitur fuisse prima nauis in qua Iason cum 54. Heroibus Thessalis nauigauit Colchos ad rapiẽdum vellus aureum, dicta ab eiusdẽ nominis artifice,alij ab ἄργος quod est velox. Facta est ex arboribus Dodonæ syluæ Epyri Ioui sacræ,quibus olim oracula reddebantur:vnde poëtæ finxerunt hanc nauem fuisse vocalem Apoll.lib.4.Argon.

p.707.l.a.v.audistin' *Mnesarchida*] Samij Mnesarchi annulorum sculptoris, de quo Laert.

v.illum. *Qui instituit*] De disciplina Pythagorica Gell.lib.1.c.9.lib.4.c.11.Ouid.lib.15.Met.

v. vel. *Carnea gustaret*] Senec.Epist.19.

v.Pythagoras, *Euphorbus*] Nobilis Troianus Ilnco in bello,à Menelao occisus,cuius animum Pythagoras in se immigrasse affirmabat. Ouid. lib.15.Met.

l.c.v. Samio. *Tanagræus*] A Tanagra Bœotiæ mediterraneæ vrbe de qua Ptolom.lib.3.c.5.Plin. lib.10.c.2.

p.708.l.d.v.Pythagora. *Atqui duæ*] Homer. Odyss.τ.

Δοιαὶ γάρ τε πύλαι ἀμενηνῶν εἰσὶν ὀνείρων

Virg.6.Æn. *Sunt geminæ somni portæ* &c.

Icaromenippus.

p.736.l.c.v. admodum. *Titanico vultu*] Titanicum torum vocant ac tetricũ, ac cuiusmodi feruntur fuisse veteres illi Titanes.Id.in Timo.

l.d.v.magnitudine. *Attonitus*] ἐμβρόντητοι, ἢ ἐμβροντηθέντες à Græcis κυρίως appellantur, quorum mẽs aut ictu fulminis, aut incredibili eius pauore obstupescit, vtrumque vocabulum per metaphoram ad alia transfertur. Stupidum atque animi impotentem plerumque significat. Moscop. ἢ ὁ ἐμβρόντητος λόγος ὁ ἔξω φρενῶν. Demost.de Coron. ἐμβρόντητος, εἶτα νῦν λέγεις. Hos Latini attonitos dicunt,Cels.attonitos quoque rarò videmus,quorum & corpus & mens stupet. Fit interdum ictu fulminis, interdum morbo; ἀποπληξίαν hunc Græci vocant.Ouid.Trist.1.

Non aliter stupui, quàm qui Iouis ignibus ictus
Vixit, & est vitæ nescius ipse suæ.

Xenoph. Anabas. γ.& ἑλλην. δ. vsus est his dictionibus.

p.738.l.c.v. posset. *Exemplo Pyrrhonis*] Gell.lib. 11.c.5. De Pyrrhoniis loquens scribit. *Nihil decernunt,nihil constituunt.* De his Cic.in Lucull.

p.739.l.a.v.ancipites. *Ceres panem*] Ceres Opis & Saturni filia Dea frugum fingitur, pleriúmque pro pane, aut cibo accipi solet, secundum illud Terentij,*sine Cerere & Baccho friget Venus.* Cur autem ab antiquis Dea iudicata sit,quæve prima repererit,scribit Plin.lib.7.c.56.

Bis accusatus.

p.742.l.a.v. *Cæco*] Homerum à cæcitate sic dictum scribunt. Herod.& Plutarch. ὅμηρον enim cæcum appellant Cumani.

p.743.l.c.v.v.aspirantes. *Aut somnum*] Qualis Deus sit Somnus & somnium vid.2. Iliad, & Virg.6. AEn. De ratione somniorum vide Lucia. Somnium siue Gall. Homer.in Odyss.19.

p.745.l.c.v.lata. *Tu vero filia*] Phurnutus Iouem Iustitiæ patrem creditum ait, ea ratione, quòd sit princeps & Imperator vniuersorum, quódque quæcunque reges facerent, vt iusta & æqua putarentur. Eadem ratione Anaxarchus Sophista in quarto Historiarũ Arriani antiquos ait Ioui assistentem iustitiam fecisse,quam interpretationem Arrian.non satis probat.

ibid. *Assistens iuxta Deas*] Harpocration scribit Athenienses vocare Erinnyes σεμνὰς θεὰς quasi dicas,Deas castas & incorruptas.Pausa.in Corinthiac.ait Semnas ac Sicyonijs,Eumenides dici ab Atticis: in Attica tamen etiam Deas Semnas vocari. Has vocat Hesiod. in Teogo. Erinnyes. Semnis Deis oues prægnantes immolabant & melicratum.

l.d.v. miser. *Gallum Æsculapio*] Cum dracone etiam gallum attributum legimus propter vigilantiam, de quo ipsi res sacra fiebat. Quin & Socrates apud Platonem moriturus,sumpto veneno, cùm puer illi detexisset, quòd illi iam frigerent præcordia, gallum debemus ô Crito.

p.757.l.a.v.at. *Scriptorem Syrum*] Intellige Lucianum Rhetorem ex Samota Syriæ ciuitate natum. Syria autem maioris Asiæ regio est, iuxta Iudæam,quæ hodie Syria vocatur, de qua Strab. lib.16.Plin.lib.5.c.12.& 22.Pompo.Mel.lib.1.

Parasitus.

p.763.l.a.v. sibi. *Tum alij sunt viles*] Plat. in epist.ad Arch.Tarent. ἀλλὰ κἀκεῖνο δεῖ σε εὐθυμεῖσθαι, ὅτι ἔκγονοι ἡμῶν, οὐκ αὐτῷ μόνον γέγονε, ἀλλὰ τῆς γενούσης ἡμῶν τὸ πατρὶς μειζόνως, τῷ δέ τι οἱ γενόμενος, τοῖς δὲ τοῖς λοιποῖς φίλοις.

v.sciens. *Musicæ*] Antiquitus nihil eruditum habebatur sine musica,vnde apud Comicos, qui litteras se didicisse negant, aiunt se non didicisse musicam.Musica & Arithmetica primùm instituebantur iuuenes.Athenis.Lucia.in Gymnas.

p.764.l.c.v.scripseris. *Dioni philosopho*] Dion Alexandrinus natione, præcipuam in philosophia laudem est consequutus. Suid. Philost. & Syn.de laude caluitij. Lucia.in peregrino.

p.765.l.a.v.ollæ. *Ollæ vitiosæ*] Vt ærea vasa tinnitu dignoscuntur. Ita homines ex sermone, huc alluit Pers.Sat.3.

sonat vitium percussa maligne,
Respondet viridi non cocta fidelia limo.

Et rursus in Satyr.5.

pulsu dignoscere cantus
Qui solidum crepet & picta tectoria lingua.

l.b.v. *Argentarios*] ἀργυροκόπους vulgo mensor & mensarius à Græcis κολλυβιστὴς nummullarius & trapezita.

v.ad miniculum. *Adulterinos homines*] Quod simplex non est neque sincerum,id vulgato verbo Græci κίβδηλον vocant, hinc ducto vocabulo, quòd aliud præ se ferant, aliud tegant, κίβδηλον τὸ κίβδηλον, vel quòd Athenienses ob summum in Chios odium, si cui malè vellent, huius nomen nomismati

nomiſmati ſolent inſcribere, addita littera, iiſque in terram abiectis dira imprecari. περὶ τὸ τὰς χύτρους βδελύττεται. Sed propriè nummum ſubæratum κιβδηλον appellant, & κιβδηλίαν corruptelam.

l.d.v.generoſiſſimo. *Qui conuiuas*] Hæc Platonis ſententia extat in dialogo, qui inſcribitur Gorgias, ſiue Rhetor.

p.767.l.b.v.dicere. *Philoctetem*] Eſt apud Philoſtratum in Heroic. & Homer. in Catal.nauium.

v.quando. *Græcos compeſcuit.*] Homer.Il α.

τὸν ἢ ἀγαιοῖς ἐπίετιν ἐρητύσασκε θοῇσιν

p.774.l.a.v.iuſſis. *Ariſtippus*] Genere Cyrenaicus maximè voluptarius fuit, canis regius à Diogene nominatus, quòd aſſentaretur Dionyſio, ad hunc Stratonem, vel vt alij Platonem dixiſſe tradunt. Tibi ſoli & chlamydem & veſtem reijculam ferre datum eſt.leg. Diog. Laert.lib.2. Horat. epiſt.lib.1.

l.c.v.autem. *Ariſtoxenus*] Muſicus dictus fuit à patre muſicæ præcipuo magiſtro, auctore Suid. Stephanus de vrbibus, in dictione Tarentum, ſcribit hunc fuiſſe patria Tarentinum. de hoc Cic.& Gellius.

v. atque *Nelei*] De hoc Athen. lib. 1. *Paraſitus Euripid.*] Hoc abundè Suid.& Gell.lib 15.

l.d.v.extremum. *Anaxarchus*] Legend. Laert.

p.776.l.b.v. ſemel *Iſocrates*] Et alij, quos poſtea nominat ætate eadem viuebant Athen. leg. Cic.de clar.orat.Quintil.lib.1.Plut.in Phocio.

l.d.v. vterque. *Abiecto clypeo*] Demoſthenes clypeo ſuo litteris aureis ſcripſerat ἀγαθῇ τύχῃ attamen cùm ad pugnam ventum eſſet, abiecto clypeo aufugit, quòd cùm illi probro daretur, eluſit hoc verſiculo.

Ἀνὴρ δὲ θεύγων κἀπὶς μαχήσεται.

Cætera huius dialogi deſumpta ſunt ex Iliad. & Odyſſ.

De Gymnaſiis.

p.786.l c.v.arido. *Illi ſtantes*] Tria erant apud Græcos certamina, pancratium palæſtra, & curſus. De pancratio, ludorúmque generibus, quibus Græci antiqui & Romani vſi ſunt, lege Bud. annot. ad l. Athletas. De his qui notantur infam. & ad l. qua auctione ad l. Aquiliam. Gell. lib.13.c. 26. Propert.lib.3.

p.792.l a.v.eſt. *Sydus feruentiſſimũ*] Canis ſydus quæ & canicula, ardentiſſimo a ſtatis tempore exoritur, ſole primam partem leonis exorientem qui dies 15.ante Auguſti Calend. eſt Plin. lib 2. c.47 lib. 18.c. 28.

l.d.v itaque. *Ob ſua in Remp*] ἐπώνυμοι. priſci heroes fuerunt, à quibus Atticæ tribus ſua cognomina acceperũt, his magni honores ab Athenienſibus collati, ſtatuæq; in arce eius vrbis collocatæ. Horum nomina ſi quis deſideret, Pauſaniã in Atticis,& Demoſthen. ἐν ὀλυνθιακοῖς cõſulat.

p.794.l.a.v.auſcultante. *Si quis meditato*] Apud Areopagitas oratoribus haud licuiſſe affectus mouere, vt quibus in iudicũ animi à veritatis luce in falſitatis caliginem ſæpe abducũtur, autor eſt Quintil.lib.2.c.17. Igitur Athenis interdicebat præco dicturis in cõcione, ne vel præfatione vel affectibus vterentur, rem modo exponerent ἄνευ προοιμίων καὶ παθῶν.

p.795.l.d.v.mẽtem. *Muſica*] Inter reliquas Cyclicas diſciplinas primo loco muſicam diſcebãt, quam & Epaminõdas & alij nobiles viri ſumma cum induſtria conſectati ſunt, vt admonet interpres Ariſtoph.in Equit.& Athen.lib.14.

p.796.l.d.v.dixi. *Sophiſtæ*] Cum tam crebro fiat ſophiſtarũ Philoſophorúmq; mentio, nõ inutile fuerit diſcrimẽ eorum explicare, ídq; ex Platone potiſſimũ, quí ſophiſtã his ferè coloribus depingit, vt ſit auarus, ambitioſus, vanus, & virtutis expers, in nugis occupatus, ac propterea tum fugiendus, tum contemnendus. Contrà philoſophus, ſummũ ac propè vnicũ virtutis & veritatis ſtudiũ habet, cætera omnia vel leuiora ducit, vel cõrẽnit, probitatis & ſapiẽtiæ magiſter & exẽplũ.

p.805.l.a.v.corũtnices. *Gallos gallinaceos*] Plinius ſcribit Pergamis, omnibus annis ſpectaculũ gallorum gallinaceorum certantium ſolenniter ac publicitus edi ſolitum, ſeu gladiatorum. Id & Athenis factitari cœptum eſt. Æliano referente, à Themiſtocle ſuperatis Perſis.

l.d.v.aram. *Loris ac flagellis*] Ad Dianæ Orthiæ aram pueri Lacedæmonij flagellabantur, vt patet apud Pauſa. in Laco. Cic. 2. Tuſcul. Plut. in Lycurg. Tertul.in Apologet.

De luctu.

p.808.l.a.v.ſapientes. *Vocant Idiotas*] ἰδιώτης ὁ ἀπολίτευτος, ὁ ἀμαθὴς, ὁ ἀγράμματος. leg. Cic. 7. Verr.

Ibid. *Homero*] De Homero fabularum patre vide Menippi & Æaci dialogum.

v. eſſe. *Tartarũ*] Tartarus Heſiodo is locus eſt, in quo Saturnus & eius comites cõtinentur: ſæpè tamen pro loco inferorum capitur. Sed eum eſſe aërem ſub vtróq; cardine craſſum, perpetuo frigidũ, Crates ſcribit. De inferis & Campis Elyſijs ſcripſit accuratè Virg.ex Gobria Mago.apud Academicum Xenocratem. Sed an inferi ſint, & de inferorum pœnis Cœl. lib.6 c. 9. Dicitur autem Tartarus à ταράττω vel à ταρταίζω.

l.c.v.horrentis. *Cocyti*] κωκυτὸς à luctu & eiulatu nominatur lacus autem eſt inferorum, qui ex ſententia Homeri Odyſſ. κ. ex Styge manat, de quo Senec. Hercul.fur.& Virg 6 Æn.

v.grauiſſimum. *Acherontica*] Inferorũ fluuius à nomine Acheron, carminibus poetarum celebris.quaſi ſine gaudio, Virg.2.Georg.& 6.Æneid.

l.d.v.eſt. *Æacus*] Tres ſunt inferorum iudices, de quib. Virg.6.Æn.Ouid.in Ibin. Iouis filij fuere, Æacus ex Ægina Aſopi filia, Minos & Rhadamantus ex Europa, vterque Cretenſis, hic Lyciæ rex, ille Cretæ.

l.d.v.que. *Canis triceps*] Cerberus à poëtis fingitur eſſe canis triceps inferorum cuſtos.

v. eos. *Aſphodelo*] Aſphodeli mentionem & Homerus fecit, ſi tradidítq; manes eo veſci. Heſiod.lib.1.oper.

v.eóque. *Lethæ*] Lethæi amnis Ptolemæo & aliis fit mentio, dicitur ἀπὸ τῆς λήθης ab obliuione.

p.809 l.d.v. *Loto*] Lauabant Ethnici olim ſepulturæ danda corpora, Eurip.in Hecuba ὡς παῖδα λυτροῖς τοῖς παιτὰπις λύσω.

p.812.l.c.v. *Græcus exurit*] Homer.in funere Patrocli docet Græcos cadauera combuſiſſe.

ib. *Perſa defodit*] Perſas cera circumlitos mortuos condire ſolitos ſcribit. Cic. quod & Aſinijs attribuitur Strabo etiam, ſola, inquit, ſepeliunt corpora Perſæ cera oblinentes.

ibid. *Indus adipe ſuillo*] Inungebant cadauera, pollinctores & libitinarij, quæ in pyra mox cremarent. Virg.

Rhetorum præceptor.

p.816.l.a. *Cebes ille*] Cebes Thebanus Philoſophus fuit diſcipulus Socratis, quem ſcripſiſſe dialogos tres, qui inſcribuntur ἐδώμη, φρόνιχος πίναξ Autores ſunt, Laert. lib. 2. & Suid. ſed præter πίνακα nihil extat.

v.ac. *Amalthææ cornu*] Rhea Iouem enixa, metu patris infantem in Creta occuluit, nutriẽdum à duabus nymphis, Adraſtea & Iſda Meliſſei filiabus, hæ nutricauerunt illum capræ cuiuſdam lacte, cuius nomẽ fuerat Amalthea, eam capram Iuppiter iam adultus in ſydera retulit, vocatúrque à Græcis αἰξ θεόπιος, huius alterũ cornu nymphis muticibus dedit videlicet officij præmium, hanc adijciẽs facultatem, vt quidquid optaſſent. id illis ex eo ſuppullularet, hinc adagium ἀμαλθείας κέρας.

l.c.v.quam. *Heſiodus*] Heſiod. i. ἔργ. ait aſperam eſſe ad virtutem viam, cacumẽ vero molle, hinc Pythagoræ littera, de qua Virg.

p.818.l.c.v. Sardanapalum *Cinyram*] Pindar. in Nemæis, & Plat. lib. 2. de leg. meminerunt Cinyræ. Item Suid. in dict. καταγηράσκω.

v. aut. *Agathonem*] Agathonis poëtæ tragici ſplendidi & liberalis meminit Ariſtophanes in Theſmophoriis, cuius carminũ molliciem multis modis deridet. Meminerunt Suid. & Plato.

p.822.l.c.v. *Platonienſis*] Quid per hanc dictionem ſit intelligendum nemo facilé diuinabit. Eſt tamen qui Platonem intelligit, & fortaſſe rectè, quum παιανιδὺς tribus quædam Atheniẽſis fuerit.

p.823.l.a.v.num. *Sycophanticis*] Legend. Plut. de curioſ.

l.c.v. *Loquaciores*] Mulier animal natura loquax. Plaut. in Aulul. *Nam multum loquaces merito omnes habemur.* Idem in Ciſtell. *Largiloquæ exemplo ſumus plus loquimur quã fas eſt.* Euripid. in Phœniſſ.

Φιλόψογον δὲ χρῆμα θηλυγενὲς φύ-
Σμικρὰς δ' ἀφορμὰς ἡν λάβωσι θἠ λόγων
Πλείους ἐπιφέρουσιν ἡδονὴ δέ πῃ.
Γυναιξὶ, μηδὲν ὑγιὲς ἀλλήλας λέγειν.

Philopſeudes.

p.825.l.b.v. mentiri. *In rem*] Dines ille apud Iuuenal. *quid enim ſaluis infamis nummis.* Oreſt. in elect. Sophoclis δοκῶ μὲν ἡδὺ ῥῆμα σοῦ κέρδους κακὸν.

p.826.l. c. v. quod. *Herodotus*] Herodotum veriùs mendacium quàm hiſtoriæ parentem nuncupaueris. Mira enim ab eo de Xerxis expeditione & trãſitu, id Lucia. lib. 2. ver. hiſt. inter mẽdaces Cteſiam, Gnidium & Herodotum ponit.

p.827.l.a.v. *Pana.*] Pan. cum Athenienſes duce Miltiade cum Perſis eſſent dimicaturi in campo Marathonio eo in loco Græcis auxiliũ tulit, atq; repreſſit Perſarum ferociam, meminit Theocr. in Syring.

Aduerſus indoctum.

pag.866.l.d.v.ac. *Ficulneis*] Prouerbium eſt de quo Eraſm. Adag. Ficulnus.

p.868.l.d.v.tibi. *Treſſæ mulieres*] Thraciæ, quas depingit Ouid. 11. Metam.

p.870.l.a.v.etiam. *Dionyſium*] Meminit Cic. ad Attic. lib. 9. vnde prouerbium factum eſt. Διονύσιος ὁ Κορίνθιος.

De Apophrade.

p.887.l.a.v. *Nomen Apophradis*] Apophradis vocabulum in vſu eſſe probat. Heniochus enim Comicus fabulam conſcripſit, cui titulus eſt ἀποφράς. i. dies inauſpicatus. Olim vocabantur inauſpicati, quibus publica non licebat agere.

Ἀνθρώπους ἀποφράδας καὶ βλίττων ἀπιστίαν.

Nauigium ſeu vota.

p.932.l.a.v. nutrire. *Crobylli*] Crobylus, crinium plexeus in acumen deſinens, de quo Thucydides in primo Plut. in libello de Tacente Pythia Tertull. lib. de Veland. virginib. de cicada Atheniẽſium Greg. Nazianzenus.

Κεκροπίδαι τέττιγα πλόκων ὑπὲρ ὠτειλὰ γαίης
Γηγενέες.

De Morte peregrini.

p.994.l a.v. quidam. *Nonne vero*] Igne mori multi glorioſum putarũt, inter quos etiam fuit Colanus, qui ſe vltro incẽdio obtulit, cùm iam mori decreuiſſet. Nicolaus Damaſcenus & Philoſophus & hiſtoricus ſcribit à ſe viſum Zarmano chegam indum qui ſatis fortunatus Athenis ſe cremauit, quòd abundè vixiſſet in cuius tumulo ita inſcriptum fuit. Ζαρμανοχήγας Ἰνδὸς ἀπὸ Βαργῶν καθὰ τὰ πάτρια Ἰνδὸς, αὐτὸν ἀπὸ θανατήσας κεῖται.

Saturnalia.

p.1020. Saturno ſacra fiebant, de quibus in primis Macrob. lib. 1. c. 8. & 10. & L. Gerald. de Annis & menſibus, hæc χρόνια dicebantur à Græcis, & primò vno die tantùm. i. 14. Cal. Ianuarias celebrari ſolita, ſed poſt in triduum propagata, primùm ex adiectis à Cæſare huic menſi diebus, deinde ex edicto Auguſti, quo trium dierum ferias Saturnalibus addixit, à 16. igitur cæpta in 23. deſinebant quo ſolo fieri antè conſueuerant.

pag.1021.l.c.v. ſecunda. *Teſſera*] Teſſera lateribus conſtabat ſex, quibus inter ludendum vtebantur tribus. Suet. Auguſto.

Epiſtolæ Saturnales.

p.1029.l.a.v.erat. *Sublata inæqualitate*] Spectauit hanc æquationem Plato, & ante eum Lycurgus inſtituit. Cic. lib. 3. offic.

l.b.v.nam. *Formica Camelus*] Dicitur hoc prouerbium de vehementer inæqualibus.

De Syria Dea.

p.1057.l.a.v. *Eſt in Syria*] Lucianus hîc de Dea Syria varias recenſet opiniones, ſeu illa Atergatis, ſeu æſtarte, ſeu quæcunq; alia illa fuerit quæ in Hierapoli vrbe colebatur, addit & ſacra & eorum ritus quæ ridenda potiùs quàm referenda erant. Cic. lib. 3. de Natur. Deor.

FINIS.

LVCIANI

RERVM MEMORABILIVM,

seu, VETERIS FABVLÆ ET HISTORIÆ,

INDEX.

Abauchas & Gyndanes amicorum par 641.c.& f
abdicatarum morbus 346.c ridicula post morbum 347.a.& f.
abdicare adoptatum, non licere 452. a
non licere bis abdicare 450 b
aboni murus 477.d.& f.
abonitichitarum ciuitas 493.d
abradatæ coniux 591.d. 596.c
abrœa, Luciani matris amica 644.d
abrotanum meretrix 963.a
academicorum venditio 193. d. & f. dogmata ibid. eorundem nihil statuere 738.c
acanthus à tyranno in quem conspirauerat, seruatus 466. d
quid accidens & præteraccidens 195. c. & f.
accusator verus vt se gerat 879.d
acherusius campus 165.a
achillis in Patroclum turpis amor 585.d
achilli conspectus armorũ ad quid valuerit 902.a. idem inter virgines abscõsus 970.d
achillis & aiacis parui pretij monumenta 180.b
de achille fabulis, Homero creditur, quòd non viuo illo scriptæ 366.c
in acie noua culæ constituti 680.d
acinaces & zamolxis Scytharum dij penates 342.b
acinaci Scytharum sacrificium 699. d. per Acinacem cur iurant Scythæ 630.c
acinacis & sanguinis vsus ad confirmandam amicitiam 642.d
acrisij custodiæ 712.d
actæonis casus cur 82. b. 1097. d
actioni quæ actoris odium præ se fert, fidei nihil esse potest 884.d
admetus ineptus poëta 554.a
ritus adonidi persoluti 1058 a
adonis fluuius 1058.d. de eo quæ narrentur mira ibid. & f.
adoratio Persarum erga reges 941.c
adrastea dea 263.d. 984.c
adrasti aberratio à sue in Cræsi filium 675.d. 676.a
adulatio malorum omnium maximè seruile 264. d
adulatores magis perditi quàm quibus adulantur 21. b
adyrmachus Machlyniæ dux 633. b eiusdem mors 639. a
ab ipso non procul abest Æaco 260. b
aëdonum fabula 14. a
ægiali 497. a
ad Ægisthum Iouis prædictio 1123. d
ægyptiorum templa ridicula 592. c dij ridiculi 592. d apud Ægyptios primùm notitia deorum, templa, lucj 1057. b
ægyptij aquæ sacrificantes 699. d Ægyptiorum sacri scribæ longæui 912. b Ægyptij philosophiæ susceptores 1011. a
ænigmata narras 123. a. 193. c 900. a
æolocentaurus 390. c
in aërem purgatio, dicta combustio 1003. b
aëris ingens altitudo tartarus dicta 545. d
aërocoraces 379. b
aëroculices 379. b
æqualitas res omnium iucundissima 1035. d
æschines tympanistriæ filius 6. a Philippo gratus ibid.
æschinis in Timarchum grauis accusatio 263. d
æschinis ignauia, proditio 776. b
æschines, parasitus Dionysij 774. a
æschines familiaris Socratis 595. c
æschylus tragœdiarum scriptor inter pocula 1082. b
æschyli pugillares à Dionysio comparati 870. a
æsculapij officina 737. d æsculapius medicus 98. a æsculapij profunda barba 692. a æsculapij & herculis de sessione contentio 78. d & f. de æsculapio pluta ibid. æsculapius in ouo repertus 480. a & f. bis natus 480. b
æsopus fabularum scriptor 729. b
æsopi fabula, de homine singulas vndas pernumerare conante 325. c
inculpati æthiopes 697. b. 62. c

æthiopem lauare 875. a
æthiopes diei sacrificantes 699. d
æthiopum sapientia 539. 540 astrologiæ traditio ab ijs 539. d cœli apud eos temperies 540. a
æthiopes philosophiæ susceptores 1011. a
æthiopum saltationes 505. b
action pictor 590. b
quomodo innotuerit 328. b Proxenidæ gener factus ibid.
afranius centurio 359. d idem ad tumulum Seueriani se iugulat 360. a
agamemnonis cum dijs comparatio 609. b. c
agamemnonis fallax somnium 698. c
agamemnon vinolentus 1079. b
agamemnonis & achillis laus 846. b
agatharchidæ historia Asiatica 917. b
agatho tragœdiæ poëta 818. c
agathobulus philosophus 546. d
agathobulus 998. b
agathocles Stoicus 733. a
agathocles medicus 224. c
agathoclis & diniæ amicitia 617. a & s.
agathocles Peripateticus 552. b
agathoclis Siciliæ tyranni ætas 913. d
agathocles Samius primorum ordinum dux apud Alexandrum 882. d in periculum graue adductus, quòd Hephæstionis sepulchro illacrymasset 883. a
agenor Sidonius, Europę pater 112. a
bene agere non cunctandum 22. d
ajacis furor pro armis Achillis Vlyssi traditis 154. d ajax Telamonius ad sese reuersus 399. b ajacis Telamonij apud Rhadamanthum causa acta 394. a
aiacis repræsentator contra decorum furens & vesanus 522. a. b pœnitentia pòst ductus & decumbens 522. d ajax parasitus. 778. b ajax non vsque adeo magnus qualis Homero fingitur 714. d
ajax Locrensis in impiorum locis 396. c
alæ à Menippo vt adaptatæ 726. a 729 c. d
alani & scythæ cultu & lingua eadem vtentes 637. coma tantùm differentes. 637. a
alapas infligere, & similia, viri amantis indicia 975 d
alcæus Milesius formosus 351. c
alcamenis statuæ in pretio 286. a
alcestis ab inferis reuocata 146. b
ab Alcibiade amputatæ statuæ 570. b
alcibiadis reditus 1089. a esse alicui alcibiades 1007. b
alcidamas Cynicus 1042. d alcidamas tibicinæ vestem sustollens 1055. a
alcidamas 1081. c
alcmenæ fabula 75. d & s.
de Alcyone fabula 52. b & s.
alcyonum partu serenitas 53. b alcyonis nidus miræ magnitudinis 405. d matris, ouorum, pullorum mira species ibid. & s.
in vno vitro facere aleam 338. d
alexandri irrisa superbia, mortalis cùm esset, diuinos honores ferentis 132. a & s. de Hammone parente, de Olympiade quæ credita ibid. alexandri factum laudabile & regium in Darij vxore, matre & filiabus 135. a cum Hercule & Baccho collatio 135. d alexandri & Annibalis de præstantia altercatio 129. a & s. res gestæ ibid. alexandri Magni factum laudabile 601. b alexander Annibali præpositus iudicio apud Rhadamanthum acto 394. c apud Cyrum Persem primum, collocatus 394. c alexandri Magni ad Illum pugna 272. a alexandri commentum quo se Deum haberi voluit, culpatur & ridetur 134. a & s. alexander in Cydno lauari voluit 900. b alexandri & Pyrrhi laus 846. b in alexandri morbo quid factitatum à Macedonibus ægrum intueri volentibus 481. b
alexandri cuiusdam impostoris vita, res gestæ à 473. ad 498 patria 473. c alexandri impostoris sceleratissimi facinus impudentissimum 493. a & s. alia ibid. alexandro impostori oracula reddita 478. c genus ementitum ibid. eius impostura 479. a. b & s. alexandri impostoris ingeniũ vltra quàm vulgaris latronis 487. c filia Rutiliano desponsata 488. c initiationes institutæ 489. b amores 489. d & s. mascula Venus 490. c alexandri impostoris merces pro oraculis 484. a fraus detegi à multis cœpta 484. c cũ Epicuro bellũ & inimicitiæ irrecõciliabiles 484. d 485. a cũ Platone, Chrysippo, Pythagora alta pax ibid. alex. impostoris in Lucianum perfidia 496. c mors 497. d
alexander medicus 1007. c
alimenta mala corpus tabefaciunt 1103. b
alisodem versus 1086. a
aloei filiorum audacia punita 169. c d
alphei & Arethusæ fabula 101. c & s.
alytarches fortiũ contemplator & explorator 300. a
ἀκκὼν σὺν ὑπηχήσει 533. d
amaltheæ cornu 816. a
amantis viri indicia 975. d qui amant iracúdi sunt 95. d credere sese amari, plurimùm illicit 617. d
amastris vrbs Pontica 485. b 639. d
amatoris cuiusdam insania in Venerem marmoream 565. b amatores inopes in nullo pretio 204. d
amatoriarũ oblectationum etiam ipsa tentatio iuuat 559. a
amazonis hastę innitẽtis celebris effigies 588. d in re ambigua quid faciat vir prudẽs. 886. a & s. super simplici lapide amethysto diis immolatio 395. a
amicitia & voluntatũ coniunctio res omnium maxima & præstantissima 548. c amicitia quo in pretio apud Scythas 614. c ad amicitiam confirmandam sanguinis & acinacis vsus 642. d amicitiæ dignitas, vires, à 611 ad 642. amicitiæ proditoribus nihil iniustius 884. c
amictus certo hominũ generi qualis 383 b

amici hoſpitis vxorem non licet aggredi 645.c
amicus nullus verus 945. b
amicos quomodo eligant Scythæ 629.d
amicorum erga amicos gratiæ quales 637.d
amicorum Græcorum paria 617.a & ſeq. 621.a & ſ. 622.c & ſ. 623.c & ſ. 625.c & ſ.
vbi amicorum quiſpiam impellit, recuſare difficile 168.c
amicorum duorum & leonis tumulus 632.d amicus in mare ſe abiiciens vt amicum ſeruet 621. c amicorum Scytharum paria 630. a & ſ. 632.c & 633. d 639. d 641. c amicus leoni ſe obiiciens vt amicum eripiat 632. c
ſolum fidum amicum qui vnà cibum capiat & combibat 771. b amici malis non conuenit illudere 121. b
amici maior cura quàm liberorum & vxoris 641. d
ἀμνηστία 532. a
ammonis oraculum ad quid relatum 541. a
duplex amor in animis humanis 1081. d
amoris imperium 98 in arg. amor infandus in Veneris Cnidiæ ſimulacrum 588. c
amoris vtriuſque robur & violentia 511.b
de amoribus & eorum voluptate à 557. ad 586.
amor violentum quiddam & hominibus imperans 71.b
militares amores quanti ſint 992.a
amores maſculi non ab antiquis temporibus depoſcendi 576.a
amphilochi templa, vaticinia 116. c in Mallo 844. b
amphion 907. c
amymones fabula 104. a & ſ. genus ibid.
anacharſis non primus ex Scythia Athenas vſque peregre profectus 340.a
anacharſidis genus 341. d
lacrymæ, prę gaudio, in Toxatim incidentis 341. d
anacharſidis Athenas aduentus, anceps conſilium 341. b. c.
anacharſis ſolus è barbaris initiatus ac ciuitate Athenienſium donatus 344. c
anacharſis in familiaritatem & notitiam ſolonis traditus & receptus 343.c. d 344. a & ſ.
anacreon 396. b 913.d
anacreontis poëtæ lyrici ætas 918. c
anacreontis carmina 1045. a
anaxagoras ſophiſta 36. b
fulmine impetitus à Ioue & cur ibid.
anaxarchus Alexandri paraſitus 774. d
ad ſacram ancoram confugere 1012.c
ancoræ vitreæ 391. a
anchiſæ & veneris amores 87.c
andromedes fabula 110.b
androcles Epicharis filius 1130. a
anemodromi 378. b
ἀνῳφῶ 1114. a
anguillarum in morem inter digitos elabi 42. c
de anima Platonis rationibus contradicentes Epicurei 837. c
num anima immortalis 552.d
haud vnam eſſe homini animam ibid.
ſitne anima immortalis 791. d
de animæ immortalitate Platonis diſputationes & Xenocratis 1091. b
animas nihil eſſe cùm è corporibus exierint, Democriti ſententia 842. a
animus muſcarum immortalis 862. a
animi ornamenta ſyncera & præcipua 5. b
animi ingenioſi comparatio 25. d in libro de animorum immortalitate quid omiſerit Plato 861. d
animantia aduerſus ſitim perdurantia 925. c
ἀνηκεμία 898. d
anniceris Cyrenaicus 1085. a
annorum numerus homini conceſſus 505. d
annulus ex ferro de cruce quadam ſumpto 834. ad incantationes ibid. eius virtutes 837. b annuli Romanorum modiis menſurati 129. c annulus Gygis 946. b annulus ſacer loquens 844. b
annorũ numerus ab Ægyptiis inſtitutus 540.c
anteæ regis Scytharum ætas 914. a conflictus cum Philippo ibid.
ἀνθοκράτειν 896. a
antigonus, Demetrij filius, Antigoni Luſci nepos, rex Macedoniæ 914. b eius ætas ibid. Antigoni Philippi filij Luſci ætas 914. b conflictus, vulnera ibid. Antigonus filij vxorem adulterio ſtuprans 732. d
antigonus medicus 828.c 829.c
ἀντιλαμβάνομαι 1113. c
antilochus vates apud Cilices 482. a patre Amphiareo ibid.
Antilochi libri 874. b
antimachus poëta 406.d
antiochiæ ciues ingenioſiſſimi 519. d
antiochi Soteris pugna cum Galatis 334.a teſſera 272. b
antiochus nouercæ Stratonicæ amator 732. c
antipatri vita 1086.a
antipatri animus erga Demoſthenem ſi viuum habuiſſet 1088. d
antipatri Iolai filij ætas, potentia 914.c
antiphilus artis Apelleæ æmulus 877. a
apellis calumniator ibid. & ſ. de eo vltio ibid.
antipho ſomniorum hiſtrio 403. c
antipodes an ſint 551. b 947. c
ἀντιπεῖσθαι ibid.
ὁ ἀντιπεμπόμενος πολίτης 1113. c
antiſthenis lacerna 1015. a
in anubis templum, latronum irruptio, pœna ſecuta 625, c & ſ.
aorna petra Indica 277.d ab Alexandro euerſa 135. d 278.a
aorni montis prærupta 816. c
ἀπαντώμενος 533. d
apathia damnata 23. a. b.

Apelli calumnia apud Ptolomæum impoſita 877. a & ſ.
vltio & res ſecutæ ibid.
apri Calydonij tergus vt à Tegeatis aſſeruatur 869. d
ἀφισᾶν, ἀφισάνειν 1113. b
aphrodiſia 990. a
apis Deus apud Ægyptios 187. b
quanti ibid. & 540. d
vnde ſumptus ibid. & ſ.
apollinis exilium ob Cyclopes interfectos 183. a mercenaria opera apud Admetum, & apud Laomedontem vnà cum Neptuno 183. a
apollinis iracundia erga proceres Achiuorum 929. d
apollinis falſa vaticinia 81. d
apollinis cum Crœſo ſimultatis & iracundiæ cauſæ 676. b
apollinis oracula inuoluta & obſcura irriſa 682. c 693. a
apollo tentatus à Crœſo 743. b. c
apollinis cultus 743. a
apollo vates 98. a
apollo imberbis 739. c
apollo apud Admetum ſeruiens 674. a
apollo vates & medicus 94. b
apollinis vaticinia in templo Syriæ deæ 1072. a. b
apollinis barbati ſimulacrum 1071 d
malè puerum pingi ibid.
apollodori Chronica 917. a
apollodorus rhetor Pergamenus Cęſaris Auguſti præceptor. 918. a ætas eiuſdē. ibid.
apollonius Tyaneus 476. c
apollonius philoſophus 552. c
ὡς λοιπὸν πλὼ γυναῖκα 1114. c
apologia Socratis & aliorum 783. c
de apophradis vocabulo à 887. ad 900
apophras quid ſit 891. d
aquæ potatio ad vitam longæuam valens 912. d
ad aquæ clepſydram perorantes oratores 204. a in aquam præcipitari pœna parum dextre miniſtrantium 1021. c. d
in aqua ſcribis 231. b per aquam facta renouatio 1122. a aqua in Olympiam deducta 999. b
aquilæ pullorum ad ſolem probatio 218. a
aquilæ viſus 732. a
ara in medio lacu 1074. a
apud arabas fabularum interpretes longæui 912. b è Felice arabia ſpirans aura 393. b terræ arabiæ odor 1070. a
cauam arabiam ſerere 265. c
araneæ Cycladibus inſulis maiores 379. a
arbaces eunuchus in Arſacem educens gladium 732. d
delectis arbitris qui cauſam committit, iiſdem ſtare debet 451. c
homines arborei dicti 382. a. b eorum mortis genus, cibus ibid. b. c egeſtio, mictio, perfoſſio, rei obſcœnæ præſtatio qua parte ibid.
arbores vitreæ, fructus pocula, quæ decerpta & menſis appoſita, vino ſe replent 396. a
arca Deucalionis 1060. c
arca humani generis reliquias ſeruans 511. c
in arcadia nec ſophiſta nec philoſophus 748. c
arcades aſtrologiæ contemptores 544. d
iidem luna ſe antiquiores iactitant ibid.
archelaus phyſicus 916. c
archelaus Tragicus poëta 347. b
archiæ datum mandatum Demoſthenem Antipatro adducendi 1086. c. d
archibius medicus 710. c
archilochus poëta 887. a eius iambi 887. b & ſ.
archimedis factum memorabile 846. c
archiplani 631. a
architectus, Atho montem ad Alexandri imaginem effecturum ſe pollicitus 353. a
architelis viri Areopagitici vxoris viſio. 340. c
Dimænete nomine ibid.
archytas Pythagoræ diſcipulus 270. d
in arena & cœno lucta 800. b arenæ vſus & commoda 800. d 801. a
areopagiticum iudicium 47. d
areopagitici ſenatus iudicia qualia 793. d 794. a
areopagitarum mos noctu & in tenebris cauſis cognoſcendis dare operam 312. d
arethuſæ & alphei fabula 101. c & ſ.
arganthonij Tarteſiorum regis ætas 913. d
argo nauis 706. a
argos ſiticuloſum 404. a
argumenti nouitas vincens operis diligētiam 334. a
argus toto corpore videns 88. c
argutiæ philoſophicæ 761. d
filum Ariadnes Theſeo datum 303. c
chorus Ariadnæ inſtitutus 504. a Ariadne coronam ſtellarum in cœlo habens. 1096. d
ariarathis Cappadocum regis ætas 915. a idem viuus captus & in crucem ſublatus 915. a
arietis cornua Ioui afficta 1098. d aureus aries Thyeſtæ 542. a
arignotus Pythagoricus 839. d
de arione fabula 105. d
arion Leſbius 396. b
ariſtænetus 1039. a
ariſtænetus philoſophus 979. c
ariſtandri de ſomniis præcepta 1125. d idem Telmiſenſis 1126. a
ariſtarchi phalerei imperium 27. b
ariſtarchus exercitus imperator 987. b
ariſteas & mœrichus inuicem alter alterius hæreditatem captantes 127. c & ſ.
ariſtidis iuſtitia & ſanctitas 677. a ariſtidis cognomento Iuſti ſententia 394. c ariſtides iuſtus 885. c Themiſtoclis aduerſarius ibid. neque felle carens, alios amare alios odiſſe ſolitus 885. c ariſtidis incorrupta mens 1088. a ariſtidis inopia 40. d ariſtides Mileſiis ſermonibus delinitus. 558. a. ariſtides paraſitus Harmodij 779. d
ariſtippus, Dionyſij paraſitus 774. b
ariſtippi Cyrenæi in inferis auctoritas. 162. a

Aristippus Agasthenis filius 1131.a
aristippus vnguenta olens 143.b
aristobuli Cassandræi ph. ætas 917.b
aristobuli adulatorius liber ab Alexandro in flumen coniectus 352.d 353.a
aristodemus 684.a
aristodemus sceleribus nobilitatus 475.a
aristogiton 1093.d
aristonicus proditor 1089.a
aristophanis Aues 1122.a
aristophanes poëta 385.a
aristophanis & eupolidis, quamuis absurdæ in Socratem comœdiæ, vulgo gratæ 210.a
aristotelis de Demosthene testimonium 1091.a aristotelis fraus erga Alexandrum 133.b
aristoxenus Musicus Nelei parasitus. 774.c.d
aristoxenus Pythagoricæ philosophiæ candidatus 916.b
arius & epius pugiles æquales 399.a
arrianus Epicteti discipulus 474.b
artis definitio 764.d 765.a
artes mechanicas addiscentibus facilius ab initio comparantur vitæ necessaria p. 1.2
illius artis principium non est probabile, cuius non est vna cognitio 773.a
quod arte caret, possidenti non est conducibile 766.b
ars negenda cuius nulla est substantia 773.c
artium effecta, deorum dona sunt 1104.a
arsaces Medorum præfectus quo genere mortis occisus 150.b ab arsace interfecta mulierecula 732.d in eum Eunuchi eductus gladius 732.d
arsacides pulcher 90.d
arsacomæ fides erga amicos à quibus adiutus fuerat 638.d
artabazi regnum, ætas 915.d
artaxerxes alter à Mnemone insidiis petitus à fratre & obtruncatus 915.b.c eius ætas ibid.
artaxerxis Mnemonis mors, ætas 915.b
artemidori de somniis præcepta 1125.d
artemisia Mausoli vxor 147.d
artifices celebres 588.c 589.b & s.
arualia festa 963.a
asandrus nonagenarius nullo inferior equestri & pedestri pugna 915.d rex Bospori ibid. mors 916.a
asiatica historia agathar chidæ 917.b
asinus Cumanus Æsopi 212.b 1012.d
ex asino conspecto 664.b
quid commercij asino cum lyra 1250.b
neque asini caput neque porci cor habere 478.b
asini sylvestris esus 661.b
asinus micans auribus, lyram auscultas 865.b
asini instructiones 666.a
asinus ad lyram 890.a
ex asino ficos comedente, Philemonis comici poëtæ mors 1918.b
asinus domini proditor 664.b
asinis petulantior 213.b
aspasia Milesia 595.c 716.a meretrix 507.c 716.a
aspasia philosophiam exercens 536.d
aspasiæ cum Pericle commercium 716.a
asphodelorum pratum apud inferos 166.c
assentatoris & laudatoris discrimen 607.d
apud assyrios, fabularum interpretes longæui 912.b
assyriorum historiæ 915.a
assyrij doctrinam de diis ab Ægyptiis hauserunt 1057.c
assyrij columbæ sacrificantes 699.d
assyriis inustæ notæ 1076.d
astarte 1057.d
quæ & Luna ibid.
astrologiæ defensio & dignitas à 539. ad 545.
eius contemptus 539.b
doctrinæ genus vetustum ibid.
astrologia apud Arcades contempta 544.d
astyanax è turri deiectus 184.b
asymbolum recipere 983.c
ate Homerica 597.a
athenarum encomium 17.b
athenienses nasuti illusores 793.a
athenienſium clades in Sicilia 365.c
athenienſium pœnitentia amoris in Alcibiadem 346.a
athenodorus, Sandonis Tarsensis, Cæsaris Augusti præceptor 916.d eius ætas 917.a eius precibus Tarsis ciuitas vectigalibus leuata 917.a eidem solemnes honores ibid.
ἀθυμῶ 896.a
athletarum labores irridentur ab Anacharsi 789.a.b. & s.
atho montem ad Alexandri corporis simulacrum artifex repræsentare promittens 601.c
repudiatus ibid.
athotæ centum & viginti annos viuentes 912.d
atimarchus de Timarcho dictus 897.c
atlas cœlum humeris fulciens 170.a
atlantis simulacrum 1072.c
atlantidis lectus 767.c
atrei & thyestæ de regno decertatio, iudicium latum 541.d
atrei celebris doctrina 542.a
atrometus grammatista 818.a
ἀτῆ 532.a 1115.b
attalus filio venenum porrigens 732.d
attali cognomento Philadelphi ætas 914.d ad eum Scipionis aduentus ibid.
attes genere Lydus 1061.d
attis Deus 739.a
attis & rheæ fabula 78.a
attica regio 734.b
attica mordendi acerbitas 9.c
attica paupertas 1016.a
attici descriptiones 864.b

Atticus & Callinus librarij 874. b
auari solis digitis opulenti 229. d
audaciam non minùs valere oportet quàm facinus 414. c
qui audit orantes, tam omnibus locis quàm in phano audit 552. b
au e matutinum 1125. b
aues Stymphalides 690. a
augiæ bubile repurgare 474. a
augusti primi come ingenium 274. c
in aula Regum calumniæ potissimùm locus 880. a
aulicæ vitæ molestiæ & incommoda 235. a & s.
aura miræ dulcedinis & odoris 593. b qualis è Felice Arabia ibid.
aures miri generis 383. c
aures quàm oculi minùs fide dignæ 361. c. d
aures sociorum Vlyssis cera obturatæ 179. a 1025. b
aurora rhododactylos 610. a
aurum è Thracum venis effossum 286. a
aurum quot mala pariat 173. d parum æri differens ibid. an præstantius ferro 174. c
aurum deformissimos transfigurat 715. c
aurum pulcherrima Faustitas mortalibus 46. b
aurum, diuitias, cuius sit dilargiri 1021. a
auro omnes inhiantes 128. c
ex auro mala nascentia 1105. a & s.
auri pretium, vis 709. a. b. 712. b. & s. 713. c
αὐτὸς δ' ἐμπαίζουσι οἱ μῶροι βροτῶν 870. b
αὐτόφωνα responsa Alexandri impostoris 485. d

B

BACCHA Euripidis 871. a
bacchi aduersus Indos excercitus 850. a
bacchi è femore Iouis exectio 184. a
bacchi Mænades 66. a Bacchi exercitus, compositio, duces 851. c. & s. De Baccho ex femore Iouis nato fabula 74. b
In bacchum vini inuentorem Iunonis calumniæ 83. c. & s. res gestæ ibid. Bacchus Dionysius cognominatus 75. c
baccho paterna arma ignis 851. b
bacidis oraculum 1002. d
baculus Protei Cynici talento emptus 869. d
balnei Hippiæ descriptio à 845. ad 849
baptæ 874. c
à barba de philosophis iudicium 550. a
à barba suspensus 1018. c
barbam ad genua promissam habentes homines 382. d
si è barbæ prolixitate philosophi æstimandi, hircus primas tenebit 537. d
barba cultus viri 1107. a
barbam & comã nutriens Theseus 1107. a
barbam promissam in philosopho requiri 537. b
barbarũ ab adolescẽtibus cõsecratio 1077. a
barbari non sunt honesti amantes sed diuitiarum studiosi 902. d
bardylis Illyriorum rex ex equo pugnans 914. a eius ætas ibid.
βαρεῖν 1113. d
βδελυσσεσθαι 1113. a
bassus sophista 874. a
bastas chius 888. d
batalus tibicen 874. a
batrachio coquus 873. b
beatorum insula 394. a beatorum insulæ ciuitas qualis, quàm felix 395. a status 395. b. c in beatorum insula semper ver vnúsque Zephyrus 395. c in beatorum insula viri insignes 396. c. d duces ex impiorum loco in beatorum insulam irrumpentes 399. b conflictus ibid. pugnæ descriptio 399. c beatorum conuiuium 394. d
bebryx Amyci filius 97. c
Belittas & Basthes amicorum par 632. c
bellerophon litterarum in suam perniciem lator 262. a 871. a bellerophonti calumnia illata 883. b inde periculum ibid. bellerophontis fabula quò tendat 542. a
in bellum non egredi ante plenilunium, Lycurgi lex 544. d bellum omnium pater est 347. c
bendis dea 683. c
bendidium in Thracia 737. d
ad metum vel spem, beneuolentiæ simulatio 945. b
beroea Macedoniæ vrbs 659. c
bithynicum mancipium 249. a
blepsias, dum parcit nummis, fame absumptus 151 c
Indorum brachmanes longæui 912. b brachmanes pyram inscensuri orientem solem salutant 1006. a
bœoticum consilium 695. a
bona triplicia, animæ, corporis, rerũ externarũ 198. a bona ad breue tẽpus durãtia. 548. a
summum bonum alij aliter statuentes 297. c
bonum nullum iuuat sine teste 61. c
bonis omnibus abs semet priuari summa insania 1104. a
bonus vir vbi maximè operam suam collocet 267. b
bonos non negligit Deus sed auget 1128. d
viro natura bono, per necessitatem sæuo, durius est de aliis sumere supplicium quàm de se sumi 466. b
bonorum virorum neglectus, oppressio 689. a
bos Memphitarum Deus 699. d
Bosporus ponte iunctus 1143. b
bosporanorum mos in nuptiis ambiendis 633. a. b. scytharum. 633. c Bosporani scythis tributum pendentes 633. a
brachmanum tolerantia 1001. c brachmanes 1010. c
βραδὺτον 1113. c
branchus Apollinis amator 66. a 909. d
branchidæ qua via ditati & celebres 477. b
brasidæ de naui descensus 348. d
in speciem caudæ brassica natibus innascens 382. d

briareus centimanus 92. c auxilium fert Ioui ibid. & 698. c.
brisei filia forma commendata 590. d
βρωμολόχοις 896. a
bubalus 888. a
bucephali hominum genus 407. b & f.
bulis & sperchis Lacedæmonii propter eorum virtutem à Xerxe seruati. 1089. b. c
bybli templum Veneris à Cinyra dedicatum 1059. b. in terra Bybliorum miraculosa 1058. d

C

CAballi fontem polluere 865. a
cabalusa insula 408. b
cadauera desiccata conuiuio & compotationibus adhibita 812. c
cadmus ob formam Mercurio adamatus 1131. c
cadmus cur execrationibus impetitus ob inuentam literam tau 31. a
cæneus fœmina factus. 716. b. Elati proles ibid.
cæsar Augustus in diuos relatus. 918. a
caius nepos ab Augusto reprehendi solitus ob nouitatem affectatam verborum. 524. in arg.
calamidis Sosandra. 588. d. 589. d. 966. d
calani sphæra 13. d
calchas saltator 510. d
calchantis prædictiones 927. c
callias & alcibiades nepotes intemperantissimi 677. a
calliæ opes 40. d
calliades pictor 976. d
callicratides Athenienſis 961. d
callidemides veneno quod alteri pararat, extinctus 122. b
callimachus poëta 371. b
callimedon 1093. a
callini descriptiones 864. b
callisthenes ab Alexandro interfectus & alii. 133. d
callistratus 1081. c
calumniæ definitio. 878. b calumniæ imago. 877. a & f.
calumniæ concedere primo statim congressu viro indignum. 886. c calumniæ qui potissimùm obnoxii 880. d
calumniatorum artes 879. c & f. calumniatores qui coniurati adiuuant 883. c. d in re calumniatoris ambigua quid faciat vir prudens 886. a
caluarius patre aridello apud inferos quis 166. a
caluus capillos producens. 406. a calui apud alios pulchri, apud alios è contra 382. c
calydoniorum calamitas 182. a
calypsus insula. 401. a calypsus lacrymæ ad Vlyssis literas, de Vlysse & Penelope percontatio. 404. d
cambysæ insania. 175. b cambysis crudelitas à patre improbata 915. b
camarinam immotam relinquere 899. d
camelus bactriana tota nigra 10. b
candor vultus sine tubore admixto non probatus 98. c
candys Assyriorum 757. c
candaules 656. b
canes dii Anubis in Ægypto, Syrius in cœlo, cerberus in inferis 194. a
canis sidus. 792. a canis in præsepe 37. d & 875. c non facilè cessat canis corium rodere vbi cœpit. 874. a canum commendatio, 803. c. è contra. ibid. & f. per canem & platanum iusiurandum. 194. a. ex canis podice. 670. b. à canibus rabiosis morsorum quæ deriuent pericula. 26. d 27. a
caniculis iracundior 213. b
à canopo vnguentum 916. b
canthelius exiſtens 888. c
noua quæque cantilena audientibus gratissima. 331. c
cantus, conuiuia, choreæ in beatorum insulis, 396. b
capharei scopuli 686. c
capillorum consecratio à iuuenibus. 1077. a à Luciano. ibid.
caput radere mos à naufragio elapsis. 326. c caput ex ægypto Byblũ quotannis enatans. 1058. c capita detondẽdi mos apud Ægyptios Api mortuo. 1058. in aliis ritibus. ibid.
carambe. 639. d
carcinochires, 388. a
careotis fons. 403. c
carionis serui perfidia in pellicem domini sui. 226. d
carneadis ætas. 916. c
carnis mollities ac læuor mulieres decet 1107. a. carnes boum semiassæ, coctæ, mugientes. 706. a. carnium vsus à Pythagora inhibitus. 707. a
carus lucta victor. 399. a
caryę vrbs Laconiæ. 503. b
caryatissare species saltationis. 503. b
caryonautæ. 405. a. b
iam & præter casam incitati. 24. b
caseus, insula stadiorum viginti quinque circuitu. 392. c
sine aqua Castalia & lauro prædicere. 929. d
cassandræ imago apud Delphos. 590. c
cassiepea laudis affectatrix. 600. d
amicorum castratio spontanea in amici gratiam. 1068. a
virorum castratio, & vestis fœminea. 1068. b
castor & pollux caryatissandi doctores 503. b
castor & pollux ledæ filii. 95. c. alternis inter ipsos vicibus apud superos atque inferos agitantes. ibid.
castor & pollux fratres inter se similes vt internoscantur. 97. c. & f.
catenæ ex lingua herculis perterebrata alligatæ. 854. a
catulus Melitæus. 1045. d
caulomycetes. 379. c
cecrope generosior. 40. c. d
cenchroboli 578. b
centaurorum contumelia 690. a
cepe Pelusiotarum Deus 700. a

ceramicus, locus Athenis 205.a.968..c
cercopes sceleribus nobilitati 475. a
cereris errores 511.c
cereris sacerdotes 58. d
cereris quæpiam velut sacerdos 975. b
certamen prouocatorium 987. a.& f. certaminum species & nomina. 787. d. præmia. ibid. & 788. a
ceruis parum bilis 25. d
ceti portentosa magnitudo. 385. c. d. & f. in eo contenta. ibid. sylua, sacella, & alia. ibid. ingens hominum & nauium absorptio. ibid gentes inhabitantes. 387. d 88. a bellum gestum. 388. c. ceti mors. 391. c. ex eo exitus 39 . d
ceycis fabula 52.b.& f.
chærea auriscx 528. a
chærephontis perquisitio 8 9. b
pugna ad chæroneam 1090. b
chalcedon, à negotiatoribus celebris 477. c
chaldæi philosophiæ susceptores 1011. a
chaldæi vltra centum annos, egredientes 912. d
chares Athenienſium exercitui præfectus 1088. b
charicenus homuncio 1125.b
charielea Demonactis vxor. 617. c. meretrix. ibid. & f. amborum mors 620. a
charicles Corinthius formosus 551. c.d
charmolei Megarensis osculum, quanti 124.b
charon in lucem ascendens vt res hominum contempletur. 167. b. & f. Mercurium quibus artibus ad id sibi concilier. ibid.
Charontis ad humanum genus commonitio 178. d. alterum pedem in Charontis cymba habere 261. a
charops Æginetes mascula venere infamis 677. b
χαυλιακὰ δαγ 896. a
chelidoneæ felices veteris Græciæ termini 561. a
chelidoniæ periculosæ nauigantibus. 933. b
chiron Achillis præceptor. 136. a chironis pedes 1107. c chiron ex immortali mortalis 148. d
χιτώνιον 535. d
chleuocharmus 1125. c
χοιράδες 1113. c
chresti pauci 1126. d
chrestus 1124. a 1126. d
christianorum charitas 996.c plura de iis. ibid. & f.
chrysarium venefica 961. c
chryses beneficia sua & sacrificia Apollini exprobrat 182. c
χρυσῆ Veneris epith. 1134. c
chrysis incantationibus amatori tradita. 852. c. d
chrysippi venditio 195.a& f. chrysippi ætas 916.c chrysippi syllogismi frigidi 727. d
cicadam ala comprehendere 887. a
ciconia Deus apud Ægyptios 1098. c
cinædorum nequitia 660. c & f
cinyri, Scinthari filii, & Helenæ amores 400. a helenæ raptus ibid. & f. quæ secuta ibid.
enitendum vt ciues mente boni, corpore validi efficiantur 795. a
classis præfectura quanti sit Athenis. 1081. b
clauum clauo pellere 264.d 27 .d & 830.a
cleanthis Aristæneti filia 1040. d cleanthis ætas 9 6. c mors ibid.
clearchus ad Cyrum desciscens 720. b
cleobis & biton felices à solone iudicati 173. a
cleodemus Peripateticus 828. b gladius ac bipennis dictus 1041. a
cleombroti Ambraciotæ salius 118. a
cleon, Prometheus ille post negotia est 9. b
cleon in concione potens 365. b
cleonymus formosus 131. a
cleopatra Aegyptia 51. a
clinias rhetor 733. a
clitus ab Alexandro interfectus 133. d cur 134. d. 365. b
clymene Phaëthontis mater 96. c autor filio exitij ibid.
cnemonis hæredipetæ fraus in autorem versa 121. d.& f.
cocconas præstigiator, Byzantinus 476. c eius impostura ibid. 12. f mors 478. b
cocconæ mortui in locum suffectus Alexander pseudomantis 478. b
codro generosior 40. c. d. 121. c
codri verecundia tangi 1093. a
De cœlo, Saturno, Ioue fabula 183. c
cœli dissectio 511. a
de Cœlo & rebus sublimibus dissertationes 727. c. d. 728. a
cœlorum ordinatio, status 184. d. & f.
cœlum teriæ miscere 59. b in tertium cœlum Galilæi ingressio 1122. a
ad cœnam vocatus in posterum diem, data die interea mortuus 171. b
cœna onerosa 20. d. 21. a
cœna exequialis 813. a
coitus cum maribus & fœminis palam 397. d. & seq.
coliades 579. c
colocynthopiratæ 404. d
color ad summam formæ præstantiam addens 590. a
colossus in numero deorum 684. b
columba apud quos sancta & intacta 1076. a
columna ærea Græcis literis inscripta 375. b
à columnis Herculeis ad Indos iter 277. d
comæ nutritio 932. a comam Hippolyto tondentes virgines & pueri 1077. a coma post tergum conuoluta seruitutis signum: apud Ægyptios, nobilitatis. 931. d
comari apud alios grati, apud alios non 381. d
comastæ Græcis seu comessatores qui 586. a
combabi pudicitia & fides erga dominum & dominam 1064. b & f. historia memorabilis ibid. ærea statua 1068. d.
comendi ars gymnasticæ opposita 366. c
propria cuique commercia sua exercenda sunt 1100. d
in comœdia & tragœdia saltationis genus exerceri 507. d
comparatio ab Æthiope qui nunquam peregrinatus diceret nusquam albos homines reperiri 291. c d ab athleta se exercente priusquam inarenâ descendat 294. d à puerorum ædiculis 295. e ab occupatis sagit-

tandi exercitio 295. a ab histrionibus 720. d 721. a ab infusam in mortarium aquam ferreo pistillo magno conatu tundentibus 323. a à vini sextarium coëmere statuentibus & totum dolium ebibendum sibi dari postulantibus 309. c. 311. b à tragico histrione, incalceato ex altero pede, altero sublimi cothurnis prælatis 1029. a à larua venusta alicui applicata 599. c à pusillę staturæ hominibus super cothurnis 599. d ab athletis nonnunquam remissioni corporis acquiescentibus 373. b à piscatoribus retia onerosa attrahentibus, & lapidem aut arenam inuenientibus 313. b à tragœdo, altero quidem pede calciamento alto & grandi incedente, alterum autem sandalio subligatum habente 358. b à seruo recèns locuplete facto, vti bonis domini cui successit, nesciente 357. a à crucem ascensuro, & digiti vulneri medente 1008. a

comparatio ab athleta valido purpuram induente & meretricia ornamenta 351. a

comparatio à sacrilego præcipitio mulctato 465. a b

à tragicis histrionibus comparatio 164. a

comparatio à pulcherrimis libris quorum aurei vmbilici, purpurea foris pellis : intus Thyestes, Oedipus, Tereus 258. c. d

comparationes à profundente lacrymas quòd in cœlum illi non licet ascendere 317. b aut perinde vt monstra natantia mare ingredi & emergere cupiente ibid. aut remigio alarum vno die è Græcia ad Indos extremos peruolare 317. b

comparatio ab iis qui deambulatiunculis & exercitiis sese præparant, vt maiore cum voluptate cœnent, donec nescij præ fame necantur. 322. b à famelico, qui alij sese loto ingurgitanti nec quicquam impertienti, assistit 241. b à tragicis actoribus 263. a à domos ædificantibus, nec iis vtentibus 177. c à patre virili stirpe aucto ibid. à bullis in aqua existentibus 177. b à cane 37. d à vereratoribus & callidis amasiis, miseros & infelices amantes vana spe lactantibus 240. b à sepulcrali columna vetusti cuiuspiam cadaueris gestante ea quæ manibus inferuntur 253. a ab agricolis 795. c ab ædificante domunculam, & seruos & ancillas in ea congregante 1124. c. à comœdiam agentibus in persona tragica 254. a à Colossis 719. c à nauis gubernatore 701. c. d à guloso omnia aliis præparata deglutiente 1104. a ab histrionibus regum personas agentibus 948. c à certaminum præfectis circa mimos 213. a à tiaram gestante & diadema, & tenuium rerum indigo 213. d à canibus inter quos os proiicitur 214. a ab his qui torrente feruntur 1108. d ab eo qui equum insanum ascenderit ibid. ab imperitis medicis qui argēteis & aureis instrumentis vtuntur, quibus vti nesciunt 875. b. à collario aureo innexis 261. a à pharmacopola remedium contra tussim venditante & pollicente, cuius morbi vehementia concuteretur 264. a à confusaneo cantu 733. d à tragœdis 740. a ab armaturam pulchram induente & ante cæteros fugiente 907. a à deformem statuam infando amore pro homine depereuntibus 306. a. b à pastore 62. a ab aqua, cuius in mensa vsus est, in quamcunque partem digito duci parata 315. c aut arundine fluuiali, ad quemcunque flatum se flectente ibid. à contemplantibus ex nimium propinquo 602. c ab homine prægrandi & altero patuæ staturæ 602. d. à monili margaritis distincto 591. b à calceos nouos induentibus 245. d à naui oneraria 534. a à duobus Æsculapij aut Dionysij fanum ingressis, deinde phiala quadam è rebus sacris sublata & deperdita 197. d ab ingenuo cursore & è contra 881. a & seq. ab auro inciso cùm eruitur 2051. c ab oppugnatoribus vrbium 883. b

comparationes aptæ esse debent 606. a

odi memorem compotorem 1040. b

concentuum proprietates seruandæ 336. c

conceptionis mira ratio 382. a

concubinarum mactatio super mortuos 810. c

concubinarum formosissimarum cura apud Scythas 625. a

circa connubia, adulteria, Socratis sententia 194. b

circa connubia Persarum & Assyriorum institutum 183. d

ex Conone Titormum efficere 364. a

consilium res aurea 874. c

nihil boni si consulas, graue passus es 704. a

consultoris cordati est demonstrare præsentibus vt occurratur 690. d

continentiæ ac paupertatis commendatio 18. a. b

conuiua turpis meiens sub oculis omnium, etiam fœminarum 1051. a

conuiuia aliorum non sectari longæ senectutis & valetudinis est 917. d

conuiuia quibus rebus exhilaranda 59. a

in conuiuio conflictus 1054. & s.

conuiuium cum quibus agites, attendendum 155. d

conuiuium in modum Lapitharum 1054. d

in conuiuiis Persicis vultu demisso apud dominos accumbendum 253. b eadem quàm periculosa ibid.

coquinariæ scientiam non habenti, in adornando conuiuio tenue iudicium 765. d

coraci scytharum lingua qui dicantur 614. d

corasia cinędorum turba 660. a

cordax saltationis genus 506. b

corinthiorum aliquando paupertas 683. d

corœbus 827. a

corœbus aut melitides esse 584. d

corona ex pauonum pennis 399. a

coronæ florum ſub naſo geſtandæ 24.b
coronus corryphionis filius 385. a
corpus nonnunquam remittendum 373.b
corporis virtus, robur eſt 1103. a corporum exercitatio, induratio 797. c d
corporum naturæ ac temperaturæ haud quaquam eædem 458. d & ſ.
circa corticem neglecto fructu occupari 312. d
corybas 1098.a
corybantum ſaltationes 502. c
cothurnus quidam dictus 893. a
craterum aliquot genera 527. c d
crates Diogenis ſucceſſor 128. b
cratetis pera 1015. a
cratini poëtæ comici ætas 918. b
crato ſaltationis inimicus 499. & ſ. crato ſaltationis antè hoſtis nunc amicus 521. c
cratonis à charonte receptio 125. a & ſ.
creon Menœcei filius 164.b
creperius Calpurnianus Pompeiopolita inſulſus ſcriptor 354. c
crepida Attica 820.b
cretenſium optimæ leges 806.c
cribro vaticinans 478. a
criminari & inſectari cuiuis volenti promptum & facile 690.d
falsò criminanti credidiſſe quid pariat 883.a
critiæ Neſiotę plaſmata 834.c
critolaus Peripateticus 916. d eiuſdem ætas 916. d
cræſi diuitiæ 46. b 115. d cræſo opulentior 40. d cræſus à cyro captiuus abductus 175. c cræſi poſt tot diuitias infelix ſtatus 718. d 940. a cræſi & ſolonis de felicitate colloquium 173. a & ſ.
cræſi de Menippo in inferis expoſtulatio 115. d & ſ.
cræſi filius mutus 720. b cræſi filii obtuſus auditus 607. b
de crucifixo impia verba 996. d
crudelitas fœminis inuiſa 987.d & ſ.
crucis ſupplicium vnde inuentum 31. b
cteſias hiſtoricus 373. d cnidius, mendax 402. c & 836. c
cteſibius ſcriptor hiſtoricus 917. a ætas ibid.
cteſiphon 943. a
in tantum Cumanus exiſtens 888. c
cupido Iapeto antiquior 65. c verſutus ibid. imberbis, neque canos producens ibid.
theſpienſis cupido 563. a
cupidinis in matrem & alios potentia 77. a & ſ. etiam in Rheam 77. d & ſeq. cupido, hermaphroditus & priapus, fratres forma & ſtudiis diſſimiles 94. a & ſ.
cupido contra quos non valeat 84. b,c & ſeq. eiuſdem vires ibid.
merces curationis parum æqua 446. d
curetum ſaltationes 502. c
curſoris ingenui & malitioſi diſcrimen 881. a
curſus exercitia 799. d
cybelus, Athenienſium colonia 29 b
cybeſteteres 504. b
cyceonis potus 521.c
cyclopis Vtis 877.d
de cycnorum cantu fabula 858. a & ſ. coruorum aut graculorum ſono ſonus minùs gratus ibid.
cydias diues 944. d
cydimacha deformis puella quàm rectè locata 624. c
cydimachi mors liberis in conſpectu ſpirantis adhuc occiſis 225. b
cydnus pulcher fluuius 900. b
cynæthus Demetrii Poliorcetæ aſſentator fœdiſſimus 607. c
cynegiri imago ænea 555. a
de cynica vita ab 1101. ad 1109. 1109
cynica petulantia 761. a impudentia 191. b
cynici vota 1107. c d
cyniſci philoſophi mors 224. c
cynobalani 379.c
cyniri ſupplicium 400. c d
cypſelis 525. a
cypſelus 525. a
cyrenaicorum philoſophorum vitæ genus 192. b & ſ.
cyrus perſes 394.c
cyrus Perſa à cane enutritus 183 b c
cyrus à Tomyri interfectus 175. b
cyro terra & mare cedentia & naturas ſuas relinquentia 31. a
cyri maioris ætas 915. a amicorum interfectorum requiſitio ibid. mors 915. b
cytmides emplaſtri genus 483. d

D

DAduchus & Hierophantes 528. b
dædali & icari fabula quò tendat 542. b
dæmon è corpore humano egredi viſus, niger, colore fumido 833. d dæmon fugatus ex Eubatidæ domo 840. b c d
dæmoniacos carminibus liberantes 853. b
δαίμονες 767. c
damaſias athleta 124. d 528. d
damis Epicureus 681.a
damis à puero veneno interemptus 151.b cur, ibid.
damnare aliquem indicta cauſa quanta iniuria 879. c
damoxenus palæſtrita 115. a
danaës fabula 108. d genus ibid. danaës virginis cuſtodia 37.c danaë altera à danaë acriſii filia, litem intendens 554. b danai filiarum dura educatio 104. a quinquaginta filię ibid.
danaidum pertuſum dolium 39. a 128. d 311. c
dandamis & amizoca, par amicorum 630.d
daphnes ſuperbia 183. a
daphne Apollinem fugiens 66. a 80. d in lignum conuerſa ibid. & 376. a
Darius in Arbelis pugna ſuperatus 815. b
datis claſſis 747. d
decianus ſophiſta Patarenſis 643. d
decretum contra diuites factum 165. d
δεδίπνομαι τ ὤφρα & φάγω 1112. b
de defunctorum honoribus opinionis confutatio 176.c

deieratio reprehensa 1119.a
ὁ δεινὸς μισθὸς 1112. b
delphi qua via ditati & celebres 477.b delphorum campi, prouentus, abundantia, commeatus 471. d delphorum sanctimonia 462. b iidem pythii assessores, deo familiares ibid.
delphici templi opes 46. b
delphines ex hominibus pisces facti 106. a musicæ amatores 105. c delphini hominum amatores 105. d
delphinibus insidentes viri, pueri 405. c 937. c
in delphinide mensa generis omnis pocula 523. c
delus, claros, qua via ditatæ & celebres 477. b delus insula fluitans 107. c subsistens ibid.
deli erratio 511. b
demades 1093. a demadis ignauia, proditio 776. b demadis iocus de Demosthene 1082. c
demeas 964. d
demetrii cynici dictum & factum super inerudito Penthei locum in Euripide legente 871. a demetrius antè saltationem in iudicium vocans, nunc laudans 516. a
demetrius Platonicus apud Ptolemæum accusatus 882. a b
demetrius Suniensis & Antiphilus Alopecensis, amicorum par 625. a & s.
demetrius Calliatianus scriptor 914. a
demetrii opus 834. b
democharis scripta 914. a
democriti Abderitæ ætas 916. b à cibo abstinentia, mors ibid. democritus spectra & similia non credens 841. d
demodocus 907. c
demonax Charicleæ meretricis maritus 69. d à dinia interfectus 620. a
demonactis philosophi genus, vita, studia, eruditio, professio, dicta memorabilia, sales, mors, sepulchrum à 45. ad 557
de encomio Demosthenis à 1077. ad 1094
demosthenis eloquentia, constantia in aduersis 1089. d
demosthenis reditus ab hyperide circumuenti 1089. b alios ad aquam dicere, Demosthenem ad aquam scribere 1082. c parmenionis in Demosthenem stomachatio 1090. a Demosthenis orationem lucernam olere 1082. c Demosthenis in bello fuga 776. d contumeliosa in Philippum lingua ibid. Demosthenes solus viuam orationem habuit non fabricatam malleo 1082. d Demosthenes domi retentus ab Athenienſibus 1088. b Demosthenis res præclaræ, laudes 1082. d 1083. c. 1087. c Demosthenis imperterrita mens 1091. d mors 1094. a Demosthenes ab Aristotele sæpe ductus ad Alexandrum & Philippum 1091. a Demosthenis captiuitas 365. c Demosthenis continentia 1081. c Demosthenes scribens aliquid, aquam bibebat 1082. b Philippi de Demosthene dicta 1090. a & s. Demosthenis præclarum dictum 690. d de Demosthene adducendo Antipatri mandatum 1086. c d Demosthenis mens incorrupta 1086. c d scalæ à Demosthene resciſſæ 369. d in calamitatem exprobrantes Demosthenis inuectio 1093. b Demosthenis vitæ exitus qualis 1091. d & s. Demosthenis ante mortem verba vitæ consona 1092. c
Demostratus lapidationi cœptæ hominem subducit 492. b
demylus faber 838. b
deosculatio pectoris aut dexteræ 20. c
derceto Semiramidis mater 1061. b. media parte mulier, altera piscis ibid.
desaltasse qui dicerentur 504. d
modus in descriptionibus adhibendus 371. a & s.
deucalionis ætate naufragium 33. c 511. b 1117. b
de deucalione & diluuio tradita 1060. a & s.
de magno Deo locus 1122. c de Dei potestate dialogus 52. a de Deo dextero nihil vile aut contemptum est loquendum 1124. a Dei opera ibid. Deo verba dare operosum 462. c Deus in culpa non est, sed qui sponte delegit 259. d à Deo inuiti agimur 4. b Dei cum homine comparatio esse nequit quin Dei magnitudo imminuatur, inæqualiter ad id quod vilius est, deriuata 602. d Deus pulchre conuiuium instruenti similis 1104. c Deus ex improuiso ostensus 326. b Deum numerum esse & harmoniam 189. b Deus Ægyptius canino rictu 1098 c Dei nullius rei indigentes 1106 b deorum beneficia semel complecti nemo potest 1084. c de deorum felicitate 673. d & s. ridiculorum aliquot deorum nomina 700. a & 1096. b c & s. deorum suis locis cultus 185. c deorum gentilium confutatio 1.9. a de deorum gentilium vanitate à 1094. ad 1099 deorum cibus 739. b deorum omnium conuocatio 682. c & s. de sede altercatio ibid. deorum peregrinatio 697. b deorum & dearum inter se prælia. 698. d circa deos superstitio vanitas, 181. b in arg. & s. deorum fuga & latitatio bello contra gigantes 87. a de deorum filiis fabulæ interpretatio 543. b c deorum Ægyptiorum figuræ 186. d & s. de deorum prouidentia à 679. ad 704. deorum statuæ nudæ quo nos exemplo doceant 1109. c deorum statuæ comatæ & barbatæ ibid. fabulæ deorum 1119. & s. de felicitate deorũ dissertatio 742. a & s. Deorum gentilium vanitas, vide Prometheum toto dialogo. deorũ labores & curæ priuatæ 742. a 743. a & s. deorum singulorum effigies repræsentata 185. d quid sint dii 193. b dii circa sacrificia vt se gerant & epulentur 185. a de diis fictitia 674. a dii bona sua vendunt mortalibus 82. b dii nothi & supposititi 1099. b de diis, philosophorum dissertationes 728. c
dialogi actio contra Syrum 750. 760. c & s.
dialogi & comœdiæ differentia 11. b c d

dialogus Centauri modo compositus 761.b
dianæ pulchritudo 82. a virgo negatur, vt quæ obstetrix 82.b dianæ festum in Ægina 936. a dianæ Ephesiæ templum incendio absumptum & cur 1000. c dianæ pudicitia 85. a dianę ad Endymionem descensus 184.c dianę simulacrum Scythis ereptum 602.a dianæ aræ in Tauris 700. d diana ab Oeneo non adhibita ad sacrificium 182. a diana obstetrix 98. a dianæ indignatio in conuiuium non aduocatæ ab Oeneo cum aliis diis 698. d diana hospitum mactatrix 94. b diana virilis, montiuaga, hospites mactans 81.c dianæ statua, Scopadeum opus 529. b
diasia festa 1130. a
non in dicentes sed in ea quæ dicuntur, defigendi oculi 312. d
de affectato dicendi genere à 813. ad 825.
dicta salsa & iocosa 17. d 18. a dictæ pennigera cur appellata 855. c d
in didymis templum Apollinis 544. b
διεκεινῶ πάντως 1111. d
dies ater quis vocetur 891.d diei hyemę aduentantis certissimus gnomon 705. b
memento diffidendum & sobrius esto, summi sapientis dictum 303. d
summo tantùm digito aliquid attingere 547. b
dignitas, gloria, immanes belluæ 133. a
dimidium facti qui cœpit, habet p. 2. l. d
δμοιελπης 979. b
dinias obtorto collo ad magistratum raptus 528. b
diniæ & agathoclis amicitia 617. a & s.
dinię in charicleam amor 618.d. 619.a & s. larga munera 619. a exilium 620. b
dinomachus stoicus 828. b
dinon scriptor 915.b
dioclis & bagoæ philosophorum inter se contentio à 534. ad 539
diogenis dolium 1015. a diogenes Antisthenis successor 128. b diogenis venditio, scientia, institutionis genera 190. b & s. diogenes Luciani accusandi prouinciam suscipit 209. a diogenis factum lepidum 548. a
diogenes Seleucus Tigrius 916. d eius ætas ibid.
dion Damasiæ filius, strangulans se, ablaqueatus 549. a
dionicus medicus 1039. a
dionysius è tyranno ludi literarii magister 718. d Dionysii Siciliæ tyranni in eruditos nonnullos pecuniæ clargitio 162. c ad quid iuuerit ibid. Dionysius Æschyli pugillares cur comparârit 870. a dionysius stoæ desertor 750. a 753. c & s. à dionysio scripta tragœdia 870. a ridicula ibid.
dionysiorum mollities 882.b
dionysodorus rhetor 1041. b Dionysodorus Ptolemæi epistolarum collector 272. c.
dionysus cadmi nepos 1096. b Dionysus in Syriam venit 1062. a eius sacra 1062. c Diopithes 1087. b Diopithes Athenienśium exercitui præfectus 1088.b
dioscuri nauigantibus propitii 933. d
dioscuri helenæ fratres, quid ab illa consecuti 1132. b
diotimæ laus 596.a
diotima philosophiam exercens 536.d
diphilus cognomine Labyrinthus 1041. a
δίπτυχα 532. a
dipsadis serpentis natura 924.c
dipylus, loci nomen 939. b
δὶς ἑξ᾽ παστῶν 265. d
de discipulo apud magistrum philosophum deteriore facto patris expostulatio 323. c d & s.
circa discum exercitatio 800. a
de diuina prouidentia, philosophorum dissertationes 719. a
diuinandi scientia ab Ægyptiis aucta 540.b
diuinatio apud veteres in quo pretio 544.a b
diuinatrix Delphica 310. d
diuinorũ prædictionibus vt fidendum 128. a
diuitiarum mala 44. b 716.d 940.a b
diuitiarum quis vsus 32. & toto dialogo Timonis. de diuitiarum incommodis & paupertatis tranquillitate à 704 ad 724. diuitiæ quot molestias pariant, & quot laboribus parentur 1105.a & s. diuitiæ non reddunt nos felices 1032. c & s. diuitiæ vt contemnendæ alios id docenti 22. c diuitiarum effectus 46. b & s. diuites cur diuitias ament 21.c diuitum felicitatem adiuuant pauperes 1035. d diuitum fastuosorum hypotyposis 20. c diuitum & pauperum inter se collatio 717.b & s. diuites ærumnosiorem vitam viuunt quàm pauperes 718. d diuites pauperibus nihil impartientes 1034. c diuitum animi plerunque inertes & doctrinæ expertes 156. in arg. vita periculosa, tragicis fabulis similis ibid. ad diuites admonitio 115. a diuitum exitus ac pœnę, animę in asinos migrantes 156. a & s. diuitum & pauperum inæqualis conditio 1029. a & s. 1030. a & s. diuitum adulatores descripti 47.c & s.
docti viri in leonum claustra ab Alexandro inclusi 135. a
doctores in sacris deæ Syrię qui dicantur 1076. c
dolium chium 405.d
volutatum est in Cranio dolium 373.a
domini vxor à coquo constuprata 725. d
domus à Minerua excogitata 286. d domus audatio à 900. ad 911. domus vitreæ 395. a
de donariis Pythio suspensis sententia 174.b &s.
donis gerendæ res non sunt 89. d
dosiadæ ara 534. a
δουλεῖα 533. d
draco sub tripode vocem edens 544. b inter stellas ibid. dracones Parthorum quales 361. d alios mille viuos producentes ibid. eorum vsus in bello, & alia fictitia 361. d Pellæi dracones cuius

cuius naturæ 476. d & ſ. fraus ex dracone Pelleo, præſtigiatoris Alexandri 479. b & ſ.
dracon optimus legiſlator 879. a

E

EBrius qui magna agit, qualia facturus ſobrius, 84. a
pro ebrietate calculus 753. b
ebur ab Indis aduectum 186. a
echecratidis filia per vim rapta 323. c
echinum in manus accipere 761. d
echûs cum Pane concubitus 93. d echo probris impetita à Pane 749. d de echo idiotarum ſententia 901. d & ſ.
ἐδάπιον 357. d
circa edulia omnigenæ illæ curæ morbos generant & corpora tabefaciunt 1105. c
egeſtatis mala 1103. b
eilationi ſaltatoti imago poſita 504. d
eiramangas 1125. c
ἐκχώειν 898. d
ἐκπέρυσιν 1113. c
ἔκβοπι 1113. c
electra Agamemnonis filia 196. b
de electro fabula 857. & ſ.
elei iaculatores 134. b
eleipaſini 1125. b
ἐλίλιζε 357. d
elephas ſitim fetens 923. c citiùs ſeptem elephantos ſub alis abſconderis quàm vnum cinædum 874. b in elephantis ſolis Antiochi Soteris ſalus in bello 335. a & ſ.
ellebori hauſtus 948. a egere elleboro 807. a
de corrupta eloquentia à 813. ad 825.
campus Elyſius 395. d
ἐμμμμελίζειν 358. a
emmelia, ſaltationis genus 506. b
empedocles ſemicoctus ab Ætna monte 142. d Empedocles ſemielixus 398. d empedocles in crateras Ætnæ præcipitatus 731. c ab Ætna fumo ſubuectus ibid. Lunæ incola ibid. 993. a
empuſa ſaltatrix 505. d
ἐναλαίειν 1115. d
encomium ab hiſtoria quàm differat 356. a
endymionis fabula 76. d & ſ. endymionis fabulæ interpretatio 542. d Endymionis regnum 377. b. cum Phaëthonte bellum 377. c
enyalius, teſſera in bello data 943. d
de Epeo commentum pervetus 846. d
ἐπίσχλει ὁ στρατηδάρχης τῷ κωείῳ 358. a
epheſtria 971. a
epicharmi poëtæ comici ætas 918. c
epicteti Stoici lychnus trecentis denariis emptus 869. c d
epicuri laudes 498. c Epicuri venditio 194. d & ſ. Epicuri de diis ſententia 754. b Epicuri ſententiarum liber ab Alexandro impoſtore in ignem miſſus, & cineres in mare abiecti 492. d
epicureorum ingenia 284. d
ἐπιδιδόναι 1113. a
epigramma maius calatho 1081. b
epimenides 838. c
epimenides à Ioue dormiente victus 34. d
epimethei opus non Promethei 12. b
epimethei opus mutare conſilium 12. b
epiniciorum celebratio 399. d
ἐξ ὑπολῆς 1112. c
οὐ τῆς ὑπολῆς ὡς οὐ τῆς πηλήκης 1112. c
equi Threicii 690. a equi Theſſali 580. c equorum mactatio ſuper mortuos 810. c
niſæi equi 366. a equi ſe volutantis pictura 1085. b equum in campum 203. b
equiformici 377. d
equiuultures 377. a
equogrues 378. c
eratoſthenis Cyrenæi, Grammatici, ætas 918. c. idem Aglai filius, poëta, philoſophus, geometra 918. c
filiarum erechthei verecundia tangi 1093. a
erichthonius è terra editus 827. a erichthonii ortus 910. b
erigones canis 1096. d
eriphyle auri gratia mariti proditrix 1105. b
eris ad Pelei nuptias non vocata quot malorum cauſa 1051. a de Eridis aureo pomo fabula 103. a & ſ.
eruditi aliquot pecunia adiuuati à Dionyſio Siciliæ tyranno 162. b eruditorum eſt maximè pro libertate eniti & non ſeruire 258. d & ſ.
ἐυπαῦδαι 1143. b
eteſię 933. d
etnarchus rex Boſpori 915. d
etœmocles Stoicus 1046. c d eius literæ ad Ariſtænetum ibid. & ſ.
euandridas Elei filius 299. c
euangelus Tarentinus 867. c de eo quæ narrentur ibid. & ſ. victus in citharœdorum certamine, loris cæſus, 868. a b
eubatidæ domus à dæmone purgata 840. b c & ſ.
eubiotus Leucanoris frater 637. a regnum occupat 638. a
eubœa à Bœotia reſecta 1143. b
eubulides 1081. c
eubulus 1091. b
ſub Euclide duce rerum Athenis peractarum obliuio 320. d
eucrates philoſophus 828. a de Eucratisvxore pro ſandalio non cremato cum aliis pretioſis rebus ad maritum poſt mortem conquerente 839. a
eucratis filię natalitia, conuiuium 710. a &ſ.
eucrates diues, & eius adulatores 118. b & ſ.
eucrates proditor 1089. a
eucratis infelices diuitiæ 723. d

euctemon 1095. d
eudamidas, Aretæus, Charixenus, amicitiæ exemplar 622. c & f.
eudemus Ocataxis 528. a
evirati Cybeli se adiungentes 1026. b
eumolphus Thrax 553. a
eumolpi expeditio 802. d
eunomus Locrus 396. b
num eunuchus ad Philosophiam admittendus 537. a
eunuchi idonei cui adolescentes erudiendi tradantur 537. c
eunuchorum conditio vilior quàm spadonum 537. b eorum exagitatio ibid & f.
eunuchorum genus à sacris & omni contubernio eiiciendum 536. b
eunuchus neque vir neque mulier 536. c monstrum ab hominum natura alienum ibid.
eunuchus quidam Academicus 536. d
euohe ac clamatio 850. d
euphranor pictor 590. b
euphorbus à menelao necatus 714. c 715. b
euphorbus Pantho patre 712. b
euphorion poëta 371. b
eupolis 874. c
ὁ εὐφραίνων quid 270. c euripidis de Pericle locus 15. d euripidis præclarum dictum 900. a euripidis Phædra 874. d euripides Archelai parasitus 774. d
euripi circa Chalcidem immissio 1143. b
europæ Agenoris filiæ fabula 112. a
europæ cadmi fororis templum fabula ibid.
pugna ad Europum commissa 360. d
eurybatus sceleribus nobilitatus 475. a
eurydice ab inferis reuocata 146. b
euryslhei iustitia, prouidentia 690. a
euryti stulta prouocatio 202. c
euthydicus & damon Chalcidenses, par amicorum 621. a
euxinus magnus ac tempestuosus 790. c
exercitum peregrinum non oportet ex prima fama contemnere 851. d exercitus siti laborans 365. c exercitum colligendi apud Scythas ratio mira 634. & f.
ἐξερπύσται 1126. a
exilium, grauissimum & acerbissimum supplicium 922. d
ἐξισωτὴς 1125. a
ἐξορμᾶν 1112. c

F

FAbarum esus à Pythagora inhibitus 707. a
à fabis Pythagoræ abstinentia 399. d
fabis cur abstineret Pythagoras 189. c
fabarum genus mirum 378. c fabis magistratus eligere Athenienssium lex 189. d
priscorum fabulæ cum astrologia consentientes 543. d fabularum veterum compendium à pag. 511. ad 515.
fabulas si quis auferret è Græcia, fame interituros earum enarratores 827. a
fagus Dodonæa 574. a fagus loquens 706. a
Famis satellitium & agmen 43. a
famulorum perfidia in morte dominorum 226. d
de Fato, Parcis à 671. ad 678. fati potentia 141. c fatum duplex & ambiguum 1123. b c fati, fortunæ, parcarum, virtutis, naturæ, pro diis, irrisio 1099. b c Fatum pro Sisypho puniendum 678. c de sacris Fato faciendis 675. b c
si fatali necessitate omnia peraguntur, fontes immeritò puniri 155. b c
febrium expulsiones per incantamenta & præstigiaturas 829. c d 830. a & f.
felibus rapacior 213. b
summæ felicitatis genus 947. d
ferrum gestantibus aut armatis prodeuntibus nisi in necessitate, Athenis mulcta 803. b
festa ita agenda, vt cogitemus decedendum è vita 1054. b
festinantem per se ipsum, hortaris 15. a
filia cum dote elocanda à patre paupere per testamentum amico relicta 622. d & f.
filiæ à Demosthene elocatæ 1092. d
de filio abdicato à p. 445. ad 461.
florum coronæ sub naso gestandę 24. b
flumina sursum incedere 261. a flumina lactis & vini 395. d
fluuius vnguenti optimi 395. a
fœminarum honestarum, & è contra, differentia 903. b fœminarum loquacitas & conuitiorum debacchatio præ viris 823. c fœminæ philosophiam exercentes 536. d fœminæ certis locis nullæ 381. c d circa fœminas, Platonicorum lex 397. d fœminarum communis vsus 397. d
fœnus exercere solum sapientem oportet 197. a
fœnus aliud primum, aliud secundum ibid.
fœneratorum & diuitum misera conditio 722. c & f.
fons Athenis nouem saliens venis 51. b fons auguralis 693. d fons Socrati amatus non longè ab Ilisso 902. b c duo fontes risus & voluptatis 396. c
trium fontium apud Machlæos aqua, tribus sacra 852. d de iis quæ narrentur ibid. & 853. a
foribus adaperiendis præstigię 721. d aliæ ibid.
forma summi boni pars 133. c formæ encomium ab 1129. ad 1141 forma bonum fragile 140. a & f.
ob formam adamatę virgines & pueri 1132. d & f.

formicæ Indicæ 1031. c
formositati quæ sint anteponenda 592. b
formoso libentiùs obeditur, quàm imperatur ei qui talis non sit 1140. b formosus deformissimam vxorem ducens 624. c formosi in insula Beatorum habitantes 397. a ad formosos admonitio 115. a formosi & formosæ veterum 140. a
formosi puelli, Hyacinthi, Achilles, Narcissi appellati 1031. c
fortunæ bona parum stabilia 20. a 133. b an idem Fortuna, Fatum & Parcæ 671. d Fortunæ ac Fati vis 264. b c
forum iudiciarium ab Academicis sublatum 397. b
trium fratrum regna per sortem diuisa 511. b
fratris aut patris cadauer in pignus ad subleuandam inopiam 812. c
frigidum & calidum idem esse contendentes 158. c
fructus bis mense Minoo in Beatorum insulis 395. c
pro frumento parati panes 395. c d
ex fumo in flammam se coniicere 158. a fumo enecari cinyro impositum supplicium 402. c
funiculum nimis intendendo vide ne abrumpas 967. b

G

GAlatæ corporis viribus & audacia celebres 334. a Galatæ fortes bellatores 986. c
galateæ & polyphemi amores 98. c & s.
templum Galateæ Nereidi sacrum 392. c
galeæ è fabis compositę 378. c
Galilæus, recaluaster, naso aquilo &c. 1122. a
de Gallo in auem conuerso fabula 706. d ne gallo quidem Æsculapio persoluto 745. d gallus vocem humanam sonans 705. c gallorum gallinaceorum pugna 805. a galli Rheæ castrari soliti 1062. a gallorum exectio 1075. b & s. sepeliendi ratio ibid. galli in mulieres depereuntes sine zelotypia 1066. b gallus numidicus 939. a gallis contentiosior 213. b
gallina ex Phaside 939. a
gallinaceo ædes sacra 402. d 403. c gallinaceum lac emulgere 243. c
γάμους μνηστεύομαι 1114. c
ganymedes Dardani filius 1132. c Ganymedis rapti fabula 66. d & seq. & 87. c d
garamantum situs 923. b c venatio ibid.
γερόντας 524. in arg.
gastrocnemia 382. a
geloni Syracusiorum tyranno putridi oris & infecti graueolentia detecta 295. d eius vxoris castum responsum 296. a
genetyllis Veneris cognomen 891. c
genetyllides 579. c
γηπόνομαι 1115. a
gentium vitia & proprietates 733. c
de gentilium dijs & Christianorum religione ab 1117. ad 1129.
geryon 1018. b geryon senis manibus & ternis capitibus cur depingitur 642. c geryonis ossa vt à Thebanis asseruantur 869. d
geryonis armenta 858. b
gigantes, deos ausi armis lacessere 61. a
glacies Gallica 356. c
glaucias Alexidis filius per incantationes amoribus potitus 852. d
glaucus ex Caryсto 606. c
gloriæ dulcedo 154. a gloriam quo pacto quis potissimùm consequatur 605. c contra insanam gloriæ cupiditatem à 992. ad 1008. gloriæ stimulus 804. d vanam esse gloriam quam in hac vita maximi plerique appetunt 164. c gloria labore paranda 788. b
glycera 819. a
glycon, inditum Æsculapio nomen 482. a glyconis Aesculapii cum sacerdote dialogus 491. b c
gniphon fœnerator 229. c d & 723. c
goæsi regnum, ætas 916. a
gobares Oxyartæ filius 124. a
gorgiæ Rhetoris ætas 917. c super ea responsum eiusdem ibid.
gorgona meretrix 963. b
gorgonum fabula 110. c & s.
à gorgonibus monstrifica immutatio 594. a
gorgonis aspectus 586. c gorgonis potentia 1120. a fabula 1121. a & s. gorgonum pulchritudo sirenum cantu violentior 907. d
gosethrę fratris insidiæ Artaxerxi structæ 915. c
iuxta Aesopi graculum oratio consarcinata 889. c graculus alienis exultans plumis 262. b
veteris Græciæ termini 561. a
græci philosophiæ susceptores 1011. b
græcorum & scytharum amicitiæ comparatio 615. b c & seq.
gratiis & perspicuitati sacrificium 533. a
griphos componere 193. c
gruum saltatio 509. d
gryps alata fera 947. a
gula ea quibus assueuit, flagitat: cùm negantur, indignatur 257. d
guloforum vita 24. c d quatuor digitorum voluptas 16.
gygis annulus 755. c 946. b
de gymnasiis siue exercitiis adolescentum à 785. ad 807
gymnosophistæ 1010. d eorum constantia ibid.

H

HÆmus mons 1016. a
in hæredipetas qui sæpe moriuntur antequam captati 118. b & s. hæredipeta veneno quod alteri parauerat, sublatus 120. b & s. hæreditates successoribus relinquendæ 128. b hæ-

reditatem diuitis vnius plures ambientes delusi 122. b hæreditatem captantium inter se eodem die mors 128. a
hannibalis & alexandri altercatio de præstantia 129. a & s. res gestæ ibid.
harmonides tibicen 336. b & s. mors eiusdem tibias insufflantis 338. b
hebdomas cognomentum viri 893. a
hebe Ioui ministrans 69. b Herculis vxor 137. b
hebrus fluuius 1016. b
hecates cœna in triuio posita 114. c
hector à Ioue protectus 19. c Hectori sacra in Ilio 1099. b Hectoris supplicatio pro suo cadauere 779. a
hegesius 817. c
hellanici Lesbii phil. ætas 917. b
hellanodicæ 602. a
helleborum ebibere ad quid 326. b
helena dea facta, pulchritudinis gratia 1132. b
helena non tam formosa quàm canitur 714. d à Theseo rapta primùm 715. a pro eo qui Helenam duxisset vxorem, Græcorum omnium iusiurandum 1136. d pro Helena oppetere quanti fecerint deorum filii 1137. c in suscepto pro ea bello deorum studium ibid. Helenæ laudes, genus 90. b c raptus à Theseo ibid. d nuptiæ cum Menelao ibid. Helenæ gratia mille naues è Græcia exiere ad bellum 140. b helenæ tertius raptus 400. a & s. Helenæ forma admiranda 597. c Helenæ præconio insertus Theseus ab Isocrate 1081. a Helenę raptus 1136. a b c Helenes thalamus 904. b
helles fabula 106. d & s. vnde hellespontus ibid.
hellespontus pontibus iunctus 142. a
non sum ex heliadis quispiam 598. d
heliodori Æthiopica narratio 512. d
hemitheon Sybarita cinædus 874. a eius libri impuri ibid.
hephæstion plus æquo amatus Alexandro 15. a hephæstionis in salutatione error 272. a hephæstionis mortui adoratio 882. b & s. recusanti crimen ibid. quæ inde secuta ibid.
heracliti & democriti venditio 192. d & s.
herculea audacia aliquid affirmare 319. a
hercules trinoctialis 7. c Hercules Mercurii frater 170. a Hercules Atlantis interquiescentis oneri suppositus 170. a
hercules Callinicus 212. a
hercules Omphalæ seruiens, sandalio vapulans 352. b Hercules apud Pholum qualis pictoribus effingatur 1043. d Herculis & Aesculapii de sessione contentio 78. d & s. de Hercule plura ibid. Herculis diuinitas irrisa 137. b Herculis in Oeta monte combustio, ad Deos migratio 279. d Herculis & Bacchi peregrinatio 375. b Herculis proclive studium in venerem 558. a Herculis res gestæ, sunt orationes, facundia 855. c
hercules tauriuorus 539. c
herculis Gallí descriptio à 854. ad 858. imago 854. a b c Herculis & Thesei circa labores induratio 1106. d 1107. a Hercules fortitudinis causa in cœlum receptus 1132. d
hercules Tyrius 1057. d
hermaphroditus ex Mercurio & Venere 80. d
hermeas Eunuchus quanti apud Aristotelem 537. c
hermes Agoræus 695. c d
hermoclis Rhodii opus 1068. a
hermodorus Epicureus 733. a fulmine comminutus 738. c d
hermon Epicureus 1041. b
de hermotimo clazomenio fabula 862. a
herodizes artis palæstricæ magister 364. a
herodoti laudes 327. a inclarescendi artes 327. b & s. Herodori librorum inscriptio 367. a Herodotus historicus 393. b mendax 402. c 826. c Lyxi filius, Halicarnassensis 908. b
herodotus autor grauissimus 520. b
heroës podagrici 955. b & s.
heron homuncio, nauis gubernator 933. a
herophilus cynicus 735. a
heros qui dicatur 117. a
ad sepulchrum hesiodi aduolantes cornices 1006. d Hesiodi theogoniæ 79. b hesiodi laurus 1081. b hesiodi de se vaniloquia à 927. ad 930. eius scripta 927. b 929. a hesiodus rhapsodus 289. d hesiodus super Homerum victor 399. a
hiatus in sacra ciuitate celebris 1060. d & s.
hieronis Syracusanorum tyranni ætas 914. a
hieronymi philosophi bella, vulnera, ætas 917. a b firma ibid.
hieronymus scriptor 914. b 915. a
himeræus proditor 1089. a
hipparchi vxor maga in auem se conuertens 948. d 649. a
hipparchus 643. a
hippas, classis Athenienſium 684. c
hippię laudes 846. d & s.
hippias sophista vt innotuerit 328. a
hippocentauri fœminæ geminos infantes alentis celebris pictura 351. d 352. a Romam transferri iussa ibid.
non curæ est hippoclidi 267. d & 1129. b
hippocrates Cous medicus 394. b de Hippocratis ærea statua 856. a circa eam gesta ibid.
hippodamia Oenomai filia 1138. a tredecim amatoribus mortis causa 1138. d
hippogypi 377. a
hippolytæ expeditio contra Athenienses 802. d
hippolyto comas tondentes virgines & pueri 1077. a
hippolyteum agreste supercilium 558. d
hipponax 887. c Hipponactis libri 887. c
hipponici diuitiæ 40. d
hippotyphia Græcis quid 368. a
hircus Deus apud Aegyptios 1098. c
ab hirundine & pullis comparatio 40. a
n historia dignè scribenda labor 348. d historia quasi perpetua possessio adornanda ibid. historiæ proprium 349 d

in hiſtoria laudandum, ſed ſuo loco & tempore & cum modo 351. a
in hiſtoria fabulæ & laudes minùs iucundæ apud dignos auditores 351. d hiſtoria & encomium quàm differant 356. a
in hiſtoria præteritio neceſſariorũ & tractatio non neceſſariorum vitanda 360. b
hiſtoria ſcribi cœpta Ariſtobulo Caſſandræo, ætatis quarto & octogeſimo anno 917. c hiſtoriarum ſcriptores quãto numero 347. c ſcribendæ hiſtoriæ præcepta & regulæ 346. & ſ. hiſtoriam in iucundum & vtile malè diuidi 351. b quæ hiſtoriæ propria ſunt, ab iis quæ ſunt poëtices, ne ſcire ſeparare, grande vitium 350. d hiſtoriæ vnum opus & finis, vtilitas quæ ex ſola veritate 351. b
hiſtoriæ bono conſcriptori duo præcipua ſunt afferenda 363. d
hiſtoriæ iuſtæ regula & amuſſis 372. d
hiſtorici libertas 365. a
hiſtorici vnum opus, quæque perinde ac facta ſunt, exponere 366. a ſoli immolare veritati 366. b in verbis hiſtorici & cõpoſitione quæ ſpectanda 367. b
hiſtorici opus 369. d & ſ. hiſtorico fugienda vitia 349. d fabula hiſtorico vt tractanda ſit 372. a
hiſtoricus qualis eſſe debeat 366. d
cum hiſtrionibus comparatio 16. d 17. a
hiſtrionis indecora vociferatio 508. b
ineptus hiſtrio alienorũ mendaciorũ 1092. b
homeri fabulæ 138. d Homeri & Heſiodi poëmata quid contineant 157. d
de homeri patria controuerſia 398. a
homeri genus, patria 1080. b qua ætate vixerit 1080. c Meleſigena dictus ibid. alia ibid. Homeri & Demoſthenis collatio 1079. & ſ.
homeri inſtitutio nuſquam legitur 1081. b
homerus Tigranes vocatus 398. a cum eo colloquia ibid. homerus in iudicium vocatus à Therſite 398. c minimè cæcus ibid. homerus poëtarum præſtantiſſimus 698. a homerus pictor inter omnes præſtantiſſimus 590. c homerus nugator 708. d homerus Smyrnæus 608. d homerus tempore belli Troiani vbi & quis fuerit 714. d homerus cæcus, præſtigiator 742. a homerus mendax 828. c homerus etiam calumniantibus obnoxius 918. d
homines olim à diis in conuiuium adhibiti 185. b homines Dianæ immolati apud Scythas 186. d quid ſint homines 193. b homines ex maribus generati 381. d homines Arborei dicti 382. a
homines dimidij ſtadij ſtatura 389. d
homines pedibus ſuberinis 393. a
homines, deorum compellationes aſſumentes 610. a homines olerum more in Attica ex terra emergentes 817. a
homines tanquam aſini aurigam habentes 1106. a
ex hominibus quidam redduntur immortales 5. d hominibus imponere haud operoſum 462. c hominis eſt peccare, Dei verò, aut viri dijs proximi, errata emendare 548. a hominibus tanquam iumentis vti 1105. d hominum priſcorum fortitudo, animi 118. a hodiernorum conditio diſpar, fraudes, inſidiæ, ibid. hominum viuentium dementia 167. in arg. hominum quiſque tot notas in anima circunfert, quot ſcelera in vita patrauit 232. b
hominum formatio 511. b hominum cum diis comparationes 608. d. 609. a. & ſ. hominum vita nulla eſt moleſtior 721. b
quo genere hominum nihil iniuſtius 884. c
homo bicolor 10. b omnis homo infans vel vltima ſenectute prouectus 53. c
homo bulla 178. b
homines arborum foliis ſimiles 178. c
homo compoſitus à Vulcano 286. d
honeſtæ res etiam apud hoſtes honeſtæ ducendæ ſunt 1089. b
horæ, cœli portas ſeruantes 185. d. 696. a
horarum numerus ab Ægyptiis inſtitutus 540. c horarum gemina indicia in balneo Hippiæ 849. b
hordeaceus panis perſpicacitatis pharmacum 912. d
hormum ſaltare 504. a
hormus ſaltationis genus ibid.
etiam apud hoſtes honeſtæ res, honeſtæ ducendæ ſunt 1089. b
rerum humanarum ſtatus & vicciſſitudo 193. a. & ſ. humana vis impar diuorum affectibus 957. a res humanæ vniuerſæ deorum poſſeſſio 920. c
humani generis fragilitas 178. c ignorantia & error 179. a
hyacinthus Apollinus amator 66. a
ab Apolline adamatus 1133. c
de hyacintho fabula 79. c & ſ. mortis genere ibid. hyacinthi cædes 183. a Hyacintho, Hyla, Phaone amabilior 946. d
hydamardia ciuitas 408. b
Lernæa hydra 690. a
hypata vrbs Theſſaliæ 643. a
hyperæ funiculorum genus 117. c
hyperidæ diſcipulus 554. c
hyperidæ in bello ignauia 776. c
hyperides vulgi aſſentator 1089. a
hypſicrates Amiſenus hiſtoricus 917. c eius ætas ibid.

I

IAchi dilaniatio 511. c
circa iaculationem exercitatio 800. a
iambulus hiſtoricus 373. d
iapeto antiquior 65. c 72. b
iapetus, ex Saturno æqualibus diis 1023. b
ἰαπτέλω 355. c
ibis ex Memphide 936. b
icari & dædali volatus diſpar 597. b

Icari agricolæ filia 1096.d
iccus artis palæstricæ magister 364.a
ἤδη ὅς 532. a
ἤδη λελουμένοις περὶ ἀυτοὺς ἐγίγνοντο 358. b
idiotarum præ quibus vita aurea 158.b
idiotarum insidiæ 1009.c
idomeneus parasitus 778. a
ἰδοὺ 1113. c
ientaculo sumpto prodeundum in aciem 780. a
ignis furto Promethei subtractus 511.b
igni extinctorum nomina 994.a
ignis sacrilegorum & parricidarum proprius 1001. b
ignorantia res pernicioſa 876.a.b
Deus Ignotus Athenis 1129.b
per Ignotum, Athenis iusiurandum 1121.a
ἱκανὰ ἔχω τὰ πατρῶα 1112.a
ἵκεν ἡ Διονυσίου χυνὴ 870.b
ἵκταρ 532.a
ilias malorum 1051.b
ilienſis cùm sis, tragœdos conduxisti 891.b
qui sub Ilio militauêre, in Beatorum insulis degentes, præter Aiacem Locrenſem 396.c
illustrium & opulentorum consuetudo aliis grata aliis non, si fructus alius inde non redeat 241.c.d
illyricorum equitatus 1087.b
extruere itæ fundamenta 854.c
imagunculæ Mercuriales duplices 700.b
immolandi ritus 186.b.& ſ.
de immortalitate deorum 673.c.d
imperatorem aliquando vulnerari pulchrum 135.b
imperfectus habendus est, in quo vel minimum quiddam desideratur, quamuis cæteris omnibus rebus abundet 321. b
imperitia audaces, res cogitata atque considerata timidos efficit 13.a
imperium vt optimè administrari possit 555.a
impostura delubrum 403 c
improbi deliciosè viuentes, econtra probi 1026. a
impudentiæ cynicæ instructio 191. b & ſ.
incantatio efficaciſſima, pecunia 551. c
incantationes contra morbos 819.c. d & ſ.
incantationis genus 969. a. b
incredulitas nonnunquam bonum consilium euertit 815. b
indemnatus nemo interficiendus 203. a & ſ.
indi primùm gustato vino in furorem versi 14. d
indorũ tolerantia in igne perferendo 1001. c. d lenta assatio ibid.
inedia absumpti aliquot valde longæui 916. a b. c 917. c
inferiora præstantioribus plurimum egent 1106. c
res inferæ cœlestibus extra omne periculum 681. a
inferorum status 114. a. b & ſ.
ad inferos quales descendere oporteat 124
apud inferos pax est, neque armis opus 125. b
apud inferos æqualis omnium conditio 136. a 148. c 163. a 228. d
apud inferos vnus honos omnium 136. c
apud inferos calui omnes & simi 143. a
inferorum descriptio 161. b 808. a & ſ.
rata inferorum decreta vt fiant 166. a
apud inferos pauperum melior conditio 229. a non æs, non frigus, non morbi ibid.
apud inferos examinatio 232. a & ſ.
ab inferis qui redierint 808. d & ſ.
ad inferos Cleodemi descensus inde & reditus 838. a
ingenium non illiberale, illiberaliter perdentes 8 a
ingratitudinis actio in eos qui non referunt gratiam, legibus concessa 455. b
iniuriæ veteris meminisse reges haud decet 59. a
innocuum incusare 57. b
inopiam quoquomodo depellere nulla inuidia est 899.a
inopia excludit amorem 989. b
insania insanabili laborantis signa 449. a
inter multos insanientes sanum esse parum vtile 492. b. c
semel insaniuisse satis superque 513. a
inscitia errórque omnia occupantes 41.d
insomniorum ratio ex Homero 708. d
insularum aliquot infernarum descriptio 402. a & ſ.
intemperantiæ reprehensio 18. c
vtrùm interimas an mortis causam ministres, quid interest 413. d
inûs filij in mare præcipitatio cum matre 105. d 106. 107. à delphinis exceptio 105. d
iolai institutum 466.a
iolaus in iuuentutem rediens 118. d
iolaus auxiliator 558. c
ion 828. b
iophon Sophoclis filius 918.a. malè patrem desipientiæ accusat ibid.
iphigeniæ abductio 614.a
iphnei obtusus visus 607. b
ἴπλα ξύλα 1113. d
ἵππαλος 533. d
isæus 1081. c
isidis capilli vt à Memphitis asseruentur 869. d
isidorus Characenus, historicus 915. c
isidorus scriptor 916. a
ismenodora Bœotia tibicina 971. a
ismeniæ tibiæ septem talentis emptæ 866. a
ismenodorus à latronibus occisus 149. d
isocratis Panegyricus nonagesimo sexto anno scriptus 917. d mors, verba morientis, ætas ibid.
de isthmi fossione à Nerone cœpta 1142. & ſ.
de pœnitentia pro inciso isthmo rumor 1143. d falsus ibid.
iûs fabula 66. b
iûs in vaccam versæ 10. & ſ.

genus ibid. in ventos imperium 105. b
iudices corruptè iudicantes vt plectebantur apud Massilienses 623. b 624. a
iudicibus lege præscriptum vtramque partem audire 293. c
iudicij ferendi recta ratio 203. a & f.
iudiciorum loca Athenis, & de rebus seriis tractandi 206. a
iudicium Paridis 85. b & toto dialogo.
iudicium ob munera non est ferendum 90. a
crudele ac scelestum iudicium si quid statuatur anteaquam cum accusatione comparata sit defensio 879. a
iudicum officium 303. d
Iunonis dolus 511. c
iunonis zelotypia pro Ganymede rapto 68. d & toto dial.
in signo deæ Iunonis admirandum quid 1071. a
iunonis intemperans concubitus 1121. c
iunonis increpationes à Ioue 1133. a
Iupiter Saturni & Rheæ proles 34. d
iupiter in formam tauri assimulatus 112. b
iuppiter Pisanorum solitudinis custos 186. a
iuppiter arietino vultu in Ægypto pictus 186. d
iuppiter Hospitalis 560. c
an & iuppiter fato succumbat 672. a. b
iuppiter philosophi habitu 687. b
iuppiter à Phidia fabricatus 764. b
iuppiter Regius 942. a
Iouis cognomina 32. a
de Iouis sepultura à Cretensibus ficta 34. d
à Ioue quæ proficiscuntur munera, nõ reiicienda 44. d
Iouis incunabula 511. a. b
Iouis transformationes 65. d
Iouis omnia plena 61. b
Iouis ara in Gargaro 67. b
de Iouis cum Alcmena concubitu & nocte prolongata, fabula 75. d
Iouis iactantia irrisa 91. 92.
contra Iouem seditio 92. b. c
pro eo Briarei auxilium ibid.
erga Iouem Æthiopum humanitas 182. a
Iouis formæ variæ circa suos amores 183. d
Iouis sepulchrum apud Cretenses 185. c 827. a
ex Iouis tabulis testis 243. b
Iouis comminationes erga cæteros Deos 672. a. b 1133. a
Iouis & aliorum deorum impar conditio 673. d de Ioue fabulæ 680. c. d
Iouis sepulchrum, columna apud Cretenses 701. a
Iouis contemptus 737. c
Iouis labores 742. d 743. a & f. 1023. b
ad Iouem prouocatio 1035. a
Iouis & Iunonis simulacra 1070. c
Iuppiter à Momo redarguitur 1097. b & f.
Iouis variæ formæ 1132. d
per quem iurandum sit 1121. d
iusiurandum Scytharum 630. b
iuuenum recta educatio & exercitia 795. a. b
ixionis fabula 70. d toto dialogo
ixion idolo pro Iunone congressus 204. d
Ixion deorum parasitus 1037. d

K

Καθέζεσθαι 1116. a
καθὴς 1114. c
καθεδεῖς 533. d
καθέδρα 1116. a
καθίσον 1116. a
καὶ κεῖνα ὀλίγου δεῖν παρέλιπον 355. a
καρῆναι 1112. d
κατὰ 532. a
κατ' ὀφρῦς αὐτοῖς 1114. b
κατ' γῆς δυῶσαι μυχόμενα 533. d
καταδουλοῦν 1116. b
ὀδὴ κέρως 392. b
κόναβος 358. a
τὸ κόπριον 1114. d

L

Labdacidarum fata 876. a
cùm multùm laborauerimus, in eodem loco sumus 316. b
labores paulo contentiores, à curis in voluptates remitti volunt 538. a
laborum præmissa exercitatio, vires non absumit sed auget 799. c
ex laboribus germinare bona 817. a
summis labris arridentium odia iniusta 884. b
admorso labro bilem intus alere quàm tetrum 884. d
lac ex vuis 392. c
lacedæmoniorum reges vnicum calculum aliis tantùm ferentibus, duos ferre soliti 339. a
lacedæmoniorum exercitia 805. c. d
circa iuuenes flagella, lora, verbera ad mortem 805. d 806. a
lachanopteri 378. a
laconum saltatio 503. b. c & f.
lacus in quo pisces sacri 1073. d
ad lacum Panegyrici conuentus 1074. a
à quo arcetur Iupiter, & cur, ibid. & f.
laio datum oraculum 676. a
lais meretrix Diogenis vxor 397. b
lampichus Geloorum tyrannus 124. c
lampidis ob amorem Myrtij meretricis per se ipsum iugulatio 451. b
lapidicinæ Dionysiacæ 256. b
lapidis suppositio 511. b
lapilli Indici 579. a
erythræi lapilli 579. a
lapis candidus ex Pentheli monte 684. a
lacænus lapis 848. a
nomas lapis 848. c

lapis phrygius 848.c
larus totam eſcam hiatu deglutiens 237. d
lateres aurei Pythio dicati 173.c
latonæ & iunonis altercationes 81.c & ſ.
latonæ partus fabula 107.c & ſ.
latonæ ex partu dolores 511.b
latona euagoræ Cypriorum regis vxor 610.a
latratus ex inferis auditus 837. d
ad canis latratum vmbrarum abſceſſio 839.b
latronum comprehenſio 655. d
latrones inſignes 689.d 690.a
laurus Veneris transfuga 563. c
laudum immodicis teſtimoniis ſenem repubeſcere 599. c
laurus, malus equo & aſino cibus 651.a
laurus heſiodi 927.a ſine lauro & aqua Caſtalia prædicere 929. d
laurus heſiodi quid præſtaret 1081. b
learchi infelicitas 1097. d
lecti & lucernæ aduerſus dominos teſtimonia 234. a
lectus aureus aut eburneus non facit meliores ſomnos 1105. c
lecticæ ceruicibus hominum impoſitæ 1105.d
λέλογχα 1113. d
lemniadum contentio 558. d
leo chordula vinctus ſurſum ac deorſum circumferor 253. c
de duobus leonibus viuis in Danubium immittendis oraculum 493.b
leonis & duorum amicorũ tumulus 632. d
leonis vita ſolitaria 1036. a
nihilo minùs pati aliquid quàm leo ſe tonderi 1107.a
leogoras à tyranno in quem conſpirauerat, ſeruatus 466. d
lepidi cum Alexandro impoſtore inimicitiæ 481. b 491. c
leporibus timidior 213.b
leontichus 828 a & ſ.
leontichi ſingulare certamen 987.d
λεόντας 1112.b
leoſthenis de Demoſthene dictum 1082.b
ex leotrophide Milonem efficere 364. a
lernæa hydra 558. c
λεσβιάζειν 898. a
leſbonax Mitylenæus ſaltatorum theatra frequentare ſolitus 517. d
lethæi fluminis aqua 133. d
ſuper Leucadem petram conſopiri 1125. d
λευκώλενος Iunonis epith. 1134. b
leucanori regi caput perfidiosè amputatum 636. b
lex caput rei geſtæ ſpectat 415. a
lex in gratiam patrum & liberorum faciens 449. d 450. a
leges cur inutiles & ſuperuacuæ 555.d
circa legis licentiam non diſceptandum in extremis periculis 691. d
leges Saturnales 1026. b.c & ſ. conuiuales 1028. a b & ſ.
per libanitidem 864. d
libelli Ægyptij de magia 840. c.d
liber eſt qui neque ſperat aliquid neque pertimeſcit 551. a
libri à Sylla in Italiam aduecti 865. b
libertatis poſſeſſionem in manu retinere, prudentia eſt 1094.b
liburnorum gens, biremes 560. c
libyæ pars ad auſtrum tendens qualis ſit 923. a
ligo aureus Neroni oblatus 1143. c
λῆμμα πάρεστιν αὐτῷ 1112. b
lingua quàm ligno ſatius rem agere 209.b
liria flores ſic dicti 855.b
lirioeſſa florida vox 855. b
litatio ſupra ceti tergum 391. a
circa ſtudia literarum, labor, ſumptus, tempus p.1.l.a
literarum humanarum laus, commoda 5. & ſ.
literarum inter ſe contentiones 28. c
literarum inuentores & formatores, legum & dignitatum ipſis conſtitutores 28. d
literarum loco multa depingentes Ægyptij ſignis aliis 302. a
literarum ſtudioſis nonnunquam animi relaxandi 373.b
loca metallorum fœcunda 383. b
alterum pedem loculo inſertum habens 322. b
longæuarum gentium recenſio 912. c & ſ.
ad longæuam vitam omnibus locis poſſe peruenîri 913. a longæuorum hominum alter liber promiſſus 918. d
de longæuis à 911. ad 918
λῶσις 532. a
lotos homeri 14. a
lucernarum vrbs 384. b
luciani ars ſtatuaria p. 2. l. d ſomnium 3. c
auus & auunculus, marmorarij 4. a
in iudicium accerſitus à philoſophis, 200. a & ſ. eius nomina, genus, patria 207. b 669. a in aulam atque familiam Cæſaris tranſitus 160. in arg. & ſ. procurator Principis fit ibid. in Ægypto 266. b cauſas aliquandiu egit 267. d luciani ſcriptorum quędam apologia 330. & ſ. peregrinationes 374. & ſ. cum Alexandro impoſtore inimicitiæ 495.b.c. & ſ.
ſermonis Latini non imperitus 273. c
plura pete in Vita ſeu ſomnio, in Reuiuiſcentibus, in Apologia pro iis qui mercede conducti ſeruiunt, in Hermotimo, in vera Hiſtoria, in Pſeudomanti, in Amoribus, pro Imaginibus, in Lucio, in bis Accuſato; in Cycnis, in Pſeudologiſta, in Votis, in morte Peregrini, in Syria dea
lucij in aſinum transformatio, & res conſecutæ, magicæ artis addiſcendæ ſtudium à 643. ad 670
lucis dulcedo, & mortis horror 152. a
de luctæ exercitio 786. a. b
luctus expers nemo 552. a
de luctu circa mortuos à 807. ad 813
in ludis ſpectandis cultus modeſtia 18. a. b
ludi publici Græcorum, famæ virorum illuſtrium propagandæ excogitati 328. a. & ſ.

ludi funebres 812. d
de luna, philosophorum dissertationes 735. b
luna è cœlo detracta 852. a. c. d
luna habitabilis 377. c
lunæ lumen à sole mutuatum 540. a
luporum vita solitaria 46. c
lupi solitarij dicti 1036. a
lux incorruptibilis tenebras dissoluit 1122. b
lycambæ filio vox tenuis ac dulcis 559. b
lycambes 888. a
lychnis lapis 1071. a
lychnus Epicteti Stoici trecentis denariis emptus 869. c. d
lychnisci pisciculi 402. b
lycophronis Alexandra 534. a
in lycorem montem appulsus scaphulæ quæ scintillulas humani generis seruauit 33 c. d
lycurgus reipubl. Lacedæmoniorum administrationem è cœlo temperans 544. c
lycurgus Laconicarum legum auctor 806. a
lycurgi in bello ignauia 776. c
lycurgi ætas 918. c. d
quam ne lynceus quidem facilè inuenerit 41. b
lyncei perspicacia 171. d
lypaë cognomentum datum 893. a
lyra Orphei quid repræsentaret 541. b
lysias à Phædro proditus 570. b
lysiæ Cephali filij oratio 902. b
lysimachus poëta comicus 29. b
lysimachi & seleuci cum Antigono conflictus 914. b lysimachi ætas ibid.
lysippus artifex 683. d

M

MAcedoniæ regum commentarij 1086. a
Macentæ, Lonchatæ & Arsacomæ celebris amicitia 632. d
macentæ fraus in amici gratiam 636. c. d & s.
macetis mulier opulenta 476 c
ex machlææ nuptijs bella secuta 638. a & s.
machlæi Indorum gens 852. c
à machlyensibus in Scythiam intra triduum iter emensum 637. c
mæandrius seruus 163. d
mæcenas ab Augusto Cæsare reprehensus ob sermonis affectationem 524. in arg.
bacchi Mænadum cum Pane concubitus 93. d mænadum incursus erga Indos 851. d
de vi magica ab 825. ad 845. & 852. a. b. & s.
magi Zoroastri discipuli 159. a
ad magos Menippi aduentus, ibi acta 159. a & s.
magorum potentia & superstitio 159. b
magorum vita longa 912. c
magus hyperboreus 852. b
μακραὶ χαῖρον 270. a
mala granata, mali cæteráque poma terdecies fructus in anno ferentia 395. c
malabathrum 819. a
maluæ radicis adoratio 401. b
maluæ veneno delibutæ sagittæ 379. b
malua aut myrto cæsum à Musis ejici 865. a
malus nauis germinans & ramos propagans 406. a
fructus edens ficus & vuas ibid.
mandata quædam eiusmodi, vt, si non parueris, non sis obnoxius pœnæ 456. c
iuxta mandrabuli morem negotium procedit 248. b
perinde ac sub mandragora stertere 33. b
sub mandragora sopire 1087. b
mano Arabum imperator 916. a
μανιβοτάμιον 1114. b
mantineorum pelta 134. b
per eos qui in marathone occubuerant iuramentum 1094. b
ad marathonem & salaminem gesta 1088. a
diui marci cum Marcomannis & Quadis bellum 493. a
mare inhospitum 612. d quando primùm & secundò transmissum Græcis 612. c
mare Caspium 943. a
margites 827. a
margites vir quispiam insulsus ac stupidus 285. a
maritorum quorundam vecordia 491. a
mars à Minerua prostratus 698. d
mars à Diomede vulneratus 698. d
mars muliebris Argis 573. c
martis & Veneris amores 78. b
marsyas iniustè damnatus & excoriatus ab Apolline 82. a
marsyæ tibiæ 865. a
massinissæ regnum, ætas 915. d
de mascula & fœminea venere iudicium 560. & s.
in matellam immingere 238. c
mater anus amico alenda per testamentum à patre paupere relicta 621. d & s.
mater à filio fame necata 677. b
matres primam prolem adamant impensiùs 785. b
mater à filio sublata 1145. e
mausacę Mauritani eq uitis descriptio 360. d 361. a & s.
mausoli irrisum sepulcrum 146. d 164. c
mazæa Leucanoris filia 632. d super nuptiis res gestæ ibid. & s.
mechanicorum etiam opera industria laudem merentur 846. b. c
medeæ scelus 911. b
medea ex solo somnio in amorem Iasonis exardescens 318. c
medeæ facinus meditantis pictura 910. c. d
ars Medica infinitę prolixitatis 276. b
ars Medica vt priuilegio aliquo gaudeat in exercendi facultate, iustum est 457. a
quanto honoratior & vitæ conducibilior, tanto conuenit esse liberiores qui hac vtuntur ibid.
proprium medici historiam scribere 355. c
in arte medicorum quibus medicari sit periculosissimum 454. a

periti medici obseruationes 447.d 448.a
persuadere medico oportet, non iubere 457.b
medici periculum ingress domũ insania laborantis, 1046. a. b astutia in se seruando ibid.
medici industria in amore adolescentis detegendo & curando 1063. a & s.
medico res verè vt est aperienda 960. b
medicorum laus serpentum nosse naturas 926.a. b
medici qui sint ab ægrotis accersendi 846. a
medici Æsculapij filij 526. c
mediocris vitæ hominum conditio in inferis 809. c
mediocritas in diuitiis seruanda 38. b
medius scriptor 914. b
medorum debilitas in incessu & mollities, cùm ab equis descenderint 150. d
meduſa saxifica 587. a vide Gorgo
megalonymus causarum sectator 528. a
megapenthis tyranni contra mortem reluctatio 221.a & s. genus 224. d
humeris suis Micylli receptio in cymba charontis 130. b
megapenthis tyranni accusatio, flagitia 233. a & s.
megilla mascula libidine mulier 969 d.& s.
megillus Corinthius formosus 115. a 231.c
mellis amarissimi emunctio 382. d
mel atticum 939. a
melampodis acutus auditus 607. b
ne melampygus acerbè solùm intueatur te 899. d
melancholiæ morbus 1009.b
meleager tabefactus 1049c
meleagri interitus 182. a
ἡ μελιτίνη ὁδὸς 1113.a
melicertæ in mare præcipitatio cum matre 105. d à delphinis exceptio ibid.
melitides aut Corœbus esse 584. d
in melius mutatio, sæpe maiorum malorum principium 585. b
membrorum corporis elegantia 564.c
memnonis in Ægypto vox audiri solita exoriente sole 625. b
memnonis Ægyptiaci fabulæ 842. b
memorem compotorem odi 1040. b
memoria virorum bonorum & clarorum ad quid vtilis 611. b
memoria nonnunquam odiosa 1128.b.c
menandri prologi 888. d
μῆνις ἀνδρός 524. in arg.
quòd mendacia reiicienda 826.a & s.
mendacij pœna 402. c
mendaciũ circa locorũ descriptiones quàm turpe 558. d 559. a
menecrati multa remissa 625.a
menelaus vltrò ad fratris conuiuium accedens, culpatus 1042.d
menelai conspectis ædibus obstupescens iuuenis 345. a
menelai femora 590. d
menelai domus admiratione digna 901.b.c
menelai domus 1126.b pulchritudo 1140.d
menippus philosophus cynicus 114.
menippus & Diogenes vltro mortem ferentes 144.b
menippus solus Lucianum cum aliis philosophis non accusat 210.c
menippi in cœlo peregrinationes 725.b & s. 730. a. b & s.
menippus à Mercurio è cœlo in terris depositus 741.c
menippi apud Charontem gratia 124.b
menippi ad inferos descensus 160. b & s.
menippi super Luna requies 730. a. b
menippi in cœlo cum Ioue confabulationes 737. a. b menippi apud deos conuiuium 739. a
menius 381. a
mensarię actio contra Diogenem 750.b
mensis Minous 395.c
mensis Mesori 1126.a
mensium numerus ab Ægyptiis institutus 540. c
mentis sententia quàm fortuna præstantior 130. b
mentiri quum vsus postulat, venia dignum, imò laude 816. a
mercatoris Sidonij consilium ab Alexandro malè spretum 815. c d
mercedis gratia seruientium misera conditio 235. a & s.
in mercede seruientes cõtumeliæ, in cõuiuiorum insolentia 244. c & s. pactione mercedis 246. c & s. quotidiano victu 251. c
circa mercedis pactiones fraudes fieri solitæ 246. d 247. a
mercede seruientiũ contemptus & reiectio post cinædos & saltatores 252.a & s.
adulatio ridiculosa 252. d & s. pericula & metus 253. a & s. pœnitentia 253. b & s. adulatio dominorum doctos se videri volentium 256. a & s. compensatio munerum 257. a & s. difficultas exigendæ mercedis 257 b exitus ac missio ignominiosa 257. c
mercede seruientium pictura 259.a& s.
pro mercede conductis & seruientibus apologia 260. & s. distinctio ibid.
mercedem accipientium distinctio 266.a
mercenarium vitæ genus qui laudent 235.a.b
mercurius lucrifer 46. a
mercurius Maiæ soboles 58. b
mercurius palæstricæ magister 98.a
mercurius canina facie 105. c
talis pictus in Ægypto 186. d
mercurius deorum facundissimus 706. a
mercurius cùm fur sit, non vult alios furtum committere 722.a
mercurij furacitas 72. b & s. alæ 73. c virga ibid. 146. c virga aurea 523. c
mercurij de sua miseria & laboribus immensis questus 95. a & s.

mercurij furandi ars præcipua 221. c
idem vmbrarum ductor 221. b
mercurius Logius 896. a
communis mercurius 934. d
meretricularum conuersationes & mores quales esse debeant 972. d 973. a
meretricum salutationes 977. b. c
meriones saltator 502. d
meriones Idomenei θεράπων 779. c
mesori mensis 1126. a
metallorum fœcunda loca 383. b
metalla aqua macerata vt lanam exercens certum hominum genus ibid.
metus & spes in hominum vita tyrannidem obtinentia 477. a
μιχθεῖσα 1112. d
ἐμίχθη αὐτῇ 1112. d
micyllus sutor mortem alacriter suscipit 228. a
micyllus pauper, tyranni humeris insidens in cymba Charontis 230. b eiusdem questus ficti, lacrymæ, desideria morientis 231. a micylli sutoris paupertas 705. b
midas seruus incantatione seruatus 850. d & f.
midæ opes 46. b 115. d
midæ serui perfidia in vxorem domini sui 226. b
midias homo scelestus 677. b
μικρὰ κράνεια 354. d
militi ab hortulano inflictæ plagæ 663. d & f.
milo Crotoniata 172. b 606. c
miltiades tot partis victoriis suspicione proditionis notatus 886. a
minerua Gorgone metuenda 85 a
minerua è Iouis capite prognata 183. d
mineruæ ingeniosis operibus æquiparari summæ felicitatis est 597. d
mineruæ fabula, è Iouis cerebro natæ 73. d & f. virginitas, ibid.
mineruæ, Neptuni & Vulcani contentio de artificij principatu & præstantia 286. d
parum dextre ministrantium pœna 1021. d
minos Cretensis apud inferos iudex 677. d
minos legum scriptor Cretensibus 806. d
minois irrita sententia 155. c
minois filium in vase mellis pleno suffocatum iri prædictio 929. d
minotauri fabula 407. b
misthon Sybarita 888. c. d
mitræorum montes 637. c
mithres Medus 1098. a
mithridatis, Ktistæ dicti, mors, ætas 914. d
mithrobarzanes magus 159. c
mnasciris Parthyæorum regis ætas 915. d
mnesitheus nauclerus 686. c
ὁ μνησιθέμβροτον αὐτὸν 1114. c
in montem Lycorem appulsus scaphulæ quæ reliquias humani generis seruauit 33. c. d
morbi qui inualuerunt non tentandi 448. a
morbis per medicos medendum non per præstigiaturas 850. c
morborum remedia per verbula & præstigiaturas 829. c. d & f.
morsus hominis à cane morsi, canino non leuior est 845. a
modius Æginetticus 51. d
mollium & delicatorum vitæ descriptio 1108. a & f.
momus quid in Vulcani opere reprehenderit 286. d & f.
momus Iouem reprehendit 689. d 690. a
momus eorum quæ ab aliis geruntur, calumniator 740. d
μῶν 532. a
montes montibus superimpositi 169. d 170. a & f.
monumentorum stulta gloria 945. c
morientium gemitus & desideria varia 230. d
mors hominem in libertatem vendicat 673. d
mors summum malum vulgo creditum 813. b
honestum effugium mors, quæ est extra omne periculum turpitudinis 1093. a. b
ante mortem nemo felix iudicandus 173. b. c
mortem grauiùs pati qui peiùs vixerunt 221. in arg.
nouum mortis genus excogitatum 635. b
timor mortis omnem aufert vulneris dolorem 653. c
mortales quum simus, mortalia bona consequimur 162. a
mortalium vota 738. a
mortuis omnibus dominari Achilli minùs gratum, quàm vel inopi agricolæ viuenti 136. a
circa mortuos ceremoniæ 809. d 810. a
luctus ibid. & f. stulta & futilia verba ibid.
mortui non audiunt 810. d
mortuorum futura responsa si lugentium voces intelligerent 811. a
mortuis superuacaneæ exhibitiones 812. d
mortuis non decet conuitiari 1145. d
mulcta ferrum gestantibus aut armatis prodeuntibus, Athenis 803. b
muliebris sexus suauior à Tiresia pronuntiatus 152. d
muliebris venus tanquam barathrum 560. b
muliebris consuetudinis delectatio 570. d 571. a
muliebris delectatio toto gradu virilem præcedit 572. a
mulier omnium animantium maximè callidum animal 57. a
mulier peregrina forma viri capta, vbi cuiratum audiuit, mortem sibi consciscens 1068. c
mulier in cupidinem asini exardescens 666. c quæ consecuta 667. a & f.
mulieres viris dominantes 152 c
genus earum à medea vt deploratū 152. d
mulieres, factæ aues, arbores, feræ 153. b
mulieres conductitios viros doctos circumducentes 256. c & f.
mulieres ex vitibus productę 376. a

mulierum adſcititia forma 578.a. & ſ.
deformitas ibid.
mulieribus perfecta ac ſolida virtus non innaſcitur 584. b
mulierum formoſiſſimarum & honeſtiſſimarum exemplar à 586 ad 598.
mulieris puſillæ delectatio ſuper falſis de ſtatura laudibus 599. d 600. a
mulieribus ornatum & mundum illum nocere 906. b
circa mulieres lex Platonis 1014.b
mulieres capita non detondentes vbi plectantur 1058. b
muliercularum aliquot libidinoſarum nomina 499. b
totius mundi conflagratio futura 193. b
mundi creatio 1122. c
de mundo, philoſophorum diſſertationes 728. a. b
ob munera nequaquam ferendum iudicium 90. a
murus ligneus Athenienſium 1093.d
muſarum pudicitia 85. a
muſæus optimus ſaltator 504 d
muſca olim mulier formoſa 862.c ſic tranſmutata ibid.
muſca poëtria formoſa & docta meretrix 862. d ibid.
muſca Pythagoræ 863. a
ex muſca elephantem facere 863. b
muſcæ laudes, deſcriptio à 860. ad 864. fortitudo & audacia 861. b immortalitas 862. a
muſcæ nomine filiæ multæ à parentibus appellatæ 863. a
muſcæ militares & canes dictæ 863. a
viciſſim fœminarum & marium conſcenſio 863. b
muſicæ incelebris & occultæ nullus eſt reſpectus aut vtilitas 337. b
quis muſicus potior & maioris pretij habendus 846. a
muſonius 1142. d & ſ.
ex muſtelis in leonis pellem inſutis remedia 829. d
myron, ſtatuarius inſignis 4. b
myronis ſtatuæ in pretio 286. a
myronis opus 834. b
myrrhina canicula 255. b
myrto aut malua cæſum à Muſis ejici 865. a

N

NArciſſus Lacedæmonius 1140. c
naribus adeo mucoſis eſſe 829. d
naris mordicus Zenothemidi philoſopho auulſa 1054. b
naſo trahi 71. c
natalitio ſolo etiam gaudent dij 920. b
ſuper nates ferulæ turpis verberatio, ſpectante populi corona 998. c
natura quàm multa homini ad fruendum conceſſerit 1103. c. d
nauis ingens in Piræum appulſa 631. a
eius deſcriptio 932. c & ſ. prouentus 935. a
in naufragij periculo turpiter eiulans, qui pyram pòſt ſponte inſcenſurus erat 1007.c
in naufragio conſtitutorum vota pòſt irrita 686. d
nauis gubernatoris inſignis pietas 466. c
naues è putamine nucum 405. b
naues cucurbitinæ 404.d
naues Græcorum ad Troiam profectæ cur minio infectæ 1141. a
iidem nautæ & naues 408. a
de naulo Charonti reddendo litigatio 144. d & ſ.
nauplius portitor 401. d
nauſicaa Areteæ filia 596. b
nauſicaæ venuſtas & proceritas 772.a
nauticæ artis inſolito more vſus 408. a
neanthus Pittaci tyranni filius 869. a
de lyra Orphei ab eo per fraudem empta quæ narrentur 879.a.b vt diſcerptus à canibus ibid.
neceſſitate ineffugibili homines omnia facere 678. b
necracademia 399. c
duæ negationes vnicam efficiunt affirmationem 711. c
negotiatorum longinquæ peregrinationes 613. a
negretus fons 403. a
neoptolemus egregius ſaltator 503. a
Pyrrhichius inde cognominatus ibid.
nephelococcygia vrbs 385. a
neptunus Laomedonti ſeruiens 183. a 674. a
neptuni & Amymones fabula 104.a & ſ.
Neronis vox 1144. b
ridicula alia ibid. & ſ.
neronis inſania in fodiendo Iſthmo & obeundis ſcenicis certaminibus ab 1142. d ad 1145.
Nero matris occiſor 1145.c Pythicum os obturare vult & cur ibid. eius mors 1145. d
neſiotes 817. c
neſtor Stoicus Cæſaris Tiberij præceptor 917. a eius ætas ibid.
neſtor paraſitus 777. d eiuſdem laudes ibid.
vel neſtori conſilium dare 48. b
neſtoris ætas 911. a
nicander 926. a
Niciæ mors 365. c aduerſitas 774.c
nicomachus Geraſenus 1121. d
nicoſtratus Iſidoti filius 351. b. c
nili fontes 947. a
nilus vt depingatur 816. b
niliaca ſalſamenta 956. b
niobe in ſaxum mutata 6. d
niobes liberorum pulchritudo 82. b
nireus Aglaiæ filius 1073. a
nireo formoſior 40. c & 123. c
nireo formoſo cordatus Vlyſſes magis laudatur 570. a
niues Caſpiæ 356. c
noctis templum 403. b
noctuas Athenas 12. c

νῶι πῶ δεκῆ 1112. d νῶιν ibid.
nomenclatori Libyco subiici 242. a
nomisma Sidoniorum, europa insidens tauro 1058. a
nosce te ipsum 116. c
notarum certarum compunctio in vola manus aut ceruice 1076. d
notæ Assyriis inustæ ibid.
nouercarum amatores 364. b
nouitatis gratia 331. c 332. d
νῶνι 355. c
nubecentauri 379. c 380. b magnitudo eorundem ibid.
nudos Charontis cymbam ingredi oportet 124. a
nudus habitus præstantium virorum 1106. d & s. nuda conspici refugiens meretrix 982. d
à Numa ritus instituti 890. b
numæ Pompilij ætas 913. a
à nouis nuptis comparatio 38. b. c
nuptiæ masculæ 381. d & s.
in nuptiis ambiendis Bosporanorum mos 633. a. b Scytharum 633. c
nuptiæ, successionis necessariæ inuenta remedia 574. d
nuces in talorum ludo positæ 1023. d
nycterion Eudianactis filius 379. a
nyctiporus flumen 403. a
nyctor Lunaris 181. c

O

OBliuio rerum omnium sub Euclide duce Athenis peractarum 320. d
oboli impositio in os mortuorum 809. c
obtorto collo discipulorum in vincula abductio 1050. a
oceanus lacteus 400. c
ocellus Lucanus Pythagoræ discipulus 270. d
ὀκόσα 355. c
octipedes apud Scythas qui vocentur 340. a
oculus Zenothemidi philosopho effossus 1054. b
oculorum mirum genus certo hominum generi 383. b aliorum ab aliis mutuatio ibid.
quæ oculis videntur, certiora quàm quæ auribus percipiuntur 520. b
oculi bouini 590. d
oculorum pro amico voluntaria effossio 631. d alterius item amici amico conspecto 632. a
ocypus podagrosos irridens sub idem iugum missus à 958. ad 962
odor terræ Arabiæ 1070. a
odium in crastinum continere, reges non decet 59. a
an odyssea prior Iliade 398. b
œdipus matris maritus 258 c
œneo quid acciderit, quòd non vocasset Dianam ad conuiuium 1048. d
œnomai crudelitas per Pelopē sublata 1138. d
œnopion pocillator 895. b
ogmius dictus Hercules 858. a
ogygia Calypsus insula 404. b
οἶμοι γυναῖκα χρησόμην ἀπώλεσα 870. b
oleum è cepis, ac redolens vnguentum 383. a
oleum ex Hispania 939. a
olei proprietates 797. d
ollis cæcutire 874. a
olmeum polluere 865. a
vel oloribus magis canorus 48. a
ei qui magna olympia deuicerit, omne stadium minùs reformidandum est 339. c
aureus in olympia statueris 892. d
olympiadis & draconis fabula vnde orta videtur 477. a
olympi tibiæ 866. a
olympus mons Parnasso eminentior 169. b. c
onager sitim ferens 923. c
onesicritus Alexandri Magni historiarum scriptor 915. a
onesicritus classis Alexandrinæ gubernator 1001. c
onoscelæ mulieres marinæ 408. d
si opera quæris, sermones multi 1013. c
opes in bonorum numero collocandæ 133. c
optanda ea sunt quæ consequi possumus 317. c
opulentia sæpenumero immedicabilium malorum causa 51. b
opus exordientibus facie eleganti & splendida exornandum est 848. d
oracula nocturna 493. d
oraculorum & prædictionum confutatio 675. d 689. b
oraculorum interpretis sacerdotis ceremoniæ 745. b
oratio Herculi attributa non Mercurio 855. a
circa orationis compositionem peccata à 849. ad 853.
oratio in pulchra domo habita aut è contra quid valeat 905. d & s.
oratoribus etiā opus est afflatu diuino 1079. b
orchestice in iudicium vocari solita à Demetrio Cynico 515. c
in orco quid agatur, stulta quæstio 553. d
orci galea 755. c
oresti ac pyladi Scytharum sacrificia 611 a
in Scythia quæ passi, res gestæ 612. a & s.
mutua amicitia ibid.
orestis, Pyladis, Ægisthi & Clytemnestræ pictura 909. c. d
orgiorum institutor 541. b
ori & Isidis libri 715. b
orionis canis 606. b
orion cæcus Cedalionem portans 910. b
sanatur ibid.
orithya rapta à Borea 827. a b
orodœcides 888. a
orœtæ in incedendo debilitas 150. d
orpheus 907. c
orpheus optimus saltator 504. d
orpheus Oëagri Caliopésque filius 541. a

orgiorum institutor 541. b
orpheus & Eumolpus philosophiæ susceptores 1011. b
orphei lyra in cœlo quid sit 541. c
orphei & Amphionis cantus 593. c
de orphei capite & lyra fabula 869. a
orphei lyra per fraudem empta, & supposita altera 869. a. b
orphei carmen & ars, non lyra, laudanda 869. c.
orthius musices tonus 748. d
orthium, carmen sic dictum 851. d
ὡς δ' αὐτὸς αὖ φησὶ 354. d
os indomitum, infelicitas consequitur 900. a
oris putridi & infecti graueolentia Geloni tyranno detecta 295. d
oscorum atque Volscorum dialogus 524. in arg.
intra osculum constituti 490. d
osculum duobus talentis emptum 124. b
de osiride quæ narrentur 1058. c
osroës Græcis Oxyroes 356. b
ostrea currum vnius numero implentia 390 c
othryades imperator 180. d
othryades 486. a
ὄπλοδος 351. a
otus & Ephialtes 737. a
ὑ δὶ αὐτὸν νη Δία 355. a
ὠμαλωτα 533. c
oues prælatum & floreſcentem oliuæ ramum sequentes 315. c
ex ouis dipsadis excauatis pocula 925. d
pilei ex ouis singulis gemini ibid.
ouum ex lustratione relictum 114. c

P

PAcatæ simulacrum 590. c
pæon medicus 79. b
pæpalema 899. d
pætus medicus 498. a
paguradæ 588. a
palæstra ancilla 644. a eius artes meretriciæ, magæ 645. c & s.
palamedis ars vt insaniam Vlyssis simulatam detegat 910. c
pallene 932
pallij dissectio & dimidia pars amico tradita 627. a
palmarum conscensio 1069. c
pamphylij maris à Lycio diuisio 933. c
pan Deus Arcadiæ pastorum, musicus, socius Bacchi, Mercurij filius 92. d & s.
eius lecti sociæ 92. d
pan Dionysi minister 747. c eius spelunca ibid. agilitas, Musices & belli studium ibid.
pan ex Arcadia in Marathonem auxilio veniens 827. a
de deo Pane 1096. c
panos questus de sui contemptu 748. a. b
de pancratij exercitio 786. c
pancrates magus 842. c
pandemus Veneris cognomen 891. b
pannychia fons 403. a
paphlagonum stoliditas, superstitio 477. d
ingenium crassum & ineruditum 481. b
de artis parasiticæ præstantia à 763. ad 785. sitne ars 763. d & s.
parasiticæ definitio 766. d laudes apud Homerum 767. a. b
parasiticæ ars fato quodam accedit 770. d
parasiticæ principium generosum & illustre 771. a
parasitica felicitas 774. d
parasitica in pace etiam philosophiam præcellit 780. c
parasiti & philosophi collatio si de bello agitur 773. a & s.
parasitorum aliquot nomina 774. a & s.
parasitorum proprium 775. d
parasiti ars quotidie in vsu & exercitio esse debet 766. a
parasitorum opera in bello 779. d
parasiti in conuiuio præstantia 781. a. b
gloriæ contemptus 781. c mors 783. d
ex parasito opulentorum vtilitas 784. a b. & s.
parca omnium rerum caussa 678. b
parcarum ordinatione & consilio omnia dispensari 671. b. c
parcam pro Tantalo puniendam 678. a
parcarum imperium 691. a 695. a. b
de parcis Homeri loca 1122. & s.
parentum vulnera 417. a
quàm semel parere, ter sub clypeo malle consistere 716. c
parianorum vrbs 997. c
paridis iudicium 85. b & toto dialogo.
paris cognatus Ganymedis 85. d
parnassus Caucaso altior 169. b bicipiti vertice 170. d
parnethe mons 937. c
parrhasij imagines 598. a
parthenius poëta 371. b
parthenius mons 747. c
paryssatidis & Darij filij duo 358. d
pasiphaës adulter 667. d
passonis pictoris pactum 1085. b
pater insania laborans, à filio curatus 446. & s.
patres magis liberos amant quàm liberi parentes 455. a
patrum & filiorum mutuus amor 920. a
qui patri iustum honorem habebit, patriæ quoque 920. b
patris morientis in conspectu liberi occisi 225. b
patri necando venenum porrectum 1050. a
patria nihil dulcius 919. a plura de ea ibid. & s.
patriam pio amoris affectu prosequimur, aliarum vrbium admiramur excellentiam 919. a. b
patriæ beneficia 920. d & s.
patria rerum optimarum præstantissima 921. b. c

à patria extorres quamuis felices, egentissimos se arbitrantur 921. c
nomen patriæ strenuum & audacem facit ex meticuloso 922. d
patroclus ab Euphorbo interemptus 715. b
patroclus parasitus 778 a Achille non inferior 778. d & s. laudes, mors eiusdem ibid.
patrocli & Achillis turpis amor 585. d
ex pauonum pennis corona 599. a
pauonis gloria circa pennas 904. d 905. a
pauonis in aspectu non in voce delectatio est 908. a
pauo ex India 939. a
pauperum & diuitum non perinde res se habent ad mortem expeditè suscipiendam 225. a & s.
pauperum consolatio 115. b
pauperum leuiores & tariores morbi 718. a
pauperum intoleranda felicitas 1037. b & s.
paupertatis collatio & eius effectus 42. d & s.
paupertatis bona 44. c
paupertatis prætextus mercede dominos suscipientium 239. a
paupertatis vitandæ causa quid agatur 265. a. b
pax bello præstantior 780. c
ne paxillus quidem mihi reliquus 30. a
peccata reprehendenda, peccantibus ignoscendum 547. a
peches Ægyptiis quid 816. b
pecuniæ in tertio bonorum ordine ponendæ 535. c
pecunia incantatio efficacissima 551. c
pedibus prospicere frequens acclamatio 25. a
nequaquam illotis pedibus accedere 547. a
ad pedum curam remedia 818. c.d & s.
vir pedibus carens, ligneos truncos crepidis & calceis ornans 866. c
pegasi alati equi 7. a
pelagus lacteum 392. c
pelasgicum 747. d
pelichus dux Corinthius 834. c medicus ibid.
pelops formositatis gratia ambrosiæ particeps 1132. c ob formam Neptuno adamatus 1133. c
pelopidum fata 876. a
penelope Icarij filia à Mercurio constuprata 93. a. b Panis mater ibid.
penelopes proci 404. b ab Vlysse cæsi ibid.
penelopes pudicitia & modestia 596. b
penelopes illud de textura pati 1015. a
penthelus mons 684. a
penthei infelicitas 1097 d
perdiccæ, morientis Alexandri annulus traditus 132. c
perdiccæ contra Ariarathem pugna 915. a
peregrini viri amicitiæ egentis dulcis receptio 343. c
peregrini & aduenæ parui faciunt exilia 922. a
peregrini mors 993. a 1005. b ab eo nomen assumptum 993. a 994. a
peregrini nequitiæ, scelera 995. b & s. cum Christianis conuersatio 995. b & s. in corona circunstantis populi turpis virilium tractatio, & ferulæ circa nates verbera 998. c
de peregrini morte fabulæ & figmenta 1006. b & s.
de eo plura à 993. ad 1008.
circa Pergamum condendi principatus primus autor 914. d
periander absens à cœtu Beatorum 396. d
de pericle Thucydidis dictum 510. b
pericles Aspasiæ patrocinans 575. d
periclis & Demosthenis collatio 1084. a
periclis nullę extant orationes ibid.
fama earum ibid.
periclis animi magnitudo 1088. b
in extremis periclitantibus, circa legis facultatem aut licentiam non disputandum 691. d
extra periculum & simul quæ cupis spectare, non est ita semper comparatum 170. d
περίειλω αὐτὸν, ὥστε λαθεῖν 1112. d
περιπαιεαγεῖν 358. a
perilai taurus æreus 467. b eius malum consilium ipsi consultori pessimum 467. c. d mors 468. b
peripateticorum ingenia 284. d
peripatetici venditio, doctrina 298. a & s.
περίστρον 1113. d
persarum adoratio 20. c
persarum reges opibus clari 46. b
persæ igni sacrificantes 699 d
ex persis in Ægyptum via longa, compendiosa 815. c. d
regum Persarum adoratio 941. c
regum persarum mos regere mediam aciem 942. a
perseus cum matre in arcam abiectus, conseruatus 110. b
perseus falcem tenens 478. c
persei, Andromedæ, Gorgonum fabula 110. b & s. 909. a. b. c
pestis in Græcorum exercitu 182. d
pestilentiæ sedandæ ratio 340. c
πέταμαι 898. d
πέτρω 355. c
phæaces saltatione oblectati 504. b apud eos in primis miratur Vlysses saltandi elegantiam 504. c
phæacum fabulæ adaptatio 25. c
phædrę calumnia quanti fuerit 885. c
phędra Cretensis 1066. b
phædrus Myrrhinusius 902. b
phaethontis fabulæ interpretatio 542. d
phaëthontis fabula 96. a & s.
phaëthontis sorores electrum illacrymantes, 97. a. b in populos conuersæ 97. b

phaëthontis regnum 377. c cum Endymione bellum ibid. & ſ.
de phalaridis Agrigentinorum tyranni tauro æreo à 461 ad 473. legatio Delphos pro eo recipiendo ibid.
phalaridis genus, patria 462. inſtitutio, primi anni . ibid. cauſa & conſilium occupatæ tyrannidis 462.d modus adminiſtrationis 463.a conſilium deponendæ tyrannidis per inſidiatores euerſum 463. d crudelitatis crimen 465. a. & ſ. eiuſdem defenſio 466. b & ſ.
phalaridis clementiæ exempla 466. d
ad phalarin è Græcis ſapientiſſimorum aduentus 467. a.
phalaridis donarium 467. b & ſ.
phaleti ſacrificantes Cyllenij 699. d
phalli Græcis qui Priapi 1062.c
phanomachus diues 940. a
phantaſmata & mortuorum animas ſuper terram obambulare 840. a
phaon Venerem è Chio tranſuehens 122. d
phaonis aut Nirei pulchritudo 599. c
in pharo turris, opus omnium maximum 372. b
pharmaco miſcendo quantus labor 454. b
τὸ φαῦλον 1113. d
phauorini diſſertationes 549. d
phello ciuitas 393. b
phellopodes 393. a
phemius 907.c
pherecydæ Syri ph. ætas 917. b
phidias, ſtatuarius inſignis 4. b
phidiæ ſtatuæ in pretio 286. a
phidiæ ſculptoris iudicium & peritia 307. c
phidias Iouis abſolutam imaginem emendare non dedignatus 603. c
per phidiam 916. b
philænidis turpes amores 572. d
philemonis Comici poëtæ mors ridicula 918. b. ætas ibid.
philetæros rex & Eunuchus 914. c. d
eius ætas ibid.
philippi & Alexandri victoriarum comparatio 134. b & ſ. rerum turpiter geſtarum inuicem exprobratio 134. c. d & ſ.
philippi ciuitas 1016. b
philippus calceorum refector apud inferos 165. a
philippus oculo priuatus 365. b
philippides vno die quantum iter pedes confecerit 270. a
philo Diniæ filius 1131. a
philocrates 1091. b
philocratis ignauiæ, proditio 776. b
philoctetes ſolus arcum Herculis tendere potuit 866. a
morienti philoctetæ præſto eſſe 1004. a
philomelæ in auiculam conuerſio 1124. d
φιλόν χρυσοκόλλητος 1112.c
philoſophandi via potiſſima, & quæ certiſſimè ad virtutem & felicitatem ducat 283. b. & ſ.
philoſophari primi qui cœperint 1010.c.d
quomodo & quatenus philoſophandum 1050. c
philoſophia vera inuentu difficilis 204. a & ſ.
philoſophia multo tempore haud comprehenſu facilis 276. b
philoſophiæ vera bona 279.c
philoſophiæ principes 283. d
totius philoſophiæ capita auditu facilè comprehendi poſſe etiam in modica diei particula 308. b
vini & philoſophiæ comparatio & cauponum 309. d 310. a & ſ.
philoſophiæ non parum multa abſtruſa myſteria 310. b
philoſophia pernicioſo & exitiali pharmaco ſimilis 311.c.d
philoſophiam exercentes fœminæ 536. d
philoſophorum vita, mores, collatio inter ſe, vide in Nigrino 14. & ſ.
philoſophorum apathia damnata 23. a
philoſophorum nugæ 114. d.
philoſophi à Charonte receptio 125.c
philoſophorum incertæ & diuerſæ doctrinæ 158.b. & ſ.
philoſophorum deriſio 187. c in arg & ſ. venditio ibid.
philoſophorum aduerſus Lucianum irritatio 1200. a & ſ.
philoſophi nihil minùs quàm philoſophi 213. b & ſ.
philoſophorum de gradu honoris diſceptatio 217. a
philoſophorum ſeruientium turpior conditio 238. a & ſ.
de ſectis philoſophorum, & quænam optima 275. & ſ.
philoſophi lucro & pecuniis addicti 280. d & ſ. vnius in diſcipulum qui mercedem die dicta non reddidiſſet, inſolentia 218. a fœnoris exactio 281.b
philoſophorum inter ſe pugna 282. b
philoſophi quo pacto deligendi ſint 303.d & ſ.
in philoſophorum placitis perdiſcendis tempus impendendum 304. a & ſ.
de philoſopho mercedem pactam ſibi prorogatam tantillum conquerente quæ narrantur 321. b
à philoſopho nequior rediens diſcipulus quàm antè foret 323.c.d
philoſophi aliquot contra præſtigiatoras increduli 481. d
philoſophis ſalarium conſtitutum 535. b. 537.b
de philoſophis à barba iudicium 550. a
philoſophorum deceptiones 727.a. b & ſ.
philoſophorum vita non reſpondens habitui 735. c. d
in philoſophos Lunæ graues queſtus 735. b. & ſ. 736. a
philoſophorum exagitatio 739. d & ſ.
philoſophi, obtorto collo diſcipulos

in vincula ducentes 1050. a
contra philosophos à 742. ad 762
philosophorum copia 746. a. b
citiùs aliquis in naui cadens, ligno destituatur, quàm vr quocunque aspexerit, philosophum desideret 746. b
celebres philosophi qui nunquam aciem viderunt 777. b
philosophi & parasiti collatio 780. b. c & s.
philosophorum aliquot longæuorum ætas 916. a. b & s.
in falsos philosophos inuectio à 1008. ad 1019.
philosophi primi 1011. b. c 1012. a
philosophorum inter se altercationes & mutuæ criminationes 1049. d & s.
in philosophorum mores ac vitam à 1038. ad 1055.
philosophicæ quæstiones & argutiæ 761. d
res philosophicæ aliter apud hos, aliter apud illos se habentes 772. b
philoxenus salibus incessens Dionysii tragœdiam sæpe in lapidicinas coniectus 870. a
philoxenus carminum censor 881. c
phineo tibi è faucibus ab Harpyis erepti 39. a
phinei prædictiones 927. c
phlogius solaris 381. c
phocionis vitæ sanctitas 677. a
phœnix Achillis præceptor 136. a
phœnicis annos viuere 306. d
phœnix auis apud Indos 947. a
phœnix senio confecta pyram inscendens 1002. a.
phœnicum templum 1058. a
φοινικίζειν 893. a
phryges Lunæ sacrificantes 699. d
phrygia salratio 509. d. & 510. a
phyne formosa 231. c
phryno 1091. b
phrynondas sceleribus clarus 475. a
phryx Æsopus pro morione in Beatorum insulis 397. a
phryxi de aureo ariete fabula quò tendat 542. b
pictorum celebrium nomina 259. a
pictorum libertas 605. d
pictores celebres 590. b. & s.
pictura elegans miseræ mercede seruientium seruitutis 259. a & s.
picturæ cuiusdam in Italia elegantia, Aëtionis pictoris 38. c
picturis paulò formosiores reddentibus gaudent mortales 600. c
pindari elegantia 848. d
pingues homines magorum lingua vulgus dictum 476. c
πινικὰ ἔξειν 1112. a
pirithous ex Ioue & Ixionis vxore 71. c
pisa & dodona celebres 737. c
ipsis piscibus mutior 696. c
piscis Tagenicus 1052. b
piscibus non vescentes apud Ægyptios 1061. c
pisces sacri, nomina ferentes, vocati venientes, aurum gerentes 1073. d
pisistratus Nestorides 1141. d
de pistillo & aliis magicæ fabulæ 843. a. & s.
pittaci ætas 916. b
pityne fabula 918. b
pityos cum Pane concubitus 93. d
πλαγίαν πλὼ φάλαγγα 362. b
apud platæas ductus & principatus 567. a
platanus Socraticorum auscultatrix sermonum 574. a
platanus Socratis ingeniosa 902. b. c
plato, Siciliæ tyrannorum adulator 143. b
platonis laus 208. b
plato conditam à se ciuitatem habitans 397. a
platonis leges frigidæ 737. d
plato imperitus parasitus 774. b. c
plato, philosophorum sanctissimus 916. d
eius ætas ibid.
platonicorum ingenia 284 d
tanquam ex plaustro cum libertate carpere 700. d
totum attraxisti tibi plaustrum 899. d
plebeiorum res ac studia 733. a
πλὼ εἰ μὴ 1113. b
cius quod plus est, ratio semper habenda 973. c
plutocles, Phantasionis filius, Satrapa 403. c
ex tenui trama Plutus puer suspensus 939. d
pnyce 747. c
plures sibi formas quàm vel Proteus assumere 183. d
pocula Echecratis leuia 938. b
podagræ mala præ cæteris omnibus 949 950. & s.
encomion podagræ & laudes à 949. ad 957. & è contra ibid.
podagra ποδῶν ἄχθα 951. d
podalirius vir libidinosus ac mulierosus 478. c.
pœcilus dicta porticus 295. a
poëtis fato quodam accedit 770. d
poëtarum fabulæ 183. b
poëtæ lex quicquid ipsi visum fuerit 350. b
poëtarum libertas 605. d
poëtis non habenda fides 698. b
poëtarum dicta quatenus accipienda 928. c
poëtis libertas concessa 1081. a
poëtarum prodigia 1118. d
poëticarum fabularum compendium à p. 511. ad 515.
poëtices & historiæ non eadem libertas & regulæ 350. b
polemon ebrietatis defertor. 750. a 751. b & s.
polemon 978. d genus ibid.

pollux pugillatu valens 97. c inflicta ab Amyco vulnera ibid. cum Iasone in Colchum eiusdem nauigatio ibid. pollucis alternæ vices cum Castore 1114. a
polus Chariclei Sunienſis filius 164. b
polus, Aristodemus, fabularum actores 263. a
polus Acragantinus vt innotuerit 328. a
polus 681. a
polybius quidam literarum rudis 553. c
polybij, Lycortæ filij, Megalopolitani, mors, ætas 917. c
polycletus, statuarius insignis 4. b
polycleti opus 834. b
polycratis Samiorum tyranni casus 175. d
polycratis mutata felicitas 940. a
polydamas Scotusseus 364. b
polydamas 606. c
polydamantis athletæ statua medens febre laborantibus 1099. a
polygnotus pictor 590. b
polyidi prædictiones 927. c
polylampes 381. c
polyphemi & Galateæ amores 98. c & ſ.
polyphemus vnoculus 98. c eius deformitas ibid. & ſ. canendi peritia, lyra 99. c. d
polyphemi excæcationis fabula 100, b & ſ.
polypi variatio 102. c. d
polystrati ambita hæreditas 122. b & ſ.
pomi inscriptio 88. a
pontes in fluminibus facti ex cadaueribus 129. c
pontici viri, crassi & ineruditi 481. b
porrectis pedibus dormite 243. d
portus Somnus appellatus 402. d
πῶς οἴει 533. d
posidonius Apamea Syriæ oriundus 916. d philosophus Rhodius, historicus ibid. eius ætas ibid.
possessio habentem non oblectat, quam nemo videt, laudat, admiratur 61. c
possidenti nulla vtilitas nisi sit qui admiretur 21. c
potamonis rhetoris ætas 918. a
præceptores obtorto collo discipulos in vincula ducentes 1050. a
prædictionum aliquot exempla 929. d
præmium arti debitum persolutum 468. a
præsaltatores qui dicti 504. c
præsentibus acquiescendum 148. d & ſ.
præsentibus vt occurratur, demonstrare, cordati est consultoris 690. d
præstantioribus plurium indigent inferiora 1106. c
præstigiarum genus 721. d
praxiteles, statuarius insignis 4. b
praxitelis ars celebris 562. d
pretiosarum rerum exustio cum mortuis 810. c
rerum pretiosarum nulla vtilitas, si sine teste possideantur 1034. a
priapus saltator 506. a vnus ex Titanibus aut Idæis Dactylis ibid.
priapi duo magni in vestibulis deæ Syriæ 1062. b
priapi trecentorum passuum 1068. d in eos ascensio ibid. & ſ.
principum merces 266. d
principium totius dimidium 277. a
priuigni nouercis inuisi 461. a
priuigni in nouercam amor 1062. d vt detectus ibid. & ſ.
probi rari: improbi in ciuitatibus omnia obtinentes 41. b
viri probi ac honesti cuiates sint non perpendendum 613. b
prodicus Ceus vt innotuerit 328. a
proditores perdere volumus cùm iis non amplius egemus 1087. b
proœmia qualia esse debeant 370. a & ſ.
primam prolem matres peramant ardentius 785. b
promethea sapientia 8. d
promethei olim qui vocarentur 9. c
promethei inuentum 9. d
promethei fabula 55. 56. & toto dialogo & 184. b
prometheo in hominibus effingendis adiutrix Minerua 9. d 60. d
promethei liberatio 65 b
promethei partem ferre 252. d
promethei supplicium 511. b
prometheus in crucem actus 674. a
proteus Ægyptius saltator eximius 505. c
protei fabula 102. b 505. c. d
protei Cynici baculus talēto emptus 869. d
protei variæ formæ 1085. c
assumptis variis formis rursus Proteus fieri 1085. c
protesilaus primus Græcorum bello contra Troianos interfectus 140. d & ſ.
protesilai genus, patria, mors, impetratio apud inferos 144. d & ſ.
protesilao sacra in Cherroneso 1099. b
προφθάσαι ὁ μείραξ ὑμᾶς φίλος 1112. b
proserpina inuenta 511. c
proserpinæ nuptiæ Pirithoo ambitæ 1136. c
proxenides in Olympiis certaminum iudex constitutus 328. b
proxenus Athenienſium exercitui præfectus 1083. b
proxenus Epicratis filius 1129. c
pseudalexander 871 d
pseudonero 871. d
pseudophilippus 871. d
pseudophilosophorum habitus 50. b gula ac voracitas ibid. & ſ.
psittopodes 388. a
ἡ ψοφοῦσα 1114. d
psyllotoxotæ 378. b
ptœodori hæreditas ambita 120. d & ſ.
à Ptolemæo Lagi filio spectaculum exhibitum 10. b. c
ptolemæus Lagi filius 272. c
ptolemæi cum sorore incestus 732. c
ptolemæus parum animi compos 877. b
ptolemæus cognomento Dionysius 882. a
ptolemæus Ægypti rex 914. c in-

ter reges propria fortuna felicissimus ibid.
ptolemæi Philadelphi regnum 974. c ætas ibid.
templum Ptolemæi 1078. b
à pudendis pendere Cinyro impositum supplicium 402. b
ad pudenda vsque ebrius conuiua se renudans 1044. d
puerorum mascula viuendi ratio 580. b
puelli infantuli apud iudices pro auo patrocinium 625. a
puerorum ceu boum ad immolationem præcipitatio 1076. d
pugnare pro patria vnum augurium optimum 1079. c
de pulchritudine quæ apud inferos nulla est, contentio 147. d pulchritudo absoluta 532. b de pulchritudine 1131. a & s. pulchritudinem pauci assecuti 1132. a omnes appetunt ibid. de pulchritudine sola inter deas contentio & æmulatio 1133. d & s. pulchritudinis nulla varietas 1140. b pulchritudo vt cætera antecellat 1141. b
id pulchrum est quod vniuscuiusque rei proprium est 352. c
pulchrorum aspectus maximam alliciendi vim habet 904. c
pulchris ob formam non inuidemus, sed amamus 1140. a b
pulicum vestigia metiri 1122. a
puteus in quem si quis descenderit, audit quæ in terra dicuntur 383. c
pyladis & Orestis amicitia 581. d 582. a b
pyrallis tibicina 984. a & s.
pvramides vmbram non iacientes in Ægypto 65. b
pyronides Solaris 381. c
pyrrhias coquus 163. c
pyrrho pictoriæ artis defensor 750. b
pyrrhonis exemplo suspensum hærere. 738. c
pyrrhus Epirota post Alexandrum magnus secundas in re militari tenens 272. c quid vnum à diis petere solitus 272. c d de pyrrho Epirota lepida historia, similem se Alexandro esse, persuaso 872. d 873. a
pythagoræ nomina 142 b Pythagoræ venditio, scientia, institutionis genera, genus 188. c & s. femur aureum 189. d patria ibid. Pythagoricæ sectæ candidatis quinquennii silentium imperatum 301. a pythagoras Samius septies mutatus 393. c eius dextra pars aurea ibid. Pythagoræ ad Phalarim tyrannum aduentus 467. a pythagoras vir sapiens ac mente diuina 475. b Pythagoræ per calumniam imposita 475. b Pythagoræ femur aureum 490. b Pythagoræ metamorphoses & præstigiæ 707. b c & s. 714. & s. Pythagoras mulier quoque factus 716. a Pythagoras ab Eleusiniis sacris prohibitus 889. b c
pythagoreorum iusiurandum 189. a
pytheas 1093. a Pytheæ dictum de Demosthenis orationibus 1082. c
pythonis cædes 511. b

Q

QVadis & Marcomannis à diuo Marco bellum illatum 493. a
quadragenarius ad philosophiam appulit Lucianus 283. a
quadriga bouem sæpissime ducit 119. d
quadruplatoris officium nequaquam facile aut simplex 880. c
quæstiunculis captiosis & perplexis discipulos inuoluentes præceptores 322. d
quantitas etiam pharmacis exitialibus sua esse debet 311. c d
quaternio Pythagoricus 1121. d
quatuor, quaternio, Pythagoreorum maximum iuramentum 189. a
quatuor digitorum voluptas, gula 24. c
quintillus Luciani amicus 911. b
quoniam, quidem, igitur, inter orationis inepta condimenta 820. c

R

RAdiculæ radix quæ sit 479. a
ranæ terrestris in morem sitiens vociferari 251. d ranis asilis victitantes 382. c ranæ per aëra circumuolantes ibid.
rasuræ & corporis vulsuræ improbatæ 1107. b & s.
rectoribus suis silenter permittenda gubernatio 169. b
reginarum tuta & casta asseruatio 1067. b c
regium est, vulnerari de regno dimicantem 944. c
regnum bonorum omnium caput 718. d è contra 719. a 720. a regni vota laboriosa 945 a & s.
reipubl. defensionem suscipere bona cum spe bonos viros oportet 1079. c
de religione & cultu diuino à 670. ad 678.
pro remis cupressi cum ramis ac frondibus 389. d
res ipsæ magis loqui debent quàm verba 629. a
rei vniuscuiusque quod proprium est, id pulchrum est 352. c
rerum humanarum gubernatio 701. d & s.
resurrectio hominis post vigesimum diem quàm mortuus erat 838. c
tam reus quàm actor pari benignitate sunt audiendi 879. a
rex in crucem sublatus 915. a
regis boni æqua administratio 463. a b & s.
reges non decet odium in crastinum continere 59. a regum aliquot aut satraparum conditio in inferis 164. d & s. regum infelicior aliis conditio 178. a regis plures oculi 253. a regibus multi oculi & aures 873. d reges memorandæ senectutis 916. a regis moderatio circa conuitia 998. c d
regum & regiarum plerumque conditio & status 732. c
rhadamanthi Cretici regnum 394. a

Rhea Saturni vxor 76. b
rheæ circa ſuum Attin amores 184. c
rhea ſaltationibus oblectata 502. c
rheæ fraudulenta impoſtura 511. b
rhetoris à Charonte receptio 126. b
rhetorum decem linguæ contra Macedonas armatæ 573. b rhetorum & philoſophorum in bellis ignauia 776. a
boni rhetoris & ſophiſtæ partes 814. & ſ.
rhetoricę & Dialogi actio contra Sytum 750. c rhetorica nonnullis ars, nonnullis ab arte ſeiuncta 772. b rhetorices imago 816. a ad rhetoricam duæ viæ 816. c
rhodiorum coloſſus 730. c
rhodochares fœneratoris auari prodigus hæres 229. d
rhododaphne viri cognomentum 897. b
rhodope mons 1016. a
rhodus Solis ſacra 561. a
rhoxanes & Alexandri in tabula depictę nuptię 378. a
ῥῆσις τῆς 896. a
ridere regis factum aut tyranni quàm periculoſum 1144. c
riſus muliebris qualis eſſe debeat 589. d
riſu ſuffocatus Philemon 918. b
riſus Sardonius 687. b
vrbis Romæ luxus 12. in arg.
roxanæ labia 590. c
rufinus Cyprius 555. a b
rutiliæ formoſiſſimæ mulieris cum Alexandro impoſtore amores 490. a
rutilianus gener Alexandri impoſtoris 475. b
rutiliani ſuperſtitio 487. a & ſ.

S

Sabaſius Deus 739. a
ſabazius 1098. a
ſacauraci Scythæ 915. c
ſacra ciuitas 1057. a
in ſacra ciuitate templi æſtimatio 1059. c conſecratio 1060. a & ſ.
ſacra ab Atte tradita 1061. d
de ſacrificiis deorum quæſtio 673. b
ſacrificii ratio 1076. a & ſ.
ſacrilegi & facinoroſi impuniti & felices, viri ſancti in paupertate & anguſtia 677. a
ſacrilegorum impunitas 689. a b
ſacrilegi ſupplicium 835. c
bonus ſagittarius quis 26. b
ſagittandi peritia & exercitatio perſarum & ſcytharum 295. b
ſagittæ Scytharum veneno tinctæ 26. b
curetum, relina, ibid.
ſalæthi in adulteros lex duriſſima 262. b c ab eodem infracta 262. c eiuſdem voluntarium ſupplicium ibid.
ſales & dicteria lepida 519. d
ſaliorum ſaltatio apud Romanos 506. a
ſalmoneus Ioui obtonare auſus 33. a
ſalſamentum ex Hiſpania 939. a
ſuper ſaltantium ſilentio Pythagoricæ diſciplinæ dogma ſub obſcurè ſignificari 518. b
ſaltationis inuentum minimè nouitium 502. a cum mundi generatione & Amore Deo ortum ibid. ſaltatio armatorum 502. c Curetum, Corybantum, Rheæ, Cretenſium ibid. ſaltationis genus 504. a ſaltationes in ſacris Deliorum adhibitæ 505. a variorum populorum ſaltationes 505. a b & ſ. ſaltationum genera tria 506. b ſaltatione gentes à Baccho deuictæ 506. c ſaltatio inculpata Homero dicta 506. d ſaltationum nulla certamina 509. a de ſaltatione complures libelli 509. b ſaltationis aliquot ſpecies à Platone commendatæ 510. a de ſaltatione Pythicum oraculum 515. b ſaltationis laudes 518. b c & ſ. ſaltationi aurium & oculorum iudicium præſto eſt 520. b ſaltationis vis in quodam miſere & perditè puellam deperiente 520. b ſaltatio Bacchica in Ionio & Ponto 520. c à ſaltationis decoro quidam turpiter excidens 522. a ſaltationis commendationes à 498. ad 523. ſaltatores olim canentes & ſaltantes 508. d ſaltatori dialectica ſuperflua & parum cómmoda 510. c ſaltatoris laus ſumma 510. d in eo requiritur memoria 510. c mutum ſaltatorem intelligere & nihil loquentem audire oportet 515. b ſaltatoris in munus à Nerone petitio viri barbari 516. b ſaltator Neronis tempeſtate eximius 515. d ſaltatoris quæ ſit præcipua laus 516. d corpus vnum, animæ plures de egregio ſaltatore dictum 517. a ſaltatores Pantomimi nomine cohoneſtati ibid. Polypi mentem obtinere debent ibid. chiriſophi dicti 517. d ſaltator tres animæ partes repræſentans 518. a in ſaltatore corporis modus requiſitus 519. c 520. a Saltatorum vitia 520. d 521. a & ſ. ſaltatorem omnibus numeris abſolutiſſimum eſſe oportet 521. b ſaltatrix meretrix nudatis in multum vſque talis 966. c ſaltatores olim vnà ſaltabant & canebant 528. d
de ſaltus exercitio 786. d 799. d
diua Salus ſuperûm antiquiſſima 271. d
in ſalutando lapſus Luciani 268. a
famoſata Luciani patria 359. a
de ſandalio cum aliis pretioſis rebus in rogum non iniecto poſt mortem, vxoris vmbræ ad maritum redeuntis exprobratio 839. a
ſanguinis potus ad firmandam amicitiam 630. a
ſanguineæ guttæ à Ioue in Sarpedonis morte 380. b
ſapientis animum quæ labefactare poſſint 19. d 20. a
ſapientię numeros nemo expleuit 277. c
ſapientiæ ſtudio maculæ ex animo abſterguntur 232. c
mellita Sappho 573. d
ſappho verſificatrix 596. a

ſardanapali mollities, voluptates 115. d 677. b quot viros claros in crucem ſubegerit ibid.
ſarpedon à Patroclo interemptus 778. d in eius morte ſanguineæ guttæ à Ioue 380. b
ſatietatis faſtidium 1033. d
ſatis id cuique quod ipſius explet neceſſitatem 1102. c
ſaturnus magiſtratu abdicatus 33. d
ſaturni caſtus thorus & non Iouis 76. b
ſaturni vincula 511. b
ſaturnus quæ poſſit elargiri 1022. a
de ſaturno & Ioue fabula 1022. b
ſaturnus cur imperium depoſuerit 1022. d 1023. a & ſ.
ſaturni felicia tempora 1023. c 1029. c iiſdem nemo erat ſeruus 1023. c
ſaturnus non talis qui fingitur à poëtis 1025. b
ſaturni poteſtas quanta 1032. b
de Saturnalium feſtis à 1029. ad 1024. ritus Saturnaliorum 1021. a
ſaturnalia valde inamœno tempore 1024 b
ſaturnium ſeculum 1014. a
ſatyra, ſaltatio ſic vocata 520. c
ſatyrion morio 1045. d
ſatyrus Theogitonis filius 164. b
ſatyri, Bacchi miniſtri 506. b ſaltationum trium inuentores ibid. à ſe nomen dantes ibid. Satyri, dii adſcriptitii 1096. c de ſatyris 1096. c
ſauromatarum & Alanorum exercitus 638. a
Scanariæ herbæ & Bracanæ 525. d
ſcapha virgultea Ægæum aut Ionium tranſmittere 29. d
ſcaphula vnica generis humani ſeruatrix quò appulerit 33. c
ſcarabeus in ſtercoribus volutari aſſuetus 888. b
ſcarabeus philoſophus 1017. a & ſ.
ſceleribus nobilitati 47. a
ſceptici venditio 198. c & ſ.
ſcholæ ergaſtula & cauponæ quæ dicendæ 22. b
ſcipio Hannibale maior 131. c Carthaginis euerſor ibid.
ſcintharus qui & Paguradas 388. c
nihil ob ſcommata redditur deterius 205. c
ſcommata pas quædam feſtiuitatis 210. a. b eorum licentia in Dionyſiis ibid.
ſcorodomachi 378. b
ſcorpius ſacer 1069. d
ſcorpionum duplex genus 524. c
ſcribæ multi in cœlo 1124 b
ſcribonio res militaris commendata mortis cauſa fuit regi Boſpori 916. a
communia ſcriptorum vitia 349. c
ſcriptorum inſulſorum aliquot exempla 353. d 354. a & ſ.
ſcyphus Neſtoreus 282. c
ſcytharum ſolitudo 576. b
ſcytharum religio in Pyladis & Oreſtis amicitiam & res geſtas 613. d & ſ.
ſcythæ arcu & bellicis rebus valentes & aliis 614. d
ſcythę redditum oraculum 494. d
ſcytharum ſagittę veneno tinctæ 26. b
ſcythæ ab Alexandro victi 131. a ſcythę donantes immortalitate 340 b ſcythas deos facere licitum Athenienſibus ibid. ſcythæ viri oblata viſio Athenienſi mulieri, vrbe peſtilentia laborante 340. c ſcythæ viros bonos quo in pretio habeant 611. a progenitores ſuos vita functos deuorant 615. a cur ſemper armati 803. b c ſcytharum mutua infidelitas 803. c in plauſtris dormientes ibid. indocti 888. a ſcythæ deos ſibi quos libuerit conſtituentes 1098. b eorum crudeles victimæ ex hominibus 186. d apud Scythas bella perpetua 629. d apud Scythas victo pœna 616. a linguæ aut dexteræ amputatio in quo certamine ibid. & 642. b
apud Scythas ciuem pulſare aut alia contumelia afficere, periculoſum 789. a
ſcythæ domum & lectum ſtruentes vbi à nocte deprehenſi 862. b
ſcythæ philoſophiæ ſuſceptores 1011. b
quid ſit ſeculum 193. b
ſeditio aduentu viri clari ſedata 556. c
ſemeles Thebanæ fabula 75. a b in Semelen Iunonis zelotypia 84. b ſemeles conflagratio 511. c
citra ſementem ac culturam aliquid prouenire 235. b 471. d
ſemidei in Elyſiis campis 396. c
ſemimares amores 571. d
ſemiramis matre Derceto 1061. a b eius multa opera per Aſiam ibid.
ſemiramidis ſimulacrum 1072. d quæ ſuper eo narrentur ibid. & ſ.
ſemiuocalium locus 28. d
ſenatus in vico Martio noctu habitus 907. d
ſenectutis incommoda 119. c
ſenectutis oblectatio 85. b
ſenes plerumque iunioribus ſuperviuentes 119. b
ſenes repueraſcere 1024. d
ſepes dictus quidam ob barbæ ſpinoſitatem 897. b
ſepiæ aridæ pro telis 405. c
de ſepultura magnificentiſſima alterius, alterius neglectiſſima, contentio 146. d & ſ
ſepulturæ varii modi apud varias gentes 812. c
circa ſepulturam Gallorum ſeptenarii obſeruatio 1075. c
ſeres vſque ad trecentos annos viuentes 912. c
contra ſermonis inuſitati affectatores à p. 523. ad 534.
neglecto viui ſerpentis tractu, exuuium conſectari 322. d
ſerpentes vnius regionis acciti per incantationes 831. a & ſ.
ſerpentum demulſiones 830. a
ſerpentium genera & ab iis pericula 924. b

ſeruii Tullii ætas 913.b
ſeruitus conſequens conditionem acceptam 248. c
ſerui capitis accerſiti falſo oraculo 492.a
ſeruus ad ea quæ fienda ſunt, promptus eſſe debet neque domini manum expectare 663. a
ſeruus nullus Saturni tempore 1023. c
Seueriani mors 357. c 359. c
ſeueriani in Armeniam expeditio 485. d
ſexcentûm virûm apud Maſſilienſes iudicium 613. d
ſicinnis ſaltationis genus 506.b
ſicyonius ager 714.b
ſidonius rhetor 550. a
ſidonii mercatoris conſilium, vtile & ſpretum 815. b
ſidoniorum nomiſma 1058.a
σίγυα actio aduerſus τὸν 27. toto dialogo
circa ſigna tabellarum fraudes 483.a b
ſilenus cordacem ſaltans 739.b
ſileni aſellus 851. d
de ſileno 1096. c
ſilentium à Pythagora inſtitutum 707.b
σιλλικοπρδία 532. a
ſimiis blandior 213. b
ſimiæ ad tripudium inſtitutæ 214. b viſis nucibus tripudii oblitæ 214. c
ſimia Cleopatræ, ſaltationem edocta 263. a b conſpecta nuce ad ingenium redit, & ſaltationem deſerit 263.b
ſimia eſt ſimia etiamſi aureum cultum geſtet 865. b
ſimia ſitim ferens 923. c
ſimia deus apud Ægyptios 1098.c
ſimon diues è paupere factus 713.a b
ſimonides 887. c
ſimonidæ Cii ætas 918.c
ſinarthoclis regis Parthyæorum regnum, ætas 915 c
ſindiani populi 639. a
ſipylum loco ſuo dimouere 587. a
ſirenes an vnquam fuerint 14. a
ſirenum modulatio 594. a
ſirenum cum Gorgonibus comparatio 907.d
ſiſichthon, Neptuni cognomentum 1120. a
ſiſinnes & Toxaris amicorum par 639.d & ſ.
aduerſus ſitim perdurantia animantia 923. c
σῖτον, σιτεῖσθαι 784. d
σκορδινᾶσθαι 532. a
σκύμεσθαι 532. a
ſmyrna Ionicarum vrbium pulcherrima 587. d
ſmyrnææ pulchritudines ibid.
ſobrius eſto & memento diffidendum, ſummi ſapientis dictum 303. d
ſocrates inter ſtatuariam artem enutritus 6.a
ſocratis falſam fuiſſe fortitudinem celebratam in morte 143. d
ſocratis ſtatus apud inferos 165. b
ſocratis venditio 193. d amor in pueros qualis ibid.
ſocratis accuſatores 204. a
ſocratis dictum 304 .c
ſocratis deieratio falſa de ſua erga iuuenes innocentia 397. d
ſocrates fortiùs quàm apud Delium pugnans 399. c
ſocrates ſaltationem addidicit, in pretio habuit 507. b c
ſocrates fuga elapſus è bello 777. b
ſocrates vndecimuiris traditus 677. b
ſocratis in Alcibiadem turpis amor 585. d
ſocrates caluus & ventricoſus 837. c
ſocrates inſimulatus ſeditionis & impietatis 885. d
ſocratis platanus 902. b
iuxta Socratem in carcere aſſiſtentes ſociis in tabula depicti 1005.c d
ſocratis genus à Mopſo 1112. a
ſocraticum crimen 537. d
ſol Perſarum ſagittis obumbratus 821. c
ſol habitabilis 377. c
ſolis veneratio apud Indos 505. a ſaltatione conſalutatio 505. b
contra ſolis æſtus nonnullorum habitus 791. a b
de Solis bobus Homeri commentum 1031. b
ſolariorum cum Lunariis fœdus 381. a
ſolatium affert ſocietas 136. d
ſolea Sicyonia 820. b
de ſolœciſmo ab 1110. ad 1116.
ſolon Execeſtidis filius 142. c
ſolonis ſapientia, peregrinatio, res tenuis 342. d 343. a laudes amplę ibid. & ſ.
ſolonis leges, inſtituta 790. c
ſolon optimus legiſlator 879. a
ſolonis ætas 916. b
ſolum currentem, vincere 603. d
ſomni regia 403. c
ſomniorum quorundam natura, forma 403. c d
neque natura neque forma eadem 403 c
ſomniorum inſula 403. d & ſ. deſcriptio ibid.
per ſomnium diuites, eſuriunt experrecti 705. c
ſomnia alata 708.c
ſomniorum portæ eburnea & cornea 708. c
ſomnus portus nomen 402. d
ſontes immeritò puniri, ſi fatali neceſſitate omnia peraguntur 155. b c
ſophiſtæ à prouidentia diuina animos hominum auertentes 671. d
ſophiſtæ quales & vnde 1011. c d & ſ.
à poſſidendi deſiderio Sophiſtis indita nomina 1016. c
ſophoclis verſus 1086. a
ſophoclis mors ex vuæ acino deuorato 918.a
Oedipus Coloneus ibid. in eum ſtulta deſipientiæ accuſatio per filium ibid.
ſortiendi ratio in lucta aut pancratio 299. c d
ſoſandra calamidis 588. d 589. d
ſoſipolis medicus 531. a
ſoſtratus prædo 154. d & ſ.
ſoſtratus Dexiphanis filius turris in Pharo extructor 372. b c d
ſoſtratus ſceleribus nobilitatus 475. a
ſoſtratus Bœoticus 546. a Hercules di-

Deus ibid. eiusdem vita libello seorsim à Luciano perscripta 546. b
Sostrati porticus 563. a
Sostrati Cnidii factum memorabile 846. c
Sostratus Cleodemi discipulus 1049. d
Sosylus equiso 722. d
Spartanorum animorum magnitudo 806. c
Spartinus Medus calice aureo in frontem impacto vulneratus 732. d
Spasinis characenorum regis mors, ætas 915. c
Spectaculum à Ptolemæo Lagi filio exhibitum 10. b c
Spectra & similia phantasmata Democrito derisa 841. d
Spectra ad æris ferrive sonum auditum fugientia 832. a
Speculum miri generis 383. c d quid in eo videatur ibid.
σφενδονίζειν 896. a
Sphenopogones 1031. c
inanem spem & voluptatem euanidam sibi confingentium conditio misera 317. c d
Spes & metus in hominum vita tyrannidem obtinentia 477. a
Sperchis & Bulis à Xerxe propter virtutem à morte seruati 1089. c
Spintharus 388. c
Sponsi caput dissectum in conuiuio nuptiali 1054. a
σπουδάζειν πρὸς ὥρας 1115. d
Spuma oris excitata radiculæ cuiusdam radice commanducata 479. a
Spuma diuinum quiddam ac formidandum superstitiosis hominibus credita 479. a
perinde vt statuam euersam hominis iam olim defuncti, præterire 34. b
statua ægrotos sanans 834. d eiusdem virtutes ibid & s.
statuæ sudorem emittentes 1059. c oracula, clamorem, edentes ibid.
Statuarii insignes 4. b
artis statuariæ contemptus 4. d
Stellarum erraticarum aliæ fœminæ, aliæ mares 541. d
Stentorem clamore vincere 810. d
Stesichorus Helenę reconciliatus 396. c
Stesichori poëtæ lyrici ætas 918. c
Sthenebœa 1066. b
de stoicis testimonium 284. d
Stoicum perfectè sapientem nunquam repertum 321. a & s.
Stoicorum hypocrisis 755. b
σχάσομαι αὐτὸ 1113. b
εἰσραλῶται ἡγέσαζον τὸ ἐγχρίζοντα 358. a
Stratonices Seleuci vxoris caluitium 600. a
Stratonice vxor regis Assyriorum 1062. d à priuigno amata ibid. vt amor detectus ibid. & s.
Stratonices somnium 1064. a
Stratonices impudicitia 1066. c
Stratum è floribus subtratum 396. a
Struthio sitim ferens 923. c
Struthobalani 378. c
Stultitię & iniquitatis finis, infelicitas 900. a
per Stygem legitimum iuramentum 1100. c
Sues vt scelerati à sacrificio & manducatione reiecti 1075. d ab aliis sacri habiti ibid.
Suspensus à pudendis Cinyrus 402. c
de sycophantis supplicium 1067. d
Syllogismi vis 195. d & s.
Syluæ mirum genus 406. a
Symmiche formosa 231. c
συμπαπειώτης θέμει 1112. a
συνεκρίνεν αὐτὸ 1112. d
συνεξετόμει ibid.
Supplicandi genus mirum apud Scythas 634. d & s.
Syri Scythis non deteriores 344. d
Syriæ deæ templum & sacra à 1056. ad 1077.
magna Syrtis quibus prætereunda 925. b
Syrus rhetor 750. c
Syrus ex Palæstina dæmones eiiciens 853. c

T

Tabellæ æreæ in Apollinis templo per fraudem defossæ 478. a
circa tabellarum signa dolus 483. a b
talentum Atticum pendentes Alexandro impostori oraculorum suorum interpretes 494. a
talentis duobus emptum osculum 124. b
tali sepulchrum 216. c
talus Cretensis 835. a æreus cretę custos ibid.
tantali sitis 38. d 39. a
tantali fabula 139. a & s.
tantali & Ixionis supplicia 185. b
tantali filiæ lacrymæ 587. a
taraxio Matæogenis filius, satrapa 403. c
tarentini operis opus 820. a
tarichanes 387. a
tarquinii nouissimi Romanorum regis exilium, ætas 913. b c
tarsis ciuitas vectigalibus leuata 917. a
tartari descriptio 808. a b & s.
tauri artifex Deus à Momo cur reprehensus 24. b
tauri cornua in oculis 392. c
tauri Pasiphaës interpretatio 541. b
taurus à Neptuno effictus 286. d
memphites taurus 1098. a
in tergore bubulo sedendi ritus apud Scythas 634. d
telegonus, Vlyssis ex Circe, patris interfector 404. b
telephi fabulæ adaptatio 27. a
telephus à cerua enutritus 183. c
telephi prædictiones 927. c
telesilla contra Spartanos armata 573. c
intra teli iactum constituti 696. a
tellus Athenienses felix à Solone iudicatus 173. b
temerario homini nihil respondendum 130. b
templa Ægyptiorum ridicula 592. c
templa in Syria vetusta 1057. c
absque simulacris & statuis templa antiquitus apud Ægyptios 1057. c

templum in Phœnicia Sidoniis celebratum 1057. d
templi Syriæ Deæ descriptio 1070. a & f.
tenebræ multis malis accommodæ 1055. a
tereus cũ duabus sororibus rem habẽs 258. d
terei characenorum regis mors, ætas 915. c d
tergora direpta serpentia 706. a
teris Dryforum regis ætas 914. a
terpsio Thucriti hæreditatem ambiens 119. b & f.
terræ medium aquilarum volatu inuentum 511. b
circa testamenta ineptiæ 23. c
testamentum risu exceptum, & ad exitum perductum 622. d & f.
tessera Antiochi Soteris 272. b
tessera belli 943. d
velut testula transmutata 260. b
πάτταξις 1113. b
teucri sagittatio 291. d
πυθαζεσθαι 532. a
thalassopotes 390. c
thaletis Milesii industria 846. c d
thaletis ætas 916. b
thaletis sapientia & peritia 1143. d
thamyridis stulta prouocatio 202. c
thamyris 907. c
thanatusia, certamen 398. d
θαπρον τῆς πυγῆς 898. c
thargelia philosophiam exercens 536. d
theano Pythagoricæ doctrinæ filia 573. d
theagenes philosophus scorti amore sibi mortem consciscens 224. a
theagenes Thasius 364. b
theagenis statua febre laborantibus medens 1099. a
theano Antenoris coniux 596. b
themistocles tot partis victoriis suspicione proditionis notatus 885. d
themistoclis opera nihil opus 694. c
themistoclis prudentia 1088. b
theodotæ Rhodii generosus animus, consilium 334. c
theodotas coniurationis in Tyro factæ autor 877. a & f.
theon artis palæstricæ magister 364. a
theopompo quid vitio vertatur in historia 372. a
theopompus ob Tricaranũ in iudicio agens 898. c
theopompus scriptor 914. a
theoxenus historicus 344. c
theramenes ille cothurnus fieri 584. a
θερμόν 779. c
therites solaris 381. c
thermaystris saltatio 509. d
therfagoras poëta 1078. a
pro thesauro carbones 331. d 841. c
thesei mulieres 394. b
thesei ac Menelai apud Rhadamanthum pro Helena certamen 394. b
thesei & Achillis cultus 397. c
thesei & Pirithoi amicitia 1136. c
theimopolis stoicus 254. d quàm ridicula, mercede seruiens ab hera passus ibid. & 255. a
thesmopolis Eucratis conuiua 710. d & f.
thesmophoria 964. b
thessalæ equę in primis commendatæ 333. b
thessalæ incantationes 963. c 967. c
in Thessalia saltationis exercitium 504. c
thessalonice, Macedoniæ ciuitas 664. c
thessalorum equitatus 134. b
thessalus Alexander ab vxore sublatus è medio 732. c
thetidis & Pelei nuptiæ 103. a
thoantis cædes 614. a
thoonis Ægyptii coniux 476. b
thoracum genus mirum 378. b c
thraces philosophiæ susceptores 1011. b
thucritus senex 119. b & seq.
thucydidis sententia 12. d
thucydides iustus scriptor 366. a
thucydidis historia 865. b octies
Demosthenis manu descripta 865. b
thucydidis commentarii 932. a
thyestes liberorum deuorator 183. c 258. c 1022. c d
thynocephali 388. a
tibiæ septem talentis emptæ 866. a
tibicinæ Pyrallis & Cymbalium 984. a
tigranis bellum contra Lucullum 915. c ætas ibid.
tigrapates Lazorum princeps 633. a
tilliborus latro 474. b
tillibori latronis vita Ariano Epicteto descripta ibid.
timęi scripta 914. a
timæi Tauromenitæ ph. ætas 917. b
timocles stoicus 681. a
timocrates à Phalaride in quem conspirauerat, seruatus 466. d
timocrates Heracleotes 546. d
timocratis Heracleotæ schola 497. b
timocratis de saltratione dictum 518. a
timon Echecratidis filius Colyttensis 35. a
timon Athenienſis, ianitor 402. c
timotheus tibicen 337. a
timothei tibiæ 866. a
tincturæ ex piscibus 1106. a
tiresias vtrumque sexum expertus, cæcus, vates 152. c & f.
tiresias vates à Menippo consultus apud inferos 166. b & f.
tiresia Bœotius diuinandi gloria celebris 541. d vnde orta fabula, sexus ancipitis fuisse ibid.
tiresias fœmina factus 716. b
tiresiæ vatis ætas 912. b
tiridatis mors 978. a
tisias 899. a
titanum pugna 511. a
titanicum obtueri 1126. a
tithoni longæuum vitæ spatium 305. c
tityi & aliorum fabula 165. a
tityi insidiæ 511. b
τόμος 1113. c
tomytis Massagetarum regina 171. b
tonderi apud vicinum, ad alterius speculum comi 875. c

toxaris vir multæ ſapientiæ 340. a
heros vt habitus 340. b
ad eius monimentum immolatio 340. c
ſepulchrum, inſcriptio 341. a
toxaris & Anacharſidis mutuæ ſalutationes 342. a
toxaris & Siſinnes amicorum par 639. d &ſ.
tragicorum tragicorum conditio 16. a
tragici habitus deformitas 508. a
tragicorum & comicorum differentia 797. a
tragœdus à Nerone confodi iuſſus 1145. b
tranſcendere quò non oportet, eius eſt qui ius & æquum ſoluit 28. c
tribades impuræ 970. a
tribadum obſcœnitas 572. d
triballorum equitatus 1087. b
tricaranus 898. c
tridens furto ſublatus Neptuno 691. b
τρεῖς μαντεῖαι 898. d
ſine tripode Delphico prædicere 930. a
triptolemi ſemina in terram ſparſa 7. a
triptolemus in alatis draconibus per aëra vectus 817. a
tripus Pythica loquens 473. a
tritonomenditæ 388. a
trœzeniorum lex virginibus & adoleſcentibus data 1077. a
troia ab Hercule capta 715. a
troianorum ſtrages ſub Achille 108. b
trophæum inſularis pugnæ in capite ceti 390. d
trophonij templa, vaticinia 116. c. d
oracula 1099. a
Τυμπάνιστας 896. a
turris Pharia 730. c
tuſſis fœda laudatio inter aſſentationes 607. d
tyrannidem in hominum vita duo potiſſimùm obtinentia 477. a
tyrannidis nomen ſimpliciter odio 465. c
pro tyrannide facientes rationes 465. c &ſ.
tyrannorum vita, mores, exitus 221. c &ſ.
tyrannorum adoratores, imperij amici & tempori ſeruientes 226. c
in tyrannos defixis oculis tueri, maioris periculi quàm in hoſtem 233. c
tyrannum expugnare non eſt difficile ſed ea quæ eum tuentur & continent 416. a
tyranni filium qui occidit, dignúſne tyrannicidæ præmio 413. b &ſ. vſque ad 419. contraria aſſertio 420. &ſ. vſque ad 445.
tyranni aliquot ſapientes 465. c
tyrannorum pericula 465. d
lex tyrannicidæ præmium decernit 413. d
tyro à Neptuno vitiata 109. d
Enipei amica ibid.
tyrûs Salmonei filiæ regnum 392. d

V

VAdo res omnis erit 170. c
valetudo quandiu abeſt, cætera omnia bona velut nulla ſunt 272. d
vaticinia & præſtigiæ mulierum, atque aniculorum inuenta 1127. c
vatum moris eſt nihil ſani dicere 153. c
τὸ ἐ ὑβρεως 1115. b
τὸ ὑβρίζειν ibid.
εἰς τὸ ὑβρίζειν 1115. c
provelis nauium, cucurbitæ folia 405. a
venenum patri necando exhibitum 1050. a
ventris mirum genus certo hominum generi 383. a
apertile & clauſile ibid.
ventus & Acinaces Scytharum dij 630. b
per ventum cur iurant Scythæ 630. c
veneris amores 77. a
veneris & Martis adulterium 82. c &ſ.
vincula illis à Vulcano nexa ibid.
veneris liberi Amabilitas & Cupido 91. a
veneris præ Iunone & Pallade pulchritudo 103. d
venus è Chio tranſuecta 122. d
veneris partus 511. a
veneris & Martis adulterium ſaltatum 515. d
veneris Cnidiæ lacus 593. a &ſ.
veneris Cnidiæ ſimulacrum 563. d &ſ.
venus cum Baccho iucundior 563. d
fœmineæ veneris leges 567. 568. a. b &ſ.
maſculæ veneris probra 568. c &ſ. 570. 571
venus hortenſis 601. a
venus à Diomede vulnerata 698. d
veneris cognomina 891. b
ante pedes veneris argentum poſitum ab amatoribus 990. a
publicæ veneri capræ immolatio 973. d
cœleſti & ei quæ in hortis eſt ibid.
venus Byblia 1058. a
rerum venuſtarum nulla eſt ſatietas 926. c
contra verborum obſoletorum affectatores à p. 523. ad 534.
verborum vis longè inferior viſu 907. c
verecundia è philoſophia naſcens 518. a
veritatis philoſophicæ inuentio impoſſibilis 305 c. d
veritas parum auditu iucunda & dulcis mortalibus 305. d
veritatem liberè loquentibus ſuccenſent omnes 449. c
veritatis & impoſturæ delubra 403. c
qui verum vel gratis audire velint, eorum raritas 817. c
veſpertiliones vbi naſcantur 403. a
veſtes è telis aranearum 395. b
vetulorum mors indefleta 223. d
ὑγιαίνειν & χαίρειν differentia 268. &ſ.
ὑγιαίνειν verbum Pythagoræ vſurpari ſolitum 270. d
victimarum ſanguine gaudentes dij 739. b
victoria non magno emitur, vbi nemo repugnat 884. a
victus ratio multum facit ad vitam longæuam 912. b. c &ſ.
qui victus inopia laborat, non eſt paraſitus 781. c

vicus Martius 745. b
vinctorum quorundam, ope limæ, libertas 627. d
vinculis roseis vincti 394. a
vinculorum dura conditio 626. a. b
vincula eadem cum amico velle pati, amici gratia 627. c & f.
vindicis motus contra Neronem 1144. a
vinearum mirum genus 383. a
vineæ duodecies quotannis ferentes 395. c
vinum mali causa non est, sed nimius eius potus 84. a
vino conspersi angiportus ad fugandam pestilentiam 340. c
vini flumina 375. c
vinum Thasium 571. d
vinum ex Italia 919. a
viperæ morsus incantatione curatus 850. c
virgo in latronum manus delapsa 652. d & f.
virginibus & adolescentibus Trœzeniorum lex data 1077. a
virilium turpis tractatio spectante populi corona 998. c
virilium suorum amputatio à Combabo 1064. d
virorum & mulierum corpora inter se comparata 459. c
viri fœminæ facti 716. b
viros bonos quo in pretio habeant Scythæ 611. a
virorum iustorum mors misera, improborum indemnitas 677. a. b. c
virum non accipio qui viro indiget 878. b
virtutis & voluptatis contentio, vide dialogum primum
virtutis egregia exempla 22. d
sola virtus defunctorum comes 127. c
virtute propria ad gloriam magnam euadere laus potior 129. b
ad virtutem via quæ & qualis 276. d & f.
virtus vrbis instar quæ est optimè instituta 287. d eius vrbis incolæ, aduenæ omnes & peregrini 289. a ciuitatis ius adipisci volentes, quales esse oporteat 289. b
ad virtutem via 289. d & f.
solida virtus quomodo in actione consistat 322. b
virtutis actio contra Aristippum 750. b
quæ visu quàm quæ auditu percipiuntur, magis superant 908. a
virtus vbique laude digna 1089. b
vitæ humanæ tempus pusillum ac nouellum, ad vniuersum æuum 53. c. d
vita vniuscuiusque examinationi obnoxia 127. b
vitam priuatorum hominum optimam ac tutissimam 155. c
vita multorum cum verbis maximè pugnans 158. d
vita idiotarum priuatorúmque optima 166. b
vita ista angustis circumscripta terminis 276. b
vitæ planè virtuosæ regula & amussis certissima 321. b
vitam cum aliis communem viuere satius 325. d
vitæ intemperantia quot morborum causa 718. b. c
in vita mortalium nihil vtilius aut præstantius quàm edere aut bibere 766. a. b
ad vitam hominum à natura concessa 104. c. d
vites semimulieres 376. a
viuentium & mortuorum res latè distantibus finibus seiunctæ 180. a
vlyssis exemplo præternauigandum 20. a
vlysse callidior 40. d
vlyssis fictum nomen, Nemo 100. b & f.
vlysse prudentior 123. c
vlyssis sociorum lotus 241. b
vlyssis Homerici fabulæ 374. a
vlyssis ad inferos descensus, cum Tiresia colloquium 544. b. c
vlyssis aliquot res gestæ 767. b
vlysses prudens mendax 826. a
vlyssis insania simulata 910. b
vmbrarum res planæ 223. a
solã vmbram venari relicto corpore 322. d
vmbram matris, sanguinem sitientem, videre sustinuit Vlysses, dum Tiresias gustasset 544. c
vmbræ inferorum sanguinem sitientes 544. c
vmbrarum abscessio ad canis latratum 839. b
vndecimviri Athenienses 745. d
vngendi tempus meridiano & æstiuo more 525. b
vnguenti genus 396. a. b
vnguentum à Canopo 936. b
ab vngue leonis conspecto, de magnitudine formandi & sculpendi, iuxta vnguis rationem, leonis, Phidiæ iudicium 307. c
vngues in pedibus non habens hominum genus 381. d
vnodigiti homines ibid.
vocabulorũ aliquot nouorũ effictiones 820. d
vocum modulatio suauis saltationi adiuncta 507. a
voluptatum genus solœcismus dictum 24. b
voluptatis gratia diuitum familias sectantes 240. b
voluptatis cupiditate nihil non ferre, non vsque adeo vitio vertendum 240. d
turpe ac seruile, eius gratia in ius se tradere alienum ibid.
voluptas ex libertate percepta, multo suauior ea quam libertatis iactura sequitur 241. a
voluptas quæ per visum capitur, inexpugnabile quiddam 90. a
voluptuariorum vita 24. a
vota mortalium 738. a
votum imperij & potentiæ 940. c & f.
omnis fortunæ & felicitatis 946. b & f.
de votis hominum stultis & cupiditatibus à 930. ad 948.
πῶϛ ὑπεκπέφευγεν 1115. c. d

vrbium vt & hominum interitus 180. d
vrbes oppugnaturi quomodo se gerant 883. b
vsus & exercitij necessitas 846. a & f.
ex vuæ acino deuorato Sophoclis mors 918. a
Vulcanus Ioui ministrans 69. b
eius ingratum ministerium 70. a
vulcanus Mineruam in coniugium petit 74. b
vulcani duæ formosæ vxores, Venus & Gratia 80. c. & f.
vulcani laudes 81. c
vulcanus è cœlo præcipitatus 168. a
Iouis pocillator ibid.
vulcanus citra virilem congressum à Iunone editus 184. a faber ærarius ibid. è cœlo præceps actus ibid. Lemniorum humanitate seruatus 184. b
vulcanus Mineruam insequens 910. b
vulgi natura & ingenium circa cauillationes & maledicentias. 210. a
vulturum prodigiosa magnitudo 377. a
citiùs vultur lusciniam imitabitur 215. a
vxores communes, iuxta Platonis sententiam 1052. d
vxorem amittere non par est iactura ac filium 1063. d

X

Xanthus fluuius pene exustus 108. b
Xanthus, Achillis equus, disserens, totósque versus ordine recitans 705. d
plura de eo ibid.
Xenocratis, Platonis discipuli, ætas 916. c
Xenocratis disputationes de animæ immortalitate 1093. b
Xenophanis ætas 916. c
Xenophili Musici ætas 916. b
Xenophontis somnium 7. d
eius propositio, vtilitas ibid.
Xenophon iustus scriptor 366. a
Xenophontis Grylli filij ætas 917. a
Xerxis factum ominum operum magnificentissimum 1143. b
Xois & Thmuis 824. a
ξυγεκφὼς ἀνὴρ 1116. b

Z

ad Zamolxim ablegatio mortuorum 340. b
Zamolxidi fugitiuo Thracum sacrificia 699. d
Zamolxis diuinitate donatus 1098. a
Zenonis ætas 916. b
morientis dictum ibid.
Zeno Aristeneti filius 1040. d
Zenodotus & Aristarchus grammatici 398. b
Zenophantes Diniæ parasitus 120. d
Zenothemis Massiliensis & Menecrates, par amicorum 623. c
Zenothemis Stoicus 1041. a plura ibid. & f.
Zenothemidi oculus effossus 1054. b
Zeuxidis picturæ non populares & communes 331. d
zirim vocis acclamatio, quid inseruiat apud Scythas 831. b. c
de zopyro Darij dictum 704. b
zopyrus pedagogus 1048. b
zoroaster magiæ doctor 159. a
ζυγομαχῶ 1113. a

Nonnulla quæ in opere exciderunt, & quorum pleraque in pauca exemplaria, sic restituet Lector.

Numerus paginam notat: literæ a, b, c, d, locum in pagina: proximè sequentes voces, initium versus siue lineæ: posteriore loco positæ, lectionem emendatam.

PAgina 6. litera a, versu, ἐσᾶς] lege τυμπανιστρίας. 20. c. βλεψαι] θεσπωτίδαι. 34. d ἀ] γυμπῶν. 42. d. μὴ] dele ΠΑΟΥ. 42. d. μὰ] pro ΕΡ. lege ΠΑ. post πῶν pone ΕΡΜ. 50. b. ἀ] πώγωνα. 93. c. ὦ] λαλῆσι. 124. a λὼ] ἐμβῆτε 130. a rum] vt hic 153. c ΑΙΑΝ] ΑΓΑΜΕΜΝΟΝΟΣ. 160. a ᾧ] ἐπφδὼ. 195. b μαθάνω] μανθάνω. 196. d φελαμὼν] πεὶς. 201. a ἐπ] Ως ἐπ. 231. c tio] purpura. 242. a π] ἐνομακλήσει. 251. c ben] arrepturus. 269. a ἐχθ] ἰδιόν π. 277. c sum] cum. 279. a bundè] dieculam. 289. d operæ] optimo. 321. c nullum] talem. 364. b cam] amauit. 542. d ton] Phaethon. 551. d tantum] magum. 555. d lei] probro. 571. c iunt] perspicuum. 595. d mam] producamus. 604. a σεὶ] σεὶς 641. b res] Machlyenses. 659. d ᾧ] κφμας. 666. b stum] tenebat. 679. in arg. absurda] præcipuè. 680. d nouac.] constitutæ. 683. d est] aureus, tibi pr. 688. c ΑΜ'] ὑμεῖς. 705. b ΑΑ.] ᾠμὼν 738. d ἐκ] Ελλησι νιφέτω 739. c λεν] ὁ Απόλλων. 765. l. d nando] conuiuio. 769. c demus] puerulos. 799. c ναι] πδιδιχθαι 812. a que] iuuare. 813. in tit.] rhetorum. 816. d ἑαυτοῦ] Προμηθ. 849. in tit.] Bacchus. 879. c nihil] alterum deleatur. 903. c πρ] πορφυρᾶν. 942. c quare] dextrum. 953. a κωκαρ.] κηκῖδα. 953. c ἄκατ.] ἄπιστον. 955. a δὸχμιος] δόχμιος. 955. b πίαυδος] παίαυδος. 981. b ῥᾶν] Δρυσὶ. 1013. c rum] dele alterum, optimum. 1014. a ipse] ipsæ. 1016. d παπαὶ] ἡμέτερα. 1090. d ἀπατᾶ] φριξάμ. 1123. b quamobrem] nihil. P. 9. in Notis, Dial. Amoris & Iouis scribe δύριθμα. p. 20. lin. 3. scribe ἐκκλίθειν. p. 24. lin. 42. scribe ἐμβληθῆναι.

PRIVILEGE DV ROY.

LOVYS PAR LA GRACE DE DIEV ROY DE FRANCE ET DE NAVARRE : A nos amez & feaux Conſeillers, les gens tenans nos cours de Parlement, Preuoſt de Paris, Bailly de Roüen, Seneſchaux de Lyon, Tholoſe, Bordeaux & Poictou, & leurs Lieutenans: Et à tous nos autres Iuſticiers & Officiers qu'il appartiendra, Salut: Nos bien amez *Pierre Louys Feurier & Iulien Bertaut*, Libraires en noſtre Vniuerſité de Paris, nous ont faict remonſtrer qu'ils ont recouuert vn liure intitulé *Luciani opera Græcè & Latinè, cum annotationibus Ioannis Bourdelot*: Lequel liure ils deſireroient volontiers imprimer & mettre en lumiere: mais d'autant qu'il leur couſte ja de grands frais & couſtera encores, tant pour la copie que pour l'impreſſion d'iceluy liure, ils doutent & craignent qu'apres auoir expoſé & mis en vente iceluy liure, qu'autres Imprimeurs & Libraires de Paris, Lyon, ou autres villes de ceſtuy noſtre Royaume le vouluſſent ſemblablement imprimer, & par ce moyen fruſtrer leſdits expoſans de leurs frais & miſes, & rendre leurs peines, diligences & trauaux inutiles, & leur faire receuoir perte & dommage: Pour à quoy remedier, & à fin que leſdicts expoſans trauaillent pour le bien public, ayans fourni à ce qui eſtoit neceſſaire pour aduancer ledit labeur & recouurir ladicte copie, ſe reſſentent du fruict de leurs labeurs, nous ont tres-humblement requis leur permettre faire imprimer ledit liure, & interdire à tous Imprimeurs & Libraires d'imprimer ou faire imprimer, tant dehors que dedans ceſtuy noſtre Royaume, ny ſuſciter ſemblablement aucuns eſtrangers à ce faire: Nous à ces cauſes, deſirant la promotion & aduancement de la choſe publique en noſtre Royaume, & ne voulant permettre que leſdits ſupplians ſoient fruſtrez de leurs frais, peines & trauaux: vous mandons & enioignons par ces preſentes, que vous ayez à permettre, comme nous permettons auſdits *Feurier* & *Bertaut*, qu'ils puiſſent imprimer ou faire imprimer, vendre ou diſtribuer ledit liure, ſelon l'ordre & methode dudit *Bourdelot*, en telle forme & charactere que bon leur ſemblera: faiſans tres-expreſſes inhibitions & defenſes à tous Imprimeurs & Libraires, tant de Paris que de Lyon & eſtrangers, de quelque nation qu'ils puiſſent eſtre, traffiquans en noſtre Royaume, pays & terre de noſtre obeyſſance & ſeigneurie, & autres perſonnes de quelque eſtat & condition qu'ils ſoient, d'Imprimer ou de faire imprimer, vendre ny debiter, contrefaire ny alterer, ſoit par extraicts ou abbregé, l'ordre & methode dudit *Bourdelot*, ſans le congé expres & conſentement deſdits *Feurier* & *Bertaut*, ny meſme ſuſciter les eſtrangers à ce faire, durant le temps & eſpace de ſix ans, à compter du iour que ledit liure ſera acheué d'imprimer, ſur peine de quatre cens eſcus d'amende, laquelle moytié nous appartiendra, & l'autre moytié auſdits ſupplians, & ſur peine auſſi de confiſcation des exemplaires qui ſeront faicts ou imprimez par autres, & ſans le conſentement deſdits expoſans: meſme ſi au-

cuns Imprimeurs ou Libraires de noſtredit Royaume ou eſtrangers traffiquans en iceluy, ou autres perſonnes de quelque eſtat qu'ils ſoient, ſont trouuez ſaiſis d'aucuns exemplaires dudit liure, autre que de ceux qui ſeront imprimez par leſdits expoſans : Voulons & nous plaiſt qu'il ſoit procedé contre eux particulierement, & qu'ils ſoient condamnez en pareille amende que s'ils l'auoient imprimé ou faict imprimer. De ce faire vous donnons pouuoir, authorité, commiſſion & commandement ſpecial, & de proceder à l'encontre de ceux qui contreuiendront, par toutes voyes deuës & accouſtumees, & par les peines ſuſdictes, non-obſtant oppoſitions ou appellations quelconques. Pour leſquelles ſans preiudice d'icelles ne voulons eſtre differé. Et pour ce que de ces preſentes, leſdits expoſans pourront auoir affaire en pluſieurs & diuers endroicts: Nous voulons qu'au vidimus d'icelles faicts ſoubs le ſeel Royal, ou par l'vn de nos amez & feaux Conſeillers, Notaires & Secretaires, foy y ſoit adiouſtee comme au preſent original. Et ſi voulons & mandons que mettant par bref le contenu du preſent priuilege, au commencement ou à la fin de chacun deſdits liures, que cela ait forme de ſignification, tout ainſi que ſi l'original leur eſtoit particulierement ſignifié, & que cela ſoit de tel effect & vertu, comme ſi leſdictes lettres leur auoient expreſſement & particulierement eſté monſtrees & ſignifiees: Car tel eſt noſtre plaiſir. Donné à Paris l'an de grace mil ſix cens quinze, le vingt-ſeptieſme iour du mois d'Aouſt, & de noſtre regne le ſixieſme.

Par le Roy en ſon Conſeil

GOISLARD.